ESEGESI BIBLICA
160
N
59.
BIB. NAZ. NAPOLI

BIBL. NAZ.
VITT. EMANUELE III
160
N
59
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTA TRINITAS VNVS DEVS MISERERE NOBIS

Jacobus de Valentia.

D. Jacobi Perez de Valẽtia

Chriſtopolitani epĩ longe Reuerendi: et ordi nis diui Auguſtini obſeruãtiſſimi: ac Theo logi vt doctiſſimi ita pientiſſimi: diuine plane expoſitiones: in Centũ ꝛ qnquaginta pſalmos Dauidicos: quos oẽs a Dauid prophetice cõ poſitos ad illuſtrationez fidei noſtre cõuincit.

¶ Cantica ferialia in biblijs contenta.
¶ Cantica euangelica. Benedictus. Magnificat. Nunc di- mittis. Gloria in excelſis.
¶ Canticum Ambroſij ꝛ Auguſtini Te deum laudamus.
¶ Cantica canticorum. Premiſſis
¶ Queſtionibus ꝛ earum ſubtiliſſimis reſolutionibus con- tra iudeos fidei noſtre aduerſarios.
¶ Adiectum eſt nuperrime Symbolũ Athanaſij cum au- rea eiuſdem Expoſitione.
¶ Que omnia non ſolum marginalibus adnotamentis per vniuerſum opus ſparſis decenter illuſtrata: verumetiam diligentiſſime (vt optimo cuiqꝫ patebit) caſtigata fuere.
¶ Cum Indice in totum opus per elementorum ordinem digeſto: atqꝫ copioſius ꝙ hactenus fuerit aucto.

1541.

¶ Sancte venerãdo pr̃i ⁊ cũ pmis obſeruãdo Magiſtro nr̃o theologo.
M. Joãni Focaudo clariſſime dom⁹ pietiſſimi ac ſanctiſſimi doctoris diuĩ
Bernardi Clareuallis preſidi: atq; Abbati digniſſimo: Jodoc⁹ Badi⁹ Aſcẽ
ſius Salutem. P. D.

DEſine mirari pr̃ ampliſſime: ꝙ tuam in hoc albo pmaꝫ num
upo cõmpelloq; dignitatẽ. Siqdẽ tota hui⁹ lucubratiõis
quãta quãta eſt nauatio: in tuo iãpridẽ patrõe merẽtiſſime
eſt ere: tibiq; vni acceptũ ferẽda. nõ ſine nõis tui alioq̃ cla
riſſimi honorificẽtiſſima: ⁊ a prudẽtia ſumma: ⁊ a bonitate
(ſeu mauis liberalitate) maxĩa: illuſtratiõe: A prudẽtia quĩ
dẽ: ꝙ hũc icõparabilẽ optimaꝝ diuitiaꝝ theſaurũ ab vlti
mis vſq; Hiſpanijs i clariſſimã valẽ tuã aſciuiſti. Prouidẽs videlꝫ queãad
modũ (qđ vt facũdiſſime ita ⁊ v̾iſſime Marc⁹ Cicero atteſtat̃) nulla vite pars
neq; publicis: neq; puatis: neq; forẽſib⁹: neq; domeſticis i reb⁹: neq; ſi tecũ
agas qđ: neq; ſi cũ altero ɔtrahas: vocare officio poteſt. i eoq; excolẽdo ſita
vite eſt honeſtas oĩs: ⁊ in negligẽdo turpitudo. Jta hoĩs xp̃iani religionem
preſertiꝫ arctiorẽ (vt tui ſunt) pfeſſi: nulla pars vite pſalmoꝝ Dauidicoꝝ: ⁊
cãticoꝝ eccl'iaſticorũ cognitiõe vacare poteſt: quippe in cui⁹ ore ſemp laus
dñi eſſe debet. At legere ⁊ nõ intelligere (vt ille ait) negligere eſt. Prudẽter
autẽ cũ multi in pſalteriũ ſcripſerũt: expoſitionem dñi Jacobi Perez Chri
ſtopolitani Ep̃i ſapiẽtiſſimi ceteris: quã tuis ſepiſſime audiendã: ⁊ vti ſucci
nuni in man:b⁹ terendã cẽleres: pretuliſti. Nã preter pfundiſſimã: q̃ inca
eſt omnigenarũ rerũ ſciẽtiã: ⁊ venerabilẽ ſtyli citra faſtidiũ fluẽtis claritateꝫ:
habet hoc peculiareq; (abſit verbo inuidia) nulla efficaci⁹: aut vehementi⁹
ad xp̃ianã nos pietatẽ: ⁊ (vt vulgo dicim⁹) deuotionẽ excitet. Ea enim vna
eſt q̃ totũ aurũ Aegypti totas fimbrias Aarõtis: tota vaticinia Moſis: oĩs
cerimonias legis: ⁊ totũ deniq;: in quo hec oĩa cõtinent̃: pſalteriũ: vni Xp̃o ⁊
ſpõſe ei⁹ ſacroſctẽ eccl'ie vẽdicat: docẽs aptiſſime de ſolo Chriſto ⁊ ſpõſa ei⁹
locutũ. Que res mirũ in modũ inflãmare poteſt quẽlibet Chriſti dñi ama
torẽ ad lõge frequẽti⁹ ⁊ hilari⁹ huiuſcemodi pſalmos ipſi decãtãdos q̃tin⁹
his legẽdis ⁊ ediſcẽdis diuo Hieronymo audiẽs erit ita prudẽtiſſime cõſu
lẽti. Diſcam⁹ ſciẽtias in terris: q̃ nobiſcũ pmanebũt et in celis. Quod cũ de
oĩb⁹ bonis: tũ de pſalmorum ſciẽtia v̾iſſime pdicari põt: cũ tota celitũ vita
ſit optimi maximi dei ac dñi noſtri collaudatio. A prudentia itaq; merito te
extollẽt oẽs A bonitate v̾o ac liberalitate maxĩa: ꝙ nõ inuidiſti ceteris mor
talib⁹ hũc tã rarũ tãꝗ pcioſum theſaurũ: ſꝫ p religioſiſſimũ frẽm tuũ: ⁊ pce
prorẽ nr̃m Maturinũ de Cãgeyo ſolertiſſime caſtigatum ⁊ indice (quẽ opi
pponem⁹) illuſtratum ad chalcographiã noſtrã trãſmittere dignat⁹ es: vt
multiplicat⁹ diſpgat̃: ⁊ paupib⁹ (ideſt oĩb⁹ aut eruditiõe: aut admõitiõe v̾bi
diuini idigẽtib⁹) det. O viros de religiõe ⁊ de religioſis oĩb⁹ ꝗ optime me
ritos. Sꝫ vereor ĩn os laudare. Dñs de⁹ q̃ potẽtiſſim⁹ ẽ in diuitijs bonitatis
ſue ſit tibi pr̃ bñficẽtiſſime Maturinoq; noſtro. ac omnib⁹ qui tã piũ opus
libẽter lectitabũt ac redimẽt. mercedis ɔdigne premiũ. Uale pr̃ digniſſime:
⁊ Badiũ deditītioꝝ tuoꝝ vel q̃nte claſſi aſcribe. Ex officina nr̃a chalcho
pha. Pridie Natalis dñici. M. D. vi. Ac iã tertiũ ad Jd⁹ Feb. M. cccccxviii.

7

Digitized by Google

¶ Tabula inſigniū ſententiarū ꝛ verboꝝ in hoc
opere diligentius induſtria Jo. Badij collecta.
¶ De litera. A.
Abacuc fuit verꝰ ꝓpheta.ccccxxv.O
Ablatiuo carent greci.xxxvij.Z.
Abraā Iſaac ꝛ Jacob uncti oleo
ſpūſcti fuerūt veri ꝓphe.ccccix.R.
Eoꝝ ſemē ſcd̄z reꝑ promiſſionem
ſunt xp̄iani:ꝫ nō ſcd̄z carnē. ccxx.
S. Eis facte ſunt ꝓmiſſiones q̄n
q.ccclxxxvj.D.
Abraā an fuerit idololatra.cccccij.H.
Abraā eſt nomen fidei.cccclxij.G.
Abraā in ſacrificio filij ꝛ iuramento dei agnouit
xp̄m de ſemine ſuo oriturū.cccclxvij.V
Abraā ꝛ cetera nota ſunt gratie ꝛc.ccccvj.L.
Abſalonis in patrem conſpiratio.xxxv.V.
Abūdātia bonoꝝ tēpaliū ē occaſio mali.cxxij.J.
Accidētia panis an ſint adorāda.cccccxix.J.
Actionū humanarum q̄tuor regulatiua.lxix.O.
Adā cuſtodiendo lignū vite quid meruiſſet.xxix.
O.ꝛ.xxx.B.
Adam an negauerit deū peccando.lxv.E.
Adā ſcd̄s xp̄e ꝓncipiū hoīz ſpūaliū.51.B.ꝛ.64.L
Ade fuit:xp̄s promiſſus.xcv.J.
Ade petm̄ q̄ mala illi ꝛ nobis intulerit.xcvj.L.
Adā idem eſt qđ homo:ꝛ filiꝰ hoīs filiꝰ Ade ꝛ eſt
duplex. cxxiiij.D.
Adā ante petm̄ habuit inter cetera quatuor do
na.cxxv.G. Incurrit plurima damna ꝑ petm̄
ibi.b.ꝛ ante.
Adā.i.terra rubra.lj.poſt.X. Eius filij.ibi.L.
Adam ꝛ eua fuerūt triplici debito obliga.148.R
Adā reliq̄ nobis ſuū petm̄ ſeminalr.clxviij.D.
Adā cōmiſit duplicē rapinā.ccx.Z.
Adā cōmiſit duplicē rapinā.ccx.Z.
Adam duo ſunt ꝓncipia oīm hoīm.cccxj.T.
Ade paupertatem ꝛ miſeriā defleſt dd.ccxij.V.
Adam nouit q̄tuor eſſentialia in deo.cccc.F.
Adam duo damna incurrit per petm̄.ccclxj.P.
Adam fuit creatus in omnibus bonis nature.
cccccclxxxj.D.
Adā fuit creatus in gr̄a ſupnaturali gratū facie
te.482.b. Non perdidit bona ſpeciei q̄ ſunt
vires naturales aīe ꝛ corporis:ſed ordinem
ꝛ finem.cccccclxxij.J.
Adam ꝑ peccatum ꝛ ꝓgenies eius ſpoliatus ol
bus bonis:inſuper ſauciatus fuit in potentiis
ſuis.481.R.
Adonai nomē dñi nulli veteꝝ reuelatū.49.N.
Adonai nomē dei in collo portāt fatui.cccc.xix.F
Adoratio continet in ſe reuerentiā:honorem:lau
dem:glorificationē:ꝛ confeſſionem.309.P.
Aduentus xp̄i ſcd̄s quid differt a primo.160.E.
Egypti reges dicuntur dracones.227.G.
Aetates varie vnius hoīs myſtici.11.B.
Aetates ſeptem hominis ꝛ mundi.44.G.
Aetates ſeptē eccleſie ab adā vſq ad Antichriſtū
Aeternū ſumit̄ triplr̄ in ſcriptura.ccccxxj.E.
Aeternitas quid ſit.ccclxv.C.
Aeternus qualiter dicatur pater. cccclxxiiij.G.ꝛ
cccclxxvj.J.
Aeternū quo accipiatur i ſacra ſcriptura:ꝛ an
lex eterna.491.L.
Agnꝰ qui ſacrificabat̄ mane ꝛ veſpere ſignifica
bat chriſtum agnum ſine macula offerendū
in cruce.173.Z.
Alamot q̄d notet ꝛ q̄re.146.E. Uia i alme ibi.F.
Alcoranū machometicum vn̄ confectū.229.R.
Aleph ꝛ cetere lr̄e hebre. q̄d ſignificent.346.B.
Allegoria.17.L.
Altare quare dicatur mons.189.N.
Amana eſt diabolus ſerpens antiquus.452.D.
Ambroſius licet hymnos cantaret ab Arrianis
doriſſime vexabatur.381.R.
Ambulatur in lege ꝛ via dñi triplr̄.fo.28.P.
Aminadab ꝛ aminadib differunt.568.M.
Amoris mutui viginti effectus.469.M.
Amplectit̄ ter ſpōſus eccl̄iam adiurans totiēs fi
lias hierl̄m ne ſuſcitent ſponſam.574.M.N.
Angeli nedum hoīes obligantur quadruplici cā
laudare chriſtum.296.C.
Angeli dicuntur currus dei in ſcriptura.204.T
Angelorum creatio ꝛ diuiſio.298.J.
Angeli a patre poſt ſolum eterni.405.O.
Angeli quo benedicant dominum.413.E.
Angeli quo benedicant dominum.413.E.
Angelus miſſus hierl̄m ante deſtructionem eiꝰ
monuit chriſtianos exire.437.Z.
Angeli ſunt equi ꝛ quadrige dei.430.F.
Angeli ſunt equi ꝛ quadrige dei.430.F.
Angeli quare cecinerunt canticū nouū.461.B.
Animas non eſſe ſimul ab initio creatas.113.B.
Anima nr̄a fit in baptiſmo ciuitas dei.173.X.
Anima quelibet fidelis deſponſata eſt vni viro
chriſto.580.N.
Anima contrahit debitum habituum amiſſorū
per Adam.585.L.
Anne Samuelis matris filij quot ꝛ q̄.420.C.
Anna in cantico ſuo dicit tria de chriſto.411.F.
Nō tn̄ excludit perſonā patris ꝛ ſpūſcti.411.G.
Apoſtoli vocati infantes.50.R.
Apoſtoli de qua tribu precipue fuerint.206.X.
Apoſtoli dicant̄ montes in ſcriptura.217.M.
Apoſtoli plus q̄ omnes prophete et patriarche
intellexerunt.358.D.
Apoſtoli dicuntur interdum ſagitte in ſcriptura.
369.G. Interdum barba chriſti.377.G.
Apoſtolorum perſecutio.410.G.
Apoſtoli an in morte xp̄i fuerint heretici aut in
creduli totalr̄ cenſendi.563.R.L.M.
Apoſtolorum ꝓfectio in diuerſas terras.577.G.
Aque quo non deſint mari.302.per totum.
Aque liquefacte ex niue comparatur ſcriptura
veteris.404.M.
Aque q̄ ſup celū ſunt quo laudent deum.414.F.
Arcā ꝓcepit dñs fieri ex lignis ſethin ꝛc.M.B.
Arca dñi figurabat primo humanitatem chriſtū
aſcendo eccleſiam.337.B.

Arce federis fabricatio ꝛ figura fo.cccccxxiiij.N.
Arca federis q̄nq; obtulit Salomoni cōſiderāda cccccxxiij.L.
Achitofel ꝓditoꝛ iude fuit typus.cxxiij.Z.
Arcum ſuum q̄do vibrauit deus.xlviij.L.
Arguere:corripere:flagellare:ꝛ caſtigare quid. xlviij.X.
Argumēta contra dicta in pſalmo.viij.xiij.xvij.
Cōtra expoſitionē tituli pſal.xxxix.Contra eundē pſal.Contra pſal.lxxj.cōtra pſal. Attendite fo.ccxij. ꝑ to.Cōtra pſal.cix.cxj.cxxj.cxlij.cxliiij fol.ccccj.col.ij.
Arg.ↄtra id dictū qḋ eſt Chriſtū ſemꝑ a p̄re exaudită fuiſſe.fol.lxxxvij.co.j.ad finem.
Arg.probantium chriſtum aliquando a patre derelictum.lxxxix.col.iij.
Arg.Jacobitarū negātium confeſſionē vocalem eſſe neceſſariam.fo.cxlix.col.iij.probare volentium xp̄m incōtum hoīem non eſſe filium naturalem dei.fo.cccxxv.B.
Argu.hereticoꝛum contra verſum.tu mandaſti. cccxlviij.col.iij.
Arg.cōtra ꝑſeruationē marie ab oꝛi.cccxxvij.S.
Argu.iudaicoꝛum inualidatio.ccclxcij.Z
Argu.iudaicoꝛum contra.q.ḋ.ſolutio.ccccvj.P.
Arma ↄ̄ diabolum ſunt aīa xp̄i ꝛ caro.cxvij.H.
Armauit xp̄s diſcipulos q̄drup.v̄tu.lxxxv.M.
Armoꝛum quatuoꝛ gn̄a dedit ſuis xp̄s.lxxix.Q.
Armis triplicibus ꝓtexit nos xp̄s.cclxxv.F.
Articuli fidei dn̄r choꝛde pſalterij.cccexij.M.
Articuli fidei quatenus ſint demonſtrabiles. cccccxiiij.X.
Aſcenſio chriſti tria fecit.lxxij.B.
Aſpergi quo ſanguine optarit dauid.clxiij.R.
Aſtrologia a quo inuenta ꝛ diuulgata.xxiij.Q.
Atria eccl'ie ſunt fides:ſpes ꝛ chari.ccclxxv.L.
Auguſtini conuerſio fol cccclij.col.iij.ꝛ.iiij.
Au.ſidē quā ꝓfeſſus eſt defendit.cccchxxij.S.
Auris patris dicitur chriſtus.cx.E.
Auſter ꝛ toꝛrens in auſtro quid.ccclxviij.C.

De litera.B.

Babylon ciuitas reproboꝝ vt hierl'm electoꝝ.cclxxxj.T.
Babylon magna ciuitas terrena ꝛc.cccxxxv.R. Aucta a diabolo.cccxxxvj.T.
Balaā ꝛ moyſes bn̄dixerunt ppl'm iudaicū i ꝑſona eccl'ie fideliū.cccclxlv.S.T.
Baptizari ꝛ agere pn̄iam nihil aliud eſt quā effici membꝛum xp̄i.clxxij.Q.
Baptizato nō ſolum remittit̄ pctā:ſed infunduntur ſpes:fides:charitas.clxxij.R.
Baptizati quare non a penalitatibus abſoluti. ccccclxxix.R.ꝛ.V.
Baptiſmate inſtituto oēs obligantur baptizari. cccccl xxxviij.J
Baptiſma l; deleat pctā non tā fomitē.ccccclxxxviij.N.Facit quatuoꝛ.fo.ccccclxxxviij.Q.
Baptiſma cōcernentes:cōcluſiones.iiij.ccccxcj. E.per totum.
Barba xp̄i dicuntur ap̄l.ccclxxvij.G.
Beatā me dicēt oēs gn̄ationes:quare.ccccclvj.T
Beatitudo vera eſt finis omnium actuum humanoꝛum.xxvij.D.
Btitudinē triaq; ſūt ꝯ̄ rōne ei' reſpiciūt.xxvij.E.
Btitudinis acq̄rēde rōnes ꝛ opi.multe.xxvij.F.
Btitudinē nemo recte petit niſi cognoſcens terminum.xxvij.G.
Btitudinis partes oēs ↄ̄plectit̄ dō.lxxiij.C.
Btitudis terminū cognoſcēti neceſſaria.xxviij.J
Beatoꝛū coꝛpoꝛa nondū ſint beata.xxx.C.
Bn̄dicere ꝛ laudare quid differant.cxiiij.D.
Bn̄dicere capitur varijs modis.cccxiij.D.
Benedictio duplex.ccxciiij.Y.
Bn̄ficia ſeptē oꝑatus eſt xp̄s in aduētu.cxxxix.O.
Bn̄ficia quinq; facta iudeis in itinere ex egypto. cccxxviij.V.
Bn̄ficia collata patribus ſunt mirabilia ꝓdigia ꝛ iudicia:ꝛ quare.cccix.Q.
Bn̄ficia collata ioſeph:moy.ꝛ ceterꝫ.cccx.S.T.
Bn̄ficia ſeptē recepit eccl'ia ob que tenet̄ laudare deum p̄cipue.ccccciij.N.
Beſtie conātes deſtruere eccleſiā.ccxxix.R.
Beſtie dn̄r Machometus Antixp̄s.ꝛc.ccxxx.M.
Bethleē gerit typū xp̄i ꝛ eccleſie p̄cipue.xcij.D.
Byblioꝝ trāſlatio ſpūſctō adhoꝛtāte fctā.xxiij.T
Diuerſitatis cauſe.xxv.X.
Bona q̄tuoꝛ p̄cipua habuit aſi pctm adā.cxxv.G.
Bona facta in pctō vtrū valeāt ad vitā eternam poſt actā pn̄iam.clxxiiij.C.
Bona q̄nq; cōtulit de' iudeis in deſerto.cc.ij.P.
Bona tria cōſequitur miſericoꝛs in hac vita. cccxxiij.Z.
Bona ſunt ꝑ naturā ꝛ ſpēm ſuā oīa.cccxciij.O.
Bona q̄tuoꝛ acceperūt creature a deo.ccccciij.P.
Bruta animalia cur inuitent̄ ad laudandū.ccccxij.B.cccccxiij.C.
Bona quinq; ex aduentu xp̄i.cccccxix.Z.
Bona eccleſie licet tempoꝛalia annectuntur ſpiritualibus.ccccccxxxiiij.L.

De litera.C.

Celeſtia q̄do peribūt poſt diem iudicij.fo.cclxxxvij.Q.
Celum celi domino:an hominibus competat.ccxxxiij.R.
Celum ſpūale ꝛ terrā fecit in aduentu ſuo xp̄s.ccclxvij.Z.
Celū chriſtalli eſt ſuꝑ p̄mum mobile.cccxiij.F.
Celi motu ceſſante an oīa perirent.ccccxvj.N.
Celi ꝛ terra ſunt dupl'r pleni glīa dei.cccclxxvj.R
Calix triplex in ſcriptura.ccxxxj.N.
Cantare ꝛ pſallere quid differant.cccxviij.R.
Canticū nouū.i.lex euangelica.cxj.T.
Cātică triplex i ſcriptura vet'.nouū:ꝛ gl'e.cxj.Q
Canticū duplex i ſcriptura no.ꝛ ve.cxxxvj.V.

Digitized by Google

Canticum nouum cur ſit lex euangelica.ccccx.F.
Canticum triū puerorū et hiſtoria.ccccxij.A.
Canticum Eſaie eſt euāgelicum.ccccxvj.L.
Canticum Ezechie ⁊ eius origo.ccccxvij.M.
Oē ꝓpheticū ð xpo:potiꝰ ꝙ̄ de Ezechia.419.A
Canticū Anne matris Samuelis.ccccxix.ꝑ totum
Eius prophetia.ccccxx.D.E.
Canticum Moyſi ⁊ eius prophetia.ccccxxiij.L.
Canticum Abacuc.ccccxxvj.per totum.
Cāticū Abacuc eſt Judeis obſcurum.ccccxxxij.L.
Canticum Marie virginis Magnificat.ccccxxxvij.per totum.
Canticum Marie eſt finis totiꝰ legis ⁊ ꝓphetarū ccccclxj.⁊.ccccclxij.E.
Cāticū Marie ðr pſal. decachordū.cccciiij.P.
Cāticū zacharie Benedictꝰ ⁊c. cccclxv.per totum
Canticum Simeonis.cccclxviij.
Canticum angeloꝝ.cccclxix.et ſeq.per totum.
Canticū Ambroſij ⁊ Auguſtini.cccclxxiiij.ꝑ totū
Cur cantaꝛ.cccclxxvij.P.⁊ vtilitates eiꝰ.ibi.⁊ ſeq.
Cantica cāticoꝝ.cccccxxiij.ꝑ totū ⁊ ſe.Eoꝝ cauſe ꝙ̄tuor.f.eoð.B.Excellētia.ccccccxxiiij.N.Titulꝰ eoꝝ.cccccxxv.R.⁊ fo.dxxv.T.diuiſio.dxxvj.X.
Cātica cāticoꝝ ꝯplectunꝛ paucis totū diſcurſum vtruſqȝ teſti.dxxvij.E.difficultas eoꝝ.dxxx.Y.
Capilli ſponſe comparanꝛ gregi caprarū galaad cccccxlvj.C.
Capilli ⁊ come in quo differant.ccccclxx.V.
Capilloꝝ ꝙ̄nqȝ gn̄a a capite depēdentiū.dlxx.X.
Caprearum quatuor ꝓprietates.cccclxxix.K.
Capree ⁊ cerui ꝙ̇d ſignificēt.dxxxviij.L.⁊.dxl.X.
Capree ſylueſtris quatuor ꝓprietates.cccccxlj.E.
Captiuitatis nr̄e ꝑ xp̄m finē ꝓuidit dð.fol.368.B.
Caput draconis originale pctm̄ eſt.ccxxviij.H.
Caput eccl̄ie aurū ðr nedū aureum.ccccclxv.T.
Carmelo ꝯparantur ꝓ̇ncipes eccleſie.ccccclxx.T.
Caro fuit xpo tāꝙ̄ cilicium penitētiale.ccxcv.B.
Caſtigatio iuſtoꝝ dicitꝛ matutina.ccciiij.G.
Caſus accidere ſoliti inter ſponſos.dxxvij.F
Cathedra peſtilētie ſedētes.xxviij.K.⁊.xxviij.M.
Cauſe totius libri pſalmorum.fo.j.A.
Cauſa efficiēs ꝓ̇ncipalis pſal.eſt ſpūs ſctūs.j.D.
Inſtrumentalis dð:etiam alium.j.⁊.ij.E.F.Cauſa efficiēs cāticoꝝ.ccccexxiij.C.materialis.dxxiij.H.Formalis.dxxiiij.O.finalis ibidē.dxxv.Q.
Cedrus habet quatuor proprietates.cccccclvj.X.
Cella vinaria triplex in quam ſpōſa introducta.ccccxxxvij.E.F.
Centro mundi aplicatur terra.ccc.K.
Cerimonialia ꝙ̄tenꝰ dicanꝛ iudicia dei.cccxxx.P.
Cerimonialia ola mortua ſunt cum Chriſto.cccclxxx.M.et ſeq.
Cerui natura eſt currere ad fontes cccxxxv.D.
Cerua matutina cur dicaꝛ Chriſtus.lxxxviij.R.
Charitas refrigeſcet in nouiſſimis diebꝰ.ccxv.J.
Charitas pōt perdi:⁊ perdita recuperari.cccl.J.
Charitas euāgelica ꝙ̇d differat a legali.ccclvj.Z.
Charitatē cōparat oleo deſcendēti a capite ſacerdotis et rori.fo.ccclxxvij.H.
Charitas olis eſt amor:ſȝ nō ecōtrario.dxxxvij.G.
Eiꝰ diffinitio ⁊ ordo in amādo.cccccxxxvij.H.⁊ eius vires.xxvij.F.cccccxxxix.O.
Charitatis ꝓcepta ad duo redigunꝛ.176.G.
Xp̄ianꝰ ꝓplꝰ ē nūc ciuitas dei:domꝰ Jacob ⁊c.xx.J.
Chriſtiani cur vocentur Jacob ⁊ iſrael.lxxviij.G.
Chriſtiani moniti per angelū exiuerūt hieruſalē ante deſtructionem eius.cccccxxxvij.J.
Chriſtus eſt ſeptem modis mediator inter deū et hoies fo.12.H.⁊ eſt caput eccleſie.xij.J.
Chriſtꝰ qȝ deꝰ ⁊ hō ē fit cōicatio idiomatū.xiij.M.
Quia myſtice ſeꝑ eccl̄ia ſua pōit ðr iterdū peccator ⁊c.xiij.N.⁊ varie ſic loquitur.xiij.O.
Chriſtus eſt verus Salomon ⁊ Jonas.xiiij.S.
Chriſtus eſt Alpha ⁊ o.xvij.P.
Chriſtus Jeſus nomen dei tetragrāmaton.xix.P.
Chriſtus dextera ⁊ brachium dei.xix.Q.
Chriſtus dicitur lignū vite.xxix.Q.⁊.R.⁊.xxix.X.
Chriſtus dirupit nobis vincula ⁊ iugū.xxxiij.J.in iudicio ſeipȝ examinabit.i.ſe verū oñdet.xxxiij.R.cōfregit Judeos ⁊ gentiles tanꝙ̄ vas figuli.33.L.⁊.33.M.
Chriſtus ꝑ reſurrectiōe ſua pr̄em orauit.38.C.
Chriſtus ſol iuſtitie ſoli comparatur.41.O.
Xp̄s eiecit in aduentu ſuo diabolū multiplr̄.43.K
Chriſtus omnia attribuit patri.47.K.
Chriſtus tria ꝓ̇cipue meruit.52.B.Omnia fuerūt ei ſubiecta ⁊ animalia ⁊ elementa.52.C
Chriſtus quomodo increpauit gentes.56.J.
Chriſtus eſt ꝓ̇ma veritas ⁊ metrū oim veroꝝ.51.M.
Chriſti cultus in tribus conſiſtit.63.S.
Xp̄s tria fecit i die aſcenſionis.73.B.habuit ꝙ̄nqȝ in primo inſtanti conceptionis ſue.73.D.
Chriſtum nō receperunt Judei ꝓpter duo.67.F.
Chriſtus in perſona ſerui interdum loquiꝛ.75.J.
Chriſti due nature.78.M.
Xp̄s finis legis.80.S.confitetur trinitatē.85.V.
Chriſto ſunt in veteri lege ſex attributa.85.H.
Xp̄s ter orauit pro gn̄e hūano.85.K.Duo fecit per ſacerdotium ſuum ⁊ mortem.85.L.
Xp̄i regni gl̄ia.86.P.An pater eū ſemꝑ exaudiuit 87.Q.dicitur cerua matutina.88.R.hymis.89.S.An fuerit a patre derelictus.ibi.T.
Xp̄s ꝙ̄tuor fecit.89.A.fuit Ade ꝓmiſſus.91.J.
Chriſti voluntas erat duobus vnita.xc.V.habuit duas veſtes.fo.95.Y.Vocat Judeos pſecutores ſuos ꝙ̄tuor noibꝰ.90.X.Diabolū tribꝰ.91.eā.A.
Chriſtus caput ⁊ origo omnis gratie.xcvj.M.
Chriſtꝰ ē vnicornis:vox dn̄i:⁊ reparauit diluuiū.cj.⁊.cij.T.V.Y.Appellat corpꝰ ſuū ſaccū.ciij.⁊.
Chriſti perſona pōt tripliciter cōſiderari.ciiij.C.
Xp̄s tres potētias diſſipauit i aduētu ſuo.cxij.Z.
Chriſtꝰ an petat vltionē de inimicis.cxviij.M.
Chriſtus dicitur ſpecialiter vita ⁊ lux.cxx.T.
Chriſtus totum hominem redemit.cxxxiiij.X.
Xp̄s quinqȝ habuit digna regno ⁊ iperio.cxlj.O.
Chriſtus quia dilexit peccatores conuerſos an dilexerit iniquitatem.cxlj.Q.
Chriſtus inuitatur acceptare eccleſiam.cliij.T.

Et meſſias.xliij.V.
Chriſtus potuit matrē a pctō originali ꝓſeruare cxlix.O vide concluſiones ſequentes.
Chriſt⁹ſolus in mortuis.i.a pctō liber:Maria li berata.cl.P.
Chriſtus verus Meſſias.clij.S.
Chriſt⁹ aliter veniet in ſcdo ꝙ venit in primo ad uētu.clx.F.dicit deus deorū.clx.G.
Chriſtus crucifix⁹ eſt vt ꝑſona cōmunis.clxxj.P.
Chriſtū quatuor gnā hoim negauerūt eſſe deū:Iu dei:tyrāni:Arriani:Antichriſtus.clxxvij.G.
Xp̄z eē deū ē ꝑmū ꝑncipiū vtriuſqȝ teſt.clxxvij.I.
Xp̄s magis ſiet mortē hoim ꝙ ſuā.clxxix.N.
Chriſt⁹ liberauit nos a triplici ſpelūca.clxxxij.Q dicitur gloria noſtra clxxxiiij.R.
Chriſt⁹ tres hoim conditiones eduxit de inferno. clxxxiij.O
Chriſt⁹ interpres eſt diuine volūtatis.ccj.Q.ꝛ ſi cut eſt diſpenſator grē paterne:ita ꝛ glie.ccij.R
Xp̄i duplex natura oſtēdit.ccxviij.N.ei⁹ in vterū ꝟginis ut pluuie i vell⁹ deſcēſus vtilitas.218.O
Chriſti maieſtas : dñium.cxxxj.X.ꝛ ſeq.
Xp̄s eſt dextera dei pr̄is.ccxxvij.E.virga moyſi.F
Xp̄s iudicat in quadruplici ſynagoga.ccxlviij.H.
Chriſtus dicit paſſer.cclvj.X.Fructus.cclvij.D.
Lignū fructiferū.cclvij.E.
Chriſto inerant ſeptē genera ꝑfectionū.clix.I.
Chriſtus ſolus quo liber a peccato.cclxv.P.
Chriſtus quō ſit fili⁹ patris celeſtis.cclxix.P.et quō ſit primogenitus.cclxix.O.Que dona acce perit ꝑ membris ſuis.clxix.R.
Chriſtus dr petra refugiū.cclxxij.Y.ꝛ fact⁹ eſt no bis refugiū.cclxxij.Z.Fuit etiaȝ refugiū tēpora le.cclxxij.B.
Chriſtus in ſua reſurrectiōe adept⁹ eſt quatuor ſuā maieſtatē.decorātia..cclxxxj.T.Fuit multi triplici teſtimonio approbatus.cclxxxj.V.
Chriſtū colim⁹ ſex modis i eccl'ia.cclxxxiij.R.K.
Chriſtus illuſtrat eccl'iam:vt ſol mūdū.cccvj.N.
Chriſt⁹ decē maledictiōes immiſit phariſeis:corre ſpōdētes decē plagis illatis a moyſe.cccxl.X
Chriſt⁹ liberauit tria genera hominū.ccxv.C.
Chriſtus hō adept⁹ eſt tres dignitates ſuper oēs creaturas.cccxxij.S.
Chriſti pedib⁹ ſubiecit pr̄ inimicos ei⁹.cccxxiij.R.
Chriſt⁹ vt hō an ſit fili⁹ naturalis pr̄is.cccxv.B.
Itē ꝙ vt ſic nullā hȝ ꝑſonalitatē ꝓpriā.cccv.C
Chriſto inſunt nature due integre.cccxxviij.L.
Chriſtus an venerit in noīe dñi.cccxlv.T.
Chriſtū veniſſe in noīe dñi ſtat quadruplr .cccxlv.X.
Chriſtus ſolus inter mortuos liber.ccclxxiij.V.
Chriſti veri officia.ccclxxxvj.C.
Chriſt⁹ figurat⁹ pr̄iarchis ꝛ eoꝝ actib⁹.526.S.
Chriſt⁹ retiaculo diaboli capi non poterat:ſed vt captos eriperet venit.ccccxcj.ꝛ ccccxcij.R.L.
Chriſtus petit reſurrectionē.ccccxciij.M.
Chriſt⁹ liberauit fideles de poteſtate diaboli vt dȝ Iudeos de poteſtate Solie.ccccxcix.C.
Chriſtus meruit vt cōfeſſio laudis eius ſit ſuper celū dupliciter.fo.cccccvj.V
Chriſtus excellenter cōicat dona grāx.ccccx.I.
Chriſtus ſol⁹ fortis.cccccxxj.H.iudiciū eius.322.R
Chriſtus quos liberauit i deſcēſu ad iferos.427.B.
Multiiaria vt hō venit de mōte pharā.ccccxvij.B.
Chriſtus primus a deo ꝑdeſtinatus.ccccxliiij.R.
Chriſtus tam vt homo ꝙ vt deus eſt filius patris celeſtis.ccccl̄j.C.
Chriſtus filius Dauid.ccccl̄j.E.
Xp̄s ꝑcipue venit vt oſtendat miam ſuā.cccclvij.V
Chriſto moriente mortua ſunt omnia Iudeorum ſacra:ſacrificia:tēpla:ſolēnia:paſchalia:ſabba ta ꝛc.cccclxxxix.M.ꝛ ſeq.
Chriſtus quando erat venturus.cccccix.B.
Chriſtus aliter in nobis habitat:ꝛ nos in eo.ccccc xxxviij.ꝛ.cccccxxxix.M.N.P.Q.
Chriſtus in qbus ꝛ qñ deſponſauit eccl'iaȝ.539.V.
Chriſtus an potuit euacuare legem moſaicā.542. G.H.ꝛ ſequen.
Chriſtus in cruce reliquit pr̄em ꝛ matrem.545.Y.
Chriſtus in ſanguine membrorū ſuorū lauit mem bra eccleſie.cccccluij.V.
Chriſtū quare oportuit pati.cccccluij.Z.ꝛ.cccccluiij. E.Et quod potuit cauſam noſtram aſſumere ſe ptem modis.cccccluiij.D.
Chriſtus etiā poſt mortē nobis meruit.cccclxj.Y
Xp̄i poſt reſurrectionem manifeſtationes.594.N.
Chriſtus dupliciter eſt caput eccleſie.ccccclxv.T. eſt totus deſiderabilis ꝛ bonus.ccccclxv.V.
Xp̄s de⁹ vt creator:ita ꝛ redēptor oim.ccccclxvj.A.
Xp̄s acquieuit oībus poſitionib⁹ factis ab eccleſia in veteri teſtamento.ccccclxxiij.L.
Xp̄s duplr̄ frater eccleſie ſponſe.ccccclxxiij.R.
Xp̄s in triduo an fuerit hō:ꝛ ꝙ non ſit caput eccle ſie vt deus:ſȝ principalitas perſone eius cōſi ſtit in verbo ſolio.ccccclxxij.C.D.an fuerit fili⁹ marie.ccccclxxiij.G.ꝛ.I.
Chriſtus quare non ſtatim tranſiuit ad gentiles.568.P.
Xp̄i conceptio et gnātio fuit ſingularis : ita mors eius fuit ſingularis ſine pari. ccccclxxiij.H.
Chriſtus ꝓpter tria dicit pacificus.ccccclxxij.A.
Chriſti familiaris cū ſponſa locutio.ccccclxxviij.G.
Chriſtus ſolus an ſit metruȝ ꝛ mēſura:ac largitor omnium bonorū:ꝛ reparator nature humane. ccccclxxx.O.P.Q.ꝛ ſeq.
Chriſtus ſolus potuit reparare naturam lapſam. ccccclxxxv.D.
Chriſti decē nola ꝛ eoꝝ rationes.ccccclxxxvj.E.
Chriſtus eſt de⁹ ꝛ verbū ſeu fili⁹ dei.ccccclxxxvj.F
Chriſtum non eſſe Meſſiam arguūt Iudei.ccccc lxxxviij.O.P.
Chore filij an fecerint pſalmū.xlv.cxliiij.Z.
Chore filij erant cantores.cclxiiij.O.
Chuſi ſeu Chus quid ſit.xlvij.H.
Cilicium quoddā penitētiale fuit Chriſto ſua caro cccxv.B.
Cynamomū.fo.cccccxxxv.T.
Cyprus ſeu potius Cyperus eſt arbor balſami. fo.cccccxxxvj.A.

Circūciſio quō data ſit federe ſempiterno.xvij.G.
Circunciſio data fuit in q̄druplex ſignū.cxxxj.S.
Circunciſio nō abſoluit de ſe hoīez a pctō.486.B.
Circunciſio tollebat originale virtute fidei chriſti. ccccclxxxvj.E.nō dabat in ꝑtiū:ſʒ in ſignum pre tū ꝑ pctō.cccccclxxxvij.F.G.H.ꝛ.cccccclxxxviij.K
Ciuitas myſtica vna vt corpus vnum.xl.F.
Ciuitates due generis humani.cxlv.B
Ciuitates due hūani generis.cxcj.E.
Ciuitas eſt hīm nō lapidū multitudo ꝛc.cxcvij.L.
Ciuitas militantis eccleſie eſt triplici muro munita.ccclxv.F.
Ciuitas quid ſit.ccclxv.S.Eius ſecuritas in quo ſit.ccccclvj.X.
Ciuitati nobili lex neceſſaria.cccciij.K.
Claues ad aperiēda ſecreta ſcripture.xij.L.ꝛ.S.
Cogitatio hominis triplex.cclxxxij.Y.
Cognitioni cuiuſq; rei lex neceſſaria.ccccxlix.Z.
Columba ſimpliciſſima et pacifica ſignificat eccleſiam.clxxij.P.
Commendat Chriſtus matrē ꝛ eccleſiā dum eam virtutib⁹ ꝛ gratijs dotat ꝛ ornat.cccccxxxvj.C.
Cōmendat ſponſam ex gentibus.cccccclxvj.C.D.
Communicatio idiomatum de deo ꝛ hoīe.xiij.M.
Commutādo ledi pōt primus tripliciter.lxix.M.
Compunctio que ſit perfecta.cvij.L.
Cōcluſionū tria gn̄a iferūt ex ſcripturis.iij.L.M.
Concluſio ex cantico nouiſſimo dauid.viij.Q.
Concluſiones prophetice inſignes.viij.Y.
Concluſiones ex cantico moyſi.ccccxxxvj.M.
Confeſſio pctōrū ore facta an ſit neceſſaria.cix.Q.
Confeſſio triplex fidei laudis: et peccati.clxj.R.
Confeſſio vt ſit valida oportet confitentē viuere duplici vita nature ꝛ gratie.ccccxix.X.
Confiteri quid ꝛ qualiter contingat.lv.H.
Coniugium ſingulare Marie.ccccxlix.Z.
Conſilium dicitur lex euangelica.lxxviij.G.
Conſpirantes in mortē xp̄i q̄druplices.clxxxj.O.
Conſtantini magni conuerſio liberauit eccleſiam folio.cxxxvj.G.
Cōſuetudo peccandi inducit obſtinationē.cxix.Q.
Conſuetudo dei puniēdi ſuos ꝑ infideles.180.O.
Contemplatio legis facit octo fructus.ccclxx.M.
Corona datur certantibus.ccccxlix.O.
Corpus ꝛ ciuitas myſtica vnum et vna.xl.F.
Corporis humani pars manſit poſt peccatum diabolo ſubiecta.folio.cxxv.E.
Corp⁹ humanū an poſſit in celo collocari.xciiij.E.
Corp⁹ noſtrū eſt ſtratū ſeu lect⁹ doloris.cxxxiij.Y.
Corpus Marie non eſt incineratum.cccclijij.N.
Corpus Cchriſti mortuum an manſerit idem numero cum viuo.ꝛ quomodo in eo māſerit eadē ſubſtantialitas.folio.cccccclxij.E.ꝛ.cccccclxij.F.
Coruorum pulli a quo nutriantur.cccciij.I.
Creatio mundi eſt figura recreationis hominis. ccccxliiij.P.
Creatura dici poteſt deus quatuor modis.ccl.N.
Crux chriſti lignum vite.xxix.U.
Culpa vnde dicatur.cvij.R.
Cultus Chriſti in tribus conſiſtit.lxiij.B.
Cupere ꝛ deſiderare quid differant.ccclj.N.
Cultus diuinus conſiſtit in tribus.cxcvj.R.

¶De litera.D.

Damna tria incurrit peccans.folio.clxix.E. Et peccata.clxix.F.
Damna tria hereditaria incurrit genus humanum folio.cccxiiij.B.
Dauid fecit omnes pſalmos hui⁹ pſalterij.fo.j.F.
Dauid vtitur in pſalterio qn̄q; mō tragico: quandoq; heroico: quandoq; ſatyrico.vij.S.
Dauid an ſit dicendus verus ꝓpheta.v.Z.ꝛ.vij. N.ꝛ.viij.O.P.ꝛ.xj.E.An maior Moyſe.x.T. q⁹ excellentiſſimus.x.B.
Dauid quomodo ꝓuidit myſteria omnia de Chriſto.viij.R.
Quo tempore fecerit pſalmos.viij.S.ꝛ.ix.
Dauid in qb⁹ ꝓuidit myſteria paſſiōis xp̄i.xxxj.E.
Dauid in ſpiritu agnouit peccatum Ade diffuſum xliij.Q.
Dauid fere euangeliſta videtur in pſalmo.xxxix. folio.cxxxij.U.
Dauid fecit omnes pſal.cxxxiij.B.Dedit aliquos cantandos filijs Chore.ꝛ quare.cxxxv.C.
Dauid ꝑpter pctm̄ incurrit tria dāna.clxiu.O.incurrit aūt triplex pctm̄.adulteriū:furtū:homicidiū.clxvj.X.Ubi nō eſt legēdū fructū:ſʒ furtū ꝑdidit gr̄am duplicem.clxv.poſt.S.ꝛ.clxvij.B.
Dauid nūq̄ petijt vindictam de Saule.cccxxj.P.
Dauid pre ceteris reuelata ſunt myſteria de Chriſto.cccxxvj.G.
Dd quō creuit in donis ſpirituſſcti.cccxxxix.L.M.
Dauid melius, quam Moyſes intellexit legem. ccclviij.E.
Dauid fuit dignior et ſanctior ſalomone.ccclxxv. B.Et decem dona promiſſa.ccclxxv.C.
Dauid in multis pſal.vt̄ euangeliſta.ccclxxxix.N.
Dauid non inuitans pctm̄ ad laudandum deū inuitat omnes creaturas.ccccvij.Z.
Decachordum eccleſiaſtice legis.xxiij.M.
Decachordum quodddam eſt tota lex.cxxxiij.S.
Decachordum eſt tota lex euangelica.cclxxv.F.
Decachordum Chriſtianum.cclxxxj.S.
Declinantes in obligatiōes ſunt peccātes.368.B
Dedicatio corporis xp̄i in reſurrectione.ciiij.B.
Delere lauare ꝛ mundare peccata .clxix.G.
Delicta iuuentutis ſunt peccata primorum parentum.xcv.R.
Delubra ꝛ templa gentilium que prius erant cubilia draconum: et demonum facta ſunt tēpla dei.cccccclxvj.Z.
Dentes homines ꝛ ſponſe.ccccxlvj.E.
Deprecatio ꝛ oratio quid differant.lxxiij.F.
Deprecatio ꝛ oratio quid differant.cxc.D.
Deſcendi in hortum nucum.cccccclxvij.K.
Deſiderare ꝛ cupere.ccclj.N.Deſiderare eſurire ſitire ꝛ facere quo ordine ſe habeant.cccliij.Q.
Deſpectio ſuperbis ſunt humiles: pauperes ſpiritu.ꝛc.ccclxiij.Y.

Dei decem nomina.xix.N.Meſſie plura.xix.O.
Deus hominem affligit merito propter quatuor cauſas.cxxviij.L.
Deum vnū vt principem adorabāt gētiles.cliij.Q.
Deus deorum Chriſtus.clx.G.
Deo puniente peccatorem ob magnū crimen debet iuſtus tria facere.clxxxvj.X.
Deus dici pōt creatura aliq̄ q̄druplicíter.ccl.N.
Deus eſt pronior ad miſerendū q̄ ad puniendum ccxcvij.col.j.in principio.
Deus cur ſciat omnia.ccclxxxiiij.A.
Deus laudatur aliter in via q̄ in patria.cccex.H.
Deus eſt de ſe magnificādꝰ ꝓꝑ q̄tuor.cccccxxxiij.P.
Deꝰ alr̄ ꝑdeſtinat q̄ reprobat hoīez.ccccxxxiiij.R.
Deus vt eſt a ſeipſo ita propter ſeipſum.ccccIxxv. col.ij.Eſt etiam ſic eternus.cccclxxv.G.
Deum eſſe trinum et vnum: an ſit articulus fidei. ccccxviij.D.
Dextera dei patris eſt xp̄s.ccxxvij.E.
Dextera dei:brachium dei ſalutare: iuſtitia veritas.cclxxxviij.R.
Dextera dn̄i multipliciter fecit virtutez.ccxlij.P.
Diabolus ſecū pctōres contrahit in vnum corpus vt xp̄s electos.xvij.J.
Diabolum eiecit e mundo xp̄s.xliij.R.
Diabolus eijcitur ab aīa per pniam triplr̄.xlvj.E.
Diabolus executor diuine iuſtitie.l.S.
Diabolus contra eccleſiam xp̄i inſurgit.cxvij.G.
Diaboli querela de deo.clxvij.Z.
Diabolꝰ multiplr̄ affligebat genꝰ hūanū.ccxix.R.
Diaboli pctm̄ cuiſimile peccatū ſynagoge.cclj.P.
Dicere primū conuenit intellectui:deinde voluntati:et demum ori.cxix.P.
Dicere dei eſt idem quod facere.cccxxij.T.
Dies ꝛ nox triplr̄ ſumunꝫ in ſacra ſcriptu.28.N.
Dies judicij dies ire.xxxiiij.Q.
Die malorum triplici ꝓtexit xp̄s fideles.xcviij.O.
Dies iu dici mala et amara damnatis.clviij.D.
Dierum ꝛ noctium ratio ſuper terram.clviij.D.
Dies tribulatiōis iudeoꝝ pñs ꝛ futurꝰ.ccccxxxj.J
Difficilia viſa ſalomoni:vbi legitur vie viri in adoleſcentula:non in adoleſcētia ſua.ccccxxviij.C.
Dignitates.xviij.marie vginis.ccccxlj.E. Duodecim alie.fo.cccccxliiij.ante.J.
Diluuium triplex reparauit xp̄s per ſacra.cij.Y.
Diſpone domui tue q2 cras morieris:quō fuit vere dictum ꝛ non completum.ccccxix.G.
Diuitie pctōꝝ et auarorū ſunt inutiles.cxxiij.B.
Dixit ꝛ facta ſunt:quō id fieri potuit.ccccvij.A.B.
Doctrine falſe phariſeorū.ccccxx.ꝛ.521.per totū.
Domificatori inſunt tria xp̄o conuenientia.561.Z.
Dona decem dauidi promiſſa.ccclxxxv.C.
Dormire ꝛ ſoporari quid differant.xxxvij.Y.
Donec ꝛ vſq3 triplr̄ ſumunꝫ in ſcriptura.323.Y.
Dotes.v.recepit eccl'ia a xp̄o.cclxxxj.ꝛ.cclxxxij.X.
Draconis caput eſt originale peccatum: et reges egypti.ccxxvij.ꝛ.ccxxviij.G.H.
Duratio eterna quid a tpali differat.xxxix.E.
Duplex ſpōs ꝓphetarum qualis ſit.ccccxxviij.D.

De litera.E.

Ecclia tota ē vnꝰ hō myſticus.xvj.C. habēs tria diſtincta ſecula.xvij.H.
Eccleſia xp̄i ꝓpter duo vocatur hieruſalem.xij.E.
Eccl'ia ꝯſtructa ꝑ idē vbū ꝑ qđ mūdꝰ.l.T.Tota aūt d̄r vnꝰ mundꝰ.lj.V.
Eccleſie perſecutiones preuiſe a dauid.lv.G.
Eccl'ia tota eſt vnꝰ hō ꝛ mūdus myſticꝰ.lxxxj.S.
Eccl'iā vt ſponſam acceptare inuitaꝫ xp̄s.cxliij.T.
Eccleſie ꝓgreſſus figuratus per progreſſum populi iſrael.cxliiij.A.
Eccleſia eſt vera ciuitas dei.clvj.Z.ꝛ ſeq.
Eccleſia d̄r myſtice ſion ꝛ hieruſalem.clxxiij.Y.
Eccleſie liberatio ab omni preſſura.clxxxiij.L.
Eccleſie triplex perſecutio.ccxiiij.G.Alterus triplex.ccxiiij.H.
Eccleſia habet quadruplices conſtructores:ꝛ deſtructores.ccxxix.J.
Eccleſie ſtatus tres:duo in preſenti: ꝛ vnus in futuro.ccxxxv.Q.
Eccleſia ter petit faciem et pn̄tiam xp̄i.ccxliiij.Z.
Eccleſiam figurabāt vetera myſteria.cliij.V.
Eccleſie proſperitatem preuidit dauid.cclxj.L. Eius commendatio.ccxxij.M.
Eccl'ia ꝑ oēs etates paſſa eſt perſecutiōes.266.R.
Eccleſiam perſequūtur quadruplices.cclxxvij.J.
Eccleſie exaltatio ꝑ cōſtantinū magnū.cclxxx.Q.
Eccleſia eo ordine fabricata quo mundus.ccv.L.
Eius autem ſunt tres gradus.cccvj.M.
Eccleſia turbata per tyrannos.cccxv.D.per hereticos.cccxvj.F.
Eccleſia ꝛ domus iſrael vna eſt in vtroq3 teſtamento.cccxlij.O.
Eccleſie in doctrina illuſtratio.ccclviij.C.
Eccleſie q̄tuor ſtatus in ꝑſecutione tpis.cccxlij.O.
Eccleſia cōmēdaꝫ ꝛ extolliꝫ in quatuor.ccclxv.R.
Eccleſia vocatur ſepe in ſcriptura vinea.ccclxx.J.
Eccleſia diciꝫ veſtimentum xp̄i.ccclxxvij.G.
Eccleſia recepit ſeptem beneficia ꝓpter que teneꝫ precipue laudare deum.ccccxiij.N.
Eccleſie perſecutiones tres.cccclxxiij.F.
Eccleſia ſponſa xp̄i ſemper creuit in fide et perfectione.cccccIxxviij.R.L.Eius deſponſatio. cccccxxviij.M.N.ꝛ.ccccxxix.O.
Eccleſie bona licet temporalia annectuntur ſpiritualibus.434.L.
Eccleſie excellētia in ſtatu noui te.ſuprave.539.R.
Eccleſia ſortiꝫ tria noīa: dicitur enim corpus xp̄i: vxor ꝛ ſponſa Chriſti.cccccxlvj.Z.Et eam commendat pro vario ſtatu xp̄ianorum.546.A.
Eccleſia dicitur in triduo mortis chriſti ꝑdidiſſe fidē in ore: non in corde.cccccIvij.Y.
Eccleſia in principio fuit ſimilis aurore.folio.cccclxvij.J.
Eccleſia ex gentilibus habuit q̄tuor ſtatus.ccccccIxviij.Q.
Eccleſia fugit in eremum.ccccclxxiij.J.habet duplicem matrem.ccccclxiij.L.

Ec:ſie oīa bona emanarunt ex paſſione chriſti. fo.ccccclxxv.O.
Eccl'ia pñs ager:futura horreū.cccccclxxvij.B.
Ecclā cur dicat̃ ſynagoga.ccclxxxij.U.ꝛ.clxxxij.Y.
Eleemoſynas commendat.cxxij.A.
Eleemoſynarum erogandarum rei an iuſte dā/nentur.ccccxxxiiij.C.
Epithalamium dñr cantica cāticoꝝ et georgica. ccccccxxxiij.J.
Equ⁹ ꝛ mulus q̄d ſignificēt in pſal.xxxij.f.cix.N.
Equ⁹ diaboli eſt tot⁹ pplꝰ gētilis.cccccxxiij.N.
Eſaie pphetia q̄uo ſit p x̄pm ipleta.cccccxiij.R.
Eſſe eſt ppꝛium dei.iiiij.
Eſurientes impleuit bonis et quibus.cccclix.A.ꝛ. cccclx.B.C.
aeternum vide Eternum.Etates.aetates.
Ethā fuit vnus ex p̄ncipibus cātoꝝ.cclxvj.M.
Euāgelice ɔclones octo ex dd collecte. cxxxij.U.
Euāgelicas tres ɔclones p̄cedit dd.ccccxxxvij. h.
Euchariſtie excellentia.xcj.B.
Euchariſtia q̄d ɔtineat:ꝛ q̄d in eo offerat̃.cl.O.
Euchariſtie ſup caput ſacerdotum eleuate figu/ra.cccx.S.
Euchariſtie ſacro continentur q̄tuoꝛ principalia opa diuine mīe.ccccxx.N.
Euchariſtie ſacri veritas et efficacia.cccxxxj.X.
Eue maledictio mutata in benedictionē marie. cccccxxxvj.Y.
Extaſis que ſit.vj.G.
Extraneus reputat⁹ eſt x̄ps iudeis.ccx.A.
Ezechias floruit in duobus p̄cipue.cccccxvij.O. Quinqꝫ dāna paſſus fuiſſet ſi tūc mortu⁹ fuiſſet cccccxvij.R.

¶ De litera.F.

FAbricationes q̄nqꝫ facte in vet.teſ. ccxcviij.G.
Facies x̄pi ē hūanitas ei⁹.cclvij.L.
Facilitas operis pueñit ex duob⁹. ccciiij.S.
Fauces due intellect⁹ fidelis.353.F
Ferculum dr̃ humanitas chriſti.ccccccxliiij.O.
Feſta vet̃a iudeoꝝ i fine ſeptenarij erāt.ccxlv.B.
Feſta q̄tuoꝛ iudeoꝝ in ſeptembri.cclv. T.
Fide eadem nos ꝛ antiq̄ iuſtificamur.cxj.S.
Fides:ſpes:chari.infundunt̃ baptizato.clxxij.R.
Fidem cur multi abnegent.cccxxix.L.
Fides:ſpes:charitas includūt totam legem no/ſtram.cclxxix.O.
Fidei nr̃e ſumma in q̄ conſiſtat.ccccxliiij.S.
Fidei x̄piane probabilitas.ccccccxiij.C.
Fides de chriſto futuro,ſaluauit p̄res vete.teſta. ccclxxxvj. D.
Fides:ſpes:ꝛ charitas:quare infundantur ba/ptizatis.fo.cccccclxxxix.S. T. U.
Figure grammaticales in pſal.notande.xviij.R.
Filius meus es tu:q̄n pater dixit filio.xxxiij. M.
Filie hierl'm tria de x̄po q̄runt.cccccclxv.R.
Filij mittendi cū deo fuit mia eius.cclxvj.N.
Filij p̄digi myſterium.cccccxc.Y.
Finis ſeu finalis cauſa pſalterij.v.U.ꝛ.Y.
Finis legis eſt duplex.vj. X.
Finis a iudeis intentus.fo.lxxiiij.h.
Finis legis chriſtus.lxxx.S.
Flagellat deus quadruplici de cauſa.xlv.Y.
Flumina ſignificant perſecutiones. ccclxxx.O.
Feno tectoꝝ ɔparāt cerimonialia legꝫ.ccclxxj.R
Fomes pcti q̄uo nō extinguat̃ niſi i maria.cxxv.E.
Forma pſalterij triplex ɔſiſtit in quatuoꝛ. iiij. O. ꝛ paulo ante.ꝛ.iiij.poſt.S.
Fragmē mali punici q̄s indicet.ccccccxlvij.h.
Frigeſcet charitas in nouiſſimis dieb⁹ mundi:vt caloꝛ in nouiſſimis dieb⁹ hoīs.cccxxv.J.
Fruct⁹ duos ɔſeq̄mur ex lege euangelica.cxv.F.
Fruct⁹ vetit⁹ ab adā ſumpt⁹ attulit mūdo ſeptem maledictiōes.cxcij.F. Fruct⁹ aūt b̄ndict⁹ ap/pellatur ab eo ſeptem noībus.cclviij.G.
Fruct⁹.xv.colligūtur ex iugi ſtudio ſacre ſcriptu/re.cccclix.G.
Itē decem.fo.cccclix.ꝛ.cccclx.R. Itē octo.cccclx.M.
Fruct⁹ legis euāgelice tres gn̄ales.cccccxvj.R.
Frugū mltiplicatio q̄lis ꝛ q̄ta.cccccclxxviij.C.D.
Funis ꝛ Funiculus.lxxij.Y.
Furtum voluntarium dauid.clxiij.P.
Futuri tp̄s v̄bū i p̄teriti mutatū.xxxvj.ꝛ.xxxvij.X.

¶ De litera. G.

GAlaad nutrit greges albos.cccccxlvj.D.
Gene ſponſe.cccccxlvij.G.
Gn̄s hoīm:vide in vocabulo hoīm.
Gn̄is humani an̄ aduentum Chriſti miſeria duplex.ccxliij.Y.
Gētiles adorabāt ſolē ꝛ lunam:ꝛ ceteros plane/tas.ccclxxix.M.
Gentiles ſaturati ſunt ꝛc.cccccxxij.J.
Gentilis pplꝰ effect⁹ eſt fili⁹ abrae.ccccccv.M.
Gentilium cōuerſio ad fidem.ccccclxv.X.
Gladius benignus ꝛ malignus q̄ ſit.ccccxcix.B.
Gloria regni ɔſiſtit in tribus.lxxxvj.P.
Gloria eccl'ie intus:ſynagoge foris.cxliij.X.
Gl'ia dei ſumit̃ dupliciter.cccclxx.B.
Gradus pcti eccl'ie:ꝛ aliaꝝ rerum videantur in ipſarum noībus pctm̄:eccleſia ꝛc.
Gratiam duplicē perdidit ad per pctm̄.clxv. poſt G.ꝛ.clxvij.A.
Grām ꝛ veritatē dedit nobis x̄ps per q̄ poſſum⁹ puenire ad btām vitam.cclvj.Y.
Grā duplex:gratuita ꝛ gratū faciēs.cclxxiiij.C.
Gratia duplex.p̄ueniēs ꝛ ſubſequēs.ccclvj.A.
Grā an poſſit ſtare cū pctō cccccclxxxvij.L.

¶ De litera.h.

HAbit⁹ v̄tutū q̄ mō moraleſ ſūt erant p̄mū naturales in adā an̄ pctm̄ fo.cccccclxxx.G.
habit⁹ infuſus q̄d differat ab habi/tu acquiſito.cccccclxxxix.X.
h̄reditas dñi q̄ ſit ſm iudeos.xlj.M.
hereditas dr̃ ſucceſſio debita alicui in bonis pa/ternis:ꝛ ſic bona patris deberent̃ filio natura liꝫ:propterea licet hereditas mūdi x̄ps proue

nerit iure hẽditario tãq̄ filio naturali: pt̃ t̄n voluit vt hãc hereditatẽ acq̄reret inquãtũ hõ quatinus poſſit eã ſuis mẽbris.i.in ſe creditu ris communicare.fo.lxxj.V.
Hereditatis Chriſti portio ⁊ potiſſima pars eſt pater eius.fo.lxxij.X.
Hereditas noſtra nõ fuit manifeſta niſi poſt paſſionem Chriſti:nec ſic eã quiſq̄ ſaluus eſſe potuit.folio.ccclxix.E.
Hereditas p̄miſſa Abrae ⁊c.non eſt terra Chanaam:ſed in patria celeſti.ccclxix.F.
Hereſes q̄nq̄ excluſe.pſal.xxxiij.in fine.fo.cxiij.B
Hereticorum perſecutio fuit eccleſie p̄nicioſior quã tyrannorum.cxxxxvij.I.
Heretici quõ ↄtenderũt de lege xp̄i.cccxxvj.F.
Heretici poſt tyrannos orti.ccclx.L.
Hebraice ſcripture mutatio.xxv.Y.
Hebreorum doctores añ aduẽtũ xp̄i ⁊ vſq̄ ad tẽpora Cõſtantini magni aſſeruerũt Dd fuiſſe maximũ p̄phetã olim.fo.vij.N.Vide Dauid.
Helias ſcd̃m aduẽtũ chriſti p̄ueniet.cccccxxij.P.
Hieronymi trãſlatio admiſſa ſed nõ prelata interpretationi ſeptuaginta interpretum.xxv.
Hieruſalẽ terrena cur in ſcripturis extollat̃.cliij.T.Vbi fuit edificata ⁊ q̄ trãſlata.cliij.⁊.cliiij.X
Hieruſalẽ materialis eſt figura hierl̃m celeſtis vt lex vetus legis noue.cxcvj.H.I.
Hieruſalem interpretatur viſio pacis.ccxxxij.O.
Hieruſalem ſollicite edificata.ccclxix.D.
Hieruſalem eſt triplex.ccclxxxj.S.
Hieruſalẽ terrena extollit̃ p̄pter xp̄m.ccccciij.ccccciij.F.Et quomodo illi id nomẽ impoſitũ fuit.ccccciiij.G.
Hypocritarum genera duo.clxx.L.
Hiſpani ⁊ galli italice ſ; corrupte loquũt̃.xxiij.R
Hiſteronproteron.xviij.R.
Homo ex natura vitiata a p̄mis parẽtib⁹ traducta vitare nõ põt pctm̄ nec facere bonũ meritorium niſi per gratiam adiuuetur.fo.xiij.P
Hominis praui a iuſto differentia.xl.H.
Hõ myſtic⁹ ab Adã traduct⁹ ⁊ in eo paradiſo cũ furore eiect⁹ ſp̄ peregrinat⁹ ẽ iter inimicos tã viſibiles q̄ inuiſibiles fo.cccciij.colũ.iij.i medio.
Hõ īfirm⁹ ẽ ⁊ cadit in pctm̄ freq̄ter.xlv.B.
Homo vbi in ſacra ſcriptura reperit̃ p̄ Adã accipitur p̄ tota ſua poſteritate.lj.poſt.X.
Homini oñſa eſt maior mia a deo q̄ angelo.lj.X.
Homo an ſit naturaliter bonus.lxv.3.
Hõ myſticus languidus ⁊ vulneratus fuit figuratus p̄ illũ languidũ quẽ Chriſtus ſanauit ad probaticã piſcinã iacentem.fo.cxxv.F.
Homini p̄egrino duo precipue ſunt neceſſaria.ſ.hũanitas ⁊ patiẽtia.cxxvij.I.vide Peregrinis.
Homo merito affligitur p̄pter q̄tuor.cxxviij.L.
Hominũ in duas ciuitates diuiſio.cxlv.B.
Homines timẽtes futurũ iudiciũ nec curãtes agere penitẽtiã ſunt in triplici genere.clvij.B.
Homines murmurãtes contra miſericordiã dei ſunt etiã in triplici genere.clxx.R.
Hominum qui negauerunt Chriſtum eſſe deum quatuor genera.fo.clxxvij.H.
Hominum q̄tuor genera cõſpirauerũt in mortem Chriſti.clxxxj.O
Holm tria genera liberauit Chriſtus.cccxv.C.
Hõ miſericors q̄ bona ↄſeq̄nt̃.vide.ccccxxxiij.3.
Hõ myſtic⁹ ⁊ peregrin⁹ diſcurrens p̄ oẽs etates q̄ſi p̄.xxij.dictas ab Adã vſq̄ ad ſcd̃m aduentũ xp̄i in q̄libet etate cupit aliquam p̄fectionẽ: ſ; p̄cipue in ſua adoleſcẽtia q̄ fuit ab Adã vſq̄ ad Chriſtum euacuauit imperfectiones.cccl.R.
Hõ myſtic⁹ ⁊ peregrinus ab exilio paradiſi vſq̄ ad xp̄m compleuit q̄tuor curſus.ccclij.T.Colle git octo fructus ex lege domini.ccclx.M.
Homo nullus per ſe iuſtificari põt.cccxcvij.Y.3.
Homo accepit a deo nõ ſolũ eſſe naturale ſed et pulchrũ eſſe ⁊ preceſſe.ccccvj.S.Accepitq̄ triplicia bona a deo.ccccvj.T.
Homines bone volũtatis qui ſint.cccclxxj.D.
Hois p̄tes due rõnalis ⁊ ſenſualis.cccccclxxxiij.L
Homo an ſit dñs ſuorum actuum.ccccccc.3.B.
Honor quid a laude differat.cccciiij.O.
Horrere virginis vterum.cccclxxviij.L.
Humanitas verbo vnita dr̃ vox dñi.c.S.
Hũanitas xp̄i ſi eſſet p̄ īpoſſibile ſeparata a diuinitate nõ eſſet adorãda cultu latrie.cccccxix.R.
Humiles iuſti exaltantur ⁊ contra.cccclviij.3.
Humiliat de⁹ alta: ⁊ a lõge cognoſcit.lxxviij.O.
Hũilitas ⁊ patiẽtia p̄egrino neceſſarie.cxxvij.I.
Humilitatẽ Marie q̄lr̃ reſpexit de⁹.cccxliij.G.
Humilitatem Marie qualiter reſpexit dominus cccccliiij.N.
Hũilitas timor dei charitas affectiua ⁊ ſpes habent ſe p̄ ordinem.ccccvlij.Y.

De litera.I.

IAcob naſcẽs cum Eſau p̄miſit brachiũ.folio.xvij.F.
Iacob tenẽs pedẽ frĩs ſui q̄d figurabat.f.xx.V.Quid cũ ãgelo luctãs portẽdebat.f.xciiij.F.⁊.xciiij.G.vbi etiã ſcalam vidiſſe dr̃.
Iacob ⁊ Iſmael ⁊c.non ſunt noia nature.xx.X.
Iacob q̄lr̃ p̄uidit myſteria in xp̄o futura.xvxiij.F
Iacob claudicatio figurat Iudeos.lxxx.T.
Iacob geſta in Chriſti figura.xciiij.F.⁊.G.
Iacob habuit duo noia: ⁊ quid notẽt.cccc.vj.X.
Iacob verus eſt pp̃ls chriſtianus.cccccvj.O.
Iaphet pr̃ Rõanorum ⁊ ceterorum xp̄ianorum.d.vj.P.
Ibi corrupta eſt mater tua ⁊c.cccccclxxv.Q.⁊.R.
Idiomatũ cõicatio xp̄i ⁊ mẽbrorum ei⁹.lxxvj.R.
Idololatre ⁊ ſuperſtitioſi primi.xxvliij.R.
Ieſu noīs magnificẽtie notificatio fctã mũdo.l.P
Ieſus an ſit nomen tetragrammaton.lij.E.
Ieſu noīe q̄ño fiebãt ſigna.liiij.co.iiij.⁊.lv.co.j.
Ieſus de⁹ ⁊ hõ dr̃ nomẽ dei: ſola vero hũanitas vt eſt vnita verbo dicitur vox dñi.c.S.
Ieſus cũ ſit nomẽ filij: q̄ño dicitur patri.Deus in nomine tuo ſaluũ me fac.clxxviij.M.
Ieſus Chriſt⁹ eſt nomẽ dei realiter.cclxxxix.M.

Jeſus idem in veteri lege operatus eſt miracula qui in noua.ccccxxij.M.
Jeſus eſt nomen omnipotentie.ccccxxxiij.P.
Imago duplex in quolꝫ hoie.ccccclxxiiij.S.
Impenitẽtie pctm̃ eſt maximum: ⁊ ꝗre.lxxxiiij.F
Impoſſibilia philoſophis viſa tria fecit xp̃s.l.Q.
Inalata an mulierẽ ad laudandũ deum.406.R.
Incarnatio a tota trinitate operata ſoli filio congruit.cxl.M.
Incarnationis diuini verbi modus admirabilis explicatur vt cuncꝫ fo.ccxviij.N.
Incarnationem verbi diuini prefigurabat arca teſtamenti.fo.ccxliij.paulopoſt.Y.
Incarnatiõis myſteriũ plimis pfiguratũ.425.I
Incarnationis poſſibilitas.cccccxxvj.B.
Incarnatiõe ṽbi facta triplex vnio.536.X
Indignatio de proſperitate malorum.cxxj.Y.
Indigẽtia bõi amiſſi giti ei⁹ deſyderiũ.5.xxvij.f.
Infantes vñ pfecta laus dei:ſunt apoſtoli.l.R.
Infectio humana vnde puenerit.585.X.
Infirmitates ⁊ mors inſunt nobis non vt mala naturalia:ſed vt mala penalia.ccccclxxxv.Y.
Inimicorũ quatuor genera infeſtauerunt olim ⁊ adhuc infeſtant eccleſiam fideliũ.cclxxvij.I.
In oẽm terram quomodo exiuit ſonus apoſtolorum.lxxxij.T.⁊.lxxxxij.Y.
In ſecula multipliciter exponitur.cccclxiiij.O.
Inſtãtia quatuor in aie infuſione.ccccclxxxiij.R.
Inſtrumenta muſicalia in titul⁹ pſalmorum nominata reperies.fo.xxiij.L.Et ꝗlia ſint pſalterium:cithara:et ſimilia ibidem explicatur.
Intellectus fidelis hꝫ duas fauces.ccclviij.F.
Intellectus per tres gradus eleuatio: qui quidẽ gradus dici poſſunt tres celi.vij.poſt.H.
Interpretatio eſt duplex.x.C.Et qui ſint dicendi interpretes.xj.D.
Intentio Dauid in toto pſalterio.v.Y.
Interpretes byblie.xxiij.T.⁊.xxv.V.
Ioã.baptiſta qũo ꝑuit añ faciẽ dñi 467.S.
Ionathas Abẽhuziel magne literature ⁊ auctoritatis vir vet⁹teſtamẽtũ literis hebraicis ſcriptũ in chaldaicum traduxit idioma.xxiiij.T.
Iordanis irrigat terram promiſſionis :et in eo facta ſunt myſteria tria.fo.cxxxv.E.⁊.cxxxvj.F.
Iordanis ſignificat defluxum generis humani.ccccxxxviij.I.
Ioſeph patriarcha ꝑuidit ſicut Dauid myſteria paſſiõis xp̃i i ſui perſecutione ⁊ vẽditiõe.xxxj.col.iiij.⁊.xxxij.col.j.in principio.
Ioſeph pr̃iarche exaltatiõis i egypto cã.cccx.S.
Ioſeph quomodo dicatur pater chriſti.cccl j.F.
Ioſeph accepit Mariã tãꝗ mr̃em dei.cccclxiij.I.
Ioſeph ſponſus Marie:Ioan. bap.et Elizabeth mr̃ ei⁹recepert Chriſtũ nõdũ natũ.cccclxiij.R.
Ira et furor ſunt animi paſſiones.xlv.V.
Ira maxima a deo in peccatorem.lix.L.
Iris in nubibus quid ſignificet.ccccxxx.G.
Iſmael ⁊ Eſau amiſerũt filiationem Abrae.x.T.
Iſrael in ſcriptura fere ſequiẽ Iacob.ccxlvj.C.
Iſraelite nõ cõmiſerũt aſportãdo vaſa egyptiorũ pctm̃:quia deo volente fecerunt.cxj.V.
Iſrael q̃ ſuſcepit puerum q̃ ſit.Sed alius videtur Iſrael illic eſſe accuſatiui caſus.cccclxij.F.
Iſrael quare dictus ſit iacob.cccclxij.H.
Iudei non ſunt amplius vocandi Iſraelite.xx.Y.
Iudei tripliciter meditati ſunt inania.xxxij.H.
Iudei non receperunt xp̃m ꝓpter duo.lxvij.F.
Iudei cur xp̃m blaſphement ⁊ increpent.lxxij.L.
Iudeorũ punitio.lxxi.G.Eorum finis.lxxiij.H.
Iudeorum ſuperbia.lxxviij.P.
Iudei habent quadruplices ſcriptores.lxxxvj.O
Iudei a xp̃o ꝗtuor beſtiarũ noib⁹vocanẽ.xc.X.
Iudeorũ argumẽta ꝯ xp̃ꝫ ex pſal.lxxi.fo.ccxxj.Y.
Iudei ſteriles fuerunt tripliciter.cxvij.R.
Iudeoꝝ obſtiatio viſa i obſtinatiõe Saulẽ.199.N
Iude ꝓditio in Architofele figurata.cxxxiij.I.
Iudei negãt xp̃ꝫ eẽ deũ.clxxvij.I.ꝓpẽ duo.ibi.R.
Iudei nunc murmurant ꝓpter tria.clxxxviij.B.
Iudei alienati ſunt a vulua ⁊c.duplr̃.clxxxv.V.
Iudei carnales non intelligunt ſcripturã niſi ad literam.cciiij.S.
Iudeorũ capita aſſidue frangit Chriſtus.ccv.V.
Iudei ſunt mali in bona lege.ccxlvij.E.
Iudei pro multiplici in Chriſtũ pctõ multipliciter nunc ab ipſo puniuntur.ccxj.C.
Iudeorum tres factiones cõiurauerunt in Chriſtum.ccxlviij.I.
Iudeorũ in chriſtum ſtulta cauillatio.cclxxxv.D.
Iudei Chriſtum negant: eo ꝙ non ſanauerit oẽs languores nature humane.cccxcvj.F.
Iude igratitudo ꝑuiſa in ſaule a Dauid.cccxviij.L.Eſt autem caput oim proditorum:vt Chriſtus chriſtianorum.cccxviij.M.
Iudei manent obnoxij duplici pctõ.⁊c.cccxix.O.
Iudei cur õ edificatiõe hierl̃z ſollicitt.ccclxix.D
Iudei non ſunt veri Iſraelite.ccccvij.Y.
Iudei non vere canunt pſalmos.ccccxj.L.
Iudeos cuꝫ meruerint deleri quare deus voluit manere.ccccxxxv.S.T.
Iudaici populi due euerſiones.ccccxxxij.O.
Iudei p mortem xp̃i fuerũt diſſipati.cccccxj.N.
Iudeorũ cecitas⁊ ignorantia ſcripturaruꝫ vnde preueniat oſtenditur.fo.ccccccxx.P.
Iudeorum error in exponendo cantico cantici.v.fo.cccccl j.X.
Iudaicus ꝑpls notatur quinqꝫ noibus.lxxx.R.
Iudices debẽt duo ꝑncipalr̃ attẽdere.xxxiij.N.
Iudicũ dies dies ire.xxxiiij.Q.Eſt neceſſarius xxxv.R.
Iudicium de Chriſto triplex.lv.E.
Iudicia euãgelica dãt nobis tria intelligere:videlicet primo actum iudicandi quẽ fecit xp̃s in multis ad ſe venientibus.Scd̃o ꝑmia tributa eis per talia iudicia.Tertio ꝑmiſſa obſeruatoribus legis euangelice.Que tria iudicia iuſtificata ſunt in ſemetipſis.lxxxiij.B.
Iudicia dei profundiſſima.cxx.S.
Iudicium futurum nõ timentiũ tria gña.clvij.B.

Judiciū dicendū mala et amara dānatio.clviij.D.
Judiciū xp̄i incepit a primo aduētu.cclxxxvij.J.
Judicium dei triplex.ccccxxx.O.
Judicium chriſti duplex.ccccxxij.R
Juliani apoſtate argumētatio:qua niſus eſt pro‑ bare q humana natura eſt de ſe bona:quia oīa q̄ fe cit de⁹ erāt valde bona:et ita videt improbare illud pſal.xiij.Omnes declinauerūt: ſimul inu tiles facti ſunt:non eſt qui faciat bonū:non eſt vſq ad vnum.Ad quā ponitur reſponſio diui Auguſtini:fo.lxv.R.
Julianus idē irridebat xp̄ianos ⁊ doctrinam xp̄i: eo q iſta terena ↄtēnebat:⁊ in celo manſiones beatas promittebant:⁊ iō eis bona temporalia auferebat:aſſerēs contra preſcriptum euāgeliū facere quicūq ea poſſideret.fo.ccclxxxviij.F.
Jurauit dominus ⁊ non penitebit eum ⁊c.vbi iu‑ rauit.cccxxvj.G.
Jurauit dn̄s dd:queritur vbi et qn̄.ccclxxvj.E.
Juſiurandū dei qūo ſumatur i ſcriptura.cccxxvj.H.
Juſtificat de⁹ tripl'r ↄ tres ipugnantes.clxx.M.
Juſtitia hoim q̄ celū merentur ↄſiſtit i trib⁹.cccc.G.
Juſtitia i qua ↄſiſtit meritū nr̄m q̄lis ſit.lxviij.R.
Supereminet iuſtitie phariſeorum fo.lxix.L.
Juſtitia dr a iuxta:eo q ſit iuxta mediū.lxix O.P
Juſtitiā duplicē ↄmemorat dd pſal.xiij.fo.lxx.S
Juſtitia duplex legalis ⁊ particularis.lxxviij.N.
Juſtitiā ⁊ grāz origīnalē ꝑdidim⁹ oēs.cxlviij.L.
Juſtitia ⁊ iudiciū quid differant.cclxxxiij.J.
Juſtitia q̄d ab aliis virtutibus differat.cccxj.R.
Juſtitia in qua Adam fuit creatus.ccccccxx.J.
Juſto ad vt hoc ſimpl'r dicatur iuſtus quatuor ſunt neceſſaria.Primo vt mundetur ab oī macula ⁊ cul pa ꝑterita.Scđo vt fugiat pctā futura: aut ſta‑ tim iterū mūdetur ſi nō fugerit.Tertio vt operet bonū erga deū et proximū.Et quarto vt ipſe ſit acceptus ⁊ gratus deo:et faciat opera accepta deo ad vitā eternā:quia aliter nō poſſet perue nire ad beatitudinem.lxx.col.ij.in medio.
Juſtus vn̄ videt deū punire pctōrem tūc q̄tuor dz facere.laudare.ſ.diuinam iuſtitiā:timere iuſtū dei iudiciū:letari ⁊ laudare deū:qz nō cecidit i ſile pctm̄:quarto lauare man⁹ ſuas in ſanguine illius pctōris.i.corrigere ſeipſum.clxxxvj.X.
Juſtorum caſtigatio dicitur matutina.ccxiij.C.

De litera L.

Abia ſponſe:vt apoſtolorum vitta coc cinea.cccccxlvij.F.
Latria quid ſit.c.P.
Latria eſt cultus ſoli deo debitus ⁊ quare.ccxix.Q.
Latria cur debeatur xp̄o.fo.cclxxx‑ iij.B.et quid ſit.cclxxxxiij.C.
Latrie xp̄o debite ↄſiſtit in tribus.cclxxxvj.G.Et quid differat a latria ve.teſt.cclxxxvj.H.
Latria preſupponit fidem.cccc.E.
Latria in quo conſiſtat.cccccxxviij.J.
Latrie cultus in quo cōſiſtat.ccccl xxij.E.
Laudamus deum quadrupliciter.cccxix.N.
Laudari poteſt deus tripliciter.ccccxiij.C.
Laus dei alia in patria q̄ in via.ccccx.H.
Lect⁹ doloris ē in hoc ſtatu corp⁹ nr̄m.cxxxiij.Y.
Legalia nō poterāt iuſtificare.cxxx.Q.⁊.R.
Legalia quare per Chriſtū erāt abolenda.clxſ.J.
Legē nature dedit de⁹ Ade q̄ cōtinuo ⁊ ſucceſſiue aliquā ꝑfectionē accepit et euidentiā fo.xij.G.
Legis euangelice perfectiones quinq.lxj.O.
Legis diuine tres ſtatus.lxx.R.
Legis diuine ⁊ ſcripture ſacre ſtudium commen dat.cxxiij.C.
Legis euāgelice tres fruct⁹ ſpūales.ccccxvj.R.
Legis moſaice ſexcēta tredecim p̄cepta.cccclxxx. viij.L.Ceſſauit in morte xp̄i.cccccxc.V.
Lex vetus ⁊ noua an ſit vna.xvj.D.
Lex euangelica habet decem chordas.xxiij.M.
Lex euangelica quinq nominib⁹ dicta.lxxxiij.J. Eſt iuſtificata in ſemetipſa.lxxxiij.C.
Lex euangelica quare dicatur conſiliū.lxviij.G.
Lex xp̄i leuis ⁊ ſuauis pre lege moyſi.cxv.E.
Lex tota ē de cultu diuino ac dilectiōe dei.clx.H.
Lex vet⁹ mortua eſt cū Chriſto.clxij.⁊.clxiij.N.
Lex tota eſt decachordum.i.x.chordarum pſalte rium.clxxxiiij.S.
Lex vetus eſt ſepulchrum.clxxxv.T.
Lex vetus cur dicatur teſtimonium.ccxxxvij.T.
Lex vet⁹ nihil aliud ē q̄ occultatio noui.cclv.V.
Lex euangelica in quatuor conſiſtit.ccxc.Q.
Lex diuina q̄d ſit.cccxlvij.b.⁊ i q̄ ↄſiſtat.cccxlvij.C.
Lex euāgelica iuſtificat tripl'r.ccccliiij.V.
Lex vet⁹ erat tpe ꝑphetādi:noua faciēdi.ccclix. H.vtrāq deſtruer voluerūt q̄druplices.ccclix.J.
Lex euāgelica dicitur canticum nouum quadrupli ci de cauſa.ccccx.F.
Lex dei ē ab adā vſq antichriſtū vna.ccccxxj.R.
Lex data eſt ad duplicē finem ⁊c.cccclxvij.X.
Lex euāgelica an p̄cipiat īpoſſibilia.ccclij.O.P.
Lex diuina q̄d differat ab humana.cccccj.B.
Lex moyſi erat magis ſpūalis q̄ līralis.cccccvij. Q.Uide cetera legē concernentia.in ſeq.
Lex euangelica ē maior lege moſaica.cccccxiij. ⁊.cccccxiiij.T.Eſt etiam certior ⁊ magis autē tica.cccccxiiij.V.
Liberatio eccl'ie ab oī preſſura.clxxviij.L.libe‑ rauit nos xp̄s a triplici ſpelunca.clxxiij.Q.
Liberat ſperās i deo ab octo malis.cclxxviij.L.
Libanus.i.candidus ⁊ albus.cccccxlix.N.
Liber ab oī pctō ſol⁹ xp̄s:liberata mater.cl.P.
Liber vite ſeu viuentium ſumitur in ſcriptura du‑ pliciter ccxij.D.
Liber ſol⁹ xp̄s ex debito ⁊ natura a pctō.cclxv.P.
Liber in quo oēs ab eterno ſunt ſcripti duplex. eſt:vnus predeſtinationis et vite:alter repro‑ bationis ⁊ mortis.Et quid vterq liber ſignifi‑ cet.Uide fo.cccccclxxxv.B.
Liberi arbitrij in Maria acceleratio.cccclxix.Y.
Ligni vite cuſtodia quid ꝓfuiſſet ade.xxix.O.et xxx.B.Figurabat quatuor.xxix.P.dicitur Chri‑ ſtus.xxix.Q.⁊.R.

Lignum vite

Lignum vite xp̄s.xxix.Q.⁊.R.lex diuina.xxix.S. vir iuſtus.xxix.T.Crux.xp̄i.xxix.V.
Lignū vite nō ē ſynagoga.xxx.y.nō vir ipi⁹.xxx.z.
Litere fuerunt in prima mundi etate.xxiij.Q.
Literarum nola diuini ſignificata.xlix.N.O.
Lr̄e hebraice aut earū nola q̇d ſignificent.346.A.
Litere ſingule hebraice ⁊ vniuerſe ſignificant aliquod myſterium.cccc.D.
Localia nomina dei ⁊ populi eius.xxj.A.
Locutio dei in qua Dauid intellexit in deo eſſe miſericordiam ⁊ iuſtitiam.cxcix.F.
Lucerna ꝓ linea generationis capta.ccclxxvj.F.
Lucifer quem ordinem ⁊ ꝓceſſuz tenuit peccādo.fo.cclij.Q.⁊.cclij.R.
Lucifer prim⁹ ſupb⁹ in mēte cordis ſui.cccclxj.D.
Lumbi mei impleti ſunt illuſionibus propter fomitem peccati.cxxv.E.
Lumen duplex ſuper animas ſignatum.xxxix.D.

¶De litera.M.

Magi a phariſeis prouocati in chriſtū.ccclxxxij.X.
Magnificat aliter deus homines q̃ homines deum.cccc.xlj.F.
Magnificauit deus Mariam.xij.dignitatibus.ccccxliiij.ante.J.
Machometi heresis pernicioſiſſima.ccclxj.Q.
Maieſtas xp̄i a iudeis non agnita.ccxxj.V.⁊ ſeq.
Mala ſeptē ꝓmorū parētū ⁊ ſeq̄ntiū.ccccclij.E.F.
Mala oīa nature corrupte traxim⁹ ab adā.cccccl.xxiij.O.latētq̄ in carne traducta ⁊c.384.P.
Malū culpe nō ē formalr̄ a carne.ccccclxxxiij.Q.
Mamme ſponſe ⁊ vbera.ccccccl.
Mādaſti mandata tua cuſtodiri nimis.ccclviij.D.
Mandragore ſunt q̄ſi tubera terre.ccccclxxij.H.
Manſuetudo Dauid q̄uo ꝓmiata fuit:⁊ in quo oſtēſa fuit precipue.ccclxxiiij.Y.
Manichcorum errata.ccccviij.C.
Marie plurima attribuuntur.cxvj.G.H.fuit ſine originali.cxlvij.añ.J.⁊.ccccxlv.M.N.⁊ ſequen.
Marie ꝓſeruationē ab originali concernētia ꝓ concluſiones ponit autor.445.⁊.446.M.N.⁊ ſequē.
Mariā ab oī culpa preſeruatā fuiſſe fuit de mente Aug.⁊ hiero.ccccxlvij.R.argumēta in ꝯtriū.fo.ccccxlvij.S.ſolutiōes.ccccxlvij.T.448.V.X.
Maria inuenit quatuor bona ⁊ q̄tuor difficillima in incarnatiōe.ccccxxxviij.A.B.⁊.ccccxxxix.C.
Marie.xviij.ꝓeminentie.ccccxlj.E.xij.dignitates ccccxliiij.J.eſt mr̄ dei nālis.ccccl.⁊.ccccclj.B.Excellētiſſima ei⁹a ſpūſctō illūinatio.cccclij.G.⁊.H
Maria ſingularis miniſtra cubicularia:et ſecre.chriſti.cccclij.R.
Maria ſuſcepit eximiū martyriū ꝓ Chriſto.ccccliiij.L.corpus ei⁹ nō eſt incineratū.ccccliiij.N.exaltata eſt ſuꝑ choros angelorū.ccccclv.O.exceſſit in merito ſtatus oīū creaturarū.ccccclv.O.Eſt aduocata peccatorū ſingularis.cccclv.Q.
Mariam non potuit petm̄ attingere.ccccxliiij.R.Eſt perfectiſſimū membrum eccleſie.ccccclij.Y.
Maria immunis a ſeptē mal'ꝓmorū parētū.553.G.
Maria inuenit quatuor bona.ccccxxxviij.A.B.quatuor icōpatibilia i myſterio icarnatiōis.439.C.
Martyriū in quo ſit formaliter.ccccliiij.M.
Mater ſalomonis q̄uo coronauit eū.ccccxliiij.P.
Maternitas Marie glorioſa.ccccl.⁊ ccccclj.B.
Mr̄em dereliq̄t xp̄s dicēs:mulier ecce ⁊c.545.Y.
Materia doctrinarū eſt duplex.ij.G.Materia pſalterij.iij.O.
Mr̄imo.ꝓꝑ q̄tuor bona a deo iſtitutū q̄.349.G.
Mediū annorū q̄le ſit i cātico abacuc.ccccxxvj.
Melchiſedech vtrū angel⁹an hō fuerit.cccxxvj.F.
Mēbrū xp̄i ſit batizatus ⁊ penitens.clxxij.Q.
Membra diuerſa ſunt vnus homo:vt diuerſi ſtatus vna eccleſia.cccccxlv.X.
Membra octo commendata in cantic.v.quos ſignent.cccccxlvj.B.
Membra xp̄i decē enumerat ſponſa.ccccclxv.S.
Membra decem ſponſe commēdantur cāti.ix.f.ccccclxix.S.
Mētis eleuatio fieri ꝑt auigilāte tripl'r.vj.F.vij.H
Meſſie nola in pſalm̄.xix.O.q̄d ſit de⁹.cxlj P.q̄uo debebat ſubijcere reges.clij.R.q̄ ſit xp̄s.clij.S
Meſſias erat datur⁹ ſpūalia non tꝑalia.ccccccl.R.
Metonymia.xviij.R.Metri vtilitas.iiij.R.
Metruz oim ſui generis vbiq̄ dabile.ccccccxxx.A.
Minuiſti eū paulominus ab angelis.lj.3.
Mirabiliū gn̄a tria fecit pater in Chriſto.cxxx.P.
Miraculum maius iuſtificare impium q̃ creare hoīem.cclxv.Q.
Miracula in chriſti natiuitate.lxxxij.T.
Myrrha dr̄ virtus paſſionis Chriſti.cxlij.S.
Myrrhe excellentia.ccccxxxv.S.pro muſco acceptio.cccccxxxvj.Z.
Miſericordiā xp̄i impugnāt triplices.clxx.M.
Miſericordia ⁊ iudiciū in toto diſcurſu xp̄i.ccxc.P.
Miſericordia diuerſorū diuerſa.ccxcv.A.
Mia dei oſtenditur in iudeos maxima.ccxij.Y.
Myſteriū icarnatiōis q̄uo credi potuit.cclxvij.O.Quibus ſignis preoſtēſum.ccccxv.J.In ſordas ne.cxxxvj.F.
Myſteria dauid viſa.folio.ccclxxxvij.E.Chriſti.cccccix.⁊.ccccccx.in prin.
Moyſes an fuerit maior ꝓpheta q̃ dauid.ix.T.x.A.An viderit deū ꝑ eſſentiā.ix.V.X.Y.ei⁹legatio.x.3.Facta in egypto in chriſti figurā.ccj.N.Et collata bn̄ficia.cccx.T.Facta figuratiua.ccccxxiij.L.
Montes in ſcriptura ſignificant aplo̅s.ccxvij.M.
Montes frugiferi hermon ⁊ ſion.ccclxxxvij.J.
Mor vn̄ myrrha dupliciter accipit.cccccxxxvj.Z.
Mortē vicit xp̄s dupliciter.ccccclxxix.M.
Motu celi ceſſante nō ꝯtinuo oīa ceſſarēt.416.N.
Mulierem quatuor reddunt pulchrā ⁊ amabilē.cccccxlv.V.⁊.550.P.Q.
Mūdi miſeria duplex añ aduētū xp̄i.lx.N.61.R.
Mūdi ꝓductio ⁊ machina eſt xp̄i figura.83.V.
Mundi per coſmagraphos deſcriptio.118.P.
Mundus hic dictus ſolitudo.314.B.

¶De litera.N.

Natiuitas xpi duplex.426.&.417.L.
Natiuitas xpi cur primũ indicata paſtoribus.469.L.
Nature corruptio: & per gratiam reparatio.41.P.
Natura hũana & ſumit̃ i ſcriptura tripl'r
Nature due in chriſto.78.M.cccxxviij.L.14.Q.
Nauiũ agitatio eccleſie concuſſio eſt.315.D.
Negatio dei fit dupliciter.lxiiij.X.
Nota ſeptemplicia in pſalmis notanda.xix.M.
Nota decẽ dei.xix.N.meſſie multo plura.20.Q.
Nomẽ dei tetragrammaton Jeſus xpo.19.P.
Nomina populi dei ſeu electorum dei.2.R.&.S.
Nota xx.legis diuie & eoꝝ ſignificata.22.B.&.H.
Nomina locoꝝ deo acceptoꝝ.21.C.&.21.F.
Nomina diaboli & populi eius.xxij.J.
Nomẽ dei adonai nulli veterũ reuelatũ.xlix.N.
Nomina dei duo.34.col.iij.circa finem.
Nota ſeptẽ deo attributa idẽ importãt.230.H.
Nomina quinq₃ ſynonima de xpo.187.K.
Nomen Xpi ſanctum & terribile.331.R.
Nomen dñi an differat a dño.335.G.
Nomen vñ dicat̃.408.D.nomen dei in collo portantes ſcriptũ hebraice taxat.409.E.
Nomẽ dei ſctm̃ & potẽs eſt vbũ incarnatũ.443.H.
Nomina quinq₃ ſponſo a ſponſa indita.331.E.
Nomina decem coincidentia cũ xpo.186.E.
Noctẽ triplicem fugauit xpo in ortu ſuo.344.R.
Nocti ↄpat̃ ſtat⁹ ve.legis vſq₃ ad iudiciũ.372.N.
Nocte q̃ſiuit ſpõſa ſponſum in lectulo ſuo.342.F.
Nocturnorũ in eccleſia ratio.481.N.ccclxxij.P.S
Noe deſcẽdit a mõtib⁹ armenie in chaldeã.24.Q.
Noe filii in tres partes mundi diuiſi.433.Q.
Noli emulari in malignantibus exponit̃.cxxj.Y.
Nox & dies tripl'r ſumunt̃ in ſacra ſcriptura.28.N
Nubis adumbrantis tabernaculũ figura.332.H.&.337.D.
Nuptie tres quas pater celeſtis fecit xpo.cxliij.due quas xpo cũ eccleſia.573.L.
Nux genus eſt fructuum duro cortice.568.L.

De litera.O.

Obligat̃ q̃s ad impoſſibile ſibi & q̃ão.590.C.
Obſtinatio iudeoꝝ in ſaule ꝑuiſa.cxix.
Obſtinatus in peccatis et hypocrita eſt ſocius diaboli.clxxiiij.B.
Obumbrare q̃d ſit: & q̃d in Maria fecerit.452.H.
Oculi dñi ſup iuſtos &c.cxv.F.
Oculos colũbinos dedit Xpo ſponſe.546.poſt.B.circa finem.
Ocul'e crinis q̃b⁹ vulnerauit ſpõſũ maria.554.L.
Oculi doctoꝝ ſunt oculi xpi & eccleſie: ſed oculus Marie eſt oculus columbinus.550.S.
Officiũ ſacerdotis reſpiciunt tria.lxxxv.J.
Oliua vt inſeritur oleaſtro.ita eccleſia ſynagoge.clxxvj.
Olpotentia regis in quo precipue luceat.235.E.
Opa trinitatis ad extra ſunt indiuiſa.crj X.
Opera mie nõ ſiunt ſine gratia lʒ in pctõ.clxxv.E.
Nec ſunt ſimpliciter mortua.clxxv.F.
Operationum humanarum gr̃a q̃tuor.clxxv.D.
Operũ noſtroꝝ quedã dirigunt̃ in ꝓximum.quedam in deum.274.D.
Opera diuina triplicia.279.P.
Opatiões nr̃e bone ſunt impfecte.541.P.Q.R.
Operationis bone fruct⁹ triplex.377.E.
Opus nature eſt opus intelligentie.ccxcvj.D.
Opus fit per duo facile.ccclii.G.
Orõ & deꝓcatio differt.73.F.orõ ẽ varia.426. Ue
Ordo cũ ſit in oib⁹ q̃ão amittat̃ in hoie.591.D.
Organicum quid notet.38.B.
Origenis in corrigẽdis bybliis vigilãtia.xxxv.X.
Originalis iuſtitie amiſſio.cxlviij.L.pctĩ in nos trãſitio.cxlviij.M.eiuſdẽ definitio.cxlviij.N.
Originale pctm̃ eſt caput draconis.ccxxviij.H.
Originalis culpe expers maria.445.M.N.&.ſeq.
Originalis culpa non potuit tranſire in Mariam.535.Q.R.
Originales dicebant̃ hĩtus ſtatũ in adã.582.F.itaq₃ q̃ nũc mortales: tũc erãt naturales.581.G.
Oſculũ dicit quãdã vnionẽ.529.Q.Oſculum quadruplex q̃ oſculatus xpo eccleſiã.529.&.529.R.
Oſculũ dicit vnionẽ ſponſi cũ ſpõſa.ccccxxxviij.J.

De litera.P.

Aciſic⁹ dr xpo pp tria.cccclxxxij.A.
palma q̃d notet.cccclxx.Y.&.cccclxxvj.A.&.Aa.&.C.
panis eucharitici tranſſubſtãtiatio cccccxvij.B.
parabola nõ ponit̃ gr̃a ſui ſʒ alterius.ccxxxvj.G.
paradiſ⁹ terreſtris vñ adã expulſus vbi ſit.222.Z.A.& q̃ão inde exire potuit adã cum vxore.qui illuc introire helias & Enoch.ccxxiij.B.
parce vitam hominũ tepentes.ccccxv.ſi.G.
pars recipit denolationẽ totius & ↄ.xvij.poſt.J.
paſſer dicitur Chriſtus.celvj.X.
paſſionis Chriſti efficacia: vide xlvij.J.
paſſio Xpi debuit eẽ mltiplex vt pctm̃ Ade.132.T
paſſio xpi [redacted] ſufficit ad ſalutem.486.C.
paſſio ſoli⁹ xpi q̃ão potuit ſatiſfacere pro omnib⁹ 558.C.&.559.H.J.R.&.ſeq.
paſſio xpi q̃ão applicet̃ opib⁹ nr̃is.cccclxj.T.
paſſionis Chriſti modus fuit nobis vtilis decem rationibus.cccclxj.X.
paſtoribus q̃druplici de cauſa reuelata eſt natiuitas xpi prius q̃ aliis.cccclxix.L.
paſtorum & ducum quatuor vigilie.ccclxxvij.O.
pater celeſtis duo fecit mittendo xp̃m.ccexlj.N.
pr̃ q̃libet bon⁹ dʒ notificare filiis legẽ euãgelicã & docere orõnẽ dñicã & ſymbolũ fidei.cccerix.Y
patres priſci deſiderabant aduẽtũ xpi.ccxciij.X.
patrẽ & matrẽ dereliq̃t xpo in cruce.cccccxlv.Y.
patriarche cupierũt ſepeliri in terra ꝓmiſſionis q: xpo debebat in hieruſalẽ ſepeliri.ccxvij.H.
patriarche operabant̃ & ſaluabant̃ i fide & gratia Chriſti futuri.cccclxxvj.H.
patriarche deſiderabant celum potius q̃ terram ꝓmiſſionis.cccccj.B.cccccij.C.& quare volebãt ſepeliri in terra ꝓmiſſionis.cccccij.D.

Paulus eremita q̄re fugerit ī loc' certuz.ccccclxxij.G.
Pauper eſt pplõ xp̄ianus a Dauid vocatus.lvj.R.
Par ꝛ q̄cs eſt finis cuiuſlibz negotij.cccclxviij.T.
Par ab āgelis annūciata que nā fuerit.cccclxx.C.
Peccare quid ſit.clvij.A.
Peccare põt quis tripliciter.clxiij.Q.
Peccator peccādo tria dāna incurrit.clxix.E.ſemꝑ
 ꝯmittit adulteriū:furtū:ꝛ homicidium.clxix.E.
Peccō² tenetur ſp̄ dolere de commiſſo pctō.lxvj.D.
Pctō² licet primum ledat th̄ plus deum.clxxj.N.
Pctōrē iuſtificare mai⁹ ē q̄ creare celum.cclxv.Q.
Peccatum habet tres gradus.xxviij.L.
Pctm̄ reddit totū hoiem miſerū ꝑpter duo.xlv.Z.
Pctm̄ a nemine totum vitaĩ.lxxxiiij.D.Eſt aūt oc-
 cultū ꝛ alienum tripliciter.lxxxiiij.Et Quod ſit
 maximum.cvij.F.
Peccatum quid ſit.cvij.H.Tria ex eo remanere in
 anima.cvij.J.
Pctm̄ Dd̄ ſuit ī multis ſimile pctō Ade.clxvj.Y.
Peccatuz facit quatuor mala in peccatore:et pnīa
 quatuor bona ſeu fructus.clxxij.T.
Pctm̄ ſynagoge ī delebile.ccl.XQ.Simile pctō dia-
 boli.ccliij.R.S.ꝑ to.Et diſſimile.ccliij.cō.v.
Pctō diaboli ſimile fuit pctm̄ ſynagoge.cclj.P.
Peccatum ſex mala affert homini.cxcvij.Z.
Peccatum omne dicitur ſanguineo.cclxv.T.
Pctm̄ Ade intulit nobis tria damna.cxxiij.A.
Pctm̄ Ade exaltatio cordis ꝛ oculoꝝ.ccclxxiij.T.
Peccatum idololatrie an ſit maximum:et quare
 vnum ſit maius alio.ccccxxj.R.
Pctm̄ nemo vitat proprijs viribus.ccccclxxxv.C.
Pedes anime ſunt cogitationes.ccxiiij.Bb.
Pedū diſcipuloꝝ lotio q̄d indicabat.ccccclxvij.L.
Pelagianus error.lxvj.B.
Pelagij Manichei ꝛ Judeoruz errata.ccclxviij.E.
 Eorundem impugnatio.ccclxviij.F.
Peregrinis humilitas ꝛ patientia maxime neceſ-
 ſaria.cxxvij.J.
Peregrin⁹ ꝛ exul padiſi ꝯpleuit q̄tuor curſus ſine
 ſtat⁹ ſig̃tos q̄tuor l'ris hebraicis.ccclij.T.pfe-
 cit in lege euangelica.q̄drupliciter.ccclvij.B.
Perfectuz optimum bonum ꝛ pfectio quid notent
 ccccclxxx.R.S.T.ccccclxxxj.U.ꝛ ſequentibus.
Picula q̄nqz a q̄b⁹ liberāt āgeli hoies.cclxxvij.H.
Perplexitates tres philoſophoꝝ.381.Z.ꝛ ſequen.
Perplexitas Chriſtianorū quare optime ſcientes
 non ſemper optime viuant.ccccclxxxj.C.
Perſecutiones fuerunt vtiles ſanctis.cxxvij.R.
Perſecutio hereticorum eſt pernicioſior q̄ tyran-
 norum.cxxxvij.J.
Perſecutiones ſuas ꝛ ecclie p̄uidit dd̄.clxxxix.B.
Perſecutores eccleſie quadruplices.cclxxvij.J.
Perſecutiones ꝛ defenſiones eccleſie.ccccclxxiij.F
Peſſulū oſtij mei apui dilecto meo ꝛc.ccccclvij.X.
Petitioni vt impleatur tria neceſſaria.xij.N.
Petitiones ſeptē p̄mi cātici cāticoꝝ.ccccxxxiij.R
Petr⁹ ꝛ alij ap̄li an pdiderit total'r fidez in morte
 xp̄i ꝛ potuerint dici heretici.ccccclxiij.R.L.M.
Phariſeos inuidia ꝛ timor in Chriſtum extimula-
 uit.xxxij.G.
Phariſeoꝝ ꝛ Thalmudiſtaꝝ pueſitas in ſcriptu-
 ris corrūpēdis ꝛ puerſe interpretādis.xcxlix.
Philoſophi non faciebant opa vere moraliter bo-
 na:nec vitabāt enormia pctā ſine gratia Chri-
 ſti.ccccclxxxvij.J.ꝛ.R.ꝛ.ccccxc.B.
Plato quō puenit ī cognitionem creaturarum per
 emanationem verbi a patre.ccccxv.J.
Pena crudelium ꝛ maloꝝ q̄druplex.cccxxxiij.A.
Penitens petit a deo quatuor.ccxcvj.X
Penitentie partes tres.xliiij.T.
Penitentia eſt peccatori neceſſaria.cvij.G.
Penitentie perfecte partes tres.cviij.M.
Penitentie diffinitio.cix.O.
Pnīa tria facit.clxix.H.ipugnaĩ a tribus.clxx.R.
Pnīa ois inſufficiens ſine paſſione Chriſti.clxxj.O.
Pnīa operatur quatuor fructus.clxxij.T.
Penitentie partes.ccclxxiij.S.
Pnīa iniūcta nulla põt ſatiſfacere.ccccclxj.R.S.
Poſſeſſio.alienis relinquentes ſolum retinent ſe-
 pulchrum.clviij.S.
Porte iuſtitie ſunt ſacra eccl'iaſtica.ccccxliij.Q.
Precepta dei oēs ſeruare obligamur:lz ſine gr̄a a
 nobis obſeruari ꝛ impleri nequeāt.cccxlix.H.
Precepta affirmatiua quō obligēt hoiem.ccliij.R
Precepta ſexcēta tredecim continet lex Moyſi.cc-
 clxxxviij.L.
Predeſtinat de⁹ al'r q̄ p̄ſcit aut reprobat.414.R.
Prelibis em̄ an̄ faciē dn̄s oſ̄dit quō.cccclxvij.S.
Premiū xp̄o myſtice pmiſſum.ccclxx.H.
Principes inde q̄ fuerint in figura.ccvj.X.ꝛ.ſeq.
Pricipiū p̄mū vtriuſq; teſti ē xp̄z eē deū.clxxvij.J.
Promiſſa ſunt dauid tria precipua.cclx.S.
Promiſſionis terra Chanaan quomodo fuit pro-
 miſſa.cclxxxv.E.
Promiſſio facta Dauid de Chriſto.ccxvj.L.
Promiſſio facta cum iuramento indicat certitudi-
 nem.ccccxxv.D.
Promiſſio de xp̄o fctā dd̄ ꝑpter ei⁹ māſuetudinem
 ꝛ deuotionē ad tēpli edificationez.ccclxxiij.X.
Promiſſiōes de Chriſto facte.ccclxxxvj.D.
Prophetia diffinitur tripliciter.vj.A.De ratione
 autem prophetie ſunt ſex.vj.B.
Prophe itellexerūt viſiones ꝛ pphetias ſuas.vj.C.
 Deus aūt reuelabat eis myſteria tripl'r.vj.D.
Prophete nō eodem modo conſecuti ſunt ſpm̄ pro-
 pheticum.vij.J.
Prophete dignitas vñ ſumaĩ.vij.M.
Prophetie gradus tres.viij.L.
Prophetie dd̄ intelligentiam ꝯcernentia.vij.F.
Prophetie quatuor ſunt neceſſaria.ccccxiij.G.
Prophete miſſi ſunt ad duplicez finem.ccccxv.H.
Propoſitionis ſunt quatuor cōditiones.ij.H.Dois
 vetera ſcripta reſpectu nouorum ſunt quedam
 propoſitiones.ij.J.ꝛ.iij.N.
Prouerbium ꝛ parabola quid ſint.ccxxxvj.S.
Prouidētiā diuinam explicant quatuor.cxx.R.

Psallere ꝛ cantare quid differant.cccxviij.R.
Psalmoꝝ cōponēdoꝝ triplex pncipiū ꝛ rō.cx.R.
Psalmi quoꝝ titul⁹ in finē: ꝗ facti ꝛ cantati.cxxxiiij.B.cxxxv.C.
Psalm⁹.xcj.est pphetia cantici Marie.cclxxxj.R.
Psalteriū Dauid figurabat Christū ꝛc.cccxviij.J.
Psalmi.cxviij.quadruplex expositio.ccclj.M.
Psalteriū a psallendo dictū ē ꝗſi laudatoriū.tiij.P
Psalteriū non poteſt faciliter diuidi.fo.xxvj.C.
Psalteriū triplex decachordū.ccccxviij.B.
Psalterium triplex.ccccxj.k.
Psalteriū cur cantem⁹ in officio diuino.ccccxij.N.
Pueri hebreoꝝ figurabāt xpī ſceptuꝛos.cccxlv.T

De litera.Q.

Uaſi pacē reperiens.ccccclxxv.Y.
Quatuor bona nūciata ꝟgini ꝯ totidē mala que incurrerāt primi parentes.ccccxxxviij.A.B.
Quatuor icompatibilia deprehēdit Maria in dictis angeli: ꝛ angelus dixit illi ꝗtuor miranda.ccccxxix.C.D.
Que eſt iſta ꝙ aſcēdit de deſerto.cccccixxiiij. O.P.
Querenda in pſalmorum expoſitione fo.j.A.B.
Queſtiones ꝗnꝙ ꝯ Judeos diſputate.cccclix.p to.
Queſtio tertia contra Judeos incipit.cccclxxxv.
Qui fecit celum ꝛ terrā addit ſepe poſt nomē deus aut dominus ꝛ quare.ccclxxxij.R.

De litera.R.

Aab gētil' iudeis ꝯiūcta.ccccxxxj.F.
Rapinā duplicē commiſit adā.ccx.3.
Ratio oſſibus comparatur.xlv.B.
Rōnes ſeminales idite frē nō exeūt in fructū niſi ꝟtute celoꝝ.cccxcv.Q
Recordat⁹ eſt deus mie ſue multiplr.cccclxiij.N.
Redēptio nr̄a debat fieri p hoīem iuſtū ꝛc.cxiij.B.
redēp.nr̄e myſteriū figuratū mltiplr.cxcix. N.
Redēptionis nr̄e act⁹ cui ſit attribuēd⁹.ccxix.M.
Redēptio hūana fuit figurata p tres liberationes Judeoꝝ.ſo.cccxiij.3.
Redemptio ꝛ hereditas noſtra manifeſta non fuit ante Chriſti paſſionem.ccclxix.E
Redēptio xpi eſt tripliciter copioſa.ccclxxij.Q.
Nec ab alio poterat fieri.ccclxxiij.R.
Redēptionē nr̄aꝫ opata ē tota trinitas.cccxcv.R.
Redēptionis noſtre efficacia.cccccivij.ꝛ.cccccivij.
p totum Ordo.ccccclx.O.
Redemptionis noſtre myſterium cantatur.ſr.canticis.ccccxxiiij.M.
Redemptor eſt omniū Chriſtus: licet non oēs ſint ſaluati.cccclxxxviij.M.
Redempt⁹ eſt totus homo a Chriſto.cxxxiij.X.
Regem decorant tria.cxl.N.
Reges dei ſunt vicarij in regēdo.cccclxvij.E.
Regni Chriſti gl'ia conſiſtit in tribus.lxxxvj.P.
Regno digna habuit Chriſtus quinꝙ.cxlj.O.
Regnum Dauid figura regni Chriſti.cclxx.T.
Regl'e decē ad aperiēdas ſcripturas.xij.L.et an.
Religio xpiana eſt congregatio iuſtoꝝ.339.M.
Remittere nolens pcanti amore paſſionis Chriſti videl' contemnere ipſam.ccccclxj.U.
Regni dō dilatatio p plēs pmiſſa.189.ꝛ.cxc.C.
Reſurrectio diuerſa mortuoꝝ.ſo.xxxj.
Reſurrectio Chriſti fuit confirmatio noſtre fidei ꝛ ſalutis. ſo.cccxvij.S.
Retiacula duo ꝗbus xps capi nequiuit.cccxcj.P.
Reuelatio pphetaꝝ triplex.vj.D.In ſomnis fit multipliciter.vj.E.
Reuereri honorare laudare glorificare et adorare qūo ſe habeant per ordinem.c.R.ccxx.T.
Reuertere ſunamitis aut luſtra et circum.541.D.
Romanorum ppl's deſcēdit de Japhet.ccclxxx.P.
Romani putabāt deos ciuitatum victarum vinci 437.X3.
Rubi quem viderat moyſes figtio.ccccxxiij.L.
Ruth thamar ꝛ raab gētiles mlieres iudaicis iſerte figurabant ad fidē ꝯuertēdos gētiles.351.S.

De litera.S.

Abbatū ꝗdā ē totū tpꝯ gr̄e.ccxlvij.F
Sabbatū an debebat ceſſare: ꝛ ꝗd ſit ꝛ ꝗre iuſſū ſctificari: ꝛ ꝗre l fine ſeptenarij.493.A.B.ccccxciij. C.494.D.
Qūo erat celebrandū: ꝛ ꝙ ꝑti morale ꝛ ꝑtim cerimoniale erat eius pceptū. ꝛ cetera ſabbatū cōcernētia p totū.q.ij.
Sabbatuꝫ falſum celebrant nunc Judei.cccxcvj.
L.ꝛ ſequē.Chriſtiani verū.ccccxcvij.O.ipꝫ ſanctificare quid ſit.ccccxcix.S.
Saccum appellat xps corpus ſuum.ciij.ꝛ.
Sacerdotiuꝫ noui teſti pfectiones reqſite.xviij.J.
Sacerdotis officio congruunt tria.lxxxv.J.
Sacerdotes dicunt illud pſal.xliij.Et itroibo.ꝛc.folio.137.R.
Sacramenta veteris legis differunt per quatuor a ſacramentis noue legis.clxv.S.
Sacra eccl'iaſtica ſunt porte iuſtitie.cccxliij.Q.
Sacra ꝛ ſacrificia vetra mortua ſunt cum xpo.ccccxxxix.M.
Sacrificia ꝛ holocauſta an valebant pro peccatis. ſo.cxxx.Q.
Sacrificia legalia quare erant abolenda.clxj.J.
Sacrificia duplicia offerūt i no.te.clxvj.X.an i ſacrificij ve.te.erat de⁹.168.B.erāt fig.168.l pn.
ſacrificiū volūtat cur de⁹ pmū acceptet.123.U.
Sacrificia ve.le.nō liberabāt a mortali.486.B.
Sagitte dn̄i apl'i ꝛ diſcipuli xpi.ccclxix.S.
Salomon accepit materiā cāticoꝝ ex pſal.cxvij. vt docetur.ſo.cccxlj.N.
Salomon in canticis rep̄ſentat deū.ccccxliij.N.
Salomō cātauit canticū vinee apti⁹ ꝙ Eſaias.ſo.ccccxxiij.A.ſꝫ an illuſtrat⁹ ſpūſctō ibi.C.D.E.
Salomō ſatyrice pceſſit in opib⁹ ſuis.cccccxxiij.
R.Uocatur tribus nominibus.ccccxxiij.L.
Saluat nullus in ꝟtute ſua pp̄ter duo.cxij.B.
Saluū fac pplm tuū an nō fruſtra orēt.480.M.
Samaritanus ſaucius derelictus in via.cccxlvj.
Sāguines omne pctm̄ dicitur.clxvj.T.
Sanctificationis Marie tempus.ccclv.L.
Sctūarij ꝛ rgni ꝛ ſacerdotij iudeoꝝ trāſlatio.141.B

Sanct⁹ q̄ paro:ꝛ q̄d ſignificet.cccclxxv.H.
Sapientes Romani ꝛ phi nō obtinebant veras virtutes moraleſ:ꝛth nō vitabāt enormia pctā ſine gratia xpi.ccccclxxxvij.J.ꝛ.K.
Satiſfactio qūo debeat fieri.xlvj.C.
Saulem quare reliquit ſpūs malignus pſallēte Dauid.iij.S.
Saul cur appellatus ſit Cuſi.xlvij.H.
Saulis obſtinatio erat figura obſtinationis iudeorum.cxix.N.
Scala Jacob quid notabat.xciij.F.
Scandaliʒat quis alterum tripliciter.clxij.L.
Sciētia duplex lr̄alis ꝛ ſpūalis.ccxv.K.
Sciētie ſpeculatiue a morali dr̄ia.cccxxxj.S.
Sciēt a ꝛ ſapie legis dr̄ia.cccxxxj.T.
Scientie dei cauſa.ccclxxxiij.B.
Scriptores iudaici ſunt q̄druplices.lxxxvj.O.
Scriptura ſacra ē liber ſcript⁹ int⁹ ꝛ foris.xij.K.
Scripture difficiles in biblijs ꝛ non legēde ab imperitis ſecundū iudeos.cccexxxij.L.
Scriptura ve.te.patit̄ tres defect⁹ reſpectu ſcripture noui teſtamenti.cccciiij.L.
Scripturā deprauatā inuenit xp̄s.cccccxl.C.
Secte quatuor iudeorum.ccxlviij.S.
Sedebant hoīes in vmbra mortis multipliciter.cccclxvij.T.
Sedētes i cathedra peſtilētie.xj.K.ꝛ.xxviij.M.
Sedere tripliciter ſumit̄ i ſacra ſcript.ccccxxij.V.
Sedere deū ſuper Cherubin.ccccxxix.F.
Sedes eccleſie dr̄ ſedes Dauid.ccclxxv.D.
Semen Abrae:Jſrael:et Dauid habet duplicem reſpectum.cclxix.S.
Senſus triplex ſacre ſcripture.iij.L.M.
Senſus verborū duplex:alter in quo fiūt:ꝛ alter quē faciūt in ſacra ſcriptura.xv.B.
Sepelire cupiuerūt patriarche ad ſepulchrum Chriſti.cccxvij.H.
Septē in pſal.v.notanda.xxxiiij.O.
Septuaginta interpretes byblioꝝ.xxiiij.S.
Septuaginta gn̄atiōes filioꝝ noe ꝛ iſt̄ ꝛ totidem lingue i edificatiōe turris babylo.ccccxxxiij.Q.
Seruitus nr̄a nō eſt niſi retributio.ccccccxj.E.
Sethim arbor ſpinoſa q̄d figuret.cccccxxxiiij.P.
Sicut locut⁹ eſt per os ſanctorum.cccccixv.Q.et cccccixvj.R.
Signa tria dedit Chriſtus iudeis vt ſe recipiant.ccxlvj.M.
Significatiōes vbo.xix.tracta.quarto.
Syllogiſm⁹ fit ex veteri ꝛ nouo teſta.iij.R.
Simeon ꝛ leui in ioſeph ꝯſpirātes.xxv.S.T.
Simeō ſenior accepit xp̄m in purificatiōe vt redēptorē gn̄is humani.cccclxiij.M.
Simon magn⁹ et alij a Phariſeis in xp̄m puocati ꝛ excitati.ccclxxxij.X.
Synagoga non eſt lignū circa decurſus aquarū.xcx.Y.
Synagoge apparat⁹ ꝛ glia i exteriori.cxliij.X.
Synagoga q̄drupler in qua iudicat xp̄s.248.H.
Synagoga facta eſt ſterilis et gentiles frugiferi.cccxvj.E.
Synagoge nemo fidelis nunc bn̄dicit.ccclxxj.L.
Fuit autē poſt Chriſti mortē mltipl citer afflicta.ccclxxj.M.
Synagoga facta eſt filiis aſpidi.ccccxxvj.Y.
Synagoga q̄drupliciꝫ cā dr̄ Edom.ccclxxxij.V.
Sion dicit̄ eccleſia myſtice ꝛ hierl'm.clxxib.Y.
Sodoma q̄d interp̄tet̄ ꝛ ſignificet.cccccxxxvj.X.
Sol filius auroreꝛ aurora filia noctis.lxxxvij.X.
Soli naturali cōparat̄ ſol iuſtitie xp̄s.cccvj.N.
Solis retrogradatio tpe Ezechie fuit figura aduentus Chriſti.ccccxvij.P.
Soli deo quomodo peccet homicida : adult ꝛc.clxx.J.
Solitudo dicitur hic mundus:cccxliij.B.
Sollicitudinis Chriſti cum alijs ſponſis comparatio.cccclvj.S.
Soror noſtra paruula eſt.cccccixxvj.T.
Spes chriſti de reſurrectione ſua qualis fuit virtus.lxxiij.B.
Spes qualis ſit habitus infuſus.ciij.D.
Spem ſuā ponunt fideles in chriſto.cclxxv.E.
Spes quid ſit.cccly.X,Y.
Spinarum duo genera in carne ob adam traducta.cxvij.L.
Spūs ꝛ litera differūt in ſenſu ſcripture.xiij.K.
Ex eis comouitur ſcriptura.xiij.T.xv.Z.
Spirit⁹ ſanctus dr̄ bonus eſſentialiter.ccccxv.T.
Per eum creuit fides noſtra.ccccxvj.V.
Spiritus duplex ꝓpheticus.vij.K.
Quid a ſimplici differat.ccccxxviij.D.
Spiritus ſanctus dr̄ mr̄ eccl'ie:qꝛ hebraice ſignificatur voce feminini gn̄is.ccccclxvij.F.
Spūalis ſenſus etiā in no.te.q̄rend⁹.xv.X xv.Y.
Sponſa petit primum oſculari.ſcd'o trahi odore vnguētorum.Tertio introduci in cellaria ſpō ſi.fo.cccxxj.D.Compellat ſpōſum quinq3 nominibus.ccccccxj.F.
Sponſa accepta p tota eccleſia.ccccccxxxviij.K.
Quieſcit in xp̄o ꝛ xp̄s i ea.ccccccxxxviij.M.N.ccccccxxxix.P.
Sponſe a ſponſo liberatio ꝛ erectio.ccccxl.Y.
Sponſe xp̄i excelentia.cccccixx.J.K.
Sponſa fugit in eremum.cccccixxiij.J.
Status peccati gradus tres.lxiij.T.
Status ſeptē ve.te.an̄ xp̄m.cxxxviij.L.
Status eccleſie tres.ccxxv.Q.
Stat⁹ q̄nq3 hoīs diuerſi ſucceſſiue.ccccccxcj.B.
Steriles inuenit xp̄s iudeos.cxvij.J.K.
Studium legis diuine cōmendatur.cxxiij.C.
Subiecit pedib⁹ xp̄i pr̄ inimicos eius.ccccxxxij.E
Subſtātia panis quomodo tranſubſtantietur in Euchariſtia in corpus xp̄i.ccccccxvij.B.
Sunamitis ꝛ ſalamit quid notēt.cccccixviij.O.
Superbia eſt pes ꝛ fundamētū pctōꝝ.cxx.V.
Superbia origo peccati ex quo naſcuntur alia.cccccxxxv.S.
Superbi mente cordis ſui ſcribe ꝛ phariſei.folio cccclxij.Y.

Superſtitio erat per quam diabolus regnabat. cccccxx.h.
Suſcitauit a terra inopes triplices chriſt⁹.cccxxxv.D.

¶ De litera. T.

Tabernaculum ⁊ templum dñi de quibus verificentur.xxi.B.
Tabernaculum figurabat Mariã cccccxxxiiii.O. Ei⁹ ornat⁹ quid figurabat.cccccxxxv.A.
Templo primo Salomonis inſuerunt multa ad diuinum cultum pertinentia ignorata in ſecundo.xxiiii.p.
Tēpli edificatio ⁊ alia myſteria veteris teſtamēti myſterioꝝ eccleſie erant figura.cliii.A.
Tēpli ſalomonis duę incenſiones. ccccxxxii.O.
Templum materiale Salomonis erat typus tēpli corporis chriſti.cccclxxxiii.I.
Tp̄s grē ſignatū p menſem torcularium.xlix.M
Tp̄s grē totum dr mane.cclxxviii.⁊.cclxxix.M.
Tempus paſſionis Chriſti tempus gratie ⁊ bñplaciti dei.ccxi.B.
Tp̄s torcularium menſis ſeptembris.ccxlv.A.
Tempus totum grē eſt verū ſabbatū.ccxlvii.F.
Tentationis quatuor gradus.cclxxxi.G.
Terra promiſſionis quare ſic dicta.xxi.D.
Terra pmiſſiōis irrigat̄ p iordanē.⁊c.cxxxv.E.
Terra Chanaan qualis ſit.cclxxxv.E.
Terra promiſſionis erat figura eccleſie.fo.cccclxvii.M.
Teſtamentū xp̄i cur dicat̄ nouum.ccccxx.Q.
Teſtamenti vtriuſq; vna domus Iſrael ⁊ vna eccleſia.ccxlii.O.
Teſtamentū cur dicat̄ ſcriptura vet⁹.ccccxxxvi.B.⁊ pactum.ccccxxxvii.C.
Teſtimonia quib⁹ xp̄s fuit approbat⁹.cclxxxi.A
Tetragrammaton nomen dei an Chriſtus furatus ſit in egypto:et per illd fecerit miracula. cccccxi.O.
Thalmud a iudeis conſcribitur.cccxc.I.
Tharſis vbi ⁊ quid ſit:ac ſignet.cliiii.Y.
Timens deum eſt miſericors.ccccxxxiii.B
Timor duplex filialis ⁊ ſeruilis.xxxiiii.P.
Timoris dei defectus que mala faciat.lxv.A.
Timor dr in ſcriptura quinq; modis.lxxxiii.B.
Timor filialis domini eſt principium bonorum. ccccxxiii.Y.
Tituli pſalmorum quomodo explicandi.xxii.k.⁊ xxiii.N.O.
Titulorum pſalmorum ratio.xxxvii.B.xxxviii.B.xli.L.
Titulus pſalmi.lxxi.fo.cxxi.A.
Toldoch in hebreo quid ſit latine.lxii.O.
Tota pulchra es amica mea:q̄ñ verificatur de tota eccl'ia.cccclii.I. Toth q̃d ſignet.cccclii.A.verificatur de Maria.cccclii.B.C.
Tranſlatio triplex pſalterii p hiero.xxvi.B.
Tria ſunt mihi difficilia.Uia viri in adoleſcentula.cxlvi.F.
Tribus dñi aſcendentes in hieruſm.cccxxvi.A.
Trinitatis opera ad extra ſunt indiuiſa:modi tñ operandi diuerſi.cxi.X.
Trinitatis myſterium explicatur.clxv.A.
Trinitatem perſonarum ⁊ vnitatem ſubſtantie innuit dauid.cc.N.
Trinitas tota quomodo cooperat̄ ad productionem creaturarum.ccxcviii.h.
Trinitatem diuinarum perſonarum oſtēdit xp̄s ccccxcv.S.
Turturis vox.cccccxl.B.

¶ De litera. U.

Uaſa mutuo accepta aſportauerunt iſraelite ſine peccato:quia domino iubente.cccxi.A.
Ubera attribuit methaphorice chriſto.fo.ccccxxxix.S.⁊quid ſignificēt.fo.ccccexxx.X.
Uegetatio ⁊ humectatio corporis myſtici.xxx.A.
Uentus auſtralis vidcat̄ auſter.⁊ fo.ccclxviii.C.
Uerbo quo mūd⁹ creat⁹ eſt etiā reparat⁹.cxii.Y.
Uerbū dei gladius benignus.ccccxcix.B.
Uerbū.i.filius aptiſſime dr nomē dei.ccccvii.M
Uerba ſeptē Chriſti in cruce.ccccclxi.T.
Ueritatis rationē exprimere difficile eſt.lix.M.
Ueritas ⁊ iuſtitia dei in qb⁹ ꝯſiſtāt.fo.cccxciii.N
Ueritas verbi Eſaie ad Ezechiam nō completi ccccxix.B.
Ueritates.xxiiii.colligende ex cantico Te deum lauda.cccclxxxii.O.
Uermis dicitur Chriſtus.lxxxix.S.
Ueſtes chriſti due.xc.Y.
Uetus teſtm̄ eſt ppoſitio quedam.fo.ii.I.videatur Lex.Teſtm̄.Scriptura ⁊c.
Uetera ſcripta omnia litteraliter intelligenda de Chriſto.xiiii.A.
Uia viri in alma.i.adoleſcētula legendū.cxlvi.F
Uia iniquitatis in hole duplex.ccclxxviii.G.
Uiatoꝝ tres grad⁹ ⁊ eccleſie tres ſtat⁹.cccl.L.
Uigilie quatuor paſtorū ⁊ ducū.ccclxxii.O.
Uictū marty.poſt mortē merita.ccccclxi.B.
Uictoria Chriſti in cruce.ccccclxxi.Ba.
Uincula ⁊ iugum dirupit nobis xp̄s.xxxii.I.
Uindicta nulla eſt petenda de inimicis p pſalm. cviii.vt docetur.fo.ccccxi.p.Q.
Uinea accipitur interdum p eccleſia.ccclxx.I.
Uinea Chriſti tot⁹ ppl's fidelis.ccccxxxvi.A.
Uinee flores fugant ſerpentes.cccccxl.G.
Uinū ſapiētie ⁊ intelligētie ſctōꝝ.cccclxxii.M.
Uipera habet ſeptem deteſtabiles proprietates. clxxxv.X.
Uirga Moyſi erat figura Chriſti.ccxxvii.F.
Uirga accipit̄ pro poteſtate.cccxxviii.I.
Uirginalis conceptus Marie.cccel.
Uirtutum humanarum principium.lxxi.M.
Uirtutes tres ſcipiūt ad vitā eternā.pmerendā humilitas.veritas ⁊ mia.cclvii.B.
Uiſio de diuina eſſentia duplex haberi pōt.x.Y.
Uita hominis ſemper eſt amara ratione corpos

tis ꝛ anime.ccccxviij.
Unguenta decem odorifera effudit Chriſtꝰ in aduentu ſuo:ſo. cccccxx.B
Unicornis cornu ſuo fugat oē venenū.cj.T
Uoluntatis ſacrificiū cur deus acceptet primum.clxxiij.U.
Uoluntas hominis tenet mediū inter voluntatē dei ꝛ diaboli ratione conſultationis et electionis.ccxlix.L.
Uoluntates quatuor circa mortem Chriſti. cccclv. Q. Deſignantur aūt per quatuor ventos.ccccclv.R.
Uoluntas fuit in Adā creata cum iuſtitia. cccccixxxij.E.
Uoluntas noſtra non neceſſitat ad malum. cccccixxxv.A.tenet autē ſubiugare ſenſualitatem.cccccixxxv.B.
Uox dñi ſuper aquas Chriſtus.cij.U
Uſqꝫ ꝛ donec tripliciter ſumuntur in ſcriptura. ccccxiij.Y.
Uterus eccleſie triplex.ccxiiij.H.
Uterꝰ interdū ſignificat mēoriā.ccccxxiij.A.
Uterꝰ virginis thalamus Chriſti odorum plenus.cccccxxxj.B.
Utilitates cātici Te deū laudamꝰ.cccclxxxij P.et . cccclxxxiij.Q.et. cccclxxxij.R.ꝛ cccclxxxiij.T.U X.Y.ꝛ.cccclxxxiij.Z.
Uulneraſti me i vno crine colli tui.ccccci.R.
Xp̄s ſcribi dꝫ Chriſtꝰ:ꝛ ita ſuo ordīe ſignat.
Zacharias ſuſcepit Chriſtū vt redemptorē mundi adhuc deliteſcentem in vtero virginis matris.cccclxiij.L.
Zizaniam ſeminat mendax.xlij.P.

¶ Finis Tabule in totū opus diligenter collecte.

¶ Tabule Pſalmorum in quorū fine concluſiones antedictorum ponuntur.

Beatus vir. pſalmus.j.
Quare fremuerunt gentes. pſal.ij.
Cum inuocarem. pſal.iiij.
Domine ne in furore. pſal.vj.
Dñe dñs nr̄.vbi dupl.ſunt ꝯclu. pſal.viij.
Saluum fac domine. pſal.xj.
Uſqꝫquo domine. pſal.xij.
Dixit inſipiens. pſal.xiij.
Domine quis habitabit. pſal.xiiij.
Conſerua me domine. pſal.xv.
Diligam te domine. pſal.xvij.
Celi enarrāt gloriam dei. pſal.xviij.
Exaudiat te dominus. pſal.xix.
Deus deus meus reſpice. pſal.xxj.
Domini eſt terra. pſal.xxiij.
Afferte domino. pſal.xxviij.
Exaltabo te dñe. pſal xxix.
Beati quorum. pſal.xxxj.
Exultate iuſti. pſal.xxxij.
Dixit iniuſtus. pſal.xxxv.
Dñe ne in furore.ij. pſal.xxxviij.
Expectās. In q̄ duplices ꝯclu. pſal.xxxix.
Beatus qui intelligit. pſal.xl.
Eructauit.triplices hꝫ cōclu. pſal.xliiij.
Deꝰ nr̄ refugiū.Et triplices hꝫ. pſal.xlv.
Magnus dñs. pſal.xlvij.
Audite hec oēs gentes. pſal.xlviij.
Deus deorum. pſal.xlix.
Miſerere mei deus. pſal.l.
Exurgat deus. pſal.lxvij.
Saluum me fac deus. pſal.lxviij.
Quam bonus iſrael. pſal.lxxij.
Notus in iudea. pſal.lxxv.
Uoce mea. pſal.lxxvj.
Exultate deo adiutori. pſal.lxxx.
Deus ſtetit i ſyna.con .duplices.pſal.lxxxj.
Quam dilecta. pſal.lxxxiij.
Qui habitat in adiutorio. pſal.xc.
Bonum eſt confiteri. pſal.xcj.
Deus vltionum. pſal.xciij.
Miſericordiam ꝛ iudicium. pſal.c.
Benedic.j.duplices concluſiones. pſal.cij.
Benedic.ij. pſal.ciij.
Dixit dñs dño.dupli.conclu. pſal.cix.
Confitebor tibi dñe in toto. pſal.cx.
Beatus vir qui timet dñm. pſal.cxj.
In exitu iſrael. pſal.cxiij.
Beati immaculati. pſal.cxviij.
Dñe probaſti me. pſal.cxxxv.
Dñe exaudi orationē meā aurib.pſal.cxlij.
Bñdictꝰ dñs deꝰ meus. pſal.cxliij.
Laudate dñm de celis. pſal.cxlviij.

¶ Finis tabule concluſionum ſm numerū pſalmorum . Alias concluſiones vide in vocabulo Concluſiones.

Reuerēdi & optimi patris domini Jacobi perez de Ualentia Chriſtopolitani Epiſcopi. Ad reuerendiſſimū in chriſto patrē & dominum D. Rodericum Borgiam cardinalem Ualentinum: epiſcopum Portuenſem & Carthaginenſem: ſacroſancte Romane eccleſie vicecancellariū dignissimū: in libros pſalmorum Dauid.

Prefatio.

Commentarios in pſalmos Dauid prophete regū excellentiſſimi a me nuper editos ad quē potiꝰ mitterē: q̄ ad tuā dignationē reuerēdiſſime pater & dñe. D. Uicecancellarie iſtarū cultor precipue & maxime curieq; Romane ſpecimen: q̄ demū eccleſie Ualētine in ſignis merito pſul exiſtis: cuiꝰ vices ego (lʒ immeritꝰ) hic tua bñficia gero: pfecto habui neminē. In quibꝰ nō tam mihi laus ſcribendi: q̄ voluptas ingēs faciēdi ſatis: venerādis & preſtantiſſimis patribꝰ eccleſie tue Ualentine canonicis omni virtutū gñe ac literarū ſtudiis eruditiſſimis & ornatiſſimis: qui me ſepenumero ad hoc ſcribēdi onus ſubeundū enixiſſ me hortati ſunt: queſita eſt. Nā cum me frequēter orādi grā in eandē eccleſiā recepiſſem: & citharedi Dauid pſalmos ſidez canonici in choro noctu dieq; decantarēt ac pſallerēt & circa eorūdē pſalmorū contēplatione difficultates nō parua ſedulo a me ipſi expeterent: hos quidem breues commentarios perolyam minus accurate ſcriptos: q̄ bus tū vt tuo officio (tui vero abſentia meo incūbebat) ſpūales ſenſus necnō veras ſententias p viribꝰ aperirem: tum vt tue reuerēdiſſime manſuetudini ſtudiorū: & lucubrationum mearū rationem redderē: edidi. Quos tandē vt tua ſolita clementia: & humanitate ſuſcipias et benigno fauore amplectaris: et proſequaris deuote ſupplico: tametſi ſuſcepti operis altitudo & magnitudo humeris meis debilibus perminime cenſeatur: cū nō poſſit humana curioſitas inſcrutabilia arcana dei ptingere. Uerūtñ quoniā ſimplici & humili corde: ac pia mēte illud aggreſſus ſū: diuina virtus atq; pietas effecit: vt ita ſancto labori nō parcerē: & huic egregio & prophetico operi ad ipſius laudē: & immenſam gloriā edito: ad optatum finē conſequendū ſecunda mihi fierēt omnia: vt qui tribuerat voluntatē bene agēdi: poteſtatē pſequēdi: & finē nō denegaret. Solet eniʒ pius & clemēs deus humilibꝰ de theſauris ſuis pfundere & pferre gratiam. Si quid ergo minus bene dictū aut deuium hoc in opere meo cognoueris: vt imperfecto meo referas: et ignoſcas obſecro. Si quid vero recti & ſanctis doctoribus: & ſacris codicibus exceperim: & ex hauſerim: vt dei filio immaculato: in q̄ oēs theſauri ſciētie & ſapiētie dei recōditi ſunt: id totū aſcribas ſupplex oro atq; obteſtor. Uale

Argumentum.

Poſtq̄ ſanctiſſimū Dd ad regnū iſrael ſpiritꝰ ſanctꝰ aduocaſſet: & ad eiuſdē regni culmen et apicē (debellatis hoſtibus) cōſcendiſſet: ideʒ ſpūs ſctūs de ſtabili tēplo cōſtruēdo cultuq; diuino ampliādo & ordinādo vehemētē cupiditatē animo eiꝰ iniecit necnō in eiuſdē tēpli exēplar & deſcriptionem fabricā corporis Chriſti & totius eccleſie future typice ac myſtice continentē eidē tradidit: atq; digeſſit. Ad qd templū fabricādū haud ſegnis Dauid ſe vehemēti affectu ſedulo preparauit. Uerumenimuero aliter q̄ decreuerat euenit. Nā quod tantopere optauerat diuina puidētia denegauit: & nō abre ſingulari quodā & arcano myſterio per filium eiꝰ Salomonē ſpūs ſctūs oīa terminari ac cōpleri ſuggeſſit atq; mādauit. Dauid autē ne tanti myſterij expers cenſerek: oēm materiā ad materialis tpis ornatū ptinentē: vt i libris Paralypomenō legimꝰ: ampliſſime pparauit. Uerūtamē parū laudis & meriti in fabrica materialis tēpli fuiſſet conſecutus niſi formā & ritū laudādi deū in eodē tēplo tradidiſſet. Hinc eſt qd put in pfata tēpli preſcriptiōe a ſpūſctō didicerat & intellexerat: centū quinquaginta hoc in ſacro codice ɔtentos pphericos edidit pſal. eoſq; electis cātoribꝰ atq; tēporibꝰ diſtribuit iubilādos. In quibꝰ filij a patre eternā generationē. Spiritus ſancti ab vtroq; pceſſionē: verbi eterni temporalē incarnationem Chriſti mortē & paſſionem: & glorioſam reſurrectionem: & admirabilē ſuper omnes celos aſcēſionē: necnō populi gentilis cōuerſationeʒ & tandem noſtrā futuram glorificationē ita mirabiliter lucide & prophetice decantauit vt in quibuſdam potius videatur hiſtoriam euāgelicā q̄ pphetiam texuiſſe. Hoc igitur breui argumēto ob quā cauſam Dauid confecerit pſalmos: oēs partes arbitror eſſe cōpletas. Ego vero hoc in ope myſteria Chriſti & eccleſie put mihi deſuper arbitror eſſe donatū: per ſingulos pſalmos literali quadam intelligentia reſeraui atq; diſtinxi ad laudem domini Jeſu Chriſti: Qui viuit &c.

Aperiam

SANCTA TRINITAS VNVS DEVS MISERERE NOBIS:

Aperiam inpſalterio propoſitionẽ meaz pſalmo.xlviij. Quia non ſoluz in illo pſalmo: ſed etiam in quolibet pſalmo huius libri intendit David nobis aperire aliquam vel aliquas propoſitiones ꝛ myſteria profundiſſima de veteri teſtõ: ideo non ſolũ de illo pſalmo.xlviij. ſed etiã de toto libro pſalmoꝝ verificat̃ et implet̃ quod in verbis propoſitis dicitur. Aperiam in pſalterio propoſitionem meam. ¶ In quibus verbis implicantur et q̃ſi explicantur omnes quatuor cauſe totius libri pſalmorum. Nam in ly aperiam intelligitur pronomen prime perſone: ſcilicet ego aperiam per quod denotatur cauſa efficiens autor omnium pſalmorum. Cauſa vero materialis denotatur per ly propoſitionem quam nobis aperit. Tertio notatur cauſa formalis in ly pſalterio: in quo dicit ſe aperire propoſitionem. Quarto tangitur cauſa finalis ſiue finis totius libri pſalmorum per ly meam ideſt ad vtilitatem mei. Nam pronomina poſſeſſiua perſonas duplices importare videntur ſecundum Priſcianum: quia cum poſſeſſore poſſeſſio ſignificatur. Et ſic in prefato verſiculo tanguntur omnes q̃tuor cauſe huius libri ſcilicet autor: ꝛ materia: ꝛ forma: ꝛ fi

a

Quatuor cauſ: tot' libri pſal: morũ

nis ſiue vtilitas: cui⁹ gratia cōditi ſunt oēs pſal. Et ſic tangunt oēs quatuor cauſe q̄ ſolent q̄ri in quolibet opere. ¶ Sed q̄ in q̄libet pſalmo nō ſolū querūtur ſupradicte quatuor cauſe: ſʒ de neceſſitate querunt alia q̄n q̄. Nā poſt notitiā cauſarū querit ſcdo in q̄libet pſalmo de titulo illi⁹ pſalmi. Tertio de modo ꝓphetie quo pſalmiſta fecit pſalmum ⁊ vnde fuit motus. Quarto querit de mō intelligēdi ſiue de intellectu illi⁹ pſalmi. Quinto exponunt ṽba. Sexto cōcordant diuerſe interpretatiōes q̄ vident q̄nq̄ diſcordare in pſalmis. ¶ Ideo in preſenti procmio antequā veniamus ad expoſitionē pſalmoꝝ premittentur ſex tractat⁹ valde neceſſariȷ̄ ⁊ vtiles nō ſolū ad aperiendam ſcientiam libri pſalmorū: ſed etiā ad expoſitionē ⁊ intelligentiā totius ſacre ſcripture vtriuſq̄ teſtamenti.

(margin: B In q̄libet pſal. q̄nq̄ q̄rūt. — C Operis diuiſ.)

Nā in p̄rio tractatu aſſignabuntur quatuor cauſe hui⁹ lib. In ſecundo vero tractabit de modo ꝓphetandi: ⁊ de veritate ⁊ excellētia ꝓphetie ipſius Dauid. In tertio ponentur quedā principia ⁊ quedaʒ regule: ſine quib⁹ eſt impoſſibile intelligi non ſolū librum pſalmoꝝ: ſed nec etiā reſiduum ſacre ſcripture. In quarto exponent verba ſiue nomina que magis frequentant in toto veteri teſtamento: ⁊ precipue in hoc libro. In quinto tractabit de titulis pſalmorum et vocabulis in titulis annotatis. In ſexto vero memorabuntur interpretationes facte de iſto libro. Ex quibus eligemus illā interpretationē quam principaliter ſequi intendimus in expoſitione huius libri. ¶ In primo ḡ tractatu erunt q̄tuor capitula. Nā in primo inueſtigabitur de cauſa efficiente: puta quis eſt iſte autor et diuinus dialecticus ⁊ interpres qui aperit ⁊ interpretatur nobis iſtam ꝓpoſitionē. In ſecūdo aſſignabit cauſa materialis. puta que eſt iſta ꝓpoſitio quam aperit ⁊ interpretatur iſte diuinus dialectic⁹ ⁊ interpres. In tertio aſſignabit cauſa formalis: puta q̄d eſt hoc pſalteriū in quo aperit nobis iſtam ꝓpoſitionem: ⁊ quas chordas pulſet: ⁊ quas cantilenas cantet iſte pſaltes ⁊ ꝓpheta diuinus: et quas cōcluſiones ex iſta propoſitione nobis inferat: ⁊ eliciat iſte dialectic⁹ ꝓfundiſſimus In quarto aſſignabitur cauſa finalis: puta ad quem finem ⁊ vtilitatem conſequendam aperiat nobis iſtam propoſitionem. ⁊ pulſet hoc pſalterium iſte propheta magnus et egregius.

Tractatus primus.

A primum eſt aduertendum quod cauſa efficiens principalis hui⁹ ⁊ cuiuſlibet partis ſacre ſcripture eſt ipſe ſpūſſanctus qui loq̄batur p̄ ora ꝓphetarum ⁊ apoſtolorum. Qr non a caſu: nec a voluntate humana allata eſt nobis ſacra ſcriptura (vt ait beatus Petrus in ſecunda canonica ſua capitulo primo) ſʒ ſpirituſancto illuſtrati locuti ſunt ſancti homines: ⁊ hoc oſtendit dauid in p̄cedenti particula verſiculi in p̄ncipio ꝓpoſiti dicens. Inclinabo in parabolam aurem meaʒ aperiam in pſalterio ꝓpoſitionem meam. Ubi oſtendit quod non habet ſcientiam huius libri a ſeipſo: ſed a ſpiritu ſancto. Nā primo inclinauit aurem ſuaʒ in pabolā ſcripture veteris teſt. ad hauriendam hanc ſcientiā a ſpiritu ſancto p̄ reuelationeʒ: ſed poſtq̄ fuit eruditus ⁊ illuſtrat⁹ a ſpiritu ſancto: tūc apeꝛuit in pſalterio propoſitionem ſuam: et ſic fatetur ſe habere ꝓpoſitionem ſuā a ſpūſancto: put magis ⁊ latius infra patebit.

(margin: D Cauſa efficiens huius opis. — ꝓp̄us ſp̄s ſctus.)

¶ Sed eſt magna ⁊ grandis cōtrouerſia de cauſa inſtrumentali ſcilicet de particulari autore pſalmorū inter magiſtros ⁊ doctores hebreoꝝ. Nā ante aduentū xp̄i ⁊ vſq̄ ad tp̄a origenis nulla fuit diuerſitas inter hebreos. Nam ioſephus ⁊ ionathā abenuziel ſemper affirmarūt dauid oēs pſal. ꝯdidiſſe. Sed poſtq̄ origines cepit gloſſare ſcripturas ve. te. per ſenſus ꝓpheticos ⁊ morales ⁊ anagogicos: ⁊ probauit q̄d ola geſta ipſius abrae: ⁊ iacob: ⁊ moyſi fuerunt figura xp̄i: et probauit q̄ ipſe dauid p̄ maiori parte fuit figura xp̄i ⁊ eccleſie: ⁊ q̄cq̄d dixit in pſalmis dixit ꝓphetice: et dʒ intelligi de xp̄o ⁊ eccleſia: tūc magiſtri hebreoꝝ conati ſunt ꝑuertere ſcripturas ⁊ deui..re a ſenſu ſpūali: ⁊ negauerunt dauid feciſſe oēs pſalmos: ⁊ etiaʒ fuiſſe verū ꝓphetā. Et ſic hodie etiam inter eos eſt diſcordia. Nā quidā tenentes cū antiquis affirmant Dauid feciſſe omnes pſalmos. Quidam vero dicunt q̄ Dauid ſolū fecit nouē pſalmos. Quidā aūt dicūt q̄d fecit oēs qui ipſi intitulant. Et q̄ oēs alios pſal. fecerūt aliqui viri ſancti habētes ſpm̄ ꝓpheticū: quib⁹ pſalmi intitulant. ſ. filiȷ̄ chore: et aſaph: ⁊ idithū. Ceteros aūt ſine titulis fecerunt aliqui viri ſancti: quoꝝ nola ignorātur Cuius opinionis fuit fautor barrabam hebreus magiſter beati hieronymi. Et hanc opinionem ſecut⁹ eſt aliquo modo beat⁹ hieronymus maxime in magno prologo libri pſalmorū. Poſtea aūt venit Rabbi ſalomon gallicus malitia inueteratus q̄ aſſignauit: decem autores pſalmoꝝ. ſ. melchiſedech: abraā: moyſen: filios chore: dd: ſalomonem: aſaph: idithū. Sʒ iſte manifeſte mētit dicēs q̄ melchiſedech ſiue eleazar fecit pſal. cix. cū ſit intitulat⁹ ipſi dd: et ſaluator affirmet. Mat. xxii. dd feciſſe illū. Jō decetero nulla ſides ē habēda iſti ceco ⁊ obſtinato. ¶ Sed q̄

(margin: E Controuerſia magna inter hebreos de ꝑticulari autore pſalm. — Rabbi ſalomō carpitur. — F)

filiȷ̄ core. aſaph. idithū.

hebrei ⁊ etiã catholici tenẽtes hãc opinionẽ nullã autoritatẽ ſacre ſcripture adducũt ad aſtruẽdã ſuã opinionẽ: iõ magis eſt credendũ beato aug. q̄ hãc materiã ſubtili⁹ indagauit in li. xvij. de ciuitate dei. cap. xiiij. ⁊ ꝑ totũ diſcurſum expoſitiõis hui⁹ libri ꝑ autoritates ſacre ſcripture aſſerit dd feciſſe oẽs. cl. pſalmos. Et ipm ſequit̃ Caſſiodor⁹. Et hoc idẽ affirmãt Origenes: ⁊ Hilari⁹ Ambroſi⁹: ⁊ cõis rit⁹ eccl'ie. vñ dicit Aug. ꝙ dauid fecit oẽs pſalmos: ſʒ diſtribuit eos cãtandos tribus ꝑncipalib⁹ cãtorib⁹. ſ. aſaph ⁊ hemã et idithũ filijs chore: q̄ erãt de choro hemã. Et hoc fecit dd ſm myſteria ꝓphetica ↄtẽta in pſalmis: q̄ ↄueniebãt interptatiõib⁹ nõim illorũ cãtoꝝ: vt ſuis locis patebit. ¶ Sʒ q2 nõ ſufficit verũ dicere niſi cauſa veri aſſignet̃: ꝑ mo ethicorũ. Iõ ſnĩa Auguſtini aſtruit̃ multiplici autoritate tã noui q̄ ve. te. Vñ cõcordia eſt oim doctorũ tã hebreoꝝ q̄ catholicorũ ꝙ pſal. lxxj. eſt vltim⁹ pſalm⁹ quẽ fecit dd in ordine. Quia pſalmi nõ ſunt collocati eo ordine q̄ fuerũt facti: ſʒ ſicut fuerũt ꝑ eſdrã repti: ⁊ hinc ⁊ inde collecti poſt captiuitatẽ babylonis vt ait Hierony. i ꝓlogo hui⁹ libri Sʒ q2 lxxj. ps repı⁹ eſt poſt repertionẽ. lxx. pſalmi: iõ eodẽ loco collocat⁹ ẽ: ſʒ ipe fuit vltimo fact⁹ in veritate. Et iõ apponit̃ apogrãma in hebreo. Cõplete ſunt orõnes dd filij yſai. Duo ergo affirmat illud apogrãma. i. aſcriptio. Primo ꝙ dauid fecit oẽs pſalmos. Scdo ꝙ ille fuit vltim⁹ pſal. quẽ fecit: q2 talis ſcriptura apponebat̃ ibi i pſalterio veteri ſicut nos apponim⁹ ſcripturã i fine cuiuſlibet libri: ꝑ quã denotat̃ autor illi⁹ libri dicẽdo. Explicit liber de aia aut d̃ aialib⁹ Ariſtotel: s: ⁊ explicit epiſtola pauli ad corit. itapiter d̃r ibi: explicitũt ſiue cõplete ſunt orõnes dd filij Iſai. Ex q̄ ſequit̃ ꝙ dd fecit oẽs pſal. Itẽ ille pſal. intitulat̃ i ſalomone: et tñ Salomõ nõ fecit ipm ꝑ rõnez iã dictã: ⁊ ꝑ illud apogrãma appoſitũ in fine: ⁊ put aſſerit chãhi ⁊ maior ps hebreorũ. ſ. ꝙ dd fecit ipm pſal. dũ iã erat decrepit⁹ in lecto. Itẽ ex hoc etiã ſequit̃: ꝙ pſalmi q̄ diſtribuunt̃ cãtãdi filijs chore: ⁊ ipi aſaph: ⁊ idithũ nõ ſunt facti ab ipis: ſʒ ab ipo dd: vt lati⁹ patebit ſuis locis. Itẽ hoc idẽ pʒ. ij. paralypomenõ ca. vij. vbi legit̃ ꝙ cãtores cãtubãt hymnos ⁊ carmina q̄ fecit dd ad laudãdũ ⁊ ↄfitẽdum dño qm̃ bon⁹: qm̃ in ſeculũ mĩa ei⁹ ⁊c. Ex q̄ pʒ ꝙ dd fecit oẽs pſal. alleluiaticos appropriatos ad laudẽ dñi: ⁊ tñ illi pſal. nõ intitulant̃ ipi: nec in eis exprimit̃ aliq̄s autor. Et iõ dicũt multi rabbi hebreoꝝ: ꝙ oẽs pſalmi in q̄bus nõ exprimit̃ aliq̄s autor: eos fecit ipſe dd ſine dubio. Itẽ hoc idẽ ptʒ. ij. Reg. xxiij. Ubi dauid intitulat̃ egregius pſaltes iſrl' cui ↄſtitutũ eſt de xp̃o dei iacob: vbi etiã ipe met aſſerit ꝑ ſe fuiſſe locutũ ſpiritũſanctuʒ: ⁊ per linguã ſuam: ⁊ ſuam ꝓphetiã eſſe claram ſine nubib⁹: ⁊ hoc etiã oẽs intelligunt ⁊ exponũt de ꝓphetia libri pſalmoꝝ ab ipo dauid ꝓnũtiata. Item hoc idem ptʒ autoritatib⁹ noui teſtamẽti. Nã in ſecũdo pſalmo nullus preponit̃ titul⁹: tamen beat⁹ Petr⁹ ⁊ oẽs apoſtoli aſſerũt dd feciſſe illũ pſalmũ Act. iiij. Item hoc idem ꝓbat̃ Apoc. iij. vbi dicit̃ ꝙ ſol⁹ xp̃s habet clauem dauid: ꝑ quã clauem oẽs doctores intelligũt intelligentiam libri pſalmorũ. Quã ſol⁹ xp̃s aperuit. Primo oĩa quſ ibi ꝓphetice p̄dicantur in ſe cõplendo. Scdo apl'is interpretando vt ptʒ Luce vltimo. Ex q̄bus patet ꝙ ſolus dauid fecit oẽs. cl. pſal. Imo dicit Aug. ꝙ ſicut ſol⁹ xp̃s habuit clauem dauid ad aperiẽdã intelligentiã illius libri: ita ſpũſſanctus dedit ſoli dauid taleʒ ſpm̃ faciẽdi pſalmos. Nã multi poſt eũ voluerũt pſalmos cõdere ſʒ nunq̄ potuerũt peruenire ad talem ac tãtuʒ ſpm̃: Ex his etiã ptʒ: ꝙ nulla fides eſt adhibẽda iudeis modernis q̄ negãt dauid feciſſe oẽs pſalmos: q2 faciũt ex inuidia et iniq̄tate videntes ſe manifeſte cõuinci per manifeſtiſſimas ꝓphetias pſalmoꝝ. Iõ volunt ⁊ conantur auertere pſalmos a vero ſenſu ſpirituali ⁊ auferre eis autoritatem: ne videant̃ tante autoritatis ipſi pſalmi: ſʒ dicũt ꝙ ſunt orõnes aliq̄rum bonoꝝ viroꝝ. ¶ Sʒ q̄d dicendũ ad beatũ Hieronymũ virũ tãte autoritatis in lege ⁊ ꝓphetis tã expertũ. Ad hoc dicunt ꝙ beat⁹ Hieronim⁹ in primo ⁊ ſecundo ꝓlogo pſalmorũ locutus eſt ſm opinionem ſui magiſtri barrabam ⁊ alioruʒ thalmudiſtarũ ſui tpis: q̄ malitia infecti noniter cõfinxerãt iſtã opinionẽ: ſed poſtea beat⁹ Hieronim⁹ magis illuſtratus cognoſcẽs perfidiã illorũ aſſerit dauid feciſſe oẽs pſalmos. Nã in multis tractatib⁹ ⁊ epiſtolis ſuis allegat ⁊ attribuit ipſi dauid oẽs pſalmos qui intitulantur filijs chore ⁊ ipſi aſaph ⁊ etiã eos qui ſunt ſine titulo: vt patebit locis ſuis: et ſic oẽs ceteri doctores ſacri: et tota eccleſia dei oẽs pſalmos aſſerunt eſſe dauidicos.

Pſal. non ſunt collocati eo ordine q̄ fuerũt facti.

aug.

iudei modernos negãtib⁹ dd oẽs pſal. feciſſe nulla fides ẽ adhibẽda.

In ſecũdo capitulo vbi queritur que eſt materia hui⁹ libri intellecta ꝑ ly ꝓpoſitionẽ: et q̄ eſt ꝓpoſitio queʒ nobis aperit dd in hoc libro. ¶ Eſt primo notandum ꝙ in doctrinis duplex aſſignat̃ materia. Una dicit̃ materia ex qua ⁊ altera materia de qua. Materia ex q̄ in doctrinis dicuntur propoſitiões premiſſe: naʒ ſicut agẽs naturale educit formã de materia i v̄tute celeſtis influẽtie: ita intellect⁹ in

Materia duplex aſſignat̃ in doctrina.

ṽtute lũis naturalis educit ɔclonẽ ſiue noti
tiã ɔclonis ex p̃miſſis ſiue ex notitia p̃miſſa
rũ ⁊ ſic p̃miſſe reſpectu ɔclonis dicũt materi
ex q̃. Sʒ materia d̃ q̃ eſt obiectal't ſcia ẽ ipſa
ɔclo: q2 i ṽtate de ɔclone habet ſcia ex p̃miſ
ſis. ¶ Ita ḡ ad ꝓpoſitũ materia ex q̃ huius
libri ẽ tota ſcriptura ve.te. q̃ in h̃ lib. ɔtinet:
ex qua materia tanq̃ ex ꝓpoſitiõe dd educit
⁊ infert ꝓphetice notitiã oĩm euãgelicorum
myſterioꝝ: ⁊ ſic myſteria euãgelica ſiue lex
euãgelica eſt materia de q̃ p̃ncipal't intẽdit
ꝓphetice in h̃ li. tãq̃ de ɔclone: q2 de myſte
riis euãgelicis xp̃i et eccl'ie tradit ꝓphetice
notitia ex ſcriptura ſiue p ſcripturã vet.te. vt
magis patebit: ⁊ ſic totũ vet.teſt. d't ꝓpoſitio
h reſpectu noui te. eo q̧ h3 oẽs ꝓprietates pro
Qtuor poſitiõis. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã eſt ſcd̃o notan
ſunt dũ: q̧ g̃naliter q̃tuor ſunt ꝓprietates ⁊ ɔdi
ɔdi tiões ꝓpoſitiõis put põt colligi ex Ariſt. j. ⁊
tiões. ij. perierme. ⁊ j. poſte. Pria ɔditio eſt: q̃d ꝓpoſi
Not. tio nõ ponit g̃ra ſui: ſʒ g̃ra ɔclonis inferẽde.
Un ꝓpoſitio diffinit q̧ eſt orõ ꝓpoſita ad ali
ꝓpoſi q̃d inferẽdũ: ſiue ex q̃ ɔclo infert: ⁊ ſic d't ꝓ
tiõis. poſitio q̃ſi p alio poſitio. Scd̃a ɔditio ẽ q̧ ꝓ
diffi poſitio ɔtinet virtual't ⁊ in ɔfuſo notitiã cõ
nitio. clonis. vñ dicit Ariſto. in p̃ncipio poſte. q̧ cõ
Ariſ. clo ſcit in p̃miſſis i ɔfuſo ⁊ id an illationem
aliq̃ non ſcit q2 ṽtual't ⁊ in ɔfuſo ⁊ aliq̃ mõ
non ſcitur .i. nõ ſcit diſtincte ⁊ in actu ſʒ poſt
illationẽ ſcit in ſe diſtĩcte: ⁊ tũc habet ꝑfecte
ſcia de ipſa. Tertia ɔditio ẽ vt p3 ibidẽ: q̧ no
titia ɔclonis nõ p̃t haberi nec fieri niſi ex p̃
exiſtẽti notitia p̃miſſaꝝ ꝓpoſitionũ: ⁊ ſic op3
demõſtratorẽ ⁊ quencũq3 dialecticũ p̃cogno
ſcere ꝓpoſitiões p̃miſſas in q̃b⁹ latebat no
titia ɔclonis: q2 al't cognoſceret ignotũ per
ignotuʒ. Quarta ɔditio ẽ: q̧ maiori ⁊ minori
ꝓpoſitis ilico ɔclo cognoſcit ſimul cũ mino
ri in ṽtute luminis intellect⁹ agẽtis. q2 ilico
intellect⁹ aſſentit in ṽtute luminis natural'
ſine aliq̃ interuallo. vñ ſi poſitis p̃miſſis in
tellect⁹ alicui⁹ nõ aſſentit ilico ɔcloni: ſignũ
eſt q̧ ille nõ eſt diſpoſit⁹: nec h3 lumẽ natu
ʒ rale ſʒ eſt impedi⁹: vt p3. iiij. Meta. ꝯ negan
j. ɔcl. tes p̃ma p̃ncipia. ¶ His ḡ habitis p3: q̧ to
ta ſcriptura ve.te. ⁊ oĩa myſteria ſcripta ⁊ fa
cta i ve.te. fuerũt q̃dam ꝓpoſitiões reſpectu
myſterioꝝ no.teſt. Quod ꝓbat. Nã totũ ve
tus teſtm̃ h3 oẽs ɔditiões ꝓpoſitiõis reſpe
ctu noui te. ¶ Ad cui⁹ intellectũ ponunt q̃
tuor ɔclones. Pria ɔclo ẽ q̧ nullũ myſteriũ
ſcriptũ aut factũ in ve.te. eſt g̃ra ſui: ſʒ oĩa fa
cta ſunt in figura no.te. ⁊ oĩa p̃nũciabãt my
ſteria xp̃i ⁊ eccl'ie futura i no.te. Hãc ɔclonẽ
affirmat ap'ls p̃me cor. x. dicẽs oĩa ɔtigebãt
illis in figura. Itẽ infra. q̃cunq3 ſcripta ſunt:
Euſe. ad nr̃aʒ doctrinã ſcripta ſunt vt fidẽ de xp̃o
⁊ ſpẽ habeam⁹. Hoc aũt ꝓbat Euſebius libr.

de ꝑparatiõe euãgelica: vbi ꝓbat q̧ tota lex
vet⁹ nihil aliud fuit niſi ꝑparatio ad euãge
liũ. Itẽ aug. ɔtra fauſtũ ꝓbat q̧ totũ teſtm̃ ve
tus nihil aliud fuit niſi imago ⁊ figura noui
teſt. groſſo mõ lineata ⁊ depicta. Itẽ Grego.
in morali ca. x. di. q̧ ſicut ſol p̃mittit luciferũ Greg.
⁊ alias ſtellas ad p̃nũtiandũ diẽ: ita xp̃s pre
mittit oẽs p̃riarchas ⁊ ꝓphetas ad p̃nuntiã
dum aduentũ ſuũ: aut p figuras ⁊ myſteria:
aut p vaticinia. Itẽ rabbi ſalomõ ſup zacha
riã dicit q̧ nõ ſunt locuti ꝓphete niſi ad tp̃a
meſſie ⁊ intẽdit p ꝓphetas moyſen ⁊ oẽs
ſcripturas vet.te. Itẽ dicit rabbi moyſes de
egypto in ſuo lumine dubioꝝ parte ſcd̃a: q̧
cerimonialia legis nõ ſunt g̃ra ſui: imo ſunt
abſoluẽda p meſſiam. Jõ cõcludit Augu. ſu aug.
per Joãnẽ. ij. ſuper myſterio ſex hydriarum
aque in vinũ per xp̃m ɔuerſe: q̧ ſicut aqua ẽ
inſipida ⁊ inutilis ſine vino: ⁊ niſi in vinũ cõ
uertat: ita ſacra ſcriptura vet.teſt. p illas ſex
hydrias aq̃ itellecta ẽ iſipida et inutilis niſi
ɔuertat in vinũ euãgelicũ noui teſt. Et ſi q̃s
legerit oẽs ſcripturas ve.te. ⁊ quãlibet par
tẽ illaꝝ: ⁊ in illis nõ intellexerit xp̃m ⁊ aliq̃d
myſteriũ euãgelicuʒ ꝑfecto nihil intelligit:
imo eas ſcripturas nõ intelligit: q2 nõ ſunt
g̃ra ſui. Itẽ affirmat aug. ɔtra fauſtũ: q̧ nihil
eſt ſcriptũ in ve.te. niſi ea q̃ figurabãt aut p̃
nũtiabãt xp̃m: nã multa geſſerũt reges iſrl' ⁊
iuda: q̃ nõ ſunt ſcripta in libris regũ nec pa
ralypomenõ: ſʒ ſolũ ſunt ſcripta ea q̃ figura
bãt aliq̃d myſteriũ futurũ de xp̃o ⁊ eccleſia.
Et id de q̃libet rege d't. oĩa alia q̃ fecit talis
rex ſunt ſcripta i libris regũ iuda et iſrl'. hoc hiero.
eſt in archiuo ſeculari vbi ſcribebant oĩa ge
ſta regũ tã ſacra q̃ ꝓphana ⁊ ea q̃ nõ figura
bãt aliq̃d de xp̃o: vt p3 ibidẽ. Itẽ hie. ſup il
lud Mat. vnũ iota nõ p̃teribit a lege donec
oĩa fiãt: dicit q̧ minima q̃ ſunt in lege: ſunt
plena myſteriis ⁊ recapitulata ⁊ ipleta i euã
geli⁹. ¶ Scd̃a ɔcluſio eſt q̧ totũ teſtm̃ nouũ ij. ɔ
latebat ⁊ ɔtinebat virtual't in ve.te. ſicut cõ clo.
cluſio in p̃miſſis. Hãc concluſionẽ ꝓbat Au nota
guſti. libro de cathecizandis rudib⁹ dicens: q̃o
q̧ vet⁹ te. nihil aliud eſt niſi occultatio noui nouũ
teſti ⁊ nouum teſtm̃ nihil aliud eſt niſi mani teſtm̃
feſtatio ⁊ reſeratio ve.te. Item ſuper Jo. ca. ɔtine
j. dicit q̧ euãgelium nihil aliud eſt niſi veri bat in
tas q̃ latebat in lege vet.te. nã lex p moyſen vete.
data ẽ: ſʒ g̃ra ⁊ veritas illius legis p xp̃m fa
cta eſt in euãgelio. Item Origenes dicit ſu Ori
per Matth. q̧ teſtm̃ vet⁹ nihil aliud fuit niſi ge.
ſepulcrũ in q̃o erat clauſum ⁊ ſepultũ euã
gelium ⁊ erat quoddã velũ ſub quo velaba
tur ⁊ cooperiebat euãgeliũ ⁊ veritas euãge
lica: ſed in paſſiõe xp̃i velũ tẽpli ſciſſum eſt
⁊ monumenta aperta ſunt: ⁊ tũc fuit reſera
ta: et ſurrexit ṽitas euãgelica q̃ ibi latebat.

Itē Euſebius dicit qḋ euangelium nihil eſt aliud: niſi annūtiatio eoꝝ myſterioꝝ q̄ in lege a patriachis ꝛ ꝓphetis fuerūt prenūtiata ꝛ p̄figurata. ¶ Tertia ꝯclō eſt ꝙ myſteria no.teſt. de xp̄o ꝛ eccl'ia nō p̄nt pfecte ꝛ ꝓprie ſcribi niſi ex p̄exiſtēti cognitione ve.te. Hāc ꝓbat ſaluator Mat.xiij. dicēs. oīs ſcriba doct⁹ in regno celoꝝ ſilis eſt homini patrifamilias q̄ ꝓfert de theſauro ſuo noua ꝛ vetera. Item Jo.v. dixit iudeis. ſcrutamini ſcripturas: q2 ipſe teſtimoniū ꝑhibēt de me ꝛ q2 moyſes d̄ me ſcripſit. Itē Lu.xxiiij. Jeſus incipiēs a moyſe ꝛ ꝓphetis interp̄tabat illis duob⁹ diſcipulis oīa q̄ de ipſo erāt ſcripta. Item oēs euāgeliſte ꝛ apl'i ꝑ ſcripturas ve.te. ꝓbauerūt euāgeliū ꝛ v̄itatē eius. hoc idē fecit paulus in epiſtola ad heb. ꝑ totu3: ꝛ ꝑ oēs alias epiſtolas. Itē Euſebius in lib. de p̄paratione euāgelica: ꝓbat ꝙ neceſſe eſt quēlibet xp̄ianū ſcire vetus teſtm̄: vt ꝑ illud veniat in notitiam noui teſtamenti: eo ꝙ eſt preparatio ad illud. Hoc idem ꝓbat auguſt. in libro de doctrina xp̄iana ꝛ de cathecizandis rudib⁹ ꝛ ꝯtra aduerſariū legis ꝛ ꝓphetarū: vbi ait qḋ non oēs q̄ appellant̄ xp̄iani in xp̄m tranſeunt: ſed quibus aufert̄ velum: qḋ in lectione ve.teſt. manet. qui eñ ſunt in veteri teſtamē. impediente velamine nec vetus intelligūt: nec nouū: qui autē tranſeunt ad xp̄m: amoto velaminē ꝑ nouum intelligūt vetus ꝛ nouum. ¶ Quarta concluſio eſt ꝙ neceſſariū eſt lumē ſupnaturale ad intelligēdas ꝛ interpretandas ſcripturas ve.te. ſ. ad inferēdas ex eo ꝯcluſiōes euāgelicas: ꝛ myſteria noui teſta. Probat̄. Nā ſicut ſe h3 lumē naturale intellectus agētis ad intelligibilia naturalia: ita lumē ſupnaturale ad intelligibilia ſupernaturalia: ſed intelligibilia naturalia non poſſunt itelligi niſi per lumē itellectus illuſtrētur: ꝛ fiāt actu intelligibilia: q̄ erāt ante in potētia: vt p3 ꝑ Ariſtotelē ꝛ cōmētatorē .iij. de aīa. ergo eſt nobis neceſſariū lumē ſupnaturale ad intelligēdas ꝛ interpretandas ſcripturas ve.teſt. in quibus latent veritates noui teſt. Ut per tale lumē primo eleuetur intellectus noſter ad capiēdū illa altiſſima ſupnaturalia. ſcḋo ad illuſtrandū phātaſmata que ex illis habemus: vt ex eis eliciam⁹ veritates euāgelicas in eis latētes. Eo qḋ veritates ꝛ myſteria no.te. nō habēt eſſe reale in ve.te. ſed tm̄ eſſe figuratiuū ꝛ repreſentatiuum vt magis patebit in ſequēti tractatu. Et ſic p3 qḋ eſt neceſſariū tale lumē deſup iſpiratū ad intelligēdas ſacras ſcripturas ve.te. ꝛ iō hoc inſtāter petebat dḋ pſal.cxviij. cū dicebat reuela oculos meos ꝛ cōſiderabo mirabilia de lege tua. Itē da mihi intellectū vt diſcā mandata tua. Itē declaratio ſmonū tuoꝝ illūinat et intellectū dat ꝑuulis. ¶ Ex ſupradictis q̄tuor cōcluſionib⁹: ꝛ q̄tuor cōditionibus ꝛ ꝓprietatibus ſcripture ve.teſt. p3 ꝙ totum teſta.ve. dicit̄ ꝓpoſitio ſeu ꝓpoſitiones reſpectu noui teſta. Nā nihil ſcribitur: nec ponit̄: nec fuit geſtū ī ve.te. gr̄a ſui ſ3 ad figurādū ꝛ prenūtiādū myſteria euāgelica ꝛ totū teſta. nouū latebat in ve.teſt. nec myſteria euāgelica poſſunt ſciri perfecte niſi ex p̄exiſtēti cognitiōe ve.te. Et hoc ꝑ lumē ſupnaturale inſpiratū ergo de neceſſitate totū vet⁹ teſt. ꝛ oīa myſteria in eo ſcripta ſunt ꝓpoſitione reſpectu noui te. ꝛ myſteria no.te. nihil aliḋ ſunt niſi cōcluſiōes illate ex ve.te. * ¶ Ex toto igit̄ veteri ꝛ nouo teſt. formatur ꝛ fit vn⁹ formalis ſyllogiſm⁹ cui⁹ vet⁹ teſt. eſt maior ꝓpoſitio: ꝛ tota vita xp̄i eſt minor propoſitio: ex quib⁹ elicitū ꝛ illatū ſunt euāgeliū ꝑ apoſtolos ꝛ euāgeliſtas. Uñ arguitur ſic. (Syllogiſmus notādus.) Ille qui h3 oēs cōditiōes: ꝛ in quo ſunt ꝯpleta oīa q̄ ſcripta ſunt in ve.te. ē ver⁹ meſſias: ſ3 xp̄s ieſus eſt hm̄ōi: ergo ipſe eſt ver⁹ meſſias. Maiorē hui⁹ ſyllogiſmi p̄miſerūt p̄triarche ꝛ ꝓphete in ve.te. Minorē vo protulit xp̄s in ſe dictis ꝛ factis: cū dixit Matt. v. vnū iota aut vn⁹ apex non p̄teribit a lege: donec oīa fiāt. Itē fili⁹ hoīs vadit ſicut ſcriptū eſt de illo. Itē vidēs ieſus ī cruce ꝙ oīa eſſent cōpleta: dixit ꝯſummatum eſt Joh.xix. Luc.xxiiij. dixit oportebat ipleri oīa q̄ ſcripta erāt ī lege Moyſi ꝛ ꝓphetis: ꝛ pſalmis de me. Et ſic xp̄s dictis ꝛ factis ꝓtulit minorē ꝓpoſitionē. Et tunc apoſtoli ꝛ euāgeliſte ilico intulerūt ꝛ elicuerūt cōcluſionē ex his p̄miſſis: ſc3 ꝙ chriſt⁹ filius dei eſt meſſias in lege ꝓmiſſus. Nā duab⁹ ꝓpoſitionibus premiſſis ꝛ verificatis ipſi euangeliſte ſcripſerūt vnuſquiſq3 ſuū euāgeliū: qḋ nihil aliud eſt niſi ꝯclō ex illis duabus ꝓpoſitionibus elicita ꝛ illata. Uñ ſicut tota vita xp̄i eſt mediū ad ꝓbādu3 xp̄m eſſe meſſiā in lege promiſſu3: ita oꝑa miraculoꝝ facta ꝑ xp̄m ſunt mediū demonſtratiuū ad ꝓbandū ip̄m eſſe deū: vt inferius patebit. Et iō Johānes euāgeliſta in fine ſui euāgelij ꝯcludit. Hec autē ſcripta ſunt: vt credatis qm̄ ieſus ē fili⁹ dei. Et ſic p3: ꝙ oīa myſteria ve.te. ſunt ꝓpoſitiones ex quib⁹ inferunt̄ ꝯclōnes euāgelice hoc eē affirmat hiero. in ep'la de māſiōib⁹ dicēs ꝙ oēs ille hiſtorie q̄ memorāt̄ .ho.lxxvij. non ponunt̄ gr̄a ſui: niſi tāq3 ꝑabole ꝛ ꝓpoſitiōes ad inferēda myſteria noue legis ī eis figurata. (Hie.) Ut ibi patebit. ¶ S3 ſcḋo notādū ſm̄ Aug. ꝙ tria gn̄a ꝯcluſionū p̄nt īferri ꝛ elici ex ſcripturis ve.teſt. ꝛ ex q̄lib3 myſterio eiuſdē. ſ. cōclōnes ꝓphetice q̄ ptinēt ad fidē. ſcḋo ꝯclōnes morales: q̄ ptinēt ad charitatē: ꝛ ꝯclōnes anagogice q̄ ptinēt ad ſpē future glīe q̄ reuelabit̄ ī nobis. (L. Not' aug.) Uñ dt aug. ī ꝑncipio ſup Ge. q̄ ī oīb⁹ libris ſacris intueri op3 q̄ ibi ꝑio eterna itimēt̄: ꝛ q̄ facta nar

venit: τ q̄ futura p̄nūtiētur: τ q̄ agēda p̄cipiā
tur vel moneāt. ¶ Et ſic pȝ ſm̄ Augu. q̄ vl-
tra ſenſū lr̄alē poſſum⁹ eligere tria gn̄a ↄclō-
nū ſm̄ triplicē ſenſum ſcȝ allegoricū τ mora
lē ſiue tropologicū τ anagogicū. Vn̄ ex ſacri-
ficio abrae poſſumus inferre tres ↄclōnes
p̄mo vnā p̄phēticā. ſ. q̄ ſicut Iſaac voluit im
molari ex p̄cepto prīs ita xp̄s erat in cruce
immolād⁹: vt obediret prī. Scd̄o p̄t infer-
ri alia ↄclō moralis. ſ. q̄ filij debēt eē deo et
prī obediētes. Tertio īfert tertia ↄclō ana-
gogica. q̄ ſicut abraā p̄ obedientiā meruit
bn̄dictionē: ita nos oēs parēdo τ obtēperā-
do diuinis p̄ceptis ↄſequemur bn̄dictionē
τ felicitatē in celo. Vn̄ hūc ordinē tenet apo
ſtol⁹. j. ad corin. x. vbi dicit Nolo vos igno-
rare frēs: q̄m p̄res nr̄i oēs ſub nube fuerūt
τ oēs mare trāſierūt: τ oēs in moyſe bapti-
zati ſunt in nube τ in mari. Ecce q̄ ex tranſi
tu maris rubri infert baptiſmū legis euāge
lice: τ hec d̄r p̄phētica ↄclō. Itē ibidem ex
myſterio eius manne infert euchariſtiā. Et
ex myſterio p̄cuſſionis petre p̄ferētis aq̄s
infert myſtice τ p̄phētice paſſionē xp̄i: vt pȝ
ibidē. Itē poſtea infert ↄclōnē moralē cum
ſubdit: ſed nō in plurib⁹ bn̄placitū eſt deo: nā
p̄ſtrati ſunt in deſerto. Hec aūt in figura fa-
cta ſunt nr̄i: ne ſim⁹ ↄcupiſcentes τc. Ex q̄
pȝ q̄ño ex punitiōe eoꝝ īfert moralr̄ ne ſim⁹
ↄcupiſcētes. itē ad hebr. xij. ex myſterio ter
re p̄miſſiōis infert ↄcluſionē anagogicā cū
d̄t. Nō acceſſiſtis ad tractabilē ignē: ſed ad
mōtē dei τ hieruſalē celeſtē dei viuētis. Ex
q̄b⁹ pȝ q̄ myſteria ve. te. nō ſolū ſunt p̄po-
ſitiōes ad eliciēdū vnū gen⁹ ↄclōnū ſȝ tria
gn̄a ↄclōnū: ſcȝ p̄phēticarū moraliū τ ana
gogicarū ſȝ q̄ ad triplicē ſenſuȝ p̄t exponi
ſcrip̄tura: eo q̄ ſit referta multiplici myſterio:
vltra ſenſum literalē. Vnde nota ſm̄ Aug. ↄ̄
fauſtū. q̄ ſicut noſtra hūana cognitio p̄ce-
dit a ſenſibilibus nobis magis notis ad in
telligibilia: ita de⁹ voluit p̄cedere ī lege. Nā
oīa que p̄cipiūtur in lege veteri ſunt ſenſibi
lia τ corp̄alia: vt p̄ illa manuduceremur in
ſp̄ualia τ intelligibilia myſteria euāgelica
q̄ ſic opinati ſumus ſcire. Et ideo allegori-
ce p̄cedim⁹ a lege veteri ad euāgeliū τ ana
gogice p̄cedim⁹ ab euāgelio in cognitionē
futuroꝝ bonoꝝ gl̄ie nobis p̄miſſoꝝ. ¶ Ex
q̄b⁹ pȝ q̄ totū te. ve. d̄r vere p̄poſitio reſpe-
ctu no. te. Et hec eſt p̄poſitio quā dd̄ dicit ſe
velle nobis aperire p̄phētice in hoc lib. pſal.
Nā in quolibet pſal. aperit nobis aliquā p̄
poſitionē: τ aliqd̄ myſteriū ex quo p̄phētice
infert aliquā concluſionē euāgelicā ſeu ali
qd̄ myſteriū noui teſt. de xp̄o τ eccl̄ia: vt pa-
tebit. Nā in p̄mo pſal. ex myſterio arboris vi
te p̄adiſi infert cuſtodiā τ fructū diuine legis
τ penā. Itē ī ſcd̄o pſal. ex vna ↄiuratiōe ſau-
lis τ ſuoꝝ facta ↄtra dd̄: τ ex vna ↄiuratiōe
fratrū ↄ̄ ioſeph infert p̄phētice vanā τ ina-
nē futurā ↄiurationē p̄ncipū ſacerdotum τ
phariſeoꝝ ↄ̄ xp̄z. Itē in pſal. iij. Ex p̄ſecutio
ne ſibi facta p̄ abſolon infert p̄phētice futu
rā p̄ſecutionē τ reſurrectionē xp̄i: put ī illis
myſterijs p̄uidebat in ſp̄ū p̄phētico futura
myſteria xp̄i: put patebit tractatu ſequēti τ
diſcurrēdo in expōne pſalm̄. Et ſic pȝ q̄ño
totū teſt. vet⁹ eſt p̄poſitio quā dd̄ p̄mittit ſe
aperire in h̄ lib. Et p̄ ↄ̄ñs totū ve. te. eſt mate
ria ex qua. Vn̄ oēs doctores tā catholici q̄
hebrei in hoc ↄueniūt ſcȝ q̄ in hoc libro ↄti-
net totū te. ve. p̄ modū laudis. Sed veritas
τ fides catholica tȝ q̄ etiā totū no. te. ↄtinet
hic p̄ modū p̄phēticū. Nā ſcriptura vet. te.
nō adducit niſi tāq̄ p̄pōnes τ parabole ex q̄-
bus p̄phētice inferūtur ↄclōnes τ myſteria
euāgelica de xp̄o τ eccl̄ia. ¶ Et ſic ve. teſta.
eſt materia ex qua: ſed nouū teſt. eſt materia
de q̄ p̄mo intēdit in h̄ li. Sȝ in ſyllogiſmo p̄-
poſitiōes ſunt materia ſyllogiſmi ex qua: ſȝ
ↄcluſio eſt materia q̄ principalr̄ querit τ in
tēdit. ¶ Et ponit exēplū Aug. Nā ī torcula-
ri duplicē materiā ↄſideram⁹. ſ. vidēmiā ex
q̄ trahim⁹ τ extorq̄m⁹ vinū: τ ip̄z vinū qd̄ ex
vidēmia extorq̄m⁹ τ vtrūq̄ materiā appella
m⁹. Hoc idē dicim⁹ de oleario torculari. Nā
p̄mo ↄſideram⁹ oliuā quā torq̄m⁹. ſcd̄o oleū
qd̄ extorq̄m⁹. Hoc idē conſideram⁹ in area.
Nā p̄mo ↄſideram⁹ ſpicas ſeu ariſtas τ pa-
leas q̄s trituram⁹. ſcd̄o granū qd̄ purgatū
extrahim⁹. Et tñ in oīb⁹ ſup̄dictis p̄ma ↄſi-
deratio eſt ſp̄ p̄p ſcd̄aȝ τ nō ecōtra. Ita p̄iter
in torculari ſacre ſcripture p̄mo ↄſideram⁹
ſcripturas ve. te. q̄s xp̄s in torculari crucis
ↄp̄reſſit. ſcd̄o v̄itates euāgelicas τ myſte-
ria q̄ exīde extorſit: in ſe ↄpleuit τ ↄſuma-
uit. Hoc idē ↄſiderat in area dn̄i. Nā p̄mo ↄ
ſideram⁹ cerimonialia τ legalia que xp̄s cū
vētilabro ſegregauit. Scd̄o granū euāgeli-
cū qd̄ exīde collegit. vt pȝ Mat. iij. τ Lu. iij.
Sed ſicut ↄp̄reſſa vindemia τ oliuis reijcit̄
vinaceū τ amurca: τ colligit̄ τ ſeruat̄ vinū τ
oleū ad vtilē τ neceſſariū potū τ ↄdimētū
τ ſeparato grano reijcit̄ palea ad ↄburēdū
ſeu datur beſtijs ad comedēdū: ita pariter
poſtq̄ xp̄s expreſſit τ extorſit τ ſeparauit vi-
nū euāgelicū a vinaceo legis τ oleū euāge-
licū ſacroꝝ ab amurca legaliū cerimoniaꝝ
τ granū euāgelicū a paleis legȝ: ita amurca
τ vinacea ſil̄ cū paleis legalib⁹ ſunt a nobis
reijciēda: τ tāq̄ mortiferū vitāda: τ ſolo vīo
τ oleo: τ grano euāgelice eſt nobis fruēdū
ad ſalutē τ vitā ſp̄ualē. τ iō iudei tāq̄ ceci et
obſtiati τ beſtie ↄedunt hodie paleas ſine
grano τ amurcā ſine oleo τ vīaceū ſine vīo ī
ſuā p̄niciē τ mortē eternā: cū talia ſint mortife
ra p⁹ xp̄i paſſionē. ¶ Ex q̄b⁹ pȝ q̄ ve. te. ē mā
huī⁹ li. ſȝ ve. te. ↄſiderat tāq̄ mā ex q̄: nouū
aūt tāq̄ mā de q̄ p̄ncipalr̄ intēdit: τ vinum

(Margin, left column, beside lines 2–7:) M / Triplex ſenſ⁹ ſcrip̄ture.
(Margin, left column, beside line 37:) tuas.
(Margin, left column, beside lines 44–49:) Quō vetus te. d̄r p̄poſitio. N
(Margin, right column, beside lines 17–19:) O⁹ p̄ſuaſio notāda.
(Margin, right column, beside line 22:) Nota.

olcū ⁊ granū ex illa materia ve.te.extorq;
e ⁊ colligere intēdim⁹. Et etiā totū ve.te.ē
ppoſitio quā nobis dd aperit: ⁊ totū te.no
ū eſt ɔclō quā ex illo elicere itēdit i hoc li
ro. Et iō ē diligēter aduertēdū ⁊ ſpeculā
dū: quā ppoſitionem ex ve.teſt. in vnoquoq;
pſal. dd nobis aperiat. ⁊ quā ɔcluſionē euā
gelicā iſte diuin⁹ dialectic⁹ exīde pphetice
nobis eliciat. In hoc ergo decipiunt iudei
moderni. Nā qñ dd explicat i aliq̄ pſal. ali
qd myſteriū de ve.te. putāt ꝙ illd adducit:
tāq̄ materiā pncipalē de q̄ pncipalr agit ⁊
intēdit. ſȝ hoc eſt manifeſte falſum. Nā non
adducit talia myſteria niſi tāq̄ ppoſitiones
⁊ pabolas ex q̄b⁹ iſert pphetice cōcluſiōes
euāgelicas pncipaliter intentas ab eo. Et iō
iudei manēt ceci ⁊ obſtinati comedētes vina
ceū ⁊ amurcā mortiferā. ⁊ paleas tanq̄ be
ſtie. Et iō dicit Auguſt. li. de vnico baptiſmo:
ꝙ iudei ſunt mali i bona legē pverſe ea itel
ligēdo: ⁊ xp̄iani ſūt boni i eadē lege recte et
ſpūalit ſapiēdo; nā ex eadē xp̄iani colligunt
fruct⁹ ſalutiferos ⁊ iudei cibos mortiferos
Et hec ſunt dicta de cā materiali hui⁹ libri.

In tertio capitulo querit de forma hu
ius libri q̄ p ly i pſalterio iportat: iō querit
q̄d eſt illd pſalteriū in q̄ dd dicit ſe ſuā ppo
ſitionē aperire. ¶ Ad cuius intellectum eſt
primo notandū ꝙ pſalteriū dicit a pſallēdo
Uñ pſallere idē eſt ꝙ laudes cātare. Iō pſal
teriū dr q̄ſi laudatoriū: ⁊ dr quoddā inſtrm
laudatoriū decē chordarū cū q̄ carmina lau
dis cātabant. Et iō iſte liber pſalmorum tripli
ci reſpectu dr pſalteriū. Uno mō rōne modi
tradēdi eo ꝙ oēs pſalmi metrice ſunt cōpo
ſiti: ſȝ q: metrica ptinent ad muſicā: vt ptȝ p
Terētianū: ⁊ priſcianū: ⁊ Auguſt. ideo vere
liber pſalmorum dr pſalteriū q̄ſi decantatoriū
rōne modi tradendi ſeu ſcribendi. Scdo dr
pſalteriū iſte liber rōne inſtrumenti muſici.
Tertio iſte liber dr pſalteriū: rōne modi ſi
gnificandi ſiue rōne ſignificati. Nā illd pſal
teriū materiale. ſ. inſtrm muſicū cuȝ q̄ pſal.
cātabant ſignificabat pſalteriū euangelicū
⁊ ſpūale. Uñ ſicut illud inſtrm muſicū habe
bat decē chordas pncipales: ⁊ iō dicebatur
pſalteriū decachordū ſiue decē chordarum
ita pſalteriū ſpūale euāgelicū p illud mate
riale legis ve. figuratū hȝ deceȝ chordas. i.
decē myſteria de xp̄o ⁊ ecclia: q̄ quidē deceȝ
myſteria dnr decē chorde pſalterij euāgeli
ci. Prima chorda hui⁹ pſalterij eſt myſteriū
trinitatis pſonarum ⁊ vnitatȝ eſſentie: qd pzlo
in euāgelio intēdit. Scda chorda eſt myſte
rium incarnationis ⁊ natiuitatis xp̄i. Ter
tia chorda eſt myſteriū pdicationis ⁊ ſcita
tis xp̄i. Quarta chorda eſt myſteriū miracu
lorū que fecit. Quinta eſt myſteriū paſſiōis
⁊ mortis. Sexta myſteriū reſurrectiōis. Se
ptima myſteriū aſcēſionis ⁊ regni vniuerſa
lis. Octaua eſt myſteriū ſpūſancti miſſiōis in
diſcipulos. Nona chorda eſt myſteriuȝ gen
tiū ad eccleſiā vocationis: et ex vtroq; pplo
cōgregatiōis. Decima eſt vniuerſale iudi
ciū ⁊ myſterium vltime glorificationis. Iſte
ſunt decē chorde huius pſalterij ſpūalis et
euāgelici: q: i tota lege euāgelica nihil aliud
cōtinet nec tradit niſi hec decē ſupra memo
rata myſteria. Iō lex euāgelica dr pſalteriū
decē chordarum multotiens in pſalmis memo
ratū. Qd q̄dē pſalteriū ſpūale euāgelicū fi
gurabat p illud inſtrumentū muſicū ⁊ pſal
teriuȝ materiale cū quo pſalmi cātabant in
templo. Uñ ideo dauid ordinauit vt pſalmi
cū illo inſtrumento decē chordarum cātarent
eo ꝙ ſignificabat ⁊ figurabat noſtrū pſalte
riū euangelicū. Unde hoc pſalteriuȝ ſpūale
⁊ euāgelicū dechachordū cātabat pphetice
dd in ſuis pſalmis: ⁊ has decē chordas euā
gelicas ideſt decē myſteria xp̄i pphetice cā
tabat ⁊ pulſabat. Unde dicit beatus Hiero
nymus in epiſtola ad Paulinum: ꝙ ſicut or
pheus pſallendo cū cythara reuocauit eru
dycem ſuā: ita dauid ppheta cum ſuis pſal
mis ⁊ carminibus nitebatur xp̄m ab iferis
multiplici cātu reuocare. Unde ſicut dauid
in quolibet pſalmo aperit nobis aliquam
ppoſitionem de veteri teſtamento: ita in eo
dem pſalmo cantat ⁊ pulſat nobis aliquam
chordā de pſalterio euangelico. Et hoc de
bet attēdere lector in q̄libet pſalmo. In hoc
ergo pſalterio decē chordarū dicit dauid ſe
velle ſuā propoſitionem aperire: per qd de
notatur forma ſiue cauſa formalis huius li
bri. ¶ Triplex ergo forma conſideratur in
hoc libro: prout ſequitur ex predictis. ſ. for
ma tradendi: forma cantandi: ⁊ forma intel
ligēdi. Sed q: de forma intelligēdi agit ſpe
cialiter in tertio tractatu: ⁊ de forma cantā
di tractabit in quarto tractatu. Ideo in hoc
tertio capitulo ſpecialiter eſt agendū de for
ma tradēdi: q̄ tradit⁹ ⁊ ſcript⁹ eſt iſte liber.
¶ Ad cuius euidentiam eſt aduertendum
ꝙ in quatuor cōſiſtit forma tradendi huius
libri. Primo q: metrice ſcriptus eſt in verſu
lyrico. Scdo q: q̄nq; vtitur modo tragico in
troducendo pſonas alias ad loquēdū: q̄nq;
vtitur modo heroico ⁊ narratiuo narrando
mirabilia opera et beneficia dei. Tertio: q:
explicat prophetias ſuas quandoq; per mo
dum orationis ⁊ petitiōis: quandoq; p mo
dum querele. Quarto: quia in magna parte
loquitur de futuro per verba de preterito ⁊
ideo eſt videndum quomodo vnum quodq;
iſtorum ita fiat. ¶ Quantum ergo ad pmuȝ
eſt aduertendū ꝙ cauſa quare dauid expli
cauit prophetias in hoc libro in verſu ⁊ mō
metrico: ⁊ nō in ſoluta orone ſiue proſa fuit
multiplex. ¶ Nam hoc factuȝ eſt vt ſatiſfa

Hier.

Triplex forma in hoc libro ɔſiderat.

Q Forma tradēdi huius libri in quatuor conſiſtit.

Not. quō dauid metrice cōpoſuit.

cerct deo ⁊ hoib⁹ fidelib⁹: ⁊ ſatiſfaceret ma
Aug. terie quã intendebat. Nã ſicut dicit Augu.
in ſexto ſue muſice. cũ de⁹ ſit ſumma boni-
tas. in cõcordia oia fecit. ⁊ creauit ſub qua-
dã harmonia ⁊ cõcordia: ⁊ ꝓportione: et ſic
oia fecit de⁹ in numero pondere ⁊ menſura
vt pꝫ ſapiẽtie vndecimo. Et oia hñt ſpecieꝫ
modũ ⁊ ordinẽ inter ſe ⁊ deũ. vt ait Aug. in
li. de natura boni. Et ſic dicit idẽ Aug. q in
celo ⁊ in elemẽtis ⁊ mixtis elemẽtatis: et in
oib⁹ creaturis ſeruatꝛ muſica ꝓportio: eo q
imitantꝛ ſuũ creatorẽ q̃ eſt ſumma cõcordia.
Et ſic tantũ durat res: q̃tũ in ea durat cõ-
cordia ⁊ ꝓportio: vt videm⁹ in corpe hũa-
no: eo q ſanitas cõſiſtit i mẽſura ⁊ ꝓportio-
ne humoꝝ ⁊ cõplexionũ: ⁊ qñ corpus huma
nũ deſiſtit ab illa cõcordia ⁊ ꝓportiõe muſi
ca illico adeſt infirmitas: ⁊ ex cõſequẽti inte
rit⁹. Et iõ oia aialia gaudent in cõcordia et
ꝓportiõe: ergo a fortiori deus gaudet in oi
cõcordia: eo q ipſe eſt ſumma ꝯcordia: ⁊ ad
ſimilitudinẽ ſui oia ſub q̃dã harmonia ⁊ cõ
cordia creauit: ⁊ vt ſic in eſſe ꝯſeruat: ⁊ ſic p
oppoſitũ diſcordia ⁊ ois diſproportio diſpli
cet deo ⁊ hoib⁹. Itẽ p oppoſitũ: ois concor-
dia diſplicet diabolo: ⁊ omnis diſcordia ſibi
placet. Et hec eſt cauſa q̃re de⁹ delectatur ⁊
ſibi placent carmina: ⁊ placent ſibi orões
cõpoſite ⁊ facte in verſu ⁊ cũ carmine: eo q
verſus cõponitꝛ ex quadã muſica ꝓportiõe
⁊ numero ⁊ mẽſura pedũ ⁊ ſyllabarũ. Nam
verſus cõtinet numerũ ⁊ ordinẽ pedũ ⁊ pe-
des cõtinẽt numerũ ⁊ ordinẽ ſyllabarum ⁊
ſyllabe numerũ tẽpoꝝ ſm q ſyllaba eſt lõ
ga vel breuis. Et ſic dicit Aug. ⁊ Priſcian⁹:
q hec eſt cauſa q̃re harmonia ⁊ muſica pro
portio ſonoroſa delectat deum ⁊ hoies: ⁊ ſic
hoies naturaliter inclinantꝛ ad cantilenas
⁊ ad carmina audienda: eo q ſub quadam
harmonia ⁊ muſica ꝓportione cõſiſtit vita
humana. Vñ dicit Aug. q iſta harmonia et
muſica ꝓportio ſeruatꝛ in celeſti patria. Nã
ſicut illa beata ſocietas ꝯſiſtit i ſumma cha
ritate ⁊ cõcordia: ita cũ cantu ⁊ harmonia
vocũ in ſecula ſeculoꝝ laudabũt deũ: et ſic
carmina delectãt nõ ſolũ audiẽtes: ſed etiã
cãtãtes ⁊c. Et hec fuit cã q̃re dd fecit hũc li
brũ in verſu ⁊ carmine. Nam ipſe faciebat
pſalmos ad laudẽ dei vt cantarentꝛ in tẽplo
⁊ eccĩa in vtroq tẽ. ſed oportebat q talia
carmina nõ ſolũ placerent deo: ſed etiã hoi
bus tam audientibus q̃ cantantibus: ideo
ſic pſalmos cõpoſuit: ⁊ hanc eandẽ cauſam
aſſignat baſili⁹ in expoſitiõe primi pſalmi
alia cauſa q̃re dd fecit pſal. i verſu fuit. Qꝛ
ipſe in libro pſalmoꝝ cõplectitꝛ totã ſacram
ſcripturã vtriuſq teſti. Nã adducit oia my
ſteria ve. te. tanq̃ parabolas ⁊ ꝓpoſitiones
ex quib⁹ elicit futura myſteria noui teſt. vt
dictũ eſt cap. precedenti: ſed quia tot ⁊ tan-

Sanitas in quo conſiſtit.

Cur q̃re metrice dd cõpoſuit.

ta nõ potuiſſet cõprehẽdere in proſa: iõ cõ-
poſuit pſalmos in metro. Nã hoc hꝫ me- Nota. R
trũ: qꝛ ſub paucis verbis cõprehẽdit pluri-
mas ſniãs vñ verſus. Metra parãt animos
cõprehendũt plurima paucis. Aures oble-
ctant. priſtina cõmemorant. Quatuor ergo
ꝓprietates habent metra. Prio q in verbis
paucis cõprehẽdũt plurima geſta ⁊ plures
hyſtorias: ⁊ plures ſniãs: vt pꝫ in Vergil. et
lucano: ⁊ perſio. Scdo qꝛ meli⁹ retinentꝛ in
memoria ea q̃ per verſum habentꝛ: ⁊ verſus
diutius retinentꝛ in memoria q̃ proſa. Ter-
tio qꝛ mouẽt aim hois ad ſtudium. Quarto
qꝛ oblectãt aures dei ⁊ hoim ſicut dictũ eſt.
Per cõtrariũ aũt fugiũt demones carmina
muſica: eo q diabol⁹ ſicut deuiauit ⁊ veri-
tate ⁊ cõcordia ⁊ pace dei: ⁊ bonoꝝ angelo-
rũ: ita triſtatꝛ in oi cõcordia ⁊ pace: ⁊ delecta
tur in oi diſcordia: ⁊ iõ frequenter miſcetur
cũ hoibus melãcholicis ⁊ maniacis: ⁊ arre
ptitys. Et ſic legitur. i. regũ. xvi. q ſpũs
neq̃ agitabat ipm ſaulẽ: ſed cũ dd canebat
cũ cithara: ilico ſpũs neq̃ dimittebat ſaulẽ
⁊ fugiebat: qd ex duobus ꝓueniebat: vt ait
ioſeph⁹: ⁊ etiã Aug. Prio ꝓpter harmoniaꝫ
ſonorũ ⁊ vocũ q̃ ſibi naturaliter diſplicent.
Scdo ꝓpter laudes dei quas dd cãtabat in
pſalmis: qꝛ aliquns pſalmos ad laudem dei
iã cõpoſuerat. Et ſic ptꝫ cauſa q̃re dd fecit
pſalmos i verſu ⁊ metro: ⁊ eiſdẽ cauſis bea-
tus Ambroſi⁹ fecit hymnos feriales eccĩe
in ꝑſecutiõe arrianoꝝ: quos fideles canta-
bãt p totã noctẽ. ⁊ ſic i tali cãtu delectati et
cõſolati tolerabil⁹ patiebantꝛ: imo contẽne
bãt ꝑſecutiões arrianoꝝ: vt inquit dacius.
Ad ſcdm dicẽduꝫ q cauſa quare dd qñq
vtitꝛ modo tragico: qñq modo heroico: qñq
modo ſatyrico: eſt ſcdm exigentiã materie.
Nã in hoc pſalterio ꝓphetico ipſe cantat et
pulſat triplex pſalteriũ. ſ. pſalterium euan
gelicũ cõtinẽs illa decẽ myſteria: quoꝝ que
dã ſunt leta: ſicut icarnatio: ⁊ natiuitas xpi
⁊ reſurrectio: ⁊ q̃dã flebilia: ſicut pctm ipſi⁹
ade ⁊ paſſio xpi: ⁊ ſic qñq itroducuntꝛ diuer
ſe ꝑſone. Nã introducitꝛ qñq adã cũ ſua po
ſteritate ad deflendũ peccatum ⁊ miſeriam
ſuã. Et introducitꝛ xps ad cõquerẽdũ de ſui
iniuſta ꝑſecutiõe ꝯ iudeos ⁊ gentiles: et ſic
in tali materia dd vtitꝛ modo tragico. Sꝫ qñ
predicit magnificentiam regni xpi: vtitur
modo heroico: ⁊ ſic quaſi vtitur omni gene-
re poetico. Ad tertium dicendum q cau- Nota.
ſa quare dauid fecit omnes pſalmos p ma-
iori parte per modum petitionis fuit: quia
in oibus pſalmis vel loquitꝛ genus huma-
nũ petẽdo aduentũ meſſie vt ipꝫ liberet: vel
loquitꝛ xps ad prẽm petẽs ſalutẽ pro oibus
fidelib⁹ p paſſionẽ ⁊ reſurrectionem ſuam
tanq̃ mediator: ⁊ vltionẽ de obſtinatis tanq̃
iuſtus iudex: eo q chriſto cõuenit iudiciũ

Metroꝝ quatuor ſunt ꝓprietates

S Ex duobus ꝓueniebat q cũ dd cantabat cithara ſpũs neq̃ ilico dimittebat ſaulẽ

facere. ¶ Ad quartū eſt dicēdū ꝙ cauſa q̄re dauid loquit̄ de futuro frequēter per verba de p̄terito: fuit triplex. Prima cauſa eſt q2 dauid refert locutionē ſuā ad eternū ꝓpoſitū diuinū. Nā licet paſſio xp̄i ꝛ reſurrectio non eſſet tunc impleta in actu: tñ apud eternū ꝓpoſitū iam erat decreta ꝛ predeſtinata. Scḋa cauſa fuit ꝙ dauid illā locutionē referebat ad reuelationē ſibi iam factā. Un̄ qñ dixit. Dixit dñs domino meo: ſede a dextris meis: n.l aliud vult dicere: niſi ego vidi i ſpiritu qualr̄ dñs deus pater dicebat dño meo ieſu xp̄o: ſede a dextris meis: ꝛ q̄liter hoc ab eterno fuit a deo preordinatū ꝛ mihi ex tp̄e reuelatū. Tertia cauſa fuit veritas ꝛ immobilitas prophetie. Nam ſicut impoſſibile eſt preteritū non fuiſſe: ita erat impoſſibile: ꝙ ea que dauid dicebat in pſalmis: nō cōplerent̄ ſuo tēpore a deo ſtatuto. Ideo loquitur per verba de p̄terito ad certitudinem ꝓphetie: vt pp̄ls ille crederet humanam redemptionē per xp̄m faciēdā: ac ſi iā eſſet facta. Et hec eſt cauſa quare .lxx. interpretes ſpiritu ꝓphetico afflati etiam multa verba de futuro traduxerūt de preterito: vt ait hiero. ſuper pſal. lxxxix. Quarta cā pōt addi: q2 Dauid preſciuit in ſpū ꝙ ſui pſalmi erāt cantādi i nouo teſtamēto qñ talia myſteria nr̄e redēptionis iam eſſent geſta: ꝛ cōpleta: iō locut⁹ eſt per verba de p̄terito: vt iā nos in eccl'ia cantemus talia myſteria poti⁹ hiſtorice q̄ ꝓphetice. Nā ꝓphetia eſt de futuro ꝛ hiſtoria de p̄terito. Et ita cantam⁹ nos hodie pſalmos: ſimul memorādo ꝓphetiā: ꝛ agēdo gr̄as: q2 iā ꝓphetia trāſiuit in hiſtoriā. ¶ Et ſic pz q̄re Dauid fecit pſalmos in metro: ꝛ quare in omni genere poetico. ꝛ q̄re ꝑ modū orationis et petitiōis: ꝛ quare ꝑ v̄ba de preterito predixit futura myſteria. Q2 ſic exigebat ſua materia de qua loquebat̄: ꝛ finis ad quē loq̄bat̄ ꝛ ꝑſone cū q̄b⁹ loquebat̄. Et ideo dicit Rabbi moyſes de egypto in ſuo more: ꝙ q̄libet ꝓpheta hz ſuā linguā ꝛ ſuū idioma: ꝛ ſuum modū loquēdi. Et ideo Dauid hz ꝓpriū et extraneū ꝛ exquiſitū modū loquendi inter alios i ſuis pſalmis: ꝛ hoc ꝑꝑ cauſas ſupra aſſignatas. Et iō ē neceſſe vt prudēs lector ꝛ eccl'iaſtic⁹ ſit aſſuet⁹ in mō loquendi ipſi⁹ dd̄: ꝛ attēdat modū eius. Et ideo decipiunt̄ ceci ꝛ obſtinati iudei nō attendētes ad modū loquēdi dauid: q2 ignorant cauſas: ideo dicūt multa inepte dicta ꝛ male intellecta. ¶ Et ē vlteri⁹ ſpeculādū ꝙ ſicut ſacra ſcriptura ꝯtinet triplicē ſenſum vltra lr̄alem: ita illud pſalteriū materiale ſignificat triplex pſalteriū ſp̄uale: ſcz pſalteriū ꝓpheticum ꝛ euāgelicū ꝯtinēs illas decē chordas ꝛ myſteria de xp̄o ꝛ eccl'ia. Et pſalterium morale cōtinēs decē p̄cepta moralia. Et anagogicū cōtinēs .x. ꝑfectiones ſiue fruct⁹: aut dotes beatoꝝ in gl'ia. Un̄ in eccl'ia militāte cantamus pſalteriū euāgelicū myſticū: credēdo ꝑ fidē: ꝛ pſalteriū morale operādo ꝑ charitatē: ſz ibi cantāt in gl'ia pſalteriū anagogicū: fruēdo ꝑ gloriā. Et ſic de q̄cunq3 iſtorum triū intelligit̄ hoc pſalteriū i hoc loco expoſitū ſiue exponēdā. Ex hoc triplex pſalteriū cātat dd̄ ꝓphetice in hoc libro. nā ſicut crinit⁹ Iopas canebat errantē lunā: ſoliſq3 labores: arcturū: pleyadaſq3: hyadas geminoſq3 triones: vt ait Uergili. in. j. ita pariter noſter diuus poeta dauid canit in hoc libro filij a patre eternā generationē: ꝛ ſpiritusſancti ab vtroq3 proceſſionē: ꝛ verbū diuinū ex virgine in carne natū. ꝛ xp̄m predicantē ꝛ miracula facientē. ꝛ ſicut Ouidi⁹ ꝛ Uerg. ꝛ Seneca: ꝛ claudian⁹ in tragedijs canunt herculē cū theſeo ad tartara deſcēdentē: et ꝓſerpinā raptā ab ipſo plutone: recuperantē et reducentē: ita iſte nr̄ poeta ꝓphetice canit in hoc libro xp̄m ad iferos deſcendētē ꝛ diabolo i carcere obtruſo limbū expoliantem. Itē ſicut poete canūt orpheū dulci carmine ꝛ ſono eruidicē ſuā ex iferis reuocantē ita nr̄ poeta dd̄ dulci cithara in hoc pſalterio ſuo vocat: et reuocat xp̄m ex ſepulcro et ab inferis in vitā glorioſam reſurgentē: et celos cū triūpho cōſcendentē. vt patebit locis ſuis. Et hec de cauſa formali hui⁹ libri.

In quarto capitulo reſtat videre de cā finali ꝛ vtilitate hui⁹ libri. Q2 finis habet rōnē boni. ꝛ ideo tollit finē. tollit bonū. ij. meta. Et ſic dd̄ mot⁹ a ſp̄uſctō ꝓpter aliquē bonū finē fecit pſalmos: ꝛ aliquē bonū finē intēdebat cū eos faciebat. Primo ergo eſt notandū ſm ariſto. j. ethi. ꝙ lz in actib⁹ humanis poſſint eſſe multi fines: tñ oēs illi ſubordinant̄ ad vnū. gr̄a cui⁹ oīa fiūt: ꝛ ille finis eſt humana felicitas ꝛ ꝯſecutio illius. ¶ Ita ergo dd̄ p̄io intēdebat felicitatē et btitudinē humanā: ſz q2 ꝓuidit ꝙ illam non poteram⁹ habere niſi ꝑ xp̄m: iō primo ꝑ tales pſalmos itēdebat iducere illū ꝓp̄lm ad cultū veri dei: ꝛ ex cōſequēti ad fidē ꝛ ſpem xp̄i futuri ſine q̄ talis felicitas non poterat acq̄ri. Et iō prim⁹ ꝛ immediatus finis fuit inducere illū ꝓp̄lm ad fidē chriſti in carnē venturi ꝛ nos per paſſionē ꝛ reſurrectionē redempturi. Et ſic dr̄ ꝙ chriſtus fuit finis immediatus illi⁹ legis: vt ait apoſtolus ad Romanos. x. Sed vltimat⁹ finis erat vt homo iam redēptus: in celo vltimate glificaret ꝑ xp̄m. Et ſi ergo xp̄s ſemꝑ eſt finis toti⁹ legis tam noue q̄ veteris. Nam ſicut xp̄s redēptor eſt immediatus finis legis veteris: ita xp̄s ꝑmiator ꝛ glorificator ꝛ felicitator eſt finis legis noue. Et hec eſt cā q̄re pſalmi ꝑ maiori parte intitulātur i finē: vt de-

U Cā finalis hui⁹ agis.

notandū q̄ dauid in illis pſalmis nos dirigit in xp̄m q̄ eſt finis vtriuſq; legis. eo modo quo dictū eſt. Quia xp̄s eſt finis legis veteris vt redēptor: ⁊ eſt finis noue vt glorificator: ⁊ beatificator. Et iō dicit apoſtolus ad Roṁ. x. q̄ finis legis ad iuſtitiā omni credēti eſt xp̄s.

x finis legis duplex. ¶ Sed eſt aduertendū qd̄ duplex eſt finis legis. Unus vltimatus ⁊ extrinſec⁹: qui eſt ipſe deus ⁊ homo xp̄s. Et alius eſt finis intrinſecus: qui eſt duplex: ſcʒ finis qui acquirit̄ ipſis beatis: qui dicitur ipſa felicitas: et alius eſt finis legis habitualis: quo acquirit̄ ⁊ habetur ipſe de⁹ ⁊ ipſa felicitas: ⁊ iſte finis dicitur charitas: et ſic dicit apl's j. ad Thi. j. c. q̄ finis oīs precepti eſt charitas.

Aug. Et ideo ait Aug. j. de doctrina q̄ quicūq; legerit oēs ſcripturas: ita vt ex iſto reſpectu nō colligit hanc geminā charitatē dei: ⁊ primi nondū itellīgit. Et ſic pʒ q̄ finis dd̄ in pſal. faciēdis fuit: vt induceret omnes ad fidē xp̄i ⁊ charitatē dei ⁊ primi: ⁊ hec eſt cauſa finalis hu⁹ libri in generali: ſed in quolibet pſalmo poterūt allegari alie cauſe particulares.

finis hui⁹ libri ¶ Finis ergo huius libri: ⁊ toti⁹ ſacre ſcripture vtriuſq; teſta. eſt vt credam⁹ vnū deum trinū in perſonis ⁊ vnum in ſubſtātia creatorē oīm ⁊ xp̄m deū ⁊ hoīem redēptorē ⁊ glorificatorē generis humani p̄ quā fidem diligamus deū ⁊ proximū declinādo a malo ⁊ operando bonum propter futurā gloriā conſequendā. ¶ Ex oībus ſupradictis in his quatuor capitulis patent q̄tuor cauſe huius libri. Nam cauſa efficiens vniuerſalis ⁊ principalis eſt ipſe ſpirituſſanct⁹. Et actor particularis eſt ipſe dauid qui fecit oēs pſalmos. Et materia ex qua eſt tota ſcriptura ve. te. ſed materia de qua principaliter intenta ſunt myſteria no. teſta. et quaſi tota lex euāgelica p̄phetice in hoc libro vaticinata. Forma aūt eſt modus tradendi ⁊ intelligēdi eo modo quo dictū eſt. Et finis eſt fides chriſti redemptoris ⁊ glorificatoris et charitas dei ⁊ proximi qua conſequimur futuram felicitatem.

x Tota ergo intētio dd̄ in hoc libro fuit aperire ſacras ſcripturas vete. teſta. Et ex illis prophetice inferre myſteria xp̄i ⁊ eccleſie geſtis vete. teſta. figurata. Et iō dicit dauid in verbis in principio propoſitis. Ego dauid fili⁹ yſai ſpū ſctō afflatus ⁊ illuſtratus Aperiam in hoc libro p̄poſitionem meā. i. totam ſcripturā vete. teſta. i. oīa myſteria ibidem myſtice ⁊ figuratiue incluſa ⁊ hoc faciam in pſalterio ſpiritualiter intellecto: ſcʒ ex illa propoſitiōe legis veteris eliciam decēʒ myſteria euāgelica de chriſto ⁊ eccleſie: ⁊ hoc faciam ad vtilitatē meam ⁊ totius corporis myſtici: ſcʒ ad fidē ⁊ charitatem chriſti aſtruendam ⁊ cōfirmandam per quam ſumma felicitas eſt cunctis acquirenda. Ita etiam tota iſta locutio poteſt aptius ad ipſum ieſum chriſtū referri. Nā ſicut dauid aperit nobis p̄phetice in hoc libro oīa myſteria xp̄i in ve. teſt. contenta. ita peramplius ⁊ p̄fecti⁹ xp̄s nobis aperuit ipſa. Primo in ſe realiter cōplēdo. ſecundo apoſtolis ⁊ diſcipulis ea iterpretādo. Dicit ergo xp̄s ſeu ipſe ſpirituſſanctus. Ego chriſtus qui ſolus habeo clauem dauid que claudit et nemo aperit: ⁊ aperit et nemo claudit. Nam ego cum claue ſecreti mei clauſi in lege veteri myſteria incarnationis et redēptionis q̄ nemo poterat aperire niſi claue mea ego inquā aperiā propoſitionē meam per ſeruū meū dauid: ſibi iſta myſteria reuelando et ipſum illuſtrādo: vt ea prophetice aperiat in hoc pſalterio Sed primo ea ego idē aperiam in meipſo ſupradicta myſteria complēdo: ⁊ meis apoſtolis interpretando.

¶ Tractatus ſecundus.

In ſecundo tractatu de dignitate ⁊ excellētia p̄phetice dd̄. ¶ Eſt p̄mo vidēdū: an dauid ſit dicendus vere p̄pheta. x De quo ē dicendus verus p̄pheta. Et arguunt moderni iudei q̄ nō primo ſic. Nā ille nō eſt vere p̄pheta qui nō fuit miſſus a deo ad aliquē regeʒ nec ad populū: ſed dd̄ eſt hmōi igit̄ non eſt p̄pheta maior pʒ diſcurrendo per oēs. Nam primo moyſes fuit miſſus ad pharaonē ad liberādum pplm iſrl': vt pʒ Exod. iij. Item deus miſit Eſaiaʒ ad pplm iſrl': ⁊ ad reges iuda vt pʒ Eſa. vj. Itē miſit hieremiam ad p̄phetandum hierem. j. Itē miſit ezechielē ad p̄nuntiandam propinquam captiuitatem. vt pʒ ibidem. Et ſic miſit omnes alios duodecim p̄phetas. vt pʒ in principijs librorum: ſed nō legit̄ alicubi: q̄ de⁹ miſerit dauid ad aliquid p̄nuntiandum. Itē ſcdo arguitur ille eſt verus p̄pheta cui deus immediate reuelat ſecreta ſua ⁊ nō ille cui p̄pheta notificat ſecreta dei: ſed deus nō reuelauit ipſi dd̄ ſucceſſionem ſui regni. imo immediate illā reuelauit nathan: ⁊ precepit ſibi vt notificaret illam reuelationem ipſi dd̄. ij. reg. c. vij. ergo ſolus nathan dicendus eſt p̄pheta et non dauid: q̄ vn⁹ p̄pheta nō indiget adminiculo alterius. Tertio volunt arguere quidaʒ catholici: ex autoritate hiero. q̄ in prologo libri reg. in quo diuidit totū teſta. vet⁹ in tres p̄tes. ſ. i legē: p̄phetas: ⁊ agiographa: ⁊ ponit dauid inter agiographa: ex quo pʒ q̄ nō eſt p̄pheta. Itē arguunt quarto p̄ hoc qd̄ ait ſaluator Lu. xxiiij. opʒ impleri q̄ ſcripta ſunt in lege ⁊ p̄phetis: ⁊ pſalmis de me. Ex quo pʒ q̄ tā xp̄s: q̄ beat⁹ hieron. ſegregāt dd̄ a collegio p̄phetarum ⁊ collocant ipſum in tertio gradu ⁊ vltimo ſacre ſcripture. Et ſic ꝯcludit q̄ dauid non fuit p̄pheta. ¶ In oppoſitum eſt ſaluator mat. xxij. q̄ appella

dauid pphetaȝ dicēs. Quare ergo dd in ſpū vocat xp̄m dn̄ȝ dicēs. Dixit dn̄s dn̄o meo ſe de a dextrȝ meis. Itē mat. xxvii. ⁊ Jo. xix. ap pellāt dd pphetā allegādo ſcripturā ꝑ̄i di- cētes: ſicut ſcriptū ē ꝑ pphetā dicētē Diuiſe rūt ſibi veſtimēta mea: ⁊ ſup veſtē meā miſe rūt ſortē. Ex ḡbꝰ ptȝ dd fuiſſe verꝫ pphetaȝ. ¶ Rn̄deo. Ad deciſionē huiꝰ q̄ſtionis ꝗtuor ſunt vidēda. Pꝛio q̄d ē pphetia. ⁊ q̄: ⁊ q̄t req rūt ad verā pphetiā: ex q̄bꝰ patebit dd fuiſ ſe verꝫ pphetā. Scđo q̄t ſūt gn̄a ſiue modi vi ſionis ſiue ꝓphetice reuelatiōis. Tertio vi debitur in quo genere pphetie magis ꝓfe- cit dauid. Quarto videbit vtrū dauid ſit exi miꝰ et excellentiſſimus oim ꝓphetarum.

¶ Quantum ad pꝛimum eſt dicendum ꝙ pphetia tripliciter diffinit ſcđm ꝙ magis large ⁊ magis ſtricte: ⁊ ꝓpꝛie ſumit. Nā pꝛi mo diffinit ab auguſtino ꝙ pphetia ē diuia reuelatio eoꝝ q̄ ꝓcul ſūt ab hūano intuitu. Et ſic pphetia largo mō ſumit: eo ꝙ ambit tā ꝑterita q̄ futura: ⁊ oīa q̄ ſūt ſupꝛa hūanā intelligētiā: q̄z oīa iſta ſūt ꝓcul ab hūano in tuitu. Nā futura ſūt ꝓcul ab hūano ītuitu: eo ꝙ nullū habēt eē: ⁊ ꝑterita ꝯtigētia q̄ nō ſunt ī ſcripturis nec in memoꝛia: etiā nō ha bēt eē: ⁊ ſic ſunt procul a cognitiōe nr̄a. Iteȝ diuina myſteria q̄ nullo mō cadūt ſub ſenſu ſunt tā magis ꝓcul a nr̄a cognitiōe. Et ſic re uelatio vniuſcuiuſq3 hoꝝ triuȝ đr pphetia Et iſto mō nō ſolum eſaias q̄z ꝓdixit futura dicerent pphetā ſȝ etiaȝ moyſes q̄ anūtiauit ꝑteritā creationē mūdi: ⁊ ēt vnitatē viiꝰ dei ⁊ multa q̄ ſunt ſup hūanā facultatem. Scđo mō diffinit magis ſtricte pꝛophetia ab ipſo Caſſiodoꝛo ī ꝓlogo libꝛi pſalmoꝝ dicēte ꝙ pphetā ē diuia iſpiratio reꝝ euentꝰ imobi li v̄itate demōſtrās. Per hoc aūt ꝙ ait diui- na iſpiratio demōſtrat ꝙ caiphas nō fuit ꝓ- pheta q̄n dixit: expedit vt vnꝰ hō moꝛiat ꝓ ꝓplo: q̄z illud nō dixit ex diuina iſpiratiōe ſȝ ex malitia ad malū finē. Itē ꝑ hoc ꝙ ait reꝝ euentꝰ oñdit ꝙ pphetia eſt ſolū de cōtingē- tibꝰ futuris. Et ſic moyſes nō fuit pphetā: inquantū annūtiauit ꝑteritā creationē reꝝ Itē ꝑ h̄ ꝙ dicit imobili v̄itate demōſtrās: ex cludūt vaticinia aſtrologoꝝ: ⁊ ſoꝛtilegoꝝ: q̄ ſepe īpediunt ⁊ fallunt. Tertio mō diffinit ꝓphetia ab Origine ſup pſalteriū dicēte ꝙ pphetia eſt de pphetiis futuris xp̄i ⁊ eccle- ſie in vet. teſt. diuinitus reuelatio facta. Et ſic ſm originē de ꝯſueto mō loquendi ſoluȝ ſunt ſacri pphete q̄ in vete. teſta. ex diuina reuelatiōe ⁊ inſpiratione ꝑnuntiarūt myſte riū īcarnatiōis ⁊ nr̄e redēptiōis ⁊ vl̄r futura myſteria xp̄i et eccleſie. Et hoc mō ioannes euāgeliſta in apocalypſi nō eſſet pphetā: q̄z nō pꝛenuntiauit pꝛimum aduentum chꝛiſti

do loquendi eccleſie diſtinguendo pꝛophe- tas ab apoſtolis ⁊ euāgeliſtis: ſolū vocat ꝓ phetas eos qui pꝛenuntiant aduētum chꝛi- ſti in carnē: ⁊ eos appellat apoſtolos ⁊ euan geliſtas qui euangelizarunt et annuntiaue runt chꝛiſtum iam veniſſe. Sed ipſemet ori genes in enumerando libꝛos ſacre ſcriptu- re appellat ioannem euangeliſtam pꝛophe tā: inquantū pꝛonūtiauit ſcđm aduētū xp̄i: ⁊ totū diſcurſuȝ eccl̄ie vſq3 ad iudiciū in libꝛo apocalypſis. ¶ Et ſic pȝ q̄d ē pphetia ⁊ q̄s ē vere ppha ſm modū cōſuetū eccl̄ie. Nā vt ſic eccl̄ia ſolū appellat pphetas q̄ ex diuina reuelatiōe ⁊ inſpiratiōe ꝓdixerūt futuꝛꝫ ad uentū xp̄i ⁊ myſteria nr̄e redēptiōis ⁊ ſalu- tis ī ve. te. Et ſic diſtiguit eos ab apl̄is ⁊ euā geliſtis ⁊ doctoꝛibꝰ. Et ſic iſto mō pphetia ꝓ pꝛie dicta: nil aliđ ē niſi ꝑnūtiatio futuroꝛuȝ myſterioꝝ đ xp̄o ⁊ eccleſia in ſpū ⁊ lumie ſu ꝑnaturali precognitoꝛuȝ in veteri te. ¶ Ex ſupꝛadictis pȝ: ꝙ ſex ſūt de rōne pphetie ꝓ- pꝛie dicte ⁊ ſex requirunt ad veꝝ pphetaȝ. Pꝛio ꝙ ꝑnuntiet futura. q̄z de preteritis nō eſt pphetia vn̄ dicit Greg. ſup ezechi. quod cū iō pphetia dicta ſit eo ꝙ futura predicat q̄n de ꝑteritis vel de preſentibꝰ loquitur ſui nois rōnē amittit. Scđo reqꝛit q̄đ ſit de fu- turis myſteriis xp̄i ⁊ eccleſie: q̄z de rebꝰ mū danis ⁊ pphanis nō eſt pꝛopꝛie pphetia ſȝ quedā pꝛenoſticatio ⁊ cōiectura. Tertio re- quirit ꝙ talia myſteria repꝛeſentent ipſi ꝓ- phete in aliquo obiecto enigmatico. Nā ta- lia futura myſteria nullū eſſe reale habent in ſe nec in aliquo cōiuncto: igit opoꝛtet q̄đ enigmatice ⁊ obſcure rep̄ſentent in aliq̄ ob iecto rep̄ſentatiuo: vt clariꝰ patebit. Quarto requirit ꝙ talia futura myſteria ſint pꝛemō ſtrata ꝑ diuinā reuelatiōeȝ. Et iō locutio cai phe nō fuit pphetia nec ſomniū pharaōis. Quinto requirit ꝙ pphetā itelligat ⁊ inter- pretet viſionē ſiue reuelationē: q̄z aliter nō diceret ppha: ſȝ vidēs tm̄: iō āt iquitꝰ oēs q̄s nūc appellamꝰ pphas: ⁊ oēs q̄ vidēbāt viſio nes ſiue itelligerēt ſiue nō appellabāt vidē tes: vt pȝ. j. reg. ix. Sȝ ꝓpꝛie nō appellat nec eſt vere ppha niſi itelligat ⁊ interꝑtet viſio- nē. Nā ex h̄ pꝛophetia đr diuina iſpiratio: eo ꝙ ītuitꝰ pphete iſpiratꝰ lumie ſupnaturali ⁊ pphetico interꝑtat ⁊ itelligit viſionē: al̄r nō eſſet pphetā: ſȝ vidēs tm̄ ſicut pharao et nabuchodonoſoꝛ: iō đr daniel. x. ꝙ opus eſt intelligētia in pphetia. ¶ Et ideo theodo- rus fuit condēnatus hereticꝰ ī cōſilio tolle- tano: eo ꝙ aſſerebat pphetas nō itellexiſſe viſiōes ⁊ pphetias ſuas. Cuiꝰ oppoſituȝ pȝ ꝑ totū diſcurſuȝ danielis: q̄ eo dictus eſt ꝓ- pheta: q̄z interpꝛetatus eſt viſionem regum chaldeoꝛū ⁊ pſarū nec vnq̄ q̄euit vſq3 quo intellexit viſiones ſomnioꝝ: vt patebit idē.

B ſex re qrūt de rō ne ꝓphe tie.

turale ⁊ ꝓpheticũ, ad interpretãdas ⁊ intel
ligendas obſcuras ⁊ enigmaticas viſiones.
¶ Ex omnib⁹ ſupradictis p3 ꝙ dr̃ fuit ve-
rus ꝓpheta. Probatur: Nã habuit oẽs con-
ditiones q̃ requirunt ad verũ ꝓphetã. Nam
primo ꝓdixit in veteri teſtamẽto oĩa myſte-
ria futura noſtre redẽptiõis de xp̃o ⁊ eccl̃ia.
Secũdo talia predixit ex diuina inſpiratio-
ne. Tertio oĩa illa myſteria ex lumĩe ꝓphe
tico a ſpirituſancto ſibi collato intellexit: vt
ipſemet ꝓteſt. ij. regũ. xxiij. q̃ dicit: dñs me⁹
mihi locutus eſt: et ſpũs domini locutus eſt
per linguam meam. Ergo eſt verus prophe
ta: vt latius patebit.

Tria gña prophetarũ ſeu reuelationum.

¶ Quantum ad ſecundum articulũ eſt
aduertẽdũ. q̃d tria genera ꝓphetiarũ ſiue re
uelationũ diſtinguit nobis de⁹ numeri. xij.
cu3 dicit. Si q̃s fuerit inter vos ꝓpheta dñi
in viſiõe apparebo ei: aut in ſomnis loquar
ad illũ: at nõ talis ſeruus meus moyſes: ore
eñ ad os loquar ei palã ⁊ nõ per enigmata
⁊ figuras deũ videt. ¶ In quib⁹ ꝟbis oſten
ditur ꝙ tribus modis reuelabat de⁹ ꝓphe-
tis diuina ⁊ futura myſteria. ſ. ꝑ ſomnia aut
ꝑ viſionẽ in vigilia aut per locutiones an-
gelorũ ⁊ familiarẽ doctrinã. Primo mõ appa
ruit angel⁹ dñi in ſomnis ioſeph dicẽs acci-
pe puerũ ⁊ matrem ei⁹ et fuge in egyptum.
Mat. ij. Scdo per viſionem in vigilia eſaias
vidit dñm ſedentẽ. eſaie. vj. Tertio modo ꝑ
locutiones angelorũ ⁊ familiarem doctrinã
moyſes accepit legẽ in mõte ſinai exodi. xx.
Et ãgel⁹ gabriel reuelauit danieli totũ my-
ſteriũ incarnatiõis ⁊ primum ⁊ ſecũdum ad
uentũ xp̃i et q̃ſi totũ diſcurſum a ſuo tp̃e vſ-
ꝙ ad iudiciũ. danielis. ix. ¶ S3 eſt aduertẽ-
dũ ſecundũ aug. cõtra adamãtiu3 circa finẽ
li. ꝙ reuelatio facta in vigilia quãdoꝙ fit ꝑ
viſionẽ realẽ. i. corporalẽ ad extra ſicut hie-
remias videbat realiter cathenã ligneã quã
ferebat in collo ex precepto dñi: vbi preui-
debat futurã captionẽ ſedechie hiere. xxvij.
Quãdoꝙ autẽ talis reuelatio fiebat per vi-
ſionẽ imaginariã ab intra: ſicut eſaias vidit
dñm ſedẽtẽ. Vñ ẽ aduertẽdu3 ꝙ reuelatio ꝑ
imaginariã viſionem fiebat ſub tali ordine.
Nã qñꝙ fiebat ꝑ ſpẽs acceptas ꝑ viſũ ad ex:
ſicut dictũ ẽ dr̃ cathena lignea hieremie. S3
qñꝙ fiebat ꝑ nouas ſpecies ⁊ imagines ob
iectas i phãtaſia ipſi⁹ ꝓphete. Et ſic appe-
bat i phãtaſia eſaie imago dei ſedentis ſup
ſoliũ excelſum: et apparebant duo ſeraphin
cũ ſenis alis. Ite3 eodẽ mõ appebãt in phã
taſia ezechielis ſilitudines ⁊ imagines qua
tuor aĩaliũ habẽtiũ facies q̃ternas plenas
oculis ⁊ trahẽtiũ illã rotã. Iſte aũt ſimilitu-
dines ⁊ imagines exiſtẽtes in phãtaſia obij
ciebant intellectui ꝓphete. ſed intellectus
ꝓphete ex ꝓprio lumie naturali nõ poterat
abſtrahere a talib⁹ ſpeciebus et imaginibus
ſiue phãtaſmatib⁹ ſpecies futurorũ myſte-
riorũ ꝑ illas imagines ſignificatorũ: q2 lumẽ
intellect⁹ agẽtis nõ põt abſtrahere a ſpẽb⁹
ſenſatis niſi ſpẽs nõ ſenſatas ipſi⁹ quidita-
tis naturaliter ꝯiunctas ipſis accidentibus
vt p3. iij. de aĩa. Et ideo ſpũſſanct⁹ inſpira-
bat ⁊ influebat lumẽ ſupernaturale ⁊ ꝓphe
ticũ in intellectũ ipſi⁹ ꝓphete: et irradiebat
ſuꝑ ipſas imagines ⁊ ſimilitudines. Et tũc
intellect⁹ ꝓphete ſic confortatus et adiut⁹
⁊ eleuat⁹ ꝑ lumẽ ꝓpheticu3 preuidebat fu-
tura myſteria in illis phantaſmatib⁹ figu-
rata ⁊ preſentata: q̃ dicebant ꝟitates quaſ-
dã ſupernaturales. Et ſic ꝓpheta interp̃ta-
bat viſionẽ imaginariã ſibi obiectã. Et tunc
viſio imagiaria ⁊ enigmatica fiebat viſio itel
lectualis ⁊ ꝓphetica interpretata in virtute
luminis ꝓphetici infuſi ⁊ inſpirati. Et ſic ꝑ
maiori p̃te oẽs ꝓphete cõtemplando tales
viſiones imaginarias ex nutu dei eis obie-
ctas in lumine ⁊ ſpũ ꝓphetico ꝓuiderũt fu-
tura myſteria eis reuelata. ¶ Vlteri⁹ aũt ẽ
aduertendũ ꝙ talis eleuatio intellect⁹ ſum
pta ex imaginaria viſiõe ꝑ lumẽ ſupnatura
le poterat fieri tripliciter i ip̃o vigilãte. Nã
primo eleuabat intellectus prophete ſupra
lumẽ naturale per lumen ſupernaturale il-
luſtrãdo phãtaſmata ⁊ imagines ſibi obie-
ctas: ꝑ quas preuidebat myſteria futura de
xp̃o ⁊ eccleſia in illis imaginibus rep̃ſenta-
ta: vt dictũ eſt. In qua viſione ꝓpheta nõdũ
erat alien⁹ a ſenſib⁹ interioribus in quibus
lucebãt ille imagines. Et iſte grad⁹ viſionis
fuit communicat⁹ omnibus prophetis: qui
dicit exceſſus mentis: inquantũ illud lumẽ
ꝓpheticum ſupernaturale excedebat lumẽ
naturale ipſi⁹ intellectus agẽtis. Secundo
poterat eleuari mẽs ꝓphete per alti⁹ lumẽ
cum alienatione ab omnib⁹ ſenſibus nõ ſo-
lum exteriorib⁹: ſed etiam interioribus vtẽ
do ſolo intellectu ꝑ ſpecies itelligibiles q̃s
abſtraxerat a phantaſmatibus et imagi-
nibus prius obiectis. In quib⁹ bonis cõtẽ-
platis ⁊ preuiſis ipſa volũtas delectata cõ-
quieſcebat per aliquã mora3 ⁊ tunc dicebat
eſſe in quada3 extaſi. ¶ Extaſis eñ dr̃ q̃dã
ſtat⁹ hoĩs ꝯtemplatiui exiſtẽtis alienati q̃ſi
extra ſeipſum. Eſt quidẽ verũ ꝙ quidã nõ fa
ciũt differẽtiã inter extaſim ⁊ mẽtis exceſſũ.
S3 in veritate extaſis includit mẽtis exceſ-
ſum addendo alienationem ab oĩb⁹ ſenſib⁹
⁊ etiã addendo affectũ mentis ſc3 quietẽ in
bono cõtemplãdo: vel ſtuporẽ in aliquo ter-
ribili ſibi obiecto ex pauore. Et iõ dicit dio.
iiij. ca. de diuinis no. ꝙ amor diuin⁹ extaſim
facit ⁊c. Tertio mõ põt multo alti⁹ eleuari
intellect⁹ cũ magna violẽtia ab ipſo ſpiritu
ſancto vſꝙ ad viſionem diuine eſſentie: que
quide3 eleuatio dicit raptus rõne violentie
⁊ ratione

Margin notes: D · E aug. · N · S extaſis q̃d ſit. · Dionyſi⁹

⁊ rōne termi ⁊ rōne ſupioꝝ nāe ꝑ quā eleuat. Iſte aūt tertiꝰ gradꝰ excedit limites ꝓphetie quē pauci potuerūt attingere i hac vita. Nā ꝑmū gradū mētis exceſſus attigerūt oēs ꝓphete. In ſcḋo aūt gradu .ſ. in extaſi dr frequēter fuiſſe ipſe dd́vt patebit. In tertio aūt gradu fuit btūs paulꝰ cū raptꝰ eſt vſq; ad tertiū celū vbi vidit arcana dei q̄ nō lꝫ homini loq. ij. coꝛ. xij. ¶ Vn̄ iſti tres gradꝰ eleuatiōis intellectꝰ ſupra naturā ſui dicunt tres celi ɔtēplatiōis. Nā exceſſus mētis ſimplex dr ꝑmū celū ɔtēplationis. Extaſis vo dr ſcḋm celum. Raptꝰ aūt dr tertiū celū ad qḋ tertiū celū raptꝰ fuit paulꝰ ⁊ etiā Iohānes euāgeliſta: qn̄ ſupra pectus dn̄i in cena recubuit. Et forſan omnes apl̄i in die ſancto pentecoſtes: vt patebit pſalmo. lxvij. De q̄bꝰ tribꝰ celis dr i orōne dn̄ica pr̄ noſter q̄ es i celis .i. in viris cōtēplatiuis. ¶ Et ſic patēt tres gradꝰ eleuatiōis intellectꝰ ſupra naturā in viſione facta in vigilia. Ad q̄ꝝ duos ꝑmos ꝑuenerūt ꝓphete ve. teſt. Tertiꝰ aūt gradꝰ excedit limites ꝓphetie ad quē pauci peruenerunt in nouo teſtō. Sed qꝛ raptus includit extaſim ⁊ extaſis includit exceſſum mētis iḋ vnū ſumit̄ qn̄q; ꝓ alio in ſacra ſcriptura. Nā raptus pauli dr mentis exceſſus ſicut patebit pſalmo. lxvij. ¶ Et ſic ꝑ ſupradicta pꝫ ſcḋm genꝰ ꝓphetice viſionis qḋ fit in vigilia per internā inſpirationē. Tertiū aūt genꝰ ꝓphetice viſionis fiebat qn̄q; ꝑ familiarē locutionē ⁊ reuelationē angeloꝝ. Sed iſte poterat fieri duobus modis. Vno mō ꝑ viſum ⁊ auditū ſicut moyſes realr̄ videbat ⁊ audiebat angelū q̄ ſibi loq̄bat̄ in corꝑe aſſumpto in illis .xl. diebus in monte: ⁊ daniel realiter videbat ⁊ audiebat gabrielē angelū ſibi reuelātē futuꝝ aduentū xp̄i poſt .lxx. hebdomadas. dani. ix. Scḋo aūt mō talis doctrina ⁊ locutio angelica fiebat ꝑ ſolū auditū nō videndo angelū: ſicut audiebant̄ reſponſa de tabernaculo dn̄i a ſacerdotibus: ⁊ ſic audiuit ſamuel vocē angeli ter vocantis ipſū .i. regū. iij. Quartū autē genꝰ ꝓphetice viſionis addit Ioſephus qḋ fiebat per hurym ⁊ thummym in rationali ſacerdotis de quo dicet̄ i ſequēti articulo. Ex q̄bus oībus pꝫ ꝙ viſio ꝓphetica nō poterat fieri abſq; lumine ſupnaturali eleuante mētē ꝓphete. ¶ Sed iſtud lumē ſupnaturale deſuper infuſum q̄ dr ſpiritus ꝓpheticꝰ non eodē mō cōſecuti ſunt oēs ꝓphete. Nā quidam ɔſecuti ſunt ſimplex lumē ſiue ſimplicē ſpm̄ ꝓpheticū q̄dā aūt cōſecuti ſūt duplicē ſpm̄ ꝓpheticū. Spūs eīn ſimplex ꝓpheticꝰ dicebat̄ ille ꝑ quē ꝓphete preuidebant materialia ⁊ tꝑalia geſta futura ⁊ faciēda in illo ꝑplo an̄ aduētū xp̄i in tabernaculo. ⁊ in primo ⁊ ſcḋo templo nō ꝑ uenientes vſq; ad xp̄m. Spūs aūt duplex ꝓpheticꝰ dicebat̄ ille ꝑ quē ꝓphete ꝑ iꝓ ꝑuidebāt geſta mālia ⁊ tꝑalia futura i illo ꝑplo ⁊ tēplo ſꝫ ꝑ illa materialia ⁊ tꝑalia traſcēdentes ꝑuidebāt futura myſteria ḋ xp̄o ⁊ eccl̄ia in illis rebꝰ materialibꝰ ⁊ tꝑalibꝰ figurata. Exēpli grā. Nā eſaias i ſpū ꝓphetico ſimplici ꝑuidit captiuitatē ⁊ deſtructionē hierl̄ꝫ faciēdā ꝑ chaldeos ⁊ remiſſionē captiuitatꝭ faciēdā ꝑ cyꝛū: ⁊ reedificationē tēpli ⁊ ciuitatꝭ faciēdā ꝑ cyꝛū ⁊ zorobabel ⁊ heliſeū ſacerdotē magnū. Sꝫ i duplici ſpū ꝑuidit q̄lr̄ remiſſio illius tꝑalis captiuitatis erat figura remiſſiōis gn̄alis ⁊ eterne ⁊ ſpūal̄ liberatiōis faciēde ꝑ xp̄m .ſ. q̄lr̄ xp̄s dēbat redimere totū genꝰ hūanū a captiuitate ⁊ miſerabili ſeruitute pcti: ⁊ dēbat edificare nouā hierl̄ꝫ toto orbe diffuſā. Et ſic vaticinādo ⁊ ꝑdicēdo futurā remiſſionē illiꝰ captiuitatis tꝑalis faciēdā ꝑ cyꝛū ⁊ reedificationē tēpli ⁊ ciuitatꝭ materialis ꝑdicit ⁊ itermiſcet remiſſionē totius gn̄is hūani faciēdā ꝑ xp̄m vt pꝫ eſa. xlv. Et ſic oēs ſacri ꝓphete ꝑ iſtū duplicē ſpm̄ ꝓpheticū nō ſolū dixerūt geſta mālia ⁊ tꝑalia illiꝰ ꝑplī ſꝫ etiā myſteria ſpūalia de xp̄o ⁊ eccleſia ꝑ illa mālia figurata. ¶ Et iſte eſt ille ſpūs duplex ꝓpheticꝰ quē poſtulabat helyſeus ab elya .iiij. reg. ij. vbi legit̄ ꝙ cū veniſſet helyas cū helyſeo i hierico: dixerūt filij .i. diſcipuli ꝓphetaꝝ ad helyſeū. Nūq̄d noſti qꝛ dn̄s tollit hodie dn̄ꝫ tuū a te? q̄bꝰ rn̄dit. Noui ſilete. Ex quo pꝫ ꝙ tā filij ꝓphetaꝝ ꝙ̄ helyſeꝰ ꝑuiderūt i ſpū futuꝝ raptū helie: ſꝫ neſciebāt figurā illiꝰ raptꝰ: nec q̄d āpliꝰ futurū eſſet de helya. Quia neſciebāt qūo ille aſcenſus helie figurabat aſcenſuꝫ xp̄i i celū. Et qūo helyas erat vēturꝰ in tp̄e antixp̄i ad ꝑdicādū ſcḋm aduētū xp̄i. Ex quo pꝫ ꝙ tā filij ꝓphetarū ꝙ̄ heliſeus tm̄ habebāt ſimplicē ſpiritū ꝓpheticū de futuro raptu helie: ⁊ iḋ heliſeus cupiens ſcire quid eſſet futurū de helia. dixit ad eum qn̄ ferebatur in paradiſum. Obſecro domine vt ſpūs qui eſt in te duplex fiat in me: quaſi diceret: vt ſciā in duplici ſpū quid figuret ⁊ ſignificet iſte raptꝰ tuꝰ ⁊ ſciā ⁊ ꝑuideā futura myſteria de xp̄o meſſia in lege ꝓmiſſo q̄ nō poſſunt preuideri niſi ꝑ duplicē ſpiritū ⁊ lumē ꝓpheticum. Cui reſpondit helias: rem difficilem poſtulaſti. Quaſi diceret: difficile eſt ⁊ paucis eſt conceſſum talē duplicē ſpiritū ꝓpheticū attingere. Hoc autē dicebat helias: quoniā ipſe in duplici ſpiritu ꝑuiderat ꝑ ſuū raptū qualiter xp̄s poſt paſſionē reſurrectionem erat aſcenſurus in celū ⁊ accepturus vniuerſale dn̄ium ⁊ iudiciariam ptātem ſuꝑ oēs creaturas: ⁊ qualr̄ erat venturus in fine mundi ad iudicādū oēs gentes: ⁊ qualiter ipſe helias

h tres gdᵘ eleuatiōis itellectꝰ ſupra naturam ſui dicunt̄ tres celi cōtēplatiōis

I Spūs duplex ꝓpheticus q̄d ſit

K

Not. de raptu helie

debebat puenire an̄ ipſum xp̄m ad p̄dicādū r̄dm aduentū ei⁹: ꝛ q̄r erat ab antixp̄o occidend⁹. Hūc igit̄ duplicē ſpm̄ ꝓpheticū impetrauit helias a dn̄o p ipſo heliſeo: vt pȝ ibidē. Judei aūt ꝛ m̄lti catholici dicūt ꝙ p duplicē ſpm̄ heliſei: intelligit̄ duplex virt⁹ faciēdi miracula: q2 in duplo facit plura ꝛ maiora miracula ꝙ̄ helias. Sȝ iȝ hoc ſit verū: tñ p̄m⁹ intellect⁹ eſt magis conformis: ꝛ ꝑtinet mai⁹ ſacrm̄. ¶ Ex ſupradictis pȝ quaſr ſpūs ſimplex ꝓphetic⁹ nō attingebat niſi materialia ꝛ tp̄alia geſta illi⁹ ꝑp̄li ꝛ ciuitatis ꝛ tēpli. Sp̄us aūt duplex erat ille q̄ non ſolū ꝓuidebat ꝛ attingebat futura geſta materialia ve. te. ſed p illa tranſcendebat vſq3 ad myſteria xp̄i ꝛ eccl'ie in illis figurata: imo ꝓphete in ſp̄u duplici ꝓphetico p geſta ve. te. preterita ꝛ p̄ntia ꝛ futura ꝓuidebāt myſteria de xp̄o ꝛ eccl'ia i illis figurata. Un̄ ſicut hō habēs bonū viſum p mōtes ꝓpinquiores videt mōtes ulteriores: ita pr̄ex ꝓphete duplici lumine ꝛ ſp̄u prophetico illuſtrati nō ſolū ꝓuidebant geſta materialia ꝛ tp̄alia ꝓpīqora: ſȝ ēt ꝓuidebāt q̄r illa geſta materialia erant figura futurorū myſteriorū ſp̄ualiū de xp̄o ꝛ eccl'ia. Et ſic trāſcēdētes illa materialia ꝑueniebāt vſq3 ad ꝓphetica notitiā xp̄i ꝛ nr̄e rdēptiōis. Et ſic dd̄ ꝛ eſaias ꝛ ceteri ꝓphete p futuram liberationē babylōice captiuitatis ꝛ p exitū de egypto ꝓuidebāt futurā liberationē toti⁹ gñis hūani faciendā p xp̄m vt patebit. Et idō q2 miſeri ꝛ ceci iudei nō pn̄t ꝑcipere iſtū ſpm̄ duplicē ꝓphetichū: inde eſt ꝙ oēs promiſſiones ꝛ oīa dicta ꝓphetarū putāt eſſe dicta in ſimplici ſp̄u materialr̄ ꝛ tp̄aliter de illo primo ꝛ ſcd̄o tēplo ꝛ de illa captiuitate ꝛ liberatiōe tp̄ali ꝛ de reedificatiōe illi⁹ materialis hierl'ȝ ꝛ ſic oīa gloſſant tp̄alr̄. ¶ Per ſupradicta patēt tres grad⁹ ꝓphetie cōes. Prim⁹ p reuelationē factā in ſomnis. Scd̄s p viſionē imaginariā enigmaticā. Tertius p familiarē doctrinā angelorū. Et iſte eſt perfectior ſcd̄o: ꝛ ſcd̄s p2io: eo ꝙ viua vox hȝ neſcio q̄d latētis energie: vt inquit hier. ad paulinū. Sȝ quart⁹ grad⁹ quē habuit dd̄. ſ. p locutionē ſp̄uſſcti factā in extaſi eſt ꝑfectior ceteris trib⁹ eo ꝙ fit cū altiori lumīe ꝛ claritate ꝛ diſtictione: ꝛ ꝑuenit ad altiora. ¶ Ex ſup̄dictis ſequit̄ p2io ꝙ ꝓpheta rōne lumīs ꝛ ſp̄us ꝓphetici dr̄ ꝓpheta. Probat̄. Nā ſine tali lumine null⁹ poſſet interp̄tari tales viſiōes: q2 i v̄tute iſti⁹ lumis ꝓp̄he interp̄tabant̄ illas enigmaticas viſiones. Et ideo nec pharao nec nabuchodonoſor fuerūt ꝓphete: q2 neſcierūt interpretari ſuas viſiōes: eo ꝙ carebāt tali ſp̄u ꝓphetico ſiue tali lu̇ie: ſȝ ioſeph ꝛ daniel interpretati ſunt illas viſiones eo q2 hēbāt lumē ꝛ ſpm̄ ꝓpheticuȝ: imo daniel nunq̄ dict⁹ eſt ꝓpheta vſq3quo ſciuit inter-

Not.

L tres gd⁹ ꝓphie.

pretari viſiōes ſuas ꝛ alienas. Scd̄o ſequit̄ ꝙ oīs ꝓpheta eſt iterpres: q2 intātū dicebat̄ intelligere viſiones inq̄tū interp̄tabat̄ eas p tale lumē. Un̄ dr̄ daniel. viū. neſciebā interꝑtationē viſionis: ꝛ ſic daniel nō intellexit ꝓphetiā nec viſionē: vſq3quo ſciuit eā interp̄tari. ¶ Tertio ſequit̄ ꝙ dignitas ꝓphete ſumit̄ ſȝ altiorē gradū luminis ꝓphetici: eo ꝙ dignitas ſumit̄ a forma rei: ſȝ lumē eſt forma in tali interp̄tatione: q2 lumē ꝓpheticū dat eē ꝛ dignitatē ꝓphetice viſiōi: ꝛ ſic ſm̄ gradus luminis ꝓphetici erūt gradus ꝓphetarū: ꝛ vn⁹ ꝓpheta dicet̄ dignior altero ſȝ gradum altiorē ipſi⁹ luminis ꝛ ſp̄us ꝓphetici: ꝛ etiā ſm̄ gradū ipſi⁹ rapt⁹ ꝛ extaſis. inq̄tū fit maior exceſſus ſupra naturalē intelligentiā. M

¶ Quantū ad tertiū articulum in quo erat videndū q̄uo dd̄ eſt verus ꝓpheta: ꝛ in quo gñe ꝓphetie magis ꝑfecit: ꝛ in q̄b⁹ obiectis ꝓuidit futura myſteria de xp̄o ꝛ eccl'ia. ¶ Eſt p2io notādū ꝙ oēs doctores hebreorū an̄ aduētū xp̄i: ꝛ vſq3 ad tp̄a cōſtantini aſſeruerūt dd̄ fuiſſe maximū ꝓphetā iter oēs: vt pȝ p ioſephū ꝛ ionathā abenhuziel: ꝛ p philonē diſertiſſimū iudeorū q̄ fuit tp̄e apl'orū ꝛ pȝ p plures alios illi⁹ tp̄is. Un̄ dixerūt q̄dā thalmudiſte ꝙ de⁹ in ꝑncipio mundi creauit oēs aīas ſimul cū aīa ipſi⁹ adā: ꝛ qñ de⁹ duxit oēs creaturas ad Adā: vt videret q̄d vocaret eas: oñdit ēt oēs aīas filiorū ſucceſſorū ſuorū in corpa hūana vēturas ꝛ tūc adā cognouit aīam abrae: ꝛ iſaac: ꝛ iacob: ꝛ moyſi: ꝛ Dauid ꝛ oīm aliorū. Inter q̄s ꝓuidit in ſp̄u aīam dd̄ nobiliorē: ꝛ q̄uo i altitudine ſciētie ꝛ ꝓphete oēs aīas debebat ſuperare. Sȝ ꝓuid. ꝛ in ſp̄u ipſe Adā q̄liter dd̄ in infantia an̄ annū cōpletū erat moriturus. Un̄ tūc Adaȝ tact⁹ dolore cordis dixit ad dn̄m. O dn̄e q̄re vis tm̄ bonū futurū īpedire ꝑpter mortē huius pueri: Rogo vt p mittas ipſum viuere vſq3 ad ſeptuageſimū annū ne tanta ſcientia ꝑdat̄ in mūdo. Cui dn̄s r̄ndit ꝙ hoc nō poterat fieri. Nam ipſe iā diuiſerat totā vitā humanā inter oēs illas aīas futuras: ꝛ vnicuiq3 aſſignauerat ſuā partē vite: ꝛ ſic nō remanebat pl⁹ ſpatiū vite pro dd̄ niſi vnus annus q2 iā inter oēs erat diuiſa et diſtributa tota vita humana. Cui dixit adā. O dn̄e ego debeo viuere. M. annis q̄s mihi aſſignaſti ad viuēdū: ergo aufer a me. lxx. ān̄os: ꝛ da eos ipſi dd̄: q2 ego ꝯtētus ſum de reſiduo: ne tm̄ bonū perdatur in mundo. Cui petitioni annuit de⁹: ꝛ ita factū eſt. Naȝ dauid vixit. lxx. annos ꝛ ideo adā nō vixit niſi. dcccccxxx. annos. ſublatis. lxx. annis quibus vixit ipſe dd̄. Que opinio licet ſit falſa ꝛ heretica. ſ. quod oēs aīe humane fuerint ſimul cū aīa ipſius

N Quō dd̄ eſt ver⁹ ꝓpha. Not. bene

ad ſtm ex dictis iſtoꝝ doctoꝝ hebreoꝝ pȝ ꝙ dd fuit maximꝰ ꝓpheta: ꝛ ꝓfundior ceteris in ſcientia diuinoꝝ. ¶ Jtē dicūt etiā doctores eoꝝ antiq̄: ꝙ poſtq̄ ionathā abēhuziel fuerat interpretatꝰ totā ſcripturā legis ꝛ ꝓphetaꝝ ex hebreo in chaldaicū quā trāſlatione appellāt targū incepit interpretari librū pſalmoꝝ ipſiꝰ dd. Sȝ tūc audiuit vocē de celo dicētē. Qs es tu q̄ vis reuelare ꝓfunda ſecreta mea? q̄ſi diceret. nō ſufficit tibi ꝙ ꝑmiſi vt declares legē ꝛ alios ꝓphetas ſed ēt vis interpretari librū pſalmorū in q̄ latēt ꝓfundiora ſecreta mea. Cui reſpōdit ionathā abēhuziel. O dñe ego volo h̄ facere ad honorē ꝛ ſeruitiū tuū ꝛ vtilitatē totius ppl'i. Et ſic dñt ꝙ deꝰ ꝑmiſit: vt ionathā interpretaret pſalmos dd. Quā interꝓtationē iudei habēt in tāta reuerētia ꝛ autoritate ꝙ nullꝰ eſt auſus ei ꝯdicere: vt latꝰ patebit. Ex qbꝰ pȝ ꝙ de intentione antiquoꝝ hebreoꝝ erat ꝙ altiora ſecreta ꝛ myſteria ꝯtinenē in libro pſalmoꝝ q̄ in toto reſiduo legis ꝛ ꝓphetarū: ꝛ iō cōplures eoꝝ dicūt: ꝙ tota lex et ꝓphete ꝯtinenē in libro pſalmoꝝ: imo dicūt ꝙ ſi tota lex ꝛ ꝓphete ꝑderenē: liber pſalmoꝝ ſufficeret: q2 ibi reperitur tota lex ꝛ ꝓphete. ¶ Sȝ cā h'ic qdā eoꝝ negāt dd fuiſſe ꝓphetā fuit iſta. Nā vidētes mgr̄i iudeoꝝ ꝙ ꝑ cōuerſionē Cōſtā. totꝰ ppl's gētil' ꝯuertebat ad fidē xp̄i: ꝛ vidētes etiā ꝙ maior ꝑs iudeorū cōuertebat ad xp̄m ſic cū gentilibꝰ cognoſcētes manifeſte xp̄m fuiſſe verū meſſiā in lege ꝑmiſſum ꝑ ſcripturas ꝓphetaꝝ maxie per ſcripturas libri pſalmoꝝ: eo ꝙ manifeſte ꝓnunciat ꝯuerſionē gentiū in aduētu meſſie: tūc hoc vidētes magiſtri hebreoꝝ cōgregati ſunt in babylone egypti q̄ mō d̄r cayre: et ibi cōfinxerūt ſcripturā thalmud: vt retinerēt ſimplices eoꝝ: ꝛ gloſſauerūt falſo modo ſcripturā vet. te. Et q2 quotidie cōuincebāē a conuerſis de iudaiſmo ꝑ ſcripturā pſalmorū q̄ clarꝰ loquiē de cōuerſione gentiliū: iō negauerūt dd fuiſſe ꝓphetā. Et iō diſtinxerūt totā ſcripturā vet. teſt. in tres ꝑtes: ſcȝ in legē ꝛ ꝓphetas: ꝛ agiographa. Et ſic poſuerunt dd ꝛ danielem inter agiographa vt auferrēt eis dignitatē ꝓphetie: eo ꝙ clarꝰ loquunē de xp̄o ꝛ de tp̄e aduētus eius: ꝛ q2 magis ꝛ ſepꝰ conuincebanē ꝑ dd ꝛ danielē. Et ſic hodie inter hebreos eſt maxima cōfuſio. Nā q̄nq3 dicūt ꝙ Dauid eſt maximus inter oēs ꝓphetas ꝓpter ea que ſupradicta ſunt. quādoq3 aūt dicūt ipm nō eſſe ꝓphetā propter rationē iam dictā. Et ſic mētita eſt iniq̄tas ſibi: q2 manifeſte cōfundit eos dauid. ¶ Sed cōtra iſtos peruerſos ponitur ꝑ concluſione ꝙ dauid fuit verus propheta: quod probatur rōne ꝛ autoritate vete. teſtamēti.

magiſtri hebreorū ad q̄d cōfinxerunt ſcripturam thalmud

Nam iſte eſt verus ꝓpheta q̄ hȝ oēs conditiones veri ꝓphete: ſed dd eſt huiuſmodi: igiē dd fuit verꝰ ꝓpheta. Maior eſt nota: ſed minor ꝓbaē. Nā de rōne veri ꝓphete eſt ꝙ ꝓnunciet diuina myſteria futura de xp̄o ꝛ eccleſia ex diuina reuelatiōe: l aliquo obiecto repreſentata ꝑ ꝓphetā interꝓtata ꝛ intellecta: put dictū eſt in. j. ꝛ. ij. articulo. Sed ꝙ dauid habuerit oēs has cōditiones nō eſt ſolū manifeſtū ex experiētia: q2 oia q̄ predixit de xp̄o ꝛ eccl'ia ꝛ de cōuerſiōe gentiliū ꝛ occecatione ꝛ ꝑpetua captiuitate iudeoꝝ videmus manifeſte eſſe cōpleta: ſȝ etiā ꝓbaē autoritate ſacre ſcripture vet. te. ij. Regū. xxiij. vbi ſic legiē: ſcȝ hec ſunt ꝟba nouiſſima q̄ dixit dd filiꝰ Jſai. dixit vir cui cōſtitutū eſt de xp̄o dei Jacob egregiꝰ pſaltes iſrael. Spiritus dñi locutꝰ eſt ꝑ me: ꝛ ſermo eiꝰ ꝑ linguā meā: deꝰ iſrael locutꝰ eſt mihi. Sicut lux aurore oriēte ſole mane abſq3 nubibꝰ rutilat: ꝛ ſicut pluuiis germinat herba de terra. Nec tāta eſt domꝰ mea apud deū: vt pactū eternū iniret mecū firmū in oībus atq3 munitū. Cuncta eīn ſalꝰ mea ꝛ oīs voluntas: nec eſt q̄cq̄ ex eo qd nō germinet. Preuaricatores aūt q̄ſi ſpine euellenē vniuerſi q̄ nō tollunē manibꝰ. Et ſi qs tāgere voluerit eas armabiē ferro ꝛ ligno lāceato igneq3 ſuccenſe cōburenē vſq3 ad nihilū. Hoc canticulū ꝑdictū fecit dd in ſua ſenectute: in q̄ oñdit dignitatē ꝛ veritatē ꝛ vtilitatē ſuarū viſionū ꝛ ꝓphetiarū: ꝛ vaticiniorum: q̄ ꝑdixit in libris pſal. ¶ Ex q̄ cātico pñt recolligi octo ꝯcl'ones q̄rum ꝑma eſt iſta. ſ. ꝙ dd fuit verus ꝓpheta ꝛ egregiꝰ inter oēs ꝓphetas iſrael. Per hoc ꝙ dixit vir egregius pſaltes iſrael. Nā egregius d̄r q̄ſi extra gregē alioꝝ: ꝛ ſic dixit ſup excellētiā. ¶ Scd'a ꝯcl'o. ꝙ oīa q̄ dixit dd in pſalmis ſunt intelligēda de xp̄o l lege ꝑmiſſo: ꝛ ad eū referēda: ꝑ hoc qd dixit. Cui cōſtitutū eſt de xp̄o dei Jacob. ¶ Tertia ꝯcl'o. ꝙ ꝓphetia dauid eſt ab ipſo deo et ſpiritu ſctō ipſi dd reuelata: ꝛ ꝑ cōſequens autentica ꝑ id qd ait. Spiritus dñi locutus eſt per me: et ſermo eius ꝑ linguā meā. Et per ꝯñs adeptus eſt tertiū gradum prophetie per familiarē doctrinā ſpūſſancti: que quidē locutio facta fuit ſibi in extaſi: vt patebit. ¶ Quarta cōcluſio ꝙ dauid clarius ꝛ ꝑfectius preuidit futura myſteria de xp̄o ꝛ eccleſia ꝛ gloria ſanctorū: q̄ aliquis alius propheta: per hoc quod ait. Sicut lux aurore oriente ſole mane abſq3 nubibus rutilat. quaſi dicat: ꝙ ita fuit mihi clara prophetia ꝛ reuelatio ſine enigmatibus: ſicut ſol videtur de hominibus i mane ſereno abſq3 nubibꝰ. ¶ Quinta cōcluſio. quod promiſſio facta ipſi dauid de eternitate ſui regni ꝛ rege eterno ſucceſſo

Con. j.ꝯcl'. Not. bñ de dd. ꝓpheta. ij.cōcl'o. iij.cōcl'o. iiij.cōcl'o. v.cōcl'o.

re:nõ eſt intelligẽda de ſalomone:nec de il-
lo regno tẽporali ſed eſt intelligenda de xpo
rege meſſia:ꝛ de eiꝰ regno eterno.ꝑ hoc qḋ
ait. Nec tãta eſt domꝰ mea apud dñm vt pa
ctũ eternũ iniret mecũ firmiſſimũ atqꝫ mu-
nitũ. Et etiã ꝑ illud qḋ ſupradictũ eſt. Cui cõ
ſtitutũ eſt de xpo dei iacob. ❡ Sexta ↄcluſio
vj. cõ clo. ꝙ in ꝓphetia pſalmoꝝ dḋ cõtinet̃ ꝛ pḋicit̃ ꝓ
phetice totũ myſteriũ nr̃e redẽptiõis ꝛ deſi
deriũ nr̃e ſalutis:ꝑ hoc qḋ ait Cuncta enim
ſalꝰ mea ꝛ volũtas.i.deſideriũ redẽptionis
cõtinet̃ ſupple in libr. pſalmoꝝ. ❡ Septima
cõcluſio.ꝙ nihil eſt ſcriptũ in libro pſalmo-
vij. cõ clo. rũ:qḋ nõ fuerit cõpletũ in p̄io aduentu xpi
aut ſit implendũ in ſcḋo aduẽtu:ꝑ id qḋ ait.
Nec ẽ quicq̃ ex eo qḋ nõ germinet ideſt fa-
ciat fructũ ꝛ ipleat̃ in tp̃e ſuo ꝑ xp̄m in p̄mo
vel ſcḋo aduentu. ❡ Octaua cõcluſio.ꝙ qui
viij. ↄclo. cunqꝫ fuerit p̄uaricator ꝛ contemptor libri
pſalmoꝝ ideſt quicũqꝫ nõ receperit xp̄m in
ſuo aduẽtu ꝛ legẽ euãgelicã ꝓut in pſalmis
ꝓphetice p̄dicit̃:ꝛ vaticinat̃ ille talis pp̄ls ꝛ
ciuitas euellet̃:igne ferroqꝫ deſtruet̃:ꝙ ma
nifeſte fuit impletũ in pp̄lo iudaico xp̄m ne
gante ꝛ ꝓphetã dḋ p̄uaricãte:qui ꝑ Titũ
ꝛ Romanos partim fuit trucidatus:ꝛ par-
tim ab illa terra euulſus ꝛ captiuꝰ ꝑ mundũ
diſperſus:ꝛ ciuitas eoꝝ a fundamẽtis euer
ſa ꝛ igni ſuccenſa:ꝑ hoc qḋ ſubdit p̄uaricato
res quaſi ſpine euellent̃. ❡ Ex ſupradictis
oibꝰ pꝫ q̃liter dauid fuit verꝰ ꝓpheta:qꝛ ob
tinuit oẽs cõditiones veri ꝓphete qꝛ in ſpũ
ꝓphetico ꝛ lumine ſpũſancti preuidit ꝛ pre
dixit oĩa myſteria xp̄i ꝛ eccleſie ꝛ oĩa myſte
ria nr̃e redẽptionis ꝛ ſalutis:q̃ oĩa videmus
impleta:ꝓut ipſe predixit in pſalmis. Et nõ
ſolũ fuit ꝓpheta p̄uidendo futura per ima-
ginarias viſiones:ꝛ enigmata ſicut ceteri:
ſed adhuc fuit ꝛ egregius ꝛ excellentior:qꝛ
ipſi locutus eſt deus claro modo abſqꝫ eni-
gmate:ꝛ eiꝰ viſio fuit clara ſicut lux aurore
oriẽte ſole abſqꝫ nubibus. ❡ Sed qꝛ dictum
eſt ꝙ dḋ prius inclinauit aurẽ ſuã in para-
bolã:ꝛ poſtea aperuit in pſalterio ꝓpoſitio
nẽ ſuã. Et dictũ eſt ꝙ iſta parabola ad quam
iclinauit aurẽ eſt ſcriptura ve.teſt. cõtinens
myſteria ex quibus accepit ꝓpoſitiones et
parabolas ad inferendũ ꝓphetice verita-
tes ꝛ cõcluſiones euãgelicas. Jḋ videndũ
eſt in hoc tertio articulo que ꝛ quot ſunt il-
la myſteria ve.teſt. in quibus dauid figura-
liter ꝛ ꝓphetice preuidit myſteria euangeli
ca:ex q̃bus aſſumpſit parabolas et ꝓpoſi-
tiones ad ꝓphetandũ ꝛ predicendũ ꝛ infe-
rẽdũ veritates euãgelicas in pſal. Et viden
dũ eſt in q̃ gn̄e ꝓphetie magis ꝓfecit dauid
inter ceteros ꝛ quẽ modũ habuit in ꝓphe-
tãdo. ❡ Ad cuius intellectũ eſt notandũ qḋ

ex materia ꝛ titulis pſalmoꝝ poſſumꝰ recol
ligere q̃lr dḋ in quatuor obiectis ſibi repre- Not.
ſentatis p̄uidit ꝓphetice in duplici lumine i qu
ꝛ ſpũ ꝓphetico oĩa futura myſteria de xpo gn̄e
ꝛ eccl̃ia. Primo cõtẽplãdo oĩa geſta patri- ꝓphe
archarũ:ꝛ oĩa ſcripta in quinqꝫ libris legꝫ:ꝛ tie
libris ioſue ꝛ iudicũ ꝛ.j.ꝛ.ij. Reguꝫ.vſqꝫ ad ma-
ſuũ tp̄s. Scḋo cõtẽplãdo oẽs ꝑſecutiões ꝛ ꝓ gis ꝓ
ſperitates ſuas ꝛ exaltationẽ ſui regni. Ter fecit
tio ↄtẽplãdo ꝓmiſſionẽ ipſi factã de ſucceſſio dḋ.
ne regni eterni i filio ſuo.ij. Reg.vij. Quar
to ↄtẽplãdo exẽplar ꝛ deſcriptionẽ templi
edificãdi ſibi traditã a ſpũſctõ:ꝓut dicit.ij.
paral.xxviij. Jn his ergo ſupradictis.iiij.ob
iectꝫ tãq̃ i ſpeculo p̄uidit dḋ ꝑ lumẽ ꝛ ſp̄m ꝓ
pheticũ oĩa futura myſteria de xpo ꝛ eccl̃ia
ſꝫ de ſtatu ꝛ mõ ꝓphetãdi ipſius dḋ dicunt
thalmudiſte:ꝙ poſtq̃ dḋ q̃euit a bellis:ꝛ ma
xime poſtq̃ vidit angelũ ꝑcutiẽtẽ in area ie
buzei ceſſante peſtilẽtia:tũc relictis volu-
ptatibꝰ ꝛ cõcupiſcẽtiis ꝛ mũdanis negotiis
totalr̃ ſtatuit magꝭ ãpliare cultũ diuinũ:et
ordinare ſacerdotes ꝛ cãtores ꝛ leuitas ꝑ vi
ces ſuas i tabernaculo ꝙ mutauerat a do-
mo ſua ad areã iebuzei.quã q̃nquaginta ſi-
clis emerat ꝑ tabernaculo tẽdẽdo ↄtemplo
edificãdo. Et nõ ſolũ p̄parauit mãlia.ſ.lapi
des ꝛ ligna ꝛ ferꝝ ꝛ argẽtũ ꝛ auꝝ:ſꝫ ẽt ſpũa
lia. Et ſic ↄdidit pſal.q̃ cantarent̃ in tẽplo ꝛ
tabernaculo:ꝛ diuiſit eos cãtãdos tribꝰ cãto
ribꝰ.ſ.aſaph ꝛ ethã ꝛ heman in determina-
tis feſtiuitatibꝰ. Et dicũt vlteriꝰ thalmudi-
ſte ꝙ dḋ ſic ſecluſꝰ ꝛ ſẽmotꝰ in ↄtẽplatiõe in
ſtratu ꝛ ſecreto penetrali ſuo in tali cõtẽpla
tiõe opprimebat̃ ſõno:ſꝫ mane diluculo añ
aurorã intrabat ventꝰ ꝑ feneſtrã ex ꝑte aq̃lo
nis:ꝛ mouebat chordas cithare ſiue pſalte
rij pẽdẽtis ad caput lecti. Et ſic dḋ excitaba
tur a ſomno:ꝛ repletꝰ ſpũſancto rapiebat
pſalteriũ:ꝛ cõdebat pſalmos de rebꝰ quas
cõtẽplatꝰ fuerat ex ꝑte noctis. Et de talibꝰ
myſteriis intellectꝰ cõdebat pſalmos:imo
dicũt ꝙ dḋ añq̃ dormiret dicebat illũ v̄ſicu
luꝫ pſalmi.cvij.ſcꝫ. Exurge gl̃ia mea: exur-
ge pſalteriuꝫ ꝛ cithara:exurgã diluculo:q̃ſi
diceret. O tu pſalteriũ ꝛ cithara exurge ma Excel
ne motũ a ſpũſctõ:ꝛ ego exurgã diluculo ad lẽtia
ꝓphetãdũ. Uñ dicũt hebrei ꝙ hãc excellen dḋ ſu
tiaꝫ habuit dḋ ſuꝑ oẽs alios ꝓphetas:nam ꝑ oẽs
dñs excitabat alios prophetas:ſed ipſemet alios
ſpũſanctus excitabat ip̄m dḋ mane dilucu ꝓphe
lo añ diẽ ad ꝓphetãdũ:ꝛ hec eſt ſnĩa quorũ tas.
dã magiſtroꝝ hebreoꝝ:q̃ q̃dẽ poſitio nõ eſt
cõtẽnẽda:eo ꝙ cõtinet aliqualẽ veritatem.
Sed inſufficienter explicat modũ ꝛ dignita
tẽ ꝓphetie dḋ. ❡ Jḋ ad pleniorẽ notitiaꝫ ꝛ
euidentiã eſt notandũ ſecundũ aliquos q̃ꝛ
non eſt negandum dauid feciſſet aliquos
pſalmos

pſalmos anteꝗ̃ q̇eſceret a bellis: aliqñ dux erat i ſtatu gr̃e: ꝓut videbit̃ in expoſitiõe: ſʒ maiorē ptē fecit dū quieuit a bellis ⁊ voluptatib⁹ ⁊ mūdanis negotijs: ⁊ ſe d̄dit totalit̃ cõtēplatiõi: ⁊ ſtatuit āpliare diuinū cultū et preparare oīa neceſſaria ꝓ edificādo tēplo ꝑ ſalomonē: vt pʒ in fine .ij. Paralipomenō ꝓut dictū eſt. Qr tūc totalr̃ dedit⁹ contēplatiõi incepit ſedulo cõtemplari diuina myſteria cõtēta in q̄tuor obiectis ſupradictis. Unde ſic cõtēplādo diuina myſteria ⁊ illa quatuor obiecta rapiebat̃ a ſēſib⁹ exteriorib⁹: et manebat in ſola imaginaria cõtemplatiõe. Sed rurſus eleuat⁹ ꝑ lumē ꝓpheticū ſupnaturale preuidebat̃ futura myſteria in illis obiectis: tāꝗ̃ in ſpeculo: ⁊ talis viſio imaginaria fiebat intellectualis in virtute luminis ꝓphetici inſpirati ꝯfortātis ⁊ eleuantis intellectū ipſi⁹ dauid: ⁊ irradiantis ſuꝑ illa obiecta imaginata: ⁊ rep̄ſentātis futura myſteria in illis obiectis tanꝗ̃ in ſpeculo: ſicut intellect⁹ agēs attrahit ⁊ rep̄ſentat ſpecies quiditatū rerū materialiū in phātaſmatib⁹ naturalib⁹. Et talē gradū ꝓphetie ⁊ viſionē ꝓpheticā intellectualē ſūptā ex imaginaria viſiõe obtinuit Eſaias ⁊ oēs alij ſacri ꝓphete. Sed ſupra iſtos obtinuit aliū gradū ipſe dauid: nā poſtꝗ̃ ſemel ſpeculādo ſua obiecta ꝓuiderat myſteria futura rep̄ſentata in illis ꝑ lumē ꝓpheticū retentis ſpecieb⁹ futurorū myſteriorū de xp̄o ⁊ eccl̃ia q̄s abſtraxerat ab illis imaginatis obiectis: tunc per altius ⁊ fortius lumē magis eleuat⁹ rapiebat̃ totaliter a ſenſib⁹ interiorib⁹ ⁊ illis obiectis imaginatis ad ſola myſteria futura. Et tūc oblitis oīb⁹ tēporalib⁹ ⁊ reb⁹ materialib⁹ ⁊ ēt ſeipō. vñ ⁊ abſq; figuris ⁊ enigmatib⁹ ꝓuidebat clare ⁊ diſtincte: ⁊ ꝯtēplabat̃ totū myſteriū incarnationis et noſtre redēptiõis in ſe: ⁊ non in aliq̊ enigmate: nec obiecto rep̄ñtatiuo. Et tūc ſubtili⁹ ⁊ magis ꝑticulariter ⁊ diſtincte cõtēplabat̃: non ſolū incarnationē: ſʒ reſurrectionē ⁊ aſcēſionē et gloriā paradiſi: quā xp̄s erat datur⁹ ſuis fidelib⁹. ⁊ in tali cõtēplatiõe non vtebat̃ ſenſibus exteriorib⁹ nec interiorib⁹. Et ſic erat i q̄dā extaſi: q̇ quidē ſtat⁹ tenet medium inter vitā hoīm ⁊ angelorū in qua q̇dē extaſi dicitur fuiſſe freqn̄ter dauid ⁊ loqui cum deo: imo deus loquebat̃ ipi in ſpū oſtendens ipſi abſq; enigmate myſteria xp̄i ⁊ ſecreta celeſtia: vñ de tali clara viſiõe ⁊ diuina locutione facta ipi dd̄ eleuato in extaſim d̄r .ij. Re. xxiij. Dn̄s mihi locut⁹ eſt ſicut lux aurore oriēte ſole mane abſq; nubib⁹ rutilat. qr in tali extaſi iā videbat illas ſupnaturales veritates: ⁊ illa futura myſteria ⁊ ſecreta celeſtia: nō ꝑ obiecta enigmatica: ſed ꝑ ꝓprias ſpēs itelligibiles in ꝟtute altioris luminis. Et iō videbat ſubtili⁹ ⁊ clari⁹ myſteriū incarnatiõis: ⁊ p̄dicatiõis: ⁊ paſſiõis: ⁊ reſurrectiõis: ⁊ aſcēſiõis: ⁊ future btitudinis: ꝗ̃ ceteri ꝓphete. Et iō locutio ⁊ doctrina facta i ſpū ſub tali raptu ⁊ extaſi pōt eſſe q̄nq; perfectior ꝗ̃ facta ꝑ locutionē ſēſibilē ꝑ angelū inquātū ipi Dauid potuit cõcedi alti⁹ lumē ⁊ plura ⁊ altiora reuelari: ꝗ̃ ꝑ ſenſibilē locutionē angelicā factā ipi Joſue ⁊ Gedeoni: ⁊ pleriſq; alijs. Nec eſt etiā negādū dd̄ q̄nq; habuiſſe ſimiles familiares locutiões cum angelis. Ordo ḡ ⁊ mod⁹ ꝓphetie ſiue ꝓphetādi ipſi⁹ dauid eſt diſcutiēd⁹ ꝑ ſingula obiecta. *Ordo ꝓphetandi ipſi⁹ dauid* Unde p̄mo legēdo literalia myſteria ſacre ſcripture reponebat tales ſpecies in phātaſia: puta de creatiõe mūdi: aut myſteriū diluuij: aut ſacrificiū abrahe: aut agni paſcalis. ⁊ imaginādo ⁊ cõtēplādo talia myſteria i ſua cella ⁊ camera ſecreta large dabat̃ ipſi lumē ꝓpheticū: ⁊ tūc illa obiecta imaginata: illuſtrata lumine ſupnaturali rep̄ñtabāt ipi futura myſteria: ⁊ ſic intellect⁹ dd̄ cõfortat⁹ ⁊ eleuat⁹ ꝑ tale lumē preuidebat futura myſteria de xp̄o ⁊ eccl̃ia in illis obiectis rep̄ñtata. Et ſic ꝑ creationē mundi materialis ꝓuidebat recreationē mūdi ſpiritualis q̇ eſt eccl̃ia xp̄i. Et ꝑ archā diluuij ꝓuidebat q̄liter eccl̃ia xp̄i debebat ſaluare oēs ad eā cõfugiētes. Et ꝑ ſacrificiū abrae ꝓuidit totū myſteriū paſſiõis xp̄i. Et ꝑ immolationē agni paſcalis: ⁊ ꝑ ſacrificiū agni matutini ⁊ veſpertini ꝓuidit totū myſteriū paſſiõis chriſti: ⁊ totū myſteriū ſacramēti altaris. Sed rurſus in tali contēplatione augebat̃ ipi lumen ꝓpheticū ⁊ rapiebat ipm ſupra primā ꝯtēplationē ad ſecūdū gradū extaſis. Et tunc relictis obiectis enigmaticis veteris teſta. ꝯtēplabat̃ ſolas ſupernaturales veritates: ⁊ ſolā illam incarnationem ⁊ mortē / ⁊ paſſionē / ⁊ reſurrectionē Chriſti: ⁊ myſteria noſtre redēptiõis ⁊ ſupne beatitudinis. Et tunc abſq; aliq̊ enigmate oīa illa videbat clari⁹ ⁊ diſtincti⁹ ꝗ̃ alij ꝓphete. Et ſic ꝯtēplādo ꝑſecutiões ⁊ liberationes ſuas: ⁊ exaltationē ſui regni ꝓuidit i tali lumine ⁊ ſpū ꝓphetico oēs ꝑſecutiões xp̄i: et exaltationē ei⁹ regni poſt reſurrectionē. Et iō dd̄ reuerſ⁹ ex tali extaſi in ſe ⁊ ad ſenſus ſuos: ⁊ dū eēt cõpos ſui ipi⁹ rapiebat pſalteriū ⁊ cytharā. Et ſic fecit pſalmū ſcd̄ʒ de cõiuratiõe ꝯ̄ chriſtū faciēda ꝑ ſcribas ⁊ phariſeos: ꝓut ꝓuidit in cõiuratiõe ſaulis ⁊ ſuorū facta ꝯ̄ ipʒ dauid. Et fecit pſalmū tertiuʒ de ꝑſecutiõe chriſti: ꝓut ꝓuidit ꝑ ꝑſecutionem ſuā factā ꝑ abſalonē: vt patebit. Itē ꝯtēplādo promiſſionem ſibi factam .ij. Reg. vij. de rege filio ſuo: ⁊ ſucceſſione regni eterni fi-

Iſti ſui puidit in ſpū myſteriū incarnationis xpi de ſua generatiõe:de quo fecit pſalmuꝫ. lxxxviij.ꝛ.cxxxj.ꝛ plures alios.Jtē cõtēplādo totā deſcriptionē tēpli ſibi traditā a ſpiritu ſancto:intellexit ꝛ puidit totū myſterium incarnatiõis ꝛ paſſiõis ꝛ reſurrectiõis xpi: ꝛ oēs pſperitates ꝛ aduerſitates eccl'ie.Et preuidit modos quibꝰ hodie deꝰ colitur ecclia.Et iõ fecit oēs pſalmos alleluyaticos. et ſic dauid i ſupradictꝫ qtuor obiectis puidit omnia myſteria chriſti ꝛ eccleſie:de quibus fecit.cl.pſalmos aſſumēdo parabolas ꝛ propoſitiões ex ſupradictis qtuor obiectis.Sꝫ adhuc Joſephꝰ ꝛ Rabbi Salomõ addit quītū obiectū in q dauid puidebat futura.ſ.per huryꝫ ꝛ thummyꝫ:ideſt per imagines ꝛ doctrinas.nā ſicut legit Exodi.xxviij.in rõnali

Nota ſummi ſacerdotis erāt cõſuti ꝛ impreſſi duodecim lapides pcioſi:ſcꝫ ſex in quolibet humero:ꝛ in frõte mitre erat affixa lamina aurea in qua erat ſcriptū nomen dei tetragrāmatõ:qđ lucebat ꝛ iprimebat imaginē illaꝝ literarū in illis duodeciꝫ lapidibꝰ:ideo dū filij iſrael volebant preſcire futurā pſperitatem ꝛ victoriā.ornabatur ſacerdos ad ſacrificiuꝫ cum humerali ꝛ ephot ꝛ mitra.Et ſi bellum erat eis proſperum:tunc lucebat nomē dei tetragrammatõ:ꝛ apparebat eiꝰ imago in duodecim lapidibꝰ:ꝛ ſic cuꝫ fiducia procedebant ad prelium.Si aūt fortuna ꝛ victoria erat aduerſa nullo modo lucebat illud nomen in lapidibus humeralis:ꝛ ſic deſiſtebant ire ad bellum.Et ideo rõnale iudicij erat colligatū cum humerali in quo ponebatur doctrina ꝛ veritas:vt pꝫ Exod. xxviij.Et dicebat rõnale iudicij:eo qđ ſummus ſacerdos in eo iudicabat de futuris:et docebat veritatem de cõſultis inquātū fulgebat nomē dei in illis lapidibꝰ:qđ qdē iudiciū appellāt thalmudiſte huryꝫ ꝛ thummym.i.doctrinā ꝛ veritatē:imo in textu hebraice dicit hurym ꝛ thummym.de quo myſterio legitur.j.Reg.xxiij.ꝙ qñ dauid voluit ſcire an ciues ceile tradere vellent ipſum in manus ſaul dixit ad abiathar.Applica ephot:id eſt ornate ornamentis ſacerdotalibus vt videamꝰ ſi viri ceile tradēt me in manus ſaul.Et facta orõne rñdit dñs.tradent te ſup.qđ nihil aliud fuit:niſi ꝙ tūc non apparuit imago nois dñi in lapidibꝰ:ſicut añ appuerat qñ ꝯſuluit dñm de futura victoria ꝯ philiſteos:vt pꝫ eodē.c.xxiij.Per illud pfecto myſteriū nois dñi lucētis in illis xij.lapidibꝰ puiderat dđ qliter xp̄s q eſt nomē dñi debebat lucere ꝛ iprimere ſapiētiaꝫ ſuā in.xij.aplis q debebāt annūciare veritatē ꝛ doctrinā euāgelicā p vniuerſum mūdū:de q fecit plres pſalmos.¶Ex ſupradictis pꝫ qliter dauid fuit verus pphēta et excellētior ceteris:ꝛ pꝫ modus prophetandi ꝛ excellentior prophetie eiuſdem.

¶Quātū ad quartum articulū in quo reſtat vidēdū an moyſes fuerit maior pphēta ꝙ dauid an ecōtra:eſt aduertēdū ꝙ cā qre iudei tenēt ꝙ moyſes eſt maior pphēta ꝙ dđ eſt:quia moyſes fecit multa miracula:ꝛ dđ nullū.Et cā qre multi catholici aſſerūt idē ē q dicūt ꝙ moyſes vidit deū p eſſentiā:ꝛ dđ nõ.Et iõ eſt pmo vidēdū an moyſes viderit deū p eſſentiā.Scđo dato ꝙ moyſes viderit deū p eſſentiā:ꝛ fecerit miracula:ꝛ dđ non: an pp hoc moyſes dicat maior pphēta quā dđ. — *T ſi moiſes fuerit maior pheta ꝙ dauid.*

¶Ad pmū ē aduertēdū ꝙ vſqꝫ ad pñtē diē nullꝰ doctor iudeoꝝ auſus ē ꝯcedere ꝙ moyſes viderit deū p eſſētiā.Uñ rabbi Abenazra i epl'a ad iudeos africanos nitit pbare p textū ſacre ſcripture ꝙ moyſes nõ vidit deū p eſſentiā.hoc idē pbat Rabbi moyſes de egypto i ſuo lumie dubioꝝ pte ſcđa. ꝛ ābo iſti mouent pp hoc ꝙ deꝰ rñdit moyſi Exod.xxxiij.nõ poteris videre faciē meā:nõ eñ videbit me hõ ꝛ viuet.Uñ ibidem pꝫ ꝙ abſolute deꝰ negauit moyſi viſionē ſue eēntie.Sꝫ dicit Rabbi moyſes ꝙ deꝰ bñ ꝯceſſit moyſi notitiā oīm creaturaꝝ:cuꝫ dicit ipſi. Ego oñdā tibi eē bonū.i.naturā ꝛ pncipium oīꝫ creaturaꝝ:qꝛ oīa q fecit deꝰ erant valde bõa fꝫ naturas ſuas.Geñ.j.hoc idem pbat btūs Aug.ij.de trini.c.xvij.ꝛ.xviij.vbi diſputat hāc mā ꝫ. — *V. Not. ſi moyſes viderit deum. X*

¶Uñ volēs ꝯcordari illa duo q videt adiuicē ꝯdicere.nā pmo dr ꝙ moyſes loqbat deo:ꝛ deꝰ moyſi facie ad faciē:ſicut ſolet loq amicꝰ ad amicū.Et poſtea i eodē.c.xxxiij.qñ moyſes petebat vt deꝰ oñderet ſibi faciē ꝛ gl'iā ſuā:rñdit deꝰ.faciē meā videre nõ poterꝫ ꝛc.Jſta duo q videt ꝯdicere cõcordat aug.diſtiguēdo de facie dei:qꝛ ibi facies dei ſumit equoce.nā pmo qñ dr ꝙ deꝰ loqbat moyſi facie ad faciē:ibi p faciē dei itelligit ille āgelꝰ p quē deꝰ loqbat familiar ipi moyſi: ꝛ p quē notificabat ipi volūtatē ꝛ ſecreta ſua Nā i ſcptura p faciē notitia deſignat fꝫ Grego.ſup Eze.Uñ qꝛ oēs āgeli ſūt nūcij ꝛ miniſtri dei:iđ ſic gabriel dr fortitudo dei:eo qđ annūciauit fortitudinē dei ipi Danieli.ꝛ Raphael dr medicina dei:eo ꝙ tulit medicinā ipi Thobie:ita ille āgelꝰ q familiarit notificabat ſecreta dei ipi moyſi:dicebat facies dei:ꝛ ſic deꝰ dicebat loq facie ad faciē ipſi moyſi p ipm angelū.Et ita apl's ad Hebr.j. di.ꝙ lex data eſt Moyſi p angelos.Et btūs Stephanꝰ Act.vij.dicit ꝙ angelꝰ dei loquebat moyſi p ſubſtātiā mediā.ꝛ hoc idem dicit Rabbi moyſes ꝛ oēs hebrei.Sed poſtea qñ deꝰ dixit moyſi in eo.c.faciē meā videre non poteris.tūc ibi p faciē intelligit ipa di- — *Facies dei multiplex*

uina eſſentia in ſua gloria:cui⁹ viſio fuit ne gata ipi moyſi:vt ibi inquit Aug.Et ne dter minat Aug.ibidē ſcz.ij.d trini.c.xviij.q moy ſes nō vidit deū p eſſentiā.Sz qd dicēdū eſt ad eūdē Aug.q.xij.ſup Gen.ad literā z in li bello d vidēdo deū ad paulinā.p lōgā diſpu tationē vr dterminare q moyſes z etiā pau l⁹ vidit deū p eſſentiā.Et mouet Aug.p h q de⁹ dixit d moyſe Numeri.xij.Palā loquar ei:z nō p enigmata z figuras videt deū.z ſic dicit Aug.q vidit deū in eēntia ſua.Ex qb⁹ videt Aug.ɔdicere ſibiipſi.Ad h aūt dicūt qdā q Aug.in lib.ſup Gen.z ad paulinā nō loquit dterminatiue d iſta materia:ſz diſpu tatiue.ſz in.ij.d trini.loquit dterminatiue q moyſes nō vidit deū p eēntiā.Sz hoc nō vr ſatiſfacere:naz ibi ſup Gen.manifeſte pbat Aug.q nō ſolū moyſes doctor iudeoꝝ:ſz nec etiā paul⁹ doctor xpianoꝝ vidit deū p eſſen tiā:z iō ne tāt⁹ doctor videat manere in con tradictiōe:ē dicēdū q ſicut Exo.xxxiij.equo cat d facie dei:ita Aug.equocat de viſiōe di uine eſſentie. ¶ Nam d diuina eſſentia du plex viſio pōt hēri ſm q deus duob⁹ modis pōt oſtēdere ſuā eſſentiā.vno mō a priori p lumē glorie btificū ſm q beati pmo p lumē glorie vidēt diuinā eſſentiā viſione matuti na.Et exinde vidēt i vbo idealr oia creata: qꝛ oia apparent in illo vbo diuino tāq in ar te z ſua cauſa:z ſic vidēt beati qlr de⁹ eſt pn cipiū oim i gñe cauſe formalis z efficiētis z finalis:z talis viſio pcedēs a deo ad creatu ras dr eſſentialr eſſentialis.Aliā viſionem pōt de⁹ cōicare alicui de ſua eſſentia a poſte riori pcedēdo:puta a creaturis vſq ad diui nā eſſentiā incluſiue.Exēpli grā.nam pūct⁹ exñs in medio circuli iuiſibilis eſt de ſe ocu lo corpali:ſz ſi trahant linee a pūcto cētrico ad circūferētiā:tunc ille pūct⁹ fiet viſibilis inquātū eſt principiū oim illaꝝ linearuz.Et ſic ocul⁹ p lineā venit ad viſionē pūcti iquā tū eſt pncipiū ei⁹.Ita pariter eſt dicēduz de ſole q eſt oculo nſo qſi iuiſibilis propter ſui excellētiā:ſed ſequēdo radios ei⁹ puenim⁹ ad viſionē ei⁹ inquantū eſt fons z pncipiuz oim radiorū.Ita ergo pariter cuz oēs crea ture emanēt a verbo diuino ſicut radij z lu mē a ſole z ſicut linee a pūcto cētrico:vt in qt Diony.iō deus pōt cōicare alicui viatori eleuādo ei⁹ intellectū p lumen ſupnaturale vt pcedēdo p creaturas pueniat vſq ad vi ſionē realē diuine eſſentie:inqtū ad ea oēs creature emanāt realiter ſicut lumē a ſole nam ſicut linea emanat realiter a puncto abſq hoc q cōponat ex pūctis:z radij ema nāt realiter a ſole abſq hoc q trahāt de ei⁹ ſubſtātia:ita creature realr emanāt a vbo abſq hoc q ſint de ei⁹ ſubſtātia:nā ſicut ſol cōicat ſuā ſilr.tudinē per totū diaphanū non cōicādo ſubſtātiā:ita de⁹ cōicat ſilitudines ſuaꝝ pfectionū z ideaꝝ creaturis abſq cōi catiōe ſue ſubſtātie:vt clari⁹ videbit.de⁹ er go iſto mō potuit cōicare ipi moyſi realē vi ſionē ſue eſſentie a poſteriori iquātū ē pnci piū z fons oim creaturaꝝ:z iquātū ex tpe p creationē ab eo pcedūt z emanāt.q qdē vi ſio lz dicat eſſentialis iquatū attingit diui nā eſſentiā p illapſuz z lumē ſupnaturale:z p raptū ab oib⁹ ſenſib⁹ p modū terminātis: tñ nō dicet eſſentialr eſſentialis:ſicut illa vi ſio btifica z glorioſa quā bti hñt p modū mo dū mouētis p lumē glie a priori z p medū p manētis.Sz talis viſio fuit etiā multū iferi or viſiōe quā habuit paul⁹ i raptu:vt pate bit ps.lxvij. ¶ Sz q fuerit qſi neceſſarium moyſen aſſecutū fuiſſe talē viſionez diuine eſſentie pōt pbabilr deduci.nā de⁹ cōicauit cuicūq pphete donū pphetie z ſciētiā z vir tutē ſz exigētiā ſue legatiōis.Sz qꝛ tūc tot⁹ mūd⁹ laborabat i idolatria z cultu multoꝝ deoꝝ z i fedis ſupſtitiōib⁹:z tot⁹ mūd⁹ puta bat mūdū fuiſſe ab eterno:iō de⁹ miſit moy ſen ad docēdū z pdicādū vnuz tm ēē deum ſubſtātialr z eſſentialr:z ēē pncipiū oim re rū a q pceſſerūt ex tpe oia p creationem: et quō de⁹ oia gubernat ſm ſuā puidētiaz.Et miſit etiā illū ad educēdū illū pplm de illa captiuitate:z introducēdū ipm i terrā pmiſ ſiōis put pmiſſerat abrae:yſaac:z iacob:et vt doceret illū pplz colere vnū deum ſolum creatorē:z ſeparet ipz ab oi falſa ſupſtitiōe. ¶ Ad quā legationē pficiēdā tria erant ne ceſſaria ipi moyſi prio clara notitia eētia lis d ſuba.vni⁹ dei.ſcdo notitia emanatiōis creaturaꝝ ab vno pncipio.vt pdicaret vnū deū ſolū creatorē oiz reꝝ ēē colēdū z adorā dū:z oēz ſupſtitionē ēē falſaz.tertio erat ſibi neceſſaria vt⁹ faciēdi miracula:vt ppl's cre deret ipz a deo miſſuz:z pharao ex timore tā toꝝ miraculoꝝ z portētoꝝ dimittere pplz. Et h fuit cā qre de⁹ voluit cōicare moyſi viſi onē hui⁹ diuie eētie:z vtutē faciēdi miracu la:z modū creatiōis mūdi.hec aūt viſio nō fuit deū eēntialr eētialis:eo q nō fuit a prio ri p glīaz:ſz a poſteriori aſcēdēdo p creatu ras vſq ad attigētiā diuie eētie:z iō nō dr ſimplr eētialis:i q qdē viſiōe diuia eētia poti⁹ ſe hz p modū terminātz ad itellectū q p modū mouētz.Et h pōt hēri ex textu ibidē Exo.xxxiij.qñ de⁹ dixit moyſi.Ego oſtēdā ti bi oē bonū.i.vñ pcedūt oia bōa creata.Itez qñ dixit.poſteriora mea videbis:faciē autez meā nō videbis.i.oſtēdā tibi viſionē eētie a poſteriori p creaturas i.quātū emanāt ab v no pncipio:ſz nō oſtēdā tibi eētiā meā a pri ori.i.lumē glie:qlē viſionē habent bti.Et ſic

y Diuine eſſentie duplex viſio.

z Quō moyſes fuit dei legatus.

rōne hui⁹ viſiōis dr Nūeri.xij.q̄ moyſes vi
dit deū palā.nō per enigmata:nec per figu⸗
ras:ideſt vidit deū realr:nō per imaginari
as viſiones:ſicut Eſaias ⁊ hieremias:ſ; p⸗
uenit p creaturas vſq̄ ad diuinā eſſentiā; a
qua realr emanāt.Sed rōne prime viſionis
a priori eſſentialr eſſentialis p gloriā dicitur
Exodi.xxxiij.Faciē meā videre nō poteris.
ita ergo pariter Auguſtinus ſcdo de trini⸗
tate.capitu.xviij.aſſerit Moyſen nō vidiſſe
deū p eſſentiā:p viſionē a priori. ſed.xij.ſup
Geñ.⁊ ad paulinā aſſerit Moyſen deū vidiſ⸗
ſe p eſſentiā a poſteriori ſm exigentiā ſue le
gatiōis:quia moyſes nō habebat manifeſta
re mūdo gloriā beatoꝝ:ſ; eſſe tantu; vnum
creatorē ⁊ oīm cōſeruatorē ⁊ gubernatore;:
cui ſoli adoratio ⁊ cult⁹ latrie debebat̄.Et ſic
patet quō vidit deū p eſſentia;:⁊ quomodo
nō.⁊ quō fuit ipi neceſſaria virtus faciendi
miracula.Qñ autē moyſes vidit deum per
eſſentiā neſcit̄:ſed credit̄ q̄ in ſcdo aſceſu in
montē.Exo.xxxiij. ¶Sed nūc reſtat vidēdu;
vtrū dato p moyſes viderit deu; ſeu domi⸗
nū(idem enim eſt in hac re de⁹ et dñs)per
eſſentiā mō p̄dicto:⁊ habuerit virtutē faci⸗
endi miracula:an ipe ꝑpter hoc dicatur ma
ior ꝓpheta q̄ dauid. ¶Ad qd dicendum q̄
A iſta ſtant ſimul:ſc; q̄ Moyſes viderit deū p⸗
fectius q̄ dauid:⁊ habuerit virtutē faciendi
miracula:⁊ tñ q̄ dauid fuerit excellētior p⸗
pheta q̄ moiſes:q2 aliud eſt eſſe videntē et
aliud eſſe ꝓphetā:q2 omnis ꝓpheta eſt vi⸗
dens:ſed non econtrario.nam dictum eſt q̄
ꝓpheta proprie dictus eſt ille qui ex diuina
reuelatione dicit futura myſteria de xpo et
eccl'ia.vñ ſtat multu; bene q̄ moyſes vide⸗
rit diuinā eſſentiā eo mō quo dictum eſt:ta⸗
mē in tali viſiōe nō eſt neceſſe q̄ viderit fu⸗
tura myſteria de chriſto et eccl'ia:ſed tantu;
vidit ſubſtātialr et eſſentialr quō deus erat
vn⁹:⁊ quō oēs creature emanabāt ab eo tā⸗
q̄ a primo principio formali.Et ſic tantu; vi⸗
dit ea q̄ pertinebant ad ſuam legatione; Et
in tali viſiōe non eſt incōueniens q̄ moyſes
fuerit dignior q̄ dauid:q2 vt ſic moyſes non
dictus eſt ꝓpheta in illa viſione:ſed poſtea
moyſes p̄uidit multa futura de illo popu⸗
lo:⁊ etiā de chriſto p imaginarias viſiones
per doctrinā angelicā: vt patebit in expoſi⸗
tione illius cantici qd incipit.Cantem⁹ do⸗
mino.⁊ in illo altero:ſc; Audite celi q̄ loq̄r.
ſed in tali viſione ꝓphetica p̄uidit illa da⸗
uid ⁊ abundantius ⁊ diſtinctius q̄ moyſes
B ⁊ ceteri:vt dictū eſt. ¶Et ſic dauid dicitur
eximius et excellentiſſimus omnium pro⸗
phetarum ſm omnes catholicos:vt dictum
eſt.vnde ſicut Moyſi data eſt viſio ſm exi⸗
gētiā ſue legatiōis:ita pariter ipſi Dauid.

Nota q̄ moyſes fuerit maior ppheta q̄ Dauid.

nā articulus vnius dei ⁊ articulus creatio
nis erat iā creditus in pp'lo iſrael:ideo non
fuit neceſſe vt Dauid haberet viſionē de il⸗
lis ſicut habuit Moyſes: ſed q2 Dauid fuit
miſſus ad liberādū pp'lm iſrl' de manu phi⸗
liſtinoꝝ:⁊ ad ampliādū diuinū cultū:⁊ ad p̄
parādū ma; p téplo edificādo:que oīa erāt
figura corpis xpi ⁊ p̄ſentis eccl'ie. Et idō fuit
neceſſe vt ꝓphetice p̄uideret oīa myſteria
de xpo ⁊ eccl'ia figurata p illud téplū: ⁊ per
cerimonias diuini cult⁹:vt faceret pſalmos
appropriatos:in q̄bus p̄dicerent̄ ꝓphetice
diuina myſteria xpi:q2 fuit miſſus ad p̄dicē
dū ⁊ ꝓphetandū oīa myſteria nr̄e redēptio⸗
nis.Et idō fuit ſibi cōicatū excellētiſſimū lu⸗
mē ꝓpheticū ad interp̄tandū totā ſacrā ſcri
pturā ⁊ oīa geſta ſua:⁊ oēs ꝓuiſiōes:et de⸗
ſcriptionē tépli edificādi:vt d myſteriis xpi
⁊ eccl'ie in illis q̄tuor obiectis figuratis cō⸗
deret pſalmos:ſ; nō fuit neceſſe ipſum hr̄e
virtutē faciēdi miracula:q2 h̄ non exigebat
ſua legatio:ſ; q2 ſua legatio exigebat donu;
ꝓphetie ad interp̄tanda illa q̄tuor obiecta:
idō datū fuit ſibi donū ꝓphetie ſup oēs alios
ꝓphetas:p qd lumē ⁊ donū ꝓphetie ꝯfecit.
cl.pſalmos:q̄ ꝓphetice cātabant̄:in q̄b⁹ cla
re ⁊ diſtincte p̄dixit illa decē miſteria ⁊ decē
chordas pſalterij euāgelici.ſ.myſteriū tri⸗
nitatis:⁊ icarnatiōis:⁊ p̄dicatiōis:⁊ paſſio
nis:⁊ reſurrectiōis:⁊ aſcēſiōis xpi.Et in h̄
exceſſit ⁊ ſuperauit moyſen ⁊ oēs alios pro
phetas.Et idō ab oīb⁹ doctorib⁹ ⁊ a tota ec⸗
cl'ia p̄dicat̄ exim⁹ ꝓphetaꝝ. ¶Sed ꝯtra to⸗
tū fundamētū arguit̄ ⁊ videt̄ q̄ dauid nūq̄
fuit interpres.nā ſm hiero.ad.deſideriū in
ꝓlogo ſup pēthathencū.Aliud ē eſſe vatē et
aliud interp̄tē:na; ibi ſpūs futura p̄dicit:hic
aūt ſc; interpres verboꝝ copia erudit⁹ ea q̄
intelligit trāſfert:ſi dauid fuit ꝓpheta:ḡ nō
interp̄s. ¶Itē ſi dauid interp̄tat⁹ ē totā le⸗
gē ⁊ oīa geſta ſua ⁊ ꝓmiſſiōes ⁊ deſcriptio⸗
nē tépli ſibi traditā:ḡ nō fuerunt neceſſarij
apoſtoli ⁊ ſcti doctores ad interp̄tādas ſcri⸗ C
pturas veteris teſta. ¶Ad p̄mū eſt dicēdu;
q̄ duplex ē iterp̄tatio.vna dr̄ ex vna lingua
in aliā facta traductio:⁊ iſta dr̄ iterpretatio
linguaꝝ.altera dr̄ alicui⁹ obſcuri ⁊ enigma
tici ſermonis facta declaratio:⁊ iſta dr̄ iter⸗
p̄tatio ſermonū.Primo mō dicit hierony.q̄
aliud eſt eſſe iterpretē:⁊ aliud vatē:ſ; ſcdo
mō nō ſolū apl'i ⁊ doctores et oēs gloſſato⸗
res:ſ; etiā oēs ꝓphete dicunt̄ interp̄tes: eo
q2 intellexerūt ⁊ iterp̄tati ſunt i lumine pro⸗
phetico enigmaticas viſiōes ⁊ obſcura my
ſteria ſacre ſcripture.Et iſto mō etiam ange
li dicunt̄ interp̄tes inter deum ⁊ hoīes. xp̄s
dr̄ medi⁹ interp̄s inter deū patrē ⁊ eccl'iam:
q2 q̄cunq̄ audiuit a patre nota fecit nobis.

Dr̄ia inter vate; et iterptetē.

Iohā.xv. Et ſic angel⁹ gabriel interpretat⁹ eſt danieli myſteriū.lxx. hebdomadaruȝ. Et ſic nō ſolū dauid ſed etiā daniel vocat̄ interpres: eo q̄ īterp̄tat⁹ eſt v̄ba hiere. de.lxx. annis captiuitatȝ babylonice: etiā q̄ interp̄tatus eſt ſomnia Nabuchodonoſor ⁊ ipſi⁹ balthaſar: ⁊ ſomnia ſua ꝓpria: vt pȝ ꝑ totuȝ diſcurſū danielis. Et ſic ēt Uerg. in.vj. appellat ſibyllā vatē ⁊ interp̄tē: eo q̄ interp̄tabat̄ viſa apollinis: cuȝ dicit. Magnā cui mētem animūq; Deli⁹ inſpirat vates apitq; futura. Et ſic pȝ dauid fuiſſe interp̄tē ꝓpheticuȝ ſacre ſcripture.

D ¶ Ad ſcōm d̄r q̄ tā dauid et oēs ꝓphete q̄ apl̄i dicunt̄ iterp̄tes: ſȝ aliter ⁊ aliter: ⁊ altero ⁊ altero lūie: nā dauid ⁊ ꝓphete iterp̄tati ſunt ſcripturā ⁊ illas enigmaticas viſiōes ꝓphetice de futuro: ſȝ apl̄i ⁊ doctores iterp̄tati ſūt eaſdē eſſe iaȝ ī xp̄o cōpletas de p̄terito: ⁊ hoc in lumine euāgelico. Et idō interp̄tatio apl̄oꝝ ⁊ doctorū fuit multo ꝑfectior ⁊ diſtinctior ⁊ manifeſtior: q̄ fuit ſimul annūtiatio veritatis ⁊ interp̄tatio vt pȝ ꝑ totū diſcurſū euāgelicū ⁊ actuū apl̄orū. Ex ſupradictis pȝ dd̄ fuiſſe verū interp̄tē ⁊ eximiū ꝓphetaꝝ oīm. Et hec ſint dicta de tota q̄ōne in toto ſcdo tractatu itēta. Sed reſtat nūc r̄ndendū ad argumēta facta ī p̄ncipio q̄ōnis.

E ¶ Ad primuȝ qn̄ dicūt iudei q̄ Dauid nō eſt ꝓpheta: eo q̄ nō fuit miſſus a deo ad aliquē regē: nec ppl̄z: ſicut moyſes ⁊ ceteri ꝓphete. R̄ndet̄ q̄ hoc ē falſuȝ: imo fuit elect⁹ ⁊ miſſ⁹ a deo ad regēdū ⁊ liberādū ⁊ ampliādū illū ppl̄z ⁊ regnū ⁊ paſcendum ip̄m: vt pȝ p̄io Reg.xvj. ⁊.ij. Reg.v. cui dixit dn̄s. Tu paſces ppl̄m iſrael: ⁊ eris dux ſup iſrl̄. Itē.c.vij. Ego te tuli de paſcuis ſequētē gregeȝ vt eſſes dux ſuper ppl̄m meū iſrael. Itē miſit eū ad ampliādū ⁊ ordinādū diuinū cultū: ⁊ tradidit ei exēplar ⁊ deſcriptionē tēpli: ⁊ dedit ei lumē ꝓpheticū: vt intelligeret oīa q̄ erāt figurata in exēplari: vt ex illis myſteriis ꝓpheticis poſſet ꝯdere pſalmos.

C ¶ Ad ſcdȝ eſt dicēdū q̄ lȝ ꝓmiſſio eternitatis regni dauid fuerit p̄io reuelata ip̄i nathā vt ipſam manifeſtaret ipſi Dauid: tn̄ meli⁹ itellexit Dauid illā ꝓmiſſionē per ſucceſſū t̄pis in lumine ꝓphetico q̄ nathā: imo nathā intellexit in principio illā ꝓmiſſionē de regno t̄pali ⁊ de ſalomone: ſed Dauid in lumine ꝓphetico itellexit poſtea ip̄aȝ d̄ xp̄o ⁊ ei⁹ regno eterno. ¶ Ad tertiuȝ dicendū q̄ btūs hierony. ī ꝓlogo allegato recitat ſolū diuiſionē quā doctores hebreoꝝ ſui t̄pis fecerūt de ſacra ſcriptura. Et ſic ſm opinionē eoꝝ ponit dauid īter agiographa: ſed poſtea in oīb⁹ ſcriptis ſuis appellat dauid eximiuȝ ꝓphetā ſm opinioneȝ ſuā ⁊ totius eccl̄ie. ¶ Ad q̄rtū d̄r q̄ lȝ dauid non viderit deū ꝑ eſſentiam: nec fecerit miracula ſicut moyſes: tn̄ fuit maior ꝓph̄a inq̄ntū clari⁹ itellexit myſteria ſacre ſcripture ī lumie ꝓphetico q̄ moyſes: q̄ moyſes ī illa momētanea viſiōe nō fuit ꝓph̄a de futuro: ſȝ ſolū vidit vnitatē ſubalē vni⁹ dei ⁊ emanationē oīm creaturarū ab illo p̄ncipio: q̄ q̄dē viſio data fuit ſibi vt ſcriberet creationē mūdi et vnitatē vni⁹ dei cū certitudīe ad annūtiādū illi ppl̄o: ⁊ ꝑ eādē rōnē data eſt ſibi virt⁹ faciēdi miracula: vt pharao dimitteret illum ppl̄m: ⁊ ppl̄s crederet moyſen fuiſſe miſſū a deo: vt dictū eſt. vnde in his moyſes fuit maior q̄ dauid: vt dictū eſt. ſed hoc accidit ꝓphete q̄ faciat miracula: ⁊ videat deum ꝑ eſſentiā: ſȝ ꝓpriū cuiq; ꝓphete: vt p̄uideat futura myſteria de xp̄o ⁊ eccl̄ia in lumine prophetico: ⁊ in hoc dd̄ ſuperexceſſit moyſen ⁊ oēs ꝓph̄as: q̄ magis clare ⁊ diſticte p̄dixit myſteriū icarnatiōis ⁊ oīa myſteria nr̄e redēptionis q̄ moyſes ⁊ ceteri ꝓphete: intantū q̄ in q̄buſdā pſalmis magis videtur texere hiſtoriā q̄ ꝓphetiā: et magis videtur euāgeliſta q̄ ꝓpheta: vt patebit exponendo pſalmos. Et maxime in p̄s.xxj. ⁊.lxviij. ⁊ lxxj. Et hec de ſecundo tractatu.

¶ Tertius tractatus.

Quantū ad tertiū tractatū d̄ itelligētia ꝓphetie dauid erūt duo capitula. Nā in primo premittent̄ quedam principia ſine quib⁹ nulla ps ſacre ſcripture pōt intelligi. In ſcdo aſſignabūt̄ decē regl̄e q̄ magnā p̄tē cōferūt ad exponēdā totaȝ ſacrā ſcripturā vtriuſq; teſta. ¶ Quantū g̃ ad p̄mū eſt p̄io notādū q̄ poſtq̄ tota ſacra ſcriptura ve.te. d̄r ꝓpoſitio ſiue ꝓpoſitiōes que aperiunt̄ ī hoc li. ex q̄b⁹ inferunt̄ ꝯcluſiōes ꝓphetice de xp̄o ⁊ eccl̄ia: ⁊ etiā morales et anagogice: vt dictū eſt. Et q̄libet ſcientia hȝ ſua ꝓpria p̄ncipia q̄ dicunt̄ cōes animi ꝯceptiōes: ꝑ que p̄ncipia ꝓbant̄: ⁊ ad q̄ reducūtur oīa ꝓbata in illa ſcia: ⁊ in quoꝝ virtute elicinnt̄ oēs cōcluſiōes illi⁹ ſciētie: vt ptȝ.j. poſteriorū. Idō ī ſcia hui⁹ libri pſalmoꝝ ⁊ etiā in tota theologia viatoris: q̄ ē tota ſacra ſcriptura: ſūt aſſignāda aliq̄ formalia p̄ncipia ex q̄b⁹ depēdet tota notitia ⁊ ſciētia huius libri ⁊ toti⁹ ſcripture: eo q̄ tota ſacra ſcriptura ꝯtinet̄ ī hoc libro pſalmoꝝ: vt dictū ē: ⁊ magis patebit. Quib⁹ p̄ncipiis ignoratis ipoſſibile eſt itelligere ea q̄ cōtinent̄ ī hoc libro: ⁊ q̄b⁹ notis noſcunt̄ oīa ī hoc libro contēta: ⁊ idō dicunt̄ p̄ncipia itelligēdi ſacram ſcripturā. ¶ Itē ē iterū aduertendū q̄ ſicut in metaphiſica eſt vnū p̄ncipiū cōmuniſſimū oībus ſcientiis ⁊ vna maxima ꝓpoſitio

Not. de intelligētia propheſie dauid.

Not. bn̄ de p̄ncipio.

quā neceſſe eſt quēlibet docendū hr̄e.ſ.de quolibet eſſe vel non eē:vt pȝ.i.poſteroꝝ et iiij.meta. Ita ī tota theologia viatoris ē vnū cōmuniſſimū p̄ncipiū:qđ p̄ſupponit̄ in tota ſacra ſcrip.vtriuſq̧ te.ꝛ in q̄libet ei⁹ p̄te.ſ.q̄ tota ſacra ſcrip.vtriuſq̧ teſt.eſt ab ipſo deo tradita ꝛ reuelata:ꝛ ꝑ ip̄m ſctm̄ inſpirata:ꝛ iō nullo mō pōt mētiri. Hoc p̄mū p̄ncipium ꝓpōit btūs petr⁹ ī ſua canonica ſcđa.c.j.dicēs. Hoc p̄mū itelligētes q̄ oīs ꝓphetia ſcꝑture ꝓpria iterp̄tatiōe nō fit:nō eīm volūtate hūana allata eſt aliqn̄ ꝓphetia:ſȝ ſpūſctō inſpirati locuti ſūt ſcti dei hoīes. Hoc idem cōmuniſſimū p̄ncipiū magȝ declarat ap̄ls paul⁹ ad heb.in p̄ncipio p̄ſupponēs ipȝ tāq̄ p̄mū dicēs. Multipharie m̄ltiſq̧ modis olī loquēs de⁹ pr̄.b⁹ in ꝓphetis:nouiſſime dieb⁹ iſtis locut⁹ eſt nobis in filio:quē ꝯſtituit hr̄dē vniuerſoꝝ:ꝑ quē fecit ꝛ ſecula. In q̄b⁹ v̄bis aſſerit q̄ idē de⁹ q̄ locut⁹ eſt pr̄ib⁹ in ꝓphetis in ve.te.ille idē locut⁹ eſt nobis in filio ſiue ꝑ filiū in nouo te. Ex q̊ pȝ q̄ tota ſcriptura vtriuſq̧ teſt.eſt a deo tradita ꝛ reuelata:ꝛ ꝑ ꝯñs nō pōt mentiri nec falli. Et hoc eſt p̄mū p̄ncipiū ꝛ cōmuniſſima ꝓpoſitio:quā neceſſe eſt quēlibet fidelē ꝛ quēlibet docēdū habere ī tota theologia viatoris. Hoc idē p̄ncipiū p̄ſupponit Aug. ꝛ docet p̄ſupponēdū ī p̄mo de doctrīa xp̄i:enumerās oēs libros ſacri canonis:de q̄b⁹ nullū eſt dubiū eē nobis a deo traditos:q̄b⁹ oīmodam fidē dicit eſſe adhibēdā in p̄mis. Et in q̄bus q̄rit̄ v̄itas intemerata ꝛ incōcuſſa:et charitas dei ꝛ ꝓximi:ꝛ tota ſal⁹ nr̄a:ꝛ redēptio.

¶ Scđz p̄ncipiū eſt q̄ ī diuinis eſt vna ſubſtātia:ꝛ vnū eē:ꝛ vna eſſentia trib⁹ perſonis diuinis relatiuis cōīcata. Et ſic eſt vnus ſol⁹ de⁹ trin⁹ ī ꝑſonis:ꝛ vn⁹ ī ſubſtātia.ſ. pr̄ et fili⁹ ꝛ ſpiritusſanct⁹:q̄ m̄ltiplicatio ꝑſonaꝝ fit:qꝛ pr̄ ab eterno cōīcat filio totam ſubſtātiā:ꝛ eſſe ꝛ eſſētiā diuinā quā ip̄e hȝ.ꝛ hoc ꝑ eternā ḡnationē.ꝛ ābo eādē ſubſtātiā cōicāt ſpirituiſctō per ſpirationē. Et ſic manet vn⁹ ſol⁹ de⁹ ꝑ vnā ſubſtātiā ꝛ eſſentiā:ꝛ tres ꝑſone m̄ltiplicate per tres relatiōes ꝛ duas emanationes. Hoc p̄ncipiū docet Aug.p̄mo de doctrīa xp̄iana:oī docēdo in ſacra ſcriptura eſſe p̄ſupponendū. Vñ qꝛ arriani carebāt hoc p̄ncipio:iō inciderūt in nefandam blaſphemiaȝ legēdo ſacras ſcripturas:ſeparantes diuinas ꝑſonas in ſubſtantia:iō dicit Aug.iiij.de doctrina xp̄iana.q̄ neceſſe ē nobis p̄ſupponere fidē trinitatis ad intelligendas ſacras ſcripturas noui ac vete.teſt.

¶ Tertiū p̄ncipiū eſt q̄ verbū diuinū qđ eſt fili⁹ pr̄is ſcđa ꝑſona in trinitate aſſumpſit verā carnē hūanam ex v̄gine maria ſił cū aīa rōnali ibidē creata:ꝛ ꝑ ꝯſequēs aſſupſit verā hūanitatē in vnitate ſuppoſiti:in q̄ ꝓ nobis poſſet pati:ita q̄ xp̄s eſt ver⁹ de⁹ ꝛ hō ꝯſtās ex duab⁹ integris naturis ī vna ꝑſona. Et ſic de xp̄o verificant̄ q̄ ſunt dei et q̄ ſunt hoīs. Nam iſta eſt vera.iſte hō creauit mūdū. Et iſta.de⁹ paſſ⁹ eſt.demōſtrādo xp̄m. Et ſic eſt verū q̄ iſte hō dedit legē moyſi:et eduxit pp̄lm de egypto:vt pȝ ī cano.iude.c. vnico.ꝛ hoc rōne vnitatis ꝑſone:qꝛ eadē eſt ꝑſona.

¶ Quartū p̄ncipiū.q̄ ſicut v̄bū diuinū aſſumpſit illā carnē ꝛ hūanaȝ naturā in vnitate ꝑſōe vt ī illa pateret̄:q̄ q̄dē ꝑſona dr̄ vn⁹ xp̄s de⁹ ꝛ hō. Ita parit̄ ille xp̄s aſſūpſit ꝛ vniuit ꝛ deſpōſauit ſibi totā eccl'iaȝ ꝛ vnitatē fideliū ī vnitatē corꝑis myſtici vt ꝓ illa pateret̄:ita q̄ xp̄s ꝛ eccl'ia dr̄ vn⁹ hō myſtic⁹, ꝛ vn⁹ xp̄s myſtic⁹:cui⁹ caput eſt xp̄s ver⁹:et corp⁹ ſiue mēbra dr̄ tota eccl'ia fideliū:q̄ per fidē ꝛ baptiſmū eſt iſti capiti vnita ꝛ deſponſata:ꝛ ſic xp̄s dr̄ ſpōſus ꝛ caput eccl'ie. Vñ ē aduertēdū q̄ duo hoīes ſunt capita ꝛ principia tot⁹ ḡnis hūani:vnus.ſ.p̄m⁹ adā fuit cā oīs pctī ꝛ miſerie ꝛ oīs mali:ꝛ alter.ſ.xp̄s fuit cā oīs boni ꝛ oīs gr̄e. Nā ſicut ille ex illo pctō oēs interfecit:ꝛ venūdedit:ꝛ captiuitati ꝛ morti ꝛ miſerie ſubiecit.ita xp̄s ex ſuis meritis oēs a predictis malis liberauit. Itaq̧ ſicut p̄m⁹ hō fuit deſtructor ꝛ diſſipator tot⁹ ḡnis hūani ꝑ ſuū pctm̄ ꝛ inobediētiā:ita xp̄s ꝓpter ſuā obediētiā ꝛ meritū fuit liberator ꝛ redēptor ꝛ reſtaurator totius ḡnis hūani. Nec ab alio potuit gen⁹ hūanū liberari niſi a ſolo xp̄o mediatore dei ꝛ hoīȝ.

¶ Ite ſic xp̄s eſt caput tot⁹ eccl'ie ꝛ corꝑis myſtici:a q̄ formalr̄ deſcēdūt oīa ḡna gr̄aꝝ ꝛ meritoꝝ in oīa mēbra ſua:ita eſt ſubiectū penarū ꝛ punitiōis ꝛ iuſtificatiōis oīū nr̄oꝝ pctōꝝ:qꝛ dñs poſuit in eo iniq̄tates oīm noſtrū:ꝛ lāguores nr̄os ip̄e tulit ꝛ dolores noſtros ip̄e portauit:q̄ ad penā. Eſa.liij. inq̄uātū in eo fuerūt punita oīa pctā nr̄a:ꝛ in eo fuim⁹ oēs ꝛ conſepulti ꝛ crucifixi ꝛ mortui.ad Ro.vj. imo de⁹ pater fecit ip̄m xp̄m ꝓ nobis pctm̄.i.ſacrificiū ꝓ pctō.ij.ad Corin.v. ꝛ ſic pȝ q̄ xp̄s nō ſolū eſt caput nr̄m q̄ ad viuificāda ꝛ mouēda ſua mēbra ꝑ gr̄am ꝛ merita ſȝ eſt ſubiectū nr̄oꝝ oīū pctōꝝ.q̄ ad punitionē ꝛ penā ꝛ iuſtificationē. Et iſto mō xp̄s oīa pctā nr̄a dicit eē ſua in multis p̄is:ꝛ hoc q̄ ad penā:vt in ꝓcedēdo patebit. Nā non ſolū poſt pctm̄ ade:ſȝ ab eterno de⁹ pr̄ ꝓpoſuit nō ꝑ aliū:ſȝ ſolis meritis paſſionis ꝛ orane xp̄i filij ſui gen⁹ hūanū reſtaurari:vt qđ adā ꝑdidit:xp̄s recuperaret. Hāc ꝓpōneȝ ꝛ p̄ncipiū ꝓbat ap̄ls per totū diſcurſū ad Roma.vñ dicit q̄ oēs in adam peccauerunt et egent gr̄a dei:ꝛ q̄ non p̄t nobis a patre gr̄a prouenire niſi per xp̄ȝ:quē ꝓpoſuit propicia

Margin notes: nota q̄ño locut⁹ ē deus &c. — ſcđm. — Terciū. — quartum. — Not. — xp̄s caput nr̄m.

tiatorē p oib⁹ ꝛ mediatorē. Et pmᷓ ad co-
rīt9.xv.dꝛ ꝙ ſicut ī adā oēs moriunt:ita ꝛ in
xp̄o oēs viuificabunt. et ſic pctm̄ ade fuit cā
Quīn- aduēt⁹ xp̄i ī carnē. ¶ Quītū pncipiū eſt qđ
tum. xp̄s ē finis ꝛ buus legꝫ ad iuſtitiā oī credēti
ad Ro.x. Et p ꝯñs lex nihil alđ ē: niſi via in
xp̄z. Itē lex nihil aliud ē niſi ſignū veritatis
cō ꝯplēdē ī xp̄o: qꝛ tota lex ꝛ pphetia fuit ſignifi-
cata ī xp̄o: ꝛ p ꝯñs ſic xp̄s fuit finis: ita fuit veri-
tas legꝫ: qꝛ lex p moyſen data ē: grā āt ꝛ veri-
B taꝰ p xp̄z fcā ē. Jo.j. ¶ Ad cui⁹ itellectū eſt
notādū ꝫꝫ Aug. ī libello cur de⁹ hō. ꝙ poſtq̄
de⁹ decreuit a pncipio hominē pditū nō re-
dimere: nec liberare niſi p xp̄z filiū ſuū deū
ꝛ hoīez: idō ilico eiiciēs ipz ð illa tereſtri pa-
diſo: dedit ipī legē nature p quaz tēderet in
xp̄z redēptorē ſuū ð ꝟgine naſciturū. Et hoc
fecit de⁹: vt adā nō pꝑter iſtā tē miſeriaꝫ de-
ſparet: ſꝫ pp xp̄z ſibi ð ſua carne pmiſſuz: iā
ð ſuo ſinꝙ poſteritatis remedio de longinꝙ
gauderet. Et ſic ab adā ꝛ ſua poſteritate fi-
deliū ſp dñi ꝑſtolabat aduēt⁹: Vñ dicit ꝙ d⁹
adā ex eīne fecit pegrinū: mittēs ipz cū tota
ſua poſteritate ad xp̄m: vt ab eo redimeret.
Sꝫ iſta lex ꝯtinue accepit aliqñ pfectionez
ꝛ augmētū ad maiorē ei⁹ explicationē: vt pꝫ
Not. p totū diſcurſuz ve. te. Nā ī noe cepit q̄dā ſa-
qño crificia ꝛ pcepta. Et ī abraā circūſionē. Et in
tota moyſe pcepta moralia ꝛ cerimonialia ꝛ iu-
lex eſt dicialia. Ex q̄ pꝫ ꝙ lex vet⁹ nihil aliđ fuit ni-
ð xp̄o ſi via ī xp̄z tāq̄ ī terminū ꝛ finē ī q̄ pficit cur-
itelli- ſuz ꝛ offm̄ ſuū. ꝛ nihil aliđ fuit niſi ſignū ꝟi-
gēda: tatꝫ ꝯplete ī xp̄o. Itē ſcđo pꝫ ꝙ lex vet⁹ non
erat grā ſui: ſꝫ grā xp̄i futuri: cuius erat via.
Probat. nā via ꝛ curſ⁹ nō agit grā ſui: ſꝫ grā
termini ꝛ finis ad quē tēdit: qꝛ ſignū non eſt
grā ſui: ſꝫ grā ſignificate ꝟitatꝫ. Tertio ſeq̄-
tur ꝙ tota lex ꝛ q̄libet ps ſui ē pncipalr itel-
ligēda ꝛ gloſſanda ð xp̄o ꝛ eccl̄ia. Probat. qꝛ
tota lex ve. ꝛ q̄libet ps ſui erat ſignū ꝛ figu-
ra ꝛ pñūtiatio de xp̄o ꝛ eccl̄ia: vt inq̄t Aug.
ꝯ fauſtū. ꝛ li. de cathetizādis rudib⁹. g. pnci
palr ē itelligēda ð xp̄o ꝛ eccl̄ia cui⁹ erat via
ꝛ cui⁹ erat ſignū ꝛ figura ꝛ offm̄. Quarto ſeq̄t
ꝙ oēs pr̄es ꝛ fideles ve. te. tēdebāt ī xp̄z vt ī
eo accipēt repromiſſiōes: ꝛ p ꝯñs magis ſal
uati ſūt p fidē xp̄i q̄ p opa legꝫ: qꝛ nō exerce
bāt opa legꝫ niſi ptēdendo fidem xp̄i futuri.
Scđo ē notādū ꝙ ſicut de⁹ remiſit adam et
oēs fideles ve. te. ād xp̄z: vt ab eo redimerē-
tur ī pmo aduētu: ita xp̄s remiſit ſuos ad ſe
cūdū aduētū vt ab eodē glificarent. Nā ſi-
cut p pmū aduētū pmiſſa ē fidelib⁹ p xp̄m
redēptio: ita nobꝫ iā redēptꝫ pmiſſa eſt p ſcđm
dē xp̄z ī ſcđo aduētu glīa et btificatio. iā em̄
redēpti tēdim⁹ ī xp̄z vt glificemur: expecta-
m⁹ em̄ eū a nuptiis reuerſurū: vt pꝫ p totuz
diſcurſū euāgelicū. Ex q̄ pꝫ ꝙ vtraꝙ lex eſt

via ī xp̄z: ꝛ xp̄s ē finis vtriuſꝙ legꝫ. ſ. ve. teſt.
vt redēptor: ꝛ no. te. vt glificator ꝛ beatifica-
tor: ꝛ ſic vtraꝙ lex ē de xp̄o. Jō dicit caſſio-
dor⁹ ꝛ hugo. ꝙ xp̄s vt xp̄s eſt obiectū ꝛ ſub-
iectū tot⁹ nr̄e theologice ꝛ ſacre ſcripture.
Vn dicit Aug. ſup Joānē. ꝙ q̄ ī tota ſacra ſcri
ptura ꝛ in q̄libet ei⁹ pte nō intelligit xp̄z: ni
hil intelligit. ¶ Sextū pncipiū ē ꝙ xp̄s de⁹ Sex-
ꝛ hō nō ſolū eſt caput ꝛ ſponſus eccl̄ie ꝛ finis tum.
vtriuſꝙ legꝫ: ſꝫ etiā eſt mediator dei ꝛ hoim
j. thimo. ij. Et rō eſt. Nā poſtꝙ xp̄s ē mediu-
um iter deū ꝛ hoīes inq̄tum hō: opꝫ ē ꝙ ſit
mediator in oib⁹. Nā ſꝫ ī quātū de⁹ ſit equa-
lis pr̄i: tñ eſt minor ſcḋm humanitatē. Et ī quā-
tum hō ē maior ꝛ melior oī hoīe: tū rōne na-
turalis excellētie ꝛ vnionis ad ꝟbū: tū qꝛ in-
ter oēs mortuos liber ī natura ꝛ in pſona tū
qꝛ plen⁹ gratie ꝛ veritatis. Ex q̄ pꝫ ꝙ tenet
mediū iter deū ꝛ hoīes: ꝛ p ꝯñs in oib⁹ dꝫ eſ- Ꝟ
ſe medi⁹. ¶ Ad cui⁹ euidētiā eſt notandum xp̄s
ꝙ xp̄s ſeptē modis eſt mediator ꝛ mediū in- ſeptē
ter deū ꝛ hoīes. Nā primo medi⁹ eſt ppitiator mois
ꝛ itercēſſor ꝛ recōciliator iter nos ꝛ pr̄ez. ad dicit
Rom. iij. ꝛ. v. Scđo eſt medi⁹ fideiuſſor: qꝛ p me-
oib⁹ ſoluit pctm̄ ꝛ ſe obtulit hoſtiā deo pla- dia-
centē. ad Ro. xv. Tertio fuit medi⁹ iterpres: tor.
qꝛ nobis iterpretat⁹ eſt totā legē ꝛ prophe-
tas: ſicut pmiſſum fuerat moyſi deut. xviij.
Prophetā ſuſcitabo de medio fratrū tuorū
ſimilē tui: ꝛ ponā ꝟba mea ī ore ei⁹: loq̄tur
ad eos q̄cūꝙ dixero tibi. et hoc impleuit xp̄s
Mat. v. exponēdo legē. Itē Luc. xxiiij. Incipi-
ē a moyſe ꝛ pphetꝫ iterptabat duob⁹ diſcipu
lis oīa q̄ de ſeipſo ſcripta erāt. Vñ Joānes vi
dit apoc. v. librū ſcriptū int⁹ ꝛ foris: ꝛ ſigilla
tū ſeptē ſigillis quē nemo fuit dign⁹ apire:
nec ſoluere ſeptez ſignacula eius niſi ſolus
agn⁹ q̄ occiſus eſt: ille em̄ accepit librum de
dextra ſedētis: ꝛ ſoluit ſignacula eius: vt pꝫ
ibidē. ille etiā liber eſt liber legis ꝛ pphet-
rū ſcriptus foris ſcḋm ſenſum literalē: et ſcri-
pt⁹ int⁹ ſcḋm ſenſum ſpūalē ꝛ ppheticū: cōti-
nēs ſub ſeptē ſigillis ſeptez myſteria pfun-
diſſima de xp̄o ꝛ eccl̄ia. ſ. myſteriū incarna-
tiōis: ꝛ pdicatiōis: ꝛ paſſiōis: ꝛ reſurrectio-
nis: ꝛ ſpūſſancti miſſiōis: ꝛ gentiliuz cōuer-
ſiōis: ꝛ vltime glorificatiōis. Hec ſeptē my-
ſteria in lege veteri clauſa ſolus xp̄s nobis
reſerauit. Et ideo dꝛ Joā. xvij. Pater mani-
feſtaui nomen tuū hoib⁹. Item hui⁹ libri et
maxie libri pſalmorum in quo tota ſcriptu-
ra ꝯtinetur: ſolus chriſt⁹ hꝫ clauē dauid: q̄
aperit et nemo claudit: claudit ꝛ nemo ape-
rit. Apoc. iij. Ex quo pꝫ ꝙ ſolus xp̄s fuit ve-
rus iterpres legis inter nos ꝛ pr̄em. Quar-
to xp̄s dꝛ medius diſpēſator ꝛ pcurator et
diſtributor bonorum patris. Nam ipſe di-
ſtribuit nobis bona grāru̅ et ſacramento-

ſiū: ꝛ finaliter bona glorie: vt p3 Matth. xx.
Nā pater dicet xp̄o pcuratori et diſpēſatori
ſuo: voca operarios: ꝛ redde illis mercedes
de denario diurno. Quarto dr̄ medius ductor
qꝛ nemo venit ad prē3 niſi p xp̄m. Joh. xiiij.
nec pōt itroire ouile oniū niſi p xp̄m qui eſt
oſtiū ouilis. Joh. x. qꝛ q̄s pater ab eterno p̄ſ
deſtinauit: hos xp̄s ex tpe vocauit ꝛ iuſtifica
uit. ad Ro. viij. Sexto xp̄s ē medi⁹ iudex in
ter deū ꝛ hoie3. nā pr̄ nō iudicat quēq̄. ſ3 oē
iudiciū dedit filio xp̄o: qꝛ fili⁹ hois eſt. Joh.
v. Septimo xp̄s eſt medi⁹ btificator ꝛ glorifi
cator ꝛ rō eſt. Nā ſicut ē medi⁹ diſpēſator et
dator graꝝ: ita ē medi⁹ dator p̄mioꝝ. Jtē ſi
cut de⁹ p xp̄m vocauit ꝛ iuſtificauit q̄s ipſe
ab eterno p̄deſtinauit: ita op3 vt p chriſtum
iuſtificatos glificet: ꝛ btificet: ꝛ magnificet.
Ex qb⁹ oib⁹ p3 q xp̄s in oib⁹ eſt mediator
dei ꝛ hoim: qꝛ eſt medi⁹ interceſſor: ꝛ fideiuſ
ſor: ꝛ interp̄tator: ꝛ diſpēſator: ꝛ ductor: ꝛ iu
dex: ꝛ btificator: qd̄ ē ſextū gnāle p̄cipium:
qd̄ neceſſe eſt quēlibet docēdū hr̄e in theo
logia: ſine quo ſacra ſcriptura nullo mō pōt
itelligi. ¶ Septimū p̄ncipiū ē q ſicut xp̄s ē
I capnt ecclie ꝛ oim fideliū a quo deriuat̄ ois
virt⁹ ꝛ grā i oia mēbra ſua: ita diabol⁹ eſt ca
put ꝛ p̄ncipiū oiū maloꝝ ꝛ oiū ifideliū ꝛ ob
ſtinatoꝝ ꝛ pfidoꝝ hoim: ꝛ oēs infideles et
obſtinati ſunt mēbra diaboli: a quo puenit
eis p ſua ſnte ois iniq̄tas ꝛ malitia. Un̄ ſicut
ex xp̄o ꝛ ecclia fideliū ꝯſtituit̄ vnū corp⁹ my
ſticū tanq̄ ex capite ꝛ mēbris iuſtoru3: ita ex
diabolo ꝛ eccleſia ſiue ſynagoga ſathane et
obſtinatoꝝ cōponit̄ vnū corp⁹ diabolicū. Et
ſic q̄nq3 diabol⁹ dr̄ hō: Mat. xiij. inimic⁹ hō
hoc fecit ꝛ mal⁹ hō etiā dr̄ diabol⁹. Joh. vi.
vn⁹ veſtrū diabol⁹ eſt. qꝛ etiā cōicant̄ in eis
idiomata ſicut in corpore chriſti myſtico. Et
etiā mali homines dicuntur filii diaboli. Jo
an. viij. vos ex patre diabolo eſtis.

Secundum capitulum.

K Quantū ad ſecūdū capitulū
huius tertū tractat⁹ ē aduerten
dū q ſicut liber ſacre ſcripture
ve. te. dicit̄ p̄poſitio ſiue p̄poſi
tiōes ex q̄b⁹ eliciunt̄ ꝛ iferunt̄
cōcluſiōes euāgelice: vt dictū
eſt in primo tractatu. ita pariter dicitur li
ber ſcriptus intus et foris ſignatus ſeptem
ſigillis ſub q̄b⁹ latēt ꝛ claudunt̄ ſeptē p̄nci
palia myſteria euangelica noui teſti ſcripta
it⁹. i. ſub iſtis ſeptē ſigillis. ſ. myſteriū trinita
tis; icarnationis ꝛ p̄dicationis xp̄i: ꝛ paſſio
nis ꝛ reſurrectionis: et legis euangelice pu
blicationis: ꝛ vltimi iudicii et noſtre glorifi
catiōis. hec em̄ miſteria erāt ſigillata in ve.
te. ſub ſignis et figuris et vaticiniis in libro
legis ſcripto int⁹ ꝛ foris: ꝛ maxie latebāt in

xp̄s dicit liber ſcriptus.

libro pſalmoꝝ: i q̄ tota lex ꝛ p̄phete cōtinē
tur: quē librū nemo fuit dign⁹ apire nec ſol
uere ſeptē ſignacula ei⁹ niſi ſol⁹ xp̄s agn⁹ q̄
occiſus eſt: vt p3 apoc. v. eo q ipe ſol⁹ xp̄s h3
clauē dauid q̄ apit ꝛ nemo claudit: ꝛ claudit
ꝛ nemo apit. Apoc. ij. quā quidē clauem xp̄s
cōicauit apl'is ꝛ diſcipulis in die pētecoſtes
ꝯferēdo dona ſpūſſancti: ꝛ cōicauit btō etiā
Aug. ꝛ ceteris ſacris doctorib⁹ ad apienda
myſteria ſacre ſcripture. Et iō ſicut fuerunt
neceſſaria ſeptē p̄ncipia aſſignata i p̄io ca.
hui⁹ tractat⁹ ad pbādas p̄pōnes ſacre ſcri
pture veſt. te. ita pariter op3 aſſignari aliq̄s
claues ad apiēdū librū ſacre ſcripture ſcri
ptū int⁹ ꝛ foris: ꝛ ad ſoluēda ſeptē ſignacu
la ei⁹ ꝛ ad detegēda ſeptē myſteria euāgeli
ca in eo clauſa. Et iō thiconi⁹ donatiſta poſt
ei⁹ correctionē conat⁹ eſt ſignare ſeptē regu
las: quas claues vocauit ad apiendas oēs
ſcripturas. vt narrat aug. iij. d̄ doctrina xp̄i
ana. q̄s regulas correxit Aug. oſidēs i multis
deficere: ꝛ i multis ſupfluere. Et iō ex itētio
ne ꝛ doctrina Auguſtini i libris de doctrina
xp̄iana ꝛ i pleriſq3 locis aſſignabim⁹ decem
regulas: q̄ magnā ptē ꝯferēt ad itelligēdas
ſacras ſcripturas: ꝛ maxie myſteria clauſa
i libro pſalmoꝝ: quaꝝ prima erit d̄ pſona et
eſſentia. ſcda d̄ xp̄o deo ꝛ hoie. tertia de xp̄o
capite ꝛ ei⁹ cope myſtico. q̄rta d̄ natura et
grā. q̄nta d̄ ſpū ꝛ lrā. ſexta de ſenſib⁹ boꝝ i q̄
ſiūt. ſeptia de vnitate legis ꝛ corpis myſtici.
octaua de diabolo et eius corpore. nona de
ſpecie ꝛ gn̄e ſiue d̄ toto ꝛ parte. decima erit
de tropis ꝛ figuris grammaticalibus.

¶ Prima clauis.

Pria ergo regula eſt d̄ eſſen
tia ꝛ pſona. Nā cū de⁹ ſit tri L
n⁹ ꝛ vn⁹: vt dictū ē in ſcdo p̄n Not.
cipio. ꝛ vna pſona diſtinguat̄ de pſona
ab alia realr̄: vt iter ſe oppo ꝛ eſſē
nunt̄: ſ3 vt cōparant̄ ad diui tia di
nā eēntiā ſunt vna ſubſtātia ꝛ vn⁹ de⁹: ideo uina.
opa trinitatis ab extra ſunt idiuiſa: qꝛ tūc pſo
na nō agit vt relatiua pſona: ſ3 vt de⁹ et eſ
ſentia: Et ſic talia opa dicunt̄ eſſentialia: qꝛ
oēs tres pſone cōcurrūt puta ad creādu3 et
miſerēdū. S3 pſona cū agit ab itra cōpara
ta ad aliā tūc agit vt pſona: ꝛ tūc diſtiguit̄ ab
alia: vt gn̄are ꝯuenit ſoli p̄ri: ꝛ gn̄ari ſoli fi
lio: ꝛ ſpirare ꝯuenit vtriq3: ſpirari vero cōue
nit ſoli ſpūiſācto. Et ideo eſt valde attēden
dum in legendis ꝛ exponendis ſacris ſcri
pturis q̄ñ do eſt actus eſſentialis: et quan
do perſonalis. Unde q̄ñ dicitur in principio
G ĉn. Jn p̄ncipio creauit de⁹ celū ꝛ terrā. ly
de⁹ ſtat eſſentialiter: eo q creare ē act⁹ eſſen
tialis. Et ſic cōuenit toti trinitati inquantu3
deus. Jtē quando dicit̄ Exodi. iij. Ego ſum

de9 Abrã:de9 ysaac.ly de9 stat eẽntialr. Sʒ qñ dr psalmo.ij. Dñs dixit ad me fili9 me9 es tu:ego hodie genui te ly de9 stat psonalr:qr p psona pr̃is tm̃:eo q dicere ꝛ gñare ẽ act9 psonalis ꝛ notio ipsi9 pr̃is. Et ly ad me:stat p psona filij ad quã loqr pr̃. Nã patrẽ dicẽ re ad filiũ:fili9 me9 es tu ꝛc.nihil aliđ ẽ nisi patrẽ dicẽdo filiũ gñare:vt magr ibidẽ pate bit:ꝛ per eãdẽ rõnẽ ps.cix.cũ dr. Dixit dñs dño meo.ly dñs stat p psona pr̃is:ꝛ ly dño p psona filij:qr opa trinitatʒ sũt diuisa ab in tra. Itẽ p eãdẽ rõnẽ cũ dr ps.xliiij.sedes tua de9 in seculũ scl̃i.ly de9 stat p psona filij pro pter illđ q seqr.ppterea vnxit te de9 de9 tu9. Nã ly de9 pmo memorat9 ẽ vocatiui casus: ꝛ ponir p psona filij q est vnct9:ꝛ ly deus in scđo loco ponir p psona pr̃is q est vngẽs fi liũ:ꝛ sic memorar de9 pr̃ vngẽs:ꝛ de9 filius vnct9:ꝛ ip̃a vnctio q est sp̃s sanct9 ab vtroq pcedẽs:q̃si dicat. O de9 fili ppterea de9 pr̃ tu9 vnxit te i eternũ.ex q ptʒ q ly de9 vtros bicq stat psonalr ꝛ nõ eẽntialr. Itẽ Esaie.xlv iij.cũ dr.et nũc dñs de9 me9 misit me ꝛ sp̃us ei9.ly dñs misit stat p psona pr̃is:ꝛ ly me p psona filij:ly sp̃us ei9 p psona sp̃us sctĩ.ꝛ sic exprimir totũ mysteriũ psonarꝫ diuinarꝫ. Itẽ zach.ij.cũ dr. Exulta filia syon:qr ecce ego veniam:ꝛ habitabo in medio tui:ꝛ tunc co gnosces q dñs misit me vt pdicarem tibi.ly dñs stat psonalr p psona pr̃is mittẽtis.ꝛ ly me p psona filij missi:ꝛ sic in plerisq locis sacre scripture exprimir mysteriũ diuinarũ personarꝫ. Sʒ iudei ceci ꝛ obstinati ignorã tes ꝛ nõ psupponẽtes supradictũ scđm pnci piũ:pcipitanr in diuersas ꝛ varias ꝛ falsas expositiones. Itẽ arriani ignorantes supra dictũ pncipiũ diuiserunt substantiã diuina rum personarũ:ꝛ ideo fidelis ꝛ prudens le ctor attendat tales locutiones quando sunt essentiales ꝛ quando personales.

Secunda clauis.

Mo Quõ xp̃s ẽ de9 et hõ.

Scđa regula est de christo deo ꝛ hoie siue de forma dei ꝛ forma serui i christo. Unde cũ christ9 sit ver9 de9 ꝛ homo:scʒ de9 iquãtũ hʒ naturã ꝛ formã dei:ꝛ homo inquãtũ hʒ naturã siue formam hois in eadẽ psona:ideo cõicanr in eo idio mata:vt dictũ est in tertio ꝛ quarto pncipio: ꝛ iđ debet aduertere fidelis lector qñ xp̃s lo quir in forma dei:ꝛ quando in forma homi nis:ꝛ quãdo fit de eo locutio inquatum est homo:siue inquantũ de9. Naʒ multa verifi canr de ip̃o inquãtũ homo tm̃:vt ibi.in ma nus tuas dñe cõmẽdo spiritũ meũ. Itẽ ibi. resuscita me:ꝛ retribuam eis.psal.xl. Et sic vtrobiq loquir xp̃s in forma fui ꝛ inquãtũ hõ. Sʒ qñq loqr i forma dei ꝛ iquãtũ de9:vt ibi. Clarifica me pr̃ ea claritate quã habui añq mũd9 fieret.io.xvij. Itẽ ibi. Exiui a pr̃e ꝛ veni in mũdũ. Jo.xiiij. Itẽ ibi. Añq abraã fieret ego sũ Jo.viij. Itẽ m̃lta v̓ificãr đ xp̃o rõne vtriusq natur̃:vt ibi. Oia subiecisti sub pedib9 ei9 psalmo.viij. Itẽ ibi. Sede a dextris meis.ps.cix. Uñ oẽs tres modos ɔprehẽdit apl̃s ad phi.ij. Nã cũ dt hoc eni sentite i vo bis q ꝛ i xp̃o iesu:q cũ i forma dei esset:non rapinã arbitrat9 est esse se eq̃lẽ deo.h verifi car de xp̃o vt de9. Sʒ postea cũ subdit. Hũi liauit seip̃ʒ obediẽs vsq ad mortẽ:ppter q de9 exaltauit illũ.h v̓ificar de xp̃o iq̃tũ hõ: qr inq̃tũ hõ se hũiliauit vsq ad mortẽ:ꝛ iq̃ tũ hõ sucitauit pr̃:ꝛ exultauit illũ. Sʒ tot illđ q seqr. Dedit illi nomẽ q est sup oẽ no mẽ:vt in noie iesu oẽ genu flectar v̓ificar de xp̃o rõe vtriusq:qr iq̃tũ de9 ꝛ hõ hʒ vt e dñiũ ꝛ pncipatũ:ꝛ sic adorar ꝛ gl̃ificar hũanitas cũ diuinitate vna latrie adoratiõe:qr vna ẽ psona in duab9 naturis ꝛ eʒ. Et sic pruden ter aduertat lector tales locutiões in sacra scriptura qñ fiunt:ꝛ v̓ificãr de xp̃o in forma serui. Uñ arri9 ignorãs hoc pncipiũ ꝛ hanc regulã:fuit turbat9 ꝛ decept9 in illa locutio ne xp̃i qñ dixit.vado ad pr̃em:qr pr̃ maior me est. Jo.xiiij. Et sic asseruit arrius q xp̃s nõ erat cõsubstãtialis pr̃i:vñ nesciuit distin guere quõ fili9 est eq̃lis pr̃i scđm diuinitatẽ:ꝛ minor pr̃e scđm humanitatẽ. Et quõ filius lo q̃bar ibi in forma serui:ꝛ inquãtuʒ hõ:ꝛ nõ inquãtum deus:ideo aduertat lector. Nota.

Tertia clauis.

De xp̃o capite et eius corpore mystico.

Tertia regl̃a est de xp̃o my stico.s.đ xp̃o capite ꝛ ei9 corpe q ẽ ecclia:quã xp̃s sibi vnuit p fidẽ i vnitate mystica:vt di tũ ẽ i.iiij.pnci.vñ tãta ẽ vnio xp̃i ad suã ecclĩã q sibi vnuit p fidẽ ꝛ charitatẽ:q totalr voluit p charita tẽ trãsformari i sua mẽbra i tm̃ q cõicãr idio mata. Uñ xp̃s qñq se nolat pctõrẽ:ꝛ pctã mẽ brorꝫ dt eẽ sua:nõ q ip̃e fuit formalr pctõr q̃ tũ ad culpã:sʒ quãtũ ad penã:qr p suis mẽ bris pctõribus pati voluit:ꝛ voluit i se assu mere penã pctõrꝫ mẽbrorũ suorꝫ:ꝛ sic pctã mẽbrorꝫ suorꝫ dt eẽ sua:ñ q ad culpã:sʒ q ad penã quã p eis voluit pati:vt membra sua a morte ꝛ pena ppetua liberaret. Et sic est ad uertẽdũ quõ fiãt tales locutiões i sacra scri ptura.vñ apl̃s paulus ꝛ aug.appellãt vnuʒ xp̃m mysticũ totũ aggregatũ ex ip̃o capite ꝛ tota societate fideliũ mẽbrorꝫ. Et sic in toto isto corpe siue xp̃o mystico assignantur tres nature.s.vna diuina ꝛ etña:alia hũana pso nalr verbo ex tpe vnita:ꝛ altera peccatrix N

et corrupta in adā q̄ eſt xp̄o capiti myſtice vnita: q̄uidē lȝ nō ſit altera ſ3 ſpē3 ab hūanitate xp̄i: tn̄ ē altera ſ3 ꝯditionē: q2 iſta libera ⁊ imunis ab oī pctō nō ex ope adā traducta: illa aūt i adā corrupta ⁊ ſauciata. ¶ Et idō eſt aduertēdū ꝙ q̄nq3 tot⁹ xp̄s myſtic⁹ inducit̄ ad loquēdū in pſalmis. Sȝ q̄nq3 loq̄t rōne nature diuine q̄ eſt i capite: vt ibi. dn̄s dixit ad me fili⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te. Et q̄nq3 loq̄t rōne hūane nature libere ⁊ pſonalr̄ aſſumpte: vt ibi. dn̄e nō eſt exaltatū cor meū. ⁊ ibi. i capite libri ſcriptū eſt de me: vt faciā volūtatē tuā. ⁊ ibi vide ſi via iniq̄tatis i me eſt. q2 tales locutiōes nō pnt verificari, niſi de xp̄o ꝟo ꝓ hūanitate pſonali aſſumpta ſine macula ⁊ ſine pctō: de q̄ dr̄ ſol⁹ iter mortuos liber. Sȝ q̄nq3 loq̄t xp̄s i pſona mēbroꝝ ſuoꝝ ⁊ rōne nature corrupte i mēbris myſtice ſibi vnitas: vt ibi lōge a ſalute mea ꝟba delictoꝝ meoꝝ: ⁊ ibi nō eſt ſanitas i carne mea a facie peccatoꝝ meoꝝ. ⁊ ibi delicta mea a te nō ſunt abſcōdita. q̄ q̄dē pctā dixit xp̄s eē ſua: nō q̄ ad culpā: ſȝ q̄ ad penā. Igit̄ xp̄s caput nō ibi loq̄t i pſona ſui: nec ꝓ nā pſonalr̄ aſſumpta: ſȝ in pſona mēbroꝝ ⁊ ꝓ natura eoꝝ corrupta. Que q̄dē membra aſſumpſit chriſt⁹ in vnitate myſtica ꝑ fidem ⁊ charitatē: vt dictum eſt. Idō talis charitas cogit ſic loq̄ xp̄m ꝓ membris ſuis. Idō prudēter aduertat fidelis lector tales locutiones in tota ſcriptura: maxīe in libro pſalmorum vbi magis frequētant̄. Vn̄ q2 ceci ⁊ obſtinati iudei ignorāt hoc p̄ncipiū ⁊ hāc regulam idō incidūt i p̄cipitia irremediabilia. Nā qui hoc p̄ncipio caret: i poſſibile eſt vt poſſit attingere intelligentiam libri pſalmorum.

ꝓ Not. d corruptione: et grā.

¶ Quarta clauis.

QUarta regula eſt de natura ⁊ gratia. Nam dictū eſt in q̄nto p̄ncipio: ꝙ tota natura humana fuit corrupta in adam: ſicut ꝓbat Aug. in lib. de natura ⁊ gratia. ⁊ de perfectione iuſtitie hominis. ⁊ hyponoſticoꝝ per eēs quatuor reſponſionis. ⁊ in oībus libris quos fecit contra pelagianos: in quibus diſputat ⁊ ꝓbat ꝙ taliter fuit tota natura humana ſiue caro in adam corrupta ſauciata fomite peccati: quod nullus homo ex tali natura vitiata a primis parentibus ꝑ libidinoſam gn̄ationem traducta poteſt vitare pctm̄: nec pōt facere bonū: nec implere diuina precepta: niſi talis natura ſic corrupta per grām chriſti ſanet̄. Vn̄ dicit ibi: ⁊ in homil. de publicano ⁊ phariſeo. ꝙ nullū eſt pctm̄ qd̄ fecit hō qd̄ nō faciat alter hō: niſi iuuet̄ a deo a quo factus eſt hō. hoc idem dicit lib. de nuptijs hoc eſt fundamentū ſumit aug. ab ap̄lo ad Ro. vij. vbi dr̄ ap̄ls. Inuenio legem i mēbris meis repugnātē legi mētis mee: ⁊ ꝙ nolo hō facio ⁊c. q̄s me liberabit a corpe mortis huius? ¶ Et rūdet dr̄. grā xp̄i. ⁊ ſic dr̄ ap̄ls qd̄ nos ꝑcipam⁹ duos hoīes. ſ. p̄mū adā ⁊ xp̄3 q2 illo traxim⁹ naturā corruptā ⁊ oē malū ⁊ pctm̄: ⁊ a ſolo xp̄o oē3 grā3. Vn̄ dr̄ ap̄ls. i. ad corint. xv. Sicut i adā oēs moriūt: ita ⁊ i xp̄o oēs viuificabūt̄. et idō dr̄ aug. i locis ſupra allegatis ꝙ aliter ē loq̄ndū de nā hūana corrupta i adā: derelicta i ſeipā: ⁊ aliē ē loq̄ndū de eadē hūana nā ꝓut eſt adiuta ꝑ grā3 xp̄i i q̄lib3 hoīe. Nā null⁹ hō derelict⁹ i ſua natura corrupta ſine grā xp̄i pōt vitare pctm̄ nec facere bonū: niſi iuuet̄ ꝑ grā3 xp̄i: ꝙ ſi ē itelligēdū abſolute ⁊ p̄ciſe de grā gratū faciēte. Nā mlt̄otiēs aliq̄s pctōr exiſtēs i vno pctō. i. i adulterio vl̄ ſimplici fornicatiōe: vitat aliqd̄ pctm̄. ſ. homicidiū aut furtū: ⁊ nō h3 grā3 gratificātē3: ſ3 hō nō pōt facere ſine aliq̄ grā ſpecialr̄ gratis data: vt i ſuis locis dicet̄. Et idō dr̄ aug. ꝙ aliq̄ ꝓpōnes ſiue locutiōes ꝟificāt̄ i ſacra ſcriptura de hoīe ſ3 naturā corruptā: q̄ nō ſūt ꝟe de pſona adiuta ꝑ grā3 xp̄i. Nā illa ē ꝟa ſ3 ꝓpͥm. Oēs dclinauerūt: inutiles facti ſūt: nō ē q̄ faciat bonū. Sȝ hō ē itelligēdū ſ3 naturā corruptā: ⁊ vitiatā inq̄tū ſūt filij adā: ⁊ ab eo hn̄t naturā vitiatā: niſi iuuet̄ ꝑ grā3: ſ3 iſta abſolute nō ē ꝟa: q2 mlt̄ti adiuti per grām xp̄i ſicut ꝟgo maria ⁊ Io. ba. ⁊ ſctūs nicola⁹ ⁊ multi ſcti nō ꝯmiſerunt illa cria ⁊ ſcelera q̄ in illo p̄s. xiij. ſcribunt̄: ſc3. ſepulchrū patēs ē guttur eoꝝ: q2 nō fuerūt mēdaces nec blaſphemi: nec homicide: ⁊ idō addit ibi. Dn̄s reſpexit ſup filios adam. ſiue ſup filios hoī3 ad denotādū ꝙ oēs homines inq̄tum ſunt filij adā ⁊ filij hoim hn̄t hmōi vitiatā naturā: ſ3 cū hoc ſtat ꝙ pn̄t p̄ſeruari ⁊ liberari ꝑ xp̄3 a tali peſte: ⁊ idō ꝯcludit i fine p̄s. Quis dabit in ſyō ſalutare iſrl̄. Nota

q.d. Quis pōt hoīe3 libera talib⁹ crib⁹? ⁊ rn̄det ꝙ xp̄s faciet hoc cū auerterit captiuitatē ⁊c. Et idō dr̄ augu. ꝙ rōne nature corrupte dr̄. ipulſ⁹ euerſ⁹ ſu3 vt caderēt: ſ3 rōne nature ꝑ grām adiute dr̄ q̄d retribuā dn̄o ꝓ oib⁹ q̄ retribuit mihi. Et iſta eſt ꝟa ꝑ nām. oēs in adā peccauert̄: q2 oēs i eo venūdati ſūt pctō, q2 oēs filios nāles ſuo pctō obligauit. Sed iſta ē ꝟa ꝑ grām. i xp̄o oēs viuificabūt̄. Et idō eſt aduertēdū ꝙ q̄dā vocales locutiōes ſūt itelligēde ꝑ notā ſufficiētie: vt iſta. oēs i xp̄o viuificabūt̄. i. ꝙ paſſio xp̄i fuit ſufficiēs ſaluare oēs: niſi q̄ obſtiat⁹ reſiſtat. Et ſic ſunt itelligēde. ſil̄es locutiōes. Ex ſupradicto fundamēto ꝓbat Aug. li. de nā ⁊ grā. ⁊. ſi. de ba. puuloꝝ. ꝙ sol⁹ xp̄s eſt libera pctō ꝑ nā3 ceteri aūt ſūt obnoxij pctō ꝑ naturā corruptam.

ſʒ oēs pñt liberari p grãʒ xpi pueniētem aut ſubueniēte ꝛc. ¶ Eſt tñ aduertēdū q̄ hūana nã tripliciter pt ſumi ī ſcriptura. Uno mō p ipa ēētia ꝛ nã ſpecifica. Scdo pro ipſa ſola carne traducta ſucceſſiōe ex pmis parētib⁹ p libidinoſaʒ gñationē. Tertio mō p tota deſcēdētia ꝛ gñatiōe oīm hoīm deſcendētiū ab adã p̄io hoīe p naturalē gñationē. P̄io mō natura hūana reſpicit ꝟbū diuinū ꝛ ideã: ad cui⁹ ſilitudinē ē pducta: ꝛ ſic dr valde bōa. gē.j. Scdo aūt ꝛ.iij. mō dr natura humana corrupta ī adã. Nã pmi parētes trãſtulerūt ī filios carnē libidinoſã ex pctō ī q̄ erat pctm̄ ſeminalr. ꝛ materialr: ſicut ignis in ſilice: et mors in arſenico venenoſo: q̄ q̄dem caro ſic morbida morbo ↄcupiſcētie p ſolū cōſortiuʒ creat pctm̄ originale in aīa: et per cōſenſum deliberatum creat actuale in voluntate.

Quo humana natura tripliciter capit.

¶ Quinta clauis.

Nota de ſpū ꝛ litera.

Uinta regula ſiue clauis ad apiendū librūʒ ſacre ſcripture ſcriptū in⁹ ꝛ foris ꝛ ſigillatū ſeptē ſigillis: ē regula d̄ ſpiritu ꝛ litera: d̄ q̄ fecit Aug. ſpecialeʒ librū: q̄ q̄dē regula qr ē neceſſaria toti ſacre ſcripture ꝛ cuilibet pti ei⁹: iō nō pōt eē breuis. ¶ Et iō ſunt notāde q̄daʒ doctrine ad ei⁹ explicationē. Quaꝝ p̄ia eſt auguſtini ī p̄io de doctrina xpiana. ꝛ adducit a mrō li.j. di.j. p fundamēto toti⁹ ſui operis. ſ. q̄ ī hoc differt ſacra doctrina theologica ab oib⁹ ſciētijs hūanis. nã ois ſcia hūana vl ē reꝝ vl ſignoꝝ tm̄: ſʒ ſacra doctria ē reꝝ ꝛ ſignoꝝ ſil. ꝟ.g. nã ſciētie rōnales ſicut eſt grãmatica ꝛ logica ſūt ſignoꝝ tm̄. naʒ grãmatica ↄſiderat noīa ꝛ ꝟba ꝛ ceteras ptes orōnis put ſūt tm̄ ſigna: qr tm̄ ↄſiderat hoc nomē hō put ē cōis gñis ꝛ hʒ duas ſyllabas. pmã breuē ꝛ aliã idifferētē. ꝛ put ſignificat ſubaʒ a q̄ act⁹ ꝟbi egredit. ꝛ put ſimĺ cū ꝟbo facit orōnē pfectã: ꝛ quō iſta orō hō ē aīal ē orō ↄgrua: qr ↄueīt nomē cū ꝟbo ī nūero ꝛ ī d̄bita rectitudīe. logic⁹ aūt ↄſiderat eãdē orōnē put pt eē ppō pmiſſa cū alia ppōe ad iferēdã cōcluſionē: ꝛ put cū alia ppōne pt formari ſyllogiſmū. Ex q̄ ptʒ q̄ iſte due ſcie ſunt ſignoꝝ tm̄: ꝛ iō dnr rōnales. Sʒ ſcie reales ſunt reꝝ tm̄. nã phiſica ↄſiderat hoīeʒ ſignificatū p hoc nomē iq̄tū hō hʒ formã in mã: ꝛ ↄponit ex aīa rōnali et corpe phiſico organico ꝛc. Et ſic ē dicēdū de mathematica: q̄ ↄſiderat formas pter materiã ſenſibilē. Et de metaphiſica q̄ ↄſiderat ēētias reruʒ pter oēm motū. Ex quo ptʒ q̄ ois doctrina hūana vel eſt rerū tm̄ vel ſignoꝝ tm̄. Sʒ doctrina theologica. ſ. ſacra ſcriptura maxime ve. teſt. ſimul rerū et ſignoruʒ et ponit ex ēē

R theologia q̄uo differt ab alijs ſcientijs.

plū aug. de illo ſigno q̄d Moyſes intinxit in aq̄s marath: ꝛ dulcorauit eas cū eēt amariſſime: ꝛ reddidit eas potabiles filijs iſrl̄ qui trib⁹ dieb⁹ ambulauerãt p ſolitudinem nō inuenientes aquã: vt pʒ exod.xv. p q̄d lignū ſignificabat ꝛ figurabat hūanitas xpi ſeu lignū crucis. nã cū totū gen⁹ hūanū ãbulaſſet p ſolitudinē hui⁹ mūdi trib⁹ dieb⁹. ſ. ī lege nature: ꝛ ī lege moyſi: nō reppit aquã ſalutarē grẽ. Et ſic ſitiens puenit ad xpʒ in tertio die mūdi. xps aūt intixit hūanitatē et carnē ſuã ī aqua iordanis p baptiſmū: p cui⁹ cōtactū pbuit ꝟtutē regnatiuã aq̄s baptiſmalib⁹: ꝛ remouit oēʒ amaritudinē pctī ab aīa nrã: ꝛ refecit fideles p aq̄s baptiſmales dulcoratas p cōtactū carnis xpi: ꝛ per intinctionē ligni crucis: qr nō fit baptiſmus ſine ſigno crucis ꝛ innocatiōe ſancte trinitatis. Ex q̄b⁹ pʒ ſʒ aug. q̄ theologus fidelis duplr ↄſiderat illd̄ lignū ꝛ illd̄ myſteriū dulcoratiōis aq̄rū marath. P̄io put fuit q̄dã res realr geſta. Scdo put illd̄ lignū ꝛ illa dulcoratio fuit ſignū ꝛ figura xpi ꝛ ſacr̄ti baptiſmi qr theolog⁹ fidel' ꝛ ver⁹ xpian⁹ nō ↄſiderat illd̄ lignū nec illd̄ myſteriū p ſe tm̄: ſʒ put fuit figura ꝛ ſignū xpi: ꝛ baptiſmi xpi. Et iſte mod⁹ ↄſideratiōis eſt ſeruãd⁹ a theologo ꝛ oī xpiano in tota ſcriptura ve. te. nã nō ſolū ↄſiderat creatiōeʒ mūdi pciſe materialiter ppter ſe: ſʒ put fuit ſignū ꝛ figura recreatiōis eccl'ie p xpʒ faciēde: vt patebit ps ciiij. Jtē nō ↄſiderat diluuiū pciſe p ſe ſʒ: put p noe figurabat xps: q̄ erat fabricaturus archã eccl'ie ī q̄ oēs fideles erãt p xpʒ ſaluãdi a diluuio ꝛ morte pctī: vt patebit ps. xxiij. Et ſic ↄſiderat ſacrificiū abrae iq̄tū figurabat ſacrificiū xpi ꝛ ſic ↄſiderat ipʒ iacob prēʒ.xij. pr̄iarchaꝝ iq̄tū figurabat xpʒ q̄ erat regnatur⁹.xij. apl'os p q̄s erat mltiplicãd⁹ tot⁹ ppl's xpian⁹ p totū orbē. Et ſic ↄſiderabat moyſē educētē iſrl̄ de egypto: ꝛ dãtē legē: ꝛ ducētē illū ppl'ʒ p deſertū figurabat xpʒ q̄ eduxit totū gen⁹ hūanū de miſerabili ſuitute diaboli ꝛ de tenebris pctōꝝ. itē ↄſiderat ioſue introducētē illū ppl'ʒ ī terraʒ pmiſſã p aquã iordanis ſup.xij. lapides: inq̄tū figurabat xpʒ q̄ itroduxit fideles ī eccleſiã iſtã p baptiſmi ꝛ p.xij. articulos fidei: vt patebit pſal.lxvij. Jtē ↄſiderat ipʒ dd̄ q̄ poſt multas pſecutiōes fuit ſublimat⁹ in regnū: inq̄tū figurabat chriſtum qui poſt labores ꝛ mortem ꝛ paſſionem ꝛ reſurrectioneʒ accepit ptãteʒ a prē ſup oēs creaturas. Jtem ↄſiderat ſalomonē q̄ edificauit tēplū: ꝛ fuit ita ſapiēs q̄ regina ſaba venit a finib⁹ terre audire ſapiaʒ ei⁹: vt ptʒ.iij. re.x. hoc inq̄tū figurabat xpm q̄ edificauit eccleſiam tota orbe diffuſam. Ad cuius ſapientiam ꝛ legē

Intinctio notãda de xpi cruce ꝛ baptiſmo.

De diluuio ꝛ alijs ſignis.

euāgelicā ſuſcipiēdā venit tot⁹ pplˀs gētiliū: nō ſolū ab auſtro: ſꝫ ab oriēte: occidēte ⁊ aqlone. vñ ꝙ illō myſteriū ſalomōis ⁊ regine auſtri nō ſit itelligēdū p̄ciſe līaliter de ſalomōe ⁊ illa regina: ſꝫ ĭꝑtū fuit ſignū xp̄i ⁊ eccl̄ie: ptꝫ Mat. xij. nā cū ſcribe ⁊ phariſei peterēt a xp̄o ſignū ð celo: rñdit eis dicēs. gñatio adultera ſignū q̄rit: ⁊ ſignū nō dabit ei niſi ſignū ione pphete: nā ſicut ionas fuit trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹ i vētre ceti: ſic erit fili⁹ hoīs i corde terre trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹: ⁊ ecce pluſq̄ ionas hˀ. Jtē regina auſtri venit a finib⁹ terre audire ſapiētiā ſalo. ⁊ ecce hˀ pluſq̄ ſalomō ⁊c. Ex dictis ſaluatoꝝ ptꝫ ꝙ myſteriū ione pphe nō ſolū ē itelligēduꝫ realr̄ p illa hiſtoria: ſꝫ put fuit ſignū ⁊ figura ſepulture ⁊ reſurrectiōis xp̄i. ⁊ ꝙ myſteriū regine auſtri nō ſolū eſt itelligēdū p illa hiſtoria: ſꝫ p̄ncipalr̄ put fuit ſignū ⁊ figura q̄liter tota gētilitas erat vētura ad fidē xp̄i ⁊ legē euāgelicam. Jtē ſeq̄r ſcdo ꝙ oia geſta ve. te. nō erāt gr̄a ſui: ſꝫ gr̄a xp̄i ⁊ eccl̄ie. iquātū erāt oia verificāda de xp̄o pp̄ter quē gerebāt. et ſic p̄ncipalr̄ ſūt itelligēda ð xp̄o: p hˀ ꝙ ait xp̄s. ecce pluſq̄ ionas ⁊ pluſq̄ ſalomō hˀ.

S ¶ Ex q̄ vult iuuere ſaluator: ꝙ ip̄e eſt ver⁹ ſalomō ⁊ ver⁹ ionas: q2 illa myſteria p ampli⁹ ⁊ ꝑfecti⁹ fuerūt ipleta i xp̄o q̄ i eis. Et q2 tā ſalomō q̄ ionas ordinabāt ad ipꝫ ſicut figura ad figuratū ⁊ v̄itatē: ⁊ ſic eſt dicēdū ꝙ xp̄s fuit ver⁹ adā: ⁊ ver⁹ abel: ⁊ ver⁹ noe: ⁊ abraā: ⁊ iſaac: ⁊ iacob: ⁊ moyſes: ⁊ ioſue: ⁊ dauid: ⁊ ſalomō ⁊c. q2 oēs illi ſortiti ſūt talia noīa inquātum fuerūt figura xp̄i iuxta noīs iterp̄tationē. Et iō talia noīa analogice dr̄ de xp̄o ⁊ illis: ſicut hō pict⁹ nō eſt verus hō: ſꝫ ſignū ⁊ figura veri hoīs. Et ſic xp̄s dr̄ verus dd̄ ⁊ ver⁹ ſalomō in tota ſcriptura. Ex q̄bus oīb⁹ ptꝫ ꝙ iſta geſta ve. teſt. p̄ncipaliter ſunt itelligenda de xp̄o cui⁹ ſunt ſignū ⁊ figura. Ex q̄b⁹ oīb⁹ ꝯcludit ꝙ p̄ter ſenſuꝫ līalē eſt q̄rēd⁹ p̄ncipalr̄ ſens⁹ ſp̄ūalis de xp̄o ⁊ eccl̄ia p q̄ itelligūt oia diuia myſteria ð xp̄o ⁊ eccl̄ia q̄ erāt clauſa ⁊ ſigillata i geſtis ve. te. Et iō oia geſta ⁊ legalia ve. teſta. erāt q̄dā ſacra: q2 erāt ſigna ſacraꝝ rerū futura-

T rū in xp̄o ⁊ eccl̄ia: q2 iĭtātū dicebat ſacra ſcriptura iquātū ꝯtinebat illa ſacra. ¶ Et ideo dicit Origin. ſup Mat. ꝙ ſicut hō cōponitur ex corpe ⁊ aīa: ita ſcriptura ve. teſt. cōponit ex ſp̄ū ⁊ līa: q2 līa eſt corp⁹: ſenſus aūt ſp̄ūalis eſt aīa ipſi⁹ līe. Et ſic ſenſus ſp̄ūalis eſt p̄ncipalr̄ inq̄rēd⁹ in geſtis patriarcharū ⁊ i lege ⁊ pphetis: ⁊ iō dicit xp̄s iudeis Joh. v. ſcrutamini ſcripturas: q2 ille teſtimoniū phibēt de me: ⁊ ſi moyſi crederetis forſitan ⁊ mihi crederetis: q2 ille de me ſcripſit. q. d. ꝙ nō ſolū geſta p̄riarcharū: ſꝫ etiā oia cerimonialia p̄ter ſenſum līalē ſūt ſpir. tualiter de me itelligēda. Jtē Luc. xxiiij. xp̄s incipiēs a moyſe ⁊ pphetis iterp̄tabat illis duob⁹ diſcipulis oia q̄ de ipſo ſcripta erāt: q2 oportebat ipleri oia q̄ erāt ſcripta i lege ⁊ pphetis ⁊ pſalmis de ipſo: vt ſaluator loquit i eodē. c. Et ſic p̄ter ſenſū līalem p̄ncipaliter eſt q̄rēd⁹ ſens⁹ ſp̄ūalis de xp̄o in ſcriptura vet. teſta. ad quē ſenſū ſp̄ūalē xp̄s interp̄tat⁹ eſt totā legē ⁊ pphetas illis duob⁹ diſcipulis. Jtē Mat. v. ait ſaluator. nō veni ſoluere legē aut pphetas: ſꝫ adimplere ſup qð ait hieronym⁹. ꝙ q̄ minima putant in lege ſacris plena ſūt: ⁊ oia recapitulant in euāgelio ⁊c.

V ¶ Scdo eſt notandum p ſcda doctrina: ꝙ lꝫ oia geſta ⁊ facta vete. teſt. ſint itelligēda ad duplicē ſenſuꝫ: ſicut dictū eſt in p̄cedēti doctrina: tñ oēs pmiſſiōes patriarcharū ⁊ oia vaticinia ⁊ pphetie pphetarū ſunt intelligēde līaliter de xp̄o ⁊ eccl̄ia: eo ꝙ oia līaliter fuerūt i eo ipleta. nā līaliter fuit impleta in xp̄o illa pmiſſio abrae. in ſemine tuo bñdicent oēs gētes. Gen. xxij. ⁊ illa pmiſſio fcā ip̄i iude. Gen. xlix. nō auferet ſceptrū de iuda ⁊c. Jtē illa pphetia Eſa. vij. Ecce v̄go ꝯcipiet: ⁊ illa. egrediet virga de radice ieſſe ⁊ ſic de ſingulis. Et ſic ptꝫ ꝙ oia pmiſſa p̄riarcharū ⁊ vaticinia pphetarū ſūt itelligēda līaliter de xp̄o ⁊ eccl̄ia.

Quō pmiſſiōes et vaticinia p phetaruꝫ ſunt ð xp̄o intelligenda.

¶ Sed eſt valde aduertēdū ꝙ ſicut p̄riarche habuerūt duplicē ſpiritū in ſuis pmiſſionib⁹: ⁊ pphete locuti ſunt i duplici ſp̄ū i ſuis vaticiniis: ita illa pmiſſa ⁊ vaticinia fuerūt duplr̄ ipleta ad līā ⁊ p ꝯñs ſūt duplr̄ itelligenda. exēpli gratia. Nā abraā in illa pmiſſiōe ſibi facta Ge. xij. ſ. mltiplicabo ſemē tuū ſicut ſtellas celi: et ſicut arenā q̄ eſt in littore maris ⁊c. ꝓuidit in ſp̄ū q̄liter filij carnis debebāt multiplicari ſicut arena maris: ⁊ poſſidere tp̄alr̄ illaꝫ materialē terrā pmiſſam. ſ. terrā paleſtine: ſꝫ filij pmiſſiōis ⁊ ſpirit⁹ debebāt mltiplicari ſicut ſtelle celi: ⁊ poſſidere terrā viuētiuꝫ eternalē: q̄ q̄deꝫ pmiſſio līaliter ipleta fuit nā filij carnis. ſ. iudei poſſederūt illā terraꝫ vſqꝫ ad xp̄ꝫ: ⁊ ſarraceni q̄ ſunt etiā filij abrae ſunt multiplicati ſicut arena maris: ⁊ poſſidēt illā terrā chanaā: ſed chriſtiani q̄ ſunt filij pmiſſionis ipſius abrae ſm ſpirituꝫ ſunt bñdicti i ſemine abrae. ſ. in xp̄o ⁊ poſſident terrā viuētiū figuratā p illā terrā materialē quā poſſederūt filij carnis. Jtē tota illa pmiſſio gen. xlix. qñ dicit iacob iuda te laudabunt fr̄es tui ⁊c. ptim fuit līalr̄ ⁊ materialiter ipleta i dauid q̄ obtinuit ſceptrū regni ſꝫ totaliter ⁊ ꝑfecti⁹ fuit ipleta i xp̄o. Jtē pmiſſio facta ip̄i dauid de ſucceſſione regni in filio. ij. Reg. vij. ptim ⁊ impfecte ⁊ tp̄alr̄ fuit impleta in ſalomone: ſꝫ ꝑfecte et actualiter fuit

liter fuit

liter fuit ipleta in xp̄o de regno eterno. Jtē
ꝓphetia Eſa. xlv. de Cyro q̇ debebat relaxa
re captiuitatē ⁊ reedificare ciuitatē hierl'z:
materialr̄ fuit ipleta ꝑ Cy. ū regē ꝑſaruz q̇
relaxauit illā tp̄alē captiuitatē: ⁊ dedit licē-
ciā reedificādi ciuitatē materialē ⁊ tēplū:
ſ3 ꝑ amplı⁹ ⁊ ꝑfectius fuit ipleta in xp̄o q̇ re
laxauit captiuitatē toti⁹ gn̄is hūani: ⁊ edifi-
cauit ecc'iā toto orbe diffuſā q̄ d' n̄ra hierl'z.
Et ſic illa ꝓphetia ē itelligēda materialr̄ de
cyro rege ꝑſarū: ſ3 lr̄alr̄ ⁊ finalr̄ ē itelligēda
de xp̄o figurato ꝑ cyrū. Et h̄ accidit: nā eſai
as ⁊ ceteri ꝓphete in ſimplici ſpū ꝓuidebāt
futuros ēēt⁹ m̄ales ⁊ tp̄ales illi⁹ ppl'i: ⁊ tē-
pli: ⁊ ciuitat3: ſ3 poſtea mag3 eleuati i dupli-
ci ſpū ꝓphetico ꝓuidebāt q̄lr̄ illa geſta tp̄a-
lia ⁊ m̄alia futura erant figura xp̄i ⁊ eccl'ie.
Et tūc habētes ſenſum ſp̄ualē ex illis geſtis
m̄alib⁹ lr̄aliter ꝓphetabāt ⁊ p̄dicebāt futu-
ra myſteria de xp̄o ⁊ eccleſia. Sic ḡ pariter
dauid exími⁹ ꝓphetarū cōtemplādo totā le
gē moyſi: ⁊ ioſue: ⁊ iudicū: ⁊ ↄtēplādo oēs ꝓ
miſſiōes ſc̄ās p̄riarchis: ⁊ ↄtēplādo ꝑmiſſio
nē ſibi factā d' regno filij ſui: ⁊ ↄtēplādo oēs
ꝑſecutiōes ⁊ ꝓſperitates ſuas: ⁊ ↄtēplando
etiā deſcriptionē tēpli a ſpūſancto ſibi tradi
tā: tūc in duplici ſpū ⁊ luīe ꝓphetico ꝑcipie
bat i illis ſenſu3 ſp̄ualē vltra lr̄alē: ⁊ ſic ꝓui-
debat myſteria futura de xp̄o ⁊ eccl'ia. Et ſic
accepto ⁊ ꝑcepto ſenſu ſp̄uali illoꝝ myſte-
rioꝝ accipiebat parabolā ſeu ꝓpoſitionē ex
geſtis ve. te. iferēdo myſteria ꝓphetice futu
ra. Et ſic ↄdebat lr̄alr̄ pſalmos de xp̄o ⁊ ec-
cl'ia. Et ſic oēs pſalmi ⁊ oīa vaticinia ꝓphe-
taꝝ ſūt lr̄aliter itelligēda d' xp̄o ⁊ eccl'ia. S3
miſeri iudei ñ itelligētes nec ꝑcipiētes hūc
duplicē ſpm̄ ꝓphetie quem habuit dd' ⁊ oēs
alij ꝓphete: ⁊ ideo putantes q̄ oēs ꝓphe-
te locuti ſunt in ſpū ſimplici preciſe de reb⁹
tp̄alibus ⁊ materialibus: inde eſt q̄ oīa di-
cta prophetarum intelligūt de illa hierl'z: ⁊
templo: ⁊ terra materiali: ⁊ de illa captiuita
te babylonie: vel de iſta in q̄ modo ſunt: de
qua fruſtra expectant liberari ꝑ falſum meſ
x ſiā quē expectāt. ¶ Tertio eſt notādū q̄ nō
ſolū in ſcriptura vete. teſta. ſ3 etiā in ſcriptu
ra euangelica ⁊ in oībus geſtis ⁊ dictis xp̄i
vltra ſenſum lr̄alē3 eſt q̄rēdus ſenſus ſp̄ua-
lis: eo q̄d oīa facta ⁊ dicta xp̄i ſunt maxime
ſacramenta: q̄ ſunt ſigna viſibilia ⁊ ſenſibi-
lia alicui⁹ rei ſacre. i. q̄ ſub aliq̄ forma ſen-
ſibili continebāt aliquā rē ſacrā inuiſibilē.
Uñ q̄ oīa geſta ⁊ facta chriſti ſint quedam
profunda ſacramēta in q̇bus preter ſenſum
literalē3 ſit querēdus ſenſus ſpiritualis de
rebus occultis oſtēdit Augu. per totum di-
ſcurſu3 ſup Johan. ⁊ maxime in homilia de
miraculo. v. panum. Johan. vj. vbi ait q̄ mi

racula q̄ fecit xp̄s ſunt q̄ſi diuina v̄ba: ⁊ ad
itelligēdū deū de viſibilib⁹ admonet huma
nā mētē. Et īfra iterrogem⁹ ip̄a miracula q̇d
nobis loquāt de xp̄o: habēt em̄ ſi intelligāt
liguā ſuā. H̄ em̄ miraculū ſicut audiuim⁹ q̄
magnū ſit: q̄ram⁹ q̄ ꝓfundū ſit ⁊ nō tm̄ i ei⁹
ſuꝑficie delectemur: ſ3 etiā altitudinē ꝑſcru
temur. h3 em̄ aliq̇d it⁹ q̄ miremur foris ⁊c.
Ex q̇b⁹ v̄bis auguſtini p3 q̄ i oīb⁹ geſtis ⁊ fa
ctis xp̄i debem⁹ ꝑſcrutari ſacr'3 q̄d latet ſub
ſuꝑficie litere. ¶ Et iō Aug. q̄rēs ſēſu3 ſpūa
lem illi⁹ miraculi oñdit q̄lr̄ illi q̇nq3 panes — De q̇nq3 panibus.
hordeacei ſignificabant q̇nq3 libros Moyſi
q̊s xp̄s fregit: ⁊ i m̄ltas ꝑtes diuiſit: ex q̇bus
extorſit q̄ſi ifinitas v̄itates euangelicas q̊s
collegit i. xij. cophinis ex q̇bus xp̄s ſatiauit
oēs fideles. Et ita ꝑiter Aug. extorſit ſenſu3
ſpūalē de miraculo ſex hydriaꝝ aq̄ quā xp̄s
ↄuertit ivinū. Joh. ij. Et ſic p3 q̄lr̄ oīa geſta ⁊ — de ſex hydriis.
facta xp̄i ſūt q̄dā ſacr'a multo magis q̄ geſta
⁊ ſacr'a veter. s legis: nam illa erāt tm̄ ſacre
rei ſignū iquātū ſignificabāt futura myſte-
ria xp̄i ⁊ eccl'ie: ſ3 nō ↄtinebāt de p̄nti illā rē
ſacrā q̄ ſignificabāt de futuro: ſ3 oīa geſta ⁊
fc̄ā xp̄i nō ſolū ſignificabāt gr̄a3 iuiſibile3:
imo in p̄nti cōtinebāt ⁊ efficiebāt gr̄a3 qua3
ſignificabāt. Uñ ſanatio corporalis ceci na-
ti ſignificabat ſanatiōnē aīe eiuſdem a pc̄ō
quā xp̄s de p̄nti in eo efficit. Et hoc idem ſi-
gnificabat ſanatio infirmi exiſtētis in ꝓba- — De ceco et alijs infirmis
tica piſcina. Jdeo dixit ei. Uade ampli⁹ no-
li peccare: ne deterius tibi contingat. Hoc
idē patet de paraliticis ⁊ oībus quos ſana-
uit: q̄ nullu3 ſanauit in corꝑe q̄n ſanaret in
aīa: ⁊ ita pariter oēs q̊s xp̄s reſuſcitauit vi-
ſibiliter a morte corporali: reſuſcitauit etiā
a morte ſpūali pc̄ti. Uñ etiā non ſolu3 geſta — Nota quō geſta chriſti ſūt ſacramēta.
xp̄i q̄ fecit erga alios fuerūt ſacra continen
tia in ſe aliq̄d ꝓfundum ⁊ inuiſibile myſte-
riū: ſ3 oīa que facta ſunt in ſe: fuerūt quedā
maxima ſacr'a inuiſibilia. Nam q̄n xp̄s fuit
viſibiliter mortuus in cruce: tūc etiā cu3 eo
fuerunt crucifixa ⁊ mortua oīa legalia ⁊ to-
ta lex ⁊ ꝓphete: eo q̄d ip̄e erat finis ⁊ termi-
nus legis: iō oīa finierunt officiū ⁊ curſum
ſuū in ei⁹ morte ⁊ paſſiōe: iō añq̄ redderet
ſpm̄ patri videns q̄ oīa legalia ⁊ vaticinia
ꝓphetaꝝ erāt in ſe cōpleta dixit: cōſumma
tū eſt. in quoꝝ ſignū velū tēpli ſciſſum ē ⁊c.
Jtem xp̄s viſibiliter fuit ſepultus: ſ3 tota lex
cum eo fuit inuiſibiliter ſepulta ſimul cum
paſca ⁊ ſabbato: ſed q̄n xp̄s reſurrexit: non
reſurrexit cu3 mortalitate ⁊ penalitatibus:
nec cū paſca ⁊ ſabbato: ſ3 relictis oīb⁹ illis
i ſepulchro ſurrexit ad nouā vitā glioſa3 ſi-
mul cū dei d̄nica ⁊ cū v̄itate euāgelica: oſtē
dēs oīa legalia manere mortua i ſepulchro
⁊ ampli⁹ nūq̄ reſurgere: ⁊ iō illa legalia nō

solū fuerāt tūc mortua eternalr̄: ſʒ etiā ſunt mortifera oib⁹ obſeruātib⁹ ra poſt publica- tionē euāgeliū: vt iqt Aug. Jtē nō ſolū geſta ⁊ fcā xp̄i ſūt ſacra ꝯtinētia ⁊ faciētia aliqd ī uiſibile pter id qđ videbat: de qb⁹ ſꝫ q̄red⁹ ſēſus ſpūalꝫ: ſʒ ēt dicta xp̄i erāt maxīa ſacra: nō ſolū ꝯtinētia ⁊ ſignificātia ſecreta pn̄tia: ſʒ ēt p̄terita ⁊ futura. vn̄ i illa pabola de illo q̄ deſcēdēs ab hierl'ʒ ī hierico icidit ī latrōes ⁊c. Jbi ſignificabat xp̄s oīa mala q̄ traxit a- dā ex pctō cū tota ſua poſteritate pegrināte vſq ad xp̄ʒ. Et qūo xp̄s recepit ipʒ hoiēʒ ſau- ciatū: ⁊ qūo erat ipʒ ſanatur⁹ p mortē ⁊ paſ- ſionē ⁊c. Et ſic ptʒ qūo oīa iſta geſta: ⁊ fcā. ⁊ dicta xp̄i ſūt ſacra. Et qūo ñ ſolū ſeptē ſacra eccl'iaſtica q̄ ꝯtinue exercem⁹ ī eccl'ia ꝯtinēt ⁊ efficiūt qđ ſignificāt. Sʒ ēt oīa geſta ⁊ fcā xp̄i ꝯtinebāt ⁊ efficiebāt ꝙ ſignificabāt. Et iō erāt magꝫ ſacra ꝙ̄ oīa geſta legalia ve. te. Et p ꝯñs vltra ſenſuʒ lr̄alē magis eſt q̄red⁹

Nota ſenſus ſpūalis ī iſtis ꝙ̄ ī illis. ¶ Sʒ ē aduer tēdū ꝙ oīa geſta ⁊ dicta xp̄i euāgelica ſīl'ſūt ꝟitates ⁊ ſacra. ſūt em̄ ꝟitates reſpectu vete ris legꝫ ꝯplete in xp̄o: ſʒ ſūt ſacra iquātū ꝯti- nēt altiſſima ⁊ pfūda ſecreta: ⁊ ꝯtinēt grāʒ ī pn̄ti: ⁊ imediate ſignificāt futurā glīaʒ: ⁊ in quātū ſub ſe ꝯtinēt ſenſuʒ moralē ⁊ anago- gicū. Differt ḡ lr̄a legꝫ a lr̄a euāgelica: nam ſub illa ſignificabat grā futura nr̄e redem- ptiōis q̄ iā ipleta ē p xp̄ʒ: ſʒ ſub lr̄a euāgelica ꝯtinet grā nr̄e redēptiōis ī pn̄ti: ⁊ ſignificat glorificatio nr̄a futura. ¶ Cū ḡ iſta myſte-

A ria q̄ latēt in lr̄a tā euāgelica ꝙ̄ legalia ſint iuiſibilia: opʒ vt illuſtrēt p lumē ſpūale ad hoc ꝙ nobis fiant viſibilia ⁊ nota. Vn̄ in tm̄ eſt neceſſari⁹ lr̄e iſte ſpūs ſiue lumē ſpūale qđ dicit origines ꝙ ſicut aīa dat vitā corpi: ⁊ corpus eſt mortuum niſi viuificet p aīam. Jta lr̄a ſcripture maxime veteris teſtamēti de ſe eſt mortua niſi viuificet p lumen ſpūa- le qđ eſt ei⁹ aīa: ⁊ dat ſibi vitā ſpūalē. Jtē. ij. ad corinth. ⁊ ꝙ lr̄a nō ſolū eſt mortua ſine ſpū: imo occidit legentē niſi legat eā cū ſpū:

Qūo litera occi- dit et ſpiri- tus vi- uifi- cat.

q2 lr̄a occidit: ſpūs aūt viuificat. vn̄ q2 iudei legunt totum teſtm̄ vet⁹ ſine iſto ſpū ⁊ lumi- ne: ideo occidit eos lr̄a: ⁊ tāꝙ ceci offendūt in lapidē offenſiōis: ⁊ cadunt ⁊ ꝯfringūtur. Jtē nō ſolū litera veteris legis occidit ſine ſpū: ſʒ etiā litera euāgelica ī qbuſdā ptibus occidit niſi legat cū ſpū. Unde arrius legē- do ſine ſpū illud Johānis. xiiij. pater maior me eſt ⁊c. incidit in hereſim ⁊ mortē eternā dicēs filiū nō eſſe deū nec cōſubſtātialē p̄ri. Jtē maniche⁹ legens ſine ſpūali lumine di- ctū ſaluatoris Joh. xiiij. pnceps mūdi hui⁹ eiiciet foras. ⁊ in meo non habet quicꝙ. di- xit diabolum eſſe creatorē ⁊ deū huius mū- di ſenſibus. ⁊ ꝙ ſol⁹ deus ver⁹ creauit ſolas naturas inuiſibiles. Et ſic poſuit duas aīa- mas ī hoīe. vnā imortalē creatā abono deo: ⁊ alterā corpalē creatā a pncipe tenebrarū ⁊ a malo deo q̄ ē diabol⁹. Et ſic dicit ꝙ chri- ſt⁹ nō erat homo ī re: ſʒ ī ſola apparētia: ne cogeret dicere corp⁹ xp̄i eē creatū a diabo- lo. Et ſic dicit mlt̄a alia deteſtabilia p̄ſumēs de ſuo ſenſu volēs legere literā ſine ſpū. Et ſic ē dicēdū đ oib⁹ alijs hereticis q̄s occidit lr̄a. eo ꝙ nō legebāt eā cū ſpū ⁊ lumie ſpūa- li. Et iō đt Aug. ꝯ donatiſtas. ꝙ ī eadē bona lege veteri xp̄iani ſūt boni ⁊ viuificāt legen tes eā cū ſpū: ſʒ iudei ſūt mali ⁊ cadūt ⁊ oc- cidūt legētes eā ſine ſpū. Et ſic eodē mō ī le ge euāgelica catholici ſunt boni: ſʒ heretici ſūt mali: ⁊ occidūt volētes ⁊ p̄ſumētes eā le- gere ſine ſpū: q2 ſpūs ē ille q̄ viuificat lr̄am ſicut aīa corp⁹. ¶ Vn̄ ē aduertēdū ſʒ eūdē Aug. ī pncipio ſup Geñ. ꝙ ſicut aīa dat cor- pi triplicē vitā. ſ. vegetatiuā: ſenſitiuā: ⁊ itel lectiuā: ita ſpūs dat litere triplicē ſenſuʒ: ſcʒ allegoricū q̄ ad finē ad credēdū. ⁊ moralē ad diligēdū deū ⁊ primū ⁊ bn̄ opādū. ⁊ anago- gicū ad ſperādū celeſtia ⁊ eterna ⁊ ꝯtēnēdū mūdana: ⁊ ſic ſacra ſcriptura vtriuſꝙ teſta- mēti pt legi ad iſtū triplicē ſēſuʒ pter lr̄alē.

Nota

¶ Sexta clauis.

Sexta regl'a ē de ſēſu ꝟboꝝ ī q̄ fiūt: ⁊ quē faciūt. Ad cuius euidētiā eſt notādū ꝙ mlt̄e lo cutiōes fiūt ī ſacra ſcriptura maxie euāgelica q̄ vident fal ſe in ſenſu lr̄ali quem faciunt generāt in auribus carnalib⁹: tn̄ ſunt ꝟe ad ſenſum ī q̄ vł ad quē fiūt ſpūalr̄. Et iō iſta re gl'a lʒ coincidat cū ſupiori cū poſſit ī ea ꝯti- neri: tn̄ meli⁹ eſt vt đ talib⁹ locutiōib⁹ fiat re gl'a pticularꝫ ⁊ expſſa: vt magis ipmat ī mē te ip̄i⁹ legētis ⁊ audiētis. vn̄ illa ſcriptura lo cutio ⁊ oratio xp̄i Mat. xxvj. qñ dixit. Pater ſi poſſibile eſt: trāſeat a me calix iſte: verun tn̄ nō ſicut ego volo: ſʒ ſicut tu: fiat voluntas tua. Jſta q̄ppe locutio vnum ſenſum facit iu auribus corpis: ſcʒ ꝙ xp̄s timuit in pncipio mortē ⁊ deſiderabat fugere mortē. Et ſic ro gabat p̄rem vt talē paſſionē trāſferret: ⁊ mu taret ſniam ſuā. ſʒ ī alio iſtāti tpis: q2 xp̄s vi dit ꝙ volūtas p̄ris erat vt pateret tale gen⁹ mortis. Jdeo ſubdit. nō ſicut ego volo ſʒ ſi- cut tu: fiat voluntas tua ſʒ iſte talis ſenſus eſt falſus pꝑter multa in cōueniētia q̄ ſeq- rent. Nam pmo ſequeret ꝙ petitio xp̄i eſſet indiſcreta: q2 petebat illđ qđ iā erat impoſ- ſibile: cum ipſe ſciret ab eterno fuiſſe a deo patre decretū vt ſic fieret. Jtē ſequeretur ꝙ chriſtus retractabat ſuum propoſituʒ ⁊ pro miſſum. Nam chriſtus iam ſtatuerat ⁊ pmi-

A Qūo ſacra ſcri- ptura eſt in terp- tāda.

No. de orōne xp̄i in orto.

ferat mori ⁊ pati tale gen⁹ paſſiõis ꝓut ipſe apoſtolis paulo ante reuelauerat qñ dixit. Ecce aſcẽdim⁹ hieroſolymã ⁊ fili⁹ hoīs tradet̃ ad cruciſigẽdũ ⁊ flagellãdũ. Jtẽ ſequeret̃ ꝙ xp̄s ꝓ illo inſtãti ꝑdidiſſet charitatē ꝗ̄ habebat erga gen⁹ humanũ. Jtē ſeq̄ret̃ ꝙ volebat ꝓ illo inſtãti facere falſas ſcripturas q̄ de ip̄o erãt: ⁊ oīa iſta cedebãt i maximũ incõuenīẽs ẽm talẽ ſenſũ. Nam ipſemet dixerat ꝙ nõ venerat niſi ad faciẽdã voluntatẽ p̄ris. Et ad hoc nat⁹ erat vt teſtimoniũ ꝑhiberet veritati ſcripturarũ. ⁊ ꝙ vnũ iota nõ p̄teriret a lege de eo ſcriptũ. Et ideo eſt dicẽdũ ꝙ talis locutio ad aliũ ſenſũ facta ē ſcz vt xp̄s notificaret nobis q̄liter erat ver⁹ hõ ⁊ habebat verã carnẽ mortalẽ ꝯ manicheos. Et qñ paſſio ſua erat doloroſa ⁊ terribilis: qꝛ aliter nõ fuiſſet ita meritoria. Et ſic voluit oñdere verã humanitatẽ vltra diuinitatẽ. Et voluit diſtiguere in ſe duos appetitus. vnũ naturalẽ ⁊ ſenſitiuum q̄ horrebat ⁊ timebat mortẽ ⁊ aliũ intellectiuum q̄ dicitur volũtas q̄ ſemꝑ fuit cõformis voluntati p̄ris. Et ſic etiã in xp̄o erãt due volũtates: ſcz humana ⁊ diuina. Nã ſuã volũtatẽ humanã ſubijciebat ⁊ conformabat diuine. Et ſic talis orõ nõ eſt facta niſi ad exprimẽdũ vtrãq; naturã. ⁊ ad exprimẽdũ dolorem intolerabilẽ ſue paſſiõis. Eſt ḡ talis ſenſus hui⁹ orõnis. O p̄r lꝫ caro mea ⁊ ſenſualitas horreat ⁊ timeat tã crudelẽ mortẽ ⁊ paſſionē: eo ꝙ oē ens appetit ꝑmanere: ⁊ oē aial inq̄tũ aial deuitet ⁊ velit deuitare mortẽ ⁊ ꝑnicẽ: tñ ego nolo cõformare volũtatẽ meã carni mee nec ſenſualitati: ſꝫ volo ꝯformare tue volũtati. Et ſic oſtẽdit ꝙ volũtas ſua ſimul tp̄e ꝯdolebat carni: ⁊ cõformabat̃ p̄ne volũtati: prout lati⁹ videbitur pſalmo. xx. ⁊ xxi. qꝛ ad hũc ſenſũ dr̃ illd. Clamabo ꝑ diẽ ⁊ nõ exaudies. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ ſupradicta locutio nõ eſt falſa ad ſenſum quẽ facit ſꝫ in q̄ fit. Jtẽ illa locutio Mat. xx. vbi dr̃ q̄ laborãtes rũt in vinea ꝑ totã diẽ murmurabãt aduerſus p̄rēfamilias: eo ꝙ laborãtes ꝑ vnã horã equales eis feciſſet. Et etiã illa v̄ba filij obediẽtis q̄ indignat⁹ eſt aduerſus patrē: eo ꝙ filiũ ꝓdigũ cũ gaudio ad penitẽtiã recepiſſet. Luc. xv. Non ſunt talia verba exponenda ad ſenſuꝫ quẽ faciunt. Qꝛ vbi eſt ſumma charitas in illa celeſti patria: inuidere fas nõ eſt: cũ vnuſquiſq; iuſtus gaudeat de p̄mio alteri⁹. Sꝫ ſunt intelligenda verba ad ſenſum in q̄ fiũt. Nã ibi ſaluator in illis parabolis r̄ndet tacitis q̄õnib⁹ que ab omnibus carnalibus poſſent fieri. Naꝫ in prima oſtendit chriſtus ꝙ paſſiões huius mũdi et labores nõ ſunt cõdigni illo denario ſumme beatitudinis: ideo ſi eundem denarium dat primis ⁊ nouiſſimis ⁊ ecõuerſo: nulli facit iniuriã. qꝛ vltra cõdignũ vtriſq; p̄miũ ⁊ ſtipẽdiũ ip̄ẽdit. Jdeo vtriq; debẽt cõtentari et gr̃as agere. Jn ſ̃a v̄o parabola oſtẽdit chriſtus qũo venia dat̃ penitẽtib⁹ ex ſumma dei mia: ⁊ qũo de⁹ neminẽ vult perire: qꝛ pro oībus paſſus eſt: iõ gaudet de penitẽtia peccatoris. Jtẽ oſtẽdit ꝙ null⁹ ex proprijs viribus reſiſtit peccato: ⁊ agit bonũ: ſꝫ ſolũ ex gratia dei: ideo ita imo magis debet agere gratias iuſt⁹ ꝗ̄ peccator penitẽs. Et ſic iuſt⁹ debet gaudere ⁊ cõgaudere de penitẽtia peccatoris. Jtẽ illa v̄ba Job tertio. qñ dixit. Pereat dies in qua nat⁹ ſum: et nox in q̄ concept⁹ eſt homo. Nõ ſunt intelligẽda ad ſenſuꝫ quẽ faciũt: qꝛ Job homo iuſt⁹ nõ malediceret creaturã dei ſine magno peccato. Sꝫ intẽdit Job hũc ſenſuꝫ: ſcꝫ ꝙ peccatũ originale in q̄ ꝯcipit̃ vnuſquiſq; eſt a deo maledictũ ⁊ tale peccatũ nõ eſt a deo creatũ: ideo non cõputat̃ in dieb⁹ nec in mẽſib⁹ anni: nec iter creaturas dei: qꝛ nõ creauit de⁹ malum nec peccatũ. Sꝫ fuit a diabolo cauſatũ ꝑſuadendo primis parẽtib⁹. Et ſic illud peccatũ fuit cã oīs mali: ⁊ ab illo peccato proueniunt nobis omnes infirmitates ⁊ oīa mala. Jtẽ loq̄tur etiã Job cõditionalr̃. ꝙ ſi homo non haberet aliq̄d p̄miũ de ſuis laboribus et de patientia ſua poſt hanc vitaꝫ: ſequeretur ꝙ maledictus eſſet dies cõceptionis et natiuitatis omniũ iuſtorũ q̄ maxime vexant̃ ꝑſecutionib⁹ ⁊ infirmitatib⁹ in hac vita. Et ſic ad hos ſenſus ſunt intelligenda verba Job. Jtẽ ad hũc etiã ſenſum ſunt itelligẽda verba hiere. xx. c. qñ dixit. maledicta dies in q̄ nat⁹ ſum: ⁊ dies i q̄ peperit me mater mea. q. d. ſi tu dñe nõ retribuis p̄miũ iuſtis ꝑ laborib⁹: ⁊ penã malis ꝑ peccatis: ergo maledicta eſſet dies in q̄ nat⁹ ſum. Et ſic magna pars ſacre ſcripture vtriuſq; teſta. eſt intelligẽda ad ſenſum in quo fit ⁊ non quẽ facit. Naꝫ aures ſpirituales mẽtis ſuſcipiũt ſenſum ſpiritualeꝫ ⁊ ſecretũ. Sed aures corporis nõ recipiũt niſi l̄ram: de quibus aurib⁹ ſpũalib⁹ dicit ſaluator Mat. xiij. Qui hꝫ aures audiẽdi. i. itelligẽdi audiat. ſ. ſpiritualr̃ ⁊ non carnaliter. i. itelligat ſenſum ſpũaleꝫ ad quẽ ⁊ in quo v̄ba ſpũalia fiunt. Jtẽ Joh. vj. verba q̄ locut⁹ ſum vobis ſpūs et vita ſunt. Spũs eſt q̄ viuificat. Caro autẽ non prodeſt quicq̄. Et ſic pꝫ ꝙ iſta ſexta regula partim ꝯtinet̃ i p̄cedẽti. Jtẽ iſta ꝓpoſitio crux adorat̃. nõ eſt intelligẽda ad ſenſum queꝫ facit. qꝛ nulla creatura ꝑ ſe adoratur. Sed eſt intelligenda ad ſenſum in quo fit: ſcilicet chriſtus crucifixus adoratur.

Nota de filio ꝓdigo.

Nota iob. Pereat dies ⁊c.

¶ Septima clauſa.

B. Eptima regula ē de ſeculis hic de etatib⁹ vni⁹ leg3 ꝛ eccleſie: ꝛ de pegrinatiōe hoīs myſtici p eā. ¶ Ad cui⁹ itellectū ē notādū ſm Aug. hyponoſticō rn̄ſiōe .iij. ꝛ i pleriſq3 loc3. ꝙ ſicut i vtroq3 teſtō vn⁹ ſemꝑ fuit xp̄s credit⁹: ita d̄ʒ vna ꝛ eadē eē fides p̄r3 ve. te. ꝛ nr̄a: eo ꝙ vnitas fidei ē ab vnitate obiecti crediti. Jtez ſicut fuit ſp vna fides xp̄i: ita fuit ꝛ ſp eſt vna lex i vtroq3 teſ. qꝛ vnitas leg3 ſumit ab vnitate fidei: ſicut ḡ i vtroq3 te. ſp vn⁹ ē xp̄s credit⁹ ꝛ vna lex: ita ſp fuit vna eccl'ia ꝛ vna ciuitas dei ꝛ vnū corp⁹ myſticū ab adam vſq3 ad iudiciū. Nā ciuitas d̄ʒ vna incp̄tū eſt cōcors hoīʒ m̄ltitudo vni⁹ leg3 ꝯſenſu ſociata: ſicut ḡ vnitas ciuitat3 ſumit̄ ab vnitate leg3: ita ꝛ vnitas eccl'ie ꝛ corpis myſtici ſumit̄ ab vnitate vni⁹ leg3: ꝛ vni⁹ fidei: ꝛ vni⁹ capit3. i. xp̄i crediti. Et ſic i vtroq3 teſt. ē ꝯſiderādum vnū caput q̄ ē xp̄s credit⁹ ꝛ vna fides ꝛ vna eccl'ia ſiue vnū corp⁹ myſticū cui⁹ caput ſp fuit ꝛ ſp ē xp̄s. Et iō dicit Greg. homil. de vinea. ꝙ ab adā ꝛ abel vſq3 ad vltimū electum ſp fuit vna vinea ꝛ vna eccl'ia: cui⁹ palmites ꝛ mēbra fuerūt oēs electi vtriuſq3 teſt. Et ſic adā ꝛ abel ꝛ abraā iā erāt mēbra xp̄i ꝛ ciues hui⁹ ciuitat3. Nā l3 xp̄s nondū eēt icarnat⁹: tn̄ iā erat xp̄s credit⁹: qꝛ fides eſt illa q̄ compaginat mēbra ſuo capiti. ¶ Et ſic dicit Au. ꝙ tota eccl'ia fideliū ē vn⁹ hō myſtic⁹ expulſ⁹ a padiſo terreſtri i adā: quē hoīez de⁹ remiſit ad xp̄3 vt ſanaret̄ ab eo. Et ſic iſte myſtic⁹ pegrinat⁹ ē p fidē i pmo teſtō vſq3 q̄ puenit ad ip̄3 in q̄ ꝛ a quo accepit nobiſcū repromiſſiōes: vt ait ap̄ls ad heb. xj. Qꝛ oēs illi p̄res ve. te. nō acceperūt repromiſſiōes niſi nobiſcū. Ex q̄ p3 ſm ap̄lm ꝙ vna eſt eccl'ia ꝛ vna fides xp̄i noui ac ve. te. Nā eadez fides xp̄i q̄ ſaluat nos ſaluabit ꝛ illos: qꝛ quē nos credim⁹ iā veniſſe: ꝛ quē recepim⁹: illū ꝛ eūdē xp̄3 ipi credebāt ꝛ expectabāt futurū. Et in tali fide ſaluabant̄: vt ait Aug. ū. ꝯ aduerſariū legis ꝛ pphetar̄. ꝛ li. de nuptijs. ꝛ p̄tʒ. iij. ſentē. di. xxv. ¶ Cōtra abt ſupradicta arguit̄ ꝛ vr̄ ꝙ lex vet⁹ ꝛ noua nō ſit vna imo altera p hoc qđ d̄ʒ hiere. xxxj. Ecce dies veniēt dicit dn̄s ꝛ feriam domui iſrael ꝛ domui iuda fed⁹ nouū nō ſ3 pactū ꝙ pepigi cū p̄rib⁹ eor̄ cū apprehēdi man⁹ eor̄ vt educerē eos de terra egypti. Jtē Baruch. ij. ſtatuā illis teſt. alterū ſēpiternū. vn̄ p hūc textū pbat ap̄ls ad heb. viij. legē nouā eē alterā a veteri ꝛ veterē iā ꝑteriiſſe. Ad h̄ rn̄det̄ ꝙ legē nouā ꝛ veterē eē vnā ſtat dupl'r. vno mō vnitate eſſētiali. alio mō vnitate accidētali. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā ē valde aduertēdū ꝙ i lege dei ſūt cōſiderāda aliq̄ eſſētialia ꝛ aliq̄ accidētalia. Vn̄ ea q̄ ſūt de eſſentia vnitatis leg3 ſūt ſex. ſ. vnitas legiſlatoris: vnitas ſp̄us itelligētie ſiue itellect⁹: vnitas vitatis: vnitas fidei ꝛ ſpei: vnitas termini cōis: ꝛ vnitas finis. Accidētalia āt leg3 ſūt officia legalia: ſcʒ rit⁹ ſacrificiū ꝛ oblōnu3 ſacror̄ ꝛ ſacror̄ ꝛ vniuerſal'r oīʒ legaliū cerimoniar̄. Jſta āt accidētalia ſiue officialia fuerūt mutata ꝛ abolita: ꝛ nō ſp fuerūt i eadē lege: eo ꝙ accidēs pōt adeē vl' abeē p̄ter corruptionē eiuſdē ſubiecti. S3 eēntialia leg3 ſp māſerūt vna ꝛ eadē. Qđ pbat̄. Nā ſp fuit vn⁹ legiſlator ꝛ ꝯditor vtriuſq3 legis. Vn̄ dicit Aug. ꝯ aduerſariū legis ꝛ pphetar̄. ꝙ ſicut vn⁹ eſt creator oīʒ p̄teritor̄ ꝛ futuror̄: ita vn⁹ fuit ꝛ ē dator ābor̄ teſtamētor̄. Nā ille idē de⁹ q̄ locut⁹ ē i ve. teſtō p ora pphetar̄: locut⁹ ē etiā i nouo teſtō p carnē aſſumptā ꝛ p ppriū os: vt ait apoſtol⁹ ad heb. j. M̄ltiphariē m̄ltiſq3 modis olīʒ de⁹ loquēs p̄rib⁹ i pphetis: nouiſſime dieb⁹ iſtis locut⁹ ē nobis i filio. Et ſic p3 ꝙ idē de⁹ eſt ꝯditor vtriuſq3 teſta. Jtez ſicut fuit vn⁹ legiſlator: ita fuit vn⁹ ꝛ idē ſp̄us qꝛ idē ſp̄us q̄ illuminauit mētes patriarcharum ꝛ pphetar̄ illuminauit ēt ap̄los ꝛ oēs xp̄ianos. pbat̄: qꝛ idē ille ſp̄us q̄ fecit p̄riarchas p̄uidere futura myſteria de xp̄o ꝛ eccl'ia: ille met fecit ap̄los cognoſcere illa myſteria eē de xp̄o pphetata: ꝛ iō ap̄li ꝛ euāgeliſte ꝛ doctores allegāt dicta p̄riarchar̄ ꝛ pphetar̄: iō dicit Aug. ꝯ aduerſariū legis ꝛ pphetar̄. ꝙ antiq̄ p̄res eūdē ſp̄m habuerūt nobiſcū. Per eādē ēt rōnē eſt dicēdū vitatē hūerūt nobiſcū de ſacra ſcriptura: qꝛ eādē vitatē euāgelicā quo nos videm⁹ p̄ntē ꝛ ꝯſummatā viderunt ꝛ ipi futurā. Jtem p eādē rationez habuerūt eādez fidez nobiſcū de xp̄o ꝛ eccl'ia: qꝛ qđ credimus p̄teritu3 ꝛ p̄ns ipſi crediderūt ꝛ expectauerūt futur̄: vt ſupra dictū eſt: qꝛ eādez redēptionē credebāt ꝛ eūdez xp̄3 futurū. Jtez ſicut fuit vna fides: ita fuit vnū obiectū fidei q̄ eſt xp̄s: q̄ eſt terminus cōis copulās vtraq3 legez: ꝛ faciens ex vtraq3 vnā: qꝛ xp̄s fuit finis illi⁹ legis veteris ꝛ pncipium noue legis. ¶ Vn̄ arguitur ſic: ſicut illa linea d̄ʒ vna cui⁹ p̄tes copulāt̄ ad vnū pūctu3 ꝛ terminū cōem: ita ꝛ illa lex d̄ʒ vna cui⁹ p̄tes copulant̄ ad vnū terminu3 ꝛ obiectū cōe. S3 lex vet⁹ ꝛ noua ſūt hmōi: qꝛ copulant̄ ad xp̄m: qui fuit finis illi⁹ et pncipium hui⁹: ergo eſt eadez rōne termini et obiecti. Jtez per eādez rōnem vtraq3 lex d̄ʒ vna rōne finis: qꝛ xp̄s eſt finis vtriuſq3. Nā ſicut xp̄s eſt obiectū ꝛ termin⁹ cōis rōne fidei: ita eſt finis vtriuſq3 rōne ſpei. Nā ſicut xp̄s fuit finis itēt⁹ ꝛ ſperat⁹ i illa: ita ꝛ i iſta. Nā eūdē xp̄m quē ipſi expectabāt redēptorē nos expectamus ꝑmiatorem ꝛ glorificatorem

Marginal notes: de vnitate legis ꝛ corporis myſtici. — Quid ſit ciuitas — C — D — Nota — Quō ē vn⁹ finis vtriuſq3 legis.

orē.Et ſic vnꝰ eſt finis vtriuſqꝫ legis.Sꝫ ꝙ
ſit vna fides ꝛ vnꝰ xp̄s ꝛ vnꝰ finis vtriuſqꝫ le
gis:pbat Auguſtinꝰ ꝯ pelagianos hypono-
ſticon ꝛn̄ſiōe.iij.dicēs.Ubi ait apoſtolus ad
Timotheū.ſupabūdauit gr̄a dn̄i noſtri ieſu
chriſti cū fide ꝛ dilectiōe q̄ eſt i xp̄o ieſu.Eā-
dē ergo fidē dixit q̄ ſalutē attulit ꝛ illis ꝛ no
bis:hāc aptiſſime demōſtrat apl̄s ſcribens
ad galathas.iij.dicēs.Priuſq̄ adueniret fi-
des ſub lege cuſtodiebamur ꝯcluſi in eādē
fidē q̄ reuelāda erat:eadē itaqꝫ ſemꝑ tp̄ibꝰ
tacitis erat i ſeruis dei ꝑ ꝟbū:ꝛ reuelanda
erat i gētibꝰ ꝑ icarnatū idē ꝟbū.Qꝛ vt idem
ait apl̄s ad hebre.xiij.heri ꝛ hodie ꝛ ipſe in
ſcl'a.tp̄a itaqꝫ mutata ſunt nō fides iuſtifica
tio igit̄ ꝑ fidē ieſu xp̄i data eſt:dat̄ et dabit̄.
Ex dictis Aug.i hoc loco pꝫ ꝙ idē eſt lator ꝛ
cōditor vtriuſqꝫ teſt.ꝛ idē xp̄s ꝛ eadē fides ꝛ
idē finis.Ex q̄bꝰ pꝫ ꝙ eēntialia vtriuſqꝫ legꝫ
ſunt eadē:ꝛ ꝑ ꝯñs vtraqꝫ lex ē vna ſꝫ eēntia
lia:ꝛ ſic ē vna ꝑ eēntiā.Sꝫ eſt altera ſm acci
dētalia ꝛ ſm offm̄.Et ideo dicit Aug.cōtra
aduerſariū legꝫ ꝛ ꝓphetaꝝ.ꝙ oia cerimoni
alia q̄ fiebāt i lege veteri erāt offm̄ reſpectu
nouc.Un̄ inq̄t ꝙ iter offm̄ ꝛ finē hoc itereſt.
Nā offm̄ eſt qđ facimꝰ:ſꝫ finis eſt ꝓpter quē
facimꝰ:ꝛ ſic oia illa cerimonialia ꝛ legalia q̄
illi faciebāt:nō faciebāt niſi ꝓpter xp̄m:iō ꝑ
eiꝰ aduētum oia fuerunt abdicata ꝛ abolita
poſtq̄ iplenerūt offm̄ ꝛ curſum ſuū:qꝛ ades
ꝑto fine ceſſat officiū:ꝛ habitibꝰ exiſtētibꝰ i
materia ceſſat motꝰ.Et ſic pꝫ quō eſt vna ꝛ
quō eſt altera.Et iō r̄ndet̄ ad autoritates in
ꝯtrariū adductas.Nā deꝰ ꝑ hieremiā nō in
tēdebat dare alterā legē ſm eēntialia:ſꝫ ſꝫ
accidētalia ꝛ officialia:ꝛ ſm ritꝰ ꝛ cerimoni
as:ꝗꝛ tūc oia illa debebāt ceſſare.Et per hāc
rōnē pōt r̄nderi ad oia q̄ pñt fieri i ꝯtr̄ū.Ex
q̄bꝰ pꝫ ꝙ licet accidētalia ꝛ officialia legis
ſint mutata per ſucceſſum tp̄is i aduētu xp̄i
tn̄ nō ſunt mutata eēntialia legꝫ.ſ.veritas ꝛ
finis ꝛ fides legꝫ.Et ſic nō eſt mutata lex eſ-
ſentialr:imo manet ꝯfirmata ꝛ ꝟificata.Un̄
i hoc decipiunt̄ miſeri ꝛ ceci iudei neſciētes
diſtinguere iter eēntialia legis ꝛ accidētalia:
imo putāt ꝙ illa legalia accidētalia et offi-
cialia ſunt de eſſentia legꝫ:cū non ſint data
niſi ad offm̄:ꝛ in ſignū future veritatis ꝛ fi-
nis ꝛ nō ſr̄a ſui.Et ſic falſificāt legem:ꝛ fa-
ciūt ipam mēdacē:poſtq̄ nō recipiūt eiꝰ ve-
ritatē.Ex q̄bꝰ ſequit̄ ꝙ nos meliꝰ ſeruamus
legē moyſi q̄ iudei:qꝛ tenemꝰ ꝛ ſeruamꝰ ve
ritatē eēntialē legis:q̄ q̄dē veritas ſurrexit
cū xp̄o et ipſi repudiata veritate eſſentiali
ipſiꝰ legis ſeruāt ꝛ colunt accidentalia q̄ iā
ſunt mortua ꝛ abdicata:poſtq̄ curſum ſuuꝫ
cōpleuerūt.q̄ non ſolū ſunt eis inutilia:ſed
etiā mortifera.¶Iterū eſt notādū Apoca-
li.xxij.ꝙ xp̄s eſt alpha ꝛ o.i.primꝰ ꝛ nouiſſi-
mus:ſcꝫ pncipiū ꝛ finis.ꝛ etiā dr̄ medium ꝛ
via.Joā.xiiij.Et ſic eſt pncipiū:mediū:ꝛ fi-
nis.Eſt eñ pncipiū noſtrū ꝑ creationē.Iteꝫ
eſt mediū nr̄e redēptiōis:qꝛ mediator dei ꝛ
hoim.Itē eſt finis nr̄e glorificatiōis.Iō iſte
hō myſticꝰ peregrinatꝰ eſt a pncipio mundi
vſqꝫ ad pmū aduētū xp̄i tāq̄ ad mediū:vt ſa
naret̄ ꝛ deo recōciliaret̄.Sꝫ mō peregrinat̄
a p̄rio aduētu ꝑ legē euāgelicā vſqꝫ ad ſcđm
aduētū tāq̄ i finē vltimum vt gl'ificet̄.Et ſic
iſte hō myſticꝰ exiuit a xp̄o per creationē:qꝛ
oia ꝑ ipꝫ facta ſunt.Joh.j.ꝛ trāſiuit ꝑ ipm ꝑ
redēptionē:ꝛ tēdit i ipmmet xp̄ꝫ ꝑ gl'ificatio
nē.Et ſic ſemper ē idē xp̄s ꝛ idē hō myſticꝰ q̄
ꝯtinuat̄ per vnū caput ꝛ per vnuꝫ medium.
¶Sꝫ dicit Aug.li.đ cathecizādis rudibus.
ꝙ ſicut iacob i ſuo ortu pꝛiꝰ emiſit brachiuꝫ
tenēs plātā fratris ſui eſau:et poſtea oñdit
caput:ꝛ exinde totū reſiduū corporis:ita pa-
riter hō myſticꝰ pꝛiꝰ oñdit ꝛ traxit ſiniſtꝝ bra
chiū i ve.te.ſꝫ i aduētu xp̄i oñdit ꝛ traxit to-
tū reſiduū corpis ſucceſſiue.Ex q̄ pꝫ ſic ꝙ iſte
peregrinꝰ eſt vnꝰ hō myſticꝰ ab adā vſqꝫ ad
iudiciū:ita eſt vna lex ꝛ via per quā peregri
natꝰ eſt.Itaqꝫ ḡ lex tota eū vna ſm eēntia-
lia:ſꝫ altera ſm accidētalia:eſt vna ſm finē:
ſꝫ altera ſm offm̄:ꝛ vna ſm ꝟitatem:ſꝫ alte
ra ſm vmbrā ꝛ ſignū.Itē vna ſm ſpiritū:ſꝫ
altera ſm l'ram.Eſt ḡ dicēdū ꝙ ipſe hō my-
ſticꝰ q̄ ꝑ fidē peregrinatꝰ eſt ab adā vſqꝫ ad
xp̄m ſemper ꝯtinue i iſto itinere et peregri-
natiōe accepit aliq̄ accidentalia illiꝰ legis.
Nā i adā ꝛ i abel accepit oblatiōes:ꝛ i noe
accepit aliquē modū ſacrificioꝝ:ꝛ i abraaꝫ
accepit circūciſionē:ꝛ i moyſe accepit legē
p̄ceptoꝝ cerimonialiū ꝛ cetera legalia:que
oia data ſunt ei i figura xp̄i futuri.Et iō cuꝫ
iſte hō myſticꝰ ꝑuenit ad xp̄ꝫ:dimiſſis ꝛ abdi
catꝫ oibꝰ ſupradictꝫ accidētalibꝰ accepit ve
ritatē ꝛ ꝑfectionē illoꝝ.ꝛ repromiſſioneꝫ in
xp̄o:ꝛ ſic iſte hō myſticꝰ tā ꝑfectꝰ i xp̄o ꝑ pꝛi-
mō aduētū adhuc ꝑegrinat̄ i hac eccl'ia vſ-
qꝫ ad ſcđm aduētū xp̄i:i q̄ eſt recepturꝰ vlti-
mā ꝑfectionē corporis ꝛ aie.ſ.gl'iā ꝛ imorta-
litatē corporis ꝛ felicitatē vtriuſqꝫ.¶Et iō
eſt aduertendū ꝙ iſte hō myſticꝰ ꝛ peregri-
nus multotiens itroducit̄ ad loquēdū i pſal-
mis đ q̄ verificāt̄ diuerſe locutiones ſm di-
uerſitatem ſcl'oꝝ ſiue ſtatuū ꝛ etatū ſuaruꝫ.
Nā aliq̄ verificant̄ de eo ꝓut peregrinabat̄
in ſtatu ꝛ etate legis nature:ꝛ aliqua verifi
cant̄,đ eo ꝑ ſtatu ſub lege moyſi:et aliqua
prout fuit i ſtatu gr̄e:ꝛ etiā qꝛ iſta eccl'ia ha-
buit multos ſtatꝰ et etates:iō multa verifi-
cātur de ea ſm diuerſos ſtatꝰ ꝛ etates:vt pa
tebit locis ſuis.¶Nā circūciſio dr̄ data ſe-
dere ſempiterno.Gen.xvij.Sꝫ hoc ē itelligē

De eſt alpha et o

Nota de eter-no. dū hʒ illā etatē ⁊ ſclm ab abraā vſq ad xp̄m. Nā eternū dr ab etate. Et ſic eternum ſiue ſempiternū dr illd qd ē ſemp cū aliq etate. Et ſic circūciſio dcā fuit ſempiterna: nō ſimplicit cū oi tpe: ſʒ cū illa etate ab abraā vſq ad xp̄ʒ: qꝛ fuit ſempiterna illi etati illiꝰ corporis myſtici ⁊ legʒ. Et ſic dicēdū ē d p̄cepto ſabbati ⁊ agni paſcalis. Quoꝝ etas fuit finita i xp̄o. Nā i oēs hebrei ⁊ thalmudiſte dicūt ⁊ appellāt tp̄s meſſie aliud ſclm ⁊ aliā etatē. Et etiā eſt dicēdū q circūciſio et tota lex moyſi eſt eterna rōne ſue ꝟitatꝭ ⁊ ſui figurati. Nā eternitas legʒ moyſi cōtinuat i ꝟitate euāgelica: ſicut eternitas regni dd fuit cōtinuat i xp̄o. Ita ꝗ parit iſte hō myſticꝰ ⁊ iſta lex ꝯtinue relīquēdo ipfectiōes accidētales accepit i xp̄o pfectiōes eētiales in actu q̄s añ hēbat i potētia ⁊ i figura. Et ſic i ſcriptura ve. teſt. multa verificant de iſta eccl'ia ſiue corpe myſtico ſʒ diuerſos ſtatꝰ ⁊ etates. vt pʒ i pſalmis ⁊ i cāticis ſalomōis. iō valde dʒ attēdere prudēs lector i hmōi ſcl'is ⁊ etatibus legʒ ⁊ hois myſtici: qꝛ cū ſit vnus: plčs habuit ſtatꝰ: ⁊ etates: ⁊ ſcl'a. Not. de tēpore legis vet. ⁊ noue. Nā totū tp̄s ve. legis fuit tp̄s ſignificādi ⁊ figurādi ⁊ d'ſiderādi: ſʒ tp̄s no. legis fuit tp̄s adiplēdi ⁊ verificādi ⁊ recipiēdi p̄miſſiōes. Uñ qñ dr i cāticis. Oſculet me oſculo oris. ꝟificat d eccl'ia ſm ſtatū ve. te. qꝛ tūc d'ſiderabat aduētū xp̄i ſpōſi ſui. Sʒ cū poſtea dr. Queſiui quē diligit aia mea: ⁊ inueni. ⁊ tenui. nec dimittā illū. Tūc ꝟificat d eccl'ia ſm iſtū ſtatū ilico poſt aduētū xp̄i put ipʒ recepit. Sʒ cū poſtea dr. Que ē iſta q pgredit q̄ſi aurora ꝯſurgēs: terribilis vt caſtroꝝ ⁊c. tūc ꝟificat d eccl'ia poſt reſurrectionē xp̄i: put exiuit ad p̄dicandum euāgeliū pplo gētili. Sʒ cū poſtea dr. Que ē iſta q aſcēdit de deſerto delitijs affluēs innixa ſup dilectū ſuū. Tūc ꝟificat d eccl'ia pro ſtatu tpis i q fuit i ſua maxia pſperitate venerata p totū orbē terraꝝ: ⁊ ſic appet p predicta q̄liter vna ⁊ eadē eccl'ia habuit diuerſos ſtatꝰ ⁊ etates: d q̄bꝰ fiūt diuerſe locutiones i ſacra ſcriptura: q̄s prudēs lector dʒ fidelr ⁊ cū tremore cōſiderare: d q̄bꝰ dat hec ſeptia rl'a.

b ¶ Iterū ē notādū q ſicut iſta eccl'ia ſiue h̄ corpꝰ myſticū hʒ tria diſtincta ſecula: ita etiā tria gn̄a mēbroꝝ. Nā q̄dā ſunt pura ſicut ē virgo maria: q nūq peccauit: p q̄ d tota eccl'ia verificat illd. Tota pulchra es amica mea. Et q̄dā ſunt mēbra iaʒ ſanata: p q̄bꝰ verificat illd. Impulſus euerſꝰ ſuʒ vt caderem: ſʒ dñs ſuſcepit me. Et q̄dā ſunt infirma q adhuc i aliq pctō laborāt. De q̄bꝰ ꝟificat illud. Sana me dñe qm̄ infirmꝰ ſum. Et ſic multe locutiōes verificantur de tota eccleſia ratione alicuius membri: quare aduertat lector.

¶ Octaua clauis.

OCtaua regula ē de diabolo ⁊ eiꝰ corpe ſiue de mēbris eiꝰ. Not. d diabolo et eiꝰ corpore. Uñ eſt notādū q ſicut xp̄s vniuit ⁊ icorporauit ſibi eccleſiaʒ ſcilicet p baptiſmū ⁊ grāz ipſi aſe myſtica: ita pariter diabolus vniuit ſibi iſideles ⁊ hereticos ⁊ obſtinatos p pctm̄. Quoꝝ q̄dē ꝯgregatio dr ſynagoga ſathane ſiue eccl'ia malignātiū. Et ſic oēs heretici ⁊ iſideles ⁊ obſtinati dicunt mēbra diaboli. Nā cū nā hois a deo ſit creata bona naturalr: tñ diabolꝰ inimicus ſeminauit ꝫizaniā i ipſa. Mat. xiij. Et ſic cū hō male agit: tūc i eo nō opat deꝰ: ſʒ diabolꝰ: ſiue malitia quā ſeminauit diabolꝰ: vt inq̄t Augu. i ſermone vniꝰ martyris. vbi ait. q qñ te pſequit hō: noli attēdere: nec deſtruere naturā: nec aiaʒ quā fecit ⁊ iſpirauit deꝰ: qꝛ nō te pſequit qd fecit deꝰ: ſʒ malitia quaʒ fecit hō: quā malitiā pſuaſit hoi aſtutia ſathane. Uñ intimꝰ ꝫ diabolꝰ ⁊ alligat ⁊ copulat ſibi pctōres ⁊ obſtīatos: q iter eos cōicant idiomata tāq iter caput ⁊ mēbra: ita q hoies dānati noiant noie capitꝭ ſui diaboli: iō xp̄s appellauit iudā diabolū. Joh. vj. cū dicit. Unꝰ vr̄m diabolꝰ ē. Itē Eſai. xiiij: alloquit ipʒ nabuchodonoſor ſub noie diaboli dicēs. Quō cecidiſti lucifer q mane oriebaris. Itē ezech. xxviij. alloquit regē tyri eodē mō dicēs. Tu ſignaculū ſilitudinis in d'litijs paradiſi fuiſti. Itē ecōuerſo diabolꝰ appellat hō ſub noie mēbroꝝ ſuoꝝ. qñq: vt Mat. xiij. Inimicus hō h̄ fecit. Itē pſal. lv. Miſerere mei deꝰ ⁊ qm̄ cōculcauit me hō. i. diabolꝰ. Sʒ ē aduertēdū q i ſynagoga ſathane nō ſunt niſi mali: i eccl'ia aūt xp̄i miſcent mlta mēbra diaboli cū bōis. ⁊ dicunt mēbra xp̄i ſimulata: q i ſecreto ſunt heretici hypocrite. Eſt iterum aduertēdū q ſicut oēs pfectiōes et ꝟtutes pꝛiꝰ ꝟificant d xp̄o: a q pꝛio d'riuāt: ⁊ ex ꝯñti d eiꝰ mēbris fidelibꝰ: ita pari rōne oia mala pꝰ itelligūt ⁊ ꝟificāt d diabolo a q d'riuāt et ſuggerūt: ⁊ ex ꝯñti d mēbris i q̄bꝰ ⁊ p q diabolꝰ opat. Uñ illd. p̄ncipes pſecuti ſunt me gratiꝰ. pꝰ itelligit d diaboli iſtigatoribꝰ: ⁊ ex ꝯñti d tyrānis ⁊ hereticis ⁊ malignis ⁊c. q̄s diabolꝰ iſtigat ꝯ iuſtos ⁊ fideles. Itē pſ. lj. p doech pꝛio itelligit diabolꝰ ifeſtator ⁊ excitator. Et ex ꝯñti itelligunt oēs tyrāni pſecutores eccl'ie: ⁊ oēs maligni ⁊ ſuſurrones et ſeminatores ꝫizanie.

¶ Nona clauis.

Nota quō aliq̄ para ponitur p toto. NOna rl'a ē d ſpē ⁊ gn̄e ſiue d toto ⁊ pte. Uñ cū ps ſit aliq̄d totiꝰ mltotiēs recipit d'noiationē totiꝰ. ⁊ econuer. p ſynecdochen aut p metaphorā. Et ſic qñq in ſcriptura cum noiatur

vna ciuitas itelligit totū regnū aut tota p= uincia: z qn⁊ tot⁹ mūd⁹: vt cū dr memor ero raab z babylonis. itelligit tot⁹ pplˢ gētilis. et ſic egypt⁹ z ſodoma z gomorra ponit p to= to pplo maligno. vt pz i epla iude. et ſic per iudeā z hierlz itelligit tota eccſia: vt ait hie= er. ad marcellā. Itē h nō ſolū itelligit d toto et pte i loco: ſz ēt i tpe. vt apo. xx. cū dr q an gel⁹ ſiue xps alligauit ſathanā z diabo. M. ānis: h itelligit p lōgū z magnū tps. h ēt lra itelligit i nūeris: vt cū dr i apo. xiiij. vidi ſu= pra mōtē ſyō. cxliiij. M. vbi ponit nūer⁹ def minat⁹ p ideterminato. Itē gene. iiij. Qui= cūqz occiderit cayn ſeptuplū pūiet. i. mlti= plr: ibidē. ſeptuplū dabit vltio d cayn: de la mech āo ſeptuagies ſepties. i. multo plies. Itē Ma. xviij. ait xpus petro. Nō dico tibi ſe plies: ſz ſeptuagies ſepties. i. ifinities. verū= tñ aduertat lector q tales nūeri nō ponūt ſi ne ſacro. ¶ Vñ ē aduertēdū q lz h regla ɔti neat ſub ſequnti: tñ meli⁹ ē q fiat regla ex pte expſſa pter magna ſacra: z difficultates q ɔtnēt z inſurgunt ex talib⁹ locutiōib⁹ zc.

¶ Decima clauis.

Decima et vltima regula eſt d tropo z grāmaticalib⁹ figu= ris. ¶ Ad cui⁹ euidētiā eſt ad uertēdū q lz oēs ſpēs tropi z ſchematis repiāt i ſacra ſcri ptura: z maxie i lib. pſalmorum: tñ aliq maxie i hac regula ſunt notāde: eo q magz frequētāt z maiorē afferūt difficltatē. Quarum pma ē hyſterōproterō: q cātāt i ordie narrationis de q tichoni⁹ fecit ſpecialē regu= lā. Nā ſepe i ſacra ſcriptura qdā narrāt non eodē ordine q geſta ſunt: ſz qnqz p anticipa= tionē: aut poſt poſitionē: aut per iterpoſitio= nē q dr parēteſis: aut p recapitulationē: aut p ſuppletionē. Vñ totū ſm capm geñ. ponit p recapitulationē z ſuppletionem eorum q pre narrata ſūt i pmo caplo de ipſo adā. Itē oia q ſcribūt lib. deuteronomū ponūt p recapi= tulationē. Itē oia q ſcribūt i duob⁹ libris pa ralipomenō ponūt ptim p ſuppletionē eorum q omiſſa ſūt i libris regū: z ptim p recapitu= lationē. et ſic eſt dicēdū d ſcdo libro macha. q ſūt qdā ſuppletiōes eorum q omiſſa ſunt in p mo. Itē pſ. lxxvij. p āticipationē pri⁹ narrāt q geſta ſūt i deſerto: q ſigna q fcā ſūt i egypto vt ibidē patebit. et ſic i ſcriptura eſt valde at= tēdēdū in ordine narrationis ſi dicāt res anti cipādo: aut recapitulādo: aut iterponendo. ¶ In ſcdo loco hui⁹ regule eſt valde notan= da figura q dr metonymia: qr qnqz imo fre= qnter ponit ɔtētū p ɔtinēte z ecōuerſo: z ar= tifex p artificiato z ecōuerſo: z effect⁹ p cā z ecā: z abſtractū p ɔcreto z ecā. Itē in ſcriptu= ra multū frequentat metaphora: qr fit nois trāſlatio rōne pprietatis: vt nō arabis cū bo= ue z aſino. Et ſic ſimplex hō dr agn⁹. Itē fre quētat ſincpteſis i pſalmis: qn mutat pſona vt pſ. iiij. Cū inuocarē exaudiuit me de⁹ iuſti tie mee: in tribulatiōe dilataſti mihi. Sriter ceteras figuras freqūetat allegoria: qn vnū ad literā dr: z aliud itelligit. et ſic tota ſcriptu ra ve. te. eſt allegorica: qr nō ponit gra ſui: ſz gra noui te. vt dictū eſt i. v. regula Ad cuius clariorē euidētiā eſt notādū: put dictū ē i. v. regla. q oia geſta vet. te. nō erāt gra ſui: ſed erāt qdā figure: z picture: z ſigna: z exēpla= ria: z pabole reſpectu no. te. iqtū figurabāt: z ſignificabāt: z notificabāt: z exēplificabāt: z ɔparabāt aliq alia futura myſteria i no. te. Et iō pceſſ⁹ z diſcurſ⁹ quē facit itellect⁹ fide lis z catholic⁹ a te. ve. i nouū tanqz a figura ad ſuū figuratū: z a ſigno ad ſignatum: z ab exēplari ad exēplatū: z a parabola ad ſuam vitatē euāgelicā: dr pceſſus z diſcurſ⁹ alle= goric⁹: eo q allegoria eſt tropica z ɔuerſa lo cutio ab vno ad alterum qn p vnū aliud itelligit. Ex q ptz q talis argumētatio z diſcurſ⁹ alle goric⁹ reducit ad qrtā ſpēm argumētatiōis q fit p exēplū. Quator ei ſūt ſpēs argmētatiōis vt ptz in topi. z i pn. libri poſte. ſ. ſyllogiſm⁹: entiméa iductio: z exēplū. Et iō talis diſcur= ſus allegoric⁹ dr argumētatio exēplaris iqz tū extēdit z āpliat a reb⁹ ve. te. ad myſteria no. te. tāqz a figura ad figuratū: z a ſigno ad ſignatū: z a parabola ad vitatē: z ab exēpla ri ad exēplatū: z a ppōnib⁹ ad ɔcluſionē. Et tali mō argumētatiōis. ſ. allegorico z exēpla ri frequēter vſus eſt xps diſputādo ɔ iudeos inferēdo vitates euāgelicas ex geſtis ve. te. tāqz ex figuris: z ſignis: z pabolis: z exēplis: pcedēdo a figura ad figuratū: z a ſigno ad ſignatū. vñ Mat. xij. p myſteriū ione pphe= te pbauit myſteriū ſepulture z ſue reſurre= ctiōis: cū dixit. gnātio praua et adultera ſi= gnū qrit: z ſignū nō dabit ei niſi ſignū ione pphete: ſicut eñ ionas ſtetit trib⁹ diebus z trib⁹ noctib⁹ i vētre ceti: ita erit fili⁹ hois in vētre terre. ita p aduētū regie auſtri ad au= diēdā ſapiam ſalomōis zc. pbat xps z arguit aduētū ppli gētilis ad fidē euāgelicā audiē dā. Et ſic vtrobiqz arguit xps a figura ad fi= guratū: qd ipe declarat dicēs: z ecce pluſqz io nas z ſalomō hic. q. d. illi fuerūt figura mei. ita a figura ad figuratū arguebat xps Lu ce. qñ p miſſionē helie ad viduā in ſareptā. z per ſanationē naamā ſyri a lepra pbauit cō uerſionem z baptiſmum populi gentilis. ita ſuā mortē z paſſionem z vniuerſalem redē= ptionē allegorice probauit chriſtus quan= do dixit. ſicut moyſes exaltauit ſerpentem i deſerto: ita opz exaltari filiū hois. Joh. iij.

xpus vſus eſt ar gu= mēto alle= gori= ce.

¶ Itē xp̄s docebāt ſcribas ꝛ phariſeos: vt ꝓ
cederēt allegorice i ſcripturis a figura ad fi
guratū: cū dixit. Scrutamini ſcripturas: qꝛ
ille teſtimoniū ꝑhibēt de me: qꝛ moyſes de
me locut⁹ eſt. Johā. v. q. d. ꝙ oīa ſacrificia ꝛ
legalia fuerūt data in figurā mei. ¶ Itē tali
argumētatiōe allegorica vſ⁹ eſt Jo. euāge.
qn̄ dixit facta ſūt aūt h̄ vt ſcriptura īpleret:
os nō ꝯminuetꝫ ex eo. Jo. xix. ¶ Itē h̄ gn̄e al
legorice argumētatiōis freq̄ntiſſime vtūt aꝑ
pl̄s: maxie. j. ad Corin. x. qn̄ dͬ. oēs pr̄es nr̄i
ſub nube fuerūt: ꝛ i moyſe batizati ſunt i nu
be ꝛ i mari ꝛc. Itē ad Galath. iiii. ꝑ ſarā vxo
rē abrac ꝛ ꝑ agar ancillā ꝓbat duo teſtamē
ta: ꝛ ꝑ yſaac ꝓbat ppl̄m xp̄ianū eſſe filiū ꝓ
miſſionis: ꝛ ꝑ iſmael ꝓbat ppl̄m iudaicum
poſt xp̄m eſſe filiū carnis tm̄: ꝛ foras electū
cū ſynagoga mr̄e ſua. ꝛ ꝑ iſtū diſcurſū allego
ricū ꝓbat apl̄s ꝑ totā epl̄aꝫ ad hebreos oīa
ſacr̄a ꝛ ſacra ꝛ ſacrificia veteris legꝫ fuiſſe
data i figurā de xp̄o ꝛ nr̄a redēptiōe. Et hoc
gn̄e allegorice argumētatiōis vtūt oēs do
ctores catholici. Eſt ēt vlteri⁹ aduertēdū ꝙ
nō ſolū xp̄s ꝛ oēs apl̄i ꝛ euāgeliſte vſi ſūt h̄
gn̄e allegorice argumētatiōis i ſcriptura ve.
te. ſꝫ ēt ipſe Dd̄ i ſuis pſalmis. nā ꝑ maiori ꝑ
te ꝓcedit ꝓphetice a figura ad figuratū: ꝛ a
ſigno ad ſignatū. nā adducit geſta patriar
charū ꝛ ꝓphetaꝝ ꝛ myſteria legꝫ moyſi: nō
gr̄a ſui: ſꝫ inq̄ꝫtū erāt ſigna ꝛ figure: ꝛ ꝓut i
eis preuidit i duplici ſpū futura myſteria d̄
xp̄o ꝛ eccl̄ia: ꝛ ſic allegorice ꝓcedit a figura
ad figuratū: vt patebit per oēs ꝓs: ꝛ maxie
ꝓs. xvij. ꝛ. lxxvij. vbi māifeſte dͬ. Apiā i para
bolis os meū: loq̄r ꝓpoſitiōes ab initio: vbi
ꝑ trāſlationē tabernaculi ab eſſral i hierl̄m:
ꝛ ꝑ trāſlationē ſacerdotij a filijs hely in ſa
muelē: ꝛ ꝑ trāſlationē regni a ſaul i dd̄: ꝓbat
ꝛ īfert ꝓphetice trāſlationē regni ꝛ ſacerdo
tij a ſynagoga i xp̄ꝫ ꝛ eccl̄iā: vt patebit ibi. et
nō ſolū Dauid ſꝫ ēt Eſaias ꝛ ceteri ꝓphete
ꝓcedūt freq̄nter iſto diſcurſu allegorico: iq̄ꝫ
tū predicūt futura myſteria de chriſto ꝛ ec
cl̄ia: ꝓut preuiderūt ea in ſpiritu i geſtis ve
teris teſt. ꝛ in q̄buſdā ſignis ꝛ figuris. Ex q̄
b⁹ patet ꝙ argumentū allegoricū ſumēs ꝓn
cipiū ex myſterijs vete. teſta. lꝫ nō ſit efficax
ꝯ iudeos propter ꝯriam indiſpoſitionem: eo
ꝙ occecauit eos malitia eoꝝ ne intelligant
ſacramenta dei clauſa in litera: tn̄ eſt effica
ciſſimū quantum ad veritatē in ſe et quo ad
nos: quibus datū eſt noſſe myſterium regni
dei clauſum in litera ve. teſta. Unde qꝛ ſpūſ
ſanctus qui illuſtrauit mētes apoſtolorum ꝛ
doctoꝝ vt cognoſcerēt illa myſteria in ſcri
ptura vet. te. figurata ꝛ per ꝓphetas vatici
nata in chriſto ꝛ eccleſia eſſe cōpleta: idem
illuſtrauit mentem Dauid ſpiritu ꝓphetico
vt cognoſceret eadē myſteria i chriſto ꝛ ec
cleſia eſſe cōplenda: de q̄b⁹ myſterijs ꝓphe
ticos ꝯdidit ꝓs. Jō ex his pꝫ ꝙ licet lumen
euāgelicū fuerit clari⁹ et perfect⁹ in duode
cim apoſtolis ꝛ doctorib⁹ q̄ lumē ꝓpheticū
in ꝓphetis: tn̄ ex parte rei eadem eſt v̾itas
ꝛ certitudo. nā ſicut apoſtolis fuerūt certa
geſta euangelica: quo ad v̾itatē eſſe ꝯpleta:
ita eadē geſta fuerūt certa ꝛ credita ipſis ꝓ
phetis eſſe ꝯplenda in chriſto. Et iō Dauid
in ſuis pſalmis predicit freq̄nter ꝛ prenūtia
at futura myſteria de chriſto ꝛ eccl̄ia ꝑ v̾ba
de preterito ꝓpter certitudinē ꝓphetie: oſtē
dens illa eē certiſſima in v̾itate ac ſi iā tunc
fuiſſent ꝯpleta. ꝛ iſtuꝫ modū ſeruāt ēt ceteri
ꝓphete ꝓut dictum eſt i tractatu p̄mo. Ex q̄
b⁹ oībus pꝫ q̄liter argumentum factum per
diſcurſum et proceſſum allegoricū a figura Nota.
ad figuratū: aut a ſigno ad ſignatum: ꝛ a pa
bola ve. teſt. ad ſuam veritatē euāgelicā ſibi
correſpōdētē: lꝫ nō ſit efficax cōtra cecos iu
deos: tn̄ eſt efficax inter catholicos fideles:
q̄b⁹ datum eſt noſſe myſterium regni dei: vt
dictū eſt. Sꝫ eſt iteꝝ aduertēdū ꝙ intellect⁹
fidelis dupliciter diſcurrit a ſcriptura vete.
te. ad nouū. Uno mō allegorice a figura ad
figuratuꝫ: eo mō q̄ dictum eſt. Secundo mō
per expreſſa promiſſa literaliter allegando
promiſſiones expreſſe factas in ve. te: ꝛ pro
phetias prophetaruꝫ: ſicut frequenter faci
unt euangeliſte: vt Ecce virgo ꝯcipiet. Mat
te. j. Item omnes etiam iſte decem regule ſi
ue claues poſſunt reduci ad numerū ſepte
narium iuxta numerum ſeptem ſigillorum:
eo ꝙ ſexta ꝛ ſeptia regula reducunt ad quin
tam de ſpiritu et litera: et nona regula re
ducitur ad decimam: et ſic manent ſeptem
principales claues ad aperiendum ſeptem
ſigilla libri vete. teſt. Et ideo omnes nouem
regule ſupradicte poſſunt reduci ad iſtam
decimam regulam: qꝛ oīa dicuntur ſub aliq̄
grammaticali ꝛ tropica figura: vel ſub ali
quo tropo ſiue typo. Ex omnib⁹ ſupradictis
patet qualiter prudens lector debet vigilā
ter attendere in quolibet pſalmo quā ꝓpo
ſitionē propheta Dauid nobis aperiat: ſi
ue aperiendam ꝓponat. Et ex quo myſte
rio accipiat ꝛ ſumat parabolam et ꝓpoſi
tionem ad ꝓphetandum et faciendum pſal
mum: ideſt a qua figura ad quod figuratuꝫ
allegorice ꝓcedat ꝛ diſcurrat. Et i v̾tute eu
ius principij: ꝛ per quam regulam pſalmus
ſit exponendus ꝛ intelligendus Et in tali ex
poſitione q̄ concluſio euangelica inferatur
ꝛ eliciatur: ideſt ꝙ myſterium de xp̄o ꝛ ec
cleſia explicet in ipſo pſal. aut q̄ chorda pſal
terij euāgelici pulſetur: quod idem eſt.

¶ Quartus Tractatus.

Quantū ad quartū tractatus eſt p̄mo notādū q̄ vtriuſq̄ iuris pfeſſores ⁊ doctores: nō ſolum ad vitādū plixitatē: ſꝫ etiā ꝑpter neceſſitatē faciūt ſpecialē tractatū ⁊ rubricam de ṽborū ſignificatiōib⁹. Nō ḡ min⁹ imo magꝫ neceſſariū arbitrat⁹ ſuꝫ anq̄ deueniā ad expoſitionē pſalmoꝝ: p̄mittere ſpālez tractatū d̄ noīm ſignificatiōib⁹: q̄ maxīe ī ſacra ſcriptura: ⁊ in h̄ libro pſalmoꝝ freq̄ntant̄: ne multiplex iteratio in q̄libet pſalmo legentib⁹ inferat tediū. ¶ Ad cui⁹ euidētiā eſt aduertēdū q̄ in tota ſacra ſcriptura ve. te. ⁊ maxīe in pſalmis: aut de⁹ loq̇t pp̄ľo: aut popul⁹ loq̇t̄ ad deū: aut meſſias loq̇t̄ ad patrē: orās ⁊ petēs ſalutē ꝓ ſe ⁊ ꝓ pp̄ľo ſuo. ite q̄nq̄ popul⁹ q̇ loq̇t̄ ad deū: aut petit meſſiā redēptorē: aut petit legē iuſtificātez. ſ. euāgelicā: aut ꝯq̄rit̄ de diabolo ⁊ mēbris ei⁹ ꝑſequētib⁹ eū. Et ſic frequēter fit ſermo de deo ⁊ de meſſia ī lege ꝓmiſſo: ⁊ de pp̄ľo dei: ⁊ de locis ī q̇b⁹ de⁹ dꝛ habitare: ⁊ de locis in q̇bus habitabat: ⁊ fit frequēs ſermo de lege ꝓmiſſa: ⁊ de diabolo ⁊ mēbris ſuis ſiue de pp̄ľo diaboli. ¶ Et ſic frequētāt̄ ſeptē gn̄a noīꝫ ī h̄ libro: ⁊ ēt ī tota ſacra ſcriptura ve. te. ſ. noīa dei: ⁊ noīa pp̄ľi dei: ⁊ nomina localia dei: ⁊ noīa localia populi dei: ⁊ noīa legꝫ: ⁊ noīa diaboli ⁊ populi ſui. Quoꝝ ſignificatiōes ſunt diſtiguēde in h̄ tractatu: in q̄ erūt q̇nq̄ capitula. Nam in p̄mo determinabit̄ de ſignificatiōib⁹ noīm dei ⁊ meſſie. In ſc̄do de nominibus pp̄ľi dei. In tertio de noīb⁹ localib⁹ dei ⁊ populi ſui. In q̄rto de noīb⁹ legis. In q̇nto de noīb⁹ diaboli ⁊ pp̄ľi ſui. ¶ Quātū ḡ ad p̄mū eſt notādū: q̄ lꝫ ſc̄m hieronymū ad marcellā. hebrei decē noīb⁹ nominent deū: tn̄ duo ſunt noīa dei q̄ maxime apud eos frequētant̄: ſcꝫ el et adonai: el eīm ſignificat vniuerſaliter ⁊ communiter deū: ſcꝫ intelligibilē ⁊ ſpeculabilez nō ſenſibilē. Eſt verū q̄ reperitur mł̄totiēs eloym in plurali in ſcriptura: tn̄ ſemꝑ cum verbo ſingularis numeri. Ut ī p̄ncipio creauit eloym celū ⁊ terrā. Sꝫ dicūt iudei ⁊ maxime rabbi moyſes: q̄ eloym eſt equiuocum ad deū ſingularē ⁊ pluralē. Sed hoc dicunt ex ignorantia nō percipientes ſacramētum lr̄e. Nā ibi eloym non ſtat ſubſtātiue: ſed adiectiue: ſicut nos dicimus: deus creauit celū ⁊ terrā: ideſt tres ꝑſone diuine: ideſt tota trinitas ſiue deus trinus ⁊ vnus creauit celū ⁊ terrā: ad denotandum q̄ omnes tres ꝑſone cōcurrunt ad creādum celum ⁊ terrā: quia opa trinitatis ſunt indiuiſa ad extra: et talia ſunt ex tempore producta. Nā opera trinitatis ab intra ſunt diuiſa ⁊ eterna: ſicut productio ſiue generatio filij: ⁊ productio ſpiritusſancti. Et ideo per hoc voluit ibi moyſes explicare: q̄ creatio eſt operatio toti⁹ trinitatis ad extra ſcā ex tp̄e. Et ſic eloym ibi nō ſanat deos: ſꝫ tres diuinas perſonas in vna eſſentia ⁊ ſubſtantia. Et ſic ī pleriſq̄ locis ſacre ſcripture ponit̄ eloym non notificādo pluralitatē ſubſtātiaꝝ: ſꝫ ꝑſonarū. Et iō vbicūq̄ ponit̄ eloym ſemꝑ apponit̄ ṽbum numeri ſingularis: eo q̄ talis act⁹ eſt eſſentialis. Et iō iterpretes tā greci q̄ latini vbicūq̄ iuenerūt in hebreo eloym: traduxerūt de⁹ ī ſingulari. Sꝫ q̄ꝛ pagani appellāt ēt deos idola ſua: iō ad differētiā falſoꝝ deoꝝ multotiēs in ſcriptura dicitur deus exercituum: deus celi: deus iſrael: ad denotanduꝫ q̄d iſte ſolus eſt verus deus: et dij gentium ſunt demonia. ¶ Secundo modo: de⁹ in ſcriptura dicitur adonai: ſed reperit̄ ſcriptum Ado- dupliciter. Uno modo per proprias literas: nai. ſcilicet aleph: deleth. Alio modo cum quatuor literis: ſcꝫ ioth: het: vau: he: que quidē q̄tuor litere: licꝫ nō ſonent tale nomen: tn̄ hebrei vbicunq̄ reperiūt nomē iſtaꝝ quatuor literarū ſemꝑ pronuntiant adonai: q̄d quidem nomen ſic ſcriptuꝫ ſignificat ⁊ denotat in deo quatuor effectus ineffabiles et incomprehenſibiles: ſcꝫ omnipotentiā: ſapientiā: miſericordiam ⁊ iuſtitiā: iſta eīm quatuor ſūt nobis incōprehēſibilia. Nā de primo dicit̄ potens es dn̄e: et nō eſt qui reſiſtat tibi. De ſecundo. ſapientie eius nō eſt numerus. De tertio. miſerationes eius ſuꝑ oīa opera ei⁹. De quarto autē. iudicia dei abyſſus multa. Et ſic dicunt q̄ hoc nomē tetragrammaton tetra- ſignificat deum ineffabilem: eo q̄d importat gra- iſta quatuor ineffabilia. Sed omnes iterpretes ma- tam greci q̄ latini vbicunq̄ repperierūt ton. adonai ſcriptum tam per iſtas quatuor literas q̄ per proprias literas: ſemper traduxerunt dominū: ſed forſan melius fuiſſet appoſuiſſe aliquam differentia: tum ꝑpter ſacramentum quod hoc nomē tetragrāmatō importat: tum q̄ꝛ hoc nomen adonai ſic ſcriptum non poteſt poni niſi pro ipſo deo. Sed quando ſcribitur proprijs literis poteſt indifferenter ſignificare dominū terrenum vł̄ ipſum deum. Sic ergo eſt dicendum: q̄ hec ſupradicta duo noīa dei: ſcilicꝫ el ſiue eloyꝫ et adonai ſunt noīa dei magis frequentata in ſcriptura. ¶ Sed noīa meſſie ſunt multo O plura: nam pluribus nominibus meſſias in noīa lege promiſſus ſcribitur ⁊ nominatur: ſcilcꝫ meſ- deus: dn̄s: tetragrammaton: verbū dn̄i: no- ſie. mē dn̄i: ſalutare dei: dextera dn̄i brachium domini: ſanctus domini: ſanctus ſctōꝝ: iuſtus: heres: rex: ſacerdos: chriſtus: fili⁹ dei: dauid: meſſias. Et ſic oīb⁹ ſupradictis nominibus nominat̄ meſſias chriſtus: quorū

q̄dā ſunt ſibi nāliter ꝓpria: ⁊ q̄dā ab effectu: vt ptꝫ. Nā nāliter eſt de⁹ ⁊ fili⁹ dei ⁊ dn̄s: ſꝫ ab effectu dr̄ ſalutare ⁊ dextera dei. Un̄ chriſt⁹ meſſias in aliq̄b⁹ locis ſcribit̃ ⁊ appellat̃ de⁹: vbi iudei nō poſſunt ꝯdicere: imo cōfūdunt̃ cōfiteri myſteriū trinitatꝫ ꝑſonaꝝ diuinarū: vt pſal. xliiij. Sedes tua de⁹ in ſeculum ſeculi: ꝓpterea vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo letitie. ꝑ qđ denotat̃ myſteriū trinitatis ſcꝫ de⁹ vngens: ⁊ de⁹ vnct⁹: ⁊ ſpiritusſanct⁹ intellect⁹ ꝑ oleū quo fili⁹ vngit̃ quo ad humanitatē. Itē meſſias etiā vocat̃ deus. Eſa. xlv. Tu es de⁹ abſcōdit⁹. Item. xlviij. Dn̄s miſit me ⁊ ſpirit⁹ eius. hec dr̄ dn̄s de⁹ tu⁹ ſctūs iſrl̄. Iteꝫ zacha. ij. Dn̄s miſit me vt ꝓphetarem vobis. vtrobiqꝫ eīm meſſias dicit̃ de⁹ et meſſias. Nā meſſias īterpretat̃ miſſus. Itē meſſias in lege ꝓmiſſus multotiens in ſcriptura ſcribitur ſub nomine tetragrāmaton: ideſt cum illis quatuor literis ſcriptum: per quod ſolus deus intelligitur: vt hiere. xxiij. In dieb⁹ illis ſuſcitabo dauit germen iuſtū. Et hoc eſt nomen quod vocabūt eum dominus iuſtus noſter. Itē Threno. iiij. Spirit⁹ oris noſtri chriſtus dn̄s captus eſt in peccatis noſtris. Item Eſa. ix. Uocabitur magni conſilij angelus dominus de⁹ fortis. Utrobiqꝫ ponitur ſub nomine tetragrammaton: quod ſoli deo cōuenit. ⁊ in hoc manifeſte cōuincūtur iudei: quia meſſias nō ſolū nominatur deus: ſed etiā adonai. Itē dicit̃ etiam verbum dn̄i. pſal. ciij. Miſit verbū ſuū: ⁊ ſanauit eos. Item dicit̃ nomē dn̄i: vt Dn̄e dominus noſter q̄ admirabile eſt nomen tuuꝫ in vniuerſa terra. Et Eſa. iij. Ecce nomē dn̄i venit ꝺ lōginquo. Itē. lxij. Utinā dirūperes celos: ⁊ manifeſtares nomē tuum. Sed quare chriſtus dicit̃ nomen dn̄i: declarabit̃ pſal. viij. Itē dicit̃ verbū dei patris: ideſt diffinitio. Nā diffinitio explicat totā eſſentiā diffiniti: iō dicit̃ oratio qđ eſt eſſe rei ſignificās. Un̄ intellectus concipiens eſſentiā rei ſiue rē ꝑ ſua eſſentialia format conceptū diffinitiuum: iō greci conceptū ſiue diffinitionem eſſentialē appellāt logon. i. verbū: ſꝫ nomen notificat rē ꝑ ſuos effectus. Et ſic dr̄ cādela a cadēdo: ⁊ lucerna a lucēdo: ⁊ indumētū ab induendo: vt inquit Ariſto. vij. meta. Ex his ſeqt̃ur ꝙ chriſtus vere dr̄ verbū dei ⁊ nomen dei. Dicitur eīm verbū dei: qꝛ eſt de tota ſubſtantia ⁊ eſſentia patris: ⁊ ſic explicat totam eius eſſentiā: qꝛ eſt prim⁹ ⁊ eternus cōcept⁹ patris: quo intelligit ſe pr̄: ⁊ in quo ſunt oēs diuine ꝑfectiones: ⁊ ideo eterne: ad quaruꝫ exemplar oīa ſunt creata: ⁊ ſic xp̄s inquātuꝫ deus vere dicit̃ verbū: qꝛ eſt dictū a patre: ⁊ ꝑ quod loquit̃ pater: ⁊ etiaꝫ xp̄s inquantum homo dicit̃ verbum: quia per ipſum nobis locut⁹ eſt pr̄: nā ſicut per verbū locut⁹ eſt ad extra oīa creādo: qñ dixit fiat lux: ita poſtea ꝑ idē verbū incarnatū locut⁹ eſt nobis: ferēdo legē euāgelicā: ⁊ ſic vtroqꝫ mō xp̄s dr̄ verbū pr̄is. ¶ Itē dr̄ nomē dn̄i dei pr̄is: qꝛ ipſū nobis notificauit q̄tuor mirabiles effect⁹ ipſi⁹ pr̄is: poſtq̄ fuit incarnat⁹: ſcꝫ omnipotētiaꝫ i miraculoꝝ operatiōe: ⁊ qñ expoliauit infernū: ⁊ reſurrexit: ⁊ aſcendit in celū. Scđo notificauit ſapientiā pr̄is i datione legis. Tertio miam in ſua paſſiōe. Quarto iuſtitiā ſiue iudiciariā ptātē in ſua aſcēſiōe q̄ magis oſtēdet in gn̄ali iudicio. ¶ Et iō xp̄s ꝓprie dr̄ nomē dn̄i tetragrāmatō notificās iſta quatuor P
ineffabilia de pr̄e: q̄ oīa ꝯprehēdunt̃ ſub hoc noīe ieſus. Un̄ h̄ ē nomē ꝙ de⁹ nō reuelauit patrib⁹ ve. teſt. qꝛ ſolus xp̄s debebat ipſum nobis reuelare. Ideo cū tāto affectu patriarche ⁊ ꝓphete deſyderabāt vt veniret nomē dn̄i. ſ. ieſus: qꝛ hoc eſt nomē dn̄i tetragrāmaton: cuius interꝑtationem nullus potuit ſcire vſqꝫ ad aduentū xp̄i: nā ille quatuor litere: ſcꝫ ioth. he. vau. he. reddūt ſonū huius noīs iothhetſua. i. ieſus. Nā iothhetſua hebraice idē eſt ꝙ ſaluatio ſiue ſaluator latine. Ideo hiero. vbicūqꝫ reperit iothhetſua in hebreo tranſtulit ieſus vel ſalutare in latinū: ⁊ hoc in pleriſqꝫ locis. recte ergo xp̄s appellatus eſt ieſus: qđ eſt nomē dn̄i. ¶ Item Q
ꝓpter ſupradicta xp̄s etiā in ſcriptura dicitur dextera dei ⁊ brachiū dn̄i: eo ꝙ pr̄ ꝑ ipm̄ opatus eſt quatuor ſupradicta ineffabilia. Itē xp̄s dr̄ heres inquātū recuperauit hereditatē dei. ſ. gen⁹ humanū de poteſtate diaboli tanq̄ filius ꝓmogenitus pr̄is: Itē dicit̃ ſctūs ſctoꝝ: qꝛ iuſtus ⁊ caput oīs ſctitatis ⁊ grē: a quo oēs gratie deriuant̃ ad ſua membra. Itē dicit̃ rex: qꝛ heres patris. Iteꝫ dr̄ ſacerdos: qꝛ ſeipſum ſacrificiū ꝓ oībus obtulit: ⁊ oīa ſacra eccleſiaſtica conſtituit. Item dr̄ xp̄s: qꝛ oleo letitie donoꝝ ſpūſſcti non ad menſurā pre ceteris eſt vnctus tanq̄ caput: vt ab eo deſcenderet vnctio ad ſua mēbra ꝑ participationē. Et ſic fit vnus xp̄s myſticus ex capite ⁊ mēbris. Etiā cōicant̃ idiomata: Nā tota eccl'ia cū xp̄o dr̄ vnus xp̄s. Eſt verū qđ anagogice dr̄ hoc nomen xp̄s de xp̄o capite ⁊ eccl'ia. Nā pri⁹ dr̄ de xp̄o vero capite. Et ex ꝯñti de corpe myſtico. Et etiā de quolibet fideli tāq̄ de mēſura ⁊ mēſurato: quia xp̄s eſt mēſura oīm fideliū in iuſtificādo. Itē xp̄s dr̄ etiā dauid. hiere. xxx. Seruient dn̄o deo ſuo ⁊ dauid regi ſuo. Itē oſee. iij. Reuertentur filij iſrl̄ ⁊ q̄rēt dn̄m deū ſuū ⁊ dauid regē ſuū. vn̄ xp̄s tripl'r dr̄ dd̄. vno mō qꝛ erat futur⁹ de gn̄e ſm carnem ſibi ꝓmiſſus. ſcđo qꝛ in multis dauid fuit figura xp̄i ꝑ maiorē ꝑtē. tertio ꝓpter noīs interꝑtationē: qꝛ da-

uid interpretat̃ manu fortis: qđ proprie xp̄o
ↄuenit. Et iđ qñ ponit̃ dđ in titulo pſalmoꝝ
nõ itelligit̃ ꝓpheta dđ tãq̃ actor pſalmi illi⁹
Sꝫ intelligit̃ xp̄s q̇ loq̇t̃: vl̃ de q̇ fit locutio in
illo pſalmo. Sic ḡ eſt dicẽdũ ꝙ q̇tieſcũq; in
pſalmis ⁊ ceteris ꝑtib⁹ ſcripture ponit̃ de⁹
ſiue dñs: qñq; itelligit̃ pr̄ ſiue tota trinitas:
⁊ qñq; itelligit̃ xp̄s meſſias: vt patebit i ſuis
locis. ſꝫ oĩa alia noĩa ſupradicta: ſcꝫ verbum
dñi: nomẽ dñi: ſemꝑ ſignificãt de chriſto meſſia
in lege promiſſo: ⁊ ad hoc intendat lector.

In ſcđo capitulo hui⁹ quarti tractat⁹
exponunt̃ noĩa ppl̃i dei: q̇ magis in ſcriptu-
ra frequẽtant̃: q̇ ſunt iſta: ſcꝫ iacob: iſrl̃: ſemẽ
abrae: filij abrae: ſiue iſrl̃: ſiue iacob: filij dei
ppl̃s dei: vinea dñi: ciuitas dei: conſiliũ et
ↄgregatio iuſtoꝝ. Eccl̃ia dei: ſiue dom⁹ dei:
qđ corp⁹ myſticũ ſiue hoĩeꝫ myſticũ aut xp̄m
appellam⁹. De q̇b⁹ per ſingula eſt dđm. Ad
cui⁹ euidẽtiã eſt aduertendũ qđ dicũt iudei
ꝙ tot⁹ ppl̃s dei dicetur iacob ⁊ iſrl̃: ⁊ ſemen
abrae: eo ꝙ ſm carnẽ deſcẽdit ab iſtis. Et ſic
dicũt ꝙ nos temere vſurpam⁹ nomen iſrl̃ et
iacob; cum deſcendam⁹ a ppl̃o gentili. Sed
hoc eſt irriſorie dictum: nã tunc tota gñatio
arabũ per mũdũ diffuſa diceret̃ ſemẽ abrae
cum deſcendebat ab abraã ſm carnem per
iſmael: ⁊ magna pars populi gẽtilis qui de-
ſcendebat per eſau a quo deſcẽdebãt ſyri et
idumei gentiles ⁊ idolatre. Et ideo eſt dicẽ-
dum ſm Auguſt. contra Fauſtum. ⁊ .xvj. de
ciuitate dei. ca. ij. ꝙ multa noĩa ſunt impoſita
antiquis patrib⁹ veteris teſtamenti que nõ
ſunt impoſita a caſu: nec humana volũtate:
ſed ſolo dei precepto ⁊ inſpiratiõe: inquãtũ
illi fuerunt imago ⁊ figura xp̄i ⁊ eccleſie: q̄
oĩa cõtingebant illis in figura. Et ſic ipſum
abram appellauit abraam. i. patrem multa-
rum gentium inq̃tum in ſemine ei⁹ erãt oẽs
gẽtes bñdicende: ⁊ oẽs erant futuri filij ei⁹
ſm promiſſionem: ⁊ ſic ſarai vocauit ſaram
i. riſum: ⁊ ꝙ in yſaac facta eſt repromiſſio de
xp̄o futuro: qui debebat afferre riſum ⁊ gau-
diũ vniuerſo mundo. Gene. xviij. Et ideo q̄
in yſaac facta eſt de xp̄o repromiſſio: ei⁹ filij
per yſaac deſcẽdentes dicti ſunt filij repro-
miſſiõis. Ceteri aũt dicti ſũt filij carnis. rur-
ſus Gen. xxv. quia facta eſt repromiſſio in ia-
cob: ⁊ non in eſau: ideo filij Jacob dicti ſunt
filij repromiſſiõis. Et filij eſau filij carnis: ⁊
ſic tam filij iſmael q̃ filij eſau perdiderũt et
amiſerunt nomẽ filiatiõis abrae in ſcriptu-
ra: qđ fuit figuratum primo in iſmael q̇ fuit
eiect⁹ de domo abrae cum agar ancilla ma-
tre ſua. ſcđo in eſau queꝫ iacob expulit ꝑmo
de vẽtre rebecce tenẽs plantã eis. Per hoc
fuit figuratũ ꝙ filij ꝓmiſſionis ipſi⁹ abrae
⁊ iacob debebãt eijcere iudeos filios carnis
de domo ⁊ eccl̃ia xp̄i in aduẽtu ſuo. ⁊ illis re-
probatis ⁊ eiectis: filij ꝓmiſſiõis q̇ ſunt xp̄ia-
ni debebãt ſuccedere ⁊ poſſidere heredita-
tẽ ꝓmiſſam ipſi abrae ⁊ iacob. hoc ḡ preui-
dẽs rebecca in ſpũ vocauit illũ iacob. i. ſup-
plãtatorẽ ⁊ luctatorẽ. Propt̃ duo ḡ iſmael et
eſau cũ filijs ſuis amiſerũt filiationẽ abrae.
Prio q̄ fuerunt de domo eiecti. ſcđo q̄ nõ ſe-
cuti ſũt religionẽ abrae ꝯ cultu vni⁹ dei: imo
declinauerũt ad idola. Et intm̃ yſaac đr fili⁹
abrae inq̃tũ mãſit in domo: ⁊ ſecut⁹ ẽ religio-
nẽ prĩs. Et ſic dicẽdo de iacob reſpectu eſau
Eadẽ ḡ rõne iudei moderni amiſerũt filia-
tionẽ abrae: ⁊ iacob: q̄ eiecti ſunt ab eccl̃ia:
⁊ nõ ſecuti ſũt religionẽ abrae: nec iacob: q̄
nõ receperũt nec coluerũt xp̄m illis ꝓmiſſum
⁊ expectatũ: ⁊ ſic xp̄iani manẽt veri filij abrae
⁊ iacob ſꝫ repromiſſionẽ. Prio q̄ eiecerũt iu- Q̄õ
deos de domo ⁊ vẽtre eccl̃ie. Scđo q̄ imita- xp̄ia-
ti ſunt abraã ⁊ iacob recipiẽdo ipſuꝫ xp̄m il- ni ſũt
lis ꝓmiſſũ ⁊ expectatũ. Tertio q̄ ſunt bñdi- abrae
cti ⁊ regñati in xp̄o: q̇ eſt ſemẽ abrae. iudei filij.
aũt q̄ nõ ſũt bñdicti: nec regñati i xp̄o: iđ fal-
ſo dicunt̃ filij ⁊ ſemẽ abrae. Itẽ rurſuꝫ q̄ e-
ſau vẽdidit ꝑmogeniturã ipſi iacob ꝓ cibo
carnali: ideo nõ meruit habere herẽditatem
imo iacob ſucceſſit i herẽditate ⁊ noĩe filiatio-
nis. Per qđ fuit figuratuꝫ ꝙ nos debebam⁹
ſuccẽdere iudeis in bonis ſpiritualib⁹: q̄ no-
bis priogeniturã vẽdiderũt ꝓ bonis t̃palib⁹:
qñ chriſtũ cõtempſerunt: ⁊ ſic ꝑdiderũt nomẽ
filiatiõis ſil̃ cũ priogenitura. Item ꝑ hoc qđ
iacob ſurripuit bñdictionẽ dũ eſau iuit ad
venãdũ cibos: fuit figuratũ qualiter nos de-
bebam⁹ ſurripere bñdictionẽ redẽptionis
⁊ beatitudinis: dũ iudei vadũt poſt bona tẽ-
poralia contẽnentes bona ſpiritualia xp̄i et
eccleſie. Et ſic eccleſia ſucceſſit i hereditate
⁊ benedictione: ſynagoga repudiata ſequẽ-
te bona tẽporalia ⁊ cibos cerimoniaruꝫ. Ex
quo patet ꝙ eccleſia xp̄i vere dicitur iacob:
q̄ ſupplantauit et eiecit ſynagogam de ven-
tre ⁊ ſurripuit bñdictionẽ: ⁊ ſic ſupplantauit
eam. Et ſic manifeſte pꝫ etiam ꝙ iacob non
eſt nomẽ nature: ſed nomẽ gr̃e ex dono dei.
Et ideo filij carnis ipſi⁹ iacob non merẽtur
dici filij eius in ſcriptura: q̇ quidem ſcriptu-
ra non ſequit̃ carnem ſed gr̃am et ſpiritum:
⁊ ſic nos ſum⁹ veri iacob ⁊ filij eius. ¶ Iteꝫ
rurſus qñ iacob rediẽs de meſopotamia lu- Not e
ctat⁹ eſt cũ angelo: nec voluit ip̄m dimittere de lu-
vſq; quo benedixit ipſum: ⁊ tunc angel⁹ vo- cta ia-
cauit ipſum iacob iſrael ⁊c. Gene. xxxij. Ubi cob
notant̃ ſeptẽ myſteria. Primo q̄ iacob trãſ- cũ an-
iuit vadũ iaboth. Secũdo vidit deũ ⁊ in for- gelo.
ma viri. Tertio luctatus eſt cum deo et te-
nuit ip̄m fortiter. Quarto emarcuit neruus

ei⁹ remotis ſiniſtri ⁊ mãſit claud⁹ pede ſini
ſtro. Quito fuit bñdict⁹ ⁊ dilect⁹ a deo. Sex
to mutauit de⁹ ſibi nomẽ iacob in iſrl̃. Se
ptimo vocatũ eſt nomẽ loci illi⁹ phanuel. i.
facies dei: eo ꝙ in eo vidit dñm facie ad fa
ciẽ: ⁊ ſalua facta eſt anima ei⁹: p que quidẽ
ſeptẽ myſteria figuratiua ꝓuidit iacob i ſpũ
alia ſeptẽ myſteria futura de xp̄o eccleſia.
Nã p pmũ ꝓuidit q̃liter nemo poterat per
uenire: nec intrare in eccl̃iam xp̄i: niſi trãſi
ret vadũ baptiſmale. i. p ſacramẽtũ baptiſ
mi. Per ſcd̃m aũt ꝓuidit q̃liter fili⁹ dei erat
incarnand⁹ ⁊ debebat apparere mundo in
forma humana. Per tertiũ ṽo ꝓuidit ⁊ figu
rabat q̃liter filij iacob baptizati d̾bebãt re
cipere xp̄z ⁊ tenere ipſuz fortiter p fidẽ. Per
q̃rtũ ṽo ꝓuidit i figura q̃l'r filij iacob erant
diuidẽdi in duas partes: quarꝫ vna debebat
manere clauda deuiãdo ⁊ claudicãdo a ve
ritate legis: nõ recipiẽdo xp̄m in lege ꝓmiſ
ſum: altera aũt debebat manere recta xp̄m
⁊ ṽitatẽ legis recipiendo. Per q̃ntũ aũt pre
uidit q̃liter ille ppl's q̃ xp̄m erat receptur⁹
debebat ab eo bñdici per eccl̃iaſtica ſacra
mẽta: ⁊ dirigi per legẽ euãgelicã. Per ſextũ
ṽo ꝓuidit q̃l'r oẽs q̃ in xp̄o erãt regñandi: ⁊
bñdicendi: ⁊ dirigẽdi: debebant vocari noĩe
iſrael. Per ſeptimũ tandẽ preuidit in figura
q̃liter in ſola eccl̃ia xp̄i erat de⁹ vidẽd⁹ facie
ad faciẽ p fidẽ: ⁊ maxime in ſacramẽto eu
chariſtie: ⁊ in ſola eccl̃ia erãt fideles ſaluã
di: p hoc qđ dixi. Uidi dñm facie ad faciẽ: et
ſalua facta eſt aĩa mea. Ex ſupradictis pꝫ ꝙ
Jacob nõ dict⁹ eſt iſrael ƒm carnẽ ⁊ natiuita
tẽ carnalẽ: ſed ƒm ſpm̃ ⁊ regñationẽ ⁊ bñdi
ctionẽ ſpũalẽ. ⁊ idõ filij iacob q̃ nõ receperũt
bñdictionẽ ⁊ baptiſmũ ⁊ regñationẽ xp̄i: nõ
ſunt iſrael: nec filij ƒm ſpm̃: ſed ƒm carnẽ tm̃
⁊ nõ ƒm fidẽ: rõne cui⁹ non dicunt̃ veri filij
iſrael ⁊ abrae: q̄ ꝓpter fidẽ vterq̧ ſortit⁹ eſt
tale nomẽ: ⁊ facta eſt ſibi repromiſſio d̾ chri
ſto futuro: ⁊ de hereditate eiuſdẽ. ¶ Et ſic
patet ꝙ Jacob ⁊ iſrael et ſemen abrae non
x ſunt nomina nature nec carnis: ſꝫ gr̃e et ꝓ
miſſionis: ideo cõueniũt ſoli eccleſie chriſti:
Not. quõ popu lus xp̄ia nus ẽ ver⁹ iſrael.
Et ſic patet quõ populus chriſtianus eſt ve
rus iſrael: eo ꝙ habet ſupradictas ſeptẽ cõ
ditiones. Nã iſrael interpretat̃ vir videns
deũ facie ad faciẽ: vt legitur ibidẽ. ⁊ etiam
iſrael interpretat̃ princeps fortis cum deo:
vel direct⁹ a deo: vel benedict⁹ a deo. Et ſic
cũ popul⁹ chriſtian⁹ videat deũ p fidẽ: ⁊ re
ceperit xp̄m: ⁊ tenet eũ fortiter: ⁊ eſt benedi
ctus ⁊ confortat⁹ p eccl̃iaſtica ſacr̃a: et dire
ctus p legẽ euãgelicam: ideo vere d̾r iſrael.
Et p cõſequẽs popul⁹ iudaic⁹ falſo dicitur
iſrael: cũ nullã ſupradictarꝫ cõditionum ha
beat: imo totuz oppoſituz fecit: q̄ nõ ſolum
nõ recepit xp̄z ſed ⁊ ipm̃ crucifixit: ⁊ ſic non
videt deũ: imo manet cecus ⁊ maledictus.
Nec ẽt põt dici iacob: ſꝫ eſau. Primo q̄ eie
ct⁹ eſt ab vtero eccleſie. Scđo q̄ vẽdidit pri
mogeniturã nobis. Tertio q̄ amiſit bene
dictionez ſctõꝝ. Ex q̃b⁹ pꝫ ꝙ ppl's xp̄ianus
d̾r iacob ⁊ iſrael: ⁊ ſemẽ abrae ƒm ꝓmiſ
ſionẽ ⁊ imitationẽ. Uñ occecationez illius
ppl'i reprehẽdit Eſai. vj. cũ dñs dicit. Occe
ca cor ppl'i hui⁹: et aures aggraua. Itẽ. xlij.
Quis cec⁹ niſi ſeru⁹ me⁹: ⁊ ſurd⁹ niſi ad quẽ
nuncios miſi: Et q̃s cec⁹ niſi q̃ venundat⁹: Et
Idẽ. xliij. p̄dicit ppl'm gẽtilez hereditaturuz
nomẽ iacob ⁊ iſrael dicẽs. Ab oriẽte adducã
ſemẽ tuũ: ⁊ ab aquilone cõgregabo. dicã aq̃
loni da: et auſtro noli prohibere: affer filios
meos de lõgiquo ⁊ filias meas ab extremis
terre: ⁊ oẽs q̃ inuocãt nomẽ meũ ⁊ gl'iaꝫ meã
formaui eũ ⁊ creaui: ⁊ feci eũ: educ foras po
pulũ tuũ: oẽs gẽtes cõgregate ſunt ſimul et
collecte ſũt trib⁹. Itẽ. xliiij. Noli timere ſer
ue me⁹ iacob ⁊ rectiſſime iſrl̃ quẽ elegi: effũ
dã aquã ſup ſitiẽtẽ ⁊ flumina ſup aridã. Et
iſte dicit. dñe ego ſuz: ⁊ ille vocabit̃ noĩe Ja
cob: ⁊ hic ſcribet manu ſua dño: ⁊ i noĩe iſrl̃
aſſimilabit̃. Itẽ ibidẽ. lxv. Dimittetis nomẽ
vr̃ꝫ hereditariũ: ⁊ vocabo ſeruos meos noĩe
aliõ. ¶ Ex ſupradictis pꝫ ꝙ ppl's iudaic⁹ d̾be L
bat amittere nomẽ iacob ⁊ iſrl̃ ⁊ manere ce
c⁹: ⁊ ppl's gẽtilis debebat ſuccedere i noĩe ⁊
hereditate: ⁊ vocari noĩe iacob ⁊ iſrl̃. ⁊ ma
nu ⁊ ore ⁊ ſcripto ꝯfiteri deũ ⁊ meſſiã in le
ge ꝓmiſſuz. Ex q̃b⁹ pꝫ ꝙ eccl̃ia xp̄i ⁊ popul⁹
xp̄ian⁹ eſt ver⁹ iacob: ⁊ ver⁹ iſrl̃: ⁊ verũ ſemẽ
abrae: ſicut ꝓbat apoſtol⁹ p ep̄laꝫ ad roma. x
¶ Itẽ ppl's chriſtian⁹ d̾r ciuitas dei i. cẽtũ eſt ppl's xp̄ia nus di ẽ ciuis tas dei
ꝯcors fideliũ multitudo ꝯſenſu vni⁹ legꝫ euã
gelice ⁊ vni⁹ fidei ⁊ charitatis ſociata. Itẽ d̾r
eccl̃ia i. cẽtũ eſt ꝯgregatio fideliũ. Itẽ d̾r co
p⁹ myſticũ: in q̃tuz iungit̃ vni capiti xp̄o p fi
dẽ ⁊ charitatẽ. Itẽ d̾r vn⁹ hõ myſtic⁹ i. cẽtum
peregrinat̃ ab adã vſq̧ ad xp̄m in p̄mo ⁊ in
ſcđo aduentu. Itẽ d̾r vinea dñi: q̄ ab adam
vſq̧ ad vltimũ electũ q̃t ſãctos germinauit:
tot palmites ꝓtulit ƒm Gregoriũ. Et etiã q̄
chriſt⁹ expreſſit ex ea vinum ſacramẽtoꝝ in
ſuo aduentu. Ex ſupradictis pꝫ ꝙ vbicunq̧
in ſcriptura ⁊ maxime in pſalmis ſcribitur ⁊
ponit̃ iacob. aut iſrael: aut ſemen abrae: aut
ciuitas dei: aut domus dei: aut hierl'm: aut
ſyon: aut vinea domini: ſemper intelligitur
eccleſia fideliũ chriſti: quia omnia illa noĩa
poſita ſunt in veteri teſtamento: in figura
chriſti ⁊ eccleſie ſiue populi dei: quia omnia
figurabant et ſignificabant iſtam preſentem
eccleſiam: cauſa etiam quare tota eccleſia
chriſti dicitur iſrael ⁊ iacob ſiue filij iſrael
eſt. Nã oẽs nos deſcendimus ab apoſtolis ꝑ

gñationē ſpūalē: ⁊ ſic ſumus filij apl'oꝝ ſm ſpm̄: ſ3 illi ſūt filij iacob ſiue iſrael ſ3 carnē ⁊ ſpm̄: idō nos dicimur iſrael ⁊ iacob ſiue filij iſrael ⁊ ſemē abrae ſm ſpm̄. Uñ ſicut ille populꝰ fuit cōtinuatꝰ a iacob uſq ad apl'os ꝑ gñationē carnalē: ita ppl's xpianꝰ et eccl'ia fideliū cōtinuabiť a xpo ⁊ apl'is uſq ad iudicium per generationem ſpiritualem.

In tertio capitulo exponūtur noia localia ipſiꝰ dei ⁊ ppl'i eius. Ad cuiꝰ intellectum eſt notandū ꝙ quinq ſunt noia locorū que maxime in pſalmis frequentanť: in quibus deꝰ diciť habitare: ſc3 archa dñi: tabernaculū dñi: templū dñi: mons dñi ⁊ celu3. ¶ Uñ archa eſt quam dñs precepit fieri ꝑ moyſen in monte ſinay ex lignis ſethim: vt p3 Exod. xxvi. ⁊ .xxxvij. in qua ꝯſideranť quatuor: ſc3 materia ex qua facta erat. qꝛ ex lignis ſethi ſc3 cypreſſi imputrefactibilis. Scdo ibi erāt repoſite due tabule diuine legis. Tertio virga aaron. Quarto vrna ipſius māne. vt ait apl's ad hebre. ix. In qbus q̄tuor figurabatur ꝑſona xpi: qui eſt deꝰ ⁊ homo rex ⁊ ſacerdos. Nā ꝑ lignū ſethim notatur humanitas. Per māna diuitias: ꝑ legē ꝟbo regnū: ꝑ virgā aūt ſacerdotiū figurabať. Et idō archa domini per priꝰ verificabať de ipſa hūanitate ⁊ ꝑſona xpi ꝙ̄ de ceteris: eo ꝙ in ea habitat ꝟbū ꝑ vnionē perſonalē. Scdo archa dñi verificať de ſacramento eucharistie in q̄ xps habitat: ⁊ continetur realiter et ſacramentaliter: ⁊ fit vnū ſacramentū ex xpo ⁊ accidētibus ſacramentalibus. Tertio verificať de beata virgine: in cuius vtero virginali xps ix. menſibus habitauit. Quarto verificať de tota eccleſia fideliū: in qua xps habitat per myſticā vnionē: quā ſibi vniuit: ⁊ deſponſauit indiſſolubiliter per fidem quā ex lapidibus viuis fabricauit. Quinto verificatur de qualibet aīa iuſti quā deus inhabitat ꝑ gratiā. Sexto verificať de qualibet eccl'ia materiali in qua deus habitat ꝑ ſpiritualē dedicationē: eo ꝙ eccl'ie fabricanť ⁊ dedicanť ad miniſtrāda eccl'iaſtica ſacra ⁊ diuina officia celebrāda. Septimo archa dñi verificatur de celo empyreo: in quo deus habitat ꝑ gloriā. Ex qbꝰ p3 qđ archa analogice đr de iſtis. vij. ſm prius ⁊ poſterius ꝑ ordinem ſm ꝙ in eis maiorē h3 vnionem. Et ideo archa dñi ꝑ prius verificať de humanitate aſſumpta: qꝛ ꝑfectius habitat in hūanitate aſſumpta ꝙ̄ in ceteris: qꝛ ꝑfectius vnitur ei: ⁊ ideo magis beatificat illā ꝙ̄ cetera tabernacula ⁊ ſic archa dñi ꝑ ordinē verificať de ceteris. ¶ Itē per eandem rationem tabernaculū dñi ⁊ templum domini verificātur de ſepte3 ſupradictis per ordinem ſm prius ⁊ poſterius. Nā tabernaculū ſiue templum dñi ꝑmo figurabat hūanitatē xpi. Et idō ꝑmo de illa verificať. Et ideo chriſtꝰ corpꝰ ſuū tēplu3 appellat. Jo. ij. qñ dixit. Soluite tēplū hoc ⁊ in triduo reedificabo illud. Et idō ſubdit euangeliſta: ꝙ hoc dicebat de tēplo corꝑis ſui: idō dauid in toto illo exēplari ⁊ tota illa deſcriptione tēpli ſibi tradita a ſpūſancto ꝓuidit in ſpiritu totū myſteriū incarnatiōis ⁊ fabricatiōis eccl'ie: vt ipſe dauid ait ꝑmo Paralipome. xxviij. ꝙ intellexit oīa que erāt in illo exēplari ſibi tradito: ideo totū illud tēplum ꝑ Salomonē fabricatū vere fuit figura xpi ſ3 ꝑtes ſuas. Nā in illo templo erant tria: qꝛ in medio erāt ſancta ſanctoru3: ꝑ qđ figurabať diuinitas que in xpo latebat. ſecundo erat in illo tēplo atriū ſacerdotū: ꝑ ꝙ figurabať aīa chriſti. tertio erat ibi atriū populi: ꝑ qđ figurabať caro chriſti. Et ſic totū illđ tēplū recte figurabat ꝑſonā xpi. Extra autem cōiūctim cu3 tēplo erat porticꝰ templi: ꝑ qđ figurabať totū corpꝰ myſticū eccl'ie. Ex quo p3 ꝙ tēplu3 dñi in ſcriptura priꝰ ꝟificať de hūanitate xpi: ⁊ exinde de ſex ſequentibus per ordinem. Hoc idem eſt dicendum de tabernaculo qđ fabricauit Moyſes: qꝛ priꝰ verificať de humanitate chriſti: ⁊ inde de ceteris ſex ſupradictis. Item per eandē rationē mons dñi ⁊ celū ꝑ priꝰ verificanť de humanitate chriſti: ⁊ exinde de ceteris. Ex qbus p3 ꝙ qñ nos legimꝰ iſta quinq loca dei in vete. teſta. non debemus ſiſtere in litera: qꝛ non ponunť gr̄a ſui: vt frequenter dictū eſt. ſed vt figurabāt ſupradicta ſeptē loca ſpiritualia in qbꝰ deus vere diciť habitare modis qbꝰ dictū eſt: ⁊ ſic ſpiritualiter ⁊ ꝓphetice ſunt exponenda ſupradicta quinq noia localia dei in ſacra ſcriptura. ⁊ in hoc cōcordat rabbi moyſes deteronomij titu. de penitētia. c. viij. dicens. Qđ hoc eſt bonu3 poſt qđ nullū ē bonū: ⁊ hoc deſyderarūt ſcire ꝓphete. ꝙ bonu3 multis vocauerunt noibꝰ q̄ ſunt mons dei: ⁊ locus ſctūs eiꝰ: ⁊ locus ſanctuarij: ⁊ via ſancta: atria dñi: tēplū dñi: domus dñi: ⁊ porta dñi. Itē dicit ꝙ illud tēplū qđ deſcribit Ezechie. c. xliiij. non eſt itelligēdū de templo materiali: ſed ſpūali ⁊ celeſti. ex qbꝰ p3 ſm iſtu3 ꝙ illa noia locoꝝ dei nō ſunt itelligēda ad literā de illo tēplo materiali. ¶ In ſcđa ꝑte huiꝰ capituli exponentur noia localia ppl'i dei. Ad cuiꝰ itelligētiā eſt notandū ꝙ noia locoꝝ in quibꝰ habitat ppl's dei q̄ magis frequentanť in ſcriptura ſunt quinq: ſc3 hieruſalē: ſion: iudea: terra iſrael: ⁊ hereditas dñi. Uñ hieruſalem eſt ciuitas ſita in monte ſion: ⁊ mons ſion eſt in iudea: ſc3 in tribu ⁊ ſorte iuda. Et iudea eſt pars meridionalis totiꝰ terre ꝓmiſſionis. Et

Tabernaculū domini et tēplum

C

Nomina localia populi dei.

ſic terra pmiſſionis dr tota terra a monte li
bano vſqȝ ad berſabee. Et a mari mediterra
neo vſqȝ ad euphratē: lȝ totā nunq̄ poſſede
rūt: vt pȝ Joſue. j. ⁊ Judicū. iij. Verūtn̄ ē ad
uertēdū q̄ hec noīa nō ſunt impoſita iſtis lo
cis a natura nec a caſu: ſȝ ex dei nutu ⁊ volū
tate propter futura myſteria q̄ in ipſis locis
erant futura ⁊ iplenda: ⁊ hoc pȝ p eoꝝ inter
Not. q̄ hieruſalem ⁊ terra pmiſſionis. ptatiōes. Nā hierl'm interptat viſio pacis:
⁊ ſion interptat ſpecula ſiue ſpeculatio: ⁊ iu
dea cōfeſſio. Que q̄dē loca ſi ad lrām ſumā
tur tēporalr. videt q̄ falſo noīe noīent. Nā
in hierl'ȝ nūq̄ fuit viſa pax terrena ⁊ tpalis:
ſȝ ſemp litigiū: ⁊ maxime hodie q̄ eſt ſubie
cta infidelib⁹. Et iō eſt dicendū q̄ rō ⁊ cā q̄
re patriarche ⁊ pphete tm̄ ɔmēdauerunt ⁊
deſyderarūt illā ciuitatē hierl'ȝ ⁊ ſion ⁊ iu
deā nō fuit pter ſitū: nec pter muros. Sȝ
q̄ puiderūt i ſpū pphetico q̄liter xp̄s i lege
pmiſſ⁹ erat in illā terrā ⁊ ciuitatē vētur⁹: ⁊
in ea pdicatur⁹: ⁊ miracula operatur⁹: et in
mōte ſiō debebat inſtituere ſacramentū eu
chariſtie: ⁊ in hieruſalē moritur⁹ ⁊ ſepelien
dus ⁊ reſurrectur⁹: ⁊ in monte ſion ſpm̄ ſan
ctū ſup diſcipulos miſſur⁹. Et iō chriſt⁹ rex
pacis i illa ciuitate nos debebat deo patri p
ſuū ſanguinē recōciliare ⁊ pacificare iuſte ē
vocata hieruſalē. Jtē q̄ xp̄s rex pacis in illa
hieruſalē debebat fundare ⁊ edificare ⁊ in
cipere ſuā eccl'iam in pace fundatā. Et p eā
dē rōnē ille mons dict⁹ eſt ſion: ideſt ſpecu
la ⁊ cōtēplatio: q̄ apoſtoli debebāt recipere
ſpiritū ſcm̄ ⁊ dona gratiarū p que intellexe
runt diuinas ſcripturas. Et p eādē rōnē to
ta illa ps terre dicta eſt iudea: ideſt cōfeſſio
q̄ in ea xp̄s erat naſcitur⁹: ⁊ in ea angeli de
bebāt cōfiteri chriſtū eſſe deū in ſua natiui
tate cātantes. Gloria in excelſis deo. Jtem
q̄ ibi magi xp̄m cōfeſſi ſunt ipſū eſſe deū ⁊
hoīez offerētes tria munera: ⁊ latria ipſum
adorātes. Et ſic pȝ q̄ ɔfeſſio de xp̄o in iudea
facta eſt in ſua natiuitate: ⁊ in oblatione tē
pli p Symeonē ⁊ Annā propheriſſam: poſt
ea per apoſtolos: ⁊ ideo ex diuina prouidē
tia cecidit illa terra i ſortē iuda: ⁊ vocata eſt
iudea pter myſteria futura. ¶ Per eādez
D rationē tota terra illa dicta eſt terra pmiſ
ſionis: q̄ in ipſam erat vēturus chriſt⁹ in le
ge pmiſſus. ⁊ in ipſa genus humanū debe
bat recipere repromiſſiōes: ⁊ ſic etiam dice
bat hereditas domini: q̄ in ea recepim⁹ he
reditatē pmiſſam. Et ideo dicit hieronym⁹
in epiſtola de manſionib⁹. q̄d cauſa q̄re pa
triarche ⁊ pphete deſyderabant ſepeliri cū
tanto affectu in terra pmiſſionis: fuit q̄ p
uiderunt in ſpiritu q̄ chriſtus erat ibi mori
tur⁹: ⁊ ſepeliēd⁹: ⁊ reſurrectur⁹: ideo deſyde
rabāt cū illo reſurgere ad vitā immortalē.

Et ſic putāt multi doctores q̄ adā ⁊ Abraaȝ
⁊ Dauid ⁊ multi ſancti vete. teſta. ſurrexe
rūt cū chriſto pter illā euāgelicā ſniam: ⁊
multa corpora ſanctorū ſurrexerūt cū eo. Ex
ſupradictis pȝ q̄ nō a caſu: nec volūtate hu
mana: nec pter naturā locoꝝ fuerunt im
poſita talia noīa iſtis locis: ſȝ pp diuina my
ſteria q̄ erāt in eis futura: q̄ realr fuerūt in
eis p xp̄m cōpleta. Sȝ q̄ tota eccl'ia xp̄i in
cepit in illis locis: ⁊ fuit inſtituta in hieruſa
leȝ: ⁊ exinde p totū mūdū diffuſa: ideo p to
tā ſcripturā eccl'ia xp̄i nominat his quinqȝ
nominib⁹: ſcȝ hieruſalē: ⁊ ſion: ⁊ iudea: ⁊ ter
ra pmiſſiōis: ⁊ hereditas dei. Nā eccl'ia xp̄i
incepit in illa ſācta ſocietate aploꝝ ⁊ diſci
pulorū qui ſecuti ſunt chriſtū añ paſſionē: ⁊
poſt reſurrectionē fuerūt cōgregati in nume
ro. cxx. in monte ſion: vbi oēs receperūt ſpi
ritū ſanctū: vt pȝ Actuū pmo ⁊ ſecūdo. quā ſo
cietatē ⁊ eccl'iā xp̄s in pace fundauit: q̄ nū
q̄ venit ad eos quin diceret pax vobis: vt pȝ
p totū diſcurſū euāgelicū: ⁊ maxime poſt re
ſurrectionē. tot⁹ eīn theſaur⁹ hui⁹ ſocietatis
fuit pax. Vñ dixit eis xp̄s. Pacē meā do vo
bis: pacē meā relinquo vobis. Unde iſta ſan
cta ſocietas ſiue eccl'ia egreſſa ab illa hieru
ſalē diſperſa eſt p totū orbē: iō tota eccleſia
vere dr hieruſalē: q̄ ab illa ciuitate incepit:
⁊ ideo nomē ei⁹ retinet: ſicut flumina reti
nent nomen fontis vñ oriunt. vñ araxes ſic
nominat: eo q̄ fluit a montib⁹ arach ipſius
armenie. ⁊ boriſtenes ſic nominat per totū
eo q̄ oritur i monte borꝝ qui eſt pars ipſius
riphei. Et ſic p maiori parte omnia flumi
na retinent nomina montiū ⁊ locorū a q̄b⁹ E Quō eccleſia dr hieruſaleȝ.
oriuntur. ¶ Propter duo ergo tota eccleſia
chriſti dicit ⁊ denominat hieruſalē. Primo:
q̄ ibi fuit cōſtituta a chriſto: ⁊ icepta: ⁊ inde
orta: ⁊ p totū orbē diffuſa. Scdo pp proprie
tatē ⁊ nominis interpretationē: q̄ ipſa ē vi
ſio pacis in qua ſol⁹ chriſt⁹ videt per fidem.
Per eandē rationē dicit ſion: q̄ in ſola ipſa
chriſt⁹ ſpeculat ⁊ contemplatur. Jtem p eā
dem rationē dicit terra pmiſſionis ⁊ here
ditas domini: quia in ſola ipſa recepim⁹ p
miſſiones factas de chriſto: ⁊ recepim⁹ he
reditatē hic per gratiam ⁊ in futuro p glo
riam. Et ſic eſt dicendū q̄ in ſacra ſcriptura
iſta quinqȝ nomina verificantur. Primo de
chriſto. ſecundo de eccleſia. nā hieruſaleȝ ⁊
ſion primo verificantur de perſona Chriſti hieruſalē dicit p ſona xp̄i.
⁊ de eius humanitate: q̄ ipſa anima chriſti
primo videt deū p eſſentiā: ⁊ in ipſa huma
nitate videt de⁹ in patria a beatis. Jteȝ pax
primo reperit in ipſa humanitate chriſti in
qua totū corp⁹ cū magna cōcordia ſubiicit
⁊ conformat anime ⁊ anima deo. ſecūdo ex
cōſequēti in tota eccleſia que dicit hieruſalē

ppter ratiões iã dictas.tertio verificat hierusalé de ipa virgine maria:qr in ea marie viguerũt supradicte cõditiões visiõis:ꝛ pacis ꝛ ordinis.quarto verificat de aĩa cuiuslibet iusti.quinto verificat de regno celesti.ꝛ per easdé rõnes fm ordiné Sion primo verificatur de xpo.secũdo de eccl'ia.Et sic est dicédũ de hoc noĩe iudea:ꝛ terra viuétiũ:ꝛ hẽditas dñi:ꝛ etiã de hoc noĩe celũ.Nã celũ interptat claꝝ:ꝛ dicit a claritate.Ideo pus verificat:de xpo.scdo de eccl'ia.tertio de virgine maria.quarto de qlibet aĩa iusti.qnto de celo empyreo:siue de regno celoꝝ:siue de curia beatoꝝ.Sz hoc est fz ordiné successiõis. Nã fm ordiné perfectiõis celũ pus intelligit ꝛ verificat de cõsistorio trinitatis.secundo de tota illa eccl'ia triũphãti.tertio d ista militãti: qr illa est clara p gloriã:ista p grãz ꝛ fidé. ¶ Aduertat ergo diligẽter prudés lector:qr ista noĩa nõ fuerũt imposita illis locis grã sui:sed ratiõe futuroꝝ mysterioꝝ d christo ꝛ ecclesia:ideo ad talez sensum sunt exponéda.Uñ cum hoc cõcordat rabbi moyses de egypto in suo more.vbi dicit q hoc é desyderiũ desyderioꝝ qđ cupiũt scire pphete:scz scire ꝛ intelligere significationes nominũ localiũ terre pmissiõis.qr p hierusalé inferiorez intelligenda est hierl'm superior. Cũ hoc etiã cõcordat illud qđ legit i glossa beressitraba vbi p thalmudistas mouet qđ. An de9 siue ei9 messias cuz venerit debeat esse acceptator psonaꝝ:Ad quã questionez rñdent q absit:imo messias cũ venerit:saluabit oẽs cõfitentes deuz corde ꝛ opere:qr sic scriptuz est hieremie.xl.In diebus illis saluabit iuda.idest oẽs gẽtiles deũ cõfitentes qui dicent iuda:qr sic scriptũ é etiã Esaie.xlix.Dedi te in lucé gẽtiũ vt sis sal9 mea vsq ad fines terre.Ex quib9 patet q noĩa siue loca supradicta nõ sunt intelligéda etiaz fm hebreos solũ ad literã:sed solũ spiritualit p tota eccl'ia a solis ortu vsq ad occasuz diffusa.Uñ dicit rabbi salomon sup zachar. ix.q pphete nõ sunt locuti nisi ad tépus messie:qr nihil est scriptũ in lege vet.gratia sui: sed oĩa referuntur ad christum.vt dictũ est.

In quarto capitulo exponunt nomina diuine legis.Ad cuius intellectũ est aduertendũ q lex dñi fm qđ habet diuersos effectus ꝛ respectus ita diuersis noĩbus nuncupatur.Nã inquantũ est a deo lata:ꝛ inquantũ ligat ꝛ obligat hoĩez:dr lex dñi:sz iquãtũ est a deo plata et scripta in tabulis: dicitur sermo dñi siue eloquiũ dñi.sed inquantũ phibet mala fieri.dr precepta siue pceptũ:inquantũ auté admonet bona fieri:dicit mandatũ siue mandata. Sed inquantũ est testificata a deo ꝛ prophetis:dicit testimoniũ domini.Sz inquãtũ p legé cognoscim9 voluntaté dñi:dicitur voluntas domini.Sed inqtũ fuit cõfirmata per morté christi testatoris dicitur testamentũ dñi.Sed inquantũ iustificat obseruantes:dicitur iustitie siue iustitia dñi.Sed operationes que fiunt fm iustitiaz dicuntur iustificationes.Sed punitiones et premiationes que fiunt per iustitiam dicuntur iudicia dñi.Inquantũ vero ducit ꝛ dirigit homines dicit via.Ité inquantũ ei9 scripta omnia sunt impleta in christo dicitur veritas.inquãtũ per legé sumus liberati dicit misericordia.Item inquantũ deo pacificati dicitur pax.Item dicitur arbor siue lignum vite.ꝛ hoc methaphorice.Nã sicut adã colédo illã arboré vite ꝛ comedendo ei9 fructuz iuxta preceptũ domini fuisset preseruat9 ab omni infirmitate ꝛ morte:ꝛ in tempore suo collegisset ꝛ adeptus fuisset immortalitaté: ꝛ post magnũ tépus trãslatus esset in vitam melioré fm Augustinũ.ita deus post lapsuz dedit homini hanc legé loco illi9 ligni vite: vt eaz seruaret et coleret: expectando ex ea fructũ vite.Et patres vet. testa.eam seruauerunt vsq ad tempus christi: et sic ex ea receperũt fructũ in tépore suo: scz fructũ redéptionis:ꝛ sic eandé legé fz vitaté colétes nos expectamus fructũ glorie.Ista arbor sicut in primo aduétu christi fecit fructũ gratie ꝛ nostre redemptionis. ita et in secundo aduentu faciet fructũ glorie.Itez lex dñi dr etiã vinea dñi.Nã sicut vinea primo plãtat et postea facit palmites: et exinde vuas : ex qbus expressis in torculari extorqnetur vinũ in tpe suo:ita pariter xps in pncipio dedit legé nature q fecit folia in noe et abraã: ꝛ sic incepit facere vuas in dauid ꝛ pphetis q mature fuerũt in aduétu xpi . Ex quibus xps expressit ꝛ extorsit vinũ ecclesiasticoꝝ sacrametoꝝ i torculari crucis: ꝛ ex eadem lege ve.extorsit veritaté euãgelicã quã nos colim9 ꝛ obseruam9:ex qua extorquem9 ꝛ extorquebimus vinum glorie in die iudicij ꝛ etiã in fine cuiuslibet fidelis.Ex quo patet q lex diuina accõmodate dr vinea dñi. Matthei. ij.ꝛ.xxij.que data est nobis ad colendũ.Itez lex diuina dr etiam seges.Nã sicut frumentum primo seminatur : et postea crescit in herbã:ꝛ exinde in granuz: ꝛ vltimo in area cũ véntilabro separatur granum a paleis : et granũ reponit in horreo ad sustentanduz vitam hominũ:palee vero cõburuntur igni: et pciunt bestijs ad comedendũ: pariformiter de9 in pncipio seminauit legé post lapsũ i adã ꝛ abel:q creuit i herbã i noe ꝛ abrã : et icepit facere spicas i moyse:ꝛ incepit facere granũ i pphetis:q qdé seges legis fuit matura in xpo.vñ dixit xps luce nono . messis

Lex dñi dr vinea.

lex diuina dicit seges

q̄dē multa. Itē ioh. quarto. Aſpicite meſſes q̄m albe ſunt. ſed hāc meſſem xp̄s meſſuit: ⁊ ī ſua area crucis triturauit: ⁊ vētilabro ſuo granū euāgelice ṽitatis a paleis cerimōia liū ⁊ ceteroꝝ legaliū ſeparauit: ⁊ granū ſacramētoꝝ ⁊ legis euāgelice ī horreo eccl'ie p̄ nobis repoſuit: ⁊ paleas cerimonialiū tradidit igni extinguibili: q: cerimonias ⁊ cetera legalia totalr̄ reprobauit: ⁊ eiecit: ⁊ abdicauit. Et ſic ſicut iā recepimus granū ſacramētoꝝ: nūc expectam⁹ granū gl'ie poſt hāc vitā. Iudei aūt ceci ⁊ obſtinati adhuc comedūt folia cerimoniaꝝ ſine fructu: ⁊ bibūt ſiue comedūt viuacīū ſine vino qd̄ iā exide expulſuz ē: ⁊ ita comedūt paleas legaliū ſine grano tāq̄ beſtie. ¶ Et ſic p3 q̄nō lex diuina ſiue ſacra ſcriptura noīat̄ iſtis vigiti noīb⁹: ſc3 lex dn̄i. ṽbū dn̄i. eloquiū dn̄i. ſermo dn̄i p̄ceptū. mādatū. teſtamētū. teſtimoniū. iuſticia. iudiciū. iuſtificatiōes. via dn̄i. ſemita domini veritas. miſericordia. pax. arbor ſiue lignū vite. vinea dn̄i. ager ſiue ſeges dn̄i. et hoc ſm̄ diuerſos reſpectus ⁊ effect⁹: ⁊ iō q̄n cūq̄ aliqd̄ iſtoꝝ nolīn in ſacra ſcriptura ponit̄: ſemꝑ eſt intelligēda lex que ſemꝑ eſt diſtinguenda ſm̄ ſuas etates: vt dictū eſt tractatu. iij. regula. vij. veruntamē de vnoquoq̄ iſtoꝝ clarius dicetur in ſuis locis.

H Not.

I De noīs bus diaboli.

In quinto capitulo memorant̄ et exponunt̄ noīa diaboli ⁊ ppl'i ei⁹ magis frequentata ī ſacra ſcriptura. vn̄ diabol⁹ dr̄ q: diuiſus: q: ab initio ī ṽitate nō ſtetit: ſ3 a deo diſceſſit: ⁊ ſicut ip̄e fuit diuiſus: ita fuit etiā diuiſor: q: hoīez a deo p̄ pctm̄ ſeparauit: ⁊ cōtinue iter hoīes zizaniā ſemiauit. Matt. xxiij. ⁊ a ṽitate diuine legis nos ſeparare conat̄. Scd̄o dr̄ ſathanas. i. ɔtrari⁹ ⁊ aduerſari⁹: q: ab initio nobis aduerſat̄ ⁊ inimicat̄: ⁊ oī veritati reſiſtit. Item dr̄ pctōr: q: ab initio peccat ⁊ mentit̄. Ioh. vj. Item dr̄ exterminator. Apo. ix. q: hoīez ex̄ terminos diuine viſiōis ⁊ btitudinis eiecit: ⁊ ɔtinue conat̄ extrahere. Item dr̄ mors. Apoc. xj. q: hoīez in mortē deiecit: ⁊ autor mortis ipſe fuit: ⁊ ſic h̄ ſunt noīa diaboli magis frequentata: dr̄ etiā belial ⁊ leuiathā: nā belial interpretat̄ aſcenſ⁹ ſiue ſupbia: ⁊ leuiathā terribilis ⁊ vaſtans. S3 noīa populi diaboli ſunt ſodome: egypt⁹: in epiſtola iacobi: eo q̄ tales ſunt occecati ī tenebris peccatoꝝ. Itē dicit̄ babylon q: cōfuſio. Apoca. xvij. Quia ī iter membra diaboli nō eſt ordo: ſed error ⁊ cōfuſio: cum omnes ſeruāt vitiīs ⁊ malis cupiditatib⁹: et ſic in eis non ratio: ſed ſenſualitas dominat̄ Et ideo per talia nomina in ſcriptura communiter populus ſiue membra diaboli aut heretici et infideles ⁊ mali intelliguntur.

¶ Tractatus quintus.

In quinto tractatu exponūt̄ gn̄alr̄ et explicant̄ tituli pſalmoꝝ. Ad cui⁹ itellectū ē notādū q̄ titul⁹ in pſalmis ē cū ſacramēto occulto aliq̄d ſignificās preſcriptio. vn̄ p̄ h̄ q̄ dr̄ p̄ſcriptio: dnotat̄ q̄ ī tali titulo dſcribūt̄ aliqui termini: ſiue q̄ tal's ſit per aliq̄s terminos. p̄ h̄ āt qd̄ dr̄ aliq̄d notificās: denotat̄ q̄ illi termini ponunt̄ ad aliq̄d notificādū. p̄ h̄ āt q̄ addit̄ cū aliquo ſacramēto: denotat̄ q̄ illi termini icludūt aliqd̄ ſacr̄m d̄ xp̄o et eccl'ia. Itē ſm̄ aliq̄s titulus ī pſalmis ē quoꝝdā terminoꝝ ſacr̄m pſalmi ɔtinētiū ānotatio. q̄ q̄dē deſcriptio idē ſignificat cu3 ſuperiori. Et iō eſt notādū q̄ ſex p̄notant̄ ī titulis p̄oꝝ. nā talis titul⁹ aut notificat nomē pſalmi: aut pſonā aliquā: aut materiam pſalmi: aut modū cātādi: aut inſtr̄3 cū q̄ cātabant̄ illi pſalmi: aut t̄ps in q̄ cantabant̄. Noīa aūt pſalmoꝝ ſunt octo: ſc3 pſalm⁹. cāticum. hymn⁹ itellectus ſiue eruditio. orō. Alleluya. pſalm⁹ cātici. cāticū pſalmi. Pſalmus dr̄ q̄ſi p̄mo laudator⁹. Et ſic oēs gn̄alr̄ dicuntur pſalmi. Cāticū dr̄ inq̄ntū cātabat̄ voce humana. hymn⁹ aūt dr̄ inq̄ntū dicit laudem dei cū letitia. Alleluya dr̄ inq̄ntū continet laudes dei ſimplr̄. Vn̄ dicit Rabbi abenazra in p̄logo hmōi. q̄ hec eſt differētia inter hymnū ⁊ alleluya: q: hymn⁹ dicit ſimplicit̄ laudē: ſ3 allr̄a dicit laudē ſimul cū deo. Nam allelu: idē ē q̄ laudate: ſ3 ia: idem ē q̄ de⁹. i. laudate deū. Et ſic allr̄a icludit ſimr̄ deū cū laude. S3 iſta ſunt ſatis friuola: q: hoc idez dicit hymn⁹: niſi q̄ addit letitiā. S3 Allr̄a dr̄ inq̄ntū in illo pſalmo narrant̄ bn̄ficia dei. Intellct⁹ vero ſiue eruditio dr̄ inq̄ntū ille pſalm⁹ cōtinet aliqd̄ myſteriū p̄fundū a ſpū ſctō p̄phetice reuelatū. Orō dr̄ inq̄ntū ī illo pſalmo fit aliqua petitio. Cāticū ṽo pſalmi dicit̄ inq̄ntū ille pſalm⁹ cātabat̄ ſimul cū inſtrumēto muſico. S3 erat iſta differentia. Nā q̄n chorus cātoꝝ incipiebat p̄mum verſum pſalmi: ⁊ inſtrumētū ſonabat verſu3 ſequentem: tunc dicebat̄ canticum pſalmi. Sed q̄n inſtrumentū incipiebat pſalmum ⁊ chorus ſequebat̄ ſcd̄m verſum: tunc dicebatur pſalmus cātici. Et ſic patet qd̄ iſta octo ſunt noīa pſalmorum in titulis prenotata et nō plura. Secūdo prenotat̄ quādoq̄ in titulis aliqua perſona. Sed illa perſona poteſt eſſe triplex. Nā q̄nq̄ prenotat̄ et p̄ſcribitur perſona actoris ipſius pſalmi: vt quādo dicitur. pſalmus dauid. Quandoq̄ autem perſona cantoris: vt cum dicitur. ipſi aſaph ſiue filiīs chore. Quandoq̄ vero perſona de

K De titulo pſal.

Not. de p̄ſonis ī titulis pſalmoꝝ.

de qua eſt pſalm⁹:vt cū dr in ſalomone vel doech pſalmo.lj.Tertio in titulo quandoqꝫ pnotat̄ mā de qua eſt pſalm⁹:ſiue ex qua eſt pſalm⁹:vt cū dr.cū dauid fugeret a facie abſalon.Quarto pnotat̄ quādoqꝫ in titulo modus cātādi:vt cū dr in finē ſiue ad victoriā ſiue ſup octauā:qꝛ tūc vnus chorus conabat̄ ſuperare aliū in eleuatione vocis. Sed hoc nō fiebat ſine ſacramēto:vt patebit ſuis locis.Quīto qñqꝫ in titulo prenotat̄ inſtrm̄ cū quo pſalm⁹ cātabat̄:vt cū dr in organis dauid.Sexto quādoqꝫ in titulo pnotat̄ ⁊ notificat̄ tēpus in quo pſalm⁹ cātabat̄:vt cum dr pro torcularib⁹ ſiue pma aut quarta ſabbati.Sꝫ oīa iſta nō fiebāt ſine ſacramēto: vt patebit.Et dicit Rabbi abenazra ꝙ qñ in titulis ponit̄ ad victoriā ſiue in finē aut canticum:ſemꝑ prenotabat aliqđ futurꝫ. Item dicit camhy in ꝓlogo hui⁹ libri:ꝙ oēs pſalmi qui intitulant̄ ad victoriā ſiue i finē ſiue in organis loquunt̄ de meſſia:⁊ ſemꝑ denotant aliquod myſteriū ꝓfundū. Item dicit ſecundo ꝙ dauid fecit oēs pſalmos q̄ ſunt ſine titulo. Itē dicit tertio ꝙ dd̄ nō ſolū fecit pſalmos in ꝑſona ſuā:ſed etiā in ꝑſona aliorum :ſcꝫ in perſona adā hariſon.i.pmi hoīs ⁊ in ꝑſona moyſi. Un̄ quando dr oro moyſi: viri dei:nō ponit̄ ibi moyſes ꝙ fecerit pſalmū illū:ſꝫ ꝙ fecit dd̄ pſalmū illū in perſona ipſi⁹ moyſi:inqntū introducit ipꝫ ad loquēdū.Et ſic eſt dicendū de pſalmo.xvij.qui intitulat̄ in ſalomone.Et ſic dicim⁹ nos quod multi pſalmi ſunt facti in ꝑſona illi⁹ q̄ introducit̄ ad loquēdū:ſicut in pſalmo.iij.⁊.xv.⁊ xx.⁊ multi facti ſunt in ꝑſona eccl'ie ſiue corporis myſtici:vt eſt pſalm⁹.v.Et multi ſunt facti in ꝑſona ipſi⁹ ade cū ſua poſteritate fideliū:vt eſt pſalm⁹.vj.⁊.xij.Et idō debet diligēter aduertere lector que ꝑſona introducitur ad loquēdū in q̄libet pſalmo:⁊ cuius eſt vox ſiue locutio:qꝛ aliter nō pōt haberi vera intelligētia pſalmi.Et etiā preter ꝑſonā actoris pſalmi eſt pnotanda ⁊ valde conſiderāda perſona introducta ad loquendū in pſalmo:ſicut in comedijs ⁊ tragedijs prenotant̄ ⁊ ꝯſiderant̄ ꝑſone introducte: qꝛ nuſq̄ loquit̄ auctor.Ex quo ptꝫ ꝙ oēs ꝑticule in titulis poſite ſunt valde notande:qꝛ nulla ponit̄ ſine magno ſacr̄o.Nā vbicunqꝫ ponit̄ in finē:prenotat̄ ꝙ ille pſalmus dirigit nos in chriſtū q̄ eſt finis legis.Et ſic dauid ꝑ illum pſalmū dirigebat illū populū in xp̄ꝫ meſſiā futurū:qꝛ in illo pſalmo loquebat̄ ꝓphetice de chriſto futuro quē ille populus tanquā finē illius legis expectabat:in quē tēdebat ⁊ peregrinabatur.¶ Itē ſunt etiā attendenda ⁊ cōſideranda inſtrumenta muſicalia q̄ ponūt̄ i titulis:⁊ in pſalmis:q̄ ſunt ſeptem

de

ſcꝫ.pſalter:ū.Cythara.Tympanū.Chor⁹. Organū.Cymbalū.Tuba. Quorū quodlibet nō ponit̄ ſine ſacramento:imo ſignificabat aliqđ myſteriū futurū de xp̄o ⁊ eccl'ia. Nā pſalteriū eſt inſtrm̄ muſicale quadrāgularis figure altera pte longiorꝫ hñs decem chordas pncipales.Per qđ ſignificabat̄ myſtice lex euāgelica q̄ primo eſt quadrāgularis:qꝛ per quatuor euāgeliſtas fuit ſcripta ⁊ teſtificata.Quoꝝ duo ſunt maiores ⁊ de viſu:ſcꝫ Joannes ⁊ Matthe⁹: ⁊ duo minores de auditu:ſcꝫ Lucas ⁊ Marcus. ¶ Itē ſcđo ꝙ lex euāgelica habet decē chordas:ſcꝫ que cōtinet in ſe decē euāgelica myſteria:ſcꝫ primo myſteriū trinitatis.Scđo myſteriū incarnationis ⁊ natiuitatis.Tertio myſterium pdicatiōis.Quarto myſteriū miraculorum operatiōis.Quinto myſteriū mortis ⁊ paſſionis .Sexto reſurrectionis.Septimo aſcēſionis.Octauo ſpiritusſancti miſſionis.Nono gētiliū vocationis ⁊ toti⁹ eccl'ie cōgregationis.Decimo future glorificatiōis.Hec ſunt decē chorde pſalterij euāgelici.Et hoc dicitur pſalteriū decachordū figuratū per illđ pſalteriū materiale cum quo cantabantur pſalmi legis veteris.Item lex euāgelica dr etiā moraliter pſalteriū decachordū inq̄tū cōtinet decē precepta moralia.Et ſic in hac eccl'ia militanti cōtinue cantam⁹ pſalteriū morale per obſeruātiā decē pceptoꝝ.Sācti vo in celo cātāt pſalteriū anagogicū decem fructuū ⁊ gaudiorū glorie ⁊ felicitatis.Itē cythara que eſt triāgularis figure. Pro ſignificabat myſteriū trinitatis:ſcꝫ tres pſonas diuinas in vna ſubſtātia ⁊ eſſentia.Secūdo ſignificabat vnā eccl'iā ſeptam triplici nutu:ſcꝫ fidei:ſpei:⁊ charitatis. Nā in tota lege euāgelica nihil precipit̄ niſi q̄d credēdū:q̄d agēdū:q̄d ſperādū. Itē ſignificabat anagogice ſtatum future beatitudinis:q̄ ꝯſiſtit in viſione:⁊ tentione:⁊ fruitione.Un̄ vigintiquatuor chorde ipſi⁹ cythare triangularis ſignificabant vigintiquatuor ſeniores cātantes.Sanctus.Sāctus.Sāctus.in conſpectu agni.Itē tertio tympanū ſignificabat myſteriū paſſiōis xp̄i ſpāl'r:qꝛ fuit pcuſſus.Itē quarto ꝑ organū ſpecialiter ſignificabatur myſteriū reſurrectionis.Itē quinto ꝑ chorū ſignificabatur myſteriū glorificatiōis.Sexto ꝑ tubā ſignificabatur myſteriū aſcenſionis. Septimo per cymbalū ſignificabat̄ myſteriū vocationis gētiliū ⁊ congregatiōis in vnā eccl'iā.Itē qñ dauid aut ſacerdotes i tēplo cātabāt pſalmos cū pſalterio decē chordarū nihil aliud itelligebant niſi vocare xp̄m:vt veniret i carnē ad iplenda illa decē myſteria euāgelica.Et ſic eſt vicēdū de ceteris inſtrumētis.Nos autē iam

inſtrumentis muſicalibus pſalmorum.

xij

de cythara

cantamꝰ pſalteriũ euãgelicũ agẽdo grãs ꝓ
bñficijs illis iã receptis. Ex qbꝰ pꝫ ꝙ qñ po
nuntur in pſalmis ꝛ memorant̃ talia muſi-
calia inſtr̃a: nõ debemꝰ ſiſtere in iſta materi
ali: ſed trãſire ad ſenſũ ſpũalẽ ꝛ ad myſte-
ria euãgelica q̃ ſignificabãt illa materialia
inſtr̃a. Itẽ qñ in pſalmis ſiue in titulo alicu-
ius pſalmi ponit̃ aliqḋ tp̃s in q̃ cantabant̃:
puta ꝓ torcularibꝰ: aut ꝓ dedicatiõe tẽpli:
tũc debemꝰ recurrere ad myſteria illarũ fe-
ſtiuitatũ: puta q̇d ſignificabãt futurũ in no-
uo teſtõ. Et ſic ſunt exponendi tituli: ꝛ etiaꝫ
pſalmi illiꝰ tituli, ꝓut latius patebit in ſuis
locis. ❡ Alterꝰ eſt tertio notãdũ ꝙ in pſal-
terio. lxx. interp̃tũ p̃ter titulos cõmunes re-
periũtur q̇dã particulares tituli ſcriptũ in
rubeo q̃ dicũtur diapſalmata. ꝛ hoc ſub nu-
mero. vii. Et hoc in medio quorũdaꝫ pſal-
moꝝ ꝛ qñq; in p̃ncipio: de quo diapſalmate
nulla eſt certitudo apud hebreos: imo inter
ſe mltipliciter diſcordãt. Nã q̇dã dicũt ꝙ eſt
mutatio metri. q̇dã aũt ꝙ eſt cõmutatio ſiue
pauſatio cãtus. quidã ṽo ꝙ eſt mutatio ſn̄ie
Sꝫ hoc nõ placet beato Hieronymo in epi-
ſtola ad marcellaꝫ. Sꝫ dicit ꝙ vbi greci ha-
bẽt diapſalma literis rubeis. Hebrei habẽt
ſela qḋ ſignificat ſp̃. Et ſic aq̇la vbicũq; re-
ꝑit ſela ſic ſcriptũ ipſe traduxit ſemꝑ. lxx. ṽo
ꝛ ſymachus ꝛ theodocion traduxerũt dia-
pſalma. Sꝫ btũs Hieronimꝰ ſequens aqui-
lã trãſtulit ſemꝑ in latinũ in ſua traductiõe.
Sꝫ in ṽitate nullã videt̃ iportare rõneꝫ. Nã
q̃ſi in infinitis ṽſibꝰ pſalmoꝝ reperit̃ hoc
aduerbiũ ſemꝑ: vbi nõ ſcribit̃ diapſalma ta-
li mõ literis rubeis: qꝛ ſolũ reperiũtur. vij.
diapſalmata ſic in rubeo ſcripta in medio
pſalmoꝝ. Et qñq; bis aut ter ĩ codẽ pſalmo
ꝛ iõ Aug. aliter dicit. Uñ dicit: ꝙ ſicut ſym-
pſalma dr̃ ꝯtinuatio pſal. apud grecos: ita
diapſalma dr̃ diuiſio pſalmi ſiue manifeſte
ſn̄ie. Nã manifeſte vr̃ ꝙ vbi ponit̃ diapſalma
eſt diſtictio ſeu mutatio ſn̄ie in eodẽ pſalmo.
Et ſic caſſiodorus ſequẽdo ſn̄iaꝫ Auguſtini:
vbicũq; reperit diapſalma ſemꝑ fecit diui-
ſionẽ in lr̃a ſui cõmẽti ꝛ in ſn̄ia. Sꝫ lꝫ hoc ſit
bñ ꝛ ṽe dictũ: qꝛ diapſalma realr̃ ſignificat
diuiſionẽ pſalmi: tñ adhuc poſitio auguſtini
nõ euacuat totã cãꝫ huiꝰ myſterij: q̄re h̃ no-
mẽ diapſalma p̄ponat̃ ſiue iterponat̃ lr̃is ru-
bcis ſiue alterꝰ coloris. ❡ Et iõ eſt aduer-
tẽdũ ꝙ ſi bñ inſpexerimꝰ titulos pſalmorũ.
potiꝰ ꝓ maiori ꝑte denotãt modũ cãtãdi ꝙ̃
materiã. Nã dauid q̇ ordinauit diuinũ cul-
tũ ĩ tabernaculo. ꝛ diſtribuit pſalmos in ꝓ-
prijs feſtiuitatibꝰ: ꝛ ſic ititulauit eos: ſicut
eccl̃ia nũc ititulat hymnos approp̄atos ſin-
gulis feſtiuitatibꝰ: ꝛ p̄cepit dd̃ vt cãtarent̃ il-
li pſalmi cũ ceteris inſtr̃is ſignificãtibꝰ my-
ſteria cõtenta in illis pſalmis. Et ſic in titu-
lo pſalmi memorabat inſtr̃a determinata cũ
qbꝰ pſalmi cãtabant̃. Et etiã explicabat mo-
dũ cãtandi: vt ſup̄dictũ eſt: vt vnuſq̄ſq; chorꝰ
ſciret ſm̃ vices ſuas quẽ pſalmũ deberet cã-
tare in q̄libet feſtiuitate: ꝛ ꝑ quẽ modũ: ꝛ ta-
lis modꝰ qñq; explicat̃ in titulo. Et ſic da-
uid ititulauit pſalmos ſicut Terẽtiꝰ intitu-
lauit ſuas comedias: explicãdo modũ cãtã-
di ꝛ ꝑſonas ꝛ inſtr̃a cũ q̇bꝰ cãtabant̃: cũ di-
cit. Acta ludis megalenſibꝰ quibꝰ t. bijs ꝛc.
Itẽ dd̃ qñq; diuidebat pſalmũ quẽ cantabat
chorꝰ ĩ ſua feſtiuitate: ꝛ accipiebat vnã ꝑti-
culã pſalmi abſciſſaꝫ alteri feſtiuitati ꝯmo-
datã ꝛ approp̄atã: quã vocabat diapſalma.
Et cãtores in medio pſalmi vbi fiebat talis
diuiſio ſcribebãt diapſalma in rubeo: vt co-
gnoſceret̃ diuiſio ꝛ diſtinctio illiꝰ ꝑticule. Et
ſic reperiunt̃. lxx. diapſalmata. i. diuiſiões in
toto pſalterio ſm̃ ritũ cãtãdi q̃ fiebat tũc in
tẽplo ſalomonis. Quẽ modũ etiã nos ſerua-
mꝰ in aliquibꝰ pſalmis: qꝛ de toto pſalmo
accipimꝰ qñq; aliquã ꝑticulã: ꝛ cantamus
illã in aliq̃ hora. Nã de pſalmo. xxx. excepi-
mus ſex p̄mos ṽſus: ſcꝫ In te dñe ſperaui.
Et ſic relicta. ij. ꝑte pſalmi cantamꝰ primem
particulã in cõpletorio. Et ſic p̄ma ꝑticula
proprie dr̃ diapſalma. i. partitio ſiue diuiſio
pſalmi. Et ſic etiã excerpimꝰ ꝛ abſcindimus
duos vltimos verſus de pſalmo. xxix. ſ. Dñe
refugiũ. ꝛ dicimꝰ eos cũ Gloria pr̃i. Poſt p̄re-
cioſa ĩ ꝯſpectu dñi. ad p̄mã. ꝛ ſic illa ꝑticula
ꝛ abſciſſio pſalmi dr̃ diapſalma. ꝛ ſic etiam
pſalmũ. cxviij. Beati imaculati ĩ via. q̃ hꝫ. xx.
ij. octonarios diuidimꝰ ĩ xi. partes ponẽdo
duos octonarios in q̄libet parte: ꝛ ponimꝰ
eos in p̄ma. ꝛ tertia. ꝛ ſexta. ꝛ nona horis. q̃
q̇dẽ ꝑtitiões dicunt̃ diapſalmata. Et ſic pꝫ
qd eſt diapſalma. Itẽ ꝑ oppoſitũ etiã eccl̃ia
latina facit aliq̃ ſympſalmata. i. cõtinuatio-
nes mltorũ pſalmoꝝ. Nam qñq; dicit duos
pſalmos ſub vno Gloria pr̃i. vt in laudibꝰ di-
cimꝰ. Deus deꝰ meꝰ. ꝛ Deus miſereat̃ nr̃i.
ſub vno Gloria pr̃i. Et poſtea in fine dicimꝰ
tres pſalmos: ſcꝫ Laudate dñꝫ de celis. Cã-
tate dño. ꝛ Laudate dñm in ſanctis eiꝰ: ſub
vno Gloria pr̃i. Et iſta talia dicũt̃ ſympſal-
mata: ſiue apopſalmata. i. cõtinuationes ſi-
ue appoſitiões diuerſoꝝ pſalmoꝝ. Itaq; ſi-
cut diapſalma eſt diuiſio ſiue ꝑtitio pſalmi.
Ita ꝑ oppoſitũ ſympſalma ſiue apopſalma
ẽ ꝯtinuatio ſiue appoſitio p̄oꝝ: qñ vnꝰ pſal-
mus apponit̃ alteri: ꝛ ꝯtinuat̃ cũ eo. Et ſic
pꝫ q̇d eſt: aut q̇d ſignificat diapſalma: q̄re
lr̃is rubeis ſcribat̃: qꝛ ſignificabat diuiſio-
nẽ ſeu ꝑtitionẽ pſalmi factã in illa ꝑte pſal-
mi ꝓpter cauſas iã dictas. Sꝫ q̇d dicendũ
ad btm̃ Hieronymũ virũ tante autoritatis:

Nota ꝺ diapſalmate.

q̃ dt q fela significat sp. Ad h̃ rñdet q h̃ no-
men fela in hebreo erat tũc equocum ad sp
z ad partitionẽ. Et iõ.lxx.cum symmacho et
theodotiõe ceperũt vnã significationem et
verã. Aqla aũt qr ignorauit hãc equocatio-
nẽ: cepit tm̃ vnã significationem sibi notã: z
hãc secut⁹ est btũs hieronym⁹. ¶ Uñ est ad
uertendũ q multa fuerũt i pmo tẽplo q̃tum
ad diuinũ cultũ: q̃ postea fuerunt ignorata i
scdo tẽplo: vt ait Joseph⁹: qr i scdo tẽplo nõ
fuit seruat⁹ totalr idẽ rit⁹ cantãdi psalmos:
imo mlta fuerĩt omissa z ignorata pp destru
ctionẽ pmi templi z ciuitatis: qr cũ magno
labore reuocauit esdras sacerdotes z illum
pplm ad cultum diuinũ i scdo tẽplo: z sic nõ
potuerĩt oia recuperare q̃ fiebãt i pmo tẽplo
imo dt Joseph⁹ q nõ solũ pdiderunt iudei:
extñtes i babylonia cultuz diuinum: z obliti
sunt rit⁹ colẽdi deũ. Sed et obliti sunt lrãs
z linguã hebreã: z iõ esdras alios characte
res lraz reperit qb⁹ restaurauit z scripsit le
gẽ: vt inq̃t hye. in prologo libri reg. Nõ ẽ est
mirum si iudei moderni post destructionem
scdi tẽpli a finib⁹ eoz eiecti z p totum orbẽ
dispersi pdiderũt oẽs rit⁹ colẽdi deũ antiq̃s
z linguã hebreã: ignorãt mltas significatio
nes z equiuocatiões vocabuloz: z iõ inter
eos sunt mlte ɔdictiones z discordie in lite
rali expositiõe scripture ve.test. Et iõ nulla
fides ẽ eis adhibẽda: qr nesciũt q̃d dicũt pp
longã obliuionẽ. Et iõ est magis credẽdum
lxx. iterpretib⁹ z ipsi Josepho: q̃ fuerũt mul
to tpe ante destructionẽ scdi tẽpli: qui meli⁹
nouerãt rit⁹ colẽdi dñ: z significationes vo-
cabulorũ hebraiorũ q̃ aquila z thalmudiste
quos sequitur beatus hieronymus in hac
parte: quia iudei moderni multas signifi-
cationes vocabulorum ignorãt: vt lati⁹ di-
cetur in sequenti tractatu. Et ideo iudei iaz
nesciunt quid dicãt in titulis psalmoz: nec
in ceteris ritibus antiquis.

¶ Tractatus sextus.

Quantũ ad sextũ tractatum
qr totũ testm̃ vet⁹ est tractatuz
ex hebreo in grecũ z latinuz: z
multe z diuerse sunt hmõi in-
terptatiões: ex qb⁹ est eligen-
da vna ad exponendũ librum
psalmorũ. Jdeo tria sũt pmittẽda z viden-
da in hoc sexto z vltimo tractatu. Primo vñ
habuit ortũ lingua hebrea: z in quo differt
a chaldea z ab arabica z syra. Scdo q̃ fuerĩt
interpretes maioris autoritatis. Et q̃ fuit cã
diuersitatis eoruz. Tertio q̃ eoz interptã-
tio in libro psalmoz ad exponẽdũ nobis sit
magis eligẽda. ¶ Quãtũ ad pmũ est notan
dũ sm q dicit albumasar in suo itroducto-
rio: q Noe post diluuiũ descẽdit a mõtib⁹ ar
menie: z venit i chaldeã: et qr vidit terrã a-
ptã ad sciẽtiã: eo ẽ sita in q̃rto climate: iõ de
creuit i ea manere cũ filijs suis et nepotib⁹:
quos docuit astronomiã z artes mathema-
ticas z naturalẽ philosophiã. Postea chal-
dei docuerũt arabes et phenices. Sed ara-
bes docuerũt egyptios et ethiopes: pheni-
ces aũt docuerũt grecos: et greci latinos: et
sarmatas. Et sic sp manẽt aliq̃ diuersitates
i lrĩs z linguis: z aliq̃ similitudines i sonis lite
raz. Ex qb⁹ pz q i pria etate iã erãt litere:
vt dicit Lisander. Nã enos icepit inuocare
nomẽ dñi. Gen. iiij. q̃ iã hebat lrãs q̃bus cõ-
mẽdabat memorie orões quas ɔficiebat.
Et sic noe nutrit⁹ in pria etate iã sciuit lrãs
q̃ lre z lingua dicebanť naturales: eo q in
lege nature fuerũt tradite: quas literas et
linguã Noe docuit filios z nepotes in secũ-
da etate post diluuiũ. Et sic illa lingua natu
ralis cũ lrĩs durauit vsqz ad heber z falech. Noe vnde habuit ortuz ligua hebrea
Jn cui⁹ tẽpore fcã est confusio z diuisio lin-
guaz in babylonia. Uñ dicit August. xvj. de
ciuita. capitulo. xj. q illa lingua naturalis
mãsit in heber z in filijs suis: id eo dicit he
brea ab heber. Sz hebrei dicũt q illa ligua
naturalis totaliter fuit extincta in illa cõfu
siõe babylonie. Sed in ṽitate hoc nõ est ne
cesse q illa lingua naturalis totaliter extin
gueret: sz sufficit q fuerit facta ɔfusio. z mu
tatio ex illa ligua i multas als per mutatio
nẽ aliq̃z lraz i pncipio dictionũ aut i fine.
Et mãsit aliq̃ similitudo z dissimilitudo iter
linguas maxie vicinas: vt pz manifeste. Sz cũ
h̃ stat sz aug. q mãsit illa ligua nãlis itegra
z pfecta apd filios heber z suos successores:
z ista fuit ligua chaldaica: vt manifeste ptz. R
¶ Ad cui⁹ itelligẽtiã est aduertẽdũ q sicut
lingua gallica z hispana ɔueniũt cũ italica
siue latina: eo q descẽdũt ab illa. Nã roma-
ni cogebãt hispanos z gallos qb⁹ domina-
bãtur loq̃ more Romano: eo etiã q Roma-
ni habebant plures colonias in hispania et
gallijs zc. Et sic tã galli q̃ hispani loquunť
romanũ q̃si in quibusdaz literis z syllabis.
Et sic lingua hispana moderna nil aliud est
nisi lingua romana obliquata. Et ideo hi-
spani pro maiori parte intelligũt linguam
italicam z ecõtrario: eo q ista descendit ab
illa. Et etiã hispani intelligunt linguã galli
cam eo q̃d ambe descendunt z deriuanť ab
italica z latina. Jdem ergo pariter est dicen
dũ de lingua hebraica z syra z arabica. Naz
quia omnes descendunt a chaldaica: vt di-
cit Albumasar: iõ oẽs se intelligũt inter se: z
omnes intelligunt faciliter linguam chal-
daicã: vt manifeste patet intuentib⁹. Nã p
maiori parte vocabula hebraica non diffe-

runt ab arabicis z chaldeis: niſi mutatꝫ qui
buſdā lr̄is aliqñ i pncipio aut i fine. Et idō iu
dei facilr̄ adiuciunt arabicū propter vicini-
tatē lingue. Sed cū ꝗre ligua hebrea deriue
tur a chaldea fuit ꝙ abraā vir chalde⁹ exiūt
a chaldea z meſopotamia: q̄ eadē ē. z venit i
terrā chanaā q̄ ē i ſyria citra eufratē: z ibi lo
ꝗbaꝭ chaldaice cū aliis z familia ſua. Sed ꝑ
lōgā tp̄is morā illa ligua fuit obliq̄ta cōuer
ſādo cū chananeis. Sꝫ qꝛ qꝛ chananei z oēs
ſyri vocabāt hebreos oēs venientes vltra flu
mē euphratē: idō oēs de familia abrae loq̄n-
tes illa lingua appellabāt hebreos. z illā li
guā appellabāt hebreā. Nā hebre⁹ iterpre-
taꝭ trāſiēs: pegrin⁹ veniēs vltra. Sꝫ qꝛ abraā
cū ſuis venerat vltra de chaldea. idō appel-
labāt ipſum hebreū cū oib⁹ ſuis. Jdō dꝛ Gen.
xiiii. ꝙ venit abraā hebre⁹ ꝗſi hō peregrin⁹
veniens vltra euphratē. Et ſic ex inde om̄es
ſunt dcti hebrei ꝗſi pegrini z vltra fluuiani
z chaldei. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ abraā fuit chalde⁹: z
lingua ſua que dꝛ hebrea fuit chaldea et ſic
ligua hebrea eſt ligua chaldea obliq̄ta z ali
ꝗlr̄ alterata propter cōuerſationē aliaꝝ na
tionū. Jteꝫ qꝛ iſmael fili⁹ abrahe z eſau fili⁹
yſaac populauerūt arabiā: idō ligua arabica
eſt ipſi hebraice vicina z ſilis. Et ſic lingua
ſyriaca z arabica dꝛ lingua chaldea altera-
ta z obliq̄ta: inter ꝗs eſt tāta vicinitas (vt ait
hieronym⁹ in prologo galeato) ꝙ ſe adinui
cē intelligunt. Nā tota terra q̄ eſt vltra ior
danem pertinet ad arabiā. Sed ab hirem vſ
ꝙ ad iordanem vix ſunt ſeptēdecim miliaria.
Jnde eſt ꝙ ꝙ beat⁹ hieronym⁹ in breui tp̄e
didicit ita perfecte lr̄as z linguā hebreā: eo
ꝙ habitauit in terra ꝓmiſſiōis ferme p. xl.
annos. in q̄ terra oēs vulgares loq̄banꝭ idif
ferēter arabice z ſyriace. Et ſic hieronym⁹
iā practic⁹ in lingua arabica z ſyriaca: facilr̄
trāſtulit in linguam hebreā z chaldaicā pro-
pter vicinitatem liguaꝝ. Nā ipſe pri⁹ nouit
arabicū: nā immediate ex arabico i latinum
trāſtulit librū Job: vt ipſe ait in prologo eiuſ
dem libri. Et ſic pꝫ ꝙ lingua hebrea nil aliō
eſt niſi lingua chaldaica quā abraā duxit in
terrā chanaā ſiue paleſtinā. Que poſtea fuit
obliquata propter cōuerſationeꝫ chananeo
rum. Et iā fuit magis obliq̄ta duꝫ ipſe ppl's
degit vltra centum annos in terra egypti.
Et ſic in hac lingua ſcripſit moyſes legem
dn̄i: ſiue pentatheucum: z in eadem lingua
fuit ſcriptum reſiduum ve. te. z in eadem lin
gua fuit tota ſcriptura per eſdrā ſcripta poſt
captiuitatem babylonis: ſed forſan nō eiſdē
characterib⁹ literaꝝ: vt ait hiero. in prolo-
go galeato. z ſic illa lingua et litera durauit
z perſeuerauit vſꝙ ad chriſtum z deſtructio
nem ſcōi templi. Sed poſtea iudei expulſi a
finibus ſuis: z mixti iter alias nationes obli
ti ſunt illā linguā: z multas ſignificatiōes vo
cabuloꝝ: nec ſciūt alia vocabula hebraica
niſi tm̄ illa q̄ ponunꝭ in ſcriptura. Et etiam
ignorāt magnā parteꝫ ſignificationū illoꝝ.
Sꝫ qꝛ poſt expulſionem iudeoꝝ Syri z ara
bes ihabitarūt illā terrā: idō oēs vulgares lo
ꝗbāt arabice z ſyriace indifferēter. Et ſic pꝫ
vnde habuit ortum lingua hebraica z ei⁹ li
tere. ¶ Quātū ergo ad ſecundum eſt dicen- S
dū ꝙ cauſa z mod⁹ ꝗre iſta ſacra ſcriptura
peruenit ad grecos z latinos: fuit iſta. Nam Not. de interp̄tib⁹ ſacre ſcripture.
ſm̄ Ariſteū z Euſebiū de ꝓparatiōe euāgeli
ca. li. viij. Et Augu. xviij. de ciuitate dei. cap.
xlij. Et de doctri. xp̄ana. ca. x. Appropinquā-
te tp̄e aduentus meſſie ſpiritusſanctus cui⁹
eſt prouidere de eccleſia ſua regenda preui
dens futuram cecitatem z obſtinationem iu
deoꝝ z ꝯuerſionē gentiliū: z ex oib⁹ linguis
z nationibus in vnā eccleſiā z fidem cōgre-
gationem: tūc per. ccl. annos ante aduentū
chriſti iniecit cupiditatē aio ptholomei phi-
ladelphi regis egypti habēdi ſcripturā ſiue
legē iudeoꝝ in ſua bibliotheca iter ceteros
codices z facultates. Et ſic miſit nūcios ad
heleazarū ſacerdoteꝫ: q̄ miſit ei. lxxij. viros
peritiſſimos in lingua hebrea: z chaldaica:
z greca. q̄ interpretati ſunt totā ſcripturā ve
teris teſtamenti ex hebreo i grecū nemine i
aliq̄ diſcrepāte: imo oēs in eandem ſentētiā
fuerunt conformes z cōuenientes: quā iter
pretationē ptolome⁹ repoſuit in ſua biblio-
theca: z coluit cū maxima reuerētia. z hanc
primā iterpretationē (vt ait Euſebius) pro-
curauit ſpiritusſanctus ante aduentum xp̄i
ꝓpter quiꝙ. Primo ne iudei poſt aduentuꝫ Spiritusſctūs ꝓcurauit interpretationē ſcripture ꝓpter quinq̄.
xp̄i in ſua proteruitate z cecitate manentes
ſcripturā vet. teſta. chriſtianis occultarent.
Secundo ne ipſam falſam z corruptā chri-
ſtianis cōicarent. Tertio ne dicerent ꝙ chri
ſtiani ad ſuū libitū falſaꝫ trāſtuliſſēt. Quar
to vt greci in quibus vigebat ſciētia ipſam
haberēt: eo ꝙ primi erāt ad fidē cōuertēdi.
Quinto qꝛ latini q̄ omnibus nationib⁹ do-
minabanꝭ: erāt maxime fidē chriſti āplexu-
ri. Et ſic erat neceſſariū vt ſcripturaꝫ ex gre
cis iā interꝑtatam haberent: vt faciliter ex
greco in latinū poſſēt traducere. ¶ Sed qꝛ
ex cōſequēti preuidit ſpiritusſanctus ꝙ oēs T
chaldei. z perſe. z medi. z parthi. z arabes z
armeni. z ceteri adiacētes ppl'i z nationes
erāt ad fidē xp̄i venturi: ideo in principio im-
perij ceſaris auguſti ꝗſi. xlij. annis ante na-
tiuitatē xp̄i ſuſcitauit Jonataꝫ abenhuziel
babylonicū i lege z ꝓphetis pitiſſimū: z iſte
trāſtulit totū teſtm̄ vet⁹ ex hebreo i chaldai
cū. Sꝫ ſcripſit illā trāſlationē literis hebrai
cis que nō multū diſtāt a chaldeis: ſicut di-
ctum eſt

etum eſt: quā traditionē iudei appellāt tar- gum: q̄ trāſlatio magis exprimit ſenſum: q2 magis fuit ſollicit⁹ traducere ſenſum ex ſen ſu q̄ ꝟbū ex ꝟbo: eo q ille lingue ſunt valde vicine: imo ponit talia vocabula q̄ magis ex plicāt: ꝛ declarāt ſenſum: ſicut facit magiſter hiſtoriarū apud nos in texēdo hiſtoriā vete. teſt. Vñ iſte Jonathan vbi nos habem⁹. Dixit dñs dño meo ꝛc. ipſe tranſtulit: dixit dñs ꝟbo ſuo. Que trāſlatio apud hebreos eſt tāte autoritatis q null⁹ fuit auſus ꝯdicere ei: tū ꝑpter viri peritiā ꝛ autoritatē: tū ꝑp eius ſanctitatē. Nā dicūt iudei q qñ ille ſcribebat iſtā īterp̄tationē: ſi aliq̄ muſca deſcēdebat in chartā tūc ignis deſcēdebat de celo ꝛ cōburebat illā muſcā ne ſibi inferret impedimentū abſq lesione charte ꝛ man⁹ illi⁹. Sed q2 iudei moderni viderūt hāc trāſlationē ita cōformē ꝛ fauorabilē fidei catholice. Nā vbicunq in ſcriptura ponit vel noiatur xp̄s ip̄e trāſtulit meſſias: vt ibi. Quare fremuerunt gentes aduerſus dñm et aduerſus meſſiam ei⁹. Et q2 ex tali trāſlatiōe multi iudei ꝯuertebāt ad fidē: ꝛ etiā frequēter ꝑ eā xp̄iani cōuincebāt iudeos in diſputatiōib⁹: iō Rabbini iudeoꝝ occultarūt illā trāſlationē: ꝛ maxie illā q̄ facta eſt ſup pſalteriū: nec ꝑmittunt vt iudei ſimplices videāt eā: etiā nec xp̄iani ꝑpter cās iā dictas. Sʒ hec trāſlatio habet in vſu apud xp̄ianos: chaldeos ꝛ perſas ꝛ medos ꝛ parthos ꝛ ethiopes ꝛ arabes ꝛ armenos: eo q iſte natiōes vtunt literis ꝛ lingua chaldaica i reb⁹ arduis ꝛ ſacris: ſicut hiſpani ꝛ galli ꝛ Jtalici vtunt lingua grāmaticali latina in ſlib⁹. T̄pe aūt adriani a natiuitate xp̄i anno cēteſimo q̄drageſimo q̄rto poſtq̄ iudei fuerūt expulſi a finib⁹ eoꝝ ꝛ mixti eē neis nationib⁹ ꝛ linguis obliti ſunt linguam hebreā ꝛ antiquā ꝛ ritū colēdi deū ꝛ ſignificationes vocabuloꝝ hebraicoꝝ. ¶ Et iō q̄dā ꝓſelit⁹ pōtic⁹ noie aq̄la ex gentili factus iudeus ꝑpter q̄dā pulchrā iudeā filiā cuiuſdā magni diuitis Rabi iudeoꝝ adhibuit ſtudiū ſollicite lr̄is hebraicis ꝛ chaldeis: vt placeret ſocero ꝛ ceteris iudeis ꝑpter lucrum. Et iſte ex hebreo i grecū trāſtulit totū vetus teſtamē. Sʒ q2 iā nomē xp̄ianoꝝ incipiebat creſcere: iō i mltis ꝑuertit ſcripturas. Et iō Theodotion xp̄ian⁹ vtriuſq lingue perit⁹: vt cōfunderet peruerſitatē hui⁹ aquile: ideʒ vetus teſtamentū etiā in grecū traduxit: hoc poſtea idē fecit Symmachus: ſed q2 iſti fuerūt ſectatores hebionitarū: iō nō habiti ſūt in magna autoritate apud eccleſiā ¶ Origenes aūt omniū linguarū perit⁹: ꝛ ſacraꝝ ſcp̄turaꝝ ſubtiliſſim⁹ indagator vidēs tātā diuerſitatē in tranſlationibus grecis oēs trāſlationes habere ꝑcurauit: ꝛ ex oib⁹ ſub aſteriſco ꝛ obelo vnā correctā cōfecit: oſtendens editionē ipſoꝝ. lxx. fuiſſe veriorē: ꝛ in hoc apparuit admirabilis labor ꝛ ingeniuʒ origenis. Et ſic tota eccl'ia greca vtebat trāſlatione ipſoꝝ. lxx. per Origenem correcta ꝛ aſteriſco ꝛ obelo notata. ¶ Tertio eſt iteruʒ valde aduertēdū q cā tāte diuerſitatʒ iſtaꝝ trāſlationū eſt iſta. Nā chaldei ꝛ hebrei ꝛ arabes nō habēt vocales i lr̄is ſuis: ſʒ tm̄ cōſonātes. Sʒ vtunt q̄buſdā pūctis ſppoſitis aut ꝑpoſitis literis cōſonantib⁹ loco vocaliū: ſicut manifeſte videm⁹ i literis arabicis. Et ſic tota ſacra ſcp̄tura fuit ſcripta ꝑ eſdrā ſine vocalib⁹ ꝛ ſine pūctʒ. Et iō nō ſciebāt legere ſcripturā legis ꝛ ꝑphetaꝝ añ aduētuʒ xp̄i niſi magni magiſtri eoꝝ ex lōgo ſtudio ꝛ ꝯſuetudine eo q vocabula ſic poſita erāt mltum eq̄uoca ꝛ poterant adduci ad diuerſos ſonos ꝛ ſignificatiōes ꝑ appoſitionē diuerſaruʒ vocaliū aut pūctoꝝ. Et iō. lxx. interp̄tes ſpū ſctō inſpirati ꝛ i lege ꝛ ꝑphetʒ peritiſſimi elegerūt ꝓprias ꝛ veras ſignificatiōes vocabuloꝝ hebraicoꝝ: ꝛ ſm̄ illas ſignificatiōes īterp̄tati ſunt totū vet⁹ teſtm̄. Et ſic trāſtulerūt ex hebreo i grecū ꝛ nō ſolū ꝟbū ex ꝟbo ſʒ ēt ſenſuʒ ex ſenſu: iō mltis i locis aliq̄ñ mutarūt vocabula: ꝛ aliq̄ñ aliud addiderūt ad ſenſuʒ explicādū: ꝛ h̄ fecerūt ex ſpūſſācti autoritate: q2 fuerunt veri ꝑphete ꝛ pleni ſpū ſctō: vt ait Aug. xviij. de ciuitate dei ca. xliij. ꝛ hier. ſcdo ꝓlogo ſup palypomeñ. Et ſic dī Aug. q tāq̄ ꝑphete ſūt habēdi: ꝛ iō ceteris īterp̄tib⁹ nō eſt adhibēda tāta fides maxie iudeis q̄ ſp conati ſunt auertere ſcripturas a ꝟo ſenſu. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā ē iteꝝ aduertēdū q poſt ꝯuerſionē magni cōſtātini vidētes Rabbini iudeoꝝ oēs gētiles cum tāta deuotiōe ad fidē xp̄i cōuerti ꝑ totū orbē: ꝛ eccleſiā tāto fauore ꝓſperari: ꝛ etiā q infinita mltitudo iudeoꝝ vidētes manifeſtā veritatē ꝑ experiētiā ꝛ miracula pariter ꝯuertebāt. Et ſic deficiebāt queſt⁹ ꝛ redditus ꝛ tributa rabbinorū. hac igit iniq̄tate cōmoti magna multitudo rabinoꝝ ꝯgregata fuit apud babyloniā egypti que dicit cayre: vbi quanto magis caute potuerūt: conati ſūt falſificare: ꝛ ꝑuertere ſcripturas a vero ſenſu ꝛ ſignificatiōe. Vñ cōfinxerūt ſupra. v. vel. vij. pūcta loco vocaliū. Nā loco ipſi⁹ a cōfinxerūt virgulam tranſuerſam quā Paca appellant et aliā quā camen vocāt: ꝛ poſuerunt ꝑ ipſo a. ſub quālibet cōſonante. Et pro o. prepoſuerūt vnū punctū ſupra qđ holem vocant. Et pro. i. ponunt punctum ſub cōſonante: quod hirich appellāt. Et loco ipſi⁹ e. ponunt duo pūcta ſic facta: q̄ Seua: vel tria ſic. ∴ facta: quod ſegol appellant. Et loco ipſius. v. ponūt tria ſic facta. ∴ q̄ ſeloſa necudoth vocāt

Cā diuerſitatis iſtaꝝ trāſlationū

Y Aug.

Not.

Et ſic hec pūcta apponunt: vel ſupponunt ī
līis ꝯſonātib⁹ loco vocaliū. Et ſic iſto mō de
duxerunt oīa vocabula ſacre ſcripture vete.
teſt. ad ſonos ⁊ ſignificatiōes ꝓut eis libuit
⁊ ad ītentū ſuū vbi erāt manifeſta myſteria
de xp̄o ⁊ eccl'ia ꝑuertēdo ad coꝝ intētū. Et
ſic dixerūt ꝙ trāſlatio ipſoꝝ. lxx. ī m̄ltis defi
ciebat. Quoꝝ pūctorū inuētores fuerūt Ram
nia ⁊ Ranaſſe: duo doctores eorū. Ex q̇b⁹ pꝫ
ꝙ ſcriptura ve. te. eo mō q̄ ſcripſit eſdras ita
indiget interpretatione apud hebreos ſicut
apd̄ nos. Ex q̇b⁹ etiā pꝫ ꝙ tota ſcriptura quā
hodie habēt hebrei ſic pūctuata eſt iā inter
ꝑtata ⁊ ducta ad ſenſum ⁊ ītentū eoꝝ ꝑ illa
puncta. ⁊ iō nulla fides eſt adhibēda ſcriptu
re hebraice: ſicut hodie habent ſic īterꝑtatā
⁊ pūctuatā: imo ipſimet cōfitent̄ ꝙ potuit eē
error in tali pūctuatiōe ⁊ interꝑtatione: ⁊ iō
ſcribunt oīno ſine pūctis illā legē moyſi quā
cū veneratiōe tenēt repoſitā ī ſynagogis eo
rū: quā thorat appellant. Illa eñ thorat eſt
ſcripta oīno ſine punctis ſicut Moyſes ⁊ eſ-
dras ſcripſit eam. Et faciūt vt ipſi dicunt ne
poſſit miſceri aliq̇ error ꝓp illa pūcta poſſit
loco vocaliū: q̄ poſſunt ꝑuertere ⁊ ſonū ⁊ ſen
ſum ⁊ ſignificationē vocabuloꝝ. Itē iſti Ra-
bini nō ſolū ꝑuerterūt ſcripturas mō ſupra-
dicto: ſꝫ etiā cōfinxerūt libros thalmud in q̇
bus ſcribunt̄ multa ⁊ falſa ⁊ digna irriſione
⁊ cōtra tot ī veritatē nō ſolū ſacre ſcripture
ſed etiā philoſophoꝝ ⁊ ꝯ oēm rōnem huma
nā. Et qū iudei negāt tibi interꝑtationē. lxx.
vel hiero. eo ꝙ nō cōuenit cū ſua litera: dic
q̇ mentiunt̄ imo ipſi habēt interꝑtatā literā
⁊ falſo mō ꝑ illa puncta deductā. Sꝫ dic eis
ꝙ remoueant puncta ⁊ reperient veritatē.
Eſt verū ꝙ iā ignorāt ꝓ maiori pte ſignifica
tiōes vocabuloꝝ ⁊ etiā ipſa antiq̄ vocabula
hebraica: vt dictū eſt: imo manēt ꝑ oīa ceci

Z

ignari ⁊ cōfuſi. ¶ Quātū ad tertiū articulū
eſt aduertēdum ꝙ tota eccl'ia tā greca q̄ la-
tina vſq; ad tpa theodoſij ſemꝑ vſa eſt trāſla
tione ipſoꝝ. lxx. ⁊ illā colebat ⁊ venerabat̄.
Sꝫ q̄r vt dicit hiero. illa tranſlatio venerat
in tātā corruptionē ex vitio ſcriptoꝝ q̄d vix
vn⁹ codex cōcordabat cū altero: ⁊ iō in q̇buſ
dā eccleſiis grecorū legebat̄ traductio orige
nis: ⁊ ī aliis traductio luciani: ⁊ ſic erat ma
gna ꝯfuſio in eccleſiis grecoꝝ: ſꝫ maior ꝯfu
ſio erat ī eccleſiis latinis ꝓpter diuerſitatē
traductionum latinorū. Nā vnuſq̇ſq; doctor
latinoꝝ traducebat vet⁹ teſtamētū ex greco
in latinū: eo ꝙ omnes nouerāt literas gre-
cas intantum ꝙ quot erant eccleſie: tot erāt
traductiones apud latinos: vt inquit hiero
nymus. Et ideo paula et euſtochium viden
tes tantam confuſionem inter eccleſias lati
nas rogarunt beatum hierony. hebraicarū

Not. q̇ interpretatio ſit a nobis magis eligenda.

⁊ grecarum ⁊ latinarum literarū virū peri-
tiſſimū: vt ad vitādā talē cōfuſionē vet⁹ teſt.
īmediate ex hebreo interꝑtaret̄ ⁊ verteret ī
latinū. Et ſic rogatu eorum trāſtulit pentha
teucū ⁊ ioſue ⁊ librum iudicū ⁊ libros regū.
Sꝫ rogatu chromacij tranſtulit libros para
lypomenō ꝓut pꝫ in ꝓlogo biblie: ī q̄ tradu-
ctiōe beat⁹ hierony. tenuit iſtū modū: quia
noluit ſequi literā iā ꝑ iudeos pūctuatā: ſꝫ
voluit videre trāſlationē ipſoꝝ. lxx. et Ori-
genis ⁊ olim aliorū: ⁊ ſic elegit ſignificatio-
nes et ſenſus: prout ſibi melius et rationabi
lius viſum fuit. Et in quibuſdā nō tranſtulit
verbum ex verbo: ſed ſenſum ex ſenſu: ſicut
ſepius fecerunt. lxx. vt ipſe dicit in epiſtola
ad pammachiū de optimo genere interpre-
tādi. Unde hiero. nō intendebat in tali īter-
pretatione reprehendere. lxx. ſed vita ſcri-
ptorum ⁊ defectus: eo ꝙ vitio ſcriptorum et
imperitia ⁊ negligētia illa tranſlatio in mul
tis locis erat vitiata: ⁊ q̇dā etiā erāt omiſſa
que allegant̄ in ſcriptura noui teſtamenti vt
ipſemet inquit. ¶ Et iō papa damaſus ⁊ eti
am vniuerſalis eccleſia Romana bene acce
ptauit trāſlationē hierony. tanq̄ verā et ca
tholicam. Sed noluit eccleſia vt traductio
hieronymi nec aliq̄ alia preferret̄ nec ante
poneret̄ interpretationi ipſoꝝ. lxx. imo vo-
lunt vt habeant̄ tanq̄ ꝓphete in oībus que
interpretati ſunt: ⁊ in his q̄ addiderunt: eo
ꝙ ſpū ſancto pleni locuti ſunt: vt ait Augu-
ſtinus. xviij. de ciuitate dei cap. xlij. ⁊. xliij.
Uerūtñ paulatim cōſuetudo inoleuit in ec
cleſia: vt vnuſq̇ſq; ꝓ maiori pte ſcriberet ex
exemplaribus hiero. ad vitādā ꝯfuſionem
aliorū editionū. Et ſic intātū celebrata fuit
editio hier. ꝙ in preſentiarum aut vix aut in
paucis bibliothecis latinis reperit̄ tradu-
ctio ipſoꝝ. lxx. imo per oēs eccleſias latinas
celebrat̄ traductio hiero. De pſalterio autē
fuit maior difficultas. Nam damaſus papa
ꝓpter confuſionē ⁊ corruptionē diuerſorum
exēplariū latinoꝝ rogauit beatū hierony.
vt ex greca editione ipſorum. lxx. traduceret
pſalterium: ⁊ ſic correctū redderet latinis.
Et ſic hoc pſalteriū ꝑ hierony. pzio ex greco
trāſlatū ⁊ correctū p̄cepit damaſus cantari
ī epiſcopatu romano. Poſtea vō q̄r ſophro-
nius frequenter diſputabat cum iudeis non
acceptantibus imo negantibus interpreta-
tionē ipſoꝝ. lxx. iō rogatu eius beat⁹ hiero.
traduxit pſalteriū de verbo ad verbū ex he-
breo iā punctuato ⁊ interꝑtato per iudeos
thalmudiſtas. Et hāc trāſlationem bñ acce-
ptant iudei: eo ꝙ cōuenit cū litera punctua
ta ⁊ interpretata. Sꝫ eccleſia latina non re-
nuit hāc trāſlationē: verūtñ noluit ꝙ canta-
ret in eccleſia: eo ꝙ eſt aliquātulum inſpe-

no. de tranſlatione hierony.

A

ta: cum ſit traducta ex hebreo iã interptato
⁊ punctuato: ⁊ ad determinatas ſignificatio
nes ad libitum iudeorum per illa pũcta ab eis
deducta. Et hoc dr pſalterium ſcḿ hebraicã
veritatẽ: nõ ꝙ illa traductio ſit magis vera
ꝗ̃ traductio ipſorum .lxx. ſed ꝗꝛ fideliter de
verbo ad verbũ abſqꝫ aliquo addito ſiue remo-
to ex hebreo iã pũctuato ſit facta traductio.
Et ideo hebrei impoſuerũt illi tale nomẽ. ſ.
pſalteriũ hieronymi. ſcḿ hebraicã veritatẽ.

¶ Poſtea vero qꝛ traductio quã primo ad ro
gatũ Damaſi pape fecerat hierony. ex gre-
co in latinũ vitio ſcriptorũ aut aſtutia mali-
volorum emulorũ iterũ fuerat corrupta: ideo
hiero. ad inſtantiã paule ⁊ Euſtochij pſalte
riũ ex greca editiõe ipſorum .lxx. vertit i latinũ:
ꝙ ꝗdẽ pſalteriũ ſic emendatũ ⁊ correctũ re-
ceperũt oẽs eccl'ie gallicane: iõ dicit pſalte-
riũ gallicanũ. Et ſic oẽs eccl'ie italie ⁊ ger-
manie ⁊ hiſpanie pariter ſũt ſecute: itm ꝙ
oẽs eccl'ie cantã hodie hoc pſalteriũ p hie-
ronymũ ex iterpretatiõe greca ipſorũ .lxx. in
latinũ trãſlatũ ⁊ emẽdatũ ⁊ correctũ. Ex ſu-
pradictꝫ pꝫ ꝙ beat' hieronym' lꝫ totũ reſi-
duũ ve. teſt. fuerit interpretat' ex hebreo nõ
punctuato in latinũ: tñ nullã interpretatio-
nẽ fecit de pſalterio. ſꝫ ſolũ fecit trãſlationes
ſ. duas ex greco interptato per .lxx. ⁊ vnã ex
hebreo iã interpretato ⁊ punctuato vt dictũ
eſt. ¶ Reperitur ergo triplex trãſlatio ſiue
triplex pſalterium trãſlatum per hierony-
mum: ſcilicet pſalterium Romanũ quod pri
mo tranſtulit ex greco ad rogatum damaſi
quod iã nõ eſt in vſu. Secundũ pſalteriũ qđ
dr hieronymi ſcđꝫ hebraicã veritatẽ imme
diate ex hebreo in latinũ trãſlatum: qđ qui-
dem pſalteriũ licet reperiatur in multis bi-
bliothecis antiquis: tñ in nulla eccleſia le-
gitur propter rationes iã dictas. Tertium
dicitur pſalterium per .lxx. interpretatum ex
hebreo in grecum ſed ex greco in latinum
per hieronymũ tranſlatum ⁊ emendatum
ſiue correctum: qđ quidem pſalterium per
omnes eccleſias latinas cantatur ⁊ allegat
⁊ celebratur. Et apud omnes tam ſeculares
ꝗ̃ eccleſiaſticos habetur in vſu. Secundum
ergo hanc communẽ trãſlationẽ itendo ſeq̃
pſalterium ipſi' Dauid in preſenti expoſi-
tione. Eſt tamen verum ꝙ vtrãqꝫ trãſlatio-
nem ante oculos habere intẽdo. et ideo vbi
videbo aliquam cõtradictionẽ aut ſacramẽ
ti occultationẽ in litera hierony. aut cõcor-
dabo tranſlationes ad inuicẽ: aut differen-
tiã aſſignabo. Sꝫ ſi fuerit ſola differentia in
rebus abſqꝫ contradictione ſententie nullũ
intendo facere caſum aut mentionem.

Prologi tam prolixi cauſe.

¶ Non ergo quis miret ſi anteꝗ̃ venirẽ ad
expõnẽ pſalmorũ ita plurũ pmiſi proemiũ ⁊
tractatũ: qꝛ hoc viſum eſt mihi neceſſariũ.
nõ ſolũ ad intelligentiã libri pſalmorũ ⁊ alio
rũ librorum ſacri canonis: ſꝫ etiã ad percipien
dã mentẽ btĩ Aug. ⁊ aliorum ſacrorum doctorum ꝗ
in virtute ſupradictorũ pncipiorũ nobis ſa-
cras ſcripturas expoſuerunt. Vñ neceſſe eſt
prudẽtẽ ⁊ catholicũ lectorẽ pſcire in ꝗlibet
pſalmo nõ ſolũ autorẽ pſalmi ſed ꝗ ppoſitio
vete. teſt. in illo pſalmo pponat: ⁊ ꝗ cõcluſio
ſiue ꝙ myſteriũ noui teſ. nobis ex illa ppoſi
tione aperiat: ⁊ in virtute cui' principij talis
veritas exquiratur: ⁊ per quã regulam ille
pſalmus exponatur: ⁊ ꝗd per nomina ſigni-
ficetur ſpũaliter. Et ꝗ ſacra per titulos im-
portent: ⁊ qñ diuerſe tranſlationes ɔcordẽ
tur ⁊ adinuicem verificent. Et ne oia ſimul
iſta in quolibet pſalmo quererentur ⁊ itera-
rent ad vitandã pluritatẽ ⁊ faſtidiũ: fuit ne-
ceſſe ex ſingulis in hoc prologo particularẽ
⁊ ſpecialem premittere tractatum.

lectorem pru- dẽtẽ ꝗd ſit neceſ ſe preſcire.

Proteſtatio autoris.

¶ Verumtñ anteꝗ̃ deueniã ad expoſitionẽ
huius libri duo intendo cũ pteſtatione pmit
tere. Primũ ꝙ nõ intẽdo aliquid dicere nec
aſſerere qđ ſit contra determinationẽ roma
ne eccleſie: nec ſacrorũ doctorũ ab ea appro
batorũ: ſed oia mea in hoc opere ⁊ dicta ⁊ di
cenda ſacroſctẽ romane matri eccleſie ſub-
mitto corrigẽda: ſub cuius fide ⁊ obedientia
viuere ⁊ mori intendo.

Intentio autoris.

¶ Secũdũ eſt ꝙ cũ ego non ſuſceperim hoc
opus aggrediendum ad oſtentationem mei
ſꝫ ad ſatiſfaciẽdũ deuotioni ⁊ petitioni ſim-
pliciũ ſacerdotum ⁊ xpianorũ: iõ i hoc ope nõ i
tendo diſputare materias: cũ iã ſint ſatis di
geſte ⁊ examinate p catholicos doctores tã
modernos ꝗ̃ antiquos. ⁊ ſic nõ intẽdo adduce
re diuerſitatẽ opinionũ doctorum ſcholaſtico-
rũ: ne videar alicui eorum ɔdicere vel deroga
re: ſed ſolũ intendo ex doctrina ſacrorũ do-
ctorum antiquorum ſcđm gratiã mihi deſuper
datã veritatem ⁊ theſaurũ euãgelicũ in hoc
ſacro agro libri pſalmorum abſconſum ⁊ latẽ-
tem in lucem fidelib' detegere ⁊ reſerare: et
tandẽ cecitati ⁊ obſtinationi modernorum iu-
deorũ obſtare: ⁊ eorũ maledictis ⁊ vanis ar
gumẽtis reſpondere ⁊ ſatiſfacere.

Inuocatio autoris.

¶ Ergo in noie ſancte trinitatis ad expoſi-
tionẽ accedamus.

¶ Finis prologi.

¶ Sequit expoſitio pſalterij. Per eũ qui ſu-
pra per venerabilẽ videlicet dñm Jacobum
de Valentia Chriſtopolitanum epiſcopum.

Arg. l.i.niſtū et meuī uz. ff. de ad mini. tu. et not. bart. l. l.j. §. ſi plu res ff. de exer.

Beatus vir q̇ nō abijt in cōſilio impioꝝ: ⁊ in via pctōrū nō ſtetit: ⁊ in cathedrā peſtilētie nō ſedit.

Iſte liber vulgariter appellať liber pſalmoꝝ Dauid inquantum oēs gnāliter appellantur pſalmi: qꝛ continet totā ſacram ſcripturā ve. te. ꝑ modū laudis. vt dictum eſt in prologo. Scdo dꝛ liber hymnoꝝ dauid. et hoc ratione finis: eo ꝙ finis omnium pſalmoꝝ eſt letitia et gratiarum actio ꝓ beneficio redēptionis. vt patebit. hymnus enim dicitur cantus letitie. Tertio dꝛ liber ſoliloquioꝝ dauid: et hoc ratione modi loquendi: eo qḋ vel ſolus dauid loquitur deo in ſpiritu et contemplatione: vel introducitur chriſtus loquens ſolus ad patrem: vel introducitur chorus myſtice loquens ad patrē vel ad filiū meſſiaz in lege ꝓmiſſum. Quē librū hebrei appellant tibilim. i. librum orationū. ¶ Sed quātū ad diuiſionem huius libri eſt aduertēduz: ꝙ liber pſal. nō pōt ſufficienter et preciſe diuidi ꝑ partes et materias propter iam dicta in prologo tractatu ſecūdo capitulo primo. Et hoc propter quatuor: primo quia pſal. non ſunt facti ſucceſſiue in eodem tempore: imo in diuerſis temporibus propter diuerſas cauſas et occaſiones mouētes ipſuz dd ad condendos pſalmos: ſicut accidebat ſibi ex aduerſitatibus aut ꝓſperitatibus. Scdo quia pſalmi non ſunt ordinati ⁊ collocati in hoc volumine: eo ordine quo fuerūt facti. Sed ſicut ſucceſſiue fuerunt reperti vt ait hie-

C

ronym⁹ in plogo maiori. Tertio nō pñt di/
uidi p titulos: eo q iter pſalmos eiuſdē titu
li interponūt pſalmi aliorū titulorū. Quarto
nō pñt diuidi p materias: eo q q̄a p̄ mltī pſ
habēt eandē materiā. Et iō opz vt vnuſq̄ſq;
pſalm⁹ tanq̄ diuiſus ab altero exponat: & di/
uidat p partes. ¶ Sic ḡ ad expoſitionē pſal
mi primi accedam⁹: cui null⁹ titulus pponit
in hebreo. Et ſic nō apparet autor hui⁹ pſal
mi. Sz dicit btūs hie. ſm opi. quorundā he/
breorū q Eſdras fecit hunc pſalmum tanq̄ p
logū toti⁹ libri pſalmorū: vt induceret oēs fi
deles ad ſtudiū diuine legis. Tn̄ btūs Aug.
& origenes & baſili⁹ & caſſiodorus dñt q dd
fecit hunc pſalmū cū oībus alijs: vnde dicit
baſilius in homilia primi verſus hui⁹ pſal/
mi: q dauid ſiue eſdras q̄ collegit oēs pſal/
mos in hoc volumine prepoſuit iſtū pſalmū
in pncipio huius libri tanq̄ brauium: & pre/
miū oībus obſeruātibus diuinā legem: & vt
inducat oēs ad amorē ſapiētie diuine legis
que maxime in hoc volumine continet: eo q
in h pſalmo explicat & promittit vera felici
tas & btitudo cōtemplatorib⁹ diuine legis et
obſeruatorib⁹. Jtē ipſemet hiero. in epiſtola
ad paulinum de oībus libris ſacre ſcripture
attribuit hunc pſalmū ipſi dd cū dicit deſcri
ptionē viri iuſti. Cum dd eum arbori vite q̄
eſt in paradiſo cōpararet: hoc intulit in lege
dñi voluntas eius: et in lege dñi meditabit
die ac nocte. Ex quo patet qd dd fecit hunc
pſalmū. Nec valet euaſio quorūdā dicentiū
q lz dd nō fecerit oēs pſalmos: tn̄ tot⁹ liber
pſalmorū denominat a dauid tanq̄ a maio/
ri parte. Sed hec reſponſio videtur friuola.
Nam hieronym⁹ in maiori prologo pſalmo
rū de mente doctorū hebreorū dicit q dd nō
fecit niſi nouem pſalmos ergo ſcdm illum
modum loquēdi: dd minorem partē fecit. Et
ſic totus liber non denominaret ab eo. Ex
quo patet q hiero. ibi ſolū locutus eſt ſcdm
opinionē magiſtri ſui barrabam & quorūdā
aliorū hebreorum illius tēporis. Sz poſtea
hiero. locutus eſt ſm veritatē cū in diuerſis
epiſtolis & tractatibus oēs pſalmos diuiſim
allegat pro ipſo dauid vt patebit. Ex dictis
ergo aug. & baſilij patet: q dauid fecit hunc
pſal. in q̄ pmittit vera btitudo contemplato
ribus & obſeruatoribus legis. Ad cuius eui
dentiā eſt vlterius notādum q oēs ſapiētes
in hoc cōueniunt q vera beatitudo eſt finis
oīm actuū humanorū: vt pz. j. ethicorū: & qd
eſt bonū p ſe ſufficiens delectās hñtē: & per
ɔñs q eſt ſtat⁹ oīm bonorū aggregatiōe pfe
ct⁹: quo adepto nihil eſt ampli⁹ qd deſidera
ri qñt vt ɔcludit boeti. iij. d cōſolatiōe. Sz de
iſto ſtatu pfecto & btitudine i q̄ ɔſiſtat: ſapiē/
tes diuerſimode loquunt quo ad modum: lz

quo ad obiectū omnes conueniūt in deum.
Nā peripatetici dicunt q cōſiſtit in ſpecula
tione ſummi intelligibilis & ceterarū ſubſtātia
rū ſeparatarū: vt pz. x. ethicorū. & xij. methaph.
Sz auicē. & algazel dñt. ix. metha. q vltia btī/ In q̄
tudo & pfectio aie rōnalis ē vt fiat ſpeculū i/ btitu
telligibile & deſcribat i ea forma toti⁹. Et ſic do cō
recipiat formas oīū intelligibiliū vſq̄ q̄ iūgat ſiſtat
prio intelligibili qd eſt de⁹ & fiat vnū cū eo et opi/
tūc eſt in vltima pfectiōe & btitudine: q2 tūc nio
primus intellectus lucet in eo. Sed in veri/ diuer
tate lz h ſit bñ dictū: tn̄ nō explicat totā eēn/ ſa.
tiā beatitudinis hois. Nā intelligētia nō ſo Opi/
lū btificat in apphenſiōe & cōtēplatiōe ſum nio a
mi intelligibilis: ſed inquātū mouet ppter uicen
ipſum amatū & deſideratū: vt pz. xij. met. Et ne et
ſic beatitudo put conſiſtit in cōtemplatione alga/
& cōtentatiōe: & declinatione explet totū de zelis.
ſideriū humanū & appetitū: ḡ nō ſolum per
tinet ad apprehēſionē intus: ſed vltimate cō
pletur & perficit per volūtatē & amorē: nec
ſufficit q aia iungat primo intelligibili per
intellectū: ſed neceſſe eſt vt amore inhereat
ſibi per voluntatē ad hoc q appetitus & deſi
derium nr̄m finiat & ſiſtat & expleatur. Nā
licet de⁹ inq̄tum ens pmū & pma veritas ſit
pmum & ſummū intelligibile: tn̄ inq̄tum eſt
ſummū & ſufficiēs p ſe bonū eſt ſummum ap
petibile & amabile: et vt ſic ſatiat appetitū.
Et ſic felicitat & beatificat hoīes & angelos
et eſt eo fruendū: ideo ait aug. prio de doctri
na xp̄iana q frui eſt amore inherere alicui
ppter ſe. Et ſic ſolis diuinis pſonis eſt fruē/ frui
dum q̄ nos beatos faciunt inquātum in eis q̄d ē.
eſt vna ſumma bonitas: & tn̄ fruimur cogni/
tis quibus volūtas delectata conq̄eſcat. Ex
quo patet q tria ſunt de rōne btitudinis p/ Tria
mo cognitio ſummi bōi: vt ait xp̄s Joā. xvij. ſūt de
Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te ſolū deū rōne
verū & quē miſiſti ieſum xp̄m. Scdo fruitio btitu
et poſſeſſio illi⁹ ſummi boni cogniti & appre dinis
henſi: & hoc per inheſionē voluntatis. tertio
delectatio & quies & cōtētatio in illo ſummo
bono poſſeſſo. Et in hoc ɔſiſtit eſſentialiter
beatitudo. Et ſic nullū aliud eſſentiale pōt
ſibi addi nec deſiderari: lz aliqd accidenta/
le poſſit addi & appeti: vt infra patebit. Ex Nota
his pz qd in hac vita nemo pōt eſſe btūs in
re: ſz ſolū in ſpe: inq̄tū p bona q̄ hic facit ex d mō
pectat premiū beatitudinis. Sz de mō inhe acq/
rēdi & acq̄rendi hāc beatitudinē fuerūt mul rendi
te opiniōes. Nā veri phi dixerunt quod per btitu
operationes ſm morales virtutes. Sacer/ dinez
dotes aūt gentiliū dicebant: qd nemo pote/ opi/
rat puenire ad illā btitudinē: niſi p cultum nio
pluriū deorū. & ſic finxerunt cōplures ſupſti mlti
tiones & ritus nefandos et falſas doctrinas plex.
ad decipiēdos & attrahēdos pplos ad cul/

tū plurium deoꝝ: vt oñdit Euſebi⁹ ī qnq̧ ꝑ-
ſmis libris de ꝑparatiōe euāgelica. ⁊ lactan
ti⁹ ī libris diuinaꝝ īſtitutionū: ⁊ aug. ī ꝑmis
decē libris de ciuitate dei. Sꝫ ſola ciuitas et
pplꝰs dei diuīo nutu ⁊ ſpūſctō inſtruct⁹ a ꝑn
cipio dr: ꝙ via acq̄rēdi ꝑdictā btitudinē nō
ē niſi ſtudiū ⁊ obſeruātia diuīe legis. Et rō
ē: nā ſicut pctm̄ ꝑ qđ dat̄ pena ⁊ miſeria eter
na nil aliđ eſt niſi ꝑuaricatio diuinoꝝ ꝑce-
ptoꝝ: ⁊ oē dictū vel factū ꝯ illđ qđ lex ꝓhi-
bet: vt inq̄t aug. ⁊ ābro. ḡ meritū q̄ acq̄rit̄ bti
tudo nihil aliđ ē niſi ꝯtēplatio ⁊ obſeruatio
diuīe legꝫ: ⁊ q2 totū h̄ fuit relatum in ſpū ipſi
dđ: iō fecit hūc pſal. ⁊. cxviij. iđ Eſdr. prepo-
ſuit ipꝫ tanq̄ brauiū ī ꝑncipio libri pſal. vt ſu-
pra dictū ē ꝑ baſiliū. Ad cui⁹ maiorē euiden
Aug. tiā ē tertio notādū. ſꝫ au. li. ꝯfeſſionū ꝙ de⁹
creauit hoīeꝫ: vt ipꝫ cognoſceret: ⁊ cognoſcē
do amaret: ⁊ amādo frueret̄ ⁊c. ⁊ ſic btifica
ret̄ ī tali fruitiōe. Sꝫ voluit de⁹ ꝙ hō ñ attin-
geret talē btitudinē ⁊ premiū niſi pri⁹ opādo
mereret̄. Et iō in ꝑadiſo terreſtri dedit ipſi
legē ī ꝑncipio valde leuē. ſ. vt oparet̄ ⁊ cuſto
diret lignū vite: ⁊ coleret: ⁊ đ oī ligno ederet
ad vitā ſuſtētādā ſꝫ đ ligno vite ederet ad vi
In lege data Ade fuit duplex ꝑceptum tā ꝑpetuandā ⁊ de oī ligno ederet ꝑ: ergͦ ſꝫ de
ligno ſciētie boni ⁊ mali ⁊ h̄ ſub cōminatiōe
duplicis mortꝫ: vt pꝫ Geñ. ij. Et ſic pꝫ ꝙ ī illa
lege erat duplex ꝑceptū. i. vnū affirmatiuū
⁊ aliđ negatiuū: vñ erat ꝓpoſitū ꝑmiū ſi ob
ſeruaret ⁊ obtēparet ⁊ pena ſi trāſgrederet̄.
Sꝫ q2 ꝑuaricati ſunt ꝑmi parētes preceptū
⁊ legē dñi: iđ ꝑdiderūt ꝑmiū ⁊ btitudinē ꝓmiſ
ſaꝫ ⁊ īciderūt ī penā mortꝫ ⁊ miſerie. Et ſic a
ꝑadiſo terreſtri in q̄ ad pñs felicitabāt̄ ſunt
expulſi ⁊ in hāc vallē lachrimaꝝ deſtinati.
Et ſic cum eēnt felices ciues illi⁹ ciuitatis ꝑ
obedientiā ⁊ obſuātiā illi⁹ legꝫ: facti ſunt exu
les ⁊ miſeri peregrini ꝓpter īobediētiā. Sꝫ
q2 de⁹ eſt ſumme bon⁹ ⁊ miſericors miſert⁹
eſt hoī veniā ⁊ miām petēti. Et vt recupera-
ret felicitatē ꝓmiſſā ī celo: quā peccādo ami
Nota. ſerat: voluit de⁹ vt eā in h̄ mundo peregri-
nādo nō aliť q̄ per legē fidei ambulādo ⁊ ip
ſam legē dei obſeruādo ad celeſtē felicitatē
ꝑueniret. Et loco originalis iuſtitie dedit ei
iuſtitiā et legē quā nunc habem⁹: ⁊ per quā
ābulat hō myſtic⁹ in h̄ mūdo. Et ſic per hāc
legē ſiue in hac ambulauit adā cū tota ſua
Lex obſeruāda loco originalis iuſticie. poſteritate fidelium vſq̧ ad xp̄m: ⁊ ambulat
in pñti vſq̧ ad iudicium. vt dictum eſt in ꝓ-
logo trac. iij. Ex q̄ pꝫ ꝙ tota lex dñi tā in ve.
te. q̄ in nouo data eſt nobis a deo ad colēdū
⁊ obſuādū loco illi⁹ originalꝭ iuſtitie quā hō
debat ſeruare in ꝑadiſo. Et iſta dr̄ lex dñi et
via ꝑueniēdi ad verā btitudinē q̄ ſcđꝫ diuer
ſas etates accepit maiores ꝑfectiōes vſq̧ ad
xp̄ꝫ ī q̄ accepit grāꝫ ⁊ redēptionē: nūc āt iā ñ
expectat niſi vltimū terminū ⁊ btitudinem.
Et ſic dr̄ via dñi per quā peregrinamur ad
vltimā ⁊ verā btitudinem. Hoc ergo myſte-
riuꝫ preuidēs ⁊ cōtēplās dđ ī ſpū fecit hunc
ꝑſm in q̄ cōparat legem dñi ⁊ cultorem eius
ipſi arbori vite plātate in paradiſo delitia-
rū. Nā ſicut ſi adā ſuaſſet preceptū dñi ⁊ co
luiſſet illā arborē: vixiſſet in pñti felicitate
in eternū: ⁊ poſt lōgā vitā in pñti fuiſſet abſ-
q̧ morte tranſlatus in meliorē ⁊ feliciorē vi
tā eternā in celo: ita nos colēdo legem dei ⁊
obtēperādo ei⁹ preceptis: q̄ q̄dem lex nobis
loco illius arboris ad colendū data eſt: obti
nebimus vitā gratie in pñti ⁊ vitā glorioſaꝫ
et eternā in futuro. Et ſicut adā cōtēnendo
diuinā legē ⁊ arborē vite guſtādo de cibo ve
tito perdidit vtrāq̧ felicitatē: ⁊ incidit ītrā
q̧ penā mortis: ita parit̄ preuaricator hui⁹
legꝫ nō ſolū preuidit ꝑſtatā ꝓmiſſā felicitatē
ſed etiā īcurrit dānationē eternā. Vñ h̄ my-
ſterium ⁊ hāc ꝓpoſitionē aperit nobis dđ in
hoc pſalmo. Eſt ḡ dicendum ꝙ dđ ex myſte-
rio ligni vite plātati in paradiſo accepit pa
rabolā ⁊ ꝓpoſitionē ad faciendum hūc pſal
mum: in q̄ duo ꝑncipalr̄ facit: nā prio oſten-
dit ꝙ lex dñi ē via ꝑ quā ꝑuenit̄ ad verā bti
tudinē: ⁊ ꝑ quā dat̄ felicitas eterna ſcđo cō-
minat̄ penā eternā ⁊ ꝑuationem btitudinis
trāſgreſſorib⁹ hui⁹ legis: ibi. Nō ſic impij ñ
ſic. Quo ad ꝑmum autē duo facit: nā primo
facit qđ dictum eſt. Scđo hoc ꝓbat per ꝯpa
rationem ⁊ figuram: ligni vite plantati in
paradiſo. In qua parte etiā oñdit implicite
in q̄bus cōſiſtit eſſentialr̄ vera btitudo: ibi.
Et erit tanq̄ lignū. Quātum ad primum eſt
notādum ſm̄ Ariſt. j. ethi. ꝙ ſicut ſagittari⁹
nō poteſt trahere recte nec dirigere ſagittā
in ſignū niſi preuideat ⁊ cognoſcat ſignum:
ita ⁊ nos non poſſumus peruenire ad feli-
citatem que eſt finis om̄ actuum humanoꝝ
niſi ꝑcognoſcam⁹ terminū ⁊ felicitatē ⁊ viā
ꝑueniēdi ad felicitatē: cū ergo finis nr̄ ⁊ bti
tudo ſit poſſeſſio ⁊ fruitio ſūmi boni qđ eſt
de⁹: ⁊ via ꝑueniēdi ad hāc btitudinē ſit lex
dñi vt dictū ē: iō ſunt duo nobis ꝑcognoſcen
da prio de⁹ triu⁹ ⁊ vnus creator ⁊ redēptor Cognoſcēda
⁊ glorificator ſiue beatificator: qui vt ſic eſt ſunt a
finis nr̄ ⁊ cetera. Secundo ipſa lex diuina ꝑ nobꝫ
quā ſumus ad ipſum finem peruenturi. Sꝫ duo cer-
q2 primū eſt ſupra humanā facultatē natu- ta.
raliter hac vita: ideo oportet vt hoc cogno-
ſcamus ⁊ credamus per fidē. Et ſic in hac ſi
de ambulauerūt patres antiqui ab adaꝫ vſq̧
ad xp̄m. Et ſic fuit neceſſe vt deus reuelaret
eis myſteriū creationis ⁊ future incarnatio
nis ⁊ redemptionis chriſti: in cuius fide ſal-
uati ſunt in aduētu xp̄i. Et ī eadem nos am-
bulam⁹: vt recipiamus vltimū terminū nr̄m

beatitudinis. Et sic p̄ istā fidē ꝛ legē dn̄i dili gim⁹ primū: ꝛ p̄ ipē p̄z legē opamur: ꝛ viui m⁹: ꝛ meremur futurū p̄miū aliter nō. ¶ Ex q̄ p̄z q̄ lex diuina est illa q̄ docet q̄d sit credē dū ꝛ opādū ꝛ expectādū. Et sic ē necessaria p̄cognitio ꝛ ꝯtēplatio assidua diuine legis. Et sic credēdo p̄ fidē dicimur fideles ꝛ veri: ꝛ opādo dicimur iusti ꝛ boni: ꝛ lz nōdū dica mur bti in re: tn̄ dicimur bti i spe: q̄ iā de iu stitia ꝛ de ꝯgruo debet iustis ꝛ fidelib⁹ ista btitudo ex pacto p̄missa p̄ xp̄z i lege euāge lica. ¶ Scd̄o ē notādū q̄ sicut tripl'r ꝯuenit ambulare in via ꝛ lege dei ad h̄ q̄ p̄ueniat ad finē debitū. s. credēdo ꝛ opādo ꝛ p̄seuerā do: ꝛ docēdo: ita tripl'r cōtingit errare circa legē dei. s. nō credēdo aut nō opādo s̄z legē: aut nō p̄seuerādo: aut falso mō credendo ꝛ docēdo: p̄mi. s. nō credētes dn̄r īfideles ꝛ im pij. Secūdi dn̄r iniusti. Tertij dn̄r irrisores ꝛ heretici: ꝛ sic nullus istoꝝ pōt p̄uenire ad terminū beatitudinis. Nā q̄libet istoꝝ deui at a via iustitie. Nā īfidelis nō credēdo nō i trat viā veritatis: ꝛ sic deuiat in p̄ncipio vie. Iniust⁹ aūt lz credat: tn̄ exit a via in medio: heretic⁹ aūt deuiat in fine vie. Et sic nullus istoꝝ pōt p̄uenire ad terminū: q̄ ad ꝯstruē dū multa req̄rūt: s̄z ad destruēdū sufficit vnū: siue in vno deficere: op̄z ergo vt obseruator diuine legis recte credat: ꝛ perseuerādo bn̄ opet. ꝛ recte doceat: vt ait saluator Mat. v. q̄ aūt fecerit ꝛ docuerit hic magn⁹ vocabit i re gno celoꝝ. Itē iacobi .j. estote factores v̄bi ꝛ nō auditores tantū ꝛc. q̄ aūt p̄spexerit i lege p̄fecte libertatis: ꝛ p̄manserit in ea. nō audi tor obliuiosus factus sed factor operis: hic btūs in facto suo erit. ¶ Ex q̄bus p̄z q̄d ad

I hoc q̄ q̄s perueniat ad terminū btitudinis: op̄z q̄ fiat pi⁹ ꝛ fidelis in credēdo: ꝛ fiat iust⁹ in operādo s̄m legez ꝛ p̄ficiat cursum vie in p̄seuerādo ꝛ docēdo aut aliter diceret imp.⁹ aut iniust⁹ aut pestilēs ꝛ heretic⁹. hoc autez p̄uidēs dd̄ in sp̄ū dicit in p̄ncipio hui⁹ psal. Btūs est ille vir q̄ nō abijt in ꝯsilio impioꝝ: s. infideliū nō credēdō imo credēdo ꝛ in via pctōꝝ nō stetit ꝯ legē agendo imo operādo s̄m legē: ꝛ in cathedra pestilentie non sedit falso docēdo ꝛ intelligendo. Un̄ nota q̄ vbi translatio nostra hz in cathedra pestilentie ꝛc. l̄ra hiero. hz scd̄m hebraicā interp̄tatio nē in cathedra irrisoꝝ nō sedit: q̄d idem est nā heretici p̄uerse glossādo scripturas dn̄r irrisores legis ꝛ veritatis diuine. Et sic etiā dn̄r pestilentes: q̄ suo mortifero veneno ce teros sauciāt ꝛ inficiunt. Not. etiā q̄ in hoc versiculo ponunt tria nomina adiectiua. s. impioꝝ pctōꝝ ꝛ pestilentiū siue irrisorum: ꝛ pariter ponunt tria nōia localia. s. in consi lio ꝛ in via: ꝛ i cathedra: ꝛ ponunt etiam tria

v̄ba. s. abijt: ꝛ stetit ꝛ sedit: s̄z nō sup̄flue po nūt. Nā ipij sūt īfideles: q̄ pietas p̄tinet ad fidē: pctōres sunt iniusti a via iustitie declinā tes ꝛ errātes: pestilētes v̄o sunt heretici ꝛ ob stinati i pctīs: ꝯsiliū ipioꝝ ē falsa sup̄stitio paganoꝝ: via pctōꝝ est via vitioꝝ. Cathe dra pestilētie ē falsa doctrina hereticoꝝ. In fideles ḡ pagani recedētes a via v̄itatis ab eūt i ꝯsilio ipioꝝ nō credēdo: pctōres āt ꝛ in iusti stāt ꝛ p̄manēt i via vitioꝝ. s. in sup̄bia ꝛ auaritia ꝛ luxuria: heretici v̄o sedēt i falsis sectis p̄uersoꝝ dogmatū ꝛ erroꝝ: ꝛ p̄manēt i suo pctō ꝛ obstinatione. Un̄ i hac cathedra pestilētie seu irrisoꝝ sedit ꝛ legit p̄rio. Sanchu niac⁹: q̄ p̄rio apd̄ phenices ꝛ egyptios tradi dit nefādos rit⁹ colēdi falsos deos. et muse⁹ ꝛ lin⁹ ꝛ homer⁹ apd̄ grecos: ꝛ numa pōpili⁹ apd̄ romanos. I hac ēt cathedra pestilētie se dit aristoteles cū dixit. viij. phy. ꝛ p̄rio celi ꝛ mūdi. Mūdū eē eternū: ꝛ dū dixit. ij. d̄ gn̄a tiōe: reuolutiōes celoꝝ eē eternas: ꝛ q̄ꝝ sub stātia semel deperijt īpossibile esse iteꝝ redi re: ꝛ p̄ ꝯn̄s resurrectionē esse īpossibilē. Itē i hac cathedra pestilētie legit ꝛ sedit ꝯmēta tor auerroys cū d̄t vnicū esse itellectū oib⁹ hoib⁹. iij. de aīa ꝯmēto. v. Itē auicēna q̄ po nit datorē formaꝝ i cōcauo orbis lune: ꝛ pos se aīas itellectiuas creare. Et sic i libro de di luuijs hoies posse nāl'r gn̄ari ex corruptiōe p̄ solā īfluētiā aie a datore formaꝝ. Itē i hac cathedra sedit arri⁹ cū suis cū dixit filiū nō ꝯsubstātialē p̄ri. Itē nestori⁹ q̄ asseruit duas p̄sonas i xp̄o. Itē eutici⁹ q̄ posuit vnicā nām cū vna p̄sona ꝛ sic de ceteris pestilētib⁹ ꝛ ir risorib⁹ hereticis. Itē tot⁹ iste v̄sus pōt itelligi mystice siue p̄phetice de xp̄o ꝛ p̄ oppositū d̄ adā. Nā adā abijt i ꝯsilio ipioꝝ q̄n persuasu diaboli recessit a diuino p̄cepto: ꝛ comedere p̄posuit fructū p̄hibitū s̄z tūc stetit i via pctō rū q̄n actual'r comedit. S̄z tūc sedit i cathe dra pestilentie: q̄n suo pestifero veneno oēs posteros sauciauit. hoc idē est dicēdū de dia bolo: q̄ recedēs ab amore dei ꝯuers⁹ ad amo rē sui magis dilexit seip̄z q̄ deū: nō iplendo volūtatē dei: ꝛ sic māsit obstinat⁹ sedēs i ca thedra pestilentie ꝛ sic docet oēs h̄r̄ses ꝛ fal sas sectas. S̄z xp̄s fuit ille q̄ nō abijt i ꝯsilio i pioꝝ q̄ nūq̄ recessit: imo sp̄ ipleuit volūta tē p̄ris ꝛ nūq̄ stetit i via pctōꝝ: q̄ peccatū n̄ fecit, nec iuēt⁹ ē dol⁹ in ore ei⁹: nec sedit i ca thedra pestilētie: q̄ viā dei in v̄itate docuit: q̄ ē via v̄itas ꝛ vita: iō ascēdit i mōtē: ꝛ sedēs docuit ꝛ d̄clarauit le. mat. v. Iste ēt v̄s⁹ pōt ex poni moral'r de q̄libz fideli ꝛ iusto. ¶ Nam pctōr hz tres grad⁹. s. p̄positū: opationem: ꝛ obstiationē. Un̄ cū q̄s p̄ponit peccare: tunc abijt i ꝯsilio ipioꝝ p̄ ꝯsensū siue ꝯsētiēdo cō silio diaboli. S̄z q̄n opat p̄ effectū: tunc iam

q̄d sit cathe dra pesti lētie.

K

L pctī sunt tres gra dus.

ſtat i via pctõꝝ cũ diabolo: ſʒ dũ manet obſtinat⁹ ꝛ morit i pctõ: tũc ſedet i cathedra peſtilẽtie cũ diabolo. ¶ Uno ğ itelligit ꝑ ſeſſionẽ in cathedra peſtilẽtie. ſ. doctrina hereti-
20 coꝝ peſtifera ꝛ ipenitẽtia obſtinatoꝝ: q2 ambo illi ſedẽt i cathedra peſtilentie: q2 vterq3 iſtoꝝ inficit ſocios: iſte ꝑ falſaʒ ꝛ peſtiferã doctrinã: ꝛ ille exẽplo praue vite dat ceteris occaſionẽ ꝛ audaciã peccãdi ꝛ ãbo dicũt irriſores diuie legis. ſ. ille falſo iterptãdo: ꝛ h puaricãdo: ꝛ diuina pcepta ꝛ ſacrã eccliaſtiſtica ↄtẽnendo. Uñ nota ꝙ ſicut ẽ triplex grad⁹ maloꝝ hoiʒ. ſ. ꝓponẽtiũ peccare ꝛ peccãtiũ ꝛ obſtinatoꝝ: ita ſũt tres grad⁹ bonoꝝ. ſ. icipiẽtiũ ꝛ ꝓficiẽtiũ ꝛ ꝑfectoꝝ: ꝛ iõ iſte verſus dʒ legi ꝛ itelligi hypotetice ſic. Beat⁹ vir q̃ nõ abijt in ↄſilio ipioꝝ: ſʒ mãſit in ↄſilio fideliũ ꝛ iuſtoꝝ: ꝛ i via pctõꝝ nõ ſtetit: ſʒ i via iuſtoꝝ ꝑmãſit bñ opãdo: ꝛ i cathedra peſtilẽtie nõ ſedit: ſʒ i vera doctrina legʒ ꝑſeuerauit. Jtẽ lʒ aliqñ abierit i ↄſilio ipioꝝ ↄſentiẽdo ꝛ ſteterit i via pcõꝝ male opãdo: tñ ñ ſedit i cathedra peſtilẽtie: q2 finalr pniaʒ egit ꝺ pctis.

Not.

Tres gradus bonorum.

d. ſ. c. oẽs leges. ꝛ xiiij. qõ. ſ. qſqs.

Sed in lege dñi voluntas eius: ꝛ in lege eius meditabitur die ac nocte.

¶ Notandũ ſm Caſſiodorũ ꝙ totus iſte pſ pcedit ꝑ ſillogiſmos ſiue ꝓpoſitiones hypotheticas ꝛ duplices: nam ex negatiua infert affirmatiua: ꝛ ecõtrario. vñ qñ in. ſ. verſu dicit negatiue. Btũs vir q̃ nõ abijt ꝛc. iõ ilico affirmatiue ſubdit: ſʒ in lege dñi fuit volũtas ꝛc. q. d. ꝙ btũs ẽ vir q̃ nõ receſſit a deo nec a lege ſua: ſʒ ope ꝛ fide ſꝑ manet in lege dñi: per cõtemplationẽ ꝛ opationẽ. Uñ q2 nõ ſufficit ſolũ nõ agere malũ niſi q̃ſq3 agat bonũ: ꝛ opetur ſm legẽ: iõ poſtq̃ dixerat. Beatus vir q̃ nõ abijt ꝛc. i. q̃ nõ deuiauit a lege in ꝑpoſito nec in facto ꝛc. ꝓt anus addit. Sed in lege dñi. i. ſemp ille eſt beat⁹ ſupple cui⁹ voluntas eſt in lege dñi: ꝛ in ea meditabit die ac nocte. Uñ eſt notandũ ꝙ ſicut ſuperſtitio ꝛ infidelitas reddit hoiem infidelẽ ꝛ pctõrẽ ꝛ peſtilentẽ: ita lex diuina ꝛ eius aſſidua ↄtẽplatio reddit ipm piũ ꝛ fidelẽ ꝛ cultorẽ vni⁹ dei ꝛ iuſtũ ꝛ piũ ꝛ ſaluũ: ꝛ dignũ vita eterna: ideo ſubdit. Sʒ in lege dñi volũtas eius ꝛc. Jterũ aduertendũ eſt ꝙ duo dicit de viro iuſto. Primo qõ voluntas eius ſit in lege dñi. Scdo ꝙ in ea meditabit ꝛc. vñ ꝑ primum intelligit opatio ſm legẽ: ꝑ ſecundũ vero aſſidua cõtemplatio. Nam prio q̃s credit ꝑ aſſiduam cõtemplationẽ: qõ pertinet ad intellectũ. Scdo diligit deũ ꝛ ꝓximũ in affectu et in effectu: qõ pertinet ad voluntatẽ. Naʒ ex aſſidua cõtemplatione generat fides: ꝛ ex fide generat charitas: ꝛ ex vtraq3 naſcit ſpes: q2 qõ credimus bonũ diligimus ꝛ bonũ fructũ creditũ ꝛ amatũ ſperam⁹. Quãdo ğ chriſtian⁹ baptizat: ꝛ quãdo nõ ↄſentit diabolo: tũc nõ abijt in ↄſilio impioꝝ ſʒ fideliũ. Et qñ voluntas ei⁹ manet in lege dñi: tunc opat ſʒ pcepta: ꝛ nõ ſtat in via pctõꝝ ſʒ iuſtoꝝ: ꝛ cũ ↄtẽplat aſſidue in lege dñi cum humilitate ꝛ charitate: tũc nõ ſeq̃t falſas doctrias: nec manebit obſtinat⁹. Et ſic nõ ſedebit i cathedra peſtilẽtie: ſed veritatis ꝛ ſalutis: ꝛ ſic talis eſt btũs i ſpe. vt dictũ eſt.

ꝙ lex diuina facit hominẽ fidelẽ

Conditiones viri iuſti.

¶ Scdo eſt notãdũ ꝙ dies ꝛ nox tripliciter ſumũt in ſacra ſcriptura: Primo tpaliter: ꝛ ſic dies eſt pñtia ſolis ſup terrã: ꝛ nox abſentia eiuſdem. Scdo ſumit moraliter: ꝛ ſic ꝓſperitas dr dies ꝛ aduerſitas nox. Tertio ſumit allegorice. Et ſic lex vet⁹ dr nox: ꝛ lex noua dr dies. ꝛ ſic dicit apls ad Romã. xiij. Nox pceſſit: dies aũt appropinquabit ꝛc. quõcũq3 ğ ſumat ſp verificat h dictũ: q2 neceſſe eſt bonũ virum meditari in lege dñi die ac nocte. Nã btũs vir q̃ meditat in lege dñi die ac nocte tpali. i. ꝑ totũ tpſ vite ſue. Nã tũc cognoſcet deũ: ꝛ exẽplo bonoꝝ cauebit oẽ maluʒ: ꝛ faciet omne bonũ. Et ſic nõ abibit in ↄſilio impioꝝ: nec ſtabit i via peccatoꝝ: nec ſedebit in cathedra peſtilẽtie: ſʒ ſalutis ꝛc. Jtẽ btũs q̃ meditabit in lege dñi die ac nocte. i. in ꝓſperitate ꝛ aduerſitate. Nã cõſiderando iſta mũdana eſſe trãſitoria: ꝛ oia celeſtia eſſe eterna q̃ nõ acquirunt niſi ꝑ bona opa: ꝛ ꝑ patientiã in aduerſis: ꝛ ſic exemplo ſctõꝝ patrũ patienter tolerabit aduerſa: ꝛ pruden er diſponet ꝓſpera. Et ſic nec extollet in proſperis nec deſperabit in aduerſis: ſʒ equanimiter feret vtraq3. Jtẽ btũs q̃ meditabit in lege dñi die ac nocte. i. in teſtamẽto veteri ꝛ nouo. Nã in teſtamẽto veteri intelliget omnia myſteria xpi ꝛ eccleſie fuiſſe figurata ꝛ prophetata ꝛ in teſtamento nouo eſſe completa. Et ſic contẽplãdo tã alta ꝛ profunda myſteria totaliter eleuabit a mũdanis ad amorẽ celeſtiũ: intãtum ꝙ nõ abibit in ↄſilio impiorũ: nec ſtabit in via peccatoꝝ ꝛc. Uñ ait Auguſti. ad Uoluſianum. ꝙ tanta eſt autoritas ꝛ profunditas ſacre ſcripture ꝙ ſi diebus ac noctibus quis vellet in ea cõtemplari: adhuc non ſufficeret paruã ptẽ ei⁹ attingere ꝓpter ꝓfunda ꝛ infinita myſteria latẽtia in lege veteri ꝛ reuelata per chriſtũ in lege noua. ideo ait ſaluator matthei. xiij. ꝙ ois ſcriba doctus in regno celorum ſimilis eſt patrifamilias qui profert de theſauro ſuo noua ꝛ vetera. i. qui de vtroq3 teſtamẽto habet intelligentiã. Tota ergo intelligẽtia iſtorũ duoꝝ verſiculoꝝ quos explanamus ſtat in hoc: ſcʒ ꝙ vera et futura beatitudo quã perdidit adã nõ recuperat nec acquirit in hac vita niſi per contẽplationẽ ꝛ obſeruationẽ diuine legis ꝛ non

Dies ꝛ nox tripliciter ſumũtur in ſcriptura.

Aug. notãdus.

p ſolas virtutes morales ſicut dicebāt philoſophi nec p cultū pluriū deorum: ſicut dicebāt poete: nec p vitā voluptuoſam ſicut dicebāt epicurei ꝛ heretici q̄ nō credūt aliā vitā futurā nec btitudinē bonoꝝ nec penā futurā maloꝝ. Et ſic ſoli fideles ſunt beati ꝛc.

Et erit tanq̄ lignū quod plantatū eſt ſecus decurſus aquaruz: quod fructū ſuū dabit in tempore ſuo.

¶ In hac .ij. particula explicat p̄miū btitudinis p̄miſſuz obſeruatorib⁹ diuine legꝫ cōparādo diuinā legē ſiue ipꝫ xp̄m ſiue virum iuſtū ligno plantato in paradiſo. ¶ Un̄ ſicut adā cuſtodiēdo ꝛ colēdo illud lignū vite collegiſſet duplicē fructū. Primo em̄ cōtinuaſſet vitā felicez in p̄nti abſq̄ aliq̄ miſeria. Scḋo fuiſſet trāſlat⁹ in celū ad vitā meliorē ꝛ eterni per viſionē ꝛ fruitionē diuine eēntie: vt inquit auguſtin⁹ ſup Gen. Ita ergo pari rōne oēs fideles ꝛ obſeruatores diuine legꝫ receperūt fructū redēptiōis in primo aduētu xp̄i. Et nos ꝯtinue recipim⁹ fructū gratie in p̄nti: ꝛ recipiemus fructū glie in futuro poſt hāc vitā trāſlati in celū. Et i ſcḋo aduētu recipiem⁹ vltimā pfectionē recuperādo corpa glorioſa p reſurrectionē. Et hoc ē p̄miuz qḋ Dauid p̄mittit cultorib⁹ diuine legis in hac ſcḋa particula. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt primo notādū: q illud lignū vite plātatū in paradiſo q̄tuor figurabat. ſ. xp̄m ꝛ legē diuinam: et quēlibet virū iuſtū ꝛ crucem xp̄i primo em̄ ſm auguſtinū primo libro ꝯ aduerſariū legis ꝛ pphetaꝝ figurabat xp̄ꝫ. Nā q2 adā pdidit illud lignū vite plātatū in paradiſo a q̄ ſumebat fructū vite. iḋ deus pater in ſupplementū hui⁹ ligni plātauit aliud lignū. ſ. xp̄m i vētre v̄ginis Marie q̄ dedit duplicē fructū i tēpore ſuo. Nā primo dedit nobis fructū redemptiōis ꝛ gr̄e in p̄nti. Scḋo dat fructū glie in futuro. ¶ Et ſicut xp̄s dr̄ lignū vite: ita pariter v̄go Maria dr̄ paradiſus delitiaꝝ in q̄ lignū vere vite fuit plātatū ꝛ ex puris ſanguinib⁹ formatū p quā currūt q̄tuor flumia gratie ꝛ ab inſtāti ſue creatiōis: vt dr̄ cāticoꝝ q̄rto. hort⁹ cōcluſus ſoror mea. hort⁹ ꝯclu⁹ eſt fons ſignat⁹. Itē eſa. xj. Egredieſ v̄ga de radice ieſſe ꝛc. Itē cap. liij. ꝛ erit ſicut v̄gultuz coram eo: ꝛ ſicut radix de terra ſitiēti ꝛc. Ex q̄ pꝫ q ſicut xp̄s dr̄ lignū vite. Ita virgo Maria dr̄ paradiſ⁹ delitiaꝝ: in q̄ fuit plātatū illud lignū de q̄ ligno vite et paradiſo dicitur apoca. ij. vincēti dabo edere ḋ ligno vite qḋ eſt in paradiſo ꝛc. Scḋo illud lignū paradiſi figurabat diuinā legē. Nā ſicut de⁹ plātauit illud lignū in paradiſo: vt adā colēdo illud ſumeret fructū ad cōtinuādā ꝛ ppetuādā vitā felicē colligēdo fructū in tpe ſuo: ita poſt pctm̄ in ſupplemētū illi⁹ ligni de⁹ plātauit legē diuinā in eccleſia ab adaz vſq̄ ad iudiciū quā coluerūt p̄res antiq̄ i vet. teſt. ꝛ collegerūt ex ea fructū redēptiōis i tpe ſuo ſ. in primo aduētu xp̄i. Nā ſicut arbor germinat fructū in tpe ſuo. ſ. in vere ant in eſtate: ita lex diuina vet⁹ germinauit ꝛ fecit ꝛ peperit fructū. ſ. xp̄ꝫ i tpe ſuo qn̄ venit plenitudo tpis. ad gala. iiij. lex euāgelica fecit aſſidue fruct⁹ gr̄e ꝛ faciet fruct⁹ glie in tpe ſuo poſt vitā his q̄ ſeruāt eā: de q̄ lege dicit ſalomon p̄uerbioꝝ. iij. lignū vite ē his q̄ apprehēderūt eā. ꝛ q̄ tenuerūt eā bti. Tertio illḋ lignū vite padiſi figurabat quēlibꝫ fidelē et holez iuſtū q̄ ē plātat⁹ ſec⁹ ḋcurſ⁹ aq̄rū baptiſmaliū ꝛ alioꝝ ſacroꝝ eccl'ie q̄ q̄dē hō iuſt⁹ facit fruct⁹ meritoꝝ ꝛ bonoꝝ opeꝝ i tpe ſuo. ſ. i hac vita: dū ē tp̄s opādi ꝛ merēdi. Et ſic hō iuſt⁹ faciēdo fruct⁹ meritoꝝ os colligit fruct⁹ gr̄e i hac vita ꝛ fruct⁹ glie i futuro de ligno vite q̄ ē xp̄s ex q̄b⁹ pꝫ q̄ ḋ q̄libꝫ iſtoꝝ triū pōt v̄ificari iſte v̄ſ⁹. ſ. ḋ xp̄o ꝛ ḋ diuina lege ꝛ de hoie iuſto. Et p̄mo v̄ificaſ ḋ xp̄o. Un̄ dicit dd. Btūs vir xp̄s q̄ ſol⁹ nō abijt i ꝯſilio ipioꝝ: ꝛc. Sꝫ i lege dn̄i fuit volūtas ei⁹. q̄ ſꝑ ipleuit volūtatē p̄ris ꝛc. iḋ ē tāq̄ lignū plātatū. i. q plātabiſ i vtero v̄ginali ꝛ i medio eccl'ie ſec⁹ ḋcurſ⁹ aq̄ꝝ gr̄aꝝ ꝛ donoꝝ ꝛ oiꝫ v̄tutū: ꝛ dabiſ loco illi⁹ ligni padiſi qḋ adā pdidit ꝑpter pctm̄ qḋ q̄dē lignū dabit fructum i tpe ſuo. ſ. i primo aduētu dabit fructū redēptiōis ꝛ gr̄e ꝛ i .ij. aduētu dabit fructū reſurre. ꝛ glie.

Et foliū eius nō defluet: ꝛ oia queciīq̄ faciet proſperabuntur.

¶ Ad cui⁹ itellectū ē notādū q illa arbor ſiue lignū vite q̄ ē xp̄s: primo ꝓtulit folia: ſcḋo ꝓtulit fruct⁹: folia em̄ ei⁹ fuerūt p̄dicatio et miracula. Sꝫ fruct⁹ fuerūt nr̄a redēptio et glificatio. Itē folia ei⁹ fuerūt eccl'iaſtica ſacra. Sꝫ fruct⁹ fuerūt res ꝛ effect⁹ ſacroꝝ. ſ. remiſſio culpe ꝛ collatio gr̄e: q2 ſacra noue legꝫ ſunt viſibilis forma: iuiſibilis gr̄e. Nā illa viſibilis forma ſacri ē foliū ſꝫ res ſacri ꝛ effect⁹ q̄s facit dicūſ fruct⁹ ei⁹. Et hec ſūt folia ꝛ fruct⁹ hui⁹ arboris vite q̄ ē xp̄s quā arborē vidit Joā. apoc. vltimo plātatā in medio padiſi eccl'ie cū dicit. Et oñdit mihi angel⁹ flumē aq̄ viue ſplēdidū tāq̄ cryſtallū ꝓcedētē ḋ ſede dei ꝛ agni i medio platee ei⁹. Et ex vtraq̄ pte lignū vite afferēs fruct⁹ .xij. p ſingulos mēſes reddēs fructū ſuū. Et folia ligni ad ſalutē gētiū. Et oē maledictū nō erit āpli⁹ ꝛc. Un̄ dicit Aug. q illud flumē qḋ vidit Jo. ē gr̄a ſpūſſci irrigās totā eccl'iā qḋ q̄dē flumē ſpūſſcti ꝓcedit a deo ꝛ agno: idest a patre ꝛ filio: ꝛ illḋ lignū eſt xp̄s plātatus in medio eccl'ie faciens fruct⁹ ſacroꝝ p ſingu-

Fideles dr̄ lignū vite.

alias decidet de. p. di. iij. c. q̄d ſ tur bant. q. q̄s q̄ xp̄s dr̄ arbor vite.

los mēses ꝛ dies i hac ecclīa: ꝛ folia ei⁹ ligni sunt sacra ecclīastica ad salutē nr̄az ꝛ ad sanādos nr̄os lāguores instituta: q̄ habēt vtutē ex sanguine agni. xp̄i. aūt fruct⁹ quos facit hoc lignū vite sunt Charitas. Gaudiū. Patiētia. Benignitas. Bonitas ꝛc. q̄s enumerat apl's ad gala. v. q̄b⁹ corrñdent alij. xij. in glia.

R

Immo dicit in dicit.

¶ Et iō valde miror de beato hieronymo q̄ in expositiōe hui⁹ psalmi negat per lignū vite plantatū sec⁹ decursus aquarū ꝛc. posse intelligi xp̄m: dicit eñ q̄ magis nobile nō pōt cōparari min⁹ nobili ergo xp̄s nō pōt cōparari illi arbori ꝑpter magnā distātiam nobilitatis. Sz parcat mihi reuerētia tāti viri. Nā ipsemet xp̄s se appellat lignū vite in locis pallegatis. s. apocalypsis. ij. ꝛ. xxij. Itē appellat idē xp̄s leo de tribu iuda et lapis angularis ꝛ vitis vera ꝛc. Ex q̄ pz q̄ rōne ꝓprietatis vite dr̄ xp̄s arbor siue lignū vite plātatū i vtero vginali ꝛ in ecclīa loco illi⁹ ꝛc.

Xp̄s dr̄ arbor siue lignuz vite.

dicit ergo dd q̄ xp̄s erit tāq̄ lignū vite qd̄ plātat sec⁹ decurs⁹ aquaꝝ spūssancti i ecclia: qd̄ dabit fructū redēptiōis ꝛ glificationis i tpe suo Et foliū ei⁹ nō defluet in vanū supple. Sz q̄cunq̄ faciet semꝑ ꝓsperabunt. Nā passio ei⁹ ꝛ sacra ecclīastica quātū ad se semꝑ sunt sufficiētia ad faciēdū fructū ꝛ effectū: sed si aliqñ nō faciunt: hoc nō est ex defectu sacramēti: sz ex defectu recipiētis accedētis ficte ad baptismū vl' ad cōfessionem ꝛc. Et ita ē dē p̄dicatiōe xp̄i q̄ fecit fructū fm̄ q̄ cecidit i terrā bonā. Mat. xiij. q2 act⁹ actiuoꝝ sunt in patiēte disposito. ij. de aia.

S

Et sic est dicēdū q̄ folia xp̄i nūq̄ defluxerūt in vacuū rōne sui. Ex q̄ pz q̄ tota p̄ia pars huius psalmi verificat de xp̄o q̄ ē vere lignuz vite.

Lex diuina dr̄ lignū vite.

¶ Scd̄o pōt verificari de ipa lege diuina. Nā q2 dixit sapa. Beat⁹ vir q̄ in lege domini meditabit die ac nocte iō sequit: ꝛ illa lex supple erit sibi. s. viro iusto tāq̄ lignū qd̄ plātat sec⁹ decurs⁹ aq̄rū paradisi. Nā sicut adā colēdo illd̄ lignū collegisset fructuz vite ꝛc. ita vir iust⁹ colēdo legē diuinā et obseruādo eā: illa erat sibi tāq̄ illd̄ lignū: q2 dabit sibi fruct⁹ grē ꝛ glie in tēpore suo: q2 lex vet⁹ in p̄io aduētu peperit ꝛ germinauit xp̄m ꝛ nostrā redēptionē. ꝛ i scd̄o germinabit resurrectionē generalē: ꝛ ꝯtinue ꝓfert nobis lex euāgelica fruct⁹ grē in p̄nti: ꝛ fructus glorie in futuro. Et folium ei⁹ nunq̄ defluet. quia virt⁹ sacramētoꝝ nunq̄ deficiet in hac ecclesia: q2 cōtinue fluit ex latere xp̄i.

T

Et ecclesia ꝯtinue irrigatur ex flumine passionis xp̄i a quo fluunt q̄tuor flumina irrigantia quatuor ptes terre. Et ideo folia huius arboris nunq̄ defluent: sz semꝑ prosperabūtur quo ad effectum.

Vir iustus dr̄ lignuz vite.

¶ Item tertio ista prima pars huius psalmi pōt verificari de quolibet iusto. Nā beat⁹ vir iustus qui meditatur in lege dñi die ac nocte ꝛc. q2 talis erit tanq̄ lignū ꝛc. Nā sicut illud lignū vite plātatū secus decursus aquarū illorū q̄tuor fluminuz paradisi terrestris nūq̄ p̄debat folia: sz semper faciebat fructū ꝛc. ita pariter vir iustus ꝛ fidelis qui plātat in ecclesia sec⁹ decurs⁹ aquarū baptismaliuꝫ et alioꝝ sacramētoꝝ dabit fruct⁹ meritorū et bonorū operū in tēpore suo: idest hui⁹ vite. Et colliget fructus grē in p̄nti ꝛ fruct⁹ glīe in futuro de ligno vite qui est xp̄s. Nā hō iust⁹ faciēdo fruct⁹ meritorū colliget fruct⁹ grē ꝛ glīe ex ligno vite q̄ est xp̄s: vt dicit apoca. ij. qui vicerit: dabo ei edere de ligno vite qd̄ ē i paradiso dei mei ꝛc. Ex q̄ pz q̄ tā hō iustus q̄ xp̄s dicit lignuz vite: sed aliter ꝛ aliter. Nā hō iust⁹ facit fructus meritorū ꝛ bonoꝝ operū. Sz xp̄s facit fruct⁹ p̄miorū: ꝛ iō subdit de viro iusto: ꝛ foliū ei⁹ nō defluet: q2 opa iusti viri in charitate facta nunq̄ defluūt in vacuū. imo quecunq̄ faciet ꝓsperabunt ꝛ faciēt fruct⁹ meritorios: q2 diligētib⁹ deū oia cooperant in bonum.

U

¶ Itē quarto illud lignū vite paradisi figurabat etiā crucē dñi: q̄ data est nobis loco huius ligni: que quidē crux fecit p̄io fructū nostre redemptionis: ꝑut fuit plātata in mōte caluarie. Sz postea plātata in medio ecclesie facit fructus ecclesiasticorum sacramētorū ꝑ singulos dies ꝛ mēses: folia vero hui⁹ arboris sunt ecclesiastica sacra. fruct⁹ aūt ei⁹ sunt effect⁹ sacramētorum. s. collatio grē ꝛ remissio culpe.

Sacra ꝛ eoꝝ effect⁹ dicunt folia ꝛ fructus crucis ꝑpter duo.

¶ Un̄ sacra ꝛ eorū effectus dicunt folia ꝛ fruct⁹ crucis ꝑpter duo. P̄io q2 eorū virt⁹ ꝓcedit ex passione xp̄i. Secundo q̄ nūq̄ cōfert sacrū sine signo crucis. Et iō accōmodate isti duo versiculi possunt verificari de ipso ligno crucis ꝛc. q2 crux dñi erit cultorib⁹ diuine legis tāq̄ lignū: idest loco illi⁹ ligni qd̄ plātatuz est sec⁹ decurs⁹ aq̄rum in illo paradiso ꝛc. qd̄ dabit eis in tēpore suo fructum redemptionis ꝛc. Et hoc est illud lignum vite quod vidit Joannes apocha. ij. de quo supra dictum est.

X

¶ Est vlterius notandum fm̄ Augu. quod bene merito xp̄s cōparat illi ligno siue arbori vite: et etiā ipse vir iust⁹ cōparat cultori ligni vite: q2 vltimū qd̄ expectat ab arbore dr̄ fruct⁹: ꝛ vltimus vsus dr̄ frui. Naz ideo agricola colit agrū ꝛ arborez: vt finaliter inde colligat fructū: ꝛ fruat eo: et sic quiescat in eo. Ita a simili nos fideles colim⁹ legē diuinā et ip̄m xp̄m obseruando legē vt hic colligamus fructus gratie ꝛ in fine fruct⁹ glorie: et sic vltimū qd̄ expectamus ex cultu xp̄i ꝛ obseruantia diuine legis est vltima felicitas ꝛ beatitudo: ꝛ vt fruamur toto xp̄o: scz ei⁹ diuinitate cū hūanitate. Et sic xp̄s ē verū lignū vite

Ex quo expectam⁹ ⁊ colligim⁹ fruct⁹ vite: et nos ſum⁹ veri cultores q̄ fruimur fructibus xp̄i. Sȝ etiā vnuſq̄ſq; iuſt⁹ dr lignū vite: vt dictū eſt: inq̄tū facit opa viua ⁊ nō mortua.i. fruct⁹ bonoꝝ operū dignos vita eterna. Et ſic ſicut nos exigim⁹ a xp̄o fruct⁹ grē ⁊ glie: ita xp̄s exigit a nobȝ fruct⁹ bonoꝝ operū. Et iō eccl'ia fideliū dr arbor vite vt dictū eſt. Et q̄ xp̄s ↄtinue exigit ⁊ colligit fruct⁹ fidei et charitatȝ ⁊ bonoꝝ operū. ¶ Ex q̄ pȝ q̄ ſynagoga iudeoꝝ nō fuit tāq̄ lignū plātatū ſec⁹ decurſ⁹ aq̄ꝝ qn̄ venit xp̄s: q: nō fecit fructū i tpe ſuo: q: qn̄ xp̄s exegit fructū ab ea: non retulit ſibi fructū fidei: q: nō recepit ip̄ȝ: ſed fuit tāq̄ ficulnea ſterilis i q̄ xp̄s non recepit fructū. Jō maledixit eā xp̄s i figura Matt. xxi. Et iō ↄtinuo aruit Et ſic pȝ q̄ lex moyſi fecit fructū p xp̄ȝ in apoſtolis ⁊ ceteris recipiētib⁹ xp̄m. Sȝ nō fecit fructū in iudeis obſtinatis: q: ſine xp̄o lex moyſi nō poterat facere fructū. Et ſic manet ſynagoga iudeorū ſterilis ⁊ arida in ſempiternū ⁊ maledicta p xp̄m: iō iudei nō colligūt ex ea niſi maledictionē ⁊ dānationē: q: orō eorū vertit̄ in peccatum. ps. cviij. Jdeo ſequit̄. Nō ſic impij ⁊c. Ex oīb⁹ ſupradictis pȝ q̄ tota beatitudo et p̄miuȝ qd̄ p̄mittitur cultorib⁹ diuine legis: eſt fruitio ligni vite qui eſt chriſtus.

C ſynagoga iudeorum.

Nō ſic impij nō ſic: ſed tāq̄ puluis quē proijcit ventus a facie terre.

ij.q.j. ca. ſi peccauerit. et.l. vulnera ꝯ.ff. ad.l. aq̄l. ⁊ l. longi⁹.ff. de iudic.

¶ Poſtq̄ ſup̄i⁹ p̄pheta p̄miſit btitudinem cultorib⁹ diuine legis. Que q̄dē btitudo cōſiſtit in fruitione ligni vite q̄ eſt xp̄s. Nunc aūt in hac ſcd̄a p̄te ↄminat̄ penā ⁊ p̄uationē btitudinis ifidelib⁹ ⁊ trāſgreſſorib⁹ diuine legis. Jō p̄mo cōminat̄ penā ⁊ ſupplicium. Scd̄o cōminat̄ p̄uationē eterne felicitatis. ibi: Jō nō reſurgūt ipij. ¶ Quātū ad p̄muȝ q: ſup̄i⁹ dixit q̄ vir fidelis ⁊ iuſt⁹ colēs legē erit tāq̄ lignū ferēs fructū. Et q̄ foliū.i. bōa opatio ei⁹ defluet ⁊c. Jō dicit hic q̄ oppoſitū erit de viris ip̄ꝭ ⁊ iniuſtis: q: viri impij nō erūt ſic tāq̄ lignū faciētes fructū meritoriū in tp̄e ſuo: nec folia eorū erūt fixa: imo fluēt ⁊ p̄ijcient̄ a facie dei tāq̄ puluis quem p̄ijcit vēt⁹ a facie terre. Et ſic opa eoꝝ erūt vacua: ⁊ vana abſq; meritis. imo digna pena eterna ⁊ rō eſt. Nā iō iuſti ↄſequent̄ btitudinē celeſtē: eo q̄ cōtēpſerūt iſta terrena et vana: ⁊ dilexerūt celeſtia q̄ ſunt firma ⁊ eterna. Et ſic opati ſunt opa' firma ⁊ iuſta. Et ſic meruerūt p̄miū eternū. Sȝ q: iniuſti ⁊ impij abeūtes a deo ⁊ lege diuina ⁊ cōtēnētes celeſtia dilexerūt terrena ⁊ corruptibilia ⁊ vana: ⁊ abierūt poſt ſupbiā ⁊ auaritiā: ⁊ ſic opa eoꝝ fuerūt vana ⁊ caſſa: iō inuanū ceciderūt ⁊ fuerūt opa eoꝝ abſq; fructu meritoꝝ

Z

A Not.

¶ Ad cui⁹ intellectū eſt notādū ſm Ariſto. iiij. metheoroꝝ: q̄ humidū eſt cā cōpactiōis ⁊ cōtinuatiōis ⁊ tenacitatis in reb⁹ mixtis ⁊ naturalib⁹. Et ſic q̄ ſunt arida ſine humiditate faciliter reſoluunt̄ ⁊ effluūt i pulueres. Nā calor naturalis decoq̄t p̄tes humefctās ⁊ ↄnectit ⁊ cōpactat eas adinuicē: ⁊ hoc videm⁹ in arborib⁹. Nā in eſtate exit calor naturalȝ ad exteriora: ⁊ ↄnectit p̄tes humidas ⁊ ſic retinent̄ folia i arbore fixa. Sȝ adueniente autūno ⁊ recedēte calore ↄtinētis tūc calor naturalis retrahit̄ ad interiora: ⁊ tūc reſoluit̄ humidū i p̄tib⁹ exteriorib⁹: ⁊ ſic cadūt folia: ⁊ vēt⁹ agitat illa ⁊ p̄ijcit a facie terre. Jta pariter accidit in corpe myſtico eccl'ie. Nā mēbra xp̄i humectant̄ p fidē ⁊ verificāt̄ p charitatē. Et ſic ignis ſiue calor charitatȝ ↄnectit mēbra ſuo capiti xp̄o ⁊ iter ſe tāq̄ folia arbori: ⁊ ſicut palmites in vite: vt pȝ Jo. xv. Et ſic folia eoꝝ id eſt opa radicant̄ ⁊ ſolidant̄ p fidē ⁊ charitatē formatā: ⁊ ſic nō defluūt imo faciūt fruct⁹ meritorios: ⁊ p̄ſperātur in p̄mio. Sȝ ſi deficit eis talis fides aut charitas: tūc decidūt a corpe xp̄i myſtico ſicut foliū ab arbore. Et ſic etiā opa eoꝝ effluunt in vanū: ⁊ ſic etiā ſacrā eccl'ie ⁊ bōa opa q̄ facit eccl'ia nō p̄ficiunt eis. Et ſic etiā ipſi impij tanq̄ vani ⁊ inutiles p̄ijcient̄ a facie dñi in iudicio cū dicet̄ eis. Jte ⁊ diſcedite a me maledicti in ignē eternum. Mat. xxv. Et ſic pȝ q̄ iudei obſtinati ⁊ oēs iniuſti ⁊ impenitentes non erunt tanq̄ lignū vite ⁊c. Sed tanq̄ ficulnea arida ⁊ maledicta ex qua ceciderūt folia: ⁊ p̄ijciet eos vētus diuine vindicte ſicut vēt⁹ p̄ijcit puluerē a facie terre.

Jō non reſurgūt impij in iudicio: neq; peccatores in cōſilio iuſtorum.

¶ Hic cōminat̄ eis p̄uationē future btitudinis. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt notādū q̄ illud lignū vite plantatū in paradiſo duo p̄ncipaliter cōferebat cultori ſuo ade ſiue p̄mis parētib⁹. Nā p̄mo p̄ſtabat vitā perpetuaȝ ſine aliq̄ miſeria in p̄ſenti p̄ſeruās ab oī infirmitate ⁊ triſtitia. Et cōferebat imortalitatē: q: poterat nō mori edēdo ei⁹ fructū Secundo poſt longā durationem fuiſſent tranſlati in vitam meliorem in celū eternum: vbi eternaliter fruerentur deo viſo ⁊ amato ⁊c. Et ideo poſtq̄ datus fuit chriſt⁹ in ſupplementū huius ligni perditi: oportuit vt perampliꝰ et perfectius conferret ſuis cultor bna omnia bona que perdiderunt primi parentes amittentes illud lignū. Et ſic etiā eportet vt recuperem⁹ imortalitatē ⁊ libertatem ab omni miſeria: ⁊ viſionē diuine eſſentie ⁊ p̄fectā btitudinē et felicitatē per fruitionē ligni vite qui eſt xp̄s. Et ideo xp̄s tanq̄ ve

B Huius do btitudonis l. iiij. q̄d. xx iiij. ꝯclo. j. docto. p̄mo expōit q̄ non habebunt glo ſaȝ reſurrectionē cū ſanctis i gloria nec valent cor

ſequē rus reparator ꝛ redēptor hūane nature ola
tia nō ſupradicta nobis recuꝑauit. nā pͥlo ꝑ ſuam
reſur morté ꝛ paſſionē nos a culpa ꝛ pena eterna
gēt in liberauit ꝛ ſanauit ꝯferédo vt purgatiuā et
glia? ſanatiuā ſacramētis. Scđo recuꝑauit nobis
ꝙ non immortalitatē ꝛ nos liberauit ab oīb⁹ miſe
reſur rijs corꝑalib⁹ ꝑ ſuā reſurrectionem. Tertio
gent nobꝫ ē adept⁹ ſummā btitudinē ꝛ diuinā vi
ſim ſionē ꝛ fruitionē in celo ꝑ ſuā aſcēſionē. Et
pl'r. ſic voluit xp̄s ꝙ ilico liberaremur ab oī pctō
ꝑ ſuā paſſionē ꝛ eccl'iaſtica ſacra: ꝛ ilico poſt
hāc vitā fcā oī pnīa debita euolarem⁹ ad ce
lū ꝛ poſſiderem⁹ illā ꝑfectā felicitatē: ſꝫ no
luit vt oēs poſſiderem⁹ illā imortalitatem ꝛ
ipaſſibilitatē corꝑis vſqꝫ ad finem ſcꝫ i illa
gn̄ali reſurrectiōe: ꝛ tūc erit hō i ſua vltima
ꝑfectiōe: ꝛ h̄ factū eſt pp mai⁹ bonū vt inqͭt
Aug. aug. xiij. de ciuitate dei. c. iiij. Nā iō reliquit
nobꝫ xp̄s iſtas penalitates vt ſint nobꝫ i me
ritū qꝛ ſi hoīes nō relicti eſſent mortales et
paſſibiles: nō fuiſſet victoria ꝛ corona mar
tyꝝ nec erāt merita ꝛ patiētia viroꝝ ꝑfecto
ruꝫ ꝛ iuſtoꝝ: iō iſte penalitates ſūt bonis bo
ne ꝛ malis male. Sed in die iudicij oēs iuſti
reſurgēt cū corꝑib⁹ glorioſis ꝛ īmortalib⁹. ꝛ
tūc erūt ꝑfecte btī: ꝛ tūc habebūt ſuū p̄miū
ꝑfectū: ꝛ erūt btī in corꝑe ꝛ aīa. Et h̄ p̄mium
dabit iuſtis in retributionē obſeruātie diui
ne legis: qꝛ tanta ē virt⁹ ꝛ ꝑfectio illi⁹ ligni
vite q̄ eſt xp̄s: ꝙ ēt corꝑa mortua ſuſcitabit
in nouiſſimo die: ꝛ ſic ſimꝉ corp⁹ glificatum
fruet cū aīa ꝙ p̄miū minime habebūt impij
ꝛ ifideles ꝛ iniuſti: qꝛ nō reſurgēt ad gl'iā cū
iuſtis in iudicio. Jō ſubdit dd: ꝙ nō reſurgēt
impij in cōcilio ꝛ ſocietate iuſtorū. Et rō eſt.

xj. q. iij. c. eriſti mant. **Quoniam nouit dn̄s viam iuſtorum: et iter impiorum peribit.**

¶ Dominus nouit ꝛ acceptauit viā ꝛ bona
opera iuſtoꝝ: qꝛ ſcđꝫ legē dei fuerūt fcā. Et
iā dedit eis ꝑfectū p̄miū ꝛ felicitatē q̄ ad cor
p⁹ ꝛ aīam. Sꝫ iter impioꝝ peribit: eo ꝙ vita
ipſoꝝ nō fuit ſm̄ legē dei: imo ꝯ legē: eo qđ
abierūt ꝛ receſſerūt a lege ꝛ via dei: ꝛ ſtete
rūt in via peccatoꝝ: ꝛ diaboli: ꝛ finalr̄ ſede
rūt i cathedra peſtilētie ꝛ obſtinatiōis dece
dentes abſqꝫ finali pnīa: ꝛ infideles mortui
ſunt in ſua īfidelitate. Et iō ſicut via legis di
uine ꝛ p̄ceptoꝝ ducit fideles ꝛ iuſtos ad illā
ſummā btitudinē: ita via pctōꝝ ducit ipios
ꝛ īfideles in infernū. ¶ Sed hic cōcurrunt
Que ſtio. tria dubia. p̄mū ꝙ cū ſumma btitudo ſit bo
nū ſufficiēs q̄ adepto nihil eſt ampli⁹ ꝙ deſi
derari queat: vt inqͭt boeti⁹: cū ergo aīe ſan
ctorū nōdum recuꝑauerit corꝑa immor
talia ꝛ glorioſa: ſequit ꝙ nondū ſunt ꝑfecte
beate: qꝛ adhuc reſtat aliquid qđ deſiderari
queat quia adhuc deſiderāt recuꝑare cor

pora glorioſa. Scđꝫ dubium eſt de eo qđ hic Queſtio.
dr̄: ꝙ nō reſurgūt impij i iudicio: cū apoſtol⁹
dicat ꝙ oēs reſurgem⁹ ꝛ erim⁹ añ tribunal
xp̄i. Et dañ. xij. ꝙ infern⁹ ꝛ mare ꝛ terra da
būt mortuos ſuos ꝛc. Tertiū dub. ā ē de eo Queſtio.
qđ dicit. q̄ñ nouit dn̄s vi . in torꝝ: cū de⁹ eq̄
nouerit bonos ꝛ malos: qꝛ oīa apta ſūt ocu
lis ei⁹. ¶ Rñdet ad p̄mū ꝙ hāc q̄ōnē mouet Quō aīe
aug. xij. ſup ge. circa finem ꝛ adducit a mr̄o btē de
iiij. ſentē. di. xlix. Uñ dicit Aug. hāc eſſe oīm ſide
cilē queſtionē. Et dicit quēdā appetitū natu rant
rale ineſſe cuilibet aīe ſeparate adminiſtrā cor
di ꝛ recuꝑādi corp⁹ quo retardat q̄dāmō pora.
ne tota intētione pergat in illud ſummū ce
luꝫ donec ille appetit⁹ quieſcat. Et tñ aīa nō
deſiderat recuꝑare corpus mortale ꝛ gra
ue quale dimiſit. Sꝫ imortale ꝛ impaſſibile ꝛ
glorioſum vt ſecū fruat ꝛ ſit ei ad gloriā qđ
fuit ad ſarcinā. hāc ḡ queſtionē partiꝫ relin
quit Aug. indeciſam: qꝛ affirmat talē appe
titū ineſſe aīe vt illud corp⁹ ſit ſibi ad maio
rē gl'iā pp cōſortiū ꝛ ſocietatē. Sed nō videt
ſoluere an illud deſideriū tollat aliq̄d d̄ ei⁹
beatitudine aut impediat. Sꝫ ad hoc rñdēt
doctores ſcholaſtici ꝛ moderni ſecūdū eūdē
Aug. ꝙ ſunt duo cōſiderāda in ipſa beatitu
dine. ſ. vnū qđ eſt p̄ncipale ꝛ eſſentiale: ꝛ il
lud eſt viſio ꝛ fruitio ſummi boni ſecure poſ Duo
ſeſſi: qꝛ fruimur deo bono ꝛ cognito i quo vo ꝯſide
lūtas dlectata cōqeſcit. Aliud aūt imo mul rāda
ta alia pñt eē accidētalia ꝛ acceſſoria ꝛ min⁹ i btī
p̄ncipalia puta ſcire aliq̄ futura ꝑ reuelatio tudie.
nē ſupioꝝ: ꝛ habere plēs ꝯſortes ꝛ ſocios in
illa felicitate. Et habere corp⁹ glorioſum in
ꝯſortiū ad fruēdū illo ſummo bono. Uñ pri
mū p̄miū eētiale. ſ. videre ꝛ frui illo ſūmo
bono ꝛ eētia diuina: nūqꝫ auget neqꝫ minu
it btīs i illa celeſti gl'ia: qꝛ vnicuiqꝫ dat ſm̄
mēſurā meritoꝝ ꝛ ſuis gl'ie ꝛ charitatꝫ. Sꝫ
p̄miū accidētale ꝯtinue auget btīs i p̄ria vſ
qꝫ ad diē iudicij q̄ñ de⁹ erit oīa i oīb⁹ ꝛ recu
ꝑabūt oēs ſua corꝑa. Et ſic finiet appetitus
accidētalis beatoꝝ: qꝛ tūc induent ſtolis al
bis ꝛc. ꝛ erūt in vltima ſui ꝑfectiōe accidēta
li. Nā fruent toti toto xp̄o. Nā ꝑ aīaꝫ fruet
ipā diuinitate ſeu diuinis ꝑſonis ꝛ ꝑ potēti
as corꝑales glificatas fruet hūanitate xp̄i.
Et ſic oēs potētie tā itellectuales q̄ ſēſitiue
btificabūt vt inqͭt aug. xxij. de ciuitate capl'o
penul. ꝛ vlti. Et ſic pꝫ rñſio ad difficultateꝫ:
nā oēs aīe beatoꝝ ſūt ꝑfecte beate q̄tū ad
btitudinē eſſentialē: qꝛ nihil eſt eſſentiale ꝙ
ampli⁹ deſiderari q̄eat: qꝛ oēs fruūt vna eſ
ſentia diuina in trib⁹ perſonis ꝛ ecōuerſo ꝛ
vno ſummo bono. Sed poſſet deſiderari ali
qđ accidētale quod auget beatitudinē eoꝝ
accidentalem: qꝛ quotidie deſiderāt cōuer
ſionē pctōꝝ: qꝛ gaudium coram angelis dei
eſt in celo

eſt in celo ſup vno pctōre penitentiā agente. Et ſic cōtinue deſiderāt recuperare corpora glorioſa: vt ſimul fruanꝫ cū corpe ꝛ aīa. Uñ ſicut hō exiſtēs in carne laborauit: ꝛ paſſus eſt ꝑpter xp̄m i carne: ita martyres deſiderāt recupare illa corpa gl'ioſa. vt ſint eis in cōſortiū ſue fruitiōis. Sꝫ h̄ deſideriū nō tollit eoꝝ btitudinē eſſentialē: nec in aliquo iꝑpediunꝫ: qꝛ bonū finitū ꝛ accidētale nō pōt īpedire bonū īfinitū et eſſentiale. Ad ſcd̄m dubiū rn̄det ꝙ ſaluator iā hoc ſoluit Joā. v. cū dicit: ꝙ oēs qui in monumētis ſunt reſurgent: ſed nō equalr. nā q̄ bona egerūt reſurgēt in reſurrectionē vite: qꝛ reſurgēt i corpꝰ gl'ioſuꝫ ꝛ imortale in vitā eternū. Sꝫ q̄ mala egerūt in reſurrectionē iudicū ꝛ dānationis. Nā corpa eoꝝ erūt paſſibilia. Et ideo dicit apl's. j. ad Coꝝ. xv. ꝙ oēs reſurgemꝰ q̄ſtū ad reſurrectionē p̄mā: ſꝫ nō oēs imutabimur q̄ ad ſcd̄am ꝛ gl'ioſam reſurrectionē. Sed ſoli iuſti ſupple. Jtē oēs hoies tam boni q̄ mali reſurgēt in iudicio. Sꝫ nō oēs reſurgēt in cōſilio ꝛ ſocietate iuſtoꝝ: qꝛ mali reſurgent in cōſilio ꝛ ſocietate ipſoꝝ diaboloꝝ. Et hoc ē ꝙ intēdit dicere hic ꝓpheta ꝙ iō ꝑpter cauſas ſupradictas ipij nō reſurgēt neq̄ pctōres in ꝯſilio et ſocietate iuſtoꝝ ad gl'iam et vitā eternā. Sꝫ ad mortē ꝛ penā eternā: qꝛ illud non erit reſurgere: ſꝫ cadere ꝛ mori. Ad tertiū eſt dicendum ꝙ duplex eſt notitia dei. Una dr̄ notitia diſcretiōis q̄ oīa nouit tā bona q̄ mala: de q̄ notitia dr̄ pſalmo. xciij. dn̄s nouit cogitatiōes hoīm qm̄ vane ſunt ꝛc. altera dr̄ notitia acceptatiōis ꝛ approbatiōis q̄ acceptat ꝛ approbat ſola bona: ꝛ neſcit mala: de q̄ dicit fatuis ꝟginibꝰ. neſcio vos. Mat. xxv. Et de hac notitia dicit h̄ ꝓpheta qm̄ nouit dn̄s. i. acceptauit ꝛ approbauit viaꝫ ꝛ opa iuſtoꝝ. ¶ Ex oībꝰ his pꝫ ꝙ tota ſnīa et intelligētia huiꝰ p̄mi pſalmi ſtat in hoc ꝙ ſolus cultor ꝛ obſeruator diuine legis eſt beatus: qđ ꝓbat: qꝛ ſola lex diuina eſt via acq̄rēdi ꝟam btitudinē: qꝫ ꝓbaꝫ: qꝛ vera btitudo ꝯſiſtit in fruitione ligni vite q̄ eſt xp̄s: q̄ datꝰ eſt nobꝫ iu ſupplemētū huiꝰ ligni vite qđ ꝑdidit adaꝫ in paradiſo. Sed ſola lex diuina nos docet ꝯuenire ad xp̄m q̄ eſt finis legis: igiꝫ ſolꝰ cultor diuine legis erit beatꝰ ꝛ faciet fructꝰ meritoꝝ ꝛ colliget fructꝰ p̄mioꝝ in tp̄e ſuo. i. poſt hāc vitā: ꝛ hoc de ligno vite q̄ eſt xp̄s. Ex h̄ ſequiꝫ ꝙ impij ꝛ infideles ꝛ iniuſti nō erūt bti: nec colligēt hm̄oi fructꝰ iō nō reſurgēt ad vitā gl'ioſā in iudicio: quia xp̄s ſolis cultoribꝰ ſuis cōicabit bn̄ficiū glorioſe reſurrectiōis: qꝛ ſolā viā iuſtoꝝ nouit ꝛ approbauit. Et ſic iter ꝛ via ipioꝝ ꝑibit: vt dictū ē. Et hec eſt ꝓpoſitio quā egit dō nobꝫ in h̄ pſal. ¶ Ex toto ergo iſto pſalmo ꝓſit coṅligi. x. ꝯcluſiones. ¶ Prima ꝯcluſio ꝙ ſolus cultor diuine legis eſt beatꝰ: ꝓbaꝫ qꝛ ſola diuina lex eſt via perueniēdi ad btitudinem. ¶ Scd̄a cōcluſio ꝙ nullꝰ impiꝰ ſiue infidelis aut pctōr aut hereticꝰ pōt eē beatꝰ. ꝓbatur: qꝛ q̄libet talis agit ꝯtra legē. ¶ Tertia cōcluſio ꝙ nullꝰ obſtinatꝰ ꝛ finalis ipenitēs pōt eſſe beatꝰ: ꝓbaꝫ qꝛ talis ſedet in cathedra peſtilētie. ¶ Quarta ꝯcluſio: ꝙ talis obſeruator diuine legis erit tanq̄ lignū faciēs fructꝰ meritorios. ¶ Quinta cōcluſio: ꝙ ſolus xp̄s eſt verum lignum vite: a quo ſumūtur fructꝰ fruibiles: ꝛ q̄ eſt vere fruenduꝫ: a quo obiecto fruibili nō excludiꝫ pr̄ ꝛ ſp̄ūſſanctus. Jtē etiā ipſa crux dr̄ lignū vite. ¶ Sexta ꝯcluſio: ꝙ q̄libet iuſtꝰ nō ſolū eſt tāq̄ lignū vite inq̄ſtum agit opera vite: ſed etiā dr̄ cultor ligni vite inq̄ſtum fruiꝫ xp̄o. ¶ Septima cōcluſio: ꝙ ſynagoga iudeoꝝ nō eſt tāq̄ lignum vite: ſed ficulnea arida ꝛ maledicta in q̄tū in ea xp̄s nō reperit fructū. ¶ Octaua ꝯcluſio: ꝙ ſoli iuſti reſurgēt in iudicio ad vitā glorioſam. ¶ Nona cōcluſio: ꝙ lꝫ deus nouerit oīa notitia diſcretionis. tamen ſola opera iuſtoꝝ nouit notitia approbationis. ¶ Decima concluſio: ꝙ iter impioꝝ ſemp peribit eo ꝙ deuiat a lege diuina.

[Right margin: j. ꝯcl. — ij. cō clo. — iij. cō clo. — iiij. ꝯclo. — v. cōclo. — vj. cō clo. — vij. ꝯclo. — viij. ꝯclo. — ix. cō clo. — x. con clu.]

Quare fremuerūt gentes: ꝛ ꝓpl'i meditati ſunt inania. Aſtiterūt reges terre: ꝛ p̄ncipes ꝯuenerūt i vnū aduerſus dn̄ꝫ ꝛ aduerſus xp̄ꝫ eiꝰ.

[Right margin: act. 4. capitu.]

¶ Jſte pſalmus apud hebreos eſt oino ſine titulo. Et ideo quidā eoꝝ dixerūt eſſe eūdē pſal. cū p̄io. Et ſic ex titulo nō apparet materiā nec actor huiꝰ p̄i Sꝫ Ra. ſa. in p̄ncipio gloſſe huiꝰ p̄i conaꝫ aſſignare materiā ꝛ autorē cū dicit. ꝙ magiſtri antiq̄ expoſuerunt hūc pſalmū de rege meſſia: ſcꝫ de xp̄o in lege ꝛ ꝓphetis ꝓmiſſo. Sed ad intellectū planū ꝛ literalē ꝛ ꝑpter reſponſionē ad hereticos exponendus eſt de ipſo dauid. Et vocat hereticos cōuerſos de iudaiſmo ad fidē xp̄i qui cum ſententia huius pſalmi conuincebant iudeos. Et ſic. Ra. ſa. mutuando veraꝫ ſententiā antiquoꝝ gloſſat hunc pſalmū de dauid ꝛ de victoria quam habuit de philiſteis ſcripta. ij. reg. v. c. Ex verbis huius rabini manifeſtantur tria. primo qꝛ ipſe cōfitetur ꝙ dauid fecit hunc pſalmū. Secundo ꝙ oēs antiqui ad literam expoſuerūt ipſum de chriſto meſſia. Tertio ꝙ ficto et iniquo mō gloſſat ipſum de dauid: qꝛ non propter veritatē gloſſat ipſum: ſed vt contradicat chriſtianis: ꝛ fugiat eoꝝ argumenta: eo ꝙ manifeſte ab eis conuincebaꝫ. Ex quo pꝫ ꝙ iſ

[Right margin: diſtī. xcij. c. virū ī glo.]

quantū ad primū ⁊ ad ſcōm dicat veritatē: tñ quantū ad tertiū ipſemet confitet̄ ſe eſſe mendacē ⁊ ita ſum ⁊ peruerſum gloſſatorē. Et ſic pꝫ ꝙ nec in gloſſa huiꝰ pſalmi neqꝫ in ceteris ſcripturis eiꝰ eſt ei aliq̄ fides adhibēda. ¶ Omiſſis ergo ⁊ reiectis fictiōibꝰ et del. ramētis modernoꝝ iudeoꝝ ſequēdo autoritatē ſpūſſancti exponendꝰ eſt iſte ps̄ de xp̄o ⁊ eiꝰ regno ⁊ iudiciaria ptāte. Uñ legit̄ Act. iiij. ꝙ oēs populi vna voce dixerunt. Dñe qui ſpūſancto dixiſti per os dd p̄ris nr̄i pueri tui. Quare fremuerūt gētes: ⁊ populi meditati ſūt inania. Aſtiterūt reges terre: ⁊ p̄ncipes ꝯuenerūt in vnū: aduerſus dn̄m ⁊ aduerſꝰ xp̄m eiꝰ. Cōuenerūt vere in ciuitate iſta aduerſꝰ ſctm̄ pueꝝ ieſum quē vnxiſti herodes ⁊ pylatꝰ ⁊c. Itē infra ca. xiij. dixit paulꝰ. Deꝰ ſuſcitauit ieſum ſicut in pſalmo. ij. ſcriptū eſt. Dñs dixit ad me filiꝰ meus es tu: ego hodie genui te. Itē ad heb. j. hāc allegat autoritatē de xp̄o. ¶ Ex dictis g̃ aploꝝ pꝫ ꝙ dd fecit hunc pſalmū de morte et paſſiōe ⁊ diuinitate ⁊ regno xp̄i. Et ſic apparet autor ⁊ materia huiꝰ pſalmi. Scdo ſequitur ꝙ iſte ps̄ eſt ſcd's in numero diſtinctus a priori: qd eſt ꝯ eos q̄ dicūt ꝙ iſte ps̄ eſt idem cōtinuatꝰ cū priori. Tertio ſequit̄ ꝙ dd non fuit cā p̄ncipalis huiꝰ pſalmi nec alioꝝ. Sꝫ ipſe ſpiritusſanctꝰ q̄ loquebat̄ per os dauid. Sed dd eſt cā inſtrumētalis mota a ſpūſancto: vt dictū eſt in ꝓlogo. ¶ Sed q2 dictū eſt in ꝓlogo ꝙ oīa geſta p̄riarchaꝝ ⁊ oīa myſteria ve. te. fuerūt q̄dā figure ⁊ ſigna ⁊ picture myſterioꝝ noui te. in quibꝰ preuidit dd oīa myſteria futura de xp̄o ⁊ eccl'ia. Et ex quibꝰ aſſumpſit argumētū ⁊ ꝓpoſitionē ⁊ parabolā ad condēdos pſalmos. Et dictū eſt etiam qūo dd in q̄libet pſalmo aperit nobꝫ aliquā ꝓpoſitionē: ⁊ infert ꝓphetice aliquā ꝯcluſionē euāgelicā: aut pulſat aliquā chordā pſalterij euāgelici: idē eſt querēdū in huiꝰ pſalmi expoſitiōe. ꝑ̄mo in q̄ myſterio ve. te. p̄uidit dd myſteriū paſſiōis xp̄i de q̄ tractat̄ in hoc pſalmo. Ad cuiꝰ itelligentiā eſt aduertēdū ꝙ in pluribꝰ locis potuit dd preuidere.

Qūo dd p̄uidit myſteriū paſſiōis.

Nā p̄mo h̄ p̄uidit in ſua pſecutiōe ⁊ exaltatiōe. Nā ꝑ hoc ꝙ ſaul cū ſuis ꝯplicibꝰ abſqꝫ demeritis p̄cedētibꝰ ꝯſpirarūt in mortē ipſius dd ſed finalr̄ poſt multas pſecutiōes diſſipatis omnibꝰ inimicis dd fuit in regnum exaltatꝰ: p̄uidit dd in ſpū qualr̄ p̄ncipes ſacerdotū ⁊ ſcribe ⁊ phariſei ſimul cū herode debebāt ꝯſpirare in mortē xp̄i: ſꝫ finalr̄ xp̄s poſt reſurrectionē debebat aſcēdere in celū ⁊ accipere vniuerſalē poteſtatē ſup oēs creaturas iudeis manentibꝰ ꝯfuſis. Et hoc myſteriū cantat dd ꝓphetice in hoc pſalmo: ſꝫ ſꝫ dauid in ſupradicta coniuratione ipſius Saul facta contra ipſum: potuerit p̄uidere coniurationē iudeoꝝ futuram ꝯtra xp̄m: tñ hāc clariꝰ ⁊ euidētiꝰ p̄uidit in ꝯiuratiōe frm̄ factā ꝯ Ioſeph de qua habet ge. xxxvij. vt pōt patere diligēter cōtemplāti totū diſcurſum ipſiꝰ ioſeph. Uñ ꝑ hoc ꝙ iacob diligebat ioſeph p̄ ceteris frībꝰ ꝓpter puritatē ⁊ ſapiētiā ſuā p̄uidit dd in ſpiritu qualr̄ deꝰ p̄r debebat diligere xp̄m filiū ſuū p̄ ceteris filijs hoim. Mat. ⁊ luce. iij. Itē ꝑ h̄ ꝙ frēs oderūt ioſeph eo ꝙ magꝫ diligebat̄ a p̄re: et p̄uidit dd q̄lr̄ ſcribe ⁊ phariſei ⁊ ſacerdotes debebant odire xp̄ꝫ eo ꝙ erat diligendꝰ a deo ꝑ ſigna miraculoꝝ.

Not. de ioſeph figurāte xp̄m.

Itē ꝑ hoc ꝙ fratres ꝯſpirarūt in mortē ioſeph eo ꝙ accuſauerat eos apud p̄rem de crimine peſſimo inuidie fraterne charitatis: ⁊ q2 p̄dixerat exaltationē ſuā ꝑ ſomniū p̄uidit dd in ſpiritu qualr̄ ſcribe ⁊ phariſei ⁊ ſacerdotes debebāt ꝯiurare ⁊ ꝯſpirare in necē xp̄i: eo ꝙ p̄dicabat ꝯ coꝝ ſupbiā ⁊ ſimulationē ⁊ auaritiā: ⁊ q2 p̄dicabat exaltationē ſui regni ꝑ vaticinia ꝓphetarū. Itē ꝑ hoc ꝙ ſimeon ⁊ leui cōmouerūt alios frēs ad mortē ioſeph dicētes: ecce ſōniator venit: venite occidamꝰ eū ⁊c. p̄uidit dd qualr̄ ſcribe ⁊ phariſei d̄ tribu ſimeon et p̄ncipes ſacerdotū de tribu leui debebāt cōiurare ꝯ xp̄m ⁊ cōcitare alios aduerſꝰ eū: vt pꝫ ꝑ totū diſcurſum euāgelicū. Itē ꝑ hoc qd ioſeph fuit poſitꝰ in ciſterna: ⁊ tñ inde exiuit viuꝰ: p̄uidit in ſpiritu qualr̄ xp̄s erat mortuꝰ ſepeliēdꝰ i ſepulcro: tñ exide erat viuꝰ reſurrecturꝰ ad vitā glorioſaꝫ. Itē ꝑ hoc qd frēs intinxerunt tunicā ioſeph in ſanguine hedi ⁊c. p̄uidit dd qualr̄ caro xp̄i erat intingēda i ſanguine ſuo q̄ eſt agnꝰ ſine macula. Itē ꝑ hoc ꝙ frēs vēdiderūt Ioſeph hiſmaelitis ⁊c. p̄uidit dauid qualr̄ xp̄s erat tradēdꝰ ⁊ vēdēdus per iudā. Itē per hoc ꝙ vxor putifaris accuſauit Ioſeph de adulterio apud viꝝ: eo ꝙ noluit cōſentire voluptati ſue ⁊c. preuidit dauid qualr̄ ſynagoga ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ debebat accuſare ⁊ pſequi xp̄m eo ꝙ nō debebat conſentire auaritie ⁊ ſupbie ⁊ prauis moribus eoꝝ: imo debebat exprobrare mala opera eorum. vt patet Matth. xxiij. ⁊ per totum euangeliū. Itē ꝑ hoc ꝙ ad perſecutionē ioſeph primo moti ſunt: ⁊ conuenerūt fratres ſui iſraelite. ⁊ ipſi tradiderunt ipm̄ gētilibus hiſmaelitis: per hoc preuidit dauid i ſpiritu qualr̄ iſraelite ⁊ iudei debebāt tradere xp̄m pylato gentili ad flagellandū ⁊ crucifigēdum. Itē per hoc qd ioſeph poſt exitum de carcere accepit principatū a pharaone ſup totā egyptū preuidit dd in ſpiritu qualr̄ xp̄s poſt reſurrectionem ⁊ exitū de ſepulcro eſſet in celum aſcēſurꝰ ⁊ accepturꝰ a p̄re vniuerſalē poteſtatē ſup totum mun-

dū. Jtē ꝑ h̄ qđ fratres ioſeph volētes ꝯdice
re diuine volūtati quā ioſeph notificauerat
eis ꝑ ſomniū de futura ei⁹ exaltatiōe: cū ma
la coꝝ volūtate ⁊ intētiōe īpleuerūt volūta
tē dei: qꝛ ſi nō vēdidiſſent eū hiſmaelitis nō
fuiſſet ꝓfect⁹ in egyptū: nec ꝑ ꝯñs fuiſſet ex
altat⁹ ī ꝑncipatū. ꝑ oīa iſta ꝓuidit dđ q̄l̄r iu
dei volētes īpedire volūtatē dei ⁊ oīa myſte
ria pr̄iarchaꝝ ⁊ vaticinia ꝓphetaruꝫ ⁊ opa
nr̄e redēptiōis: ⁊ volētes īpedire ipiū xp̄i ne
dñaret ſup eos ⁊c. ipi aūt cū mala coꝝ volū
tate īpleuerūt voluntatē dei: ⁊ v̄ificauerunt
oēs ſcripturas: ⁊ diſpoſuerūt viā ad exalta
tionē regni xp̄i ip̄m occidēdo. Nā qꝛ xp̄s hu
miliauit ſeip̄m vſqꝫ ad mortē: iō pr̄ exaltauit
illū ⁊c. ad phil. ij. Jtē ꝑ h̄ q̄ ꝯſiliū iīquū fruſ
trā ꝯ ioſeph fuit caſſum ⁊ vanū eo q̄ putā
tes fugere ei⁹ dñiū īciderūt ī ſeruituteꝫ ſub
diōe ⁊ ptāte ei⁹ qđ vitare cupiebāt ⁊c. ꝑ h̄
ꝓuidit dđ q̄l̄r ꝯiuratio ⁊ ꝯſpiratio iudeoꝝ
factā ꝯ xp̄ꝫ debebat eē caſſa ⁊ vana: nā p⁹ mor
tē erat reſurrectur⁹ ⁊ ī celū aſcēſur⁹ ⁊ vl̄em
ptātē acceptur⁹: ⁊ ſic ſcribe ⁊ phariſei ⁊ oēs
iudei debebāt manere deluſi ⁊ ꝯfuſi in cōſi
lio ſuo: qꝛ xp̄s regnauit ſup eos ⁊ diſſipauit
⁊ diſꝑſit eos in ſeruitutē ꝑ vniuerſuꝫ mūdū.
Et ſic īciderūt in ſeruitutē quā vitare puta
bāt ⁊ cupiebāt: imo ip̄imet diſpoſuerūt viā
ad ſeruitutē ſuā: ſicut fecerūt ſimeō ⁊ leui ⁊
ceteri fr̄es ꝯſpirātes ꝯ eū. ¶ Un̄ nō ſolū dđ
ſꝫ ēt pr̄iarcha iacob ꝓuidit in ſpū oīa ſupra
dicta futura myſteria de xp̄o figurata ī ꝑſe
cutiōe ⁊ vēditiōe ipi⁹ ioſeph. Et iō añ obitū
ſuuꝫ vocauit oēs filios vt p̄diceret eis oīa q̄
erāt futura in gñationib⁹ ſuis in nouiſſimis
dieb⁹. i. tp̄e meſſie ſicut gloſſat Rabbi moy
ſes gerūdēſis. Gen̄. xlix. Et ſic qñ deuenit ad
ſimeō ⁊ leui vidēs in ſpū q̄l̄r ſcribe ⁊ pha
riſei deſcēdētes de ſimeō: ⁊ ſacerdotes đ le
ui debebāt ꝯſpirare in morteꝫ xp̄i: ⁊ ꝯcitare
pp̄l̄m ꝯ eū: ſicut ſimeō ⁊ leui ꝑncipal̄r ꝯſpi
rarūt ꝯ ioſeph ⁊ ꝯcitarūt alios: iō dicit iacob:
ſimeō ⁊ leui vaſa iniq̄tatis: in ꝯſiliū coꝝ ve
niat aīa mea. Et in cetu coꝝ nō ſit gl̄ia mea:
qꝛ in furore ſuo occiderūt virū. ⁊ in volūtate
ſua ſuffoderūt murū. q. d. ſicut ſimeon ⁊ leui
fuerūt fr̄es ⁊ vaſa iniq̄tatis ad ꝯiurādū ⁊ cō
ſpirādū in mortē eō ſolū ꝯ ſichē ſꝫ etiā ꝯ io
ſeph dicēdo: ecce ſomniator venit: venite oc
cidam⁹ eū ⁊c. Jtē pariter ſcribe ⁊ phariſei ⁊
ſacerdotes deſcēdētes de ſimeō ⁊ leui ꝯſpi
rabūt in mortē xp̄i meſſie vēturi dicētes: ex
pedit vt vn⁹ moriat̄ ꝓ pp̄l̄o ⁊c. ⁊ ita cōgrega
bunt ⁊ faciēt ꝯſiliū ꝯ eū vt eū morti tradant
⁊c. Et iō ſubdit iacob: in ꝯſiliū coꝝ nō venit
aīa mea: qꝛ maledict⁹ furor coꝝ: qm̄ pertie
nax: ⁊ indignatio coꝝ: qꝛ dura ⁊ crudelis et
iniq̄ erat ꝯ xp̄m: diuidā eos ī iacob ⁊c. Et ſic

Jacob pr̄iarcha ꝓuidit in ſpū myſteria figurata de xp̄o in venditiōe ioſeph.

etiā patriarcha iacob poſtq̄ predixit iniquū
cōſiliū ⁊ ꝯiurationē phariſeoꝝ ⁊ ſcribaꝝ ſu
per ſimeō ⁊ leui allocut⁹ eſt iudā ꝓ xp̄o pre
dicēs mortē ⁊ paſſionē ⁊ exaltationeꝫ regni
xp̄i ſuper vtrūqꝫ pp̄l̄m: ꝓut preuidit per my
ſteriū ipi⁹ ioſeph: vñ ait. o Juda te laudabūt
fratres tui: man⁹ tue in ceruicib⁹ inimicoꝝ
tuoꝝ: adorabūt te filij pr̄is tui ⁊c. q. d. o xp̄e
de tribu iuda fr̄es tui ap̄l̄i ⁊ ceteri ꝯuerſi de
iudaiſmo laudabunt te: ⁊ adorabunt te ſicut
adorauerūt ⁊ laudauerūt ioſeph fratres ſui
qñ viderūt ip̄m regnāteꝫ: ⁊ man⁹. i. ptās tua
erit ſuꝑ ceruices inimicoꝝ tuoꝝ tā gētiliū
q̄ iudeoꝝ: q̄ ꝑſecuti ſunt te: ſicut ioſeph fuit
dñs coꝝ q̄ vendiderunt eū ⁊ ꝑſecuti ſunt eū.
Et tu xp̄e de trib⁹ iuda eris catul⁹ leonis in
vincēdo diabolū: qꝛ ad predā repetēdā aſcē
diſti in crucē: ⁊ ibi accubuiſti vt leo ⁊ q̄ſi le
na parat⁹ ad predā: qꝛ qñ fueris exaltat⁹ in
cruce oīa traheſ ad teip̄m. Et ſubdit. q̄s ſu
ſcitabit euꝫ: q. d. nullus niſi pater: ſꝫ qꝛ poſt
reſurrectionē xp̄s erat regnaturus ſicut io
ſeph poſt exitū de carcere: iō ſequit̄ nō aufe
retur ſceptrū de iuda ⁊c. ſꝫ qꝛ erat regnatu
rus ſuper vtrūqꝫ pp̄l̄m: iō ſubdit: erit expe
ctatio gentium ligās ad vineā pullum ſuū. i.
pp̄l̄m gentilem ⁊ ad vitem aſinā ſuā. i. pp̄l̄ꝫ
iudaicum: ſꝫ qꝛ hoc regnum erat xp̄s acce
ptur⁹ per mortem ⁊ reſurrectionem: iō ſub
dit lauabit in vino ſtolā. i. humanitatem ſuā
et in ſanguine vue pallium. i. carnem ſuā: ſi
cut veſtis ioſeph fuerat intincta in ſanguine
hedi. Ex ſupradictis ḡ pꝫ q̄l̄r iacob predi
xit totum myſterium ꝯſpiratiōis xp̄i ſuper ſi
meō ⁊ leui. Et predixit totum myſterium re
ſurrectiōis xp̄i ⁊ exaltatiōis regni eius in ꝑ
ſona ipſi⁹ iude: ꝓut preuiderat figuratiue in
myſterio venditiōis ioſeph et exaltatiōis re
gni eius. Quō autem ſimeon et leui fuerint
principales cōiuratores et cōcitatores ꝯ io
ſeph: et quō probetur q̄ ſcribe ⁊ phariſei de
ſcenderint de ſimeon: dicetur in fine expoſi
tionis hui⁹ pſalmi. ¶ Dauid ergo q̄ poſtq̄
quieuit a bellis die ac nocte contemplaba
tur in lege domini vt dictum eſt in prologo
tractatu. ij. contemplādo totum myſterium
⁊ diſcurſum venditiōis ioſeph et exaltatio
nis principatus eius: et contemplando vati
cinia patriarche iacob que dixerat ſuper ſi
meon ⁊ leui: ⁊ ſuꝑ iuda de xp̄o: ꝓuidit in ſpū
q̄l̄r ſicut ſimeō ⁊ leui inique ⁊ ex inuidia
coniurauerunt in mortē ioſeph: ita ſcribe et
phariſei de tribu ſimeon: ⁊ principes ſacer
dotū de leui debebant cōſpirare in mortem
cōtra meſſiaꝫ ſuū: ⁊ tradere ip̄m in man⁹ pi
lati viri gētilis ad crucifigēdū: ſꝫ ſicut fr̄es
ioſeph fuerūt fruſtrati in ſuo iniq̄ cōſilio: qꝛ
poſt vēditionē ⁊ exitū carceris fuit exaltat⁹

De cōtēplatiōe dđ circa vēditiō.

in pncipē tot⁹ egypti: τ exinde fuit dñs fra trū ſuoꝝ ⁊c. ita puidit dō ꝙ ſcribe τ phariſei ꝺbebāt deludi τ fruſtrari in ꝯſilio ſuo. Nam xp̄s poſt mortē erat reſurrectur⁹ ꝺ ſepulcro τ acceptur⁹ vniuerſale dñiū nō ſolū ſup iu deos ſ; ēt ſup pplm gētilē τ i celo τ in terra: τ i iferno ꝺbebat eē vniuerſalis iudex oīm: oīa ğ ſupradicta p ordinē puidens dō in ſpū inde aſſumpſit parabolā τ poſitionē ad fa ciēdū iſtū pſalmū. ¶ In q̄ tria pncipalr fa cit: nā p̄mo p̄dicit iniquū ꝯſiliū τ ꝯſpirationē ſcribaꝝ τ phariſeoꝝ τ ſacerdotū ꝯ xp̄m: τ q̄ liter māſerūt deluſi et fruſtrati in ſuo ꝯſilio p reſurrectionē xp̄i. Scd̄o p̄dicit exaltationē regni xp̄i τ iudiciariā ei⁹ ptātē quā maxime oñdet in finali iudicio. Tertio exhortať oēs reges τ pncipes τ pplos vt recipiāt xp̄m in ei⁹ aduētu τ ſeruēt ei⁹ legē euāgelicā: et ti meāt eū tāq̄ dñm τ iuſtū iudicē. Scd̄m ibi. Tūc loqueť ad eos. Tertiū ibi. Et nunc re ges itelligite. ¶ Quātū ğ ad p̄mū eſt aduer tēdū ꝙ cā q̄re pncipes et phariſei moti ſunt ad cōſpirādū in necē xp̄i fuit iuidia et timor ne pderēt regnū τ ſacerdotiū τ locū τ gētē;. Et ne pderēt reddit⁹ τ p̄bēdas τ oblatiōes. Et iō dixerūt in ꝯſilio: ſi hūc dimittim⁹ veni ent romani τ tollēt locū nr̄m τ gētē. Joh. xj. Et rñdit caiphas Expedit vobis vt vnus hō moriať p pplo τ nō tota gēs pereat. Joā. xj. Et ſic accuſarūt ip̄; apō pilatū. S; cū pila tus nō luenīſſet cām miſit eūad herodē te trarchā. S; herodes remiſi eū ad pilatū. S; cū pilat⁹ vellet eū dimittere tot⁹ cet⁹ iudeo rū clamauit crucifige crucifige: q; ſi hūc di mittis nō es amic⁹ ceſaris: τ tūc pilat⁹ cruci fixit eū. Et ſic oēs iſti tres ꝯuenerūt ivnū ad uerſ⁹ xp̄;. ſ. herodes τ pilat⁹ τ ꝯuēt⁹ ſacer dotū τ phariſeoꝝ: τ vnuſq̄ſq; iſtorū motus fuit ex timore. Nā pilat⁹ timebat ne pderet pcurationē. Et herodes timebat pdere te trarchiā: eo ꝙ iudei accuſabāt xp̄; ꝙ cōmo uiſſet totā galileā vſq; i hierlm: τ ſic timuit pdere galileā. Sacerdotes v̄o timebāt pde re locū τ ſacerdotiū. Scribe τ phariſei time bāt pdere iudiciariā ptātē: q; ſedebāt ſuper cathedrā moyſi docētes τ iudicātes cās. Et ſic tā pilat⁹ q̄ herodes q̄ iudei putātes eua dere hec pericula oēs ꝯſpirauerūt in mortē xp̄i: τ ꝯuenerūt aduerſ⁹ dñm τ aduerſ⁹ xp̄m ei⁹. Et ſicoccideřūt eū putātes eū totalr de terra delere ne āpli⁹ eis noceret. Uerumtñ aliter q̄ putabāt: imo totū oppoſitū euenit eis: q; icideřūt in illa picula: imo maiora q̄ vitare putabāt: q; xp̄s ſurrexit ad gl̄iā imor talē: τ accepit ptātē a pr̄e in celo τ in terra: τ pilat⁹ pdidit pcurationē τ ſceptrū; τ mortu us eſt in exilio apud viennā; in gallia: τ iu dei pdiderūt locū τ ſacerdotiū: τ fuerūt ex pulſi a finib⁹ ſuis τ diſpſi τ captiui p mūdū τ in magna pte trucidati: τ tēpliū τ ciuitas i cēſa τ deſtructa. Et ēt herodes miſerabilit finiuit dies ſuos. Et ſic p; ꝙ oēs iſti tres fue rūt fruſtrati a deſiderio ſuo τ ꝯſiliū eoꝝ fuit caſſum τ vanū τ fatuū: q; nō potuerūt iplere deſideriū τ votū ſuū: imo totū oppoſitū acci dit eis. Et ſic māſerūt τ manēt ꝺluſi. ¶ Hec ergo oīa ſupradicta puidēs dō in ſpū dixit. q̄re. i. ad q̄d fremuerūt gētes. i. cōmoti ſunt pylat⁹ τ ſui milites q̄ erāt gētiles: q̄ cōmoti ſunt cū magno fremitu τ tumultu ad crucifi gendū xp̄m? Et q̄re ſimilr ppl'i iudeoꝝ me ditati ſunt inania ꝯſilia cogitātes occidere xp̄m: τ putātes euadere pericula. Et ſimilit q̄liter aſtiterunt reges terre ſc; herodes et pncipes ſacerdotū τ ſcribe et phariſei q̄ re gebāt pplm iudicātes iudicia: et iō dñr re ges in ſcriptura cōuenerūt in vnū ꝯſpirādo aduerſum ieſum xp̄m ei⁹. i. p deū ꝯſtitutū et miſſum? Quaſi dicat qd̄ in vanū laborauerūt q; nō eſt ꝯſiliū ꝯ dñm. Et iō deſideriū eoru; fuit fruſtratū τ vanu;. Et ſic ad nihilu; va luit: imo magis nocuit: qe i vindictā mortis xp̄i vnuſq̄ſq; coꝝ in ſuo ordine punit⁹ eſt: vt ſupra dictū eſt. Et ſic meditati ſunt inania τ vana: q; inanit τ fruſtra laborauerūt. ¶ Et nota qd̄ tripliciter ppl'i iudeoꝝ meditati ſūt inania τ vana. P̄mo q; xp̄s venit ad liberan dū eos a ſeruitute τ ad dādū eis regnū eter nū: τ ip̄i putabāt ꝙ veniebat ad auferēdum eis regnū τ ſacerdotiū τ bona tpalia cū vel let dare celeſtia. Scd̄o q; putauerūt ip̄m p mortē totalr extinguere: ne haberet ptāte; ſup eos. S; ip̄e ſurrexit ad altiorē vitā: τ ac cepit ptātē a patre i celo τ in terra τ in ifer no. Tertio q; p mortē ei⁹ putabāt euadere ſupradicta pericula tpalia: τ iciderūt i maio ra τ ſpūalia. Nā nō ſolū pdiderunt ſacerdo tiū τ ciuitatē terrenā: ſ; ēt celeſtē: τ nō ſolū mō pdiderūt vitā tpalē ſ; ēt eťnā τ nō ſolū mō iciderūt i ppetuā captiuitatē corpalē ſ; ēt ſpūale;. Et ſic p; qūo meditati ſunt inania.

Dirumpamus vincula eorum τ p̄ijcia mus a nobis iugum ipſorum.

Qui habitat in celis irridebit eos: et dominus ſubſannabit eos.

¶ Iſte verſus olno continuať ſuperioribus tñ diuerſimode adaptať ſm ꝙ pōt eſſe vox diuerſorū. Nā vno modo ſm Aug. τ Caſſio. pōt eſſe vox iudeoꝝ: et tūc eſt ſenſus q̄liter populi iudeoꝝ meditati ſunt inania τ vana ꝯſilia dicētes: ſi hūc dimittim⁹ venient ro mani τ tollent locū noſtrū τ gentē: ergo ne iſta pdamus: occidamus xp̄m: vt dirumpa mus vincula τ ſubiectionem eorum ſcilicet Romanoru;: τ proijciamus a nobis iugum ipſorum

Margin notes:
g Cā cō ſpira tiōis i mor tē xp̄i

h Tri plicit iudei medi tati ſunt i ania

xxiij. q. iiij. nō in uenit Et. c. ſi ec cleſia et. ix. q. iij. c. alio rum.

ipſorū.i.ne veniam⁹ ſub indignationē ⁊ in= currām⁹ in captiuitatē ⁊ in iugū ipſoꝝ. Itē dixerūt etiā: occidam⁹ chriſtū ⁊ dirūpamus vincula eorū: ſcʒ xp̄i ⁊ apl'oꝝ: qui volūt im= ponere nobis vincula noua ⁊ legē nouā euā gelicā: ꝓhibēdo ne vēdam⁹ in tēplo oues ⁊ colūbas ⁊ cetera pertinētia ad ſacrificia et oblationes: ⁊ improperāt nobis pctā legis volēdo nos ſubijcere ſue legi ⁊ iugo euāge= lico: ꝗ ꝓijciam⁹ a nobis iugū ipſoꝝ xp̄m occidēdo ⁊ apl'os exterminādo. Jō ſubdit ꝓ pheta q̄ lʒ talia cōſilia meditati fuerit ipſi ppl'i iudeoꝝ: tñ dñs de⁹ qui habitat in celis irridebit eos poſt reſurrectionē nō adimplē do votū ⁊ deſideriū eoꝝ: ⁊ etiā ſubſannabit eos multipl'r puniēdo. ¶ Alio mō iſte ꝟſicu lus pōt eſſe vox ipſoꝝ apoſtoloꝝ ⁊ toti⁹ ec= cl'ie: vt ſit ſenſ⁹: vt ppl'i iudeorū meditati ſūt inania: volētes occidere xp̄ʒ: ⁊ nolētes recipe re legē euāgelicā: vt retinerēt nos ſub vin= culis cerimoniaꝝ ⁊ ſub iugo legis importa bili. Dirūpam⁹ ꝗ̄ vincula ⁊ onera īportabi= lia ſacrificiorū ⁊ cerimoniarū eorū. Et ꝓijci am⁹ a nobis graue iugū ipſorū: ⁊ reijciam⁹ a nobis graue iugū ipſoꝝ: ⁊ recipiam⁹ legē euāgelicā libertatis ⁊ grē q̄ abſoluit ⁊ libe= rat ab oī iugo ⁊ vinculis legis: ⁊ graui ſerui tute: ⁊ tributo ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ q̄ impo= ſuūt nobis onera importabilia: qꝛ iā dñs qui habitat in celis irridebit ⁊ ſubſannabit eoꝝ cōſiliū infatuādo: ⁊ ſupradicta vincula dirū pēdo. ¶ Uñ nota q̄ tria vīcula dirupit xp̄s: ⁊ triplex iugū abiecit a nobis ꝑ paſſionē ⁊ reſurrectionē ſuā. Pmo vincula cerimonia= rū veteris legis. Scdo vincula tyrānica ⁊ iu gū ſacerdotū. Tertio vīcula malipolij ⁊ cō= iurationis ⁊ cōſpirationis eorū facte ꝯ ip̄m qꝛ māſerūt deluſi ⁊ ſubſannati. Uñ ē aduer= tēdū q̄ ē hec differētia īter irridere ⁊ ſubſā= nare. Nā irridere idē eſt qd̄ q̄ſi ꝑ riſuʒ illu= dere. Sʒ ſubſannare idē eſt qd̄ naſū rugare qd̄ totū hoc īpletū eſt in iudeis: nā oēs irri= dēt eos ⁊ rugāt naſuʒ īproperātes eis exili uʒ ⁊ maledictionē propter mortē chriſti.

v^{R̃}i vīcu= la di= rupit: per ꝑ paſ= ſionē.

Tunc loquet̄ ad eos in ira ſua: et in fu= rore ſuo conturbabit eos.

¶ Hec eſt ſcd̄a pars in qua deſcribit regnuʒ chriſti ⁊ iudiciariā poteſtatē ſibi traditā ꝑ uen: ē ē chriſto iure hereditario ex naturali filiatione: ⁊ ex merito paſſiōis. Uñ qꝛ dictuʒ eſt ſuperius q̄ conſilium iudeorū māſit in= fatuatū ⁊ deluſum per reſurrectionē chriſti ⁊ qūo dñs irriſit ⁊ ſubſannauit eos ī hac vi= ta: nūc aūt in iſta parte oñdit ꝓpheta q̄ ma gis erūt deluſi ⁊ ꝯfuſi iudei in die iudicij qn̄ videbunt xp̄ʒ venientē in ptāte magna ⁊ ma= ieſtate. ⁊ videbunt eū quē crucifixerūt ⁊ pu= pugerūt: ⁊ in quē trāſfixerunt qūo erit de⁹ ⁊

De pe.di ſtin. ſ.nun quid caym Et vj.qō. ſ.ſi oia.

hō ⁊ rex ⁊ iudex eoꝝ q̄ loquet̄ ad eos in ira ſua ⁊ ī furore ſuo: poſtq̄ noluerūt recipe eū in ſuo pmo aduētu qui venit ad eos cū be nignitate ⁊ humilitate. ¶ Ad cui⁹ītelligēti aʒ eſt aduertēdū q̄ xp̄s in iudicio nō ſolūmō examinabit ſcā nr̄a: ſʒ etiā examinabit ſeipʒ oñdēdo veritatē ſue hūanitatis ⁊ diuinita= tis: ⁊ oſtēdet veritatē legis euāgelice: ⁊ qūo oīa q̄ dixit ⁊ fecit erāt ꝟa: ⁊ qūo oīa q̄ erant ſcripta in lege veteri fuerūt īplera in ip̄o in pmo aduētu: ex q̄ poterāt iudei cognoſcere qd̄ ip̄e erat ver⁹ meſſias ꝓmiſſus ī lege. Sʒ qꝛ occecauerat eos inuidia ⁊ auaritia ⁊ mali tia eoꝝ: Jō nō poterūt intelligere ſacra ve= teris legis q̄ in xp̄o fuerūt ãplia ⁊ cōpleta et verificata. Sʒ in iſto ſcd̄o aduētu iſta nō po terunt negare: qn̄ videbūt xp̄ʒ in ptāte ma= gna ⁊ maieſtate: ⁊ ſic ſe videbūt magis delu ſos ⁊ cōfuſos: qꝛ videbūt xp̄ʒ eſſe deū ⁊ ve= ruʒ meſſiā quē in pmo aduētu negauerūt et putauerūt eſſe puruʒ hoieʒ. Et hoc eſt qd̄ di cit in h̄ loco ꝓpheta: vñ dicit q̄ tūc ī iudicio xp̄s in lege ꝓmiſſus loquet̄ ad eos. ſ. ad iu= deos incredulos: nō in benignitate ſicut in pmo aduētu: ſʒ loquet̄ ad eos in ira ſua in= crepādo ⁊ īproperādo eis iniq̄tatē eoꝝ ⁊ fi= nalē obſtinationē: nō recipiēdo eos āpli⁹ad pniam: imo ī furore ſuo cōturbabit eos: ferē do ſniam dānatiōis ꝑpetue. Et oſtēdet ma= nifeſte ſuā vꝛeʒ ptātē: ⁊ qūo ipſe eſt vniuerſa lis rex ⁊ iudex cōſtitut⁹ a deo prē: ⁊ qūo eſt ver⁹ fili⁹ dei: ⁊ dicet hec ꝟba ſequētia: ſcʒ.

Ego autē cōſtitutus ſum rex ab eo ſu= per ſi. n montem ſanctū eius predicans preceptum eius.

¶ Quaſi dicat. Ego veni in pmo aduētu cū charitate ⁊ humilitate: ⁊ p̄dicaui ciuitate hierl'm volūtatē prīs mei: ferēdo legē euā= gelicā ī mōte ſiō īpleui figurā de agno paſca li: ⁊ īſtitui ſacrm̄ euchariſtie: ⁊ ꝓbaui ꝑ ſcri= pturas ⁊ miracula me fuiſſe meſſiā in lege ꝓmiſſuʒ: ⁊ noluiſtis me recipe: imo me occi diſtis. Et iteꝝ p̄dicaui legē meā euāgelicā ꝑ apl'os ⁊ doctores: ⁊ vocaui vos ꝑ p̄dicato= res: ⁊ noluiſtis venire. Sʒ vos videtis nunc q̄liter ego ſum miſſ⁹ a prē: ⁊ q̄liter ſuʒ ꝯſtitu tus rex ſup ſion mōtē ſanctū ei⁹. i. ſup totaʒ eccl'iā toto orbe diffuſaʒ: ⁊ nō ſolū militātē: ſʒ etiā triumphātē: qꝛ data eſt mihi ptās in celo ⁊ in terra. Nā ſicut fui p̄dicās p̄ceptū ⁊ legē ei⁹ ſup ſion terrenā a quo ſumit exordi uʒ: ⁊ vocata eſt hierl'm ⁊ ſiō tota eccl'ia toto orbe diffuſa: ita data eſt mihi ptās in celo ⁊ in terra ⁊ in hierl'ʒ militāti ⁊ triūphanti. Ue rūtñ ne putet aliq̄s qd̄ hoc regnuʒ ꝓueniat mihi ex adoptiōe: imo dico vobis q̄ ꝓuenit mihi ex natura ⁊ iure hereditario: qꝛ nō ſuʒ filius adoptiuus: ſed naturalis. Nam.

R

rxſ. q.ij.i viſis z.rrʒ iij.q. j.ca. quid culpa tur et j.q. vij.te ſtes.

Heb. j. et act. xiij. c. **Dominus dixit ad me: filius meus es tu ego hodie genui te.**

¶ Dñs pater dixit ad me: filius meꝰ es tu: qꝛ ego hodie genui te ⁊c. Nã inquantũ deꝰ es genui te i hoc die eternitatis: ⁊ inquãtũ homo genui ⁊ formaui te i hoc die grẽ. Naʒ ſicut tota eternitas dꝛ vna dies ſine pͥncipio ⁊ ſine ⁊ ſucceſſiõe in q̃ gñatur verbũ eternuʒ. Ita ⁊ totũ tempus gratie dꝛ vna dies in cuius principio genitus ⁊ ortus eſt xp̃s: ⁊ in q̃ die oĩa regenerantur. Dixit ergo dñs pater ad me poſtq̃ tu es filius meus naturalis

Apo. ij. c. Et. xix. c. **Poſtula a me ⁊ dabo tibi gẽtes hereditatẽ tuã: ⁊ poſſeſſionẽ tuã terminos terre Reges eos in virga ferrea: ⁊ tanquam vas figuli confringes eos.**

¶ Poſtula a me regnũ mũdi tibi naturaliter de iure debitũ. Et poſtq̃ iudei noluerunt te recipe in dñm. Ego dabo tibi gẽtes.i. pplm gẽtilẽ in hereditatẽ tuã. Et dabo tibi oẽs terminos terre in poſſeſſionẽ tuã: ⁊ illi erũt tibi i pplz: ⁊ tu eris eis in dñm ⁊ ſaluatorẽ. Et qꝛ iudei noluerũt venire nec te recipe. Jõ reges eos in virga ferrea ⁊ crudeli ⁊ dura: puniẽdo eos tpaliter ⁊ eternaliter. Et cõfriges eos tãq̃ vas figuli. Nã p Romanos deſtrues eoꝝ ciuitates ⁊ regnũ. Et vna ps trucidabitur: ⁊ alia i ſeruitutẽ p mũdũ diſpgetur. Et ſic i pñti: ⁊ i futuro pena eterna punietur. ¶ Et nota q̃ xp̃s nõ ſolũmõ rexit iudeos i virga ferrea: ⁊ tãq̃ vas figuli cõfregit eos. Sʒ ẽt ɔfregit totũ pplm gẽtilẽ. Nã q̃ſdã ɔfregit tpaliter ⁊ eternaliter.ſ. Neronẽ ⁊ Domitianũ ⁊ Diocleſianũ: alios aũt aliter tãq̃ vas figuli cõfregit. Nã ſicut figulꝰ qñ ex maſſa formauit aliqd vas: ⁊ poſtea efficitur tortũ ⁊ inutile: tũc cõfringit illud: ⁊ ex eadẽ maſſa reficit aliud rectũ ⁊ bonũ. Ita fecit xp̃s de pplo gẽtili. Nam videns ipʒ in idolatria ⁊ pctis depravatũ ɔfregit in eo ifidelitatẽ ⁊ vitia: ⁊ reddidit ⁊ refecit ipʒ rectũ p baptiſmũ mũdãdo: ⁊ p legem euãgelicã rectificãdo ⁊ iuſtificãdo. Et ſic ex eadẽ maſſa de torto fecit rectuʒ ⁊ vtilẽ. Et ẽt cõfractis iudeis inutilibꝰ ex eiſdẽ filijs adã ſcʒ gẽtilibꝰ fecit eccliã. Et ſic dicit dd pphe ta q̃ xp̃s loquetur ad iudeos ⁊ ifideles i iudicio: ⁊ oſtẽdet ſe eſſe verũ deũ ⁊ meſſiã i lege pmiſſuʒ ⁊ iudicẽ vniuerſalẽ.

20 Queſtio. ¶ Sʒ hic tria ɔrunt. Pͥo qñ ⁊ q̃uo pr̃ dixit ad filiũ aut ad xp̃ʒ: filiꝰ meꝰ es tu ⁊c. Scdo qñ ⁊ q̃uo xp̃s poſtulauit a pr̃e regnũ mũdi vniuerſale ⁊ pplz gẽtilẽ in hereditatẽ. Tertio qñ ⁊ q̃uo xp̃s rexit i virga ferrea ⁊c.

Pr loquit ad filium dupliciter. Ad pͥmũ eſt dicẽdũ ſʒ aug. xv. de tri. ⁊ xj. de ci. q̃ deꝰ pr̃ dupliciter loquitur. Pͥo locutꝰ eſt ab itra ⁊ ab eterno. Et ſic dicit verbũ eternũ.ſ. filiũ p oĩa ſibi coequalez de tota ſubſtantia ſua. Scdo locutꝰ eſt ad extra ⁊ ex tpe: cũ dixit: fiat lux ⁊c. Et ſic pduxit creaturas ad ſimilitudinẽ ſuã ⁊c. Ex q̃ pʒ q̃ pr̃eʒ loq̃ ad filiũ eſt loq̃ ad itra: ⁊ dicere filiꝰ meꝰ es tu: nihil aliud eſt niſi pr̃eʒ dicere vbũ ⁊ pducere filiũ ſibi p oĩa coeq̃lẽ in eſſe ⁊ ſubſtãtia: qꝛ p talẽ gñationẽ cõicat pr̃ filio eãdẽ eſſentiã ⁊ ſubſtãtiã. Et ſic lʒ filiꝰ ſit alia pſona: tñ nõ eſt aliꝰ deꝰ. Jtẽ pr̃eʒ dicere ad filiũ ego hodie genui te: nihil aliud eſt niſi pr̃eʒ pducere filiũ: nõ ex tpe ſʒ ab eterno. Nã ſicut pr̃ cõicat filio eãdẽ ſubſtãtiã: ita eãdẽ eternitatẽ. Et ſic eſt ſibi cõſubſtãtialis ⁊ coeternꝰ: qꝛ in pͥncipio erat vbũ ⁊ vbũ erat ⁊c. Et hoc ẽ qd dicit hic xp̃s. dñs dixit ad me: filiꝰ meꝰ es tu ⁊c. Uñ nõ ſolũ pr̃ dixit hoc filio ab eterno. Sʒ etiã hãc eternã gñationẽ notificauit mũdo ex tpe cũ dicit. hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ in baptiſmo ⁊ trãſfiguratiõe: vt pʒ Mat. iij. ⁊ xvij. Et etiã cũ vox de celo dixit: clarificaui: ⁊ iterũ clarificabo. Jo. xij.

Quõ xp̃s a pr̃e poſtulat regnuʒ mundi. Ad ſcdʒ eſt dicẽdũ q̃ filiꝰ poſtulauit a pr̃e gẽtes i hereditatez ſibi. Joh. xviij. p totũ illud capitulũ cũ dicit: nõ ſolũ p his rogo: ſʒ p oibꝰ q̃ credituri ſunt: ⁊ ſerua eos q̃s dediſti mihi ⁊c. Jteʒ in trina orõne i horto: cũ dixit pr̃: ſi poſſibile ẽ trãſeat a me calix iſte.i. paſſio iſta ad oẽs gẽtes vt eis pſit. Jtẽ in cruce cũ dixit: ſitio: qꝛ tũc ſitiẽdo ⁊ deſiderãdo petijt ſalutẽ oim: ⁊ petiuit: et poſtulauit a pr̃e gẽtes oẽs in hereditatẽ ſuã. Et iõ i reſurrectiõe data eſt ſibi ptãs oĩs i celo ⁊ i terra: vt ipſe ait Mat. vlt. Et ſic filiũ a pr̃e hereditatẽ poſtulare nihil aliud eſt niſi pro pͨtio ſui ſanguinis pctõres redimere ⁊ liberare: qd q̃dẽ pͨtiũ filiꝰ obtulit: et pr̃ acceptauit. Et pr̃eʒ filio hereditatẽ dare nihil aliud eſt niſi pr̃eʒ ſup fideles filiũ dñm cõſtituere.

quomõ xp̃s rexit i virga ferrea. Ad tertiũ eſt dicẽduʒ q̃ xp̃s pͥmo rexit diaboluʒ i vga ferrea ⁊ i ptãte iſupabili ⁊ inuicibili: qñ fregit portas ereas et vectes ferreos inferni ⁊ expoliauit limbuʒ: ⁊ abſtulit pdã: ⁊ diaboluʒ cõdẽnauit ad penã eternã. Scdo qñ vaſtauit ciuitatẽ et tẽpluʒ hierlm: ⁊ abſtulit iudeis regnuʒ ⁊ ſacerdotiuʒ: ⁊ trucidauit eos p romanos: ⁊ diſpſit p munduʒ vniuerſuʒ. Tertio puniuit tyrãnos imperatores i vga ferrea.ſ. Nero. et Domitia. et Diocletia. ⁊ ceteros obſtinatos de pplo gẽtili: q̃s diuerſis punitiõibꝰ ⁊ tormẽtis plexit ⁊ afflixit. Sʒ tãdẽ rexit totuʒ pplʒ gẽtilẽ i virga ferrea cuʒ i eis nephãdos ritꝰ gẽtilitatis ⁊ ſupſtitiõis extinxit: ⁊ eos ad verã fidez ſuſcitauit. xxiij. q. iiij. c. ſi eccleſia. et. q. vj. c. j. Ultio ãt i finali iudicio reget eos infideles ⁊ obſtinatos in vga ferrea cũ dicet. Jte maledcti i ignẽ eternuʒ ⁊c. iſta eñ vga ⁊ punitio dr ferrea: qꝛ ignis eoꝝ erit eternus ⁊c. Et ſic xp̃ʒ iudeos ⁊ icredulos in vga ferrea regere nihil aliud ẽ niſi eterna pena ſine mia pũire. Et xp̃ʒ malos tãq̃ vas figuli

cōſtringere nihil aliud eſt niſi occidēdo i eis errorem ⁊ pctā: ⁊ ſuſcitādo fidē ⁊ grām: eos ex via iniq̄ i viā iuſtitie dirigere ⁊ reuocare.

Et nunc reges intelligite: erudimini q̄ iudicatis terram.

¶ Hec eſt tertia ps i q̄ ppheta exhortat oēs reges ⁊ oēs pncipes: ⁊ oēs gētes ad timorē xpi: ⁊ ei⁹ iudicij. Et vt oēs ſuſcipiāt eū tāq̄ re gē ⁊ meſſiā i lege pmiſſuʒ verū deū ⁊ hoiez. Que eſt cā finalis ⁊ itētio hui⁹ pſalmi ⁊ ex cō ſequēti exhortat oēs ad cultū ⁊ obedientiā xpi. vñ duo facit. Nā pmo exhortat oēs pnci pes ad cultū xpi: ⁊ timorē iudicij ſub q̄dā cō minatiōe. Scdo pmittit pmiū btitudinis ti mētib⁹ ⁊ colētib⁹ xpʒ. Ibi bti oēs q̄ ɔfidūt in eo. ¶ Quātū ad pmū eſt notādū q̄ oēs pſe cti ⁊ iudices q̄ pficiūt i puincijs ⁊ ciuitatib⁹ p reges pncipes. duo pncipalr debēt attēde re. Pmo vt ipſi venerēt ⁊ defendāt nomē regʒ vice cui⁹ gubernāt: vt coꝝ exēplo oēs ſubdi ti deducāt ad obediētiā regʒ. Scdo vt regāt ⁊ gubernēt pplʒ iuxta leges ⁊ ſtatuta legiſ latoꝝ ⁊ regni vt ciues efficiāt boni: vt pʒ iij. politicoꝝ. Cū ḡ oēs reges ⁊ pcipes teneant locū dei i tra: ⁊ ſint xpo redditurī rōnē d gre ge ſibi cōmiſſo cū venerit xps ad iudiciū: vt pʒ Matt. xv. Ideo primo reges ⁊ pncipes terre ⁊ plati eccle tenētur xpo obedire: ⁊ no men eius defendere: ⁊ legē eius ſeruare: et oēs ſubditos ad ſeruādam legem euāgelicā deducere. Scdo dñt pplʒ dei regere vnuſq̄ſ q̄ in ordine ſuo. Nā pncipes ſeculares tenē tur regere pplm in tpalibus: ⁊ plati eccle i ſpūalibus. Aliter oēs reges ⁊ pncipes ⁊ pre lati incurrūt indignationē xpi regis vniuer ſalis iudicis: quos puniet i iudicio: niſi duo ſupradicta ſeruauerint. Primo ergo exhor tat eos ad duo ſupradicta. Scdo cōminatur eis penā: ibi. Apprehēdite diſciplinā. dicit ergo. o reges ⁊ oēs pncipes: ⁊ plati dicti re ges a regēdo q̄ iudicatis terrā: quos xps re liquit loco ⁊ vice ſui ad iudicādū ⁊ regēdū i terra: qb⁹ cōmiſit gregē ſuū regēdū ⁊ paſcē dū intelligite. i. examiate ⁊ diſcernite diligē ter bñ cās tā eccliaſticas q̄ ſeclares: vt ſcias tis diſcernere iter iuſtū ⁊ iniuſtū: ⁊ inter le prā ⁊ leprā: qt grāde officiū vobis cōmiſſum eſt. Et erudimini vos qui iudicatis terrā tā iudices eccleſiaſtici q̄ ſeculares. Et primo

Seruite domino in timore: et exultate ei cum tremore.

¶ Seruite dño nr̄o ieſu xpo in timore: qr pꝛi mo vos debetis ipſi ſeruire: ⁊ ipm colere et venerari: vt exēplo vr̄o ceteros ad obedien tiā et cultū chriſti deducatis. Scdo exultate et cum tremore. Tertio

Apprehendite diſciplinā: ne quādo iraſ catur domin⁹: ⁊ pereatis de via iuſta. Cum exarſerit in breui ira eius: beati omnes q̄ ɔfidunt in eo.

¶ Apphēdite diſciplinā legis euāgelice: vl apphēdite hāc diſciplinā q̄ dedi vobis: vt in telligatis ⁊ diſcernatis cās iudiciales ⁊ ſer uiatis dño. Et h̄ facite neqñ. i. ne aliqñ dñs ieſus xps iraſcat vobis i iudicio finali cū ex arſerit ira ei⁹ i breui tpe. ⁊ ne dicat vob. Ite maledicti i ignē eternū. Et ſic peatis d via iu ſta regni celoꝝ: ⁊ mittamini p viā iferni ad ppetuā penā ⁊ ignē eternū. ¶ Sʒ ē aduertē dū q̄ i pdictis trib⁹ v̾ſib⁹ ponūt octo vocabu la q̄ ſūt valde diſcutiēdā. Pmo qr dr. Et nunc reges intelligite. Scdo. erudimini. Tertio. ſuite dño i tiore. Quarto. exultate ei cū tre more. Quinto. apphēdite diſciplinā. Sexto Neqñ iraſcat dñs cuʒ exarſerit in breui ira ei⁹. Septio. ne peatʒ d via iuſta: ⁊ iō d vnoq̄q̄ iſtoꝝ ē differēdū. ſ. q̄d ē regēs itelligere. q̄d iudices erudiri. q̄d ſuire dño in timore. q̄d exultare ei cū tremore: q̄uo itelligit ly app hēdite diſciplinā ſʒ diuerſas itertatiōes. ⁊ q̄uo ⁊ qñ iraſcet dñs i breui ira. Et q̄d ē pire d via iuſta. viij. qrit q̄r ē neceſſariū iudiciū gnale cū vnuſq̄ſq̄ iudicet pticlr poſt mortē ſuā. Quātū ad pmū ē dicēdū q̄ itelliget idē ē q̄ itra eligere: vl iter duo vl mlta vnū eli gē. et ſic italigere pſuppōit diſcernere ⁊ h̄ ma xie ɔpetit regib⁹ ⁊ pncipib⁹: ⁊ platʒ: vlr oīb⁹ iudicib⁹ ad q̄s ptīet diſcernet iter cāʒ: ⁊ cāʒ ⁊ iuſtū ⁊ iiuſtū: ⁊ leprā ⁊ ñ leprā: bonū ⁊ malū e poſt q̄ h̄ nouerit ⁊ dcreuerit: tūc eligāt ⁊ tri buāt vnicuiq̄ q̄ ſuū ē. Et ad h̄ oʒ q̄ ſciāt iura diuia ⁊ hūana. Nā iudex eſt q̄ſi ius aiatū q̄ſi ius vnicuiq̄ dās. v. eth. Ad ſcdʒ ē ddʒ q̄ eru dire idē ē q̄ ex ruditatē agere: ⁊ erudiri ex ruditatē agi. Sʒ ruditas ⁊ ignorātia pt dupr alicui ineſſe: vno mō negatiue alio mō p ɔriā diſpōnē: vt ait Ari. i. ii. elēch. ⁊ iō lʒ iu dex nouerit iura diuia vl hūana: tñ odiū aut amor pt ſibi ducere ɔriā diſpōnē ⁊ ruditatē: itm̄ q̄ illa paſſio occecabit iudicez ne poſſit diſcernere iter iuſtū ⁊ iiuſtū: nec eliget: imo eliget ptē iniuſtā. Et ſic nō tribuet vnicuiq̄ q̄ ſuū ē. Sʒ erit acceptator pſonaꝝ: iō ait p pheta: ⁊ nūc reges itelligite. i. diſcernite iter iuſtū ⁊ iiuſtū: ⁊ q̄ iuſtū ē eligite: ⁊ rudimi. i. eruditatē odij vl amoris deponite: ⁊ oēʒ paſ ſionē abijcite: ⁊ tribuite vnicuiq̄ q̄ ſuū ē. Ad tertiū dicēdū q̄ duplex ē timor: vn⁹ filialis: alter ſeruilis. aliter eñ timet fili⁹ offendere patrē ſa. aliter ſeruus. Nā filius timet offen dere patrē ne eū cōtriſtet: ⁊ ne perdat here ditatē. ſeru⁹ aūt qr nō amore opat nō curat de hereditate: nec ſic contriſtat dñm: qr non

N q̄d iu dices dñt atten dere.

xvj. q. ij. ca. j. poſt me dium.

pe pe ni. dis ſti. ij. ca. as chab. i glo.

q̄d ſit itelli gere.

q̄d ſit eru dire. P

Timor mlti plex.

diligit eū. Sȝ timet offēdere timore pene et ne feriat aut mulctet aliq̄ pena. Et ita mulier caſta timet diſplicere viro: nō timore pene: ſȝ virtutis amore. Sȝ mulier adultera timet offendere virū formidine pene. Vñ Horatiꝰ. Oderūt peccare mali formidine pene: oderūt peccare boni virtutis amore. Iō primꝰ timor dr̄ timor filialis ⁊ caſtꝰ. Scḋs vo dr̄ adulter ⁊ ſeruilis. Et ð p̄mo timore dr̄ pp̄heta. ſeruite dño i timore: nō ſeruili: nec adultero: ſȝ caſto ⁊ filiali. Nā ſolꝰ timor caſtꝰ ⁊ filialis meritorius: alter aūt excuſat penā: ſȝ nō meret gl̄iā. Eſt verū q̄ timor ſeruilis eſt aliq̄liter laudabilis. Nā temerariꝰ ⁊ p̄ſumptuoſus diceret ſi q̄s nō timeret futurū iudiciū iuſti iudicis. Ad q̄rtū eſt dicēdū q̄ opatio ſȝ virtutē ip̄ delectat virtuoſuȝ. Et iō iuſti ſeruiēdo deo ſemper delectāt ⁊ exultant: vt p̄ȝ Actu. v. Ibant apl̄i gaudētes a ↄſpectu ↄcilii q̄ñ digni habiti ſūt p̄ noīe ieſu cōtumeliā pati ⁊c. Sȝ talꝰ exultatio nō erat ſine tremore. Nā iuſtꝰ ⁊ ſanctꝰ ſemp̄ tremit. p̄mo ne perdat grām in q̄ ſtat: ⁊ ne cadat: vt ait Apl̄us. Scḋo tremit an ſeruitiū ſuum ſit deo acceptum: ⁊ ſi inter bona q̄ facit aliquid ſit quod oculos diuine maieſtatis offendat: q2 nemo ſcit an ſit dignꝰ odio vel amore. Eccle. viij. ⁊ ideo dicit pp̄heta. ſeruite dño in timore: nō ſeruili ſȝ caſto ⁊ filiali: vt opa veſtra ⁊ ſeruitium ſit meritorium. Exultate ei: non p̄ſumptione ⁊ temeritate confidētes de veſtris viribus. ⁊ putātes ex veſtra virtute bene regere populum. Sȝ exultate cū tremore: tremētes ne in aliquo deum offendatis: ⁊ ne cadatis a gratia: vel dubitantes an ſitis in odio an in grā dei. Ad q̄ntū eſt notandū q̄ naſſechubar ſunt due dictiones in hebreo. Nam naſſechu eſt v̄bū ⁊ bar eſt nomē. Sȝ vtrunq̧ eſt equiuocum ad tria. Nā naſſechu eſt ſcḋa p̄ſona imperatiui: ⁊ vno modo ſignificat apprehendere: alio modo adorare: alio mō oſculari. bar vero eſt nomē: ⁊ vno mō ſignificat diſciplinā: alio modo pure aduerbiȝ. Tertio ſignificat filiū: vt patet ibi. Beatus es Simon bar Jona. i. filius Johannis. Et iō interp̄tes diuerſimode traduxerūt hanc orationē. Nā. lxx. interp̄tes traduxerūt apprehēdite diſciplinā. Hieronymus vo: adorate pure. aquila aūt oſculamini filium. Sȝ hoc idem eſt: nā adorare filiū: et eius diſciplinā apprehendere: ⁊ eius pedes oſculari eſt ſibi obedire et ſubiici. Et ſic nemo turbetur in diuerſitate trāſlationū in hoc v̄ſiculo: q2 eadem eſt ſententia: q2 ad oīa iſta tria exhortatur nos: ſcȝ vt app̄hēdamꝰ legē euāgelicā: ⁊ vt adoremꝰ x̄pȝ: ⁊ vt oſculemur pedes eius. ¶ Ad ſextū eſt dicendū q̄ dies iudicij dr̄ dies ire dñi ſignanter: eo q̄ totū tēpꝰ a p̄mo aduētu vſq̧ ad iudiciū dr̄ dies ⁊ t̄ps mie ⁊ venie. Nā i p̄mo aduētu x̄ps venit cuȝ benignitate ⁊ humilitate. ⁊ locutꝰ eſt cū benignitate exhortādo: ⁊ ad grāȝ oēs vocādo: ſȝ i ſcḋo aduētu veīt cū p̄tāte magna ⁊ maieſtate: ⁊ cū ira ↄ̄ dānatos ⁊ obſtiatos: ⁊ cū ira ⁊ furore p̄feret iniaȝ ↄ̄ eos. Itē totū t̄ps p̄cedēs dr̄ t̄ps venie. Sȝ i illa die nō erit amplꝰ venia malis. ſȝ ira ⁊ furor. Iō cū furore dicet dñs. Ite maledicti i ignē eternū. Et iō dr̄ p̄pheta. Seruite dño ⁊c. neq̄n iraſcat̄ dñs i iudicio ſupple cū exarſerit i breui ira eiꝰ. i. finalis ſniā ↄ̄ obſtinatos. Et dr̄ illa ira breuis. i. nō remiſſibilis. Sȝ q2 vltra nō erit patiētia nec venia apḋ x̄pȝ: nā nūc lōga patiētia dei ad penitētiā inuitat pctōrē. ad Ro. ij. tūc aūt nō erit amplꝰ talis patiētia: nec deꝰ expectabit vlteriꝰ pctōres ad penitētiā. et ſic ira dei erit breuis cū ſnia. Ad ſeptimū dicēdū q̄ cū lex dñi ſit via q̄ ducit ad vitā eternā: vt dictū eſt in p̄logo tractatu q̄rto. ⁊ pſalmo p̄mo. Iō ire p̄ptā nihil aliḋ ē niſi tēdere i vitā eternā: ita p̄ oppoſitū p̄ire de via: ſiue a via iuſta: ⁊ a via iuſtitie deuiare: nihil aliḋ eſt niſi i interitū ⁊ mortē eternā tēdere. Sȝ q2 tripliciter ↄtigit a via ⁊ lege dñi deuiare. ſ. nō credēdo: aut ↄ̄ legē opādo: aut in pctō obſtinari: aut falſo docere: vt dictū eſt in p̄mo pſalmo. Iō hic pp̄heta exhortat̄ ne pereamꝰ ⁊ ne deuiēmus a via iuſta. Et ſi al's deuiauerimus legē tranſgrediendo: q̄ reuertamur ad viam iuſtitie penitentiā agēdo. Nam ſi quis manet obſtinatus in pctō: tunc talis totaliter perit de via iuſta: q2 tendit in interitum. Ex q̄bꝰ patet q̄ reges ⁊ principes: ⁊ prelatos eccleſie intelligere nihil aliud eſt niſi cauſas tā eccleſiaſticas q̄ ſeculares iuſte diſcernere ⁊ bñ examinare: ⁊ qḋ iuſtum eſt eligere. Et erudire nihil aliud eſt q̄ ruditatē depōere: i. paſſionem amoris vel odij abijcere: ⁊ p̄ſonas in iudicio nō acceptare: ſed vnicuiq̧ qḋ ſuum eſt tribuere. Et ſeruire dño in timore: nihil aliud eſt niſi nō ſolū formidine pene: ſȝ etiaȝ virtutis amore ⁊ caſto: ⁊ filiali timore dño ſeruire: q: tale ſeruitium eſt meritoriū. Et exultare dño tali tremore nihil aliud eſt niſi in tali ſeruitio nō vane gl̄iari: nec gl̄iam ſibiipſi: ſȝ ſoli deo tribuere. q2 al'r p̄deret̄ meritū: vt p̄ȝ de fatuis v̄ginibꝰ. Et ſic i talibus ſp̄ deo grās agere ⁊ ſp̄ ne cadat timere: ⁊ an ſit dignꝰ odio: an amore dubitare: itē app̄hēdere diſciplinā x̄pi: nihil aliḋ ē niſi ſibi obedire: ⁊ ſubiici; ⁊ ip̄ȝ latrie adoratiōe adorar̄. itē x̄pȝ iraſci: ⁊ i ira breui exardere: nihil aliḋ ē q̄ i finali iudicio abſq̧ ſpe venie ↄ̄ dānatos ⁊ obſtiatos ſniaȝ fulmiare. Itē p̄ire de via iuſta nihil aliḋ ē niſi ad īteritū et̄ne mortꝫ ↄſtieri: ⁊ nūq̄ ad viā vite reuerti. Sȝ tñ q̄ legē trāſ

Qd ſit exultare cum tremore

Qd ſit app̄hēdere diſciplinam

Lex e via iuſta

Q De ira dī

greſſorē ꝯdemnari. Jō ꝯcludit. Bti oēs q̄ ꝯfi dūt ī eo. Ad octauū eſt dicēdū ꝙ lȝ dd̄ in pſalmo iſto itēdat exhortari oēs gētes ⁊ natiōes ad cultū xp̄i: cū ſit ver⁹ filius dei: de⁹: ⁊ hō: ⁊ meſſias ī lege ꝓmiſſus: tñ ꝑncipalr̄ intendit exhortari ꝑncipes ⁊ reges terre: ⁊ ꝑlatos eccl̄ie ad timēdū xp̄z futurū iudicē: cui ſūt reddituri rōnē de populo ⁊ grege cōmiſſo. Naȝ xp̄s q̄ ī ꝑio aduētu fuit iudicat⁹ a r̄gib⁹. ſ. herode ⁊ pilato: ⁊ a ꝑncipib⁹ ſacerdotū ⁊ ppl̄o iudeoꝝ ⁊ gētiliū ipſemet xp̄s eſt vēturus ad iudicādū oēs populos ⁊ reges ⁊ ꝑncipes in nouiſſimo die. ¶ Uñ lȝ vnuſq̄ſq; ſit iudicat⁹ particulariter ī fine vite ſue: tñ vniuerſale iudiciū erit neceſſarium ꝓpter q̄tuor. Pꝛio ad manifeſtādū veritatē ꝑſone xp̄i oīb⁹ gentib⁹ ⁊ populis ⁊ linguis. Nā qui in hac vita negauerunt ⁊ ip̄m recipere noluerūt: videbūt ip̄m ibi cū ꝑtāte magna ⁊ maieſtate. Et ſicut gñaliter lex euāgelica fuit per totum mūdū predicata: ita ibi erit gñaliter examinata: et tranſgreſſores eius puniti. Scđo veniet xp̄s ad manifeſtandū occulta. Nam oīa homicidia ⁊ adulteria ⁊ alia pctā que in hoc mūdo nō fuerūt ſaltē per ſacramentalē cōfeſſionē manifeſtata: ibi ꝓpalabūtur. Tertio veniet xp̄s ad iudicandū male iudicata. Nam oīa q̄ in hoc mūdo fuerant ꝑ reges ⁊ principes ⁊ malos iudices iniuſte iudicata: ibi per xp̄m iuſte iudicabūtur: ⁊ punienter falſi iudices. Quarto veniet xp̄s ad iudicandum non iudicata. Uñ q2 reges ⁊ principes hui⁹ mūdi: ⁊ ꝑlati nō habuerūt iudices ſupꝛa ſe: iō mala eoꝝ māſerūt impunita. Jdeo xp̄s in finali iudicio iudicabit eos: ⁊ ab eis de populis eis cōmiſſis rationē expoſcet: vt cognoſcant ſe ſup eos maiorē regē ⁊ iuſtū ſupiorez iudicē hr̄e. Uñ Seneca ī thieſte. Uos q̄b⁹ rector maris atq; terre. Jus dedit magnū necis atq; vite. Ponite inflatos tumidoſq; vultus. Quicq̄d a vob̄ mīor extimeſcit: Maior hoc vob̄ dn̄s minaꝛ. Oē ſub regno grauiore regnū eſt. Ex q̄b⁹ ptȝ ꝙ ꝓpter has q̄tuor cauſas ſupradictas eſt neceſſe vt fiat gñale iudiciū in fine mūdi ꝑ xp̄m legiſlatorē. Et iō concludit ꝓpheta ī fine toti⁹ pſalmi dicēs. Bti oēs qui cōfidūt in eo. i. oēs illi qui ipſum in meſſiaz receperūt: ⁊ eius legē ſeruauerūt: ⁊ mundū cōtēnentes ſpem ſuā in ip̄o xp̄o poſuerunt: erūt bti in regno celoꝝ: q̄ q̄dē btitudo ꝯſiſtit in fruitione ligni vite q̄ eſt xp̄s: vt dictū eſt ſupꝛa pſalmo pꝛimo. iniuſti aūt peribūt de via iuſta: q2 iter ipioꝝ ꝑibit. ¶ Ex iſtis ergo in toto iſto pſalmo colligūtur ſex cōcluſiones. Prima ꝯcluſio. ꝙ ſicut ſymeon ⁊ leui fuerūt pꝛicipales ꝯſpiratores ⁊ īcitarūt alios fratres ꝯ̄ ioſeph: ita ſcribe ⁊ phariſei deſcēdētes de ſymeō ⁊ ſacerdotes de tribu leui ꝯſpirauerūt ⁊ ꝯcitauerūt pplz ad occidēdū xp̄z. ¶ Scđa ꝯcluſio. ꝙ ita accidit ſcribis ⁊ phariſeis ⁊ iudeis crucifixorib⁹ xp̄i ſicut fr̄ib⁹ ipſius ioſeph. Nā ſicut fr̄es ioſeph fuerūt fruſtrati ī ſuo ꝯſilio ⁊ ꝯiuratiōe: eo ꝙ vēdēdo ioſeph īcidert ī ſuitutē q̄ vitaꝛ putabāt. ita pariꝛ iudei occidēdo xp̄z īcidert ī oīa ꝑicula q̄ vitaꝛ putabāt. ſ. ī diſꝑſionē ⁊ ſuitutē: ⁊ ſic māſert d̄luſi ⁊ ꝯfuſi in ꝯſilio ſuo. ¶ Tertia ꝯcluſio. ꝙ xp̄s iure hereditario adept⁹ eſt regnū mūdi: eo q2 fili⁹ dei. ¶ Quarta ꝯcluſio. ꝙ xp̄s rexit oēs inimicos ī virga ferrea eo mō q̄ dictū eſt. ¶ Quīta ꝯcluſio. ꝙ nō ſolū ppl̄i: ſȝ oēs reges ⁊ pꝛicipes terre debēt ſeruire xp̄o ī timore: eo ꝙ eſt vētur⁹ ad iudicandū oīa fcā eoꝝ. ¶ Sexta cōcluſio. ꝙ ſolū illi erūt bti q̄ totā ſuā ſpē poſuerūt ī xp̄o: ⁊ obſeruauerūt legē ei⁹ euāgelicā. Et ſic patebit q̄lr̄ oēs iudei ⁊ īfideles ⁊ obſtiati videbūt ſe d̄luſos ⁊ ꝯfuſos ī die iudicij: cū videbūt xp̄z quē negauerūt ⁊ ꝯtēpſerūt venientē cū ꝑtāte magna ⁊ maieſtate. ¶ Sed ex dictis in ꝑma cōcluſione: ⁊ in fundamēto expoſitiōis huius pſalmi occurrūt duo dubia: quoꝝ pꝛimū eſt qūo ꝓbaꝛ ꝙ ſymeō ⁊ leui fuerint ꝑncipales cōſpiratores ⁊ cōcitatores in mortē ⁊ venditionē ipſi⁹ ioſeph. Scđo qūo ꝓbaꝛ q̄d ſcribe ⁊ phariſei fuerūt de tribu ſymeō. ¶ Ad pꝛimū eſt dicendū ꝙ maior ps magr̄oꝝ hebreorū tenēt ꝙ ſymeō ⁊ leui fuerūt ꝑncipales cōiuratores ⁊ incitatores ꝯ̄ ioſeph: ⁊ mouenꝛ tali ratione. Nā illi fratres q̄ paſcebāt gregē ad q̄s miſſus fuit ioſeph erāt tātū decez. Nā beniamin ꝑuul⁹ domi manebat: ex q̄b⁹ decē q̄tuor erāt filij ancillarū q̄ reputabanꝛ q̄ſi ſerui inter eos: ⁊ iō nō eſt v̄iſimile ꝙ illi dediſſent ꝯſiliū cōtra ioſeph ꝑ vitāda ſeruitute: cū ipſi iā eſſent q̄ſi ſerui: ⁊ ſic eoꝝ conſiliū nō fuiſſet eſtimatū. Reſtabāt ergo ſex legitimi filij lie. ſ. rubē. ſymeō: leui: iudas yſachar ⁊ zabulon. Sed manifeſtū eſt ꝙ rubē q̄ erat pꝛimogenit⁹ nō dedit tale cōſiliū: q2 ip̄e conat⁹ eſt ip̄m ioſeph liberare de manibus fratrū: vt ptȝ ī lr̄a. Jtē nec iudas q̄ erat q̄rt⁹ in ordine dedit tale cōſiliū: q̄ liberauit ip̄z a morte dicēs: q̄d ꝓdeſt nobis ſi occiderimus fratrē noſtrū: ⁊ celauerim⁹ ſanguinē eius. et cetera. Ergo ſimeō ⁊ leui fuerūt ꝑncipales q̄ dixerūt: ecce ſomniator venit: venite occidam⁹ eū. Nā ſi ip̄i paruiſſent Rubē ⁊ Judex pariꝛ paruiſſēt duo ſequētes. ſ. yſachar ⁊ zabulō q̄ erāt minores: ergo ſimeon ⁊ leui fuerunt principales conſpiratores quos ſecuti ſunt ceteri tāq̄ maiores. Etiā hoc probatur: nā iſti duo fuerūt ceteris nequiores et magis malitioſi ⁊ ſeditioſi: quorum nequitia patuerat in vaſtatione ſichemitarū facta contra iuſiurādum ⁊ fedus ⁊ pactū: vt ptȝ Gen.

No. quaꝛ iudicamur vlr̄ et ꝑticulariꝛ. R

Judicium vle neceſſariū ꝓpt̄ quatuor.

S Not. has ꝯcluſiões

T

ſymeon et leui vendiderūt ioſeph

Scribe et phariſei fuerunt de tribu ſymeõ.

xxiiij. Et idõ magiſtri hebreoꝝ ad vtrũq ea ſuã referũt vaticiniũ ipſi⁹ iacob: cũ dixit. Leui ⁊ ſymeõ vaſa iniqtatis. ⁊c. Et ſic pbãt qđ ſymeõ ⁊ leui fuerũt pncipales ꝯiuratores ꝯ ioſeph. Sꝫ ꝙ ſcribe ⁊ phariſei q̃ cũ ſacerdotib⁹ ꝯiurarũt i necē xpi fuerit de tribu ſymeon affirmat magr̃ i hyſtorijs: ⁊ mlti alij: non ſolũ catholici: ſꝫ ēt iudei. Un̄ ſup illđ ꝙ dixit Jacob đ ſymeõ ⁊ leui Gen̄. xlix. Diuidã eos i iacob: ⁊ diſpgã eos i iſrl'. dicũt hebrei ꝙ due trib⁹ diſcurrebãt p totã terrã iſrl' tpe ſcđi tēpli. ſ. trib⁹ ſymeõ ⁊ leui. Un̄ trib⁹ leui diſcurrebat p oēs ſynagogas: eo ꝙ erat dedicata ad diuinũ cultũ: ⁊ idõ nõ habuit certã ſortē. Joſu. xiij. Et ēt illi đ ſymeõ nõ hũerũt certã ſortē: eo ꝙ erãt pauci: ſꝫ habitauerũt p maiori pte itra tribũ iudã: vt pꝫ Joſue. xix. Et idõ maior ps eoꝝ diſcurrebat p oēs ciuitates ⁊ loca terre pmiſſiõis docēdo pueros ⁊ ſcribēdo libros legꝭ ⁊ pphaꝝ: ⁊ ſic lucrabãt victũ ⁊ veſtitũ: ſicut faciũt paupes clerici ⁊ ſtudētes nr̃i. Et idõ ſurrexit puerbiũ đ eis iter ceteras trib⁹ dicēs: ꝙ n̄ ē paup ſcptor nec pedagog⁹ niſi de ſymeõ. Et idõ factũ ē ꝙ đ illis facti ſũt mlti lrati ⁊ piti i lege ⁊ pphetꝭ: eo ꝙ ꝯtinue dabãt opaꝫ lris. Jntãtũ ꝙ a ſummo ſacerdote accipiebãt ptātē gloſſandi ⁊ determinãdi q̃ões legis: ⁊ legēdi i cathedris ⁊ iudicãdi iudicia. Et ſic habebãt portionē decimarũ ⁊ oblationũ ſil' cũ ſacerdotib⁹. Sꝫ qꝛ cõiter inter viros lratos accidũt diuerſe opiniones ⁊ ſecte: hinc eſt ꝙ. xl. annis añ aduētũ ſaluatoris iſurrexērũt q̃dã ſecte i hierlꝫ: vbi erat ſtudiũ legꝭ ⁊ pphetaꝝ: q̃ fuerũt poſtea diffuſe p totã terrã iſrl': vt iqt Joſeph⁹. xix. antiq̃tatũ. ⁊. ij. de bello iudaico. Un̄ pmo ſurrexit ſecta ſaduceoꝝ q̃ negabãt reſurrectionē et angelos eſſe. Scđo ſurrexit ſecta aſſenorum q̃ dicebãt oia eſſe cõia: fugiētes nuptias: ⁊ multa ſolatia nature. Sꝫ de tribu ſymeon: eo ꝙ erãt magis periti in lege ⁊ pphetis ꝯ vtrãſꝙ ſectã ſupradictam ſurrexit ſecta ⁊ religio phariſeorũ: tanꝗ veri zelatores legis et prophetaꝝ: q̃ quidē religio fuit valde acceptabilis tali pplo: eo ꝙ erat cõformis legi: ⁊ p̄dicabãt: ⁊ declarabãt legē et pphetas: et ſimulabãt ſctitatē vite: et idõ dicti ſunt phariſei q̃ſi diuiſi: nõ ſolũ i doctrla a ceteris ſectꝭ: ſꝫ. ēt erãt diuiſi i habitu et ſinglares in ſctitate vite a cõi ſtatu pplari: ceteri autem viri periti de tribu ſymeõ q̃ nõ erãt phariſei: ſed ducebãt vitã ſecularē et cõem: dicebant ſcribe q̃ſi doctores ⁊ gloſſatores legis. Et ſic tã ſcribe ꝙ phariſei ſedebant ſup cathedram moyſi docētes et iudicãtes iudicia. Et ideo venerũt in tantã reuerētiã apud pplm propter ſimulationem vite et doctrine: ꝙ oēs ciues q̃n moriebant: eos executores teſtamētoꝝ ⁊ tutores fiũbãt pupilloꝝ ⁊ viduaꝝ: ſꝫ ipſi itm abuſi ſũt offõ ꝙ comedebãt ⁊ diſſipabãt domos viduaꝝ: ⁊ pupilloꝝ: ⁊ ipinguãbãt ⁊ augebãt domos ſuas. Et ſic ēt gloſſabãt oēs ſcpturas trahētes ad lucrũ ſuũ. Et ſic ppt lucrũ ſuũ faciebãt nouas traditiões ꝯ charitatē dei ⁊ pximi: ꝙ vidēs xps icepit exprobare prauos mores eoꝝ. Jđ dixit ſaluator Mat. xxiij. Sup cathedrã moyſi ſederũt ſcribe ⁊ phariſei. q̃cũqꝫ dixerit vobꝭ facite: ſꝫ ſcđo opa eoꝝ nolite facere ⁊c. Un̄ ibi ⁊ i mltis alijs locꝭ xps mltiplr exprobrauit ⁊ đteſtat⁹ ē mores prauos eoꝝ: ⁊ idõ moti ſũt oēs ſil' cũ ſacerdotib⁹ ꝯ ipꝫ: ⁊ ꝯſpirauerũt i necē ei⁹. Ecce ꝗ q̃uo appet q̃lr ſcribe ⁊ phariſei erãt đ ſymeõ: et q̃uo vaticiniũ iacob ⁊ myſteriũ vēditiõis ioſeph fuit impletuꝫ p eos ꝯ chriſtum.

Domine quid multiplicati ſunt q̃ tribulãt me: multi inſurgunt aduerſum me.

¶ Huic pſalmo pponit talis titul⁹ i trãſlatiõe. lxx. ⁊ bti hier. ſ. pš. dđ: cũ fugeret a facie abſalõ filij ſui. Sꝫ qꝛ iſte pš ē pm⁹ habēs titulũ Jđ aliqlr ē imorãdũ i expoſitiõe hui⁹ tituli: vt ſit doctria p ceteris. Nã dictũ eſt i plogo: tractatu q̃nto. ꝙ titul⁹ i pſalmis eſt q̃dã breuis pnotatio q̃rũdã ſacramētoꝝ i pſalmis latens ꝯtinētiũ. Et idõ debem⁹ attēdere q̃ ⁊ q̃t ſũt termini ſiue vocabula: q̃ pnotãt i titulo: ⁊ qđ ſacramentũ cõtinēt et figurãt. Nã dictuꝫ eſt ibi: ꝙ ſex poſſunt prenotari in titulo. ſ. nomen pſalmi: et pſona: ⁊ materia: aut modus cantãdi: aut inſtrumētũ: aut tēpus et locus in quo cãtabatur. Jn hoc autē titulo tm̄ prenotant tria: ſcꝫ nomen pſalmi: cum dicitur pſalmus. Scđo pſona authoris: cum dicitur dauid. Tertio materia pſalmi: cũ dicitur cũ fugeret a facie abſalon. pš autē dicit inquãtum eſt factus ad laudãdũ deũ: et cantabat indifferēter cuꝫ aliquo inſtrumēto. per hoc autē qđ dicit dauid. prenotatur ꝙ dauid fecit hunc pſalmum. Et ſic apparet cauſa efficiens. ſed p hoc quod ſubdit: cum fugeret a facie abſalon. prenotatur cauſa materialis ſiue materia huius pſalmi. ſed qꝛ dicitur in diffinitione tituli aliquod ſacramentum ꝯtinentium. pnotatur ꝙ talia vocabula prenotata ⁊ poſita in titulo: prenotãt et continent aliquod ſacramentum latens in pſalmis: qꝛ aliter tituli nõ ptinerēt ad ſacrã ſcripturaꝫ nec ad pphetiaꝫ. vt dictũ eſt ſupra. Jdeo videndũ eſt de myſtico ſacramento contēto in hoc pſalmo prenotato per titulũ: vt ſit huius doctrina pro omnib⁹: ¶ Ad cui⁹ intelligentiã eſt notãdũ. vt legit. ij. Regũ. xv. ꝙ poſtꝗ Dauid remiſerat filio ſuo Abſalon fratrici

ſcđa Thi. ij. et vij. q. ij. ſubiectio. et de pe. d. ij. c. ſi ci. ſ. opponit.

De cõſpiratione abſalon.

diū qḋ ꝑpetrauerat ꝯtra fratrē ſuū amõ: et reuocauerat ipz ab exilio: ⁊ reduxerat i ꝓſtinū honorē: tūc abſalõ imemor ⁊ igratꝰ ḋ tot bñficijs acceptis iſurrexit ꝯtra pr̄ez: ⁊ cõiurauit cū achitofel ⁊ ceteris malignis: ⁊ aſpirauit ad regnū: ⁊ fecit ſe regē cõſtitui: ⁊ appellari a ſuis ſeq̄cibꝰ. Et ſic cū manu armata attētauit venire i hierl'z. Qḋ audiēs dauid operto capite ⁊ nudis pedibꝰ fugit a facie filij ſui abſalõ cū q̇buſdā paucis: q̇ ip̄z ꝑ ingū mõtis ſeq̄bant̄. Unde ſemei de domo Saul iproperabat ip̄i dauid dicēs. Egredere: egredere vir ſanguinū ⁊c. Sz dauid i hac ꝑſecutiõe hūiliauit ſe: qꝛ ſciebat hoc euenīſſe iuſto dei iudicio ꝓpter pctm̄ berſabee et vrie. Jõ patiēter tulit ꝑſecutionē. Sz dñs viſa humilitate dauid: deſtruxit ꝯſiliū achitofel. Et Joab vicit abſalõ. Et ſic dauid reſtitutus ē i regnū ſuū. In q̇ myſterio dauid ꝓuidit i ſpū totū myſteriū paſſiõis xp̄i. Naz ꝑ h̄ q̄ abſalõ filꝰ eiꝰ cui tot bñficia ꝯtulerat: inſurrexit ꝯtra eū: nouit ⁊ ꝓuidit in ſpū: q̄liter ppl's iudaicꝰ q̇ tot bñficia quõdā receperat a xp̄o: q̇ quõdā ip̄m eduxerat de captiuitate egypti: ⁊ ꝑ mare rubrū ⁊ deſertū traduxerat i manu potēti ⁊ brachio extēto: ⁊ i terrā ꝓmiſſaz itroduxerat. ⁊ toties de tribulationibꝰ ⁊ neceſſitatibꝰ eū liberauerat: et pctā remiſerat: vt pz ꝑ totū diſcurſuz libri iudicū ⁊ regū ⁊c. Et tādē venit i carnē: vt eū a miſerabili diaboli ſeruitute liberaret: ⁊ tot bõa eis ꝯtulit filios eoꝝ ſanādo: ⁊ a morte reſuſcitādo: ⁊ tñ ille ppl's iudaicꝰ iſurrexit aduerſus dñz ⁊ xp̄m eiꝰ: ⁊ ip̄m ꝑſecuti ſunt: ⁊ flagellauerūt ⁊c. Item ꝑ hoc q̄ dauid fugiēs a facie abſalõ: aſcēdit i cliuū oliuaꝝ nudis pedibꝰ ⁊c. preuidit dauid i ſpū q̄liter xp̄s nudis pedibꝰ erat i crucē aſcēſurꝰ: ⁊ ibi ꝓ nobis moriturꝰ. Itē ꝑ hoc q̄ dḋ i tali ꝑſecutiõe itēdit: ⁊ ꝓ afflictiõe raptꝰ a ſēſibꝰ factꝰ i extaſi: dormiuit. Sz poſtea recuperatis viribꝰ a tali deiectiõe ſurrexit ⁊ fuit reſtitutꝰ i regnū ſublimiꝰ q̄ añ: ꝓuidit dḋ i ſpū q̄liter xp̄s erat moriturꝰ: i ſepulchro ſepeliēdꝰ: ⁊ exīde ad gl'iāre ſurrecturꝰ: ⁊ vtile dñiū ⁊ ptātē accepturꝰ: et ſup inimicos regnaturꝰ. Itē ꝑ h̄ q̄ achitofel q̇ dederat ꝯſiliū ꝯtra dauid: ſeip̄m ſuſpēdit vidēs cõſiliū ſuū ꝯfuſum: ⁊ infatuatū: ꝓuidit dauid i ſpū q̄liter iudas ꝓditor vidēs xp̄i reſurrectionē erat ſeip̄z laqueo ſuſpēſurus. Itē q̄ Joab armiger ⁊ dux exercitꝰ dauid iterfecit abſalõ: ⁊ diſſipauit ꝯuēticula ⁊ fautores eiꝰ ꝓuidit dḋ i ſpū q̄liter Titꝰ ⁊ exercitus romanoꝝ iuſſu ⁊ ꝑmiſſione diuina erat deſtructurꝰ ppl'z iudeoꝝ ⁊ diſſipaturus. Et ſic iudei erāt ꝑ mūdū diſꝑgēdi. ⁊ regnū ⁊ ſacerdotiū amiſſuri. Et ſic dauid ꝑ hāc ſuā fugā ⁊ ꝑſecutionē ꝓuidit i ſpū ꝑſecutionē xp̄i ⁊ reſurrectionē: ⁊ futurū regnū xp̄i. Et ꝑ eādē rõnē ꝓuidit ꝑſecutionē eccl'ie futurā ꝑ tyrānos: ⁊ reſurrectionē: ⁊ ꝓſperitatē eccl'ie futurā tp̄e ꝯſtātini. Et hec ē cā q̄re dauid motꝰ eſt ad faciēdū hūc pſalmū. Ex q̇bꝰ pz q̄ duplex materia ꝯſiderat̄ i h̄ pſalmo: ſicut dictū eſt i ꝓlogo tractatu.j.c.ij.ſ. materia ex q̄ ⁊ hiſtorialis: ⁊ materia pncipalis ḋ q̄ ⁊ myſtica. Nā materia ex q̄ dḋ aſſumpſit parabolā ⁊ ꝓpoſitionē ē fuga dḋ a facie filij ſui abſalõ: q̄ ſe hz tanq̄ parabola ⁊ ꝓpoſitio: ex q̄ ſpūalr̄ aliqḋ myſteriū itelligit̄. Sz materia de qua myſtica ⁊ pncipalis ē myſteriū paſſiõis ⁊ reſurrectiõis xp̄i. Per h̄ ergo pz expoſitio huiꝰ tituli ⁊ oim̄ alioꝝ ſimiliū. Nam cū dr̄ ꝑs dauid cū fugeret ⁊c. itelligit̄ ſic: q̄ iſtū pſalmū fecit dḋ qñ fugit a facie filij ſui abſalon: qꝛ ibi ſupple ꝓuidit i ſpū myſteriū paſſiõis ⁊ reſurrectiõis xp̄i. Et iḋ ꝓphetādo paſſionez ⁊ reſurrectionē xp̄i fecit hūc pſalmū: habēs ⁊ ſumēs occaſionē: ⁊ ꝑabolā: ⁊ ꝓpoſitionē ex fuga ſua ⁊ ꝑſecutiõe. Ex q̇bꝰ patēt oēs cāe q̄tuor huiꝰ pſalmi. Nā actor ⁊ cā efficiēs ē ipſe dḋ. cā materialis hiſtorialis ex q̄ ē fuga ⁊ ꝑſecutio dḋ. Sz materia de q̄ ⁊ pncipalr̄ itēta eſt paſſio ⁊ reſurrectio xp̄i.

Cauſa materialis huiꝰ pſal.

¶ Cā ṽo formalis ē modꝰ ſcribēdi ⁊ tradēdi metrice: et modꝰ itelligēdi. Nā iſte ꝑs ē itelligēdꝰ et exponēdꝰ ꝑ q̄tuor regl'as. Prio ꝑ regl'az de eſſentia ⁊ ꝑſona. Nā in h̄ pſalmo dauid introducit xp̄m loquētē ad pr̄ez. Et ſic vna ꝑſona diuina loquit̄ ad aliā. Itē exponit̄ ꝑ ſcḋaz regulā ſcz ḋ xp̄o deo ⁊ hoīe. Nā xp̄s loq̄t rõne hūanitatis: qꝛ ſic paſſus ē ⁊ reſurrexit. Tertio exponit̄ ꝑ regl'az de xp̄o capite ⁊ de eius eccl'ia: qꝛ xp̄s nõ ſolū loquit̄ ḋ ꝑſecutiõe ſua in capite: ſz etiā de ꝑſecutione eccl'ie ⁊ ſuoꝝ mēbroꝝ. Nā ſicut xp̄s paſſꝰ eſt ⁊ reſurrexit Ita parit̄ eccl'ia paſſa eſt.x. ꝑſecutiões ꝑ tyrānos ⁊ pene ꝓſtrata. Sz poſtea reſurrexit tp̄e ꝯſtātini: ⁊ ſublimata ē: ⁊ regnauit i grandi ꝓſperitate. Quarto exponit̄ ꝑ regulaz de ſpū ⁊ l'ra. Nā ꝑ fugā ⁊ ꝑſecutionē ip̄iꝰ dḋ intelligimꝰ ꝑſecutionē xp̄i ⁊ eccl'ie: ⁊ reſurrectionē. Et ſic expoſitio huiꝰ tituli et pſalmi erit doctria ad oēs a'ios titulos et pſalmos ne fiat iteratio.

Cauſa formalis.

¶ Cā ṽo finalis huiꝰ pſalmi ē: vt nos ad fidē ⁊ ſpē reſurrectiõis iducat ⁊ ꝯfirmet: ⁊ nr̄am futurā expectemꝰ. Et iḋ lz iſte ꝑs põt exponi ad l'ram de dḋ: tñ nõ eſt ibi ſiſtendū: qꝛ eſſet cõtra doctrinā xp̄i ⁊ cõtra ꝓcipia ꝓmiſſa in ꝓlogo tractatu .iij. ⁊.iiij. quia aliter iſte ꝑs. nõ eſſet ꝓpheticus nec cõputaret̄ iter ſacras ſcripturas a ſpū ſancto traditas: vt dictū eſt. Et ideo ſupradictꝰ titulꝰ nõ explicat materiā principaliter intentam: ſed materiam ex qua dauid accepit ꝑabolā ⁊ ꝓpoſitionē ad faciēdū iſtū

pſalmũ: ſicut dictũ eſt in plogo tractatu. iij.
regũ. v. Et talis ordo eſt ſeruād⁹ ī oīb⁹ pſal
mis ⁊ titulis eoꝝ. Et iō ſm itellectũ ꝓpheti
cũ ad quē dauid fecit eũ eſt exponēd⁹. Scdʒ
ꝙ hũc itellectũ catholicũ: ps iſte diuidit in q̄
tuor ptes: put dd introduxit xp̄m loq̄ntem.
Diuiſio pſal. Nā ſicut ī comedijs ⁊ tragedijs poeta nuſq̄
loquit: ſʒ introducit pſōas loq̄ntes. ita lʒ dd
fecerit hũc pſalmũ: tñ ī hoc pſalmo ⁊ ī mul
tis alijs nuſq̄ loquit ipe: ſʒ itroducit xp̄m lo
quētē vl' eccl'iā. ps ꝙ iſte eſt vox xp̄i ad prēʒ ī
ꝙ q̄tuor facit. Nā pmo xp̄s exponit ſuā paſ
ſionē ⁊ pſecutionē apd prē p modũ q̄rimo
nie. Scdo ondit ſe exauditũ ⁊ liberatũ p re
ſurrectionē. Tertio pdicit futurā iudeorũ
punitionē ⁊ vaſtationē. Quarto ondit ſuam
paſſionē fore ī ſalutē ⁊ redēptionē toti⁹ ppli.
Scda ibi. tu aũt do. Tertia ibi. ñ timebo mi
lia ppli. Quarta ibi. dñi ē ſal⁹. Quātũ ad pri
mũ ꝙ ē dicēdũ ꝙ ſicut abſalō ⁊ achitofel ⁊ ſe
mei ⁊ multi alij iſurrexerũt ꝯ dd: ⁊ concita
bāt pplʒ ꝯ dd ad rebellionē: ⁊ dicebāt ꝙ de
us erat ꝯ dd: ⁊ reprobauerat eũ pp pctā ei⁹.
Et ſemei auũcul⁹ vrie ſiue ipi⁹ berſabee pu
blicat puerbiũ p totā ciuitatē di. ꝙ rapuit o
uē: ⁊ iterfecit paſtorē: quō erit ei ſal⁹ a dño:
q̄ſi diceret nullo mō: imo ē a deo reprobat⁹:
⁊ ſic ꝯcitat pplm. parit ꝙ iudei iproperabāt
xp̄o ī cruce. Vah q̄ deſtruis tēplũ dei: ⁊ ī tri
duo reedificas illd. ſi fili⁹ dei es deſcēde de
cruce: ⁊ ſalua temetipm ⁊ nos. Et mlta alia
iproperabāt ei putātes eē ipʒ a deo dereli
ctũ ⁊ reprobatũ. Et hoc ē qd dicit hic xp̄s ad
prēʒ. vñ ait. O dñe pr q̄d. i. q̄re cũ nihil eis
male fecerī: imo mlta bñficia eis ꝯtulit: mlʼ
tiplicati ⁊ ī magnũ numerũ ꝯgregati ſūt iu
dei q̄ tribulāt ⁊ pſequunt me ī paſſiōe: ⁊ mlʼ
ti abſq; iniuria pcedēte iſurgũt aduerſuʒ me.
Et hoc dico: ⁊ cuʒ ratione conqueror. Nam

Multi dicunt anime mee: non eſt ſalus ipſi in deo eius.

xxvj. q. j. agnouim⁹ ⁊. xxx. ij. q. ij. c. concilium. — Multi dicũt aīe mee. i. loquētes ꝯ vitam
meā: ⁊ q̄rētes mortē meā dicũt pſequmur et
occidamus eũ q: iā nō eſt ſal⁹ in deo ei⁹. q.
d. Jā nō expectat a deo ſalutē nec reparatio
nē: q: derelict⁹ ⁊ reprobat⁹ ē. ſi fili⁹ dei eſt de
ſcēdat de cruce: ⁊ liberet eũ ſi vult ⁊c. Vñ no
tādũ ſʒ Aug. ꝯ adamātiũ manicheũ: ꝙ ideʒ
xp̄s. ſ. vbũ dei fili⁹ q̄ loq̄bat in ꝓphetis ī lo
cut⁹ eſt poſtea ī carne aſſumpta: ⁊ iō xp̄s lʒ
nōdũ icarnat⁹ nec paſſ⁹: tñ iā loq̄bat ⁊ ꝯq̄re
bat ꝓphetice p os dauid añ aduētũ ſuũ. Sʒ
poſtea hāc eādē q̄rimoniā fecit in cruce ⁊ in
horto de ſua paſſiōe: ⁊ hũc ordinē tenet da
uid p maiori pte in oībus pſalmis: q: loquit
xj. q. iij. c. in perſona chriſti futuri: vt latius patebit.

Tu aũt domine ſuſceptor meus es glo ria mea: et exaltans caput meum. ad menſam

In hac ſcda pte pdicit ꝓphetice xp̄i libe
ratio. Vñ ondit xp̄s ſe exauditũ ⁊ liberatũ p
reſurrectionē. Vñ dt. O pr lʒ ipi tāq̄ exceca
ti ⁊ ī malitia obſtiati dicāt ꝙ: ſcʒ ꝙ nō ē ſalus
mihi ī deo. aũt p ſʒ tu dñe ſuſceptor ⁊ ſuſten
tator ⁊ liberator me⁹ es. Nā lʒ ad tp̄s me de
reliq̄ris ī exponēdo me in eoꝝ ptātem q̄ ad
paſſionē: q: illa fuit hora eoꝝ: et ptās tene
braꝝ: tñ nō dereliquiſti me q̄ ad plenitudi
nē grie ⁊ amoris: q: qd vbũ ſemel aſſumpſit
nũq̄ dimiſit. Nā lʒ anima eſſet a corpe ſepa
rata: tñ diuinitas ſemp fuit vtriq; vnita. Et
ſic tu pr cui vbũ eſt cōſubſtātiale nō me de
reliq̄ſti: q: ſp fuiſti ſuſceptor ⁊ ſuſtētator me
us ⁊ ſp fuiſti glīa mea. Nā lʒ paterer in cru
ce ſm partē ſenſitiuā: tñ fruebar tāq̄ cōpre
hēſor p ptē rōnalē. Et iō ſemp tu fuiſti et es
glīa mea: ⁊ exaltās caput ⁊ regnũ meũ. Nā
ibi vbi erā in cruce erā de⁹ et caput eccl'ie a
q̄ fluxerũt eccl'iaſtica ſacra ⁊c. Jtē tu es glīa
⁊ victoria mea: ⁊ clipe⁹ me⁹: vt hʒ lra hiero.
⁊ tu es exaltās caput meũ ⁊ regnuʒ ſup eos.
Nā caput exaltare idē ē qd dñm cōſtituere.
Voce mea ad dñm. vñ nota ꝙ xp̄s multo
ties petijt a patre liberari p reſurrectioneʒ.
vt ptʒ Jo. xvij. cum dicit. Clarifica me pr ea
claritate quā habui añq̄ mũd⁹ fieret. Jtē ꝙ
idē petijt in horto in trina orōne. Jtem hoc
idē in cruce cũ dixit ſitio ⁊c. Jdeo ſubdit hic:

Voce mea ad dñm clamaui: et exaudi uit me d monte ſancto ſuo. Infra xxvj.

Ego dormiui ⁊ ſoporatus ſum ⁊ exur rexi: quia dominus ſuſcepit me. ⁊ cxij. ⁊ . lvj. diſti.

Voce mea ad dñm clamaui. i. pro mea re c. naſci.
ſurrectiōe ⁊ pro totius mundi ſalute et meo
rũ mēbrorũ: ⁊ hoc clamaui in horto ⁊ in cru
ce. Et ſic dñs pater exaudiuit me de monte
ſancto ſuo. i. de ſumma altitudine ⁊ excellē
tia glorie ſue. Vñ altitudo ⁊ excellentia quā
hʒ de⁹ ſup oēs creaturas: eo ꝙ habitat glo
riā inacceſſibilē dr mons ſctūs et locus dei.
Jtē de⁹ pater exaudiuit me de mōte ſancto
ſuo: ſcʒ de cruce q̄ dicit mōs dei: p quē eſt ac
ceſſ⁹ ad celũ et probo ꝙ dñs exaudierit me.
Nā ego dormiui in cruce p verā mortem: q:
aīa fuit ſeparata a corpore: ⁊ ſoporat⁹ ſum ⁊
quieui in ſepulchro p. xl. horas et reſurrexi
a mortuis: et dñs pater ſuſcepit me a mor
tuis reſuſcitādo quantũ ad humanitatem.
Et nota ꝙ ī hebreo et in trāſlatiōe. hiero
ny. habet. voce mea ad dominuʒ clamabo: ⁊
exaudiet me ⁊c. Sed. lxx. trāſtulerũt de pte
rito: voce mea ad dominum clamaui ⁊c. Vñ Verbũ de
hec fuit cōſuetudo ipſorum. lxx. Nam p ma futuro
iori parte vbi reperiebant verbum de futuro

po trans tuleſ rūt p̄ v̄ba de p̄teriſ to rc.

trāſtulerūt p̄ v̄ba de p̄terito: ⁊ hoc diuina p̄uidētia factū eſt. Primo: pp̄ter certitudinē pro phetie. Scd̄o: q2 pp̄heta poſt viſionē faciebat pſal. iō referebat ad viſionē de p̄terito: ſicut ſupra dictū eſt tractatu. j. c. iij. Tertio: q2. lxx. p̄uiderūt i ſpū quat̄r iſti pſal. dō erāt a fidelib⁹ frequētādi i eccl̄ia poſt aduētū et paſſionē xp̄i ⁊ poſt ipletā pp̄hetiā. Et ſic p̄nūtiam⁹ oīa de p̄terito: q2 iā ſunt cōpleta p̄ xp̄m.

Differētia inter dormire et ſoporari.

Scd̄o eſt notādū q̄ differētia eſt iter dormire ⁊ ſoporari. Nā dormire dicit̄ idifferēter oēm ſomnū. Sz ſoporatio dr̄ ſomn⁹ p̄fund⁹ poſt magnū laborē ⁊ anguſtiā: a q̄ q̄s difficulter euigilat. Et iō mors xp̄i dr̄ dormitio: eo q̄ p̄ vigiliā ſoluta eſt et p̄ reſurrectionē. Sz dicta fuit ſoporatio: eo q̄ p̄. xl. horas durauit: ⁊ facta fuit poſt lōga tormēta: q̄ q̄dē ſoporatio erat difficilis ad ſoluēdū: imo impoſſibilis reſpectu cuiuſcūq3 creature: lz fuerit facilis apud deū. iō di. xp̄s nō ſolū dormiui ſimplici dormitiōe a qua ſurrexi. Sed etiā ſoporat⁹ ſum ſomno p̄fundo a quo nullus potuiſſet ſurgere niſi diuia potētia. Uñ mors magis ſimilat̄ ſopori q̄ dormitiōi. Nā dormiēs ſimpl̄r aliq̄l̄r mouet̄. Sz ſoporat⁹ nullo mō mouet̄ pp̄ter p̄funditatez ſomni. Jō de ſoporato dicim⁹ q̄ dormit tanq̄ mortu⁹. vñ Uerg. Cū ꝯſanguinei⁹ leti ſopor. Jtē ij. eneid. Jnuadūt vrbē ſomno vinoq3 ſepultā. Et loquit̄ de ſomno ſoporatiōis q̄ eſt ſimilis morti ⁊ eꝯrio. vñ ait ſaluator Jo. xj. Lazar⁹ amic⁹ nr̄ dormit: ſz eam⁹ vt a ſōno excitē eū. ¶ Sz eſt aduertēdū q̄ q̄dā autumāt ipm dd̄ in illa p̄ſecutiōe dormiuiſſe: ⁊ p̄ labore ⁊ anguſtia ſoporatū fuiſſe: in q̄ ſopore ⁊ extaſi p̄uidit i ſpū totū myſteriū paſſiōis ⁊ reſurrectionis xp̄i future: ad inſtar ſue p̄ſecutiōis: ⁊ q̄liter ſua p̄ſecutio erat figura paſſiōis: ⁊ reſurrectiōis: ⁊ ſoporatiōis: ⁊ excitatiōis xp̄i: ⁊ iō fecit hūc pſalmū in pp̄hetia de xp̄o. Et iō dicit hic in p̄ſona xp̄i. ego dormiui ⁊c. Et ſubdit. dñs ſuſcepit me. libera hiero. hz. Dñs ſuſtētauit me. ⁊ tūc eſt lr̄a clara. Et eſt ſenſ⁹ q̄ deitas ſemp̄ ſuſtētauit carnē cui erat vnita: ne corrumperetur: vt patebit pſalmo. xv.

xxiiij. q. j. non turbaſ. et. xj. q. iij. ſecuti.

Nec dabis ſanctū tuū videre corruptionez: quoniā a dextris eſt mihi ne commouear.

Non timebo milia populi circundantis me: exurge dñe ſaluū me fac deus me⁹.

¶ Nota q̄ hec p̄ticula pōt eſſe cōſecutiua: ⁊ pertinere ad rōnē precedentē. Nam chriſtus dormiuit ⁊ ſoporatus fuit in ſepulchro. Sed dum fuit ibi: iudei petierunt a pilato vt iuberet ſepulchrū cuſtodiri. Uñ per oēs. xl. horas milites pilati cuſtodierūt ⁊ circunderūt ne diſcipuli furarent̄ corp⁹: aut aliq̄s alius tolleret. Sz chriſt⁹ non timuit milites pilati: nec multa milia populi circūdātiū: imo in deſpectu eoꝝ reſurrexit: ⁊ ecce terremot⁹ fact⁹ eſt magn⁹: ⁊ p̄ timore exterriti ſūt cuſtodes: ⁊ facti ſūt velut mortui ⁊c. Et iō dt xp̄s. licet fuero ſoporat⁹ i ſepulchro: nō timebo milia. i. milites pp̄l̄i circūdātis me: nec ſi mlt̄a milia pp̄l̄i eēnt ibi: q2 tu dñe exurges me ſuſcitādo: ⁊ ſaluū me facies ⁊c. Sz lz ſic poſſit exponi cōtinuādo hāc particulā p̄cedēti: tñ aliter pōt itelligi. ſ. q̄ ſit tertia ps hui⁹ pſalmi: i q̄ xp̄s petit vltionē de ſuis crucifixorib⁹ ⁊ p̄ſecutorib⁹. Uñ eſt notādū q̄ poſtq̄ iudas audiuit chriſtū reſurrexiſſe iuit ad phariſeos: ⁊ reddit eis pecuniā dicēs. peccaui tradēs ſanguinē iuſti ⁊c. Sed q2 iudei reſpōdētes dixerūt. q̄d ad nos: tu videris. tunc laq̄o ſe ſuſpēdit. Et ex tūc fuit maxia cōfuſio inter iudeos: ⁊ iceperūt inter eos ſchiſmata: ⁊ ſeditiones: ⁊ ſtrages: ⁊ mutue ſedes ⁊ alie tribulatiōes q̄ durarūt ⁊ p̄ſeuerarūt p̄. xl. annos: vt ait Joſephus de bello iudaico. vſq3 q̄ venit Tit⁹ cū exercitu romanoꝝ: ⁊ deſtruxit ciuitatē ⁊ regnū: ⁊ eos p̄tim trucidauit: ⁊ p̄tim captiuauit: ⁊ p̄ mūdū diſperſit. Et h̄ ē q̄ dicit hic xp̄s. vnde petit a patre punitionem iudeoꝝ ⁊ vltionē dicēs. O dñe exurge. i. licz p̄ illud triduū videaris dormire me obliuiſcendo ⁊ in manib⁹ iudeoꝝ dimittēdo: tamē exurge tuā poteſtatē oſtendendo: et ſaluum me fac reſuſcitādo. Et ſic non timebo milia pp̄l̄i. i. totā illā multitudinē pp̄l̄i iudeorum circundantis me ⁊ p̄ſequentis: q2 multotiens circūdederūt me: ſcz in tēplo mecū altercādo: ⁊ in horto me capiendo ⁊ ligando: ⁊ ante annā ⁊ cayphā me percutiendo: ⁊ ante pilatū accuſando: ⁊ in cruce improperando: ⁊ in ſepulcro me cuſtodiendo: ⁊ tamē non timebo: nec timui oīa iſta milia et multitudines iudeoꝝ: quia nō potuerunt me vincere. imo vici eos reſurgendo et eos deſtruendo.

Qm̄ tu percuſſiſti oēs aduerſantes mihi ſine cauſa: dētes peccatorū cōtriuiſti. diſt. xlv. cum pauſ

¶ Tu pater percuſſiſti omnes iudeos mihi ſine cauſa aduerſantes: ⁊ cōtriuiſti dentes i. potentiā ipſoꝝ auferendo eis regnum ⁊ ſacerdotiū. vnde eos percuſſiſti: ⁊ dentes eoꝝ cōtriuiſti: qm̄ exercitū romanoꝝ ſuper eos induxiſti q̄ eis regnū ⁊ ſacerdotium abſtulerunt: ⁊ ciuitatē ⁊ templū incenderūt: et eos captiuarūt: et ad magnā p̄tē trucidarūt. Et cōtriuiſti dentes eoꝝ: nā p̄tās ſacerdotalis ⁊ p̄tās iudicādi ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ ⁊ bōa t̄palia erāt dētes eoꝝ q̄b⁹ rodebāt ⁊ mordebāt ⁊ d̄uorabāt paupes ⁊ pupillos ⁊ viduas.

lus. ⁊ xij. q. ij. fraternitas. ⁊ xxiij. q. iiij. nabuchodonoſor. xxj. di. c. deniq̄.

Domini eſt ſalus: ⁊ ſuper populuz tuū benedictio tua.

¶ hec eſt quarta particula in qua chriſtus

orat prẽ: vt acceptet paſſionẽ ſuã ĩ p̄ciũ ⁊ re-
demptionẽ toti⁹ pp̄li. Nã iſte fuit effect⁹ ⁊ fru-
ct⁹ paſſiõis xp̄i. Et iõ dĩ xp̄s ad prẽ. O pr̄ oĩs
a ſal⁹ hui⁹ paſſiõis eſt dñi.i.tui dñi.i.a te dñe.
Nã greci nõ habẽt ablatiuũ: iõ ponũt gĩm p
ablõ. vñ dĩ fili⁹: o pr̄ lz ego ĩq̃tũ hõ paſſus
ſum: tñ tota virt⁹ ⁊ ſal⁹ ſiue virt⁹ ſalutiſ ẽ a te:
q: tu dediſti me in ſalutẽ pp̄li: iõ ſit bñdictio
tua ſup ppl̄z.i.accepta hãc paſſionẽ ĩ ſalutẽ
ppl̄i ⁊ oĩz mẽbroꝝ meoꝝ. Itẽ lȝ ⁊ põt ꝯiũge
re ſimiles caſ⁹ ſub vno ṽbo ⁊ vna orõne: vt
ſit ſenſ⁹. o pr̄ ſal⁹ tui dñi ⁊ tua bñdictio ẽ.i.ſit
ſup ppl̄z tuũ. Uel põt ẽt iſte ṽbũ cal⁹ ꝯſtrui p
ſyncptẽſim q̄ ſit mutatio pſone: vt q̄ fili⁹ di-
cat: oĩs ſal⁹ ⁊ virt⁹ ſalutis ẽ dñi.i.a dño: ⁊ po
ſtea ꝯuerſ⁹ ad prẽz dicat. o pr̄ ſit bñdictio tua
ſup ppl̄m: meã paſſionẽ in ei⁹ redemptionẽ
acceptãdo: ⁊ eos tibi recõciliãdo: et eis pctã
remittendo. q̄ q̄dẽ figura ſepe frequentaſ in
pſalmis. Ex quo pȝ q̄ lȝ xp̄s inquantum hõ
paſſus fuerit: tñ ṽtus paſſiõis et ſalutis at-
tribuiſ prĩ. Nã ſicut fili⁹ inq̃tũ de⁹ q̄cq̄d
hȝ: hȝ a prẽ: ita a fortiori totũ ſuppoſitũ q̄c-
q̄d ṽtutis hȝ: hȝ a prẽ. Et iõ xp̄s totaȝ ṽtu-
tẽ paſſiõis et redẽptiõis et ſalutis dicit eſſe
ipſi⁹ prĩs: vel a prẽ: q: ṽtus ſalutis et ptãs
erat in diuinitate. Sȝ merita ꝑpter q̄ datur
ſal⁹ et remiſſio erãt ĩ hũanitate. ¶ Ulterius
eſt aduertendũ q̄ ex ꝯſequẽti tot⁹ iſte pſal-
mus põt exponi de xp̄o myſtico.ſ.de capite
et mẽbris p tertiã regulã: vt dictũ eſt in ꝓlo-
go tractatu.iij. ⁊ tunc xp̄s nõ ſolum loq̄ſ pro
ſe et de pſecutiõe ſua ⁊ reſurrectiõe: ſȝ etiaȝ
de pſecutiõe eccl̄ie. Nã q̄cq̄d xp̄s paſſus eſt
ĩ capite: paſſus eſt ſiue paſſa ẽ eccl̄ia poſtea
in mẽbris. Et ita poſt lõgas perſecutiões et
ſoporatiões ſurrexit tp̄e ꝯſtantini: et ꝯtriuit
dẽtes tyrãnoꝝ ⁊c. Põt etiã tot⁹ iſte pſalm⁹
eſſe vox totius corporis myſtici: ⁊ cuiuſlibet
mẽbri eccl̄ie ad xp̄m caput ſuũ cõquerendo
de pſecutorib⁹ eccl̄ie: et grãs agendo ꝑ libe-
ratiõe eccl̄ie: et de punitione pſecutoꝝ: ⁊ ſic
iſte pſalmus et duo p̄cedẽtes et ſubſeq̄ntes
pñt cuilibet martyri ꝯuenire: inquãtum pro
xp̄o: et ĩquãtuȝ mẽbrũ xp̄i paſſus eſt. Et ẽt cõ-
ueniũt oĩb⁹ ꝯfeſſorib⁹: ĩquãtuȝ ſunt membra
xp̄i: et ꝑ xp̄o laborauerunt. Et ſic xp̄s loq̄ſ
in eis et ꝑ eis: ⁊ ipſi ĩ xp̄o et ꝑ xp̄o. Nã ſicut
xp̄s paſſus eſt ꝑ membris: ita loq̄ſ et orat ꝑ
mẽbris ⁊c. Et hec eſt cã q̄re cãtam⁹ hũc pſal-
mũ et p̄cedẽtes ⁊ ſubſeq̄ntes in feſtiuitati-
bus martyꝝ ⁊ ꝯfeſſorũ. Et iõ prudẽs lector
et ſacerdos cũ recitat p̄os aduertat intentio-
nẽ eccl̄ie. Aduertat ẽt lector. Nã modus ex-
ponẽdi hũc pſalmũ põt eſſe norma ad expo-
nẽdũ et intelligẽdũ oẽs pſalmos ſequentes.
Et ſic pȝ q̄ hiſtoria de perſecutiõe abſalõ fa-
cta ꝯtra dauid prenotata in titulo: nõ addu-
cit̄ ĩ hoc pſalmo tã q̄ p̄ncipalis materia: ſed
tã q̄ ꝑpoſitio figuratiua: ex q̄ dauid ꝓphe-
tice ĩfert cõcluſionẽ euangelicã de paſſione
xp̄i: ⁊ hec eſt materia p̄ncipalis huius pſal-
mi. Et hec ſit regula ꝑ oĩbus aliis pſalmis.

CUm iuocarẽ exaudiuit me d⁹: ⁊ iuſtitie mee: in tribula- xxxvj diſti. c.ſi quis vult.
tiõe dilataſti mihi. Miſere-
re mei: ⁊ exaudi orõnẽ meã.
¶ Huic pſalmo p̄poniſ talis ti-
tul⁹ ſz.lxx.ĩ finẽ ps cãtici dd. Scdȝ ṽo hebre- a
os ad victorẽ ſiue ad victoriã ĩ organis p̄s dd
ſm aũt hiero. victori ps dd. Uñ eſt notandũ
q̄ ſemꝑ vbicũq3 apd hebreos in titulo pſal-
moꝝ poniſ ad victoriã: ſiue ad victorẽ: ſiue
vincẽtẽ q̄ idẽ eſt apd eos: ſp.lxx. trãſtulerũt
in finẽ. Hyeronim⁹ ṽo tradurit ĩ dd. Sed lȝ
differãt ĩ ṽbis: tñ oẽs ꝯueniũt ĩ ſnĩa: ſi bñ ve-
lim⁹ ſpeculari ⁊ itelligere ſacra tituloꝝ. Nã
ex titulis poſſum⁹ intelligere ſacra in pſal-
mis ꝯtẽta: dictuȝ eſt enĩ ĩ ꝓlogo tractatu.v.
q̄ titul⁹ ẽ q̄dã breuis p̄notatio ſacrȝ reti-
nẽtiuȝ. Et ſic vocabula poſita in titulis p̄no- Diui-
tãt ſacra pſalmi. Et dictũ eſt ẽt q̄ ĩ titulis ſex ſio
p̄mittunſ.ſ. nomẽ pſalmi: aut pſona actoris pſal-
aut cãtoris: aut materie de q̄ ſiue ex qua eſt mi.
pſalm⁹: aut mod⁹ cãtãdi: aut iſtrm muſica-
le cũ q̄ pſalm⁹ cãtabaſ: aut tp̄s aut loc⁹ in q̄
cãtabaſ: quoꝝ q̄dlibet p̄notat ſacrȝ in pſal-
mo cui p̄poniſ. Et ſic ĩ h̄ titulo p̄notãſ q̄tuor
ex illis ſex.ſ. nomẽ pſalmi: ⁊ pſona ⁊ modus
cãtãdi: ⁊ inſtrm muſicũ cũ q̄ cãtabaſ pſalm⁹
iſte. Nã ꝑ h̄ qd dĩ pſalm⁹ cãtici: p̄notaſ no-
mẽ pſalmi. Nã dĩ pſalm⁹ ĩquãtũ cum inſtro
muſico ad laudẽ dei cãtabaſ: ⁊ dĩ pſalmus
cãtici ĩquãtũ iſtrm muſicale ĩcipiebat p̄muȝ
ṽſuȝ pſalmi: ⁊ chor⁹ voce hũana rñdebat et
ſequebaſ ſcdȝ ṽſum. Et ſic alternatiȝ vſq3 in
finẽ. Per hoc qd dĩ dd: p̄notaſ pſona ⁊ cã ef-
ficiẽs ⁊ autor hui⁹ pſalmi.ſ. q̄ dauid fecit ip-
ſum. ꝑ h̄ aũt qd addiſ in organis: explicaſ in-
ſtrȝ muſicũ cũ q̄ cãtabaſ. ꝑ h̄ aũt q̄ p̄mittiſ:
ad victoriã ſiue ad victorẽ ⁊ vincẽtẽ: eſt ad-
uertẽdũ q̄ dauid eligebat ad cãtãdũ d̄ leui-
tis habẽtib⁹ altiorẽ vocẽ: q̄b⁹ dabat ad can-
tãdũ oẽs pſalmos ſic ĩtitulatos: q̄ adeq̄bãt
voces ſuas cũ iſtrs muſicis: ⁊ ĩcipiebãt p̄mũ
ṽſuȝ ſubmiſſa voce: ⁊ in ſq̄ntib3 ṽſu eleuabãt
altius vocẽ ⁊ punctuȝ: ⁊ ſic ꝑcedebãt eleuã-
do magis ⁊ magis vocẽ vſq3 ĩ finez pſalmi ⁊
vſq3 ad finẽ ⁊ vltimũ conatũ vocis. Et ſic vn⁹
niſebaſ vincere aliuȝ: ⁊ ſuperare in eleua-
tione vocis. Et ſic q̄ magis tolerabãt cãtum
⁊ eleuabãt vocez dicebantur victores: ſicut
nos facim⁹ in eccleſia ĩ feſto epyphanie q̄ñ
cãtam⁹ illuȝ pſalmũ venite exultem⁹ ⁊c. q:
ſemper ꝑcedimus eleuãdo altius vocem

ſu q̄libet v̄ſu:⁊ vn⁹ chor⁹ nitit̃ ſupare aliuȝ.
Ita pariter faciebãt cantores i hoc pſalmo
⁊ ceteris hmõi tẽplo:⁊ q̇ alti⁹ eleuabãt vocẽ
dicebant victores:⁊ cõſequebant̃ premiũ in
choro p̄ceteris.Et iõ vbi in talib⁹ titulis in
hebreo ponit̃ ad victoriã ſiue ad victorem:
Hieronym⁹ trãſtulit victori:q̄ſi dicat ꝙ da-
bat̃ iſte p̄s victori ad cãtandũ cũ p̄mio. lxx.
v̄o traduxerũt in finẽ:q̄ſi dicãt iſte p̄s canta
bat̃ cũ oĩ conatu vſq̧ in finẽ ⁊ vltimũ pũctuȝ
eleuãdo vocẽ:⁊ ſic oẽs ↄueniunt in ſentẽtia.
¶ Ex quo pȝ ꝙ in hoc titulo explicat̃ autor
pſalmi:⁊ nomẽ:⁊ iſtrumẽtũ muſicũ:⁊ mod⁹
cantãdi:q2 iſte mos ⁊ ↄſuetudo fuit apd̃ oẽs
poetas lyricos:maxie comicos ⁊ tragicos.ſ.
p̄ponere titulos i comedijs ⁊ tragedijs:in q̇
b⁹ titulis explicabat̃ autor:⁊ tp̄s ⁊ loc⁹ i q̇b⁹
comedie ⁊ tragedie recitabant̃:⁊ inſtrã cũ q̇
b⁹ cãtabant̃.Et ſic in comedijs Terẽtij p̄po
nit̃ titul⁹.ſ.Acta ludis megalenſib⁹ tali ⁊ ta
li cõſulib⁹ tibijs duab⁹ ⁊c.Et ſic ẽt dd̃ tanq̄
ver⁹ ⁊ diuin⁹ poeta pſalmis in templo can-
tãdis p̄poſuit cõſimiles titulos explicantes
has ꝑſonas.⁊ materias ⁊ inſtrã:⁊ modos cã
tãdi:⁊ loca:⁊ tp̄a:vt patebit Sȝ q2 iſta nõ fe
cit dd̃ ſine myſtico et ꝓphetico ſacramento:
vt dictũ eſt:q2 oĩa p̄notata in titulis ↄtinẽt ſa
cramenta:iõ q̄rendũ eſt de ſacrõ hui⁹ tituli:
vt ſit doctrina ⁊ norma ꝑ oĩb⁹ conſilib⁹ titu
B lis ſequẽtibus:ne liceat iterare. ¶ Ideo eſt
Quõ valde notãdum.ſicut dictũ eſt in ꝓlogo tra-
orga- ctatu.ꝙ qd̃ hmõi inſtrã muſicalia in titulis
nũ ſi- p̄notata ſignificãt myſteria xp̄i ⁊ eccl̃ie.Sȝ
gnifi- iter cetera organũ ſignificat corp⁹ eccl̃iaſti-
cat cũ ⁊ myſticum. Nã ſicut in organis ſunt di-
corp⁹ uerſe voces:tñ oẽs ſunt ſubordiate ſub qua-
myſti- dã ꝓportione ad vnuȝ.Et ex eis generatur
cum. dulcis harmonia.Ita pariter i corꝑe eccl̃ia
ſtico ⁊ myſtico licet ſint diuerſa mẽbra ⁊ offi
cia ⁊ dignitates ſȝ apl̃m:tñ oĩa iſta ↄueniũt
⁊ cõpaginant̃ ſub vna fide charitate forma
ta:⁊ hñt attributionẽ ad vnũ caput q̇ eſt xp̄s
a quo recipiunt ſenſum ⁊ motũ ſpũalis grẽ
⁊ dona grãꝝ:⁊ vn⁹ ſpũſſanct⁹ inſufflat hoc
organũ.Et ſic reddit vnã dulcẽ ſpũalẽ har-
moniã ꝓportionatã ad xp̄m ſeruãdo legem
euãgelicã.Et iõ ꝑ hoc ꝙ p̄notat̃ i titulo p̄ecã
tici in organis:intelligit̃ ꝙ iſte p̄s loquit̃ de
xp̄o ⁊ eccl̃ia:⁊ de harmonia:⁊ ꝓportiõe:⁊ or
dine ⁊ cõformitate corꝑis myſtici ad caput
ſuũ ſiue eccl̃ie ad xp̄ȝ:vt patebit in p̄o ꝑ hoc
aũt ꝙ dr̃ i finẽ ſiue ad victoriã:⁊ cãtabat̃ cũ
oĩ conatu vocũ.p̄notat̃ q̄liter lex ⁊ ꝓphete
cũ ingẽti deſiderio ⁊ conatu vocabãt xp̄m q̇
eſt finis legis:vt veniret in carnẽ ad ſaluan
dũ gen⁹ hũanũ:⁊ ad ferẽdã legẽ euãgelicã
iuſtificãtẽ ad vitã ⁊ felicitatẽ eternã.Et hoc
patebit in expoſitiõe pſalmi:⁊ hec ẽ mã p̄n-
cipaliter intenta de qua iſte p̄s ⁊ ꝑ q̄ eſt apd̃
catholicos expoſitores.Sȝ de mã myſtica ⁊ fi
guratiua eſt mltiplex mod⁹ dicẽdi:nõ ſolum
apd̃ catholicos:ſȝ etiã apd̃ hebreos moder
nos.Nã q̇dã dicunt ꝙ dd̃ fecit hũc pſalmuȝ
in ꝑſecutiõe ſaul:qñ ſaul cinxit dd̃ ad modũ
corone i deſerto Maon.Sȝ q2 nũciatũ eſt ipĩ
ſaul ꝙ philiſtei venerãt ⁊ ipleuerãt terrã iu
da ⁊ iſrael:tũc cõpulſ⁹ ẽ dimittere dd̃:⁊ ire,⁊
occurrere obuiã philiſteis.Et ſic dd̃ gratias
agẽdo fecit hũc pſalmuȝ.Alij aũt dicunt qd̃
dd̃ fecit hunc pſalmuȝ ↄ̄ ↄſiliatores abſalõ.
Sȝ mihi videt̃ magis ↄforme litere huius
pſalmi:ꝙ dauid fecerit ip̄m qñ ſaul ↄgrega
uit oẽs ſeruos in gabaa tenẽs haſtã i manu
⁊ dixit.Audite me nũc filij gemini:nunquid
oĩb⁹ vobis dabit fili⁹ yſai agros aut vineas
⁊ vniuerſos vos faciet tribunos ⁊ cẽturiões
q̄m ↄiuraſtis oẽs aduerſum me:⁊ nõ eſt qui
mihi renũciet nec eſt q̇ vicẽ meam doleat ex
vobis ⁊c.Vñ tunc Doech idume⁹ annũcia- Not.
uit q̄liter viderat dd̃ i nube:⁊ q̄uo receperat
ip̄m achimelech ſacerdos:et q̄uo porrexit ſi
bi panes ꝓpoſitionis et gladium ⁊c. Unde
tunc ſaul p̄cepit trucidari achimelech cum
oĩ domo ſua:⁊ ciuitatem incendi:⁊ tunc oẽs
ſerui ſaul perſecuti ſunt dauid:vt pȝ primi
Reg.xxij.Ex quo patet ꝙ doech ⁊ ceteri ſer-
ui ſaul poſt poſita omni iuſtitia et veritate
cõuerſi ad bona tp̄a ia:⁊ relicta ſpe diuia et
lege vt placerẽt ipſi ſauli:ꝓphanauerunt tẽ
plũ dñi:⁊ ꝑſecuti ſunt dauid iniuſte:⁊ volue
runt diſplicere deo vt cõplacerẽt regi ꝓpter
lucrũ tp̄ale:in qua cõiuratione ⁊ ꝑſecutione
dauid preuidit in ſpũ iniquã cõiurationẽ iu
deoꝝ cõtra xp̄m:⁊ p̄uidit etiã dirã ꝑſecutio
nẽ eccl̃ie futurã per tyrãnos:a qua fuit libe
rata per xp̄m tp̄e Cõſtãtini.Ex hoc ergo po
tuit dauid ſumere occaſionem ⁊ parabolaȝ
cõdẽdi hunc pſalmũ.Et ſic p̄ncipalis inten-
tio dauid eſt increpare iudeos ne xp̄m ꝑſe-
quãtur:⁊ tyrãnos ne vexẽt ppl̃m xp̄ianum.
Sȝ relicta ſpe bonoꝝ tp̄aliũ cõuertãtur ad
xp̄m ⁊ legẽ eius obſeruẽt:i quo q̇dẽ pſalmo
ipſe dauid introducit xp̄m loquẽtẽ pro ſe et
mẽbris eius:increpãdo iudeos crucifixores
ſuos ⁊ tyrãnos perſecutores eccleſie. Et ſic
iſte p̄s põt eſſe vox xp̄i pro ſe ⁊ eccl̃ia:vel p̄t
eſſe vox eccleſie ꝑ ſeipſa.Et ſic materia ex
qua eſt iſte p̄s.i.ex qua ſumpſit dauid occa-
ſionẽ faciẽdi hunc pſalmuȝ põt eſſe cõiura-
tio predicta facta contra dauid.Et hec eſt ꝓ
poſitio quam aperit nobis dauid in hoc pſal
mo.Sed materia de qua principaliter eſt
iſte:p̄s eſt ↄiuratio ſacerdotuȝ ⁊ phariſeoꝝ
facta ↄtra xp̄m ⁊ eccl̃iam:que fuit figurata
⁊ preuiſa a dauid in coniuratione facta con
tra ipſum. Et hec eſt concluſio euangelica

quā dauid elicit ex illa ꝓpoſitiōe. Et ideo litera huiꝰ pſalmi requirit vt primo exponat de xp̄o capite. Scđo de eccl̄ia que eſt corpꝰ xp̄i ꝑ ſe ꝛ corꝑe ſuo eccl̄iaſtico. ¶ Quātū ḡ ad iſtū intellectū ps̄ iſte hȝ tres ꝑtes. Nā in ꝓ̇ma xp̄s orat ꝛ petit liberari. In ſcđa exhortat iudeos ꝛ tyrānos vt deſiſtāt a cōiuratione ꝛ executiōe eiꝰ. In tertia agit gr̄as de ſua liberatiōe a morte ꝑ reſurrectionē. Scđa ibi Filii hoīȝ. Tertia ibi. Dediſti letitiā. ¶ Quantū ergo ad ꝓ̇mū eſt notādū ꝙ xp̄s orauit patrē in mēſa ꝓ ſua reſurrectiōe: cū dixit. Clarifica me pr̄. ꝛ orauit ꝓ ſuis mēbris cuȝ dixit. Salua q̄s dediſti mihi: ꝛ nō ꝓ his oro tm̄: ſȝ ꝓ oībꝰ q̇ credituri ſunt ꝛc. Iohā. xvii. Hoc ideȝ orauit in horto ꝛ i cruce. Et ſic fuit exauditꝰ ꝓ ſua reuerētia: iō xp̄s ait. Deꝰ iuſtitie mee .i. q̇ iuſtificat me ꝛ gl̄ificat: ꝛ ꝓhibet teſtimoniū ip̄e exaudiuit me cū inuocarē eū in mēſa: et in horto: ꝛ in cruce: ſcȝ cū orando dicerē miſerere mei ꝛ exaudi orōnē meā. In lr̄a hiero. habet. inuocātē exaudiet me deꝰ. qđ idē eſt. Et iō ē meliꝰ ꝙ ſic ordinet litera. Cū ego inuocarē pr̄ēȝ in mēſa ꝛ in horto ꝛ in cruce ꝛ inuocādo dicerē miſerere mei me reſuſcitādo: ꝛ exaudi orōnē meā adimplēdo ea q̄ peto ꝓ me ꝛ ꝓ mēbris meis: tūc pr̄ deꝰ iuſtitie mee exaudiuit me: qm̄ reſuſcitauit me ꝛ glorificauit me ꝛ dedit mihi ꝑtātē i celo ꝛ in terra ſm iuſtitiā meā. Et ſic dicit deus iuſtitie mee .i. reſpiciēs ad iuſtitiā meam. Et poſtea xp̄s ɔuerſꝰ ad pr̄ēȝ dicit. O pr̄ recte poſſum dicere ꝙ tu es deꝰ iuſtitie mee: ꝛ exaudieris orōnē meā. Nā in tribulatiōe mea dilataſti mihi cor ꝛ petitionē meā: q̄ȝ abunde adimpleſti ꝓut petebā ꝛ ſperabā. Et cauſat figura grāmaticalis q̄ dr̄ ſynepteſis: q̄ȝ mutat ꝑſona ꝛ accidēs ꝟbi l locutiōe. fit em̄ mutatio ꝑſone a tertia ad ſcđaȝ. Et iō ē valde aduertēdū. Nā ſicut dr̄ Rabbi moy. vnuſq̄ſq; ꝓpheta hȝ ſuā liguā ꝛ ſuū modū loq̄ndi. Sȝ inter ceteros ip̄e dd̄ hȝ extneū ꝛ difficilē modū loq̄ndi: eo ꝙ ſcripſit metrice l ꝟſu lyrico ꝛ ſaphico. et iō ē habēda eiꝰ familiaritas ꝑ longā ɔſuetudinē: vt modū eiꝰ ꝑcipiamꝰ ꝛ ꝟitatē ex eius litera extorqueamus.

arꝰ ɔtra eos xii. q. i. ca. omnis etas. et. ii. q. iii. ɔcluſio.

Filii hoīm vſquequo graui corde: vt qđ diligitis vanitatē ꝛ q̄ritis mendacium?

¶ Hec eſt ſcđa ps in q̄ xp̄s increpat ꝛ exhortatur ſuos ꝑſecutores vt d̄ſiſtāt a malitia: ꝛ ſequāt doctrinā ſuā ꝛ legē euāgelicā: ꝛ duo facit. Nā ꝓ̇mo facit ꝙ dictū ē. Scđo remouet ꝛ ſoluit quādā falſā excuſationē eoꝝ ibi mlti dicit̄ q̄s ꝛc. Quātū ad ꝓ̇mū ē aduertēdū ꝙ cā q̄re ꝓ̇ncipes ꝛ phariſei moti ſūt ɔ xp̄ȝ fuit q̄ȝ xp̄s exhortabat eos ad cōtēptū tꝑaliuȝ: ꝛ vt ponerēt ſpē i deo ꝛ bōis celeſtibꝰ ꝛ ſpūalibus: ꝛ predicabat legē moyſi nō eſſe itelligendā ad literā: ſȝ ſm ſenſuȝ ſpūalē. Et iō cōiurarūt ɔ eū dicentes. Si hūc dimittimꝰ venient romani ꝛc. Et tūc ɔgregati ſunt in atrio Cayphe: vt ip̄m morti traderent ꝛc. Dicit ḡ xp̄s. O filii hoīȝ .i. hoīes mūdani ꝛ carnales vſquequo eritis graui corde? ꝛ manebitis in corde graui ꝛ maliuolo? O vos iudei conātes me occidere: ꝛ vos tyrāni ꝑſequētes nomen meū ꝛ eccl̄iā vt q̇d. i. quare diligitis vanitatē .i. bona tꝑalia vana ꝛ friuola. Nā vos iudei ꝓpter bona tꝑalia vana q̄ritis mēdaciū falſo mō gloſſando legē ad literā tm̄ itelligēdo: ꝛ verū ſenſuȝ ſpūalē refellendo: ꝛ in cerimoniis ꝑmanēdo: ꝛ ꝟitatē meſſie negando. Nā lex per moyſen data ē. Sȝ ꝟitas per xp̄ȝ patefacta eſt q̄ vos tāq̄ mēdaces negatis: ꝛ ſuſcipere recuſatis. Et ēt vos gētiles tyrāni diligitis vanitatē rerū tꝑaliuȝ: ꝛ q̄ritis mēdaciū ſuperſtitiōis ꝛ cultꝰ idoloꝝ. Et iō.

Scitote qm̄ mirificauit dn̄s ſctm̄ ſuum dn̄s exaudiet me cū clamauero ad eum.

de cō ſe. di. ii. itera. ꝯ pe. di ſti. i. quā. obꝛē.

¶ Scitote ꝛ volo ꝙ ſciatis qm̄ dn̄s pr̄ mirificauit ꝛ mirificū oſ̄dit xp̄m ſctm̄ ſuū ꝛ filium ſuū. oſtēdit em̄ mirificū in ſua ɔceptione: q̄ȝ nō ope adā: ſȝ de ſpūſctō ɔceptꝰ eſt: ꝛ ſup naturā natꝰ. Et ēt mirificauit eū ꝑ oīa ſigna q̄ facta ſunt in eiꝰ natiuitate ꝑ vniuerſū orbē: ſcȝ q̄ȝ āgeli cātauerūt Gl̄ia in excelſis ꝛc. Et ſtella magos duxit ad p̄ſepe ꝛc. Itē in eiꝰ oſ̄ſiōe ꝛ p̄dicatiōe innumera miracula operatꝰ eſt: egros ſanando ꝛ mortuos ſuſcitādo. Itē in eiꝰ paſſiōe tenebre facte ſunt ꝑ vniuerſaȝ terrā. Itē mirificauit euȝ in eiꝰ reſurrectiōe ꝛ aſcēſione ꝛc. Iō cognoſcite ip̄m eſſe veruȝ deū ꝛ meſſiam in lege ꝓmiſſuȝ ꝛ caput totiꝰ eccl̄ie: ſine quo nemo pōt ſaluari: ꝛ niſi ipſe orauerit ꝓ eo ad patrem. Ideo ſubdit Dn̄s pater exaudiet me cū .i. q̄cunq; clamauero ꝛ orauero ad eum pro mēbris meis: ergo

Iraſcimini ꝛ nolite peccare: q̄ dicitis in cordibus veſtris: ꝛ in cubilibꝰ veſtris compungimini.

eph. iiii. ꝯ pe. di ſti. i. c. tom ſurā. Arg. vi. q. vi. c. agui mus de cō ſe. di. iiii. nec quē q̄. et c. placuit.

¶ Iraſcimini .i. lȝ ad horā iraſcamini: tn̄ nolite peccare .ſ. iram ꝛ malū propoſitum in effectum deducere. quaſi dicat. vos ſcribe et phariſei ex ira ꝛ iniq̄tate ꝛ inuidia diligentes vanitatē ꝛ querentes mendacium: conſiliuȝ feciſtis vt me dolo caperetis ꝛ occideretis. Et ideo licet hoc feceritis: tamē nolite peccare: ideſt hanc malitiam in effectum et executionem deducere: cognoſcite veritatē ꝛ ſcrutamini ſc̄pturas: quoniā ipſe teſtimonium ꝓhibēt de me: ꝛ nolite effundere ꝛ tradere ſanguinem iuſti. Et ſi forſan hoc dicitis ꝛ dixiſtis in cordibus vr̄is: ꝛ propoſuiſtis me occidere: tamē compungimini in cubilis

bus veſtris per penitentiā: id eſt videte ⁊ co
gnoſcite peccatū ⁊ errorē veſtrū in penetra⸗
libus id eſt ſecretis veſtris: ⁊ compungimini
⁊ agite penitētiā ꝺ his que dicitis: ⁊ dixiſtis
in cordibus contra me. Et ꝫ occideritis me:
tn̄ cōpungimini ꝑ penitētiam: ⁊ ꝯuertimini
ad me: baptiſmū ⁊ legē euangelicā recipien
do: ⁊ iā deinceps abijcite ⁊ dimittite cerimo
nias ⁊ ſacrificia figuratiua vet. legis. ſed ⁊c.

Sacrificate ſacrificiū iuſtitie: et ſperate in domino: multi dicunt quis oſtendit nobis bona?

Signatū eſt ſuper nos lumē vultus tui domine: dediſti letitiam i corde meo.

¶ Sacrificate ſacrificiū iuſtitie: ſcꝫ euchari
ſtiā: in qua ſacrificat ⁊ offert chriſtus filius
dei: qui eſt verū ſacrificium iuſtitie bonū de
ſe ⁊ acceptabile apud patrē pro oibus pecca
tis ſatiſfaciens: qꝛ bonū de opere operato.
Et ſperate in dn̄o: ⁊ nolite amplius ponere
ſpem veſtrā in ſacrificijs ⁊ cerimonijs lega⸗
libus: qꝛ non ſunt gratia ſui: ſed qꝛ figura⸗
bant chriſtū venturū ⁊ eccleſiam. Et ideo in
eis nō eſt ſpes ponēda: nec in cibis aut in re
bus tēporalibus: ſed i ſolo deo ⁊ in bonis fu
turis ſpūalibus ⁊ celeſtibꝰ. Et ideo ſperate
in dn̄o: ⁊ nō in mūdanis rebꝰ ⁊ bonis corpo⸗
ralibus. ¶ Multi dicūt quis oſtendit. Uñ no
ta ꝙ in hebreo ⁊ in litera hieronȳ. hic inci⸗
pit verſus: nec in hoc eſt vis. naꝫ dictū eſt ꝙ
dauid compoſuit pſalmos in verſu lyrico et
vt plurimū in verſu ſaphico aut pindarico.
qui quadē verſiculi ſunt parui cōtinentes. x.
ſyllabas aut. xj. Sꝫ ex duobꝰ verſiculis par
uis vel ex tribus faciebant ſacerdotes vnū
verſum ad cantādū in choro. Uñ hic eſt vnꝰ
verſiculus: ſcꝫ ſacrificate ſacrificiū iuſtitie.
Et iſte eſt alius: ſcilꝫ ſperate in dn̄o: ⁊ mul⸗
ti dicunt quis oſtendit nobis bona? eſt alius
verſiculus. Et ſignatū eſt ſuper nos lumen
vultus tui dn̄e. eſt alius verſiculꝰ. Unde ex
iſtis duobꝰ vltimis verſiculis fit vna ſenten
tia: eo ꝙ vnꝰ eſt interrogatiuus et alter reſ
ponſiuꝰ. Et ſicut iudei i hebreo ex p̄mis duo⸗
bus verſiculis faciūt vnū verſum magnū: et
ex duobꝰ vltimis faciūt aliū: eo ꝙ cauſatur
alia ſnīa ꝑ nouā īterrogationē ⁊ qōnē. Ad cu
ius euidētiā eſt notādū ꝙ qꝛ dictū eſt ſupe⸗
riꝰ ad iudeos ⁊ hoies mūdanos: ſacrificate
ſacrificiū iuſtitie: ſpate in dn̄o. i. qꝺ relictis
ſacrificijs veteris legis offerāt verū ſacrifi⸗
ciū euchariſtie ꝑ illa legalia figuratū: ⁊ etiā
ꝙ relictis rebꝰ mūdanis ponāt ſpē ſuā in bo
nis ſpūalibꝰ futuris i euāgelica lege ꝓmiſ⸗
ſis. Jō iudei ⁊ hoies mūdani de hoc volen⸗
tes ſe excuſare dicūt qs oñdit nobis iſta bo⸗
na ſpūalia i euāgelio ꝓmiſſa? qꝫ dicant quō
poterimꝰ dimittere ⁊ ꝯtēnere iſta bona tpa⸗
lia q̄ poſſidemꝰ ⁊ videmꝰ. ꝓpter iſta bōa ſpi
ritualia q̄ vos xp̄iani predicatis cū ea nō vi
deamꝰ nec cognoſcamꝰ: qꝫ dicāt oñdite no⸗
bis ad ſenſum illa bona: ⁊ credemꝰ vobis et
euāgelio. Oibꝰ iſtis iudeis et mundanis lo⸗
quēdo ad patrē rn̄det xp̄s dicēs. O dn̄e pat⸗
nō poſſunt iudei ⁊ hoies mūdani hoc nega⸗
re. Nā lumē vultꝰ tui ſignatū eſt ſuper nos.
¶ Ad cuius intelligētiā eſt aduertēdū ꝙ du Duplex
plex lumē ſignat deꝰ ſuper aīas: ſcꝫ vnū na⸗ lumē
turale: ⁊ aliud ſupnaturale ⁊ infuſum. lumē ſigat
naturale ē lumē intellectꝰ agētis ⁊ rationis: deꝰ ſu
quo oia naturalia aia noſtra pōt cognoſce⸗ ꝑ aīā
re ꝑ ſtudium ⁊ actionem: ⁊ ſic pōt cognoſce
re quō aia nr̄a eſt imortalis: ⁊ dependēs a p̄
mo eē qꝺ eſt deꝰ: ſicut naturaliter cognouerūt
philoſophi deū ⁊ intelligētias ⁊ animaꝫ no
ſtrā eſſe imortalē. Et in eadeꝫ parte intelle⸗
ctus ponit lumē rationis que dr̄ inferior ꝑs
ꝑ quod pōt cognoſcere que ſunt bona vel ma
la: iuſta vel iniuſta: turpia vel honeſta: agē⸗
da vel nō agēda. Uñ ſicut p̄mū lumē dr̄ ſpe
culatiuū: ita ſecundū dr̄ practicū: et tamen
vtrūqꝫ lumē dr̄ nobis naturaliter inſitū: per
qꝺ lumē pōt aia noſtra naturaliter cogno⸗
ſcere tria naturalia p̄ncipia: ſiue tres leges
naturales nobis naturalr̄ iſertas: que ſunt
tria principia in genere moꝝ. Quoꝝ p̄muꝫ
eſt qꝺ omne bonū eſt agendū ⁊ omne malū
vitāduꝫ. Scðm eſt qꝺ fieri tibi nō vis: alteri
nō facias: ⁊ qꝺ tibi fieri vis: alteri fac. Ter⸗
tiū principiū ⁊ lex naturalis eſt nullū bonū
irremuneratū ⁊ nullū malū īpunitū. Ex his
tribus legibꝰ reſultat q̄rta lex naturalis: ſci
licet ꝙ deꝰ qui eſt p̄ncipiū oim eſt iuſtus iu⸗
dex punitor maloꝝ ⁊ remunerator bonoꝝ.
Que q̄deꝫ principia ⁊ leges ſcribunt. Gene.
iiij. vbi dixit dn̄s ad caym. Cur iratꝰ es ꝯtra
fratrē tuū? ⁊ cur hoc egiſti? vbi demonſtrat
nullū malū agēdū. ⁊ poſtea ꝯſequit. neſcis ꝙ
ſi bene egeris recipies: ſi aūt male pctm̄ ſta
tim in foribus aderit. ꝑ qꝺ oſtēdit nullū bo⸗
nū irremuneratū. ⁊ nullū malū īpunitū eſſe
legē naturalē nobis naturaliter iſitā: eo ꝙ ꝑ
lumē naturale iſtā legē ſimul cū ceteris dua
bus poſſumꝰ naturalr̄ cognoſcere. Et hoc ē
lumē qꝺ dicit xp̄s eē ſignatū ſup nos: ꝑ qꝺ lu
mē ⁊ ꝑ q̄ p̄ncipia naturalia poſſumꝰ p̄uidere
⁊ cognoſcere bona ſpūalia nobis in lege e⸗
uāgelica ꝓmiſſa: ⁊ penas eternas reprobis
ꝺbitas. qꝺ pbat. Nā ſi nullū bonū irremune
ratū ⁊ nullū malū īpunitū: ḡ boni ⁊ iuſti de
iure nature ꝺbēt remunerari h̄ vel in futuro.
Sꝫ multi iuſti patiūt ꝑſecutiōes i hac vita ꝓ
pter ꝟitatē ⁊ iuſtitiā: q̄ h̄ nūq̄ fuerūt remu⸗
nerati: ſicut Abel ⁊ hieremias. Et multi ma⸗

li fuerunt proſperati qui nūq̄ fuerunt puni
ti in hac vita: ergo ſequit q̄ iſti remunera-
bunt poſt hāc vitā bonis ſpūalib⁹: ⁊ illi pu-
nient penis eternis. Ex q̄bus ſeq̄tur q̄ expe
ctāt futura bona ſpūalia q̄b⁹ boni p̄miantur: ⁊ futura mala q̄b⁹ mali puniunt. Et ſic
tā iudei q̄ ceteri infideles p hoc lumē natu
rale poterāt cognoſcere futura bōa ⁊ mala:
⁊ tria p̄ncipia ſupradicta. qđ q̄dē lumē dicit
dd i pſona xp̄i qđ ē ſignū ſup nos. de q q̄dē
lumine dicit ap̄ls ad Rom. ij. q̄ gētiles ha-
bebāt legē naturalē ſcriptam i cordib⁹ ſuis.
Lumē aūt ſupnaturale ē illđ qđ infundit ex
ſpāli dono ſpūſſcti eleuās itelligētiam vltra
naturā ſui ad cōprehēdēdū ea q̄ ſunt ſupra
hūanam facultatē: put ſpūſſ. tūs diuidit ſin
gulis put vult prie Cor. xij. qđ q̄dem lumē
dupl'r puenit ad nos. Uno mō p ſpūalē iſu-
ſionē ⁊ illuſtrationē: ⁊ ſic recepe: ſūt ipm p̄ri
archę ⁊ pphete i ve. te. Et apl'i ⁊ ſcti docto-
res in nouo teſta. Scđo mō puenit illud lu-
mē ad ſimplices fideles p doctrinā ⁊ p̄dica
tionē. Nā moyſes eādē legē quā accepit a
dō ānūciauit pplo. Et pphete ānūciauerūt
pplo eadē myſteria ⁊ vaticinia q̄ a ſpūſctō
fuerūt eis reuelata. Et ita ēt apl'i reuelaue-
rūt nobis ea q̄ a ſpūſctō receperūt. Ex q̄bus
pz q̄ ſcriptura vtriuſq; teſtamēti dr lumē ſi-
gnatū ſup nos: pīo reuelatū p̄riarchis ⁊ p-
phetis ap'lis: ⁊ ex ꝯſequēti nobis ānūciatū.
Ex q̄b⁹ pz q̄ lʒ gētiles nō hūerit h̄ lumē ſu
pnaturale: tñ hūerūt lumē naturale: q̄ po-
tuerūt vitare malū ſiue diſcernere iter bo-
nū ⁊ malū: vt ſupradictū ē. ſʒ iudei q; rece-
perūt vtrūq; lumē ſcʒ naturale ⁊ ſupnatura
le: min⁹ ſunt excuſandi. Qr mlto magʒ oia ſu
pradicta poterāt cognoſcere: eo q̄ hūerūt le
gē: ⁊ pphetas loquētes đ futura redēptiōe
⁊ ſupna felicitate. Et iō mlto min⁹ p̄nt dice
re q̄s oñdit nobis bōa: ¶ Dediſti letitiā ⁊c.
¶ Hic xp̄s agit gr̄as p̄ri de bñficio reſurre-
ctiōis ⁊ bonoꝝ ſpūaliū q̄ a p̄re recepit p ſe ⁊
mēbris ſuis: ¶ Ad cui⁹ intelligētiā ē aduer-
tēdū q̄ iudei carnales nō expectabāt nec q̄
rebāt niſi tēporalia puta abūdātiā frumēti
vini ⁊ olei: ⁊ dñiū tpale ⁊ dignitates. Et ſub
tali đſiderio expectāt meſſiā: qui oia iſta dʒ
eis dare. Sʒ xp̄s i lege euāgelica p̄cepit oīa
iſta cōtēni: ⁊ bōa ſpūalia ⁊ futura đſiderari.
vt dictū ē. Et iō ꝯtēpſerūt ipʒ ⁊ legē euāgeli
cā. Sʒ cū felicitas quā ipi petūt ſit tm̄ i hac
vita: iō ē trāſitoria: tēporalis ⁊ breuis: et ſic
letitia ⁊ gaudiū eoꝝ ē breue ⁊ mltʒ miſeriis
admixtū. xp̄s aūt q; expectabat reſurrectio
nē ⁊ eternā vitā ⁊ glīā: iō letitia ei⁹ ⁊ ſuorū
eſt eterna. Nā p̄miū eſt ꝯforme cū ſpe: iō ait
xp̄s. O p̄r gr̄as ſup. ago tibi. qm̄ đdiſti verā
letitiā ⁊ ppetuā vitā ⁊ felicitatē i corde meo

[Left margin: lumē dr duplici ter ad nos puenit — Judei ſoluʒ q̄rebant tpalia.]

a fructu frumenti vini ⁊ olei ſui: multi
plicati ſunt.
¶ Naʒ ipſi iudei ⁊ oēs mūdani mltiplicati
ſunt. i. abūdarūt a fructu frumēti vini ⁊ olei
⁊ ceteroꝝ bonoꝝ tpaliū. i. licet ipſi ſint mlti
plicati i huiuſmōi abūdātia ⁊ copia bono. tñ

In pace in idipſum dormiā ⁊ requieſcā. Quoniā tu domine ſingulariter in ſpe: conſtituiſti me.

¶ Ego dormiā ſimul ⁊ requieſcā in pace ⁊ q̄e
te bonoꝝ ſpūaliū hic p gratiā ⁊ in futuro p
gloriā. Nā licet in hac vita paſſ⁹ fuerit pſe-
cutiones ⁊ mortē: tñ reſurrexi ad gloriā ſem
piternā: ipſi aūt ad mortē eternam deſtina-
bunt. ⁊ vñ hoc: q; tu dñe cōſtituiſti me ſingu
lariter in ſpe reſurrectiōis ⁊ glorie. Naʒ ſi-
cut ſpes mea fuit bona: ita ⁊ effect⁹ ei⁹. Naʒ
ſemp p̄miū correſpōdet ſpei. vnde eſt ad-
uertēdū q̄ l'r in idipſum ſtat aduerbialiter
⁊ idē ē qđ ſimul vl' ſimpl'r. Et iō litera hiero
nymi habet ſic. in pace dormiā ſimul ⁊ req̄e
ſcā. ⁊ ſic eſt aduerbiū ꝯgregādi. Unde ſepi-
us reperit hoc aduerbiū in idipſum in hoc
libro pſalmoꝝ. Sʒ vbi. lxx. poſuerunt in idi
pſum. hieronym⁹ traduxit ⁊ poſuit h̄ aduer
biū ſimul. ſʒ vtrobiq; cōtinet magnū ſacra
mētū. ¶ Unde eſt notādū ſm Aug. ⁊ Boe.
q̄ hec eſt differētia inter duratiōnē tēpora-
lē ⁊ eternā. Nā duratio tēporalis eſt termi-
nabilis ⁊ ſucceſſiua: nec poteſt haberi tota
ſimul: ſʒ eternitas eſt interminabilis vite to
ta ſimul ⁊ perfecta poſſeſſio. Et ideo de⁹ q̄ ē
in eternitate: omnia bona ſimul poſſidet: et
nulluʒ bonuʒ ipi deeſſe pōt: ſed deus qui hʒ
hāc eternitatē et felicitatē per eſſentiā: com
municat eā ſanctis per participationē: ⁊ iō
vita ⁊ felicitas ſanctoꝝ erit ⁊ eſt intermi-
nabilis a parte poſt: ⁊ tota ſimul eſſentialis-
ter: lʒ poſſit accidētaliter augeri vſq; ad iu-
diciū: vt dictū eſt in p̄io pſalmo. Et felici
tas ſctoꝝ dr tota ſimul ⁊ eterna: ⁊ ideficiēs
⁊ ſufficiens bonū. Et hoc aduerbiū in idi
pſum ſignificat idē q̄ eternū: ⁊ eſt ſenſus.
in pace in idipſū dormiā: ideſt dormiā ⁊ re-
q̄eſcā in eternū i pace ⁊ q̄ete btitudinis: q;
illa pax ⁊ quies ē eterna ⁊ tota ſimul ⁊ non
trāſitoria nec tpalis ⁊c. q; ē ſtat⁹ oīm bono-
rū aggregatiōe pfect⁹: i cuius poſſeſſione
cōſiſtit vera beatitudo. ¶ Sʒ q; (vt apparu
it i titulo) iſte pſalm⁹ nos dirigit in finē le-
gis q̄ eſt chriſtus: ⁊ etiā ꝯtinet ſtatū ⁊ pfectio
tionē ⁊ reſurrectionē eccl'ie p hoc qđ poni-
tur in organis p qđ ſignificat eccleſia xp̄i:
vt dictū eſt. Ideo oſtēdit qđ ſpecial'r expo-
nat iſte p̄s p eccl'ia: nō q̄ eccl'ia ſit ſepata a
ſuo capite xp̄o: nā ſimul itelligit cū ſuo ca-
pite: ſʒ opʒ q̄ h̄ fiat ad diſtictionē vr̄e intelli

[Right margin: De pen. diſt. iij. c. q̄d q̄ turbamur. §. q̄ p̄. ſ. q. ſ. c. ſuggeſtū al's habitare feciſti me — Not. — E — Duratio tpalʒ ⁊ eterna differūt]

gētie.vt iſte pſalm⁹ cū precedēte ſit norma ⁊
regl'a ad exponēdum oēs ſubſequētes rōne
mãe ⁊ rōne tituloꝝ:ne amplius fiat iteratio.
Nā ſub vna voce poterīt exponi. ¶ Ad cu⁹
itelligētiā ē notādū ꝙ ſicut tota eccl'ia dr̄ vnū
corp⁹ myſticū organizatū ⁊ mēſuratū ⁊ ppor
tionatū ex ordie mltoꝝ mēbroꝝ ad vnū ca-
put q̇ ē xp̄s:ita parit̄ dr̄ vna ciuitas organi-
zata ⁊ menſurata ex harmonia ⁊ ordie mul
toꝝ ciuiū ad vnū p̄ncipē q̇ ē xp̄s ꝯſenſu vni⁹
legꝫ ⁊ vni⁹ fidei ſociata:cui⁹ ortū ⁊ pgreſſuꝫ
⁊ ppꝛietates deſcribit Aug.xiiij.de ci.dei.c.
vii.⁊.xv.ꝺ ci.dei.c.j.vbi dr̄ ꝙ a p̄mordio mū
di gen⁹ hūanū fuit i duo gn̄a diſtributū.vnū
q̇ ſ₃ hoīeꝫ alterū q̇ ſ₃ deū viuūt:q̄s & myſti
ce duas ciuitates appellamus.i.duas hoīm
ſocietates q̄ꝝ vna ē i eternū p̄deſtinata re-
gnare cū deo:altera cū diabolo eternū ſub-
ire ſuppliciū:q̄rū vna ſcꝫ ciuitas dei icepit
ab abel:altera ſcꝫ ciuitas diaboli icepit a ca
ym.Ciues p̄me ciuitates dn̄r filij dei:alteri
aūt filij hoīm.Inter q̄s duas ciuitates aſſi-
gnat aug.vij.dr̄ias:q̄ differunt ſ₃ diuerſos
fines.Vn̄ dr̄ Aug.ꝙ fecerīt has duas ciuita-
tes duo amores:terrenā.ſ.amor ſui vſq₃ ad
cōtēptū dei.celeſtē aūt amor dei vſq₃ ad ꝯtē
ptū ſui.Scd̄a dr̄ia·q̄ illa i ſe:h̄ i dn̄o gloriat̄
Tertia q̄ illa q̄rit ab hoīb⁹ gl'iari:h̄ dr̄ dn̄o
ſuo:tu es gl'ia mea ⁊ exaltās caput meū.Itē
i illa hoīes ſ₃ carnē viuētes deū vꝰū nō ho-
norāt.In hac aūt ē vna ſapiētia ⁊ pietas:i q̄ re
cte ꝯ⁹ oē⁹ colit̄ expectās p̄miū i ſocietate ſctō
rū angeloꝝ.Ex q̇b⁹ vbis Aug.p₃ ꝙ iſte due
ciuitates p̄ncipalr̄ differūt.p̄mo rōne affect⁹
⁊ amoris.Scd̄o rōne cult⁹.Tertio rōne fi-
nis ⁊ ſpei:q̄ ciuitas terrena toto affectu di
ligit iſta tp̄alia:⁊ nō recte colit deū: ciuitas
aūt dei colit vnū veꝝ deū:⁊ illū ſup oīa diligit
q̇ ē xp̄s de⁹ ⁊ hō: ⁊ in eo totā ſuā ſpē ponit.
Et iō ſp ab initio mūdi fuit vexata ⁊ afflicta
a ciuitate terrena:eo ꝙ i moribus ⁊ cultu ſp
fuit ipſi ꝯria ⁊ aduerſa.Vn̄ ilico a principio
mūdi caym interfecit abel:⁊ poſtea chaldei
perſecuti ſunt abraā:et eſau iacob:⁊ yſmael
Iſaac:⁊ ſic ꝺ ceterꝫ iuſtꝫ.In teſtō autē nouo
ilico ſcribe ⁊ phariſei pſecuti ſunt xp̄m:qui
eſt caput et p̄nceps hui⁹ ciuitatis:et poſtea
iudei et tyrāni perſecuti ſunt eā in ap̄lis et
martyrib⁹:poſtea heretici vexarūt et perſe-
qnunt̄ eā p ſectā mahumeticā:et affliget̄ in
fine p antixp̄m.Tota ḡ iſta ciuitas cū p̄nci
pe ſuo xp̄o itroducit̄ ad loquēdū in pſalmo.
⁊ cōqueritur apud patrē petēs vltionē de ſuis
inimicis affligētib⁹ eā.Et ita pariter,tota iſta
ciuitas q̇ eſt eccl'ia itroducit̄ ad loquendum
in hoc pſalmo agēs deo grās:eo ꝙ abſtra-
xit et liberauit eā a ſolicitudine mundanoꝝ
et reꝝ tp̄aliū:et ꝯſtituit eā i bonis ſpirituali

bus grē:et in ſpe futuroꝝ bonoꝝ glie.In q̄
p̄o q̄tuor facit.Nā p̄mo petit bona ſpūalia.
Scd̄o icrepat ciues terrenos vt deſiſtāt a p-
ſecutione iuſtoꝝ:et exhortat̄ vt ſeq̄nt̄ bona
ſpūalia.Tertio remouet q̄dā cauillationē.
Quarto agit grās.q̄ reiectis tp̄alib⁹ ꝯſtituit
eā in bōis ſpūalib⁹.Scd̄a ibi.filij hoīꝫ.Ter
tia ibi.multi dn̄t.Quarta ibi.dediſti letitiā.
¶ Quātū ad p̄mū eſt notādū ꝙ tota iuſtitia
hoīs q̄ acq̄rit̄ regnū celoꝝ ꝯſiſtit i trib⁹.ſ.in
mūdicia cordꝫ.⁊ opatiōe bonoꝝ:⁊ patiētia i
aduerſis ppter deū.Vn̄ iſta tria maxie de-
bem⁹ q̄rere a deo:et iō ait ſaluator matt.vj.
Nolite ſolliciti eē dicētes q̇d mādu.⁊c.Sꝫ
p̄mo q̄rite regnuꝫ dei et iuſtitiā ei⁹:hāc ḡ pe
tit i primis dō ſicut cū tota eccl'ia i p̄ncipio hu
ius p̄s.Cum inuocarē exaudiuit me de⁹ iuſti
tie mee.Alia lr̄a h₃.cuꝫ inuocauero exaudi
me de⁹.Lr̄a vō hiero.h₃.Inuocātē exaudi
me de⁹.Et tunc lr̄a ē plana abſq₃ figura.Et
ē ſenſus.O de⁹ iuſtitie mee.i.in q̄ ꝯſiſtit tota
mea iuſtitia.exaudi me iuocātē te:vel cuꝫ in-
uocauero te dādo mihi iuſtitiā.ſ.patiētiā in
aduerſis:et mūdiciā i corde:vt ſine pctō poſ
ſim meritorie opari.Iſta ḡ tria peto a te.ſ.p̄
mo i tribulatiōe dilataſti mihi.et ponit̄ p̄te-
ritū p futuro ſiue p iperatiuo.i.dilata ⁊ cor
robora mihi aīum et cor i tribulatiōe largiē
do patiētiā in aduerſis:vt valeā pſecutiōes
et cetera aduerſa equo aīo tolerare.Scd̄a
miſerere mei pctā mihi remittēdo:et in grā
cōfirmādo:vt poſſim bn̄ opari.Tertio exau
di orationē meā regnum celoꝝ largiendo.
Vn̄ nota ꝙ iſta p̄ma particula reddit̄ diffici
lis ſm noſtrā trāſlationē ppter mutationeꝫ
perſōe.Sed forſan nō eſt ſine myſterio.Vn̄
poteſt eſſe talis ſenſus referēdo ad diuerſa:
vt dicat eccl'ia.Cum ego inuocarem ſub le-
ge veteri per patriarchas et pphetas:tunc
deus iuſtitie mee exaudiuit me mittendo fi-
lium ſuuꝫ in carnē:et cōuerſa eccl'ia ad xp̄m
dicit.tu dn̄e in illa tribulatiōe dilataſti mihi
cor et animum dādo legē libertatis et grē.
Et ideo miſerere mihi peccata remittendo
per grām.Et exaudi orationē meā regnum
celoꝝ largiēdo ⁊c.Et patientiā in aduerſis
ꝯ perſecutores cōferendo.Et poſtq̄ libera-
ſti me a pctō:libera me a perſecutiōe impio
ruꝫ.¶ Filij hoīꝫ.In hac ſcd̄a parte eccleſia
increpat ciues terrenos et mundanos vt de
ſiſtāt a perſecutione iuſtorum.et exhortat̄
eos ad colēdum xp̄m et legē ei⁹:contēnēdo
terrena:et appetendo bona ſpiritualia.Vn̄
dicit:o filij hoīm vſq₃quo eritis maliuoli et
crudeli corde cōtra me:vt q̇d:id eſt aliter di
ligitis vanitatē:ſcꝫ ſupbiā et auaritiā bono
rum mundanoꝝ q̄ ſunt vana et corruptibi-
lia:et queritis mendacium:ſꝫ vos iudei fal-

Eccleſia dr̄ corp⁹

Ciuitas dei et diaboli.

Pſalmi diuiſio.

Iuſtitia hoīs q̄ acq̄rit regnū.

Increpatio malorum.

ſo gloſſando ſacras ſcripturas ve. te. litter pre-
ciſe itelligédo. Et vos gētiles idola ꝛ falſos
deos colendo. Et vos ſarraceni turpē ſectaʒ
mahumeticā obſeruādo. Et vos heretici fal-
ſa dogmata ſeminādo: ſimplices decipiēdo.
Scitote. i. volo ꝙ ſciatis: qꝛ dñs pr̄ mirifica-
uit xp̄ʒ ſctm̄ ſuū: ꝛ ip̄ʒ tāq̄ verū deū ꝛ redem-
ptorē ꝛ legiſlatorē in mūdū miſit. Et iō ego
colo eū ꝛ ei⁹ legē euāgelicā ſuare decreui: ꝛ
in ipſo ſpeʒ meā ꝯſtitui. Et iō ipſe dñs ieſus
xp̄s exaudiet me cū clamauero ad eum: ꝛ li-
berauit me de manib⁹ ꝛ pſecutiōib⁹ vr̄is. Et
iō ſi iraſcimini. i. ſi aliqñ fuiſtis irati ꝯ me et
perſecuti me: tñ iā ap̄ls⁹ nolite peccare. Sed
deſiſtite a perſecutiōe: ꝛ q̄ dictis in cordib⁹
vr̄is et in cubilib⁹ vr̄is cōpūgimini. i. ſi aliqñ
dixiſtis ꝛ pposuiſtis i cordib⁹ ꝛ ſecretʒ pene-
tralib⁹ vr̄is facere malū: tñ nō deducatʒ ad
effectum: ſʒ reſiſtite malis tentatiōib⁹ ꝛ co-
gitatiōib⁹: ꝛ cōpungimini in corde pniā agē-
do. Et cognoſcētes v̄itatē recipite legē euā-
gelicā q̄ docet oēm v̄itatē: et phibet oē ma-
lum fieri: ꝛ exhortat̄ ad oē bonū. Et ſic ſuan-
tes legē euāgelicā: ſacrificare ſacrificiuʒ iu-
ſtitie: ſcʒ ſacrificium euchariſtie: qđ de ſe eſt
iuſtum ꝛ bonū iuſtificās oīa. Et ēt ſacrifica-
te ſacrificiū iuſtitie. i. offerte deo cor mundū
ꝛ cōtritum ꝛ humiliatum: in q̄ conſiſtit tota
iuſtitia hoīs: et ſperate in dño. i. ponite ſpeʒ
veſtrā in dño et nō in reb⁹ tp̄alib⁹: ſed in bo-
Not. nis ſpiritualib⁹ in euāgelica lege pmiſſis q̄
vos beatos et felices facient. ¶ Multi dicūt
ꝛc. Hic rñdet queſtioni quā hoīes mundani
faciunt: et dicunt q̄s oñdit nobis iſta bōa fu-
tura q̄ xp̄s pmittit: Quaſi dicat quō cōtēne-
mus iſta bona tēporalia q̄ videmus ꝛ poſſi-
dem⁹ p illis q̄ nō videm⁹ nec cognoſcemus
q̄ſi dicāt ꝙ fatuum eſſet hoc facere ꝛc. Ad hoc
rñdet eccl̄ia: ꝙ ſignatum eſt lumē vult⁹ dei
ſuper nos: per qđ lumē poſſum⁹ credere et
precognoſcere iſta bona ſpūalia: ꝛ exponit̄
vt ſupra. ¶ Dediſti letitiā ꝛc. in corde meo.
Iſta eſt q̄rta pars hui⁹ pſalmi. Ad cuius in-
telligentiā eſt aduertendum ꝙ ſicut fides ē
q̄dā v̄tus theologica deſuper iſuſa: q̄ mens
eleuata ꝛ cōfortata credit ꝛ aſſentit reb⁹ ſu-
pernaturalib⁹ ꝛ nō viſis. Et charitas ē alia
virt⁹ infuſa qua voluntas eleuat̄ ad diligen-
eſt duʒ deū ſup oīa. Ita pariter ſpes ē q̄dā virt⁹
ſpes. infuſa q̄ ꝯtēptis terrenis ſpūalia bona ꝛ in-
Dr̄ia inuiſibilia appetūt̄ ꝛ expectāt̄ Scđo eſt aduer-
inter tēdū ꝙ hec ē differentia iter hoīem iuſtuʒ et
homi prauū: nā hō prau⁹ quātūcūqʒ potens et di-
nē iu- ues ſit lʒ gerat letitiā in facie ppter affluen-
ſtū et tiā bonoꝝ tēporaliū: tñ ſemper gerit triſti-
pra- tiaʒ et terrorē in corde timens futurum iudi-
uum. cium et punitionē accuſante euʒ conſcientia
ſua: et etiam qꝛ timet pdere bona tp̄alia que

poſſidet: ꝛ iō ꝯtinu⁹ timor nō ſinit ip̄ʒ eē leti-
cē. p oppoſitū hō iuſt⁹ lʒ aliqñ gerat triſtitiā
ꝛ fletuʒ i facie ppter pſecutionēʒ maloꝝ: tñ
ſp gerit letitiā ꝛ gaudiū i corde: eo ꝙ expe-
ctat gl̄iā ꝛ p̄miū ppter mala q̄ patiēter tulit
ppter deū. de hac ḡ letitia ꝛ ſpe agit hic grās
tota eccl̄ia. ſ. qꝛ recepit fidē: ꝛ ſpē p quā ꝯtē-
nit tp̄alia: ꝛ appetit: ꝛ expectat bona futura
ſpūalia. et iō dt eccl̄ia: grās ago o dñe ſup-
plex qm̄ dediſti hāc letitiā i corde meo: qm̄ ipſi
hoīes mūdani ml̄tiplicati ſūt ꝛ locupletati
a fructu frumēti ꝛ vini: ꝛ olei: ꝛ alioꝝ tp̄ali-
um. Sʒ ego habēs hāc ſpē ꝛ letitiā in corde
meo d̄ bonis futuris abſqʒ ſollicitudie tp̄a-
liū ſicut dormiā ꝛ reqeſcā in pace ꝛ qete: ꝛ hoc
faciā: qm̄ tu dñe ſingulariter me i tali ſpe cō-
ſtituiſti. Item ipſi qui abundāt talibus diui-
tijs in hoc ſeculo: tñ poſt fineʒ tanq̄ oues in
inferno poſiti ſunt ꝛ mors eterna depaſcet
eos, pſal. xlviij. Ego autēʒ poſt hāc vitā dor-
miā ſimul ꝛ requieſcā in illa pace ꝛ fruitiōe
celeſti: eo ꝙ tu ꝯſtituiſti me i hac vita in ſpe:
cōtēnēdo terrena ꝛ appetendo illa celeſtia.
Nā illa celeſtia dant̄ in p̄miū fidei: ꝛ ſpei: et
charitatis: quā hic habuim⁹. ¶ Vñ eſt ad- I
uertēdū ꝙ ad hunc intellectū ꝛ ſʒ iſtā ſcđaʒ
expoſitionē legit eccl̄ia hunc pſalmū quoti-
die ad cōpletoriū in pncipio noctis: eo ꝙ dia-
bol⁹ ꝛ ciuitas ei⁹ ſemp machinant̄ ad malū
ꝯ ciuitatē dei ꝛ religionē xp̄ianā: iō orat ec-
cleſia vt defendat eā ab iniq̄ perſecutione ꝛ
malitia illoꝝ. Legit etiam hunc pſalmum i Not.
perſona cuiuſlibet martyris ꝛ confeſſoris:
eo ꝙ p xp̄o paſſus eſt: ꝛ laborauit in hac vi-
ta cōtemnēdo terrena: ꝛ appetēdo celeſtia: ꝛ
in ſpe future beatitudinis vixit. ¶ Ex toto
ergo iſto pſalmo poſſunt recolligi qnqʒ ꝯclu-
ſiones. Prima cōcluſio. ꝙ iudei multiplici-
ter poterant cognoſcere ieſum xp̄ʒ eſſe meſ-
ſiā i lege pmiſſum. Pmo: qꝛ de⁹ pr̄ mirifica- R
uerat ip̄m in operatiōe miraculorū. Scđo:
qꝛ doctrina ei⁹ erat vera ꝛ nō vana. Tertio. Iudei
qꝛ ſemp fuit exaudit⁹ a patre. Et per conſe- poterant
quēs iudei nō debebāt graui corde perſeq cogno-
xp̄m. ¶ Scđa cōcluſio. ꝙ omnib⁹ homini- ſcere
bus eſt inſertuʒ ꝛ ſignatū lumē naturale p xp̄m.
qđ quis pōt diſcernere iter bonū ꝛ malū: ꝛ
cognoſcere tria principia moralia: ſcʒ omne
malū fugiēdū. ꝛ oē bonū agendū. ꝛ qđ tibi
vis fieri: alteri fac. ꝛ nullū bonū irremune-
ratū: ꝛ nullū malū ipunitū. ¶ Tertia cōclu-
ſio. ꝙ preter lumē naturale fuit ſignatū ſup
pp̄lm iudaicū lumē ſacre ſcripture patriar-
charū ꝛ pphetis reuelatū: per quod poterāt
magis cognoſcere deum: ꝛ diſcernere inter
bonum ꝛ malum: ꝛ deſiderare humanaʒ re-
demptionē: ꝛ cognoſcere xp̄m eē meſſiaʒ in
lege pmiſſum p opa q̄ faciebat. ¶ Quarta
ꝯcluſio

cluſio ꝙ ꝓter lumē ꝓpheticū eſt ſignatū ſup ppl'ꝫ xp̄ianū lumē euāgelicū: ꝑ ꝙ cognoſcit ola myſteria ⁊ vaticinia ve. te. eē ꝯpleta ꝑ xp̄ꝫ Et ꝑ ꝙ cognoſcit ſpē nullo mō eē ponēdā i h̄ mūdo: ſꝫ i ſola futura btitudine. Quīta ꝯcluſio. ꝙ ciuitas dei ſcꝫ xp̄iana religio differt a ciuitate terrena rōne finis: nā cū cetere natiōes mūdane ꝯſtituāt finē ſuū ⁊ ponāt ſpeꝫ ſuā i bonis tp̄alibꝰ: tñ ſola r̄ligio xp̄iana cōtēptis hmōi tēporalibꝰ ponit ſpeꝫ ſuā in futuris bonis ſpiritualibus ⁊ eternis.

Alꝰ exaudi domine xv iij. diſtinc. c. ſedulo. Et de cōſe. di. v. non mediocrit. Z

Verba mea auribus ꝑcipe dñe: intellige clamorē meū. ¶ Titulus huiꝰ pſalmi ſꝫ hebreos eſt: ad victoriā ſup hanehilot pſalmꝰ dd. Hierony. aūt trāſtulit: victori ſup hereditatibꝰ cāticū dd. ¶ Rabbi aūt ſalomō q̄ in regno frācie ſuper pſalteriū ⁊ totū vetꝰ teſtamētū ſcripſit anno milleſimo. cclxx. q̄ conatꝰ ē ꝑuertere ſcripturas ad l'ram: dt ꝙ nehilot eſt equocū ad hereditates i plurali ⁊ ad q̄ddā iſtrumētū muſicū cū q̄ cātabat̄ iſte pſalmꝰ: ⁊ iō ly nehilot ponit̄ ꝓ vtroqꝫ in eodeꝫ titulo. Sꝫ lꝫ h̄ poſſit eē verꝝ. quia nullā ꝯdictioneꝫ inducit litere et ſententie huiꝰ pſalmi: tamen in nullo intēdo euꝫ nec alios rabbinos iudeoꝝ ſeqꝗ: eo ꝙ magis dubitāt in titulis ⁊ in ceteris rebꝰ literalibꝰ q̄ꝫ catholici: et plures diuerſe opiniones ⁊ ꝯtrouerſie ſunt iter eos q̄ꝫ iter nos in hmōi. Et rō ē: nā iſte cerimonie cātādi fuerūt aliq̄ mō deꝑdite: imo poſt icēſam hierl'm ꝑ Romanos ⁊ diſꝑſionē iudeoꝝ ꝑ mūdū nū q̄ꝫ vſi ſunt hmōi cerimonijs. Jō totaliter fuerūt delete a memoria ⁊ ſcriptura eoꝝ. Et ſic neſciūt q̄d dicūt i his ⁊ i ceteris: nec ꝓcedūt niſi ꝑ ꝯiecturas et falſas fictiōes. Jō magis eſt credēdū trāſlatiōi ⁊ iterp̄tationi ipſoꝝ. lxx. q̄ ꝓceſſerūt aduētuꝫ xp̄i: et interp̄tationi Hieronymi: q̄ fuit paulo poſt aduentuꝫ xp̄i: q̄ꝫ fictionibꝰ thalmudiſtarū et modernorum rabbinoꝝ: q̄ totaliter conant̄ ꝑuertere ſcripturas ⁊ ſenſum earuꝫ. Et ſic nolo amplius terere tp̄s in vacuuꝫ in eoꝝ dictis: ſꝫ in oībꝰ ſeq̄ interpretationem. lxx. et Hieronymi: q̄ fuerunt tunc bñ et late examinate: ſeq̄ndo ergo eos in hoc titulo et in ceteris: ꝑ hoc q̄d dr ad victoriā ſiue victori: prenotatur ꝙ iſte pſalmus dauid cantabat̄ cum toto conatu vocum eleuando vocē vſqꝫ ad vltimum punctum et finem: eo ꝙ lex vocabat chriſtum: vt dictū eſt. per hoc q̄d dicit̄ in finē: prenotat̄ ꝙ ille pſalmus dirigit ocs in xp̄m q̄ eſt finis legis. Nā per p̄mum aduentum eſt finis legis veteris: ⁊ per ſecūdū finis legis euāgelice: i primo ad ſaluandū et redimendū: in ſecūdo ad glorificādū ⁊ p̄miandū. Et ſic iſte pſalmꝰ ⁊ ceteri cātabāt̄ i vtraqꝫ lege. Sꝫ diuerſo mō ſꝫ finis: vt dictū eſt. ¶ Sꝫ ꝑ h̄ ꝙ additꝰ ꝓ ea q̄ cōſeq̄t hereditatē: eſt notādū ꝙ iudei vocāt hereditatē iſti totā terrā ꝓmiſſionis a Dā vſqꝫ ad Berſabee q̄ ē ꝑs ſyrie meridionalis. Nā ab oriēte claudit mōtibꝰ idumee. ſ. Galaad ⁊ faſga et petre: ab occaſu aūt terminat̄ mari noſtro: ab aquilone vō monte libano et hermone magno: q̄ iter iacet damaſcū ⁊ itureā. ab auſtro vō terminat̄ deſerto cades et pharā. Et ſic tota terra ꝓmiſſiōis eſt clauſa predictis terris: cuiꝰ lōgitudo a Dā ſcꝫ a mōte libano vſqꝫ ad berſabee ſunt. clx. miliaria: latitudo vero a mari nr̄o. ſcꝫ a iope vſqꝫ ad baſam et ad montē abarim et faſga: ſunt q̄ſi liij. miliaria. Jn hac terra putant iudei cecitā ſuā ſpem et felicitatē: eo ꝙ data fuit eis et diuiſa per ioſue poſt exituꝫ de egypto. Et totū deſideriū eoꝝ et finalis ſpes eſt hāc terrā poſſidere et inhabitare: ⁊ hec eſt orō eoꝝ iugis ⁊ quotidiana. Jdeo Rab. ſa. ⁊ ceteri dicunt ꝙ dauid fecit hunc pſalmū orādo deuꝫ ꝓ hac hereditate cōſeruāda: et ab inimicis liberāda. Et ſic faciebat hūc pſalmū i tēplo ſiue in tabernaculo per leuitas cantari cuꝫ hmōi iſtrumēto nehilotis ⁊c. Et ſic ſicut ceci ſunt ⁊ carnales: nō ſapiūt niſi carnaliter ⁊ tp̄aliter. Et iō nō eſt credēdū ꝙ dauid ꝑ quē ſpūſſanctus locutus eſt ꝓphetice ꝓ re tam vili et trāſitoria feciſſet hūc pſalmū. Et nec ad hoc idiguiſſet lumine ſpūſſcti: nec eſſet ꝓpheta: cuiꝰ cōtrariū dictum eſt. Jdeo nos q̄bus datū eſt noſſe myſteriū regni dei aliter debemus hoc intelligere. Jō eſt notādum ꝙ poſtq̄ꝫ adā perdidit hereditateꝫ paradiſi: et eiectꝰ eſt ab ea: deꝰ dedit totū mundū ipſi et poſteris eiꝰ in hereditatē terrenā: ⁊ legē diuinā i hereditatē ſpūalē: eo ꝙ ꝑ illā erāt ꝯſecuturi celeſtē hereditatē. Sed q2 poſt Adam fuit diuiſum genꝰ humanū i duas ciuitates et ſocietates: vt dictū eſt pſalmo p̄cedēti: iō tota ciuitas dei ſiue ſocietas fideliū legē diuinā obſeruātium: dr hereditas dñi et ppl's electꝰ ⁊ peculiaris: eo ꝙ ſunt ꝯſecuturi celeſtē hereditatē ⁊ ꝑtinēt ad illā. Ceteri aūt dicunt̄ diaboli hereditas: cuius ſupplicio ſunt ſubijcēdi. Ex quo pꝫ ꝙ ſola eccl'ia eſt hereditas dñi ab adā ⁊ abel vſqꝫ ad vltimū electū: vt ait Auguſt. ⁊ Greg. q̄ q̄dem eccl'ia licet ſit vna eſſentialr̄ ab adā vſqꝫ ad iudiciū: eo q̄d viuit ſub vna fide xp̄i et charitate: tñ differt accidētaliter ſm diuerſos ſtatꝰ et diuerſa ſecula: ⁊ ſm minꝰ ꝑfectū ⁊ magis ꝑfectū. Nā totā ſuā perfectionē in hoc mūdo poſſibileꝫ adepta eſt ꝑ xp̄m. Ultimā aūt ꝑfectionē adipiſcet̄ i iudicio: vt dictum eſt. Et iō ꝓ hac hereditate cōſeruāda in gr̄a: ⁊ ꝓſeruāda a malis futuris ⁊ pctis: et liberāda a preſentibꝰ

Hereditas domini ſm iudeos.

Hereditas domini ſūt fideles.

ꝯtinue orauit ⁊ orat eccl'ia. Et ſic eſt itelligē-
d⁹ iſte titul⁹.ſ. ꝙ dd fecit hūc pſalmū orando
ꝑ ea ciuitate. vel.ſ. eccl'ia q̄ ꝯſeq̄t hꝛ̄ditatem
ſpūalē hic ꝑ grām ⁊ i futuro ꝑ gloriā. Et ꝑ̄ce
pit ipſ̄ cātari ad victoriā vocū: eo ꝙ vocabat
xp̄m ad p̄mū aduētū: vt daret hꝛ̄ditatē hic ꝑ
gratiā: ⁊ ſemper vocat ipm ad ſm aduētū: vt
cōferat hereditatē glorie celeſtis. Et ſic diri
git nos i finē q̄ ē xp̄s. Ex h̄ apparet materia
hui⁹ pſalmi: ſcȝ ꝙ dd itroducit eccleſiā loq̄n
tē i hoc pſalmo orantē ꝑ ſeipā: vt de⁹ cōſer-
uet eā in gratia ⁊ liberet eā a malis tpalib⁹.
Que q̄dē eccl'ia orat ab adā vſq̄ ad iudici
um: ⁊ eſt diffuſa ab ortu vſq̄ ad occaſum per
vniuerſuȝ orbē vel loq̄t ipſe Dauid tāq̄ mē
brū eccl'ie i pſona toti⁹ eccl'ie. ¶ Scd'ȝ ergo
hūc itellectū duo facit dd i hoc pſalmo. Nā
p̄mo itroducit ciuitatē dei.ſ. eccleſiā petētez
liberari ꝑ xp̄m a pſecutiōe diaboli ⁊ mēbro-
rū ei⁹. Scd'o p̄dicit fines vtriuſq̄ ciuitat̄.ſ.
ſuppliciū maloꝝ ⁊ gloriā ⁊ p̄miū bonoꝝ: ibi.
Judicia illos de⁹. Quātū ad p̄mū eccl'ia pri
mo ꝑponit ſuā petitionē exaudiri captando
beniuolētiā. Scd'o explicat ſuā petitionem:
ibi. rex me⁹ ſiue qm̄ ad te orabo. Dicit ḡ ec-
cleſia ad caput ſuū ⁊ regē chriſtū. O dn̄e ie-
ſu xp̄e ꝑcipe v̄ba mea aurib⁹ benignis. Et i
tellige clamorē meū: ⁊ qꝛ tu es rex me⁹ ⁊ de⁹
me⁹: intēde voci oratiōis mee. ¶ Un̄ eſt no-
N vt pe titio im- pleat̄ tria neceſ ſaria ſunt. tāter aduertēdū ꝙ ſunt tria neceſſaria ad h̄
ꝙ petitio impleat̄.ſ. ꝙ iudex ſiue bn̄fic⁹ p̄be-
at aures benignas petēti: vt cū patiētia au-
diat. Scd'o vt diſcernat ⁊ intelligat verba et
clamorē petētis: vt videat ſi petit iuſtū ⁊ iu-
ſte. Tertio vt liberaliter intēdat et annuat:
⁊ ſit ꝓpiti⁹ petenti petitionē: votū eius ad-
implēdo. Et ideo ꝓpter primuȝ dicit: verba
mea aurib⁹ percipe dn̄e.i. aures benignas
verbis meis accōmoda ⁊ prebe. ꝓpter ſcd'm
dicit: intellig e.i. diſcerne clamorē meū.ſ. an
ſit iuſtus an iniuſtus: propter tertium dicit

Intende voci orationis mee: rex meus ⁊ deus meus.

De cōſe. di. ſi. c. nun q̄. ¶ Intende.i. annue voci oratiōis ⁊ petitio-
nis mee: tu q̄ es rex me⁹ ꝑ gubernationem: ⁊
de⁹ meus per creationē: vn̄ qn̄ in ſcriptura
ſcribit̄ rex ⁊ de⁹ ſemper intelligit̄ chriſt⁹ qui
eſt de⁹ ⁊ homo ⁊ caput ⁊ rex eccleſie ⁊ ciui-
tatis dei quam gubernat ⁊ regit.

Quoniā ad te orabo domine: mane exaudies vocem meam.

j.q.j. c. ipſi ſacerdotes. O ¶ Qm̄ ad te orabo. hic explicat temp⁹ et ob
oportunitatem et modū ſue petitiōis. ¶ Un̄
eſt aduertēdū ſm Aug. ꝙ ſicut ſol per ſuam
preſentiā cauſat diē ⁊ lucē in nr̄o hemiſphe-
rio: in q̄ luce oīa vident̄ et diſcernunt̄ a no-
bis: ⁊ ꝑ ſuā abſentiā cauſat noctem et tene-
bras in q̄ res nō poſſum⁹ diſcernere: ita pari
ter xp̄s q̄ eſt ſol iuſtitie per ſuā preſentiā cau
ſauit ⁊ portauit lucum in aduentu ſuo: ⁊ de-
dit legē euangelicā: in qua videm⁹ ⁊ diſcerni
m⁹ veritatē omniū q̄ latebāt in cerimoniis
legȝ veteris. Et ſic lex ve. ab Adā vſq̄ ad xp̄ȝ
dicebat̄ nox: vt apoſtol⁹ ad Roman̄. xiii. nox
ꝑ̄ceſſit: dies autē appropinquauit ⁊c. Et id'
Abraā ⁊ Moyſes ⁊ Dd: ⁊ oēs patriarche et
ꝓphete: ⁊ vniuerſalr̄ tota ciuitas dei ambu
labat i nocte an̄ aduentū xp̄i. Et ſic expecta
bat diē ⁊ lucē venturā per xp̄ȝ: vt in ipſo di-
ſcernere poſſet veritatē: q̄ latebat in nocte ſi
ue i vmbra legis. Et ſic lex vet⁹ appellat xp̄s
meſſie diē et mane: ⁊ ſic nos appellam⁹ tp̄s
legis ve. noctē preteritā q̄ ꝑ̄ceſſit. Un̄ abraā
exultauit vt videret diem iſtū: vt pȝ Jo. viii.
Et ideo dauid q̄ erat in illa nocte et expecta
bat dieȝ xp̄i ſiue mane dicit in pſona totius
eccl'ie illi⁹ noctꝫ: o dn̄e ieſu xp̄e qm̄ tu es rex
me⁹ ⁊ de⁹ me⁹ latur⁹ diē ⁊ lucē ſuper terrā:
ideo mane.i. in tuo aduentu ego orabo te: et
tu exaudies vocem meā ⁊ petitionez ꝯ dia-
bolū ⁊ ciuitatem terrenā: qm̄ in nocte legis
nō potui exaudiri: ideo exaudies me in ma
ne.ſ. tēpore gratie me a diabolo et membris
eius ꝑ tuā paſſionem liberādo. Un̄ eſt peti-
tio mea vt habitē tecum in ciuitate tua.ſ. in
hac eccleſia per gratiā: ⁊ des mihi lumē le-
gis euāgelice: vt videā veritatē. Et tūc qm̄
aſtabo tibi ⁊ iuxta: in lumine euāgelico vi-
debo oēm veritatem quā in nocte non potui
clare videre: ⁊ q̄d videbo: ſcȝ qm̄ tu es deus
nō volēs iniquitatē: ſȝ iuſtitiā et equitatem:
⁊ qꝛ nō habitabit iuxta te malign⁹ in tua ci-
uitate hic ꝑ gratiā: nec i futuro ꝑ gloriam.
¶ Notādū ꝙ in hebreo ⁊ in trāſlatiōe hiere
ro. tot⁹ iſte p̄s videt̄ diſcordare a trāſlatione
nr̄a i cōbinatiōe v̄ſiculoꝝ. Un̄ ſic ordinant̄
verſus i hebreo. dicta mea attēde dn̄e: itel-
lige meditationē meā. Auſculta vocē depre
catiōis rex meus ⁊ deus me⁹: qm̄ ad te ora-
bo. Dn̄e mane ꝑparabo ad te ⁊ cōtēplabor.
Qm̄ nō volēs iniq̄tatez tu: es nec habitabit
iuxta te malign⁹. Ex q̄bus pȝ ꝙ terti⁹ v̄ſus
icipit in ly dn̄e mane exaudies ⁊ q̄rtus ver-
ſus icipit i ly qm̄ nō de⁹ volens iniq̄tatē ⁊c.
Sȝ iſta noſtra trāſlatio ipſoꝝ. lxx. fuit cōfu-
ſa vitio ſcriptorū apud grecos: vt ait hiero-
ny. Et id' q̄nq̄ confundit ſniam. vn̄ ſm lrām
hieronymi clarior appet ſnia ⁊ diuiſio hu-
ius pſalmi i q̄ memorant̄ iſte due ciuitates Nota
⁊ fines earū. Unde eſt aduertendū ꝙ dauid
in ſpiritu preuidit diſcurſum huius ciuita-
tis dei. vn̄ primo preuidit in ſpiritu qualiter
hec ciuitas non poterat habere ſuaȝ perfe-
ctionē niſi per aduētū chriſti qui erat latu-
rus diē ⁊ lucē: ⁊ per conſequens deſideriū ⁊

orōnes ꝓphetaꝝ ⁊ patriarcharū nō poterant audiri nisi p xp̄m in tēpore grē qꝛ tunc debebāt sortiri effectū suū: ⁊ tūc tota ciuitas dei erat visura ꝟitatē legis p xp̄m: qꝛ in lumine xp̄i oēs eram⁹ visuri lumē: vt pꝫ per oēs ꝓphetas. Scdo preuidit quos ⁊ quales ciues debebat xp̄s in suā ecclīā ⁊ ciuitatē ꝯgregare: ⁊ quos ⁊ q̄les excludere. Tertio preuidit fines diuisos istarum duaꝝ ciuitatum. Et iō tria facit ī hoc psalmo. Nā ī p̄mo in ꝑsona eccl'ie illi⁹ stat⁹ orat vt veniat xp̄s in carnē ad visitādū suā ciuitatē: vt orōnes sue exaudiant: ⁊ in lumine diei xp̄i videat ꝟitatē eorū q̄ latebāt ī lege veteri. Scdo ꝓdicit qs ⁊ q̄les ciues ꝯgregabit xp̄s in ecclīa: ⁊ quales excludet. Tertio ꝓdicit diuersa p̄mia et diuersos fines haꝝ duaꝝ ciuitatū. Scda ibi. Q̄m nō volēs de⁹ iniquitatē. Tertia ibi. Iudica illos. Prima iā declarata est per ea que dicta sunt. Nā ī dicit ꝓpheta in ꝑsona totius eccl'ie ꝓ illo statu. o dn̄e iesu xp̄e ⁊ messia ꝑcipe ꝟba mea aurib⁹ tuis benignis: ⁊ itellige clamorē meū. Et o rex me⁹ ⁊ de⁹ me⁹ ⁊c. Et subdit tp̄s opportunū in quo est exaudiēdus dicēs: mane exaudies vocē meam. q. d. O domine veni ī carnē: ⁊ porta illū diē ⁊ mane grē vt in illo exaudias vocē meā. Quia

dist. lxxvj. Frem xj. q. iij. c. estimant.

Mane astabo tibi et videbo quoniam nō deus volens iniquitatem tu es.

Mane. i. in tp̄e grē astabo tibi ⁊ videbo. i. habitabo tecū in ecclesia: ⁊ videbo ⁊ ꝯtēplabor te. Et sic videbo oēm veritatē q̄ latebat in nocte ⁊ vmbra legis: qꝛ tūc ambulabo sicut in die: postq̄ nox ꝓcesserit. Sequit̄ secūda pars. Q̄m nō deus volens. in qua predicit q̄ sunt excludēdi ab ecclesia. Scdo qui sunt introducēdi: ibi. Ego aūt ī multitudine. Ad primū dicenduꝫ q̄ quinq̄ cōditiōes hominum excludūtur: sicut erāt excludende ab ecclesia ī aduētu xp̄i: a q̄b⁹ petit liberari. s. maligni: iniusti: ⁊ mēdaces: viri sanguinū et homicide: ⁊ susurrones: q̄ incitant ad effundēdū sanguinē. et dolosi siue deceptores. Iō dicit o xp̄e cū veneris ad ꝯgregandos filios dispsos ad ecclesiā ⁊ ciuitatē tuā: nō ꝯgregabis malos: sꝫ bonos. Nā q̄m tu es de⁹ nō volens nec diligens iniquitateꝫ sed equitatē.

ꝺ pe. dis. j. nun̄quid ceterum ⁊ xcij dis. c. diaconi. xxij. q. ij.

Neq̄ habitabit iuxta te malignus: neq̄ permanebunt iniusti ante oculos tuos.

homo malign⁹ non habitabit iuxta te in ecclesiā ⁊ ciuitate tua: nec iniusti: ⁊ violenti: ⁊ petulātes manebūt aū oculos tuos: eo q̄ tu es iustus et equus. Ideo

Odisti oēs q̄ operātur iniquitatē: pdes omnes qui loquuntur mendacium. Virum sanguinū et dolosum abominabitur dominus: ego aūt in multitudine misericordie tue.

c. ij. ⁊ ꝺ pe. di. 4. fre o. xxv. dis. c. vnuꝫ oratorium. §. al. De offi. mendaci.

Odisti ⁊ abiecisti oēs q̄ opant̄ iniqtatē et iniustitiā. Itē qꝛ tu es verax: iō pdes oēs q̄ loquūtur mēdaciū: q̄m dn̄s abomiabit̄. i. tāq̄ malū omen ⁊ mōstrū abūciet ab ecclīa et domo sua oēm virū sanguinū. ⁊ oēꝫ dolosuꝫ. Un̄ nota q̄ offi. in mēdacis est ziȝaniam et discordias seminare. Ex q̄b⁹ sequūtur homicidia ⁊ effusiōes sanguinis. Iō p virū sāguinū nō solū intelligit homicidā: sꝫ oēꝫ susurronē ⁊ seminatorē discordie: ⁊ causatorē effusionis sanguinis. Scdm officiū mēdacis est alios decipere ⁊ defraudare: ⁊ talis dr̄ dolosus. Un̄ hos scꝫ virū sanguinum ⁊ dolosum abominabit̄ xp̄s ⁊ excludit ab ecclīa sua hic per grāꝫ: ⁊ in futuro p glīā. Unde preuidēs hoc ꝓpheta in spū dicit. Virū sanguinū ⁊c. quia isti tales ptinent ad ciuitatē ⁊ societatem diaboli. Ego aūt. hic incipit vers⁹ in hebreo ⁊ sīia s̄m veritatem: vbi ecclīa siue ꝑpl's dei ⁊ corp⁹ mysticum gaudet. ⁊ dicit se esse electū a xp̄o: ⁊ introductuꝫ in ecclesiā: ⁊ nō abiectum ⁊ reprobatum sicut predicte cōditiones hominum. Ideo dicit

di. xj. c. eccl'iasticarū. xij q. ij. c. cuꝫ deuotissimam xxiij. q. iij. cū aliquis.

Introibo in domū tuā: adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. Domine deduc me in iustitia tua ꝓpter inimicos meos: dirige in conspectu tuo viam meam. Quoniā nō est in ore eorū veritas: cor eorum vanum est.

Ego aūt ī multitudine mie tue. i. s̄ꝫ multitudinē mie tue: qꝛ elegisti me nō meis ꝓcedētib⁹ meritis: introibo in domū tuā ⁊ ecclīaꝫ: ⁊ adorabo te ad tēpluꝫ sanctū tuū viuēdo in timore tuo filiali. Et sic nō ero malign⁹ neq̄ iniust⁹: neq̄ mēdax: nec vir sanguinum: nec dolos⁹. Ex his ostēdit ꝓpheta q̄ non ex nr̄is meritis: sꝫ ex sua benignitate ⁊ mia nos ꝓdestinauit in herēditatem suā: ⁊ ex misericordia nos elegit de⁹ ad ecclīam suā: ⁊ ꝓseruauit ⁊ liberauit p grām: ne essem⁹ maligni: nec iniusti: nec mēdaces: nec viri sanguinū: nec dolosi: qꝛ nō est volētis nec currētis: sꝫ miserentis. ad Roma. ix. Et iō subdit. deduc me dn̄e ī via tua. i. in lege tua euāgelica que est via ad vitā: ⁊ dirige viā meam. i. oēs act⁹ ⁊ opationes meas in cōspectu tuo. i. ne deuiēt nec recedāt a voluntate tua: sed omnia fiant s̄m legem ⁊ voluntatē tuam: et sint accepta in cōspectu maiestatis tue. Et hoc fac propter inimicos meos: scꝫ diabolū ⁊ mēbra ei⁹ qui continue pugnāt contra me: ⁊ tentant ⁊ conātur me decipere: ⁊ in peccatū deducere ⁊ a via tua retrahere ⁊ separare: ⁊ hoc faciūt

quoniā nō eſt in ore eorum veritas. Et ſic volunt me dolo decipere: et etiā quia cor eorum vanum eſt p ſuperbiam et auaritiā et ſic volunt alios opprimere et affligere.

infra xiij. d et ad Ro. iij a.b. Sepulchrū patēs ē guttur eorum: linguis ſuis doloſe agebant: iudica illos deus:

¶ Guttur eorum eſt ſicut ſepulchrū apertū et patēs plenū cadauerū emittēs fetorē intolerabilē: q2 ſic iſti emittūt et euomunt fetorē blaſphemie et mēdacij. Et idō doloſe agebāt i. loqbant doloſe linguis ſuis poſitis: vt me deciperēt et i ignominiā deducerēt. Et idō tu dñe ieſu xpe deduc me in via tua: et dirige viam meam in ɔſpectu tuo pp inimicos meos: vt non ſim particeps in peccatis et moribus eorum: ſz libera me ab eis grām conferendo: q2 ſine te nec poſſum malū vitare: nec bonū agere: nec a perſecutiōib9 inimicorum liberari. ¶ Deinde ſubdit. iudica illos de9. Poſtq̄ ſuperi9 ppheta p modū oratiōis pdixit q̄ erāt eligēdi p xp̄m ad ecclīā: et qui ptinent ad ciuitatē dei: et q̄ ad ciuitatē diaboli a qb9 petijt liberari. Nūc aūt in hac tertia pte pdicit diuerſos fines harum duarum ciuitatū. nā pmo pdicit punitionē et ſupplicium malorum. ſcdo premium et felicitatem iuſtorū: ibi. Et letent oēs etc. Ad primū ergo dicit. O de9 poſtq̄ ciues diaboli ſūt ita iniuſti: et maligni: et mēdaces: et doloſi: et bleſphemi: ergo iudica et puni eos ſm opera et demerita eorum. Et

d pe. diſ. j. medicia. d pe. d. iij. q d ſ turbamur. Decidāt a cogitationib9 ſuis: ſm mltitudinē ipietatū eorum expelle eos: qm̄ irritauerunt te domine.

¶ Decidāt a cogitationib9 ſuis: vt non poſſint explere malas cogitatiōes et deſideria ſua: nec poſſint nocere iuſtis fidelibus tuis. Et expelle eos ſm multitudinē impietatum et peccatorū eorū: quia nō merentur habitare in hac tua eccleſia p gratiā: nec in ſupna per gloriā. Et qm̄ irritauerunt et contempſerunt te: et legē tuam euangelicam. Et ideo ſicut receſſerunt a via et lege tua: ita nō merentur peruenire ad eius terminū que eſt vera celeſtis beatitudo.

eccl. ij. et ro. v. Et letentur omnes qui ſperant in te: in eternum exultabunt et habitabis i eis.

¶ Hic deſcribit: et pdicit: et petit finē et pmium iuſtorum et bonorum. ſ. hereditatē et felicitatem in celo pmiſſam. Un̄ nota ſm aplm prime ad Corum. xv. et Apoc. xxj. q tota glīa et pmiū ſctōrū erit: q2 de9. ſ. xp̄s de9 et hō habitabit i hoībus btis p gloriam. Et ſic erunt oia in oibus: quia p partē rationalem fruent diuinitate: et p ſenſus corpēos fruēt humanitate. Et ſic letabūt ab itra: et exultabunt ab extra. Et ſic eorum gloria erit pfecta. dicit ergo ppheta o dñe letent letitia et gaudio interiori et exteriori oēs qui ſperāt et poſūt ſpem ſuam in te: et ineternum exultabūt in vidēdo hūanitatē tuā: et in tali exultatione laudabunt te: et talis exultatio pueniet eis: qm̄ habitabis in eis: et ipſi in te in ciuitate tua celeſti.

Et gloriabuntur in te oēs qui diligunt nomen tuum: qm̄ tu benedices iuſto. d pe. di. ij. c. charitas eſt. j. q. j. c. j. d cōſe. di. iiij. c. necq̄ ꝑ.

Domine vt ſcuto bone voluntatis tue: coronaſti nos.

¶ Gloriabuntur et beatificabunt oēs q̄ diligunt nomē tuū: q2 gloria eorum erit: vt tu habites i eis et ipī i te. Et tota iſta glīa pueniet eis: qm̄ tu bn̄dices iuſto cōferendo grām in hac vita: vt poſſit vitare malū: et facere bonū. Et hec grā fuit: qm̄ tu dñe coronaſti et vallaſti: et circuiſti: et ptexiſti nos ſcuto bone voluntatis tue: vt liberaremur ab oi malo: et facerem9 bona. Un̄ hoc non hz hō ex meritis ſuis: ſz ex bona volūtate et grā tua: q2 nō eſt volētis nec currētis: ſz dei miſerētis volētis hoiem ad iuſtitiā eligere: et ſcuto bone voluntatis vallare et armare. ¶ Tēporaliter ergo pōt exponi iſte pſalm9. Uno mō pphetice p ut dauid preuidet hereditatē et ciuitatē dei affligendā per inimicos: et tyrannos: et hereticos: de quib9 petit liberari. Secundo poteſt exponi pro quolibet martyre: quia communiter iuſti affligunt a prauis. Tertio poteſt exponi in pſona cuiuſlibet defuncti exiſtentis in pugatorio: petentis ex illis penis liberari. Et ſic legit in agenda defunctorū.

Domine ne i furore tuo arguas me: neq̄ i ira tua corripias me. infra q. vj. d pe. diſ. j. c. porro. ſ. itez amor tuo. infra xxx. vij.

Miſerere mei dñe qm̄ infirm9 ſum: ſana me dñe qm̄ cōturbata ſunt oia oſſa mea.

¶ Titul9 ſm hebreos. Ad victoriā in organis ſuper octauā. ps dauid. Scdz vero. lxx. i finē. ps d d p octaua. Hieronym9 victori in pſalmis dd ſup octauam. p ſupradicta pz cōcordia diuerſitatis dicēdi in hoc titulo. Nā oēs explicant q dd fecit hunc pſalmum Sz in hebreo explicatur modus cantandi: quia cantabatur cū toto conatu gradatim eleuando vocē vſq ſuper octauam vocem: et ratio eſt. Nam hic pſalm9 habet. x. verſus: ergo ſi in quolibet verſu ſucceſſiue eleuabant vocē per punctum: ſequitur q aſcendebant ſuper octauā vſq ad decimum punctum: et hoc cū organis. lxx. vero explicāt pſonam ad quam nos dirigit iſte pſalmus: ſcilicet in chriſtum qui eſt finis legis. Hieronym9 vero explicat etiam perſonā cui dirigitur iſte pſalm9: ſcilicet ipſi chriſto: qui intelligit per dauid my- de natura hui9 pſal.

ſice ꝛ ſm īterp̄tationē. Sʒ eſt īquirēdum de
materia hui⁹ pſalmi: de qua eſt etiā alterca
tio apd hebreos. Nā q̄dā dicunt ꝙ dd fecit
hūc pſalmū poſtq̄ cognouit ſe peccaſſe ꝯtra
Uriam. Alij dicūt ꝙ fecit hūc pſalmum qn̄
miſit de⁹ illā ingentē peſtilētiā ꝑ totā hierl'ʒ
ꝑꝑ pct̄m numerationis ppl'i: vt pʒ. ij. Re. xxi-
iij. Et ſʒ hūc intellectū diuidūt hūc pſalmū
in duas ꝑtes. Nā in p̄ma explicat dd ſuā de
notā petitionē. in ſcd'a ibi. Diſcedite. oñdit
ſe eſſe exauditū a deo. ꝛ pct̄m ſibi remiſſuʒ.
Et ſic exponūt iſtū pſalmum l' aliter put dd
petit ne de⁹ arguat nec puniat ipʒ cū furo-
re: ꝛ petit miam: allegādo ſuā fragilitatē: ſʒ
lʒ p̄dicta expoſitio ſit ſatis cōueniēs ꝛ ꝯfor-
mis l're hui⁹ hyſtorie ſiue myſterij: tn̄ nō ex
plicat intētū pphete: nec myſteriū clauſū in
illa hiſtoria: nec euacuat itelligētiā pſalmi
ſʒ fidē catholicā: nec apit intellectū xp̄iano
rū: qr ſi ſic manet mere l'ralis tūc erit inuti-
lis: qr nō diriget nos i xp̄ʒ ꝛ ſic maneret ina
nis ꝛ vacua. Nā nō min⁹ dd fuit ꝓpheta il-
luſtrat⁹ ſpūſctō i h̄ pſalmo q̄ꝫ i ceteris. Et iō
nō eſt ſiſtēdū in l'ratura ſola: ſʒ opʒ ꝙ expo-
nat' moral'r ad intētionē pphete: ꝛ ſʒ intel-
lectū ad quē legit ipʒ eccl'ia: vt vere i xp̄ʒ di
Q rigat'. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā eſt notādū ꝙ dd
in illa peſtilētia vidit in ſpū totū myſterium
pcti ipſius adā: ꝛ qualiter ꝓpter illud pct̄m
totū gen⁹ humanū erat ꝛ fuit vulneratuʒ ꝛ
ꝑcuſſū peſtilētia pcti originalis ꝛ cōcupiſcē
tia peccati mortalis a qua peſtilentia non
Not. poterat liberari niſi ꝑ xp̄m. Uñ ꝑ hoc ꝙ an-
qño gel⁹ ex precepto dñi ꝑcuſſit totum ppl'm a
dd in Dan vſq; Berſabee: ꝛ iterfecit. lxx. milia vi-
tribu roꝝ. itellexit myſtice qual'r ex ſnīa domini i
latio- Adā fuit ꝑcuſſum ꝛ mortuū totū gen⁹ hūa-
necla nū p. vij. climata mūdi ꝛ oēs lxx. liguas mor
rebat te corpali ꝛ ſpūali. ꝛ p hoc ꝙ illa peſtilentia
itelli durauit trib⁹ diebus: itellexit in ſpū ꝙ peſti
gētia. lētia pcti ade erat duratura ꝑ tres etates vſ
q; ad xp̄m vēturū. Et ꝑ hoc qd̄ angel⁹ appa
ruit i area iebuzei qui erat de ppl'o gētili: et
de⁹ p̄cepit ꝙ ibi edificaret altare domus vbi
poſtea edificauit tēplū: ſalomō intellexit da
uid ꝛ p̄uidit in ſpū ꝙ eccl'ia erat edificanda
ꝛ cōgregāda in ppl'o gētili: et ſynagoga re-
pudiāda. Itē ꝑ hoc qd̄ dd emit illam aream
pretio. l. ſicloꝝ: p̄uidit i ſpiritu ꝙ peſtilentia
pcti nō poterat aboleri niſi a xp̄o ꝛ p̄tio ſan-
guinis q̄nq; vulnerū et flagelloꝝ. Et ꝑ hoc
ꝙ p̄cepit dñs offerri ibi holocauſta pacifica
ꝛc. p̄uidit q̄liter noſtrū pct̄m nō poterat re-
mitti: nec poteram⁹ deo pacificari nec ꝯſilia
ri niſi xp̄s rex pacific⁹ offerret ſeip̄m pr̄i in
cruce i holocauſtū pacificū ꝓ toto ppl'o. Et
ſic d̄bebat nobʒ culpa dimitti: ꝛ ēt penā pec
cati remitti. hoc ergo p̄uidens dauid in ſpū
in illo myſterio fecit hūc pſalmū: ꝛ dedit ip
ſuis leuitis cātādū cū toto conatu vocū ſꝑ gra
dual'r aſcēdēdo ꝛ eleuādo vocē vſq; ſup octa
uā: ad denotādū ꝙ ille ppl's clamādo voca-
bat xp̄ʒ: vt veniret ad delēdā peſtilētiā pcti ꝑ
ſuā mortē ꝛ paſſionem: ꝛ remitteret nobis
culpā ante octauā diē. ſ. ante iudiciū. Et ſic
pʒ ꝙ iſte p̄s dirigit nos i finē q̄ eſt xp̄s: cui⁹
regnū fuit i octaua die. ſ. poſt reſurrectionē.
Et h̄ eſt ꝓpoſitio q̄ꝫ aperit nobis in hoc pſal.
¶ Ex q̄ pʒ ꝙ nō ē ſiſtenduʒ in l'ra. Nā dd bñ
ſciebat ꝙ pct̄m ſuū ꝛ pct̄m toti⁹ mūdi nō po
terat remitti niſi ꝑ xp̄ʒ in cui⁹ fide ſaluati ſūt
oēs antiq̄: vt pʒ ꝑ p̄mū p̄ncipiū p̄poſitū in
ꝓlogo. tractatu. iij. Et oſtendit magiſter. iij.
ſnīa ꝝ. di. xliiij. Eſt ḡ dicēdū ꝙ dd fecit hūc pſal
mū nō ſolū i ꝑſona ſui: ſʒ ēt i ꝑſona ipſi⁹ Adā
a q̄ traxim⁹ oēs īfirmitates ꝛ nām corruptā
ꝛ oēs cāas peccādi: ꝛ ꝑ ꝯñs nō ſolū fecit hunc
pſalmū i ꝑſona ſoli⁹ Adā: ſʒ ēt i ꝑſona totius
corporis myſtici. Et iō d'upl'r exponem⁹ pſal- Du
mū iſtū. P'mo ꝓphetice ꝛ myſtice de pctō cōi plex
toti⁹ mūdi cauſato in Adā. Scd'o exponem⁹ expō
ip̄m moraliter ꝑ q̄libet pctōre pniam agēte.
Ideo ſm p̄mā expoſitionē duo facit Dauid
in hoc pſal. Nā p̄mo in ꝑſona totius corporis
myſtici petit pct̄m toti⁹ mūdi ꝑ xp̄i aduētuʒ
aboleri. Scd'o gaudet ꝑ xp̄m ſe eſſe redēptū
ibi. Diſcedite a me. Quātū ergo ad primum
eſt notādū qm̄ ſicut ſnīa data a deo ſup po-
pulum iſrael ꝓpter pct̄m dauid fuit punit⁹
ppl's. Ita pariter ſnīa data in Adā qua puni
tū eſt totū gen⁹ hūanū dicta eſt etiā ſnīa fu
roris ꝛ ire: eo ꝙ pct̄m Ade iputatū eſt olbus
poſteris tā maſculis q̄ꝫ femininis: ꝛ oēs exu-
les fuim⁹: ꝛ ad duplicē mortē ꝯdemnati. Et
ſic oēs facti ſuim⁹ filij ire ꝛ filij vindicte; a q̄
ira ꝛ vindicta nō pōteram⁹ liberari niſi per
xp̄m mediatorem dei ꝛ hoim: vt demōſtrat
ap'ls ꝑ totā ep'lam ad Ro. ꝛ Galathas. ꝛ He
breos hoc ergo p̄uidēs dd i ſpū dicit. O dñe
p̄cor ne arguas me in furore tuo. i. ne dam-
nes me ſm ſniam quā in furore promulgaſti
in Adā ꝛ in oēs eius poſteros: neq; corri-
pias me in ira tua: ſʒ i mia. Sed tu miſerere
mei filiū tuū i carnē mittēdo qui ꝑ mortē et
paſſionē mitiget irā ꝛ furorem tuū: ꝛ liberet
nos a ſnīa mortis ꝑ te data: ꝛ nos tibi recō-
ciliet. Et poſſunt etiā dirigi v'ba iſta ad xp̄m
deū ꝛ hoīem dicendo: dñe ieſu xp̄e miſerere
mei. i. ſubleua me hac miſeria: qm̄ infirmus
ꝛ vulnerat⁹ ſum in oīb⁹ potētijs: ꝛ fomite cō
cupiſcētie ſauciat⁹ intantū ꝙ ſum ꝓnus ad xx-
cadendū in malū: ꝛ infirm⁹ ꝛ debilis ad reſi iiij.
ſtendū. Et iō tu dñe q̄ es verus medic⁹ ſana q. j. c.
me in virtute paſſiōis tue ꝛ eccleſiaſticoruʒ oēs.
ſacroꝝ: qm̄ oīa oſſa mea. i. interiora coſcien
tie ſunt turbata: ꝛ oēs vires ſunt ablate.

Et anima mea turbata eſt valde: ſed tu domine vſq̃quo.

¶ Tota aia mea cū oībus ſuis virib⁹ eſt cō turbata. Nā inuenio legē i mēbris meis re pugnātē legi mētis: ⁊ captiuitatē me in lege pcti. Et ſic q̧ nolo illd ago: ⁊ q̧ vellez facere nō facio: a q̄ captiuitate ⁊ morbo hui⁹ corpis nemo pōt liberari niſi grā tua: ⁊ iō ſana me ⁊c. Sȝ tu dñe q̄ ſolus h̄ facere potes vſq̧quo tardabis venire ſupple: Et vſq̧quo differs aduentū tuum vt redimas nos: ⁊ iō domine ꝯuertere. Nā tu fuiſti auerſus a nobis poſt q̄ fuit eiectus a paradiſo: ideo nunc

Diſt. lvj. c. dia con⁹ **Conuertere dñe ⁊ eripe aīmā meā: ſaluum me fac propter miam̄ tuam.**

Qm̄ non eſt in morte q̄ memor ſit tui: In inferno autē quis cōfitebitur tibi.

¶ Cōuertere ad nos p icarnationē: ⁊ eripe aiaȝ meā p mortē ⁊ paſſionē: ⁊ qꝛ tu es ieſus ⁊ ſaluator: iō ſaluū me fac nō ꝓpter meritū: nec iuſtitiā meā q̄ nulla eſt. Sȝ ꝓpter miam tuā: qꝛ tu es pi⁹ ⁊ miſericors ⁊ inocens ſine pctō: iō tu ſol⁹ me potes ſaluare ⁊ mūdare: ⁊ h̄ fac: qm̄ ſi nō ſaluaueris me deſcēdā i infernū i ꝑpetuā mortē: vbi nō te potero lauda re. qm̄ nō ē i morte iſernali q̄ ſit memor tui. Nā i iſerno q̄s ꝯfitebit̄ tibi: q̄ſi dicat null⁹.

ð pe. d. j. c. perfe cta. i gloſ. **Laboraui in gemitu meo: lauabo p ſingulas noctes lectum meum: lachrimis meis ſtratum meum rigabo.**

¶ Hic allegat ſuā penitentiam ⁊ labores: vt magis moueat deū ad miaȝ: ⁊ veniat ad ſaluandum genus humanū. Unde eſt aduertēdum q̧ iſte hō myſticus poſt q̄ eiectus eſt cū furore a paradiſo: ſp peregrinat⁹ eſt iter inimicos tā viſibiles q̄ inuiſibiles: a q̄b⁹ paſſus eſt perſecutiōes ⁊ tribulatiōes. Nam di ctū eſt q̧ diabolus eſt caput ciuitatis terreſtre ⁊ ſynagoge ſathane: ⁊ omnes praui ⁊ pagani ſunt mēbra ei⁹. Et ſic p ſe vł p membra ſua ſemp perſecutus eſt eccleſiā ⁊ ciuitatem dei: vt pȝ p oēs etates ab Adā vſq̧ ad xp̄m. ⁊ vſq̧ ad iudiciū. Un̄ ciuitas dei ſiue iſte hō myſtic⁹ ſp in gemitu ꝯtinuo laborauit in fletu expectādo xp̄m vt veniret ad redimendū ⁊ liberādū ipm: iō h̄ allegat laborē ꝯtinuū ⁊ gemitū ſuū: vt moueat xp̄ȝ ad miaȝ ⁊ veniat ideo dicit. o dñe ieſu xp̄e meſſia i lege ꝓmiſſe vſq̧quo differs aduentū tuū: qꝛ ab Adaȝ hucuſq̧ laboraui i gemitu meo patiēdo ꝑſecutiōes. Pmo tētatiōes diaboli. Scdo vexatiōes mēbroꝝ ei⁹: qꝛ occiſ⁹ fuit i caym vexatus p aq̄s diluuij: ⁊ vexat⁹ i abrahā in hur caldeoꝝ. Et ſic ꝑegrinādo in terrā chanaaȝ ſp paſſus ſū labores in abrahā. iſaac ⁊ iacob a chananeis. Itē fui afflict⁹ i egypto p cc̄ꝰ ñ lxxx. ānos: poſtea fui afflict⁹ i terra ꝓmiſſio

Dia bolus eſt ca put malo rum.

nis tpe iudicū ⁊ regū a finitimis. Itē fui captiu⁹ i babylonia p. lxx. annos. Et poſtea fui flagellat⁹ p antiochū tpe machabeoꝝ. Et diabol⁹ ⁊ mēbra ei⁹ ſepe expugnauerūt me a iuuentute mea in corpe ⁊ aia vſq̧ nūc. Et ſic ſp laboraui i gemitu meo: intātū q̧ tā crebris laborib⁹ afflict⁹ laui lectulū meū p ſingulas noctes flendo ⁊ plorādo: ⁊ rigaui ſtratū meū lachrymis meis affluctib⁹ p̄ dolore. Et notāter dr̄ p ſingulas noctes ⁊ nō p ſingulos dies. Nā totū tp̄s leg̃ vet. ante aduē tū xp̄i fuit nox ⁊ tenebra: qꝛ nondū ort⁹ fuerat ſol iuſtitie. Et iō totū gen⁹ hūanū erat in nocte pcti. Itē nox i ſcriptura etiā ſumit̄ pro tpe aduerſitatis: ⁊ ſic ciuitas dei ſp fuit i no cte ꝑſecutionū. Itē p lectulū ⁊ ſtratū itelligi tur caro ⁊ ſenſualitas infirma ⁊ ſauciata in adā: i q̄ tāq̧ i lecto iacebat aia nr̄a egrota ⁊ īfirma. Et ſic dicit Aug. q̧ magn⁹ deſcendit de celo medic⁹: qꝛ magn⁹ in lecto iacebat egrot⁹. Sȝ xp̄s medic⁹ tetigit lectulū nr̄e īfirmitatis carnē aſſumēdo ⁊ in ea patiēdo: et ſanat⁹ eſt egrot⁹. Hūc ergo lectulū in q̄ iſte homo myſtic⁹ rigabat et lauabat flendo et gemēdo p ſingulas noctes peccati ⁊ aduerſitatis expectādo medicū xp̄m. Ideo ſubdit **Nol.**

Turbatus eſt a furore ocul⁹ meus: iueteraui inter omnes inimicos meos. ir. q̧ iii. c. alios rū al. ab ira.

¶ Turbat⁹ eſt oculus meus a furore ſentē tie tue date i Adam: qꝛ ratio erat turbata p ſenſualitatē: ⁊ caro infirma intātū q̧ iudicabat bonū malū ⁊ maluȝ bonū. Et lȝ cognoſcat veritatē: tñ nō pōt opari ſine gratia dei ꝓpter legē mēbroꝝ repugnantē ⁊c. Et ſequitur: inueteraui inter inimicos meos. q. d. q̄d in tali infirmitate ⁊ peccato inueteraui captiuus iter inimicos meos ab adā vſq̧ ad xp̄ȝ.

Diſcedite a me oēs qui opamini iniq̄tatē: qm̄ exaudiuit dñs vocē fletus mei.

¶ Hec ē ſcda ps pncipalis i q̄ oñdit ſe exauditū ⁊ ſanatū p aduentū xp̄i. ¶ Ad cui⁹ itelligentiā eſt notādū q̧ xp̄s i ſuo aduētu multiplr̄ eiecit diabolū. Nā pmo eiecit eū ab aiab⁹ hominū p baptiſmū ⁊ penitētiā in ꝟtute ſue paſſiōis. Scdo eiecit eū a corporib⁹ obſeſſis. Tertio eiecit eū a toto populo gentiū in quo habitabat p idolatriā: de qua triplici electione dr̄ zacharie. xiij. In illa die erit patēs fons domui dauid i ablutionē pctōꝛis et menſtruate: ⁊ diſperdā oīa nola idoloꝝ: ⁊ oēm ſpiritum immūdum auferam. Itez Ioan. xij. princeps mundi hui⁹ eiicietur foras. ⁊ hoc eſt q̄d dicit hic dauid in pſona totius corporis myſtici. O vos omnes q̄ opamini iniquitatē tā diabol⁹ q̄ mēbra ei⁹: diſcedite a me. qꝛ lȝ diu me in captiuitate ⁊ pctō ⁊ afflictione tenueritis: tñ venit iā xp̄s ſaluator **R**

⁊ redēptor: q̄ vos eijciet foras p baptiſmū: ⁊
pn̄iaz: ⁊ p̄dicationez. Et ſic in me nō hēbitis
amplius ptē: qm̄ exaudiuit dn̄s vocē fletus mei
⁊ oim p̄riarchaꝝ ⁊ pphetarū qui diu xp̄z ex
pectauerūt: ideo dictū eſt p gabrielē. exaudi
ta eſt orō tua Lu. i. Itē rn̄ſum accepit ſymeō
a ſpū ſctō: nō viſurū ſe mortē: niſi prius vide
Lu. ce. ij. ret xp̄m dn̄i. idō cū tenuit eum in vlnis dixit.
Nūc dimittis ſeruū tuū dn̄e: ſm vbū tuū in
Lu. ce. i. pace. Qz viderūt oculi mei ſalutare tuū. Itē
zac. dixit. bn̄dictus dn̄s deus iſrl: qz viſitauit et
Lu. ce. i. fe. re. ple. ſue. Itez btā vgo maria dixit. ma
gnificat aīa mea dn̄m. qz ſuſcepit iſrl puerū
ſuū ⁊c. In pſona ergo olim iſtoꝝ iuſtoꝝ: q̄ vi
derūt aduētū chriſti: ⁊ i pſona totius eccl'ie di
cit dd̄ qm̄ exaudiuit dn̄s vocē fletus mei. Et

xxxv. iij. di. ca. ſe dulo.
**Exaudiuit dn̄s deprecationem meam:
dn̄s orationem meam ſuſcepit.**

Differētia inter orōnem ⁊ dep̄cationem.
¶ Per aduentū ſuū. Eſt aūt differentia iter
orationē ⁊ deprecationē. nā per orationē pe
timus nobis grāz elargiri: Sz p deprecatio
nē petimus pctā remitti: aut ex aliq̄ tribula
tiōe liberari. Et ſic xp̄s ſuſcepit orōnē pphe
taꝝ ⁊ eccl'ie iuſtoꝝ qn̄ venit in carne. Sed
exaudiuit dep̄cationē cum oibus pctā remi
ſit. ⁊ diabolū foras eiecit: ⁊ ideo ſequitur

De penitētia di. ii. §. quō vero.
**Erubeſcant ⁊ conturbentur vehemēter
oēs inimici mei: conuertantur ⁊ erube
ſcant valde velociter.**

¶ Ad cuius intelligētiā eſt aduertēdū qn̄ q̄s
poſſedit tyrānice aliquā poſſeſſionē nō eijci
tur ab ea. nec priuat ſine magna cōfuſione ⁊
erubeſcētia: ⁊ ideo diabolus q̄ poſſidebat to
tū genus humanū p pctm̄ originale ⁊ actuale
⁊ pplm gētilē per cultū ⁊ idolatriā: non ſine
Xp̄s multipliciter eiecit diabolū. grādi cōfuſione ⁊ violētia eiectus eſt per xp̄z:
ab aiabus per baptiſmū: ⁊ a corporibus obſeſ
ſis per nomē ieſu: ⁊ a pplo gētili per predi
cationē aplorū ⁊ baptiſmū. Et ideo dicit hō
myſticus per baptiſmū liberatus. Erubeſcāt et
cōturbētur vehemēter. i. cū erubeſcētia ⁊ cō
Diabolus receſſit cōfuſus. fuſione recedāt a me diaboli inimici mei in
vtute baptiſmi xp̄i: ⁊ erubeſcāt valde veloci
ter. i. eijciant velocit vehemēti vtute xp̄i ab
aiabus ⁊ corpibus obſeſſis: ⁊ a pplo gentili
quez p idolatriā poſſidebāt. Et nota q̄ dia
bolus nō ſolū recedit ꝯfuſus qz p̄uat tali poſ
ſeſſiōe: ſz ēt qz detegit iniq̄tas ſua: ⁊ detecta
eſt p xp̄m. Itē magis ēt ꝯfundit: qz videt q̄
hō p baptiſmū ⁊ humilitatē eſt poſſeſſurus fe
licitatē quā ipe p ſupbiā amiſit. Et idō eijcit
cū grādi erubeſcētia ⁊ ꝯfuſiōe: idō in catecis
mo dr. ergo maledicte diabole recognoſce
ſniam tuā ⁊ recede ab hoc famulo dei ⁊c. Et
da honorē oipotēti deo ⁊ vero et ieſu xp̄o fi
lio eius ⁊c. ¶ Itē dicit. erubeſcāt valde veloci
ter. qz velocit ⁊ in iſtāti eijcit culpa p baptiſ
mū ⁊ itroducit grā. Itē totū h̄ pōt referri ad
iudeos inimicos eccl'ie: ⁊ ad tyrānos pſecu
tores eius. Vñ dt eccl'ia. diſcedite a me oēs i
nimici mei: qm̄ dn̄s ieſus xp̄s exaudiuit dep̄ca
tionē meā: ⁊ liberauit me d̄ manibus vr̄is ⁊c.
Idō iudei xp̄i crucifixores erubeſcāt ⁊ ꝯturbē
tur: ⁊ ꝯfundant cū videāt ip̄z a mortuis re
ſurrexiſſe: ⁊ i celū aſcēdiſſe: ⁊ ſpm̄ ſctm̄ apo
ſtolis miſiſſe: ⁊ p̄ncipes ⁊ ſcribe ⁊ phariſei
ꝯfundant ⁊ ꝯuincant ab apl'is idiotis ⁊ ſim
plicibus oſdētibus ⁊ pbātibus p ſcripturas xp̄z
eē deū ⁊ meſſiā i lege pmiſſū: ⁊ a mortuis re
ſurrexiſſe. Hec pfecto pphetia fuit impleta
actu. ij. ⁊. iij. ⁊. iiij. vbi petrus ⁊ alij apl'i ꝯfūde
rūt iudeos ⁊ ſcribas: ⁊ ꝯuerſi ſūt d̄ pplo. iiij.
milia idō ſubdit ꝯuertant ppli ad xp̄m ⁊ ſcri
be ⁊ phariſei erubeſcāt ⁊ ꝯfundāt valde ve
locit. Itē ppli gētiliū cognita coꝝ dceptiōe
⁊ viſa veritate ꝯuerſi ſūt ad fidē. Sz diabolus
eiectus foras valde velocit ꝯuerſus ē retrorſuz
i iſernū. Et iudei obſtinati ꝯuerſi ſunt retror
ſuz ꝯfuſi i ſua cecitate ⁊ malitia. Et ſic vnuſ
q̄ſq3 ꝯuerſus ē ſuo mō cū erubeſcētia ſcz nos
ad fidē xp̄i: illi ad cecitatē ⁊ malitiā. Tota g̊
ſnia huius pſal. ē q̄ dd̄ fecit hūc pſalmū i pſo
na ipius Ade: a q̄ traximus oēs infirmitates ⁊
nām corruptā: ⁊ cās peccādi: ⁊ dirigit ip̄z in
xp̄z: vt veniat ad ſanādū ip̄z ⁊ totū genus hu
manū: i hac ſeptimana etatū vite nr̄e: i q̄ eſt
mia cū iuſtitia: ⁊ nō differat arguere ip̄z i fu
rore: ⁊ in ira octaue etatꝫ. ſ. vſq3 ad vniuerſa
le iudiciū q̄ dicit octaua etas: i q̄ fiet iudi
ciū: i furore: ⁊ in ira ſine mia cōtra iprobos.

¶ Senſus moralis amplificatio.

Sed qz finis dd̄ in hoc pſal
mo nō ſolū fuit p̄dicere pphe
tice vl'ez remiſſionē pctoꝝ fu
turā p xp̄z: vt oñſuz ē ſz p̄dictā
expoſitionē: ſz ēt vt doceret nos
agere pn̄iaz exēplo ſui: cū i aliq̄
quo deū offendimus: vt furorē ⁊ irā dei miti
gemus ⁊ veniā mereamur ſicut ipe meruit. idō
p̄s iſte iter ſeptē pſalmos pn̄iales p̄mus p ec
cl'iā deſignat: ⁊ ſic tripl'r legit ip̄z eccl'ia. pri
mo in diebus dn̄icis ad matutinas: ⁊ p̄ncipa
liter ad ſenſuz pphēticū eo mō q̄ expoſitus ē:
vt nos i fide xp̄i ꝯfirmet: ⁊ nos iā remiſſionē
peccatoꝝ p xp̄m recepiſſe cū grāꝝ actione
letificet. Scd̄o legit in diebus ferialibus q̄dra
geſime poſt matutinas genibus flexis: p peni
tētibus inquātū nos docet agere penitentiaz.
Et ſic legitur ad ſenſum moralem: vt deus no
bis dimittat culpam ⁊ remittat penaz. Ter
tio legitur in legenda et officio defunctoꝝ:
vt deus remittat penam exiſtētibus in pur
gatorio: quibus iam per pn̄iam dimiſſa fuit

culpa: qꝛ cū charitate deceſſerūt. Et iō ƺſen
tanēū arbitror iſtū pſalmū moralr̃ exponer̃
ꝑ penitētib⁹: ꝛ ad deuotionē fideliū: vt diſcāt
ꝛ cognoſcāt diſcurſum pnie: eo q̄ hūc librū
exponēdū ſuſcepi ad iſtātiā ſimpliciū pſbyte
roꝝ ꝛ deuotionē fideliū. Jō nō pigeat lectorē
iteꝝ moralē expoſitionem legere: qm̄ hic pſ
ꝛ ceteri referti ſunt myſteriis: et multiplici
theſauro ſapie: ad quē hauriēdū et explēdū
S vires hūane nō ſufficiūt. ¶ Scōm ergo hūc
Not. vij. etates merendi. itellectū: pmo ē notādū q̄ tā i mūdo q̄ i ho-
mine cōputant̃ ſeptē etates vite: ꝛ opatiōis
meriti vl̃ demeriti. Naꝫ pma fuit ab Adam
vſq̄ ad diluuiū. Scđa vſq̄ ad abraā. Tertia
vſq̄ ad Moyſen. Quarta vſq̄ ad dđ. Quīta
vſq̄ ad dſtructionē pmi tēpli. Sexta vſq̄ ad
xpꝫ. Septia vſq̄ ad iudiciū. itē in hoie pma
etas dr̃ ifantia. Scđa pueritia. Tertia ado-
leſcētia. Quarta iuuēt⁹. Quīta ꝟilitas. Sex-
ta ſenect⁹. Septia decrepit⁹. Et ſic iſte ſeptē
etates dnr̃ ſeptē dies mūdi ꝛ hoīs: et ſic tpſ
qđ erit poſt iudiciū dr̃ octaua dies mundi: ꝛ
tpſ poſt mortē cuiuſlibꝫ hoīs dr̃ octaua di-
es ei⁹. Itaq̄ ſeptē dies tā mūdi q̄ hoīs dnr̃
tpſ operādi ꝛ merēdi. Sꝫ octaua dies. ſ. poſt
iudiciū vl̃ p⁹ mortē: dr̃ tpſ puniēdi vl̃ pmiā-
di vnumquēq̄ ꝓut geſſit: iō ait xpſ. Jo. viij.
opꝫ opari dū dies ē: veniet aūt nox qn̄ nemo
Aug. poterit opari. Jtē Aug. i enchiridion dicit q̄
tpſ acq̄rēdi vitā eternā i hac vita de⁹ hoīb⁹
tm̄ dedit: vbi voluit pniaꝫ eē fructuoſam: qꝛ
pōt hō dpoſita malitia ꝛ mutata volūtate ſil̃
opa q̄ꝫ mutare. Sꝫ poſt hanc vitā: nulla erit
venia nec meritū. Sꝫ pēa aut pmiū. Ex q̄ pꝫ
q̄ tpſ ab Adā vſq̄ ad iudiciū: dr̃ tpſ mie et
pnie: ꝛ totū tpſ vite hoīs vſq̄ ad mortē. Sꝫ
poſt mortē vniuſcuiuſq̄ ſiue p⁹ iudiciū: nec
eſt loc⁹ pnie nec mie: ſꝫ iudiciū ꝛ pene ꝑ ma-
lis: ꝛ felicitatis ꝑ bōis: ꝛ iō dies iudicii q̄ dr̃
octaua dies mūdi nō dr̃ dies mie ꝑ ipenitē-
tib⁹: ꝫ dies furoris ꝛ ire: eo q̄ ſine mia dicet̃
ipenitētib⁹ ꝛ dānatis. Jte maledicti i ignem
eternū. ¶ Ad idē tpſ p⁹ mortē ipenitētis dr̃
dies furoris ꝛ ire: qꝛ nō ē āpli⁹ orādū ꝑ eo:
qꝛ peccauit vſq̄ ad mortē: ꝛ deceſſit ſine pe-
nitētia ꝛ charitate. ¶ Scđo ē notādū q̄ đ iu
re nature ſicut nullū bonū ē irremuneratū:
ita nullū malū ipunitū. Et iō oē pctm̄ vl̃ hꝫ
Quō pctm̄ punit̃ puniri in h ſclo ꝑ pniaꝫ delēdo culpā: vel in
alio ꝑ ꝑpetuā penā: ꝛ ſic q̄ i h ſclo non delet
culpā ꝑ pniaꝫ: opꝫ q̄ puniat̃ i alio ſclo i eter
nū pēa eterna cū ira ꝛ furore dei ſine mia: qꝛ
tūc diabol⁹ dicit̃ victor: iō punitio pcti i hac
vita dr̃ pūitio mie. punitio ꝟo p⁹ vitā dr̃ pu-
nitio ire. Et ſic ſemꝑ ē orādū vt puniamur h
ꝑ miaꝫ: ne differam⁹ puniri i alia ꝑ furorē ꝛ
irā. Jō dđ orat ifra pſal. xij. Jllumia oculos
meos ne vnq̄ obdormiā i morte: ꝛ dicat inī-

mic⁹ me⁹ pualui aduerſ⁹ eū ꝛc. Jtē Aug. hic
vre: hic ſeca dne: vt i eternū parcas. Uidens g̃
dđ q̄ i hac vita ē tm̄ pnia fructuoſa: ꝛ q̄ poſt
hāc vitā nō ē mia praus ipenitētib⁹: iō in h
pſalmo orat deū vt remittat ſibi culpā i hac
vita i vna iſtaꝝ ſeptē etatū: ꝛ non ſeruet ſibi
punitionē i octauā diē. ſ. in iudicio: vl̃ p⁹ hāc
vitā q̄ dr̃ dies ire ꝛ furoris: iō p̄cepit ipꝫ pſal
mū cātari cū iſto muſico octo chordaꝝ: per
qđ figurat totū diſcurſuꝫ hui⁹ vite ꝛ ſcli vſq̄
ad iudiciū ꝛ diē furoris ꝛc. ¶ Jtē p̄cepit ipꝫ
cātari ad victoriā vocū: ad denotādū quāto
cū cōatu dꝫ pctōr inuocare diuinā miaꝫ: vt ſi-
bi remittat culpā: ꝛ qūo cū pctōr ƺuertitur ꝛ
obtinet veniā: vincit̃ diabol⁹: ꝛ penitens re-
manet victor ƺtra diabolū: eo q̄ eiecit ipꝫ de
aia ſua quā ꝑ culpaꝫ poſſidebat. ¶ Scōm g̃
hūc itellectū ē dicēdū q̄ dđ fecit hūc pſalmū:
vt vltra ſēſuꝫ ꝓpheticū nos moralr̃ dirigeret
in finē q̄ ē xpſ: ꝛ in finē vite nr̄e: puta q̄ non
moriamur cū obſtinatiōe ꝛ finali ipnia. Sꝫ i
hac vita conemur totis virib⁹ agere pniaꝫ:
ꝛ ſemꝑ inuocare diuinā miaꝫ vt det nobꝫ locū
ꝛ tpſ pnie: ꝛ ne differam⁹ pniaꝫ in diē octa-
uā. i. in diē mortꝫ: ꝛ in diē iudicii: i q̄ duo fa-
cit Nā pmo dat ordinē pnie Scđo ibi: diſce-
dite. oñdēs ſe exauditū deſcribit effectū pe-
nitētie q̄ ē remiſſio pcti. Quātū ad pmū ē ad
uertēdū q̄ tres ſunt ptes pnie. ſ. cordis ƺtri
tio: oris ƺfeſſio: opis ſatiſfactio. iō tria facit. T
Nā pmo oñdit ƺtritionē cordis. Scđo ƺfitet̃ tres
pctm̄. Tertio oñdit ſe feciſſe ſatiſfactioneꝫ. ſunt
Secūda ibi. miſerere. Tertia ibi. laboraui. pars
Quātū ad pmū ē notādū q̄ triplex fit iudi-
ciū de pctō. Primū dr̃ iudiciū pnie Scđꝫ iu- peni-
diciū obſtinatiōis. Tertiū iudiciuꝫ publice tētie.
ƺdēnatiōis. Primū fit i hac vita: vbi ſolū ē lo
cus pnie: qꝛ hic de⁹ dedit ptātē ſacerdotib⁹
de tali iudicio pertractādo. Scōm iudiciuꝫ
fit poſt mortē pctōris: qꝛ tūc ſi pctōr moritur
obſtinat⁹ in pctō: tūc aia deſtinat̃ ad ifernū
vſq̄ ad diē gn̄alis iudicii. Primū dr̃ iudiciū
mie. Scōm dr̃ iudiciū ire: eo q̄ cū furore fi-
et executio perēptoria pctōris ad penā eter
nā. Jn pmo iudicio iudicat̃ in corpe ꝛ aia ſm
quātitatē pcti: ꝛ oſionē cōtritiōis Jn ſecū-
do iudicat̃ in aia tm̄. Jn tertio vero in corpe
ꝛ aia ad penā eternā. Et eſt talis lex: q̄ q̄ iu
dicat̃ i hac vita iudicio mie ꝛ pnali: euadit
ſecundum ꝛ tertiū iudiciū. Sed qui nō iudi
cat̃ in hac vita iudicio mie: oportet de ne-
ceſſitate q̄ iudicetur iudicio ire et furoris in
die octaua ꝛc. Jdeo dauid cupiēs vitare il-
la duo iudicia: ſcꝫ ire ꝛ furoris petit iudica-
ri in hac vita iudicio mie ꝛ penitētie: iō ait
dñe rogo ne arguas me iudicio furoris tui
i finali iudicio: neq̄ corripias i ira tua poſt
hāc mortē. q. d. corrige me i hac vita iudicio

misericordie ꝛ pnie: ꝛ remitte pctã mea: ne arguas me in finali iudicio cũ furore: ꝛ post mortẽ meã cũ ira tua: ne moriar obſtinatus.

Diffinitio pnie. Et hꝫ ptinet ad ↄtritionẽ cordis. Uñ eſt prio notãdũ ſꝫ Aug. ꝙ pnia eſt q̃dã doléntis vidicta puniẽs in ſe ꝙ dolet ↄmiſiſſe. Ex q̃ pꝫ qꝺ dolor pcti ↄmiſſi p̄cedit ĩ pnia ipa q̃ q̃dẽ dolor dr cordis ↄtritio: q̃ ẽ pria ps pnie: q̃ q̃dẽ ꝑuenit ex duob⁹. Nã prio pctõr ex grã proueniẽte cognoſcit ſe peccaſſe ↄ deũ ſũmũ bonũ: Et ſic dteſtaꝛ ꝛ aboiaꝛ pctm̃ ꝛ ↄuertiꝛ a ꝺ dñ: ꝛ tũc cõſiderat penã ſibi debitã ex reatu. Et ſic icutiꝛ ipſi timor futuri iudicij: tunc ex tali timore ꝛ ex amore dei ꝓrũpit ĩ dolorẽ. Et ſic ex duob⁹ ꝑuenit ei talis dolor. Prio ex igratitudine cõmiſſa ↄ deũ. Scdo ex timore diuine vidicte ꝛ ire ꝛ furoris diuini iudicij. Et ſic cũ tali dolore ꝓponit ãpli⁹ nõ peccare. Sꝫ p̄caꝛ deũ ne puniat cũ ĩ ira ꝛ furore ꝑ iuſtitiã: ꝛ ſic ꝓponit ↄfiteri. Et iſta ẽ pria ps pnie q̃ dr cõtritio. Jꝺ ait. dñe ne ĩ furore tuo arguas me: neq; ĩ ira tua corripias me. ¶ Scdo eſt notãdũ ꝙ ira ꝛ furor ſunt animi paſſiões ſiue affectiões. Nã ira ẽ appetit⁹ vidicte ex aſcenſu ſanguinis circa cor ꝑ ꝑturpẽſionẽ: vt pꝫ prio de aia. ꝛ li. de motu aialiũ. furor aũt eſt executio talis vindicte ſine mia propter irã. Ex q̃ pꝫ ꝙ tales paſſiões nõ poſſunt poni in deo formaľr: ſꝫ dñr tales paſſiões de deo q̃ſi effectiue: ꝛ nõ vt paſſiões: ſꝫ vt effect⁹: qꝛ ĩ iudicio dabiꝛ dãnatꝫ talis ſnia ſine mia q̃lis daꝛ ab hoie irato ꝛ furioſo. Et ſic talis ira ꝛ affectio nõ erit in deo. Sꝫ erit effect⁹ ire ꝛ furoris ĩ dãnatis: q̃b⁹ diceꝛ. Jte maledicti ꝛc. Jtẽ talis ſnia non dabiꝛ a deo cũ ira: ſꝫ cum ſumma iuſtitia quã hõ nõ põt exeq̃ ſine ira q̃ dr paſſio: ꝛ ſic ãgeli exequunꝛ tales ſnias abſq; ira: vt inq̃t Aug. ix. de ciuitate dei. ca. v. q̃ q̃dẽ materia declarabiꝛ pſal. xxj. et ſub tali intellectu dicit dꝺ. dñe ne in furore tuo arguas me: neq; ĩ ira tua corripias me: ꝛ eſt q̃dã figura grãmaticalis anthropopathos q̃n paſſiones hois attribuunꝛ deo. ¶ Tertio eſt notanduꝫ ꝑ hoc qꝺ dicit ne arguas: neq; corripias: qꝺ ſepe ĩ ſacra ſcriptura ponunꝛ iſta q̃tuor ꝟba: ſcꝫ arguere: corripere: flagellare: ꝛ caſtigare q̃ differũt rõne finis. Nã caſtigare idem eſt qꝺ caſtũ reddere. iij. Ethicoꝝ. flagellare idem eſt ꝑ aliqꝺ flagitiũ caſtigare. Et ſic fin̄s flagellatiõis et caſtigatiõis eſt vt a vitio flagitioſ⁹ deſiſtat: ꝛ cõuertaꝛ ad virtutẽ: iõ nemo caſtigaꝛ aut flagellaꝛ ad mortẽ. Sꝫ vt bon⁹ fiat ꝛ viuat: ideo ait dꝺ pſal. cxvij. caſtigãs caſtigauit me dominus: ꝛ morti non tradidit me: iõ nõ moriar ſꝫ viuã ꝛ narrabo opa dñi ꝛc. Sed arguere vt plurimũ ſignificat crimen mortis alicui properare ꝛ propter ipm ad mortẽ deſtinare: ꝛ cõiter cõuenit iudicio examinatiõis: vt pꝫ pſal. xlix. arguã te: ꝛ ſtatuã ↄ faciem tuã. Corripere: ꝟo dr a con ꝛ rapio q̃ ĩ ſiľ rapere: ꝛ hoc cõuenit ↄdẽnato ad mortẽ: qꝛ ſimul rapiꝛ ꝛ corripiꝛ a tortoribus: ꝛ clauditꝛ ꝛ duciꝛ ad tenebras exteriores ꝛc. Et ſic corripe dr executionẽ ipĩ⁹ crimĩnoſi iã arguti ꝛ examinati ꝛ rei: q̃ q̃dẽ correptio nõ ſit ſine ira ꝛ furore. Sꝫ flagellatio et caſtigatio ſit cũ mia: qꝛ nõ ẽ ad mortẽ. Sꝫ ordinatũ ad bonã vitã. ¶ Et ſic de⁹ q̃druplicíť cõſueuit flagellare ſiue caſtigare: q̃ſdã vt coꝝ patiẽtiã ꝓbaret: vt iob. q̃ſdã ad augmẽtũ meritoꝝ: vt thobiã q̃ſdã ab cuſtodiã virtutũ: ne ĩ ſupbiã eleueꝛ: vt paulũ. ſcõe ad Coꝝ. xij. q̃ſdã ad pniaꝫ. Et ſic flagellauit ꝛ caſtigauit dꝺ propter pctm̃ Urie: vt caſtum redderet: ꝛ flagellauit cũ ꝓpter pctm̃ nũeratiõis ppli: vt ptꝫ. ij. Regũ. vlti. Et ſic caſtigauit oẽs penitẽtes: q̃ q̃dẽ caſtigatio ꝛ flagellatio facta iſtis q̃tuor modis dr facta cũ mia: qꝛ caſtigat deus ad tempus vt eripiat hoiem a morte eterna. Et ſic confeſſor eſt arbiter in foro penitẽtiali ꝛ flagellat ꝛ caſtigat penitẽtem pena tpali: vt eruat ab eterna morte. Ex q̃ ptꝫ ꝙ penitentiã agere nihil aliud ẽ niſi cauſã ſuã ad iudiciũ ꝛ forũ penitentiale deducere ꝛ a iudicio futuro retrahere. Et iõ ait Aug. ĩ li. de pñia. ꝙ peccator peccata ſua deſicat: ꝛ futurũ iudiciũ ꝑ pñiã p̄ueniat. Et ſic penitere nihil aliꝺ ẽ q̃ futurũ iudiciũ p̄uenire: ꝛ ab ira ꝛ furore futuri iudicij aufugere. Et iõ dr dꝺ. Dñe ne in furore tuo ꝛc. nihil aliꝺ intẽdẽs dicere niſi dñe flagella ꝛ caſtiga me ĩ hac vita ꝑ pniaꝫ ꝛ miſericordiã q̃cũq; iſtoꝝ q̃tuor modoꝝ: ne corripias ꝛ arguas in futuro iudicio ĩ furore ꝛ ĩ ira: qꝛ ſicut penitẽtiã agere nihil aliud eſt niſi a iudicio ꝛ foro ire ꝛ furoris declinare: eo ꝙ pñiã agẽs declinata curia ꝛ foro furoris ꝛ ire ad curiaꝫ ꝛ foꝝ miſericordie. Jta nolle agere pñiã: ꝛ ĩ pctõ obſtinari nihil aliud eſt niſi examẽ ꝛ penã ei⁹ ad iudiciũ furoris reſeruare. vñ ait apľs ad Ro. ij. ignorãs q̃m benignitas dei ad pniam te adducit. ſm aũt duritiã tuã ꝛ ĩpenitẽs cor theſaurizas tibi iram in die ire ꝛ reuelationis iuſti iudicij qui reddit vnicuiq; ſcꝺm opera ſua ꝛc. Jdeo ait Aug. dñe hic vre: hic ſeca: vt in eternum pcas. Et ſic ait ꝓpheta. dñe ne in furore ꝛc.

Miſerere mei dñe quoniam ꝛc.

¶ Hic ponit ſecundã partem penitẽtie q̃ eſt cõfeſſio peccatorũ. Et ſic hic confiteꝛ pctm̃: ſuũ dicẽs: miſerere mei ꝛc. ¶ Ad cui⁹ itelligẽtiã ẽ aduertẽdũ ꝙ pctm̃ reddit totũ hoieꝫ miſerũ ꝓpter duo: prio qꝛ infirmat aiam et totuꝫ corp⁹. ſcꝺo qꝛ contrahit aiam q̃ ad oẽs potẽtias. primum ptꝫ. Nã pctõr eſt in ira dei ad penã eternã deſtinat⁹. Et nõ põt eſſe ma-

Marginal notes (left): Diffinitio pnie. — Quid ſit ira et furor: et an ſit ĩ deo — quid ſit caſtigare. — quid ſit arguere.

Marginal notes (right): quid ſit corripere. — quid ſit flagellare. — Not. quadruplicit. deus flagellat, ſeu caſtigat. — quid ſit penitere. — Peccatuꝫ reddit hoieꝫ miſerum.

ior miſeria q̃ eſſe i ira dei: ſicut nõ eſt maior felicitas q̃ eẽ in ei⁹ amore. Et ſic q̃ ad totũ expectat miſeriã ⁊ penam: ſcʒ q̃ ad corpus ⁊ aiam. Itẽ ex luxuria ⁊ gula nõ ſolũ infirmat aĩa ſed etiã corpus. hoc idem facit inuidia et odiũ: q2 totaliter vrũt carnẽ: ociũ aũt torpefacit corp⁹. Et ſic ex his pctis puenũt etiaʒ infirmitates corporales in corpus et aiam.

Peccatum turbat.

Scd̃o pctm̃ inducit perturbationẽ: q2 perturbat rõnem ⁊ potẽtias ne libere faciãt operatiões ſuas: imo ſunt omnes pnc ad malum ⁊ ifirme ad bonũ faciẽdũ. Nã pctm̃ qd̃ p penitẽtiã nõ delet: mox p ſui pondus in aliud trahit: vt ait Grego. q2 ex malo habitu peruertit iudiciũ rõnis: ⁊ iudicat bonũ malũ: et malũ bonũ. Et ſic volũtas trahit ad prauum appetitũ ſenſitiuum: ⁊ ſic efficitur quaſi beſtialis: itm̃ q i omnib⁹ actibus ſuis dr̃ miſer ⁊ infirmus: ⁊ conturbat⁹ imo peruerſus: iõ ait hic dauid: miſerere mei dñe i. deſt ſubleua miſeriã meã: qm̃ infirmus ſum in corpore et in aĩa pp̃ter pctm̃: ſana ergo me dñe p ſacramẽtũ penitentie culpã ⁊ penã relaxando: et me tua gr̃a fortificãdo: qm̃ conturbata ſunt oĩa oſſa mea. i. interiora mea ⁊ vires mee: et potẽtie tã ſenſitiue q̃ rationales: ⁊ tota anima mea: ſcilʒ vita et appetitus ſenſitiuus: ſcʒ tota ſenſualitas et voluntas turbata eſt valde: ⁊ ligata pp̃ter peccatũ: quia hucuſq̃ fuit auerſa a bono incõmutabili q̃ eſt de⁹: et cõuerſa ad bonũ cõmutabile. ſ. ad mũdana.

A Not. de ratiõe.

¶ Vñ eſt aduertendũ q ſicut oſſa ſunt fundamentũ toti⁹ corporis: ita ratio eſt fundamẽtũ ſuſtentãs ⁊ regẽs totum hominẽ. Et ſicut fractis oſſib⁹ dr̃ tot⁹ homo fract⁹ ⁊ inualid⁹: ita perturbata rõne dr̃ tot⁹ homo perturbatus. Et ſic pars rõnalis hois dicuntur oſſa toti⁹ hois ⁊ fundamentum. Sed q2 per pctm̃ infirmat ⁊ perturbat ratio: ideo dicit q infirmus ſum: ⁊ cõturbata ſunt oĩa oſſa mea: ideſt vires ratiõis. Et ſic aĩa mea tota q̃ ad oẽs ptes: ſcʒ q̃ ad ſenſualitatẽ: ⁊ vitam: ⁊ rationẽ: turbata eſt valde ⁊ ifirma. ¶ Nam ſicut homo infirm⁹ reddit inualidus: nec valet ſe ſuſtẽtare: ſed frequenter ruit ⁊ cadit: ⁊

B

ſcãdalizat: ⁊ offendit a q̃libet lapide et calculo: imo offendit oẽs lapides: ita hõ peccator ex vno peccato ruit ⁊ cadit in aliud tanq̃ infirmus ⁊ inualidus ⁊ turbat⁹. Nã ex gula ⁊ ocioſitate cadit i luxuriã: ⁊ ex luxuria in zelũ ⁊ inuidiã emulorũ. Et ſic ruit in odium et homicidiũ ⁊ etiã in ſortilegia ⁊ blaſphemias ⁊ infidelitatẽ. Itẽ ex ſuperbia cadit in inuidiã ⁊ odiũ. q2 nõ vult pati maiorẽ nec eq̃lem. Et ſic ruit ad furta ⁊ homicidia ⁊c. Item ex pctõ auaritie ruit in rapinã: ⁊ vſurã: et ſimoniã: ⁊ inuidiã: ⁊ odiũ ⁊ homicidiũ ⁊c. Ex q̃ p3 q pctm̃ reddit hoĩem miſerũ: ⁊ cõturbat rõnẽ ⁊ aĩam. Que q̃dã ifirmitates nõ põt ſanari niſi p pniam: iõ ait ſana me dñe qm̃ ifirm⁹ ſũ ⁊c.

Sed tu domine vſq̃quo ⁊c.

¶ Sed q2 ſcit q nemo põt agere penitẽtiam niſi p miſericordiã dei ⁊ gratiã pueniẽtẽ: vt patebit ifra pſ. lviii. miſericordia ei⁹ puenIet me. Nã op3 vt de⁹ illuminet pctõrẽ: vt cognoſcat pctm̃ ſuũ: ⁊ deteſtet ipm: ⁊ cõuertat ad deũ: ⁊ petat veniã: ĝ op3 vt de⁹ pri⁹ cõuertat ad nos donãdo iſtã gr̃am pueniẽtẽ bonã volũtatẽ. Nã de⁹ pp̃ter pctm̃ erat aũ auerſ⁹ a nobis. Op3 ĝ vt pri⁹ ipe cõuertat ad nos dãdo talẽ gr̃am: vt nos poſſim⁹ ad ipm cõuerti dimittẽdo pctm̃ ⁊ eligẽdo pniam: vt ait hieremias Treno. vlti. cõuertere dñe ad nos ⁊ cõuertemur. Et iõ hãc gr̃am deſiderãs dd̃ ait. Sʒ tu dñe vſq̃q̃ ſup. differs dare mihi hanc gr̃am: vt des mihi veniã: ĝ cõuertere ad me dãdo gr̃am ⁊ eripe aĩam meã ⁊c. Sʒ meli⁹ vr̃ mihi q ly vſq̃q̃ non ſtet iterrogatiue: ſʒ ponat p aliq̃ntulũ: ſicut ifra pſ. lxxxix. cõuertere dñe vſq̃q̃. i. cõuertere dñe aliq̃ntulũ: ſicut hʒ alia trãſlatio: ⁊ tũc ly vſq̃q̃ cõtinuat ſibi verſum ſequẽtẽ iſto mõ. Sʒ tu dñe vſq̃quo cõuertere. i. aliq̃tulũ ad me: ⁊ ne auertas faciẽ tuã. Sʒ cõuertere aliquãtulũ ad me: ⁊ libera ⁊ eripe aiam meã d̃ manu diaboli: ⁊ ſaluũ me fac ppter miam tuã a ſupradictis ifirmitatib⁹ pctõrũ. Nã ſi tu habes ad me: op3 q facias pp̃t miſericordiã tuã pueniẽtẽ: q2 ex me nihil mereor niſi penã ex pctõ. Quia nullũ bonũ eſt i me niſi ſolũ pctm̃: ĝ ſupplicat mia tua: ⁊ ſaluũ me fac. ¶ Qm̃ nõ ẽ i morte. Hic cõcordat cũ ſupradictis i pncipio Nã ſi hõ nõ agit pniam in hac vita: ſʒ differt eam vſq̃ ad octauã diẽ ſ. vſq̃ ad mortẽ excluſiue tũc tali ipenitẽti nõ debet iudiciũ mie ſʒ ire ⁊ furoris i iferno. vbi nõ eſt loc⁹ pnie: ſʒ pene eterne ⁊ ſupplicii: q2 ibi null⁹ põt eẽ memor dei: nec cõfiteri deũ: ſʒ blaſphemare p dolore penarũ: vt dictũ ẽ. Iõ ait dd̃ i pſona cuiuſlʒ penitẽtis. o dñe cõuertere ad me aliq̃tulũ dãdo gr̃am: ⁊ eripe aiam p pniam: vt nõ deſcẽdã i iferñ ad iudiciũ ire ⁊ furoris: qm̃ nõ ẽ aliq̃s q̃ memor ſit tui i morte. i. poſt mortẽ: nec i illa morte iferni. Nã i iferno q̃s cõfitebit tibi: q̃ſi dicat null⁹ p dolore penarũ. Et ẽt h̃ dt̃ pp̃ter multos q̃ differũt: ⁊ expectãt agere pniam: ⁊ cõdere teſtamẽtũ i fine vite ⁊ in morte: qñ nõ ſunt ſui iuris. q2 cõiter pdũt loquelã ⁊ ſenſum pp̃ter ifirmitatẽ corpalẽ: ⁊ ſic nõ põt eẽ memores dei nec ſui. Vñ ẽt de⁹ nõ pmittit q tales agãt pniam nec vult eis dare gr̃am i morte: poſtq̃ nuſq̃ ſũt recordati dei i vita. vt ait Aug. i ſermone d̃ Inocẽtib⁹. hac aia duerſiõe iquã cõcutit peccator: vt moriẽs obliuiſcat ſui q̃ dũ viueret oblit⁹ ẽ dei. Et iõ dd̃ deſiderat agere

xliiii. diſ. c. qualis bet.

Cito penitendum.

pniam in vita ⁊ petit grãm ⁊ veniã: ⁊ ꝯfitet pctã ſua in ꝑſona cuiuſlibet pctõris dicens.

Laboraui in gemitu meo lauabo ⁊c.

¶ Hic aſſignat tertiã ꝑtez pnie q̃ dr ſatiſfactio: vt oñdat ſe egiſſe ꝑfectã pniam. Nam poſtq̃ pmo oſtẽdit ꝯtritionẽ ⁊ dolorẽ de peccatis ⁊ petijt nõ argui in furore: nec corripi in ira futuri iudicij: ⁊ ꝯfeſſus eſt ſe eẽ infirmũ ⁊ turbatũ ex egritudine pctõꝝ: ⁊ petijt non differri pniam ſuã vſq ad mortẽ hic agit ſatiſfactionẽ: vt oñdit iã feciſſe. ¶ Ad cuiꝰ euidẽtiã eſt notãdũ q ſatiſfactio vel hꝫ fieri ꝓximo: ⁊ ſic nõ remittit pctm̃ niſi reſtituat ablatũ ipi ꝓximo: ſꝫ lꝫ ſit reſtitutũ ablatum: adhuc manet ſatiſfactio deo faciẽda: q̃ dr pena: eo q peccauimꝰ cõtra deũ ꝑ ſupbiã ⁊ rebellionẽ trãſgrediendo eiꝰ pcepta. Et ſicut peccauimꝰ corde ⁊ ore ⁊ opere: ita opꝫ q tribus modis ſatiſfaciamꝰ. ſ. ꝯtritione ꝯfeſſiõe ⁊ reſtitutione. Et iõ talis ſatiſfactio opꝫ q fiat pmo ꝑ fletum ⁊ gemitũ cordis: vt inde veniat pietas ⁊ humilitas vñ ꝓceſſit iniquitas. Scdo ꝑ ieiuniũ ad puniẽdã carnẽ ⁊ aiam. Tertio ꝑ orõnẽ: vt inde egrediat laus ⁊ bñdictio: vñ egreſſa fuit blaſphemia aut ſtultiloquiũ ⁊ vaniloquiũ. Quarto ꝑ elemoſynã: vt mitigemꝰ deũ aliquo munere. ⁊ vt paupes depꝛecent deũ vt dimittat nobis debitũ pcti. Et ſic dolore ⁊ fletu ⁊ orõne ⁊ munere redimꝰ ⁊ ſoluimꝰ debitũ pctõꝝ. Et tunc penitẽtia dr cõpleta. Et hãc pniam dicit dd cõpleuiſſe cũ ait. Laboraui i gemitu meo: q̃ſi dicat: dñe da mihi veniã q2 iã cõpleui pniã: pꝛio ꝑ cõtritionẽ. Scdo ꝑ cõfeſſionẽ. Tertio ꝑ ſatiſfactionẽ. Nã iã laboraui in gemitu ⁊ fletu meo ſꝑ gemẽdo ⁊ plorãdo: ⁊ cum lachrymis lauabo lectulũ meũ i quo dormio ⁊ ꝑ ſingulas noctes ⁊ dies rigabo ſtratum ⁊ pauimẽtũ in q̃ iaceo. q. d. q diebꝰ ⁊ noctibꝰ ſꝑ defleo pctã mea. Nã de nocte lauo lectulũ meũ in quo dormio lachrymis aſſiduis. Et ꝑ diẽ rigo pauimẽtũ in q̃ iaceo orãdo et plãgẽdo. Stratũ eñ dr a ſternẽdo: iõ ſolum terre pauimẽtũ lateribꝰ vel lapidibus dicit ſtratũ ad denotãdũ q Dauid in pauimento terre agebat pniam in die flẽdo ⁊ plãgendo qd q̇dẽ ſtratũ lachrymis ſuis rigabat. Et ꝑ lectulũ ⁊ ſtratũ põt intelligi caro noſtra. i q̃ tãq in lecto et ſtrato iacet aĩa pctõris infirma quã carnẽ debet pctõr macerare ꝑ ieiuniũ ⁊ rigare ora ꝑ fletũ ⁊c. ¶ Sꝫ dubitat q̃re dicit pmo laboraui in gemitu meo. vnde oſtẽdit iã penitẽtiam egiſſe. Et poſtea dicit lauabo lectulũ meũ ⁊c. q̃ſi ꝓmittẽs ſe facturum penitentiã. ¶ Ad hoc reſpondet qd lꝫ pctõr egerit penitentiam ꝑfectã de peccatis ſuis ꝑ contritionẽ: ⁊ cõfeſſionẽ: ⁊ ſatiſfactionẽ: tñ tenet ſemꝑ dolere: ⁊ flere: ⁊ penitere quotieſcunq recordatꝰ fuerit illiꝰ pcti. Nã ſi poſt actã pniam q̇s cõplaceret ſibi feciſſe illd pctm̃: tũc rediret ſibi culpa. Iõ ſemꝑ tenet dolere ⁊ penitere q̃ñcunq recordat. vñ di. clemẽs in itinerario ſuo q beatꝰ petrus ſꝑ flebat pctm̃ negatiõis xp̄i q̃tieſcunq recordabat: intm̃ q lachryme decurrẽtes ſulcauerãt genas ipſiꝰ Petri. Et iõ dd vt oñdat nos ſemꝑ debere dolere ⁊ flere pctm̃ q̃ties in memoriã venerit: dicit laboraui in gemitu meo. i. lꝫ laborauerim in gemitu meo: et egerim pniam tñ q̃ties recordatꝰ fuero ſẽꝑ lauabo flẽdo ſtratũ ⁊ lectulũ meũ: ⁊ lachrymis meis ſtratũ meũ. i. ꝯſciaꝫ meam rigabo die ac nocte: eo q2 oculꝰ ꝯſcie ⁊ orõnis mee turbatꝰ eſt a furore q2 timeo futurũ iudiciũ qm̃ inueteraui ⁊ ſenui inter oẽs inimicos meos demões. q. d. ãtiq̃tꝰ ſũ i pctis ñ agẽdo pniã

C.

Tris plr d bemꝰ ſatiſfacere.

Diſcedite a me oẽs qui operamini ⁊c.

¶ In hac ſcda pte oñdit effectum ⁊ v̓tutem pnie q̇ eſt remiſſio pcti. vnde tria facit pnia. Nã pmo impetrat grãz. Scdo delet culpaꝫ ⁊ minuit penã. Tertio fugat diabolũ tẽtatorẽ. Iõ dd videns iſta tria ſe fuiſſe ꝑ pniam ꝯſecutũ: ait ad demões tẽtatores. O vos demones inimici mei: q̇ ſꝑ opamini iniq̃tatem homines tẽtando: q̇ me diu ligatũ tenuiſtis: et ad interitũ deduxiſtis: ⁊ i diuerſa ſcelera pcipitaſtis: diſcedite ⁊ fugite a me. qm̃ iã exaudiuit dñs vocẽ fletꝰ mei pniam acceptando. Et dñs exaudiuit depcationẽ meã culpam remittẽdo. Et orõnẽ meã ſuſcepit grãm cõferẽdo. Et iõ iã ampliꝰ peccare nõ ꝓpono: nec vos vltra ſequi intẽdo Sꝫ ſm grãz mihi collatã tẽtationibꝰ veſtris ꝯtraire decerno: nec ampliꝰ deo ingratꝰ eſſe volo. q2 v̓a pnia eſt peccata pterita plãgere ⁊ plangẽda iterũ nõ velle cõmittere. Et nota qd ter nominat hic dñs: ad denotãdũ q tota trinitas cõcurrit ad remiſſionẽ pcti: ſcꝫ oipotẽtia patris: mia filij: ⁊ benignitas ⁊ illuſtratio ſpũs ſancti. Nã illuſtrat peccator ꝑ grãm pueniẽtez: vt cognoſcat ⁊ deteſtet ipꝫ. Et ſic ꝑ taleꝫ inſpirationẽ dolet peccaſſe ⁊ cõuertit. Secũdo filiꝰ offert prĩ ſuã paſſionẽ i pciũ ꝓ peccatore. Et ſic pr ꝑ merita paſſiõis filij remittit culpã ⁊ etiã penã ſi dolor ⁊ cõtritio eſt vehemẽs: ⁊ iõ noiat deus ter: vt tota trinitas cõpꝛehẽdat. ¶ Erubeſcãt. ¶ Nota q diabolus tripliciter abijcit ab aĩa pctõris ꝑ penitẽtia. pꝛio ñ erubeſcẽtia ⁊ ꝯfuſiõe: q2 reputat ſibi ad magnã ꝯfuſionẽ q viderat ſe victũ: ⁊ cõfuſum: ⁊ expulſum ab hoĩe qui ẽ minoris nature ⁊ nobilitatis. Scdo abijcit cũ magna vehemẽtia ⁊ violentia: q2 oẽs vires adhibet: ne a domo q̃ diu poſſederat expel

Tria facit pnia.

Nota q hic ter nolatur dñs.

E T ſplicite ter cũ citur diabolꝰ ab aĩa ꝑ penitẽtiã.

Queſtio.

D

latur: ꝛ aiam quã diu poſſederat deperdat ꝛ
amittat. Tertio abijcit cũ grandi velocitate
qꝛ pctõr qui diu inter pctã erat inueterat⁹ ꝛ
antiqt⁹ iuſtificat in inſtãti ꝑ pniã. Nã in eo
dẽ inſtãti expellit culpa ꝛ introducitur grã.
Et ſic diabol⁹ qđ ꝑ magnum tp̃s acqſiuit et
poſſedit i vno inſtãti ꝑdit ꝛ amittit ꝑ pniaz.
Jđ dicit dđ ꝛ quilibet pctõr penitẽs. Erube-
ſcãt oẽs demões inimici mei cũ videãt ſe cõ
fuſos: ꝛ ꝯturbẽt cũ videãt ſe victos ꝛ cũ vio
lẽtia abiectos: ꝛ erubeſcãt valde velociter:
cũ videãt in vno momẽto ꝛ inſtãti ꝑdidiſſe:
qđ ꝑ lõga tp̃a poſſederũt. Diſcedite ergo de
mones cõfuſi ꝛ cõturbati vehemẽter ꝛ velo
citer ꝛ violẽter: ꝛ nũꝙ reuertãt. Et iõ caue-
at pctõr poſtꝙ̃ eiecerit pctm̃ ne iteꝝ vincat.
Nã cũ imũdus ſp̃s exierit ab hoĩe ex ꝯfu-
ſiõe ꝛ erubeſcẽtia vadit ꝛ aſſumit ſeptẽ ſp̃us
neqores ſe: ꝛ laborat recuperare domuz vñ
exiuit. Niſi fortis armat⁹ cuſtodiat atriũ aĩe
ſue reſiſtẽdo tẽtatiõib⁹ cũ hũilitate: ꝛ orõne
ꝛ ieiunio: ꝛ eleemoſyna. Jtẽ ly erubeſcãt po
teſt dirigi ad cõſocios pcti q̃s i pctõ habuit
ꝯſortes ꝛ ꝯſultores ꝛ fauorabiles. ꝛ iõ ait pe
nitẽs. Erubeſcãt ꝛ ꝯturbẽt oẽs inimici mei
q̃ mecũ erãt ꝑticipes i pctis. Nã lz viderent
amici ꝑꝑ ſocietatẽ: tñ vere erant inimici: eo
ꝙ ad iteritũ ꝛ mortẽ pctõꝝ me deducebãt: ꝛ
i pctis fouebãt iõ poſtꝙ̃ me viderũt ꝑ pniaz
ꝯuerſuz erubeſcãt manere in pctõ: ꝛ ꝯuertã
tur exẽplo mei: ꝛ agãt pniaz ꝛ erubeſcãt val
de velociter ne ampli⁹ maneãt in pctõ. Et ſi
nolũt ꝯuerti: erubeſcãt ꝛ ꝯturbent ꝛ ꝯfũdãt
i pctõ ſuo ꝛ hoc de ſenſu morali. ¶ Sz qꝛ iſte
pſalm⁹ legit i agẽda ꝛ officio defunctoꝝ: iõ
ex p̃dictis lector poterit ip̃m applicare ad
aias fideliũ defunctoꝝ exiſtẽtes in purgato
rio q̃ cũ pnia ꝛ charitate deceſſerũt: ſz ibi ꝓ
pter pctã oblita: aut iniũctã pniam nõ iple-
taz ad tp̃s detinent. Vñ orat ecclia ad xp̃m
caput ſuũ i ꝑſona cuiuſlibet iſtoꝝ dicẽs. Do
mine ieſu ne arguas ꝛ corripias me i furo-
re tuo ꝛ in ira. i. ſi ex meis demeritis me ad
hãc penã tẽporalẽ ꝑ centũ annos deſtinaſti.
nõ me velis punire in furore ſm̃ ſniam latã
Sz miſerere mei penã taxatã remittẽdo. qm̃
infirmus ſum in hoc purgatorio. Et iõ ſana
me ꝑ miſericordiã. i. adhibe merita tue paſ-
ſiõis: ꝛ offer añ p̃rez ꝛ ſolue ꝓ me. Et ſic cõ-
uertere ad me aliquãtulũ: ꝛ eripe aiam me
am ab his penis: qm̃ nõ ẽ in morte q̃ memor
ſit tui. i. dũ exiſto i hac pena nõ poſſuz me re
dimere: nec eleemoſynas elargiri: qꝛ iã non
ſum pure viator. Et iõ ſup. tu ꝑ miam tuã et
paſſionẽ. Nã q̃s poterit ꝯfiteri tibi in iferno
q. d. null⁹ p̃ dolore penarũ: et iõ abſolue me
ab hac pena: ꝛ duc me tecũ in celuz: ꝛ ibi te
laudabo. et iõ aia iã liberata ꝑ talia ſuffra-
gia dicit ad demões q̃ eã torq̃bãt. diſcedite
a me qm̃ dñs exaudiuit oẽs orõnes ecclie ꝓ
me factas: ꝛ ſuffragia acceptauit: iõ erube-
ſcant ꝛc. Ex toto iſto pſal. poſſunt recolligi. a
viij. concluſiones.
¶ Prima cõcluſio ꝙ octaua dies hoĩs q̃ eſt p̃ma
poſt mortẽ nõ eſt tp̃s penitẽtie: ꝫ furoris. ꝯclo.
¶ Scđa ꝯcluſio. ꝙ octaua dies mũdi q̃ erit ſcđa
i iudicio nõ erit tp̃s venie: ſz furoris ꝓ obſti ꝯclo.
natis.
¶ Tertia ꝯcluſio. ꝙ iudiciũ pnlale qđ fit in Tertia
hac vita dr̃ iudiciũ miſericordie: eo ꝙ iponit ꝯclo.
ſolã tp̃alẽ penã. ꝛ abſoluit a pena eterna.
¶ Quarta ꝯcluſio ꝙ poſt hãc vitã nõ eſt iu- q̃rta
diciũ mie: ſed ire ꝛ furoris: deſtinãs ad pe- ꝯclo.
nã eternã. ex quo pꝫ ꝙ qui in hac vita nõ iu
dicant iudicio pnlali ꝛ miſericordie: iudicã
tur iudicio ire dei ꝛ furoris poſt hãc vitam.
¶ Quita ꝯcluſio ꝙ q̃ in hac vita agit pniaz
mutat cãm ſuã: ꝛ declinat a iudicio furoris q̃nta
ꝛ ire dei ꝛ dãnatiõis ad iudiciũ mie. Et ꝑ op ꝯclo
poſitũ q̃ nõ agit hic pniaz declinat a iudicio
mie ad iudiciũ ire ꝛ furoris ꝛ damnationis.
¶ Sexta ꝯcluſio. ꝙ tres ſũt ꝑtes pnie q̃s dđ ſexta
oñdit i hoc pſalmo. ſ. cordis ꝯtritio: oris con ꝯclo.
feſſio: ꝛ operis ſatiſfactio. ¶ Septima ꝯclu ſeptima
ſio. ꝙ pctm̃ multipliciter ꝯturbat rõnẽ: ꝛ diſ- ꝯclo.
ſipat totũ corp⁹. ¶ Octaua ꝯcluſio ꝙ diabo octa-
l⁹ ꝑ pniam ꝯfuſ⁹ recedit ab hoĩe: qꝛ ꝑdidit ua cõ
aiam hominis quaz ex peccato poſſidebat. clo.

Domine de⁹ me⁹ in te ſperaui xxvj.
ſaluum me fac ex oib⁹ perſe q. vj.
quẽtibus me: ꝛ libera me. c. aduim⁹
¶ Titul⁹ cõis i finẽ ps. dđ quẽ ꝛ xxv
cãtauit dño ꝓ v̾bis cuſi filij ge diſ. c.
mini. i. hebreo aũt ignorãtia dđ recedite.
q̃ cecinit dño ſup v̾ba cuſi filij gemini. ſz hie
ro. aũt ꝓ ignorãtia quã cecinit dño ſup v̾ba
ethiopis filij gemini. Ex iterp̃tatiõe hiero.
pꝫ ꝙ ly cuſi nõ ẽ nomẽ ꝓpriũ: ſz appellatiuũ
ꝛ iterp̃tat niger ſiue ethiops. ꝑ ꝙ itelligitur
ſaul fili⁹ gemini. i. đ filijs beniamĩ. ¶ Ad cu
i⁹ itelligẽtiã ẽ ſcđo notãdũ ꝙ poſtꝙ̃ dđ eua- Not.
ſit đ manu ſaul: ꝛ đclinauit i nobe ad achi- đ dđ.
melech: ꝛ refect⁹ eſt ab eo panib⁹ ꝓpõnis.
Et accepit gladiũ goliath fugit idẽ ad achis
regẽ geth. ꝛ idẽ ad ſpelũcã odolã: vt pꝫ p̃mi
regũ. xxij. tũc ſaul ꝯgregauit oẽs ꝯtribules
ꝛ ſedẽtes ꝛ in deſerto roma haſtã in manu te
nẽs locut⁹ eſt oib⁹ dicẽs. Audite me filij ge-
mini: nũq̃d fili⁹ yſai dabit vobis agros aut
vineas: et faciet vos tribunos: qꝛ ꝯiuraſtis
aduerſũ me ꝛc. Vñ tũc doech idume⁹ dixit
ſibi corã oib⁹ q̃liter viderat dđ in nobe: et
q̃liter achimelech đderat ſibi panes ꝓpõis
ꝛ tradiderat gladiũ golie. Vñ tũc ſaul p̃ce-
pit trucidari achimelech ſacerdotẽ cuz tota
domo ſua: ꝛ icẽdi totã ciuitatẽ: ꝛ ꝓnũciauit

dauid pditoré: q̄ ↄiurasset cõtra eũ ꝛc. Ex q̄ pʒ ꝙ saul i illa locutiõe corã toto populo accusauit dauid de falso crimine cõis rõnis et malipolũ ꝛ pditiõis: de q̄bꝰ oĩbꝰ dauid erat inocẽs ꝛ ignorãs. Jō dauid tribulatꝰ d̄ morte sacerdotũ ꝛ de falso crimine sibi iposito p saul: fecit hũc psalmũ allegãdo ignorãtiã et innocẽtiã suã: ꝛ cãtauit ipsuʒ corã domino.

¶ Sʒ restat dubiũ q̄re saul appellat̃ cusi? ad qđ rñdet̃ ꝙ cus siue cusi interpretat̃ niger: ideo ethiopes dicunt̃ cusi: q2 nigri. Uñ saul hic dicit̃ niger nõ a nigredine corporis. sed a nigredine anime: q2 fuit denigratꝰ odio ex liuore inuidie ↄtra dauid absq̃ rõne et datꝰ i obstinatũ ꝛ reprobũ sensuʒ ↄ deũ ꝛ ↄsciẽtiã suam psequendo dauid: vt pʒ p discursum libri scđi R e. Et sic ititulatur niger nigredine peccati. Nã mos ꝛ ↄsuetudo iudeoruʒ est vt oẽm rẽ malã ꝛ peruersaʒ ꝛ nociuã appellẽt nigrã: ꝛ sic dicũt istã nigrã febrẽ: istũ nigruʒ christianũ ꝛc. Est ergo sensus ꝙ dauid fecit hũc psalmũ allegãdo ignorãtiã ꝛ inocentiã suã ppter ṽba cõminatoria ipsiꝰ saulis ira ꝛ iuidia denigrati cõtra ipsum dauid. Et sic scđʒ istã historiã ꝛ itellectum iudei moderni glossant hũc psalmũ de ipso dauid literalit̃. Sʒ i veritate nõ est insistẽdũ p̄cise in tali expositiõe literali: q2 nõ explicat itelligẽtiã pphete: nec fuit ista p̄cisa eiꝰ intẽtio (vt sepiꝰ dictũ est) nec sunt tacẽda mysteria q̄ latẽt in hoc psalmo: nec oĩno cõuenit lr̃a sequẽs cũ prefata expositiõe. Nã dauid nõ ↄsueuit petere vindictã: imo orare p saul: nec peteret iudicari ſm inocẽtiã suã: q2 nullꝰ excusat̃ a pctõ. imo ipse rogat deũ ne intret secũ i iudiciũ. psalmo. cxlij. Et ideo est dicẽdũ ꝙ dauid p supradicta ṽba saulis ꝛ p falsa crimina sibi iposita p̄uidit in spũ qualr̃ synagoga ꝛ populꝰ iudeoꝝ erat denigrãdꝰ ex inuidia ↄtra xp̄m. Et q̄ñ debebat iponere sibi falsa crimina dicẽs. hic dixit: possum destruere templũ dei ꝛ i triduo reedificare illud. Et cõmouit totũ pplʹʒ a galilea vsq̃ i hierl̃m. Et ꝙ fecisset ↄiuratiõẽ ↄtra cesarẽ vt se regẽ facere ꝛc. ꝛ p̄uidit etiaʒ dauid q̄ñ p talia falsa crimina ille pplʹs erat xp̄m crucifixurꝰ. Sed ppter illud pctm̃ in fine erat destruẽdꝰ ꝛ dispergẽdꝰ. Sʒ xp̄s erat resurrecturꝰ ꝛ in celũ ascẽsurꝰ ꝛ regnaturꝰ. Et de hoc mysterio fecit hũc psalmũ: ꝛ tradidit ipsum leuitis publice cantãdũ in tẽplo. Ex q̄ pʒ ꝙ dauid fecit istũ psalmũ p xp̄o ꝛ ecclesia. Nã si tm̃ fecisset eũ de seipso: tũc nõ p̄cepisset ipm̃ publice in tẽplo cãtari: nisi inquãtũ ↄtinet pphetiã d̄ xp̄o ꝛ ecclĩa: vt sepiꝰ dictũ est. Est ergo sensꝰ huiꝰ tituli ꝙ dauid fecit hũc psalmum p ignorãtia ꝛ innocẽtia christi messie futuri sup verba cusi. s. criminibus falsa ipsiꝰ ppl̃i iudaici pctõ liuidie denigrati ꝛ obstinati: q̄ xp̄s falso de supradictis criminibꝰ accusauit: sicut falso erat accusaturꝰ. cusi dico filij gemini. s. filij asinini nõ filij dextere. Nã gemini ẽ equiuocũ ad asinũ ꝛ ad dexterã: nã lʒ ille populꝰ fuerit filiꝰ dextere iquãtũ viuebat in fide xp̄i messie futuri: tñ postq̃ nõ recepert ipsuʒ i suo aduẽtu: iã nõ dñr filij dextere: sʒ filij asinini. i. sine sensu ꝛ itellectu legʒ et prophetaꝝ imo ceci ꝛ filij ſuitutis: q2 dorsũʒ eorũ sp ẽ icuruatũ sicut asinꝰ ad onera portanda. Et sic iste p̄s explicat xp̄i inocẽtiã ꝛ punitionẽ iudeoꝝ ppter falsa crimina q̄ xp̄o ipo suerũt.

¶ In q̄ psalmo dauid itroducit xp̄m loq̄ntẽ ꝛ excusantẽ se apud prẽʒ de falso crimine sibi iposito: ꝛ q̄tuor facit. Nã pmo petit liberari de psecutiõe iudeoꝝ p resurrectionẽ. Scđo allegat suã inocẽtiã. Tertio petit vltionẽ de iudeis. Quarto pmittit se agere grãs. Scđa ibi. Dñe si feci istud. Tertia ibi. Exurge dñe. Quarta ibi. Cõfitebor dño. Quãtũ ad pmũ ergo xp̄s vt hõ dicit ad prẽʒ O dñe p regimẽ vniuersale: ꝛ deꝰ meus per creationẽ ſm hũanitatẽ ꝛ spũalẽ obediẽtiã. Ego semp i te speraui oĩ hũano auxilio postposito: iõ saluũ me fac i capite ꝛ i mẽbris: et libera me ex oĩbꝰ iudeis psequẽtibꝰ me. Libera dico in capite p resurrectionẽ: ꝛ in mẽbris eripiẽdo ecclĩaʒ a tyrannis ꝛ ifidelibꝰ.

Nequando rapiat vt leo animã meã: dũ nõ est qui redimat: neq̃ qui saluũ faciat xvj. q. ij. visis.

¶ Neq̄n. i. ne aliq̄n leo. i. diabolꝰ aut infernus rapiat animã vt leo: et ipaʒ retineat sicut ceteros pctõres. dũ p postq̃ vel q2 nõ est aliꝰ q̄ redimat genꝰ humanũ neq̃ q̄ saluũ faciat ipʒ nisi tu pncipalr̃ q̄ es deꝰ ꝛ creator. Et ex cõsequẽti ego p mortẽ ꝛ passionẽ i virtute diuinitatis. Nã si ego nõ essem liber nõ possem aliquos seruare: nec p aliis pati. Et iõ oportet ꝙ sim solꝰ inter mortuos liber a peccato: ꝛ p ↄsequẽs ab inferno: ꝛ ꝙ suscites me: vt possim cõmunicare mẽbris meis merita passionis ꝛ beneficium resurrectionis.

Domine deus meꝰ si feci istud: si est iniquitas in manibus meis. d̄ pe. di. vj. s. opponitur.

Si reddidi retribuẽtibꝰ mihi mala: decidã merito ab inimicis meis inanis. xj. q. iij. c. nẽo

Persequat̃ inimicꝰ aiam meã: ꝛ cõphẽdat: ꝛ cõculcet in terra vitã meã: ꝛ gloriã meã in puluerem deducat. periſorũ.

¶ Hic allegat suam innocentiaʒ ꝛ se esse liberũ ab omni peccato: nõ solum ab his que sibi iudei imposuerũt: sʒ simpliciter ab omni peccato: ideo ait. Domine deꝰ si ego feci istud peccatum ꝛ crimẽ quod mihi imponit̃ a iudeis. s. ꝙ phibuerim dari censuʒ Cesari

Marginal notes (left): q̄re saul appellatur cusi? — (right): i hoc psal. dd q̄tuor facit.

z ſm blaſphem⁹ zc. z ſi ſit etiā q̄cūq; alia ini q̄tas z iniuſtitia z pctm̄ in manib⁹ z opatio nib⁹ meis. Et ſi reddidi mala iudeis retri buētib⁹ mihi mala p bonis: q2 ego ſanaui fi lios eoꝝ z mortuos ſuſcitaui: z viā ſalutis eis oñdi. Et ipſi p talib⁹ bonis retribuūt mi hi mala falſa crimina iponēdo. Si talia er go egi: decidā ex tali merito inanis z vict⁹ z vacu⁹ ab inimicis. ¶ Sz hic videt dubiū q xp̄s velit adiurare ſeipm̄ z piurare: q2 videt q hoc ſit ꝯ dignitatē ſuā z reuerentiā. ¶ Et iō eſt notādū ſm Aug. q paſſio xp̄i iō fuit tā te efficacie z virtutis ad redimēdū hoiem et delēdū oīno pctm̄: q2 fuit in hoīe inocēte z li bero ab oī pctō: q2 aliter fuiſſet inanis z va cua illa paſſio: nec xp̄s potuiſſet vincere dia bolū ſi prio ipſe fuiſſet vict⁹ z ſeru⁹ diaboli per pctm̄: z p ꝯñs nō potuiſſet nos liberare nec ſeipm̄. Nā (vt ait Aug. ꝯ arriū) ſi v̄bū di uinū eēt factū z creatū: nō potuiſſent oīa fie ri p ipm̄: qđ eſt ꝯ illđ. oīa p ipz fctā ſunt. Ita pari rōne ſi xp̄s v̄bū caro factū fuiſſet obno xi⁹ pctō: tūc nō potuiſſet alios liberare. Iō h ſe oñdit liberū ab oī pctō: z ſub typo z figu ra adiuratiōis z pene rei: oñdit q ſi eēt pec cator cecidiſſet lanis z vict⁹ ſine fructu paſ ſiōis. Nā dictū eſt in plogo tractatu pmo. q q̄lib; pph̄a h; ſuā linguā z modū ppriū lo q̄ndi: ıter q̄s dđ h; extraneū z exq̄ſitū modū loq̄ndi. Nā p̄dicit futura myſteria de xp̄o et eccl̄ia q̄nq; p v̄ba de p̄terito pp̄ certitudi nē pphetie. q̄nq; p modū orādi: ad oñdēduz q oīa facit pr̄ p filiū. q̄nq; loquit p modum adiuratiōis: vt oñdat q ſi xp̄s fuiſſet pctōr z re⁹ in his q̄ ſibi iponebant: tūc ſua paſſionē fuiſſet efficax ad delēda oīa pctā. Eſt g̊ ſenſ⁹ dñe ſi feci iſtud quod mihi iponit: z ſi eēt ini q̄tas z aliqđ pctm̄ in manib⁹ meis: z nō eſ ſez liber ab oī pctō: tūc decidiſſem lanis z vi ctus ab inimicis: q2 nō potuiſſem ſuperare diabolū. Et paſſio mea eēt lanis z ifructuo ſa: q2 tūc inimic⁹: ſcz diabol⁹ pſecut⁹ fuiſſet aiā meā z ꝯculcaſſet alā meā i terra calce pctōꝝ: ſicut vitā alioꝝ hoim conculcauit: et tūc tota gl̄ia mea z fama eēt deducta i pul uerē z ad nihilū ſine fructu redēptionis. Et ſic iſta v̄ba ſupradicta nō ſunt itelligēda ad ſenſuz quē faciūt: ſz ad ſenſuz in q̄ fiūt: ſicut dictū eſt in plogo tractatu tertio z regl̄a ſex ta. Vñ pph̄eta p modū adiuratiōis predicit puritatē z innocentiam chriſti per quaz me ruit deſtruere noſtra peccata.

Exurge domine in ira tua: z exaltare in finibus inimicorum meorum.

¶ In hac tertia pte petit vltionē. ¶ Vñ eſt notādū ſz hylariū z Aug. q xp̄s fili⁹ dei oīa q̄ facit p ſe attribuit pr̄i: eo q nō ſolū iquātū hō: ſz iquātū de⁹ q̄cq̄d h;: h; a pr̄e. Nā iquā tū de⁹ ab eterno q̄cq̄d h; naſcēdo accepit: z inquātū hō ex tpe i incarnatiōe accepit oēz virtutez a pr̄e: iō q̄cq̄d facit attribuit patri: z ſic dicit doctrina mea nō eſt mea: ſz ei⁹ q̄ mi ſit me pr̄is zc. Jo. vij. Et iō xp̄s q2 loquit h̄ i quātū hō: z reſurrexit in v̄tute diuinitatis. Et iō hāc reſurrectionē z v̄tutē attribuit pr̄i iō ait. o dñe pr̄. Exurge. i. fac me a mortuis reſurgere. Exurge dico i ira ꝯ iudeos z ob ſtinatos: nā reſurrectio mea erit gaudium et gl̄ia fidelib⁹. Sz ifidelib⁹ erit ira: z mors: et pūitio. Itē exurge q2 hucuſq; ſediſti expectā do pplz iudaicū p. xl. ānos p⁹ paſſionē meā: ſz q2 māſerūt obſtinati z ad p̄dicationē apo ſtoloꝝ noluerūt ꝯuerti: iō exurge in ira tua ꝯtra eos. Prio tpalr̄ eos deſtruēdo z p mun dū diſpergēdo. Et ſcđo eternalr̄ ꝯdēnando. Et exaltare. i. oñde potētiā z rigorez in fini bus inimicoꝝ meoꝝ iudeoꝝ: eos ab oibus finib⁹ terre pmiſſionis exterminando z ex pellendo z trucidādo p exercitū romanoꝝ.

Exurge dñe de⁹ me⁹ in precepto quod mandaſti: z ſynagoga populorū circun dabit te.

¶ In hebreo h̄r q pmiſſuz qđ pmiſiſti: ſcz p pphetas: p q̄s p̄dixiſti punitionē iudeoꝝ. Et etiā iſta pōt eē vox eccl̄ie ad xp̄m dicētis exurge dñe ieſu xp̄e in precepto qđ pmiſiſti: q̄ñ fleuiſti ſup hierl̄m dicēs. Circūdabūt te inimici tui vallo: z nō relinquēt in te lapidē ſup lapidē. Luc. xix. q. d. ipſe illđ dictū z pro phetiā quā ibi dixiſti: z māda z p̄cipe roma nis vt veniāt ꝯ hierl̄m ad vindicādū mortē tuā: q2 ſynagoga. i. ꝯgregatio oiz pploꝝ gēti liū circūdabit te: z veniēt tecū ad deſtruēdā hierl̄z. Itē ſynagoga. i. ꝯgregatio oiz pploꝝ ſcz romanoꝝ z alioꝝ gētiliū circundabit te i. verū meſſiā recipiēdo: z ſic iudeis reprobā tis z abdicatis dabis hereditatem gratie et glorie populo gentili ad fidem conuerſo.

Et pp̄ter hāc in altū regredere: domi nus iudicat populos.

¶ Propter hāc ſynagogā. i. eccleſiam ex po pulo gētili congregatā regredere ad prote gendū eā. Vel etiam regredere in celū vnde deſcēdiſti pp̄ter hāc eccleſiā populoꝝ ad fi dē conuerſoꝝ: vt des eis hereditatem in re gno celoꝝ: q2 tu ſupple es domin⁹ qui iudi cas populos. i. ad quem ptinet iudicare po pulos: z dare vnicuiq; ſm opera ſua. ¶ Do min⁹ iudicat. Hic pp̄rie incipit v̄ſus z ſnia in hebreo. Unde ait chriſtus ad patrem: O pater q2 tu es ille dñs q̄ iudicas pploſ: ideo

Judica me dñe ſm iuſtitiā meā: z ſm in nocentiam meam ſuper me.

Marginal notes (left): I. Paſſiōis xp̄i efficacia. — xxiij. q. v. §. vl. R

Marginal notes (right): xxiij. q. v. eleua man⁹ — v. q. vj. ſi a ſacerdotibus — d pe. d. ij. §. opz.

¶ Quaſi dicat: tu ſcis iuſtitiā meā: q2 nulli
iniuriā feci. Et tu ſcis inocētiā meā: q2 nulli
nocui: ꝫ fac vt opa mea mereanť: ⁊ nō pmit⸗
tas me ampli⁹ iniuſte pati. Sȝ redde mihi
pmiū iuſtitie ⁊ innocētie mee. Et fac vt cōſu
mať ⁊ deſtruať neq̄tia pctōꝝ iudeoꝝ: vt cū
viderint me iā ſurrexiſſe. ⁊ in celos aſcēdiſſe
⁊ iudiciariā poteſtatē ſup oēs accepiſſe: tūc
ꝯfundať ⁊ cōterať neq̄tia ⁊ malitia eoꝝ. Itē
cōfūdať neq̄tia eoꝝ cū. i. qm̄ tu qui es de⁹
iuſt⁹ ſcrutās renes ⁊ corda hoim diriges iu
ſtū filiuȝ tuū in celo: ⁊ etiā qn̄ diriges eccl̄iā
tuā ⁊ pſperabis in terra. Itē tu q̄ es de⁹ iu⸗
ſtus ſcrutās corda ⁊ renes: ⁊ ſcis iuſtitiā et
innocētiā meā noſti malitiā eoꝝ: ꝫ fac vt
xxiij. **Conſumeť nequitia pctōꝝ: ⁊ diriges**
diſti. **iuſtū: ſcrutās corda ⁊ renes deus.**
c. cru ¶ Eorū ꝯſumetur nequitia ⁊ diriges iuſtuȝ
de⸗ ideſt exaltabis chriſtū tuū cū ſua eccleſia: et
ſcāt. hoc facies: q2 ſemp ſperaui in te qui es
Arg. **Iuſtum adiutorium meū a dn̄o: qui ſal**
xxiij. **uos facit rectos corde.**
que⸗ ¶ Ex his v̄bis pȝ ꝙ iſte pſalm⁹ nō pōt expo
ſtione ni pcıſe p dd: q2 ille nō pōt dicere iudica me
viij. ſm iuſtitiā ⁊ inocētiā meā: q2 hoc ſoli xp̄o cō
c. ſcis uenit q̄ nunꝙ peccauit: nec potuit peccare.
re. Et nota ꝙ xp̄s nō ſolū petit hic vltionē p ſe
Et ꝯ iudeos: ſȝ etiā p mēbris ſuis ꝯ tyrānos p⸗
viij. ſequētes eccl̄iā. que tota ſimul rōne capitis
q. j. ⁊ pfectoꝝ mēbroꝝ dr̄ colūba ſine macula in
cle⸗ cāticis: ⁊ dr̄ nō habere maculā neq3 rugaȝ.
mēs. Et iō pōt eſſe vox eccl̄ie ad xp̄ȝ caput ſuum
dicēs. Exurge dn̄e in ira tua. ꝯ iudeos ⁊ ci⸗
uitatē hieruſalē in pcepto qd̄ mādaſti ⁊ pdi
xiſti. Luce. xix. qn̄ fleuiſti ſup ciuitatē hierl̄z
⁊ dixiſti. Circūdabūt te inimici tui vallo: et
nō relinquēt i te lapidē ſup lapidē. Ueniant
ergo romani ⁊ tollāt ⁊ auferāt eis locū ⁊ gē
tē ⁊ ſacerdotium: ⁊ deſtruāt ciuitatē ⁊ tēpla
⁊c. Etiā deſtrue tyrānos ⁊ proſterne populū
gentilem a ſuperbia ſua ⁊c.
De **Deus iudex iuſtus fortis et patiēs: nū⸗**
peñ. **quid iraſcitur per ſingulos dies?.**
diſti. ¶ Hic exhortať iudeos ⁊ gētiles ⁊ oēs pec⸗
j. nū⸗ catores ad pniam ſub cōminatione q̄ eſt pn
q̄d. cipalis intentio huius pſalmi. Unde dicit.
o iudei peccatores licet deus ſit iuſt⁹ in iu⸗
dicādo ⁊ patiēs in expectādo peccatoreȝ ad
penitentiā: tamē nūquid iraſciť per ſingu⸗
los dies. i. nunq̄d videmus ꝙ quotidie ira⸗
ſciť ⁊ cum ira punit impenitētes ⁊ obſtina⸗
tos: ſicut puniuit pharaonē ⁊ ſaulē ⁊ achito
phel ⁊ multos alios? quaſi dicat ſic. Et ideo
dico vobis iudeis: ꝙ
De **Niſi conuerſi fueritis: gladiū ſuū vibra**
pcā, **uit: arcū ſuum tetendit: ⁊ parauit illuȝ.**

¶ Niſi cōuerſi fueritis ad meſſiam xp̄m: et diſti.
receperitis eū Cauete q2 iam gladiū ſuū vi vj. in
brauit: ide ī exercitū romanorū contra vos fine.
preparauit: et arcū ſuū ⁊ ſententiam ire ſue
preparauit: ⁊ tetendit contra vos.
Et in eo parauit vaſa mortis: ſagittas
ſuas ardentibus effecit. xxvj.
¶ Et i eo parauit ſagittas ſuas q̄ ſūt vaſa ⁊ q. ij.
inſtra mortꝭ: ⁊ ſagittas ſuas effecit ſimiles ful qui
minib⁹ ardētib⁹: q̄ſi dicat: de⁹ eſt parat⁹ ad ſine;
mittēdū fulmina ire ⁊ ſnie ſue ꝯ vos. Cōuer
timini ꝫ q2 ſatis vos p q̄dragita annos expe
ctauit. Aliter āt mittet ꝯ vos ſniam ꝙ ppara
uit. ¶ Uñ nota ꝙ ſicut hō qn̄ pcedit ad bel L
lū vł qn̄ vult ferire ferā pzio i domo extēdit
archū ſeu baliſtā: ⁊ poſtea ponit ſagittā ⁊ qn̄
videt opoꝛtunitatem trahit ⁊ ferit ceruum.
Ita pariter deus pzio p aliq̄ tpa expectauit bone
iudeos: ſȝ q2 vidit ꝙ nō ꝯuertebanť icepit vi pſua⸗
brare gladiū ſuū ꝯuertēdo hierl̄m: imittēdo ſio.
ſeditiōes ⁊ bella iteſtina: imo etiaȝ viſus eſt
gladi⁹ igne⁹ p annū ſupza hierl̄m. vt ait Jo
ſeph⁹. Sȝ vidēs xp̄s ꝙ nōdū etiā ꝯuertebā⸗
tur: pmiſit vt rebellaret ciuitas hierl̄m ꝯtra
Neronē. Et tūc Nero icepit tēdere arcū ſu⸗
uȝ ⁊ pparare exercitū contra hierl̄m: ⁊ miſit
ducē Ueſpeſianū. Sȝ poſtꝙ Ueſpeſian⁹ fa⸗
ctus ē iperator: ⁊ Tit⁹ fili⁹ ſuus manſit dux
exercit⁹: ⁊ icepit obſidere hierl̄ȝ: tūc incepit
ponere ſagittas ſuas i arcū. Sȝ ꝯpletis. xlij.
ānis poſt paſſionē xp̄i vidēs Tit⁹ obſtinatio
nē iudeoꝝ: tūc ſagittas ſuas ſimiles fulmi⸗
nib⁹ ardētib⁹ effecit: ⁊ totalr̄ euertit ⁊ icidit
ciuitatē. Effecit etiā ſagittas ſuas ex fulmi⸗
nib⁹ ſiue ferris ardētib⁹: quā obſtinationeȝ
⁊ vaſtationem preuidens dauid ſubdit.
Ecce parturit iniuſtitiā: concepit dolo⸗
rem: ⁊ peperit iniquitatem. Job.
¶ Ecce parturit. i. licet deus iſtum ppl̄m ad xv. ex
pniam p multa ſigna inuitaſſet vibrādo gla tra
diū cōminationē ⁊ tēdendo arcū ⁊ ponendo ne ſe⸗
ſagittas (vt dictū eſt) tn̄ ipſe ppl̄s in ſua ma de vā
litia obcecatus ſicut ſemel cōcepit doloreȝ ⁊ cāte.
odiū ꝯ xp̄m: ita ſemp parturiuit iniuſtitiam c. j.
apl̄os pſequēdo: et cōtinuo peperit iniqui⸗
tatē in ſua obſtinatione perſeuerādo. Et ſic
Lacū aperuit ⁊ effodit eū: ⁊ incidit in fo
ueam quam fecit. vj. q.
¶ Lacū aperuit cum cōtra imperatoreȝ re⸗ j. ca.
bellauit: ⁊ ſic ipſemet procurauit ſibi cau⸗ ex me
ſam ſui interit⁹. Et ſic incidit in foueā quam rito.
fecit: q2 ipſemet ſe vallauit ⁊ incluſit in feſto
paſche: vt ait Joſephus: ⁊ ibi perijt tot⁹ po⸗
populus Et ſic Job
Cōuerteť dolor ei⁹ in caput ei⁹: ⁊ in ver x. in⸗
ticem ipſius iniquitas eius deſcendet. fra. xij.

¶ Côuertet͛ ⁊ ꝯuerſ⁹ ē dolor ⁊ deſtructio ei⁹ i v͛ticē ipi⁹.i.i hierl'z q̄ erat vertex ⁊ caput to ti⁹ iſrael ⁊ terre ꝑmiſſiōis. Et ſic iniquitas ei⁹ deſcēdet in v͛ticē ipſi⁹.i.in hieruſalē. Sz totū etiā hoc pōt referri ad excidiū ſpiritua le. Vñ poſſet qs q̄rere: vñ accidit illi populo tale exterminiū ⁊ excidiū? R̄ñdet ꝓphetadi. q2 accepit dolorē ⁊ odiū ꝯ xp̄z dolore inidie. Et ideo frequēter ꝯturbt iniuſtitiā ipm xp̄m accuſādo ⁊ pſequēdo: ⁊ falſa crimina iponē do: ⁊ peperit iniq̄tatē ipm cruciſigendo ſine cauſa ⁊ aliq̄ demerito. Et ſic iſte popul⁹ la cū aperuit ꝯtra chriſtū tractādo ⁊ ꝯſpirādo in ei⁹ mortē. Sz incidit in foueā quam fecit. Nā ipſi crucifixerūt eū timētes ne venirent romani: ⁊ tollerēt locū ei⁹ ⁊ gētē: et ne ꝑde rēt reddit⁹ oblationū ⁊ ſacerdotiū. Et ſic pu tātes euadere occidēdo ipm: inciderūt i fo neā quā timebāt. Nam xp̄s reſurrexit: ⁊ re gnauit poſt mortē: ⁊ abſtulit eis ſacerdotiuz ⁊ regnū tpale ⁊ ſpūale. Et ſic iciderūt i rui nā quā vitare putabāt. Et ſic iniq̄tas ꝯuerſa ē i caput ⁊ i v͛ticē ipi⁹. Nā nō ſolū ꝑdiderūt regnū ⁊ ſacerdotiū: ſz etiā itelligētiā ſcriptu rar: ⁊ manēt ceci ⁊ obſtiati ⁊ ꝑuati vita ⁊ re gno eterno. Et hec eſt iniq̄tas q̄ deſcēdit in v͛ticē ⁊ itellectū eoꝝ: q2 nō pñt v͛itatē ꝑcipe Et ſic tot⁹ iſte pſalm⁹ pōt exponi etiā ꝓphe tice ꝯ tyrānis pſecutorib⁹ eccl'ie xp̄i tpe mar tyꝝ. Et etiā pōt exponi moralit͛ ꝯ q̄libet pec catore i pctō obſtinato: cui xp̄s ⁊ ꝓpheta cō minā͛t niſi egerit pniam: ꝯ quos peccatores xp̄s q̄tidie vibrat gladiū flagella imittendo. Itē tēdit arcū bella tpalia ꝑmittēdo ⁊ peſti lētiā ⁊ famē ſuꝑ populos ⁊ regna deducēdo ſz i fine ſi nolūt agere pniam ardētib⁹ fulmi nibus eos in infernum precipit cruciari.

Confitebor domino ſm̄ iuſtitiā eius. et pſallam nomini domini altiſſimi.

¶ In hac tertia ꝑte xp̄s promittit ſe agere grās patri poſt reſurrectionē et alia bñficia recepta. Iō ait poſtq̄ recepo ſupradicta bñ ficia. Ego cōfitebor dño patri ſm iuſtitiam ei⁹. Primo q2 puniuit inimicos meos. Scd̄o q2 retribuit mihi p̄miū reſurrectionis ⁊ vl'is iuriſditiōis. Et iō pſallam nomini dñi altiſ ſimi celebrādo feſtiuitates: ſcz natiuitatis: ⁊ paſſiōis: ⁊ reſurrectiōis: ⁊ aſcēſiōis. in qui bus agam gratias pro ſupradictis bñficijs receptis. Et nota etiaz q̄ iſte p̄s pōt exponi ꝑ q̄libet defuncto exñte in purgatorio: inq̄ tū petit liberari ab illis penis per ſuffragia eccleſie. ⁊ ideo eccleſia cātat iſtū pſalmū in agēda defunctoruz in pſona cuiuſlibet de functi ⁊ oim filiorum exiſtentiū in purgato rio: eo q̄ adhuc pertinēt ad iſtā eccleſiaz in quātū diſceſſerunt cū pnia ⁊ charitate: et ad huc non ꝑuenerunt ad terminū patrie.

Not. de de funs ctio.

Domine dn̄s noſter: q̄ admira bile eſt nomen tuum in vni uerſa terra.

De cōſe. diſti. iij. poſt q̄ aſcen dit.

¶ Huic pſalmo ſz.lxx. preponitur talis titul⁹.ſ.i finē ꝑ torc ularib⁹ p̄s dd. Se cūdū h'o hier. victori ꝑ torcularib⁹ p̄s dd. ꝑ cui⁹ tituli declaratiōe dicit rabbi eliezer cū ſuis ſeq̄cib⁹: q̄ dauid fecit hūc pſalmū agēs grās de rerū creatiōe: in q̄ de⁹ ſubiecit p̄mo hōi oia creata: ſz q2 talis creatio facta fuit i ſeptimo mēſe.ſ.tpe torculariū: iō dr in titulo ꝑ torcularib⁹: ſz iſta opinio deficit tripliciter. P̄rio: q2 creatio facta eſt in pncipio tpis ⁊ in pmo mēſe anni. ſz marti⁹ ſiue aprilis fuit pn cipiū in mēſib⁹ anni: vt pz Exo.xij. ⁊ leui.xx iij. ⁊ Numeri.xxvij. ergo creatio nō ē facta i mēſe ſeptimo: ſz i primo. Itē ſcd̄o deficit iſta opinio: q2 litera et ſnia hui⁹ pſalmi aliquod aliō myſteriū explicat p̄ter creationē. Ter tio deficit: q2 aufert dignitatē ꝓphetie huic pſalmo: qd̄ eſt ꝯ intentū ꝓphete. Et iō eſt a lia opinio q̄rūdā alioꝝ hebreoꝝ thalmudi ſtarū dicētiū q̄ dd in hoc pſal. ꝑdicit victori am regis meſſie: quā dz h're de toto romano iperio: qd̄ intelligūt ꝑ ly torcularib⁹. ⁊ iſti fū dant͛ ſuꝑ illō Eſa.lxiij. qs ē iſte q̄ venit ꝯ edō tinctis veſtib⁹ de boſra: q̄re rubrū eſt veſti mentū tuū? vñ dicūt q̄ iſte q̄ venit de edō ē rex meſſias q̄ ſol⁹ calcabit torcular: qui dz ſubijcere totū romanū iperiū: qd̄ intelligūt ꝑ edō. Nā iudei moderni oēs romanos ⁊ la tinos appellāt edō: qd̄ interꝑtat͛ rubeus. vñ dicūt q̄ meſſias ab eis expectatus erit dñs tpalis: ⁊ ſubijciet oēs natiōes ⁊ ſpāliter ro manoꝝ iperiū cū magna effuſiōe ſanguinis xp̄ianoꝝ: q2 ſicut calcās vindemiā i torcula ri itingit pedes ⁊ man⁹ ⁊ veſtes ex guttis vi demie calcate: ita pariter meſſias itinget pe des ⁊ man⁹ ⁊ veſtes ex ſanguine romanoꝝ ⁊ oim xp̄ianorū: vſq̄ quo obtineat victoriā: ⁊ totū orbē ſubijciat. Et iō eſayas vidēs in ſpū meſſiā veniētē de romano iperio cū victoria i hierl'z tictis veſtib⁹. ⁊ aſperſuz ſangule ro manoꝝ ⁊ xp̄ianorū dicit. Quis ē iſte q̄ venit de edom.i.de romano iperio cū triūpho ⁊ vi ctoria veſtib⁹ tinctis de boſra.i.de ſanguine rubro romanoꝝ. Et tūc ipſe meſſias rñdet di cēs. Torcular calcaui ſol⁹.q.d. iō venio ru be⁹ tictis veſtib⁹ ſāguine rubro: q2 ego ſolus calcaui iperiū romanoꝝ ſicut calcās i torcu lari ⁊c. Et ſic dicūt iſti q̄ hoc idē ꝑuidit dd i ſpū. Iō fecit hūc pſal. i q̄ ꝑdicit futurā victo riā ⁊ vl'e dñiū meſſie futuri: ⁊ iō ititulauit ipz ꝑ torcularib⁹. Sed lz iſta expō ſit valde ex torta ⁊ extrnea totalit͛ a titulo hui⁹ pſalmi: tñ q̄tū ad autoritatē quā adducit aliq̄lr ⁊ ꝑtiz

Alia opi nio.

dicit verū: ꝛ ptim dꝛ falſū: ꝛ blaſphemat. Nā dꝛ verū ꝑ hoc ꝙ dꝛ: ꝙ ꝑ illū q̄ venit de celo: itelligit͛ rex meſſias i lege ꝓmiſſ⁹: ſꝫ blaſphemat icq̄tū ꝙ ēpteritū expectat ifuturū. Nā xp̄s fili⁹ dei ꝟbū icarnatū venit in mūdū: ꝛ ipe ſol⁹ calcauit vindemiā in torculari crucis: ꝛ aſꝑſit veſtē humanitatis in ſuo ſanguine. Nā p̄rio calcauit videmiā ſacre ſcripture ex q̄ expſſit ꝛ extorſit ꝟitatē legis ꝛ ꝓphetarū ꝛ vinū euāgelicū: ꝛ repoſuit ipm in cellario eccleſie ad ſalutē ꝛ vitā fideliū. Scd̄o calcauit carnē ſuā ꝑ mortē ꝛ paſſionē: ex q̄ expſſit vinū eccleſiaſticoꝝ ſacramētoꝝ i p̄miū nr̄e redēptionis: ſꝫ qꝛ in cruce fuit victor ꝛ nō fuit vict⁹: qꝛ diabolū vicit ꝛ calcauit ſil̄ cū pp̄lo iudaico. iō nō dꝛ fuit calcat⁹: ſꝫ torcular calcauit ſol⁹. Jtē tertio calcauit infernū: ꝛ ligauit diabolū. Quarto calcauit ꝛ ſubiecit totū mūdū ꝛ iperiū romanoꝝ ꝛ oēs reges mūdi Jtē dicunt verum inq̄tū dicūt ꝙ meſſias aſꝑſus ſanguine erat totū orbē ſubiectur⁹: ſꝫ dicunt falſum inquātum dicunt ꝙ ſanguine alieno erat aſpergendus: imo ſanguine ꝓprio: erat mundū redēptur⁹. Et ſic pꝫ eoꝝ īeptia ꝛ cecitas: ꝛ ignorantia: qꝛ iſta poſitio nihil facit ad ꝓpoſitū huius tituli. ¶ Et ideo relectis eoꝝ fictionib⁹ ꝛ eoꝝ mendaciis. ꝓ vera intelligentia hui⁹ pſalmi ꝛ ei⁹ tituli eſt p̄rio notandum: ꝙ totū tp̄s gr̄e ꝛ ſeptime etatis in q̄ ſum⁹: fuit figuratū in lege per ſeptimū menſem q̄ dicebat͛ mēſis ꝛ tp̄s torculariū: eo qđ tunc colligebant͛ ꝛ torquebant͛ vindemie in torcularib⁹: in q̄ ſeptimo mēſe celebrari p̄cepit de⁹ tria feſta. ſ. feſtum tubarū i memoriā ſacrificii ipſi⁹ Abrae: ꝛ feſtum ꝓpitiatiōis in decima die: ꝛ feſtū tabernaculoꝝ in. xv. die: in memoriā ꝑegrinatiōis ꝑ deſertū: qñ filij iſrael habitabant in tabernaculis. Et voluit de⁹ qđ illa tria feſta celebrarent͛ in ſeptimo mēſe tp̄e torculariū p̄rio ꝙ myſteria illorum triū feſtoꝝ erāt iplēda in hac ſeptima etate in q̄ ſum⁹. Nā in hac ſeptima etate fuit imolat⁹ xp̄s figurat⁹ ꝑ ſacrificium Abrae: vbi ꝛ per qđ fuit facta gn̄alis ꝓpitiatio ꝛ redemptio: ꝛ finita fuit tota peregrinatio. q̄ tp̄e fuit expreſſa ꝛ extorta tota vindemia ſacre ſcripture ꝛ extortū vinū euāgelicū ꝛ repoſitū in cellario eccl̄ie: ꝛ ſic totum tp̄s gratie et tota iſta ſeptima etas dꝛ ſeptim⁹ mēſis mundi et tp̄s torculariū ſp̄ualiū: qꝛ cōtinue extorquemus vinū ſacroꝝ ex cellario eccl̄ie ꝛ ſacre ſcripture: ꝑut lati⁹ patebit pſalmo. lxxx. ꝛ in q̄ōne finali toti⁹ opis. ¶ Scd̄o eſt notādum ꝙ totū deſideriū patriarcharū ꝛ ꝓphetarum ꝛ fideliū vet. teſt. fuit ſcire virtutes ꝛ pfectiones ꝛ videre effect⁹ nois dei adonai: qđ illis q̄tuor literis ſcribebat͛ in lege ꝛ ꝓphetis: qđ q̄dē nomen de⁹ nulli voluit reuelare in ve.

Not. De torculari crucis.

M Not. de tribus feſtis iudeorū.

N Not. de nomine Adonai.

te. vñ dꝛ de⁹ moyſi Exo. vj Nomē meū Adonai nō idicaui eis: ſꝫ de⁹ ꝓmiſit oib⁹ ꝓphetis reuelar͛ nomē ſuū i mūdo vniuerſo ꝑ meſſiā filiū ſuū. Jō oēs p̄riarche ꝛ ꝓphete deſiderabāt tāto tp̄e videre aduētū xp̄i: vt reuelaret mūdo ꝛ d̄clararet illđ nomē ſuum oibus ignotū. Jō Eſaias. lxiij. clamabat dicēs Utinā dirūperes celos ꝛ deſcēderes: vt notū fieret nomē tuū ꝛc. P̄reuidēs ḡ Dd i ſp̄ū q̄lr i iſta ſeptia etate erat xp̄s ꝟētur⁹: ꝛ iplere d̄bebat oia q̄ erāt figurata ꝑ ſeptimū mēſē ꝑ myſteriū torculariū ꝛ illoꝝ trium feſtoꝝ: ꝛ q̄uo nomē dn̄i debebat dilatari ꝛ magnificari ꝑ vniuerſā terrā: ꝛ xp̄s regnar͛ ꝑ totū orbē. Jō fecit hūc pſalmū de vl̄i dn̄io xp̄i: ꝛ d̄ dilatiōe nois ei⁹ ꝑ totū orbē. Et p̄cepit ipꝫ cātari tp̄e torculariū i mēſe ſeptio: eo ꝙ ille erat figura hui⁹ tp̄is gr̄e: i q̄ oia illa ſunt ipleta. Eſt ergo ſenſ⁹ tituli p̄poſiti ꝙ dd fecit hūc pſalmū: dirigēs nos i xp̄ꝫ q̄ ē finis legꝫ: ꝛ p̄cepit ipꝫ cātari cū toto cōatu vocū vſqꝫ ad vltimū pūctū: eo ꝙ cū magno affectu vocabat xp̄ꝫ vt veniret ad regnādū ꝛ manifeſtādū nomē ſuū in vniuerſa terra. Et voluit vt cātaret͛ i tēploꝝ torcularib⁹. i. i tp̄e torculariuꝫ ꝓpter figurā iā dictā. in q̄ q̄dē pſalmo duo p̄ncipalr̄ facit. nā p̄rio admirat͛ magnificētiā ꝛ virtutes illi⁹ nois dei: q̄ erāt manifeſtādē i vniuerſa terra ꝑ aduētū xp̄i. Scd̄o explicat cāſ ſue admiratiōis: ibi. qm̄ eleuata ē magnificētia. Quātū ḡ ad p̄mū ē notādū ꝙ nomē ꝓp̄ū dn̄i magis freq̄ntatū i ſacra ſcptura ꝙ hebrei ꝓnūciāt Adonai: vt dictū eſt i ꝓlogo: dicit͛ admirabile ꝛ ineffabile ꝓpter myſteria mirabilia q̄ in eo ſignificabat. Et iō ſcribebat͛ q̄tuor literis hebraicis in hebreo. ſ. iot. he. vau. he. Et hoc ꝓpter q̄tuor myſteria perſonalia: et alia q̄tuor eſſentialia q̄ cōtinet ꝛ notificat illud nomē i deo ſignificata ꝑ illas q̄tuor literas: nā iſta lr̄a iot interp̄tat͛ p̄ncipiū. Jdeo ſignificabat p̄rēm i diuinis: q̄ ē p̄ncipium oiū pſonaꝝ nō de p̄ncipio. he ꝟo iterp̄tat͛ eſſe: iō ſignificat ꝟbum ſiue filium per quem facta ſunt oia: ꝛ a q̄ hn̄t eſſe. vau autem interp̄tat͛ ipe ſiue virt⁹: iō ſignificat ſpm̄ ſanctum q̄ ſpirat oēꝫ virtutē ꝛ motū oib⁹ reb⁹. vltimo ꝟo lr̄a. ſ. he ſignificat hūanitatē filij iunctā ꝟbo. Et iō bis ponit͛ he in hoc noie: ad notandum ꝙ iſta lr̄a he: bis ſumpta denotat duas naturas i vna pſona. Et lꝫ ſint due nature in xp̄o: tñ nō manet niſi vna pſona. Et notāter fm̄ he ponit͛ in vltimo loco: ad denotandum ꝙ lꝫ tres pſone diuine ſunt ab eterno: tñ incarnatio facta eſt vltimate ex tp̄e: ꝛ illa hūanitas ita eſt iuncta pſonalr̄ filio: ꝙ nō ceteris pſonis. Ex quo pꝫ ꝙ ꝑ illas q̄tuor lr̄as ſignificabat myſterium trinitatis ꝛ incarnatiōis ſimul. Significabant eñ tres pſonas

Diuiſio pſalmi.

diuinas ⁊ hūanitatē aſſumptā in ꝟbo. Et ſic
ſignificabāt ſupradicta ꝗtuor myſteria pſo-
nalia in diuinis. ¶ Itē ille eedē ꝗtuor lr̄e ſi
O gnificabāt alia ꝗtuor ineffabilia myſteria eſ-
ſētialia. ſ. ſummā oīpotētiā: ſummā ſapiētiā:
ſummā miam: ⁊ ſummā iuſtitiā: Et iſtud no-
mē dicebat̃ ineffabile ⁊ mirabile apud pr̄es
ve. te. q₂ nunꝙ̄ ſupradicta myſteria fuerunt
ſcita nec reuelata pr̄ibꝰ ve. te. niſi ſub ꝗbuſ-
dā figurꝫ. Iō dixit deꝰ Moy. Exo. vj. ꝙ nomē
adonai nōdū reuelauit eis ⁊c. Vñ tria ſūt ꝑ
Qualiter i nūciata in ve. te. de hoc noīe dei ꝗtuor lr̄aꝝ.
vete. Prīo ꝙ meſſias i lege ꝓmiſſꝰ dēbat hr̄e h̄ no
te. ꝓ- mē: ⁊ dēbat vocari illo noīe pr̄ibꝰ icognito:
nun- pꝫ vt hier. xxiij. Ecce dies veniēt: ⁊ ſuſcitabo
ciatū dd̄ germē iuſtū: ⁊ ſapiēs ⁊ rex erit. Et faciet
eſt no iudiciū ⁊ iuſtitiā i terra. Et h̄ ē nomē ꝙ voca
men būt eū: dñs iuſtꝰ nr̄ ⁊c. Vbi ly dñs ſcribit̃ ꝗtu
dei. or lr̄is: ꝙ ſoli deo ꝯuenit. Et oēs hebrei dn̄t
ꝙ iſte ē rex meſſias. g̃ nomē meſſie eſt illud
nomē dei tetragrāmatō. ſ. ꝗtuor lr̄aꝝ. Scd̄o
aſſerit ſacra ſcriptura: ꝙ nō ſolū meſſias de
bebat vocari hoc noīe dei ꝗtuor lr̄aꝝ: ſꝫ etiā
realr̄ eſſe illud nomen dei: q₂ meſſias nihil
aliō debebat eſſe niſi nomē dei. Eſa. xxx. No
mē dei veniet d̄ lōginquo ⁊c. ꝑ ꝙ nomē intel
ligit̃ rex meſſias. ¶ Scd̄o ꝙ ſolꝰ rex meſſias
debebat notificare ⁊ manifeſtare ⁊ declara-
re illud nomē dei. Et ꝙ nomē toti mūdo de-
bebat eſſe notū: ꝙ oēs gētes debebāt ipꝫ ve
nerari ⁊ inuocare. Eſa. lxiiij. Utinā dirūpe-
res celos ⁊ deſcēderes ⁊ notū fieret nomen
tuū. Itē pſalmo. xcv. Cātate dño et bn̄dicite
noī eiꝰ: annūciate inter gētes glr̄iā eiꝰ. Et ſic
aſſerūt oēs iudei ⁊ moderni ꝙ ſolꝰ rex meſſi
as dꝫ h̄ nomē dñi ꝗtuor lr̄aꝝ mūdo declara
re: ⁊ ꝙ ſoli illi ꝗ erūt i ſeculo meſſie ſciēt ꝓ-
prietates ⁊ virtutes huiꝰ noīs. Et iō excōicāt
⁊ anathematizant oēs ꝓſumētes declarare
ꝓprietates ⁊ ſecreta huiꝰ noīs: cū h̄ ꝯtineat
ad ſolū meſſiā. Et iō ponit̃ p̄ia ꝯcluſio ꝙ xp̄s
ſaluator nr̄ habuit illō nomen ꝗtuor lr̄aꝝ tā
ꝙ̄ nomē ꝓpriū. Qd̄ ꝓbat̃. Nā iſte lr̄e ioth. he.
vau. he. ꝓpoſite i illo noīe ſi recte cōbinēt̃ cū
ſuis pūctis appoſitis reddūt ⁊ ſonāt hoc no
mē iohesſua ꝙ grece declinat̃. ieſos: ⁊ latine
ieſus qd̄ interp̄tat̃ ſaluator: ſiue ſalutare: ſi-
ue ſaluatio. Et iō vbicūqꝫ reperit̃ ioſua ſiue
iohesſua: oēs iterp̄tes traduxerūt ſaluator:
De ſiue ſalutare: ſiue ieſus: qd̄ idē eſt: vt pꝫ i trāſ
noie latiōe. hiero. Ex ꝗ pꝫ ꝙ ieſus eſt realr̄ nomē
Ieſu. ꝗtuor lr̄aꝝ ſm̄ ꝓpriū ſonū. Scd̄a ꝯcl'o. ꝙ ie-
ſus nō noīalr̄ tm̄ ſꝫ etiā realr̄ eſt ipm̄ nomē
dei: ſicut ꝓphete dixerūt. ꝓbat̃ p̄io ꝙ i ieſu
xp̄o realr̄ ſunt illa ſupradicta ꝗtuor myſte-
ria pſonalia. Nā in eo eſt ꝟbū cū hūanitate
pſonalr̄ iuncta ⁊ in eo eſt pſona pr̄is: lꝫ non
incarnata cū ſit eiuſdē ſubē: ⁊ ꝑ eūdē moduꝫ

eſt pſona ſpūſſcti: q₂ pr̄ eſt in ꝟbo ⁊ ſpūſctō: ⁊
ecōuerſo. Et xp̄s ꝯtinet illa ꝗtuor pſonalia
myſteria. ⁊ ꝑ eādē rōnē alia ꝗtuor myſteria
eſſētialia: imo ipſe xp̄s ē realr̄ oīpotētia: ⁊ ſa
piētia. ⁊ mia: ⁊ iuſtitia: g̃ ſeqt̃ ꝙ ieſus realr̄ ē
nomē dei tetragrāmatō. Scd̄o h̄ idē ꝓbat̃ rō
ne. Nā ſꝫ Ari. vij. meta. inter diffinitionē ꝗ
greci vocāt ꝟbū: ⁊ nomē iterē. Nā diffinitio
ſiue ꝟbū explicat totā ſubaꝫ ⁊ eēntiā rei dif- Ariſ
finite: ⁊ iō dat̃ ꝑ eēntialia. Sꝫ nomē notificat ſtote-
rē ꝑ ſuos effectꝰ. Et iō veſtimētū d̄r a veſtiē- les.
do: ⁊ lucerna a lucēdo ⁊c. iō d̄t aug. ꝙ ꝟbū di
uinū ꝗ ē filiꝰ explicat totā ſubſtātiā ⁊ eēntiā
diuinā ab eterno. Sꝫ vt deꝰ pr̄ poſſet nobis Aug.
loꝗ ⁊ notificare ſua ſecreta: induit ꝟbū ſuuꝫ
carne. Et ſic ꝟbū dei eternū factū ē nomē: ꝑ
ꝙ nomē. ⁊ ꝑ quē xp̄ꝫ deꝰ pr̄ locutꝰ ē nobis die
bꝰ iſtis: ⁊ notificauit ſua ſecreta. Et ſic ē dd̄ꝫ
ꝙ ieſus xp̄s vt incarnatꝰ: eſt vex nomen dei
realr̄. Tertia ꝯcluſio. ꝙ ſolꝰ ieſus notifica- Xp̄s
uit toti mundo ſupradicta ꝗtuor myſteria tā mun-
pſonalia ꝙ̄ eſſentialia. Probat̃ primuꝫ. Nā do ꝗ-
ſolꝰ ipſe notificauit nobis myſterium trinita tuor
tis: cū dicit: cū venerit paracletꝰ quē mittet my-
pr̄ in noīe meo ⁊c. ¶ Item notificauit nobis ſteria
hūanitatē ꝟbo iunctā: cū dixit. pr̄ maior me notifi
ē ⁊ notificauit vnitatē eēntialē: cū dixit. pr̄ ⁊ cauit.
ego vnū ſumꝰ. ¶ Scd̄o notificauit toti mun
do illa ꝗtuor myſteria eēntialia. p̄io diuinā
omnipotētiā in ſua natiuitate ⁊ vita ſua per
miraculoꝝ opationē mortuos ſuſcitādo ⁊c.
Itē notificauit ſuā ſapiam i legis donatiōe:
⁊ eccl'ie ꝯſtructiōe ⁊ fundatiōe. ⁊ ſpūſſcti miſ
ſiōe. Itē notificauit ſuā miaꝫ i ſua paſſiōe: ꝑ
quā facta fuit copioſa redēptio: totū ꝓpium
ſanguinē largiēdo. Itē ꝗrto notificauit ſum
mā iuſtitiā ⁊ iudiciariā ꝓtātē in die aſcēſiōis
qn̄ ſedit a dextris dei. quā ꝗdē iuſtitiā magꝭ
notificabit in finali iudicio: qn̄ veniet cuꝫ ꝓtā
te magna ⁊ maieſtate ⁊c. Ex ꝗbꝰ pꝫ ꝙ ſolus
ieſus ſaluator nr̄ fuit ille ꝗ notificauit oīa
myſteria ⁊ ſecreta ⁊ ꝟtutes huiꝰ noīs dei ꝗ
tuor lr̄aꝝ: qd̄ ꝗdem nomē magno ope ⁊ affe
ctu deſiderarunt ſcire ⁊ itelligere oēs pr̄iar
che ⁊ ꝓphete vet. te. Immo dicūt oēs docto
res hebreoꝝ ꝙ totū d̄ſideriuꝫ pr̄iarchaꝝ et
ꝓphetaꝝ fuit ſcire ⁊ itelligere virtutes ⁊ ꝓ
prietates illiꝰ noīs: qd̄ ſolꝰ meſſias dꝫ mun
do notificare. ¶ Ex ꝗbꝰ etiā pꝫ ꝙ ſolꝰ ieſus
xp̄s eſt verꝰ meſſias in lege ꝓmiſſus: eo ꝙ ſu
pradicta mirabilia mundo notificauit. Iteꝫ
ſeqt̃ ꝙ hoc nomen ieſus: eſt illud nomē dei:
qd̄ per illas ꝗtuor lr̄as iportat̃ ⁊ ſignificat̃.
Prīo q₂ i hoc noīe ieſu ille ꝗtuor lr̄e ꝯtinent̃:
⁊ ipm̄ vocaliter ſonāt: vt dictum eſt. Scd̄o q₂
in virtute huiꝰ noīs ieſus facta ſunt ſupra-
dicta ꝗtuor mirabilia in vniuerſa terra: vt
patebit ꝑ ſingula. ¶ Hoc autē ꝓuidēs dd̄ in

ſpū dicit. O dñe ieſu xpe q̄ es dñs noſter ꝙ.
id eſt ꝙtū ei:ꝛ erit admirabile nomē tuū in
vniuerſa terra.q.d.ꝙ hoc nomen dei q̄tuoꝛ
lrīs ſcriptū:qđ nos adonai pferim⁹ ei⁹ vo=
cē ꝛ myſteria ꝛ ppꝛietates ignoꝛam⁹:ſꝫ ſci=
re deſideram⁹ qđ quidē nomē Adonai ī ſola
iudea ꝛ terra pmiſſiōis nūc inuocat̄ ꝛ noia
tur. Iſtud inq̄ꝫ nomē in tuo aduētu erit ad=
mirabile ī vniuerſa t̄ra:eo q2 tūc manifeſta
bit̄ ei⁹ ppꝛia vox ꝛ ſon⁹:qđ ē ieſ⁹:ī cui⁹ v̄tu=
te ꝛ ſono fiēt ꝛ manifeſtabunt̄ oia ſupdicta
q̄tuoꝛ myſteria:tā ꝑſonalia ꝙ̄ eſſentialia in
vniuerſa t̄ra:q2 a ſolis oꝛtu vſq3 ad occaſuꝫ
īuocabit̄ ꝛ venerabit̄ nomē tuū qđ eſt Jeſ⁹.

Qm̄ eleuata eſt magnificentia tua ꝛc.

xxxv. ¶ Quia dictum eſt ſuperi⁹ ꝙ hoc nomē dei
vi. c. ieſus debebat eſſe admirabile in vniuerſa
ab ex terra:eo ꝙ in ei⁹ aduētu ꝛ v̄tute debebant
ordio mūdo manifeſtari illa q̄tuoꝛ dei myſteria.ſ.
ſumma dei oīpotētia:ꝛ ſapiētia:ꝛ mīa:ꝛ iu=
ſtitia:id in hac ſcđa parte hec oñdit per ſin
gl'a. Nā pmo pbat ꝙ ieſus notificauit toti
mūdo dei oīpotētiā:ꝛ hoc ī miraculoꝝ ope
ratiōe. Scđo oñdit dei ſapiētiā in legis da=
p tione ꝛ eccl'ie ꝯſtructiōe. Tertio qualr oſtē=
Jeſ⁹ dit ſūmā dei miam ī moꝛte ꝛ paſſiōe. Quar=
ma= to ſūmā dei iuſtitiā ſiue iuriſditionē:ꝛ hoc ī
gnifi ſua reſurrectiōe ꝛ aſcēſiōe. Scđa ibi. qm̄ vi=
cat. debo celos. Tertia ibi. Quid eſt hō. Quarta
ibi. Gl'ia ꝛ honoꝛe. Quātū ad pmū eſt aduer
tēdū ꝙ in duob⁹ fuit mūdo notificata oīpo=
tētia ꝛ magnificētia hui⁹ noīs ieſ⁹. Pꝛio in
miraculoꝝ operatiōe:q2 oia elemēta ꝛ oēs
celi obedierūt xpo ī noie ſuo. Scđo q2.xij.ho
mines ruſtici ꝛ plebei ꝯuicerunt pꝛio ppl'm
iudaicū inimicū xpi.ꝛ ꝯuicerūt ēt pplꝫ gēti=
lē:ꝛ vltimo deſtruxerūt diabolū vltoꝛē ꝛ exe
cutoꝛē diuīe iuſtitie. Et totū h̄ fecerūt apl'i ꝛ
diſcipuli p ſuā p̄dicationē ꝛ ī v̄tute hui⁹ no=
minis Jeſ⁹:in qb⁹ myſteriis fuit notificata
oīpotētia ꝛ magnificētia dei:ꝛ ei⁹ noīs Jeſ⁹.
Dicit ḡ dđ.o dñe deus nr̄:bñ admirabile eſt
nomē tuū Jeſ⁹:ī vniuerſa t̄ra:qm̄ in h̄ noīe
oīpotētia ꝛ magnificētia tua eleuata eſt ſup
oia elemēta in miraculoꝝ opatiōe:q2 mare
ꝛ vēti obedierūt noī tuo:qm̄ Jeſus p̄cepit ꝛ
impauit vētis ꝛ mari:ꝛ liberauit petrū ꝛ fi=
lios zebedei ꝛc. Itē qñ ſuſcitauit lazaꝝ ꝛ ce
teros đ moꝛte ad vitā. Itē qñ ſanauit cecuꝫ
natū:et ceteros egrotos. Itē qñ impauit de
monib⁹ et eiecit eos đ coꝛpib⁹ obſeſſis. Itē
īperauit toti elemēto terre qñ tremuit ī ſua
moꝛte ꝛ reſurrectiōe. Iteꝫ īperauit inferno
qñ in ipꝫ deſcēdit:ꝛ ſathanā alligauit:ꝛpur
gatoꝛiū ꝛ lībuꝫ expoliauit:et poꝛtas ei⁹ ere
as ꝯfregit ꝛc. Itē magnificentia et oīpotētia
ipſi⁹ ieſu nō ſolū eſt eleuata ſuper elemēta ꝛ
ſup īfernum:ſꝫ etiā ſup celos. Nā in ſua na=
tiuitate non ſolū oia terreſtria:ſꝫ ēt celeſtia
đderūt ſignū ſue magnificētie. Nā ilico ſcā
ē mltitudo celeſtis exercit⁹ clamātiū ꝛ dicē
tiū:gl'ia ī excelſis deo ꝛc. Et angel⁹ ānūtia=
uit gaudiū magnū paſtoꝛib⁹ ꝛc. Luc.ij. Iteꝫ
noua ſtella appuit in celo:q̄ magos ad xpm
adoꝛādū pduxit. Itē ī xpi paſſiōe ſol fuit ob
ſcurat⁹ ꝛ luna. Itē ī die aſcēſiōis celos pene
trauit. Et ſic celi ꝛ āgeloꝝ agmina obedierūt
ei. Ex q̄ pꝫ ꝙ eleuata fuit xpi magnificētia
nō ſolum ſuper īfernuꝫ ꝛ oia elemēta:ſed ēt
ſuper celos ꝛ angelos. Et ſic fuit magnifica
tum hoc nomen ih̄s ſuper oēs celos.

Ex oꝛe īfātiū ꝛ lactētiū pfeciſti laudē pp
īimicos tuos:vt d̄ſtruas īimicū ꝛ vltoꝛē.

¶ Ad cui⁹ maioꝛē euidētiā ē aduertēduꝫ ꝙ
h̄ nomē dei Jeſ⁹:pꝛio fuit mirabile ꝛ magnifi
catuꝫ p ipſmmet Jeſuꝫ ī miraculoꝝ opatiōe
ꝛ h̄ ī ſola terra pmiſſiōis. Scđo fuit magni
ficatuꝫ ī celo:pmo ī xpi natiuitate p cātū an
geloꝝ. Scđo ī celo p ſtelle ductuꝫ ꝛ appari=
tionē. Tertio ī ſummo celo p aſcētioneꝫ:qñ
angeli ipꝫ ī dño recipiētes clamabāt dicen
tes:qs eſt iſte q̄ venit de edō tinctis veſtib⁹
de boſra:hic foꝛmoſ⁹ ī ſtola ſua ꝛc. Eſa.lxiij.
Et ſic nomē ieſu fuit magnificatū ſup celos
p āgelos:vt dictuꝫ ē. Tertio v̄o h̄ nomē ieſ⁹ Q'
fuit magnificatuꝫ ex oꝛe īfantiū ꝛ lactētiū.ſ. Not.
p apl'os ꝛ ſimplices in vniuerſa terra:qñ in tria i=
noīe ieſu ꝯuicerunt inimicuꝫ pplꝫ iudaicuꝫ poſſi=
ꝛ gētilē:ꝛ coꝛruerunt noīa idoloꝝ. Et ſic de bilia
ſtruxerūt nō ſolū inimicuꝫ ſꝫ ēt diabolū vlto apud
rē ꝛ executoꝛē diuīe vīdicte. Ad cui⁹ ītelligē phos
tiā ē notādū ſm Aug.xxij.de ciuitate dei:ꝙ
tria ñ ſolū mirabilia:ſꝫ ēt īpoſſibilia reputa
bāt̄ apđ phos añ xpi aduētuꝫ. Pꝛimū erat ꝙ
de⁹ poſſet fieri hō. Scđm ꝙ hoc poſſet mun
dus credere macie phi. Tertio ꝙ hoc myſte
rium poſſent credere phi ex doctrīa ꝛ pſua=
ſiōe piſcatoꝝ ꝛ plebeioꝛum. ¶ Ex hoc ḡ ar=
guit Aug. myſterium incarnationis:ē vez.
Nā nos videmus ꝙ nō ſolū mūdus:ſꝫ ma=
ioꝛes phi:puta dioniſius ariopagita ꝛ cete=
ri hoc crediderunt:et hodie p maioꝛi parte
oēs credunt:ꝛ oēs iſti crediderūt ad p̄dica=
tionē ꝛ pſuaſionē apl'oꝝ q̄ fuerunt ruſtici et
piſcatoꝛes:ergo ſequit̄ ꝙ poſtq̄ iſta duo que
reputabant̄ magis īpoſſibilia ſunt vera:vt
pꝫ intuēti. Sequit̄ ergo ꝙ pꝛimuꝫ eſt veruꝫ
.ſ.ꝙ deus factus eſt hō. Hoc ergo pꝛeuidēs
dauid in ſpiritu dicit. O domine multum ad
mirabile eſt nomen tuuꝫ in vniuerſa terra:
qm̄ ex oꝛe infantium et lactētium q̄ fuerunt:
apl'i pfeciſti laudē.i.confirmaſti ꝛ autoꝛiza=
ſti nomen tuuꝫ ꝛ laudē ī vniuerſa terra:qm̄
miſiſti eos ad p̄dicāduꝫ euāgeliuꝫ oī creatu
re. Et appellat apoſtolos infantes inquan=

tum fuerunt ṗmitie: ⁊ infantia: ⁊ exordium eccl'ie. Et ēt vocat eos īfantes: qꝛ docuit eos loq̄. Nā in ṗncipio neſciebāt niſi linguā mūdanā ⁊ groſſā: ⁊ iō qn̄ loq̄bat eis celeſtia nō poterāt itelligere: nec capere: vt p3 Joh. vj. qn̄ dixerūt. dur' eſt h̄ ſermo: ⁊ q̄s pōt eū3 audire? Jō r̄ndit ieſus. v̄ba q̄ ego loq̄r ſpūs et vita ſunt ⁊c. Et ita d̄t. vos adhuc ſine intellectu eſtis. S3 veniet ſpūs veritat: ⁊ docebit vos oēm veritatē. Jtē nō eīn vos eſtis q̄ loq̄mini: ſ3 ſpūs p̄ris veſtri ⁊c. Ex q̄ p3 q' xp̄s docuit eos loq̄ in die pente. qm̄ miſit eis ſpm̄ ſctm̄ ⁊ dedit dona grātuī: ⁊ iō vocat eos infantes. Jtē vocat eos lactētes: qꝛ xp̄s lactauit eos lacte ſue ſapiētie ⁊ p̄dicatiōis cū añ eſſent idiote ⁊ ignari. Jō ait petrus loquens de h̄ lacte xp̄i ṗme petri. ij. Q̄ſi mō geniti infantes lac ꝯcupiſcite. Et ſic freq̄nter apl'i et diſcipuli xp̄i appellāt pueri: vt p3 Eſa. viij. Ego ⁊ pueri mei ⁊c. Jtē xp̄s vocat eos pueros. Jo. vlti. di. pueri habet3 pulmētū ⁊c. Ex q̄ p3 q' grāde miraculū fuit in vniuerſa terra: vt apl'i infantes: ⁊ lactētes: ⁊ ſimplices ı puritate ⁊ ſanctitate magnificarēt ⁊ dilatarēt nomē xp̄i ꝑ totū orbē: ⁊ ſubijcerēt xp̄o ṗncipes ⁊ reges: imperatores ⁊ philoſophos. Uñ d̄t Aug. q' nō ꝑ philoſophum piſcatorē: ſ3 ꝑ piſcatorem lucrat' eſt philoſophum ⁊ iperatorem. Et ſic tāto fuit maius mirabile nomen chriſti: quanto per ſimplices homines magnificatū eſt. Jtem hoc idē impletu3 fuit ad litteram in die ramis palmꝝ: qn̄ nō ſolū apl'i: ſ3 etiā pueri hebreoꝝ clamabant oſanna filio dd̄ b̄ndict' q̄ venit ı noīe dn̄i. vñ cū phariſei dicerent xp̄o. increpa diſcipulos ⁊c. R̄ndit xp̄s allegās hāc ſcripturā dicens. Nunq̄d legiſtis: qꝛ ex ore infantium ⁊ lactētiū ꝑfeciſti laudē. Uñ hic xp̄s nō ſolum pueros hebreoꝝ vocat ⁊ appellat infantes ⁊ lactentes: ſed etiā aplo's ⁊ ceteros diſcipl'os. Nā ſicut infans ⁊ lactēs neſcit de ſe loq̄: niſi ſicut mr̄ docet. ⁊ facit ipm̄ loq̄. Jta illi apl'i ⁊ pueri nō a ſe loq̄bant: ſ3 per ſpm̄ ſctm̄ qui in eis loq̄bat: ⁊ immitebat in eis lac diuine ſapie: ⁊ impellebat eos ad loquēdū ⁊ dicēdū: b̄ndict' q̄ venit ⁊c. Unde illemet ſpūſſctūs q̄ poſuit lac ꝓpheticū in ore dd̄: vt ı hoc pſalmo diceret. ex ore īfātiū ⁊ lactētiū ⁊c. ⁊ pſal. cxvij. O dn̄e ſaluū me fac. O dn̄e bn̄ ꝓſperare b̄ndict' ⁊c. ille ſpūſſctūs monit līguas illoꝝ pueroꝝ ⁊ aplo'ꝝ in die ramis palmaꝝ: vt cātarēt b̄ndictus q̄ venit ⁊c. ⁊ iplerēt hāc ꝓphetiā. ¶ hoc ergo ṗuidens dd̄ ı ſpū dicit hic. Ex ore īfantiū ⁊ lactētiū ꝑfeciſti laudē. Et ibi. o dn̄e ſaluū me fac: b̄ndict' q̄ venit ⁊c. ¶ S3 ſubdit hic ꝓpter inimicos tuos. Nam dd̄ ṗuidit ı ſpū: q' laus aplo'ꝝ ⁊ pueroꝝ fuit ad maiorem cōfuſionē: ⁊ damnationē: et in excuſationē ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ. Nam apl'i ignari legꝭ ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ illi pueri ignari iſtarū cognouerūt ⁊ ꝯfitebant xp̄3 eē verū meſſiā in lege ꝓmiſſu3: ⁊ recipiebāt ipm cātādo ꝓphetiā d̄ meſſia ı ſcriptura. ſ. oſanna. i. ſaluos nos fac ⁊ b̄ndict' q̄ venit ⁊c. pſalmo. cxvij. ⁊ ipi phariſei in lege ꝑiti negabāt xp̄3 ı honore iudic ꝑcuſſi ⁊ occecati. Nā ꝑ h̄ poterāt cognoſcere xp̄3 fore meſſiā. Et aplo's ⁊ pueros nō loq̄ a ſe: ſ3 a ſpūſſancto. Et qꝛ ꝯfeſſio iſtoꝝ pueroꝝ ⁊ aplo'rū fuit ad ꝯdēnationē3 iudeorū: iō ait ꝓpheta: ⁊ ſubdit: ꝓpter inimicos. i. añ ꝯfuſionē inimicoꝝ tuoꝝ iudeorum ꝑfeciſti laudē. Ex ore infantiū ⁊c. Ut deſtruas inimicū. ſ3 qꝛ ex tali obſtinatiōe ⁊ pctō ille ppl's ꝑpetrauit homicidiū ⁊ mortē xp̄i: ꝓpter qđ pctm̄ fuit ciuitas ⁊ regnū deſtructū ⁊ ſacerdotiu3 ablatū. Jō ſequit: vt deſtruas inimicū. ſ. ppl'm iudeoꝝ ı pctō obſtinatoru3. Jtē ſequit ⁊ vltorē. ¶ Ad cui' intelligētiā eſt notādū q' diabol' fuit: ⁊ eſt vltor dei ⁊ executor diuie vidicte. Nā poſtq̄ Adā peccauit ꝯ deū q̄ſi venundedit ſeip3: ⁊ oēs poſteros in poſſeſſionē diaboli: ē vez q' diabol' nō poſſidebat gen' hūanū tāq̄ ver' dn̄s: ſ3 tāq̄ vltor diuine iniurie: ⁊ executor diuine ſnīe. Et ſic cruciabat malos in inferno: et cruciabat oēs tpal'r bonos: ⁊ eternaliter malos. Et ſic cruciat hodie de' malos xp̄ianos ꝑ īfideles tpal'r. Ex q̄ p3 q' diabol' v̄e d̄r vltor diuie iniurie: qꝛ executor diuine ſnīe. Et ſic poſſidebat totū ppl'3 ꝑ idololatriā: ⁊ totū gen' hūanū ꝑ pctm̄: ſ3 apl'i īfantes ⁊ lactātes ꝑficientes laudes xp̄i: ⁊ magnificātes nomē ei' per totū orbē d̄ſtruxerūt vltorē. ſ. diabolū d̄ſtruēdo idololatriā: ⁊ pctm̄ ꝑ p̄dicationē ⁊ baptiſmū. Et ſic ḡ xp̄s deſtruxit inimicū ppl'm iudeoꝝ ⁊ romanos: ⁊ d̄ſtruxit diabolū vltorē3 diuie iniurie ꝑ p̄dicationem aplo'ꝝ. Dicit ḡ dd̄. O dn̄e ieſu admirabile ē nomē tuū ı vniuerſa terra: qm̄ ex ore īfantiū ⁊ lactētium. ſ. aplo'ꝝ ⁊ doctoꝝ ꝑfeciſti ⁊ autorizaſti ⁊ dilataſti laudē noīs tui ꝑꝑ inimicos. i. ad ꝯfuſionē d̄ſtructionē coꝝ: ⁊ explicat dicēs: vt d̄ſtruas inimicū ppl'3 iudeoꝝ ⁊ diabolū vltorem.

Qm̄ videbo celos tuos: opa digitoru3 tuoꝝ: lunam ⁊ ſtellas que tu fundaſti.

¶ Jn hac ſcd̄a parte oñdit q̄l'r nomē Jeſus fuit ad oñſionē ſūme ſapiētie quas notificauit in legis datione et eccl'ie fundatiōe ⁊ cōſtructiōe. ¶ Ad cui' intelligētiā eſt notādū q' ſicut de' p̄r creauit mundu3 ꝑ v̄bū tāq̄ ꝑ ṗncipiū formale: ita parit recreauit ⁊ ꝯſtruxit totā eccleſiā ſuā per idē verbum incarnatum ꝑ principium formale: et ſic totus xp̄s deus ⁊ homo caput eccleſie mediator dei et hoim cōparatus ad patrem dicitur coſtru-

Margin notes (left): Apl'i vocā-tur i-fātes. — Aug.

Margin notes (right): S Dia-bol' est vl-tor dei et exe-cutor ei' iu-stitie. — lvj. d. c. nas-ci. et vj. q. j. ſi oia. — T

xiſſe eccleſiā tāq̄ pncipiū formale. Et ſic pr̄
tāq̄ pncipiū primū dr̄ cōditor ⁊ redēptor ec-
cleſie p filiū ſuū incarnatū tāq̄ p pncipium
formale ⁊ ideale ſiue exēplare. Et ſic filius
appellat prēm redēptorē frequēter in ſacra
ſcriptura: vt pſal.xxx. redemiſti me dn̄e de⁹
ṽitatis ⁊c. Sȝ xp̄s de⁹ ⁊ hō. frequēti⁹ appel
laṫ redēptor in ſacra ſcriptura: q2 tāq̄ pnci-
piū formale. Sȝ rurſ⁹ q2 in xp̄o ſunt due na

Quō xp̄us fuit eccl̄ie pnci-piū.

ture. ſcȝ ṽbum et hūanitas: iō lȝ ad opera-
redēptionis ⁊ eccl̄ie cōſtructionis tota illa
pſona cōcurrat tāq̄ vnū pncipiū indiſtinctū:
tñ ſi cōparet hūanitas paſſa ad ṽbum: non
eodē mō cōcurret. Nā ṽbū cōcurret tāq̄ pn
cipiū pricipale ⁊ virtuale: ⁊ hūanitas tanq̄
pncipiū inſtrumētale cōiūctū: ſine q̄ non
facta eſt redēptio nec eccl̄ie conſtructio. Et
ſic dicit Damaſce. q illa humanitas fuit ſp
immediatū ⁊ cōiunctū inſtr̄m: nō ſolū in paſ-
ſione: ſed etiā in multoꝝ miraculoꝝ opatio

Damaſcen⁹.

ne et in legis datiōe: q2 de⁹ pr̄ imo tota trini
tas loquebaṫ p humanitatē filiū. Uñ ad vo-
cē ſuā ſuſcitabanṫ mortui et mitigabaṫ ma-
re: ⁊ obediebāt vēti ⁊ iſtruebanṫ apl̄i ⁊ ad ſta
tuȝ ei⁹ receperūt ptātem dimittēdi pctā ⁊c.
Et ſic pȝ q humanitas fuit inſtr̄m cōiunctū
⁊ immediatū diuinitatis. in fūdatiōe ⁊ cōſtru
ctiōe eccl̄ie. Sȝ tot⁹ xp̄s de⁹ et hō dr̄ vnum
pncipium actiuū ⁊ formale reſpectu toti⁹
opis eccl̄ie. Et ſic ieſus xp̄s dr̄ eccleſiā cōſtru
xiſſe ⁊ formaſſe. Et ſic cōcediṫ q illud ṽbū
dei fili⁹ qui in pncipio creauit celū ⁊ terrā:
ſcȝ celū ⁊ terrā ⁊ lunā: et ſtellas materiales
illud idē ṽbū incarnatū poſtea creauit ec-
cleſiā ⁊ celos ⁊ ſtellas ſpūales: et oia orna-
mēta eccl̄ie. ¶ Ad cui⁹ euidētiā eſt vlterius
notāduȝ q tota eccleſia dr̄ vn⁹ mūd⁹ myſti
cus et ſpiritualis ⁊ cōſtruct⁹ ad inſtar hui⁹
mūdi materialis: cui⁹ celi ſunt apl̄i: ⁊ ſtelle
ſunt doctores et prelati: ⁊ luna eſt tot⁹ ppl̄s

U eccl̄ia dicit vnus mundus.

ſimpliciū. Sol aūt hui⁹ mundi eſt ipe xp̄s: a
quo ſumūt lumē ⁊ influentiā oēs apl̄i ⁊ do-
ctores et ppl̄s. Et ſic xp̄s ſe hȝ in hoc ſpūali
mundo velut ſol q̄ oia illuminat: ⁊ vegetat:
et creat: et nutrit: et habeṫ vt fabricator hu
ius mūdi ſpūalis: elemēta hui⁹ mundi ſunt
eccl̄iaſtica ſacr̄a ⁊c. hūc ergo mūdū ſpiritua
lē dicit dd̄ q xp̄s fabricauit i ṽtute ſui nois.
Et iō ppheta nō facit mētionē de ſole i hac
recreatiōe: q2 ipſe Jeſus eſt ſol hui⁹ eccl̄ie:
iō non creauit ſeipſum: ſȝ fundauit celos. i.
apl̄os: ⁊ ſtellas. i. doctores: ⁊ lunā. i. totum
ppl̄m fideliū. Hoc ergo pñidēs dd̄ ⁊ contem
plās in ſpiritu dicit. O dn̄e ieſu q̄ admirabi
le erit nomē tuū in vniuerſa terra: nā in tuo
aduētu oſtēdes ⁊ notificabis tuā ſūmā ſapiē
tiā in toto mūdo in legis datiōe ⁊ eccl̄ie cō-
ſtructiōe. Nā ſicut nūc videō iſtos celos: et
lunā: ⁊ ſtellas: et cetera opa hui⁹ materia-
lis mundi: q̄ in pncipio tu fundaſti. Ita pari
ter tunc in aduētu tuo videbo celos ſpūales
ſ. apl̄os: ⁊ lunā. ſ. totū ppl̄m fideliū: ⁊ ſtel-
las. ſ. doctores ⁊ hoīes ſctōs et pfectos: et
opa manuū ⁊ digitoꝝ q̄ tu fundaſti in fabri
catione huius mundi myſtici ⁊ ſpūalis q̄ eſt
eccl̄ia tua: q̄ q̄dē opa manuū ⁊ digitoꝝ tuo-
rum ſunt eccl̄iaſtica ſacr̄a. ¶ Ad cui⁹ intel-
lectuȝ eſt notāduȝ q xp̄s fabricauit iſtos ce
los. i. apl̄os inſtruēdo eos añ paſſionē: ⁊ p⁹
reſurrectionē: qñ aperuit eis ſenſuȝ vt itelli
gerent ſcripturas. Et in die pente. qñ miſit
eis ſpiritū ſctm̄ vbi receperūt oia dona grā
rum: ⁊ ſic facti ſunt celi ⁊ ſtelle hui⁹ mundi
ſpiritualis. Lunā autē. ſ. totū ppl̄ȝ fideliū
regñauit ⁊ fabricauit p baptiſmum ⁊ cetera
ſacr̄a. opa digitorū ſuoꝝ. ſ. eccl̄iaſtica ſacr̄a
fundauit: pmo in ſuo baptiſmo: vbi contulit
aquis ṽtutē regeneratiuā p ſuū cōtactum
⁊c. Scd̄o in ſua paſſiōe qñ ex ei⁹ latere exi-
uit ſanguis ⁊ aq̄ in remiſſionē pctōꝝ: vñ oia
iſta ſacramēta traxerūt ⁊ receperūt ṽtutē.

xj. q. iij. c. ad mēſaȝ xiiij. q. j. c. q̄ diſgnū or.

Quid eſt homo q memor es eius. aut fi lius hominis: qm̄ viſitas eum.

¶ In hac tertia pte dauid admiraṫ miam ⁊
charitatē dei patris ⁊ humilitatē filii in my
ſterio noſtre redēptionis. Unde eſt aduertē
dum ⁊ notandū ſm Aug. ⁊ Grego. q in hoc
deus pater oſtēdit maxime ſuā charitatē et
miam circa hominē: q2 vt ipſum redimeret
filiū ſuū tradidit: ⁊ in hoc oſtēſa ē ſimul mi-
ſericordia ⁊ obediētia filii: q2 vt patri obedi
ret: ⁊ hoī miſereṫ: ⁊ miſeriā hois ſubleuaret
ſeipm̄ ſponte obtulit morti et paſſioni. et q̄d
maximū eſt cū eſſet de⁹ factus eſt homo: vt
hominē redimeret. Uñ xp̄s cū eēt de⁹ oblit⁹
eſt ſue dignitatis ⁊ deitatis vt eſſet memor
noſtre fragilis ⁊ miſere humanitatis: i hoc
ergo oſtendit tā pater q̄ filius ſuā ineffabi-
lem miam ⁊ charitatem: q2 memor fuit hoīs la
pſi q̄ eſt tā parue dignitatis ⁊ infim⁹ inter
creaturas intellectiuas: et ingrat⁹ et rebel-
lis cōtra deū. Nā cōiter res digniores ⁊ ſupe
riores obliuiſcunṫ ⁊ cōtemnunt inferiores.
Sed deus nō oblitus: imo memor hois fa-
ctus ē filius hoīs: carnē aſſumēdo vt homi-
neȝ redimeret ⁊ liberaret: ⁊ hoc vult dicere

charitas pr̄is oñditur erga hominē magȝ q̄ erga angelū. X

hic dauid. Nā preuidit in ſpiritu qualr̄ de⁹
lȝ p magna tpa pmiſit hoīem affligi i ptāte
diaboli: tñ nō totaliter debebat ipm̄ obliuiſ-
ci: imo memor miſerie ⁊ fragilitatis ei⁹ de-
bebat incarnari: ⁊ p hoīe pati: ⁊ ipm̄ libera
re. ¶ Ex q̄ pȝ q maiorē charitatē ⁊ miaȝ oñ
dit homini q̄ angelo. Naȝ hoīem aſſumpſit
⁊ redemit: ⁊ nō angelū. Et iō valde admiraṫ
dauid dicēs: O dn̄e q̄dē hō: ⁊ quā dignitas-

tem habet in ſe: ꝙ ſic es memor eius: ei⁹ car
nem aſſumēdo cū ſit infime nature ⁊ miſere
⁊ indigne: ⁊ nō aſſūpſiſti: nec redemiſti āge-
luz cū ſit nobilioris nature: q̄ſi dicat: hoc eſt
admirabile ⁊ incōprehēſibile excedens hu-
manā intelligētiā ⁊ facultatē: q2 memor es
hoīs: ⁊ oblit⁹ es angeli. Aut q̄d eſt ſupple fi
li⁹ hoīs xp̄s: q̄ eſt ver⁹ de⁹: qm̄ viſitas euz p
mortē ⁊ paſſionē ꝓpter hoīem: ⁊ vt per ipm
hoiem redimas ⁊ liberas. q. d. quid meruit
hō vt p ipo xp̄z affligas? ¶ Ad cui⁹ itellige
tiā eſt notādū ꝙ adā i chaldeo ⁊ hebreo idē
eſt ꝙ terra rubra. Et ſic vbicūq; in ſcriptura
in chaldeo ⁊ hebreo ſcribit Adā: i latino ha
betur hō: qđ idē eſt. Nā homo dr ab humo
qđ eſt terra: eo ꝙ adā ſiue hō fuit formatus
ex terra. Et iō p maiori pte vbi in ſcriptura
ponit hō intelligit Adā cū tota ſua poſteri-
tate: ⁊ qn in ſcriptura ponit fili⁹ hoīz vel fi-
lii hoim intelligunt filii Adā: et ita reperit
apud hebreos. Nā Adā nūq̄ dr filius hoīs:
nec fili⁹ hoim: q2 nō fuit genit⁹ ab hoīe: ſz a
deo format⁹: iō dr fili⁹ dei p creationē: ⁊ nō
p gn̄ationē: ¶ Sed oēs deſcēdentes ab adā
dicunt filii Adā ſicut hoim: eo ꝙ ſunt geniti
ex hoīe maſculo: ⁊ ex hoīe femia. Sz q2 licet
xp̄s ſz carnē deſcēdat ab Adā: tñ nō p natu
ralē gn̄ationē: q2 nō ex maſculo ⁊ femina ſi-
mul ſicut ceteri: ſz ex ſola maria ỽgine ope
ſpiritusſācti: ⁊ iō xp̄s nō pt dici fili⁹ hoim: ſz
fili⁹ hoīs: q2 eſt fili⁹ marie: q̄ eſt hō femina:
q2 hoc nomē hō eſt cōmunis gn̄is ad maſcu
lum ⁊ feminā: ſiue ad virū ⁊ mulierez. Et iō
xp̄s ꝓpter duo dr fili⁹ hoīs in ſcriptura. Pri
mo q2 eſt fili⁹ ipſi⁹ Adā ſm carnē: nō deſcen
dens p gn̄ationē naturalē ex viro ⁊ muliere.
Scđo q2 ē fili⁹ ſoli⁹ ỽginis. Et ſic ſortit hoc
ſpeciale nomē. Et iō vbicūq; in ſcriptura po
ponit homo: intelligit Adā cū tota ſua poſte
ritate: ⁊ vbi ponit filii hoim intelligunt ſolū
deſcendētes ab Adā p naturalē gn̄ationem
ex viro ⁊ femina: ⁊ p filiū hoīs intelligit ſēp
xp̄s de⁹ ⁊ homo ſiue inquātū hō. David er-
go preuidēs qualiter deus pater miſertus ⁊
memor ipſius hoīs. ſ. ipſi⁹ Adā cuz tota po-
ſteritate: vt ipm liberaret: debebat mittere
verbū diuinū filiū ſuū: ⁊ facere ipm filiū ho
minis: carnē ex virgine aſſumēdo: vt in ipſa
pateret: ⁊ flagellaret: ⁊ crucifigeret p homi
ne: quā rē nō erat factur⁹ p angelo lapſo: iō
admirat dauid dicens. O dn̄e ptz q̄d eſt hō
ſcz Adā cū tota ſua poſteritate: ⁊ q̄d tibi me
ruit ꝙ ita memor es eius: filiū tuū in carnē
mittēdo: aut q̄d eſt: aut q̄d demeruit fili⁹ ho
minis. ſ. fili⁹ ỽginis: qm̄ ſic viſitas ⁊ affligis
eū dura morte: ⁊ paſſione: ⁊ fame: ⁊ ſiti ⁊ ce
teris hūanis defectib⁹: cū ipſe ſit de⁹ ⁊ inno
cēs ſine pctō? Itē cuz ſit deus maior angelis

[Margin: Adā idē eſt ꝙ hō.]
[Margin: Q̄re xp̄s ſi dr filius hoim]
[Margin: Heb. ii. b. als. a deo]

Minuiſti eū paulomin⁹ ab angelis: glo
ria ⁊ honore coronaſti eū: ⁊ ꝯſtituiſti eū
ſuper opera manuum tuarum.

¶ Minuiſti eū paulomin⁹ ab angelis facie
do ipm filiū hoīs ⁊ mortalē ⁊ paſſibilē p ho
mine. In hebreo habet quid eſt hō: qm̄ me-
mor es ei⁹: aut fili⁹ Adā qm̄ viſitas eū. vnde
xp̄s ſemp ſe nominat filiū hoīs. i. filiū Adā:
eo ꝙ ex Adā accepit carnē vt ipz redimeret
cū ſua poſteritate. ¶ Hic eſt aduertēdū qđ
dđ admirat nō ſolū pp vnū: ſz ꝓpter multa.
Primo q̄uo fili⁹ dei cuz ſit de⁹ maior illis an-
gelis factus eſt hō: ⁊ q̄uo eſt poſſibile. Scđo
q̄re ỽbuz aſſumpſit hominē q̄ eſt īfime na-
ture: ⁊ nō angelū qui eſt nobilioris nature.
Tertio q̄re fuit memor hoīs ⁊ oblit⁹ eſt an
geli: q2 hoīem redemit ⁊ nō angelū. cū vter
q; eēt pctōr ⁊ rebellis. Quarto q̄re voluit ſic
viſitare. i. affligere xp̄z talib⁹ tormētꝫ ⁊ tali
gn̄e paſſiōis cū eēt innocēs. Quīto q2 vr qđ
p talē icarnationē eēt fact⁹ xp̄s minor āge-
lis i dignitate ⁊ ptāte. Iſta q̄nq; admirat dđ
de myſterio icarnatiōis ⁊ paſſiōis xp̄i: nō ex
defectu fidei: q2 iſta in ſpū preuidebat: ſz ad
mirabat ineffabilē dei miaz ⁊ charitatē quā
cōprehēdere nō poterat. ¶ Vñ nota ꝙ tria
tāgūt i his trib⁹ pticulis. Primo mia pr̄is qui
memor ⁊ miſert⁹ hoīs pditi filiū ꝓpriū mor
ti tradidit: cū dicit. q̄d ē hō ꝙ memor es ei⁹.
Scđo notat patiētia ⁊ obediētia filij q̄ paſſ⁹
ē talib⁹ tormētis viſitari ⁊ affligi vt pr̄i obe
diret: ⁊ gen⁹ hūanū liberaret: p h̄ qđ ſubdit
aut fili⁹ hoīs qm̄ viſitas eū. Tertio notatur
ei⁹ filij hūilitas: q2 hūiliauit ſeipz formā ſer
ui accipiēs: p hoc qđ ſeq̄t. minuiſti eū paulo
min⁹ ab angelis. ⁊ ſic tā i pr̄e q̄ in filio noti-
ficata fuit mūdo ⁊ i vniuerſa terra ſūma dei
mia p myſteriū paſſiōis. ¶ Glīa ⁊ honore.
Hic dđ in hac q̄rta pte admirat diuinā iuſti
tiā ⁊ p̄miū qđ xp̄s ꝯſecut⁹ ē ex meritꝫ ſue paſ
ſiōis: ⁊ tāte obediētie ⁊ hūilitatꝫ. ¶ Ad cui⁹
euidētiā ē p̄ilo aduertēdū ſicut dictū ē in p-
logo: tractatu. ii. ꝙ duo hoīes dr̄ principia
gn̄is hūani. ſ. pm⁹ Adā q̄ eſt p̄ncipiū oīm ho
minū carnaliū p gn̄atiōnē naturalē: ⁊ ſcđo
adā. ſ. xp̄s q̄ eſt p̄ncipiū oīm hominū ſpūali
um p baptiſmalē regn̄ationē: vñ oīa q̄ pm⁹
Adā perdidit per inobedientiā: recuperaſ-
uit xp̄s p ſuā humilitatem ⁊ obedientiā im-
plendo voluntatē dei patris. Vñ deus cōſti
tuerat Adā ſuper oīa opera creata: vt pref-
ſideret: ⁊ dn̄aretur piſcib⁹ maris ⁊ volucrib⁹
celi: vt pz Gen̄. ii. Sz ꝓpter pctm̄ ⁊ inobediē
tiam fuit eiectus a tali honore ⁊ dn̄io. Ideo
deus pater conſtituit chriſtum filium ſuum
inquantum homo: qui patri obediēdo recu
perauit omnia que primus Adam perdidit

[Margin: Q dđ de miris admirat.]
[Margin: A Duo hoīes dicūt pricipia generis hūani.]

rat. Et ſic de⁹ pr̄ ſubiecit xp̄o oīa ſub pedib⁹ ei⁹. ſ. oues ⁊ boues ⁊ volucres celi et piſces maris. Et hoc ē qđ mirat̄ dd̄ i hac pte dicēs q̄d ē hō ⁊c. q. d. q̄d meruit hō: ſcʒ pim⁹ adā q̄ memor es ei⁹: cū ſit pctōr: aut q̄d demeruit fili⁹ hoīs. ſ. xp̄s: q̄ ſi talr̄ viſitas eū p morté ⁊ paſſionē: cū fuerit inocēs ſine pctō. ⁊ cur mi nuiſti ipm paulomin⁹ ab angelis: cū ſit ma ior angelis: q̄ lʒ ſm deitatē ſit imortalis et impaſſibilis: tñ adhuc ſʒ hūanitatē nō me rebat̄ mortē: q̄ nō ex ope adaʒ nat⁹ eſt: nec peccauit in illo: nec in ſe. Uerūtñ lʒ minue ris ipm ab angelis ipm morti ſubiciēdo: tñ poſtea pp̄ter realē obediētiā feciſti ipm ma iorē angelis. Nā oīa ſubieciſti ſub pedibus

B. Tria meruit xp̄s p ſuā paſſionem. — ei⁹. ¶ Scd̄o eſt vlteri⁹ notādū q̄ tria pnci palit̄ meruit xp̄s pp̄ter ſuā paſſionē ⁊ obe diētiā ⁊ hūilitatē ad pr̄eʒ: ⁊ pp imēſā chari tatē erga gen⁹ hūanūʒ. Nā pmo meruit li berare totā hūanā naturā de ptāte diaboli ⁊ h̄ offerēdo ſuā vitā ⁊ ſanguinē p nobʒ in p̄ tiū. Scd̄o meruit imortalitatē ⁊ reſurrectio nē p ſe ⁊ mēbris ſuis. ⁊ hoc rōne ſue obediē tie ⁊ charitatis: q̄ pp̄ter nos fuit viſitatus. Tertio meruit vniuerſale dn̄iū ⁊ iudiciari aʒ ptātē ſup hoīes ⁊ angelos i celo ⁊ i terra: ⁊ in inferno: ⁊ meruit vlr̄ dn̄iuʒ ſuper celos ⁊ oīa elemēta: ⁊ oēs creaturas tā rōnales q̄ irrationales: ⁊ hoc q̄ exinaniuit ⁊ minuit ſe ipſum paulominus ab angelis: et humilia uit ſe fact⁹ obediēs pr̄i vſq̄ ad mortem. ad Ephe. ſcd̄o. Ex q̄b⁹ pʒ q̄ maius fuit meritū xp̄i: q̄ pctm̄ ipſius ade: q̄ plura recuperauit xp̄s p ſuā paſſionē ⁊ humilitatē quā pdidit

Maius meritum xp̄i q̄ pctm ade. — adā p pctm̄. Nā adā ſolū pdidit dn̄iū ⁊ ptā tē quā hēbat tm̄ ſup creaturas irrōnales et aīalia bruta. Sʒ xp̄s adept⁹ ē ptātē ⁊ dn̄iuʒ: nō ſolūmō ſup hoīes ⁊ aīalia bruta: ſʒ ēt ſup oēs angelos ⁊ demones: ⁊ ſup oēs celos et oīa elemēta: vt ipſe dicit Matth. vlt. data eſt mihi oīs ptās in celo ⁊ in terra ⁊c. hoc ergo p̄uidēs dd̄ in ſpū dicit. O dn̄e pater q̄ admi rabile ē nomē tuū in vniuerſa terra: quātuʒ ad iuſtitiā ⁊ eq̄tatē. Nā licet minueris filiū tuū ieſum paulomin⁹ ab āgelis faciēdo ipm filiuʒ hoīs mortalē ⁊ paſſibilē: ⁊ viſitaueris ⁊ cruciaueris eū dura morte ⁊ paſſiōe p ho mine liberādo: tñ pp merita ſue humilitatʒ ⁊ mortis tribuiſti ſibi iuſtum premiū. Nam primo gloria ⁊ honore coronaſti eum: q̄ ipʒ de morte ad vitaʒ glorioſam ſuſcitaſti: quod pertinet ad gloriam. Scd̄o in celū recepiſti: ⁊ in dextera tua collocaſti: et vniuerſalem poteſtatem in celo ⁊ in terra ⁊ in inferno ei tradidiſti: ⁊ tanq̄ regem hominum ⁊ ange loꝝ coronaſti: qđ ptinet ad honorē. Uñ non ſolū ꝯſtituiſti ipʒ ſup creaturas rōnales: ſʒ ēt ꝯſtituiſti eū ſup oīa opa manuū tuaꝝ. Nā

Oīa ſubieciſti ſub pedibus ei⁹: oues et boues vniuerſas: inſup et pecora cāpi. Uolucres celi ⁊ piſces maris: q̄ perambulant ſemitas maris. Heb. ii. xcvi. di. cum ad verum.

¶ Oīa creata ſubieciſti ſub pedibus ⁊ ptāte ei⁹. ſ. oues ⁊ boues vniuerſas: ⁊ inſup ſubie ciſti ſibi oīa pecora cāpi: ⁊ oēs volucres ce li: ⁊ oēs piſces maris q̄ perābulant ⁊ natāt ſemitas maris. ¶ Ad cui⁹ itellectū ē aduer tēdū q̄ oīa iſta aīalia: ⁊ etiā elemēta fuerūt realiter ⁊ lr̄aliter ſubiecta virtuti noīs xp̄i: ⁊ ei⁹ ptāti: nā mare ⁊ venti obedierūt ſibi añ ⁊ poſt reſurrectionem: ⁊ etiā piſces obedie rūt ſibi: nā in virtute ⁊ precepto xp̄i apl̄i la xauerūt rhete: ⁊ ceperūt magnā multitudi nē piſciū: vt pʒ Luc. v. ⁊ Joh. xxi. Sed etiam iſta locutio pp̄hete intelligit̄ metaphorice. C
Nā per oues ⁊ boues nō ſolū intelligit beſti as: ſed etiā rationales creaturas per huiuſ modi itellectas. Nā p oues intelligit pplos ⁊ ſtat⁹ iferiores hoīm: ⁊ p boues itelligit re ges pncipes ⁊ maiores: ⁊ per pecora cāpi in telligit gentes barbaras q̄ ad modū pecoꝝ viuebāt: cāpos ⁊ nemora pagrātes: ſicut ſūt ſcythe ⁊ ethiopes p d̄ſerta iugiter errātes. Et p piſces itelligit habitātes in inſulis ma ris: ⁊ p ambulantes ſemitas maris itelligit nauigātes. Jtaq̄ nulla regio: nulla habita tio: nulla hoīm cōditio ſecludit̄ a xp̄i ⁊ eius noīs ptāte. Jtem per volucres celi intelligit angelos q̄ ceciderūt de celo: ⁊ etiā bonos q̄ in celo manſerunt. angeli eī dicūt̄ volucres a volādo: ⁊ a velocitate intelligētie ⁊ virtu tis. Oīa ergo pater ſubiecit ſub pedib⁹ ⁊ ptā te chriſti etiā inquātū homo eſt: ⁊ hoc ab in ſtāti ſue ꝯceptiōis. Sʒ hoc magis apparuit in ſua vita p miraculoꝝ operationē. Sʒ mul tomagis fuerunt manifeſta in ſua reſurre ctione ⁊ aſcenſiōe. Sʒ multo maxime mani feſtabit̄ executio ſue poteſtatis in finali iudi cio. Jdeo dauid in fine huius pſalmi admi rādo virtutes ⁊ poteſtatē huius nominis ie ſu pp̄ter oīa ſupradicta admirando conclu dit qđ in principio premiſit dicens.

Domine dn̄s noſter: q̄ admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra. De cōſe. diſt. ii. poſtq̄ aſcēdit

¶ Tota ergo ſnīa ⁊ argumentum hui⁹ pſal mi cōſiſtit i hoc: q̄m dauid p̄uidēs myſteria hui⁹ noīs ieſus: q̄ in ei⁹ aduentu debebant in vniuerſo mundo manifeſtari: ideo cuʒ ad miratiōe dicit. O dn̄e dn̄s noſter q̄ admira bile eſt nomē tuū ⁊c. Nā primo erit admira bile in potētia ⁊ magnificentia. probat̄: q̄m eleuata eſt magnificētia. ⁊c. Scd̄o erit admi rabile i ſapiētia: q̄m videbo celos ⁊c. Tertio erit admirabile i mīa: nā q̄d eſt hō q̄ memor

es ei⁹ ⁊c. Quarto eſt admirabilis in iuſticia: q: glia ⁊ honore ⁊c. ¶ Eſt tādē notādū q̄ iſte ps legit i offō vgīs: eo q̄ ē mr ipſi⁹ ieſu q̄ fz fili⁹ hoīs. Itē q: cu ipa ſit minor āgelis ſm nāz: tñ p grām fuit ei⁹ magnificētia ſup oēs celos eleuata: ⁊ glia ⁊ honore hoīz ⁊ āgelo⁊ regina coronata: ⁊ ex ore īfantiū ⁊ lactētium bñdicta: ⁊ p oēs gētes btificata: q̄ ſingulari gra pñta inimicū ⁊ vltorē diabolū dſtruxit: ⁊ ſupauit: cui ieſus fili⁹ ei⁹ oīa ſubiecit ⁊ ſup peditauit. Itē iſte ēt ps legit i feſtiuitatibus martyrū ⁊ ↄfeſſo⁊: eo q̄ ſūt pticipes regni xpi: ⁊ regnāt cū eo pp̄ter merita martyrū aut laboris. Et ſic eo⁊ magnificētia ē eleuata ſu p celos: ⁊ xps i celo glia et honore coronauit eos: ⁊ ſubiecit oia ſub pedib⁹ eo⁊: nā ipi iudicabūt cum xpo. xij. trib⁹ iſrl in die iudicij.

D ¶ Ex toto iſto pſalmo pñt colligi q̄nq3 ↄclones: qua⁊ pria eſt q̄ añ aduētū xpi fuit manifeſtū ⁊ admirabile in vniuerſa terra illud nomen dei Adonai q̄ in vete. teſt. p illas q̄tuor lras ſcribebat. (*Prima ↄcluſio.*) Scda ↄcluſio. q̄ hoc nomē ieſus eſt illō nomē qō illis q̄tuor lris ſcribebat. (*Secūda cōcluſio.*) Tertia cōcluſio. q̄ ieſus xps verbum incarnatum manifeſtauit in vniuerſa terra ſignificatū nois dei tetragrāmatō. ſ. trinitatē diuina⁊ pſona⁊: ⁊ myſterium icarnationis. ſ. dua⁊ natura⁊ in vna pſona. (*Tertia cōcluſio.*) Quarta ↄcluſio. q̄ ieſus xps manifeſtauit in vniuerſa terra pfectiōes eſſentiales: q̄s ſignificabat illō nomē dei tetragrāmatō pbat. (*Quarta cōcluſio.*) nam xps pmo p ſe ⁊ ex cōſequēti per ſuos aplos manifeſtauit oipotētiā dei in vniuerſa terra p opationē miraculo⁊. Scdo manifeſtauit dei ſapiam i fundatiōe eccl'ie: ⁊ datiōe leg3 euāgelice. Tertio manifeſtauit dei miaz in morte ⁊ paſſiōe: ⁊ i pctō⁊ remiſſiōe. Quarto manifeſtauit dei iuſtitiā: q: pr oia ſubiecit ſub pedib⁹ ei⁹: ⁊ tradidit ſibi iudiciaria3 ptātē ⁊ ditionē ſup oēs creaturas. (*Quinta cōcluſio:*) Quīta cōcluſio. q̄ nomē Jeſus: qō ē nomē dei: p aduētū xpi fuit manifeſtatū ⁊ magnificatū nō ſolū i vniuerſa terra: ſ3 etiā i celo ⁊ in īferno: q: in noīe ieſu oē genu flectit ⁊c.

(*Iudeorum qō ſeu obiectio*) E ¶ S3 ↄ pdictas ↄclōnes: ⁊ ↄ totā ſupradictā expoſitionē arguūt iudei moderni dicētes q̄ hoc nomē ieſus nō eſt nomē dei tetragrāmatō: nec illō nomē dei admirabile i vniuerſa tra de q̄ loquit dd in h pſalmo: qō erat manifeſtandū i aduētu meſſie. vñ arguūt pmo ſic. illud nomē fuit ignotū ⁊ icōprehēſibile pr̄iarchis ⁊ pphetis: ſ3 eſt manifeſtādū p ſolū meſſiaz in lege pmiſſum: q: tūc erit nomē nouū qō os dñi noiauit: vt p3 Eſa. lxij. ſ3 hoc nomē ieſus eſt nomē antiquū ⁊ notū patriarchis et pphetis: q: multi vocati ſunt hoc noīe Jeſus: puta ieſus filius naue: q̄ introduxit iſrl in terrā pmiſſionis: ⁊ ieſus fili⁹ ioſedech ſacerdos magn⁹: q̄ edificauit ſcdm tēplū: ⁊ ieſus fili⁹ ſirach: qui renouauit ipſam: ergo h nomē ieſ⁹ nō eſt illō nomē dei tetragrāmaton. ¶ Scdo arguūt ſic. Nā illud nomē dei Adonai debet cōprehendere totā plenitudinem diuinitatis: et totū pelag⁹ diuina⁊ pfectionū ⁊ vtutu3. Et ideo dr ineffabile ⁊ incōprehēſibile: q: eſt nomē oipotētie ⁊ vtutis: in cui⁹ virtute meſſias debet detegere oēs theſauros abſcōditos: ⁊ ſubijcere ſibi totu3 orbē: ⁊ cogere āgelos ⁊ demones venire ad ſuū impiū: imo dicunt q̄ in vtute hui⁹ nois ſuſcitabit mortuos: ⁊ cōuertet ferrū ⁊ ſtānū in argētu3 ⁊ auru3: ⁊ mutabit mōtes ex vno loco ad aliū: q: cū manu capiet montē ſynai ⁊ mōtē tabor ⁊ iunget eos cū mōte Sion: et ſup eos reedificabit magnā ⁊ nouā hierlm p ſuis iudeis. S3 nos videm⁹ q̄ ad inuocationē hui⁹ nois ieſus nihil ho⁊ fit: ergo ſeq̄tur q̄ nō eſt illud nomē adonai. Tertio arguunt ſic. Nam illud nomē dei in aduentu meſſie d3 dilatari et magnificari a ſolis ortu vſq3 ad occaſu3: vt p3 malach. pmo ſ3 hoc nomē ieſ⁹ nō eſt magnificatū: nec notū apō ſarracenos: nec iudeos: nec apō indos: nec manifeſtum in aliquib⁹ ptib⁹ mūdi: igit nō eſt illō nomē dei manifeſtū et admirabile i vniuerſa terra: nec eſt adhuc manifeſtum.

¶ In oppoſitū eſt ſaluator Jo. xvij. cū dixit. pr manifeſtaui nomē tuū hoib⁹. (*Queſtionis enucleatio.*) ¶ Rñdeo i hac qōne erunt duo articuli. Nā in pmo eſt vidēdū an poſſit eſſe aliqō nomē ita ſufficiens ⁊ pp̄riū qō ↄprehendat ⁊ notificet totā eſſentiā ⁊ plenitudinē deitatis cū oib⁹ pfectionib⁹ ſuis. In ſcdo vo videbit: an poſſit reperiri aliqō nomen vocale ita pp̄rium ad notificādu3 deū ⁊ meſſiā in lege pmiſſum ſicut eſt hoc nomen ieſus. ¶ Quātū ad pmū eſt notandum ſm Ariſto. ſecundo de aīa: et ſeptimo metaphy. q̄ intellectus noſter i ſui prima operatiōe apprehēdendo rē per ſua eſſentialia format cōceptū diffinitiuum rei intellecte abſq3 cōpoſitione et diuiſione: q: in tali apprehenſione nec dicit rem eſſe: nec non eſſe: niſi ſolum quicquid eſt ſm eſſentiā ſuam: quem quidem conceptum greci appellant logon. i. verbum per quem conceptū: res dr nota tm ipſi intelligenti. (*Nota.*) et dicit Aug. ſuper Joh. ⁊ Auicēna in logica ſua: q̄ ad hoc q̄ talis cōceptus ad extra notificet ceteris: op3 q̄ induat vocē: ⁊ tunc per vocē notificat ceteris. Et tunc ↄceptus ſiue diffinitio mentalis efficitur nomen quaſi notamen: q: vt ſic ceteris notificatur. (*Ariſto.*) Ideo dicit Ariſtote. primo perihermenias: q̄ nomina et voces ſunt note earū que ſunt in aīma paſſionū: ideſt ipſorum cōceptuū ⁊ cogitationu3. Itē quarto. ⁊ ſeptimo metaphyſ.

đt ꝙ nomē ſignificat diffinitionē: ex q̄ pꝫ ꝙ
nomē vocale in ſe concludit cōceptū ſil' ⁊ vo
cē: q2 nomē nō eſt aliđ niſi concept⁹ not⁹ per
vocē: ſiue vox explicās ⁊ notificās ꝯceptū ⁊
ꝟbū mētis. Ita ğ đt Aug.xv.đ trini. ꝙ ſicut
(Auguſti.) nos ꝑ ſimplicē intelligētiā formam⁹ ꝯceptū
diffinitiuū đ tota eſſentia rei: ꝙ đr ꝟbū expli
cās totā eſſentiā rei: ita pariter de⁹ ab eter-
no intelligēdo ſe đt ꝟbū đ tota memoria ſua
fecunda: ⁊ ꝑ ꝯñs de tota eſſentia ⁊ ſubſtātia
ſua diffiniēs ⁊ cōp̄hēdēs totā eſſentiā ⁊ ſub
ſtātiā ſuā ⁊ plenitudinē ſue deitatis: ⁊ pela-
gus oim ſuaꝝ ꝑfectionū. Nā cū illđ ꝟbū ſit
de tota ſubſtātia ipſi⁹ dicētis in eo ſunt ⁊ ap
parēt oēs diuine ꝑfectiones ⁊ idee oīū reꝝ.
Et ſic de⁹ pr̄ ꝑ illđ ꝟbū diffinit ⁊ cōprehēdit
ſeip̄m ſm totā plenitudinē ſue deitatis ⁊ ꝑfe
ctiōis. Et ſic infinite ſeip̄m cōprehēdit ⁊ diffi
nit. Ex q̄ pꝫ ꝙ illđ ꝟbū nō pōt eſſe finitum:
nec tp̄ale: nec ſucceſſiuū: ſꝫ eternū: q2 pr̄ nū
q̄ fuit ſine tali ꝟbo. Jō đr Jo.i. ꝙ In p̄ncipio
erat ꝟbū: ⁊ de⁹ erat ꝟbū h̄ erat i p̄ncipio apđ
deū. Ruſus q2 i tali ꝟbo ſunt idee oīm rerū:
a q̄ depēdent ſm ſuū eſſe. Jō pr̄ ſolo ꝟbo di-
cēdo ad extra oia creauit ex tp̄e. et iđ ſubdit
euāgeliſta: ꝙ oia ꝑ ip̄m fcā ſunt ⁊c. Dicit vlte
ri⁹ Aug. ꝙ ſicut ꝟbū nr̄m ſiue cōcept⁹ ad h̄
ꝙ notificet ad ex ⁊ notificet rē: opꝫ ꝙ efficiat
nomē induēdo vocē: q2 aliter eēt nota ſoli in
telligēti. Ita pariter de⁹ vt pr̄ notificaret no
bis ꝟbum ⁊ filiū ſuū ⁊ volūtatē ſuā toti mun
do: induit ꝟbū ſuū carne. ⁊ fecit ip̄m nomen:
ꝑ ꝙ nobis locut⁹ eſt. Et xp̄s ſic ꝟbum incar-
natū factū nomen notificauit nobis diuina
myſteria: q̄ vſq3 ad illđ tp̄s mūdo fuerāt oc-
culta. Jō ſubdit euāgeliſta ꝙ ꝟbum caro fa
ctū eſt: ⁊ habitauit in nobis: Et vidim⁹ gl'iā
ei⁹ ⁊c. Et ſic pꝫ q̄lr ꝟbū dei eternū factū eſt
nomē tp̄aliter ⁊ nouiter carnē aſſumendo.
(Prima cōcluſio.) ¶ His habitis ponitur prima concluſio. ſ. ꝙ
null⁹ cōcept⁹ creat⁹ pōt cōprehendere: nec
(Conceptus creatus non pōt cōprehendere deū.) explicare: nec diffinire deū ſm totā eſſentiā
⁊ ſubſtātiā ⁊ plenitudinē ſue deitatis ⁊ ꝑfe-
ctiōis. ꝓbat'. q2 nullū finitū pōt cōprehende
re nec ambire aliqđ infinitum: ſꝫ de⁹ quo ad
plenitudinē deitatis ⁊ perfectiōis eſt infini
tus: ergo eſt incōprehenſibilis ⁊ indiffinibi
lis a quocūq3 finito. minor patet. maior pro-
bat'. Nā diffinire nil aliud eſt q̄ rē ſm totam
eſſentiā cōprehēdere ⁊ ambire ⁊ cōcludere
⁊ terminare. Et iđ ph's.ij. poſterio. diffinitiō
nē appellat terminum rei: eo ꝙ claudit rem
diffinitā: ⁊ terminat et ambit ſm totā ſuam
eſſentiā. hoc idē dicit Augu.xij. de ciuita.c.
lxxx. ꝙ q̄cq̄d ſcit'. ſciētis ſcientia comprehen
dit': ⁊ ſciētis cōprehenſione finit' ⁊c. Ex quo
patet ꝙ ſol⁹ de⁹ per ꝟbum ſuum ſeipſū pōt
diffinire: eo ꝙ illđ ꝟbū eſt ſibi cōſubſtātiale

⁊ infinitū ⁊ coeternū. Et q2 ſol⁹ de⁹ de ſe pōt
dicere ⁊ ꝓducere tale ꝟbum ſui ipſi⁹ diffini
tiuū. imo deū dicere ꝟbum de tota ſubſtātia
ſua: nihil aliđ ē niſi ſeip̄m diffinire ſꝫ plenitudi
nē ſue deitatis. ¶ Scđa cl'o. ꝙ ieſus xp̄s ſal- (Secūda cōcluſio.)
uator nr̄. ſ. illa perſona q̄ nos redemit: eſt no
men dei pr̄is ꝓbat'. nā illa perſona eſt ꝟbū
incarnatum factū nomē induēdo carnē: ꝑ ꝙ
nobis pr̄ notificauit ſuā volūtatē ⁊ ſuā oīpo (Quō xp̄s ē nomen dei.)
tentiā ⁊ ſapientiā ⁊ m̄iam ⁊ iuſtitiā: ⁊ notifi-
cauit nobis totū myſteriū trinitatis ⁊ incar
natiōis: ğ eſt nomen dei. Nā ſicut cōceptus
human⁹ ſiue ꝟbum interuum notificat no
bis rē per ſuā eſſentiā ⁊ per ſuos effect⁹ per
vocē ſibi iūctā: ita ꝟbum dei notificauit no-
bis ꝑ carnē hūanitatē ⁊ myſteria dei occul-
ta: vt dictū ē. Uñ ſicut nomē nr̄m vocale cōti-
net i ſe cōceptum: ita humanitas xp̄i q̄ſi in-
duit ꝟbum: ⁊ ſic ꝟbū carne īdutū notificauit
mūdo oia ſupradicta. Uñ ſicut nomē nr̄m vo-
cale nil aliđ eſt niſi ꝟbū indutū voce ſeu ha-
bēs vocē: ita xp̄s nil aliđ eſt niſi ꝟbū dei ha
bēs carnē: vl' ꝟbū i carne: vl' ꝟbū caro ꝑſona
liter factū. Jo.i. q̄ q̄dē xp̄s declarauit nobis
legē ⁊ ꝓphetias tanq̄ veꝝ nomē dei pr̄is: q2
lex ꝑ moyſen data eſt: gr̄a āt ⁊ veritas ꝑ xp̄m
nobis patefctā ⁊ manifeſtata eſt. Ex ſupradi
ctis pꝫ ꝙ nullū nomē vocale vel ſcriptū nec
aliq̄s human⁹ cōcept⁹ nec creat⁹ pōt diffini
re deū ſm eſſentiā ⁊ plenitudinē deitatis ⁊ ꝑ
fectiōis: q2 oīs talis cōcept⁹ ē creat⁹ ⁊ finit⁹.
Et ꝑ ꝯñs talis ꝯcept⁹ ꝑ nullā vocē humanā
indutus poterit notificare deum ſm totam
ſuā eſſentiā ⁊ ſubſtātiā: nec ſm plenitudinē
ſue deitatis: nec ſm pelag⁹ oīm ſuaꝝ rerum
⁊ ꝑfectionum: q2 hoc ꝯuenit ſoli ꝟbo icarna
to ꝙ eſt ꝓpriū nomē dei: vt dictum eſt. Scđo
ſequit' ꝙ perſona chriſti. ſ. ꝟbum incarnatū
eſt illud nomen dei qđ os dñi noīauit. Eſai.
lxij. q2 primo ab eterno eſt verbum a pr̄e di-
ctum: ⁊ ſapiētia q̄ ex ore altiſſimi ꝓdijt: q̄ cū
patre ⁊ ſp̄ūſctō fuit cuncta ꝯponēs. Prouer.
viij. ⁊ ex tp̄e eſt a patre noīatū. i. caro factū.
Nā patrē filiū noīare nil aliud eſt q̄ ꝟbū in
carnē mittere. Itē ſeq̄t ꝙ illud nomen dei ꝙ
per illas q̄tuor lr̄as ſignificabat': nō ē aliqđ
nomen vocale nec ſcriptum: ſꝫ realis ꝑſona
xp̄i. ſ. ꝟbum icarnatū: qđ q̄dē nomen deſyde
rarunt ſcire ⁊ cognoſcere ⁊ videre patriar-
che ⁊ ꝓphete ⁊ oēs fideles veteris teſta. in
q̄ expectabāt ſaluari ⁊ liberari. vñ nō expe-
ctabāt aliqđ nomē vocale vl' ſcriptum: ſꝫ fi
liū dei in quo ⁊ per quē erāt oēs ſaluādi. Uñ
qñ Eſa.xxx. dicit nomē dñi veniet de lōgin-
quo ⁊c. nō intendebat dicere ꝙ aliqđ nomen
vocale vel ſcriptum deberet venire de lon-
ginquo celo: ſꝫ ꝑſona xp̄i. ſ. ꝟbum in carnē.
Itē nomē vocale nō eſt nomē qđ os dñi noīa

ni: qꝛ ex ore dei nō exit aliqđ accidēs: ſȝ intēdit dicere ꝙ os dñi ab eterno ꝓduxit ỽbū dei: et ex tpe miſit ipm ī carnē. H̄ idē dꝛ Eſa. xlv. vñ dicit pr̄ ad filiū archana ſecretoꝝ. vt ſcias qꝛ ego dñs qui voco nomen tuum deus iſrael ꝑꝑ ſeruū meū Jacob ⁊ iſrael electum meū: ⁊ vocaui te noīe tuo: ⁊ aſſimilaui te ⁊c. Q̄ q̄dē ỽba nō pñt intelligi niſi de ſolo xp̄o ieſu quē pr̄ noīauit: ⁊ deū vocauit: cui theſauros abſconditos ſacre ſcripture et celeſtis glīe reuelauit: ⁊ cui dedit nomen qđ eſt ſup omne nomen ⁊c. de quo dꝛ Apoc. xix. ꝙ xp̄s hȝ nomen ſcriptū in diademate qđ nemo nouit niſi ipſe: ⁊ veſtitꝰ erat veſte aſperſa ſanguine: ⁊ vocabat nomē eiꝰ ỽbum dei ⁊c. Ex quo pȝ ꝙ ꝑſona ỽbi incarnati eſt nomen dei incōprehēſibile: qđ nemo nouit niſi ipſe: qꝛ ſicut ſolus deus ſe diffiniuit illo ỽbo eterno: ita ſe noīauit illo noīe. ſ. ỽbo icarnato ſignificato ꝑ illud nomen tetragrāmatō veteris legis: ⁊ per hoc nomen ieſus noue legis. ¶ Ex ſupradictis pȝ eſſe ſtultā ⁊ vanā cupiditatē ⁊ ſolertiā modernoꝝ iudeoꝝ circa intelligētiā ⁊ inq̄ſitionē ⁊ declarationem illius noīs dei q̄tuor lr̄aꝝ: q̄ videntes tot ⁊ tāta ſcripta ī lege ⁊ ꝓphetis de illo noīe cōtinue q̄runt et inueſtigāt declarationē illiꝰ. Vñ dicūt ꝙ eſt vnū nomen vocale ⁊ ſcriptū ſignificatū ꝑ illas q̄tuor lr̄as iot. he. vau. he. qđ non nouit niſi moyſes: cū q̄ fecit illa miracula: ⁊ ſalomō cū q̄ ſciuit oēs ſcientias: ⁊ acq̄ſiuit multas diuitias. Alij aūt dicūt ꝙ nullꝰ antiquorū potuit ſcire illđ nomē: ſȝ ſolꝰ rex meſſias quē falſo expectāt dȝ ſcire illđ cū q̄ reuelabit theſauros abſcōditos: ⁊ ſubijciet ſibi totū orbē. Alij aūt dicūt ꝙ ieſus nazarenꝰ furatꝰ eſt illud nomē ſcriptū a necromāticis ⁊ magis egypti. Et iō cum illo noīe ſuſcitabat mortuos: ⁊ ſanabat egrotos: ⁊ faciebat cetera miracula. Et iō exinde fuit inſecta cupiditas oībꝰ rabinis ⁊ magiſtris iudeoꝝ inq̄rendi hoc nomē ⁊ ꝓprietates eiꝰ: ꝙ nomē ſemāmeforas appellāt: cū q̄ putāt detegere theſauros abſcōditos ⁊ trāſmutare plūbū ⁊ cuprū ⁊ cetera metalla ī argētū ⁊ auꝝ. Et ſic īuocāt dmones vt doceāt illđ nomē. et ſic oēs rabini eoꝝ ſunt necromātici decepti a diabolo. Sȝ q̄ ſit ſtulta ⁊ vana talis opinio d ſe ē manifeſtū. Nā pmo iſti dcipiūt circa ſubſtātiā noīs dei: ⁊ iſti q̄rūt vnū nomē vocale vel ſcriptū ꝙ ſolū ē ī aere vl̄ charta. Scđo errāt circa tp̄s: qꝛ ꝙ iā venit ⁊ factū ē q̄rūt futuꝝ: qꝛ iā venit xp̄s q̄ ē verū nomē dei: ⁊ reuelauit theſauros abſcōditos ſacre ſcp̄ture ⁊ regni celoꝝ: ⁊ ꝯfregit portas ⁊ vectes ferreos īferni: ⁊ liberauit oēs d ſeruitute īferni ⁊ pctī. Et iā mutauit mōtes: qꝛ humiliauit ꝓncipes ⁊ reges ⁊ īperatores: ⁊ direxit praua ī directa ⁊ aſpera ī vias planas ⁊c. Itē errāt circa modū inq̄rēdi h' nomē. Nā hoc nomē ⁊ eiꝰ ꝓprietates nō q̄rūt niſi ꝑ fidē: ⁊ ſpē: ⁊ charitatem: ⁊ hūilitatē: ⁊ ipſi q̄rūt ipȝ ex ꝓprio cōatu ⁊ ꝑ artes magicas. Itē errāt circa finē ⁊ effectū eiꝰ. Nā deꝰ pr̄ ꝓmiſit ⁊ miſit ipȝ ad ſaluādū ⁊ liberādū ↄ ſeruitute pctī: ⁊ ad dādā glīaȝ in futuro ⁊ regnū celoꝝ. Et ipſi deſiderāt ipm ad diuitias corruptibiles acq̄rendas: ⁊ theſauros tp̄ales detegēdos: ⁊ dñiū tp̄ale adipiſcēdū: ⁊ opa magica ⁊ deteſtabilia faciēda. ex q̄bꝰ manifeſte pȝ eoꝝ deceptio ⁊ vana ⁊ ſtulta cupiditas ⁊ ridēda ſollicitudo circa inq̄ſitionē eiꝰ. ⁊ h̄ de pmo articulo.

Quō iudei decipiunt circa ſubſtantiam nominis dei.

Quātū aūt ad ſcđȝ articulū eſt pmo notādū ſ̄ȝ philoſophū. vij. metaphyſice ⁊ ſcđo poſterioꝝ. ꝙ ſicut illa eſt melior ⁊ ꝑfectior diffinitio q̄ magis explicat diffinitū: ita illđ nomē eſt meliꝰ ⁊ ꝯueniētiꝰ ⁊ magis ꝓpriū: qđ manifeſtiꝰ notificat rē. Et iđ ſi eſt aliqđ nomē notificās rē nō ſolū q̄ ad eſſentialia iſtū nomē ſignificat diſfinitionem: ſȝ ſi notificat q̄ ad rei effectꝰ illđ erit magis ꝓpriū ⁊ ſufficiēs: qꝛ ſic ꝓpꝛium eſt diffinitioni diffinire rem q̄ ad eſſentialia: ita ꝓprium eſt nomini notificare rem q̄ ad eius effectꝰ ⁊ ſ̄m omnem modum notificādi poſſibilē: qꝛ nomen dꝛ a notificādo. Ex quo pȝ ꝙ illđ nomen erit magis ꝓpriū deo ꝙ plura ⁊ magis ꝓpria notificat nobis de deo: nō ſolum q̄ ad eſſentiā: ſed etiā quo ad eiꝰ effectus.

¶ Scđo eſt notandum qđ iſta q̄tuor ſe habēt per ordinē: ſcȝ eſſe: viuere ſiue vita: ⁊ ſaluere ſiue ſalꝰ: et ſaluare ſiue ſaluator. Vñ eſſe dicit actum eſſendi ſiue durationē. vita autē dꝛ eſſe cum vitali operatione: qꝛ viuere viuentibꝰ eſt eſſe. Salꝰ autem dicit vitā cum integritate ſine defectu. ſaluare aūt ſiue ſaluatorē eſſe dicit actū ſaluādi. ſ. ceteris rebꝰ vitā dare. Et ſic ille q̄ dat ſalutē ⁊ ſaluat: ille idē dat vitā ⁊ eſſe. Et qui dat vitā ⁊ ſalutem ⁊ eſſe: neceſſe eſt vt de ſe habeat ſalutem et vitam ⁊ eſſe: qꝛ vnum per ordinem includit aliud: ⁊ vltimū icludit oīa tria ꝑ ordinē ꝑcedētia. Sȝ cū ī deo nullū ſit accidēs nec aliqđ dependens: iđ eſſentialr̄ eſt q̄cq̄d hȝ: et ſic deꝰ eſſentialr̄ eſt ſua ſalus vita ⁊ eſſe: ⁊ eſt cauſa oīm ſalutis: ⁊ vite ⁊ eſſe: ⁊ per ꝯñs qꝛ ſalus de ſe pōt dare ſalutē. Ideo eſſentialr̄ eſt ſaluator. i. qꝛ ad ipm pertinet ſaluare et dare ſalutē ⁊ vitā integrā rebꝰ a ſe creatis.

Not. de eē et viuere.

¶ His ergo habitis ponit̄ prima concluſio. ſcȝ ꝙ eſſe ſimpl'r ⁊ ꝑ ſe: eſt ꝓpriū ipſi deo. ꝓbat̄. Nā deꝰ eſt primum neceſſe eſſe a nullo dependēs ⁊ dās eſſe oībus rebꝰ: ergo ſoli deo eſt ꝓprium eſſe. hāc cōcluſionē ꝓbat Auicēna ⁊ algazel in ſua metaphyſica: ⁊ phūs ſecūdo ⁊ q̄nto ⁊ decimo metaphyſice. Et ideo dicit dñs moyſi Exodi. iij. Ego ſuȝ qui ſum.

Eſſe ē propriuȝ deo.

dic filijs iſrl. q eſt miſit me ad vos. hoc e no
me meu3 memorabile in eternu: hoc idez pro
bat Aug.xij.de ciuitate dei.c.ij.z in pleriſq
locis. ¶ Scda cõcluſio. q viuere z vita e p
priu ipſi deo: qd pbat p eade rone. Qa ſi ſo
lus de vivit: z eſt vita p eſſentiam ſua: z dat
oib vitam z viuere: ergo ſibi eſt ppriu vita
z viuere. hac cõcluſione pbat phs.xij.meta
phiſice dicens: q eſſe z vita z volutas dicunt
de deo eſſentialiter: vt ipe eſt ſua vita. Et ſic
olbus reb dat vita: z oia viuut in ipſo: patet
Jo.j. q qd factu eſt in ipſo vita erat. Item in
ipſo mouemur z ſum. Actuu.xvij. Et io q
de p ſe viuit: z dat ceteris vita: hinc e q de
us ſemp iurat per vita ſua: dices Ezech.xv
iij. viuo ego: nolo petoris morte zc. Io fide
les vete.teſta.iurabat per vita dei. vn .j.reg.
xiiij. dixit ſaul. viuit dns ſaluator iſrl. Jona
tas abſq retractatioe morief zc. Et ſic iura
bant oes fideles ve.te. Ex q pz q vita z viue
re eſt ppriu ipi deo. ¶ Tertia cõcluſio q ſa
lus z ſaluare eſt per ſe ppriu ipi ſoli deo. p
baf. q ſol de p ſe viuit vita integra ſine de
fectu z ſine termino: q duratio ſua eſt inter
minabilis vite tota ſimul et pfecta poſſeſſio
libera ab oi infirmitate z miſeria z defectu.
Vn nulla duratio alioz d: pprie vita: na du
ratio hoim z oim aliu z plataz tedit ad in
teritu: ergo no eſt pprie nec ſimplr vita: ſed
tm ſcdm aliqd. Item duratio agelox lz non
tedat ad interitu: tn hoc no habet ageli a ſe.
ſed a deo: z io deo volete pnt deficere ſz pla
tone in Timeo. Et io ſoli deo eſt ppriu viue
re z ceteris ad libitu vita cõicare. Et ſic oes
p tale vita itegra q d ſal: deb imitari deſy
derat. Io ſemp amicis ſalute optam dicen
do: ſalus ſit tibi a deo: z ſalue amice. i. viue i
eternu. Et ſic dicebat Paul ad coloſſen. q.r
to. Salutat vos lucas medic. i. ſalute z vita
eterna vobis optat. Ite et Terēti in eunu
cho plurima ſalute parmenone ſuu3 ipartit
gnato. Et io q ſolus de eſt ſua ſal z vita in
tegra: hic eſt p ſibi d in hymnis: ſit ſalus il
li decus atq virtus zc. Et q ſolus ipſe deus
poteſt dare tale ſalute. ſ. vita integra ſine de
fectu hinc eſt q in tota ſcriptura dicit ſalua
tor: z ſalutare: z ſalus noſtra. Et patet quali
ter iſta quatuor per ordinem ſe includunt: z
ſunt ppria ipſi deo: ſcz eſſe: viuere: ſal ſiue
ſaluere z ſaluare ſiue ſaluatore ec. ¶ Quar
ta ɔcluſio. lz ſupradicta quatuor noia ſcz eſ
ſe: z vita: z ſal: z ſaluator ſint ppria ipſi deo
tn vltimu nome: ſcz ſaluator e magis ppriu3
z pprijſſimum ei: z magis accommodatum
¶ Prima pars eſt pbata per tres cõcluſio
nes ſupradictas. Scda pars pbaf. na lz eſſe
z vita z ſal ſit ppria ipi deo: tn abſq ɔtradi
ctiõe pot cõmunicare et cõmunicat eo cete

Vita eſt p priuz deo.

Sal uare e pro priuz deo.

Sal uator eſt p priuz deo.

ris creaturis. Na olbus cõmunicat eſſe ta
alatis q inanimatis: z ſolis alatis cõmuni
cat vita ſeu viuere: z ſolis ronalib z intelle
ctualib cõmunicat ſalut e: ſcz vita integra3
z eterna z beata: ſed nulli pure creature cõ
municat q poſſit ſaluare: ſcz dare ſalute3 et
vita3: z eſſe: q hoc ſoli deo ɔuenit: cu ſit oia
iſta p eentia. Et ſic de iſta no poſſet dare ali
cui pure creature: niſi faceret ipſam deu: qd
eſt ipoſſibile. Et io hoc nome Jeſus. i. ſalua
tor: eſt nome ſoli dei ppriu: z ſoli filio ipſu3
ɔmunicauit: eo q ſeipm fact obedies vſq
ad morte crucis humiliauit. Io pater dedit
ſibi hoc nome qd eſt ſup oe nome zc. ad Phi
lip.ij. qd qde nome itatu3 d magis pprium
deo inquatu i ſe ɔtinet oes alias pfectioes:
z eſt puris creaturis icõmunicabile qtu ad
ſuu ſignificatu: q nulla creatura pot ſalua
re. i. dare eſſe z vita z ſalute: ſcz vita integra
z felice ſine defectu. Et q ſoli filio ſuo h no
me pr potuit cõmunicare: q qcqd fili ha
bet: hz a pre. Ideo ſub tali noie ſalutis ſiue
ſaluatoris pmiſit ipm mittere i mudu: vt pz
in toto teſto veteri. vn Eſaie.xij. In illa die
haurietis aquas de fontib ſaluatoris. Ite3
capitulo trigeſimoquinto. ſaluator ponet in
ea zc. Ite capitulo.xxvj. dabo i ſion ſalute.
Ite capitulo.lxiij. Ego ppugnator ad ſal
uadu3. Ite ſub tali noie recept eſt chriſtus
in nouo teſtamento. vn Matthei primo. vo
cabis nomen eius ieſum: ipſe em ſaluum fa
ciet populu ſuum a peccatis eorum. hoc ide
Luce primo. Item ſub tali nomine ſaluato
ris recepit eu3 ſymeon in vlnas ſuas dices.
Nuc dimittis zc. Quia viderut oculi mei ſa
lutare tuu. Ite ipſe xps ſe nominat ſaluato
re Joan.iij. cu dicit. non em miſit deus filiu
ſuu i mudu vt iudicet mudu: ſ3 vt ſaluet mu
dus p ipm. Ex quib patet q ieſus: ideſt ſal
uator eſt nome magis ppriu3: q magis cõu
uenit z ptinet ad chriſtu3 inter cetera noia.
q ſibi ſoli cõuenit z nulli alteri: z magis ex
plicat officiu ei q cetera noia: quia primo
z principaliter venit ad ſaluandu omnes et
dandu vita eterna: quia hoc nome ſaluator
duo explicat ſimul: ſcilicet redemptionem z
glorificationem. Na3 ieſus ſiue ſaluator eſt
dator ſalutis: ideſt vite itegre ſine defectu z
miſeria. Quarto excludif et abijcit morte3 z
omne miſeriam. et dat vitam et felicitatem
quod ſoli deo cõuenit. Ex quib patet q pa
ter z ſpirituſſanctus no excludutur ab hoc
nomine ieſus. Na ſicut pater eſt etern: et vi
ta integra: ita pariter eſt ſaluator et dator
eterne vite: et ſic eſt dicendum de ſpiritu
ſancto: q ſaluator pater: z ſaluator: fili et
ſaluator ſpirituſſanct: no tres ſaluatores:
ſ3 vn ſaluator: z vna ſal: z vna vita eterna.

Sʒ hoc nomē ieſus ꝛ ſaluatoꝛ intātuʒ attri-
buit filio īquātū ꝑ ipʒ in hūanitate fcā ē nr̄a
redēptio ꝛ ſal⁹: ꝛ īquātuʒ ē mediatoꝛ et v̄bū
īcarnatū. Qꝛ ſicut tota trinitas creauit nos:
ita ſaluauit nos: ꝛ ita dr̄ ꝙ pr̄ redemit nos ꝑ
filiuʒ: imo qꝛ pr̄ de ſe ꝛ a ſe hʒ hoc nomē ſal-
uatoris: iō donauit ipʒ filio: qꝛ pr̄ dedit filio
hoc nomē ieſus qđ eſt ſup oē nomē. ad Phi-
lippē. ij. ꝛ ſic h̄ nomē ꝯuenit toti trinitati. Et
Quare baptizabāt i noīe Jeſu
hec ē cā quare in p̄mitiua eccl'ia baptizabāt
apl'i in noīe ieſu. Act. iij. qꝛ h̄ nomen cōpetit
toti trinitati: ſʒ ex nutu ſpūſſancti poſtea ba-
ptizarūt i noīe pr̄is ꝛ filij et ſpūſſancti: iuxta
formā ſibi traditā a xp̄o. matt. xxviij. ꝛ Mar.
vlti. ad explicationē trinitatis diuinarū ꝑſo-
naꝝ: ꝛ vt obuiarēt ꝑfidie arrianoꝝ ꝛ iudeo-
ruʒ. Et ſic pʒ q̄liter hoc nomē ieſus eſt magʒ
ꝓpriū ipi deo: qꝛ magis ꝛ plures ꝑfectiones
explicat: qꝛ explicat creationē: ꝛ redēptionē
ꝛ glificationē. Et ſic explicat totū intētū ſa-
cre ſcripture: qꝛ nil aliđ itēdit tota ſacra ſcri
ptura vtriuſqꝫ teſti: niſi oñdere deū eē vnuʒ
p̄mū p̄ncipiū eternū trinū ꝛ vnū et creatorē
ꝛ redēptorē ꝛ glificatorē. Naʒ ſi de⁹ eſt pria
ſal⁹ ꝛ vita integra ꝛ eterna: ꝛ datoꝛ ſalutis ꝛ
vite ſine defectu: ergo eſt creatoꝛ ꝛ redēptoꝛ
ꝛ glificatoꝛ. Et pʒ ēt qūo lʒ hoc nomē ieſus
ꝛ ſaluatoꝛ ꝯpetat toti trinitati: tñ attribuit
filio: eo ꝙ tota trinitas opata ē per eū nr̄am
redēptionē tāq̄ ꝑ mediatorē: vt dictū ē in ꝓ
logo tractatꝰ. iij. dicet pſal. xvij. Et qꝛ ꝑ ipm
xp̄m manifeſtatuʒ ē hoc nomē ieſ⁹ in vniuer
ſa terra: qꝛ ipſe manifeſtauit myſteriuʒ trini
tatis: ꝛ creatiōis: ꝛ redēptiōis: ꝛ glificatio-
nis. Et iō vere dr̄ ieſus ꝛ nomē dei. ¶ Sʒ cō
Obie
tra oīa p̄dicta arguit. nā dictū eſt in toto pri
mo articulo ꝙ nomē dei nō ē vocale nec ſcri
ptuʒ: ſʒ eſt ipſa ꝑſona filij: ſcʒ v̄buʒ icarnatū
qđ patres veteris teſti expectabāt: i hoc au
tē ſcđo dr̄ ꝙ nomē magis ꝓpriū deo ē h̄ no-
mē ieſus habēs tres ſyllabas: ḡ ꝯtradictio i
v̄bis. ¶ Ad hoc rñdet ꝙ deus hʒ duo noīa:
De⁹ duo noīa cōtinet
ſcʒ vnū q̄ ipſe noīat ſe: ꝛ alteruʒ quo nos no-
minam⁹ eū: nomē q̄ de⁹ noīat ſe: eſt verbum
incarnatū: ſcʒ ipſa ꝑſona filij. Naʒ īquātuʒ
v̄bū eſt ab eterno dictū a pr̄e: eſt ꝯcept⁹ quo
pr̄ diffinit ſe: vt dictuʒ eſt. ſed inquātū incar
natū eſt nomē q̄ pr̄ ſe: ꝛ ꝑ quē fili⁹ manifeſta
uit ſeipʒ mūdo: ꝛ ꝑ quē locut⁹ eſt nobis pa-
ter nouiſſime dieb⁹ iſtis. Heb. j. Jō ait ſalua
toꝛ Joan. xvij. O pater manifeſtaui nomen
tuū hoib⁹ ꝛc. Et ſic pʒ qual'r fili⁹ incarnat⁹
eſt nomē quo de⁹ pater noīat ſe nobis. Sed
hoc nomē ieſus habēs tres ſyllabas eſt no-
mē vocale vel ſcriptū q̄ noīam⁹ deū: ꝛ ſpāl'r
illā ꝑſonā incarnatam ipi⁹ filij: ſicut patres
antiq̄ noīabāt ipm per illud nomē q̄tuoꝛ lite
raruʒ: qđ idē eſt qđ ieſus. Nā ille q̄tuoꝛ lite

re: ſcʒ ioth. he. vau. he. ſi recte cōbinētur in he
breo cuʒ ſuis pūctis reddūt hoc nomē iohēſ
ſua hebraice. qđ idē eſt qđ ieſos grece: ꝛ ieſ⁹
i. ſaluatoꝛ latine. Et ſic hoc nomē ieſus eſt q̄
nos noīam⁹ illā ꝑſonam xp̄i: eo ꝙ ſignificat
ſaluatorē: ꝛ redēptorē: ꝛ glificatorē. quē oēs
patres vete. teſta. expectabāt vt veniret ad
ſaluādū ꝛ redimēdū gen⁹ humanuʒ. Jō tan
topere deſyderabāt ſcire ꝓprietatē illi⁹ no-
minis tetragrāmaton: nō rōne ſigni: ſʒ rōne
ſignificati: qꝛ ſignificabāt meſſiā i lege ꝓmiſ
ſuʒ. Et illi tātum habebāt literas hui⁹ noīs
ieſus: ſcʒ ioth. he. vau. he i illo noīe: ſʒ nō ha-
bebāt ſonū: qꝛ nō ꝓnūtiabant niſi adonai. ꝛ
ſic nōdū hēbāt ꝓpriū ſonū: nec ſciebāt ꝓpri
um ſignificatū: qꝛ neſciebāt ꝓpīe q̄d ſignifi
cabāt ille q̄tuoꝛ lr̄e. Et iō vtrūqꝫ deſydera-
bāt ſcire: ſcʒ ſonū ꝓpriū illi⁹ noīs q̄tuoꝛ lr̄a-
rū ꝛ ſignificatū ei⁹: ſʒ nobis q̄b⁹ datū eſt noſ
ſe myſteriū regni dei: de⁹ reuelauit in nouo
teſt. ſonū illi⁹ noīs tetragrāmatō: qñ gabriel
dixit v̄gini marie. Ecce ꝯcipies ꝛ paries fili
um: ꝛ vocabis nomē ei⁹ ieſum. Et hoc idē re
uelauit āgel⁹ i ſomnis ipi ioſeph dicēs. voca
bis nomē ei⁹ ieſum. ꝛ reuelauit etiā ei⁹ ſigni
ficatū cū ſubdit. ipe eīn ſaluū faciet pplm̄ ſu
um a peccatis eoꝝ. Sʒ hoc magis reuela-
uit nobis xp̄s cū real'r predicauit: ꝛ dedit le
gē euāgelicā: ꝛ ꝑ nobis paſſus eſt: ꝛ reſurre
xit ꝛc. Per quā paſſionē nos realiter ſalua-
uit ꝛ redemit: ꝛ ſic fuit notū nomē dei in mū
do ꝑ xp̄m ꝛ diuulgatū in vniuerſa terra per
aplos: ꝛ factū ē admirabile in celo ꝛc. ¶ Sʒ
reſtat adhuc difficultas. Nā apl'i ꝛ ſancti vi
ri i hoc noīe ieſu faciebāt ſigna ꝛ miracula: Dubiuʒ.
vt pʒ ꝑ totū diſcurſuʒ actuū apoſtolorū: er
go ſequitur ꝙ virtus faciendi miracula erat
in illis trib⁹ ſyllabis brenib⁹ hui⁹ nominis
ieſus. ¶ Ad hoc reſpōdetur ꝙ virtus faciē-
di miracula nō erat realiter in illo noīe tri- Not. qūo virt⁹ faciē-di mi-racu-la e-rat in noīe ieſu.
ſyllabo niſi tāq̄ in ſigno: ſed illa virt⁹ erat
realiter in eius ſignificato: ſcʒ in illa ꝑſona
filij ꝛ v̄bo incarnato ꝛ in tota trinitate: quā
quidā ꝑſonā xp̄i apoſtoli inuocabāt ſub illo
nomine: ſed cauſa quare xp̄s magis facie-
bat miracula inuocat⁹ ſub illo noīe erat: qꝛ
illud nomē magis notificat dignitatē xp̄i et
oēs ei⁹ perfectiōes ꝛ eius poteſtatem: qꝛ eſt
nomē omnipotētie ꝛ ſapiētie ꝛ mīe ꝛ poteſta
tis ꝛ iuſtitie: vt dictuʒ eſt. Et ideo vult ꝙ qñ
nominamus ipʒ ſub hoc noīe ieſu: omne ge
nu flectatur ꝛc. Et ſic voluit de⁹ eligere ma
gis hoc nomē q̄ aliud: vt in eius prolatione
deū adorem⁹: ſicut voluit eligere crucē: vt i
illo ſigno adoremus ipſuʒ. Et ſic patet qua-
liter perſona xp̄i: ſcʒ verbū incarnatū eſt no
mē dei quo ipſe nominat ſeipʒ: ꝛ hoc nomē
vocale ieſus eſt illud nomē quo nos deū no

minam⁹ spāliter ꝑsonā filiū attributiue mō q̄
dictū est. ¶ Sȝ nūc restat respōdere ad ar-
gumēta iudeoꝝ in pncipio adducta. Ideo
ad pmū qñ dr q hoc nomē iesus iā fuit mo-
tū in vete.test.ergo nō est illud nomē dei ꝛc
Respōdet q lȝ hoc nomē vocale trissyllabū
iesus fuerit notū in vete.testa. Tamē v̄bum
incarnatū qđ est verū nomē dei q̄ de⁹ nomi
nat seipsuȝ nūq̄ fuit notū: nec manifestū in
vete.testa. vsqȝquo de⁹ venit in carneȝ: nec
etiā nomē dñi tetragrāmaton fuit notuȝ q̄
ad ei⁹ ꝓpriū sonū: ꝛ ei⁹ ꝓpriū significatum:
vsqȝquo ꝑ angelū fuit marie ꝛ ioseph expꝛs-
sum ꝛ reuelatū: vt dictū est. Itē hoc nomen
Jesus valde equiuoce dr de iesu naue et de
iesu xp̄o. Nā de illis trib⁹: scȝ iesu naue: ꝛ de
filio sirach: ꝛ de filio iosedech dicebat hoc
nomē iesus tāq̄ de figuris inq̄tū fuerūt figu
ra xp̄i: sȝ de xp̄o dr iesus tāq̄ de v̄itate figu-
rata ꝑ illos: sicut equiuoce dr homo de hōie
picto ꝛ de hōie v̄o ꝛ viuo. ¶ Ad scđȝ aūt cū
dr q ꝑ illđ nomē dei erāt faciēda miracula
qđ nō videm⁹ fieri hodie ad inuocationē hu
ius nois iesus ꝛc. Rñdet q iesus christ⁹ qui
est nomē dei iā fecit īfinita miracula ī vita:
ꝛ ī morte: ꝛ in resurrectione: vt pȝ ꝑ totū di-
scursuȝ euāgelicū. Et apl̄i iā fecerūt īfinita
miracula: cū inuocabāt euȝ sub hoc noie ie-
su: vt pȝ in actib⁹ aplōꝝ: ꝛ in ecclīastica hi-
storia: ꝛ in gestis martyrū ꝛ alioꝝ sctōꝝ: eo
q tūc erāt necessaria miracula ꝓ fidei fauo
re. Et xp̄s iā mutauit ꝛ ɔuertit ferrū ꝛ cuprū
in argētuȝ ꝛ aurū qñ pplm gētilē ad fidē cō
uertit: ꝛ ɔuertit ferrū ꝛ stannū veteris legis
in aurū ꝛ argentū euangelicū: ꝛ detexit the
sauros euāgelicos qui latebāt in scriptura
veteris testa. Ex hoc in nomie Jesu ꝛ ī eius
v̄tute suscitati sunt mortui: ꝛ sanati egroti:
ꝛ mitigatū mare ꝛc. Et iā edificauit nouam
hierlm: ꝛ dñatus est toti orbi: vt patebit ps.
xviij. ꝛ. lxxi. Causa aūt quare nūc nō fiūt tot
frequētia miracula sensibilia est: qꝛ tūc non
sunt ita necessaria. Uñ duplici ex causa tūc
fiebāt sensibilia miracula. Primo ꝓpter exi
gentiā tēporis: vt infideles vidētes miracu
la mouerent ad credendū: ꝛ venirēt ad fidē
christi. Scđo hoc accidebat ꝓpter feruentē
fidē ꝛ charitatē ꝛ sāctitatē apostoloꝝ ꝛ mar
tyrū inuocātiū christū sub hoc noie: ꝛ sic fie-
bāt miracula ꝓpter augmētū christiane re-
ligionis. Scđo ꝓpter fidem inuocantiū: sed
qꝛ christiana religio iam fuit dilatata ꝑ vni
uersuȝ orbem: ideo nō sunt necessaria mira
cula sensibilia ꝛ corporalia: sed miracula ne
cessaria ꝛ spūalia ingiter fiūt ad inuocatio-
nē huius nois Jesus. Nā iugiter remittunt
peccata in baptismo ꝛ penitentia ꝛ extrema
vnctione: ꝛ iugiter confert grā in oib⁹ sacra

Ad argumēta.

Quare sic fiebant miracula.

mentis ꝛ in orationib⁹ ecclīe ad inuocatio-
nē hui⁹ nois: sȝ hoc nō ꝑcipiūt miseri iudei:
ꝛ infideles. Ad tertiū aūt respondet q hoc
nomē Jesus iā fuit magnificatū ꝛ dilatatū
ꝛ p̄dicatū ꝑ totū orbē a solis ortu vsqȝ ad oc
casuȝ ꝛ ab Aquilone in austrū: qꝛ in omnem
terrā exiuit son⁹ ꝛ p̄dicatio aploꝝ: ꝛ tot⁹ po
pul⁹ venit ad fidē post ɔuersionē Cōstātini
īperatoris: sȝ postea sarraceni deuiauerūt a
fide. Uerūtamē adhuc nomē iesu est magni
ficatū inter eos ꝛ ī alcorano coꝝ: ꝛ nomen
v̄ginis marie. Qđ aūt iudei nō credant nec
venerent hoc nomē dei qđ est iesus: hoc ac-
cidit ex cecitate et maledictione coꝝ: sicut
iā ꝓphetatū ē ꝑ oēs ꝓphetas. Uñ de iudeis
ꝛ infidelib⁹ ꝑsequētib⁹ hoc nomen dñi d cit.
Esa. lij. Qm ablat⁹ est ppl's me⁹ gratis: dña
tores ei⁹ inique agūt dicit dñs: ꝛ iugiter to-
ta die nomē meum blasphemat: sȝ de pplo
xp̄iāno subdit ꝓpheta ꝑꝑ hoc sciet ppl's me
us nomē meū ī die illa: qꝛ ego qui loq̄bar ec
ce adsum ꝛc. Ecce ergo qualr iudeis manē-
tib⁹ cecis ꝛ reprobatis: nomē dñi tetragrā-
maton qđ est Jesus fuit admirabile et ma- Esa.
gnificatū in vniuersa terra, per aduentū xp̄i xx. et.
prout dđ ꝓphetizauit in hoc psalmo. xxxvij.

Confitebor tibi dñe in toto corde meo: narrabo oīa mirabilia tua. xv. q. j. reuertimini.
Letabor ꝛ exultabo in te: psallā nomini tuo altissime. ij. q. iij. c. cōsuluisti.
In conuertendo inimicuȝ meū retrorsum: infirmabant ꝛ peribūt a facie tua. xxxij. disti.
Quoniam fecisti iudiciū meū ꝛ causam meā: sedisti super thronum qui iudicas iustitiam. erubescāt.

¶ Titul⁹ ī finē ꝓ occultis filij ps. dđ. Ex ti-
tulo apparet q dđ fecit hunc psal. dirigens
nos in xp̄m: ꝛ ī ps messie q̄ est finis legis: q̄-
propter cātabat ad victoriā vocū. Sȝ reiectȝ
vanis modis dicēdi iudeoꝝ est aduertendū
ꝑꝑ id qđ addit ꝓ occultis filij: q lȝ ad totaȝ
trinitatē ꝑtineat iudicare: eo q opa trinita-
tis sūt indiuisa ad extra: tñ filio attribuit iu-
diciū inquātū hō: sicut ipa redēptio: eo q ē
mediator dei ꝛ hoim: vt dictū est ī ꝓlogo. Et
ex eo q fuit missus ad ferēdā legē euāgeli-
cā: ergo ad eū specialr ꝑtinet iudicare obser
uatores legis ꝛ trāsgressores, tribuēdo vni-
cuiqȝ p̄miū fȝ opa sua. Quā q̄dē iudiciariā
ꝑtātē adept⁹ est fili⁹ ꝓpter suā humilitatē ꝛ
patiētiā: vt dictū ē psalmo p̄cedēti. ¶ Uerū-
tū est attēdēdū q triplex legit de xp̄o iudici
uȝ: scȝ iudiciū discretiōis: ꝛ secretiōis: et di-
scussiōis: siue publice examinatiōis ꝛ retri-
butiōis. nā p̄mū iudiciū scȝ discretiōis fecit

Triplex ē iudiciū d xp̄o.

xp̄s in primo ſuo aduētu: qñ dedit legē euā-
gelicā in qua diſcreuit ⁊ ſeparauit granū a
paleis: ⁊ veritatē ab vmbra legali: ānullando
cerimonialia q̄ erāt figura legis et veritatis
euāgelice: q2 lex p moyſen data eſt: grā aūt
veritas p xp̄z facta eſt. Jo. pmo Diſcreuit eti
am inter verā ⁊ falſam religionē: eligēdo fi
deles in eccl'ia ſua: ⁊ ſic aſcendēs in celū ſe-
det a dextris dei: vbi accepit iudiciariā ptā-
tē a prē: p quā totū iſtū ſtatū iudicat in occul
to ⁊ i ſecreto: ſz i vniuerſali iudicio iudica-
bit in publico. Et iō oē iudiciū qđ fecit xp̄s
ab aſcēſiōe vſq ad finē mūdi vocat iudiciū
ſecretiōis: eo q̄ eſt nobis ſecretū ⁊ occultū:
eo q̄ non videm⁹ iudicē oculis corporeis: et
ēt q2 iudicata ſunt nobis occulta: q2 neſcim⁹
diſcernere qūo ſunt iudicati illi q̄ ab hac vi
ta diſceſſerunt: ſcz an ſint dānati an ſaluati.
Sz ſolū generalr ſcim⁹ q̄ ſolū boni xp̄iani
ſaluant q̄ cū charitate deceſſerūt: ⁊ ſunt ēt
nobz occulte punitiōes maloꝝ ⁊ p̄mia bono
rum. Jtē videm⁹ i hac vita bonos affligi: et
malos tpaliter pſperari: qđ non fit ſine oc-
culto iudicio. ¶ Jtē videm⁹ q̄ lz mali ad tē
p⁹ pſperent: tñ mlti eoꝝ vel i vita puniunt
vl' mala morte finiunt. Et iō oīa iſta iudicia
q̄ xp̄s facit i hoc tpe dicunt occulta: de q̄bus
dr q̄ cathedrā tenet i celis q̄ occulte ⁊ ma-
nifeſte iudicat i terris: de q̄b⁹ iudiciis occul
tis eſt mā hui⁹ pſal. de q̄b⁹ dr in titulo p oc-
cultz filii: id ē q̄ dđ fecit hūc pſal. de occultz
iudiciis ⁊ punitiōib⁹ xp̄i filii dei: q̄ facit p̄ci
pue de malis affligētib⁹ bonos in hac vita:
q2 nullū bonū irremuneratū: ⁊ nullū malū
ipunitū. Et ēt iudiciū finale dr occultū: in-
q̄tū ei⁹ tp̄s eſt nobz ignotū. ¶ Scđo ē notā-
dū q̄ dđ pūidit i ſpū oēs pſecutiōes q̄s paſ-
ſura erat eccl'ia a p̄mo aduētu vſq ad ſcđz:
⁊ pūidit ēt oēs punitiōes ⁊ vltiōes q̄s xp̄s d
bebat ſucceſſiue facere de pſecutorib⁹ ⁊ af-
flictorib⁹ eccl'ie ex ſuo occulto ⁊ iuſto iudicio
Nā lz xp̄s pmiſerit ad tp̄s ſuā eccl'iaz ab ifi
delib⁹ ⁊ malis affligi: tñ i fine ſp puniuit ma
los ⁊ exaltauit ⁊ liberauit bonos: de q̄b⁹ pſe
cutiōib⁹ ⁊ punitiōib⁹ dđ fecit hūc pſalmū.
Sz eſt aduertēdū ſm Aug. q̄ q̄tuor pncipa-
les pſecutiōes erat paſſura eccl'ia a primo
aduētu xp̄i vſq ad ſcđz. Prio pſecutionē iu-
deoꝝ i ap̄lis. Scđo pſecutionē tyrānoꝝ tpe
martyꝝ. Tertio pſecutionē hereticoꝝ ⁊ pra
uoꝝ hoim i q̄ nūc ſum⁹. Quarta erit pſecu-
tio antixp̄i. Sz i oib⁹ his lz xp̄s pmiſerit ec-
cl'iaz ſuā ad tp̄s affligi p malos tñ ſp finalr
liberauit eccl'iā p puniuit malos. Nā p⁹ pri
mā pſecutionē puniuit iudeos ⁊ romanos.
Jn ſcđa pūiuit tyrānos iperatores ⁊ ceteros
pſecutores martyꝝ diuerſis penis: vt pz de
nerone ⁊ domitiano ⁊ diocletiano ⁊c. Et li-

berauit eccl'iā. Jn tertio puniuit hereticos:
⁊ videm⁹ quotidie prauos et malos puniri
p⁹ lōgā pſpēritatē. Quarto puniet antixp̄m
⁊ ſuos ſeq̄ces: anq̄ xp̄s veniat ad vl'e iudici
um. Et de iſtis q̄tuor iudiciis occultis fecit
dđ p̄ſentē pſalmū. Cā g̊ finalis ⁊ itētio dđ in
hoc pſalmo ē deterrere ⁊ icutere timorē ma
lis: vt timeāt diuinū iudiciū: ⁊ deſiſtāt a pec
catz: iducer bonos ad patiētiā i aduerſis: q2
nullū bonū irremuneratū: ⁊ nullū malū ipu
nitū. Duo g̊ pincipalr agit. Nā p̄mo dicit ſe
velle ↄfiteri mirabilia iudicia dei. Scđo ici
pit narrare p ſingula: ibi. icrepaſti gentes. h
¶ Quātū ad p̄mū eſt aduertendū q̄ ↄfiteri Cōfi
idē ē q̄ veritatē ſpōte fateri: ⁊ h̄ ↄtigit dupl'r. teri
Nā aut ↄfitemur ſctā nr̄a: aut ſctā dei. prio q̄d eſt
mō nō poſſum⁹ ↄfiteri niſi pctā: q2 i actibus
nr̄is vt nr̄i ſūt: nō inuenit niſi pctm̄ ſz Aug.
ſi q̄d boni agim⁹: illđ nō eſt ex nobz tanq̄ ex
nobz: q2 oīs ſufficiētia nr̄a ex deo ē ſz ap'lz.
Et iō talz ↄfeſſio volūtaria dr ↄfeſſio pctoꝝ
⁊ h̄ ptinet ad pniam. Ex hac aūt ↄfeſſiōe di
cet ps. xxxi. Dixi ↄfitebor aduerſum me ⁊c.
¶ Cōfeſſio aūt de deo eſt triplex: q2 aut ↄfi
temur ei⁹ excellētiā ⁊ oipotētiā: vt puta ipz
eſſe trinū ⁊ vnū ⁊ oim creatorē ⁊ icarnatū ⁊
redēptorē ⁊c. Et tūc dr ↄfeſſio fidei: de q̄ ait Tri
ſaluator Matt. x. Qui me ↄfeſſ⁹ fuerit corā plex
hoib⁹ ↄfitebor ⁊ ego eū ⁊c. Aut cōfitemur cōfeſ
ei⁹ bōitatē ⁊ miam. Et ſic narram⁹ ⁊ allega ſio de
m⁹ ei⁹ nobz collata bñficia: ⁊ talis dr ↄfeſſio deo.
bñficioꝝ: ⁊ ptinet ad grāꝝ actiōes ⁊ laudes
Et de hoc dđ fecit plures pſalmos q̄ icipiūt
a ↄfeſſiōe: puta ↄfitebor aut ↄfitemini dño
qm̄ bon⁹ ⁊c. Jtē de h̄ fecit oēs pſalmos alle
luyaticos ⁊ hymnos de laudib⁹ dei memo-
rādo bñficia. Tertio aūt poſſum⁹ ↄfiteri iu
ſtitiā dei narrando ei⁹ iudicia iuſta ⁊ occul
ta aut manifeſta: ⁊ hec dr ↄfeſſio iuſtitie ⁊ iu
diciorū occultoꝝ ⁊ ineffabiliū ⁊ tremēdoꝝ
dei: ⁊ de hac materia ē iſte pſalm⁹. Jō ait p
pheta dđ. Confitebor tibi dñe in toto corde
meo. i. nō ſolū ore: ſz toto corde tibi ſponte
manifeſtabo: ⁊ ↄfitebor oīa mirabilia et tre
mēda iudicia tua. Unde lz non poſſim nec
ſufficiaz narrare omnia mirabilia in nume
ro in hoc pſalmo tamen narrabo omnia mi
rabilia iudicia tua in genere que factur⁹ es
ſiue feciſti in eccleſia a primo aduentu vſq
ad ſecūdū: ⁊ licet iſta narratio iudiciorum
dei ſit ad terrorē malorum ⁊ prauorum pec
catorū: tamen eſt ad exultationē iuſtorū: vt
habeāt etiaz patientiā in aduerſis: ⁊ ne de-
ſperent in perſecutiōe: ſed expectent p̄miuz
de ſua patiētia: ⁊ credant futurā punitionē
ſuoꝝ pſecutoꝝ. Jō ſubdit dđ in pſona eccle
ſie ⁊ cuiuſl3 iuſti: ego letabor facie ⁊ exulta
bo in geſtu i te O dñe altiſſime: ⁊ pſallā tibi

gratias agēdo de premio bonoꝝ ⁊ punitio‑ne maloꝝ. Letabor dico i ꝯuertēdo inimicū .i.qꝛ cōuertiſti inimicū meum retrorſum: ſcȝ diabolū ⁊ mēbra eiꝰ. Litera hiero. hȝ: gra‑tulabor arte: ⁊ pſallā noi tuo vt reuerſi ſunt inimici mei retrorſum: ⁊ corruerūt: ⁊ perie‑rūt añ te. ⁊ ſic eſt litera plana. Nota ꝙ inimi‑cꝰ eccl'ie ē pmo diabolꝰ i capite: ⁊ ex ꝯſequē‑ti mēbra eiꝰ: mēbra aūt diaboli pmo fuerūt iudei. Scdo tyranni. Tertio hꝛtici. Quarto erit antixp̄s cū ſeq̄cibꝰ ſuis. hos xp̄s ꝯuertit retrorſum ⁊ fecit retrocedere: qñ eis abſtu‑lit vires: ⁊ debilitauit: ⁊ infirmauit: ⁊ abſtulit arma in q̄bus cōfidebāt. Jō ſubdit ipſe: ini‑micꝰ diabolꝰ ⁊ mēbra eiꝰ infirmabunt in ad‑uētu tuo primo ⁊ ſcdo: ⁊ peribūt a facie tua. Nā diabolus fuit infirmatꝰ ⁊ eiectꝰ per ba‑ptiſmū ⁊ mortē ⁊ paſſionē xp̄i. Et membra eius. ſ. iudei ⁊ tyranni ⁊ antichriſtus fuerūt primo puniti in hoc mundo temporaliter: ⁊ in alio eternaliter cum diabolo.

xv.q. j. non est. et xxiij. qō. v. .§.vl. **Increpaſti gētes: ⁊ perijt impius: nomen eorū deleſti in eternū ⁊ in ſeculū ſeculi.**

¶ hec eſt ſcda pars in q̄ explicat ⁊ narrat p ſingula occulta xp̄i iudicia p manifeſtas pu‑nitiões tpales maloꝝ: ⁊ inimicoꝝ eccl'ie p iudiciū ſecretiõis. Et tria facit. nā pmo pdi‑cit punitionē in hoc mūdo tpalē pſecutorū eccl'ie tā iudeoꝝ ꝙ̄ gētiliū. Scdo punitionē eternā in iferno oīm pctōꝝ ipenitētiū ſiue obſtinatoꝝ. Tertio punitionē antixp̄i ⁊ ſuo‑rū. Scda ibi. cognoſcet dñs iudicia faciēs. Tertia ibi. exurge dñe. ¶ Quātū ad pmū ē aduertēdū ꝙ dupl'r punivit xp̄s ppl'm gēti‑lē ⁊ ēt iudeos. pͥo deſtruēdo in eis errorē ⁊ ſuſcitādo fidē: vt inq̄t Aug. Et ſic deſtruxit in eis ⁊ extermitauit diabolū. Scdo puni‑uit ⁊ deſtruxit obſtinatos in corpore ⁊ aīa. di‑cit ḡo: o dñe Jeſu xp̄e tu icrepaſti gētes ⁊ etiā iudeos gētiliter viuētes: ⁊ hos increpaſti p pdicationē aploꝝ: in q̄bꝰ ꝯuerſis perūt dia‑bolꝰ impiꝰ q̄ eis dñabat: qꝛ deſtruxerūt oīa idola q̄ adorabāt. Et ſic deleſti nomen eoꝝ in ſeculū ſeculi: qꝛ nō vltra nominant genti‑les: ſȝ xp̄iani: vt patet za. xiij. In illa die de‑ſtruā oīa noīa idoloꝝ: ⁊ nō nolabunt vltra. Et oēm ſpm immūdū auferā ⁊c. Jtē nō ſolū deſtruxiſti ſupſtitionē gētiliū: ſed etiā dele‑ſti regnū ⁊ ſacerdotiū iudeoꝝ ⁊ regalia ⁊ ce‑rimonialia: qꝛ nō erūt amplius in memoria quo ad effectū: vt patet Eſa. lxxxvj. Jtē non ſolū deleſti gentiles et iudeos ſpiritualiter: vt dictum eſt: ſed etiam temporaliter.

Dupliciter xp̄s punivit iudeos.

Inimici defecerūt framee in finē: ⁊ ciui‑tates eorum deſtruxiſti. xxiij. q.v.§. vlti.c.

¶ Naȝ framee ideſt arma ⁊ ptātes inimici: ſcilicet ppl'i iudeoꝝ defecerūt in finē: i. fina‑liter ⁊ eternal'r: ⁊ ciuitates eoꝝ: ſcȝ hieruſa‑lē ⁊ ceteras ciuitates iudee ⁊ galilee dſtruxi‑ſti p Titū ⁊ romanos i vidictā mortȝ xp̄i: et etiā deſtruxiſti ciuitates gētiliū obſtinatoꝝ. Nā miſiſti peſtilē. ⁊ guerras et ſtrages iter eos: ⁊ h̄ i vidictā ſāguis martyꝝ: vt pȝ i octa‑uo ⁊ decimo ⁊ vndecimo eccl'iaſtice hiſtorie. Uñ licet xp̄s ad tēpus permiſiſſet gētiles p‑ſequi xp̄ianos: tñ in fine reges chriſtianoꝝ deſtruxerūt cōplures ciuitates paganoꝝ: ⁊ ſubiecerūt eos. Uñ Carolꝰ magnus vaſta‑uit tota Saxoniā: ⁊ interfecit oēs paganos vltra etatē ſeptē annoꝝ. Jtē legitur ꝙ mul‑te ciuitates paganoꝝ fuerunt fulminate et ſubmerſe: et terremotu ſubuerſe et viſcera‑li et etiam externo bello deſolate: que oīa fa‑cta ſunt iuſto dei et occulto iudicio in vindi‑ctam ſanguinis martyrum. Et ſic Vga furoris mei aſſur

Perijt memoria eorum cū ſonitu: ⁊ do‑minus in eternum permanet. xvij. diſti.

¶ Memoria illoꝝ obſtinatoꝝ perijt cū ſoni‑tu ⁊ ſtrepitu armoꝝ ⁊ clāgore tubarum: ⁊ tñ dñs: ideſt nomē xp̄i in eternū permanet ſta‑bile et firmū cuȝ eccl'ia ſua. Nam ipſi conati ſunt delere nomē xp̄i: et tunc ipſi deleti ſunt: ⁊ fides xp̄i manet ſtabilis et incōcuſſa: et ſic diabolꝰ fuit extinctus et deletꝰ in ſe ⁊ in mē‑bris ſuis. Nā pmo fuit eiectꝰ foras p baptiſ‑mū a cōuerſis. Scdo fuit deſtructꝰ in mem‑bris obſtinatis. Nam principes facti xp̄iani obtinuerūt ciuitates gētiliū: ⁊ cōminutȝ ido‑lis ꝯſecrarūt xp̄o tēpla eoꝝ. Et ſic perijt me‑moria diaboli cū ſonitu pdicatiōis aploꝝ et doctoꝝ. Et etiā perijt memoria obſtinatoꝝ cū ſonitu diuine punitiōis ⁊ ſnie. Et nō ſolū perijt memoria ſupradictoꝝ ifideliū: ſȝ etiaȝ memoria diuitū ⁊ magnoꝝ pncipū xp̄iano‑rū perijt cū ſonitu cāpanoꝝ ⁊ cymbaloꝝ. Nā cū morit aliq̄s magnꝰ diues malꝰ: cōti‑git magnꝰ ſonꝰ cāpanaꝝ et exequiaꝝ. Et ſic perijt memoria eiꝰ: qꝛ nihil dignū memoria dimittit i mūdo. Sȝ memoria iuſti nunq̄ pi‑bit: qꝛ in memoria eterna erit iuſtꝰ. Et ſic pȝ ꝙ xp̄s deſtruxit oēs malos ⁊ ifideles: ⁊ oēs impenitētes. ⁊ ratio eſt. Nā ipſe in die aſcen‑ſionis aſſumpſit iudiciariam poteſtatē: ſe‑dens ad dexteram patris: ⁊ tunc multis. et xxxv. q.iiij. ca.j.

Parauit in iudicio thronū ſuū: ⁊ ipſe iu‑dicabit orbem terre in equitate: iudica‑bit populos in iuſtitia. ix.q. iij.c aliorum.

¶ Parauit thronū ſuū in iudicio: ⁊ iō iudi‑cabit pplos in equitate ⁊ iuſtitia: ⁊ hoc in oc‑culto: qꝛ ſic ē iudex iuſtꝰ: ita nl'lū bonū bonū relinq̄t irremuneratū: ⁊ nl'lū malū ipūitū.

Et factꝰ eſt dñs refugiū pauperi: adiu‑tor in opportunitatibus in tribulatiōe vij. q j. ad

Factꝰ ē refugiū paupis ppři xpiani veraciter ⁊ aſſiduè: ⁊ factꝰ ē adiutoꝛ eiꝰ i opportunitatibꝰ ⁊ in tribulatiōe pſecutionū. Et not. ꝙ Dauid i toto libro pſalmoꝝ vocat et appellat ppl'ꝫ xpianū paupeꝫ: eo ꝙ lex euāgelica ꝯtinet oēs diuitias mūdanas ꝑ regnū celoꝝ. Matt. v. Itē nō ſolū fuit adiutoꝛ ppři xpiani ꝯtra pſecutores paganos: ſꝫ etiā ē adiutoꝛ i tribulatiōe ⁊ pſecutiōe cū iuſtibꝫ pauperis xpiani iuſti ꝯ oppreſſiōes diuitū. Naꝫ lꝫ xps ad tps ꝑmittat malos pſperari: et bonos pſeq: tñ i fine liberat eos ⁊ pūit malos. Et ſic xps liberauit ecclīā ď manu tyrānoꝝ Et iō vt iuſti nō ďſperēt i pſecutiōe. Seqtur

Et ſperēt in te qui nouerūt nomē tuū: qñ nō dereliquiſti querentes te dñe.

Et ſperent in te qui nouerūt nomē tuum qđ eſt Jeſus: cui ꝓpriū eſt ſaluare: ideo non dereliquiſti querētes te dñe. quaſi dicat: qꝛ propriū eſt tibi ſaluare: cū ſis Jeſus: ideo nō dereliquiſti querentes ⁊ ſperātes in te. Un̄ nota ꝙ iſta ꝓphetia fuit impleta tēpore Cōſtantini: qñ deꝰ dedit pacē eccleſie per conuerſionem gentilium: ⁊ quotidie impletur: qꝛ frequenter chriſtus punit malos: et liberat iuſtos ſua poteſtate.

Pſallite dño qui habitat in ſion: ānūciate inter gentes ſtudia eius.

Hic dauid ꝓdicit feſtiuitates q̄s eccleſia incepit celebrare in memoriā ſanctorū martyrū: poſtq̄ ceſſauit perſecutio tēpore Conſtātini. Un̄ ecclīa letať in celebrādo memorias martyrū: ⁊ etiā in punitione tyrānoruꝫ ⁊ perſecutorū eccleſie: ideo dauid exhortať fideles ad laudem dei: dicens pſallite o vos chriſtiani: cantate ⁊ agite gratias dño Jeſu xpo q̄ habitat i hac ſion ꝑ gratiaꝫ ⁊ in ſuperiori per gloriaꝫ: et annūciate ſtudia eius. i. legē euangelicā ⁊ triumphos martyrum in eccleſia celebrādo eorum feſtiuitates: ⁊ hoc annūciate inter gentes ad fideꝫ conuerſas:

Quoniam requirens ſanguinem eoruꝫ recordatus eſt: nō eſt oblitus clamorem pauperum.

Nō eſt oblitus clamorē pauperū martyrū: imo eſt requirēs ſanguineꝫ eoruꝫ de manu tyrannoꝝ: qꝛ in vindictā ſanguinis martyꝝ puniuit neronem ⁊ Domitianū ⁊ Diocletianum: ⁊ ceteros tyrannos.

Miſerere mei dñe: vide humilitatē meā de inimicis meis.

Hic forſan ecclīa liberata a tyrānis ſiue de manu tyrānoꝝ ꝑ Cōſtātinū: poſtea petit liberari de prauitate ⁊ pſecutiōe hereticoꝝ. Un̄ dicit. miſerere mei o dñe ieſu xpe: ⁊ libera me de inimicis meis hereticis ⁊ arrianis ⁊ ceteris q̄ ſurrexerūt ꝯtra me poſt Cōſtātinū: ⁊ vide humilitatē meā. ⁊ h̄ dicit: qꝛ eccleſia nō vicit tyrānos ⁊ hꝛ̄ticos cū armis: ſꝫ cū humilitate ⁊ autoritate ſacre ſcripture. miſerere mei dico:

ıerſi lao. ⁊ rū.q. i.ciſꝫ ꝑcuſſ i o.et v.q. v.non ois. R

Arg. viij. qđ.i. clemēs. ⁊.xxiij.qđ viij. ſcire. xi.q. iij.c. ad menſam. viij.q i.opꝫ xxxvi diſ.c. ſi q̄s vult.

xlvij. di.c. ſicut hi.et xij.q. iij. glīa epi. ſupra vi.q. xxxvi iij.di. ſeduſlo.et xlvi. diſti. mlti.

Qui exaltas me de portis mortis: vt annūciē omnes laudatiōes tuas in portis filie ſion.

Qui exaltas inq̄d me ď portꝫ mortꝫ Nam fuit pſecutio ecclie ꝑ arrianos: q̄ q̄ſi ſuperaret pſecutionē tyrānoꝝ: vt ait Rufinꝰ. xij. eccliaſtice hiſtorie: iō Chriſtꝰ exaltauit ⁊ liberauit eā ď portꝫ ⁊ interitu mortꝫ ⁊ totalis ďſolatiōis: cū miſit Athanaſiū. ⁊ Baſiliū. ⁊ Ambroſiū. ⁊ hilariū. ⁊ hieronymū. ⁊ Augu. ad defendēdū eā de prauitate hꝛ̄ticoꝝ. Un̄ oēs iſti extincto mendacio hereticoꝝ annunciauerūt laudatiōes chriſti ⁊ veritateꝫ ſcripturarum in portis filie. Sion: ſcꝫ eccleſie toto orbe diffuſe: vt patet intuenti illam perſecutionem. Et ideo ſubdit eccleſia:

Exultabo in ſalutari tuo: infixe ſunt gētes in interitu quem fecerunt.

In laqueo iſto quem abſconderunt: cōprehenſus eſt pes eorum

Exultabo in ſalutari tuo. ſ. noīe ieſu: quia ſupple gētes. i. gētiles ⁊ hꝛ̄tici ifixi ⁊ ſubmerſi ſunt in interitu quē fecerūt: ⁊ aſtruxerūt cōtra me. Nā pctōꝛ ⁊ ppl's gētiliū ⁊ cetus hꝛ̄ticoꝝ cōprehēſus eſt in laqueo quē abſcōderūt: qꝛ ipſi q̄rebāt ⁊ machinabanť laqueum mortis ꝯtra fideles: ſed ipi cōphenſi ſunt in morte. Nā nero interfecit ſeipm: ⁊ Domitianus interfectꝰ ē a ſenatu: ⁊ Diocletianꝰ grādi ⁊ turpi plaga eſt ꝑcuſſꝰ: ⁊ Arriꝰ cū ſuis cōplicibꝰ q̄ cū falſa expoſitiōe ⁊ itelligētia ſcripturarū volebat fidē ⁊ ecclīaꝫ ꝯfundere: ipe in ſuo mēdacio ꝯfuſus: ⁊ interēptꝰ: ⁊ diabolo ſuffocatꝰ eſt: ⁊ crepuit mediꝰ: vt ait Ambroſꝰ. Itē tota illa beſtia ſecte Arrianoꝝ q̄ ab iferis extulerat caput: poſtea triceps facta in ſe: ꝯ ſe cōfuſa eſt: Et ſic in laqueo quē abſcōderat cōtra ecclēſiā ipſa comprehenſa eſt. Et ſic cōiter videmꝰ pedes peccatorum cōprehēſos in laqueo queꝫ parauerāt cōtra iuſtos. Et ſic cognoſcetur dñs iudicia faciēs quia vnuſquiſqꝫ peccatoꝛ comprehenſus eſt in operibus manuum ſuarum.

Cognoſcetur dominus iudicia faciens: in operibus manuum ſuaruꝫ comprehēſus eſt peccatoꝛ.

Conuertātur peccatores in ifernū: oēs gentes que obliuiſcuntur deum.

Lꝫ iſte verſus poſſit adaptari cū ſnīa ſuperiori: tñ eo ꝙ hic interponiť vel ꝑponiť diapſalma: videľ ꝙ cōprehēdat aliū genus ſententie. Nam

xi.q. iij.c. cuſtodi.

i.qđ. iiij.c. homines. eccontra.

xv.q. i.ca. nō ē. et.c. ſunt q̄dam. et.xi. q.i.ſi q̄s ſacerdotū ⁊.vij. q.i.c. demiſq.

tentie. Nã ſuperi⁹ locut⁹ eſt ꝛ ꝑdixit punitio
nẽ tẽporalẽ pſecutoꝝ eccl'ie. Hic autẽ in hac
ſcḋa parte ꝑdicit punitiõnẽ ſpiritualẽ oim
pctõꝝ obſtinatoꝝ poſt hac mortẽ in iferno.
Nã ſi pctõꝛ s in hac vita nõ ↄuertũt nec cor
rigunt ꝑ punitiões tẽporales: ſʒ moriunt im
penitẽtes: tunc ↄꝓrehendunt in malis ope
rib⁹ manuum ſuaꝝ: et ſic cõuertunt: ꝛ deſti
nãt i infernũ in eternuʒ. Põt etiã dici ꝙ poſt
ꝙ̃ ſuperi⁹ ꝓpheta ꝑdixit iudiciũ ꝛ punitiões
tẽporales pſecutoꝝ xp̄i ꝛ eccl'ie: hic coꝝ ꝑdi
cit ꝑpetuã dãnationẽ factã in inferno. Et ſic
duplici pena puniunt ut ġ dꝺ. dñe ieſus xp̄s
nõ ſolum cognoſcet iudex et faciẽs iuſtitiam
tp̄aliter i hac vita: ſʒ etiã poſt hãc vitaʒ: imo
cognoſcet xp̄s faciẽs iudicia ꝛ punitionẽ de
obſtinatis poſt mortem. Nã ipſe cõprehẽdet
pctõrẽ in operib⁹ manuum ſuaꝝ: q2 veniet
ad eum ſicut fur: ꝛ i illo ſtatu ↄdẽnabit eum
ad penã ꝑpetuã: iõ ſeqꝛ. ↄuertãt. i. ↄuertent
et deſtinabunt pctõres in ifernum. ſ. oẽs gen
tes ꝛ carnal'r viuentes q̃ obliuiſcunt deum.
Nã hac aladuerſiõe percutit pctõꝛ: vt mori
ens obliuiſcat ſui: q̃ dum viueret oblit⁹ eſt
dei: vt lq̃t Aug. ſʒ ꝑ oppoſitum erit ꝺ iuſtis.

xxiij. q5. j. circa me. Q. ñ nõ in finem obliuio erit pauperis: patientia pauperũ nõ peribit in finem.

Deus non in finem et eternal'r oblit⁹ eſt
pauperis iuſti: nec patientia pauperum pi
bit: imo ꝑmiabit: q2 ſicut nullum malum im
punitum: ita nullũ bonũ irremuneratuʒ. Jõ
ſicut mali eternaliter cõuertunt i infernuʒ:
ita iuſti deſtinabunt in gl'iam celeſtẽ: pecca
tores ergo q̃ in vita ſua noluerunt ↄuerti ad
deũ: nec dimittere pctã: iõ cõprehenſi ſunt i
malis operib⁹. Et ſic poſt mortem ↄuerſi ſũt
in iferñũ. i. deſtinati ſunt in infernũ. Vñ licet
talia iudicia facta de dãnatis ꝛ iꝓbis ꝛ im
penitẽtib⁹ poſt mortẽ ſint nobis occulta ꝙ̃tũ
ad euidentiã: tñ ſunt nobis certa ꝙ̃tũ ad fi
dẽ: q2 credim⁹ oẽs ipenitentes eterna dãna
tione puniri ilico poſt vitam ad infernum.

xv. q. j. ſunt quidam. Exurge dñe nõ cõfortetur homo: iudicẽtur gentes in conſpectu tuo.

In hac tertia parte predicit perſecutionẽ
eccleſie futuraʒ tp̄e antichriſti: et duo facit.
Nã primo predicit predictã perſecutionem.
Scḋo petit vltionem de antichriſto et ſequa
cibus ſuis: ibi. Exurge. Dicit ergo. O domi
ne ieſu chriſte exurge ne videaris dormire:
poſtꝙ̃ ꝑmiſiſti regnare antichriſtum veni ne
confortet: nec proſperet amplius homo: ſcʒ
antichriſt⁹ q̃ homo eſt pur⁹: lʒ faciat ſe deũ:
et iudicent gentes i tuo cõſpectu. Primo oc
culto iudicio temporaliter. Secundo in pu
blico ꝛ vniuerſali iudicio eternaliter puniẽ
do: quaſi dicat: accelera aduentum tuum: et
veni ad iudiciũ: ne cõfortet et pſperet ꝑ lõ
gum temp⁹ iſte hõ iniq̃tatis antichriſt⁹: nõ
permittas ipſuʒ diu regnare: ſʒ abbreuient
dies illi: ne deficiãt electi: q2 antichriſt⁹ ten
tabit delere oẽs electos: ꝛ trahere ipſos ad
hereſim ſuam: ergo veni ad iudicium ꝛc.

Cõſtitue dñe legiſlatorẽ ſuper eos: ſciãt gentes quoniam homines ſunt. De pen.

Cõſtitue ꝛ oſtende te legiſlatorẽ ſuꝑ eos: di. ij.
ꝛ ſciãt oẽs gentes qm̃ antichriſt⁹ ꝛ ſui homi ca. j. i
nes carnales et voluptuoſi ſunt: ꝛ nõ penitẽ pn. et
tiales. Nã in primo aduẽtu tu veniſti cũ hu xcix.
militate: ꝛ dediſti legẽm euãgelicã: ſed ↄtem di. ca.
pſerunt eã: et noluerunt ſeruare eã nec tibi eccſ.
credere: imo putauerunt te eſſe hominẽ pu
rum: ꝛ nõ deũ: iõ oſtende te veꝝ legiſlatorẽ
i iudicio ſuper eos: et ſciãt oẽs gentes: et co
gnoſcãt qm̃ hoĩes ſunt et carnaliter viuen
tes. Nota ꝙ multi referunt ly legiſlatorẽ
ad antichriſtũ: vt ſit ſenſus. O dñe ieſu xp̄e
poſtꝙ̃ iudei et peccatores carnales et obſti
nati noluerunt te recipere: nec legem tuam
ſuare: iõ cõſtitue antichriſtũ pſeudo legiſla
torẽ ſuꝑ eos: ꝛ ꝑmitte eum regnare ſuꝑ eos
in penã peccati: ꝛ ſciãt et cognoſcãt quoniã
homines carnales ſunt: et ita puniãt ꝛc. Jo
hã. v. Ego veni in nomine patris mei: ꝛ nolu
erunt me recipere: veniet autem alius in no
mine ſuo: ꝛ illũ recipient. Et ſic vtereꝙ̃ ſenſ⁹
poteſt eſſe verus et applicabilis litere.

Ut quid dñe receſſiſti longe: deſpicis in oportunitatibus in tribulatione? xv. q. j. c. illa. xl.

Dũ ſuperbit impius icenditur pauper: comprehenduntur in conſilijs quibus cogitant. di. ſʒ illud

Hic dat cauſam ſui clamoris et q̃rele ꝛ pe xxiij.
titiõis. Nã quia dixit: exurge. i. ne videaris q. v.
dormire: ꝛ ne ꝑmittas amplius regnare ho quid
minem iniquitatis. Jõ ſequitur. vt q̃d: id eſt ergo.
quare receſſiſti tã diu longe a populo et ec et di
cleſia tua: permittendo ipſam crudeliter cõ ſtin.
cuti: affligi: et vexari: et cõculcari ꝑ antichri xix.
ſtũ. Et deſpicis ppl'm chriſtianũ: et quẽlibet anaſtaſi⁹
iuſtũ in oportunitatib⁹ et tribulatione perſe
cutionis. i. dando oportunitatem antichriſto
et ſceleratis: vt ipm̃ perſequant ꝛ tribulent.
Nã dum antichriſt⁹ ꝛ quilibet impi⁹ ſuper
bit: et in ſuperbiã eleuatur per potentiam ſi
bi permiſſam: tunc pauper popul⁹ xp̄ianus
et quilibet iuſt⁹ incenditur: et aff igitur. ꝛ ve
xat. Cõprehendunt in conſilijs. Hic inci
pit ſententia: q2 in hebreo habet: capiatur
in conſilijs: ideo eſt ſenſus. O dñe fac vt anti
chriſtus ꝛ maligni nõ amplius affligant iu
ſtos: nec regnent. Sed capiantur et compre
hendantur in conſilijs quibus cogitant: et ſi
mili pena plectantur et puniantur.

Diſt. Q̄ñ laudatur pctõr in deſyderijs ani-
lrrx- me ſue: ⁊ iniquitas benedicitur.
vj. c. Exacerbauit dñm peccator: ſm multitu
dona dinem ire ſue non queret.
te. De ¶ Q̄m antichriſtꝰ ⁊ quilibet obſtinatꝰ lau-
pe. di datur ⁊ gloriat̃ i deſyderijs aie ſue: ⁊ iniquꝰ
ſtin. bñdicit̃. Nã oẽs ſequaces ſui laudant ⁊ ma-
ſ. c. il- gnificant eum adulando. Et ſic pctõr in tali
lud pſperitate elatꝰ exacerbauit ⁊ puocauit do
vero. minũ ⁊ ɔtẽpſit: ⁊ ſic ſm multitudinẽ ire. i. ſu
pbie ſue nõ q̃ret deũ: vel deꝰ nõ q̃ret eũ dãdo
ſibi grãm. Q2 deꝰ exacerbatus ⁊ iratus non
dabit ſibi grãm: ⁊ ſic manebit in ſua obſtina
xv. q. tione et ſuperbia induratus: ideo ſequitur.
j. §. j. Nõ eſt deus in cõſpectu eius: inquinate
añ ſi. ſunt vie illius in omni tempore.
diſti. Auferẽtur iudicia tua a facie eius: oim
xciij. c. dia inimicorum ſuorum dominabitur.
coni. ¶ Non eſt deꝰ in cõſpectu eius: inquinate
ſunt vie ⁊ operationes illiꝰ in omni tpe: non
male operãdo: ſed male ceteris cõſulendo:
q2 ab infantia ſua fuit poſſeſſus a diabolo:
⁊ ſic ẽ nõ habẽdo deũ i ɔſpectu eiꝰ: nec iudi-
cia eiꝰ p̃ oculis: et pmiſſꝰ a deo i ſua obſtinã
tiõe ⁊ poteſtate oim inimicoꝝ ſuoꝝ iuſtorũ
dñabit̃. i. dominari pmittet̃: ⁊ ſic deceptus.
xlv. Dicit eñ in corde ſuo: nõ mouebor a ge
pis. c. neratione in generationem ſine malo.
ſʒ nõ ¶ Dicit. i. dicet in corde ſuo elatꝰ nõ moue-
nũq̄ bor ab hac gñatiõe: ſine malo. i. nõ perdam
et. ca. dñium ⁊ ptãtem ſup hãc gñationẽ ſine ma-
rece- lo ⁊ pena eorũ. q. d. nullus poterit mihi reſi-
dite. ſtere ſine maximo dãno ſuo. Et nõ eſt miruʒ
q̃ iſta dicat antixp̃s. Nã cum viderit oia ſibi
bñ ad votũ ſuũ ſuccedere: putabit deuʒ non
curare: nec puidentiã habere de iſtis iferio
ribus. Et blaſphemauit ɔ deũ: q2 forſan erit
illiꝰ ſecte ⁊ opinionis: q̃ dicũt deum nõ eſſe:
nec curare iſta inferiora: ideo ſequitur.
xvj. Cuiꝰ maledictiõe os plenũ eſt ⁊ amari
diſ. c. tudie ⁊ dolo: ſub ligua eiꝰ labor ⁊ dolor.
hoc ¶ Cuius maledictiõe. i. blaſphemia ⁊ ama
hʒ. ritudine. i. puocatiõe ad irã cõtra deũ ⁊ do-
lo cõtra hoĩes os plenum eſt: ſub lingua eiꝰ
non erit niſi labor ⁊ dolor. i. crudelitas cõtra
iuſtos ⁊ tormenta. Et ſic.
De Sedet in inſidijs cum diuitibus in oc-
peñ. di. ij. cultis: vt interficiat innocentem.
ſi: eñ ¶ Sedet. i. ſedebit cum diuitibꝰ ſequacibus
ſ. li- ſuis: q̃s diuites efficiet de bonis pauperum
beri. raptis i occultis: vt interficiat oẽm innocen
xxiij. tẽ ⁊ iuſtũ: ⁊ ſic ſedebit in pſperitate tpali.
q. iiij. Oculi eius in pauperẽ reſpiciũt: inſidia
capi. tur in abſcondito q̄ſi leo in ſpelũca ſua.
duo. Inſidiatur vt rapiat pauperem: rapere

pauperem dum attrahit eum.
In laqueo ſuo humiliabit eum: iclina añ. ſi.
bit ſe et cadet cũ dñatus fuerit pauperum. et. iij.
¶ Oculi eiꝰ in pauperẽ fidelẽ reſpiciũt: et i qõ. j.
ſidiat̃: ⁊ parabit inſidias in abſcondito cum nulli.
aſtutia: ſicut facit leo i ſpelũca ſua. Nã ſicut De
leo inſidiat̃ in ſpelũca ſua vt rapiat p̃dã ad pe. di
comedendũ: ita antixp̃s cũ ſuis iſidiabit̃ ra- ſti. iij.
pere. i. ad rapiendũ pauperẽ et ſpoliãdũ ⁊ in §. op
terficiẽdũ eum. Nã ſicut auceps abſcõdit ſe poni-
in tugurio: ⁊ cadit inclinatꝰ in terrã ne vide tur.
atur ab auibꝰ: ⁊ ſic capit eas i laqueo ⁊ rhe-
tiaculo ſuo: ita iſte malignꝰ humiliãdo ſe: q̄ſi
cadẽs interrã cũ ſuis pſuaſionibꝰ capiet eũ
ſ. pauperẽ. Et hoc cũ dñatus fuerit pauperũ
Et h̃ faciet iſte miſer filiꝰ pditiõis: q2 puta-
bit deũ iſta nõ reſpicere nec curare: iõ ſeq̃t̃.
Dixit eñ in corde ſuo oblitus eſt deus:
auertit faciem ſuam ne videat in finem.
¶ Sed forſan meliꝰ eſt qđ ly in laqueo ſuo De
referat̃ ad punitionem antichriſti ⁊ cuiuſli- pe. di
bet maligni: vt ſit ſenſus. Sʒ dũ iſte malignꝰ ſti. ij.
antixp̃s inſidiat̃ vt rapiat pauperẽ populũ medi
chriſtianũ: tũc deꝰ humiliabit eum: q2 cadet cine.
cũ dñatꝰ fuerit pauperum. Nã poſtq̄ deꝰ pmi-
ſerit regnare iſtũ filiũ pditiõis: ⁊ ſedere i te-
plo tribꝰ annis cũ dimidio: tũc deꝰ iterficiet
ipʒ ſpiritu oris ſui. Et ſic cadet in terra. ſcđe
ad Theſſa. ptio. tũc apparebit eiꝰ iniq̃tas ⁊
deluſio: q̃ ante dixerat in corde ſuo oblitꝰ eſt
deꝰ. ne videat nec curet iſta iferiora: imo ipe
⁊ oẽs iniqui cognoſcent iuſtum dei iudiciuʒ
per experientiam. Et ideo ſequitur.
Exurge dñe deus et exaltetur manus
tua: ne obliuiſcaris pauperum. j. qõ-
¶ Exurge dñe deus: ⁊ exaltet̃ manus. i. potẽ ne. ij.
tiã tua. i. veni ad iudicium cũ ptãte magna c. pa-
⁊ maieſtate: ⁊ ne obliuiſcaris pauperum: ſʒ ſtor.
fac vitionẽ de perſecutoribus eorum. Nam xij. q.
Propter quid irritauit impius deũ: di ij. glo
xit eñ in corde ſuo: nõ requiret. ria
Uides q̄m tu laborẽ ⁊ dolorẽ ɔſyderas: epi.
vt tradas eos in manus tuas. Arg. ij. qõ.
¶ Propter q̃d impius antixp̃s ⁊ quo iure ir viij.
ritauit ⁊ cõtempſit deũ: ⁊ dixit in corde ſuo: c. q̄-
deus nõ requiret iſta ſcelera de manu mea: to. du
putãs te nõ eſſe verũ deum ⁊ iuſtũ iudicẽ vi ſtin.
des q̄m tu cõſyderas laborẽ ⁊ dolorẽ malo- lrrx-
rũ: vt tradas eos i manus tuas. Nã deꝰ per vij.
mittit malos regnare ad tpꝰ vt finaliter tra de ſo-
das eos in manꝰ ſuas ad puniendũ. Sed tñ latie.
cõſyderat ⁊ vindicat laborẽ ⁊ doloreʒ quem
pauperibus intulerunt. Et ideo ſequitur. xij. q.
Tibi derelictus eſt pauper: orphano tu ij. glo
eris adiutor. ria epi.

ꝺ pc. Cōtere brachiū peccatoris ꝛ maligni:q̄
d.iiij. retur pctm̄ illius ꝛ nō inuenietur.
ſ.fi- ¶ Tibi derelict⁹ eſt paup ad defendēdum
nis ꝛ liberādū: ꝛ orphano tu eris adiutor:q: nō
hui⁹. deſeres eū ſine auxilio:q: in fine pſecutiōis
duplici pena punies antichriſtuz: ꝛ oēs op-
preſſores pauperū. Nā p̄mo cōteres ꝛ fran
ges brachiū ꝛ ptātē antichriſti: ꝛ cuiuſlz ma
ligni. Scđo querec ꝛ examinabit pctm̄ ei⁹.
Et ſic ille malign⁹ nō inuenietᷣ ſcript⁹ in li-
bro vite:nec nūerabit inter electos:ſꝫ nūera-
de cō bit in infernū. Et ſic pibit pſperitas ꝛ rgnū āti
ſe. di. xp̄i: ꝛ oīū tyrannoꝝ ſilr cum corpe aia. Sed
iiij.c. Dn̄s regnabit in eternū ꝛ in ſeculuz ſe
viij. culi:peribitis gentes de terra illius.
¶ Domin⁹ ieſ⁹ xp̄s regnabit i eternuz poſt
iudiciū cū iuſtis ꝛ electis ꝛ paupib⁹:cui⁹ re
gni nō erit finis: ꝛ vos gētes.i.infideles hoīes
treni pibitis eternalr ꝺ terra viuētium qm̄
Deſideriū pauperū exaudiuit dn̄s p̄pa
ratione cordis eoꝝ audiuit auris tua.
¶ Dn̄s exaudiuit deſyderiū pauperū:eo ꝙ
xlvij. ꝯtēpſerūt terrena: ꝛ deſyderauerūt celeſtia:
diſ.c. et preparationes cordis eoꝝ audiuit auris
ſicut tua:eo ꝙ nō p̄parauerūt neq̄ edificauerūt
hi. magnas domos in terra:ſed p bona opa p̄-
parauerūt ppetuas mānſiōes in celo: ꝛ paſſi
ſunt pſecutiones pter iuſtitiā. Et iō auris
tua exaudiuit preparationes cordis eoꝝ.
Iudicare pupillo ꝛ humili:vt nō appo-
nat vltra magnificare ſe hō ſup terram.
ar.iij. ¶ Iudicare.i.ad iudicādū iniurias factas
qō.ij. pupillo ꝛ humili:vt hō iniq̄tatis antixp̄s:et
iudi- q̄libet ali⁹ iniqu⁹ nō apponat:nec p̄ſumat:
cet. nec addat vltra ſe magnificare ſup terrā:q:
vltra nō regnabūt tyrāni ꝛ iniuſti ſup terrā.
Sꝫ i inferno eternalr cruciabunt. ¶ Eſt ēt
aduertēdū ꝙ tot⁹ iſte p̄s pt exponi de iudi-
cūs q̄ xp̄s facit q̄tidie de tyrānis ꝛ opp̄ſſori-
bus paupeꝝ q̄s lꝫ de⁹ pmittat ad tp̄s pſpe
rari:tn̄ finaliter videmus eos in bonis ꝛ p-
ſonis mala morte perire.

xxvj. IN domino confido:quō dici
q.vj. tis anime mee:tranſmigra i
agno montem ſicut paſſer.
uim⁹ ¶ Titul⁹ i finez p̄s ipſi dd. Ex
et.c. titulo apparet ꝙ dd fecit iſtuz
rece- p̄m dirigēs nos i xp̄z q̄ eſt finis legꝫ:ſꝫ ꝺ ma
dite. teria dicūt iudei moderni ꝙ dauid fecit hūc
pſalmū qn̄ fugiēs a facie ſaul abijt in ſpelū
cā odollā vltra iordanē:qn̄ ꝯgregati ſunt q̄
dringenti viri de tribu ꝛ cognatione ſua:et
fact⁹ eſt eoꝝ p̄nceps:cui dixit gad:noli ma-
nere in p̄ſidio. Sed pficiſcere in terrā iuda:
q: deus erit tecū. E cōtra aūt perſuadebant
cognati ſui:ne rediret in iudeā:q: ſaul q̄re-
bat ipz interficere:vt pꝫ.j.Reg.xx.c. Et dd vo
luit magis obedire ipi Gad pphete: q̄ ſua-
ſioni ꝯſanguineoꝝ. De q̄ aduentu ꝛ regreſ-
ſu in iudeā dicūt iudei ꝙ fecit hūc pſalmum
q.d.ad cōſanguineos. Ego i dn̄o ꝯfido:cur p
hibetis me redire in iudeā:q: dicitis fuge a
facie ſaul: ꝛ trāſmigra i mōtē ſicut paſſer fu
giēs ſagittariū trāſmigrat in mōtē:q: ſaul iā
parauit ſagittas ſuas i pharetra : q̄rens te i
terficere. Iō fuge ad mōtes: ꝛ ne reuertaris
in iudeā ꝛc. Et ſic iſto mō iudei literalr expo
nūt iſtū pſalmū de illa fuga ꝛ reditu ipi⁹ dd
in iudeā ad p̄ceptū gad pphete. Sꝫ maniſe
ſte pꝫ talē expoſitionē eſſe inutilē nō expli-
cātē aliqđ ſacrm̄:cū dd nō minus ſit pphe-
ta in hoc pſalmo q̄ in ceteris: maxie q: per
hūc pſal. dirigit nos i xp̄z q̄ eſt finis legis:vt
apparet in titulo p̄poſito. Et iō eſt dicenduz
ꝙ ſupradictus reditus dd in iudeā:non eſt
preciſa et p̄ncipalis materia huius pſalmi.
Sed fuit materia exēplaris et figuratiua in
quantū dd p̄uidit in ſpū ſpōtaneū aduentuz
xp̄i in hierlm ad mortē et paſſionē:et p ꝯſis
ſpōtaneā oblationē aplorū ꝛ martyrum ad
martyriū ſuſcipiēdū p xp̄o:ex illa ḡ fuga ac
cepit dd parabolā et ppoſitionē ad faciēdū
pſalmū. ¶ Ad cuius intelligentiā eſt notan
dū ſicut hr̄ Matt.xvj. ꝙ cū xp̄s eēt in parti-
bus tyri ꝛ ſidonis:icepit oſtendere diſciplis
myſteriū ſue paſſiōis. ꝛ p̄io quō oportebat
eū ire hieroſolymā: ꝛ ibi mlta pati a ſeniori
b⁹ ꝛc. Cui⁹ acceſſum volēs phibere petr⁹ ai
xit. abſit a te dn̄e:nō erit tibi h̄. cui rn̄dit xp̄s
vade ſathana:q: mihi ſcādalū es. Et tūc xp̄s
cōuerſus ad oēs diſcipulos dixit. Si q̄s vult
poſt me venire:abneget ſemetipſuz: ꝛ tollat
crucē ſuā ꝛ ſequatᷣ me. Itē legit Jo.x. ꝙ cum
iudei voluiſſēt ieſū app̄hēdere:exiuit de ma
nib⁹ eoꝝ: ꝛ abijt trās iordanē vbi ſolebat io
hannes baptizare iuxta ſpeluncā odollā:ad
q̄ fugerat dd a facie ſaul:vt ſupradictū eſt: ꝛ
ibi mānſit ieſus per aliq̄t dies ꝛc. Sꝫ cū eſſet
ibi venit nūci⁹ ex parte marthe ꝛ magdale-
ne notificās qualiter lazarus infirmabatᷣ ad
mortēz: ꝛ tunc ieſus dixit diſcipulis ſuis. La
zarus amicus noſter dormit:ideo eamus in
iudeaz:vt a ſomno excitem eum. cui dixerūt
diſcipuli. Rabbi nunc querebāt te iudei la-
pidare: ꝛ iterum vadis illuc. Ex q̄bus patet
ꝙ diſcipuli multotiens conati ſunt prohibere
ieſum ne rediret in iudeam ad patiēdum p
nobis. Sed Jeſus magis voluit obedire et
ſatiſfacere patris voluntati: q̄ pie ꝛ huma-
ne ſuaſioni diſcipuloꝝ. Sed venit in iudeā
et ſuſcitauit lazarū:vt pꝫ Joh.xj. et poſtea
paſſus eſt pro nobis. Ex ſupradictis pꝫ qđ
illa fuga dd a facie ſaul fuit propria figura

xpi. Nã ad eũdem locũ trãs iordanẽ ad quẽ fugit dd vbi ɔgregati ſunt q̃dringẽti viri ⁊c. Ad eũdẽ et locũ fugit xps cũ diſcipłis ſuis a facie phariſeoꝝ: ad quẽ venerũt ⁊ ɔgregati ſunt multi. Jo. x. Jtẽ ſpõtaneꝰ redditus ipſiꝰ dauid in iudeã ex precepto gad pphete fuit etiã figura reditꝰ ⁊ aduentꝰ ſpontaneꝰ ipſiꝰ xpi in iudeã ⁊ hierłm ɔtra ſuaſus diſcipuloꝝ rum. Oĩa ergo iſta puidẽs dd in ſpũ ꝑ illã figurã ⁊ reditũ fecit hunc pm: in q̃ introduxit xpꝫ loquentẽ: i q̃ duo facit. Nã prĩo increpat diſcipulos ſuos ꝓhibẽtes ipꝫ venire i hierłꝫ ad patiẽdũ ꝓ nobis. Scđo pdicit futurã punitionẽ ⁊ dãnationẽ ſuoꝝ crucifixoꝝ ex iuſto dei iudicio ibi. dñs i tẽplo ſcõ ſuo. Quantũ ğ ad pmũ videns diſcipulos ſuos ꝓhibentes ipm venire i hierłꝫ ad patiendũ increpat eos dicẽs. O modice fidei neſcitis ꝙ ego in dño cõfido q̃ liberabit me ꝑ reſurrectionẽꝫ: ⁊ puniet iudeos ꝑ eternã dãnationẽ: qũo ğ timentes; dicitis aĩe mee nõ vadas ad iudeã q2 ib. te volebãt lapidare. Sed trãſmigra in mõtem: id eſt fuge ad mõtem ſicut paſſer fugit ſagittarios volentes ipſum interficere.

xx.iii. q.iiii. q̃ ſm. vj. q. j. q̃eſ ſcite. **Qm ecce peccõres intenderũt arcũ: parauerunt ſagittas ſuas in pharetra: vt ſagittent in obſcuro rectos corde.**

¶ pctõres ⁊ maligni. ſ. pncipes ſacerdotũ ⁊ phariſei pauerũt ſagittas ſuas i pharetra. Nã ſicut auceps itẽdit arcũ ſuũ: ⁊ pat ſagittas ſuas i pharetra ad ſagittãdũ paſſeres: ita iudei itenderũt arcũ ſue ptã: is ⁊ malitie ⁊ ꝑparauerũt ſagittas ſuas i pharetra. i. machinati ſunt falſa teſtimonia ⁊ crimina ɔ̃ te ⁊ tuos in occulto. ſ. ꝙ tu dixiſti: deſtruã templũ hoc: ⁊ in triduo reedificabo illđ: ⁊ ꝙ ꝓhibuiſti dari cẽſuꝫ ceſari ⁊c. Et oẽs has ſagittas parãt i occulto: vt poſtea ſagittẽt ⁊ feriãt rectos corde. ſ. te et oẽs diſcipłos tuos ⁊ iuſtos. Jõ caue ne vadas illuc. q. d. xps oĩa iſta dicitis aĩe mee putãtes me retrahere ex timore mortis. Sꝫ magis volo obedire pr̃i meo ⁊ cõpati toti gñi hũano q̃ vobis ꝓ nũc ɔplacere: q2 i dño pr̃e meo ɔfido q̃ liberabit me ꝑ reſurrectionẽ: ⁊ totũ genꝰ humanũ ꝑ meã paſſionẽ: ⁊ puniet iudeos crucifixores meos ad eternã dãnationẽ. Et ideo xps cõuerſꝰ ad pr̃eꝫ dicit. O pr̃ oĩa ſupradicta dñt diſcipłi mei ex q̃dã pia dilectiõe ⁊ ɔpaſſiõe.

xlj. d. c. ꝑñ mo nis. **Quoniam quem feciſti deſtruxerunt: iuſtus autem quid fecit?**

¶ Jniq̃ iudei deſtruxerũt ⁊ iterfecerũt iuſtũ filiũ tuũ: quẽ tu tã magnis donis pfeciſti ꝟbo tuo vniẽdo: ⁊ oĩa dõa grãꝝ ad mẽſurã tribuẽdo: ⁊ mediatorẽ dei ⁊ hoĩꝫ ɔſtituẽdo. q̃d ğ mali fecꝫ iſte iuſtꝰ filiꝰ tuꝰ quẽ ita grauiꝭ iudeos tractari pmittꝫ: cũ ſit iuſtꝰ ſine pctõ ⁊c.

Dominus in templo ſancto ſuo: dominus in celo ſedes eius.

¶ Jn hac ſcđa pte pdicit punitionẽ crucifixorum ſuoꝝ: in qua duo facit. Nã primo allegat ꝺcũ eſſe iuſtũ iudicẽ. Scđo ex iuſto dei iudicio predicit dãnationẽ ⁊ punitionẽ ſuoꝝ ꝑſecutoꝝ: ibi pluet ſup pctõres. Dic ⁊ ergo lꝫ iudei occiderunt iſtũ iuſtũ ſine pctõ: tñ nõ euadẽt punitionẽ: qm dñs deꝰ ſedet i templo ſcõ ſuo i celo: et q2 eſt dñs ⁊ iuſtꝰ iudex: iõ ſedes eius iudiciaria eſt i celo. Et notãter ponit ibi dñs bis. Nã dñs in templo ſancto ſuo refert ad pr̃eꝫ ſed ꝑ ly dñs in celo ſedes eius intelligit filius: q̃ ſedẽs a dextris pr̃is accipit iudiciariã ptãtẽ: ⁊ ideo dicit dauid ꝙ dñs pater eſt in tẽplo ſcõ ſuo: et dñs filius et ſedes eiꝰ eſt in celo. q. d. ꝙ licet iudei iudicauerint xpm falſo modo: et occiderint iniuſte: tamen: ſicut deꝰ pr̃ eſt i tẽplo ſancto ſuo: ita dñs xps eius filiꝰ eſt a dextris pr̃is q2 in celo ẽ ſedes eiꝰ iudiciaria: ⁊ ſic iudicabit eos q̃ ipꝫ iudicauerũt ⁊ iterfecerũt iniuſte. Unde. Abacuc ii. d.

Oculi eius in pauperẽ reſpiciũt: palpebre eius interrogãt filios hoim. ẽ. ix. di.

¶ Ocłi eiꝰ reſpiciũt i quẽlibet pauperẽ oppreſſum iniuſte ⁊ paſſuꝫ iniuriã: vt puniat oppreſſores ſuos: ⁊ videt ipꝫ. Et palpebre eiꝰ co ꝙ oĩa ſunt nuda et mãifeſta oculis eiꝰ interrogãt filios hoim carnaliter viuẽtes. Et dñs Jeſus xps iudex vniuerſalis: nũc i iudicio occulto: ⁊ in fine mũdi iudicio mãifeſto.

Dñs interrogat iuſtũ ⁊ impiũ: qui aũt diligit iniquitatẽ odit aiam ſuam. xxv. di. c. vnuꝫ orũ ,torũ .ꝯ. alias

¶ Jnterrogat iuſtũ ⁊ impiũ. i. examiat cãm ⁊ diſcutit iter iuſtũ ⁊ ipiũ. Et ſic tribuit vnicui ꝙ ſm opa ſua. Sꝫ q2 dixit ꝙ dñs interrogat iuſtũ ⁊ impiũ. i. pctõrẽ. poſſet aliq̃s dubitare cur vocat pctõrẽ impiũ? Ad h̃ rñdet ⁊ ſubdit ꝙ oĩs peccator eſt impiꝰ ⁊ crudelis. Naꝫ peccator eſt ille q̃ diligit iniq̃tatem ſed talis odit aiaꝫ ſuã ⁊ abhorret offerens eã ad mortẽ ꝑpetuã ⁊ eternã: ergo eſt ſibi ipiꝰ ⁊ ſeuꝰ ⁊ crudelis. Et eſt valde aduertẽdũ ꝑ h̃ ꝙ ait: palpebre eiꝰ interrogãt filios hoim. Nã hec eſt differẽtia inter iudicẽ pudũ: prudentẽꝫ: ⁊ tardũ. Nã iudex groſſus ⁊ tardꝰ pcedit ꝑ ãbages ⁊ lõgã locutionẽ ⁊ interrogatioẽ ꝟboꝝ et circuitionem. Sed iudex prouidus ⁊ prudens in ſolo aſpectu iudicat ⁊ cognoſcit et apprehendit veritatem inter iudicandos. et quaſi in ſolo aſpectu: et colore: et facie cognoſcit reum. Et ſic dicit propheta quod deus prouidus iudex non indiget longa interrogatione et circuitu ad cognoſcendam veritatem. Nam in ictu oculi faciet iudicium. Unde palpebre eius et ſolus aſpectus interrogant filios hominum: et cognoſ

ſcūt iuſtū et impiū: qꝛ oīa nuda ſunt oculis eius. Et ideo eſt prouiſuʒ ne q̄s cecus poſſit eſſe iudex: vt poſſit iudicare per colorē ꝛ mutationē faciei ꝛ alterationē ꝛc. Duo ergo habet chriſtus in iudicio. Primo q̄ꝺ eſt iuſtus: Secundo ꝙ prouidus et prudens ꝛc.

d.pe. di.iij. q̄vult i glo. 2 Pluet ſuper peccātores laqueos: ignis ſulphur ꝛ ſpūs pcellarū pars calicis eorū. ¶ Hic predicit punitionē et deſtructionem iudeoꝝ pp pcm̄ mortis xp̄i. ¶ Uñ eſt notandū ꝙ deꝰ nō pōt oſtēdere maiorē irā peccātori q̄ nō dare ſibi grām: ꝛ dimittere eum in adinuentionibꝰ ſuis. Nā ex natura ſua corrupta ꝛ vitiata ſp ruit i diuerſa ſcādala ꝛ diuerſos laqueos: poſtq̄ nō hʒ ꝯſeruatorē. Jta iudei obſtinati poſt morteʒ xp̄i ruerūt in diuerſa ſcādala: ꝛ inciderūt in diuerſos laqueos p illos.xl.ānos: vt ait Joſephus de bello iudaico. Nā primo inter eos fuerunt maxime diſcordie ꝛ ſeditiones: ꝛ cōmiſſa ſunt multa homicidia: ꝛ furta. ꝛ rapine. Scđo cōmouerunt rebellionē ꝯ romanos: vñ euenit obſidio ꝛ deſtructio: ergo ſeditiones et rebellio fuerūt eis laquei q̄s deꝰ pluit eis de celo permittendo eos ruere in ſimilia ſcādala: vñ euenit eis deſtructio ꝛ iudiciū. Uñ q̄tuor mala fuerunt inflicta illis iudeis. Primo laquei ꝛ occaſiōes ſcādali.ſ. rebellio ꝛ obſidio p romanos. Scđo ignis: qꝛ ciuitas fuit incenſa. Tertio ſulphur tormētorū ꝛ baliſtaꝝ trahētiuʒ lapides ꝯ muros ex ipetu pulueris ſulphurei q̄s bombardas vulgariter vocant. Quarto fuit ſpiritꝰ pcellaꝝ ventoꝝ ꝛ fulminū de celo: vt ait ioſephꝰ: multa fulgura ꝛ ſigna viſa ſūt in celo ſupra ciuitatē illis diebꝰ. Et ſic oīa iſta mala realr ꝛ corpalr fuerūt iudei paſſi. Sʒ vltra hāc penā tēpalē patiūt in iferno eternalr laqueos ꝛ cathenas ppetue captiuitatis: ꝛ ignē: ꝛ ſulphur: ꝛ pcellaʒ eternā: ad quā manifeſte mittet eos xp̄s i iudicio finali: cū dicet. Jte maledicti in ignem eternū ꝛc. Dicit ḡ ꝙ eo ꝙ iudei occiderunt xp̄ʒ iuſtū: iō i punitioneʒ illiꝰ pcti pluet dñs ſup eos laqueos ſcādali: vt dictū eſt: ꝛ ignis ſulphur: ꝛ ſpiritꝰ pcellaꝝ erūt pars et portio calicis ꝛ punitionis eorum.

mala inflicta iudeis.

d.xlv c.q̄ emendat. ꝛ xvj.q. j.reuerti mini. Qm̄ iuſtꝰ dñs: ꝛ iuſtitias dilexit: equitatem vidit vultus eius.

¶ Hic aſſignat cāʒ q̄re deꝰ puniet eos ſic: et dicit ꝙ iō deꝰ ſic puniet: qꝛ eſt iuſtꝰ ꝛ ſp dilexit iuſtitias. Et iō vultꝰ ꝛ veritas ſue iuſtitie videt eq̄tatē ꝛ illā āplectit. Cū ḡ iuſtitia ſit vtꝰ q̄ tribuit vnicuiq ꝙ ſuū eſt ꝛ ƒʒ opa ſua. Jō deꝰ puniuit iudeos iuxta iniq̄tatē ſuā: et tribuet bōis ƒʒ merita eoꝝ. Totꝰ ēt iſte pſalmꝰ exponit i ꝑſona totiꝰ eccľie q̄ tpe tyrānorū fugiebat p mōtes. Sʒ lʒ ad tp̄s pmiſerit deꝰ eā affligi: tn̄ poſtea iuſto iudicio puniuit tyrānos ꝛ ꝑſecutores. Nā pꝛio puniuit iudeos ꝛ poſtea tyrānos.ſ. nerone ꝛ domitianū ꝛ diocletianū ꝛ ceteros. Et iō iſte p̄s legit i feſtiuitatibꝰ martyꝝ: eo ꝙ cōfidētes in dño ꝛ ſequētes xp̄ʒ ſe martyꝛio ſpōte xp̄o obtulerunt. Et ſic q̄libet martyꝛ p̄t dicere v̄ba huius pſalmi: ꝛ tota eccľia ſimul cū capite ſuo. xxij. q.iiij. cū ali q̄s.is fra. lxviij. a.

Saluum me fac dñe qm̄ defecit ſanctꝰ: qm̄ diminute ſunt veritates a filijs hominum.

¶ Huic pſalmo p̄ponit talis titulꝰ.ſ.in finē: pſalmꝰ dđ p octaua. Ex quo titulo apparet q̄ꝺ dđ fecit hunc pſalmū dirigēs nos in xp̄ʒ q̄ eſt finis legis. Et ꝙ cātabat in tēplo gradatiʒ eleuādo voceʒ vſq ad octauū punctū: vel: qꝛ cātabat cū inſtrō muſico octo chordaꝝ: eo q̄ꝺ hō myſticus itroductꝰ ad loquēdū i pſalmo expectabat liberari i octauo die ab oi ignorantia et peſtifera doctria.ſ.i die reſurrectiōis: q̄ erit octaua dies mūdi: vt dictū eſt in pſalmo.vj. De mā aūt huiꝰ pſalmi dicūt q̄dā hebrei et catholici ꝙ dđ fecit hūc pſalmū: vidēs ingratitudinē ciuiū ceile: q̄ voluerūt ip̄m tradere in manꝰ ſaul.ij. Reg.xxiij. Jō ait dđ. Saluuʒ me fac deꝰ qm̄ defecit ſanctꝰ. q.d. qꝛ iā nulla eſt ſanitas: nec fides in hoibꝰ: qꝛ diminute ſunt v̄itates a filijs hoīum.ſ.a ciuibus ceile ꝛc. Et ſic gloſſant lr̄aliter totū iſtū pſalmuʒ de dđ ꝯquerēte de illa ingratitudine: de q̄bꝰ petit vltionē ꝛc. ¶ Sʒ talis itelligētia ꝛ expoſitio nullo mō videt ꝯuenire lr̄e huiꝰ pſalmi nec detegit theſaurū latentē in h̄ pſalmo cū i medio eiꝰ dicat: ꝓpter miſeriā inopū et gemitū pauperū: nūc exurgam dicit dñs ꝛc. Jtē eloquia dñi eloq̄a caſta ꝛc. Jō dimiſſis modis dicēdi iudeorū eſt dđm ꝙ dđ ꝯſyderās mores hoim eſſe corruptos pp ſupſtitionē gentiliū: ꝛ ꝓuidēs i ſpū ſcripturā ſacre legis fore deprauādā añ aduentū xp̄i p falſas traditiōes ſcribarū ꝛ phariſeoꝝ ꝛ ſaduceoruʒ. Jō fecit hūc pſalmū i quo petit liberari a tali peſtifera doctria p aduentū xp̄i et doctrinā ꝛ v̄itatē euāgelicā. duo ergo facit: nā pꝛio oñdit oēs mores hoiʒ eſſe corruptos ex falſa ſupſtitiōe gentiliū: ꝛ oēm doctrinā eſſe deprauatā añ aduentū xp̄i. Scđo p modum petitiōis p̄dicit mūdū eſſe liberādum a tali peſte p xp̄m ꝛ legē eiꝰ euāgelicā: ibi pp miſeriam. ¶ Quātū aūt ad p̄muʒ ē dđm ꝙ lʒ ſit difficile loq̄ de veritate: vt pʒ.ij.metha. tñ q̄ntū ad p̄ns ſpectat eſt aduertendū ſm Auguſ. xv. de tri. ꝛ ſup Jo. ꝙ cū xp̄s ſit p̄ma v̄itas in quātū eſt v̄bū p̄ris. Jō eſt metrū ꝛ mēſura ꝛ cā oīs veritatis: ꝛ p ꝯñs ē dđm ꝙ ip̄e eſt prima iuſtitia ꝛ cā oīs iuſtitie: ꝛ p̄ma ſctitas et cā oīs ſctitatis. Et ſic dr̄ v̄itas verificās: ꝛ iuſtitia iuſtificās: ꝛ ſanctitas ſanctificās: qꝛ do m

enit oēm veritatē. Sed qꝛ oīs veritas ⁊ iuſti tia ⁊ ſctitas ipſi⁹ dei lucet ⁊ manifeſta eſt ꝑ xp̄m in vtroq; teſtamēto. Primo pr̄iarchis et pphetis in veteri teſta. Scḋo ꝑ ſcripꝫ in nouo: ſicut pluries dictū ē. Jḋ eſt dicēdū ꝙ tota ſacra ſcriptura vtriuſq; teſtamēti dꝛ veritas ⁊ iuſtitia ⁊ ſctitas: inq̄tū iſta tria manifeſtant̄ in ipſa ſacra ſcriptura. vel inq̄tū deus lucet in ſcriptura ꝑ v̄itatē ⁊ iuſtitiā ⁊ ſanctitatē: vel inq̄tū de⁹ ꝑ legē diuinā verificat ⁊ iuſtificat ⁊ ſctificat hoīes. Jſta ḡ tria ſe ꝯſequunt̄ ꝑ ordinē: ſ. veritas ⁊ iuſtitia ⁊ ſctitas. Nā v̄itas eſt q̄dam adeq̄tio ⁊ conformitas hoīs fidelis ad deū ꝑ fidē articuloꝝ. ⁊ iuſtitia eſt q̄dā adequatio hoīs iuſti ad deū ꝑ obſeruātiaꝫ diuinoꝝ p̄ceptoꝝ ⁊ mādatoꝝ. Et ſctitas eſt q̄dā adequatio ⁊ cōformitas hoīs ad deum ſm̄ ordinē toti⁹ diuine legis: qꝛ hō intātum dꝛ verax ⁊ fidelis inq̄tuꝫ adequat: ⁊ ꝯformat itellectū: ⁊ inheret ꝑ fidē credēdo articulis fidei. Et intātuꝫ dꝛ iuſt⁹ inq̄tū conformat̄ diuine volūtati obſeruādo mandata. Et intātū dꝛ ſanct⁹ inq̄tū cōformat̄ ⁊ ꝯfigurat̄ deo ꝑ eccl'iaſtica ſacr̄a: ⁊ inq̄tuꝫ ordinat vitā ſuā in deum ſm̄ ordinē diuine legis: qꝛ ſanct⁹ dꝛ quaſi bn̄ ordinat⁹ de ſancio ſancis ſanci ſctm̄ ſanctu: ſācire eīm idē eſt ꝙ bn̄ ordinare. Jḋ ille q̄ bn̄ ordinat vitā ſuā in deū ſm̄ legē. i. credēdo articulis ⁊ diligēdo deū in ſe ⁊ ppter ſe: ⁊ diligēdo p̄ximuꝫ in deo ⁊ propter deū: ille talis dꝛ ſanct⁹. i. bn̄ ordinatus: qꝛ ſeruat ſpēm ⁊ modū ⁊ ordinē in credendo ⁊ diligēdo deū ⁊ p̄ximuꝫ: ⁊ ponēdo ꝯſtituendo ſpem ſuā in deo tāq; in fine vltimato. Ex ſupradictis ſequit̄ p̄mo ꝙ q̄ negat xp̄m: negat oēm veritatē. pbat̄: qꝛ xp̄s ē v̄buꝫ p̄ris ⁊ p̄ma veritas ⁊ cā oīs veritatis: ⁊ ſctitatis et iuſtitie: ⁊ ſic q̄ negat xp̄m negat totā legē diuinā: q̄ a xp̄o tradita eſt in vtroq; teſtamēto: vt dictuꝫ ē in ploꝛo: tractatu. iij. Vn̄ xp̄s ad hoc venit in mūdū: vt declararet v̄itatē que latebat in lege veteri: qꝛ lex ꝑ Moyſen data eſt ſꝫ v̄itas ⁊ grā ꝑ xp̄m facta eſt: vt oñſum ē in nouo teſtamēto. Jḋ xp̄s dixit pylato Joā. xix. Ad hoc nat⁹ ſum: ⁊ ad hoc veni in mūdū vt teſtimonium phibeā veritati: oīs eīm q̄ eſt ex veritate audit vocē meā. Et ſic pꝫ ꝙ q̄ negat xp̄ꝫ: negat oēm veritatē. Jtē ſequit̄ ſcḋo ꝙ q̄ negat xp̄m ⁊ ei⁹ legē euangelicā: negat deū p̄rem q̄ in iordane ⁊ in mōte thaboꝛ teſtificat⁹ eſt de xp̄o: dicēs. hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹: ipꝫ audite. vñ dꝛ p̄ric Jo. v. q̄ credit in filium hꝫ filiū dei i ſe: q̄ nō credit: mēdacē facit eū: qꝛ nō credit i teſtimonio qḋ teſtificat⁹ eſt de⁹ de filio ſuo. Et ſic ptꝫ qualr̄ q̄ negat xp̄m: negat oēm veritatē: ⁊ iuſtitiā: ⁊ ſāctitatem: ⁊ totā ſacrā ſcripturā vtriuſq; teſtamēti q̄ tota eſt de ipſo xp̄o. ¶ Et etiā q̄ negat xp̄ꝫ: facit deū p̄rem mēdacē: vt dictū eſt. ¶ Scḋo eſt notādū ꝙ cū iſta tria: ſcꝫ veritas: ⁊ ſanctitas: ⁊ iuſtitia ꝯueniāt in vno mō gn̄ali: inq̄tum dicūt quādā equationē ⁊ cōformitatem hoīs ad deū: ꝑ obſeruationē diuine legꝫ. Jḋ cōicāt idiomata ſibi adinuicē i ſacra ſcriptura: nā q̄nq; noīe v̄itatis intelligit̄ iuſtitia: vt pſal. cxviij. Oīa mādata tua veritas. Jtē ibi dez. p̄ncipiū v̄boꝝ tuoꝝ v̄itas. Jtē Eſa. xxxix. Nō expectabūt q̄ deſcēdūt in lacuꝫ veritatē. i. iuſtitiā tuā. Et ſic pꝫ ꝙ oīa q̄ ſcribunt̄ i lege dicunt̄ q̄dā v̄itates: ⁊ q̄dā iuſtitie: ⁊ que dā ſāctitates: eo ꝙ iſta reddunt hoieꝫ veruꝫ ⁊ iuſtuꝫ ⁊ ſanctuꝫ: qꝛ ordināt ip̄m in deum et debitū finē: ⁊ iḋ ita dꝛ mendax q̄ declinat a mādatis in q̄b⁹ ꝯſiſtit iuſtitia: ſicut q̄ declinat ab articulis. vñ p̄me Jo. ij. q̄ dicit ſe noſſe deū ⁊ mādata ei⁹ nō cuſtodit: mēdax eſt: ⁊ i hoc v̄itas nō eſt pariter etiā dꝛ maledict⁹ ⁊ nō ſanct⁹ q̄ declinat a mādatis dei pſal. cxviij. Et ſic pꝫ qualr̄ iſta tria cōicant ſibi noīa i ſacra ſcriptura. Et ita dō ꝑ v̄itates intelligit oīa iſta tria. ſ. fidē articuloꝝ: ⁊ obſeruantiā p̄ceptoꝝ: ⁊ grām ſacr̄oꝝ: ⁊ ordinē charitatis. Et hec eadē tria etiā intēdit ꝑ ſctitatē: qꝛ ſāctitas includit v̄itatē ⁊ iuſtitiā ⁊ econuerſo: qꝛ nō ſoluꝫ dꝛ hō ver⁹ inq̄tum credit: ſꝫ etiā inq̄tum ꝑ fidē operat̄. nec dꝛ iuſt⁹ ſolum inq̄tuꝫ bn̄ opat̄: ſꝫ inq̄tum operat̄ ꝑ fidē ordinādo vitā i deū: vt patebit pſal. xiiij. ¶ Ꝓhis habitꝫ ē doꝫ ſꝫ Aug. ſup gen̄. ad lr̄aꝫ ⁊ etiā. xj. de ciui. ca. xiij. ⁊. xiiij. ⁊. xv. ꝙ nō ſolum hō: ſꝫ etiā diabol⁹ fuit creat⁹ a p̄ncipio cū tali v̄itate ⁊ ſctitate ⁊ iuſtitia: qꝛ de⁹ ſimꝉ fuit cōdēs naturā ⁊ largiēs grāꝫ: ⁊ ꝑ ꝯñs cognouit deuꝫ trinuꝫ ⁊ vnum creatorē ⁊c. ⁊ poſita ē ſibi lex iuſtitie: q̄ ſi ſeruaſſet: fuiſſet beat⁹. de q̄ lege dicet̄ pſalmo. lxxxj. ſꝫ qꝛ non ſeruauit illā legē iuſtitie: iḋ dicit ſaluatoꝛ Joan. viij. ꝙ in v̄itate nō ſtetit ab initio: iḋ mēdax eſt ⁊ p̄r ei⁹ inq̄tum deuiauit ab illa veritate et diuina lege. Et ſic cecidit: vt patebit pſal. lxxxj. Eodē mō tenet̄ ꝙ Adā p̄m⁹ hō fuit creat⁹ in eadē veritate ⁊ iuſtitia ⁊ ſctitate qꝛ añ pctm̄ cognouit deū trinum ⁊ vnum et creatorē oīm ⁊ gubernatorē: ⁊ ꝓuidit deū itꝫ coronādū ⁊ futurū glorificatorē. Et fuit ſibi poſita lex iuſtitie: in cuius obſeruantia promiſſa erat ſibi celeſtꝫ felicitas: cui legi ꝑ aliqḋ tempus fuit ſubordinatus et obediēs: et per ꝯñs fuit iuſtus et ſanctus: eo ꝙ deo erat cōformis per intellectū et voluntatē: et in h̄ cōſiſtebat ei⁹ originalis iuſtitia: ⁊ veritas: ⁊ ſanctitas: ſed peccādo defecit ⁊ cecidit ab illa veritate ⁊ ſanctitate: et ꝑ ꝯñs non permāſit in veritate et iuſtitia et ſanctitate: in qua fuit creat⁹. Et ſic perdidit iuſtitiā originalē et diminuit veritatē quā deus in ipſo impreſſe

Veritatis iuſtitie et ſctitatis diffinitiones.

Not. q̄uo iſta tria cōueniūt.

mendax quis dꝛ.

Not. d̄ creatiōe hoīs et diaboli.

rat. Et sic mētit⁹ est a veritate ꝛ iustitia: ꝛ diminuta fuit i eo oīs veritas: ꝛ iustitia: ꝛ sctitas: qñ defecit. ꝛ declinauit a diuino ꝑcepto: ꝛ sic fuit i eo tota nā corrupta: ꝛ oēs potentie fuerūt vulnerate ꝛ debilitate. Et sic fuit etiā cā oīs mēdacij ꝛ pcti in oīs posteris: qꝛ ꝯtinue oīs v̄itas: ꝛ sctitas: ꝛ iustitia fuit i eis diminuta vsq ad xp̄m. Et sic postq̄ iste adam sctūs ꝛ iust⁹ defecit ꝛ peccauit: ꝛ ꝯtinue v̄itates ꝛ iustitie fuerūt diminute a filijs hoim: p successionem tp̄is vsq ad xp̄z: q̄ restaurauit oēm v̄itatē ꝛ iustitiā ꝛ sctitatē. Nā lȝ adā nō potuit diminuere veritatē ꝑmā essentialē in eo: qꝛ sp mā sit imago dei i eo: tñ diminute sūt in eo v̄itates ꝛ iustitie dei: qꝛ nō habuit tam claraȝ cognitionē de rebus diuinis sicut añ pctm̄: vt cōiter tenet: ꝛ h̄ ꝓpter ipedimētum passionū ꝛ carnis corrupte nec habuit libertatē ꝛ facultatē de se ad fuādū legē dei ꝛ declinādū a malo: ꝛ faciēdū bonū pp eādē corruptionē. Ex q̄b⁹ pȝ q̄ sicut adā defecit a sctitate ꝛ iustitia erga deū: ita i eo fuit diminuta sctitas ꝛ ordo ptiū iferioꝝ ad superiores: qꝛ corrupt⁹ fuit tot⁹ ordo ꝛ nā in eo: ꝛ languor ꝯcupiscētie inflict⁹ i carne ꝛc. put magis patebit psalmo. xiij. ſȝ iste v̄itates iā fuerūt magis diminute in caim: qñ occecat⁹ iuidia cū dolo vocauit fratrē suum abel i agrū ꝛ iterfecit eū. Gen. iiij. Et iō ait sibi de⁹. Quare irat⁹ es: ꝛ cur ꝯcidit facies tua? nōne si bñ egeris recipies: sin aūt male statī pctm̄ i forib⁹ aderit? Sȝ sub te erit appetit⁹ ei⁹: ꝛ tu dñaberis illi ꝛc. Ex q̄b⁹ v̄bis ōndit de⁹ q̄ caim defecerat ꝛ declinauerat a v̄itate cognitiua ꝛ legali q̄ de⁹ i mēte ꝛ rōne ei⁹ ipresserat: ꝓcui⁹ ꝑuaricatiōe erat sibi pena isligēda: ſȝ magis iste veritates fuerūt diminute a filijs hoim carnalib⁹: qñ fi'ij dei. s. filij seth istructi i lege dñi naturali: vidētes filias hoim descēdentes a caim q̄ essent pulchre: acceperūt eas i vxores: ex q̄b⁹ nati sunt gigātes. i. hoies carnales ꝛ terreni: q̄ dediti carnalib⁹ voluptatib⁹ totalr̄ obliti sūt legē dei: itātū q̄ corrupta est vniuersa caro: ꝛ multiplicata fuit malitia hoim sup terrā: ꝛ sic de⁹ deduxit diluuiū sup oēm carnē solo noe saluato cū vxore ꝛ filijs ꝛc. Gen. vj. Item magis diminute sunt v̄itates a filijs hoīȝ cū zoroastes relicta vera sciētia ꝛ regimine sui creatoris declinauit ad falsas artes magicas: q̄ nullā i se ꝯtinēt v̄itatē: ſȝ mēdaciū ꝛ dolū: i cuius tpe nēbroth cū sequacib⁹ putās fugere ditionē ꝛ dominiū dei decreuerūt fabricare turri i babylonia. Sed iā magis sūt diminute v̄itates a filijs hoim cū Nin⁹ rex assyrioꝝ fecit fabricare idolum. i. statuam beli p̄ris sui. Et fecit ipsam ab oīb⁹ venerari: itātū q̄ diabol⁹ intrauit statuaȝ: ꝛ cepit loq̄ ꝛ dare rñsa in ea.

Deni no rex ge assyrio rum.

Et sic oēs reges fabricauerūt statuas filijs ꝛ patrib⁹ suis defunctis: itātū q̄ idolatria diffusa ꝛ multiplicata fuit p totū mundū: vt pȝ sapie. xiiij. ¶ Sȝ adhuc magis fuerūt diminute v̄itates a filijs hoiȝ cū iceperūt supstitiōes ꝛ nefanda sacrificia i egypto: ꝛ mōstra multoꝝ deoꝝ. Et sic nefande ꝛ detestabiles supstitiones ꝛ artes diffuse sunt p totū orbē. Uñ intātū ver⁹ de⁹ fuit eis ignot⁹ ꝛ cōtēpt⁹: ꝛ diabol⁹ venerat⁹: q̄ cōpellebat patres imolare filios ꝛ filias sibi: ꝛ ꝯstituit celebrari ludos scenicos ꝛ turpes ipi baccho ꝛ veneri: ꝛ dee veste ꝛ priapo: ꝛ mlta alia detestabilia sunt cōmissa q̄ solus xp̄s eiecit de mūdo cū diabolo actore coꝝ: vt ꝓbat Euseb⁹ in. v. ꝛ. vj. de ꝑparatiōe euāgelica. Sȝ iā magis fuerūt diminute a filijs hoim qñ scribe ꝛ pharisei puerterūt verā intelligētiā legis trahētes legē ꝛ ꝓphetas ad suū falsum sensuȝ: ꝛ occecati iuidia ꝛ malitia negauerūt xp̄m: q̄ est p̄ria veritas legis: ꝛ crucifixerunt eū: q̄ erat in lege ꝓmissus ad declarāduȝ legē ꝛ ꝓphetas: ꝛ ad liberāduȝ euȝ de iugo legis ꝛ de captiuitate pcti. Et sic simul crucifixerunt sibi veritatē cum xp̄o. Jō qꝛ nullo mō veritas lucet in eis: manent occecati: ne intelligāt sacra dei. Oīa ergo supradicta preuidēs dauid in sp̄ū clamat ad xp̄m in ꝑsona hois mystici: vt veniat ad liberādum euȝ de talib⁹ supstitiōib⁹ ꝛ mēdacijs: ꝛ de testabilib⁹ morib⁹: ꝛ de tali cecitate iudeoꝝ. Jō dt: o dñe iesu xp̄e veni i carnē ꝛ saluū me fac. Nā postq̄ sctūs adā defecit ꝛ peccauit diminute sūt v̄itates a filijs hoim: nā adā fuit creatus sctūs ꝛ i gr̄a: ſȝ qñ peccauit: defecit gr̄a i eo ꝛ oīs sctitas: ꝛ sic postea diminute sunt v̄itates s. cognitio veri dei ꝛ legis diuine. Uel pōt sic ꝯstrui. o dñe iesu xp̄e saluuȝ me fac. Nā postq̄ adā peccauit: sup. defecit sanct⁹. i. omnis sctitas ꝛ iustitia: qꝛ ꝑdidit originalē iustitiaȝ ꝛ gr̄am: ꝛ oīa premia que cōsequebāt illam originalē iustitiā: quoniā exinde successiue diminute sunt supradicte veritates a filijs hoim successorib⁹ adā vsq xp̄m: qꝛ diminuta fuit diuina cognitio: ꝛ fides: ꝛ obedientia: ꝛ cognitio diuine legis: probatur. Nam

Uana locuti sunt vnusquisq ad proximum suum: labia dolosa in corde: ꝛ corde locuti sunt. xxij. dis. c. si q̄d. ꝛ ca. nonne.

¶ Unusquisq locut⁹ est vana documēta et exēpla ad proximū suū. Nam locuti sunt labia dolosa in corde. i. p labia dolosa i corde i. aliud habendo in corde: ꝛ aliud in labijs. Et ideo corde locuti sunt mēdacium supple. vñ corde ꝛ corde: idest duplici corde locuti sunt. Unde caim per labia dolosa ꝛ duplici corde locutus est ad abel fratrem suum qñ

dixit: egrediamur foras: ſed iterfecit eum in agro. Itē duplici corde ⁊ lingua doloſa ⁊ mē daci locutꝰ eſt ad deū cū dixit: nūqd cuſtos fr̄is mei ſū? ¶ Itē vana locuti ſūt hoies ter rent ⁊ filii hoim: cū dixit alter ad alterū: ve nite faciamꝰ nobis ciuitatē ⁊ turrē: cuiꝰ cacu mē ptīgat vſq ad celū: ⁊ celebremꝰ nomen nr̄m anq̄ diuidamur iͅ vniuerſas terras. Gen.
Vane locutiones hoim. xj. Itē vana locuti ſūt ⁊ lingua doloſa: ⁊ du plici corde oēs inuētores artiū magicarū: et oēs arioli: ⁊ hydromātici: ⁊ geomātici: ⁊ inuē tores ſupſtitionū ⁊ falſorū deorū: vt pꝫ ſapie. xiij. ⁊ xiiij. Itē vana ⁊ falſa duplici corde ⁊ li gua doloſa locuti ſūt ad primū ſuū falſi iudi ces ⁊ aduocati ⁊ cauſidici: qꝛ pp lucrū deti nēt litigia: ⁊ deſtruūt paupes ⁊ viduas ⁊ pu pillos. ¶ Itē vana locuti ſūt oēs poete q̄ ad demulcēdas aures hoim cōfixerūt falſa fi gmēta de falſis diis. ¶ Itē vana locuti ſunt ⁊ duplici corde oēs oratores ⁊ ſcriptores et poete: q̄ vt cōplacerēt pncipibꝰ ⁊ mgr̄atibꝰ: ⁊ ꝯſeq̄rēt fauores eorū: mlta falſa ſcripſerūt i hi ſtoriis ⁊ libris: ſicut homerꝰ de grecis ⁊ titus liuiꝰ de romanis: ⁊ q̄ntꝰ curtiꝰ de alexā dro. Et herodotꝰ de regibꝰ pſarū ⁊c. Itē va na ⁊ labiis doloſis: ⁊ duplici corde locuti ſūt ſcribe ⁊ pharisei ad xp̄m: cū dicebāt: mgr̄ ſci mꝰ qꝛ verax es ⁊c. Itē vana locuti ſunt cū di xerūt. ſi hūc dimittimꝰ veniēt romāi: ⁊ tollēt lo cū nr̄m ⁊ gētē. Jo. xj. et iō ſbdit ppheta dicēs.

vj. q. j. ca. ſunt plurimi.

Diſperdat dn̄s vniuerſa labia doloſa: ⁊ linguam magniloquam.

¶ Diſperdat dn̄s vniuerſa labia doloſa ſu pradicta tā iudeorū q̄ gentiliū ⁊ hereticorū: ⁊ linguam magniloquā. i. poetarum ⁊ orato rum magna mendacia loquentium.

xj. q. j. i. ls xxiij. q. iij. q̄ negligunt.

Qui dixerūt linguam noſtram magnifi cabimus: labia noſtra nobis ſunt: quis noſter dominus eſt?

¶ Qui dixerūt inter ſe linguā nr̄am cū orna tu ⁊ ſchemate verborū magnificabimꝰ inter gentes. i. per linguā nr̄am: ⁊ ppter eloquen tiā erimꝰ magnificati p totum mundum: qꝛ labia noſtra a nobis ſunt: ⁊ non a deo: quia non eſt deus p̄ter naturam: iā quis nr̄ deus eſt? q̄ſi dicerent nullus deus eſt: nec habe mus hoc donū niſi a natura. vnde tulliꝰ: q̄n tilianus: ⁊ liuius: ⁊ Saluſtiꝰ: ⁊ ceteri omnes oratores ⁊ poete ppter linguā ſuā ⁊ eloquē tiā putabāt magnificari in mundo. ⁊ per fa mā in eternū viuere. vn̄ ait Ouidius in fine xv. methamor. Iamq opus exegi: qd nec io uis ira: nec ignis: nec poterit ferrū: nec edax abolere vetuſtas. Quaq pꝫ domitis roma na potentia terris Ore ferar ppl'i: perq oia ſcl'a fama. Si qd habent veri vatū preſagia viuā. Sꝫ peiores fuerunt ſcribe et pharisei qui volentes dilatare fimbrias ⁊ philaterias ſua cōfidētes de pprio igenio noluerūt itel ligere: ſed falſo mō gloſſare ſcripturas: nec voluerūt audire veritatē a xp̄o: nec ipſū reci pere: imo negauerūt eū corā pilato dicētes: nō habemꝰ rgē niſi ceſarē. Et qn̄ dixerūt hūc aūt neſcimꝰ vn̄ ſit. Et cū dixerūt: qs nr̄ dn̄s eſt? q̄ſi dicerēt iſte ieſus nazarenꝰ nō eſt dn̄s: nec meſſias nr̄. Et iō tūc ieſus clamādo dixit eis. Et me ſcitis: ⁊ vn̄ ſim ſcitis. Joh. vij. Itē Jo. v. dixit eis. ſcrutamini ſcripturas: qꝛ ille teſtimoniū phibēt de me: qꝛ moyſes de me locutꝰ eſt ⁊c. Ex q̄ pꝫ q qn̄ iudei negauerūt xp̄m lingua doloſa: ⁊ duplici corde locuti ſūt: ⁊ ſic maxie diminute ſūt veritates i eis ⁊ ab eis: qꝛ negauerūt ipſū xp̄m q̄ eſt pria veritas p eēntiā. Et negauerūt ṽitatē legis ⁊ pphetarū: ⁊ p ꝯñs negauerūt oēm ṽitatē. Et iō dixit eis xp̄s: vos a pr̄e diabolo eſtis: ille enī i ṽi tate nō ſtetit. Et iō cū loq̄r de ppriis loq̄r: qꝛ mēdax eſt: ⁊ pr̄ eiꝰ. Joh. viij. ex h̄ innuit xp̄s q ſicut diabolꝰ nō ſtetit i pma ṽitate i pnci pio qn̄ peccauit: ita pariter iudei qn̄ negaue rūt xp̄m receſſerūt a pria veritate: ⁊ p ꝯñs re ceſſerūt ab oī veritate. Et ſic iā nō loquūt̄ ni ſi mēdaciū: qn̄ de lege loquunt̄: qꝛ totā legē faciūt mēdacē expectādo aliū meſſiā: qꝛ poſt q̄ errauerūt ab vtero: nō loquunt̄ niſi falſa. Ex qbꝰ pꝫ q ppheta nō ſolū dixit ṽitates eē diminutas in pplo gentili: ſed multo magis in pplo iudaico qn̄ negauerunt xp̄m: ⁊ veri tatem ſcripturarum voluerūt occultare cor rūpēdo ſacrā ſcripturam cū ſuis falſis gloſ ſis. Sꝫ magis ſunt in eis diminute verita tes qn̄ Mair idumeus ſimul cū phariſeis cō finxit q moyſes accepit duas leges a deo in monte ſinay. ſ. vnā in ſcriptis quā oēs ha bemus: ⁊ alterā oretenus quā miſna appel lāt. In qua continētur oēs deteſtabiles tra ditiones phariſeorū: ⁊ multa alia erronea. ¶ Item etiā magis diminute ſunt ṽitates a filiis hoim qn̄ rabini iudeorum cōgregati i babylonia cōpoſuerūt ſcripturā ipſiꝰ thal mud i q̄ ꝯfirmāt oēs traditiōes phariſeorū: ⁊ ipſiꝰ miſna qbꝰ addi debēt multa abomi nabilia ⁊ horrenda: vt patebit pſal. liiij.

A. ibi qō. li paſtor. ⁊ xij. l. ij. gloria epi.

Propter miſeriā inopū ⁊ gemitū pau perū: nunc exurgam dicit dominus.

¶ Hec eſt. ij. pars in q̄ q̄ſi cōſolatorie p̄dicit dd̄ q̄liter xp̄s in ſuo aduētu debebat libera re totū mūdū de p̄dictis miſeriis: ⁊ depelle re oēm deceptionē ⁊ mēdaciū: ⁊ ſupſtitionē: ⁊ dare legē euāgelicā cōtinētē ⁊ docētē oēm ṽitatē. ¶ Ad cuiꝰ itellectū eſt notādū q aū aduētū xp̄i mūdꝰ nō ſolū erat i miſeria ⁊ ca ptiuitate peti: ſed etiā laborabat in duplici miſeria corpali ⁊ ſpali: vt oñdit Euſebiꝰ pēr

Mūdus a chriſti aduentum erat miſer.

totũ quintũ librum de preparatiõe euãgeli
ca. Et lactãtiꝰ in libris diuinaꝝ inſtitutionũ.
Nã demones cogebãt ꝑẽs imolare filios:
vt pꝫ de agamennone: q imolauit ⁊ ſacrifi-
cauit filiã ſuã: vt haberet ꝓſperos ventos.
Et pyrrhꝰ imolauit aſtianactẽ filiũ hectoris
ad ſepulchrũ achillis ⁊c. Itẽ demones in rñ
ſis ſuis ſemꝑ ꝑſuadebãt bella inter princi-
pes ⁊ finitimos: ⁊ ꝑſuadebãt rebelliões po
puloꝝ ꝯ̄ reges ſuos: ⁊ ſeditiões inter ciues
vt fierẽt cedes ⁊ homicidia: ex eo ꝙ oẽs illi
implebãt infernũ: ⁊ multa enormia et tur-
pia cõtra bonos mores ⁊ naturã ꝑſuadebãt
⁊ nõ ſolũ in ppl'o gẽtili regnabãt iſte ſupſti-
tiões: ſed etiã ꝓ maiori ꝑte in ppl'o iudaico
vt pꝫ ꝑ totũ diſcurſuꝫ libri iudicũ ⁊ regũ. Et
vltra hoc regnabat i ppl'o iudaico mltiplex
miſeria: nam ſacerdotes ⁊ ſcribe ⁊ phariſei
opprimebãt paupes ⁊ pupillos: ⁊ comede-
bãt domos viduaꝝ: ⁊ cũ violẽtia ⁊ tyrãnide
regebãt ppl'm ducẽtes ⁊ gloſſantes falſo le
gẽ ⁊ ꝓphetas ad libitũ ⁊ lucrũ ſuũ: vt ipꝛo-
perabat eis xp̃s Mat. xxiij. dicens. ve vobis
ſcribe et phariſei hypocrite ⁊c. Et iõ xp̃s in
ſuo aduẽtu nõ ſolũ liberauit fideles ve. teſt.
de limbo inferni: ſed etiã liberauit ppl'm gẽ
tilẽ ab illa miſerabili ſeruitute diaboli totã
idololatriã deſtruẽdo: ⁊ bella ⁊ ſeditiões le
gẽ ⁊ baptiſmũ auferẽdo. Et ẽt liberauit pau
ꝑes d' ppl'o iudaico a miſerabili iugo ſcriba
rũ ⁊ phariſeoꝝ: ⁊ a iugo legis iportabili. Et
h̃ eſt qđ dicit ꝓpha. Vñ ait: dñs meꝰ ieſꝰ xp̃s
dicit mihi in ſpũ ex reuelatiõe ſup. Ego exur
gã. i. i carne apparebo: ⁊ veniã i mũdũ ꝓpter
miſeriã inopũ: ⁊ ꝓpter gemitũ pauperũ. i. vt
liberẽ ⁊ releuẽ inopes a miſeria: ⁊ paupes
a gemitu: hoc ẽ vt liberẽ vinctos de limbo i
ferni: ⁊ inopes gẽtiles a miſerabili ſeruitu-
te diaboli: ⁊ a nefãdis ſupſtitiõibꝰ ⁊ deteſta
bilibꝰ moribꝰ. Et vt liberẽ paupes de ppl'o
iudaico a gemitu ⁊ oppreſſiõe ſcribaꝝ ⁊ pha
riſeoꝝ. Et oẽs peccãtores a miſerabili ſeruitu-
te pcti. Et nota ꝙ dd i hoc v'ſiculo refert re
uelationẽ ⁊ ꝓmiſſionẽ quã hũit de ſaluato-
re mũdi. q. d. dñs ꝓmiſit mihi ꝑ reuelationẽ
ꝙ ipſe exurgeret apparẽdo i mũdo ad liberã
dũ paupes a gemitu: ⁊ inopes ab oi miſeria
ſupradicta. Itẽ reſurrexit xp̃s a mortuis: et
miſit ſpm̃ ſctm̃ i apl'os q̇ ꝑ totũ orbẽ legem
euãgelicã ꝑdicauerũt: ⁊ idola deſtruxerũt ⁊
deteſtabiles ſuperſtitiões gẽtiliũ deleuerũt
⁊ falſas traditiões ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ de
texerũt: iõ dicit ꝓpter miſeriã inopũ ⁊ gemi
tũ pauperũ nũc exurgã ⁊c. Iõ ſequit' ⁊ ſub-
dit ꝓpheta in ꝑſona totiꝰ corporis myſtici.
xxvj. **Ponã in ſalutari: fiducialr agam in eo.**
qō.j. ¶ Ponã ſpẽ ⁊ fidẽ meã i iſto ſalutari ⁊ ſal-
oẽs. uatore meo ieſu xp̃o: cũ venerit i carnẽ: ⁊ re

cipiã eũ tãq̃ ſaluatorẽ ⁊ meſſiã. Et recipiaꝫ §. ex
legẽ ſuã euãgelicã quã ipſe ore ſuo predica- his.
uit: ⁊ in cordibꝰ hoim ſcripſit. Et dat rõnem Et.xc
q̄re vult recipere xp̃m ⁊ ponere fidẽ ⁊ ſpẽ in vj.di.
xp̃o ſaluatore ⁊ lege euãgelica. Unde ait. c.nos

Eloq̇a dñi eloq̇a caſta: argẽtũ igne exa- et.c.
minatũ: ꝓbatũ terre purgatũ ſeptuplũ. vbi.

¶ Ad cuiꝰ itellectũ eſt notãdũ ꝙ q̇nq; ꝑfe- Di.j.
ctiões memorat ⁊ attribuit legi euãgelice. c.oẽs
Primo q2 oia q̃ ſunt i lege euãgelica ſunt elo- Quis
q̇a dei. i. qđ eſt a deo ꝓlata: eo ꝙ xp̃s lator qꝫ ꝓfe
eiꝰ ẽ verꝰ deꝰ: ⁊ pria v'itas. Scđo ꝙ oia v'ba ctio-
q̃ ſunt i lege euãgelica ſunt caſta. i. v'a abſq; nes
mẽdacio. Tertio qđ tota lex euãgelica ẽ ar- legis
gẽtũ igne examiatũ. Quarto ꝙ eſt multiplr euan
ꝓbatũ. Quito ꝙ ẽ t're purgatũ ſeptuiũ. No- geli-
ta ꝙ i q̇buſdã exẽplaribꝰ ẽt ãtiq̇ſſimis repe ce.
rit' v'ſꝰ iſte ſic ſcriptꝰ. Eloq̇a dñi eloq̇a caſta:
argẽtũ igne examiatũ: ꝓbatũ ter: repurga-
tũ ſeptuiũ: ⁊ ſic eſſet vitiũ ſcriptoꝝ q̇ iy llia-
bã re diuiſiſſent a iy purgatũ ⁊ iũxiſſẽt ad iy
ter. Aug. tñ ⁊ ceteri poſtillatores exponunt
ſm ꝙ nr̃a nũc hñt pſalteria ⁊c. Vñ ꝑ iſta q̇n
q; vocabula i hoc v'ſiculo poſita oñdit ꝓphe
ta q̇nq; ꝑfectiões legꝫ euãgelice: ⁊ q̇nq; dif-
ferẽtias q̇bꝰ differt a ceteris ſciẽtijs. Nã pri
mo dicit ꝙ lex euãgelica ſũt eloq̇a dñi: ꝑ qđ
oñdit pria dignitas eiꝰ q2 ẽ a ſolo deo tradi
ta: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ põt mẽtiri. Et ẽt oñdit qđ lex
euãgelica differt ab oĩbꝰ ſciẽtijs hũanis tã
practicis q̃ ſpeculatiuis q̃ ſunt ab hoibꝰ iuẽ
te: ꝑ hoc aũt qđ d'r bis eloq̇a caſta: oñdit qđ
lex euangelica eſt v'iſſima ⁊ caſtigata ab oi
mẽdacio: nã caſtꝰ d'r a caſtigo caſtigas: ⁊ ſic
d'r caſta ⁊ correcta ⁊ caſtigata ab oi mẽdacio
⁊ vitio: q2 caſtigat oia vitia iq̃tũ ꝓhibet oẽ
vitiũ: ⁊ docet oẽm v'tutem: ꝑ qđ differt ab oi
ſcia ⁊ ſcriptura ſupſtitioſa: ⁊ ab oibꝰ artibus
magicis: q̃ oẽs ſũt mẽdaces ⁊ adulterine do
cẽtes oẽ mẽdaciũ ⁊ d'teſtabiles ⁊ prauos mo
res: de q̇bꝰ ſupra dictũ ẽ. Et iõ oẽs ſeq̇ntes
illas magicas artes dicunt' adulteri in ſa-
cra ſcriptura: eo ꝙ deuiãt a caſtitate ⁊ v'ita-
te ſacre ſcripture. Tertio lex euangelica d'r
argẽtũ igne examinatũ. Et hoc mltipliciter.
Primo q2 fuit t'adita a xp̃o: ſꝫ poſtea fuit exa
miata ⁊ digeſta igne ſpũſſcti i die pente. q̃n
venit ſpũſſctũs ſup apl'os ⁊ diſcipulos i ligu
is igneis: ⁊ ſuggeſſit eis oia que xp̃s dixerat
eis. Itẽ fuit examiata igne charitatꝫ apl'oꝝ
⁊ martyꝝ: q̃ oẽs mortui ſũt ꝑ lege euãgeli-
ca d'fendẽda. Itẽ fuit examiata igne miracu
loꝝ. Itẽ fuit examiata igne inſpirationis: q2
igne ſpũſſcti iſpirati doctores ipã eluci da-
rũt ⁊ d'clararũt ꝑ hoc ẽ differt ab oibꝰ ſcien
tijs hũanis: q2 i ſolo lumie intꝰ agẽtis ſunt
tradite ⁊ gloſſate ꝑ hoies ſeculares: ſꝫ h̃ nõ

fiat ſine cōi iſtu⁊u ſupiori. Quarto dr ꝙ ē ar gētū ꝓbatū: qꝛ lex euāgelica multiplr̄ fuit ap probata. Nā p̄mo fuit p̄nūciata ꝑ patriar chas ⁊ ꝓphetas. ⁊ fuit ꝓmiſſa moyſi. deut. xviij. cū dixit dñs. ꝓphetā ſuſcitabo de me dio frm̄ tuoꝝ: loq̄turq ad eos oia q̄ dixero illi, i. dabit legē euāgelicā ſuo ore ꝓlatā. Se cūdo fuit ꝑdicta ⁊ ꝓbata ⁊ deſyderata ꝑ dd̄ i oib⁹ pſal. maxie pſal. cxviij. vbi dr̄. legē pone mihi ⁊c. Jtē Eſa. ij. d̄ Siō exibit lex ⁊ v̄bum dñi d̄ hierl'z. Jtē hie. xxxj. dabo legē meā in cordib⁹ coꝝ: ⁊ i viſcerib⁹ coꝝ ſcribā eā. Jtē fuit approbata ꝑ deū p̄rē qñ dixit. h̄ ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ ip̄z audite. i. legē ei⁹ audite ⁊ re cipite. Ultio fuit approbata ꝑ inumera mira cula. Ex q̄b⁹ pz ꝙ lex euāgelica ē argētum multiplr̄ ꝓbatū ⁊ examiatū ꝑ autētica teſti monia. Et ſic pz v̄itas ⁊ dignitas ⁊ auctori tas ei⁹. Et iō h̄ ē cā q̄re fiducialr̄ ē acceptā da lex euāgelica. Et ē vidēdū i ea. P̄rio qꝛ ē a dño ieſu xp̄o ꝓlata. Scd̄o qꝛ ē caſta ⁊ vera.

Uinē; dū eſt l lege euā; geli; ca ſic.

Tertio qꝛ ē tāq̄ argentū igne examinatum. Quarto qꝛ ē tāq̄ argētū purgatū ⁊ ſepatuz a t̄ra ⁊ rubigie. Qui to dr̄ argētū terre pur gatū ⁊ ꝓbatū ſeptuplū: ꝑ qd̄ nō ſoluz differt ab oib⁹ ſciētijs hūanis: ſꝫ ēt a ſcriptura vet. teſt. Ad cui⁹ itelligētiā ē notādū ꝙ ſicut lex euāgelica dr̄ oleū exp̄ſſum ab oleis ve. te. et ſeparatū ab amurca cerimoniaꝝ: ⁊ dr̄ vinū exp̄ſſum ab vuis ve. te. ⁊ ſepatum a vinacio cerimoniaꝝ. Et dr̄ granū trituratū ex ſegete ve. te. ſepatū a paleis cerimoniaꝝ ꝑ v̄etila brū xp̄i: vt dictū eſt in ꝓlogo: tractatu p̄rio. Jta pariter dr̄ argētū igne ſp̄ūſſcti examina tū: ⁊ ꝓbatū: ⁊ terre purgatū ſeptuplū. Nā ſi cut lex euāgelica erat i ve. te. tāq̄ oleū i oli ua. ⁊ vinū i vuis: ⁊ granū i ſpica. Jta erat in eadē lege veteri ⁊ i cerimonijs tāq̄ argētū i minera mixtū cū terra. vñ ſicut argētū effoſ ſuz a minera nō pōt purificari ⁊ ſepari a t̄ra ⁊ purgari a ceteris metallis vilib⁹ cū q̄b⁹ ē mixtū niſi cū igne materiali ⁊ magno artifi cio ⁊ ſtudio ⁊ labore. Jta myſteria euāgeli ca q̄ erāt clauſa ⁊ mixta ⁊ tecta ſub terrenis ⁊ materialib⁹ ⁊ ſēſibilib⁹ cerimonialib⁹ ve. te. nō poterāt ſepari ⁊ purificari et purgari ab illa terra cerimoniaꝝ: niſi ꝑ laborem et mortē ⁊ paſſionē ⁊ doctrinā xp̄i: ⁊ ꝑ ignē ⁊ lu mē ſp̄ūſſcti: q̄ oia illa cerimonialia ⁊ figurati ua i ſe ꝯplenit ⁊ ꝯſūmauit: ⁊ v̄itatē coꝝ nobꝫ apruit: cū icipiēs a moyſe ⁊ ꝓphetꝫ īterp̄tat⁹ ē duob⁹ diſcipulis oia q̄ d̄ ip̄o ſcripta erant. Et cū clauſo oſtio itroiuit ad diſcipulos ⁊ a quit eis ſēſuz ⁊ ſcripturas: ⁊ oia myſteria q̄ erāt ſcripta i lege ⁊ ꝓphetꝫ: ⁊ pſal. d̄ ip̄o lu. x xiiij. et ſic purgauit myſteria euāge. a t̄ra ce rimoniaꝝ igne paſſiōis ⁊ luie ſue doctrie: ⁊ ſic h̄ argētū euāgelicū fuit igne examinatū:

Argē um uan

⁊ ꝓbatū: ⁊ terre. i. ex terra ⁊ a terra cerimo niarū purgatū ⁊ purificatū: nō ſemel tātuz: ſꝫ ſeptuplū. i. ſepties ꝑ xp̄m. Nā p̄rio fuit pu rificatū ꝑ ſuā p̄dicationē ⁊ doctrinā. Scd̄o ꝑ mortē ⁊ paſſionē. Tertio poſt reſurrectionē qñ apernit eis ſenſū ⁊ ſcripturā. Quarto qñ aſcēdit i celū: ⁊ p̄cepit vt irēt ad p̄dicādū euā geliū ꝑ vniuerſuz mūdū. Quito qñ miſit ſp̄m ſctm̄ i die pēte. qꝛ tūc data ſūt ap̄lis dōa ſp̄ūſ ſcti q̄b⁹ itellexerūt oēs ſcripturas. Sexto fu it h̄ argētū examinatū ⁊ ꝓbatū ⁊ purgatū ꝑ doctrinā ap̄licā i ep̄lis pauli: ⁊ petri: ⁊ iohā nis: ⁊ iacobi: ⁊ iude: ⁊ i actib⁹ ap̄loꝝ: ⁊ i apo calypſi. Septio fuit examiatū ⁊ declaratū ꝑ eccl'iā ⁊ ſacros doctores q̄ fuerūt illuſtrati lu mie ⁊ igne ſp̄ūſſcti. ⁊ iō Aug. ⁊ ceteri ſacri do cto. reliq̄rūt nobis q̄dā p̄ncipia ⁊ doctrinas lia ⁊ q̄ſdā regulas ad itelligēdas ſacras ſcri pturas: vt ſcirem⁹ ſeparare argētū euāgeli cū ex terra cerimoniarū: qñ legim⁹ ſcriptu ras ve. te. Et iō nō debēt mirari lectores fi deles hui⁹ opis: qꝛ tot p̄ncipia ⁊ regulas p̄ miſim⁹ ⁊ tot doctrinas i ꝓlogo: qꝛ abſq illis ipoſſibile eſt ꝙ lector ꝑfecte ⁊ integre poſſit ſeparare myſteria euāgelica a terrenis ceri monijs ve. te. ⁊ extorq̄re veritates euāgeli cas ex lege ⁊ ꝓphetis. Nā ſi humana ſimili tudo idiget tāto ſtudio: ⁊ labore: ⁊ artificio: ⁊ tot inſtr̄is ad purgādū ⁊ purificādū argen tū ⁊ aurū ⁊ ſeparādū ipſuz a terra ⁊ rubigine ⁊ ceteris ſpurcitijs ⁊ ſordib⁹: ergo multo ma iori ſtudio ⁊ labore ⁊ maiori igne ſp̄ūali et plurib⁹ p̄ncipijs ⁊ regulis ⁊ doctrinis indi get fidelis lector cū legit ſcripturā vete. te. ad extorquēdas ⁊ ſeparādas veritates euā gelicas ab illis terrenis ⁊ materialib⁹ ceri monijs: ⁊ ab illa materiali līteratura et ab enigmatib⁹ ꝓphetarū: qꝛ oia illa ſeptē prin cipia ⁊ decē regule p̄poſite in tertio tracta tu: et oēs doctrine p̄miſſe i toto reſiduo ꝓlo gi nō ſunt niſi q̄dā ſp̄ūalia inſtr̄a et adiumē ta ad extorquēdū et purgādū et purificādū argētum euāgelicuz a terra ve. te. Et hoc eſt qd̄ itēdit dicere dd̄ i hoc v̄ſu: vñ ait. Ego po nā totā ſp̄ē et fidē meā i ſalutari. i. i ſaluato re meo ieſu: cū venerit in carnē. Et fiducialr̄ i. cū ꝯfidētia agā in eo. i. oia opa faciam ſm̄ p̄cepta et ſm̄ legē ſuā euāgelicā: eo ꝙ talia p̄cepta ſunt eloq̄a dñi. i. a deo ꝓlata. Et ſunt eloq̄a caſta ⁊ veriſſima abſq mēdacio: qꝛ do cēt oēm veritatē ⁊ virtutē: ⁊ ꝓhibēt oē vitiū et mēdaciū. Et nō ſunt eloq̄a adulterina et adulatoria ſicut eloq̄a oratoruz: ⁊ poetaꝝ ⁊ artiū magicaꝝ: ⁊ ſicut ſupſtitiōes gētiliuz q̄ ꝯtinēt oē mēdaciuz. Jtē eloq̄a xp̄i euāgelica ſūt argētū igne ſp̄ūſſcti examinatū ⁊ ꝓbatū ⁊ terre. i. ex terra purgatū ⁊ purificatū ſeptu plū ꝑ xp̄m ⁊ ꝑ ap̄los ⁊ doctores: put dictum

geli; cū ſe; pties ꝑ xp̄z fuit puri; fica; tum.

eſt. Et ē purgatū ⁊ purificatū ſeptuplū ⁊ ſeſ ptiēs p illa ſeptē pncipia ⁊ p dcē rglas i plo go: tractatu.iij: pmiſſas ſine qb⁹ pfecte ⁊ ītegre nō pōt itelligi ſcriptura vet.te. nec ex ea argētū euāgelicū extorqri: vt dictū eſt ibi. ⁊ ly ſeptuplū ponit p mltiplr īdeterminate: qr multiſ modis ⁊ exēplis ⁊ multiſ doctrinis ⁊ p mltos doctores lex euāgelica ſunt examinata ⁊ pbata ⁊ purgagata ⁊ elucidata. q. d. ꝯcludēdo: ꝙ poſtq̄ lex euāgelica ē ita vera ⁊ pfecta: ſō finalr agā et viuā i ea: ⁊ opabor ſm eius precepta: Deinde cum dicitur

ſ.qō. vij.c. teſtes ſ.xpa

Tu domine ſeruabis nos: et cuſtodies nos a generatione hac in eternum.

¶ Petit ⁊ reſumit qđ in pncipio īcepit petere: ſcʒ liber[…] p xpm ab oī mēdacio ⁊ dteſtabilī ſupſtitiōe gētiliū ⁊ gñatiōe magoꝝ ⁊ necromātricoꝝ ⁊ obſeruatoꝝ ſyderꝝ: ⁊ a praua gñatiōe prauoꝝ iudicū cauſidicoꝝ: ⁊ a fermēto ⁊ falſa doctria ⁊ mali ſa ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ. đ qb⁹ dictū ē i pma pte. de qb⁹ miſerijs ⁊ afflictiōib⁹ ⁊ dolis ⁊ dceptiōib⁹ nemo poterat mūdū liberere niſi ſol⁹ Jeſus meſſias in lege pmiſſ⁹. Jō ait pphēta. tu dñe ieſu xpe qñ veneris in carnē: ſeruabis: ⁊ cuſtodies: ⁊ liberabis nos in eternū ab hac ꝓtaua ⁊ deteſtabili gñatiōe magoꝝ ⁊ ſupſtitioſoꝝ: ⁊ maleficoꝝ ⁊ deceptoꝝ: ⁊ đ miſerabili ſeruitute demonū: ⁊ a praua: ⁊ falſa doctrina ⁊ fermēto ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ: q negauerūt xpʒ ⁊ ei⁹ legē euāgelicā: ⁊ falſificauerunt ſcripturas legis ⁊ pphetarum: in qbus xps pmittitur ⁊ figuratur. Et ſubdit.

xxiij. q.iij. c.hereticꝰ et ca. quid autē.

In circuitu impij ābulāt: ſm altitudinē tuam multiplicaſti filios hominum

¶ Oēs iſti impij ābulāt nō recte p viā veritatis: ſʒ in circuitu p deuia mēdacia: vt decipiāt ſimplices nō intrātes viā veritatis. vñ pmo ābulāt in circuitu oēs magi ⁊ necromātici deuiātes a pma veritate q̄ eſt de⁹: ⁊ qrētes auxilia a ſpiritib⁹ imūdis ⁊ mēdacibus: qr diabol⁹ ab initio in veritate non ſtetit. Et iō mēdax ē ⁊ pater ⁊ dux oīs mēdacij: ⁊ ſemper ābulat in circuitu quō decipiat hoīeʒ: et faciat ipm deuiare a via veritatis ⁊ rectitudinis: ⁊ p ꝯñs oēs ei⁹ ſequaces ābulāt p eūdē circuituʒ ex̄ centrū veritatis. Scđo in circuitu ābulabāt oēs ſacerdotes gētiliū q̄ cū ſuis ſupſtitionib⁹ pp̄ter lucrum decipiebāt pplm. Tertio in circuitu ābulabāt oēs poete ⁊ adulatores: et paſſionati reꝝ geſtarum ſcriptores: q ad demulcendas aures audiētium multa mēdacia ſcripſerūt. Et ſic in eodē circuitu ambulāt oēs q̄ legūt et terūt tpa legēdo eoꝝ ſcripta. Jtē in circuitu ambulāt oēs ſarraceni ⁊ infideles ⁊ heretici cum ſua doloſa ⁊ ipura ⁊ execrabili doctrina. Jtē in circuitu ambulāt oēs falſi iudices ⁊ cauſidici: q̄ cupiditate lucri falſo ⁊ oblīq̄ mō īterptando leges detinent ſimplices poplares ⁊ paupes et viduas i lōgo litigio: vſq; quo deſtruūt ⁊ expoliāt eos. Jtē in circuitu ābulāt impij ⁊ ceci iudei ex̄ centruʒ veritatis euāgelice: q̄ vt defendāt pteruitatē et obſtinationē ſuā: falſo gloſſant ſacrā ſcripturā vete. teſt. retrahētes eā a vo ſenſu ſpūali: cōfingētes enormia et execrabilia ⁊ irridēda mēdacia de meſſia. quē fruſtra et falſo expectant: vt pʒ p totū diſcurſuʒ thalmud: et in gloſſis eoꝝ: de qbus oībus dicit pphēta. tu dñe ieſu xpe ſeruabis ⁊ cuſtodies nos in eternum ab hac gñatiōe ipſoꝝ: qm̄ oēs iſti ipij ābulāt in circuitu p deuia mēdacia ex cētro veritatis euāgelice doctrine. Nā euāgelica doctrina eſt cētruʒ et mēſura oīs veritatis: co ꝙ eſt tradita a xpo q̄ eſt pma veritas ſimpliciter. Et ſic iudei moderni vſq; ad veſperam mūdi: vt canes circuibunt ciuitateʒ euāgelicā nō volentes intrare ſanctuarium veritatis euāgelice. pſal. lviij. Ex ſupradictis pʒ q̄liter xps q̄ eſt pma veritas reparauit omnes veritates q̄ fuerāt diminute a filijs hominuʒ. Uñ ſicut ſol p ſuos radios pellit oēs tenebras: ⁊ illuminat totū hemiſpheriū: ita xps ſol iuſtitie per radios legis euangelice fugauit: ⁊ extinxit nō ſolū tenebras pctoꝝ ⁊ ignorātie: ſʒ etiā fugauit oīa mēdacia: ⁊ ſupſtitiōes: ⁊ execrabiles ritus gētiliū: ⁊ fermētū phariſeoꝝ. ¶ Deinde cū dicit. Scđʒ multitudinē tuā multiplicaſti filios hoīʒ. Rñdet cuidā tacite qōni quā faciebat porphyrius ꝯ xpianos: et q̄ nunc cōtinue fit p curioſos. Uñ dicūt: ꝙ ſi ita eſt ꝙ magici ⁊ necromātici ⁊ ſyderū obſeruatores: ⁊ oēs ſuperſtitioſi et gētiles. et ſaraceni: et iudei moderni oēs ambulāt in circuitu per deuia mendacia ex cētrum veritatis: ⁊ ꝙ ſoli xpiani boni ambulāt in via rectitudinis ⁊ veritatis p legē euāgelicā: ergo quare deus pmiſit multiplicari p mūdū ſupradictos infideles in tā magno numero: qr ſemp fuerūt ⁊ ſunt in mūdo plures infideles q̄ fideles. Jtē ſi xps ſolus erat liberaturus munduʒ ab hmōi infidelitate ⁊ peccato: ergo quare diſtulit tm̄ aduētuʒ ſuum. Jtē ſi ſoli xpiani ābulāt p viā rectā: ergo quare deus pmittit multiplicari iudeos ⁊ ſaracenos ⁊ hereticos ⁊ oēs alios infideles: cū ſint i maiori numero q̄ xpiani. Et ſic apparet ꝙ paucos ſaluauit xpus: qr plures ſunt dānati q̄ ſaluati. Ad hoc rñdet pphēta ꝙ nemo pōt hoc archanum cōprehēdere in hac vita: qr hoc pertinet ad ſolā altitudineʒ ⁊ pfunditatē ſapiētie ⁊ ſcientie dei: ideo dicit dauid: o dñe. Nemo querat ſolutionem huius queſtionis in hoc mūdo: qm̄ tu multi

Quare deus infideles p miſit multiplicari.

ſiplicati.i.mltiplicari pmiſiſti filios hoim ſcz carnales ꝛ terrenos ꝛ ifideles: ſm altitudinē tuā.i.ſꝫ pfundū ꝛ altū ſecretū ꝛ archanū ſapiētie tue iaccesſibilis: ꝛ incomphēſibilis: dicat ģ xpiana hūilitas. O altitudo diuitiaꝝ ſapiētie ꝛ ſciētie dei ꝛc. Trāſlō hie. hꝫ i circuitu ipi ābulāt: cū exaltati fuerit viliſſimi filioꝝ hoiꝫ. Et tūc ē ſenſ⁹ q̄ ipi mali ꝛ ꝑuerſi hoies nō exaltāt nec mltiplicāt diuitias: nec acq̄rūt dignitates ābulādo p viā iuſtitie: ſꝫ i circuitu ex iuſtitiā.i.p rapinā ꝛ dolū ꝛ cū adulatiōib⁹ ꝛ ceteris illicitꝫ. ¶ Ex toto ģ iſto pſal. ꝛ dictis in eo poſſunt recolligi
p xij. concluſiones.

.j. con clo. ¶ Pria. q̄ ille dr ver⁹ q̄ adeq̄t ꝛ cōfirmat et ſubijcit itellectū ſuū credibilib⁹ i lege dñi reuelatꝫ: ſiue ille q̄ ꝯfirmat ꝑ me ꝟitati q̄ ē de⁹ que q̄dē pria veritas manifeſtat in lege dñi.

ij. cōclo. ¶ Secunda. q̄ ille eſt vere iuſtus: qui cōformat voluntatē ſuam diuine volūtati: ꝛ adequat operationes ſuas diuinis preceptis.

iij. cō clo. ¶ Tertia cōcluſio. q̄ ille eſt vere ſanctus: q̄ recte ordinat vitam ſuam viuendo ſm legē domini per fidem: et ſpem: et charitatem.

iiij. ꝯclo. ¶ Quarta. q̄ qn̄ Adam peccauit: ꝛ defecit: ꝛ deuiauit a prima veritate et iuſtitia ꝛ ſanctitate in quib⁹ ꝯſiſtebat originalis iuſtitia in qua fuit creatus: ꝛ per ꝯſequens diminuta fuit in eo veritas et iuſtitia.

v. cō clo. ¶ Quinta. q̄ poſtq̄ Adā peccauit: ꝯtinue ꝛ ſucceſſiue fuerūt diminute veritates a filijs hoiꝫ vſq ad xpꝫ: ꝛ p cōſequēs diminute fuerūt iuſtitie ꝛ ſanctitates: q2 poſtq̄ hoies perdiderunt fidē: inceperūt incidere i deteſtabiles ritus: ꝛ ſuperſtitiōes: ꝛ falſas opiniones: ꝛ prauos mores in populo gentili.

vj. cō clo. ¶ Sexta. q̄ nō ſolū i pplo gentili fuerūt diminute veritates ꝛ iuſtitie: ſꝫ etiaꝫ in pplo iudaico per falſas traditiōes ſcribaꝝ ꝛ phariſeoꝝ ꝛ ſaduceoꝝ: et multomagis p falſaꝫ fictionem ꝛ fermentum thalmudiſtarum.

vij. ꝯclo. ¶ Septima. q̄ ſolus xps in ſuo aduentu deleuit ꝛ eliminauit falſas ſuperſtitiones gentilium: ꝛ detexit fermentū phariſeoꝝ ꝛ saduceorum: ꝛ reſtaurauit veritatem deperditā: ꝛ verificauit legē ꝛ pphetas: ꝛ hoc p radios lucidos legis euangelice.

viij. ꝯclo. ¶ Octaua. q̄ lex euāgelica ē caſta ꝛ iuiolata: ꝛ ſeptuplū igne ſpūſſcti examinata ꝛ purgata: ꝛ iō i ſola ipa ē viuēdū: ꝛ ſꝫ ipam operādū: ꝛ in ſola ipa eſt ſpes ꝛ fiducia ponēda.

ix. cō clo. ¶ Nona. q̄ ſol⁹ xps cuſtodiuit et liberauit mūdū a praua generatione idololatrarū: et paganorum: et iudeorum: ꝛ infidelium.

x. con clo. ¶ Decima. q̄ ſicut ſoli catholici ābulāt per viā rectitudinis ꝛ veritatis ꝛ iuſtitie: ita oēs impij ꝛ infideles ambulāt in circuitu extra viam et centrum veritatis.

¶ Undecima. q̄ hoc archanū.ſ. q̄re deus ꝑmittit ipios ꝛ ifideles ꝛ pctōres multiplicari: eſt ſoli deo cognitū ſꝫ altitudinem ſue ſapiētie. xj. cō clo.

¶ Ex ſupradictis iſert. xij. ꝯcluſio.ſ. q̄ iſte ps nō eſt fact⁹ nec ꝯmode ne debite ꝑt exponi lr̄aliter de pdimēto ciuiū celle machinato ꝯ dd: ſꝫ eſt exponēd⁹ de diminutiōe ꝛ corruptiōe hūane nature fcā i Adā ppter pctm̄: q̄ erat p ſolū xpꝫ rſtaurāda p grāꝫ ꝛ p legē euāgelicā: eo mō q̄ dictū ē: qđ nō ſolū p bat ex ſacra ſcriptura vtriuſq teſti: ſꝫ ēt ex gloſſis ꝛ dictis thalmudiſtaꝝ ꝛ magiſtrorū hebreoꝝ. xij. cō clo.

¶ Ad cui⁹ pbatiōnē ē aduertēdū q̄ iſta dictio toldach i hebreo idē eſt q̄ gñatiōes latine: q̄ q̄dē dictio vbiq ſcribit diminute p ſola pūcta ſyllabicata: pterq̄ i duob⁹ locis.ſ. Ge.ij. vbi dr iſte ſunt gñatiōes celi et terre ꝛc. Et Ruth. vlti. c. vbi dr: iſte ſunt gñatiōes phares ꝛc. In q̄b⁹ duob⁹ locis iſta dictio toldach ſcribit pfecte cū oib⁹ ſuis lrīs integre: vbi q̄rit rabbi ſalmaȳ q̄ ſit cā q̄re dictio toldach i oib⁹ alijs locis ſcribit diminute: p ter q̄ in hīs duobus locis? Ad qđ rñdet q̄ cā ē hec. Nā in pncipio oia fuerūt creata i pleſnitudine pfectiōis ſue ſꝫ qñ peccauit Adam ꝑmi⁹ hō: oia fuerūt corrupta et diminuta: et maxie gñatio hūana. Et dicit vlterius q̄ iſta corrupta ꝛ diminuta nō reuertent ad pfectū ꝛ integrū ſtatū ꝛ diſpoſitionē donec veniat filius phares ꝛ dd.ſ. xps meſſias i lege pmiſſ⁹. Uñ dicit q̄ iſta dictio toldach: iō Geñ.ij. ſcribit itegre cū oib⁹ ſuis lrīs: qñ dr iſte ſunt generatiōes celi ꝛ trē ꝛc. eo q̄ Adā nōdū peccauerat. Iō oia erāt pfecta ꝛ itegra i ſua natura: ſꝫ q2 poſt p Adā peccauit: oia fuerunt corrupta ꝛ diminuta: iō vbicūq ponit poſtea h dictio toldach: ſcribit dimiute: iō Geñ. v. vbi dr he ſunt gñatiōes Adā. ꝛ Geñ. vj. he ſunt gñatiōes noe. ꝛ Geñ. xxv. he ſūt generationes iſmael ꝛ generationes Iſaac ꝛ Jacob ꝛc. ſemp iſta dictio toldach ſcribit diminute: ad dnotādū q̄ tota hūana gñatio erat corrupta i oib⁹ illis: ſꝫ poſtea Ruth vltio qñ dr: iſte ſunt gñatiōes phares. iſta dictio toldach ſcribit itegre: p qđ dnotat q̄ tota gñatio hūana corrupta ꝛ diminuta i Adā debebat reſtaurari ꝛ reintegrari ꝛ refici p xpꝫ in lege pmiſſuꝫ filiū phares ꝛ dd. Ex quib⁹ pꝫ q̄ iſte Rabbi ſalmaȳ i ſuis dictis concordat cū dd in hoc pſal. ſm pdictā expoſitionē: q2 nihil aliud itēdit pdicere dauid i hoc pſal. niſi q̄ qñ Adā defecit a pma veritate ꝛ iuſtitia ꝛ ſanctitate: tūc tota hūana natura fuit i eo corrupta ꝛ diminuta: ꝛ ſic ſucceſſiue diminute fuerūt oēs ꝟitates a filijs hoim: ſꝫ q2 hūana natura non poterat reſtaurari niſi p xpm: iō dd vocat eū vt veniat ad ſaluādū genus hūanū a peſte ſupradicta: put dictū eſt

Nota ppt pctm̄ ade oia ꝯ prauata.

V Sqꝫquo dn̄e obliuiſceris mei in finem? vſqꝫquo auer tis faciem tuam a me?

de ſūma trinitate.ꝛ fi de catholica c.j.

¶ Titul⁹ victori ſiue in finez pſal.ipi dd. Ex titulo apparet ꝙ dd fecit hūc pſalmū dirigēs nos in xp̄m q̄ eſt finis legis ꝛ ver⁹ dauid victor ꝯtra diabolū: q̄ quidē xp̄s ſiue dauid in mūdo expectabaṫ ſaluator ꝛ redēptor. In q̄ pſalmo ꝓpheta in perſona ipſi⁹ adā.ꝛ toti⁹ corporis myſtici ꝯqueriṫ de lōga mora xp̄i ꝛ lōga ſua captiuitate:iō exclamat:vt xp̄s in breui veniat ad illuminādū ꝛ liberādum ipꝫ de captiuitate diaboli: ꝛ cecitate tenebraꝝ.Vn̄ eſt aduertēdū ꝙ lꝫ iſte pſalm⁹ ſit paru⁹ in litera: tn̄ eſt magn⁹ i ſentētia ꝛ v̄tute ꝛ vtilitate:eo ꝙ ſub eiſdē v̄bis explicat.Primo deſideriuꝫ p̄triarchaꝝ de aduētu xp̄i. Scd̄o ſtatū pctōris penitētis deſyderātis per gr̄am iuſtificari ꝛ a pctō liberari.Et ſic iſte pſalmus eſt ſimul ꝓphetic⁹ ꝛ penitētialis:ꝛ ſic opꝫ ꝙ dupl'r exponaṫ.Prio ꝓphetice.Scd̄o moralit̄.
¶ Quātū ad pmū ſenſuꝫ tria facit dauid i h̄ pſal.Nā p̄mo dolēdo de lōga mora aduēt⁹ xp̄i explicat miſerabilē ſtatū ſuū. Scd̄o petit liberari. Tertio ꝓmittit ſe gr̄as acturuꝫ. Scd̄a ibi.reſpice ꝛ exaudi. Tertia ibi. Ego aūt in miſericordia tua ſperaui. ¶ Quātuꝫ ergo ad primū eſt notādū ꝙ an̄ aduētuꝫ xp̄i totū gen⁹ humanū erat i triplici miſeria cōſtitutū.Prio q: erat piectū a facie dei ꝑpter pctm̄ ade:ꝛ per cōſequēs ex gr̄am. Scd̄o q: erat ſubiectū diabolo ꝑpter pctm̄ ꝛ idololatriā.Tertio q: diu expectauerat xp̄ꝫ:ꝛ nōdū veniebat:iō dd in pſona toti⁹ gn̄is humani deflēdo lōgā miſeriā ſuā ꝛ lōgā morā xp̄i cupiēs liberari ait. Vſqꝫquo dn̄e obliuiſceris me i finē.i.deducere me ad te q̄ es finis legꝫ ꝛ finis oīs miſerie:q: p te dꝫ finiri oē pctm̄ ꝛ oīs miſeria:q: i tuo aduētu finē accipiet peccatū ꝛ duceṫ iuſtitia ſempiterna.Dan̄.ix.ergo Adā myſtic⁹.cupiēs liberari p xp̄m futurū dicit.vſqꝫq̄ dn̄e obliuiſceris me in finē.i. obliuiſceris venire:vt des finē legi:ꝛ ducas iuſtitiā.Et vſqꝫq̄ auertis faciē tuā ꝛ gr̄am a me differēdo aduētū tuū.Et vſqꝫq̄ exaltabitur diabol⁹ inimic⁹ ſup me:q: toti mūdo dominaṫ:ꝛ poſſidet gen⁹ humanū in hoc ſeculo p idololatriā ꝛ pctm̄.Et i iferno oīb⁹ dn̄atur p penā ſenſ⁹ aut dāni.Et q: hō ſp erat i tali q̄rela ꝛ meditatiōe ꝯſiderādo ſuū miſerū ſtatū:ꝛ q: erat piect⁹ a facie di ꝛ captiu⁹ i ptāte diaboli:iō affligebaṫ i mēte ex ꝯtiua meditatiōe i nocte:ꝛ affligebaṫ i corde ꝛ corpore ex ꝯtinuo dolore ꝛ tiore pene:iō ſubdit.

dupler expoſitio.

R

de pe. di.j. c.ſerpens

Quādiu ponā conſilia in aīa mea:dolorem in corde meo per diem?

¶ Quādiu ponā ꝯſilia in anima mea.i.verſā ꝛ agitabo cogitatiōes in mente:ꝛ ponam ꝛ patiar dolorē in corde per diē.i.per totam vitā meā timēdo penā ꝛ expectādo ꝗ me liberes me. Q: dū tu tardas:diabol⁹ ſemper dominatur in mundo.Ideo o domine

Vſqꝫquo exaltabitur inimic⁹ me⁹ ſup me? reſpice ꝛ exaudi me dn̄e deus me⁹. vij.q.

¶ Vſqꝫq̄ exaltabiṫ ſup me:quia i toto orbe adoraṫ:ꝛ coliṫ a paganis.Vſqꝫq̄ tu venias ꝛ eiicias eū foras:ꝙ vſqꝫq̄ tm̄ tardas:Reſpice ꝛ exaudi me dn̄e de⁹ me⁹.Hic exponit ſuaꝫ petitionē petēdo liberationē dicens. O rōe dn̄e de⁹ me⁹ q: hucuſqꝫ auertiſti faciē tuā:ꝛ oblit⁹ es mei:iō nūc reſpice miſerēdo ꝛ gratiam ꝯferēdo:ꝛ exaudi me tuum aduentum accelerando.Et j.c.cū ꝑcuſſio.

Illumina oculos meos:ne vnq̄ obdormiam in morte:nequādo dicat inimicus meus preualui aduerſus eum. xvj. q.ij.

Qui tribulant me exultabunt ſi motus fuero:ego aūt i miſericordia tua ſpaui. c.viſis.

¶ Illumina oculos meos.i.aīaꝫ mea cecā ꝛ ignorātē ꝛ tenebroſaꝫ ꝛ falſa ſupſtitiōe ſeductā:ꝛ i tenebris pctōꝝ obrutā.Et h̄ facies p legē euāgelicā:ꝛ eccl'iaſtica ſacramēta. Ne vnq̄ obdormiā i morte pcti et ignorātie in q̄ ſum.Ne inimic⁹ me⁹ diabolus dicat aliqn̄: nec poſſit gl'iari dicēdo.Ego p̄ualui aduerſus eū.ſ.aduerſ⁹ hoieꝫ i eterna cū captiuitate poſſidēdo.Nā ſi ego mot⁹ fuero ab hac vita ſine fide euāgelica ꝛ charitate:tūc inimici mei diaboli q̄ tribulāt me:in cui⁹ ptāte ſū: tūc exultabūt eternal'r me cruciādo:ꝛ i ptāte ſua poſſidendo.ꝙ veni ne differas:et noli tardare:vt liberes me. ¶ Ego aūt.Hic pmittit ſe gr̄as acturū poſtq̄ fuerit liberat⁹ ꝛ redēpt⁹ p⁹ aduētū ꝛ paſſionē xp̄i:ꝛ h̄ i exhibēdo xp̄o verū cultū. ¶ Vn̄ nota ꝙ verus xp̄i cult⁹ ꝯſiſtit in trib⁹ p̄ncipal'r. Prio iteri⁹ i fide:ſpe ꝛ charitate.Nā fides ē in itellectu: ꝛ ſpes ꝛ charitas in volūtate.Scd̄a ps cultus diuini ꝯſiſtit in laudādo deuꝫ.i.ꝯfitēdo eum ore corā hoīb⁹:ꝛ agēdo gr̄as bn̄ficioꝝ ſiue ex bn̄ficiis receptꝫ.Tertio i bn̄ opādo ergo primū.Vn̄ prio credim⁹ ꝛ diligim⁹ deum:ꝛ ponim⁹ ſpē nr̄am in eo:ꝛ hoc ptinet ad actū iteriorē aīe.Scd̄o ex hoc ꝓrūpim⁹ i laudes ei⁹ ꝛ verā adorationē.Et exide opamur opa mie erga ꝓximū.Et hoc ſeruat eccl'ia.Nam prio pcipit ꝛ dat fidē:ꝛ ſpem:ꝛ charitateꝫ:ꝛ dona ſpūſſcti p ſacramēta eccl'iaſtica.Scd̄o ordinauit officia eccl'iaſtica q̄ ſepties in die deo cātam⁹.Et ordinauit feſtiuitates in quibus cātam⁹ bn̄ficia q̄ xp̄s nobis exhibuit p ſuam incarnationē:ꝛ natiuitatē:ꝛ paſſionē:

Cultus dei ꝯſiſtit i trib⁹

z ſurrectionē: z aſcēſionē: z p̄dicationē. Et
ſic p̄dicam⁹ in eccl'ia ola bñficia xp̄i agēdo
grās: z quotidie recōmemoram⁹ paſſionem
xp̄i: z offerim⁹ xp̄m mediatorē dei z hoim in
ſacramēto euchariſtie. Et in his ꝯſiſtit ſcd̄a
ps diuini cult⁹. Tertio op̄ando op̄a mie er-
ga p̄ximū ꝑpter deū q̄ eſt tertia pars diui-
ni cult⁹. ¶ Hoc ergo p̄uidēs dauid in ſpū di
cit. O xp̄e veni in carnē: et illumina oculos
mētis mee ꝑ tuā legē euāgelicā. Ne vnq̄ ob
dormiā zc. Nā demones q̄ tribulāt me exul
tabūt: ideſt exultarēt ſi mot⁹ fuero a ſtabili
tate fidei: z ſine redēptiōe ab hac vita: aūt ꝑ
ſz: ſz q: ꝑ fidē z ſpē mee redēptiōis itēdo ſal
uari (i q̄ oēs antiq̄ ſaluabant: q̄ſi dicat: q̄ ſi
mot⁹ fuero z receſſero ab hac vita ſine re-
dēptiōe: tūc diaboli exultabūt) q̄ veni ad li
berādū me zc. Jd̄ ſemꝑ in miſericordia tua
ſperaui: q: tu ꝑ miſericordiā tuā et paſſionē
me ſaluabis. Et cū fuero a te ꝑ paſſionē ſal
uatus: z cū repoſueris z cōſtitueris me in le
ge gratie: tunc reddam tibi verum cultum.

Su- **Exultabit cor meum in ſalutari tuo: cā-**
pra. **tabo domino qui bona tribuit mihi: z**
vij.d. **pſallam nomini domini altiſſimi.**

¶ Primo exultabit cor meū in ſalutari z re
dēptiōe tua et trina fide z ſpe et charitate.
Et hoc q̄ ad p̄mā partē diuini cult⁹: q: gau-
debo z exultabo me eſſe a te z ꝑ te redēptū.
Et ſic dolor quē in corde habebā ex ſtatu mi
ſerie ꝯuertet mihi in gaudiū z exultationez
ꝑ aduētū tuū. Scd̄o cātabo dn̄o p̄ri q̄ bona
tribuit mihi mittēdo filiū ſuū. Et ſub eodem
cultu z adoratiōe cantabo laudes dn̄o ieſu
xp̄o filio tuo q̄ tribuit mihi bōa: ſcz bñficia i
carnatiōis z natiuitatis z legis euāgelice z
paſſiōis z redēptiōis zc. Et ſic ꝯfitebor ip̄m
verū deū: z p̄dicabo publice ꝑ vniuerſuz mū
dū bñficia recepta: z celebrabo officia in fe
ſtiuitatib⁹ ſepties in die zc. Tertio adimple
bo legē ſuā dn̄i op̄ando erga p̄ximū. Et ſic q̄
tripl'r colā ip̄am: ſcz corde: ore: z op̄e: z vita
ꝯtēplatiua z actiua. Et ſic tripl'r agā grās ꝑ
bñficiis a deo receptis in ſuo aduētu. ¶ Sz
q: intētio dauid in hoc pſalmo nō ſolū eſt ꝑ
phetare deſyderādo z p̄dicādo aduētū xp̄i:
vt expoſitū z dictū eſt: ſz et itētio ei⁹ fuit de-
ducere nos ad verā penitētiā exēplo ſui. Jd̄
iſte pſalm⁹ eſt moral'r exponēd⁹ pro q̄libet
pctōre penitēte. Un̄ forſan dauid fecit hunc
pſalmū poſt pctm̄ adulterij Berſabee: qd̄ ꝑ
annū celatuz tenuit vt patebit pſalmo. l. Jd̄
deflet in hoc pſalmo miſerabilē ſtatū ſuū: et
lōgam morā in illo pctō: per qd̄ fuit ſepara-
tus ꝑ annū a grā dei z a ſpū ꝑphetico. Jd̄ in
hoc pſalmo agens pniam duo facit. Nā pri
mo deſcribit totū ꝑceſſum z decurſum vere

pnie. Scd̄o vo decurſum et ꝑceſſum ſtatus
grē poſt pniam: i q̄ homo ſatiſfacit peccato.
ibi. ego aūt i mia tua ſperaui zc. Quātū ad
p̄mū eſt notādū ſm Augu. li. de vera z falſa quid
pnia. q̄ penitētia eſt q̄dam dolētis vindicta: eſt pe
puniēs in ſe qd̄ dolet ꝯmiſiſſe. Grego. vo di- niten
cit q̄ penitētia vera eſt peccata p̄terita com tia.
miſſa plāgere: z plāgēda iterū nō ꝯmittere.
Et ſic oēs aſſignāt tres partes pnie: ſcz ꝯtri
tionē: z ꝯfeſſionē: z ſatiſfactionē. Sz in p̄ria
parte multa ꝑcedūt: ſcz ad ꝯtritionē. Nā ꝑ-
ceſſ⁹ penitētie debet correſpondere ꝑceſſui
peccati quodſimil'r cōſiſtit in corde: z ore: et
opere: vnde in p̄ma parte multa continent.
Nā q̄s p̄mo ꝑponit peccare: ſz cognitio p̄ce
dit ꝑpoſitū. ¶ Nā p̄mo homo cōſyderat et
cognoſcit apparēs bonū: ad qd̄ conuertitur:
etiā habet cognitionem dei z legis eius: a q̄
bus auertit. Et poſtea cōuertit ad cōmuta-
bile ſibi apparēs bonū. Prio ergo auertitur
ab incōmutabili ſibi cognito bono ex lege ſi
bi data. Scd̄o cōuertit ad ꝯmutabile ſibi ap
parēs bonū: z proponit peccare. Et hic dici
tur primus gradus peccati: ſcz in corde: per
qd̄ ilico perdit gratiā dei homo in qua erat.
Secundo ſequit locutio per os vel effectus
z opus peccandi. Tertio ſequit proſecutio.
Et ideo oportet q̄ tripliciter peniteat: ſcz
corde per contritionē: z ore per cōfeſſionē:
z opere per ſatiſfactionē. Sed q: propoſitū
peccandi p̄ceſſit cogitatio (nam ideo dicitur
peccatū: quia ꝑpoſitū z volūtariū. Jta ideo
dicitur ꝑpoſitū z volūtariū: q: precognitū.
Jta pariter vera contritio dicitur que eſt p̄-
cogitata z p̄cognita) Jdeo duo vel tria p̄co-
gitant ante ꝯtritionē. Nā primo pctōr ꝯſide
rat deum quē offendit: z a quo ſeparat⁹ eſt.
Et gratiā quā perdidit. Et legē cōtra cuius
preceptum z iuſtitiā fecit. Scd̄o conſiderat
vilitatē peccati z miſerabilē ſtatum in quo
eſt: et deteſtatur peccatum et reuertitur ad
deum. Et tunc conuertit in corde verſando
ſupradicta. Et ſic dolet ſe cōtra deū peccatū
commiſiſſe. Et iſte eſt primus gradus peni- Gra
tentie. Et ſic in eodez gradu et ſtatu ꝑponit dus
tria. Primo dimittere peccatū. Secundo cō pnie.
fiteri. Tertio nunq̄ amplius cōmittere. Et
ſic perficit primus gradus penitentie: et ſe-
quit ſecundus: ſcz confeſſio peccati apud
eccleſiam ſi adeſt facultas et oportunitas.
Tertio ſequit poſt ꝯfeſſionē ſatiſfactio z bo
na operatio in ſtatu gratie. Et hunc ordinez
ſeruat hic dauid: z docet ſeruare oēm peni-
tētē. Nā cōuerſus ad ſe: z vidēs miſerꝝ ſtatū
ſuū ſeparatū a gratia dei: eo q̄ a deo fuerat
auerſus: z de⁹ ab eo: z ſubtraxerat gratiam
ꝑpter pctm̄: z permiſit per longuz tempus
manere i ip̄o: ideo dicit dauid ad deū. O dn̄e.

vſqȝquo obliuiſceris me i finē:pmittēdo me tādiu manere i pctō.Et vſqȝquo et quandiu auertes faciē tuā a me:ſubtrahēdo gratiā? Scḋo ꝯſiderādo pctm̄ ꝛ miſerū ſtatū ſuū ꝺt ait.ꝗdiu ponā cōſilia in aīa mea.i.cogitabo pctm̄ in q̄ ſum tā deteſtabile ꝛ abominabile ꝛ hucuſqȝ nō potui:nec volui exire. Tertio ex hoc ſequit̄ dolor ꝛ cōtritio in corde:iō ait ꝗdiu ponā dolorē in corde meo p diē.i.cōtinue dū recordat⁹ fuero pcti: ꝛ offēſe dei. Et ſic ſequit̄ deteſtatio pcti in q̄ diabol⁹ dominabat̄ ſibi:cū dicit.vſqȝquo exaltabit̄ et dominabit̄ diabol⁹ inimic⁹ me⁹ ſup me:poſſidēdo me p pctm̄.ꝛ hec eſt v̄a cōfeſſio:q2 cōfitet̄ pctm̄ ſuū:ꝛ ꝓponit dimittere:ꝛ āplius nō cōmittere:iō petit liberari p grāȝ gratificantē dicēs:reſpice dādo grām.o dn̄e deus me⁹:poſtꝙ p tm̄ tps auertiſti faciē tuā a me ꝓpter meū pctm̄:et exaudi me:dādo veniā ꝛ dimittēdo culpā.Et illumina oculos mentis mee.Ne vnꝙ obdormiā i morte.i.ne moriar i mortali pctō:q2 tūc eſſet pctm̄ obſtinatiōis:ꝛ finalis ipnie:qḋ nō dimittit̄ i hoc ſeculo nec i alio:p quo nō eſt orādū:ꝛ gl̄iaret̄ diabol⁹ ſe p̄ualuiſſe aduerſuȝ me.Et iō neqñdo.i.aliqñ inimic⁹ me⁹ diabolus dicat ego p̄ualui aduerſ⁹ eū:tu ꝓpter miam illumina oculos meos lumine tue grē mihi p̄teritā culpā remittēdo.ne āpli⁹ ſimilia peccata cōmittā.Nā ſi mor⁹ fuero ab hac vita et deceſſero ſine pnīa:tūc demones q̄ tribulāt me tētādo p pctm̄:tūc exultabūt.ꝛ ponit̄ futurū indicatiui p cōiūctiuo:eo ꝙ hebrei carēt optatiuo ꝛ cōiūctiuo:vt frequēter dictū eſt.q.d.Si decederē ſine pnīa:tūc exultarēt inimici mei demones. ¶ Ego aūt.hic deſcribit ſtatū grē i q̄ fit v̄a ſatiſfactio. ¶ Nā ſicut ſtat⁹ pcti hȝ tres grad⁹.ſ.malū ꝓpoſituȝ:et executionē:ꝛ pſecutionē:q2 corde ore ꝛ ope pctōr offendit deū.Ita parit̄ in ſtatu grē iuſtus tripliciter deo ſeruit.ſ.corde p fidē:ſpē: ꝛ charitatē.Scḋo ore deū laudādo:ꝛ de bn̄ficio remiſſiōis pcti adepto:ꝛ pnīa fctā grās agēdo.Tertio bona opa p charitatē exercēdo:ꝛ p reatu ꝛ pctō quodā cōmiſſo plene ſatiſfaciēdo.Et iſta tria tāgit dd in hac lr̄a.Un̄ ꝺt prio:ego aūt poſtꝙ egero v̄am pniam:et mihi fuerit remiſſa culpa:ꝛ illuminat⁹ fuero p grām:tūc in mīa tua ſpaui.i.ſperabo:ꝛ hoc p fidē v̄am ꝛ ſpē:ex q̄b⁹ ſequit̄ charitas ꝛ v̄a exultatio i corde.Nā ſicut cū erā i pctō delectabar in eo:ita poſt actā pniaȝ delectabor in ſtatu grē p fidē:ſpē:ꝛ charitatē.Et ſic exultabit cor meū i ſalutari tuo.i.in ſalute aīe mee quā p pniam acq̄ſiui:ꝛ tūc delectabiliter ſeruiā deo.Prio i vita cōtēplatiua deum laudādo:ꝛ grās agēdo p bn̄ficūs receptis ꝛ ſic cātabo dn̄o q̄ tāta bōa tribuit mihi

T Iuſt⁹ deo tripliciter ſeruit.

culpā remittendo:ꝛ grām cōferendo.Scḋo pſallā noī dn̄i altiſſimi:bn̄ opādo erga primū:ꝛ p pctō ſatiſfaciēdo.Un̄ nota ꝙ tria ponunt̄ in hoc v̄ſiculo:ſcȝ exultatio cordis:p quā intelligit̄ ſtat⁹ ꝛ gaudiū:fides:ꝛ ſpes:ꝛ charitas dei ꝛ pximi.Scḋo ponit̄ cāt⁹:p quē itelligit̄ grāꝝ actio:ꝛ vita cōtēplatiua.Tertio ponit̄ pſallere:p qḋ itelligit̄ bona opatio ad laudē dei ꝛ vtilitatē pximi:q̄ eſt obſeruatio decē p̄ceptoꝝ. ¶ Ex toto iſto pſalmo poſſent recolli ꝫ q̄tuor cōcluſiōes. Quaꝝ pma eſt.ꝙ de⁹ obliuiſcit̄ pctōrē:ꝛ auertit faciem ſuā ab eo:ſubtrahēdo grāȝ p pctm̄. Unde pctōr nō peccauit:q2 de⁹ ſubtraxit grām:ſȝ iō de⁹ ſubtraxit grām:eo ꝙ hō peccādo abiecit eā:ꝛ ſic de⁹ nō eſt cā pcti:ſed iſte hō qui peccando abiecit grām. ¶ Scḋa ꝯcluſio.qḋ oppoſitū accidit in iuſtificatione pctōris:q2 collatio grē p̄cedit abiectionem culpe.Nā iō pctōr cōuertit̄:ꝛ iuſtificat̄:q2 de⁹ illuminat eū grām cōferendo.Iō dd in pſona penitentis petendo grāȝ gratificātem dicit.Illumina oculos meos ꝛc. ¶ Tertia cōcluſio.ꝙ ſi pctōr nō egerit pniam in vita:ſȝ morit̄ obſtinat⁹:tūc diabol⁹ ꝺr victor ꝛ p̄ualuiſſe aduerſus eū:eo ꝙ tenuit hoīem in pctō vſqȝ ad terminū:ꝛ nō reliq̄t ipſi locū pnie. ¶ Quarta cōcluſio.ꝙ tria recuperat ꝛ cōſequit̄ hō per pniam.Primo letitiā in corde recuperando charitatē.Scḋo cātat̄ dn̄o grās agendo:q2 euaſit perpetuā dānationem. Tertio libere operatur meritorie ſm diuina mandata.

U j. concluſio.

ij. concluſio.

iij. concluſio.

iiij. concluſio.

Dixit inſipiens in corde ſuo:nō eſt deus.

¶ Titul⁹ in finē pˢ ipſi dauid.ex titulo pȝ ꝙ dd fecit hunc pſalmuȝ dirigēs nos in xp̄m q̄ eſt finis legis ꝛ liberator ꝛ ſaluator iſrael:vt patebit in fine huius pſalmi.Sȝ de materia hui⁹ pſalmi ꝺt.Rabbi ſa.ꝙ dauid fecit hūc pſalmū p̄uidens deſtructionē hieruſalē fiēdā per Nabuchodonoſor:et captiuitatē iudeoꝝ in babylonia. Et dicit ꝙ iſte inſipiens q̄ dixit in corde ſuo nō ē de⁹ fuit Nabuchodonoſor:ꝛ pplˢ chaldeoꝝ q̄ dixit:qḋ de⁹ iſrael nō erat ver⁹ de⁹: q2 nō potuit iudeos liberare de manib⁹ ſuis.Et ideo Nabuchodonoſor ꝛ oēs chaldei corrupti ꝛ abominabiles facti ſunt. Et iſto mō Rabbi ſa.ꝛ multi rabbini iudeorum literaliter preciſe ad hunc ſenſum gloſſant iſtū pſalmū.Sed manifeſte patet talem expoſitionem eſſe inutilem et manem. Primo quia ſequeretur qḋ iſte pˢ non pertineret ad ſacram ſcripturam:cum talis expoſitio non explicet aliquod ſacramentum de chriſto et eccleſia.Secundo non dirigeret nos in xp̄m quod eſt contra titulum prepoſitum huic

Arg ꝺ xl. diſt.j ſ. tres ſūt.et c. me dicina. et xv. q. ſ. ꝗñ ſinem.

pſalmo. Tertio q2 expoſitio nō eſt ſufficiēs nō explicās intelligētiā pſalmi: in q̄ dicit q̄ de⁹ d̄ celo pſperit nō ſolū ſup babylonios: ſʒ ſup oēs filios hoim: et oēs declinauerunt ⁊c. ergo nō ſolū chaldei ⁊c. Et iō Caſſiodorus exponit hūc pſalmū de pplo iudeorū: q̄ dixit i corde ſuo q̄ xp̄s nō erat de⁹: ⁊ iō icurrit oēs corruptiōes ⁊ maledictiones in hoc pſalmo memoratas. Sʒ etiā iſta p̄ciſe expoſitio facta de ſolis iudeis videt̄ inſufficiēs: pp hoc qd̄ dr̄ q̄ de⁹ reſpexit ſup oēs filios hoim: ⁊ nō ſolū ſup iudeos: ſʒ oēs declinauerunt ⁊c. Et iō bea⁹ Aug. non ſolum exponit pſalmū de iudeis: ſʒ etiā d̄ pplo gētili et de q̄buſdā philoſophis: q̄ negauert̄ deū eē creatorē mūdi ⁊ iuſtū iudicē ⁊ retributorez: nec habere p̄uidētiā de a.tib⁹ hūanis: nec poſuerunt vnū deū: ſʒ plures. Et iō negato hoc primo p̄ncipio p̄ruperūt i oēm corruptionē: et oīa ſcelera i hoc pſalmo memorata. Sʒ cum reuerētia tāti viri: adhuc expoſitio et p̄fata cā p̄ciſe aſſignata nō videt̄ eſſe ſufficiēs: nec videt̄ euacuare totā ſentētiā ⁊ intelligentiā hui⁹ pſalmi vn̄ apoſtol⁹ ad Roma. iij. p ſcripturā hui⁹ p̄bat nō ſolū gētiles: ſʒ etiā iudeos ⁊ oēs hoies fuiſſe corruptos i adā. Un̄ dr̄ Cauſati: id ē argumētati ſum⁹ iudeos ⁊ grecos oēs ſub pctō eſſe: ⁊ intelligit per grecos oēs gētiles ⁊ barbaras natiōes: ⁊ oēs filios Adā: vt p3 intuenti. Et ſic ex fūdamēto hui⁹ pſalmi p̄fert illā vl̄em ſnīam: oēs in adam peccauerūt: ex q̄b⁹ v̄bis apl̄i videt̄ innui q̄ ille inſipiens q̄ dixit i corde ſuo nō eſt de⁹ p quē ⁊ cui⁹ pctō oēs hoies ſunt corrupti: ⁊ incurrūt oīa ſcelera in h̄ pſalmo memorata fuit ipſe adā: q̄ dixit in corde ſuo nō eſt de⁹. Sʒ hec ſnīa apl̄i ⁊ intelligentia videt̄ nimis dura et erronea: ſcʒ q̄ adā dixerit in corde ſuo deūz nō eſſe: ⁊ q̄ aliq̄ mō negauit deuz cuʒ fuerit creat⁹ in tāta ſcientia ⁊ ſapientia: cui de⁹ cōmiſerat gubernationez oīm creaturarūz inferiorūz: ⁊ q̄ oīb⁹ p̄pria noīa ipoſuerat ƀʒ p̄prias naturas. Et ſic ſciuit deum eſſe oīm creatorez et gubernatorez ⁊c. Item ex textu Gen. nō habet̄ q̄ adā negauerit deū q̄ſi peccauit: imo p⁹ pctm̄ fugit a facie dei ex timore ⁊ cōfuſiōe: ⁊ p cōſequens ſemp confeſſus eſt: ⁊ nouit ipm̄ eſſe deū ⁊ dn̄m. In oppoſitū videt̄ litera hui⁹ pſalmi ƀʒ intentionē apl̄i. ¶ Ad cui⁹ intelligētiaz eſt valde aduertendū q̄ aliquē negare deū ſtat dupliciter. vno mō directe ⁊ aſſertiue. alio modo indirecte. Primo mō adā nō negauit deum directe et aſſertiue: q2 ſemp cognouit deū eſſe creatorem ⁊ dn̄m: vt dictū eſt. Sed ſcd̄o mō pōt dici q̄ negauit deum indirecte et dubitatiue: inq̄ntū putauit al qd̄ ineſſe ſiue deeſſe deo qd̄ eſt ɔ̄ ei⁹ maieſtatem ⁊ imenſā ſapientiā: ad qd̄ ſequebat̄ deū nō eſſe deū: q2 putauit deū eſſe inuidū: ⁊ finitū in ſapiētia. Qd̄ p̄batur. Nā q̄n adā credidit diabolo dicenti ipi. Nequaq̄ moriemini: ſʒ eritis ſicut dij ſcientes bonū ⁊ maluʒ ⁊c. Tūc adā putauit tria de deo. Prio deū eſſe mendacez in v̄bis non facientē qd̄ cōminabat̄. Scd̄o putauit eum eſſe inuidū: eo q̄ timebat ne adā eq̄pararet̄ ei in ſcientia. Tertio putauit deuz eſſe finitū: cū de fctō ipſe adā p̄ſumpſit deo parificari: vt ait Aug. q̄ adā ⁊ eua volentes rapere diuinitatez p̄diderunt felicitatez. Ex q̄b⁹ ſequebat̄ deū nō eſſe deum: q2 iſta tria ſeq̄bāt̄ ex v̄bis diaboli. Ex q̄b⁹ ſequebat̄ deuʒ non eſſe deū. Un̄ diabol⁹ fecit deū mēdacez dicēdo nequaq̄ moriemini. Et euʒ fecit inuiduʒ cum ſubdit. ſcit enim de⁹ q̄ in q̄cunq3 die comederitis ex eo: aperient̄ oculi veſtri: ⁊ eritis ſicut dij ſcientes. i. eq̄les in ſcientia. Ex q̄bus ſequebat̄ nō ſolū deū eſſe finitū: ſed etiam inuidū: ⁊ p ɔ̄ns ſequebat̄ nō eſſe deum. Et ſic adā credendo diabolo ⁊ vxori incidit in eoſdez errores: ſʒ indirecte. Sʒ gentiles ⁊ q̄dam philoſophi magʒ directe negarunt deū dicentes deuʒ nō habere curā nec p̄uidentiā de actib⁹ humanis. Sʒ iudei magis directe negarūt deū negādo xp̄m eſſe deum ⁊ meſſiā in lege: vt patebit. Tres ergo inſipientes negarūt deū. Primo adā indirecte dubitando de ei⁹ veritate ⁊ infinita ſapientia. Scd̄o ppl̄s gentilis negādo ei⁹ vnitatez ⁊ p̄uidentiā ⁊ iuſtitiā. Tertio popul⁹ iudaicus negādo chriſtum eſſe veruʒ deū ⁊ meſſiaʒ. Triplicez ergo corruptionez p̄uidit et vidit i ſpū Dauid cōſyderādo omnes ſtat⁹ hominū. Nā p̄mo vidit vniuerſalem corruptionem humane nature factā: ⁊ etiā p̄ueniemtem ex peccato ipſius adā. Scd̄o vidit corruptionem morum toti⁹ populi gentilioꝛ ⁊ omniū barbarorū nationuʒ p̄ueniētem ex negatione iuſtitie ⁊ p̄uidentie diuine de rebus humanis. Tertio preuidit corruptionem populi iudaici, venturam ex negatione chriſti in lege promiſſi. Tripliciter ergo exponet̄ iſte pſalmus ƀm quod dauid fecit ipʒ de ſupradicta corruptione. Nā primo exponet̄ de corruptione totius humane nature facta in adā ⁊ iuxta intelligentiaʒ apoſtoli. Scd̄o exponet̄ de corruptione totius populi gentilis negantis diuinā p̄uidentiam. et iuſtitiā: et hoc ƀm expoſitionem Aug. Tertio exponet̄ de corruptione populi iudaici negantis chriſtuʒ eſſe deū ⁊ meſſiā. ¶ Quātum ergo ad primam expoſitionē eſt aduertendum: ſicut dictum eſt in prologo: qd̄ duo homines fuerunt principia generis humani. Primus enim adam fuit principium carnalis generationis omnium hominum: et cauſa

Caſſiodorus.

Not.

Not. tres inſipiētes deum negātes.

Dupliciter negat̄ de⁹.

z cā corruptiōis humane nature z olo mali z pcti. Scđo xps fuit pncipiū spiritualis regenerationis z salutis omniū hominū.qz sicut i adā oēs moriunt.ita z in xpo oēs viuificant.pme ad Cor.xv. Hoc ergo puidens dd in spiritu fecit hūc psalmū:in quo duo facit. Nā pmo ostēdit primū gen⁹ humanum esse corruptū pter pctm̄ ipsi⁹ adā. Scđo ostendit xpm esse radicē oim z saluatorē.ibi.non sciunt. ¶ Quātū ad pmū est aduertēdū fm Aug.ij.libr.de nuptijs.q illd pctm̄ qd pmū hoiem mutauit in pei⁹ multo grādi⁹ fuit q̄ iudicare possum⁹:iō ab oi nascēte trahit:qz totū gen⁹ infecit humanū. Causa autē tante grauitatis illi⁹ pcti fuit multiplex circunstantia:vt inquit Aug.in enchiridion:qz q̄si oia gn̄a pctoꝝ fuerūt illi pctō annexa. Sed maxime ibi fuit blasphemia:z sacrilegiū:et crimē lese maiestatis inquantū putauit z dubitauit deū esse mēdacē z inuidū: z temere psumpsit rapere diuinitatē:vt supra dictum est. Ex q̄ pz q indirecte negauit deū esse: ex quo detestabili pctō ipse fuit corrupt⁹ z tota sua gn̄atio in eo. Et hoc est qđ dicit dauid in hac pma pte hui⁹ psalmi. Ubi ait q adā fact⁹ insipiēs credendo diabolo dixit in corde suo nō est de⁹:nō assertiue z directe:sz dubitatiue et cōsecutiue:qz hoc sequebat ex sua dubitatiōe z psumptiōe. Et iō ex grauitate tā grādis pcti pdidit totā hr̄ditatē:non solū quā possidebat in illa terrestri paradiso:sed etiā futuram felicitatē sibi pmissam in celo. Et sicut pdidit illā originalē iustitiā q̄ volūtas sua erat diuine volūtati cōformis z subiecta:ita pariter pdidit obediētiā sensualitatis ad rōnē.qz ilico caro sua fuit languore z vitio ꝯcupiscentie sauciata:z oēs potentie vulnerate:z tota natura corrupta. Et sic caro ilico insurrexit ad luctādū aduers⁹ spiritū:quā q̄dē corruptionē z languorē z morbū transmisit in oēs filios per carnalē gn̄ationē:z illi filij adā trāsmiserūt illā corruptionē acceptā a patre filijs eorū. Et sic successiue corruptū z infectū fuit totū gen⁹ humanū ex illo peccato primi parentis:q̄ dixit in corde suo:nō est deus zc. Et ideo subdit.

De adē peccati grauitate. Aug.

Corrupti sunt z abominales facti sunt in studijs suis:nō est q̄ faciat bonū non est vsq ad vnum. infra liij.a.

¶ Oēs inquit filij adā corrupti z abominabiles deo facti sunt in studijs suis z cogitationib⁹ z operib⁹:intātū q nō est aliqs corꝑ q̄ naturaliter faciat bonū:nec est bon⁹ naturaliter vsq ad vnum. Et notāter dicit pphe ta:q corrupti sunt z abominabiles. Nā oēs filij adā fuerūt facti corrupti in se: inqtum traxerunt naturā corruptā a parentibus. Et sic sunt proni ad omne maluz:z fragiles ad omne bonū faciēdū. Sz fuerūt deo facti abominabiles z odiosi filij ire:qz adā oēs poste ros vēdidit:z obligauit suo pctō:z ad penā z dānationē sui pcti. Et sic oēs incurrerunt indignationē dei:z ꝯdēnationē z penā. Sed qz nō solū fuerūt deo abominabiles pp peccatū parētum:sz etiā oēs fuerunt in natura corrupti. Iō nō est q̄ faciat bonū:nec est bonus vsq ad vnuz. Sz est aduertēdū qđ ly vsq ad vnum dupliciter pōt poni et intelligi. vno mō inclusiue. Et sic est sens⁹:q intātum oēs filij naturales ipsi⁹ adā sūt mali:qz nullus est naturaliter q̄ faciat bonū:nec sit bon⁹ z iste sensus est verus. Scđo pōt poni exceptiue ly vsq ad vnū q sit sens⁹:inter oēs homines nō est q̄ naturaliter sit bon⁹ pter vnū i.iesum xpm:eo q nō est ex opere adā nat⁹:z iō nō descēdit p gn̄ationē naturalē:sz cepe rit carnē ex adā. Et ideo adā nō potuit ipsuz venūdare nec obligare suo peccato. Et sic solus xps est inter mortuos liber. z inter malos naturaliter bonus. Et ideo ad maiorem confirmationem dicit dauid.

Dn̄s de celo prospexit super filios hominū:vt videat si est intelligens aut requirens deum. aug. xxiij. q.j. c. quia.

¶ Dn̄s de⁹ pspexit đ celo sup oēs filios hominū z filios ipsi⁹ adā:vt videat:idest videret:z pspicit quotidie:vt videat si inter eos sit aliqs intelligēs aut requirēs deū.i.si sit aliqs q̄ totū intellectū z studiū adhibeat ad intelligēdū deū:vt possit ipz sup oia diligere: aut adhibeat totū conatū z voluntatē ad requirendum deū per bona opera propter regnum dei adipiscendum. Sed

Omnes declinauerūt:simul inutiles facti sunt:nō est q̄ faciat bonū:nō est vsq ad vnum. infra liij.

¶ Oēs simul declinauerūt a via iusta z recta:z a diuina volūtate ad scelera z peccata nephāda:z oēs simul facti sunt inutiles z debiles ad bn̄ operādū. Intātū q nō est aliqs inter eos q̄ faciat bonū:nec est bon⁹ naturaliter aliqs vsq ad vnū iclusiue siue exceptiue:vt supra dictū est:pter vnū q̄ est xps. Nā si ly vsq tenet inclusiue:tūc naturalr null⁹ est bon⁹ de filijs naturalib⁹ ipsi⁹ adā:si aūt ly vsq tenet exceptiue excludit z excipitur xps q̄ nō est naturaliter fili⁹ adā:vt dictū est ¶ Sz cōtra hoc arguit Julian⁹ dicēs q hūana natura est de se bona:qz oia q̄ fecit deus erant valde bona:ergo naturaliter homo ē bonus. ¶ Ad hoc respondet Augustinus:q humana natura dupliciter potest intelligi. Uno modo pro essentia hominis vel natura specifica. Et sic omnis natura naturaliter est bona:quia ad similitudinem boni.ex ē

plaris τ a bono deo eſt facta τ creata. Scḋo mõ ſumit̃ ꝑ ipſa gñatione humana: ſꝫ inq̃tũ e͂ collectio oim hoim deſcẽdẽtiũ ab adã ꝑ gñationẽ naturalẽ τ libidinoſaꝫ qꝛ ſicut dr natura in ea dum ab enea: τ natura fabioꝝ a fabio: τ gracchorũ a Graccho: ita dr natura gñatio humana ab adã ꝑmo hoie: qꝛ adaꝫ hebraice idẽ eſt q̃d hõ terrẽ. Et ſic tota humana natura ſiue hũana gñatio fuit in adã corrupta τ viciata a pctõ: τ ſic dr mala. Et ꝑ ꝯña oẽs trahẽtes illã humanã naturam ab adã dicunt̃ naturalr mali τ corrupti. Ex quo ſequit̃ ꝙ ſolꝰ xp̃s eſt naturaliter bonꝰ: eo q̃d nõ trahit taleꝫ naturã ab adã ꝑ gñationem: ſed ex opere ſpiritusſancti.

Natura hũana intelligitur dupliciter.

Supra v. b. τ eiu. b

Sepulcrum patens eſt guttur eoꝝ: linguis ſuis doloſe agebãt; venenum aſpidum ſub labijs eorum.

Quorum os maledictione τ amaritudine plenum eſt: veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem.

iij. q. ij. accuſatores et xj. q. j. c. quatuor.

Contritio τ infelicitas in vijs eorum: τ viam pacis non cognouerũt. non eſt timor dei ante oculos eorum.

¶ Quia ſuperius dixit in generali q̃liter ex pctõ ipſius adã oẽs homines fuerũt corrupti: τ declinauerũt ad oia ſcelera ex tali corruptione percuſſi τ excitati: iõ hic explicat τ magis particulariter exprimit ſcelera in q̃ oẽs inciderunt τ prorupuerunt: quaſi morbo quodã hereditario. Pͥmo. Uñ dicit ꝙ primo ecciderunt in fetidaꝫ blaſphemiam contra deum: ideo guttur eoꝝ fuit euomens fetidas blaſphemias: ſicut ſepulcrũ patens τ apertum emittit fetorẽ ex cadaueribꝰ putridis. q. d. ꝙ ſicut cadauera putrida emittunt illuꝫ fetorem de ſepulcro τ ſunt cauſa illiꝰ fetoris: ita corpꝰ hoim eſt ſepulcrũ corruptiõis ꝯtracte ex adã in gñatione. Et ſic ex tali corruptiõe euomit blaſphemias τ oia peccata. Secũdo. Iteꝫ ſicut ſepulcrũ cõtinet in ſe illa cadauera putrida ex quibus emittit abominabilẽ fetorẽ ita nõ ſolũ corpꝰ eſt ſepulcruꝫ illiꝰ morbi et corruptiõis: ſed etiã anima eſt ſepulcrũ malarũ cogitationũ τ iniquorũ ꝓpoſitoꝝ. Ex q̃bus mal' hõ euomit blaſphemias τ oia alia ſcelera: vt ait ſaluator Matt. xv. ꝙ ex corde exeũt blaſphemie τ homicidia τ furta τc. q̃ coinq̃nãt hoiẽ. Et iõ ſubdit dd ꝙ ex tali corruptiõe nõ ſolũ ꝓcedũt blaſphemie ꝯ deum ſed etiã contra ꝓximuꝫ. Nã hoies ſic corrupti linguis ſuis doloſe agebãt: id eſt doloſe loquebant̃ ad deceptionẽ ꝓximoꝝ: qꝛ blandis ṽbis decipiunt ꝓximos: τ ſic ſunt mendaces τ doloſi. Tertio. Tertio ſunt detractores accuſando: τ falſa crimina ꝓximis imponẽdo. Et ſic in labijs eoꝝ reperit̃ venenum aſpidũ: id eſt venenum inuidie τ detractiõis τ infamatiõis: quoꝝ os eſt plenũ maledictiõe: qꝛ ſunt maledici ꝯ deum τ ꝓximũ: τ eſt plenũ amaritudine. id eſt odio τ zizania. Et ſic pedes eoꝝ ſunt veloces ad effundendũ ſanguinẽ: qꝛ nõ ſolũ effundunt ſanguinẽ ꝓximorum ꝓpria manu ex ira τ odio: ſꝫ etiã ſeminãdo zizaniã cõcitãt alios ad effundẽdũ ſanguinẽ. Et ideo ex tali odio τ inuidia τ ſupbia ſemꝑ eſt cõtritio τ infelicitas: id eſt litigium: ꝓliũ: diſcordia: τ triſtitia: τ bella inteſtina: et infelicia in vijs τ operationibꝰ eoꝝ: qꝛ nunq̃ cognouerũt viã pacis: ſꝫ diſcordie. cuiꝰ cã eſt qꝛ nõ eſt timor dei ante oculos eoꝝ. ¶ Ex q̃bus pꝫ ꝙ defectus timoris dei eſt cauſa oim ſupradictorũ malorũ: q̃d prouenit ex corruptione τ praua cõcupiſcẽtia inflicta in carne ex illo primo peccato. Nam ex illa praua et corrupta concupiſcentia ꝓuenit omnis inordinatus appetitus. Nã primo prouenit appetitus ꝓprie excellẽtie que dicitur ſuperbia nõ cõpatiens maiorẽ neq̃ equalẽ: et venit homo taliter corruptus vſq̃ ad contemptum dei: nõ timens eius iudiciũ: τ per conſequẽs magis cõtẽnit τ deſpicit proximum: τ qꝛ nõ patitur maiorẽ τ equalẽ: exinde prorumpit in inuidiam non patiens proſperitatem ꝓximi: et exinde in homicidiũ: τ ex tali etiam inuidia ſeminat diſcordias τ zizaniã inter proximos. Et ex tali ſupbia et inuidia prorũpit in auaritiã τ oẽm rapinã τ furtum et vſurã ad ſuſtinendũ ſtatum ſuum vt nulli ſubijciatur: ſed oẽs ſibi ſubijciat. Iteꝫ ex illo vitio τ corruptione carnis prorũpit in luxuriã τ accidiã. Ex quibꝰ patet ꝙ ex illa corruptione inflicta in adam ꝓueniunt oia genera vitioꝝ τ oia ſcelera deteſtabilia in totum genus humanũ. vt demõſtrat Dauid in hac prima parte huius pſalmi: τ apoſtolus per totã epiſtolã ad Roma.

A Defectus timoris dei eſt cã malorum.

¶ Sed contra ſupra dicta vident̃ eſſe duo dubia: quoꝝ primũ eſt cõtra literã. Queſtio. j. Nã iſti tres verſus vltimi ab illo loco: ſepulcrum patẽs eſt guttur eoꝝ τc. non reperiuntur in hebreo: τ ideo dicunt q̃d chriſtiani interpoſuerũt eos: vel. lxx. interpretes addiderũt eos in greca interpretatione. Ad q̃d reſpondetur ꝙ ipſa veritas confundit eos. Nã manifeſtũ eſt quod. lxx. interpretes fuerũt vltra ducẽtos annos ante aduẽtũ chriſti: τ ideo nullã habuerunt cauſam τ occaſionẽ aliq̃d addẽdi vel remouendi in greca interpretatione: ſed interpretati ſunt ꝓut repererũt in hebreo. Et hoc confirmat̃. Nã apoſtolus paulus in lege τ ꝓphetis et doctor τ magiſter qui hebraica textura vtebatur: allegat hos tres verſus ſimul cũ verſibus precedentibus ad Rom. iij. Et ideo eſt

potius credēdū q̄ thalmudiſte: ſpuſauerūt hos tres v̄ſus ab hoc pſal.eo q̄ i eis ꝓpheti ce memoraꝶ ꝛ explicaꝶ tota correctio ꝛ male dictio iudeis inflicta: eo q̄ negauerꝭ ꝛ cruci fixerūt xp̄z: vt pꝫ in tertia expoſitione. ¶ Se
B cūdo dubitaꝶ ꝯtra totā p̄dictā ſentētiā et ex
q̃.ij. poſitionē in qua dictū ē q̄ omnes hoīes fue rūt corrupti in adam. Unde arguit pelagius ex fundamentis ſacre ſcripture: quod mul tos iuſtos commendat ſacra ſcriptura: qui non perpetrauerunt ta lia ſcelera ꝛ pecca ta q̄lia in hoc pſal. explicantur: ſicut fuit A bel: Noe: Abraam: Iſaac: ꝛ Jacob: ꝛ Job: ꝛ Daniel in teſtamen.vet. Et in nouo: zacha rias: ꝛ Joānes: ꝛ Simeō: ꝛ Anna: ꝛ Joſeph ſpōſus Marie: q̄s oēs iuſtos ſine pctō ꝛ ꝗre la vtriuſq̧ te. ſacra ꝯmēdat autoritas. Ex q̄ bus pꝫ q̄ pctm̄ ip̄i9 adā nec oib9 poſteris ſuis it iputatum: nec oēs in eo fuerunt corrupti. ¶ Sꝫ hanc peſtiferā opinionē exterminauit Augu. ab eccl̄ia rn̄dēs ad huiuſmodi argu mēta i libro de natura ꝛ gr̄a. et de baptiſmo
Aug. paruuloꝝ. ꝛ in oib9 libris q̄s cōtra pelagia nos ꝯfecit. ¶ Ad cui9 intelligētiā eſt valde
Duo i pctō adā cōſy͛derāda. aduertēdū ſm̄ Aug. q̄ duo ſunt ꝯſiderāda i pctō ip̄i9 adā. P̄rio obligatio nature: q̄ꝛ oēs filios naturales ꝛ poſteros obligauit ꝛ ven didit pctō ſuo. Et hoc dr̄ in nobis pctm̄ natu re: q̄ꝛ oib9 nobis fuit iputata pena illi9 pcti: et ad illā fuim9 oēs obligati ꝛ venūdati. Et de tali pctō nature dicit paul9 ap̄ls. q̄ oēs i Adā peccauerīt in natura: ſꝫ nō in pſona: q̄ꝛ nullus nr̄m ibi pſonaliter erat ꝛc. Uñ ſic ex ponit Aug. hāc autoritatem. ii. de baptiſmo ꝑuuloꝝ. ꝛ hyponoſticon reſpō. ii. Scd̄o ē cō ſy͛deranda natura corrupta quā Adā tranſ miſit in poſteros p ḡnationē ſucceſſiue: que q̄dem cauſat oē pctm̄ in aīa. Nam per ſolaꝫ vnionē ꝛ cōſortum cauſat originale in aīa: quia illa aīa in puris naturalib9 in illa car ne vitiata creata ꝛ infuſa ilico obligaꝶ pec cato ꝛ ſentētie ip̄i9 ade: eo q̄ ex carne et aīa reſultat vna naturalis pſona: et iō tota pſo na obligaꝶ. Item poſtea illamet caro corru pta p conſenſum in adultis cauſat mortale ꝛ veniale in eadē aīa: inq̄ntum caro ſemp lu ctatur aduerſ9 ſpiritū. Uñ volūtas p ſolum cōſenſum indeliberatū cōtrahit veniale ſed
Not. ō hoīe ſauciato p cōſenſuꝫ deliberatū ꝯtrahit actuale ꝛ mor tale. Ex q̄ patet q̄ oē peccatum ꝓuenit ex il la carne corrupta in oēs hoīes p libidinoſaꝫ ḡnationē trāſmiſſa. ¶ Sꝫ eſt vlteri9 aduer tendum q̄ iſta natura corrupta: ſiue tot9 hō habēs iſtā naturā corruptā qui dr̄ ſauciatus ꝛ vulnerat9 p ꝯſortium talis nature ſimpl̄r pōt ꝯſiderari ſm̄ Augu. in locis p̄allegatis: vno mō in ſe ſine aliq̄ adiutorio derelicta: alio mō p gr̄am xp̄i adiuta. Primo mō dicit

Aug. q̄ eſt ipoſſibile q̄ quis in ſola tali natu ra derelict9 poſſit pctā vitare: aut aliqd̄ bo num agere. Et ratio eſt: nā illa corruptio ta liter vitiauit et vulnerauit oēs potētias q̄ vo luntas ſiue liberꝝ arbitrium manet taliter claudicatum ꝛ debilitatum ꝛ iſfirmum ex ta li lāguore ꝛ pōdere carnis vitiate q̄ ſemper trahiꝶ i p̄ceps ad oia mala: ſicut trahiꝶ vna ſtatera a pōdere lapidis niſi apponaꝶ aliud pōd9 i alia oppoſita. Qd̄ quidē vitiū carnis ꝛ pōd9 lꝫ nō tollat total̄r cognitionē pcti: tñ tollit ptātē reſiſtēdi: niſi p gr̄am liberꝝ arbi triū adiuueꝶ. De q̄ vitio dicit ap̄ls ad Rom. vij. Inuenio legē in mēbris meis repugnan teꝫ legi mentis mee: iō qd̄ nolo id ago: ꝛ qd̄ volo id nō facio. Uñ non ego id facio: ſed qd̄ habitat in me pctm̄. Ex q̄ pꝫ q̄ talis lex ꝛ cor ruptio mēbroꝝ lꝫ nō tollat total̄r cognitio nē ꝛ affectum: tñ tollit effectum. Sꝫ q̄ꝛ talis voluntas nō pōt adiuuari niſi p gr̄am xp̄i: iō ſubdit ap̄ls. Quis me liberabit d̄ morte cor poris hui9? Et rn̄det ipemet dicens: gr̄a xp̄i me p̄t liberare. Ex q̄bus pꝫ q̄ volūtas adiu ta p gr̄aꝫ xp̄i pōt liberare ab huiuſmodi pu gna. ꝛ vincere carnē et oē pctm̄. Et hoc eſt q̄ dicit dd̄ in hoc pſalmo: q̄ lꝫ oēs hoīes prout ſunt corrupti in Adam ſint proni ad ſupradi cta ſcelera: et nullo mō poſſint ea vitare ex ꝓpriis viribus: tñ p gratiā chriſti adiuti ꝛ p̄ uenti non ſolum poſſunt ſupradicta ſcelera vitare: ſed etiam ea bona que ſunt ſupra ho minem facere: ꝛ oia mala ſuperare: et bene operare: et ſupradicta neceſſitate liberari. Ex ſupradictis fundamentis reſpōdet Aug. ad argumenta pelagianorum dicens q̄ li cet Abel: Noe: et Abraam: et Joānes bapti ſta vitarunt ſupradicta peccata: hoc tamen nō fecerunt in ꝓpriis viribus: ſꝫ ex gr̄a chri ſti adiuti et liberati. Sed ſi fuiſſent i ſua na tura corrupta ſine gratia derelicti: nō ſoluꝫ ſupradicta: ſꝫ peiora ſcelera cōmiſiſſent. Eſt C
verum q̄ nullus ſctōꝝum ſupradictoꝝum po Not.
tuit vitare originale pctm̄ quod aīa contra hit p ꝯſortium ex carne corrupta: a qua re gula fuit excepta beata v̄go Maria: vt Au Aug.
gu. ait ibidē: vt declarabiꝶ pſalmo.xlv. Et iō dicit Auguſtin9 libro de ſancta virginitate. q̄ null9 ſanct9 debet in ſe gloriari de ſua iu ſtitia: ſꝫ d̄ gr̄a dei. Et iō dicit q̄ magis teneꝶ iuſt9 q̄ nūq̄ peccauit: q̄ penitēs cui dimiſſa ſunt multa: q̄ꝛ plura pctā ſunt dimiſſa iuſtis q̄ pctōrib9. Nā lꝫ iuſtis nō ſint dimiſſa pctā que non commiſerunt: tamen ſunt dimiſſa peccata que feciſſent niſi per gratiam fuiſ ſent ꝓuenti. Et ſic dicit Auguſtin9 q̄ magis teneꝶ diligere deuꝫ virgo q̄ corrupta. Unde ait. Deputate vobis tāq̄ omnino eſſe dimiſ ſuꝫ quicquid mali a vobis nō eſt regēte illo

cōmiſſum. Nā quiſq̄ ab initio pmanet pu-
dic⁹: ab illo regit. Et qͥſq̄ ipudic⁹ eſt: ab illo
deſerit. Hoc idē dicit Aug. i homilia de pec-
catrice cū ait: q̄ non eſt pctm̄ qd fecit hō: qn
faciat alter hō: niſi adiuuet ab illo a quo fa-
ct⁹ eſt hō. Et in hoc patet veritas hui⁹ pſal-
mi. ꝛ p̄ſate dubitatiōis: ꝛ hui⁹ prime expoſi-
tionis. ¶ Quātum vero ad ſcđam expoſitio-
C nē eſt aduertēdam ſm Aug. q̄ ſicut in ſcien-
tiis ſpeculatiuis eſt dare vnū pncipium a q̄
generalr̄ habēt virtutē oīa pbata i illa ſciē-
tia: vt pꝫ pmo poſteriorum: q̄ ignorato de-
ſtruit ꝛ ignorat tota illa ſciētia: ita pariter in
actib⁹ humanis eſt dare vnum pmum pnci-
pium a q̄ ſumūt virtutē: ꝛ dirigunt oēs act⁹
humani. qđ qͥdem pncipium eſt deuꝫ eſſe iu-
ſtum iudicē oīm actuum ꝛ opationū huma-
noꝝ: ꝛ pmiatorē bonoꝝ: et punitorē oīꝫ ma-
loꝝ. ¶ Ex q̄ ſequit illud gn̄ale puerbiū. nul-
luꝫ bonum irremuneratuꝫ: ꝛ nullum maluꝫ
ipunitum. q̄ pncipio negato deſtruunt ꝛ cor-
rūpunt oēs mores: et oēs act⁹ humani: qꝛ q̄
nō credit tali pncipio: ilico cōtemnit deum:
nō timēs eius iudicium. Et ſic cadit ꝛ prum-
pit in oīa ſcelera deteſtabilia. Scđo eſt notā-
dum q̄ gētiles q̄tuor modis negarunt iſtud
ſupradictum pncipium. Nā qͥdā eoꝝ totalr̄
negarunt deum eſſe: ſꝫ oīa puenire a caſu ꝛ
fortuna: qͥdā aūt crediderūt ꝛ coluerūt plres
deos. Et ſic negabāt deuꝫ eē eo q̄ negabant
vnitatē. ꝛ eēntiā vni⁹ dei. Quidā aūt alij ne-
gabāt deū habere curā et pͥudētiā đ actib⁹
humanis: ꝛ ſic negabat deū eē iuſtuꝫ iudicē
ꝛc. Quidā aūt alij aſſerebāt aīam eē morta-
lē: ꝛ p ꝯñs negabāt illud pncipium nullū bo-
nū irremuneratū: ꝛ nullū malū ipunitū. Ex
qͥbus pꝫ q̄ oēs iſte ſecte negarūt illud pmū
pncipiū. ſ. deū eē iuſtū iudicē ꝛc. Et inde eſt
q̄ gētiles an̄ aduētum xp̄i negātes illud pn-
cipium traditi ſunt in reprobuꝫ ſenſum: ꝛ in
paſſiones ignominie: ꝛ in corruptionē: ꝛ i il-
la ſcelera deteſtabilia q̄ narrat ap̄ls ad Rō.
j. Uidēs ergo dđ totum pplm gētilē eſſe cor-
ruptum i ſuo tpe ppter negationē hui⁹ pnci-
pij dicit in pma parte hui⁹ pſal. q̄ qn̄ inſipi-
ens ppls gētilis dixit ꝛ aſſeruit in corde ſuo
q̄ nō eſt deus: vel qđ deus nō eſt vn⁹ iuſt⁹ iu-
dex remunerator bonoꝝ ꝛ punitor maloꝝ:
q̄ tunc oēs illi⁹ ſecte deū ꝯtēnētes: nec deuꝫ
timentes corrupti ꝛ abominabiles odibiles
deo facti ſunt: itm̄ q̄ non fuit nec eſt q̄ faciat
bonū: nec eſt bon⁹ ex eis vſq̄ ad vnū incluſi-
ue. i. q̄ nec vn⁹ eoꝝ fuit bonus. Et ſic de⁹ p-
ſpexit de celo ſup oēs filios hoim ꝛ filios ter-
renos: ſi reperiret aliq̄s intelligens deū q̄ſ-
tū ad fidē ꝛ deuotionē ꝛ dilectionē: aut req-
rēs deū in ſuis opatiōib⁹. Sꝫ nō fuit vſq̄ ad
vnū illoꝝ. i. null⁹ fuit q̄ faceret bonū. Et nō
ſolū nō ille pp̄ls gētilis: ſꝫ et null⁹ mal⁹ xp̄ia-
nus fuit q̄ faceret bonū carēs illo principio
qđ ē timor dn̄i. Et ſic oēs gētiles ꝛ mali xp̄ia-
ni ꝯtēnētes dei iudiciū intm̄ ſunt corrupti q̄
guttur eoꝝ eſt factū ſicut ſepulchrū patēs ꝛ
fetēs ꝛ prūpēs in blaſphemias ꝯtra deū: ꝛ i
dolū ꝯtra primuꝫ ꝛc. Exponunt aūt iſti tres
vſus ſicut in pma expoſitiōe. ¶ Quātū vero
ad tertiā expoſitionē eſt notādū put dictum
eſt in plogo: q̄ vnū de pncipalib⁹ principijs D
ſacre ſcripture vete. te. erat q̄ fili⁹ dei erat i Not.
carnād⁹. ꝛ in paupertate et humilitate ven- de ad
tur⁹: ꝛ p mortē ꝛ paſſionē ſuā mundū a pctō uētu
liberatur⁹: q̄ quidē xp̄s erat finis toti⁹ legis meſ-
ad quē oīa legalia ordinabant. De cui⁹ ad- ſie.
uētu oēs pphete fuerant locuti. Ex qͥbus pꝫ
q̄ qn̄ negarunt xp̄m eſſe deum ꝛ meſſiā in le-
ge pmiſſum: tunc negarunt totā legē ꝛ pro-
phetas. Et ſic fecerunt deū mendacē in ſuis
pmiſſis: ꝛ per ꝯñs negarunt deū eē deū. Ne-
gato ergo iſto pncipio. ſ. xp̄m eſſe meſſiā in-
tm̄ corruptus eſt ille populus iudeoꝝ: q̄ p-
rupit in ſcelera deteſtabilia: et perpetrauit
deteriora q̄ pp̄lus gentilis. Nam primo de-
um ꝛ hoiem interfecit: et deum et totā legeꝫ
mendacem fecit: et in tantam cecitatem ꝛ in-
ſaniam deuenit: q̄ poſt publicationē euāge-
lij nullum deum colit. qđ probatur: qꝛ nō in-
tendit colere deum trinum ꝛ vnum: nec icar-
natum: imo blaſphemat ꝛ execrat talē deū.
Sed nullus alius deus eſt niſi trinus et vn⁹
et incarnat⁹: ergo nullum adorat. Et ſic fa-
cta ſunt nouiſſima huius ppl̄i peiora priori-
bus. Matt. xij. Et Luc. xj. Hoc ergo pͥuidens
dauid in ſpū dicit in hac prima parte huius
pſalmi: dixit inſipiēs pp̄ls iudaicus in cor-
de: et in lingua ſua chriſtus nō eſt deus nec
meſſias i lege pmiſſus. Et hoc dixit iſte inſi-
piens populus eo q̄ vidit chriſtum pauperē
et cū humilitate venientē: et eoꝝ ſuperbiaꝫ
et auaritiam deteſtātēꝫ. Et ideo negato iſto
principio oēs iudei facti ſunt corrupti in ſe:
ꝛ abominabiles deo ꝛ odioſi intm̄ q̄ vſq̄ ad
vnum eoꝝ incluſiue nō eſt q̄ faciat bonum.
Un̄ dn̄s de celo pſpexit ſup omnes iſtos fili-
os hoim tanq̄ homies carnaliter viuentes
poſt aduentum ꝛ paſſionē: vt videret ſi ē ali-
quis intelligens deum per fidem ꝛ veraꝫ in-
telligentiam legis: aut requirens deum per
operationē bonam. Sed omnes declinaue-
runt a via veritatis et fidei: et a vera intelli-
gētia ſacre ſcripture: imo peruerterunt ve-
rū ſenſum et intelligentiam ſcripture ad fal-
ſum ſenſum. Et ſic facti ſunt inutiles: quia
orationes et ſacrificia eorum ſunt eis inuti-
lia: quia nihil eis proſunt: imo nocent quia
mortifera. Et ſic non eſt aliquis eorum q̄ fa-
ciat bonū: nec eſt aliquis bon⁹ vſq̄ ad vnuꝫ

hic loſſue:q.d.ꝙ nulli⁹ eoꝝ eſt bon⁹ nec vtilis
imo mali⁹ ꝛ puerſi⁹ in credēdo ꝛ opando. Un
ex tali puerſiōe et corruptiōe ruerunt in oia
ſcelera nefanda et deteſtabilia. Nã pmo ſe
pulchꝛũ patēs eſt guttur eoꝝ blaſphemiam
pperrādo: qn vocauerunt xp̄m voracē et de
moniũ habētē. Scdo linguis ſuis doloſe agē
bāt: qñ volētes ipſũ capere in ſermone dixe
runt: Si licebat dari cenſum ceſari: an non.
Tertio fuit venenũ aſpiduz ſub labijs eoꝝ:
qñ dixerũt. Nos audiuim⁹ eũ dicētē: poſſũ
deſtruere tēplũ hoc manu factũ: ꝛ in triduo
reedificabo illd nõ manu factũ ꝛc. Item os
eoꝝ fuit plenũ amaritudine ꝛ maledictiōe:
cũ dixerũt. Audiſtis blaſphemiã: ꝛ maledi
xerũt ꝛc. eoꝝ pedes fuerũt veloces ad effun
dēdũ ſanguinē: cũ dixerũt, crucifige crucifi
ge ꝛc. Itē fuit ↄtritio ꝛ infelicitas in vijs eoꝝ:
et viã pacis nõ cognouerũt. qñ dixerũt: ſi hũc
dimittim⁹ venient romani ꝛc. Iõ expedit vt
vn⁹ hõ moriat ꝛc. Sꝫ qꝛ oia iſta fecerunt iu
dei ex defectu timoris ꝛ fidei negādo xp̄ꝫ eē
deũ ꝛ meſſiã ꝛ ſaluatorē: iõ ſubdit. nõ eſt ti
mor dei añ oculos eoꝝ. Quia ſi crediſſent
ſcripture timuiſſent deũ: ꝛ recepiſſent xp̄ꝫ: ꝛ
timuiſſent: ꝛ ſi timuiſſent regē glīe iuſtũ nõ
crucifixiſſent. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ in peiora ſcelera
ceciderũt iudei ꝙ̄ gētiles. Iõ oia ſcelera ſu
pradicta manēt in pplo iudeoꝝ iure hēdita
rio: ad quã ſniam et maledictionē ipſimet ſe
obligauerũt qñ dixerũt. ſanguis ei⁹ ſup nos
ꝛ ſup filios nr̃os. ¶ Ex q̃ pꝫ ꝙ ſicut Adaz in
peccādo obligauit ſe et oēs poſteros ad pe
nã mortis. ita pariter iudei xp̄m crucifigen
tes obligauerũt ſe ꝛ ſuos poſteros a ppetuã
maledictionē ꝛ vindictã mortis xp̄i. Et ſic oi
bus imputat homicidiũ xp̄i: ꝛ oēs ſunt blaſ
phemi: ꝛ doloſi: et mēdaces: ꝛ ſuſurrones: et
maledici: ꝛ latrones ꝛ peiores ꝙ̄ idolatre: qꝛ
nullũ deũ adorãt: imo verũ deũ deteſtant et
maledicunt. Et ſicut gētiles in colendo plu
res deos ꝛ negādo diuinã iuſtitiã et pruden
tiã addiderũt corruptionē ſupra corruptio
nē inflictã in Adã: ita iudei negādo xp̄m ad
diderũt ſupra corruptionē ppli gentilis. Et
ſic ſunt corrupti triplici corruptione. Itē eſt
aduertendũ ꝙ oia ſupradicta nõ ſolum ſunt
intelligēda pphetice de pplo gētili iudaico:
ſed etiã de oibus malis xp̄ianis qui non cre
dunt diuinaz iuſtitiã ꝛ prouidentiã: nec cre
dunt reſurrectionē: qꝛ tales nõ timentes dei
iudiciũ: audēt oia ſcelera perpetrare. ¶ Ex
ſupradictis pꝫ ꝙ tres fuerũt inſipiētes ne
gātes deũ. pmo eñ negauit Adã deũ indi
recte volēdo rapere diuinitatē: per qd pctm̄
totũ genus humanum fuit in eo corruptum
in bonis naturalib⁹: ꝛ priuatũ bonis gratui
tis: eo modo quo dictũ eſt. Secūdo negauit
deũ ppls gētilis falſos deos adorãdo: pro
pter qd pctm̄ vltra corruptionez nature fuit
magis corrupt⁹ in morib⁹: ꝛ cecidit in deteſta
biles paſſiōes ꝛ ignominias Ad Ro. pmo.
Tertio negauit deũ ppls iudeoꝝ: qñ ex ſciē
tia ꝛ malitia et inuidia negauit xp̄m in lege
pmiſſum: ꝛ crucifixit eũ: pp̄ter qd pctm̄ vl
tra corruptionē nature: et vltra penam ppli
gētilis incurrerunt iudei oēs maledictiōes
ↄtētas et memoratas in hoc pſalmo. c.viij.
Sꝫ ↄtra ſupradicta arguere poſſent q̃dã ca
tholici. Nã lꝫ gētiles ꝛ iudei negauerãt deũ
put dictũ eſt: tñ nõ eſt dicēdum ꝙ Adã nega
uerit deum ↄſentiēdo vxori: qꝛ vt ait Aug. de
v̄bis apli. Adã nõ fuit ſeduct⁹: nec credidit
v̄bis ſerpētis: ſꝫ comedit fructũ: vt ↄplacē
ret vxori ne deſtitueret ei⁹ ſolatio ꝛc. Ad hoc
aũt reſpõdet: ꝙ in hoc videt Aug. ↄdicere ſi
bi pp̄ter hoc qd fuit ſupra allegatũ. ſ. ꝙ adã
ꝛ eua volētes rapere deitatē: pdiderunt feli
citatē. Et iõ reducēda ſunt v̄ba Aug. ad q̃dã
dã ſanuz medium. ſ. ꝙ Adã nõ credidit aſſer
tiue v̄bis ſerpētis: nec credidit: nec inheſit
firmiſſime pcepto: nec ↄminationi dei attuē
do ꝛ ↄplacēdo vxori. Et ſic eſt dicēdũ ꝙ heſi
tauit in vtroq;. Et iõ dixit ſibi deus: qꝛ audi
ſti vocē vxoris tue: ꝛ comediſti de ligno ex q̃
pceperã ne comederes ꝛc. q̃ſi dicat: qꝛ magis
crediſti vxori ꝛ ſerpēti ꝙ̄ mihi: iõ heſitaſti
ꝛ dubitaſti ꝛc. Et ſic pꝫ ꝙ ille ↄſenſus ade:
nec fuit vera ꝛ expſſa negatio: nec firma cõ
feſſio dei: ſꝫ fuit indirecta negatio: inquãtũ
ex v̄bis diaboli ſeq̃bat deũ eē mēdacē ꝛ in
uidũ ꝛ finitũ: ꝛ p ↄñs ſeq̃bat ipſũ nõ eſſe deũ.
Ita pariter ē dōꝫ d moyſe qñ nõ paruit deo.
Numeri. xx. imo diſtinxit in labijs ſuis pſal.
c.vi. Iõ dixit dñs ſibi ꝛ Aarõ. Quia nõ credi
diſtis mihi: vt ſctificaretis me ꝛc. Item hoc
idē fecit zacharias pr̃ Ioãnis baptiſte. Luc.
primo. cui dixit angel⁹: qꝛ non credidiſti ver
bis meis ꝛc. Ex quibus pꝫ ꝙ iſti duo nõ ne
gauerũt nec ↄtēpſerunt deũ directe: nec cre
diderũt firmiſſime: ſꝫ viſi ſunt heſitaſſe ꝛ du
bitaſſe. ita ꝙ põt dici de Adaz q̃ magis puit
ꝛ credidit v̄bis vxoris ꝙ̄ pcepto ꝛ cõminatio
ni diuine. Ex quo ſequebat deũ eſſe mēda
cē ꝛc. Et iõ ſicut moyſes ꝛ zacharias fuerũt
puniti ſolũ in pſonis pp̄ter illaz inobedien
tiã. Ita pariter Adaz fuit punit⁹ in pſona et xxiiij.
in tota ſua natura ꝛ gñatiōe: put dictuz eſt. q.j.c.

Nonne cognoſcent omnes qui operãtur
iniquitatē: qui deuorãt plebē meaz ſicut
eſcam panis.
Dñm non inuocauerunt: illic trepida
uerunt timore vbi non erat timor.
Qm̃ dñs in generatione iuſta eſt con

qꝛ eſt de oſſi. de leg. c. paſtoralis.

Rñſio Aug.

tres fuerũt xp̄m negãtes.

lium inopis confudistis: quoniam dominus spes eius est.

¶ Postquam superius propheta descripsit triplicem corruptionem prouenientem ex trina negatione dei: nunc vero in hac parte volens eliminare supradictas falsas et detestabiles opiniones duo facit. Nam primo demonstrat xpm esse verum et iustum iudicem: remuneratorem bonorum: et punitorem malorum. Et hoc contra negantes diuinam iustitiam et prouidentiam. Secundo ostendit xpm esse saluatorem et redemptorem et liberatorem omnium de captiuitate et peccato et corruptione inflicta in adam: et hoc contra iudeos negantes xpm: ibi consilium inopis confudistis. ¶ Quantum ergo ad primum quod dictum est sciendum superius quod gentiles negato primo principio: scilicet quod deus est iustus iudex: retributor bonorum: et punitor malorum. Et sic postposito dei timore prorupit in omnia scelera: et ideo dicit hic propheta quod omnes isti qui in vita negauerunt et noluerunt cognoscere deum esse iustum iudicem: tunc in die iudicii hoc scient et cognoscent per experientiam: quia videbunt xpm deum et hominem venientem cum potestate magna et maiestate: et sedebit in consilio iustorum et rectorum: et puniet omnes supradictos iniustos et sceleratos. Et sic tribuet vnicuique secundum opera sua: quia iustis dabit gloriam: et malis penam eternam. Et nominat hic propheta quatuor generationes reproborum quas xpus condemnabit: scilicet iniquos: tyrannos: infideles: et seminatores discordie: et quasi sub his quatuor comprehendit omnia genera malorum hominum: de quibus supra patuit. Dicit ergo: nonne omnes iniusti qui operantur iniquitatem contra deum et proximum. et intendit per operantes iniquitatem omnia genera peccatorum. Item omnes tyranni et raptores qui deuorant plebem meam et domos pauperum: sicut qui deuorant escam et cibum panis. Item omnes infideles et mali xpiani qui deum non inuocauerunt: immo deum contempserunt. Item omnes seminatores discordie qui trepidauerunt timore vbi non erat timor: qui non cognouerunt viam pacis: sed posuerunt et seminauerunt contritionem et infidelitatem et discordiam inter proximos: quorum pedes fuerunt veloces ad effundendum sanguinem: omnes ergo isti scilicet iniusti et tyranni et infideles et seminatores discordie seu iracundi et inquieti qui non cognouerunt deum esse iustum iudicem: nec timuerunt eius iudicium. Nunc omnes isti cognoscent quod dominus iesus xpus deus et homo est: et habitat in generatione iusta. et diligit iustos: reprobat et reprobabit omnes supradictos iniustos: quasi dicat omnino certe: quia due negationes interrogatiue posite equipollent vehementi affirmationi: quasi dicat propheta: quod omnes supradicti scelerati qui in hac vita negauerunt deum esse iustum iudicem omnium actuum humanorum: ex quo contemnentes iudicium dei perpetrauerunt omnia scelera supradicta in prima parte: cognoscent per experientiam et videbunt xpm in iudicio finali: et etiam in particulari post hanc vitam esse verum iudicem dantem iustis gloriam et iniustis penam eternam.

Quatuor generationes reproborum quas xpus condemnabit.

Et est aduertendum quod hec particula supradicta non solum intelligitur de gentilibus negantibus diuinam iustitiam et prouidentiam: sed etiam de iudeis negantibus xpm. Nam ipsi sacerdotes Nota. et iudei qui operabantur iniquitatem propter superbiam et auaritiam: et deuorabant plebem sicut escam panis comedendo domos viduarum: et imponentes ceteris simplicibus et pauperibus onera grauiora. Matth. xxiii. qui quidem iudei deum non inuocauerunt: nec habuerunt deum pre oculis quando xpm crucifixerunt: sed trepidauerunt timore vbi non erat timor: quando dixerunt. expedit vt vnus moriatur pro populo: quam tota gens pereat: venient romani et tollent locum nostrum et gentem. Hoc autem dicebant: quia trepidabant timore vbi non erat timor: quia non habebant causam timendi. Nam ille qui veniebat ad dandum eis regnum celeste: non volebat eis auferre bona temporalia que ipsi perdere timebant. Et ideo omnes isti iudei qui xpm negauerunt: et in tot scelera proruperunt et ceciderunt: postea per experientiam cognouerunt ipsum esse verum deum et messiam et iustum iudicem: et hoc cognouerunt per effectum quando audierunt xpm resurrexisse: et in celos ascendisse: et spiritum sanctum in apostolos misisse: et quando petrus et omnes ipsi in die pentecostes tria milia hominum conuerterunt ad fidem xpi. Sed magis cognouerunt xpm esse verum iudicem per omnes illos xl. annos: in quibus passi sunt infinitas tribulationes et discrimina: et finaliter per romanos ciuitas fuit incensa et ipsi trucidati et captiui. Sed postea iudei hoc magis per successionem temporis cognouerunt per conuersionem totius populi gentilis ad fidem xpi: sed magis cognoscent hoc in iudicio finali quando veniet in potestate magna etc. quia tunc videbunt et aspicient quem confixerunt et pupugerunt. zacha. xii. et Joan. xix. ¶ Consilium inopis. R Hic incipit versus et sententia in hebreo: vbi dauid ostendit specialiter contra obstinatos iudeos xpm esse verum deum et messiam in lege promissum et saluatorem totius generis humani: in quo sumus liberati ab omni peccato et sententia data in adam. Ad cuius intelligentiam est notandum quod duplex fuit causa quare iudei non receperunt: sed contempserunt xpm et eius doctrinam euangelicam. Prima fuit: quia xpus venit pauper et deiectus secundum opinionem eorum: quia ipsi expectabant ipsum venire cum potestate temporali: vt eos temporaliter liberaret de potestate et subiectione romanorum: et omnes temporaliter prosperaret: sicut ipsi erant carnales et temporales: et ideo videntes eum sic pauperem et deiectum ipsum contempserunt. Secunda causa fuit: quia eius euangelica doctrina erat contraria moribus et desyderio et studio eorum. Nam ipsi querebant dignitates et diuitias temporales in hoc mundo: xpus autem predicabat contra eorum superbiam: et auaritiam: et symoniam: et vsuram: et fraudes

Quare iudei non receperunt xpm.

dat amare celestia relictis ⁊ cōtēptis rebus mūdanis ponere spē i deo ⁊ futura btitudine. Et hec fuit cā q̄re nō solū ipm cōtēpserūt s; etiā crucifixerūt: ⁊ suā euāgelicā doctrinā repudiauerūt ⁊ execrauerūt. Hoc ergo p̄uidens dd in spū increpat iudeos di. O iudei ceci ⁊ carnales vos ↄfudistis. i. cōtempsistis ⁊ irrisistis cōsiliū ⁊ doctrinā euāgelicam xp̄i inopis ⁊ paupis. i. q̄ venit inops ⁊ paup ⁊ deiect⁹. Et etiā cōtēpsistis eū: q̄m dñs ē spes ei⁹. i. q̄ posuit ⁊ p̄cepit poni totā spē in dño bonis mūdanis ↄtēptis. Et sic hac duplici d cā ↄtēpsistis eū ⁊ ↄsiliū ei⁹. S; dicatis mihi
Infra xiij. b. o ceci.

Quis dabit ex Sion salutare israel cum auerterit dn̄s captiuitatem plebis sue: exultabit iacob ⁊ letabitur israel.

¶ Quis dabit ex sion salutare isrl̄: nisi sol⁹ xp̄s sup. quē vos spreuistis: q. d. null⁹ ali⁹ poterit dare saluationē toti israel: nisi sol⁹ xp̄s messias in lege p̄missus: q̄ iō dr̄ ies⁹: q̄ saluator. Nā sicut p̄m⁹ adā oēs hoīes suo pctō ⁊ corruptiōi subiecit. Ita sol⁹ iste ies⁹ oēs poterit liberare: iō subdit. cū dñs iesus auerterit captiuitatē plebis sue: p mortē ⁊ passionē ⁊ p doctrinā euāgelicā: tūc exultabit Jacob ⁊ letabit isrl̄. s. ppl̄s xp̄ian⁹ cū viderit se per iesum xp̄m liberatū ⁊ redēptū de captiuitate diaboli: ⁊ ab oī pctō qd̄ traxit ex adā. Sed hic sunt duo dubia. Prio q̄re doctrinā ⁊ legē euāgelicā dd appellat ↄsiliū: Scd̄o q̄re populū xp̄ianū appellat iacob ⁊ israel: Ad primū dr̄ q dd appellat legē euāgelicā ↄsiliū rōne modi: ad drīam legis ve. eo q lex ver⁹ data fuit cū grādi cōminatione: ⁊ p modum p̄cepti sub cōminatiōe mortis: vt p; in plerisq locis. S; lex euāgelica data est a xp̄o per modū ↄsilij. Vn̄ dicit. si vis ad vitam ingredi serua mādata. moralia tātū. Et iō lex euāgelica dr̄ lex libertatis ⁊ grē. Illa aūt dr̄ lex subiectiōis ⁊ seruitutis. Ad scd̄m est dicendū sicut iā dictū est in plogo: tractatu. iiij. qd̄ populus iudeoꝝ modernoꝝ iā pdidit nomē iacob ⁊ isrl̄ s̄m rē ⁊ ṽitatē: ⁊ sol⁹ ppl̄s xp̄ianus est ver⁹ iacob ⁊ israel s̄m rē ⁊ noīs interp̄tationē. Nā iacob dict⁹ est iacob eo q p̄mo supplātauit ⁊ eiecit esau frēm suū de vtero mr̄is. Scd̄o q̄ surripuit frī p̄mogeniturā. Gen. xxv. Tertio q̄ surripuit illi bn̄dictionē. Gen. xxvij. qd̄ factū est in figura: inq̄tū ppl̄s christian⁹ debebat supplātare ppl̄m iudeoꝝ et synagogā in aduentu xp̄i. Naz primo ppl̄us xp̄ian⁹ recipiēdo xp̄m supplātauit et eiecit synagogā ab hereditate ⁊ vtero ecclesie xp̄i. Scd̄o surripuit sibi primogenituram: q̄ iudei p bonis tpalibus ↄtempserunt hereditatem messie ⁊ redēptionem abrae ⁊ toti legi

S Duo dubia.

Lex euangelica dr̄ consiliū et lex libertatis.

p̄missam. Et hāc p̄mogeniturā xp̄iani renūciauerūt ⁊ reliq̄rūt. Tertio q̄ ppl̄s xp̄ianus sibi surripuit bn̄dictionē ⁊ salutem recipiēdo legē euāgelicā ⁊ baptismū. Et sic p; q ppl̄s xp̄ian⁹ siue tota ecclia ṽe dr̄ iacob. Et pp̄ter easdē causas ṽe etiā dr̄ isrl̄. Nā iacob sortit⁹ eū nomē isrl̄ pp̄ter q̄tuor. Prio q̄ vidit deū facie ad faciē. Scd̄o q̄ fuit direct⁹ a deo. Tertio q̄ fuit bn̄dict⁹ a deo. Quarto q̄ fuit fortis cū deo: q̄ luctat⁹ est cū angelo nolēs ipm dimittere quousq bn̄dixit eū. Et sic pp̄ter hec q̄tuor mysteria vocat⁹ est isrl̄: vt p; Gen. xxxij. q̄ oīa q̄tuor mysteria impleta sunt in ppl̄o xp̄iano. Nā sol⁹ iste videt deū p fidē: ⁊ est bn̄dict⁹ p baptismū: ⁊ direct⁹ p legem euāgelicā: ⁊ est fortis cū deo: q̄ in ṽtute sacramētoꝝ diabolū supauit. Ex q̄bus p; q iuste hereditauit hoc nomē iacob ⁊ israel. Et p; etiā q ipa synagoga iuste perdidit ista duo noīa postq̄ negauit xp̄m. Ideo iā nō est isrl̄: s; ceca: neq iacob: q̄ vēdidit p̄mogeniturā ⁊ hereditatē xp̄i ⁊ bn̄dictionē p rebus tpalib⁹: ⁊ nō solūmō pdidit ista supradicta: sed etiā manet ei pena inflicta ipsi ade i prima corruptiōe: ⁊ incurrit oēs maledictiōes ⁊ ignominias ppl̄i gētilis: eo q nullū deum adorat. Tertio icurrit oēs supradictas maledictiōes ex homicidio ⁊ negatiōe xp̄i. A q̄bus oib⁹ maledictionibus poterat saluari si xp̄m recepisset. Ex q̄ p; q synagoga renūciauit nobis nomē iacob: ⁊ isrl̄ iuri hr̄ditario. Et iō dicit dd q cū xp̄s auerterit captiuitatē sue plebis xp̄iane i suo aduētu: tūc exultabit ver⁹ iacob: ⁊ letabit isrl̄. i. q ppl̄s xp̄ian⁹ i xp̄o saluat⁹ ⁊ liberat⁹ exultabit: q̄ fact⁹ est Jacob supplātando synagogā: ⁊ intercipiendo hereditatē ⁊ bn̄dictionē. Et letabit: q̄ factus est isrl̄ deū p fidē vidēdo. eↄtrio synagoga plorabit ⁊ vlulabit: q̄ pdidit nomē iacob ⁊ isrl̄: ⁊ nobis dimisit hereditariuz. Esa. lxv.

Ppl̄s xp̄ianus dr̄ iacob ⁊ isrl̄.

¶ Ex toto isto psal. p̄nt recolligi. v. cōcl̄ones Pria. q ex pctō ipsi⁹ adā q̄ negauit deū indirecte ⁊ tacite tota sua gn̄atio fuit corrupta p̄. ↄcl̄o
¶ Scd̄a ↄcl̄o. q tot⁹ ppl̄s gētilis fuit magis corrupt⁹ ⁊ icidit i detestabiles ignominias eo q magis directe negauerit deū colendo plures deos. ij. cōcl̄o. ¶ Tertia ↄcl̄o. q ppl̄s iudaicus magis directe negauit deū ⁊ fecit ipz mēdacē ⁊ iniquū: q̄ xp̄z negauit ⁊ scripturas: et iō maiores maledictiōes ⁊ corruptiōes icurrit. iij. cōcl̄o. ¶ Quarta ↄcl̄o. q tā iudei q̄ gētiles potuerūt cognoscere deū esse iustū iudicez: q̄n post passionē ⁊ ascēsionē sic eos puniuit: sed hoc magis cognoscēt in die iudicij videntes eū cuz ptāte ⁊ maiestate. iiij. ↄcl̄o. ¶ Quinta ↄclusio q sol⁹ iesus xp̄s saluator liberauit iacob et israel. s. populum christianum a supradicta corruptione ⁊ captiuitate et maledictione. v. ↄcl̄o.

Infra. xxxiij. a.

DOmine quis habitabit in tabernaculo tuo: aut q̄s requieſcet in monte ſancto tuo.

¶ Titu. pſal. dd. Ex titulo apparet q̄ dd fecit hūc pſalmū. ſʒ de materia huius pſal. altercant̄ hebrei īter ſe: nā q̄dā dicūt q̄ dd q̄rit a deo q̄s erit dign⁹ habitare in terra ꝓmiſſiōis: ꝛ q̄ dñs rn̄det q̄ ingredit̄ ſine macula ꝛc. Alii aūt dicūt q̄ poſtq̄ dd tetēdit tabernaculū dñi iuxta domū ſuā: vt habet̄. ij. regū. vj. tūc voluit eligere ſacerdotes iuſtos ꝛ bonos ad cultū diuinū. Et iō ad hoc voluit cōſulere dn̄m vt ſibi reuelaret q̄ eſſēt digni habitare ꝛ miniſtrare cultū diuinū in tabernaculo: ꝛ ſic dicit. dñe q̄s habitabit. et tūc dñs rn̄det. q̄ ingreditur ſine macula ꝛc. ¶ Sʒ lʒ litera poſſet applicari ad hūc ſenſū tn̄ nō eſt ſufficiens expoſitio: nec euacuaret ītellectū hui⁹ pſal: cū dd nō fuerit minus ꝓpheta in hoc pſal. q̄ in ceteris. Itē q̄ ſacerdotes ve. le. forſan nūq̄ fuerūt in tanta pfectiōe ꝛ iuſtitia: vt hic memorat̄: ꝛ iō eſt aliter dōm. q̄ cū lex moyſi nō eſſet pfecta niſi inq̄tūʒ erat via ducēs in xp̄m tanq̄ in finē legis ꝛ iō quicq̄d in le. ve. ꝑcipiebatur erat figura noue legis: in qua pfectio expectabat̄. Nam
3 ſicut lex euāgelica dirigit nos immediate in regnū celoꝝ: ita lex vetus dirigebat in xp̄m a quo expectabat habere perfectionē: ꝛ dirigi in regnū celoꝝ. Un̄ oēs ille cōditiones quas ponit moyſes de ſacerdotib⁹ offerētib⁹ in templo. Leui. xj. ſcʒ q̄ ſacerdos aut leuita nō ſit gibboſ⁹: nec lipp⁹ nec claud⁹ ꝛc. ſʒ ſit ſine macula in carne ꝛc. Per ea figurabat̄ quales debebant eſſe in aīa ſacerdotes noui teſti: qui ſacrificiū in euchariſtia erant oblaturi. Itē p illas ꝯditiōes ꝛ ꝓprietates quas debebāt habere: ꝓ quib⁹ ſacrificia offerebant̄ ſcriptas in caplo ſequēti ſignrabātur ꝯditiones fideliū no. teſt. ꝓ quib⁹ offert̄ agn⁹ immaculat⁹ in altari: q̄ debēt eſſe mūdi: veraces: nō doloſi ꝛc. eo q̄ ptinent ad regnū celoꝝ. Ex q̄b⁹ pʒ excellētia ꝛ ꝓeminētia legis euāgelice ſupra legē ve. qd̄ ꝓuidēs dd ſpū fecit hūc pſal. In q̄ p ea q̄ ſcripta ſunt ī le. ve. ꝓuidet dd quales erāt futuri: ꝛ debēt eſſe nō ſolū ſacerdotes ꝛ miniſtri no. teſt. ſʒ etiā fideles q̄ debēt habitare in hac eccleſia p grām: ꝛ in futura p gloriā. ¶ Nā illud tabernaculū ꝛ tēplū ve. le. ſignificabat ꝓphetice eccl'iam militātē: ꝛ anagogice triūphātē: duo ḡ facit dd in hoc pſal. Nā p'io ponit interrogationē ad xp̄m. Scd̄o ponit xp̄i rn̄ſionē. ibi. q̄ ingredit̄ ſine macula. Quātū ergo ad p̄mū eſt aduertēdū q̄ eccl'ia militans eſt via ī q̄ peregrinamur ad altitudinē celi: ꝛ ad p̄riaʒ in q̄ ſum⁹ ꝑpetuo manſuri: ꝛ debemus q̄ſcere ꝓpter merita que ī hac ſum⁹ adepti: ꝛ iō hec eccl'ia ī ſcriptura dr̄ tabernaculū: qd̄ figurabat̄ p tabernaculū moyſi qd̄ fuit mobile p deſertuʒ: qd̄ filij iſrl' ſeq̄bant̄: ſʒ tēplū ſalomonis figurabat p̄riam ꝛ mōtē ꝑpetuū ꝛ immobilē p̄rie. Et ſic p tabernaculuʒ in ſcriptura intelligit̄ p̄ns eccl'ia: eo qd̄ hic ꝑegrinamur ꝛ nō habem⁹ ciuitatē manentē: ſʒ p mōtē dñi intelligit̄ celeſtis p̄ria. Dicit ḡ dauid ad xp̄ʒ. o dñe ieſu xp̄e meſſia future q̄s habitabit aut q̄s erit dign⁹ habitare ī tabernaculo tuo. ſ. in hac eccl'ia p gratiā: aut q̄s requieſcet. i. merebit̄ requieſcere in mōte ſancto tuo. ſ. in celo p gl'iam. q. d. quib⁹ meritis tui fideles ꝛ mēbra merebunt̄ tecū in celo q̄ſcere: ꝛ felicitatē illā poſſidere.

Qui ingreditur ſine macula: et operat̄ iuſtitiam. Di. j. c. eccleſia

Qui loquitur veritatē in corde ſuo: qui non egit dolum in lingua ſua. infra xxiij. a.

Nec fecit ꝓximo ſuo malū: ꝛ opprobriū nō accepit aduerſus ꝓximos ſuos. xviij. q. vij.

Ad nihilū deduct' eſt in ꝯſpectu ei' malignus: timētes aūt dn̄m glorificat. ꝛ nec d. xix. mus.

¶ hic ꝓpheta itroducit xp̄ʒ ſiue ſp̄m ſctm̄ rn̄dētē ſue iterrogatiōi: vn̄ rn̄det xp̄s: ꝛ dicit. Ille habitabit ī tabernaculo huius eccl'ie p grāʒ: ꝛ ī celo p gl'iaʒ q̄ igredit̄: ꝛ q̄ ambulat ſine macula: ꝛ operat̄ iuſtitiaʒ. ¶ Ad cuius ītelligētiā eſt notādū q̄ totū meritū nr̄m cōſiſtit ī iuſtitia ꝛ opatiōe ſʒ iuſtitiā. ꝛ p ꝯñs in opatiōe ſm̄ ꝟtutē erga deū ꝛ ꝓximū. Sʒ iuſtitia ꝓſupponit mūditiā ꝛ puritatē: ſʒ talis mūditia ꝯſiſtit ī declinādo ab oī malo. Et iō opʒ q̄ anteq̄ q̄s operet̄ iuſtitiā ſit ſine macula: ꝛ ſic pfecta iuſtitia xp̄iani ꝯſiſtit ī declinādo a malo ꝛ faciēdo bonū: q̄ vltimū ꝓſupponit p̄mū: iō p̄mū meritū btitudīs ē mūdū ſe cuſtodire abſtinēdo a malo: poſtea ſeq̄t̄ opari bonū. iō ait Gre. q̄ nō ſufficit mala nō agere: niſi q̄ſq; ſtudeat bonis opib⁹ iſudare. Et iō opʒ q̄ pri⁹ ſit mūditia ī corde: ꝛ poſtea lumē ꝟitatis ī opatiōe. hoc idē pʒ Iaco. j. ꝛ in pſal. xxxiiij. Iō dicit q̄ ille merebit̄ hitare ī h̄ tabernaculo p grām: ꝛ requieſcere ī illo mōte celeſti p gloriā: q̄ in hac via ingredit̄. i. ābulat ſine macula: ꝛ opat̄ iuſtitiā. Nā ambulādo ſine macula excuſat penā infernalē. Sed operando iuſtitiā meret̄ gloriam celeſtem. Un̄ pſal. cxviij. Beati immaculati in via: qui ambulāt in lege dñi ꝛc. ſed quia diceret aliq̄s. tu xp̄e dicis q̄ ille habitabit ꝛc. qui ingreditur ſine macula: et operat̄ iuſtitiam. Ego iam ſcio q̄ ingredi ſine macula eſt abſtinere ab omni malo: et ſe immaculatum cuſtodire. Sed neſcio quid eſt operari iuſtitiam: et

Meritū in q̄ conſiſtit.

in quo cōſiſtit opatio ſm iuſtitiā: ⁊ q̄ et quot
ſunt de rōne iuſtitie: ⁊ q̄s eſt iſte q̄ operat̄ iu
ſtitiā: ad hoc rñdet xp̄s q̄ ille q̄ operat̄ iuſti
tiā eſt q̄ loquit̄ ꝟitatē i corde ⁊c. ¶ Ad cui⁹
intelli gētiā eſt notādū ſm doctrinā ⁊ ſenten
tiā ſaluatoris. Mat.v. q̄ niſi iuſtitia xp̄iani
abūdauerit pl⁹ quā iuſtitia ſcribaꝝ ⁊ phari
ſeoꝝ nūq̄ intrabit in regnū celoꝝ. Nā i duo
bus abūdat ⁊ ſupeminet iuſtitia euangelica
ſupra iuſtitiā veteris legis .ſ. i corde ⁊ ligua
ſiue locutiōe. Nā illa ſolū ꝓhibebat manū ⁊
opationē malā. Sʒ iſta ꝓhibet aīm ⁊ linguā
⁊ manū .ſ. ꝓpoſitū ⁊ locutionē ⁊ opationem
malā: ⁊ iō ait xp̄s. nō ſolū q̄ occidit ⁊ q̄ ꝑcu
tit gladio: ſʒ etiā q̄ iraſcit̄ corde ⁊ dixerit ore
frī ſuo fatue re⁹ erit gehēne ⁊c. Et q̄ viderit
mulierē ad cōcupiſcēdū eā: iā mechat⁹ eſt i
corde ſuo. Ex q̄ pʒ q̄ ꝟa iuſtitia eſt i lege euā
gelica: q2 totū iuſtificat .ſ. aīam: ⁊ linguaʒ: et
manū. Et ſic iuſtitia ꝟa cōſiſtit in corde: ⁊ lo
cutiōe: ⁊ opatione exteriori: ⁊ hoc tā in ꝑce
ptis affirmatiuis q̄ in negatiuis. Et in h̄ ꝓ
ſtat ⁊ precellit lex euāgelica le. vete. Iō vult
xp̄s q̄ iſta tria veniāt ⁊ corrñdeāt adinuiceʒ
.ſ. cor ⁊ lingua ⁊ effect⁹ ad bonū: ne q̄s hēat
aliud in opatiōe ⁊ aliud i lingua: nec aliud i lin
gua ⁊ aliud i corde ⁊ ēẋrio: eo q̄ opatio ſiue lo
cutio intm̄ ē meritoria ſiue demeritoria inq̄
tū volūtaria: q2 locutio ⁊ opatio ſumūt men
ſurā ⁊ meritū a corde ⁊ volūtate ſiue itētiōe
nā lingua ⁊ man⁹ ſunt inſtr̄a volūtatis: cum
volūtas ſit ꝑmū mouēs i agibilib⁹. Et ſic q2
totū .ſ. aīa ⁊ corp⁹ dʒ b atificari i ꝑria: iō opʒ
totū hoīem q̄ ad aīam ⁊ corp⁹ iuſtificari. Di
cit ergo xp̄s q̄ ille meret̄ habitare in taber
naculo ecclīe hui⁹ ꝑ grāʒ in mōte celeſti ꝑ
gloriā q̄ pmo loquit̄ ꝟitatē in corde ſuo. Se
cūdo q̄ nō egit dolū in ligua ſua .i. q̄ nō aliud
tenebat i corde ⁊ aliud i lingua: ſʒ ꝯformat li
guā cordi. Tertio q̄ nō fecit malū: nec nocu
it primo ſuo i facto: ⁊ ſic non nocet primo
nec corde: nec ligua: nec facto. Et hec ē pma
ps iuſtitie q̄ ꝓhibet oē malū ꝯ̄ primū .ſ. cor
de ⁊ lingua ⁊ ope .i. q̄ nemo offēdat primuʒ
corde malū cogitādo ꝯ̄ eū: nec ligua ipʒ i pñ
tia vituperādo: ⁊ ꝯuitia iferēdo: nec ope le
dēdo. Scd̄a ꝟo ps iuſtitie ꝯſiſtit in ꝟitate de
primo abſente q̄ ad laudes ⁊ vituperia: ⁊ h̄
ꝯſiſtit i duob⁹ .ſ. i audiēdo laudes aut vitupe
ria alteri⁹ aut dicēdo. Uñ in vtrunq̄ ⁊ circa
vtraq̄ ꝯtingit errare. ⁊ ꝑmo i audiēdo. Nā q̄
vult audire opprobria de primo iuſto vel nō
audire ꝟtutes ei⁹ valde peccat: ⁊ agit ꝯ̄ iu
ſtitiā: iō iuſtū ē rep̄hēdere maliloquos: ⁊ nō
accipe opprobria nec audire aduerſ⁹ pxios
ſuos. Et iō ait dd̄ q̄ ille meret̄ habitare ⁊ re
q̄ſcere ⁊c. q̄ nō accepit .i. nō vult audire op
ꝓbriū aduerſ⁹ pxios ſuos: imo rep̄hendit

L Iuſti tia euan gelica as bun dat.

Not.

maliloquos. ⁊ ē q̄dā ꝟt⁹ moralis quā ponit
ari. in fine .iiij. ethi. q̄ dr̄ indignatio de malo
⁊c. Scd̄a ps ꝟitatiſ ꝯſiſtit in laudib⁹ bonoꝝ ⁊
vitupādo malū. Et ꝑ oppoſituʒ maxia iniq̄
tas eſt laudare malos ⁊ dtrahere: ⁊ mordet̄
bonos. vñ Eſa.v. ve q̄ dicūt bonū malū ⁊ ma
lū bonū. qd̄ maxie accidit habitātib⁹ i domi
b⁹ regū ⁊ ꝑncipū. Iō ait ſaluator Matt.xi. q̄
mollib⁹ veſtiūt̄ .i. adulatores ⁊ detractores i
domib⁹ regū ſunt. Et iō xp̄s volēs oñdere q̄
iuſtū eſt cōmēdare ⁊ laudare ꝟtuoſos in ab
ſentia: ꝯmēdauit Io. bap. corā pplo cū dixit.
q̄d exiſtis i deſertū videre ⁊c. ⁊ iō vtrūq̄ do
cet xp̄s ibi: ſcʒ q̄ debem⁹ ꝟtuoſos ſiue ꝟtutē
laudare cū cōmēdauit Io. Scd̄o docet q̄ nō
debem⁹ vitioſos laudare nec carpendere:
imo vilipēdere: cū dt̄. arūdinē vēto agitatā:
⁊ q̄ mollib⁹ veſtiūt̄ i domib⁹ regum ſunt. iō
nuſq̄ legit̄ q̄ xp̄s laudauerit vitioſos. Nā de
diabolo dt̄ Ioh.viij. Ille in ꝟitate nō ſtetit: ⁊
mēdax eſt. Itē de herode dixit. dicite vulpi
illi. Lu.xiij. itē phariſeis dt̄ mat.xxiij. ve. vo
bis ⁊c. ⁊ vos ex patre diabolo eſtis. Ioh.viij.
Dicit ḡ hic xp̄s ꝑ os dd̄ q̄ ille meret̄ habi
tare ⁊c. q̄ nō accepit opprobiū: nec audire vo
luit aduerſus primos ſuos: ⁊ ille q̄ glificat
⁊ ꝯmēdat ⁊ laudat timētes deū .ſ. iuſtos ⁊ bo
nos: ⁊ in cui⁹ ꝯſpectu malign⁹ ad nihilū de
duct⁹ ē .i. q̄ nō laudat: nec ꝯmēdat: nec exal
tat malignos ⁊ adulatores: ſicut faciūt ma
li ꝑncipes: ex q̄ pʒ q̄ iuſt⁹ alr̄ ſe hʒ circa bo
nos ⁊ alr̄ circa malos. Nā bonos glificat et
ꝯmēdat: nec opprobriū de eis vult audire:
imo dfendit eos: malos aūt nō laudat: imo
vituperat: ⁊ rep̄hēdit: ⁊ deprimit: et annihi
lat: ideſt in eis vitiū reprehēdit ⁊ annihilat.
**Qui iurat proximo ſuo ⁊ nō decipit: qui
pecuniam ſuā nō dedit ad vſurā: ⁊ mune
ra ſuper innocentem non accepit.**
¶ Hic ponit tertiā ptē iuſtitie q̄ ꝯſiſtit i ꝯmuta
tiōib⁹. ¶ Uñ ē aduertēdū q̄ tripl'r q̄s pōt le
dere primū i ꝯmutatiōib⁹. Pmo in ꝑmiſſis
nō reddēdo debitū ſeu ꝑmiſſum. Scd̄o acci
piēdo vltra ſortē aut dbitū ꝑ vſuraʒ. Tertio
accipiēdo munera a pauperib⁹ vltra debitū
ne vexent̄: ſicut accidit: q2 paupes dāt mune
ra creditorib⁹ ne vexent̄: qd̄ ē q̄ſi vſura cum
ſit vltra dbitū. Uñ ꝑ oīa iſta tria ꝯmittit̄ iniu
ſtitia cōtra primū: q2 inde ledit̄. dicit ḡ xp̄s
q̄ ille operat̄ iuſtitiā: ⁊ meret̄ habitare in ta
bernaculo ⁊c. Qui iurat primo .i. q̄ñ nō deci
pit eū i ꝑmiſſis: imo reddit debitū ꝑmiſſum
ſiue mercedē: ⁊ etiā ille q̄ nō dedit pecuniā
ſuā primo ad vſuram: imo charitatiue mu
tuat pecu. nō accipiēdo vltra ſorteʒ: ⁊ ēt ille
q̄ nō accipit munera ſupra creditorē inocē
tē ⁊ pauperē: imo gratis expectat et tolerat

Vitio ſi n n ſunt lau dādi.

xvij. diſ. c. qm̄ xiiij. q. iiij. ſiq̄s oblitus. ⁊ extra d vſu. c.iij. ⁊. iiij.

M Triplicit proximus pōt ledi in cōmutatiōib⁹.

cū. Jtē etiā ly munera ſup̄ innocētē nō acce
pit. pōt referri ad malos iudices q̄ p̄ mune
rib⁹ fauēt iniuſtis ꝯ̄ pauperes ꝛ innocētes.
Vñ iſti tales dñr vēdere iuſtitiā. ¶ Sumit̄ ꝗ̄
ſufficiētia iuſtitie iſto mō: nam cū iuſtitia ſit
virt⁹ ad alterꝫ: vt pꝫ. v. ethi. toties ꝯtingit in
iuſtū facere q̄ties ꝯtingit p̄ximo nocere ſiue
Ledere p̄ximū tripliciter poſſumus. ledere. Sꝫ ꝯtingit tripl'r p̄ximū ledere. ſ. i p̄
ſona: aut i fama: aut i bonis t̄palib⁹. Jn p̄ſo
na aūt ꝯtingit tripl'r ledere. ſ. corde: aut lin
gua: aut op̄atiōe. Jō dicit. q̄ loquit̄ v̄itatē in
corde ſuo: nec egit dolū i lingua ſua: nec fe
cit p̄x̄io ſuo malū. Jn fama aūt ſil'r tripl'r ēt
ꝯtingit p̄ximū ledere. P̄rio volendo audire
opprobriū p̄ximi. Sc̄do tacēdo eius v̄tutes.
Tertio detrahēdo ſibi: vt puta laudare no
cētes ꝛ vituperare inocētes. Jō ſeq̄tur. op
probriū nō accepit aduerſ⁹ p̄ximos ſuos: ad
nihilū deduct⁹ ē i ꝯſpectu ei⁹ malign⁹: timē
tes aūt deū gl'ificat. Jn bonis aūt t̄palibus
ꝯtingit ēt ledere p̄ximū ꝛ nocere tripl'r. ſ. nō
reddere ſibi d̄bitū ꝛ mercedē p̄miſſā: aut ac
cipiēdo vſurā vltra ſortē: aut accipiēdo mu
nera a creditorib⁹ paup̄ib⁹ ne vexēt̄: ſiue p̄
mūerib⁹ fauere iniuſtis ꝯ̄ paupes inocētes: ꝛ
iō ſubdit. q̄ iurat p̄x̄io ſuo ꝛ nō d̄cipit: i q̄cūq̄
licito mō aut d̄bito p̄miſſo. ꝛ q̄ nō d̄dit pecu
De pe. diſti. j. c. ois q̄ non diligit. niā ad vſurā: vt inde vltra ſortē accipiat: ꝛ q̄
nō accepit munera ſup̄ inocētē. vt dictuꝫ eſt.

Qui facit hec: non mouebit̄ in eternuꝫ.

N ¶ Hic ꝯcludit p̄miū ipſi⁹ iuſti merētis ha
bitare i tabernaculo dei. ¶ Vñ q̄r p̄p̄heta in
p̄ncipio iterrogauit q̄s eēt dign⁹ habitare i
h̄ tabernaculo p̄ grāz: ꝛ i mōte ſup̄no p̄ gl'iā:
x̄p̄s r̄ndit: q̄ ingredit̄ ſine macula: ꝛ opera
tur iuſtitiā. i. mūd⁹ ꝛ iuſt⁹ eſt dign⁹ vita ꝛ q̄e
te eterna. Et vlteri⁹ exponit i q̄b⁹ ꝯſiſtit iu
ſtitia erga p̄ximū: ꝛ d̄t q̄ i nouē. ſ. in trib⁹ cir
ca p̄ſonā: ꝛ i tribus circa famā: ꝛ i trib⁹ circa
bona t̄palia. Nā p̄ iſta nouē d̄r q̄s iuſt⁹ ꝛ per
ꝯñs dign⁹ habitare h̄ p̄ grām: ꝛ q̄eſcere i ce
lo p̄ gl'iā. Jō hic ꝯcludit q̄ q̄ facit h̄ nouē ſu
pradicta nō ſolū ē dign⁹ q̄eſcere in illo ſc̄tō
mōte celeſti: ſꝫ ēt nūq̄ ꝯmouebit̄ ab illa feli
citate i eternū: q̄r gaudiū ꝛ p̄miū ei⁹ nō tol
let̄ ab eo: q̄r illō regnū nūq̄ ſibi auferet̄. Jtē
q̄ facit nouē ſupradicta nō mouebit̄ i et̄num
a via iuſtitia: nec a diuia volūtate q̄ ē mēſura
ois iuſta. ¶ Nam iuſtitia d̄r a iuxta. v. ethi
O coꝝ: q̄r illō d̄r iuſtū q̄ ē magꝫ iuxta mediū: ꝛ
Juſtitia vnde diſcat. ſic ille hō d̄r iuſt⁹ q̄ nō recedit nec mouet̄ a
diuia lege i q̄ manifeſtat̄ diuia volūtas q̄ eſt
mēſura oīꝫ actuū humanoꝝ. Et ſic q̄ nō mo
uet̄ nec recedit a diuina volūtate ꝛ lege ꝛ in
op̄atiōib⁹ ſuis i hac vita: nūq̄ mouebit̄ ab
illa ſumma felicitate: iō ait ſaluator Mat. v.
q̄ q̄ facit volūtatē p̄ris ꝛc. ille intrabit in re
gnū celoꝝ. Ex ſupradictis pꝫ q̄ hec oīa ſu
pradicta i hoc pſal. p̄ri⁹ ꝛ p̄ ſe cōpetūt x̄p̄o tā
q̄ capiti ꝛ magiſtro: q̄ oīa p̄ ſe impleuit ꝛ ex
cōſequēti mēbris ſuis q̄ p̄ grāꝫ x̄p̄i cooperā P Dubitatio.
tē p̄nt oīa hec adimplere. ¶ Sꝫ hic pōt dubita
ri: nā lꝫ in hoc pſal. ſit explicata iuſtitia q̄ dꝫ
ſeruari erga p̄ximū: tñ nulla fc̄tā ē mētio de
iuſtitia erga deum q̄ cōſiſtit in fide formata
charitate: p̄pter quā q̄s meret̄ habitare in
tabernaculo hui⁹ eccl'ie p̄ grām: ꝛ in monte
ſancto p̄ gl'iam q̄eſcere. Et iō ad maiorē eui
dētiā ꝛ itelligētiā coꝝ q̄ predicta ſunt in hoc
pſal. eſt p̄aduertēdū ſꝫ Ariſt. v. ethicoꝝ. q̄d
iuſtitia d̄r a iuxta: vñ illō d̄r iuſtū q̄d ſit iuxta
aliq̄d p̄ncipiū regulatiuū ꝛ rectificatiuuꝫ et
mēſuratiuū. Vñ ſicut op⁹ domificatiōis ꝛ cu
iuſcūq̄ alteri⁹ artis reddit̄ iuſtū ꝛ rectū: q̄ñ
fit iuxta illā regulā mēſuratiuā cū q̄ fabrica
tores mēſurāt op̄a ſua: ita pariter op̄atiōes
hūane reddunt̄ ꝛ dicunt̄ iuſte: q̄ñ ſūt iuxta Q
aliquā legē ꝛ regulā: ꝛ cōformant̄ ꝛ adequā Quatuor
tur illi legi a p̄ncipio regulatiuo. ¶ Sꝫ q̄r q̄ ſunt
tuor aſſignant̄ ꝛ rep̄iunt̄ p̄ncipia regulatiua p̄ncipia
actuū humanorū: deriuata ab illa p̄ma lege regulatiua
eterna diuine volūtatis: iō p̄nt aſſignari q̄tu actuū.
or modi iuſtitie in hūanis. ¶ P̄rimū aūt p̄n Primus.
cipiū eſt lex naturalis q̄ cōſiſtit in dictamine
rōnis naturalis: ſcꝫ oē malū vitādū ꝛ oē bo
nū agēdū ꝛ q̄d tibi nō vis fieri alteri ne faci
as: ꝛ q̄d tibi vis alteri fac. Et nullū malum
ipuniēdū: ꝛ nullū bonū irremunerādū. Jſte
eñ ſūt tres leges naturales ꝯformes natu
rali rōni. Nā ſicut illud p̄ncipiū d̄ q̄libet eē
vl' nō eē ꝛ de nullo ſil' ābo ē p̄ncipiū natura
le ipſi⁹ itellect⁹ ſpeculatiui: ita iſta tria ſunt
naturalia p̄ncipia ipſi⁹ intellect⁹ practici ꝛ
actiui ad regulādū oēs op̄atiōes volūtarias
Et iō q̄cūq̄ op̄at̄ ſm ꝛ iuxta iſta p̄ncipia: d̄r
iuſt⁹ natural'r: ꝛ tales op̄atiōes natural'r ſūt Sc̄dm
iuſte. ¶ Sc̄do q̄s pōt op̄ari moral'r iuxta ali
q̄d p̄ncipiū moral'r regulatiuū. Et ſic prudē
tia pōt dici q̄ddā p̄ncipiū iuſtitie moralis: eo
q̄ regulat oēs alias v̄tutes. Jō d̄r recta rō
oīm agibiliū: inq̄tū regulat oēs alias virtu
tes reperiēdo in eis mediū: ꝛ dirigēdo eas i
debitū finē: ꝛ ſic regulat cōcupiſcibilē circa
cibū ꝛ potū ꝛ circa act⁹ venereos. Et regu
lat iraſcibilē circa ardua ꝛ terribilia: ꝛ regu
lat volūtatē circa cōmutatiōes ꝛ diſtributio
nes. Et ſic regulat oēs p̄tes hois: et ſubiicit
eas rōni. Et ſic prudētia d̄r omnis virtus: vñ Prudentia
Plato oēs virtutes dixit eſſe prudentias: vt
patet. vj. ethi. Et ſic prudentia d̄r q̄dā gene
ralis ꝛ cōis moralis iuſtitia inquātuꝫ iuſtifi ois
cat: ꝛ rectificat: ꝛ inquātū regulat oēs alias virtus
virtutes iuxta mediū ſuū: ꝛ dirigit oēs act⁹
humanos in debitū finē. Eſt verum q̄ aſſi
gnatur quedam particularis iuſtitia ad alteꝝ

terim circa cōmutationes ⁊ diſtributiones
de q̄ƀ diceu.ter dictū eſt in ħ pſal.Et ſic p3 ꝙ
ois q̄ opaẗ ſm ꝟtutes morales pōt dici mo⸗
raľr iuſtꝰ:eo ꝙ opaẗ iuxta prudētiā q̄ eſt re⸗
cta rō ⁊ ꝑncipiū regulatiuū oim agibilium.
Et ēt q2 opaẗ iuxta aliqð mediū ꝑticularis
ꝟtutis:⁊ ſic oēs iuſtificatiōes morales dnr
iuſte ⁊ q̄dā iuſtificationes:imo ois q̄ ſubiicit
oēs ꝑtes iferiores ⁊ ſenſualitatē:pñ rōni dr
metaphorice iuſt̄ꝰ:vt ait Ariſtoteles i fine.v.
ethicoꝝ.¶ Tertiū ꝑncipiū regulatiuū actu
um hūanoꝝ dr lex ciuilis:q̄ hūanā coercēs
audaciā ⁊ nocēdi refrenās facultatē regulat
hoiēz ad viuēdū cū ceteris ſocialr̄ ⁊ ciuiliter
nulli nocēdo.Et ſic operās ƒ3 leges ciuiles
dr iuſtꝰ ciuilr̄.¶ Quartū ꝑncipiū reglatiuū
actuū hūanoꝝ dr lex diuina:eo ꝙ regulat
hoiēz i deū:⁊ ſic opās ƒ3 legē diuinā dr iuſtꝰ
diuinꝰ.Ex q̄bꝰ p3 ꝙ q̄druplex ē iuſtitia.ſ.nā⸗
lis moral̄r:ciuilis ⁊ diuia iuxta q̄tuor pricipia
⁊ leges:q̄bꝰ oēs actꝰ regulāẗ hūani:put ſu⸗
pradictū eſt.Que q̄dē leges ita ſe hñt ꝑ ordi
nē ꝙ vna ꝑfecit alterā:⁊ data eſt i ſupplemē
tū ꝑpter defectū alterꝰ ad iuſtificādū hoiēz
⁊ ꝑficiēdū ipm i ſuis opatiōibꝰ.Un̄ prio lex
natis iſerta fuit naturalr̄ in mētibꝰ hoim:vt
inq̄t apl̄s ad Ro.j.⁊.ij.q2 vnuſq̄ſq3 naturalr̄
cognoſcere pōt oē malū eē vitādū ⁊ oē bonū
agēdū ⁊c.S3 q2 nā fuit corrupta i adā:⁊ oēs
potētie vulnerate ⁊ debilitate:q̄ q̄dē natura
ſic corrupta trāſmiſſa eſt in oēs poſteros:vt
dictū ē pſal.xiij.iō nā fuit ipedita ad opādū
liberē iuxta ſupradicta ꝑncipia ⁊ leges nāles
vt inq̄t Aug.ↄ pelagianos.Nā rō ꝑpter paſ
ſiones ſenſualitatis nō recte iudicat inter bo
nū ⁊ malū:nec īter iuſtū ⁊ iiuſtū.Et volūtas
rōnalis trahiẗ ab appetitu ſenſitiuo corru⸗
pto.Et ſic declinat a bono ad malū agēdū ↄ
legē nālē.Et i hoc decipiebaẗ pelagiꝰ cū to⸗
ta ſua ſecta:q̄ nō cōſiderās naturā hois cor⸗
ruptā in adā:putabat vnūquēq3 ex ꝑpriūs vi
ribꝰ poſſe libere opari ſm legē nature.ſ.vita
re oē malū:⁊ facere bonū:⁊ iplere ola prece
pta diuia.Cōtra quā deteſtabilē ſectā btūs
Aug.condidit plures libros.Et iō ſaniꝰ ſen⸗
ſerūt ph̄i.ſ.Pythagoras:⁊ Socrates:⁊ Pla⸗
to:⁊ Ariſtoteles:⁊ ceteri qui ad ſupplendum
defectū nature ⁊ ad cōprimēdū illicitum ap
petitū ⁊ cōcupiſcētiā ⁊ oēs paſſiōes nature
corrupte tradiderūt precepta moralia:vt ex
frequētatis actibꝰ generarenẗ boni habitus
morales:ꝑ q̄s reprimereẗ mala iclinatio:et
iuuareẗ natura ſauciata ad bñ opandū.Ex
q̄bꝰ p3 ꝙ virtutes morales iuuāt naturā:et
ſupplēt eiꝰ defectū.S3 q2 pauci inter hoies
reperiunẗ qui velint amplecti virtutes mo⸗
rales ꝑpter difficultatē adipiſcendi eas cō⸗
tra malā inclinationē ⁊ morbū nature:iō vi⸗
dētes ꝑncipes ⁊ magiſtratꝰ multa mala ſie⸗
riſter hoies ꝑpter defectū moraliū virtutū
nec rēpublicā poſſe ↄſeruari niſi viuereẗ ƒ3
virtutē ꝑpter malā inclinationē hoim:ideo
fuit neceſſe vt ↄderēt leges ciuiles:vt carū
metu hūana cōpeſcereẗ audacia:tutaq3 eēt
inter improbos inocētia:vt inq̄t Aug.⁊ Iſi⸗
dorꝰ.Et iō dr Ariſto.in fine decimi ethicoꝝ:
ꝙ neceſſaria eſt poſitio legis:vt hoies aſſue
ſiāt ad mores capeſſendos.Et ſic p3 q̄lr poſ
ſeſſio legū facta eſt i ſupplemētū ꝑ defectū
ꝟtutū moraliū.Sed q2 deꝰ creauit hoiem vt
nō ſolū i hoc mūdo cū ceteris tāq̄ aial ſocia
le ↄuiueret:ſed vt deū cognoſceret:⁊ cogno
ſcēdo diligeret:⁊ diligēdo i hoc mūdo ama⸗
ret:⁊ in celeſti pr̄ia amando frueret:vt inq̄t
Aug.lib.ↄfeſſionū.iō op3 ip3 iuſtificari ⁊ re
gulari i hmōi actibꝰ ad ↄſequēdū btitudinē.
S3 q2 nulla ſupradictaꝝ legū.ſ.nālis:⁊ mo⸗
ralis:⁊ ciuilis pt hoiēz reglare ⁊ iuſtificare
ſufficiēter.ſ.ad cognoſcēdū deuz:⁊ ordinate
diligēdū:⁊ amādū:⁊ colēdū:iō fuit neceſſe a
deo dari ⁊ tradi legē diuinā:q̄ ola ſupradicta
ſuppleret ⁊ doceret:⁊ hoiēz ad capeſſendaz
ſummā btitudinē ſufficiēter regularet ⁊ iuſti
ficaret.Ad cuiꝰ itelligētiā ē ſcdo notādū:ꝙ
ad h̄ ꝙ hō ſit ſimplr̄ iuſtꝰ ⁊ iuſtificatꝰ ad vlti
mā felicitatē ⁊ vitā eternaz ↄſequēdā q̄tuor
ſunt ſibi neceſſaria.Prio ꝙ mūdeẗ ab oi ma
cula et culpa ꝑterita.Scdo ꝙ poſſit vitare
futura pctā:⁊ ſi ↄmittit ꝙ iteꝝ poſſit mūda⸗
re.Tertio ꝙ poſſit bonū opari erga deū ⁊ ꝑ
ximū.Quarto ꝙ ſit deo g̃tꝰ ⁊ acceptꝰ:⁊ ſua
opa accepta ad vitā eťnā:q2 alr̄ nō poſſet ꝑ⸗
uēire ad terminū btitudinis.S3 nullū hoꝝ
ſupradictoꝝ pñt faceř tres leges ſupradicte
q2 nulla eaꝝ pt mūdare culpā ↄmiſſam:nec
pctm̄ origialē.nec aliq̄ illaꝝ d ſe abſq3 reue
latiōe potuit deū ꝑfecte cognoſcere:nec me
ritorie opari:⁊ maxie lex ciuilis:q2 hoies ƒ3
eā mag̃ opabāẗ formidie pene q̄ ꝟtutū amo
re.Et iō opa fctā ƒ3 ſolas morales ꝟtutes et
ſolas leges ciuiles ſolū ciuilr̄ erāt ꝓmitāda.
Iō data ē lex diuia q̄ ſupplet oēs dfectꝰ alia
rū:⁊ ↄfert ola neceſſaria ad vitā eternā ⁊ vl⸗
timū hūanū finē ↄſeq̄nduz.nā prio docet q̄s
deꝰ colēdꝰ:q2 vnꝰ trinꝰ ⁊ vnꝰ ⁊ eternꝰ ⁊ crea
tor oiū reꝝ.⁊ docet q̄uo colēdꝰ:q2 ꝑ veꝝ cul
tū latrie.⁊ docet q̄uo diligēdꝰ:q2 in ſe ⁊ ꝑpẗ
ſe.⁊ q̄uo ꝑrimꝰ diligēdus:q2 in deo ⁊ ꝑpter
deum:⁊ ſic docet q̄d credēdū:q̄d amāduz:⁊
agēdū:⁊ q̄d ſperādū.Itē ſcdo ↄfert ſacr̄a ad
tollēda ⁊ vitāda pctā:⁊ ↄfert grām:vt hō ſit
deo charꝰ ⁊c.Et ſic p3 q̄lr in lege diuia tra⸗
diẗ ꝟa iuſtitia tribuēs vnicuiq3 qð ſuū eſt.ſ.
deo verā latriā:prio mutuū charitatis effe
ctū.¶ S3 iteꝝ eſt aduertēdū put dictū ē i ꝓ
logo:tractatu tertio:ꝙ l3 illa lex diuia a deo

Ter⸗tium. quar⸗tum. ariſt. iuſtꝰ ad cō ſeq̄n⸗dam btitu⸗dinē ſit. ℞ lex di uina

tres bz ſtatus in p̄ncipio lata ſit vna ſm̄ eſſentiā ab adā ⁊ abel vſq̧ ad iudiciū. tn̄ ipa habuit tres ſtat⁹ ſ. ſtatū nature ab adā vſq̧ ad moyſen: ⁊ ſtatū ſcripture a moyſe vſq̧ ad xp̄z: ⁊ ſtatum gr̄e vſq̧ ad iudiciū: i q̄b⁹ ſtatib⁹ ip̄ ꝓceſſit ex im ꝑfecto ad ꝑfectū. q: ꝯtinue accepit aliquā ꝑ fectionē q̄ ad modū colēdi deū. Nā in adā et Abel accepit modū ſacrificioꝝ ⁊ oblationuz tāq̄ ſignaculū fidei xp̄i futuri. Et in Abraā circūſionē: ſub q̄ fide xp̄i vēturi ſaluati ſunt oēs fideles ab adā vſq̧ ad moyſen i lege na ture. Et ſic iſte ſtat⁹ legis nature ē p̄s legꝫ di uine a deo tradite ſupradictꝫ p̄triarchis: ⁊ dif fert a lege nāl'r hoib⁹ iſerta: de q̄ ſup: adictū ē: q: illa lex nalis nāl'r hoib⁹ iſerta nō pote rat hoiez iuſtificare ad vitā eternā abſq̧ fi de xp̄i futuri q̄ reuelata fuit ſpāl'r p̄rib⁹ vete. te. ꝓut dictū eſt: ſꝫ iſta lex adhuc accepit ma iorē ꝑfectionē ⁊ ex p̄ſſaz iuſtificationē i moy ſe ꝑ ex p̄ſſa p̄cepta moralia ⁊ iudicialia ⁊ ce rimonialia i q̄b⁹ ex p̄ſſi⁹ figurabāt myſteria nr̄e redēptiōis. ſub q̄ū de xp̄i futuri i illis ce rimoniis figurati ſaluati ſūt oēs patriarche ꝓphete ⁊ fideles ꝓfeſſores ⁊ obſeruatores le. ve. Sꝫ vltimā ſuā ꝑfectionē accepit lex di uia a xp̄o i tertio ſtatu: q̄ i ſuo aduētu ꝓ ſe cō pleuit oia q̄ erāt figurata i oib⁹ ſacrificiis et cerimoniis le. ve. q̄n ꝓ nobꝫ paſſ⁹ ē: ⁊ dedit legē euāgelicā: i q̄ apuit ⁊ v̄ificauit oia my ſteria q̄ latebāt i ve. te. ⁊ apuit ſenſuz: ⁊ ſcri pturas: vt pꝫ Lu. xxiiii. q: lex ꝑ moyſen data ē: gr̄a āt ⁊ v̄itas ꝑ xp̄z fctā eſt. Et ſic xp̄s ap uit nobis māifeſte q̄ i lege latebat: ſub q̄buſ dā figuris. Nā xp̄s docuit q̄l'r de⁹ ē trin⁹ i ꝑ ſonis ⁊ vn⁹ i ſubſtātia: ⁊ ſic r̄ſerauit myſteriū trinitatis ⁊ q̄uō de⁹ vn⁹ i trinitate ꝑſonaꝝ ē adorād⁹. Et patefecit v̄itatē eccl'iaſticoꝝ ſa crōꝝ ꝯferēdo eis v̄tutē ex ſua paſſiōe ad ꝯfe rēdā gr̄az ⁊ tollēdū ⁊ purgāduz oē pctm̄: ⁊ ꝑ ꝯñs ad iuſtificādū ſufficiēter totū hoiez: ⁊ ſic ꝑ ſuā paſſionē ſoluit p̄tiū ꝓ oi pctō: ⁊ ⁊ ꝯtulit v̄tutē ſacr̄i ad purgādū pctā ⁊ ad ꝯferendā gr̄am gratificātē ⁊ iuſtificātē hoiez ad merē dū vitā eternā. Quatuor ḡ facit lex euāgeli ca. nā p̄io purificat ⁊ mūdat ab oi pctō ꝑ ba ptiſmū ⁊ pn̄iaz ⁊ extremā vnctionē. ſcd̄o for tificat ⁊ roborat ꝑ ꝯfirmationē. tertio reficit ꝑ euchariſtiā. q̄rto docet oēm v̄itatē ꝑ doctri nā xp̄i. Et ſic iuſtificat totū hoiez ad vitā eter nā. Et ſic ſupplet defectū legis nālis ⁊ mora lis ⁊ ciuilis: imo icludit ⁊ approbat oēs alias leges ſupplēdo defectū eaꝝ. Nā p̄io xp̄s ap probauit legē nālez. Mat. vii. cū dixit. q̄cūq̧ vultꝫ vt faciāt vobis hoies: ⁊ vos facite illis. Itē approbauit legē moralē mat. xv. cū dixit. Ex corde exeūt blaſphemie: hōicidia: furta ⁊ adulteria: h̄ ſunt q̄ coīquināt hoiez. Itē ap probauit leges ciuiles: cū dixit. Reddite que

Lex euāgelica q̄tuor facit.

ſunt ceſaris: ceſari: ⁊ q̄ ſunt dei deo. Itē ap probauit ⁊ declarauit veꝝ ſenſuz tori⁹ legis ve. vt pꝫ Mat. v. ⁊ vii. ⁊ ꝑ totū diſcurſuz euā gelicū. ¶ Ex q̄b⁹ oib⁹ pꝫ q̄ d̄ iſta iuſtitia euā gelica q̄ ſufficiēter iuſtificat hoiez ſꝫ oēs ꝑ tes ſuas ꝯfert vltimatū finē: loq̄r ꝓphetice dd̄ i h̄ pſal. xiiii. q: nulla alia lex ē q̄ faciat hoi nez habitare i h̄ tabernaculo dei ꝑ gr̄am: ⁊ i mōte ſctō ⁊ celeſti ꝑ gl'iaz: niſi lex euāgelica: q̄ ſola iuſtificat hoiem erga deum ⁊ ꝓximū. ¶ Sꝫ nūc reſtat q̄d dd̄ ad dubiū: q: dd̄ n̄ vr̄ facere mētionē de iuſtitia hois erga deū: ſꝫ ſolū erga ꝓximū: vt pꝫ i l'ra. Ad h̄ r̄ndet: q̄ ſi bn̄ ꝯſiderēt ⁊ ꝯtēplēt v̄ba hui⁹ pſal. videbit q̄l'r dd̄ memorat ꝓphetice iuſtitiā euāgelicā ⁊ iuſtitiā erga deū ⁊ ꝓximū. Nā dictū ē q̄ lex euāgelica ꝯp̄hēdit oēm legē ⁊ iuſtitiā tā nā lē q̄ moralē ciuilē ⁊ diuinā. Et explicat oēm v̄itatē q̄ ille nō poterat explicare nec effice re: ⁊ iuſtificat ſufficiēter totū hoiez q̄ ad effe ctū ⁊ affectū. ſ. q̄ ad aiaz ⁊ corp⁹: ⁊ q̄ ad act⁹ i teriores ⁊ exteriores: q: nō ſolū ꝓhibꝫ manū ſꝫ aium: vt pꝫ Matt. v. Et iō d̄r lex v̄itatis ⁊ gr̄e. Et iō q̄n dd̄ d̄r in h̄ pſal. q̄ ille habitabit in tabernaculo dei q̄ ingredit̄ ſine macula: ⁊ opat̄ iuſtitiā: tūc ꝑ hoc intelligit legē ⁊ iuſti tiā euāgelicā: q̄ ſola ꝑ ſacr̄a mūdat ⁊ purifi cat hoiez a pctō: reddit ipꝫ purū ſine macu la. Et facit ipꝫ opari iuſtitiā ⁊ opa iuſta ⁊ me ritoria ꝑ gr̄am q̄ ſola lex euāgelica ꝯfert ꝑ ſacramēta. Et ſola ipſa docet oēm v̄itatē: ⁊ i primit fidē ⁊ v̄itatē i corde: ⁊ ſic iuſtificat cor hois ⁊ opa iteriora: q: nō ſolū p̄cipit effectū: ſed affectū. Iō dicit q̄ ille habitabit in taber naculo dei q̄ loq̄t veritatē i corde. i. q̄ ꝯfitet̄ v̄itatē fidei corde: ⁊ ligua ꝑ ꝯfeſſionē: q: cor de credit̄ ad iuſtitiā: ore aūt ꝯfeſſio fit ad ſa lutē. ad Ro. x. Et tūc q: lex euāgelica eſt illa q̄ docet credere fidē in corde: ⁊ ꝯfiteri eādē fi dē in ligua: iō lex euāgelica d̄r v̄a iuſtitia iu ſtificās hoiem corde: ligua: ⁊ ope erga deū. Uñ opari iuſtitiā ſine macula: nil aliud eſt ni ſi ſine pctō erga deū ⁊ ꝓximum iuſte opari. Et loqui veritatem in corde: nil aliud eſt niſi p̄ime veritati q̄ ſunt articuli fidei firmiter inherere. Et nō agere dolum in lingua: nil aliud eſt niſi verā fidem articuloꝝ publice confiteri: ⁊ fidem non tacere: nec occultare: ſꝫ publice p̄dicare. Itē operari iuſtitiam: nil aliud eſt niſi diuine volūtati que d̄r lex eter na ꝑ charitatē inherere: ⁊ ꝑ opa ꝯfirmare: nec a diuinis p̄ceptis deuiare: q̄ q̄dē v̄itas ⁊ lex eterna ⁊ iuſtitia marie lucet i lege euāge lica: vt dictū ē pſal. xi. Et iō dd̄ p̄mo mēorat iuſtitiā hois erga deū ꝑ id q̄d ait. Qui ingre dit̄ ſine macula: ⁊ opat̄ iuſtitiā. Et q̄ loquit̄ veritatē in corde ſuo: nec egit dolum in lin gua ſua. Sꝫ ex ꝯſequēti mēorat iuſtitiā ho

Dubium.

Nota.

minis erga pximū:p hoc qđ ſubdit. Nec fe
cit pximo ſuo malū: ⁊ opprobriū nō accepit
aduerſ⁹ pximos ſuos ⁊c. Ex q̇b⁹ p3 q̄ dđ in h̄
pſal. explicat oē3 iuſtitiā erga deū ⁊ pximū.
Et docet i q̇bus ꝯſiſtit tota iuſtitia hois: per
quā meret̃ habitare i h̄ tabernaculo p grā3:
⁊ i mōte celeſti p gl̃ia3. de q̄ lege euāgelica ⁊
ei⁹ ppetatib⁹ ⁊ effectib⁹ lati⁹ dicet̃ pſal. xviij.
⁊ cxviij. Et p hoc p3 rñſio ad dubiū. ¶ Ex to
to iſto pſalmo. pñt recolligi ſex ꝯcl'ones. Quarū
T pma ē. q̄ ſol⁹ ille habitabit in hoc taberna-
j. con culo ⁊ eccl'ia p grā3: ⁊ in ſupiori p gl'ia3: qui
cl'o. igredit̃ ⁊ ābulat in hac vita ſine macula pu-
rificat⁹ p eccl'iaſtica ſacrā declinādo a malo
⁊ opat̃ iuſtitiā faciēdo bonū ⁊ pbat. nā decli
nādo a malo euadit penā: ⁊ agēdo bonū me
ret̃ gloriā. ¶ Scđa ꝯcluſio. q̄ ille loquit̃ ve
ritatē in corde q̇ firmiter credit articulos fi
ij.con dei: ⁊ ille nō agit dolū i lingua qui fidē quā
cl'o. corde credit: publice ꝯfitet̃ ⁊ p̄dicat: ⁊ ſm ip
ſa3 fidē opat̃. ¶ Tertia ꝯcluſio. q̄ tripl'r ſer
iij. cō uat̃ iuſtitia. Uno mō erga ſeip̄3 ambulando
cl'o ſine macula ⁊ declinando ab oī malo. Scđo
erga deū credēdo ⁊ ꝯfitēdo ore et lingua et
opādo p fidē: ⁊ ſpē: ⁊ charitatē. Tertio ſer-
uat̃ iuſtitia erga pximū nō ſibi nocēdo: ſ3 p
ficiēdo ⁊ ſubueniēdo: in q̇b⁹ trib⁹ ſufficiēter
iuſtificat̃ hō erga deū ⁊ pximu3. ¶ Quarta
iiij. cōcluſio: q̄ tripl'r poteſt quis ledere pximū
ꝯcl'o. ſ. corde: ligua ⁊ ope. Itē tripl'r pōt hō ledere
pximū corde. Pmo odio hn̄do. Scđo mala ꝯ
ipm cogitādo. Tertio ppōnēdo ⁊ deliberan
do. Itē tripl'r pt q̇s p liguā pximum ledere.
Pmo i abſētia detrahēdo. Scđo v̄bis corā vi
tuperādo: aut geſta ꝯtēnendo. Tertio v̄bis
adulādo ⁊ decipiēdo. Itē tripl'r pōt q̇s ope
factis pximū ledere. Pmo occidēdo vl' v̄be
rādo. Scđo bona tpalia rapiēdo: aut i bonis
defraudādo. Tertio debitū honorē auferē-
do aut nō exhibēdo. ¶ Quīta ꝯcluſio q̄ pfe
cta iuſtitia hois cōſiſtit in ſola lege euāgeli-
ca pbat̃ pmo: q2 ipa ſola docet ⁊ explicat fi-
v. cō- dē oīm articulo⁊ ⁊ patefacit v̄itatē eo⁊: et
cl'o. ſic explicat oēm v̄itatē. ſcđo cōfert grā3 p ſa
cramēta. tertio explicat q̇d agēdū ⁊ ſperādū
p obſeruātiā p̄cepto⁊. Et ſic iuſtificat pfecte
hoīe3 p fidē aplo⁊: ⁊ grām ſacro⁊: ⁊ obſer-
uātiā p̄cepto⁊ diſtiguēdo q̇d credendu3: q̇d
ſperādu3: ⁊ q̇d agēdū erga deu3 ⁊ pximum.
¶ Sexta ꝯcluſio. q̄ in hoc p̄o explicat̃: ⁊ me
vj. cō moꝛat̃ pphetice tota iuſtitia legis euāgeli-
cl'o. ce. Et p ꝯñs explicat̃ tota iuſtitia legis ⁊ pro
pheta⁊: ⁊ legis naturalis ⁊ moralis ⁊ ciui-
lis: quas leges ꝯtinet ⁊ icludit lex euāgelica
h3 bat. ... tota iuſtitia legis ⁊ pphetarum ⁊ toti
... pēdet ex his duob⁹ p̄ceptis: ſc3
... deum tuu3 ex toto corde ⁊ mēte

Mat. xxij. ſ3 tota iuſtitia ⁊ dilectio erga deū
⁊ pximū explicat̃ in h̄ pſalmo. pbat̃ minor.
Nā hic explicat̃ pmo iuſtitia ⁊ dilectio erga
deū: p hoc qđ dr. Qui igredit̃ ſine macula: et
opat̃ iuſtitiā: ⁊ loq̇t veritatē i corde ſuo: ⁊ nō
egit dolū in lingua ſua. Itē ſcđo: ⁊ diſtinguit
iuſtitia q̄ debet ſeruari erga pximū corde: ⁊
ligua: ⁊ opere. Et ne ledat̃ in pſona: nec i bo
nis tēporalib⁹: nec i honore p hoc qđ ſubdit.
nec fecit pximo ſuo malū: nec opprobiū acce
pit aduerſ⁹ pximos ſuos ⁊c. vſq3 ad finē pſal.
Itē hoc idē pbat̃: nā de lege ⁊ iuſtitia nature
eſt q̄ q̇s viuat ſine macula declinādo a ma-
lo: ⁊ opet iuſtitiā faciēdo bonū: ⁊ q̄ faciat er
ga aliū qđ vellet fieri erga ſeip̄m. S3 h̄ ide3
docet iuſtitia moralis tā cōis q̄ pticularis:
ſc3 cōmutatiua ⁊ diſtributiua q̄ eſt erga alte
rū: ſc3 pximū. Et hoc idē p̄cipiūt ⁊ ſtatuunt
oēs leges ciuiles q̄ intendūt facere ciues bo
nos ppter bonū reipublice. Itē ad legē diui
nā pertinet iuſtificare: ⁊ regulare: ⁊ dirigere
hominē in deum: vt poſſit viuere ⁊ habitare
in hac eccl'ia p gratiā: ⁊ q̇eſcere in celeſti p
gloriā: ſed omnia iſta explicāt̃ in hoc pſal. vt
viſum eſt ergo nulla lex nec pars iuſtitie pre
terfugit iſtū pſalmū quin cōuenienter expli
cetur in eo. Ex quibus oibus patet quod illa
ſumma lex eterna que eſt diuia voluntas a
qua ois iuſtitia ⁊ omnes leges tam natura-
les: q̄ morales: q̄ ciuiles: q̄ diuie habēt or-
tū ⁊ mēſurā: maxime explicat̃ ⁊ lucet in hoc
pſal. ſub paucis v̄bis: put patet diligēter cō
tēplanti ſententiam, ⁊ intelligentiam eius.

Conſerua me dñe quonia3
ſperaui in te: dixi dño deus arg.
meus es tu: quoniam bono ij. q̄o.
rum meorum non eges. vij. te
¶ Titul⁹ in hebreo humilis ⁊ ſtes:
ſimplicis dđ: In biblijs aūt nr̄is: tituli iſcri- ſ.
ptio ipi dđ. Ex pmo titulo p3 q̄ dđ fecit hūc xp̄s
pſalmū in perſona alicui⁹ humilis ⁊ ſimpli ⁊ xxx-
cis petētis aliquid cū humilitate ⁊ patiētia. iiij. q.
Ex ſcđo vero titulo apparet q̄ i iſto pſalmo ſ.c.q̄
continet̃ iſcriptio hereditatis ⁊ dominū p di-
miſſi ipſi dauid in pſona alicuius: ideo he- ſtin-
brei quidā moderni conātur applicare lite- or.
ram huius pſalmi ipſi dauid: qui fecit hunc
pſalmum dum eſſet in perſecutiōe ſaulis: q̇
ppter humilitatē ⁊ patientiam adeptus eſt
hereditatē ⁊ regnum iſrael. Sed licet iſtud
myſterium ⁊ pſecutio ⁊ exaltatio eſſe potue
rit: imo fuerit figura chriſti ⁊ regni eius: vt
pluries dictum eſt: nō tñ eſt perſiſtendum in
litera: ſed in figurato cui⁹ eſt figura. Nā ea
que dicuntur in hoc pſalmo: nō proprie ve-
rificātur de dauid: ſed de ſolo chriſto per do
nid figurato. Idō eſt magis credendum de-

to Petro: qui poſtq̄ fuit illuſtrat⁹ ſpiritu ſan cto habuit intelligētiā hui⁹ pſalmi. Vñ i die Pentecoſtes allegādo literā ⁊ ſenſuz huius pſalmi pbauit reſurrectionē ⁊ exaltationez regni xp̄i. Et cōuicit ſcribas ⁊ phariſeos: et ↄuertit ⁊ baptizauit tria milia hoim: vt pz Act. ij. Et ſic exponēd⁹ ē iſte ps ⁊ titul⁹ ꝺ xp̄o Unde dd̄ p ſuā pſecutionē ⁊ exaltationē pui dit in ſpiritu qualr̄ xp̄s in lege pmiſſus poſt pſecutionē: ⁊ paſſionē: ⁊ mortem debebat re ſurgere ⁊ adipiſci hereditatē: ⁊ vlem ptātez ⁊ regnuz in celo ⁊ in terra. Hoc ergo puidēs dd̄ in ſpiritu fecit hunc pſalmum de heredi tate ⁊ regno xp̄i p patiētiā ⁊ humilitatē acq rēdo: ideo ponit in titulo humilis ⁊ ſimpli cis dauid: in q̄ explicat q xp̄s qui dd̄ in ſcri pturis nolat: p obediētiaz ⁊ humilitatē erat regnū adepturus. ¶ Ad cuius intelligētiā eſt notādum q hereditas dr̄ ſucceſſio debi ta alicui in bonis paternis vel tanq̄ pater nis: ⁊ ſic bona patris debētur filio naturali iure hereditario: ⁊ debētur cognatis ⁊ ↄſan guineis ſiue filijs adoptiuis loco filij natu ralis: cū g̃ regnū ⁊ dn̄ū toti⁹ mūdi ſint bōa dei pr̄is: ergo dn̄ium in celo ⁊ in terra debet xp̄o iure hereditario: inq̄tum eſt fili⁹ natu ralis dei pr̄is. Et ſic regnū mundi ⁊ dn̄ium ſup omnez creaturā dr̄ hereditas xp̄i. Ideo dicit aplus ad Gal. iiij. q ſi xp̄s eſt fili⁹ dei pr̄is: g̃ heres p deuz ⁊ dn̄s oīum. ¶ Sed e ſt iterū aduertendum q licet iſta hereditas et principatus mūdi pueniat xp̄o iure heredi tario ab inſtanti ſue cōceptiōis: eo q eſt fi lius naturalis patris: tamen deus voluit vt chriſtus inquātū homo acquireret hanc he reditatē ex pprijs meritis: vt eā poſſet ſuis mēbris cōmunicare: que quidem hereditas ↄſiſtit in quatuor. Primo in pncipatu eccle ſie militātis ſup iuſtos. Scd̄o in principatu inferni ſup oēs demones ⁊ dānatos: et etiā in principatu omniū elemētoꝝ ⁊ creaturaꝝ corporaliū. Tertio i principatu ſui corpis: quantū ad immortalitatē ⁊ impaſſibilitatē. Quarto in principatu eccleſie triūphantis: quantū ad gloriā ⁊ vniuerſalez poteſtatem. Primū adept⁹ eſt chriſtus per ſuaz humili tatē ⁊ paſſionē: ⁊ p eandē adeptus eſt ſecū dū: q non ſoluz recuperauit genus huma nū: ſz etiā ſuperauit diabolū ⁊ limbū: ⁊ pur gatoriū expoliauit. Tertium adeptus eſt in ſua reſurrectiōe. Quartū aūt in ſua aſcēſio ne. In quib⁹ quatuor cōſiſtit tota hereditas chriſti. Hoc ergo puidēs dauid in ſpiritu fe cit hūc pſalmū: itroducēs chriſtū ad loquē dum: in quo duo facit. Nā primo chriſt⁹ pe tit conſeruari i hereditate adepta. Secūdo agit grās patri explicādo partes heredita tis: ibi. Sctis q̄ ſunt in terra. Quātū g̃ ad p̄

In q̄tuor conſiſtit hereditas

mū eſt notādū q xp̄s inq̄tū de⁹ nō eget bo nis pr̄is: lz ab eo habeat ab eterno quicq̄d habet: et iſto mō pater nō eſt de⁹ nec dn̄s fi lij cū ſit ſibi ↄſubſtātialr̄: ⁊ ſic pr̄ ⁊ fili⁹ et ſpūs ſanct⁹ ſunt tm̄ equalr̄ vn⁹ de⁹ ⁊ vnus domi nus. Sz xp̄s inquātū hō indiget bonis pr̄is: et ſic dr̄ ſuſcitat⁹: et liberat⁹: et ↄſeruatus a pr̄e: et habere regnuz mundi ab eo: nō ſolū mō iure hereditario: ſz ēt ex meritis ſue paſ ſionis et obediētie. Sub tali g̃ ↄditione xp̄s appellat pr̄em deuz et dn̄m ſuuz: et petit ex eo hāc hr̄ditatē: et in ea ↄſeruari: quā p iuſti tiā ⁊ ex meritis ſue paſſiōis fuit adept⁹. Ait ergo xp̄s in hac parte. Ego iquātum hō dixi dn̄o pr̄i meo. Tu es deus me⁹ p creationē: et dn̄s me⁹ p ſpecialē gubernationez. Ideo tu nō eges bonoꝝ meoꝝ. Sed ego egeo bo noꝝ tuoꝝ: q nihil a me habeo niſi qd̄ per vnionē ⁊ merita paſſiōis ↄtuliſti. Conſerua me ergo in hac hereditate quā adept⁹ ſuz: ⁊ ↄſerua me in ſepulchro vſq ad reſurrectio nē: ne corp⁹ meum putreſcat: nec incineret: ſz tertia die reſurgere valeā imortalis ⁊ im paſſibilis: qm̄ in te ſperaui cert⁹ de mea re ſurrectiōe ⁊ ↄſeruatiōe hereditatis. Et no ta q eſt valde aduertendū in expoſitione et intelligētia hui⁹ pſalmi: eo q eſt valde diffi cilis inter omnes non ſolum profunditate ſententie quam continet in paucis verbis: ſed etiam ſcabroſitate: ſcilicet quia vt pluri mum vtitur terminis metaphoricis ⁊ extra neis: ⁊ etiam propter diuerſam interpreta tionem. Nam interpretatio hieronymi ex hebreo videtur multum differre ab editio ne ipſoꝝ. lxx. quam ſequimur. Nam illi in hoc pſalmo magis traduxerūt ſenſuz ex ſen ſu q̄ verbum ex verbo. Sed cū toto hoc lr̄a manet difficilis ⁊ dura: vt patet intuenti.

Nol.

xxiiij. q. iiij. c. ſo te. et c. iuſt delio

Sanctis qui ſunt in terra eius: mirifica uit omnes voluntates meas.

¶ In hac ſecunda pte agit gratias explicādo hereditatē adeptā per ſuas partes. et ideo tria facit. Nā primo agit gratias: eo q ades ptus eſt totā eccleſiam militantē in partem ⁊ ſortē ſue hereditatz. Scd̄o agit gratias: q adept⁹ eſt immortalitatē ⁊ impaſſibilitatez ſui corporis per reſurrectionē. Tertio quia adeptus eſt principatū ⁊ gloriā ⁊ vltimā fe licitatē in regno celorū p ſuam aſcenſionē. Scd̄a ibi. inſuper ⁊ vſq ad noctem. Tertia ibi. notas mihi feciſti. ¶ Quantū g̃ ad pri mū eſt notandū ſm apoſtolū ad Ro. viij. qd̄ de⁹ ab eterno ſanctos ſuos ad gratiā ⁊ glo riā predeſtinauit nullis meritis p̄cedētib⁹. Vñ ait q de⁹ quos p̄deſtinauit: hos elegit: ⁊ q̄s elegit: hos vocauit: ⁊ q̄s vocauit: hos iuſtificauit: ⁊ quos iuſtificauit: hos magnifi

Capit. Item ad ephe. pmo dt. φ de⁹ pr̄ elegit nos i xp̄o añ mūdi ꝯſtitutionem: vt eſſemus ſcti ꝛ imaculati: ꝛ p̄deſtinauit nos i ad optio nē filioꝝ: ꝛ gratificauit nos i dilecto filio ſuo

Not. Ex q̄b⁹ pꝫ φ fili⁹ eſ tꝑe vocauit: ꝛ iuſtificauit: ꝛ redemit: ꝛ gratificauit: ꝛ magnificauit q̄s pr̄ ab eterno p̄deſtinauit: ꝛ hos ſolos xp̄s in eccleſiā ꝯgregauit ceteris in ſuis carnalib⁹ deſyderijs ꝛ mūdanis adinuētiōib⁹ ꝑmanē tib⁹: tota ḡ volūtas ꝛ deſyderiū ꝛ conat⁹ xp̄i fuit volūtatē pr̄is adiplere q̄s ip̄e p̄deſtina nerat redimere ꝛ iuſtificare. Et tota volūtas pr̄is fuit xp̄ꝫ i oib⁹ his mirificare: ꝛ vota ei⁹ adiplere. Et ſic de oib⁹ his agit gr̄as xp̄s in hac ꝑte. Pmo q̄ꝛ adipleuit dſyderiū ſuū i cō uerſiōe fideliū. Scd̄o in ꝯgregatiōe eoꝝ ad eccl̄iā. Tertio q̄ꝛ mirificauit ei⁹ redēptionē: tribuēdo ſibi meritū ꝛ hāc hr̄ditatē i p̄miuꝫ. Quarto q̄ꝛ hāc hr̄ditatē magnificauit ꝛ p̄cla rā fecit. Scd̄a ibi non ꝯgregabo. Tertia ibi. dn̄s ꝑs hereditatis. Quarta ibi. funes ceci derunt. Quātū ad p̄mum dicit xp̄s: gr̄as ago pr̄i meo q̄ꝛ mirificauit volūtates meas. i. mi rifice adipleuit dſyderia mea i eis ſctis q̄ ſūt i terra ei⁹. Et hoc mltiplr̄ fecit de⁹. Nā p̄mo

Multiplicate ſunt infirmitates eorum poſtea accelerauerunt.

v. qō. v. ca. mor dacif ſimi. Multiplicate ſunt infirmitates eoꝝ. i. cuꝫ multe eſſent ifirmitates i ſctis añ ꝯuerſionē: poſtea ad ſolā meā vocationē accelerauerūt venire ad fidē. Nā pmo vocauit ap̄los. ſ. Jo hānē ꝛ andreā ꝛ petrū ꝛ philippū ꝛ ilico ac celerauerūt ad ſeq̄ndū me. Itē cum vocaui eos ad mare galilee: illi relictis rhetib⁹ ꝛ na ui ſecuti ſunt me. Itē cū mathe⁹ eſſet publi can⁹: ad ſolā vocationē ſecut⁹ eſt me. Itē oēs ceteri ap̄li cū eſſent mltiplr̄ ifirmi ꝛ ignorā tes ꝛ fragiles: ilico poſt receptionē ſpūſſcti accelerauerūt ad p̄dicādū ꝑ vniuerſuꝫ mūdū: vt iplerēt volūtatē meā ꝛ p̄ceptū ꝛ deſideriū meum: nō timentes ꝑſecutiōes ꝓpter nomē meū. Itē nō ſolū mirificauit volūtates meas i ap̄lis: ſꝫ etiā i toto ꝑp̄lo gētili. Nā cū añ gē tiles eēnt mltiplici infirmitate ꝛ deteſtabili vitio corrupti: vt dictū eſt pſal. xiij. poſtea ad p̄dicationē ap̄loꝝ cum magnis ſignis mira culoꝝ accelerauerūt ad fidē xp̄i: ꝛ ad mortē ꝛ ꝑſecutiones ꝓ eo tolerādas. Ex q̄ pꝫ φ mi rifica fuit ꝯuerſio fideliū: ꝛ mirificas fecit pr̄ volūtates ꝛ deſyderia xp̄i in eis. Itē ſcd̄o fecit mirificas volūtates xp̄i in ſctis fidelib⁹ q̄n nō ꝯgregauit: nec iuſtificauit: nec appro bauit pc̄tōres et carnales: ſꝫ iuſtos et ſpūa les: ꝛ id̄ eccl̄ia xp̄i nō dr̄ ꝯgregatio ipioꝝ: et carnaliū: ꝛ mūdanoꝝ: ſꝫ ꝯgregatio ſpiritua liū ꝛ ſctōꝝ nō ponētiū ſpē ſuā i carnalib⁹ et mūdanis: q̄ꝛ nō cōgregati ſunt in eccl̄ia niſi iudei q̄ legalia ꝛ cerimonialia reliquerūt: et gētiles q̄ relictis idolis deteſtabiles ſuper ſtitiones abiecerunt: ꝛ ideo dicit chriſtus.

Non cōgregabo cōuēticula eorū de ſan guinibus: nec memor ero nominum eo rum per labia mea. xvij. di ſt. c. multiſ

Nō cōgregabo ad eccleſiā meā cōuēticu la ꝛ ſocietates eoꝝ de ſanguinib⁹: ꝛ peccato rib⁹: ꝛ voluptuoſis: ꝛ mundanis: nec ero me mor nominū eoꝝ ꝑ labia mea: q̄ꝛ nō ꝑtinēt ad hr̄ditatē meā carnales ꝛ mūdani: niſi ſo li illi q̄ nō ex ſanguinib⁹: neqꝫ ex volūtate vi ri: neqꝫ ex volūtate carnis: ſꝫ ex deo ꝑ baptiſ mū ꝛ penitētiā nati ꝛ regenerati ſunt. Johā nis pmo. Et notanř dt xp̄s. Nō ero memor noim eoꝝ ꝑ labia mea. Nā xp̄m eſſe memo rē alicui⁹ nihil aliđ ē niſi ꝑ grām vocare ꝛ iu ſtificare. Et xp̄m nomē alicui⁹ per ſua labia notare nihil aliđ eſt φ ip̄m eſſe iuſtū appro re: ꝛ nomē ei⁹ in libro viuentiū ſcribere ꝛ an notare. Uñ de reprobis ꝛ obſtinatis ꝛ ifideli b⁹ dicit pſalmo. lxviij. Deleanř de libro viuē tiuꝫ: ꝛ cū iuſtis nō ſcribāř. Tertio fuit mirifi ca iſta hereditas chriſti: q̄ꝛ mirifico ꝛ grandi p̄tio fuit redēpta: ꝛ de⁹ pater mirificauit vo luntates filij: q̄ꝛ vtrāqꝫ eccleſiā ſcꝫ militātē ꝛ triūphātē ꝓ pretio ſanguinis calicis ꝛ paſ ſiōis ſibi tribuit. Et ideo ſubdit. xij. q. ij. cle ric⁹.

Dn̄s pars hereditatis mee ꝛ calicis mei: tu es q̄ reſtitues hereditatē meaꝫ mihi. xxxiij queſtio.

Dn̄s pater eſt pars hereditatis mee: id eſt portio ꝛ ſors hr̄ditaria calicis ꝛ paſſionis mee. Q̄ꝛ ex p̄tio paſſiōis mee regnū celoꝝ i portionē ꝛ ſortē hr̄ditariā mihi debeř: et id̄ ꝯuerſus ad patrē dt. O pr̄ tu feciſti h̄ pactū: ꝛ ꝓmiſiſti mihi hr̄ditatē vtriuſqꝫ eccl̄ie i pre miū calicis ꝛ paſſiōis mee. Id̄ tu es ille qui reſtitues hr̄ditatē meā mihi. Nā ſicut adā ꝑ didit eā ꝑ ſupbiā ꝛ inobediētiā: ita ego lucra tus ſum eā: ꝛ recupaui ꝑ humilitatē: ꝛ obe diētiā: ꝛ mortē: ꝛ paſſionē: ḡ dignū eſt vt hāc hr̄ditatē reſtituas mihi. Et notāter dicit dn̄s ꝑs hr̄ditatis mee. Naꝫ pr̄ dupliciter eſt portio ꝛ ſors hui⁹ hr̄ditatis: q̄ꝛ in ea icludiř. Nā viſio dei eſt tota merces ꝛ felicitas ſan ctoꝝ. Jo. xvij. ꝛ ſic tota beatitudo ꝛ heredi tas ſctōꝝ finaliter cōſiſtit in poſſeſſione re gni celeſtis: in quo māſiōes multe ſunt ſm̄ diuerſitatē meritoꝝ. Scd̄o pater diciř por tio hereditaria paſſiōis chriſti: inquātuꝫ ſe ipſum cum toto regno celeſti prebuit ꝓ p̄tio illi⁹ paſſiōis. Quarto pater mirificauit vo lūtates ꝛ deſyderia xp̄i in ſanctis ei⁹: q̄ꝛ oēs eos q̄s fili⁹ iuſtificauit ꝛ redemit per ſuam paſſionē: ip̄e pater clarificauit ꝑ ſuam glori ficationem. Et ideo filius quarto agit gra tias dicens: gratias ego patri: quoniam viij. ſi mor te ex tra de p̄bē. et diſ. c. cuꝫ ſm̄.

Ex⸗tra depre hēd. ꝛ di. c. .:leri⸗cus. ꝛ gl. ex tra ꝺ elec. c. cũȝ tria.

Funes ceciderũt mihi in p̄clariſ: etem̄ hereditas mea preclara eſt mihi.

¶ Funes ceciderũt mihi in preclariſ. i. ſor⸗tes p̄deſtinatiōis ceciderũt mihi i ſctis. Naȝ q̄s pr̄ p̄deſtinauit: ego iuſtificaui ꝛ ſctifica⸗ui: ꝛ poſtea hr̄ditas mea p̄clara eſt mihi. i. valde clara ꝛ glr̄ificata. Nā q̄s ego ſctificaui ꝛ iuſtificaui: ipſe pr̄ clarificauit ꝛ glr̄ificauit. ¶ Et nota ꝙ funes ꝛ funis ꝛ funiculꝰ cōiter ſumunt̄ i ſacra ſcriptura ꝓ ſorte ꝛ hr̄ditaria portiōe: eo ꝙ hr̄ditates ꝛ portiōes hr̄ditatũ mēſurabāt̄ funibꝰ ſiue funiculiſ: ꝛ ſic diſtri⸗

L

buebāt̄ portiōes iter fr̄es ꝛ parētes ẜ meri⸗ta: vt pȝ i libro Joſue: q̄ funibꝰ mēſurauit et ꝛ diſtribuit totā terrā ꝓmiſſiōis. Ita ḡ pr̄ de⸗us ẜ funiculũ ꝛ ꝓpoſitum ſue volũtatis ab eterno predeſtinauit ꝛ preparauit diuerſas māſiōes ſuis electis in regno celoꝝ: q̄s poſt ea filꝰ diſtribuit eiſdē electis ꝑ ipm̄ vocatis ꝛ iuſtificatis: ꝛ hoc fecit ẜm mēſurā ꝛ gratiā meritoꝝ vniuſcuiuſqȝ: ꝛ ſic xp̄s ſctis q̄s ab eterno pr̄ p̄deſtinauit ꝛ q̄bꝰ māſiones p̄para⸗uit: eiſdē filꝰ eaſdem māſiones poſt reſurre⸗ctionē diſtribuit ꝛ cōdonauit. Et iō ſubdit.

Benedicā dn̄m qui tribuit mihi intelle⸗

j. q. j. c j.

ctum: inſuper ꝛ vſqȝ ad noctē increpue⸗runt me renes mei.

¶ Bn̄dicā dn̄m q̄ tribuit mihi ſcientiā ꝛ itel⸗lectũ ad diſtribuēdũ ſupradictas portiones hr̄ditarias ẜm ꝓpoſitũ ꝛ mēſurā voluntatis pr̄is mei. Nā ſicut funes ceciderũt mihi in p̄clariſ. i. ẜm ꝙ pater preparauit has ſortes ꝛ portiōes ꝛ māſiōes hr̄ditatis etem̄. i. certe. Ita hr̄ditas mea p̄clara eſt mihi. i. ita eā iu⸗ſtis diſtribuit: ꝛ pr̄ eā clarificauit. i. glr̄iā de⸗dit. ¶ Deinde cũ dr̄. inſup et vſqȝ ad noctē. Rn̄det xp̄s mordaci blaſphemie ꝛ inani q̄re⸗le iudeoꝝ: ꝛ olim obſtinatoꝝ. ¶ Ad cuiꝰ intel⸗

Z

lectũ eſt notandum ꝙ iudei cōtinue blaſphe⸗māt ꝛ increpāt xp̄m dicētes: quare nō voca⸗uit eos: ꝛ cōpulit eos itrare in eccl'iā: ſicut vocauit ꝛ iuſtificauit gētiles: ꝛ q̄re reproba⸗uit eos ꝛ nō gētiles? Sȝ huic fatue q̄rimonie putas xp̄s reſpōdiſſe ꝑ ea q̄ dicta ſunt i p̄ma particula. Nā oēs vocauit: ſȝ ipſi noluerunt venire: ſȝ remanere i ſuis carnalibꝰ volupta⸗tibꝰ ꝛ ſanguinibꝰ ꝛ pctis: gētiles autē reli⸗ctis oibꝰ his ꝛ relicta ſupſtitiōe idoloꝝ ac⸗celerauerũt venire ad fidē: ꝛ ſic admiſſi ſũt in eccl'ia ꝛ iuſtificati. Sed rurſum arguũt et increpāt xp̄m q̄re nō cōpulit eos ſicut cōpu⸗lit Paulũ? ¶ Ad hoc rn̄det xp̄s per penulti⸗mā particulā ꝙ ipſe non tenebat̄ iuſtificare niſi quos pater predeſtinauerat: ꝛ ſup quos ſortes p̄deſtinationis ceciderāt. Sed qꝛ ipſe Paulꝰ erat p̄deſtinatꝰ ꝛ ipſi nō: iō paulũ cō⸗pulit ꝛ nō eos. Et hoc eſt qđ dicit hic xp̄s. ſ. inſup. ideſt ꝓpterea renes mei: ſcilicet iudei q̄ ſunt de tribu mea ꝛ de renibus Jacob ẜm carnem increpuerunt ꝛ increpāt me vſqȝ ad noctē. i. vſqȝ ad finē mundi ꝓpter ſupradicta eo ꝙ nō iuſtificaui ꝛ glorificaui eos ſicut gē⸗tiles. Sȝ iā rn̄ſum eſt eis: ꝙ ipſi nō accelera⸗uerīt venire qñ vocaui eos: nec ſũt predeſti⸗nati ſicut gētiles. Sȝ ſi rurſus arguũt: ꝛ in⸗crepāt deũ q̄re nō p̄deſtinauit eos ſicut gen⸗tiles? Ad hoc rn̄det apl's paulꝰ: Augu. qđ hoc fecit deꝰ ẜm ꝓpoſitũ ſue eterne volunta⸗tis: ꝛ iō nō eſt q̄rēda cā diuine volũtatis: cũ ipa ſit cā oim. Vñ multi volētes iq̄rere ꝺ hoc ꝓfundo v̄ſi ſunt in ꝓfundũ diuerſarum hereſum. Jō de hac materia melior eſt fide⸗lis ignorātia q̄ꝫ temeraria ſcientia. Sȝ lȝ h̄ ꝑ⸗ticula. ſ. inſup ꝛ vſqȝ ad noctē ꝛc. ſit ſuperius expoſita cũ ſn̄ia p̄cedēte: tñ q̄dā ordināt ipā cũ ꝑte ſubſequēte ad aliũ ſenſum. Itē ẜ iſtā intelligētiā eſt dicendũ: ꝙ hic icipit ſcđa ꝑs in qua xp̄s ait gr̄as pr̄i de ſua reſurrectiōe: ꝛ corporis glorificatione: q̄ eſt tertia ꝑs ſue he⸗reditatis. Vñ dicit xp̄s ꝙ inſup vel ꝯuis re⸗nes. i. contribules ꝛ ꝯſanguinei mei iudei in⸗crepuerũt me: ꝛ accuſauerunt me vſqȝ ad no⸗ctē. i. vſqȝ ad mortē: putātes me totaliter de mũdo delere: tñ in vanū laborauerũt: qꝛ a mortuis reſurgā; qꝛ nō potero icinerari nec corrumpi in ſepulchro. Et ratio eſt: quoniam

Prouidebā dn̄m i cōſpectu meo ſemꝑ Actuum

qm̄ a dextris eſt mihi ne commonear. ij. d.

¶ Ad cuiꝰ intelligētiā eſt notādũ ꝙ duplici rōne xp̄s erat certus de ſua reſurrectione. Prio qꝛ ſciebat corpus ſuũ nō poſſe icinera⸗ri nec corrũpi. ꝛ hoc rōne vniōis ad v̄bũ: eo ꝙ v̄bũ ſemꝑ fuit vnitũ ꝑſonaliter: nō ſolum aīe in inferno: ſȝ etiā corpori mortuo in ſe⸗pulcro. Et ſic v̄bũ ꝯſeruabat corpꝰ ꝛ carnē i eſſe exiſtētie: lȝ caro eſſet ſeparata ab aīa: q̄ dabat ſibi eſſe actuale vel ſuppoſitale. Et ſic nō poterat deficere nec corrũpi. Scđa rō eſt: nā aīa xp̄i ſemꝑ videbat v̄bũ viſiōe ma⸗tutina: q̄ ifallibiliter videbat oīa futura con⸗tingētia tāq̄ꝫ p̄ntia. Et ſic videbat futurā re⸗ſurrectionē ẜm eternā ꝛ diuinā voluntatē. Et ſic ab iſtāti ſue creatiōis illa aīa fuit cer⸗ta de recuperatiōe ſui corꝑis: ꝛ ꝑ cōſequens de ſua reſurrectiōe: hoc eſt ergo qđ dixit xp̄s iquātũ hō i hac ꝑte. Vñ ait. ꝯuis renes mei ꝛ ꝯſanguinei iudei icrepuerũt. i. ꝑſecuti ſunt me vſqȝ ad noctē. i. vſqȝ ad mortē ꝛ finē vite: ꝛ etiam per totā illā noctē me afflixerũt i do⸗mo Anne: ꝛ Caiphe: ꝛ Pilati: ꝛ i mōte calua⸗rie crucifixerũt: ꝛ finaliter in ſepulcro ſepe⸗lierũt ꝛ clauſerũt: tñ ſemꝑ fui certꝰ de mea reſurrectiōe. rō eſt: qm̄ ſemꝑ ꝓuidebam dn̄m in cōſpectu meo. i. v̄bũ iunctũ corꝑi mortuo

in ſepulcro

in ſepulchro. Et iō qm̄ dn̄s ē mihi a dextris: iō nunq̄ ɔmouear nec corrūpar. Et nota q̄ aliter eſt v̄bū iunctū humanitati xp̄i: ⁊ aliter pater. Nā v̄bum perſonaliter ⁊ pater cō comitāter: ia v̄tum eſt idē eſſentialr̄ cum v̄bo. Et iō tā pater q̄ v̄bum dicit̄ a dextris ſilij. Et de vtro ꝑ intelligit̄ hic. Nā videns ala xp̄i v̄bū eſſe vnituz ſibi ſdiſſolubiliter ꝑ icarnationē: ⁊ patrē eē ſibi a dextris ꝑ ɔcomitātiā ⁊ fauorē: nō cert⁹ de reſurrectiōe ait: qm̄ a dextris ē mihi: ne cōmouear nec corrūpar.

extra de reſti. ca. vnice. i. clemen. xvi. q. vij. hec dixi mus. et de cōſe. diſ. ij. reuera. act. xiij.

Propter hoc letatū eſt cor meū: ⁊ exultanit lingua mea: inſup et ⁊ caro mea requieſcet in ſpe.

¶ In ſpe dico reſurrectionis ꝑpter rationes iam dictas: quia ſcio.

Qm̄ nō derelinques animā meā i inferno nec dabis ſcm̄ tuū videre corruptionē.

¶ Nō derelinques animā meā in iferno vltra.xl. horas: nec dabis xp̄m ſcm̄ tuū videre corruptionē ſui corporis in ſepulcro: nec ꝑmittes ip̄m incinerari. Et h̄ ꝑpter rōnes iā dictas: ⁊ ēt q̄ ex merito ſue obediētie ⁊ paſſionis meret̄ reſurrectionē. ¶ Et nota q̄ ſpes q̄ habuit xp̄s de reſurrectione nō erat v̄tus theologalis: eo q̄ erat cū euidētia: iq̄tuz ſuā reſurrectionē intuitiue tāq̄ p̄ſentē videbat i v̄bo: ſ; dicebat̄ ſpes equiuoce: inq̄tuz eā cū deſyderio expectabat ꝑ ſalute fideliū.

B

Notas mihi feciſti vias vite: adimplebis me letitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua vſq; in finem.

De cōſe. diſti. v. ca. ie iunium.

¶ Hec eſt tertia pars in q̄ xp̄s agit grās ſe adeptum fuiſſe vltimā p̄tē hereditatis. ſ. p̄ncipatum in celo ⁊ ſup oēs creaturas: ⁊ hoc i die aſcēſſionis. ¶ Unde eſt aduertēdum ſm̄ Aug. q̄ an̄ xp̄i aduētū celū erat nobis clauſuz: ⁊ via vite eterne ꝑ celū erat nob; ignota: q̄ nulli⁹ adhuc fuerat trita veſtigio. S; poſt xp̄i aſcenſionem facta eſt nobis via vite noſa per celum: que ante habebatur ignota: eo q̄ xp̄s fuit prim⁹ homo q̄ penetrauit celos: ⁊ aperuit nobis viā per eos. Tria ergo fecit xp̄s in die aſcenſionis. nā primo penetrauit ⁊ aperuit nobis celos recipiendo tanq̄ dn̄s poſſeſſionē ꝑ nobis: ⁊ viā nobis: aperiēdo. Scd̄o ſedet a dextris patris in eternum vbi accepit p̄ncipatuz in eternū ſup oēs creaturas: ⁊ iudiciariā p̄tātem ſup hoīes ⁊ demones i terra ⁊ in inferno. Tertio adept⁹ ē nobis diuinā viſionē ⁊ fruitionē ⁊ eternā felicitatē: q̄ cōſiſtit in trib⁹. ſ. i mā ſione celi empyrei. Scd̄o i viſione diuine eēntie. Tertio i ſummo ⁊ eterno gaudio ⁊ q̄ete ⁊ delectatione. Et de his xp̄s agit grās p̄ri: cum dicit. O p̄r grās tibi ago qm̄ notas mihi feciſti vias

B

Not. tria d xp̄i aſcenſiōe.

vite i die aſcēſiōis qn̄ celos penetrauit: ⁊ viā mēbris meis p̄bui. Scd̄o adimplebis me letitia cū vultu tuo: in cui⁹ viſiōe conſiſtit tota merces ⁊ felicitas. Tertio ſedebo in dextera tua: vbi erūt mihi delectatiōes ⁊ gaudiū vſq; in eternū ⁊ finē. ¶ Ex q̄b⁹ p; q̄ i h̄ vltimo v̄ſu ɔplectit̄ ꝑpheta oēs p̄tes btitudinis Nā ꝑ ly notas mihi feciſti vias vite: intelligit mā ſiōes q̄s ꝑ nobis xp̄s adept⁹ ē in celo. Et ꝑ ly iplebis me letitia cū vultu tuo: itelligit viſionē diuine eſſentie ex q̄ reſultat fruitio ⁊ ſūma letitia. Et ꝑ ly delectatiōes in dextera vſq; in finē itelligit eternā delectationē ⁊ ſecurā poſſeſſionē illi⁹ eterne h̄reditat;. Ex q̄b⁹ p; q̄ tot⁹ iſte pſal. ē grāꝝ actio quā agit xp̄s p̄ri pro adeptiōe ſue h̄reditatis quā ꝑ nobis adept⁹ eſt. ex oib⁹ ſupradictis tā in ſc̄da q̄ in tertia p̄te p; qđ xp̄s nō accepit hāc hereditatē de nouo ꝑ ſe in ſua reſurrectiōe et aſcēſione. Nā totā hāc hereditatē habuit a p̄ncipio ſue cōceptiōis. Nā p̄mo habuit p̄ncipatū ſup elemēta: q̄ vēti ⁊ mare obedierūt ei. Et etiā demōes fuerūt ſibi ſubiecti: ⁊ homines ⁊ āgeli qn̄ voluit. Item habuit ſc̄dam p̄tē hereditatis: q̄ ſi voluiſſet nunq̄ fuiſſet mortu⁹ ꝑ rōnes ſupradictas: eo q̄ diuinitas erat cōiūcta humanitati. Et ſic poterat ipa; ſine morte ɔſeruare: ſicut potuit mortuā ſuſcitare. Itē ſicut habuit p̄tātē alam deponēdi ⁊ recuperādi: ita habebat p̄tātē retinendi eā i eternū i carne. ¶ Ex q̄ p; qđ xp̄s nō mortu⁹ eſt cā recuperādi imortalitatē ꝑ ſe: ſ; ꝑ ſuis mēbris. Na; ſi voluiſſet: abſq; morte et paſſiōe fuiſſet fact⁹ imortalis ⁊ impaſſibilis: ſ; oportuit ip̄m mori: vt hāc hereditatē ⁊ imortalitatē ex meritis ſue paſſiōis mēbris ſuis poſſet cōicare. ¶ Ad maiorē euidētiam coꝝ q̄ dicta ſunt eſt aduertēdū qđ q̄nq; habuit xp̄s i p̄mo inſtāti ſue ɔceptiōis. ſ. plenitudinē grē ⁊ ſapiētie ⁊ p̄tātis ⁊ firmū ꝑpoſituz ⁊ decretuz nos redimēdi ꝑ ſuā paſſionē. Et exinde habuit q̄ntū: ſc; plenitudinē meritoꝝ. In q̄b⁹ q̄nq; nullo mō creuit nec ꝑfecit xp̄s itēſiue ⁊ habitualr̄ q̄ ad ſe: ſ; bn̄ creuit ⁊ ꝑfecit extenſiue: ⁊ effectiue: ⁊ oñſiue: q̄ ad nos illa q̄nq; cōicādo ⁊ oſtēdēdo: ſicut ſol in aurora ⁊ ortu ſuo h; in ſe totā plenitudinē ſui luminis ⁊ caloris ⁊ v̄tutis: ſ; i illis ſucceſſiue creſcit ⁊ ꝑficit q̄ ad nos ſucceſſiue accedēdo. Et iſto mō dicit euāgeliſta q̄ xp̄s ꝑficiebat ⁊ creſcebat ſapiētia apđ deū ⁊ hoīes ſimul cū etate. ſ. apđ deū volūtatē p̄ris adiplēdo: ⁊ apud hoīes p̄deſtinatos vocando ⁊ iuſtificādo ⁊ docēdo: ⁊ ꝑ miracula ſuā p̄tātem oſtēdendo. ¶ Ex toto iſto pſal. p̄nt recolligi xv. ɔcluſiōes. Pria ɔcl̄o. q̄ ois creatura idiget bonis dei ⁊ non eꝫ ſio. ꝓbat̄: q̄ ois creatura depēdet a deo in triplici genere cauſe

C

D Not. hic q̄ xp̄s habuit in inſtanti conceptionis.

E Pria ɔcl̄o.

ii. con clo. ſcʒ efficienti: formali ꝛ finali. ¶ Scḋa ꝯcl'o ꝙ
dc⁹ mirificauit volũtates ꝛ deſyderia xpi in
ſctis ei⁹. ꝓbaṫ: qꝛ ſicut totũ ðſyderiũ xpi fuit
adimplere volũtatẽ pr̃is: ita tota voluntas
pr̃is fuit adimplere deſyderiũ ꝛ petitionem
iii. cõcluſio. filij. ¶ Tertia ꝯcluſio. ꝙ lʒ xp̃s oẽs homies
vocauit ad fidẽ: tñ ſoli electi accelerauerunt
ad ꝯuertẽdũ. ¶ Quarta ꝯcluſio. ꝙ xp̃s non
iiij. ꝯcl'o. ſanguineos ꝛ carnales ꝯgregauit in eccl'ia:
ſʒ ſolũ iuſtos. ¶ Quita ꝯcluſio. ꝙ xp̃s nõ ſcri
v. con clo. pſit nec annotauit i libro viuẽtiũ pctõres et
carnales: ſʒ ſolos ſpũales. ¶ Sexta ꝯcl'o. ꝙ
vi. cõ cl'o. xp̃s ꝑ calicẽ paſſiõis lucrat⁹ et adeptus eſt
hr̃ditatẽ dei. Et ſic non poteſt ſibi denegari.
vij. ꝯcl'o. ¶ Septima ꝯcluſio. ꝙ xp̃s hos iuſtificauit ꝛ
clarificauit: quos ab eterno pr̃ ꝑdeſtinauit ꝛ
iõ nõ ſunt iuſtificati ꝛ clarificati niſi illi ſuꝑ
viij. ꝯcl'o. quos ceciderũt funes et ſortes ꝑdeſtinatio-
nis. ¶ Octaua ꝯcluſio. ꝙ cauſa q̃re xp̃s non
poterat incinerari fuit vnitas ðbi cũ corpore
ix. cõcluſio. in ſepulchro. ¶ Nona ꝯcluſio. ꝙ xp̃s ſꝑ fuit
cert⁹ de ſua reſurrectiõe. ꝓbaṫ hoc: qꝛ nõ ſo
luʒ reſurrectionẽ: ſʒ oĩa futura ꝯtingẽtia tã-
ꝙ pñtia videbat in ðbo ab inſtãti ſue ꝯce-
x. con cl'o. ptiõis. ¶ Decima concluſio. ſi xp̃s voluiſſet
nũꝙ fuiſſet mortu⁹. ꝓbaṫ. Nã ſicut habebat
ptãtẽ deponẽdi aiam et aſſumẽdi: ita habe-
bat ptãtem retinẽ. ii ſemꝑ eam in carne: qꝛ
verbũ aiam in corpe ſine ſenio ꝛ morte ꝯſer
uaſſet: ſicut ꝯſeruauit corp⁹ ſine corruptiõe.
xi. cõcl'o. ¶ Undecima ꝯcluſio. ꝙ xp̃s nõ fuit mortu⁹
cauſa recuperãde imortalitatis ꝓ ſe. ꝓbaṫ:
qꝛ ſi voluiſſet: abſqꝫ morte fuiſſet fact⁹ imor
talis et impaſſibilis rõne ðbi ꝯiũcti. qḋ pro
baṫ. Nã miltotiens añ paſſionẽ ſe oñdit imor-
talẽ ꝛ ipaſſibilẽ cũ dotib⁹ corporis gl'ificati:
qꝛ in trãſfiguratiõe: i natiuitate ꝛc. ¶ Duo-
xij. cõ cl'o. decima ꝯcluſio. lʒ xp̃s ab inſtãti ſue creatio-
nis poſſideret ad libitum totã hr̃ditatẽ ꝓ ſe:
tñ oportuit ipm̃ pati ꝛ mori: vt illã heredita
tẽ ex meritis ſue paſſiõis poſſet iuſtis cõica
re: vt nos iuſte redimeret. ꝓbaṫ: qꝛ diabol⁹
nõ potẽtia: ſʒ iuſtitia fuit vincẽdus. ¶ Deci-
xiij. ꝯcl'o. matertia ꝯcluſio. ꝙ ſol⁹ xp̃s primus aperuit
nobis viã per celum ad vitã: ꝛ adeptus eſt
nobis illam beatitudinem. ¶ Decimaquar
xiiij. ꝯcl'o. ta ꝯcluſio. ꝙ tota beatitudo conſiſtit in viſio
nediuine eſſentie. ꝓbaṫ: qꝛ ex illa viſione re
ſultat ſumma fruitio: ꝛ delectatio et quies.
xv. cõcluſio. et eterna ſecuritas. ¶ Decimaquinta cõclu
ſio. ꝙ quinqꝫ habuit chriſtus in primo inſtã
ti conceptionis: ſcilicet plenitudineʒ gratie:
et ſapientie: et poteſtatis: et meritorum: ꝛ fir
mum ꝓpoſitum ꝛ decretum patiendi pro no
bis: in quibus nõ creſcebat: nec proficiebat
intenſiue ꝛ habitualiter in ſe: ſed extenſiue
quo ad nos per effectum: ſicut ſol creſcit paſ
ſim attingendo partes terre.

Exaudi dñe iuſtitiã meã: inte
de deprecationem meam.

¶ Titul⁹ oratio dauid. Ex ti
tulo apparet ꝙ Dḋ fecit hunc
pſalmũ in quo aliq̃d petit. Et
eſt ꝑmus q̃ ſic intitulaṫ. Uñ hebrei moderni
dicũt: ꝛ q̃dã catholici eos ſequẽtes: ꝙ dḋ fe
cit hũc pſalmũ petẽs liberari de manu ꝛ ira
ſaul: allegãdo ſuã iuſtitiã ꝛ innocẽtiã. Et ſic
lr̃aliter exponũt ipſuʒ de ipſo dḋ: ſed hec ex
poſitio eſt ꝑmo inutilis: qꝛ negat dḋ eſſe ꝓ
phetã. Scḋo eſt falſa: qꝛ ea q̃ dñr hic nõ poſ
ſunt ipſi dḋ ꝯuenire: qꝛ null⁹ eſt iuſt⁹ ꝛ inno
cẽs niſi xp̃s ꝛ mr̃ ſua: iõ null⁹ ali⁹ põt alle-
gare iuſtitiã ſuã corã deo. Jtẽ hoc ꝯtradicit
illi qḋ dauid dicit infra pſal. quadrageſimo
ſcḋo. Nõ intres in iudiciũ cũ ſeruo tuo dñe:
qꝛ nõ iuſtificabiṫ in cõſpectu tuo ꝛc. Ex q̃b⁹
ptʒ ꝙ iſta ðba non poſſunt verificari niſi de
xp̃o. Ideo eſt dicẽdum ꝙ dauid ꝑ ꝑſecutio-
nem ſuaʒ preuidit in ſpiritu perſecutionem
xp̃i in capite ꝛ mẽbris. Et iõ fecit hunc pſal
mũ in ꝑſona xp̃i: in quo introducit xp̃m: qui
petit liberari in ſe ꝑ reſurrectionẽ: ꝛ in mẽ-
bris a ꝑſecutione tyrãnoꝝ tã iudeoꝝ ꝙ gẽ-
tilium. vñ totus iſte pſalm⁹ eſt ꝓphetia il-
li⁹ orationis quã xp̃s fecit in orto. Mat. xxvi.
Et illius petitionis. Joh. xvij. Tria ergo fa
cit xp̃s. Nã primo petit in forma ſerui ſuam
orationẽ exaudiri allegãdo ſuã iuſtitiã. Se
cũdo petit liberari in ſua paſſione: ꝛ eccl'iaʒ
ſuã in ſua ꝑſecutiõe. Tertio petit de ꝑſecuto
rib⁹ vltionem. Scḋa ibi. ꝑfice greſſus meos.
Tertia ibi. exurge dñe. Quãtũ ğ ad ꝑmũ dr̃
xp̃s i forma ſerui. Exaudi dñe iuſtitiã meã. i. ¶
exaudi me ſʒ iuſtitiã ꝛ inocẽtiã meã: q̃ pctm̃ Ora-
nõ feci: nec inuent⁹ eſt dol⁹ in ore meo. Et in re ꝛ d
tẽde ad deꝑcationẽ meã. ¶ Uñ eſt differẽtia precari dif-
inter orationẽ ꝛ deꝑcationẽ. Nã orare eſt ali fert.
q̃d petere idifferẽter: ſed deꝑcari eſt ab aliq̃ de cõ
malo petere liberari: iõ vtrũqꝫ fecit xp̃s. Nã ſe. dil.
ꝑmo precaṫ liberari. Scḋo orat ꝛ petit ꝑmiũ v. non
glorie pro ſe ꝛ pro membris ſuis. Ideo ait. mes.

Auribus percipe orationẽ meã: nõ in la dioc-
bijs doloſis. ceſ.

¶ Sed ꝓcedẽtẽ a rectitudine ex deuotione extra
cordis: qꝛ oratio ꝛ petitio mea eſt iuſta ꝛ pu de ap
ra. ideo ſubdit. pel. c.

De vultu tuo iudicium meum prodeat vt no
oculi tui videant equitates. ſtris.

¶ Rogo inquit vt iudiciuʒ meum contra ini et vt
micos meos prodeat de vultu ꝛ notitia tua: eccle
quaſi nõ permittas faciu⁹ impunitũ. Sed ſiaſti.
oculi tui videant equitates ꝛ actiones meas c. vni
iuſtas: ideo iuſte iudica ꝛ diſcerne cauſam co.
meam inter me ꝛ perſecutores meos. Nam

de cõ **Probaſti cor meũ ⁊ viſitaſti nocte: igne**
ſe. diſ. **me examinaſti: ⁊ nõ eſt inuẽta i me iniq̃tas.**
ij. §. ¶ Tu ꝓbaſti cor meũ ⁊ viſitaſti me nocte .i.
ex pre in tota illa nocte paſſiõis ⁊ igne tormentoꝝ
miſ- me examinaſti: q꞉ fui capt⁹ tãꝙ latro ligat⁹:
ſis. ⁊ in domo anne ⁊ cayphe alapis ceſus: ⁊ in
domo pilati deluſus ⁊ flagellat⁹ ⁊c. Unde in oĩ
bus his ꝑ totã illã noctẽ fui ꝓbat⁹ ⁊ exami
nat⁹: ⁊ nõ eſt inuẽta i me iniq̃tas nec aliqua
culpa: intãtum ꝙ pilat⁹ dixit: nullã in eo in-
uenio cãm mortꝫ. Et ſic fui bñ impugnat⁹: ⁊
accuſat⁹: ⁊ ꝑcuſſus: ⁊ crucifixus ſine cã: quia
nullũ malũ feci: q꞉ ipleui volũtatẽ pr̃is mei:
ꝑdicaui vitatẽ. Unde intãtuꝫ nõ eſt inuenta in
xxiij. me iniq̃tas: nec mendacium: nec dolus.
q. vi. **Ut nõ loquatur os meũ opa hominũ:**
ca. q. **propter verba labiorum tuorum ego cu**
lies. **ſtodiui vias duras.**
¶ Ut os meũ nõ loquat̃ .i. nõ loqueret̃ v̄ba
hoim: ſed v̄ba dei ⁊ v̄ba labioꝝ tuoꝝ. Nã q̃
loquit̃ v̄ba hoim .i. ad nutũ ⁊ obſeq̃uꝫ hoim
loq̃t v̄ba mẽdacia ⁊ doloſa: ⁊ adulatoria: ſꝫ
ego nolui talia v̄ba loq̃: nec hoib⁹ placere ⁊
adulari: imo volui iudeos ⁊ phariſeos corri
gere ⁊ exprobrare: q꞉ malui implere voluſita
tem tuã o pr̃ ꝙ volũtatẽ hoiꝫ. Jdõ ꝓpter v̄ba
labioꝝ tuoꝝ .i. q꞉ impleui v̄ba labioꝝ tuoꝝ
ꝑdicãdo eis veritateꝫ: idõ cuſtodiui .i. ſuſtinui
vias duras .i. dura tormenta ⁊ ꝑſecutiones.
Lr̃a hieronymi hꝫ: Cuſtodiui vias latrõis.
qđ idẽ eſt. Nã xp̃s penas debitas latroni ſu
ſtinuit: q꞉ fuit flagellatus ⁊ crucifixus inter
duos latrones ꝓpter v̄itatẽ ꝑdicandã: ſcꝫ q꞉
magis voluit ꝑdicare v̄ba dei ꝙ hoim .i. q꞉
maluit corrigere ⁊ rep̄hendere ꝙ adulari ⁊
blandiri: ⁊ idõ paſſus eſt penas duras. ¶ Ex
oĩb⁹ ſupradictis pꝫ ꝙ iſta orõ ⁊ iſta v̄ba non
pñt v̄ificari de aliq̃ puto hoie niſi đ ſolo xp̃o:
vt demõſtrat. Aug. ſcđo đ baptiſmo puuloꝝ:
q꞉ oĩs hõ mẽdax ⁊ pctõ niſi ſolus de⁹ media
tor dei ⁊ hoim hõ xp̃s ieſus de debito: ⁊ mr̃
ſua ꝑ grãm. Et ſic ſol⁹ xp̃s põt itrare inocẽs
i iudiciuꝫ añ patrẽ: ⁊ dicere v̄ba ſupradicta.
Et idõ ſol⁹ eſt ipſe mediator: ⁊ põt iterpellare ꝓ
mẽbris: ⁊ ꝑ iuſtitiã ſuã põt petere apđ pr̃eꝫ ſua
mẽbra iuſtificari: ꝙ nulli alteri hoiꝫ ꝯuenit.
de pe. **Perfice greſſus meos i ſemitis tuis: vt**
di. ij. **nõ moueãtur veſtigia mea.**
ca. ſi ¶ Hec eſt ſcđa pars in qua poſtꝙ xp̃s alle-
quis gauit iuſtitiã ⁊ examinauit innocẽtiã ſuã cu-
ius intuitu pr̃ celeſtis ꝯfert ei oĩa bona: nũc
explicat ſuã petitionẽ. vñ duo petit. Nã pri-
mo petit grãm ⁊ fortitudineꝫ ꝓ mẽbris ſuis
ſcꝫ ꝓ fidelib⁹ vt ſint fortes ⁊ ꝯſtãtes ⁊ patiẽ-
tes in aduerſis. ſcđo vt liberent̃ de manu ꝑſe
cutorum: ibi. A reſiſtẽtib⁹ dextere. Unde nota

ꝙ cum xp̃s ſit caput eccl̃ie ſiue corporis myſti
ci: ⁊ nos ſumus eius mẽbra tamẽ iſta mem-
bra nõ eundem actum habẽt: neqꝫ eodẽ mo-
do mẽbra dicunt̃. Nã alios dedit xp̃s in ec-
cleſia apl̃os: ⁊ alios euangeliſtas: alios do-
ctores: alios ſimplices: ideo apl̃i dicunt̃ vno
mõ pedes xp̃i: eo ꝙ xp̃s ꝑ apl̃os ãbulauit ⁊
ꝑdicauit euãgeliũ ꝑ vniuerſum mundũ. Jdõ
apl̃i dicunt̃ euãgelizantium pedes ⁊c. Eſaie
lij. ⁊ ad Ro. x. ceteri autẽ fideles dicunt̃ ve-
ſtigia xp̃i: quaſi impreſſio relicta ex doctrina ⁊
ꝑdicatione apl̃orum. Sed q꞉ apl̃i nõ potue-
runt ꝑfici in tali ꝑdicatione: nec fideles con
uerti: nec ſuſtinere ꝑſecutionem niſi ex grã
xp̃i ꝓ eis interpellantis: vt pꝫ Lu. xxij. Ego
ꝓ te oraui petre ne deficiat fides tua. Jdeo
prophetice orat hic xp̃s ꝓ oĩb⁹ membris: vt
apl̃i dirigant̃ in tali predicatione: ⁊ fideles
ppl̃i cõuertant̃: ⁊ ꝑſecutiones vbiqꝫ cõſtan-
ter tolerent ⁊ patienter: dicit ergo xp̃s. o pr̃
perfice greſſus .i. apl̃os ⁊ diſcipulos ⁊ docto-
res meos in ſemitis tuis euãgelicis ꝑ ſeptẽ
dona ſpiritusſancti in die pentecoſtes: vt in
telligãt ſcripturas: ⁊ cõſtãter predicent ve-
ritatẽ: ⁊ ꝑfice eos ſignis ⁊ miraculis: ⁊ exẽplo
vite ⁊ doctrine vt veſtigia mea ſcꝫ ppl̃i ſimpli
ciũ nõ moueãt̃ nec titubẽt a fide. Sꝫ ad ipaꝫ
veniãt: vt i ipſa firmit̃ figant̃ ⁊ ꝑmaneãt. ¶
Ego clamaui qm̃ exaudiſti me deus: in de cõ
clina aurẽ tuã mihi: ⁊ exaudi verba mea. ſe. diſ.
¶ Ego clamaui in orto ⁊ in mẽſa rogãdo ꝓ ij. ca.
eis: ideo tu deus exaudiſti me: ideo inclina qñ ãt
aurem tuam: ⁊ exaudi v̄ba meã: q. d. ſicut ex
audiſti me in capite me reſuſcitãdo: exaudi
me nũc in mẽbris .ſ. fidelib⁹ eos cõuertẽdo.
Jtẽ ſicut exaudiſti me eos ꝯuertendo: exau-
di me nũc eos de ꝑſecutoribus liberãdo. Et
Mirifica miſericordias tuas: qui ſaluos
facis ſperantes in te. xxx-
¶ Mirifica: ideſt fac mirificas in eis miſe- viij.
ricordias tuas: nos mirabilr̃ a periculis li- diſ. c.
berãdo qui ſaluos facis ſperantes in te: id- ſedu-
eſt ſicut conſueuiſti ſaluos facere ſperantes lo.
in te: puta ſicut ſaluaſti filios iſrael de egy-
pto: ⁊ in mari rubro: ⁊ per totum deſertum
et in terra promiſſionis tempore ioſue et iu
dicum ⁊c. Sic ergo cuſtodi me in membris
meis de perſecutione tyrãnorum et heretic-
corum: ⁊ ab omnibus reſiſtentibus dextere
⁊ potẽtie ⁊ voluntati tue: ⁊ de reſiſtentibus
mihi qui ſum dextera cuſtodi me dico vt pu-
pillam oculi. Naꝫ ſicut pupilla oculi habet
a natura plures tunicas neruoſas ⁊ palpe-
bras ad ſui cuſtodiam: ita tu da mihi .ideſt
membris meis dona gratiarum ad eorum
cuſtodiam ⁊ defenſionem: ſicut pupilla ocu-
li nõ patitur puluerem neqꝫ aliquã feſtucã

ita tu pater nō permittas hereſes in eccl'ia neqꝫ ſchiſmata. Sed ipſaꝫ redde nō habētē rugam: neqꝫ maculā: neqꝫ aliqd huiuſmodi.

A reſiſtētibus dextere tue cuſtodi me: vt pupillam oculi.

Sub vmbra alarū tuarū ptege me: a facie impioꝝ qui me afflixerunt.

ij. qō. vij. te ſteo Inimici mei aiaꝫ meā circūdederūt: adipem ſuū concluſerūt: os eoꝝ locutū eſt ſuperbiam.

ſ. xpo Proijciētes me nūc circūdederunt me: oclos ſuos ſtatuerūt declinare in terrā.

Suſceperūt me ſicut leo parat' ad pdā: et ſicut catul' leonis habitans in abditis.

vi. ſā. ſ. oppon it vi. ſi. ſ. exponi. Cuſtodi me ab oib' hereticis ꝛ ſchiſmaticis reſiſtentib' dextre tue. Itē ptege me ſub vmbra ꝛ influētia alaꝝ tuaꝝ: ſicut gallina fouet ꝛ protegit pullos ſuos ſub alis ne miluus rapiat eos. Ita tu ptege me a facie impiorum iudeoꝝ: ꝛ tyrānoꝝ: ꝛ hrticoꝝ q me afflixerūt: ꝛ ecclā meā multis pſecutiōibus leſerunt: ꝛ aiam meā .i. ecclā meā circūdederūt ſicut leo rugiēs fideles occidēdo. Et h fecerūt ex abūdātia bonoꝝ tpaliū ꝛ ptāte terrena: qꝛ erāt diuites ꝛ potētes. Ego autē cū meis diſcipulis erā ſimplex ꝛ paup. Nā ipſi cōcluſerūt adipē ſuū .i. pingues diuitias cōgregarūt. Iō ceteros ꝯtēnentes os eoꝝ locutū eſt ſupbiā ꝯ me rapiēdo bona: ꝛ iferēdo opprobria: ꝛ ſic pijciētes me a domo mea circūdederūt me vberib' ꝛ plagis. Et ſtatuerūt declinare in terrā .i. ad bona tpalia ſpūalia relinquēdo. Et ſic circūdederunt me ſicut leo parat' ad pdā circūdās oue ut laniet eā. Ita ipſi circūdederūt fideles meos iterficiēdo et bona diripiēdo. Et nota q' tota iſta pſecutio verificat de xpo capite. Nā iudei circūdederūt eum: ꝛ multoties iniurijs affecerūt: ꝛ ad terrā in orto eiecerunt ꝛ ligauerūt: ꝛ trahētes p terrā ad annā ꝛ caypha deduxerunt ꝛ finaliter flagellauerunt ꝛ crucifixerunt.

ptiō. q. v. ſ. vi. Exurge dñe preueni eū ꝛ ſupplanta eū: eripe aiam meā ab impio: frameā tuam ab inimicis manus tue.

ſ de punitioe iudeoꝝ In hac tertia pte prio xps petit vltionē ꝛ punitionē de inimicis. Scdo petit pmiū ſue paſſionis: ibi: ego autē. Quātū ad primū eſt notādū q' tā iudei q pſecuti ſunt xpꝫ i capite q gētiles q pſecuti ſunt eū i mēbris: fuerunt puniti: ſꝫ diuerſimode. Nā iudei rebellātes ꝯ romanos p qdraginta annos: paſſi ſunt mlta diſcrimina ꝛ ſeditiōes: vt ait ioſephus in libro de bello iudaico. Sꝫ in fine qdragita annoꝝ i feſto paſche fuerūt obſeſſi p romanos. Et fuerunt incluſi ꝛ preuēti nō ſolum ciues hierl'm: ſed etiā oēs q venerāt ad feſtum ex diuerſis partibus: ꝛ tādē poſt lōgā obſidionē ꝛ cedē ꝛ cladem fuit capta ciuitas: ꝛ fuerunt trucidati decies cētena milia: ſm ioſephum: ꝛ totidem capti: ꝛ ciuitas incēſa cū tēplo: ꝛ a fundamētis euerſa: ꝛ captiui fuerunt venditi ꝛ diſpſi p mūduꝫ: ꝛ ſic fuit ablatū a iudeis ſacerdotiū ꝛ ſacrificium ꝛ regnū: ꝛ hoc eſt qd dicit hic xps per os dd. O pater exurge a longa patientia: quia iam expectaſti iſtum pplm per quadraginta annos: ꝛ noluit venire ad penitentiā: ſed ſemp perſeuerauit obſtinatus in ſua malitia contra xpm ꝛ ecclam: qꝛ lapidauit ſtephanuꝫ: ꝛ occidit vtrūqꝫ iacobū: ꝛ relegauit paulū ꝛc. Ergo exurge ꝛ pueni eū in feſto paſche iclm ſum: ne poſſit fugere. Nā ſicut ipſi preuenerūt me in feſto paſche: qꝛ ex parte noctis ceperunt me in orto ꝛc. Ita tu preueni iſtum populum per romanos: ꝛ deſtrue ciuitatem ꝛ ſupplāta pplm iſtum a ſedibus ſuis: ꝛ diſperge ipſum per mundū: ꝛ eripe aiam meā .i. me et ecclam meā ab hoc populo impio ꝛ crudeli qui me crucifixit: ꝛ eripe ꝛ aufer frameam .i. gladium ſacerdotalem ꝛ ſceptrum tpale a iudeis inimicis manus tue .ſ. ab inimicis filij tui qui eſt manus ꝛ dextera tua: cui volunt reſiſtere. Et tu

xv. q. j. non eſt. Domine a paucis de terra diuide eos in vita eorum: de aſconditis tuis adimpletus eſt vēter eorum.

Dñe diuide ꝛ diſperge eos de terra ſua a paucis .i. ex paucis .q.d. lꝫ ipſi ſint pauci reſpectu aliaꝝ nationum: tn̄ ex paucis diuide eos in mltas ptes: ꝛ diſperſi p oēs ptes mundi ſeruiāt ceteris nationib' in oſtenſionē ſui ſceleris: ꝛ in memoriā mee paſſionis: vt i vita eoꝝ patiant tpaliter in hoc mūdo: ꝛ poſt mortē eternaliter in inferno. Deinde ibi in vita eoꝝ: icipit alia ſententia vbi reſpōdet tacite qſtioni. Nā diceret aliqs ſi iudei ꝛ oēs infideles ſunt ita maledicti: quō ḡ abundāt diuitijs tpalib' ꝛ ple filioꝝ? Ad hoc reſpondet xps qd hoc fit occulto dei iudicio. Et tn̄ bn̄ pōt reddi aliq rō: eo q' ſunt diuerſi fines iter fideles ꝛ infideles. Nā iudei et oēs infideles ponunt ſuum finē ꝛ totā ſpem et felicitatem in hoc mundo nō expectātes aliam gloriā pter diuitias ꝛ res mundanas. Et iō noluerūt xpm recipe q pcipiebat tpalia contemni: ꝛ celeſtia deſiderari: ꝛ ideo apponūt totum deſiderium ſuum in pecunijs ꝛ diuitijs congregandis: cōmittentes vſuras ꝛ dolos abſqꝫ timore futuri iudicij. Et ideo de neceſſitate opꝫ q' abundent bonis tpalibus. Et ſic ſuſtinētur a principibus mūdi ppter munera que recipiunt ab eis. Sed finaliter expoliant eos. Et etiam videmus q' populi

Iudeoꝝ finis eſt in tpalibus.

inſurgūt ꝯ iudeos:ꝛ expoliāt domos eoꝝ:ꝛ
qn̄qꝫ interficiunt eos. Et iō viuunt in ꝯtinuo
timore:ꝛ ſic diuitie ꝟtunť in detrimētū eoꝝ.
Chriſtiani ꝟo qꝛ timēt diuinū iudiciū:ꝛ vi
uunt ſm euāgelium ex iuſto labore ponētes
ſpē ſuā in bonis celeſtib⁹:iō nō curāt ꝯgrega
re theſauros in terra:ſꝫ in celo ſm ꝯſiliū xp̄i
qꝛ ibi expectāt beatificari. Dicit ḡ xp̄s in pſo-
na ſui ꝛ mēbrorum:o pater tu ꝑmittis vt iſti
iudei et hoies mundani habeāt aliquā feli-
citatē in hoc mundo:licet cum dāno ſuo. Nā
vēter.i.appetit⁹ eoꝝ adimpletus eſt de ab-
de pe nitē. ſconditis tuis.i.de bonis temporalibus.

diſti. iij.ſ. ꝗꝗ. et.c. ꝗd ḡ

Saturati ſunt filijs:ꝛ dimiſerūt reliq̄as ſuas paruulis ſuis:

¶ Saturati ſunt.i.abundauerūt filijs in co-
pia ꝑlis ꝛ dimiſerūt poſt mortē reliq̄as ſu-
as.i.bona relicta paruulis ſuis.q.d.lꝫ iſti ho
mies mūdani abūdauerit diuitijs ꝛ copia fi
lioꝝ:ꝛ reliq̄rint filijs magnā h̄reditatē ex ma
le acq̄ſitis ꝑpter quod patiunť penā eternā
in iferno:tn̄ ego volui magis viuere paup in
hac vita q̄ rapere bona aliorum.vt vitarem
penam eternā:et cum mea paupertate ac-
quirerem diuitias celeſtes. Et ideo ſubdit.

de cō ſe.di. v.c.ie iuniū

Ego autem in iuſtitia apparebo cōſpe ctui tuo:ſatiabor cū apparuerit gl'ia tua.

¶ Ego aūt in iuſtitia mea.i.qꝛ iuſte vixi in
hac vita:ideo iuſt⁹ apparebo ꝯſpectui tuo:
ideſt ante faciē tuam:in cuius viſione conſi
ſtit tota nr̄a felicitas ꝛ fruitio. Et tunc cum
apparuerit gloria tua:ego ſatiabor fruendo
illa ſumma deitate:et illo ſummo bono:quo
adepto nihil eſt ampli⁹ q̄ deſiderari q̄at. Ex
quib⁹ patet q̄ decepti fuerūt iudei et ceteri
hoies mundani qui poſuerūt ſpeꝫ ſuā in re-
bus terrenis ꝛ corruptibilibus: quas breui
tempore poſſederunt:et ſecū deferre nō po-
tuerūt:ſed paruulis ſuis cū magna damna-
tione eorum reliquerunt. Et notanter dicit.
De abſcōditis ſuis adimpletus eſt vēter eo
rū. Nam bona temporalia dicūtur abſcon-
dita vel de abſconditis dei:eo q̄ occulto dei
iudicio ꝑmittuntur etiaꝫ mali iſta poſſidere
in damnationē ſui. Et ideo deus quandoqꝫ
non permittit iuſtos bona temporalia poſſi
dere:ne eis male vtanť ꝛ damnētur. Ex quo
patet q̄ paupertas ē ſalubris ꝛ vtilis iuſtis
ſicut copia diuitiaꝝ eſt reprobis dānabilis
ꝛ nociua. Ex quibus omnibus patet q̄ chri-
ſtus introduct⁹ ad loquēdum in iſto pſalmo
petit liberari in ſe ꝛ in mēbris ſuis de perſe-
cutione maloꝝ: et orat pro eccleſia ſua: vt
in paupertate ſeruetur in hac vita toleran-
do perſecutiones malorum: vt poſſit ſatiari
bonis eternis in regno celorum.

Diligam te domine fortitudo mea: dominus firmamentum meū:ꝛ refugiū meum:ꝛ liberator meus. lō ꝟ, tuo.

Deus me⁹ adiutor me⁹:ꝛ ſperabo in eū

Protector me⁹ ꝛ cornu ſalutis mee:ꝛ ſuſceptor meus. a ꝯ redē ptor.

Laudās inuocabo dominū:ꝛ ab inimi cis meis ſaluus ero. ſcdi regū

¶ Huic pſalmō in.ij.Reg.c.xxij.ꝑponiť titu- xxij.c.
lus ſub hac forma:ſcꝫ locut⁹ eſt autē dauid ꝛ in-
dn̄o ꝟba carminis hui⁹ in die qua liberauit ſra.
eū de manu oim inimicoꝝ ſuoꝝ:ꝛ de manu cxvij.
ſaul:ꝛ ait.diligā te dn̄e ꝛc. Et ſic dauid pſe- a.
quit totū iſtū pſalmū vſqꝫ in finē in toto illo
capitulo. Sed qꝛ iſte pſalm⁹ dat⁹ eſt ad can
tandū in tēplo cum toto conatu vocū cū cete
ris pſalmis:iō Dauid ſiue cantores addide
runt poſtea in ꝑncipio tituli hanc particulā:
ſcꝫ in finē puero ſuo dauid q̄ locut⁹ eſt ꝟba
carminis hui⁹ ꝛc. Et in hoc cōueniunt.lxx.ꝛ
ipſe Hieronym⁹ in ſuis trāſlationib⁹. Ex quo
titulo habeť q̄ dauid fecit hunc pſalmuꝫ in
ſenectute ꝛ fine belloꝝ ſuoꝝ:poſtq̄ dedit ſtu
diū cultui diuino:vt pꝫ p totū diſcurſuꝫ p̄mi
ꝛ ſcdi regū. Nā ſcdi Reg.xxij.inſeriť tot⁹ iſte
pſalm⁹ cū ſuo titulo. Et iō dicit Rab.ſa.cum
ceteris iudeis modernis q̄ ꝑpter nullā aliā
cauſam fecit dauid iſtū pſalmū:niſi qꝛ epilo
gat totū diſcurſum vite ſue agēdo grās deo:
quia liberauit ipm̄ de omnibus perſecutio-
nibus ſuis:ꝛ dedit ſibi victoriaꝫ ſup oēs ini-
micos ſuos:vt videtur ſonare lr̄a tot⁹ pſal
mi:et ſic oēs iudei moderni exponunt iſtum
pſalmū p̄ciſe lr̄aliter de dauid et regno ſuo.
Et eos ſequūtur q̄dā catholici in expoſitio-
ne ſua:ſed manifeſtum eſt q̄ talis p̄ciſa lr̄a-
lis expoſitio nō ſolū eſt inutilis chriſtiane re
ligioni:ſꝫ etiam de ſe eſt manifeſte falſa. Et
hoc ꝑpter q̄nqꝫ. Primo:qꝛ tollit dignitatē ꝑ
pheticā ab ipſo dō ꝛ ab hoc pſalmo:qꝛ vt ſic
nō ꝑtineret ad ſacram ſcripturā: nec locut⁹
eſſet dauid in ſpiritu ꝑphetico in hoc pſal-
mo:nec precepiſſet ipm̄ cantari in taberna-
culo ꝛ tēplo cū ceteris pſalmis:ſicut pluries
dictum eſt. Scdo:qꝛ in trāſlatiōe chaldaica
huius tituli dꝛ:qꝛ locutus eſt dauid i ꝑphe-
tia ꝟba carminis hui⁹ ꝛc. Tertio:qꝛ finito
pſalmo ſequitur imediate.ij. Regum.xxiij.
hec ſunt ꝟba nouiſſima q̄ dixit ꝑphetice da
uid fili⁹ Iſay egregius pſaltes iſrael:cui cō
ſtitutū eſt d̄ xp̄o dei iacob.ꝛ ſequiť lr̄a. dn̄s
p me locutus eſt:et ſpiritus dn̄i p linguam
meā ꝛc.vbi manifeſte oſtēditur dauid locu-
tū eſſe ꝑphetice in hoc pſalmo ꝛ in ceteris.
Quarto:qꝛ ea que narrātur in hoc pſal.non

videnẜ cõuenire ipſi dauid filio Iſai:qꝛ ipſe
nõ fuit liberatꝰ ex egypto nec ĩ mari rubꝛo:
ſicut mẽoraẜ ĩ hoc pſal. Itẽ non põt ꝯuenire
ipſi Dauid illud qꝺ ꝺꝛ. Et retribuet mihi do
minꝰ ſm iuſtitiã meã:ꝛ ſm puritatẽ manuũ
meaꝝ ꝛc.qꝛ hoc ſoli xp̃o ꝯuenit:qꝛ dꝺ nõ cõ
ſueuit allegare iuſtitiã ꝛ puritatẽ ſuã:cũ di-
cat p̃s.cxlij. Nõ itres in iudiciũ cũ ſeruo tuo
dñe:qꝛ apud te nõ iuſtificabiẜ oĩs viuẽs ꝛc.
Quito hoc idẽ pbaẜ p Rabbi Canhi magi-
ſtrũ coꝝ:q̃ dicit ꝙ oẽs pſal.q̃ ititulanẜ in fi-
nẽ ſiue ad vincentẽ loquunẜ de rege meſſia:
Et latẽt ĩ eis mlta ꝛ ꝓfundiſſima myſteria
de rege meſſia. Ex q̃bꝰ oĩbꝰ ptꝫ ꝙ dꝺ in hoc
pſal.non minꝰ fuit ꝓpheta q̃ in ceteris: nec
loq̃tur p̃ncipaliẜ de ſeip̃o:ſꝫ de xp̃o ĩ lege ꝓ-
miſſo. Et iõ p vera itelligẽtia huiꝰ pſal. ꝛ ti
tituli huiꝰ eſt aduertẽdum ꝙ dauid ꝓpheta
poſtq̃ q̃euit ab oĩbus bellis:et incepit dare
operã diuino cultui ꝛ ſtudio ſacre ſcripture
ꝯſyderãdo afflictionẽ filioꝝ iſrl̃ q̃ erant in
egypto:ꝛ q̃ñ fuerunt liberati et educti per
Moyſen ex p̃cepto dñi.ꝛ q̃ñ fuerũt liberati ĩ
trãſitu marꝫ rubꝛi a pharaõe cũ exercitu ſuo
percũtibꝰ in ſignis ꝛ portẽtis. Et q̃ñ poſtea
Joſue itroduxit illũ p̃plm ĩ terrã ꝓmiſſam ẽt
cũ magnis ſignis ꝛ portẽtꝫ: p̃uidit dꝺ in ſpũ
qualiẜ xp̃s ĩ lege ꝓmiſſꝰ debeba liberare to
tũ genꝰ hũanuꝫ de ſeruitute pctĩ:ꝛ educere
fideles ve.te.de limbo iferni: ꝛ introducere
eos ĩ terrã viuẽtiũ p̃rie celeſtis ꝛ hoc p mor
tẽ ꝛ paſſionẽ ꝛ reſurrectionẽ ſuã. Iõ ſcꝺo dꝺ
ꝯſiderãdo ꝛ cõtẽplãdo totuꝫ diſcurſum vite
ſue ꝛ magnas pſecutiões ſuas:et qualiẜ fuit
liberatꝰ de ſaul ꝛ abſalõ:ꝛ finaliẜ obtinuit vi
ctoriã de oĩbꝰ inimicis ſuis:ꝛ obtinuit totuꝫ
regnũ ſup oẽs tribꝰ iſrl̃:ꝛ ſubiecit ꝛ fecit ſibi
tributarios ãmonitas:ꝛ moabitas: ꝛ ſyꝛos:
ꝛ ceteros finitimos de p̃plo gẽtili:ĩ tali ꝯtẽ-
platiõe p̃uidit q̃liẜ xp̃s poſt mortẽ et paſſio-
nẽ ꝛ reſurrectionẽ debebat obtinere regnuꝫ
totiꝰ orbis.ꝛ q̃liter p ap̃los ꝛ martyꝛes ꝛ do
ctores debebat ſibi ſubiĳcere totũ p̃plm gẽti
lẽ:ꝛ repudiato p̃plo iudaico ꝛ diſſipato de-
bebat fieri caput totiꝰ p̃pl̃ gẽtilis ad fidẽ cõ
uerſi. Ex oĩbꝰ ẽ ſupꝛadictꝫ ꝯtẽplatis ꝛ ꝯſide
ratꝫ dꝺ aſſumpſit parabolã ꝛ ꝓpoſitionẽ ad
faciẽdũ iſtũ pſal.de triũpho ꝛ regno xp̃i vẽi.
Eſt ẽ ſenſus ti. huiꝰ pſal.ꝙ dꝺ ꝓphetice lo-
cutꝰ ẽ v̾ba carmis huiꝰ poſtq̃ liberauit euꝫ
dñs de manu ſaul ꝛ oĩꝫ inimicoꝝ eiꝰ ꝛc.q.d.
ꝙ dꝺ ĩ ꝯtẽplãdo q̃liẜ deꝰ liberauit ipꝫ de ma
nu ſaul ꝛ oĩꝫ inimicoꝝ eiꝰ:p̃uidit ĩ ſpũ qualiẜ
xp̃s poſt mltas pſecutiões ꝛ mortẽ ꝛ paſſio-
nẽ ꝛ reſurrectionẽ ꝺbebat liberare totũ ge-
nus hũanũ ꝺ ſuitute pctĩ:ꝛ p̃res ꝺ lĩbo ifer-
ni:ꝛ poſtea erat adepturꝰ totũ r̃gnũ mũdi: ꝛ
regnaturꝰ ſup oẽs inimicos ſuos. Et exide ĩc

ẽcepit dꝺ parabolã ꝛ ꝓpoſitionẽ ad faciẽduꝫ
hũc pſal.ꝛ dedit illũ cantoꝛibꝰ ad cãtãdũ ĩ tẽ
plo ĩ finẽ ꝛ ad victoriã vocũ:eo ꝙ lex vetꝰ vo
cabat xp̃ꝫ cũ oĩ conatu vt veniret ad redimẽ
dũ ꝛ liberãdũ genꝰ humanũ:ꝛ vt acciperet
iperiũ totiꝰ mũdi. In q̃ q̃dẽ pſal. dꝺ itrodu-
cit xp̃m inquãtũ ẽ hõ ad loquẽdũ ꝛ agẽdum
gr̃as p̃ri de regno mũdi et triũphis ſibi col-
latis:ꝛ de bñficiĳs a p̃re receptꝫ p ſe ꝛ mem
bꝛis ſuis ĩ q̃ pſal. dꝺ in pſona xp̃i ſeruat mo-
dum boni rethoris ꝛ oꝛatoris diuidẽdo ſiue
partiẽdo ſuũ carmẽ ĩ tres p̃tes pꝛincipales.
Nã p̃mo p̃mittit ꝓemiũ ſiue p̃fatiõeꝫ ĩ q̃ bꝛe
uiter ꝛ ĩ gñali ꝯplectiẜ totã materiã dicẽdo-
rũ agẽs gr̃as ĩ cõi ꝺ oĩbꝰ bñficiĳs receptis a
p̃re. Scꝺo ꝓſequiẜ narrationẽ ſuã explicãdo
in ſpẽ et p̃ticulariẜ oĩa bñficia recepta. Ter-
tio ꝯcludit pſal.ꝛ carmẽ ſuũ gr̃as exp̃ſſas a-
gẽdo. ſcꝺa ibi:circũdederũt me. tertia ibi. vi I
uit dñs ꝛ bñdictꝰ. ¶ Quãtũ ẽ ad p̃mũ ẽ no- aug.
tãdũ ſꝫ Aug. ꝙ xp̃s in h̾ pſal. loquiẜ ĩ forma
ſui ꝛ inq̃tũ hõ ꝛ vt pſona cõis ꝛ caput eccl̃e
ꝛ ſic vt plurimũ loquiẜ in pſona totiꝰ corpis
myſtici ꝛ mẽbꝛoꝝ ĩquãtũ nõ ſolũ p ſe ſed p
ſuo ẽt corpe myſtico accepit a p̃re bñficia in
hoc pſal. memorata. Et iõ cũ ꝓemiũ ſit bꝛeui
loq̃uꝫ dicẽdoꝝ:ſub nouẽ vocabulis ꝯplectiẜ
ꝛ refert oĩa bñficia q̃ accepit a p̃re p ſe ꝛ mẽ
bꝛis:vt captet beniuolẽtiã ĩ exoꝛdio ꝛ p̃fatio
ne ſue narrationis: ſub q̃bꝰ noueꝫ vocabulis
ſubſtãtiuis ꝛ adiectiuis appellat p̃reꝫ tanq̃
bñficiũ ꝛ bñfactoꝛẽ ſuũ. Unõ p̃rio vocat patrẽ
foꝛtitudineꝫ:inquãtũ recepit ab eo vires ad Not.
triũphãduꝫ de mũdo ꝛ diabolo. Scꝺo vocat ꝺ bñ-
eũ firmamẽtũ: inq̃tũ ĩ eo fundanẜ oĩa:ꝛ ĩ eo ficiis
monemur ꝛ ſumꝰ. Tertio vocat eũ refugiũ: dei
inq̃tũ ĩ oĩbꝰ tribulatiõibꝰ ad eũ refugimus. ſub
Quarto vocat eũ liberatoꝛẽ:inq̃tũ p reſurre ſpe-
ctionẽ p̃r eũ ꝛ nos ab oĩ miſeria et paſſiõe li cie vo
berauit. Quĩto vocat eũ deũ ꝛ dñm:qꝛ crea- cabu
toꝛ ẽ ꝛ rectoꝛ. Sexto vocat eũ adiutoꝛẽ:inq̃- li.
tũ p̃buit nobꝫ auxiliũ ſacroꝝ ꝯ diabolũ. Se-
ptimo vocat ipꝫ ꝓtectoꝛẽ rõne donoꝝ ſpũſ-
ſctĩ ꝛ gr̃aꝝ ꝛ v̾tutuꝫ: q̃bꝰ ꝯtinue nos ꝓtegit.
Octauo vocat eũ coꝛnu ſalutꝫ:inq̃tuꝫ ꝓpter
humilitatẽ exaltauit illũ:ꝛ dedit illi nomen
ꝛc. Nono vocat eũ ſuſceptoꝛẽ: inquãtũ eũ a
dextris ĩ celo recepit ꝛ collocauit. ¶ Dicit ẽ
xp̃s ad p̃reꝫ:o dñe p̃r ego ſimul cũ membꝛis
meis diligã te ꝛ teneoꝛ te ſemp diligere:ꝛ ti
bi gr̃as agere pꝛopter bñficia q̃ a te recepi.
Pꝛimo qꝛ.tu ſemp fuiſti ꝛ eris foꝛtitudo mea
dãdo mihi mẽbꝛis meis foꝛtitudinẽ ꝛ vires
ad reſiſtendũ diabolo et inimicis meis:ꝛ ad
debellãdũ eos. Itẽ ſcꝺo qꝛ tu es dñs ꝛ firma
mẽtũ meũ:ꝛ tertio es refugiũ meũ: ꝛ q̃rto li
beratoꝛ meꝰ:ꝛ q̃nto adiutoꝛ:ꝛ iõ ſpabo in eũ
ſcꝫ p̃reꝫ meũ. Sexto eſt deꝰ p̃r ꝓtectoꝛ meꝰ.

Septimo cornu ꝛ victoria ꝛ honoꝛ mee ſalu tis. Et octauo eſt ſuſceptoꝛ ꝛ gl'ificatoꝛ meus Nono eſt dñs me⁹ ꝑ creationē ꝛ gubernatio nē: inquãtū ego ſuȝ hō. Et ſic ꝓpter iſta no ſ nē ego laudãs cū fiducia inuocabo eū tanq̃ dñm ꝛ fortitudinē ꝛ ꝓtectorē ⁊c. Et ſic ſem per ſalu⁹ ero ab inimicis meis: imo de oib⁹ inimicis m:is: ꝛ toto mūdo triūphabo.

De c. di ſtinc. vi. in fine — Circūdederūt me dolores mortis: ꝛ tor rentes iniq̃tatis cōturbauerūt me.

Dolores inferni circūdederunt me: ꝓoc cupauerant me laquei mortis.

In tribulatione mea inuocaui dñm: et ad deum meum clamaui.

Alia ꝑ ſua. ꝑ ꝑſe. diſ. j. q̄n et d. nū. nūq̄. — Et exaudiuit de templo ſancto ſuo vo cem meam: et clamoꝛ meus in cōſpectu eius introiuit in aures ei⁹.

¶ Hec eſt pꝛima narratiua hui⁹ carminis: in q̃ xp̄s explicat particulariter ſpē bñficia q̃ a p̄re rece pit ꝛ accepit i ꝑſona ſua: ꝛ mēbꝛoꝝ ſuoꝝ. In q̃ duo ꝑncipaliter facit. Nã p̄io explicat bñfici um hūane redēptionis ꝛ liberatiōis q̄ xp̄s adept⁹ eſt a p̄re ex iuſtitia ꝑ suã puritatem ꝛ mortē ꝛ paſſionē. Scđo explicat vl'e dñiū ſup totū mūdū: ꝛ ſup oēs inimicos ei⁹ q̄ xp̄s me ruit adipiſci ꝛ accipe a p̄re ꝑꝑ suã obediētiã ꝛ hūilitatē: q̃ q̃dē ſa ꝑo icipit. xxxvij. v̄ſu. Ibi ꝛ retribuet mihi dñs ⁊c. In p̄ia aūt ꝑte tria facit. Nã p̄io explicat miſerias ꝛ infirmita tes i q̄b⁹ iacebat ſauciatū gen⁹ humanū añ aduentū xp̄i: q̄s traxerat ex adã. Et hoc d̄t ꝑ parabolã ꝛ figurã afflictionis ꝛ ſeruitut: i q̃ erãt filij iſrl' in egypto. Scđo ꝑdicit ꝛ expli cat liberationē ꝛ redēptionē toti⁹ gñis hūa ni de ſeruitute pctī: ꝛ h̄ ꝑ figurã liberatiōis iſrl' de egypto: ꝛ de oppreſſione ꝛ ꝑiculo trã ſitus maris rubri. Tertio oñdit q̃liter hanc victoriã adept⁹ eſt xp̄s ex iuſtitia ꝑ suã puri tatē ꝛ humilitatē. Scđa ibi Cōmota ē. Ter tia ibi. Et retribuet mihi dñs. ¶ Quãtū ad pꝛmū eſt notãdū ſm̄ Augu. in hoc pſal. ꝛ ꝑut dictū eſt in ꝑlogo: q̄ tãta ē vnitas xp̄i ad ſua membꝛa myſtica: q̄ cōicant idiomata. Et iō xp̄s oia pctã n̄ra ꝛ afflictiones ꝛ miſerias ꝛ infirmitates n̄as q̄s traxim⁹ ex adam dicit eſſe ſuas quantū ad penã. Uñ eſt aduertens dū q̄ ſeptē modis cōtingit vt q̄s aliena di cat eſſe ſua. Pꝛimo mō tanq̃ aduocat⁹. Naȝ aduocat⁹ cãm quã aduocat dicat eſſe ſuam. Scđo ꝓcuratoꝛ, cãm ſui ꝑncipalis dicit eſſe suã: q2 ꝑ illo laboꝛat: ꝛ litigat: ꝛ recipit red ditus: ꝛ ſoluit creditoꝛib⁹: ꝛ agit oēs actus in ꝑſona illi⁹. Tertio fideiuſſoꝛ debitū alte rius dicit eſſe suū: eo q̄ ſe obligauit ſoluere ꝑ illo. Quarto caput doloꝛes mēbꝛoꝝ dicit eſſe ſuos: vnde dicit: doleo pedem aut bra

Aliena eē ſua quis dici eſſe ſeptē mo dos.

chium. Quinto vir aut ſponſus cauſam vxo ris aut ſponſe dicit eſſe ſuam: ꝛ ꝑ ipſa ſumit bellum. Sexto p̄r aut m̄r cãm filioꝝ d̄t eſſe ſuam. Septio dñs aut rex cãm vaſalloꝝ d̄t eſſe ſuam: et ꝑ eis aſſumit bellū: ꝛ quãdoq̧ ꝑ eis intrat duellum ꝛ ſingulare certamē ꝑ iniuria eoꝝ vlciſcenda: aut pꝛeda repetēda. His ergo ſeptē modis chꝛiſtus oia peccata et oēs infirmitates q̄s traxim⁹ ex adã d̄t eſſe ſuas: nō quo ad culpã: ſȝ quo ad penã ꝛ ſolu tionem: in q̄ntum ꝑ omnib⁹ his paſſus eſt: ꝛ exoluit penam. Nã tanq̃ fideiuſſoꝛ ꝛ ꝓcura toꝛ ꝛ aduocat⁹ ſe voluit obligare ſoluere pro nobis: ꝛ defendere cãm n̄ram. Et tanq̃ ca put ꝛ p̄r ꝛ ſpōſus cōdoluit doloꝛib⁹ ꝛ infirmi tatib⁹ n̄ris. Et tanq̃ ver⁹ dñs ꝛ heres p̄ris cū diabolo cōgreſſus suã hereditatē repeti uit ꝛ liberauit: ꝛ iniuriã paternam vlt⁹ eſt ꝛ vindicauit: ꝛ de diabolo triūphauit. Et iō di citur liberatoꝛ ꝛ liberatus ꝓpter rationes ſupradictas. dicit enim, liberatoꝛ in capite: et liberatus in mēbꝛis: q2 in eo oēs fuim⁹ libe rati. Et ſic ē verū dicere q̄ doloꝛes n̄re moꝛ tis circūdederūt xp̄m in adã: ꝛ n̄ra pctã cir cūdederūt eū in cruce: q2 ꝑ doloꝛibus ꝛ pec catis noſtris moꝛtuus eſt. Dicit ergo xp̄s in ꝑſona ipſi⁹ coꝛpꝛis myſtici afflicti in adam: ꝛ in ꝑſona fideliū exiſtētium in limbo inferni: bñ poſſum dicere q̄ pater eſt, foꝛtitudo mea ꝛ refugiū ꝛ ꝓtectoꝛ ꝛ liberatoꝛ me⁹: q2 ipſe liberauit me ex oib⁹ infirmitatib⁹: ꝛ ex tri bulationib⁹ q̄s i mēbꝛis meis traxi ex adaȝ. Nã pꝛimo in Adã circundederunt me dolo res moꝛtis: q2 ꝓpter pctm̄ adã fact⁹ ibi moꝛ talis incurrēdo neceſſitateȝ moꝛiendi: ꝛ fui cōdennat⁹ ad duplicē moꝛtē: ſcȝ coꝛpoꝛis et aīe. Scđo toꝛrentes iniq̃tatis cōturbauerūt me. Nam ſicut tpe pluuiarū toꝛrētes decur rētes cū impetu rapiunt oia q̃ ſunt in ripis: ita poſtq̃ adam peccauit: toꝛrētes iniq̃tatis eius rapuerunt oia bona mea gratuita: et vulnerauerūt ꝛ debilitauerūt oēs potētias ꝛ ſauciauerunt ſenſualitatē ꝛ carnē veneno cōcupiſcētie ꝛ fomitis peccati: ꝛ ſic fracta ꝛ deſtructa ſepe ꝛ ripa ꝛ muro oꝛiginalis iu ſtitie mãſit liberū arbitriū claudicatū: ꝛ mã ſit coꝛrupta tota natura ꝛ caro mea: ꝛ iudi ciū peruerſum: ꝛ vires peruerſe: ꝛ tot⁹ oꝛdo ꝑuerſus: q2 q̄d nolo quandoq̧ hoc ago: ꝛ q̄d volo nō hoc facio: q2 caro que deberet obe dire: inſurgit aduerſus ſpiritū: ꝛ ſic poſſum dicere q̄ toꝛrentes iniquitatis ipſi⁹ ade con turbauerūt me: ꝛ peruerterūt totum oꝛdinē in me. Iteȝ tertio doloꝛes inferni circunde derūt me: quia fui ad penam inferni deſti natus etiam doloꝛes inferni ꝛ ſanctoꝛū pa trum qui erant in limbo circundederūt me. Et ꝓoccupauerunt me laquei moꝛtis ipſiuſ

Not. q̄uo xp̄s pctã n̄ra eſſe dicit ſua.

pcti originalis:in cui⁹ laq̃o oẽs filii adã fue
rũt capti ꝛ alligati.Et iõ in tot ꝛ tãtis tribu-
latiõib⁹ ꝛ afflictionib⁹ ꝯſtitut⁹ inuocaui dñz
patré:ꝛ ad deũ meũ clamaui ꝑ pñarchas
ꝛ ꝓphetas:ꝛ oẽs fideles ve.te.vt me de hac
peſte liberaret:ſz tãdé ipe pr̃ exaudiuit vocẽ
meã de téplo ſancto ſuo.ſ.de celo empyreo
ꝛ de ꝯſiſtorio trinitatis:ꝛ ſic clamor me⁹ fuit
Not. q̃ño q̃ xp̃s loquitur in perſona ſui.
in cõſpectu ei⁹:ꝛ introiuit ꝛ penetrauit aures
ei⁹ intãtũ ꝙ miſit filiũ ſuũ in carné ad liberã
dum me ꝑ morté ꝛ paſſioné. ¶ Eſt tñ rurſus
aduertédũ ꝙ xp̃s in ſupradictis nõ ſolũ lo-
quit̃ in ꝑſona mébroꝝ ꝛ ſui corpis myſtici:ſz
etiã in ꝑſona ſui inq̃tũ caput:q: ipſe inq̃tuz
caput fuit circũdat⁹ dolorib⁹ mortis:ꝛ dolo
rib⁹ inferni:ꝛ torrétib⁹ iniq̃tatis ꝛc.ſz diuer
ſimode.Nã mébra xp̃i.ſ.nos:fuim⁹ circũda
ti omnib⁹ illis inq̃tum ad culpã ꝛ penã:ſed
xp̃s nõ fuit circũdat⁹ nec vulnerat⁹ niſi q̃ ad
penã tãtũ ꝓpter culpã nr̃am:inq̃tũ ꝓ omni
bus nobis ꝛ ꝓpter culpã noſtrã paſſus eſt:
vt nos a culpa ꝛ pẽa liberaret.Et ſic pt̃ dice
re xp̃s ꝙ dolores nr̃e mortꝫ circũdederũt eũ in
hacoita:ꝛ i orto:ꝛ i cruce:q: vt nos a morte ꝑ
petua liberaret:paſſus ꝛ crucifixus eſt.Et
ſic etiã circũdederũt eum dolores inferni:q:
vt nos ab inferno liberaret:in cruce paſſus
eſt.Et ſic in toto iſto pſalmo xp̃s q̃nq; loqui-
tur in ꝑſona capitis tantũ:q̃nq; i ꝑſona mé-
broꝝ:q̃nq; in ꝑſona toti⁹.ſ.capitis ꝛ corpis:
ſz diuerſimode:vt dictũ eſt ꝛ patebit.Jõ ad
uertat lector:q: iſte pſalmus eſt valde diffi-
Not.
cilis ad extorquendam veritaté latentem in
eo. ¶ Jterum auté eſt aduertenduz ꝙ ſupra
dicti q̃tuor verſus poſſunt referri ad affli-
ctioné filioꝝ iſrael:quam patiebant̃ in egy
pto:inquãtũ illa ſeruitus ꝛ afflictio ſignifi-
cabat ſeruitutẽ peccati:in qua erat totũ ge-
nus humanũ ꝓpter peccatum ade.Nam ſi
cut oẽs hebrei q̃ erãt in egypto iam cõcipie-
bant̃ ꝛ naſcebant̃ in ſeruitute:ꝓpter quam
affligebant̃ ꝛ tribulabant̃ ab egyptiis.Jta
oẽs filii adã concipiebant̃ ꝛ naſcebantur in
ſeruitute peccati originalis:ꝛ poſtea i adul-
ta etate affligebant̃ ceteris peccatis actua-
lib⁹.Jdeo ſicut filii iſrael clamabãt ad dñm
vt liberaret eos ex illa ſeruitute ꝛ afflictiõe
ꝛ dolore.Jta pariter patriarche ꝛ ꝓphete ꝛ
fideles vete.teſta.clamabant ad dominum
vt oẽs a peccato liberaret.Et ſicut clamor fi
lioꝝ iſrael penetrauit ꝛ introiuit ad aures
dei:ꝛ deus exaudiuit eos de monte ſancto
ſuo:ꝛ miſit Moyſen qui eduxit ꝛ liberauit
eos.Jta pariter deus audiuit clamorẽ pa-
triarchaꝝ ꝛ ꝓphetaꝝ:ꝛ miſit xp̃m filiũ ſuuz
q̃ per morté:ꝛ paſſioné ꝛ reſurrectionem li-
berauit gen⁹ humanuz a pctõ:ꝛ eduxit ſan-
ctos pr̃es de limbo ꝛc.Hoc ergo ꝓuidẽs dd̃
in xp̃o in illo myſterio ſeruitutis egyptiace:
dixit.Circundederũt me dolores mortis ꝛc.
Et ſic explicat clamoré pñarchaꝝ ꝛ ꝓpheta
rum xp̃m petétiũ ꝛ vocãtiũ ꝑ figurã afflictio
nis filioꝝ iſrael exiſtẽtiũ in egyptiaca ſerui
tute.Vñ accepit dd̃ parabolã ꝛ ꝓpoſitionẽz
ad ꝑdicẽduz ꝛ ꝓphetice explicãdum captiui
taté toti⁹ generis humani ſub poteſtate dia
boli:ꝛ oĩm ſctõꝝ patrum in tenebris limbi
inferni:ꝛ explicat oẽs miſerias quas traxit
genus humanũ ex Adam:ꝛ oẽs penas quas
xp̃s paſſus eſt ꝓ illo pctõ.Nã ſicut illd̃ pctm̃
cõprehẽdit nos oẽs q̃ ad culpã ꝛ penã de iu-
re nature corrupte:ita illd̃ pctm̃ cõprehẽdit
xp̃m quo ad penam tãtum nõ de iure natu-
re cui xp̃s nõ obligat̃:ſz q: volũtarie ex cha
ritate has penalitates ꝛ penas voluit ꝓ no-
bis aſſumere.Et hoc explicat dauid in hac
ꝑte:q: xp̃s dicit ꝙ illd̃ pctm̃ cõprehẽdit ipm̃
quo ad penã tãtum:ꝛ oĩa ſua mẽbra quo ad
culpam ꝛ penam. De cõle. di. ũ. iteratur.

**Commota eſt ꝛ contremuit terra funda
menta mõtiũ cõturbata ſunt ꝛ cõmota
ſunt:quoniam iratus eſt eis.**

¶ Jn hac ꝑte explicat modũ liberationis et
redẽptiõis generis humani.ꝛ quõ xp̃s triũ-
phauit d̃ diabolo:ꝛ hoc ꝑ figurã liberatiõis
iſrael de egypto ꝛ de mari rubro:eo ꝙ illa li Nota de figuria xp̃i.
beratio fuit figura generalis redẽptionis.
Nã ſm̃ apoſtolũ iudã in canonica ſua:idem
Jeſus qui eduxit iſrael de egypto:liberauit
totũ gen⁹ humanũ de ſeruitute peccati.Nã
xp̃s ſicut tunc liberauit nos i figura:ita po-
ſtea nos liberauit i re:q: oĩa cõtigebãt illis
i figura.ꝑme Co.ſeſ.x.Et iõ eſt aduerten-
dum ſm̃ Leoné papã i ſermone de paſſiõe:
ꝛ ſm̃ Aug.ꝙ cum xp̃s ſit agn⁹ occiſus ab ori
gine mũdi.Apoca.xiii.Jnde eſt ꝙ in figura
iã fuit occiſus in abel:ꝛ vexat⁹ i Abraã:Jſa-
ac:ꝛ Jacob:ꝛ afflict⁹ i egypto:ꝛ in mari ru-
bro:ꝛ i dd̃ ꝛ oĩb⁹ pñarchis ꝛ ꝓphetꝭ ꝛ i oĩb⁹
mẽbris ſuis vete.teſta.in quantũ erant figu
ra ei⁹:ſed poſtea xp̃s fuit paſſus oĩa illa rea
liter in ſe:q̃ illi paſſi ſunt in figura ꝛ fide xp̃i
futuri:quia quod paſſus eſt figuraliter in
illis:poſtea paſſus eſt realiter in ſe:ꝛ quod
paſſus eſt realiter in ſe:paſſus eſt poſtea in
membris ſuis noui.teſt.q:.ꝓpter xp̃m mar-
tyres paſſi ſunt tormenta et perſecutiones.
Unde chriſtus iam fact⁹ immortalis et im-
paſſibilis adhuc dicebat Actuum.ix.Saule
Saule quid me perſequeris ꝛc.Erideo q:
illa afflictio filioꝝ iſrael:ꝛ illa liberatio fuit
figura afflictionis ꝛ paſſiõis xp̃i:ꝛ liberatio
nis generis humani:ꝛ q: ibi fuit xp̃s i figu-
ra afflictus:ꝛ corp⁹ myſticum xp̃i liberatum
ꝛ in figura redemptum.Jdeo chriſtus ſe di-

cit ibi afflictū ⁊ liberatū.ſ.afflictū in ſe: ⁊ li-
beratū in mēbris. Et iō volēdo explicare my-
ſteriū nr̄e redēptiōis: adducit figuralr̄ libe-
rationē filioꝝ iſrl̄ de egypto et in mari rubro.
Et ſic vtit̄ figura ꝑ figurato: ⁊ ſigno ꝑ ſigna
to: qr̄ ꝑ afflictionē ſeruitutis tēpalis illoꝝ in
telligit ⁊ explicat afflictionē ⁊ ſeruitutē pcti
toti⁹ generis hūani. Et ꝑ liberationē tpalē
illoꝝ intelligit vniuerſalē redēptionē factā
per xp̄m: ⁊ ſic vtit̄ figura pro figurato: ſicut
frequēter facit dauid in pſalmis. Et hoc idē
faciūt oēs ꝓphete: ſꝫ miſeri ⁊ ceci iudei hoc
capere nō poſſunt. Et iō in hoc pſalmo et in
ceteris locis ſacre ſcripture dicūt multa ine
pta ⁊ falſa iplicātia ꝯtradictionē: vt ptꝫ. Da
uid ergo in ꝑſona xp̄i alludēdo ad liberatio
nē iſrl̄: ⁊ vtens figura ꝑ figurato dicit in hac
pte ꝙ ſicut in illa liberatiōe cōmota eſt ⁊ cō
tremuit terra: ⁊ facta ſunt ſigna: ⁊ ꝓdigia in
mari rubro in illa liberatiōe: ita multo ma-
iora facta ſunt ꝑ xp̄m in iferno ⁊ i mūdo i nr̄a
redēptiōe. Jō ait: ꝙ ſicut tūc qn̄ clamauit iſ-
rael i illa tribulatiōe maris rubri videns ſe
oppſſuꝫ a pharaōe iter mōtes et mare: cla-
mauit ad dn̄m: ⁊ dn̄s exaudiuit eū imittēdo
tēpeſtatē in mare: qr̄ tūc cōmota eſt: et ꝯtre-
muit tota terra egypti: ⁊ fundamēta mōtiuꝫ
ꝯturbata ⁊ cōmota ſunt: qm̄ deus eſt iratus
eis: immittēdo decem plagas egyptijs.

Aſcēdit fum⁹ in ira eius: ⁊ ignis a facie
j.qō. **ei⁹ exarſit: carbones ſuccēſi ſunt ab eo.**
iiij.c. ¶ Fum⁹ illoꝝ decē plagarū aſcendit per to
homi tam terram egypti: et ignis exarſit combu-
ni.§. rendo oēs arbores ⁊ plātas et fructus terre
econ- egypti: intantum ꝙ carbones ſuccenſi ſunt
tra et ab eo: vt ptꝫ Exod. a ſexto capitulo vſqꝫ ad
xxiij. vndecimū. Sed forſan totum hoc poteſt re-
qō.v. ferri ad ſolā tempeſtatem factā in mari ru-
.§.vl- bro ſuper pharaonem et exercitū ei⁹: ⁊ tunc
timo. eſt ſenſus. ꝙ dum pharao perſequeretur il-
lum populū vt teneret ipſum anguſtiatum ⁊
oppreſſum inter mōtes ⁊ mare: tunc ille po
pulus in illa tribulatione clamauit ad do-
minum: ⁊ clamor introiuit in aures ei⁹: ⁊ ſic
exaudiuit eos de celo ⁊c. Nā tūc moyſes ex
ꝓcepto dei ꝑcuſſit aq̄s: que diuiſe ſunt ꝓben
tes iter: ⁊ ſic trāſiuit ille populus illeſus ad
aliā partem littoris. Sed cum pharao cum
exercitu ſuo perſequeret̄ eos per aridā in-
ter aquas diuiſas: tūc cōmota eſt et contre-
muit terra circūquaqꝫ: ⁊ fundamēta mōtiuꝫ
cōmota ſunt: qm̄ dn̄s iratus eſt egyptijs: et
ilico mota eſt tēpeſtas i aere ⁊ in mari. Naꝫ
ignis exarſit a facie domini: ideſt fulmina
ignea apparuerunt in aere ⁊ in mari: et ipſi
egyptij fuerunt cōbuſti ⁊ ſuccenſi ab eo: ſcꝫ
igne vel a deo quaſi carbones. Et ſequitur.

Inclinauit celos ⁊ deſcendit: et caligo
ſub pedibus eius.
Et aſcendit ſuper cherubin et volauit: ij.q.
volauit ſuper pennas ventorum. vij.§.
Et poſuit tenebras latibulum ſuum: in item
circuitu eius tabernaculum eius: tene- obij-
broſa aqua in nubibus aeris. cit.
Pre fulgore i cōſpectu eius nubes trāſi iij.di.
erunt grando ⁊ carbones ignis. c.j.
Et intonuit de celo dn̄s: altiſſim⁹ dedit lxxx
vocē ſuā: grādo ⁊ carbones ignis. vj.di.
¶ Deide explicat actorē hui⁹ tēpeſtatis: et c.non
dicit ꝙ de⁹ inclinauit celos ⁊ dſcēdit: qr̄ ille ſatis
āgel⁹ q̄ ducebat caſtra: q̄ deū repn̄tabat: ⁊ ⁊.c.ſe
ꝑ quē miracula faciebat: poſuit tabernacu- quen
lū i illa nube ⁊ aq̄ tenebroſa: mittēs fulmia ⁊ ti.
coruſcatiōes: ⁊ ſic nubes ardentes ⁊ grādo
⁊ carbones ignis trāſierūt ſuper egyptios.

Et miſit ſagittas ſuas ⁊ diſſipauit eos: xxiij.
fulgura multiplicauit ⁊ ꝯturbauit eos. q.iiij.
¶ Dn̄s miſit ſagittas ſuas fulmineas: ⁊ diſ- qd ſa
ſipauit eos: ⁊ multiplicauit fulgura ⁊ coru- ciet.⁊
ſcatiōes: ⁊ ꝯturbauit eos: ⁊ tūc fuit tāta mo c.ſe
tio ⁊ agitatio vētoꝝ ꝙ mare aperuit ſe: intā quen
tū ꝙ terra apparuit arida in medio maris. ti.

Et apparuerunt fontes aquaꝝ: ⁊ reue-
lata ſunt fundamenta orbis terrarum. xxvij.
¶ Ideſt apparuerūt loca vbi ſituabant̄ aq̄: q.j.c.
que q̄dē terra eſt fundamentū et centrū to- ipu-
ti⁹ orbis terrarū. Et conuerſus ad deū dicit dicas

Ab increpatione tua domine: ab inſpi-
ratione ſpiritus ire tue.
¶ O dn̄e tota iſta tempeſtas facta eſt ab in-
ſpiratiōe ſp̄us: ideſt venti ire et ſentētie tue;
qr̄ miſiſti ſup eos terribiles ventos qui cau xxvj.
ſarūt hanc tēpeſtatē. Et nota propter illud dis. q̄
qd̄ dicit apparuerunt fontes aquarū ⁊c. qd̄ i aliā
in profundo ⁊ ſolo maris manant ⁊ bulliunt ⁊ De
multi fontes aquarum dulcium: qui fontes pe.di
tunc apparuerunt in apertione illius ma- ſtinc.
ris. Deinde cum dicit. viij. nul-

Miſit de ſummo ⁊ accepit me: ⁊ aſſum lus.
pſit me de aquis multis.
¶ Deſcripta tēpeſtate ⁊ diſſipatiōe egyptio v.qd̄.
rū memorat liberationē iſrl̄ dicēs i ꝑſona il v. ca.
li⁹ ppl̄i: ꝙ dn̄s miſit auxiliū d̄ ſummo celo: ⁊ non
aſſumpſit ⁊ liberauit me de illis mltis aq̄s oīs.
maris rubri: qr̄ trāſiui illeſ⁹ ⁊ nō ſolū libera
uit me de illis aq̄s: ſꝫ et eripuit me de egy-
ptijs inimicis meis fortiſſimis ⁊ armatꝫ: cū
ego eſſem inermis: q̄ q̄dē inimici oderūt me
⁊ ꝯfortati ſunt ſup me: qr̄ fortiores me erāt
⁊ ſic ꝑuenerūt me i die afflictiōis duꝫ erā in

egypto: mihi onera iportabilia iponendo: ⁊ tñ dñs fact⁹ eſt ꝓtector me⁹: q: liberauit me de illis āguſtiis: ⁊ deduxit me in latitudinē ꝑ loca ſpacioſa vſq₃ introduxit me in terrā ꝓmiſſam: ⁊ hoc nō fecit ex meis meritꝫ: ſ₃ ex gr̄a: qñ me voluit eligere in ppl'z ſibi pecu- liarē. ¶ Ex q̄bus p₃ ꝙ hec litera nō pōt itel ligi de ipō dd: q: ipe nō fuit liberat⁹ in mari rubro. Et iō ē dicēdū ſicut pri⁹: qđ dd nō ad- ducit iſtā hiſtoriā gr̄a ſui: ſ₃ figuraľr ꝓut i il la ꝓuidit in ſpū totū myſteriū nr̄e redēptio- nis facte per xp̄₃: vt patebit in lr̄a ſequēti: ⁊ ſic ponit figurā ꝓ figurato f₃ ꝯſuetudinē ꝓ- phete. Et iō vidēdū eſt totū myſteriū figura tū: de q̄ ꝓncipaľr itēdit loq̄ ꝓpheta in pſona xp̄i. Vñ ait xp̄s caput nr̄ꝫ: ꝙ ſicut tūc dolo- res iferni ⁊ laquei mortꝫ circūdederūt adā ⁊ totū gen⁹ humanū qñ peccauit in eo: ita nūc in paſſiōe circūdederūt me oia illa mala: nō q̄ ad culpā: ſ₃ q̄ ad penā. Itē ſicut pr̄es vete ris teſtamēti clamabāt vt ſanarent: ita ego clamaui i cruce apud pr̄ē₃: vt ſanarē ⁊ libe- rarē eos. Itē ſicut ille ppľs iſrľ oppſſ⁹ i egy- pto ⁊ in mari rubro clamabat ad dñ₃: vt mit teret eis auxiliū de celo: ita pariť clamabāt fideles ⁊ ſcti pr̄es vete. teſta. ad dñ₃ in tene- bris iferni: vt mitteret eis ſaluatorē q̄ eos li beraret. Itē ſicut de⁹ exaudiuit vocē illoꝝ filioꝝ iſrľ: ⁊ miſit eis moyſen ad liberādum eos: ita pariť de⁹ exaudiuit voces pr̄iarcha rū ⁊ ꝓphetaꝝ: ⁊ miſit eis Jeſu₃ ſaluatorem ad redimēdū eos. Itē ſicut de⁹ iclinauit ce- los: ⁊ deſcēdit ponēdo vľ mittēdo illū ange- lu₃ clauſum in illa nube iducētē illā tēpeſta tē ſup mare rubru₃: ⁊ liberauit filios iſrľ: et fulminauit ⁊ ſubmerſit egyptios: ita pariter de⁹ pr̄ miſit filiū ſuū latētē i nube hūanita- tis. In cui⁹ morte ⁊ paſſiōe tota terra mota eſt: ⁊ facte ſunt tenebre ſup vniuerſam terrā ab hora ſexta vſq₃ ad nonam. Vñ aīa chriſti deſcendit ad inferos: et miſit ſagittas ſuas ⁊ fulmina ſue poteſtatis: ⁊ ignis inferni fugit a facie eius et diſſipauit demones et dam- natos: ⁊ cōturbauit eos: et abſtulit eis p̄da₃ expoliando limbum et purgatorium. Et iſto modo liberauit fideles veteris teſtamēti: et debellauit diabolū ⁊ triūphauit de eo. Ite₃ ſicut tūc miſit ſagittas ſuas ⁊ diſſipauit egy ptios: ita poſt paſſionem ſuam miſit multas plagas in ieruſalē ꝑ illos. xl. annos: et ſina- liter miſit exercitū romanorum: ⁊ diſſipauit omnes iudeos in vindictā ſue mortis. Item ſicut in mari rubro dominus intonuit ſuper mare ⁊ ſup egyptios: ⁊ aperuit mare ⁊ tran ſierunt hebrei illeſi ſubmerſis egyptiis: ita pariter in die pentecoſtes dñs intonuit ſup collegium apoſtoloꝝ et ſup mare ſacre ſcri- pture: ⁊ fecit duodeci₃ vias q̄ ſunt duodeci₃

Not. ꝺ myſterio nr̄e redēptionis.

articuli fidei: ꝑ q̄s trāſeunt oēs fideles ꝑ ma re ſacre ſcripture. Itē ſicut ille vēt⁹ aperuit mare ⁊ diuiſit aq̄s: ⁊ apparuerūt fōtes aqua rū: ⁊ reuelata ſunt fundamēta orbis terraꝝ: de q̄b⁹ fontib⁹ dulcib⁹ biberūt filii iſrael in illo tranſitu: ita pariter i die pente. qñ into- nuit dñs ⁊ aperuit apľis mare ſcripturaru₃ diuiſit aquas amaras cerimoniaꝝ ⁊ legaliū et apparuerunt tunc fontes aquaru₃ dul- ciu₃. ſ. duodeci₃ articuli fidei ⁊ oia myſteria ⁊ ſacramēta noui te. que ſub illis aquis ama ris latebāt. De q̄b⁹ fontib⁹ dulcib⁹ ⁊ eccle- ſiaſticis ſacramētis oēs fideles noui teſt. bi- būt ⁊ reficiunt. Itē ſicut poſtꝙ̄ tranſiuit ille ppľs illeſus ꝑ illas duodecim vias reuerſe ſunt aque ſup egyptios cū illa terribili tem- peſtate: ⁊ ſuffocauerūt ⁊ diſſipauerunt eos: ita pariter poſt publicationē euāgelii poſtꝙ̄ iudei noluerūt xp̄m recipere: nec voluerunt de fontib⁹ dulcib⁹ bibere: reuerſe ſunt aque ſalſe ⁊ amare ceremonialiū ⁊ legaliū ve. te. ⁊ ſuffocauerūt ⁊ occecauerūt ⁊ diſſipauerūt eos: intātū ꝙ circūciſio ⁊ cetera legalia non ſolu₃ ſunt eis inutilia: ſ₃ etiā mortifera: ſed ppľs xp̄ian⁹ q̄ trāſiuit iter aq̄s ꝑ articulos fi dei fuit liberat⁹ ꝑ xp̄m: q: aperuit ſibi mare ſacre ſcripture. Iō xp̄s i pſona hui⁹ ppľi xp̄ia ni agendo gr̄as dicit. Dñs pr̄ miſit filiū ſuū ꝺ ſūmo celo i carne: ⁊ accepit me ꝑ incarnatio nē in vnitatē ſuppoſiti: ⁊ aſſumpſit corp⁹ me um myſticū in vnitate myſtica: ⁊ ſic libera- uit me de aquis multis. i. de ſupradictis tri- bulationib⁹. Et nota ꝙ fili⁹ inq̄tū hō pōt di- cere ꝙ v̄bū diuinū accepit eu₃ eo ꝙ accepit illā hūanitatē i vnitatē ſuppoſiti etiā pſona- liter. S₃ q: tot⁹ xp̄s accepit eccleſiā ꝑ fidē in quadā vnitate myſtica: ideo in pſona mēbro rum pōt dicere ꝙ accepit eā tali vnitate my ſtica: ⁊ liberauit ipſum de aquis multis. Et ideo ſicut liberauit illū ppľm de multis aq̄s maris rubri: ita liberauit ſuos fideles vete. teſt. de aquis tenebroſis limbi ⁊ purgatorii. Et iō ſubdit xp̄s in perſona membrorum. Not.

Eripuit me de inimicis meis fortiſſimis ⁊ ab his qui oderunt me: quoniā cōfor tati ſunt ſuper me.

Preuenerunt me in die afflictiōis mee ⁊ factus eſt dñs protector meus.

Et eduxit me in latitudinem: ſaluū me fecit quoniam voluit me.

¶ Eripuit me de diabolis inimicis meis for tiſſimis qui oderunt me ab initio: quoniam confortati ſunt ſuper me quia in limbo ca- ptum me tenebant: et preuenerunt me: ⁊ ca ptiuauerūt me in die afflictiōis mee. i. i die peccati: ſ₃ lr̄ in die afflictionis mee pōt ordī

nari cũ litera sequẽti:vt sit sensus:q dñs fa
ctus est ꝓtector me⁹ ⁊ adiutor i die afflictio
nis mee oñ cẽm in libo ⁊ purgatorio:nã ex
inde eduxit me in latitudinẽ ⁊ libertatẽ:⁊ sal
uum me fecit nõ meis meritis ſʒ p grãm:q̃n
voluit me redimere. Itẽ totũ hoc dr̃ i ꝑsona
toti⁹ ecclie noui teſtamẽti:q̃ eduxit eã de
pctõ ⁊ d ergaſtulo culpe i latitudinẽ gr̃e ⁊ ex
meritis ſue paſſiõis ſaluauit eã. Et ſic pʒ q̃
liter xp̃s in ꝑſona mẽbrorũ agit grãs pr̃i ꝑ
redẽptione gñis hũani adducẽdo figurã ſu
pradictã. ¶ Sʒ 2 fundamẽtũ põt argui. Nã
dictũ eſt ſupra q ieſus xp̃s q̃ liberauit pplm
iſrl̃ de egypto. ipſemet poſtea liberauit totũ
gen⁹ hũanũ de ptãte diaboli. ¶ Sʒ in tota
iſta pte videt̃ xp̃s agere grãs:eo q pr̃ rede
mit ⁊ liberauit gen⁹ hũanum:ergo falſa eſt
tota expoſitio. Ad hoc rñdet̃ q hoc eſt gran
de myſteriũ:q ceci ⁊ miſeri iudei nõ poſſunt
capere:eo q cecidit ſuper eos ſpũs ire dei.
¶ Ad cui⁹ intelligẽtiã eſt aduertẽdũ q cum
xp̃o ſint due nature:diuina ſcʒ ⁊ hũana:nr̃a
redẽptio erat in diuinitate tanq̃ in p̃ncipio
ꝑ̃tatiuo ⁊ v̄tuali. Sʒ erat in hũanitate xp̃i tã
q̃ in p̃ncipio meritorio:q̃ ptãs ⁊ autoritas
relaxãdi captiuitatẽ ⁊ pctã erat in pr̃e. Sed
merita erãt in hũilitate filũ:⁊ in tota ꝑſona:
eo q illa redẽptio fctã eſt p merita paſſiõis
xp̃i:inq̃tũ xp̃s obtulit ſuã paſſionẽ ꝑ gñe hu
mano:⁊ pr̃ acceptãdo illã paſſionẽ in p̃tium
relaxauit captiuitatẽ. Et iõ xp̃m inq̃tũ hõ ẽ
mũdũ redimere nihil aliud fuit niſi ſuã paſſio
nẽ pr̃i ꝑ nobis offerre:⁊ pr̃em gen⁹ huma
nũ liberare:nil aliud fuit q̃ paſſionẽ xp̃i in
pretiũ acceptare:⁊ ꝑ illo pretio captiuitatẽ
relaxare. Et iõ in tali redemptione xp̃s agit
grãs pr̃i:eo q voluit paſſionẽ ſuã in pretiuʒ
acceptare. Et ſic fili⁹ ſemꝑ attribuit opus re
dẽptionis pr̃i ſuo:nõ ſolũ in redẽptione:ſed
in oĩbus alijs:eo q quicq̃d habet fili⁹ habet
a pr̃e:vt magis patebit in parte ſequenti.

Et retribuet mihi dominus ſm iuſtitiã
meam:⁊ ſm puritatem manuũ mearuʒ
retribuet mihi.

Quia cuſtodiui vias domini:nec impie
geſſi a deo meo.

Quõ oĩa iudicia eius in conſpectu meo
⁊ iuſtitias eius nõ repuli a me.

Et ero immaculat⁹ cũ eo:⁊ obſeruabo
me ab iniquitate mea.

¶ Et retribuet. ꝑpõq̃ ſuperius replicauit
modũ redẽptionis generis humani ꝑ figu
rã liberatiõis iſrael de egypto ⁊ in mari ru
bro hic explicat ⁊ oſtẽdit quo iure ⁊ quibus
meritis potuit liberare genus humanum:⁊

cõgredi cũ diabolo adipiſci hereditatẽ ⁊ re
gnũ mũdi. Ad cui⁹ intelligẽtiã eſt notanduʒ
ſʒ Aug.xj. de trinita.c.xiij.q diabol⁹ nõ fuit
ſuperãdus potẽtia:ſed iuſtitia. ¶ Sʒ eſt ad
uertendũ ſm Ariſt.v.ethi.q cũ iuſtitia ſit ꝑ
petua volũtas tribuẽs vnicuiq̃ qd̃ ſuũ eſt. iõ
duplex eſt iuſtitia. Una dr̃ legalis:alia dr̃ iu
ſtitia ꝑticularis. Juſtitia legalis conſiſtit in
operationib⁹ q̃ fiunt ſm legẽ ſiue iuxta legẽ.
Nã iuſtitia dr̃ a iuxta. Et illa opatio dr̃ iuſta
que fit iuxta legẽ:eo q nõ deuiat a lege nec
a volũtate legiſlatoris:q̃ intẽdit ciues face
re bonos. Et ſic iuſtitia dr̃ oĩs virtus. Juſti
tia v̄o ꝑticularis eſt duplex. Una dr̃ cõmuta
tiua que fit i cõmutationib⁹ ⁊ venditionib⁹:
q̃ conſiſtit in ꝓportione ⁊ equalitate cõmu
tatoꝝ:q̃ tũc cõmutatio dr̃ iuſta:qñ fit iuxta
mediũ rei ſm ꝓportionẽ arithmeticam.ſ.q
vnũ cõmutatũ nõ excedat alteruʒ in p̃tio:vt
dr̃.v.ethicoꝝ. Juſtitia autẽ diſtributiua fit i
diſtributione dignitatũ:⁊ p̃miorũ:⁊ bonorũ
cõium iuxta meritũ ⁊ ꝓportionẽ meritoruʒ
ſm mẽſurã ⁊ ꝓportionẽ laborũ et virtutum:
⁊ hoc fit cõparando res ⁊ ꝑſonas ſm ꝓpor
tionẽ geometricã:vt pʒ ibidẽ. Eſt ḡ triplex
iuſtitia.ſ. legalis:cõmutatiua:⁊ diſtributiua.
Et iõ ſʒ hãc triplicẽ iuſtitiã xp̃s adeptus eſt
totũ gen⁹ hũanũ in hereditatẽ:⁊ hoc tripli
ci iure liberauit:⁊ adept⁹ eſt gen⁹ hũanũ cũ
tota hereditate pr̃na.ſ.iure legali:⁊ cõmuta
tiuo:⁊ diſtributiuo. ꝓbat̃. Nã de iure legali
⁊ hereditario ꝑueniebat ⁊ ꝑtinebat ad eum
tota hereditas pr̃is. Et ꝑ ꝯñs iuſte potuit aſ
ſumere bellũ:⁊ cõgredi cũ diabolo ꝑ iniuria
vlciſcẽda ⁊ p̃da repetẽda:ḡ iuſte debellauit
diabolũ:⁊ expoliauit infernũ:⁊ liberauit p̃
dã.ſ.fideles ve.te.q̃s iniuſte ⁊ tyrãnice poſſi
debat. Scõo potuit liberare gen⁹ hũanũ iu
re cõmutatiuo ſiue ſm iuſtitiã cõmutatiuã. ꝓ
bat̃:q̃ iuſtũ p̃tiũ obtulit pr̃i ꝑ relaxatiõe il
lius captiuitat̃. Nã obtulit ſeipſum qd̃ erat
p̃tiũ infinitũ. Pmo:q̃ de⁹ ⁊ hõ. Scõo:q̃ inno
cẽs ſine macula ⁊ pctõ. Et iõ ſol⁹ potuit au
ferre pctm̃:⁊ eẽ p̃tiũ ꝑ pctõ rõne puritatis.
Nã ait Aug.ſup Jo.⁊ pſal.l.q ſol⁹ ille infãs
innocẽs eẽ potuit q̃ nõ ex ope adã natus eſt.
Et ruſ⁹ ſol⁹ ille agn⁹ tollit pctã mũdi q̃ pec
catũ nõ fecit:nec inuẽtus eſt dol⁹ in ore ei⁹.
Et iõ q̃ chriſtus nunq̃ fuit obnoxius pecca
to in natura nec in ꝑſona:ideo ſolus potuit
eſſe pretium cõueniẽs ⁊ iuſtũ ꝑ pctõ totius
generis humani. Tertio adept⁹ eſt xp̃s to
tũ gen⁹ humanũ in hereditatẽ ſm iuſtitiam
diſtributiuã:ex qua meruit totũ p̃ncipatum
mũdi i p̃miũ laboꝝ ſuoꝝ ⁊ obediẽtie ⁊ hũi
litatis:eo q ſemꝑ ĩpleuit:⁊ fecit volũtatem
pr̃is. ⁊ ſic pʒ q tota iuſtitia xp̃i conſiſtebat
in tribus:ſcʒ in natura:quia fili⁹ naturalis.

Marginal notes (left): W in xp̃o due nature. — Arg. xxiiij. q.iij. c.lex differentie — Ir.q. iij.c. alioſum.

Marginal notes (right): N quid ſit iuſtitia ⁊ q̃ multiplex ſit. — Juſtitia ꝑticularis duplex. — triplex iuſtitia. — Aug.

Scd̄o in puritate ꝛ inocētia: qꝛ omnino ſine pctō. Tertio in hūilitate ꝛ obediētia: qꝛ hūiliauit ſeipm factꝰ obediēs vſqꝫ ad mortē. ad Phil. ij. Et iō ꝓpter hāc triplicē iuſtitiā iuſte potuit xp̄s liberare genꝰ humanū: ꝛ adipiſci pncipatū totiꝰ mūdi in hereditatē. Et hoc oſtēdit dd in hac pticula. Uñ ait. xp̄s dominꝰ pr̄ qꝛ eſt iuſtꝰ iudex retribuet mihi hereditatē gn̄is hūani ſm iuſtitiā meā: qꝛ ſm iuſtitiā legalē mihi debet: ꝛ iuſte acqſiui eā: qꝛ ſum filiꝰ naturalis: ꝛ iō iuſte potui ꝯgredi cū diabolo ꝓ pda repetenda: ꝛ ꝓ iniuria pr̄is vleiſcēda. Et ſic iure potui genꝰ humanū liberare: ꝛ de diabolo triūphare. Itē etiam pr̄ retribuet mihi ſꝫ puritatē manuum meaꝝ: qꝛ purū ſacrificiū ꝛ pciū ꝓ gn̄e hūano ſibi obtuli in cruce: q pctm̄ nō feci ꝛc. Et ꝓ ꝯn̄s ſm iuſtitiā ꝯmutatiuā pr̄ relaxauit captiuā hereditatē: ꝛ retribuit mihi eā. Tertio mō pr̄ retribuit mihi hāc hereditatē ſm iuſtitiā diſtributiuā: eo ꝙ ſui hūilis ꝛ obediens pr̄i: qꝛ ſp cuſtodiui vias ꝛ pcepta dn̄i: nec aliqd impie geſſi: nec feci alienū a deo meo: nec ꝙ eēt ꝯ eiꝰ volūtatē ꝛ legē: nec iuſtitias eiꝰ repuli a me: imo ſp legē eiꝰ añ oculos habui ꝛ ope ſeruaui. Et iō ſp ero imaculatꝰ ꝛ purꝰ ſine pctō corā eo: ꝛ obſeruabo me purum ab iniquitate mea.

xxiij. q. iiij. c. ſex dic.

Et retribuet mihi dn̄s ſm iuſtitiā meā et ſm puritatem manuū mearū in cōſpectu oculorum eius.

¶ Hec ē ſcd̄a ps totiꝰ narrationis: naꝫ poſtq̄ xp̄s oñdit qualiter ex ſupradicta triplici iuſtitia meruit liberare genꝰ hūanū de ſeruitute diaboli ꝛ tenebris pctī: nūc i hac ſcd̄a pte oſtēdit quō ꝑ eādē iuſtitiā. ſ. pp puritatem ꝛ obediētiā ꝛ hūilitatē meruit diſſipare ppl̄m iudaicū ꝛ inimicos ſuos: ꝛ ſubijcere ſibi populū gētilē: ꝛ ſic meruit regnū ꝛ pncipatū totiꝰ mūdi. Uñ duo facit in hac ſcd̄a pte. Nam pmo in gn̄ali pmittit ꝯcluſionē intētā. Scd̄o exqrit de intēto: oñdēdo qbꝰ armis fuit armatꝰ a pr̄e: ꝛ qbꝰ armis armauit diſcipulos ſuos ad debellandū ꝛ ſubijciēdū ſibi totum orbē: ibi. Qm̄ qs deꝰ pter deū nr̄m. ¶ Quātū ad pmū eſt aduertēdū: ꝙ cū deꝰ ꝑ naturā ſit excelſꝰ ꝛ iuſtꝰ: ꝛ oia alia ſint infima reſpectu ſui: iō hūilia reſpicit: ꝛ alta ꝛ ſupba a lōge cognoſcit. Et ſic officiū ſuū eſt hūiliare: ꝛ deprimere ſupbos: ꝛ exaltare hūiles: ꝛ parcere ſubiectis: ꝛ debellare ſuperbos: ꝛ ſic in pmordio mūdi debellauit ꝛ deiecit diabolū appetentē exaltari vltra meritū ꝛ naturam ſui. Et ſic depreſſit adā propter inobedientiā ꝛ rebellionē: ſꝫ qꝛ xp̄s ſeipꝫ hūiliauit vſqꝫ ad mortem factꝰ obediēs: ideo pr̄ exaltauit illū ꝛ dedit illi nomē ꝛc. ad phi. ij. Et ſic ptꝫ

Quō deus reſpicit hūilia.

quō deꝰ reddet vnicuiqꝫ ſꝫ iuſtitiā ſuā. Et iō metaphorice ſuperbꝰ cū ſupbis: humilis cū hūilibꝰ. eo ꝙ ꝯplectit hūiles: ꝛ abijcit ꝛ deprimit ſupbos. Et ſic ergo ꝑ eandē iuſtitiaꝫ xp̄s rn̄dit vnicuiqꝫ ſm hūilitatē vel ſupbiā ſuā. Nā ſaluauit ppl̄m gētilē: qꝛ hūiliauit ſe ad credēdū: ꝛ ſic exaltauit eū: ſed qꝛ ppl̄s iudaicꝰ ex ſupbia ꝛ malitia noluit ſe hūiliare ad credendū xp̄o ꝛ euāgelio: iō xp̄s humiliauit eū ꝛ diſſipauit ꝛ eradicauit a ſedibꝰ ſuis: ꝛ redegit in ſeruitutē. Et hoc eſt qd̄ dicit xp̄s in hac pte. Et dn̄s pr̄ retribuet mihi ſupple regnū ꝛ pncipatū totiꝰ mūdi. Et hoc ſm iuſtitiā meā ſupradictā: ſcꝫ qꝛ filius naturalis obediēs ꝛ humilis. Et ſm puritatē manuū ꝛ opationū mearū: qꝛ pctm̄ nō feci: nec inuētus eſt dolꝰ in ore meo: ſꝫ ſemp fui ꝛ ſum inter mortuos liber: ꝛ factus fui obediēs vſqꝫ ad mortē in cōſpectu oculorū eius. Et deinde chriſtus cōuerſus ad patrem ſubdit.

Cū ſancto ſanctus eris: ꝛ cū viro innocēte innocēs eris. ij. re. xxij. ca. et xlv. d. ſꝫ iij. iud. ꝛ xxiij q iiij. reſecāte.

Et cū electo electus eris: et cū peruerſo peruerteris.

¶ O pater cū ſctō ſctūs eris: qꝛ ſemper eris benignꝰ ſctis tribuēs eis pmiū ſm iuſtitiam ſuā: ꝛ eris innocēs cū viro innocēte: qꝛ ſicut ipſe inocēs nemini nocet: ita tu nō nocebis ei: imo tribues ei pmiū ſm innocētiā ꝛ puritatē ſuā: ꝛ cū electo electꝰ eris ꝛ iuſtus iuſte ei retribuēdo: ꝛ cū pūerſo eris pūerſꝰ ſm pūerſionē ſuā eū puniēdo: ꝛ retribuēdo penā ꝓ culpa. Nā ſicut ipſe ſe auertit ꝛ receſſit a te: ita tu auertes faciē tuā ab eo. Uñ nota ꝙ deum eſſe ſctm̄ cū ſanctis nihil aliud eſt niſi tribuere eis ſm ſanctitatē ſuā. Et deū eſſe ꝑuerſuꝫ cū pūerſis nihil aliud eſt niſi reſpōdere eis ſꝫ pūerſionē ꝛ ſupbiā ſuā. ꝛ Iō ſeqt

qd eſt deuꝫ ſctm̄ eē cū ſctis.

Qm̄ tu populū humileꝫ ſaluum facies: ꝛ oculos ſuperborū humiliabis. xxij. di. c. dn̄s. Ex xc. q. iij. nulꝰ

¶ Qm̄ tu ſaluū facies humilē ppl̄m chriſtianū: ꝛ humiliabis ꝛ deijcies ꝛ reprobabis oculos ſuperboꝝ iudeoꝝ ꝛ alioꝝ obſtinatorū: qm̄ deꝰ ſuperbis reſiſtit: humilibus aūt dat grāꝫ. ¶ Uñ nota ꝙ iudei dn̄r ſuperbi: eo ꝙ noluerūt iclinari ad audiēdū euāgeliū cōfidēdo de viribꝰ ſuis: ꝛ pſumēdo de ſcia ſua. Nā xp̄s venit ad declarādū legē ꝛ ꝓphetas: ꝛ ipi totaliter ſibi conati ſunt reſiſtere ꝛ cōtradicere. Et ideo qꝛ voluerūt reſiſtere gr̄e merito occecauit eos malitia eorū ne intelligerent ſacramenta dei. Unde ait apoſtolus ij. ad Corinthios. iiij. ꝙ opertum eſt euangelium his qui pereūt: in quibꝰ deus huius ſeculi occecauit mētes infidelium: vt non fulgeat illumiatio euāgelij ꝛ glorie chriſti. Ex quibus ptꝫ ꝙ deus ita eſt ſanctus cum ſan-

ctis ꝙ humilib⁹ dat grã3: ⁊ ppl'z humilẽ ſal uat: ⁊ eſt ita puerſus cũ puerſis: ꝙ ſupbis re ſiſtit ſubtrahẽdo gratiã: eo ꝙ ipſi ſupbi reſi ſtẽtes nolunt eã recipe. Et occecauit ſic mẽ tes iudeoꝝ. Et iõ dicit pph'eta. oculos ſup boꝝ hũiliabis.i. occecabis. Sʒ qꝛ apl'i fue rũt hũiles ⁊ ſimplices: qꝛ hũiliter xp̃m rece perũt ⁊ audierũt. Jõ datũ ẽ eis noſſe myſte riũ regni dei ⁊c. itẽ qꝛ ppl's gẽtil' voluit p̃di

d pe. cationẽ humil'r audire: iõ d eo ſubdit pph'a.

ij.j.c. Qm̃ tu illuminas lucernã meã dñe de⁹

alij meus illumina tenebras meas.

c3. ſ. Quoniam in te eripiar a tentatione: et

nõ p̃t in deo meo tranſgrediar murum.

iij.q. ¶ Ad cui⁹ itelligẽtiã eſt notãdũ qḋ lucerna

ſ.ca. xp̃i fuerũt apl'i ⁊ diſcipuli q̇ p mũduʒ lucem

nulli. euãgelicã portauerũt: q̇ exẽplo vite ⁊ doctri ne totũ ppl'z gẽtilẽ illuminarũt. De q̇b⁹ ait ſaluator matt.v. Uos eſtis lux mũdi. p quam lucernã xp̃s tenebras ppl'i gẽtilis illumina uit. De q̇ pplo tenebroſo p lumẽ euãgelicuʒ illuminato d'r Eſa.ix. ppl's q̇ ãbulabat i tene bris vidit lucẽ magnã. Et iõ ſubdit xp̃s i hoc pſal. O pr̃ poſtꝙ̃ tu hũiliaſti ⁊ occecaſti ppl'z iudeoꝝ: ⁊ illumiaſti meã lucernã.ſ. collegiũ apl'oꝝ. Jõ p eos ⁊ p̃dicationẽ eoꝝ illumina tenebras meas.i. ppl'z gẽtilẽ q̇ hucuſq3 in te nebris ãbulauit. Et ſic p tale lumẽ euãgeli cũ i te eripiar a tẽtatiõe ⁊ pſecutiõe: ⁊ in deo meo.i. i ỽtute dei mei trãſgrediar ⁊ penetra bo murum ⁊ potentiam populi gentilis: et ipſum mihi ſubijciam.

xix.q. Deus meus impolluta via eí⁹: eloquia

ij. ca. domini igne examinata: protector eſt om

due. nium ſperantium in ſe.

¶ Nã qꝛ de⁹ me⁹ ẽ ſup. ipollut⁹ ⁊ iuſt⁹: ideo via ei⁹.i. lex euãgelica ẽ ipolluta nõ hñs ru gã neq3 maculã: ⁊ eloq̇a dñi.ſ. ỽba euãgelica ſũt mltiplici igne ⁊ examie exaiata: ſiẽ dctũ ẽ. p̃s.xj. Jõ ſũt tãte ỽtutꝫ nõ ſolũmõ ad re ſiſtẽdũ: ſʒ ẽt ad triũphãdũ: qꝛ totũ ppl'z gẽti lẽ apl'i p ỽbũ euãgelicũ ſubiecerũt: qꝛ deus ẽ ꝓtector oim ſperãtiũ i ſe. Ex ſupꝛadictꝫ ptʒ ꝙ xp̃s p ſuã iuſtitiã ⁊ humilitatẽ ⁊ puritatẽ meruit debellare diabolũ ⁊ liberare ⁊ redi mere gen⁹ hũanuʒ: ⁊ p eandẽ puritatẽ ⁊ hu militatẽ meruit trãſgredi ⁊ penetrare murũ diaboli: ⁊ ois peccti tã originalis q̃ actualis ⁊ meruit trãſgredi ⁊ ſupare murũ ⁊ potẽtiã et ſupſtitionẽ ppl'i gẽtilis ⁊ ipm ſibi ſubijcere. Et ſic meruit regnũ ⁊ p̃ncipatũ toti⁹ orbis. Scdõ ex ſupradictis ẽt ptʒ ꝙ oia ỽba ſupra dicta nullo mõ p̃nt lral'r ỽificari: nec itelli gi de ipo dd filio Jſay. Sʒ de ſolo xp̃o q̇ fuit iuſt⁹ ⁊ pur⁹ ⁊ ſemp humilis ⁊ obediẽs pr̃i: p quã iuſtitiã meruit liberare gen⁹ humanuʒ ⁊ adipiſci populum gentilem in hereditatẽ vt magis patebit in ſequenti litera.

Quoniam quis deus preter dominũ3? Ca.

aut quis deus preter deum noſtrum. quiſ

¶ Poſtꝙ̃ ſuperi⁹ pph'eta p̃dixit qual'r xp̃s cl'pal

illa triplici iuſtitia debellauit diabolũ: ⁊ li xxiij.

berauit gen⁹ humanũ: ⁊ adept⁹ ẽ p̃ncipatũ q.ſ.et

toti⁹ orbis. Jn hac ſcda pte oñdit pph'etice viij.

ql'r xp̃s q̃druplici ỽtute debellauit inimicos di.c.

ſuos obſtiatos: ⁊ eiecit diabolũ3 foras: ⁊ ſub q̃ ã.

iecit ppl'm gẽtilẽ: vbi duo facit. Nã pmo oſtẽ dit quib⁹ armis ⁊ ỽtutib⁹ fuit armat⁹: ⁊ ar mauit apl'os ⁊ diſcipulos ad debellãdos ini micos. ſcdõ exequit' intentionẽ: ibi. pſequar

inimicos. ¶ Quãtuʒ ad p̃mum ẽ notãduʒ ꝙ Q

xp̃s q̃druplici ỽtute armauit apl'os ⁊ diſci xp̃us

pulos: ⁊ q̃tuor gñã armoꝝ dedit eis ad de arma

bellãdos inimicos: qñ miſit eos ad p̃dican uit

dum p vniuerſuʒ munduʒ. Nã pmo tradidit apl'os

eis eccl'iaſtica ſacrã. Secundo ſeptem dona q̃dru

ſpũſſancti ad itelligẽduʒ ſcripturas. Tertio plici

tradidit eis hoc nomẽ Jeſ⁹. in cui⁹ ỽtute ieſ virtu

ſabilia miracula faciebãt: ⁊ fuerunt ſemp vi te.

ctores. Quarto tradidit eis legẽ euãgelicã: in cui⁹ lumine totuʒ orbem illuſtrauerunt. Que oia q̃tuor patẽt Marci vlt.c. qñ xp̃s di xit apl'is. Jte p vniuerſum mundum: ⁊ p̃di cate euãgelium oi creature: ⁊ baptizate eos in noie pr̃is ⁊c. Jn noie meo demonia eijci ent ⁊c. Et linguis loquent' nouis. Ex q̇b⁹ pʒ ꝙ q̃druplici ỽtute armauit xp̃s diſcipulos ſu os: qñ miſit eos ad p̃dicãdũ.ſ. ỽtute ſacroꝝ ⁊ ỽtute ſeptẽ donoꝝ: ⁊ ỽtute nois Jeſu: ⁊ ỽ tute legis euãgelice: has ergo q̃tuor ỽtutes enumerat ⁊ p̃dicit pph'eta in hac parte cuʒ ait in pſona xp̃i: quis de⁹ p̃ter deuʒ nr̃m aut q̇s dñs ⁊c. q.d. null⁹ eſt ꝓtector oim ſperan tium in ſe niſi ſol⁹ de⁹ ⁊ dñs tetragrãmatõ: q̇ ẽ oipotẽs: ⁊ ſapiẽs: ⁊ miſericors: ⁊ iuſt⁹: iõ ſolus eſt ipſe q̇ eſt ꝓtector oim ſperãtium in ſe: ⁊ iõ ipe eſt de⁹ potẽs q̇ p̃cinxit ⁊ armauit me ỽtute ſeptẽ eccl'iaſticoꝝ ſacroꝝ ad ſanã da vulnera pctõꝝ: ⁊ iõ poſuit imaculatã viã meã. Nã ſicut ego fui abſq3 oi pctõ cõcept⁹ p naturã: ita ego p gr̃a3 ſacroꝝ regeneraui ⁊ feci imaculatã eccl'ia3 meã ỽtute ſacroꝝ. Et nota ꝙ ly q̇s de⁹ dʒ ordiari cũ particula precedẽti: vt ſit ſenſus: q̇s eſt de⁹ protector ſperãtiũ i ſe p̃ter dñʒ adonay? Aut q̇s deus fortis ⁊ potẽs p̃ter deũ noſtrũ? Et iõ ſubdit.

Deus qui precinxit me virtute: ⁊ poſuit xiij.q.

immaculatam viam meam. ij.c.i

¶ Deus noſter ẽ fortis qui p̃cinxit ⁊ arma p̃nn.

uit me virtute ſeptẽ ſacramentoꝝ. et iõ po ſuit immaculatã ⁊ innocẽtẽ viã meaʒ vt ha betur i hebreo: qꝛ eccl'iaſtica ſacramẽta red dunt hoiem ſine pctõ. Scdõ armauit me vir tute ſeptẽ donoꝝ ſpũſſancti p cõfirmationẽ.

8 pe. **Qui perfecit pedes meos tanq͂ ceruoꝝ:**
di.vi. **⁊ ſuper excelſa ſtatuens me.**
et de ¶ Perfecit pedes meos .i. apl'os veloces ad
cõſe. ambulandũ ꝑ mũdũ p̄dicãdo tanq͂ pedes ceruo
d.iii. rũ ſtatues me ſupra excelſa .i. i alto gradu ⁊
ca.q͂ꝛ ꝑfecto ad aggrediẽdũ excelſa et ardua. hoc
rio. dicit: q: in cõfirmatiõe dant ſeptẽ dona ſpi-
ritusſancti: ad roborãdum ⁊ reſiſtẽdum ⁊ ag
grediendum ardua et excelſa ↄtra mundũ:
g. re. carnem: ⁊ diabolum. Et ideo ſubdit.
xvii. **Qui docet man' meas ad preliũ: ⁊ poſui**
c.in- **ſti vt arcum ereum brachia mea.**
fra. ¶ Qui docet: ⁊ armat: ⁊ fortificat man' .i. vi
cxliii. res meas ad p̄lium. Et ↄuerſus ad pr̄em di
cit. tu pr̄ qui es fortis ⁊ potẽs poſuiſti et feci
ſti brachia mea fortiſſima vt arcũ ereũ ⁊ fer
reũ. q.d. q ꝑ iſta ſeptẽ dona ſpiritusſcti fortiſ-
ficaſti vires meas: q̄ nõ poſſunt flecti ad cõ-
trariũ ſicut arc' ere'. Fortificaſti enim bra-
chia mea vt archũ ereũ ad trahẽdũ ſagittas
euãgelicas ad penetranda corda hominuꝫ.
Et dediſti mihi ꝓtectionẽ ſalutis tue:
xiii.q. **dext̄ra tua ſuſcepit me.**
ii.c.in ¶ Tertio dediſti mihi ꝓtectionẽ ⁊ clypeum
p̄nti. ſalutis tue: vt habet in lr̄a hiero. q̄ clypeus
ſalutis ẽ hoc nomẽ Jeſus qd̄ interpretat̄ ſal
uator: qd̄ q̄dẽ nomẽ mihi dediſti i ꝓtectionẽ
⁊ dextera tua que eſt ipſemet Jeſus ſuſcepit
⁊ cõfortauit me: vt habet litera hieronimi.
Et diſciplina tua correxit me in finem: ⁊
v.qd̄. **diſciplina tua me docebit.**
v.ca: ¶ Quarto armaſti me virtute ⁊ doctrina le
mor- gis euãgelice: que quidẽ diſciplina ⁊ lex euã
dacíſ gelica correxit me i mẽbris meis ab omni vi
ſimũ. tio: ⁊ ipſamet diſciplina docebit omnẽ verita
teꝫ nã ipſa doctrina euãgelica ꝑficit hoiem:
eo qd̄ ſimul corrigit ⁊ docet: corrigit enim in
quantũ ꝓhibet omne vitium: docet aũt ⁊ in-
ſtruit inquantum precepit oẽm virtutẽ. Et id
xi.q. **Dilataſti greſſus meos ſubtus me: et**
i.c.ſi **non ſunt infirmata veſtigia mea.**
ois. ¶ Cũ tali doctrĩa euãge. dilataſti pedes me
os .i. apl'os ꝑ totuꝫ orbẽ ſubt' me: ⁊ veſtigia
mea .ſ. pp'li ad fideꝫ ↄuerſi nõ ſunt infirmati
imo ꝑ doctrinã euãge. fuer̄t a pctõ ſanati et
ad oẽꝫ v̄tutẽ fortificati ⁊ roborati: et appel-
lat apl'os greſſ' ⁊ pedes: eo q ꝑ eos pagra-
uit mũdũ euãge. p̄dicãdo: ⁊ appellat ⁊ itelli
git veſtigia ſua pp'los ad fideꝫ xp̄i ↄuerſos:
eo q apl'i q̄ fuerũt pedes xp̄i ip̄reſſerũt veſti
gia ei' i illis pp'lis ꝑ baptiſmũ ⁊ p̄dicationẽ:
q: in eis impreſſerunt characterẽ fidei: ſpei: ⁊
charitatis. de quib' pedib' ⁊ greſſibus dicit
Eſa. lii. ꝙ pulchri ſunt pedes annũtiãtis pa-
cem euãgelizãtiuꝫ bona. deinde cuꝫ ſubdit.
Perſequar inimicos meos ⁊ cõprehẽ-
dã illos: ⁊ nõ cõuertar donec deficiant.
¶ Exequit̄ de intẽto: vnde ait chriſt'. poſtq͂
pater meus armauit me talib' armis ſic in-
uincibilib' cum audacia ꝑſequar inimicos
meos iudeos: et cõprehendã illos: et nõ con
uertar donec deficiant: ideſt non reuertar
nec ceſſabo donec conſumam eos.
Confringam illos nec poterũt ſtare: ca
dent ſubtus pedes meos.
¶ Cõfringã illos ⁊ ſupbiã illoꝝ: nec poterũt
ſtare nec ſurgere: ⁊ cadẽt ſubt' pedes meos
hoc d̄r: q: poſtq͂ iudei ſemel ceciderũt a re-
gno ⁊ ſacerdotio nũq͂ apli' potuerũt ſurge-
re: nec ſacerdotiũ nec libertatẽ recuperare:
ſꝫ ſemp erũt ſubiecti ei captiui ſub pedibus
xp̄ianoꝝ. Eſt tñ aduertẽdũ q ea q̄ ſunt dicta
i his duob' v̄ſib' lꝫ p̄ncipal'r ſint itelligẽda
de d̄ſtructiõe pp'li iudeoꝝ: tñ ẽ poſſunt itel
ligi de d̄ſtructiõe pp'li gẽtilis: lꝫ al'r ⁊ al'r: nã
in pp'lo gẽtili deſtruxit tm̄ errorẽ ⁊ deteſtabi
les rit': ſꝫ ſuſcitauit in eis fidẽ ⁊ lumẽ veri-
tatis: ⁊ ſubiecit eos iugo fidei: q̄ eſt maxima
libertas. iudeos ãt deſtruxit q̄tũ ad corp' ⁊
aiaꝫ et libertatẽ ⁊ lumẽ mẽtis. deide cũ dicit
Et p̄cinxiſti me virtute ad bellum: ⁊ ſup xv.q.
plantaſti inſurgentes in me ſubt' me. i. non
¶ Et p̄cinxiſti me v̄tute: explicat modũ de- eſt.
ſtructiõis ⁊ captiuitatꝫ iudeoꝝ. Ad cui' itel
ligẽtiã ẽ not. q ſicut xp̄s armauit apl'os ar-
mis ſpũalib' ad d̄bellãdũ mũdũ ⁊ diabolũ:
vindictã ẽ ita parit̄ armauit Titũ cũ exercitu
romanoꝝ ad deſtruẽdũ cũ armis t̄palib' to
tũ pp'luꝫ ⁊ ſtatũ iudeoꝝ. Jõ ait xp̄s ad pr̄eꝫ.
tu pr̄ p̄cinxiſti ⁊ armaſti me v̄tute ⁊ potentia
t̄pali ad bellũ ↄ̄ iudeos. Et ꝑ titũ ⁊ romanos
ſupplãtaſti: ⁊ eradicaſti: ⁊ diſꝑſiſti iudeos in
ſurgẽtes ⁊ rebellãtes ↄ̄ me: ⁊ ſubie. eos ſub-
tus me: ⁊ d̄diſti mihi iudeos inimicos meos
dorſuꝫ .i. vt ſint dorſuꝫ ſup qd̄ ſedent ⁊ calcãt
xp̄iani: ⁊ calcãt tanq͂ ſuos ⁊ captiuos: q: dor-
ſum eoꝝ ſemper eſt incuruatũ ad ſeruitutẽ.
Et inimicos meos dediſti mihi dorſum: xxiii.
et odientes me diſperdidiſti. qd̄. i.
¶ Iſtos iudeos inimicos meos me ſp odio mira
habentes a ſedibus eoꝝ erãdicaſti ⁊ diſꝑdi mur.
diſti: nam quoſdam trucidaſti: et quoſdam
fame conſumpſiſti: et quoſdaꝫ per munduꝫ
captiuos diſperſiſti. Deinde cum dicit.
Clamauerunt nec erat q̄ ſaluos faceret
ad dominum: nec exaudiuit eos. xxx-
¶ Clamauerũt. Explica ſecundã plagaꝫ iu viii.
deoꝝ: q: non ſolum ſunt reprobati ⁊ abiecti diſ.c.
a deo temporaliter: ſꝫ etiã ſpiritualiter. naꝫ ſedu-
ante aduentũ xp̄i licet multoties fuerint fla lo.
gellati et captiuati: tñ clamabant ad domi-
nuꝫ: et exaudiebat eos: vt patet ꝑ totum d'

Kurſum librox moyſi ⁊ ioſue ⁊ iudicũ:vt di
ctũ eſt in captiuitate babylonie:⁊ pſecutiõe
machabeox:ſʒ i hac captiuitate poſt paſſio
nẽ xp̃i ita clauſuʒ eſt eis celũ φ oꝛ̃ones non
exaudiunt a deo. Jõ i hac captiuitate pſeue
rarunt p.M.cccclxx.annos:q̃ enumerant a
paſſiõe xp̃i vſqʒ in hodiernũ diẽ:q꞉ trãſlato
ſacerdotio ⁊ ſacrificio trãſlata fuit etiã oꝛ̃o.⁊
ſic oꝛ̃o eox vertit in pctũ:q꞉ nõ verũ deum
adoꝛãt:nec oꝛãt:vt dictũ eſt pſal.xiii. Et iõ qñ
iudei clamabãt ad deũ in illa obſidione Ro
manox nõ fuerũt exauditi:q꞉ iã erat eis celũ
clauſuʒ:q꞉ extra eccleſiã nemo exaudit:non
ſolũ ad ſalutẽ ſpiritualẽ:ſed nec etiã tẽpalẽ:
iõ dicit xp̃s φ iudei in illa obſidiõe clamaue
runt:nec erat q̃ faceret eos ſaluos. Nam in
omnib⁹ aliis oppꝛeſſionib⁹ et captiuitatib⁹
miſit eis aliquẽ ſaluatoꝛẽ ⁊ liberatoꝛẽ. Sed
nũc nõ fuit:nec eſt q̃ eos ſaluet:imo permiſ
xxiii. ſit de⁹ eos vaſtari ⁊ deleri. Jdeo ſequitur.
qõ.v. **Et comminuã eos vt puluerem ante fa**
§.vl **cieʒ venti:vt lutũ platearũ delebo eos.**
timo. ¶ Cõminuã vt puluerẽ añ faciẽ venti:⁊ diſ
pgent:⁊ delebo eos de terra pmiſſiõis:⁊ de
ſacerdotio et ſacrificio:vt delet lutũ plateaſ
rũ.⁊ pucit extra ciuitatẽ ad loca imũda:ita
ipi pucient a tẽplo ⁊ ſacerdotio tãq̃ immundi
⁊ abominabiles deo:⁊ ſic ſacrificia ⁊ oꝛ̃ones
§.qõ. nõ erunt deo accepte:imo abominabiles.
iiii.c. **Eripies me de cõtradictionib⁹ ppl'i:con**
hoi. **ſtitues me in caput gentium.**
§.c3. ¶ Eripies me de ꝯ. ¶ hic pdicit electioneʒ
ppl's ppl'i gẽtilis ⁊ obedientiã ppter rebellioneʒ
iude ppl'i iudaici. Uñ notandũ φ ppl's iudeoꝛum
oꝛum q̃nqʒ noib⁹ nũcupat.ſ.ppl's ꝯdictionis ⁊ tẽ
q̃nqʒ tatiõis:⁊ ppl's alienat⁹:⁊ ppl's claud⁹:⁊ po
nomi pul⁹ mẽdax:⁊ ppl's inueterat⁹. Pꝛio dr ppl's
nibus ꝯdictiõis:q꞉ ſp deo ꝯdixerũt:vt pʒ Numeri.
nũcu xx.apd aquã ꝯdictiõis:q꞉ nõ poterãt credere
pat. deũ poſſe eis elicere aquã d petra:φ fuit fiſ
R gura φ cũ ꝟa petra veniret:ſcʒ xp̃s ipi erãt
ꝯdicturi. Nã viderũt exire a xp̃o ꝟaʒ aquaʒ
ſapie ⁊ ꝟtutʒ miraculox:⁊ tñ nõ crediderũt
imo ipſũ ꝯdixerũt. Jtẽ dr ppl's tẽtatiõis:q꞉ ſp
xp̃ʒ tẽtauerũt.q꞉ lʒ viderint doctrinã ⁊ miraſ
cula:tñ adhuc ſignũ d celo q̃rebãt tẽtãtes vt
pʒ Mat.xii.⁊ Lu.xi.⁊ ſic ſemp eũ tẽtauerũt:
ſicut tẽtauerũt eũ in rupe oꝛeb:⁊ tẽtauerũt
decies i deſerto. Nũeri.xiiii. Jtẽ dnr filii alie
ni ſiue alienati:q꞉ cũ eſſet ppl's elect⁹ ⁊ heſ
res:repudiauit hrẽditatẽ qñ xp̃m i lege pmiſ
ſum negauit ⁊ ſic alienat⁹ eſt a vulua legis.
Jtẽ dr ppl's mẽdax:q꞉ mẽtiti ſunt deo ⁊ legi
q꞉ pmiſerũt ſub maledictiõe recipe meſſiaʒ
in aduẽtu ſuo:ſʒ tñ crucifixerũt eũ. Jtem dr
ppl's inueterat⁹ in malitia:q꞉ ab initio ſemp
patres eoꝛũ fuerunt rebelles ⁊ occiſoꝛes pſ
phetax. Et ſic ipſi ſecuti ſunt eos:vt eis imſ
properat xp̃s Jo.viii.⁊ Ma.xxiii. Jtẽ dr ppl's
claud⁹:q꞉ claudicauit et deuiauit a ſemitis
legis:cũ xp̃ʒ nõ recepit. Jõ bñ merito iſte po
pul⁹ repꝛobat⁹ ẽ a xp̃o. Sʒ p oppoſitũ ppl's
gẽtilis q̃ nũq̃ habuerat legẽ:nec pphetas
illico recepit xp̃m i aduẽtu ſuo nec ei ꝯdixit:
nec tñ vidit eũ pdicãtẽ.nec miracula faciẽſ
tẽ.ſʒ ad ſolã pdicationẽ aplox obediuit xp̃o
⁊ ipʒ recepit. Et hoc eſt φ dicit hic xp̃s i pſo
na capitis. O pr tu eripies me de ꝯdictiõib⁹
ppl'i iudaici ipm repꝛobãdo:⁊ ꝯſtitues me in
caput ⁊ pncipẽ gẽtiũ.i.ppl'i gẽtilis ipʒ eligẽ
do. Uñ ppl's iudeox dr ppl's ꝯdictiõis. Pꝛio ppl's
q꞉ deo ꝯdicũt cũ mihi ꝯdicũt. Scdo ꝯdicũt iude
legi ⁊ pphetis q̃ de me ſcripſerũt. Tertio ꝯ oꝛum
dixerũt iudei ſibiipſis:nã q̃dã dicebãt φ bo pp
n⁹ eſt ⁊ alii φ nõ:ſʒ φ ſeducit turbas. Et ſic mulſ
ſchiſma ſp fuit ⁊ erit inter eos:de his g ꝯdiſ ta dr
ctionib⁹ pp h eripies me illũ repꝛobãdo:et ppl's
ꝯſtitues me i caput ppl'i gẽtilis ipm eligẽdo. ꝯdiſ
Populus quem non cognoui ſeruiuit ctio
mihi:in auditu auris obediuit mihi. nis.
¶ Cõſtitues me inquã in caput ppl'i gentiſ xiiii.
lis:eo φ ille ppl's gentilis quẽ nõ cognoui: qõ.v.
q꞉ legẽ ipſi nõ dedi.nec apd eũ miracula feſ ca. q̃
ci:nec ego in pſona ipſi pdicaui:tñ i ſolo auſ habe
ditu ex pdicatiõe aplox obediuit ⁊ ſeruiuit tis.
mihi legem euãgelicã ⁊ baptiſmũ recipienſ
do. Jdeo mihi ipſum deſpõſaui ⁊ vniui per
fidẽ:⁊ populus q̃ erat alien⁹ fact⁹ eſt propꝛi
us:ſʒ oppoſitum fecit populus iudaicus.
Filii alieni mẽtiti ſũt mihi:filij alieni in De
ueterati ſũt:⁊ claudicauerũt a ſemitʒ ſuis pe.di
¶ Nã ipſi q̃ erãt filii pprii q̃b⁹ facta erat p ſtin.
miſſio hrẽditatis:facti ſunt alieni me negan iiii.
do:⁊ ſic alieni ⁊ alienati mẽtiti ſunt mihi nõ §.fiſ
ſeruãtes qd i lege pmiſerũt. Deut.xviii.⁊ p nis.
totũ. Jtẽ mẽtiti ſunt legi moyſi:⁊ pphetis q
de me ſcripſerũt. Et inueterati ſunt i pctis paſ
trũ ſuox:q꞉ fuerũt homicide ſicut prẽs eox
Nã ſicut prẽs eox occiderũt pphetas q̃ loſ
cuti ſunt de xp̃o:ita ipi filii occiderũt:⁊ pſeſ
cuti ſunt xp̃ʒ:de q̃ locuti ſunt pphete. Et ſic
inueterati ſunt i malicia prm ſuox:q̃ ſp deo
ꝯdixerũt. Jtẽ inueterati ſũt q꞉ noluerũt i xp̃o
inuocari:nec ſeruare legẽ.imo claudicauerũt xp̃s
a ſemitʒ ſuis. ¶ Uñ nota ſm aplʒ ad Ro.x.φ finis
xp̃s ẽ finis legʒ:q꞉ lex ⁊ pphete dirigunt in legis
xp̃ʒ tãq̃ in finem. Nã ſicut oẽs linee ducte a S
circũferẽtia circuli terminant ad pũctũ medi
uʒ ⁊ cẽtrũ:ita tota lex ⁊ pphete terminant in
xp̃ʒ tãq̃ ad cẽtrũ ⁊ terminũ legis ⁊ pphetax.
Uñ oĩa geſta ⁊ myſteria ⁊ dicta ve.te. dirige
bãt i xp̃m tãq̃ in terminũ ⁊ erãt vie ⁊ ſemite
in eũ. Et ſic lex duxit illũ populũ a moyſe vſ
q̃ ad chꝛiſtum p ſemitas ſuas et pꝛecepta.

Sʒ qñ iudei fuerũt ꝓpe terminũ: errauerũt
ꝛ claudicauerũt a ſemitis ſuis: qñ ipʒ xp̃m ꝛ
terminũ negauerũt: ꝛ ſic errauerũt ab vtero:
ꝛ via ꝛ ſemitis legis: ꝛ locuti ſũt falſa cũ di-
xerũt: nõ habem⁹ regẽ niſi ceſarẽ: ꝛ hũc ne-
C ſcimus vñ ſit ꝛc. ¶ Vñ nota qꝺ claudicatio
huius ppl̃i fuit figurata Gen̄. xxxij. qñ iacob
luctãs cũ ãgelo manſit claudus pede: eo ꝙ
emarcuit neru⁹ femoris ei⁹: ꝛ ſic gradiebat̃
vno pede recto ꝛ firmo: ꝛ altero claudo: p ꝙ
fuit figuratũ qꝺ vna ps filioꝝ eius debebat
incedere pede recto: q̃ fuit illa q̃ recepit xp̃ʒ ꝛ
legẽ euãgelicã. ſ. diſcipuli ꝛ ceteri ↄuerſi: ſed
altera ps mãſit clauda ꝛ obliq̃. ſ. oẽs negan
tes ꝛ obſtinati: q2 claudicauerũt a ſemitis le
gis in xp̃m dirigẽtis. Et ſic bñ merito iſte po
pul⁹ fact⁹ alien⁹ ꝛ mẽdax ꝛ claud⁹: ꝛ contra
dicens fuit reprobat⁹. ꝛ gẽtilis factus obe-
diens electus: ꝛ capiti xp̄o incorporatus.

De pe. di ſti. ſ. ſ. itez ſi xp̃. reſuſcitatus.

Viuit dñs et benedictus deus meus: et exaltetur deus ſalutis mee.

¶ Hec eſt tertia ps p̃ncipalis ꝛ vltima in q̃
xp̄s claudẽdo agit grãs i forma ſerui ꝓ bñn̄
cus receptʒ. Vñ ait. viuit. i. viuat dñs ꝛ bñdi
ct⁹ de⁹ me⁹ ꝛ exaltet̃ ꝛc. ¶ Vñ nota ꝙ xp̄s i
V h̃ verſiculo in pſona corporis myſtici ↄfitetur
myſteriũ trinitatis. ꝛ rõ eſt. Nã ſupra dixit ꝙ
iudei mẽtiti ſunt ei: ꝛ claudicauerũt a ſemitis
ſuis. Nã iudei dnr̃ mẽdaces: inq̃tũ falſificãt
legẽ falſo mõ itelligẽdo: ꝛ gloſſando: ꝛ retra
hẽdo: ꝛ ↄuertẽdo a vo ſenſu. Et dnr̃ claudi:
inq̃tũ incedũt vno pede recto ꝛ alio obliq̃:
nã icedũt vno pede ſano: inq̃tuʒ ↄfitent̃ vnũ
deũ creatorẽ celi ꝛ terre. Sʒ claudicãt alte-
ro pede inq̃tuʒ negãt xp̄m eẽ deũ ꝛ meſſiã i
Not. lege ꝓmiſſuʒ: ꝛ redẽptorẽ: ꝛ ſaluatorẽ oiʒ ꝛc.
ſicut tota ſcriptura teſtat̃. Et ſic negãdo xp̄ʒ:
negãt totã ſcripturã ꝛ claudicãt in ea. Et iõ
xp̄iani habẽt fidẽ rectã ꝛ ortodoxã: q̃ ↄfitent̃
deũ vnũ in ſubſtãtia ꝛ eſſentia. ꝛ trinũ i pſo-
nis: ꝛ filiũ incarnatũ: q̃ eſt xp̄s ſaluator: ꝛ re
dẽptor: ꝛ meſſias. Et ſic ppl̃s xp̄ian⁹ tenetur
reddere ꝛ agere grãs deo q̃ dedit ſibi talẽ fi
dẽ: ꝛ iõ xp̄s in forma ſerui ꝛ in pſona eccl̃ie
ↄfitet̃ oẽs tres pſonas i vna eſſentia. Et pri-
mo ↄfitet̃ pſonã p̃ris: cuʒ dicit. viuit dñs pꝫ
ſup. Scdo ↄfitet̃ pſonã ſpũſſcti: cũ ſubdit. et
bñdict⁹ de⁹ me⁹. ad denotãdũ ꝙ ſpũſſctũ ẽ
de⁹. Tertio ↄfitet̃ pſonã filij icarnati. cũ ſub
dit. ꝛ exaltet̃ de⁹ ſalutis mee. ad denotãduʒ
ꝙ fili⁹ ẽ de⁹ ꝛ ſaluator: ꝛ p ↄñs de⁹ ꝛ hõ meſ
ſias i lege ꝓmiſſ⁹. Vñ nota ꝙ pꝫ nõ appel
lat deũ ſʒ dñm ſiue adonai: eo ꝙ in hoc loco
ſcribit̃ cũ q̃tuor lrĩs: qꝺ nomẽ ſic ſcriptũ ſo-
li deo ↄpetit. Sʒ explicãdo appellauit deum
ſpũſſctm ꝛ filiũ: ad denotãdũ ꝙ ſũt ↄſubſtan
tiales p̃ri ꝛ iter ſe: ſʒ ſpãl̃r appellat filiũ deũ
ſalutis: ad denotãdũ ꝙ ſol⁹ ẽ icarnat⁹ ꝛ paſſ⁹
ſus ꝛc. Et ſic pꝫ ꝙ de⁹ ẽ trin⁹ ꝛ vn⁹: quã fidẽ
ſola religio xp̄iana ↄfitet̃. Et iõ ad denotan
dũ ꝙ oẽs iſte tres pſone ſunt vnus deus in
ſubſtantia: ſubdit chriſtus in forma ſerui. Arg. xxiij. q. ſ. c. q̃ dignos

Deus qui das vindictas mihi: ꝛ ſubdis populos ſub me: liberator meus de inimicis meis iracundis.

¶ De⁹ inq̃ q̃ das vindictas mihi. i. tu es de
us trin⁹ q̃ das vindictas mihi. q. d. ſicut libe
raſti dd̃ de manu ſaulis: ꝛ abſalõ: ꝛ ceteroꝝ
inimicoꝝ: ꝛ ꝺdiſti ipi de oib⁹ vidictã ꝛ victo
riã: ꝛ final̃r ſubdidiſti oẽs pplõs. xij. tribuũ:
ꝛ pplõs finitimos. ſ. ãmonitaꝝ: ꝛ idumeoꝝ:
ꝛ moabitaꝝ: q̃ oia fuerũt i figura mei. Ita tu
es de⁹ ꝛ liberator me⁹ ꝺ inimicis meis tã iu
deis q̃ tyrãnis iracundis ꝛ pſecutoribus: q̃
das mihi vidictas de eis. p̃io de iudeis. Se
cũdo de tyrãnis. Et final̃r ſubdis oẽs pplõs
ſub me p fidẽ a ſolis ortu vſq ad occaſum.

De pe. di ſti. iij. q̃q̃.

Et ab inſurgẽtib⁹ in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me.

¶ Non ſolũ me liberaſti de iudeis inimicis
iracũdis: ſʒ etiã exaltabis me ab inſurgenti
bus tyrãnis ꝛ hereticis qui cõtra eccleſiam
meã inſurgũt: ꝛ eripies me ab omni viro ini
quo tã heretico q̃ tyrãno ꝛ perſecutore. h. re. xxv. rom. xvij.

Propterea cõfitebor tibi in nationib⁹ dñe: ꝛ nomini tuo pſalmũ dicam.

¶ Ipſis ꝓpterea iudeis merito reprobatis
ↄfitebor i nationib⁹. i. i pplõ gẽtili: ꝛ noi tuo
pſalmũ dicã: q2 eccl̃ia ↄgregata ꝓ maiori ps
te de pplõ gẽtili ↄfitebit̃ noi tuo. Jo. x. qꝺ dz
nomẽ dei tetragrãmatõ: vt dictũ eſt i ꝓlogo
tractatu. iiij. ꝛ ho. xiij. ꝛ ſepties in die canta-
bit tibi pſalmodiã ꝛ ꝓpria diuia ꝛ canonica
officia ꝛ̃ʒ feſtiuitates ad honorẽ ꝛ memoriã
icarnatiõis: ꝛ natiuitatꝫ: ꝛ paſſiõis: ꝛ reſurre
ctiõis ꝛc. et totũ h̃ faciã i eccl̃ia: eo ꝙ de⁹ pr̃ ẽ

Magnificãs ſalutes regꝫ ei⁹: ꝛ faciẽs miaʒ xp̄o ſuo dd̃: ꝛ ſemini eius vſq in ſeculũ.

¶ Magnificãs ſalutes regis ei⁹. i. q2 ſp ma-
gnificauit ipʒ regẽ ei⁹ ꝛ meſſiã ab eo miſſũ i
oib⁹ actib⁹ hũane redẽptiõis ꝛ ſalutꝫ: q2 ma
gnificauit eũ i icarnatiõe: ꝛ in natiuitate: qñ
oẽs creature ꝛ demões ꝺdert̃ ſigna ſue nati
uitatꝫ: vt dctm̄ ẽ. ꝛ magnificauit ipʒ filiũ i ba
ptiſmo cũ dixit: hic ẽ fili⁹ me⁹ dilectus ꝛc. h̃
idẽ fecit i trãſfiguratiõe. Itez magnificauit
ei⁹ p̃dicationẽ p ſigna ꝛ miracl̃a. Itẽ magni
ficauit ei⁹ paſſionem: q2 t̃ra mota ẽ: ꝛ petre
ſciſſe ſũt ꝛ facte ſũt tenebre ſup vniuerſã ter
rã ꝛc. Itẽ magnificauit ei⁹ deſcẽſũ ad iferos
q2 fregit portas ereas: ꝛ vectes ferreos ↄfre
git: ꝛ cũ triũpho ꝛ põpa nobili p̃dã recupa-
uit. itẽ magnificauit ei⁹ aſcẽſionẽ: qñ aſcẽdit
in celum

in altū captiuā ducens captiuitatē. ⁊ angeli
dicebāt: quis eſt iſte qui venit de edō? Et ſic
xp̄s ſedit a dextris dei ⁊ obtinuit vniuerſalē
ptātē in celo ⁊ in terra. Ex q̄ pꝫ ꝙ pr̄ magnifi
cauit ſalutes xp̄i regis ei⁹. Itē eſt faciēs mi-
ias miās ſuo dō myſtico. Pŕio in capite pro-
pter ſupradictas rōnes: q̄re liberauit ipſum
ab inimicis: ⁊ dedit ipſi vindictas ⁊ victori-
as: vt dictū eſt. Scd̄o ex ꝯſequēti eſt ſemꝑ fa
ciēs mias ſemini xp̄i. i. ꝑplo xp̄iano ꝑ baptiſ
mū regñato. Et hoc durabit vſqꝫ in finē: qꝛ
lꝫ eccleſia paſſa ſit multas tribulatiōes ⁊ ꝑ-
ſecutiōes ꝑ hereticos ⁊ tyrānos. ⁊ patietur
vſqꝫ ad antixp̄ꝫ: tñ de⁹ ſemꝑ liberauit eā fi-
naliter: marie cū xp̄s reſtituet regnū deo pr̄i:
ad qd̄ nos ꝑducat ⁊c. Iō ait xp̄s: dñs pr̄ qꝛ iu
ſtus retribuet mihi hereditatē gñis hūani
ſm iuſtitiā meam: qꝛ de iuſtitia legali ⁊ iure
hereditario mihi debet: eo ꝙ ſum fili⁹ natu
ralis ei⁹: iō iuſte potui ꝯgredi cū diabolo ꝓ
iniuria vlciſcēda ⁊ p̄da repetēda. Et ſic iuſte
potui liberare genus hūanū de captiuitate.
Itē etiā pr̄ mihi retribuet ſm puritatē ma-
nuū meaꝝ: qꝛ purū ſacrificiū ⁊ p̄tiū obtuli
ipſi in cruce: qꝛ obtuli meip̄m in p̄tiū: q̄ pctm̄
nō feci ⁊c. Et ꝑ ꝯñs iure cōmutatiuo: ⁊ ſm iu
ſtitiā ꝯmutatiuā relaxauit pr̄ captiuitatē et
hereditatē ⁊ p̄dā: ⁊ retribuet mihi eā. Ter-
tio pr̄ retribuet mihi hāc hereditatē ſꝫ meā
iuſtitiā diſtributiuā: eo ꝙ rōne hūilitatis et
obediētie debet mihi de iure ⁊ de iuſtitia di
ſtributiua. ꝓbat: qꝛ fuerā humilis ⁊ obedi-
ens: eo ꝙ cuſtodiui ſemꝑ vias dñi: nec impie
geſſi: nec feci aliq̄d alienū a deo meo: nec ꝙ
eſſet ꝯ ei⁹ voluntatem ⁊ legē. ¶ Ex toto iſto
pſal. pñt recolligi. xvj. cōcluſiones in q̄b⁹ cō
ſiſtit tota ſentētia hui⁹ pſal. ¶ Prima cōclu-
ſio eſt. ꝙ pr̄ in oib⁹ fuit fortitudo ⁊ refugiū
⁊ ꝓtector ⁊ liberator xp̄i: inquātū eſt hō: non
ſolū rōne ſui: ſꝫ ⁊ rōne mēbroꝝ. ¶ Scd̄a cō-
cluſio. ꝙ oēs infirmitates ⁊ miſerie ⁊ dolo-
res inferni cōprehenderūt xp̄m quo ad pe-
nā: ſed nō quo ad culpā: ſed cōprehenderūt
ei⁹ mēbra q̄ ad culpā ⁊ penā. ¶ Tertia con
cluſio. ꝙ ſicut filii iſrael clamauerūt ad dñm
vt liberaret eos de illa ſeruitute ⁊ afflictiōe
egypti: ita patriarche ⁊ ꝓphete ⁊ oēs fide-
les vete. te. clamabāt ad dñm: vt mitteret fi-
liū ſuū ⁊ liberaret totū gen⁹ hūanū ab affli-
ctiōe ⁊ ſeruitute pcti. ¶ Quarta cōcluſio. qd̄
ſicut deus audiuit vocē ⁊ clamorē filioꝝ iſrl'
i egypto ⁊ in mari rubro: ⁊ liberauit eos per
moyſen: ita audiuit clamorē fideliū vete. te.
⁊ miſit filiū ſuū ad deliberādū eos de ſerui-
tute pcti. ¶ Quinta concluſio. ꝙ xp̄s in hoc
pſal. dr̄ liberator ⁊ liberat⁹. ſ. liberator in ca
pite: ⁊ liberat⁹ in mēbris. ¶ Sexta ꝯcluſio.
ꝙ fili⁹ attribuit patri totū opus nr̄e redem-

De⁹ fecit xp̄o ſuo miſericordias.

Not.

R

ptiōis: inq̄tū acceptauit ſuā paſſionē in p̄tiū
qꝛ nr̄a redēptio erat in pr̄e ptātiue ⁊ aucto-
ritatiue: ⁊ in hūilitate xp̄i meritorie ⁊ iſtfa-
liter. Et ſic tā pr̄ q̄ fili⁹ dr̄ redēptor nr̄. ¶ Se
ptima cōcluſio. ꝙ triplici iure xp̄s liberauit
gen⁹ hūanū: ⁊ adept⁹ eſt ꝑncipatuꝫ mundi.
Pŕio iure hereditario ⁊ legali: eo ꝙ fili⁹ na-
turalis. Scd̄o iure cōmutatiuo qꝛ iuſtū p̄tiū
obtulit rōne puritatis ⁊ innocentie. Tertio
iure diſtributiuo rōne hūilitatis ⁊ obedien-
tie ⁊ laboris: qꝛ ſemꝑ impleuit volūtatē patris
¶ Octaua ꝯclō. ꝙ de⁹ dr̄ ſanct⁹ cū ſctis ⁊ ꝑ-
uerſus cuꝫ ꝑuerſis effectiue: eo ꝙ vnicuiqꝫ
tribuit ſm iuſtitiā ⁊ meritū: qꝛ parcit humi-
lib⁹: ⁊ debellat ſuꝑbos. Et ſic pplm gētilem
humilē ſaluauit: ⁊ pplm iudaicū ſuꝑbū ⁊ ob
ſtinatuꝫ diſſipauit: ⁊ ſubiecit. ¶ Nona ꝯclō.
ꝙ q̄druplici virtute armauit xp̄s aplos: q̄n
miſit eos ad p̄dicādū. ſ. v̄tute ſeptē donoruꝫ
ſpūſſancti: ⁊ v̄tute hui⁹ nois ieſus ⁊ gladio
euāgelice doctrine ad ferienda corda hoim.
¶ Decima ꝯclō. ꝙ his q̄tuor armis ſupradi
ctis apli debellauerūt totū orbē ⁊ xp̄o ſubie
cerūt. ¶ Undecima ꝯcluſio. ꝙ ſicut xp̄s per
aplos debellauit totū pplm gētilē: ita ꝑ ro-
manos debellauit. ¶ Duodecima ꝯclō. qd̄
ppls iudaic⁹ nō ſolū fuit diſſipat⁹ tꝑaliter:
ſꝫ etiā ſpūalr: eo ꝙ oia legalia ſunt eis mor-
tifera et orōnes inanes: imo odioſe in blaſ-
phemiā apd̄ deū. ¶ Decimatertia ꝯclō. qd̄
ille ppls bñ merito fuit reprobat⁹: qꝛ ſemꝑ
deo ꝯdixit. Iō dr̄ ppls ꝯdictiōis i vtroqꝫ te-
ſtamento. ¶ Decimaquarta ꝯclō. ꝙ triplex
nomē ſortit⁹ eſt ille ppls in hoc pſal. in ꝑnci-
ciē ſui poſt aduētū xp̄i. Nā pŕio dr̄ mēdax: qꝛ
in v̄itate legis nō ſtetit: imo fecerūt legē mē
dacē ⁊ ꝓphetas: ⁊ deū q̄n negarūt xp̄m. Se-
cūdo dr̄ claud⁹: qꝛ claudicauit ⁊ deuiauit in
termino ⁊ fine legis q̄ erat xp̄s. Tertio dr̄
alien⁹: qꝛ cū eſſet fili⁹ abrae ⁊ iſrl' ſm carnē:
q̄b⁹ fctā fuerat ꝓmiſſio: ipſe degñauit ⁊ fa-
ct⁹ eſt alien⁹ negādo xp̄m. Quarto dr̄ inuete
rat⁹: qꝛ ſecut⁹ eſt mēſurā pr̄m ſuoꝝ q̄ occide
rūt ꝓphetas: ⁊ māſit obſtinat⁹ i ſua malitia.
¶ Decimaq̄nta cōcluſio. ꝙ xp̄s reprobato
pplo iudaico fact⁹ ē caput ppli gētilis q̄ ſi-
bi obedierūt. ¶ Decimaſexta ꝯclō. ꝙ xp̄s d̄
trib⁹ triūphauit. Pŕio de diabolo ip̄ꝫ expo-
liādo. Scd̄o de iudeis ipſos reprobādo ⁊ diſ
ſipādo. Tertio de pplo gētili ip̄m iugo fidei
ſubiūciēdo. Et ſic pꝫ tota ſentētia hui⁹ pſal.

Celi enarrāt gloriā dei. ⁊ ope
ra man uū eius annuntiat fir
mamentum.

¶ Titul⁹ i finē pſal. dauid. Ex
titulo apparet ꝙ dd̄ fecit hunc
pſal. dirigēs nos i xp̄ꝫ ⁊ legē euāgelicā: qui

De pe. di ſti. ij. ante fineꝫ.

erat finis legis veteris. Jdeo ſpretis ⁊ omiſſis fabulis iudeoꝝ de materia hui⁹ pſalmi: ⁊ ſequēdo doctrinā apli ad Ro.x. Qui ex ſcriptura hui⁹ pſal. ꝓbat euāgeliū eſſe publicatū ꝑ totū orbē: eſt dicēdū ꝙ dd in hoc pſal. p̄dicit publicationē euāgelij ⁊ ꝑfectiōes ⁊ fruct⁹ ei⁹.

¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt aduertēdū ꝙ ſicut tota eccłia dr̄ vn⁹ hō myſtic⁹: ita pariter dr̄ vn⁹ mūdus myſtic⁹. Nā ſicut tot⁹ iſte mūd⁹ ſenſibilis ⁊ viſibilis cōſtat ex celis ⁊ elementis ꝑ mēbris: ⁊ ex ſole ꝑ capite ⁊ pncipio oīū gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū: ita tota eccłia ꝯſtat ex ſole q̇ eſt xp̄s ſol iuſtitie: ⁊ celis q̇ ſunt apoſtoli: ⁊ ſtellis q̇ ſunt doctores ⁊ ſcti viri: et ex terra q̇ ſunt ppłi fideles. Nā ſicut ſol influit ⁊ mittit ꝟtutē ſuā in celos ⁊ ſtellas: ⁊ celi influūt i terrā ⁊ elemēta: ita xp̄s influxit euāgelicā doctrinā ⁊ ſacrā i apłos: ⁊ apłi i ppłos. Hoc ergo ꝓuidēs dd i ſpū cōtēplādo diſpoſitionē hui⁹ mūdi ſenſibilis fecit hūc pſal. in q̇ tria facit. Nā p̄io p̄dicit publicationē euangelij ꝑ apłos ꝑ vniuerſum mūdū faciēdā: et hoc ꝑ diſpoſitionē celoꝝ ⁊ curſuū ⁊ influxuū ſolis. Scdo p̄dicit ꝓprietates ⁊ dignitatē et ꝑfectionē ⁊ fruct⁹: ⁊ p̄miū legis euāgelice. Tertio petit grām: vt valeat legē euāgelicā obſeruare. ſcda ibi lex dn̄i. tertia ibi. delicta q̇s intelligit.

S

eccleſia dr̄ mundus myſtic⁹.

Pſal. diuiſio.

Quātū ad p̄mū eſt aduertendū ꝙ ſicut in mūdo ſenſibili eſt dare diē q̇ cauſatur ex latiōe ſolis ſup terrā ⁊ noctē q̇ cauſat̄ ex abſentia ſolis ſup terrā: ita pariter in eccłia q̇ dr̄ mūd⁹ myſtic⁹ ⁊ figurat⁹ eſt dare vnū diē ⁊ vnā noctē. Nox aūt fuit ab adā vſq̄ ad xp̄m facta ꝓpter pctm̄ ade ⁊ abſentiā ſolis q̇ dr̄ xp̄s. Dies aūt incepit a baptiſmo ⁊ p̄dicatiōe xp̄i: qr̄ tūc xp̄s ſol iuſtitie incepit mittere lumē euāgelicū ⁊ influētiā eccłiaſticoꝝ ſacroꝝ ſup vniuerſam terrā. Et ſic ſctā eſt dies ex p̄ñtia xp̄i ⁊ euāgelij ſup terrā: de q̇ die ⁊ nocte ait apłs ad Rom. xiij. Nox p̄ceſſit: dies aūt appropinquabit. Jtē ſicut in nocte nō appet ſol: ſz ſolū appet celū ſtellatū: qd̄ dr̄ firmamētū: inq̄ntū vident̄ ſtelle in illo ſtare: q̇ ſtelle ⁊ maxime ven⁹ q̇ dr̄ lucifer cū ceteris planetis in nocte apparētib⁹ p̄nūtiant aduētū ſolis ⁊ diē futurū ꝓpinquū. Jta pariter ſm Greg. j. moꝛa. c. x. xp̄s in nocte legꝭ ve. p̄miſit pr̄iarchas ⁊ ꝓphetas tāq̄ ſtellas prenūtiantes aduētū ſuū. Et ſicut ſol in ſuo ortu pellit ⁊ fugat oēs tenebras noctis: ⁊ nō amplius vident̄ ſtelle: ſz oīa ſunt manifeſta i terra: ⁊ oīa vident̄ clara tā celū q̄ elemēta. qr̄ i oīb⁹ manifeſtat̄ ⁊ appet imago ſolis: ita pariter i aduētu xp̄i ceſſauerūt oēs viſiones ⁊ ꝓphetie ⁊ oīa q̇ latebāt ſub vmbra ⁊ lr̄a noctis ve. te. fuerūt i xp̄o ꝑ ipm̄ manifeſta ⁊ clara. Et ſicut tūc nox firmamēti. ſ. pr̄iarche et ꝓphe prenuntiabant nocti. i. ſynagoge ⁊ illi

Nox eccleſie.

Dies eccleſie.

ppło q̇ erat i nocte ſciētiā ⁊ aduētū xp̄i futuri: ita parit̄ xp̄s q̇ ē ver⁹ dies eructauit ꝟbū euāgelicū diei. i. collegio apłoꝝ iā i die grē exiſtēti: ⁊ ipſe dies. ſ. collegiū apłoꝝ eructauit ⁊ enarrauit ꝟbū euāgelicū diei. i. toti eccleſie q̇ iā ambulabat in die ⁊ grā ⁊ lumine xp̄i. Et hoc eſt ꝙ intēdit dicere dd i hac p̄ma pte. Vñ ait: celi. i. apłi a xp̄o q̇ ē ſol iuſtitie illuſtrati in die pēte. enarrāt glīam dei i nouo teſtō: qr̄ ꝑ totū orbē p̄dicāt euāgeliū xp̄i in q̇ manifeſtat̄ glīa ⁊ oīpotētia ⁊ ſapiētia ⁊ iuſtitia ⁊ mīa dei. Et firmamētū. i. cet⁹ pr̄iarcharū ⁊ ꝓphetaꝝ annūtiāt opa ei⁹. Et ē figura q̇ dr̄ hyſterōprotherō. i. p̄poſitio ⁊ poſtpoſitio. nā ſcda clauſula dꝫ p̄poni. Nā pri⁹ i vet. te. pr̄iarche p̄nūtiarūt hmōi myſteria xp̄i et eccłie: dꝫ ergo lr̄a ſic ordinari: ꝙ ſicut in veteri teſtamēto firmamētū: ſcꝫ cet⁹ pr̄iarcharū ⁊ ꝓphetaꝝ annūtiāt opa dei ꝑ xp̄m faciēda: ita pariter celi. i. apłi enarrāt glīā dei et legē euāgelicā in nouo teſtamento. q. d. ꝙ ea q̇ lex vet⁹ p̄nuntiauit de xp̄o in veteri teſta. eadē enarrāt apłi: ⁊ p̄dicarūt eſſe cōpleta in nouo teſtamēto. Vñ ſicut apłi dicunt̄ celi noui teſtamēti: ita lex vet⁹ dr̄ firmamētū vete. teſta. Vñ nota ꝙ hec eſt dr̄ia inter ſcientiā ⁊ ꝟbū. Nā ſciētia dr̄ vt eſt in habitu intra intellectū abſcōſa. Sꝫ eadē ſciētia dr̄ ꝟbū: inq̄ntū ad extra ꝑ vocē manifeſtat̄: ita ergo pariter myſteria xp̄i ⁊ eccłie dicunt̄ ſciētia: inq̄ntū erāt in vtero legis vete. teſt. abſcōſa ante aduentū xp̄i. Sed eadē myſteria dicunt̄ verbū qn̄ per xp̄m ⁊ apoſtolos fuerūt in mundo manifeſtata. Jdeo ſequitur.

Scia ⁊ verbum qualiter differunt.

Dies diei eructat verbum: et nox nocti indicat ſcientiam.

¶ Dies ſcꝫ xp̄s eructat ꝟbū euāgelicū ipſi diei ſcꝫ collegio apłoꝝ: ⁊ apłi eructāt ipſum ⁊ ꝟbū euāgelicū diei. i. toti eccłie q̇ poſt aduentū xp̄i incepit in die ābulare: ⁊ nox. ſ. lex vet⁹ annūtiat ⁊ p̄nuntiat ſcientiā xp̄i futuri ipſi nocti. i. ſynagoge vet. teſt. q. d. ſicut ante aduentū xp̄i lex moyſi p̄nuntiauit ſynagoge ſciētiā ⁊ myſteria xp̄i futuri q̇ in ea erāt clauſa: ita poſt aduētū xp̄i dies. ſ. xp̄s ⁊ apłi eructant ⁊ manifeſtāt ꝟbū euangelicū: in q̇ oīa legalia ſunt manifeſtata ⁊ impleta: qr̄ vt dicit Aug. in lib. de cathecizandis rudib⁹. nil aliud eſt teſtamentum vetus niſi occultatio noui: ⁊ nouū teſtamētū nil aliud eſt niſi manifeſtatio veteris. Et nota ꝙ collegiū apoſtoloꝝ appellat̄ dies i hoc loco. Sꝫ xp̄s magis dr̄ dies: ⁊ apłi hore hui⁹ diei. Nam ſicut dies artificialis hꝫ. xij. horas: ita xp̄s q̇ ē verus dies habuit duodecim apłos: ⁊ iō apoſtoli ſunt duodecim hore diei: q̇ eſt chriſtus ſm Aug. ſup Jo. xi. ideo dicit chriſt⁹ apłis.

Aug.

Xp̄s dicit̄ dies: ⁊ apoſtoli hore diei.

Nōne duodecī hore ſunt ⁊c. Ex q̄ pꝫ ꝙ hoꝝ
xp̄s ꝙ apl'i dn̄r dies. Iterū eſt aduertēdū ꝙ
ly nox nocti indicat ſciētiā: maxime v̄ificat
de ſynagoga ꝑ ſtatu iſto. Nā ſynagoga ceca
⁊ tenebroſa vult īdicare ſciētiā legis ipſi noc
ti.ſ.ceco pp̄lo iudeoꝝ: cū ipſa ſit ceca nullā
habēs ſciētiā nec itelligētiā legis ⁊ ꝓpheta
rū. Iterū eſt aduertēdū ꝙ ꝑ ly firmamētum
pōt itelligi eccl'ia ſimpliciū: nā ſicut celi mit
tūt ſuā influētiā ad terrā q̄ dr̄ fundamētuꝫ ⁊
cētrū mūdi: ita apl'i miſerūt influētiā euāge
licā ſupra totā eccl'iaꝫ toto orbe diffuſaꝫ. In
q̄ eccl'ia manifeſtant xp̄i oꝑa ꝑ miracula et
eccl'iaſtica ſacra.q.d.ſicut celi.i.apl'i enar
rāt gl'iaꝫ dei ꝑ p̄dicationē: ita firmamētū.i.
eccl'ia ānūtiat oꝑa dei q̄ fc̄ā ſunt in ipſa. Itē
iſte v̄ſicul' pōt referri ad p̄cipiū nr̄e miſe
rie ⁊ nr̄e reſurrectiōis: nā tūc nox nocti indi
cauit ſciētiā: qn̄ ſerpēs tenebroſ' dixit eue.
Qua hora cōederitiſ eritiſ ſicut dij ſciētes bo
nū ⁊ malū. Sꝫ tn̄c dies diei eructauit v̄bum
qn̄ āgel' gabriel dixit. Aue gr̄a plēa: ꝯcipies
⁊c. Sꝫ p̄ria expoſitio videt melior. Nā ſeq̄t.

Nō ſunt loquele neq ſermones: quoꝝ non audiantur voces eorum.

¶ Nō audiant.i.nō itelligant voces.i.idio
mata eoꝝ: qꝛ ī die p̄teco. receperūt apl'i ſe
ptē dona ſp̄ūſc̄ti: inter q̄ receperūt oīa gene
ra liguaꝝ. Et ſic loq̄bant varijs linguis: nec
fuit aliq̄ ligua eis ignota: nec ligua q̄ voces
eoꝝ nō itelligeret: nec fuit aliq̄ ps mundi:
nec puīcia que eoꝝ p̄dicationē nō audiret
Nā Bartholome' ⁊ Thomas p̄dicauerunt
in India maiori ⁊ minori circa ⁊ vltra gāgē:
et Matthe' ī Ethiopia: ⁊ Andreas ī Syria:
Iacob' ī hiſpania. Ceteri abit in medio ter
re. Litera hyero. hꝫ: nō eſt dictum: nec ſunt
v̄bū q̄bus nō audiat vox eorū: ⁊ tūc eſt ſen
ſus: ꝙ vox apl'oꝝ fuit audita ⁊ itellecta per
oēs linguas ⁊ nationes mūdi. Ideo ſubdit.

In oēm terraꝫ exiuit ſonus eorum: ⁊ in fines orbis terre verba eorum.

T ¶ In oēꝫ terram inq̄t exiuit ſon'.i.p̄dicatio
eoꝝ. ⁊ ī fines orbꝫ terre v̄ba eoꝝ euāgelica.
¶ Et ſic nulla fuit ps ī mūdo aut lingua ad
quā nō puenit euāgeliū: aut ꝑ apl'os aut ſuc
ceſſores eoꝝ. Uñ licet apl'i non trāſierūt ad
hunnos ⁊ Gotthos q̄ habitabāt ī orbe igno
to ⁊ iaceſſibili: vltra meotidis paludes: tn̄ ī
die natiuitatis oīa idola eoꝝ clamarūt regē
pacis ⁊ dn̄m toti' mūdi fuiſſe natū in medio
mūdi. Et ſic ꝯgregati oēs gotthi ⁊ hūni duo
bus agminib' factis relictiſ ſedib' tranſierūt
Meoticas paludes ſup aq̄s glaciales: et ſic
ꝑuenerūt ad ptes nr̄as: ⁊ ꝑ ſucceſſionē tp̄is
baptiſmū ſuſcepert. Ex q̄ pꝫ ꝙ ex diuīa puī
dētia iſtis fc̄m ē: vt poſſent audire vocē euā
gelicā. Et hoc idē fc̄m ē apud ethiopes. Uñ
Uerg.i.vj. huī' ī aduētu iā nūc et caſpia re Uir
gna R̄ñſis horrēt diuū ⁊ Meotica tellus. Et gi.
ſeptē gemini turbāt trepida oſtia Nili. Ex q̄
pꝫ ꝙ lex euāgelica ꝑ totū mūduꝫ fuit publi
cata: ⁊ p̄dicatio apl'oꝝ ꝑ oēs liguas fuit ma
nifeſtata: vñ ſicut de' ꝑ celos ⁊ ſtellas mittit
naturales īfluētias ad gn̄andū iſta inferio
ra ⁊ viuificādū ⁊c. Ita pariter xp̄s per ſuos
apl'os mittit ſuas ſp̄ūales ⁊ euāgelicas īflue
tias in ſuā eccl'iaꝫ toto orbe diffuſaꝫ ad re
gn̄andos fideles ⁊ nutriēdos ⁊ ꝯſeruandos
⁊c. Et hūc v̄ſiculū allegat apoſtolus ad Ro.
x. vbi probat fidem euāgelicam ꝑ totum or
bem terrarum ab apoſtolis eſſe publicataꝫ.

In ſole poſuit tabernaculuꝫ ſuū: ⁊ ipſe tanq̄ ſpōſus ꝓcedens de thalamo ſuo.

¶ Hic oñdit vn̄ ⁊ a q̄ iſti celi ſupradicti ha
buerūt ⁊ traxerūt hāc v̄tutē tā efficacē: ⁊ q̄s
fuit ille q̄ fecit hūc diē ī eccl'ia. ¶ Ad cui' in
telligētiā eſt notādū ꝙ nō ſolū geſta p̄riar U
charū ⁊ ꝓphetaꝝ ve.te. fuerūt figura xp̄i et
eccl'ie: vt dictū ē: ſꝫ etiā p̄ductio ⁊ diſpoſitio
creaturaꝝ ⁊ toti' machine mūdi fuit figura
ꝯceptiōis ⁊ natiuitatis xp̄i ⁊ nr̄e regn̄atiōis
vt inq̄t Augu ꝯtra aduerſariū legis ꝓphe
taruꝫ. ſicut magis patebit pſalmo.ciij. Et iō
dd̄ volēs oñdere myſteriū natiuitatis xp̄i: ⁊
modū publicatiōis legis euangelice: ⁊ vni
uerſalē ꝯſi ſubitā illuſtrationē eccl'ie ꝑ euā
geliū xp̄i: adducit ī figurā ortū ſolis ⁊ latio
nē ⁊ curſum ei' ⁊ girū ſup terrā: ꝑ quē girū
⁊ lationē cauſat diē. ⁊ loq̄t hic ꝯſi mō poeti
co ⁊ figuratiuo d̄ ſol ortu. ¶ Uñ eſt aduertē X
dū ſm modū loq̄ndi poetaꝝ ꝙ ſol eſt filius Sol
aurore: ⁊ aurora ē filia noctis. Naꝫ ex nocte filius
naſcit aurora q̄ eſt nobilior ⁊ clarior nocte: ⁊ auro
ex aurora naſcit ſol: q̄ ē clarior ⁊ nobilior q̄ re.
aurora. Et iō aurora dicit thalam' ſolis: qꝛ
anteq̄ oriat videtur tegi in thalamo auro
re. Et ſic ꝓcedit ex aurora tanq̄ ſponſus ex
thalamo. Uerūtamē licet ſol naturalis vi
deatur tectus ī illo thalamo aurore: que di
citur aer ſupremus ⁊ illuminat': tamen ſol
ſemper manet in ſua ſphera ſemꝑ lucens ſi
ne tenebris. Nam talis apparētia ē quo ad
aſpectuꝫ noſtrum. Item licet videat ſol quo
ad noſtrum aſpectum procedere et naſci ex
aurora noctis: tamen ortus et egreſſus eſt a
ſummo celo in quo manet: qd̄ quidez celum
eſt multo altius et ſuperius aurora ipſa. Et
ſic ſol procedens ab aurora: et egrediens a
ſummo celo diſcurrit ſuper vniuerſaꝫ terrā: Nat.
et girans eam in.xxiiij. horis regredit ad eū d̄ vir
dē locum. Et ſic cauſat diez ⁊ illuminat par gine
tes terre: ita ergo pari ratiōe intendit: et di mas
cit dauit ꝙ chriſtus qui eſt ſol iuſtitie ē fili' tia.

Marie virginis secundum humanitatē: quā quidē virgo dicitur aurora propter puritatē et grām ornata: et nata ex nocte legis veteris. s. ex tribu iuda et stirpe david: et per consequens ex vtero legis: et tamen ipsa non traxit tenebras noctis peccati: eo quod in ea splēdebat et lucebat sol iustitie: et ipsam irradiabat per spālē grām: nō xpus nō processit ab ea tanquam vir de thoro maritali et corrupto: sicut nos oēs processimus: sed tanquam spōsus de thalamo virginali. Et sicut vterus virginalis et intactus dicitur aurora et thalamus intemeratus: a quo et de quo xpus processit. et ideo david dixit quod verbū eternū posuit et preparauit tabernaculū suū in sole hūanitatis assumpte: et ponitur trāsitiue. q. d. quod ipse qui est sol posuit se in tabernaculo humanitatis: et vniuit sibi illā in vnitate suppositi. Et sic hūanitas factā est tabernaculū solis eterni. Unde illa hūanitas factā est tabernaculū: et facta est sol: in quo verbū eternū fulgebat mūdo sicut lumē latēs in laterna fulget per laternā. Et sic verbum caro factum velut sol fuit procedēs de aurora ex vtero virginali tanquam spōsus de thalamo suo: matrē virginē inuiolatā et intactā relinquēdo sicut spōsus relinquit spōsam virginem in thalamo in die despōsationis: antequam copuletur cū ea in thoro maritali. Et sic ondit david quod xpus nō processit nec fuit natus ex virgine thoro maritali et corrupto: sed de thalamo spōsali et intemerato. Et dicitur virgo maria thalamus xpi propter pulchritudinē virginitatis: et diuersitatē ornamētorum virtutū et grarū. Sed ne quis crederet xpm habere totū suū principiū ex thalamo virginis Marie: sicut blasphemauit Ebion et Cherinthus: et iudei hodierni: ideo subdit quod licet xpus secundum humanitatē et carnē processerit tempaliter ex virgine maria: sicut sol ex aurora: tamen secundum diuinitatē egressio et natiuitas eius est a summo celo. i. eternaliter a summo patre. Nā sicut sol qui ad nos nascitur ex aurora: tamen fuit semper ante aurorā: et semper manet in suo celo altissimo: ita deus verbū eternum licet sit natus ex matre de vtero virginali secundum carnē: tamen ab eterno nascitur et procedit a summo patre semper in eo manēs. Nā licet sit xpus natus in bethleē terra iuda ex semine david secundum carnē tamen egressus eius fuit a diebus eternitatis secundum diuinitatē vt patet Michee. v. Et ideo dicit david quod licet xpus processerit tanquam sponsus de thalamo virginali secundum carnem: tamen ipse

extra de elec. ea. significasti dame tū. li. vj.

Exultauit vt gigas ad currendā viam: a summo celo egressio eius.

Et occursus eius vsque ad summū eius: nec est qui se abscondat a calore eius.

¶ Exultauit vt gigas fortis et potēs. i. extra celū saltauit in vterū virginis per incarnationē: et factus est homo viator ad currēdā viā huius mortalitatis: et cucurrit per istā viā laborum per. xxxiij. annos: et postea cucurrit finaliter per viā mortis et passionis pro nostra redēptione. Sed peracto cursu huius vite et debellato diabolo sicut egressio eius fuit a summo celo patris: ita occursus fuit vsque ad summū ipsius patris predam et triumphū secū reportando. Unde sicut egressio eius fuit mirabilis: et progressus eius per mūdū fuit velox et fortis: ita occursus et egressus eius fuit triūphalis in celū per resurrectionē: et ascensionē: et vniuersalē iurisditionē. Et sic xpus sol iustitie egressus a summo celo: et girās: et perambulās viā huius mūdi quā ante erat tenebrosa illuminauit eā per lumē euāgelicum: et calefecit eā ardore et calore sue passionis. Et sic per suum aduētū et per radios euāgelicos pepulit et fugauit noctē et tenebras vet. le. et peccati vniuersalis et causauit diē gratie super terrā. Sed primo illuminauit celos. i. aplos: et misit eos tanquam radios suos: et plustrarunt pplm gētilē ducētes diē xpi: et lumē euāgelicū per oēs partes mūdi intantum quod nulla est regio nec pars mūdi que se abscōdat a calore et lumine eius. Sed contra hec arguūt iudei dicētes quod lex euāgelica nō peruenit ad oēs partes mūdi. Nam nos videmus quod saraceni obtinēt totā aphricā: et arabiā: et syriā: et assyriā: Et Tartari quorum vna pars est idololatria: et altera sequitur sectam saracenorum: obtinēt oēs indias et totam scythiā: igitur iste psalmus nō est intelligēdus de publicatiōe euāgelij. ¶ Ad hoc rndetur quod isti nō solum loquuntur ex cecitate mētis: sed etiā ex ignorātia historiarum. Nā licet ista prophetia nō fuerit simul impleta: tamen per oēs partes mūdi successiue fuit verificata. Nā primo tempore Aug. tota aphrica: et egyptus: et arabia erat per xpianos habitata: imo hodie tota ethiopia colit euāgelium: sed secundum ritū iacobitarum que et magna pars habitat in egypto. Itē oēs tres indie ante aduētū tartarorum colebāt euāgelicā legē: sed secundum ritū Nestorenorum vbi presbyter Joannes presidebat: qui mō habitat in regiōe syrarum: que est vltima regio nobis nota: vnde oēs Indie: et tota persia et media: et mesopotamia: et armenia: et magna pars scythie est plena iacobitis et nostorenis: et multis alijs diuersis sectis et ritibus xpianorū habitātibus inter infideles. Et sic patet quod ad oēs illas partes peruenit euāgelium. Ultimo autem que restabat norvvegia et Suecia que erāt partes abscōse ad aquilonē. iō circa ānū. cccc. receperūt euāgeliū et facti sunt xpiani. Ex quo patet quod nulla remanet pars in mūdo que nō audierit famā euāgelij per aplos aut per successores eorum: et in oibus partibus mūdi dnati sūt xpiani. Si autem pdiderūt magnā ptē quā occupauerūt saraceni et turce et tartari: hoc nō est ex defectu legis nec ex defectu huius prophetie: que iā totaliter fuit impleta: sed ex defectu xpianorum propter ingratitudinem et multitudinē peccatorum: quia deus iam fecit quod promisit: vt magis patebit psal. lxx. et. lxxi.

Obiectio.

Rnsio.

**Lex dñi immaculata cõuertēs aīas: teſti-
moniū dñi fidele: ſapiam p̄ſtās puulis.**
¶ Quia ſuperi⁹ oſtēdit legē euāgelicā p to-
tū orbē fuiſſe publicatā: ⁊ hoc p cõparationē
ſpēi⁹ ſolis. Nā ſicut ſol exiſtēs in celo p ſuum
curſuꝫ mittit radios p oēs ptes mūdi repñſen
tātes ipm ſolē: ita xp̄s miſit apl̄os q̄ portaue
rūt ⁊ p̄dicauerūt euāgeliū ⁊ nomē ſuū p vni
uerſaꝫ terrā. Et ſic illuminarūt totū mūdū p
lumē euāgelicū. Et ſic videt q lex euāgelica
ſit lux hui⁹ ſolis q̄ eſt xp̄s. Et iō i hac ſcđa p-
te explicat ꝓprietatē ⁊ pfectiões ⁊ fruct⁹ le-
gis euāgelice. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt no-
tādū q lex euāgelica q̄nqꝫ noib⁹ noiat i hoc
pſal. Pʼio dr lex: inq̄tū fuit a xp̄o lata. Scđo
dr teſtimoniū: inq̄tū fuit a deo patre appro-
bata ⁊ teſtificata in baptiſmo ⁊ in trāſfigura
tione: cū dixit. hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹ ipm au
dite. Fuit etiā teſtificata p ꝓphetas ⁊ āgelos:
vt dictū eſt i ꝓlogo. Tertio dr iuſtitia: inq̄tū
iuſtificat rõne cõſilior ⁊ mādator affirmati
uor ⁊ ſacramētor. Quarto dr p̄ceptū rõe p
hibitor: qꝛ ꝓhibꝫ oē vitiū. Quinto dr iudicia
inq̄tū tribuit p̄miū obſeruatorib⁹. Ex q̄ pꝫ q
vna ⁊ eadē lex hꝫ multa noia ſꝫ diuerſos re
ſpect⁹. Scđo eſt notādū q ſicut lumē ſolis ſi
ue radij ſolares faciūt ſeptē effect⁹ in iſtis in
ferioribus. Pʼmo qꝛ totū heſmiſpheriū illumi
nāt. Scđo fugant oēs tenebras. Tertio ma-
nifeſtāt oīa q̄ latebāt i nocte. Quarto diſgre-
gant heterogenea: ⁊ cõgregant homogenea.
Quinto cõuertunt ⁊ attrahūt vapores ad ſe.
Sexto oīa viuificāt: ⁊ generāt fruct⁹: ⁊ cõſer-
uant. Septimo penetrātes faciē terre gene-
rant p̄cioſa metalla ⁊ lapides p̄tioſos in vi-
ſcerib⁹ terre. Ita ergo pariter dicit dauid q
lex euāgelica fecit ſeptē mirabiles effectus
in mundo. Nā primo: qꝛ ipſa lex xp̄i eſt de ſe
immaculata ⁊ pura: iō ſegregauit granum a
paleis: ⁊ fideles ab infidelib⁹: ⁊ purificauit
fideles a pctīs: et cõuertit aīas ⁊ traxit ad
xp̄ꝫ: iō ait q qꝛ lex xp̄i ē immaculata ⁊ pura: iō
purificat ⁊ eſt cõuertēs aīas. Scđo dicit q te
ſtimoniū dñi eſt fidele. i. q lex euāgelica eſt
fideles: qꝛ teſtificata p legē ⁊ ꝓphetas ⁊ per
deū patrē quādo dixit: hic eſt filius me⁹ di-
lectus ipſum audite: ideo preſtat ſapientiaꝫ
⁊ lumen paruulis ⁊ ſimplicib⁹. Nā apoſto-
los ex paruis fecit magnos. Tertio dicit

Z Lex euangelica q̄n qꝫ noībus noiatur.

Lex facit hos ſeptē effectus.

**Iuſtitie dñi recte letificātes corda: pre-
ceptū dñi lucidū illuminās oculos.
Timor dñi ſctūs pmanet i ſclm ſeculi: iu
dicia dñi vera iuſtificata i ſemetipſa.**
¶ Iuſtitie dñi quātū ad cõſilia ⁊ mādata af-
firmatiua ſunt recte: qꝛ hominē rectificāt et
perficiūt. Quarto letificāt corda hoīm: quia
virtuoſus delectat in ſua operatiõe. ij. ethi.
Quinto dr q p̄ceptū dñi. ſ. lex euāgelica q̄
tū ad p̄cepta ꝓhibitiua: qꝛ ꝓhibꝫ oē vitiū. eſt
lucidū illuminās oclos mētꝫ: qꝛ vt ſic diſcer-
nit inter bonū ⁊ malū: ⁊ docet q̄d fugiēdū et
vitādū: ⁊ q̄d agēdū. Sexto lex euāgelica ſcti
ficat ⁊ viuificat hoīeꝫ cõſtituēs eum in timore
ſctō ⁊ charitate erga deū: q̄ q̄dem timor dñs
ſctūs pmanet in eternū i hoīe. ¶ Ad cui⁹ intel
ligētiā ē notādū q q̄nqꝫmodꝫ dr timor i ſacra
ſcriptura. Primus dr ſeruilis. Scđs filialis.
Terti⁹ caſt⁹. Quart⁹ grat⁹. Quint⁹ dr timor
ſctūs. Primi tres timores reperiunt i domo
prīſfamilias. Nā aliter timet ſeru⁹: aliter fi
li⁹: aliter vxor. Nā ſeru⁹ timet delinq̄re cõtra
dñm ne verberet. Fili⁹ aūt ne abdicet ⁊ puet
hr̄ditate. Uxor vō timet delīq̄re ⁊ adulteriū
cõmittere: ne repudiet ⁊ pdat amorē viri: ſꝫ
vt diligat ab eo. Et iō pm⁹ timor dr ſeruilis.
Scđs filialis. Terti⁹ dr timor caſt⁹. De q̄b⁹
trib⁹ timorib⁹ eſt dictū in pſal. ij. Sꝫ q̄rt⁹ ti-
mor dr grat⁹. inq̄tū bñficiat⁹ timet offēdere
bñficiū a q̄ recipit bñficiū: ne ſibi videat in-
grat⁹. Quint⁹ timor dr ſctūs: iq̄tū eſt bñ or-
dinat⁹ reſpectu obiecti. Et talis timor ſolū ē
reſpectu dei. Nā qꝛ ſol⁹ de⁹ eſt a ſe: p ſe: ⁊ ꝓp
ſe: ⁊ oīa alia ſunt a deo creata: ⁊ p deū cõſer
uāt in eſſe: ⁊ ſunt ꝓpter deū: qꝛ ad ipm ordi-
nāt: ḡ ſol⁹ de⁹ eſt de ſe: ⁊ p ſe: ⁊ ꝓpter ſe dili-
gēd⁹ ⁊ timēd⁹ ne offendat: eo q oīpotēs ⁊ bo-
nus eſt p ſe iuſt⁹ ⁊ miſericors: ⁊ creator: ⁊ cõ-
ſeruator: ⁊ glificator: ⁊ iſte timor ponit hoīeꝫ
in ſtatu pfectiſſimo: ⁊ iō dicit ſctūs: qꝛ ſctifi-
cat hoīem: etiā ordinat ipm in deū: qꝛ ſctūs
dr bñ ordinat⁹. Unde ita ſe habēt p ordinem
iſti q̄nqꝫ timores. Nā ſcđs timor eſt pfectior
primo: ⁊ terti⁹ ſcđo: ⁊ quart⁹ tertio ⁊ quint⁹
eſt pfectior oībus: eo q vnuſquiſqꝫ alior hꝫ
aliqđ ꝓpriū itereſſe. Et ſic patit aliquē defe
ctū ſm magis ⁊ min⁹: ſed nō eſt negandum
quin primi timores ſint boni. Nā bonū eſt ti
mere offendere deū: ne q̄s eternaliter dñe
tur q̄ dicit timor ſeruilis: ſed talis nō eſt me
ritori⁹. Et melius eſt timere deū ne pdamus
felicitatē eternā: ſꝫ iā eſt meli⁹ timere offen-
dere deū: ne pdamus eius amorē: q ptinet
ad timorē caſtū. Sꝫ forſan eſt melius timere
offendere deū ne ſim⁹ ingrati de tātis bñfi-
cijs receptis: qꝛ magis accedit ad quintū: qꝛ
vꝫ q̄d timeam⁹ ipm p ſe ⁊ ꝓpter ſe. Sꝫ abſqꝫ
dubio q̄nt⁹ timor eſt pfectiſſim⁹ ⁊ ordinatiſſi
mus: qꝛ ſeruat ſpeciē: modū: ⁊ ordinē. Et iō
dr ſctūs ⁊ pficit ⁊ ſctificat hoīeꝫ. Qui q̄dē ti-
mor cõtinet quaſi timorē filialē ⁊ caſtū ⁊ gra-
tū: ⁊ iō vel eſt idē q̄d ipſa charitas vel conſe
quitur charitatem: ⁊ ideo dicit propheta q̄d
iſte timor ſanctus manet i ſeculum ſeculi: q̄
quidem timor eſt effectus legis euangelice.
Nā ſola obſeruantia legis conſtituit homi-

B Timor mlti plex.

nē i iſto ſancto timore. Ex q̄ pz q̄ obſeruātia legis euāgelice ſanctificat hoiez: qꝛ cōſtituit hoiem in ſtatu pfectiſſimo: ꝛ ſic lex euāgelica dꝛ ſctā: qꝛ ordinat hoiez ad deū: ſiue qꝛ ordinat charitatē ꝛ timorē dei i ipo hoie: q̄ idē eſt: ꝛ hec eſt intentio pphete in hac pticula. Septimo dt ppheta q̄ lex euāgelica dꝛ iuſtificata i ſemetipſa rōne iudicioꝝ: eo q̄ iudicia facta in ipa ſunt iuſtificata in ſemetipſa. ¶ Ad cuiꝰ itelligentiā eſt aduertēdū q̄ tria poſſumꝰ intelligere p iudicia euāgelica. Nā pmo actū iudicādi: quē fecit xp̄s in mūdo ad eū venientibꝰ. Scdo pmia tributa eis talibus iudiciis. Tertio pmiſſa obſeruatoribꝰ legis euāgelice: quōcunq; aūt intelligāt ꝛ ſumāt iſta tria iudicia ſemp ſunt iuſtificata i ſemetipſa. Nā pmo oia iudicia q̄ xp̄s fecit fuerunt iuſtificata: qꝛ nullꝰ venit ad eū petēs veniā de pctis q̄n abiret iuſtificatꝰ ꝛ ſanatꝰ: vt pz de Magdalena: cui dimiſſa ſunt pctā mlta: qm̄ dilexit multū. Et iō xp̄s iudicauit iter eā ꝛ phariſeū: oſtēdēs quō eſt iuſtū dare veniā petēti: ponēs exēplū de duobꝰ debitoribꝰ. Et ſic xp̄s māſit iuſtificatꝰ in ſuo iudicio: ꝛ magdalena abiit iuſtificata i ſua pnia: vt patet Luc. vij. Itē iuſtū fuit iudiciū q̄ xp̄s fecit de adultera ſiue iter adulterā ꝛ phariſeos accuſantes eā de adulterio. Nā poſtq̄ ipſa pmiſit nō peccare: dixit ipſi: nec ego te ꝯdēnabo: vade: ꝛ āpliꝰ noli peccaē. Jo. viij. Et miſit eā iuſtificatā. Et ſic eſt dōz de chananea ꝛ latrōe. Et tale iudiciū d̄ penitētibꝰ ꝯmiſit petro ꝛ toti eccl'ie: cū dixit q̄ nō ſolū remittat pctā ſepties penitētibꝰ: ſed ſeptuageſies ſepties. Mat. xviij. Ex quibꝰ pz q̄ talia iudicia q̄ fecit xp̄s ꝛ pcepit fieri in eccl'ia de penitētibꝰ ſunt iuſtificata in ſemetipſa: qꝛ humilitas ꝛ penitētia iuſtificat hoiem: ꝛ mereē veniam. ¶ Scdo talia iudicia ſunt iuſtificata rōne pmiſſionum. Nā xp̄s neminē fallit in promiſſis: qꝛ ſemp eius pmiſſa fuerūt impleta: qꝛ ſemp dedit ꝛ dabit gloriā pmiſſam obſeruatoribus legis: vt pz de aplis ꝛ martyribus: p quos nō ſolū ante: ſed etiā poſt mortē xp̄s oſtendit multa miracula: p que poſſumꝰ credere eos obtinere gloriā ꝛ felicitatē promiſſam. Et ſic xp̄s ꝛ lex euangelica manet vera ꝛ iuſtificata in ſuis iudiciis ꝛ pmiſſis. Ideo dicit ppheta q̄ iudicia dn̄i. i. lex euāgelica quātū ad ſua iudicia ꝛ pmiſſa eſt vera ꝛ iuſtificata in ſemetipſa: qꝛ oēs penitētes iuſtificat: ꝛ oia pmiſſa cōplet: qꝛ oibꝰ obſeruatoribꝰ ſuis pbet gratiā in pn̄ti: ꝛ gloriā pmiſſam i futuro. Tertio dꝛ iuſtificata: qꝛ pmiat vltra ꝯdignū: ꝛ punit citra ꝯdignū. ¶ Ex ſupradictis pz q̄ ſi lex euāgelica eſt ſic iuſtificata in ſemetipſa: q̄ ſemp dat veniā penitētibus iuſtificans eos p gratiam nunq̄ fallit in pmiſſis: ſed tribuit felicitatē promiſſam obſeruatoribus ſuis ꝛ premia vltra cōdignum. Sequiē ergo ꝛ ſubdit: ꝛ concludit propheta q̄ iudicia legis euangelice ſunt

Deſyderabilia ſup aurū ꝛ lapidē ptioſum multū: ꝛ dulciora ſup mel ꝛ fauū. Et eīm ſeruus tuus cuſtodit ea: in cuſtodiendis illis retributio multa.

¶ Deſiderabilia ſup. i. magis q̄ aurū ꝛ ſup oēm lapidē ptioſum: ꝛ ſunt dulciora guſtui ſpūali: ſup. i. magꝫ q̄ mel ꝛ fauū. Etem̄. i. ppterea certe ſeruꝰ tuꝰ xp̄ianꝰ cuſtodit ea. ſ. oia iudicia ꝛ pcepta legis euāgelice. Pmo qꝛ ipa ſunt iuſta d̄ ſe ꝛ faciūt hoiez iuſtū. Scdo qꝛ in cuſtodiēdis illis daē retributio mlta ꝛ magna: qꝛ daē eterna felicitas i eis. ¶ Per ſupradicta q̄ patēt ſeptē pfectiōes legis euāgelice. ſ. qꝛ eſt imaculata: fidelis: recta: lucida: ſctā: iuſtificata: ꝛ dſiderabilis. Itē explicat ppheta ſeptē effectꝰ legis euāgelice: cū dt q̄ ꝯuertit aias: pſtat ſciaz puulis: ꝛ letificat corda: ꝛ illuminat oculos mētꝫ ꝛ ſctificat ꝛ iuſtificat: ꝛ vltio retribuit pmiū eternū ꝛ infinitū. ¶ Ex pmiſſis ſex ſeq̄ē vltimū: Nam ſi ipſa hꝫ tres ppꝛietates ꝛ pfectiōes ꝛ effectꝰ ſeq̄ē q̄ lex euāgelica ē ſup oia deſiderabilis ꝛ ſuāda: ꝛ i ea totū nr̄m deſideriū ꝛ ſpes ē ꝯſtituēda. ¶ Ex ſupradictꝫ ſeptē ꝯditiōibꝰ ꝛ pfectiōibꝰ pz dr̄ia ꝛ eminētia legꝫ euāgelice ſupra legē veterē. Nā illa i pluribꝰ potiꝰ ꝯuertebat corpꝰ q̄ aiaz: qꝛ nō phibebat animū explicite: ſꝫ manū. Scdo illa n̄ pſtabat ſapiētiā i ea latētē: ſꝫ lr̄az ꝛ ſenſuꝫ apparētē. Tertio illa nō letificabat corda: ſꝫ corpa i copia ciboꝝ ꝛ tēpaliū pmiſſoꝝ. Quarto illa nō illuiabat oclos mētis: ſꝫ corpis tm̄ de pn̄ti. Quīto illa non ſctificabat hoiem timore caſto ꝛ grato ꝛ ſctō: ſꝫ timore ſuili ꝛ formidie pene. Sexto illa nō iuſtificabat nec dabat veniā ſimplr penitētibꝰ: nec eos expectabat ſꝫ illos pēa aut morte corpali puniebat ēt d̄ ꝯdigno: ꝛ etiā vltra cōdignū q̄tū ad apparētiā: vt de colligēte ligna i ſabbato. Nume. xv. ꝛ d̄ Oza q̄ ſolū tetigit archā dn̄i. ij. Reg. vj. ꝛ d̄ Ozia q̄ pſumpſit adolere iſenſuz. iiij. Reg. xv. Et. ij. Paralipo. xxvj. Septio qꝛ illa nō pmittebat niſi bōa tpalia. Ex qbꝰ oibꝰ pz q̄ lex euāgelica i oibꝰ ſupereminet veteri. Et iō dt ppheta q̄ ſola iſta eſt p ſe deſiderabilis: ꝛ q̄ bona q̄ pmittūē ꝛ dāē in lege euāgelica tā in pn̄ti q̄ in futuro ſunt deſiderabilia ſuper aurū et lapidē precioſum ꝛ ſuper oēs diuitias que promittebantur ꝛ dabantur in veteri lege. Et bona glorie que dantur in futuro ſunt dulciora ſuper mel ꝛ oēs cibos vete. legis: ibi eīm pmittebaē copia lactis ꝛ mellis tpalis: hic autez fruitio celeſtis ꝛ eternalis: qꝛ nec oclus vidit

Per iudicia euāgelica q̄s intelligat.

B

C

ſeptē pfectiōes legis euangelice.

Lex euangelica in oibus ſupereminet veteri.

nec aur3 audiuit: nec i cor hois aſcẽd tꝗ ꝑpa rauit de⁹ diligẽtib⁹ ſe. Eſa.lxiiij.ꝛ.j.ad Cor. ij. Et iõ ꝯcludit qꝺ i cuſtodiãdis illis mãdatis chriſti daꝛ retributio m̃lta i celo ſupple.

Delicta q̇s intelligit: ab occultis meis mũda me dñe: ꝛ ab alienis ꝑce ſuo tuo.

¶ Poſtꝗ̃ ſuperius explicauit ꝑfectiões ꝛ fructꝰ ꝛ p̄mia legis euãgelice: nũc in hac tertia ꝑte petit grãm. vt valeat hãc legẽ euãgelicã obſeruare. ſine q̃ nec lex põt obſeruari: nec pctm̃ vitari. ¶ Ad cuiꝰ itelligẽtiã ẽ notãdu3 ſm̃ Aug. de natura ꝛ grã. ꝛ ꝯ pelagianos in oib⁹ tractatib⁹ ſuis. ꝙ cã q̃re nullꝰ hõ põt vitare pctm̃: nec iplere diuin i p̄cepta: niſi per grã3 xp̄i fuerit adiutꝰ eſt duplex: vna ſe tenet ex ꝑte nr̃a: alia rõne triũ ipugnatoꝝ. Cã p̄ma eſt corruptio nr̃e nature. Nã ſicut dctm̃ eſt pſal. xiiij. tal'r fuit corrupta caro ꝛ natura ꝛ ſenſualitas nr̃a i adã: ꝙ oẽs potẽtie fuerũt debilitate ꝛ vulnerate: intm̃ ꝙ hõ mãſit pronus ad cadẽdũ i oẽ vitiũ: ꝛ difficilis: ꝛ infirmus ad reſiſtẽdũ: ꝛ magis difficilis ad reſurgẽdũ: eo ꝙ liberũ arbitriũ nr̃m manet claudicatũ. Sicut hõ claudꝰ quẽ ipoſſibile eſt recte ambulare niſi ſanet̃. Vñ ſicut hõ claudꝰ ſemp cadit ad ꝑtẽ pedis leſi: ꝛ eſt ꝓnꝰ ad illa3 inclinari. ꝛ nõ ad aliã: ita liberũ arbitriũ nr̃m ita eſt ꝓnũ ad cadẽdũ ad ꝑtẽ pctĩ. ꝙ nõ ad ſeruãdũ p̄cepta diuina. Et hec eſt p̄ma cã ex ꝑte nr̃i. Scd̃a cã ẽ triplex rõne triũ impugnatoꝝ: q̇ ꝯtinue ſuggerũt ꝛ ipugnãt ad malũ. Primꝰ ſuggeſtor ꝛ ipugnator dr̃ intrinſecus ꝛ occultꝰ: q̇ eſt ꝯcupiſcẽtia in carne ꝛ ſenſualitate nr̃a ex pctõ p̄moꝝ parẽtũ inflicta. Que duo facit: nã p̄rimo īfirmat ꝛ debilitat oẽs potẽtias: vt dctm̃ eſt. Scd̃o iſurgit ꝛ incitatur aduerſꝰ ſpm̃: infligẽs in eo oẽm inordinatu3 appetitũ: a q̃ q̇dẽ cõcupiſcẽtia oĩa mala oriunt̃: vt inq̇t Aug. de v̄bis apl̃i. Nã primo iſta ꝯcupiſcẽtia infligit appetitũ ꝓprie excellẽtie in honorib⁹: cui volũtas ꝯſentiẽs nõ patit̃ maiorẽ nec eq̃lẽ. Et ſic incidit i pctm̃ ſuperbie: ꝛ ꝯcupiſcẽtiã carnis icidit in gulã ꝛ luxuriã. Et ex ꝯcupiſcẽtia bonoꝝ fortune icidit i auaritiã. Et ex appetitu vĩdicte icidit in ira3 ꝛ odiũ: ꝛ ſic de ſingulis. Et iſte dr̃ ipugnator ꝛ ſuggeſtor intrinſecꝰ: q̇ m̃lt3 noib⁹ noiat̃. dr̃ eñ ꝯcupiſcẽtia inq̇ĩtu3 excitat aĩam ad oẽm appetitũ inordinatũ: vt dctm̃ ẽ. Scd̃o dr̃ fomes ois pctĩ. Tertio dr̃ lex mẽbroꝝ. Quarto dr̃ tyrannꝰ. Quĩto lãguor ꝛ morbꝰ ꝛ corruptio nature: inq̇ĩtũ īfirmat ꝛ deſtruit vires nature: ſ3 p̄ter iſtũ ſuggeſtorẽ itrinſecu3 ſunt duo alii ſuggeſtores exteriores: quoꝝ p̄mꝰ ẽ diabolꝰ q̇ ſemp ab initio tẽtat hoĩe3: q̇ ex ſua aſtutia h3 īfinitos modos: ꝛ pat īfinitos laq̇os ad capiẽdu3 hoiem: de quo dicit ſaluator

Not. q̃re ſine dei grã non poſſumus precepta adimplere.

Not. de concupiſcentia. Oĩa mala a concupiſcentia oriuntur.

Not. d' diabolo tentatore.

Mat. xij. ꝙ ſi nõ põt hoĩe3 capere i vno lato aut eijcere ꝑ vnũ pctm̃: tunc aſſumit ſeptem alios ſpũs neq̇ores ſe: ꝛ igreſſi habitãt i homie. Tertiꝰ ipugnator ẽ mũdꝰ q̇ nõ h3 pauciores modos ꝛ vias ad ꝓſternẽdũ hoĩe3: q̇ q̇dẽ mũdꝰ ipedit hoiem ad bñ agẽdũ: ꝛ ſollicitat ad oĩa mala: tũ rõne vxoris aut filioꝝ aut amicoꝝ: vt eis ꝯplaceat: ꝛ eos ſuſtineat. vñ dicit apl̃us p̄me ad Cor. vij. ꝙ vir ſollicitus eſt mũdo: quõ placeat vxori ꝛ ecõuerſo. Itẽ ipi inimici incitãt hoiem ad iracũdiã: et oẽ malũ ex inuidia ꝛ alia cã. Vñ naſcit̃ odiũ ꝛ homicidia et cetera hm̃oi. Ex ſupradictis pꝫ ꝙ ipoſſibile eſt hoĩe3 ſic in natura corruptũ et infirmũ poſſe reſiſtere iſtis trib⁹ ipugnatorib⁹ abſq3 auxilio: cũ ipugnẽt ipm̃ intꝰ ꝛ extra: ꝛ in occulto ꝛ in publico. Et hoc ẽ ꝙ dixit ꝓpheta. O dñe ieſu xp̄e adiutor meꝰ et redẽptor meꝰ da mihi grãm vt poſſim lege3 euangelicã ſeruare: ꝛ delicta ꝛ pctã vitare. Nã delicta q̇s itelligit. i. q̇s põt itelligere et diſcernere ꝛ p̄cauere et enumerare tot gñã delictoꝝ ꝛ pctõꝝ: ꝛ tot modos tẽtationũ et ſuggeſtionũ: cũ habeamꝰ tres ipugnatores: vnũ intrinſecũ ꝛ occultũ q̇ dr̃ ꝯcupiſcẽtia: q̇ nos ſemp impugnat in occulto. et duos exteriores et alienos. ſ. mundũ ꝛ diabolũ: q̇ nos exteriꝰ ipugnant: ꝛ in publico incitãt modis infinitis ad oĩa mala perpetranda. q. d. nullus poterit reſiſtere tot et tantis tẽtatorib⁹: nec p̄cauere delicta niſi per tua3 grãm fuerit adiutꝰ: ꝛ iõ tu dñe munda me ab occultis pctis meis: et ab alienis parce ſeruo tuo. ¶ Ad cuiꝰ itelligẽtiã eſt notãdũ ꝙ pctã p̄nt dici tripliciter aliena et occulta. Uno mõ q2 ab occulto ipugnatore: ſ. interiori ꝯcupiſcentia ſunt ſuggeſta ꝛ illicita vel illecta: aut ſolo ꝓpoſito ſunt commiſſa: aut in ſecreto ſunt ꝑpetrata. Itẽ ꝑ oppoſitum pctã dñr aliena: qñ ſuggeſtione alienoꝝ impugnatoꝝ. ſ. mũdi ꝛ diaboli ſunt cõmiſſa: aut ex oppoſito in effectũ ꝛ i ꝑſonã alienã ſunt cõpleta ꝛ deducta: ſicut ſunt furta: homicidia: opprobria et adulteria: ꝛ cetera hm̃oi: aut qñ ex occulto in publicũ ſunt manifeſta ꝛ diffamata: q2 iã tũc alios ſcãdaliʒant ꝛ offendunt aures eoꝝ. Ab iſtis g̃ pctis tã occultis q̃ alienis petit mũdari ꝛ liberari cũ dr̃. ab occultis meis mũda me dñe. i. a pctis q̇ in occulto ꝛ i ſecreto: aut i ſolo ꝓpoſito: aut ab occulto ipugnatore ꝛ cõcupiſcẽtia ꝓpria commiſi: ꝑce mihi ſeruo tuo ab alienis delictis: que ex alienis ipugnatorib⁹: aut in ꝑſonas alienas: aut in publico ꝑpetraui. Vñ notanter dicit ꝛ petit ab occultis mũdari: ꝛ ab alienis ſibi pci: nã pctã occulta nõ in effectũ cõſummata: aut in ſecreto cõmiſſa ſine leſiõe p̄ximi ꝑ ſolã penitẽtiã occultã poſſunt deleri ꝛ mundari. Scd̃

Mun dus impu gnat. apl's.

Pctã dicũt triplr̃ occul ta.

pctā aliena in effectū ꝯ primū cōmiſſa nō re mittuntur niſi per reſtitutionem rei ablate: aut remiſſionem iniurie. Et ideo ſubdit.

Si mei nō fuerint dn̄ati tūc immaculatus ero: ⁊ emūdabor a delicto maximo.

¶ Si mūdaueris me occultis meis: ⁊ pepcer is mihi ab alienis: tūc nō dn̄abunt mei iſti tres ipugnatores: imo ego ſupabo ⁊ vincā eos ꝑ grām ⁊ pniaꝫ. Et ſi iſti tres ipugnatores mei nō fuerint dn̄ati: imo fuerint victi ꝑ pniam: tūc ego ero imaculatꝰ ⁊ purgatus: ⁊ mūdabor a delicto maxio. ¶ Ad cuiꝰ maiorē itelligētiā eſt no. ꝙ lꝫ oē delictū dicat magnū inꝗtū ꝯ deum cōmittit: tñ pctm̄ finalis impenitētie ⁊ obſtinatiōis dr̄ maximū: eo ꝙ poſt mortē no pōt ꝑ pniaꝫ deleri: qꝛ nō āplius ē locꝰ nec tps pnie: ꝓ q̄ pctō nō eſt orādū: vt ait Jo. i. j. canonica ſua. c. v. ꝙ idē pctm̄ poſtq̄ nō remittit i hoc ſclo ꝑ culpā: nō remittet in alio ꝑ penā. mat. xij. Et iō tale pctm̄ nō pt euitari niſi ꝑ ꝑuiā pniaꝫ fctāꝫ i vita. Jtem ē aduertēdū ꝙ diabolꝰ nō dr̄ dn̄ator nec victor niſi ꝑ pctm̄ finalis ipnie: eo ꝙ q̄tidie vincit ꝑ pniaꝫ factā i vita: de hoc ꝗ dlicto maxio ꝑ qd̄ diabolꝰ dr̄ dn̄ari obſtinatꝫ ⁊ ipenitētibꝰ dicit ꝓpheta. ſi mei nō fuerit dn̄ati: iſti tres ipugnatores mei. ſ. caro: mūdꝰ. ⁊ diabolus: imo victi ꝑ pniaꝫ factā i vita: tūc ero imaculatꝰ: ⁊ emūdabor idest euadā a delicto maxio finalis ipnie. Sꝫ qꝛ poſt factā pniaꝫ oēs oꝛones ⁊ cetera bona q̄ hō facit in ſtatu gratie ſunt deo placita et acceptabilia: et ideo ſubdit.

Jmpenitētia dicit pctm̄ maximū.

Et erunt vt complaceant eloquia oris mei: et meditatio cordis mei in conſpectu tuo ſemper.

¶ Et erūt inqt vt cōplaceant. i. poſtq̄ fuero mūdatꝰ ꝑ pniaꝫ: tūc meditatio cordis mei. i. oēs cogitatiōes ⁊ eloquia oris mei: ⁊ cetera bōa q̄ fecero erūt iuſte: ⁊ i charitate facta. vt cōplaceāt. i. ſint chara: ⁊ placita: ⁊ accepta i ꝯſpectu tuo ſp. Sꝫ qꝛ oia ſupradicta ſine grā peragere non potero: ideo ſubdit.

Dn̄e adiutor meus: ⁊ redemptor meus.

¶ Rogo te dn̄e Jeſu: vt poſtq̄ dediſti mihi legē euāgelicā ſis adiutor meꝰ grāꝫ ꝑueniētē ꝯferēdo ad ſeruādū eā: ⁊ ad reſiſtēdū tribus ipugnatoribꝰ: ⁊ ſis redēptor meꝰ grāꝫ ſubueniētē ꝯferēdo: ⁊ a pctis occultꝫ ⁊ alienis mihi parcēdo. Et nota ꝙ tota cōſtructio ⁊ ſnia tertie ꝑtis huiꝰ pſal. pōt incipe ab vltio v̄ſiculo: vt ſit ſenſꝰ. O dn̄e ieſu xp̄e adiutor meꝰ ⁊ redēptor meꝰ da mihi grāꝫ ſup. qꝛ delicta q̄s itelligit. i. q̄s poterit vitare ⁊ reſiſtere ꝑꝑ rōne ſuā dictas? Jō ab occultis meis munda me ⁊c. ¶ Et toto iſto pſalm. pn̄t recolligi. xj. cōclōnes ¶ pria ꝯclo. ꝙ lex euāge. fuit ꝑ oēs ꝑtes mūdi audita ⁊ publicata. ¶ Scd̄a concluſio. ꝙ xp̄s ſol iuſtitie q̄ ab etno ſūmo pꝛe pceſſit tpaliť venit i carnē ⁊ pacto curſu nr̄e redēptiōis regreſſus eſt in celū vn̄ deſcēdit. ¶ Tertia ꝯcluſio. ꝙ xp̄s nō pceſſit ex maria virgine tāq̄ ex thoro maritali ⁊ corrupto: ſꝫ tāq̄ ſpōſus de thalamo v̄ginali ipſaꝫ v̄ginē relinq̄ndo. ¶ Quarta ꝯcluſio. ꝙ xp̄s ſol iuſtitie ꝑ aduētū ⁊ curſuꝫ ſuū fugauit noctē veteris legis ⁊ pcti ⁊ cauſauit diē glīe in eccleſia militāti. ¶ Quinta ꝯcluſio. ꝙ ſicut lex euangelica hꝫ ſeptē ꝑfectiōes: qꝛ ē immaculata: ⁊ fidelis: ⁊ recta: ⁊ lucida: ⁊ ſancta: ⁊ vera: ⁊ iuſtificata. Jta facit ſeptē ſalubres effectꝰ. ſ. qꝛ cōuertit animas: ⁊ pſtat ſapiam paruulis: ⁊ letificat corda: ⁊ illuminat oculos mentis: ⁊ ſctificat ⁊ cōplet ꝓmiſſum: ⁊ iuſtificat hominem. ¶ Sexta cōcluſio. ꝙ lex euāgelica propter aia ſupradicta eſt per ſe deſyderabilis magis q̄ lex vetꝰ: eo ꝙ illa ſolū ꝓmittebat ⁊ dabat tpalia: iſta aūt vitā ⁊ felicitatē eternā. ¶ Septima cōcluſio. ꝙ nemo pōt iplere legē euāgelicam: nec vitare pctā: niſi ꝑ grām xp̄i fuerit. ¶ Octaua concluſio. ꝙ nemo pōt ab occultis pctis mundari: nec ab alienis liberari: niſi ꝑ grām ſubuenientē fuerit ſubleuatus. ¶ Nona cōcluſio. ꝙ nemo pōt mundari ⁊ liberari a delicto maximo finalis ipenitētiā: ꝑ qd̄ diabolꝰ dn̄atur: niſi per pniam factā in hac vita ꝑuenientē ipſam mortem. ¶ Decima ꝯcluſio. ꝙ orationes ⁊ cetera bona nō ſūt deo placita ⁊ accepta niſi poſt actā penitētie in ſtatu grē. ¶ Undecima ꝯcluſio. ꝙ ſola lex euāgelica ꝑfecte iuſtificat hoiem. ꝓbat: qꝛ mūdat: et rectificat: ⁊ ſanctificat: ⁊ gratificat: ⁊ fructificat ad gloriam.

Exaudiat te dominus in die tribulationis: protegat te nomen dei iacob.

¶ Titulꝰ in finē pſal. dd̄ Ex titulo apparet ꝙ dauid fecit hūc pſal. dirigēs nos i xp̄m: q̄ eſt finis legis ⁊ victor ⁊ triūphator: ſicut ſupra dictū ē pſal. xvij. Sꝫ ꝑfidus Rabbi ſalomō q̄ ſemꝑ conat ꝑuertere ſcripturas: ⁊ retrahere a vero ſenſu ad ſuā ꝑfidiā dicit ꝙ dd̄ fecit hūc pſal. in ſua ſenectute qn̄ Joab et ceteri armigeri dixerūt ipſi dauit ne ampliꝰ exiret ad bellū cum eis: ne occideretur ab inimicis ⁊ extingueret lucernā in iſrael: ſed oraret pro ſuo exercitu qꝛ magis vinceret orationibus q̄ armis: vt patet. ij. Reg. xxj. Et ſic iſtaliter exponit hūc pſal. de dauid: ⁊ de illa hiſtoria. Sed talis expoſitio ſic literaliter precisa non ſolūmodo eſt inutilis: ſed etiaꝫ falſa: faciens iniuriam ꝓphete: ⁊ non explicans verum myſterium et intelligentiā huius pſal. quia dd̄ non fuit minus ꝓpheta: nec minꝰ illuſtratus de xp̄o

futuro l hoc pſalm. ꝙ in ceteris. Vñ ipſemet Rab.ſa. dicit ſup zachariā.c.ix. ꝙ oēs pphete nō ſunt locuti niſi ſup annos redēptiōis ꝛ l dies meſſie. Ex q̄ pꝫ ꝙ in tali ſrali expoſitione videt abyſpn ꝯdicere. Jō reiecta oi iudaica ꝑfidia exponēd⁹ eſt iſte pſal. de xp̄o: eccleſia: ad quē intellectū legit ipſum eccleſia. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā eſt notādū qđ ſex memorant in ſcriptura ve.teſt. de xp̄o meſſia in lege ꝓmiſſo. Pꝛio ꝙ debebat eſſe de⁹ et hō. Rex ꝛ ſacerdos. Scđo ꝙ debebat eſſe legiſlato: ꝛ ferre legē nouam. Tertio ꝙ ipſemet dēbebat eſſe hoſtia ꝛ ſacrificiū. Quarto ꝙ debebat eſſe paſtoꝛ pplī ſui. Quinto ꝙ regnum ei⁹ debebat eſſe glīoſum in corpe ꝛ aīa. Sexto ꝙ expoliato inferno debebat aſcēdere in celū victoꝛ ꝛ triūphatoꝛ: ꝛ accipere vlēm et iudiciariā ptātē. Hec aūt oīa ꝓuidēs dd̄ i ſpiritu cōſecit plures pſalmos: de quoꝝ numero ponunt hic ſex ꝑ ordinē. Nā pſalmū pcedētē fecit de xp̄o legiſlatoꝛe ꝛ publicatione ꝛ ꝑfectione leg euāgelice. Iſtū aūt pſalmuꝫ. xix. fecit de ſacerdotio ꝛ triūpho xp̄i. pſal. ꝓſequentē fecit de ei⁹ regno glīoſo. ꝛ pſal. xxj. fecit de hoſtia et ſacrificio xp̄i. in. xxij. ꝓdicit xp̄m futurū paſtorē eccl̄ie. In. xxiij. ꝓdicit regnū vl̄e eiuſdeꝫ. In hoc ergo pſal. dd̄ ꝓdicit ſacerdotiū xp̄i vocādo xp̄m vt acceleret aduētū ſuū: vt veniret ad liberādū nos ꝑ ſuum ſacrificiū: ꝛ iō dedit ipꝫ ad cantādū i templo ad victoriā vocū: ad denotādū ꝙ fideles ve. te. cū magno deſyderio ꝛ clamoꝛe expectabāt ꝛ vocabāt xp̄m: vt veniret ad liberādum eos. Duo ergo facit dd̄ i hoc pſal. nā pꝛio vocat xp̄m vt veniat ad ſacerdotiū ꝛ offerēduꝫ ſacrificiū: ꝑ qđ triūphauit de diabolo. Scđo ꝓuidit qꝛ cōicauit aplīs ꝛ eccl̄ie ſacerdotiū ſuū ꝛ ptātē ꝑ quā triūphauit de toto pplo gētili: ꝛ ſubiecit totū mūdū. Ibi. letabimur i ſalutari tuo. vl̄ ibi: i potentatibus ſal⁹ dextere ei⁹. Quātū ad pmū eſt notādū: ſicut dcm̄ eſt in ꝓlogo. ꝙ ſicut adā ꝑ ſuū pctm̄ oēs ad penaꝫ ꝛ captiuitatē obligauit, ꝛ vēdidit: ꝛ a deo ſeparauit: ita deus pr̄ ſtatuit vt ab illo pctō nō poſſem⁹ ſibi recōciliari nec redimi: niſi ꝑ interceſſionē ꝛ ſacrificiū vni⁹ iuſti ꝛ innocētis mediatoris ieſu xp̄i: in cui⁹ ꝟtute ꝛ meritis nr̄e opatiōes eſſent deo grate ꝛ accepte. ꝛ iō xp̄s voluit incarnari: ꝛ ꝑ nobis ieiunare ꝛ labores tolerare: orare: ꝛ ſeipſum i ſacrificiū ꝑ nobis pr̄i offerre: qđ ꝑtinet ad officiū ſacerdotis. ¶ Nā tria ꝑtinēt ad officiū ſacerdotis. Pꝛio ꝑ pplo ad deū interpellare ꝛ orare: iō dr̄ mediatoꝛ inter ppl̄m ꝛ deū. Scđo ꝑtinet ad ſacerdotē ſacrificiū offerre: ꝛ ſic dr̄ ſacerdos. Tertio legē ponere ꝛ cōſtituere: ꝛ ſic dr̄ pōtifex qꝛ legē ꝛ poſitionē faciēs: per quaꝫ pplo iuſte viuat ꝛ in deū dirigat. Et iō

h

Not. q̃ de xp̄o in lege mēoꝛabātur.

Tria pertinēt ad officiū ſacerdotis.

xp̄s voluit aſſumere nomē ꝛ officiū ſacerdotis ꝛ pontificis vt ꝑ nobis cōpleret oīa iſta. Hoc ergo ꝓuidēs dd̄ in ſpiritu vocat ieſuꝫ ad ſacerdotiū dicēs. O dn̄e ieſu xp̄e, i lege ꝓmiſſe accelera aduētū tuū: ꝛ veni ad exercēdum officiuꝫ veri ſacerdotis: qđ eſt ꝑ pplo orare: ꝛ ſacrificiū offerre: ꝛ legē ponere: iō veni vt dns pr̄ exaudiat te in die tribulationis. ſcꝫ mortis ꝛ paſſiōis: qñ ꝑ nobis orabis in menſa: ꝛ in horto: ꝛ in cruce: vt tūc nomē dei Jacob qđ eſt ieſ⁹ ꝓtegat te: ꝛ deus pater.

Mittat tibi auxiliū de ſancto: et de ſion tueatur te.

¶ Mittat tibi auxiliū de ſctō. i. de altiſſimo ſanctuario ſuo: ꝛ d̄ ſiō triūphanti tueat ꝛ defendat te. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt notādū ꝙ xp̄s ter orauit ꝑ gn̄e hūano: ꝛ ꝑ nr̄a reſurrectiōe: in q̄b⁹ trib⁹ orōnib⁹ ſemp pr̄ miſit ſibi auxiliū de celo ſancto ſuo. Nā pꝛio orauit corā toto pplo añq̄ caperet: qñ dixit. Pater clarifica filiū tuū: qꝛ tūc audita eſt vox prīs de celo dicētis. clarificaui: ꝛ iterū clarificabo. Joan. xij. Item qñ orauit in orto miſit pr̄ auxiliū ꝛ tuitionē de ſancto: qñ miſit ſibi angelū q̄ cōfortaret eū annūtiās ſibi fructum ſue paſſionis: ꝛ ſuā ꝛ nr̄am reſurrectionem. Et etiā audiuit ipm in cruce: qñ ſol ꝛ luna et tota terra oñderūt ſe ꝯpati ſibi. Ex q̄b⁹ oib⁹ pꝫ ꝙ xp̄s ſemp fuit exaudit⁹ ꝑ ſua reuerētia vt magis patebit. Et iterū eſt notādū ꝙ nomē dei tetragrāmaton q̄ xp̄s fuit ꝓtect⁹ ꝛ victoꝛ dr̄ nomē dei Jacob: eo ꝙ nomē ieſus i q̄ cōſiſtit tota noſtra ſalus ꝛ redēptio fuit promiſſum ipſi iacob ꝛ ſemini eius: ꝛ illud nomē accepit ieſus a patre per qđ fuit victoꝛ ꝛ triūphatoꝛ. ad ephe. ij. dedit illi nomē qđ eſt ſupra oē nomē ꝛc. Deinde ſubdit.

De ꝯſ. di ſti. ij. iteratur.

Memoꝛ ſit ois ſacrificij tui: et holocauſtum tuum pingue fiat.

¶ Cum dicit memoꝛ ſit ois ſacrificij vocat xp̄m: vt offerat ſeipꝫ in ſacrificiū ꝑ nobis in cruce: ꝛ inſtituat ſacrm̄ eucharīſtie i memoriā ſue paſſiōis: iō ſubdit. O dn̄e ieſu xp̄e veni ad paſſionē: vt dn̄s pr̄ ſit memoꝛ et acceptoꝛ tot⁹ ſacrificij tui accipiēs ipm in ꝑciuꝫ nr̄e redēptiōis: ꝛ holocauſtū tuū igne charitatis totū crematū ꝛ cōſumptū fiat pingue ꝛ ſufficiēs ꝛ copioſum ad ſatiſfaciēdū pro nobis. Nā ſicut holocauſta q̄ fiebāt i veteri lege ex agno matutino ꝛ veſpertino: q̄ in figura tui offerebāt: quātomagis erāt pinguia tāto alti⁹ fum⁹ eoꝝ aſcēdebat i celū: ita ſacrificiū tuū o xp̄e tantū erit pingue ꝛ copioſum ꝛ igne charitatis cōcrematū ꝙ tot⁹ ſanguis tu⁹ haurief: ꝛ euacuabit: ꝛ effundet in redēptionē ꝑ nobis: intm̄ ꝙ fum⁹ ꝛ odoꝛ illius charitatis ꝛ obedientie penetrabit ce=

los: et ſtroibit in aures patris: et ſic pater tri-buet tibi ſm cor et deſiderium tuũ relaxãdo debitũ generis humani. Deinde ſubdit.

Vrs compleat: **Tribuat tibi ſm cor tuũ: et omne conſilium tuum confirmet.**

Tribuat tibi. vocat xpm ad dandã legem euãgelicã. o xpe veni ad mortẽ et paſſionem: ut pater tribuat tibi ſm cor et deſideriũ tuum oia q̃ petieris: et cõfirmet omne ↄſiliũ tuũ. i. totã legẽ euãgelicã: i qua tradunt ↄſilia ad dirigendũ hoiem i deũ. Et notãter appellat ↄſiliũ ad drãm legis veteris: eo q illa data eſt cũ cõminatione pene p modũ pcepti: iſta aũt data ẽ cũ amore et benignitate p modum cõſiliũ et cũ pmiſſiõe glorie. Deinde cũ dicit.

Vrs exultabimus xxiij. q. j. q̃ digni or. **Letabimur in ſalutari tuo: et in nomine dei noſtri magnificabimur.**

Predicit pphã fructũ et effectũ paſſionis xpi in hac ſcda pte. Ad cui⁹ itelligẽtiã eſt notãdũ q duo fecit xps p ſuũ ſacerdotium et mortẽ et paſſionẽ. Nã pmo nos a morte et captiuitate liberauit. Scdo ſacerdotiũ et ptãtẽ quam accepit a pre apłis et eccłie cõicauit: p q ſacerdotiũ et ptãtẽ de mũdo et diabolo triumphauit: et hoc ẽ q dicit in ſcda pte. Uñ dicit pꝛio. o dñe ieſu xpe bñ pr tribuet tibi ſm cor tuũ: q2 debitũ nrm relaxabit p ſacrificiũ: et paſſionẽ tuã: et reſurrectionẽ: tibi tribuet et ↄſiliũ tuũ ↄfirmabit: et iõ tũc a tali debito liberati et p legẽ tuã ↄfirmati letabimur i ſalutari tuo. i. i ſaluatiõe et redẽptiõe facta. Item letabimur i ſalutari tuo. i. hoc noie ieſu q eſt nomẽ dei nri. Et iõ in iſto noie dei nri magnificabimur et exaltabimur. et hoc ego dico: qm̃ ego dd cognoui et in ſpũ pphetico puidi nũc p cõtẽplationẽ: qm̃ dñs pr fecit ſaluũ xpm ſuũ: ipm a mortuis reſuſcitãdo: et ẽt fecit ipm ſaluũ. i. ſaluatorẽ ↄſtituit: et exaudiet illũ pro nobis de celo ſctõ ſuo. et dirigẽs dd vba ſua ad xpm dicit: ipleat dñs petitiões tuas: et ordinatur cũ lra ſupiori: ut ſit ſenſus: o dñe ieſu xpe poſt paſſionẽ et reſurrectionẽ letabimur i ſalutari tuo: et i noie dei nri magnificabimur.

Nota q duo fecit xpus per mortem.

Impleat dñs oẽs petitiões tuas: nunc cognoui qm̃ ſaluũ fecit dñs xpm ſuum.

Letabimur inqt i ſalutari tuo: q2 ipleuit dñs oẽs petitiões tuas: et ponit optatiu⁹ p futuro idicatiui ſm ↄſuetudinẽ pphetarum: et iõ ſubdit cãm q̃re ppheta pdixit oia ſupradicta de xpo et nra redẽptiõe: q2 ego cognoui: qm̃ dñs pater faciet ſaluũ chriſtũ ſuum etc.

Exaudiet illũ de celo ſancto ſuo: in potentatibus ſalus dextere eius.

Exaudiet inqt illũ de celo ſctõ ſuo relaxãdo dbitũ gñis hũani: et ipm a mortuis reſuſcitãdo. In potẽtatib⁹ ſal⁹ dextere ei⁹. hic incipit ↄſicul⁹ et ſentẽtia. Nã poſtq̃ ppheta vocauit xpm ad ſacerdotiũ et ſacrificiũ: et oñdit fructũ et vtilitatẽ mortis et paſſiõis: hic autẽ oſtẽdit q̃liter xps cõicauit apłis ſuis ſuũ ſacerdotiũ et ptãtẽ ad mũdũ et diabolũ debellãdum. Ad cui⁹ intelligẽtiã eſt aduertẽdum: ſicut dictũ eſt pſal. xvij. q xps inq̃tũ hõ oia q̃ hz: accepit a pre: et ea cõicauit diſcipulis ſuis. Uñ q̃driplici vtute eos armauit. Primo eccłiaſtica ptãte: ſcz vtute ſeptẽ ſacrorum: in q̃bus ↄſiſtit ſacerdotiũ et ei⁹ ptãs. Scdo vtute donorum ſpũſſcti. Tertio dedit eis hoc nomẽ ieſus in clypeũ et ptectionẽ. Quarto legem euãgelicã tãq̃ lanceã et ſagittã et gladium ad feriẽda corda hoĩs: q̃ oia ↄtinent in hoc noie ieſu qd eſt nomẽ oipotẽtie et ſapiẽtie et ſalutis et iuſtitie: ut dictũ eſt pſal. viij. Hec g̃ q̃tuor arma tradidit xps diſcipulis ſuis: qb⁹ totũ mũdum debellarunt et ſubiecerunt. et hoc eſt qd dicit dd: cũ ait: potẽtatib⁹. Dicit ergo ego cognoui in ſpũ qm̃ ſaluũ faciet dñs xpm ſuũ. i. in ſaluatorẽ cõſtituet. et cognoui in ſpiritu q ſal⁹ dextere ei⁹ qd eſt hoc nomẽ ieſus ↄtinẽs oia q̃tuor ſupradicta erit cõicatũ in potẽtatibus. i. in apłis factis potentib⁹ et fortibus et armatis in ptãte huius nominis: et ideo cum hoc nomine vincemus et debellabim⁹ totum orbem et potentiam populi gentilis:

Xpus arma uit apłos q̃druplici virtute.

Hi in curribus et hi in equis: nos autem in noie dñi dei noſtri inuocabimus.

Ipſi obligati ſunt et ceciderunt: nos aũt ſurreximus et erecti ſumus.

Hi in currib⁹. hi. i. q̃dã vtutes et reges in currib⁹ pugnabũt ↄ nos. Et hi. i. alij pugnabũt i equis et in copia equorum et armorum. Nos aũt i ſolo noie dei nri q eſt ieſ⁹ inuocabim⁹: q2 illo noie fuim⁹ armati. Et iõ ipſi pncipes et impatores cõfidẽtes in ſuis currib⁹ et eq̃s et obligati et victi ceciderunt ſub pedib⁹ nris. Nos aũt q̃ añ erami⁹ paupes et ſubiecti et afflicti ſurrexim⁹ a pſecutiõe: et erecti et exaltati ſum⁹: et eos iugo fidei ſubiecim⁹. et diabolum pncipẽ hui⁹ mũdi deſtruxim⁹ idolis foras eiecim⁹: q̃ oia fecim⁹ in vtute hui⁹ nois ieſ⁹. Et ſic de diabolo et mũdo triũphauim⁹. Ultimo aũt ppheta ↄuerſus ad deũ patrẽ dicit.

Dñe ſaluum fac regem: et exaudi nos in die qua inuocauerimus te.

De conſe. diſ. v. non mediocriter.

O dñe ſi tot et tanta bona debent fieri in aduentu huius regis: ideo ſaluũ fac regẽ et ſaluatorem: et ſaluum fac eum per reſurrectionem: et exaudi nos in die gre in q̃ inuocauerimus te: q2 tũc inuocabimus te in nomine ſuo: qd eſt ieſus: in quo ſperamus ſaluari. Ex toto ergo iſto pſalmo pñt recolligi quatuor cõcluſiones. Prima cõcluſio. qd

N

xp̄s ſemꝑ fuit exaudit⁹ in ſua oꝛone ⁊ ſacrifi
cio ꝑ nobis:qꝛ pr̄ tribuit ei ſm̄ d̄ſyderiũ ſuũ.
¶ Scḋa ↄcl̄o.q̄ ip̄s fuit ver⁹ ſacerdos offe-
rés pingue ⁊ copioſuz ſacrificiũ ꝑ nobꝫ. Ter
tia ↄcluſio q̄ dd̄ p̄uidit in ſpũ ꝓphetico totũ
myſteriũ ſacerdotũ xp̄i et nr̄e redemptiõis.
Quarta cõcl̄o.q̄ apl̄i ſolo noie ieſu armati
d̄bellauerũt totũ oꝛbē ⁊ triũphauerũt d̄ mũ
do ⁊ dē diabolo:qꝛ principe hui⁹ mũdi foꝛas
eiecto:omnes infideles chꝛiſto ſubiecerunt.

Domine in virtute tua letabi
tur rex:⁊ ſuper ſalutare tuũ
exultabit vehementer.
Deſiderium coꝛdis eius tri
buiſti ei:⁊ voluntate labioꝛ
rum eius non fraudaſti eum.

¶ Titul⁹ i finē ſiue ad victoꝛiã pſal.dd̄.Ex
titulo appꝫ q̄ dd̄ fecit hũc pſalmũ dirigēs
ip̄z ⁊ nos i xp̄z:q̇ ē finis legis ⁊ victoꝛ ⁊ triũ-
phatoꝛ:vt dictuz ē. Sꝫ de materia hui⁹ pſal.
dicit Rabbi ſa.q̄ antiq̇ magr̄i gloſſarũt pſal
mũ ſcḋz ſimul cũ iſto vigeſſimo de rege meſ-
ſia:ſꝫ ꝓpter hereticos meli⁹ ⁊ ↄuenienti⁹ ex-
ponũt de ip̄omet dd̄ ⁊ de regno ei⁹:⁊ appel-
lat hr̄ticos ↄuerſos ex iudaiſmo ad fidē xp̄i:
⁊ appellat antiq̄s magr̄os oēs q̇ cũ p̄ceſſert
⁊ maxie thalmudiſtas. ¶ Ad cui⁹ intelligē-
tiã eſt notãdũ q̄ doctores ſiue ſcriptores iu-
deoꝝ reperiunt̃ in q̄druplici numero. Nã q̇
dã p̄ceſſerũt aduētũ xp̄i. Aliĳ aũt fuerũt tp̄e
xp̄i vſq3 ad deſtructionē ſcḋi tēpli. Aliĳ autez
fuerũt poſt deſtructionē ſcḋi tēpli tēpoꝛe ma
gni Cõſtantini. Ceteri aũt fuerũt poſt tēpo-
ra Eraclĳ iperatoꝛis. Ante ho aduentũ xp̄i
nõ reperiunt̃ niſi opa ionathã abenuziel:q̇
xviĳ.annis an̄ aduentuz chꝛiſti tēpoꝛe Octa
uiani tradurit totum teſtm̄ vet⁹ ex hebꝛeo in
chaldeũ trãſferēdo ſenſum ex ſenſu:exponē
do vocabula: que quidē ſcriptura d̄: targõ:
⁊ eſt tãte autoꝛitatis apud hebꝛeos q̄ nul-
lus auſus eſt ↄdicere. Iſte em̄ exponēs ⁊ in-
terpꝛetãs pſalmũ ſcḋm dicit. Ut q̇d fremue-
rũt gētes ⁊c.aſtiterũt reges terre ⁊ pꝛicipes
ↄuenerũt in vnũ aduerſus dñz ⁊ meſſiã xp̄z
ei⁹. Itē cũ dicit. Dñs dixit ad me fili⁹ me⁹ es
tu ⁊c.ſubdit:iſti duo pr̄ ⁊ fili⁹ ſunt tres.i.vna
tertia ꝑſona.ſ.ſpũſſctũs ꝓcedit ab eis:et hi
tres ſunt vnũ.ſ.vna ſubſtãtia:⁊ vna eſſentia:
⁊ vn⁹ de⁹. Un̄ dicũt iudei q̄ tũc facta ē vox de
celo dicãs:q̇s ē hic q̄ ſecreta mea vult gēt.b⁹
reuelare?cui ionathã rñdit. Ego dñe hoc fa
cio ꝓpter reuerentiã tuã. Et ſic dicũt magi-
ſtri hebꝛeoꝝ q̄ Ionathã abenuziel fuit do-
ct⁹ ⁊ iſpirat⁹ a ſpũſctõ in toto targõ. Et iḋ to
ta ſua iterp̄tatio ⁊ expoſitio habet̃ tã q̄ text⁹
apud hebꝛeos:cui null⁹ ē auſus ↄdicere. Et

Doctores iudeorũ in q̄druplici numero reperiũt.

ſic ionathã exponit ⁊ iterp̄tat̃ totũ iſtuz p̄m.
xx.de rege meſſia ⁊ regno ei⁹ glorioſo. Et ſic
ꝑ maioꝛi ꝑte iterp̄tat̃ oēs alios pſalmos. Tē
poꝛe aũt xp̄i paulo poſt floꝛuit ioſeph⁹ fili⁹
Mathie:q̇ multo tp̄e Athenis philoſophie
operã dedit:hic i.xviĳ.libꝛo ãtiq̇tatũ de xp̄o
tale teſtimoniũ ꝑhibet dicens:q̄ tp̄e tyberĳ
Ceſaris fuit in iudea ieſus vir ſapiēs ſi virũ
fas eſt nominari:erat em̄ operũ mirabiliuz
effectoꝛ:⁊ ver⁹ doctoꝛ legis:⁊ ⁊ plurimos tã
de iudeis q̄ gētilib⁹ habuit ſectatores:xp̄s
hic erat:hic poſtq̄ ex inuidia nr̄e gentis iu-
deoꝝ tradit⁹ ⁊ crucifixus eſt:apparuit rurſ⁹
tertia die viu⁹:ſicut hec ⁊ multa alia ꝓphe-
te de eo in carminib⁹ dixerũt ⁊c.in q̇bus v̄-
bis ioſephus ↄfitet̃. Pꝛimo q̄ ieſus erat xp̄s
⁊ meſſias in lege ꝓmiſſ⁹:⁊ q̄ erat plusq̄ hõ
ꝓpter miracula ⁊ doctrinã ſupꝛa facultatez
humanã. Tertio q̄ poſt moꝛtē reſurrexit:et
regnauit ſpiritualiter. Quarto q̄ dd̄ in pſal.
⁊ ceteri ꝓphete locuti ſunt de regno xp̄i ⁊ re
ſurrectiõe. Eodē mõ tp̄e apoſtoloꝛũ fuit phi
lo diſertiſſim⁹ iudeoꝛũ:q̇ in libꝛo de vita cõ-
tēplatiua dicit mirãda de xp̄o ⁊ eius diſcipu
lis ⁊ ſanctiſſima vita coꝛuz:⁊ ſic hebꝛei mo-
derni bene habēt in magna veneratiõe ſcri-
pta ioſephi ⁊ philonis. Sꝫ nõ audēt in publi
cũ ꝓpalare:eo q̄ tales teſtimoniũ p̄bent de
xp̄o. In tertio oꝛdine antiq̇rũ hebꝛeoꝛũ fue-
runt thalmudiſte poſt tēpoꝛa Cõſtantini:de
q̇bus dictũ eſt in ꝓlogo:tractatu.vi. Iſti vi-
dētes q̄ taliter ↄuincebant̃ a doctoꝛib⁹ xp̄ia
noꝛũ ꝑ ſcripturas pſalmoꝛũ ⁊ ꝓphetaruz:q̄
regnũ meſſie hui⁹ mũdi nõ erat tēpoꝛale:ſꝫ
ſpũale:eo q̄ pꝛio debebat moꝛtē pati:et po-
ſtea reſurgere ⁊ regnare. Iḋ volētes defen-
dere ꝑfidiã conati ſunt cõfingere duos meſ-
ſias in lege ꝓmiſſos. Unũ vocatũ bēioſeph
de tribu effraiz:⁊ aliũ bēdauid.i.filiũ dd̄ de
tribu iuda:⁊ dicũt q̄ iſte meſſias benioſeph
dꝫ ↄgregare oēs duodeci trib⁹ iſrl̄ ex oib⁹ ꝑ
tib⁹ mũdi ⁊ ducere i hierl̄z. Sꝫ poſtea veniēt
gog ⁊ magog ⁊ pugnabũt ↄ meſſiã bēioſeph
⁊ vicēt:⁊ occidēt eũz ignominioſe cũ magno
ꝑplo ſuo ⁊ ſic de iſto meſſia exponũt thalmu
diſte oēs paſſ⁹ ſcripture faciētes mētiõez de
moꝛte ⁊ paſſ.õe xp̄i meſſie:⁊ maxie illud za.
xĳ.tũc erit plāct⁹ magn⁹ hierl̄z:⁊ lugebunt
eũ:q̄ſi moꝛtē pꝛiogeniti ⁊c. Et ſubdũt magr̄i
iudeoꝝ q̄ poſt moꝛtē meſſie benioſeph:ſur-
get meſſias bēdauid:⁊ regnabit in vniuerſo
mũdo:qꝛ ſic ſcriptũ ē pſal.ĳ.poſtula a me et
dabo tibi gētes hereditatē tuã:⁊ poſſeſſionē
tuã termios terre. Itē dicũt iſtũ meſſiã nũq̄
moꝛiturũ ſꝫ in eternũ regnaturũ:imo reſuſci
tabit meſſiã bēioſeph cũ toto ꝑplo q̇ cecidit
cũ eo i bello gog ⁊ magog. Et ſic meſſias bē
dauid cũ ſuis viuet i eternũ:qꝛ tũc dicet dñs

Not.

deo: dñe da mihi vitã: cui rñdebit de⁹: vitã petis a me cũ adhuc nõ dixiſti hec: etiã prophetauit de te pr tu⁹ dd pſal. xx. Uitã petijt a te: ⁊ dediſti ei lõgitudinẽ dierũ i eternũ ⁊ vltra. ¶ Ex q̃b⁹ pʒ q̃ q̃cq̃d dicat de ꝯficto meſſia ben ioſeph: tñ i hoc oẽs magri antiq̃ hebreoꝝ ꝯueniunt q̃ pſal. ſcõs et iſte pſal. xx. ſunt fcti ab ipo ppheta dd ꝓphetãdo de xpo filio ſuo ꝟo meſſia i lege ꝓmiſſo ⁊ regno ei⁹ glorioſo. Jõ ꝯfid⁹ Rab. ſa. videns ſe ꝯuictũ a doctorib⁹ xpianoꝝ ꝑ dicta iſtoꝝ antiq̃rum: coactus eſt negare oẽs antiq̃s: ⁊ dicere q̃ lʒ antiq̃ expoſuerit iſtos duos pſal. de rege meſſia: tñ ꝑpter hereticos ꝯuenicti⁹ exponũtur de dd rege iſrl. ſʒ iſte ꝑtin⁹ cecus corpore et aĩa manifeſte cecidit in tria inconuenĩetia. Pͥo qꝛ ꝯdixit expõni ipi⁹ ionathã: cui null⁹ eoꝝ fuit auſ⁹ ꝯdicere vſq̃ in hodiernũ diem. Itẽ nõ ſolũ ꝯdicit philoni ⁊ ioſeph: ſʒ ẽt ꝯdicit ſupradictis antiq̃s mgrĩs thalmudiſtis. Et ſic icidit in excõicationẽ ſʒ oẽs hebreos. Scdm icõueniẽs eſt: qꝛ ipſemet fatet nõ exponere iſtos pſal. ſm veritatẽ: ſʒ tñ ꝯuict⁹ a xpianis vt retrahat eos a vera expõne: nõ ſolũ xpianoꝝ: ſʒ ãtiq̃ꝝ hebreoꝝ. Tertiũ icõueniẽs eſt q̃ lr̃a iſtoꝝ diorum pſal. nullo mõ põt ꝯuenire ipi dd. Nã dd nõ eſt eternalr genit⁹ a deo: nec poſſidet pplm gẽtilem vſq̃ ad terminos terre. pſal. ij. Nec regnũ eius fuit glorioſum: nec vixit in ſeculũ ſcli: ſicut dr in hoc pſal. xx. Ex q̃b⁹ pʒ q̃ relicta pfidia ipſi⁹ Rab. ſa. ⁊ ſeq̃ndo veritatẽ i ſe ⁊ doctrinã antiquoꝝ hebreoꝝ. ſ. ionathã ⁊ philonis ⁊ ioſephi: exponẽd⁹ eſt iſte pſal. ꝓphetice ad litterã de xpo ⁊ regno ei⁹ glorioſo: qd ꝓuidẽs dd in ſpũ fecit iſtũ pſal in q̃ duo facit. Nã pͥo ꝑdicit ⁊ deſcribit regnũ glorioſum. Scdo punitionẽ ⁊ vltionẽ ſuoꝝ ꝑſecutorũ: ibi Inueniat man⁹. Quãtũ ad pͥmũ ẽ notãdũ q̃ tota gl'ia ⁊ letitia regni xpi ꝯſiſtit in tribus. Pͥo qꝛ pr cõpleuit deſyderiũ ⁊ petitionẽ ſuã in oĩbus: qꝛ in oĩb⁹ pſal. exaudit⁹ ꝑ ſua reuerentia: vt dictũ eſt pſal. ꝑcedẽti. Scdo ꝯſiſtit in gl'ificatiõe ſui corporis: qꝛ tũc aĩa dr dominari toti corpori poſt reſurrectionẽ. Tertio in gloria anime q̃ reſultat ex viſione diuine eſſentie. Tria ergo facit in pͥa pte. Nã primo ꝑdicit gl'iam regni xpi inq̃ãtũ pr cõpleuit totũ deſyderiũ ſuũ remittẽdo debitũ generis hũani: ⁊ triũphãdo de diabolo ꝑ mortẽ ⁊ paſſionẽ: vt dictũ eſt pſal. ꝑcedẽti. Scdo ꝑdicit gloriã corporis xpi quã adeptus eſt ꝑ reſurrectionẽ. Tertio ꝑdicit gl'iam quã adept⁹ eſt in ſua aſcẽſione. Scda ibi. q̃m ꝑueniſti. Tertia ibi. q̃m dabis eũ in bñdictionẽ. ¶ Quãtum ergo ad primũ dicit dauid ad deũ prem: o dñe pater ego ꝑuidi in ſpũ q̃lr rex meſſias xpus fili⁹ tu⁹ poſt paſſionẽ ⁊ reſurrectionẽ letabit

in ꝟtute tua. i. ꝑpter ꝟtutem ⁊ bona que ſibi tribuiſti: q̃ oĩa bona a te accipiet: iõ exultabit vehemẽter in ſalutari ⁊ ſaluatiõe ⁊ redẽptiõe: quã facies ꝑ eum: ⁊ exultabit ſup ſalutare tuũ. i. ſup hoc nomẽ ieſus: qd ẽ nomẽ ſalutꝭ: qd ſibi dabis in hr̃ditatẽ: cũ q̃ de oĩbus triũphabit: ⁊ ꝑ qd oĩa meruit ⁊ potuit: ideo i duob⁹ exultabit. Pͥo qꝛ i oĩb⁹ ꝯpleuit tuã volũtatẽ. Scdo qꝛ deſyderiũ cordis ei⁹ tribuiſti ei ⁊ nõ fraudaſti eũ in volũtate ⁊ in oĩbus petitiõib⁹ labioꝝ ei⁹: qꝛ oĩa q̃ deſiderauit et petijt adimpleuiſti: nã tria deſiderauit. Pͥo nr̃am redẽptionẽ. Scdo ſuã ⁊ noſtrã reſurrectionem. Tertio gloriam aĩe pro nobis. que omnia tria ſibi tribuiſti. Deinde ſubdit. — *Tria xpus deſiderauit.*

Q̃m preueniſti eũ in benedictionib' dulcedinis: poſuiſti in capite eius coronam de lapide precioſo.

Uitam petijt ⁊ tribuiſti ei: longitudinẽ dierum in ſeculum ⁊ in ſeculum ſeculi.

Magna eſt gloria eius in ſalutari tuo: gloriã ⁊ magnũ decorẽ impones ſup eũ.

¶ Cum dicit: q̃m ꝑueniſti: ꝑdicit gl'iã corporis xpi quã adept⁹ ẽ ꝑ reſurrectionẽ: q̃ q̃dẽ gl'ia ꝯſiſtit in q̃tuor. ſ. in imortalitate: ⁊ claritate: ⁊ agilitate ⁊ ſubtilitate: q̃ ſunt dotes corporis gl'ioſi: ⁊ dicũt q̃tuor lapides corone corporis gl'ioſi: q̃ corona q̃tuor lapidum ꝓcioſoꝝ. Pͥo deus pr coronauit filiũ in reſurrectiõe: qua etiã corona ipe xps ſpõſus coronabit ſuos in generali reſurrectione: de hac ergo corona corporis dicit dauid. O pr bene tribuiſti filio tuo deſyderiũ cordis ⁊ gl'iam corporis: q̃m tu ꝑueniſti eũ in oĩb⁹ bñdictionib⁹ ante paſſionem: nã primo in bñdictione ⁊ gratia: qꝛ nõ ex ope adã: ſed ex ſolo ope ſpũſſcti concept⁹: ⁊ oĩbus donis ⁊ bñdictionibus ſpũſſcti non ad mẽſurã fuit repletus ⁊c. Et ſic ipſum talibus benedictionibus ꝑueniſti in ſua creatiõe ⁊ cõceptiõe q̃ nulli pctõ fuit obligatus: nec ſubiectus in ꝑſona: nec in natura: ſed ſolus fuit inter mortuos liber. Et ſic iã tũc coronaſti eũ corona oĩm gratiarũ et bñdictionum. Sed poſt paſſionẽ in ſua reſurrectione poſuiſti in capite eius. ſ. humanitatẽ ꝑ quam eſt caput eccleſie coronã glorioſam de lapide precioſo. ſ. quatuor lapides ꝓcioſos ⁊ precioſas dotes continentem: quorũ lapidũ primus eſt imortalitas ⁊ vita eterna: hãc vitam petijt xps filius tuus a te: q̃n dicit. clarifica me pr Jo. xij. ⁊ xvij. Sʒ tu pr tribuiſti ei hac imortalitatẽ: qꝛ tribuiſti ei lõgitudinẽ dierũ in ſeculũ ſeculi: idest vitã in eternũ: qꝛ iam vltra non moriet: nec mors vltra ſibi dñabit. Secunda dos fuit gloria et charitas: hanc etiã dediſti ei: q̃nis magna eſt gloria eius in

P Gl'ia rgni xpi in trib⁹ conſiſtit.

Gl'ia corporis xpi in q̃tuor ꝯſiſtit

Pr coronat xpm q̃druplici corona.

ſalutari ⁊ ſaluatore chriſto tuo ſpones etiaʒ ſup eum magnū decorem. per quē intelligitur agilitas ⁊ ſubtilitas: ⁊ ſpones etiaʒ gloriaʒ: p quam intelliguntur oēs quatuor lapides pcioſi ⁊ dotes huiꝰ corone corporis ipiꝰ chriſti: quapropter magna eſt gl'ia chriſti in ſalutari.i.ſaluatiōe tua.i.quam in noſtra redemptione ſibi tribuiſti. ex quibus quatuor reſultat gl'ia totius corporis: deinde ſubdit.

Quoniam dabis eum in benedictioneʒ in ſeculum ſeculi: letificabis eum in gaudio cum vultu tuo.

¶ Cuʒ dicit qm̄ dabis. explicat duo dona q̄ xp̄s accepit a pr̄e rōne totiꝰ hūanitatis. Nā prio accepit dotes aīe.ſ. viſionē diuie eſſētie: ⁊ fruitiōeʒ ⁊ ppetuā letitiā: ⁊ gaudiū i q̄bꝰ cōſiſtit tota felicitas ⁊ btitudo: vt dictū ē pſal. xv. Sed hāc gl'iaʒ accepit xp̄s a pncipio ſue ꝯceptiōis p vnionē vbi: de q̄ ſp aīa xp̄i habuit viſionē matutinā: ⁊ p ꝯñs fruitionē ⁊ gl'iaʒ pfectā eſſentialē: ſʒ poſt reſurrectionē accepit xp̄s a pr̄e executionē oñſam ⁊ ptātem cōicādi gl'iaʒ corpis ⁊ aīe ſuis mēbris ⁊ oibꝰ fidelibꝰ: qꝛ p mortē ⁊ paſſionem meruit vt oia ſupradicta nobʒ poſſet cōicare: ⁊ h̄ eſt q̄d ait ppheta i iſto loco. vñ ait: o pr̄ tu tribuiſti filio tuo regi nr̄o deſyderiū cordis eiꝰ: qm̄ dediſti eū in bñdictionē.ſ. dulcedinis.i. i bñdictionē oim gētiū: vt poſſet oēs alios bñdicere. ⁊ gl'iam corpis ⁊ aīe ceteris cōicare put fuit abrahe pmiſſuʒ.ſ. i ſemie tuo bñdicent oēs gētes. Gen. xxij. deīde exprimit gl'iā aīe ⁊ ēt totiꝰ corpis: cū ſubdit. letificabʒ eū i gaudio cū vultu tuo.i.i viſiōe vultꝰ tui. Ex q̄ ſiue i q̄ viſiōe r̄ſultat ⁊ ꝯſiſtit tota btitudo. Oia ſupradicta.ſ. gl'iā corpis ⁊ aīe accepit xp̄s a patre i pmiū ſue paſſiōis: vt eā nobis cōicaret qꝛ in oibꝰ his pr̄ ꝯpleuit deſyderium xp̄i: vt dcm̄ ē prius. iō ꝯcldit ppha. o pr̄ oia ſupradicta tu feciſti ⁊ ꝯpleuiſti i filio tuo. cur hoc.

Quoniam rex ſperat in domino: ⁊ in miſericordia altiſſimi nō commouebitur.

¶ Eo q̄ rex meſſias xp̄s ſperat.i. poſuit ſpē ſuā in te nr̄am ſalutē deſyderando: ⁊ poſuit ſpē i mīa altiſſimi: iō nūq̄ deſyderiū ſuū cōmouebit: nec fruſtrabit: ſʒ ſp iplebit: ⁊ nūq̄ deficiet. ⁊ ly in mīa dupl'r pōt ordinari idifferēter: vt ſit ſenſus. qm̄ rex xp̄s ſperat i dño ⁊ i mīa altiſſimi: iō nunq̄ ꝯmonebit. aut ſic. qm̄ rex ſperat in dño pr̄e: iō nō ꝯmouebitur nec fruſtrabit i mīa altiſſimi: qꝛ ſp mīa altiſſimi ipleuit deſyderiū eiꝰ: vt ptʒ. ¶ Sʒ ꝯ p̄dicta arguit ⁊ videt q̄ pr̄ nō ſp ipleuit deſyderiū xp̄i: nā ipe orauit i cruce p trāſgreſſoribꝰ: ⁊ tñ nō oēs ſunt ſaluati: qꝛ maior ps in ſua ifidelitate pmanſit. Scđo arguit q̄ xp̄s nō adeptꝰ ē gl'iaʒ corpis ⁊ aīe: nec meruit eā p paſſionē: qꝛ hāc habuit ⁊ meruit a pncipio ſue ꝯceptiōis pp̄ter vnionē vbi i quo videbat vultū pr̄is ⁊ ſp fruebat. Tertio vr̄ q̄ lapides pcioſi corone xp̄i nō ſint: nec dicāt dotes i eo: cū ipe ſit ſpōſus ecc'ie et nō ſponſa. Quarto videt q̄ i xp̄o nūq̄ fuerit ſpes: qꝛ ſp facial'r videbat vbū ⁊c. ¶ Ad pmū dicēduʒ q̄ ſicut i deo aſſignat duplex volūtas.i. duplex ordo volūtatʒ: quaꝝ vna dr̄ añs: q̄ vult oēs hoies ſaluos fieri: quā magiſter ſniaruʒ vocat volūtatē ſigni: ⁊ altera dr̄ volūtas ꝯñs quā magr̄ appellat volūtateʒ bñplaciti: qua vult iuſtos ſaluare ⁊ ipenitētes dānare. Ita parit i xp̄o q̄ i oibꝰ fuit ꝯformis pr̄i ponebat duplex deſideriū.ſ. añs q̄d reſpiciebat diuinā mīaʒ ⁊ paſſionē ſuā: q̄ deſyderabat paſſionē ſuā oibꝰ pdeſſe: ⁊ erat in eo deſyderiū ꝯñs reſpiciēs diuinā p̄deſtinationē ⁊ iuſtitiā ⁊ obſtiationē maloꝝ: q̄ voluit diuie iuſtitie ⁊ p̄deſtiatiōi ꝯformari. Et hoc deſyderiū dicebat ꝯliberatū. De prio dſyderio dr̄ xp̄s mat. xxiij. hierl'ʒ hierl'ʒ q̄ttes volui congregare filios tuos: ſicut gallina ꝯgregat pullos ſuos ſub alis ⁊ noluiſti. ⁊ Luce. xxiij. Pr̄ ignoſce his: qꝛ neſciūt q̄d faciunt. De.ij. vo ſaluator Ioā. xvij. Pr̄ nō p his rogo tm̄: ſʒ p oibus q̄ crediturī ſunt. Ex q̄ ptʒ q̄ nō rogabat niſi p fidelibꝰ ⁊ p̄deſtinatis: ⁊ hoc deſyderiū xp̄i ſp fuit ipletū. Vñ ſicut volūtas pr̄is añs nō eſt neceſſe q̄ ſemp ipleāt: ſʒ ſemp implet volūtas ꝯñs. Ita pariter nō fuit neceſſe ipleri deſyderiū añs xp̄i: ſʒ ſcđm ſp fuit ipletū. Et de hoc dicit ppheta. deſyderiū cordis eius tribuiſti ei ⁊c. ¶ Ad ſcđm rñdet ſicut dictuʒ eſt pſal. xv. q̄ totā gl'iā corpis et aīe habuit xp̄s ptātiue: ⁊ meruit a pncipio ſue ꝯceptiōis rōne vnionis. nā nō ſolū oñdit gl'iaʒ aīe añ paſſionē: ſʒ dotes ⁊ gl'iaʒ corpis: nā ſubtilitateʒ oñdit i ſua natiuitate: qꝛ ex clauſo vtero vginis exīit: ⁊ claritatē oñdit i ſua trāſfiguratione: ⁊ agilitatē qñ ſup aq̄s ſiccis pedibꝰ ābulauit: ⁊ ipaſſibilitatē qñ miſerūt lapides i eū iudei ⁊c. Ex q̄ pʒ q̄ p ſuā paſſionē nō meruit p ſe: ſʒ p nobʒ: ⁊ ſic gl'iaʒ reſurrectiōis nō acq̄ſiuit ptātiue p ſe: ſʒ p nobʒ. ⁊ ſic nō paſſꝰ eſt vt mereret p ſe: ſʒ vt ſatiſfaceret p nobis et mereret: eo q̄ diabolꝰ nō erat ſupandꝰ per potētiā: ſʒ ſp iuſtitiā. vt inq̄t Augu. Vñ ſi xp̄s voluiſſet abſq̄ morte ⁊ paſſiōe potuiſſet fieri imortalis. Ad tertiū dubiū ē dicēdū q̄ ſi p̄dicte dotes ꝯparent ad xp̄m: inq̄tū eſt caput et ſpōſꝰ ecc'ie tūc nō dicunt dotes niſi forte actiue: iquātū ipe tāq̄ ſpōſꝰ ecc'ie cōicat nobis i baptiſmo cū p fidē ſibi deſpōſamur. Et tūc in nobʒ dicunt vere dotes: q̄ iā nobis promittunt pfutura reſurrectiōe: qꝛ tūc poſſidemus eas: vt ptʒ apo. xxi. gaudete et exultate qꝛ venerūt nuptie agni: ⁊ tūc abſterget oēm

Q. Obiectio. — Rñſio. — xp̄s meruit gl'iaʒ corporis et aīe. — Dotes in xp̄o.

tachrymã rc. Sz si iste dotes existẽtes i xpo cõparent ad patrẽ vl' ṽbũ a q̃ oia xpi eas hz p vnionẽ psonalẽ: tūc nõ inconueniẽ q̃n dicāt dotes a ṽbo donate: qꝛ ṽbũ se hz vt spõsus: ꝛ hũanitas xpi vt spõsa. Cāticoꝝ. iij. videte filie hierlm regẽ salomonẽ in diademate quo coronauit eũ mr̃ sua in die despõsatiõis sue. Ex q̃ pz ꝙ incarnatio fuit q̃dã despõsatio in q̃ ṽbũ despõsauit ꝛ vniuit sibi suppositalr̃ illã hũanitatẽ: q̃ muniuit mltiplici dote ꝛ lapide ptioso. Et sic isto mõ isti lapides ptiosi pñt dici dotes i hũanitate xpi. Sz si cõparẽt ad ecclĩã ꝛ mẽbra inq̃tũ xps est sponsus ecclie: ꝛ cõicat ista ipi ecclie spõse sue: tūc i xpo nõ dñr dotes: sz fons grãꝝ ꝛ pncipiũ: sz inq̃tũ sunt mẽbris donate ꝛ toti ecclie cõicate: tūc dñr vere dotes. Nã sicut ṽbũ cõicat eas hũanitati xpi: ita xps cõicat eas ecclie spõse sue.

Spes non fuit i xpo.

¶ Ad q̃rtũ dubiũ est dõm ꝙ spes put est q̃dã virtꝰ theologica de bonis futuris nõ vt sis nõ fuit in xpo: qꝛ ab instāti sue creationis aia illa semp nouit in ṽbo suã resurrectionẽ futurã. Et iõ firmiter ꝛ certissime expectabat eã: ꝛ nõ solũmodo videbat ꝛ expectabat suã resurrectionẽ: sz etiã nr̃am redẽptionez. Et iõ talis spes in xpo nõ dicebat spes q̃ est ṽtꝰ theologica: sz aliq̃d maiꝰ supra spẽ ꝛ fidẽ.

Inueniatur manus tua omnib' inimicis tuis: dextera tua inueniat oẽs qui te oderunt.

Pones eos vt clibanũ ignis in tẽpore vultus tui: dñs i ira sua ↄturbabit eos ꝛ deuorabit eos ignis.

Fructuz eoꝝ de terra perdes: ꝛ semẽ eorum a filijs hoim.

¶ Postq̃ superiꝰ pphéta explicauit ꝛ pdixit glĩã quã xps adeptꝰ est p se ꝛ suis in sua resurrectiõe: nūc aũt in scda pte pdicit vltionẽ ꝛ punitionẽ psecutoꝝ xpi ꝛ victoriã eiꝰ ↄ eos. Ideo dicit: o xpe rex nr̃ inueniat manꝰ tua vitrix nocens oibus inimicis tuis crucifixorib' obstinatis. Et dextera. i. ptãs tua inueniat ꝛ puniat oẽs q̃ te oderũt: tã in capite q̃ i mẽbris: ꝛ duplici pena punies eos. pmo i aia: qꝛ pones eos vt clibanũ ꝛ furnũ ignis i tpe vultꝰ tui. i. in die iudicij q̃n pñtiabr̃ veniens mãifestꝰ i ptãte magna ꝛ maiestate: qꝛ tūc dñs ↄturbabit eos cũ dicet. ite maledici i igne eternũ. ꝛ ignis ifernal' deuorabit eos. Quãtũ ṽo ad corpꝰ pdes fructũ eoꝝ. i. filios de terra eoꝝ ꝛ posteritatẽ delebis a filijs hominũ: ꝛ hoc facies p titũ ꝛ romanos: qꝛ ptez eoꝝ ↄsumes igne ꝛ fame gladio: ꝛ ptẽ dispdes i captiuitatẽ ppetuã ꝛ tali pẽa pūies eos

Qm̃ declinauerũt in te mala cogitauerunt consilia que nõ potuerũt stabilire.

¶ Ipsi declinauerũt i te mala cõuitia ꝛ opprobria ꝛ falsa testimonia ꝛ flagella rc. Et cogitauerũt ↄ te ↄsilia q̃ nõ potuerũt stabilire: nec firmare: nec pbare. Nã statuerũt te occidere ꝛ annihilare ꝛ obijcere iugũ tuũ ab eisꝰ Sz oppositũ accidit eis: q̃n p romanos fuerunt destructi: ꝛ dedisti eos in captiuitatem corporis ꝛ anime.

Qm̃ pones eos dorsum: in reliquijs tuis pparabis vultum eorum.

¶ Qm̃: idest ppterea pones eos dorsum pijciẽs eos retro a facie tua: ꝛ pparabis vultũ eoꝝ i reliq̃js tuis. i. cũ diabolis a te relictis ꝛ reiectiz. q. d. ꝙ sicut tu posuisti electos tuos in bñdictionibꝰ: ꝛ letificabis eos in gaudio cũ vultu tuo: ita p oppositũ iudeos ꝛ oẽs obstinatos pones retro in maledictionibꝰ pijciens eos a facie tua: ꝛ pparabis vultũ eoꝝ in reliquijs. i. inter demones a te relictos et reiectos. vt cũ magna tristitia et dolore videãt horribiles pẽas eoꝝ. Et nota ꝙ pphéta appellat demões reliquias dei: eo ꝙ fuerũt reliquie bonoꝝ angeloꝝ. Nã electis illis illi fuerũt relicti ꝛ reiecti. Deinde subdit.

Exaltare domine in virtute tua: cantabimus ꝛ psallemus virtutes tuas.

¶ Cũ dicit. Exaltare dñe. vocat regem xpm messiã: vt acceleret aduẽtũ suũ vt ↄpleat oia supradicta. Iõ dicit. O rex veni in carnẽ ꝛ resurge post mortẽ ꝛ passionẽ: ꝛ exaltare i ṽtute tua in die ascẽsiõis ꝛ tūc cantabimꝰ ꝛ psallemꝰ ṽtutes tuas i hac ecclia festiuitates celebrãdo: ꝛ exaltare etiã in ṽtute tua i die iudicij: ꝛ fctã vĩdicta de obstinatiz cãtabimꝰ et psallemꝰ ṽtutes tuas in ecclesia triũphãte.

Deus deus meus respice in me quare me dereliquisti: longe a salute mea verba delictorum meorum.

¶ Huic psal. fm. lxx. pponit talis titulꝰ: scz i finẽ psal. dd p susceptiõe vel assumptiõe matutina. ꝛ tūc est sensus. ꝙ dd fecit hunc psalmũ dirigẽs nos in xpm q̃ est finis legis p susceptiõe mortiz ꝛ passionis: ꝛ p resurrectiõe p quã summo mane reassumpsit corpꝰ gloriosum. fm ṽo hieronymũ victori dd ps p cerua matutina: ꝛ tūc est sensus. ꝙ dd filiꝰ Isay fecit hũc psalmũ dirigẽs ipm ipsi messie dd in scriptura nominato: ꝛ hoc fecit pro cerua matutina p quaz intelligit humanitas xpi. Nã sicut cerua magis tẽpestiue inter cetera aialia se recludit in latibulo ad dormiendũ. Sz sũmo mane p ceteꝛ surgit ꝛ saltat exiẽs a latibulo: ita pi ter xps depositus de cruce hora q̃n occasuz solis repositꝰ ꝛ clausꝰ ẽ i sepulcro. Sz sũmo mane q̃n ortũ solis surre

xit ꝛ ſaluatoꝛ: ab eo: ꝛ oꝛto iam ſole apparuit
Xpus inagdalene ꝛ poſtea ceteris aplis. ¶ Sꝫ ad
dicit maioꝛẽ euidẽtiã eſt aduertẽdũ ꝙ xp̃s in hoc
cer- titulo hui⁹ pſalmi dr̃ cerua matutina rõne ſi
ua. militudinis. Nã ſicut cerua abũdat copia la
ctis p̃ ceteris aïalib⁹ qḋ mĺto laboꝛe ꝛ ꝑicu-
lo acq̃rit: ꝛ p̃ ceteris ẽ ſollicita circa hinnu-
los alẽdos ꝛ cuſtodiẽdos. Nã ſummo mane
ſurgit ad lactãdos eos. Ita pariter xp̃s q̃ſi ſi
ne menſura abũdauit copia lactis meritoꝝ
ſue moꝛtis ꝛ paſſiõis: ꝛ valde fuit ſollicitus
circa filios ſuos fideles liberãdos ꝛ alẽdos.
Et ſũmo mane poſt triduũ ſurrexit de ſepul
cro ad lactãdũ lacte glie q̃s eduxerat de lim
bo: ꝛ lacte gratie meritoꝝ ſue paſſiõis q̃s li-
berauerat ꝛ redemerat a pctõ. Uñ rõne co-
pie hui⁹ lactis doctrine: ꝛ ſacrõꝝ nõ ſolum
xp̃s ſꝫ ꝛ ecclia ꝛ ſacra ſcṗtura dr̃ cerua. Pro-
uerb. v. vbi ait. Cerua chariſſima ꝛ gratiſſi-
m⁹ hinnul⁹ vbera ei⁹ inebriẽt te: ꝛ in amoꝛe
ei⁹ delectare iugiter ꝛc. Ex q̃ pꝫ ꝙ ſacra ſcri
ptura ꝛ xp̃s ꝛ ecclia dñr cerua i ſcriptura. Ex
q̃ pꝫ ꝙ dd̃ nõ temere appellat xp̃ꝫ ceruã ma
tutinã in titulo hui⁹ pſalmi: a q̃ ecclia traxit
copiã lactis grãꝝ ꝛ ſacrõꝝ. Cõtẽnendi ergo
ſunt Rabbini iudeoꝝ q̃ expoſuerũt hũc pſal
mũ de pplo iudeoꝝ afflicto ſub aſſuero tp̃e
Heſter. Et etiã theodoꝛ⁹ heretic⁹ ꝯdẽnat⁹ eſt
in ꝯcilio toletano q̃ expoſuit iſtũ ꝑ dd̃ rege
iſrl. Et id̃ magis eſt credẽdũ euãgeliſtis qui
allegãt ſcripturã hui⁹ pſalmi ꝑ xp̃i paſſiõe.
Mat. xxvij. ꝛ Joh. xix. allegãt illḋ. diuiſerunt
ſibi veſtimẽta mea: ꝛ ſup veſtẽ meã miſerunt
ſoꝛtẽ eſſe dictũ xp̃o ꝑ pphetã. Itẽ Mat. xxvij.
dr̃ ꝙ xp̃s i cruce dixit p̃ncipiũ hui⁹ pſalmi. i.
heli: heli lamazabathani: qḋ interp̃tat̃ deus
de⁹ me⁹ q̄re me dereliq̄ſti? Ex q̃ pꝫ ꝙ idem
xp̃s q̃ incarnat⁹ pẽdẽs i cruce dixit iſta ṽba
hui⁹ pſalmi: ille idẽ ꝑ os dd̃ añ incarnationẽ
dixit eadem ṽba. Et ſic vtrobiq̃ loq̃t̃ xp̃s in
pſalmo ꝛ euãgelio: i pſalmo ꝓphetizando: ꝛ
in euãgelio veritatẽ cõpletam manifeſtãdo.
Et id̃ dd̃ in hoc pſalmo magis vr̃ texere hi-
ſtoꝛiã de paſſiõe xp̃i q̃ ꝓphetare. Preuidẽs
ergo dd̃ i ſp̃ũ totũ myſteriũ paſſiõis ꝛ reſur
rectionis xp̃i: ꝛ exoꝛdiũ ꝛ ꝑfectũ ꝛ proſperi-
tatẽ ecclie introduxit xp̃m ad loquẽdũ: ꝛ fe-
cit hũc pſalmũ in quo p̃ncipaliter tria facit.
Nã p̃io explicat totum myſteriũ ſue paſſio
nis apud patrẽ ꝑ modum q̃rele. Scd̃o petit
liberari per reſurrectionẽ. Tertio ꝓmittit
Diui- agere grãs poſt bñficia recepta. Scd̃o ibi. tu
ſio autẽ dñe. Tertia ibi. narrabo nomẽ tuum.
pſal- Quãtũ ad primũ tria facit. Nã p̃io cõque-
mi. rit̃ ſe eſſe derelictũ a patre. Scd̃o cõqueritur
ſe eſſe cõtẽptũ ꝛ irriſum a iudeis ꝛ militib⁹.
Tertio cõquerit̃ ſe mĺtipliciter afflictũ. Se
cũda ibi. Ego aũt ſũ vermis. Tertia ibi cir
cũdederũt me v. tuli mĺti. Sꝫ añq̃ veniam⁹ ad
expoſitionẽ toti⁹ pſalmi ſunt p̃aduertẽda et
ſuppõẽda q̃dã p̃ncipia cũ ſuis regulis in ꝓ
logo p̃notata. Nã cũ xp̃s ſit in oib⁹ mediatoꝛ
dei ꝛ hoim: id̃ in eo reperiũt̃ due mirabiles
vniões: ex q̃b⁹ ſiũt mirabiles locutiões ꝛ in
tellectu difficiles. Nã p̃io hũanitas xp̃i vnit̃
ṽbo diuino vnitate ꝑſonali. Et ſic i xp̃o ſunt
due nature in vna ſola ꝑſona. Et ſic xp̃s ha-
bẽs duas naturas i vna ſola ꝑſona eſt ꝑfect⁹
de⁹ ꝛ ꝑfect⁹ hõ. Et id̃ rõne iſtaꝝ duaꝝ natu-
rarũ cõicãt̃ idiomata vtriuſq̃ nature: q: ṽifi
cant̃ de eo ea q̃ ſunt dei: ꝛ ea q̃ ſunt hoïs. Et
ſic de xp̃o verificant̃ ineffabiles locutiões q̃
vidẽt̃ ꝯtrie ad ſenſuꝫ quẽ faciũt in aurib⁹ coꝛ
ꝑis: ꝛ tñ ſunt vere ꝛ catholice ad ſenſuꝫ in q̃
ſiũt. Uñ de xp̃o verificat̃ ꝙ eſt creatoꝛ ꝛ crea
tura: ꝛ creatoꝛ ꝛ nõ creatoꝛ: ꝛ ꝙ eſt eternus ꝛ
tp̃alis: ꝛ verificat̃ de eo ꝙ iſte hõ creauit mũ
dũ: ꝛ iſte de⁹ eſt moꝛtu⁹ ꝛ paſſus ꝛc. q: in ꝯ̃crõ
hõ eſt paſſus: ꝛ in ꝯ̃crõ de⁹ creauit mũdũ: ſic
etiã in illo triduo moꝛtis xp̃i de eo verificãt̃
ineffabiles locutiones. Primo ꝙ anima xp̃i
fuit realiter a coꝛꝑe ſeparata: ꝛ ſic fuit vere
moꝛtu⁹: ꝛ tñ tã aïa q̃ coꝛp⁹ erãt ṽbo ꝑſonalr̃
vnita: ꝛ ꝑ cõſequẽs anima ꝛ coꝛp⁹ erant vna
perſona: ꝙ eſt mirabile dictu: ſcꝫ ꝙ aïa ꝛ coꝛ
pus nõ eſſent in ſe ꝛ inter ſe vn⁹ hõ nec ſpe-
ciſice vnita: ꝛ ꝙ eſſent vna ꝑſona in vno ter-
tio: ſcꝫ in ṽbo: ꝛ ꝓpter hoc magiſter ſniarũ
ꝛ multi magni viri cõceſſerũt ꝙ xp̃s fuit hõ
in triduo iſto modo ꝙ nõ erat hõ in ſe poſtq̃
aïa nõ infoꝛmabat coꝛpus: imo realiter erat
ſeparata: ꝛ ideo licet in ſe anima ꝛ coꝛp⁹ non
eſſent vnus homo: tñ in verbo in quo perſo-
naliter vniebantur erat vnus homo. Et ſic
ſm̃ iſtos verbum erat hõ: eo ꝙ habebat ani
maꝫ rationalem et coꝛpus ſibi perſonaliter
vnitũ: lꝫ inter ſe vnũ ab altero eſſet ſepara-
tum. Sed iſte homo vere dicebat̃ moꝛtuus
Quã quidẽ concluſionem plures magni viri
non volunt concedere: eo ꝙ vr̃ dicere oppo-
ſitum in adiecto: ſcilicet ꝙ ſit homo ꝛ moꝛ-
tuus. Et ideo hoc relinquat̃ determinationi
eccleſie. Sed vltra iſtam vnionem eſt altera
vnio facta inter chꝛiſtum ꝛ eccleſiam: inquã-
tum xp̃s aſſumpſit eccleſiam non in vnitate
perſonali: ſed vnitate myſtica ꝛ ſacramenta
li. De qua vnione ꝛ deſpõſatione dicit apo-
ſtol⁹ prima ad Coꝛi. vj. ꝛ ad Ephe. iiij. erunt
duo in carne vna. Hoc ſacramẽtum magnuꝫ
eſt: dico in chꝛiſto ꝛ eccleſia. Et ideo propter
hanc mirabilem vnionẽ etiam inter chꝛiſtũ
verũ ꝛ membꝛa ſui coꝛpoꝛis myſtici commu
nicãtur idiomata: ꝛ de ipſo toto chꝛiſto ꝛ de
capite ꝑ toto coꝛpoꝛe myſtico: ꝛ q̃libet mem
broꝝ cauſant̃ ꝛ verificãtur mirabiles con-
cluſiões: qui videnť falſe: imo etiã deteſta-

bilea ꝛ offendere pias aures ſi intelligāt ad ſenſum quē faciūt in aurib⁹ corpis: niſi pie intelligant ad ſenſum in q̄ ſūt in aurib⁹ mētis fideliū. Un̄ ſub tali ſenſu ꝛ ꝑtextu ipſe xp̄s ſe dr̄ peccatorē ꝛ derelictū a pr̄e: ꝛ pctā ſuoꝝ dr̄ eſſe ſua. Un̄ eſt valde aduertēdū ſicut dictū eſt pſalmo decimoſeptio: ꝙ ſeptē modis xp̄s dr̄ pctā noſtra eſſe ſua: nō q̄ ad culpā: qꝛ nec peccauit in adā: nec in ſe: ſꝫ quo ad penā inq̄tū ꝑ peccatis noſtris voluit pati. Un̄ pꝛio modo pctā noſtra dr̄ eſſe ſua inq̄tū aduocatus. Scd̄o inq̄tū ꝓcurator. Tertio inq̄tū fideiuſſor: eo ꝙ obligauit ſe cauſam noſtrā aduocare: ꝛ defendere: ꝛ debitū ꝓ nobis ſoluere ꝛ ſatiſfacere. Quarto tanq̄ pater ꝓ filiis. Quinto tanq̄ caput ꝓ corpe ꝛ mēbris. Sexto tanq̄ ſpōſus ꝓ ſponſa. Septimo tanq̄ dn̄s ꝓ vaſallis ꝛ ſeruis. Et etiā Octauo tanq̄ paſtor ꝓ grege: qꝛ vnuſquiſq3 iſtoꝝ obligat̄ defendere cauſam ſibi aſſumptā: ad quā ſe obligauit. Iō xp̄s his olb⁹ noibus appellat̄ in ſcriptura reſpectu noſtri. Et iō hec ē cā q̄re xp̄s peccata nr̄a dicit eſſe ſua: ꝛ loquit̄ in ꝑſona eccl̄ie ſponſe ſue. his ergo ꝓſuppoſitis aduertat lector ꝙ xp̄s ꝑ totū iſtū pſalmū loq̄t̄ inq̄tū homo in forma ſerui: ꝛ nō ſolum loq̄t̄ inquātū xp̄s ver⁹ ꝛ perſona priuata: ſꝫ etiaꝫ perſona cōmunis ꝛ inquantū caput: ꝛ ſponſus: ꝛ dn̄s: paſtor: ꝛ aduocat⁹: ꝛ ꝓcurator: et fideiuſſor: ꝛ pro ſua eccleſia ꝛ corpore myſtico ſibi vnito. Et iō xp̄s in hoc pſal. ꝓcedit ꝑ modū orationis ꝛ petitionis. Nam primo de ſe ꝓdicit ꝓphetice paſſionē ꝛ futurā reſurrectionē ſuā. Sꝫ deprecatiue petit ꝓ ſuis mēbris redēptionē ꝛ reſurrectionem: ſiue petit oia mēbra ſua in ſe redimi ꝛ reſuſcitari. Et ſic nō ſolū peccata noſtra: ſed etiaꝫ dolores noſtros dicit eſſe ſuos. Et iō eſt tertio aduertēdū ꝙ duplex dolor reperit̄ in nobis: ſcꝫ dolor paſſionis ꝛ cōpaſſionis. Un⁹ ergo dolor paſſionis dicitur qn̄ caput dolet ex propria paſſiōe cerebri vel hemicranei vel alicuius ꝑticule capitis: qꝛ tunc caput dicit heu patior. Alter dr̄ dolor cōpaſſiōis: vt qn̄ malum eſt in pede vel in brachio: qꝛ tūc caput cōpatitur pedi vel alteri mēbro: ꝛ tūc dicit caput heu patior in pede ꝛc. Et talis dolor dr̄ compaſſio. Ita pari mō in xp̄o capite noſtro fuit ꝛ erat duplex dolor i illo triduo. ſcꝫ paſſiōis ꝙ patiebat̄ in corpore ſuo: ꝛ in illa carne aſſumpta ꝛ apta ad patiendū. Alter fuit dolor cōpaſſiōis: qꝛ ꝓ nobis patiebat̄: ꝛ ſic non ſolū patiebat̄: ꝛ triſtabat̄ in ꝓpria carne ex verberib⁹ ꝛ flagellis: ſꝫ multomagis cōpatiebat̄ nobis ꝛ miſerie ꝛ captiuitati nr̄e ꝓpter pctm̄. Et magis cōpatiebat̄ i ſuis membris vulneratis ꝛ afflictis a diabolo. Et ſicut qn̄q3 accidit ꝙ hō patit̄ in capite ꝛ in aliquo

xp̄us dicit pctā nr̄a eſſe ſua.

Dolor duplex i nobꝫ reperitur.

mēbro: ſꝫ caput magis cōdolet mēbro q̄ ſibipſi ſi i mēbro eſt fortior egritudo. Ita pariter xp̄s i triduo magis cōdolebat ꝛ ꝯpatiebat̄ mēbris ſuis q̄ ſibi: eo ꝙ erat maior infirmitas mēbroꝝ q̄ ſua. Nā ſua erat corpalis: nr̄a aūt ſpūalis: ꝛ ille patiebat̄ in corpe: nos ꝟo i aia. Et ſic magis ꝯdolebat ꝛ ꝯpatiebat̄ nobis q̄ ſibi. Et iō xp̄s in h pſal. magis loq̄t̄ vt caput ꝛ ꝑſona cōis q̄ vt ꝑſona puata: ꝛ ſic ꝟba hui⁹ pſalmi magis intelligēda ſunt ad ſenſuꝫ in q̄ ſūt q̄ ad ſenſuꝫ quē faciūt: qꝛ ſicut i paſſiōe nō ſolū patiebat̄ in ſe ſꝫ ꝯpatiebat̄ magis nobis: iō nō ſolū ꝯq̄rit̄ apd̄ patrē de paſſiōe ſua: ſꝫ de cōpaſſiōe ꝛ miſeria nr̄a. xp̄s ergo nō ſolū inquātū homo ꝓ ſe: ſꝫ etiā inquātū caput eccl̄ie ꝓ ſuis mēbris conq̄rit̄ ſe eſſe a patre derelictū ꝛ non exauditū. Un̄ ait. o de⁹ ꝑ vniuerſalē creationē ꝛ de⁹ me⁹ ꝑ ſpecialē fauorē ꝛ ꝯſeruationē: reſpice in me: q̄re me dereliq̄ſti lōge a ſalute ꝛ vita mea? qꝛ ꝑmiſiſti me a iudeis affligi ꝛ occidi. Et ſic nō fuiſti ꝓpiti⁹ ſaluti ꝛ vite mee: imo lōge fact⁹ es a ſalute mea: qꝛ totalr̄ i ꝑtāte iudeoꝝ me dereliq̄ſti: ꝛ morti ꝛ paſſioni me obtuliſti.

De⁹ me⁹ clamabo ꝑ diē ꝛ nō exaudies: nocte: ꝛ non ad inſipientiam mihi.

¶ Clamabo per dieꝫ in cruce verba delictorū meorū in perſona membrorū meorū peccatorum: ꝛ clamabo clamore magno dicens ꝟba ſupradicta: ſcꝫ heli heli lamazabathani. i. de⁹ deus meus q̄re me dereliquiſti. Et etiā clamabo in cruce ꝑ dieꝫ. i. in die paſſionis dicens. Pater ignoſce his quia neſciunt q̄d faciūt. ꝛ deſyderans ſalutem oim dicā in cruce: ſitio. Itē nō ſolū in die: ſed etiā in nocte ꝓcedente clamabo. Pater ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte: ꝛ th̄ in olb⁹ his non exaudies me nec exaudiſti. Nā me a iudeis affligi ꝛ flagellari ꝛ irrideri ꝛ crucifigi ꝛ occidi permiſiſti: et pauci de iudeis et crucifixoribus meis pro q̄bus oraui: ſunt ſaluati: nec etiā oēs gētiles ſunt ilico cōuerſi: qꝛ per centū annos ꝓ maiori parte ꝑmāſerūt i ſua ſupſtitiōe eccleſiā ꝑſequēdo ꝛ affligendo: ergo ſequit̄ ꝙ non in olbus me exaudiſti: ꝛ per conſequens me aliqn̄ dereliq̄ſti: quare ergo me dereliquiſti ꝛ me non exaudiſti?

Tu aūt in ſctō habitas: laus iſrael

¶ Laus ꝛ de⁹ iſrl̄ qui tanq̄ iuſt⁹ iudex habitas in ſancto celo ꝛ ſolio tuo iudiciali ſcis ſupple ꝙ hoc non contingit nec accidit: nec debet imputari mihi ad inſipientiam: ꝛ culpam et delictum: ſcilicet ꝙ patiar hanc afflictionē ꝛ mortem: et ꝙ ſum derelict⁹ ꝛ non exauditus a te: qꝛ tu qui habitas in ſancto ſcis ꝙ ego nūq̄ peccaui nec inuētus eſt dolus in ore meo: ergo non mereor pati hanc afflictionem

afflictionē: nec mereor ꝯtēni: nec derelinq̄ a te. Et nota q̄ iſti tres v̄ſus nō ſolū ſunt diffi-ciles litera ad intelligēdū: ſꝫ etiā ſunt diffici-les i textura lr̄e ad ordinādū particulas ad-inuicē: nec niſi vix repperi cōueniētiā inter doctores i ordinatiōe particulaꝝ iſtorū triū verſuum. Naꝫ q̄dā ordināt ly longe a ſalute mea: cū ly verba delictorū meorū: vt ſit ſen-ſus. O deus q̄d dereliquiſti me? q̄r v̄ba de-lictorū meoꝝ: ſcꝫ patriarcharū ꝛ ꝓphetarū ꝛ omniū fideliū peccatorū ſunt longe a ſalu-te mea: q̄r oēs clamant q̄ debeo mori ꝛ expe-ctāt meā paſſionē. Nā peccata mēbroꝝ meo-rū exigunt q̄ moriar. Jtē lr̄a Hieroñ. hꝫ lon-ge a ſalute mea verba rugit⁹ ſiue clamoris mei. q.d. q̄ v̄ba rugit⁹ ꝛ clamoris q̄ feci tā in cruce q̄ in orto ſunt lōge a ſalute mea: q̄r nō ſunt audita: imo clamabo per diē ꝛ nō exau-dies: ꝛ nō ē ſilentiū mihi. q.d. q̄ nō fuit mihi ſilentiū in toto illo die ꝛ nocte paſſiōis: ſꝫ ſp̄ clamaui: ꝛ tñ nō exaudiſti. o pr̄. q.d. q̄ i vanū laboro ꝛ clamo: q̄ q̄dē litera Hiero. lꝫ ſit ma-gis clara. tñ plura ꝛ altiora ſacramēta cōti-net trāſlatio ipſoꝝ. lxx. vt pꝫ in p̄ma expoſi-tiōe. Jtē ly reſpice in me q̄ eſt in nr̄a trāſla-tiōe nō reperit̄ i hebreo: ſꝫ forſitā. lxx. volue-rūt ſupplere ad d̄notādū q̄ xp̄s in breui: de-bat liberari de illa afflictione: conq̄rit̄ ergo dicēs. O de⁹ deus me⁹ reſpice in me cito li-berando. Nā qua de cauſa dereliquiſti me ꝛ receſſiſti longe a ſalute mea? ꝓbo q̄ dereli-quiſti. Nā nō clamabo verba mea. i. peccata mea. Sꝫ verba delictorū meorū. i. mēbrorūꝫ meorum peccatorū. q.d. q̄ in cruce ꝛ i horto nō deflebo: nec patiar: nec clamabo ꝓ pctīs meis. ſed pro peccatis membrorū meorūꝫ: ꝛ tñ non exaudies me in tali clamore: ſed hoc non erit mihi ad inſipientiā nec ad culpā: q̄r tu laus iſrael q̄ habitas in ſancto ſolio iudi-ciali ſcis q̄ nunq̄ peccaui: nec mereor hanc afflictionem. Deinde ſubdit.

Jn te ſperauerūt patres noſtri: ſperaue-runt ꝛ liberaſti eos.

xvj. diſt. c. ſi q̄s vult.

Ad te clamauerūt ꝛ ſalui facti ſunt: in te ſperauerunt: ꝛ non ſunt confuſi.

¶ Cū dicit in te ſperauerunt patres noſtri: reddit cauſaꝫ ſue iuſte querele arguēs a mi-nori. Nā ſi pater exaudiuit patres vete. teſt. ꝛ exaudiuit ꝛ liberauit eos de tribulationi-bus ſuis: ergo multomagis d̄bebat liberare filiū ꝛ exaudire in tali tribulatiōe: eo q̄ erat fili⁹ naturalis ꝛ iuſt⁹ ꝛ innocēs. Sed oppoſi-tū fecit pater: q̄r nō exaudiuit eū: imo dere-liquit eū in p̄tāte iudeoꝝ: ꝛ ꝑmiſit ipm̄ irri-deri ꝛ multipliciter affligi: ꝛ iō p̄rio ꝓbat et oſtēdit q̄liter de⁹ exaudiuit ꝛ liberauit pr̄es antiquos. Scd̄o q̄liter ꝑmiſit ipſum ꝯtemni ꝛ irrideri. Tertio ꝓbat q̄liter ipſe eſt filius nālis ꝛ iuſt⁹ ꝛ innocēs. Quarto q̄liter ꝑmiſit ipm̄ mlt̄iplr̄ affligi: ꝛ i hoc cōſiſtit tota inia ꝛ intelligētia hu⁹ p̄me p̄tis p̄ncipalis. ſcd̄a ibi: ego aūt ſuꝫ v̄mis ꝛ nō hō. tertia ibi. q̄m tu es q̄ extraxiſti. q̄rta ibi. circūdederūt me vituli. ¶ Quātū ad p̄mū ḡ d̄t. O pr̄ q̄ habi-tas in ſct̄o bñ habeo ius q̄rele. Nā oēs pr̄es nr̄i ſperauerūt ite ꝛ clamauerūt: ꝛ tu exaudi-ſti ꝛ liberaſti eos de afflictiōe egypti. ꝛ d̄ ma-ri rubro. Uñ clamauerūt ad te mlt̄otiēs i de-ſerto de terra ꝓmiſſiōis cū tribularent̄. Et ſic clamauerūt ꝛ ſperauerūt i te: ꝛ tñ nō ſunt cōfuſi nec fruſtrati in ſua petitiōe: q̄r ſp̄ libe-raſti eos: aut ꝑ Moyſen: aut ꝑ Joſue: aut ꝑ iudices: aut ꝑ reges: aut ꝑ zorobabel de ba-bylonia: aut ꝑ machabeos d̄ antiocho. Ego aūt nō fui exaudit⁹: ſꝫ fui reputat⁹ tāq̄ v̄mis ꝛ nō hō: tāq̄ opprobriū hoīꝫ ꝛ abiectio ple-bis: q̄r fui multiplr̄ cōtēpt⁹ ꝛ irriſus. Nā oēs vidētes me ſic a te derelictū ꝛ abiectū mlt̄i-plr̄ deriſerūt me. P̄rio i domo cayphe ꝛ anne dādo mihi alapas. Deide i domo pilati me arūdine ꝑcutiēdo ꝛ dicēdo: ꝓphetiza nobis xp̄e q̄s eſt q̄ te ꝑcuſſit. Jtē vidētes me in cru-ce derelictū ꝛ abiectū locuti ſunt labijs dicē-do. Alios ſaluos fecit ꝛ nō pōt ſeipm̄ ſaluuꝫ facere. Si fili⁹ dei eſt deſcēdat nūc de cruce: ꝛ credem⁹ ei. Jtem mouerūt caput dicēdo: aue rex iudeorū: ꝛ vah q̄ deſtruis tēplū dei: ꝛ in triduo reedificas illd̄ ꝛc. Et ſic dixerūt: ſi ieſus nazaren⁹ ſperauit in eū. ſ. in deū: er-go ſaluū faciat eū liberādo d̄ cruce: q̄m vult eū: ideſt poſtq̄ diligit de⁹ pr̄ tāq̄ filiū nālem ſicut ipſe d̄t. Ex his verbis pꝫ q̄liter xp̄s d̄t ꝛ cōquerit̄ ſe eſſe derelictū a pr̄e in poſſe iu-deorū ꝛ cōfuſum ꝛ nō exauditū: ꝛ inde moti ſunt iudei ad irridēdū ꝛ illudendū ei poſtq̄ viderūt ipm̄ nō exauditū. Et ſic putauerunt totaliter ipm̄ a deo abiectū ꝛ derelictum. Jō hoc ei improperabant in cruce: vt dictū ē. Nā iō iudei irridebāt eū: q̄r putabāt ipm̄ a deo derelictū: ꝛ de hoc conqueritur hic xp̄s. Ex q̄ pꝫ q̄ dauid hic magis videtur texere hiſtoriā euāgelicā q̄ ꝓpheticā. ¶ Et nota q̄ lꝫ xp̄s fuerit verus homo quo ad naturam: tamen quo ad generationeꝫ fuit vt vermis. Nā ſicut vermis ḡnat̄ ex terra ex ſola iſluē-tia celeſti: ita xp̄s fuit genitus in vtero vir-ginali ſine patre carnali ex puris ſanguini-bus ſolo opere ſp̄ūſſancti: ideo dicit chriſt⁹.

Ego autē ſum vermis ꝛ non homo: op-probrium hominum ꝛ abiectio plebis. Arg. de pe. diſt. ij. §. ſ. ca. ſi. xv. q. v. c. j.

Omnes vidētes me deriſerūt me: locuti ſunt labijs ꝛ mouerunt caput.

Sperauit in dn̄o eripiat eum: ſaluum fa

et de
pc. d.
ũ.ſ.
oppo
nit.

clat enim quoniam vult eum.

¶ Ego aũt ſuz vmis ⁊ nõ hõ.i.genit⁹ ad mo dũ vmis:⁊ nõ ꝑ coitũ ad modũ hois. Et iõ ſi cut xp̄s nõ habuit patrẽ carnalẽ i terris:ita nõ habuit deſenſorem. Deide cum dicit: qm̄ tu es: oſtendit ſe eſſe vnicũ filiũ naturalẽ ⁊ iuſtũ ſine pctõ. Nã ſicut ſupra dictuz eſt xp̄s nullũ habuit aliũ patrẽ in terris niſi ſolum deuz: q̇ opere ſpiritusſancti formauit ipm̄ in vtero virginali. Ex quo pz ꝙ eſt fili⁹ dei nã lis rõne ꝑſone ⁊ rõne formationis. Scđo ſe q̄t ꝙ xp̄s eſt iuſtus ſine pctõ nature ⁊ ꝑſone: q: non ex opere Adã natus eſt: ſz ex opere: ⁊ virtute ſpiritusſancti. Et ideo ſicut nulli pctõ erat obnoxi⁹: ita nulli⁹ pene erat re⁹. Ex quo pz ꝙ nõ erat derelinquẽd⁹ a patre: ſz in om nib⁹ exaudiẽd⁹. Et hoc ẽ qđ dicit hic. O pa ter tu nõ debes me derelinquere: nec oratio nẽ ⁊ perſonã meam contemnere: quia ſum fi lius tuus naturalis ⁊ iuſtus ſine peccato.

Qm̄ tu es q̇ extraxiſti me de ventre ſpes mea ab vberibus matris mee: in te pro iectus ſum ex vtero.

¶ Tu es ille q̇ extraxiſti me de vẽtre et vbe rib⁹ mr̄is mee: ⁊ null⁹ ali⁹ pr̄ carnalis extra

de cõ
ſe.diſ.
iij.ca.
vlti.

xit me: q: nõ habeo pr̄ez carnalẽ i terris. Et iõ ex vtero mr̄is mee ꝓiect⁹ ſuz i te ſolũ.i.ti bi ſoli ⁊ nulli alteri dat⁹ ſũ fili⁹. Et iõ ſubdit

De vẽtre matris mee deus meus es tu: ne diſceſſeris a me.

¶ Tu ſol⁹ es de⁹ me⁹ ꝓncipio ꝯceptiõis de vẽtre mr̄is mee: q: i eodẽ inſtãti in q̇ fui crea tus fui vbo ꝑſonalr̄ vnit⁹: ⁊ ſic ſil̄r fui creat⁹ ⁊ aſſumpt⁹: ⁊ ꝑ ꝯñs nulli pctõ obnoxi⁹: ḡ poſt q̄ tu es pr̄ me⁹ nãlis: ⁊ fili⁹ iuſtus ſine pctõ ne diſceſſeris a me ⁊ ne derelinquas me.

Qm̄ tribulatio proxima eſt: qm̄ nõ eſt q̇ adiuuet.

¶ Qm̄ tribulatio proxima eſt mihi: ⁊ qm̄ null⁹ ali⁹ eſt q̇ adiuuet niſi tu qui es pr̄ me⁹: ḡ ne diſceſſeris a me: nec derelinq̄s me in agone paſſionis: ſed exaudi me. Ex ſupradictis pz ꝙ de duobus conqueritr̄ xp̄s. Primo quia pa ter dereliq̇t euz. Scđo q: nõ exaudiuit eum. Tertio q: cũ eſſet fili⁹ naturalis ⁊ iuſt⁹ ſine pctõ ꝑmiſit eũ derideri ⁊ affligi. ¶ Sz cõtra predicta arguit: ⁊ vr̄ ꝙ xp̄s nunq̄ fuit a pr̄e derelictus ſicut ipſe cõqueritr̄. Nam ipſemet dicit Jo.viij. pr̄ ſemꝑ mecũ eſt: ⁊ ita me ſoluz non dereliq̇t. Itẽ ꝯ illud qđ dicit ꝙ non fuit exauditus in ſua orõne arguit. Nã ap̄ls dicit ad Heb.v. ꝙ xp̄s in diebus carnis ſue precco ſupplicatiõeſq3 ad eũ q̇ poſſit illũ ſaluũ face re a morte cum clamore valido et lacrimis offerẽs exaudit⁹ eſt ꝓ ſua reuerentia. Et ſic vr̄ ꝙ qñ dixit: pr̄ ſi poſſibile eſt tranſeat a me

T
Not.
ſi xp̄s
fuerit
a p̄re
dereli
ctus.

Obie
ctio.

calix iſte: ⁊ qñ cuz clamore valido dixit hely hely ⁊c.i.de⁹ de⁹ me⁹ q̄re dereliq̇ſti me: tũc fuit exaudit⁹ ꝯ illđ qđ dictũ eſt pſal. ꝓcedẽti ſ.deſideriũ aĩe tribuiſti ei ⁊c. Tertio vr̄ qđ in uanẽ ⁊ fruſtra ꝯq̄rat xp̄s apđ pr̄em i toto iſto pſal. q: ab initio ſciebat oĩa q̇ vẽtura erãt in eũ: ⁊ tradit⁹ eſt ſpõte: q: ipẽ voluit. Eſa.liij.

¶ Ad iſta tria dubia rñdetur ſicut dictũ eſt i ꝓambulis expoſitiõis hui⁹ pſal. ꝙ ꝑꝑ iſtas duas vniões q̇ reperiũt i xp̄o.ſ.hũanitatz ad vbuz ⁊ capitis ad mẽbra cõicant idiomata. Iõ in ſcriptura fiũt mirabiles ⁊ ineffabiles locutiões q̇ vident nõ ſolũ.falſe ſz ẽt ꝯtẽ ad ſenſuz quẽ faciũt: niſi itelligant ad ſenſuz in q̇ fiũt. ¶ Ad ꝓmũ ḡ eſt dđm ꝙ xp̄m a pr̄e eẽ derelictũ ſtat dupl̄r. Uno mõ i mẽbris. Et ſic mãifeſtũ eſt ꝙ totũ ſuũ corp⁹ myſticũ ⁊ totũ gen⁹ hũanũ fuit derelictũ et abiectũ i ptãte diaboli i adã: q̇ derelictio durauit vſq3 ad xp̄z. Et iſto mõ xp̄s dt ſe derelictum ꝑꝑ derelicta ſuoꝝ mẽbroꝝ: ⁊ loq̇t hic tãq̄ caput: q: ſpon ſus: ⁊ paſtor ⁊ aduocat⁹ ⁊ ꝓcurator: ⁊ fideiuſ ſor iõ pctã nr̄a dt eſſe ſua nõ q̇ ad culpã: ſz q̇ ad penã. q: ꝓ nobis debitũ ſoluit ⁊ ſatiſfecit. Scđo mõ talis derelictio põt itelligi de dere lictione ꝑſonali.ſ. ꝙ fuerit derelict⁹ i ꝑſona: ſz h̄ põt ẽt dupl̄r intelligi. Uno mõ qđ fuerit derelict⁹ in vbo quãtũ ad vnionẽ ꝑſonalẽ: et quãtũ ad gratiam. ⁊ talis locutio eſt falſa: q: vbũ nũq̄ reliq̇t aĩam i inferno: nec corp⁹ in ſepulcro. q: vtriq3 fuit ſꝑ vnitũ: q: qđ ſemel aſſumpſit nũq̄ reliq̇t: vt dictũ eſt pſal.xv. ⁊ ꝑ ꝯñs nũq̄ dereliq̇t hũanitatẽ q̇ ad gratiã: q: ſemꝑ xp̄s fuit plen⁹ grã: de tali ergo dereli ctione dt xp̄s Jo.viij. pr̄ ſemꝑ meũ eſt: ⁊ nun q̄ me dereliq̇t ſolũ. Scđo talis ꝑſonalis de relictio põt intelligi q̄tũ ad penã ⁊ paſſio nẽ. Et ſic nõ ẽ dđm ꝙ pr̄ dereliq̇ eũ in ptãte iudeoꝝ i illo triduo ad mortẽ ⁊ paſſionẽ ꝑſe rẽdã. Et iõ dicit xp̄s iudeis: hec eſt hora vr̄a ⁊ ptãs tenebrarũ. Mat.xxvj. Itẽ fili⁹ fuit de relict⁹ in triduo in quãtũ oẽs potẽtie relicte ſunt vnaqueq3 i ſua oꝑatiõe: ne aliã impedi ret: vt ait Damaſce.li.iij. Nã ſicut ps itelle ctiua ſumme fruebat: ita ps ſenſitiua ſũme dolebat ⁊ affligebat: ergo xp̄s dicit ſe eſſe de relictũ in mẽbris quãtũ ad culpã: ⁊ in ꝑſona nõ quãtũ ad ꝑſonalẽ vnionẽ ⁊ grãm: ſz ſolũ ad penã ꝓ nobis ſoluẽdã. ¶ Ad ſcđz dubiuz eſt dđm ꝙ myſteriũ illius orõis xp̄i qñ di xit: pr̄ ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte. eſt ita grãde ⁊ ineffabile ꝙ lz doctores cona ti fuerint ipſum declarare: tñ ſemper rema net aliqua difficultas. Et ideo videtur mihi ſemꝑ recurrendũ ad ſupradictã regulam de ſenſu vboꝝ in q̇ fiunt: ⁊ non quẽ faciũt qñq3 in ſacra ſcriptura. Nã ſi talis locutio itelligi tur ad ſenſum quẽ facit in aurib⁹ corꝑis: cũ

Rñſ
ſio.

Xp̄m
a p̄re
dereli
ctum
ſtat
dupli
citer.

Not.
de xp̄i
ora
tiõe.

manifeſte falſa. Nā ſonat ꝙ xp̄s pri⁹ timēdo mortē rogauit pr̄ez vt trāſiret calix paſſiōis a ſe: vt nō pateret mortē tā horribilē. Sꝫ poſtea vidēs volūtatē pr̄is voluit ſibi ꝯformari ⁊ obedire: ⁊ dixit. fiat volūtas tua ⁊c. Sꝫ ſi ſic cū tali diſcurſu tp̄is intelligat̃ eēt locutio falſa. Pr̄io q2 xp̄s ab initio ſciuit ꝙ deus ſic determinauerat: ⁊ hoc ipſe ap̄lis reuelauerat. ⁊ ad paſſionē venerat. cū ſecreto dixit diſcipulis. Ecce aſcēdim⁹ hieroſolymā ⁊ filius hoīs tradet̃ ⁊c. Et ſic gr̄a ſua fuiſſet fruſtra ⁊ indiſcreta: orādo ꝯtra volūtatē ⁊ determinationē patris. ⁊ ꝯtra id qđ retractari nō poterat. Jtē ſequeret̃ ꝙ ꝑ tūc xp̄s ꝑdidiſſet charitatē erga genus humanū: q2 ſciebat ꝙ aliter nō poterat redimi niſi ꝑ ſuā paſſionē. Eſt ergo intelligēda illa or̄o ⁊ petitio xp̄i ad ſenſum in q̄ fuit facta. ¶ Ad cui⁹ intelligentiā eſt aduertendū ꝙ voluntas xp̄i duobus erat vnita. Nā pr̄io erat vnita v̄bo ꝑſonaliter: ⁊ paterne volūtati ꝑ charitatē ⁊ gratiā. Et ſic ꝑ talē vnionē ſemꝑ fuit ꝯformis diuine volūtati. Scđo erat vnita appetitui ſenſitiuo eſſentialiter. inquātū radicaliter ambe iſte due potētie fundabant̃ in eēntia et ſubſtātia aīe: ⁊ iō volūtas ꝑ talē vnionē ſemꝑ cōpatiebat̃ appetitui ⁊ carni in oībus tormentis ⁊ afflictionib⁹. Et ſic in tota illa paſſione xp̄s ſimul fruebat̃ ⁊ patiebat̃. Nā reſpectu diuine vnionis fruebat̃ volūtas: ⁊ reſpectu carnis patiebat̃. Jta parit̃ inquātū erat verbo vnita ꝑſonalr̄ ⁊ ꝑ gr̄az ſemꝑ fuit ꝯformis diuine volūtati: ⁊ obediens in oīb⁹: nec fuit aliqđ inſtās in q̄ volūtas xp̄i non ꝯformaret̃ diuine volūtati. Vñ q2 caro xp̄i ⁊ appetitus ſenſitiu⁹ q̄ dr̄ q̄dā volūtas naturalis vehemēter dolebat ⁊ patiebat̃ in tormētis. iō naturalr̄ exhorrebat: ⁊ timebat mortē: q2 omē aīal naturalr̄ appetit ꝑmanere ⁊ mortē ꝑniciē deuitare nitit̃. Jō caro ſiue appetitus ſenſitiu⁹ ꝑſuadebat voluntati vt ſe retraheret a tali paſſiōe ⁊ morte: q2 vt dictū eſt: oēs potētie derelicte ſunt in ſuis ꝓpriis et naturalibus operationibus. Sed voluntas xp̄i lꝫ compateret̃ carni in tali dolore: tamen nolebat ſequi eius appetitū ⁊ ſuaſionē. Sꝫ totaliter decernebat ⁊ deliberabat implere ⁊ ſeq̄ volūtatē pr̄is. ſcꝫ pati ꝓ nobis cum magna obediētia ⁊ charitate: ⁊ hoc ē qđ dr̄ Lu.xxij. ꝙ cepit tedere ⁊ pauere quantū ad carnē: et fact⁹ eſt in agonia quātū ad totū: q2 caro ſua debat ⁊ volūtas cōpatiēdo carni nō ꝯſentiebat: ſꝫ volūtatē pr̄is adimplere firmiter ſtatuebat. Et tūc dixit. Pater ſi poſſibile eſt trāſeat a me ⁊c. Que q̄dē oratio ⁊ locutio non fuit mortis excuſatiua: ſꝫ naturalis timoris ⁊ vehemētis doloris exp̄ſſiua: volēs oſtēdere ſeuerā carnē habuiſſe: ⁊ ꝑ nobis ⁊ vehemētē

Ꝟ d xp̄i volū tate.

dolorē ſuſtuliſſe: ⁊ ſe oſtendere patri paratū obedire. Et ad talem ſenſum ꝓlata fuit illa or̄o. Cui⁹ ſenſus eſt iſte. O pr̄ licet caro infirma naturalr̄ exhorreat ⁊ timeat mortē: et ſi poſſibile eſſet vellet hūc calicē paſſiōis trāſire ⁊ excuſare: tñ ego nolo cōdeſcendere et parcere carni: nec ꝯformare volūtatē meā cū appetitu ſenſitiuo: ſꝫ cū tua volūtate. Nā lꝫ caro ſit īfirma: tñ ſp̄us ꝓpt⁹ eſt ad obediēdū tibi: ⁊ patiēdū ꝓ genere humano Et iō nō fiat ſicut ego volo. i. ſicut caro ſuadet: ſed ſicut tu vis ⁊ ꝑcipis: ⁊ ab eterno ꝑordinaſti: ⁊ ꝑ ora ꝓphetaꝝ ꝑdixiſti. Ex q̄ ptꝫ ꝙ volūtas xp̄i ſimul cōpatiēdo carni ⁊ ſenſualitati obediebat ⁊ ꝯformabat̃ paterne volūtati: cui erat vnita ꝑ charitatē ⁊ gr̄am. Et ſic illa locutio ſiue or̄o xp̄i nō fuit mortis excuſatiua: ſꝫ cōpaſſiōis ad carnē ⁊ ꝯformitatis ad paternā voluntatē expreſſiua: ⁊ hic eſt principalis ſenſus hui⁹ orōnis. Sꝫ p̄ter ſupradictū ſenſuꝫ adhuc illa or̄o ꝯtinet tria alia myſteria: q2 explicat duplex deſideriū in xp̄o. ſ. deſideriū antecedēs q̄ deſiderauit ⁊ voluiſſet calicē ſue paſſiōis ad oēs hoīes trāſiſſe: ⁊ oēs ſaluaſſe. Sꝫ ex ꝯſequēti oſtēdit deſiderium ⁊ voluntatem deſideratā: qua voluit tm̄ ſaluare predeſtinatos ⁊ penitētes. Tertio ꝑ illā orationē dedit nobis doctrinam vt diſcamus carni nō cōdeſcendere: ſꝫ diuine volūtati obedire. Quarto dedit doctrinā oībus martyribus ⁊ oībus fidelibus vt ex proprijs viribus non ꝓſumant aggredi mortē abſq3 diuino auxilio inuocato. Ex ſupradictis ptꝫ q̄d ſit dicendum ad argumentum. nā xp̄s in illa or̄one nō poſtulauit mortē et paſſionē fugere ſꝫ oſtēdit ſe infirmitati carnis nō cōdeſcēdiſſe: ſed patri obediſſe: et redēptionem ꝓ omnibus poſtulaſſe: et ſic exauditus fuit pro ſua reuerentia: et ſua petitio deliberata ſemꝑ fuit cōpleta. ¶ Ad tertium dubium ⁊ argumentū eſt dicendū per eandē regulā ⁊ rationē: ꝙ querela quā xp̄s videt̃ facere in iſto pſalmo nō eſt indignatiua nec iniurie deputatiua: ſed patris et filij charitatis expreſſiua et admiratiua: q2 vult oſtendere ꝙ tanta fuit charitas patris erga genus humanum: ꝙ proprio filio ſuo nō pepercit: ſed pro nobis ipſum morti tradidit ⁊ tanta fuit obediētia filij qđ maluit pr̄i ꝙ̄ ꝓ prie vite cōplacere: et hoc nobis manifeſtat vt nos ſibi magis reddat obligatos. Ex dictis in primo dubio patet ꝙ patrem filium derelinquere nihil aliud fuit niſi ipſum morti tradere: et iudeis poteſtatē vt ipſum affligerēt concedere. Jtē ex ſecundo dubio ptꝫ ꝙ chriſtum: vt calix ab eo tranſiret patrem rogare nihil aliud fuit niſi compatiendo carni ſimul patri obedire, Jtem ex tertio

pr̄em filiuꝫ dereliq̄re, q̄d ſit.

ptꝫ ꝙ xp̄s ꝑ modū ꝗrele ſuā afflictionē apud prēm exponere nihil aliud fuit ꝙ̄ charitatē pr̄is erga gen⁹ hūanū admirari ꝛ explicare.

Circundederunt me vituli multi: tauri pingues obſederunt me.

Aperuerunt ſuper me os ſuū: ſicut leo rapiens et rugiens.

Sicut aqua effuſus ſum: ꝛ diſperſa ſunt omnia oſſa mea.

Factum eſt cor meum tanꝙ̄ cera liqueſcens: in medio ventris mei.

¶ Chriſt⁹ ī hac pte explicat ſuā afflictionē: ꝛ q̄ſi hiſtorice texit diſcurſum ſue paſſiōis incipiēs a captiōe vſ ad mortē incluſiue. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā ē notādū ꝙ xp̄s q̄tuor noib⁹ appellat iudeos pſecutores. appellat eñ vitulos: tauros: canes: ꝛ leōes. Uñ ꝑ vitulos itelligit miniſtros q̇ eū cū petulātia ceperūt: ꝛ appellat tauros aīpos pncipes ꝛ phariſeos a piguedine et potētia: leones aūt appellat eoſdē ꝓpter iracūdiā ꝛ furiā: cū qua ī ip̄m irruerūt. canes ꝟo eos appellat a mordacitate ꝛ latratu: q̄z ſemꝑ ꝯ ip̄m latrarūt ꝛ momorderūt. Dicit ḡ xp̄s. O pr̄: q̄re me dereliq̄ſti in ptāte iudeoꝝ: q̄m multi vituli circūdederūt me in orto: ꝛ ligauerūt me: ꝛ trahētes ꝑ terrā ad annā ꝛ Cayphā me duxerūt: ꝛ ibi tauri pingues. i. pncipes ſacerdotū Scribe ꝛ phariſei q̄ dr̄ tauri ꝓpter potētiā ꝛ ſacerdotiū: ꝛ dr̄ pingues a piguedine diuitiaꝝ ꝛ munerū ꝛ oblationū. Iſti tauri pingues ꝛ iſti vituli. ſ. eoꝝ miniſtri obſederūt me in domo anne ꝛ cayphe: ꝛ ibi aperuerūt ſuꝑ me os ſuū ſuꝑbi ꝛ iracūdi: ſicut leo rugiens ꝯuitia ꝛ opprobria īferēdo: ꝛ falſa crimia imponēdo: ꝛ blaſphemū appellando. Uñ ſicut leo rugiēs ꝛ rapiēs trahit p̄dā ꝑ terrā ꝛ lacerat: ꝛ laniat: ita me trahebāt ꝑ terrā cedēdo ſpuēdo: colaphizādo: ꝛ capillos euellēdo: in tm̄ ꝙ ſicut aq̄ effuſus ſum: ꝛ oia oſſa mea diſperſa. i. tracta ſunt ſuꝑ terrā: q̄z ex nimio labore ꝛ afflictione perfuſus ſum ſudore ſicut aq̄: q̄z in tm̄ abūdauit ī me ſudor ꝙ videbar ꝑfuſus in toto corpore ſicut aqua madidus. Itē ſicut aqua immunda effundit̄ ꝛ ꝓiicit̄ ex domū. ita ego fui effuſus ꝛ ꝓiect⁹ ſuper terram tanꝙ̄ inutilis ꝛ deſpect⁹. Itē nō ſolū oſſa mea materialia ꝛ pſonalia fuerunt diſpſa ſed etiā oia oſſa mea myſtica. i. oēs apoſtoli fuerunt diſperſi: q̄z me relicto omnes fugerunt. Et ſic in tali afflictione factum eſt cor meum tanꝙ̄ cera liqueſcens in medio ventris. i. corporis mei. Nam ſicut cera liq̄ſcens a calore ignis non poteſt reſiſtere: ita ego ex nimio labore debilitatus non poteram ei reſiſtere: nec ſuper pedes meos ſtare. Nam

Iudei ſunt ꝑſecutores xp̄i.

Aruit tanꝙ̄ teſta virtus mea: et lingua mea adheſit faucibus meis: et in puluerem mortis deduxiſti me.

De pe. d. iū. c. ter hec.

¶ Exhauſtis oibus virib⁹ cordis tota virt⁹ mea aruit: ꝛ exiccata fuit tāꝙ̄ teſta. Nā ſicut teſta nucis vl̄ cuiuſlibꝫ fruct⁹ aret ꝛ ſiccatur exauſto humore: ita totū corp⁹ meū aruit et factū eſt macilētū naturalib⁹ virib⁹ exhauſtis. Et ſic frequēter cadebā in terram: eo ꝙ ſpūs vitales deficiebāt in corde et motiui in muſculis: ꝛ aīales deficiebāt ꝑ totū corp⁹: et ſic nō ſolū non poterā me ſuſtētare ex defectu ꝟtutis: ſꝫ nec etiā poterā loqui. Et iō adheſit lingua mea faucib⁹ meis. Et vlterius nō fuiſti ꝯtēt⁹ de tāta afflictiōe: ſꝫ etiā ī puluerē mortis deduxiſti me concedens iudeis ptātē vt me crucifigerent. Naꝫ mane facto.

Qm̄ circundederunt me canes multi: cōſilium malignantium obſedit me.

¶ Circundederunt me canes multi. i. iudei mordaces ꝛ ꝯ me latrātes tāꝙ̄ canes: ꝛ ꝯſiliū malignātiū ſcribaꝝ ꝛ phariſeoꝝ obſedit me. De q̄ ꝯſilio malignātiū dicit Jacob Gene. xlix. Simeō ꝛ leui vaſa iniq̇tatis bellantia: ī ꝯſilia eoꝝ non veniat aīa mea ꝛc. eo ꝙ ſcribe ꝛ phariſei erāt futuri de ſimeon: ꝛ ſacerdotes de leui: vt patuit pſal. ij. Iō ait xp̄s ꝑ os dd̄. Circūdederūt me canes mlti: ꝯſiliū malignātiū obſedit me: ꝛ facto ꝯſilio tradiderūt me pōtio pilato p̄ſidi: ꝛ tāꝙ̄ canes latrantes ꝛ rabidi dixerūt crucifige crucifige eū: q̄z ſi hūc dimittis nō es amicus ceſaris. Uñ pilat⁹ timēs accuſationē ppl̄i me flagellatū ad crucē ꝛ mortē deſtinauit: ī qua cruce

Foderunt manus meas ꝛ pedes meos: dinumerauerunt omnia oſſa mea.

mat. xxvij. ꝛ Jo. xix.

Ipſi vero cōſyderauerunt ꝛ inſpexerūt me diuiſerunt ſibi veſtimenta mea: ꝛ ſuper veſtem meam miſerunt ſortem.

xvj. q. v. c. ſicut dñi veſtimentum.

¶ Foderūt ꝛ clauis pforarūt ꝛ penetrarunt man⁹ ꝛ pedes meos ꝛ extēdentes ꝛ trahentes brachia mea ꝛ pedes meos ſupra crucē ad loca clauoꝝ dinumerauerūt ꝛ delocauerunt ꝛ diſiūxerūt oia oſſa mea: ipſi ꝟo iudei inſpexerūt me ꝛ ꝯſyderauerūt me mortuū. ꝛ ſic deſpexerūt. Itē ipſi gētiles ꝛ miniſtri circundātes crucem viderūt me nudū in cruce pēdētem: ꝛ ꝯſyderauerūt ꝛ putauerūt me eſſe a deo deſpectū ꝛ abiectū: ꝛ ſic deſpexerūt me. Et tūc milites ꝛ miniſtri pilati diuiſerūt ſibi veſtimēta mea: vnuſq̇ſ partē ſuā diripiendo: ꝛ ſuꝑ veſtē meā miſerūt ſortē. ¶ Ad cui⁹ intelligētiam eſt aduertēdum ꝙ xp̄s habuit duas veſtes. ſ. exteriorem quam pallium vocabat: que totum corpus ſuperius tegebat: et habebat tunicam inconſutilem que iu

xp̄s habebat duas veſtes.

ria carnē interi⁹ tegebaṯ. Milites ergo diuiſerūt ſibi in ptes veſtiméta exteriora: ſcʒ palliū: vt ait Jo. euāge. Sed nō diuiſerūt tunicā interiorē: eo ꝙ erat incōſutilis deſup cōtexta p totū: ſʒ miſerūt ſortē ſup eā: ⁊ ſic vn⁹ militū accepit eā tm̄ in ſorte. Qđ totū factuʒ eſt in maximū myſteriū ⁊ ſacrm̄: qꝛ p illa veſtiméta ſignificabaṯ totū myſteriū ſacre ſcripture vet⁹ teſt. Nā p illa veſtiméta ſupiora ſignificabaṯ vet. teſt. Et p tunicā incōſutileʒ ſignificabaṯ ꝟitas euāgelica clauſa ⁊ ꝯtecta ſub lr̄a ſupficiali. Nā ſicut palliū tegebat tunicā incōſutilē tāgentē carnē xp̄i. ita lr̄a ſupficialis ve. teſt. tegebat legē euāgelicā ⁊ oia myſteria paſſiōis xp̄i: ⁊ eccl'iaſtica ſacra: in quib⁹ realiter ⁊ ꝟtualiter xp̄s cōtineṯ. Et ſic lex euāgelica ð tunica incōſutilis xp̄i deſup cōtexta p totū: cōtinēs realiter xp̄m in ſacramētis: ⁊ iō veſtiméta ſupiora fuerūt diuiſa ⁊ lacerata: ad denotandū ꝙ lex moyſi quātuʒ ad lr̄am fuit p partes rupta ⁊ lacerata ⁊ diuiſa p hereticos ⁊ infideles: qꝛ vnuſqſq; eorum hʒ ſuā partē. Vñ ſaraceni habēt circūciſiones ⁊ quaſdā lotiones: ⁊ q̄daʒ alij heretici adhuc ſeruāt ſabbatū: ⁊ q̄daʒ alia cerimonialia: ⁊ etiaʒ iudei moderni ⁊ thalmudiſte lacerarūt illā veſtē ve. teſta. trahētes in partes ſuas: puta Abenazdra cordubenſis et Rab. ſa. ⁊ Rab. moyſes de egypto q̄ gloſſāt illā legē ad ſenſus ꝯtrios. Et ſic magnū ſchiſma eſt iter eos. Sʒ tunicā incōſutilē. ſ. legem euangelicaʒ null⁹ vnq̄ potuit lacerare: nec porte inferi aduerſ⁹ eā potuerūt p̄ualere: qꝛ veritas euāgelica ſemp manet incōcuſſa fūdata ſupra firmā petrā. Sʒ etiā eſt aduertendū ꝙ illa tunica incōſutilis nō cecidit in ſortē alicui iudeo: ſʒ vni militiʒ q̄ erat de pp̄lo gētili: ad denotandū ꝙ ſors euāgelica ⁊ fructus paſſionis nō cecidit in pp̄lo iudeoꝝ: ſʒ in pp̄lo gētili ad fidē cōuerſo. Et etiā qꝛ ſortes p̄deſtinationis nō ceciderūt niſi in p̄claris xp̄ianis: vt dictū eſt pſal. xv.

Tu aūt dn̄e ne elōganeris auxiliū tuū a me: ad defenſionē meam conſpice.

Erue a framea de⁹ aiam meā: ⁊ de manu canis vnicam meā.

Salua me ex ore leonis: ⁊ a cornib⁹ vnicornium humilitatē meam.

Hec eſt ſcd̄a ps p̄ncipalis hui⁹ pſal. in q̄ xp̄s petit liberari p reſurrectioneʒ: q̄ fuit finis oim afflictionuʒ. Vñ dicit: tu aūt dn̄e p̄ne elōganerꝭ. i. ne differas auxiliū tuū a me ſʒ cito cōſpice ad defenſionē meā tertia die me ſuſcitādo: ⁊ tu de⁹ erue aiam meā a framea ⁊ gladio mortꝭ. ſ. ab illa ſentētia data i Adā: in qua dictū eſt: puluis es: ⁊ in puluereʒ reuerteris: ⁊ erue vnicā aiam meam de manu canis infernalis: ne detineat eā in inferno: ſicut detinuit alios pp̄ter pctm̄ ipſi⁹ Adā. Et iō canis infernalis nō pōt aiaʒ meam iure detinere: eo ꝙ eſt vnica ⁊ ſola nulli pctō obnoxia: nō ſolū in pſona: ſʒ nec etiā in natura: eo ꝙ ex opere adā nat⁹ nō ſum: ⁊ iō ſum ſol⁹ inter mortuos liber a morſu canis infernalis. Et libera me etiaʒ de ore leonis tartarei: ne deuoret ⁊ abſorbeat me: ⁊ libera etiā hūilitatē meā a cornibus vnicornium.

infernus ſeu diabolus trib⁹ noib⁹ diciṯ.

Ad cui⁹ intelligētiā eſt notādū ꝙ xp̄s tribus noib⁹ appellat infernū ſiue diabolum. Appellat eñ ipſum canē: ⁊ leonē: ⁊ vnicornē: ⁊ hoc rōne pprietatū iſtoꝝ triū aialium. Eſt eñ diabol⁹ ⁊ infern⁹ imūd⁹ ⁊ obſcen⁹ p luxuriā: ⁊ mordax ⁊ latrās p auaritiā ſicut canis. Jtē eſt diabol⁹ iracūdus ⁊ inuidus ſicut leo: ⁊ eſt ſupbus ⁊ elat⁹ ſicut vnicornis: q̄ nō patiṯ p̄orē nec equalē in itinere. ſʒ vult ꝙ oia aialia ipm̄ poſt tergū ſequanṯ: nec patiṯ etiā cōſortē ſecū in latibulo. Cū ergo diabol⁹ oia ſupradicta vitia hoibus ſuadeat nō dʒ de iure cruciare: nec in inferne detinere: niſi ſolos immūdos: ⁊ luxurioſos ⁊ auaros ⁊ inuidos ⁊ iracūdos ⁊ ſupbos. Ex quib⁹ pʒ ꝙ infern⁹ de iure nō poterat xp̄m detinere: cuʒ ab oibus ſupradictis vitijs eſſet liber et imunis: imo erat mūdus ⁊ mitis ⁊ humilis: hoc eſt ergo qđ allegat xp̄s apud pr̄eʒ dicēs Erue vnicā aiam meā ſine pctō de manu canis: eo ꝙ eſt vnica ſine pctō: ⁊ libera me de ore leonis: ⁊ a cornib⁹ vnicorniū: qꝛ mitis ſū ⁊ hūilis corde. Eſt vlteri⁹ aduertēdū ꝙ xp̄s in hac pte nō ſolū petit ſupradicta pphetice in pſona ſui: ſed etiā dep̄catiue orat patrem in pſonā mēbroruʒ: vt liberet fideles ſuos a ſupradictis vitijs ⁊ de penis inferni per paſſionem ſuam ⁊ eccleſiaſtica ſacramenta.

Narrabo nomē tuū fratribus meis: i medio eccleſie laudabo te. heb. ij.c.

Hec eſt tertia pars p̄ncipalis in qua xp̄s pmittit gratias agere poſt bñficia recepta. Ad cuius intelligentiā eſt notandū ꝙ ꝗtuor fecit xp̄s in ſuo aduētu ⁊ poſt reſurrectionē ſuā. Primo qꝛ ipſe manifeſtauit nomen dei in ſua predicatiōe: ⁊ aperuit ap̄lis ſenſum ⁊ ſcripturas: vt pʒ Luce. xxiiij. ⁊ miſit eos ad predicādū p vniuerſum orbē. Mat. vltimo. Scd̄o qꝛ vna eccl'ia fuit adunata ex iudeis ⁊ gētilib⁹: imo totus populus gentilis venit ad fidē. Tertio ꝙ nomē dei fuit laudatum a ſolis ortu vſq; ad occaſuʒ. Quarto ꝙ ſoluʒ ⁊ verū ſacrificiū. ſ. euchariſtia fuit oblatum in vniuerſali eccleſia a ſolis ortu vſq; ad occaſum ceſſantibus cerimonialibus ⁊ idololatria. Dicit ergo xp̄s. O pater poſtꝗ incarnatus ero: narrabo nomē tuū fratribus meis

A xp̄s in ſuo aduētu et poſt ſuam reſurrectionem fecit ꝗtuoꝝ

apoſtolis. primo in mēſa anteq̄ patiar. Vñ Jo.
xvij. Pater manifeſtaui nomē tuū hoīb⁹. Itē
Jo. xv. Vos aūt dixi amicos: q2 quecūq3 au
diui a prē meo nota feci vobis. Sed magis
narrabo nomē tuū fratrib⁹ meis qñ aperiaʒ
eis ſenſuʒ ꝛ ſcripturas poſt meā reſurrectio
nem: ꝛ mittā eos ad p̄dicandū euangeliū oī
creature. Et ſic laudabo te o pater annūtiā
do mirabilia ꝛ ſecreta tua in medio eccleſie.
Primo apl'oꝝ ꝛ diſcipulorū. Scd'o in medio
toti⁹ eccleſie ex gentibus ꝯgregate: ꝛ iō oē
ſemē iſrael: nō ſolū ſm carnē: ſed etiā ſm ſpi
rituʒ ꝛ p̄miſſionē timeat. i. tūc timebit eū. ſ.
deū prēʒ: qñ nō ſpreuit neq3 deſpexit orōnē
mei pauperis: ꝛ nō exaudiuit me: q2 me re-
ſuſcitauit: ꝛ paſſionē meā in ſalutē mēbroꝝ
meorū acceptauit: ꝛ regnum celorum ꝛ poſ-
ſeſſionem mihi donauit. Et ideo

xxiij. q. vi. capi. ſchiſmatici. ſ. vlti. et ſi.

Qui timetis dñm laudate eum: vniuer-
ſum ſemen iacob glorificate eum.
Timeat eum oē ſemē iſrael: qm̄ nō ſpre-
uit neq3 deſpexit dep̄catione pauperis.
Nec auertit faciē ſuā a me: ꝛ cū clamarē
ad eum exaudiuit me.

¶ Omnes conuerſi qui timetis deuʒ lauda
te eum: ꝛ vniuerſum ſemen iacob ſm ſpiritū
et promiſſionē glorificate eū manifeſte lon-
ge lateq3 cōfitendo: ꝛ timeat eū omne ſemē
iſrael idest oēs deuʒ p fidē vidētes ꝛc. Et no
ta q notanter dicit narrabo. i. manifeſtabo
nomē tuū: q2 oēs patres ve. te. expectabant
xp̄m vt eis literis manifeſtaret nomen dei
quod eſt ieſus: vt patuit pſalmo. viij.

8 dyſe. di. ij. ſ3 in glo.

Apud te laus mea in eccl'ia magna: vo
ta mea reddā in cōſpectu timētium eū.

¶ Hic promittit ſe vota ſacroꝝ oblaturū: et
maxime ſacr̄m eucharistie qd' ē votū et ſa-
crificiuʒ laudis: eo q de ſe eſt bonū: ꝛ lauda
bile: ꝛ acceptabile de opere opato apud pa-
treʒ: ideo ait. O pater tūc apud te erit laus
mea in eccl'ia magna a ſolis ortu vſq3 ad oc-
caſum: q2 vota mea reddā. i. eccleſiaſtica ſa-
cramēta in cōſpectu omnium fideliū timen
tium eum: ſ3 inter cetera vota offerā ſacr̄m
eucharistie ſub ſpecie panis et vini. Vñ hoc
ſacrificiū nō offeret in eccleſia parua: quali-
ter erat hieruſalē terrena: in qua ſola offere
bātur ſacrificia vete. legis. Sed hoc ſacrifi-
ciū offeretur in eccleſia magna a ſolis ortu
vſq3 ad occaſum in memoriam paſſionis.

De cō ſe. d. ij. c. xp̄s.

Edēt pauperes et ſaturabūtur: ꝛ lauda
bunt dñm qui requirūt euʒ: viuēt corda
eorum in ſeculum ſeculi.

¶ Pauperes chriſtiani q terrena cōtēnunt:
ꝛ gentiles q ante fuerāt pauperes ſine vera
lege ꝛ ſacrificio tunc edent hoc ſacr̄ʒ in quo
offeret vera caro ꝛ ſanguis xp̄i mediatoris.
Et ſic ſaturabūt ſaturitate ſpūali: q2 reficiet
eoꝝ aīa ꝛ cōſciētia. Et ſic laudabūt dñʒ oēs
fideles q requirūt eū: ꝛ corda eorū viuēt in
ſeculū ſeculi. Nā ille cib⁹ nō dat vitā tp̄alē:
ſ3 ſpūalē ꝛ eternā. Nā ſicut ego viuo ꝓpter
prēʒ: ita q mādūcat me ipſe viuet ꝓpter me
Jo. vj. Nam l3 corpus moriat temporaliter:
tamen anima viuet in eternum.

De pe. di. ſtic. ſ. ꝛ. v. c. null⁹ expectet.

Reminiſcent ꝛ cōuertent ad dominum:
vniuerſi fines terre.

¶ Et tūc vniuerſi fines terre. i. gētiles q ha
bitant per oēs fines terre reminiſcent ꝛ co-
gnoſcēt deū: ꝛ cōuertent ad dñm p̄dicatione
apoſtolorum ꝛ martyrum ꝛ doctorum.

Et adorabunt in cōſpectu eius: vniuer-
ſe familie gentium.
Quoniaʒ domini eſt regnum: ꝛ ipſe do-
minabitur gentium.

¶ Uniuerſe familie gentiū adorabūt i ꝯſpe
ctu eius: q2 in hoc ſacro adorabūt verū deuʒ
execrata ꝛ abiecta idololatria: qm̄ tot⁹ po-
pul⁹ gētilis eſt ꝛ erit regnū dñi q an̄ fuerat
regnū diaboli: q2 pnceps hui⁹ mūdi eiciet
foras p hoc ſacr̄ʒ eucharistie: ꝛ ipe de⁹ dña-
bit gētiū oim. Et ſic poſt ꝯuerſionem magni
Conſtantini.

De pe. di. iij. ſ. q̄q̄. et qd' ergo.

Manducauerūt ꝛ adorauerunt omnes
pingues terre: in conſpectu eius cadent
omnes qui deſcendunt in terram.

¶ Oēs pingues terre. i. oēs diuites ꝛ reges
ꝛ pncipes ꝯuerſi ad deū mādūcauerūt ꝛ ado
rauerūt hoc ſacr̄m: ꝛ oēs q deſcēdūt i terrā
i. oēs mortales q ſepeliēdi ſūt in terra cadēt
ꝛ pcidēt i facies: ꝛ curuabūt genua i ꝯſpectu
hui⁹ ſacri: qñ videbūt i manib⁹ ſacerdotum.
Et ſic adorabūt eū. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā eſt
aduertēdū q notāter dicit mādūcauerunt ꝛ
adorauerūt: ad exprimēdū excellētiā huius
ſacrificij ſup ſacrificia ꝛ ſacra ve. leg. Nā in
hoc ſacro ꝯtinet realr tot⁹ xp̄s de⁹ ꝛ hō ꝛ et
tota trinitas: in illis aūt nō niſi figuralr. Vñ
mod⁹ ꝛ ordo q exiſtit de⁹ in hoc ſacro eſt iſte

Not. d corpore xp̄i.

Nā p̄mo ibi exiſtit verū corp⁹ xp̄i. ſ. caro cuʒ
neruis ꝛ oſſib⁹: ꝛ h̄ p ſe: ex vi ſacri ꝛ cōſecra-
tiōis. Nā in hoc ſolū trāſſubſtātiat ſubſtātia
panis: ſicut ſonāt v̄ba. Scd'o eſt immediate
ſanguis xp̄i p imediatā ꝯcomitātiā. Tertio
eſt ibi aīa xp̄i iformās ꝛ actuās corp⁹ p ꝯco-
mitātiā ad totū. Quarto eſt ibi v̄bū dei icar
natū toti hūanitati xp̄i pſonalr vnitū: ex cō-
ſequēti eſt ibi tota deitas q plene eſt in v̄bo:
ꝛ ex ꝯnti eſt ibi pſona p̄ris cōicans verbo to
taʒ deitatē: a quo originaliter filiuʒ h3 quic
quid h3: ꝛ ex ꝯnti ibi ſpūſſanctus ab vtroq3
procedēs: ex quo patet q filius nō eſt ibi ſi-

ne pr̃e nec ſpūſctō ꝓpter inſeparabilē ꝯſub- ſtātialitatē: qꝛ aliter eſſet cēſend⁹ arianus ⁊ nō catholicus oppoſitū ꝯcedēs: ⁊ hec eſt cā q̄re adoraꝛ hoc ſacramentū: ⁊ non ſacrificia vete.le. qꝛ de⁹ hꝫ ſpecialē modū exiſtendi in hoc ſacramēto: ⁊ ideo dicit dauid: adorauerunt ⁊c. in quo adoratur deus in trinitate.

Et anima mea illi viuet: ⁊ ſemen meum ſeruiet ipſi.

De pe. di- ſtic .j. §. in- tereſ- ſe ver ſi. re- ſuſci- tat⁹.

¶ Hic finaliter ꝓpheta dō in ſpū ſub fide et ſpe xp̄i futuri iā letaꝛ in hoc ſacrō dicens aīa mea tunc. s. in lege gr̄e viuet illi. s. xp̄o ꝑ hoc ſacr̄m. Nā ſicut nos viuim⁹ i re ꝑ hoc ſacr̄m: ita dō ⁊ oēs pr̄es viuebāt in ſpe: qꝛ eadeꝫ eſt fides. Et ideo ſequiꝛ ſemē meum. s. maria: ⁊ ioſeph: et apl̄i qui erant de ſemine meo ſm carnē: ⁊ etiā ſm ſpiritū ſeruiet ipū chriſto.

xv. q. j. re- nerti- mini.

Annuntiabiꝛ dn̄o gn̄atio ventura: ⁊ annuntiabunt celi iuſtitiam eius populo q̄ naſcetur: quem fecit dominus.

¶ Gn̄atio vētura q̄ cōuerteꝛ annunciabit. i. cōfitebiꝛ dn̄o: ⁊ celi. i. apl̄i annūtiabūt iuſtitiē ei⁹. i. legē euāgelicā iuſtificātē ipſi ppl̄o q̄ naſceꝛ ꝑ baptiſmū: quē populum dn̄s fecit ⁊ regñauit ſibi. Et nota ꝙ etiā iſti duo vltimi v̄ſus poſſunt eſſe v̄ba ipſi⁹ xp̄i cōtinuādo ad ꝑcedētia: vt pꝫ. Et ſic iſte pſalmus magis v̄r hiſtoria euāgelica q̄ ꝓphetia. Sꝫ ceci iudei nō mereꝛ ꝑcipere: nec guſtare: iō nos agamus gr̄as deo. Et nota ꝙ xp̄s ſine dō marie poſt xp̄i paſſionē memorat ſacrificiū euchariſtie eo ꝙ fit i memoriā paſſiōis: ⁊ qꝛ marie in eo recēnſeꝛ paſſio xp̄i. Et iō xp̄s ꝓmittit ꝙ ſi pr̄ reſuſcitat ipm: relinquet h̄ memoriale ⁊ q̄tidianū ſacramētū i memoriā paſſionis.

C. con- clu- ſio.

¶ Ex iſto pſal. p̄nt recolligi. xiiij. ꝯcluſiones: q̄x p̄ria eſt. ꝙ xp̄s dupl̄r cōqueriꝛ ſe a pr̄e derelictū. P̄rio i mēbris: qꝛ ab adā vſq ad xp̄m totū gen⁹ humanū erat a deo abiectū ⁊ relegatū. Scd̄o in ꝑſona. inq̄tuꝫ pr̄ ꝑmiſit ipm a iudeis affligi ⁊ crucifici. ¶ Scd̄a cōcluſio. ꝙ xp̄s i hoc pſal. ⁊ q̄n d̄r pr̄ ſi poſſibile eſt ⁊c. nō intēdebat mortē ⁊ paſſionē ꝑ nobis excuſare: ſꝫ ſuā obediētiā explicare: inq̄tuꝫ maluit pr̄i obedire q̄ infirmitati carnis ⁊ ꝓpriē vite ꝑcere: ⁊ ꝯdeſcēdere. ¶ Tertia ꝯcl̄o. ꝙ pr̄ in tantū d̄r filiū nō exaudiſſe: inquātū ei⁹ afflictioni nō pepercit. ¶ Quarta ꝯcl̄o. ꝙ lꝫ deſiderium añs in xp̄o nō ſemꝑ fuit ipletū: th̄ eius voluntas ꝯñs ⁊ petitio deliberata ſemꝑ fuit exaudita ⁊ cōpleta. ¶ Quinta ꝯcl̄o. ꝙ xp̄s in horto ⁊ in cruce nō orauit nec clamauit ꝑ ſe: ſꝫ ꝙ delictis mēbrox ſuox ꝑ q̄b⁹ paſſus eſt mortē: dicit nō ad iſipientiam ⁊ culpā mihi. ¶ Sexta ꝯcl̄o. ꝙ xp̄s i toto p̄ria parte huius pſal. nō intēdit ꝓpriā iniuriā exigere et diſputare: ſꝫ charitatē pr̄is admirari: q̄ ſeruū liberaret filiū naturalē ⁊ iuſtū ⁊ innocētē iudeis tradidit occidēdū. ¶ Septima ꝯcl̄o. ꝙ ſacerdotes ⁊ phariſei tāq̄ tauri pingues ⁊ leones rugiētes ⁊ canes mordaces obſedeꝛ xp̄ꝫ. i. ex inuidia: ⁊ auaritia: ⁊ malitia. ¶ Octaua ꝯcl̄o. ꝙ xp̄s in ſua paſſiōe oñdit verā carnē ⁊ hūanitatē: qꝛ ml̄tipl̄r fuit afflict⁹: ⁊ final̄r foderūt man⁹ ⁊ pedes ei⁹ ⁊ lat⁹: vñ exiuit verus ſanguis: vñ iudei cōſiderauerūt ⁊ iſpexerūt xp̄ꝫ eē verū hoiem. ¶ Nona ꝯcluſio. ꝙ veſtimēta xp̄i exteriora fuerūt i ꝑtes ſciſſa ⁊ diuiſa: ſꝫ tunica incōſutilis interior nō fuit ſciſſa: ſꝫ cecidit in ſortē vni militū de ppl̄o gētili: ad denotādū ꝙ tūc fuit lacerata veſtis ⁊ ſuperficialis l̄ra vet. te. ſꝫ tunica interior. s. v̄itas euāgelica ſub l̄ra clauſa: tūc fuit māifeſtatu manēs itegra ⁊ incōcuſſa: q̄ nō cecidit i ſortē ſynagoge: ſꝫ ppl̄o xp̄iano ex ppl̄o gētili ꝑ maiori pte ꝯuerſo. ¶ Decimo ꝯcl̄o. ꝙ ſicut xp̄s fuit liber ab oī pctō tā originali q̄ mortali: qꝛ aīa ſua fuit vnita ſine pctō ⁊ ſine culpa: ⁊ fuit humilis ⁊ mitis: ita fuit liber a framea ,i. ſnīa mortis data i adā: ⁊ a morſu canis: ⁊ ab ore leonis: ⁊ a cornib⁹ vnicorniū iſernaliū: qꝛ ſicut fuit liber ab oī culpa: ita etiā ab oī pena iſernali. ¶ Undecima ꝯcl̄o. ꝙ xp̄s loq̄ꝛ i hoc pſal. nō ſolū i ꝑſona ꝓ̄ꝑata: ſed tanq̄ caput ⁊ ſpōſus ⁊ aduocat⁹: iō etiaꝫ orat ꝑ mēbris vt libereꝛ a culpa ⁊ pene canis ⁊ leonis ⁊ vnicorniū infernaliū: ⁊ hoc ꝑ ſuā paſſionē ⁊ eccleſiaſtica ſacr̄a. ¶ Duodecima ꝯcl̄o. ꝙ q̄tuor fecit xp̄s i ſuo aduētu. Nā p̄rio nomen dei pr̄is tetragrāmatō. s. oīpotētiā ⁊ ſapiētiam ⁊ miām ⁊ iuſtitiā dei pr̄is in ſeipō ⁊ fratribus ſuis apl̄is ⁊ xp̄ianis manifeſtauit: ⁊ narrauit: ⁊ declarauit. Scd̄o nomē dei pr̄is i magna eccl̄ia toto orbe diffuſa fecit laudari: ⁊ de bñfi cijs natiuitatis ⁊ icarnatiōis ⁊ reſurrectiōis feſta celebrari. Tertio inſtituit ſacr̄m euchariſtie ad ſpūalē refectionē paupū xp̄ianox. Quarto congregauit totū populū gētilē ad orādū deū in h̄ ſacramēto. ¶ Decimatertia ꝯcl̄o. ꝙ aīa fidelis chriſtiam viuit ſpiritualiter i refectiōe hui⁹ ſacramēti. ¶ Quartadecima conclu. ꝙ cel. ii. apl̄i ⁊ diſcipuli annuntiauerūt iuſtitiā chriſti: ⁊ huius ſacramenti. et totam legem euāgelicam populo gentili de nouo regenerato. Et etiaꝫ celi idest p̄lati eccleſie ⁊ doctores ⁊ ſacerdotes annuntiabunt iuſtitiam legis euāgelice toti populo regenerādo, per baptiſmum ⁊ eccleſiaſtica ſacramenta vſq ad deum iudicū.

Xp̄us fuit liber ab oī pctō.

xij. cō clu- ſio.

Apl̄s pa- ſcit me de cōſe diſ. ij. c. i. ca lice.

Dominus regit me et nihil mihi deerit: in loco paſcue ibi me collocauit.

¶ Titulus pſalmi dauid. ex titulo apparet qd̄ dauid fecit hunc pſalmum. Sed

de cā mouēte dd ad faciendū hūc pſal. ⁊ de
materia ei⁹ diſcordāt magiſtri hebreoꝝ iter
ſe. Nā q̇dā dicūt ꝙ dd fecit hūc pſal. i pſona
ppl'i iſrael redeūtis de captiuitate babylo-
nie in terrā iuda: q̇ eſt fertilioꝛ ⁊ abundātioꝛ
ꝙ̄ babilonia. Et iō agit grās: qꝛ venit in ter-
rā fertilē ⁊ amenā. Aliȷ̄ dicūt ꝙ dd fecit hūc
pſal. ꝑ ſeipo. agēs grās ꝙ de⁹ reduxerat ip̄z
i iudeā q̄n fugerat a facie ſaul inſpeluncam
Odolā. j. Regū. xxxvj. ⁊ iō dt: grās ago dn̄o:
qꝛ dn̄s regit ⁊ direxit me: ⁊ collocauit me in
loco paſcue ⁊ fertilitatꝫ. ſ. i iudea ⁊c. Sꝫ māi
feſte vtriꝗꝫ iſtoꝝ mentiūť. p̄rio qꝛ babylonia
ſine ꝓportione eſt fertilioꝛ: ⁊ magis aquoſa
ꝙ̄ tota terra ꝓmiſſionis. Jō i reditu captiui-
tatis iudei paſſi ſunt famē ⁊ penuriam vt pꝫ
p̄rio Eſdre. Jtē qꝛ in tota terra ꝓmiſſionis: ⁊
maxie i terra iuda nō eſt tāta hubertas quā-
ta hic memorať: cū ſic terra lapidoſa ⁊ ina-
quoſa p̄ter ripā iordanis in galilea. Jtē ꝫ iſte
p̄s. cōputatur inter ſacras ſcripturas ſicut
ceteri: ergo ꝯtinet ſacramētū de xp̄o ⁊ eccle
ſia: ſicut frequēter ⁊ ſepi⁹ dictū eſt. Jō ad ei⁹
itelligētiā eſt aduertēdū ꝙ lꝫ tota terra iuda
⁊ hieruſalē vſꝗꝫ ad Cades ⁊ Berſabee v̄ſus
meridiē ſit ꝑ maiori ꝑtē inaquoſa ⁊ ſterilis:
th̄ inter ceteras ciuitates ⁊ villas Bethele-
em eſt magis fertilis: eo ꝙ eſt magis irrigua
⁊ abūdās aq̄s fontalib⁹: maxie qꝛ hꝫ vnū ma
gnū fontē manātē ex montanis iude ꝓpe do
mū Zacharie. Qui q̇dē fons irrigat maioreꝫ
partē territoꝛū: ⁊ inde eſt ꝙ abūdat paſcuis:
⁊ vino: ⁊ frumēto: ⁊ oleo pl⁹ ceteris terris iu
dee. Et iō ante vocata fuit effrata. i. fertilis.
Sꝫ tēpore Ruth dicta eſt bethleē. i. dom⁹ pa
nis: eo ꝙ poſt lōgā famē abūdauit pane pl⁹
ceteris vrbib⁹ iuda: ⁊ hoc ꝓpter maiorē copi
am aquarum. ❡ Et iō bethleē maxie gerit
typū et figurā xp̄i ⁊ eccl'ie. P̄rimo qꝛ in ea na
ſcitur⁹ erat xp̄s. q̇ eſt panis viuus q̇ de celo
deſcendit. Scd̄o qꝛ ſignificabat hubertatem
ſacramētoꝝ eccleſie: q̇ cōficiunť ex qua ⁊ pa
ne ⁊ vino ⁊ oleo: vt patebit. Scd̄o eſt notādū
ꝙ ſicut bethleem gerit typuꝫ eccleſie ꝓpter
dictā fertilitatē: ⁊ eo ꝙ xp̄s erat i ea naſcitu-
rus: ita dauid gerebat figuraꝫ xp̄i. P̄rimo qꝛ
fuit natus in eadē bethleē: vbi xp̄s erat na-
ſcitur⁹. Scd̄o qꝛ ꝑ maiori ꝑte habuit oēs ꝓ-
prietates xp̄i: quia p̄rimo pauper a paſtoꝛ et
paſſus ꝑſecutiones iniuſte: ⁊ vltimo ſublima-
tus in regē ⁊c. Et ideo eſt aduertendū ꝙ an-
teꝙ̄ dauid vngereť primo in regē cuſtodiēs
oues patris ſui erat ignarus olm iſtoꝛū ⁊ vir
ſimplex. Sꝫ poſtꝙ̄ vnct⁹ eſt ꝑ ſamuelē: ilico
directus eſt ſpūs dn̄i in dauid: ⁊ adeptus eſt
ſpm̄ corporalis fortitudinis: et adeptus eſt
ſpiritꝫ prophetie: vt ioſephus: et ilico fecit
aliquos pſalmos dū paſceret oues: qd̄ ꝓba

Bethleem gerit figuram xp̄i et eccleſie.

D

Dauid figura xp̄i.

tur. Nā cū ſpiritus nequam vexaret ⁊ agita
ret ſaulē dixit q̇dā de pueris. Noui dd filiū
Jſai bethleemitā ſciētē pſallere cythara: et
dn̄s eſt cū eo. Et ſic venit dauid ad regem. q̇
cuꝫ pſalleret cythara diſcedebat ſpūs neq̄:
vt pꝫ. j. Re. xvj. Ex quo pꝫ ꝙ dd pſallebat ali
quos pſal. quos cōdiderat. Nā diabol⁹ non
fugiebat ſonū cythare: ſꝫ virtuteꝫ pſal. quos
dd cātabat cū cithara. Et ſic eſt credēdum ꝙ
dd fecit aliq̄s pſal. dū paſceret oues anteꝙ̄
eſſet gener regis. Jnter q̄s vn⁹ fuit iſte. Vn̄
poſtꝙ̄ dd adept⁹ eſt ſpiritū ꝓphetie poſt pri-
mā vnctionē: iā ſpirit⁹ ⁊ anim⁹ ſuus totaliter
fuit direct⁹ ⁊ eleuat⁹ in deum. vidēs ergo ſe
paſtorē gregis: ⁊ vnctū in regē: ⁊ natū in be-
thleē: ⁊ cōtēplās terrā betheleē irriguā ⁊ fer
tilē: ⁊ conſyderās oues q̄s paſcebat: ⁊ bacu-
lum quē gerebat quo ſuſtentabať ⁊ regebat
oues: tūc preuidit in ſpū qualr̄ xp̄s q̇ eſt pa-
nis viuus erat i bethleē naſcitur⁹: ⁊ qūo xp̄s
in lege ꝓmiſſus erat futur⁹ ver⁹ paſtoꝛ oim
fideliū ⁊ rex vniuerſalis: ⁊ dn̄s: q̇ oues ſuas
debebat i loco paſcue collocare: ⁊ ibi eas per
ſuos p̄latos regere ⁊ paſcere p̄uidit etiaꝫ ex
felicitate ipſi⁹ bethleē totā fertilitatē futu-
rā eccl'ie: ⁊ olm ſacramētoꝝ quib⁹ oues xp̄i
reficiuntur ⁊ paſcuntur: ⁊ per illum fontem
irrigātē totā terrā bethleē p̄uidit fontem aq̄
baptiſmalis eccl'ie. Jtē etiā ꝑ illū fontē irri-
gātē totā terrā bethleeꝫ p̄uidit in ſpū q̄liter
ex latere xp̄i debebat exire ſanguis ⁊ aqua.
Ex q̇ fonte erat tota eccl'ia irriganda per ſe
ptē riuulos eccleſiaſticoꝛū ſacramētoꝛū. Et
ꝑ abundātiā ⁊ copiā paſcuoꝛū preuidit cete
ra ſacramēta: puta per copiam panis ⁊ vini
preuidit ſacramentū eucharíſtie: ⁊ ꝑ copiaꝫ
olei preuidit oleū chriſmatis ⁊ cathecumi-
noꝛū ⁊ īfirmoꝛū ad ſanāda vulnera peccato
rū: ⁊ per baculū ⁊ virgam paſtoralē preuidit
legem euangelicam q̇ eſt virga ad dirigēdū
nos per ſemitas vite: ⁊ eſt bacul⁹ ad ſuſten-
tandū ne cadam⁹ in vmbra mortis: ⁊ ſic da-
uid preuidēs oīa iſta in ſpū commotus eſt a
ſpūſctō ad faciēdū iſtū pſal. Sed qꝛ Eſdras
preuidit in ſpū ꝙ oīa eccleſiaſtica ſacramen
ta debebant trahere et ſumere virtutem ex
paſſiōe ⁊ latere xp̄i. Jō collocauit hūc pſal-
mū immediate poſt precedētē: eo ꝙ ibi p̄di-
xerat dd totum myſterium paſſionis xp̄i: a q̄
paſſione habent virtutē omnia ſacramēta d̄
quibus agitur in hoc pſalmo. in quo dd duo
facit. Nam primo gaudet iā in ſpe qualiter
chriſtus verus paſtoꝛ repoſuit ſuum gregeꝫ
fidelium i pinguiſſimo agro eccleſie: in quo
paſcitur paſcuis vberrimis eccleſiaſticoruꝫ
ſacramentorum. Secundo preuidit effectuꝫ
et fructum quem fideles conſecuturi ſunt
ex refectione iſtoꝛū ſacramentoꝝ: q̇ quidem

fructus eſt gratia z miſericordia in pñti:z vi
ta eterna i futuro:ibi,z miſericordia tua ſub
ſequet me. ¶ Quātū ergo ad primū dr qd in
pſona corpis myſtici.Gratias ago z letor in
ſpe xpi futuri qm dñs me⁹ ieſus xpa regit:id
eſt reget z paſcet me:z erit mihi paſtor z re
ctor qz ibi in loco paſcue collocauit me ideſt
deduxit z introduxit me in eccleſiaz:in q eſt
copia paſcue z bonoꝝ ſpiritualiū qb⁹ aia re
ficit.Nā nec ſynagoga nec lex moyſi me po
tuit reficere nec iuſtificare:cū eſſet ſterilis.
Sz xps in lege pmiſſus q eſt panis viuus z
ver⁹ rector z paſtor collocauit me in eccl'ia
ſua q eſt locus vere paſcue:ſicut ego pūidit
in ſpū p officiū regni z paſtorat⁹ mihi com
miſſi:z p fertilitatē terre bethleem vbi ego
paſco oues meas:p quā pūidit i ſpiritu vber
tatē z copiā bonoꝝ ſpūaliuz eccl'ie xpi:ſicut
dictū eſt. Lra hieronȳ.hz.dñs paſcet me in
di. v. paſcuis herbaꝝ:z tunc litera eſt plana.
ca.is **Super aquam refectionis educauit me:**
vero. **animam meam conuertit.**

¶ Hic incipit enarrare bona ſpūalia:ſiue pa
ſcue hui⁹ eccleſie. ¶ Vñ eſt aduertendum q
paſcua ſiue dona eccl'ie:qdaz ſunt doctrina
lia:ſicut ſunt precepta z ꝯſilia euangelica:z
Effi qdam medicinalia:ſicut ſunt eccleſiaſtica ſa
cacia cramēta:que ſimul reficiūt z ſanāt. Naz pri
ſacra mo baptiſm⁹ ſanat a pctō:z viuificat a mor
mēto te.Scdo cōfirmatio roborat animū cōtra tē
rum: tatiōes.Tertio penitentia reſuſcitat a mor
te z pena eterna.Quarto euchariſtia nutrit
z dat ſpirituales vitam.Quinto extrema vn
ctio ſanat oia venialia vulnera que remanēt
poſt penitentiaz:z ideo hec bona principalr
enumerat.dicit ergo dauid:bñ dico qd dñs
meus ieſus chriſtus collocauit me i loco pa
ſcue bonorum ſpiritualium.Nam pmo ipſe
educauit et nutriuit me:et viuificauit ſuper
aquā baptiſmalē refectiōis:qz cū eſſez mor
tuus pctō originali:ipſe regenerauit z refe
cit me per aquā baptiſmalē.Scdo cū eſſem
longe a deo p peccatū mortale:ipſe animaz
meā conuertit per ſacramentuz penitentie.
Tertio cum eſſem extra viam iuſtitie in re
gione vmbre mortis z ignorantie

Deduxit me ſuper ſemitas iuſtitie:pro
ij. q3. **pter nomen ſuum.**
vij. te ¶ Deduxit me ſuper ſemitas iuſtitie:dando
Nes. ſcz mihi pcepta euāgelica moralia et conſi
lia:z hoc fecit non meis meritis:ſed propter
nomen ſuum quod eſt ieſus.i.ſaluator:quia
ad hoc venit in mundum.

Nā z ſi ambulauero i medio vmbre mor
tis:nō timebo mala:qm tu mecum es.

¶ Si ambulauero in medio vmbre mortis
ideſt inter pctōres z diabolos tētatores non
timebo mala:ideſt tentatiōes z perſecutio
nes eorum:quoniā tu mecū es auxiliū gra
tie largiendo:quod probo.Nam quarto

Virga tua z baculus tuus:ipſa me cōn
ſolata ſunt.

¶ Dediſti mihi virgā.i.diſciplinā euāgeli
cā ad dirigendū in hac vita vt incedā recta Diſti.
via ad vitā eternā:z dediſti mihi baculū for xlv. c.
titudinis:z alioꝝ donoꝝ ſpiritusſancti per diſci
ſacramētū cōfirmatiōis:quo baculo ſuſten plina
tor ne cadā:z reſiſtaz tentationib⁹.Et virga et de
tua euāgelica z baculus tuus fortitudinis. cōſe.
ipſa duo:ſcz virga z bacul⁹ me ꝯſolata ſunt diſ.ij.
dirigendo z roborando.Quinto c.i ca

Paraſti in cōſpectu meo menſaz:aduer lice.
ſus eos qui tribulant me.

¶ Paraſti menſam euchariſtie in cōſpectu
meo aduerſus oēs inimicos taz viſibiles q
inuiſibiles:q tribulant me.Nam per hunc de cō
cibū:primo ego reficior:z deperdita gratia ſe. diſ
in me reſtituitur:z capiti meo chriſto reuni ſti.ij.
gor:z ſimul cū eo ſpirituali vita viuo:z con xpus.
tra inimicos fortior efficior.Et etiaz paraſti
in cōſpectu meo mēſam ſacre ſcripture ad
uerſus tentationes.Nā per documenta ſa
cre ſcripture poſſum tentationes cauere ſi
cut xps cum dictis ſcripture reſpōdebat tē
tatori diabolo:vt ptz Mat.iiij.Sexto

Impinguaſti in oleo caput meū:z calix
meus inebrians q preclarus eſt.

¶ Impinguaſti in oleo caput meū.ſ.alam z Tris
ꝯſcientiā q eſt caput toti⁹ corpis.Nā ibi fui plex
impinguat⁹ z vnct⁹ oleo ſacramentali.Prio vn
oleo cathecuminoꝝ i baptiſmo ad ſanāduz ctio
originale.Scdo chriſmate ſalutz ad robur z cor
peritiā i ꝯfirmatiōe. Tertio oleo infirmoꝝ poris
in extrema vnctiōe ad ſanandū vulnera q p z ani
ſenſus corporeos ꝑpetrauerā:ſz p iſtas tres me.
ſacrales z viſibiles vnctiōes fui vnct⁹ in oia
impinguat⁹ z ditat⁹ oleo letitie z grē inuiſi
bilis ſpiritusſcti.Septimo finalr loquendo:
q pclar⁹ eſt z fructifer calix me⁹ iebriās in
amore tuo:quē dediſti mihi in ſacramēto al
taris:quē calicē dimiſiſti mihi in memoriaz
tue paſſiōis:qſi dicat.tā pclar⁹ z memorabi
lis eſt iſte calix tue paſſiōis z euchariſtie qd
nullū ſacrm eſt ipſi cōparabile in dignitate.
Nā in h ſacro ꝯuiuio corp⁹ xpi ſumit:z reco
litur memoria toti⁹ paſſiōis:cū in eo ſit rea
liter chriſt⁹ cū tota ꝟtute ſue paſſionis:z in
eo future glorie nobis pign⁹ dat. O ergo q
pclar⁹ z memorabilis z dignus eſt calix iſte
inebriās aiaz:releuās eā a mūdanis:z tota
liter eā iūgēs deo:z pamorē i deū ꝯuertēs:
qz aia magz ē vbi amat q vbi iformat.Nā a
mor trāſformat amātē i amatū.Quecqdē eſſe

ctũ facit iſte preclarꝰ calix ⁊ cõtẽplatio eius: q: taiſtũ inebriat aiam q̄ trãſformat eã in deũ: a q̃ q̃dẽ calice paſſiõis hẽt ꝟtutẽ oia alia sacra eccſiaſtica: q̃ſi dicat. O q̃ preclarꝰ eſt calix iſte paſſiõis xp̃i: q: ab eo fluxerũt ꝟtualiter eccſiaſtica sacra. Nã p̃mo rigauit eccliã aqua baptiſmalis refectionis. Scđo ditauit eã ceteris paſcuis ⁊ bonis sacr̃alibꝰ ⁊ ſpũalibꝰ. Ex q̃bꝰ pʒ q̃tũ eſt vber ⁊ fertilis in paſcuis ſpũalibꝰ iſte ager eccl̃ie i q̃ xp̃s nos collocauit: q̄ i eo tot ⁊ tãtʒ, ⁊ tã p̃claris bõis ⁊ cibis ⁊ fructibꝰ ſpũalibꝰ fruamur ⁊ paſcamur.

Et miſericordia tua ſubſequet̃ me: omnibus diebus vite mee.

¶ poſtq̃ ſuperiꝰ enumerauit eccleſiaſtica sacramẽta nobis data in ſpiritualẽ refectionẽ: hic predicit fructũ ⁊ effectũ omniũ sacramentorũ quẽ ex eis cõſequimur: q̃ eſt miſericordia ⁊ gr̃a in p̃nti ⁊ vita eterna in futuro. dicit ergo q̄ tãte ꝟtutis eſt refectio iſtoꝝ sacramentorũ: q̄ ex eis mĩa tua ſubſequet̃ me d̃is gratiã in p̃nti oĩbꝰ diebus vite mee.

Et vt inhabitem in domo domini: in longitudinem dierum.

¶ Ut poſt hãc vitã habitẽ i domo dñi in regno celorũ in lõgitudinẽ dierũ. i. i eternũ: et cõſequar vitã eternã: q̃ſi dicat: q̃d ſicut cibꝰ corporalis dat vitã corporalẽ: ita cibꝰ sacramẽtorũ dat vitã ſpiritualẽ. ſ. gr̃am in p̃ſenti ⁊ vitaʒ in futuro eternã. Et nota q̄ eccleſia dicit hũc pſal. in agẽda defunctorũ in perſona cuiuſlibet defuncti exiſtẽtis in purgatorio: inq̃tũ poſtq̃ receſſit ab hac vita cũ refectiõe sacramẽtorũ penitẽtie ⁊ euchariſtie deſyderat exire a penis: et habitare in domo dñi: ⁊ paſci ⁊ frui pabulo glorie in eternum.

Domini eſt terra ⁊ plenitudo eiꝰ. orbis terrarum et vniuerſi qui habitant in eo.

¶ Titulꝰ pſal. dd in p̃ma sabbati. Ex titulo appet q̄ dd fecit hũc pſalmũ: ⁊ tradidit eũ cãtoribꝰ: vt cãtaret̃ in p̃ia sabbati: ſ. p̃ia die poſt sabbatũ q̃ ẽ dies dñica ⁊ rõ ẽ. Nã in hoc pſal. memorat̃ vl'e regnuʒ ⁊ p̃tãs quã adeptꝰ eſt xp̃s in die reſurrectiõis. Nã ſicut in die dñica deꝰ creauit mundũ ⁊ oĩa q̃ ſunt in eo: ſm mentẽ Auguſt. Ita xp̃s in die dñica reſurrexit: ⁊ in ſe renouauit oĩa: ⁊ adeptus eſt vniuerſale dñium ⁊ poteſtatem: vt ipſe ait Mat. xviij. data eſt mihi omnis poteſtas in celo ⁊ in terra ⁊c. q̃d preuidẽs dauid in ſpiritu fecit hũc pſalmũ: in quo tria facit. Nã p̃mo oñ dit ⁊ p̃dicit totũ regnũ mũdi de iure deberi ipſi chriſto. Scđo apoſtrophat ad p̃ncipes iferni: vt recipiãt ipʒ tãq̃ dñm: ⁊ adaperiant ſibi portas inferni. Tertio apoſtrophat ad p̃ncipes celi: vt recipiãt eũ tãq̃ dñʒ ⁊ triũphatoreʒ in die aſcẽſionis. Scđa ibi. Attollite portas. Tertia ibi. Attollite portas. Quãtũ ergo ad p̃mũ dicit. Tota terra habitabilis ⁊ plenitudo eiꝰ. i. oĩa q̃ i ea ɔtinent̃. ſ. aĩalia ⁊ p̃lãte ⁊ mineralia eſt poſſeſſio dñi nr̃i ieſu xp̃i: eo q̄ eſt deꝰ ⁊ hõ: ⁊ non ſolũ terra: ſʒ etiã totꝰ orbis terraꝝ ⁊ vniuerſi q̃ habitãt in eo. ſ. celi ⁊ aſtra ⁊ elementa et vniuerſi angeli q̃ habitãt i celo: ⁊ hoĩes q̃ habitãt in terra: ⁊ demones q̃ habitãt in iferno ſub terra. Omnia hec ſũt ſub p̃tãte ⁊ ditione domini noſtri ieſu xp̃i. Deinde cum dicit

Margin notes: *Qualiter oĩa ſubijs* — *cium deo.*

Quia ipſe ſuper maria fundauit eum: et ſuper flumina preparauit eum. xxxv. diſ. c. ab exordio

¶ probat dupl'r q̃d dixit. ſ. q̄ xp̃s ſit vniuerſalis dñibꝰ totiꝰ orbis terraꝝ. Primo i q̃ãtũ deꝰ. Scđo etiã i q̃ãtũ hõ. ibi q̃s aſcendet: p̃bat ḡ p̃mo q̄ xp̃s ſit dñs orbis i q̃ãtũ deꝰ: eo q: ipſe fundauit eũ ſup maria: et p̃parauit ⁊ diſpoſuit eũ ſuper flumina. ¶ Ad cuiꝰ intelligẽtiã eſt aduertendũ q̄ ſm naturaʒ et ordinẽ elemẽtorũ terra ẽ iferior: q: grauior: vt p̃ʒ. iiij. celi. ⁊. j. metheororũ. Et p̃ ɔñs aq̃ q̃ eſt ſup terrã deberet natural'r circuire vndiq̃ʒ totã ſup̃ficiẽ terre: eo q̄ eſt leuior q̃ terra ⁊ grauior aere. Sʒ diuina p̃uidẽtia in primordio creationis diuiſit aquã ab aquis: et apparuit arida: vt p̃beret habitationem hoĩbus ⁊ beſtijs q̃ q̃dẽ diuiſio aquarũ nil aliud fuit niſi q̄ taliter diſpoſuit terrã q̄ eleuauit m'ltos mõtes i ea iter q̃s mõtes mãſerũt valles p̃ q̃s currũt aq̃ manẽtes a fontibꝰ ex radicibꝰ ⁊ lateribꝰ mõtiũ: q̃ cõgregant̃ i flumina p̃ valles d̃currẽtia vſq̃ ad iferiores p̃tes terre: ex q̃ ɔgregatiõe fiũt maria: ⁊ ſic facta ſunt maria in dep̃ſſioribꝰ p̃tibꝰ terre ex ɔgregatiõe fluminũ: ⁊ ſic mãſerũt mõtes eleuati altiores ſup maria ⁊ flumina q̃ ſunt in vallibus ⁊ locis iferioribꝰ. ⁊ ſic dicimꝰ ⁊ Barchinona: ⁊ Genua: ⁊ Caieta: ⁊ Neapolis ſunt ciuitates ſite ſupra mare: eo q̄ terra ⁊ montes in q̃bꝰ fundant̃ ſunt altiores q̃ mare: et eadẽ rõne dicimꝰ q̄ Roma eſt ſita ſupra tyberim: ⁊ florẽtia ſupra arnũ: et Ualentia ſupra Thuriũ fluuiũ. Sʒ de hac diſpoſitione terre latiꝰ dicet̃ pſal. ciij. Propter ergo ſupradicta dr̃ dd q̄ iõ xp̃s eſt vl'is dñs orbis terrarũ: eo q̄ ip̃e fundauit eũ ſup maria eleuãdo mõtes ⁊ colles manentibꝰ aq̃s i dep̃ſſioribꝰ p̃tibꝰ terre: ⁊ p̃parauit ⁊ diſpoſuit ſup flumina eodẽ mõ: q: ripe ſunt altiores currẽtibꝰ fluminibꝰ p̃ valles dep̃ſſiores vſq̃ ad maria q. d. q̄ ſic aq̃ d̃ret ɔtineret terrã: ſic terra cõtinet aq̃s ⁊ oĩa maria ⁊ paludes ⁊ flumia i vallibꝰ ⁊ p̃tibꝰ dep̃ſſioribꝰ ⁊ decliuioribꝰ: ſic vas cõtinet aquã: vt latiꝰ patebit pſal. ciij. ⁊ in h' manifeſtat̃ diuina prouidentia ⁊ ſapientia

Margin note: *Not. q̃ terra ẽ grauior.*

Quis ascendet in montem domini: aut quis stabit in loco sancto eius?

¶ Hic pbat q xps inqntu ho e dns toti⁹ orbis: & no solu terre: sz et celi. Un monet quadam qone dices. Ego bn credo q xps inqntu de⁹ e dns toti⁹ orbis: sz est dubiu si inqntu ho possit ee dns celi: na qs vnq hoim ascedit i mote dni. i. in celu epyreu quod coiter dr in scriptura mos dni: aut qs ho stabit in loco scto dni? cu celu sit purum & incorruptibile: & ho imudus & corruptibilis? ad hoc rndet dd: innoces manib⁹ & mudo corde ascendet & erit dign⁹ ascedere celu sup. ¶ Ad cui⁹ intelligetia e pmo no. fm Aug. q hec qo. s. an corpus huanu possit in celo collocari ia fuit agitata & vsata inter phos. Jo. xxij. de ciuitate. a. ca. x. vsq ad fine libri pbat 9 platonicos & porphiriu qualr corp⁹ huanu lz sit elemetatu: tn vtute diuina pot reduci ad tale dispositione q no mutata substatia efficiet qsi spuale: intm q totalr sequit alam et subiiciet: et sic vbi volet sps ibi ptin⁹ erit & corpus: et hoc ide dicit i libro de spu & ala. c. ix. qua graz et dignitate adept⁹ est nobis xps in sua resurrectioe: sz tn qre hoc xps meruit & vniuersale dniuz assignat aps pmo p sua huilitate: ad phi. ij. Huiliauit semetipm fact⁹ obediens vsq ad morte: pp qd de⁹ exaltauit illu. & dedit illi nome qd e sup oe nome: vt i noie iesu oe genu flectat: celestiu terrestriu & infernoru &c. Scdaz caz assignat q fuit innocnes & mud⁹ sine peto p naturam: qz pctm no fecit: nec iuet⁹ e dol⁹ i ore ei⁹: & sic xps qz fm natura fuit mud⁹ & innocens sine peto: io meruit ascedere celu sicut ascedisset ada mutat⁹ i vita meliore si no peccasset. Et dico q xps fuit mud⁹ & sine peto fm natura: qz lz spote suscepit ifirmitates nras & natura mortale apta ad patiedu: tn no traxit natura corruptaz fomite pcti sicut nos: io dr sol⁹ inoces & iter mortuos liber fm natura: sz rone huilitatis & obedietie ad prez no soluz meruit habere masione in celo: sed etia habere vle dnium & ptate in celo & in terra & in inferno. Et io dd rndes ad illa qstione factam p philosophos: scz qs ascedet in mote domini & cetera dicit.

E Corpus huanu pt i celo collocari.

d pe. dis. j: cois q no dilis git. sup. x.

Innocens manibus & mundo corde: qui no accepit in vano animam suaz: nec iurauit in dolo proximo suo.

Hic accipiet benedictionem a domino: et misericordiam a deo salutari suo.

¶ Xps inoces manib⁹ & mudo corde meret ascedere in celu & hre vle dniu: et q no accepit i vanu alaz sua nec fedauit ea peto faciedo ea vana & frustrata suo fine: sicut pctores q accipiut alaz in vanu cu eam applicat ad ista tpalia & vana friuola: & sic frustrat & priuat ea suo debito fine. Et sic xps no accepit in vanu alaz sua: nec iurauit in dolo pximo suo: imo phibuit testimoniu vitati: & sic fuit inoces & mudo corde & verax. & io pp ista tria meruit regnare vlr in celo & i terra psal. xliiij. Intede pspe pcede & regna pp veritate & masuetudine & iustitia &c. Et io sequit hic. s. xps inoces & mud⁹ corde & verax accipiet bndictione celeste a dno: & miam a deo pre salutari suo. Naz xps a pre habuit vt sit saluator: qz hec. i. talis gnatio est qretiu cu & qretiu facie dei iacob. i. qretiu hic deu p gratia: & i futuro p faciale visione & p gliam: sz e aduertedu q in his supradictis qtuor vbis latet magnu sacrm. Pmo p hoc q ait qs ascedet in mote? Scdo p hoc q subdit hic accipiet. Tertio p hoc q addit hec e gnatio qretiu facie dei iacob. ¶ Io est notadu q qn iacob vidit in somnis scala state i terra: cuius summitas attigebat celum et vidit angelos ascedetes & descedetes p ea: & vidit dnz inixu scale di. Ego suz de⁹ abraa de⁹ ysaac &c. & tibi dabo terra hac & semini tuo: & dilataberis ab oriete in occidete &c. & bndicent in te oes trib⁹ terre: vt pz gen. xxviij. Et p illa scalam cognouit deu icarnadu. Na sicut eade scala ex vna pte tagebat celu & ex altera terra: puidit q xps futur⁹ de gne suo erat futur⁹ de⁹ & ho. Io vidit deu inixu scale. Et p pmissione sibi facta & p agelos ascedetes p scala preuidit q no sol⁹ xps de⁹ & ho erat i celu ascesurus: & erat dns celi: sz et oes filij iacob fm spm & pmissione q debebat iplere mudu a solis ortu vsq ad occasuz: & ab aqlone ad austruz erat ascesuri i celu p illa scala q est xps & hre masione i celo p xpz & puides q nemo poterat effici mebru xpi: nec ascedere i celu cum xpo nisi mudaret p aqua baptismale & vngeret oleo spussci vt efficeret inoces manib⁹ & mudo corde. Io postq surrexit a somno effudit oleu sup lapide odes q oes eramus baptizadi & vngedi i lapide xpo iesu. Et io dicit: vere dns e i loco isto: & no e h aliud nisi dns dei & porta celi &c. Leges g dd ista visione iacob & puides p ea ea q supradicta sunt d xpo & eccl'ia: io ait. qs ascendet in mote dni. i. qs est ille figuratus p scala iacob ascendentem vsq ad celu: & rndet: iste est xps de⁹ et homo supple innocens manibus. i. iustus in operibus: et mundo corde qui non accepit in vano aiam sua applicando ea ad vana temporalia: nec iurauit in dolo proximo suo: imo peccatu no fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. Iste ascendet in montem dni tanq dns: qz deus & homo p scala figuratus: et qs ascendet p illa scala: & qui sunt ascendentes per illam scalam cum xpo in celum? Rndet

Xps i dicit scala iacob.

inocēs manib⁹.i.oīs inocēs p pniaȝ ꝛ mūdo corde ꝛc.q̄ſi dicat.ꝙ ocēs regnati p baptiſmū ꝛ purgati p pniaȝ:vt dictū ē:aſcēdēt cū xp̄o i mōtē dn̄i. ¶ Itē ꝯlteri⁹ notādū vt legit̄.Ge. xxvij.ꝙ iacob ſubꝛipuit bn̄dictionē dū Eſau iret ad venādū:q꞉ iacob indut⁹ ꝛ coopt⁹ pellib⁹ caprinis ꝛ ſimulat⁹:fuit bn̄dict⁹ a pr̄e et pr̄ in ſpū p̄uidit myſteriū icarnatiōis:ꝛ p̄uidit v̄bū icarnādū ꝛ mortali carnē iduēdū:et iō dicit:ecce odor filii mei ſicut agri pleni: quē bn̄dixit dn̄s ꝛc.Itē legit̄ ge.xxxij.q̄r iacob luctat⁹ ē cū āgelo:ꝛ noluit ip̄ȝ dimittere vſq꜄ q̄ fuit bn̄dict⁹ ab eo:iō dicit ſibi dn̄s necquaq̄ꝫ vocaberis iacob ſȝ iſrl̄.i.vidēs deum: aut fortis cū deo:ꝛ direct⁹ et bn̄dict⁹ a deo. In vtraq꜄ viſiōe p̄uidit dd̄ q̄lr̄ reprobata ſynagoga ſol⁹ pp̄ls xp̄ian⁹ debebat ſubꝛipere p̄mogeniturā ꝛ bn̄dictionē p xp̄m: et videre deū:ꝛ vocari iſrl̄:q꞉ ſolus pp̄ls xp̄ian⁹ eſt direct⁹ a deo p legē euāgelicā:ꝛ videt deū p fidē:ꝛ ē a deo bn̄dict⁹ p baptiſmū:ꝛ videt faciē dei iacob q꞉ videt deū facie ad faciē ꝛ ſalua fctā eſt aīa ei⁹.Hoc ergo p̄uidēs dd̄ dicit ꝙ nō ſolū xp̄s p naturā:ſȝ corp⁹ ſuū myſticū q̄ ē pp̄ls xp̄ian⁹ innocēs manib⁹ ꝛ mūdo corde p ſacramētalē ſctificationē aſcēdet i montē dn̄i cū xp̄o capite ſuo:ꝛ ſtabit in loco ſctō ei⁹.Et hic talis accipiet bn̄dictionē ſpiritualē a dn̄o figuratam per benedictioneȝ iacob factam a patre et ab angelo.Nam

Aliter iacob luctatus cū angelo.

Hec eſt generatio querentium eum:q̄rentium faciem dei iacob.

¶ Hec talis eſt illa gn̄atio q̄rētiuȝ dn̄ȝ.i.iſti ſunt figurati p iacob q̄ tenuit angelū donec fuit a deo bn̄dict⁹:ꝛ vidit faciē dei iacob: q꞉ vidit deū facie ad faciē:ꝛ ita oēs iſti videbūt deū h̄ p fidē ꝛ in futuro facit̄r p gl̄iaȝ.Ex q̄bus pȝ ꝙ ſol⁹ xp̄s meret̄ de iure aſcēdere in celū.Sȝ oēs fideles meret̄ aſcēdere p gr̄aȝ: inq̄tū efficiunt̄ mēbra xp̄i:ꝛ purificāt̄ p ſctificationē baptiſmalē ꝛ pnialē.Un̄ qd̄ ꝯuenit capiti xp̄i p naturā:h̄ idē ꝯuenit mēbris per gr̄aȝ:vn̄ mēbra xp̄i q̄ſi violēter rapiūt celū: vt ait xp̄s Mat.xj.regnū celoꝝ vim patit̄ et violēti rapiūt illd̄.vn̄ hierony.et chryſoſtomus.grādis q̄ppe violētia ē rapere p gr̄aȝ ꝛ pniaȝ qd̄ q̄s nequeat attingere p naturā.Sȝ eſt aduertēdū ꝙ lȝ i his trib⁹.ſ.i inocētia opis ꝛ mūditia cordis ꝛ cogitatiōis:et v̄itate oris ꝯſiſtat tota iuſtia hoīs:vt latius dictū ē pſal. xiiij.tn̄ null⁹ hō iuēt⁹ ē vſq꜄ ad p̄ſentē diē q̄n peccauerit in aliq̄ p̄dictoꝝ:niſi ſol⁹ xp̄s p naturā:ꝛ v̄go maria p gr̄aȝ:vt ait aug.in li.de natura ꝛ gr̄a ꝛ de natura paruuloꝝ ꝛ de pfectiōe iuſtitie hoīs.Hoc idē approbat hieronim⁹ i altercatiōe ꝯ pelagianos.Et ſic ſol⁹ xp̄s reperit̄ innocēs manib⁹ ꝛ mūdo corde ꝛ v̄go m ria p gr̄am.Et ſic iſto mō ſol⁹ xp̄s meret̄ aſcēdere celū:ꝛ habere vniuerſale dn̄ium in orbe:ceteri aūt oēs peccauerūt i aliq̄ p̄dictoꝝ:ꝛ electi fuerūt p ſctificationē baptiſmalē ꝛ pnīam liberati:et ideo vnuſquiſq꜄ eoꝝ pōt dici innocēs manibus ꝛ mūdo corde.Nā pctā deleta p penitētiā ꝛ baptiſmū reputant̄ apd̄ deū tanq̄ꝫ non facta:q꞉ beati quoꝝ remiſſe ſunt iniq̄tates: ꝛ quoꝝ tecta ſunt pctā:ꝛ ſic vnuſq̄ſq꜄ eoꝝ pt̄ dici innocēs ꝛc.Ex q̄b⁹ pȝ ꝙ ſolus xp̄s eſt vere dn̄s orbis terraꝝ.ꝛ vniuerſalē hȝ poteſtatē in celo ꝛ in terra:nō ſolū vt de⁹:q꞉ vt ſic creauit omnia:ſed etiaȝ vt homo innocens.

Attollite portas principes veſtras:ꝛ eleuamini porte eternales et introibit rex glorie.

¶ Poſtq̄ dd̄ oñdit xp̄ȝ de iure eē dn̄m vniuerſalē toti⁹ orbis tā i celo q̄ in terra:ꝛ per ꝯñs in iferno:iō hic apoſtrophat ad principes iferni:vt aperiāt portas xp̄o q̄n venerit ad repetēdā predā:ꝛ cognoſcāt ip̄ȝ tāq̄ dn̄ȝ: q꞉ p̄uidit i ſpū q̄lr̄ xp̄s erat in iferuuȝ deſcēſur⁹:ꝛ debebat rūpere portas ereas ꝛ vectes ferreos ꝯfringere:ꝛ limbū et purgatoriū ſpoliare:ꝛ captiuitatē ſanctoꝝ patrū liberare:ꝛ cum eis in celum aſcendere: et ad dextrā patris ſedere:ꝛ ineternū cōregnare. Ideo dauid apoſtrophat ad diabolos ꝑtincipes inferni :dicens.O principes iferni attollite v̄ras portas iſernales.i.aperite eas: et O porte eternales ideſt eternaꝝ penarū eleuamini: ꝛ date locum ꝛ introibit xp̄s rex glorie: cū venerit ad expoliandū infernūȝ ꝛ repetendā predā.Quib⁹ reſpōdent diaboli.

Quis eſt iſte rex glorie:dominus fortis et potens : dominus potens in prelio.

¶ Quis ē iſte rex gl̄ie.q̄ auſus eſt venire ad domū n̄raȝ ꝛ loca penaꝝ.ad q̄ nulli iuſto fas ē accedere:ad q̄s rurſuȝ Angeli miniſtri et comites xp̄i dicūt.iſte rex gl̄ie ē xp̄s dn̄s fortis ꝛ potēs ope ꝛ ſmone corā deo ꝛ oī pp̄lo in potētia miraculoꝝ ꝛ dn̄s potēs in p̄lio:q꞉ vicit vos in ara crucis:ꝛ ꝓprio ſanguie mercat⁹ eſt gen⁹ humanū:ꝛ ſatiſfecit ꝓ pctō prīmoꝝ parētū ꝛ ſuoꝝ poſterioꝝ:ꝛ placauit pr̄eȝ p ſuā hūilitatē:ꝛ deiecit v̄ram ſupbiaȝ. Et iō tāq̄ victor ꝛ triūphator venit ad repetēdā hr̄ditatē ſibi debitaȝ:quā tyrānice diu tenuiſtis.Iō attollite portas veſtras:ꝛ quia data eſt ipſi vniuerſalis poteſtas i celo et in terra ꝛ in iferno:iō nō venit tanq̄ reus ſicut ceteri: ſed tanq̄ iudex iuſtus et triūphator.

Apoc. xix. Mat. ij. Joh. j. Angeli dn̄i miniſtri xp̄i.

Attollite portas principes veſtras ꝛ eleuamini porte eternales:et introibit rex glorie.

¶ Hic predicit

¶ Hic ꝓdicit igreſſuz xpi in celū ad ſuſcipiē daz iuriſditionē celeſtis pāe tanꝗ dn̄s celi: idō dd̄ apoſtrophat ad naturā angelicam: vt aperiat celū ⁊ recipiat xp̄m tanꝗ vniuerſa⸗ lē dn̄m: ⁊ dicit in ꝑſona angelorū xp̄m cōmi⸗ tantiū in die aſcēſionis cū tota captiuitate. O ꝓncipes celeſtis exercit⁹ attollite.i.ape⸗ rite veſtras celeſtes portas: ⁊ O porte eter⸗ nales celi eleuamini ⁊ date locum ⁊ itroibit xp̄s rex glie. Quos ꝓncipes celeſt. iterrogāt.

Apo. xix. Jo.x. matt. ij.

Quis eſt iſte rex glorie? dn̄s virtutum ipſe eſt rex glorie.

¶ Quis eſt iſte (aiunt) rex glie qui auſus ē ingredi celū: cū ſit clauſuz oib⁹ hoib⁹ ꝓpter pctm̄ primorū parētū: ⁊ qui auſus eſt incede re iſta via nulli⁹ hois adhuc trita veſtigio. Quibus reſpōdet comitat⁹ xp̄i: iſte eſt chri⸗ ſtus dn̄s olim virtutū celeſtiū quē ꝓpter ſu⸗ as virtutes: ſcȝ q: eſt innocēs manib⁹ ⁊ mū⸗ do corde ⁊ verax: q: hūiliauit ſemetipm̄ pri factus obediēs vſqȝ ad mortē: mortē autem crucis: pꝫ exaltauit ⁊ dedit illi nomen qd̄ eſt ſuꝑ oē nomē: vt in noīe ieſu omne genu fle⸗ ctaꝛ celeſtiū terreſtriū ⁊ infernorū: ⁊ q: iā ex⸗ poliauit infernū victor ⁊ triūphator: ⁊ venit cum preda: idō ipſe de iure eſt rex glorie: qua propter attollite portas ⁊c. Ex qbus ptȝ q totū dominiū orbis terrarū eſt ipſi⁹ xp̄i. Pri mo q: ipſe creauit orbē: et hoc inquātū de⁹. Scd̄o q: innocēs ⁊ mūdus verax ⁊ humilis: ⁊ hoc inquātū homo. Sȝ nota q nō ſoluȝ re creauit ⁊ fundauit eccleſiā ſuꝑ maria ⁊ aq̄s baptiſmales: ſed etiā ſuper flumina aquarū ſapiētie: que ſunt doctrina ⁊ precepta euan gelica preparauit et diſpoſuit eam: quia ab eccleſia fluūt flumina aque viue ſalientis in vitā eternā. Joan.vij. ¶ Ex toto iſto pſalmo pn̄t recolligi quatuor concluſiones. ¶ Pri⸗ ma concluſio. q chriſtus triplici rōne de iu⸗ re eſt dn̄s totius orbis terrarū. Primo quia creauit totū orbem: ⁊ hoc inquantum deus. Scd̄o q: regenerauit ⁊ recreauit eccleſiā: et hoc inquantuȝ ſponſus et caput. Tertio in⸗ quantū iuſtus ⁊ innocēs. ¶ Scd̄a concluſio. q nullus pōt aſcendere celū cum chriſto ni ſi efficiaꝛ iuſtus ⁊ innocens ⁊ membrū chri⸗ ſti per gratiā. ¶ Tertia concluſio. q chriſt⁹ tanꝗ dn̄s ⁊ triūphator confregit infernū: et expoliauit limbū ⁊ purgatoriuȝ. ¶ Quarta concluſio. q chriſtus tanꝗ rex ⁊ dn̄s angelo rum ⁊ oīm creaturarum cum triūpho intra uit celum reportās captiuitatem antiquaȝ.

Mē bra xp̄i p grām aſcen dūt in celū.

Ad te dn̄e leuaui aiaȝ meā de⁹ me⁹ in te cōfido: nō erubeſcaȝ.

Aleph 3 pe. 2.r.c. 2 do io.

¶ Titulus i hebreo: ipſi dauid ſe cundum vero.lxx. In finem pſal⸗ mus dauid. Ex titulo apparet q dauid fe cit hunc pſalmū dirigens nos in chriſtum: q eſt finis legis. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt no⸗ tādū ſm Aug. libro cur de⁹ hō. q qn̄ adā fuit expulſus a ꝑadiſo terreſtri: ⁊ ꝑdidit nō ſolū illā pſentē felicitatē: ſȝ etiā futurā btitudinē que fuerat in celo ſibi ꝓmiſſa: tunc ne de ſe ⁊ ſua poſteritate videretur deſperare fuit ſibi xp̄s de ſua carne ꝓmiſſus: q ipm̄ cū poſteri⸗ tate de captiuitate diaboli liberaret: ⁊ viā in celū demonſtraret: ⁊ finalr̄ ad celeſtē btitu⸗ dinē introduceret: ⁊ ſic de⁹ dedit legem ſacri ficiorū ⁊ oblationū ipſi Adam ⁊ filiis ſuis ꝑ quā eos in xp̄m dirigeret. Que qdē lex ſemꝑ creuit ꝑ etates ſuſcipiēdo incremētū in noe ⁊ abraam ⁊ moyſe vſqȝ ad xp̄m: vbi comple⸗ uit curſum ſuū. Ex quo ptȝ qd̄ lex vet⁹ nihil aliud fuit niſi quedā via dirigēs in chriſtum tanꝗ in finē imediatū: ⁊ ideo nuſꝗ petit re⸗ gnū celorum: ſed ſemper petit chriſtum meſ ſiam futurū qui doceat viam in regnū celo⸗ rum. Et ideo ſicut lex vetus dicitꝛ via in chri ſtum: ita lex euāgelica dicitur via in regnuȝ celorum: ⁊ ideo chriſtus dicitur oſtium. Joā. x. ⁊ dicitur via veritas et vita. Jo.xiiij. Nam ſicut patres veteris teſta. ſemper rogabant vt deus dirigeret eos vſqȝ ad chriſtū per il⸗ lam legem: ita nos rogamus vt dirigat nos per legem euangelicam vſqȝ ad eundē chri⸗ ſtum vt in eo glorificemur in ſecundo aduē tu. Hoc ergo preuidens dauid in ſpiritu fecit hunc pſal. in quo introducit Adam myſticū loquentem et cum tota ſua poſteritate fide⸗ lium peregrinantem per iſtā viaȝ diuine le⸗ gis. qui in vete. teſta. ſemper orabat ⁊ voca⸗ bat chriſtum vt ipſum in hac via dirigeret vſ qȝ ad eum. ⁊ daret ſibi legem euangelicam in celū dirigentem. Et ideo dauid fecit iſtuȝ pſalmū per ordinē alphabeti: ad denotāduȝ q lex ſucceſſiue ꝓceſſit ab imperfecto ad ꝑ⸗ fectū. Nā ſicut puer incipiendo primā lite⸗ rā alphabeti: ⁊ diſcurrendo vſqȝ ad vltimaȝ ſemꝑ creſcit ⁊ ꝓficit in doctrina vſqȝ ad vlti⸗ mā literā. Jta homo myſticus peregrinādo per legē ſemper profecit vſqȝ ad chriſtum in quo accipit vltimā perfectionē illius legis: que fuit vniuerſalis redēptio ⁊ veritas euā⸗ gelica. Nunc aūt peregrinaꝛ per legē euan⸗ gelicā vſqȝ ad ſcd̄m aduentum chriſti in quo recipiet vltimā perfectionē ⁊ vitā eternā: et hoc eſt qd̄ intendit dauid in hoc pſal. in quo quatuor facit. Nam primo iſte hō myſticus petit dirigi in lege veteri, vſqȝ ad xp̄ȝ. Secū⸗ do petit liberari a veteri peccato per xp̄m in ſuo aduētu: Tertio petit legē euāgelicā per quā iuſtificeꝛ. Quarto petit fructū legȝ euā⸗ gelice.ſ. fruitionē vite eterne. Scd̄a. ibi. Re⸗ miniſcere. Tertia ibi dulcis ⁊ rectus. Quar ta ibi. quis eſt hō qui timet dn̄m. Quātuȝ ad

Lex vetus via in xp̄m diri⸗ gens.

Nota.

primũ dicit iſte pegrin⁹. O dñe ieſu xpe mei
ſis future: poſtq̃ fui eiect⁹ a padiſo ſemp ad
te leuaui aiaʒ: mentẽ ⁊ ſpẽ meã ſp orãdo: vt
venias ad liberãdũ me cũ tota mea poſteri
tate. O ergo deus me⁹ fac vt nõ erubeſcam:
nec ↄfundar fruſtra expectãdo aduẽtũ tuũ.

**Neq; irrideãt me inimici mei: etenim vni-
uerſi qui ſuſtinent te nõ cõfundentur.**

deth ¶ Hoc eſt: neq; diaboli inimici mei ⁊ infide-
les irrideãt me dicẽtes: q̃ fruſtra cõfido i te
⁊ inuanum te expecto ſaluatorẽ ⁊ liberato-
rez: etenim p certe: quia ego ſcio q̃ nõ cõfun
dentur vniuerſi qui expectant te imo tu li-
berabis eos in aduentu tuo. ſed

Cõfũdant oẽs iniqua agẽtes ſupuacue

Bis mei. ¶ Ideſt ↄfundant oẽs infideles agẽtes ſu-
peruacue ⁊ fruſtra iniqua: ⁊ ppetrãtes ma-
la ↄtra me: q2 oẽs idolatre ⁊ infideles agen-
tes iniqua cõtra me volentes me delere de
mundo fruſtrabunt deſiderio ſuo: q2 veniet
chriſtus ⁊ expoliabit limbũ inferni: et exter-
minata idolatria eiiciet foras principem hu
ius mũdi: ⁊ ſubiiciet populũ gentilẽ qui me
conabat deſtruere: ergo tu dñe ieſu xpe

**Vias tuas dñe demonſtra mihi: ⁊ ſemi-
tas tuas edoce me.**

delet ¶ Demõſtra mihi vias tuas ⁊ p̃cepta: ⁊ do-
ce ſemitas. i. cõſilia legis tue: ⁊ dirige me in
veritate tua ne declinẽ ad dexterã neq; ad ſi
niſtrã: q2 tu es de⁹ ieſus ſaluator me⁹: iõ ſu-
ſtinui et ſperaui in te tota die. i. a princi.pio
vſq; ad aduentũ tuũ. i. expecto te videre ve-
ritatẽ legis: ⁊ ideo notanter dicit

**Dirige me i v̓itate tua ⁊ doce me: q2 tu
es de⁹ ſaluator meus: ⁊ te ſuſtinui tota
die.**

he. Clau ¶ Dirige me in veritate tua: q2 duo cõſide-
rare debem⁹ in lege veteri: ſcʒ literã ſuperfi
cialẽ ⁊ veritatẽ clauſam in lr̃a. hãc ergo ve-
ritatẽ petit intelligere: ⁊ in ea dirigi p aduẽ
tũ xpi: q2 iã habebat lr̃am tũc de p̃ñti.

**Reminiſcere miſerationũ tuarũ dñe et mi
ſericordiarũ tuarũ que a ſeculo ſunt.**

heth **Delicta iuuentutis mee: ⁊ ignorantias
meas ne memineris.**

¶ Hic petit liberari a pctõ ⁊ ſaluari p xp̃m
in aduẽtu ſuo ⁊ dicit: dñe ne memineris de-
licta iuuẽtut.s mee. i. pctã q̃ ego commiſi in
mea iuuẽtute ⁊ p̃ncipio in padiſo terreſtri:
pp q̃ ego ſui expulſ⁹: ⁊ ne memineris ignorã
tias meas. i. pctã q̃ p ignorãtiã traſſaʒ ↄmi
ſi: ſʒ reminiſcere ⁊ recordare miſerationũ ⁊
miarũ tuarũ q̃ a ſeculo ⁊ p̃ncipio p diſcurſuʒ
tp̃is ſunt: q2 feciſti miam cũ noe liberãdo de
diluuio: ⁊ cũ abrahã ⁊ yſaac ⁊ iacob liberan
do de laban ⁊ eſau: ⁊ cũ filiis iſrael liberãdo
de egypto: ⁊ p totũ deſertũ ⁊ terrã pmiſſio-
nis tp̃e Joſue ⁊ iudicuʒ. ¶ Et nota q̃ dd per
delicta iuuẽtutis itelligit pctã p̃moꝝ parẽ-
tũ q̃ fuerũt cã nr̃e miſerie: ⁊ dicit delicta po-
pili: eo q̃ illi pctõ multa peccata fuerũt an
nexa: puta furtũ: ſupbia: homicidiũ: ſacrile-
giũ: vt inquit Aug. in libro enchiridij. Item
vocat etiã delicta iuuẽtutis pctm̃ originale
vniuſcuiuſq;: eo q̃ a ↄceptione ⁊ natiuitate ⁊
iuuẽtute ↄhit. Itẽ p ignorãtias itelligit cor-
ruptiões nature ⁊ fomitẽ ↄcupiſcẽtie: nam
talr̃ fuit nã corrupta ⁊ vulnerata in adã: et
oẽs potẽtie vulnerate q̃ eſt pna ad malũ et
infirma ⁊ difficilis ad bonũ: ⁊ iudicat bonuʒ
malũ ⁊ malũ bonũ: ⁊ talis ignorãtia d2 pẽa
pcti ⁊ pctm̃ ſimĩ: ⁊ p talẽ ignorãtiã cõmittun
tur oĩa pctã: q2 oĩs mal⁹ ⁊ ignorãs iſto mõ: ⁊
jõ ait ignorãtias meas ne memineris. Sed

B quid ſit delicta iuuẽtutis.

**Secũdũ miſericordiã tuã memento mei
tu: ppter bonitatẽ tuã dñe.**

¶ Quaſi dicat. non velis reſpicere peccata
mea: ſed miſericordiam ⁊ bonitatem tuam.

**Dulcis ⁊ rectus dñs: ppter hoc legẽ da
bit delinquẽtibus in via.**

¶ Hic petit legẽ euãgelicã: ⁊ enumerat per
fectiões ei⁹. vñ dicit. dñs ieſus xp̃s in aduẽ-
tu ſuo veniet dulcis: ⁊ rectus: ⁊ mãſuet⁹. Jõ
ppter hoc q2 dulcis ⁊ rect⁹ dabit legẽ euan
gelicam in hac via delinquentibus: ⁊ q2 dul
cis ⁊ manſuetus: ideo

**Diriget manſuetos in iudicio: docebit
mites vias ſuas.**

Joh xvj. q. j. vos aũt. ¶ Diriget mãſuetos: ⁊ docebit aplos ⁊ diſci
pulos mites vias ſuas. q2 nõ ↄgregabit ſu-
pbos ⁊ electos: ſʒ mites ⁊ mãſuetos: ⁊ nõ do
cebit ſupbiã: ſʒ hũilitatẽ ⁊ mãſuetudinẽ. q2
mitis ẽ ⁊ hũilis corde: ⁊ dicit: diriget mãſue
tos i iudicio nõ examinatiõis: ſʒ diſcretiõis
q2 i primo aduẽtu xp̃s neminẽ iudicauit: ſed
diſcreuit veritatẽ a lr̃a: ⁊ euãgeliũ a cerimo
nialib⁹: ⁊ virtutes a vitiis ⁊c. Et bñ dicit qd
in lege euangelica diriget mãſuetos. Nam

**Vniuerſe vie dñi miſericordia ⁊ veritas
reqrẽtib⁹ teſtm̃ eius ⁊ teſtimonia eius.**

xxij. q. ij. ſane. ¶ Vniuerſe vie ⁊ p̃cepta ⁊ ↄſilia dñi euãge-
lica nihil aliũ ſunt niſi mia ⁊ v̓itas nã nihil
aliud docet niſi miã. Nã p̃mo xp̃s ppter ni-
miã charitatẽ ⁊ miaʒ incarnat⁹ eſt: ⁊ p oib⁹
paſſus ⁊ mortu⁹ eſt. Et ſic p̃dicauit miam ⁊
charitatẽ erga primũ: ⁊ hãc miam opat⁹ ẽ
cecos illuminãdo: ifirmos ſanãdo: ⁊ mortu
os ſuſcitãdo: ⁊ tãdẽ finis tot⁹ legʒ euãgelice
ẽ mia ⁊ charitas: d̃ qua mia ⁊ ei⁹ operib⁹ pe
tet xp̃s i die iudicij: itẽ vniuerſe vie dñi ſunt
v̓itas q2 docet eaʒ v̓itatẽ: ⁊ ẽt d2 lex euãgeliũ

claritas le ꝫ veterꝫ. vt dem ē. Et ſic ī aduētu xp̄i mia ꝛ veritas obuiauerūt ſibi: ꝛ iuſtitia ꝛ pax oſculate ſunt. Et iō dicit ꝙ oēs vie eī p̄cepta dn̄i ſunt. mia ꝛ veritas requirentibus ꝛ cōtemplantibus ꝛ ſeruantibꝰ teſtamentū eiꝰ: qꝛ non precipit nec legitur in euāgelio niſi mia ꝛ veritas requirentibꝰ teſtamentū eiꝰ ꝛ teſtimonia eius. Et ideo ſubdit dauid.

Las mech extra de reſcri. c. ſes des.

Propter nomē tuū domine propitiaberis peccato meo multū eſt enim.

¶ O dn̄e ieſu tu ꝓpitiaberis ꝛ miſereberis pctō meo ꝑ ꝙ es ieſus. Nā ieſus idē eſt qḋ ſaluator: ꝗ eſt tibi ꝓpriū ſaluare ꝛ miſereri: ergo ſm̄ officiū ꝛ ꝟtutes nois tui ꝓpitiaberis pctō meo: qꝛ multū ꝛ magnum eſt pctm̄ meū. Iō idiget magno medico ꝛ ſaluatore ꝛ mlt̄a mia. Et ſic tibi ſoli ꝯuenit ſm̄ ꝓprietatē nois: qꝛ nō eſt aliḋ nomē ſub celo in q̄ nos ſaluari oporteat. Itē multū eſt em̄: pōt referri ad nomē xp̄i: qꝛ multū eſt potēs ꝛ magnū.

Men Nun.

Quis eſt homo qui timet dn̄m: legē ſtatuit ei in via quam elegit.

¶ Hic enumerat fructꝰ legis euāgelice ī futuro: nā ſicut ꝑ legē euāgelicā conſequimur miam: ꝛ veritatē: ꝛ idulgētiā pctōꝝ: ita i patria conſequimur fruitionē. Un̄ dicit ꝙ ſi q̄s eſt qui timeat dn̄m: dn̄s ſtatuit ꝛ firmauit ei talē legē in hac via quā elegit: ideſt xp̄s ſtatuit omni homini timēti deū ꝙ ſi ſeruauerit eam non fruſtrabitur nec decipietur: imo.

Samech

Aia eius in bonis demorabitur: ꝛ ſemen eius [illegible]ditabit terram.

¶ Aia [illegible] demorabit in bonis patrie poſt hāc vitā: ꝛ illis bonis fruet: ꝛ ſemē eius: ſcꝫ ſemē chriſti: ideſt oēs fideles per baptiſmū regenerati hereditabūt terram viuentium.

Firmamētū eſt dn̄s timentibus eum: et teſtamentū ipſius vt manifeſtetur illis.

¶ Tale firmamētū ꝓmiſſum eſt oibꝰ timētibꝰ eū ꝛ teſtamētū ipſiꝰ xp̄i: ꝛ memoriale eſt vt manifeſtet illis: ideſt oibꝰ fidelibꝰ: ideſt tale teſtamētū firmauit xp̄s ꝛ dimiſit vt manifeſtaret oibus xp̄ianis ꝑ ap̄los ꝛ doctores: ꝙ oēs timētes deū ꝛ ſeruātes legē dn̄i habebūt p̄miū in celo: qḋ erit qꝛ aia vniuſcuiuſcū ꝙ iuſti timētis deū ꝛ ſeruātis legē euāgelicā demorabit eternaliter i bonis celeſtibꝰ: ꝛ illis fruet: ꝛ ſemē eius: ſcꝫ xp̄i hereditabit terrā viuentium. Et iſ ſemen pōt referri ad quēlibet timentē deū. Nā ſemen iuſti dicunt oēs ſeq̄ces ꝛ imitatores eiꝰ. Et ſic nos ſumꝰ ſemē ap̄loꝝ: ꝛ oim iuſtorū: ꝛ ſequimur eorū iuſtitiā ꝛ doctrinā: ꝛ iō dicit dḋ ꝙ aia timentis deū ꝛ ſeruātis legē demorabit in bonis celeſtibus ꝛ ſemē eiꝰ: ſcꝫ oēs imitatores hereditabūt terrā viuentiū ꝛc. qꝛ tale teſtamētum firmauit xp̄s ꝛ ſtatuit cum dixit: ſi vis ad vitam ingredi ſerua mandata dei.

heyn

Oculi mei ſemper ad dominum: quoniā ipſe euellet de laqueo pedes meos.

¶ Poſtq̄ ſuperiꝰ orauit xp̄m adā vt dirigeret in lege dn̄i: ꝛ liberaret a pctō: nunc orat xp̄m vt in aduētu ſuo liberet eum a fomite ꝛ cauſis ꝛ penalitatibꝰ pcti. ¶ Un̄ eſt aduertē dū ꝙ adā peccādo nō ſolū incurrit pctm̄ in aia: ſed etiā multa incōmoda in corpe q̄ cauſant peccatū in aia. Nā illico fuit priuatꝰ oī libertate ꝛ ſubiectꝰ neceſſitati ꝛ miſerie multipliciter. Nā ante caſū tanta erat libertas in volūtate ꝙ poterat ſtare in gr̄a ꝛ non cadere in aliquod pctm̄ ſi voluiſſet: qꝛ in nulla parte erat leſum liberū arbitriū: imo erat equale ad vtrumlibet: qꝛ nullū erat intrinſecū impedimētum: qꝛ tota ſenſualitas erat ſubiecta rōni. Scḋo poterat non mori ſi voluiſſet ꝛ nō infirmari: comedēdo de ligno vite qḋ ad libitū poſſidebat. Tertio erant ſibi tā fauorabilia elemēta ꝓpter aſpectū celi: ꝙ nō ſentiebat frigus neq̄ intenſum calorem. Quarto qꝛ oēs beſtie erant ipſi ſubiecte: et nulla ipſi poterat nocere: neq̄ aliq̄s humanus inimicꝰ poterat aduerſari. Fuiſſet enim ꝑpetua pax ꝛ cōcordia inter hoies: ꝛ cōformitas voluntatū poſtq̄ hō erat conformis diuine volūtati: qꝛ omnia ſupradicta erāt in premium originalis iuſtitie. Sed peccante adā omnia ſupradicta ꝑdidit: ꝛ oia que erāt libera facta ſunt neceſſaria. Nam ſicut ante habuit libertatem ſtandi et non peccandi ſi voluiſſet: nunc perdita illa libertate habet neceſſitatē peccandi: qꝛ taliter fuit corrupta natura ꝛ ſenſualitas in adam ꝛ percuſſa fomite cōcupiſcentie: ꝙ illico fuit facta rebellis rōni: ꝛ prona ad omne malū: ꝛ liberū arbitriū fuit leſum ꝛ claudū. Et ſic ſemper caro pugnat aduerſus ſpiritū: intentū ꝙ ſi liberū arbitriū nō confortaretur ꝛ iuuaretur gratia dei: de neceſſitate traheret ad libitū carnis ꝛ ſenſualitatis. Et ſic que erat libera a diaboli poteſtate: eſt nūc ipſi ſubiecta: hoc eſt ꝙ poteſtatē quā ratio habebat ante ſupra ſenſualitatē ꝛ carnē habet nūc diabolꝰ: niſi ratio ꝛ volūtas ſiue liberū arbitriū iuuetur per gratiā ad reſiſtēdū diabolo: ꝛ trahendā ſenſualitatem ad ſe: ꝛ defendendā a diabolo: ne vincat tentatione. Et ita pariter totū corpꝰ incurrit neceſſitatē moriēdi: ꝛ patiēdo miſerias ꝛ tribulatiōes ab inimicis viſibilibꝰ ꝛ inuiſibilibꝰ: ꝛ fuit ſubiectū elementis ꝛ motibus celorū. Et ſic omnis libertas verſa eſt in neceſſitatē. neceſſitas em̄ dicit de necto nectis qḋ idem eſt qḋ ligo ligas: qꝛ homo manet obligatꝰ ad oēs predictas miſ

L. Adā per pctm̄ multa incurrit.

ſerias. Et iđ orat xp̄m vt veniat ad liberādū ip̄m a p̄ſatis miſerijs tā interiorib⁹ ꝙ̄ exterioribus ⁊ viſibilib⁹ ꝑ paſſionē ⁊c. Dicit ģ adam miſtic⁹: oculi mei ſꝑ erāt eleuati ad dn̄m ieſuȝ xp̄m meſſiā futuꝝ: vt ip̄e euellat ⁊ eruat pedes meos. i. ſenſualitatē de laq̄o diaboli ⁊ fomite ꝯcupiſcētie. Nam ſicut caro ſine ſenſualitas illaqueaṫ ꝯſentiēdo tētatiōi diaboli: ita volūtas illaqueaṫ ſi ꝯſentit ꝯcupiſcentie ⁊ ſenſualitati: a tali ģ laqueo nō p̄t hō liberari niſi gratia xp̄i: vt inquit apoſtolus ad Rom. vij. ergo chriſte.

phe. Reſpice in me ⁊ miſerere mei: q̄ꝛ vnicus et pauper ſum ego.

¶ Reſpice in me. i. reſpice īfirmitates iſtas ⁊ multiplices laqueos: ⁊ miſerere mei dādo grāȝ ꝑ baptiſmū ⁊ alia ſacra: ⁊ dādo grāȝ p̄ueniētē ⁊ oꝑantē ⁊ cooperantē: qm̄ ego ſum inops. i. ſine ope ⁊ auxilio: ⁊ fact⁹ ſuȝ pauꝑ ⁊ expoliat⁹ oīb⁹ bonis gratuitis: qm̄ deſcēdēs ab hieruſalē ⁊ in hierico incidi in latrones q̄ nō ſolū expoliauerūt: ſȝ ēt ꝑcuſſerūt: ⁊ plagis affecerūt: ⁊ ſemiuiuū reliquerut. Et ſic.

ſede. Tribulationes cordis mei multiplicate ſunt de neceſſitatibus meis erue me.

¶ Tribulationes cordis mei multiplicate ſūt: q̄ꝛ multiplici plaga fui ſauciat⁹. Nā expoliat⁹ oī libertate: icidi in ſupradictas calamitates ⁊ neceſſitates: ergo de iſtis neceſſitatibus erue me per gratiā ⁊ eccleſiaſtica ſacramēta in tuo aduentu. ⁊ tandem

Reo. Uide humilitatē meam ⁊ laborē meum: et dimitte vniuerſa delicta mea.

¶ Uide hūilitatē: ideſt deiectionē meā: ⁊ laborē meū. i. infirmitates meas: ⁊ ēt vide humilitatē ⁊ laborē: ideſt pn̄iam ⁊ ꝯtritionem meā: ⁊ dimitte vniuerſa delicta mea ꝑ ſupradictas neceſſitates cōmiſſa.
Not. Nā iđ dicunṫ delicta: q̄ꝛ ex tali īfirmitate ⁊ neceſſitate cōmiſſa. Un̄ ꝯcupiſcētia ⁊ p̄dicte infirmitates dicūtur neceſſitates. Uno mō q̄ꝛ perdita libertate obligati ſum⁹ ad ea ſiue ab eis: alio mō q̄ꝛ ſunt q̄dā laquei ad nectēdā ⁊ ligādā ⁊ trahēdam voluntatē ⁊ rationeȝ. Et ideo a talibus neceſſitatib⁹ interiorib⁹ orat liberari.

infra l Reſpice inimicos meos qm̄ multiplica
lxxxv. ti ſūt: ⁊ odio iniquo oderūt me.
c. Cuſtodi aīam meam ⁊ erue me: nō eru
Syn. beſcam qm̄ ſperaui in te.

¶ Hic petit liberari ab inimicis ⁊ neceſſitatib⁹ exteriorib⁹: iđ ait. reſpice inimicos meos tā viſibiles ꝙ̄ inuiſibiles: qm̄ multiplicati ſunt: nam mltifarie tentat diabol⁹: ⁊ multipliciter tribulat ⁊ perſequiṫ hoīem. Etiam amplius fuit afflictus pplʾs dei ab adaȝ vſq; ad xp̄m ⁊ exinde vſq; ad iudiciū. Nam eccleſia ſepe ⁊ ſemꝑ fuit impugnata a iuuentute ſua: ⁊ exoſa prauis ⁊ infidelib⁹: ⁊ ideo ſubdit odio iniquo oderunt me. Nam ſemꝑ iniqui oderunt iuſtos: ⁊ infideles fideles: et quare oderunt me odio iniquo: q̄nia

Innocētes et recti adheſerunt mihi: q̄ꝛ ſuſtinui te. Tran.

¶ Q̄ꝛ inq̄t inocētes ⁊ recti adheſerūt mihi: et q̄ꝛ ſuſtinui te. i. ideo oderūt me: q̄ꝛ defendebā innocentiā ⁊ rectitudineȝ iuſticie: et q̄ꝛ poſui totā ſpē meā ī te relicta ſpe mundana.

Libera deus iſrael: ex omnibus tribulationibus ſuis. xū. q. ū. ca. gr̄ia cp̄i.

¶ O de⁹ libera iſrael: ideſt pplʾm fideleȝ ex oīb⁹ tribulationib⁹ ſuis tā interiorib⁹ ꝙ̄ exteriorib⁹: de quib⁹ ſupradictū eſt. Ex quibus pȝ ꝙ dđ nō orat in hoc pſalmo ꝑ ſe tantū ⁊ ꝑ ſuis tribulationib⁹ de q̄b⁹ iā fuerat liberat⁹ ſed orat xp̄m ꝓphetice ꝑ toto iſrael: ideſt ꝑ toto Adaȝ ⁊ corꝑe myſtico. Et ſic tota eccl̄ia orat ꝑ iſto ſtatu: vt liberet filios ſuos a p̄dictis tribulationib⁹ ⁊ neceſſitatib⁹ in Adā ꝑpetratis. Et q̄libet pctōr orat moralr̄ xp̄ȝ caput ſuū ī hoc pſalmo: vt liberet eū a p̄dictis neceſſitatib⁹ ⁊ peccatis ꝑſonaliter cōmiſſis ⁊ dirigaṫ ī lege euāgelica. Et ſic pōt exponi primo ꝓphetice. Scđo moraliter. Et ſic etiā eccleſia dicit hunc pſalmū in agenda defunctorū: orans vt liberet eos ab illis tribulationibus ⁊ penis purgatorij.

Iudica me domine quoniaȝ ego in innocētia mea ingreſſus ſuȝ: ⁊ in domino ſperās non infirmabor. De pe. di. ū. ca. vt cognos uerūt et. ca. etiaȝ.

¶ In hebreo null⁹ ali⁹ titulus p̄poniṫ niſi ipſi dđ: ad denotandū ꝙ dđ fecit hūc pſalmū dirigēs ip̄m ipſi dauid. ſ. xp̄o futuro dđ frequēter in ſcriptura notato: vt ſepius dictū eſt: eo ꝙ in ſolo xp̄o fuerūt reꝑte ꝑfectiōes ⁊ v̄tutes ī hoc pſalmo memorate.

¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt notandū ꝙ cū xp̄s ſit caput ⁊ ſpōſus eccl̄ie ⁊ rex ⁊ ſacerdos: oportuit vt acciperet a p̄re plenitudinē grār̄ ⁊ v̄tutū: vt de ei⁹ plenitudine oēs acciperemus grām ꝑ gratia. Et ſic fuit p̄ncipiū ⁊ origo oīm gratiarū vt ſuis mēbris cōicaret: ⁊ in oibus luceret: ⁊ in eo tanq̄ in ſpeculo ⁊ exēplari oēs aſpicerent. Et ideo inquātum rex fuit exēplar ⁊ regula oīm regū. Et inquantū ſacerdos fuit norma ⁊ exēplar oīm ſacerdotū. Et inquātuȝ caput eccleſie fuit norma ⁊ regula oīm mēbroꝝ fideliū: ⁊ ideo chriſt⁹ accepit a patre ⁊ habuit in ſe decē ꝑfectiones ⁊ virtutes: vt ſuis mēbris communicaret. Nā primo fuit chriſtus innocens ⁊ manſuetus in conuerſando. Secundo in omnib⁹ M xp̄us p̄ncipium gratie.

habuit deum

habuit deū p̄ oculis. Tertio caſt⁹ ꝛ mundus corde ꝛ carne. Quarto miſericors erga delinquētes ꝓpter infirmitatē ꝛ fragilitatē eoꝝ. Quīto nūꝗ̄ cōſenſit cōcil. o vanitatis: nec habitauit cum iniq̄s. Sexto nō dilexit prauos: imo eos exprobrauit dicēs. ve vobis ſcribe ꝛ phariſei. Matt. xxiij. Septimo erga deū fuit mūd⁹ ꝛ iuſt⁹. Octauo i audiēdo ꝛ loq̄ndo de reb⁹ diuinis: ꝛ de lege diuina aſſidu⁹. Nono circa cultū diuinū ꝛ in viſitādo tēplū dei fuit ſollicit⁹. Decimo in oib⁹ actib⁹ ſuis diuinū auxiliū iplorauit. He ſunt decē cōditiōes q̄s

Rex nec ha- beat. q̄libꝫ rex dꝫ habere: vt bñ regat regnū ſuū: ꝛ q̄libet p̄lat⁹ ꝛ ſacerdos: vt bñ regat eccl'iam ſuā ꝛ gregē ſibi cōmiſſum. Et q̄libet fidelis: vt bñ regat ſeip̄m erga deū ꝛ p̄ximū. ſ. vt ſp̄ ſit deo grat⁹ ꝛ accept⁹: ꝛ cū ceteris iuſte ꝛ cū charitate poſſit cōuenire ꝛ ꝯuerſari: has ergo dꝫ petere a xp̄o vnuſq̄ſq̄ rex ꝛ ſacerdos ꝛ fidelis: eo ꝙ xp̄s hꝫ eas formalr̄ ꝛ p excellētiā a p̄re. Hoc ḡ p̄uidēs dd̄ i ſpiritu fecit hūc pſalmū in quo introducit xp̄m loq̄ntē ꝛ petētem iſtas decē ꝑfectiones a p̄re: vt poſſet ſuis mēbris ꝯmunicare. Vñ ait tāꝗ̄ rex ꝛ ſacerdos ꝛ caput eccleſie. O dñe pater iudica me iudicio diſcretiōis: ꝛ elige me a prauis ſegregando. q. d. gratias ago tibi: qm̄ elegiſti ꝛ ſegregaſti me ab oī prauitate: qm̄ p̄mo ingreſſus ſum in hunc mundū in innocētia ꝛ ſanctitate mea: ꝛ nō cū prauitate ꝛ malitia. Scd̄o ideo ſperans in dño nunꝗ̄ infirmabor: imo ſemp ero ſtabilis in oī bono. Et ſic ſemp habeo deū p̄e oculis ſperando in eo. Tertio

xxij. q̄ō .ij. pro phe- tauit. De pe. d. j. q̄ diui- nita- tis natus ra. xxiij. q. iij. cum quib⁹

Proba me domine ꝛ tēta me: vre renes meos ꝛ cor meū.

¶ Ideſt da mihi mūditiam carnis ꝛ cordis: Quarto

Quoniā miſericordia tua ante oculos meos eſt: et complacui in veritate tua.

¶ Miſericordia tua añ occulos meos eſt: q̄ ſemp fui miſericors oibus qui ad me venerūt: cōpatiēs eorū infirmitatib⁹ ꝛ fragilitatibus: vt pꝫ de chananea ꝛ adultera: ꝛ p totū diſcurſum euāgelica. Et ſic ſemp complacui tibi in miſericordia ꝛ veritate. Quinto

Non ſedi cum conſilio vanitatis: ꝛ cum iniqua gerentibus non introibo.

¶ Nunꝗ̄ ſedi cū concilio vanitatis. i. nunꝗ̄ volui ſocietatē maloꝝ ſupbo ꝝ: nec itroibo cū gerentib⁹ iniqua negotia: imo fugi eorū ſocietatē. q. d. auaros ꝛ iniquos nolui in ſocietate mea: ſꝫ humiles ꝛ iuſtos elegi apoſtos ꝛ diſcipulos. Sexto

Odiui eccleſiam malignantium: et cum impijs non ſedebo.

¶ Odiui ꝛ abieci eccleſiā ꝛ ꝯgregatione indeoꝝ ꝛ oīm alioꝝ malignātiū ꝛ inuidioꝝ: ꝛ nō ſedebo cū impijs. i. hereticis ꝛ infidelibus: ſed catholicis ꝛ fidelibus. Nec ſedebo cum crudelibus: ſed cum manſuetis ꝛ mitibus. Septimo

Lauabo inter innocētes manus: man⁹ ꝛ circūdabo altare tuum domine.

Ut audiā vocem laudis: ꝛ enarrē vniuerſa mirabilia tua.

¶ Lauabo man⁹ meas ꝛ opatiōes meas inter innocētes ꝛ mūdos: ꝛ circundabo altare tuū dñe. q. d. ego cuſtodiā corp⁹ ꝛ cor meū ab oī ſorde ſpurcitia: vt mūd⁹ ꝛ innocēs poſſim introire altare tuū: ꝛ digne offerre orōnes ꝛ oblationes ꝛ ſacrificiū tibi acceptabile: ꝛ vt digne ꝛ deuote audiā vocē laudis tue: q̄ nō ē ſpecioſa laus i ore pctōris: ꝛ digne enarrē ꝛ enumerare poſſiꝫ mirabilia tua: q̄ cui⁹ vita deſpicit neceſſe eſt vt ei⁹ p̄dicatio ꝛ ei⁹ correctio cōtēnat: ḡ neceſſe ē vt ſim mūd⁹ ꝛ innocēs: vt poſſiꝫ alios docer ꝛ corrigere. octauo

infra lxxxvj: q̄ō. j. reuer timiſ ni.

Domine dilexi decorem domus tue: ꝛ locum habitationis glorie tue. j. q. j. ſunt non nulli.

¶ Quia ſemper fui ſollicitus ad cultum diuinum: ꝛ ad templū edificandum: ꝛ viſitandum: ꝛ venerandum. Nono

Ne perdas cum impijs deus aīam meā: ꝛ cum viris ſanguinum vitam meam.

In quorum manibus iniquitates ſunt: dextera eorum repleta eſt muneribus.

¶ Ne pdas. i. ne permittas me cū crudelibus ꝛ homicidis ꝛ iracūdis ſociari. nec cum eis cōdēnari. Sꝫ fac ꝙ ſim mitis ꝛ hūilis corde. Decimo nō p̄mittas me ſociari cū auaris ꝛ falſis iudicib⁹: i q̄rū manib⁹ ſunt iniq̄tates i. q̄ iniq̄ ꝛ iniuſte iudicāt: ꝛ dextera eorū plena eſt munerib⁹. i. q̄ acceperūt munera p iudicio. Et ſic pecunia corrupti ſunt acceptores pſonarum: ꝛ inique iudicāt cōdēnando innocētem: ꝛ abſoluēdo reū ꝛ nocētem amore: vel odio: vel pecunia. Et ideo concludit chriſt⁹: lꝫ iſti falſi iudices ꝛ omnes maligni et impij velint falſe iudicare: ꝛ inique agere.

Ego autem i innocentia mea ingreſſus ſum: redime me ꝛ miſerere mei.

¶ Autem p ſed. Ego ingreſſus ſum in hunc mūdū in innocētia ꝛ puritate mea ſine peccato: vt poſſim innocentiā ꝛ perfectiones et oēs virtutes mēbris meis communicare et docere: vt ad me oēs aſpiciant et diſcant ex me. Et iō redime me ꝛ miſerere mei in membris meis. i. vt mea membra participent ſupradictas perfectiones. Deinde ſequitur

ex de ſimo. c. ꝛ ſi q̄ſtio nes:

Pes meus ſtetit in directo: in eccleſijs benedicam te domine.

¶ Qr pes meus. i. intentio mea ſemp ſtetit.

Arma in directo.i.in via recta diuinorũ pce-
ptorũ. Et iõ benedicã te in eccleſijs ꝛ cõgre-
gationib⁹ fideliũ. Ex ſupradictis pꝫ ꝙ ſolus
xp̃s ſine defectu habuit ſupradictas decem
pfectiones ꝛ conditiones. ſcꝫ ꝙ verus rex: et
ſacerdos ꝛ caput: ꝛ ſpõſus eccl'ie. Et iõ oẽs
reges terre debẽt has virtutes a xp̃o petere
vt bñ ꝛ recte regãt regnũ ſuũ: Et oẽs plati ꝛ
ſacerdotes vt bñ regant eccleſiã: ꝛ gregẽ ſi-
bi cõmiſſum: ꝛ vnuſquiſqꝫ fidelis vt bene re-
gat ſeipſum: ꝛ ſic vnuſqſqꝫ iſtoꝝ debet dice-
re hunc pſal. Hoc ergo pũdens Dauid iam
petebat omnia iſta forſan a chriſto: vt iuſte ꝛ
bene poſſet regere regnum ſuum.

Dominus illuminatio mea:
ſalus mea quẽꝫ timebo.
Dominus protector vite mee
a quo trepidabo.

ſ. qd vij. c. teſtes Ais deſenſor.

¶ Huic pſalmo pponit̃ talis ti-
tul⁹ i hebreo: ſcꝫ ipſi Dd ſine aliq̃ addita-
mẽto. In biblijs aũt nr̃is reperit̃ ſic. In fine
pſal. Dauid priuſqꝫ liniret̃. Sꝫ forſan hoc ad
ditũ eſt ab aliquo ſcriptore latino: eo ꝙ dicit
Hieronym⁹ in plogo huius libri ꝙ dd fecit
hũc pſalmũ poſt mortẽ ſaulis añqꝫ vngeret̃
in regẽ: ꝛ ſic poſſet indifferenter intelligi de
ſcd'a vel tertia vnctiõe. ¶ Et ſic dicũt quidã
hebrei ꝛ etiã catholici ꝙ dd fecit hunc pſal-
mũ poſtqꝫ adept⁹ eſt regnũ. Vñ dicũt ꝙ qñ
de⁹ pmouet aliquẽ ad aliquã dignitatẽ: cõi-
ter dat ſibi gr̃am vt poſſit exequi ꝛ regere il-
laꝫ ꝛ miniſteriũ ſibi cõmiſſum. Et iõ Dauid
deuote ſe pparauit ad recipiẽdũ illã gr̃am.
Et ideo fecit hũc pſalmum in quo tria facit.
Nã pmo petit ↄſtãtiã ↄ impedientes. Scd'o
petit gr̃am: vt diligenter ampliet cultũ diui-
num. Tertio petit pſeuerantiã: vt dictũ fine
ↄſequat̃. Et ſic tã hebrei qꝫ qdã catholici li-
teraliter exponũt iſtũ pſalmũ p ip̃o Dauid
iuxta ſententiã ſupradictã. Sꝫ licet lr̃a hui⁹
pſalmi poſſet aliq̃ mõ ſm̃ ſupradicte appli-
cari: tñ talis pciſe literalis expoſitio nõ eua-
cuaret ĩtentũ pphete: qꝛ dd nõ fuit min⁹ p-
pheta in hoc pſalmo qꝫ i ceteris. Et ideo eſt
aduertẽdũ ꝙ qñ dd fluctuabat i pſecutione
ſaulis multoties vouit deo ꝛ pmiſit i corde
ſuo: ꝙ ſi de⁹ liberaret eũ ab illa pſecutiõe ꝛ
ſublimaret ip̃m i regnũ: ꝙ ip̃e edificaret tẽ-
plũ dño: ꝛ reponeret archã i eo: ꝛ ordinaret
ꝛ ampliaret diuinũ cultũ. Et iõ poſtqꝫ ade-
pt⁹ eſt regnũ poſt mortẽ ſaulis: ilico decre-
uit adiplere votũ de tẽplo edificando: ſed qꝛ
fuit ſibi phibituꝫ: ꝛ fuit ſibi factã pmiſſio de
tẽplo ꝛ eccl'ia edificãda p xp̃m: iõ in ↄtẽpla-
tiõe illi⁹ pmiſſiõis fuerũt ſibi facte multe re-
uelationes de diſcurſu et pfectu eccl'ie xp̃i.
Inter q̃s reuelatiões pũidit in ſpũ q̃lr poſt

Not.

Diuino; pi.

redẽptionẽ ꝛ liberationẽ gñis hũani eccl'ia
xp̃i erat paſſura multas afflictiões ꝛ pſecu-
tiões p iperatores ꝛ tyrãnos: ſꝫ finalr̃ p cõ-
uerſionẽ Cõſtãtini liberata debebat ſubli-
mari ſup oĩa regna mũdi: et hr̃e libertatem
edificãdi eccl'ias p oẽs ptes mũdi q̃s reges
ꝛ iperatores ↄdebãt mltis diuitijs ornare ꝛ di-
tare: ꝛ diuinũ cultũ ãpliare. Hoc ḡ pũidens
dd in ſpũ in pſona toti⁹ eccl'ie fecit hũc pſal.
in q̃ tria facit. Nã pr̃io iſte hõ myſticus agit
deo gr̃as ſe p xp̃m eſſe liberatũ: nõ ſolum de
ptãte diaboli: ſꝫ etiã de pſecutiõe tyrãnoꝝ ꝛ
infideliũ. Scd'o cupit iplere deſyderiũ ſuũ de
eccl'ia p xp̃ꝫ edificãda: ꝛ de cultu diuino am-
pliãdo: ꝛ de eccl'ijs ↄſtruẽdis ꝛ reparandis
tpe Cõſtãtini. Tertio petit in tali diuino cul-
tu ꝛ pſperitate p diuinũ auxiliũ pſeruari et
ↄſeruari. Scd'a ibi. vnã petij. Tertia ibi. ex-
audi dñe. ¶ Dicit ḡ eccl'ia. mlta mala paſſa
ſum ab infid. tpe legis ꝛ pphetaꝝ ꝛ ẽt a dia-
bolo expectãdo xp̃ꝫ redẽptorẽ. Sꝫ nũc poſt-
qꝫ redẽptor me⁹ venit in carnẽ: ꝛ dedit mihi
lumẽ ad intelligẽdũ ſcripturã: et dedit mihi
eccl'iaſtica ſacra ad delẽda pctã: ꝛ poſtqꝫ dñs
me⁹ ieſus xp̃s eſt illuminatio mea tollendo
oẽꝫ ignorãtiã ꝛ cecitatẽ: ꝛ ẽ ſal⁹ mea tollẽdo
oẽ pctm̃: ḡ quẽ ãpli⁹ timebo q.d. nulliũ. Iteꝫ
poſtqꝫ dñs ieſus xp̃s eſt ptector vite mee in
pſecutiõe tyrãnoꝝ ad repellẽdos eoꝝ icurſ-
ſus: a q̃ trepidabo. q.d. a nullo: qꝛ talib⁹ ar-
mis donoꝝ ſpũſſcti ꝛ ſacroꝝ muniuit me ꝙ
nulliũ ãpli⁹ timebo: imo dũ ip̃i inimici mei
tyrãni nocẽtes. i. volentes me diſſipare ap-
propiãt ſup me vt edãt carnes meas: ip̃i ifir-
mati ſunt ꝛ ceciderũt victi. Vñ hoc dicit pro-
pheta pp̃ter Diocletianũ ꝛ Maximianũ et
alios tyrãnos q̃ volebant cogere xp̃ianos et
martyres ad idola: ſꝫ dũ hoc xp̃iani recuſa-
bãt: tũc tyrãni adhibebãt eis tormẽta itole-
rabilia: ꝛ etiã dabãt ip̃os martyres leonib⁹
ꝛ ceteris feris deuorãdos. Sꝫ finalr̃ oẽs illi
tyrãni mala morte perierũt: ꝛ eccl'ia pualuit
ꝛ tota gẽtilitas cõuerſa eſt ad fidẽ poſt ↄuer-
ſionẽ Cõſtãtini. vt pꝫ p totũ diſcurſum eccle-
ſiaſtice hiſtorie. Dicit ergo iſte hõ myſticus.

Dum appropiant ſuper me nocentes:
vt edant carnes meas.
Qui tribulant me inimici mei: ipſi infir-
mati ſunt et ceciderunt.

vſ. ſ. caſum me. ↄ pe. diſ. i. homicidiorum.

¶ Quod cũ iſti inimici mei nocẽtes appro-
piãt ꝛ adhibent beſtias feras: vt edant car-
nes meas: eo ꝙ nolebam chriſtũ abnegare:
ꝛ nunc ipſi infirmati et victi p xp̃m ſuperati
ceciderũt a dignitate ꝛ ſuperbia ſua ꝛ dñio:
Nã Nero ꝛ Domitianus ſeipſos interfece-
rũt: ꝛ Maxentius ꝛ Diocletianus ꝛ Decia-
nus ꝛ Maximian⁹ victi ceciderũt: ꝛ miſerabi-

in morte perierunt. Et oēs alij pncipes ppli gētilis a ſua ſupbia ceciderūt: ꝛ colla iugo fidei ſubiecerūt. Itē iudei xp̄i crucifixores et aploꝝ ꝑſecutores a regno ꝛ ſacerdotio ceciderūt: ꝛ ciuitas eorū fuit deſtructa: ꝛ p romanos tēplū fuit incēſuꝫ: ꝛ ſic ipſi q̄ ante erāt ſupbi ꝛ mūdanis diuitijs repleti fuerūt infirmati ꝛ diminuti: ꝛ in ꝯtēptū ꝛ abominationē ded t.: ꝛ in ſubiectionē ꝛ captiuitatē p totum mūdū diſperſi. Dicit ergo iſte hō myſticus. Si dñs meus Ieſus chriſt⁹ fuit illuminatio mea mihi dando legem euangelicā que tollit omnē ignorantiā: ꝛ delet omē pctm̄: ꝛ fuit protector meus me a captiuitate diaboli liberando: ꝛ fuit adiutor meus contra potentiam tyrannorum ꝛ regum ꝛ imperatorum: ꝛ eos vici: et ſuperaui. Ergo deinceps

Si conſiſtant aduerſum me caſtra: non timebit cor meum.

Si exurgat aduerſum me prelium: in hoc ego ſperabo.

¶ Si cōſiſtāt aduerſum me caſtra demoniorū ꝛ oim inimicorū ecclie: iā non timebit cor meū. Et ſi exurgat aduerſum me totū preliū hereticorū: ꝛ ſaracenorū: ꝛ antichriſti: ꝛ ceteroꝝ prauoꝝ nō timebo eos: qꝛ in hoc redēptore meo ego ſperabo et ꝯfidā. Nā ſicut liberauit me de ptāte diaboli ꝛ dira ꝑſecutiōe tyranoꝝ ꝛ iperatoꝝ q̄ toti mūdo dñabant: ꝛ
de ꝯ. di. v. eos fidei ſubiecit: ita a fortiori cū eius auxilio ꝛ grā ꝛ fortitudine liberabit me de quãcūq̄ futura perſecutiōe: et ſic nullū timebo. non mediocri.

Unā petij a dño: hanc requirā vt inhabitē in domo dñi oībus dieb⁹ vite mee.

¶ In hac ſcda parte iſte hō myſtic⁹ petit ꝑficere in cultu diuino poſtq̄ liberatus eſt de ptāte diaboli per paſſionē xp̄i: et liberatus eſt de perſecutione tyrānorū per eius grām et auxilium. Unde dicit. poſtq̄ ego fui illuminatus et liberatus per paſſionem dñi mei ieſu chriſti et fui liberatus a perſecutiōe tyrannorum: et ſubieci ꝛ ſuperaui eos cum auxilio diuino Iā intendo ꝛ deſydero q̄eſcere et vacare diuino cultui ꝛ contēplationi. et augere diuinū cultuꝫ: ꝛ edificare eccleſias. Et ideo vnā grām et vnā petitionem petij a domino ieſu xp̄o ꝛ hanc requirā ſemp: ꝛ in hac petitione perſeuerabo. ſ. vt inhabitem in domo dñi. ſ. in eccleſia omnib⁹ dieb⁹ vite mee: quam eccleſiam chriſtus conſtituit: in qua ſola ſolus deus adoratur: ꝛ per fidem videtur. Et ideo deſydero habitare in ea.

Als pie gar I templo.

Ut videam voluntatem dñi et viſitē tēplum eius.

¶ Quia in iſta ſola ecclia declarat volūtas dñi p legē euāgelicā. Et in ſola ecclia ſaluātur fideles p eccleſiaſtica ſacra. Nā ex ipēz eccleſiaꝫ xp̄i nulla eſt ſal⁹: nec medicina: nec ꝑmiū: nec meritū: qm̄ dñs meus ieſus xp̄s qm̄ me ad fidem vocauit: ꝛ gratia baptiſmali regenerauit.

Quoniam abſcondit me in tabernaculo ſuo: in die malorum protexit me in abſcondito tabernaculi ſui.

¶ Tūc abſcōdit me ꝛ vallauit me in tabernaculo ſuo intra muros ecclie q̄ ſunt ſpes fides: ꝛ charitas. Et ptexit me in abſcōdito tabernaculi ſui i die maloꝝ. i. i tpe ꝑſecutionū. ¶ Un̄ in triplici die maloꝝ ptexit xp̄s fideles ſuos in abſcōdito et gremio tabernaculi ſui. Primo in die maloꝝ pcti originalis: qm̄ p baptiſmū introduxit eos in eccleſiam: liberādo de ptāte diaboli. Scdo in die malorū pctoꝝ mortaliū: qm̄ p pniaꝫ eos recōciliat ꝛ etiā qm̄ p cōfirmationē armis donorū ſpūs ſancti cōtra demonuꝫ inſultus eos armat: et armatos eos protegit. Itē pteget etiam eos in die maloꝝ. i. in die iudicij: qꝛ oēs etiā ſoli q̄ reperientur in gremio ecclie ſaluabūtur: ceteri aūt extra gremiū ecclie repti in ignē eternum deſtinabunt. Itē chriſtus ptexit eccleſiam in die maloꝝ ꝛ tpe tyrannoꝝ. Et iō iſte homo myſticus agit gratias xp̄o: qꝛ ptegit ipſum in tabernaculo eccleſie in iſto triplici die malorum: ideſt de triplici periculo: pita ingreſſu huius mundi et progreſſu et egreſſu. Et ideo ſubdit.

xcvi. d. les gim⁹ i. j. q. j. inulto. O

xxiiij. q. j. loqt.

In petra exaltauit me: et nunc exaltauit caput meum ſuper inimicos meos.

¶ Ego teneor ſupple grās agere deo: qm̄ petra q̄ eſt xp̄s exaltauit me: ꝛ fundauit me: ꝛ dignificauit me mēbrū xp̄i faciendo: ꝛ mihi nomē xp̄iani largiēdo: qđ eſt nomē dignius ſup oē nomē. Et ſic exaltauit caput meū et nomē ꝛ dignitatē ꝛ honorē ſup oēs inimicos meos: qꝛ n̄ ſolū me fecit digniorē eis ſꝫ etiā oēs mihi ſubiecit. Et ideo gratias agendo.

Als iubilationis.

Circuiui et immolaui in tabernaculo eius hoſtiam vociferationis: cantabo ꝛ pſalmum dicam domino.

¶ Circuiui eccleſiā toto orbe diffuſaꝫ: ꝛ cātabo xp̄o meo hoſtiā vociferationis. i. offerā deo patri hoſtiā ꝛ ſacrificium euchariſtie cū vociferatione ꝛ ꝯfeſſione laudis: et dicā dño ꝛ cātabo pſalmū in laudē ꝛ honorē ſui pro vniuerſis beneficijs receptis. Nam conſtituam et celebrabo dies feſtos in eccleſia in memoriam incarnationis: et natiuitatis: ꝛ paſſionis: ꝛ reſurrectionis: et aſcenſionis dñi mei: ieſu chriſti: ſingulis feſtiuitatibus dedicabo: et cantabo ppria officia in quib⁹ explicabunt myſteria ſupradicta: et bñficia mihi collata: et offerā ſacrificiū euchariſtie

quod in lege veteri fuerat figuratū: q̄ oīa ſu
pradicta fuerūt īpleta poſt ↄuerſionē Con‑
ſtantini: vt dictū eſt pluries: qui edificauit ⁊
āpliauit eccl'iaȝ: ⁊ diuinū cultū p totū orbē.

xxvi. Exaudi dn̄e vocem meā qua clamaui ad
vii. d. te: miſerere mei ⁊ exaudi me.
ſecun‑ Tibi dixit cor meū: exquiſiuit te facies
do. mea: faciē tuā dn̄e requiram.

¶ In hac tertia p̄te petit eccl'ia ↄſeruari ⁊ p
ſeuerare i diuino cultu p auxiliū gr̄e. Un̄ ait.
exaudi dn̄e vocē meā q̄ clamaui ad te: ⁊ mi‑
ſerere mei i collata pſperitate ↄſeruanda: ⁊
exaudi me: q: ſp peto i oronib⁹ meis vt pctō
res ↄuertas vt pficiat: ⁊ pficiētes ↄſerues vt
pficiāt: ⁊ totā eccl'iaȝ liberes ab inimicis. vt
ibi i pace ⁊ qete deſeruiat. Un̄ h̄ tibi ſp dixit
⁊ orauit cor meū: ⁊ facies. i. ↄſciētia ſp exq̄ſi‑
uit te: ⁊ ſic requirā ſemp faciē tuā: vt oñdas
j.q.j. mihi auxiliū mie tue. Et ideo rogo te
ca.j. Ne auertas faciem tuam a me: ne decli‑
nes in ira a ſeruo tuo.

¶ Ne auertas faciē tuā. i. gr̄am ⁊ auxiliū
tuū a me: ⁊ ne declines in ira a ſeruo tuo. i.
ne velis me repellere p̄pter aliqđ pctm̄ cō‑
miſſum. Sed da mihi gratiaȝ vt reuertar ad
te per gratiam preuenieȝ: ⁊ maneā in te per
gratiam cooperantem ⁊ perficientem.

Adiutor meus eſto ne derelinquas me:
neq̄ deſpicias me deus ſalutaris me⁹.

¶ Eſto adiutor meus: ⁊ ne derelinquas me:
q: ſi tu dereliq̄ris me gr̄am ſubtrahēdo aut
negādo: tūc ruam ⁊ p̄cipitabor in oē malum:
ergo qui es deus ſalutaris ⁊ redēptor meus
ne derelinquas me: qm̄ nullū aliū habeo re
demptorem ⁊ adiutorem.

xv.q. Quoniā pater meus ⁊ mater mea dere‑
j.illō liquerunt me: dn̄s autem aſſumpſit me.
pcō.

¶ Pꝛim⁹ pr̄ me⁹ adā ⁊ mr̄ mea eua: ⁊ ēt pa‑
rētes q̄ me genuerūt dereliq̄rūt me nuduȝ ⁊
bonis gratuitis expoliatū: ⁊ plagis īpoſitis
ſauciatū ⁊ vulneratū: qm̄ i iniq̄tatib⁹ ↄcept⁹
ſuȝ: ⁊ i pctis ↄcepit me mr̄ mea. Et ſic i ptāte
diaboli derelict⁹ ⁊ captiu⁹ ⁊ venūdat⁹ ſȝ dn̄s
me⁹ ieſ⁹ xp̄s liberauit me ⁊ redemit me ⁊ aſ
ſumpſit me i adoptionē filioꝝ: ⁊ mēbꝛū ſuū
me fecit p paſſiōeȝ ſuā: ⁊ p baptiſmū regña‑
uit me. Itē pr̄ me⁹ pp̄ꝉs gētilis ⁊ mr̄ mea ſy‑
nagoga dere: iq̄rūt me: q: relictis idolis gēti
litatis ⁊ relictis cerimoniis ve. le. ex duobus
pp̄ꝉis i vnā eccl'iaȝ ↄgregauit me. Et ſic ipſe
xp̄s fact⁹ eſt caput meū ⁊ ego membꝛum ei⁹.
Et iō iſte hō myſtic⁹ conuerſus ad chꝛiſtum
de cõ. dt. O dn̄e poſtq̄ tu liberaſti me ⁊ aſſumpſiſti
d.iiij. me de ptāte diaboli: ⁊ de pſecutiōe tyrānoꝝ.
nec Legē pone mihi dn̄e i via tua: ⁊ dirige
me i ſemita recta p̄pter inimicos meos.

¶ Pone mihi legem in via tua. i. da gr̄am vt
valeā legē tuā obſeruare. Q: ſine gr̄a tua ne
mo pōt malū vitare: nec bonū opari: ⁊ iō di‑
rige me i ſemita recta tue euāgelice doctrine
ne deuiē a lege tua: ⁊ ne recedā a voluntate
tua: ⁊ fac h̄ p̄pter inimicos meos tā viſibiles
q̄ inuiſibiles. q̄ me a tuā lege conant̄ auertere.
Et ideo da mihi gratiam vt eorum poſſiȝ in
curſus pellere. Et

de cõ. Ne tradideris me i animas tribulantium
d.iiij. me: qm̄ inſurrexerunt in me teſtes iniq̄ ſicut
et mentita eſt iniquitas ſibi. in ſa
Credo videre bona dn̄i: i terra viuētiū. cris.

¶ Ne tradideris me. i. ne tradi pmittas in
aīas. i. deſyderia iſtoꝝ inimicoꝝ tribulātiū
me: qm̄ teſtes iniq̄ iſurrexerūt i me. Pꝛio te‑
ſtes iniq̄ ↄ caput meū xp̄ȝ falſa crimia īponē
do. Scdō ↄ ei⁹ mēbꝛa dicēdo q̄ erāt magici
⁊ necromātici: vt pȝ i eccl'iaſtica hiſtoꝛia: et
hiſtoꝛiis ſctōꝝ martyꝝ ⁊ ṽginū: ⁊ tñ mētita
ē iniq̄tas iſtoꝝ inimicoꝝ eccl'ie: qa p̄ualuit
veritas ⁊ euanuit iniq̄tas. Et iō dicit iſte hō
myſtic⁹: lȝ iſti inimici inſurgerēt in me falſa
crimina īponēdo: tñ ego oppꝛobꝛia patiēter
tolerabā recordat⁹ illi⁹ pmiſſiōis et doctrie
magr̄i mei xp̄i q̄ dixit. Bti eritis cū maledi‑
xerint vobis hoīes: ⁊ pſecuti vos fuerint: et
dixerint oē malū aduerſuȝ vos mētiētes pꝛo
pter me gaudete et exultate qm̄ merces vr̄a
copioſa ē in celis: p̄pter hāc g pmiſſionē: q:
credo videre bona dn̄i mihi pmiſſa in terra
viuētiū p redēptorē meū xp̄m: ideo patiēter
paſſus ſum oppꝛobꝛia ⁊ ſupꝛadicta tormēta
mihi illata et crimina mihi falſo impoſita.

vj.q. Expecta dominum viriliter age: ⁊ con‑
j.c. fortetur cor tuum et ſuſtine dominum. ſunt

¶ In hoc vltimo verſiculo pp̄heta dō exhoꝛ pluri
tat̄ ⁊ ↄcludendo cōfortat ſeipm̄ ⁊ oēs fideles mi.
ad ↄſerēdas oēs pſecutiōes p̄pter xp̄m ⁊ ve
ritatē vt ponāt ſpē et fiduciā i eo in oib⁹ tri‑
bulatiōib⁹. Un̄ dicit o tu fidelis expecta do‑
minū ieſuȝ xp̄m: ⁊ ↄfide ⁊ pone fiduciā ⁊ ſpē
in eo in oibus tribulatiōib⁹ ſicut ego feci: et
age viriliter ſuſtinēdo et defendēdo fidē xp̄i
⁊ veritatem: ⁊ ↄfortet̄ cor tuū ↄtra tyrannos
et inimicos: et ne deficias et ſuſtine dominū
. i. pone ſpem in eo: qm̄ ipſe liberabit te ſicut
liberauit me. Nā licet ad tp̄s p̄mittat iuſtos
affligi: tñ finaliter liberat eos de manib⁹ ini
micoꝝ. Itē nō ↄfidas nec preſumas de tuis
viribus: et tua iuſtitia: ſed pete gratiam.

¶ Totus etiā iſte pſal. pōt exponi moꝛalr̄ de
quolibet penitēte q̄ agit gr̄as ſe p pnīam eſ‑
ſe illuminatū ⁊ a pctō liberatū: et petit gr̄aȝ
vt intret gremiū eccl'ie ſaluet̄ et ↄſeruetur p
auxiliū gr̄e. Itē pōt etiā exponi p quocunq̄
in tribulatiōib⁹ afflicto: qui petit illuminari

⁊ liberari. Itē pōt etiā exponi ꝑ quocūq; fi‑fideli exiſtē i purgatorio:q̄ agit grās ſe ab hoc ſeculo cū pnia diſceſſiſſe ⁊ a culpa liberatū fuiſſe:⁊ petit liberari ꝑ ſuffragia eccleſie:⁊ petit videre bona dn̄i in terra viuētiū: ſcʒ in glīa celeſti liberatus ab oībus penis ſuis. Et ideo eccl'ia cātat hūc pſal. in agēda defunctoꝝ. Itē vnuſq̄ſq; fidelis pōt dicere etiā quotidie hūc pſalmū:vt deus cōſeruet ipſum in gratia quā in baptiſmo aut per penitentiam ſemel accepit.

vſ.q. ſ.c.ū oia. xl. di. ques libet.

AD te dn̄e clamabo de⁹ me⁹ ne ſileas a me:neq̄n taceas a me:et aſſimilabor deſcendentibus in lacum.

¶ Titulus ipſi dd. Ex titulo appʒ ꝙ dd fecit hūc pſal. ſʒ de materia ei⁹ eſt vari⁹ mod⁹ dicēdi apud hebreos et quoſdā catholicos: Nā quidā dicūt ꝙ dd fecit hūc pſalmum petēs liberari de ꝑſecutiōe ipſi⁹ ſaul. Alij dn̄t ꝙ fecit ipm̄ qn̄ fugit a facie Abſalon:⁊ aſcendēs i mōtē oliuarū ⁊ cōuertēs faciē ſuā verſus hierl'ʒ extollebat manus ſuas verſus locū vbi erat tabernaculū:et orabat deum ne traderet in man⁹ inimicorū. Et iō dicit. Exaudi vocē meā dūʒ extollo manus meas ad templū ſctm̄ tuū. Et ſic exponūt iſtū pſal. literaliter ꝓciſe de illa ꝑſecutione. Sʒ lʒ illa potuerit eſſe cā vn̄ dauid cepit occaſionē ad faciēdū iſtū pſal. tn̄ nō eſt inſiſtēdum in tali ꝓciſa literali expōne: ſʒ eſt trāſeundū ad ꝓpheticā intelligētiā. Et iō eſt dicendū ꝙ dd in tali ꝑſecutiōe ꝓuidit totū myſteriū paſſionis ⁊ reſurrectiōis xp̄i. Et iō fecit iſtūʒ pſal. in quo tria facit. Nā p̄rio in ꝑſona xp̄i petit liberari ab inferno ⁊ ſepulchro ꝑ glīoſaʒ reſurrectionē. Scd̄o petit vltionē de crucifixorib⁹ iudeis:ꝓdicēdo eoꝝ dānationē ⁊ ſue ciuitatis deſtructionem. Tertio agit grās de bn̄ficio reſurrectiōis adepto. Scd̄a ibi da illis. Tertia ibi bn̄dictus dn̄s. ¶ Dicit ergo xp̄s ad patrē O dn̄e pater ego clamabo ad te ꝓ me et toto gn̄e humano in mēſa:qn̄ rogabo ꝓ oībus mēbris meis. Ioā.xvij.⁊ etiā clamabo in horto ꝑ trinā orōnē rogādo pro oībus fidelib⁹. Rogo ḡ ne ſileas ⁊ ne taceas a me:imo annue ⁊ cōcede ꝙ me reſuſcites a mortuis:ne aſſimiler deſcēdētib⁹ in lacum. Vn̄ nota ꝙ ſicut reſpōdere ⁊ annuere petenti eſt facere vel ꝑmittere. Ita tacere ⁊ nō rn̄dere petēti eſt q̄ſi negare. Et iō xp̄s petens reſurrectionē a pr̄e dicit ne ſileas: ⁊ neq̄n taceas. id eſt non renuas nec neges. Sʒ fac qd̄ peto. i. reſuſcita me a mortuis:⁊ libera me:⁊ ꝑ paſſionē ⁊ reſurrectionē meā libera fideles a pctō. Et nota ꝙ illud aduerbiū ne iterat ⁊ ꝓponit illi ꝟbo aſſimilabor: ⁊ ponit futurū idicatiui ꝓ optatiuo. q. d. neq̄n taceas:

No. d xp̄i reſurrectione.

⁊ ne aſſimiler deſcendētib⁹ in lacū. Nā ſi tu nō reſuſcitaueris me:ero ſimilis deſcēdētibus i lacū. q̄ pena mihi nō debet:qꝛ ego ſuʒ ſol⁹ inter mortuos liber. Et ſic nō ſum debitor mortis:ſʒ imunis:qꝛ nō peccaui in adā. Sʒ volo ſponte mori ꝓ oīb⁹ meis mēbris:vt faciā volūtatē tuam. Sʒ nō debeo in iferno manere:nec corp⁹ meū icinerari:reſuſcita ḡ me ad vitā glīoſaʒ:⁊ nō ero ſimilis aliis peccatorib⁹ deſcēdētib⁹ i lacū iferni. Nā lʒ dicēderim in infernum:tamen nō ex debito:nec vt ibi maneam:ſed vt limbum ⁊ purgatoriū expoliem:⁊ ceteros liberem.

Exaudi dn̄e vocē depc̄atiōis mee dum oro ad te:dum extollo manus meas ad templum ſanctum tuum. Ne ſimul tradas me cū pctōrib⁹:et cū opantib⁹ iniquitatē ne ꝑdas me. Qui loquunt pacem cū ꝓximo ſuo: mala autem in cordibus eorum.

de cō ſecr. diſt. iij. ſ'a. xxiij. q. iiij. q̄d ſe cies.

¶ Exaudi ḡ dn̄e vocē depc̄atiōis mee dū oro ad te i mēſa ⁊ i horto:⁊ dū extollo man⁹ meas extēſas in cruce ad tēplū ſctm̄ tuū. i. maieſtatē diuinitatʒ tue orādo ne ſimul tradas me. i. mēbra mea cū pctōrib⁹:et ne ꝑdas me cum opantib⁹ iniq̄tatē ad dānationē ꝑpetuā deſtinādo:q̄ q̄dē pctōres opantes iniq̄tatē ſūt ſcribe ⁊ pharīſei q̄ loquūt pacē cū ꝓximo ſuo: ſcʒ mihi q̄ eraʒ ꝓximus eoꝝ de tribu ſua:⁊ loquebant mihi cuʒ pace ſimulata ⁊ doloſe dicētes magr̄ ſcim⁹ qꝛ verax es : ⁊ viā dei in ꝟitate doces ⁊c. Et tn̄ mala erāt in cordib⁹ eoꝝ:q̄ hoc dicebāt vt me caperēt in ſermōe ⁊ me poſſent accuſare. Et ſic impoſuerūt mihi crimē leſe maieſtatis. puta ꝙ eram rebellis ceſari. ⁊ ſeminabam ſeditionē in populo.

hieſ re. iſ ca.

Da illis ſm opera eorum: ⁊ ſm nequitiam adinuentionem ipſorum. Secundū opera manuū eoꝝ tribue illis:redde retributionē eorū ipſis. Quoniā non intellexerūt opera domini:et in opera manuum eius deſtruct illos:et non edificabis eos.

xxiij. q. iiij. c. q̄d faciet. ⁊.c. ſe.

¶ Hic petit vltionē de crucifixoribus predicēdo eorū deſtructionē dicēs. o dn̄e pr̄ poſtq̄ ſupradicti iudei ita doloſe ⁊ iniq̄ ꝓceſſerunt cōtra me:⁊ volūt manere obſtinati i ſua iniquitate ⁊ cecitate:ergo da illis debitā ⁊ meritoriā penā ſm opera eorū: qꝛ fuerūt homicide:⁊ ſm nequitiam adinuētionū ipſorū:qꝛ cū iniquitate ⁊ dolo ⁊ mēdacio ⁊ falſo crimine ꝓcurarūt mihi mortē:⁊ tribue illis penā ſm opera manuū eoꝝ ⁊ redde retributionē eorū ipſis:nā pena debita eoꝝ eſt : vt ſicut ipſi voluerūt me de terra delere:ita dicant

de terra viuētiū quātū ad aīam: ⁊ expulſi a ſedib⁹ corū vadāt diſpſi ⁊ captiui p mundū q̄tū ad corp⁹. Itē redde retributionē eorū ipſi .i. redde eis oēs maledictiōes q̄ ſcribunt in lege ⁊ pphetis ꝯ eos q̄ nō erāt recepturi xp̄m in lege p̄miſſum: q̄m iſti iudei nō intellexerāt opa ⁊ miracula q̄ ego feci: p que poterāt cognoſcere me eſſe meſſiā in lege promiſſum: ſicut ſcriptū erat in lege ⁊ pphetis. Quā ſcripturā nō intellexerūt: eo q̄ exceca uit eos malitia eoꝝ ne itelligerēt facta dei. Et iō in opa manuū ei⁹ .i. ſm̄ opa ipſi⁹ ppli deſtrues illos: ⁊ nūq̄ reedificabis eos. Nā licet añ multotiēs fuerint deſtructi: puta chaldeos ⁊ antiochū: tñ reedificaſti eos p neemiā ⁊ machabeos. Sꝫ in iſta tertia deſtructiōe facta p romanos i vindictā mortis xp̄i nūq̄ reedificabis eos: ſꝫ vſq̄ ad conſummationē ⁊ finē ſeculi ꝑſeuerabit ſtatuta deſolatio. Dañ. ix. et ſic nunq̄ erit tertiū templuꝫ.

ſ.q.ſ. c.ſunt non nulli.

Afferte domino filij dei: afferte domino filios arietum.

¶ Titul⁹ pſalm⁹ dd in cōſummatiōe tabernaculi. Ex quo titulo apparet q̄ dauid fecit iſtum pſalmū in ꝯſumatione tabernaculi vł tēpli qd̄ p̄cepit edificari p ſalomonē. Hiero. aūt dicit q̄ dauid fecit iſtuꝫ pſal. in ꝯſummatiōe tabernaculi lignei qd̄ prope domū ſuaꝫ cōſtruxit: ⁊ in eo archam recōdidit: ⁊ q̄ inuitat oēs fideles ad cultū diuinū: q̄ fiebat in illo tabernaculo. Sꝫ Ra. ſa. ⁊ cōiter oēs hebrei dicūt q̄ dd i hoc pſalmo inuitat etiā totū populū ad offerēdū oblationes: ⁊ oēs ſacerdotes ad offerendū ſacrificia: ⁊ oēs leuitas ad cātādū pſalmos ⁊ laudes i tēplo p ſalomonē edificādo poſt eā cōſummationē. Rabbi aūt Chāhi barchinonēſis dicit in gloſſa huius pſalmi q̄ dauid p̄uidēs i ſpū mirabilia q̄ facturus erat rex meſſias in ſuo aduētu fecit hūc pſalmū: in quo inuitat oēs iudeos vt ſequātur eū in ſuo aduētu: ⁊ offerāt ſacrificia in tēplo qd̄ dꝫ edificari in hieruſalē. Et dicit q̄ ille meſſias debet facere cū voce ſua mirabilia q̄ ſcribuntur in hoc pſalmo. Et ſic gloſſat ipſuꝫ de meſſia quem ſolis et fruſtra expectāt moderni iudei. Ex q̄bus ptꝫ manifeſte q̄ iſte obſtinatus partim dicit verum in q̄tū dicit q̄ dauid p̄uidēs mirabilia q̄ facturus erat meſſias fecit hūc pſalmū: ⁊ q̄ dd inuitat oēs fideles: vt recipiāt meſſiā i ſuo aduētu. Sed mētit̄ ⁊ blaſphemat inq̄tū expectat futurū qd̄ iā eſt impletū: ⁊ p̄teritū: q̄z iā ſus meſſias i lege p̄miſſ⁹ iā venit: ⁊ fecit oīa q̄ i iſto pſal. memorāt̄. Relicto ḡ mēdacio recipiam⁹ ꝟitatē exponēdo iſtū pſal. d̄ ieſu xp̄o redēptore nr̄o i lege p̄miſſo: q̄ i ſuo aduentu oīa mirabilia q̄ i iſto po ꝯtinēt̄: fuit opatus. Ad cui⁹ itelligētiā eſt notādū q̄ duo tercetera p̄uidit dd in ſpū in illo exēplori ⁊ deſcriptiōe tēpli ſibi tradita ꝑ mi Paralip. xxviij. Na p̄mo p̄uidit i ſpū et itellexit q̄liter xp̄s in ſuo aduētu d̄bebat edificare eccliaꝫ toto orbe diffuſā figuratā p illd̄ tēplū materiale qd̄ ip̄e p̄cip: ebat edificare. Scd̄o p̄uidit q̄ i tota ecclia verū ſacrificiū eucharistie erat offerēdū figuratū p agnū qui i lege mane ⁊ veſpere immolabat̄: in quo ſacrificio xp̄s de⁹ ⁊ hō erat colēdus: ⁊ adorandus. Tertio p̄uidit p miracula facta i lege veteri p moyſen qualr̄ xp̄s in lege promiſſus debebat operari multo maiora miracula in ꝟtute nois dei in eccleſia p ip̄m edificādo. Tria ergo facit dd in hoc pſal. quē fecit p̄uidēs i ſpū tria ſupradicta.

No. de deſcriptiōe tēpli.

Benedictus dominus: quoniā exaudiuit vocem deprecationis mee.

Dñs adiutor me⁹ ⁊ ꝓtector me⁹: et in eo ſperauit cor meū ⁊ adiut⁹ ſuꝫ.

Et refloruit caro mea: et ex voluntate mea confitebor ei.

Dominus fortitudo plebis ſue: et protector ſaluationū chriſti ſui eſt.

ꝟſ. di.c. dās. ſū.q. ſ.ea. glia. xp̄iū. qd̄.ſ. odi. ſ.qd̄. vū.ſ. xp̄o.

¶ In hac tertia p̄te xp̄s agit grās patri: q̄z fuit exaudit⁹ p ſua reuerentia: q̄z recuperauit vitā glioſam p ſe ⁊ mēbris ſuis p reſurrectionē. Vñ dicit. Bñdict⁹ dñs de⁹ p̄r me⁹ q̄m exaudiuit vocē dep̄catiōis mee: ⁊ fuit adiutor ⁊ ꝓtector me⁹. Et iō cor meū ſperauit in ipſo: ⁊ adiut⁹ ſuꝫ ſicut petebā. Nā caro mea q̄ erat mortua i ſepulchro refloruit p reſurrectionē ad vitā floridā ⁊ glorioſam. Et iō ex tota voluntate mea ⁊ toto corde ⁊ affectu cōfitebor eis confeſſione laudis memorando ⁊ referēdo oīa bñficia recepta tā redēptiōis q̄ reſurrectionis: q̄m ipſe eſt fortitudo plebis ſue ⁊ ꝓtector ſaluationum xp̄i ſui .i. omniū mēbroꝝ filij ſui: q̄z p paſſionem ei⁹ omnes fideles liberauit a maledicto peccati et debito pene eterne. Deinde cum dicit

d ꝯſe. di.ū. ſtera tur.

Saluum fac populuꝫ tuū domine: ⁊ benedic hereditati tue: ⁊ rege eos et extolle illos: vſq̄ in eternum.

¶ Chriſt⁹ rogat p̄rēꝫ vt recipiat ei⁹ mortē ⁊ paſſionē ⁊ ſanguinē in pretiū ⁊ redēptionē ppli ſui: ⁊ recipiat eos in hac ecclia p grām ⁊ in futuro p gloriā. Vñ ait. O dñe pater ſaluū fac ppl'm tuū meā paſſionē p ei⁹ redēptiōe acceptādo: ⁊ bñdic hereditati tue quā tanto labore acq̄ſiui: ⁊ recuperaui eā a maledicto pcti ⁊ a iniā data in adā abſoluēdo: ⁊ poſtq̄ iſte popul⁹ eſt hereditas tua: rege eos i hac ecclia p legē euāgelicā: ⁊ eccliaſtica ſacra in grā cōſeruādo. Et poſt hāc mortalē vitā extolle ⁊ exalta eos vſq̄ in eternū vitam ⁊ felicitatē eternā in celo eis cōferēdo.

cis. Nã pˀmo inuitat oẽs fideles vt recipiant xp̄m in aduẽtu tãq̄ verũ deũ ⁊ hoīem: et exhibeãt ſibi honorẽ latrie. Scḋo aſſignat rõnes q̄re xp̄o debeꝛ latria: pbãs ip̄z fore deuz p ſeptẽ mirabilia q̄ erat opatur⁹ i ſuo aduentu in v̄tute noĩs ſui maiora q̄ vnq̄ fuerint facta in ve. te. Tertio reſumit exhortationem pˀmo factã exhortando oẽs fideles vt exhibeant deo honorẽ latrie p bñficiis receptis. Scḋo ibi. vox dñi ſup aq̄s. Tertia ibi. in templo ei⁹ dicẽt oẽs gloriã. ¶ Quãtũ ad pˀmum eſt aduertẽdũ q̄ latria eſt cultus ſoli deo debit⁹ rõne ſumme oĩpotentie: ⁊ maieſtatis: et ſapie: ⁊ bonitatis: ⁊ in munere ⁊ ꝯfeſſiõe laudis ⁊ adoratiõe ꝯſiſtens. Et ſic de iure pp̄ter ſeip̄z debeꝛ deo ipſa latria: ſed adhuc et xp̄o ⁊ deo patri reſpectu nr̄i debem⁹ et tenemur exhibere latriã pp̄ter tria p̄ncipalia bñficia recepta. Nã pˀlo tenemur exhibeꝛ adoratione p bñficio creatiõis in q̄ recepim⁹ eſſe ſimplr̄. Scḋo tenemur offerre oblatiões ⁊ ſacrificiũ p bñficio redẽptiõis. Tertio gloriã et honorẽ ⁊ laudes p bñficio nr̄e gl'ificatiõis ⁊ rõne victorie ⁊ triũphi quẽ i ſuo obtinuit de mũdo ⁊ diabolo. Et iõ dõ pˀlo inuitat fideles vt tribuãt xp̄o ⁊ deo pr̄i primã ſpẽz latrie q̄ ẽ oblatio ⁊ ſacrificiũ p bñficio ⁊ memoria nr̄e redẽptiõis: ⁊ vt ſim⁹ ꝑticipes ſue paſſionis. ¶ Uñ dicit. O filii dei p fidẽ ⁊ baptiſmũ regñati afferte dño ieſu xp̄o honorẽ latrie q̄ cõſiſtit i trib⁹. ſ. in oblatiõe ⁊ laudib⁹: ⁊ cõfeſſione ⁊ adoratiõe. Et pˀlo offerte ⁊ afferte dño ieſu xp̄o filios arietũ. i. agnos ad ſacrificiuz i. afferte ſacrificiũ eucharíſtie i q̄ offerꝛ xp̄s fili⁹ dei p agnos q̄ i lege mane ⁊ veſpere immolabanꝛ figurat⁹: hoc ẽ ſacr̄m ⁊ agnũ offerte in euchariſtia. ¶ Ad cui⁹ itellectũ eſt notãdũ q̄ i ſacro altaris pp̄rie offerꝛ hũanitas xp̄i v̄bo vnita p pctõ totius pp̄li vt ipſe xp̄s ſit mediator inter nos ⁊ pr̄ez. Et ſic tale ſacrificiũ nõ dr̄ pp̄rie offerri xp̄o: ſꝫ pr̄i. Sꝫ tor⁹ pp̄ls offert ſeip̄m xp̄o ⁊ pr̄i: q̄r ibi offerimus totã aĩam ⁊ cor ꝯtritũ ⁊ humiliatũ: ⁊ in tali caſu vnuſq̄ſq̄ fidelis dr̄ agn⁹ oblat⁹: et de talib⁹ agnis dicit etiã pp̄heta: afferte domino filios arietũ. q. d. pp̄ha. O vos ſacerdotes q̄ eſtis filii dei dedicati ad miniſteriũ ſacerdotale: nõ ſolũ offeratis in tẽplo xp̄z q̄ eſt agn⁹ imaculat⁹: ſꝫ etiã offerte dño filios arietũ. i. oẽs fideles tãq̄ agnos q̄r ſicut p toto pp̄lo offertꝫ pr̄i ſacrificiũ euchariſtie: ita etiã offeratis deo oẽs fideles: ⁊ vnuſq̄ſq̄ fidelis offerat ſeip̄m. Itẽ etiã p illos agnos filios arietũ intelligunꝛ oẽs martyres q̄ in eccl'ia p xp̄o fuerũt imolati. ¶ Nã ſicut i cruce ſeip̄m p nobis obtulit imolatũ: ita pˀter oẽs martyres xp̄o ⁊ pr̄i ſeip̄os obtulerunt imolãdos: q̄ q̄dẽ martyres fuerãt figurat⁹ p illos agnos ⁊ arietes ⁊ vitulos q̄ in lege immolabanꝛ: vt magis patebit pſal. l. de talib⁹ ergo agnis dicit et pp̄ha: afferte dño filios arietũ. Et hec eſt vna ſpẽs latrie ſoli deo debita q̄ dr̄ oblatio ⁊ ſacrificiũ. Scḋa ſpẽs latrie eſt ꝯfeſſio laudis ⁊ oro ⁊ glorificatio pro beneficiis receptis: ⁊ hãc dicit pp̄heta q̄ fideles exhibeãt xp̄o in ſuo aduẽtu. Unde dicit

Afferte dño gloriam et honorem: afferte dño gloriam noĩ eius: adorate dominum in atrio ſancto ei⁹.

¶ Afferte dño ieſu xp̄o gloriã ⁊ honorẽ ip̄z laudando ⁊ gl'ificando: ⁊ afferte gloriã noĩ ſancto ei⁹ qḋ eſt ieſus: eo q̄ nos ſaluauit et liberauit: ⁊ q̄r eſt nomẽ oĩpotẽtie ⁊ ſapientie ⁊c. Et ideo tenemini ip̄m laudare ⁊ glorificare: q̄ eſt ſcḋa ſpecies latrie. Tertia ſpecies eſt adoratio que nõ ſolũ fit cũ genuflexione: ſed etiã cũ pcidentia et proſtratione q̄ ſoli deo debeꝛ propter beneficiũ creationis: ⁊ hãc dicit pp̄heta vt fideles exhibeãt xp̄o ⁊ pr̄i: eo q̄ eſt verus de⁹: ⁊ ideo ſubdit: adorate dñm ieſum xp̄m in atrio ſctõ eius. i. in ſua humanitate q̄ eſt tabernaculum: et atriũ: ⁊ tẽplum diuinitatis: in quo v̄bũ habitat p vnionẽ perſonalẽ. Item adorate dominũ in atrio ſctõ eius. i. in eccl'ia toto orbe diffuſa quã ip̄e edificauit ⁊ ſcrificauit. Ex q̄ bus pꝫ q̄ pp̄heta in his duob⁹ verſiculis explicat oẽs tres ſpecies latrie ſoli deo debitas: q̄ ſunt oblatio: ⁊ glorificatio: ⁊ adoratio. ¶ Ad cui⁹ declarationẽ eſt notandũ q̄ iſta quinq̄ ſe habẽt per ordinẽ: ſcilicet Revereri: honorare: Laudare: glorificare: et adorare. Revereri eſt reputare aliqḋ bonũ mai⁹ in altero q̄ in ſeip̄o. honorare eſt exhibere reuerentiã in teſtimonium virtutis quã in altero reputamus. Laudare eſt honoratũ aliis commendare. Glorificare autẽ eſt laudes honorati large lateq̄ preconizare. Adorare vero eſt reuerendum honorandum: laudandũ: glorificandũ colere pp̄ter eminentiã oĩpotẽtie ⁊ ſanctitatis: ⁊ oĩ ſpe ⁊ fiducia poſtpoſita ſe totuz illi ſubiicere. Iõ adoratio dr̄ diuin⁹ cult⁹ oĩa q̄tuor ſupradicta comprehendẽs. Et ſic tale obſequiũ exhibeꝛ cũ oblatione ⁊ cõfeſſione laudis ⁊ pſtratione. ¶ Ulterius eſt aduertẽdũ q̄ notanter dictũ eſt in textu afferte dño gloriã nomini eius. Nã p ly nomini eius intelligitur ieſus q̄ eſt nomẽ dei patris q̄tuor litterarũ: ad denotãdũ q̄ vnica adoratiõe adoraꝛ chriſtus cum patre: eo q̄ eſt nomẽ eius ſimul cuz ſpũſancto: eo q̄ eſt amor vtriuſq̄. Et ſic vnica adoratione et latria coluntur tres pſone: eo quod vnica diuinitas: omnipotentia: ⁊ equalis maieſtas reperiꝛ in tribus ratione cui⁹ debeꝛ eis latria: ⁊ iõ ado

Marginal notes: quid ſit latria. — Pˀia ſpẽs latrie — quid offerꝛ in ſacramẽto. — Scḋa ſpẽs latrie — infra. xcv. b. viii q. i. in ſcptis. — Tertia ſpẽs latrie — Not. adorare ⁊ reuereri ⁊c.

rādo ieſuȝ xp̄m adoramꝰ pſcȝ cuiꝰ ieſus eſt nomē: nā ſicut ieſus eſt v̄bū deitra ē nomen dei: qꝛ nomē dei addit hūanitatē ſupra v̄buȝ qꝛ nomē dei nil aliḋ ē niſi v̄bū icarnatū: ſiue hūanatū: vt dictū eſt in ꝓlogo ⁊ pſal. viij. Et idō vbicūqꝫ ponit nomē dei q̄tuor literarū in ve. te. ſemꝑ itelligit ieſus xp̄s q̄ ē nomen dei pr̄is explicās ſenſibilr̄ eiꝰ oipotētiā ⁊ voluntatē: ⁊ ſapiam: ⁊ miam: ⁊ iuſtitiā. Et ideo nouendecim vicibꝰ memorat nomen dei q̄tuor literis ſcriptū in hoc pſal. per qḋ ſemper intelligitur ieſus xp̄s: ideo dicunt iudei quod vicies reperit ſcriptū nomē dn̄i in hoc pſal. cōputādo cū ceteris ly noi eius: qꝛ idem eſt ꝙ dn̄s ſiue adonai quod eſt nomen dei.

De cōſe. diſt. iiij. nec quēq̄

Vox dn̄i ſuper aquas. deus maieſtatis intonuit: dn̄s ſup aquas multas

¶ Poſtq̄ ſuperiꝰ ꝓpheta inuitauit oēs fideles ad recipiendū xp̄m in ſuo aduentu: et ad exhibēdū ſibi honorē latrie: eo ꝙ deus ⁊ nomē dei: nūc oſt in hac ſcḋa pte ꝓbat ꝑ rōnes ⁊ effectꝰ quoſr̄ xp̄s eſt deꝰ ⁊ illḋ nomē eſt dei qḋ expectat in lege. ¶ Ad cuius intelligētiā eſt p̄ſo notandū ꝙ ſicut totus ieſus deꝰ ⁊ hō dr̄ nomē dei: vt dictū eſt pſal. viij. Ita ſola humanitas prout eſt vnita v̄bo dr̄ vox dn̄i. ⁊ rō eſt: nā ſicut nomē nihil aliḋ eſt niſi v̄bū cum voce: ita ieſus xp̄s nihil aliḋ eſt niſi verbū incarnatū ſeu verbū habēs humanitatē. Item ſicut vox nr̄a nihil aliud eſt niſi vehiculū verbi ꝑ qḋ v̄bū mentale ſecretū fit notū aliis et ſenſibiliter manifeſtū: vt ait auicēna. Ita pariter dicit Aug. ꝙ humanitas xp̄i fuit vehiculū ⁊ inſtr̄m ꝑ quā verbū diuinū inſtrumentaliter ⁊ ſenſibiliter notificauit mūdo voluntatē pr̄is legē euāgelicā pferēdo: ⁊ ꝑ quā inſtrumētaliter ⁊ ſenſibilr̄ oſdit ⁊ notificauit oipotētiā dei patris miracula faciēdo: ⁊ notificauit miam ꝑ nobis patiēdo. Et ideo dicit Leo ꝙ hūanitas xp̄i erat inſtr̄m ꝑ qḋ verbū diuinū miracula faciebat. Ex q̄ pȝ ꝙ ſicut totus xp̄us vere dr̄ nomen dei: ita humanitas v̄bo vnita dr̄ vox dei ad cuiꝰ vocē et p̄ceptuȝ miracula fiebāt. Et idō in hoc pſal. vicies nominat nomē dei ſcriptū q̄tuor lr̄is in hebreo ꝑ qḋ ſemꝑ intelligit ieſus xp̄s eſt nomē dn̄i: ⁊ ſepties noiat vox dn̄i ꝑ quam intelligit humanitas xp̄i ꝑ cuiꝰ vocē verbū opabat: ⁊ fecit ſeptē mirabilia i hoc pſal. memorata. Nā ſicut añ icarnationē deꝰ clamabat ⁊ loqbat ꝑ ora ꝓphetaꝝ: vt inq̄t Aug. Ita i nouo teſt. locutꝰ eſt nobis ꝑ oe ꝓpriū ⁊ hūanitatē v̄bo vnitā: vt inq̄t aplr̄s ad Heb. j. Et ꝑ vocem dei intelligit ēt v̄bū icarnatū ſiue hūanitas verbo vnita. de q̄ voce dicit pſal. xciiij. Hodie ſi vocē eiꝰ audieritis. Scḋo eſt notādū ꝙ tota ſcriptura ve. teſt. ꝑ maiori pte nil aliud clamat niſi ꝙ xp̄s in lege ꝓmiſſus debebat notificare ⁊ manifeſtare mūdo nomē dei ⁊ v̄tutes eiꝰ: qḋ qdē nomē nūq̄ fuit manifeſtum alicui p̄triarchaꝝ aut ꝓphetaꝝ: cū q̄ noie ⁊ in virtute cuiꝰ ip̄e xp̄s rex meſſias debebat facere maiora miracula q̄ vnq̄ fuerūt factā in ſeculo priori: ⁊ ita hodie iudei moderni aſſerūt ꝙ ſolꝰ meſſias quē ipi expectāt dȝ facere maiora miracl'a cū noie dei tetragrāmaton qḋ ſemiforas appellāt q̄ q̄ fuerūt ſcripta in lege ⁊ ꝓphetis. Ex quo ꝑ tales manifeſte cōfitent meſſiā fore deū: nā nullꝰ pōt poſſidere illḋ nomē niſi ſolꝰ deꝰ cū ſit nomē oipotētie.

Per vocē intelligit hūanitas xp̄i.

Not.

¶ Sȝ relecta cecitate iſtoꝝ inq̄tū expectant futuꝝ qḋ iā eſt impletū ꝑ ieſum xp̄m. Idō eſt dicēdū ꝙ p̄uidēs dd mirabilia q̄ xp̄s ad ſolā vocē ⁊ preceptū erat facturꝰ: appellat ip̄m nomē dn̄i ⁊ vocē dn̄i ꝓpter ſeptē mirabilia q̄ fecit in mūdo in hoc pſal. memorata: in q̄bꝰ oſtēdit ſuā oipotentiā ⁊ deitatē: ꝓpter qḋ debetur ſibi adoratio latrie: q̄ quidē mirabilia fuerūt figurata in vete. te. facta per moyſen in ductu illius ppl'i. Quoꝝ primū mirabile chriſti fuit inſtitutio baptiſmi qui accepit virtutē regeneratiuā ad ſolā vocem dei patris ⁊ cōtactum carnis xp̄i ⁊ influentiam virtutis ſpūſſancti: qḋ quidem mirabile et ſacramentum fuit figuratū ꝑ trāſitū iſrael per aquas maris rubri: vt ait aplr̄s. j. ad Corint. x. Sed iſtud mirabile fuit maius illo. Nam in illo tantū ſunt liberati filii iſrael a morte corporali. Sed ꝑ baptiſmū liberat totus mundus a morte ⁊ captiuitate ſpūali: et hoc eſt quod dicit ꝓpheta. Unde ait adorate dn̄m ieſum xp̄um in atrio ſcō eius: qm̄ ipſe erit vox dn̄i ſup aq̄s baptiſmales. Et ſic erit vox dn̄i ⁊ nomen dn̄i tetragrāmaton. qḋ ꝓbo. Nam dn̄s deus maieſtatis intonuit vocem ſuam ſuper ipſum dicēs. Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bene cōplacui. Item filius ibidem ſup aquas iordanis intonuit vocem ſuā qñ dixit Joanni: baptiza me: qꝛ ſic opȝ implere oēm iuſtitiam. Item ibi intonuit ſpūſſanctus qñ apparuit in ſigno columbe: non ꝙ ſit alia vox pr̄is: ⁊ alia filii: ſed vna eſt vox virtus ⁊ potentia oim triū perſonaꝝ: qꝛ pater loquit per filium in ſpūſancto: qꝛ potentia ⁊ virtus oim trium pſonarū manifeſtatur ꝑ humanitatē filii tanq̄ per vocem: vt dictum eſt: ⁊ ſic iſta vox cecidit ſup aquas iordanis: ⁊ cōtulit vim regeneratiuā oibus aquis elementaribus. Et idō dicit ꝙ dn̄s deus maieſtatis intonuit ſup aquas multas. Ad denotādū ꝙ nō ſolū collata eſt virtus regñatiua ipſis aquis mūdi: ad purgandū peccatuȝ: eo ꝙ oēs ſunt vnū elementuȝ. Ex ſupradictis patet ꝙ non ꝑ ſolā aquā perficitur baptiſmus: ſed ꝑ inuocationē totius trinitatis cuius forma eſt. Ego te baptizo in noie pr̄is. ⁊ filii: ⁊ ſpūſſancti. Ideo enim ibi apparuit pater in voce: ſiue

Not. hec mirabilia.

Baptiſmus.

li⁹ in carne:ſpũſſanct⁹ ĩ ſigno colũbe. Itẽ ſe quit ideo q̄ baptiſm⁹ nõ põt ꝑfici ſine aq̃. eo q̄ ibi tota trinitas fuit ſup aq̃s. Tertio ſeq̄t q̄ maius myſteriũ ⁊ magis mirabile fuit iſtu ſu ⁊ eo baptiſmi:⁊ maioris ꝟtutis fuit illa vox dñi q̄ cecidit ſup aq̃a baptiſmalis ĩ iordane q̃ illa q̄ cecidit ſuper mare rubrũ. Nam iſta liberauit totũ gen⁹ humanũ a morte ⁊ capti uitate eterna:illa aũt ſolum liberauit filios iſrael a morte ⁊ captiuitate tpali:q̄ multitudo fuit ꝑua reſpectu multitudinis oim fideliũ ꝑ baptiſmũ xp̄i regñatorũ. Deinde cũ dicit

Do pradi ſtinc. uũ. dull⁹ Vox dñi in virtute:vox domini in magnificentia.

¶ Adducit ſcdz exẽplũ ⁊ mirabilẽ oꝑationẽ quã fecit xp̄s ſup oẽz hũanã facultatẽ ad ſo lã vocẽ ⁊ p̄ceptũ ĩ oꝑatiõe miraculoꝝ:ĩ q̃b⁹ oñdit ſuã diuinitatẽ ⁊ ſe eẽ nomẽ ⁊ vocẽ dñi: ⁊ verũ meſſiã ĩ lege ꝓmiſſum:ꝑ quã vocẽ in ꝟtute ꝯprehẽdit oĩa miracula q̄ fecit xp̄us. Nã ad ſolã vocẽ ⁊ p̄ceptũ xp̄i ceſſauerũt vẽti: ⁊ q̄euit mare. Uñ dixerũt circũſtãtes. q̄s eſt hic:q2 mare ⁊ vẽti obediũt ei? Itẽ ad ſolã vo cẽ ⁊ p̄ceptũ ſuſcitauit lazaꝝ dicẽs. Lazare lazare exi foras. Io.xj. Itẽ ad ſolã vocẽz ipe riũ ſuſcitauit filiũ vidue ⁊ filiã archiſynago gi:⁊ ſanauit egrotos:⁊ mundauit leproſos ⁊c. Ex q̃b⁹ p3 q̄ iſta vox xp̄i fctã ſup mortuos ⁊ egrotos ĩ oĩb⁹ miraculis fuit maioris ꝟtu tis quãtũ ad effectũ q̃ illa vox fctã ſup egy ptũ q̄ idurit illas decẽ plagas. Nã illa occi debat:⁊ iſta ſuſcitabat mortuos. Itẽ illa idu cebat morbos ⁊ tẽpeſtates:⁊ iſta mitigabat vẽtos:⁊ ſanabat oẽs infirmitates. Et iõ dicit ꝓpheta q̄ ieſus xp̄s fuit vox dñi in ꝟtute.i.in cui⁹ ꝟtute debebãt fieri:⁊ fuerũt fctã multa miracula ĩ q̃b⁹ xp̄s oñdit ſuã diuinitatem ⁊ oĩpotẽtiã. Deĩde cũ dr. vox dñi ĩ magnificẽ tia. ¶ Adducit tertiũ exẽplũ:⁊ op⁹ mirabile q̄d fecit xp̄s ꝑ ſuã mortẽ ⁊ paſſionẽ⁊ reſurre ctionẽ qñ triũphauit ꝺ diabolo:⁊ expoliauit ĩfernũ ⁊ ꝺduxit totã p̄dã:⁊ liberauit totũ ge nus hũanũ qñ dixit redemiſti me dñe deus ꝟitatiz:q̄ q̄dẽ vox fuit maioris ꝟtutis ⁊ maio ris triũphi q̃ vox fctã ĩ egipto qñ moyſes ⁊ iſrl̃ expoliauerũt egyptios. Nã illa vox ſolũ expoliauit egyptũ bõis tpalib⁹ ⁊ liberauit ſolũ pplz a captiuitate tpali. Sz vox xp̄i fctã ĩ paſ ſiõe ⁊ reſurrectiõe expoliauit ĩfernũ ⁊ libera uit oẽs fideles q̄ ibi dẽti fuerãt ab adã vſq ad xp̄z:⁊ ẽt liberauit oẽs fideles futuros in maiori nũero ſine ꝓportiõe. Ex q̄ p3 q̄ illa vox xp̄i fuit fcã cũ maiori magnificẽtia ⁊ triũ pho:q̄d ꝓuidẽs dd̃ in ꝑſõ dr q̄ xp̄us fuit vox dñi ĩ magnificẽtia ⁊ triũpho ſupple ĩ ſua re ſurrectiõe ⁊ ĩferni expoliatiõe. Deĩde cũ dicit.

decõ ſe.di. ũũ.ꝑ gue. Vox dñi cõfrigentis cedros:⁊ con fringet dominus cedros libani.

¶ Hic adducit q̄rtũ exẽplũ ⁊ op⁹ mirabile q̄d fecit xp̄s ad ſolã vocẽ ⁊ p̄ceptũ qñ deſcẽ dit ad ĩferos dicẽs:attollite portas p̄ncipes veſtras ⁊c. q2 tũc portas ereas ⁊ vectes fer reos ꝯtregit:⁊ ꝯfregit oẽs p̄ncipes inferni ⁊ alligauit ſathanã ⁊ abſtulit ſibi p̄dã ⁊ ar ma in q̃b⁹ ꝯfidebat ⁊c. Et iõ xp̄s fuit vox dñi ꝯfringẽtis cedros.i.ſupbos p̄ncipes inferni. Itẽ xp̄s fuit dñi vox ꝯfringẽtis cedros qñ ad ſolã p̄dicatiõez aploꝝ cõminuit ⁊ ꝯfregit oĩa idola mũdi.⁊ cõfregit ⁊ ſubiecit oẽs re ges ⁊ ĩpatores ⁊ p̄ncipes mũdi. Ex q̃b⁹ p3 q̄ iſta vox ſine ꝓportiõe fuit maioris virtutis q̃tũ ad effectu q̃ illa vox quã intonuit dñs ſup pharaonẽ ⁊ exercitũ ei⁹ in mari rubro. Nã illa ſolũ cõfregit ⁊ diſſipauit pharaonẽ cũ exercitu ſuo Iſta aũt vox xp̄i ꝯfregit ⁊ diſ ſipauit totũ infernum:⁊ diſſipauit oĩa idola mũdi ⁊ oẽs rit⁹ deteſtabiles ⁊ nefandas ſup ſtitiões ppl̃i gẽtilis. Et iõ dicit ꝓpheta q̄ ieſus xp̄s fuit nomẽ ⁊ vox dñi cõfringẽtis cedros i.p̄ncipes inferni:⁊ etiã vox dñi facta ꝑ p̄di cationẽ apoſtoloꝝ confregit et confringet cedros libani.i.principes mundi ſuperbos per cedros libani figuratos.

Et cõminuet eas tãq̃ vitulũ libani ⁊ dilect⁹ quẽadmodũ fili⁹ vnicornium. **vid. q.ſ.c. oli3.⁊ lxxx viij. diſ.ſ. viti.**

¶ Et cõminuet eas ſicut vitulum libani.q. d. q̄ ſicut altiſſime cedri libani ꝑſternunt ⁊ ꝯfringunt cũ ſecuri ferrea:ita ꝑiter oẽs re ges ⁊ p̄ncipes terre fuerũt ꝓſtrati et cõfra cti cũ ſecuri euãgelica ⁊ p̄dicatiõe aploꝝ. Itẽ ſicut armẽta vitulorũ q̄ paſcebant ĩ mõ te libano ſucceſſiue diminuebant ⁊ iugula bant ꝓ ſacrificiis ⁊ ꝓ cibo ad comedẽdum vſq ad conſumationẽ. Ita xp̄s cõminuit ⁊ ꝓſtrauit oĩa idola ⁊ oẽs p̄ncipes mundi:ſed dilect⁹ ppl̃s xp̄ian⁹ fuit liberat⁹ ⁊ ſaluatus ſicut fili⁹ vnicorniũ. ¶ Ad cui⁹ intelligentiã eſt notãdũ q̄ vnicornis h3 talẽ naturã ⁊ vir tutẽ in cornu ſuo q̄ fugat oẽ venenũ ad ta ctũ ſuũ:⁊ iõ oĩa aĩalia ſequunt ipm:nec au dẽt bibere aq̃s ĩ ethiopia niſi vnicornis pri⁹ intingat cornu in aq̃s:eo q̄ in ethiopia ſunt multe aq̃ venenoſe:⁊ ꝑ3 vnicornis tãgẽdo aq̃s cũ cornu ſuo mũdat eas a veneno ⁊ ſic ſecu re bibũt aĩalia:aliter multa alia aĩalia ꝑeũt niſi bibãt ĩ ſocietate vnicornis:⁊ bibant aq̃s q̃s vnicornis mũdauit. Et iõ ꝓpheta dd̃ in hac ꝑticula cõparat ieſum xp̄m filiũ dei cũ ppl̃o ſuo ipſi vnicorni. Nam ſicut vnicornis ex tactu ſuo mũdat aq̃s a veneno:⁊ prebet aq̃s vim purgatiuã veneni et ſanatiuã. Ita xp̄s ꝑ ſuũ cõtactũ ĩ baptiſmo p̄buit vim pur gatiuã ⁊ ſanatiuãz pcti ⁊ regñatiuã ⁊ reno uatiuã ad vitã ſpũalẽ intingẽdo cornu ſuũ. i.hũanitatẽ ĩ ipſis aq̃s baptiſmalib⁹:ĩ q̄ cor nu ⁊ carne erat vnita virt⁹ diuina vnione ꝑ

T Natura vnicornis ad xp̄m applicãdo.

ſona. Que qdē aq̄ baptiſmalis ex ꝯtactu ⁊ illa v̄tute xp̄i recepta ſanat eū a lāguore ⁊ ſīr fugat oē venenū peccati. Et ſic ē dicēdū de oīb⁹ ſacramentis q̄ receperūt v̄tutē ex cornu v̄tutis xp̄i. Et etiā xp̄s intinxit cornu ſue crucis in oīb⁹ ſacramētis. Et ſic habuerūt ſacramēta v̄tutē purgatiuā ⁊ ſanatiuā oīs pctī. Et iō ſicut oīa alia ſequūt̄ vnicornē vt ſecure bibāt aq̄s ſine venenoſitate: tot⁹ ppls xp̄ianus ſequit̄ xp̄z: vt opet̄ ſ̄m legē ſuā ſine pctō. Vñ ſicut aīalia q̄ bibūt aq̄s venenoſas extra ſocietatē vnicornis oīa pereūt ⁊ moriūt̄ ex illo venenoſitate: oēs infideles q̄ ſunt extra eccl'iā ⁊ ſocietatē xp̄i pereūt ⁊ moriunt̄ ex veneno pctī: q̄r alr̄ hoīes nō pñt liberari niſi v̄tute paſſionis xp̄i fuerint ſanati a pctī veneno qđ biberūt i adā: ⁊ i ſeipſis niſi ex ꝯtactu cornu xp̄i ⁊ v̄tute paſſionis ei⁹. Sol⁹ ḡ xp̄s pōt dici iſto mō vnicornis: q̄r ſol⁹ nūq̄ bibit venenū pctī. Et ꝑ ſuū cōtactū liberauit alios. Sed ſolus pplᷤ xp̄ian⁹ đr fili⁹ vnicornis: eo ꝙ ē liberatus a xp̄o q̄ ē ver⁹ vnicornis: ⁊ ab eo regñatus ⁊ ſanat⁹. Et hoc ē qđ dicit hic dd̄ qđ cum xp̄s ad vocē ſuā ⁊ p̄ceptū ꝯfregit oēs cedros ⁊ oīa idola ⁊ oēs infideles ſupbos: ſol⁹ pplᷤ xp̄ian⁹ ſibi dilect⁹ euaſit illeſus ⁊ ſaluatus quēadmodū fili⁹ vnicornis. i. ſicut illa ſocietas aīaliū manet illeſa ⁊ ſanata a veneno ꝑ cōtactū ⁊ ductū vnicornis: ita pplᷤ xp̄i manet ſaluat⁹ ⁊ liber. Et etiā hoc dicit: q̄r vnicornis ēt liberat filios ſuos puulos ab illa aq̄ venenoſa. Nā ip̄e primo itingit cornu in aq̄s: ⁊ poſtea facit bibere filios ſuos ſine piculo. Et ita xp̄s intingēdo hūanitatē ſuā in aq̄s liberauit oēs filios adoptiuos. Et iō totus pplᷤ xp̄ian⁹ deo dilectus đr libertus a prē et capite ſuo xp̄o ſicut filius vnicornis. Ex q̄b⁹ pȝ ꝙ maioris virtutis fuit iſta vox xp̄i facta ꝯ̄ diabolū ⁊ idola q̄̄ vox facta ꝯtra pharaonē ⁊ exercitū ei⁹: ⁊ hoc eſt intelligēdū q̄ ad effectū reſpectu nr̄i: q̄r reſpectu dei eq̄lis virt⁹ fuit. Vñ ſicut vnicornis i ſuo ductu liberat ⁊ ſaluat filios ⁊ oīa aīalia ip̄m ſequētia: ita xp̄s ꝑ baptiſmū ſaluat oēs ſequētes ſe. Itē ſicut ille pplᷤ iſrael deo dilectus tūc trāſiuit mare illeſus ſicut filius vnicornis ꝑeūtib⁹ egyptiis: ita pplᷤ xp̄ianus xp̄o dilect⁹ trāſit illeſus ⁊ mund⁹ ꝑ aq̄s baptiſmales ꝑeūtib⁹ iudeis ⁊ ceteris infidelibus.

Al's precedens de cō ſe. di. v. ca. d. ſpūſctō.

Vox dñi intercedētis flāmā ignis: vox dñi ꝯcutiētis deſertū: ⁊ cōmouebit dñs deſertum cades.

¶ Hic adducit q̄ntā operationē ⁊ bñficiū xp̄i que fuit miſſio ſpiritusſancti in diſcipulos. Nam ſicut ante incarnationem dedit legem moyſi inter flammam ignis inducendo tonitrua ⁊ fulgura tremente toto monte: vt pȝ Exo. decimonono. Ita pariter chriſtus poſt ſuam aſcenſionem quando miſit ſpūſctm̄ in diſcipulos fact⁹ eſt repēte ſon⁹ de celo tāq̄ aduenientis ſp̄ūs vehemētis: ⁊ apparuerūt diſpertite lingue tāq̄ ignis: ſeditq̄ ſupra ſingulos eoꝝ. vt pȝ Act. ii. ⁊ ſic ſp̄ūſſctūs dedit ſeptē dona grāꝝ cū q̄b⁹ itellexerūt apl'i oīa myſteria clauſa i lege ⁊ ꝓphetis. Vñ ſicut in mōte Sinay de⁹ dedit legē moyſi q̄ſi clauſā ⁊ nubib⁹ velatā: ita in mōte Syō dedit apl'is itelligētiā ⁊ apuit eis ſenſuȝ toti⁹ legis ⁊ ꝓphetaꝝ. Ex q̄ pȝ qđ vox xp̄i factā in mōte Syō ꝑ miſſionē ſpūſſctī fuit maioris v̄tutis q̄̄ vox facta in mōte Sinay. Nam ibi data fuit lex clauſa ⁊ velata ſub illis cerimoniis ⁊ myſteriis: ſȝ hic fuit nobis reuelata ⁊ apta ei⁹ intelligētia ⁊ v̄itas: q̄r maioris v̄tutis ē apire itelligētiā ⁊ v̄itatē legis: ⁊ hoc ē qđ đr hic i dd̄ ꝙ vox dñi ieſu xp̄i intercidētis flāmaȝ ignis fuit in mōte Syō: qñ miſit ſpūſctm̄ in apl'os ilguis ignis itercıſis ⁊ diſpertitis. Nā xp̄s ſue vocis ſuc itercidit ⁊ diuiſit flāmmā ignis itelligētie ſacre ſcripture ⁊ flāmā ignis charitatiȝ oīb⁹ diſcipulis ſingulis put voluit diuidēdo dona grāꝝ. Et hoc ē viſum i ſigno: q̄r ſupra ſingulos eoꝝ apparuerūt diſpertite lingue tāq̄ ignis. Et in h̄ oñdit xp̄s ſuā oīpotētiā ⁊ diuinitatē Et ſic fuit xp̄s vox dñi intercidentis ⁊ diuidētis flāmā ignis in miſſione ſpūſſctī. Deinde ſubdit. vox dñi ꝯcutiētis deſertū. ¶ Hic adducit ꝓpheta ſextū mirabile opus xp̄i qđ fecit ꝑ p̄dicationē apl'oꝝ: q̄ voce totū mūdū cōmouit. Nā ſicut añ icarnationē ad ſuā vocē ⁊ p̄ceptū fuit cōmotū totū deſertum cades: ⁊ terra apta ē: ⁊ deglutiuit dathā ⁊ abiron ⁊ chore cū oīb⁹ ſequacib⁹: ⁊ ēt nō ſoluȝ fuerunt ſaluati omnes qui noluerunt ſequi ꝯiurationē eoꝝ. Ita vox xp̄i in p̄dicatiōe apl'oꝝ itonuit ⁊ ꝯmouit totū deſertum hui⁹ mūdi: ⁊ ꝯcuſſit totā terrā: ⁊ ēt cōminuit oīa idola: ⁊ ꝓſtrauit oēs p̄ncipes mūdi. Iter q̄s ifern⁹ deglutiuit totū pplm̄ iudaicū qui ꝯiurauit ꝯ̄ xp̄m. ꝓ illo ſcribas ⁊ phariſeos ⁊ p̄ncipes ſacerdotū: q̄ fecerūt illā ꝯiurationē Scđo deglutiuit ifern⁹ totū pplm̄ iudeoꝝ q̄ vult ſeq̄ ꝯiurationē ⁊ obſtinationē ⁊ perfidiā illoꝝ. Itē deglutiuit ifern⁹ Neronem ⁊ Domitianū ⁊ Seuerū ⁊ Deciū ⁊ Diocletianū ⁊ Maximianū ⁊ oēs alios tyrānos q̄ fecerūt ꝯiurationē ⁊ decretū ꝯ̄ eccl'iā ad delēdū nomē xp̄i d̄ t̄ra. Et ſolū ſaluati ſūt illi q̄ noluerūt ſeq̄ eoꝝ obſtinationē ⁊ ifidelitatē: imo relictis idolis ꝯuerſi ſūt ad fidē. Et iō ꝓpheta totā gētilitatē vocat deſertū cades: eo ꝙ tota fuit imutata ⁊ trāſlata d̄ ifidelitate ad fideȝ. Vñ cades mutata ⁊ tranſlata interpretatur: q̄r gentilitas ad vocem chriſti per predicationē apoſtoloꝝ fuit mutata ⁊ trāſlata ab illis nephādis ritib⁹ ad v̄aȝ fidē ⁊ religionē xp̄i. Et ſic obſtinatis ꝑeūtib⁹ ip̄a fuit ſaluata. Et hoc ē qđ đr h̄ dd̄. Vñ ait vox dñi ieſu xp̄i ꝯcutiētis deſertū fuit i hoc mūdo i p̄dica

Not. miſſionē ſpūſſcti.

Predicatio apl'orum.

tione aploꝝ.i.xp̄s ꝑcuſſit deſertū hui⁹ mun
di ſiue ꝯcutiet ī p̄dicatiōe aploꝝ ⁊ decl'arā
do ſeip̄ꝫ ſubdit. Nā vox dn̄i euāgelica ꝯmo-
uebit deſertū cades.i.totā gētilitatē q̄ dice-
bat deſerta a deo: eo ꝙ nūq̄ habuerat legē
⁊ ꝓphetas. Sꝫ dicta eſt cades: eo ꝙ ad vocē
euāgelicā fuit ad fidē mutata ⁊ trāſlata ce-
teris obſtinatis ꝑeūtib⁹ ⁊ maxime iudeis. Et
fuit figuratū ī ꝯuerſiōe deſerti ⁊ ꝑcipicio cho
re dathan ⁊ abiron ⁊c. Vn̄ ſicut illa vox dn̄i
ꝯcutiētis deſertū cades puniuit Cho.ē ⁊ ſe
quaces ei⁹: ⁊ ꝯuertit alios ad ſeq̄ndū moyſen
ita ꝑiter predicatio aploꝝ puniuit multos
obſtinatos: ⁊ conuertit maiorē ꝑtem populi
gentilis ad ſequendum chriſtum.

Feid. d.c.le gē.⁊ ſ.q.ſ. mīte. **Vox dn̄i preparātis ceruos: ⁊ reue-
labit cōdēſa: ⁊ in templo ei⁹ oēs di-
cent gloriam.**

¶ Hic adducit ſeptimū bn̄ficiū ſiue op⁹ mi-
rabile ꝙ fecit xp̄s ī ſuo aduētu. Nā ſicut ſe
ioſue de⁹ interfecit oēs ꝓncipes terre cha-
naan: ⁊ cōminuit oīa idola: ⁊ ꝯſtituit.xij. ꝓn
cipes de ꝓplo iſrl' ſuꝑ totā terrā chanaan ⁊
paleſtine: ⁊ fecit habitare.xij.tr.b⁹ in illa ter
ra. Et ſic creuit ille ꝓpl's in magnā mltitu-
dinē: vt dictū ē. Ita ꝑiter xp̄s ꝓſtratis oīb⁹
ꝓncipib⁹ hui⁹ mūdi: ⁊ diabolo eiecto foras
conſtituit.xij. principes ſuꝑ oēm terrā.ſ.xij.
aplos q̄ deſtructa idololatria infinitā mltitu-
dinē in xp̄o regn̄auerūt: ⁊ totū mūdū iple
uerūt. Et ſic poſtea ſucceſſerūt ep̄i ⁊ p̄lati ⁊
ſacerdotes q̄ dn̄r ꝓncipes terre ⁊ ꝓriarche:
q̄ īfinitos filios ꝑ baptiſmū in eccl'ia xp̄i re-
gn̄auerūt. Et iō dō ī hoc ꝟſu ꝑ ceruos itelli
git ꝓncipes eccl'ie.ſ.ep̄os ⁊ p̄latos ⁊ ſacerdo
tes: vt pꝫ ī cāticis ſalomōis: iō dr̄. vox dn̄i.ie
ſu xp̄i p̄parātis ceruos.i.ep̄os ꝓlatos ⁊ ſa-
cerdotes ſuꝫ ī eccl'a.q.d. ꝙ xp̄s ꝑ ſuā ꝟtu-
tē ⁊ vocē ordinauit ep̄os ⁊ ſacerdotes in ec-
cl'ia: eis ſuā ꝑtātē cōicādo: ⁊ ꝑ eos reuelauit
ꝯdēſa.i.ꝑ eoꝝ p̄dicationē reuelauit ſecreta
q̄ erāt velata ⁊ occulta ī le.ve. Vn̄ lr̄a hier.
hꝫ vox dn̄i emūdās ſyluas.q.d. ꝙ p̄dicatio
aploꝝ primo mūdauit filios ſacre ſcripture
ei⁹ ſecreta reuelādo: ⁊ cerimonias abſcindē
do. Itē vox euāgelica fuit emūdās ſyluas.i.
ꝓplos gētiles eos a ſpurcitia demonioꝝ: ⁊
ritib⁹ nephādis abſtergendo ⁊ mūdādo. Et
ſic reuelauit ꝯdēſa.i.mltitudinē eoꝝ ſanā-
do: ⁊ eis lumē p̄bēdo. ⁊ ſic oēs q̄ fuerūt mū-
dati ab ignorātia pctī ⁊ feditate dicūt gl'iam
in tēplo ei⁹.ſ.in eccl'ia ꝑ xp̄m toto orbe diffu
ſa ⁊ edificata ī p̄dicatiōe aploꝝ. Eſt eñ ad-
uertēdum ꝙ ꝑ ſeptē ſupradictas voces xp̄i
poſſunt intelligi ſeptē voces ſ. ſeptē forme
ꝟboꝝ q̄b⁹ xp̄s inſtituit ſeptē eccl'iaſtica ſa-
cramēta: q̄ quidē ſacramēta ſine forma ver-
boꝝ perfici non poſſunt. Nam acceſſit ver-
bum ad elementū ⁊ fit ſacr̄m: vt inquit Au-
guſti. Et iō qdlibet ſacr̄m hꝫ propriā formaꝫ
verboꝝ ꝑ quā cōficit: ſicut forma baptiſmi
eſt. Ego te baptizo ⁊c. ⁊ forma euchariſtie.
hoc eſt corpus ⁊c. ¶ Dicit ergo ꝓpheta qd̄ V
xp̄s fuit vox dn̄i ſuꝑ aq̄s ꝑ quā voceꝫ conſti- Noſ.
tuit baptiſmū. Scd̄o fuit vox dn̄i in ꝟtute.ꝑ xp̄s
quaꝫ cōſtituit cōfirmationē: in qua dat vir⁹ fuit
⁊ robur ad reſiſtendū ⁊ pugnādū cōtra dia- vox
bolū. Tertio xp̄s fuit vox dn̄i in magnificen dn̄i.
tia: ꝯſtituēdo euchariſtiā: qd̄ eſt ſacr̄m ma-
gis magnificū ⁊ nobilius ceteris. Quarto
fuit vox dn̄i cōfringentis cedros: cōſtituen
do ſacr̄m pnie: per quam cōfregit demones
⁊ ſepteꝫ vitia capitalia. Quinto fuit vox dn̄i
intercidētis flammā ignis: cōſtituendo m̄ri-
moniū: ꝑ qd̄ extinguit ⁊ excuſat flāma libi-
dinis. Sexto fuit vox dn̄i cōcutientis ⁊ com
mouētis deſertū cades: cōſtituēdo extremā
vnctionē ꝑ q̄ ſubmergūt pctā ⁊ trāſmutant
fideles ab hac vita mortali ī vitā eternā. Se
ptimo fuit vox dn̄i preparantis ceruos: cōſti
tuēdo prelatos ⁊ ſacerdotes ī eccl'ia ꝑ ſacr̄ꝫ
ordinis: qui q̄dē ſacerdotes ⁊ prelati figurā
tur ꝑ ceruos ī cāticis ſalomonis. Et ſic pꝫ q̄
liter xp̄s ꝑ ſeptē voces īſtituit ſeptē eccleſia-
ſtica ſacr̄a. Deinde ſubdit: ⁊ in tēplo ei⁹ oēs X
dicēt gloriā. ¶ Hec eſt tertia pars in qua ex
ſupradictis cōcludit ⁊ reſumit qd̄ in ꝓncipio
dixit.ſ. afferte dn̄o gl'iā et honorē. Nā lꝫ xp̄o
debeat tota latria: tñ ꝓncipue ⁊ ſp̄aliter tene
mur ⁊ debemus ſibi cantare laudes ⁊ glo-
riā ꝓ ſupradictis bn̄ficijs receptis: in q̄bus
oſtendit ſuā oīpotentiā ⁊ miſericordiā ⁊ bo-
nitatē ⁊ deitatē. Vnde arguit ſic. Si xp̄s ad
ſuā vocē ⁊ preceptū inſtituit baptiſmum in
quo oſtendit ſuā maieſtatē: ⁊ ad ſuā vocē fe-
cit miracula in quibus oſtendit diuinā ꝟtu
tē. Itē ſi ad ſolā vocē ⁊ preceptū fecit oīa ſu
ꝑdicta ſeptē miracula: ⁊ inſtituit ſeptē ſa-
cramēta: ꝑ q̄ edificauit tēplū ⁊ eccleſiā: ⁊ ex
quibus venerunt nobis tot ⁊ tanta bn̄ficia.
Ergo in iſto tēplo ⁊ eccleſia oēs fideles di-
cāt laudē ⁊ gloriā ipſi xp̄o tanq̄ ꝟo deo ⁊ re
dēptori. Itē ſequit̄ ꝙ ſi xp̄s ꝯtulit nobis ſu-
pradicta ſeptē bn̄ficia ⁊ ſacramēta: ꝙ debe-
mus ſepties in die ⁊ ſeptē horis canonicis
ſcd̄m xp̄m magnificare ⁊ laudare ī tēplo ſuo. xxiij.
Et hoc eſt qd̄ intendit dicere ꝓpheta cū ait. q.ſ.c.
in tēplo eius omnes dicent gloriam: ſcilicet loq̄t.
ſepties in die. Deinde cum dicit. bn̄fi-

Domin⁹ diluuiū īhabitare facit: ⁊ cia
ſedebit dn̄s rex in eternum. hec a

¶ Explicat tria bn̄ficia que recepit eccl'ia a xp̄o re
xp̄o ꝑ illa ſeptē miracula ⁊ ſeptē eccl'iaſtica cepit
ſacr̄a. Nā p̄mo reparauit ⁊ reedificauit totam eccle-
eccl'iaꝫ q̄ erat ꝑ pctm̄ deſolata. Scd̄o cōmu ſia.

nicauit eccl'ie ⁊ plaťis ⁊ sacerdotib⁹ ptātem miniſtrādi sacřa q̄ ipſe ↄſtituit. Tertio dedit eccl'ie ⁊ fidelib⁹ ſuis fructū ⁊ effectū hoꝝ ſacroꝝ .ſ. bñdictionē ⁊ grāz i pñti: ⁊ pacē ⁊ gloriā i futuro. Et iō dī ꝙ ſicut diluuiū aquaruz deſtruxit ⁊ deſolauit totū mūdū tpe noe: ⁊ tñ de⁹ reparauit ipm ex illis trib⁹ filijs noe p gñationē carnalē: qñ dixit. creſcite ⁊ multiplicamini et replete terrā Gen. ix. Ita pariter diluuiū pctī ipſi⁹ adā deſtruxit ⁊ deſolauit totum gen⁹ hūanū: ⁊ extermīnauit grā dei: et pctm̄ homicidij ⁊ obſtinatiōis et cecitatis ppl'i iudaici deſolauit totā ſynagogā q̄ qñ erat ciuitas dei paucis vt apl'is ⁊ diſcipulis in xp̄i fide redeūtib⁹: ⁊ tñ xp̄s ex illis paucis apl'ıs p eccl'iaſtica ſacra regñauit ⁊ reparauit totū genus hūanū p diluuiū pctī ipſi⁹ adā deſolatū ⁊ diſſipatū: ⁊ reparauit et reedificauit ēt ſynagogā diluuio pctī obſtinatiōis et cecitatis deſolatā. Et ſic ex duob⁹ pp'lis diſſipatis reparauit ⁊ reedificauit vnā eccl'iā i q̄ faci⁹ fideles habitare. Et ēt reparauit ruinā angeloꝝ diluuiū pctī luciferi deſolatā. ¶ Ex qb⁹ pz ꝙ triplex diluuiū ſiue ruinā reparauit xp̄s p eccl'iaſtica ſacra. ſ. ruinā gñis hūani. ⁊ ruinā ſynagoge. ⁊ ruinā angeloꝝ: qz ſedes eoꝝ obtinēt fideles p baptiſmū regñati. Et h̄ eſt qd̄ dicit pp'ha. dñs diluuiū inhabitare fecit. i. fecit fideles inhabitare eccl'iam p diluuiū pctōꝝ deſolatā. Et hoc eſt p̄mū bñficiū. Scdm qz cōicauit eccleſie virtutē ⁊ poteſtatem conficiendi et miniſtrandi ſacramenta.

L. Triplex diluuiū.

vij. diſ. c. q̄ ꝑ.

Dominus virtutem populo ſuo dabit: dñs bñdicet populo ſuo i pace.

¶ Dñs virtutē pp'lo ſuo dabit. i. ptātē miniſtrādi ſupradicta ſacřa eccleſie ſue cōicabit. Tertiū bñficiū fuit fructū iſtorum ſacroꝝ. ſ. grām in pñti ⁊ glīā in futuro nobis dedit. Jō ſubdit. dñs bñdicet pp'lo ſuo in pace. i. benedictionē ⁊ grām dabit i pñti p iſta eccl'iaſtica ſacřa ⁊ pacē in futuro. q. d. oēs fideles agant deo grās: ⁊ dicāt laudes in tēplo ſuo qm̄ per ſupradictas ſeptē voces reparauit gen⁹ hūanū diluuio pctōꝝ diſſipatū: ⁊ ↄtulit virtutē populo ſuo: ⁊ bñdixit ipm: ⁊ pacificauit p grām ⁊ glīaz. ¶ Ex toto iſto p̄s pñt recolligi ſeptē ↄcl'ones. Quaꝝ pria eſt. ꝙ xp̄s debet adoratio latrie. ſ. oblatio ⁊ laus et adoratio: eo ꝙ ē creator ⁊ redēptor ⁊ glīficator. ¶ Scda ↄcl'o. ꝙ ieſus eſt nomē dñi: inc̄ftū eſt v̄bū incarnatū: ⁊ eſt vox dñi rōne hūanitatis inc̄ftuz p eā ſenſibiliter notificauit volūtatē pris: ⁊ in ſiſal ter et ſenſibiliter p eam fecit miracula. ¶ Tertia ↄcl'o. ꝙ pp'heta duo principalr intendit. Primo ōſtr xp̄s debet latria. Scdo explicat virtutē nois ei⁹ ⁊ ſuā diuinitatem: ⁊ iō vicies ponit nomē dñi q̄tuor l'ris ſcriptuz in

A. No. j. conclo. ij. conclo. iij. conclo.

hebreo: p qd̄ intelligit hoc nomē ieſus i hoc p̄s. ¶ Quarta ↄcl'o. ꝙ ſeptem opa mirabilia ſup hūanā facultatē ad ſolā vocē ⁊ p̄ceptū in v̄tute hui⁹ nois ieſus ſunt facta: ꝙ intelligitur p ſeptē voces in hoc pſal. memoratas: in qb⁹ oñdit ꝙ ieſus eſt nomen ⁊ vox dñi. qd̄ pbat. Nā ieſus p̄mo fuit vox dñi ſup aquas. Scdo fuit vox dñi in v̄tute miraculoꝝ. Tertio fuit vox dñi in magnificētia ⁊ triūpho infernū expoliādo. Quarto fuit vox dñi ↄfringētis cedros idola ↄminuēdo: p̄ncipes huius mūdi ſubijciēdo. Quīto fuit vox dñi intercidētis flāmā ignis dona ſpūſſcti apl'is diuidēdo. Sexto fuit vox dñi ↄcutiētis deſertum codes pplm gētilē ad fidē trāſmutādo ⁊ cōmutādo. Septio fuit vox dñi p̄parantis ceruos. i. platos ⁊ ſacerdotes i eccl'ia ↄſtituēdo ¶ Quīta ↄcl'o. ꝙ xp̄s p ſupradictas ſeptē voces ↄſtituit eccl'iaſtica ſacřa diſcurrēdo p ſingula: vt dictū ē. ¶ Sexta ↄcluſio. ꝙ lz xp̄s debeatur tota latria inc̄ftū ē de⁹ ⁊ nomē ⁊ vox dei: tñ ſpāli̇r eccl'ia dz ſibi cātare glīaz ⁊ honorē ⁊ laudes pp tria bñficia q̄ xp̄s opat⁹ eſt in eccl'ia p ſupradicta ſeptem mirabilia ⁊ ſeptē ſacřa. Nā p̄mo reparauit eccl'iem diluuio pctōꝝ deſolatā. Scdo cōicauit ſacerdotibus ⁊ plaťis eccl'ie ptātem adminiſtrandi ſacřa. Tertio ↄtulit oīb⁹ fidelib⁹ ſuis ⁊ filijs eccleſie fructū ⁊ bñdictionē ſupradictoꝝ ſacroꝝ. ſ. grām in pñti ⁊ pacē ⁊ gloriā in futuro. ¶ Septima ↄcl'o ꝙ ſepties in die in ſeptem horis canonicis debemus ⁊ tenemur cātare laudes ⁊ gloriaz ⁊ reddere xp̄o grās. eo ꝙ p ſeptem voces ⁊ ſeptem ſacramenta contulit eccleſie iſta tria ſupradicta beneficia.

iiij. ↄcl'o. v. ↄcl'o. vj. ↄcl'o. vij. ↄcl'o.

Exaltabo te dñe qm̄ ſuſcepiſti me: nec delectaſti inimicos meos ſup me.

v. q. ſ. nō eſt Abeiocūdaſti.

¶ Titul⁹. pſalm⁹ cātici p dedicat: dom⁹ dd̄. Ex titulo pz ꝙ dd̄ fecit hūc pſal. ſz p cui⁹ dom⁹ dedicatione fecerit ipm ē altercatio inter hebreos. Naz Abenazra dicit ꝙ dd̄ fecit hūc pſal. p dedicatiōe ⁊ ↄſummatiōe dom⁹ quā ad ſuū vſuz edificauit in mōte Syō: ſz hoc videt eſſe manifeſte falſuz. Nā illa dom⁹ fuit edificata ad vſū pphanū: in qua habitabāt vxores ⁊ ↄcubine: ergo dd̄ nō debuit celebrare eius dedicationē: nec facere pſal. de ipſa. Jō Rab. ſa. ⁊ chamhi dicūt ꝙ dauid fecit hūc pſal. p dedicatiōe tēpli ſalomōis q̄ dr dom⁹ dd̄: eoꝙ dd̄ p̄cepit ipz edificari: ⁊ p̄parauit oīa neceſſaria ad ei⁹ edificiū: vt pz. j. par. xxviij. Sz qz mā hui⁹ pſal. nō correſpōdet tali dedicatiōi: iō hebrei ↄfinxerūt ſibi talē fabulā. ſ. ꝙ qñ ſalomō cū pceſſiōe ſacerdotū ⁊ leuitaꝝ reponebat archā dñi i tēplo: poſt cui⁹ ↄſummatio

nem in die dedicationis eiuſdē cū fuerūt in xiiij. gradu tēpli cū archa: tūc porte tēpli miraculoſe clauſe ſunt: ſed tūc cognouerūt ſacerdotes ꝙ hoc factū fuerat ꝓpt̄ pctm̄ ipſi⁹

Not.

dd̄ ꝯmiſſū ꝯ vriā. Et ꝙ illud pctm̄ nōdū erat expiatū. Et dicūt iudei ꝙ tūc ſacerdotes cantarūt pſm.cxxxj. ſꝫ cū fuerūt in illo vſu.ſ. ꝓpt̄ dd̄ ſeruū tuū nō auertas faciē xp̄i tui: tūc illico porte fuerunt apte ⁊ introducta fuit archa. hoc ḡ p̄uidēs dd̄ in ſpū fecit hūc pſm ꝓ illa dedicatiōe in q̄ patuit qualr̄ pctm̄ dd̄ ſui erat ſibi remiſſuꝫ ꝑ aptionē portarū: ſꝫ ꝙ ſit mēdax ⁊ irriſoria iſta fabula ď ſe eſt manifeſtū. Nā illď pctm̄ dd̄ iā fuit ſibi remiſſuꝫ i vita ſua: vt magis patebit pſal.xxxj. Itē ſi tam grāde miraculū tūc factū fuiſſet in tali dedicatiōe: nō tacuiſſet ſacra ſcriptura .i.iij.reg. nec.ij.pali. ſicut nō tacuit miraclꝫ de nube ⁊ glīa dn̄i q̄ obūbrauit totū tēplū: vt memorat̄ ibidē. Et iō relictis coꝝ ieptūs ⁊ mēdaciis eſt dicendū ꝙ dd̄ in illa deſcriptiōe tēpli ſibi tradita p̄uidit in ſimplici ſpū q̄liter illď templū mālē erat deſtruēdū ꝑ chaldeos: ſꝫ poſtea reedificādū ꝑ zorobabel ⁊ ieſum filiū ioſedech ſacerdotē magnū. Et ꝑ iſtā ďſtructionē ⁊ reedificationē tēpli materialis p̄uidit i duplici ſpū diſſolutionē tēpli corꝑis xp̄i per mortē ⁊ paſſionē. Et p̄uidit etiā reſurrectionē: eo ꝙ p̄uidit qualr̄ illď templū materiale

Xp̄i hūanitas dr̄ dei tēplū.

erat figura corꝑis xp̄i q̄ſi ꝑ oīa. Nā ipſa hūanitas xp̄i veriſſime et ꝓpriiſſime dr̄ tēplum dei: eo ꝙ v̄bū diuinū habitat in ea ꝑ vnionē ꝑſonalē: vt ſepi⁹ dctm̄ ē. de q̄ tēplo dicit xp̄s Jo.ij. Soluite tēplū hoc: ⁊ in triduo reedificabo illud. Et ſubdit euāgeliſta. hoc aūt dicebat de tēplo corꝑis ſui. Preuidēs ḡ dd̄ iſtam dedicationē ⁊ reſurrectionē corꝑis xp̄i poſt ſui diſſolutionē: qď q̄dē corp⁹ xp̄i v̄e dr̄ templū dei ꝑ illud mālē figuratū: ⁊ q̄ reſurrectio v̄e dicta eſt dedicatio ꝑ illā ďdicationē templi ſalomōis figurata: iō fecit hūc pſalmū ꝓ dedicatiōe dom⁹ dd̄ ſpūalis. Et vt cātaret̄ in illa dedicatiōe tēpli mālis in figura hui⁹ dedicatiōis ſpūalis ⁊ eterne. Vn̄ tēplū ſiue eccleſia nō dedicat̄: nec cōſecrat̄ vſqꝫquo ſit ꝑfecta ⁊ ꝯſummata: ⁊ vt ampli⁹ nō ſeruiat vſibus ꝓfanis: ⁊ hoc in eternū. Et iō dedicatio

Not. ď ďdicatione.

tēpli ſalomōis nō fuit ꝓpria nec v̄a ac eterna: q̄꞉ poſtea fuit deſtructū ⁊ ꝓfanatū. Sꝫ dedicatio corꝑis xp̄i facta in reſurrectiōe: fuit vera ⁊ eterna: q̄꞉ poſt cōſummationē totius nr̄e redēptiōis fuit facta: ⁊ xp̄s ampli⁹ iā nō morit̄ nec vltra mors illi dn̄abit̄. Et ſic eſt dicendū ꝙ ꝓ hac dedicatiōe dd̄ p̄ncipalr̄ fecit hūc pſalmū introducēs xp̄m loquentē. In q̄ duo facit. Nā p̄mo xp̄s agit grās deo pr̄i de ſua reſurrectione et glīoſa dedicatione ſui corꝑis poſt ꝯſummationeꝫ nr̄e redēptionis. Scd̄o explicat modū ſue reſurrectionis. ibi: ego aūt dixi. Quātū ad p̄mum dicit xp̄s. O dn̄e pr̄ ego ſemꝑ exaltabo te ⁊ magnificabo: ⁊ miris laudibus efferā te in eccl̄ia mea: eo q̄m ſuſcepiſti me de inferno ⁊ ſepulchro me reſuſcitādo: nec delectaſti.i. nō delectari permiſiſti iudeos inimicos meos ſuꝑ me. Nam ipſi putabant me totalr̄ de terra deleuiſſe ꝑ mortē: ſed tu nō impleuiſti deſideriū eorum imo me ab inferis reſuſcitaſti: ideo manent confuſi ⁊ illuſi.

Dn̄e de⁹ me⁹ clamaui ad te: ⁊ ſanaſti me.

de cō ſe. di. j. cap. qn̄ āt ſtam⁹ de ꝯſ. di. ij. c. iteratur.

Dn̄e pr̄ ego clamaui ad te in orōne ſcrā in horto: ⁊ in cruce ꝓ mea reſurrectione ⁊ ſalute mēbroꝝ meoꝝ: ſꝫ tu ſanaſti me reſuſcitādo: ⁊ mēbra mea ſaluādo: qď ptꝫ. Nam tu

Dn̄e eduxiſti ab inferno animā meam: ſaluaſti me a deſcendentibus in lacum.

Scꝫ iferni. q̄꞉ lꝫ deſcēderim ad iferos: tn̄ nō tāq̄ re⁹: ſꝫ tāq̄ iudex ⁊ victor et triūphator. Et iō recupaui ⁊ liberaui p̄dā ſctōꝝ prꝫ ⁊ fideliū ď lōga captiuitate. Et ſic tu ꝑ me ſaluaſti aiam meā.i. mēbroꝝ meoꝝ a deſcendētibus in lacū: imo introduxi vos i regnū celorū in mea aſcēſione. Et ideo xp̄s cōuerſus ad ſocietatē ſctōꝝ patrū quos de limbo ducebat in celū in die aſcenſionis dicit

Pſallite dn̄o ſancti ei⁹: ⁊ cōfitemini memorie ſanctitatis eius.

O vos ſcti pr̄es Adā ⁊ Abel ⁊ Abraā ⁊ ceteri q̄ in limbo diu me expectaſtis: pſallite ⁊ cātate dn̄o laudes: ⁊ ꝯfitemini memorie ſctitatis ei⁹: q̄ hodie vos eduxit de ergaſtulo inferni: ⁊ ad pr̄iaꝫ paradiſi cū tāta glīa introduxit. Et vos ſcti fideles no.te. celebrate feſtiuitates reſurrectionis: ⁊ aſcenſiōis ⁊c. Et ꝯfitemini memorie ſanctitatis eius predicātes beneficia recepta: et celebrate dies feſtos in memoriā beneficiorum eius.

Quoniā ira in indignatione eius: ⁊ vita in voluntate eius.

ď pe. di. iij. c. producti or.§.j

Ita fuit magna in idignatiōe ei⁹ qn̄ peccauit adā: q̄꞉ tūc fuit irat⁹ de⁹ ꝯ totū genus hūanū: ⁊ oēs erāt filij ire: ⁊ de⁹ oēs ad dānationē ⁊ ꝑpetuā captiuitatē cōdēnauit: ⁊ a ſe illos abiecit: ⁊ ſic fuit nobis ira ⁊ mors in illa indignatiōe. Sꝫ poſtea nūc fuit vita nr̄a i volūtate ei⁹.i. benignitate: q̄꞉ ꝑ meā mortē ⁊ paſſionē oēs ſaluare voluit: ⁊ ꝑ meā reſurrectionē oēs reſuſcitauit: ⁊ oībus vitā reſtituit quaſi dicat. ꝙ per me fuit mitigatā ei⁹ ira: ⁊ vita vobis reſtituta. Quod patet. Nam

Ad veſperum demorabitur fletus: et ad matutinum letitia.

In die veneris ⁊ i die ſabbati ad veſpeꝝ demorabit̄ fletus: q̄꞉ mr̄ mea ⁊ apl̄i oēs fle-

bant mortē meā. Sȝ ad matutinū .i. die dñica fuit eis magna letitia: cū viderīt me reſurrexiſſe. Itē ad veſperū .i. ab adā vſq ad xp̄m ſemp demorabat fletꝰ i mūdo ꝓpter pctm: ſȝ ad matutinū poſt reſurrectionē orta ē mūdo magna letitia: q2 tūc fuit fractꝰ ifernꝰ et expoliatꝰ: ꝛ celū fuit omnibꝰ apertū: ꝛ ſacramenta eccleſiaſtica data ad ſananda pctā.

de eo ſe. di. iij. c. placuit.
Ego autem dixi in abundantia mea: nō mouebor in eternū.

¶ Hic declarat modū ſue reſurrectiōis ꝛ dedicatiōis ſui corporis. Vñ dicit. O pater dñ debeo pſallere ꝛ letari cum membris meis: imo dixi ꝛ dico in abundantia tāte glorie et felicitatis: q2 nō mouebor iā incternū poſtq̄ ſurrexi: iā non moriar: nec mors vltra mihi dñabit: q2 corpꝰ meū iā eſt ad glīā dedicatū imortale ꝛ ipaſſibile: idō hec ē ṽa dedicatio ꝛ eterna multo ꝑfectior q̄ dedicatio tēpli ſalomōis: qd̄ poſtea bis fuit deſtructū. Q2 tu

Domine in voluntate tua: p̄ſtitiſti decori meo virtutem.

Auertiſti faciem tuā a me: ꝛ factus ſum conturbatus.

¶ Domine inquam preſtitiſti virtutē decori glorie corporis mei cū oībꝰ dotibꝰ glorioſis. Nā primo auertiſti faciē ꝛ auxilium tuū a me: qñ me dereliquiſti i poteſtate iudeoꝝ in illo triduo: ꝛ ſic factꝰ ſum cōturbatus ex timore mortis: vt dictū eſt pſalm̄. xxj. Et ſic

Ad te domine clamabo: ꝛ ad deū meum deprecabor.

¶ Ad te clamabo .i. clamaui ꝑ trinā orōnē in horto: vt ille calix trāſiret ꝛc. ꝛ ſic rogaui ꝑ mea reſurrectione ꝛ mēbroꝝ meoꝝ. Naȝ

xvj. q. vij. ca. hoc dixi-mus ꝛ ſeqn ti.
Que vtilitas in ſanguine meo: dum deſcendo in corruptionem?

Nunquid confitebitur tibi puluis: aut annuntiabit veritatem tuam?

¶ Que vtilitas fuiſſet mihi ꝛ mēbris meis i ſanguine meo: ſi deſcēdiſſeȝ i corruptionē: ꝛ fuiſſeȝ incineratꝰ: ꝛ nō reſurrexiſſeȝ. Certe nulla fuiſſet vtilitas nec fructꝰ mee paſſionis. Nā puluis ꝛ corruptio .i. ſi fuiſſeȝ incineratus ꝛ corruptꝰ in ſepulcro nō potuiſſeȝ annūtiare ṽitatē miſſiōis mee: nec fuiſſeȝ creditus redēptor nec meſſias. Ipſa ꝗ̄ reſurrectio ṽificauit oīa opa redēptiōis: ꝛ me oñdit verū meſſiā ꝛ verū redēp. ꝛ verū deū. Ergo

Audiuit dñs ꝛ miſertus eſt mei: dñs factus eſt adiutor meus.

¶ Dñs pr̄ audiuit me: ꝛ miſertꝰ ē mei: ꝛ factꝰ ē adiutor meꝰ cū me ad glīā reſuſcitauit: vt poſſēt mea mēbra reſurrectionē meā participare: ꝛ vt eſſeȝ primitie reſurrectiōis oīȝ.

Vñ xp̄s conuerſus ad patrem dicit. O pater

Conuertiſti planctum meuȝ in gaudiū mihi: concidiſti ſaccum meum ꝛ circundediſti me letitia.

Vt cantet tibi gloria mea: ꝛ non cōpungar: domine deus meus incternuȝ confitebor tibi.

¶ Tu ꝯuertiſti planctū meū ꝛ oīȝ mēbroꝝ i gaudiū mihi ꝑ meā reſurrectionē. Nā p̄mo ꝯcidiſti .i. ꝯcidi ꝛ vulnerari ꝑmiſiſti ſaccuȝ .i. corpꝰ meū ꝑ paſſionē. Sȝ poſtea circūdediſti me letitia: q2 corpꝰ glīoſū mihi reddidiſti ꝛ imortale ꝑ reſurrectionē: q2 nō amplꝰ cōpūgar: nec vulnerabor: nec patiar. Iā rō eſt vt cātet tibi glīa mea: ꝛ ꝯfitebor tibi i eternū O dñe deꝰ meꝰ in eccl̄ia mea ꝑ tantis bñficiis receptiſ. ¶ Et appellat xp̄s corpꝰ ſuū ſaccuȝ: eo q in eo portauit p̄tiū nr̄e redēptiōis. Vñ Aug. ſup pſalm̄. xxj. Ecce xp̄s paſſus eſt: ecce mercator oñdit merces: ecce p̄tiū q dedit: ecce ſanguis q̄ effuſus eſt in ſacco ferebat p̄tiū: ꝑcuſſus eſt lācea: ſciſſus eſt ſaccus ꝛ manauit p̄tiū orbis terraꝝ. Ex p̄dictis pꝫ hūc pſal. eſſe factū ꝑ dedicatione: ꝛ reſurrectiōe corpis xp̄i ꝓphetice. Sȝ moralr̄ vnuſqſq pctor ꝑ miam ſuſcitatꝰ et renouatꝰ pōt dicere hūc pſalm̄. poſt actā pniam. ¶ Ex toto iſto pſalmo ꝑnt recolligi ſepteȝ ꝯcl̄ones. ¶ Quaꝝ p̄ma ē. q reſurrectio xp̄i q̄ ꝓphetice p̄dicit i hoc p ſal. fuit ṽa dedicatio corpis eiꝰ glorioſi figurata ꝑ dedicationē domꝰ dd̄ ſ. tēpli ſalomōis: ꝑut annotat i titulo huius pſal. ¶ Scd̄a ꝯcl̄o. q ꝑ xp̄i reſurrectionē fuerūt ſanati oēs lāguores: ꝛ infirmitates corpales ipiꝰ corpis myſtici. Q2 inde expectamꝰ futurā reſurrectionē. ¶ Tertia ꝯcl̄o. qd̄ ꝑ reſurrectioneȝ xp̄i fuit mitigata ira dei et placata eiꝰ volūtas. ¶ Quarta ꝯcl̄o q reſurrectio xp̄i fuit letitia ꝛ gaudiū marie ṽginis marie ꝛ oīȝ fideliū tā viuoꝝ q̄ mortuoꝝ. Q2 fideles liberati ſunt de libo: ꝛ ṽgo maria et apl̄i ꝛ diſcipuli cū mulieribꝰ q̄ ꝑ totū triduū fleuerāt letati ſunt i matutino diei dñice audita ꝛ viſa xp̄i reſurrectione. Et ſicut fuit ad veſperū fletꝰ: ita fuit ad matutinum letitia. ¶ Quita ꝯcl̄o q reſurrectio xp̄i fuit ꝑfectio ꝛ ꝯſūmatio totiꝰ nr̄e redēptiōis: ꝑ quam oēs recupauimꝰ imortalitatē. Et fuit ēt reſurrectio xp̄i ꝑfectio ꝛ ṽificatio oīm ſcripturaꝝ legis ꝛ ꝓphetaꝝ. Q2 ſi xp̄s nō ſurrexiſſet: effuſus ſanguis ꝛ paſſio eiꝰ fuiſſet inutilis: naȝ ſcptura ſilr̄ cū fide fuiſſet inānis ꝛ falſa. ¶ Sexta ꝯcl̄o: q xp̄s ꝑ ſuā mortē ꝛ paſſionē meruit ſibi ꝛ nobꝫ reſurrectionē ꝛ claritatē ꝛ glīaȝ corpis ꝛ aīe ipaſſibilitatē ꝛ felicitatē. ¶ Septia ꝯcl̄o q corpꝰ ꝛ hūanitas xp̄i fuit ſaccus theſauroꝝ ſpūaliū ꝛ meritoꝝ ferēs p̄tiū totiꝰ

Corpus xp̄i dr̄ ſaccus. Z

M

nr̄e redēptiōis: ex ꝙ afflicto et flagellato: et cla. pforato ꝛ lācea pcuſſo: emanauit ꝛ fluxit pciū orbis terrarum ꝛ virt⁹ ſacrorum: ꝙ būo nō ſolū ſuim⁹ a morte eterna liberati: ſʒ etiā ſuimus drāsmāſiōes i celo adepti. ¶ Sʒ ꝯ aliq̄ pdicta in hac expoſitione arguit̄. Et pmo ꝯ expoſitionē tituli hui⁹ pſalmi: ꝛ ꝯ pmā ꝯcluſionē in q̄ dr: ꝙ reſurrectio xp̄i fuit dedicatio corpis ei⁹ figurata p dedicationē tēpli ſalomonis ſiue dom⁹ dn̄. Nā talis dedicatio corpis xp̄i poti⁹ videt̄ ipleta ꝛ vificata in xp̄i incarnatiōe ꝙ in ei⁹ reſurrectiōe: qꝛ tūc. ſ. in incarnatiōe illa hūanitas xp̄i fuit dedicata tā ꝙ verū tēplū vbi dei ppetuum: qꝛ ꝙ ſemel aſſumpſit nunꝙ dimiſit. Ex ꝙ ptʒ ꝙ dedicatio corpis xp̄i ꝛ ei⁹ cōſtructio: magis fuit fctā in incarnatiōe ꝙ i ei⁹ reſurrectiōe. Et illa dedicatio tēpli ſalomōis magis figurabat myſteriū incarnatiōis ꝙ reſurrectiōis xp̄i: ꝛ p ꝯn̄s titul⁹ ꝛ expoſitio hui⁹ pſalmi nō eſt ad ppoſitū dedicatiōis dom⁹ dn̄ ꝛ tēpli ſalomōis. Ad hoc rn̄det̄ ꝙ tria ꝯſiderabant̄ in illo templo ſalomōis. Pꝛio ei⁹ cōſtructio ꝛ dedicatio pcepta p dn̄ ꝛ facta p ſalomonē. Scd̄o ꝯſideraṫ ei⁹ deſtructio fcā p nabuchodonoſoꝛ ꝛ caldeos. Tertio ei⁹ reedificatio ꝛ renouatio facta neemiā ꝛ ieſum ſacerdotē magnū ꝛ aggeū ꝛ zachariā. vt pʒ in eorum ſcriptis. Prima ergo cōſtructio ꝛ dedicatio tēpli facta per ſalomonē fuit directa figura myſterij icarnatiōis ꝛ formatiōis corpis xp̄i i vtero vginali: qꝛ tūc tota illa hūanitas fuit facta ꝛ dedicata tāꝙ verū ꝛ eternū tēpliū dei: i ꝙ habitat pſonalr̄ vbū diuinū. Sʒ deſtructio tēpli ſalo. facta p chaldeos fuit figura mortis ꝛ paſſionis xp̄i ꝛ diſſolutiōis corpis ei⁹ ab aīa. Et iō eccl̄ia i toto triduo paſſionis xp̄i cātat lamētatiōes hieremie pphete factas de deſtructiōe tēpli ꝛ ciuitatis: inꝙtū illa deſtructio ꝛ dirnptio tēpli ſunt figura diſſolutiōis corpis xp̄i ꝛ ſeparatiōis corpis ei⁹ ab aīa. Reedificatio aūt tēpli ꝛ reſtauratio facta p neemiā ꝛ eſdram ꝛ ieſum ſacerdotem: ꝛ ꝛ dedicatio ſcd̄e dom⁹ fuit vā figura reſurrectiōis xp̄i ꝛ glificatiōis eiuſdē: de q̄ diſſolutiōe corpis ꝛ reſurrectiōe dixit xp̄s iudeis. Jo. ij. Soluite tēpliū hoc: ꝛ in trib⁹ dieb⁹ reedificabo illō. ex q̄b⁹ ptʒ ꝙ dauid nō indebite imo decēter et accōmodate pphetice pdicit i h̄ pſalmo reſurrectionē xp̄i p figurā dedicatiōis ꝛ reſtaurātiōis dom⁹ dn̄. Et p hoc pʒ vitas tituli huius pſalmi ꝛ ei⁹ expoſitiōis. ¶ Sʒ ſcd̄o dubitat̄ circa ſextā ꝯcluſionē vbi dr ꝙ xp̄s p ſuam mortē ꝛ paſſionē meruit ſuā ꝛ nr̄am reſurrectionē. Nā cū xp̄s ſit de⁹ ꝛ hō ꝛ caput eccl̄ie: iā a pncipio habuit plenitudinē meritorum: ſicut dictū ē pſal. xv. ꝙ an paſſionē iā merebat̄ ſuā reſurrectionē. Itē xp̄s qꝛ ſol⁹ iter mortuos liber ꝛ nō obligat⁹ i adā: nō ſolū nō merebat̄ mori: ſʒ etiā merebat̄ nō mori: imo viuere ineternū: ꝙ nō oportebat ipʒ mori: vt reſurgeret: ꝛ mereret̄ reſurrectionē p ſe. Iteʒ ſicut xp̄s habebat ptātē dimittēdi aīaʒ ſuā p mortē: ꝛ iterū ſumēdi eam p reſurrectionē: vt pʒ Jo. x. Ita habebat ptātē retinēdi eā i eternū abſqʒ morte: ꝛ ſic habebat ptātē viuēdi i eternū. Et p ꝯn̄s nō oportebat ipm mori: vt mereret̄ reſurgere ſaltē p ſe. In oppoſitū autē eſt apl̄s ad phi. ij. dicēs. ꝙ qꝛ xp̄s ſeipm exinaniuit fact⁹ obediēs patri vſqʒ ad mortē crucis: pꝑter ꝙ exaltauit ꝛc. ¶ Pro hui⁹ dubij declaratione ꝛ pꝑter ea ꝙ dicta ſunt pſal. xv. ꝛ. xvij. ꝛ. xxi. eſt valde aduertēdū ꝙ pſona xp̄i ꝙtuʒ ad pn̄s ſpectat pōt dupl̄r conſiderari: vno mō inꝙtuʒ ſuppoſitat̄ ꝛ pſonat̄ in vbo: ſcd̄o inꝙtū eſt pſona humana pfectiſſima in ſummo: ꝛ eſt fili⁹ virginis. Tertio inꝙtū eſt caput eccl̄ie. Et ſic ꝯſideraṫ i illa hūanitate ſiue in illo hoīe pſonato in vbo triplex gr̄a. ſ. Pꝛio gr̄a vniōis. Scd̄o gr̄a habitualis. Tertio gr̄a capitis. Per pmā xp̄s hō meret̄ dici de⁹ creatoꝛ: ꝛ ꝙ ſibi cōicent̄ idiomata eorum ꝙ ſunt dei effectiue. Et ſic xp̄s tāꝙ ſuppoſitū diuinū ꝛ hūanū habebat ptātē deponendi ꝛ reſumēdi aīam. ꝛ retinēdi eā: ꝛ nō moriēdi: ꝛ ſic nō opportebat ipſum mori vt reſurgeret. Scd̄o aūt mō ꝛ p ſcd̄am gr̄am xp̄s nō merebatur mori: qꝛ erat ſol⁹ inter mortuos liber: qꝛ nō ex opere adā cōcept⁹ nec nat⁹. ſʒ plenitudine oīm gratiarum totaliter pfect⁹. Et nullo modo merebat̄ mori: ſʒ ſi iniuſte occideret̄: merebat̄ reſurgere. Tertio vo modo inquātum caput nō merebat̄ mori pꝑter ſupradicta: ſʒ debuit mori poſtꝙ deſponſauerat ſibi eccleſiam: ꝛ fact⁹ fuerat ei⁹ aduocat⁹: ꝛ pcurator: ꝛ pater: ꝛ dn̄s: ꝛ paſtoꝛ: quia hiſmodi causaʒ nr̄am fecerat ſuā: ꝛ ſic obligauerat ſe ad ſoluēdū p nobis: vt dictum eſt pſal. xvij. ꝛ xxi. Et iō qꝛ xp̄s nō aſſumpſit cāʒ nr̄aʒ ex neceſſitate ſed ex charitate: inde eſt qō lʒ de ſe nō merebat̄ mori: tn̄ meruit formaliter ſuā gl̄ioſam reſurrectionē vt effectiue poſſet eā ſuis mēbꝛis cōicare. Et iō dicit magiſter. iij. ſniarum. diſt. xviij. ꝙ xp̄s per ſuā paſſionē meruit ſibi ꝛ nobis reſurrectionē ꝛ claritatem. Et hoc pbat ex autoritatib⁹ Aug. ꝛ ambꝛo. Utrū autē gr̄a vnionis: ꝛ gr̄a habitualis: et gr̄a capitis ſit vna gr̄a realiter an plꝛes non eſt ad pn̄s diſputādū: ſed ſufficit ꝙ ſint tres modi diſtincti. Sʒ hoc eſt certū ꝙ xp̄s p hūc triplicem modū gratie a pꝛio iſtāti ſue cōceptiōis fuit fact⁹ caput eccl̄ie: ꝛ habuit plenitudinē meritorum; vt mereret̄ p ſe ꝛ p nobis. ſ. ꝛ vt ſua merita oīb⁹ poſſet cōicare. Et ilico habuit firmū ppoſitū patiēdi p nobis: et ilico icepit opa nr̄e redēptiōis: ꝛ icepit opera

Perſona xp̄i tripliciter conſideratur: et in eo triplex gr̄a.

Not.

tari tanq̄ caput eccl'ie. Nā ſtatī mouit v̄gi
nē mřeȝ: vt aſcēderet in iudeā ad ſalutandū
elizabeth. ꝛ ibi ſctificauit Joā. bapt. ꝛ elegit
eū in p̄curſorē. Et ſic etiā xp̄s ī vtero v̄ginis
iā ꝯtinue orabat ad p̄rem ꝓ eccl'ia ſua abſq̄
īter miſſiōe: q2 ſemꝑ erat ī actu ꝛ ī officio nr̄e
redēptiōis. Et ſic totū opus nr̄e redēptiōis
fuit vnic⁹ act⁹ et ꝯtinu⁹: ꝛ nō īterpolat⁹ reſ-
pectu xp̄i rōne firmi ꝓpoſiti ꝛ ꝯtinue opatio
nis: ſȝ opa redēptiōis dn̄r diſtincta effectiue
ſiue ſubiectiue reſpectu nr̄i: īquātū nō ſtatī
fuit crucifix⁹ in effectu: nec eduxit patres de
limbo: nec aſcēdit ī celū: nec miſit ſpm̄ ſctm̄ ī
diſcipulos ꝛc. vn̄ talis ſucceſſio dr̄ facta in ef-
fectu ꝛ reſpectu nr̄i: ſȝ ī affectu vnic⁹ fuit act⁹
reſpectu xp̄i: ſicuti poſitū fuit exēplū de ſole
pſalmo. xv. Nā ſol totā plenitudinē ſui lumi
nis ꝛ v̄tutis hȝ ī aurora: et ī ortu ſuo in ſe ſi-
mul: ſȝ totū hemiſpheriū nō ſimul recipit to
tū lumē ꝛ v̄tutē ꝛ calorem ſolis: ſȝ ſucceſſiue
terra recipit īcremētū luminis ꝛ v̄tutȝ ſolis
ꝑ ei⁹ acceſſum. Et ſic illa illumiatio vnicus
act⁹ eſt reſpectu ſolis ſȝ variat̄ reſpectu nr̄i.
Ita ḡ pariter ē dicēduȝ de xp̄o: q2 a p̄ncipio
ſue ꝯceptiōis habuit totā plenitudinē ſcie ꝛ
ſapie ꝛ gr̄e ꝛ meritorū: ꝛ fuit fact⁹ caput ec-
cl'ie ꝛ p̄ncipiū ꝛ meritū ꝛ mēſura oīm gratifi
cādoꝝ: ꝛ fons oīȝ gr̄aꝝ ꝛ donoꝝ ꝛ meritoꝝ.
Et ilico īcepit opa nr̄e redēptiōis: ꝛ cū firmo
ꝓpoſito ꝛ affectu ſine īterpolatiōe ꝯtinuauit
ſuū offm̄. Et ſic pȝ q̄lit̄ xp̄s ſemꝑ fuit nō ſolū
ī actu p2io: ſȝ ēt ī actu ſcd'o opando nr̄am re-
dēptionē. Et pȝ ēt ꝙ xp̄s nō ꝓfecit ī gr̄a: nec
ſcia q̄ ad ſe: ſȝ q̄ ad nos. i. ꝙ gr̄a ꝛ ſcia ꝛ ſapia
Xp̄s crescebat ſapia. ꝛ plenitudo meritorū non creuit q̄ ad ſe: ſȝ q̄
ad nos. Et iſto mō dr̄ Lu. ij. ꝙ xp̄s ꝓficiebat
ꝛ creſcebat ſapia ꝛ gr̄a ſil' cū etate apd' deū ꝛ
hoies. i. apd' hoies eos docēdo ꝛ illuminādo
ꝛ iuſtificādo: ꝛ apd' deū pctōres ſibi reccōſiliā
do: tale īcremētū ꝛ ꝓfect⁹ ſapie: ꝛ gr̄e erat tā
tū reſpectu nr̄i: q2 plenitudo hmōi a p̄ncipio
fuit ī xp̄o. Et ſic ergo ꝯcludit ꝙ xp̄s rōne pu
ritatis ꝛ inocētie ꝛ rōne plenitudinis gr̄e et
meritorū a p̄ncipio an̄ paſſionē meruit ſuaȝ
claritatē ꝛ reſurrectionē: vt vident̄ innuere
aug. ꝛ amb. Itē rōne firmi ꝓpoſiti patiēdi ꝛ
rōne vnici act⁹ ꝯtinui nr̄e redēptiōis iā xp̄s
affectiue meruit ſuam ꝛ nr̄aȝ reſurrectionē.
ſed effectiue ꝛ quo ad nos dr̄ ꝙ xp̄s per ſuā
paſſionē meruit ſuam ꝛ noſtrā reſurectionē.
Et iſto mō xp̄s poſt ſuā reſurrectionem dixit
matt. vlt. data ē mihi ptās in celo ꝛ in terra
ꝛc. nō ꝙ nō eēt tradita talis ptās a p̄ncipio:
ſȝ q2 ꝑ mortē ꝛ reſurrectionē tota nr̄a redem
ptio fuit in nobis ꝯſummata ꝛ poſt reſurre-
ctionē ī celo: ꝛ ī terra: ꝛ ī īferno ptās xp̄i fuit
manifeſtata. Itē xp̄s rōne ſupradicti vnici ꝛ
ꝯtinui act⁹ ꝛ firmi ꝓpoſiti patiēdi nō ſoluȝ
meruit nr̄aȝ ſalutē an̄ paſſionē ꝛ ī morte ſed
ēt poſt mortē: qn̄ fuit lācea ī latere percuſſ⁹: Not.
vn̄ exiuit ſanguis ꝛ aqua in remiſſionē pec
catorū: ꝛ vn̄ emanauit virt⁹ oīm ſacramento
rū: q2 alias illud vuln⁹ nō fuiſſet meritoriuȝ
ſibi ꝛ nobis. Itē etiā dr̄ ꝙ rōne talis firmi ꝓ
poſiti ꝛ affect⁹ martyres nō ſolū merebant̄
in vita ꝛ in tormētis: ſȝ etiā merebant̄ in oī-
bus q̄ fiebāt poſt mortē erga eorum corpora
in vituperium eorum: puta qn̄ corpora eoꝝ
cremabantur: ac tradebantur beſtiis deuo-
randa: ꝛ ꝓiciebantur ad loca immūda ꝛc. ꝛ
per hec patet r̄nſio ad dubium ſupradictuȝ. infra lxx. a.

In te domine ſperaui: non cō vij. q.
fundar in eternum: in iuſtitia j. ca.
tua libera me. ſug-
¶ Titul⁹. in finē ſiue ad victo- geſtū.
riā p̄s dd'. Ex titu. apparet ꝙ dd'
fecit hūc pſal. dirigēs nos in xp̄m q̇ eſt finis
legis: ſȝ de materia hui⁹ pſal. eſt diſceptatio
apud expoſitores hebreoꝝ: nā q̇dā dicūt ꝙ
dd' p̄uidēs ī ſpū captiuitatē babylonicā ꝛ li-
berationē fecit hūc pſal. in ꝑſona toti⁹ ppl'i
liberati: alii aūt dicūt ꝙ dd' fecit hūc pſal. in
ꝑſona toti⁹ iſrael liberati de ſeruitute phili-
ſtinoꝝ ꝑ dd'. Rabbi aūt ſalomon dt̄ ꝙ dd' exi
ſtēs in ꝑſecutiōe ſaulis fecit hunc pſal. gr̄as
agēdo: eo ꝙ de⁹ liberauerat ipm̄ d' multis pi-
culis in illa longa ꝑſecutiōe. Sȝ ſepi⁹ dictū
eſt ꝙ nulla fides eſt adhibēda iſti ceco obſti
nato: q̇ ſꝑ cōat⁹ eſt ꝑuertere ſacrā ſcripturā ꝛ
retrahere a vero ſenſu ſpūali. Nā dauid non
fuit min⁹ ꝓpheta ī hoc p̄o: nec min⁹ īſpirat⁹
q̄ in ceteris: maxie cū ipſemet Rabbi ſa. di-
cat ſuper za. ꝙ ꝓphete nō ſunt locuti niſi ad
tpa meſſie. Et id' eſt dōm ſicut ſepi⁹ dictū eſt:
ꝙ dd' in ſuis ꝑſecutionib⁹ p̄uidit in ſpū totū
diſcurſum eccl'ie ab adā vſq̄ ad xp̄m: ꝛ exīde
vſq̄ ad iudiciū: q̄ q̇dē eccl'ia dicit̄ vna ꝛ vnū
corp⁹ myſticū ꝓpter vnā fidē ꝛ ſpeȝ vni⁹ xp̄i
mediatoris. Nā eadē fides et ſpes eſſential' D
xp̄i q̄ ſaluauit antiquos: ſaluat ꝛ nos. ſȝ ſolū quid
eſt differentia accidētalis: vt dictū eſt in ꝓlo eſt
go. Nā ille expectabāt ipm̄ redēptorē: ſȝ nos ſpes.
iā redēpti expectam⁹ xp̄ȝ glificatorē: ꝛ fides
noſtra includit fidē ꝛ ſpeȝ antiquoruȝ: q2 qd'
illi credebāt futurū nos credim⁹ p̄teritū: et
quē ipſi expectabāt redēptorē: nos expecta-
mus glorificatorem. ¶ Ex quo patet ꝙ ſpes
eſt habitus infuſus quo bona ſpiritualia xp̄i
expectant̄. ſ. redēptio ſiue ſaluatio ꝛ glorifi-
catio: que quidem diffinitio conuenit ſpei in
communi. Nā per eandē ſpem qua nos ſpe-
ramus chriſtū glorificatorem: expectabant
ipſi redemptorē: in cuius virtute ipſi peruē-
nerūt ad xp̄m: ꝛ dirigebant̄ ad ipm̄: et in ea
ſaluati ſunt. Hoc ergo preuidens dauid in
ſpiritu per

ſpē p ſuas pſecutiōes:fecit hūc pſal.h̄.ſc ſpē
cōmedās in q̄ itroducit adā loquētē cū tota
ſua poſteritate ſideliū ⁊ expectātiū xp̄z q̄ q̄⸗
dē adā:vt ſic dr̄ corpus myſticū xp̄i et vna ec
cl'ia q̄ p verā ſidē et ſpē dirigebat in xp̄m.Et
iō in titulo ꝓponit in ſinē pſalmus dd̄.Sz q̄r
dauid in hoc pſal.oñdit q̄ ipē adā myſtic⁹ ſi
ue pp̄ls dei ꝓpter ſpē ⁊ ſidē paſſus eſt m̄ltas
pſecutiōes cū magna patiētia: ⁊ tñ nūq̄ ami
ſit ſpē:imo fuit liberat⁹ a xp̄o final'r p talem
ſpē.Sz ſpes ꝯſiſtit in q̄dam extaſi:eo q̄ ſpes
retrahit hoiez a terrenis: ⁊ ꝯſtituit eū in de⸗
ſyderio celeſtiū:et in tali extaſi ꝯſtitut⁹ tole⸗
rat oīa mala ꝓpter deuz:iō in aliq̄b⁹ biblijs
apponit huic titulo p extaſi.ſ.i ſinē ps dd̄ p
extaſi.ſ.ſpei.Quinq̄ ḡ facit in hoc p̄o.Nā p̄⸗
mo iſte hō myſtic⁹ petit redimi de captiuita
te pctī: ⁊ a penalitatib⁹ itrinſecis eiuidē per
aduētū xp̄i.Scd̄o petit liberari a pſecutori⸗
bus iſidelīū tyrānorū ⁊ hr̄ticorū.Tertio p̄di
cit punitionē pſecutorū eccl'ie.Quarto p̄di⸗
cit p̄miū bonorū i xp̄z ſperātiū.Quito exhor
tat ſideles ad ſidē ⁊ ſpē xp̄i: ⁊ patiētiā in ad⸗
uerſis ꝓpter xp̄z.Scd̄z ibi miſerere mei dn̄e
Tertium ibi: erubeſcāt impij.Quartum ibi.
quam magna multitudo.Quinto ibi diligi
te dn̄m. ¶ Quātū ḡ ad p̄mū adā cū tota ſua
poſteritate ſideliū laſſ⁹ ⁊ ꝯfract⁹ lōga capti
uitate ſub diabolo infect⁹ pctō in aīa ⁊ fomi
te ꝯcupiſcētie in carne deſiderās accelerari
aduētū xp̄i p quē ſperat: ⁊ itēdit ſaluari ⁊ li⸗
berari:apoſtrophat ad xp̄m dicēs.O dn̄e ie
ſu xp̄e in te ſperaui poſtq̄ fui eiect⁹ a paradi
ſo peregrinādo p hūc mūdū:fac ergo vt ve⸗
nias: ⁊ nō ꝯfundar in eternū:et ne ſpes mea
ſit fruſtra:iō in iuſtitia tua libera me a culpa
aīe et a fomite ⁊ ꝯcupiſcētia carnis et a lege
pctī.Et libera me i tua iuſtitia et nō in mea:
q̄r i me nulla ē iuſtitia:ſz ſolū pctm̄.Et iō nō
poſſum liberari niſi p tuā iuſtitiā ⁊ mortez ⁊
paſſionem per quam ſpero iuſtificari.Jdeo

Jnclina ad me aurem tuam: accelera vt
xv. **eruas me.**
q.iiij. ¶ Jnclina ad me aurez tuā:q̄r p magna tp̄a
c.qui clamaui ad te.iō accelera aduentum tuū vt
pec⸗ eruas me de manu diaboli: ⁊ a ſpūali capti
cat. uitate ⁊ miſeria. ¶ Et nota q̄ iſta vox corpo
ris myſtici nō ſolū dirigit ad filiū: ſz etiā ad
prē̄z.Nā ſicut fili⁹ icarnat⁹ dr̄ facies prīs p
quā nobis notificat⁹ ē: ⁊ lingua prīs:p quā
nobis locut⁹ eſt:ita et dr̄ auris prīs p quam
pr̄ nos audit: ⁊ nr̄as petitiones ⁊ p̄ces acce⸗
ptat.Jō ait.inclina ad me aurē tuā.ideſt mit
te filiū incarnatū:et accelera vt eruas me a
pctō p paſſionē ei⁹.Jtē lingua xp̄i et auris ē
hūanitas p quā v̄bū nobis loq̄bat et nos au
dit.Et ſic iſta vox indifferenter pōt dirigi ad
patrem vel ad filiū.Naz pr̄ liberauit nos p
filium incarnatū: ⁊ filius liberauit nos per
carnem in qua paſſus eſt.Unde ſubdit.

Eſto mihi in deum protectorem: ⁊ in do
mum refugij:vt ſaluum me facias.
¶ Eſto mihi in deum protectorē.ideſt cū ve
neris:non te recipiam vt purū hoiez:ſz eris
mihi in deū ꝓtectorē: ⁊ ſic ꝯfitebor te deuz ⁊
hoiez.Eſto mihi cū veneris in domum refu⸗
gij:quia in te ponam totam ſpem meam: vt
ſaluum me facias per mortem et paſſionez.

Quoniam fortitudo mea et refugium
meum es tu:et propter nomen tuuz de⸗
duces me et enutries me.
¶ Tu ſol⁹ es fortitudo mea: ⁊ refugiū meū Al's
es tu:q̄r nō ē ali⁹ ſufficiēs ad ſaluanduz niſi dux
tu:q̄r de⁹ ⁊ hō liber ſol⁹ a peccato: qm̄ tu vo mihi
caris Jeſus qd̄ eſt nomen ſalutis.Et iō pro⸗ eris.
pter nomē tuū deduces me a pctō p paſſio⸗
nē: ⁊ enutries me per eccl'iaſtica ſacramēta
q̄r nō ē aliud nomē ſub celo in q̄ nos oporteat
ſaluos fieri.Et iō p tuā paſſionē educes me
de laq̄o demonū venātiū:quē parauerūt mi
hi in p̄adiſo.q̄n comedi de ligno vetito:q̄ q̄⸗
dē laqueus illaq̄auit oēs filios meos.Et iō.

Educes me de laqueo quem abſconde⸗
runt mihi:quoniā tu es protector meus.
¶ Tu educes me de laqueo venātiū: qd̄ eſt Al's
peccatū originale ⁊ ex ꝯſequēti actuale:quē muſci
laqueū abſconderūt mihi.Unde fomes con pula
cupiſcētie dicitur laqueus abſonſus in car⸗ iſta.
ne ſiue latēs in membris.Et hoc facies:quo
niam tu ſolus es protector meus.Jdeoq̄

Jn manus tuas commendo ſpiritum
meum:redemiſti me dn̄e deus veritatis.
¶ Jn man⁹ tuas cōmēdo ſpm̄ meū:et aīam Luce
meā:q̄r tu non eris ſaluator tp̄alis tm̄: ſicut xxiiij.
ſperāt iudei obſtinati: ſz ſaluator aīe a pctō F
iō in man⁹ tuas cōmēdo ſpm̄ meū:q̄r tu de⁹
veritatis redemiſti me.ideſt redimes me a
pctō p paſſionē.Nā iō poteris me redime⸗
re:q̄r es ver⁹ de⁹ ⁊ hō:iōq̄ tanq̄ de⁹ v̄itatis
i.tāq̄ ver⁹ de⁹ redimes me.Un̄ eſt aduertē
dū q̄ hec eadē v̄ba q̄ dicit corp⁹ myſticū ad
xp̄m p os.dd̄:eadē v̄ba dicit xp̄s ad patrē in
cruce i pſona toti⁹ corpis myſtici p q̄ patie⸗
bat.Naz ſicut xp̄s patiebat p oīb⁹ ſidelib⁹:
ita i cruce ꝯmēdauit prī aīas oīm ſideliū mē
brorū ſuoꝝ:ſicut p eis orauerat añ i mēſa et
i horto: ⁊ hoc d̄clarauit xp̄s cū dixit:redimi⸗
ſti me dn̄e de⁹ veritatis.Manifeſtū eſt enim
q̄ xp̄s nō fuit redēpt⁹ i pſona ſui:q̄r nō indi
gebat redēptiōe:q̄r oīno fuit ſine pctō:ſz ipē
vt caput ⁊ mediator cōmendat noſtras aīas
patri:ſed in pſona ſui corporis myſtici ⁊ ſue
mēbrorū dicit:redemiſti me ⁊ mēbra mea in
me.O deus veritatis.Un̄ pater dr̄ nos rede

miſſe p filiū ſuum incõtuʒ paſſionē xpi acce‑ prauit in pctō: vt dctū eſt pſal. xvij. Un ſubdit.

Odiſti obſeruātes vanitates: ſupuacue:

¶ Odiſti ifideles obſuātes vanitates .i. vanas auguria: et obſuātes ſupuacue .i. fruſtra mēſes ꝛ ānos: qꝛ ſupuacue ꝛ fruſtra obſuāt.

Ego autem in domino ſperaui: exultabo et letabor in miſericordia tua.

De pe. di ſtic. j. c. ſci‑ cus.

¶ Quaſi dicat: ego nō pono ſpē meā i rebus mūdanis: nec recurro ad ſigna ꝛ ↄſtellatiões: nec ad ſortilegia: nec ſupſtitiões qꝛ ſcio ꝙ odiſti obſuātes illas vanitates ſupuacue ꝛ fruſtra: ſʒ ego cōmēdo ſpm̄ meū in manus tuas: qꝛ tu me redemiſti tanꝙ verus deus: ꝛ ideo in te tāꝙ dño ſperaui: et ſpem meam poſui: et ideo exultabo et letabor in miſericordia tua p quā liberabis me a captiuitate: et ſic ſpes mea non erit vana nec ſupuacua: ſicut ſpes gētiliū obſuātiū ↄſtellatiões ꝛ ſortilegia vana ꝛc. Et quare letabor in mīa tua.

Qm̄ reſpexiſti humilitatem meam: ſaluaſti de neceſſitatibus animam meam.

xō. q. ꝗ. glo ria epi.

¶ Reſpexiſti hūilitatē meā: qꝛ cuʒ hūilitate ad te ↄfugi. ¶ Et iō ſaluaſti de neceſſitatibꝰ aiaʒ meā: ſcʒ a pena q̄ neceſſario ſeq̄tur culpaʒ: ꝛ a culpa q̄ neceſſario ſeq̄r ex fomite et ↄcupiſcētia q̄ dr lex mēbroꝝ: q̄ q̄ſi neceſſitat ꝛ cogit alliciēdo hoieʒ ad peccādū. Iſta eñ dñr neceſſaria: qꝛ ſunt ↄnexa ꝛ alligata. Nā ex peccato p̄moꝝ parentum ineſt nobis fomes et corruptio nature in carne: ex cuiꝰ cōtactu aīa maculat̄ pctō originali: et ex eius cōſenſu cauſat̄ pctm̄ actuale ꝛ mortale in voluntate: ex quo ſequit̄ reatus et pena ſenſus. Et ideo iſta dñr neceſſitates q̄dā in nobis: a q̄bus nos xpe liberauit p ſuā paſſionē et ſacramēta eccl'iaſtica. Nā liberat nos a pctō: vt non ſit: nec iputet̄. ꝛ liberat nos a fomite: nō vt ſit: ſʒ vt nō iputet̄: vt iq̄t Aug. ꝛ iō ſeq̄t

Nec concluſiſti me in manibus inimici: ſtatuiſti in loco ſpacioſo pedes meos.

¶ Nō ↄcluſiſti me i manibꝰ inimicoꝝ: i q̄bꝰ incluſꝰ ꝛ captiuꝰ erā: imo me abſtraxiſti i ↄtute paſſiōis et ſacrorum. ¶ Et ſtatuiſti pedes meos i loco ſpatioſo .i. i eccl'ia me collocaſti q̄ dr locꝰ ſpacioſꝰ. Pmo pp libertatē: qꝛ liberat ab iportabili iugo legʒ vet. Scdo qꝛ hʒ multa remedia ꝛ facilia ad delēdū pctm̄ ad q̄ q̄libet pōt faciliter recurrere ꝛ ſanari. Iō nullus hʒ excuſationē: qꝛ deꝰ nō ſolū dānat hominē: qꝛ peccauit: ſʒ qꝛ currere ad medicum recuſauit. Tertio dr eccl'ia locꝰ ſpatioſus: qꝛ nō i ſola hierl'ʒ terra paleſtine arctat̄ ꝛ aſtringit̄. ſʒ a ſolis ortu vſqʒ ad occaſuʒ dilatatur. Exultat ḡ iſte bonꝰ hō: qꝛ perāpliꝰ et pfectiꝰ ꝛ abūdātiꝰ ꝛ mltiplicius ē liberatꝰ: nō ſolū ab infirmitatibꝰ carnis: ſʒ etiā aie: et nō tēporaliter: ſʒ eternaliter non ſolū a viſibilibꝰ: ſʒ ēt inuiſibilibꝰ. Totꝰ iſte textꝰ pōt eſſe etiā vox xpi cōquerētis apud patrē de ſua pſecutiōe ꝛ ſupplicātis p ſua liberatiōe ꝛ reſurrectione: ꝛ in pſona mēbroꝝ: vt ſepius dictum eſt.

eccle ſia dr locus ſpa‑ cioſꝰ.

Miſerere mei domine quoniam tribulor: conturbatus eſt in ira oculus meꝰ: anima mea et venter meus.

xō. q. j. c. cū pcuſſio.

¶ In hac ſcda pte petit liberari a paſſionibus ꝛ afflictiōibꝰ extriſecis. Ubi ē aduertēdū ꝙ adā mltiplicē penā icurrit pp p̄mū pctm̄ ꝛ iobediētiā. Nā pmo icidit in penas itrinſecas ꝛ ifirmitates tā corpis ꝙ aie de q̄bus dictū ē. Scdo in penas exteriores ꝛ miſerias: cuiuſmōi ſūt paupertas bonoꝝ tpaliū: ꝛ odiū: ꝛ ira inimicoꝝ. Nā ſicut miſerie ꝛ neceſſitates iteriores ifeſtāt hoieʒ ab itra: ita paupertas ꝛ inimici ꝛ iniq̄ ifeſtāt ꝛ affligūt hoieʒ ad ex. Et iō poſtꝙ i pma pte petijt adā myſticꝰ liberari a malis ꝛ neceſſitatibꝰ itriſecis p decē ↄſus: ita i hac ſcda pte petit liberari ab intrinſecis p alios decē ↄſus: nam eccl'ia ꝛ hō myſticꝰ ſemp paſſus eſt ab adā vſqʒ ad xp̄m pſecutiones: ꝛ maiores paſſa eſt poſt xp̄m a iudeis ꝛ tyrānis ꝛ hřticis: ꝛ patiet̄ vſqʒ ad iudiciū: ſʒ aliquātulū q̄euit poſt Cōſtātinū: a q̄ pſecutiōe fuit liberata eccl'ia p xp̄ʒ q̄ Cōſtātinū ꝛ reges terre illuminauit. Ideo ḡ pcuiendes dd dicit in pſona eccl'ie. O ſpōſe xpe: qm̄ no ſolū tribulor iteriꝰ a carne ꝛ pctō: ſʒ ēt exteriꝰ ac ifidelibꝰ ꝛ hřticis: nā i ira ꝛ ſnia data p̄mis parētibꝰ oculꝰ meꝰ .ſ. rō ↄturbata ē p ignorātiā: ꝛ aia .ſ. ſēſualitas turbata ē ꝛ vulnerata fomite ↄcupiſcētie ꝛ ceterʒ paſſiōibꝰ: ꝛ vēter meꝰ .i. caro ↄturbata ē multʒ ifirmitatibꝰ ꝛ doloribꝰ ꝛ egritudinibꝰ: q̄ oia eueniūt mihi ex illis p̄mi iuſtiſſima ↄdēnatiōe pcti

Ade mlti‑ plex pena ppt pctm̄.

Quoniam defecit in dolore vita mea: et anni mei in gemitibus.

Infirmata eſt in paupertate virtꝰ mea: et oſſa mea conturbata ſunt.

¶ Ex iſtis ifirmitatibꝰ corpalibus vita mea defecit i dolore: ꝛ deſtruit̄ ꝛ deficit̄ i me nā: ꝛ ſic ſeq̄t̄ mors corpal̄: ꝛ ſic āni mei ꝛ totū ſpatiū vite ſp ē i gemitibꝰ ꝑ dolore: ꝛ nō ſolū patior infirmitates corpales: ſʒ ēt paupertatē et inopiā bonoꝝ tpaliū: q̄bꝰ vita hūana ſuſtētat̄: ex q̄ paupertate cauſat̄ i me duplex defectus: nam pmo deficit ↄtꝰ nālis: nā ſi hō nō comedit: morit̄ fame: ꝛ ſi nō opit̄ veſtibꝰ morit̄ frigore: et ēt deficit ↄtꝰ moral̄: qꝛ ñ pōt vti liberalitate: nec ſubuenit̄ idigēti: nec dare vbi ꝛ qñ ꝛ q̄tū oꝫ. Itē ex paupertate: ꝛ idigētia q̄ furat̄ bōa alteriꝰ: ꝛ ſic efficit̄ iuſtꝰ: itē ñ pt ſoluē credita nec iplere pmiſſū: ꝛ ſic efficit̄ mēdax. Un oia iſta mala euenerūt mihi ex illo pctō: nā ſi ego ꝑ miſſē ipio ꝛ pcepto di: fuiſſē liber ab oibꝰ his

Ex pau‑ ptate ſequi tur du‑ plex defe‑ ctus.

miſu3: ⁊ ſic fui punit⁹ interi⁹ ⁊ exteri⁹. ⁊ ꝯti
nue ꝯfecit i paupꝑtate virt⁹ mea. Itē totū h̄
pōt eccl̄ia referre ad tribulatiōes exterio-
res ⁊ ad ꝑſecutionē tyrānoꝝ. Un̄ dicit eccle
ſia. O ſpōſe xp̄e miſere mei: ⁊ libera me a ꝑ
ſecutionib⁹ ifideliū ⁊ tyrānoꝝ: qm̄ ifeſtoꝛ et
tribulatoꝛ ab inimicis. nā oculi mei q̄ ſunt do
ctoꝛes: ꝯturbati ſunt ab hereticis: ⁊ aīa mea
q̄ ſunt apl̄i ꝯturbati ⁊ afflicti ſunt a tyrānis
⁊ vēter me⁹ q̄ ſunt oēs martyres ⁊ tot⁹ cet⁹
fideliū: turbati ſunt ab ifidelib⁹ ⁊ paganis:
⁊ ſic tota vita mea ⁊ diſcurſus annoꝝ eſt in
gemitib⁹: qꝛ ſepe expugnauerūt me a iuuen
tute mea ⁊c. Et ſic potētia mea ꝑpalis ⁊ vir
tus fuit infirmata ⁊ in ſaciata: qꝛ tyrāni oc-
cupauerāt bōa xp̄ianoꝝ: ⁊ xp̄iani fugientes
ferocitatē tyrānoꝝ diſcurrebāt ꝑ montes ⁊
latibula patiētes famē ⁊ inediam: ⁊ ſic oſſa
mea q̄ ſunt ꝑlati: quib⁹ eccl̄ia ⁊ ceteri fide-
les ſuſtentant: ꝯturbati ſunt intm̄ ꝙ Marcel
lin⁹ papa ex timoꝛe adoleuit incēſu3 idolis
ex ꝑſecutiōe diocletiani. Et ideo ſubdit.

Sup īimicos meos fact⁹ ſu3 opprobriū. vicinis meis valde: ⁊ timoꝛ notis meis.

¶ Fact⁹ ſū opprobriū vicinis meis ſup ini-
micos: qꝛ inimici mei me odio et opprobrio
habebāt: ⁊ fact⁹ ſū timoꝛ notis ⁊ amicis: nā
qn̄ ceteri fideles videbāt eccl̄ia3 ꝯculcari ex
timoꝛe deficiebāt: ⁊ idola adoꝛabāt. Et iō ſeqt

Qui videbant me foras fugerunt a me: obliuioni dat⁹ ſum tanꝙ̄ mortu⁹ a corde.

¶ Qui videbāt me foras fugerūt a me: ⁊ ſic
ego dat⁹ ſū obliuiōi. ita mēoꝛia ⁊ corde eoꝝ
ſicut mortu⁹ i paucis dieb⁹ ē in obliuiōe. Et

Factus ſum tanꝙ̄ vas perditū: qm̄ audiui vituperationem multorum commorantium in circuitu.

¶ Fact⁹ ſum tanꝙ̄ vas ꝑditū ⁊ fractū: nam
ſicut vas fractū nō appꝛetiat: imo ꝓicit fo
ras: ita ego fui ꝓiect⁹ ab eis ⁊ traditus obli
uioni tanꝙ̄ mortu⁹: nā ſicut homo mortuus
nō h̄3 amicū: ita hō poſitus in ꝑſecutiōe nō
h̄3 auxiliantē: qꝛ delet a memoꝛia amicoꝝ.
Et in hoc cognoui me eſſe adiectū ⁊ oblitu3:
qm̄ audiui vituperationē multoꝝ cōmoꝛan-
tium ⁊ exiſtētiū in circuitu meo: qꝛ oēs vitu-
perabāt ⁊ cōdēnabāt me: qꝛ oēs natiōes ha-
bebant odio xp̄ianos: intm̄ ꝙ null⁹ ſe aude-
bat xp̄ianū nolare: imo infideles iponebant
xp̄ianis multa mala ⁊ nefanda: dicētes eos
magos ⁊c. Un̄ Iuſtin⁹ ph̄s ꝯuerſ⁹ ad fidē fe
cit apologiā ꝓ religiōe xp̄iana defendēs eos
a tali labe: ⁊ iō infideles faciebāt concilia ⁊
conuenticula contra xp̄ianos. Ideo ait.

In eo dum cōuenirent ſimul aduerſum me: accipere aiam meam conſiliati ſunt.

¶ Dū ꝯuenirēt ſilr̄ aduerſu3 me ꝯſiliati ſunt
accipere aiam meā ⁊ vitam meam perdere.

Ego aūt in te ſperaui dn̄e: dixi de⁹ meus es tu: in manibus tuis ſortes mee.

¶ Ego ſp̄ in oib⁹ his ꝑſecutiōibus ſpaui in
te ⁊ dixi: de⁹ me⁹ es tu: ⁊ non ali⁹: ⁊ nō cōfu-
gi ad magos: nec ſortilegos: ſed ad te. Et di
xi. O domine ſortes mee id eſt ſpes mea ⁊ vo
ta ſunt in te et non in alio. Ideo

Eripe me de manu inimicorum meoꝝ: et a perſequentibus me. Ibidem. al's illumina.

Illuſtra faciem tuam ſup ſeruum tuu3: ſaluum me fac in mia tua dn̄e: non confundar quoniam inuocaui te.

¶ Illuſtra ergo faciē tuā ⁊ intelligentiā ſup
ſeruū tuū: ⁊ ſaluū me fac in mia tua me libe
rādo: ⁊ nō ꝯfundar poſtꝙ̄ inuocaui te ⁊ non
aliū. ¶ Eſt aūt aduertēdū ꝙ tā p̄ia pars ꝙ̄
iſta ſcd̄a pt̄ eē vox xp̄i q̄ orat ꝓ ſua liberatiōe
tā in capite ꝙ̄ i mēbris. Nā xp̄s pri⁹ paſſus
eſt in ſe oia iſta a iudeis: poſtea paſſus eſt in
ſuis mēbris a tyrānis ⁊ hereticis ⁊ ifidelib⁹.

Erubeſcant impij et deducantur in infernum: muta fiant labia doloſa.

¶ Hic xp̄s caput ſiue eccl̄ia petit vltionē de
crucifixoꝛib⁹ ⁊ ꝑſecutoꝛib⁹ ſuis: ꝓphetādo eo
rū pūitiōnē: ⁊ p̄dicit triplicē penā ꝑſecutoꝝ
xp̄i ⁊ eccl̄ie. Pꝛia pēa fuit ꝯfuſio i terra nā qn̄
iudei viderūt xp̄3 reſurrexiſſe: ⁊ qn̄ gētiles ꝑ
ſecutores viderūt v̄itatē euāgelicā ꝑ miracu
la: ⁊ viderūt cōſtātinū ꝯuerſu3 ad fidē ⁊ vide
rūt eccl̄iā ꝓſpari: vtriqꝫ fuerūt ꝯfuſi ⁊ fruſtra
ti a deſyderio ſuo. Scd̄a pēa fuit ꝑpetua cru-
ciatio i inferno. Tertia obduratio loq̄le q̄ eſt
ꝯfuſio exteri⁹. Nā tā iudei ꝙ̄ gētiles cū vide
rūt māifeſtā ꝑ ſcripturas xp̄m eſſe veꝝ meſ-
ſiā: tūc ꝯuicti facti ſunt muti. Un̄ de p̄ma pe
na d̄t: erubeſcāt ipij ⁊ infideles. De ſcd̄a d̄t
deducāt in ifernū i ꝑpetuū cruciādi. De ter
tia d̄t muta fiāt labia eoꝝ doloſa: ⁊ mēdoſa:
⁊ fraudulēta falſificātia ſacras ſcripturas: ⁊
iponētia falſa crimina xp̄o et membris ſuis. Al's cōtēptu.

Que loquūtur aduerſus iuſtum iniquitatem in ſuperbia: et in abuſione.

¶ Que q̄dē labia doloſa loquūt iniquitatē ⁊
falſa crimia aduerſum iuſtū. i. ꝯ xp̄3 ⁊ ppl'm
ſuū blaſphemādo: ⁊ i abuſiōe loq̄ndo ⁊c. Et d̄ ꝯſe.
iō tota iſta ꝑticula pt̄ eē vox xp̄i capit3 petēt3 diſt.
vltionē de iudeis ꝑ ſecutoꝛib⁹ ſuis: ⁊ de ꝑſe- itē. c.
cutoꝛib⁹ eccl̄ie q̄ oēs erubuerūt ⁊ ꝯfuſi ſūt co eccle
gnita euāgelica v̄itate: ⁊ p̄terita eoꝝ cecitate ſia.

Quā3 magna multitudo dulcedinis tue dn̄e: quā3 abſcōdiſti timentibus te.

Perfeciſti eis qui ſperant in te: in cōſpectu filiorum hominum.

¶ In hac parte p̄dicit p̄miū ⁊ retributionē
bonoꝝ qui paſſi ſunt ꝓ chriſto. Dicit igitur

O dñe ꝙ magna: eſt multitudo ⁊ ſufficiētia dulcedinis btitudinis ⁊ fruitionis tue: quā abſcōdiſti. i. abſcōditā ſeruaſti ab eterno timētibus te. Nā ita ſunt nobis abſcondita et icōꝓhēſibilia: qḋ nec ocl's vidit: nec aur ̄ audiuit: nec i cor hoīs aſcēdit q̄ ꝑparaſti diligētib⁹ te. vñ hāc btitudinē ⁊ ꝑmiū ꝓfeciſti: et ꝑpaſti eis q̄ ſperāt in te in conſpectu hoīm: q̄ i hac vita lucrati ſunt: ⁊ meruerunt ipm̄ premiū p bona opa q̄ fecerūt per perſecucioes quas paſſi ſunt in cōſpectu filioꝝ hoīm: ⁊ añ reges ⁊ ꝑſides ꝓpter iuſtitiam. Et ideo

Abſcōdes eos in abſcōdito faciei tue: a conturbatione hominum.

ꝟ ꝯſe. dilt. v. c. icm nium. ℂ Abſcōdes eos ⁊ collocabis in abſcondito faciei tue: q̄ ſp videbunt faciem tuā: que ab impiis eſt abſcondita: ⁊ ſeparabis eos a conturbatione ⁊ pſecutione hoīm: quia non erit amplius luctus neq̄ clamor. ſed

Proteges eos in tabernaculo tuo: a cōtraditione linguarum.

ℂ Proteges eos in tabernaculo tuo celeſti a ꝯdictione liguaꝝ maloꝝ hoim. Et ideo de

diſti. xxix. c. oia; co. tanta felicitate agit gratias dicens.

Benedictus dñs: qm̄ mirificauit miam ſuam mihi in ciuitate munita.

ℂ Bñdictus ſit dñs qm̄ mirificauit. i. mirificā oſtēdit miam ſuā mihi in ciuitate munita q̄ nemo ſaluaᷓ niſi p miam dei: q̄ cui⁹ vult miſeretur: q̄ nō ē currētis: nec volētis ſ3 dei miſerētis ⁊ vocat iſtā eccl'iā ciuitatē munitā ꝓpter grām ⁊ abundātiā ſacroꝝ ⁊ munitam armis donoꝝ: qb⁹ nos defendim⁹ vndiq̄ ab oīb⁹ malis ꝯ diabolū ⁊ mēbra ei⁹. ℂ Vñ no

Not. ta ꝙ iſta ciuitas militās triplici munitiōe eſt munita. ſ. munitiōe doctrine: ⁊ ſacroꝝ ⁊ donoꝝ ſpūſſcti. Et triplici muro ē ſepta. ſ. fide: ſpe ⁊ charitate: ⁊ ſic nihil nobis eſt timēdū. Ciuitas ṽo celeſtis eſt munita ⁊ copioſa: et abūdās oībus bonis fruibilib⁹: q̄ eſt ſtatus oīm bonoꝝ aggregatiōe perfectus: ⁊ ſic eſt perfecta beatitudo in ea. Et ſubdit.

Ego aūt d xi in exceſſu mentis mee proiectus ſum a facie oculorum tuorum.

Ideo exaudiſti vocem orationis mee: dū clamarem ad te.

ℂ Bñ dñe mirificaſti miaꝫ tuā mihi: nā dū eēm in exceſſu mētis ⁊ i ꝓfūdo pſecutionū ego dixi in corde meo piect⁹ ſuꝫ. i. putabā eē piect⁹ a facie ocl'oꝝ ⁊ ꝙ dimiſiſſes me: et iō multoties clamaui: ſ3 tu exaudiſti vocē orōnis dū clamarē ad te: q̄ nō deſeris clamantes ad te nā lʒ ad tps exponas hoīem pſecutiōib⁹ ⁊ aduerſitatib⁹ vt ꝓbes eū: ⁊ ꝓbatum oñdas: tñ in fine nō deſeris eū: ſ3 releuas p grām ⁊ miaꝫ ⁊ ſic miſeri⁹ liberaſti me a malo culpe ⁊ pene: ⁊ ꝯſtituiſti me i bōis grē ⁊ glīe

Diligite dñm oēs ſancti eius: qm̄ veritatē requiret dñs: ⁊ retribuet abundanter facientibus ſuperbiam. ſupra xxvj. xxiii. q. iiii. qd faciet.

ℂ Hic ꝓpheta exhortatur oēs fideles vt nō deſperēt in pſecutionib⁹: ſ3 firmiter ponant ſpem ſuam in deo. ſ. in xpo capite noſtro ſine quo nemo pōt ſaluari: q̄ nunq̄ deſeret ſperātes in ſe. Iō ait. o vos ſancti ⁊ fideles: diligite dñm: ⁊ ponite ſpē vr̄am in eo: ⁊ tolerate patiēter perſecutiones: qm̄ in finali iudicio ⁊ etiam in hoc tpe dñs requiret veritatē i. ſm veritatē et iuſtitiaꝫ iudicabit: ⁊ ideo retribuet abundanter penam facientibus ſuperbiam. ſ. tyrannis ⁊ prauis qui cum ſuperbia perſequuntur iuſtos: igitur.

Viriliter agite: ⁊ confortetᷓ cor vr̄m: oēs qui ſperatis in domino.

ℂ Agite et pugnate viriliter cōtra diaboluꝫ et mēbra ei⁹ patiēter ſuſtinendo perſecutiones: ⁊ oēs qui ſperatis i dño ꝯfortetᷓ cor vr̄m in malis tollerādis: qm̄ dominus retribuet vobis hic per gratiam: ⁊ in futuro p gloriā.

ℂ In hoc ēt ṗo dd exhortaᷓ quēlibꝫ pctōrē vt recurrat ad deū q̄ liberet eū ab intrinſecis ⁊ exteriorib⁹ neceſſitatib⁹ ⁊ penalitatib⁹ pctōꝝ. Et ſic moral'r pōt exponi tot⁹ ṗs p q̄libet pctōre: ⁊ pro quolibet patiente perſecutiones ab improbis ⁊ malignis hominibus Et ſic eſt quedam oratio deprecatiua.

Beati quorū remiſſe ſunt iniquitates: ⁊ quorū tecta ſunt peccata.

ℂ Titul⁹. Eruditio dd. Ex titulo appet ꝙ dd fecit iſtū ṗm erudit⁹ a ſpūſctō: vel in q̄ erudit nos ad aliquā ṽtutē. Vñ dicit chaim: ꝙ qñcūq̄ in aliquo tit. ponitᷓ eruditio: ſignum eſt qḋ dauid erudit⁹ a ſpūſancto intendit aliqḋ magnum myſteriū ⁊ profundum futurum. De materia huius pſal. cōiter dicunt docto. qḋ poſtq̄ dauid cōmiſit adulteriū cū Berſabee: et machinat⁹ eſt mortē Urie p totuꝫ quaſi annum ſiue p totos nouē mēſes: tenuit pctm̄ celatū vſq̄ ad natiuitatem pueri. lʒ pplo de tali facinore iā murmurabat. Sꝫ poſt nouē mēſes in natiuitate pueri miſſus ē nathan ad dauid: q̄ expoſuit ſibi pabolaꝫ de oue rapta ⁊c. Sꝫ dd q̄ modū fecerat pulam: tūc cognouit reatū ſuū dicēs: peccaui. Cui nathā dt trāſtulit dñs pctm̄ tuuꝫ. q̄ d. culpa ē tibi remiſſa ꝓpter cōfeſſionē ⁊ pniaꝫ: ſed remanet pena tpalis. Ideo dñs trāſtulit. i. commutauit tibi culpā ⁊ penam eternam in temporalē. q̄ filius de domo tua inſurget contra te ⁊c. vt patet. ii. reg. xiii. Unde tunc dauid iacuit ſup terram nō manducans: neq̄ bibens vſq̄ ad No. d pctō adulterij dd.

morte pueri: ⁊ tūc in tali penitētia inſiſtēs fecit pſalmū q̇nquageſſimū.ſcʒ: Miſerere mei deꝰ. in q̄ petit veniam de pctō ſuo: ſcdo petit triplicē ſpm̄ quē perdiderat.ſcʒ: Primo ſpm̄ grē p̄ueniētis: cū dicit ſpm̄ rectū inoua in viſceribꝰ meis. Scdo petit ſpm̄ grē gratificantis: cū dicit. ſpiritū ſanctuʒ tuū ne auferas a me. Tertio petit ſpm̄ ſctm̄ ꝓphetie ſpm erudientē quē ꝓpter pctm̄ ꝑdiderat: cū dicit. ſpiritu p̄ncipali cōfirma me. ideſt ſpū ꝓphetie et eruditiōis ⁊ doctrine: quo aīi me docebas ⁊ erudiebas de myſteriis ꝓfundis ⁊ futuris. idō ſequit̄. docebo iniq̄s vias tuas ⁊c. Sʒ perfecta iſta penitētia dauid recuperauit hūc triplicē ſpm̄: ſcʒ grē duplicis ⁊ ꝓphetie: ⁊ tunc ſpūſſctūs erudiuit eū: ⁊ certū fecit qualr̄ dominꝰ remiſſerat ſibi culpā ꝓpter penitētiā ⁊ cōfeſſionē factā ipi nathā quādo dixit peccaui. Et inde fuit eruditꝰ a ſpūſancto qualr̄ penitētia eſt illa que ſola delet peccatū. Et quomodo penitentia non eſt valida nec fructuoſa niſi fiat in hac vita. Et quomō talis penitētia cū confeſſione erat ſeruanda in eccl̄ia poſt aduētū xp̄i: que q̄dē penitētia nō hʒ virtutē niſi ex paſſiōe xp̄i. His ergo eruditꝰ dauid a ſpūſctō: fecit hūc pſalmum: in q̄ erudit oēs fideles: ⁊ exhortat̄ ad pniam exēplo ſui: ſicut ꝓmiſſerat pſalmo.l. cū dicit: docebo iniquos vias tuas: et impii ad te cōuertētur ⁊c.

pſal. diuiſio. B

¶ In quo pſalmo quatuor facit. Nā p̄io oñdit penitētiā eſſe neceſſariā cū ſuis cōditionibus. Scdo ꝙ penitētia nō habet virtutem niſi a xp̄o per ſuā paſſionē. Tertio exhortat̄ oēs peccatores ad penitentiam in hac vita. Quarto denūtiat penā impenitētiū et obſtinatorū ⁊ beatitudinē penitētiū. Scda ibi: tu es refugiū. Tertia ibi: intellectuʒ tibi dabo. Quarta ibi: multa flagella peccatoris.

pnia eſt neceſſaria.

Quātum ad p̄mū primo p̄reponit vnā ↄcluſionē principaliter intentā: ſcʒ ꝙ pnia eſt neceſſaria pctōribus ad cōſequendā beatitudinem. Secūdo exprimit modū penitentie cum omnibus ſuis partibus ⁊ cōditionibus. ibi: nec eſt in ſpū ⁊c. Cōcluſio ergo principaliter intenta eſt iſta: ꝙ penitētia eſt neceſſaria pctōribus ad beatitudinē cōſequendaʒ: quaſi dicat ꝙ beatus eſt qui agit penitentiaʒ: ⁊ ſine penitētia nemo peccator poteſt eſſe beatus. Unde dicit. Beati quorū remiſſe ſunt iniquitates. Ad cuius ꝓbationē et intellectum eſt notandū ꝙ cuilibet fideli debet̄ beatitudo niſi impediatur per pctm̄.

pctm̄ īpedit tripliciter b̄titudinē.

Nā pctm̄ tripliciter impedit pctōrē ad beatitudinē. Primo q2 eſt in odio dei ꝓpter culpā: ⁊ ſic eſt extra gratiā. Scdo quia ꝓpter reatum ⁊ culpam eſt obligatus ad penam eternā. Tertio q2 duʒ eſt in culpa quaſi iure hereditario eſt ſub captiuitate ⁊ poteſtate diaboli. Nā dū hō manet in illa iniuſtitia ⁊ culpa et reatu: ſemper diabolus hʒ iuſtam cauſam accuſandi eū ⁊ retinēdi ⁊ poſſidēdi in inferno. Et ſic iſte tres cauſe impediūt pctōrē ad beatitudineʒ. Ad hoc ergo ꝙ pctōr expediat̄: oportet ꝙ remoueātur ab eo iſta tria. ſcʒ ꝙ remittat̄ ſibi iuſtitia ſiue reatus ⁊ pena. Scdo qd̄ deleat̄ ſibi culpa: ne deus imputet ſibi pctm̄ ad penā eternā ſʒ ſit deo gratꝰ. Tertio qd̄ peccator iuſtificet̄: ne diabolus habeat ius poſſidēdi: nec cruciandi: nec accuſandi eū: ſed iſta tria non poſſunt remoueri niſi per penitentiam. Naʒ penitentia eſt illa que iuſtificat ⁊ reconſiliat hoīem deo: ⁊ reducit in grām: ⁊ etiā remittit ⁊ abolet penaʒ. Ergo neceſſaria eſt pnia oībus peccatoribus ad conſequēdam beatitudinem ⁊ ad hoc qd̄ ſint beati. ¶ Et hoc dicit dauid cū ait. Beati ſunt illi hoīes quorum remiſſe ſunt iniquitates per penitentiam ſup. q2 aliter remitti non p̄nt et ponuntur iniquitates ꝑ iniuſtitia facta et ꝑ reatu ſiue noxa. Itē beati ſunt quorū peccata ſunt tecta ⁊ abſconſa apud diabolū: q2 iā non habet aliq̄d vñ iure poſſit eos accuſare nec poſſidere: poſtq̄ ſunt iuſtificati per penitentiam. Item

xxv. diſ.c. q̄ns hinc. et cq. ſed.

Beatus vir cui nō imputauit dominus peccatum: nec eſt in ſpiritu eius dolus.

Deū culpā delere q̄d eſt.

¶ Beatus ſane vir cui dñs nō iputauit peccatū ad culpā nec penā eternā: poſtq̄ eſt iuſtificatꝰ ꝑ grām ⁊ pniam: q2 ſibi deleta ē culpa: ⁊ eſt iā in grā dei. Nā deū culpam delere nil aliud eſt niſi peccatū ad penā eternam ⁊ odiū nō iputare: vt inquit Aug. Ex q̄bus ptʒ ꝙ pctōr nō p̄ōt cōſequi beatitudinē niſi per penitētiā: ⁊ ſic eſt neceſſaria pctōribus pnia ad beatitudinē: q̄ eſt cōcluſio p̄ncipaliter intēta. Deinde cuʒ dicit: nec eſt in ſpiritu eius dolꝰ: exprimit modū ⁊ diſcurſum penitentie faciēde exēplo ſui.

q̄d ſit pctm̄ ꝟ

¶ Ad cuius intelligētiā ē notādū ꝙ pctm̄ ſm̄ Ambroſiū eſt inobedientia ⁊ p̄uaricatio diuinoꝝ p̄ceptorū et ſic nil aliud eſt niſi quedā rebellio ⁊ volūtaria deuiatio a diuinis p̄ceptis: ⁊ ꝑ ↄñs a diuina volūtate q̄ lucet in p̄ceptis: et iō pctōr oīs dicit̄ iniuſtus: inquātū deuiat a regula ꝟitatis: et a diuina volūtate: q̄ eſt regula ⁊ mēſura oīm actuū hūanoꝝ: ſicut dictum eſt pſalmo.xiiii. Et ꝑ cādē rōnem dr̄ oīs pctōr mēdax: q2 deuiat ⁊ mētit̄ a p̄ma veritate: ⁊ a p̄ma mēſura q̄ eſt volūtas diuina.

pctōr dr̄ doloſus

Tertio oīs pctōr dr̄ doloſus eo qd̄ eſt violator ꝓmiſſi. Nā oīs fidelis ꝓmiſit in baptiſmo ſeruare diuinā legē ⁊ p̄cepta: quādocūq3 ergo q̄s volūtarie violat ⁊ p̄uaricatꝰ eſt diuina p̄cepta dicit̄ doloſus: ⁊ ſic oē pctm̄ dicit̄ dolus. Et talis dolus p̄ōt eſſe duplex: vno mō in lingua: vt qñ q̄s habet aliud in lingua: et aliud in ſpū. Alio mō p̄ōt eſſe in ſolo ſpū: vt qñ q̄s hʒ pctm̄ abſcō

ſum in cõſciẽtia nõ agẽs pniaꝫ: nec vult pec catuꝫ ſuũ confiteri. Et de hoc dicit dauid: ꝙ beatus eſt vir in cui⁹ ſpũ non eſt dolus: idẽſt ꝗ nõ hꝫ pctm̃ abſcõſum in ꝯſcientia: ſꝫ eiecit ipm ꝑ pniam. Sꝫ de mõ euellen ii et eijciẽdi dolũ ſiue pctm̃ a cõſciẽtia eſt. ¶ Scđo notã dum ꝙ ex pctõ cõmiſſo ſiue ex ꝑuaricatiõne ꝓceptorũ tria remanẽt in aĩa: ſicut dictũ eſt. Primo reat⁹ quo obligaꝛ ad rem reſtituẽdã ꝛ etiã ad penã. Scđo deformitas quedã per abſentiã gr̃e: qua eſt pctõr in odio dei: et im putat ſibi deus illud pctm̃ ad culpã ꝛ penaꝫ. Tertio remanet in aĩa culpa: ꝑ quã dr̃ iniuſ tus ꝛ dign⁹ accuſari et poſſideri a diabolo. Et nõ ſolũ ꝑ iſtã culpã accuſaꝛ a diabolo: ſed etiã ꝯtinue accuſaꝛ a ſeipſo. ¶ Nã culpa dr̃ de culpo culpis culpſi: ſiue de culpo culpas: ſiue de cudo cudis: qđ idẽ eſt qđ terebrare ſi gere: ꝛ cõpungere: qꝛ cudit ꝛ pungit cõſcien tiam pctõris: vñ licet quodlibet iſtoꝝ triũ di caꝛ pctm̃: tñ iſta culpa ꝯmuniter dicit pctm̃: ꝛ dolus in aĩa ſiue in ſpũ: et dicit telũ fixũ in aĩa: ꝛ dicit etiã ſpina iugiter mordẽs et pũn gens cõſcientiã. Que quidẽ ſpina ſiue dolus nõ põt eijci nec euelli ab aĩa ꝛ ꝯſciẽtia niſi ꝑ pniam. Nam dupliciter poteſt mordere ſiue pũgere ꝯſciẽtiã peccatoris. Uno modo ex ſo lo timore pene et cognitione mali: vt iudei poſtꝗ̃ crucifixerũt xp̃m bñ nouerũt ſe male egiſſe ꝛ ꝯtra iuſtitiã. Et iõ qñ viderũt ſolẽ ob ſcuratuꝫ: ꝛ terremotũ ꝛc. reuerſi ſunt in ciui tatem plãgentes et percutiẽtes pectora ſua ſed talis compunctio et remorſus cõſcientie nõ fuit penitentialis ꝛ fructuoſus: qꝛ fuit ex ſola cõfuſione ꝛ formidine pene future pro pter pctm̃: et ita in multis pctõrib⁹. Alio mõ illa ſpina culpe põt pungere peccatorem cũ dolore. eo ꝙ offendit deum ſumme bonuꝫ: ꝛ ꝑdidit gratiã et amoreꝫ dei. ¶ Et iſta eſt bo na cõpunctio: ſed nõdum eſt ꝑfecta et peni tentialis. Sed ad hoc vt ſit perfecta opꝫ ha bere quatuor cõditiones. Primo ꝙ ſit dolo roſa cum ſupradicto reſpectu. Scđo ꝙ ſit cũ ꝓpoſito nunꝗ̃ amplius ꝯmittẽdi pctm̃. Ter tio cũ firmo ꝓpoſito cõfitẽdi. Quarto cũ pro poſito ſatiſfaciẽdi. Et tunc talis remorſus et cõpũctio dicitur cõtritio penitẽtialis et fru ctuoſa. Et ſic ptꝫ ꝙ illa ſpina culpe lꝫ pũgat cõtinue ꝛ accuſet ꝯſcientiã: tamẽ non poteſt eijci niſi per cõtritionẽ ꝛ cõfeſſionẽ ꝛ cũ pro poſito ſatiſfaciẽdi. Et tũc ẽ vera pnia: qꝛ tũc vere remiſſe ſunt iniq̃tates: ꝛ pctã ſunt tecta diabolo. Et amplius nõ imputat deus pctõ ri. Et tunc hõ põt dici beatus in ſpe: quia iaꝫ eſt reductus in gratiã dei: et eſt dignus vita eterna. Et totũ iſtũ diſcurſum probat dauid exẽplo ſui. Nã prio cõmiſit pctm̃ ſcꝫ adulte riũ ꝛ furtũ ꝛ homicidiũ: ꝛ hoc celauit ꝑ no uẽ mẽſes: ſꝫ in toto illo tp̃e ſpina culpe mor debat ꝛ pũgebat ꝯſciẽtiã ei⁹ ex timore pene ꝛ diuini iudicij: ꝛ ꝓpter infamiã ꝛ ꝯfuſionẽ: ſꝫ qꝛ talis compũctio nõ fuit cum intentione cõfitẽdi: iõ nõ erat penitẽtialis nec fructuo ſa: ſed qñ ex tali remorſu ꝛ compunctiõe cõ feſſ⁹ fuit pctm̃ dicẽs: peccaui: tũc fuit expul ſa ꝛ eiecta ſpina culpe ab eius anima: ꝛ trãſ actum pctm̃: qꝛ talis compunctio fuit peni tentialis: ꝛ fuit ꝑfecta penitentia: quia am plius nõ fuit dolus in eius ſpiritu: et hoc eſt qđ dicit hic: ait eñ. Btũs vir in cui⁹ ſpũ non eſt dolus culpe: imo eiecit dolũ ꝛ culpã ꝑ pe nitẽtiam: ideo remiſſe ſunt ei iniq̃tates: ꝛ te cta ſunt ei⁹ pctã apud diabolũ: et non iputa ta apđ deũ: poſtꝗ̃ nõ eſt in ſpũ eius dol⁹: nec culpa fctã pnia. et hoc ꝓbo exẽplo mei. Naꝫ

In aĩa poſt pctm̃ tria remanent.

Culpa

Spina culpe põt pũn gere pctõ rẽ dupl'r.

Cõtritio ꝑfecta eiuſ ꝗs cõditiones.

Quoniam tacui inueterauerũt oſſa mea: dum clamarem tota die.

¶ Quoniã tacui pctm̃ cõmiſſuꝫ nõ ꝯfitẽdo ſacerdoti: lꝫ dolerẽ i corde ex ꝯfuſiõe: tñ non fuit mihi remiſſum pctm̃. qꝛ erat ꝛ manebat dol⁹ in ſpũ: imo qđ peius eſt ex taciturnitate inueterata ſunt oĩa oſſa. i. viſcera. i. debilitate ſunt vires aĩe ad reſiſtẽdũ pctõ ꝛ tẽtatiõib⁹: ꝛ facta eſt caro ꝓna magis ad peccãdum: qꝛ pctm̃ qđ ꝑ pniam nõ delet: mox ꝑ ſui põd⁹ in aliđ trahit: vt inquit Greg. Et lꝫ clamareꝫ to ta die me interi⁹ accuſando: tñ ĩueterata ſũt oſſa: ideſt vires aĩe: qꝛ retinebã dolũ in ſpi ritu: ꝛ nõ prodebã ad extra cõfitendo culpã meam: ideo talis clamor ꝛ talis compunctio erat infructuoſa: qꝛ nõ ſanabat: qm̃ tacebaꝫ pctm̃ ſacerdoti. Unde clamabã ꝛ gemebã in cõſcientia: ſed tacebam peccatum in ore: ſed dum ſic clamarẽ in meipſo die ac nocte cõſi derãdo ſcelus ꝛ crimẽ commiſſum: ꝛ deteſtã do vitam meam infamem apud populum.

Quoniam die ac nocte grauata eſt ſuper me manus tua: conuerſus ſum in eru mna mea dum configitur ſpina.

¶ Qm̃ inquit die ac nocte grauata eſt man⁹ tua ſup me ꝑ remorſum cõſcientie ꝛ talis ſpi na culpe figebaꝛ i ꝯſciẽtia. ꝛ mordebat ꝛ pũ gebat me tũc ꝯuerſus ſuꝫ i erũna et miſeria pcti mei cũ maximo dolore ꝛ ꝯtritiõe reſpe ctu diuine offenſe: ꝛ cognoſcẽs me pctõreꝫ ꝛ reũ: ꝓpoſui cõfiteri et detegere pctm̃ ꝛ dolũ abſconſum ꝛ diu celatũ in conſcientia: ꝛ ſic.

Di. i. c. vt cõſti tuere tur. et xxxiiij. di. his ita.

Delictum meum cognitum tibi feci: et iniuſtitiam meam non abſcondi.

¶ Delictum meũ cognitum et manifeſtum tibi feci per cõfeſſionem: et iniuſtitias quas commiſeram non abſcondi: imo confeſſus ſum: ꝛ manifeſtaui prophete nathan ſacer doti dicẽs: peccaui ꝛc. cui largo mõ totũ mo

tū z diſcurſum cū lachrimis z dolore z con= tritione z pposito ſatiſfaciēdi manifeſtaui. Et tūc iſte ex diuina reuelatiōe abſoluit me dicēs: tranſtulit dn̄s pctm̄ tuū: vn̄ o dn̄e ma= gna eſt mia z liberalitas tua: z grandē vir= tutē tribuiſti ſacro penitētie. Nā ſolūmodo

Dixi confitebor aduerſum me iniuſtici am meam domino: z tu remiſiſti impie= tatem peccati mei.

¶ Dixi z deliberaui z ppoſui ꝯfiteri dicēdo ego ꝯfitebor dn̄o iniuſtitiā.i. z pctm̄ meū aduer ſuz meipz: z tu ilico remiſiſti ipietatē z iniu= ſtitiā z culpā pcti mei ꝯmiſſi ꝯ vriam.q.d.qn̄ cū ꝯtritiōe z lachrimis ppoſui cōfiteri ilico cū ꝯfiterer: z ēt an̄ vocalē ꝯfeſſionē iā remi= ſiſti impietatē pcti mei. Un̄ nota ꝙ lra iſtoꝝ quatuoꝝ vſuū eſt ſic ordināda.ſ. qm̄ ego dd ta= cui pctm̄ p totū illō tps nō ꝯfitēdo ſacerdoti ideo inueterata ſunt oia oſſa mea: qm̄ tacui pctm̄ in ore dū clamarē.i. lz clamarem tota die z gemerē in ꝯſciētia. Et cā q̄re clamabā z gemebā tota die. fuit: qm̄ die ac nocte gra uata eſt ſup me man⁹ tua.i. iudiciū manus tue qđ timebā. Et ſic dū talis ſpina ꝯfigebat i ꝯſciētia mea: cōuerſ⁹ ſuz in erūna z miſeria mea cogitando: z ſic clamabā in cōſcīa: ſz ta cebā pctm̄ in ore: ſz qn̄ delictū meū feci tibi cognitū: z iniuſtitias meas nō abſcōdi ſz ma= nifeſtaui: z dixi: ꝯfitebor.i. ppoſui ꝯfiteri tūc ilico remiſiſti ipietatē pcti mei. Et ex oibus his pbat dd z ponit p ꝯclōne ꝙ ad verā pe= nitētiā ē neceſſaria ꝯfeſſio ſiue firmū ppoſi tū ꝯfitēdi q̄citi⁹ pctōr habuerit locū z copiā ſacerdotiſ: ſeu i tpe p eccliā dtermiato. Et oñ dit ꝙ ſine ꝯfeſſiōe aut firmo pposito ꝯfitēdi nō ē valida nec fructuoſa pnia. Nā ille dol⁹ ſine illa ſpina nō pt eiici nec euelli a ſpū z cō ſciētia ſine ꝯtritiōe z ꝯfeſſiōe. Un̄ ſalomō ab hoc loco ex doctria pris ſui dd accepit illud qđ ait prouer.xxviij. q abſcondit ſcelera ſua nō diriget: q aūt ꝯfeſſ⁹ fuerit z reliquerit ea miaꝫ ꝯſequet. Ex q ptz ꝙ ad hoc vt pctōr ꝯſe quat miaꝫ z veniā: opꝫ ꝙ cū ꝯtritiōe ꝯfiteat pctā: z relinquat ea.i. pponat āplius nō cō= mittere. Et ſicfuit dd erudit⁹ a ſpūſctō: z do cuit filiū ſuū. et nos oēs agere pniam. Et ſic ptz ꝙ tres ſunt ptes vere z pfecte pnie.ſ. cor dis ꝯtritio: oris ꝯfeſſio: et opis ſatiſfactio: et iſta delet pctm̄. Iſta q̄ꝗ ſunt p ordinē ſeruā da in pnia. Naꝫ primo pctōr deteſtat pctm̄. Scđo cōuerſus ad deū dolet z cōterit ppter offenſaꝫ deo z primo factā. Tertio ppoñit eiicere dolū a cōſciētia: z cōfiteri pctm̄. Et p ponit ſatiſfacere: z hoc ampli⁹ non cōmitte re. Et nota ꝙ ſpina culpe dupliciter punit cōſciētiā. primo modo inferēdo cōfuſionē et deteſtādo pctm̄. Scđo modo inferendo dolo

Confeſſio neceſ ſaria.

tres ptes perfe cte pe nitentie.

Quis ꝙ ſer uāda ī pnia.

rē z cōtritionē ex q cōtritiōe inſurgit ppoſi tū confitendi z ſatiſfaciendi: z amplius non cōmittēdi: z iſte eſt ordo z diſcurſus vere pe nitentie vt iam dictum eſt pſal.vj.

Pro hac orabit ad te omnis ſanctus: in tempore oportuno.

¶ Hic ponit tertiā ꝯcluſionē.ſ. ꝙ pnia nō ſo lū eſt neceſſaria pctōrib⁹: ſz etiā oib⁹ hoib⁹ quātūcūꝗ ſint iuſti z ſancti. Que q̄dē ꝯclō ſi ue lra dupl'r pōt intelligi. Uno mō abſolute. q.d. ꝙ oēs hoies ſunt pctōres: vl' fuerūt pctō res: z ſic oēs idigēt vel idiguerūt pnia. Hanc ꝯcluſionē pbat Aug. de baptiſmo paruloꝝ: z de natura z grā: qz oēs pter xpz z virginē ma riā fuerūt pctōres: imo hierony. ꝯ pelagia= nū pbat ꝙ vſꝗ ad pn̄tē diē null⁹ inuēt⁹ eſt ſi ne pctō pp̄ter naturā corruptā inclinatā ad malū: z iō abſꝗ grā pueniēte nemo pōt vita re peccatū etiā ſi velit: z q̄libꝫ hꝫ neceſſe di= cere. dimitte nobis debita nr̄a. Iō ait hic dd ꝙ p hac remiſſione z venia orabit ad te oīs ſanct⁹.q.d. oēs peccauerūt mortal'r: vel ſaltē venialiter pter virginē mariā q fuit pueta p gratiā vt ſequit Aug.libro de natura z grā: ergo oib⁹ ſctis fuit neceſſaria pnia: z p hac remiſſiōe orabūt futuri: z orauerūt pteriti. Se cūdo pōt intelligi hec lra p reſiduo. Nam lz aliquis ſit ſctūs z iuſtificatus per pniam: tn̄ adhuc debet orare pro venia.ſ. nē iterum re incidat in pctm̄: qz ſepties in die cadit iuſt⁹. Un̄ nota ꝙ peccatores debēt orare: vt de⁹ re mittat eis culpā quā ppetrauerunt. Iuſtifi= cati aūt p pniam debēt orare vt de⁹ remittat eis penam debitam: z ne amplius reincidāt in peccata preterita. Sz iuſti q nunꝗ actua= liter peccauerunt debent orare ne perdant gratiā: z ne cadāt in peccata q poſſent face re: z ne intrēt in tētationē. Deinde cum dicit in tpe opportuno: hic pōt eſſe alia concluſio ꝙ pnia non eſt valida z fructuoſa niſi in hac vita. probat. qz hec vita eſt tēpus opportu= nū z determinatū z aſſignatum ad peniten= tiam faciendā. Hanc cōcluſionē pbat Aug. in libro enchiridion. vbi dicit ꝙ tēpus acqui rendi vitā eternā in hac vita tantū de⁹ ho= minibus dedit: vbi voluit penitentiam eſſe fructuoſam. Et dat rationem: ideo enim hic pnia fructuoſa eſt, qz pōt hic homo mutare voluntate ſimul z opera mutare. Et iō ſi quis deceſſerit ab hac vita ſine pnia habebit do lorē z penā ſine venia: qz mors tollit locum z ſpatiū penitendi: qz iam homo deſiit eſſe viator. Et ideo dauid dicit: pro hac peniten tia z remiſſione orabit ad te omnis ſctūs et omnis iuſtificatus in hoc tpe opportuno et dedicato ad penitentiaꝫ.q.d. omnes hoies qui hodie ſunt ſancti in gloria: egerunt pe=

Oēs iuſti egent pnia.

pnia nō eſt fru= ctuoſa, ni ſi in hac vita.

nitentiã in hac vita: ꝛ non distulerũt pniam post mortẽ: qꝛ post mortẽ non est locus pnie: nec venie nec mie: imo est tps penarũ ꝛ tormẽtorum ꝛ punitionis ppetue: qꝛ non est nisi fletus ꝛ stridor dentiũ. Et talia tormẽta infernalia ꝛ tales fletus non inclinabunt deũ ad miam nec ad veniam. Ideo sequitur.

Verũtamen in diluuio aquarum multarum: ad eum non approximabunt.

¶ Quasi dicat ꝙ pctõres q̃ decesserũt sine pnia ꝛ patiunt̃ tormẽta in iferno: ꝛ sunt i ꝯtinuo fletu nũꝙ i diluuio: ꝛ abũdãtia aqꝛ. i. lachrimarũ mltaꝛ approximabũt ad deũ. ꝛ voces dãnatoꝛ sctẽ i diluuio ꝛ abũdãtia lachrimaꝛ nũꝙ approximabũt nec pueniẽt ad deũ nec de⁹ exaudiet dãnatos: nec miserebit̃ eis. Itẽ p ly diluuiũ aqꝛ mltarum põt intelligi pnia fctã i vita: ꝛ tũc ẽ sens⁹. p hac remissiõe orabit ois sctũs i tpe opportuno. verũtñ. i. qꝛ i diluuio ꝛ copia aqꝛ. i. lachrimaꝛ mltaꝛ. i. in pnia fctã in tpe opportuno: pene iferni et pctã nõ approximabũt ad eũ. s. ad viꝛ sctm ꝛ penitẽtẽ. Itẽ diluuiũ aqꝛ mltaꝛ dr ifern⁹: qꝛ ibi ẽ abũdantia lachrimaꝛ ꝛ tormẽtoꝛ q̃ dñr aq̃ mlte in scriptura. Itẽ diluuiũ ꝛ furia aqrũ mltaꝛ dr dies iudicũ: qñ dicet̃ dãnatꝫ. ite i ignẽ eternũ sine mia ꝛ remissiõe: vbi dãnati gemẽtes ꝛ frustra pniaꝫ agentes dicẽt: nos isensati ꝛc. Sap. v. sꝫ talis pnia: et tales lachrime non approximabũt ad aures iudicis lꝫ sit magnũ diluuiũ ꝛ abũdãtia lachrimaꝛ: vt pꝫ d̃ diuite epulõe q̃ cupiebat guttã aq̃ ꝛc. Alii dñt ꝙ p diluuiũ aqꝛ mltaꝛ itelligit̃ abũdãtia ꝛ copia bonoꝛ tpaliũ: ꝛ sic existẽtes i copia bonoꝛ tpaliũ: nõ curãt agere pniaꝫ pp amorẽ tpaliũ ꝛ iõ nunꝙ approximãt ad deũ p pniaꝫ sꝫ scti viri ꝯtẽnẽtes bõa tpalia pp celestia agũt pniaꝫ i hac vita: ꝛ currũt ad deũ. Et iõ sequit̃: ꝛ dicit d̃d. O dñe ego nolo poner̃ spẽ meã i diluuio bonoꝛ tpaliũ: sꝫ ad te recurro: qꝛ tu es refugiũ meũ ꝛ exultatio mea: iõ erue me ꝛc. ¶ Sꝫ lꝫ ista moral' expositio sit bona: tñ nõ est pcisa: qꝛ tollit magnũ sacr̃ꝫ latẽs i hac lr̃a. Iõ ẽ secũda pria expositio: ꝛ q̃rendũ aliđ sacr̃m in vsu sequẽti.

pnia est diluuiũ

Diluuium aqrũ multarũ dr infern⁹.

Tu es refugium meum a tribulatione que circundedit me exultatio mea: erue me a circundantibus me.

¶ In hac pte d̃d ostẽdit ꝙ pnia hꝫ vtutem a sola passiõe xp̃i: ꝛ ꝙ nõ ẽ valida nisi fiat cum fide: ꝛ spe mie xp̃i. Nã fides xp̃i ꝛ spes venie deducit pctõre̾ ad pniaꝫ. Et iõ vnusq̃sq꞉ peccator dꝫ recurrere ad passionẽ xp̃i: p quã sol' uit oẽ debitũ: ꝛ illã passionẽ debem⁹ applicare cũ nr̃a pnia: aliter pnia esset inualida. Hoc ergo preuidẽs dauid in spũ ꝙ nemo posset saluari: nec a pctõ absolui nisi per fidẽ ꝛ passionẽ xp̃i mediatoris: dicit. O xp̃e mediator: ꝛ messia future si ita est ꝙ nemo põt ꝯsequi btitudinẽ nisi sibi remittat̃ culpa ꝛ pena: ꝛ tegant̃ ei⁹ pctã: ne imputent̃ apud deũ ꝛ hoc nõ possit fieri nisi p cõfessionẽꝫ ꝛ ꝑfectã pniaꝫ factã in hac vita: ꝛ ꝙ oẽs scti egerunt pniam ꝛ ꝙ post hãc vitã nõ est loc⁹ penitẽtie nec venie nec mie: que venia nõ põt haberi nisi p te ꝛ in vtute tue passiõis: iõ in hac vita anteꝙ moriar volo agere pniam: ꝛ iõ ad te recurro i hoc tpe opportuno ꝛ dedicato ad pniam qm̃ tu es refugiũ meũ a qua cũq꞉ tribulatiõe mea. i. a quacũq꞉ tribulatione que circũdedit me: ꝛ a quocunq꞉ peccato fugio ad te. ergo exultatio mea erue me ab oibus pctis circundantib⁹ me: ꝛ non solum a pctis: sed a necessitatibus et penalitatib⁹ peccati: que est concupiscentia et fames et lex membroꝛ q̃ circũdãnt ꝛ tenent me ligatum erue me per virtuteꝫ tue passionis. qm̃ tu xp̃e es exultatio mea: ꝛ oim̃ patriarchaꝛ ꝛ pphetaꝛ ꝛ oim̃ fideliũ veteris legis: qꝛ in te speram⁹ vt liberes nos: sicut nobis est reuelatũ. ¶ Et his pꝫ ꝙ dauid i hoc psalmo: ꝛ in ceteris xp̃m messiam futuꝛ inuocat: qꝛ ipse ꝛ oẽs p̃res antiq̃ sciebãt ꝙ nõ poterant liberari ab inferno ꝛ a pctõ nisi p xp̃m mediatorem in cuius fide saluabantur: petit ergo dauid gratiam vt faciat penitentiam in hac vita ꝛ dimittatur sibi culpa i vtute xp̃i: nec veniat ad diluuiũ aqꝛ mltaꝛ iferni: nec reseruet̃ sibi penitentia post mortem nec ad diem iudicũ: quia tunc non erit fructuosa.

pnia a passione xp̃i habꝫ virtutem.

Intellectum tibi dabo ꝛ instruam te: in via hac qua gradieris firmabo super te oculos meos.

¶ Qꝛ iste psalm⁹ ititulat̃ eruditio D̃d: iõ sicut ipse fuit erudit⁹ a spũsctõ qño ageret pniã ita ipe erudit: ꝛ docet: ꝛ exhortat̃ nos ad agẽdã pniaꝫ i hac vita cũ oib⁹ ꝯditionib⁹ supradictis. Iõ dt dauid. o peccator q̃cũq꞉ sis: ego dabo tibi intellectũ. i. cõsiliũ: ꝛ instruam te ꝛ erudiam te in hac via qua gradieris ꝛ pereginaueris: ꝛ firmabo oculos meos super te monendo ꝛ exhortãdo. Nã sicut magister dicitur habere ꝛ firmare oculos super discipulum qñ freq̃ter docet eũ: ita ego firmabo super te oculos meos te exhortãdo scilicet vt facias penitentiam in hac vita sicut supradictum est eo q̃d ista via dicitur vita qua gradimur ꝛ peregrinamur: vt perueniamus ad aliam vitam: scilicet eternam: ideo dicimur viatores ꝛ peregrini vsq꞉ ad mortem. Ideo in hac vita et peregrinatione habemus lucrari ꝛ adipisci mercedem: et recompensare peccata per penitentiaꝫ: quia oportet operari dum dies est: venit enim nox: idest mors

Not.

quando nemo poterit operari:nec mereri: nec pniam agere. Johannis.ix.Et ideo vos ꝓtótes nolite fieri inſenſati ⁊ beſtiales ⁊ imprudétes ſicut equ⁹ ⁊ mul⁹ quib⁹ nõ eſt intellect⁹:nec rõ:nec cõſiliũ:nec prudentia:qꝛ nõ curãt niſi de preſenti:⁊ nõ ꝓuidẽt de futuro:ſed nõ eſt mirũ:qꝛ nõ habẽt intellectum ⁊ rõné:iõ nõ poſſunt cõſultare de reb⁹ futuris ſed vos quib⁹ de⁹ dedit intellectũ ⁊ rõnez ⁊ legẽ in qua ꝓhibeť oẽ malũ:⁊ iubetur omne bonũ ⁊ ꝓmitťť iuſtis felicitas ⁊ impenitentib⁹ pena ꝑpetua:⁊ ſcitis quod nullũ bonuz irremuneratũ:⁊ nullũ malũ impunitum:et ideo debetis cõſultare ⁊ ꝓuidere in hac vita ꝓ vita futura:vitando malũ ⁊ agendo bonũ ⁊ agendo verã penitentiã de malis commiſſis in hac vita:⁊ nõ reſeruetis penitẽtiã nec differatis poſt mortem:qꝛ tũc erit infructuoſa:ergo nolite fieri inſipientes ⁊ ſtolidi ſicut equus ⁊ mulus quibus non eſt intellectus:ſed accipite conſilium:⁊ inſtructionem ⁊ eruditionem meam ⁊c.

Thobie vj.di. xxxvi(ij).c. ... igno ... rãtia ... ⁊.c.q̇ ... ea.

Nolite fieri ſicut equus et mulus:quib⁹ non eſt intellectus.

In chamo ⁊ freno maxillas eorum conſtringe:qui non approximant ad te.

¶ Hic explicat ꝓpheta ſuũ cõſiliũ ⁊ inſtructionẽ ⁊ ſalubrem doctrinã. ¶ Ad cui⁹ intellectũ eſt bñ notãdũ ꝙ ꝑ equũ ꝓpheta intelligit mundũ:⁊ ꝑ mulũ intelligit carnem. In quibus duab⁹ beſtijs equitat ⁊ ſedet diabolus ad pugnandũ cõtra animã hoĩs:ꝑ quas beſtias inducit oĩa ſeptẽ vitia ⁊ pctã mortalia in hominẽ. Nã mundus inducit quatuor peccata:ſcilicet ſupbiã:inuidiã:iram ⁊ auaritiam:eo qꝺ ſuperb⁹ non patiť priorem:nec equalẽ:⁊ ſic prorũpit in inuidiã:nec patitur iniuriã:nec paruipenſionẽ:⁊ ſic prorumpit in iram q̃ eſt appetit⁹ vindicte ꝓpter paruipenſionem. Itẽ ſuperb⁹ nõ patiť indigentiã ideo prorumpit in auaritiã:vt poſſit ſuſtentare ſtatũ ⁊ honorẽ mundanũ:⁊ ſic cõmittit furtũ:vſurã:⁊ rapinam:⁊ ſymoniã ⁊ cetera. Ex quo patet qꝺ iſta tria vitia: ſcꝫ ira: inuidia ⁊ auaritia ſequunť ſuperbiã:⁊ ſunt eius filie. Sed oẽs quatuor inducit ille magnus equus ⁊ illa magna beſtia ferox ⁊ petulans q̃ diciť mũd⁹:in quo ſedet diabolus ad pugnandũ. Itẽ caro intellecta ꝑ mulum voluptuoſum inducit ⁊ importat tria vitia voluptuoſa:ſcꝫ luxriã:⁊ gulam:⁊ accidiam. Que quidez tria vitia carnalia ſunt quaſi relatiua:nã vnũ inducit aliud:nã luxuria requirit gulã ⁊ accidiã:⁊ accidia inducit gulaꝫ:et gula luxuriã. Et iõ caro eſt intellecta ꝑ mulum voluptuoſum. Has ergo duas beſtias ſcilꝫ mundũ:⁊ carnem cum diabolo ſeſſore ſuo cõſulit ⁊ exhortať ⁊ admonet ꝓpheta a nobis eſſe fugãdas ⁊ cõpeſcẽdas:eo qꝺ inducũt in nobis illa ſeptẽ capitalia vitia ⁊ ſeptẽ venena. Et iõ dicit. O fideles de ꝑplo dei nolite fieri ſuperbi ⁊ inuidi ⁊ iracundi ⁊ auari: ſicut equ⁹ ꝑ quẽ itelligiť mũd⁹.i. nolite ſeq̃ mũdũ ⁊ cõcupiſcẽtiã ei⁹:eo qꝺ inducit hominẽ in ſuperbiã:⁊ inuidiã:⁊ iracũdiã ⁊ auaritiã. Itẽ nolite fieri carnales ⁊ voluptuoſi ſicut mul⁹:ꝑ quẽ intelligiť caro ⁊ cõcupiſcentia ei⁹:eo qꝺ iducit i luxuriã:gulã:⁊ accidiã: q̃ ſũt beſtial[e]s affectiões ⁊ voluptates q̃ſi dicat fieri no[l]ite ſenſuales ⁊ beſtiales ſicut iſte due beſtie:nec ꝑmittatis ꝙ vobis dominentur:ſꝫ tu fidelis xp̃iane ꝯſtringe ⁊ compeſce iſtas duas beſtias cũ ſuis affectionib⁹ i chamo ⁊ freno q̃ nõ approximant ad te.i.vt non approximẽt ad te:ꝑut hꝫ litera Hieronymi. ¶ Ad cui⁹ itelligẽtiã eſt aduertẽdũ:ꝙ ſicut diabol⁹ equitat ſuper illas duas beſtias ad pugnãdum ꝯtra hoĩem:ita xp̃s ꝯtulit nobis frenũ ad cõpeſcẽdũ equũ:ſcꝫ mundũ ⁊ chamũ ad ligandũ mulũ:ſcꝫ carnẽ. Uñ frenũ cõpeſcens mũdũ eſt hũilitas ⁊ mãſuetudo contra ſupbiã ⁊ iracundiã:⁊ charitas ꝯ̃ iram et odiũ ⁊ etiã ꝯtra auaritiã. Sed cham⁹ ad ligãdũ carnẽ eſt caſtitas ⁊ ſobrietas. Et finaliter ad cõpeſcendas ⁊ ligandas oẽs iſtas beſtias:dedit nobis xp̃s oẽs virtutes cardinales ⁊ theologales ⁊ oĩa ſeptẽ dona ſp̃ũſſancti. Et ad ſanãdos morſus ⁊ vulnera iſtoruꝫ beſtiarũ cõtulit nobis ſeptẽ eccľiaſtica ſacra que oĩa cõtineť i lege euangelica:q̃ ꝓhibet oẽ vitiũ:⁊ cõſulit ⁊ mãdat omnẽ virtutẽ ⁊ iõ dicit ꝓpheta. O fideles de ꝑplo dei nolite fieri ſenſuales ⁊ beſtiales ſicut equus ⁊ mul⁹ quib⁹ nõ eſt intellect⁹.i.nolite ſequi mũduꝫ q̃ inducit ad ſuperbiaꝫ ⁊c.nec carnẽ q̃ inducit ad luxuriã ⁊ ceteras voluptates beſtiales:ſꝫ tu fidelis cui de⁹ dedit intellectuꝫ ad cognoſcẽdũ ⁊ diſcernẽdũ bonũ ⁊ malũ:⁊ dedit liberũ arbitriũ ad eligẽdũ bonũ:⁊ fugãdũ malũ:⁊ dedit tibi memoriã vt ꝑ preterita ꝓuideas de futuris:⁊ dedit tibi rationem vt ſequaris ⁊ facias iuſta:⁊ dedit tibi in baptiſmo fidẽ:ſpẽ:⁊ charitatẽ:⁊ in cõfirmatione ſeptẽ dona ſp̃ũſſancti:⁊ ꝑ alia ſacramẽta prouidit tibi de omni remedio contra iſtas duas beſtias ⁊ ſeptez vitia:vt eſſent in chamũ ⁊ frenũ ad cõpeſcẽdũ ⁊ deſtruendũ ⁊ ligandũ predictas beſtias ⁊ vitia:ergo in iſto chamo ⁊ freno virtutũ ⁊ ſacramẽtoꝝ cõſtringe maxillas iſtorũ vitioꝝ vt nõ approximẽt ad te:⁊ ne deuorẽt te:quaſi dicat ꝙ ſi nõ cõpeſcueris ⁊ cõſtrinxeris iſtas duas beſtias cũ ſupradictis frenis ⁊ chamis:tũc accedẽt ⁊ approximabunt ad te.⁊ dominabunť tibi. Nã iſta beſtia carnis ⁊ mũdi niſi paret:im-

Xp̃s dat frenũ cõpeſcens mundum.

perat & dominat: vt inq̄t horatius: & tunc iſte beſtie deducēt te in pfundū inferni vbi ſunt multa flagella pctōris & tormēta. Jō caue: q̄r

Multa flagella pctōris: ſperātē autē in dño miſericordia circundabit.

¶ Hec eſt quarta pars hui9 pſalmi: in qua pphēta cōminat penā pctōrib9 obſtinatis & impenitentib9: & pmittit veniā penitētib9: & letitiā & gloriā iuſtis. Uñ dicit O vos pctōres cauete ne permittatis q̄d iſte ſupradicte beſtie approximēt ad vos: & cōprehēdāt & deuorēt vos: & ſine pnia ducāt vos ad infernū & locū penaꝝ infernalium cum demonib9 & dānatis in ppetuū cruciādos: q̄r multa flagella pctōris. i. multa flagella & tormēta patient pctōres obſtinati. non ſolū pꝑter pctā cōmiſſa: ſed q̄r noluerunt agere pniam: ſed voluerūt ſeq̄ beſtias ſupradictas: que quidē flagella & tormēta erunt multa in quātitate intēſiue & extēſiue in duratiōe: q̄r in eternū durabūt. Per oppoſitū erit de ipſis penitentib9: nam ſperātes in dño mia circundabit idest mia dei circūdabit & liberabit eos qui recurrerūt ad penitentiā et ſacramenta eccleſiaſtica: & cū penitētia ꝯſtrinxerūt & fugarūt beſtias ſupradictas: q̄r cōſecuti ſunt miſericordiā & veniam. Ideo propheta conuerſus ad penitentes & iuſtos dicit.

Letamini in domino & exultate iuſti: et gloriamini omnes recti corde.

¶ Letamini i dño: quaſi dicat. O iuſti letamini & exultate in dño: eo q̄ egiſtis pniam: & ꝯſecuti eſtis miam: & vos recti corde q̄ opati eſtis iuſtitiā & bona opera gloriamini in dño q̄ dedit vobis grām ad declinandū a malo & faciendū bonū. Itē vos iuſti & iuſtificati per pniam: & vos recti corde q̄ pctā & iniq̄tates nō abſcondiſtis in corde: imo ſine dolo cōfeſſi eſtis: & rectificati fuiſtis ab iniuſtitia ad iuſtitiā: & remiſſe ſūt iniq̄tates apd deū: & quorū tecta ſunt pctā apd diabolū p pniam integrā ſcʒ per contritionē & confeſſionē & ſatiſfactionē: gloriamini & letamini p tanto beneficio hic recepto per gratiā & in futuro p gloriā q̄ſi dicat: agite gratias &c. ¶ Ex oib9 ſupradictis pōt recolligi diffinitio pnie. Nā pnia eſt cordis cōtritio cū pposito ꝯfitendi & ſatiſfaciēdi & ampli9 nō peccādi. Uel pōt dici q̄ pnia eſt doloroſa ꝯfeſſio pctōꝝ cōmiſſorū cū cordis ꝯtritione facta in hac vita cum pposito ſatiſfaciēdi & ampli9 pctā nō cōmittendi. ¶ Ex iſto etiā pſalmo poſſunt recolligi. xiij. ꝯcluſiōes & doctrine. Quarū pma eſt: q̄ per pniam remittit pena et culpa debita pctōꝝ. ¶ Scda eſt q̄ p pniam ſunt tecta et abſconſa pctā ipſi diabolo: ne ampli9 valeat hominem accuſare. ¶ Tertia q̄ per pniam deus ampli9 nō imputat pctm ad culpā nec ad penā eternā. ¶ Quarta q̄ pctōr ſine penitētia nō pōt ꝯſequi btitudinē pꝑter impedimentū culpe. ¶ Quinta q̄ pnia nō poteſt eſſe pfecta & fructuoſa ſine cōfeſſione facta eccleſie: probat: nam licet dauid clamaret die ac nocte: & gemeret ex remorſu ꝯſcientie ſʒ tñ qm̄ tacebat pctm̄ ſacerdoti: ideo nō fuit ſibi remiſſuʒ vſq̄ quo pꝓpoſuit ꝯfiteri: & cōfeſſus eſt pctm̄ ipſi nathan dicēs: peccaui p q̄d oſtēdit vocalē cōfeſſionē eſſe neceſſariaʒ in effectu aut in affectu. ¶ Sexta cōclō: q̄d oēs ſcti indigēt pnia ad delēda peccora: vel ad ꝯſeruādas virtutes. ¶ Septima cōcluſio q̄ pnia debet eſſe accelerata in hoc tēpore opportuno: q̄r ſolum in hac vita eſt valida & fructuoſa: q̄r poſt hanc vitā eſt infructuoſa. ¶ Octaua ꝯcluſio. q̄ pnia nō eſt valida niſi in virtute paſſiōis xpi: iō eſt ad xpm recurrēdū. ¶ Nona ꝯclō. q̄ pctōr q̄ in hac vita non agit pniam: eſt ſimilitudēs: ſicut equ9 & mulus: q̄b9 nō eſt intellect9 ſi non puidet p futuro iudicio. ¶ Decima ꝯcluſio. q̄ diabol9 & mūdus & caro & ſeptē vitia capitalia ſunt beſtie indomite ſemꝑ pugnātes ad deuorādū hominē: vt demergāt eū in infernū. ¶ Undecimā ꝯclō. q̄ iſte beſtie ſunt ꝯſtringēde & cōpeſcēde p chamū eccleſiaſticoꝝ ſacroꝝ: & p frenū virtutū & legis euāgelice: & p aſſiduā orōnē & pniam &c. ¶ Duodecima concluſio q̄ pctōr qui in hac vita nō agit pniam: ſicut eſt beſtialis ſicut equus & mul9: ita tractabitur ſicut equ9 & mul9: q̄r cōſtringet & ligabit i chamo & freno, & in infernali carcere: torquebit & flagellabit in eternū. ¶ Decimatertia cōclō & doctrina: q̄d ſicut pena obſtinatorū erit multitudo flagellorū & tormētorū: ita pmiū penitētiū & iuſtificatorū erit letitia & gaudiū in hac vita p grām & i futuro p gloriam. ¶ Sʒ ꝯtra totū fūdamētū & diſcurſum & itelligētiā hui9 pſalmi arguūt greci & iacobite negātes & cōtēnētes vocalē ꝯfeſſionē pctōꝝ dicentes nō eſſe neceſſariā cōfeſſionē pctōꝝ ad ſalutē & pniaʒ. Uñ arguūt ſic Illud nō eſt neceſſariū ad ſalutē: q̄d xps non docuit: nec inſtituit i lege euāgelica: ſʒ xps nō docuit: nec pcepit fieri cōfeſſionē pctōꝝ: ergo nō eſt neceſſaria: minor eſt nota: maior pbat. q̄r xps ſufficiēter docuit & inſtituit oia neceſſaria ad ſalutem: vñ bene dicit: pniam agite &c. & vade ampli9 noli peccare: ſʒ nulli dixit vt cōfiteat pctā &c. Itē nr̄is tēporibus ſurrexit q̄dā hiſpan9 magiſter ſcholaꝝ apd ſalamāticā q̄ cōcedebat eſſe faciēdā ꝯfeſſionē de pctis actualr ꝯmiſſis dictʒ aut factʒ ſʒ nō de peccatis i ſolo pꝓpoſito & volūtate cōmiſſis: poſtq̄ nō deuenerit ad actū. vñ arguebat ſic. Ordo pnie dʒ fieri ſcdm ordinē & diſ

O q̄d ſit penitentia.

P. concluſio. ij. concluſio. iij. concluſio. iiij. concluſio. v. concluſio. xiij. concluſio.

Obiectio.

curſum pctĩ ſm Chryſoſtomũ. Nam ſi tripl'r peccauim⁹.ſ.corde: ⁊ locutione: ⁊ ope ita tri pliciter debem⁹ penitere: ſcʒ ꝯtritiõe: ⁊ ꝯfeſ ſione: ⁊ ſatiſfactiõe: igit' ſi q̃s peccauit ſolum corde: ⁊ nõ locutiõe: nec ope: nõ tenet' de ne ceſſitate ꝯfiteri: niſi penitere tm̃ i corde p cõ tritionẽ: q2 pnĩa dʒ correſpõder' pctõ: ⁊ ſic nõ de q̃libʒ pctõ eſt neceſſaria vocal' ꝯfeſſio. Jtẽ ꝯfirmabat ſuã poſitionẽ tali rõne: vt ſuis v̾ bis vtamur. Nã regula iuris eſt ꝙ p quaſcũ ꝗ cãs res naſcit' p eaſdẽ diſſoluat'. Sed iſta pctã ſolo ꝯſenſu ꝯtrahũt: ergo ſolo diſſenſu diſ ſoluũt: q2 p q̃ q̃s peccat p hec torq̃t'. Sap.xj. Non ergo eſt neceſſaria vocalis confeſſio in pctis ſola cogitatiõe cõmiſſis: ſʒ ſufficit ſola ꝯtritio ſine ordine ad claues eccl'ie. ⁊ ꝯfeſſio ĝnalis ⁊ cerimonie eccl'ie ſicut in venialib⁹. Sʒ in oppoſitũ eſt dõ ꝓpheta i hoc pſal. vbi dicit: q̃m tacui inueterauerũt oia oſſa mea: ⁊ q̃n dixit ꝯfitebor ⁊c. tũc remiſiſti impietatẽ pctĩ mei. ¶ Reſpõdeo ꝙ dupl'r ꝓbat' ꝯfeſſio nẽ pctõꝝ eſſe neceſſariã peccatorib⁹ ad ꝑfe ctã pniam. Et hoc ꝓbat'. Primo autoritatib⁹ ſacre ſcripture vtriuſqʒ teſtamẽti. Scdõ ꝓbat' rõnib⁹ multis. Unde ꝓbat' pmo ꝙ vocalis cõ feſſio de peccatis ꝑpetratis ſit de lege natu re: ⁊ hãc ꝯfeſſionẽ exigit de⁹ a peccatore. Unde de⁹ vocauit adã ad ꝯfeſſionẽ cũ dixit: adam vbi es ⁊c. vñ adã ꝯfeſſus eſt peccatũ dicens: mulier quã dediſti mihi ⁊c. Jtẽ vocauit caim ad cõfeſſionẽ q̃n dixit: vbi eſt abel frater tu⁹ ⁊c. ſʒ q2 ille negauit: iõ taciturnitas pctĩ fuit ipſi dãnabilis: vt pʒ ibidẽ. Gen.iiij. Jtẽ ſcdo cõfeſſio pctõꝝ eſt de lege moſayca tã i actu q̃ in figura: vt pʒ de capro emiſſario. Leui tici.xvj. Jtẽ de leproſo. Leuitici.xiiij. Jtẽ nu meri.v. vbi dr̃ ꝙ vir ⁊ mulier ꝯfitebunt' pctm̃ ſuũ ⁊c. Tertio cõfeſſio pctõꝝ eſt de traditio ne ꝓphetica: vt pʒ.ij. Reg.xij. in caſu ꝑdicto ⁊ in toto iſto pſo. Quarto eſt de doctrina ſapi entiali. Prouerbiorũ.xxviij. vbi dr̃ Salomon qui abſcõdit ſcelera ſua nõ dirigeť: q̃ aũt cõ feſſus fuerit: ⁊ reliq̃rit ea: miam ꝯſequet'. Ex quo pʒ ꝙ neceſſaria eſt abſtinẽtia a pctõ poſt factã cõfeſſionẽ. Quinto cõfeſſio pctõꝝ eſt de lege euãgelica. Nã xp̃s non ſolũ nos admo net ⁊ docuit dictis ſed factis: cum oĩs chriſti actio fuerit noſtra inſtructio ſm Gregoriũ: ſʒ chriſtus neminẽ ſanauit niſi prius cõfitere tur: ⁊ manifeſtaret morbũ ſuũ: vt patet p ſin gula miracula: ergo ⁊c. Jtẽ hoc idẽ patet de filio prodigo qui non fuit ſuſceptus a patre: nec remiſſus vſqʒ quo confeſſus eſt et dixit: pater peccaui in celũ ⁊ coram te ⁊c. ⁊ ſic poſt confeſſionẽ recepit euʒ: ⁊ tradidit ſibi ſto lam primam gratie Luc.xv. Jtem decem le proſos chriſtus remiſit ad ſacerdotes dicẽs: ite ⁊c. Jteʒ latro confeſſus eſt pctm̃ ſuũ: cum dixit. Nos digna factis patimur ⁊c. ⁊ cõuer ſus ad xp̃m dixit. Memẽto mei dum veneris in regnũ tuũ. Luc.xxiij. Jtẽ ꝯfeſſionẽ p̃cepit xp̃s q̃n tradidit claueʒ eccl'iaſtice poteſtatis aplis ad diſcernẽdũ pctã Matthei.xv.⁊.xv iij. Nã ſacerdos nõ põt diſcernere: nec iudi care d̃ pctis niſi audierit ab ipſo pctõre. Sex to ꝯfeſſio peccatoꝝ ẽ de traditione aplica: vt pʒ Actuum decimonono: vbi dr̃ ꝙ paulo p̃dicãte veniebãt cõfitẽtes pctã ſua. Et iõ Ja cob⁹ patriarcha ⁊ epiſcop⁹ hieroſolymitan⁹ in ſua canonica capitulo vltimo fecit cõſtitu tum de cõfeſſione dicẽs: ꝯfitemini alterutrũ peccata veſtra ſimiliter fecit conſtitutum de extrema vnctione ibidẽ. Septimo confeſſio pctõꝝ eſt de conſtitutione ⁊ p̃cepto eccl'ie et ſententia omniũ ſacrorũ doctorum vt patet de penitentia diſtinctione prima per totum. Jtẽ per decretalem omnis vtriuſqʒ ſexus de penitentiis ⁊ rc. Ex quo pʒ ꝙ cõfeſſio pctõ rũ eſt de autoritate ſacre ſcripture vtriuſqʒ teſtamenti ⁊ precepto eccleſie ⁊ doctrina ſa crorum doctorum. ¶ Sed ſecundo. hoc pro batur multis rationibus. Nam primo eſt ne ceſſaria cõfeſſio peccatorũ: inquantum peni tentia eſt quoddã iudicium in foro peniten tiali ⁊ ſpirituali. Q2 ſacerdos q̃ eſt iudex lo co dei nõ poterit iudicare: nec diſcernere in ter leprã ⁊ leprã abſcõſam ⁊ latenteʒ in ani ma: niſi didicerit per cõfeſſionẽ: vt ait Aug. libro de penitentia. Jtẽ nullus debet puniri ſm leges niſi confeſſus fuerit reatum p os ꝓprium. Jtem hoc ibidem patet: inquãtũ pe nitentia eſt quedã medicina. Unde ſacerdos talis medicus anime non poterit adhibere remedium: nec imponere penitẽtiã ſcdm q̃ litatẽ ⁊ quãtitatẽ ⁊ meritũ peccatorum: niſi hoc ſciat p ꝯfeſſionẽ: vt ait Boetius.j. de cõ ſolatione dicẽs. Si operam medicãtis expe ctas: oportet vt vulnus detegas. Jtem hoc idem tertio pʒ rõne rectitudinis iudicij: q2 nemo põt eſſe iudex in cauſa propria: nec iu dicare ſeipſum. Jtẽ nemo poteſt eſſe accuſa tor ⁊ iudex. quarta. q.iiij. nullus. ex quo patet qđ dʒ alteri cõfiteri. Jtẽ quarto hoc ꝓbatur rõne autoritatis eccl'ie. Quia ſi quis faceret penitẽtiã abſqʒ cõfeſſione peccatorum: tunc ipſi cẽnt date claues eccl'ie: vt inquit Augu. q2 fruſtare videtur claues eccleſie: qui ſine eccleſia ſibi penitẽtiã imponit: quarto ſentẽ tiarum: diſtinctione.xviij. Jtẽ q̃nto confeſſio pctõrum facta ſacerdoti eſt neceſſaria rõne virtutis ⁊ valoris. Quia nulla pnĩa nec aliq̃d opus eſt validum niſi concurrat eccl'ia p ec cleſiaſtica ſacra: cui data eſt talis ptãs et virt⁹ a ſuo ſpõſo xp̃o. vñ talis pnĩa ſine ꝯfeſ ſiõe nõ eẽt ſacralis: q2 alit' nõ ꝯcurreret: nec coopareť eccl'ia: ⁊ p ꝯñs eẽt inualida. ¶ Se

Not. de necessitate cõfeſſiõis

necessaria cõfeſſio pctõrũ dupl'r.

Rõ͂nes.

rio cōfeſſio pctōꝝ facta eccl'ie eſt neceſſaria rōne ſecuritatis ipſi⁹ penitētis: q2 nemo ſcit an ſit dign⁹ odio aut amore: niſi audiat a ſacerdote ſe eſſe abſolutū. Itē hoc idē eſt neceſſariū ad ſecuritatē ꝓprij ſacerdotis ⁊ curati: vt ſit ſecurus de ſua oue: de q̄ tenet reddere deo rōnē: vt ad min⁹ ſemel i anno cognoſcat eā. Septio hoc ē neceſſariū ad vitādū ſcādalū ꝑpl'i: ne tal' reputet mal⁹ xp̄ian⁹: ſi ſemel ad min⁹ i anno nō venerit ad eccl'iā: ⁊ videat ꝯfiteri ⁊ facere penitētiā. ¶ Et etiā eſt neceſſaria rōne ſupplemēti ⁊ ꝑfectiōis ⁊ virtutꝫ ſacramēti. Q2 qnq3 penitētia ⁊ vocalis ꝯfeſſio ex attrito facit ꝯtritū: ⁊ qđ deficit penitēs ſupplet ſacr'm. Tria ergo facit ſacerdos i tali ſacr'o. Nā p̄mo imponit penitentiā tāq̄ iudex. Scđo reddit penitēte ſecuruꝫ ⁊ abſolutū ab obligatione q̄ tenebat ſemel in anno oñdere ſe ſacerdoti ⁊c. Tertio ex vi ſacramēti ꝯfert gratiā: ⁊ ſupplet cōtritionē ꝑ attritione iq̄tū inuocat diuinā miſericordiā dicēs: ꝑ effuſionē ſanguinis xp̄i ego te abſoluo ⁊c. deus aūt dat gratiā ꝑ ſe: ⁊ remittit culpā ⁊ qñq3 totam penā ſm̄ feruorē ⁊ cōtritionem penitentis.

Sacerdos tria facit in ſacramto penitētie.

Rñſio.

¶ Nūc āt reſtat rñdere ad argumēta i ꝯtriū. Vñ ꝑ auctoritates noui et ve. te. in p̄ma pte inductos: ptꝫ reſpōſio ad grecos ⁊ iacobitas q̄ negant ꝯfeſſionē. Nā manifeſtū eſt ꝙ ꝯfeſſio pctōꝝ eſt de p̄cepto xp̄i dictꝫ ⁊ factis. Itē ꝑ ratiōes adductas in ſecūda parte: pꝫ ꝙ cōfeſſio pctōꝝ eſt neceſſario faciēda đ oi pctō etiā in ſolo ꝓpoſito cōmiſſo. Q2 aliter ſequeret ꝙ talis penitētia nō eſſet ſacr'alis: poſtq̄ ad eā nō cōcurrit eccleſia: ⁊ per ꝯñs nullius valoris nec remiſſionis: ⁊ ſic ſeq̄rent oia ſupradicta incōueniētia. Ad ꝯfirmationē ⁊ rōnē illi⁹ hiſpani inq̄tū dicebat ꝙ ꝑ eaſdē cauſas res generant ⁊ diſſoluunt ⁊c. Dicēdū ꝙ illa eſt ſimpliciter falſa. Ideo tota ꝓpoſitio ꝓcedit ex falſo fundamēto. Nā illa ꝓpoſitio nō ſolū eſt ꝯ̄ ſacrā ſcripturā: q̄ vult ꝙ ſol⁹ de⁹ delet iniq̄tates ⁊ pctā: ⁊ iuſtificat hoīem ꝑ eccleſiaſtica ſacr'a dū fuerit opportunitas. Sꝫ hoc etiā eſt ꝯ̄ ariſtotelē. iij. Ethi. qui dicit qđ vitia ⁊ pctā ſunt i noſtra poteſtate quo ad generationem: ſed nō quo ad corruptionem et diſſolutionem. Nam vitia ⁊ pctā ſunt morbi animi: ⁊ ideo ſicut morbus corꝑis eſt in noſtra poteſtate: ſed nō ſanitas ei⁹: ita pariter eſt dicēdū de egritudine animi. Nam in nr̄a poteſtate eſt infirmari ꝑ inordinatuꝫ cibum aut potuꝫ aut aliq̄d hmōi: ſed non eſt in nr̄a poteſtate ſanari: niſi medicus adhibeat medicinā. Ita pariter hō ꝑ liberū arbitrium de ſe pōt peccare in ſolo ꝓpoſito: aut in actu: ſed non pōt ſanari nec liberari niſi ꝑ medicinalia ſacr'a: quia ad hoc ſunt inſtituta. Item iſte nō cōſiderabat q̄ñ oē pctm̄ eſt concupitū vel factū ꝯ̄ legeꝫ ⁊ volūtatē dei: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ tale pctm̄ ſp de⁹ offendit: ⁊ ſic tale peccatuꝫ nō pōt dleri: nec diſſolui: niſi deus remittat culpā iuſtificādo ꝑ grām: ⁊ nō imputādo ad penā eternā: ſed talis iuſtificatio ⁊ remiſſio nō fit niſi cōcurrēte eccl'ia ex euāgelica ⁊ xp̄i inſtitutione: vt dictū eſt: ergo. Item cōtritio penitētialis ē dolor cordis de pctis ꝯmiſſis cū ꝓpoſito cōfitendi ⁊ ſatiſfaciēdi: ⁊ ſic in ſui diffinitione includit ꝯfeſſionē i ꝓpoſito: qđ aliter nō eēt ꝯtritio ſacr'alis: ⁊ ꝑ ꝯñs nō deleret culpā. Nā ꝯtritio nō delet culpā niſi i virtute ſacramēti ꝓpoſiti ⁊ deſiderati. ſ. in virtute deſiderate confeſſionis ⁊ ſatiſfactiōis: q2 aliter nō iuſtificaret pctōr. Et ideo poſitio et opinio illi⁹ hiſpani fuit cōdēnata apđ ꝯplutū oppidū hiſpanie ꝑ archiepiſcopum toletanū cū ꝯſilio ⁊ determinatiōe multoruꝫ ſacre theologie ꝓfeſſorū: cui archiepiſcopo facta fuit ſpecialis cōmiſſio ꝑ ſummū romanū pōtificē ſup hac cā. Itē eadē poſitio fuit cōdēnata Ceſarauguſte in cōuētu ⁊ cōſilio magiſtroꝝ ⁊ doctoꝝ. Unde lꝫ iſta queſtio alibi ſubtili⁹ diſputet: tñ iſta ſufficiant ad ſanā intelligētiā ⁊ expoſitionē huius pſalmi. Vñ lꝫ dđ ꝑ totū illud tp̄s clamaret ad dñm in cōſcientia: tñ tacebat pctm̄ confiteri ſacerdoti: ideo nūq̄ meruit veniā vſq3quo ꝓpoſuit cōfiteri. Not.

Exultate iuſti in dño: rectos decet collaudatio.

¶ Licet apđ hebreos iſte pſal. ſit ſine titulo: tñ multi eoꝝ dicūt ꝙ dđ fecit hūc pſalmū. Itē hiero. i magno ſermone de aſſumptiōe vginis Marie attribuit hūc pſalmuꝫ ipſi dđ dicens: vñ ꝑ dđ ď: verbo dñi celi firmati ſunt ⁊c. Itē in latinis biblijs p̄ponit titulus huic pſal. in finē pſal. dđ. Ex q̄ pꝫ ꝙ dđ fecit hunc pſalmū dirigens nos in xp̄m q̄ eſt legis: ⁊ ſic exponit ipm̄ Auguſtinus ⁊ oēs ſacri doctores. Vñ lꝫ doctores hebreoꝝ exponant hūc pſal. litaliter tm̄: inquantū dđ inuitat oēs iuſtos de pp'lo iſrael ad laudādū deū: inquantū eſt creator ⁊ bonus: tñ nos xp̄iani q̄b⁹ datū eſt noſſe myſteriū regni dei: non debem⁹ tacere nec occultare theſaurū abſconſum in hoc agro ⁊ ſacramenta in eo latentia: ſed inuocata grā ſpūſſancti: ſemꝑ debemus pulſare: vt nobis aperiat diuitias regni ⁊ theſauri ſui repoſitas in gazophylacio: ⁊ ſcrinio ſacre ſcripture. Et inquātū nobis deſuper datū fuerit quodā pio affectu haurire. ¶ Ideo eſt aduertēdū ſicut in ꝓlogo dictū eſt: quod dđ triplici p̄ncipio ſumpſit occaſionē et cauſam cōponēdi pſalmos. Primo a ſuis geſtis inquātū per ſuas ꝑſecutiones ⁊ proſperitates preuidit ꝑſecutionem chriſti ⁊ exaltatiōē

R occaſio dđ ad incipiendum pm.

nem regni ei⁹. Scđo ex deſcriptione tēpli ſi bi tradita a ſpūſctō. Tertio ex myſterijs ſcri ptis in libris moyſi ⁊ alioꝝ: ⁊ ſic dicēdū qḋ dd ↄtēplando myſteriū creatiōis mūdi pui dit totū myſteriū recreatiōis ⁊ regnātionis humane ⁊ inſtitutionis eccl̄ie p xp̄m facien de. Et iō fecit hūc pſal. in quo ꝓphetice in uitat oēs iuſtos ⁊ rectos ve. teſt. vt cū exul tatione ⁊ letitia recipiāt xp̄m cū venerit ad regnandū gen⁹ hūanū ⁊ cōſtruendā eccl̄iā. Nā ſicut p xp̄m q̄ eſt v̄bū p̄ris fuit creatus mūd⁹: ita p ip̄m incarnatū erat regnandus mund⁹ ⁊ eccleſia cōſtruēda. Et ſic etiā inui tat oēs fideles noui teſt. vt exultēt in xp̄o ſe eſſe regnatos: ⁊ ſibi latrie honorē impēdāt: ⁊ ei⁹ cōfiteant̄ ⁊ memorent magnifica bñfi cia. Et iō voluit q cantaret̄ iſte pſal. in tem plo cū pſalterio ⁊ cythara ⁊ toto conatu vo cum vſq ad vltimū punctū: vt pȝ in eodem pſal. Duo ergo facit in hoc pſalmo. Nā p̄mo inuitat oēs fideles noui ac veteris teſta. ad laudandū xp̄m. Scđo reddit cauſaȝ q̄re ibi, q̄ rectū eſt. Quantū ad p̄mū duo etiā facit. Nam p̄mo inuitat oēs ad laudes xp̄i. Scđo tradit modū laudandi: ibi cōfitemini dño i cithara. Uel poſſum⁹ dicere qḋ primo dicit q̄les debēt eē laudatores xp̄i. Scđo quō de bēt ipſum laudare.

Diuiſio p̄i

¶ Ad p̄mū ergo dicit q laudatores xp̄i debēt eſſe iuſti. i. iuſtificati p fidē xp̄i: ⁊ recti in opērib⁹: q̄ nō eſt ſpecioſa laus in ore pctōris. ¶ Sȝ eſt aduertendū q eadē fide qua iuſtificati ſunt antiq̄: iuſtifica ti ſum⁹ ⁊ nos: ſed erat differētia. nā illi iuſti ficabant̄ in fide ⁊ ſpe xp̄i futuri ⁊ futuroruȝ ſacroꝝ nos vero in fide xp̄i q̄ iaȝ nos rede mit: ⁊ i fide p̄ſentiū ſacramētoꝝ. Et iō vtroſ q inuitat Dauid ad laudē xp̄i: ſcȝ illos vt ex pectarent ⁊ laudarēt xp̄m eos redēpturū: et nos vt iam laudemus ip̄m redemptorē. Di cit ergo dd. O vos fideles veteris teſtamēti iuſti. i. iuſtificati in fide chriſti futuri: et vos xp̄iani iā redēpti ⁊ iuſtificati: exultate nō in vobis q̄ nō ꝓprijs meritis eſtis iuſtificati: ſȝ in dño q̄ vos iuſtificauit: ⁊ cū intraueritis templū ad laudādū dñm facite vt ſcitis pu ri ⁊ iuſti p penitentiā. Nā rectos decet col laudatio. i. decēs eſt vt rect⁹ laudēt deū. i. q laudatores dei ſint recti ⁊ puri ⁊ mūdi: ⁊ iu ſti: naȝ non eſt ſpecioſa laus in ore pctōris. Itē rectos decet collaudatio. i. decēs ⁊ iuſtū eſt vt illi qui ſunt iuſtificati ⁊ redēpti p chri ſtū laudent eū: aliter eſſent ingrati.

S Laudatores xp̄i ſint iuſti.

¶Confitemini dño in cithara: in pſalterio decem chordarum pſallite illi.

¶Cantate ei canticum nouum: bene pſal lite ei in vociferatione.

¶Hic tradit modū quō debem⁹ xp̄m lauda re ⁊ quot ⁊ q̄b⁹ ↄditiōib⁹ debem⁹ xp̄ȝ lauda re. Ubi q̄tuor dicit. Primo q debem⁹ xp̄o cāta re cāticū nouū. Scđo qḋ debem⁹ cātare iſtō cāticū cū cithara. Tertio cū pſalterio deceȝ chordaꝝ. Quarto cū vociferatiōe ⁊ conatu vocū. Et ita p̄cepit dd cātari hūc pſal. i taber naculo ⁊ i tēplo p leuitas: q̄ oia ſignificabāt magnū myſteriū. ¶ Nā p cāticū nouū itelli git̄ lex euāgelica ſiue teſtm̄ nouū: ad differē tiā cātici veteris ipſi⁹ moyſi: vt pȝ apoc. xv. Et ſic in toto libro pſalmoꝝ p cāticū nouū intelligit̄ teſtm̄ nouū: ⁊ p pſalteriū decē chor darū intelligit̄ lex. x. p̄ceptorū in lege euan gelica cōfirmatoꝝ. Et etiā intelligit̄ lex euā gelica cōtinēs in ſe decē chordas. i. x. articu los ptinētes ad xp̄m: nā p̄ma chorda huius pſalterij eſt v̄bi incarnatio. i. qḋ xp̄s eſt de⁹ incarnat⁹. Scđa chorda eſt xp̄i natiuitas de Maria v̄gine. Tertia chorda eſt baptiſm⁹ xp̄i. Quarta ei⁹ p̄dicatio. Quinta miraculo rū opatio. Sexta mors ⁊ paſſio. Septima re ſurrectio. Octaua in celum aſcenſio. Nona ſpūſſcti in apl̄os miſſio. Decima p p̄dicatio nē aplōꝝ eccl̄ie ↄgregatio. Per citharā itel ligit̄ fides ſpes charitas. Nā ſicut cithara ē vnū inſtrm̄ triāgulare: ita pariter vn⁹ eſt xp̄s: ſȝ eſt colend⁹ triplici v̄tute. ſ. fide ſpe ⁊ cha ritate. Per vociferationē intelligit̄ qḋ debe mus xp̄m ↄfiteri ⁊ publicare publice coram hoib⁹: ⁊ ei⁹ laudes ⁊ bñficia iugiter memo rare ⁊ exaltare ⁊ magnificare. Dicit ḡ Da uid. O iuſti cōfitemini dño ei⁹ laudes ma nifeſtādo: ⁊ cātate ei cāticū nouū: ſcȝ p̄dica te legē nouā euāgelicā: ⁊ hoc cū pſalterio. x. chordarū. i. ↄfitemini ⁊ p̄dicate in iſto nouo cātico. x. articulos xp̄i. ſ. incarnationē: nati uitatē: baptiſmū: p̄dicationē: miracula: paſ ſionē: reſurrectionē: aſcēſionē: ſpūſſcti miſ ſionē: ⁊ eccl̄ie ↄgregationem. Quia hec ſunt decē chorde hui⁹ pſalterij euāgelici. Et hoc eſt pſalteriū. x. chordarū ⁊ cāticū nouū q cā tauit ⁊ pulſauit virgo Maria tympaniſtria nr̄a cū magna exultatiōe ſpūs: cū dixit. Ma gnificat aīa mea dñȝ ⁊c. Nā hoc cāticū ſiue pſalteriū v̄ginis cōtinet decem v̄ſus: q̄ ſunt decē chorde in q̄bus. x. chordis ↄtinet̄ totuȝ teſtm̄: ⁊ cāticū nouū ⁊ etiā totū teſtm̄ vetus. Nā ibi annūciant̄ oia p̄miſſa in veteri teſta mento eſſe cōpleta in nouo cū dicit. Suſcepit iſrael puerū ſuū recordat⁹ mīe ſue: ſicut lo cut⁹ eſt ad p̄res nr̄os ⁊c. Uos ḡ iuſti cantate cāticū nouū legis euāgelice p totū circuitū anni: ⁊ in oibus horis diurnis pariterq no cturnis: ſed cātate ſpecialr̄ in veſperis quo tidianis canticū nouū ſiue pſalteriū. x. chor darū virginis: in quo implicite cōtinet̄ vtrūq teſtamētū. Itē cantate hoc canticum nouuȝ cū cithara. i. cuȝ fide ipſius xp̄i ⁊ ſpe et cha

T Lex euangelica eſt teſtm̄ nouū

Lex euangelica eſt ↄtinēſ deceȝ chordas.

ritate: q2 aliter nõ eẽt meritoria laus nec ↄfeſſio. Itẽ bñ pſallite ei in vociferatione cũ publica pdicatiõe et manifeſta ↄfeſſiõe corã oĩbus: ſicut ipſe ↄfeſſus ẽ oẽs in cruce ⁊ ĩ oĩb⁹ mẽbris ſuis paſſus eſt publice. Itẽ bñ pſallite ei cũ vociferatiõe in officiis canonicis eccleſie. Et nota qð ãtiq̃ cãtabãt hũc pſal. cũ vociferatiõe vocãdo xp̃z ad redimẽdũ. Nos ãt cãtam⁹ iſtũ pſal. ⁊ oẽs alios agendo grãs p redẽptiõe fctã: ⁊ vt xp̃s veniat ad remittẽdũ pctã nr̃a ⁊ nos glificandũ. ¶ Iterum eſt aduertẽdũ qð triplex cãticũ mẽoraṫ ĩ ſacra ſcriptura. Pᵒ canticũ vet⁹ qð dr̃ canticum Moyſi. Apo. xv. Scðo canticũ nouũ grẽ qð dr̃ cãticũ euãgelicũ ſiue lex euãgelicã. Tertio cãticũ glie ⁊ eternũ. Primũ cãticũ cantanerãt oẽs pr̃es ve. teſta. Scðm cãtam⁹ nos in hac eccl'ia militãti. Tertiũ cãtãt bti in eccl'ia triũphãti. Primũ cantabaṫ ſub ꝓteſtatiõe ⁊ fide ⁊ ſpe xp̃i futuri: quẽ ꝓnuntiabat p vaticinia ꝓphetarũ: ⁊ ꝑfigurabat p myſteria pᵗriarcharũ ⁊ oĩa ꝑcepta cerimonialia ⁊ legalia: ⁊ iõ ãtiq̃ cãtabãt cũ cithara ⁊ pſalterio materiali ⁊ legali. Scðm cãticũ cãtãt fideles no. te. cũ cithara ſpũali: ſcz fide: ſpe: et charitate: ⁊ cũ pſalterio ſpũali. x. chordarũ: ſcz cũ ↄfeſſiõe ſupdictoꝝ articuloꝝ: ⁊ cãtãt ipm cũ vociferatione: q2 publice ↄfitenṫ xp̃z ⁊ hos decẽ articulos corã hoib⁹. Tertiũ canticũ cãtant ſcti in celo cũ clara viſiõe ⁊ fruitione ⁊ felicitate dicentes. ſctũs ſctũs ſctũs ⁊c. Apo. iiij. Et hoc canticũ dirigiṫ toti trinitati: ſʒ ſcðm cãticũ: ſcz cãticũ nouũ dirigitur ipſi xp̃o: de quo cãtat pſalteriũ decẽ chordarũ: idẽſt decẽ articuloꝝ vt pʒ Apo. v. vbi dr̃ qð ſancti cantabãt canticũ nouũ dicẽtes. dignus es dñe accipere librũ ⁊ aperire ſignacula eius ⁊c. vnde hoc eſt canticũ nouũ ad qð cantandũ nos exhortaṫ propheta in hoc pſal. cum dicit: cantat e ei cãticũ nouum ⁊c.

Triplex canticũ in ſcriptura.

Quia rectum eſt verbum domini: ⁊ opera eius in fide.

Pꝛĩ. q. v. hũane. ꝟ qb⁹ tenemur deuz laudare.

¶ In ſcða pte reddit ⁊ aſſignat cãm q̃re ⁊ ꝓ qbus tenemur ipm laudare: ⁊ aſſignat tres cauſas. Pᵃ q2 xp̃s eſt de⁹ oẽs: cũ ſit ꝟbum pr̃is p quod fctã ſunt oĩa. Scða q2 iuſtus iudex. Tertia q2 miſericors: ⁊ ſic ẽ laudãd⁹ rõne ſũme potẽtie ⁊ iuſtitie ⁊ mie: ⁊ iõ ſicut eſt rect⁹ ⁊ iuſt⁹: ita dʒ a rectis ⁊ iuſtis laudari. Dicit ḡ. bñ dico q̃ iuſtos ⁊ rectos decet laudare xp̃m. Nã ipſe xp̃s eſt rectũ verbũ dñi p quẽ oĩa fecit: iõ oĩa opa ei⁹ ſunt facta in fide idẽſt ſunt naturaľr recta ⁊ pfecta: q2 cuncta que fecerat erant valde bona. Scðo eſt laudandus: quia eſt iuſtus ⁊ miſericors. Nam

Diligit miſericordiam ⁊ iudicium: miſericordia dñi plena eſt terra.

¶ Diligit inq̃t miam ⁊ iudiciũ: ⁊ iõ mia ei⁹ plena eſt terra. Nã oĩb⁹ miſereṫ: et plene et abũdãter redemit gen⁹ hũanũ: q2 ꝓ oĩbus effudit totũ ſanguinẽ. Et notãter dr̃ q̃ rectũ eſt ꝟbũ dñi: nã fili⁹ dr̃ ars pr̃is: ſed ars eſt recta rõ factibiliũ: ⁊ iõ ꝟbum in quo ab eterno ſunt idee ſiue exẽplaria oĩm creaturarũ dr̃ rectũ. Nã ſicut quodlibet artificiatuz dr̃ rectũ inq̃tuz aſſimilaṫ arti exiſtẽti in intellectu practico artificis: ita oĩs creatura dr̃ recta ⁊ pfecta ſm naturã ⁊ ſpeciẽ: inq̃tum aſſimilaṫ idee ⁊ rõni exiſtẽti in ꝟbo diuino qð dr̃ ars patris. Et notanter dicit etiã miſericordia dñi plena eſt terra: q2 ante aduentuz chriſti miſericordia dei ſolum erat in iudea.

Verbo dñi celi firmati ſũt: ⁊ ſpiritu oris eius omnis virtus eorum.

¶ Hic probat p ſingula que dixit. Nam primo pbat qð xp̃s ſit rectũ verbũ dñi. Scðo q̃ eſt iuſtus iudex. Tertio q̃ eſt ſumme miſericors. Scða ibi dñs diſſipat conſilia. Tertia ibi. beata gens. Dicit ergo pmo pbo qð xp̃s ſit verbũ rectũ dei patris ⁊ per ↄñs ſit deus conſubſtantialis patri. Nã celi firmati ſunt verbo dñi qñ deus dixit fiat firmamẽtuz ⁊c. Nã ſi deus dixit ergo p aliqð ꝟbum ſibi coeternũ locut⁹ eſt ⁊ dixit: qð quidẽ verbũ non põt eſſe niſi ſibi cõſubſtãtiale: cũ in eo nõ ſit aliqð accidens tpale. Item ſicut celi ſunt firmati ⁊ creati verbo dñi: ita oĩs virtus eoruz ſcz celorũ ẽ eis data ⁊ emanat a ſpiritu oris dei patris. s. a ſpiritu ſancto: et ſic omia ſunt creata verbo dñi: ⁊ habent virtutẽ a ſpiritu oris eius: ſcilicet a ſpiritu ſancto: et ſic tota trinitas concurrit ad creationem rerum: q2 opa trinitatis ſunt indiuiſa ad extra. ¶ Ad cuius intelligentiã eſt notandum ſm Aug. qð licet tota trinitas ſit creatrix vt deus: et opera trinitatis ſint indiuiſa in creatione rerum: tamen modus eſt diſtinct⁹. Naz in hac creatione aliquo modo attribuiṫ autoritas patri. Nã pater qui ab eterno dixit ſuũ verbũ: ⁊ diligendo filiũ ⁊ econuerſo ambo ſpirant ſpiritũ ſanctum: ille idem pater ex tempore p ſuũ verbũ eternuz dixit omnes creaturas ad extra qñ dixit fiat lux: ⁊ fiat firmamentũ ⁊c. ⁊ ſic per ſuũ verbum fecit omnia Joan. j. Item pater ⁊ verbum qui ab eterno ſpirãt ſpiritũ ſanctum ab intra: ita poſtea ex tempore tanq̃ vnũ ꝑncipiũ p ſpiritũ ſanctuz ſpirãt ad extra eſſe exiſtere ⁊ virtutẽ oĩbus creaturis ad operãdũ: qð quidẽ eſſe ſiue virtus dr̃ vita in reb⁹ ſiue viuere: q2 viuere viuẽtib⁹ eſt eſſe: ⁊ iõ ſubdiṫ. ſpũs dñi ferebaṫ ſup aq̃s. i. ſup oĩa fluxibilia ⁊ mobilia creata. Itaq3 res oẽs create vt aſſimilanṫ ideis ⁊ exẽplarib⁹ exiſtẽtibus in libro: ⁊ vt dicuns

xp̃s ẽ ꝟbuz pr̃is.

Nota.

tur p ꝟbū:dñr hr̃e eſſentiā ꝛ ſpeciē:ſꝫ vt aſ-
piraꝛ eis eſſe ꝛ virtꝰ p ſpm̃ſctm̃ dñr habere
ꝛ exiſtere ꝛ hr̃e virtutē ꝛ hr̃e opationē.Et ſic
oia creata hñt in ſe veſtigiū trinitatis.ſ.ſub-
ſtātiā:ꝟtutē ꝛ opationē ſiue numerū ꝛ pōdꝰ
ꝛ mēſurā:ſiue ſpēm modū ꝛ ordinē.Nec per
h̃ eſt dcm̃ ꝙ opa trinitatis ſunt diuiſa:q2 to-
ta trinitas cōcurrit tanq̃ vnū pncipiū et vnꝰ
deꝰ ꝛ vniꝰ opis:ꝛ hoc eſt de intellectu.Aug.xj.
de ciuitate dei.ꝛ.xij.cōfeſ.Et hoc eſt qđ dicit
hic dd verbo dñi celi firmati ſunt:ꝛ ſpū oris
eiꝰ oīs virtꝰ eoꝝ.Nec p hoc intēdit dd exclu
dere qn ſpūſſanctꝰ ſit ſpūs filū q2 non negat
ipm a filio pcedere:ſed intātū dicit ipm ſpm̃
oris pr̃is:inquātū talis autoritas eſt in pr̃e:
nā pater hꝫ de ſe et a ſe vt ſpūſſctūs pcedat
ab eo:ſit pncipiū nō de pncipio:ſed filiꝰ hoc
hꝫ a patre vt ſpiret ſpiritū:ſcꝫ ſimul cū patre
Sed ne quis putaret ꝙ ſoluꝫ celi ſunt a deo
creati ſicut blaſphemabāt manichei:ideo ſe
quiꝛ ꝙ ipſemet deꝰ pater ꝛ filius ꝛ ſpiritus-
ſanctus q̇ creauit celos:ipſemet creauit ter
ram ꝛ aquas ꝛ elementa:ꝛ tunc ſequitur.

Congregans ſicut in vtre aquas maris: ponens in theſauris abyſſos.

¶ Cōgregās oēs aquas maris in vallibus
ꝛ locis depreſſioribꝰ ꝛ iſimis terre.qñ diuiſit
aquas ab aq̄s:ꝛ apparuit arida:et cōgrega
tiones aquarū appellauit maria.vt pꝫ Gen.
j.Nā terra continet maria iter montes ſicut
vas cōtinet aq̄s:vt pꝫ de mari caſpio ꝛ indi-
co:ꝛ vt magis patebit pſalmo.ciiij.ꝛ ipſemet
fuit ponēs abyſſos.i.aq̄s abyſſales i theſau
ris.i.i lo.is ſecretiſ terre:ꝛ ſic ꝯgregauit aq̄s
maris i oceano inter valles q̄ſi in vtre ſiue i
vaſe:ꝛ poſuit aq̄s abyſſales ꝛ aq̄s fontales
ꝛ fluuiales i theſauris ꝛ locis ſecretis.Nam
fontes ꝛ flumina oriuntur ꝛ emanāt a locis
ſecretis.Et dr̃ i theſauris ſuis:q2 de emana-
tione fontiū ꝛ fluuioꝝ inſurgunt tot mirabi
les q̄ōnes ꝛ opiniones ꝙ q̄ſi nullꝰ vel pauci
potuerūt puenire ad ipſam veritatē.Nā pla
to dr̃ ꝙ emanāt a tartaro.Ariſtoteles dr̃ qđ
ꝯtinue generaꝛ aq̄ ex aere infrigidato in ca-
uernis terre.Aliq̄ dicūt ꝙ fiunt magne ſub-
merſiōes aq̄ꝝ in pfundo maris:ꝛ ſerpunt p
viſcera ꝛ venas terre:ꝛ dulcorate ebulliūt ꝛ
emergūt p ipulſum aut eq̄libriū ad alias p-
tes terre:ꝛ ſic fontes emanāt i planis ꝛ mon
tibꝰ.ꝛ ſic diſceptant philoſophi ſm̄ diuerſas
opiniones ſꝫ iſta manēt ſecreta ꝛ repoſita in
theſauris ꝛ ſecretis ſciētie dei:iō ait ponēs i
theſauris abyſſos.¶ Sꝫ dubitaꝛ q̄re nō fa-
cit mētionē in hac creatiōe de duobꝰ elemētiſ
ſcꝫ de igne ꝛ aere.Dicēdū ꝙ ignē ꝛ aerē cō-
numerat inter celos.Nā cōmuniter in ſcri-
ptura aer dicitur celū.vt dctm̄ ē pſalmo octa

Opiniones varie de emanatione fontiū et fluuiorū.

Queſtio.

uo:volucres celi ꝛc.¶ Sꝫ eſt aduertendū ꝙ
cū creatio rerū fuerit figura recreatiōis ꝛ re
generatiōis nr̃e:ꝙ p illū idē ꝟbū p ꝙ facta
fuit creatio:p illud idē facta eſt nr̃a redēptio
ꝛ recreatio:ꝛ p illud ꝟbū conſtructa eſt eccle
ſia p qđ facta fuit machina mūdi ꝛ eodē ordi
ne.Nā ſicut pꝫ in creatiōe p ꝟbū filiū ſuum
dicēdo pduxit res ad extra q̇ ad ſpēs ꝛ eſſen
tias ſuas:ꝛ pꝫ cū filio per ſpiritū ſanctū ipſ-
rauit vitā ꝛ eſſe:ꝛ virtutē in rebꝰ:ita pari rō
ne in noſtra regeneratiōe pater p filiū ſuū i
carnatū locutꝰ eſt nobis:ꝛ dedit legē euāge
licā:vt patet ad hebre.pmo:ꝛ ſic ꝯſtruxit ec
cleſiā ex viuis lapidibꝰ fidelibꝰ:ſꝫ q2 nō ſuffe
ciſſet dediſſe legē:ꝛ creaſſe aplo͛s:niſi ſpiraſ-
ſet in eis vitam ꝛ virtutē ſpiritualē:iō pater
cū filio miſit ſpiritumſanctū in diſcipulos:et
pipſum ſpirauit vitā ꝛ virtutē gratiarū ꝛ do
norū i diſcipulos:ꝛ ſic viuificauit eos ad in-
telligēdas ſcripturas ꝛ ad robur ꝛ ad fortitu
dinē:ꝛ dādo eis eccleſiaſticā poteſtatē fecit
eos pncipes eccleſie.Itē ſicut creauit.xij.ce
los ſcꝫ decē celos ſupiores ꝛ ignē et aerē q̇s
cōnumerat inter celos:vt dictū eſt:ita crea-
uit duodecim apoſtolos in eccleſia:qui dicū
tur celi eccleſie:vt dictū eſt pſalmo.xviij.et
illos ornauit ſyderibus ꝛ aſtris gratiaruꝫ ꝛ
donorum ſpiritusſancti:ꝛ ſic intelligit grego
rius illud Job.xxvj.ſpiritus dñi ornauit ce-
los.Unde dicit verbū q̇ eſt filiꝰ patris orna-
uit celos.i.apoſtolos:ſꝫ virtus apoſtolorum
de ſpiritusſancto ſumpta eſt vnde alibi ſpū
oris eiꝰ ꝛc.ornamēta enim celorū ſunt virtu
tes predicantium ꝛc.Ex quo ptꝫ qđ pater p
verbum firmauit ꝛ elegit apoſtolos:ſꝫ p ſpi-
ritūſanctū dedit eis virtutē ꝛ dona gratiarū
in die pētecoſtes.ꝛ ſic cōſtructa et confirma
ta eſt eccleſia.Et hoc eſt qđ dicit hic Dauid
ꝙ non ſolum in creatione mūdi celi materia
les verbo qui eſt xp̄s firmati ſunt:ꝛ ſpū oris
eiꝰ oīs virtus eorū:ſed etiā in nr̃a recreatio
ne eodem verbo dñi ſcilicet chriſto celi ideſt
apoſtoli firmati et electi ſunt:et oīs virtꝰ eo-
rū fuit ſumpta a ſpiritu oris eius:q2 p ſpiri-
tuꝫ ſanctū ſpirauit in eos ꝛ in totā eccleſiam
virtutem et vitā ſpiritualē:eccleſiaſticā po-
teſtatē eis largiēdo.Et ſic tota trinitas con-
currit ad noſtrā regenerationē:et ideo nos
xp̄iani per fidem regenerati portamꝰ imagi
nē ꝛ veſtigiū paſſionis chriſti in fronte et to
tius trinitatis.Nā licet deꝰ luceat in omni-
bus hominibꝰ per creationem:tamen in ſo-
lis fidelibꝰ lucet p recreationē ꝛ gratiā quē
characterē accepimꝰ in baptiſmo ꝛ etiam in
cōfirmatione.Sed ne putaret aliq̇s qđ xp̄s
ſolū creauit duodecim apoſtolos:ꝛ in eis ſo
lis gratiā ſpirauit.iō ſubdit cōgregās ſicut
in vtre aq̄s maris.i.poſtq̄ firmauit celos.i.

Nota de creatione et recreatione mundi.

apoſtolos: poſtea p eos congregauit aquas ma-
ris.i.multitudinē ppli gētilis ſicut i vtre.i.in
vaſe z gremio eccle: z poſuit abyſſos.i.aquas
abyſſales.i.ſeptē ſacramēta eccliaſtica i the-
ſauris z ſecretis ſuis. Nā eccliaſtica ſacrā dñi
aq̄ abyſſales: qz virt⁹ eoꝝ nunq̄ euacuabit:
eo q̄ ſūt plena meritoꝝ paſſiōis xp̄i z ſic hñt
ꝟtutē infinitā: z abyſſalē ad iuſtificādū pec-
catores ſucceſſiue in infinitū. Jtē xp̄s poſuit
abyſſos i theſauris.ſ.i ſacra ſcriptura: i q̄ cō
tinet infinita ſecreta: z abyſſus diuitiaꝝ ſcīe
tie dei. Jō ſeqt. ſ. q xp̄s ē illō ꝟbū p̄ris q̄ n̄ ſo
lū celi mālce i pncipio ſz ēt in noſtra regene
ratione celi firmati ſunt ſcz apoſtoli: ergo.

Eccleſiaſtica ſacramēta dñi aque abyſſael.

Timeat dñm ois terra: ab eo autem commoueantur oēs inhabitantes orbem.

¶ Timeat eū ois terra in ſuo aduētu: z oēs gētiles inhabitātes orbē cōmoueant z vincantur z conuertantur ab eo: et cognoſcant ipſum deum z creatorem z recreatorem.

Quoniam ipſe dixit et facta ſunt: ipſe mandauit et creata ſunt.

¶ Jpſe pr̄ dixit z facta ſunt ola. z ipſe mandauit: z creata ſunt in creatiōe materialiter z in regeneratiōe ſpūaliter. Jtē ſicut in pncipio mādādo z dicēdo fecit oia: ita in ſuo aduentu mādādo z precipiendo faciebat miracula: z reſuſcitabat mortuos: et dimittebat pctā: z iuſtificabāt pctōres t nq̄ ptātez habēs: qđ plus fuit q̄ creare celū z terrā: q̄ miracula null⁹ poterat facere niſi ſol⁹ deus: ḡ xp̄s eſt de⁹ ꝟbū p̄ris. p quē ſum⁹ creati z recreati: ḡ ſibi debet honor latrie z laus zc. ergo cātate ei cāticū nouū cū pſalterio decem chordaꝝ z cithara z vociferatione zc.

Dominus diſſipat conſilia gentium: reprobat autem cogitatiōes populorum: z reprobat conſilia principum.

Z xp̄us diſſipauit hoc i ſuo aduētu.

¶ Hic aſſignat ſcđam rōnē q̄re debet xp̄o latria: z debem⁹ ſibi cātare ſic cāticū nouū: ſcz qz eſt iuſt⁹ iudex: ſiue pp̄ter ſummā iuſtitiā.
¶ Nota q̄ xp̄s i ſuo aduētu tres potētias diſſipauit: z puniuit: in qb⁹ oñdit potētiā z iuſtitiā ſuā. Prio deſtruxit falſam ſapiaz z ſupſtitiōnē gentiliū z philoſophoꝝ: z falſos eius deoꝝ. Scđo diſſipauit cogitationes ppl̄oꝝ ſcz malitiā iudeoꝝ iſurgentium ꝯ eū: q eos gitauerūt xp̄m delere p mortē: ſed ipſe reſurrexit z diſſipauit eos auferēdo eis regnuz z locū zc. Tertio diſſipauit cōſilia z cōuenticula pncipū mūdi z tyrānoꝝ q̄ pp̄oſuerant penit⁹ diſtrahere ecclā z delere nomen xp̄i: ſed ipſi diſſipati ſūt vt nero z domitian⁹ z maximian⁹: imo tota gētilitas fuit ſubiecta iugo xp̄i. Et hoc eſt qđ ait dd: ſcz dñs ieſus xp̄s bene eſt iuſt⁹: qm ipſe diſſipat et diſſipauit i ſuo aduētu cōſilia z ſapiētiam gentiū.ſ. falſas opiniōes philoſophoꝝ de eternitate mūdi zc. z diſſipauit rit⁹ z ſupſtitiōes falſorum deoꝝ z vanitates poetarū: z oſtēdit q̄ mūdus eſt a deo creat⁹ ex tpe: z q̄ eſt vn⁹ ſol⁹ de⁹ trin⁹ in pſonis: z q̄ vn⁹ ſol⁹ de⁹ eſt colēdus. Scđo diſſipauit z confudit cogitatiōes z peſſima pp̄oſita populoꝝ ſcz iudeoꝝ: q̄ dixerūt ſi hunc dimittim⁹ venient romani zc. ſed ꝯtrium accidit eis: vt dictū eſt pſalmo.ij. Nā poſtq̄ xp̄s reſurrexit fuerūt eiecti a ſedibus ſuis: et trucidati z diſperſi per mundū in captiuitatē zc. Tertio diſſipauit conſilia principū z tyrannorum machinantium et conātiū deſtruere legē euangelicā z totam xp̄ianam religionē: ſed ipſi diſſipati ſunt: z coꝝ ſupſtitio et idololatria fuit deſtructa: et eccleſia multiplicata per Cōſtantinū: et lex euangelica exaltata et ampliata. Jdeo ſubdit.

Conſilium autem dñi in eternuz manet: cogitationes cordis eius in generatione z generationem

¶ Conſilium ideſt lex dñi ineternū manet z cogitationes cordis eius.i.ea que deus ab eterno pp̄oſuit futura: manēt in generatione et generationē: qz oia facta ſunt z cōpleta: que deus preordinauit aut p̄uidit ab eterno cuius ſcientia falli non poteſt. Et ideo

Beata gens cuius eſt dñs deus ei⁹: populus quē elegit in hereditatem ſibi.

¶ Btā eſt gens chriſtiana cui⁹ dñs eſt vnus verus deus trinus et vnus: z nō eſt decepta in colendo plures deos: et beatus populus chriſtianus quē dñs ieſus chriſtus elegit in hereditatē ſibi diſſipato cōſilio gentilium et pncipū et tyrānoꝝ et cogitationibus iudeorum. Nā diſſipatis oibus ſupradictis: deus elegit ppl̄m chriſtianū in hereditatez ſibi vt colat eū: et ſeruet legē euangelicam. Poteſt etiā iſte verſus ordinari cū ſententia ſequenti: q̄ eſt terra cauſa. ¶ Beata gens. hic aſſignat tertiam cauſam quare xp̄s eſt colend⁹ et laudādus a xp̄ianis rectis zc. ſcz qz miſericors. Nā qui maiorē miſericordiā et plura beneficia recepit a xp̄o magis tenet et obligatur xp̄m laudare. Dicit ergo. Beata gens chriſtiana cui⁹ deus eſt dñs eius: et beatus popul⁹ chriſtianus: quē dñs Jeſus chriſtus elegit ſibi in hereditatē: z vocauit ipſum ad fidē. Nā dñs oſtendit ſibi magnā miſericordiam: qz propter eum incarnatus eſt et mortuus et paſſus. Unde

De celo reſpexit dominus: vidit omnes filios hominum.

De preparato habitaculo ſuo reſpexit: ſuper omnes qui habitant terram.

xciij. di. legitimus. j. q. j. c. miſte. et xiiij. q. ſ. loqui.

Qui finxit

Qui finxit ſigillatim corda eorum: qui intelligit omnia opera eorum.

¶ Dñs filius dei reſpexit de celo: z vidit oẽs filios hominũ ſeu filios adã pctõres eoz de habitaculo ſuo preparato idest de celo empyreo q̃ eſt loc⁹ deo preparat⁹ z debit⁹ reſpexit ſup oẽs homines q̃ habitãt terrã quodã oculo miſericordie: z vidẽs omnes in captiuitate: cõmot⁹ mĩa z pietate ipſe q̃ erat eternus z impaſſibilis in ſinu patris: fact⁹ eſt hõ mortalis formã ſerui accipiẽs vt peccatores liberaret. Itẽ ille etern⁹ fili⁹ q̃ creauit: z finxit ſigillatim. i. in vnoquoq̧ corda idest aĩas eoꝝ ſci: ʒ hominũ: z intellexit oĩa opera eoꝝ z cogitationes ipſas: fact⁹ eſt hõ mortalis vt eos redimeret. Ubi nota φ p hoc qđ ait q̃ finxit ſigillatim: excludit falſam opinionẽ Pithagore z etiã Thalmudiſtarũ q̃ dicunt oẽs animas eſſe ab initio creatas: z trãſmigrare de corpe ad corp⁹: z ſic vnaq̧q̧ aĩa precedit ſuũ corp⁹: ʒ hic dixit qđ de⁹ finxit. i. creauit aĩas ſigillatim in vnoquoq̧. Itẽ excludit falſam opinionẽ cõmẽtatoris q̃ dixit vnũ intellectũ eſſe in oĩbus hominib⁹: hic aũt dixit qđ vnuſquiſq̧ ſigilatim hʒ ſuã aĩam. Itẽ p hoc φ ait intelligit omnia opera eorũ: excludit falſam opinionẽ manicheoꝝ et alioꝝ hereticorum qui dicunt deũ non curare nec etiam intelligere iſta inferiora. Deinde ſequitur.

Non ſaluat̃ rex p mltã ỽtutẽ: z gigas non ſaluabitur in multitudine virtutis ſue.

¶ Hic reddit cauſam q̃re deus motus mĩa voluit incarnari: z dicit qđ voluit humiliari et exinaniri z fieri hõ: eo qđ nulla creatura erat ſufficiens ad ſaluãduʒ ſeipſaʒ nec alios ſed ſolus filius dei erat ſufficiens ad ſaluãdum. Iđ dicit. nõ ſaluat̃ rex p multã ỽtutẽ. i. null⁹ rex mundan⁹ habuit tãtã ỽtutẽ z potẽtiam vt ſeipſum poſſet ſaluare aliquo modo nec aliq̃s gigas magn⁹ z fortis ſaluabit̃ nec potent ſaluari in multitudine ỽtutis ſue.

Fallax equus ad ſalutẽ: in abundãtia autẽ ỽtutis ſue nõ ſaluabitur.

¶ Equus. i. multitudo equorum fallax erat ad ſalutẽ regũ z principum. ¶ Et ideo null⁹ ſaluabat̃ nec poterat ſaluari in abũdãtia virtutis ſue. Et hoc pṕter duo. Primo quia oẽs erant pctõres z immundi: ideo oportebat vt noſtra redẽptio fieret p hoiem iuſtũ z innocentem. Secundo quia peccatuʒ primorum parentum fuerat tam graue qđ non poterat deleri niſi per deũ et hominem. Tertio quia potentia diaboli erat tam magna φ non poterat niſi per deũ ſuperari. Ideo ſequitur.

Ecce oculi dñi ſup metuẽtes eũ: z eis q̃ ſperãt ſup miſericordia ei⁹.

Ut eruat a morte animas eorum: z alat eos in fame. glia cpi.

¶ Oculi dñi ſup metuẽtes z ſperãtes i eũ. i. ſup fideles: z i eos q̃ ſperãt ſup mĩa ei⁹ vt eruat aĩas eoꝝ morte eterna p mortẽ z paſſionẽ: z alat z nutriat eos i fame. i. pabulo ſcrõꝝ z ſapiẽtie. q. d. xp̃s nõ ſaluauit ſupbos neq̧ ꝯfidẽtes i ſupbia z virib⁹ ſuis z bonis mũdanis: nec ſaluauit infideles: ſʒ fideles z humiles: z illos pauit pabulo ſapiẽtie: z ſic eſuriẽtes ipleuit bonis: z diuites dimiſit inanes. Ex oĩb⁹ his pʒ q̃r de⁹ oñdit nobis ſuã magnã miaʒ: q̃re ipm obligamur laudare z magnificare. per hoc etiã excludit̃ falſa opinio pelagianoꝝ dicentium vnumquemq̧ abſq̧ gratia ex proprijs viribus poſſe ſaluari.

Anima noſtra ſuſtinet dñm: q̃m adiutor z ꝓtector noſter eſt. vj. q. delectẽ z xxiĳ. qđ. v

Quia in eo letabit̃ cor noſtrũ: z et in nomine ſancto ei⁹ ſperauimus. iũ. cõ uenior.

¶ Hic ꝓpheta petit aduẽtũ xp̃i accelerari: vt poſſet ſibi cãtare cãticũ nouũ zc. Et ĩt exhortat̃ fideles ad fidem z ſpẽ z charitatẽ xp̃i ſaluatoris dicẽs: ſi ita ẽ qđ ſol⁹ xp̃s poteſt oẽs ſaluare z nõ ſaluat niſi ſolos fideles hñtes ſperãtes in ſe ẽ aĩa nr̃a ſuſtinet. i. ſuſtineat et expectet cũ patiẽtia aduẽtũ xp̃i: q̃m ipe ſol⁹ ẽ adiutor z ꝓtector nr̃ q2 in eo letabit̃ cor nr̃m cum venerit: z ſolos nos fideles ſaluabit: eo qđ ſpauim⁹ i noĩe ſctõ ei⁹ qđ ẽ ieſ⁹ ſaluator: q2 nõ ſaluabũt̃ niſi hñtes fidẽ xp̃i. et iõ dđ apoſtrophat ad xp̃ʒ: vt acceleret aduẽtũ ſ. dicẽs. xxxix dĩſ. c. diaconi.

Fiat miſericordia tua dñe ſup nos: queadmodum ſperauimus in te.

¶ O dñe Ieſu veni: z fiat mĩa tua ſup nos redimẽdo z ſaluãdo quẽadmodũ z ſicut ſperauim⁹ i te: z nõ ſit vana z fruſtra ſpes nr̃a vt ſalues nos: ħ p gratiã: z i futuro p gloriã zc. Ex ſupradictis pʒ qđ dđ in toto iſto pſalmo exhortat̃ fideles noui teſtamẽti: vt recipiant xp̃m i aduẽtu ſuo: vt cãtẽt ſibi cãticũ nouũ. z ꝑdicent legẽ euãgelicã cũ fide z ſpe z charitate. Sʒ in vltima parte petit accelerari aduẽtũ xp̃i in quo cãticũ nouũ. i. euãgelicũ erat cantãdũ in eccl̃ia. Ex quo pſalmo colligũtur octo cõcluſiones. ¶ Prima cõcluſio qđ iuſti obligant̃ p̃ ceteris deũ laudare: z in eo exultare p beneficijs acceptis. ¶ Scḋa cõcluſio quod laus iuſtorum eſt decora et deo grata. ¶ Tertia ꝯclo. qđ canticũ nouum debet cantari: z cõfeſſio laudis iuſtorũ debet fieri tripliciter. ſcilicet cũ pſalterio decem chordarum idest cũ cõfeſſione ſupradictorum decem C i. cõ. d. ꝯc. iũ. cõ cius ſio.

articulorum qđ dicit pſalterium euangeli-
cum. Secundo debet cantari cum cithara:
ſcꝫ cum fide trinitatis ſpe ⁊ charitate. Ter-
tio cū magna vociferatione: qꝛ talis cōfeſſio
fidei debet fieri publice ⁊ nō ſolū in occulto.
iiij. cō ¶ Quarta cōcluſio ꝙ ꝓpter tria eſt deꝰ lau-
cl'o. dandus. Primo qꝛ rectus ⁊ verax in ꝓmiſſis
Scđo qꝛ iuſtus in iudicijs. Tertio qꝛ miſeri-
cors: qꝛ iuſtificauit nos in nouo teſtamento
v. ccl'. per mīam quam promiſerat in veteri teſtō.
¶ Quinta cōcl'o. ꝙ ſicut indiuiſibiliter tota
trinitas cōcurrit in mūdi creatione: qꝛ pater
per verbū ſuū creauit oīa: ⁊ per ſpiritum ſan
ctum ſpirauit eſſe ⁊ operari: ⁊ vitam ī oībus
rebus. ita pariter in noſtra regeneratiōe pa-
ter ꝑ verbum filiū ſuū regenerauit nos: ⁊ ꝑ
ſpiritū ſanctum viuificauit nos dona gratia-
rum infundēdo ⁊c. ⁊ per conſequens eſt da-
re trinitatē perſonarum in diuinis. ¶ Sexta
vj. cō cōcluſio. ꝙ ſicut deus fuit miſericors in nos
cl'o. iuſtificando: ita fuit iuſtus iudex cogitatio-
nes populorum ⁊ conſilia principum infide-
vij. cō lium diſſipando ⁊ reprobando. ¶ Septima
cl'o. cōcluſio. ꝙ populus chriſtianus ſolꝰ eſt bea-
tus: eo ꝙ diſſipatis iudeis ⁊ infidelibus ſo-
viij. lus ipſe eſt electus ī hereditatē dei. ¶ Octa
cl'o. ua concluſio. ꝙ in hoc pſalmo excludunt ⁊ i-
probant quinqꝫ falſe opiniones. Nam pri-
mo improbatur opinio ariſtotelis dicentis
mundū eſſe ab eterno: cū hic dicat ꝓpheta:
qm̄ ipſe dixit et facta ſunt: ipſe mandauit et
creata ſunt ⁊c. Secundo īprobat falſam opi-
nionē thalmudiſtarū ⁊ origenianoꝝ dicen-
tium oēs aīas eſſe ſimul creatas a principio
cū hic dicat ꝓpheta: q̄ finxit ſigillatim aīas
eoꝝ ⁊c. Tertio īprobat ꝑ idē opinio cōmen-
Not. tatoris dicētis vnicū eſſe intellectū in oībus
q̄nqꝫ hoībus. Quarto īprobat falſa īpietas mani-
falſas cheorum dicētiū deū nō creaſſe iſta viſibilia
opini inferiora: nec habere curā de ipſis: cum hic
ones. dicat ꝓpheta qui intelligit oīa opa eoꝝ ⁊c.
Quinto īprobat īpietas pelagianorū dicen-
tiū vnūquēqꝫ ſine grā poſſe ſaluari: et ex pro
priis viribus poſſe vitare omne malū ⁊ age-
re bonum: cum hic dicat: nō ſaluatur rex per
aleph multam virtutem ⁊c.

xv. q. j ¶ BEnedicam dn̄m in oī tēpore:
fuerti ſemper laus eius in ore meo.
mini. ¶ Hic eſt ſecundus pſal. alphabeticus ha-
bens. xxij. verſus iuxta numerum. xxij. litera
rum hebreorum. Eſt verum ꝙ deficit ſexta li
tera. ideſt vau. loco cuius geminatur he. cu-
ius titulus talis eſt. Dauid quando mutauit
faciem ſuā rationem ſuā coram abimelech:
⁊ fugauit eum: ⁊ abijt: hunc titulum prepo-
ſuit Eſdras huic pſalmo. Nā dictū eſt ꝙ da-
uid ſolū fecit illos titulos in q̄bꝰ exprimitur
cantor: aut inſtrumentū: aut modus cātandi
aut tp̄s: aut locꝰ in q̄ cātabat iſte pſal. ⁊ ratio
eſt. Nam dđ ordinauit pſalmos: ⁊ dabat eos
cātādos determinatis cantoribꝰ cū inſtrumē
tis ⁊ modis determinatis: ⁊ in determinato
tp̄e: ⁊ iō explicabat ī titulo oīa ſupradicta: vt
pꝫ in q̄buſdā pſalmis. Sꝫ qñ exꝓmit materia
aut autor pſalmi: nō eſt credendū ꝙ dđ fecit
illū titulū: ſed Eſdras aut aliq̄s ſanctus hōī
ꝓut fuit ſibi reuelatū. In hoc ḡ titulo ptꝫ qđ Not.
dđ fecit hūc pſal. qñ fugiēs a facie ſaul decli-
nauit ad Achis regē Geth: quo cognito dixe
rūt ſerui Achis: nōne hic eſt Dauid rex ter-
re. i. quē iudei dicūt eſſe vnctū in regē: ⁊ q̄ ex
pectat rex poſt ſaulē: eo qđ occidit Goliath
gethēū. Vñ dauid videns imminere ꝑiculū
vite ſue: ſimulauit ſe inſanum: ⁊ mutauit os
ſuū torquēdo ⁊ variando oculos et labia: et
ſpumādo velut furioſus ⁊ epilēticꝰ. Et tunc
rex Achis fugauit ip̄m a domo ſua iubēs ne
amplius ꝑmitteret ingredi: ⁊ tunc Dauid re
ceſſit inde in ſpelūcā Odolā: ⁊ ſic euaſit ma-
nus ſeruorū Achis: vt ptꝫ. j. regū. xxj. Et tunc
agēs grās fecit hūc pſal. Sꝫ hec hyſtoria nō
videt cōcordare cū titulo. Nā in titulo dicit
ꝙ dauid mutauit faciē ſuā corā abimelech: Obi
⁊ rex geth appellat Achis in ſupradicta hy- ctio.
ſtoria. Ad hoc dicit Ra. ſa. qđ abimelech eſt
nomen dignitatis regalis. Nā oēs reges Ge Rñſio
rare appellabant abimelech: vt ptꝫ Geñ. xx.
⁊. xxvj. ſꝫ qꝛ ciuitas geth eſt gerara memora-
ta in geneſi: ideo idē eſt achis ⁊ abimelech.
Nā achis eſt nomē ꝓpriū: ⁊ abimelech no-
mē dignitatis. Sꝫ mētit iſte cecꝰ obſtinatus
Nā lꝫ dicat verum ꝙ oēs reges gerare dicti
ſunt abimelech: tñ ciuitas geth nō eſt eadem
cū gerara. Nā ciuitas geth cuiꝰ achis erat
rex: eſt ſita in ꝑte aquilonari iuxta bethleem
⁊ tribu beniamin: ⁊ eſt prima de ciuitatibus
philiſtinorum in parte aquilonari: ⁊ gerara
eſt in finibus paleſtine ad partē auſtralem ī
finibus egypti iuxta berſabee: vt ptꝫ. Gene.
xxvj. Et iō eſt melius qđ dicat: ꝙ achis erat
binominis: q̄ alio noīe dictus eſt abimelech.
Vel eſt dicendū ⁊ meliꝰ: ꝙ abimelech in lin-
gua paleſtina idē eſt qđ rex terre: nā abime-
lech interpretat rex patris mei: ⁊ ſic quē nos
appellamus regē: ipſi vocāt abimelech. No
ta qđ abimelech idē eſt ꝙ rex paternalis ſi-
ue rex naturalis. Jō q̄libet rex naturalis cu-
iuſcunqꝫ regni ſic dicebat abimelech apud
paleſtinos: ⁊ ſic nō ſolū rex gerare dicebatur
abimelech: ſꝫ etiā rex geth: ⁊ rex acharō et
ceteri: q̄ſi regnū paternū iure pr̄no poſſiden
tes: Vñ melech arabice: rex interpretat lati-
ne. Scđm ergo hunc intellectū dicūt hebrei
ꝙ dđ fecit hūc pſalmū: ⁊ ſic exponūt ip̄m li-
teraliter preciſe de Dauid: ꝓut agit gratias
pro liberatione ſua. Et ſcđm hoc tria facit
dauid. Nam primo ipſe agit gratias. Scđo

inducit alios ad magnificādū deū. Tertio ad timēdū deū ꝓ obſeruantiā legis: ſcḋa ibi magnificate dñm. tertia ibi. timete dñm. Dicit ḡ dd. Bñdicā dñm deū iſrl' in oī tpe.ſ. tā i aduerſitate ꝙ in ꝓſperitate: ⁊ ſp.ſcʒ die ac nocte laus ei⁹ erit i ore meo agēdo grās: eo ꝙ liberauit me ð manu ſeruoꝝ regis Achis

Beth In dño laudabitur: anima mea: audiant manſueti et letentur.

¶ Aīa mea laudabit in dño.i.gl'iabit i dño ⁊ nō i ſe: qꝛ nolo laudes hoīm: nec laudari ð ſupbia: ſʒ de hūilitate ⁊ māſuetudine: iō dico vt māſueti audiāt hūilitatē meā ⁊ letent. Poſtea inuitat omnes alios ad laudes dei exemplo ſui: dicens.

Gimel. Magnificate dñm mecum: ⁊ exaltemus nomen eius in idipſum.

Deleth. Exquiſiui dñm ⁊ exaudiuit me: et ex oīb⁹ tribulatiōib⁹ meis eripuit me

¶ O vos hūiles ⁊ māſueti magnificate dñʒ mecū: ⁊ in idipm.i.inſil' exaltem⁹ eū ſimilr. Et reddit cām: qꝛ ſp in tribulatiōib⁹ exq̄ſiui dñm oī alia ſpe relicta: ⁊ iō exaudiuit me: et ex oīb⁹ tribulatiōib⁹ meis eripuit me.ſ.de manu golie ⁊ de manu ſaul: cū traxit lanceā ꝫ me: ⁊ cū miſſi cliētes vt circuirēt me in domo: ⁊ nunc eripuit me de rege achis: ⁊ ideo

He. Vau Accedite ad eū ⁊ illuminamini: ⁊ facies veſtre non confundentur.

¶ Accedite ad eū ⁊ nō q̄ratis aliū liberatorē ⁊ illuminamini.i.illuminabimini: qꝛ dabit vobis grām ⁊ modū euadēdi: ⁊ ſic facies veſtre nō cōfundentur: qꝛ nunq̄ dicetis vos eſſe deluſos: nec repulſos: nec fruſtratos.

Zayn Iſte pauper clamauit: ⁊ dñs exaudiuit eum: ⁊ de omnib⁹ tribulationibus eius ſaluauit eum.

Heth Teth. iiij.q. ix.c. teſtes Immittet angel⁹ dñi in circuitu timētium eum: ⁊ eripiet eos.

Guſtate ⁊ videte qm̄ ſuauis eſt dominus: beatus vir qui ſperat ī eo.

Joth Timete dñm oēs ſancti ei⁹: qm̄ nō

Caph eſt inopia timentibus eum.

Diuites eguerūt ⁊ eſurierūt: inq̄rentes aūt dñʒ nō minuēt oī bono

¶ Iſte paup̄ quē videtis.ſ.ego: clamauit: et dñs exaudiuit eū: ⁊ de oīb⁹ tribulatiōib⁹ ei⁹ ſaluauit eū: vt dictū ē. Nā angel⁹ bonus dñi immittet ꝟtutē ſuā in circuitu humiliū timentiū eū: ⁊ ſic ēripiet eos: ḡ relinq̄te hūana auxilia: ⁊ guſtate ⁊ videte qm̄ dñs ſuauis ⁊ nō crudelis: imo facilis ad dādā grāʒ ⁊ petitionē. Iō btūs vir q̄ ſperat in eo: ⁊ nc non ī illis crudeles ⁊ maliuolis ſicut ſaul ⁊ ſeq̄ces eius ſed timete dnm O vos omnes ſancti et iuſti eius: quoniam non eſt inopia bonoꝝ tpaliū ⁊ ſpūaliū timentibus eum: imo copia ⁊ abūdantia grē. Nā nos videmus ꝙ multi diuites huius mūdi cōfidentes in bonis mūdanis facti ſunt pauperes: ⁊ eguerūt: ⁊ eſurierunt mendicando: qꝛ bona tranſitoria ſunt ⁊ non potuerūt ea retinere: ſed timentes dñm nō minuētur oī bono: imo abūdabūt bonis ſpūalibus ⁊ etiam bona eis non deficient.

Lamech Uenite filij audite me: timorē domini docebo vos.

Mem. i.pe. iij.b Quis eſt homo qui vult vitam: diligit dies videre bonos.

¶ Uenite ḡ filij audite me: ⁊ docebo vos timorem dñi.i.legem diuinā que cōſiſtit in timore dñi: ⁊ ſi quis hō timet dñm vt cupiat videre dies bonos in hac vita: ⁊ etiam gloriam in alia. faciat quod ſequitur.

Nū. Prohibe linguam tuam a malo: ⁊ labia tua ne loquantur dolum.

Samech Diuerte a malo: ⁊ fac bonum: inq̄re pacem ⁊ perſequere eam.

¶ O vir iuſte prohibe linguā tuam a malo ⁊c. Et ſic exponūt iudei moraliter hūc pſalmū faciliter: qꝛ vt ſic lrā eſt ſatis plana applicādo ad ipſuʒ dd. ¶ Sed ſi ſic preciſe literalr exponat: videret hūc pſalmū nulluʒ ꝯtinere ſacramentū: ⁊ titulū eſſe nō a ſpiritu ſancto: ſed inutiliter poſitū. qḋ eſt falſum. Nā dd nō fuit min⁹ ꝓpheta in hoc pſal. ꝙ in ceteris: nec latēt minora ſacrā in hoc titulo ⁊ pſalmo ꝙ ī ceteris: qꝛ idē eſt ipſūs. Et ideo eſt dicendū ꝙ dauid ꝑ illam fugā ⁊ deſcenſum in geth: ꝑ illā mutationem ⁊ ſimulationē ⁊ deriſum ꝑuidit in ſpū totum myſteriuʒ incarnationis ⁊ paſſionis ⁊ ſepulture: ⁊ reſurrectionis chriſti: ⁊ perſecutionē ⁊ liberationē et proſperitatem eccleſie. Nam preuidit qualiter dei filius erat in mūdum deſcēſurus: ⁊ debebat mutare faciem ⁊ os ſuum accipiendo formā ſerui: inuētus vt homo: et pati multas peſecutiones: et quō herodes rex galilee debebat ipſuʒ fatuū reputare ⁊ contēnere: ⁊ a ſe fugare et ad pilatū remittere ⁊ quomodo ab omnibus debebat tanq̄ inſanus ⁊ arreptiti⁹: ⁊ demoniacus reputari ⁊ quomodo erat deludend⁹ ⁊ irridēdus a principibus ſacerdotum ⁊ miniſtris: ⁊ crucifigēdus: ⁊ a morte per reſurrectionē liberandus: ⁊ etiaʒ nouit ꝙ omnes perſecutiones eaſdē erat paſſurus in mēbris: et in ſua eccl'ia. Ex omnibus his patet qḋ dauid fuit magis figura chriſti ꝙ aliquis alius: ⁊c. Dd figura xpi.

magis fuit figura in ſua humilitate: ꝛ manſuetudine: ꝛ patientia in aduerſis quam in alia virtute ac perfectione. Et ideo hec preuidens dauid fecit hunc pſalmū in perſona xp̄i ꝛ eccl'ie: in quo introducit xp̄m non ſolū in ꝑſona capitis: ſ3 etiā in ꝑſona mēbroꝝ eccl'ie. Nā quicq̇d paſſus ē xp̄s in capite paſſa eſt eccl'ia poſtea a tyrānis: imo vt veri⁹ dicat: paſſus ē xp̄s in mēbris: ꝛ ſic xp̄s loquiť ꝑ mēbris: ꝛ ſic tria facit. Nam p̄mo laudat deū patrē agēdo grās de ſua liberatiōe ꝛ reſurrectiōe. Scd̄o inuitat oīa mēbra ſua ꝛ cōgregationē iuſtoꝝ ad laudē dei: vt agāt gratias ſil' cū eo. Tertio p̄dicit p̄miū iuſtorū et punitionē maloꝝ. ſcd̄a ibi: magnificate dn̄3 tertia ibi: ocl'i dn̄i ſuꝑ. ¶ Q̄tū ad p̄mū dicit xp̄s: ego bn̄dicā dn̄m deū patrē in oī tp̄e agēdo grās ꝑ bn̄ficijs receptis: ꝛ laus eius erit ſꝑ ꝛ ꝯtinue in ore meo. Et nota ꝙ dr̄ia ē īter bn̄dicere ꝛ laudare: nā bn̄dicere eſt agere grās ꝑ bn̄ficijs receptꝭ: ſ3 laudare eſt ꝟtutes ꝛ bonitatē alicui⁹ cōmemorare. Itē ē aduertēdū ꝙ l3 q̄libet creatura teneať deū ingiter ꝛ ſine intermiſſiōe laudare ꝛ bn̄dicere eo ꝙ totaľr a deo depēdet ſm̄ eſſe ꝛ eſſentiā iō teneť deum amare ex toto corde ꝛ ex tota mēte: ꝛ ex oīb⁹ viribꝰ ſine aliq̄ intermiſſiōe tp̄is ꝛ opis. Nā ſicut de⁹ nō ceſſat influere ſuā ꝟtutē in creaturā ī ſēndo ꝛ ꝯſeruando: ita hō nō d3 ceſſare ferri tota mente ꝛ aīa ꝛ ꝯtēplari ī illō ſummū bonū: a q̄ h3 oē bonū: vt deo ſatiſfaciat ꝛ reddat vices: ſ3 hoc non p̄t iplere viator ī hac via ꝑꝑ p̄od⁹ corpis et miſerias mūdanas: ꝛ ipedimēta intriſeca et exteriora: ſ3 h̄ implēt bti ꝯprehēſores ī p̄ria de q̄b⁹ ait xp̄s Mat. xviij. angeli eoꝝ ſꝑ vidēt faciē p̄ris. Itē pſal. lxxxiij. bti q̄ habitāt ī domo tua dn̄e: in ſcl'a ſcl'oꝝ laudabūt te. S3 q2 xp̄s nō ſolū erat viator: ſ3 ēt cōprehēſor: cuius aīa ſū dormiēdo q̄ vigilādo ſꝑ ꝯtēplabatur faciē p̄ris: iō ſol⁹ xp̄s potuit dicere bn̄dicā dn̄m in oī tp̄e hui⁹ vite: ꝛ ſꝑ laus eius in ore meo. S3 ꝙ xp̄s iplevit ī capite facit tota eccl'ia ſil' in mēbris: nā nō eſt aliq̄ hora: nec ꝑticula tp̄is: nec aliqd̄ inſtās: in q̄ nō laudeť de⁹ in aliqua pte mūdi. Nā cū in nr̄o hemiſpherio eſt nox: in alio eſt dies ſub horizonte nr̄o: ꝛ ſic q̄n in vna pte mūdi dr̄ officiū diurnū. in alia dr̄ offm̄ nocturnū: nec eſt aliq̄ hora diei quin dicať aut p̄ia: aut tertia: aut ſexta: aut nona: aut veſpe: aut cōpletoriū: aut officiū nocturnū: aut laudes matutine: aut orōnes deuotorū xp̄ianoꝝ. Et ſic ꝙ vn⁹ ſol⁹ hō nō p̄ōt implere: nec ſatiſfacere: facit tota eccl'ia ī cōi. Ex q̄ p3 ꝙ prim⁹ ꝟſicul⁹ huius pſalmi nō p̄ōt ꝟificari de ipſo dd̄: ſ3 de ipſo xp̄o in ſe ꝛ in ſua eccl'ia: ꝛ iō dicit xp̄s ego ſil' cū eccl'ia ꝛ mēbris meis bn̄dicā dn̄3 celebrādo diuia officia: agēdo grās in oī tp̄e hui⁹ vite: q2 in alia vita nō eſt tp̄s: ſed eternitas: et laus ei⁹ erit ſꝑ ī ore meo ī alia vita. ſ. in p̄ria vbi bti in ſcl'a ſeculoꝝ ſine itermiſſiōe laudāt deū. Et ſubdit xp̄s ſicut ego ingiter laudabo p̄re3: ita aīa mea laudabiť ab oīb⁹ mēbris meis ī dn̄o p̄re: q2 in oīb⁹ orōnib⁹ q̄ dirigunť ad patrē ꝯcludiť ꝑ dn̄m nr̄m ieſum xp̄m ꝛc. Iō xp̄s ēt vt hō ꝑ laudať in p̄re. Itē vnica adoratiōe adorať cū ꝟbo ꝑ vnionē hypoſtaticā. Et ſequiť: audiāt mānſueti ꝛ leteť q. d. xp̄s vt hō ego adept⁹ ſum hāc dignitatē ꝓpter hūilitatē ꝛ māſuetudinē: q2 hūiliaui meip̄m fact⁹ obediēs vſq3 ad mortē cruc3: iō p̄ exaltauit me: ꝛ dedit mihi nomē ſuper oē nomē: vt in noīe ieſu oē genu flectať: ꝛ ſic iā in glīa p̄ris. i. ſil' habeo glīā cū p̄re ſedēdo a dextris ei⁹ ꝛ ſic in p̄re ſempꝛ laudabitur aīa mea ab oībus fidelib⁹: q̄ audiāt hoc māſueti: ꝛ leteť ſe eē humiles ꝛ māſuetos: q2 ꝑꝑ humilitatē hāc gloriā adeptus ſum ꝑ me ꝛ mēbris meis. ¶ Magnificate dn̄m mecum. In hac ſcd̄a pte q̄tuor facit xp̄s. Nā p̄mo excitat ꝛ exhortať oīa mēbra ſua ad magnificādū deū. Scd̄o ad ponēdā ſpē ī eo. Tertio ad timendū eū. Quarto ad ſeruādū legem ꝛ voluntate3 dei. Scd̄a ibi. Accedite ad eum. Tertia ibi. Timete dn̄m Quarta ibi. Uenite filij. ¶ Quo ad p̄mū q2 dicit. audiāt manſueti ꝛ leteť: dicit: O māſueti ſupple audite me bn̄dicentē ꝛ laudātē deū patrē: ꝛ magnificate dn̄m ſil' mecū: q2 vos eſt3 membra mea: ꝛ iō cū capite debetis ſil' magnificare deū: q2 nō eſt diſtinctio inter caput ꝛ mēbra: oēs eīm magnificam⁹ p̄rem: nā ego nō ſolu3 ꝑ me: ſ3 etiā ꝑ vos ꝯtinue magnifico cū ī eccl'ia: ꝛ ſic in idipſum. i. ſil' vos ꝛ ego exaltem⁹ eū. Nota ꝙ iſte ter mī⁹ circunlocut⁹ in idipſu3 idē ſignificat qd̄ ſil' vel ſimiľr vľ p̄iter vt ait ap̄ls. cupio vos idipſum ſapere. i. ſil' ꝛ mecū: ꝛ iō vbicunq3 in hac trāſlatiōe poniť idipſum. hiero. poſuit ſil'. i. p̄iter: vt pſal. iiij. in pace in idip̄m dormiā et requieſcam. Hic aūt poſuit: dn̄m mecū: ꝛ exaltem⁹ nomē ei⁹ pariter. i. ſimul magnificem⁹ ꝛ exaltem⁹ et eodē mō. Et reddit cauſam q̄re debem⁹ magnificare ſimul ꝛ exaltare: quia inquit ego q̄ſiui: ꝛ exoraui dn̄m patrē in menſa: ꝛ in horto ꝛ in cruce: et exaudiuit me largiēdo que petebam ꝑ me ꝛ mēbris meis: ꝛ eripuit me ex omnibus tribulationibus ꝑ reſurrectione3 quia iam amplius non moriar: ꝛ mors mihi vltra nō dominabitur. Ergo ſi ita eſt quod ego fui exauditus ꝑ me et pro vobis: quia ego oraui pro te petre: ꝛ pro tota eccl'ia ne deficiat fides tua: ergo o vos martyres nolite timere nec deficere: ſed cū firma ſpe accedite ad eū ſcilicet patrem: ꝛ illuminamini ꝛ

corroboramini luce ꝛ fortitudine ꝛ virtute ſpi
ritusſancti ꝯ tyrannos ꝛ infideles ꝛ fortiores:
ꝛ facies veſtre nõ ꝯfundent imo vincetis eos
q2 lʒ occidant corpꝰ: animam tñ nõ potuerũt
occidere: q2 cũ ſteteritis an reges ꝛ preſides
non eſtis vos q̃ loquimini: ſʒ ſpũs patris ve-
ſtri q̃ loq̃t in vobis: io ipſi tyrãni manebunt
cõfuſi ꝛ vos victores: ꝛ ideo vos mébra mea
nolite timere in perſecutionibus tyrãnorũ:
q2 pater non deficiet vobis: ſicut mihi nõ de
fecit. nã me pauper quẽ videtis clamauit et
orauit in menſa ꝛ in horto ꝛ in cruce: ꝛ ſemꝑ
dñs exaudiuit eũ: ꝛ ex omnibus tribulatio-
nibus ſaluauit eum: ergo ſicut ſaluauit ca-
put ꝛ reſuſcitauit: ita ſaluabit mẽbra. nam ſi
cut in horto apparuit mihi angelus domini
confortans me: que quidem confortatio po-
tius fuit ꝑ mẽbris meis: ita pariter in perſe-
cutionibus veſtris angelus immittet virtu-
tem ꝛ influxum ſuum in circuitu martyrum ꝛ
fidelium ꝛ timentiũ eũ: q2 circũdabit eos ſua
virtute ꝛ ꝓtectione: ꝛ ſic eripiet eos de ma-
nu tyrannoꝝ ne ꝑdãt fidẽ et fortitudinem:
imo audacter morient ꝑ fide ꝛ veritate: ꝛ in
fine eripiet totã eccleſiam tẽpaliter de manu
tyrãnoꝝ per conuerſionẽ Cõſtãtini: iniũ ꝙ
felicis ꝛ ſolis vñs gẽtiles conuertent ad fi-
dẽ ꝛ ſic fideles manebũt oĩno victores. Lra
hieronymi hʒ caſtrametat angelus in cir-
cuitu timẽtiũ eũ: ꝛ ſic litera eſt magis plana:
quaſi dicat ꝙ angelus michael q̃ eſt cuſtos
eccleſie ponet caſtra ꝛ exercitus angeloꝝ in
circuitu fideliũ ad cuſtodiẽdũ eos de ma-
nu tyrannoꝝ: ſicut frequenter viſum fuit ꝙ
angeli apparebãt in circuitu martyrũ cõfor
tãtes eos: ſicut legit in hyſtoriis beati Lau-
rentii ꝛ beati Sebaſtiani: ꝛ etiam in hyſtoria
Nota. beate Catherine legit ꝙ angeli d̃ celo deſcẽ
derunt: ꝛ fregerunt rotas ꝛc. ſicut angelus
dñi deſcendit cum Azaria: et extinxit flam-
mam ignis. Danie.iii. Et ſubdit: guſtate et
videte guſtu ꝛ viſu fidei: quoniã dñs ſuauis
ꝛ ꝓpicius eſt omnibus inuocãtibꝰ eũ: q2 eis
non deficiet in perſecutionibus. ideo beatus
vir qui ſperat in eo: Totũ hoc etiã põt refer-
ri ad legẽ euangelicam vt dicat xp̃s: guſtate
operando: ꝛ videte contemplãdo legẽ euan-
gelicã quã fero ꝛ predico vobis ex pte pris
mei: qñ ſuauis eſt dñs in lege euangelica ꝛ
non ſeuerus. ſicut fuit in lege veteri. Naʒ lex
euãgelica non fert onera importabilia nec
multiplicationẽ cerimonialiũ preceptorũ ſi-
cut lex moyſi: quia iugũ meũ ſuaue: et onus
meũ leue: ꝛ premiũ ꝓmiſſuʒ in lege euãgeli
ca eſt maximũ ꝛ ſufficiens: q2 ꝓmittit felicita
tẽ ꝛ btitudinẽ eternã: iõ btũs vir q̃ ſperat in
eo: ideo vos omnes ſancti timete dñm timo
re filiali: q̃ quideʒ timor inſurgit ex ſumma
charitate: ꝛ ſic ſuſtinebitis ꝑſecutiões ꝑ eo:

vt acquiratis ꝛ teneatis beatitudinẽ ꝓmiſſã:
qđ eſt bonũ ꝑ ſe ſufficiẽs et ſtatus oĩm bono-
rũ aggregati ne ꝑfectus: ꝛ ſic nõ eſt nec erit
inopia: nec defectꝰ bonis xp̃ianis et fidelibꝰ
diligẽtibꝰ ꝛ timẽtibꝰ deũ: nã btũs habʒ q̃cq̃d
vult: ꝛ nihil mali vult. Itẽ q2 illud gaudiũ ꝛ
bonũ beatoꝝ nemo tollet ab eis: nec eſt amiſ
ſibile nec hauribile: ſicut bonũ mũdanũ. Nã
multi diuites ꝛ principes huiꝰ mũdi amiſſis
bonis tẽporalibꝰ eguerũt ꝛ eſurierũt: ſicut fi
lii Priami regis Troie. Et ſicut filii ꝛ nepo-
tes ꝛ familia regis Saulis: ꝛ ſicut Darius ꝛ
Porus capti ab Alexãdro. Et ſicut filii Dio-
nyſii tyrãni q̃ poſt mortẽ pris oſtiatim mẽdi
cabãt: ſed nõ ſic erit de fidelibꝰ ſperantibus
in deũ: nã lʒ ſint pauperes in hac vita: ꝛ non
habeãt copiã bonorũ temporaliũ: tñ nõ mi-
nuent omni bono in alia vita: imo abunda-
bunt ſpũalibus inamiſſibilibꝰ: q2 btitudineʒ
nemo tollet ab eis duo ergo habebunt bea-
ti obſeruantes legẽ euãgelicã. Primo q2 ſe-
tiabunt bonis celeſtibus. Sc̃do q2 erunt ſe-
curi de ſua beatitudine: qđ in hac vita nullꝰ
vnq̃ potuit adipiſci. ¶ Venite filii: q2 ſupe-
rius dixit accedite ad eũ: ꝛ illuminamini ꝛ
guſtate: ꝛ videte: ꝛ timete dñm omnes ſancti
ꝛc. poſſet aliquis querere ꝛ dicere quomõ
guſtabo: ꝛ i quibꝰ cõſiſtit iſte timor dñi: ꝛ q̃d
agendo potero eſſe q̃ illđ ſummũ bonũ ind-
ficiens: ꝛ in quo cõſiſtit iſta lex euãgelica in
cuius obſeruatione tantũ bonũ acquiritur?
Ad hoc rñdet ꝛ ſatiſfacit xp̃s dicẽs. O filii re
generati per baptiſmũ venite ad fidẽ: et au-
dite me cũ affectu: ꝛ docebo vos timorẽ dñi
patris mei: ſcʒ docebo vos non legẽ timoris
ſeruilis ſed filialis: naʒ initiũ ſapiẽtie timor
dñi: ꝛ docebo vos in quibꝰ cõſiſtit timor dñi
caſtus ꝛ filialis. Et q̃d debet agere homo q̃
timet dñm: ꝛ cupit videre dies bonos in illa
glia eterna. Unde ſi q̃s eſt homo qui timet
dominũ: ꝛ diligit ideſt cupit videre dies bo-
nos in patria celeſti: ꝛ non malos in inferno
faciat qđ ſequit: ꝛ tu chriſtiane fac qđ ſequi-
tur. ſ. ꝓhibe linguã tuã a malo non blaſphe-
mando: nec in ꝓſperis: nec in aduerſis: nec
murmurando de aliquo: ꝛ labia tua non lo-
quant dolũ nec fraudẽ ꝯ primũ: ſʒ ſis verax
in v̄bis ꝛ ꝓmiſſis ſeruandis: diuerte a malo
ideſt vita ꝛ fuge oẽ malũ ſeruãdo ꝓcepta ne-
gatiua: ꝛ fac bonũ ſeruando ꝓcepta affirmati-
ua: ꝛ inquire pacẽ cũ primo ꝛ ſequere ꝛ cõſua-
ſerua eã. ¶ Nota ꝙ lex xp̃i dicit leuis ꝛ ſua-
uis reſpectu legis Moyſi: naʒ illa precipie-
bat ꝛ mãdabat ꝛ imponebat onera iportabi
lia ꝛ multitudinẽ ꝓceptoꝝ. ſ. ſexcẽta ꝛ trede-
cim ꝓcepta iſ. lex cerimonialia ꝛ iudicialia et
moralia. eo ꝙ ille pp̃ls erat dure ceruicis: ꝛ
inclinatus ad rebellionẽ: ꝛ tota illa lex erat
figura xp̃i futuri. Et iõ xp̃us ſublatis oĩbus

Obſer-
uãtiũ
legeꝫ
ners
tis.

Lex
dei de-

cerimoniis ꝛ iudicijs reducit totā legem ad duo ꝑcepta.ſ.ad dilectionē dei ꝛ ꝓximi. Mat. xxij. Et declarauit ꝑceptū ꝺ dilectiōe ꝓximi. Mat.vij.cū dixit: q̄cūq̧ vultiſ vt faciāt vobis hoīes: ꝛ vos facite illis: hec lex ꝛ ꝓphete: qꝛ in iſto affirmatiuo itelligit negatiuū.i.qꝺ nō vultis vt faciāt vobis hoīes nō faciatis illis. i.qꝺ nō tibi vis alteri ne facias. Et totū ħ nihil aliū ē niſi ꝺclinare a malo ꝛ facere bonū. Sꝫ qꝛ hō nō ſolū iuſtificat ex operib⁹: ſꝫ etiā corde ꝛ lingua ꝛ ex malis cogitatiōib⁹ ꝛ locutionib⁹ iudicabit: iō xp̄s nō ſolū ꝓhibꝫ man⁹ ſꝫ etiā cor. Matth.v.q̇ iraſcit fratri ſuo: reus erit iudicio ꝛc. Itē Mat.xij.ex ore tuo iudicaberis: qꝛ ex abūdātia cordis os loq̄t. iō Dd̄ ħ ꝓphetice in ꝑſona xp̄i ꝓhibet cor ꝛ linguā a malo: cū dicit: ꝓhibe linguā tuā a malo: ꝛ labia tua ne loquāt dolū. Itē ꝓhibet oē op⁹ malū fieri cū dicit. Declina a malo: ꝛ mādat oē bonū fieri ꝑ mādata affirmatiua cū dic: et fac bonū ꝛ mādat charitatē dei ꝛ ꝓximi: cuꝫ ſubdit inq̄re pacē: cū deo ꝛ ꝓximo ſupple: ꝛ ꝑſequere eā.nā q̇ manet in charitate: i deo manet: ꝛ de⁹ i eo: ꝛ ſic manet ꝛ q̇eſcit in pace dei ꝛ ꝓximi. Vñ declinare a malo eſt bonā vitaꝫ inchoare: ꝛ facere bonū: eſt bonā vitā ꝑficere: ꝛ i ea ꝑficere. Per ꝑmā euadim⁹ penā: ꝑ ſcꝫm ꝯſeq̄mur ꝑmiū: qꝛ nemo pōt inchoare bonam vitā niſi deſinat malefacere: ꝛ peniteat ꝑterire: vt iq̄t aug. Et i eis ꝯſiſtit tota lex euāgelica ꝛ tota iuſtificatio hoīs ad vitā eternā ꝯſequēdā de qua iuſtitia dictū eſt pſal.xvij.

Declinare a malo q̄d ſit.

Hyn. iuſta xxxv.

Oculi domini ſuꝑ iuſtos: et aures eius in preces eorum.

¶ Hic ponit ꝑmiū iuſtoꝝ legē xp̄i obſeruātiū ꝛ punitionē trāſgreſſoꝝ. Vñ dicit: ſi q̄ris quē fructū ꝯſeq̄nt iuſti ex obſeruātia legis euāgelice: dico i tibi q̧ duos fructus primum qꝛ oculi dñi ſuꝑ iuſtos: qꝛ erūt grati ꝛ accepti ad vitā eternā. Scꝺꝫ qꝛ aures ei⁹.i.aures dei erūt ꝓpicie ſuaues i ꝑces eoꝝ: qꝛ oꝛones ꝛ petitiones eoꝝ erāt audite ꝛ accepti apꝺ deū. Sed oppoſitū ē ꝺ trāſgreſſorib⁹ legis Iō ſeq̄tur.

Phe. Heb. iiij. d.

Vultus aūt dñi ſuꝑ faciētes mala: vt perdat de terra memoriā eorū.

¶ Vultus dñi iratus ad vindictā erit ſuꝑ facientes mala: vt ꝑdat memoriā eoꝝ de hanc terra ꝑ mortē corꝑalē ꝛ de terra viuentiū ꝑ mortē ſpūalē: qꝛ delebunt de libro ꝛ numero viuētiū: ꝛ cū iuſtis nō ſcribent nec mēorabūtur: nec habitabūt cū eo. Sꝫ q̧ oculi dñi ſuꝑ iuſtos: ꝛ aures ei⁹ i ꝑces eoꝝ: ꝓbat cū ſubdit

Saced. de pe. v. ubi heretici.

Clamauerūt iuſti ꝛ dñs exaudiuit eos: ꝛ ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos.

¶ Iuſti clamauerūt: ꝛ dñs exaudiuit eos: vt pꝫ de oib⁹ martyrib⁹: ꝛ de oibus tribulatiōnibus liberauit eos. Nā martyres ꝑ mortē liberati ſunt ꝛ abſoluti a vinculis corporis hui⁹: ꝛ a miſerijs hui⁹ mūdi: ꝛ ꝯſecuti ſunt felicitatē eternā. ꝛ etiā multi liberati ſunt a penis corꝑalib⁹. vt pꝫ de btō Vincentio. Itē tota eccl̄ia poſt lōgas ꝑſecutiōes liberata et ꝓſperata ē ēt tꝑalr̄ poſt ꝯuerſionē conſtantini: q̇ reddita pace eccleſie: eam bonis tꝑalibus ditauit. Quia,

Coſ.

Iuxta eſt dñs his q̇ tribulato ſunt corde: ꝛ humiles ſpiritu ſaluabit.

Reo.

Multe tribulationes iuſtoꝝ: ꝛ de omnibus his liberabit eos dñs.

¶ Iuxta ē dñs his q̇ tribulato ſunt corde ꝓpter ꝟitatē ꝛ iuſtitiā: ꝛ iō ſaluabit oēs mites ꝛ hūiles ſpū. Nā lꝫ ſint mlte tribulatiōes iuſtoꝝ. ꝛ de⁹ ꝑmittat eos pati ꝑſecutiōes i hac vita: tñ dñs liberabit eos de oib⁹ his malis: ꝛ liberabit eos ꝑ glīā ꝛ reſurrectionē futuraꝫ.

Sim.

Cuſtodit dñs oia oſſa eorū: vnū ex his non conteretur.

¶ Dñs cuſtodit idest itegre reſuſcitabit i ſinali iudicio oia oſſa eoꝝ: intantum q̧ vnū ex his oſſib⁹ nō ꝯteret: nec deficiet: nec minuetur: nec capill⁹ de capite ꝑibit: qm̄ itegre cuꝫ tota ſua ꝑfectiōe immortales ad glīaꝫ reſurgent liberati ꝛ abſoluti ab oi tribulatione et miſeria: qꝛ tūc abſterget de⁹ oēm lachrymā: ꝛ iā nō erit amplius dolor: nec clamor: nec luctus: qm̄ priora mala trāſierūt. Apo.xxi.

Iban.

Mors peccatorū peſſima: ꝛ q̇ oderunt iuſtum delinquent.

¶ Mors petoꝝ erit peſſima: qꝛ nō reſurgent in reſurrectionē vite: ſꝫ i reſurrectionē iudicii ad ꝑpetuas penas ꝑferendas. Et maniſeſte patet q̧ tyrāni ꝛ obſtinati q̇ oderūt ꝛ perſecuti ſunt quēlibet martyrē ꝛ iuſtū ſimpliciter: delinquent idest errabunt: ꝛ reperientur malam partem eligentes: ꝛ peccabunt cōtra legem que precipit declinare a malo ꝛ facere bonū: ꝛ inquirere pacem ꝛ charitatem erga proximū ꝛ ſeruare eam: quia in fine.

ꝺ ꝯſe. di.ij. cateral.

Redimet dñs aīas ſeruorū ſuorū: ꝛ non delinquēt oēs q̇ ſperāt in eo.

¶ Dñs redimet et liberabit ab his malis aīas ſeruoꝝ ſuoꝝ. Ex q̄b⁹ pꝫ q̧ qꝛ i ſperant ꝛ ꝯfidūt i eo: ꝛ ponūt totam ſuam ſpem in eo perferentes perſecutiones et tormenta nō delinquēt.i.nō errabūt: nec ꝯfundent: nec fruſtrabunt deſyderio ſuo: ſꝫ delinquēt ꝛ errabūt ꝛ fraudabunt oēs tyranni ꝛ ſupbi ponentes ſpē ſuā in hoc mūdo: tot⁹ ēt iſte pſ̄a ꝑt eē vox ipſi⁹ dd̄ in̄ ꝯtis oēs fideles ꝟe.ꝛc.ad ſuſcipiēdā legem xp̄i ꝛ oēs martyres iuſtos noui teſ

ſa.vt cū humilitate ꝛ patiētia tolerēt ꝑſecu tionē ꝛ tormēta ꝓpter xp̄m:qm̄ magnā feli citatē ꝛ p̄miū cōſequenꝰ i illa vita:ꝛ ſic etiā pōt moralit̄ exponi totꝰ pſalmꝰ:qūo ipſe dd̄ exēplo ſui exhortat̄ oēs fideles vtriuſq̄ te. ad patiētiā ꝛ humilitatē i tolerēdis perſecu tionibꝰ a q̄cūq̄ iniuſtis:ꝛ ne deſperēt de mia dei:q̄ hic vel in futuro liberabuntur:ꝛ iniu ſti hic aut in futuro punient̄. Sꝫ ſi volumus attēdere figurā ꝛ ſacramētū cōtētū in titu lo huiꝰ pſal.melius eſt q̄ dicat̄ q̄ eſt vox xp̄i hoīs agētis grās patri:ꝛ inuitātis oia mem bra ſua ad ꝑferēdas ꝑſecutiōes ꝛ tormenta tyrānoꝝ ꝓpter eū:ꝛ exhortātis eos vt cum humilitate ꝛ patiētia ꝑferāt ꝑſecutiones:et orent etiā ꝓ perſecutoribus. Ideo iſte pſal mus ꝛ p̄cedēs legit̄ in feſtiuitatibꝰ martyrū. Et ideo dicit aug.in ſermone plurimorum martyrū:q̄ inq̄ntū poſſumꝰ debemꝰ mar tyres ꝛ ip̄ꝫ xp̄ꝫ imitari.ſ.q̄ ſimꝰ mites ꝛ hūi les corde in ꝑſecutiōibꝰ:ꝛ debemꝰ ꝓ ꝑſecu toribꝰ exorare. Et tota ſupradicta expoſitio eſt cōformis ipſi titulo pſal.in quo continet̄ figura paſſionis chriſti ꝛ martyrum.

Iudica dn̄e nocentes me:expu gna impugnantes me.

¶ Titulꝰ in finē ipſi dd̄. Ex titu. habet̄ q̄d rex dd̄ fecit hūc pſal.ꝛ dirigit nos in finē le gis q̄ eſt xp̄s ꝛ attribuit ip̄m ipſi dd̄ meſſie. Et id̄ apd̄ hebreos titulꝰ eſt ipſi dd̄ tm̄ ſine alio addito. Et id̄ dicūt hebrei:q̄ cū dd̄ labo raret in vehemēti ꝑſecutiōe rogauit dn̄m vt deꝰ mitigaret irā ipſiꝰ ſaulis:ſꝫ fuit ſibi re uelatū q̄liter ſaul cū ſuis debebat interire i mōtibꝰ gelboe:ꝛ ſic erat ꝑitura tota domus ſaulis:ꝛ domꝰ dd̄ erat exaltāda:q̄d ꝑcipiens dd̄ i ſp̄u fecit hūc pſalm̄. Et ſic exponūt hūc pſal.ad lr̄am de dd̄:put petit ꝓphetice libe rationē ſui:ꝛ p̄dicit ruinā ſaulis et ſuorum. Sed Aug.ꝛ Caſſiodorus ꝛ Origenes expo nūt hūc pſal.de ꝑſecutiōe ꝛ paſſiōe xp̄i:ꝛ ex cidio regni iudeorū:quā preuidit dd̄ in ſp̄ū ꝓ ꝑſecutiōes ſuas: Id̄.dicit Caſſiodorus q̄d iſte eſt ſcd̄s pſalmꝰ eoꝝ q̄ manifeſtiꝰ expli cāt myſteriū paſſiōis xp̄i. Et id̄ ſcd̄ndo ſniaꝫ ſacroꝝ doctoꝝ:iſte pſal.exponēdꝰ eſt de per ſecutiōe ꝛ paſſiōe xp̄i. Eſt tn̄ aduertendū q̄d iſte pſal.nō pōt ſufficiēter ꝛ diſtīcte diuidi eo q̄ narrādo afflictiōes iterponit petitiōes et grāꝝ actiōes:ſꝫ grālr̄ poſſumꝰ dicere q̄ dd̄ tripliciter fuit afflictꝰ. Pͥmo ꝑ inſidias. Se cūdo ꝑ falſa teſtimonia ſibi impoſita. Ter tio ꝑ irriſiōes:q̄ gaudebāt emuli ſui in ad uerſitatibꝰ eiꝰ. Ita ꝑiter iudei tripliciter ꝑ ſecuti ſunt xp̄ꝫ. Pͥmo ꝑ iſidias:vt qñ q̄rebant an liceret dari cenſuꝫ ceſari:ꝛ qñ interroga bāt eū de magno mādato. Scd̄o ꝑ falſos te ſtes imponētes q̄ dixerat:poſſum deſtrue re tēpl̄ū dei. Tertio ꝑ iniurias ꝛ irriſiones. Et id̄ dauid p̄uidēs in ſp̄ū p̄dictas tres op preſſiōes xp̄i futuras fecit hunc pſalmū in quo introducit xp̄m loquētē ꝛ cōquerentem apud patrē de iudeis affligentibus eū. In q̄ tria facit. Nā pͥmo cōqueritur de inſidiis ſibi paratis petēdo liberari. Scd̄o de falſis teſti monīis ſibi impoſitis. Tertio de ꝯiurationi bus ꝯ eū factis ꝛ iniuriis ꝛ opprobriis illa tis. Et in q̄libet ꝑticula petit liberari:ꝛ agit grās:ꝛ q̄rit vltionē. ſcd̄a ibi:ſurgētes teſtes iniq̄. tertia ibi. Et aduerſuꝫ me locuti ſunt.

¶ Quo ad pͥmū dicit xp̄s. O dn̄e pater iudi ca iudeos nocētes.i.ledētes me.iudica dico iudicio examinatiōis ꝛ ꝯdēnatiōis:ꝛ expu gna ipugnātes.i.volētes ipugnare me tā in mēbris q̄ in capite. Et nota q̄ noceo noces q̄uq̄ apud antiq̄s reperit̄ ordinari cū actō ꝛ ratio eſt q̄ nocere vno modo eſt cōtrarium ad pͥcere ſiue ꝓdeſſe:ꝛ tūc eſt acq̄ſitiuū:et ſic exigit datiuū:q̄ idē eſt q̄ obeſſe:alio mō idē eſt q̄ ledere:ꝛ ſic ordinat̄ cū accuſatiuo caſu ꝛ ſic ponit̄ in primo verſu. Et ideo di cit.iudica dn̄e nocētes.i.ledētes ꝛ perſequē tes me:ꝛ ideo ſequit̄.ꝛ expugna ipugnātes me.expugna dico:ciuitates eorum deuaſtā do:ꝛ diſſipando:ꝛ eos diſpergēdo ꝑ Titum ꝛ romanos. Et ideo ſequitur. Noc eo.

Apprehende arma ꝛ ſcutū:ꝛ exur ge in adiutorium mihi. xiiij. q vj.c. ſi res et ca. hi q̄.

Effunde frameam ꝛ conclude ad uerſus eos qui perſequuntur me: dic anime mee ſalus tua ego ſum.

¶ Apprehēde arma ꝛ ſcutū contra eos ro manos cōcitādo:ꝛ exurge in adiutoriū mi hi:ꝛ effunde frameā ꝛ gladiū tue potētie et ſententie aduerſus iudeos ꝛ tyrannos:qui perſequunt̄ me in capite ꝛ mēbris ꝛ dic aie mee:ſalus tua ego ſum:ideſt oſtende te ſa lutē vite mee:q̄ ſi precipis:ideſt dicis factū erit:ꝛ liberabis me ab eis:me reſuſcitando: ꝛ eos puniendo ergo

Confundantur ꝛ reuereantur:que rentes animam meam.

Auertantur retrorſum et confun dantur cogitantes mihi mala.

¶ Iudei querentes animā meā ꝛ vitā meā delere ꝛ tollere ab hoc mūdo cōfundant̄ et reuereant̄:ꝛ verecūdent̄:ꝛ timeāt cū viderit me reſuſcitatū:ꝛ auertant̄ ab honoribus re trorſum ꝑdētes dignitatē:ꝛ regnū:ꝛ ſacer dotiū:ꝛ cōfundant̄ ſcribe ꝛ phariſei:ꝛ p̄ncipes cogitātes mihi mala. ꝛ machinantes ꝛ cōſpirantes in necem meam:quoniam fru ſtrati ſunt a deſyderio ſuo poſtq̄ reſurrexi. infra xxxiij ij.c.ꝛ. infra. lxix. a.

xxiij. qō. v. §. vj. **Fiant tanꝙ puluis añ faciē vēti: ⁊ angelus domini coartans eos.**

¶ Fiāt tāꝙ puluis añ faciē vēti dispersi per vniuersuz mūdū: ⁊ āgel⁹ dñi sit pseq̄ns eos. Ut vt ait Joseph⁹ de bello iudaico: angeli visi sūt recedere a tēplo: ⁊ gladi⁹ igne⁹ vil⁹ ē supra hierl'm p aliq̄t dies añ excidiū: ⁊ sic pȝ q̄ angeli iā cōminabant stragē futuram.

x. iij. q. iiij. nabuchos donosor. §. itē angelus Josephus. **Fiat via illorū tenebre ⁊ lubricū: ⁊ angel⁹ domini persequens eos.**

¶ Fiat via illoꝝ lubricū. i. scādalū ⁊ lapsus ad cadēdū: ⁊ angel⁹ dñi sit pseq̄ns eos. Nota ꝙ via hoīs est cogitatio ⁊ opatio: ⁊ sic ē dicēdū ꝙ oēs cogitatiōes ⁊ act⁹ ⁊ opatiōes iudeoꝝ post passionē xp̄i fuerūt eis lubricū et scādalū. Nā vt ait Joseph⁹. pp iniurias et ignominias q̄s iudei patiebant a p̄sidibus romanoꝝ: mltotiēs statuerūt rebellare: ⁊ finalr̄ rebellarūt: ⁊ lapsi sūt i ꝯiuratiōes ⁊ monopolia: ⁊ q̄ oīa fuerūt via ad destructionē eorū: ⁊ sic vie ⁊ cōsilia eoꝝ fuerūt lubricū siue scādalū ad labendum ⁊ cadendum: ⁊ etiam vie illoꝝ fuerūt lubricū. i. obscuritas: q̄r fuerūt occecati p maliciā ⁊ pctm̄: vt rebellarēt ꝯ romanos: ⁊ sic ceciderūt: ⁊ angel⁹ dñi bonus fuit pseq̄ns eos nō dādo adiutoriū: ⁊ angel⁹ mal⁹ male ꝯsulēdo: ⁊ ad rebellionē impellēdo ⁊ instigādo. itē via illoꝝ. s. lex moysi fuit eis lubricū ⁊ lapsus ⁊ petra scādali: i q̄ ceciderūt falsē interp̄tādo ⁊ male intelligēdo: ⁊ fuit eis lubricū ⁊ obscuritas: q̄r de⁹ abstulit eis spm̄ intelligentie: q̄r occecauit eos malitia eorum ne intelligerent sacramenta dei: ⁊ sic lubricantur ⁊ labuntur ⁊ scandalizantur in lege ⁊ via domini: ⁊ occecantur.

iij. q. j. ca. nulli xiix. d. hic eñ. **Qm̄ gratis absconderūt mihi interitum laquei sui: s̄ peruacue exprobrauerunt animaz meam.**

¶ Hic reddit cām q̄re iudei patient supradictas ꝯfusiōes: ⁊ icurrēt cecitatē scandalū et ruinā tā tpalē ꝙ sp̄ualē ⁊ corpis ⁊ mentis ⁊ subdit: Qm̄ gratꝫ ⁊ sine cā abscōderūt ⁊ iclusērūt me in iteritu laq̄i sui: q̄r sine culpa posuerūt mihi laq̄uȝ mortꝫ p isidias ⁊ tētatiōes iniq̄s: ⁊ falsa testimonia ⁊ superuacue: et sine causa exprobrauerūt: ⁊ vituperauerūt animam ⁊ vitā meā. Et ēt luanā exprobrauerūt q̄m resurrexi: ⁊ mēserūt cōsuli: iō sicut iniq̄ modo parauerūt mihi laqueum mortis: ita

Ueniat illi laque⁹ quē ignorat: ⁊ captio quā abscondit apprehēdat eum: ⁊ in laqueum cadat in idipȝ.

¶ Ueniat illi pplo laque⁹ captiōis et excidū p romanos: q̄ē laqueū ignorāt: nā ignorātib⁹ ipsis Tit⁹ duxit vnā legionē militū ex exercitu: ⁊ venerūt ex p̄te orientali p terrā moabitaꝝ: ⁊ trāsierūt iordanē p̄pe hierico q̄ trāsiuit iosue cū filijs israel: ⁊ obsedit inopinate ciuitatē hierl'm: ⁊ sic fuit laque⁹ quem ipsi ignorabāt: nā sicut p illā p̄tē fuit trāsit⁹ ad capiēdā terrā ꝓmissiōis p̄ iosue: ad expellēdos ⁊ destruēdos chanan. eos amorreos ⁊ iebuz. eos: ita p eādē p̄tē fuit ingressus ad capiēdū ⁊ destruēdū hierl'm. Itē sequit: ⁊ captio quā abscōdit apphēdat eū. Ad cui⁹ intellectū ē notādū ꝙ iudei ex inuidia ⁊ timore xp̄m tradiderūt: timebāt em̄ pdere p̄mo sacerdotiū ⁊ oblatiōes: scdo pdere locū ⁊ gētē: ⁊ iō parauerūt xp̄o insidias: ⁊ occulte cū cautela i festo pasche ceperūt ⁊ tradiderūt xp̄m. Sȝ eodē mō fuerūt capti sub eodē laq̄o: ⁊ illud ꝙ timebāt euenit eis ⁊ ceciderūt i laqum quē vitare putabāt. Nā in festo pasche dum ex oīb⁹ partib⁹ erāt in hierl'm ꝯgregati: fuerūt obsessi: ⁊ ciuitas capta ⁊ diruta ⁊ incēsa. Et sic pdiderūt locū ⁊ sacerdotiū: ⁊ dispsi sūt p mūdū captiui. Iō dicit. veniat illi pplo laque⁹ ⁊ obsessio Roma. quē ignorat: ⁊ captio quē abscōdit. i. i abscōdito pauit. i. talis captio q̄lē ipe xp̄o pauit: apphēdat eū. i. cadat i ipȝ laqueū quē vitare cupiebat. i. i laqueū mortꝫ ⁊ ruine ⁊ dispsiōis: vel cadat i ipsuȝ laqueū. i. in talē q̄lē ipe p̄parauit mihi i die pasche. Nā laqueū mortis mihi p̄parauerūt: ⁊ in laqueum obsidionis mortis ceciderunt.

iudei ex inuidia xp̄m tradiderūt.

ivj. d. capi. nasci. **Anima aūt mea exultabit in dño: ⁊ delectabit super salutari suo.**

¶ Hic p̄dicit xp̄o gaudiū suū ⁊ ecclie de resurrectiōe sua: ⁊ excidio iudeorū: dicēs. aīa mea. i. ego siīcū mēbris meis: ⁊ tota ecclia exultabit i dño reddēs grās de bn̄ficio redēptiōis: ⁊ de vīdicta iudeoꝝ ⁊ excidio eorū: ⁊ delectabit sup salutari suo. i. d saluatiōe sua. Nā lȝ passio xp̄i fuerit amara: th̄ effect⁹ ei⁹ nobis salubris ⁊ delectabilis ⁊ ei⁹ resurrectio mēorabilis: q̄r dic dñ cā cū delectatiōe ⁊ letitia colim⁹ i memoriā resurrectiōis: sed iudeis fuit i magnā cōfusionē: ideo subdit.

xj. q. j. c. ñ oīa. **Oia ossa mea dicēt: dñe q̄s silis tui Eripiēs iopē de manu fortioꝝ ei⁹ egenū ⁊ paupeꝫ a diripiētib⁹ euȝ.**

¶ Oia ossa mea dicēt. i. oēs apl'i q̄ sūt ossa mea ⁊ fūdamēta ecclie: i q̄b⁹ appnit robur ⁊ fortitudo ⁊ oēs martyrēs: ceteri fideles et tribuēdo tibi p̄tātē liberādi gen⁹ hūanū ⁊ mihi attribuēdo meritū passiōis: dicēt ⁊ predicabūt p mūdū: dñe q̄s silis tui. q. d. null⁹. Nā tu es eripiēs pauperē hoīem de manu demonū fortioꝝ ei⁹ ⁊ ponit gtūs ei⁹ p ablīō ad modū grecoꝝ q̄ carēt ablīō. i. d manu fortioꝝ se: ⁊ es eripiēs egenū ⁊ pauperē expoliatū ⁊ sauciatū a latronib⁹ diripientib⁹ eū.

Nā tu eripuiſti illū hoīem q̄ deſcendēs ab hieruſalē i hiericho icidit i latrones: q̄ eū expoliauerūt bōis gratuitꝫ ⁊ plagis affecerūt: ⁊ ſemiuiuū reliquerūt. Luc.x. Juſtū ḡ egenū ⁊ pauperē ſauciatū tu xp̄e ſanaſti ſanguine tuo: ⁊ ſup humerū tuū portaſti: ⁊ ſtabulario eccl'ie cōmiſiſti: ⁊ a demonib⁹ fortiorib⁹ ⁊ diripiētibus ⁊ depdātib⁹ ⁊ expoliātib⁹ eū eripuiſti: qđ null⁹ ali⁹ potuit facere: ḡ q̄s ſimilis tibi? q.d. null⁹ eodē mō eripuiſti egenū ⁊ pauperē ꝑp̄lm xp̄ianū de manu tyrānorum fortiorū ⁊ a diripiētibus eū. Nā ſicut primo liberaſti illū populū de diabolo ſpiritualiter ita poſtea liberaſti eū de mēbris diaboli tēporaliter facta vindicta de iudeis ⁊ tyrānis perſequentibus eccleſiā. ¶ Ad cui⁹ intelligētiam eſt notandū q̄ ſicut diabolus ꝑ ſe in principio expoliauit ⁊ eripuit ⁊ ſauciauit adā cū tota ſuā poſteritate: q̄ q̄dē adā dicit̄ vt ſic homo myſtic⁹ ſiue corp⁹ myſticū ⁊ eccleſia: ita poſtea diabol⁹ conat⁹ eſt ꝑ membra ſua: ſcꝫ ꝑ infideles ⁊ tyrannos perſequi iſtū hominem egenū ⁊ pauperem ⁊ maxime in no.te. Et ideo xp̄s nō ſolū loquit̄ ⁊ cōquerit̄ hic in perſona ſui de iudeis perſequentibus ⁊ crucifigentibus eū: ſed etiā cōquerit̄ in perſona iſtius hoīs myſtici cui⁹ naturam aſſumpſit. Et conquerit̄ primo diabolo qui hūc hoīem ſauciauit: ⁊ ex cōſequēti cōqueritur de membris diaboli: ſcꝫ de tyrānis ⁊ infidelib⁹: q̄ ipſum a iuuentute ſepe expugnauerūt: a quibus ꝫ p̄s iſtū hoīem tam tꝑaliter q̄ ſpiritualiter liberauit: vt dictum eſt. Ad hūc ergo intellectū pōt etiā tota ſupradicta pars prima exponi. Dicit ergo homo ſauciatus: ſcꝫ eccleſia. O dn̄e de⁹ iudica demones nocētes ⁊ ledētes me: q̄ ſauciauerunt me in corꝑe ⁊ aīa ⁊ vulnere peccati: ⁊ formis te eiuſdē: ⁊ expugna tyrānos ⁊ infideles expugnātes me a iuuētute mea vſq₃ ad iudiciū. ¶ Et iō tu de⁹ apprehende arma ⁊ ſcutū humanitatis: ⁊ exurge: ⁊ veni in carnē in adiutoriū mihi. Nā aīa xp̄i ⁊ caro dicuntur arma ꝯtra diabolū ad offendēdū ⁊ defendēdū. Nā in aīa erāt dona ſp̄ūſſcti ⁊ oēs virtutes: ſcꝫ humilitas ⁊ charitas: q̄b⁹ xp̄s vicit diabolū. Jtē caro xp̄i fuit ſcutū ad defendēdū in q̄ xp̄s recepit ictus tormētorū ⁊ afflictionū ⁊ paſſionū pro nobis. Et ſic xp̄s i ſua incarnatiōe apprehēdit arma ⁊ ſcutū in adiutoriū noſtrū ꝯ diabolū. Et ſequit̄. Effunde frameā. i. extēde gladiū tue paſſiōis ⁊ eccleſiaſtice ꝑtātis ⁊ virtutis ſacroꝝ aduerſus demones q̄ perſequunt̄ me. Nā ſicut gladi⁹ diuidit: ⁊ radit: ⁊ iterficit: ita tua paſſio ⁊ eccleſiaſtica ſacramēta delēt: ⁊ necāt: ⁊ extinguūt peccatū: ⁊ iterficiūt diabolū. Et iō dic aīe mee: ſal⁹ tua ego ſuꝫ: ⁊ ꝑcipe diabolo vt recedat q̄ tuū ꝑcipere eſt facere. Jtē dic aīe mee ſal⁹ tua ego ſum. i. da mihi ſalutē redēptiōis: ⁊ ſana me a pctō ꝑ tuā paſſionē: ⁊ cōfundant̄ ⁊ reuereant̄ demones q̄rētes aīaꝫ meā vt vidētes me redēptū: ⁊ ip̄i dmōes cogitātes ⁊ machinātes mihi malas tētatiōes ꝯfundant̄ ⁊ ꝯuertant̄ retrorſuꝫ: cū viderint me ſanatū ⁊ lotū a ſorde pcti: ⁊ tuo charactere munitū: ⁊ fiāt. i. fugiāt a me ſicut puluis fugit ⁊ pellit̄ an faciē vēti: et āgel⁹ dn̄i bon⁹ ſit coartās ⁊ cogēs eos fugere: ⁊ vie illoruꝫ ſint ⁊ fiāt tenebre: ne poſſint me videꝛ ad nocēdū: ⁊ fiāt lubrice vt victi cadāt ne poſſint ꝑualere ꝯ me. Et āgel⁹ dn̄i ſit ꝑſequēs eos. Nā āgeli boni ꝓhibēt dmōes ne noceāt nec ꝑualeāt ꝯ iuſtos ⁊ fideles: ⁊ ſic reddit cāꝫ dicēs: q̄niā demōes gratꝫ. i. cū grādi diſ deſio abſcōdeꝛt mihi laqueū tētatiōis in interitu mortis i padiſo tereſtri. Cū dt ſerpēs: nequa q̄ moriemini: ſꝫ ſi comederitꝫ eritis ſicut dij ſciētes bonū ⁊ malū: et ſic icidi in duplicem mortē. i. corꝑis ⁊ aīe. Et iſto mō exprobrauerūt ⁊ tētauerūt aīaꝫ meā: ⁊ dfraudauerūt: ⁊ deceperunt eā ſupuacue ⁊ ſine rōne. Fac ḡ dn̄e vt laque⁹ tue paſſiōis quē ignorat: veniat illi: ⁊ ſicut ipſe cepit me laq̄o tētatiōis: ita tu cape ⁊ liga eū laq̄o tue paſſ.ōis. Et ſicut ille fruct⁹ vetit⁹ fuit muſcipula ad capiēdū hoīeꝫ: ita ſacr̄m incarnatiōis ⁊ paſſiōis ita ſit muſcipula ad capiēdū diabolū. Quem laqueū ⁊ muſcipula incarnatiōis ⁊ crucꝫ ignorauit diabol⁹ vſq₃ ad reſurrectionē nā tunc cognouit ſe eſſe victū ⁊ expoliatū ꝑ triūphū crucis: q̄n xp̄s fortis ⁊ potēs i ꝑlio cū triumpho deſcēdit ad iferos: ⁊ fregit portas ereas ⁊ vectes ferreos: ⁊ expoliauit ifernū. Et iō ſeq̄t̄. Captio quā abſcōdit appꝛhēdat eū: q̄ ſicut ꝑ fructū illi⁹ arboꝛ dcepit hoīem: ita ꝑ fructū arboꝛ xp̄i dcepi⁹ ē. Et ſeq̄t̄ cadat i ipm laqueū. Qꝛ ſicꝫ ꝑ lignuꝫ vicit: ita ꝑ lignū vict⁹ ē. De q̄ bn̄ficio redemptiōis iſte iſte hō ꝓmittit ſe grās acturū cū ſubdit. Aīa mea exultabit. Exponat̄ vt ſupradictū eſt. Sicut expoſita eſt iſta ꝑma ps de diabolo: ita pōt exponi de mēbris ei⁹ ꝑſequētib⁹ eccleſiā ⁊ ſic etiā totū reſiduū pt exponi i ꝑſona toti⁹ corꝑis myſtici. Sꝫ prio ⁊ ꝑncipalr̄ dꝫ exponi i ꝑſona xp̄i: q̄ prio i capite paſſ⁹ ē ſꝫ ex ꝯñi pt expōi i ꝑſona eccl'ie. Nā qđ xp̄s ꝑmo paſſus eſt in capite: poſtea paſſus eſt in membris.

Surgētes teſtes iniqui: que ignorabam interrogabāt me.

¶ Jn hac ſcđa pte ꝯ̄dicit ſcđm gen⁹ perſecutionis ⁊ afflictionis xp̄i: ſcꝫ ꝑ falſa teſtimonia. Dicit ergo xp̄s Surgebāt teſtes iniqui iudei: ⁊ interrogabāt me de his q̄ ignorabā i. q̄ nūq̄ feci: nec ꝯmiſi: q̄n me dicerēt blaſphemū ⁊ inimicū ceſarꝫ: ⁊ ꝯmouiſſe totā terrā a galilea vſq₃ ad hierl'm: ⁊ tn̄ oia iſta ignora

Marginal notes (left): Nota de ꝑſecutione dia boli.

Marginal notes (right): iiij. q. iij. teſtes ⁊ xxxvj. q. vj. c. j.

bã:qꝛ nunq̃ feci:nec alicui⁹ hoꝝ ꝯſci⁹ erã: qꝛ non eſt:non ꝯtigit ſcıri. Et ſic retribuebãt mihi mala ꝓ bonis. Nã ego ſanauerã filios ſuos:ꝛ reſuſcitauerã mortuos eoꝝ:ꝛ ipſi ꝓcu rabãt morté meã:ꝛ retribuebãt mihi malū
J iudei dicũt ſteriles. ꝓ bono:ꝛ ſterilitaté ꝓ fertilitate. ¶ Et no.ꝙ xp̃s vſurpat h̃ vocabulũ trãſlatiue: Nã ſicut ager dicit̃ ſterilis qñ ĩ ipſo ſeminat̃ bonũ frumétũ ꝛ triticũ:ꝛ ip̃e ꝓ frumẽto reddit carduos ꝛ ſpinas ꝛ loliũ:ita iudei dicunt̃ ſteriles. Nã xp̃s ſeminauit ĩ eis legé euãgelicã ꝛ ꝟtutes ꝛ bonã doctrinã:ꝛ ipſi reddiderũt mala opa ꝛ vitia ꝛ peccata. Jté ip̃e ſeminauit ĩ eis mĩra bñficia ſanitatũ:ꝛ dedit vitã filijs eoꝝ
K reſuſcitãdo:ꝛ ipſi retribuerũt ſibi morté ꝓ vita:ꝛ odiũ ꝓ dilectiõe. ¶ Ex q̃ pꝫ ꝙ fuerũt ſteriles. vñ q̃ſiuit bonos fruct⁹ ex bono ſemine ꝙ ĩ eis ſeminauerat. ꝛ ip̃i retribuerũt ſibi fruct⁹ malos. Jn cui⁹ figura maledixit ficulneã ĩ q̃ nõ reperit fructũ. Triplicit̃ ḡ iudei fuerũt ſteriles xp̃o. Pꝛio qꝛ nõ retribuerũt xp̃o fruct⁹ legis ꝛ doctrine. Scdo qꝛ nõ retribuerũt p̃miũ ꝓ bñficijs collatis imo fuerũt ingrati Tertio qꝛ retribuerũt ꝛ ꝓcurarũt ſibi morté q̃ dꝛ ſterilitas ꝛ ꝓuatio vite. Nã hõ mortu⁹ dꝛ ſterilis:quia non poteſt exercere fructus ꝛ opera vite. Jdeo ait chriſtus.

Retribuebãt mihi mala ꝓ bonis: ſterilitaté anime mee. — M. q. ix. teſtes: xxiii. q. iiii. ſicut eſt in glo.
Ego auté cũ mihi moleſti eſſent:ĩduebar cilicio.
Hũiliabã ĩ ieiunio aĩam meam:ꝛ oratio mea in ſinu meo ꝯuertetur.

¶ Retribuebãt mihi mala ꝓ bonis:ꝛ ſterilitaté:i. ꝓuationé aĩe.i. vite mee. Et ꝓbo ꝙ retribuebãt mihi mala ꝓ bonis. Nã cũ eſſem de⁹ ab eterno ĩmortalis ꝛ ĩpaſſibilis in ſinu pr̃is:ꝑꝑ eos meip̃ꝫ exinaniui formã ſerui accipiés:ĩduẽs me cilicio hũanitatis:ĩ quo cilicio dũ ip̃i moleſti eẽũt mihi:ego hũiliabam aĩaꝫ meã ĩ ieiunioꝛ afflictiõe:ꝛ orabã ꝓ eis. Quaſi dicat:ego ꝓ vobis ĩduebar cilicio humanitatꝫ ꝛ affligebar:ꝛ ieiunabã ꝛ orabã ꝓ eis:ꝛ ip̃i erãt mihi moleſti retribuẽdo mala ꝓ bonis:qꝛ vocabãt me voracé ꝛ potatorem vini:ꝛ blaſphemũ ꝛ dmoniacũ ꝛ ĩimicũ ceſaris. Et tñ ego ꝓ eis oraui ĩ orto ꝛ ĩ cruce cũ dixi. Pr̃ ignoſce eis qꝛ neſciũt q̃d faciũt:ꝛ tñ qꝛ voluerũt reſiſtere grẽ dei:ꝛ ſpõte voluerũt obſtinari ꝛ nõ ꝯuerti:iõ orõ mea fuit eis ſterilis ꝛ inutilis. Sꝫ nõ fuit orõ mea ſimplr̃ inanis ꝛ vacua. Nã ĩ ſinu meo ꝯuertet̃:ideſt cõuerſa é illa orõ in mẽbris meis q̃ ſũt in ſinu meo:ꝛ in eccl̃ia mea:qꝛ illis ꝓfuit orõ ꝛ paſſio mea:lꝫ obſtinatis fuerit ſterilis. Sꝫ hoc ꝯtĩgit nõ ex dfectu meo:ſꝫ ex defectu eoꝝ. Nã

Quaſi ꝓximũ quaſi fratré noſtrũ ſic complacebã:quaſi lugés ꝛ ꝯtriſtatus ſic humiliabar. — xv. q. iii. ca. vlti.

¶ Ego q̃ſi p̃ximũ ꝛ q̃ſi fratré meũ ſic cõplacebã.i. tolerabã ꝛ ſuſtinebã eos dũ me affligerẽt ꝛ ꝑſeq̃rent. Et ego q̃ſi lugés eoꝝ ꝑditioné ꝯtriſtat⁹ ſic hũiliabar non maledicẽdo: nec murmurãdo:ſꝫ patiẽter tolerãdo eoꝝ
Nota. cõuitia ꝛ opprobria. Et no.ꝙ qñ aliqd ꝟbũ neutrũ acq̃ſitiuũ vſurpat ſignificationé actiui trãſitiui:ſimilr̃ vſurpat regimé:ꝛ mutat ordiné cõſtructiõis. vñ noceo noces é ꝟbum neutrũ acq̃ſitiuũ:ꝛ tñ q̃n q̃ ponit̃ ꝓ ledere. Et ſic vſurpat ſignificationem ꝟbi actiui:iõ tũc ordinat cũ actõ vt dictũ é ſupra. Judica
placeo. dñe nocẽtes me. Pari mõ placeo places ĩ h̃ loco ponit̃ ꝓ tolerare ꝛ patiẽter ſuſtinere:iõ ordinat̃ cũ actõ. Nã qñ q̃s aliũ tolerat:ꝛ patiẽter ei moré gerit:dꝛ ip̃ꝫ ꝯplacere.i. cõplacẽdo ip̃ꝫ tolerare ꝛ ſuſtinere:iõ ait hic xp̃s. Quaſi ꝓximũ ꝛ fratré ſic cõplacebã.i. cõplacẽdo tolerabã:ꝛ patiẽter ſuſtiebã:vt̃ iubitel ligit̃ hec ꝑpoſitio ſup:cõplacebã q̃ſi ſup ꝓximũ ꝛ fratré. Jn hebreo aũt habet̃ ſicut ad ꝓximũ ꝛ fratré ambulabã:iõ ſequit̃. Et q̃ſi lugés ꝛ ꝯtriſtat⁹ ſic hũiliabar.i. hũilit̃ ꝛ patiẽt̃
L Caro hũana dꝛ cilicium. tolerabã:ſicut q̃s tolerat fratré ſuũ. ¶ Jteꝫ eſt aduertẽdũ ſm Aug. ꝙ xp̃s in ſupiori verſiculo etiã vſurpat ꝛ trãſfert illũ vocabulum ciliciũ. Nã caro humana dꝛ ciliciũ trãſlatiue:nã ſicut ciliciũ ꝯtextũ ex pilis caprinis ꝛ ſetis beſtiaꝝ é aſperũ:ĩtãtũ ꝙ pũgit ꝛ affligit carné hoĩs penitẽtis .ita ꝓ é caro nr̃a dꝛ
Duo gñа ſpinarum ſeminata ſunt ĩ carne quam traximus ab adã. ciliciũ reſpectu aĩe ĩquãtũ ſtimulat eã:ꝛ ſpinis cõcupiſcẽtie ꝛ penalitatũ pũgit aĩaꝫ ĩ pena pctĩ originalis. Sꝫ é aduertẽdũ ꝙ ĩ carne quã traxim⁹ ab adã ſunt ſeminata duo gñа ſpinaꝝ. Pꝛio ſunt ĩflicte ſpine ꝯcupiſcẽtie ꝛ libidinis:ꝛ iſta dꝛ corruptio nature ꝛ lex mẽbroꝝ q̃ ꝑ coactũ ĩfligit culpã originalé ĩ aĩa ꝛ ꝑ cõſenſum culpã actualé ſiue pctĩ mortale. Scdo ſunt inflicte ꝛ ſeminate ſpine penalitatũ:ſicut ſunt doloꝛ laboꝛ:fames:ſitis. Et hec duo genera ſpinarũ traxim⁹ ab adã ꝛ genitorib⁹ noſtris ꝑ generationé naturalé ꝛ libidinoſam. Sꝫ xp̃s q̃ ſpõte aſſumpſit nr̃ã carné nõ ꝑ gñationé naturaleꝫ: ſed ope ſpiritusſancti noluit aſſumere p̃mũ genus ſpinaꝝ in cilicio carnis:ſꝫ aſſumpſit ſcdm. ſ. ſpinas penalitatum:ideo ait Aug. pꝛio de
Aug. baptiſmo paruulorum:ꝙ aſſumpſit penas peccati ſine pctõ. Jn hoc loco etiã dicit Auguſ. ꝙ ſimilitudo ꝛ veſtigiũ peccati:ſed non pctĩ erat in dño. Hoc ergo cilicio induit ſe dñs. ſ. carne ſine pctõ:ſꝫ cũ ſpinis penalitatũ hoc ciliciũ pungebat ꝛ affligebat xp̃m ꝓ nobis:qꝛ talé carné aſſumpſit:vt eſſet iſtius

mentum ad patiendum ⁊ merendum ꝑ no-
bis. Hoc ergo cilicio ſe induit chriſt⁹ ad agẽ
dam penitentiam pro nobis.

**Et aduerſum me letati ſunt ⁊ con
uenerunt: congregata ſunt ſuper
me flagella ⁊ ignoraui.**

¶ Hic ꝯquerit ꝯ ꝯiurationib⁹ ⁊ inſidijs ſctis
ꝯ eũ: de qb⁹ petit liberari petẽdo vltionem.
Un̄ nota ꝙ i illa ꝑſecutiõe ⁊ paſſiõe xp̄i fuit
ꝯiuratio: captio: falſa teſtimõia: flagellatio:
irriſio: et crucifixio: iõ hec oia explicat hic
xp̄s: vñ ait: et iudei letati ſunt malignãdo ꝯ
me: ⁊ ꝯuenerũt: ⁊ ꝯgregati ſunt ꝯ me in atrio
ꝑncipis ſacerdotũ: iferẽdo ⁊ ꝓcurãdo mihi
flagella ⁊ ignoraui falſa crimia q̃ mihi ipo-
nebãt: qꝛ nũq̄ talia cõmiſi. Un̄ ꝯ cõmuni lo-
cutiõe ea q̃ nõ fecim⁹ dicimur ꝯmunit̃ igno
rat̃: poſtea viſis miraclis ſctis i mea paſſiõe

**Diſſipati ſunt nec cõpũcti: tẽtaue
rũt me: ſubſannauerũt me ſubſanna
tiõe frẽduerũt ſuꝑ me dẽtib⁹ ſuis.**

¶ Diſſipati.i. diſcordes ⁊ ꝯfuſi: nec tñ cõpũ
cti ſũt: nec moti ad pniaꝫ ꝑ iniq̃tate ⁊ cecita
te: imo adhuc tẽtauerũt me: et ſubſannauerũt
me naſum rugãdo ſubſannatiõe iniq̃tatis:
dicẽdo: alios ſaluos fecit: ⁊ ſeipꝫ nõ ꝑt ſaluũ
facere: ſi fili⁹ dei ẽ: deſcẽdat de cruce ⁊ credi
mus ei: ⁊ ita ex iniq̃tate frẽduerũt ſuꝑ me dẽti
bus ſuis: mihi ꝯuitia iniq̃ iferẽdo: deīde cũ dĩt

**Dñe qñ reſpicies: reſtitue animaꝫ
meam a malignitate eorum: a leo
nibus vnicam meam.**

¶ Petit liberari. vñ ait. O dñe pr̄ qñ reſpi-
cies i me ſupple: ꝙ poſtq̄ iniuſte patior reſti-
tue alaꝫ meã corpi: me reſuſcitãdo: ⁊ liberã
do eã a malignitate et neq̃tia eoꝝ. et libera
vnicã alam meã a leonib⁹ iudeis ſupbis: qꝛ
vnica ẽ ſine peccõ: ⁊ ſic iniuſte patit̃: ⁊ ꝑ ꝯñs iu
ſte me debes ⁊ potes libare deide cũ ſubdit.

**Cõfitebor tibi in eccleſia magna:
in populo graui laudabo te.**

¶ Promittit agere grãs ꝑ tali liberatiõe iõ
ait: ſi tu reſuſcitaueris me ego ꝯfitebor tibi
i eccl̃ia magna toto orbe diffuſa: feſtã reſur
rectiõis ⁊ diẽ dñicã celebrãdo i memoriã re
ſurrectionis: ⁊ celebrãdo ceteras feſtiuita-
tes ꝑ bñficijs receptꝫ et laudãdo te in pplo
graui ⁊ potẽti: q.d. ꝙ poſtq̄ iudea ⁊ ſynago-
ga noluit me recipe: iõ ipa reprobata ꝯuer-
ſã me ad pplm gẽtilẽ: q̃ eſt pplo magnus et
validus: ⁊ potẽs: ⁊ in illo pplo dilatabo ec-
cliaꝫ meã a ſolis ortu vſq₃ ad occaſuꝫ: i qua
eccleſia magna et populo graui et potenti
laudabo te: quia in eo celebrabuntur diui-
na officia et feſtiuitates.

Nõ ſupergaudeãt mihi qui aduer ſ.qd.
ſantur mihi inique: qui oderũt me iiij.
gratis ⁊ annuunt oculis. pang

¶ Hic petit vltioné de iudeis. Ad cui⁹ intel
lectũ eſt notãdũ ꝙ duplici pena affligunt̃: ⁊
vrunt̃: ⁊ frigunt̃ iudei: ⁊ frigebant̃ ꝑ hac pri
ma pena iteriori: qꝛ nõ potuerũt adipiſcere ꝯ
deriũ ⁊ intẽtũ ſuũ ꝯ xp̄o: imo euenit eis op-
poſitũ. Nã ipi putabãt xp̄ꝫ annihilaſſe poſt-
ꝙ viderũt ipꝫ i cruce mortuũ ⁊ putabat eũ
fiſſe penas q̃s xp̄s eis cõminat⁹ fuerat: ſed
oppoſitũ eis accidit. Naꝫ reſurrexit a mor- Not.
tuis: ⁊ fuerũt fruſtrati i ꝯſiderio ſuo qd pe-
ius fuit ꝑ eis: qꝛ ꝑ pctm̃ mortꝫ xp̄i fuit ciui
tas coꝝ ꝯſtructa. Scd̃a pẽa fuit exterior: qꝛ
qñ iudei vidẽt ꝙ alie natiões recepert̃ xp̄m:
ipis reprobatꝫ ⁊ captiuis: tũc patiunt̃ ꝯfuſio
nẽ maiorẽ: maxie cuꝫ iproperatur eis mors
xp̄i. Et ſic duplici pẽa ⁊ ꝯfuſiõe vrũt̃ ⁊ frigẽ
tur: ſcꝫ i corde: ⁊ i oculis ⁊ aſpectu hoim. Et
hanc duplicẽ penã ⁊ ꝯfuſionẽ petit ⁊ ꝑdicit
xp̄s ꝑ iudeis obſtinatꝫ. Iõ ꝑmo petẽdo ꝑdi-
cit ꝑmã ꝯfuſionẽ iudeoꝝ iteriorẽ. Scd̃o ſe-
cũdã i oculis. ibi Erubeſcãt. Dicit ꝙ O pat
reſuſcita me ſup. vt nõ ſupgaudeãt mihi iu-
dei q̃ aduerſant̃ mihi iniq̃: et q̃ oderunt me
gratꝫ ⁊ ſine cã: ⁊ q̃ annuũt oculis meis irri-
dẽdo ⁊ ſubſannãdo: nam rugãdo naſum me
ſubſannabãt ⁊ ãnuẽdo ⁊ ſignãdo oculis me
irridebãt: iõ pater fac vt nõ videant inten-
tum: nec compleant deſiderium ſuum.

Qm̃ mihi q̃dẽ pacifice loq̃bant̃: ⁊ in ira ſ.Io.
cũdia terre loq̃ntes dolos cogitabant. iiij.d.

¶ Mihi q̃dẽ pacifice loq̃bant̃ dicẽdo magr̃
ſcim⁹ qꝛ verax es: ⁊ viã dei i ꝟitate doces: ſꝫ
i ira terre.i. i ira trena ⁊ maliuola loquẽtes
dolos cogitabãt: cũ dicebãt: ſi licebat cẽſuꝫ
dari ceſari an nõ? qꝛ illũ dicebãt vt me cape
rẽt i ſermõe: ⁊ me iducerẽt i irã ⁊ idignatio-
nẽ terreni ppl̃i: ſi dicerẽ ꝙ ſic: aut in idigna
tionẽ ceſaris: ſi dixiſſẽ ꝙ nõ erat licitũ da-
ri ſibi cenſuꝫ. ⁊ ſic loq̃bant̃ i iracũdia trẽ: vt
icurrerẽ iracũdiã ⁊ idignationẽ trenã ⁊ tpa
lẽ. ſ. ppl̃i iudeoꝝ aut ipatoris. Et iõ cuꝫ me
tenuerũt: captũ ⁊ ligatũ añ pilatũ: dixerũt ꝙ
erã iimic⁹ ceſari: ⁊ cũ pilat⁹ me flagellauit:
⁊ cũ me viderũt i cruce tũc fuerũt gaudẽtes.

Et dilatauerũt ſup me os ſuũ: dixe vſ.q.
runt euge euge viderũt oculi nr̃i. i.lum
ma.

¶ Idem letemur qꝛ oculi nr̃i viderũt q̃ deſide
rabam⁹. No. ꝙ cõiter tenẽt mgr̃i iudeoꝝ ex
hoc teſtu. ſ. aduerſant̃ mihi iniq̃: ⁊ oderũt me
gratis: ⁊ ſilib⁹ i ſacra ſcriptura: ꝙ iſta lõga
captiuitas ⁊ punitio quã patiũt̃ iudei diſpſ-
ſi ꝑ mũdũ: nõ ꝓuẽit niſi ex odio ſine cã ⁊ gra
tis ꝯcepto cõtra deũ vel aliquẽ iuſtũ. Et ſic

ceci ꝛ obſtinati murmurāt ꝯ deū: q̄rētes de hoc pctō ꝑpter quod patiuntur: de quo tra
xc.d. ctabitur pſalmo.cviij.et.lxviij. Tu ergo
obla Vidiſti dn̄e ne ſileas dn̄e ne diſce
t deus das a me.
et de
pc.d. Exurge ꝛ intēde iudicio meo: de⁹
ſ.a. me⁹ et dn̄s me⁹ in cauſam meam.
ola. Judica me ſm̄ iuſtitiā tuā domie.
de⁹ me⁹: ꝛ nō ſupergaudeāt mihi.
Nō dicāt i cordib⁹ ſuis euge euge
aie nr̄e: nec dicāt deuorabim⁹ eū.
Uidiſti iniq̄tatē iſtorū iudeorū: ideo ne ſileas
pctā eorū tegēdo: ꝛ deſyderia eorū iplēdo:
ꝛ ne diſcedas a me auxiliū denegādo. Sȝ ex
urge: ꝛ intēde in iudiciū meū: ꝛ in cām meā
examinādo: ꝛ defendēdo: q: tu es de⁹ me⁹ ꝛ
dn̄s meus ꝑ ſpecialē gubernatiōnē. Et iudi
ca me ſm̄ iuſtitiā tuā: q: tu es iuſt⁹ iudex: et
ſcio q̄ nō ꝑmittes mihi iniuriā fieri: nec de
negabis auxiliū ſm̄ ꝯſuetudinē iuſtitie tue:
q̄ tribuit vnicuiq̄ ſm̄ opa ſua: ꝛ ideo cū fiducia
audeo dicere vt me iudices ſȝ iuſtitiā tuā: q:
tu es de⁹ me⁹. Et ideo fac vt nō ſupgaudeant
mihi letātes de morte mea: ꝛ ideo dicāt i cor
dib⁹ ſuis euge euge aie nr̄e.i.letemur ꝛ gau
deam⁹ in aia nr̄a. Et ne dicant: deuorabim⁹
eū: id eſt letemur: q: deuorabim⁹ eum. Sed
xcvj. Erubeſcāt et reuereantur ſimul q̄
diſ.c. gratulantur malis meis.
eorū. Erubeſcāt dico ſimul ꝛ reuereant.i.verecū
dent in facie ꝛ corde q̄ gratulant malis meis
q.d. q̄ nō ſolū in corde erant: q: nō impleue
runt deſideriū: ſȝ etiā cōfundant i facie in
cōſpectu hoīm: qn̄ viderint me reſurrexiſſe:
xc.d. ꝛ videāt pp̄lm gentilē me i meſſiā ſuſcepiſſe.
c. obs Induantur cōfuſiōe ꝛ reuerētia: q̄
latios maligna loquuntur ſuper me.
nes. Induant ꝯfuſione ꝛ reuerētia.i. verecū
dia ꝛ timore oēs iudei q̄ maligna loquūtur
ſuper me: quaſi dicat: reperiant mēdaces ꝛ
conuincantur in oībus criminibus que mi
hi impoſuerunt. Et per oppoſitum
xſ.q. Exultent et letent q̄ volunt iuſti
iā.c. tiā meā: ꝛ dicāt ſemꝑ magnificet
eſtis
māt. dn̄s qui volunt pacem ſerui eius.
Et lingua mea meditabit iuſtitiā
tuā: tota die laudem tuam.
Exultēt gentes et letēt in facie oēs xp̄iani
pp̄li q̄ volūt iuſtitiā meā.i. q̄ receperūt legē
euāgelicā iuſtificātē: et dicāt ſꝑ magnificet
i.magnificēt dn̄m in eccl'a oēs q̄ volūt pacē
xp̄i ſerui ei⁹.ſ. oēs q̄ adherēt xp̄o filio eius
Et lingua mea meditabit iuſtitiā tuā.i.lin
gua mea ꝓnūciabit ꝛ p̄dicabit ꝑ totū orbem
iuſtitiā tuā: quā credit ꝛ meditat in corde et
mēte. Et tota die ꝛ oī tpe ānūciabit ꝛ p̄dica
bit xp̄s ꝛ ſalutare tuū.i. p̄dicabit ꝛ ꝯfitebit ſe
ipm̄ xp̄m filiū tuū quē miſiſti ſaluatorē in mū
do. Ex ſupradictis pȝ q̄ iſte pſal. nō pōt ſigni
cari litteral'r de ipo dd̄ nec de aliq̄ alio niſi de
ſolo xp̄o. Nā paſſio xp̄i magȝ vr̄ memorari hi
ſtorial'r in h̄ pſal. q̄ ꝓphetice: ꝛ ſic magis vr̄
dd̄ euāgeliſta q̄ ꝓpheta in h̄ pſal. vt pōt pa
tere intuēti. Sȝ ꝯ totā expōnē arguit: ꝛ vi
det q̄ xp̄s nō loquat in hoc pſal. Primo ſic: nā obie
xp̄s orauit ſꝑ ꝓ inimicis ꝛ ꝑſequētib⁹ eū. Sȝ ctio.
iſte q̄ loq̄t in h̄ pſal. petit vltionē de inimicis
ꝛ ꝑſecutorib⁹: igit xp̄s nō loq̄t in h̄ pſal. Se
cūdo ſic: nā xp̄s ſꝑ ab initio ſue cōceptionis
fuit cert⁹ de ſua reſurrectiōe: vt dictū ē pſal.
xv. ḡ nō oportuit ipm̄ rogare ꝓ ſua reſurre
ctiōe. Sȝ iſte ꝯtinue orat in h̄ pſal. ꝓ ſua li
beratiōe: ergo iſte nō eſt xp̄s. Ad primū rn̄ rn̄ſio
det q̄ ṽba hui⁹ pſal. ꝛ oīm aliorū poti⁹ ſunt
intelligēda ad ſenſuȝ in q̄ fiunt: q̄ ad ſenſuȝ
quē litteraliter ꝛ moral'r faciūt. Un̄ dictū eſt in
ꝓlogo q̄ multiplici rōne pſal. ꝓcedūt ꝑ mo
dū orōnis ex parte xp̄i: Uno mō ad exprimē
dū autoritatē patris: ad quē ꝑtinet tribuere
vnicuiq̄ qd̄ ſibi debet: ꝛ ideo debet iudicare in
ter xp̄m fidelem ꝛ iudeos ꝑſecutores ipi⁹ xp̄i.
Jdō xp̄s ꝑ modū oratiōis explicat iuſtitiā pa
tris: ꝛ iniq̄tatē ꝛ finalē obſtinationē iudeoꝝ
ꝛ ſic p̄dicit eorū punitionē ꝛ dānationē. Se
cūdo mō hoc dr̄ ad firmitatē ꝛ certitudineȝ
ꝓphetie: eo q̄ xp̄s ſꝑ fuit exaudit⁹ ꝓ ſua re
uerētia: ꝛ ideo xp̄s nō dicit hoc vt petat vltio
nē: ſȝ vt p̄dicat certiſſimā punitionē ꝛ dāna oro
tionē iudeorū ꝓpter ſuā obſtinationē. Ter xp̄i
tio vt oſtēdat ſe mediatorē. Ad ſcd̄m eſt dicen du
dū q̄ oīs orō xp̄i facta in pſal. duplicē ſenſū plicē
importat. Nā primo p̄dicit ſuā liberationeȝ ſenſū
ꝛ reſurrectionē et exaltationē. Scd̄o petit a ipor
p̄re liberationē ꝛ redēptionē ꝛ reſurrectio tat.
nē ꝛ exaltationē mēbrorū ſuorū ꝓpter meri
ta ſue paſſiōis: ꝛ ſic poti⁹ orat ꝓ nobis q̄ ꝓ
ſe. Nā xp̄m ad p̄rem orare nil aliud eſt niſi
ſuā paſſionē p̄ri ꝓ nobis in ſatiſfactionē of
ferre: ꝛ miſericordiā patris ꝛ xp̄i charitateȝ
explicare: ꝛ ſe mediatorē inter nos ꝛ patreȝ
oſtēdere. Et hec eſt cauſa quare xp̄s in pſal
mis ꝓcedit per moduȝ petitionis ꝛ orōnis.

Dixit iniuſtus vt delinquat ſ.a.
in ſemetipſo: non eſt timor ſ.ſi.
dei ante oculos eius. pau
per.
Titulus in finem ſiue ad victoriam ſer d̄ ne.
uo domini dauid. Ex titu. apparet q̄ dd̄ ſer di.ſ.
uus domini fecit hunc pſalmū dirigēs nos ola.
in chriſtum q̄ eſt finis legis. Qui quidē pſal.
varie exponitur apud hebreos. Nam quidē

dicunt ꝙ dd̄ fecit hūc pſal. i pſona ppl̄i cupi
entis exire de captiuitate babylōica: ꝛ redirē
i terrā fertilē ꝓmiſſiōis: ſcʒ i iudeā vn̄ dicit.
Iniuſt⁹ ꝛ iniqu⁹ Nabuchodonoſoꝛ cū ppl̄o
babylonico: dixit. i. deliberauit delinquere ꝛ
opprimere ppl̄m dei: eo qd̄ nō eſt timoꝛ āte
oculos ei⁹: ſʒ ſuꝑbia ꝛ īfidelitas. Sʒ tu dn̄e
de⁹ iſrael liberabis ſeruos tuos ꝛ inebriabis:
ꝛ ſatiabis eos ab hubertate ꝛ abūdantia do
mus tue ſcʒ terre ꝓmiſſiōis q̄ eſt dom⁹ tua.
Sʒ iſta expoſitio eſt falſa. Primo qꝛ maioꝛ hu-
bertas: ꝛ abūdātia bonoꝝ nāliū ꝛ artificia-
liū erat i babylonia q̄̄ i iudea. Scd̄o qꝛ in h̄
pſal. nō memoꝛat̄ nec ꝓmittit̄ hubertas tē-
poꝛalis ſʒ ſpūalis ꝛ celeſtis ꝑꝑ id ꝙ ſequit̄.
Qm̄ apud te eſt fons vite: ꝛ in lumine tuo vi
debimus lumen. Ideo aliȷ̄ dicūt ꝙ dauid fe
cit hūc pſal. i pſecutiōe ſaulis: vidēs ꝙ ſaul
deliberauerat abſq; cauſa ipſuʒ interficere
ideo petit hic liberari ꝑ diuinā largitionem
que omnibus ꝓuidet: ꝛ abſoluit innocētes.
Sed nec talis expoſitio ſufficienter explicat
intentū ꝓphete nec intelligētiā hui⁹ pſalmi
Naʒ maioꝛa bona petunt̄ ꝛ ꝓmittuntur in
hoc pſal. q̄̄ ſint bona tꝑalia: ꝛ etiaʒ qꝛ bona
ſpiritualia ſub alio oꝛdine promittuntur.
¶ Ideo p̄ſuppoſitis principiīs ſuperi⁹ ſepe
memoꝛantis: ſcilʒ ꝙ dauid eſt vere ꝓpheta:
ꝛ habuit dublicē ſpm̄: ꝛ ꝙ per perſecutiōes
ſuas preuidit in ſpiritu perſecutioneʒ xp̄i: ꝛ
myſteriuʒ noſtre redemptionis: ꝛ qd̄ dauid
ꝛ ceteri antiqui in ſola fide ꝛ ſpe chriſti fue-
runt ſaluati. Eſt ergo dicendū ꝙ dauid ꝑ to
tū diſcurſum ſue perſecutiōis ꝛ exaltatiōis
ꝓuidit totū diſcurſuʒ malitie ꝛ inuidie ſyna
goge ꝯtra chriſtuʒ: ꝛ diſcurſum noſtre redē-
ptiōis: ꝛ ꝓuidit premiū bonoꝝ ꝛ punitionē
maloꝝ: ꝛ ideo fecit hūc pſal. ¶ Ad cui⁹ intel
ligentiam eſt notādū qd̄ dd̄ per obſtinatio-
nē ſaulis preuidit obſtinationē ꝛ malitiā iu
deoꝝ ꝯtra xp̄m. Sʒ ē aduertēdū: qd̄ obſtina
tio ſaulis ꝓuenit ex ſuꝑbia primo ꝛ pꝛicipa-
liter: nā ſuꝑbia nō patit̄ ſuꝑioꝛē nec equalē
id̄ ſuperb⁹ ſiue ex ſuperbia ꝓrupit in inui-
diā: nō valēs ſuſtinere ꝓſperitatē ꝛ honoꝛē
dd̄: qꝛ ppl̄s canebat: ſaul occidit mile: ꝛ dd̄
decē milia: ꝛ hec inuidia occecauit mētē ei⁹
ne poſſet audire bonū aliqd̄ de dd̄: vt pʒ qn̄
ionathas ꝛ achimelech excuſabāt dd̄: qꝛ eos
nolebat audire. Itē ſaul ex inuidia ꝛ malitia
occecat⁹ nō cognoſcebat ſe agere ꝯtra ꝯſciē
tiā ꝛ ꝯtra legē dei: id̄ cū quis volebat allega
re legē dei nolebat audire: ꝛ ſic inueterat⁹ in
malitia fact⁹ ē ignoꝛās in lege dn̄i: q̄̄ ignoꝛā
tia dr̄ craſſa ꝛ affectata: qn̄ ꝓuenit ex paſſiōe
ꝛ ꝯſuetudine peccādi: qꝛ vt ſic oīs malus eſt
ignoꝛās. iiȷ̄. Ethi. Et ſic ex tali ignoꝛantia ꝛ
malitia ip̄e ſaul vēit i ꝯtēptū dei ꝛ falſā opi
onē de diuina ꝓuidētia: nō credēs deū re-
gere act⁹ humanos. Qd̄ pʒ: naʒ relicta ſpe
diuina abiȷ̄t ꝛ recurrit ad phitoniſſā: ꝛ ſic ob
ſtinat⁹ interiȷ̄t i mōte gelboe: vt pʒ. j. Reg. vlt.
Per iſtā ḡ obſtinationē ſaulis ꝓuidit dd̄ i ſpū
obſtinationē iudeoꝝ ꝯ̄ xp̄m. Nā idē oꝛdo ſer
uat⁹ eſt i obſtinatiōe eoꝝ: nā ꝑmo ſacerdo-
tes et phariſei ex ſuꝑbia elati oēs ſtudebant
auaritie ad ſuſtinēdū faſtigiū ꝛ ſtatū ſuū: ꝛ
ideo vidētes xp̄m predicantē ꝯ̄ ſuperbiā et
auaritiā eoꝝ ꝛ vidētes populū ſequētē chri
ſtū ſauciati zelo inuidie ꝛ occecati: nec po-
terāt intelligere nec audire doctrinaʒ xp̄i le
gē declarātis. imo tūc peruerterūt totaʒ in
telligentiā legis diuine que ꝓmittit meſſiā
vt redimeret eos a captiuitate diaboli: ꝛ da
ret eis vitā ſempiternā ꝛ bona ſpiritualia ꝛ
celeſtia. Sed ipſi malitia ꝛ auaritia occecati
noluerunt intelligere ſacramēta dei ad ſen-
ſuʒ ſpūalē: nec voluerūt recipe meſſiā bona
ſpūalia largientē: ſed temporaleʒ meſſiā ex
pectare ſtatuerūt. Et ex tali malitia ꝛ ignoꝛā
tia craſſa diuinā ꝓuidētiā negauerūt agētes
ꝯtra legē ꝛ ꝯtra ꝯſciētiā. Et ſic qn̄ viderūt xp̄ʒ
cū tanto honoꝛe in hieruſaleʒ ingredietē: ꝛ
pueros clamātes bn̄dict⁹ q̄ venit i noīe dn̄i:
tūc deū ꝛ legē ꝯtēnētes ip̄m xp̄m interficere
ſtatuerūt. Ex quo pʒ ꝙ ex ſuperbia proru-
perūt in auaritiā ꝛ inuidiā: ꝛ ex inuidia i fal
ſaʒ intelligentiā dei ignoꝛantiā: ꝛ ex ignoꝛā
tia in ꝯtemptū dei ꝛ obſtinationē. Hoc ergo
ꝓuidēs dd̄ in ſpū fecit hūc pſal. in quo tria
facit. Nā primo ꝑdicit obſtinationē iudeoꝝ — Diuiſio pſal.
cū ſuis cauſis. Scd̄o ꝯfutat ꝑdictā obſtinatio
nē ꝛ falſaʒ opinionē iudeoꝝ d̄ſcribēdo diui
nā ꝓuidētiā ꝑ bn̄ficiū nr̄e redemptionis fa-
cte ꝑ xp̄ʒ. Tertio oꝛabat ꝓpha i pſona eccle
ſie preſeruari ꝑ grām xp̄i a tali peſtifera opi
niōe ꝛ obſtinatiōe. ſcd̄a ibi. Dn̄e i celo miſe
ricoꝛdia tua. tertia ibi. Pretēde miſericoꝛdiā
tuā ſciētib⁹ te. ¶ Quātū ad ꝑmā ponit vnā
ꝯcluſionē. ſ. ꝙ ꝯtēptus dei q̄ ꝓuenit ex ſuper — O
bia ꝛ ignoꝛātia legis fuit cā obſtinatiōis iu — Not.
deoꝝ. Pꝛobat̄. nā ſicut humilitas eſt cauſa — de cō-
penitētie ꝛ timoris dei: ita ſuꝑbia cā ꝯtem- — temptu
pt⁹. Nā ex humilitate ſequit̄ fides: qꝛ humi — dei.
lis ſubiȷ̄cit itellectū legi diuine: ꝛ credit his
q̄ i lege ꝯtinent̄: ꝛ ꝑ ꝯ̄ns credit i deū. ꝛ credē
do diligit ꝛ ſperat i eū ꝛ ex tali charitate ſe-
quit̄ timoꝛ dei filialis: qꝛ timet xp̄m ꝑdere: ꝛ
ꝯ̄ſequit̄ timoꝛ ſeruilis: qꝛ timet futuꝝ iudiciū
ꝛ ſic mouet̄ ad pn̄iaʒ ſi erat i pcō: ꝛ qn̄ ē i grā
timet dn̄ʒ offendere ne ꝑdat graʒ: ne punia
tur in iudicio. Ex quo pʒ ꝙ ſicut ex hūilitate
ſequit̄ fides: ſpes ꝛ charitas: ꝛ timoꝛ dei: ꝛ ꝑ
ꝯ̄ns ꝯſeruatio i grā: ita ꝑ oppoſitū ex ſuꝑbia
ſequit̄ oē malū. Nā ꝑmo ſequit̄ infidelitas
qꝛ ſuꝑbus non vult ſubiȷ̄cere itellectū legi: ꝛ
ſic nō credit: nec vult operari ſcd̄ʒ legē: ꝛ ſic
ꝯtēnit deū: ex quo cōtēptu ſeq̄t obſtinatio ꝑ

No. d obſtinatiōe iudeoꝝ. N

longā cōſuetudinē peccādi: ſicut accidit iu-
deis crucifixorib⁹ xp̄i. Ait ergo dō: pp̄ls in
iuſt⁹ iudeoꝝ: ſiue cet⁹ ſacerdotū ꝛ phariſeo
rum dixit: ideſt deliberauit in ſemetipſo: vt
deliquat: q2 ſuple nō eſt timor dei i cōſpectu
ei⁹. q. d. ꝙ iō illa ſynagoga deliberauit pec-
care ꝛ iterficere xp̄z: q2 non erat timor dei:
imo cōtēpt⁹ i cōſpectu ei⁹: nā q2 ꝯtēpſit deū
nō credēdo futuꝝ iudiciū: nec deū habere
ꝓuidētiā de actib⁹ hūanis iō ſtatuit delīqre
xp̄z iterficiēdo: nā ꝗ nō timet futuꝝ iudiciū:
nō credit diuinā ꝓuidētiā: ꝛ ſic negat primū
ꝑncipiū i actib⁹ hūanis ꝛ imortalib⁹. Nam
ſicut in ſciētijs ſpeculatiuis ē dare vnū ꝑnci
piū ꝛ vnā ꝓpoſitionē maximā: quā neceſſe ē
quēlibet docēdā habere: ꝗ negat n: i ꝯuenit
No. ſcire vt pꝫ ꝑmo poſterioꝝ: ꝛ. iiij. meta. ita in
moralib⁹ ꝛ i ſciētia diuina de actib⁹ huma-
nis ē dare vnū ꝑmū ꝑncipiū. ſ. qḋ nullū bo-
nū irremuneratū: ꝛ nullū malū īpunitū: ꝛ ꝙ
de⁹ ē iuſt⁹ iudex ꝑmiator ōis boni: ꝛ pūitor
ōis mali hic vel in futuro. ꝗ ꝑncipio negato
nil cōuenit bn̄ opari. Vn̄ negatio hui⁹ ꝑnci
pij ꝓuenit ex ſupbia ꝛ infidelitate. ex qua ſe
quit̄ ꝯtēptus dei: ꝛ ꝯſuetudo peccādi ꝛ exin
de obſtinatio. Et ideo ſubdit. qm̄. i. qua pro-
pter iſte iniuſt⁹ ꝛ iniquus nō timēs deū do-
loſe egit in ꝯſpectu eius: q2 cū dolo ꝑ īſidias
inſidiatus eſt xp̄o: ꝛ pſecutus ē eū: imponē-
do falſa teſtimonia: intm̄ vt iniq̄tas iſti⁹ ppli
No. īueniat̄ ad odiū. i. ꝯuerſa i odiū ꝛ obſtiatio-
de di nē ꝯ xp̄z. Dicere eīn i corde idē eſt qḋ delibe
cere i rare: vn̄ cogitatio ꝑcedit deliberationē: vn̄
cor ꝗ ſolū cogitat nōdū dicit: ſꝫ cū ꝺliberat face
de. re tūc iā dixit in corde. Et ſic iſte iniuſt⁹ di-
xit. i. deliberauit i ſemetipſo vt delinquat. i.
deliberauit delinquere ꝛ opprimere iuſtū: ꝛ
hoc accidit q2 nō ē timor dei añ oculos ei⁹:
q2 principiū ōis ſapiētie ꝛ ōꝫ actuū bonoꝝ
humanoꝝ ē timor dn̄i. quo negato ꝛ ꝯtēpto
eſt īpoſſibile aliqḋ bonū opari: ſꝫ eſt neceſſe
ōia ſcelera perpetrari: vt dictū eſt pſal. xiij.
P ¶ Nota qḋ dicere pri⁹ ꝯuenit intellectui: ꝛ
ex ꝯſequēti ꝯuenit volūtati: tertio ꝯuenit lin
gue. vn̄ intellect⁹ qñ intelligit vel cogitat di
cit: itē volūtas qñ deliberat ꝛ ꝓponit: tūc di
cit dō intellect⁹ cogitauit. itē lingua dicit ꝙ
volūtas ꝑmo dixit ꝛ deliberauit. Et ſic in di
uinis pater dicit ꝟbū ſuū ab eterno ꝑ intel-
lectū: ſꝫ ex tēpore dixit creaturas per volun
tatem: qñ dixit fiat lux ꝛ facta eſt lux: ſꝫ poſt
ea locut⁹ ē dn̄s multifarie ꝑ linguas ꝓphe-
taꝝ: ſed finalr̄ locut⁹ ē nobis ꝑ linguā filij:
ꝛ tūc locutus eſt ꝑ linguā ꝓpriā ſibi vnitā ꝑ
ſonalr̄. Qn̄ ergo dr̄ i hoc pſal. Dixit iniuſt⁹:
idē ē qḋ deliberauit ꝛ ꝓpoſuit iniuſt⁹. i. pp̄ls
iudeoꝝ deliberauit i ſemetipſo delinquere
xp̄z occidēdo: eo ꝙ nō eſt timor dei i ꝯſpectu
ei⁹: q2 nō habuit deū ꝑ oculis: imo cōtemnē
do deū deliberauit xp̄m occidere. Et q2 ma
iā ꝓpoſitū mādauit executioni fraudulēter
ꝑ inſidias ꝛ falſa teſtimonia. Ideo ſubdit.

Qm̄ doloſe egit ī cōſpectu ei⁹: vt xxxi. vij.
inueniatur iniquitas ei⁹ ad odiū. di. c.
¶ Qm̄. i. ꝓpterea. i. negato illo ꝑncipio: ꝛ q2 iō. et
non habuit timorē ante oculos doloſe egit xj. q.
in cōſpectu eius. i. in cōſpectu dei: nō timen iij. et
do eius iudiciū: intm̄ vt iniquitas eius inue cellē-
niatur ad odiū dei ꝛ p̄ximi: q2 ſua iniq̄tas cō tiſſi-
uerſa ē in odiū et obſtinationē. Et iō ſequit̄. mus.

Verba oris eius iniquitas ꝛ dol⁹: xj. q.
noluit intelligere vt bene ageret. iij. ñ.
¶ Verba oris ei⁹ iniquitas et dolus. Nam nēo
iudei primo loquebātur cū chriſto cuꝫ dolo peris
ꝛ fraude: vt caperēt eū in ſermone dicētes: toꝝ.
magr̄ ſcim⁹ q2 verax es. Scḋo loq̄bant̄ ini-
q̄tatē ꝯ eū: qñ vocabāt eū demoniacū ꝛ blaſ
phemū. Et hoc accidebat ex ſupbia ꝛ īuidia
eo qḋ improperabat eis pctā legis. Iō occe
cat⁹ ille ppl's malitia noluit itelligere legē
dei ad bonū ſenſuꝫ ſpūalē ſicut xp̄s predica
bat: ſed carnalr̄ ꝛ temporalr̄ voluit intellige
re: ne bn̄ ageret ꝛ operaret̄: et ſic occecauit
eos malitia eoꝝ ne itelligerēt ſacramēta dei
in lege ſcripta ꝛ ꝑ xp̄m predicata. Sequitur.

Iniquitatē meditatus eſt in cubili ſuo: aſtitit omni vie non bone: malitiā autē non audiuit.

¶ Sauciat⁹ ille ppl's inuidia ꝛ malitia medi v. q.
tat⁹ ꝛ machinat⁹ eſt iniq̄tatē i cubili ſuo qūo iij. c. i
xp̄m occideret: ꝛ ſicut cogitauit: ita executiōi loco.
mādauit: ꝛ q2 aſtitit vie nō bone: imo peſſime
qñ xp̄z tradidit pilato crucifigēdū ꝛ ſic fact⁹
ē obſtinat⁹: q2 malitiā nō odiuit: imo malitiā
ꝛ iniq̄tatē dilexit. Et i illa obſtinatiōe manet
vſq3 ad hodiernū diē. ¶ Ex ꝗ pꝫ ꝙ ꝯſuetudo a
peccādi ꝛ ſupbia ꝛ inuidia fuit cā occecatiōis
ꝛ obſtinatiōis iudeoꝝ: eo ꝙ xp̄s ꝑdicabat ꝟi
tatē legꝫ ꝯ eoꝝ mala opa: nam ꝗ male agit:
odit lucē: ne videant̄ ei⁹ opa mala. Ex ꝗ pꝫ
qḋ ignorātia iudeoꝝ ē dānabilis: q2 craſſa ꝛ
affectata. Verūtn̄ lꝫ dō ꝑdicat hic ꝓphetice
obſtinationē ꝛ cecitatē iudeoꝝ ex cōtemptu
dei: tn̄ tota iſta ꝑticl'a ſupradicta pōt expone
de q̄libꝫ obſtiato ꝛ hr̄tico. Nā obſtiatio ꝓue-
nit ex ꝯtēptu dei: ꝛ ꝯtēpt⁹ venit ex ſupbia ꝛ in
fidelitate ꝛ ꝯſuetudine pctī ꝗ ōia ꝓuen iūt ex
ꝯtēptu dei. Nā negato illo ꝑncipio: vnuſq̄ſq3 xxxix.
ꝓrūpit in ōia ſcelera: ſicut dictū eſt pſal. xiij. di. c.

Domine in celo miſericordia tua: diaco ni. x.
ꝛ veritas tua vſq3 ad nubes. q. iiij.
Juſtitia tua ſicut montes dei: iudi c. ola rum.
cia tua abyſſus multa.

¶ In hac ſcḋa pte dauid īproperādo falſaȝ opinionē iudeorū. ⁊ aliorū hereticorū de diuina ꝓuidētia: ⁊ deteſtādo obſtinationē eorū ꝯtitent̄ diuinā ꝓuidētiā circa oīa: et ſpālit̄ circa act⁹ hūanos ꝑ bñficiū redēptiōis. Nā ſicut dictū eſt iudei zelo inuidie ⁊ malitie occecati ꝑp eorū ſupbiā ⁊ auaritiā nō ſolum xp̄m negarūt eſſe meſſiā ⁊ deū: ſȝ etiā noluerūt doctrinā ei⁹ audire: ⁊ ſic legē negauerūt veꝝ ſenſum repellēdo ⁊ falſuȝ ſenſuȝ tribuēdo: ⁊ ſic xp̄m ⁊ legē oderūt: ⁊ ip̄m interfecerūt: ⁊ negādo xp̄m ⁊ legē etiā negauerūt diuinā ꝓuidētiā: imo negando xp̄m eſſe deū: negauerūt ⁊ totā legē ⁊ ꝓphetias: qȝ fecerūt mēdacē legē ⁊ ꝓphetias: vt dictum eſt pſal. xiij. Nā diuina ꝓuidētia maxime fuit oñſa ī īcarnatiōe filij dei ⁊ nr̄a redēptiōe: nā nihil valuiſſet hoīem creari niſi redimi ꝓfuiſſet: vt ait Greg. ⁊ Aug. dicit ergo dd̄ o dñe lȝ iudei obſtinati cōtēpſerint ⁊ negauerint te eē meſſiam: ⁊ negauerīt diuinā ꝓuidētiā ⁊ deū eſſe iuſtū iudicē: tñ ego ꝯteſtādo eorū malitiā ⁊ obſtinationē cōfiteor diuinā ꝓuidentiā ſe extēdere circa oīa: ⁊ deū eſſe miſericordē ⁊ veracē ⁊ iuſtū iudicē ꝓmiatorē bonorum ⁊ malorū: ⁊ ꝙ nō reliquit bonū irremuneratū nec aliqḋ malū īpunitū: ⁊ cōfiteor ꝙ in celo eſt mīa tua: ⁊ veritas tua deſcēdit vſqȝ ad nubes: ⁊ iuſtitia tua eſt ſicut mōtes dei: ⁊ iudicia tua multa ſicut abyſſus. Intātū ꝙ tu dñe ſaluabis nō ſolū hoīes: ſȝ iumenta ꝗ ad vitā tꝑalē. Ex ꝗ pȝ ꝙ ꝓuidētia tua eſt in celo ⁊ in nubib⁹ ⁊ in terra: ⁊ ī mari ⁊ ī abyſſis inferni: ⁊ ꝓuides hoīb⁹ ⁊ beſtijs de vita tꝑali: qȝ creaſti herbā ꝑ beſtijs: ⁊ fruct⁹ terre pro hoīb⁹. ¶ Uñ eſt notādū ꝙ ad oñdēdā diuinā ꝓuidētiā dd̄ hic ponit ꝗtuor terminos ex pte dei: Ponit̄ enim mīa: ꝟitas: iuſtitia: ⁊ iudiciū: ꝗ dicūt ⁊ explicāt diuinā ꝓuidētiā. Secūdo memorant̄ ꝗtuor ptes. ſ. celuȝ: nubes: mōtes: abyſſus. ſ. ocean⁹ ſiue infern⁹. ꝗ comꝓhēdūt totū mūdū. Et memorant̄ duo gña aīaliū ſcȝ hoīes ⁊ iumēta: ꝑ ꝗ ꝗſi includunt̄ oīa aīantia. Et ſic apparet vniuerſalē ꝓuidētiā dei ſe extendere ꝑ oīa ⁊ circa oīa. Sed iſta ꝓuidētia dr̄ gñalis circa oīa quā deus a ꝓncipio creatiōis hȝ. Sȝ aliā ſpecialeȝ ꝓuidētiā hȝ ⁊ oñdit de⁹ circa gen⁹ hūanū ī nr̄a recreatiōe. Uñ ſicut creatio mūdi fuit figura recreationis eccl̄ie: ita ꝓuidentia gñalis quā hȝ de⁹ de vniuerſitate creaturaꝝ eſt figura ſpecial'ſ ꝓuidētie circa act⁹ hūanos: quā xp̄s mōſtrauit ī nr̄a redēptiōe ⁊ recreatiōe. Uñ lȝ ꝓdicta lr̄a teneat verū de vniuerſali ꝓuidētia dei circa oīa creata: tñ termini poſiti in lr̄a oñdunt ꝙ loquit̄ ſpecial'r de ꝓuidētia ſpeciali circa act⁹ hūanos. Unde xp̄s ꝗ eſt ipſa mīa ⁊ veritas et iuſtitia maxime oſtēdit ſuā mīam hoīb⁹ ⁊ angelis in celo: vbi eos iuſtificauit: qȝ nō ex operib⁹ iuſtitie ꝗ fecim⁹ nos ſȝ ſm̄ mīam ſuā ſaluos nos fecit ad tit̄. iij. Itē etiā ꝑ celū itelligit̄ ꝓpl' ꝗ ſolo oñdit̄ mīa. Per nubes intelliguntur apl'i ꝑ ꝗs veritas euāgelica ꝓdicata ē ꝑ mōſtes dei intelliguntur martyres ⁊ tota eccl̄ia fundata ī mōtib⁹ ſctis: in ꝗ eſt firmitas iuſtitie euāgelice. Per abyſſum itelligit̄ infern⁹ in ꝗ manifeſtant̄ diuina iudicia: et iudicati puniunt̄. Itē ꝑ hoīes itelligit̄ ppl's dei: cui de⁹ dederat legē: ⁊ ſic tāꝙ hoīes viuebāt. Et ꝑ iumēta itelligit̄ ppl's gētilis ꝗ tāꝙ beſtie ſine lege viuebāt in beſtialib⁹ voluptatib⁹. Dicit ergo dd̄. O dñe tāta eſt ꝓuidētia tua circa act⁹ hūanos ꝙ ī celo eſt mīa tua. i. per mīam tuā hoīb⁹ iuſtis iuſtificationē ī celo ꝓparaſti: et ꝟitas tua vſqȝ ad nubes. i. apl'os deſcēdit ꝗb⁹ pluuiā tue ꝟitatis cōicaſti: ꝗ vt nubes volātes ꝑ totū orbē pluuiā euāgelice veritatis ſparſerūt. Et iuſtitia tua fuit firma ſicut mōtes in eccl̄ia: ⁊ tua iuſtitia. i. tua lex euāgelica ꝗ dicit̄ iuſtitia inꝗtū hoīes iuſtificat: fuit in mōtib⁹ firma. i. in hoīb⁹ fidelib⁹ ⁊ iudicia tua ꝗ feciſti de bonis ⁊ mal'ſ ſunt multa. i. ꝓfundiſſima ſicut abyſſus ideſt ſicut ocean⁹. Uñ ly multa pōt eſſe adiectiuuȝ de ly iudicia: ⁊ tunc eſt ſenſus. ſunt multa in numero ⁊ ꝓfunda ſicut aque abyſſales ſunt multe ⁊ ꝓfunde: vel pōt eſſe adiectiuū de ly abyſſus cū ſit feminini generis: ⁊ tūc eſt ſenſus: ſūt tāꝙ abyſſus ꝓfundiſſima ⁊ magna. Iudicia dei abyſſus.

¶ Sed iudicia dei ꝗre ꝗſdā predeſtinauit: ⁊ alios non ⁊ ꝗre elegit hos ⁊ nō illos: et ſīlia iudicia ſunt ꝓfundiſſima et incōprehenſibilia ſicut abyſſus oceani: pōt etiā ꝑ abyſſum intelligi infernus: vbi eſt multitudo dānatorū: in ꝗb⁹ apparēt iuditia dei: et ſequit̄: hoīnes ⁊ iumēta ſaluabis dñe. i. ſicut ſaluaſti in vita tꝑali hoīes ⁊ iumēta indifferēter: qȝ oīb⁹ ꝓuidiſti de cibis tꝑalib⁹: ita indifferēter ſaluaſti ſalute ſpūali de hominib⁹. i. iudeis: ⁊ de iumētis. i. ꝺ gētilib⁹: nā ex vtriſqȝ vnā eccleſiā cōgregabis. Sȝ ꝗre quoſdā ſaluaſti: ⁊ eis gratiā tribuiſti: et quoſdā nō hoc ꝗdē incōprehēſibile eſt qȝ iudicia tua abyſſus multa: naȝ eos quos ſaluaſti. ab eterno predeſtinaſti: cū nōdū fuiſſent: nec aliquid boni feciſſent. Ergo nō ex ꝓprijs meritis ſaluaſti: ſed quēadmodum voluiſti: ⁊ ſic in eis mīam tuam multiplicaſti: magis in eis ꝙ̄ in alijs: qȝ nō eſt currētis: nec volētis: ſed dei miſerētis ad Ro. ix. Ex quo pȝ ꝙ iſta ꝑticl'a pōt exponi de diuina ꝓuidētia: ꝓut naturaliter ⁊ temporaliter ſe extēdit ad oīa creata indifferenter: ⁊ per figuram eius poteſt exponi: prout ſpecialiter ſe extendit ad actus humanos: ⁊ magis ſpecialiter et ſpiritualiter prout deus prouidit lapſui noſtro per incarnationem ⁊ redemptionem.

Hoies et iumẽta ſaluabis dñe: quẽadmodũ mltiplicaſti miaꝫ tuã de⁹ Filij autẽ hoinũ: in tegmine alarum tuarum ſperabunt.

Xũ. qõ. j. quis ignorat in gl. rj. q. iu. cuſto di.

¶ Hoies ꝛ iumẽta ſaluabiſ. Hic icipit forſan ſcda ꝓbatiõis hui⁹ qõnis. ſ. ꝙ de⁹ hꝫ ſpãleꝫ curã ð hoib⁹. Uñ dr dd. O dñe iꝫ tu idifferẽter ſaluabiſ: ꝛ ſalues hoies ꝛ iumẽta ſiue beſtias ſpalr ꝛ corpalr: qꝛ oib⁹ dat vitã ſpalr ꝑ cibũ corpalẽ: aũt ꝓ ſꝫ ſilij hoiꝫ. i. hoies ſpãliter ſperabũt ſub tegmine alaꝝ tuaꝝ: vt des eis aliã vitã ſpũalẽ: ꝛ ſalues eos a pctõ: quẽadmodũ mltiplicaſti in eis miam tuam magis ꝙ̃ i iumẽtis: iõ vltra vitã corpalẽ ſperãt a te aliã vitã et ſalutẽ ſpũalẽ. vt ꝓtegas eos in tegmine alarũ tuarũ in cruce hic in eccleſia per gratiam: ꝛ in futuro per gloriam.

rv. q. j. ꝑ ſic miſſimus.

Inebriabunt ab hubertate dom⁹ tue ꝛ torrẽte voluptatiſ tue potabis eos

¶ Qn amplex⁹ fueris eos ſub tegmine alarũ gr̃e tue iebriabunt ꝛ ſatiabunt hubertate ꝛ abũdãtia ſacrorũ dom⁹. ſ. eccľie tue hic ꝑ gr̃aꝫ: ꝛ potabis eos de torrẽte voluptatꝫ et fruitiõis ꝛ felicitatꝫ tue ð celo ꝑ gľiã. Jtẽ ſatiabis eos de torrẽte voluptatiſ doctrie tue i hac eccľia: ꝛ ð torrẽte viſiõis clare ꝛ facialr in alia. Jtẽ inebriabunt ab hubertate ꝓcioſi ſanguis dom⁹. i. lateris tui: vñ ꝓcedũt eccľiaſtica ſacr̃a. Nã ſic eccľiaſtica ſacr̃a ſunt cib⁹ aie ita euãgelica doctria ẽ pot⁹ eiuſdẽ: qb⁹ correſpõdẽt viſio ꝛ fruitio in pr̃ia: iõ ſubdit.

de cõſe. di. v. ieiuniũ

Quoniam apud te eſt fons vite: et in lumine tuo videbimus lumen.

¶ O dñe ieſu tu ſatiabis ꝛ ſaluabis: et inebriabis et potabis eos: qm̃ fons vite gr̃e et gľie ẽ apð te: qꝛ gr̃am ꝛ gľiã dabit dñs: ꝛ i lumine tuo videbim⁹ lumẽ hic ꝑ gr̃m: ꝛ in futuro ꝑ gľiam. ¶ Uñ nota ꝙ xp̃s q̇ ẽ vbũ patris ſpecialr dr vita ꝛ lux. Nã inq̃tũ de⁹ oia ꝑ ipꝫ facta ſunt: ꝛ ab eo emanãt oia creata ſicut radũ ſolares a ſole. Jõ oia hñt ab eo ꝛ in eo vitã ꝛ eſſe: ꝛ cõſeruant in eſſe. Jõ ait ioãnes ꝓlo: qð fact. eſt in ipſo vita erat: nã irõ res ſunt iq̃tũ vbũ inſtuit eis vitã ꝛ eſſe: ꝛ iq̃tũ lucet in eis ꝑ eſſentiã. Sꝫ ſpecialiter verbũ qð eſt ſciẽtia pr̃is lucet in angelis et hoib⁹ per intellectũ: ꝛ ſic cauſat in eis intelligentiã ꝛ lumẽ ſcie naturalis. Et iõ ſubdit Joãnes ꝛ xp̃s q̇ eſt vita oim: erat lux hoim. Sꝫ vltra iſtã gñalẽ lucẽ: ſiue gñale ꝛ naturale lumẽ xp̃s incarnat⁹ influxit aliõ lumẽ ſupnaturale doctrine hoib⁹ i ſua ꝓdicatiõe ꝛ lege euãgelica. De q̃ Joãnes ſubdit Lux in tenebris lucet: ꝛ tenebre eã nõ cõprehẽderunt. Nã xp̃s erat lux vera q̃ illuminat oẽm hoiem veniẽtẽ in hũc mũdũ. Et iſtud dr lumẽ fidei ꝛ gr̃e. De q̃ Eſa. lx. ãbulabũt gẽtes in lumie tuo. Sed loco hui⁹ lumis in patria erit lumẽ gľie q̇ eſt xp̃s. Sꝫ vt poſſim⁹ videre ꝛ appꝫẽdere illð in cõprehẽſibile lumẽ: de⁹ creauit in nobis ꝛ in itellectu nr̃o illð lumẽ: nã ꝑ lumẽ naturale intellect⁹ agẽtis nõ poſſum⁹ intueri illð incõprehẽſibile lumen obiectale. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ duplex lumẽ influxit xp̃s i nobis. ſ. lumẽ fidei: vt ipm deũ hic cognoſcam⁹ ꝛ illucamur ꝑ gr̃am: ꝛ i pr̃ia lumẽ gľie: vt deũ contẽplemur ꝑ gľiam. Jõ dð de vtroq; lumie dicit hic. In lumine tuo. ſ. infuſo ꝛ creato videbim⁹ lumẽ icreatũ hic ꝑ fidẽ ꝛ in futuro ꝑ gľiam: qð q̇dẽ lumẽ nõ potuiſſem⁹ ſine xp̃o attingere. Ex qb⁹ pꝫ diuinam ꝓuidẽtiã ſe extẽdere nõ ſolũ vlr ꝛ corporaliter circa oia creata: ſꝫ etiã ſpũalr ꝛ eternaliter circa act⁹ hũanos. Nam de⁹ ꝓparauit gr̃am ꝛ gľiam ꝓ iuſtis: ꝛ eternã penã ꝓ malis ꝛ obſtinatꝫ. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ dð nõ fecit hunc pſal. ꝓ redacta captiuitate babylonica nec ꝓ ſola ꝑſecutiõe ſaulis: nec ꝓ ſola ꝓuidẽtia generali: qꝛ per talem prouidentiam nõ datur talis fructus et vita.

X̃ps dicit lux et vita.

Pretẽde miam tuã ſciẽtibus te: ꝛ iuſtitiã tuã his q̃ recto ſunt corde.

De pe. di. j. ſic. j. tēta turni tas.

¶ In hac tertia pte petit ꝓſeruari ꝑ gr̃am a pctõ ꝛ obſtinatiõe: ꝛ a tali peſtifera opiniõe. Uñ ẽ aduertẽdũ: ꝙ cũ natura nr̃a ſit corrupta i adã: nẽo ð ꝑ ſe ſine gr̃a pt vitare malum nec facet bonũ: vt freq̃nter dictũ ẽ. Et ſic ſine gr̃a nẽo poſſet ꝑuenit ad viſionẽ luminis. Sꝫ qꝛ gr̃a non dat ex meritis niſi ex ſola dei mia: iõ ait dð i ꝑſona toti⁹ eccľie. O dñe ꝓtẽde miam tuã ſciẽtib⁹ te. i. oib⁹ q̇ te voluerũt audire: vt bñ agerent et bñ oꝑarent: dando eis gratiã: ꝛ ꝓtẽde iuſtitiã tuam his q̇ recto ſunt corde. i. iuſtifica eos filiũ tuũ mittendo.

Non veniat mihi pes ſuperbie: et manus pctõris non moueat me.

de cõſe. di. v. ieiunium.

¶ Et tu xp̃e iuſtifica nos ꝛ gratifica ꝑ tuam mortẽ ꝛ paſſionẽ: ꝛ continue da nobis gr̃am ad bonũ agẽdũ ꝛ malũ vitãdũ: ꝛ fac vt ꝑ talẽ gr̃aꝫ nõ ꝑueniat mihi pes ſupbie: q̇ ẽ pes ꝛ fundamẽtũ ꝛ initiũ oiꝫ alioꝝ pctõrũ. ¶ Nota ꝙ ſupbia dr pes ꝛ fundamẽtũ oim pctõꝝ ꝛ vitioꝝ. ꝓtꝫ. nã pctõr ꝑ ſupbiã cõtẽnit deũ vt dictũ ẽ: ꝛ ſic icidit i oia alia pctã. Jtẽ ꝑ ſupbiã icidit i auaritiã: ꝛ rapinã: ꝛ vſurã: et ſimoniã vt ſuſtineat ſupbũ ſtatũ ſuũ: ꝛ exinde icidit i iuidiã ꝛ odiũ fraternũ: qꝛ non ſuffert priorẽ: nec parẽ. Et ſic venit vſq; ad cõtẽptũ dei ꝛ obſtinationẽ: nõ timẽs eius iuſtum iudiciũ. Et ſic ↄtẽnit eius legẽ: ꝛ negat diuinã ꝓuidẽtiã. Et ſic ꝓtꝫ ꝙ ſupbia ẽ pes ꝛ initiũ pctõris: ꝛ cetera vitia ſunt man⁹ eius. Nã ꝑ ſupbiã incedit pctõr: ꝛ ꝑ alia vitia operat. ſ. per

rv. q. j. ꝓ ſic. ij. q. iij. ii. Q. U.

Supbia ẽ initiũ oim pctõrum.

auaritiã ꝛ inuidiã ad ſuſtinẽdã ſuperbiam. Et iõ ſupbi dñr hic pes pctõris:ꝛ vitia cetera dñr man⁹. Jõ dauid cupiẽs vitare hãc peſtiferã beſtiã dt. O dñe ꝓtende miam ꝛ grã:vt pes ſupbie nõ veniat mihi:ꝛ man⁹ pctõris ꝗ ſunt cetera vitia:nõ moueat me a tuo timore:ꝛ amore ꝛ ſtatu grẽ:ꝛ eadẽ etiã ſupbia dr pes ꝛ man⁹ pctõris:qꝛ i ea fundat:ꝛ ꝑ ſupbiã male operat. Jtẽ ſupbia eſt pes ꝛ man⁹ diaboli quo luctat ꝯ hoĩes:ꝛ deĩcit eos ad terrã:ꝛ remouet eos ab amore ꝛ timore dei. Jõ ait dd. dñe pretẽde miã tuã ꝑ gratiã ꝓueniẽtẽ:ne pes ſupbie ꝛ man⁹ diaboli luctatoris ꝛ deceptoris amoueat me a tuo timore ꝛ amore:ꝛ ne efficiar i pctõ obſtinat⁹:ſicut deiecit pctõres a ſtatu grẽ:ꝛ ſic eiecit adã ꝺ ꝑadiſo.

tix. di ſti.ſed offi cia. **Jbi ceciderũt ꝗ operant iniq̃tatẽ: expulſi ſunt nec potuerunt ſtare.**

¶ Nã ibi i ipa ſupbia ceciderũt oẽs ꝗ opant iniq̃tatẽ:nã oẽs ꝑ ſupbiã ceciderũt ꝛ expulſi ſunt a grã:nec potuerũt ſtare in ea. Nã ꝑmo demones expulſi ꝑ ſupbiã cecidẽrũt de celo. Scdo adã ꝛ eua ꝑ ſupbiã ꝛ inobediẽtiã ceciderunt ꝛ expulſi ſunt de ꝑadiſo terreſtri ꝛ a ſtatu felicitatꝫ:nec potuerũt in eo ꝑmanere. Jtẽ ꝑ ſupbiã cecidit pharao cũ ſuis i mari rubro. Jtẽ ꝑ ſupbiã cecidit ſennacherib. ꝛ nabuchodonoſor ꝛ holofernes. Et finalr ꝑ ſupbiã ꝛ inuidiã ꝛ ꝯtẽptũ dei ꝛ legis ceciderũt iudei: ꝛ expulſi ſunt a regno ꝛ ſacerdotio ꝛ a ſedib⁹ ſuis nec potuerũt in eis ſtare:imo vagant captiui ꝛ diſpſi ꝑ mũdũ:et patiunt hic penam tpalẽ:ꝛ in futuro eternã. Ex ꝗbus ptꝫ ꝙ de⁹ eſt iuſtus iudex:ꝛ ꝓuidẽs actibus hũanis tribuens ꝓmiũ ꝛ felicitatẽ iuſtis:ꝛ penã eternẽ malis ꝛ obſtinatis non timẽtibus deum ꝛ bonos ꝑſequẽtibus. ¶ Ex hoc pſalmo intelligunt.viij.cõcluſiones ſiue doctrine.

x Not. j conclo. ¶ Prima concluſio eſt ꝙ ſicut timor dñi eſt principiũ ꝛ cã oĩm bonoꝝ opationũ.ita per oppoſitũ defectus timoris dei:ꝛ contemptus dei eſt cauſa ꝛ ꝑncipiũ infidelitatis:ꝛ oĩs peccati. Probatur:qꝛ iſte iniuſtus non timuit deũ. Jõ ſtatuit in ſemetipſo delinquere ꝛ peccare cõtra deũ ꝛ primũ.

ij.conclo. ¶ Scda ꝯcluſio ꝙ ex cõtẽptu dei deuenit iniuſt⁹ ad odiũ dei ꝛ primi ꝛ in cõtẽptũ ꝛ odiũ legis:intm ꝙ nõ vult intelligere:nec audire legẽ dei ne bene agat nec operet.

iij.conclo. ¶ Tertia cõcluſio ꝙ ex defectu timoris dei iniuſt⁹ negat diuinã ꝓuidẽtiam circa actus humanos:ꝛ exinde ꝑcipitatur in omne nephas ꝛ oĩa ſcelera.

iiij. ꝯclo. ¶ Quarta ꝯcluſio ꝙ ꝓuidẽtia dei ꝗ ꝓuenit ex eius mia ꝛ bonitate incipiens a celo deſcendit vſq ad nubes:ꝛ exinde ad mõtes vſq ad abyſſos. Nã ex ſua bonitate et largitate mouet celos:et facit eos influere ſuper oẽs creaturas:ꝛ facit nubes pluere ſup mõtes ꝛ cãpos ad germinãdas plãtas:ꝛ exinde aque deſcendũt vſq ad abyſſos maris.

v.ꝯcl. ¶ Quinta ꝯcluſio ꝙ ſicut ꝓuidẽtia dei naturaliter ſe extẽdit ſup oẽs creaturas:ita pariter ſe extẽdit ſup totã eccleſiam. Nã mia dei eſt i celo iuſtorum.ſ.in xpõ:ꝛ veritas doctrine deſcẽdit de xpõ vſq ad nubes.i.apoſtolos:ꝛ ex aplis vſq ad mõtes ideſt martyres ꝛ doctores:ꝛ ex doctorib⁹ vſq ad abyſſos ſcꝫ ſimplices fideles. Jtem mia eſt in celo:ideſt in xpõ ꝛ veritas in nubibus ideſt aplis:ꝛ iuſtitia in mõtib⁹.i.ꝑlatis in ꝗb⁹ eſt eccleſiaſtica ptãs ꝛ iudicia i abyſſo iferni.

vj.conclo. ¶ Sexta ꝯcluſio qꝺ lꝫ ꝓuidẽtia dei ſe extendat generaliter ad ſalutẽ ꝛ cõſeruationẽ tpalẽ oĩm aĩaliũ:qꝛ deus ꝓuidet tã iumẽtis ꝙ hoĩb⁹ de vita tẽporali:ꝛ ſaluat eos tpaliter ꝓuidẽdo de cibo tpali:tñ ſpãliter ꝓuidet hoĩb⁹ de cibo ꝛ vita ſpũali:qꝛ dat grãm hoĩb⁹ ad merẽdũ ꝛ fidem ad credendum in preſenti ꝛ lumẽ ad credẽdũ in futuro. Quia in lumine eius videbimus lumen:ꝛ potabit nos de torrẽte ſue hubertatis glorie ꝛ fruitionis.

vij.. ꝯclo. ¶ Septima cõcluſio ꝙ neceſſaria eſt mia ꝛ grã dei ad vitãdã ifidelitatẽ ꝛ oẽ pctm.

viij. ꝯclo. ¶ Octaua ꝯcluſio qꝺ ſupbia eſt pes ꝛ fundamẽtũ oĩm vitioꝝ pctõꝝ:ꝛ ſic ſupbia eſt pes ꝛ pedes pctõris ꝗb⁹ peccator ambulat:ꝛ cetera vitia ſunt man⁹ quibus opat Probatur qꝛ ibi ꝑ ſupbiã ceciderũt oẽs pctõres a gratia in omnia ſcelera:nec aliquis ſupbus põt ſtare quin cadat in alia peccata.

aleph xxvij. q.j.c. hi ergo. **Noli emulari i malignãtib⁹: neq̃ zelaueri facĩẽtes iniq̃tatẽ. Qm̃ tãq̃ fenũ velociter areſcent:ꝛ quemadmodũ olera herbarũ cito decident.**

¶ Titulus ipſi dd ſine aliqua additione. Ex titulo apparet ꝙ dd fecit hũc pſalmũ. Vñ eſt aduertẽdum ꝙ multi amici dauid videntes Abner ꝛ doech ꝛ multos malignos ꝓſperari i domo Saul:ꝛ vidẽtes bonos a malignis deprimi:deſperãdo de diuina ꝓuidẽtia trãſibant ad partes. Saulis derelinquẽtes ipm dd ꝛ ſic laudabãt qꝺ añ vituꝑauerãt ꝛ econuerſo:ꝛ ꝗſi negãtes diuinã ꝓuidẽtiã imitabant malos ꝛ eorũ opa. Et iõ dd fecit hunc pſalmũ:in ꝗ ſoluit eoꝝ mala opinio. Et iõ dicebãt aliq̃ ꝙ iſte pſalm⁹ cõtinuat cũ precedẽte. Sed hoc nõ videt verũ:qꝛ hiero. ꝛ oẽs antiqui quotãt hũc pſalmũ.xxxvj. diſtinctũ a ꝑcedẽti. Jtẽ qꝛ dd cõplures pſalmos fecit de diuina ꝓuidẽtia.vt patebit. Et iõ eſt dicẽdũ ꝙ dd hñ ſumpſit occaſionẽ cõdendi hũc pſalmũ ex cã ſupradicta:ſed adhuc iſte pſalmus nõ caret myſterio ꝛ ꝓphetia de xpõ et eccleſia qꝛ aliter non cõputaret inter ſacras ſcripturas ſꝫ dicũt hebrei moderni:ꝙ etiã

iſte pſal. eſt pphetic⁹: q: p̄dicit itteritū ipſius Saulis: p hoc qd̄ dt: vidi ipſū ſuperexaltatum. Sz in hoc ipſimet contradicunt ſibiipſis. nā dd erat ſenex qñ fecit hūc pſalmū: ſz p tunc iā Saul perierat: ⁊ erat q̄ſi i obliuiōe: p hoc qd̄ dicit: iunior fui etem ſenui. Et iō ē dicēdū q dauid conſiderans totū diſcurſum Saulis ⁊ ſuoꝝ ſeqciū: ⁊ Abſalōis ⁊ Achitofel: ⁊ oim pſecutoꝝ: qūo mala morte vitā finierūt cum Satellitib⁹ ſuis pp eoꝝ malitiam ⁊ ſupbiā ⁊ qūo ipſe dd fuit ſublimat⁹ ⁊ exaltat⁹ propter patiētiā in aduerſis: i illo myſterio p̄uidit in duplici ſpū pphetico pſecutionem xpi ⁊ excidiū iudeoꝝ: ⁊ p̄uidit etiā in ſpū pſecutionē eccleſie ⁊ exitum ⁊ exterminiū oim tyranno norum: ⁊ exaltationē eccleſie ⁊ oim ſanctoꝝ. Et iō fecit hūc pſalmuz in quo exhortat oēs iuſtos ad patientiā in aduerſis ne diffidant

Exhortātur iuſti ad patiētiam. de diuina prouidentia ⁊ mia. Et ſic iſte ps eſt ſimul pphetic⁹ ⁊ moralis: nā dauid p exempla ⁊ p̄cepta moralia intēdit p̄dicere pphetice futura myſteria de xpo ⁊ ecclia: put dictū eſt in prologo tractatu tertio. regl̄a q̄nta doctrina tertie. Et iō primo exponet moraliter ad vtilitatem afflictorū. Scdo breuiter exponet pphetice de punitiōe iudeoꝝ ⁊ pſecutione xpi ⁊ eccleſie: ne taceat ſacramētū i hoc pſalmo cōtēptū. ¶ Quātū ergo ad p̄mā expoſitionē diuidit iſte pſalm⁹ in ſeptē partes ſm ſeptē doctrinas in eo cōtētas. Nam primo dauid exhortatur iuſtos afflictos ad patienter pferendas pſecutiōes malignoꝝ. Scdo ad pferēdas eoꝝ pſperitates. Tertio ad pferēdā patienter pauptatē. Quarto exhortat iuſtos ad elecmoſynas faciēdas. Quinto ad obſeruātiā diuine legis. Sexto ad ſtudiū ⁊ cōtēplationem diuine legis. Septimo ad ſeruādā innocētiā ⁊ māſuetudinē ⁊ iuſtitiā. Scda ibi. Noli emulari i eos. Tertia ibi. Meli⁹ eſt modicū iuſto. Quarta ibi. Mutuabit pctōꝝ. Quinta ibi. Declina a malo. Sexta ibi. Os iuſti meditabit. Septima ibi. Cuſtodi innocētiā. ¶ Quātū ad p̄mā doctrinā

I eſt aduertēdū q lz Ariſtoteles in fine quarti ethicoꝝ ponat inter morales v̄tutes indignationē de malo ⁊ pſp'tate maloꝝ tamen hoc intēdit ſemp cum moderatione ⁊ medio: ſz quantū ⁊ qñ ⁊ vbi oportet: q non excedat mo⁹ ⁊ mediū virtutis. Iō dauid non intēdit in hoc pſalmo agere ꝯ morales v̄tutes imo cōfirmat eos. Nā multi tpe ſuo vidētes malos pſperari ⁊ bonos deprimi: diffidebant de diuina puidētia ⁊ iuſtitia: ⁊ imitabantur malos: ⁊ deficiebāt ab omni morali virtute ⁊ lege diuina. Hos ergo exhortat ⁊ reprehēdit ⁊ exhortat ad fortitudinē ⁊ veritatem. Dicit ergo dauid. O tu vir afflicte quācūq pateris iniuſte perſecutionem a malignis noli emulari in malignātibus. Nota q emulari

eſt equiuocū: nam idē eſt qd̄ indignari: inuidere: ſeq: imitari: aut amare. Hic aūt ponit p indignare. ⁊ noli indignari vltra modū pdēdo fidē: ⁊ deſperādo de diuina puidētia ⁊ iuſtitia: vidēs malignātes ꝯ te p̄ualere ⁊ cōtra alios iuſtos: neq zelaueris. i. ne defendas faciētes iniq̄tatē ſequēdo eos: zelare idē ē qd̄ amare: inuidere: defendere: ꝯſortē i amato nō pati. Et nihilominus bonus q̄dā zel⁹ q̄ q̄s ſic intēſe aliquē amat: q ab oib⁹ illū cupiat amari ⁊ reuerari: ⁊ eſt mal⁹ zel⁹ q̄ q̄s adeo ferui de alicui inuidet: ⁊ cū odit vt optet ab oibus odiri ⁊ ꝯtēni: ⁊ idē eſt de emulatiōe: dt igit. ne ames: nec defendas faciētes iniq̄tatē: qm lz ad tps regnēt ⁊ dominent: tn̄ finalr cadēt ⁊ tāq̄ fenū ⁊ herba velociter areſcēt ⁊ marceſcēt: i ſiccabūt a viriditate pſperitatis ⁊ ptātis: ⁊ areſcēt ⁊ decidēt: ⁊ deorſuz cadēt tanq̄ olera: ſez ſicut caules: ⁊ lactuce ⁊ cetera olera: ⁊ legumina: q̄ lz in v̄e ſint viridia: tn̄ i autūno ſiccant ⁊ decidunt. Ideo tu non deſperes: nec diffidas de diuina puidētia: ⁊ iuſtitia. Sed dicas: noli emulari in malignātib⁹ neq zelaueris facientes iniq̄tatez mala vez emulatiōe ſeu zelo malo: ſicut nec fecit moyſes q̄ q̄uis p idolatria aurei vituli dei emulatione ⁊ zelo ſuccenſus multos interfecerit: p eiſdem tn̄ prius deuote rogauerat dicēdo ⁊. Dñe obſecro ignoſce eis: aut dele me de libro in quo me ſcripſiſti: ⁊ huic ſenſui multū alludit litera ſequens: nam ſequitur.

Emulari. Zelare.

Spera i dño ⁊ fac bonitatē: ⁊ inhabita terrā: ⁊ paſceris i diuitijs ei⁹
Delectare in dño: ⁊ dabit tibi petitiones cordis tui.
Reuela dño viā tuā ⁊ ſpera in eo: ⁊ ipſe faciet.
Et educet q̄ſi lumē iuſtitiā tuaz: ⁊ iudiciū tuū tāq̄ meridiē ſubditus eſto domino ⁊ ora eum.

Beth. xuū. qd. v. c. inclens Hymmel. J pe. di. ij. ca. q̄s alt qñ. §. nō tubi duco.

¶ Spera in dño: ⁊ fac bonitatē cū proximo nō offendēdo deū: ⁊ inhabita terrā iter malos eos patiendo ⁊ tollerādo: ⁊ inhabitabis terrā viuētiū in patria: ⁊ paſceris ⁊ ſatiaberis in diuitijs glorie ei⁹ in premiū patientie: ⁊ dabit tibi dñs petitiones ⁊ deſyderiū cordis tui: reuela ergo dño viam tuā in hac vita non tpalia ſed celeſtia appetendo: ſed ſpera in eo ponendo tuā ſpem in celeſtibus: et ipſe faciet qd̄ deſideras: ⁊ educet clarā quaſi lumen iuſtitiā tuā: ideſt pro omnibus operib⁹ tuis in illa gloriā dabit: ⁊ iudiciū tuum non erit tenebroſum: ſicut dānatoꝝ q̄ iudicantur ad infernum pter mala opera: imo erit clarū: ⁊ educet d.⁹ ipſum tanq̄ meridiem dā-

ſo pmiū in celo: ⁊ de⁹ approbabit opa bona q ſicut lucēt corā hoib⁹: ita lucebūt corā deo ad pmiū. q2 in luce ſunt facta ⁊ i grā: ḡ ſubdit⁹ ⁊ obediēs eſto ſp dño ⁊ legi ſue ⁊ ora eū q2 nō tibi deficiet q2 lʒ patiaris in hac terra mortaliū: tñ ibi in terra viuentiū regnabis.

Dec. leth. 8 pe. di. iii. ca. q. ſ.
Noli emulari i eo q pſperat i via ſua: in hoie faciente iniuſtitias.

¶ In hac ſcdā doctrina exhortat iuſtos ne indignētur cōtra deū de pſperitate maloꝝ q2 in fine de⁹ depmit iniuſtū: ⁊ exaltat iuſtū hic aut in futuro. Dicit ergo. O vir iuſte noli emulari ⁊ idignari in eo q pſperat tā i dignitatib⁹ q in tpalib⁹: nec in hoie faciēte iniuſtitias: ſʒ dimitte deo iniuriā. Vel exponat vt ſupra de mala emulatiōe q i nullo emulātur ēt occidēdo: nec eñ Phinees pemit fornicatorē cū medianite zelo malo i primū: ſʒ dei zelo q bon⁹ ⁊ ſctūs eſt: ⁊ ppterea ſequit

He.
Deſine ab ira ⁊ d'relinque furorem
8 pe. **noli emulari vt maligneris.**
d. iii. **Qm̄ q malignāt exterminabunt ſu**
qd ſ. **ſtinētes aūt dñʒ ipi hērditabūt trā**

¶ Qm̄ q malignantur exterminabunt finaliter ab hoc ſeculo vitā male finiēdo: ⁊ a regno celoꝝ ad penā deſtinādo: ſuſtinētes autē dñm. i. patientes ipſi hereditabūt terraʒ viuētiū. Per oppoſitū pctōr malignus nam in breui morieť in corpe ⁊ aīa: ⁊ perdet iſta tpalia: ⁊ figuram ⁊ gloriam. Ideo ſubdit.

Uen. **Et adhuc puſillū ⁊ nō erit pctōr: ⁊**
xii. q. **queres locū eius: ⁊ non inuenies.**
i. pas **Māſueti aūt hereditabūt terrā: ⁊**
tatus **delectabunť in multitudine pacis**

¶ Et adhuc puſilluʒ ⁊ breue tps eſt. i. viuet breui tpe pctōr: ⁊ qres locū. i. pſperitatē ei⁹ ⁊ nō inuenies: q2 breuiter pteribit: manſueti autē hereditabūt terrā viuētiuʒ: q2 beati mites: qm̄ ipſi hereditabūt terrā viuētium Mat. v. Et delectabuntur in multitudine et abūdātia pacis ⁊ qetis ppetue: qm̄ qeſcent iuſti ab oī labore: ⁊ abſterget de⁹ ab eis oēʒ lachrimā ⁊ iā nō erit amp'l⁹ neqꝫ luctus neqꝫ dolor: qm̄ prima abierunt. Apoca. xxi.

ſaen
i. qō.
i ii. c.
hoi.
Obſeruabit peccator iuſtum: ⁊ ſtridebit ſuper eum dentibus ſuis.
Dominus autem irridebit euʒ: qm̄ proſpicit quod veniat dies eius.

¶ Obſuabit pctōr. i. lʒ pctōr ⁊ malign⁹ obſeruet ⁊ tpalr vexet ⁊ affligat iuſtū: ⁊ ſtrideat dētib⁹ ſuis. i. cū malitia ⁊ ptāte et fauore ſuo ſeuiat i eū: tñ de⁹ lʒ pmittat pctōreʒ ad tps affligere iniuſtū: tñ nō fauet pctōri: imo irridet eū ⁊ decipit eū: q2 expectat de⁹ vt veniat dies interit⁹ ei⁹: vt puniat eū: q2 in hoc decipiunť pctōres. Nā videtes q faciēdo malū magꝫ pſperanť i hoc mūdo: iō putāt deū nō curare de iſtis inferiorib⁹: nec eſſe aliam vitā poſt iſtā: ⁊ nō cognoſcūt qlr de⁹ expectet eos ad pnaʒ ⁊ theſaurizāt octā vſqꝫ ad diē vltiōis. Et ſic pʒ q fortuna pſpera decipit eos. Iō ait dd q de⁹ irridet pctōrē malignū expectādo vt vēiat dies interit⁹ ⁊ vltionis ei⁹ vt pūiat eū. Vñ de⁹ neminem irridet nec dcipit: q2 ipſe pctōr ſeipꝫ dcipit: ſʒ de⁹ oñdet eū eē dceptū ⁊ irriſū i die iterit⁹ ⁊ vlti. ei⁹

Gladium euaginauerunt peccatores intenderunt arcum ſuum. heth.
Et decipiant pauperem ⁊ inopem vt trucident rectos corde.
Gladius eorum intret in corda ipſorū ⁊ arcus eorum confringatur. xi. q. iii. c. q reſiſtit.

¶ Gladiū euaginauert. i. lʒ pctōr ⁊ maligni aliqñ euaginauerit gladiū. i. ptātē ſuā: ⁊ intēdāt arcū ſue malitie vt decipiāt pauperez in bonis tpalib⁹ ⁊ inopē i amicis ⁊ deſtitū in fauorib⁹ ⁊ ſimplicē ſine malitia: ⁊ trucident ſimplices ⁊ iuſtos rectos corde: tñ gladi⁹ ipſorū malignorū intret. i. itrabit i corda eorū q. d. ſicut crudelr vexarūt ⁊ afflixerūt iuſtos ita crudelr punient: ⁊ eadē mēſura q menſi fuerint iuſtis: eadē metieť eis: ⁊ eodē gladio crudelitatꝫ ⁊ tormētoꝝ q pcuſſerūt iuſtos: eodē gladio peribūt. Mat. vii. Et ſic arc⁹ et fortitudo ⁊ potētia eorū cōfringeť ⁊ pibit: et finieť: ⁊ auferet ab eis: vt pʒ de Pharaone: et Domitiano: et Nerone Attila: et Totila cuius arcum vidit frangi beatus bñdictus. Et ſic pʒ q finis malorum eſt infelicitas.

Melius eſt modicum iuſto: ſuper diuitias peccatorum multas. leth. iii. q. i. clericus.

¶ In hac tertia doctrina exhortať iuſtū ne deſperet in paupptate: nec appetat ſupfluitatē pecuniarū ⁊ bonoꝝ tpaliū. Quia natura paucis cōtēta eſt: ſʒ pferat patiēter paupptatē. Nā vt plurimū abūdātia bonorū tpaliuʒ eſt occaſio mali in prauis hoibus: vt magis poſſint exercere malitiā ſuā: vt pʒ in ſupbis ⁊ luxurioſis: ⁊ lʒ bōa tpalia ſint bona bonis ⁊ mala malis: tñ vt plurimū nocēt pp malū vſum: ⁊ pueriūt hoieʒ Et ſic qbuſdā eſt melius ipſa nō habere niſi ſolū ad victū neceſſariū ⁊ ſic pauptas eſt ad ſalutē iuſtoꝝ: ⁊ diuitie ſunt ad dānationē prauoꝝ. Et ſic paup lʒ in hac vita patiať penuriam: tñ in patria ſatiabitur. Per oppoſitū autem diues malus qui hic abundat: in alia vita eſuriet: vt pʒ de Lazaro paupere et diuite epulone Luce. xvi. Dicit ergo: nemo deſperet propter

paupertatē: lʒ videat prauus bōis tpalib⁹ abū
dare: imō meli⁹ ⁊ tuti⁹ et salubri⁹ est modicū
iusto sup mltas diuitias pcōꝝ.i.magis pdest
j.qō. iusto paupertas: ꝙ pctōri mltitudo diuitiaꝝ.
iiij.c. Roi. **Qm̄ brachia pctōꝝ 9terent: cōfir
mat autem iustos dominus.**
¶ Qm̄ brachia.i.diuitie ⁊ fauores tpales ꝗ
sunt brachia ⁊ vires i q̄b⁹ pctōres 9fidebāt
cōterēt ⁊ pibūt p morte tpalē aut q̄uis alio
infortunio: vt pʒ de Creso rege lydoꝝ ⁊ de
Sardanapalo ⁊ dario regib⁹ assyrioꝝ ⁊ psa
rū q̄b⁹ in vita fuit ablata ⁊ 9trita ptās. Sed
dñs 9firmat iustos i illa felicitate quoꝝ po
testas ⁊ felicitas nō auferet ⁊ gaudiū nemo
tollet ab eis. Nā paupertas vertet in eternas
diuitias: ⁊ tristitia eoꝝ vertet in gaudiū: et
gaudiū eoꝝ nemo tollet ab eis. Jo.xvj. Ex ꝗ
pʒ ꝙ diuitie hui⁹ mūdi sunt trāsitorie: diui
tie aūt spūales sunt firme ⁊ secure ⁊ eterne:
⁊ sufficientes: qꝛ satiāt habentē psalmo.xvj.
satiabor cū apparuerit glia tua. Et in illis di
uitijs cōfirmabit dñs iustos in pmiū ⁊ meri
tum laborum ⁊ psecutionuʒ quas passi sunt
Joth. a peccatoribus et malignis cum patiētia et
d 9se. mansuetudine et munditia cordis.
di.v. **Nouit dñs dies imaculatoꝝ: ⁊ he
c.iein reditas eorum ineternum erit.
niū.j. Nō 9fūdent i tpe malo: ⁊ in dieb⁹
q.ū. c.sa famis saturabūt: qꝛ pctōres pibūt**
cer ¶ Nouit dñs dies ⁊ vitā imaculatā iustoꝝ:
dos. ⁊ iō hrditas felix eoꝝ erit ineternū: qꝛ 9tem
pserūt trāsitoria ⁊ terrena: ⁊ elegerūt celestia
⁊ eterna. Jō bn̄ merito i modico stabūt iusti i
magna 9stātia 9 eos ꝗ se angustiauerūt ⁊ in
die famis.i. in tpe ꝗ pctōres esuriēt i iferno
iusti vo saturabunt i glia: qꝛ tūc pctōres pi
coph. būt fame ⁊ ex defectu refrigerij glie. Uñ pʒ
j.qō. ꝙ psperitas malorū est deceptoria ⁊ breuis
iiij.c. **Inimici vo dñi mox vt honorifica
Roi. ti fuerint ⁊ exaltati: deficiētes quē
admodum fumus deficient.**
¶ Inimici dñi ilico vt fuerint honorificati ⁊
exaltati ad dignitates ⁊ ptātes deficientes
deficiēt ⁊ cadēt. Ut pʒ de alexādro cuius re
gnuʒ vix durauit annis.xij. Et de cesare qui
vix imperauit.vj annis. Et de phalare ⁊ dio
nysio tyranno. Ergo est melius modicum iu
j.q.j. sto super diuitias peccatorum multas.
nō e ⁊ **Mutuabit pctōr et non soluet: iu
xiiij. stus autem miseretur et tribuet.**
q.v. ¶ In hac 9ra doctrina exhortat iustos ad
p totū elemosynas faciendas: vt p bonis tpalibus
B ⁊ transitorijs recipiant bona celestia. Nam
elemosyna nō est nisi q̄dā mutuatio ⁊ cābiuʒ
qꝛ damus terrena pro pcio: ⁊ recipim⁹ bti-
tudinē celestē ꝗ est pcīū infiniti: ⁊ sic iustus
dādo terrena recipit celestia. Per oppositū
pctōr retinēdo ⁊ amādo terrena tpalia non
dādo paupib⁹: recipit penā eternā pp igra
titudinē. Nam nos vēo ista tpalia a deo mu
tuo accepim⁹ vt paupib⁹ reddam⁹. Uñ bōa
tpalia sūt tertiū talētū qd de⁹ hoib⁹ ad ne
gotiādū mutuo reliqt ad vsurā.i. vt viuāt d
bōis tpalib⁹: lʒ soluāt deo vsurā.i. ꝙ subue
niāt paupib⁹ xpi. Matt.xxv. Et iō auar⁹ ab
scōdit talētū i terra: cū nō vult dare elemo
synā paupib⁹: qꝛ nō soluit vsurā de bonis ꝗ
mutuo a deo accepit: ⁊ iō auferet ab eo pmi
uʒ illi⁹ talēti: ⁊ dabit iustis: vt pʒ Mat.xxv.
ex ꝗ pʒ ꝙ cū facim⁹ elemosynā: nihil dam⁹
d nr̄o: sʒ solum⁹ vsurā ⁊ retribuim⁹ qd mu
tuo accepim⁹. Et auar⁹ nō soluit: imo furto
retinet qd mutuo accepit cū negat subuenire
paupib⁹ ꝗ sūt hrdes xpi ad vsuras.i. elemo
synas exigēdas. Uñ xps in die iudicij dicet.
Esuriui ⁊ nō dedistis mihi manducare. Nā ꝙ
vni ex minimis istis fecistꝫ: mihi fecistꝫ Mat.
xxv. Jō dicit dd: mutuabit pctōr.i. mutuo a
deo accipiet bōa tpalia: ⁊ nō soluet vsuram
paupib⁹ elemosynas negādo: p q̄b⁹ de⁹ di
uiti bona tpalia mutuauit. Justi⁹ aūt misere
tur paupib⁹ ⁊ retribuet ꝗ mutuo accepit: lar
giēdo elemosynā. Et sic satisfaciet debitum ⁊
qꝛ elemosynā paupib⁹ dat nihil aliō ē nisi d
bitū soluet ⁊ cū iust⁹ dat elemo. miseret dan
do paupi: sʒ retribuit qd mutuo acce. iō seqt La
Qꝛ bñdicētes ei heredi tabunt ter mech
ram maledicētes aūt disperibūt. xxiij. q.iiij.
Apud dñm gressus hominis diri c.uto
getur et viam eius volet. Mē.
Cum ceciderit non collidet: quia lxxx vj.d.
dominus supponit manum suam. ifem
¶ Bñdicētes deo.i.grās agentes.i. iusti: qꝛ nhu.
sunt deo grati i dādis elemosynis heredita
būt terrā: maledicētes aūt.s. pctōres igrati
disꝑibūt.i. vbicūqꝫ pibūt.s. hic ⁊ in inferno.
Justi aūt p oppositū: nā hic ⁊ i futuro pmia
bunt: vñ gress⁹ hois iusti ⁊ via ⁊ opatio diri
gēt in bonū finē p grāz: ⁊ de⁹ volet viā eius.
i. acceptabit elemosynas ⁊ opatiōes ei⁹ ad
vitā eternā. Et ēt tutabit viā ei⁹ ne cadat p
ipatiētiā i blasphemiā ⁊ pctm̄ dū affligit a
malignis. Et si forsan ceciderit iust⁹ i aliqd
pctm̄: th nō collidet.i. obstinabit i illo. Qꝛ ex
merito elemosynaꝝ dñs supponit manū: et
illūinat eū vt surgat a pctō: qꝛ elemosyne re
leuāt hoīeʒ vt plurimū a pctō. Jtē lʒ iust⁹ ce
ciderit ict⁹ ⁊ afflictus a malignis: tamē de⁹
non pmittit eum temporaliter perire: imo
manum supponit sui auxilij: et releuat eum
eruendo de manu impiorum: sicut pluries
releuauit athanasium ⁊ ambrosium de per

ſcentibꝰ arrianoꝝ. Et etiā ſi iuſtꝰ ceciderit ꝑ mortē tp̄alē: tñ dñs ſupponit manū releuādo eū ꝑ grām̄ ī celo. Et ēt ſi iuſtꝰ ceciderit ꝑ paupertatē: tñ dñs releuat ꝓuidēdo ſibi ð victu: qꝛ btī miſericordes: qm̄ miām ꝯſeqñt hic ⁊ ī futuro. Qꝛ eleemoſyne nō ſolū valēt ad augmētū glorie: ſed qꝫ etiam ad augmentū cibi neceſſariū. Ideo ſequitur.

Iunior fui: etenī ſenui: ⁊ nō vidi iuſtū ðrelictū: nec ſemē eiꝰ q̄rēs panē.

(margin: Num. ſ.q.ū. c. ſa cer doo.)

¶ Ego dd fui puer: ⁊ poſtea ſenui: ſꝫ nūꝗ vidi iuſtū ⁊ miſericordē totalr̄ derelictū: nec ſemē eiꝰ querēs panē mēdicādo: ⁊ licet hic paſtiant̄ penuriā bonoꝝ tp̄aliū: tñ in futuro ſaturabunt̄: ⁊ ſic hic vel ibi hñt p̄miū. Ex hꝫ ptꝫ ꝙ dd fecit hūc pſalmū in ſenectute. Et ſeq̄t.

Tota die miſeret̄ ⁊ commodat: ⁊ ſemen illiꝰ in benedictione erit.

¶ Iuſtꝰ tota die vite ſue dādo eleemoſynas miſeret̄ paupibꝰ ⁊ cōmodat: qꝛ dādo tēporalia recipit ſpūalia ⁊ eťna: ⁊ nō ſemē ⁊ ples eiꝰ erit in bñdictiōe ⁊ abūdātia bonoꝝ etiā tēporaliū: qꝛ qꝫ dñs nō ſolū retribuit ſpūalia ꝑ eleemoſynis: ſꝫ etiā tēporalia. Et etiā ꝑ lꝫ ſemē eiꝰ intelligunt̄ oīa bona q̄ dicunt̄ ſemina nr̄a: p̄me ad. Corin. iij. Qꝛ ſeminamꝰ ſpūalia vt colligamꝰ tp̄alia: ⁊ ecōuerſo: qꝛ dare eleemoſynā nihil aliud eſt niſi ſeminare tēporalia: et colligere ⁊ metere ſpūalia. ¶ Ex q̄ pꝫ ꝙ diuitie auaroꝝ ⁊ pctōꝝ ſunt inutiles ⁊ ſine fructu: diuitie vo iuſtoꝝ ſunt fructuoſe: vt pꝫ in litera hac. Nā ſex fructꝰ facit eleemoſyna. Primo qꝛ dat hereditatē in celo. Scđo dirigit vitā hoīs ī bonū ne cadat. Tertio ſi ceciderit reducit ī grām. Quarto qꝛ nō deſerit hominē in tribulationibꝰ tēporalibꝰ imo liberat. Quinto qꝛ auget bona tp̄alia: ⁊ liberat a paupertate vt plurimū. Sexto qꝛ ēt ꝓſunt filijs tp̄alr̄ eleemoſyne prīs. Nā ī ſeptuplū auget bōa tp̄alia ꝑꝑ ſpūalia: ⁊ nō ſolū hꝫ: ſꝫ ī futuro: nā q̄ ſeminat ī bñdictiōibꝰ: de bñdictiōī bus ⁊ metet fructū ī vitā eťnā. ij. ad Cori. ix.

(margin: Sa mech. B. Elēo ſyna ſex fructꝰ facit.)

Declina a malo ⁊ fac bonum: ⁊ inhabita in ſeculum ſeculi.

(margin: de pe. di. j. ꝗo ali qn.)

¶ In hac q̄nta doctrina exhortat̄ oēs ad obſeruādū legē diuinā ⁊ p̄cepta tā affirmatiua ꝗ negatiua: q̄ q̄dē lex nil aliđ docet niſi declinare a malo: ⁊ facere omne bonū: qꝛ ꝓhibꝫ omne vitiū. ⁊ iubet omnē ꝟtutē. Dicit ꝗ: De ¦ na a malo iplēdo oīa p̄cepta negatiua. ⁊ fac bonū iplēdo affirmatiua: ⁊ ihabita. ī. inhabitatis in ſclm̄ ſeculi ī terra viuentium ſupple.

(margin: vj. q. j. ſi ola)

Qꝛ dñs amat iudiciū: ⁊ nō derelinquet ſctōs ſuos: ī eternū ꝯſeruabūt

¶ Dñs amat iudiciū. ſ. iuſtū: qꝛ nullū bonū ī remuneratū: ⁊ amat ſctōs ſuos q̄ iuſte viuūt. Ideo ineternū cōſeruabuntur ipſi ſancti non derelicti ſine premio.

Iniuſti punient̄: ⁊ ſemē ipſoꝝ ꝑibit. Iuſti aūt hereditabūt terrā: ⁊ inhabitabūt in ſeculū ſeculi ſuper eam. Aayn

¶ Iniuſti punient̄: ⁊ ſemē. ī. gñatio ipſoꝝ ꝑibit: punient̄ eād̄ ſi ſht imitatores parētū: iuſti aūt hr̄ditabūt terrā iſtā ꝑ gratiā: ⁊ futurā per glīam: ⁊ inhabitabūt in ſeculum ſeculi ſuper eam fruentes illo bono eterno.

Os iuſti meditabit̄ ſapientiā: ⁊ lingua eius loquetur iudicium. ſ. qđ. ſ facer dos.

¶ In hac ſexta doctrina exhortat̄ oēs ad inge ſtudiū ⁊ ꝯtēplationē legis diuie. Nā q̄ occupāt̄ circa ſtudiū ſacre ſcripture: p̄mo declināt a malo dū ſunt ī iſta meditatiōe: qꝛ aīa ſaciata illo cibo ſpirituali contēnit iſta tp̄alia. Scđo abhorret peccatū ꝑꝑ penas q̄ legunt̄ in lege: ⁊ punitiōes maloꝝ: ⁊ ſic iuſtꝰ vitat oē pctm̄. Tertio cupit agere omne bonū: cū legit bñficia collata ſctis viris vlr̄ odit pctm̄: ⁊ amat ꝟtutes: inquātū legēdo magis deū cognoſcit: iō dicit. Os iuſti meditabit̄ ſapiētiā: ī. itellectꝰ ⁊ memoria hominis q̄ đr os anime meditabit̄ ⁊ cōtēplabit̄ ſapiētiā dei: q̄ maxie in lege dñi memorat̄. Itē os iuſti meditabit̄ ideſt loquet̄ ſapiētiā legis quā meditat̄ iſtius. Et eſt figura. Iō ſeq̄t: ⁊ lingua eiꝰ loquet̄ iudiciū. ī. qđ iuſtū eſt Et ſic nō peccabit per linguā. Et ſimplr̄ lex dei erit: ſꝫ in corde ⁊ volūtate ipſiꝰ iuſti cū ꝓpoſito adimplēdi: ⁊ ſic greſſus. ī. opa eiꝰ nō ſupplātabunt̄ ð bono ad malū: nec deꝓhendet̄. ī. via ⁊ ꝓpoſitū eiꝰ nō fruſtrabit̄: nec deijciet̄. Itē ſicut os meditabit̄ in ſtitiā: ita lī ḡua loq̄t iudiciū: qꝛ lingua loq̄t ad ex: qđ itellectꝰ ꝯcipit irꝰ itelligētia ſpūali: ⁊ loquit qđ iudicat: ⁊ ſentit de lege. Iō ſequitur.

(margin right: ¶ Tria conſe qunt̄ ū. q̄ ſe occu pant circa ſtudiū ſacre ſcri pture)

Lex dei eius in corde ipſius: ⁊ non ſupplantabuntur greſſus eius. Zade.

¶ Lex dei ī corde ⁊ ꝓpoſito ⁊ voce ipſiꝰ ad obſeruādū: ⁊ ſic nō ſupplātabunt̄ greſſus eiꝰ. ī. vt nō trāſgrediāt̄ p̄cepta legis operando. Nā iſte ē fructꝰ ſacre ſcripture: vt diligamꝰ deū ⁊ primū: ⁊ declinemꝰ a malo ⁊ faciamꝰ bonū: ⁊ ſic greſſus iuſti nūꝗ ſupplantabūt̄ ad male agēdū: nec mouebunt̄ a via iuſtitie.

Conſyderat peccator iuſtum: ⁊ querit mortificare eum.

(margin: xxiij. q. iij. nō in ꝑpetuū et de re. iu. ca. ij. li. vj.)

Dñs aūt nō ðreliq̄t eū ī manibꝰ eiꝰ nec dānabit eū cum iudicabit̄ illi.

¶ Oppoſitū huiꝰ eſt ſtudiū peccatoris: qui nō dat operā legi. Nā ſemper cogitat ⁊ conſiderat mortificare ⁊ extinguere iuſtū. Sed tñ dñs non relinquet eū in manibꝰ ſuis: nec permittet vt totaliter extinguat: eū licet ad

tempꝰ affligat: nec peccator dānabit eū cū iudicabit illi. i. ab illo. Nota q̄ ly iudicabitur põt eſſe ipersonale: ꝛ ſic pt eē duplex ſenſus. Primo mõ ſic: peccator nõ dānabit: nec poterit dānare iuſtū in die iudicii: cum iudicabit. i. fiet illi iudiciū i nouiſſimo die. Scđo ſic lʒ peccator cogitet et conetur mortificare iuſtū: tñ deꝰ non dānabit eū in nouiſſimo die cū iudicabit: ꝛ fiet iudiciū illi peccatori quaſi dicat: q̄ deus non dānabit iuſtū: ſʒ peccatorē in iudicio: qđ patet de tyrannis: qui lʒ vexauerunt martyres quo ad corpus: tñ non potuerunt animam extinguere: nec dānare tamen ipſi dānabuntur in iudicio.

Iudicabit q̄n ex ponatur.

ruth xxiii. qõ. j. circa med. .§. j.

Expecta dñm ꝛ cuſtodi viā eiꝰ: et exaltabit te vt hēditate capias terraʒ: cū pierit peccatores videbis.

¶ Hic exhortat̄ iuſtos ad patiētiā in aduerſis: ꝛ dicit: expecta dñm: q2 impii non abibūt ſine pena: ꝛ cuſtodi viam domini: ſicut dñs p̄cepit in lege: vt capias terrā viuentium hereditate: ideſt pro heredita te ſiue ad hereditatē ꝛ premiū: quā impii conſequi non potuerunt. Nā tu videbis cū perierint peccatores ideſt videbis eos pire ad penā eternā deſtinari in die iudicii. Etiam videbis eos quandoq̄ temporaliter perire. Nam

§ pe. di. iii. c. q̄ q̄ ꝛ. ca. q̄d g turbatur.

Vidi impiū ſuper exaltatū: ꝛ eleuatum ſicut cedros libani.

Et trāſiui ꝛ ecce non erat: queſiui eū ꝛ nõ eſt inuētus locus eius.

¶ Ego vidi ipium Saul cum ſuis ſequacibꝰ malignis ſuperexaltatū: ꝛ i dignitate regali cōſtitutū ꝛ eleuatū in ſuperbia ꝛ proſperitate ſicut cedros libani q̄ ſunt arbores altiſſime ꝛ in monte altiſſimo: ꝛ poſtea trāſiui per domū ſuā ꝛ non inueni: nec erat ibi: ꝛ q̄ſiui locū eius et dignitatē: ꝛ non inueni: nec eſt inuētus locus ꝛ dignitas eius regalis: q2 perierat cum ſuis in monte Gelboe: vt patet. i. Regum primo. Et ita eſt dicendū de Pharaone ꝛ Nabuchodonoſor ꝛ Sennacherib: ꝛ de oibus qui vexarunt populum dei.

ſcyn. xxiii. qõ. j. notꝰ.

Cuſtodi innocētiā ꝛ vide equitatē: q̄m ſunt reliquie homini pacifico.

¶ In hac ſeptia vel octaua doctrina exhortatur iuſtos ad innocētiam ne velint reddere malū p malo: ſʒ orare p pſequētibꝰ: nec nocere alicui: ſʒ oibus pdeſſe: q2 deꝰ eſt vltor impiorū. Dicit ergo: tu iuſte cuſtodi innocentiā nemini nocendo: ꝛ vide: ꝛ ſequere equitatem: et iuſtitiam: quia innocentia et iuſtitia ſunt reliquie debite homini pacifico et ſimplici corde: vt mereatur premium in celo.

Iniuſti aūt diſperibūt: ſimul reliquie impiorum interibunt.

xxiii. qõ. v. .§. vl.

¶ Iniuſti diſperibūt. i. vndiq̄ ꝛ vbiq̄ pibūt hic ꝛ in futuro: ꝛ reliquie. i. corpora impiorꝝ ſimul interibunt cū anima ꝛ ſic pibūt in corpore ꝛ aīa. Et etiā reliquie. i. filii impiorꝝ ſimul pibūt tpalr̄ cum pr̄ibꝰ: vt pʒ de Sodomitis ꝛ Judeis: ꝛ eē filii pibunt: quo ad animam ſi fuerint ſceleris parentū imitatores.

thau ruū, qui. ſi reo ꝛ cet hi q̄.

Salus aūt iuſtorꝝ a dño: ꝛ ꝓtector eorum in tēpore tribulationis.

Et adiuuabit eos dñs ꝛ liberabit eos: ꝛ eruet eos a pctōribꝰ: ꝛ ſaluabit eos: quia ſperauerunt in eo.

¶ Salus autē iuſtorꝝ ꝛ liberatio ꝛ redēptio erit a dño: q2 erit protector eorꝝ in tpe tribulationis: ꝛ adiuuabit eos per gratiam: vt patienter tolerēt pſecutiões: ꝛ eruet eos a peccatoribꝰ: ne totaliter extinguāt eos: ꝛ finalr̄ ſaluabit eos felicitatē eternā ꝯferēdo: eo qđ ſperauerunt in eo omni ſpe ꝛ felicitate mundana poſtpoſita. ¶ Sed licet totus iſte pſalmus fuerit moraliter expoſitus de dauid: et pro quocūq̄ iuſto afflictoq̄ per malignos: tñ dauid nõ fuit minus ꝓpheta in hec pſalmo q̄ in aliis. Nā p ſuā pſecutionē preuidit perſecutionē xpi ꝛ eccl'ie: vt dictum eſt. Nā ſicut Saul perſecutus eſt dauid iniuſte retribuendo mala pro bonis ex inuidia: ita populꝰ iudeorꝝ qui tot bona receperat a chriſto: ex inuidia ꝛ malitia perſequebatur chriſtum vſq̄ ad morteʒ cum falſis teſtibus. Et ſic tyranni perſecuti ſunt eccleſiam. Et ſic iuſto dei iudicio Saul cum omnibus ſuis interiūt in monte gelboe: q2 ſeipſuʒ interfecit: ita pariter illa ciuitas fuit euerſa ꝛ incenſa: ꝛ maior pars populi trucidata: ꝛ perdiderunt regnuʒ ꝛ ſacerdotium ſicut ſaul ꝛ domus ſua perdidit regnum. Eodem modo accidit neroni ꝛ Domiciano q̄ ſeipſos interfecerunt. Et ideo dauid fecit hunc pſalmum predicendo prophetice excidium iudeorum ꝛ tyrannorum pſequentium eccleſiam. Et poteſt exponi ꝓphetice de eis totus iſte pſalmus. Unde dicit dauid ꝛ cetus apoſtolorum. O eccleſia chriſti noli emulari: nec indignari in malignātibus iudeis nec tyrānis: neq̄ zelaueris facientes iniquitatē. Nā licet iudei interfecerint chriſtum: ꝛ tyranni perſequantur eccleſiā: tamē vtriq̄ tāq̄ fenū velocit̄ ꝛ in breui areſcēt ꝛ cito decidēt a dignitatibꝰ ꝛ ſedibꝰ. Spera ĝ in dño. Nā adhuc puſillū ꝛ nõ erit: q2 poſt q̄draginta ānos ſubuertet̄ hierl'm: ꝛ poſtea pibūt et tyrāni pſecutores eccl'ie. Et p ſingula dñs poterit cognoſcer̄ fidelis lector pſuppoſitis pncipiis ſacre ſcptture: ꝛ exponere totū pſalmū li.

derandē xp̄i ꝛ eccl̄ie:ꝛ exaltandē eiuſdē ꝓpter inocētiā ꝛ patiētiā:ꝛ de excidio ꝛ exterminio iudeoꝝ ꝓpter mortē xp̄i:ꝛ de miſero exitu tyrānoꝝ eccleſiā ꝑſequētiū:ꝛ de exaltatiōe etiā eccl̄ie:de ſaluatione iuſtoꝝ hic ꝑ grām:ꝛ in futuro ꝑ gloriā. Nā ad iſtum ſenſum cātat eccl̄ia iſtū pſalmū:q2 oīa cōtenta in hoc pſalmo impleta ſunt literaliter i chriſto ꝛ eccl̄ia:ꝛ ſynagoga ꝛ cetu tyrannorum.

f.q. iiij. c. bol. ſupra xi.a.

Domine ne in furore tuo arguas me:neqꝫ i ira tua corripias me.

¶ Titulus pſal.dd ad recordādū. Ex titulo appꝫ ꝙ dd fecit hūc pſal. Sꝫ de materia diſceptant hebrei. Nā qdā dicūt ꝙ dauid fecit hūc pſal.recordat⁹ adulteriū qd cōmiſerat cū Berſabee. Cāli2 aūt dicit ꝙ dd in h⁹ pſal. introducit adā hariſon.i.pmū hoīem q enumerat oēs miſerias ſuas q ſibi ex illo pctō ꝓuenerūt. Sꝫ vtriqꝫ iſtoꝝ dicūt verū in parte:ſed q2 deficiebat eis lumē fidei:idō nō potuerūt ꝑuenire ad totā ꝑfectionē ꝟitatis. Idō eſt aduertēdū ꝙ ipſe dd in illa ꝑſecutione filij ſui abſalon:recordat⁹ fuit ꝙ illā ꝑſecutionē patiebaꝛ ꝓpter adulterium Berſabee:ſicut ꝓdixerat ſibi nathā.ſ.ꝙ fili⁹ ſurgeret de domo ſua ꝯ cū:ꝛ dormiret cū vxorib⁹ ſuis: vt pꝫ.ij. Reg.xij. Et idō tūc recognoſcēs hec ſibi cueniſſe ex pctō carnis ꝛ ex corruptione cōcupiſcētie quā oēs traxim⁹ ex adā. Tunc incepit deteſtari vitiū ꝛ corruptionē carnis ꝛ fomitē cōcupiſcētie in ſeipſo retorquendo pctm̄ in ip̄m adā:q trāſtulit hoc vitiū in poſteros ꝑ libidinoſam gn̄ationeꝫ. Sed poſtꝙ fuit dd liberat⁹ a ꝑſecutione filij abſalō:eo ꝙ patiēter tulerat ꝑſecutionē:ꝛ frequenter meditareꝛ in ſupradicto officio carnis cōtracte ex adā:fuit ſibi reuelatū a ſp̄ūſctō q̄liter xp̄us nos debebat liberare a culpa predicti peccati ꝑ paſſionē ſuā:ꝛ eccl̄iaſtica ſacramēta:ſicut impletū fuit in baptiſmo:in q deleꝛ nobis originale peccatum:ꝛ etiā mortale ſi ineſt. Et lꝫ nō tollat cōcupiſcentiā carnis vt nō ſit:tn̄ tollit eā vt non imputeꝛ:vt ait Auguſ. libro de nuptijs:ꝛ tn̄ totaliter tolleꝛ concupiſcētia ꝛ oīs corruptio cū penalitatibus in gn̄ali reſurrectiōe. Hoc ergo ꝓuidens dauid in ſp̄ū introducit adā loquentem in hoc pſalmo:q defleꝫ caſum ꝛ culpam ſuam:ꝛ miſerias ꝛ penalitates in quas incidit propter peccatū inobediētie:a quibus omnib⁹ petit ꝑ xp̄m liberari:in ſuo aduētu. ¶ Sꝫ ad maiorē intelligētiā eſt vlteri⁹ notādū ꝭm apoſtolū.ſ.ad Coꝛ.xv.ꝙ adā idem eſt ꝙ homo Nā quē nos hoīem vocamus hebrei appellāt adā. Et ſic reperiꝛ duplex adā. Unus dicitꝛ primus adam:qui eſt principium carnis ꝛ omnis peccati:in quo oēs peccauimus:ꝛ trāſtulit pctm̄ ſuū:ꝛ oēs penalitates ꝑ generationē libidinoſam in oēs poſteros. Et ille fuit forma futuri ꝛ ſcd̄i adā:ſcilicet chriſti. Scd̄s adā fuit xp̄s qui fuit figurat⁹ ꝑ oppoſitū in illo primo. Nā ſicut ille ꝑ inobedientiam fuit expulſus a paradiſo:et incidit in omnem miſeriā:ꝛ fuit principiū omnis peccati transferendo in omnes poſteros ꝑ libidinoſam generationē:ita xp̄s ꝑ oppoſitū.ſ. ꝑ obedientiā fuit principium omnis gratie: quam gratiam tranſtulit in omnes fideles ꝛ membra ſua per generationem ſpiritualem.ſ.per baptiſmum:et liberauit a predicta captiuitate ꝛ miſeria:ꝛ reduxit nos in felicitatem amiſſam in adam. Primus ergo adam dicitur homo vetus:quia omnes in peccato inueterauit. Scd̄s dicitꝛ adā nouus quia omnes nos renouauit. Primus dicitur adā de terra terrenus. Secūdus dicitꝛ de celo celeſtis. Omnes ergo fideles qui fuerunt inter primū adā ꝛ ſecundum habent duplicem reſpectum:quia participant vtrunque adā. Nam a primo adā traximus peccatū ꝛ fomitem cū omnibus penalitatibus. A ſecundo vero.ſ.a chriſto traximus omnē gratiā per quā abſoluimur ab omni culpa contracta in adam:et perpetrata occaſione illius. Nā vt dictū eſt ſepi⁹:concupiſcentia et fomes carnis per cōtactū cauſat culpā originalē in anima:ꝛ per cōſenſum cauſat peccatū mortale in voluntate:ꝛ quibus non abſoluimur:nec liberamur niſi ꝑ grām chriſti. Et ſic oēs portam⁹ duplicē imaginē:l carne.ſ.imaginē primi adā q eſt cōcupiſcētia ꝛ fomes cū penalitatib⁹:ꝛ in anima culpam ſꝫ remota culpa aīe portam⁹ imaginem xp̄i et characterē baptiſmi ꝛ cōfirmatiōis. Et idō ꝑ carnē oēs dicimur filij adā:ꝛ facimus vnū corp⁹ cū eo:ꝛ ſum⁹ ei⁹ mēbra. Primus ergo adam cum omnibus ſuis poſteris ꝓut habēt fideꝫ xp̄i:dicunꝛ vn⁹ adā myſtic⁹ ꝛ vnuꝫ corpus xp̄i in ſuo capite adam ſecundo liberatum ꝛ redemptum. Et iſte adam peregrinatur exul per hunc mundum vſqꝫ ad iudiciū. Nā prio peregrinatus eſt vſqꝫ ad xp̄m: in q fuit ſaluat⁹:nūc autē adhuc peregrinatur vſque ad ſcd̄m aduentum in quo ſperat glorificari. Nā prio expectabat xp̄m vt redimeret:ſꝫ nūc iam redēptus expectat ſecundū aduētū:vt totaliter libereꝛ a penalitatibus corporalib⁹.ſꝫ cōtinue orat ꝛ petit gratiā vt preſerueꝛ ne incidat in peccatū:ꝛ ſurgat a peccatis q cōmiſit. Et iſte homo ſortitur multa noīa ꝭm diuerſos reſpectus. Nā vt eſt cōgregatio fideliū dicitꝛ eccleſia xp̄i:ſiue ciuitas dei:ſed vt videt deū ꝑ fidē dicitꝛ iſrael:ꝛ vt ſurripuit benedictionē a ſynagoga dicitur Jacob:ſed vt fuit vulneratus

Auguſ.

D

Ados ſ.hō ꝛ eſt duplex.

Not.

in adā: ꝛ peccauit in eo: dꝛ adam ſauciatus Et eſt ille hō q̄ deſcēdēs ab hierl'm in hieri co incidit i latrones. Luc. x. Iſte ergo adaꝫ vulneratꝰ ꝛ ſauciatꝰ itroducit i hoc pſalmo deflens caſuꝫ ſuū ꝛ mi erias ꝛ corruptionē carnis quā incurrit i adā: ꝛ petit liberari i per xp̄ꝫ. Et ſic pꝫ q̄ dō fecit hūc pſalmū i pſona totius corpis myſtici put traxit corruptionē ꝛ miſeriā ab adā: q̄s miſerias dauid expertꝰ eſt i ip̄o. Et ſic cātat eccl'a hūc pſal. in pſo na corporis myſtici ſiue mēbroꝝ xp̄i: ideo ꝑponit i titulo pſalmꝰ dauid ad recordandū

Miſe rie de ſcēde. Quia in hoc pſalmo iſte adā myſticus recordat ꝛ memorat oēs miſerias q̄s cōtraxit ex illo pctō. Duo ḡ facit. Nā primo recordat ꝛ mēorat: ꝛ deflet miſerias ꝛ penas itrinſecas corpis ꝛ ale i q̄s incidit. Secundo penas ex triſecas .ſ. ꝑſecutiones ꝛ afflictiones ab ex traneis iimicis: ibi. amici mei ꝛ ꝓximi. Quātū ad primū dictū eſt pſal. vj. q̄ per irā itelligit dieꝫ mortis: ꝛ ꝑ furorē diē iudicij. Et idō iſte adā myſticus petit liberari a pctō ꝑ xp̄m añq̄ veniat dies obitꝰ ſui: ne moriat impenitēs ꝛ i ira dei: ꝛ petit liberari añ diē iudicij: ne i furore ad eternā penā: cōdēnet. Dicit ḡ O dñe ie. u xp̄e. veni ad liberādū me ꝑ mortē ꝛ paſſionē: ꝛ ꝑ gr̄ ꝫ. ne moriar ſine gr̄a et pnia: ꝛ ne arguas me i furore tuo i die iudicij: ꝛ ne corripias me in ira tua in die obitꝰ mei. Nā q̄ morit in pctō: morit in ira dei: et ſic veni ad liberandū me antēq̄ peream.

De pe. d. v. ſ. ſ. circa pricipiuꝫ. **Qm̄ ſagitte tue infixe ſunt mihi: ꝛ cōfirmaſti ſuper me manum tuam**

¶ Qm̄ ſagitte tue ſnie. ſ. corruptio carnis ꝛ fomitis: ꝛ penalitates infixe ſūt mihi: poſtq̄ peccaui: ꝛ tu confirmaſti manū ſnie tue ſuper me: qñ fui expoliatꝰ ꝛ ſauciatus: ꝛ dixiſti: maledicta terra in opere tuo. Et ideo

xv. q. ſ. ſi cō cupi ſcētia **Non eſt ſanitas in carne mea a facie ire tue: nō eſt pax oſſibus meis a facie peccatorum meorum.**

¶ Non eſt nec māſit ſanitas in carne mea: qñ ex q̄ me ꝓieciſti a facie ire ꝛ ſnie tue: non eſt nec remāſit pax i oſſibꝰ ꝛ viſceribꝰ meis a facie ꝛ culpa pctōꝝ meoꝝ (ꝑ faciē eīm notitia deſignat). i. a notitia publica pctōꝝ meorū: qꝛ in corpe ꝛ aia fui vulneratꝰ ꝛ ſauciatꝰ Vñ añ caſum cū erā in ſtatu inocētie: erā in ſumma libertate: qꝛ caro obediebat ꝛ libere ꝯformabat rōni abſq; ꝯdictiōe: ſꝫ ilico poſt pctm̄ tal'r fuit caro et ſenſualitas corrupta: q̄ ilico iſurrexit aduerſus aiam ꝛ ſpm̄ vehemēti rebelliōe. Et ſic nō eſt ſanitas i carne mea: nec pax i oſſibꝰ meis: ſꝫ ꝯtinua ꝛ grauis pugna carnis aduerſꝰ ſpm̄ ꝛ rōnē: ꝛ hāc penā icurrimꝰ ꝑꝑ ſniaꝫ ire tue. Et nota q̄ ii la ſnia dꝛ facta cū ira aut furore: nō q̄ in deo ſit formal'r ira aut furor: ſꝫ effectiue recipit in nobꝫ tal' ſnia ad modū ire ꝛ furoris: vt dictū eſt pſal. vj. Nā quilibet hūana ſnia capitalis exercet q̄ſi cū ira ꝛ furore: tñ ſniā dꝛ ferri cū ira inq̄tū reꝰ iudicat ad mortē tāq̄ inimicꝰ regis ſiue reipublice. Sꝫ executio ſententie dꝛ fieri cū furore: qꝛ ſine mia corripit ſiue rapit reus ꝑ carnificē: ꝛ punit ꝛ interficitur: ita ꝓprie factū eſt in adā: nā pˀo deus iudicauit ipm ad duplicē mortē ꝛ ad exiliū. Scd̄o p̄cepit angelis vt cū furore exequerētur ſniam datā: cū dixit: eijcite foras ne forte comedat de ligno vite: ꝛ viuat ineternuꝫ: ſic raptꝰ ꝛ correptꝰ fuit adā cū furore: ꝛ eiectꝰ de ꝑadiſo in exiliū. ſ. i hāc vallē lachrymaꝝ: ꝛ ꝓ tūc iam corporal'r incepit mori: vt ait Aug. tēdere ad mortē ꝑ ſucceſſionē dieꝝ q̄cq̄d eīm retro eſt mors tenet: vt ait Senec. Seneca ad Lucillum. ad Lucillū. Nā lꝫ mors ſit ſegnis: tñ ad ipſam ꝑperamꝰ ip̄i: vt ait Sene. in hercule furēte. Idō dicit hic adā. O dñe ne arguas me i furore: ne arguas me. i. nō veis me punire ineternū: ſm ſniam datā in furore tuo: ſꝫ reduc me in gr̄am tuā: neq; corripias me i ira tua. i. nō ineternū maneas i illa ſnia ꝛ executiōe: q̄ cū ira ꝛ furore me a facie tua eieciſti: ꝛ ad mortē corpis ꝛ anime deſtinaſti: ſed veni in carnē ꝛ libera me: ꝛ redde mihi felicitatem et hereditatem amiſſam.

vid. d. ca. apls. **Qm̄ iniq̄tates mee ſupergreſſe ſūt caput meū: ꝛ ſicut onus graue grauate ſunt ſuper me.**

De pe. d. iij. c. totam Et. d. tit. .ſ. ſ. **Putruerūt ꝛ corrupte ſūt cicatrices mee: a facie inſipientie mee.**

¶ Non eſt ſanitas in carne mea: nec pax in oſſibꝰ meis: poſtq̄ eiectꝰ ſuꝫ a facie tua: qm̄ iniq̄tates mee ſupgreſſe ſunt caput meū. i. aiam ꝛ rōnē meā obſcurarūt ꝛ ꝑuerterunt: nā rō q̄ dꝛ caput totiꝰ hois ſupat ꝛ trahitur a carne. Et ſic ꝑuerſa in iudicādo dꝛ malum bonū: ꝛ bonū malū: ꝛ iſte iniq̄tates grauate ſunt ſup me ſicut onꝰ graue. Nā ſicut iumētū grauatū magno onere vel pōdere excedēte nō pōt libere ābulare: ita hō oneratus onere fomitis ꝛ ꝯcupiſcētie ꝛ corruptionis carnis ꝛ penalitatū nō pōt moueri ad bonū agēdū: nec pōt vitare caſum: ſꝫ frequenter cadit: ꝛ ledit: ꝛ paruis lapidibꝰ pctī ſcādalizat ꝛ labit. Et totū hoc traximꝰ a p̄mo adaꝫ ex illo pctō. ꝛ illud onꝰ traximꝰ a ꝯceptione libidinoſa ꝛ natiuitate. Et lꝫ aia ſanetur per gr̄am xp̄i a vulneribꝰ ſagittarū infixarū ꝑ baptiſmū ꝛ pniam aut circūciſionē ꝛ ſacrificia ante chriſti aduentum tamen qꝛ manet viciū in carnē: idō ex tali vitio ꝛ corruptione ꝛ fragilitate frequenter cado in peccatū: et ſic corrupte ſūt cicatrices mee: ꝛ putrefacte

ſunt a facie iſipiētie mee: qꝛ oē pctm̄ ꝓuenit ex iſipiētia: īquātū rō iudicat malū bonū ꝛ eō: ꝛ nō reſiſtit ſenſualitati ꝛ carni: ꝛ ſic ols peccator dicit īſipiēs ꝛ ignorās. Et ſic

Mir. v.c.j. .ſ. ſib. boi⁹.

Miſer fact⁹ ſuz ꝛ curuat⁹ ſuz vſqꝫ i ſinē tota die ꝯtriſtat⁹ īgrediebar

¶ Miſer fact⁹ ſuz: qꝛ ſeru⁹ ꝛ captiu⁹ pcti: qꝛ nō ē maior miſeria ꝙ pctō ſeruire. Jō ſeqꝛ: ꝛ curuat⁹ ꝛ cōtriſtat⁹ tota die īgrediebar: nā ſi ut beſtia vſ hō exceſſ. ut onerat⁹ pōdere corpali ex nimio exceſſu l. edit triſtis ꝛ curuat⁹ nō libere valēs ābulare: ita pctōr onerat⁹ pcto ē curuat⁹ ꝛ obliqu⁹ ī aīa ꝛ rōe ꝛ cōſciētia: nō valēs reſiſtere futuris pctis: nec ſurgere niſi ꝑ grāz xp̄i releuet: ꝛ erigat et rectificet a curuitate rōis ꝛ cōſcientie: ꝛ in tali ſtatu nec pōt letari: nec gaudere: ſꝫ triſtis ꝛ curuus incedere timendo futuras penas ꝓpter peccata: ꝛ conqueritꝛ ſpecialiter de corruptione ꝛ vitio carnis dicens.

Pſ.q. g.c.j.

Qm̄ lumbi mei impleti ſunt illuſiōibus: ꝛ nō ē ſanitas i carne mea.

¶ Lumbi mei īpleti ſunt illuſionib⁹. i. tentationib⁹ carnalib⁹: qꝛ luxuria eſt in lūbis: vt dn̄s de diabolo ad Job loquitꝛ dicēs. Uirtus ei⁹ in lūbis eius: ꝛ fortitudo illi⁹ in vmbilico vētris ei⁹. ¶ Ad cui⁹ intelligentiā eſt notādū ꝙ lꝫ de⁹ creauerit alaz liberā ꝛ corpus: tn̄ poſt peccatū aliq̄ pars corpis māſit aliq̄ modo diabolo ſubiecta: inquantū ſibi aliqn̄ a deo ꝑmittitꝛ: vt pꝫ Job. j. Qꝛ diabolus nunq̄ potuit ſupra corp⁹ Job: vſqꝫquo fuit ſibi a deo ꝑmiſſum. Sꝫ habebat diabolus poteſtatē ſpecialem ſupra aliquā partez corporalem hoīs. ſ. ſupra partes pudendas: hoc eſt ſupra genitalia tam viri ꝙ mulieris nō qꝺ diabolus poſſit eos cogere ad coituz: ſꝫ ꝙ pōt allicere ꝛ tētare: ꝛ ille ptes magis ſunt ꝓne ad obediendū diabolo: ꝛ fragiles ad reſiſtēdū tētationib⁹ ꝙ cetere ptes corporis ꝛ hoc ꝓuenit ex pctō ꝛ inobedientia primorū parētū. Et iō diabol⁹ ſepi⁹ ꝛ multifarie obijcit hoī obiectū ad luxuriādū: non ſolū in preſentia mulierū: ſꝫ etiā in abſentia Et nō ſolū in vigilia: ſꝫ etiā in ſomno ꝛ ſomnijs. Et ſic cōtinue ducit illuſiōes hoībus: ꝛ iō peccatū luxurie eſt generali⁹ ceteris: niſi q̄s ꝑ ſpecialē gratiā ꝓſeruetꝛ. Jō ait: lumbi mei in q̄b⁹ eſt principiū ꝛ radix luxurie: impleti ſunt illuſionib⁹ ꝛ tentationib⁹ carnalib⁹: ꝛ ſic non eſt ſanitas in carne mea. hoc forſan dicit: qꝛ tota natura intantū fuit corrupta: ꝙ nullus inuentus eſt ſine hoc vitio niſi ſola virgo maria: q̄ ꝑ gratiā fuit ꝓſeruata ꝛ ꝓuēta: vt ait aug. eo qꝺ in ea fomes totaliter fuit extinct⁹. Sꝫ ceteri puri hoīes nō fuerūt immunes a fomite: ſꝫ q̄dā fuerūt liberati ab actu peccādi: ſꝫ nō a fomite ꝛ tētatiōe. Nā apl's q̄ tā ē aī ꝓfect⁹ ꝛ ī grā ꝯfirmatus: tn̄ ꝯq̄rit ꝺ ſtimulo carnis ipm̄ collaphizante: ſꝫ gaudet qꝛ data eſt ſibi grā xp̄i ad reſiſtēdū. Jō dī adā lūbi mei. i. ſiliū lūboꝝ meorū ſunt impleti illuſionib⁹ luxurie ex fomite ꝯcupiſcētie: ꝛ non eſt ſanitas in tota carne mea. i. in olb⁹ ſilijs meis naturaliter generatis: niſi q̄s preuentus fuerit grā xp̄i: vt patet de virgine maria. Et ideo ſubdit.

Cor= poris corru ptio.

Afflict⁹ ſum et humiliat⁹ ſum nimis: rugiebā a gemitu cordis mei De pe. d. ij. ſ. oppe nit.

¶ Af. i. i⁹ ſuz a tali pena ꝛ corruptiōe: ꝛ humiliat⁹. i. deiect⁹ ꝛ ꝓſtrat⁹ ſuz nimis a libertate pori ī p̄ſentē miſeriā. Et iō ꝯſyderās felicē ſtatū a quo cecidi: ꝛ miſerū ſtatū in quē incidi ſꝑ rugiebā tāq̄ leo ſiue tāq̄ leena qn̄ rugitu vult ſuſcitarꝫ filios ſuos: q̄s mortuos peperit ita ego adā ꝯtinue rugiebaz dico: a gemitu cordis mei cū magno dolore ꝛ ꝯtritiōe ꝓpter pctm̄ in ſe: ꝛ ꝓpter dānū reminiſcēdo felicē ſtatū quē perdidi: ꝛ miſerum in quem cum tota mea poſteritate incidi.

Dn̄e an̄ te oē deſideriū meū: et gemit⁹ me⁹ a te nō eſt abſconditus. De pe. d. j. c. in actione.

¶ hic adā petit liberari ꝑ xp̄m: cui an dixerat. Dn̄e ne in furore tuo. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt aduertēdū ſm̄ Aug. ꝙ iſte hō myſti. lāguid⁹ ꝛ vulnerat⁹ fuit figurat⁹ ꝑ illū languidū quē xp̄s ſanauit in ꝓbatica piſcina. Joā. v. Nā ſicut ille lāguid⁹ iacebat iuxta illā piſcinā habētē q̄nqꝫ portic⁹: in q̄b⁹ iacebat multitudo magna languētiū: ita aīa cuiuſlibet filiorū adā iacebat lāguida ꝛ egrota in piſcina huius corpis mortalis ꝛ corrupti: habētis quinqꝫ portic⁹. i. ſenſus exteriores ꝛ quinqꝫ interiores: in q̄b⁹ iacebat multitudo paſſionū ꝛ īfirmitatū tā ſpūalium ꝙ corporaliū quas traxerat ex adā. Et ſic corpus nr̄m ſic corruptū ꝛ ſanciatū nihil aliud eſt niſi piſcina ꝛ portic⁹ infirmitatū ꝛ vitiorū. Sꝫ ꝑ hoc qꝺ ille lāguid⁹ nō potuit ſanari vſqꝫquo venit xp̄s ad piſcinā: fuit figuratū ꝙ totū gen⁹ humanū non poterat ſanari a lāguore peccati niſi ꝑ xp̄m veniētē ad piſcinā hui⁹ mūdi. hoc ergo ꝓuidēs dauid in ſpiritu in ꝑſona totius hoīs myſtici ſauciati ꝛ lāguidi vocat xp̄m: vt veniat in carnem ad ſanādos lāguores quos ſupra memorauit. vn̄ dicit. O dn̄e ieſu licet cū irā ꝛ furore proieceris me a facie tua in tantam miſeriā: tn̄ nō diffido: nec deſpero de tua miſericordia: qꝛ ſemꝑ ſpero ꝙ tu venies in carnē ad liberādū me: iō oē deſyderiū et ſpes mea eſt an̄ te: ꝛ gemit⁹ me⁹ a te nō eſt abſcōdit⁹: qꝛ cōtinue ago pniam de peccatis: ꝛ ſpero aduētū tuū: qꝛ ſub hac fide xp̄i vēturi itēdo ſaluari

Not. de lāguido in ꝓbatica piſcina.

cū tota mea poſteritate. Vñ pñia ipſi⁹ adaȝ legit̃ Sap. x. vbi dr̃. hec illū q̄ p̄m⁹ creat⁹ eſt hō pr̃ orbis terrarū̱ eduxit a pctō ſuo. Ex hoc pȝ qđ dd̃ dirigit hūc pſal. i xp̄ȝ q̄ eſt finis le gis ⁊ ſaluator. Nā dd̃ ſciebat qđ adā ⁊ ip̄e ⁊ ceteri nō poterāt ſaluari nec a pctō liberari niſi p̱ xp̄ȝ i cui⁹ fide oēs ſaluati ſūt. Jđ dicit. dñe añ te ē oē deſideriū meum: quia

ſſ.q. ſ.ca. nulli. **Cor meū cōturbatū eſt: dereliquit me vir⁹ mea: ⁊ lumē oculorū̱ meorū̱: et ipſum non eſt mecum.**

¶ Cor meū ⁊ rō ⁊ tota aīa ꝯturbata ē ⁊ ap petit⁹ ꝯuerſ⁹ ex pctō: ⁊ dereliqt me vi⁹ mea: qꝛ ſauciat⁹ nō poſſuȝ pctō reſiſter̃: nec bonū agere. Et h̄ nō ſolū q̄ ad volūtatē: ſȝ ēt lumē oculorū̱ meorū̱ ſcȝ itellect⁹ ⁊ rōnis dreliquit me. ⁊ ip̄m lumē nō ē mecū: qꝛ p̱didi ip̄m p̱p̱ peccatū. ¶ Vñ notādū ꝙ iter cetera q̄tuor bona babuit adā ante pctm̄. primo obedieñ tiam liberā carnis ad aīam: ⁊ ſenſualitatis ad rōnem. Scđo libertatē ⁊ immunitateȝ ab omni pena ⁊ miſeria corporali: qꝛ erat imor talis ⁊ ipaſſibilis. vt ſic. Tertio ſcientiaȝ in ditā oīm rerū naturaliū. Quarto obedien tiā oīm aīaliū ⁊ viſum oīm rerum creaturuȝ vſum ſui ⁊ amicitiaȝ parē aliorū̱ hoīm. Sed oīa iſta p̱didit ex pctō. Naȝ p̄io caro ſurre xit aduerſus aīam. Scđo icidit in oēs miſe rias ⁊ penas corporales: ſcȝ famē: ſitim: la borē: dolorē: ⁊ mortē. Tertio icidit in igno rātiā: qꝛ qñ naſcimur: aīa noſtra eſt tāq̄ ta bula raſa in qua nihil depictū eſt. iū. de aīa Quarto incidit in miſerias exteriores. ſ. in p̱ſecutiōes vt in inuidiā ⁊ irā aliorū̱ hoīm. De trib⁹ p̄mis ꝯquerit̃ in tota iſta p̄ma parte ⁊ breuiter in hoc verſiculo: cū dr̃. Cor meuȝ ꝯturbatū eſt. i. appetit⁹ ꝯuerſus eſt in me: ⁊ virt⁹ mea naturalis ⁊ libertas ſanitatis mē brorū̱ ⁊ fortitudo dereliqt me: ⁊ lumē ⁊ virt⁹ itellect⁹ agētis ⁊ ſciētia mihi īdita dereliqt me: ⁊ ip̄ȝ lumē ⁊ ſciētia nō eſt mecū: imo aīa mea i ſui p̄ncipio eſt tāq̄ tabula raſa in qua nihil depictū ē: ⁊ ſic nō poſſuȝ adipiſci ſciaȝ naturalē niſi p̱ magnū ⁊ lōgum ſtudiū: nec ſciētiā de reb⁹ diuinis niſi ſpāli reuelatiōe.

(left margin: S / Qua tuor bona ha buit adaȝ ante pec catū.)

pſ.q ſ.ca. ouco .§.ip ſa. v **Amici mei ⁊ proximi mei: aduerſū me appropīquauerūt ⁊ ſteterūt.**

¶ In hac ſcđa p̱ta ꝯquerēdo recordatur ⁊ memorat quartuȝ beneficium qđ amiſi⁹ per peccatū: ⁊ miſerias exteriores in quas inci dit: qꝛ incidit in irā ⁊ odiū: ⁊ perſecutioneȝ ⁊ inuidiam malorū̱: nā ſi adam non peccaſſet: oēs homines fuiſſent vnanimes ſine inui dia ⁊ ira: ⁊ ſine odio. ⁊ nō eſſet p̱ſecutio nec rixā. Jdeo dicit. Nō ſolū p̱didi bona interio ra: ſȝ etiā exteriora: ⁊ incidi in multitudineȝ et multiplicationē miſeriarū̱ exteriorū̱. Naȝ amici mei ⁊ p̱ximi mei aduerſuȝ me appro pinq̄uerūt: vt mihi nocerēt: ⁊ lederēt lingua ⁊ manu: ⁊ ſteterūt aduerſuȝ me: vt dep̄darēt ⁊ occiderēt. Nā cain mot⁹ zelo īuidie inſur rexit: ⁊ occidit abel fratrē ſuū. Et añ diluuiū iſurrexerūt filij hoīm ꝯ filios dei. i. mūdani ꝯ bonos ⁊ fideles ⁊ ciuitates diaboli ꝯ ciuita tē dei. Et ilico diuiſus eſt mūd⁹ in duas ciui tates: dei. ſ. et diaboli. Et ſic ſucceſſiue ſp̱ ciui tas diaboli p̱ſecuta eſt ciuitatem dei. Et ilico poſt diluuiū Cham p̱ſecut⁹ ē patrē ſuū Noe ⁊ fratrē ſuū Sem: ⁊ diuiſi ſunt tres fratres p̱ tres p̱tes mūdi. Jtē filij nēbroth p̱ſecuti ſunt abraā: ⁊ iſmael p̱ſecut⁹ eſt iſaac ⁊ eſau iacob ⁊ vlt̃ filij carnis p̱ſecuti ſūt filios p̱miſſiōis. Et pharao cū egyptijs p̱ſecuti ſūt ⁊ oppreſſe rūt filios iſrl̃: ⁊ vlt̃ pp̄ls gētilis pp̄lm dei ⁊ ec cleſiā xp̄i. Et ſic vſq̄ ad ꝯſummationē ſeculi ſp̱ ciuitas diaboli t̃rena p̱ſequit̃ ciuitatē dei ⁊ eccl̃iā: qđ totū p̱uenit ex pctō p̄morū pa rētū. Et hoc ē qđ dr̃: ⁊ ꝯquerit̃ hic adā. Naȝ oēs amici mei ⁊ p̱ximi ⁊ ſr̃es: qꝛ oēs ſum⁹ fi lij vni⁹ dei p̱ creationē: ⁊ vni⁹ p̄mi hoīs per ḡnationē naturalē: ⁊ ſic deberem⁹ eſſe ꝯcor des ⁊ vnanimes: ſȝ oēs q̄ diuiſi ſunt a ciuita te dei: ⁊ ſunt in ciuitate terrena: appropinq̄ uerūt aduerſuȝ me: ⁊ ſteterūt ꝯ me: vt me le derent ⁊ dep̄darent ⁊ opprimerent ⁊ occidē rēt: vt pȝ ⁊ de cain ⁊ cham de chaldeis: de iſ mael ⁊ de eſau ⁊ pharaone ⁊ moabitis ⁊ de amonitis ⁊ tyrānis ꝯ eccleſiā. Jdeo ſubdit. xxiij. q. nō

Et q̄ iuxta me erāt de lōge ſteterūt: ⁊ vi faciebāt q̄ querebāt aīaȝ meā. q̄ les cādū

¶ Qui iuxta me erāt per ꝯiūctionē ⁊ con ſanguinitatē carnis de longe ſteterūt a reli giōe fidei: qꝛ relicto deo creatore declinaue rūt ad idola: q̄ nō ſūt dij: ſed creature ⁊ lapi des ⁊ ligna. Et ſic inſurrexerūt ꝯ me: et vim faciebāt: ⁊ violenter querebant animā meā et vitam meam delere ab hoc mundo.

Et q̄ inq̄rebant mala mihi locuti ſunt vanitates: ⁊ dolos tota die meditabantur. pſ.q. ſ. j. q̄es ſcire.

¶ Querebāt mala mihi. ſ. pagani ⁊ infide les locuti ſunt vanitates: ⁊ meditabant̃ do los cōtra me tota die. Quia ſemper infide les machinabantur contra populum dei tā ante aduentum chriſti q̄ poſt. xxiij. qđ. ſ. .§. ſ.

Ego autē tanq̄ ſurd⁹ nō audiebaȝ ⁊ ſicut mutus nō aperiēs os ſuuȝ.

¶ Ego aūt dicit eccl̃ia: nō audiebā tāq̄ ſur dus. i. ſp̱ patiēter ferēs p̱ſecutiōes tyrānorū̱ nō rñdebā ad maledicta eorū̱: ⁊ erā ſicut mu tus nō aperiēs os ſuū: vt cātat eccl̃ia d̄ mar tyribus. Cedunt̃ gladijs more bidētiū: non murmur reſonat: nō q̄rimōia: ſȝ corde tacito mēs bñ ꝯſcia ꝯſeruat patiētiā. Et iđ ſequit̃

xiiij. **Et factꝰ ſum ſicut hō nō audiens:**
q.iij. **⁊ nō habēs i ore ſuo redargutiōes**
c.ſex **Qm̄ in te dn̄e ſperaui: tu exaudies**
die **me domine deus meus.**
¶ Quia nō expectabā auxiliū hoīm: ſꝫ tuū
tm̄: qm̄ i te ſꝑaui. ¶ Et ſic pōt tota iſta ſcd̄a
ps exponi i ꝑſona eccl'ie q̄ ꝯq̄rit̄ de ſuis ꝑſe
cutoribꝰ. Sꝫ forſan meliꝰ ē ꝙ i toto iſto pſal.
loquat̄ xp̄s q̄ ē ſcd̄s adā. Nā dictū ē ſepiꝰ ꝙ
xp̄s nō traxit ⁊ ipōte aſſumpſit penalitates
⁊ culpā a p̄mo adā: eo ꝙ xp̄s erat paſſurꝰ pe
nā ꝑ culpa ipſiꝰ p̄mi adā ⁊ ſuorū. Sꝫ poſtea
xp̄s vniuit ſibi p̄mū adā cum ſuis in vnitate
myſtica ꝑ fidē. Sꝫ qꝛ tāta eſt iſta vnitas iter
caput ⁊ ſuū corpꝰ myſticū ꝙ cōicant̄ idioma
ta: vt dictū ē: iō xp̄s caput ſepe loquit̄ in ꝑſo
na mēbrorū: ⁊ pctā eorū dicit eſſe ſua ponēſ
ꝑ eis pati ⁊ ſoluit. Et iō xp̄s duo facit i hoc
pſal. Nā p̄mo loquit̄ in ꝑſona primi adam et
ſuorū: qđ dicit̄ corpꝰ myſticū xp̄i ⁊ deflet pec
cata et penalitates q̄s traxit ex pctō. Scd̄o
xp̄s in ꝑſona ſuorū ipſiꝰ deflet et memorat pe
nas ⁊ afflictiōes q̄s paſſus eſt ꝑ pctō p̄mi
adā ⁊ totiꝰ corꝑis myſtici. ibi: amici mei ⁊ ꝓ
ximi. ¶ Quātū ad p̄mū dt xp̄s ad p̄rem. O
dn̄e p̄r ne arguas me. i. mēbra mea in tuo fu
rore: ideſt ſm̄ iuſtam datā i tuo furore: qñ eie
ciſti adā de ꝑadiſo terreſtri. Neq; corripias
me in eternū ꝑ illo pctō mēbra mea punien
do: qm̄ ſagitte ſnīe tue ifixe ſunt mihi. Et ſic
exponat̄ p̄ma ps ꝙ xp̄s loquit̄ in ꝑſona p̄mi
adā cū tota ſua poſteritate fidei: qđ dr̄ corpꝰ
myſticū ſicut ſupra expoſitū eſt: nihil mutā-
do niſi ꝑſonā xp̄i: inq̄tū loquit̄ ꝑ ſuo corpe.
xp̄s ¶ Amici mei. In hac ſcd̄a p̄te poſtq̄ xp̄s de
deflet fleuit ⁊ memorauit pctm̄ ⁊ corruptionē ⁊ ſo
penas uitē quā incurrit adā ex inobediētia: nūc lo
pctō- quit̄ in ꝑſona ſui: ⁊ deflet ⁊ memorat penas
rum. et ꝑſecutiōes q̄s paſſus eſt ꝑ pctīs mēbrorū
⁊ p̄mi adā. Uñ duo facit. Nā p̄mo facit qđ di
ctū eſt. Scd̄o petit liberari ibi: ne derelinq̄s
me. Dicit ergo xp̄s amici mei iudei q̄bꝰ tot
bona opatus ſum: ⁊ feci: filios eorū ſanando
⁊ ſuſcitādo a mortuis: et ꝓximi mei de tribu
iuda aduerſum me appropinquauerūt necē
meā ꝑpetrādo: ⁊ ſteterūt: ideſt iſtāter aduer
ſati ſunt: ⁊ q̄ añ erāt iuxta me amicitiā ſimu
lādo: poſtea tp̄e paſſiōis a lōge ſteterunt: qꝛ
auxiliū negauerūt: imo ſe inimicos oſtēderūt.
⁊ ipſi q̄ querebāt aīam meā faciebāt vim. i.
ad poſſe laborabāt aīam. i. vitā meā auferr̄.
Et etiā apoſtoli qui erāt iuxta me ⁊ in ſocie
tate mea tūc tp̄e captiōis ſteterūt lōge a me:
quia me relicto oēs fugerūt: ⁊ ſic iudei ⁊ mi
niſtri qui q̄rebāt aīam meā ⁊ vitā meā ꝑde-
re faciebāt vim: qꝛ ligauerūt me ⁊ violenter
me trahebāt. Et ipſi inq̄rētes mala mihi lo
cuti ſunt vanitates et falſa teſtimonia ꝯ me
i domo āne ⁊ cayphe ⁊ pilati: et ſic tota die
meditabant̄ dolos ⁊ fraudes ꝯ me accuſan
do corā pilato. Ego aūt dū mihi ꝯuicia ⁊ fal
ſa teſtimonia ꝓperauerīt tāq̄ ſurdꝰ nō au
diebā. i. ac ſi eſſē ſurdꝰ nō reſpōdebā: ⁊ erā
ſicꝫ mutꝰ nō aperiēs os ſuū: ⁊ factꝰ ſum ta
cēs: ſicut hō nō audiēs ⁊ nō habēs i ore ſuo
redargutiōes nec reſponſiōes ad ſatiſfaciē
dū iniurijs ⁊ falſis accuſatiōibꝰ: intantū vt xp̄s
vehemēter miraret̄ preſes. ¶ Qm̄ in te dn̄e tripli
ſꝑaui. Hic reddit xp̄s cām q̄re ita patiēter ſu ci ex
ſtinuit illa cōuicia: ⁊ dicit ꝙ nō ꝑ ſe ſꝫ ꝑ mē cā pa
bris patiebat̄. Iō triplici ex cā patiēter paſ- tienē
ſus eſt. P̄mo vt ꝑ pctō ſupbie ⁊ iobediētie ip paſſꝰ
ſius adā ſatiſfaceret. Scd̄o vt eſſet exemplū eſt.
martyribꝰ ⁊ fidelibꝰ in futurū: vt patienter
tolerarēt ꝑſecutiōes. Tertio qꝛ ꝓpter patiē
tiā ⁊ hūilitatē ſe ſperabat reſurrecturū i ca
pite ⁊ mēbris. Iō dicit: qm̄ in te dn̄e ſperaui
in tota illa ꝑſecutiōe: iō tu exaudies me dn̄e
deꝰ meꝰ me reſuſcitando: ⁊ mēbra mea tibi
recōciliando. Et hec eſt p̄ma et ſcd̄a cauſa
quare tacui: et patienter tuli: Tertia eſt. xxiij.
Qꝛ dixi neq̄n ſupgaudeāt mihi ini q.ij. ſi.
mici mei: et dū commouent̄ pedes i.cir. ca me
mei ſuper me magna locuti ſunt. dius.
¶ Qꝛ dixi: hec volo pati: neq̄n inimici mei
gaudeāt: imo triſtent̄ de mea reſurrectione:
⁊ pedes mei ideſt ap̄li ⁊ martyres et vniuer
ſaliter omnia mēbra mea cōmouentur ⁊ af-
fliguntur: magna locuti ſunt ſuper me. i. lo-
cuti fuerunt tyrāni ſuper me: tunc ipſa mem
bra mea ferant patienter exemplo mei.
Qm̄ ego in flagella paratꝰ ſum: et xxiij.
dolor meꝰ in cōſpectu meo ſemper. q.iiij.
¶ Qm̄. i. ꝓpter cauſas ſupradictas ego ſum ca. ꝙ xp̄s.
paratus tota die in flagella toleranda pro
membris meis: ⁊ dolor meus eſt ſemper pa
ratus in conſpectu meo pro eis: ideſt ſemꝑ
propono pro eis pati. Et ideo in ꝑſona mē-
brorum ſubdit. de pe.
Qm̄ iniquitatem meam annūcia- diſ.i.
bo ⁊ cogitabo pro peccato meo. q̄ꝫ ꝑ
¶ Qm̄ iniquitatē meā. ſ. mēbrorū meoꝝ an totū.
nuntiabo: ⁊ confitebor in cruce: et cogitabo
pati pro peccato meo: ſcꝫ membrorum. vj.q.
Inimici aūt mei viuūt ⁊ cōfirmati i.ca.
ſunt ſuper me: ⁊ multiplicati ſunt q̄ſci te.
qui oderunt me inique. vj.q.
Qui retribuūt mala ꝑ bonis detra i.ſunt pluri
hebāt mihi: qm̄ ſeq̄bar bonitatē. mi.
¶ Hic reddit cāꝫ q̄re moti ſunt iudei ad ꝑſe-
quendū xp̄m: ⁊ dt ꝙ tota cā fuit: qꝛ p̄dicabat

⁊ ſequebaꝛ iuſtitiā ⁊ virtutes ope ⁊ doctrina.
Dicit ergo: aūt ꝑ ſʒ inimici mei iudei viuūt:
⁊ ꝓſperabunꝛ: ⁊ cōfirmati. i. roborati ⁊ forti
ficati ſunt ſuꝑ me: ⁊ multiplicati ſunt iniq̄ q̄
oderūt me retribuētes mihi mala ꝑ bonis. i.
illi q̄bꝰ ipēderā multa bñficia filios eoꝝ ſa-
nādo. Et iſti tanq̄ ingrati detrahebāt mihi: ⁊
accuſabāt corā pilato. Et totū h̄ fecerūt qm̄
ſeq̄bar bonitatē. ꝑilo faciēdo. Scd̄o docen-
do: q: i ꝑdicatiōibꝰ meis improperabā eis
pctā legis: ⁊ ꝑdicabā ꝯ eoꝝ auaritiā ⁊ ſup-
biā: et ſimoniam: ⁊ cetera vitia: et q: eram
diſſimilis operibus eorum.

xxiij. q5. j. paratus.

Ne derelinquas me dñe deꝰ meus ne diſceſſeris a me.

¶ Ne derelinq̄s hic petit liberari ꝑ reſurre
ctionē in capite ⁊ in mēbꝛis: dicit ergo xp̄s
O dñe deus pater ne derelīquas me diu in
poſſe iudeorum: ⁊ ne diſceſſeris a me Sed

j. q5. iij. c. Ira. et xxiij q5. j. paratus.

Intende in adiutorium meum: domine deus ſalutis mee.

¶ O dñe deꝰ ſalutis mee intēde i adiutoriū
meū me tertia die reſuſcitādo: vt poſſim mea
mēbꝛa tibi recōciliaꝛ: ⁊ ꝑ meā reſurrectionē
eos ab vtraq3 morte reſuſcitarꝛ: Itē iſta vltia
ꝑticula pōt eē vox ꝓphete ad xp̄ʒ dicens. O
xp̄e dñe deꝰ ⁊ ſaluator accelera aduētū tuū
⁊ ne me derelinquas i ꝑtāte diaboli ⁊ i hac
miſeria. Sʒ tu q̄ es deꝰ ſalutiſ mee q: es veꝛ
ſaluator. Jō vocaris ieſꝰ: itēde ḡ i adiutoriū
meū ⁊ redēptionē meā ꝑ paſſionē. Iſte ps ē
tertiꝰ in ordie pſal. pnialiū. Jō vltra ſenſum
myſticū pōt exponi moraliꝛ i ꝑſona cuiuſlibʒ
penitētʒ. Et ſic recitat ipm eccl'ia i diebꝰ fe-
rialibꝰ i ꝑſona cetꝰ penitētiū. Uñ cōq̄riꝛ ec-
cl'ia d' diabolo ⁊ mēbꝛis eiꝰ: eo q' vexat fide
les varijs tētatiōibꝰ: ⁊ ꝯtra d' icōmodis q̄ ac
cidūt pctōribus ex pctō. Dicit ḡ. O dñe ieſu
xp̄e ne arguas me i furore tuo. i. da mihi ve-
niā: ⁊ ne reſerues vīdictā ⁊ penā i die furoꝛ
tui. i. vſq3 ad obitū meū: vł vſq3 ad diē iudi-
cij ſicꝰ dictū eſt ps. vj. qm̄ ſagitte ſentētie tue
infixe ſunt mihi. Et ſic deflet icōmoda intrin-
ſeca ⁊ extrinſeca q̄ eueniūt pctōribꝰ ex pctō.

xv. q. j. vos autē

DIxi cuſtodiam vias meas: vt nō delīquā i lingua mea.

¶ Titulus ad victoriā ſiue in finem ipſi Idi-
tum ps dauid: hiero. vero victori iditū can
ticum dauid. Ex titu. apparet q' dauid fecit
hunc pſm: ⁊ tradidit ipſum cantandum cho-
ro ipſius iditum cum toto conatu vocuʒ. Ex
hoc titulo apparet etiam q' q̄ in titulis po-
nitur filijs chore vel aſaph aut ethan: non
memoranꝛ tanq̄ factores poꝝ: ſed tanq̄ cā
tores ſicut per hoc dr ipſi iditum pſal. Da-
uid. Et hoc idem dicit Ambroſius in princi-
pio libri d' officijs: q̄ adducit hūc pſal. tanq̄
ꝑemiū: ⁊ dicit q' dauid fecit hūc pſal. ⁊ dedit
ipʒ cātādū ſacto iditū: ſʒ de materia huius
pſal. ē variꝰ modꝰ loquēdi. ꝑilo apd̄ hebre
os ⁊ apd̄ latinos Nā Rabbi Salomō dicit
q' dd̄ fecit hūc pſal. ꝓuidens pſſurā ppl'i dei
in captiuitate babylonica. Uñ i ꝑſona ppl'i
oppreſſi ait. Ego pplꝰ dei vexatus in illa ca
ptiuitate dixi: id eſt propoſui cuſtodire vias
meas. vt non delinquerē nec peccarē mur-
murando in lingua mea: ſed patiēter ferrē
opprobria ⁊ vexationē: poſt puniuit me dñs
ꝓpter peccata mea: ⁊ ſic expoſuit totū pſal.
de illo populo deſideranti cū patientia exi-
re ab illa captiuitate. Sed in veritate licet
aliqua pars litere poſſit applicari illi inten
tioni tamen multa ſunt in hoc pſalmo que
videntur deuiare ⁊ extorte applicari. Ideo dd̄ fugit a facie abſalon.
quidā latinoꝝ exponūt literaliter de dauid
cū fugeret a facie abſalon per iugū montis
oliuarū: ⁊ ſemei proijceret cōtra eum terrā
⁊ lapides dicēs. Egredere egredere vir ſan
guinis. Sed cum abiſai vellet deſcēdere vt
interficeret ſemei prohibuit dauid dicens.
Dimitte eum vt maledicat: dominus enim
precepit vt maledicat dauid. ij. Reg. xvj. ex
quibus patet q' dauid patienter tulit hanc
perſecutionē: nec peccauit pctō lingue mur
murādo: imo oīa imputauit pctō ſuo. Et ſic
fecit hunc pſal. memorās qualiter patiēter
tulit hāc perſecutionē abſq3 peccato lingue
ſeu murmurationis. Sʒ licet in veritate ma
gis ⁊ cōueniētius poſſet hec litera applica-
ri prefate hiſtorie: ⁊ forſan illud myſterium
fuit cauſa mouēs quare fecit hūc pſalmū:
tñ nō fuit cauſa preciſa ⁊ finalis: nec eſt ſiſtē
dum in litera: cum in hoc pſalmo nō fuerit
minus ꝓpheta ⁊ inſpiratus q̄ in ceteris: et
maxime q: aliqua ponunꝛ in hoc pſalmo q̄
videnꝛ extranea ab illa hiſtoria: ſicut eſt il-
lud. verūtamē vanitas omnis homo viuēs.
Et ideo eſt dicēdū q' dauid per eiectionē a
regno ⁊ per rebellionē filij ⁊ ppl'i ꝓpter pec
catū cōmiſſum vidit in ſpiritu totum myſte
riū peccati primorum parentū qui propter
inobedientiā ⁊ ingratitudinē fuerūt eiecti
a paradiſo: ⁊ perdiderūt felicitatē imo oīa
fuerūt eis rebellia: nam pars ſenſitiua ⁊ ca-
ro inſurrexit contra ſpiritum: ⁊ elementa et
beſtie inſurrexerūt contra eos. Et ſic adam
qui erat rex ⁊ dñs in illa ciuitate eiectus eſt
⁊ factus eſt peregrinꝰ cū ſua poſteritate in
hac valle lachrymarū. Itē ſicut ppl's regni
dd̄ fuit diuiſus in duas ꝑtes: nā q̄dā adhe-
ſerūt ipſi dd̄: ⁊ ꝑegrinati ſunt cū eo. Alia ꝑs
adheſit ipſi abſalon: ⁊ ꝑſequebaꝛ ipſum dd̄
Sed finaliter dauid patienter ferendo illā
ꝑſecutionē preualuit ꝯ abſalō ⁊ ſuos. Et ſic
dd̄ ꝑ ſuā humilitatē ⁊ patientiā meruit re-

duci ⁊ recuꝑare regnū extincto abſalone ⁊ ꝯfuſo cū ſuis ſeq̃cibꝰ: Ita ꝑit vt ait aug. xv. de ci. dei. Filij adā poſtq̄ eiecti ſūt a paradiſo: diuiſi ſunt ī duas ciuitates. ſ. terrenā ⁊ celeſtē ſiue ſpūalē: ſiue ī duos pplós quoꝝ vnꝰ dr̄ terrenꝰ ponēs ſuā ſpē in hoc ſeclo. Et alr̄ dr̄ ſpūalis ponēs ſuā ſpē in xp̄o expectans ꝑ ipm̄ liberari. Et ad ciuitatē de q̄ eiectꝰ eſt reuocari. Ille pplō incepit a cain. iſte vero ab Abel iuſto. Ille pplr̄s ꝑtinet ad hāc terrenā ciuitatē in q̄ ponit ſuā ſpē. Iſte vo ꝑtinet ad ciuitatē ſuꝑnā ad quā tēdit. Idō dr̄ ꝑegrinus ⁊ nō ciuis ī hac terrena ciuitate. Unde dicit Aug. q̄ duo amores diuiſerūt has duas ciuitates. ſ. terrenā amor ſui vſq₃ ad ꝯtēptū dei: celeſtē aūt amor dei vſq₃ ad ꝯtemptū ſui. Et idō illa in ſe: iſta in dn̄o gloriat̄. Et idō illa q̄rit ab hoīb⁹ gl̄iari ⁊ exaltari. Iſta aūt dicit dn̄o ſuo tu es gl̄ia mea: tu exaltās caput meū ⁊c. Et idō ſꝑ illa ciuitas terrena q̄ſiuit ꝓſꝑitatē ī hac vita: iſta aūt noluit hr̄e hic manētē ciuitatē: ſ₃ futurā expectauit. Et ſic legit̄ q̄ cain edificauit ciuitatē q̄ſi itēdēs ī hoc mūdo ꝑmanere. S₃ abel nō legit̄ edificaſſe ciuitatē q̄r nō itēdebat ī hoc ſeculo ꝑmanere: ſ₃ ad ciuitatē celeſtē ꝑegrinari. Et ſic oēs carnales ⁊ terreni dicunt̄ ſucceſſores cai: ⁊ ꝑtinēt ad ciuitatē terrenā: ſ₃ oēs ſpūales dicūt̄ ſucceſſores abel ⁊ ꝑegrini: eo q̄ poſuerūt ſpem in xp̄o futuro. Et ſic vſq₃ ad xp̄₃ ꝑ fidē ſpē ⁊ charitatē ꝑegrinati ſunt patiēdo ꝑſecutiones ⁊ vexatiōes a ciuibꝰ ciuitatis terrene: ſ₃ finaliter ſunt ꝑ xp̄₃ liberati ⁊ ad ciuitatē celeſtē reuocati. Filij aūt terrene ciuitatis l₃ ꝑtim perierūt ī ꝑrio aduētu xp̄i: tn̄ in finali iudicio totalr̄ peribūt cū diabolo capite ſuo ſicut periit abſalō cū ſuis. Hoc ḡ p̄uidēs dd̄ in ſpū fecit hūc p̄m. ꝯſiderat ḡ dd̄ totū pplm̄ dei tāq̄ vnū corpꝰ myſticū xp̄i ⁊ vnū ꝑegrinū q̄ ab adā ⁊ abel ꝑegrinat̄ ꝑ fidē ⁊ ſpē vſq₃ ad xp̄₃. Et exīde vſq₃ ad iudiciū vt recuperet ꝑ fidē et hūilitatē ciuitatē quā ꝑdiderat ⁊ ſuperbiā: ⁊ tēdit primo in xp̄m vt dirigat; ipſum in illā ciuitatē. S₃ in peregrinatione ſemꝑ patit̄ ⁊ paſſus eſt ⁊ impugnatꝰ a diabolo ⁊ mēbris eiꝰ: quoꝝ perſecutionē cū ſilentio ⁊ patientia paſſus eſt ꝑ quā patientiā efficit̄ mēbrū xp̄i: et ſic meret̄ veniā. Et iſtū peregrinū introducit dd̄ loquentē in hoc pſal. Et idō in titulo dr̄ ad victoriam ſiue in finē ipſi idituꝫ pſal. dd̄ q̄r iditū interpretat̄ tranſiliēs eos. Nā peregrinꝰ trāſit alios: ⁊ relinq̄t poſt ſe: ⁊ ipſe aſſequit̄ terminū. Ita pplr̄s fidelis q̄ non māſit in hac terrena ciuitate nec ponit ſpē in ea: relinq̄t hoīes terrenos ⁊ ſaltat in patriā preteriēs eos in miſeria mūdana: et ipſe trāſilit ad felicitatē eternā. Et ſic dr̄ trāſiliēs eos. Et ideo in titulo addit̄ ad victoriā: q̄r trāſiliēs alios vicit ⁊ ꝯſequit̄ brauiū

Nota de duabꝰ ciuitatibꝰ ⁊ earū filijs

vel dr̄ in finē: q̄r dirigit̄ in xp̄m: ¶ Iſte ḡ trāſiliēs ⁊ ꝑegrinꝰ introductus ad loquēdū q̄nq₃ facit. Nā ꝑrio deflet ꝑſecutiones ⁊ penas ſibi inflictas ex pctō quas cū patiētia ⁊ ſine murmuratione ſe dicit pati. Scd̄o petit aduētū xp̄i accelerari: vt īponat finē ſue ꝑegrinationi. Tertio gaudet ſe viciſſe terrenos ⁊ poſuiſſe ſpē ⁊ finē in xp̄o. Quarto ꝯfitet̄ ſe iuſte pēas pati ex pctō ſuo. Quīto petit agere pn̄iam ⁊ ſibi remitti culpam in hac vita. Scd̄a ibi. Locutus ſu₃ in lingua mea. Tertia ibi. Uerūtn̄ vniuerſa vāitas. Quarta ibi Obmutui ⁊ nō aperui. Quinta ibi. Exaudi dn̄e. Uel pōt dici q̄ duo iſte peregrinꝰ ḡnaliter facit. Nā p̄mo narrat ſuā ſapiētiā cū ſilētio ī ꝑſecutionibꝰ. Scd̄o inuocat ⁊ petit aduētū xp̄i accelerari vt liberet eū. ibi. Locutꝰ ſū ī ligua. ¶ Quātū ad p̄mū ē notādū q̄ inter ceteras ꝯditiōes hoīm due ſunt maxie neceſſarie ipi peregrino. ſ. humilitas ⁊ patientia. Et rō eſt. Nā q̄n peregrinꝰ peregrinat̄ iter gentes hn̄tes extraneos ⁊ prauos mores ſꝑ vexat̄ ⁊ ſepe patit̄ opprobria ⁊ iniurias q̄bꝰ ſi vellet ſatiſfacer̄ ꝑ liguā aut oꝑa deficeret ī via ⁊ nō ꝑficeret ſuā ꝑegrinationē: ergo opꝫ q̄d patienter ferat ⁊ cū hūilitate. Ita ꝑiter pplr̄s fideliū q̄ ꝑegrinatꝰ eſt a p̄ncipio mūdi inter terrenos ⁊ mūdanos ⁊ īfideles diſpes ī cultu ⁊ moribꝰ ſꝑ fuit ⁊ erit īpugnatꝰ ⁊ vexatꝰ ab eis: ⁊ hoc ꝓpter cultū vniꝰ dei ī vtroq₃ teſtō ꝯtēptū ⁊ ꝑꝑ diuerſitatē moꝝ ⁊ modi viuēdi. Nā p̄mo abel occiſus ē a Cain ex īuidia ⁊ noe irriſus filio ſuo chan: abraā vexatꝰ a chaldeis: ⁊ Iſaac ab hiſmael: ⁊ iacob ab eſau: ⁊ iſrl̄ ab egyptijs. Et idō oportuit iſtum ꝑegrinū cū hūilitate trāſiſſe: alr̄ nō meruiſſet. S₃ q̄r poſuerat ſpē ſuā in xp̄o: idō meruit ad ipm̄ ꝑuenire cū hūilitate ⁊ patiētia. dr̄ ḡ iſte trāſiliēs ſiue ꝑegrinꝰ. ¶ Ego dixi cū deliberatiōe ⁊ hūilitate et patiētia cuſtodiam vias meas. i. ego deliberaui talr̄ cuſtodire vias meas in oībꝰ meis ꝑegrinationibus inter amatores huius mūdi ⁊ ciues huiꝰ terrene ciuitatis vt nō delinquā in lingua mea ꝯ̄ deū murmurādo nec ꝯ̄ ꝑſecutores maledicēdo: imo ſtatui tacere ī oībꝰ ꝑſecutiōibꝰ.

Not. q̄uo hic ꝑegrinus q̄nq₃ facit

I peregrino duo neceſſaria.

Poſui ori meo cuſtodiā cum cōſiſteret peccator aduerſum me.

v. q̄ð. iiij. c. in loco.

¶ Poſui cuſtodiā ori meo ⁊ liguā ꝯpeſcui: ⁊ obſtruxi ora cum pctōr. ſ. diabolꝰ cū mēbris ſuis ⁊ totꝰ pplr̄s īfidelis ꝯſiſteret. i. ſit̄ ſtaret aduerſum me vexando ⁊ affligēdo. Nā ego tacui ⁊ poſui ori meo cuſtodiā in occiſiōe ipſiꝰ abel ſiue q̄n fuit occiſus ī abel: ⁊ irriſus ī noe: ⁊ vexatus in abraam: yſaac ⁊ iacob. Itē

Obmutui ⁊ humiliatꝰ ſum et ſilui a bonis: ⁊ dolor meꝰ renouatꝰ eſt.

xliij. diſ. c. ſ. ſ. ſ.

¶ Obmutui ⁊ ſilui a bonis i oib⁹ iſtis pſe-
cutiõib⁹. Uñ not. q̃ iſtd ſilere a bonis põt du
pl'r itelligi: vno mõ q̃ dicat iſte pegrin⁹. Nõ
ſolũ ſilui et tacui a malis pſecutores nõ ma
ledicẽdo: ⁊ cũ ſupbia eis reſpõdẽdo: ſʒ etiaʒ
ſilui a bonis p bona vba legis eos exhortã-
do. q. d. nec rñdebã eis bonũ: nec malũ: ſed
patiẽter ⁊ cũ ſilẽtio tolerabã iniurias: ⁊ ſic do
lor me⁹ renouat⁹ ẽ. i. creſcebat i me. Secũdo

j. q. i. c. int̃ te ſũt — **Cõcaluit cor meũ itra me: ⁊ i medi-
tatiõe mea exardeſcet ignis.**

¶ Concaluit cor meũ intra me irã cõprimẽ-
do: et in tali meditatiõe exardeſcebat ignis
doloris ſine charitat: s: qz cũ charitate tere
bã. Aliter põt intelligi ⁊ forſan meli⁹. Nã vt
Aug. — ait Aug. pmo de ci. dei. c. viij. perſecutiões
⁊ flagella tpalia ſũt bonis bõa: ⁊ malis ma-
la. Nã vna ⁊ eadẽ infirmitas ⁊ aduerſitas
operat̃ diuerſa in bonis ⁊ malis: nã malus
blaſphemat ɔtra deũ ⁊ hoies in aduerſitati
bus: ⁊ iuſt⁹ laudat deũ ⁊ fert cũ patiẽtia: ⁊ ta
lia flagella ſũt bonis ad meritũ: ⁊ malis ad
R — mortẽ ⁊ damnationem. ¶ Et iõ pſecutiones
fuerũt bone ⁊ vtiles ſãctis pr̃ib⁹ ⁊ toti pplo
dei: qz i eis laudabãt deũ: ⁊ ſilebãt nõ refe-
rẽdo malũ p malo ſuis pſecutorib⁹. Jõ ait
iſte pegrin⁹: obmutui i oib⁹ pſecutiõib⁹ ⁊ ad-
uerſitatib⁹ ⁊ ſilui a bõis. i. a talib⁹ flagellis:
qz mihi bona ⁊ ſalubria reputaui: ⁊ p talia
putabã mereri: imo qz ſciebã q̃ talia flagel-
la data ſũt mihi i pnaʒ ppt̃ pctm̃ pmoꝝ pa
rẽtũ aut ad purgationẽ peccatoꝝ meoꝝ: qz
nemo ſine crimine viuit: aut putabã mihi eẽ
data illa flagella ad cuſtodiã vtutũ: ne ma-
gnitudo reuelationũ extolleret me ſicut pau
lo: aut ad augmentum meritorũ: ſicut Job
⁊ thobie: qz vt⁹ i infirmitate pficit̃. Et ſic ſi-
lui i talib⁹ bõis imo dolor me⁹ renouat⁹ ẽ ɔſi
derãs q̃ mihi eueniebat ex pctõ pmoꝝ parẽ
tũ vl' ex pprijs cõmiſſis. Et tũc cõcaluit cor
meũ itra me: ex dolore ⁊ ɔtritiõe retorquẽdo
talia flagella ad pctm̃ meũ: ⁊ i tali meditatio
ne exardeſcebat ignis doloris reſpectu pcti:
ẽt exardeſcebat ignis amoris ⁊ charitatʒ er
ga deũ p cui⁹ amore patiebar hũilit̃: ⁊ ẽt er
ga pſecutores p qb⁹ rogabã vt ɔuerterent̃.
Jn talib⁹ g̃ pſecutiõib⁹ dereui: cuſtodit̃ vias
⁊ pegrinatiões ⁊ opatiões meas vt nõ delin
querẽ in lingua mea: ⁊ ſic poſui cuſtodiã ori
meo ne murmurarẽ ɔ̄ deũ nec maledicerẽ:
cũ pctõr. ſ. diabol⁹ cũ mẽbris ſuis ĩfidelib⁹ cõ
ſiſteret ⁊ pugnaret aduerſũ me: ſʒ obmutui
tãq̃ mut⁹: ⁊ ſilui a talib⁹ bonis mihi repu-
tatis ⁊ dolor ɔtritiõis renouat⁹ ẽ i me. Et ſic
cor meũ ɔcaluit itra me ex ɔtritiõe pctõꝝ: ⁊
charitate dei ⁊ pximi ⁊ tali meditatione ta-
lis ignis exarſit ⁊ ardeſcet. ¶ Al'r ẽt põt in
telligi. nã antiqui pr̃es patiẽter tolerabant
perſecutiões: eo q̃ liberari ſperabãt p chri-
ſtũ. Jdeo ait. Obmutui i talib⁹ flagellis: ⁊ ſi-
lui a bonis mihi pmiſſis ⁊ expectatis i xp̃o
futuro. ⁊ ſic dolor me⁹ fuit renouat⁹. i. reme
morat⁹: ⁊ ſic ɔcaluit cor meũ in me. i. quaſi le
tũ ex ſpe xp̃i futuri: ⁊ in tali meditatiõe ⁊ ſpe
exardeſcet ignis fidei ⁊ charitatis chriſti.

**Locut⁹ ſum i ligua mea: notũ fac
mihi dñe finem meum.** — xiij. q. vi. c. ſpa- ſletũ.

¶ Poſtq̃ ſuperi⁹ dixit iſte pegrin⁹ q̃ in oib⁹
pſecutiõib⁹ peccauit ligua: nec reſpõdit ma
ledictis: nec factis: imo ɔcaluit cor ei⁹ pp̃ter
ſpẽ xp̃i futuri. Hic i hac ſcõa pte petit aduen
tũ xp̃i accelerari: vt ponat finẽ ſue pegrina-
tiõi: ⁊ liberet eũ. Uñ qtuor facit. Nã pmo fa-
cit qd̃ dictũ ẽ. Scõo irridet ⁊ rephẽdit ama-
tores hui⁹ mũdi. Tertio petit liberari a pe-
nis ⁊ tribulatiõib⁹ corpalib⁹ hui⁹ mũdi per
ad aduẽtũ xp̃i. Quarto petit liberari a cul-
pa aie. Scõa ibi. verũtñ vniuerſa vanitas.
Tertia ibi. ab oib⁹ iniq̃tatib⁹. Quarta ibi. ex
audi. ¶ Quãtũ ad pmũ ⁊ ad totã iſtã ſcõam — Not.
ptẽ ẽ aduertendũ q̃ iſte ps. xxxviij. ⁊ xxxix. ⁊
ci. ſunt ſimiles i materia. Nã in oib⁹ trib⁹ de
ſlet̃ breuitas ⁊ miſeria vite hũane pp pctm̃
ade: ⁊ petit̃ xp̃s vt vẽiat ad liberãdũ hoiem
ab hmõi miſia ⁊ culpa. Qui q̃dẽ xp̃s in lege
pmiſſas ⁊ expectat⁹ mltis noib⁹ nuncupat̃
vt dictũ eſt in plogo tractatu. iiij. Unde inter
cetera vocat̃ finis legis ve. in ſcõo aduẽtu p
redẽptionẽ: ⁊ finis legis nr̃e p glificationeʒ
in ſcõo aduẽtu. Jpe idẽ dr̃ dextera dei patris
eo q̃ p ipm̃ opat⁹ eſt nr̃am redẽptionẽ. Jteʒ
dr̃ dñs: iõ in hoc pſal: dr̃ finis: cũ dr̃ notũ fac
mihi dñe finẽ meũ: ⁊ in. xxxix. pſal. dr̃ dexte-
ra dei: cũ dr̃: dexterã tuã ſic notã fac. Et i ci.
dr̃ dñs: cũ dr̃: tu exurgẽs dñe miſereberʒ ſyõ.
Dicit ergo iſte pegrin⁹. O dñe ego iã dixi qd̃
cũ hũilitate patiẽter tuli oẽs tribulatiões et
miſerias in mea pegrinatione: ⁊ nunq̃ deli-
q̃ i ligua mea: nec volui ſatiſfacere iniurijs
mihi illatis: ſʒ ſolum ad te habui refugiũ in
quo ſperabã ⁊ locut⁹ ſum in lingua mea di-
cẽs. O dñe fac mihi notũ finẽ meũ: ſcʒ xp̃ʒ q̃
eſt finis legis: p quẽ oẽs ſperam⁹ liberari: ⁊
accelere aduẽtũ ſuũ: vt oẽs eũ cognoſcam⁹
a maximo vſq; ad minimũ: ⁊ fac mihi notuʒ
numerũ dieꝝ meoꝝ vſq; ad aduẽtum ei⁹: vt
ſciã q̃d ⁊ quãtũ tp̃s deſit mihi vſq; ad aduẽ-
tum tuũ: in quo erit finis miſerie mee.

**Et numerum dieꝝ meoꝝ q̃s eſt: vt
ſciã quid deſit mihi.** — xiij. q. ij. i eccleſiaſtico.

**Ecce menſurabiles poſuiſti dies
meos: ⁊ ſubſtãtia mea tãq̃ nihilũ ante** — Jdẽ.

¶ Notũ ẽt fac nũeꝝ dierũ meoꝝ q̃s nũer⁹
i. quot⁹ ſit: vt ſciã q̃s eſt numer⁹ dieꝝ meoꝝ
⁊ ſciã ẽt q̃d ⁊ q̃tũ d̃ ſit mihi ecce p qz tu nõ po

fuisti dies meos imẽsurabiles ⁊ īfinitos: imo mẽsurabiles ⁊ finitos: vt vita nr̃a nõ ẽ eterna in hoc mundo sicut tua: imo sub a.i. tota vita mea ẽ tãq̃ nihilũ añ te .i. breuissima ⁊ q̃si nil respectu tue eternitatis.q.d.aduẽt⁹ tu⁹ non põt differri ineternũ: qz vita mea breuis eſt.

xv.q. ſ.ca. ois etas ñ.qd. ſũ.c. pcliuio.

Ueruntamẽ vniuerſa vanitas: ois homo viuens.

Ueruntamen in imagine ptrãſit homo: ſed fruſtra conturbatur.

¶ hic repheñdit ⁊ irridet amatores hui⁹ mũdi ⁊ terrenos.q̃ ponũt ſpẽ ſuã in h̃ mũdo: et reb⁹ tpalib⁹ cũ ſint breues ⁊ trãſitorie.⁊ cõtẽnũt finẽ ver̃ q̃ eſt xp̃s. Dicit ḡ. Si ita eſt q̃ ſubſtãtia.i.vita mea eſt mẽſurabilis ⁊ nõ infinita: qz oẽ mẽſurabile ẽ finitũ: imo ẽ tãq̃ nihilũ añ te: verũtñ.i.tñ: certe ois hõ viuẽs eſt vniuerſa vanitas.i.vniuerſa vita hois terreni ẽ vanitas vt pz in illo eccĩaſtes. Probat qz ois hõ ptrãſit hũc mũdũ in imagine.i.q̃dã vmbra.q.d.q̃ vita hois in hoc mundo ita ẽ breuis q̃ nõ meret dici vita ſz imago ⁊ vmbra vite: ⁊ felicitas ei⁹ nõ eſt felicitas ſz imago ⁊ vmbra felicitatis: ⁊ quoddã ſomnium. Ergo fruſtra cõturbat ⁊ laborat i cõgregãdis pecunijs poſtq̃ vita ei⁹ eſt ita breuis. Naz.

xxxvij.c. nõne.

Theſaurizat ⁊ ignorat cui cõgregabit ea: ⁊ nũc q̃ ẽ expectatio mea nõne dñs ⁊ ſubſtãtia mea apd te ẽ.

¶ Theſaurizat congregãdo bona tpalia: et ignorat cui p̃ q̃ñ⁹ cõgregabit ea: qz ipẽ ẽ breuiter moritur⁹: ⁊ neſcit q̃s poſſidebit ea. Nã filij ei⁹ erũt pdigi vel fatui neſcientes cuſtodire q̃d ipe grãdi labore ⁊ ſollicitudie acq̃ſiuit ⁊ bona ſua trãſibũt i alienos.iõ iſte peregrin⁹ irridẽs iſtos amatores mũdi ſubdit: ⁊ nũc q̃ eſt expactatio mea: nonne dñs? q.d.nõ ſunt tales ſpes mea ſicut iſtorũ: qz non poſui ſpẽ meã: nec cõſtitui finẽ meũ in h̃ mũdo ſicut iſti ſed in ſolo dño meo ieſu xp̃o: quẽ ſpero ſaluatorẽ: qz notui eſſe ciuis in hoc mũdo ſz pegrin⁹ tẽdẽs i finẽ meũ q̃ ẽ xp̃s. Et iõ ſubdit nõne ſubſtãtia mea.ſ.ſubſtãtia diuinarũ mear̃ ⁊ tota vita mea apud te eſt O dñe ieſu? q.d.imo certe. Ex hoc pz q̃ iſte ſe oñdit ver̃ pegrinũ ⁊ trãſilientẽ amatores hui⁹ mũdi. Nã ſicut qñ in ſtadio duo currũt: ille q̃ citius currit dr̃ trãſilire alterum ⁊ accipit brauiũ: ita in hoc mũdo fideles ⁊ iuſti trãſiliunt amatores mũdi ⁊ relinquẽtes eos retro i bonis mũdanis trãſitorijs ipſi cõſequunt brauiũ felicitatis in xp̃o. Itẽ fideles dñr pegrini: qz relinquẽtes amatores hui⁹ mũdi i hac ciuitate terrena ipſi pegrinãdo puenerũt vſq3 ad xp̃m q̃ eſt finis vtriuſq3 legis. Et ſic patres antiq̃ puenerũt vſq3 ad xp̃m in p̃mo aduẽtu: in q̃ recepeiũt grãm. Nos vero pegrinãdo tẽdim⁹ ad eũdẽ xp̃m: vt recipiam⁹ gloriã in ſ̃cdo aduẽtu. Iterũ ex ſupradictis pz q̃ v̄ba hui⁹ pſal. ſũt ſumpta ex libro Job.ibi eñ dr̃. breues dies hois ſũt: ⁊ numer⁹ mẽſiũ ei⁹ apud te ẽ: hic aũt dr̃: mẽſurabiles poſuiſti dies meos. Item ibi dicit dies mei ſicut vmbra: hic vero: in imagine ptrãſit homo.

Not. de pegrio.

Ab oĩb⁹ iniq̃tatib⁹ meis erue me: opprobrium incipienti dedisti me. xxiiij. q3.ij. ieſat

¶ hic petit liberari ab oĩb⁹ penalitatib⁹ et infirmitatib⁹ tã tpalib⁹ q̃ ſpũalib⁹ inflictis ſibi i adã. Un̄ dictũ ẽ q̃ duo gñã maloꝝ traxit adã cũ tota ſua poſteritate ex illi⁹ pmi cõdẽnatiõe pcti. Quedã eñ ſunt corpalia ⁊ q̃dã ſpũalia: corpalia ſunt in duplici gñe: ſcz corruptio ⁊ fomes pcti in ſenſualitate: ſ̃cdo infirmitates in corpe ſcz fames: ſitis: egritudo: in ala aũt traxim⁹ pctm̃ prio originale i nobis. ſ̃cdo actuale ex cõſenſu cõcupiſcẽtie. ideo iſte pegrin⁹ prio petit liberari a penis corpalib⁹. S̃cdo a ſpũalib⁹: ſcz a pctõ ibi exaudi oronẽ. Dicit ergo. O dñe erue me ab oĩb⁹ iniq̃tatib⁹ q̃s cõtraxi ⁊ cõmiſi ex cõſenſu peccati: ſiue ab iniq̃tatib⁹ q̃s traxi ex adã pp̃ q̃s dediſti me opprobriũ cuicũq3 incipiẽti: ⁊ infideli et maligno. ¶ Un̄ nota q̃ pp̃ q̃tuor cãs põt de⁹ hoiem affligere. Primo ex pctõ pmi parẽtis: pp̃ter q̃d oẽs incurrim⁹ ſententiã mortis ⁊ oim penalitatũ corpaliũ ſcz infirmitatũ: ⁊ pſecutionũ: ⁊ in hoc oẽs cõuenim⁹ tam iuſti q̃ pctõres. S̃cdo patimur flagella q̃nq3 pp̃ter pctã ppria. ſicut paſſus eſt ppl's iudeoꝝ i captiuitate babylonica. Tertio ne iuſt⁹ extollat in ſupbiã: vt pz d̃ paulo. Quarto ad augmẽtũ meritoꝝ: qz v̄tus in infirmitate pficit: vt pz de eodẽ Paulo ⁊ anaſtaſio: ⁊ Job: ⁊ Thobia. Quocũq3 ḡ mõ eueniat hoi flagellũ ſemp de⁹ dr̃ autor aut efficiẽter: aut pmiſſiue. Sz prio ⁊ ſ̃cdo mõ lz de⁹ dicat autor: tñ cauſa eſt in nobis: et ſic de⁹ dr̃ nos iuſte flagellare: ⁊ iõ in talib⁹ flagellis ⁊ pſecutiõib⁹ nõ debem⁹ imputare deo: ſz nobis: qz cõmiſim⁹ pctm̃: ex quo iuſte flagellamur vl' qz deſcẽdim⁹ ex ppagine illi⁹ q̃ cõtra deum peccauit. Ideo iſte peregrinus petẽs liberari retorquet flagella ad peccatũ ſuũ dicens.

L De⁹ põt affligere hoiez ppt q̃.uor cãs.

Obmutui ⁊ nõ aperui os meũ qm̃ tu feciſti: amoue a me plagas tuas A fortitudine man⁹ tue ego defeci in increpatiõib⁹: pp̃ter iniquitatẽ corripuiſti hominem.

Et tabeſcere feciſti ſicut araneã aiaz ei⁹: verũtñ vane cõturbat ois hõ:

¶ O dñe in oĩb⁹ tribulationib⁹ ⁊ per/

Ara obiur dai d pe. d. j. i pñ ci. de pe. d. j. mẽſurã.

ſecutionib⁹:iō obmutui:ꝛ nō aperui os m eū
nec deliq̄ in lingua mea:qꝛ nō imputaui ti
bi:ſ3 pctō meo:qꝛ tu feciſti iuſte dādo mihi
iſta flagella l penā pcti mei ꝛ parētū meoꝝ:
ſ3 rogo te amoue a me plagas tuas.i.plagas
q̄s mihi ex meo pctō inflixiſti:qm̄ ego defeci
i.iā3 deficio a fortitudine man⁹.ſ.ſnie tue:qꝛ
iā nō valeo ſuſtinere flagella mihi inflicta a
fortitudine ſnie tue.Nā p illā iniā3 tuā qñ di
xiſti.maledicta terra in ope tuo corripuiſti ꝛ
puniuiſti hoiem.i.adā cū tota ſua poſterita
te ꝛ talr corripuiſti ꝛ puniuiſti eū in increpa
tiōib⁹ ꝛ correptiōib⁹ tuis:q̄ tabeſcere ꝛ lā
gueſcere ꝛ debilitari feciſti aīam ꝛ vitā eius
ſicut araneā.i.ſicut telā aranee q̄ eſt fragilis
ꝛ debilis ad reſiſtēdū.q.d.q̄ tu p ſniam tua3
tabefeciſti ꝛ attenuaſti vitā ipſi⁹ hoīs.Nā q̄
erat q̄ſi imortalis et ipaſſibilis et liber ab oī
miſeria:nūc aūt fact⁹ eſt miſer ꝛ corrupt⁹:et
paſſibilis ꝛ mortalis ꝛ breuis vite:nō valēs
reſiſtere miſeriis corꝑalib⁹:nec ſp̄ualib⁹ tē
tatiōib⁹:nec pctō: ſicut tela aranee nō valet
reſiſtere frangēti.Ex q̄b⁹ pt3 q̄ ſi tu inflixiſti
hoi hmōi miſerias ꝓpter pctm̄ ſuū:ergo va
ne ꝛ inaniter cōturbat ꝛ cōquerit oīs hō: qꝛ
iuſte patit penas ꝛ flagella ꝓpter pctā ſua:
ꝛ ſic nō h3 ius q̄rele ꝯ te:ſ3 incuſet ſeipꝫ.Et
iō ego agnoſcēs me iuſte pati:dixi cuſtodia3
vias meas:vt nō delinquā in lingua mea:et
iō poſui ori meo cuſtodiā:et ideo obmutui.

De pe. d. ca. ſi cui. ſ. porro.

**Exaudi orationē meā dn̄e ꝛ deprecatio
nē meā:aurib⁹ ꝑcipe lachrymas meas:**

¶ Hic petit liberari a culpa: ꝛ agere pniam
in hac vita ne decedat cū pctō:dicēs.Exau
di dn̄e orationē meā: dādo mihi grām:et ve
ni ad liberādū me p mortē ꝛ paſſionē: ꝛ exau
di deꝑcationē meā remittendo pctm̄ in hac
vita:ꝛ aurib⁹ miē percipe lachrymas meas
vn̄ q̄dā.Intēdū lachrimas pōdera voc3 hn̄t.

xiii. q ii.c.in eccle ſia ſtico.

**Ne ſileas:qm̄ aduena ego ſu3 ꝛ pe
regrin⁹ ſicut omnes patres mei.**

¶ Ne ſileas mihi negando pet tione3.Qm̄
ego nō ſum ciuis terrene ciuitatis:nec ama
tor ei⁹:nec volo in ea manere ſicut terreni:
ſ3 ſum in ea tanq̄ aduena ꝛ peregrin⁹:ſicut
oēs p̄res mei.ſ.abel:ꝛ noe:abraā:iſaac ꝛ ia
cob q̄ nō habuerūt ciuitatē manētē expectā
tes hereditate3 eternā in celo:ita ego tanq̄
peregrinus in te poſui ſpē meā ad te confu
gio in te tendo tanq̄ in finem legis.Ideo.

De pe. d. iii.q̄ dis cauſe.

**Remitte mihi vt refrigerer: priuſ
q̄ abeam ꝛ amplius non ero.**

¶ Remitte mihi pctā mea in hac vita: et nō
differas:ſ3 pce mihi an̄q̄ recedā:ꝛ amplius
nō ero.i.anq̄ amplī⁹ nō ſim ꝛ nō ſubſiſtam.
Et ponit futurū indicatiui ꝓ p̄nti cōiūctiui
ſiue optatiui q̄ carent hebrei.Vel pōt aliter
itelligi.i.remitte mihi culpā an̄q̄ moriar qꝛ
ampli⁹ poſt mortē nō ero capax venie:qꝛ tūc
pnia nō erit fructuoſa:nec eſt tp̄s venie ſ3 iu
dicij et pene.Ex ſupradictis pt3 q̄ totus iſte
pſalm⁹ eſt abſtract⁹ ex libro ipſi⁹ iob.Et eſt
ſimilis pſalmo.lxxxix.ꝛ.cſ.qꝛ vtrobiq3 defle
tur miſeria ꝛ breuitas vite hūane ꝓpter pec
catū ade.¶ Moralr aūt iſte pſalmus pōt ex Not de af flicti one.
poni de q̄libet in afflictiōe poſito:cui datur
doctrina vt cum patiētia ferat ꝑſecutiōes ꝛ
flagella ne murmuret ꝯ deū nec ꝯ ꝑſecuto
res:ſ3 imputet ſibi:ꝛ ꝯfiteat ſe pati iuſte ꝓp
pctā ſua ꝓpria retorq̄ndo oē3 ſibi culpā:et
petat grāꝫ:vt agat pniam an̄ mortē:vt dece
dat cū grā de hac mortali vita: ꝛ trāſiliat in
celū ꝛ cōſequat finē ꝓmiſſu3 tāq̄ ver⁹ ꝛ bo
nus trāſiliēs ꝛ peregrin⁹ ſaltando vltra iſta
tpalia.Itē iſte q̄ loquit i hoc pſal.pōt eē3 hō
q̄ in ꝑſona capitis dicit.Dixi cuſtodiā:ꝛ ob
mutui.S3 in ꝑſona mēbroꝝ dicit:ab oībus
iniq̄tatib⁹ meis erue me:ꝛ remitte mihi priuſ
q̄ abeā ab hoc ſeculo.Ex oīb⁹ ſupradict3 pt3
q̄liter intētio dd̄ in hoc pſal.eſt exhortari fi
deles ad cōtēptū hui⁹ mūdi:et ad ꝑferēdas
patiēter iniurias et ꝑſecutiōes eo q̄ nō ſunt
ciues ſ3 ꝑegrini in hoc mūdo:nec iſte mūd⁹
eſt nobis ciuitas:ſ3 via q̄ tendim⁹ in ſupna3
ciuitatē nobis ꝓmiſſam:ad quā nō poſſum⁹
ꝑuenire niſi p multas tribulatiōes ꝛ cū hūi
litate ꝛ patiētia.Et iō ſpes noſtra nō eſt po M
nēda in hoc mūdo:ſ3 i termino ad quē tēdi
mus.¶ Et iō ex iſto pſal.poſſum⁹ recollige Not. pma doctria.
re.viij.doctrinas ſiue cōcluſiōes.¶ Pria do
ctrina eſt q̄ vnuſquiſq3 fidelis d3 cuſtodire ꝛ
cōpeſcere linguā ſuā a murmuratiōe in ꝑſe
cutiōib⁹ ꝛ aduerſitatib⁹ ne ꝑdat meritū:ſed
cum hūilitate et zelo charitatis d3 tacere ꝛ
tolerare iniurias ꝛ aduerſitates ꝓpter xp̄m Scda doctria.
ꝛ regnum celoꝝ.¶ Seda doctrina q̄ vnuſ
quiſq3 fidelis cōtinue d3 meditari in morte
q̄ eſt finis vite ſue:cōſiderare reſiduum vite Tertia doctria.
in q̄ h3 locū penitēdi.¶ Tertia doctrina q̄
null⁹ d3 ponere ſpē ſua3 in hac vita eo qꝛ eſt
menſurabilis et finita.¶ Quarta doctrina iiii. doctria.
q̄ vana eſt ſpes et ſolicitudo hoīm terreno
rum:qꝛ theſaurizant cū magno labore ꝛ vio
lentia:ꝛ rapina:ꝛ neſciunt futurū heredem
nec cui cōgregant diuitias:nec quis poſſi v. doctria.
debit eas.¶ Quinta doctrina:q̄ tota noſtra
ſpes eſt in deo ponenda:eo q̄ eſt eternus. vi. doctria.
¶ Sexta doctrina:q̄ perſecutiones ꝛ mala
que patimur:nō debemus imputare niſi no vii. doctria.
biſmetipſis:qꝛ oēs i adā ꝛ in nobiſmetipſis
peccauim⁹ ꝯtra deū ꝛ legē. ¶ Septima do
ctr naq̄ oēs ſum⁹ ꝑegrini ꝛ viatores in hoc
mundo:ꝛ ſic oēs ſumus mortales: ſicut oēs
patres noſtri Abraam Iſaac ꝛ Iacob ꝛ oēs
apoſtoli ꝛ martyres:Et iō debem⁹ eos imi
tari non

tari nõ ponẽdo ſpẽ noſtrã in hoc mũdo:ſʒ in bonis celeſtib⁹. ¶ Octaua ꝙ dũ ſum⁹ ĩ hac vita debem⁹ agere penitẽtiã ⁊ petere remiſſione pctõꝝ a deo anteꝗ̃ moriamur:⁊ obea mus ab hoc ſeculo:q2 poſt mortẽ nõ eſt loc⁹ nec tp̃s penitẽtie:ſʒ pene vel glĩe. Ex q̇b⁹ cõcludit̃ ꝙ illi ſunt veri ꝑegrini ⁊ trãſiẽtes:q̇ cõtẽnẽtes mũdũ cũ pompis ſuis ponũt ſpeʒ ſuã in bonis celeſtib⁹:⁊ patiẽter tolerãt ꝑſecutiões ⁊ aduerſitates:⁊ agũt pniaʒ anteꝗ̃ diſcedãt ab hac vita. Q2 tales lʒ peccauerit aliqñ in via:tñ nõ in termino:ſicut obſtinati ⁊ impenitẽtes:imo facta pnia decedũt cum charitate.ꝑuenientes in celeſtẽ ciuitatẽ:ĩ q̃ ſpẽ ſuã cõſtituerũt ⁊ finem. Et in his cõſiſtit tota mã hui⁹ pſal. Sed oĩa iſta ṗmo ĩpleuit xp̃us tanꝗ̃ caput totius eccl̃ie:quẽ imitant̃ fideles:q2 ipſe fuit ſol⁹ ver⁹ ⁊ pur⁹ peregrinus trãſiliens oẽs mũdanos. Jd̃ ipſi ṗmo ⁊ per ſe cõuenit iſte pſalmus.

Margin: iij. ꝯcl̃o. — Pnia agenda in hac vita. — xxiiij. q. iiij. q̇d ſacis. — Figurata fuit nr̃a redẽptio.

E Xpectans expectaui do minum ⁊ intendit mihi.

¶ Titul⁹ ad victoriã ſiue in finẽ p̃s dd̃. Ex titulo pʒ ꝙ dd̃ fecit hũc pſalmũ dirigẽs nos in xp̃m q̇ eſt finis legis:ſʒ de materia hui⁹ pſalmi altercatio eſt nõ ſolũ apud catholicos:ſʒ ẽt apud hebreos modernos. Nã ra.ſa. dicit ꝙ dd̃ fecit hunc pſalmũ in ꝑſona ppl̃i iſrael grãs agẽtis:eo ꝙ dñs eduxit eũ de lacu miſerie captiuitatis egypti:⁊ de luto fecis:q2 ibi mundabat cloacas ⁊ faciebat lateres de luto:vt pʒ Exo.iij. Et id̃ poſt tranſitũ maris rubri cãtauit canticũ nouũ ⁊ carmẽ deo nr̃o:cũ dicit. Cãtem⁹ dño glorioſe. vt pʒ Exo.xv. Et ſic ra.ſa. gloſſat hũc pſal. ad lr̃am de illa liberatione captiuitatis. Sʒ iſte obſtinat⁹ ſicut erat cec⁹ corꝑe:ita ⁊ ĩ hoc myſterio. Naʒ cec⁹ hʒ aliq̃ mõ notitiã de reb⁹ in cõfuſo:ſed nõ in diſtincto:q2 ſolũ tãgit res ꝑ tactũ:ſʒ nõ põt eas videre. Jd̃ ſua cognitio eſt cõfuſa et ſm q̇d ⁊ impfecta. Jta facit iſte cec⁹ hic ⁊ in pleriſq; locis. Nã verũ dicit ꝙ iſte pſal. fundat̃ ſup illud myſteriũ liberatiõis captiuitatis:nã dd̃ ꝯtẽplãs illud myſteriũ ⁊ ꝓmiſſiones factas ipſi moyſi:fecit hũc pſal. ſʒ nõ ad ꝓciſum itellectũ ſicut itelligit iſte cec⁹ ſʒ inq̃tũ.dd̃ ꝑuidit ĩ ſpũ ĩ illa liberatiõe tꝑali totũ myſteriũ nr̃e redẽptionis faciẽde ꝑ xp̃m. ¶ Et id̃ ẽ magis credẽdũ aplo Paulo q̇ ad hebreos.x. aſſerit hũc pſal. eẽ factũ de xp̃o ⁊ eccl̃ia allegãs ſcripturã hui⁹ pſal. ſcʒ ſacrificiũ ⁊ oblationẽ noluiſti corp⁹ aũt adaptaſti mihi. ¶ Ad cui⁹ itelligẽtiã ẽ aduertendũ ꝙ aduẽt⁹ xp̃i ⁊ myſteriũ nr̃e redẽptiõis multipliciter fuit figuratũ ꝑ liberationẽ ppl̃i iſrl̃ de egyptiaca captiuitate:ꝑ quã vidit dd̃ in ſpũ totũ myſteriũ nr̃e redẽptiõis. Puta quõ xp̃s debebat educere oẽs fideles vete.te. de carcere ⁊ lacu miſerie iferni poſt paſſionem ſuã:⁊ quõ totũ gen⁹ hũanũ debebat liberare de luto fecis pcti ⁊ miſerie. Jtẽ aduẽtus xp̃i fuit multiplr̃ ꝓmiſſ⁹ ipſi moyſi. Primo Exo.xxxiij. qñ de⁹ dixit moyſi:facies mea ꝓcedet te ⁊ oñdã tibi oẽ bonũ:⁊ cognoſcã te ex noĩe ⁊ ponã te ĩ foramie petre:⁊ ꝓteget te dextra mea. Quã ꝓmiſſionẽ ꝯtẽplãdo dd̃ ꝓuidit in ſpũ ꝙ de⁹ pr̃ debebat mittere filiũ ĩ carnẽ:q̇ fili⁹ ẽẽ facies ⁊ dextera dei:⁊ nomẽ dei:put dclaratũ ẽ in ꝓlogo tractatu.iij. ⁊ ꝓuidit dd̃ ibidẽ q̃lr̃ xp̃s debat fundare eccl̃iã ſupra petrã ſtabilẽ:⁊ nos debat ponere ĩ foramie petre ſui lateris:vñ fluxit ꝓtiũ nr̃e redẽptiõis. Jtẽ aduẽt⁹ xp̃i fuit ꝓmiſſ⁹ ipſi moyſi. Deut.xviij. cũ dixit de⁹. Prophetam ſuſcitabo de medio fratrũ tuoꝝ ſimilẽ tibi:ponãq; ṽba mea in ore ei⁹:loq̇turq; ad eos quecunq; dixero tibi. Ubi ꝓuidit dd̃ ĩ ſpũ q̃lr̃ ṽbũ diuinũ debebat aſſumere carnẽ nr̃aʒ:⁊ declarare nobis oĩa myſteria legis moyſi:⁊ q̃ figuralr̃ ꝯtinẽt oĩa myſteria de xp̃o ⁊ eccl̃ia ⁊ oĩa myſteria euãgelica. Jtẽ ꝑ hoc ꝙ de⁹ ꝓcepit moyſi ĩ eodẽ capitulo.l. ꝙ nullos imitet̃ magos:nec arioloſ:nec maleficos:nec phytones:nec rit⁹ gẽtiliũ:⁊ ꝓuidit dd̃ q̃lr̃ xp̃s in ſuo aduẽtu debebat delere de mũdo artes magicas:⁊ oẽs maleficos ⁊ totã ſuꝑſtitionẽ gẽtilium. Oĩa ğ ſupradicta ꝓuidẽs dd̃ ĩ ſpũ fecit hũc pſal. Jn q̃ itroducit xp̃m loq̇ntẽ:qñq; in ꝑſona ſui corporis myſtici:qñq; in ꝑſona capitis. Jn q̇ pſalmo tria ꝓncipalr̃ agit. Nã pͥo agit grãs pr̃i q2 ꝑ ipʒ ĩpleuit oĩa q̇ erãt figurata ⁊ ꝓmiſſa de nr̃a ſalute ⁊ redẽptiõe. Scd̃o orat pr̃em ⁊ petit nr̃aʒ liberationẽ:poſtꝗ̃ ipſe ſoluit ꝓtiũ nr̃e redẽptiõis:⁊ ĩpleuit volũtatẽ pr̃is:⁊ fecit oĩa q̇ de eo ſcripta erãt. Tertio petit vltionẽ de ꝑſecutorib⁹ ſuis ⁊ eccl̃ie:⁊ petit ꝓmiũ ꝓ iuſtis ⁊ fidelib⁹ ſequẽtib⁹ ipm:ſcd̃a ibi:tu aũt dñe. Tertia ibi:ꝯfundant̃ ⁊ reuereant̃. Quãtũ ad ṗmũ duo facit. Nã pͥo xp̃s agit grãs ĩ ꝑſona corꝑis myſtici ⁊ toti⁹ eccl̃ie ꝓ bñficũs q̇ recepit in aduentu xp̃i. Scd̃o agit grãs pr̃i ĩ ꝑſona ſui inꝗ̃tũ pr̃ voluit oꝑari ꝑ ipm totã nr̃aʒ ſalutẽ ⁊ redẽptionẽ:ibi multa feciſti tu dñe de⁹. ¶ Quãtũ ad ṗmũ ẽ aduertẽdũ ꝙ cũ ſpes ſit de ꝓmiſſis:⁊ id̃ multiplex ꝓmiſſio facta de xp̃o fuit cã q̃re pr̃es ve.te. cũ tãta vehemẽtia ⁊ affectu expectabãt xp̃ʒ in carnẽ vẽturũ. Sed q2 q̃to maior eſt ſpes ⁊ affect⁹ ſperãdi:tãto maius eſt gaudiũ ſperãtibus qñ venit res expectata. Jd̃ Zacharias ⁊ Symeon ⁊ Maria ⁊ Joſeph ⁊ apoſtoli qñ viderũt xp̃m ĩ carne:⁊ viderũt myſteriũ nr̃e redẽptionis:ineffabiliter gauiſi ſunt ⁊ egerũt grãs deo pr̃i ⁊ xp̃o pro tantis receptis beneficũs q̇ fuerant in lege figurata ⁊ promiſſa:vt ſupra dictũ eſt. ¶ Uñ ſeptẽ bñficia

Margin: Pr̃es ve.te. xp̃i deſiderabant aduentum.

De ſeptē bñficia in xp̄i aduētu.

Operat⁹ eſt xp̄s in ſuo aduētu: ꝑut fuerāt ī lege figurata ⁊ ꝓmiſſa: nā p̄rio liberauit oēs fideles ve. te. de lacu miſerie īferni. Scdo liberauit totū gen⁹ hūanū ð luto fecis pctō⁊. Tertio edificauit ecclīā ſup̄ ſeip̄m q̄ eſt ṽa ⁊ firmiſſima petra. Quarto dedit legē euāgelicā p quā direxit greſſus ⁊ opatiōes nr̄as. Quinto aboleuit ⁊ annihilauit oia cerimonialia ⁊ legalia inſtituēs nouū ſacrificiū ⁊ nouū ritū colēdi deū. Sexto cōuertit multos de pp̄lo iudaico ⁊ gētili in vnā ecclīaz. Septimo eiecit diabolū de mūdo ⁊ oia noia idolo⁊um: ⁊ oēs ariolos: ⁊ maleficos: ⁊ vanas artes ⁊ iſanias ⁊ falſas ſup̄ſtitiōes gētiliū. ¶ Dicit ergo dd ſiue xp̄s ī pſona illo⁊ ⁊ tot⁹ eccle q̄ recepit iſta ſeptē bñficia: grās ago deo patri ſupple: qm̄ ego expectās expectaui. i. cū ieffabili ſpe ⁊ affectu p totū vet. te. p p̄riarchas ⁊ p̄phas expectaui dñz p̄ce⁊ vt mitteret filiū: ſ; finalr̄ ⁊ tādē intēdit mihi cōplēdo ꝓmiſſiōes ⁊ figuras ve. te. nā p̄rio xp̄s ī ſuo aduētu eduxit me de lacu miſie ⁊ captiuitate īferni: ſicut fuit figurat̄ ī p libatiōnē captiuitatꝫ egypti. Scdo

De cō ſe. di. ii. ne. ros.

Et exaudiuit p̄ces meas: ⁊ eduxit me de lacu miſerie ⁊ de luto fecis.

¶ Eduxit me. ſ. totū gen⁹ hūanū ð luto fecis pctō⁊. Nā ſicut p mortē ⁊ paſſionē eduxit ſāctos p̄res de lacu inferni: ita p ecclīaſtica ſacra eduxit totū gen⁹ hūanū de luto ⁊ ceno ⁊ fece pctō⁊: q⁊ p baptiſmū nos eduxit de originali: ⁊ p p̄niam de mortali. Item tertio.

xvj. q. j. vos ouē.

Et ſtatuit ſup̄a petrā pedes meos ⁊ direxit greſſus meos.

¶ Statuit et firmauit pedes meos. i. fidem meā ſupra petram q̄ eſt xp̄s. Quarto direxit greſſus ⁊ opatiōes meos p charitatē ⁊ legē euāgelicā q̄ precipit oēm v̄tutē: ⁊ p̄hibet oē vitiū: ⁊ oia ſupradicta fecit xp̄s ſicut deus p miſit moyſi. Exo. xxxiiij. Item quinto.

xv. q. j. c. reuertis mini.

Et immiſit in os meū cāticū nouū carmē deo noſtro.

¶ Miſit ī os meū cāticū nouū cū repudiatꝫ cerimonialib⁹ le. ve. dedit mihi legē nouā ⁊ nouū ſacrificiū euchariſtie: ⁊ nouū ritū colēdi deū ⁊ nouū modū cātādi. Nā qd̄ illi cātabāt ⁊ p̄dicabāt futu⁊ū: nos cātam⁹ iā cōpletū ⁊ ꝑfectū. Nā ſicut pr̄ poſuit ṽba ſua ī ore xp̄i: ita xp̄s poſuit ⁊ p̄dicauit ṽba ſua in ore nr̄o: cū fidē euāgelicā dictis ⁊ factis cōfitemur. Vn̄ no. q̄ hec fuit ipletū ī p̄ncipio in zacharia ⁊ Simeone: ⁊ btā maria. Nā zacharias pr̄ Jo. bap. cātauit cāticū nouū qñ dixit. bñdict⁹ dñs de⁹ iſrl̄. Itē Simeō qñ tenuit xp̄m ī manib⁹ dixit. Nūc dimittis ſeruū tuū dñe: ⁊ btā maria dixit. Magnificat aīa mea dñm: ex q̄ p₃ q̄ vnuſq̄ſq; iſto⁊ cātauit cāticū nouū

Que q̄dē tria cātica cātat q̄tidie ecclīa agēdo grās de xp̄i aduētu: ⁊ pro oib⁹ bñficiis q̄ a xp̄o recep̄im⁹: ⁊ hoc eſt qd̄ hic d͛. ſ. immiſit in os meū cāticū nouū: ⁊ carmē deo nr̄o: q⁊ hoc carmen ſiue iſta tria carmina cantam⁹ quotidie deo noſtro. Sexto ago gratias: quia

xxiij. q. iiij. cabit.

Videbunt multi ⁊ timebunt: ⁊ ſperabunt in domino.

¶ Multi ex iudeis videbūt ⁊ viderūt xp̄z in carnē p̄dicātē ⁊ miracula facientē ⁊ morientē: ⁊ reſurgētē: ⁊ mlti ex pp̄lo gētili videbūt miracula q̄ faciet xp̄s p ſuos ap̄los: ⁊ oculo fidei videbūt doctrinā euangelicā: ⁊ oēs iſti conuerſi timebūt xp̄m: ⁊ ſperabūt ī dño. Nā iudei relictis legalib⁹ ⁊ gētiles relictis idolis ⁊ ſup̄ſtitionib⁹ ponēt totā ſuā fidē ⁊ ſpē in dño Jeſu xp̄o: ⁊ illi adherebūt feruēti charitate: ⁊ ex iudeis ⁊ gētilib⁹ credētib⁹ fiet vna ecclīa. Itē ſeptimo principes hui⁹ mūdi diabol⁹ eiiciet foras: cū ſuis errorib⁹. ⁊ delebūt oēs magi ⁊ arioli ⁊ malefici ⁊ icantatores: ⁊ regnabit in mūdo nomen dñi Jeſu. ſ. nomen dñi tetragrāmaton: qd̄ eſt Jeſus: qd̄ quidem nomē oēs ſuſcipiēt: eo q̄ in eo manifeſtatur oipotētia p̄ris p miracula: ⁊ oia ſapientia et veritas legis veteris p ei⁹ doctrinā ⁊ p̄dicationē. Tertio manifeſta fuit ei⁹ mīa p mortē ⁊ paſſionem: ⁊ eius iuſtitia p legem euangelii amper quod nomen omnes ſumus iuſtificati ⁊ ſaluati ⁊ be. tificati. Ideo dicit.

de pe. diſt. iiij. c. gra.

Btūs vir cui⁹ ē nomē dñi ſpes ei⁹: ⁊ nō reſpexit ī vānitates ⁊ iſanias falſas.

¶ Btūs vir cui⁹ nomen dñi ſpes ei⁹. i. q̄ poſuit totā ſpē in noīe Jeſu: ⁊ nō reſpexit in vanitates. i. in vanas artes magicas ⁊ maleficas: nec in ſanias falſas. ſ. ſup̄ſtitiōes: ⁊ ritꝰ nefandos gētiliū: nec in vanis ⁊ euacuatis legalib⁹ iā mortuis ⁊ mortiferis: ⁊ in falſis gloſſis iudeo⁊ poſuit ſpē ſuam: ſ; ī ſolo noīe Jeſu: q⁊ nō ē aliud nomē ſub celo ī quo nos oporteat ſaluos ⁊ beatos fieri. Actuum. iiij.

vj. q. j. c. ſolo.

Multa feciſti tu dñe de⁹ me⁹ mirabilia tua: ⁊ cogitationib⁹ tuis nō ē q̄ ſimilis ſit tibi.

¶ Hic xp̄s ⁊ ī pſona xp̄ia agit grās p̄ri extollicōdo ſuos labores ⁊ myſteriū nr̄e redēptiōis pōt et dici q̄ q⁊ ſupra dixit: qd̄ beat⁹ vir cui⁹ ē nomē dñi ſpes ei⁹: ⁊ nō reſpexit ī vanitates ⁊ iſanias ⁊ ſup̄ſtitiones falſas gētiliū: idō h'c enarrat mirabilia myſteria q̄ fecit ipſe ī mūdo p hoc nomē Jeſus: qd̄ ē nomē dñi ⁊ fili⁹ p̄ris. ad cui⁹ itelligētiā ē aduertēdū q̄ tria fecit xp̄s p ordinē ī nr̄a redēptiōe: ⁊ ī ſuo aduētu. Nā p̄rio p̄dicauit iudeis: ⁊ miracula fecit ī vita ī q̄bus oſtēdit oipotentiā ⁊ voluntatē patris.

Tria fecit xp̄s in nr̄a redēptione.

Scḋo mortu⁹ ⁊ paſſus eſt ad ſatiſfaciendũ
ꝓ nobis: in q̇b⁹ oñdit ſuã humilitatẽ ⁊ cha-
ritatẽ: ⁊ pr̃is miaꝫ. Tertio ꝑ aplos ſuos pu
blicauit euãgeliũ: ⁊ vocauit gẽtiles: ⁊ ex vtro
q; pplo ↄgregauit vnã ecclĩã. Tria ḡ facit
xp̃s. Nã p̄mo agit grãs pr̃i: eo q̧ m̃lta mira
bilia fecit ꝑ ipſũ in hac vita. Scḋo agit grãs:
qꝛ pr̃ voluit acceptare ſuã paſſionẽ in p̄ciũ
ꝓ toto mũdo. Tertio oñdit q̄liter p̄dicauit
euãgeliũ toti mũdo ꝑ aplos ſuos. ſcḋa ibi.
Sacrificiũ ⁊ oblationẽ. tertia ibi. Annuntia
ui iuſtitiã. Uel poſſum⁹ dicere q̧ xp̃us p̄mo
oñdit obediẽtiã ſuã erga pr̃eꝫ in p̄dicãdo et
miracula faciẽdo. Scḋo in patiẽdo. Tertio
in publicãdo euãgeliũ. ſcḋa ibi. ſacrificium.
tertia ibi. annũtiaui. ¶ Quantũ ad p̄mũ eſt
valde aduertẽdũ q̧ tria gñã mirabiliũ fecit
pr̃ in xp̃o ſiue ꝑ xp̃ꝫ: ſiue i ꝟtute hui⁹ nois Je
ſu. P̄rio myſteria mirabilia hũane redẽptio
nis. ſ. myſteriũ incarnatiõis ⁊ paſſiõis ⁊ re-
ſurrectiõis ⁊ aſcẽſiõis. Scḋo myſteriũ mira
culoꝝ ⁊ opatiõis: qꝛ ſuſcitauit mortuos et
i̅perauit vẽtis ⁊ mari: ⁊ demonib⁹: et ſana-
uit leproſos ⁊ īfirmos. Tertio myſteriũ ele
ctiõis: qꝛ q̄s voluit pr̃ ⁊ p̄deſtinauit: hos fi-
li⁹ vocauit ⁊ iudeos reprobauit. Que q̇dem
oĩa myſteria ſũt ita mirabilia ⁊ icõprehẽſi-
bilia: q̄d null⁹ põt cõprehẽdere niſi ſolus pr̃
nõ excluſo filio: nec ſp̃ũſctõ. Et hec myſteria
xp̃s mũdo manifeſtauit oꝑe ⁊ doctrina: quo
rũ ꝓfunditatẽ nẽo poterit attiggere: nec cõ
prehẽdere. Et hoc ẽ q̄d xp̃s dicit in hac ꝑte.
Uñ ait. O dñe de⁹ pr̃ m̃lta feciſti mirabilia
tua myſteria ⁊ oꝑa i me: ⁊ ꝑ me in noĩe meo
q̄ ita ſunt ꝓfunda ⁊ incõprehẽſibilia q̧ i co-
gitationib⁹ tuis nõ eſt q̇ ſilis ſit tibi. i. nõ eſt
ſiliſ tibi ad cogitãdũ ⁊ cõprehendẽdũ ea q̄
ſol⁹ tu cogitare ⁊ cõprehẽdere potes: ⁊ nul
lus ali⁹. Nã null⁹ ali⁹ põt cogitare ⁊ inue-
ſtigare: ⁊ ↄprehẽdere myſteriũ incarnatio-
nis ⁊ reſurrectiõis niſi tu ſol⁹: nec miracula
q̄ ego feci ꝑ te: nec põt ↄprehẽdere cãꝫ ele-
ctiõis iuſtoꝝ niſi ſol⁹ tu. Hec ergo miracula
tua ineffabilia ego annũtiaui ⁊ locutus ſũ
mũdo: ⁊ multiplicati ſũt ſuꝑ numeꝝ. Uñ no
ta q̧ lꝛ multiplicati ſũt ſuꝑ numeꝝ m̃ltipli
citer põt intelligi ſꝫ q̧ põt referri: Nã p̄mo
põt referri ⁊ ↄpari ad mirabilia facta in ve.
te. ⁊ tũc ẽ ſenſus: O pr̃ multa mirabilia feci
ſti in ve. te. ꝑ noe: ⁊ moyſen: ⁊ ꝓphetas. Sꝫ
m̃lto maiora ⁊ plura mirabilia feciſti ꝑ me: nã
act⁹: ⁊ effect⁹ q̄s feciſti ꝑ me m̃ltiplicati ſũt
ſuꝑ numeꝝ: qꝛ m̃lto plures i numero: ⁊ maio
res ſũt in effectu ⁊ virtute. Uel hoc põt refer
ri ad numeꝝ mirabiliũ q̄ fecit de⁹ ꝑ xp̃m: et
tũc eſt ſenſus. O pater multa ego ãnũtiaui
⁊ locut⁹ ſũ multos: act⁹ ⁊ effect⁹ mirabiles q̄s
ꝑ me ⁊ in me feciſti: ſꝫ plures ſunt ſuꝑ nũe-
rũ q̄ narrari q̄ant: ⁊ q̄ ſint ſcripti in euãge-

Tria gñã mirabiliũ fecit pr̃ i ꝟtute nois Jeſu.

Nota q̄uo i tellitur multiplica ti ſũt ſuꝑ nũerum.

lis. Uñ cũ hoc concordat lr̃a hiero. q̄ ſic hꝫ
Multa feciſti tu dñe de⁹ mirabilia tua: ⁊ co
gitatiões tuas ꝓ nobis: ſi enarrare voluero
plura ſũt q̄ narrari q̄ant: tũc ẽ lr̃a plana. Iteꝫ
Jo. vlti. m̃lta alia ſigna fecit ieſus i ↄſpectu
diſcipuloꝝ q̄ nõ ſunt ſcripta in lib. hoc. Uel
hoc põt referri ad ꝓfunditatẽ ⁊ altitudineꝫ
mirabiliũ horũ myſterioꝝ: nam ſubditur.

**Annuntiaui ⁊ locutus ſum: multi-
plicati ſunt ſuper numerum.**

¶ Ut ſit ſẽſus. O pr̃ ãnũtiaui mirabilia tua
mũdo: ſꝫ ita ſunt ꝓfunda ⁊ incõprehẽſibilia
ad cogitãdũ q̧ multiplicati ſũt ſuꝑ numerũ
ſermões ⁊ libri ad cogitãdũ ⁊ explicãdũ tã
alta ⁊ ꝓfunda myſteria. q. d. q̧ īfiniti ſmões
⁊ doctores: ⁊ libri nõ ſufficerẽt ad explicãdũ
ea. Nam ptrãſibũt plurimi ⁊ multiplex erit
ſcia. Daniel. xii. Itẽ Joan. vlti. Nõ arbitror
ipm̃ mundũ poſſe capere q̇ ſcribẽdi ſunt li-
bros. Et ſic p̄ꝫ q̧ mirabilia myſteria que pr̃
fecit i filio: ⁊ ꝑ filiũ ſunt incõprehẽſibilia in
numero ⁊ ꝓfunditate ⁊ virtute ⁊ i effectu: et
ſũt multiplicata ſuꝑ numerũ. i. infinita. q. d.
q̧ effect⁹ ⁊ fruct⁹ hui⁹ nois ieſus q̄s xp̃s fecit
ſunt innumerabiles ⁊ incõprehẽſibiles apũ
hoĩes: qꝛ ſoli deo ſunt noti. Deinde cũ dicit

**Sacrificium ⁊ oblationem noluiſti
aures autem perfeciſti mihi.**

¶ Chriſt⁹ agit grãs: qꝛ repudiatis ſacrifi-
cijs ve. te. voluit acceptare ipſuꝫ i ſacrificiũ
⁊ p̄ciũ ꝓ pctõ toti⁹ mũdi. Uñ dicit xp̃s. O pr̃
tu noluiſti nec acceptaſti ſacrificiũ ⁊ oblatio
nẽ ve. te. ſed ꝑfeciſti mihi aures tuas vt me
audires ꝓ pplo: vel ꝑfeciſti mihi aures me
as: vt obedirẽ tibi in omnib⁹. Apl̃s ad heb.
x. dicit Corp⁹ aũt adaptaſti mihi: ⁊ tunc eſt
ſenſus Tu noluiſti ſacrificiũ ⁊ oblationem
ve. te. eo q̧ illa ſacrificia erãt immunda: ſed
adaptaſti mihi corp⁹. i. feciſti corp⁹ meũ pu
rũ ſine pctõ mortali vt eẽt aptũ ad patiẽdũ:
⁊ ſufficiens ad ſatiſfaciendum: Et id̄ ſubdit.

**Holocauſtum ⁊ pro peccato nõ po
ſtulaſti tunc dixi ecce venio.**

¶ Holocauſtũ veteris legis pro peccato nõ
poſtulaſti nec acceptaſti ꝓ peccato toti⁹ ge-
neris humani: ⁊ tunc ego vt obedirẽ tibi et
compatiẽs generi humano: dixi. Ecce venio
ſpõte ad patiendum: ⁊ in ſacrificium me of-
ferendũ. In quibus verbis duo aſſerit xp̃s.
P̄rimo q̧ deus pr̃ non acceptauit ꝓ peccato
mundi ſacrificia ⁊ holocauſta vete. legis qꝛ
nec erãt apta: nec ſufficiẽtia ad tollẽdũ pec
catũ. Scḋo q̧ ipſe ſol⁹ fuit apt⁹: ⁊ id̄ vẽit ad
tollendũ pctm̃. Poſſunt etiã ſupradicti duo
verſus referri ad ſacrificiũ ipſi⁹ abel: ⁊ holo
cauſtũ q̄d voluit offerre abraam de filio ſuo
iſaac. Nã dd̄ nõ ſolũ p̄uidit myſteriũ nr̃e re

vidẽ q. ſ. ca. ſug geſtũ.

Not. d xp̃i paſſio ne.

dēptionis p exitū iſrl' de egypto: ꝛ p trāſitū maris rubri: ſʒ etiā p ſacrificiū abel ꝛ abrae Eo ꝙ illa duo ſacrificia fuerūt figura xp̄i. nā ſicut abel iuſt⁹ ſine pctō fuit occiſ⁹ a frē ſuo ex inuidia: ita pariter xp̄s a pplo iudaico frē ſuo: itē ſicut abraā volūtarie voluit offerre filiū ſuū Iſaac i holocauſtū: ita pr̄iter de⁹ obtulit xp̄m filiū ſuū. Itē ſicut Iſaac venit ſedendo ſup aſinū vſq ad locū vbi poſtea fuit edificata hierl'm: ꝛ poſtea deſcēdit de aſino et aſſumpſit ligna ſup humeros pcedēs vſq ad locū ſacrificii: ita xp̄s igreſſus eſt hieruſalē ſedēs ſup aſinā: ꝛ poſtea in die veneris baiulās crucē humeris venit ad locuʒ vbi fuit crucifix⁹ ꝛ imolat⁹. Sʒ fuit drīa: nā licet de⁹ acceptauerit ſacrificiū abel ꝛ iſaac i voto p ſeipſis: tñ non p toto gn̄e hūano: quia null⁹ eoꝝ erat ſufficiēs p̄ciū ad rdimēdū totū gen⁹ hūanū: ꝛ iō venit xp̄s tāꝗ̄ ſufficiens p̄ciū ꝛ ſacrificiū: ꝛ obtulit ſeipm̄ p oib⁹ nobis. Et hoc eſt qđ dicit xp̄us in hoc loco ad patrē. vñ ait. O pr̄ de⁹ multa mirabilia myſteria fec iſti i ve. te. q̄ oīa feciſti i figura hūane redēptiōis future: q̄ erāt tam pfunda ꝙ null⁹ poterat cogitare ꝛ ſcire niſi tu ſolus: ꝛ iō nō eſt ſilis tibi in tali ſcīa ꝛ cogitatione q̄ quidē myſteria ego ſolus annūciaui ꝛ locutus ſuʒ dictis ꝛ factis: q: oīa illa myſteria in me ꝯpleui ꝛ declaraui: quoꝝ ſmones ꝛ effect⁹ multiplicati ſunt ſup numerū: eo ꝙ erāt hoib⁹ icōprehēſibilia ꝛ ſoli mihi reſeruata: q: ad hoc veni in mūdū vt cōplerē voluntatē tuā ꝛ ſcripturas legis ꝛ pphetaꝝ. Nā tu noluiſti acceptare ſacrificiū abel in p̄ciū ꝛ redēptionē p toto gn̄e hūano: nec voluiſti oblationes noe ꝛ moyſi: eo ꝙ illa nō erant ſufficiētia iō adaptaſti mihi corp⁹ ſufficiēs ad offerēdū: ꝛ pfeciſti mihi aures meas: vt obedirē tibi: ꝛ pfeciſti ꝛ inclinaſti etiam aures tuas mihi meū ſacrificiū acceptādo. Itē nō poſtulaſti holocauſtū abrae ſiue Iſaac pro pctō gn̄is hūani: q: phibuiſti ne iſaac imolaret: ſi immolat⁹ eſt aries p iſaac i figura mei. Et iō poſtꝗ̄ nullū ſacrificiū vet. le. nec holocauſtū poſtulaſti nec acceptaſti p pctō: tūc dixi: ecce venio ad offerēdū meipſuʒ i ſacrificiū ꝛ holocauſtū p toto gn̄e humano: q:

viii. dis. c. ꝯ eſt Ex. xi. q. iii. ſi is.

In capite libri ſcriptū eſt de me: vt facerē voluntatē tuā de⁹ me⁹ volui et legeʒ tuam in medio cordis mei.

¶ In capite libri p̄deſtinatiōis ſcriptū ē de me: vt facerē voluntatē tuā ꝛc. Et nota ꝙ ly p pctō hic eſſe vna dictio materialr ſūr ta:lo co cuiuſdā acti: hoc ē ſacrificiū qđ ali q̄n i ſacra ſcriptura dr̄ pctm̄ vt. ii. Cor. v. q̄ nō nouit pctm̄: p nobis fecit pctm̄. i. ſacrificiū: vt exonū Rua. Et ita accipit hic p pctō. i. ſacrificiū Nā holocauſtū qđ fiebat ex adipe ꝛ piguedine aīaliū: ꝛ totū cremabat ſup altare holocauſtoꝝ nō offerebat p pctō ppli: vel alicui⁹ ſingularis pſone: ſʒ tm̄ ad honorē dei. Sʒ victīa ſiue pacifica q̄ hic dr̄ oblatio offerebat tm̄ ad petitionē vel graꝝ actionē p lucro captādo: vl dāno vitādo: ꝛ comedebat a pplo corā deo. Solū āt ſacrificiū offerebat p pctō publico vel p̄uato: ꝛ cedebat in vſuʒ ſacerdotū: q̄ dicebant comedere pctā ppli. Et iō ſolū ſacrificiū dr̄ pctm̄: vel p pctō. Et ponit bis. primo ibi. ſacrificiū ꝛ oblationē. Scđo ibi. holocauſtū: p pctō ꝛc. ad denotādū ꝙ tā in victima pacifica: q̄ in holocauſto ſp offerebat aliq̄d p pctō: ad hoc vt offerēs eēt dign⁹ corā deo. Xp̄s aūt oīa tria gn̄a ſacrificioꝝ obtulit patri. Ipſe eñ fuit ſacerdos et hoſtia tā holocauſtū pingue q̄ victima pacifica q̄ etiā ſacrificiū: vt pʒ patere intuēti in hoc pſal. x in alijs. ¶ Sʒ ꝯ hec arguūt iudei ꝛ p̄mo ꝯ hoc ꝙ dicit ꝙ ſacrificia ꝛ holocauſta de⁹ nō acceptabat p pctō. Nā de⁹ ordinauit iſta ad tollēda pctā ppli: vt pʒ p totuʒ leuiticū: ergo. Scđo arguit ꝯ illud qđ dr̄ corpus adaptaſti mihi: ꝛ ecce venio. Nā de⁹ ordinauit ꝛ inſtituit circūciſionē ad tollēdum originale. Et hoc aſſerit Aug. ꝛ magiſter ſententiaꝝ in. iiij. libro. ergo. ¶ In oppoſitū eſt aplš p totā epiſtolā ad Roma. ꝛ ad gal. ꝛ hebre. vbi pbat ꝙ legalia nō poterāt iuſtificare ¶ Rñſio ad hui⁹ intelligētiā ſunt alique ppoſitiōes ſiue cōcluſiōes ꝑponēde ꝛ notāde. Quaꝝ p̄ma eſt: ꝙ ſacrificia et holocauſta veteris legis nō erāt acceptabilia ad remittēdū pctm̄. Probat nā illa ſacrificia offerebant in p̄ciū p hoib⁹ peccatorib⁹: ergo debebāt eſſe maioris p̄cij q̄ hoies p quib⁹ offerebant: ſed nullū animal brutū eſt maioris p̄cij q̄ hō: imo minoris ſiue cōparatōe: ergo nullū illoꝝ ſacrificiorū poterat eſſe ſufficiens p̄ciū ꝛ acceptabile ad remiſſionē pctī. Quia nunꝗ̄ dn̄s remittit ſeruū ꝛ captiuū: niſi ſibi reddat p̄ciū ſufficiens p eo. Itē ſacrificiū offerebat p toto pplo: ergo debebat tenere mediū inter deū ꝛ pplm̄: ad h̄ ꝙ de⁹ remitteret pctā ppli: ſcʒ ꝙ illud ſacrificiū eſſet min⁹ deo: ꝛ mai⁹ toto pplo ſʒ nullum animal brutū poterat eſſe tale: q: ſicut erat minus in dignitate: ita ꝛ in pretio. igit. ¶ Secunda concluſio ꝙ circunciſio in propria virtute nō poterat tollere pctm̄ originale. Probatur: nam per circunciſionem totus hō redimebat ex captiuitate ꝛ ſeruitute et morte eterna: ſʒ nulla pars pōt redimere totū: ſʒ illa pellicula ꝛ ille modic⁹ ſanguis qui effundebat i circunciſiōe erat pe toti⁹ hoīs ḡ nō poterat redimere totuʒ hoīem. Tenet ꝯña: q: nunꝗ̄ dn̄s remittet captiuū p ſola manu vl pede abſciſſo: niſi det ſibi p̄ciū maioris valoris q̄ ſit ipſe ſeruus. Preterea illa

Q

R

ꝙ de ſacrificia nō accep tat p pctō. i. con clo.

ii. con cluſio

Not. ꝙ circunciſionē.

pellicula ⁊ ille sanguis q̄ effundebat in circūcisiōe ita erat subiect⁹ pctō ⁊ imund⁹ sicut tot⁹ hō: ergo nō poterat tollere pctm̄ nec acceptari ꝑ redēptione ⁊ remissione pcti. ¶ Tenet ꝯña: nā si hō tenebat in illa captiuitate ꝑꝑ pctm̄: et erat deo exosus ⁊ in ira dei propter pctm̄: ergo de⁹ non acceptabat talē carnē ⁊ sanguinē imūdā ⁊ obnoxiā ꝑ pctō: sꝫ oportebat ꝙ esset sanguis pur⁹ ⁊ immunis ab omni pctō ad hoc ꝙ tolleret pctm̄.

iij. cō clo. ¶ Tertia ꝯclo. ꝙ sol⁹ sanguis ⁊ sacrificiū xp̄i fuit sufficiēs ⁊ acceptabile deo p̄ri ad remittēdū oē pctm̄.

Not. de sāguine xp̄i. Probat̄ p̄rio rōne puritatis: q2 sol⁹ xp̄s fuit inter mortuos liber ab omni pctō in ꝑsona ⁊ natura. Scdō rōne humilitatis: q2 postq̄ totū gen⁹ hūanū erat in captiuitate ꝑꝑ supbiam ⁊ inobediētiā p̄rimoꝝ parentū: q̄ quidē supbia ⁊ inobedientia est deo abominabilis: opꝫ vt ꝑ vni⁹ obedientiam hō liberaret̄: sed q2 xp̄s humiliauit se factus obediēs vsqꝫ ad mortē: ergo meruit acceptari in sacrificiū ꝑ omnibus liberādis. ¶ Tertio rōne charitatis ⁊ dilectionis: eo q2 erat magis char⁹ ⁊ dilect⁹ p̄ri q̄ aliq̄ alia creatura. Primo inq̄ntū fili⁹ naturalis. Scdō inquantū melior omni creatura: et inquātū hō: tū rōne vnionis ⁊ grē: tum rōne puritatis: tum rōne charitatis: quā xp̄s habuit erga genus humanum. Et ꝑpter omnia supradicta fuit magis charus ⁊ acceptabilis deo: ⁊ fuit sufficiens mediator inter deū ⁊ totū gen⁹ humanū qd null⁹ alius hō, nec alal nec alia creatura potuit facere.

iiij. ꝯclo. ¶ Quarta ꝯclusio. ꝙ adā ⁊ abel ⁊ noe ⁊ abraā ⁊ Jacob ⁊ Moyses ⁊ oēs ceteri patriarche ⁊ ꝑphete: iō desiderabāt xp̄m vt veniret ad tollendū pctm̄: q2 sciebāt ex reuelatione ꝙ sacrificia ve. leg. nō poterāt hominē iustificare: nec tollere ꝑ se pctm̄: ꝓbat̄ Nā omnibus his facta est de christo repromissio: vt p3 ꝑ totum discursum vete. test. ⁊ ideo oēs expectabāt ipsum: vt veniret ad soluendum pretiū ꝑ eis. Unde dd dicit: veni ad liberandū nos dñe deus virtutū. psal. lxix. Itē psal. l. dicit aspges me dñe hysopo. Item zacha. ix. tu āt in sanguine testamēti tui eduxisti vinctos de lacu: vbi nō erat aqua. Item Esa. liij. attritus est ꝑpter scelera nr̄a. Item lxiij. vtinā dirūperes celos ⁊ descēderes. Hoc idem p3 ad heb. xi. vbi ꝓbat aplūs ꝙ oēs isti expectabāt christū: vt in eo reciperēt repromissiones. Ex quib⁹ p3 ꝙ oēs patres ve. te. ex reuelatiōe sciebāt ꝙ illa lex non poterat iustificare: nec illa sacrificia: q2 aliter non desiderassent: nec expectassent christuꝫ qui solueret ꝑ eis.

v. cō clo. ¶ Quinta ꝯclusio: ꝙ lꝫ per sacrificia ⁊ sacramenta vete. legis. tolleret̄ peccatum: tn̄ non in virtute ꝑpria: sed put dabantur in signū federis ⁊ non in pretiū.

Not. q̄ sacra vete. le. tollebāt pctā. Ad cui⁹ intelligētiā est notandū ꝙ sacrificia et sacra vete. leg. nō continebāt realiter pretium: sed dabant̄ in signū p̄tiū soluēdi ꝑ xp̄m. Exempli grā: nā quēqꝫ mercatores faciūt pactū cū vēditore de naui plena mercib⁹ vel de aliquo agro: vel domo: ⁊ dāt de p̄senti vnū denariū i signū p̄tiū: ꝓmittētes altera die siue vsqꝫ ad octo dies soluere totū p̄tium: ⁊ illico tradit̄ eis res empta: ⁊ hoc māifestū est: qd ille denarius nō dat̄ a mercatore nec acceptat̄ a vēditore in p̄tiū simplr: sꝫ in signū p̄tiū soluēdi tpe ꝯstituto ſm fedus ⁊ pactū. Ita ergo pariter de⁹ fecit pactū cum Abraā Gene. xvij. precipiens circūcisionē fieri in signū federis. Un̄ Abraā non dedit deo illā circūcisionē in pretium: sꝫ in signū p̄tiū: nec deus acceptabat illā circūcisionē ⁊ pelliculā ⁊ sanguinē effusum i pretiuꝫ: sed in signum pretiū soluēdi per xp̄m: inquātū Abrahā ⁊ omnes fideles ve. testa. promittebant soluere per xp̄m in suo aduētu: ꝑ quib⁹ omnibus xp̄s soluit in cruce ex ꝓprio sanguine: in quo erat verū ⁊ validū ⁊ acceptabile ⁊ sufficiens pretium: ⁊ sub tali potestate et pacto fiebat circūcisio in lege. vet. Et hoc est qd dixit de⁹ abrae. Gen̄. xvij. Hoc est pactum meū qd obseruabitis inter me ⁊ vos ⁊ semē tuū post te. circūcidetis carnē p̄putij vestri. vt sit signū federis inter me ⁊ vos: qd signuꝫ federis nil aliud erat ſm Aug. contra Faustū: nisi qd deus acceptabat illā circūcisionē in signū p̄tiū futuri per xp̄m soluendi in cruce.

Not. de circūcisione. ¶ Sꝫ est aduertēdū qd in quadruplex signū data fuit illa circūcisio. Primo in signuꝫ distinctiuū inquātū distiguebat filios Abraam ⁊ israel a ceteris nationibus. Secundo in signum tributi seruitutis ꝑpter pctm̄ p̄rimoꝝ parētū. Tertio in signū figuratiuū: inquantū figurabat circūcisionē aie. Quarto data est in signuꝫ federis ⁊ p̄tiū futuri ꝑ xp̄m soluēdi: ⁊ isto mō tollebat peccatū non ratione sui: q2 nō continebat in se realiter pretiū sꝫ rōne pretiū futuri: in cuius signū acceptabat̄ a deo: ⁊ in cui⁹ p̄testatione ⁊ pacto dabatur. Et sicut dictū est de circuncisione eodeꝫ mō est dicēdū de sacrificijs ⁊ holocaustis et oblationibus: q2 nō offerebant̄: nec acceptabant̄ in p̄tiū: sed in signū federis ⁊ p̄tiū futuri ꝑ xp̄m soluendi: ⁊ sub tali federe ⁊ pacto ⁊ p̄testatione offerebāt̄: ⁊ sic remittebat̄ pctā ꝑ eis pro quibus offerebat̄. Et pro omnibus talib⁹ xp̄s obtulit suū sanguinem in cruce: ⁊ sic fuit tunc pactū ⁊ fedus impletū ⁊ ꝯsummatum: ⁊ ꝑfecte fuit facta satisfactio. Et idō oēs patres ve. te. lꝫ idō essent circuncisi: ⁊ pro eis offerebant holocausta mane ⁊ vespere ⁊ cetera sacrificia: tn̄ semꝑ desiderabant: ⁊ vocabant xp̄m vt veniret ad soluendum ꝑ eis: vt dictū est: ⁊ p3 per totū testamentū vetus.

vij. ꝯclo. Sacra legis noue ¶ Septima ꝯclusio ꝙ sacra. leg. no. de ꝑ se

tollūt pctm̄. tollūt pc̄m. Probat̄: nam in ſe realiter conti
net p̄ciū paſſiōis xp̄i: pbat̄. p̄mo de euchari
ſtia in qua xp̄s de⁹ ⁊ hō realr̄ cōtinet̄: ⁊ eſt ſa
crificiū p ſe deo charū ⁊ acceptū ⁊ ſufficiēs p
toto mūdo. Hoc idē p₃ de baptiſmo: in q̄ rea
liter cōtinet̄ virt⁹ paſſionis xp̄i ad tollēdum
Differētia iter ſacra noue legis ⁊ veteris. originale ⁊ ēt actuale in adultis. Et ſic eſt di
cēdū de pn̄ia ⁊ ceteris: eo q̄d actualr̄ deriuāt
a paſſiōe xp̄i: ⁊ iō ilico tollunt pctm̄. Hec eſt ḡ
differētia iter ſacra noue leg. ve. q̄ illa nō cō
tinebāt realr̄ xp̄m nec ei⁹ paſſionē: ſed tm̄ ſi
gnū. Iſta aūt cōtinēt realiter xp̄m aut v̄tutē
paſſionis ei⁹. Iō iſta dant̄ realiter in p̄ciū: q̄
in baptiſmo ilico ſoluit̄ p̄ciū p baptizatis: illa
aūt dabāt̄ ſolū in ſignū p̄ciū futuri: vt dictū ē:
iō adhuc expectabat̄ p̄ciū: iō circūciſus ſemꝑ
manebat debitor: ⁊ de⁹ ſꝑ manebat creditor:
Viō. ꝯclo. Ad baptiſmuȝ tenēt iudei. ſ₃ circūciſus eē liberat⁹ a pena ſenſus. ¶ Oc
taua ꝯclo. q̄ adueniēte xp̄o ⁊ baptiſmo eius
oēs iudei tenebant̄ baptizari: ſ₃ eſſent circū
ciſi. Probat̄. Nā nō acceperūt nec dederunt
circūciſionē in p̄ciū ſed in ſignū p̄ciū futuri:
⁊ ſic tenebant̄ ſoluere in actu qn̄ fuit p̄ciū in
actu datū in baptiſmo: ⁊ ita Joānes baptiſta
⁊ oēs apl̄i fuerūt baptizati: ⁊ xp̄s miſit eos ad
baptizādum iudeos qui iam erant circunciſi
ix. ꝯcl'. vt patet Matth. x. et Luce. x. ¶ Nona ꝯclu
ſio: q̄ poſt paſſionē xp̄i circunciſio ⁊ oīa alia
legalia ceſſauerūt: ⁊ ꝑdiderunt ſuā virtutem
⁊ officiū: pbat̄: q̄ oīa mortua fuerunt ſimul
cum xp̄o: quoꝝ finis ⁊ termin⁹ erat xp̄s. Hoc
idē probatur: nā ſoluto ⁊ adueniente precio.
ꝑdidit vim ſignū p̄ciū. ¶ Decima cōcluſio
x. cōclo. q̄ poſt publicationē euāgelii circunciſio ⁊ ce
tera legalia nō ſolum ſunt mortua ⁊ inutilia
Legalia ſūt mortifera iudeis. iudeis: ſ₃ etiā mortifera ⁊ nociua. Probatur
nā iudei ea ſeruantes irritant pactū dei ſa
ctuȝ cum Abraā ⁊ Moyſe: ⁊ ſunt preuarica
tores ⁊ violatores federis: ⁊ p ꝯñs ſunt ſacri
legi ⁊ p̄uati hereditate et alienati ⁊ degene
res ab Abraam ⁊ iſrael: ⁊ retrogradi a ter
mino libertatis. ¶ Ex ſupradictis p₃ q̄d di
cēdum ad rōnes iudeoꝝ: q̄ circunciſio ⁊ oīa
ſacra ⁊ legalia nō fuerunt a deo inſtituta ſim
pliciter in p̄ciuȝ p peccato: ſ₃ in ſignum pre
ciū futuri per xp̄m ſoluendi: ⁊ ideo fuit neceſ
ſe xp̄₃ veniſſe: vt ſolueret precium debituȝ p
oībus: ⁊ cōſummaret pactum ⁊ fedus: ⁊ ceſſa
rent oīa legalia in eius aduentu. Et ſic pat₃
q̄ deus nō poſtulabat illa holocauſta et ſa
crificia per ſe: q̄ nō erāt per ſe acceptabilia
nec ſufficientia pro peccato: niſi inquantum
erāt ſignum futuri p̄ciū ſc₃ xp̄i qui fuit purum
⁊ ſufficiēs ⁊ deo charum ⁊ acceptum ſacrifi
ciū: tū rōne puritatis: tū rōne charitatis: tuȝ
rōne obedientie ⁊ humanitatis ⁊ vniōis. Et
Aug. hoc mō intendebat Aug. cum dixit. q̄ ex quo
inſtituta eſt circunciſio in illo populo ad pur
gationem originalis veteriſq; peccati: vale

bat ſicut modo baptiſm⁹. q. d. q̄d bn̄ liberaba
tur circūciſus: ſ₃ ſꝑ manebat debitor in xp̄o: ⁊
⁊ de⁹ ſemꝑ manebat creditor vſq; ad genera
lē ſolutionē fiendā p xp̄m ſicut manet credi
tor ille q̄ accepit tm̄ ſignū ſolutiōis. Hoc eſt ḡ
q̄d dicit dd̄ in hac p̄te: cuȝ ait. Sacrificium ⁊
oblationē noluiſti: q̄ſi dicat: tu noluiſti acce
ptare ſacrificiū ⁊ oblationē ve. leg. in pretiuȝ
ſolidum p peccato totius mundi: eo q̄d talia
ſacrificia erant inualida ⁊ inſufficientia: ⁊ non
cōtinētia in ſe pretium: ⁊ erant indigna ⁊ im
munda: ⁊ de ſe acceptabilia. Ideo perfeciſti
mihi aures ad obediendum tibi in omnib⁹: ⁊
adaptaſti mihi corpus: q̄ puruȝ ſine pecca
to ⁊ non ex opere Adā: ſed ex opere ſpiritus
ſancti i vtero virginali ex puris ſanguinibus
formaſti: ⁊ ſic fuit aptum ⁊ ſufficiens ⁊ per ſe
acceptabile ad tollēduȝ oē pctm̄. Et etiā ada
ptaſti mihi corpus mortale ad patiēdum: q̄
vt poſſe₃ pati meipſum exinaniui formā ſer
ui accipiens ⁊ habitu inuentus vt hō. Item
nō poſtulaſti holocauſtū agnoꝝ: nec vitulo
rum p pctō: q̄ non erāt ſufficientia ſacrificia
ſed q̄ adaptaſti mihi corp⁹ cum puritate et
charitate ⁊ obedientia: Iō volens iplere volū
tatem tuam tunc dixi: ecce venio ad patien
dum offerendum me ad paſſionē p omnib⁹,
⁊ hoc feci ex obediētia: nā in capite libri pre
deſtinationis ſcriptū eſt de me vt facerē volū
tatem tuā: qui p̄deſtinaſti me ad faciendā vo
luntatē tuā: poſtq̄ adā fuit rebellis: ⁊ inobe
diēs: ⁊ iō voluiſti q̄ ego per obediētiā meam
ſatiſfacerē pro eius pctō ⁊ inobedientia. Iō
deus meus ego volui obedire ⁊ tenere legē
tuam in medio cordis mei. Deinde cuȝ dicit.

Annunciaui iuſtitiaȝ tuā in eccleſia magna ecce labia mea non ꝓhibeo: domine tu ſciſti. xv. q. i. reuertimini

¶ Annūtiaui iuſtitiā. oſtendit xp̄s q̄liter fuit
obediens patri in publicatione euangelii: eo
q̄d miſit oēs apl̄os ſuos per vniuerſum mun
dum ad p̄dicāduȝ euāgeliuȝ omni creature.
Ideo dicit: nō ſolum ſeruaui legē tuā: ⁊ repo
ſui eā in corde meo: ⁊ predicaui eā in iudea ⁊
hieruſalē ante meam paſſionē: ſed etiā poſt
aſcenſionē: per apoſtolos meos annunciaui
iuſtitiam tuam. i. legē euāgelicā: in qua oſten
ditur iuſtitia tua: cum inquam annūtiaui nō
ſolū in terra promiſſiōis ⁊ hieruſalē que eſt
parua terra: ſed in eccleſia magna toto orbe
diffuſa: qn̄ miſit apl̄os per vniuerſum mūdū
ad predicādum euāgeliuȝ omni creature: vt
p₃ Matt. vlti. Un̄ dn̄e tu ſciſti q̄ non ꝓhibui
nec prohibeo labia mea per me nec p apl̄os
ad p̄dicādū ⁊ annūtianduȝ veritatē tuā: ⁊ in
telligit p labia apl̄os per q̄s p̄dicauit. q. d. q̄
nō timui minas iudeoꝝ nec gētiliū: ſ₃ corā re
ges ⁊ preſides dixi veritatem. Ideo ſubdit.

Juſticiam tuā nō abſcondi in corde
xxiiij. q. j. c. meo: veritatē tuā ⁊ ſalutare tuū dixi.
qr. et Non abſcondi miam tuam: ⁊ veri-
xxi. q. ij. non tatem tuam a conſilio multo.
lie. ¶ Juſtitiā tuā nō abſcōdi in corde meo: ſed dixi ⁊ manifeſtaui veritatē tuā euāgelicā et ſalutare tuū. i. annūtiaui tuū ſaluatorē Jeſum: ⁊ publice cōfeſſus ſum nomē ieſu corā hoīb⁹ ꝯtēnēdo minas ꝑncipū: ⁊ iō nō tacui veritatē ex timore: nec abſcōdi veritatē tuā a multo ꝯſilio ſcribaꝝ ⁊ ſacerdotū: ⁊ iō moti ſūt ꝑncipes ſacerdotū ad crucifigēdū me: ⁊ tyrāni ⁊ reges ad interficiēdū apl'os ⁊ martyres q. d. o pr̄ iā manifeſtaui nomē tuū hoībus: ⁊ annūtiaui mūdo voluntatē tuā ſicut ꝓdixiſti et ꝓmiſiſti moyſi. Deut. xviij. ſ. loquetur ad
De eos oīa quecunq̄ dixero ⁊ ꝓcepero illi ⁊c.
pe. d. Tu aūt dn̄e ne longe facias miſera-
j. qr. diui- tiones tuas a me: mia tua ⁊ veritas
nitatis tua ſemper ſuſceperunt me.
natura. ¶ Poſtq̄ ſuperi⁹ xp̄s oſtēdit ſe in oībus ꝯformaſſe volūtati pr̄is: ⁊ explicauit totū diſcurſum ſuoꝝ laboꝝ: nūc aūt in hac ꝑte ſcd'a ꝑncipali tāq̄ mediator petit ꝑmiū ſui laboris. ſ. liberari in capite ⁊ mēbris: ſꝫ qr paſſus eſt ꝑ mēbris liberādis: iō magis videt̄ petere liberationē mēbrorum iō ait. Tu aūt dn̄e pr̄ ne facias lōge miſatiōes tuas a me. i. a mēbris meis: qr ꝑ eis paſſus ſuꝫ. Nā tu ſcis qḋ mia tua ⁊ veritas tua ſp̄ ſuſceperūt me i patriarchis ⁊ ꝓphetis: qr ſp̄ liberaſti eos in ve. teſt. quorū liberatio fuit figura redēptiōis gn̄is hūani ergo ſicut liberaſti eos tp̄aliter: ita pr̄ ſēr libera eos ſpūaliter: qr maior ⁊ grauior eſt iſta captiuitas ⁊ afflictio in q̄ iacet totuꝫ genus humanum: q̄ illa. Quod probo.
vij. q. Qm̄ circūdederūt me mala quorū
j. ca. nō eſt numer⁹: cōꝓhenderūt me ini
ad q̄tates mee: ⁊ nō potui vt viderem.
uerſitas. ¶ Qm̄ adā peccāte circūdederāt me mala quorū nō eſt nūer⁹: qr tota hūana natura fuit corrupta: ⁊ ad duplicē mortē cōdēnata: et infinitis īfirmitatib⁹ ſubiecta: ⁊ mlt'iplr afflicta ⁊ vulnerata i corpe ⁊ aīa. Et ſic cōꝓhenderāt me iniq̄tates mee q̄s adā ⁊ filij ſui cōmiſerūt: q̄ intm̄ fuerūt mlt'iplicate: qḋ non potui vt viderē. i. nō potui eas numerare: qr
extra Multiplicate ſunt ſuꝑ capillos ca-
dere- pitis mei: ⁊ cor meū dereliquit me.
liq. c. vnico ¶ Multiplicate ſūt ſuꝑ capillos capitꝫ mei
in cle- iniq̄tates ⁊ īfirmitates mēbroꝝ meorū ꝑ q̄
men. bus volui pati: intm̄ q̄ cor meū derelīqt me
T in paſſ. de: qr vires defecerāt in me vſq̄ ad mortē incluſiue. ¶ Vn̄ nota ſm Aug. q̄ ſicut peccm̄ ade ⁊ filiorū ſuorum fuit mlt'iplex: ita paſſio xp̄i debuit eſſe multiplex. Nā in illo pctō fuit furtū: ⁊ homicidiū ⁊ blaſphemia: ⁊ rebellio: ſicut dictū eſt pſal. xiiij. Jō xp̄s voluit pati multiplicē penā vt ꝑ oībus pctis ſatiſfaceret. Nā ipſe fuit palmis ceſus ⁊ cōſputus tāq̄ blaſphem⁹: ⁊ flagellat⁹ vt latro: et coronat⁹ ſpinis: ⁊ deluſus tāq̄ vſurpator regni: ⁊ fuit finalr̄ crucifix⁹ tāq̄ homicida: et iō dicit xp̄s q̄ mlt'iplicate ſūt iniq̄tates mee ſuꝑ capillos capitis mei. q. d. qḋ plures fuerūt q̄ capilli capitis: qr nō ſolū paſſus eſt ꝑ iniq̄tatib⁹ ipſi⁹ ade: ſꝫ etiā olm̄ ꝑteritorū et futurorū q̄ numerari nō poſſent. Et iō dicit: cōprehēderūt me iniq̄tates q̄rū nō eſt numerus: qr dn̄s poſuit in eo iniq̄tates olm̄ nr̄m: ⁊ attrit⁹ eſt ꝑꝑ ſcelera nr̄a. Eſaie. liij. Jtē iniq̄tates mēbrorū dr̄ xp̄s eſſe ſuas nō q̄ ad culpā: ſꝫ q̄ ad penā: qr ꝑ eis paſſus eſt: ⁊ ſoluit pctā ꝑ eis: vt nos ab et̄na morte liberaret. Jō de cō
Complaceat tibi dn̄e vt eruas me: ſe. di.
dn̄e ad adiuuandum me reſpice. iiij.
¶ Quaſi dicat poſtq̄ ꝑ eis paſſus ſum: ⁊ ſolui penas: iō erue eos a pena eterna. Jtē nota qḋ xp̄s nō ſolū itēdit rogare pr̄ēꝫ vt liberet ſuos a captiuitate pctī: ſꝫ etiā vt liberet totā eccl'iā de manu tyrānoꝝ ⁊ hereticorū. nec quēq̄
Confundant̄ ⁊ reuereant̄ ſimul: qui ſupra
querunt aīam meā vt auferant eā. lxviij.
Conuertantur retrorſum ⁊ reuereā- ⁊. lxix.
tur: qui volunt mihi mala. et xxiiij. qḋ. j.
¶ Jn hac tertia ꝑte petit vltionē de iudeis vlti-
qui noluerūt xp̄m audire nec recipere: imo mo.
ipm̄ crucifixerūt. vn̄ ait. O pr̄ cōfundant̄ iudei ⁊ reuereant̄ q̄ querūt aīam meā ⁊ vitam meā: vt auferant ipſam de mundo. q. d. confundant̄ qn̄ viderint me a mortuis reſurrexiſſe: ⁊ maneāt fruſtrati in ſuo deſiderio: et conuertantur retrorſum cadentes ab omni dignitate: et regno: et ſacerdotio.
Ferant confeſtim confuſioneꝫ ſuā: xxiij.
qui dicunt mihi euge euge. qō. v.
¶ Ferāt ⁊ patiant̄ cōfeſtim cōfuſionē ⁊ verecundiā ſuā oēs iudei q̄ dicunt mihi euge euge: id eſt oēs qui letabant̄ in morte mea. Puniant̄ ergo iudei ⁊ oēs obſtinati q̄ noluerūt me audire ⁊ ſequi: vt impleat̄ qḋ dixiſti Deut. xviij. Quicunq̄ verba ei⁹ q̄ loq̄tur in noīe meo audire noluerit: vltor exiſtam. Qſi dicat: compleatur in eis illa ſententia. c. virga ſu roris.
Exultent ⁊ letent̄ ſuꝑ te oēs querē- xi. q. j. ca.
tes te: et dicant ſemper magnificet̄ ſpe.
dn̄s qui diligunt ſalutare tuum.
¶ Hic petit xp̄s ꝑmiū ꝑ ſuis mēbris ſequētib⁹ eū. Vn̄ ait exultent in corde ⁊ in anima

et letent in facie oẽs apli ⁊ fideles q̃ querũt ⁊ ſecuti ſũt te: ⁊ audierũt doctrinã meã: ⁊ om̃s q̃ diligũt ieſum ſalutare tuũ: ⁊ q̃ dicunt magnificet dñs .i. q̃ magnificãt prẽz in filio ⁊ ecõuerſo. q.d. oẽs iuſti ⁊ fideles habebunt grãm in pñti: ⁊ gliã in futuro ſicut pmiſiſti moyſi. Exo. xxxiij. qñ dixiſti. Ego oñdã tibi oẽ bonũ in aduẽtu xpi. ſup. Deinde cũ ſubdit.

xxiij. q. iiij. duo. **Ego autem mendicus ſum ⁊ paup: dominus ſollicitus eſt mei.**

¶ Ego aũt mẽdic⁹ ſum. Cõcludit dd̃ in pſona toti⁹ corporis myſtici xp̃m expectãtis dicẽs. Ego aũt mendicus ſum ⁊ paup: idõ dñs ſollicit⁹ eſt mei .i. qr in adam fui expoliatus oĩbus bonis gratuitis: ⁊ ſic fui fact⁹ paup: ⁊ etiã fui pcuſſus ⁊ vulnerat⁹ in corpe ⁊ aĩa ⁊ factus fui mẽdic⁹ ⁊ egen⁹: idõ neceſſe eſt vt dñs ſit ſollicitus mei: qr null⁹ alius me põt liberare ⁊ paſcere: ⁊ reficere pabulo ſacro, niſi xp̃s. ideo conuerſus ad chriſtum dicit

ij. q. d. v. ſc. ſtco. **Adiutor meus ⁊ protector me⁹ tu es: deus meus ne tardaueris.**

¶ O dñe ieſu adiutor: ⁊ redẽptor: ⁊ ptector me⁹ ne tardaueris venire: qr null⁹ ali⁹ me

Not. põt liberare. ¶ Ex ſupradictis pz q̃ ſi velimus cõtẽplari dicta in hoc pſal. magis videtur dd̃ euãgeliſta q̃ ppheta. Nã ex hoc pſalmo põt recolligi octo euãgelice cõcluſiones.

j. concluſio. Quaꝝ pma eſt q̃ xp̃s quatuor bñficia contulit fidelib⁹ mẽbris ſuis in ſuo aduẽtu. Nã pmo liberauit eos de lacu miſerie inferni: ⁊ de luto fecis pctõꝝ ⁊ penalitatũ. Scd̃o fundauit eos ſup firmã petrã fidei q̃ eſt xp̃us. Tertio direxit eos in celũ p legẽ euãgelicã. Quarto abſoluit eos a cantico ve. le. cerimoniaꝝ: et poſuit cãticũ nouũ euãgelicũ in ore ipſoꝝ

ij. cõcluſio. qd̃ eſt canticũ libertatis et letitie. ¶ Scd̃a cõcluſio. q̃ myſteria mirabilia q̃ pr̃ fecit in filio ⁊ p filiũ: ſunt ineffabilia ad dicendũ et narrãdũ: ⁊ incõprehẽſibilia ad cogitandũ ⁊ cõprehendẽdũ.

iij. cõcl. ¶ Tertia cõcl. q̃ deus non accipiebat ſacrificia ⁊ holocauſta ⁊ oblationes ve. le. in pretiũ p pctõ: qr non erãt ſufficiẽtia: ſed ſolũ in ſignũ federis futuri pretij p xp̃m ſoluẽdi. Et idõ fuit neceſſe xp̃m veniſſe ad ſoluẽdũ pro oĩbus pñtibus ⁊ futuris eo q̃ p fuit apt⁹ ⁊ ſufficiẽs pretiũ ad ſatiſfaciẽdũ p omnibus rõne puritatis ⁊ obedientie.

iiij. cõcl. ¶ Quarta cõcl. q̃ xp̃s nõ ſolũ annũtiauit volũtatẽ prĩs in hierlm ⁊ iudea: ſz etiã annũtiauit euãgelicã iuſtitiã ⁊ legẽ iuſtificantẽ in

v. cõcl. eccleſia magna toto orbe diffuſa. ¶ Quinta cõcl. q̃ xp̃s mediator ex debito ⁊ iure meruit liberare gen⁹ hũanũ pp laborẽ paſſionis ⁊

vj. cõcl. virtutẽ obediẽtie ⁊ charitatis. ¶ Sexta cõcl. q̃ ex lmia data p dñm in leg. ve. iudei obſtinati ⁊ ceteri infideles q̃ noluerũt xp̃m audire nec recipere merent̃ penã ⁊ vltionẽ eternã.

¶ Septia cõcl. q̃ ex pmiſſiõe ſcã moyſi in le. ve. debet̃ ſeq̃ntib⁹ xp̃m grã in pñti ⁊ gliã in futuro. vij. cõcl.

¶ Octaua cõcl. q̃ oẽs fuim⁹ facti pauperes ⁊ mẽdici in adã: de quib⁹ malis nemo nos poterat liberare: niſi xp̃us qui fuit ſollicitus in noſtra redemptione ⁊ ſalute. viij. cõcl.

Beat⁹ q̃ itelligit ſup egenum ⁊ pauperẽ: i die mala liberabit eũ dominus. j q. ſ. nõ eſt xliij. q. v. ſ. totũ.

Dñs cõſeruet eũ ⁊ viuificet eũ: ⁊ btm̃ faciat eũ in terra: ⁊ non tradat eum in animam inimicorum eius.

Dominus opẽ ferat illi ſuper lectũ doloris ei⁹: vniuerſũ ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius. Ad man⁹ di. v. c. ponderet

¶ Titul⁹ victori ſiue i finẽ pſal. dd̃. Ex titulo apparet q̃ dd̃ fecit hũc pſal. dirigẽs nos i xp̃m q̃ eſt finis legis. In q̃ pphetice pdiciſſe memorat̃ victoria xp̃i. Hoc idẽ cõfirmat xp̃s Jo. xiij. allegãs p ſe ſcripturã hui⁹ pſal. cũ dicit. Ego ſcio q̃s elegerĩ: vt impleat̃ ſcriptura q̃ mãducat mecũ panẽ: leuabit cõ me calcaneũ ſuũ. Ex his pz q̃ iſte pſal. fact⁹ ẽ a dd̃ p xp̃o pphetice. Itẽ aug. i libello de fide rerũ inuiſibiliũ adducit magnã ptẽ hui⁹ pſal. probãs dd̃ pphetaſſe in h̃ pſal. d morte ⁊ paſſione ⁊ reſurrectiõe xp̃i. Sz eſt videndũ vñ dd̃

Queſtio. Rñſio. ſumpſit occaſionẽ faciẽdi hũc pſal. Ad q̃ dr̃ q̃ hebrei moderni mlta varia ⁊ inepta dicũt volẽtes aſſignare cãs q̃ nullo mõ põt cũ rõne applicari lr̃e hui⁹ pſal. Et idõ ſaluo meliori iudicio cũ dei adiutorio mihi vr̃ q̃ dd̃ ſumpſit occaſionẽ faciẽdi hũc pſal. qñ fugit a facie abſalõ. Legit̃ eñ Reg. ʒ. xv. vſq ad .xix. qñ abſalõ inſurrexit cõ dd̃ prẽz ſuũ: vt auferret ſibi regnũ cui magna mltitudo ex iſrl̃ adheſit: inter q̃s pncipalis fuit achitofel q̃ fuerat cõſiliari⁹ familiaris ipi⁹ dd̃. Cũ ãt pgeret dd̃ p verticẽ mõtis oliuaꝝ: appoſuit Siba puer ſeru⁹ miphiboſeth in occurſũ ei⁹ cũ duobus aſinis q̃ onerati erãt ducẽtis panib⁹: ⁊ cẽtum alligaturis vue paſſe: ⁊ cẽtũ maſſis palmaꝝ ⁊ duob⁹ vtrib⁹ vini: ⁊ ſic ſubuenit ſedis ⁊ indigẽtie: ⁊ refocillauit ipm dd̃ cũ toto exercitu fugiẽti. Itẽ legit̃ poſtea q̃ cũ achitofel videret ſe fruſtratũ cõſilio ſuo ⁊ cõtẽptũ pp cõſiliũ chuſi: laqo ſe ſuſpẽdit. Itẽ poſtea q̃ cũ dd̃ tranſiſſet iordanẽ: occurrit ſibi berzelay galaadites ⁊ sobath filioꝝ amõ: ⁊ mlti aliũ q̃ obtulerũt ei ſtratoria: ⁊ tapeta ⁊ vaſa fictilia: ⁊ frumẽtũ: ⁊ ordeũ ⁊ farinã: ⁊ polẽtã: ⁊ ſic ſubuenerũt indigẽtie ⁊ paupertati ipſi⁹ dd̃. Sz poſtea ioab interfecit abſalõ: ⁊ diſperſit ⁊ vl

ci ſunt oēs inimici dd̄. Et ſic reuerſus ē dd̄ in hieruſalē cū magna victoria: ⁊ cōfirmat⁹ eſt in ſuū regnū oīb⁹ dieb⁹ vite ſue. Un̄ dixit. an ignoro me hodie factū regē ſup iſrl̄ ⁊c. In hoc ergo ſupradicto myſterio p̄uidit dd̄ in ſpū totū myſteriū paſſiōis ⁊ reſurrectiōis ⁊ regni ipſi⁹ xp̄i. De q̄ myſterio cōdidit hūc pſal. Un̄ ꝑ hoc ꝙ abſalō cōiurauit: ⁊ inſurrexit ꝯtra patrē p̄uidit q̄liter pplˀs iudeoꝝ debebat ex inuidia inſurgere aduerſus dn̄m ⁊ aduerſus xp̄m ei⁹: vt ſibi regnū ⁊ vitā auferret. Et ꝑ hoc ꝙ achitofel cōſiliari⁹ dd̄ adheſit abſaloni dās cōſiliū ꝯ dn̄m ſuū: dd̄ p̄uidit q̄liter iudas ſcharioth vn⁹ ex diſcipulis ⁊ familiarib⁹ xp̄i debebat inſurgere ꝯ xp̄m: ⁊ adherere phariſeis: ⁊ vēdere xp̄m: ⁊ dare cōſiliū ꝯ ipm: ⁊ laq̄o ſe ſuſpēdere: dū eēt fruſtratus ꝯſilio ſuo: ſicut achitofel. Item ꝑ hoc qd̄ Siba ſubuenit dd̄ in illa fuga ⁊ indigētia in mōte oliuarū ⁊ berzelay iuxta iordanē: p̄uidit in ſpū q̄liter xp̄s debebat eē paupˀ: ⁊ m̄lti debebāt ſubuenire indigētie ⁊ paupˀtati ſue in vita. Ut pꝫ de martha ⁊ magdalena: q̄ ſubueniebant xp̄o de facultatib⁹ ſuis Luc.viii. Itē ioſeph ab arimathia ⁊ Nichodem⁹ ſubuenerūt ſibi in ſepultura. Oīa ergo ſupradicta p̄uidēs dd̄ in ſpū fecit hūc pſalmū in ꝑſona xp̄i. In q̄ introducit xp̄m loquētē. In q̄ q̄dē pſal. q̄tuor facit. Nā p̄io petit a patre ſeptē p̄mia ꝓ his q̄ ſubuenerūt in ſua paupertate ⁊ morte ⁊ ſepultura. Scd̄o ꝑ oppoſitū explicat ingratitudinē ⁊ crudelitatē ipſi⁹ iude ꝓditoris. Tertio petit reſurrectionē a p̄re: vt poſſit vtriſq; p̄mia referre: ⁊ attribuere ſcd̄m opa ſua. Quarto agit grās patri de ſua reſurrectiōe et aſcēſiōe. ſcd̄a ibi: inimici mei. tertia ibi: tu aūt dn̄e. q̄rta ibi: in hoc cognoui. ¶ Quātū ergo ad p̄mū eſt notanduꝫ ꝙ adā ꝓpter pctm̄ ⁊ ingratitudinē ⁊ inobediētiā ſeptē dāna ⁊ ſeptē miſerias incurrit: ſcꝫ famē: ſitim: nuditatē: dolores: ⁊ īfirmitates corpales carcerē: captiuitateꝫ: ⁊ mortē. Unde xp̄s licet eſſet ſolus: inter mortuos liber: tñ vt nos a p̄dictis miſeriis liberaret: voluit oēs ſupradictas miſerias in ſe ſponte aſſumere: vt ſuā miſericordiā erga nos maxime demonſtraret: ⁊ voluit etiam vt in ſuis miſeriis ſibi ſubueniret ab aliis: ⁊ ita voluit ⁊ p̄cepit vt in talib⁹ miſeriis vnuſquiſq; proximo ſuo ſubueniret vt patet Matth.xxv. Et voluit vt ſibi tanq̄ paupˀi ſubueniret: ⁊ non ſolū ſe voluit oſtdere pauperē: ſꝫ patrē ⁊ caput pauperū. Et hoc vt diuitias cōculcaret ⁊ exēplo ſui ceteri paupˀtatē et miſerias patiēter tolerarēt. Et ſic voluit in paupertate naſci ⁊ viuere. Un̄ ait Matth.viii. vulpes foueas hn̄t. et volucres nidos: filius aūt hoīs nō hꝫ vbi caput ſuū reclinet. Et ſic voluit ſibi in paupˀtate ſubueniri: ⁊ elemoſynas acceptare. Nā martha ⁊ magdalena miniſtrabāt ſibi de facultatib⁹ ſuis: vt pꝫ Luce.viii. Et martha accepit ipꝫ in hoſpitio ſuo: ⁊ gamaliel defendit ipꝫ in ꝯſilio. Et magdalena ipm laſſuꝫ ⁊ feſſuꝫ vnxit vnguēto. Joan.xii. Et tande ioſeph ab arimathia in ſuo ſepulchro eū ſepeliuit: vt pꝫ ꝑ oēs euāgeliſtas. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ oīa ſeptē opa mīe voluit in ſe acceptare. Et hoc fecit xp̄s ꝓpter q̄tuor. P̄rio vt pauperē ſe oſtēderet: ⁊ nos a p̄dictis miſeriis liberaret. Scd̄o vt vnuſq̄ſq; noſtrū exemplo ſui nō cōfundatˀ: ſꝫ paupˀtatē ⁊ ceteras miſerias toleret patienter. Tertio et ſubuenire paupˀib⁹ addiſcam⁹. Quarto vt ſubueniendo miſeris ⁊ paupˀibus merita ſue paſſionis ꝑticipemus. Et ſicut ſunt ſeptē opa mīe: ita xp̄s petit a p̄re ſeptē p̄mia ꝓ oīb⁹ his q̄ ſibi in ſua paupˀtate ſubuenerūt: ⁊ ꝓ oīb⁹ q̄ paupˀib⁹ ⁊ afflictis i ſua neceſſitate ſubueniūt ⁊ ſeptē opa miſericordie erga ꝓximū exercēt. Dicit ergo chriſtus in hac prima parte.

Quare xp̄s ſe fecit pauperē.

¶ Beatus ſit ⁊ erit oīs q̄ intelligit ⁊ intēdit: ⁊ curā habet ſuper me ⁊ quēcū; aliū egenum ⁊ pauperē: ſicut fecit martha que me cibauit: ⁊ magdalena que me feſſum vnxit. Et ioſeph qui me in ſuo ſepulchro ſepeliuit. Et ſic erit beat⁹ quicunq; fecerit miſericordiā erga ꝓximū ſuum. Nā ſicut exercuit ſeptē opa miſericordie: ita cōſequetˀ ſeptem p̄mia. Nā primo dn̄s liberabit eū in die mala. i. in die iudicii: qꝛ dicet oīb⁹ miſericordibus. Uenite benedicti patris mei: percipite regnū: qꝛ eſuriui: ⁊ dediſtis mihi manducare: ⁊ ſic liberabit oēs tales a pena inferni. Scd̄o dn̄s cōſeruet. i. cōſeruabit eū i grā: ne cadat i pctm̄. Tertio viuificet eū a pctō ad glām ſi forte ceciderit in aliqd̄ pctm̄. Quarto beatū faciet eū i terra viuētiū. i. i gloria. Quinto nō tradat eū in manus inimicoꝝ imo liberet eū ab inimicis viſibilib⁹ ⁊ inuiſibilib⁹: ⁊ ab oī ꝑiculo. Sexto dn̄s opem ferat illi ſuꝑ lectū doloris ei⁹. i. adiuuet eū in oīb⁹ infirmitatib⁹ ⁊ dolorib⁹ corpalibus. Septimo vniuerſum ſtratuꝫ ei⁹ verſaſti in infirmitate ei⁹. q. d. tu p̄r verſabis ⁊ mutabis totuꝫ lectū ei⁹ in ſanitatē ⁊ vitā: cuꝫ ſit ⁊ fuerit in aliq̄ infirmitate: q̄ſi dicat: ꝙ non ſolū feres opē ⁊ auxiliū i ſuis dolorib⁹ et īfirmitatib⁹: ſed ēt liberabis eū a morte corpali: qꝛ in infirmitate ei⁹. i. dū fuerit īfirm⁹ ad mortē i lecto: ꝟſabis ⁊ mutabis ſtratū ⁊ lectuꝫ mortis ei⁹ i ſanitatē ⁊ vitā: ⁊ reuocabis eū a morte corpali. Sꝫ forte ly vniuerſum ſtratū ei⁹ ꝟſaſti i īfirmitate ei⁹: referˀ ad vitā glīoſaꝫ: quā corp⁹ cuiuſlibet iuſti ⁊ miſericordis recupabit ꝑ reſurrectionē i p̄miū. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā ē notādū: ſicut freq̄nter dictū ē ꝙ xp̄s totalˀr redemit ⁊ liberauit hoīeꝫ q̄tū ad aīaꝫ ⁊ corp⁹ ab oīb⁹ miſeriis q̄s traxit ex adā ꝑ

Miſericordes conſequētur ſeptē p̄mia.

ptér pctm̄. Nā p̄ mortē ⁊ paſſionez redemit alam: ⁊ liberauit a pctō: ſed p̄ reſurrectionē liberauit corpꝰ ab oı̄ miſeria corporali. ſ. a ſepte ſupradictis miſerijs q̄s incurrit adā propter pctm̄. Nā ſicut xp̄s reſurrexit cū corpe glioſo libero ab oı̄ miſeria: qꝛ ſurrexit īmortalis ⁊ ipaſſibilis: ita nos reſurgentꝰ ⁊ imutabimur ab oı̄ miſeria in gliaz ⁊ libertatē: vt ait apls. j. ad Cor. xv. Et ſic xp̄s in finali iudicio ⁊ vniuerſali reſurrectiōe corpꝰ noſtrū in infirmitate corpali poſitū ⁊ miſeriaꝝ ſabit in immortalitatē ⁊ impaſſibilitatē ⁊ gliam.

V. corpꝰ eſt lectus doloris. Aug.

¶ Nā corpꝰ nr̄m p̄ iſto ſtatu nihil aliud eſt: niſi ſtratū ⁊ lectꝰ doloris ⁊ infirmitatū ⁊ miſeriaꝝ: in q̄ iacet ala nr̄a infirma: qꝛ infirmaꝛ ala ad infirmitatē corpis ſcḋm eiꝰ cōcupiſcentiam: ⁊ affectiones: vt inquit Augu. Jō dicit q̄ hūc lectū ⁊ ſtratū voluit tangere xp̄us: vt ſanaret noſtras infirmitates: vn̄ ait Augu. q̄ grādis deſcēdit de celo medicꝰ: qꝛ grādis ⁊ magnus in terra iacebat egrotus. Sꝫ tetigit lectulū huiꝰ egroti: cū carnē noſtraz infirmā aſſumpſit: ⁊ ſanauit egrotum. Ex q̄ p̄ꝫ qḋ corpꝰ noſtrū mortale p̄ iſto ſtatu nil aliḋ eſt niſi q̄dā lectꝰ ⁊ ſtratū oīm doloꝝ ⁊ infirmitatum in quo iacet ala egrota. Sꝫ xp̄s in finali reſurrectiōe verſabit ⁊ mutabit ipſum: ⁊ ↄuertet in vitā immortalem ⁊ impaſſibilē. Et hoc eſt ſeptimum premium qḋ recipient iuſti in generali reſurrectione. Et hoc petit chriſtus a patre pro oı̄bus facientibus opera miſericordie. Jdeo ait. O pater non ſolum feres opē ſuper lectū doloris ipſiꝰ hoīs facientis miſericordiā mihi ⁊ omni proximo: ſꝫ etiā verſaſti vniuerſum ſtratum eius in eius infirmitate. i. cū vniuerſum corpus eius ſit q̄dā lectus ⁊ ſtratū conſtitutū in multiplici infirmitate ⁊ miſeria verſabis ⁊ mutabis ipſum in gloriā ⁊ immortalitatez ⁊ impaſſibilitatē. Ex q̄bꝰ p̄ꝫ qḋ ſicut ſeptem miſerias incurrit adā cū tota poſteritate. ſ.

ſeptez op̄a mie.

famē: ſitim: ⁊ nuditatē. ⁊ carcerē: ⁊ captiuitatē ⁊ īfirmitatē: ⁊ mortē: ita ſūt ſeptē op̄a miſericordie: q̄ vult xp̄s vt faciamꝰ erga proximū ip̄m releuādo. ſ. Cibare eſurientes. Potare ſitientes. Ueſtire nudos. Uiſitare īfirmos. Et incarceratos liberare. Et captiuos redimere: et mortuos ſepelire. Quas oēs ſeptē miſerias xp̄s ī ſe voluit ſuſtinere: vt nos ab eis liberaret. Et voluit in oı̄bꝰ ſubueniri ſibi: vt merita ſue paſſiōis p̄ticiparemꝰ. vt dictū eſt. Jdeo petit a patre ſeptē p̄mia illis ſeptē opibꝰ miſericordie corrñdentia. Primo vt oēm miſericordē liberet ab inferno ī die iudicij. Scḋo vt cōſeruet eū in gr̄a. Tertio vt viuificet eū a pctō ad gr̄am. Quarto vt faciat eū beatū in terra ⁊ in glia. Quinto vt liberet eū ab oı̄bus inimicis. Sexto vt liberet eū ab oı̄ dolore ⁊ infirmitate corpali. Septimo vt reſuſcitet ip̄m ad gliā ⁊ imortalitatez ī finali reſurrectiōe. Que ſunt p̄mia p̄miſſa oībꝰ facientibꝰ miaꝫ cū proximo ſuo. Q̄uo ab̄l obligamur ſubuenire idigentibꝰ ⁊ iplere op̄a mie ſub pena ignis eterni: patebit ṗs. cxj. Sꝫ

ſeptē p̄mia ſeptē operiꝰ mie correſpondent.

qꝛ ſolꝰ xp̄s mediator dei ⁊ hoīꝫ p̄ paſſionē ⁊ reſurrectionē nos a ſupradictis miſerijs liberauit: ⁊ a p̄re ſup̄dicta p̄mia impetrauit: ideo cōcludendo orat ad patrem dicens.

De pe. v. j. ca. mēſuram.

Ego dixi dn̄e miſerere mei: ſana animam meam quia peccaui tibi.

¶ Ego dixi dn̄e miſerere mei. i. ego oraui in orto ⁊ in cruce p̄ eccl'ia fideliū: ⁊ dixi ad patrē o dn̄e p̄r miſerere mei. i. miſerere eccl'ie mee cuiꝰ ego ſum caput: ⁊ p̄ q̄ recipio hanc mortē ⁊ paſſionē: ⁊ ſana alam meā. ſ. eccl'iaꝝ fideliū p̄ q̄ patior: q̄ eſt ala ⁊ vita mea: qꝛ eā aſſumpſi: ⁊ mihi ī ſpōſam vniui vnitate myſtica: ſana ḡ iſtam alam meā: qꝛ tibi peccaui non in capite: ſꝫ in mēbris: qn̄ adā peccauit. Qꝛ qn̄ adā peccauit: incurrit oēs has īfirmitates ⁊ miſerias ſupradictas. Sana ḡ iſtam alam q̄ tibi. i. ↄ̄ te tunc peccauit. Litera aūt hieronymi hꝫ. Sana alam meā qꝛ peccauit tibi: ⁊ tūc eſt l'ra magis plana: ſꝫ totū p̄t dici. Nā qꝛ xp̄s aſſumpſit eccleſiam in vnitate myſtica. idō cōicanꝛ idiomata: et noſtra pctā dicit eſſe ſua: nō q̄ ad culpā: ſꝫ q̄ ad penā: ⁊ eo qḋ noſtrā cauſaz recepit defendēdā tā q̄ fideiuſſor: ⁊ p̄curator ⁊ dn̄s: ⁊ heres: ⁊ ſponſus: ⁊ pater: vt dictū eſt pſalmo. xviij. et. xxj. Et ſic xp̄s dixit qḋ peccauit in adam nō ad culpam: ſed ad penam: Deinde cum dicit

vj. q. j. ex merito.

Jnimici mei dixerūt mala mihi: qn̄ morietur et peribit nomen eius.

¶ Poſtq̄ ſupiꝰ xp̄s explicauit miam quam martha ⁊ magdalena ⁊ ioſeph ⁊ ceteri fecerūt cū eo ī ſua vita: ⁊ morte: ⁊ ſepultura: pro q̄bꝰ petiūt ſupradicta ſeptē p̄mia a p̄re: idō p̄ oppoſitū ī hac ſcḋa pte explicat igratitudinē ⁊ crudelitatē quā iudas diſcipulꝰ eiꝰ cuꝫ cōcilio ſacerdotū ⁊ phariſeoꝝ oſtēdit ↄ̄ eū ī ſua morte. Nā cū iudas eēt diſcipulꝰ eiꝰ: debuiſſetq̄ illū defendere: tn̄ tradidit eū iudeis: ⁊ idō ſub ſilētio p̄dicit coꝝ dānationē ⁊ puniotionē. ¶ Ad cuiꝰ itelligētiā ē notāduꝫ: qḋ achitofel fuit virꝰ de p̄ncipibꝰ ⁊ ſecretis cōſiliarijs dd̄. Sꝫ ip̄e fuit p̄mꝰ q̄ adheſit abſaloni: ⁊ detegebat ſecreta dd̄: ⁊ referebat abſaloni ⁊ conſilio eiꝰ: ⁊ hoc durauit p̄ aliquot dies vſq̄ q̄ manifeſte detexit ſuū p̄dimētuꝫ: ſꝫ poſtea qꝛ ad p̄ces dd̄ ⁊ induſtria chuſi iſtud euetū fuit ⁊ fruſtratū cōſiliū ⁊ p̄dimētū eiꝰ idō abijt ⁊ laqueo ſe ſuſpēdit. Jta pariter iudas q̄ fuit vnꝰ ex diſcipulis xp̄i iuit ad cōciliū phariſeorū ⁊ principes ſacerdotū dicens Quid vultis mihi dare: ⁊ ego eū vobis tra-

Z Not. de fugate iude.

dā: Et cū illi ↄstituissent sibi.xxx.argēteos: q̄rebat oppoᵗunitatē q̄ō traderet eū eis: ꝛ sic quicq̄d audiebat a xp̄o ꝛ discipulis eūdo ꝛ redeūdo r̄ferebat iudeis: ꝛ iō dixit sibi xp̄s iuda qđ facis fac citiᵘ. Et deduxit ministros ad locū vbi xp̄s orabat: in q̄ ↄueniebat iesus cū discipl̄is: ꝛ sic osculo tradidit eū. Sꝫ post ea laqueo se suspēdit. Totū ĝ hoc mysteriū p̄uidēs dđ i figura p achitofel. ꝛ ↄsiliū abſalonis: dt i p̄sona xp̄i. Inimici mei p̄ncipes et pharisei dixerūt mala mihi. i. falsa crīa ipsosuerūt ꝛ ↄfixerūt: ꝛ i mortē meā ↄspirauerūt: dicētes qn̄ morietᵣ iste seductor: ꝛ p̄ibit nomē eiᵘ i. moriatᵣ ꝛ eradamᵘ eū de terra viuentium: ꝛ non nominetᵣ vltra quia expedit vt vnᵘ hō moriatᵣ pro populo: ne forte veniant romani ꝛ tollant a nobis locum nostrum ꝛ gentem.

xj.q. iij.nō solū. Et si igrediebatᵣ vt videret vana loq̄bat: cor eiᵘ ↄgregabit iniq̄tatē sibi.

¶ Et si p qn̄ iudas vel aliq̄s aliᵘ igrediebatᵣ ad cenaculū vbi erā cū discipl̄is: vt videret ꝛ exploraret ꝛ isidiaret q̄d faciebā: tūc vana loq̄batᵣ cor ipsiᵘ iude. Nā dicebat: nūq̄d ego sū dn̄e? ꝛ dicebat. Ut q̄d pditio hec? poterat eīm vnguentū istđ venūdari plus q̄.ccc. denarijs ꝛ dari paupibᵘ: sꝫ in h̄ vana. i. cū fraude loq̄batᵣ cor eiᵘ: nā nō dicebat hoc q ad eū ptineret de egenis: qꝛ fur erat et latro: ideo vnum dicebat ore ꝛ aliud versabat in corde: Iō iudas exinde cōgregabat iniquitatē sibi ꝛ machinatus est q̄ō xp̄m traderet. Et sic

vj.q. j.deterio res. Egrediebatᵣ foras: ꝛ loq̄batᵣ i idipꝫ. Aduersum me susurrabant omnes inimici mei: aduersum me cogitabant mala mihi.

vj.q. j.c.sā me.

¶ Egrediebatur foras iste pditor abiēs ad phariseos: ꝛ loquebatᵣ in id p̄m. i. simul cum eis tractando de captiōe xp̄i: et sic oēs iudei inimici mei susurrabāt idest susurrando mala crimina imponebāt: ꝛ mortē tractabant: et cogitabant: et sic opere compleuerunt.

xi.l.c. pōderet.et c.sacerdotes. Uerbū iīquū ↄstituerūt aduersū me nūq̄d q̄ dormit n̄ adyciet vt r̄surgat.

¶ Sꝫ adhuc post mortē meā ↄstituerūt v̄bū iniquū aduersum me. Nā dū essem in sepulchro p̄ncipes ꝛ pharisei accesserūt ad pilatū dicētes. Dn̄e recordati sumᵘ q ille seductor dixit adhuc viuēs: post tres dies a mortuis resurgā: iube ĝ custodiri sepulchrū: ne forte veniāt discipuli eiᵘ nocte: ꝛ furentᵣ eū ꝛ dicāt plebi: surrexit a mortuis. Nā nūq̄d iste seductor q̄ dormit. i. mortuᵘ ē nō adyciet suis falsis miraculis: vt resurgat. i. dicat ꝛ fingat se surrexisse? q̄.d. dicāt sic. Et hoc est v̄bū iniquū qđ p̄ncipes ꝛ pharisei ↄstituerūt aduersus Jesum. Nā corruperunt custodes pecunia: vt dicerēt discipulos furatos fuisse corpus Jesu: q̄ falsa fama fuit apđ iudeos p aliquo t̄pa ↄficta. Sꝫ qꝛ hoc secretū de futura xp̄i resurrectione reuelauerat iudas iudeis put dixerat xp̄s. Uñ dixerat eis tenete ꝛ ducite caute: qꝛ ipse dixit se tertia die resurrecturū. Iō iubdit xp̄s. Nō est mirum q principes ꝛ pharisei cogitarent mala mihi: et constituerent verbum iniquum aduersum me.

Etenī homo pacis mee in quo speraui: qui edebat panes meos: magnificauit sup me supplantationē. xj.q.iij. pe. di.j.c. hōici dianꝛ.

¶ Etiā p qꝛ iudas hō pacis mee. i. discipulᵘ ꝛ familiaris ꝛ fictᵘ amicᵘ in q̄ sperabā vt me defenderet: ipse me tradidit et magnificauit ꝛ eleuauit ↄ̄ me supplātationē. i. calcaneū et calcē: ꝛ illusit calcibᵘ ↄ̄ me: me tradēdo ꝛ secreta reuelādo: ꝛ dicēdo ducite caute ꝛ custodite: qꝛ dixit se resurrecturꝫ. Ex q̄bᵘ ptꝫ q iste iudas pditor fuit i olbᵘ filijs ipsi achitofel: ꝛ sic in fine laq̄o se suspēdit. Et sic pꝫ q̄ō dđ p̄dixit in hac scđa pte totū mysteriū machinatiōis ꝛ traditiōis mortis xp̄i: sicut p̄uidit i figura p achitofel: ꝛ iō xp̄s allegat hoc dictū i p̄sona sui p dđ eē dictū ꝛ p̄nūtiatū: vt ptꝫ Jo.xiij. Uñ dicit: hō pacis mee. i. fictus amicᵘ: in q̄ sperabā: sicut erat decēs discipulo q̄ edebat panes meos. i. mecū cenauit in mēsa: ꝛ comedit agnū ꝛ azyma: ꝛ ēt recepit corpᵘ meū in sacr̄m illa nocte: postea eleuauit calcaneū ↄ̄ me. Quasi dicat: non solū inimici publici: sꝫ etiā ficti amici illusērūt ↄ̄ me. Totū etiā hoc allegat Aug: in libello de fide rerū inuisibiliū: ꝛ ē dictū de xp̄o ꝛ sua morte ꝛ passiōe ꝛ resurrectiōe: et de iuda pditore: vbi Aug. adducit magnā partē huiᵘ psal.

Tu autem domine miserere mei: et resuscita me: et retribuam eis. xlix. ꝛ di.l.c. sicut q̄dā.

¶ Postq̄ xp̄s i pria pte postulauit a p̄re pre mia p his q̄ subuenerūt sue idigētie ꝛ paupertati. Et i scđa explicauit modū sue traditionis p iudā. Nūc in hac tertia pte petit a patre resurrectionē: vt possit retribuere bonis p̄mia p̄dicta: ꝛ suis p̄secutoribᵘ penaꝫ: sicut p̄uidit dđ cū restitutᵘ fuit in regnuꝫ suū post mortē absalō ꝛ achitofel. Dicit ĝ xp̄s. Et tu dn̄e pr̄ resuscita me a mortuis: ꝛ r̄tribuā eis s. bonis p̄mia in p̄ncipio dicta ꝛ malis penā. Uñ dicit xp̄s ad patrē: miserere mei p corpore mystico: ꝛ loquitᵣ inquantū hō: qꝛ vt sic est caput ecclesie: vt hō est suscitatᵘ ꝛ exaltatus a patre: qꝛ vt deᵘ resurrexit in ppria v̄tute: vt ait apl̄s. Unde xp̄s post resurrectioneꝫ suā recuperauit ꝛ adeptᵘ ē regnū vniuersalē ptātem in celo i terra ꝛ i inferno. Et sic retribuit crucifixoribᵘ penā igalē in p̄nti: regnū ꝛ sacerdotiū auferēdo: ꝛ eos trucidādo

p romanos z captiuãdo: et i futuro ad penã
eternã deſtinãdo. Miſericordib⁹ vero q̃ ſibi
ſubuenerũt: z de corpore ſuo curã geſſerunt:
et euãgelio obedierũt: tribuit gratiã in pñti
et gloriam in futuro tam corporis q̃ anime.

xiij.q. iij.c. nabuchodonoſor. **In hoc cognoui qm̃ voluiſti me: qm̃
nõ gaudebit inimic⁹ meus ſup me.**
¶ Hic agit grãs d̃ ſua reſurrectiõe z aſcẽſio=
ne dicẽs. O p̃r ego in h̃ cognoui.i.cognoſcere
dẽs feciſti: z mẽbra mea cognoſcere potuerũt:
qm̃ voluiſti z dilexiſti me: qm̃ inimic⁹ me⁹ po
pul⁹ iudeorũ z īfideliũ nõ gaudebit ſup me.
Nã cũ viderãt me ſurrexiſſe z celos aſcẽdiſ=
ſe: z ſpm̃ſctm̃ i aplõs miſiſſe: z p eos miracu
la operari: tũc viderũt ſe ſuo deſiderio fruſtra
tos: z ſic n̄ potuerũt gaudere ſup me: imo triſtari

Infra xcũ. c. xxiij. q. iiij. obtineri. **Me aũt pp̃ incẽtiã ſuſcepiſti: z cõ
firmaſti me i ɔ̃ſpectu tuo ineternũ.**
¶ Nõ ſolũ pater me ſuſcitaſti: ſz etiã ad ma
iorẽ cõfuſionẽ eorũ me ꝓpter innocẽtiã z pu
ritatẽ z obediẽtiã meã in celũ ſuſcepiſti z cõ
firmaſti me in cõſpectu tuo ineternum a dex
tris collocãdo: z vlem ptãtẽ z iuriſdictionẽ
tradẽdo. Nã ꝓpter humilitatẽ exaltaſti me:
z dediſti mihi nomẽ qḋ eſt ſup omne nomẽ:
Jdõ gratias agam ſemper in eccleſia dicẽs:

xxv. d.c. ab exordio **Benedictus dominus deus iſrael
a ſeculo z in ſeculum: fiat fiat.**
¶ Bñdict⁹ dñs de⁹ iſrael.i.fideliũ z creden
tiũ: z dicet tot⁹ pplõs xp̃ian⁹ fiat fiat.i. amen
amẽ.q.d. iugiter in eccl'ia laudabit: z ꝑdica=
bit ei⁹ incarnatio z paſſio z reſurrectio z a=
ſcẽſio z glia ſempiterna. ¶ Ex ſupradictis
recolligunt ſeptẽ ɔ̃clões quaꝝ p̄ia eſt iſta
j. concluſio. P̄ia ɔ̃clõ. q adã in peccãdo ſeptẽ dãna z mi
ſerias incurrit: ſcz famẽ: ſitim: nuditatẽ: infir
mitatẽ: carcerem: captiuitatẽ z mortẽ corpa=
ij. cõcluſio. lẽ. H̃ ɔ̃ dẽs xp̃s in ſe voluit aſſumere z pati: vt
nos ab eis liberaret. ¶ Scḋa ɔ̃clõ. q xp̃s nõ
ſolũ voluit ſupradictas ſeptẽ miſerias ſuſti=
nere: ſz etiã voluit vt ſibi in talib⁹ ſubueni=
ret: vt exẽplo ſui dẽs paupertatẽ z ceteras mi
ſerias patiẽter tolerarent: z ceteris miſeris
ſuccurrere diſcerẽt: z de paupertate z ſubuen
tiõe nõ erubeſcãt: z ſubueniẽdo miſeris me=
iij. cõcluſio. rita paſſiõis xp̃i ꝑticipẽt. ¶ Tertia ɔ̃clõ. q
ſeptẽ p̄mia petita p̄xe in h̃ pſal. p his q̃ i ſua
paupertate z afflictiõe z ſepultura ſubuenerũt:
z poſt⁹ ſeptẽ opa mie cũ p̄miis exercentib⁹
bus. P̄rio vt i iudicio ab iferno liberent. Se
cũdo vt a morte pcti p grãm viuificent. Ter
tio vt in grã ɔ̃ſeruent. Quarto vt in terra vi
uẽtiũ.ſ.i celo btificent p gliaz: z i hac terra i
copia bonorũ tpaliũ. Quito vt liberẽt ab oi=
bus inimicis viſibilib⁹ z inuiſibilib⁹. Sexto
vt adiuuent in īfirmitatib⁹ ſuis corꝑalib⁹.

Septio vt corp⁹ eorũ mortale z infirmũ ver
tet z mutet in corp⁹ imortale et īpaſſibile et
glioſuz i finali reſurrectiõe: ita q infirmita
tes ɔ̃ũent i dotes glioſas. Ex q̃b⁹ ptz q elee Eleemoſyna facit ſeptem.
moſyna ſeptẽ facit. Nã p̄io liberat ab infer
no. Scḋo liberat a pctõ. Tertio cõſeruat in
grã. Quarto facit beatũ in celo: z i terra dat
bona tpalia. Quito liberat ab inimicis. Sex
to cõfert ſalutẽ corpis liberãdo ab īfirmita=
te. Septio ſuſcitabit corpa ad imortalitatẽ.
Et idõ iſte pſal. dr̃ in agẽda de functoꝝ: vt ꝑ ei
bus eccl'ie z meritis paſſiõis xp̃i liberent a iiij.
pena z miſeria purgatorij. ¶ Quarta ɔ̃clõ. ɔ̃clõ.
q tota ɔ̃iuratio z ꝑſecutio ip̄i⁹ abſalõ ɔ̃ dd̃
fuit figura ip̄i⁹ ɔ̃iuratiõis facte ɔ̃ xp̃z z ip
ſius ꝑſecutiõis z paſſiõis z reſurrectiõis: et v. conclo.
fuit figura iude ꝓditoris. ¶ Quinta ɔ̃clõ. q
xp̃s poſt ſuã reſurrectionez retribuit iudeis
crucifixorib⁹ ſuis penã ſui reat⁹: z auxiliato vj. cõclo.
rib⁹ ſuis retribuit p̄miũ. ¶ Sexta ɔ̃clõ: q iu
dei poſt reſurrectionẽ xp̃i mãſert deluſi z cõ vij. cõclo.
fuſi i d̃ſiderio ſuo. ¶ Septia ɔ̃clõ. q xp̃s poſt
ſuã reſurrectionẽ aſcẽdit i celũ: z ſedet a dex
tris p̄ris z fuit ɔ̃firmat⁹ i regno z vli ptãte.

Queadmoduz deſiderat Q pe. diſt. c. res ſuſcitat⁹.
**ceruus ad fontes aqua=
rum: ita deſiderat ani=
ma mea ad te deus.**
¶ Titul⁹: i finẽ eruditio ſiue
itellect⁹ filijs chore. Vñ nota q nõ ſolũ Au=
guſtin⁹: ſz ẽt cabali hebre⁹ dĩt q vbicũq ī ti
tulis pſal. ꝑponit eruditio ſiue intellect⁹ eſt
ſignũ q in illo pſal. ꝑdicit aliqḋ magnũ z ꝑ
fundũ myſteriũ de meſſia futuro. De quo ſi
cut ꝓpheta fuit erudit⁹ a ſpũſctõ: ita erudit
nos i hoc pſal. ¶ Ex q̃ ptz q dd̃ dirigit nos i
xp̃m q̃ eſt finis legis: erudiẽs nos de aliq̃b⁹ B
myſterijs de xp̃o z eccl'a. Sed dicit Rab. ſa.
z multi alij hebreorũ q dd̃ nõ fecit hũc pſal.
nec alios decez ſic ititulatos ſz filij chore fe
cerũt eos: dicũt eñ q̃dã filiorũ chore nõ con
ſenſerãt i illa ɔ̃iuratiõe p̄ris eorũ: z dathã z
abyron facta ɔ̃ moyſen: et idõ qñ terra abſor
buit chore z dathã z abyrõ cũ ceteris ſeq̃ci
bus: iſti filij chore fuerũt liberati ꝓpter eoꝝ
inocẽtiã: qḋ fuit grande miraculũ. Nu.xxvj. Not.
Et idõ vt dicũt iſti: de⁹ ɔ̃tulit illis ſpm̃ ꝓphe=
tie in p̄miuz: q2 nõ ſecuti ſunt iniq̃tatẽ p̄ris.
Et ſic cõdiderũt dẽs. xj. pſal. ſic intitulatos.
Sz iſta poſitio eſt falſa z irrationabilis. P̄i
mo q2 ſequeret q filij chore habuiſſent al=
tiorẽ gradũ ꝓphetie q̃ dd̃: eo q pſal. ititula
ti filijs chore ſunt altiores et ꝓfũdiores in
ſnia q̃ ceteri pſal. vt patebit. Sz h̃ ẽ falſum:
vt ꝓbatũ eſt in ꝓlogo: q2 dd̃ dr̃ egregi⁹ pſal=
tes iſrael. ij. Reg. xxiij. Jtẽ ſi iſti pſal. fuiſſent
facti tẽpore moyſi: nõ tacuiſſet: nec omiſiſſe

ſet moyſes ſcribere eos in lege ſicut ſcripſit res minoris autoritatis. Jõ dicẽdũ eſt cum Origene ⁊ Auguſtino ⁊ caſſiodo ꝙ dd fecit hũc pſal. ⁊ oẽs alios. Sꝫ dedit ipſm cãtãduꝫ filijs chore q̃ erãt de cãtorib⁹ dd. Et ſic filij chore nõ memorant̃ tãꝙ autores iſtorũ pſal. ſed tãꝙ cãtores: eo ꝙ erãt ſapiẽtiores ceteris cãtorib⁹. Sed ꝯ hoc arguũt quidã dicẽtes ꝙ filij chore nũꝙ fuerũt cãtores ſꝫ ianitores ſm .j. paralip. xxvj. Sed parcat mihi eoꝝ reuerẽtia: qꝛ autoritas ſacre ſcripture eſt in oppoſitũ. Nã heman q̃ erat de ꝓncipalib⁹ cãtorib⁹ erat de filijs chore: vt pꝫ .j. paralip. vj. c. Ibi eñ deſcribit̃ genealogia ipſi⁹ hemã: aſcẽdẽdo vſq ad chore: filij iſar: filij cahat: filij leui. Ex q̃ pꝫ ꝙ hemã cũ ſuo choro erat de filijs chore: ⁊ p ꝯñs ex eadẽ deſcẽdẽtia filioꝝ chore q̃ iã erãt cantores: q̃dam erãt ianitores. Nec hoc erat incõueniẽs: qꝛ etiã de filijs idithũ q̃ſdã fecit dd portarios ſiue ianitores: vt pꝫ .j. paralipo. xvj. ⁊ tamẽ idithũ fuit de ꝓncipalib⁹ cãtorib⁹: vt pꝫ in eodẽ lib. c. vj. Sꝫ q̃d dicẽdũ ad btm̃ hiero. virũ tante autoritatis ⁊ in lege ⁊ ꝓphetis tantũ exercitatũ ⁊ peritũ: Ad hoc r̃ndet̃ ꝙ btũs hiero. nulla autoritate mouet̃ niſi ſola autoritate magiſtri ſui barrabã: q̃ fuit illi⁹ opinionis: ⁊ ſic locut⁹ fuit tunc ẽm opinionẽ et doctrinã illi⁹ hebrei magiſtri ſui. Sed poſtea magis illuſtratus: aſſerit iſtũ pſal. et oẽs alios ſic inſtitutos fuiſſe factos ab ipſo dd: vt pꝫ in multis epiſtolis: in quibus ꝓos ſic intitulatos attribuit ipſi dd. vt patebit. Itẽ Origenes in homelia ḋ tabernaculo aſſerit dd feciſſe hũc pſal. cũ dicit dauid exími⁹ oĩꝫ ꝓphetarũ ꝙ magnifice de tabernaculo ſenſit: dũ dicit per ſingulos inquit dies vbi eſt deus tuus. Jteꝫ Grego. hõmil. xxv. hinc dd ait. Sitiuit aĩa mea ad deũ fontẽ viuũ ⁊c. Ex quibus pꝫ ꝙ dauid fecit hũc pſalmũ ⁊ oẽs alios ſic intitulatos. ¶ Sed q̃re dedit hoc pſal. ad cantandũ filijs chore? Fuit in figura eo ꝙ eccl'ia cõgregata ex ꝑplo gẽtili et ẽt iudaico eſt figurata p filios chore. Nam ſicut filij chore: lꝫ eſſent filij praui hoĩs ⁊ cõiuratoris ⁊ mali: tñ ipſi fuerũt boni: nõ ſequẽtes iniquitatẽ pr̃is: ⁊ iõ pr̃e pereũte ipſi manſerũt immunes: ita pariter eccl'ia fuit cõgregata p maiori pte ex cõuerſis de ꝑplo gẽtili quoꝝ pr̃es fuerũt idolatre ⁊ praui ⁊ dãnati: ⁊ ſic pr̃ibus eoꝝ pereuntib⁹ in illa execrabili ſupſtitione: tñ filij fuerũt ſaluati nõ ſequẽdo deteſtabiles ritus patrũ ſuoꝝ. Ita pariter apl'i fuerũt in xp̃o ſaluati nõ ſcḋndo cõiurationẽ ſcribarũ ⁊ phariſeoꝝ fac ã ꝯ xp̃m. Et ideo eccl'eſia inquantũ eſt cõgregata ex filijs prauoꝝ hoim ad xp̃m cõuerſi fuit figurata per filios chore. Et ideo dauid tradidit iſtos .xi. pſal. filijs chore ad cantandũ: eo

Obiectio.

r̃ſſio

C

eccl'ie figura.

ꝙ iſte pſal. cũ ceteris marie dirigũt̃ toti eccl'ie ex ꝑplo gẽtili ꝯgregate: vt magis patebit pſalm. xliiij. ⁊ l ceteris. Eſt g̃ ſenſus hui⁹ tituli: q̃d dd fecit hũc pſal. dirigẽs eũ i xp̃ꝫ ⁊ eccl'iaꝫ ex gẽtilib⁹ ꝯgregatã ꝓut erudit⁹ a ſpũſancto: ⁊ dedit ipſm cãtãdũ filijs chore ſ. ipſi heman cũ ſocijs ſuis: ⁊ ideo q̃d figurabãt: eccl'iaꝫ ꝑpter rõnes ſupradictas. ¶ Declarato titulo ⁊ autore de materia hui⁹ pſal. ẽ aduertẽdũ q̃d dd cõtẽplãdo diſcurſuꝫ ꝑplĩ hebreoꝝ ab exitu egypti vſq in finẽ preter captiuitatem ⁊ preſſurã egypti: ꝓuidit duas alias preſſuras futuras. ſ. captiuitatẽ babylonie⁊ ꝓſſurã machabeoꝝ. Que q̃dẽ tres ꝓſſure figurabãt tres ꝓſſuras in eccl'ia dei ſm̃ tres ſtat⁹ ei⁹. Et iõ dd ꝯtẽplãdo ſupradictas tres ꝓſſuras ꝓuidit alias tres ꝓſſuras p ſupradictas figuratas i eccl'ia dei. Nã p captiuitatẽ filioꝝ iſrael i egypto ꝓuidit captiuitatẽ toti⁹ generis hũani in poteſtate diaboli. Et p captiuitatẽ babylonie ꝓuidit in ipſã perſecutionẽ eccleſie fiendã p imperatores ⁊ tyrãnos tempore martyrũ. Et p preſſuras machabeoꝝ ꝓuidit perſecutionẽ ⁊ preſſurã eccleſie tꝑe hereticoꝝ. Hoc ergo preuidẽs dauid i ſpũ fecit hũc pſal. In quo tria facit i perſona toti⁹ eccl'ie ⁊ corꝑis myſtici. Nam primo deſiderat ⁊ petit liberari de captiuitate peccati per baptiſmũ xp̃i. Scḋo deſiderat liberari de perſecutiõe tyrãnoꝝ ⁊ libere xp̃o ſeruire. Tertio petit diſcerni a ſocietate: ⁊ liberari de perſecutione hereticoꝝ. Scḋa ibi. Abyſſus abyſſuꝫ inuocat. Tertia ibi. Judica me deus. Quantũ ad primũ duplici exẽplo explicat ⁊ ꝑdicit deſideriũ patꝝ ḃ vet. teſt. q̃ũo deſiderabãt liberari de captiuitate diaboli: ⁊ mũdari a pctõ originali p baptiſmuꝫ ⁊ cetera ſacr̃a. Et primo exẽplo cerui vulnerati. ¶ Ad cui⁹ intelligentiã eſt notandũ ꝙ ceruus habet talẽ naturam: ꝙ qñ eſt vulneratus ſagitta venoſa nullũ aliud remedium hꝫ niſi currere ad fontes aquarum potu et refrigerio putat ſanari. Et ẽt lauãdo vulnera i aquis putat liberari maxime ad fontes aquarũ vbi vnicornis intinxit cornu: eo q̃d vnicornis per ſuũ cõtactũ ꝑbet aquis virtutẽ purgatiuã cõtra oẽ venenũ: ſicut dictuꝫ eſt pſal. xxviij. Nã nõ ſolũ fugat omne venenũ ab aquis ſed etiã ꝑbet eis virtutẽ ſalubrẽ ꝯ oẽ venenũ. Et ideo qñ ceru⁹ eſt lanciatus ſagitta venenoſa magno conatu deſiderio currit ad fontes aquarum vbi vnicornis intinxit cornu: ⁊ ſic potu ⁊ lotiõe illaꝝ aq̃rũ ſanat̃ ⁊ liberat̃. Ita ergo pari rõne xp̃s voluit baptizari i iordane ſtingẽs cornu hũanitatis in aquis. Ex cui⁹ cõtactu prebuit aq̃s virtutẽ regñatiuã ad ſanãdũ pctm̃ originale ⁊ etiã actuale i adultis. Hoc ergo dicit dauid in perſona totius corꝑis myſtici pro illo

Cerui natura.

ſtatu añ aduentũ xp̃i:vñ ait. O dñe ieſu xp̃e de⁹ ⁊ hõ. Quẽadmodũ ceru⁹ ſauciat⁹ ſagitta venenoſa deſiderat currere ⁊ ire ad fontes aq̃rũ: in q̄b⁹ vnicornis intinxit cornu: ita aĩa nr̃a ſauciata telo originalis peccati deſiderat ire ad te vt ſanes eã ab oĩ morbo pc̃i. Jd

de pe. di .ſ. ſi añ ꝙ

Sitiuit aĩa mea ad deũ fontẽ viuũ: qñ veniã ⁊ apparebo añ faciẽ dei?

¶ Anima mea ſitiuit ad deũ fontẽ viuũ: a q̃ emanat fons aq̃ viue ſalientis i vitã eternã. Qñ venies ergo o xp̃e ⁊ qñ veniã ad te: ⁊ apparebo añ faciẽ tuã vt ſanes me p aquã baptiſmi. In lr̃a aũt hieronymi habet: Sitiuit aĩa mea ad deũ fontũ viuũ: ſiue ad deũ fortiſſimũ: qd̄ idẽ eſt. Nã mirãtũ de⁹ oſidit ſuaʒ ꝟtutẽ ⁊ fortitudinẽ in baptiſmo qd̄ fregit capita draconũ i aq̄s. ps. lxxiiij. Vñ tãta virt⁹ baptiſmi ꝙ fregit ⁊ pſtrauit oĩa idola: ⁊ eiecit foras pncipẽ hui⁹ mũdi: ⁊ ſubdit: qñ veniã ⁊ apparebo añ faciẽ dñi. i. añ hũanitatẽ tuã: q̄ quidẽ hũanitas dr̃ facies deitas q̄ p ip̄aʒ humanitatẽ fuit notificata dei omnipotẽtia ⁊ ſapiẽtia ⁊ miſericordia. Deinde cum dicit.

xl. q. iii. ad men ſam.

Fuerũt mihi lachryme mee panes die ac nocte: dũ dicit̃ mihi quotidie vbi eſt deus tuus?

¶ Adducit ſcd̄ʒ exẽplũ de deſiderio in quo erãt filij iſrael i egypto. Vñ qñ moyſes pmiſit illi populo exiſtẽti in illa afflictiõe ꝙ educeret eos de illa captiuitate: ⁊ introduceret eos in terrã pmiſſionis quam irrigat aqua iordanis. Tũc creuit eis deſideriũ exeundi ab illa captiuitate ⁊ perueniẽdi ad terrã pmiſſionis. Pari ⁊ tali deſiderio deſiderabat pp̃lo fidelis ve. te. vt xp̃s veniret in carneʒ ⁊ educeret illos de illa captiuitate pc̃i: ⁊ introduceret eos in hãc eccleſiã p aquas baptiſmales: ⁊ in patriã celeſtẽ p gloriam. Et hoc eſt qd̄ dicit in hoc ſcd̄o exẽplo. Vñ ait. Sicut pp̄ls iſrael flebat in egypto dũ egyptij dicebant. vbi eſt deus veſter qui liberet vos de manibus noſtris. Jta pariter dicit hõ myſtic⁹. Fuerũt mihi lachryme mee panes die ac nocte. i. lachryme erãt cibus ⁊ potus duʒ dr̃ mihi ⁊ audio ab infidelibus. Vbi eſt deus tuus? Tertio dicit pp̄heta in pſona zacharie ⁊ ſimeonis ⁊ ceterorũ quorũdã virorum qui magno deſiderio expectabant meſſiã in lege pmiſſum: q̄bus dicebant infideles irridẽdo. Vbi eſt iſte veſter meſſias: quare nõ venit ad liberãdũ vos? ⁊ ſubdit ille afflictus.

xl. vi c. te ſtis ⁊ c. ſeq.

Hec recordat⁹ ſũ: ⁊ effudi i me aĩaʒ meã: qñ trãſibo i locũ tabernaculi admirabilis vſq̄ ad domũ dei.

Jn voce exultatiõis ⁊ cõfeſſiõis: ſonus epulantis.

¶ Recordat⁹ ſuʒ hec ꝟba ſupradicta ⁊ afflictiões quas patiebar. Et tũc effudi i me aĩaʒ meã. i. ꝯuerti in meip̄ʒ cogitationẽ meã ⁊ recordat⁹ ſuʒ pmiſſiõis mihi facte de xp̃o futuro: qñ trãſibo i locũ tabernaculi admirabilis vſq̄ ad domũ dei. i. recordat⁹ ſuʒ in tali afflictiõe q̄r mihi fuit pmiſſus xp̃s q̄ in ſuo aduẽtu me dʒ educere ꝺ iſta captiuitate pc̃i in q̄ ſuʒ ⁊ dʒ me introducere in eccliam ſuã ⁊ introibo in locũ tabernaculi vbi ip̄e habitat p grãm. Et introibo in domũ dei in voce exultatiõis ⁊ ꝯfeſſiõis. i. cũ hymnis ⁊ cãticis introibo in ecclĩaʒ vbi erit ſon⁹ pp̃li ſiue regis epulãtis. q. d. ꝙ maior ⁊ dulcior ſon⁹ erit in iſta ecclĩa p grãʒ ſcõꝝ ⁊ in ſupno p gl̃iaʒ ꝙ in epulis regũ vbi ſonãt oĩa gñã muſicoꝝ. q. d. ꝙ ſicut filij iſrael trãſiert iordanẽ in voce exultatiõis ⁊ ꝯfeſſionis cũ tympanis ⁊ tubis ⁊ hymnis in terrã pmiſſiõis. Et ibidem firmarũt tabernaculũ. Jta ego introibo eccleſiã xp̃i p aquã baptiſmi in voce exultationis. Et ibi firmabo habitationẽ meam in tabernaculo dei in hac ecclĩa p grãm ⁊ in alia p gloriã. Et ſic iſte hõ ꝯſolat⁹ de pmiſſione ſibi facta alloquitur animam ſuam dicens.

Quare triſtis es aĩa mea: ⁊ q̄re conturbas me? xl. q. iij. c. eſti mát. J. xlij. b.

Spera i deo qm̃ adhuc ꝯfitebor illi: ſalutare vultus mei ⁊ deus meus.

¶ O aĩa mea quare triſtis es: ⁊ quare conturbas me. Nõ triſteris: ſed cõſolare ⁊ letare ⁊ ſpera in eo: qm̃ adhuc añ multũ tp̄s ip̄e de⁹ me⁹ ⁊ ſalutaris me⁹ veniet in carnem: ⁊ ego ꝯfitebor illi gr̃as agẽdo: q̄r erit ſalutaris me⁹ ⁊ de⁹ me⁹. q. d. ꝙ in breui videbo ip̄ʒ xp̃m ſaluatorẽ meũ ⁊ inſtituã ſibi feſtiuitates in q̄b⁹ laudabo cũ ſepties in die ⁊ ꝯfitebor ip̄m eſſe meũ deũ ⁊ ſaluatoreʒ. ⁊ ſubdit.

Ad meip̄m aĩa mea conturbata eſt: ppterea memor ero tui de terra iordanis ⁊ hermonĳm a mõte modico. xvi. q. iij. c. vl. ꝗ. vlti.

¶ Ad meipſum aĩa mea ꝯturbata eſt: ideſt licet aĩa mea ſit turbata ad meipſum: ideſt ꝯtra meip̄m ppterea ⁊ adhuc o de⁹ ego ero memor tui de terra Jordanis ⁊ hermonũm a monte modico. ¶ Ad cuius intelligẽtiam eſt notandũ quod tota terra pmiſſionis eſt irrigata ⁊ penetrata p aquaʒ iordanis que naſcitur ex monte libano ⁊ currit p mediam terrã pmiſſionis: ⁊ ſubmergit̃ in mari mortuo in fine terre pmiſſiõis ad partẽ auſtralẽ. Et ſic terra pmiſſionis eſt clauſa ad aq̄lone mõte hermon: ⁊ ab ortu altero mõte paruo dicto ẽt hermõ iuxta iordanẽ vbi xp̃s baptizat⁹ ẽ: ⁊ ſic ẽ duplex hermõ. ſ. magn⁹ ⁊ paruus. Et terra pmiſſiõis dr̃ terra iordanis et hermonĳm. Preuidẽs ergo dd̃ i ſp̃u ꝙ ibi de

No. de irrigatione terre pmiſſiõis p iordanẽ.

bebat xp̄s baptizari: z dare vtutē olbꝰ aq̄s baptiſmalibꝰ: p q̄s eramꝰ liberādi z ſaluandi iō dicit. Memor ero tui de terra iordanis z hermonum. Vñ ly hermonū e: genitiui caſus nūeri pluralis. z ponit ex vi gtiuōis: vt ſit ſenſus. o xp̄e in tuo aduētu ero memor tui d̄ terra Jordanis z a mōte modico z paruo hermonum. Et ponit gtiue: ſicut dr vna d gua iotoꝝ: z modicꝰ z puꝰ fratrū zc. Quaſi dicat ego videbo dn̄m meū Jeſum xp̄m in iordane iuxta mōtē puū hermō baptizatū a Joāne: z baptizātē aplo̅s: vbi inſtituēs baptiſmū ad ſanādū pctm̄: ſicut mihi reuelaſti z tūc p talē baptiſm m liberabis me de hac captiuitate diaboli z miſeria pctī. Et ſic ero memor tui de illa terra iordanis z a monte modico hermō: p cuius radicē trāſit iordanis: vbi xp̄s fuit baptizatꝰ. ¶ Ad maiorē aūt euidētiā eſt notādum q tria myſteria facta ſunt in iordane iuxta illū puū montē hermō figurātia baptiſmū xp̄i z eccl̄ie. Nā p̄io p illū locū trāſiuit iordanē archa dn̄i aq̄s iordanis zuerſis retrorſum ad pn̄tiā dn̄i: quā archā ſequebaf totꝰ pp̄ls iſrl̄. Et ſic pede ſicco p xij. lapides intrauit ille pp̄ls i terrā pmiſſiōis. ioſue. iiij. p qd̄ myſteriū pūidit dd̄ i ſpū q xp̄s vbū incarnatū in archa hūanitatis debebat baptizari p olbꝰ nobis in iordane in eodē loco: et qn̄o xp̄s p aq̄s baptiſmales debebat itroducere pp̄lm fideliū in eccl̄iaz ſuā: ad quā nemo pōt itroire niſi p baptiſmū. Scd̄z myſteriū in eodē loco factū fuit qn̄ helias pcuſſit iordanē cum pallio ſuo: z diuiſe ſunt aq̄ iordanis: z trāſiuit helias cū heliſeo a terra pmiſſiōis. f. ripa occidētali ad aliā ripā orietalē. Et inde helias raptꝰ ē: et aſcēdit p turbinē in pdiſum terreſtrē. iiij. Reg. ij. p qd̄ myſteriū pūidit dd̄ in duplici ſpū qualiter xp̄s verꝰ helias ſez dn̄s deꝰ aſcēdēs debebat in eodē loco intingere veſtē ſue hūanitatis z prebere virtutē regeneratiuā aq̄s baptiſmalibꝰ: p q̄s aquas baptiſmales primo intramꝰ in iſtā eccleſiā p gratiā: z aſcendimꝰ ab iſta eccleſia in ſupernam p gloriaz. Tertiū myſteriū factū in iordane iuxta illū paruū montē hermon fuit qn̄ naamā ſyrus ad preceptuz heliſei prophete fuit lotus ſepties in aquis iordanis: vñ fuit curatus a lepra. iiij. Reg. quinto. p qd̄ myſteriū preuidit dauid in duplici ſpiritu q̄liter xp̄s in eodem loco pro nobis erat baptizandus prebendo aquis virtutem regeneratiuam: vt p baptiſmū nō ſolū nos a lepra culpe originalis ſed etiā a lepra leotē peccatorū mortaliū i adultis mūdaret. Oia ergo iſta preuidens dd̄ in ſpiritu per ſupradicta myſteria dicit in hoc verſu q̄ incipit in ly deus meus in trāſlatione hieronymi ſz hebreos: dicit ergo. O xp̄e ſalutare vultꝰ mei et deus meus ad meipſm aia mea turbata eſt. Propterea memor ero tui de terra iordanis z hermonū a monte modico. i. lz aia mea ſit turbata z triſtis i me dū exiſto in hac captiuitate pctī: tn̄ adhuc videbo te baptizatū a ioāne baptiſta in iordane iuxta montē hermō puū: inſtituēdo nr̄m baptiſmū: p quē lauabis z liberabis oēs infideles a pctī ſeruitute: et introduces eos in hāc eccleſiā per gratiā: z in ſupernam p gloriam ſicut per aquas iordanis introduxiſti populū iſrael in terrā promiſſionis: z ab illis aquis aſcendit helias in paradiſum.

Abyſſus abyſſum inuocat: in voce cataractarum tuarum. xxiiij. q.v. ca.j. circa me dium

¶ In hac ſcd̄a pte iſte homo ſiue eccl̄ia petit et deſiderat liberari de preſſura z pſecutiōe tyrāno: z quā preuidit dauid per captiuitatē babylonicā. ¶ Ad cuius intellectum eſt notādū q poſtq̄ eccleſia fuit liberata p xp̄m z baptiſmum eius a peccato z a captiuitate diaboli: ilico poſt aſcenſionem incidit in perſecutionem iudeorum et tyrannorum z regū infideliuz: que quidē perſecutio durauit vſq ad cōuerſionem Cōſtantini: in qua occiſa fuit infinita multitudo martyrū. Intantū q pauci māſerunt abſconſi in ſpeluncis mōtium. In qua pſecutiōe Syluester z ceteri epiſcopi orabāt die ac nocte vt deus liberaret eccleſiam: z redderet libertatē: vt libere poſſent ſibi ſeruire. de qua afflictiōe fuit liberata per conuerſionem Cōſtantini. Et hoc eſt qd̄ dicit dauid hic in perſona eccleſie. Vñ ait. O deꝰ poſtq̄ p̄imo fui liberatus de captiuitate et preſſura pctī: nunc incidi i aliam preſſurā īfideliū. Nam abyſſus abyſſuz inocat in voce cataractarū tuaruz: quaſi dicet: ſicut tempore magne tempeſtatis: vna abyſſus z multitudo aquaruz inuocat z inducit aliā multitudinē et tempeſtatē aquarū in voce z ad vocē tonitruum cataractarum ideſt nubiuz que dnr̄ cataracte celi. Nā tonitruus nihil aliud eſt niſi fractio nubis. Ita pariter venerunt diluuia z abyſſus pſecutionū z afflictionū ſuper me. Nā p̄io venit pſecutio facta hieroſolymis ilico poſt aſcēſionē in qua lapidatꝰ eſt ſtephanus z decollatꝰ iacobus. Poſtea pſecutio neronis q̄ interfecit petrū z paulū. Tertia perſecutio domitiani. Quarta Traiani. Item pſecutio Antonini: z decij: z valeriani: z maximianis z diocletiani: q̄ per vniuerſum orbē publicauerit edictū q eccleſiaz de eccleſiis diruendis: z interdixerit diuina officia. Et ſic vna abyſſus afflictionis z tormentorū veniebat poſt aliā in me cum voce z edicto in fulminibus mirorum et tormentorum. Et ſic

Nota de eccleſie pſecutiōe.

vñ. q. ſica. aduerſitas.

Omnia excelſa tua z fluctus tui: ſuper me tranſierunt.

¶ Omnia excelſa ideſt turres tormentorū ⁊ fluctus afflictionum ſuper me tranſierunt.

xxiij. q.v.c. non ſunt nos. In die mandauit dominus miſericordiā ſuam et nocte canticum ei⁹.

¶ Ad cui⁹ itelligētiā eſt notādū q ecclīa in ſua pſecutiōe orabat ſine itermiſſiōe p apoſtolis ⁊ martyrib⁹ ⁊ fidelib⁹: vt ptʒ actuū.xij. Itē Syluester papa latēs i mōtib⁹ ſerapinis ꝯtinue orabat: vt de⁹ mitteret miam ſuā ſup eccleſiā: q quotidie interficiebantur multa milia martyrū p diuerſas ptes mūdi: ⁊ ſic p ꝓpheta p noctē intelligit totū tꝑs illi⁹ pſecutiōis ⁊ aduerſitatis in quo fiebat iugis oratio in ecclīa. Et hoc eſt qd dicit: in die mādauit miam. i. dñs mādauit ⁊ miſit miam ſuaʒ in die. i. tꝑe ꝓſperitatis: ⁊ cāticū ⁊ oro eius fuit in nocte. i. in illa pſecutiōe. Quaſi d cat: q in tota illa pſecutiōe et nocte in qua afflictus fuit: iugiter factū eſt canticū ⁊ oro in eccleſia: vt de⁹ mitteret ⁊ mādaret miam ſuaʒ ⁊ libertatē ecclīe: vt libere poſſet deo ſeruire: ⁊ ceſſaret illa perſecutio. Et ideo ſubdit.

xx.q. viij. c.vi. Apud me oratio deo vite mee: dicā deo ſuſceptor meus es.

¶ Apud me oratio deo vite mee. i. ſemper apd me fiet oro deo vite mee: et dicā. i. dicebā deo O deus tu es ſuſceptor meus: ⁊ ſpes mea: ⁊ in nullo alio confido nec ſpero: ergo:

xxxiij. q. j. c. ſi petr⁹ Quare oblit⁹ es mei: ⁊ quare cōſtriſtat⁹ incedo dū affligit me inimic⁹.

¶ Quare oblitus es mei? q p.cclxx. annos me dimiſiſti in hoc diluuio ⁊ abyſſo perſecutionū: ⁊ quare incedo cōſtritatus ⁊ afflictus fugiendo per mōtes ⁊ latēdo per antra deſerti: dum inimicus diocletianus cum ceteris tyrannis affligit me.

xxiiij. q. j. c. vbi. Duʒ ꝯfringunt oſſa mea: exprobrauerūt mihi q̄ tribulāt me inimici mei.

¶ Dū ꝯfringunt oſſa mea. i. dū martyres decollāt ⁊ flagellāt ⁊ laniant: ⁊ trucidant: tūc inimici mei infideles q̄ tribulāt ⁊ torqnt me: exprobrauerūt mihi ⁊ iproperauerūt ⁊ irriſerūt.

xv.q. v. nimirū. Dū dicunt mihi per ſingulos dies vbi eſt deus tuus: quare triſtis es aīa mea ⁊ quare conturbas me.

¶ Dū dicūt mihi p ſingulos dies: q quotidie dicūt vbi eſt ieſus xp̄s deus tuus? quare nō venit ad liberādū te de manib⁹ nr̄is ⁊ de his tormentis. Si xp̄s tuus eſt deus ſicut tu dicis: quare ergo ꝑmittit te totalr̄ affligi et torqueri? Iſta ⁊ ſimilia v̄ba exprobrabant ⁊ improperabant tyrāni ⁊ tortores ipſis martyribus dū torquebāt eos. Sʒ q ecclīa nūq̄ perdidit fidē nec ſpem in illa pſecutiōe: ideo conuerſa in ſe alloquitur animam ſuam et conſolatur eam dicens. O anima mea quare es triſtis in hac afflictione: et quare conturbas me? ne deſperes: Sed

Spera in deo qm̄ adhuc cōfitebor illi ſalutare vultus mei ⁊ deus me⁹. infra eiū.

¶ Spera in deo: q nō deſeret te: imo cōfido q ipſe liberabit me: ⁊ dabit mihi libertatē ⁊ facultatē vt libere poſſim ⁊ publice ſibi ſeruire: ⁊ adhuc ego confitebor illi ⁊ celebrabo feſtiuitates ⁊ officia ſepties in die: ⁊ ꝯfitebor publice q̄r ieſus xp̄s eſt de⁹ me⁹ ⁊ ſalutare vultus mei. Uñ eſt aduertēdū q oīa iſta fuerūt impleta p magnū cōſtantinū qui poſt cōuerſionē cōceſſit xp̄ianis publicā licentiā et facultatē p totū orbem edificādi ⁊ cōſtruēdi ecclīas ⁊ celebrandi feſtiuitates xp̄i: ⁊ diuina officia: et fuit exaudita ſupradicta oratio ⁊ impletū deſideriū eccleſie. Ex ſupradictis ptʒ q ſicut xp̄s liberauerat prio eccleſiā ſuā de captiuitate diaboli ⁊ pctī p baptiſmum in aduentu ſuo ita poſtea liberauit eā de pſecutione tyrānorū p ſanguinē et orationes ſanctorū ⁊ p cōuerſionē Cōſtantini. Item ſequitur q ſicut liberatio egyptiaca figurabat liberationē generis humani fiendā per xp̄m ⁊ aquā baptiſmalē a pctō originali: ita liberatio de captiuitate babylonica figurabat liberationē ecclīe de pſecutione tyrannorū et de pctō actuali p penitentiā. Et nota q ly in die mandauit dñs miam ſuā poteſt etiam referri ad redemptionem generis humani. Not. de liberatione eccleſie.

¶ Ad cuius intelligentiā eſt aduertendum q duplex canticū memorat in ſcriptura ſcʒ nouum ⁊ vetus. Canticum enim vetus erat lex vetus: in qua petebatur ⁊ deſiderabatur mia ⁊ redemptio. Canticuʒ vero nouum eſt lex euangelica in qua annuntiatur iſta mia ⁊ redēptio. Et ideo ſicut lex vetus erat cāticum petitorium huius redemptiōis et mie: ita lex euāgelica eſt canticū annuntiatoriuʒ eiuſdē mie. Jō in hoc loco p diē itelligit tꝑs gr̄e: ⁊ p noctē itelligit tꝑs le. ve. i q̄ fiebat cāticū petitoriū hui⁹ mie. Dicit ḡ dd: q lʒ ante aduētū xp̄i vna abyſſus pctōꝝ ⁊ afflictionū inuocaret et portaret aliā: tñ dñs mādauit miam ſuā ⁊ redēptionē in die gratie ⁊ legis euāgelice: ſicut mādauit cāticū ⁊ petitioneʒ eiuſdem gratie in nocte legis veteris. q. d. q ſicut patres ve. te. cantauerūt cāticū petitoriū mie ⁊ redēptiōis: ita dñs mādauit miaʒ ſuā in die ⁊ tꝑe legis gratie. Et ſic nos cantamus cāticū annūtiatorium miſericordie ⁊ gratie: in celo autē cantat canticum glorie. Duplex canticū vetus. Cāticū nouum.

IUdica me deus ⁊ diſcerne cauſam meam de gēte nō ſancta: ab homine iniquo et doloſo erue me. De di. ſe vi. d. ca. crede i.

Iſte pſalmus

¶ Iſte pſalm⁹ apud hebreos eſt oīno ſine ti-
tulo: imo reperit̄ cōtinuat⁹ cū ſuperiori: ⁊ ſic
iudei dicūt eſſe eundē cū ſuperiori: ⁊ eſſe par
tē ei⁹. Sz cōmuniter apd̄ nos dicit̄ pſal. ꝑ ſe
diuiſus ab altero: ⁊ numerat̄. xlij. Sz vtrūq̄
pōt eſſe verū: ſcz ꝙ ſit idē cū ſupiori: qd̄ ſatis
eſt veriſimile: eo ꝙ eodē mō finit ſicut due ꝑ-
tes ſupradicti pſal. Et pōt eſſe diuiſus: eo ꝙ
eſt diapſalma. i. pars ei⁹ diuiſa ſm cōſuetudi
nem antiquā: put dictū fuit in ꝓlogo tracta-
tu. v. c. de diapſalmate. In quo pſal. ſiue ꝑte
ipſe dauid explicat preſſurā eccl'ie tēpore he
reticoꝝ: de qua deſiderat liberari quam pre
uidit dauid ꝑ preſſurā ⁊ vaſtationem macha
beoꝝ. Ad cui⁹ intellectū eſt notādum ꝙ poſt
ꝙ̄ eccl'ia fuit liberata de ꝑſecutione tyrāno-
rū per conuerſionē magni conſtantini: ilico
poſt mortē eius tēpore conſtātini icidit in ꝑ-
ſecutionē hereticoꝝ: eo ꝙ conſtantinus fuit
maculatus prauitate arriana in cui⁹ fauore
arriani inſixerunt tā durā ꝑſecutionē ipſis
catholicis: ꝙ illa ꝑſecutio viſa eſt ſuperare
ꝑſecutionē tyrānoꝝ: vt ait Ruffinus. x. eccle
ſiaſtice hiſtorie. In qua perſecutione Atha-
naſi⁹ alexandrinus fuit afflictus per. xl. an-
nos: ⁊ a ſede ſua expulſus. Et Ambroſius in
eccleſia mediolanenſi. Et hilarius: ⁊ Marti
nus: ⁊ multi alij. Unde tanta fuit ꝑſecutio: ꝙ
catholici videbant̄ deficere intantū ꝙ bea-
tus ambroſi⁹ cōpoſuit hymnos feriales ad
conſolandū catholicos: vt occuparēt temp⁹
in hymnis ⁊ canticis: ⁊ tollerarent patienter
ꝑſecutionē. Unde Athanaſius ⁊ Ambroſi⁹:
⁊ hilarius: ⁊ Euſebius vercellenſis ⁊ cete-
ri fideles cum ſua doctrina liberarunt eccle
ſiam de illa ꝑſecutione. Hoc ergo preuidens
dauid in ſpū fecit hunc pſalmū. In q̄ tria fa-
cit. Naz ꝑmo petit liberari a cōſortio ⁊ peſte
hereticoꝝ. Scd̄o ꝓmittit agere grās. tertio
cōſolatur ſeipm̄ de ꝓmiſſiōe ſibi facta. Scd̄a
ibi: ⁊ itroibo ad altare. Tertia q̄re triſtis es
aīa mea. ¶ Quātū ad primū eſt aduertendū
ſm Auguſtinum: ꝙ ſicut bellū iteſtinū ē pei⁹
⁊ pernicioſius ꝙ̄ bellū extraneū: ita perſecu
tio hereticoꝝ fuit peior ꝙ̄ ꝑſecutio tyranno-
rū: eo ꝙ iſta erat iteſtina ⁊ viſceralis: eo quod
heretici erant xp̄iani ſimulati: ⁊ habitabant
intra eccleſiā iter catholicos: ⁊ deceperāt im
peratores ⁊ reges gothorū ⁊ vvādalorum.
Et ideo ſub colore fidei crudelius perſeque-
bant̄ catholicos in eccleſia: imo ꝓfanabant
⁊ deſtruebant eccleſias catholicorum ⁊ inter
ficiebant eos itra eccleſiā ⁊ expoliabāt eccle
ſiā: imo ſeuiora ⁊ atrociora tormēta iferebāt
vvādali arriani catholicis in africa: ꝙ̄ vnꝙ̄
tyrāni fecerāt. Et ideo dd̄ in ꝑſona eccleſie
catholicoꝝ petit ſeparari ⁊ diſcerni ab here
ticis ⁊ ſocietate eorum dicens. O deus iudi-
ca me iudicio diſcretionis: et diſcerne cau-
ſam meā: ideſt ſepara me de gēte non ſancta
hereticoꝝ: eo qd̄ habent nomē ſanctitatis: ⁊
nō ſunt ſancti. Hoc dicit: qꝛ vt plurimum oēs
heretici erāt hypocrite ſimulātes ſanctā vi-
tā. Nā vn⁹ preſbyter arrian⁹ ſub ſpecie ſan-
ctitatis decepit ꝑmo ſororē cōſtātij: ⁊ poſtea
decepit eū. Iō ſubdit: ab hoīe iniquo et dolo
ſo erue me. Et appellat hereticos iniquos ⁊
doloſos: qꝛ iniqua ſimulatione ⁊ dolo ipato-
rē ⁊ reges decipiebāt: ⁊ grauiori iniq̄tate et
malitia catholicos ꝑſequebant̄ ⁊ affligebāt.
Quia ſimulata eq̄tas duplex eſt iniquitas:
vt inquit Augſti. Et iō ſaluator admonet eſſe
cauēdū a falſis ꝓphetis ⁊ hypocritis: qꝛ dex-
teri⁹ poſſunt nocere ſub ſpecie virtutis ⁊ ſan
ctitatis. Et iō dicit d̄ gēte nō ſancta ⁊ ab hoīe
heretico ⁊ doloſo erue me. Uocat̄ etiā hereti
cus doloſus: eo qd̄ ꝑ falſaz doctrinā qꝛ falſo
gloſſando ſcripturas alios decepit ⁊ precipi
tat in deteſtabiles ſectas et blaſphemias: ſi-
cut arriani ⁊ manichei. Sz quia grauius af-
fligebatur eccleſia ab hereticis iniquis ⁊ do
loſis: ideo ſubdit. Erue me ab eis.

**Quia tu es de⁹ fortitudo mea: qua-
re me repuliſti: ⁊ quare triſtis ince
do dum affligit me inimicus?**

¶ Tu es deus fortitudo mea: ⁊ nullus alius
pōt me liberare: ergo quare me repuliſti: et
affligi ꝑmiſiſti ab hereticis ꝑ tot tp̄a. Et q̄re
icedo ⁊ fugio triſtis ꝑ mūdū: dū inimic⁹ here
tic⁹ affligit me. Hoc dicit: qꝛ Athanaſi⁹ expul
ſus a ſua ſede alexādrina ꝑ. xl. annos pegri-
nat⁹ eſt fugiens ſeuam ꝑſecutionez eoꝝ. Et
hilarius ⁊ Euſebius ⁊ beat⁹ Martin⁹ in exi
liū miſſi ſunt: ⁊ beat⁹ Ambroſi⁹ mltiplr̄ affli
ctus eſt cū tota eccleſia ſua ꝓpter immanita
tez iuſtine imperatricis. Et iō dicit: qꝛ triſtis
icedo dū affligit me inimicus. Sed qꝛ de tali
deteſtabili peſte nō poterat liberari niſi de⁹
mitteret doctores lumine veritatis illuſtra-
tos q̄ ſacras ſcripturas declararēt: ⁊ lumen
veritatis oſtēderēt: ⁊ hereticos ꝑ veras ⁊ ſa-
cras ſcripturas cōfutarent: ⁊ confunderent.
Ideo hoc lumen petit dicens: O deus.

**Emitte lucē tuā ⁊ vitatē tuā: ipſa
me deduxerūt ⁊ adduxerūt i mōtē
ſanctum tuū ⁊ in tabernacula tua.**

¶ Emitte lucē tuā ⁊ veritatē tuā ideſt lumē
veritatis in doctores: ⁊ mitte tuos ſacros do
ctores lumine tue veritatis illuſtratos: ipſa
me deduxerunt: ⁊ adduxerunt in montē ſan-
ctum tuum ⁊ in tabernacula tua: ideſt ipſa lu
mina veritatis: ⁊ ipſi doctores illuſtrati de-
ducāt me de tali ignorātia ⁊ afflictione: ⁊ ad-
ducāt me in mōtē ſanctū tuū. ſ. i eccl'iaz ꝑ ſuā
doctrinā declarādo ſcripturā. Uñ ꝑ montem

Perſecutio eccl'ie ab hereticis.

Simulata eq̄tas duplex ē iniq̄tas.

xxiij. q. iij. c. fortitudo.

i. q. i. c. i. vi q. i. ſi. dia.

ſctm̃ itelligit eccl'ã ⁊ apicẽ ꝟitatꝫ ſacre ſcptu
re:ad quã ꝟitatẽ nos adduxerũt doctores illu
ſtrati.ſ.Athana.⁊ Origenes ⁊ Euſebi⁹:⁊am.
⁊ hie.⁊ aug.⁊ Gre.Iſti nos itroduxerũt i mõtẽ
ſc̃m ⁊ i tabernacula ſua:⁊ hãc lucẽ petebat eccl'a

xj.q. **Et introibo ad altare dei:ad deũ**
iij.ca **q̃ letificat iuuentutem meam.**
eſti⸗
mãt. **Cõfitebor tibi in cithara de⁹ deus**
xv.q. **meus quare triſtis es anima mea:**
j.c.re
uerti **⁊ quare conturbas me?**
mini. ¶ Hic pmittit agere gr̃as poſt recepta bñfi⸗
cia ad cui⁹ itellectũ ẽ notãdũ qḋ poſtq̃ eccl'a
fuit liberata ꝑ doctores de ꝑſecutione arria⸗
na:⁊ hereſi manicheoꝝ et pelagianoꝝ ilico
fuit valde ꝓſperata. Nã btũs Ambr.ↄpoſuit
mlt'a officia ad cãtãdũ i feſtiuitatib⁹:⁊ Aug.
⁊ Greg.ↄpoſuerũt mlt'o plura q̃ cantat hodie
eccl'a:i qb⁹ officijs eccl'a agit gr̃as de bñfi⸗
cijs icarnatiõis:⁊ natiuitatꝫ:⁊ reſurrectiõis:
⁊ aſcẽſiõis.⁊ ſic celebrat feſtiuitates ꝟginis
Marie cũ ꝓpriis officijs:⁊ ẽt de apl'is:⁊ mar
tyrib⁹ celebrat miſſarũ ſolẽnia:⁊ ſeptẽ horas
canonicas i vnaq̃qꝫ feſtiuitate:agẽdo gr̃as d̾
bñficijs receptꝫ.Et h̾ ẽ qḋ d̾t. Poſtq̃ fuero li⸗
berat⁹ de tali ꝑſecutiõe:tũc itroibo libere ad
altare dei orãdo ad deũ q̃ letificat iuuẽtutẽ
meã.Et h̾ d̾t eccl'a adhuc qñ erat i iuuẽtute
Nã i ſua pueritia fuit afflicta ꝑ tyrãnos:ſꝫ in
iuuẽtute ꝑ hꝛ̃ticos fuit q̄ſi ꝓſtrata:ſꝫ ꝑ docto
res recepit reiuuneſcẽre:⁊ denuo letari.et
idḋ agẽs gr̃as d̾t:itroibo ad altare:⁊ ↄfitebor
ſupra tibi o de⁹:feſta celebrãdo:⁊ hymnos:⁊ oro⸗
xlj.xj. nes cãtãdo ꝓ gr̃aꝝ actiõe:qr de⁹ me⁹ es tu:q̃
q.iij. liberaſti me ꝑ modũ ſupdictũ. ¶ Deīḋ cũ d̾t.
c.eſti⸗ Quare triſtꝫ es aĩa mea. Alloq̄r aĩaꝫ ſuã ↄſo
mãt lãs ſeipſum ꝓpter ꝓmiſſionẽ ſibi f.ctã:⁊ ait.
hne. **Spera in deo:qm̃ adhuc ↄfitebor**
illi:ſalutare vult⁹ mei ⁊ de⁹ meus.
¶ O aĩa mea q̄re es triſtis:⁊ q̄re triſtaris et
ↄturbas me:noli timere:ſed ſpera i deo:qm̃
poſtq̃ fuero liberat⁹ de ꝑſecutiõe hꝛ̃ticoꝝ:⁊
habuero liberã facultatẽ adhuc ↄfitebor illi.
ſ.xp̃o q̃ ẽ ſalutare vult⁹ mei ⁊ deus me⁹.Et h̾
celebrãdo feſtiuitates ⁊ cãtãdo hymnos ⁊ cã
tica:⁊ p̄dicãdo publice euãgeliũ ⁊ nomẽ xp̃i.
¶ Tot⁹ ẽt iſte p̄s p̄t exponi de deſiderio ſctõ
rũ patrũ ſ.zacharie ⁊ Simeonis:⁊ Joſeph:
q̃ de ꝓpinq̃ expectabãt xp̃m:q̃ petebãt vt ibꝛe
mi de⁹ pr̃ mitteret ⁊ lucẽ ⁊ ꝟitatẽ euãgelicã:ꝑ
quã ſim⁹ itroducti i mõtẽ ſctm̃ ⁊ tabernacu⸗
lũ eccl'ie:in q̃ nũc ↄfitemur deo cũ hymnis ⁊
cãticis ⁊ cũ cithara triãgulari.ſ.fide:ſpe:cha
ritate lineat'a.Et ſic vltimo ↄſolat̄ aĩam ſuã
de ꝓmiſſione ſibi facta. ¶ Nã Simeon acce
perat rñſum a ſpũſancto:non viſurũ ſe mor
tẽ niſi pri⁹ videret xp̃m dñi:⁊ idḋ qñ tenuit xp̃m
in manib⁹ cãtauit illud cãticũ. Nũc dimittis
ſeruũ tuũ dñe. Ad idẽ cãtauit zacharias Bñ
dict⁹ dñs de⁹ iſrl'.Sꝫ ſup oẽs fuit ipletũ deſi
deriũ ⁊ ſpes ꝟginis marie Jdḋ ipſa agẽs gr̃as
cecinit illḋ cãticũ.Magnificat aĩa mea dñꝫ.
¶ Põt ẽt tot⁹ iſte p̄s exponi cũ duab⁹ ꝑtibus
pſalmi p̄cedẽtis anagogice:explicãdo deſy⸗
deriũ cuiuſlibꝫ fidelis d̄ſiderãtis abſolui ab
oĩ mũdana miſeria:⁊ eſſe cũ xp̃o in illa eccle
ſia triũphãti. ¶ Et ẽt vnuſq̃ſqꝫ deuot⁹ ſacer
dos dicit hunc pſalmũ qñ accedit ad altare:
petẽs p̄mo diſcerni ⁊ abſolui ab oĩ peccato ⁊
a cõſortio maloꝝ ⁊ a tẽtatiõe peccati.⁊ petit Not.
lumẽ veritatis ⁊ gratie:vt pur⁹ ⁊ mũd⁹ poſ⸗
ſit introire ad altare dei:⁊ digne ſacrificium
offerre:⁊ miſſam celebrare:⁊ laudes dño de
cãtare. ¶ Nota etiã qḋ tot⁹ iſte pſalm⁹ q̃ ad
oẽs tres ꝑtes ſuas poteſt legi anagogice Qꝛ
eſt quoddã ſoliloquiũ toti⁹ eccl'ie ⁊ cuiuſlibꝫ
fidelis ꝑegrinãtis in hac vita loquẽtis ad ſe⸗
ipſum ⁊ ad deũ.Jn quo ſicut ceru⁹ ſauciatus
deſiderat ire ad fontes aquarũ vt refrigeret̄
⁊ ſanet̄:ita aĩa mea ⁊ q̃libet iuſtus deſiderat
diſſolui ⁊ exonerari ab hac grauitate ⁊ mor⸗
te corꝑis hui⁹ ⁊ intrare ⁊ habitare terrã ꝓ⸗
miſſiõis:nã aĩa nr̃a deſiderat egredi ab hac
lachrymaꝝ valle:⁊ frui deo in terra viuẽtiũ.
Et ſicut popul⁹ iudaic⁹ deſiderabat liberari
de captiuitate babylonica:ita tota eccl'a et
q̃libet fidelis deſiderat liberari de preſſura
peccatorũ ⁊ perſecutionum.Et ſicut ſocietas
machabeorũ deſiderabat diſcerni tã a ma⸗
lis q̃ a prophanis gentilibus:⁊ deſiderabat
renouare tẽpliũ:ita mḋ eccleſia petit diſcer⸗
ni ab hereticis ⁊ paganis ⁊ a malis chriſtia⸗
nis:⁊ eſſe cũ Chriſto.

DEus aurib⁹ noſtris au⸗ xxxvi
diuimus: patres noſtri iij.di.
annuntiauerunt nobis. c.nul.
Opus qḋ opat⁹ es i die lus.
bus eoꝝ:⁊ i dieb⁹ ãtiq̃s. xxxv.
q. iiij.
¶ Titulus ad victoriam ſiue in finem filijs c. cuꝫ
Chore Ex hoc titulo apparet qḋ dauid fe⸗ in le⸗
cit hunc pſal.dirigẽs nos in xp̃m finaliter q̃ ge.
eſt finis legis:⁊ tradidit ipſum cãtandũ fi⸗
lijs chore ꝓpter myſteriũ ⁊ ſignũ:eo qḋ etiã
nos dirigit in eccleſiã congregatã ex iudeis
⁊ gentilibus:ſicut dictum eſt in titulo pſalmi
preteriti. Nam in hoc pſalmo dauid predicit
ꝓphetice totam ſtragem populi iudaici fa⸗
ctam per antiochũ tpe machabeorũ:ꝑ quã fi
gurata fuit ſtrages ⁊ ꝑſecutio eccl'ie tpe tyrã
norũ, Sed multis videtur mirabile q̃ dauid
qui fuit per octingentos annos ante tpa ma⸗
chabeorum potuerit facere iſtum pſal. cum
poti⁹ videat̄ narrare hiſtoriã q̃ condere pro

phetiā ita manifeſtā. Ad hoc tñdet q̄ ſeptē ſtat⁹ ve.te.ꝛ eccl'ie cōputant añ aduētū xp̄i: ꝛ q̄libet ſtat⁹ hꝫ ſuū p̄ncipiū ſiue p̄ncipem. Nā p̄m⁹ ſtat⁹ incepit ab adā:q̄ fuit p̄ncipiū toti⁹ gñis hūani. Scđs a noe:q̄ fuit p̄ncipiū ſcđi mūdi:ſiue reſtauratiōis mundi perditi. Terti⁹ ab abraā:q̄ fuit p̄ncipiū circūciſiōis Quart⁹ a iacob.q̄ fuit p̄ncipiū ppl'i dei. Quītus a moyſe:q̄ fuit p̄ncipiū legis. Sextus a Dauid:q̄ fuit p̄ncipiū tēpli p̄mi. Septim⁹ fuit daniel q̄ fuit p̄ncipiū tēpli ſcđi ſiue p̄ncipiū reſtauratiōis ſcđi tēpli: ſicut noe fuit p̄ncipiū reſtauratiōis p̄mi mūdi. Et ḡ iſti ſeptē hoīes fuerūt p̄ncipes iſtoꝝ ſeptē ſtatuū. Jō eis p̄ncipalr facta eſt reuelatio de ſucceſſione tēporis ꝛ ſuoꝝ ppl'oꝝ:lꝫ ſ̄m magis et min⁹ p̄fectū:vt pꝫ p̄ ſingulos. Nā p̄mo cum de⁹ miſit ſoporē i adā p̄uidit in ſp̄ū myſteriū icarnatiōis ꝛ paſſiōis xp̄i:ꝛ myſteriū nr̄e regñatiōis: ꝛ deſponſatiōnē ꝛ vniōnē xp̄i ꝛ eccl'ie vt ait Aug. in lib. cur. de⁹ hō. Et ſup̄ Johan. homilia. Unde excitat⁹ a ſomno dixit. Nūc os ex oſſib⁹ meis. Qđ magnū ſacr̄m eſt de xp̄o ꝛ eccl'ia:vt ait ap'ls ad Ephe.v. Scđo noe i illa dormitiōe ꝛ ebrietate:p̄uidit ml'ta futura de ſucceſſiōe triū filioꝝ ſuoꝝ. Unde ſurgens a ſomno dixit. Maledict⁹ puer canaan vt pꝫ Gen.ix. De iſto dr̄ q̄ vidit tres mūdos. ſ.mūdū creatū:ꝛ deſtructū:et reſtauratum. Tertio ip̄i abrae fuit reuelata ſucceſſio duorū ppl'oꝝ ſuoꝝ.ſ.iſmaelitarū:ꝛ filioꝝ p̄miſſionis p̄ Jſaac:ꝛ de p̄egrinatiōe eoꝝ:et hoc p̄uidit i ſopore:vt pꝫ Gen.xv. Quarto ip̄i iacob fuit reuelatū i ſopore myſteriū xp̄i ꝛ eccl'ie:vt pꝫ Gen.xxviij.ꝛ.xxxij. Jtē p̄uidit totū diſcurſuꝫ.xij.tribuū .ꝛ añ mortē p̄dixit filijs ſuis in ſp̄ū p̄phetie oīa futura ſigillatiꝫ: vt Gen.xlviij. Quīto ip̄i moyſi reuelauit mlt'a futura illi⁹ ppl'i:vt pꝫ Exo.xxxiij.ꝛ in cātico Audite celi. Deut.xxxij. Sexto q̄r dauid fuit p̄ncipiū p̄ſperitatis illi⁹ regni:ꝛ āpliauit diuinū cultū:ꝛ p̄cepit fieri p̄uiū tēplū. Jō ſepe rogabat p̄ſp̄itatē illi⁹ r̄gni: ꝛ cupiuit preciſe durationē ei⁹:. ñ ſciret xp̄ꝫ futurū ex ſua tribu. Jō fuit ſibi reuelata tota ſucceſſio illius regni vſq̄ ad deſtructionē tēpli: ꝛ ciuitatꝫ p̄ caldeos pp̄ ſcelera eoꝝ. Et exīde tot⁹ diſcurſus vſq̄ ad xp̄ꝫ ꝛ exīde: ꝛ tot⁹ diſcurſus eccl'ie vſq̄ ad iudiciū. Et hoc clara viſiōe ꝛ duplici ſp̄ū p̄phetie:vt ipſemet ait.ij. Reg.xxiij. Septio q̄r Daniel.fuit vir d̄ſiderioꝝ ꝛ p̄ncip:ū ſcđi tēpli. Jō reuelat⁹ ē ſibi tot⁹ diſcurſus ſcđi tēpli p̄.lxxij. hebdomadas vſq̄ ad xp̄ꝫ vt pꝫ Danie.ix.ꝛ ſucceſſio q̄tuor p̄ncipaliū regnoꝝ ꝛ totū regnū xp̄i:vt pꝫ Daniel.ij.ꝛ.vij.ꝛ.x. vſq̄ ad ſinē. Ex his pꝫ q̄ nō dꝫ dubitari q̄n dđ ita p̄dicat clar̄ ſtragē machabeoꝝ. Nā ipſemet ait.ij.reg.xxiij.qđ ſua p̄phetia fuit clara ſic lex auroꝝ oriēte ſole abſq̄ nubib⁹. Et ſic i hoc pſal.ꝛ q̄buſdā ſeq̄ntib⁹ magis videt̄ texere hiſtoriā geſtoꝝ p̄teritoꝝ q̄ ꝯdere p̄phetiā futuroꝝ:vt patebit. ¶ Sꝫ ē aduertēdū:q̄ ſicut nos videntes ꝛ p̄ſpicientes a lōge p̄ mōtes p̄pīq̄ores vēim⁹ i cognitionē mōtiū vlterioꝝ:ꝛ p̄ cognitionē planetaꝝ iſerioꝝ videm⁹ ſtellas ſup̄iores. ita dđ ꝛ ceteri p̄p'he p̄uidēdo p̄phetice aliq̄ futuro d̄ illo ppl'o:p̄uidebāt ꝛ p̄dicebāt mlt'a myſterie lōgi⁹ futura d̄ xp̄o ꝛ eccl'ia. Unde illic tāl ſp̄ūs p̄phetie dr̄ duplex:vt dictū ē i Prologo ꝛ ſic dđ p̄uidēdo ſtragē Machabeoꝝ in hoc pſal. p̄uidit vlteri⁹:ꝛ p̄dixit ſtragē ꝛ p̄ſecutionē eccl'ie xp̄i p̄ ſtragē tēpli ciuitatꝫ hierl'm. Hoc ḡ p̄uidēs Dđ fecit hūc pſal. Jn q̄ tria facit. Nā p̄rio vt capiet beniuolētiā a deo narrat oīa bñficia ꝛ victorias illi populo a deo quondā collatas. Scđo ille ppl's explicat et deflet ſtragē ꝛ afflictionē ſuā. Tertio petit liberari p̄ meſſiā futurū. Scđa ibi Nūc aūt repuliſti. Tertia ibi exurge q̄re. ¶ Ad p̄mū ergo dicit ille ppl's. O de⁹ nos audiuim⁹ auribus nr̄is:ꝛ p̄res nr̄i annūtiauerūt nobis per ſcripturā Moyſi ꝛ Joſue:ꝛ p̄ totū diſcurſuꝫ iudicū ꝛ regū:totū opus qđ operat⁹ es i eis in dieb⁹ eorū:ꝛ in oīb⁹ antiquis.ſ. Abraam: ꝛ Jſaac:bñficia ꝛ victorias:ꝛ ſigna ꝛ p̄digia i exitu egypti:ꝛ in peregrinatione deſerti:ꝛ in ingreſſu terre promiſſionis. Nam

Manus tua gentes diſp̄didit ꝛ plātaſti eos:afflixiſti populos:et expuliſti eos. Nec enī i gladio ſuo poſſederūt t̄rā: ꝛ brachium eoꝝ non ſaluauit eos. Sꝫ dextera tua ꝛ brachiū tuū ꝛ illuminatio vult⁹ tui:q̄m ꝯplacuiſti i eis

¶ Man⁹ ꝛ p̄tās tua gētes diſp̄didit:ꝛ p̄iecit de t̄ra p̄miſſiōis p̄ Joſue:ꝛ plātaſti eos. ſ.p̄res nr̄os:ꝛ collocaſti in illa t̄ra:ꝛ afflixiſti ppl'os cananeoꝝ:ꝛ expuliſti eos. Et ſꝫ nō fecerūt p̄res nr̄i virib⁹ ſuis:nec i gladio et armis poſſederūt ꝛ obtinuerūt terrā illā:nec brachiū ꝛ fortitudo eorū ſaluauit eos.ſꝫ dextera tua ꝛ brachiū tuū:ꝛ illuminatio vult⁹ tui Nā p̄ totū deſertū deduxit eos i colūna nubis:ꝛ Moyſe orāte vincebāt Amalech. Exo. xvij. Et clāgētib⁹ tubis ꝛ vociferāte ppl'o ceciderūt muri hierico. Joſue.vij. Et hoc feciſti nō qđ ille ppl's meruit:ſed quoniā ex miſericordia tua cōplacuiſti in eis:ꝛ hoc amore Moyſi ꝛ ioſue:q̄ tibi grati fuerūt. Et etiā q̄r hoc p̄miſeras ip̄i Abrae ꝛ Jſaac ꝛ iacob.

Tu es ipſe rex me⁹ ꝛ de⁹ me⁹: qui mandas ſalutes Jacob.

Marginal notes (left): ſeptē etates ſeu ſtat⁹ — 2 — Not. d̄ dormitione. — Noe. — Noe vidit tres mundos.

Marginal notes (right): Narratio. — vij. q. j. c. ū p̄cuſſio d. iij. c. q̄ ꝫe xxij. q. j. quid culpat. — d. iij. c. q̄.

ꝯtra Jn te inimicos nr̄os ventilabimus
xxiij. cornu: ⁊ in nomine tuo ſpernemus
q.j. qḋ cū insurgentes in nobis.
pat in Non em̄ i arcu meo ſperabo: ⁊ gla
bello. dius meus non ſaluabit me.
xcvj. Saluaſti em̄ nos de affligentibus
d.c. nos: ⁊ odientes nos confudiſti.
cū ad Jn deo laudabimur tota die: et in
verū. nomine tuo confitebimur in ſcl'm.

Tu ergo es rex me⁹ ⁊ de⁹ me⁹: q̇ mādas ſalutes ⁊ victorias toti iacob. Jō ſi volueris nos vētilabim⁹ ⁊ ꝓpulſabim⁹ inimicos noſtros in te: in ꝟtute tua ⁊ cornu: ⁊ cū magna victoria: ⁊ in nōie tuo ſpernem⁹ et ꝯtēnem⁹ oēs inſurgētes in nobis: h̄ em̄ faciem⁹ in nomie tuo: q: nō ſpabo: nec ponā fiduciā in arcu meo: nec gladi⁹ me⁹ ſaluabit me: ſ; tu es ille q̇ ſaluaſti nos de inimicis ⁊ affligētibus nos: ⁊ cōfundiſti odiētes nos ⁊ iō i deo laudabimur tota die: ⁊ nō in nobis: ⁊ confitebimur i ſcl'm in nōie tuo: ⁊ nō i nr̄o: q: ibi d; attribui p̄tās: ⁊ honor oīs nr̄e victorie. Uñ notā q̄ ſicut fideles no. te. ſpant ſaluari ⁊ liberari ab oī periculo in virtute nominis ieſu: ita antiqui inuocabant nomen domini tetragrammaton qḋ eſt idem: vt ſepe dictum eſt.

ſ. qḋ. Nūc aūt repuliſti ⁊ cōfundiſti nos
nū. q. ⁊ nō egrederis de⁹ i ꝟtutib⁹ nr̄is
c. hol

In hac ſcḋa p̄te deflet ⁊ explicat afflictionē ſuā dicēs. O deus tot ⁊ tāta feciſti ꝓ patribus nr̄is ſup. nūc aūt repuliſti ⁊ ꝯfundiſti nos nō habēs curā de nob; ⁊ nec egrederis in virtutib⁹ nr̄is p̄ugnādo ꝓ nobis ⁊ p̄bendo auxilium: ſicut quōdam p̄buiſti: imo

xxiij. Auertiſti nos retrorſū poſt i imicos
q.v. nr̄os: ⁊ q̇ oderāt nos diripiebāt ſibi
.ſ. vltimo.

Auertiſti nos retrorſu; poſt i imicos nr̄os ⁊ fugere nos ad mōtē feciſti ⁊ in die ſabbati vinci nos p̄miſiſti: vt p; p̄io machab. ij. ⁊ gentes ātiochi ⁊ armigeri q̇ oderāt nos diripiebant ⁊ vendicabant ſibi nos captiuos in predam et bona noſtra. et

xx ij. Dediſti nos tanq̄ oues eſcarum: ⁊
q.v. in gentibus diſperſiſti nos.
ſig.

Dediſti nos tanq̄ oues eſcarū ad interficiendu; et comedendum. Et diſperſiſti nos captiuos et fugitiuos in gentibus.

xxiij. Vēdidiſti ppl'; tuū ſine p̄tio: ⁊ non
q.vi fuit m'titudo i ꝯmutatiōib⁹ eoꝝ.
ſunt qdā;

Uēdidiſti ppl'; tuū ſine magno (imo vili) p̄tio: et nō fuit m'titudo pecuniaꝝ i ꝯmutatiōib⁹: q: ꝓ paucis pecuniis vēdebāt ⁊ ꝯmutabātur: q: pro vno aſino ꝯmutabātur tres aut quatuor iudei in cōtemptum. Et ſic

Poſuiſti nos opprobrium vicinis xv. q.
nr̄is: ſubſannationē et deriſu; his j. non
qui in circuitu noſtro ſunt. eſt. et xxiij.
Poſuiſti nos in ſimilitudinē gen qḋ .v.
tib⁹ cōmotionem capitis in ppl'is ſunt qdā.

Poſuiſti nos i opprobriū vicinis nr̄is ⁊ circūſtātib⁹: ⁊ in ſil'itudinē: ⁊ deriſu; ſinitimis ⁊ inimicis infidelib⁹ q̇ in circuitu nr̄o ſūt: ⁊ in ꝯmotionē capit; in ppl'is. Nā qñ aliq̄s ꝯminabat̄ alteri nutādo ⁊ ꝯmouēdo caput ſicut ſolet fieri: dicebat: ego faciā tibi pei⁹ q̄ iudeis. Et qñ loq̄bat̄ de iſortunio alicui⁹: ponebat exēplū ⁊ ſil'itudinē ď iudeis dicēdo. Jta accidit vl' accidat tibi ſicꝫ accidit iude;. Et ſic

Tota die verecūdia mea ꝯ̄ me eſt vij. q.
et cōfuſio faciei mee cooperuit me j. c. cū
A voce exprobrātis ⁊ obloquētis ꝑcuſſio. xiv. d.
a facie inimici et perſequentis. c. cum btūs.

Uerecūdia mea ꝯ̄ me eſt: q: vu; iſta dicunt ⁊ audio in faciē meā: ⁊ ꝯfuſio faciei mee cooperuit me: ⁊ ſic op; me coopire faciē: ⁊ fugere a facie cuiuſlib; obloquētis ⁊ improperātis et perſequentis.

Hec oīa venerūt ſup nos: nec oblitixlv. d.
ſum⁹ te: ⁊ iniq̄ nō egim⁹ i teſtō tuo qui cū mei dat.

Hic ppl's dei ꝯcitat deū ad mia; ⁊ auxiliu; rōne fidelitat;. Nā illa ps fideliū nūq̄ dimiſit fidē dei inter tot tormēta ⁊ ꝑſecutiōes. Jō de⁹ tāto magis habebat cām ſubueniendi eis. Dicit ḡ l; hec oīa mala: ꝑ ꝑſecutiōes venerūt ſup nos: nō obliti ſum⁹ te: nec dimiſim⁹ legē tuā: nec in q̄ egim⁹ in teſtō tuo.

Et nō receſſit retro cor nr̄m: ⁊ ďcli xxiij.
naſti ſemitas noſtras a via tua. q. j. ſ. j. circa me diu;.

Nō receſſit retro cor noſtrū a tuo cultu: q: ſp colum⁹ te: nō violādo legē tuā ⁊ tñ tu ďclinaſti ſemitas. i. declinari p̄miſiſti ſemitas nr̄as a via tua: q: aliqñ nō potuim⁹ ſeruare p̄cepta. Nā in die ſabbati coacti fuim⁹ p̄liari ꝯ̄ i imicos: nec potuim⁹ ſuare aliq̄ cerimonialia ꝑp ipotētiā ⁊ neceſſitatē. Et tñ ē

Qm̄ hūiliaſti nos in loco afflictio xiij. d.
nis: ⁊ cooperuit nos vmbra mortis capi. oñs.

Tu poſuiſti nos i loco afflictiōis ⁊ ſolitario ⁊ ꝑiculoſo fugiēdo ꝑ mōtes ⁊ ꝑ loca draconū ⁊ leonū: ⁊ aliaꝝ beſtiaꝝ: et eram⁹ captiui qñq; in poſſe i imicoꝝ: et ſic cooperuit nos vmbra mort;. Et ſic i talib⁹ loc; ñ poteram⁹ ſuare legē: ⁊ fuim⁹ coacti ďclinare a via tua. ⁊ tñ iter tot aduerſa l; nō poteram⁹ ſuare cerimonias tamen nunq̄ declinauimus ad ritus gentilium. Nam

Sy.ge. di.j. medicina. Si obliti ſumus nomē dei nr̃i: ⁊ ſi expādim⁹ man⁹ nr̃as ad deū alienū

¶ Si obliti ſumus.i.fuiſſem⁹ te: ⁊ expādim⁹ man⁹ nr̃as ad aliquē deū alienū inuocādū.

Ibidem. Nonne deus requiret iſta: ipſe em̄ nouit abſcondita cordis.

¶ Nōne de⁹ reqret.i.reqret iſta. Quaſi di. lʒ nō potuim⁹ deo ſuire ope ſuādo cerimonias: tñ nunq̃ in corde noſtro receſſimus ab eo: imo ꝓpoſitū noſtrum fuit pati mortem et tormenta ⁊ pſecutiones ꝑ eo: ipſe enim nouit abſcondita cordis. Et ſcio

Rom viij. Q̄m ꝓꝓ te mortificamur tota die: eſtimati ſum⁹ ſicut oues occiſiōis.

¶ Q̄m ꝓpter te mortificamur: ⁊ patimur: ⁊ occidimur tota die: tā ī ꝑlus q̄ ī ceteris afflictionib⁹: ſicut pʒ ꝑ totū diſcurſū libri machabeoꝝ: q̄ etiā ꝑ tormēta ne violarem⁹ legem dei: ⁊ ne adorarem⁹ deos eorū vt ptʒ.ij.machabeoꝝ.vij.de muliere cū ſeptē filijs q̄ zelo legis martyrio coronati ſunt. Et ſic tota die ⁊ q̄tidie mortificamur ⁊ occidimur ꝓꝓ te dn̄e ꝑ lege tua ſeruāda ⁊ eſtiati ſum⁹ ſic̄ oues occiſiōis: q̄ apḋ gētiles ātiochi nō fiebat maior mētio occidere vnū iudeū: q̄ occidere vnā ouē: imo ducebamur ad arā: ſicut oues ad occiſionē: ⁊ ſic imolabāt nos dijs ſuis ſic̄ oues.

xi.q.iij.c. maximianus. Exurge quare obdormis dn̄e: exurge ⁊ ne repellas in finem.

¶ In hac tertia pte iſte ppl's petit liberari ꝑ xp̄m meſſiā: ſicut dictū eſt. Nā ī ſcḋo tēplo nō expectabāt liberari niſi ꝑ meſſiā in olb⁹ pſecutiōib⁹ grecoꝝ ⁊ egyptioꝝ ⁊ romanoꝝ: ſicut ꝓmiſſuʒ eis fuerat ꝑ danielē: aggeū: zachariā: ⁊ malachiā: Q̄ meſſias vētur⁹ erat ī ſcḋo tēplo ad liberādū eos: ⁊ ſic iā nō expectabāt ꝑ aliū liberari. O dn̄e ieſu xp̄e exurge ⁊ veni ī carne: q̄re obdormis: ⁊ videris dormire ꝑmittēdo nos vexari ⁊ obliuiſceris inopie nr̃e: q̄ ſumus ſine ope ⁊ auxilio: ⁊ obliuiſceris tribulationis nr̃e: ergo exurge ⁊ ne repellas nos in finem ⁊ ineternum.

Ibidem. Quare faciē tuā auertis: obliuiſceris inopie nr̃e ⁊ tribulationis nr̃e.

¶ Quare auertis faciē ⁊ p̄ntiā tuā? Et intelligit ꝑ faciē humanitatē xp̄i ꝑ quā notificata ē ei⁹ diuitas.q.d. veni ⁊ videam⁹ te in hūanitate ⁊ carne: ⁊ ne obliuiſcaris inopie nr̃e.

xxij. diſ.c. de cōſtātino po litana. Q̄m hūiliata eſt ī puluere aīa nr̃a: ꝯglutinat⁹ eſt ī terra vēter noſter.

¶ Q̄m aīa nr̃a hūiliata eſt in puluere.i.iam fecim⁹ pn̄iaʒ de pctis: ⁊ q̄ude ſum⁹ ꝓcidētes pni in terra: ⁊ vēter nr̄ eſt conglutinat⁹ adherens terre: quaſi dicat: procidentes in facies nr̃as ⁊ proſtrati in terra continue rogamus vt venias ad liberandum nos.

Exurge dn̄e adiuua nos: ⁊ redime nos propter nomen tuum De cō ſe. di. ij. iterat.

¶ Exurge q̄ xp̄e adiuua nos: ⁊ redime nos ḋ ꝑtāte diaboli ꝓꝓ nomē tuū qḋ ē Ieſ⁹.i.ſaluator: q̄ nō ē aliḋ nomē ſub celo: ī q̄ nos oporteat ſaluos fieri. Ex h̄ pʒ qḋ iſte iuocat⁹ ē rex meſſias expectat⁹ ī lege. Sʒ ē aduertēdū qḋ dḋ in h̄ p̄s ꝓcedit duplici ſpū ꝓphetie: ſicut dictū ē ī p̄ncipio. Nā p̄mo ꝓuidit in ſpū futurā ſtragē in tpe machabeoꝝ: ⁊ ꝑ illā ꝓuidit vltra totā pſecutionē eccl'ie xp̄i vſq̄ ad ꝯſtātinū. Et iō ab illo loco nūc aūt repuliſti ⁊ ꝯfudiſti: vſq̄ ad finē hui⁹ pſalmi pōt exponi de pſecutiōe eccl'ie facta ꝑ decē īꝑatores vſq̄ ad conſtātinū. Nā ſi bn̄ attendat tota pſecutio eccleſie maxime facta tpe Diocletiani: ī qua multi ⁊ inumeri fuerūt martyrizati: fuit figurata ꝑ pſecutionē ⁊ ſtragē machabeoꝝ. Et iō erat in cōtinua oratione vt eos liberaret: vt pʒ de beato Syluestro: ⁊ beato vrbano: q̄ latebāt in mōtib⁹ ꝓpe romā ꝓꝓ ſeuitiā tyrānorū: lʒ de⁹ liberauit eos: ⁊ reddita eſt pax eccleſie ꝑ ꝯſtātinū. Et ſic tot⁹ iſte pſalm⁹ eſt q̄dā oratio quā faciebat eccl'ia poſita in illa pſecutiōe. Et ſic prudēs lector pōt applicare literā hui⁹ pſalmi: vt ſint ꝟba ⁊ oratio eccl'ie xp̄i vt ſic. Ut dicat eccl'ia. O xp̄e ſpōſe mi deus et hō nos aurib⁹ noſtris audiuimus: ⁊ in veteteſt. legim⁹. ⁊ p̄res nr̃i patriarche ⁊ prophete narrauerūt.i.in ſcripturis reliquerūt nobis opus qḋ operatus es in dieb⁹ eorum ⁊c. nunc autē in tpe in quo magis nos debes diligere et p̄ſtare nobis fauorē repuliſti nos ⁊ confudiſti: ꝑmittendo vt nero: ⁊ domitianus ⁊ diocletianus deſtruāt eccleſiā tuā ita crudeliter Exurge ergo: q̄ videris dormire: ⁊ ne obliuiſceris inopie nr̃e: ⁊ cōprime tyrannos. Tot⁹ etiā iſte pſal. pōt exponi de pſecutiōe ſaracenoꝝ ⁊ turcharū: in q̄ nūc affligit eccl'ia. Iō petit liberari auxilio xp̄i ſpōſi ſui. Etiam pōt exponi de pſecutione antichriſti: de qua petit liberari in ſecundo aduētu chriſti. Nota

Eructauit cor meū ꝟbū bonū: dico ego opera mea regi. De pe. di.ij. §.ſi. ſmo me⁹.

¶ Titulus ſecundum.lxx. In finem pro his qui commutabuntur filijs chore canticum ꝑ dilecto. In hebreo vero Uincenti ſuper roſa filijs chore eruditio cātici dilectionuʒ. Scḋʒ hieronimū aūt. Uictori ꝓlis filiorum chore cāticū amātiſſimū. vn̄ lʒ iſti tituli videantur diuerſi in verbis: tñ non diſcordant in ſniaʒ imo breuiter inter ſe ſcōs explicant ſniam et myſteria huius pſal. Nā ꝑ hoc qḋ dr̄ in finē: ſiue vincenti aut victori: denotat modus cātandi ad victoriā vocū: ꝑ qḋ denotatur quod iſte ps. vocabat xp̄m ⁊ eccl'iam. Itē ſecundo

cū dicit. p his q̄ cōmutabant: aut ſcꝫ roſas
eccleſia tripl'r nolatur. aut plus: intelligit eccl'ia tripl'r nolata. Nam
vno mō dr̄ ꝯmutata: eo ꝙ fuit regnata ꝛ trāſ
lata ex ꝯuerſiõe de iudaiſmo ꝛ populo gētili i
vnā eccl'iā ꝛ ſocietatē. Itē dr̄ roſa ſm lr̄am
hebreā: eo ꝙ ſicut roſa pulcherrima naſcit i
ter ſpinas: ita eccl'ia xp̄i nata fuit ex ſpinis
ppl'i iudaici ꝛ gētilis. Itē dr̄ liliū: eo ꝙ ſicut
liliū ē albiſſimū iter flores: ita religio xp̄ia
na iter alios pp'los: dr̄ ēt liliū puritate ꝛ al
bedine ꝟtutū grāꝝ. Tertio apponit i titulo
filus chore: ad denotādū ꝙ iſte pſal. dat⁹ fuit
ad cātādū choro ipſi⁹ hemā q̄ erat de filiis
chore: vt dictū ē i plogo: ꝛ pſal. xlj. Cū vero
addit q̄rto i hebreo eruditio dnotat ꝙ pph̄a
fuit erudit⁹ a ſpūſctō: ꝛ erudit alios in hoc
pſal. vt ait chābi barchinonēſis. Et cū addit
hic cāticū dilectionū: ſiue p delicto ſiue cāti
cū amātiſſimū: dnotat ꝙ ē cāticū factū de
amore ꝛ dilectiõe ſpōſi ꝛ ſpōſe: ꝛ ſic dr̄ epitha
lamiū ſiue cāticū ꝛ carmē nuptiale. Nā ſm
Au. ꝛ Origenē ſicut nuptiis tpalib⁹ ꝛ carna
lib⁹ ſolēt aliq̄ ꝯficere carmina nuptialia: in
q̄b⁹ explicāt laudes ſpōſi ꝛ ſpōſe: ita dd̄ ꝯpo
ſuit h̄ cāticū d̄ nuptiis xp̄i ꝛ eccl'ie: put fuit
No. erudit⁹ a ſpūſctō. Ex ſupradictiꝫ pꝫ ꝙ delirāt
q̄dā iudei moderni dicētes ꝙ h̄ cāticū ſctm̄
ē d̄ Aſſuero ꝛ heſter ſpōſa ſua. Sꝫ magis dli
rāt alii q̄ dicūt: ꝙ ē de Salomone ꝛ filia pha
raonis ſpōſa ſua. Nā ea q̄ i hoc pſal. memo
rant: nullo mō pōt cōuenire alicui hoi mor
tali puta: illd̄. ſedes tua de⁹ in ſeculū ſeculi
ꝛc. Jō magis ē credēdū apoſtolo paulo q̄ al
legat hāc ſcripturā eſſe dictā de xp̄o ad he
breos. j. Uñ ait: ꝛ ad filiū q̄de dicit: ſedes tua
de⁹ i ſeculū ſcl'i: Itē ionathā abēhuziel totū
hūc pꝫ expōit de rege meſſia dicēs: dico ego
opa mea regi meſſie. Item rab. hilel dicit ꝙ
de⁹ dilexit valde iſrael: ꝛ vocauit eā filiā: ibi
audi filia: pſal. xliij. Itē ōēs hebrei antiq̄ di
cūt ꝙ dd̄ fecit hūc pſal. de deſpōſatiõe dei cū
populo ſuo. Itē tota eccl'ia firmiter tenet et
p̄dicat ꝙ dd̄ fecit hunc pſalmū in quo expli
cat magnificentiā ꝛ pſperitatē eccleſie ꝛ xp̄i
ſpōſi ſui. Et iō cātat eccl'ia i ꝯſecratiõe chriſ
matis cū dd̄ pphetica voce cecinit ppterea
vnxit te deus deus tu⁹ oleo letitie pre ꝑtici
pibus tuis. ¶ Sed nunc reſtat ſciendū q̄ eſt
illa ꝑſona que loquit i hoc pſal. ꝛ ꝓfert hoc
canticū nuptiale. Ad hoc dicūt aliqui qd̄ dd̄
loquit i toto pſal. Et ſic duo pncipaliter fa
cit. Nam primo premittit proemiū. Secun
diuiſio pſi do exequitur tractatū de cantico ibi. ſpecio
ſus. Unde quantum ad primū breuiter pre
mittit dicenda: captādo beniuolentiā: ꝛ in
uocando auxilium ſpiritusſancti cum dicit.
Eructauit cor meū verbum bonū: ideſt cor
meum deſiderat i hoc pſalmo eructare ver
bum ꝛ carmen amātiſſimum: qꝛ ego dicoet

dirigo opa mea ideſt omnia verba mea ipſi
regi chriſto. Quaſi dicat: ego intēdo loq̄ in
hoc pſal. de xp̄o principaliter ꝛ eccl'ia. Et iō
inuocat diuinū auxiliū dicēs: ſit lingua mea
mota a ſpūſancto tanꝗ calam⁹ ſcribe ſcribē
tis velocit. Quaſi dicat: qd̄ ſicut ſcriba velox
mouet digitis ſuis velocit calamū i ſcribēdo
ita ſpūſſctūs moueat linguā meā: ꝛ dirigat:
ꝛ aperiat mihi materiā ad loquēdū i hoc cā
tico. Deīde cū dicit. Specioſ⁹ forma p̄ filiis
hoim: proſequitur laudes ſponſi et ſponſe.
Beatus vero hieronymus dicit quod pphe
ta loquitur a principio pſal. vſq ad illū lo
cū. Audi filia excluſiue. Et ꝙ exinde loqui
tur deus. Sꝫ alii ſacri doctores tenēt ꝙ de⁹
pater loquit in toto pſal. et ipſemet deus pa
ter cātat totū cāticū de filio ſuo xp̄o ꝛ ſpōſa
eius eccleſia. Et ſm hunc modum maiora et
altiora ſacra cōtinent in his duob⁹ primis
verſib⁹ ꝛ etiā in toto pſalm. ꝙ ſm primā ex
poſitionē: vt patebit. Quā ſniaꝫ ēt non tacet
Aug. ꝛ hiero. Tenendo ergo hāc viā eſt di
cendū qd̄ dd̄ fecit hunc pſalmū in quo intro
ducit deū patrē loquentē ꝛ cantantē hoc cā
ticū de nuptiis xp̄i filii ſui ꝛ eccleſie. In quo
tria pncipaliter facit. Nā primo cōmēdat et
explicat magnificētiā ꝛ nobilitatē ꝛ digni
tatē ꝛ ornatū ſpōſi. Secūdo magnificentiaꝫ
ꝛ pulchritudinē ꝛ ornatū ſpōſe. tertio com
mendat vtrūqꝫ in copia ꝛ fecūditate prolis.
Scd̄a ibi: Aſtitit regina. Tertia ibi. Pro pa
tribus tuis nati ſunt. ¶ Quantū ad primū No. d̄ nuptiis xp̄i.
eſt notādū ſm Aug. ꝯtra Maximinū: ꝙ xp̄o
quicq̄d habet: naſcendo a patre accepit. Sꝫ
cū xp̄s ſit de⁹ ꝛ homo: iō duplex legitur ei⁹
natiuitas. Una eterna qua naſcitur ab eter Natiuitas xp̄i duplex.
no a patre ſm diuinitatē. Scd̄a fuit natiui
tas tēporalis: per quam eſt homo: que con
ceptus eſt opere ſpiritusſancti ex puris ſan
guinibus virginis. Et ſic quicq̄d pertinet ad
carnē habet a matre: ſed quicquid ꝑtinet ad
gratiā habet ꝛ accepit a patre in ſua incar
natione ꝛ vnione verbi. Ideo dauid volens
explicare magnificentiā ꝛ nobilitatē huius
ſpōſi. Primo deſcribit et cantat nobilitatem
nature: ꝛ ea q̄ accepit a patre ab eterno in
quantum deus. Secundo ea que accepit ab
eodē: ꝛ que dedit ſibi pater inquantum ho
mo ex tempore in ſua incarnatione: ſecūda
ibi. Specioſus forma. Quantum ad primuꝫ
eſt notandum ſecūdum Auguſti. cōtra Ma
ximinum. et. xv. de trini. quod cū de⁹ ſit pri Not. q̄ deus nō h̄ꝫ pnci piū.
mū ens et actus purus: nō habet aliquod
principium: nec aliquam potentiam admi
xtā. Et ideo ſicut ſemp eſt in actu primo ita
et ſecūdo. nō differt in eo actus ſecundus a
primo: ſꝫ ſemp intelligit: eo qd̄ ſuum eſſe eſt
ſuū intelligere ꝛ ecōuerſo: ꝛ ſuū intelligere
eſt ſua ſubſtātia. Et ſic qꝛ ab eterno ſemper

ſntelligit:z iō ab eterno dicit verbum:ſʒ qꝛ il-
lud intelligere eſt ſine intermiſſiōe:et illud
verbum eſt de tota ſciētia z memoria ſcōa:
iō nō pōt eſſe niſi vnū verbū qȏ eſt pr̄i equa
le z cōſubſtātiale:qꝛ ſicut pr̄ de tota ſcientia
z ſubſtātia ꝑducit z dicit verbū:ita totā z eā
dē ſubſtātiā z eſſentiā z eſſe cōicat ꝟbo.Et
ſic verbū eſt idē deꝰ cū pr̄e dicēte z nō aliꝰ
deꝰ lʒ ſit alia ꝑſona.Sed qꝛ tale verbū đr ꝑ
modū nature:iō đr z nominaṫ filiꝰ patris z i
centis.Cū ergo in tali verbo dicto explicaṫ
tota eſſentia patris z oīpotētia:z ſapientia
et bonitas.de neceſſitate pater diligit ſe in
verbo:z diligit verbū in ſe.Ex quo actu dili
gendi per modū volūtatis ꝓducit et ſpiraṫ
amorē.Ex q̇ pꝫ qꝑ pater non poſſet ſpirare
amorē ſine verbo in quo ſe diligit:z ſic pater
ſimul cum verbo ſpirat amorem q̇ dicitur ſpi-
ritusſanctus.Et ſic ſpiritusſanctꝰ equaliter
ꝓcedit z ſpiraṫ ab vtroq̄:nō prius nec ma-
gis a patre q̈ a filio:ſed ambo pater z filius
tanq̄ vnū principiū ꝓducūt z ſpirāt ſpiritū
ſanctum.Itē ſequiṫ qꝑ ille amor ſpirās q̇ di-
ciṫ ſpūſſctūs nō pōt eſſe accidēs ſed ſubſtan
tia:qꝛ ꝓduciṫ de tota dilectiōe patris z filij
z per conſequēs de tota ſubſtātia z eſſentia
vtriuſq̄:z iō eſt cōſubſtātialis et coequalis
z coeternus vtriq̄.Et ſic lʒ iſte tres perſone
diſtinguanṫ adinuicē:qꝛ vna nō eſt ꝑſonali-
ter altera:qꝛ alia eſt ꝑſona gignēs:z alia ge
nita:z alia ſpirata:tm̄ oēs tres perſone ſunt
vnꝰ deꝰ:eo qꝑ in eis vna eſt ſubſtātia z eſſen
tia numero.Nā vnꝰ deꝰ diciṫ ob vna deita-
te z eſſentia in tribꝰ ꝑſonis:qꝛ ꝑſone non di
ſtinguunṫ niſi per ꝓprietates relatiuas:que
nō ſunt aliq̇ abſolutū ſed ad aliq̇d. Ex ſu-
pradictis pꝫ qꝑ poſtq̄ pater hꝫ ꝟbū ab eter-
no dictū:z illō verbū pōt loq̇ tꝑaliter ad ex
tra.Et ita pariter ꝑ ſpm̄ſctm̄ pater et filius
tanq̄ vnū ꝓncipiū pn̄t ſpirare vitā z amorē
creatū ad extra.Et iō pr̄ ꝑ verbū loquebaṫ
ad extra:qn̄ ex tꝑe dixit fiat lux:z iō facta ē
lux.Et ꝑ ſpm̄ſctm̄ ſpiraui eſt z exiſtere:et vi-
tā in oībꝰ rebꝰ ꝓductis z creatis ꝑ verbum.
Et iō diciṫ Gen.j.qꝑ i ꝓncipio.i.i verbo crea
uit deꝰ celū z terrā:z aiꝫ dicendo ꝑ verbum
creauit quo ad ſpēs z eſſentias.Sed qꝛ per
ſpm̄ſctm̄ ſpirauit vitā in rebꝰ:iō ſubdit ſpūs
dn̄i ferebaṫ ſuꝑ aquas.In chaldeo autē di-
ciṫ ſpūs dn̄i icubabat ſuꝑ aq̄s.i.ſuꝑ oīa flu-
xibilia:ſicut gallina incubat ſuꝑ oua viuifi-
cās pullos:z ſic ſicut filiꝰ diciṫ verbū per qȏ
pater loquitur ad extra:ita ſpūſſctūs đr lin
Not. gua vtriuſq̄:ꝑ quā pr̄ z filiꝰ formāt vocē: et
dāt ſonū z vitā rebꝰ creatis:et đr ſpūſſctūs
etiā calamꝰ ꝑ quē pr̄ z filiꝰ velociter ſcripſe
rūt z formauerūt oēs creaturas in eſſe vita
li z actuali.Ex ſupradictis pꝫ qꝑ emanatio
creaturaꝝ ꝓſupponit emanationē ꝑſonarū

diuinarū.Et hoc forſan itēdit explicare qȏ
in his duobꝰ primis ꝟſibꝰ.Vn̄ dicit deus pr̄
in ꝓncipio huiꝰ cātici.Cor meū eructauit et
ꝓduxit ꝟbū bonū ab eterno:ꝑ qȏ ꝟbuʒ ego
dico oīa opa mea creata ipſi regi xp̄o.q.d.qꝑ
oīa opa creata dirigo z cōmitto regēda ipſi
regi xp̄o:ꝑ quē oīa creaui.In qua creatione

Lingua mea calamus ſcribe:velo- de cō
citer ſcribentis. ſe. di. v.c. ꝟ ſctō.

¶ Lingua mea.i.ſpūſſanctus fuit tanq̄ ca-
lamꝰ ſcribe ſcribētis velociter.Nā ſicut ſcri
ba velox velociter implet paginā literis ſen
ſibilibꝰ q̄ ꝓcedūt ex verbis z literis menta-
libꝰ.ita ſpūſſanctꝰ velociter influxit vitā et
eſſe actuale rebꝰ creatis ꝑ verbū patris: et
ſicut velociter fuerunt creata: ita velociter
fuerūt viuificata.Et notāter ſpūſſanctꝰ ſiue
verbum tanq̄ calamꝰ velociter ſcribentis.
Nā ſecūdū Auguſti.oīa ſimul fuerunt crea
ta per verbū z viuificata per ſpiritūſanctū.
Quia ſcdm̄ Auguſtinum illi dies non refe-
runtur ad ſucceſſionē temporū ſed nature:
z ad cognitionem angelorum.Sed lʒ refe-
ranṫ ad dies tēporis:adhuc fuit illa creatio
facta velociter:quia ſupra humanā faculta
tē factum eſt qꝑ in ſolis ſex diebus temporis
deus ꝓduxit totam diuerſitatem creatura-
rum. ¶ Sed vlterius eſt aduertendū quod In-
ſicut creatio preſupponit emanationem di- carna
uinarum ꝑſonarū:ita incarnatio ꝓſupponit tio ꝓ-
creationē:z ſicut pr̄ dixit creaturas ꝑ ꝟbū:z ſup-
formauit z viuificauit z diſtinxit eas ꝑ ſpm̄- ponit
ſctm̄:ita dixit z fecit myſteriū incarnationis crea-
ꝑ verbū ab eterno dictū:veſtiuit hūanitate tionē.
z carne ex tꝑe.Sed ꝑ ſpm̄ſctm̄ formauit ve-
lociter z inſtanti illud corpꝰ chriſti ex puris
ſanguinibus in vtero virginali.Et hoc intē
dit etiam dauid in eiſdem duobus verſibus
Unde ait pater ſicut cor meum et mea me-
moria ſcōa eructauit z produxit bonū ꝟbuꝫ
ab eterno per qȏ ex tempore dixi oīa opera
mea regi chriſto:in qua creatiōe ſpūſſanctꝰ
fuit tanq̄ lingua z calamꝰ ſcribe velociter
ſcribētis z formantis z viuificantis et diſtin
guentis oīa creata:ita pariter in myſterio
incarnationis:cor meuꝫ eructauit verbum
bonum incarnatum et humanatum: qui eſt
rex meſſias:cui regi ego dico et committo
omnia opera redēptiōis humane.Nam ſi-
cut per ipſum verbum dixi et creaui omnia
creata:ita per ipſum volui mundum recrea
re:z regenerare:z regere:quia ſicut ab eter
no communicaui ſibi omnia eſſentialia: ita
volo ex tempore ſibi communicare omnia
opera regenerationis et redemptionis.Et
ſicut in creatione ſpiritus fuit lingua z tan-
quā calamꝰ velociter ſcribētis z viuifican-
tis oēs creaturas:ita pariter in ipſa icarna

tione ipe ſpūſſctūs formauit z ſcripſit corp⁹ xpi ex puris ſanguinib⁹ velociter z in iſtāti in vtero virginali. ¶ Et notāter occupat et vſurpat hoc ꝟbū eructo i hoc loco. Nā ſicut vēter ex ſupabūdātia cibi dr eructare: ita pr̄ ter de⁹ pr̄ ex tota z abūdāti eſſentia z ſubſtātia ſua eructauit z ꝓduxit ꝟbū ſuum ſibi coeq̄le. Ex ſupradictis ptz ꝙ xp̄s ſpōſus eccleſie de q̄ itēdit cātare: lz appeat i formahumana: z ſit nat⁹ ex ipe ſm carnē: tn̄ ipſe eſt ꝟbū pr̄is ab eterno ꝓductū d tota ſubſtātia pr̄is. Et p ꝯñs eſt de⁹: z etern⁹: z ōps: z iſinitus. Et ex hoc apparet nobilitas ei⁹: et quid

Not. accepit a pr̄e ſm diuinitatē. Et nota ꝙ non ſolū ſpūſſctūs dr lingua p quā pr̄ z fili⁹ ſpirāt z ſcribūt in mētib⁹ nr̄is dona grā꜀ū: ſed etiā hūanitas xpi pōt dici lingua p quā pr̄ ſenſibilr̄ nobis locut⁹ ē: z manifeſtauit mundo volūtatē ſuā. Scdo xp̄s ſm diuinitatem eſt verbū patris: z ſm humanitatem eſt lingua pr̄is velocit̄ loq̄ntis z ſcribentis nobis ſua ſecreta. Sz ſpūſſctūs ē calam⁹ vtriuſq̄. ſ. pr̄is: z filij velociter ſcribentis z ſpirantis in nobis dona grāꝝ: z etiā qz tā pr̄ q̄ fili⁹ p ſpmſctm̄ loq̄bant̄ ꝓphetis z ſctis viris ſpirādo diuina myſteria z reuelando ſecreta.

de cō ſe. di. iij. c. vitis et. lxvj. di. c. dn̄s

Speciosus forma p̄ filijs hoīm diffuſa eſt grā i labijs tuis: ꝓpterea benedixit te deus ineternum.

Accigere gladio tuo ſuper femur tuum: potentiſſime.

M Incarnatio facta a tota trinitate.

¶ Hic pr̄ intēdit explicare z cātare bona q̄ ſpōſus accepit a pr̄e in ſua incarnatione ſm hūanitatē. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt notāduz ſm ꝙ ſupradictū ē: ꝙ iſta bn̄dicta icarnatio a tota trinitate iclūſiue ē effecta efficienter: lz ad ſolā pſonā verbi ſit terminata: qz fili⁹ inq̄tū hō a tota trinitate dr miſſus: ꝓut explicat̄. Eſa. xlviij. vbi dicit fili⁹: dn̄s miſit me z ſpūs ei⁹. Sz intm̄ tota iſta icarnatio z miſſio actiue attribuit̄ pr̄i in hoc pſal. z ceteris inq̄tū q̄cq̄d hz fili⁹ hz a pr̄e: z ſpūs ab vtroq̄: z ſic fili⁹ inq̄tū hō lz nō ſolū a pr̄e: ſz etiā a ſeipſo inq̄tū de⁹ z a ſpūſctō ſit miſſus: z hz q̄cq̄d hz: tn̄ ſacra ſcriptura hic cōiter attribuit pr̄i: z ſic pr̄ nō excludēdo alias pſonas in hoc pſalmo explicat bona q̄ largit⁹ ē filio inq̄tū hō in ſua incarnatione. Et ſic xp̄s p totū diſcurſum euāgelicū q̄cq̄d hz etiā inq̄tum hō dicit ſe habere a pr̄e: vt inq̄t Hilarius. Vn̄ pr̄em ad filiū loq̄ vel ipm̄ de aliq̄bus bonis cōmēdare: nihil aliud eſt niſi bona ꝯmunicare ſibi z donare. Et iā pr̄ in hoc pſal. ꝯmēorat bona q̄ dedit filio ſm exigētiā nr̄e redēptiōis. Sz qz xp̄s vt redēptor eſt rex z pugil z iudex z ſpōſus id c̄ quedā cōicauit filio tanq̄ regi: z q̄dā tāq̄ pugili: z q̄dam tāq̄ iudici z q̄dā tāq̄ ſpōſo. Quatuor q̄ facit in hac parte. Nā primo explicat ea q̄ pr̄ cōmunicauit filio tanq̄ regi. Scdo tanq̄ pugili. Tertio ea q̄ cōicauit ipſi tanq̄ iudici. Quarto ea que cōmunicauit et dedit tanq̄ ſponſo. ij. ibi. ſagitte tue. tertium ibi. ſedes tua q̄rtū ibi. myrrha z gutta. ¶ Quantū ad primū ad aduertēdū ꝙ tria ſunt q̄ decorant regē. ſ. pulchritudo corpis. Scdo facūdia et ſapia in loquēdo. Tertio enſis ſiue gladius regi⁹ q̄ cingit̄ in ſignū regie ptātis z maieſtatis. De prio dicit̄: ꝙ ſpecies priami erat digna imperio. eo ꝙ erat pulcher in ſtatura z forma. De ſcdo dicit̄ tertio regum. ꝙ ex oībus partib⁹ veniebāt ad audiēdā ſapiētiam ſalomonis. De. iij. dicit̄ cantico. iij. lx. fortes ambiūt ſalomonē tenētes gladios ⁊c. pater ergo volēs cōſtituere filiū ſuū regem totius vniuerſi: etiā inq̄tū erat homo: hec tria dedit in ipſi⁹ incarnatiōe. Nā primo formauit ipſuz opere ſpūſſancti ex puris ſanguinib⁹ ꝟginis pulcherri. añ pre ceteris ſine macula z labe. Scdo poſuit verba ſua in ore ei⁹: vt ꝓmiſerat Deutero. viij. Jō dixerāt miniſtri ſacerdotum Joan. vij. Nunq̄d ſic hō locut⁹ eſt. Jtē Luc. xxiiij. Dixerūt duo diſcipuli de Jeſu nazareno qui fuit potens opere z ſermone. Et ſic nō fuit ſimilis ſibi in facundia z ſapia: Tertio tradidit ſibi poteſtatē regiam: z enſem humanitatis z gladiū ad expugnādū diabolum z ptātem faciēdi mirabilia. Et ſic iſta tria dedit pater xp̄o filio ſuo que reddebāt ipſum dignū regno vniuerſali. Et hoc eſt qd̄ dicit dd in hac prima particula. Vn̄ ait pr̄ ad filiū. O xp̄e tu es ſpecioſus z pulcher forma inquātū hō pre ceteris filijs hoim: qz i vtero materno p̄ ceteris ſpecioſiorē te formaui. Nā cū oēs ceteri hoīes nō ꝯcipiant̄ niſi ex libidinoſo cōcubitu z mēſtruoſo z fetidiſſimo ſanguie cōpaginent̄: tu ſol⁹ ex puris ſanguinib⁹ ope ſpūſſcti in vtero ꝟgineo ſupra facultatē nature formatus fuiſti: z cū oēs ceteri fuiſſent originali culpe ꝓmoꝝ parentuz natura obnoxij z fomite et morbo carnis ſauciati: ſol⁹ tu fuiſti ſm naturam inter mortuos liber. Et ſic fuiſti ſpecioſus forma pre filijs hoim. Et non ſolū fuiſti ſpecioſus quo ad ſupradictam puritatem et munditiā: ſed etiam quo ad nobilitatem: et temperātiam complexionis: eo ꝙ nō ex motu celeſtiū corporū: nec actiōe alicui⁹ naturalis agentis in quib⁹ ſemp eſt: z accidit aliquis defect⁹ in ipſo generato z producto ſz ſolo ope ſpirituſſancti facta fuit formatio illius corporis chriſti: ex puris ſanguinibus virginis. Et non ſoluz fuit chriſtus ſpecioſus forma pre filijs hoim in puritate z nobilitate cōplexionis: ſed etiam in honeſtate ſpectus. Nā oēs incitabat ad honeſtatem

Tria regez decorant. N

pater dedit filio hec.

vite ⁊ ad reuerētiā ſibi exhibēdā: ⁊ oib⁹ incutiebat timorē: vt inqt Chryſ. Poſſum⁹ et dicere ꝙ tria ſunt q̄ decorāt regē ⁊ faciūt ipꝫ dignū regno ⁊ imperio. Pꝛimo ſpecioſitas. i. ſanctitas vite: ne ſit rephēſibilis in vita: vt poſſit alios regere et coꝛrigere. Scḋo vt ſit grat⁹ in loquēdo ⁊ doct⁹ ⁊ ſapiēs: ⁊ vt alios nō ſolū ꝑ vitā: ſꝫ etiā ꝑ doctrinā poſſit trahere. Tertio vt ſit foꝛtis et potens in factis: vt oēs venerent ⁊ timeāt eū. Sꝫ qꝛ xp̄s habuit oīa iſta tria: iō pꝛ de ſupꝛadictis trib⁹ cōmēdat xp̄m regē nr̄m in hac ꝑticula hui⁹ cātici. Iō quantū ad p̄mū dicit. O xp̄e tu es ſpecioſus foꝛma pꝛe ceteris filiis hoim quantū ad ſanctitatē ⁊ puritatē coꝛpis ⁊ aie ⁊ ad cōuerſationē vite: qꝛ in tuo coꝛpe ⁊ aīa nunq̄ locus patuit eſſe pctī: nec fuiſti vnq̄ pctō obnoxius in natura: nec in ꝑſona: qꝛ nō ex ope adā natus nec cōcept⁹ es: ⁊ ſic excedis cunctos filios hoim in foꝛma ⁊ ſanctitate ⁊ ſpecioſitate ꝟtutū. Scḋo excedis oēs in ſapientia ⁊ donis ſpūſſcti: qꝛ diffuſa eſt grā i labiis tuis ad loquēdū ⁊ docēdū: qꝛ nō ad mēſurā accepiſti dona grāꝝ: ꝓpterea. i. qꝛ pater benedixit te in eternū dona grāꝝ largiēdo: vt alios doceas ꝑ p̄dicatiōnē ⁊ doctrinā. Tertio o xp̄e potētiſſime in factis accingere gladio ſup femur tuū: vt oſtdas tuā regiā potētiā. Ad cui⁹ itellectū eſt aduertēdū ꝙ triplicē gladiū ſiue enſem accepit et accinct⁹ fuit xp̄s. Nā pꝛio fuit accinct⁹ gladio hūanitatis ⁊ carnis ad pugnandū cū diabolo: vt in carne patiēdo ipꝫ debellaret. Scḋo gladio ptātis ad operādū miracula. Tertio gladio paterne doctrine ad ſcindēda coꝛda hoim. Uñ hūc triplicē gladiū ſiue hoc triplici gladio pꝛ accinxit filiū: iō ait: o fili accingere gladio tuo. ſ. hūanitatis et ptātis ⁊ doctrine. vt ſis potēs in p̄lio: ⁊ potētiſſim⁹ ad vincendū diabolū ꝑ moꝛtē ⁊ paſſionē. Et ad ſubiiciendū coꝛda hoiꝫ ꝑ doctrinā: ⁊ ad faciēdū miracula ꝑ ptātē ⁊ ꝟtutē paternā: ⁊ ſic eris dign⁹ regno et iperio habēdo iſta tria ſupꝛadicta. Uñ pꝛio ait: ſpecie tua et pulchꝛitudine tua intēde pſpere ꝓcede ⁊ regna. i. tu regnabis pſpere ꝓpter ſpeciē ⁊ pulchꝛitudinē ſanctitatis vite qꝛ oēs fideles ſequent te propter ſanctitatē. Item. ij. dextera tua. i. ptās tibi a deo tradita deducet te in regnū ꝓpter veritatē in dicēdo ⁊ docēdo: ⁊ ꝓpter māſuetudinē in cōuerſando ⁊ miſerādo: ⁊ ꝓpter iuſtitiam in coꝛrigēdo. ¶ Ex quib⁹ pꝫ ꝙ xp̄s habuit quinq̄ q̄ reddebāt ipm̄ dignū regno et iperio. ſ. ſpecioſitatē ⁊ pulchꝛitudinē et puritatē coꝛpis ⁊ aie ⁊ ſanctitatē i viuēdo et māſuetudinē in cōuerſando ⁊ patiēdo: ⁊ ꝟitatē in docēdo: ⁊ iuſtitiā in coꝛrigēdo. Uñ ad maioꝛē intelligētiā eſt vlterius notādū ſm Ariſto. li. de motu aialium: ꝙ dextera eſt potioꝛ

Tria faciūt dignū regno

Xp̄s accinctus triplici gladio.

Xp̄s fuit dign⁹ regno ꝓpt hec q̄nq̄ Ariſ.

ps aīalis eo ꝙ ibi incipit mot⁹ ad oēs ꝑtes aīalis. Et iō ſicut ſiniſtra hoīs dr̄ ps īfirmioꝛ eo ꝙ nō hꝫ ꝓpꝛie p̄ncipiū mot⁹ a ſe: ſꝫ a dextera: ita a ſimili diuinitas in xp̄o dicebat dextera: ⁊ humanitas ſiniſtra: eo ꝙ tota virt⁹ ⁊ ptās deriuabat a diuinitate in humanitatē qꝛ hūanitas erat inſtrm̄ in miraculis faciēdis. Et iō notanter dr̄: accingere gladio tuo ſup femur tuū: id eſt accingere gladio ptātꝭ ⁊ ꝟtutis ſup hūanitatē ꝑ quā inſtrālit faciēs miracl'a ⁊ oīa opa r̄dēptiōis. Et iō ſub.

Specie tua et pulchꝛitudine tua: intēde proſpere procede et regna. Propter veritatem ⁊ manſuetudinem ⁊ iuſtitiam ⁊ deducet te mirabiliter dextera tua.

De cō ſe. di ſiu. c. viij. ⁊ ꝯſe. d. ij. c. iteratur.

¶ O xp̄e regna ⁊ incipe ⁊ ꝓcede regnare ꝑſpere. i. ad pſperitatē eccl'ie ⁊ itēde ⁊ ꝓcede in ope p̄dicatiōis ⁊ miracl'oꝝ ⁊ moꝛtꝭ ⁊ paſſiōis ad q̄ opa miſſ⁹ es. Et regna poſt reſurrectionē ⁊ aſcēſſionē: ⁊ h̄ facies ſpē ⁊ pulchꝛitudīe ſctitatꝭ ⁊ ꝟtutis. Nā dextera tua. ſ. diuinitas ꝟbi d̄ducet te ⁊ diriget te i oī ope redēptiōis ꝓp ꝟitatē ⁊ māſuetudi. ⁊ iuſtitiā: qꝛ his armis vinces diabolū ⁊ triūphabis d̄ eo.

Sagitte tue acute: populi ſub te cadent in coꝛda inimicoꝝ regis.

xxvj. diſ. ſ. ecce. xj. q. iij. ita epe.

¶ Hic mēoꝛat arma q̄ xp̄s tradidit ap̄lis ad d̄bellādū mūdū. Ad cui⁹ itellectū ē notādū ꝙ xp̄s ꝑ ſeipm̄ vicit diabolū i moꝛte ⁊ paſſione: ⁊ expoliauit iferni: ⁊ tulit legē euāgelicā: ⁊ fecit miracl'a: ⁊ p̄dicauit i ſola terra ꝓmiſſiōis. Sꝫ ꝑ ap̄l'os ſuos p̄dicauit i ptibus remotis ⁊ ꝓp'o gētili: ⁊ eiecit diabolū foꝛas et ſubiecit ſibi oēs natiōes. Et iō cōicauit et tradidit ap̄lis arma ſua ⁊ ſagittas euāgelicas ⁊ ptātē et ꝟtutē faciēdi miracl'a i ꝟtute nois Ieſu: ſicut dictum ē pſal. viij. ⁊. xvij. Et ſic ap̄li cū ſagittis ꝟbi euāgelici feriebāt et penetrabāt coꝛda hoim: ⁊ pſternebāt eos a cultu idoloꝝ ⁊ ſupbia vite: ⁊ ſubiugabāt iugo fidei: ⁊ hoc eſt qḋ dt pꝛ ad filiū. Uñ ait. O fili xp̄e. Sagitte tue acute. i. ꝟba euangelica ꝑ tuos ap̄l'os miſſa ⁊ p̄dicata cadēt ſub te in coꝛda inimicoꝝ regis ꝓp'i. i. i coꝛda ifideliū tā iudeoꝝ q̄ gētiliū: ⁊ ſic ꝓp'i cadent ſub te victi ⁊ ꝯuerſi ad fidē. Et aliū cadēt i ꝑpetuā dānationē. Et nota ꝙ tā ap̄li q̄ ꝟba euāgelica dn̄r ſagitte i ſcptura a velocitate: qꝛ ap̄li fuerūt a xp̄o ꝑ totū mūdū velociter miſſi. Et ipa ꝟba euāgelica mittebant ex oꝛe ap̄loꝝ et feriebant coꝛda inimicoꝝ regꝭ xp̄i. Et ſic oēs ap̄li cadebāt a ſua ſupbia ⁊ pfidia ⁊ ſupſtitiōe idoloꝝ: ⁊ ſubiiciebant iugo xp̄i: ⁊ oīa iſta fiebāt i ꝟtute nois ieſu: ⁊ ꝟbi euāgelici: in quib⁹ oſſa fuit xp̄i regia poteſtas ⁊ triū-

phus et victoria: de quibus sagittis patebit psal. lxiii. ꝛ cxxvi. et Esa. lxvi. Et nota q iste v'siculus: scz sagitte tue acute ppli sub te cadēt in corda inimicorū regis. etiā pōt ɔstrui per zeugma reducendo illud v'bū cadēt ad diversa: vt sit sensus. Sagitte tue euāgelice cadēt ꝛ figent in corda inimicorū regis christi messie. Et sic apli gentilium sagittis tuis vulnerati cadent victi sub te ꝛ sub iugo tuo.

Ad he. i. d. ꝛ extra d sacra vnct.

Sedes tua deus in seculum seculi: virga directionis virga regni.

¶ Hic pater tribuit xpo sedē iudicialē ꝛ sceptrū siue virgā: inquātū misit ipm tanq̄ legislatorē ꝛ iudicē mūdi: ꝛ tradidit sibi iudiciariā ptātē ēt inquantū hō. Vñ nota q xpo inquātū hō fuit vnct' in regē ꝛ sacerdotez a primo instanti incarnatiōis non oleo materiali sicut ceteri reges ꝛ sacerdotes ve. te. sz oleo spūali ꝛ letitie et grē spūssctī: vt dictū ē ꝛ istā grāz nō accepit ad mēsuram sicut apli ꝛ ceteri scti: sz sine mēsura redūdat in alam xpi a v'bo pp̄ter hypostaticā vnionez: iō talis plenitudo grē est fontaliter in xpo a qua oēs accepim': etiā a primo instanti cōceptionis data est sibi ptās iudicialis ꝛ regalis: sz non ondit eā: nec voluit publice vti nisi post ascēsionē. ād dicit Matt. xxviii. Data est mihi ols ptās in celo. Et ista sedes xpi ꝛ iudiciaria ptās tradita xpo etiā inquātū hō est eterna a pte post: qr incternū xpo etiā inq̄tū hō sedebit ad dexterā pris: ꝛ iudiciū suū erit in eternū: qr in die iudicij ipios ad penaz eternā destinabit: ꝛ bonos ad glīā sempiternaz. Et sic sua sedes ꝛ suū septrū ꝛ v'ga dr eterna ꝛ directa et iflexibilis. Dicit ḡ pr ad filiū. O xpe de' et hō sedes tua iudiciaria quā dedi tibi in tua cōceptiōe ꝛ ascēsiōe nō data tibi ad mēsurā tpis: ꝛ in seculū seculi et v'ga regni tui: ꝛ ptās nō est iniusta nec flexibilis ad aliquā passionē pp odiū ꝛ amorē sicut tyrannorū: sz ē v'ga directionis ꝛ rectitudinis tribuēs vnicuiq qd suū ē fm opa sua nō declināns ad dextrā nec sinistrā. Et pbat p effectū q tuū septrū sit rectū et iustū. Nam semper

lxxxv. dis. c. odio. xxiii. q. iiii. duo.

Dilexisti iustitiā ꝛ odisti iniquitatē: ppterea vnxit te de' deus tuus oleo letitie pre consortibus tuis.

¶ Dilexisti iustitiam. i. hoies iustos: ꝛ odisti iniq̄tatē in hoib' prauis: nā illos pmiasti: et hos punisti: ꝛ reddit cāz q̄re xpo dilexit iustitiā ꝛ odiuit iniq̄tatē: et non potuit iudicare: nec poterit nisi recte: qr i eo nulla est passio nec iniq̄tas: qr nō traxit naturā corruptā sicut nos oēs: qr nō ex ope adā nat' est. Itē qr ab initio sue ɔceptiōis fuit vnct' oleo spūsscti oim donorū: nō ad mēsurā: qr ēcuit sup eū spūs. sapie ꝛ intellect' ꝛ spūs ɔsilij ꝛ fortitudinis. Et fuit iustitia cigulū renū ei'. Et sic ip iudicabit in v'a iustitia: vt ptz Esa. xi. Nā dona spūssctī erant q̄si pncipiū formale opādi i xpo q ad opa iustitie: iō nō potuit errare. Et iō ait pr ad filiū: o de' xpe scda psona i trinitate: ppterea dilexisti iustitiā ꝛ odisti iniq̄tatē: qr de' tu' pr vnxit te i tua cōceptiōe oleo letitie p ɔsortib' ꝛ pticib' tuis regib' ꝛ sacerdotib': qr illos pcepit vngi oleo materiali et figurali: et te vnxit oleo spūali. Et dnr reges ꝛ sacerdotes ɔsortes xpi inq̄tū ab eo hnt oēz ptātē: ꝛ inq̄tū xpm figurabāt. Itē lz apli ꝛ oēs xpiani cōsortes ꝛ participes xpi sint vncti oleo spūali: et acceperint spūmsctū: tn oēs accepert ad mēsurā deriuatiue a xpo. Sz xpo nō accepit ad mēsurā: sed fontalr hz i se pp vnionē hypostaticā verbi. Itē xpo nō vnct' est vt mūdaret a pctō et liberaret: sicut ceteri oēs: sz vt ab eo oēs acciperem' grām p grā. Et iō dr vnct' p cōsortibus tuis. i. aliter et nobili' ꝛ pfecti'. ¶ Ex predictis in textu inferunt q̄tuor manifeste ɔclusiōes contra iudeos: ¶ pria q messias in lege pmissus est de': pbat. Nā fm ionathā abenhuziel ꝛ oēs antiquos ꝛ authenticos hebreos iste psal. est fact' de rege messia. Et iste speciosus ꝛ accinct' gladio et armatus sagittis ꝛ vnct' oleo letitie pre ɔsortibus suis est rex messias fm eos ꝛ istū vocat de' pr deū in hoc psal. Pmo cum dicit. sedes tua de'. Scdo cū dicit: o deus ppterea vnxit te deus tuus. Tertio cū dicit infra. qm ipse est dns deus tuus: ergo sequitur q messias est verus deus. ¶ Scda conclusio q in diuinis sunt plures psone q̄ vna. probatur: nam ibi est deus vngens ꝛ deus vnctus: sed vna ꝛ eadē persona nō pōt esse vngens ꝛ vncta: ergo sunt due psone. s. pr vngens et de' vnct' qui est filius. Et licet psona spūssancti nō notaliter explicetur: tn satis explicatur ꝛ intelligit fm pprietatē per ly oleo letitie q est spūssctūs alas letificās ꝛ penetrās: ꝛ sanctos pphetas faciēs. ¶ Tertia ɔclo. q licet xps sit de' ꝛ hō: tn nō fuit vnct' quo ad deitatē: sz quo ad hūanitatē: qr primo modo nō indiguit vnctiōe. ¶ Quarta cōclo. q lz xpo sit hō ꝛ ex tpe accepit v'gā et sedē iudiciariā a pre: tn ista sedes ē eterna a pte post: qr in eternū puniet malos: ꝛ bndicauit ꝛ glorificabit bonos. De q regno dr Lu. i. regni ei' nō erit finis. ¶ Sz hic orit dubiū p hoc qd ait v'ga directionis: ꝛ dilexisti iustitiā. Nā vr q xpo dilexerit iniq̄tatē: qr dilexit mattheū teloneariū: ꝛ paulū psecutorē: ꝛ magdalenā peccatricē: ꝛ absoluit adulterā: et dedit latroni padisū: ḡ septrū ei' nō ē rectū. Ad hoc rñdet q de' nō odit nām hois: qr de se bona est sz odit pctm ꝛ iniustitiā i hoie: iō qn hō abijcit

P Messias ē deus. i. ɔclo.

In diuinis sunt plures psone. ii. cōclo.

Not. iii. cōclo. iiii. cōclo.

Q du bis.

pctm̄: ⁊ ſe iudicat ꝑ pniaꝫ: iã deꝰ non repit
cãm in hoīe odiat cũ imo eēt iniuſtus ſi ipꝫ
odiret ſm legẽ poſitiuã. Et iõ xp̄s non dile-
xit mattheũ nec paulũ pctõres: ſꝫ iuſtifica-
tos ꝑ pniaꝫ. Et ſic odiebat in eis pctm̄: q: in
eis pctm̄ deſtruxit: ⁊ ſic xp̄s iuſte egit cũ ve-
niaꝫ nõ negauit magdalene nec latroni nec
ceteris penitẽtibꝰ: ⁊ ſic ſedes ⁊ v̄ba eccliaſti
ca xp̄i abſoluit penitẽtes: ⁊ excõicat obſtina
tos ⁊ rebelles: ⁊ ſic ſemꝑ remanet recta. Et
ſic virga iudicialis xp̄i tã in hac vita ꝙ̄ in fi
ne vite cuiuſlibet ꝙ̄ in generali et nouiſſimo
ar.xj. indicio ſemper erit iuſtiſſima.

n.ſ.j. et.xli iiij. vi.ſit res ciet.

Myrrha ⁊ gutta ⁊ caſia a veſtimẽ tis tuis a domibꝰ eburneis: ex qbꝰ d lectauerũt te filie regũ i honor tuo

¶ Hic pr̄ ꝓbet filio ⁊ ornat eũ veſtimẽtꝫ nu-
ptialibꝰ: iõ ſtã ẽ ſpõſꝰ eccl'ie. Nã poſtq̄ ſupe-
riꝰ tradidit ſibi ſigna regalia ⁊ triũphalia ⁊
iudicialia: h̄ tradit inſignia ⁊ ornamenta nu-
ptialia ꝯuenientia ad d'ſpõſationẽ eccl'e vt di
ligat a ſpõſa. ¶ Uñ ẽ notãdũ q: tres nuptie
legũt i ſcīptura q̄s pr̄ fecit filio ſuo. Prio fue
rũt nuptie icarnationis i qbꝰ v̄bũ vniuit ſibi
hoīeꝫ i vnitatẽ ſuppoſiti. De qbꝰ Jo.j. v̄bũ
caro factũ ẽ. ⁊ Mat.xxij. Silẽ ẽ regnũ celoꝝ
hoī regi q̄ fec nuptias filio ſco ⁊c. Scõe fue
rũt nuptie rcõciliationis: i qbꝰ xp̄s vniuit ſibi
totã ecclĩã i vnitate myſtica. d qbꝰ ait amb.
Hodie celeſti ſpõſo iũcta ẽ eccl'ia vbi xp̄s in
iordane lauit nr̄a crimia. Tertie nuptie fue
rũt glificationis: q̄ fcte ſũt i die r'ſurrectiõis:
vbi xp̄s recupauit corpꝰ glioſuꝫ. Que pficiẽ
tur nobꝫ i die iudicii: vbi nos reſurgemꝰ idu
ti ſtola glie: d qbꝰ apo.x. Gaudete ⁊ exulta-
te: qm̄ venerũt nuptie agni ⁊ ſponſa ornauit
ſe. In pmis nuptiis ſpõſus idutus ẽ carne ⁊
hũanitate ſpecioſa ⁊ glo'ſa tãq̄ rex. Et accin
ctus ẽ gladio ⁊ ſagittꝫ tãq̄ pugil: vt dictũ ẽ.
Et i tertiis nuptiis. ſ. glificationis accepit ſe-
dẽ etnã et v̄gã directionis tanq̄ iudex: vt ptꝫ
Mat.vi. Data ẽ mihi ois ptãs i celo ⁊ i tra:
vt ẽ dictũ. In ſcõis nuptiis. ſ. recõciliationis:
q̄ fcte ſũt i iordane: qñ xp̄s baptizauit ſe i ca
pite ꝓ nobꝫ mẽbris: tũc accepit veſtimẽtum
baptiſmale i pſona oim nrm̄: q: oẽs ſumꝰ in
eo baptizati: ad ro.vj. Et in cruce accepit ve
ſtimẽta flagelloꝝ ⁊ mortꝫ ⁊ paſſionis ⁊ ſãgui
nis: q: totꝰ fuit ꝑfuſꝰ ſanguine ⁊ veſtitꝰ. De q̄
veſtimẽto hr̄ Eſa.lxiij. Quis ẽ iſte q̄ venit de
edõ tinctis veſtibꝰ de boſra? Quare rubrũ ẽ
veſtimẽtũ tuũ? Et finalr̄ de latere xp̄i exiuit
ſanguis ⁊ aq̄: vñ ois eccl'iaſtica ſacra ſũpſe-
rũt v̄tutẽ. Iõ tota eccl'ia dr̄ ſpõſa xp̄i inq̄tũ
ipaꝫ ſibi copulauit. Et dr̄ filia xp̄i inq̄tuꝫ ex
eiꝰ latere exiuit: ſicut eua ex adã. Ex qbꝰ ptꝫ
q: pre nuptie. ſ. incarnationis fuerũt diſpoſi-
tio ad ſecũdas nuptias. ſ. nr̄e recõciliationis

Nota tres nuptie in ſcriptura

nuptie in carnationis.

q: illis aſſumpſit carnẽ mortalẽ: ⁊ paſſibilẽ
i q̄ fuit baptizatꝰ ⁊ paſſꝰ: poſtea i ſecũdis nu ſcõe
ptijs accepit veſtimẽta baptiſmi ⁊ paſſionis nu-
Uñ has ſcõas nuptias ⁊ hec veſtimẽta mẽo ptie
rat ꝓpheta i hac pte. ¶ Uñ eſt iterũ aduer-
tẽdũ q: xp̄s icepit ſcõas nuptias a baptiſmo xp̄i
⁊ ꝓceſſit ꝑ ſuã ꝑdicationẽ vocãdo ſpõſã ad veſti-
fidẽ ſui: ⁊ pfecit eas i ſua paſſiõe: Iõ triplex mẽta
veſtimẽtum accepit xp̄s: ſꝫ ſctitatis ⁊ pnie:
ſcõo veſtimẽtũ doctrie: tertio veſtimẽtũ paſ-
ſiõis. Iõ iſta tria veſtimẽta mẽorat ꝓpheta:
⁊ notificat h̄ ꝑ tres ſpecies aromaticas. ſ. ꝑ
myrrhã ⁊ guttã ⁊ caſiã. Per myrrhã eñ itel-
ligit paſſioneꝫ ⁊ mortem. Per guttã itelligit
pniaꝫ ⁊ ſctitatẽ vite: ꝑ caſiã itelligit lenita-
tẽ ⁊ ſuauitatem doctrie: fuit ḡ xp̄s i ſcõis nu
ptiis his tribꝰ veſtibꝰ idutꝰ ⁊ vnctꝰ. ſ. idumẽ
to ſctitatis ⁊ pnie i ꝯuerſatiõe vite: ⁊ veſtimẽ
to ſapie ⁊ doctrie: ⁊ veſtimẽto amaritudis et
paſſiõis. A qbꝰ tribꝰ veſtimẽtꝫ ſpirãt ⁊ effluũt
tres ſalubres odores i totã ecclĩã: qbꝰ mem-
bra ſequũt ſpõſum ſuũ xp̄ꝫ: d qbꝰ odoribꝰ hr̄
cãticoꝝ. j. I odorẽ currimꝰ vnguentoꝝ tuoꝝ.
Nã martyres ſequũt xp̄ꝫ i odoreꝫ myrrhe ⁊
paſſiõis: ⁊ v̄gines: ⁊ ꝯtinẽtes: ⁊ heremite et
oẽs penitẽtes in odorẽ gutte ſiue ſãdali ſctia
tatis vite: doctores vero ſecuti ſunt xp̄m in
odorẽ doctrine. Et ſic oẽs currimus in odo-
rẽ expirãtẽ ⁊ effluẽtẽ a veſtimẽtis xp̄i. Dicit
ergo pater ad filiũ: o xp̄e ſpõſe eccl'ie non ſo-
luꝫ te cõſtitui regem ſpecioſum forma pre fi-
liis hoim et gratioſum: et conſtitui te pugi-
lẽ accinctũ gladio ⁊ ſagittis cõtra diabolũ:
et conſtitui te iudicẽ dans tibi ſedẽ eternam
et virgã: ſꝫ etiã dedi tibi totã eccl'iam in ſpõ
ſam. In quibꝰ nuptiis indui te tribus veſti-
mẽtis. ſ. ſctitatis doctrine ⁊ paſſionis. A qui
bus veſtimẽtis tuis nuptialibꝰ expirãt ⁊ ef-
fluunt tria aromata. ſ. myrrha paſſiõis ⁊ gut
ta ſiue ſandali ſctitutis vite: ⁊ caſia ſuauis ⁊
lenis doctrine. Iſta tria aromata ſiue odo-
res expirãt a veſtimẽtis tuis tãq̄ ſup. a do-
mibꝰ. i. capſis ⁊ pixidibꝰ eburneis: i qbꝰ re-
ponũt iſta tria aromata. Ex qbꝰ odoribꝰ te
delectauerũt ⁊ oblectauerũt: ⁊ letificauerũt m'r
te puelle nobiles filie regũ in honore tuo. ſ.
ad honorẽ tuũ. Nã Catherina que fuit filia
r'gis: ⁊ agathã: ⁊ agnes ⁊ cecilia ⁊ mille alie
v̄gines q̄ fuerũt de ghe regũ: ſecute ſunt te
i odorẽ veſtimẽtoꝝ tuoꝝ imo obtulerũt tibi
iſta tria aromata ⁊ iſtos tres odores. ſ. myr-
rhã martyrii: ⁊ guttã ſctitatis: ⁊ caſiaꝫ bone
doctrine: in qbꝰ odoribꝰ valde delectaris ⁊
tales odores habes gratos ⁊ acceptos. Iſta
tria vnguẽta abſtraxerunt virgines ⁊ mar-
tyres a domibus ⁊ capſis ⁊ corporibus ſuis
eburneis: ſcilicet albis per puritatẽ ⁊ forti-
bus per ꝯſtãtiã: ⁊ rubicundis ꝑ martyrium.
Eſt eñ ebur album ⁊ ſolidum ⁊ rupicũdum

per qd denotaṫ puritas virginis: ⁊ cõſtãtia
⁊ rubedo martyꝝ: ⁊ ſctõꝝ fortitudo doctoꝝ
⁊ firmitas doctrine coꝝ. Hoc idē põt itelligi
ad lr̃az de magdalena ⁊ maria Jacobi ⁊ ſa-
lome q̃ fuerũt de gñre regali: ⁊ de domo dd:
q̃ his vnguẽtis ⁊ aromatib⁹ vnxerũt xp̃m in
S honorē ſepulture. ¶ Sʒ ad maiorē euidẽtiã
Paſ- eſt valde notãdum φ ṽtus paſſionis xp̃i dr
ſio metaphorice myrrha: ꝓp accõmodatã ſili-
xp̃i dr tudineʒ: nã myrrha ē q̃dã parua arbor aro-
myr matica q̃ naſcit i arabia: cui⁹ ſucc⁹ dr ēt myr
rha. rha: q̃ q̃dē arbor agitata a ventis ꝯ̃rũs. ſ. ab
aqlone ⁊ auſtro emittit ſudorē ꝑtioſiſſimum
ad modũ gũmi: q̃ dr prĩa myrrha: ſʒ qr non
põt exire mltũ de ſucco prĩo mõ iõ agricole
vulnerãt arborē faciẽdo paruã inciſionē in
latere trũci: ⁊ ſic emanet copia ſucci ⁊ liq̃ris
Et ſic tot⁹ ille liquor q̃ egredit ab illa arbo-
re i mēſe martij tã ꝑ agitationē ventoꝝ q̃ ꝑ
inciſionē factã i latere dr myrrha p̃a ⁊ ele
cta virtuoſiſſima ⁊ ꝑtioſiſſima: ꝓſeruãs ab
oĩ corruptionē: ⁊ ſanãs ⁊ dſiccãs oēʒ putre-
dinē. Iſte aũt liquor q̃ emanat in mēſib⁹ ſe-
quētib⁹ dr myrrha ſcda: q̃ lʒ ſit bona: tamen
non eſt tanti valoris ⁊ virtutis. Ad huius er
go arboris ⁊ liquoris ſimilitudinē: tã xp̃s q̃
ſua paſſio dr prima myrrha ⁊ electa. Naʒ in
mēſe martij xp̃s fuit agitatus et afflictus a
duobus ventis ꝯ̃rũs. ſ. a iudeis ⁊ pilato cuʒ
ſuis miniſtris de populo gentili: qui prĩo in
horto emiſit ſudorē ſanguinis: poſtea ꝑ fla-
gella ⁊ clauos: ⁊ vltimo per vulnus lateris
exiuit ſanguis ⁊ aqua in remiſſionez pecca-
torũ. Uñ oĩa ſacra receperunt virtutē. Et ſic
ptʒ qualiter a veſtimentis humanitatis xp̃i
fluxit illa myrrha paſſiõis: cui⁹ virt⁹ fuit re
cepta ⁊ repoſita i domib⁹ ⁊ capſis eburneis
eccleſiaſticoꝝ ſacroꝝ: a q̃bus capſis iugr̃
eccl'ia educit vnguentũ ex myrrha ⁊ caſia ⁊
gutta paſſiõis xp̃i cõfectũ: ad ſanãdas oēs
infirmitates ⁊ vulnera pctõꝝ: in quibus vn
guẽtis xp̃s valde delectaṫ ꝓpter reconcilia
tionē fideliũ. Et hoc eſt qd intẽdit dicere dd
cũ ait. myrrha ⁊ gutta ⁊c. ¶ Nota etiam φ
iſtud nomē mor in hebreo idē eſt qd muſc⁹:
ſʒ in arabico ſignificat amaritudinem. Et iõ
hierony. ⁊ lxx. vbicũqꝫ in hebreo. ſ. i pſal. et
cãticis cãticoꝝ inuenerũt mor: traduxerũt
myrrhã q̃ eſt amara: ꝑ quã ſignificaṫ amari
tudo paſſiõis. Et ſic myrrha ſiue mor ē eq̃-
uocũ ad muſcũ: ⁊ ad illã ſpeciē aromaticam
amarã q̃ preſeruat a corruptione. Iõ meli⁹
videṫ dicere hiero. ⁊ lxx. naʒ iudei moderni
in magna pte ꝑdiderũt veras ſignificatio-
nes vocabuloꝝ hebraicoꝝ ꝓpṫ lõgã diſſue
tudinē. Iõ in ſignificatione vocabuloꝝ he-
braicoꝝ magis eſt credendũ arabib⁹ q̃ iu-
deis modernis: eo φ arabes oēs vulgariṫ
loquũṫ lĩgua arabica. q̃ eſt valde vicina lin-
gue hebraice magis q̃ hiſpana italice. Naʒ
arabica ⁊ ſyriaca: ⁊ hebraica immediate de
ſcendunt a chaldea: vt dictũ eſt i principio:
ſcʒ in prologo tractatu ſexto

Aſtitit regina a dexteris tuis: i ve xxxv. q. v. c.
ſtitu deaurato circũdata varietate cum. pans lus.

¶ Qr ſupi⁹ pr̃ ornauit ſponſuʒ ſupradictis
trib⁹ nuptialib⁹ veſtib⁹: iõ i hac. ij. pte ꝑnci-
pali itẽdit ornare ſpõſaʒ. ſ. eccl'iã: ⁊ copulare
eã ſpõſo ſuo: ⁊ cãtãdo ꝯmẽdat eã in ornatu T
⁊ apparatu nuptiali. ¶ Uñ dr pr̃ ꝑmo ad fi- eccl'a
liũ: vt accipiat ſpõſaʒ ſibi: ⁊ ait. O rex xp̃e fili xp̃i
accipe eccl'iã tibi i ſpõſaʒ: qr iã ipa regina. ſ. ſpon
eccl'ia aſtitit tãq̃ regina a dextris. i. i potiori ſa.
bus bõis tuis: ⁊ nõ ē nuda: imo ſedet i veſti-
tu deaurato circũdata varietate qr e: ſdē ve
ſtimētis tuʒ ē iduta: ⁊ iduiſti eã Nã iã ſeqṫ te
ꝑ fidē ſpē charitatē q̃ effluũt ⁊ ſpirãt a veſti
mētis tuis: ⁊ iã ſeqṫ te ꝑ ſanctitatē ⁊ doctri-
nãʒ martyriũ. Ergo iã ornata ē veſtib⁹ nupti
alib⁹ ⁊ decẽtib⁹: nã ipa aſtat tibi i veſtitu de-
aurato paledine ſiue pallore charitatꝫ: ⁊ cir
cũdata ⁊ amicta varietate veſtimētoꝝ ⁊ co-
loꝝ. ſ. alba ꝑ fidē ⁊ puritatē: ⁊ cerulea ꝑ ſpē:
et rubicũda ⁊ martyriũ: ⁊ pallida ꝑ pñiaʒ: ⁊
ſplẽdēs veritate doctrine. Itē ē circũdata et
veſtita varietate diuerſoꝝ ſacroꝝ. ſ. baptiſ
mi ꝯfirmatiõis pñie euchariſtie extreme vn
ctiõis: itē eſt circũdata diuerſitate et varie-
tat e ſtatuũ. ſ. virginũ: viduaꝝ: ꝯtinētiũ: ꝯiu-
gatoꝝ: heremitarũ: aplõꝝ: doctoꝝ: euãgeli
ſtaꝝ: ꝑdicatorũ: et varietate religionũ: et va
rietate liguaꝝ: qr iã credũt greci: latini: ſcy-
the: idi: ethiopes: chaldei. Itē varietate mo
ris ⁊ ꝯſuetudinũ i cultu: ſʒ oĩb⁹ eſt vna fides
vnũ baptiſma. Iõ ē vnica colũba ⁊ ſpõſa. Uñ
eſt aduertẽdũ qd tota iſta varietas veſtimē-
toꝝ eccl'ie fluit ⁊ emanat a varietate veſtimē
toꝝ xp̃i: de q̃b⁹ ſupradictũ eſt in verſu ſupio
ri. Nã ſicut i mũdi creatione vn⁹ ⁊ idē deus
ſm diuerſitatē ideaꝝ cãdo ſilitudies illaꝝ
ideaꝝ ꝑduxit varietatē ⁊ diuerſitatē creatu
raꝝ ⁊ ſpecieꝝ: ita xp̃s in nr̃a regeneratiõe ⁊
eccl'ie deſponſatiõe multiplicãdo ſimilitu-
dines veſtimētoꝝ ſuoꝝ cauſauit varietatē ꝑ
fectionũ in eccl'ia ſpõſa ſua. Nã ſicut de⁹ lu-
cet in oĩbus creaturis: ⁊ ſic dat eis eſſe na-
turale: ita xp̃s ⁊ redēptor ⁊ regñator lucet i
eccl'ia ⁊ mēbris ſuis: ⁊ ſic dat eis eſſe gratie. Uñ ſ
Itē ſicut mũdus a ſole hʒ tria. ſ. lumē: calorē duo
⁊ influẽtiã: ita eccl'ia hʒ a xp̃o lumē fideiꝫ co a ſo ſ
lorē charitatis: ⁊ influẽtiã ſpei ꝓpter quaʒ le hʒ
operaṫ. Unus ergo xp̃s hñs iſta tria aroma tria ⁊
ta ⁊ veſtimēta. ſ. paſſiõis ⁊ ſcitatis: ⁊ doctri- eccl'a
ne: aſpirãdo ⁊ lucẽdo in eccl'ia ꝑ paſſionem: a xp̃o
cauſat varietatē ſeptē ſacramētoꝝ ad ſanã-
das infirmitates. Scdo ex gutta ſiue ſancti-
tatis cauſat in eccl'ia diuerſitatē religionuʒ

ꝛ ſtatuū ſanctoꝝ:ſ ex veſtimēto doctrine in
ſtuit ſeptē dona ꝛ gn̄a grāꝝ:ꝛ ſic alios fecit
aplos:alios euāgeliſtas ꝛc.Et ſic eccl'ia ſe-
det a dexteris xp̄i circūdata varietate:quo
ola fluūt ab eodē xp̄o:nā ꝑ vnū ꝛ eūdē ſpiri-
tū ſpirat ꝛ diſtribuit vnicuiq dōa grāꝝ ꝑut
vult. Nā ſicut dictū ē in ꝓlogo xp̄s ē diſpēſa
toꝛ bonoꝝ p̄ris. Dicit aūt hiero. ad p̄ncipiū
ꝙ hucuſq loquit ꝓpheta:ꝛ ea q̄ ſequuntur
ſunt vba p̄ris ad ſpōſaꝫ:ſ magis cōformis
xxiij. videt ſupradicta ſententia.

q.j lo-quitur **Audi filia ꝛ vide:ꝛ iclia aurē tuā:ꝛ obliuiſcer̄ ppl'ꝫ tuū ꝛ domū p̄ris tui**

¶ Poſtq̄ ſuperi⁹ p̄r dixit xp̄o vt acciperet
eccleſiā i ſpōſaꝫ:nūc dt eccleſie: vt accipiat
xp̄ꝫ i ſpōſuꝫ:vt appareat ꝯſenſ⁹ vtriuſq. Nā
i ſpōſalib⁹ i p̄mo loco q̄rit ꝯſenſ⁹ ſpōſi:ꝛ in
ſcd̄o ꝯſenſ⁹ ſpōſe:et hūc ordinē ſeruat nunc
eccl'ia. Et iō poſtq̄ p̄r hꝫ ꝯſenſū ſpōſi:nunc
vocat ꝛ admonet ſpōſaꝫ:vt accipiat ꝛ ſequat
ꝛ veniat ad ſpōſuꝫ ſuū xp̄ꝫ:q2 nemo venit ad
filiū niſi p̄r traxerit eū ꝑ grāꝫ:nā quos p̄r ab
eterno p̄deſtinauit:hos xp̄s vocauit:ꝛ iuſtifi
cauit ꝛ regn̄auit Ad Rom. viij. Dicit ḡ p̄r ad
ſpōſaꝫ eccl'iaꝫ. Audi filia ꝑ creationē ꝛ rege
nerationē:audi vocē euāgelicā filij mei:ꝛ vi
de ei⁹ miracula ꝛ ei⁹ ſanctitatē:ꝛ vide ꝑ fidē:
ꝛ iclina aurē tuā volūtatis p̄bēdo aſſenſuꝫ.
Et tu cet⁹ gētiliū ꝯuerſoꝝ:obliuiſcere ppl'ꝫ
tuū idolatraꝝ:ꝛ tu cet⁹ apl'oꝝ ꝛ diſcipuloꝝ
ꝛ ꝯuerſoꝝ ex iudeis obliuiſcere domū.i.ſy
nagogā p̄ris tui moyſi.i.ritū cerimonialiū:ꝛ
nō ſecteris l'raꝫ.ſ ſpm̄. Nota ꝙ iſta ſpōſa dū
erat i domo p̄ris ſui abrae ꝛ moyſi:iducbat
veſtib⁹ vilib⁹ ꝛ vetuſtis cerimoniaruꝫ ꝛ le-
galiū:ꝛ iō p̄cepit de⁹ vt relictis veſtib⁹ ceri-
moniaꝝ orner veſtib⁹ nouis euāgelicis ſa-
croꝝ ꝛ grāꝝ:vt a ſpōſo ꝯcupiſcat. Et iō dt.
obliuiſcere domū p̄ris tui.q.d. exue veterē
hoīeꝫ:ꝛ idue veſtes q̄s tibi dat nou⁹ ſponſ⁹.

De ſa-cra vn-ctiōe c.vni-co. **Et cōcupiſcet rex decoꝛē tuū:qm̄ ipe ē dn̄s de⁹ tu⁹:ꝛ adoꝛabūt euꝫ. Et filie Tyri in munerib⁹:vultū tuū dep̄cabunt oēs diuites plebis**

¶ Chriſt⁹ rex ſpōſus ꝯcupiſcet decorē tuū
ꝛ eris ſibi grata:alr' abijciet te quaſi abomi
nabilē:egredere ergo de domo natiuitatis
ꝛ p̄ris tui.ꝛ intra thalamū ſpōſi xp̄i:qm̄ ipe
eſt dn̄s de⁹ tu⁹ in lege ꝓmiſſus. Itē o tu po-
pule gētilis obliuiſcere ppl'm tuū:ꝛ patres
tuos ꝛ domū.i.delubra ꝛ ſuperſtitiones ido
loꝝ q̄ nō ſunt veri dij ſed demonia:ꝛ cōuer
tere ad ſponſum eccl'ie:qm̄ ipſe eſt dn̄s de⁹
tuus ꝛ nō idola. Et ideo adoꝛabūt eū iudei
ſup.ꝛ adoꝛabūt eū filie tyri.i.oēs cōuerſi ex
gētilib⁹ in munerib⁹.i.ſibi mūera offerētes

Nā magi veniētes ab oriēte obtulerūt i ſua
natiuitate aurū thus et myrrhā. Et cōſtāti-
nus ꝛ ceteri īpatores ꝛ reges tēpla et eccle-
ſias xp̄o ꝯſtruxerūt:ꝛ magna donaria ꝛ oꝛna-
mēta obtulerūt. Vn̄ nota ꝙ vſus ꝛ ſnia icipit
ibi.ſ.ꝛ adoꝛabūt eū filie tyri i mūerib⁹.i.tot⁹
ppl's gētilis:ꝛ ſic expōit hāc ꝑticulā aug.d ſi
de regꝫ iuiſibiliū. Et ꝯuerſ⁹ p̄r ad filiū dt:o fi
lij rex meſſia:intm̄ ꝓpagabit rgnū tuū ꝑ vni-
uerſuꝫ oꝛbē:qd̄ nō ſolū reges ſ oēs diuites
plebꝫ dep̄cabūt vultū tuū.i.añ vultū ꝛ ima-
ginē tuā oꝛabūt i tēplo:ꝛ celebrabūt diuina
officia:ꝛ deſiderabūt vider̄ vultū tuū hic ꝑ gra
tiā ꝛ i futuro ꝑ gl'iā. ¶ Ex ꝓpredictis appēt
ꝛ īferunt q̄tuoꝛ ꝯcl'ones. P̄ma q̄dē ē qd̄ xp̄s
rex meſſias i ſuo aduētu debebat repudiar̄
ꝛ abdicare ſynagogā:ꝛ aboler̄ legalia:et da
re nouā legē et dclarare le.ve.ꝑ hoc qd̄ ait.
Audi filia ꝛ vide:ꝛ inclina aurē tuā ꝛ obliui
ſcere ppl'm tuū ꝛ domū patris tui.q.d. audi
nouā doctrinā ſponſi:ꝛ crede ſibi:ꝛ vide ei⁹
miracula:ꝛ obediēdo ſeq̄re eū dimittēdo ſy
nagogā ꝛ vetuſtatē legis:ꝛ mores antiquo-
rū. ¶ Scd̄a ꝯcl'o:ꝙ poſt publicationē euan-
gelij legalia nō ſunt deo grata nec accepta
ſed ſola ſacr̄a noue legis:per hoc qd̄ ſubdit.
Et ꝯcupiſcet rex decoꝛē tuū. ¶ Tertia ꝯcl'o
ꝙ rex meſſias eſt ver⁹ de⁹:ꝑ h̄ ꝙ ſubdit.qm̄
ip̄e eſt dn̄s de⁹ tu⁹ ꝛ adoꝛabunt. ¶ Quarta
ꝯcl'o.ꝙ p̄ncipalis articul⁹ ꝛ fūdamētū eccle
ſie ꝑ h̄ ꝙ differt xp̄ian⁹ a nō xp̄iano:eſt cre-
dere in xp̄m verū deū ꝛ hoīeꝫ ꝛ meſſiā i lege
ꝓmiſſuꝫ:ꝑ h̄ ꝙ ait. Audi filia ꝛ vide.q.d. qd̄
ſol⁹ eſt fili⁹ dei adoptiu⁹ q̇ credit in xp̄ꝫ:ꝛ ab
dicat oēs alios rit⁹ ꝛ cerimonias ꝛ ſuꝑſtitio
nes:q2 alr' nō cōcupiſceret a xp̄o ſpōſo:nec
eſſet membꝛuꝫ eius nec de gremio eccleſie.

Omnis gloꝛia ei⁹ filie regis abin-tus in fimbrijs aureis: circumamicta varietatibus.

¶ Hic dat cām q̄re debat xp̄s repudiare ſy-
nagogā:ꝛ delubra gētiliū ꝛ oꝛnatū eoꝝ:ꝛ cō
cupiſcere ꝛ eligere eccl'iā. ¶ Nā tota gl'ia ſy
nagoge erat i apꝑatu exterioꝛi:ꝛ i actib⁹ ma
terialib⁹:q2 oīa itelligebāt ad literā:ꝛ ꝑ ſola
oꝑa exterioꝛa putabāt iuſtificari. Et iō tota
gl'ia tēpli ſalomonis erat i apparatu oꝛnamē
toꝝ ꝛ vaſoꝝ aureoꝝ:ꝛ ſic tota gl'ia iudeoꝝ
referebāt ad coꝛp⁹:ꝛ nihil ad aīaꝫ:nec cura-
bāt de iterioꝛi iuſtitia ſed oppoſitū docet lex
euāgelica:nā vera iuſtitia ꝛ oꝛnat⁹ dꝫ eē i no
biliori ꝑte:ſ aīa ē nobilioꝛ coꝛꝑe:ḡ ver⁹ oꝛna
tus dꝫ eē i aīa. Nā de⁹ rōne aīe diligit hoīeꝫ:
ḡ poti⁹ vult ſibi deſpōſare aīaꝫ q̄ coꝛp⁹ ḡ totū
oꝛnatū ꝛ apparatum magis deſiderat in aīa
q̄ in coꝛꝑe:ꝛ ſic hō magis dr̄ iuſtificatus in
aīa q̄ i coꝛꝑe:ꝛ ꝑ ꝯñs magis ꝑ actus interio-

Margin notes (right): Nota. j.conclo. ij.conclo. iij cōclo. iiij. ꝯcl'o. xxvij i q̄.j. nupꝑ traꝝ. X

res q exteriores: cũ possint eẽ ficti et falsi: et sic deus magis acceptat et respicit affectũ et intetionẽ: q effectũ exteriorem: vt ait saluator Matth. v. Et iõ dicit h. glia hui9 spõse nõ cõsistit i apparatu exteriori sicut tẽplũ salomonis: cui9 tota glia erat i pellib9 et pãnis et vasis aureis et argẽteis: et sic ẽ dicẽdũ de tẽplis gẽtiliũ: sz tota glia ei9: idest isti9 sponse filie regis: scilicet ecclesie est abintus in actibus et in deuotione interiori: et in ornatu spũali sacramentorũ ecclesie. Et sic etiam ornatus christianorũ et iustitia et perfectio non cõsistit in actibus exterioribus: sed in ornatu anime et deuotione et virtutibus: et nõ in apparẽtia et vana gloria exteriori: sed in bona intentione interiori: ne qd foris ostẽdit: intus a mercede euacuet: qr xpianus nõ expectat pmiare nec felicitari in hoc mundo: sed in alio: et talẽ alam concupiscit xps: et desponset sibi. Ideo sz ecclesia spõsa christi sit circũamicta varietatibus ad extra: et eius vestis sit cõtexta varietatibus statuũ: scz coniugatorũ viduarũ et virginũ: tñ abintus oibus est vna fides: vna charitas: vnũ baptisma: et vnicã expectant gloriã: et sic tota gloria eorũ est in eis. Unde tali vestitu deaurato et tali amictu contexto varietatib9 colorũ pfectionũ et virtutũ ornauit deus pater spõsam filij: et talez spõsam cõcupiuit xps repudiata synagoga et gẽtilitate q in solis ornamentis mũdanis et exterioribus delectabant et putabãt iustificari. Totũ etiã hoc potest referri ad legez moysi et ad totã scripturã ve. te. cuius veritas nõ cõsistit in litera exteriori: sed in sensu spũali interiori: que quidẽ lex vetus est quasi tunica et vestis sub qua latet euangeliũ siue veritas euãgelica. Et sic gloria veteris legis est veritas euangelica. latẽs abintus in fimbrijs aureis: et hãc veritatẽ et gloriã interiorẽ legis desiderarũt oẽs pres ve. te. et hãc cõcupiuit et acceptauit: et predicauit xps: et sic abiectis et repudiatis cerimonijs exterioribus cõcupiuit gloriã et veritatẽ interiorez. Et sic lex vetus ptz ad extra in vestitu byssino et grosso: sed veritas euangelica latet infra in vestitu deaurato circũamicta varietatibus sensuũ. i. pphetico morali et anagogico et multiplici: qr pertransibunt plurimi: et multiplex erit sciẽtia. Itẽ ista gloria q latet abintus: et emanat abintus: est gra ecclasticorũ sacramentorũ q sunt inuisibilis gratie visibilis forma. Nã in quolibet sacramento sub visibili forma latet inuisibilis gra. vnde quodlibet horuz sacramentorũ est circũamictũ varietate bonorũ effectuũ. Nam baptism9 purgat originale: et cõfert fidẽ spem et charitatẽ: et configurat: et incorporat nos christo spõso: et ɔfirmatio cõfert septẽ dona spũssancti: et eucharistia reficit.

[Margin: Ornatus xpianorũ]

Adducent regi virgines post eã: pxime eius afferentur tibi. Afferent i letitia et exultatiõe: adducent in templum regis.

[Margin: xxvi. q. j. c. nuptiarũ et. j. q. j. mb te et pcij. dis. c. legimus]

¶ Postq superi9 de9 pr cãtauit et cõmẽdauit spõsuz et spõsaz i suis ornamẽtis et apparatu: hic cõmẽdat eã de copia et frequẽti societate puellarũ adulescẽtularũ: q maxie decorãt spõsaz vt ptz i cãticis salomonis. Põt et dici q nũc i hac tertia pte hui9 carminis nuptialis pdicit et ɔmẽdat felicẽ plẽ eorũdẽ. Et iõ ẽ: nã in supiori vsu dixit: q oĩs gloria hui9 spõse ẽ abit9 q̃si i vtero ei9 et qd ẽ amicta et circũdata varietatib9 statuũ et filiorũ: iõ h enũerat et memorat liberos et filios ei9: q̃rũ stat9 sũt mlti: scz vgines: vidue: cõiugate: aplĩ: martyres: et doctores. Uñ nota q ista ples fuit regnata ex iudeis pmo: scdo ex gẽtilib9: et ex vtrisq fuerũt vgines et vidue: et de oĩ statu et illico icepit ecclia xpo dare plẽ. Dicit g pmo vgines scz vgo maria et iohãnes baptista et cetere vgines adducent post eã. i. seqnt ipam eccliaz. i. ipa ecclia pmo adducet vgines spõso suo xpo: et pxime ei9 scz vidue et ɔtinẽtes q tenẽt scdm locũ post vgines afferent tibi. O xpe i letitia et exultatiõe i. spõte vouebũt et seruabũt castitatẽ amore tui. Etiã p virgines possunt intelligi oẽs aĩe xpianorũ q habẽt fidẽ catholicã fm aug. qr p primas põt intelligi spãlr ɔuersi ex gentib9: ex qbus multe vgines fuerũt deo cõsecrate: et seipas p xpo morti obtulerũt: et mlte alie se monasterijs dedicauerũt. Et iõ seqtur. Adducent i tẽplũ regis: sicut ɔtinue fci moniales xpo dedicãt. Et etiã p vgines et pximas xpi possunt intelligi oẽs aĩe xpianorũ q i baptismo incõcusse fidẽ xpo pmiserũt: q dicũtur vgines ab integritate fidei: ex qbus sunt martyres et vgines vidue et cõiugati: q oẽs sequunt ecclesiam: et sunt regenerati a xpo et ecclia. Oẽs em christiani adducuntur ad templũ xpi: et adducit eos mater ecclia: vt baptizent et recipiãt cetera sacramẽta. Et sic oẽs sequuntur agnum quocũq ierit.

[Margin: Ples eccle]

Pro prib9 tuis nati sũt tibi filij: ɔstitues eos pncipes sup oẽz terrã

[Margin: xlviij. dis. c. quorũ vi ceo:]

¶ Hic specialiter memorat plẽ apostolorũ: eo q tenent primũ locuz in ecclesia. Uñ posset dicere ecclia. O christe tu ascendis in celũ. et dimittis me viduã et solã et pupillam sine patre. quia ante habui patriarchas et prophetas qui fuerunt patres mei: nunc autem repudiata synagoga in qua sunt scribe pharisei et legis doctores: cõgregasti me ex piscatoribus et plebeis et simplicib9 idiotis. Ad hoc respodet deus: ne timeas ecclia

ſpōſa: q: ꝓ p̄rib⁹.i.loco ⁊ vice patrū.ſ.pſiar
chaꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ nati ſunt tibi filij.ſ.apl'i: q̇
recepto ſpūſcō erūt maiores ⁊ ſapiētiores
q̄ pſiarche ⁊ ꝓphete. Jō hos ꝯſtitues p̄nci
pes ſup oēm terrā. Hoc etiā dicit: q: ſicut ia
cob genuit.xij.filios pſiarchas a q̇b⁹ deſcē
derūt oēs filij iſrael carnales: ita xp̄s rege
Not. nerauit.xij.apl'os a q̇b⁹ deſcēderūt oēs xp̄ia
ni ꝑ gn̄ationē baptiſmalē ⁊ ſpūalē. Et idō ec
cl'ia d: ver⁹ iſrl' ſpūalis quoꝝ pſiarche fue
rūt.xij.apl'i: vt patebit pſal.lxxvij. Hoc idē di
cit eccl'ie ꝯgregate ex gētib⁹: nō timeas: nec
dedigneris o pp'le gētilis: q: habuiſti ſum
mos philoſophos q̇ in ſciētia hūana floruę
rūt: ⁊ reges ⁊ iperatores: q̇ armis ⁊ legibus
totū orbē ſubiecerūt. Nā ꝓ illis p̄rib⁹ tuis.ſ.
loco Platonis ⁊ Socratis ⁊ Ariſtotelis ⁊ ce
terorū philoſophoꝝ. ⁊ loco Cyri ⁊ Darij et
Alexādri ⁊ Ceſaris ⁊ Pōpeij. ⁊ octauiani et
ceterorū famoſiſſimorū regū ⁊ iperatorū et
bellatorū nati ſunt t.bi.i.renati ex me filij.ſ.
apl'i ⁊ diſcipli: ⁊ hos ꝯſtitues p̄ncipes ſup
oēʒ t̄rā: q̇ nō inanis ꝓphetie v̄bis: nec viri
bus hūanis: ſʒ armiʒ euāgeliciʒ totū orbē tibi
ſubijciēt: ⁊ ſic erūt maiores q̄ Alexāder ⁊ ce
ſar: q̇ minorē partē mūdi vix potuerūt obti
nere. Jtē renati ſūt tibi filij ex me.ſ. marty
res et doctores. Et idō o p̄e domine mundi.

xxiiij. qō.j. q: ex ſola. Memores erunt noīs tui dn̄e: in
omni generatione ⁊ generationē.

Jſti apl'i ⁊ doctores erūt memores tui in
oi gn̄atione ⁊ gn̄ationē: q: ſcribent ⁊ p̄dica
būt mirabilia q̄ feciſti vſq; ad iudiciū. Nam
euāgeliſte ſcripſerūt euāgelia: in q̇b⁹ memo
rant̄ oīa geſta xp̄i. Et Jacob⁹ ⁊ Joānes ⁊ Pe
trus ſcripſerunt epiſtolas canonicas ⁊ Lu
cas act⁹ apl'orū. Et Paul⁹ ſcripſit q̄tuorde
cim epiſtolas ad diuerſos apl'os ⁊ ſtat⁹: q̄ q̇
tidie legunt̄ ⁊ p̄dicant̄ in eccl'ia: in q̇b⁹ ma
xime memorat̄ nomē xp̄i. Et ſic apl'i nō ſolū
ipſum nomē xp̄i p̄dicauerūt: ſʒ etiā in memo
riam eius ſcripta reliquerunt.

j.q.j. ex catholica. Propterea populi cōfitebunt̄ tibi
ineternum: ⁊ in ſeculum ſeculi.

Propterea ⁊ ꝓpter que ſcripta ſunt: oēs
pp'li ad fidē cōuerſi confitebunt̄ tibi o xp̄e: ⁊
colēt te tanq̄ meſſiā et verū deū in ſeculum
ſeculi. Nota q̄ ly dn̄e non ponit̄ in hebreo:
L ⁊ ſic nulla accidit difficultas q̇n loquat̄ pa
ter ad filiū in hoc verſu. Ex toto ergo iſto
j.ꝯcl'. pſalmo poſſunt recolligi quatuordecim cō
cluſiōes ſeu doctrine. P̄ma ꝯcluſio. q̄ pa
j.cō ter ab eterno eructauit verbū bonū ex toto
cl'o. corde.i.de tota ſubſtātia. Scd'a cōcluſio.
q̄ ex tēpore ꝓduxit ꝑ illud verbū velociter
j.cō omnes creaturas ſicut velox ſcriba produ
cl'o. cit literas. Tertia cōcluſio. q̄ chriſt⁹ fuit
ſpecioſus pre filijs hoīm in puritate et ſan
ctitate et ſapiētia gr̄a ſpūſſancti. Quarta iiij.
cōcluſio q̄ xp̄s triplici gladio fuit accinctus ꝯcl'o.
ſcʒ gladio humanitatis ⁊ potentie ⁊ doctri v.con
ne. Quinta cōcluſio q̄ quinq; v̄tutes fue cl'o.
rūt ꝓpter quas meruit regnare ſcʒ ſancti
tas: ſapiētia v̄itas: manſuetudo et iuſtitia q̄
q̇ oēs quinq; virtutes ſūt neceſſarie cuilibet re vj.cō
gi ⁊ principi ⁊c. Sexta cōcluſio q̄ tā apo cl'o.
ſtoli q̄ v̄ba euāgelica fuerūt ſagitte quibus vij.
xp̄s penetrauit corda hoim. Septima cō ꝯcl'o.
cl'o q̄ ſedes chriſti iudiciaria erit eterna et viij.
ſceptrū xp̄i erit iuſtū ⁊ directū. Octaua cō ꝯcl'o.
cluſio q̄ in diuinis eſt trinitas ꝑſonarū: ſcʒ
pater vngēs: et fili⁹ vnct⁹ et ſpiritusſanctus
quo filius vngitur ſecunduʒ humanitatem.
Nona cōcluſio q̄ triplici veſtimento fuit ix.cō
xp̄s veſtit⁹: ſcʒ veſtimēto myrrhe paſſiōis: ⁊ cl'o.
veſtimēto penitētie et doctrine. Decima x.con
cōcluſio q̄ veſtimenta eccleſie xp̄i deaurata cl'o.
ſunt per charitatem ⁊ circundata varietate
virtutū ⁊ ſacramētorū ⁊ diuerſorū ordinū et
graduū miniſtrorum et prelatorum eccleſie xj.cō
Undecima cōcluſio q̄ eccleſia ſponſa xp̄i clu
eſt cōgregata ex cōuerſis de populo gentili ſio.
relinquētib⁹ ritum patrū ſuorū: ⁊ ex conuer
ſis de iudaiſmo relinquentib⁹ cerimonialia xij.
⁊ rit⁹ legales patrū ſuorum. Duodecima ꝯcl'o ⁊
cōcluſio. q̄ filij gētiliū debebāt recipere xp̄ʒ xiij.
⁊ adorare ip̄m tanq̄ deū. Tredecima cō ꝯclu
cluſio. q̄ gloria eccl'ie nō cōſiſtit in bonis ex ſio.
terioribus ⁊ temporalib⁹: ſed interioribus et xiiij.
ſpiritualib⁹. Decimaquarta q̄ loco.xij. ꝯcl'o.
patriarchaꝝ ꝯſtituti ſūt duodecim apoſtoli
principes ſuper omnem terrā: per quos re
generatus eſt totus populus fidelium.

Deus noſter refugiuʒ ⁊ virt⁹ adiutor in tribulationibus que inuenerunt nos nimis.

v.qō. v.nō. oīs. vij.q. q.j.c. aduerſitas.

Huic pſal. p̄ponit̄ talis titulus in hebreo:
ſcʒ victori ſiue ad victoriā filijs chore ſuper
alamot cāticū. Scd'm tr̄o.lxx. In finem filijs
chore ꝓ arcanis cāticū. Scd'ʒ aūt hiero. Ui
ctori filioꝝ chore ꝓ iuuētutib⁹ cāticū. De
autore aūt ⁊ materia hui⁹ pſal. dr̄ Rabbi ſa
lo. ⁊ quidā alij hebreorū q̄ filij chore fecerūt
hūc pſalmū ꝓ gratiarū actione: eo q̄ fuit fa
ctū in eis illud grāde miraculum: q: p̄re ſuo
chore ⁊ dathan: ⁊ abiron: ⁊ ceteris cōplicib⁹
illi⁹ cōiurationis pereuntibus ipſi fuerunt li
berati: vt ptʒ Numeri vigeſimoſexto.a.xvj.
Et hoc iuſte et bn̄ merito factū eſt: vt dicunt
iſti. Nā cū chore pater eorū ⁊ ceteri obſtina
ti vellēt rebellare cōtra moyſen ⁊ aaron: tn̄
filij chore noluerūt eſſe cōplices nec partici
pes in illa cōiuratione: imo ꝑſuadebāt pa
tri: vt obediret moyſi iuxta voluntateʒ dn̄i

ſʒ qꝛ chore cū ceteris voluerūt obſtinate pſe
ſeuerare in ſuo malo ꝓpoſito: iō apta eſt ter
ra: ⁊ deuorauit eos filiis chore ſaluis manē
tib⁹: vt ptʒ ibidēʒ. Et addūt iſti: ꝙ filii chore
māſerūt i aere: cū terra ſub pedib⁹ eoꝝ fuiſ
ſet apta: ſʒ cōiuratorib⁹ abſorptis ⁊ deuora
tis: tūc terra fuit recluſa ⁊ reiūcta: ⁊ tūc filiī
chore māſerūt ſalui ſuꝑ terrā. In hoc fuit il
lud grāde miraculū qđ ſcribiť nū. xxvj. Et
addūt iſti ꝙ tūc de⁹ dedit filiis chore ſpm̄ ꝓ
phetie in p̄miū tāte obediētie: ⁊ ſic fecerunt
oēs pſalmos q̇ intitulanť filiis chore: et iter
ceteros fecerūt hūc pſal. agēdo gr̄as ꝓ ſua
liberatiōe ⁊ tāto miraculo oñſo. Et hāc poſi
tionē ſequunť q̇dā catholici gloſſantes hūc
pſal. ꝓ illa liberatione ⁊ miraculis factis in
deſerto: ⁊ in trāſitu maris rubri: ⁊ in igreſſu
terre ꝓmiſſiōis. Qꝛ tūc fact⁹ eſt impet⁹ flu
minis iordanis: qñ cōuerſus eſt retrorſuʒ: ⁊
trāſiuit pplꝰs: ⁊ altiſſim⁹ ſctificauit ſuum ta
bernaculū ⁊ arcā qñ repoſuit eā in Silo: et
letificauit illā ciuitatē ⁊ pplꝰʒ dādo poſſeſſio
nē illi⁹ terre. Et ſic exponunt litaliter hunc
pſal. de adeptione illi⁹ terre cū auxilio dei.
¶ Sʒ iſta poſitio lʒ aliq̄ mō et in minori ꝑte
cōtineat aliq̄lē ꝟitatē: tñ in maiori ꝑte cōti
net falſitatē. Nā p̄rio ꝯtinet falſuʒ: inq̄ꝑtū di
cit ꝙ filii chore fecerūt hūc pſal. tꝑe moyſi:
ſicut fuit ꝓbatū in titulo pſal. xlj. Scđo con
tinet falſum inq̄ꝑtū dicit ꝙ pſalmiſta ꝑciſe in
hoc pſalmo memorat miracula ⁊ ꝓdigia fa
cta in exitu iſrľ de egypto: ⁊ in ingreſſu ter
re ꝓmiſſiōis. Sʒ pōt cōtinere verū: inq̄ꝑtum
dđ cōtēplādo miracula ⁊ ꝓdigia ⁊ myſteria
facta ⁊ geſta i illo egreſſu ⁊ ꝓgreſſu ⁊ igreſ
ſu ꝑuidit i ſpū ortū et ꝓgreſſuʒ ⁊ ꝓſperitatē
⁊ triūphū eccľie xp̄i. Que q̇dē eccľia xp̄i eſt
⁊ fuit figurata ꝑ filios chore: eo ꝙ eſt et fuit
cōgregata ex cōuerſis de pplꝰo iudaico ⁊ po
pulo gētili: quorū p̄res perierūt in ſua ceci
tate ⁊ īfidelitate: vt ꝓbatū fuit ibidē. ſ. pſal.
xlj. Et iō eſt dicēdū ꝙ dđ fecit iſtū pſalmū et
intitulauit ipʒ in finē filiis chore ſuꝑ alamot:
eo ꝙ dedit ipm̄ cātādū ipi hemā: ⁊ toti cho
ro ſuo: eo ꝙ erat de filiis chore: vt ibi fuit di
ctū. Sed tunc manet dubium de diuerſitate
trāſlationū hui⁹ tituli. Nā. lxx. trāſtulerunt
in finē filiis chore ꝓ arcanis. Et hieronym⁹
trāſtulit filiis chore ꝓ iuuentutib⁹. Ad hoc
Ala- rñdeť ꝙ hoc nomē alamot eſt plurale deri
mot uatiuū de hoc nōie alma: ſʒ qꝛ hoc nomē al
q̇d ſi- ma eſt eq̇uocū ad duo: nā vno mō ideʒ eſt ꝙ
gnifi- adoleſcētula ſiue puella. Alio modo idē eſt
cat. qđ ſecreta. Et ſic alamot vno modo ſignifi
alma cat iuuētutes. Alio modo ſignificat arcana
eſt eq̇ ſiue ſecreta. Et ideo ſeptuaginta tranſtule
uocū rūt ꝓ arcanis: ſumēdo vnā ſignificationem.
ad Et hiero. tranſtulit ꝓ iuuentutib⁹: ſumendo
duo. aliā ſignificationē: ſʒ hoc ex diuina ꝓuiden
tia factū eſt. Nā dđ in pſal. iſto ꝓphetice me
morat ⁊ ꝑdicit arcana ⁊ ſecreta et profunda
myſteria: ⁊ ꝓdigia ⁊ miracula: q̄ geſta et fa
cta ſunt in iuuētute ⁊ in ortu ⁊ ꝓgreſſu ipſi⁹
ciuitatis ſiue eccľie dei: vt magis patebit in
fine expoſitiōis huius pſal. Et ſic neceſſaria
fuit vtraq; trāſlatio: qꝛ notificat iuuētutē et
ortū eccľie. Et altera arcana ⁊ ꝓfunda my
ſteria ⁊ miracula q̄ geſta ſunt in ortu ⁊ in iu
uētute eccľie. Et iō dat⁹ ē iſte pſal. filiis cho
re ad cātādū: eo ꝙ gerebāt figurā eccľie ſic
cōgregate: vt dictū eſt. Tria ergo facit dđ in Diuiſio pſi.
hoc pſalmo. Primo em̄ ꝑdicit fortitudinē et
cōſtātiā quā habuit eccľia cōtra iudeos ⁊ ty
rānos in ſua iuuētute ⁊ auxilio dei in ꝑnci
pio: ⁊ hoc ꝑ figurā: et ꝓut ꝑuidit in exitu iſrľ
de egypto ⁊ ꝑ trāſitū maris rubri. Scđo ex
plicat vnde iſta ciuitas dei et eccľia adepta
eſt talem fortitudinē. Et in q̊ tꝑe habuit hāc
gr̄am ⁊ hoc ꝑ figurā ingreſſus terre ꝓmiſſio
nis ꝑ iordanē. ¶ Tertio explicat ꝓphetice
victoriā ⁊ triūphū quē habuit eccleſie de iu A
deis ⁊ tyrānis ꝑſecutorib⁹ ſuis. Et hoc ꝑ fi eccľie
gurā victorie quem habuit ioſue ⁊ iſrael de ꝓgreſ
regib⁹ et pplꝰis cananeorū. Scđa ibi. flumi ſus.
nis impet⁹ letificat. Tertia ibi. Cōturbate
ſunt gētes ⁊ inclinata. ¶ Quantū ad primū
eſt notādū: ſicut pluries dictū eſt ꝙ ꝑncipiū
⁊ ꝓgreſſus eccleſie xp̄i manifeſte figuratus
eſt ꝑ primū ꝓgreſſum pplꝰi iſrael. Nam ſicut
iacob ſiue iſrael genuit duodecim filios: et
reliquit eos in egypto inter inimicos: vbi
grauiter fuerunt afflicti. lʒ moyſes cum ſi
gnis ⁊ portentis eduxit eos ꝑ mare rubrū ⁊
deſertū cū maximis laborib⁹ ⁊ tribulationi
bus: ita xp̄s regenerauit duodecim apľos: ⁊
poſt eius mortē reliquit eos in hieruſalem:
vbi fuerūt afflicti a iudeis: vt ptʒ in actibus
apoſtolorū. Sed xp̄s miſit in eos flumen aq̄
ſapiētie ſpiritusſcti: ⁊ miſit eos ꝑ mūdū vni
uerſum: et ſubiecerūt xp̄o totū orbē: ſicut fi
lii iſrael trāſfretātes impetū iordanis obti
nuerūt totā terrā ꝓmiſſiōis. In illa ergo fi
gura ⁊ myſterio ꝑuidit dauid totū ꝑncipiuʒ
⁊ ꝓgreſſum eccleſie. Iđ introducit cetū apo
ſtolorū ⁊ fideliū primitiue eccleſie loquentē
in hoc pſal. ⁊ explicātē fidē ſuā in illa ꝑſecu
tiōe. Uñ dicit popul⁹ ⁊ ciuitas xp̄i: xp̄s deus
⁊ homo eſt noſter refugiū ⁊ virtus et adiu
tor in tribulationib⁹ que inuenerūt et vexa
uerunt nos nimis in primitiua eccleſia. Nā
ilico poſt mortē ⁊ reſurrectionē xp̄i inſurre
xerūt ꝑncipes ⁊ phariſei cōtra nos: et duce
bāt nos: ⁊ cōſtituebāt in conſpectu ſacerdo
tū. ꝑcipientes ne predicaremꝰ nomen xp̄i: ⁊
perſequebanť nos ꝑ ſynagogas ⁊ ciuitates
⁊ cōminabanť nobis flagella ⁊ tormenta: vt
ptʒ in actibus apoſtolorum: ſed propterea
qꝛ deus noſter eſt refugium ⁊ virtus nobis:
Propterea

lxxx vj. di. decio ⁊ laico. **Propterea nõ timebimꝰ dũ turbabit terra: ⁊ trãſferẽt mõtes ĩ coꝛ maris.**

¶ Ideo non timebimus dũ turbabit terra: ⁊ trãſferent mõtes in coꝛ maris. Et ponit futurũ indicatiui ꝓ optatiuo: qꝛ iudei nõ habent optatiuũ. Quaſi dicat: ꝗuis turbet tota terra ꝯ nos: ⁊ fiat tãtꝰ terremotꝰ: ⁊ transferant ⁊ cadant montes in coꝛ maris ⁊ ĩ medio maris: ſicut ſolet quãq; fieri in maximo terremotu: tñ nos nõ timebimꝰ ꝑſecutores poſtq̃ xp̄s ⁊ eiꝰ auxiliũ eſt nobiſcũ. Vñ tota terra iudee primo mota ē ꝯ ap̄los ⁊ diſcipulos: ⁊ exinde totus orbis: ⁊ ꝑp̄ls gẽtilis ꝯ ap̄los ⁊ martyꝛes ⁊ oẽs xp̄ianos: ⁊ tãta cõmotio facta eſt ꝯ eos ꝙ montes. i. magni ꝓ̇ncipes ⁊ reges trãſlati ſunt in coꝛ maris. i. mouerũt fluctus amaros ſui furoꝛis ⁊ ꝑſecutionis contra totam eccleſiam ⁊ ciuitatem dei. Ideo ſequitur.

vij. q. j. c. aduerſitas. **Sonuerũt ⁊ turbate ſũt aq̃ eoꝝ: cõturbati ſũt mõtes ĩ foꝛtitudine eiꝰ.**

¶ Aque eoꝝ ſcꝫ ꝑſecutiões ⁊ indignatiões ſonuerũt ⁊ turbate ſunt cũ magno ſonitu: ſicut fit in mari tp̄e tẽpeſtatis. Ita moti ſcribe ⁊ phariſei fecerunt preconiuꝫ in tota iudea: ne q̃s auderet nolare xp̄m: ⁊ ſic paulus accepit epiſtolas in damaſcũ: vt ſi q̃s inueniret huius vie viros vinctos: ꝑduceret in hieruſalẽ. Itẽ Nero ⁊ Domitianꝰ ⁊ vltimo Diocletianus fecerũt edictũ ꝑ totũ orbẽ ne q̃s p̄dicaret xp̄m aliter capitali ſn̄ia puniretur bonis fiſco dedicatis: ⁊ ſic in foꝛtitudine huius terremotꝰ: ⁊ fluctuationis maris conturbati ſunt montes. i. ꝓ̇ncipes ⁊ reges terre ꝯ xp̄ianos. Sed ĩ oĩbꝰ his fluctuationbꝰ nõ timebãt apoſtoli: imo ibãt gaudẽtes a cõſpectu cõſiliũ: q̄m digni habiti ſunt ꝓ noĩe Jeſu cõtumeliaꝫ pati. Et dicebãt: obedire opoꝛtet magis deo q̃ hoĩbus. Actuuꝫ. v. hoc idem dicebant apoſtoli ⁊ martyꝛes: dũ ſtarent ante reges et p̄ſides: vt ꝑꝫ de beato Laurẽtio ⁊ Vincẽtio ⁊ Catherina: ⁊ Lucia. Iõ oĩa iſta non timebant: qꝛ xp̄m in refugiũ habebant. Quaſi dicat ꝙ ſicut filij iſrael fuerunt vexati in egypto: ⁊ anguſtiati in mari rubꝛo inter mare et montes videntes egyptios eos ꝑſequentes ita fuimus afflictꝰ per iudeos ⁊ tyrannos in primitiua eccleſia. Sꝫ ſicut deus fuit refugiũ ⁊ adiutoꝛ illoꝝ: ⁊ liberauit eos tã de egypto q̃ de mari cũ ſignis ⁊ ꝓdigijs ita xp̄s liberauit eccleſiam de ꝑſecutione iudeoꝝ ⁊ tyrannoꝝ cũ ſignis ⁊ miraculis: ⁊ ſubiecit ſibi oẽs gentes ⁊ populos.

lxxx vj. di. c. de ſolatio. ij. q. vij. teſtes. **Fluminis ĩpetꝰ letificat ciuitatẽ dei: ſctificauit tabernaculũ ſuũ altiſſimꝰ Deus in medio eiꝰ non cõmouebit: adiuuabit eã deus mane diluculo.**

¶ Hic reddit cãm q̄re apoſtoli ⁊ ciues dei habuerũt tantã ꝟtutẽ: vt poſſent reſiſtere tot fluctibꝰ ⁊ tormẽtis tyrannoꝝ terrene ciuitatis. ¶ Vñ iã dictũ ē pſalmo q̄rto ꝙ ilico poſt adã genꝰ hũanũ fuit diuiſum in duas ciuitates: q̄rũ vna icepit ab abel: q̄ dicta ē ciuitas dei: altera a cai: q̄ dicta ē ciuitas diaboli: q̄ ꝓceſſerũt vſq; ad xp̄ꝫ ſꝫ ꝯtinue fuerũt renouate ⁊ excitate. Nã ciuitas dei fuit renouata ꝑ noe: ⁊ Abꝛaã ⁊ iacob: a q̄ ducti ſunt filij iſrl̄ vſq; ad xp̄m cuiꝰ ciues fuerũt ſꝑ afflicti a ciuibꝰ terrene ciuitatis. Hec autẽ ciuitas dei fuit totaliter renouata ⁊ regenerata ꝑ xp̄m: ⁊ cõgregata ex filijs ciuiũ vtriuſq; ciuitatis patribꝰ pereuntibus: vt dictum eſt. Et ſic ſicut maioꝛ pars ciuitatis terrene. ſ. populi gentilis trãſiuit ad ciuitatẽ xp̄i: recipiendo xp̄m: in q̄ fuerunt regenerati: ita maioꝛ ꝑs filioꝝ iſrael trãſierunt ad ciuitatẽ diaboli: negãdo xp̄m verũ redẽptoꝛẽ ⁊ meſſiã. Et ſic oẽs ſimul infideles pertinẽtes ad ciuitatẽ diaboli: inceperũt inſurgere: ⁊ mouere fluctus iniquitatis contra ciuitatẽ xp̄i. Que ciuitas paſſa eſt diras ꝑſecutiones. Primo a iudeis. Poſtea a tyrannis per. x. imperatoꝛes vſq; ad magnum cõſtantinũ: quibꝰ perſecutionibus erat impoſſibile reſiſtere niſi ex auxilio ſuꝑno. Ideo xp̄s miſit flumen aquarũ donoꝝ: ⁊ gratiarũ ſpiritusſancti in die pentecoſtes in omnes diſcipulos et apoſtolos: in quibus conſiſtebat tota ciuitas dei: quod flumen vallauit ⁊ foꝛtificauit: ⁊ letificauit taliter totam ciuitateꝫ dei q̄ eſt eccleſia: q̄d ampliꝰ nõ timuit impetus ⁊ fluctus aquarũ ⁊ ꝑſecutionum tyrannoꝛuꝫ ⁊ oĩm inimicoꝛũ. Nã ilico inceperũt cũ fiducia predicare verbũ dei: vt patet per totũ diſcurſum actuũ apoſtoloꝛum. Et non ſolũ ipetus fluminis ſpiritusſancti defendit et foꝛtificauit eccleſiam: ſꝫ etiã ꝓpulit: ⁊ ꝓſtrauit fluctus ⁊ ciuitatẽ diaboli: qꝛ principẽ huiꝰ mundi eiecit foras. Nam populus gẽtilis eiectis idolis cõuerſus eſt ad xp̄m: etiã flumine baptiſmalis cõceſſit virtutẽ xp̄ianis: vt non ſolũ reſiſterẽt: ſꝫ etiã vincerent: ⁊ ſubijcerẽt ciuitatẽ diaboli: ⁊ ſic aucta eſt ciuitas dei a ſolis oꝛtu vſq; ad occaſum: in medio cuiꝰ deus habitat ꝑ fidẽ: vbi antea diabolus ꝓ̇nceps huius mundi habitabat. Ex quibꝰ ꝑꝫ ꝙ xp̄s ꝑ flumen aq̃ baptiſmalis ⁊ donoꝛũ ſpiritusſcī foꝛtificauit ſuã ciuitatẽ: ⁊ irrigat eã: ⁊ germinare eã facit: ⁊ dilatata eſt: ⁊ ampliata ꝑ totũ oꝛbẽ. Dicit ergo ciuitas dei. Non mireris ſi non timuimꝰ terremotũ ⁊ tẽpeſtateꝫ maris inimicoꝝ. Nam impetꝰ fluminis ſpiritusſancti letificat: ⁊ irrigat: ⁊ foꝛtificat: ⁊ vallat ciuitatẽ dei: ſcꝫ eccleſiã: nã altiſſimus deus ſanctificauit tabernaculũ ſuũ: ſcꝫ eccliã. i q̄ habitat ꝑ fidẽ. Et ideo qꝛ ip̄e xp̄s habitat in ea: nunq̃ cõmouebit a fide ⁊ charitate xp̄i. Naꝫ

B Not. de duabus ciuitatibus

Ciuitas xp̄i diras ꝑſecutiões paſſa eſt.

Ciuitas dei foꝛtificat.

ipſe habitādo i ea influit ꝟtutē ꞇ grām ſacrorū ꞇ dona ſpūſſancti: q̄ ſunt arma xp̄ianoꝝ: ꞇ idō licet cōtinue agitet fluctib⁹ tyrānoꝝ ꞇ hereticoꝝ: tñ nunq̄ vſq ad iudiciū ſubmerget: nec expugnabit nauicula Petri: immo ip̄ deus adiuuabit eā mane diluculo. Un̄ nota qđ totū tēpus legis veteris dr̄ nox: tēp⁹ ꝟo gratie dr̄ dies: cui⁹ aurora ꞇ mane ſiue diluculum fuit reſurrectio ꞇ aſcēſio xp̄i. Sed q2 ilico decimo die poſt aſcēſionē miſit xp̄s flumen donorum ſpirituſſancti in diſcipulos: quo flumine letificauit ꞇ adiuuit hāc ciuitatē: ideo dicit. Adiuuabit eam mane diluculo. i. in principio legis grē. Quaſi dicat: ꝙ ſicut ipetus fluminis iordanis letificat ꞇ irrigat totam terrā ꝓmiſſionis: ꞇ aque circundant eā vndiq̄. Nam ex parte orientali clauditur aq̄s iordanis et ab aquilone aquis deſcendentib⁹ cū impetu de libano: ꞇ ab occaſu claudit mari mediterraneo: ꞇ a meridie torrente turbido egypti: ita pariter ciuitas ꞇ eccl̄ia dei irrigat ꞇ letificatur ꞇ vallat impetu fluminis baptiſmalis et alioꝝ ſacrorum: ꞇ ſic defendit vndiq̄ eā ab incurſibus demonū ꞇ infideliū. Et idō iſta ciuitas ſic letificata et adiuta impetu fluminis ſpūſſancti: dedit vocē ſuā euangelicam ꝑ vniuerſum orbē: ꞇ mota eſt tota terra: ꞇ conturbate ſunt gentes: ꞇ inclinata ſunt oīa regna mundi: ꞇ ſubiecta iugo xp̄i ad predicationē apl̄oꝝ ꞇ martyꝝ ꞇ doctoꝝ. Et ſic reges terre q̄ ꝓpter idola perſeq̄bant xp̄ianos antea poſt ſuſcepto baptiſmo deleuerūt idola propter xp̄m. Un̄ ſicut fluminis ipet⁹ valid⁹ trahit ſecū oēs arbores riper: ita impetus fluminis xp̄i oēs gentes trahit ad eccleſiā. Sȝ in q̄ ꝟtute hoc fecim⁹? Rn̄det: q2 xp̄s dn̄s ꝟtutum ſemper fuit nobiſcū: ꞇ deus iacob fuit ſp̄ ſuſceptor ꞇ defenſor ꞇ adiutor in oībus tribulationib⁹ ſupradictis. Idō nō ſolū fuim⁹ ꝓtecti ſed etiā victores: ſicut dixit nobis in ſua aſcēſione. Ego ſū vobiſcū ſum vſq ad ꝯſummationē ſcl̄i. Uel pōt incipi cōſtructio ibi: ſcȝ domin⁹ ꝟtutū q̄ erat nobiſcū: dedit vocem ſuā euāgelicam ꝑ apoſtolos: ꞇ mota eſt vniuerſa terra: intantū qđ ꝯturbate ſunt gētes ad predicationem apoſtoloꝝ: ꞇ inclinata ſunt oīa regna mundi ad ſuſcipiendam fidem xp̄i.

Lex vet⁹ dicit nox.

Cōturbate ſunt gētes: ꞇ īclinata ſūt regna dedit vocē ſuā mota eſt terra.

xj. q. iij. ad menſam.

¶ In hac tertia pte explicat ꝓſperitatē huius ciuitatis: ꞇ victoriam ꞇ triūphū quē habuit de oībus ſuis ꝑſecutorib⁹: ꞇ quō ſubiecit totū orbē iugo xp̄i in virtute impetus fluminis gratiarū ꞇ donoꝝ ſpūſſancti ad p̄dicationem apl̄orum. Un̄ dicit ꝙ iſta ciuitas dei ſic letificata ꞇ adiuta mane diluculo: impetu fluminis ſpūſſancti dedit vocē ſuā euangelicā in predicatione apoſtoloꝝ: ꞇ tūc cōmota ē tota terra a ſolis ortu vſq ad occaſum: ꞇ conturbate ſunt oēs gētes viſis ſignis ꞇ ꝓdigijs ꞇ miraculis apl̄oꝝ. Et inclinata ſunt oīa regna mūdi ad credēdū euangelio: ꞇ ſubiecta ſunt iugo xp̄i. Et tunc reges terre q̄ ꝑ idola aīi ꝑſeq̄bant xp̄ianos: poſtea deleuerunt oīa idola ꝑ xp̄m: vt inq̄t aug. Un̄ ſicut ipet⁹ fluminis validi tpe pluuiaꝝ trahit ſecū oēs arbores: ꞇ diruit domos ꞇ ciuitates ſitas in eiꝯ: ita pariter impet⁹ fluminis p̄dicatiōis euāgelice fidei ꞇ miraculoꝝ ꝓſtrauit oīa idola: ꞇ reges ꞇ ppl̄s gētiliū traxit ad fidē xp̄i. Qđ dicat ꝙ ſicut impet⁹ fluminis iordanis letificat ꞇ irrigat totā terrā ꝓmiſſiōis: ita fluuius baptiſmalis irrigauit: ꞇ letificauit totā eccl̄iam xp̄i: ꞇ ſicut ille trāſit⁹ fluminis iordanis letificauit filios iſrl̄: qñ ꝯuerſus ē retrorſū: ꞇ prebuit eis audaciā viſo miraculo ꞇ ſic trāſierūt ꝯ cananeos: ꞇ vicerūt eos: ita pariter ipetus baptiſmalis fluminis ꞇ ipet⁹ fluminis donorū q̄ receperūt apl̄i i die pēte. letificauit eos ꞇ totā ciuitatē: ꞇ cū magna fiducia ꞇ fortitudine igreſſi ſunt ꝯ reges ꞇ p̄ncipes mūdi. Et ſicut tūc ad ſonitū tubaꝝ ꞇ buccinaꝝ ꞇ vocē ſacerdotū ꞇ tubaꝝ ceciderūt muri hierico: ꞇ capta ē ciuitas: ꞇ oēs fuerunt occiſi: ꞇ poſtea exinde ꝓcedēdo regna chananeoꝝ fuerūt capta ita pariter ad vocē ꞇ ſonitū tube p̄dicatiōis apl̄orū ceciderunt oīa idola: ꞇ inclinata ſunt oīa regna ppl̄i gētilis: ꞇ occiſa fuit i eis ſupſtitio ꞇ infidelitas ꞇ ſuſcitata fides: vt inq̄t Aug. Sȝ q2 diceret aliq̄s in qua ꝟtute feciſtis oīa iſta. o apoſtoli ꞇ xp̄iani? Ideo ſuadit.

Domin⁹ virtutū nobiſcū. ſuſceptor noſter deus iacob.

xxiij. q. j. q̄ dignior.

¶ Quaſi dicat: ꝙ Jeſus xp̄s dn̄s ꝟtutū ꞇ doctor grāꝝ fuit nobiſcū i oīb⁹ ſupradictis ꝑſecutionibus ꞇ triūphis adiutor ꞇ ꝓtector ꞇ ip̄e xp̄s dn̄s Jacob: q2 ip̄i iacob fuit ꝓmiſſus: erit ſuſceptor ꞇ liberator noſter: in q̄ nr̄am ſpem et fiduciā cōſtituemus. Deinde cum dicit.

Uenite ꞇ videte opa dn̄i q̄ poſuit ꝓdigia ſuper terrā: auferēs bella vſq ad finem terre.

vj. q. j. c. ſi oīa de ꝯſ. di. j. ca. oīa.

Arcum cōteret: ꞇ cōfringet arma: et ſcuta conburet igni.

¶ Inuitat ꞇ conuocat oēs gentes ꞇ ppl̄os vt veniāt ad p̄dicationē apl̄orū ad videndū ſigna ꞇ ꝓdigia ꞇ miracula eoꝝ: quib⁹ viſis cōuertant ad xp̄m ideo ait. O vos oēs gentes venite: ꞇ videte opa dn̄i nr̄i ꞇ prodigia ꞇ miracula q̄ poſuit ſup terram. Et videte primo opa nr̄e redēptionis: ꞇ miracula que ꝑ ſeipm̄ fecit: mortuos ſuſcitādo: ꞇ infirmos ſanando ꞇ ſuper aquas ſiccis pedibus ambulando: et poſtea videte opera ꞇ miracula que fecit

opſos ⁊ martyres ſup terrã: ⁊ q̃bo fuit auſe
res bella vſq; ad fine terre: q: oia regna fue
rũt ſibi ſubiecta. Nã cõteret arcũ ⁊ ꝑtãtẽ ty
rãnoꝝ: ⁊ cõfringet arma diaboli i. q̃bus con
fidebat. ſ. oia gña pctõꝝ ⁊ ſcuta. i. philoſo
phiã naturalẽ qua gẽtiles ſe defendebãt: et
cõtra nos arguebãt ⁊ ritũ ⁊ ſuperſtitionem
pluriũ deoꝝ ꝯburet igni ỹitatꝫ ſacre ſcriptu
re. Nã paulꝰ cũ autoritatibꝰ ſacre ſcripture
vicit philoſophos: vt pꝫ Act. xxviii. Et petrꝰ
vicit oẽs ſcribas ⁊ phariſeos. Act. iii. Itẽ xpẽ
cõtriuit arcũ. i. ſacerdotiũ: ⁊ arma. i. regnũ
iudeoꝝ ꝑ romanos ⁊ ſcuta. i. muros hieru
ſalem combuſſit igni. Deinde cum dicit:

Vacate ⁊ videte qm̃ ego ſũ deꝰ: ex-
xi. q. altabor in gẽtibꝰ: ⁊ exaltabor i terra
iũ. ad
meſſ. ¶ Introducit xpm̃ ꝯminãtẽ tã iudeis q̃ ty-
rãnis dicẽs. O vos iudei ⁊ vos gẽtiles vaca
te ⁊ ceſſate: ⁊ deſiſtite ꝑſeq̃ eccliã meã ⁊ vide
te ⁊ cõſiderate bñ ſcripturas: nã lꝫ videatis
me in forma hũana ⁊ mortali: tñ ego ſuꝫ ve
rus deꝰ ⁊ hõ: ſicut canũt ſcripture: ⁊ iõ exal
tabor i gẽtibꝰ ſubiiciẽdo oẽs gẽtiles ad fidẽ
⁊ exaltabor in terra oẽs terrenos ⁊ īfideles
puniẽdo: ⁊ ideo ꝯuertimini ne i eternũ pu-
R. eo. niamini. ſꝫ ad hoc rñdet pp̃ls fideliũ dicẽs.
ecũ. d

Dominus virtutum nobiſcum: ſu-
c. ſ. in
Glol. ſceptor noſter deus iacob.

¶ Ieſus xpẽ dñs ỹtutũ erit nobiſcũ i adiu-
toriũ: ⁊ ipſe deꝰ iacob erit ſuſceptor ⁊ fautor
⁊ redẽptor nr̃: ⁊ iõ te in meſſiã ⁊ redẽptorẽ. ⁊
caput nr̃m recipiemꝰ. Ex quibꝰ pꝫ q̃ lꝫ to-
tus iſte pſal. ꝯueniat toti eccl'ie: tñ maxime
ꝯuenit martyribꝰ: q̃ lꝫ multis tribulatiõibꝰ
⁊ tormẽtis ſunt lacerati: tñ finalr̃ de ꝑſecu-
tionibꝰ triũpharũt. Et iõ legit̃ iſte pſ̃ in fe-
Not. ſtiuitatibꝰ ſctõꝝ martyrũ: ⁊ etiã ỹginũ. Et
¶ ſic tota lr̃a poterit applicari ad eos. ¶ Ex to
i. ꝯcl. to iſto pſal. poſſũt recolligi q̃tuor ꝯcl'ones.
¶ Prima ꝯcl'o q̃ in hoc pſal. mẽorant̃ ꝓphe
tice magna ⁊ ꝓfũda ⁊ ſecreta myſteria de ci
ii. con uitate dei ⁊ eccl'ia: ⁊ d̃ eiꝰ iuuẽtute. ¶ Scd̃a
cluſio ꝯcl'o: q̃ eccl'ia fuit letificata ⁊ adiuta ⁊ ſctifi
cata mane diluculo i p'io ſuo ꝑncipio: in q̃
iii. cõ- deꝰ hitauit ꝑſentialr̃ tãq̃ in ꝓprio taberna
cluſio culo. ¶ Tertia ꝯcl'o: q̃ apl'i ⁊ tota iſta ciui-
tas vicit ciuitatẽ diaboli: ⁊ triũphauit d̃ dia
iiii. bo. ⁊ mẽbꝛꝫ i ỹtute ſctificatiõis: ⁊ grẽ ſpũſſã
ꝯcl'o. cti. ¶ Quarta ꝯcl'o: q̃ xpẽ fuit ſp̃ adiutor ⁊
Obie fautor huiꝰ ciuitatis quam ipſe fabricauit.
ctio. ¶ Sed hic aliq̃s poſſet dubitare ꝓpt̃ duas
D ꝯcl'ones p̃mas. Nã p̃mo dictũ eſt q̃ in hoc
pſal. dd̃ vult ꝓphetice explicare aliq̃d ma-
gnũ ⁊ ꝓfundũ ſecretũ de iuuẽtute eccl'ie. ꝓ
pter id q̃d d̃r i titulo. ſ. ſr̃ eꝫ ꝑ arcanis ſiue
abſcõditibꝰ: ⁊ tñ illud magnũ ⁊ ꝓfundũ myſte
riũ nõ videt̃ explicatũ in ſupradictis expõn.

nec fuit explicatũ: nec declaratũ q̃d eſt illud
mane ⁊ diluculũ in quo ciuitas dei ſiue ec-
cleſia fuit ſctificata ⁊ adiuta. Itẽ tota eccl'ia
cõiter cãtat de ỹgine maria illos duos ỹſi-
culos. ſ. ſctificauit tabernaculũ ſuũ altiſſimꝰ
⁊ adiuuabit eã deꝰ mane diluculo: ⁊ tñ in ſu
pradictis expõne nõ fuerũt expoſiti niſi ꝑ to
ta vñ eccl'ia xp̃i ⁊ ſic videt̃ expoſitio inſuffi-
ciens ⁊ nõ ad ꝓpoſitũ. ¶ Ad totuꝫ hoc ſic re- E
ſpõdetur. Ad cuiꝰ intelligẽtiã eſt p̃mo notan
dũ: q̃d ex diuina ꝓuidẽtia ⁊ ſub grandi my-
ſterio ꝓpheta ꝓpoſuit illud vocabulũ in titu
lo. ſ. ſup alamot. Nã dictũ eſt q̃d alamot eſt Not.
plurale huiꝰ nois alma q̃d eſt equiuocũ ad de al-
duo. Nã vno mõ idẽ eſt q̃d iuuẽcula ſiue pu ma.
ella ⁊ adoleſcẽtula: ⁊ alio mõ idẽ ẽ q̃d ſecre
ta: q̃d totũ ſimul ſoli ỹgini Marie conuenit
eo q̃d ſola ipſa fuit virgo ſecreta. Nã apud
vulgus non putabatur virgo eo q̃d peperit
filiũ: et tñ ſimul cum fecunditate mãſit vir-
go: ⁊ ſic erat virgo in ſecreto ⁊ veritate: ⁊ mẽ
te: ⁊ corpore. Et iõ ex diuina ꝓuidẽtia ⁊ ſub
tali myſterio. Eſa. dixit. Ecce alma ꝯcipiet ⁊
pariet filium. Quod quidem vocabulum al
ma ſcribitur cũ Men clauſo in ſolo iſto loco
contra naturam ſui: ad denotandum quod
iſta domicella ſecreta cuꝫ virginitate ſerua
ta chriſtum erat conceptura et paritura. Et
etiã ſub eodem ſpũ beatus hiero. et etiam
lxx. tranſtulerũt. Ecce virgo concipiet. Naꝫ
alma idem eſt quod domicella ſiue iuuencu
la ſecreta. i. virgo i ſecreto. ¶ Et ita pariter F
ſalomõ preuidens in ſpũ myſterium incar- Not.
nationis xp̃i ex virgine maria: ⁊ nõ valẽs cõ- de in-
prehẽdere dicit Prouerb. xxx. Tria ſunt mi carna
hi difficilia: ⁊ quartuꝫ penitus ignoro viam tione.
aquile in celo: viã colubri ſup petram: viam
nauis in mari: ⁊ viã viri in alma. i. iuuencu
la ſiue adoleſcẽtula. Vñ lꝫ in aliquibus bi-
bliis reperiat̃ ſcriptũ viam viri in adoleſcẽ
tia: tñ hoc ẽ corrupte ſcriptũ ex vitio ⁊ igno-
rantia ſcriptorum q̃ poſuũt adoleſcentia pro
adoleſcẽtula: q: ita trãſtulit btũs hiero. nõ
vt ſcriptores corrũpunt. Vñ ſalomon ꝑ viaꝫ
aquile in celo intelligit deſcẽſuꝫ verbi dei d̃
celo: ⁊ ꝑ viaꝫ colubri ſup petrã intelligit exi
tũ xp̃i de ſepulchro clauſo i ſua reſurrectio-
ne: ⁊ ꝑ viã nauis i mari itelligit cõuerſatio-
nẽ et vitã xp̃i in hoc mũdo: et ꝑ viam viri in
adoleſcentula intelligit myſteriuꝫ incarna- Nota
tionis ex virgine maria: que cõcepit ⁊ pepit ſu dw
ſine corruptione: xp̃s enĩ ingreſſus eſt i cõce bius.
ptione: ⁊ egreſſus eſt in natiuitate ꝑ portaꝫ
clauſam vteri virginalis. Et hoc eſt q̃d dicit
ſalomon ſe penitus ignorare. Et ſic pꝫ q̃d
alma ſignificat virginem ſecretam: et ſic cõi
ter in multis locis ſacre ſcripture ponitur ꝓ
virgine maria. Et ita ponitur in titulo huiꝰ
pſal. cũ dr̃. filiis chore ſuper alamot. i. ſuper

virgines ſecretas. Et ita pnuntiant hebrei ſcz filiꝫ chore p domicellis. Et ponit plurale pro ſingulari: ſicut frequenter fit in ſacra ſcriptura: qđ idē eſt qđ p ꝟgine ſecreta .ſ. p virgine Maria mře xpi. Et iđ ex diuina puidentia factū eſt qđ .lxx. trāſtulerūt pro arcanis: ⁊ hiero. p iuuentutibus. Et ſic ambo explicāt vtrāq; ſignificationē huius nois alma q̄ ſignificat ꝟginē ſecretā. q. d. qꝛ iſte pſal. datus eſt filijs chore ad cātandū: in quo cōtinent multa arcana ⁊ profunda ſecreta de illa virgine ſecreta .ſ. de virgine maria. Siue in hoc pſal. ꝯtinent arcana geſta in iuuētutibus eccľie: q̄ quidē arcana ſunt geſta in myſterio incarnatiōis: ⁊ in virgine maria: q̄ quidē pſal. dirigit nos in finē .i. i xpm. Uñ dicit eamkꝫ: ꝙ qñ in titulis ꝑponit in finem: ſignū eſt ꝙ in illo pſal. pdicit aliqđ pfundum ſecretū de ſeculo meſſie: q̄le ponit ⁊ memorat in hoc pſal. Et hoc magnū myſteriū im-

h plicat in illis duobꝰ ꝟſiculis .ſ. fluminis impetus. ¶ Ad cuiꝰ intelligentiā eſt ſcđo aduertēdū ꝙ tota eccľia cātat ⁊ attribuit iſtos duos ꝟſiculos ꝟgini marie ꝓpter q̄tuor myſteria ibi notata ⁊ memorata: q̄ ꝓprie ſoli ꝟgini marie cōueniūt.

Noi. d ꝟgine maria.

Primū eſt qđ dicit propheta. fluminis impetꝰ letificat ciuitatē dei Scđm ꝙ ſctificauit tabernaculū ſuū altiſſimus. Tertiū ꝙ deꝰ in medio eiꝰ non cōmouebit. Quartū ꝙ adiuuabit eā deꝰ mane diluculo. Que q̄dē q̄tuor myſteria lꝫ dicantur de tota eccľia ſīn p̄mo ⁊ p̄ncipalr ⁊ ꝓprie verificant rōne ꝟginis Marie: q̄ fuit p̄ma ciuis huiꝰ ciuitatis: ⁊ p̄mū mēbruꝫ eccľie ſm Aug. in .ſ. ſermone de natiui ꝟginis Marie ſicut illud cantic. iiij. tota pulchra es amica mea: ⁊ macula nō eſt in te Dicit de tota eccleſia ſpōſa xpi rōne ꝟginis Marie: qꝛ de ſola ipſa verificat: qꝛ ſola fuit ſine macľa. Ita piter iſta quatuor verificant de tota eccleſia rōne ꝟginis marie que fuit aurora ⁊ primū

b membrum eccleſie. ¶ Ex quibus duobꝰ ꝟſiculis verificantur quatuor concluſiōes de virgine maria.

ſ. ꝯcľ. Merite ala ornat. grā. Aug.

¶ Prima cōcluſio ꝙ deus altiſſimꝰ letificauit ⁊ irrigauit: ⁊ ornauit alam virginis marie flumine copioſiſſimo ⁊ abūdātiſſimo grāꝝ ⁊ donoꝝ ſpūſſctī per hoc ꝙ ait. Fluminis impetꝰ letificat ciuitatē dei. Probat: nā ſm Aug. ſ. ſermone de natiuitate virginis: ipſa ꝟgo Maria fuit pzia ⁊ principalis ciuis ciuitatis dei: et primū mēbruꝫ eccľie: in q̄ ciuitate deꝰ perāpliꝰ ⁊ pfectius habitauit pzio mēte: ⁊ ſcđo carne .i. ſm carnē. Et iđ dicit ꝙ feſtū natiui. ꝟginis iam ptinet ad iſtā eccľiam: cū ipſa ſit principiū eccleſie: imo dicit ꝙ illud feſtū eſt exordiū oīm feſtiuitatū noui teſt. Ex quo pꝫ ꝙ iꝫ fluminis impetus letificat ciuitatē dei: prius ⁊ pꝰ verificat de ꝟgine maria q̄ eſt pzis ciuis huius ciuitatis.

ij. concluſio Corpus marie ſctificatur.

¶ Scđa ꝯcľo. ꝙ altiſſimus filiꝰ dei nō ſolū letificauit et irrigauit alam virginis copioſiſſimo flumine grãtum: vt in ea habitaret p gratiā: ſed etiā ſanctificauit totū eius corpus ⁊ alam: vt in ea habitaret p carnē ⁊ ex ea carnē aſſumeret: qđ pꝫ per hoc quod ſubdit. ſanctificauit tabernaculū ſuū altiſſimꝰ. Uñ eſt notandū ſicut dictū eſt in ꝓlogo tractatu. iiij. ꝙ tabernaculū dei eſt quadruplex .ſ. tabernaculū pſonale ⁊ mřnale ⁊ myſticale ⁊ miniſteriale.

Qdruplex ditas tabernaculuꝫ

Tabernaculū pſonale eſt ipſa hūanitas xpi in qua verbuꝫ dei habitat pſonalr in vnitate ſuppoſiti: ⁊ h̄ tabernaculū ſctificauit altiſſimꝰ i ipſo inſtāti incarnatiōis: qꝛ ipleuit ipſum ſpū ſapie et intellectꝰ. Scđꝫ tabernaculū .ſ. mřnale fuit ipſa ꝟgo maria: de qua carnē xps aſſumpſit ⁊ in q̄ p nouē mēſes ſm carnē habitauit: in cuiꝰ ala iā a p̄mo inſtāti creatiōis habitauerat p grāꝫ. Tertiū tabernaculū .ſ. myſticale eſt tota eccleſia ⁊ religio xpiane: in q̄ deꝰ habitat p fidē quā deꝰ xps per baptiſmū ſctificauit in ſeipſo: vt ipſe ait Jo. xvij. ego ſctificabo meipſum in eis. Quartū tabernaculū eſt tēplū miniſteriale ⁊ q̄libet eccľia ad cultū dei ⁊ miniſteriū eccleſiaſticoꝝ ſacramētorū dedicata. Iſte eñ eccleſie ſctificant ⁊ conſecrant p epōs. Et ſic eſt dicēdū ꝙ tabernaculū et ciuitas dei prius dr de humanitate chriſti. Scđo de virgine maria. Tertio de tota eccleſia fideliū. Ultimo de qualibet eccleſia materiali.

Maria dr tabernaculū.

Unde recte per tabernaculuꝫ altiſſimi intelligit virgo maria quantuꝫ ad corpus ⁊ alam. Nā ſicut illa arca teſtamēti in qua erāt tabule legis: ⁊ virga Aaron ⁊ vrna māne: figurabat humanitatē xpi: vt inquit aplŝ ad hebre. ix. qꝛ humanitas xpi eſt arca diuinitatis: ita pariter tabernaculum moyſi figurabat virgīnē mariā. Nā ſicut arca teſtamēti fuit repoſita in tabernaculo illo: vt pꝫ Exo. xl. ita piter totꝰ xps fuit repoſitꝰ ⁊ requieuit i vtero virginali tāq̄ in tabernaculo materiali. Hoc ē tabernaculuꝫ dicit dd qđ altiſſimus ſctificauit. Et hāc ciuitatē copioſiſſimo flumine gratiarū ſpūſancti letificauit ⁊ irrigauit: ⁊ vallauit: ⁊ muniuit: et ſuis manibus ſctificādo fabricauit: vt ex ea carnē aſſumeret: vt inquit Augu. ꝯtra q̄nq; hereſes.

iij. cōcluſio

¶ Tertia concluſio ꝙ qñ altiſſimꝰ ſuā matrem ſanctificauit: in eodem inſtanti in ea habitauit per gratiam: et in eodē gratia confirmauit propter id quod ait dauid: ꝙ deus in medio eius non cōmouebit. Naꝫ poſtq; deus inhabitauit in medio illius tabernaculi ſanctificati: nunquā vlterius fuit motus nec receſſit ab eo per gratiam: nec ipſa virgo maria receſſit a deo: imo ſemper fuit in grā confirmata: nec virgo maria fuit mota a ſua virginitate mentis et corporis.

nā ille cōcept⁹ & part⁹ ita tribuit ꝓlis fecū-
ditatē ꝙ nō abſtulit ꝟginitatē vt inq̄t Augu.
Ita etiā iſta ſanctiſſima ciuitas nūq̄ fuit cō-
mota:nec potuit cōmoueri:nec vinci nec ex
pugnari a diabolo ꝑ aliquā viā.iō fctā eſt no
ſtrū refugiū & virt⁹ ad quā ſemꝑ cōfugimus.
¶ Quarta ꝯclō ꝙ de⁹ altiſſim⁹ ſanctificauit
4.ꝯcl & letificauit:& flumine gratiarū ornauit ꝟgi-
aīa nē matrē ſuā in p̄mo inſtanti ſui eſſe & anime
ꝟgīs creatiōis & īfuſiōis & ꝑ ꝯñs illa ſctiſſima aīa
ſctifi- ſimul fuit creata & ſanctificata:& in illo ſan-
cata. ctiſſimo corꝑe infuſa:& corpus ſil'r cū aīa ſctifi
catū.Et hoc ꝓbaꝛ per hoc qḋ ſubdit dd.Ad
iuuabit eā mane diluculo.i.ī ortu matutino:
vt hꝫ litera hieronymi.Quaſi dicat qḋ illa
ſanctificatio fuit facta in ortu matutino et in
aurora ipſius virginis:& per cōſequens ī pri
mo inſtanti ſui eſſe & ſue creationis:eo ꝙ ipſa
virgo maria fuit diluculum & aurora totius
eccl'ie:ideo de ipſa primo & ꝓprie verificanꝛ
oīa dicta:& iſta quatuor myſteria ſupradicta
in his duobus verſiculis.¶ Ad cuius intelli
eccl'ie gentiam eſt aduertendum ꝙ tota eccleſia ha
nox et bet noctē & diē:& diluculū ſiue aurorā:& ma-
dies. ne.Nox eccleſie fuit ab adā vſq; ad chriſtum.
Dies aūt a primo aduentu xp̄i vſq; ad iudi-
ciū.Iō dicit ap̄ls ad Rom.xiij.Nox preceſſit:
dies aūt appropinquauit.Mane autem hu-
ius diei fuit inſtās incarnatiōis xp̄i:q2 ſol iu
ſtitie luxit in mūdo.Sed aurora huius mane
fuit ipſa ꝟgo maria:vt dictū eſt ſo.xviij.Naꝫ
ſicut ſol anteq̄ oriaꝛ ſup oriētē:eſt clauſus in
aurora & incipit dilucescere infra aurorā:ita
xp̄s anteq̄ naſcereꝛ iā īcipiebat dilucescere in
fra vterū ꝟgineū:q2 exiſtēs in vtero mater-
no ſctificauit Jo.bap.Et non ſolū xp̄s fuit in
virgine in ſua incarnatione:ſed añ iā erat in
aīa virginis ꝑ gratiam añ ſuā natiuitateꝫ:vt
patebit ꝑ Auguſtinum.Ex q̄ ptꝫ ꝙ virgo ma
ria vere fuit diluculū & aurora totius eccl'ie
in qua chriſtus ante natiuitatē latuit ꝑ car-
nē:& ante incarnationē latuit ꝑ gratiam.Ex
quo ſequiꝛ ꝙ quando de tota eccleſia dicitur
ꝙ altiſſimus ſctificauit & adiuuit eam mane
diluculo:& in ortu matutino:totū hoc verifi-
catur pro virgine maria que fuit aurora to-
tius eccleſie.Quaſi dicat dd ꝙ deus eā ſan-
ctificauit in virgine maria ante diem & ante
Not. lotā & cōceptū xp̄i.¶ Sed eſt iterū aduerten
dū ꝙ ſicut in tota ciuitate & tabernaculo my
ſtico dei que eſt eccl'ia:fuit aſſignare noctem
& diē & mane & aurorā vt dictū eſt:ita pariter
in tabernaculo & ciuitate dei materiali eſt aſ
ſignare noctem:& diem:& aurorā & mane.Et
ſic nox virginis fuit totum tp̄s ab eius conce
ptione carnis vſq; ad animationem.Aurora
autē eius ſiue diluculum fuit primum inſtās
ſui eſſe & creationis:in quo aīa eius fuit crea
ta & corpori infuſa.Mane autē eius fuit ſua
natiuitas.Dies ꝟo fuit tot⁹ diſcurſ⁹ ſue vite.
Ergo ſi ꝟgo maria fuit ſctificata mane dilu-
culo in ortu matutino:vt aſſerit ꝓpheta:ergo
fuit facta illa ſctificatio ī p̄mo inſtāti ſui eē et
creatiōis aīe:in q̄ incepit viuere ī hoc mūdo:
& ꝑ ꝯñs illa ſimil'r fuit creata & ſanctificata:&
gratificata:& ecōuerſo:que q̄dē ſanctificatio
redundauit ī carnē:ex q̄ debebat xp̄s carneꝫ
aſſumere.Et ſic in eodē inſtāti habitauit im-
mobiliter in ea deus per gratiaꝫ:quia ſimul
fuit creata & facta tabernaculū dei.¶ Ex ſu- Ma-
pradicto fundamento & quatuor ſupradictis ria nō
cōcluſionibus multi doctores catholici infe pecca-
rūt vnū corrolariū:ſcilꝫ qḋ ꝟgo maria nunq̄ uit ori
in perſona fuit obnoxia:nec obligata culpe gina-
originali:nec alicui peccato:qḋ ꝓbaꝛ.Nam liter.
ſi illa anima fuit ſimul ſanctificata & in gra-
tia creata.& corpori infuſa:& in ea deus imo
bil'r habitauit ꝑ grām ꝯfirmatā:& ſimul cor-
pus cū aīa ſctificauit:ergo nullo pacto potuit
a corꝑe coinq̄nari:nec peccatū originale cō-
trahere:nec diabol⁹ potuit ſuā imaginē ipri-
mere:q2 iā erat facta imobil'r tabernaculum
dei:& in ea impreſſa imago gratifica ipſi⁹ dei.
Tenet ſeq̄la:q2 cā q̄re aīa ꝯhit perſonal'r cul
pā originalē a carne eſt:q2 ipſa creata in pu-
ris naturalibus ſine grā infundiꝛ in corpus
& carnē libidinoſam & coinq̄natā habētē ve-
ſtigiū ipſius ade:ſed aīa virginis fuit in grā
& ſimul cū corpore in p̄io inſtāti ſui eſſe ſctifi
cata:vt dictū eſt:ergo nullo mō potuit alicui
culpe ſubeſſe:nec coinq̄nari.Et ſic aſſerunt
iſti:ꝙ virgo Maria nunq̄ habuit originale
pctm̄.¶ Sed ꝯ p̄dictam poſitioneꝫ arguunt
multi nō ſolū magni:ſed etiā ſancti viri:q̄ bn̄
cōcedūt ꝟginē mariā fuiſſe in vtero m̄ris ſan
ctificatā:ſed dicūt talē ſctificationē fuiſſe fa-
ctā ꝑ morulā tp̄is mediā poſt animationem.
Et ſic cōcedūt ꝑ totā illā paruā tp̄is morulā
originali pctō fuiſſe obnoxiā.Ad qḋ proban- Obie
dum licet nō poſſunt adducere rōnes neceſ- ctio.
ſarias:tñ adducunt complures autoritates 3
ſacre ſcripture & ſacroꝝ doctorū q̄ exuperāt
oēm ſenſum & humanā rationē.Et primo ar-
guūt autoritate ipſius dauid pſal.xiij.ſcilicet
oēs filū hoim ſiue filū adā corrupti & abomi
nabiles facti ſunt:non eſt qui faciat bonum:
nō eſt vſq; ad vnū ſcꝫ p̄ter xp̄m:vt cōiter gloſ
ſatur.Itē ad Ro.iij.Oēs in adā peccauerūt
& egēt grā dei ſcꝫ xp̄i.Iteꝫ prima ad Cor.xv.
ſicut in adam oēs moriunꝛ:ita et in xp̄o oēs Aug.
viuificabunꝛ &c.Ex q̄bus autoritatibus con
cludit Augu.ij.de baptiſmo paruuloꝝ et li-
bro de natura & grā:neminē fuiſſe liberuꝫ a
pctō preter chriſtum.In libro de fide ad pe-
trū:format illā vulgatā regulā dicēs firmiſ-
ſime tene:& nullatenus dubites oēm homi-
nem qui per concubituꝫ viri & mulieris con-
cipitur:in originali pctō naſci:impietati ſub-

ditū: mortiq; subiectū: ⁊ ob hoc naturalr na sci ire filiū: de qua re dt apostolꝰ. Eramꝰ aliq̃n natura filij ire sicut ⁊ cetera: de q̃ nullꝰ liberat niſi per grãm ⁊ fidē dei ⁊ hoīs ieſu xpi. Ex oībꝰ his autoritatibꝰ ꝯcludūt virginē mariã fuiſſe aliq̃n originali culpe obnoxiam: qḋ magis videt exprimere Aug. ij. ḋ baptiſmo puulo ꝗ: cū ait. Solꝰ ḡ ille hō factꝰ manens deꝰ nullū peccatū vnq̄ habuit: nec ſumpſit carnē pcti: quãuis ḋ materna carne pcti. Itē. x. ſup geñ. c. xxiiij. dicit ꝙ caro xpi etiã ſi de ꝑpagine pcti venit: nō tñ de pcti ꝑpagine cōcepta eſt. Itē arguūt rōne ſic. Virgo maria habuit carētiã originalis iuſtitie: qꝛ nō habuit illã originalē iuſtitiã quã ꝑdidit adã: ergo habuit peccatū originale: tenet conſequētia: qꝛ peccatuꝫ originale nil aliud eſt niſi carentia originalis iuſtitie. Item. Virgo maria fuit mortua ꝑpter pctm̄: vt dixit Augu. ſup ꝑo. xxxiiij. ergo habuit pctm̄ originale: qꝛ mors ⁊ dolor ⁊c. ſunt penalitates illius pcti. Itē ſi virgo maria nō habuiſſet pctm̄ originale ſequeret qḋ nō indiguiſſet redēptiōe poſtq̄ fuiſſet libera a pctō: ex quo ſequeretur ꝙ chriſtꝰ nō fuiſſet vniuerſalis redēptor: hoc aūt eſt falſum ſm Leonē papã dicētē in ſermone de natiuitate dñi: ꝙ redēptor nr̄ xp̄s ſicut neminē a reatu liberū inuenit: ita pro liberandis oībꝰ venit.

¶ In oppoſitū aūt eſt dd ꝑpheta i hoc pſal. dicēs ꝙ mane diluculo ſanctificauit tabernaculū ſuū altiſſimus impetu fluminis grãrum ſpūſſancti: a quo nūq̄ ꝯmouebit: ꝑut declaratū eſt: ⁊ magis declarabit. [In oppoſitum.] Rñdet qḋ multi cōcordātes cū iſta ſcḋa opinione aſſerūt virginē mariã nūq̄ originali culpe fuiſſe obnoxiã: ⁊ hoc ꝑ gratiã ꝑſeruãtē ⁊ ſanctificantem: [Rñſio.] ſed differūt in mō: nã quidã dicūt ꝙ caro virginis fuit ſanctificata ante animationē: ⁊ quidã dicūt ꝙ tota ꝑſona fuit ſcificata in primo inſtãti aīatiōis: ⁊ ſic nullo mō pctm̄ originale potuit tranſire in aīam nec ꝑſonã virginis marie. Et iḋ ꝑ huius poſitiōis ⁊ etiã ſupradictaꝝ autoritatū declaratione. Prīo p̄mittent ⁊ ſunt notande q̃dã doctrine. Scḋo cōfirmabit iſta ſcḋa poſitio. Tertio reſpondebit ad rōnes ⁊ autoritates q̃ in principio in ꝯtrariū ſunt inducte. ¶ Quãtū ergo ad p̄mū eſt prīo notandū ſm Ariſto. v. ethico. ⁊ ꝑut dictuꝫ eſt pſal. xiij. ⁊ xiiij. ꝙ iuſtitia dr̄ a iuxta: ⁊ iḋ ille [Iuſtitia a iuxta.] actus dicitur iuſtus a particulari iuſtitia morali q̃ fit iuxta medium ſcḋm proportionem arithmeticã aut geometricã: ⁊ ille actꝰ dr̄ iuſtus ſm legalē iuſtitiã q̃ fit iuxta legē latam [actus dr̄ iuſtus.] ſeu voluntatē legiſlatoris. Itē pariter in iuſtitia theologica ille actus eſt iuſtus: ⁊ meritoriꝰ premū eterni q̃ fit iuxta legē diuinã ſiue iuxta voluntatē dei q̃ manifeſtat in diuina lege. Et ſic pꝫ iuſtitia ⁊ fidelium iuſtoꝝ nil aliud ē niſi adequatio ⁊ cōformitas hoīs ad voluntatē ⁊ legē dei. Ex q̃ etiã pꝫ qḋ iuſtitia ipſius adã nō ꝯſiſtebat niſi in q̃dã ꝯformitate voluntatis ipſiꝰ ad deū ⁊ ꝑceptū ſibi datū. Et ſic ꝑmi parētes intm̄ fuerūt iuſti in ꝑncipio iq̄tū fuerūt ꝯformes diuine volūtati ſeruādo eius ꝑceptū. Sꝫ qꝛ nemo pōt meritorie iuſtificari niſi ꝑ charitatē ⁊ gratiã: iḋ ſicut charitas vel eſt grã: vel radicat i ipſa grã: ita ꝑiter illa iuſtitia ⁊ cōformitas vel erat ipſa charitas ordinata vel radicabat in charitate: ⁊ ꝑ ꝯñs in ipſa grã gratificat. Ex quo pꝫ qḋ illa iuſtitia includebat in ſe charitatē ⁊ grãm gratū facientē: ꝑ q̄ merebat i ſua opatiōe: q̃ q̃dē iuſtitia dicebat originalis: eo ꝙ adã intraxit eã in ſua origine: qꝛ fuit creatus cū ea. Et ſic adã ꝑ talē originalē iuſtitiã cōformabat diuine volūtati: ⁊ ordinate diligebat deū in ſe ⁊ ꝑpter ſe ⁊ primū ꝑpter deū: ⁊ ꝑ grãm merebat ſeptē p̄mia infra ſcripta. [Nota quō adam merebat ſeptē p̄mia ꝑ iuſtitiaꝫ originalē.] Nã p̄mo ꝑpter obſuãtiã diuini ꝑcepti poſſidebãt p̄mi parētes ad ſuã facultatē ⁊ vſum illã felicē terreſtrē ꝑadiſuꝫ in q̃ felicitabant in p̄ſenti. Scḋo p̄mittebat eis futura ⁊ eterna felicitas i celo per fruitionē diuine eſſentie: qꝛ abſq; morte fuiſſent i illã vitã meliorē trãſlati: vt iquit Aug. Tertio habebãt habitualē ſcientiã ſpeculatiuã oīm rerū naturaliū: ⁊ etiã multaꝝ ſupnaturaliuꝫ ꝑ familiare colloquiū ãgeloꝝ: vt inq̄t Greg. Quarto aīa habebat liberã facultatē ⁊ imperiū ſupra totū corpꝰ: ⁊ voluntas ſupra appetitū ſenſitiuū: nã ſicut voluntas ipſiꝰ adã erat ꝯformis ⁊ obediēs diuine volūtati: ita ſenſualitas erat conformis ⁊ obediēs rōni. Quinto nullū habebat ipugnatorē aut infeſtatorē intrinſecū. Sexto erat liber a morte ⁊ oī miſeria: qꝛ poterat non mori edēdo de ligno vite: ⁊ poterat nullã miſeriã pati rōne fauoris loci. Septimo habebat liberū imperiū ſup oīa mineralia ⁊ plãtas ⁊ aīalia. Oīa q̃ppe ſupradicta ſeptē p̄mia merebãt primi parētes ꝑpter iuſtitiã ⁊ obſeruãtiã diuini ꝑcepti. Et ſic pꝫ ꝙ iſta ſeptē nō erãt formaliter originalis illa iuſtitia: ſed premia illiꝰ iuſtitie. Secūdo eſt notãdū ꝙ ſi tota iuſtitia primoꝝ parentū conſiſtebat in illa conformitate volūtatis ad deū: ergo ſequit ꝙ q̃n adã ſeductus ab eua ⁊ eua ſeducta a ſerpēte comederūt fructum: tūc deuiarunt a diuina voluntate: ⁊ nō fuerūt ſibi cōformes: ⁊ ꝑ ꝯñs ilico amiſerūt illã iuſtitiã qua erãt ꝯformes diuine volūtati: et grãm q̃ erãt ſimiles diuie bonitati. Et ſic fuerūt ꝑuati illa iuſtitia ⁊ grã: ⁊ ꝑ ꝯñs facti ſunt iniuſti: ⁊ odioſi deo. ⁊ ꝑ ꝯñs fuerūt ꝑuati oībus ſupradictis p̄miis ꝯſequētibꝰ illã originalē iuſtitiã ⁊ grãm: imo icurrerūt ſniaꝫ mortis eis cōminatã: ⁊ incurrerūt ſeptē mala ſupradictis ſeptē p̄miis oppoſita et cōtraria. [Per pctm̄ ꝗ adã h̄ incurrit.] Nã prīo icurrerūt exiliū ab illa terrena ⁊ felici ꝑadiſo: vbi habebãt oēꝫ libertatē: ex quo

exilio incurrerūt necessitatē moriendi ⁊ oēs miserias corpales ⁊ actuales patiēdi: ⁊ ilico fuit inflict⁹ morb⁹ fomitis ⁊ libidinis ⁊ ɔcupiſcentie in carne: ⁊ ilico caro insurrexit aduersus ſpm̄ ⁊ aīa pdidit liberū iperiū supra corp⁹ ⁊ ilico fuit victa ⁊ ſupata a carne ⁊ ſensualitate ⁊ tali ɔcupiſcētia. Et ſup oīa supra dicta incurrerūt odiū ⁊ irā dei: ⁊ facti ſunt debitores diuine ſnie: ⁊ p ɔ̄ns pdiderāt futurā felicitatē pmiſſaꝫ: ⁊ cōdēnati ſunt ad penaꝫ tēpalē ɔtinuā in corpe patiēdo ſupradictas miserias: ⁊ ad penā eternā aīe in futuro. Ex ſupradictis pꝫ pmo ꝙ mors ⁊ miserie corpales ⁊ cetera mala q̄ icurrerūt pmi parentes ex pctō nō pñt dici mala naturalia ſicut dicebāt pelagiani: q₂ nō fuerūt cōcreata cum adā: imo p grām fuit creat⁹ cū libertate olꝫ iſtoꝝ: ⁊ cū pmūs oppoſitꝫ: vt dictū eſt: ſꝫ iſta
R mala fuerūt eis inflicta in penā illi⁹ pctī: ergo iā nō debēt dici mala naturalia: ſꝫ penalitates ill⁹ pctī ⁊ effect⁹ ei⁹. ¶ Scđo ſequitur qđ adā cū eua triplici debito fuit obligatus.

Adaꝫ ⁊ eua triplici debito obligabatur.

Pmo ad recuperandū illā originalē iuſtitiaꝫ cū ſuis pmijs quā gratis accepit a deo p ſe ⁊ ſuis poſteris. Scđo māſit debitor ⁊ obligat⁹ ad pferēdā diuinā ſniam ſibi cōminatā: ⁊ ad patiēdū ſeptē dāna ſupradicta. Tertio fuit obligat⁹ ad penā ſenſus eternā in futuro: eo ꝙ illđ pctm̄ nō fuit ſibi originale ſꝫ pſonale. nā iuſtitia bñ fuit ſibi originalis: q₂ ab origine fuit ſibi largita: ſꝫ pctm̄ fuit p ipm̄ pſonaliter cōmiſſum ⁊ volūtarie ppetratū. Et iō vltra penā dāni merebat ſenſus penā eternā. Et ſic pꝫ ꝙ poſtq̄ adā cū eua māſit debitor ſupradicto triplici debito: ⁊ de⁹ māſit creditor: iō ſemp potuit de iure exigere ſupradictū triplex debitū a pmis parētib⁹. ſ. vt

Not.

redderēt ſibi originalē iuſtitiā cuꝫ ſuis premijs amiſſam. Scđo vt paterent oīa illa dāna in pñti. Tertio vt paterent penaꝫ ſenſus eternā in inferno poſt mortē. Et ſic māſerūt inuiſi: ⁊ odioſi: et abiecti: et ſubiecti ire et ſnie dei. Et ſic dicit Aug. ɔ̄ Julianū: ꝙ in tali debito manſerunt obligati ad eis impoſſibile ſub tali ſtatu: q₂ māſerūt obligati ad ſeruandū iuſtitiā ⁊ obſeruādū diuina precepta taꝫ affirmatiua q̄ negatiua: ſꝫ hoc nō poterant facere ex ppriis viribus poſt lapſum pp̄ter amiſſam libertatē ⁊ pp̄ter corruptionē nature: niſi p grām iuuarent: ergo obligabant ad ſibi ipoſſibile: ⁊ de⁹ de iure poterat exigere ab eis. qđ eis pp̄ter culpā ſuā erat impoſſibile vt lati⁹ videbit pſal. cxviij.

Quō adam obligauit poſteros.

¶ Tertio eſt notādū fm Anſelmū: ⁊ etiā fm Auguſtinum: ꝙ adā accepit illā iuſtitiā cuꝫ oibus pmiis ſuis p ſe ⁊ p oib⁹ poſteris ſuis: et ſic obligauit ſe ⁊ oēs poſteros ſuos ad ſeruādū iuſtitiā ſibi traditā: ⁊ ſic oēs poſteri fuerūt in eo obligati. Et iō cū pdidit adā illā iuſtitiaꝫ nō ſolū pdidit p ſe: ſꝫ etiā p oib⁹ poſteris et heredib⁹ ſuis: q₂ nō potuit illā cū ſuis premijs trāſferre ad poſteros ſuos poſtq̄ pdidit eā. ¶ Ex q̄ ſequit ꝙ oēs pdidim⁹ illā iuſtitiā ⁊ grām cū oib⁹ ſuis pmijs in adā ⁊ per ɔ̄ns oēs fuim⁹ obligati ad oīa dāna ɔ̄na priuationē illi⁹ iuſtitie pdite i adaꝫ. Et iſto mō dicit aplūs ad Ro. iij. ꝙ oēs in adā peccauerunt: q₂ oēs in eo pdiderunt iuſtitiā cuꝫ ſuis pmijs: ⁊ oēs fuerunt i eo obligati ad penaꝫ dāni: ⁊ ad penā debiti in eo: ſicut oēs filij et poſteri catiline nobilis romani fuerūt cū eo dānati ad penā ppetui exilij ⁊ ad puationeꝫ bñficiorū ⁊ pmiorū ciuiū romanoꝝ. Et ſic ſicut pctm̄ Catiline trāſiuit ī oēs ſuos poſteros q̄ ad dānū ita pctm̄ pmoꝝ parētū q̄ ad dānū obligauit oēs poſteros futuros. Et ſic nōdū eram⁹: ⁊ iā fuim⁹ oēs venundati ⁊ obligati ad penā pctī ipſi⁹ adaꝫ. Et ſic pctm̄ pſonale ipoꝝ pmoꝝ parētū trāſiuit a pſona in naturā ſuā cū oibus ſuis dānis ⁊ penis. Jō illud pctm̄ in nobis dr̄ pctm̄ nature fm aplm̄ ad Ro. p totū: ⁊ fm Aug. ɔ̄ iulianū et oēs pelagianos: eo ꝙ trāſiuit a pſona pmoꝝ parētū in naturaꝫ: ⁊ a natura in pſonas nr̄as. Et iō dr̄ in nobis originale ⁊ nō pſonale: eo ꝙ non eſt a pſona ppetratū: ſed a natura ⁊ origine nr̄a cōtractū.

Obiectio.

Sed tunc arguebat Julianus ɔ̄ Aug. nā ſic tale pctm̄ ineſſet nobis a natura: tūc ſequeret ꝙ eſſet creatū a natura: et natura eſſet creata a deo mala: qđ eſt falſuꝫ q₂ cūcta q̄ fecit de⁹ erāt valde bona. Gen. j.

Rñſio

Ad hoc rñdet Aug. ꝙ iulian⁹ equocat ð natura hūana: nā vno mō ſumit p natura ſpecifica ⁊ eēntia: alio mō ſumit p tota gñatiōe ⁊ deſcendētia ipſi⁹ adaꝫ: ſicut dr̄ natura ſcipionū a pmo ſcipiōe: ⁊ natura ⁊ gñatio fabiorū a pmo fabio: ⁊ natura catiline ab ipſo catilina: o q̄ tota ſua natura ⁊ deſcēdentia ſtraxit penā exilij ⁊ icurrit penā mltiplicis dāni. Pmo igit mō natura ſpecifica hūana fuit a deo creata valde bona pfecta in ſui natura: ſꝫ ſcđo mō tota natura ⁊ gñatio ⁊ deſcendentia ipſi⁹ adā p naturalē gñationē in eo fuit corrupta: ⁊ ad penam ſui pctī obligata: ⁊ ſic dicit apoſtol⁹ ꝙ oēs in adā peccauerūt ⁊c.
¶ Sꝫ hic eſt videndū primo quomodo tranſiuit illđ peccatū p naturā ad nos: ⁊ qđ trāſiuit de illo peccato. ex q̄b⁹ videbit quid eſt proprie originale peccatū in nobis. Quantū ad primū eſt dicendū fm Augu. in prima parte de fide ad petrū ⁊ ad Ualerianū: ⁊ cōtra Julianū: ⁊ fm Ambroſiuꝫ de vbis aplī: quos ſequit magiſter. ij. ſnīarū: ꝙ vltra carētiam grē et illius originalis iuſtitie et vltra dānū ⁊ priuationē bonoꝝ eius fuit inflicta qdā corruptio ⁊ fomes inordinate concupiſcētie ⁊ feditatis libidinis in mēbris primorū parētū: ſine q̄ libidine nullus pōt exerce

re actū gñatiōis: ꝛ ſic gñatio hoīs q̄ añ fue-
rat hoī collata cū bñdictiōe ante pctm̄: poſt
ea nō potuit exerceri abſq; feditate libidi-
nis. Et ſic dicit Aug. ꝙ nō facit hoīes in pec
cato naſci ſola gñatio: ſʒ feditas libidinis ꝑ
quā gñationem libidinoſam inficitͬ materia
vtriuſq;. ſ. viri ꝛ femine: qꝛ non ſolū inficitur
menſtruū mulieris ex quo fetus formatͬ: ſed
etiā ſpūs prolifici ꝛ gñatiui: qui formāt fetū
in matrice. Et ſic tota illa caro ꝛ fetus ma-
net corruptus ꝛ morbidꝰ illo fomite ex adā
ſucceſſiue in carnē oīm immiſſo ꝛ tranſlato
in qua quidē carne ꝛ fomite dr̄ eſſe pctm̄ pri
moꝝ parentū ſeminalr̄ ꝛ virtualiter: ſicut
mors in arſenico: ꝛ ignis in ſilice ſʒ ꝑ cōſor-
tiū pctm̄ ipſiꝰ adā cōtrahitͬ a carne formalr̄
i aīa: vt dictū ē ꝛ ſic trāſlatum fuit pctm̄ illō
a ꝑſona ipſorū p̄moꝝ parentū in naturā et
carnē per libidinoſam gñationem ſeminalr̄
ſed poſtea transfertur formaliter in ꝑſonā
ꝛ animā vniuſcuiuſq; ꝑ cōſortiū ꝛ aīatiōnē
vt ait Ambro. Et ſic dr̄ trāſferri a natura in
ꝑſonā. Sʒ eſt nūc videndū q̄d tranſlatū eſt
de illo peccato ad oēs poſteros: Ad hoc di-
cūt ſcil: ꝙ culpa ꝑticularis exiſtēs i aīa ipiꝰ
adā nō trāſiuit ad nos. qꝛ iam fuit in eo dele
ta ꝛ extincta ꝑ pnīaʒ ꝛ fidē xp̄i futuri: ſʒ trā-
ſiuit ad nos carētia illiꝰ iuſtitie perdite cū
Not. ſuis dānis ꝛ priuatiōe oīm p̄mioꝝ: ꝛ cū de-
bito recuperandi ꝛ rehabendi illā: ꝛ operā-
di per illam: ꝛ implēdi diuina precepta ꝛ cū
debito ſubiectionis ad ꝑferendaʒ diuinam
ſniam: ꝛ ad incurrendum odium ꝛ irā diui-
ne vindicte: qꝛ oīa iſta imputantur ad dam-
num de iure ſucceſſiuo omnibus deſcēdēti-
bus ab illo preuaricatore: ſed nō incurrimꝰ
penā ſenſus eternā ſicut adā: eo ꝙ hoc pec-
catū in poſteris nō eſt a nobis ꝑſonaliter ꝑ
petratū ſʒ ab origine ꝛ natura contractū ſʒ
bn̄ eſt inficta illa corruptio ꝛ cōcupiſcentia
in carne. q̄ ſicut ꝑ conſortiū ꝛ ſolā vnionem
cauſat culpā originalē in anima: ꝑ quā hō
obligatͬ ad penā dāni: ita illa corruptio in
adultis cauſat ꝑ cōſenſum peccatū actuale
in volūtate: qđ dicitͬ ꝑſonale: ꝑ qđ meretͬ pe
nā ſenſus ꝛ mortis eternā. ¶ Ex q̄bꝰ oībus
N ptʒ ꝙ peccatū originale in hoīe nihil aliud
quid eſt niſi carētia illiꝰ originalis iuſtitie amiſſe
ſit ꝛ ꝑdite in adam cū oībꝰ premiis ſuis: ꝛ de-
pctm̄ bite toti gñationi ſue ſiue nature: ꝑ quā ca-
origi- rentiā obligatͬ homo ad dānū illiꝰ pcti: ꝛ ad
nalē i recuperādū illā iuſtitiā: ꝛ operādū ſm̄ ipſā
hoīe. quā iuſtitiā cū ſuis premiis deꝰ exigit in ca-
rente: que quidē carentia cōſtituit hoīem in
odio ꝛ ira dei. Et ſic ptʒ ꝙ peccatū formali-
ter nil aliud eſt niſi illa obligatio ꝛ debitum
habendi illā iuſtitiā ꝛ operādi ꝑ eā qđ ineſt
homini ex carentia illiꝰ iuſtitie quā accepe-
rat adam pro ſe ꝛ oibus ſuis: in cuius amiſ-
ſione oēs māſerūt poſteri obligati ꝛ in odio
et ira dei ꝯſtituti debitores ꝛ pene rei ſicut Virg.
dicit Virgili. in. j. eñ. de troianis ꝛ Junone:
ꝙ in iunone manet alta mēte repoſtū iudi-
ciū paridis ſpreteq; iniuria forme. Et genꝰ
inuiſum ꝛ rapti ganimedis honores ꝛc. Et
ſic pʒ ꝙ iſta culpa originalis nō ꝓprie de ſe
eſt pctm̄. niſi inquātū eſt debitū ꝛ obligatio
ad penas dāni ipſiꝰ p̄mi pcti ꝛ trāſgreſſiōis q̄d ſit
actualis p̄moꝝ parentū. Sʒ nos cōiter ap- pctm̄
pellamꝰ pctm̄ illā carētiā iuſtitie ꝛ gr̄e ꝛ il-
lā difformitatē ꝛ debitū relictū i aīa ex actu
peccādi: quo debito deꝰ imputat ad penam
pctm̄ quōdā factū. Et ſic originalis culpa cū
ſuis dānis nō eſt pena nr̄i pcti: ſʒ alterius. ſ.
ipſiꝰ adā. Quarto eſt notādū ſm̄ Aug. xj. de Per
trinita. qđ lʒ deꝰ ex potētia potuiſſet fugare iuſti-
diabolū ꝛ remittere ꝛ liberare hoīeʒ a pctō tiam
tn̄ hoc voluit facere ꝑ iuſtitiā. ſ. qđ aliqs ſa- deꝰ vo
tiſfaceret ꝓ illo pctō: ꝛ oībꝰ aliis que ex illo luit
ꝑpetrantͬ: ſʒ qꝛ nullꝰ filiꝰ naturalis ipſiꝰ adā hoīeʒ
hoc potuit facere: cū oēs eſſent obligati ſm̄ libe-
naturā in illo ad penas ipſiꝰ pcti ꝛ tota na- rare a
tura ꝛ generatio eſſet in ira dei ꝓpter illud pctō.
pctm̄: oportebat ergo vt talis ſatiſfactio fie-
ret ꝑ aliquē hoīem de ſpecie humana liberū
nō ſolū in perſona: ſʒ etiā in natura nō obli
gatū illi pctō. Et iō voluit deꝰ mittere ver-
bū ſuū: vt ſumeret carnē ex adā: nō per ge-
nerationē naturalē: ſed opere ſpiritusſancti
ne obligaretur illi peccato in ꝑſona: nec in
natura: in qua poſſet pro oībꝰ peccatoribus
pati ꝛ ſatiſfacere ꝛ offerre deo gratū ꝛ vali-
dū ſacrificiū ꝓ oībꝰ vt deꝰ acciperet mortem
corporalē illiꝰ ꝓ omni morte corpali ꝛ ſpūa
li ꝛ eterna oīm hoīm: ne illō pctm̄ cū oībꝰ ſe
quētibꝰ maneret impunitū. Et ſic deus ſta
tuit a principio nō remittere illud peccatū
ꝛ debitū niſi ꝑ vnū ſolū xp̄m mediatorē: hoc
eſt ꝑ pretiū ꝛ merita paſſiōis illiꝰ. Et ſic nul
lus potuit ab illo ꝛ ceteris peccatis libera-
ri: niſi cui xp̄s voluit gr̄aʒ ꝛ merita ſue paſ
ſiōis cōicare: et ſue paſſiōis ꝑticipē facere ꝑ
quā gr̄am ꝛ merita voluit xp̄s ſuos fideles
iuſtificare: ꝛ in gratiam patris reſtituere: et
ſic loco illiꝰ originalis iuſtitie ꝛ gratie per-
dite in adā data eſt fidelibꝰ gratia ꝛ iuſtitia
fidei xp̄i ad iuſtificandū et gratificandū eos.
Et ſic ſicut adam cōicando ſuum peccatum
oēs poſteros infecit: ꝛ a deo ſeparauit: ꝛ ma
ledicto etiā ire dei ſubiecit: ita ꝑ oppoſitum
xp̄s cōicādo ſuā gratiā oēs fideles ſanctifi-
cauit: ꝛ deo patri recōciliauit. Itē ſicut adā
trāſtulit ſuū pctm̄ in carnē ſeminaliter: ſʒ ex
carne trāſfertͬ illō pctm̄ formaliter in aīam
ſicut dictū eſt: ita pariter xp̄s q̄ eſt ſcđs adā
inſtituit virtutē ꝛ merita ſue paſſiōis: q̄ſi ſemi
naliter ꝛ virtualiter in ſacra eccliaſtica. Et
ex ſacris ſiue ꝑ ſacramenta virtus ꝛ merita

paſſionis xp̄i tranſferūt formal'r in alam:vñ
accedēs verbū ad elemētū fit ſacramētū cō
tinens quaſi ſeminal'r ⁊ virtualiter gratiam
⁊ merita paſſiōis xp̄i:ſʒ tangens baptiſmus
carnē abluit mentē:⁊ remittit debitū ⁊ pec
catū.nō ꝙ illa aqua ꝯferat grām:ſed qꝛ cum
aqua tangit corp⁹:illico de⁹ creat et infundit
gratiā ſanctificantē:et gratificantē alam:et
purgantē eā a pctō ſi inſit:⁊ ſic recōciliat ho
minē deo.Et ſic ptʒ ꝙ ſicut adā trāſtulit pec
catū ſuū ꝑ generationē naturalē ⁊ libidino
ſam in oēs poſteros:ita xp̄s trāſfert ſuā gra
tiā et iuſtitiā in oēs ſuos fideles ꝑ regnatio
nē ſpiritualē et eccleſiaſtica ſacramēta:licet
ſit aliqual'r differētia iquātū hic creat̃ noua
Not. gratia a deo immediate ꝓut alibi declarat̃.
Eſt tamē aduertendū ꝙ xp̄s nō artatur nec
alligat̃ ad conferendā gratiaʒ ſue paſſionis
per ſola eccleſiaſtica ſacr̄a:nā m'ltos gratifi
cat ⁊ ſctificat ꝑ latentē infuſionē grē ⁊ inter
nā ⁊ inuiſibilē illuſtrationē:vt ptʒ de inſpira
to veniente ad baptiſmū qui morit̃ in via qꝛ
talis ex ſolo d̄ſiderio baptiſmi ſctificat̃ ⁊ glo
rificat̃ per baptiſmū flaminis ⁊ latentē ſan
ctificationem.Et ita ſanctificauit ⁊ iuſtifica
uit Abraā per fidē xp̄i futuri ante circunci
ſionem.Iteʒ chriſtus arctatur ad ſanctificā
dos homines in determinato tēpore et eta
te:ſicut ſanctificauit Ioannē baptiſtam an
teꝗ̄ naſceretur.Item nec chriſtus arctatur
ad ſanctificandū hoiem in ſtatu determina
to qꝛ nō ſolū pōt ſanctificare hoieʒ poſt crea
tionē ⁊ animationē:ſʒ ſimul pōt ip̄m creare
⁊ ſanctificare per grām:ſicut alam ipſi⁹ adā
creauit ſimul cū grā.Et pōt ſanctificare quē
voluerit in p̄ncipio ſui eſſe:⁊ ſimul animam
creare:⁊ in creando ſanctificare:⁊ in carnē i
fundere ⁊ hoc abſqꝫ omni ꝯtradictōe:vt pa
tebit.Sed eſt videdū quē effectum facit ta
Effe- lis ſanctificatio ſiue ſit baptiſmalis ſiue inui
ctus ſibilis abſqꝫ ſacr̄o.Ad qd̄ dicendū ꝙ princi
ſctifi- palis intentio ſacramēti eſt ſctificare ⁊ grāʒ
catio ꝯferre:⁊ gratificare apud deū:⁊ ſibi eſt cul
nis. pa aut debituʒ ab ipſo abſoluere.vel poſſu
mus dicere qd̄ p̄ncipalis intētio ſacramen
ti eſt a pctō et debito per gratiā chriſti libe
rare et deo recōciliare.Et ideo i baptiſmo ꝑ
illā ſanctificationē gratie remittit̃ debitum
habēdi ⁊ recuperādi originalem iuſtitiam:⁊
gratificat̃ baptizat⁹:⁊ fit dignus et merito
rius vite eterne:⁊ ꝑ conſequens abſoluit̃ ab
ira ⁊ odio dei.Nā ſicut añ erat odioſus et in
uiſus deo:poſtea ꝑ ſanctificationem gratifi
catur:⁊ fit deo grat⁹ ⁊ acceptus:ſed nō abſo
lutus a penalitatibus et dānis:nec a fomite
⁊ cōcupiſcētia ⁊ vitio carnis:nec ex neceſſi
tate moriendi ⁊ patiendi:qꝛ oia iſta manent
poſt baptiſmuʒ.Et iō dicit Auguſtin⁹:ꝙ iſta
ꝯcupiſcētia cū ceteris penalitatib⁹ nō aufer
tur ꝑ baptiſmū:vt nō inſit in carne:ſʒ vt non
imputet̃ ad pctm̄:nec ad penā eternaʒ talis
exiſtētia ⁊ ꝑmanētia penalitatū.Itē per ba
ptiſmū nō auferṫ obligatio ad obſeruandaʒ
legē iuſtitie et obſeruāda diuina p̄cepta:ꝗ̄
uis ſit homini ipoſſibile ſine grā manēte ta
li ꝯcupiſcētia ⁊ fomite ⁊ corruptione in car
ne ⁊ manēte libero arbitrio claudicato ⁊ vul
nerato:ꝓut patebit pſalmo.cxviij.Ex q̇ pʒ ꝙ
ꝑ baptiſmū grē et ꝑ ſctificationē ſctificatus
tm̄ abſoluit̃ a debito habēdi ⁊ recuperādi il
lā originalē iuſtitiā cū ſuis p̄mijs:⁊ abſoluit̃ Not.
a pena dāni eterna ⁊ ab ira ⁊ odio dei:⁊ gra bene.
tificat̃ ad vitā eternā ꝯſequendā.Eſt verū ꝙ
p̄ter gratificationē ad vitā eternā ⁊ abſolu
tionē a debito nature q̇buſdaʒ cōicauit xp̄s
aliqua p̄mia perdita in adā.Nam apoſtolis
cōmunicauit ſeptē dona gratiaꝝ ⁊ martyri
bus donū fortitudinis:et ap̄lo paulo ꝯceſſit
grāʒ ad reſiſtendū ſtimulo carnis.Et p̄ cete
ris in virgine total'r extinxit fomitem libidi
nis et cōcupiſcētie ois inordinati appetit⁹:
intantū ꝙ nō potuit peccare mortal'r nec ve
nialiter:qꝛ nulla fuit pugna interior:ſʒ in ea
manerēt quedā penalitates ad merendū et
exercitiū ꝟtutū:ſicut dolor cōpaſſiōis et fa
mis ⁊ mors ⁊c.q̄ oia iſta fuerūt in ea inſtru
mēta merēdi:ꝙ nō fuerūt incitamēta peccā
di.Et ſic ptʒ q̄l'r xp̄s multis modis pōt ſuaʒ
grām mēbris ſuis cōicare tāꝗ̄ caput ⁊ redē
ptor.Et ſic pʒ qual'r ſʒ ſctificatio facta in ba
ptiſmo vel q̄uis alio mō abſoluat a debito
habēdi illā originalē iuſtitiā cū ſuis p̄mijs:
tñ nō recuperat oia illa p̄mia perdita i adā:
vt ptʒ intuēti. Verūtamen ſʒ baptiſmus vel
ſanctificatio nō abſoluat nec tollat prefatas
penalitates:nec recuperet illa premia de p̄
ſenti in actu:tamen facit hoiem dignū ⁊ me
ritorium in habitu vt abſoluat̃ in nouiſſimo
die ab oi miſeria ⁊ penalitate corporali ꝑ fu
turā glorioſam reſurrectionē.Cauſas auteʒ
q̄re voluit xp̄us vt iſte penalitates in nobis
poſt baptiſmū manerēt:aſſignat Augu.xiij.
de ciui.dei.dicēs ꝙ hoc factū eſt ꝓpter mai⁹
bonū noſtrū.Primo qꝛ ſi per baptiſmū fuiſ Pena
ſent nobis ablate iſte penalitates:nulla eſ lita
ſet pugna nec inſtr̄a merēdi:⁊ ſic nulla fuiſ tes q̄
ſet corona martyrū:nec cōfeſſorū.nec virgi re in
nū:nec iuſtoꝝ.Secūda cauſa fuit ꝙ ſi ꝑ ba nobis
ptiſmū homines efficerentur immortales ⁊ rema
impaſſibiles:tunc omnes currerent ad ba nent.
ptiſmū nō ꝓpter futurā felicitatē:ſed ꝓpter
preſentē vtilitatē:⁊ ſic tolleret̃ meritū fidei
et ſpei ⁊ charitatis.Tertia cauſa eſt:quia vt
ſic nulla poſſet fieri reparatio angelice rui
ne:que nō pōt reparari niſi ꝑ magnā violen
tiā ⁊ merita excedētia humanā facultatē.ſ.
ꝑ martyriū ⁊ heroicos labores:vt hoies fiāt
pares ⁊ equales angelis q̄ ceciderūt:⁊ me

reant poſſidere manſiones illoꝝ quas illi p
O superbiā ꝛ inobediētiā pdiderūt. Et ſic ptz ꝙd
ꝯclo. auferē in baptiſmo: ꝛ quare relicte ſunt no-
Quō bis tales paſſiōes ꝛ penalitates: qꝛ propter
xp̄us cauſas pdictas. ¶ His habitis ponit .j. ꝯclo
po- ſ. ꝙ abſqꝫ oi ꝯtradictiōe xp̄s potuit ꝟginem
tuit matrē ſuā nō ſolū a pctō actuali ſed etiā ab
ma- originali pſonalr̄ pſeruare. iſta ꝯclo pbatur
trem pmo inquātū deus eſt creditor: nā ois credi
ab ori tor pōt dimittere debitū debitori ad libitum
gina- qñcunqꝫ ꝛ cuicūqꝫ voluerit: ſed deus eſt cre
li pre ditor reſpectu totius hūane nature: qꝛ adā
ſerua eſt tota natura ſua remāſit debitor poſt pec
re. catū: ergo deꝰ pōt abſoluere a iugo ſeruitutis
ꝛ obligatiōis: ꝛ libertati donare quālibet p-
ſonā iſtiꝰ hūane nature: et debitū ſeruitutis
ꝛ reatꝰ ſibi remittere: ꝛ hoc in ꝙlibet ſtatu et
etate: ꝛ tpe illiꝰ pſone: ꝛ ſic nō ſolū pōt re
mittere tale debitū nature poſt natiuitatē:
ſicut dimiſit nobis p baptiſmū ꝛ añ natiuita
tē: ſicut remiſit culpā hieremie et Joā. bap.
in vtero matris: ſed etiā potuit deꝰ aliquem
abſoluere a tali debito hūane nature: et li-
berare i ſua ſua ꝯceptiōe ꝛ aīatiōe: et ſic po-
tuit abſoluere matrē ſuā in pmo iſtāti ſue
creatiōis ꝛ aīatiōis ꝛ p ꝯñs i tali caſu debi-
tū nature hūane ꝛ iugū ſeruitutis pcti ipius
adā nō trāſiuit i pſonā ꝟgis: ꝛ ſic deꝰ potuit
inqntū creditor pſeruare ꝟginē mariā ab ori
ginali pctō nature. Et hoc potuit deꝰ facere
abſqꝫ ꝯdictiōe ꝛ piudicio ꝛ derogatiōe iuris
ſuitutis ꝛ obligatiōis qđ hꝫ ſup totā hūanā
naturā pp pctm̄ ade. Nā hoc pōt facere ꝙli-
bet dñs tpalis habēs ius ſeruitutis ſup na-
turā alicuiꝰ delinquētis vel quē acqſiuit iu-
re belli: qꝛ retinēdo ſibi ius ſup totā gñatio-
nē ꝛ naturā illiꝰ pōt liberare aliquā pſonē
in pncipio ſui eſſe: ꝛ abſoluere a iugo ſerui-
Figu tutis nature: ꝛ pōt facere vt iugū ſeruitutis
ra de nature nō trāſeat in pſonā ſi libertati donat
he- eā i ſua ꝯceptiōe ꝛ añ ꝯceptionē. Vñ ſi aſſue
ſter. rus dediſſet libertati ipam heſter ꝙ erat de
filiabꝰ captiuitatis i ſua ꝯceptiōe: ſicut libe
rauit eā i. xv. anno: tūc iugū ſeruitutis natu
re iudeoꝝ nō trāſiſſet in pſonā heſter. Et ſic
pſeruaſſet eā in pſona a iugo captiuitatꝭ: ergo
fortiori deꝰ inquātū creditor totiꝰ humane
nature potuit ꝟginē mariā in pſona preſer-
Indu uare a debito pcti et onere nature ipſiꝰ ade
ctio p ne trāſiret i pſonā. Itē ad hoc etiā pōt indi-
exem ci vnū ſingulare ꝛ accōmodatū exēplū. Nā
plum. dictū eſt pſal. xiij. et in pleriſqꝫ locis: ꝙ ſicut
tota humana generatio peccauit. i. fuit obli
gata in adā ad ſniam ꝛ penā illiꝰ pcti: ita pa
riter tota natura ſiue gñatio iudeorum mo-
dernorū peccauit ꝛ fuit obligata nō ſolū ad
ſeruitutē ſpūalē pcti: ſꝫ ad ppetuā ſeruitutē
tēporalē in crucifixoribꝰ xpi: qñ dixerūt. ſan
guis eiꝰ ſup nos ꝛ ſup filios nr̄os. Et ſic vbi
cunqꝫ habitāt hodie ſunt ſerui dñoꝝ ꝛ regū
ꝛ pncipū mūdi naturalr̄: vt ptz in tota hiſpa
nia ꝛ germania ꝛ italia ꝛ multomagis inter
ſaracenos. Sꝫ ē talis lex iter xp̄ianos: ꝙ qñ
cūqꝫ aliqs iudeꝰ baptizaē: nō ſolū abſoluiē a
ſeruitute pcti ſpūali p baptiſmū ſꝫ etiā a ſer
uitute dñi tpalis: cui erat obligaꝰ ſm natu-
rā. Vñ ſicut vtraqꝫ ſeruitꝰ trāſiuit a natura
in pſonā illius iudei p carnalē gñationē: ita
fuit ab vtraqꝫ ſeruitute liberatꝰ p ſpūalē re
gñationē xp̄i. Itē ſi ille puer iudeꝰ fuiſſet ba
ptizatꝰ in vtero matris añ natiuitatē: pari-
ter fuiſſet liberatꝰ ab vtraqꝫ ſeruitute. Itē
vlterius ille puer potuiſſet baptizari in pri-
mo inſtāti ſue creatiōis ꝛ aīatiōis tūc mani
feſtū eſt ꝙ ille talis per talē baptiſmū pſer-
uaret nō ſolū ne ſeruitus naturalis ꝛ tpa-
lis trāſiret in eiꝰ pſonā: ſꝫ ꝛ nec ſeruitꝰ pcti:
ꝛ ſic p gratiā pſeruantē liberaret ab vtraqꝫ
futura ſeruitute cui erat obligatꝰ ſcđm na-
turam in adā ꝛ crucifixoribus xp̄i. Et ſic eſt
dicendū ꝙ nec ſeruitꝰ nature iudaice cauſa
ta in crucifixoribꝰ: nec ſeruitꝰ pcti humane
nature cauſata in adā trāſiret: nec eēt tranſ-
lata in pſonā illiꝰ iudei. Cū ergo ſanctifica-
tio ſpūſſcti ſit poſſibilis fieri i vtero matris
vt ptz de hieremia ꝛ ioāne baptiſta p quā
ſanctificationem fuerunt liberati a ſeruitute
pcti ꝛ a debitis nature ipſius adā: ergo per
talē latentē ſanctificationem ſpūſſcti potuit
ſctificare virginē mariam in pmo inſtanti
ſui eſſe: ꝛ p conſequēs deꝰ potuit ſimul aiā
creare ꝛ ſanctificare: ꝛ ſic debitū ꝛ peccatū
ꝛ ſeruitus nature nūꝙ potuit trāſire in pſo
nā virginis Marie: ꝛ per ꝯſequens lꝫ fuerit
obligata in natura: tñ nunꝙ in pſona: quia
oēs peccaſſe in adā nil aliud eſt niſi nos oēs
in eo fuiſſe obligatos ꝛ venundatos in eo vt
inquit Augu. in li. hyponoſticon. ꝛ. ū. de ba-
ptiſmo paruulorū. Scđo hoc potuit facere
xp̄s inquantū deꝰ: nā abſqꝫ oi ꝯdictione iu-
ris obligatiōis qđ hꝫ ſup humanā naturam Aug.
potuit grām ſuā cōicare mr̄i ſue p pūiā ſctī-
ficationē i pmo iſtāti ſui eē: nā ſicut iuſtifica-
uit Jo. bap. poſt aīationē potuit ſctificaē ma
trē ſuā i aīatiōe ſim̄r creādo aiā et ſctificādo
ꝛ īfundēdo: ꝛ ſic pctm̄ ꝛ đbitū ꝛ obligatio na
ture nō trāſiuit i pſonā: ꝛ ſic potuit eā a pec
cato origīali pſeruaē. Itē nō ſolū aiā i ſua
creatiōe: ſꝫ ꝛ potuit ſctificaē carnē ꝟgis añ
aīationē: ꝛ ab oi fomite purgaē: ꝛ ſic illa ca-
ro ñ potuit aiā iterficeē: vt dictū ē. Et ſi dr̄:
ꝙ illa caro ñ erat capax grē. ergo nō potuit ſcti
ficari añ aīationē. Ad hō rñdeē ꝙ illa ſctifica Rñſ
tio carnis nō oportuit ꝙ fieret p grāz gratū- io.
ficā. ſꝫ per ꝟtutē ſpūſſcti purgātē ꝛ purificā-
tē illā carnē extiguētē fomitē i ea ſic p ꝟtutē
ſpūſſcti exorcizaē oleū: ꝛ ꝯſecraē i chriſma: ꝛ
ſicut cōſecrant altaria: ꝛ reconciliant eccl'ie

pollute ⁊ cetera lalata:ita xp̄s voluit puri‑
ficare illā carnē:vt abſq; oi ſorde in ea aia
crearet:⁊ ne a carne fedaretur:ſed vltra hoc
oportuit illā aiaʒ in creādo ſctificari p̄ grāʒ
gratū facientē:vt eſſet deo grata ⁊ accepta:
⁊ ſic ſicut ſctificatio carnis nō fuit grē infu‑
ſiua:ſed a fomite purgatiua:ita ſctificatio
aie nō fuit pcti purgatiua:qꝛ nullū erat:ſed
fuit grē infuſiua ⁊ gratificatiua ⁊ ab oi pctō
p̄ſuatiua:qꝛ illa aia ſil' fuit ſctificata ⁊ crea
ta:⁊ in grā cōfirmata:q̄ q̇dē grā p̄ſeruauit
ab oi malo:⁊ ꝯfirmauit in oi bono. ¶ Scda

ij. cō‑clo. d̄ cēs fuit quod xp̄s mr̄eʒ ab origi nali p̄ſer‑ua ret.

ꝯcl'.ꝙ decēs fuit vt xp̄s mr̄eʒ ſuā nō ſolū ab
actuali ⁊ veniali:ſʒ ⁊ ab originali p̄ſeruaret:
⁊ hoc mx̄tū ipſa erat futura mr̄ dei ⁊ taber
naculū ⁊ tēplū dei.hāc ꝯclōnē pbat Anſel‑
mus li.de ꝯceptu v̄ginali dicēs ꝙ decebat vt
illa v̄go tali puritate niteret:q̄ ſub celo ma‑
ioꝛ nequit intelligi:⁊ p̄ ꝯn̄s ſi hanc puritatē
nō habuiſſet maioꝛ puritas poſſet intelligi.
¶ Tertia cōcluſio ꝙ xp̄s debuit et tenebat
virginē mariā ab originali p̄ſeruare inquā‑
tū filiꝰ:pbat:naʒ ois filiꝰ dʒ ⁊ tenet honora‑
re matrē inquātū pōt ⁊ decēs eſt:ſʒ xp̄s hoc
potuit facere inquātū deꝰ:⁊ inquātū credi‑
toꝛ:vt pbatū eſt p̄ primā ꝯclōnē:et hoc fuit
decēs inquātū ipa erat mater dei futura:vt
pʒ per ſcdam ꝯclōnē:⁊ dʒ ⁊ tenet facere in‑
quātofiliꝰ:ergo ſequit ꝙ ipſam ab origina‑
li p̄ſeruauit.Itē xp̄s hoc tenebat facere in‑
quātū legſlatoꝛ:nā legiſlatoꝛ priꝰ dʒ facere
q̄ docere:vt exēplo ſui ceteri ſeruēt leges ab
eo latas:ſed xp̄s legiſlatoꝛ vtriuſq; legis de

iij. cō clo. xp̄s tene‑bat mr̄eʒ p̄ſer‑uare

dit preceptū de veneratione parentuʒ:ergo
ſeruauit illud:qꝛ nōvenit legē ſoluere ſʒ ad
implere.Matthei.v.Et ideo hanc legē defa
cto ſeruauit:qꝛ erat ſubditus illis.Luce.ij.
¶ Itē xp̄s i oibus cepit facere ⁊ docere:vt
pʒ actuū.j.ḡ inter cetera h̄ p̄ceptū adimple
uit p̄ſeruādo matrē ſuā ab omni pctō nō ſolū
actuali:ſʒ etiāveniali ⁊ originali.Itē oēs ille
rōnes quas adducit Aug.i libello d̄ aſſum‑
ptione v̄ginis pbādo corpus v̄ginis nō fuiſ‑
ſe incineratū in ſepulchro.ſed gloriā in breui
ſurrexiſſe que p̄ maiori pte pcedūt de hono‑
re parētū magis pbāt hoc ppoſitū q̄ illud.
Ex ſupradictis infert correlaria ꝯclo p̄ cōfir
matione ſupradicte poſitiōis:ꝙ xp̄s de facto
p̄ſeruauit matrē ſuā ab originali:poſtq̄ hoc
potuit ⁊ fuit decēs:⁊ debuit facere:vt pbatū
eſt. ¶ Sed poſſet aliq̇s inſtare:qꝛ multa pōt
deꝰ q̄ eſſet decens facere ad oſtendendū ſuā

Obie ctio.

potētiā:⁊ bonitatē:q̄ tamē nō facit:ſicut crea
re plures mūdos:⁊ oēs hoīes predeſtinaſſe
ad gloriā:qd̄ tn̄ nō fecit.Ad hoc r̄ndet qd̄ lʒ

R̄ſſio

ſupradicta deꝰ potuiſſet facere:tamen nō te
nebat:nec obligabatur facere:ideo non fecit
ſed ſemper eſt aſſerendum qd̄ chriſtus fecit
et cōpleuit oia q̄ potuit ⁊ decuit ⁊ debuit et

tenebat facere.Nā ſi quis non facit qd̄ pōt
⁊ decet:⁊ tenet facere:puta ſi diues non dat
elemoſynā:⁊ filiꝰ nōveneraē parētes ⁊c.hoc
nō accidit niſi ex aliq̄ paſſiōe ipediēte:puta
ex auaritia ⁊c.ſʒ nulla fuit paſſio nec aliq̄d
hmōi impediens ad bonū in xp̄o:ergo fecit
oia q̄ debuit ⁊ tenebat facere:ergo matrem
abſq; p̄iudicio ſue legatiōis p̄ſeruauit ⁊ ho
norauit. ¶ Quarta cōcluſio ꝙ v̄ginē mariā
fuiſſe p̄ſeruatā p̄ grām ab oi pctō nō ſolum
actuali ⁊ veniali:ſʒ etiā originali fuit d̄ mēte

iiij. cōclo opi‑nio augu ſtini.

bti auguſtini:p̄ cuiꝰ pbatiōe eſt aduertēdū
ꝙ cū pelagiani negarēt pctm̄ ade cū ſuis dā
nis ⁊ onere fuiſſe i oēs poſteros ſuos tranſ
latum.⁊ negarēt nos oēs traxiſſe originale
pctm̄ ex carne ⁊ natura corrupta ipſiꝰ adā.
⁊ aſſererēt quēlibet hoīeʒ ex viribus pprie
nature ⁊ p̄ ſolū liberū arbitriuʒ abſq; ſpāli
grā poſſe oē pctm̄ vitare ⁊ diuia p̄cepta adi
plere:tūc btūs Aug.zelo catholice fidei cō‑
pulſus iter ceteros tractatꝰ fecit libros d̄ ba
ptiſmo puulo℞ ꝯ pelagianos:in q̇bus pbat
neminēʒ eſſe liberū ab oi pctō.ſ.actuali aut
veniali aut originali p̄ter vnū ſolū xp̄m me
diatorē eo ꝙ ſolus iter mortuos liber nō ex
ope adā ꝯceptꝰ nec natꝰ.Sʒ cū poſtea pela
giꝰ arguiſſet ꝯ Augu.adducēs ⁊ memorās
cōplures in ve.te.⁊ nouo q̄s ſacra ſcriptura
iuſtos appellat:ſicut fuit Abel.Enoch.noe.
melchiſedech.abraam.iſaac.iacob.moyſes
iob.ioſue.Ad hoc r̄ndet Aug.in libro de na‑
tura ⁊ grā:ꝙ lʒ oēs illos appellet iuſtos ſa‑
cra ſcriptura ob ingentes virtutes:tn̄ aliq̄
fuerūt i aliquo pctō actuali aut veniali aut
origiali:⁊ ſi aliq̄ vitarūt pctā actualia:hoc
nō fuit ex pprijs viribꝰ:ſʒ ex ſpāli grā p̄ue‑
niēte ⁊ p̄ſeruāte.Sʒ cū rurſus pelagius me
moraret zachariā ⁊ ſimeonē ⁊ annā pphe‑
tiſſam ⁊ ioſeph ſpōſum v̄ginis ⁊ iohānē ba‑
ptiſtā in vtero ſanctificatū:quos oēs euan‑
gelica iuſtos cōmēdat autoritas ⁊ ſine pctō
⁊ innocētes:de quibꝰ dr̄ in Apoc.ꝙ hi ſunt
q̇ cū mulieribus non ſunt coinq̇nati:⁊ ſine
macula ſunt ante thronū dei ⁊c.Ad hoc r̄n‑
det Augu.ꝙ oēs illi lʒ p̄ gratiā fuerint p̄ſer
uati a pctō actuali tn̄ nō fuerūt abſq; omni
pctō faltē originali:ſʒ cū tandē pelagiꝰ me‑
moraret virginē mariā matrē xp̄i:cui dictū
eſt p̄ angelū:gratia plena ⁊c.Ad hoc r̄ndet
aug.i eo libro de natura ⁊ gratia:ꝙ hac vir‑
gine excepta:ſi oēs ſupradicti ⁊ oēs ſancti ⁊
ſctē congregati poſſent:et q̄reretur ab eis
an pctm̄ haberēt?q̇d poſſent reſpōdere niſi
qd̄ Jo.ait.ſi dixerimus ꝙ peccatū nō habe‑
mus:noſipſos ſeducimus:⁊ v̄itas in nobis
non eſt.Ex q̇bus patet ꝙ aug.aſſerit virgi‑
nē mariam non ſolum ab actuali ſed ab ori
ginali fuiſſe immunē:nā ipſe cōparat ipſaʒ
iohāni baptiſte:qui nunq̄ peccauit actua‑

liter: ꝛ innocētibꝰ q̇ nō ſolū nō peccauerunt
actualr ſꝫ nec venialr: ꝯparat ēt eā oibꝰ ſan
ctis: quoꝝ q̇dā fuerūt ſilr̄es innocētibꝰ ꝛ nō
hn̄tibꝰ niſi tm̄ originale: ꝛ dicit nullū illoꝝ
Mo- fuiſſe ſine pctō p̄ter ꝟginē mariā: ergo aſſe
dus rit ipſam immunē ab originali. Sꝫ modū ꝑ
p̄ſer- quē maria fuit p̄ſeruata exp̄mit Aug. cū ſub
ua- dit. ꝓpter honorē dn̄i cū de pctīs agit̄ de ꝟ-
tōis. gine maria nullā ꝓrſus intēdo mētionē age
re: ſcimꝰ eīm gr̄e ad vincēdū ex oī ꝑte pec
catū illi fuiſſe collatū: q̄ illū meruit parere
quē cōſtat nullū habuiſſe pctm̄. Ex q̇bꝰ ver
bis aſſerit Aug. q̄ xp̄s volēs honorare mr̄ē
voluit ſibi cōferre gr̄am p̄ſeruantē ad vincē
dū ex oī ꝑte pctm̄. ſ. tā a ꝑte an̄ originale q̄
a ꝑte poſt actuale: ꝛ a dextris ꝛ ſiniſtris ve-
niale: ꝛ ꝑ ꝯn̄s fuit p̄ſeruata nō ꝑ naturā: ſꝫ ꝑ
gr̄aꝫ ab oī pctō. q2 oē pctm̄ vicit. Sꝫ hoc ma-
gis ꝯfirmat aug. ꝛ exp̄mit in. ij. ſer. de nati.
eiuſdē virginis: vbi allegādo illud ꝟbū an-
geli: gr̄a plena ꝛc. dicit q̇d iuſtitie: q̇d ſancti-
tatis hec ꝟgo indigere potuit: q̄ efficacis ad
oīa gr̄e plenitudinē accepit aut q̇s vnq̄ in
eiꝰ aīa vel corpore locꝰ potuit inueniri pctī:
q̄ ad inſtar celi cōtinētis oīa tēplū dn̄i eſt ef-
fecta hec eſt domꝰ de qua ꝑ ſalomonē dr̄: ſa-
piētia edificauit ſibi domū: hanc ꝑfecto do-
mū diuina ſapīa edificauit de q̄ carnē aſſu-
meret: cui nullus p̄triarcharū: nullus ꝓphe-
Hiero. tarū eſt cōferēdus: nec mirū ſi hec ꝟgo pu-
ritate cūctoꝝ celſitudinē trāſcendit morta-
liū: cū ꝑtu oīm merita excedat angeloꝝ. Itē
magis exprimit hoc beatus hiero. ſuper il-
lud pſal. lxxvij. Deduxit eos in nube diei: ꝛ
tota nocte in illuminatione ignis. vbi dicit
hiero. q̄ ꝑ illā nubē poſſumꝰ itelligere ſan-
ctā mariā: illa eīm nullo humano pōdere p̄-
grauata ſemꝑ fuit in die ꝛ nunq̄ in nocte: ꝛ
ſemper in luce ꝛ nūq̄ i tenebris. Ex quo pꝫ
q̄ tā de mēte hieronymi q̄ auguſtini fuit q̄
virgo maria nō ſolū ab actuali ꝛ veniali: ſed
etiaꝫ ab originali pctō fuit ꝑ gr̄am p̄ſeruata
nā aug. dicit q̄ nullus preter ipſaꝫ potuit di
cere nulluꝫ habuiſſe pctm̄. ꝛ q̄ vicerit ex oī
parte pctm̄: ꝛ q̄ nūq̄ in eiꝰ corꝑe vel aīa locꝰ
potuit inueniri pctī: beatꝰ ꝟo hiero. dicit q̄
ꝓ ipſa nūq̄ fuit in nocte pctī: ſꝫ ſꝑ in die gr̄e: ꝛ
nūq̄ in tenebris ſꝫ i luce: ergo ab omni pec
Obie cato fuit p̄ſeruata. ¶ Sꝫ ſi arguatur ꝯ: q2
ctio. aug. ꝓbauit in. ij. de bapti. ꝑuuloꝝ nemineꝫ
eſſe liberū a pctō p̄ter xp̄m ꝛc. ad hoc r̄ndet̄
q̄ differētia ē int̄ liberū ꝛ liberatū. Nā liber
reſpicit ꝑſonā ꝛ naturā ſimul: ꝛ ſic ſolus xp̄s
eſt inter mortuos liber: q2 nec fuit obligatus
Dr̄ia in ꝑſona nec in natura in adā. Et hoc ꝓbat
inter li ibi aug. ſed q2 virgo maria fuit obligata in
berū natura: ſed fuit liberata ꝑ gr̄am p̄ueniente
ꝛ libe in ꝑſona: ideo nō pōt dici libera ſꝫ liberata
ratum ꝛ hoc ꝓbat iſta poſitio ſm̄ mentē aug. ꝛ hie

ro. in locis p̄allegatis: ꝛ hoc de iſta poſitiōe.
¶ Sꝫ nūc reſtat r̄ndere ad autoritates ꝛ rōes Rn̄ſio
nes i p̄ncipio adductas. Ad p̄mā ergo qn̄ dr̄ ad p̄-
q̄ oēs ſi liū adā corrupti ſunt. R̄ndet̄ q̄ dd ibi mam.
nō intēdit dicere niſi q̄ adā peccāte tota na-
tura hūana. i. ſua ḡnatio fuit i eo corrupta: q̄
corruptionem tranſmiſit adam in ſuos po-
ſteros ꝑ libidinoſaꝫ ḡnationē: q̄ q̇dē caro li-
bidinoſa ꝑ ſuū ꝯtactū cauſat culpā originalē
i aīa: ꝛ ꝑ ꝯſenſuꝫ cauſat oīa ſcelera i volūtate
q̄ illo i pſalmo nominant̄: quā q̇dē corruptionē
ꝛ ſnīam adā nō potuit trāſferre i xp̄ꝫ: eo q̄
nō ex opere adā natꝰ ē. Et ſic ſolꝰ xp̄s fuit li-
ber ab illa ſnīa: ꝛ iō ſolꝰ xp̄s pōt eos liberare
ab illa ſnīa: vt ꝯcludit̄ in illo pſal. ſ. q̇s dabit
ex Siō ſalutare ꝛc. Et iō m̄ltos liberauit ip̄e
ꝑ gr̄am p̄uenientē ab effectu illiꝰ ſnīe. Nā Jo.
baptiſta ꝛ euāgeliſta ꝛ virgo maria: ꝛ multi
viri ſctī nūq̄ cōmiſerūt illa ſcelera q̄ mēorā- Ad
tur i illo pſalmo. eo q̄ fuerūt liberati ꝑ gra- aplm̄.
tia p̄uenientē: ne icidereīt i illa ſcelera ꝑ ꝯſen-
ſuꝫ volūtatis. Ita ḡ ꝑiter ꝟgo maria fuit libe
rata ꝑ gr̄aꝫ p̄uenientē ꝛ ſctificātē ꝛ gratificā-
tē aīaꝫ: ne ꝯtamīaret̄ a carne ꝛ ꝑ ꝟtutē ſpūs
ſctī ſctificātē carnē an̄ aīationē: ne inficeret
aīam ꝑ ꝯſortiū: ꝑut dictuꝫ ē. Et ſic pꝫ q̄ illa
autoritas nō itēdit dicere niſi q̄ natura hūa-
na talr̄ fuit corrupta i adā: q̄ niſi liberent̄ ꝑ
gr̄aꝫ: oēs ꝑpetrarēt illa ſcelera i illo pſal. me
morata. Ad autoritates apl̄i dicēdū: q̄ q2
ꝯuerſi ex iudaiſmo gl̄iabant̄ de ſua natura:
eo q̄ erāt ex natura abrahe ꝛ iacob ſm̄ car-
nē: ꝑ quā naturā putabāt ſaluari cōtēnētes
gr̄aꝫ xp̄i. Iō apl̄s ꝑ totaꝫ ep̄lam ad ro. et ad
gal. dr̄ q̄ nēo gl̄iet̄ nec ꝯfidat de nā ſua car
nali. q2 tota nā carnal' fuit corrupta i adā: q2
oēs i eo peccauerūt. i. oēs fuerūt obligati ſnīe
vtriuſq̄ mortꝫ date i adā: q2 adā qn̄ peccauit
oēs obligauit ad ſnīaꝫ ſui pctī: ꝛ ſic an̄q̄ na-
ſcant̄ ꝛ ꝯcipiant̄ oēs filij nāles ipſiꝰ adā iaꝫ
ſūt obligati illi ſnīe ſꝫ naturā: a q̄ ſnīa nemo
pt̄ liberari i ꝑſona niſi ꝑ gr̄aꝫ xp̄i aut p̄uenie
tē aut ſubſeq̄ntē: de q̄ ſnīa fuit liberata ꝟgo
maria in ꝑſona ꝑ gr̄aꝫ p̄uenientē ꝛ p̄ſeruātē
ab effectu illiꝰ ſnīe: ꝑut dictū ē. Et iō nō vꝫ
iſta ꝯn̄tia: ꝟgo ma. cū ceteꝫ peccauit i adaꝫ: ꝛ
ḡ habuit pctm̄ originale i aīa: q2 arguit̄ a na
tura ad ꝑſonā. Nā aūs nō aſſerit niſi q̄ ꝟgo
maria fuit obligata i nā ꝛ ſꝫ naturā i adā: ſꝫ
cū poſtea īfert̄. ḡ habuit pctm̄ origīale: nega
tur ꝯn̄tia: q2 variat̄ ſuppoſitio de nā ad ꝑſo-
nā: q2 aūte ex n̄te ꝟo ꝯn̄s ē falſuꝫ: eo q̄ pctm̄
nature nō trāſiuit ad ꝑſonā ꝑp gr̄aꝫ p̄uenie Oēs
tē ꝛ ſctificātē. Ad aliā cū dr̄ q̄ ſicut i adam oēs i adā
moriuntur ꝛc. Reſpondetur quod iſta autori moriū
tas declarat omnes alias iuxta intētum hu tur.
ius ꝓpoſiti: nā manifeſtū eſt q̄d paſſio ꝛ gr̄a
xp̄i ſufficiēs ē de ſe ad ſaluādū ꝛ viuificādū
oēs a pctō: ſꝫ talis gr̄a nō trāſiuit i multos

nõ ex defectu grẽ ſed ex impedimẽto obicis
malitie multoꝝ iudeoꝝ ⁊ alioꝝ infidelium
Ita ergo ꝑiter pctm̃ ipſius ade ſufficiẽs fuit
ad corrumpẽdũ ⁊ inficiẽdũ ⁊ obligãdũ oẽs:
de ſe:ſꝫ illa inia ſeu effect⁹ illi⁹ ĩnie nõ potu
it tranſire perſonalr̃ ad quoſdã ꝓpter impe
dimẽtũ gratie ꝑuenientis ⁊ ꝑſeruantis. Et id
ſicut grã xp̃i ꝑſeruauit ioãnẽ baptiſtã ⁊ mul
tos alios ꝑſonalr̃ ab omni pctõ actuali: na
Ad Aug. ꝑſeruauit virginẽ mariã nõ ſolũ ab actuali
⁊ veniali. ſed ẽt ab originali: ꝓut dictũ eſt.
Ad pmã autoritatẽ Auguſtini dicendũ ꝙ au
guſtin⁹ in libris de baptiſmo paruuloꝝ ⁊ de
ꝑfectiõe iuſtitie hoĩs. ⁊ de natura ⁊ gratia ⁊
ꝯtra iulianũ ⁊ ĩ oĩb⁹ libris ꝯtra pelagianos
nil aliud ĩtẽdit ꝓbare niſi ꝙ a peccato ⁊ ĩnia
ipſi⁹ adã nemo fuit liber ſꝫ naturã niſi ſol⁹
xp̃s q̃ nõ ex opere adã ꝯcept⁹ eſt: ſꝫ oẽs alij
fuerũt obligati ĩ eo ſm̃ naturã: de q̃ obliga-
tiõe nemo pt̃ ꝑſonaliter liberari niſi ꝑ grãm
xp̃i ꝑuenientẽ aut ſubuenientẽ: ſicut aſſerit ĩ li
bro de natura ⁊ grã. ꝙ ſꝫ virgo maria eẽt ob
ligata in natura: tñ fuit ꝑuẽta ⁊ liberata per
grãm preuenientẽ ad vincenduꝫ ex ol parte
pctm̃. Et ſic peccatũ nature nõ trãſiuit in ꝑ-
ſonã. Eodẽ modo reſpondet̃ ad aliam regu-
lã vulgatã .ſ. firmiſſime tene. nã illa regula
nil aliud ꝓbat niſi ꝙ oẽs filij adã ꝑ genera-
tionẽ naturalẽ cõcepti naſcũt̃ in peccato ſꝫ
naturam: niſi ꝑ gratiã xp̃i liberent̃: ⁊ ſic illa
Not. regula ſecũ importat reſpõſionẽ pro iſto pro
Aug. poſito. Itẽ ad aliã cũ dicit ꝙ chriſt⁹ aſſum-
pſit ſꝫ carnẽ ex illa pctĩ carne: ⁊ ꝓpagine: re
ſpondet̃ ꝙ aug. Appellat carnẽ: ⁊ ꝓpaginẽ
peccati totã generationẽ ⁊ ꝓpaginẽ natura
lẽ ipſius adã: habentẽ ſecũ illã corruptionẽ
q̃ per conſortiũ cauſat originale in aĩa: ⁊ per
ꝯſenſum cauſat actuale in volũtate: de qua
ꝓpagine ꝯcepta fuit caro virginis: ſꝫ pecca
tũ originale nõ trãſiuit in animã ꝓpter pre
uiã ſanctificationẽ. Et ſic pꝫ quomodo om
nes ille autoritates ſecũ portãt ſuas decla-
rationes ⁊ rñſiones: ⁊ quomodo iſta poſitio
Ad: p̄ nullo modo derogat ſupradictis autorita-
mam tibus: imo confirmat eas. ¶ Ad ratiões au
rõnẽ. tem: ad pmaꝫ quãdo dr̃ ꝙ virgo maria ha
buit carentiã originalis iuſtitie: negat̃: nam
carẽtia dicit̃ indigentia alicuius neceſſariũ:
ſed virgo maria nũꝙ̃ indiguit illa originali
iuſtitia: nec habuit debitũ eius: quia a prio
iſtãti ſui eſſe habuit gratiã ⁊ iuſtitiam fidei
chriſti habitualiter: ꝑ quaꝫ fuit iuſtificata ⁊
deo gratiſſima ⁊ accepta: ſicut nos poſt ba-
ptiſmum iuſtificati: iam nõ indigemus illa
originali iuſtitia perdita in adã: qꝛ iam ſu-
Ad a mus abſoluti a debito ei⁹. Ad aliud dicit̃ ꝙ
liam. idẽ aug. declarat ibidẽ pſalmo. xxxiiij. quali
ter mors ⁊ cetere penalitates nõ ſunt forma
liter peccatũ ſed ſimilitudo ⁊ veſtigium pec

cati ipſius adã. quaꝝ quaſdã voluit ſponte
xp̃s aſſumere ꝓpter delẽda pctã. Et ſic dic ⁊
qđ maria nõ mortua eſt ꝓpter pctm̃ ꝓpriũ: Not.
ſed ꝓpter pctm̃ ipſius adã: ⁊ ſic ꝟgo maria
traxit ẽt quaſdã alias penalitates ad inſtru
mẽtũ meritoriũ: ſed concupiſcẽtia fuit in ea
in principio totaliter extincta ne eẽt occaſio
peccati actualis nec venialis: vt ꝯ muniter
tenet̃. Ad aliã cũ dicit̃ ꝙ ſeq̃ret̃ ꝙ virgo ma
ria nõ indiguiſſet redẽptiõe: nec eſſet redẽ-
pta negat̃ ꝯſequẽtia. nã inquãtũ erat obli Ma
gata in natura: neceſſe erat vt liberaret̃ in ꝑ ria
ſona ꝑ gratiã chriſti. Et ſic fuit liberata ꝑ q̃ũo
gratiã preuenientem ne pctm̃ nature tranſi- fuit
ret ad perſonã: ⁊ ꝑ eandẽ gratiã fuit redem redẽ-
pta: ⁊ participauit paſſionẽ chriſti: eo ꝙ illa pta.
grã fuit ſibi data per merita paſſionis xp̃i
q̃ quidẽ merita cõicabat ⁊ diſpenſabat chri
ſtus ante ſuã paſſionẽ: qꝛ iam miſerat apo-
ſtolos ad baptizãdũ ꝑ merita ſue paſſionis
anteꝙ̃ pateret̃: ⁊ añ incarnationẽ ſuã diſpẽ
ſabat merita ſue paſſiõis: vt inq̃t aug. ⁊ hie
ro. qꝛ chriſt⁹ heri hodie ⁊ cras ⁊ ĩ ſecula ad
heb. xiij. Etiã ſi arguit qđ ea q̃ ſunt de iure
nature humane de neceſſitate trãſeũt in ꝑſo
nã ⁊ oĩa indiuidua. ergõ ſi talis corruptio ⁊
pctm̃ eſt de debito ⁊ iure humane nature: er
go trãſiuit in perſonã ꝟginis ⁊c. Rñdet̃ qđ
ea q̃ ſunt de eẽntia nature ſpecifice neceſſa-
rio trãſeũt in ꝑſonã: ſed talis corruptio ⁊ ob
ligatio nõ eſt de eſſentia nature ſpecifice. ſꝫ
de iure ⁊ debito gñationis naturalis ipſius
adã que equiuoce dr̃ natura ꝓut ait Aug. ꝯ
iulianũ. ⁊ ſic tale debitũ ſicut eſt inflictũ toti
generatiõi naturali hũane ꝑ culpã ipſi⁹ adã
ita põt impediri ne trãſeat in aliquã ꝑſonaꝫ
ꝑ grãm xp̃i ꝑuenientẽ: ſicut dictũ eſt de ſeruo
naturali q̃ pt̃ liberari a dño nõ ſolũ ĩ ſua cõ-
ceptiõe. ſꝫ etiã ante: et ſic nunꝙ̃ ius ſeruitu-
tis nature trãſiret in eius ꝑſonã: verũtñ oĩa
iſta relinquãt̃ determinatiõi eccl̃ie catholice. xcij.

OMnes gẽtes plaudite mãib⁹ di.ſ.
iubilate deo ĩ voci exultatiõis. ĩ glo.

¶ Titulus ad victoriam ſiue in finem filijs
chore pſal. Ex titu. ⁊ litera huius pſal. appa
ret ꝙ dauid preuidit in ſpiritu proſperitatẽ
⁊ ampliationem regni chriſti: ⁊ vniuerſaleꝫ
poteſtatem eius in celo ⁊ in terra: ⁊ ĩ toto po
pulo gentili: ideo fecit hunc pſal. Unde ad-
uertendum ꝙ dauid cõſiderando myſteriũ
ingreſſus terre promiſſionis preuidit pro-
ſperitatem regni chriſti. Naꝫ poſtꝙ̃ ioſue in hoc
greſſus eſt terram promiſſionis electis. xij. myſte
principibus ex. xij. tribubus repoſuit arcam riũ.
in galgalis: ſed ſuperatis oĩbus regibus: et
ſubiecta quaſi tota terra canaan ſicut terra
a ꝑ̃dis. Tũc ꝯgregatis. xij. ꝑncipibus cum
omnibus tribubus dicta eſt arca dñi de gal

galis cum iubilo ꝛ tympanis: ꝛ collocata in
Silo in mõte effraym: vt pꝫ ioſue.xviij. Ubi
de⁹ dicebat ſedere ī ꝓpitiatorio et ſede ſctā
ſua. In quo myſterio dauid tanq̄ in ſpeculo
ꝓuidit in ipā totā ꝓſperitatē eccl'ie ꝛ cõuer-
ſionē ppli gētilis ad xp̄m ꝛ victoriā aploꝝ
qui dicti ſunt p̄ncipes eccl'ie ſup oēm terrā.
N.i. Hoc eſt qñ ver⁹ ioſue xp̄s ieſus cõgregat⁹
de ba xij. apl'is debebat introducere totū ppl'm in
ptiſ- eccl'iaꝫ p flumē baptiſmi: q̄ q̄dē eccl'ia fun-
mo. data eſt ſup xij. articulos fidei abſtractos a
flumine ſacre ſcripture: ꝛ qñ iſti xij. apl'i ſu
perato pplo gētili ꝛ ciuitatib⁹ eoꝝ in medio
ppli gētilis debebant collocare tabernacu-
la dei: ꝛ multitudinē eccleſiarū edificare: in
q̄bus eccleſijs xp̄s realiter ſedet in ſacro eu
chariſtie: ꝛ reponit̄ in tabernaculo ꝛ ſacra-
rio cuiuſlibet eccl'ie: vt pꝫ manifeſte: ꝛ ī die
corporis xp̄i portat̄ corp⁹ xp̄i honorifice cū
ſonitu inſtrumētoꝝ muſicorū ꝛ cātu exulta
tionis p ciuitates ꝛ reponit̄ in ſacrario. Itē
ꝓuidit qualiter xp̄s erat aſcēſurus in celū: ꝛ
accipe debebat regnū p̄ris ſedere a dextris
p̄ris: ꝛ in fine mūdi qualr̄ erat ventur⁹ cū il-
lis duodecim apl'is ad iudicanduꝫ xij. trib⁹
iſrael. Hoc ergo preuidēs dd̄ fecit hūc pſal.
in quo introducit cetū aploꝝ ꝛ xp̄ianoꝝ agē
tē gr̄as de hmõi victoria. ¶ Dicit ergo cet⁹
aploꝝ. O vos oēs gētes xp̄o iam ſubiecte p
noſtrā predicationē plaudite ꝛ letamini ma
nibus eleuatis in celū gr̄as agendo: ꝛ iubi-
late ꝛ canite laudes deo ī voce exultatiõis:

lxvj. **Quoniaꝫ dñs excelſus: terribilis:**
diſ.c. **rex magnus ſuper oēm terram.**
naſci **Subiecit populos nobis: ꝛ gentes**
vj.q. **ſub pedibus noſtris.**
j.ſi

ola. ¶ Dominus ieſus chriſtus excelſus in di-
gnitate ꝛ terribilis in iudicio. iam ſubiecit
nobis oēs pplos ꝛ oēs gentes ſub pedib⁹ et
poteſtate nr̄a: ergo ſibi debet̄ honor laus et
gloria: q2 ſibi eſt tradita ois poteſtas a p̄re.
Itē maxime nos chriſtiani ꝯuerſi ex gētib⁹
debemus plaudere manib⁹ ꝛ iubilare in vo
ce exultationis. Quoniam

8 pe. **Elegit nobis hereditatē ſuā: ſpeciē**
di.ij. **iacob quem dilexit.**

c.ſcio ¶ Elegit nobis ꝛ dedit nobis hereditatem
ſuā hic p gratiā ꝛ in futuro per gloriā: here
ditatē dico. ſ. ſpeciē ꝛ pulchritudinē iacob:
quē dilexit: quaſi dicāt conuerſi ex gētibus.
Sicut Jacob ſupplātauit eſau: ita non ſup-
plantauim⁹ ſynagogā: ꝛ vicimus eā: ꝛ ſicut
eſau vēdidit primogenitura ꝛ hr̄ditatē ipſi ia
cob p lētienlis: ꝛ iacob ſurripuit hr̄ditatē:
ita ſynagoga vēdidit nobis primogenituā ꝛ
hereditatē p reb⁹ tpalibus. Et nos facti ſu
mus filij regni xp̄i ipſis reprobatis. Et ſicut
de⁹ iacob dilexit: ꝛ eſau odio habuit: ita xp̄s
nos diligit ꝛ ppl'ꝫ iudaicū odio hꝫ. Et ſic ſu
mus filij iſrl' ꝛ veri bñdicti a dño ꝛ dilecti: q2
videm⁹ deū facie ad faciē p fidē ꝛ ſic poſſi-
dem⁹ hr̄ditatē ꝛ ſpeciem ꝛ pulchritudinem
iacob quem deus dilexit.

Aſcendit deus in iubilo: ꝛ domin⁹ ī xxij.
voce tube. q.ij.c.
ī q̄b⁹.
Pſallite deo nr̄o pſallite: pſallite xcij. d
regi noſtro pſallite. c.j. in
Qm̄ rex oīs tr̄e de⁹: pſallite ſapiēt. gl. et
ij.q.j.
¶ Poſtq̄ ī prīa pte deſcripſit regnū xp̄i vni- c. ſce-
verſale in hac eccl'ia: nūc ī hac ſc̄da pte oſtē lus.
dit q̄ xp̄s nō ſolū accepit vniuerſale regnū ī
terris ſꝫ ēt aſcēdit in celū ꝛ recept⁹ eſt cū in-
gēti honor̄: ꝛ accepit regnū ī celo. Et iō dicit
iubilate vos in terra: qm̄ xp̄s deus tāq̄ rex
vniuerſalis aſcēdit ī celū cū iubilatiõe ange
loꝝ: ꝛ tanq̄ ver⁹ dñs aſcēdit ī voce tube ce-
leſtis ī die aſcēſiõis: ꝫ ſi angeli recepꝫūt eū
in celo cū tāto honore: a fortiori debetis vos
gētiles pſaller̄ ꝛ iubilare: q̄ tāta bñficia re-
cepiſtis cū vos ī hr̄ditatē ꝛ regnū ſuū elegit:
ꝛ ſynagogā reprobauit. ergo maiorē cāꝫ ha
betis vt gr̄as agatis cū iubilo: pſallite ergo
vos gētiles cõuerſi deo nr̄o: ꝛ cātate ꝛ pſal-
lite regi nr̄o xp̄o. Sꝫ pſallite ſapiēter cū v̄o
cultu diuino ſicut regi xp̄o debet̄ q̄ eſt deus
ꝛ hō: ergo ſibi debet̄ latria. Nō ergo pſalla
tis ſibi imprudēter ꝛ fatuo mō: ſicut aū pſal
lebatis: ꝛ ſacrificia feda ꝛ abomīabilia dijs
falſ' s offerebatis: motus incõpoſitos ꝛ fal-
ſa ꝛ inhoneſta carmina cātabatis: ꝛ maxime
laudes falſas ꝛ carmīa poetaꝝ: xp̄s aūt rex
nr̄ vult ſpm̄ cõtribulatū ꝛ cor cõtritū ꝛ humi
liatū ꝛ ſacrificiū laudis ꝛ orationes ꝛ hos ꝛ
carmina ſacre ſcripture: ꝛ hec eſt pſallere
ſapienter. q2 diabolus princeps mūdi hui⁹
iam nō regnat ſuper gentes. Sed chriſtus. lvj. d.

Regnabit deus ſup gētes: de⁹ ſedet c. neſ-
ſuper ſedē ſanctam ſuam. ſci. in
glo.
¶ Regnat ſup gētes: ꝛ ſedet ſup ſedē ſanctā
ſuā in hac eccl'ia p eccl'iaſtica ſacra: ꝛ ī cele-
ſti p gl'iā. Et iō p̄ncipes pploꝝ. ſ. apl'i cõgre
gati ſunt in celo cū xp̄o deo abrahā: ꝛ dicitur
xp̄s de⁹ abrahā: eo quod ſibi fuit promiſſus.

Principes pploꝝ cõgregati ſunt xxiij.
cuꝫ deo abrahā: qm̄ dij fortes terre q.v.c.
vehementer eleuati ſunt. regū.

¶ Iſti p̄ncipes eleuati ꝛ honorati ſūt ſicut
dij terre ꝛ ꝯiudices xp̄i ſedētes ſup duodecī
ſedes iudicātes duodecim trib⁹ iſrl'. Nota ēt
q̄ hec eleuatio pōt referri ad redēptionem
ſpūſſancti factā in apl'is. Nā forſan apoſto-

ti in die pēte. fuerūt eleuati vehemēter vſq ad tertiū celū: ſicut paul⁹: vbi viderūt arcana dei: q̄ nō lz hoī loq̄: ꝑut declarabit pſal. lxvij. ¶ Sz ad maiorē euidētiā eſt valde aduertēdū q lz gētiles adorarēt multitudinē deorū: vnū tñ adorabāt ꝛ venerabant tanq̄ ꝑncipē ꝛ patrē olim deorū ſcz Iouē. Iupiter enim idē eſt q iuuās pater: vt ait Cice. libꝛ. de natura deorū. ceteros aūt ſcz plutonem et mercuriū ꝛ martē adorabāt tanq̄ deos acceſſorios habētes tñ dominiū in quibuſdaz partib⁹ mūdi vt neptunus preſidebat mari. ꝛ Iuno terre: ꝛ eolus vētis. Itē iſti erāt principes ſpeciales regnorū: vt Mars erat princeps romanorū. pallas troianorū: et pheb⁹ delius grecorū: ꝛ oſiris ſiue ſerapis egyptiorū: ꝛ belus deus chaldeorū ꝛ babyloniorū. Et iſtis tanq̄ principib⁹ offerebāt ſacrificia ſordida ꝛ ſcenica vt pz de bacchanalib⁹ bacchi ꝛ veneris nefandis ritib⁹: ſz oēs iſti tam iupiter q̄ ceteri nō erāt dij ſz falſa demonia nos autē adoram⁹ verū iouē ꝛ patrē iuuātē ꝛ redēptorē qui eſt xp̄s: ꝛ nō adoram⁹: ſz veneramur apoſtolos ꝛ ſctōs martyres ꝛ confeſſores ꝑpter xp̄m: ꝛ hos cōſtituit xp̄s principes ſup ꝑplos ꝛ regna. Nam principes romanorū ſunt petr⁹ ꝛ paul⁹: ꝛ hiſpania veneratur ſanctū Iacobū tanq̄ principez hiſpanorū: ꝛ ethiopia beatū mathiā q̄ eos conuertit: ꝛ indie bartholomeū ꝛ thomā: ꝛ grecia beatū Andreā: ꝛ aſia Ioānē. Dicit ergo ꝓpheta. O vos gētiles cōuerſi iubilate xp̄o deo nr̄o in voce exultatiōis. qm̄ ipſe eſt excelſus ꝛ iudex terribilis ꝛ rex magnus ſup oēm terrā. Probatur. naz ipſe ſubiecit nobis oēs populos ꝛ gētes ſub ptāte ꝛ pedib⁹ noſtris. Itē ipſe aſcēdit in iubilo tanq̄ de⁹ in celuz. ergo nō pſallatis nec adoretis inſipiēter iouē ꝛ ſaturnū nec alios tanq̄ ꝑncipes populorū: qꝛ illi erant demonia nefanda. Sz adorate ſapienter xp̄m verū deū ꝛ hominem: et pſallite ꝛ afferte honorē latrie ipſi vero regi noſtro xp̄o: quoniā iam nō regnat diabolus ſz ipſe xp̄s de⁹ noſter regnabit ſuper gētes: ꝛ iā ſedet in celo ſup ſedem ſanctā ſuā ꝑ gloriā: ꝛ in hac eccleſia per gratiā ſacramentorū. Et veri ꝑncipes populorū xp̄ianoruz qui ſunt apoſtoli: ꝛ ceteri ſancti iam ſunt congregati in eccleſia ꝛ in celo cum xp̄o qui eſt de⁹ abraā. Et iā ſunt eleuati ꝛ exaltati ꝛ venerati tanq̄ dij fortes terre q̄ nō ſunt dij ꝑ eſſentiā ſz per participationē. Et ideo nō adorantur: ſed venerant ꝑpter xp̄m: qꝛ fuerunt fortes in martyrio et audacter loquentes ante reges ꝛ preſides: cū qua fortitudine totū orbem ſubiecerunt iugo chriſti. Ideo roma veneratur petrum ꝛ paulum tanq̄ principes: ꝛ hiſpania Iacobum: florentia beatum Ioannem: et venetie et egyptus marcum ꝛ Catharinā: ꝛ Francia dionyſiuz: et ſic quelibet ꝓuincia veneret ſuū principē. q.d. iā ampli⁹ nō adoretis deos falſos: ſz colite xp̄m vt verū deū: et accipiatis aplos et ſanctos xp̄i in principes ꝛ deuotos veſtros: qꝛ iſti regnāt in celo cū xp̄o qui eſt deus abraā q̄ ꝑ ſui ſanctitatē ꝛ virtutē ſunt vt dij eleuati ꝛ exaltati cū xp̄o in celo. Et nota q per iſtos principes ꝑplorū qui cōgregati ſunt cū deo abraā non ſolum intelligunt apl̄i: ſed etiā reges ꝛ principes cōuerſi ad fidem de populo gentili: qꝛ abrae in figura chriſti facta eſt promiſſio qd̄ ex eo exirent reges et. xij. duces. Gene. xvij. Item q in ſemine ſuo ſcilicet chriſto multiplicarentur: et benedicerentur et conuerterentur omnes gentes: et ad ipſum congregarentur. Gene. xxij. Ideo ait pſal: ſe ſapiēter regi noſtro: qꝛ reges ꝛ principes populorum gentilium iam congregati et confederati ſunt cum xp̄o deo abrae promiſſo: et ſez fortes terre dij eleuati ꝛ multiplicati ſunt vt arena maris et ſtelle celi: ſicut deus ꝑmiſit abrae. Ex quibus patet q dauid non ſolū ex adoptiōe terre ꝑmiſſiōis: ſed magis ex promiſſionib⁹ factis xp̄i abrae preuidit regnuz xp̄i multiplicādū ex regib⁹ ꝛ populis gentiliū: iō fecit hūc pſalmū vocādo gētes vt congregarent ad xp̄m: ꝛ pſallāt ei: ꝛ adorent vt deū. ¶ Ex iſto ergo pſalmo colligit iſta concluſio. I. q meſſias in lege ꝑmiſſus ꝑ duodecim principes debebat ſubijcere oēs reges ꝛ populos gētiles in hereditatē ſuā: eo q totus popul⁹ gentili⁹ cū principibus ſuis erat in eccleſia cōgregand⁹ cū deo abraā ꝛ ꝑ conſequēs debebat colere deū abraam ꝛ yſaac ꝛ iacob. hoc idē oſtēſum eſt pſalmo. ij. vbi dꝛ dabo tibi gētes in hereditatē tuā. Itez pſal. xxiiij. ꝑ patrib⁹ tuis nati ſunt tibi filij: conſtitues eos ꝑncipes ſup oēm terrā. Itē pſalmo lxxj. tu hereditabis in oībus gentib⁹. ꝛ hoc idē pz ꝑ oēs pſalmos. Itē hoc idē pz Eſaie ij. venient ad eū oēs gentes: ꝛ dicent. venite aſcēdam⁹ ad mōtē dn̄i. idē. c. xlix. Dedi te in lucē gētiū vt ſis ſalus mihi vſq ad extremū terre: reges videbūt et cōſurgēt ꝑncipes: et adorabūt dn̄m deū tuū ꝛ ſanctū iſrael q̄ elegit te. Itē. c. lxvj. Mittā ex eis q̄ ſaluati fuerint ad oēs gentes ꝛ annūciabūt gētib⁹ gloriā meam ꝛc. Itē hiere. xvj. ad te gentes veniēt ab extremis terre ꝛ dicent: vere mendaciū poſſederūt patres noſtri vanitatez q̄ eis nō profuit. hoc idē pz zacha. viij. veniēt populi ꝛ gētes robuſte ad querēdū dn̄m exercituū in hierl̄m ad deprecandā faciē dn̄i. hec dicit dn̄s exercituuz in dieb⁹ illis: in quibus apprehēdēt decē homines ex omnibus linguis gentiū. ꝛ apphēdēt fimbriā viri iudei dicentes. Ibim⁹ vobiſcū: audiuim⁹ eīm quoniam de⁹ vobiſcū eſt. Ex omnib⁹ ſupradictis pz

Nō. Iouē deum adorabāt tanq̄ ꝑrem deorum.

Q̄ō meſſias debebat ſubijcere reges

qualiter messias i lege pmissus p suos disci pulos debebat sibi subiicere totũ pplm gen tilẽ. Et quõ tot⁹ pplˢ gẽtilis volũtarie erat vẽtur⁹ ad fidẽ euãgelicã ɔuersus p viros iu deos: ⁊ debebat adorare dñm exercituum ⁊ deũ abraã ⁊ isrl: vt ptꝫ p dd ⁊ esaiã: ⁊ zacha riã ⁊ p oẽs pphetas. ¶ Ex olb⁹ his format vna incõuicibilis rõ ad pbãdũ iesuꝫ christũ fuisse verũ messiã in lege pmissuꝫ: vñ argui tur sic. ille ẽ ver⁹ messias i lege pmissus q̃ p viros iudeos subiecit totũ pplm gentilẽ: ⁊ p cui⁹ fidẽ tot⁹ pplˢ gẽtilis venit ad colẽdũ et adorãdũ dñm deũ abraã ⁊ isrl. Sꝫ iesus xp̃s est hmõi: ḡ ipe est ver⁹ messias: maior ptꝫ p ea q̃ dicta sunt: ⁊ p vaticinia olm pphaꝝ: ⁊ p cõmunẽ opinionẽ olm hebreorũ: minor autẽ ptꝫ manifeste. Nã xp̃s post resurrectionẽ suã misit. xii. aplos. ⁊. lxxii. discipulos p vniuersũ mũdũ ad pdicãdũ euãgeliũ oĩ creature: q̃ p eos ⁊ p successores suos totũ pplm gẽtilẽ iu eos fidei subiecerũt: intm q̃ nõ solũ decẽ ho mines sꝫ cẽtũ ⁊ mille holes gẽtiles apphen debãt fimbriã pauli q̃ erat iudeus: vt seq̄ret eũ ad fidẽ xp̃i: sicut dicit zacharias. ⁊ sic ẽ di cẽdũ d ceteris aplis ⁊ discipulis q̃ oẽs erãt iudei: p q̃s ptõ lex euãgelica pdicata est. Et sic pplˢ gẽtilis q̃ ah cõtẽnebat ⁊ detestabat deũ abraã ⁊ israel: nunc colit ⁊ adorat eũ si cut ptꝫ manifeste de nobis q̃ descendim⁹ ex illo populo gẽtili. Vñ patres nostri gentiles colebant idola: ⁊ execrabant legem moysi ⁊ deum israel: nos aũt execramur ⁊ abomina mur idola ⁊ supstitiones gẽtiliũ: et defendi mus legẽ moysi ⁊ pphetarũ: ⁊ adoram⁹ deũ israel iuxta vaticinium hieremie ⁊ zacharie in locis pallegatis. Et est ista vna rõ icõuin cibilis quam iudei negare nõ possunt: eo q̃ ptꝫ p experiẽtiã: ⁊ pcedit ex cõcessis ab eis.

Per apostolos gentiles erant subiiciẽdi. *S Xp̃s ver⁹ messias.*

Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis in ciuitate dei nr̃i in monte sancto eius.

Infra extiuũ et de cõle. di. ii. accesserũt.

¶ Titul⁹ sechdũ. lxx. psalm⁹ cãtici filiis chore scda sabbati. Ex titulo apparet q̃ dd fecit hũc psal. et de dit ipm cãtãdũ filiis chore cũ instro musico ⁊ voce hũana: p q̃s filios chore itelligit ec clesia xp̃i ɔgregata ex gẽtib⁹ ad fidẽ xp̃i: q̃ q̃ dẽ ecclia dr hierlm: eo q̃d icepit i hierlꝫ per xp̃m ⁊ aplos suos. ¶ Vñ est notãdũ q̃ cũ q̃ re i sacra scriptura memorat: ⁊ laudat ⁊ bea tificat illa ciuitas hierlm terrena nõ est nec fuit nec intelligit ppter bonitatẽ sui nec bo norũ ciuiũ: q̃ semp p maiori pte fuerũt ma li ⁊ puersi. Sꝫ pphete et antiq̄ laudabãt: ea in figura put figurabat verã hierlm spiri tualẽ. s. ecclĩã militãtẽ ⁊ triũphantẽ in qua ẽ vera visio pacis: ⁊ etiã laudabãt illã ciuita tẽ ppter pmissa pr̃iarcharũ et pphetarũ: q̃

T Not. q̃ laudes h ierusalem ad xp̃m referebãtur.

in ea debebãt impleri p messiã futurũ: ⁊ pro pterea q̃ in ea facta sunt i figura xp̃i futuri. Et tales laudes semp referebant ad xp̃ꝫ: q̃ ⁊ nomẽ ⁊ situs ciuitatis ⁊ ea q̃ p maiori pte de ea scripta ⁊ gesta i ea sunt figurabãt xp̃m ⁊ ecclĩã suã. Vñ pmo in ea vt dr. fuit primus hõ format⁹. Scdo ibidẽ fuit redẽptus p xp̃ꝫ Tertio in ea est totũ gen⁹ hũanũ iudicãdũ p xp̃ꝫ: q̃ in valle iosaphat q̃ est iuxta muros hierlꝫ inter eam ⁊ montẽ oliueti: vt vbi xp̃s dedit legẽ: ibidẽ iudicet puaricatores legis. Jõ hec ciuitas plurib⁹ noibus nũcupatur. Vñ dicit q̃ sem filius noe eã edificauit: quẽ hebrei dicũt fuisse melchisedech: qui eaꝫ sa lem nũcupauit: in qua primo obtulit deo pa nẽ ⁊ vinũ in figurã christi: eo q̃ erat rex ⁊ sa cerdos dei altissimi. Genesis. xiiii. Et dicit iosephus q̃ iste fuit prim⁹ sacerdos qui ob tulit post diluuiũ. Sed iesus filius canaam eandẽ ciuitatẽ postea ampliauit: ⁊ incoluit: ⁊ iebusalẽ nominauit. Postea dauid eam no bilitauit: ⁊ in eã trãstulit arcã dñi: ⁊ colloca uit: ⁊ hierusalẽ eã nominauit. Salomon fili us in ea templũ dñi cõstruxit: ⁊ triplici mu ro cinxit: ⁊ ipsam hierosolymã nuncupauit: ⁊ a quibusdam dicta est bethel: idest domus dei: eo q̃ in eodẽ loco iacob vidit scalã i som nũs: v dicũt Geñ. xxviii. vt affirmant iudei: dicunt etiã q̃ in illo eodẽ loco abraã voluit sacrificare dño. Jsaac filiũ suũ. Et ideo ille mons dictus est dñs videt. Gene. xxii. Jn he breo autẽ habetur in monte adonai hieree: idest in monte dño videbitur. quasi dicat: in hoc monte dñs christ⁹ deus ⁊ homo videbi tur imolari in cruce pro toto genere huma no: sicut iste aries immolatus est p isaac. Et ideo dicunt quidã hebreorum q̃d duo sancti viri. s. abraam hebreorum q̃d duo sancti no mẽ illi ciuitati sm nomina illorum duorum montium. Nam abraam vocauit vnum illo rum duorum hieree: ⁊ melchisedech appel lauit alterũ saleꝫ. Et ideo dauid appellauit totam illã ciuitatẽ hierusalẽ: eo q̃ fuit edifi cata et ampliata supra illos duos montes. Nã mons Sion dict⁹ est saleꝫ per melchise dech: ⁊ mõs moria dict⁹ est hieree p abraã: ex quibus componitur hoc nomen hierusa lem q̃d interpretatur visio pacis. Dicitur etiã filia Sion: eo q̃ primo fuit sita in mõte Sion. Hec etiã dr ciuitas magni regis: inquã tũ dauid ⁊ salomõ eã amplificauerũt. Dicit ciuitas Sion ad latera aquilonis: inquantũ est sita in mõte moria in latere aq̃lonari. Di citur etiã ciuitas sancta: inquãtũ in ea erat tẽplũ dñi siue sanctuarium: ⁊ in ea erat stu diũ legis. Postea vero dicta est aelia. eo q̃d Aeli⁹ adrian⁹ reedificauit eã post destructio nẽ factã per romanos post xp̃m. Vñ versus. Solyma: luza bethel hierosolyma. iebus elia

Not. hõ fuit formatus hic hierusalem. *Hierusalem pluribus noib⁹ nũcupat.* *Not. de nominibus hierusalem.*

ctis. Urbs ſacra hieruſalē dicit̄ ipa ſalē. Scdo eſt valde notādū ꝙ oīa nola ⁊ myſteria ſupra dicta ſunt f̄cā i figura xp̄i ⁊ ecclie. Nā ꝑ h̄ ꝙ melchiſedech rex ⁊ ſacerdos cui⁹ genealogia tacet: obtulit panē ⁊ vinū in ea: ſignificabat̄ ⁊ figurabat̄ ꝙ eodē loco xp̄s rex ſacerdos i terris ſine patre ⁊ naturali gn̄atiōe debebat cōdere ſacramētū eucharistie ex pane ⁊ vino: qđ ita factū ē. Nā xp̄s i cenaculo mōtis ſiō fecit cenā apoſtolis i die iouis ſancta vbi dedit corp⁹ ⁊ ſanguinē ſuum diſcipulis ſub forma panis ⁊ vini. Et per hoc ꝙ dicta eſt ſalē. i. pacifica: figurabat̄ ꝙ in ea erat futura vniuerſalis pax ⁊ recōciliatio gn̄is humani ꝑ mortē ⁊ paſſionē xp̄i. Itē ꝑ hoc ꝙ poſtea iebus filius canaā ꝗ interpretat̄ calcatus ampliauit eā: ⁊ dicta ē hieruſalē ⁊ figurabat̄ ꝙ poſt paſſionē xp̄i illa ciuitas debebat eſſe calcata et deſtructa ꝑ romanos ꝓpter pctm̄ homicidij ⁊ obſtinationis. Itē eſt vlterius aduertēdū ꝙ qñ dd̄ cepit hieruſalē erat oppidū valde paruum: ⁊ ipſe fecit caſtellū in monte ſiō: ⁊ fortificauit eā. Et ideo dicta eſt ciuitas dauid in monte ſion ſita in tribu ⁊ ſorte iuda in fine totius termini iuda. Et ibidē tetēdit tabernaculum ⁊ collocauit arcā dn̄i: vt p3 ij. Reg. vj. Et voluit edificare tēplū ſed ꝓhibit⁹ ē ex ꝓcepto dn̄i. Sed poſtea cū ingruit grauis peſtilētia ꝓpter numerationem populi: appuit angelus dn̄i in area areune iebuſei ꝓpe ciuitatem ad partē aquilonarē: ꝗ q̄dē area erat in quodā monticlo dicto moria: ⁊ erat in ſorte et tribu beniamin vbi ſacrificauit domio ⁊ deduxit arcam domini de domo ſua: ⁊ repoſuit ipſam in tabernaculo quod fixit ⁊ tetendit in predicta area in monte moria: ⁊ ibi dauid ampliauit diuinū cultū: ⁊ diuiſit ſacerdotes per vices ſuas: ⁊ precepit ſalomoni filio ſuo vt in eodem loco edificaret tēplum dn̄o iuxta exēplar ⁊ deſcriptionē ſibi a dn̄o traditam. Et preparauit dauid lapides ⁊ ligna ⁊ auri copiā ⁊ argenti: ⁊ oīs generis metallorum pro tēplo edificando. Et cōgregauit oēs proſelitos iſrael qui venerant ex gentilitate ad circunciſionem: vt cederent ligna ⁊ lapides de monte libano: vt patet. j. Paralypomenon. xxij. vſq3 ad finē libri. Item poſt mortem dauid ipſe ſalomon filius eius volens implere preceptum patris congregauit. cliij. milia virorū. ⁊ ſexcenta ex ꝓſelitis iſrael: et miſit eos ad hyram regē tyri ⁊. lxxx. milia qui lapides cederēt ⁊ ligna ⁊. lxx. ꝗ onera portarēt vt p3. ij. Paralypome. ſcđo. Et ſalomon fecit tēplū edificari in monte moria vt patet infra capitulo tertio. In ꝗ introduxit arcam dn̄i ſedentem ſup cherubin. Poſtea ſalomon ampliata ciuitate incluſit tēplū infra ciuitatem ⁊ municipiū nouū. ⁊ circa teplū conſtruxit domos ſacerdotū ⁊ nobiliū: ⁊ cinxit ciuitatē triplici muro: ⁊ nobilior ps erat iuxta tēplū. Et ſic vna pars ciuitatis erat ſita in ſorte iuda. ſ. ps antiq̄ i qua erat dom⁹ ⁊ caſtellū dd̄. Et alia ps i ſorte beniamin: vbi tēplū erat Jō hieruſalē q̄ñq3 numerat̄ in tribu iuda rōne partis antiq̄: qñq3 i ſorte beniamin rōne ampliatiōis ⁊ tēpli: vt p3 Joſue. xviij. ⁊ Judicū j. Ex quibus oībus patet ꝙ tēplum domini fuit edificatū in poſſeſſionē ⁊ predio hominis gentilis ⁊ non iudei. Nam areuna iebuſeus erat gentilis. Secundo qđ illi. cliij. milia ⁊ ſexcenta virorū non erant de genere iudeorum: ſed gentiliū qui facti erant proſeliti noui ex gentilitate. Itē lapides ⁊ ligna ex quibus tēplū fuit conſtructum ⁊ ciuitas ampliata non erāt de terra iudeor̄ excisa: ſed de terra gentilium: ſcilicet de monte libano qui eſt in phenicia: ⁊ erat ſub dn̄io hyram regis tyri. Et ſic gentiles miniſtrarūt lapides ⁊ ligna: ⁊ edificarūt tēplū domini: ⁊ ampliarunt ciuitatē: ⁊ ſolūmō illa tria milia ꝗ ꝑerāt opi erant iudei. ¶ Ad que oīa myſteria eſt valde aduertendum. Na3 omnia iſta geſta ſunt ex diuina ꝓuidentia in figura chriſti ⁊ eccleſie. Nam ꝑ hoc qđ illud tēplū edificatum eſt nō in ſorte iuda: ſed ampliata eſt ciuitas vſq3 ad tribum beniamin: ⁊ adducta eſt arca domini ⁊ ibidē collocata ⁊ ciuitas ampliata: figurabat̄ ꝙ eccleſia dn̄i non ſolū erat edificāda in iudea: ſ3 ide debebat deriuari ⁊ ampliari extra iudeā ⁊ hieruſalē ꝑ vniuerſum orbem: et tota eccleſia ⁊ ciuitas dei debebat appellari hieruſalem. Et per hoc qđ illud templum fuit edificatum in teritorio hominis gentilis figuratū eſt ꝙ eccleſia dei erat edificanda in populo gentili ⁊ deriuāda ad hieruſale3 per totū populū gētilē. Et per hoc qđ edificatum eſt illud templum ex lapidibus ⁊ lignis exciſis de monte ⁊ territorio gentiliū: figurabatur qđ eccleſia domini erat edificāda ⁊ congreganda ex lapidib⁹ viuis de populo gentili. Et per hoc qđ fuit illud templum et ciuitas edificata ꝑ ꝓſelitos de populo gentili: figurabatur qđ edificatores ⁊ ampliatores et doctores eccleſie erant futuri ex conuerſis ad fidem de populo gentili Et per hoc ꝙ illa tria milia qui ꝑerant operi erāt ex iudeis: figurabat̄ ꝙ principes primitiue eccleſie ſc3 apoſtoli ⁊ diſcipuli erant futuri ex iudeis genere. Per hoc aūt ꝙ dauid non edificauit tēplū: ſed precepit filio vt edificaret: ⁊ reliquit ſibi lapides ⁊ ligna: ⁊ preparauit argentū et oīa neceſſaria: ⁊ tradidit ipſi deſcriptione3 ⁊ exēplar ad cuius ſimilitudinē ſalomon edificauit templū figurabat̄ ꝙ xp̄s non erat per ſe eccleſiā ⁊ ciuitatē gētilium edificaturus: ſed ꝑ apl̄os filios ſuos ꝗs ꝑ vniuerſum mundū ad ꝑdicandum miſit: ⁊ eis lapides ⁊ ligna articulorū fidei ⁊ eccleſiaſticorū ſacramēto

Not.

Dđ ē ꝓhibitus edificare tēplū.

Not. tēplū edificatu3 i poſſeſſione gētilis ⁊ non iudei

Ut Templū figura eſt eccleſie

rū ꝑparauit ⁊ tradidit: ex qbꝰ ⁊ in qbꝰ edifi-
carūt apoſtoli eccliā gētilib a ſolis ortu vſqȝ
ad occaſuȝ. Et illa ciuitas in figura dicta eſt
hierl'm: q interptaƚ viſio pacis: qꝛ in ea erat
xp̄s vēditꝰ in carne: ⁊ noſtra pax ⁊ recōcilia-
tio ficēda. Et ad illud tēplū xp̄s erat vētarꝰ: ⁊
in eo ſimeoni ꝑſentādꝰ. ⁊ i ea ꝑdicaturꝰ ⁊ mi
racula opaturꝰ: ⁊ in fine paſſurꝰ ⁊ reſurrectu
rus. Et iō in figura dicta ē ciuitas ſctā: qꝛ ab
ea ⁊ in ea oīs ſctitas ꝑ xp̄m erat ichoāda. Itē
dicta ē bethel .i. domꝰ dei: qꝛ in eodē loco vbi
iacob vidit ſcalā ⁊ abraā voluit imolare filiū
ſuū: ⁊ imolatꝰ ē aries: idē xp̄s crucifixꝰ ē. Di
ciƚ ēt ciuitas in latere aqlonis: qꝛ eccl'ia edi-
ficata eſt in frigiditate gentiliū: ⁊ ſic tota ec-
cleſia dr hieruſalē: qꝛ ab iſta ciuitate incepit:
⁊ ampliata eſt ꝑ totū orbē: ſicut multoties flu
mina retinent nomē ſicut locus a q deriuāƚ:
ſicut araxes dr: qꝛ deriuaƚ ⁊ naſciƚ in arme-
nia: ⁊ iberꝰ ab ibero oppido. Diciƚ etiā tota
eccl'ia hieruſalē: qꝛ in ſola ipſa vƚ deus hic ꝑ
fidē ⁊ in celo clara viſione. Triplici ergo rō

eccl'a dr hieruſalē triplici rōne.

ne tota eccl'ia xp̄i appellaƚ hieruſalē i ſacra
ſcriptura. Primo qꝛ ꝑ illā hierl'm materialē
fuit q̄ſi ꝑ oīa figurata: vt dictū eſt. Scđo quia
iſta eccleſia in illa hieruſalē materiali fuit ꝑ
xp̄m ⁊ apl'os inchoata: ⁊ exinde ꝑ totum or-
bē deriuata ⁊ diffuſa ⁊ ampliata. Tertio qꝛ
ſoli eccl'ie xp̄i competit huius nois interpre-
tatio: qꝛ ſola ipſa eſt vera viſio pacis in qua
deus videƚ ꝑ fidē: ⁊ in qua iugiter fit noſtra
reconciliatio cū deo ꝑ ſacrificiū euchariſtie:
⁊ eccleſiaſtica ſacra: ⁊ per cōfeſſionē vere fi-
dei ⁊ penitentie. Sed per amplius ⁊ ꝑfectius
diciƚ hierl'm ciuitas ſupna ⁊ celeſtis in qua
eſt pax eterna: ⁊ deꝰ vƚ eſſentialiter ꝑ gloriā.

Triplex hieruſalē.

Ex omnibus ſupradictis pȝ quod triplex eſt
hieruſalē: vna materialis ⁊ terrena in qua
xp̄s paſſus eſt: ⁊ inchoauit eccleſiā. Et alte-
ra vniuerſalis ⁊ ſpiritualis ex illa inchoata:
ab illa deriuata: ⁊ ꝑ totū orbē diffuſa q diciƚ
eccl'ia militās. Et tertia hieruſalē celeſtis q
diciƚ triūphās. Que quidē tres hieruſalem
ſic ſe habēt ꝙ vna deriuaƚ ab altera. Nā ſe-
cūda deriuata fuit ⁊ inchoata a pria: ⁊ tertia
deriuata a ſcđa. Nā iſta eccleſia militans iu
giter regenerat ⁊ nutrit filios: ⁊ ciues pro il-
la ciuitate celeſti: ex hinc ꝑfecti ibi ineternū
requieſcunt. Et ideo dicit Augu. xvii. de ciui.

Prophetia oīs triplex eſt.

c. iii. ꝙ oīa ꝓphetia ⁊ tripertita. Nam primo
nōt intelligi de illa materiali ⁊ terrena hie-
ruſalem. Scđo de tota eccleſia militāti toto
orbe diffuſa. Tertio de illa celeſti in q beati
ſempiterno eius fruunƚ. Ita ergo pariter om
nia q memoranƚ prophetie i hec pſalmo pri-
mo fuerūt īpleta in illa prima hieruſalē ma-
teriali. Scđo in eccl'ia militāti. Tertio in il-
la celeſti. Et ſic eſt exponendꝰ totꝰ iſte pſal-
mus ad iſtū triplicem itellectū ꝑ iſta tripli-
ci ciuitate. Hoc ergo ꝓuidēs dd i ſpū ꝑ oīa ſu

Diuiſio pſalmi.

pradicta fecit hūc pſalmū: in q tria facit. Nā
pmo ꝑdicit fundationē huiꝰ hierl'm militātis
put fuit figurata ꝑ edificationē illiꝰ hierl'm
materialis. Scđo ꝑdicit gl'iā ⁊ ꝓſperitatē: et
magnificētiā huiꝰ ciuitatis. Tertio exhortaƚ
oēs ciues huiꝰ ciuitatis ad letitiā: ⁊ agendū
gratias: ⁊ exhibēdū honorē ⁊ latriā xp̄o fun-
datori ⁊ factori ⁊ rectori huiꝰ ciuitatis. ſcđa
ibi: deꝰ in domibꝰ eiꝰ cognoſceƚ. Tertia ibi.
Letetƚ mōs ſiō. ¶ Quātū igiƚ ad pmū ꝓphe
ta dd ꝓuidēs magnificā fundationē eccleſie
ꝑ fundationē illiꝰ materialis hierl'm. Dicit
magnꝰ dn̄s erit xp̄s deꝰ ⁊ hō ⁊ nimis lauda-
bilis pmo in hierl'm materiali: Nā ibi in tē-
plo ꝑſentabiƚ: ⁊ laudabiƚ ꝑ ſimeonē ⁊ zacha
riā ⁊ annā ꝓphetiſſam: ⁊ ibi paruulꝰ diſputa
bit in medio doctoꝝ: de cuiꝰ ſapiētia ⁊ prudē
tia oēs mirabunƚ. Itē ibi predicabit ⁊ mira-
cula faciet mortuos ſuſcitando. Itē ibi i mō
te ſion ſctō eius inſtituet ſacramentum eu-
chariſtie ⁊ in eodē monte ſion mittet ſpiritū
ſanctū ſup diſcipulos qui fuerunt primi ci-
ues vere ⁊ ſpiritualis ⁊ magne hieruſalem.
Ex quo ſequiƚ ꝙ in illa magna hieruſalē ma
teriali fuit fundata magna hieruſalem ſpūa
lis. ſ. eccleſia xp̄i in illis capitibus. xx. ſuper
quos deſcendit ſpiritusſanctus. Et exinde il-
la ciuitas ſanctorum deriuata ⁊ diffuſa eſt ꝑ
vniuerſam terram. Et iō ſubdit ꝓpheta qꝺ
iſta vera hieruſalem.

Heb. v. ca. legimus:

Fundaƚ exultatione vniuerſe terre: mons ſiō latera aqlonis ciuitas re-gis magni.

¶ Fundaƚ exultatione vniuerſe terre: qꝛ per
totū orbē cum exultatione iſta ciuitas regis
magni xp̄i fuit diffuſa ⁊ ampliata cū exulta-
tione: in cuius fundatiōe ⁊ āpliatiōe duplex
fuit exultatio. Prima ex parte apoſtolorum ⁊
diſcipulorum. Nā licet paſſi ſint dira tormē
ta ⁊ ꝑſecutiones in eius fundatione: tñ ibant
gaudētes a conſpectu concilii iudeoꝝ ⁊ ty-
rannorū: quoniā digni habiti ſunt pro noīe
Jeſu contumeliā pati: vt pȝ actuū. v. qꝛ finali
ter triūpharunt de populo iudaico: ⁊ gentili:
⁊ deſtruxerunt oīa noīa idoloꝝ. Scđo funda
ta eſt iſta ciuitas regis magni in exultatione
vniuerſe terre: ex pte populi cōuerſi ad fidē.
Nā lȝ reges terre ⁊ ppl'i gentiles prio ꝑſecu
ti fuerūt apl'os ⁊ martyres huius ciuitatis
fundatores: tñ letati ſunt ⁊ exultauerūt poſt
cōuerſionē: cū cognita vitate de captiuitate
⁊ morte eterna ſe nouerunt liberatos. Et iō
ipſemet ꝯſtātinꝰ: ⁊ ceteri reges deſeruerūt ido
la: ⁊ edificauerūt eccleſias: ⁊ iō iſta eſt vocata
mōs ſiō ⁊ latera aqlonis ⁊ ciuitas regis ma
gni. ¶ Ad cuius itelligētiā eſt notādū ꝙ illa Z

Edificata fuit hierusalem i ſion.

materialis hierl'z fuit edificata p̄mo i mōte ſyon: vbi dd̄ fabricauit domū ꝛ atriū ſuum ſ; poſtea fuit ampliata verſus partē aq̄lonarē in mōte moria p ſalomonē: vbi edificauit tēplū ꝛ domos nobiliū ꝛ ſacerdotū ꝛ ſic fuit magnificata ꝛ ampliata ad latera aq̄lonis .i. ad latera aq̄lonaria mōtis ſion: p quod figurabat ꝙ ex illa ſiō materiali debebat incipere ecclia ciuitas regis magni xp̄i et magnificari ꝛ ampliari: ꝛ dilatari p totū orbē. Et ſicut illa ciuitas materialis cōtinue quatiebat vētis aq̄lonarib' eo ꝙ erat ſita ad latera aq̄lonis: ita ecclia xp̄i dr̄ ſita ad latera aq̄lonis: eo qd̄ multipliciter fuit afflicta ꝛ flagellata diuerſis pſecutionib' ꝛ tormētis iudeorū ꝛ tyrānoꝝ. Dicit ergo pp̄heta de iſta ciuitate xp̄i regis magni. Primo ꝙ deus debebat eſſe magn' ꝛ nimis laudabilis .i. magnificatus ꝛ laudat' ſup oēs deos. Scd̄o ꝙ erat fūdāda i exultatione vniuerſe terre. Tertio ꝙ erat appellāda mōs ſion. Quarto ꝙ erat fūdāda ad latera aq̄lonis. Quīto ꝙ erat dicēda ciuitas regis magni: q̄ oīa dicta ſunt ad explicādā excellētiā hui' ciuitatis ſpūalis ſupra illā hierl'z materialē de qua orta ꝛ deriuata fuit iſta: ꝛ oīa illa ſupradicta impleta ſunt in hac ciuitate. Nā primo de' ver' in hac ciuitate magnificat ꝛ valde laudat magis ꝙ̄ i illa ꝛ lati' ꝛ nobilioꝝ mō: qꝛ ibi tm̄ p cultū figuratiuum cerimonialiū ꝛ ſacrificioꝝ: ꝛ hic p cultū verū. Scd̄o ꝙ illa fuit fundata cū exultatione ſolī' pp̄li iudaici i loco arcto paleſtine: iſta autē in exultatione vniuerſe terre .i. oīū regū ꝛ pp̄loꝝ. Tertio qꝛ illa fuit fundata i illo puo mōte: iſta ſup montē altiſſimū ꝛ diuinū q̄ eſt xp̄s ſctūs ſctoꝝ. Nā ille mōs nō dicebat ſctūs: niſi inq̄tū xp̄s ſctūs ſctōꝝ debebat .ꝑ; ſctificare p opa nr̄e redēptiōis. Quarto ecclia xp̄i dr̄ fundata ad latera aq̄lonis rōne nois iterp̄tatiōis. Nā aq̄lo interpretat ꝑturitio ſiue dolor parturientis pp̄ter impetū vētoꝝ q̄ venibāt ab aq̄lone ſe rētiū fulmina ꝛ tēpeſtates. Vn̄ ſicut ciuitates ſite ad aquilonē q̄tiunt vētis ꝛ fluminibus: ita iſta pſecutionib' tyrānoꝝ ꝛ hereticoꝝ. Quīto dicta eſt ciuitas regꝫ magni: qꝛ magnificata ꝛ ampliata vſq; ad fines terre: qd̄ nō pōt ꝯuenire illi hierl'm materiali.

Deus in domib' eius cognoſcetur: cum ſuſcipiet eam.

¶ In hac ſcd̄a pte pp̄heta explicat pſperitatē ꝛ magnificētiā hui' ciuitatꝫ explicando oīa q̄nq; ſupdicta. Nā primo explicat ei' dignitatē ꝛ ſctitatē: ꝛ q̄ō de' ē magnificat' ꝛ laudat' i ea: eo ꝙ ſicut de' primo fuit i illa ciuitate materiali cognit' i figura: ꝛ poſtea viſus i carne vbi edificauit ſuā ecclīā ꝛ ciuitatē; ita poſtea cognit' ē p fidē in domib' oīb' hui' magne ciuitatis. Et iō illa hierl'm materialis bn̄ cōputat cū iſta magna ciuitate: i quātū fuit ei' p̄ncipiū ꝛ origo ꝛ ichoatio: ꝫ nō aliter: ꝛ iō pp̄hetia prius verificat de illa ciuitate materiali i q̄ xp̄s viſus eſt i carne: ꝛ cognit' ab aplīs: ꝫ nō a ſcribꝫ nec phariſeis ſed poſtea fuit vere cognit' vere de' p fidē p totā ciuitatē hierl'z. Et iō magis verificat pp̄hetia de hierl'z ſpirituali ꝙ̄ materiali. Et q̄ pꝫ ꝙ magis meret dici hierl'm tota ecclīa ꝛ etiā mōs ſion ꝙ̄ illa hierl'm ꝛ mōs ſiō materialis. Nā magis videt ꝛ cognoſcit ꝛ ſpeculat de' i iſta ꝙ̄ i illa: imo poſt reſurrectionē xp̄i ꝛ poſt receſſū apl'oꝝ falſo dicta ē hierſalē ꝛ ſiō imo debuit dici ceca: qꝛ i ea nō cognit' nec viſus: nec ſpeculat' ē de': imo fuit negat'. Ideo de iſta nr̄a hierl'm ꝛ ſiō dicit pp̄heta: pro eo ꝙ de' ſit magn' ꝛ laudabilis in iſta ciuitate. Nā de' i domib' ei' cognoſcet p verā fidē ꝛ cultū cū ſuſcipiet eā i verā ipſā repudiata ſynagoga ꝛ populo iudaico reprobato. q.d. ꝙ tot' pp̄ls xp̄ian' cognoſcet ꝛ cōtēplabit ꝛ laudabit deū ꝛ vero cultu latrie honorabit ꝛ adorabit eū. Scd̄o cum dicit.

Quōiā ecce reges terre cōgregati ſūt conuenerunt in vnuz. Ipſi videntes ſic admirati ſunt: cōturbati ſunt: commoti ſunt: tremor apprehendit eos.

¶ Cōmendat hāc ciuitatē de victoria ꝛ triūpho: vn̄ dicit ꝙ oēs reges terre cōuenerūt i vnū ꝯ ecclīam: eo ꝙ admirati ſunt viſis miraculis: ꝛ conturbati ſūt: ꝛ tremor apꝑhēdit eos cū videbāt idola cadere ꝛ ꝯminui: ꝛ muteſcere ad p̄ſentiā bartholomei ꝛ alioꝝ aploꝝ ꝛ martyrū: ex quo tremore ꝛ admiratiōe q̄dā cōuertebātur: ꝛ quidā turbati puocabātur ad torq̄ndū ꝛ pſequendū aploſ et martyres. Et ideo ſubdit:

Ibi dolores vt parturientis: in ſpū vehementi cōteres naues Tharſis

¶ Q.d. ibi fuerūt dolores vt ꝑturiētis: quia fortiores fuerūt dolores tormētoꝝ apl'oꝝ ꝛ martyrū pp̄ter defēſionē ꝛ cōfeſſionē nominis xp̄i ꝙ̄ dolores cuiuſcunq; parturiētis. Et iō ecclia dr̄ edificata ad latera aq̄lonis quod interpretatur parturiens. Eſt tn̄ aduertēdū ꝙ iſti dolores parturiētis poteſt referri tā ad tyrannos ꝛ reges terre ꝙ̄ ad apoſtolos ꝛ martyres: naz vtriq; patiebāt. Nā lꝫ apl'i ꝛ martyres paterent dolores tormētoꝝ: tn̄ maiores dolores patiebātur reges ꝛ tyranni cū videbāt non poſſe vincere imo videbant ſe victos p apoſtolos ꝛ martyres: vt inq̄t Aug. in ſermone de innocentib' vt patet in geſtis btī laurētij: ꝛ vincentij. Ideo

thar- ſis. subdit ꝓpheta in ſpū vehemēti cōteres na-
ues tharſis. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt notā-
X dū ꝙ tharſis eſt magnū emporiū in littore
indico vltra gangē: quo ſalomō mittebat na-
ues ad vehēdū aurū ⁊ argētū: vt ꝑ3.iij.reg.
x. Que regio dr̄ aurea cherſoneſus ſ3 ꝓto-
lemeū: vel eſt in ipſa magna inſula taprobana:
vbi eſt copia auri ⁊ argēti: ꝓpe quā inſu-
lā eſt magna vorago in medio pelagi: q̄ qdē
vorago ſm̄ ph̄os cauſat: eo ꝙ ſubmergitur
magna quātitas aquaꝝ: ⁊ ſic cauſāt: ⁊ fiūt
vertigines ⁊ reuolutiōes aquaꝝ: intm̄ ꝙ qñ
flat vētus aquilonaris ipellit naues verſus
meridiē. Et deuenietes ad illā voraginē oēs
cōfringunt: ⁊ ɔterunt: ⁊ ſubmergunt. Itē di-
cūt etiā ph̄i ꝙ iſta cōtritio nauiū cauſat ibi
ex cōflictu vētorū. Nā vētus aq̄lonaris pel-
lit naues vſq ad illā voraginē q̄ eſt in equi-
noctiali. Sed vēit vētus auſtralis ab antar-
tico: ⁊ repellit naues ꝟſus aq̄lonē ⁊ arcticū
⁊ ſic naues ɔſtringunt ⁊ cōterūt ibi apd̄ thar-
ſis. Ita ergo pit̄er factū eſt in ꝑſecutiōe apo-
ſtoloꝝ ⁊ martyꝝ. Nā reges terre ⁊ tyrāni
tāq̄ vēti aq̄lonares voluerūt cōcutere ⁊ tor-
quere: ⁊ ꝓſternere eccleſiā. S3 venerūt ven-
ti auſtrales miraculorū ⁊ p̄dicatiōis apl'oꝝ
⁊ martyꝝ miſſi ab auſtro q̄ eſt xp̄s de⁹ nr̄: ⁊
cōfregerūt ⁊ ɔtriuerūt reges ⁊ tyrannos ſi-
cut ille vētus aq̄lonaris ſeu auſtralis ɔterit
naues tharſis: q̄s tyrānos diuerſis modis
cōtriuit. Nā quoſdā cōtriuit quātū ad corp⁹
⁊ animā: ſicut Neronē et Domitianum et
Diocletianū: ⁊ ſcribas: ⁊ phariſeos. Et quoſ-
dā ɔtriuit quātū ad infidelitatē occidēdo in
eis errorē: ⁊ ſuſcitādo fidē ſicut cōtriuit Cō-
ſtantinū ⁊ ceteros reges ⁊ ppl'os q̄ cōminu-
tis ⁊ ɔtritis idolis venerūt ad fidē ꝑ ventos
auſtrales p̄dicationis apl'oꝝ cōuicti. Et ſic
ciuitas dei regis magni xp̄i triumphauit de
ciuitate diaboli: ⁊ cōtriuit eam tanq̄ naues
tharſis: et hoc eſt qđ dicit ꝓpheta: ꝙ l3 oēs
reges terre ⁊ tyrāni fuerint ɔ eccleſiā cōtur-
bati ⁊ cōmoti: ⁊ ibi fuerint dolores ⁊ magna
tormēta ⁊ ꝑſecutiones ſicut dolores partu-
rientis: tn̄ tu dn̄e Jeſu xp̄e ɔteres ⁊ ɔfringes
eos ſpū vehemēti tue ꝟtutis ⁊ p̄dicatiōis ſi-
cut vēti aq̄lonares ⁊ auſtrales ɔtert̄ naues
tharſis in illa voragine ꝓpe ēporiū tharſis
De tharſi opi niodu plex. in littore indico. De iſto tharſi dicit hiero.
ꝙ eſt regio ſiue ciuitas indoꝝ: ſed Aug. ſm̄
opiñ. alioꝝ dicit ꝙ tharſis eſt carthago in
littore aphrico vbi ſunt ſyrtes q̄s meminit
Uirg. in. j. eñ. vbi fuit diſiecta claſſis Enee.
ſ3 p̄ma poſitio eſt ꝟior. Per hoc ergo vult in-
nuere ꝓpheta: ꝙ l3 iſta ciuitas dei ſit ſita ad
latera aq̄lonis. i. expoſita ꝑſecutionib⁹ cre-
bris ⁊ tormētis tyrānoꝝ ⁊ hereticoꝝ: tn̄ fina-
liter ei⁹ ꝑſecutores conterentur ſicut naues
tharſis. Et nauicula petri ſemꝑ natabit ſu-
per hoc mare tēpeſtatū: ⁊ victrix ⁊ cum triū-
pho ꝑueniet ad portū ſalutis in die iudicū.
Sicut audiuim⁹ ſic vidim⁹ in ciui- xciiij. d.c. le gim⁹. j.q.j. c. mu te.
tate dn̄i virtutū: in ciuitate dei nr̄i:
deus fundauit eam in eternum.
¶ Hic cōmēdat eccl'ia ⁊ ciuitatē iſtā de veri-
tate ⁊ fructu. Nā oīa q̄ fuerāt i lege ⁊ ꝓphe-
tis ꝓmiſſa: ⁊ ſcripta: ⁊ figurata: ⁊ reuelata:
in hac ciuitate fuerūt verificata: ⁊ cōpleta ⁊
viſa. Uñ aū. bene eſt iſta ciuitas vera hierl'm
nobis in ꝓphetis ꝓmiſſa: ⁊ bn̄ debem⁹ age-
re gr̄as deo q2 fecit nos ciues hui⁹ ciuitatꝫ.
Nā ſicut audiuim⁹ a pr̄iarchis ⁊ ꝓphetis:
ita vidim⁹ impletū ꝑ xp̄m i hac ciuitate dn̄i
virtutū: q2 q̄ ſcripta ſūt in lege ⁊ ꝓphetis ſūt
in hac ciuitate viſa ⁊ ꝟificata. Nā ſicut audi-
mus ꝑ Eſa. vij. Ecce ꝟgo cōcipiet ⁊ pariet fi- Na. qūo i eccl'ia oīa fuert̄ adim pleta.
liū. Ita vidim⁹ ipletū in hac ciuitate: q2 vir-
go maria cōcepit ſaluatorē ꝟgo manēs poſt
cōceptionē ⁊ partū. Luc. j. Itē ſicut audiui-
mus ꝑ Eſa. ix. paruulus nat⁹ eſt nobis ⁊ fi-
lius dat⁹ eſt nobis: ⁊ vocabit̄ de⁹ fortis ⁊c.
Ita vidim⁹ impletum: q2 anno. xlij. imperij
Octauiani nat⁹ eſt xp̄s ſaluator: cui⁹ ortum
annūtiauerāt angeli paſtorib⁹. Luc. ij. Itē3
ſicut audiuim⁹ ꝑ aggeū. ij. Ueniet deſidera-
tus cūctis gētibus: ⁊ maior erit gl'ia huius
dom⁹ ſcd'e q̄ p̄me: ⁊ ſicut audiuim⁹ ꝑ Mala-
chiā. iij. Statim veniet ad tēplū ſctm̄ ſuum
dn̄ator quē vos queritis. Ita vidim⁹ in hac
ciuitate ⁊ tēplo: q2 ibi fuit xp̄s. xl. die p̄ſenta-
tus: ⁊ ſimeon tulit agens gr̄as prorupit in
cāticū dicens. Nunc dimittis. Itē in hac ci-
uitate vidimus xp̄m predicantē: ⁊ miracula
facientem ſicut audiuim⁹ Eſaie. xxv. Tunc
ſaliet ſicut ceruus claudus: et aperietur lin-
gua mutorum. Item in hac ciuitate vidim⁹
mortem ⁊ paſſionem xp̄i: ſicut prius ꝓphe-
tatū audiuim⁹ Eſa. liij. Attritus eſt ꝓpter
ſcelera nr̄a. Itē3 ſicut audiuimus in figura
de fundatione huius magne ciuitatis per
fundationē ipſi⁹ hieruſalē ⁊ tēpli materia-
lis: ita pariter vidimus impletū in hac ma-
gna ciuitate. Nā ſicut illud tēplū fuit funda-
tum i area iebuzei hois gētilis: ita iſta ma-
gna ciuitas fuit fundata in ppl'o gētili: ⁊ ſi-
cut oēs opariū et fabri iſti⁹ ciuitatis fuerunt
ꝓſeliti de ppl'o gētili: ita oēs amplificatores ⁊
fabri huius ciuitatis fuerūt de ppl'o gentili
ad fidem xp̄i cōuerſi: ſicut martyres q̄ plan-
tarunt eccleſiam ſanguine ſuo: et doctores
ſtudio ⁊ ſapientia ſua. Et ſicut p̄ncipes qui
ꝑerāt illi opi erāt inclita principes ⁊ fun-
datores hui⁹ ciuitatꝫ fuerūt apl'i de ppl'o iu-
daico. Et ſic eſt dicēdū diſcurrēdo ꝑ ſinglar
q2 oīa q̄ fuert̄ ſcp̄ta ⁊ audita figuratiue ⁊ ꝓ-
phetice in lege ve. illa fuerūt ꝟificata ⁊ viſa
realr̄ i hac ciuitate ⁊ quātū ad fundationē

⁊ ãpliationẽ. Jdõ dr. ſicut audiuim⁹ ſic vidim⁹
ĩ ciuitate dñi v̄tutũ: ⁊ ſubdit. De⁹ fũdauit eã
ĩ eternũ. Et nota ꝙ iſta ciuitas dr fũdata ĩne
ternũ rõne ei⁹ finis. Nã ciues hui⁹ ciuitatis
eccl'ia fũdat̃ letern um. lʒ tp̃alr̃ pegrinent̃ ĩ hac ciuitate militãte: tñ
termin⁹ eoꝝ ẽ ciuitas celeſtis ⁊ eterna: vt oñ
dit Aug. ꝑ totũ diſcurſuʒ. xix. xxij. de ciui. dei.
Ex hoc pʒ q̃ſ oĩa q̃ fuerũt figurata ⁊ p̃miſſa
⁊ ꝓphetata ĩ lege ⁊ ꝓphetis: fuerunt poſtea
v̄ificata ⁊ ꝯpleta in illa hierl'm materiali per
xp̃ʒ quãtũ ad p̃ſitationẽ xp̃i ĩ tẽplo: ⁊ quãtum
ad miracula ⁊ p̃dicationẽ ⁊ mortẽ ⁊ paſſionẽ
⁊ reſurrectionẽ. Et ſic iſta nr̃a ciuitas ibi icho
ata fuit et ĩde deriuata ⁊ ampliata vſq; ad fi
nẽ terre: in q̃ ꝯpleta ſunt ⁊ cõplent̃ q̃tidie oĩa
q̃ ſcripta ſunt in lege ⁊ ꝓphetis: q: iugiter cõ
memorat̃ myſteriuʒ agni paſchalis ꝑ ſacr̃m
euchariſtie. Et ꝑ ꝯñs cõmemorat̃ myſteriuʒ
paſſiõis ⁊ reſurrectiõis xp̃i: ⁊ idõ oĩa q̃ fuerũt
ĩpleta de xp̃o in illa hierl'm materiali cõplẽt̃
q̃tidie ĩ eccl'ia catholica. Jdõ illa hierl'm mate
rialis iã ptinet ad iſtã magnã ciuitatẽ vt ſic. ſ.
ĩnchoatiua fuit p̃ncipiũ ⁊ origo hui⁹. Et ſic oĩa di
cta ĩ lege ⁊ ꝓphetis v̄ificant̃ de iſta: q: alr̃ nõ
diceret̃ ꝙ de⁹ fũdauit eã ĩeternũ: q: illa ma
terialis nõ ẽ fũdata ĩeternũ. Sʒ iſta nr̃a ciui
xxiiij. qõ. j. tas q̃ ĩ illa icepit: ẽ fũdata ĩet'nũ. Et idõ ſubdit.

ciues nos ⁊ ca. q̃ cũq; **Suſcepim⁹ de⁹ miaʒ tuã: in medio templi tui.**

¶ Nã p̃ia ſuſcepim⁹ miaʒ dei in medio illi⁹
tẽpli: qñ xp̃s fuit p̃ſitatus ĩ tẽplo ipſi Simeo
ni: ⁊ exinde qñ ibi p̃dicauit ⁊ miracula fecit:
ſed p̃cipue qñ ibi ĩ illa hierl'm fuit paſſus et
reſurrexit: ⁊ ſacr̃a eccl'iaſtica iſtituit: ⁊ ap̃los
ꝑ vniuerſuʒ mundũ ad p̃dicandũ ⁊ baptizan
dũ miſit: ⁊ tunc tota eccl'ia toto orbe diffuſa
facta eſt ciuitas ⁊ tẽplum dei: in q̃ ⁊ in medio
cuius ſuſcepim⁹ miam ꝑ eccl'iaſtica ſacr̃a: q:
De pe. oẽs fuim⁹ ꝑticipes facti illi⁹ paſſiõis: ⁊ facti
di. vj. ciues hui⁹ magne ciuitatis. Et ideo ſubdit.

c. j. ver. ũcq; **Scd̃ʒ nomẽ tuũ de⁹ ſic ⁊ laus tua ĩ fines t̃re: iuſtitia plena ẽ dextera tua.**

¶ Ad cuius intelligẽtiã eſt notãdũ: ꝙ nomẽ
regis hui⁹ ciuitatis eſt Jeſus: qđ ẽ nomẽ dei
tetragrammaton. ſ. q̃tuor literaꝝ. ſ. ioth: he:
vau: he: que denotãt ⁊ explicãt q̃tuor princi
pales pfectiões ⁊ effect⁹ dei. ſ. oĩpotẽtiã ⁊ ſa
pientiã ⁊ miam ⁊ iuſtitiã: vt dictũ ẽ pſal. viij.
Et idõ q: oĩa iſta q̃tuor ſunt infinita ĩ deo que
Not. quidẽ q̃tuor xp̃s manifeſtauit ꝑ mundum: idõ
de no fuerũt ãpliata ꝑ totũ mundum. Vñ ſicut iſta
mine q̃tuor ſunt infinita: ita hoc nomẽ Jeſus cõtĩ
Jeſu. nẽs ⁊ explicãs iſta q̃tuor eſt ĩnenitũ. Et q: in
finitũ: ideo ꝑ totum orbẽ fuit diffuſum. Et idõ
dicit ꝓpheta. O de⁹ xp̃e rex huius ciuitatis
ſicut nomẽ tuum qđ eſt Jeſus eſt infinitũ in
v̄tute: ſcʒ oĩpotentia ⁊ ſapientia: ⁊ iuſtitia ⁊
mia: ita ⁊ laus tua eſt ĩfinita. Et ſic nomẽ tuũ
eſt diffuſuʒ ꝑ totã terrã: q: oĩpotẽtia tua ⁊ ſa
pientia tua ⁊ mia ⁊ iuſtitia tua ẽ diffuſa ꝑ to
tã terrã: q: ad oẽs p̃tes mundi ſe extẽdit tua
v̄tt⁹: ⁊ mia. ⁊ redẽptio: ita ⁊ laus tua ſe extẽ
dit ad oẽs fines terre: q: toto orbe celebra
ris. Et ita tua dextera ſiue ptãs eſt plẽa iuſti
tia ad iuſtificandũ ⁊ iudicãdũ q̃ſdã ꝑ miam ⁊
grãm ſacroꝝ ⁊ q̃dã ꝑ penã puniẽdo. Ex q̃ pʒ
ꝙ iſta tua citas ẽ magna totoq; orbe diffuſa.

Letet̃ mõs Siõ ⁊ exultẽt filie iude: propter iudicia tua domine. ſ. lxix

¶ Hic agit grãs de augmẽto ⁊ ãpliatiõe vni
uerſalis eccl'ie ĩ ꝑpl'o gẽtili toto orbe diffuſe:
⁊ dicit. letet̃ q̃ Siõ: nõ ſolũ ille mõs Siõ vbi
ſita ẽ ciuitas materialis hierl'm: vbi xp̃s inſti
tuit euchariſtiã: ⁊ vbi ap̃li recepert ſpm̃ſctm̃.
Sʒ mõs Siõ ꝑ totũ orbẽ dilatat⁹: in quo vt̃ꝫ
eccl'ia fũdat̃: vbi q̃tidie euchariſtia celebrat̃:
⁊ iĩnita mĩtitudo q̃tidie ꝑ baptiſmũ regñat̃:
⁊ dona ſp̃ũſcti ꝑ ꝯfirmationẽ: ⁊ cetera ſacr̃a
recipiunt: ⁊ ex altit udine hui⁹ mõtis ſiõ deũ
ꝑ fidẽ ſpeculant̃: ⁊ ꝑ ꝯñs letet̃ vera hierl'm. ſ.
eccl'ia ſup hũc mõtẽ vſq; ad finẽ terre edifica
ta. qñ ipſa eſt vera viſio pacis: in q̃ vere de⁹
videt̃ ꝑ fidẽ: in q̃ cõpleta ſunt ⁊ cõplent̃ iugi
ter oĩa ſupradicta myſteria: ⁊ ĩ ipa de⁹ ꝑ gra
nã ⁊ potẽtiã inhabitat: ⁊ in ipſa quotidie per
baptiſmũ ⁊ pniam mortuos ſuſcitat ⁊ a lepra
peti ⁊ a ceteris lãguorib⁹ ꝑ eccl'iaſtica ſacr̃a
mũdat ⁊ ſanat: ⁊ in ipſa deus in ſacramento
altaris ſacramentaliter videt̃: ⁊ ver⁹ agnus
immolatur. Jtẽ exultent oẽs filie iude: ideſt
oẽs anime que chriſtum confitent̃. Nam vbi
cunq; deus cõfitetur ⁊ colitur: ẽ vera iudea.
Sed in ſola eccl'ia deus videt̃ ⁊ confitetur: ⁊
colit̃: extra quã nõ eſt viſio: ſʒ cecitas: nec ſa
lus ſed mors: nec confeſſio ſed blaſphemia.
ergo ſola eccl'ia xp̃i toto orbe diffuſa eſt vera
ſiõ ⁊ hierl'm: ⁊ iudea ⁊ vera ciuitas regis ma
gni xp̃i meſſie in lege p̃miſſi: ⁊ in ea fiũt iudi
cia dñi iuſtificata ĩ ſemetipſa: que ſunt iudi
cia euangelica q̃ dant premium eternʒ chri
ſtum confitentibus: ergo ꝓpter talia iudicia
letentur filie iude ideſt oẽs anime fideles et
iuſte. O dñe propter iudicia tua iuſta. ergo
O vos apoſtoli ⁊ diſcipuli circũdate ⁊ luſtra
te ſion: q̃ſi dicat: exite ab illa ſion materiali
vbi recepiſtis ſpiritumſanctũ in die p̃tẽ. Et

Circũdate Sion ⁊ ꝯplectimini eam: narrate in turribus eius. xj. dĩ. ec. ec

¶ Circũdate ⁊ luſtrate ſion nouã ſcilicet ec chaſt
cleſiã toto orbe diffuſam: ⁊ edificate: ⁊ ãplia cap. ĩ
te: ⁊ cõplectimini: ⁊ cingite eã muro euange c. ca
lico. Et p̃dicate euangeliũ: ⁊ narrate omnia tholi
opera ⁊ geſta ⁊ mirabilia xp̃i in turribus ⁊ tẽ ca.
plis huius magne ciuitatis. Nota qđ ꝓphe

ta loquit ad modũ arabũ: ꝛ olz oꝛiētaliũ q̃ in altis turrib⁹ ciuitatis edicta ꝛ plebiſcita ꝛ le ges pconizāt: vt ab olb⁹ poſſ.nt audiri: quem moꝛē ſeruāt hodie ſaraceni: q̃ ex turrib⁹ altis acclamāt ſuũ falſuz pphetā ꝛ pfidũ machometũ. Dicit ḡ: narrate ꝛ pdicate vos apli et xpiani opa xpi: ꝛ legē euāgelicā publice i tur rib⁹ ei⁹.i. hui⁹ noue ciuitatis Sion: ꝛ ponite coꝛda vr̃a in v̄tute ei⁹. L̃ra hiero. hz i ante murali ei⁹: qđ idē ē. Nā fides foꝛmata chari tate ē mur⁹ hui⁹ ciuitatis: ꝛ ſpes eius eſt an temurale eius. Et ſic iſte mur⁹ ꝛ antemurale eſt virtus ꝛ foꝛtitudo huius ciuitatis in qua xpiani ponunt coꝛda ꝛ fiduciā ſuā ꝛ refugiũ: quo muro ſepta eſt eccleſia. extra quē murũ nõ eſt ſalus Contra quā virtutē ꝛ murũ ꝛ ci uitatē nunq̃ poꝛte inferi preualebũt. Funda ta eſt eni ſupra firmā petrā. Ponite ergo coꝛ da veſtra in v̄tute ei⁹. Magna eſt eni virtus huius ciuitatis: ꝛ foꝛtitudo in qua reponunt oēs theſauri meritoꝛum paſſionis chriſti et omniũ ſanctoꝛũ: quibus redimũtur oia pctã quantũ cũq; grauia: etiā q2 xpc emit regnum celoꝛũ pro olbus ipſum confitentibus.

Fides dicit̄ mur⁹

Ponite coꝛda veſtra i virtute ei⁹: ꝛ diſtribuite domos ei⁹ ꝛ enarretis in progenie altera.

De xpe d.i.c. oēs boſtes suos.

¶ Ponite ergo coꝛda vr̃a in v̄tute ei⁹: ꝛ diſ tribuite domos eius.i. diſtributim edificate hinc ꝛ īde p totũ oꝛbē eccl'ias ei⁹. L̃ra hier. hz: āpliate palatia ei⁹.q.d. O vos apli iple te mādatũ mgr̃i vr̃i xpi q̃ dicit Mar.vlt. Ite p vniuerſum munduz: ꝛ edificate mihi Sion ꝛ nouā hierl'm poſtq̃ vetus eſt mihi rebellis ꝛ pdicate euāgeliũ oī creature: ꝛ circundate iſtā Sion: ꝛ cōplectimini: ꝛ cingite eā muro ꝛ añmurali inexpugnabilis fidei: ꝛ ſpei ꝛ cha ritatis: ꝛ narrate ꝛ pdicate euāgeliũ i turri bus ꝛ templis ei⁹. Et ponite coꝛda veſtra in v̄tute ꝛ foꝛtitudine hui⁹ ciuitatis: ꝛ diſtribui te.i. diſtribuendo edificate domos ꝛ eccl'ias nouas ei⁹: ꝛ āpliate palatia eius. Naz eccl'ie ſunt palatia xpi in q̃bus habitat p ſacra: q2 eccl'ie ſunt dedicate ad miniſteriũ xpi: ꝛ hoc facite: vt enarretis in pgenie altera.i. in gen tili pplo. L̃ra hiero. hz: in gñatione nouiſſi ma: qđ idē eſt. Nam apli tā in pplo gentili q̃ in nouiſſima ꝛ futura gñatione narrauerunt ꝛ pdicauerunt euāgeliũ: in quo affirmatur.

Eccl'ie ſunt palatia xpi.

Qm̃ hic eſt deus de⁹ nr̃ ineternũ ꝛ in ſeculũ ſeculi: ipſe reget nos i ſecl'a.

Ipſ.d. e.nat ſci.

¶ Hic xps de⁹ eſt de⁹ noſter ineternũ: ꝛ ipſe reget nos: ꝛ regnabit in ſcl'a ſcl'oꝝ. b p gr̃am ꝛ in celo per gloriā Et nota q̃ licet ſint in ce lis: tñ adhuc narrāt ꝛ predicāt geſta ꝛ opera xpi in hac gñatione nouiſſima. Nam quoti die legunt ꝛ pdicant in eccl'iis euāgelia ꝛ hi ſtorie q̃ ipſi ſcripſerũt ꝛ pdicarũt i q̃b⁹ mõ

moꝛāt geſta xpi: ꝛ etiā illo v̄bo: ſcz narrate in turrib⁹ ei⁹: ꝛ ponite coꝛda vr̃a in v̄tute ei⁹ ꝛ āpliate palatia ei⁹: nõ ſolā dirigũt aplis ꝛ di ſcipulis: ſz ēt olb⁹ martyrib⁹ ꝛ doctoꝛib⁹ ꝛ p dicatoꝛib⁹ ꝛ xpianis q̃ poſt illos fuerũt: ꝛ ſũt ꝛ erũt: iõ dicit: vt enarretis i pgenie altera: qm̃ hic eſt de⁹ xps noſter ꝛ regnabit in ſcl'a ꝛ in celo ꝛ in terra.q.d. q̃ iſ iſte xps apparue rit mūdo: ꝛ in illa hierl'z materiali in carne hũana nat⁹ ex tpe ſcdm hũanitatē: tñ ipe eſt de⁹ ineternũ ꝛ v̄buz pr̃is: q2 in pncipio erat v̄bũ: iõ etiā ineternũ hõ a parte poſt regnabit i ſecula: ꝛ hoc pdicate. Ex q̃b⁹ ptz q̃ dd in hoc pſal. nõ ɔmendat ſolũ illũ mõtē Sion: nec il lā materialē hierufalē q̃ deſtructa ꝛ incenſa fuit p romanos pꝑter pctã ſua arctata i pa leſtina ꝛ tribu iuda: ſed etiā principaliter in tēdit ɔmendare vniuerſalē eccl'iaz toto oꝛbe diffuſam per aploſ conſtructā ꝛ ampliatā: p martyres ꝛ doctoꝛes ꝛ xpi fideles roboꝛatā: que ſucceſſit.ḡ. tēplo i cui⁹ figura geſta ſunt oia facta in.j.ꝛ.ij. tēplo ꝛ ciuitate: de q̃ locu ti ſunt oēs pp̃hete: cui pprie conueniunt oia dicta in pſal. iſto. Nā in hac regnat xps deus magn⁹: ꝛ eſt laudabilis valde: q2 i illa nõ ab olb⁹ laudat: imo hodie per iudeos ꝛ ſaraces nos de⁹ blaſphemat. Itē iſta fundata eſt in exultatione vniuerſe terre: illa aũt nõ niſi in exultatione illius parui ppli: ꝛ in illo arcto loco. Itē iſta eſt fundata ad latera aquilonis circa circulũ eq̃noctialē p totam terrā: qđ ē latus aquilonare toti⁹ mūdi. Aliud aũt lat⁹ vltra eq̃noctialē ē lat⁹ auſtrale ſiue antar cticũ.q.d. q̃ iſta ciuitas xpi regis magni oc cupat oia latera xpi: ſiue totũ lat⁹ aquilonas re: vbi aſſignatur tota terra habitabilis: ꝛ in tota hac terra ꝛ mõte ſcõ ſion fūdat ciuitas regis magni: qđ minime cõuenit illi ciuitati hierl'z materiali deſtructe. ¶ Tota ḡ eccl'ia toto oꝛbe diffuſa eſt mons ſion ꝛ hierl'm et vera iu.ſca: q2 retinet nomē a locis vñ oꝛta ē ꝛ vere ꝛ meli⁹ retinet nois interpretationem ꝛ ſignificationē: vt ſepe dictũ eſt: i quib⁹ do mib⁹ deus videt: ꝛ cognoſcit: ꝛ confitet: ꝛ ad eā oēs reges terre cõgregati ſunt: ꝛ turbati ſunt cõtra eā: ꝛ in ea tremoꝛ apphendit eos videtes mirabilia ꝛ indicia xpi: q2 xps ɔtriuit eos in ſpũ vehemēti ſue ptãtis: ſicut aq̃lo cõ terit ꝛ diſſipat naues i tharſis.i. illius regio nis: ꝛ empoꝛiũ ideo: vbi accidũt magna nau fragia in hieme: ita cõtinuit magnũ naufra giũ i pplo gētili i oꝑatione martyꝝ. vt legit in eccl'iaſtica hyſtoꝛia. Nā pmo hierl'm eſt le ſa: ꝛ ſacerdotiũ ꝛ regnũ ablatũ: ꝛ iudei in ca ptiuitatē diſpſi: ꝛ nero ꝛ domitianus ſcoꝛſum perierũt: ꝛ diocletian⁹ mala moꝛte ꝛ miſera bili exitu periit. Et etiā oia idola ſunt ɔminu ta ꝛ ɔtrita ſic naues tharſis: ꝛ ppl'e gentilis ad fidē cũ ſuis pncipib⁹ ɔuerſus: ꝛ i magnã ciuitatē magni regis xpi cõgregat⁹: i q̃ ciuis

Eccl'ia eſt tēplũ.

Eccl'ia eſt mõs ſion.

tate oīa q̄ audiuim⁹ a pr̄iarchis ꝛ ꝓphetis
ꝛ legim⁹ in le.ve.videm⁹ eſſe impleta ī hac
ciuitate dn̄i virtutū:ꝛ in medio hui⁹ templi
ſuſcepim⁹ mīam ei⁹ ꝛ redēptionē ꝛ baptiſ
mū cū ceteris ſacr̄is:ꝛ in hac letant̄ oēs fi
lie iude ꝛ ꝑm ꝯfitētes.Et iſta eſt illa ciuitas
amplitata ꝛ dilatata ꝑ totū orbē vſq; ad finē
terre circundata ꝛ ſepta illo inexpugnabili
muro fidei ꝛ charitatis:in q̄b⁹ turrib⁹ xp̄s
ꝛ euangeliū ſuū ꝑdicat̄:vbi xp̄s incternū
regnat in p̄nti ꝑ fidē:ꝛ ī futuro ꝑ gloriaꝫ.Ex
2 toto iſto pſal.p̄nt recolligi.xiij. ꝯcluſiones.
ꝯcl̄o pſal. ❡ P̄ria ꝯcl̄o eſt. q̄ eccl̄ia ē vera ciuitas dei
j.ꝯcl. ꝓbat̄.Nā ciuitas nō ſunt muri materiales
ſꝫ cōcors hoīꝫ ml̄titudo ſiue ꝯgregatio vni⁹
turis ſiue legis ꝯſenſu ſociata.Sꝫ hoc cōue
nit eccleſie xp̄i toto orbe diffu.e q̄ viuit ſub
ij.con vna diuina lege:igit̄ eſt vera ciuitas. ❡ Se
cluſio cūda ꝯcl̄o.q̄ eccl̄ia xp̄i eſt v̄a hierl̄m: ꝓbat̄
p̄mo.Nā illa ꝯgregatio fideliū icepit a hie
ruſalē in mōte Sion vbi erant.cxx.ꝯgregati
Actu.j.ſup q̄s miſſus eſt ſp̄ūſſctūs:vn̄ rece
perūt oīa bona grāꝝ:ꝛ intelligētiā ſcriptu
rarū.Et exinde dilatata ē illa eccl̄ia ꝛ ꝯgre
gatio ꝑ vniuerſum orbē.Et ſic tota eccleſia
denoiat̄ hierl̄ꝫ rōne ꝑncipij a q̄ eſt deriuata
ſicut flumia retinēt vbiq; nomen ſui fontis.
❡ Scd̄o hoc idē ꝓbat̄ rōne iterꝑtatiōis no
minis.Nā hierl̄ꝫ iterꝑtat̄ viſio pacꝫ ſꝫ in ſo
la eccl̄ia ē viſio pacis ꝛ ſaluꝫ ꝛ charitatis.
iij.cō ❡ Tertia ꝯcl̄o q̄ xp̄s fundauit iſtā hierl̄m.
cluſio ꝓbat̄:nā ſub hoc noīe pacꝫ fundauit illā ſan
ctā ꝯgregationē aplōꝝ ꝛ diſciplōꝝ.Nā nū
q̄ venit ad eos q̄n diceret.pax vobis ꝛ ſic in
pace fact⁹ eſt loc⁹ ei⁹:ꝑ eaſdē rōnes eccl̄ia
ꝓpe dr̄ Siō:q: ex ea deū ſpecl̄amur.Ex q̄b⁹
pꝫ q̄ eccl̄ia xp̄i toto orbe diffuſa nihil aliud
ē niſi hierl̄m dilatata ꝛ orta ex illa hierl̄ꝫ iu
iiij.cō dee. ❡ Quarta ꝯcl̄o,q̄ ī ſola iſta hierl̄m ſuſ
cluſio cepim⁹ mīam dei:ꝛ in ſola ip̄a videt̄ deus.
v.con ❡ Quinta ꝯcl̄o.q̄ fundator ꝛ rex hui⁹ ciui
cluſio tatꝫ eſt de⁹.Ex q̄ pꝫ q̄ xp̄s ē ver⁹ de⁹. ❡ Se
vj.cō xta ꝯcl̄o.q̄ iſta ciuitas dei nō ſolū fūdata eſt
cluſio in iudea:ſꝫ ꝑ vniuerſuꝫ orbem vſq; ad fines
vij.cō terre. ❡ Septia ꝯcl̄o.q̄ ē fundata in latere
cluſio aq̄lōis.i.q: ſꝑ quatit̄ ꝛ vexat̄ a vētꝫ ꝑſecutio
viij. nū. ❡ Octaua ꝯcl̄o.q̄ lꝫ ꝯ eā ſint ꝯgregati
ꝯcl̄o. oēs reges terre:tū finaľr fuerūt victi ꝛ ꝯtri
ix.con ti ꝛ ſibi ſubiecti. ❡ Nona ꝯcl̄o.q̄ in iſta hie
cluſio ruſalē ſūt viſa ꝛ cōpleta oīa myſteria p̄iar
x.con chaꝝ ꝛ dicta ꝓphetaꝝ. ❡ Decima ꝯcl̄o.q̄d
cluſio hierl̄ꝫ iudee nūq̄ fuit v̄a hierl̄ꝫ vſq; ad ad
uētū xp̄i:q: tūc fuit v̄a viſio pacis. Nā tunc
xp̄s expectat⁹ eſt ꝛ viſus in ea:ꝛ tūc in ea fa
cta eſt pax inter deū ꝛ hoīeꝫ ꝑ mortē media
toris ꝛ tūc in ea fuerūt ipleta oīa myſteria ꝛ
dicta ꝓphetaꝝ.Itē ſequit̄ q̄ ſicut ſacrificia
ve.le.nō fuerūt v̄a vſq; ad xp̄m in quo iple
ta ſunt:ꝛ ꝑ quē iacta eā gr̄a ꝛ v̄itas:ita iſta
ciuitas nunq̄ fuit vera hierl̄m:vſq;q̄ xp̄s in
ea ipleuit oēm v̄itatē ꝛ q̄ de ea erant figura
ta aut dicta ꝑ aduētū xp̄i. ❡ Undecima con xj.cō
cluſio.q̄ poſtq̄ illa ciuitas n̄ recepit meſſiā cluſio
xp̄m nō ampl̄r dr̄ hierl̄ꝫ:q: nō acceptauit q̄
erāt figurata ꝑ p̄iarchas:ꝛ dicta ꝑ ꝓphas
ꝛ ſic ꝑdidit nomē. ❡ Duodecia ꝯcl̄o q̄ ſequi xij.cō
tur:q̄ recedēte xp̄o et apl̄is ab illa ciuitate cluſio
nō ampl̄r fuit viſio pacis:q: tūc receſſit ab
ea oīs pax ꝛ ciues vere pacis.Et ſic eſt dicē
dū de ſion ꝛ iudea ꝛ iſrl̄:ꝛ iacob:q: tūc ꝑdi
derūt ꝑdicta noīa:ꝛ māſerūt in eccl̄ia xp̄i ꝑ
pter eaſdē rōnes. ❡ Tredecima ꝯcl̄o.q̄ ſo xiij.
la eccl̄ia toto orbe diffuſa ē v̄a ciuitas dei: ꝯcl̄o.
q: in ea habitāt ciues dei:ꝛ ſola ip̄a ē hierl̄ꝫ
q: ī ſola ipſa cognoſcit̄ ꝛ vr̄ de⁹:ꝛ ſola ipſa ē
mōs ſiō:q: in ſola ip̄a cōtēplat̄ ꝛ adoratur:
ꝛ laudat̄ de⁹:ꝛ ſola iſta fundata in exultatio
ne vniuerſe terre:q: in ſola iſta fuerunt viſa
ꝛ cōpleta oīa q̄ fuerūt ſcripta et dicta ꝛ pro
miſſa p̄iarchis ꝛ prophetis in lege veteri.

Audite hec omnes gētes auribus percipite q̄ habitatis orbem. viij.
Quiq; terrigene et filij hoīꝫ:ſimul in vnū diues ꝛ pauper. d.c.q̄ ꝯ.et xj.q. iij.c. ſi ho.

❡ Titul⁹ ad victoriā ſiue ī finē filijs chore.
Per ea q̄ dicta ſunt pꝫ q̄ dd̄ fecit hūc pſal.ꝛ
dedit ip̄m cātandū filijs chore:eo q̄ dirigit
nos ī finē vtriuſq; legis.l.ī diē iudicij:vt pa
tebit.Nā fecit hūc pſal.ꝯ amatores hui⁹mū
di:exhortās eos ne decipiat eos iſte mūd⁹:
ſꝫ ꝓuideāt ī hac vita:ꝛ timeāt mortē ꝛ fina
le iudiciū:in q̄ ſūt redditurī rōnē de his q̄ in
hac vita geſſerīt:in q̄ duo facit.Nā p̄mo po
nit ꝓemiū in q̄ cōuocat oēs ſtat⁹ ꝛ ꝯditiōes
hoīm ad audiēdā doctrinā ſuā ſcd̄o exequit̄
de tractatu.ibi.cur timebo?Quātū ḡ ad p̄i
mū vt reddat auditores bñuolos ꝛ attētos
dicit.O oēs gētes q̄q; terrigene ꝛ filij adaꝫ
ex terra geniti audite ſil̄ ī vnū diues ꝛ paup
ꝛ oēs q̄ habitatꝫ orbē nemine excluſo audi
te ꝛ ꝑcipite aurib⁹ cordis q: terribilia ꝛ ma
gna intēdo dicere ꝛ oīb⁹ vtilia ꝛ neceſſaria:
idō oīb⁹ gn̄atiōib⁹ ꝛ natiōib⁹ ꝛ ꝯditiōib⁹ ꝛ ſta
tib⁹ hoīm dirigo ſermonē meū.Audite ḡ q:
os meū loq̄t̄ ſapiaꝫ.i.de reb⁹ diuinis ꝛ altiſ
ſimis:ꝛ meditatio cordis mei loquet̄ ꝓudē
tiā.i.docebit vos de agibilib⁹:ꝛ ꝓuidētiam
quā debetꝫ h̄re in hoc mūdo in agibilib⁹ vt ſapie
ꝓuideatis ꝑ futura vita: vn̄ iter ſapiam et diffi
prudentiā hoc intereſt.Nā ſapia eſt notitia ꝛ nitio.
cōtēplatio diuinaꝝ ꝛ p̄imaꝝ et altiſſimaꝝ Pru
cauſaꝝ:vt pꝫ.j.meth.ꝛ.vj.ethi.prudētia au dētie
tē ē recta rō reꝝ agibiliū:cui⁹ ꝑs eſt ꝓuidē diffi
tia de futuris:de q̄b⁹ ī pſal.iſto maxie agit̄. nitio.
Sapiēs ḡ eſt ille q̄ contemplatur ꝛ affectat

celeſtia: ⁊ prudēs eſt q̄ ita ꝓuidet ⁊ diſponit ⁊ dirigit vitā ⁊ opatiões ſuas: vt adipiſcat̃ celeſtia q̄ cōtemplat̃ ⁊ affectat. Jdeo ait:

xliiii. Os meum loquet̃ ſapiam: ⁊ medi-
q.j.c. tatio cordis mei prudentiam.

viii. ¶ Os meū loquet̃ ſapiā.i. vos exhortabit vt ſapiētis ⁊ affectetis celeſtia. Et meditatio cordis mei loquet̃ prudentiã.i. docebit vos prudētiā ſm quā dirigatis vitā veſtram ad cōſequēdū celeſtia. Nā prudētis ē meditari ⁊ inq̄rere mediū ꝑueniēdi in finē. Unde tria p̄mittit ꝓpheta in hoc ꝓlogo. Nā p̄mo cōuocat oēs ꝯditiões ⁊ ſtat⁹ hoīm ad audiēdū doctrinā ſuā. Scđo breuiter premittit de q̄b⁹ intēdit eos iſtruere: q: in ſapia ⁊ prudētia. Tertio p̄mittit modū tradēdi ⁊ cantandi: q: parabolice ſiue ꝓuerbialiter: ⁊ etiā argumētatiue. ⁊ metrice. Jdeo ſequitur.

xxxv. Inclinabo in parabolā aurē meã:
q. nu- aperiā in pſalterio ꝓpoſitionē meā.

meretri- ¶ Ego in hac materia inclinabo aurē meā in ꝑabolā ⁊ ꝓuerbia antiq̄rū ⁊ maioꝝ ſcripta in ſacra ſcriptura: nō in phis mūdi: nec poetis ⁊ hoc ptinet ad ſapiam: q: ſola ſacra ſcriptura eſt vera ſapia: q' de reb⁹ diuinis et altiſſimis. iō ide intēdo ſumere ꝑabolā ſiue exēplū ⁊ doctrinā.q.d. ꝙ ꝑabolice ⁊ exēplariter volo ꝓcedere i hoc p̄o. Scđo aperiā et manifeſtabo ꝓpoſitionē meā.i. ꝓcedā ēt argumētatiue a ꝓpoſitiōib⁹ ad ꝯcłonē ꝓponēdo qōnes q̄ ſūt ꝓpoſitiões dubitabiles: ⁊ ex ꝯſequēti ꝯcludā intentū ꝓcedendo a ꝓpoſitionib⁹ ad ꝯcłonē. Terti⁹ mod⁹ cantandi ⁊ ſcribēdi eſt metric⁹: q: metrice ꝓcedā ⁊ cantabo hoc carmē cū pſalterio ſiue cū cithara iſtā ꝓpoſitionē meā quā intēdo apire ⁊ declarare: iſte aūt verſus ſatis ē explicat⁹ in ꝓlogo. Ła hiero. hz. apiā i cithara enigmata mea.i. ꝓpōnes obſcuras ⁊ difficiles ⁊ oibus mādanis occłtas ⁊ ignoratas: qđ idē ē.

xxvi. Cur timebo in die mala? iniquitas
q.vi. calcanei mei circundabit me.

khiſmatica. ¶ Premiſſo pemio hic exequit' de tractatu. Ad cui⁹ intelligētiā eſt p̄io aduertēdum ꝙ notāter dd ꝯuocauit i pemio diuites ⁊ pauperes ſpecialr ad hāc doctrinā audiēdā. nā ipe itēdit in hoc pſal. iducere terrorē diuitibus hui⁹ mūdi q̄ opp̄mūt ⁊ affligūt paupes ꝯminādo eis penas futuri iudicii: ⁊ ꝯſolari paupes ⁊ afflictos. Sz cū q̄re diuites mūdani abſq; ulla opp̄mūt paupes ē: q: vł putāt nullas eē penas pctōrib⁹ poſt hāc vitā: ⁊ ſic nō timēt iudiciū: vł q: ꝯfidūt i diuitūs ſuis: putātes p diuitias ſuas ab ol malo liberari vł q: putāt nūq̄ ſe morituros. Tria ḡ facit dd i hoc pſal. Nā p̄io remouet p̄dictos tres errores i q̄ diuites ꝯfidūt. Scđo ꝯminat̃ eis penā eternā poſt hāc vitā ⁊ finale iudicium. Et paupib⁹ ꝓmittit glīā. Tertio ꝯſolat̃ paupes exhortās eos ad patientiā. ſcđa ibi hec via ſcādalū ipſis. tertia ibi. ne timueris cum diues fact⁹ fuerit hō. ¶ Quātū ad p̄mū eſt aduertēdū ſicut dictū ē i ꝓlo. tra.j. vbi p̄miſſū ē thema ex hoc pſal. ꝓ toto iſto ope.i. apiam i pſalterio ꝓpōnē meā: vbi fuit dictuz ꝙ tota ſcptura ve. te. nil aliud ē niſi q̄dā ꝓuerbia ⁊ ꝑabole: ⁊ ꝓpōnes ex q̄b⁹ iferunt ꝯcłones euāgelice ꝓphetice ⁊ morales ⁊ anagogice. A q̄b⁹ exēplis ⁊ ꝑabolis ⁊ ꝓpōnib⁹ fit diſcur.⁹ ſiue argumētatio exēplaris ⁊ inductiua ⁊ ēt hymematica ⁊ ēt ſyllogiſtice ad ꝯcłones euangelicas anagogicas ſiue morales dd q̄ i hoc pſal. ad ꝯfutādos ſupdictos errores volēs oñdere ꝙ nullū malū ipunitū: nec bonū irremūeratū: ⁊ ſic ē timēdū diuinū iudiciū: ⁊ null⁹ p̄t euadere mortē: nec ꝯfidere i mltitudine diuitiaꝝ: nec ptāte ⁊ glīa mundana: q̄ nō pñt hoīem liberare ꝯ diuinū iudiciū: ſumit exēplū ⁊ ꝑabolā ex pctō ⁊ pñitione ade p̄mi parētis ⁊ eue vxoris ſue. Qui cū eēt creat⁹ in tāta glīa imortalis q: poterat nō mori: ⁊ i tāta dignitate ⁊ dñio: q: dñabat oib⁹ piſcib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ ⁊ beſtiis t're: ⁊ i tāta copia diuitiaꝝ: q: oēs fruct⁹ terre: ⁊ oia mineralia erāt i ſua ptāte: ⁊ tñ peccādo ꝯ deū nō obediēdo ei⁹ precepto ilico fuit a deo punit⁹ ⁊ eiect⁹ ab illa glīa ⁊ dignitate: ⁊ ad vtrāq; mortē deſtinat⁹: nec potuit ſecū attrahere illas diuitias a ꝑadiſo terreſtri: nec dignitas nec diuitie potuerūt eū libare q̄n ſnīa mortis corpis ⁊ aīe puniret̃: ⁊ ad alias hūanas miſias dſtinaret̃: ⁊ mſctaret̃ ad penas corpales: vt pz Geñ.iij. Et ſic q: ille hō poſit⁹ i tāto honore nō intellexit ⁊ cognouit ſeipm̄: imo rebellauit ꝯ deū nō parendo p̄cepto: iō ꝯparat⁹ ē iumētis ⁊ beſtiis iſipiētib⁹ q: punit⁹ ē ad mortē: ⁊ ad alias penas carnales ⁊ fact⁹ ē mortalis ſicut beſtiis. Arguat̃ ḡ ſic: Si ille hō poſit⁹ in tāta dignitate ⁊ honore ꝑ igratitudinē ⁊ inobediētiā ⁊ pctīn punit⁹ ē ad mortē ⁊ penas corporales ⁊ ipſas leo: ⁊ ad penā iferni: ⁊ eiect⁹ ab illa glīa ⁊ paradiſo ⁊ nō potuerūt eū liberare diuitie ⁊ glīa ſua: nec potuit diuitias ſuas ſecuz portare: ita pariter imo a fortiori diuites hui⁹ mundi q̄ nō ꝑuerūt diuinis p̄ceptis: imo oppſſerūt ⁊ afflixerūt paupes nō poterūt euadere diuinū iudiciuz ne puniant̃ ꝓ pctis ſuis: q: nullū malū ipunitū. Nec poterunt euadere mortē corpalē: q: hec fuit data ſnīa mortis oib⁹ filiis adā: nec multitudo diuitiarū poterit diuites liberare a morte corpali: nec a diuino iudicio: q: punitio ade fuit exemplū ⁊ parabola oibus preuaricatoribus diuine legis. Hec eſt ergo parabola ad quā dd inclinauit aurē ⁊ intelligētiā ſuā. Et hec eſt ꝓ

Nota ꝯ diuites.

Arguit a maiori ad minus.

positio quā aperuit ad inferēdā conclusionē diuini iudicii p xp̄m in nouissimo die faciendi: ꝛ ad incutiendū terrorē oib⁹ diuitib⁹ ꝛ ingratis ꝛ pctōrib⁹ obstinatis. Et etiā arguit viteri⁹ implicite: ꝙ sicut adā faciēdo et agēdo pniam i hac vita de pctō suo meruit veniā ꝛ liberat⁹ ē ab iferno in pclo aduētu xp̄i cū ceteris sctis p̄rib⁹. De cui⁹ pnia habet sap. x. Hec illū q̄ pmo creat⁹ ē hō liberauit a pctō suo. Ita pariter q̄cūq͂ egerit pniā in hac vita an mortē: ꝛ timuerit diuinū iudiciū nō confidēs in multitudine diuitiaꝝ suaꝝ: sed ponit spē suā in passiōe xp̄i ꝛ agit pniam: ois talis liberabit a pctō p illā pniaꝫ: ꝛ recipiet a xp̄o post mortē suā ꝛ i die iudicii cū venerit. Et iō dd volēdo hoc ꝯcludere: ꝓpo͂it tres q̄ones siue dubitabiles ꝓpositiōes q̄ nō sūt i vitate dubitabiles sapiētib⁹: sꝫ insipiētib⁹: in q̄bus soluūtur supradicti tres errores: quaꝝ pma ē ista. Dicit eñ dd. Cur timebo in die mala i. q̄ est cā q̄re ego ꝛ q̄libet fidelis debeo timere diē iudicii: siue diuinū iudiciū qđ fit in morte vniuscuiusq͂: ꝛ gn̄ale iudiciū qđ fiet i fine mūdi? Rn̄det ipsemet ꝛ dicit. Qꝛ iniquitas calcanei mei circūdabit me. Ad cui⁹ intelligētiā ē notā. iā ꝙ h̄ alludit ad snīaꝫ datā a deo mulieri i pricipio in psona toti⁹ generis hūani ꝛ posteritatis sue: qñ dixit serpēti: ipse obseruabit calcaneū tuū. Un̄ sicut se h̄; pes ꝛ calcane⁹ ad caput ꝛ totū corp⁹: qꝛ ē ps infima in q̄ fundat corp⁹: ꝛ portat totū corp⁹: tñ corp⁹ regit a capite ꝛ oculis: qꝛ oculi ꝛ caput dirigūt pedes ꝛ corp⁹: ita mulier est pars inferior ꝛ vir supior. Et mulier dꝫ regi a viro ꝛ nō ecōuerso: vt ait Aug. sup Jo. ita ps sensitiua siue sensualitas et caro dꝫ regi a rōne: ꝛ nō econuerso: ꝛ ꝓpter hoc sensualitas ꝛ caro dr̄ pes siue calcane⁹ in sacra scriptura respectu rōnis. Unde saluator ait. Jo. xiij. Qui mūd⁹ est non indiget nisi vt pedes lauet. q. d. ꝙ lꝫ q̄s sit mūd⁹ in cōsciētia p pniam tñ adhuc manet cōcupiscētia ꝛ vitiū nature in carne: quā nullus pōt lauare nisi sol⁹ de⁹ p grām. Et q̄ pꝫ ꝙ xp̄s ibi p pedes intelligit carnē vitiatā p concupiscētiā: rō ast dr̄ caput. Sꝫ qꝛ adā voluit regi a muliere ꝯ̄ ꝓceptū dn̄i iō bñmerito fuit ꝑcussus in sensualitate: ꝛ sensualitas fuit facta debilissima ꝛ fragilis ꝛ infirma. Jō diabolus qñ vult hoiem tentare: icipit a pte debiliori. s. a sensualitate q̄ dr̄ nō solū pes: sꝫ calcaneus in hoie: eo ꝙ est ps magis ꝓpe terrā: ꝛ infima ꝛ posterior: iō dixit deus mulieri: serpēs obseruabit calcaneū tuū. i. sensualitatē debilē pmo tentabit ꝛ mordebit. Deinde dixit viro. Qꝛ obedisti voci mulieris: iō maledicta terra in ope tuo. Spinas ꝛ tribulos ꝛc. Quasi dicat: qꝛ mulier obediuit diabolo ꝛ tu obedisti mulieri: iō sensualitas ꝛ caro tua erit

Not. q̄uo et exemplo ade ē pnia facienda.

Not.

Not. de carne et rōne.

sp vexata a diabolo obediēs ei frequēter: ꝛ spūs ꝛ caro tua obediēt sensualitati: ꝛ cōscia vexabit ab ea. Et sicut diabol⁹ isurgit aduersus carnē: ita caro aduersus spm̄ ꝛ rōnē: ꝛ illaq̄at ꝛ decipit aīam. Nā diabol⁹ in carne ꝛ sēsualitate nr̄a tēdit rete ꝛ laq̄ꝫ suū q̄ dr̄ fomes ꝛ ꝯcupiscētia: in q̄ laq̄o siue retiaclo capit aīaꝫ ꝛ rōnē p cōsēsuꝫ. Nā q̄ñcūq͂ rō siue volūtas paret sēsualitati ꝛ carni: tūc dr̄ illaq̄ari ꝛ capi ab eo: d̄ q̄ retiaclo ꝛ laq̄o dr̄ p psal. xiiij. Cadēt i retiaculo ei⁹ pctōres. ¶ Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ peccare nihil aliō est nisi aīam a laq̄o sensualitatis ꝛ ꝯcupiscētie ꝛ fomitis carnis capi ꝛ illaq̄ari. Quē q̄dē laq̄ū nemo pōt euadere nec vitare: nisi gr̄a xp̄i: vt ait ap̄ls ad Ro. vij. Et ꝑ h̄uc laq̄ū oēs debem⁹ timere futuꝝ iudiciū: ꝛ ꝑ debem⁹ orare ne itremus i tētationē: ꝛ ne aīa nr̄a illaqueet a laqueo sensualitatꝭ ꝛ carnis: sicut capt⁹ ē adā p mulierē: ꝛ ne tali iudicio puniamur: ꝛ a facie dei i iudicio eiiciamur: sicut eiect⁹ ē adā p mulierē a facie dn̄i. Et sic forsitā peccauerim⁹: ꝛ aliq̄ capti fuerim⁹ i laq̄o diaboli: ꝙ faciam⁹ pniaꝫ: ꝛ retrahām⁹ calcaneū ꝛ pedē a laq̄o venātiū p pniaꝫ: anq̄ꝫ veniam⁹ an iudicē i die mortis nr̄e ꝛ i gn̄ali iudicio vt inueniamur expediti a laq̄o pctī: ꝛ sic sp i vita nr̄a debem⁹ timere futuꝝ iudiciuꝫ ꝛ agere pniaꝫ. ¶ Et iō duo sūt gn̄a hoīꝫ vł tria q̄ nō timēt futurū iudiciū: nec curāt agere pniam. pmo hypocrite q̄ ꝯfidūt i vtute ꝛ virib⁹ suis. Et sic nullū putāt se hr̄e pctm̄: sicut pharise⁹ q̄ dicebat: nō sum sicut ceteri hoīꝫ. Lu. xviij. Et diuites hui⁹ mūdi q̄ nō sperāt aliā vitā: ꝛ stulti: ꝛ isipiētes q̄ nūq̄ꝫ putāt se morituros ꝛ sic oēs isti nec curāt petere grāꝫ: ꝛ orare: ne itrēt i tētationē: ꝛ ne illaqueent pctō: nec curāt agere pniam. Et hos errores extirpat ppheta in hac pte. Un̄ q̄rit dicēs. Cur timebo in die mala. i. i die iudicii tā pticulari q̄ꝫ vniuersali? ꝛ rn̄det. Scio q̄re timeo futurū iudiciū? iō timeo: qꝛ iniq̄tas calcanei mei circundabit me. i. qꝛ fui illaq̄at⁹ iniq̄tate ꝛ laqueo calcanei ꝛ carnis ꝛ sensualitatꝭ mee. Et scio ꝙ si sic illaq̄at⁹ pctō apparuero an iudicē in die mala. i. i die mortis mee: ꝛ i die gn̄alis iudicii: tūc de⁹ eiiciet me a facie sua dicens. Ite maledicti in ignē eternū: sicut eiecit adā de padiso terrestri: ne comederet de ligno vite ꝛ ne viueret ieternū. Et iō volo agere pniaꝫ ꝛ exire a laq̄o pctī: ꝛ iustificari p pniaꝫ ꝛ gratiā xp̄i dū viuo: postq̄ꝫ habeo facultatē i hac vita: vt de⁹ dicat mihi in iudicio: venite bn̄dicti ꝛc. Iniq̄tas ergo calcanei nil aliō ē nisi vitiū sensualitatis ꝛ carnis: vel pctm̄ ꝯmissuꝫ ex vitio sensualitatis: ꝛ hoc pctm̄ circundat: ꝛ ligat: ꝛ illaq̄at: ꝛ accusat pctōrē anq̄ꝫ in morte vel in iudicio: nisi egerit pniam. Quasi dicat: iō ego ꝛ q̄libet hō dꝫ timere di

A Peccare q̄d sit.

B

uinū iudiciū: q̄m ſuꝫ pctōꝛ: ⁊ ſuꝫ vulneratus i carne. Nā in q̄tas calcanei mei.i. vitiū ⁊ la quꝰ ſenſualitatis ⁊ carnis circūdabit ⁊ accu ſabit me in die iudicij niſi egero pniaꝫ: q2 ſe q̄n cēdo ſenſualitatē ⁊ ꝯſentiēdo carni: cōmiſi multa pctā. Nā ſicut rete ſiue laq̄ꝰ circūdat ⁊ īpedit auē vel ferā: ita ꝯcupiſcentia capit ⁊ circūdat: ⁊ ligat hoīeꝫ in pctō: vt ptꝫ Ja.j. q2 vnuſquiſq3 tētat a ſua ꝯcupiſcētia illectꝰ ⁊ abſ tractꝰ: ꝓ q̄ oꝑꝫ ſēꝑ orare. Et ſoluit ſic pͥa q̄ſtio q̄re ē timēdū diuinū iudiciū q2 nullum malū impunitū. Et q2 oēs ſumꝰ pni ad ma lum: ⁊ fragiles ad bonum agendum.

De pe. di.iij. c.ſ. ꝗ. et c. q̇d ergo.

Qui cōfidūt in ꝟtute ſua: ⁊ i m̄ltitu dine diuitiarum ſuarum gloriant̄.

¶ Hic ſoluit̄ ſcḋs error ⁊ ſcḋa q̄ḋ ex ſolut ḋe ꝑme. Nā m̄lti ſūt.ſ. diuites huiꝰ mūdi: q̄ tātū ꝯfidūt i diuitijs ſuis ⁊ dn̄io mūdano: ꝙ nō cre dūt aīam vnā nec penā pctōꝝ poſt mortē. Et ſic putāt ꝑ diuitias ſuas oīa mala euadere. Sꝫ ꝯ hos iuehit ꝓpha dicēs: ꝙ i die iudicij nēo poterit redimere ſeipꝫ q̄buſcūq3 diuitijs. Nā

xiij. q.ij. c. in phtis. **Frater nō redimit: redimet hō: non dabit deo placationem ſuam.**

Et ꝓtiū redēptiōis aīe ſue: ⁊ labora bit ieternū: ⁊ viuet adhuc in finem.

De pe. di.iij. c. q̇d ergo turba mar. **Nō videbit iteritū: cū viderit ſapiē tes morientes: ſimul inſipiēs ⁊ ſtul tus peribunt.**

¶ Si frater iuſtꝰ ⁊ ſctūs nō poterit redime re i illa die iudicij aliū fratrē ſuū dānatū: ꝗ quō poterit diues dānatꝰ redimere ſeipſum illa die cū ipe ſit reꝰ: ⁊ dimittat oēs diuitias in hoc mūdo: ⁊ nullū ꝓtiū poterit dare ꝑ ſe.

Not. ꝯ pre ſumptuoſos. Legit̄ ergo iſte ꝟſus interrogatiue. Vn̄ dicit ꝓpheta. Qui ſunt illi fatui ⁊ temerarij hypo crite q̄ ꝯfidūt in ꝟtute ſua ⁊ viribꝰ ſuis putā tes ſe eē iuſtos ſine pctō ⁊ nō idiget gr̄a xp̄i cū ſupra dictū eſt: ꝙ iniq̄tas calcanei: ⁊ ꝯcupi ſcētia circūdata vnūquēq3: ⁊ trahit ſua quē q3 voluptas: ⁊ qḋ q̄ mūdꝰ ē in ſciētia: et indi get vt pedes lauet ꝑ gr̄am ꝑuenientē: ⁊ oret ne cadat. Et q̄ ſunt etiā illi ſtulti q̄ ꝯfidūt in multitudine diuitiaꝝ ſuaꝝ putātes qḋ diui tie ſue liberabūt ipos ab oī malo: ſi nullū bo nū irremuneratū ⁊ nullū malū ipunitū: ſꝫ i die iudicij vnuſq̄ſq3 dꝫ iudicari ſm qḋ hic geſſit bonū aut malū: ⁊ ſm ſtatū in quo ibi reꝑitur iuſtificatꝰ aut peccator: q2 ibi nō erit locꝰ ve nie: ſed ſnīe. Et iō frater iuſtꝰ nō poterit re dimere fratrē pctōrē nec patrē. Nam ſancti martyres cōuerſi ex populo gētili nō pote runt redimere fratres ſuos et patres mor tuos in infidelitate: imo cū mali petēt a iu ſtis dicētes: date nobis de oleo veſtro q2 lā pades nr̄e extinguunt̄. Rn̄debūt ⁊ dicēt iu

ſti pctōꝛibꝰ. Ite potiꝰ ad vēdētes ⁊ emite vo bis. Et ſic claudet̄ ianua pctōꝛibꝰ in illa die: dicit ḡ ꝓpha: ſi frater nō poterit redimere: nec redimet fratrē ſuū nec prēm i illa die: re dimet hō ſeipm ſupple: q̄ſi dicat nō poterit ſe hō redimere cū diuitijs huiꝰ mūdi in illa die: q̄ſi dicat nullo mōimo dico tibi qḋ i illa die hō pctōꝛ non dabit placationē ſuam nec ꝓtiū redēptiōis aīe ſue.i. nec poterit deū ꝑci bus: aut aliq̄ ſacrificio: nec muneribꝰ placa re nec dabit aliqḋ ꝓtiū ꝑ redēptione aīe ſue q2 nec tūc habebit diuitias ⁊ dignitates q̄s in hoc mūdo habebat: nec aliq̄ mūdane di uitie valebūt ad redēptionē ⁊ ꝓtiū ꝑ aīa ſua cū pctm̄ eiꝰ ſit iſanabile: q2 ē pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄ ſ. finalis ipenitētie ⁊ ad mortē ꝑ quo nō oꝑꝫ orare: ⁊ ſic iſte talis diues eiicit̄ a facie dn̄i ſicut eiectꝰ fuit adā a paradiſo: ⁊ iſte laborabit ⁊ cruciabit̄ ieternū i inferno igne ſempiter no ſicut adā laborauit in hac vita in ſudore vultꝰ ſui: inter ſpinas ⁊ vepres ⁊ tribulos oī bus diebꝰ vite ſue i h̄ mūdo: ita laborabit ⁊ cruciabit̄ i inferno iſte ipenitēs. ¶ Et viuet adhuc i finē. Hic ſoluit̄ tertiꝰ error illoꝝ q̄ nō timēt diuinū iudiciū: eo ꝙ nūq̄ putāt ſe mo rituros. iſta ꝑticula ē ꝟſiculꝰ diſtinctꝰ a ſu periori in numero ⁊ in ſnīa. Nā iſti ſunt ꝟſus lyrici ⁊ pui: iō in vno verſu magno ſunt duo vel tres pui in hebreo ⁊ latino: et q̄nq3 plu res vt dictū fuit in ꝑncipio: ⁊ hic incipit alia ſententia: ⁊ ſic ſoluit̄ tertius error: ⁊ dꝫ legi interrogatiue. Vn̄ dī ꝓpha: ⁊ iſte diues ſtul tus ⁊ inſipiēs viuet adhuc in finē.i. nūquid viuet ineternū: ſicut ipſe putat. q.d. nō quia ſtultū eſt talia credere ⁊ putare ſe nūq̄ mo riturū: cū videat adā: noe: abraā: yſaac: ⁊ ia cob: ⁊ daniel ⁊ apoſtolos: et martyres: ⁊ oēs alios ſanctos ⁊ ſapiētes moriētes. Ergo ſtul tus et inſipiēs eſt ille talis diues q̄ putat ſe nūq̄ moriturū: cū videat ⁊ ſciat oēs ſupradi ctos ⁊ ſapiētes ſanctos fuiſſe mortuos: ergo ita morietur ipſe. Verūtn̄ ē maxima differētia inter ipꝫ ⁊ illos ſapiētes ⁊ ſanctos. Nā ſapiē tes ⁊ ſancti viri ⁊ iuſti mortui ſunt tātū q̄ ad corpꝰ ⁊ nō q̄ ad aīam. q2 aīa coꝝ viuūt i glo ria: ⁊ iō i finali iudicio reſurgēt i corꝑe glo rioſo: ⁊ ſic viuēt ⁊ regnabūt ineternū cū xp̄o in gl̄ia. Sꝫ ſtultꝰ ⁊ inſipiēs ſimul ꝑibunt q̄ ad corpꝰ ⁊ aīaꝫ. Nā nō ſolū morietur corpꝰ cū ab hac vita deceſſerit: ſꝫ etiā morietur aīa morte culpe: ⁊ cruciabit̄ in inferno: q̄ dī ſcḋa mors ⁊ ſimul i corꝑe ⁊ aīa ⁊ toti morient̄. Nā ſicut ſapiēs eſt ille q̄ cōtēplat̄ ⁊ affectat celeſtia: ⁊ pendēs q̄ taliter diſponit vitā vt cōſequatur celeſtia: ita ꝑ oppoſitū inſipiēs eſt ille q̄ nō cōtēplat̄: nec affectat celeſtia ſed terrena: ⁊ ſtultꝰ q̄ nō dirigit vitā ſuā vt adipiſcat̄ cele ſtia. Et iō oēs iſti licꝫ in iudicio reſurgant in carne: ſed nō omnes immutabuntur in cor

Contra non credentes mori.

piis glorioſuz ſicut iuſti in imo reſurget in corpe paſſibili: tz nunq̄ poſſint mori nec deficere: tz in corpe ⁊ aīa ſimul ieternū cruciabuntur: ⁊ ſic peribunt ſimul: ⁊ ip erunt mortui carentes vita ſpirituali. Et iſti tales dicūtur inſipientes: qr nunq̄ ↄtēti ſunt: nec deſiderāt celeſtia tz terrena. Et dicūtur ſtulti ⁊ non prudētes qr dum viuerēt nō diſpoſuerūt bona ſua mundana dādo elemoſynas paupib⁹: vt reciperēt eos poſt mortez in eterna tabernacula. Et iō tanq̄ inſipientes ⁊ ſtulti ſimul peribunt.

xxiiij. q.ſ.c. Parā ſuo.

Et relinquent alienis diuitias ſuas: ⁊ ſepulchra eoꝝ domus illoꝝ ieternū.

¶ Nō portabūt ſecū diuitias ſuas cū q̄bus potuiſſent redimere pctā ſua elemoſynas largiēdo: ⁊ potuiſſēt emere regnū celoꝝ. Sz relinquēt alienis diuitias ſuas: nec poterūt ſecū portare. Sz forſā dices φ qn̄ diues relinquit diuitias ſuas filiis vl ↄſanguineis nō relinquit alienis ſz ſuis. Rñdetur φ filii dānatoꝝ ſatis ſūt alieni ⁊ extranei poſtq̄ nō poſſūt eos liberare ab iferno. Nec ēt volūt p̄ eis elemoſynas facere. ¶ Et q̄ pꝫ φ alienis relinquūt poſſeſſiōes ⁊ oīa bona ſua: ſibi nō relinquētes niſi vnū arctū ſepulchrū: ⁊ breue in q̄ iacent eorum putrida cadauera. Ideo ſubdit.

Spe. d.iō. q̄d ſ.

Tabernacula eorū in pgenie ⁊ progenie: vocauerūt noīa ſua i terris ſuis.

¶ Illa ſepulchra eoꝝ erūt dom⁹ eorū ieternū qr nūq̄ recuperabūt āplius magnas domos ⁊ poſſeſſiōes eoꝝ: ſicut Alex. ⁊ xerxes: ⁊ cābiſes: ⁊ attila: ⁊ ceteri ambitioſi q̄s tot⁹ mūd⁹ nō poterat capere: nec ipē oē ad viuēdū ſufficere. Nūc vō iacēt i arcto ⁊ breui ſarcophago: ⁊ illa ē dom⁹ eorū ieternū. Eſt verū φ ipi poteſt dicere φ tz iſti ſint mortui corpe ⁊ aīa: tñ adhuc viuūt fama: naz Homerus ſcripſit yliadā i q̄ efferet achillē i celū: ⁊ Verg. ↄmendat enea: lucan⁹ ceſarē ⁊ pōpeiū ⁊ herodot⁹ cyrū dariū cābiſez ⁊ xerxē: ⁊ q̄nt⁹ curti⁹ alexādrū: ⁊ ſicū ſingulos i ſuis libris. Et ſic fama iſtoꝝ nūq̄ pibit: ⁊ nō ſolū ipi q̄ i his libꝛz cōmēdāt viuūt p famā: ſz ēt Homer⁹ ⁊ Verg. ⁊ Ouid. q̄ libꝛos ſcripſerūt: vñ Ouid. i fine libri meth. dī nūq̄ ſe moriturū: ſz ip viuere p famā vñ ait. Iāq3 opus exegi qd̄ nec iouis ira: nec ignis: nec poterit ferrū: nec edax abolere vetuſtas: ſq̄s pꝫ domitā rōana potētia terrā: ore legar pplī pq̄ oīa ſecula fama: Si qd̄ hn̄t veri vatū pſagia: viuā. Ex q̄b⁹ pꝫ φ nō ſolū reges ⁊ pncipes: ſz ēt phi ⁊ poete ⁊ ſcptores p famā putabāt nūq̄ mori. Et iō ad ppetuam memoriā eoꝝ faciebāt ſibi alta ſepulchra parari ⁊ ↄſtrui i q̄b⁹ deſcribebāt eis epitaphia: in q̄b⁹ memorabant imortalia geſta eoꝝ. Et ſic legit in epitaphio Virg. Mātua me genuit ⁊c. Et i epitaphio terētii. Nat⁹ in excelſis tectis carthagis alte ⁊c. Et iō dū alexā.

Not. q̄uo fama facit viuere Ouidius.

trāſiret helleſpōtū ⁊ puenit ad ſepulchrum achillis apō yliū: ⁊ legeret eius epigrāma: dixit felix tu achilles quē tā... ceçinit tuba: et ſic ſibi dixit bñ ⁊ felicē achillē: q̄ memorāda geſſerat bella: ⁊ homerū q̄ altiſſima tuba et imortali facūdia ipſ i ſuis libꝛz ↄmēdauerat ⁊ ſic putabāt ēt ceteri diuites ⁊ phi hui⁹ mūdi p famā vnā ieternū ducere: ⁊ famā extēdere terris. hūc aūt errorē cōfutat hic pphā dicēs. Licet tabernacula ⁊ ſepulchra illoꝝ maneāt a pgenie i pgeniē: ⁊ oñdant eorum magna ſepulchra: ⁊ pēdeāt magna vexilla i tēplis ſupra ſepulchra eoꝝ: ⁊ erigāt ſtatue in foris i eoꝝ mēoria: ⁊ tz iſti vocauerūt ⁊ affirmarūt noīa ſua i terris ſuis mēorādo ea in epigrāmatib⁹ ⁊ epitaphiis: ⁊ vocauerīt ⁊ dilatauerint ſua noīa in terris ſuis geſtiz bellorū aut ſcriptiz poetarū ⁊ phoꝝ ⁊ hiſtoriographoꝝ: tñ nō potuerūt ſua noīa vocare: nec dilatare in celo: nec valet eis iſta fama cū aīe eoꝝ cruciētur ieternū in inferno. Sz ſapiētes. ſ. abraā iſaac iacob: ⁊ apli: ⁊ martyres ⁊ doctores ſcti ſūt vere felices ⁊ bti q̄ tz i hac vita fuerīt afflicti tēporaliter: tñ noīa eoꝝ ſcripta ſūt i celis: ⁊ viuūt eternaliter ⁊ iō iſti fuerūt ſapiētes ⁊ prudētes q̄ dū viuerēt i hac vita relictiz diuitiis ⁊ ceteris mūdanis vanitatib⁹ p elemoſynas ⁊ bona opa adepti ſūt regnū celoꝝ. Per oppoſitū ſū iſti fuerūt ſtulti ⁊ inſipiētes q̄ ↄtēptiz bōis ſpūalib⁹ ſecuti ſūt mūdanas vanitates: ⁊ dū erant i hac vita: vbi potuiſſēt deo fruere: ⁊ cū elemoſynis ⁊ diuitiis pctā redimere: ⁊ pniaz agere poti⁹ voluerūt frui creatura q̄ creatori: ⁊ pprīis voluptatib⁹ q̄ deo parere: ⁊ diuinē legi obedire: ⁊ iō accidit eis ſic ⁊ primo hoi. Nā

Not.

Homo cum in honore eſſet nō intellexit: comparat⁹ eſt iumentis inſipiētibus: ⁊ ſimilis factus eſt illis:

xxv. d.c. vſ.et xliiij. d.nō lis ceal.

¶ Ille hō cū eēt i honore i illa terreſtri padiſo dñs oīz creaturarū a deo ↄſtitut⁹: elat⁹ in ſupbiā nō itellexit nec ↄſiderauit bñficia ſibi collata: ſz voluit pere ⁊ ↄplacere poti⁹ vxori et diabolo q̄ deo a q̄ tm̄ honorē ⁊ bñficia receperat: iō eiect⁹ ē a padiſo ⁊ a facie dñi: ⁊ relīq̄t ibi oīa q̄ poſſidebat ⁊ pcipue arborez vite: ne comederet: ⁊ ne viueret ietnū. Et factus ē mortalis ⁊ miſer: ⁊ ↄparat⁹ ē iumētis ⁊ beſtiis inſipiētib⁹: qr viuit in hac pñti inter beſtias: ⁊ fact⁹ ē illis ſilis: qr ſecut⁹ eſt voluptatem ⁊ ſenſualitatem ſicut beſtia: ⁊ iō fuit cōdēnat⁹ ad mortē corpis ⁊ aīe ſicut beſtia: Nā tz anima pctōris nūq̄ deficiat: tñ dī mortua: qr caret vita ſpūali et eterna. Ita pariter accidit amatorib⁹ hui⁹ mūdi. Nā iō de⁹ dedit eis diuitias vt eis bn̄ vterent ⁊ paupib⁹ ſubuenirēt: ⁊ elemoſynis pctā redimerent: ⁊ alia bona oparent. Et in hac vita dedit eis ſtatū merēdi ⁊ penitēdi ⁊ acq̄rēdi ⁊ ſuā

No. Diuites.

di legẽ diuinã ⁊ regnũ celoꝝ adipiſcẽdi. Sꝫ cũ iſte eſſent in tali honore ⁊ opportunitate fuerũt deo ĩgrati ⁊ bñficia ſibi collata: ⁊ ipa meredi nõ itellexerũt: nec ꝯſiderauerunt: et pniam agere noluerũt: imo ꝯtẽpſerũt: idõ tãqꝫ ingrati ⁊ beſtie pꝺicient a facie dñi in die mortis ſue: ⁊ mittent ĩ tenebras exteriores: ⁊ in ſnali iudicio dicet eis xp̃s. Ite maledicti ĩ ignẽ eternũ. Et ſic erũt in iferno ſubiecti ſub ptãte diaboli facti ſimiles beſtijs: q̃ ſꝑ laborãt ſub ptãte hoĩm cũ flagellis ⁊ verberib᷑. Ex q̃b᷑ ptꝫ ꝙ ſtult᷑ ⁊ iſipiẽs eſt ille q̃ nõ timet futurũ iudiciũ ꝯſidẽs in ꝟtute ꝓpria ⁊ mltitudine diuitiaꝝ: ⁊ putat ſe nõ moriturũ. Et idõ nõ agit bonũ: nec declinat a malo: nec agit pniam in hac vita dũ põt. Et non corrigit vitã ſuã ꝑ exẽpla aliorũ ⁊ ꝑ doctrinã ſacre ſcripture: ⁊ maxĩe exẽplo ipĩ᷑ adam. Et hec eſt ꝑabola ĩ quã iclinauit aurẽ ſuã: ⁊ ꝓpoſitio quã nobis ĩ hoc pſal. aperit dd ꝓpħa Licꝫ aũt btũs Aug. ⁊ hiero. alr exponũt: iſtã ti vcrãuĩ ego nõ ĩtẽdo ꝯtre autoritati eoꝝ q̃ bus pꝛib᷑s ⁊ magrĩs ⁊ preceptorib᷑ parco.

ps. q. ſ. c. v. ãmi ſere. **Hec via illorum ſcandalum ipſis: ⁊ poſtea in ore ſuo complacebunt.**

¶ Hec eſt ſcda ꝑs in q̃ poſtꝙ ꝯfutauit errorẽ inſipientiũ: hic explicat eoꝝ penã eternam poſt hanc vitam q̃ erit duplex: vna erit pena ignis in iferno: ⁊ altera erit pena ꝟmis ⁊ doloris cordis: cum in iudicio videãt paupes ⁊ hũiles q̃s ipi oppſſerũt regnare cum xp̃o: ⁊ poſſidere regnum qd̃ ipſi poterãt poſſidere. Dicit g̃ hec fuit via ⁊ mod᷑ viuẽdi illoꝝ iſipiẽtiũ ĩ hac vita. ſ. pſumere de ꝓpria iuſtitia ⁊ ꝯſidere ⁊ gliari in mltitudine diuitiaꝝ: et putare nũꝙ mori. Idõ hec via ⁊ error fuit ſcãdalũ ipis: q̃ ceciderẽt ĩ tã magnũ errorẽ ⁊ ſtultitiã. Itẽ hec via. i. iſte triplex error fuit ſcandalũ ⁊ cã ipis diuitib᷑ inſipiẽtib᷑: vt nõ timerẽt: nec crederẽt ẽt futuꝝ iudiciũ: nec penas futuras ꝑ pctis ſuis. Et ſic ꝯtẽpſerũt deũ ⁊ legẽ ſuã: ⁊ ꝯmiſerũt oĩa ſcelera: ⁊ non q̃ſierũt niſi gloriã in hoc mundo nec cõplacebãt niſi ſibi in ore ſuo: nec loquebant niſi de rebus terrenis ⁊ mũdanis: nec volebant aliq̃d audire: niſi vanitates ⁊ adulationes ⁊ nõ correctiones ſapientum ⁊ ſacre ſcripture: ideo in ore ſuo complacebant ſibiipſis.

ꝓrꝟſ. v. q̃ ĩ aliũ d pe. di. vñ null᷑ exitũ n. h. **Sicut oues in inferno poſiti ſunt: mors depaſcet eos. Et dominabuntur eoꝝ iuſti in matutino: et auxilium eorum veteraſcet in inferno a gloria eorum.**

¶ Licet ĩ ore ſuo ſic ꝯplacerẽt ĩ h̃ mũdo: tñ poſtea ſicut oues in iferno poſiti ſũt: nã ſicut oues q̃ pri᷑ paſcebant in pratis poſtea recludunt ĩ ouili: ⁊ mors dpaſcit eas: qꝛ occidunt eas in macello ad cibũ ⁊ paſtũ hoĩꝫ: ita pˀter ac mo cidit iſtis. Nã q̃ añ comedebãt ⁊ deuorabant ꝑ ꝯ paupes: ⁊ bõa eoꝝ diripiebãt in hoc mũdo poſt mortẽ poſiti ſũt ĩ ouili iferni: ⁊ mors ꝑpetua iferni depaſcet ⁊ comedet eos: et erũt cib᷑ diaboli ⁊ eſca draconum ⁊ pp̃lis nigre ethiopũ iferni: ⁊ iſta ẽ pꝛia pena eoꝝ ĩ qꝛ iã ſũt eſca ignis diaboli. Scda ẽ pena ꝟmis et doloꝝ cordis: q̃ ꝟmis nũꝙ morient: ⁊ ẽt qꝛ iuſti ⁊ ſcti q̃s ipi oppſſerũt ⁊ deuorarũt in hac vita dñabunt ⁊ iudicabũt eos cũ xp̃o ĩ matutino iudicio: qd̃ fiet poſt noctẽ huius vite. ¶ Uñ dies iudiciũ dr̃ dies mala ⁊ amara valde pec ꝑ catorib᷑ dãnatiꝫ: ſꝫ dr̃ matutinũ ⁊ dies clara dies ⁊ mane ĩ q̃ reſurgẽt oẽs iuſti ⁊ claritatẽ glĩe induti poſt tenebras ⁊ ꝑſecutiões hui᷑ vite recipiẽt. cũ dr̃ Dicit ẽt matutinũ: qꝛ oĩa q̃ in hac tenebroſa dies nocte fuerũt occltã: tũc erũt oĩb᷑ mãifeſta: ꝑs mala viter lex euãgelica dr̃ matutinũ reſpectu legis ve. qꝛ oĩa ſacra q̃ ibi fuerũt occulta: fuerũt per xp̃ꝫ patefactã. Et ſic reſurrectio xp̃i fuit matutinũ ⁊ aurora hui᷑ diei glĩe. Scdꝫ ſo matutinũ erit ĩ die iudicij: ⁊ tũc auxiliũ ⁊ mltitudo diuitiaꝝ eoꝝ in q̃b᷑ ꝯfidebant: veteraſcet ⁊ euaneſcet a glĩa eoꝝ. Et fruſtrabit: ſicut qñ pãn᷑ veteraſcit nõ ꝑt reſiſtere frigori, nec eſt alicui᷑ ꝓfit᷑. q. d. ꝙ diuitie ſue nõ poterũt ſibi auxiliũ pſtare: nec liberare: qꝛ dſiciet glĩa ei᷑ ⁊ ⁊ dũ fuerit ĩ iferno fruſtra expectabũt auxiliũ: qꝛ ibi nlla ẽ redẽptio. Et notant dr̃: iuſti dñabũt eoꝝ ĩ matutio: qꝛ iuſti erũt in matutino glĩe: ſꝫ dãnati ĩ tenebrꝫ ⁊ die malo penarũ. Et tũc iuſti exiſtẽtes in matutino glĩe ſtabũt ĩ magna ꝯſtãtia aduerſ᷑ eos q̃ ſe. ſ. ipſos anguſtiauerũt ⁊ oppſſerũt ĩ hac vita accuſantes eos añ iudicẽ xp̃ꝫ. Et tũc illi diuites ipi q̃ abſtulerũt labores ⁊ bona illoꝝ videntes illos ĩ tãto honore cũ xp̃o: turbabunt timore horribili pniaꝫ ĩfructuoſaꝫ agẽtes ⁊ dicẽtes intra ſe. vt ſunt q̃s aliqñ habuim᷑ ĩ deriſuꝫ. Ecce quõ ꝯputati ſũt iter filios dei: ⁊ iter ſãctos ſors illoꝝ ẽ. Quã hꝛditatẽ nos poteramus obtinere: ſapie. v. Et iſte ꝟmis penitudinis ⁊ doloris cõſcie et inuidie depaſcet eos. ⁊ ſic mors depaſcet eos. ſ. ignis et vermis.

Uerũtamẽ deus redimet aĩaꝫ meã de manu inferi: cum acceperit me. o. qd̃. ub. meã nã. et o. qd̃. iu. dnã.

¶ Hic explicat ꝓmiũ bonoꝝ ⁊ iuſtoꝝ. ꝙ nil aliud erit niſi aſſumi ĩ ſocietatẽ xp̃i: ⁊ regnare cũ eo. Idõ ait cet᷑ iuſtoꝝ. Uerũtñ dũ illi iniſti reponẽt ⁊ mittẽt ĩ ifernũ ſic oues: et auxiliũ eoꝝ veteraſcet ⁊ fruſtrabit: ⁊ patiẽt penã ignꝫ ⁊ ꝟmis: tũc dñs ieſus xp̃s ꝑ cui᷑ amore ego paſſ᷑ ſum: ⁊ cũ patiẽtia ſuſtinui opprobria ⁊ dãna ĩ mũdo tũc redimet aĩaꝫ meã: ⁊ liberabit d mãu ⁊ ptãte iferi cũ accepit me. q. d. poſt ꝙ mltitudo diuitiarũ ⁊ ꝓpe vires: nec frat po

ſerit redimere hominē in hora mortis aut i
die iudicij:idō ego expecto p fidē qđ dñs xp̄s
redimet animā meā p paſſionem ſuā ⁊ ſcrm
penitētie: ⁊ aſſumet me ad ſuū regnū dicēs.
Venite bñdicti pr̄is mei pcipite regnū:cuiꝰ
regni tanta erit gl̄ia qđ nec auris audiuit:
nec oculꝰ vidit:nec in cor hominis aſcendit
q.d.nil aliud pōt redimere hominez in hac
vita niſi penitētiā. Nā hō pctōr nō ſe pōt re-
dimere i morte p vires ſuas:nec p mltitudi
nē diuitiaꝝ niſi p ſolā penitētiā. Vn notāter
dixit. Redimet aīam.eo qđ ſupra dixit ſtultꝰ
⁊ inſipiēs ſimul pibūt.i.in corpe ⁊ aīa. Jdeo
iſte fidelis ait. Uerūtñ ego nō curo qđ corpꝰ
moriat̄:ſ3 expecto q̄ deus redimet aīaz meā
de manu inferi p pniaz: ⁊ ſic nō cōfido i mul
titudine diuitiaꝝ:ſ3 in ſolo deo ⁊ ſacro peni
tentie: ⁊ ſic ſecurus ibo ad mortē ⁊ iudiciū.

xx.q. v.ca. glia. Ne timueris cuz diues factꝰ fuerit
homo:et cum multiplicata fuerit
gloria domus eius.

¶ Hic ɔſolat̄ ⁊ exhortat̄ iuſtos ad pniaz di-
cēs. O vir iuſte ſi tāta pēa erit pēa maloꝝ: ⁊
tāta gl̄ia dabit̄ iuſtis i iudicio poſt hāc vitā:
ḡ ne timueris cū diues factꝰ fuerit hō: ⁊ ne
deſpes lꝫ opp̄mat te i hac vita ⁊ ne diffidas
cū mltiplicata fuerit gl̄ia domꝰ eiꝰ in copia
diuitiaꝝ ⁊ plis ⁊ dignitatū: ⁊ diripiat bona
tua:nā parū durabit gloria ſua.

Job xxvij. Qm̄ cū interierit nō ſumet oīa:neq3
diſt. deſcēdet cū eo gloria eius.

xiiij. q.iiij. Qd oi cam Quia aīa eiꝰ in vita ipſius benedi-
cet̄:cōfitebit̄ tibi cū benefeceris ei.

¶ Cū interierit nō ſumet ſecū:nec portabit
oīa bona:nec gl̄ia domꝰ eius deſcēdet cū eo
ad īfernū:qꝛ oīa reliquet in hoc mundo. Et idō
nō deſideres gl̄iaz eiꝰ:qꝛ tm̄ durabit in hac
vita:gl̄ia eiꝰ ⁊ fama ⁊ tm̄ i ſua vita bñdicet̄ ⁊
laudabit̄ ab adulatoribꝰ: ⁊ intm̄ te diliget ⁊
ɔfitebit̄ tibi: ⁊ laudabit q̄diu ſibi bñfeceris: ⁊
adulatꝰ fueris: ⁊ mūera porrexeris. Et duz
feceris ei mūera tūc tibi ſe eē amicū ɔfitebit̄:
⁊ te laudabit: ⁊ fauorē pmittet: ⁊ tm̄ durabit
amicitia quātū eū laudabis ⁊ mūera porri-
ges. Et pp̄ter hoc qꝛ iſte talis fuit mūdanꝰ ⁊
filiꝰ prauoꝝ ſecutꝰ eſt prauitatē fratrū ſuoꝝ
dū viueret:idō ſequet̄ eos poſt mortem. Et ſic

xlvj. d.oēs Introibit vſq3 i pgenies patrū ſuo
rū: ⁊ vſq3 ineternū nō videbit lumē.

¶ Introibit i pgenies patrū ſuoꝝ:quoꝝ ſce
lera imitatꝰ fuit i hac vita: ⁊ idō cū eis ſimul
cruciabit̄ in inferno: ⁊ nō videbit lumen glo
rie ineternum imo tenebras exteriores.

Sap. odē Hō cū i honore eēt nō itellexit ɔparatꝰ
iumētis i iſipiētibꝰ: ⁊ ſilis factꝰ ē illis.

¶ Cōcludit iterū ad maiorē expreſſionē qđ
ſicut p̄mꝰ hō cū eſſet in honore nō itellexit:
ita q̄libet mūdanꝰ hō cū eēt in hoc honore ⁊
opportunitate faciēdi bonū nō itellexit:nec
ɔſiderauit bñficia ſibi collata:nec puidit p
vita futura dū poterat: ⁊ erat i tpe merēdi
p aīaz agēdi: ⁊ nō fecit:idō compatꝰ ē iumētis
ſicut dictū eſt ſupra. Ex qbꝰ pꝫ q̄ tota itētio
dd in hoc pſalmo ē exhortari ⁊ inducere oēs
ad declinādū a malo ⁊ agēdū bonū ⁊ ad agē
dā pniaz in hac vita ⁊ ne differāt pniaz vſq3
ad mortē incluſiue ⁊ ne decedāt cum pctō: qꝛ
poſt mortē nō eſt tēpꝰ nec locus pnie:ſed iu
dicij:qꝛ nullū malū impunitū nec bonū irre
muneratū. Ad qđ pbandū ſumit parabolā
⁊ ppoſitionē ex pctō ⁊ punitiōe ipſius adam
p̄mi hominis:qui cū eſſet in paradiſo cum
honore non intellexit: ⁊ cōparatus eſt iumē
tis. Et idō vt magis imprimat ⁊ inculcat terro
rē in cordibꝰ nr̄is iterat illud dictū ⁊ punitio
nē ade:ſicut fit i pconizationibꝰ ɔminatoriis
vbi dr̄ geminādo i pncipio ⁊ fine qn̄ portat̄
reꝰ ad patibulū q̄ ſic faciet:ſic punieт. Et ſic
xp̄s ɔminās futuꝝ iudiciū dr̄. Vigilate iteꝝ
dico vigilate. ¶ Ex iſto pſal. ⁊ eiꝰ expoſitiōe ¶ Not.
recolligūt̄.xiij.ɔcl'ones. ¶ Pria cōcl'o.q̄ dd i.con
ɔuocat oēs ɔditiōes ⁊ ſtatꝰ hoim p̄cipue di- cl'o.
uites ⁊ potētes ad audiēdā doctrinā huius
pſalmi. ¶ Scđa ɔcl'o.q̄ i hoc pſal.intēdit p ij.con
cedere parabolice arguēdo ⁊ ɔfutādo errores cl'o.
hoim potentū ⁊ diuitū q̄ nō timēt futurū iu
diciū putātes ſe nūq̄ morituros. ¶ Tertia iij.cō
cōcluſio.q̄ vnuſquiſq3 debet timere futuruz cl'o.
iudiciū quātūcūq3 ſit iuſtus: ⁊ hoc pp̄ter la
tentē ɔcupiſcētie latētē in carne: que quidē
cōcupiſcētia incitat ad oē pctm̄:niſi iuuetur
hō gratia xp̄i. ¶ Quarta cōcluſio.q̄ nullꝰ di
ues debet nec poteſt cōfidere in multitudi- iiij.
ne diuitiarū ſuarū:quia nō poterunt ipſum ɔcl'o.
redimere in die iudicij:qꝛ ibi nullum pretiū
poterit redimere hominem:qꝛ non erit tem
pus penitentie ſed ſententie. ¶ Quinta con v.con
cluſio.q̄ in die iudicij homines iuſti et ſan- cl'o.
cti nō poterunt redimere fratres nec patres
mortuos ſine penitētia aut ſine fide. ¶ Se vj.cō
xta cōcluſio q̄ nulla potētia aut virtus po- cluſio
terit homines liberare a morte corporali: qꝛ
non ſolum inſipientes ſed etiam ſapientes vij.
moriunt̄. ¶ Septima cōcluſio q̄ hec eſt dif- cōcl'o
ferētia inter ſapientes ⁊ inſipiētes. Nā ſa- dr̄ia i
pientes moriunt̄ ſolum quo ad corpus ſed ter ſa
nō quo ad animam:quia viuūt in celo p glo pien-
riaz: ⁊ reſurgent in corpore glorioſo in iudi tes et
cio:ſ3 inſipiētes.ſ.impenitētes ⁊ infideles ſi iſipiē
mul moriunt̄ quo ad corpus ⁊ aīaz:qꝛ nō re tes.
ſurgēt in reſurrectionem vite eterne:ſ3 in re
ſurrectionē iudicij ad patiendū penas eter
nas. ¶ Octaua cōcl'o:q̄ diuites ⁊ potētes ⁊ viij.
etiā philoſophi ⁊ hiſtoriographi iſ3 vocantes cōcl'o

rinūtiola ſua in hoc mūdo ꝑ ſemā:tū fama
ſimul cū eis peribit:imo cadauera coꝝ iace
ix.cō bunt in quo ſacrophago ineternū. ¶ Nona
clo. ꝯclo:ꝙ diuitie et poteſtates ꝛ dignitates et
facūdia potiꝰ fuerūt hoibꝰ malis ad ſcādas
lum in hoc mūdo ꝙ̄ ad vtilitatē ꝛ bonū cōſe
quēdū:qꝛ ex malo viu eoꝝ ꝯſecuti ſunt ꝓpe
tuā dānationē:qꝛ ſicut oues in iferno poſiti
x.cō ſunt:ꝛ mors depaſcet eos. ¶ Decima ꝯclo.
clo. ꝙ ſicut diuites ꝛ potētes comederunt bona
xi.cō pauperū:ita mors eṫna ꝺpaſcet eos. ¶ Un
clo. decima ꝯclo ꝙ paupes nō debēt indignari
cū videāt malos ꝓſperari ꝛ fieri diuites in
hac vita:qꝛ breuiṫ morıēt:ꝛ relinquēt alienis
diuitias ſuas:ꝛ ineternū cruciabūt in tene
xii.cō bris inferni. ¶ Duodecima ꝯcluſio ꝙ pau
clo. peres accuſabūt diuites ꝛ potētes apd deū
xiii. in die iudicii. ¶ Decimatertia ꝯcluſio ꝙ ſi
ꝯclo. cut adā cū eſſet poſitꝰ in tāto honore ꝛ digni
no.ꝺ tate in paradiſo ꝛ nō intellexit:nec ſciuit cō
adā. ſeruare ꝛ cuſtodire ſtatū ſuū contēnēdo di
uinū ꝓceptū:ꝛ iō fuit eiectꝰ a felici loco ꝛ ſta
tu in quo erat ꝛ expoliatꝰ olbus bonis fuit
poſitꝰ in hac valle lachrymarū ꝛ miſerie cō
paratꝰ iumētis inſipientibꝰ:qꝛ factꝰ morta
lis ꝛ ignorās ſicut beſtia:ita quilibet homo
potēs ꝛ diues ꝗ neſcit cuſtodire gratiā ꝛ in
nocentiā quaꝫ recepit in baptiſmo:aut non
agit penitētiā de peccatis dū hꝫ tēpus:aut
nō puidet:ꝓ futura vita adipiſcēda ꝑ eleemo
ſynas ꝛ opa meritoria eiicieṫ ab hoc mun
do nil de bonis tēporalibꝰ ſecū portādo:ꝛ in
die iudicii eiicieṫ a facie dñi i ignē eternū:ꝛ
ſic morieṫ quo ad corpꝰ ꝛ aiam ſicut iumētū
ꝛ beſtia. Et hoc quo ad mortem ſpiritualeꝫ.

vj.q. DEus deoꝝ dominus locutꝰ
j.c.ii eſt:ꝛ vocauit terram.
oia.ꝛ ¶ Titulus pˢ Aſaph. licet quidam hebrei
xv.q. et catholici dicant quod Aſaph fecit hunc
vj.c. pſal. ꝛ ceteros ſibi intitulatos:tamē iam in
ſi [illegible] principio dictum eſt qꝺ nulla rōne mouenṫ
[illegible] nec habent aliquā autoritatem pro ſe. Nam
dotti Aſaph ꝛ hemā ꝛ iditum nō dicunṫ ꝓphete.
bus nec prophetātes:eo qꝺ pſalmos ꝯficerēt:ſꝫ
qꝛ ꝓphetabant.i.pſalmos cantabant in or
pro ganis iuxta regem:vt pꝫ primo paralypo
phe: menō.xxv ꝓphetare idē eſt quod ꝓphetias
fuit canere ꝛ interpꝛetari:vt ait apl's prima ad co
quid rin.ix. Et ideo dicēdū ſm Aug. quod dauid
iꝫ. fecit hūc pſalmū ꝛ oēs alios:ſed diſtribuit
eos cantandos ꝛ interpretandos ipſi aſaph
ꝛ ethan et hemā ꝗ fuit de filiis chore:et ipſi
iditum:vt pꝫ primo paralypomenon.xxiii.
vbi dꝛ qꝺ pſaltes canebāt in organis que fe
cerat dauid ad canendum. Itē.ii. paralypo
menon vii.dꝛ. In dedicatiōe domus dñi ſa
cerdotes et leuite ſtabant in officiis ſuis:et
cātabāt in organis carmina que fecerat dd

ad laudādū dñm:qm̄ in ſeculū mia eius. Ex
qbꝰ pꝫ qꝺ dd fecit hūc pſalmū:ꝛ dedit ipm
cātādū filiis aſaph:eo qꝺ dirigiṫ toti eccl'ie
ſiue ꝯgregatiōi hoiꝫ. Aſaph eñ iterꝓtaṫ cō aſaph
gregatio ſiue collectio. Uñ ſicut ꝑ filios chore qd in
re itelligiṫ myſtice eccl'ia ꝯgregata ex gētili terp
bꝰ ꝛ filiis maioꝝ parētū:ita ꝑ aſaph itelligiṫ teṫ.
tota eccl'ia ſimpl'r ꝑꝫ nois interꝓtationē:dd
ꝗ fecit hūc pſal. ꝛ intitulaṫ ipi aſaph:eo ꝙ lo
quiṫ de vniuerſali iudicio ad qꝺ ꝯgregabūṫ
oēs gētes ꝛ natiōes in valle ioſaphat a ſolis
ortu ꝛ occaſu vt manifeſte pꝫ in litera. Ideo
dimiſſis diuerſis modis dicēdi eſt dicēdū ꝙ
poſtꝗ dd in pſalmo ꝓcedenti ꝓbauit de ne
ceſſitate futuri iudicii:iō in hoc pſalmo de
ſcribit executionē eiꝰ futurā per exemplū: diui
Et ſic pſalmꝰ iſte diuidiṫ ꝓncipal'r in duas ſio pſa.
partes. Nā in prima deſcribiṫ iudicii prepa
ratio:i ſecūda iudicii executio:ibi. Audi po qd eſt
pule meꝰ. ¶ Quantū ad primū ē eſt notandū iudi
ꝙ iudiciū eſt actus iudicis. Et ſic poteſt eſſe cium.
duplex actus ipſius iudicis:qꝛ aut iudicat
legē aut preuaricatores et obſeruatores le
gis. Primū dꝛ iudiciū diſcretiōis inquantū
iudex iterpretaṫ ꝛ declarat difficultates et
enigmata legis:ꝛ diſcernit iter ea:qꝛ eiuidē
eſt cōdere legē ꝛ interpretari ꝛ diſcernere ꝛ
iudicare ſecundū legē. Secundū dꝛ iudiciū
examinatiōis:inquantū iudex examinat ob
ſeruatores ꝛ ꝓuaricatores legis ꝛ punit ſe
cundū merita ꝛ demerita. Et ſic tribuit vni
cuiqꝫ qꝺ ſuū eſt:ꝛ iſta tria pertinēt ad eun
dem primo ꝛ principal'r:ſcꝫ ponere ſiue con
dere legē:ꝛ interꝓtari ꝛ examinare. Sic er
go cū xp̄s fuerit primus conditor ꝛ lator le Not.
gis moyſi inquantum deus dedit illaꝫ moy qūo
ſi ꝛ ſoli populo iſrael per angelos:vt pꝫ ad dedit
hebreos primo:ideo venit in carnē in primo deꝰ le
aduentu ad iudicandam ꝛ interpretandam gem.
ꝛ diſcernendam legem datā moyſi. Et ſic de
dit nobis legem moyſi interpretatam ꝛ diſ
cretā. diſcreuit eñ ꝛ ſeparauit paleas a gra
no ꝛ figurā a figurato:ꝛ vmbram a veritate
ꝛ lumine ꝛ econuerſo:qꝛ lex euangelica nil
aliud eſt niſi lex moyſi interpretata per xp̄m
ꝛ diſcreta:qꝛ nō venit ſoluere legē:ſed adim
plere:qꝛ vnū iota non ꝓteriuit a lege quin in Aug.
terpꝛetatū ꝛ impletum ſit in chriſto. Et idco
ait Aug. lib. de cathecizandis rudibus. ꝙ te
ſtamentū vet. nil aliud ē niſi occultatio noui
ꝛ euāgeliū nil aliud eſt niſi manifeſtatio ve.
teſt. Iō oportuit vt xp̄us qui occultauerat il
lam legē in illo paruo ꝑplo veniret manife
ſte in carnem:ꝛ interpretareṫ ꝛ diſcerneret
eā:ꝛ ferret ipſaꝫ:ꝛ ꝓmulgaret declaratā to
ti mūdo poſtꝗ̄ erat rex ꝛ iudex vniuerſalis.
Et ſic fecit:qꝛ venit in iudeā ꝛ hieruſalem ꝛ
declarauit ꝛ impleuit eam in ſe docēdo ꝛ fa
ciendo:ꝛ implendo ꝛ faciēdo omnia que de

eo ſcripta erát:ꝛ in mõte ſion miſit ſpiritum
in aplos:vbi receperunt ſeptẽ dona ſpũſſci
ad legẽ itelligẽdã:ꝛ poſtea miſit nos ad pdi
cãdũ p vniuerſuz mũdũ euãgeliũ oi creaturẽ
pmittẽtes pmiũ obſeruatorib⁹:ꝛ penã puari
catorib⁹ dicẽs. Qui crediderit ꝛ baptizat⁹
fuerit:ſalu⁹ erit. Qui vero nõ crediderit ꝯdẽ-
nabit. Et aſcẽdẽs in celũ ex mõte oliueti p-
miſit eis ſe vẽturũ ad iudicãdum puaricato
res ꝛ obſuatores dicẽs p angelos ſuos. Ui-
ri galilei qd admiramini aſpicientes?q: hic
Jeſus ſic.ſ. in glia ꝛ ptãte magna ꝛ maieſtate
veniet ad iudicãdũ totũ orbẽ quẽadmedum
vidiſtis eũ eũtẽ in celũ. Et iõ dicunt ſcti do-
ctores ꝙ ſicut xp̃s pmulgauit legẽ euãgeli-
cã prio in hierl'm ꝛ in mõte ſion:ꝛ exinde per
totũ orbem ad oẽs ꝯditiões ꝛ natiões ꝛ lin-
guas ꝛ ſtat⁹:ita pariter in ſcdo aduentu veniet
in ſion ꝛ hierl'm. Et ad eũdẽ locũ ꝯgregabit
oẽs gẽtes ꝛ natiões ꝛ ſtat⁹ hoim:ꝛ ibidẽ iu-
dicabit puaricatores legis tribuẽs vnicuiq3
f
ſz ea q taxata ſunt in lege. ¶ Sz dicit Aug.
De ad ꝙ diuerſimode veniet xp̃s in ſcdo aduẽtu:et
uẽtu in primo. Nã licet in primo venit ad iudicã-
dupli dũ ꝛ dandã legẽ:tñ venit occultus.i.morta-
ci. lis ꝛ paſſibilis:vt iudicaretẽ a pilato ꝛ homi
nib⁹ p nobis. Sz in ſcdo aduentu veniet ma
nifeſtus ꝛ cũ poteſtate magna et maieſtate:
vt iudicet oẽs hoies in valle ioſaphat q eſt i
ter mõtẽ ſion ꝛ mõtẽ oliueti:vt fuit capt⁹ et
ligat⁹:de q dr ioelis.iij. Cõgregabo oẽs gen
tes in valle ioſaphat:ꝛ diſceptabo cũ eis:q-
ſi in eodẽ loco vbi dedit legẽ. Uñ hoc vniuer
ſale iudiciũ pdicit dd in hoc pſal. ¶ Deſcri-
bit ergo dauid in hac prima pte ꝛ preuiam
diſpoſitionẽ ꝛ pparationẽ ad iudiciũ dicẽs.
Deus deorũ.i.iudex iudiciũ q eſt xp̃s locu-
tus eſt:primo angelis ſuis:ꝛ precepit vt ſo-
nita tube a quatuor ventis terre conuoca-
rent oẽs mortuos ad iudiciũ:ad cuius ſoni-
tuz diuina virtute oẽs mortui ſurrexerunt.

De cõ A ſolis ortu vſq3 ad occaſuz:ex Siõ
ſe.di. ſpecies decoris eius.

iij.c. ¶ Xp̃s vocauit terrã a ſolis ortu vſq3 ad oc-
vlti. caſuz.i.oẽs q erãt ſepulti in terra ꝛ mortui:
ꝛ ponit pteritũ p futuro pp̃ter certitudinez
pphetie:ſicut frequẽter fit i pſalmis ꝛ cete-
g ris pphetiis:vt ait chãſi in hoc loco. ¶ Uñ
Xp̃s no.a ꝙ xp̃s dr de⁹ deorũ. Primo q: eſt de⁹ p
dicit eſſentiã. Scdo q: eſt primus ꝛ verus iudex.
deus Scdo apli et reges ꝛ oẽs iudices dñr dii in
deorũ ſacra ſcriptura. Primo p participationẽ. Se
cũ do q: gerũt vices dei in iudicando:q: oĩs
Iudi poteſtas a deo eſt. Et ſic oẽs iudices dñr dii
ces in ſacra ſcriptura:vt pz exodi.xxij. Si latet
oẽs i fur dñs dom⁹ applicabit ad deos.i.iudices
ſacra et iurabit. Itẽ eodẽ.ad deos vtriuſq3 cauſe
ſcri- pts veniet. Item in eodẽ.diis nõ detrahes:
principes pp̃li tu nõ maledices. Etiã xp̃s dr ptura
deus deorũ:idẽſt angelorũ ꝛ ſctõrũ et iudex dñr
iudiciũ aplorũ q cũ eo iudicabũt duodecim dij.
trib⁹ iſrael:xp̃s ergo deus deorũ locutus ẽ
et vocauit terrã vniuerſam a ſolis ortu vſq3
ad occaſum vt veniãt ad iudiciũ:ſicut in pri
mo aduẽtu venit ad dandã legẽ omni crea-
ture. Sz erit differẽtia. Nã in primo aduẽtu
venit occultus vt iudicaretẽ ab hoibus:et ta
cuit ante pilatum. Sed in ſecundo aduentu

Deus manifeſte veniet:de⁹ noſter xxv.
et non ſilebit.

di. ab
¶ Deus noſter xp̃s tãꝙ deus manifeſte ve erro-
niet ad eundẽ locũ ſcz ad montez Sion:vbi dio.
primo dedit legẽ:et non apparebit ibi mor-
talis et contẽpt⁹ ꝛ fragilis:celus ꝛ ict⁹ ꝛ cru
cifixus:nõ habẽs aſpectũ neq3 decorẽ ſicut
in primo aduẽtu:imo ſpecies decoris ꝛ pul-
chritudinis eius erit ex Sion:q: ibi appare
bit in glia et pulchritudine cũ ptãte magna
et maieſtate in nubib⁹ celi ſupra mõtẽ Sion
et hierl'm:ꝛ nõ tacebit ſicut tacuit añ princi
pes ſacerdotũ cũ palmis cederetẽ ꝛ alapa:ꝛ
añ pilatũ cũ iudicaretẽ:imo loquetẽ ꝛ exami-
nabit opera hoim et preuaricatores legis.
Et nõ ſilebit ſcelera hominũ:imo manifeſta
bit ꝛ fulminabit ſniam contra malos. Ideo

Ignis in cõſpectu eius exardeſcet: xxv.
et in circuitu eius tẽpeſtas valida. diſ.c.

q̃uis.
¶ In conſpectu ei⁹ erit ignis:ꝛ exardeſcet
in terrorẽ malorum:et cõburet oĩa elemẽta
et erit tempeſtas valida et omnia ſigna que
predixit xp̃s Matth.xxv.ꝛ Luce.xxj. Et

Aduocabit celum deſurſum:et ter- vj.q.
ram diſcernere populum ſuum. j.ſi

¶ Aduocabit celũ.i.oẽs angelos et ſctõs q oia.ex
ſunt in celo:vt ſedeãt ſecũ ad approbanduz xv.q.
ſniam. Et vocabit etiã terrã:et oẽs terrenos v.ſi a
ꝛ totũ pp̃l'm ſuũ diſcernere.i.ad diſcernẽdũ ſacer
bonos a malis:ꝛ oues ab hedis:et ad iudi- doti-
cãdũ eos:ꝛ examinandũ:et hos cõgregabit bus.
in voce archangeli a ſummis celorũ vſq3 ad
terminos eorũ que ſunt elemẽta ad que ter
minantur influentie celorum ꝛ aſtrorum.

Congregate illi ſanctos eius:q or- xcv.
dinãt teſtamẽtũ eius ſup ſacrificia. di.ca.

ecce
¶ Iſta ſunt vba pphete. Unde no.ꝙ xp̃s tri ego.
bus modis locutus eſt mundo. Primo locu- xp̃s
tus eſt per patriarchas et prophetas predi trib⁹
cendo aduentum ſuum in carnem et oia my mo.
ſteria euangelica. Scdo locutus eſt p os ſuũ dis lo
ꝛ per ſeipſum in carne verificando legem ꝛ cutus
pphetas per legẽ euangelicam. Tertio lo- ẽ mũ-
cutus eſt p apoſtolos et doctores:qui predi- do.
carũt euangeliũ toti mũdo. Unde ſicut per

p̄triarchas ⁊ pphas ordinauit teſt.vet.ita et
apl'os ⁊ doctores ordinauit t.e.no.Jō in iudi
cio p̄triarche ⁊ pphe vet.te.q̄b⁹ data fuit lex
et p quos xp̄s locut⁹ eſt in ve.te.⁊ oēs apl'i qui
p̄dicauerūt legē euāgelicā in no.te.appella
būtur ⁊ ꝯgregabūtur cū xp̄o vt ſint teſtes vtriuſ
q teſti ⁊ cōiudices cū xp̄o:⁊ iō dicit:ꝯgrega
te ⁊c.q.d. O vos angeli cōgregate illi.i.xp̄o
oēs ſctōs ei⁹.ſ.moyſen ⁊ aarō ⁊ dd̄ ⁊ ceteros
q̄ ordinarūt teſtm̄ ei⁹ vet⁹:⁊ apl'os et docto-
res q̄ ordinarūt ⁊ interp̄tati ſunt et declara
uerūt teſtm̄ nouū ſup ſacrificia ⁊ eccl'iaſtica
ſacra:vt aſſiſtāt xp̄o iudici:⁊ ſint teſtes:⁊ ap
probēt ei⁹ ſnīam. Litera vero hiero.hz con
gregate mihi ſctōs meos q̄ diſpoſuerūt pa-
ctū meū ſup ſacrificia: qd̄ i eādē icidit ſnīaz.
Nā xp̄s p̄cipiet et iubebit ꝯgregari oēs pa-
triarchas ⁊ pphetas ve.teſt. qui vixerunt in
lege vete.⁊ ſaluati ſunt ſub fide ⁊ ſpe xp̄i fu-
turi:⁊ oēs apl'os ⁊ ſctōs no.te.q̄ viderūt ⁊ re
ceperūt xp̄m:⁊ p̄dicarunt legē e ·:et iſti oēs
erūt teſtes ⁊ iudices iudicātes.xii.trib⁹ iſrl'.

vj.q. **Et annuntiabunt celi iuſtitiam ei⁹:**
j.c.ſi **quoniam deus iudex eſt.**
oīa. Tūc celi materiales et ſol ⁊ luna ⁊ ſtelle
et.xv. annūciabūt p ſigna quō xp̄s eſt de⁹ dñs eo-
q.vj. rū:⁊ iuſt⁹ iudex oīm:qm̄ ſibi celi et elemēta
ſi ſa- parebūt manifeſte:et annūciabūt ip̄m eſſe
cerdo deū:et nō ſolū celi materiales:ſz etiam celi
tib⁹. ſpūales:ſcz angeli et apl'i et oēs ſcti annun-
ciabūt illa die:qm̄ xp̄s eſt de⁹ ⁊ iuſt⁹ ⁊ iudex
qz tam p̄res ve.tet.q̄ noui p̄bebūt teſtoniū
de xp̄o i lege ⁊ pphetis ⁊ euāgelio:⁊ appro
Not. babūt ſnīam iudicis. Nā moyſes adducet ⁊
oſtēdet ibi legē quā in mōte Sinai accepit:et
illi pp'lo dedit:et dd̄ oſtēdit ibi oēs pſal. quos
de xp̄o ſcripſit et p̄he oēs pphetias.⁊ apl'i ⁊
euāgeliſte oīa euāgelica.et Paul⁹ oēs epi-
ſtolas:et Aug.⁊ hiero.⁊ ceteri doctores oīa
q̄ de xp̄o ⁊ ei⁹ eccl'ia ſcripſerūt: ⁊ annuncia-
būt:⁊ affirmabūt qm̄ xp̄s eſt de⁹ ⁊ iudex oīz
habēs ptātē vniuerſalē in celo ⁊ in terra. Et
ſic iudicabūt et ꝯdēnabūt filios iſrael carna
les q̄ xp̄z nō receperūt:et approbabūt.xii.tri
bus et filios iſrl' ſpūales q̄ p.xii.apoſtolos
chriſto ſunt regenerati que eſt tota eccleſia.

de cō **Audi ppl's me⁹ ⁊ loquar iſrl':⁊ teſtifi**
ſe. di. **cabor tibi:deus deus tu⁹ ego ſum.**
iū.c. Hec eſt ſcda pars p̄ncipalis in qua p̄miſ-
vltīa. ſa diſpoſitiōe et preparatione iudicij deſcri-
bit ordinē diſcuſſiōis:et executionis eiuſdē.
Ad cui⁹ intelligentiā eſt aduertēdū q ſicut
in p̄mo iudicio primi aduēt⁹ xp̄i fuit exami-
nata ⁊ diſcerpta ⁊ interp̄tata lex:ita in vltio
aduētu xp̄s examinabit p̄uaricatores ⁊ ob-
ſeruatores legis vt vnicuiqz tribuat ſꝫ opa
ſua ⁊ merita:vel d̄merita ⁊ p̄mia vel penas

i lege taxatas. Sz qz i tota lege nil aliud V
iubet niſi charitas ſiue dilectio dei ⁊ primi
qz in his duob⁹ mādatis vniuerſa lex pēdet
⁊ pphete:vt pz Matth.xxii.iō tota lex eſt de
cultu diuio:q̄ ptinet ad dilectionē dei:vl' de
p̄ceptis moralib⁹ q̄ ptinēt ad dilectionē pri
mi. Et iō circa diuinū cultū aut cōuerſatio-
nē primi ꝯtingit obſeruātia aut p̄uaricatio.
Sz qz dilectio dei ſiue cult⁹ diuin⁹ p̄cedit di
lectionē ⁊ cōuerſationē primi:iō xp̄s in iu-
dicio pri⁹ examinabit de diuino cultu q̄ de
ꝯuerſatiōe primi. Duo ergo facit in hac ſe-
cūda pte. Nā prio deſcribit examinationem
iudicis circa diuinū cultū. Scdō de p̄ceptis
q̄ ptinent ad dilectionē primi:ibi. Peccatori
aūt dicit de⁹. Quātū ad primū eſt aduer- Not.
tēdū q pphēta introducit dñm loquentē in
hoc pſalmo.⁊ loquit in lege veteri auiſando
populū iſrael:et ex cōſequēti oēs hoies mū
di quō ipſe eſt venturus ad iudiciū in huma
nitate iam indut⁹ preſupponendo primū ad
uentum in carnem. Et p̄dicit ⁊ auiſat de qui
bus dz querere ⁊ examinare in iudicio gene
rali. Et dicit q de duobus.ſ. de dilectiōe dei
et primi:idest quō ſe habuerūt homines in
cultu diuino erga deū:⁊ quō erga proximū:⁊
et hunc ordinē tenuit chriſtus math.xxv.qz
auiſat apoſtolos de quib⁹ eſt interrogatur⁹
in iudicio:cum venerit in nouiſſimo die:⁊ di
cit xp̄s q primo examinabit et interrogabit xp̄s
de his que pertinēt ad deū:⁊ quō ſe habue- exa
runt homines erga deū. Et ponit parabolā mina
de quinqz talētis ⁊ de decē virginib⁹ et iam bit
padib⁹. Scdō dicit q iterrogabit quō ſe ha- ſic.
buerūt erga proximū. Et petit de operibus
miſericordie:vt pz in eodez capitulo. Idem
ergo ordo ſeruat in hoc pſalmo. Dicit ergo
deus. O popule me⁹ attende et ſis cautus:
qz ego veniā ad iudiciū in forma hūana. Ex
quo pz q ego ero ille qui iā in primo aduē
tu veni in carnē tāq̄ meſſias:⁊ in lege pmiſ
ſus Quaſi dicat:q añ iudiciū iā p̄cedet ad-
uent⁹ prim⁹ in carne. Et ibi in iudicio loqr
tibi in forma hūana in prio aduētu iā aſſum
pta:⁊ teſtificabor tibi p p̄triarchas ⁊ prophe
tas ⁊ apl'os ⁊ martyres quos ibi ꝯgregabo:Qli
ter ego de⁹ ſum de⁹ tu⁹.i.p illos aſſiſtētes p
bādo qualr ego ſum de⁹ tu⁹:quē tu in primo
aduētu negaſti:eo q venerā in carne morta
li.q.d.q tūc cognoſces:⁊ nō poteris negare
q ego ſum meſſias deus ⁊ hō.qz lz in primo Nō
aduentu ex inuidia ⁊ malitia me negaſti:tū ſup
in ſecundo aduentu nō poteris me negare. ſacri
Nā angeli ⁊ celi ⁊ elementa et patriarche ⁊ ficia
pphete ⁊ apl'i ⁊ oēs ſancti hoc teſtificabun- tua.
tur:⁊ hoc etiā apparebit in mea maieſtate.
Nō i ſacrificijs tuis arguā te:holo-
cauſta aūt tua i ꝯſpctu meo ſunt ſp.

¶ Hic ꝑdicit de⁹ ꝛ auiſat iſrł de qb⁹ eſt q̃ſitu rus ĩ iudicio. Et oñdit ꝙ nõ examinaba:nec q̃ret rõnẽ de ſacrificĳs ꝛ holocauſtis vete.le. q̃m iã erãt oblita ꝛ reuocata ꝛ ꝓhibita ĩ pˀmo aductu:iõ ait. Audi iſrł qꝛ ĩ illo iudicio nõ ar guã te ĩ ſacrificĳs tuis ve.le. Nec querã a te rõnẽ de eis:qꝛ iã erũt ꝓhibita ĩ pˀmo aduẽtu: ꝛ holocauſta tua nõ ſũt ſꝑ:nec erũt accepta ſemꝑ ĩ cõſpectu meo:nec erãt mihi ſemꝑ gra ta. Jõ ꝓhibent̃ iã in pˀio aduẽtu. Et nota ꝙ iſta ſcda clauſula hui⁹ ꝟſus.i. holocauſta. Et ſubordinat̃ ſub illa negatiõe nõ.q.d. arguã te ĩ tuis ſacrificĳs:nec tua holocauſta erũt:nec ſũt ſꝑ accepta ĩ conſpectu meo. Jdeo ſequit̃.

ſb.q. vð. in graui bus. Non accipiã de domo tua vitulos: neqꝫ de gregib⁹ tuis hircos.

¶ Nõ accipiã ãplˀ⁹ poſt pˀmũ aduentũ vitu los de domo tua:ſcꝫ ſynagoga in ſacrificium q̃m iã erit reprobata ſynagoga ꝛ mortua:ne qꝫ de gregibus tuis accipiam hircos.le.vet. q̃m oĩa ſacrificia iſta ꝛ cerimonialia ceſſa bunt:ꝛ morient̃ in pˀmo aduentu:q̃m figu re eorũ implebuntur in xp̃o:ꝛ ibi finient cur ſum ſuum oĩa legalia in pˀmo aduentu.

Q̃m mee ſunt oẽs fere ſiluarũ:iumẽ ta in montibus ꝛ boues. (ſx. di. c.na. ſci.)

¶ Hic reddit rõnem quare ſacrificia legalia erãt abolẽda ꝛ non erãt ꝑpetua. ¶ Ad cuius ĩtelligentiã eſt notãdũ ꝙ ſacrificia legalia vl tra hoc ꝙ erãt data in figurã xp̃i:ꝛ ꝑ ꝯñs de buerũt ceſſare poſtq̃ in eo ĩpleuerũt officiũ ꝛ curſum ſuũ:tñ adhuc duab⁹ rõnibus erant abolẽda ꝑ aduẽtũ meſſie:in q̃ lex ꝛ oĩa debe bant ſumere ꝟtutẽ ꝛ ꝑfectionem. Pˀio qꝛ illa ſacrificia aĩaliũ brutoꝝ erant de ſe imꝑfecta ꝛ nõ bona niſi ex bonitate ꝛ deuotione offerẽ tis. Et ſic erãt inſufficientia ad reconcilian dum homines cũ deo nec de ſe erãt deo acce pta niſi ex fide offerentis credẽtis in xp̃m fu turum. Et ſic de ſe erant ꝑui valoris ꝛ imũda Scđo qꝛ erant aliena ſiue extranea. Nã bo na tꝑalia nõ ſunt nr̃a nec in nr̃a ptãte:cũ fa ciliter poſſint nobis auferri:ꝛ non poſſunt nos iuſtificare nec apud deũ ſunt accipiẽda in magno ꝑcio ꝛ valore:cũ non ſint nr̃a ſed poti⁹ iam ſunt ſua. Et ideo erat q̃rendũ tale ſacrificiũ ad ꝑfectionẽ legis in aduẽtu meſ ſie:qđ de ſe erat magni ꝑtĳ ꝛ per ſe bonum ꝛ gratũ ꝛ acceptũ deo meli⁹ quocũqꝫ offeren te:vt ſuis meritis nos deo poſſet recõciliare ꝛ hoc eſt ſacrm̃ euchariſtie in quo offertur xp̃s mediator dei ꝛ hoim. Secundo erat q̃rẽ dum ſacrificiũ qđ nõ eſſet extraneũ:ſꝫ ꝓpriũ noſtrũ ꝛ in noſtra ptãte qđ nos poſſet iuſtifi care. Et hec eſt nr̃a volũtas fide ꝛ charitate habituata ꝛ ſpiritus cõtribulatus ꝛ cor con tritum ꝛ humiliatũ hoc ſolũ eſt ꝓpriũ nobis:

(ſacri ficia lega lia abolẽ da.)

qꝛ nihil magis in nr̃a ptãte q̃ volũtas:vt ait aug. Oĩa aũt alia ſũt nobis aliena:qꝛ facil'r pñt auferri. Sꝫ bonã volũtatẽ ꝛ bonũ affectũ nũq̃ ĩꝑatores ꝛ tyrãni:nec ꝑſecutiões ꝛ dira tormẽta potuerũt auferre ſctis aplis:nec btõ Laurẽtio:nec Uincẽtio:nec agneti:nec Ceci lie:nec ceteris martyrib⁹. Ex qb⁹ ꝑꝫ ꝙ ſola volũtas cũ ꝟtutib⁹ theologicis ꝛ moralibus ſũt nr̃a bõa ꝓpria Jõ dt Aug. ĩ ſmone đ mar tyrib⁹ ꝙ đ ħ cellario bone volũtatꝫ ꝓcꝛimur elemoſynas ꝛ ſacrificia facere eo ꝙ ſũt ĩ nr̃a ptãte. Nã lꝫ q̃s dicat nõ poſſuꝫ ieiunare:nec ex paupˀtate diuitias paupib⁹ erogare:tñ nõ põt dicere nõ poſſuꝫ deũ ꝛ pˀximũ amare:eo ꝙ volũtas eſt ſola in nr̃a ptãte. Hec ẽ ḡ cauſa quare ſacrificia legalia erãt abolẽda:qꝛ erãt aliena ꝛ alia ꝓpria ſubſtituẽda. Dicit ḡ xp̃s: nõ accipiã poſt aduẽtũ de domo tua ꝛ ſyna goga tua vitulos:nec de gregib⁹ tuis hircos ĩ ſacrificiũ:q̃m talia aĩalia nõ ſunt veſtra:ſꝫ mea:nec ſunt in vr̃a ptãte ſꝫ ĩ mea:ꝛ etiã ĩ ptã te alioꝝ:qꝛ pñt a vobis auferri:q̃m oẽs fere ſyluaꝝ ſũt mee ꝛ nõ ſunt veſtre:ꝛ boues ꝛ iu mẽta q̃ paſcunt̃ ĩ mõtib⁹ q̃ ſacrificabatꝫ ꝛ im̃o labatis in lege veteri mea ſunt ꝛ nõ veſtra. (Que ſunt nr̃a bona ꝓpria)

Cognoui oĩa volatilia celi:ꝛ pulchri tudo agri mecum eſt. (vj. q.j ca.ſi oĩa.)

¶ Ego noui oĩa volatilia celi eſſe mea ꝛ non vr̃a:ꝛ oẽs fruges ꝛ fruct⁹ terre ꝛ tota pulchri tudo agri mecũ ẽ:ꝛ mea ſũt oĩa iſta ꝛ nõ vr̃a. Et nõ ſũt ĩ magno ꝑtio acceptãda ĩ vr̃is ſacri ficĳs ꝛ oblatiõib⁹. Jtẽ iſta ñ offerũt̃:nec offe rebãt̃ ad cibũ nec vtilitatẽ mei ſꝫ vr̃i:qꝛ pˀ⁹ ob lationẽ voſmetipˀi comedebatꝫ ſupˀdictã ſacri ficia ꝛ oblatiões:qꝛ ego ñ comedo tales cibos

Si eſuriero non dicã tibi:me⁹ ẽ eñi orbis terre ꝛ plenitudo eius. (Diſt. lvj. naſci.)

¶ Si ego eſuriero.i. eſurirẽ tales cibos cor porales non dicerẽ tibi ꝙ dares mihi:qꝛ ego met acciperẽ:qꝛ meus eſt tot⁹ orbis terre et plenitudo ei⁹:ꝛ oĩa q̃ in eo continent̃.ſ. plãte ꝛ aĩalia:ꝛ omnia ex qbus ſacrificatis ꝛ offer tis. Alius eſt ergo cibus quem ego eſurio:ꝛ aliud ſacrificiũ quod ego peto ꝛ q̃ero.

Nunq̃d mãducabo carnes tauroꝝ: aut ſanguinẽ hircorũ potabo? (xxiiij. q.ĩ. edi.)

¶ Nunq̃d mãducabo.i. conſueui mãducare carnes tauroꝝ q̃s offertis:aut ſanguinẽ hir corũ quẽ libatis potabo? q̃ſi dicat non. Nã alius eſt meus cib⁹.ꝛ ali⁹ me⁹ pot⁹:ꝛ aliud ẽ ſacrificium qđ quero ꝛ alie oblationes:qꝛ nõ quero ſacrificium niſi laudis:ſcꝫ ſacrificium euchariſtie:ꝛ cor contritum ꝛ humiliatum. (Ex tra.)

Jmmola deo ſacrificiũ laudis:ꝛ red de altiſſimo vota tua.

dvoto ce.p. ¶ Hic explicat qd̄ eſt ſacrificiū qd̄ deus petit ⁊ inſtituit ī lege noua: ⁊ q̄ ꝑ oblationes q̄rit. Uñ q: dictū eſt ſupra qd̄ xp̄s q̄ venerat ad interp̄tādā legē ⁊ declarādā ⁊ ꝑficiendā ⁊ patefaciendā v̄itatē ⁊ grām in lege ꝓmiſſā debebat inſtituere verū ſacrificiū ꝑ illa legalia figuratum: qd̄ de ſe eſſet bonū ⁊ ꝑfectuꝫ ⁊ tātis meritis plenū: vt ꝑ ſe eſſet deo gratū ⁊ acceptū: ⁊ ꝑ ꝯñs ſufficiens ad recōciliādū nos cū deo. Sequitur ꝙ tale ſacrificiū nō pōt eē niſi hō Jeſus xp̄s: q̄ ſm h̄ūanitatē eſt mediū inter hoīem ⁊ deū: q: minor p̄re ⁊ melior oībus hoībus. Et iō hoc ſacrificiū oblatum eſt primo in cruce: vt ait ap̄ls ad hebre.v.⁊.ix.⁊ ad Ro.iij. in redēptionē oīm preteritoꝝ ⁊ futuroꝝ: ⁊ ille ſanguis oblatus eſt in ꝑtiū oīm. noſtrū: quo ſanguine nō ſoluꝫ ſumus nos ab oī debito redēpti: ſed etiā eſt cibū nobis empt ū: ⁊ hic eſt cib⁹ ⁊ ſanguis in quo de⁹ pater delectat̄. Et hoc eſt ſacrificiū ꝑ agnū veſpertinū ⁊ matutinū in lege figuratū. Et ꝑ omnia

Xps eſt ſacrificium alia aīalia q̄ ibi offerebātur. Et hoc eſt ſacrificiū a xp̄o in euchariſtia inſtitutū ꝙ de⁹ hic ſibi petit imolari. Dicit̄ eīm ſacrificiū laudis nō ſolū ꝙ cū laudib⁹ offerat̄: ſꝫ q: de ſe eſt bonū ⁊ laudabile ⁊ gratū deo ⁊ acceptabile. Jō ait. imola deo ſacrificiū laudis. i. ſacrificium euchariſtie deo gratum ⁊ de ſe acceptabile ⁊ laudabile ⁊ bonū de opere opato. Sꝫ q: offerendo hoc ſacrificiū nō offerim⁹ aliquid de nr̄o niſi inquātum xp̄s eſt caput nr̄m: iō opꝫ vt aliquid de noſtro ſimul cum hoc ſacrificio offeramus ſed nihil eſt noſtrū niſi bona volūtas ⁊ ſp̄s cōtribulatus ⁊ cor cōtritū ⁊ humiliatū: vt dictū eſt: iō opꝫ ꝙ hoc ſacrificium laudis offerat̄ cum corde puro ⁊ humiliato ⁊ cōtrito ꝑ penitentiā cum fide informata charitate de corde bono ⁊ ꝯſciētia pura. Et ideo ſubdit: ⁊ redde altiſſimo vota tua: idest fideꝫ de corde bono ⁊ cōſcientia pura: quā deo ī baptiſmo ꝓmiſiſti: ⁊ vouiſti: ⁊ obſeruantiā legis quā ſeruare ꝓmiſiſti cum obedientia. Nam in baptiſmo tu ꝓmiſiſti renūtiare diabolo ⁊ pōpis eius: ⁊ ſeruare legē euāgelicā ſiue legē dei cū fide ſpe ⁊ charitate. Hec ḡ ſunt vota q̄ deo ꝓmiſiſti: ⁊ q̄ deo reddere teneris. Et h̄ eſt ſacrificiū qd̄ offerre teneris. q: eſt in tua ꝑtāte. L. ſo hieron. ſm hebraicū hꝫ ſacrifica

Triplex cōfeſſio. deo ꝯfeſſionē: ⁊ redde altiſſimo vota tua: qd̄ idē eſt: ⁊ magis explicat myſterium. Nā triplex eſt confeſſio: vt ſepe dictū eſt: ſcꝫ cōfeſſio fidei: cōfeſſio laudis ſiue bñficioꝝ: ⁊ ꝯfeſſio R peccātoꝝ. Prima cōfeſſio ſcꝫ fidei cōtinet in ſe totā legē dei ⁊ obſeruantiā legis: ⁊ ꝑ ꝯñs ſacramentū euchariſtie ⁊ oblationē ei⁹. Et cōfeſſio laudis preſuppōnit ꝯfeſſionē fidei: q: ī quantū laudamus deū memorādo ei⁹ beneficia inquantū ipm̄ credim⁹ eſſe oīpotēt ē ⁊ creatorē ⁊ redēptorē ⁊ glorificatorē: ſicut in lege memorat̄. Jtē ꝯfeſſio peccātoꝝ ꝑſupponit etiā ꝯfeſſionē fidei. Nā intm̄ corde cōtrito ⁊ humiliato ꝯfitemur peccātā nr̄a inq̄tū ꝑ merita paſſionis xp̄i ⁊ v̄tute ſacri penitentie veniā credim⁹ cōſequi ex dei mīa: ſicut ī lege ꝓmittit̄ nobis. Uñ nota q̄ iſta triplex cōfeſſio ꝑficit totum hoīem: nā confeſſio fidei iuſtificat: ⁊ cōfeſſio laudis ſcꝫ grāꝝ actio ſatiſfacit ꝓ bñficiis receptis quātū in nobis ē cōfeſſio aūt penalis peccātoꝝ purificat hoīem. Ex quo pꝫ ꝙ iſta triplex cōfeſſio iuſtificat totū hoīem. Et iō hāc q̄rit de⁹ ab hoīe. Et ſic cōfeſſio cōprehēdit in ſe totā legē ⁊ oīa ſacramenta. Hoc eſt ergo ſacrificiuꝫ laudis ⁊ cōfeſſionis: ⁊ vota deo reddenda. Et eſt etiā aduertēdū ꝙ ꝑ ſacrificium ⁊ hoſtiā laudis intelligit̄ quodlibet opus virtuoſum ⁊ meritorium ī lege noua: ⁊ quelibet oratio: vt ait apoſtolus ad heb. xiij. Per ipm̄ xp̄m offeramus ergo hoſtiā laudis ſemꝑ deo idest fructū labioꝝ ꝯfitentiū nōi ei⁹: bñficētie aūt ⁊ cōmunionis nolite obliuiſci. Talibus eīm hoſtiis ꝓmeret̄ de⁹: ⁊ hoc eſt ſacrificium qd̄ inclinat deū ad mīam ⁊ ad largiendam veniā peccātoribus ad iuſtificandū hoīem in quo ſacrificio de⁹ magis honorat̄ ⁊ delectat̄. Jdeo ſeq̄t̄. inuoca me in die tribulationis. i. ſi tu obtuleris mihi tale ſacrificium euchariſtie ⁊ fidē ⁊ cōfeſſionē de corde bono ⁊ conſcientia pura: ſic inclinabis me ad mīaꝫ.

Et inuoca me in die tribulationis. eruā te ⁊ honorificabis me. vij.q. j.cum pcuſſio.

¶ Inuoca me in die tribulationis: ⁊ eruā te ī v̄tute talis ſacrificii: ⁊ honorificabis me. i. ad maiorē honorē reputabo. ⁊ cū maiori honore accipiā hoc ſacrificiū: ⁊ magis inclinabor ad mīam q̄ ꝑ ſacrificia vete. le. ꝑ rōnes iā dictas. Ex oib⁹ his pꝫ ꝙ ꝓpheta intēdit hic demōſtrare ꝙ de⁹ in iudicio vlī non petet rōnē de ſacrificiis ve. le. ſꝫ de alio nouo ſacrificio laudis. Ex q̄ pꝫ ꝙ iā tūc ꝑ magnū tp̄s retro erūt abdicata ⁊ ꝓhibita ſacrificia ve. le. ⁊ aliud ſacrificiū ſubſtitutū nobili⁹ ⁊ ꝑfectius ⁊ ſic pꝫ ēt ꝙ lex moyſi ⁊ ſacrificiū ve. le. non erāt ſꝑ duratura: ſꝫ debebāt durare aliq̄n cū de ſe eſſent iꝑfecta: cā q̄re ſacrificiū xp̄i ī cruce fuit tm̄ acceptū deo iaꝫ eſt aſſignata pſal. xxxviij. q: ꝓpter puritatem ⁊ hūilitatē ⁊ obedientiā: hic aūt ⁊ ī pſal. ſequenti aſſignat cāꝫ q̄re hoc idē ſacrificiū q̄tidie placet p̄ri oblatū ī altari. verūtamē eadē cā ⁊ rōne qua fuit tūc in cruce accep̄tū eſt etiā nunc patri acceptū in altari: q: ꝓpter obedientiā ⁊ puritatē: ⁊ charitatem ⁊ pretiū: q: deus ⁊ homo.

Peccatori aūt dixit deus: quare tu enarras iuſtitias meas: ⁊ aſſumis teſtamentum meum per os tuum? j.q6. vij. adē te ſtal.

¶ Poſtꝙ ſupius deſcripſit examinationẽ iudicio circa cultũ diuinũ: in hac ſcḋa pte deſcribit examinationẽ faciẽdã circa cõuerſationẽ ꝛ dilectionẽ ꝓximi: in q̃ exprobrat ꝓuaricatores legis: ꝛ arguit eos de trãſgreſſiõe diuinoꝝ pceptoꝝ. Uñ duo facit. Nã pͥmo cõuicit eos de crimine. Scḋo denũciat eis ſententiã ꝛ puñitionẽ: ibi. exiſtimaſti ꝙ ero. Quantũ ad pͥmũ: qꝛ ſuperiꝰ dixit ꝙ deꝰ nõ q̃rit ſacrificia materialia: ꝛ exteriora nec reſpicit ad dicta ſꝫ ad facta: ꝛ nõ q̃rit niſi ſacrificiuꝫ laudis vł cõfeſſiõis ꝺ corde bono ꝛ ꝑficia pura qḋ ꝯſiſtit in obſeruãtia diuie legis. Et qꝛ multi ſũt q̃ acceperũt ꝛ ꝓfeſſi ſunt diuinã legẽ ore: ſꝫ nõ corde: nec factis: nec obedierũt diuinis pceptis: hec q̃ arguet deꝰ. ſ. xp̄s i iudicio. Uñ dicit ꝓpheta. Peccatori aũt dixit deꝰ. i. dicet xp̄s q̃re tu iudee vel xp̄iane enarras. i. enarraſti. i. ꝛ pdicaſti iuſtitias ꝛ pcepta mea ꝛ aſſumpſiſti teſtamentũ. i. legẽ meã per os tuũ: qꝛ ꝓfeſſus fuiſti eã ore: ꝛ pdicaſti ꝛ ꝓfeſſus fuiſti ore te eẽ xp̄ianũ: ꝛ ſeruare legẽ dei

pſſũ. qḋ. ſ. legaꝛ

Tu vero odiſti diſciplinam: ꝛ proieciſti ſermones meos retrorſum.

¶ Totũ oppoſitũ feciſti. Nã odiſti diſciplinã nolẽdo ſeruare pcepta: nec corrigi de vitiis: nec deſiſtere a pctis: imo noluiſti audire: nec itelligere mõitiões vt bñ ageres ꝛ ꝓieciſti ſermões meos retrorſuꝫ cõtẽnẽdo: nõ ſeq̃ndo eos: qꝛ ſermões mei ſp exhortanꝛ ad pñiaꝫ: ꝛ declinare a malo ꝛ facere bonũ: ꝛ ꝓbo: qꝛ pieciſti ſermões meos retrorſuꝫ. Naꝫ

ƀ. p. ƀ v. fratres.

Si videbas furẽ currebas cũ eo: et cũ adulteris portionẽ tuã ponebas

¶ Si videbas furẽ currebas cũ eo ad furãdũ tanꝙ particeps eiꝰ. Ecce auaritia cõtra illud preceptũ. Nõ furtũ facies per qḋ ꝓhibetur ois rapina ꝛ vſura ꝛ ſimonia. Et cum adulteris portionẽ tuã ponebas. i. cũ adulteris participabas cõtra illud pceptum. Non adulterabis: ecce luxuria q̃ nõ eſt ſine gula.

pſſũ. qḋ. ꝓ. ƀlas.

Os tuum abundauit malitia: ꝛ lingua tua concinnabat dolos.

¶ Os tuũ abũdauit malitia: ecce ira ꝛ odiũ cõtra illud preceptũ. Diliges proximũ tuũ ſicut teipſm. Itẽ lingua tua cõcinabat. i. machinabatur ꝛ cõponebat ꝛ palliabat ꝛ colorabat dolos ꝛ fraudes ſub zelo boni.

pl. q. i. c. et meris ꝓ.

Sedens aduerſus fratrẽ tuũ loq̃baris: ꝛ aduerſus filiũ matris tue ponebas ſcãdalum: hec feciſti ꝛ tacui.

¶ Sedens in domo: vel in porta: vel in foro aut theatro loq̃baris aduerſus fratreꝫ tuuꝫ ex inuidia: ꝛ ſupbia: ꝛ et malitia: et aduerſus filiũ mrĩs tue. ſ. aduerſum quẽlibet xp̄ianuꝫ qui ẽ filiꝰ eccliẽ matris tue ponebas ſcãda lũ actiuum vel paſſiuum: vt rueret in damnũ aliquod. ¶ Nã tripłr cõtingit vel poteſt vnus alterum ſcandalizare. Primo decipiẽdo eũ vt incidat i aliquod damnum vel errorẽ. Scḋo affligẽdo ipſum vt faciat blaſphemare ꝯtra deũ. Tertio qñ quilibet male viuendo prebet alteri exẽplum male vite: aut facit ꝑdere bonã opinionẽ de ipſo quã priꝰ habebat: ꝛ ſic q̃libet talis ponit ſcãdalũ aduerſum frẽm ꝛ proximũ. ¶ Hec feciſti. hic iuder denũciat ꝛ fulminat ſnĩaꝫ dicẽs. Tu peccator feciſti hec oĩa ſupradicta. Et tacui per magna tꝑora expectãdo ꝛ inuitando te ad pniam: ꝛ tu diſtuliſti: ꝛ cõtẽpſiſti pniam theſaurizando irã iudicio vſq; ad diem mortis ꝛ vindicte. Et ſic moriꝛ eſ ſine penitentia. X Tri plicif põt vnꝰ alterũ ſcãdalizare

Exiſtimaſti inique ꝙ ero tui ſimilis: arguam te ꝛ ſtatuã cõtra faciẽ tuam. De. p. ƀ. ſ. c.

¶ Exiſtimaſti qḋ ero ſſi̾lo tui tacẽdo: ꝛ tuis criminibꝰ cõſentiendo: eo qḋ ilico nõ te puniui: ꝛ exiſtimaſti ꝛ putaſti qḋ ero tui ſimilis iniuſtꝰ nõ te puniẽdo: qꝛ ita eſt iniuſtus iuder ſi nõ punit ſicut reus q̃ crimẽ ꝯmiſit. Et ideo iuder negligẽs punire reos fit iniuſtꝰ ſilis illis. Iḋ dico tibi qḋ tũc nõ tacebo: nec diſſimulabo punitionem: imo ſtatuaꝫ ꝛ fulminabo ſententiã mortis eterne cõtra faciẽ ꝛ perſonã: vel ante faciẽ tuam: quia in pñtia olm te ad ignem eternum deſtinabo dicens Ite maledicti in ignem eternum. medicina. ſ. proximo.

Intelligite hec q̃ obliuiſcimini deũ neq̃ñ rapiat ꝛ non ſit qui eripiat. De. p. ƀ. ſ. ſi cui. ſ. porta

¶ Hic deꝰ ſiue ꝓpheta exhortaꝛ oẽs ad declinandũ a malo et agendum bonũ: ꝛ agendũ pniam ex cõſilio ſupdicte ſnĩe: vt incutiat terrorẽ pctõribꝰ: vt agant pniam añ mortẽ ne fulmineꝛ eis in iudicio ſupradicta ſnĩa. Uñ dicit. O vos oẽs pctõres qui obliuiſcimini deum trãſgrediẽdo eius pcepta: ꝛ obliuiſcimini agere pniaꝫ: ꝛ nõ vultis deſiſtere a malo intelligite: ꝛ attendite: et conſiderate ſnĩam que dabitur obſtinatis in die iudicii. Ideo agite pniam dũ tp̄s eſt: neq̃ñ. i. aliquã do diabolus rapiat vos in peccato: ꝛ non ſit q̃ eripiat vos de manu ſua: qꝛ i inferno nulla eſt redemptio. Item intelligite ꝛ vigilate ne diabolus rapiat vos p ſubitaneã mortem abſq; pnia: ꝛ nõ ſit q̃ ampliꝰ eripiat: qꝛ poſt mortẽ nõ eſt locꝰ nec tp̄s pnie: nec venie: ſed iudicii: offeratis ergo mihi ſacrificiũ laudis ꝛ confeſſionis: qꝛ qḋ liberat a pctõ et morte.

Sacrificiũ laudis honorificabit me ꝛ illic iter quo oſtẽdã illi ſalutare dei. triſũ. qḋ. ſ. qꝛ ex ſola ƀ ꝯfe. ƀ. ſi. nihil

¶ Hic concludit totum intentum huiꝰ pſal. Nam in toto hoc pſalmo intendit dauid oſtẽdere quod deus in iudicio non queret rationem de ſacrificiis veteris legis q̃ ſolũ ſiunt

cabāt exterꝰ: ſʒ q̄ret rōnē de dilectione dei
ꝛ ꝓ. ximi: ꝛ de ſacrificio laudis ꝛ cōfeſſionis:
q̄: iuſtificat aīam a pctō: ꝛ facit eam merito
rium vite eterne: qđ quidē ſacrificiū cōſiſtit
in obſeruātia diuine legis de corde bono et
cōſcientia pura: ꝛ includit in ſe ſacrm̄ pnīe
ꝛ euchariſtie: ꝛ cetera ſacra. Ideo ait intelli
gite q̄ obliuiſcimini deū: ꝛ facite pniam: ꝛ of
ferte in vita ſupradictū ſacrificiū: ne diabo
lus rapiat vos ꝑ ſubitaneā mortem. Qꝛ hoc
ſupradictū ſacrificiuʒ laudis honorificabit
me. i. cū magno honore eſt mihi acceptum.
Nota Unde hoc ſacrificiū euchariſtie eſt iter ꝛ via
de ſa quo ꝛ ꝑ qđ oſtēdā ſalutare dei illi. ſ. recipiēti
cro al ꝛ offerēti. q. d. ꝙ hoc ſacrificiū dicit viaticū:
tario. q̄ tm̄ in hac vita recipit: qđ ſacrificiū ducit
in patriaʒ: ꝛ eſt ſalubre: q̄ ſanat languores
aīe: ꝛ reficit ꝛ dat ſalutē et vitaʒ eternā: ꝛ il
lic iter. i. in eo eſt iter ꝛ via. ideſt in eo eſt xp̄s
realiter: q̄ eſt via: veritas ꝛ vita. Nā xp̄s di
citur via ducēs nos in p̄riam per legē euan
gelicā ꝛ ſacra: dr̄ vitas ve. te. q̄ in xp̄o ꝛ eu
chariſtia eſt veritas ve. te. ſ. agni paſchalis.
Dicit ſalutare ꝛ vita: q̄ cōfert vitā eternā q̄
oīa ꝯtinent in ſacro euchariſtie q. d. ꝙ in ſa
crificiis aīaliū vet. le. nō erat iter ad ſalutē:
niſi ſola figura: nec in eis oñdebat ſalutare
nec in eis cōtinebat realr̄ xp̄s: ſʒ ſolū in figu
ra: ſʒ in euchariſtia eſt verū iter ad gloriaʒ.
Et i eo oñdit ſalutare dei: q̄ xp̄s in eo realr̄
cōtinet. Et in eo hoc ſolū. ſ. ſacrificiū honori
ficat deū p̄rē. Lra hierony. hʒ ſic. q̄ imolat
cōfeſſionē glificat me: ꝛ quo ordinate ambu
lat: oñdā ei ſalutare dei. Et ſic magis expli
cat intētū. q. d. ille glificat me q̄ offert ſacrifi
ciū cōfeſſiōis: ꝑ qđ intelligit euchariſtia et
pnīa ꝛ obſeruātia legis ꝛ deuotio ꝛ fides de
corde bono ꝛ cōſcīa pura: iđ ſequit. Ego oñ
dā ſalutare dei ſcʒ gratiā in p̄ntiꝛ gl̄iam in
futuro ei q̄ ambulat ordinate ſine pctō i hac
via: ꝛ in lege dn̄i. ſ. qui ordinat ſeipſuʒ nō de
clinādo ad malū: ſʒ ſeruādo legē diuinaʒ: q̄
p̄miū diuine legis eſt vita eterna. Hoc eſt er
go ſacrificiū laudis. ſ. euchariſtie qđ p̄cepit
xp̄s offerri in no. te. nō ſm̄ ordinē aaron: ſed
ſm̄ ordinē melchiſedech: vt inquit Aug. con
Nota tra aduerſariū legis ꝛ ꝓphetarū. ¶ Ex ſup
xii dictis in hoc pſal. ſequunt. xii. cōcluſiones.
i. con ¶ Prima cōcluſio: ꝙ ſicut xp̄s in primo ad
cluſio uētu vocauit ꝑ ap̄los ſuos oēs gētes ad fi
dē a ſolis ortu vſq; ad occaſum ꝛ congrega
uit in vna eccleſia: ita in ſcđo aduētu per an
gelos cōgregabit oēs ad iudiciuʒ. ¶ Scđa
ii. con cōcluſio: ꝙ ſicut chriſtꝰ dedit legē in monte
cluſio ſion ita in eodē loco iudicabit preuaricato
res legis. ¶ Tertia cōcluſio: ꝙ duplex erit
iii. cō differētia inter primū ꝛ ſecūdū aduentum.
cluſio Nam in primo aduentu venit xp̄s occultus
non oſtēdens maieſtatē ſuā vt iudicaretur
a p̄ilato ꝓ nobis. In ſcđo veniet manifeſtꝰ
in maieſtate vt iudicet homines. Itē in pri
mo aduētu viſus eſt mortalis et deſpectus:
nō habēs decorē: flagellis ceſus. In ſecūdo
videbit decorus in gloria. ¶ Quarta conclu iiii. cō
ſio: ꝙ ſicut in primo aduentu celū ꝛ aſtra et cluſio
elementa dederūt ſignum ſue natiuitatis ꝛ
venti ꝛ mare obedierunt ei: ita in ſcđo quia
ignis exardeſcet: ꝛ tempeſtas valida erit in
circuitu eius: et vocabit celum deſurſum.
¶ Quinta ꝯclo: ꝙ ſicut in p̄mo congregauit v. con
ſibi ap̄los vt eſſent teſtes ſuoꝝ miraculorꝫ cluſio
ꝛ p̄dicatiōis: ꝛ reſurrectionis ꝛ aſcenſionis:
ita in ſcđo eoſdē habebit iudices ad expro
brandū. xii. tribus iſrael carnales q̄ credere
noluerunt. ¶ Sexta ꝯclo: ꝙ in ſcđo aduen vi. cō
tu oſtēdet cōtra iudeos carnales quos iaʒ in cluſio
primo abdicauerat ſacrificia vet. le. ꝛ dabit
ibi rōnē: p̄mo q̄ nō erāt ꝑfecta: nec de ſe bo
na de opere opato: ſʒ tm̄ de ope operāte: et
de bonitate offerētis: nec erāt de ꝓprio ſed
alieno: ꝛ q̄ nō iuſtificabāt. ¶ Septima con vii. cō
clo: ꝙ in iudicio oñdet qđ ēt in p̄mo aduen cluſio
tu abdicatis legalibꝰ inſtituerat nouū ꝛ pfe
ctum ſacrificiū laudis. ſ. euchariſtiā ꝛ noua
vota ꝛ oblatiōes q̄ eſt bona volūtas ꝛ cōfeſ
ſio de corde bono ꝛ cōſciētia pura. ¶ Octa viii.
ua cōcluſio: ꝙ xp̄s in iudicio nō arguet ho ꝯclo.
mines ſi nō obtulerūt ſacrificia legalia ꝛ ma
teriales oblatiōes: q̄ tūc iā ꝑ magna tēpo
ra retro erūt abolita: ſed exprobrabit eos q̄
nō obtulerūt ſacrificiū ꝛ vota recte et bone
volūtatis no. teſt. que vere iuſtificant hoiem
totū q. triplex eſt cōfeſſio. ſ. fidei ꝛ laudis et
cōfeſſio pctōꝝ que dicit penitētialis. ¶ No ix. con
na cōclo: ꝙ xp̄s in iudicio manifeſte expro cluſio
brabit p̄uaricatores diuinoꝝ preceptorum:
et cōtra eos fulminabit ſulam. ¶ Decima x. con
cōclo: ꝙ oēs debēt eſſe attenti: et debent vi cluſio
gilare vt agāt pniam in hac vita: ne theſau
rizēt ſibi ipſis peccata vſq; ad mortē: ne dia
bolus rapiat eos morte ſubitanea: ꝛ non ſit
poſtea q̄ eos eripiat. ¶ Undecima ꝯclo: qđ xi. cō
nullū aliud ſacrificiū ducit ad vitā eternam cluſio
niſi ſacrificium laudis et confeſſionis legis
euāgelice: quia in hoc honorificat deus pa
ter: ꝛ placatur ad miſericordiam. Et illic. i.
in illo ſacrificio eſt iter ꝛ via in qua oſtendit
ſalutare dei. ſ. gratia in preſenti: ꝛ gloria in
futuro: ꝛ placatio ꝛ venia peccatorū et mia
in preſenti. Ex omnibus ſupradictis elici
tur duodecima cōcluſio. ſ. qđ iudei moder Nota
ni ſunt decepti qui putant circunciſioneʒ et de iu
cetera legalia eſſe perpetua: ꝛ legem moyſi deorū
nunq̄ ceſſare: quia putant in lege moyſi iu decep
ſtificari ꝛ ſaluari: cū manifeſte dicat hic deꝰ tiōe.
ꝑ prophetam: quod in iudicio iam iſta erāt
abdicata: ꝛ deus nō queret rationem de eis
ſed de nouo ſacrificio. ¶ Unde eſt notandū N

Mo- riẽte xpo ẽ lex ve tus mor- tua.

q xpo moriẽte mortua eſt lex vetus ſimul cũ eo:eo q erat finis legis.Sȝ q: xps ſolũ ẽ mortu⁹ quo ad corp⁹ tñ:ꝛ nõ quo ad aiam iõ lex vet⁹ mortua eſt tñ q̃ ad corp⁹ ideſt q̃ ad lr̃az ꝛ cerimonialia:ſȝ nõ q̃ ad aiam ideſt q̃ ad ꝟitatẽ ꝛ ſpm̃ lr̃e.Et iõ mortua lege ſurrexit cuȝ xpo ꝟitas legis:q̃ ẽ veritas euãgelica:vt pȝ Jo.j.Lex p moyſen data ẽ:veritas aũt legis p xpȝ fctã eſt.Nã lex euãgelica nil aliud ẽ niſi veritas ꝛ ſpũs ꝛ aia ꝛ vita legis moyſi:ꝛ iſta ꝟitas ſurrexit cũ xpo:ꝛ i hac veritate cõſiſtit vita nr̃a ſpũalis.Et iõ q: lr̃a mortua eſt:iõ occidit iudeos ꝛ obſuatores.Sȝ ſpũs ei⁹ ꝛ aia ſcȝ lex euãgelica viuificat aias nr̃as.Sȝ oia iſta magis declarabũẽ i qõne finali ꝯ iudeos Vñ nota q Au.adducit lr̃az huius pſal.ꝯ aduerſariũ legis ꝛ pphetaꝝ oñdens:ſacrificia legalia ceſſaſſe i aduẽtu xpi:eo q nõ erãt nec offerebanẽ gr̃a ſui:ſed inquãtum figurabãt xpm̃ imolandũ in verũ ꝛ mundũ ſacrificiuȝ.

B pe. d.iij. c.totã J.lv. a J.vi.ſ. 6.

MIſerere mei deus:ſcd̃m magnã miſericordiã tuã.

¶ Huic pſal.ꝑponiẽ talis titulus victori ſiue i finẽ ps dd cũ venit ad eũ nathã qñ itrauit ad berſabee.¶ Ex titulo appa ret q dd fecit hũc pſal.petẽs remiſſionẽ pro peccato adulterij commiſſi in berſabee.Ad cuius intelligentiã eſt aduertẽdũ:vt legitur. ij.Reg.xj.q cũ dd iam eſſet in magna quiete ꝛ pſperitate:dum miſiſſet ioab cum exercitu ſuo cõtra filios amon:ipſe manſit in hieruſalem.Et cũ quadã die deambulãs in ſolario ſuo videret berſabee vxorẽ vrie lauãtẽ ſe ex oppoſito dom⁹ ſue cõcupiuit eã:ꝛ fecit ipſam ad ſe adduci:ꝛ dormiuit cũ ea.Que cũ eſſet reducta in domũ ſuã:renuntiauit ipſi dd q̃liter ex eo ꝯcepiſſet.Tũc volẽs dd celare adulteriũ miſit ad ioab vt remitteret ſibi vriã:vt dormiret cũ vxore recẽẽ grauida:vt ſibi cõcept⁹ fet⁹ poſſet aſcribi.Qui cũ reuerſus ad regẽ renuiſſet deſcẽdere i domũ ſuã ꝛ dormire cũ vxore:ſed ilico ſtatuit ad exercitũ reuerti:tũc rex dd machinatus ẽ in mortẽ eius:et miſit ad ioab vt poneret eũ inter ꝑmos i prelio q̃ ibidẽ cũ multi alijs mortuus eſt. Tunc dd introduxit berſabee ꝑgnãtẽ i domũ ſuam q̃ ibi peperit ſibi filiũ. Qđ factum diſplicuit corã dño:q̃ miſit nathã pphetã ad dd:q̃ maniſeſtauit ſibi ſcel⁹ cõmiſſum p parabolã de diuite hñte plurimas oues ꝛ boues:ꝛ rapuerat vnicã ouẽ paupis. Tũc dd q̃ ꝗſi p annuȝ celauerat ꝛ tacuerat crimẽ:ꝯfeſſus eſt pctm̃ ſuũ corã nathã dicẽs peccaui dño. Cui rñdit nathã.Dñs trãſtulit pctm̃ tuum.ſ.a culpa ꝛ pena eterna i penã tẽporalẽ.Hic dicunt aliq̃ q poſtq̃ nathã denũtiauit ipſi dd q non recederet gladius de domo ſua ineternũ:ꝛ da-

Nota qũo dd cõcupiuit berſabee.

uid cognoſcens pctm̃ ꝛ audiẽs ſnĩam dñi dixit.Peccaui dño:nathã receſſit a dd.Sed dd putãs q totalr̃ volebat de⁹ ipȝ delere cũ tota domo ſua:ꝛ reuocare regnũ ad domũ ſauli:ꝛ videns q tot⁹ pp̃ls blaſphemaſſet ꝯ eũ:ꝛ murmurare:dicẽs:q̃ rapuit ouẽ ꝛ occidit paſtorẽ: qũo põt ipm̃ de⁹ in regno ſuſtinere? Tũc dd timens ſnĩam dei ꝛ tumultũ ppl̃i intrauit ſecretũ dom⁹ ſue:ꝛ pſtratus in terra orauit ad Dñm:vt remitteret ſibi hoc pctm̃:ꝛ fecit hũc pſal.Cui⁹ humilitatẽ in pnĩam acceptãs de⁹ miſit ei nathã dicẽs dñs trãſtulit pctm̃ tuum nõ morieris.q.d.dñs trãſtulit ſnĩam mortis nõ ſolũ eterne ſed etiã tpalis in pſecutionẽ. Sed lȝ tu nõ moriaris:nec priueris regno:tñ morieẽ infans tibi nat⁹:ꝛ poſt aliqđ tps fili⁹ tu⁹ abſalon inſurget ꝯ te ꝛc.Et tũc dicũt q̃dã q dd fecit pſal.xxxj.ſcȝ.Bti quorum remiſſe ſunt iniq̃tates:agẽtes gr̃as deo poſtq̃ per nathã didicit ſibi culpã eſſe remiſſam:vt videẽ ſonare pſal.Ex quo pȝ qđ lȝ iſte pſal.ſit poſterior collocat⁹ in ordine huius libri tñ iſte fuit prior fact⁹ in tpe.¶ Ex ſupradictis pȝ titul⁹:ꝛ auctor ꝛ materia hui⁹ pſal.ſcȝ q dd fecit hũc pſal.qñ nathã venit ad eũ:ꝛ nũtiauit ſibi mortẽ ꝛ ſnĩam:ꝛ plagã dom⁹ ſue:eo qđ fecit interfici vriã:ꝛ rapuit ſibi berſabee i vxorẽ.Sed p hoc qđ addiẽ in finẽ ſiue ad victoriã:eſt ſignũ qđ vltra literam de pctõ dd iſte pſal.nos dirigit in finẽ ꝛ in aduẽtũ xpi:et eſt intelligẽdus de tota eccl̃ia xpi.Vñ eſt iteruȝ valde aduertẽdũ qđ dd fecit hũc pſal.ad triplicẽ reſpectũ:vt pȝ in litera.Primo literaliter p ſeipſo petens ſpũalẽ remiſſionem: qui peccauit in berſabee cõtra deũ ꝛ vriam:vt pȝ in titu.pſal. Secundo myſtice pro toto genere hũano ſiue homine myſtico:prout peccauit in adã cõtra deũ:ꝛ petit redimi p xpm̃ ꝛ oia ſacramenta p hoc q ait in fine:benigne fac in bona voluntate tua Siõ. Tertio pro quolibet peccatore penitẽte q̃ peccauit in ſe contra deum ꝛ proximum:per hoc quod ait. Docebo iniquos vias tuas.Ideo eſt neceſſe ad euacuãdã ꝛ hauriendam totã intẽtioneȝ prophete ꝛ intelligẽtiã huius pſal.qđ exponatur nõ de ſolo dd:ſed etiã de tota eccleſia ab adã vſq ad iudiciũ:ꝛ de quolibet peccatore penitẽtiã agẽte:Nã ad ſcd̃m ſenſuȝ legit ipm̃ eccleſia publice in officio canonico. Sȝ ad tertiũ ſenſum imponiẽ ad pnĩam particularib⁹ penitẽtib⁹ ꝛ cõfeſſis.Et ſic legũt ipm̃ pticulariter laici ꝛ ẽt eccl̃iaſtici vltra horas canonicas.Et hec ẽ cauſa q̃re Aug.ꝛ Caſſiodor⁹ ꝛ mgr̃ in glo.ordina.exponũt iſtũ pſal. mixto mõ ſiĉ ad pdictũ triplicẽ ſenſuȝ. Sȝ q: ſic ꝯfundiẽ itellect⁹ ꝛ mẽs legẽtiȝ ꝛ audiẽtiȝ:iõ videẽ mihi ꝯueniẽti⁹ vt iſte pſal.diſtincte ꝛ ſeparatiȝ exponaẽ p ſe:vt fiãt tres expoſitiões ſeparate:vt vnuſq̄ſq eccleſiaſtic⁹ ꝛ laic⁹ ca-

Nota

piat ⁊ distinguat vnū ſenſum ab altero: ⁊ capiat exponēt ⁊ ſenſū quem maluerit: ⁊ rō eſt. Nā iſte eſt vn⁹ ⁊ magis pncipalis inter ſeptē pſos pniales: ⁊ q̄ magis videt frequētari i eccleſia ⁊ in tota xpiana religione p oēs cōditiones ⁊ etates ⁊ ſtat⁹ hoim. Pmo exponem⁹ ipm lraliter de ipſo dd. Scdo myſtice p toto corpe myſtico: put peccauit in adā. Tertio moraliter p q̄libet penitēte. ¶ Quātū ad pmā

Expoſitio lralis

expoſitionē eſt pri⁹ notādū q̄ dd pter ſupradictū pctm̄ tria maxima dāna icurrit. Primo: qr incidit in irā ⁊ ſnīam culpe ⁊ mortis ⁊ priuationē regni cū tota domo ſua. Scdo qr ſpe pcti nō ſolū pdiderat grāz gratificā: ſz ēt grām gratis datā ſcz donū pphetie: qr p totū illū annū receſſit ab eo ſpūs pphetie: ⁊ nō fecit pſal. Tertio pdebat totā pmiſſionem ſibi factā. ij. Reg. vij. nō ſolū de ſucceſſione regni tpalis ⁊ edificatione templi ⁊ empliatiōe ciuitatis: ſed etiā de ppetuitate regni xpi i ſua gnatione. Tria ergo facit in hoc pſal. Nam pmo agēs pniam petit culpā ⁊ penā ſibi remitti. Scdo gratiā amiſſam ſibi reſtitui. Tertio de ppetuitate ⁊ edicatione regni xpi promiſſionē ſibi factam adimpleri. ſcda ibi: Cor mundū crea. tertia ibi: benigne fac. ¶ Quo ad pmā duo facit. Nā pmo petit culpā ⁊ penā ſibi remitti. Sed qr ſciebat hoc non poſſe fieri niſi in fide ⁊ ṽtute paſſionis et ſanguis xpi futuri: iō ſcdo petit aſpgi: ⁊ mundari p fidē xpi futuri: ibi. Aſpges me. ¶ Quātum ad primum duo etiā facit: nā pmo facit qd dictū eſt. Scdo hoc pſuadet triplici rōne rndendo obiecte rōni: ibi vt iuſtificeris ⁊c. ¶ Quantū ad pmū eſt notandū q̄ triplex pctm̄ cōmiſit dd. Pmo adulteriū inquātū thorū ⁊ vxorē alienā vſurpauerat. Scdo volūtariū furtum inqtū vt filius ex adulterio genitus aſcribetur vrie ⁊ ſuccederet ei⁹ hereditati conatus eſt. Tertio homicidiū: inqtū vriā interfici callide machinatus eſt. Que q̄dē pctā p ordinē ⁊ ſucceſſiue fuerūt grauiora. Nā lz adulteriū ſit ſimplr graui⁹ furto: tn̄ in illo loco furtum fuit grauius adulterio duplr. Pmo qr addebat pctm̄ pctō. Scdo qr cū maiori malitia et iniq̄tate cōmittebat. Homicidiū ṽo iam fuit graui⁹ q̄ adulteriū ⁊ furtū pter eaſdē cauſas: ⁊ p 9ns ſimplr. Iō dauid in hoc loco bis nominat iniq̄tatē: p quā intelligit homicidiū ⁊ furtū: ⁊ ſemel noiat pctm̄: p quod intelligit adulteriū. Unde oia iſta tria pctā ſil' cū pena petit ſibi remitti: cuz dicit. Miſerere mei de⁹ ſm magnā mīam tuā: quaſi dicat: qr magnū eſt peccatū meū: iō magna indiget mīa ideſt releua ⁊ remitte mihi miſeriā ⁊ culpaz quam incurri: ⁊ relaxa mihi penas quas pro eo merui: ⁊ mihi p nathā cōminatus es ⁊c.

dd pp pctm̄ adulterij tria dānā i currit

Triplex pctm̄ 9miſit dd.

d pe.

Et ſcdm multitudinē miſerationū tuarū: dele iniq̄tatem meam.

¶ Dele iniq̄tatē meā. i. pctm̄ ⁊ culpā homicidii cū grādi iniq̄tate ppetratū: ⁊ h' fac ſz multitudinē miſerationū tuaz. vn̄ p mīaz intelligit habitū mīe: q̄ eſſentialr eſt ipſe de⁹: p miſerationes intelligit actū ⁊ cōſuetudinē miſerēdi. q. d. ſm qd miſertus es noe in diluuio: ⁊ abraā in chaldea: ⁊ iſrl' in egypto: ⁊ i terra pmiſſionis multotiens de miſeria releuaſti: et eoz iniq̄tates p penitētiā deleſti: ita ſm multitudinē illaz miſerationū miſerere mei: ⁊ dele iſtā iniquitatem meā. Alij dicūt qd p mīaz magnā itelligit mīam q̄ remittit culpa q̄ eſt maior q̄ mīa q̄ remittit ſola tpalis pena. Alij intelligunt magnā mīam q̄ fit in ṽtute paſſionis xpi: q̄ non ſolum delet culpā: ſed etiā omnem penam. Ideo ſequitur.

di. j. fge

Amplius laua me ab iniq̄tate mea: ⁊ a pctō meo mūda me.

d pe. di. j. c. toll ⁊. ca. illud

¶ Amplius. i. iterū ⁊ multū laua me p ṽtutē ſanguinis xpi ab iniq̄tate furti q̄ cōmittere conatus ſum: ⁊ mūda me a pctō adulterij p iſtā pniam: vn̄ adulteriū dictū eſt pctm̄ inquātū ſunt 9tra legē dei ppetratū: ſz furtū et homicidiū dicte ſunt iniq̄tates: inquātū cuz grādi iniq̄tate ⁊ malitia ⁊ 9 oēz iuſtitiaz fuerūt ppetrata: ſz qr pnia nō eſt valida: nec remittit culpa ſine cōtritiōe cordis: iō ſubdit.

Qm̄ iniq̄tatē meā ego cognoſco: ⁊ pctm̄ meū cōtra me eſt ſemper.

Ld. c. qd in fine.

¶ Iniq̄tatē meā ego cognoſco: ⁊ reputo me reū i corde meo: ⁊ pctm̄ meū ⁊ culpa 9 me eſt ſp: qr ſp accuſat: ⁊ corrodit: ⁊ cudit ⁊ 9terit: et mordet 9ſciētiā meā: ſz qr 9tritio nō valet abſq̄ oris 9feſſiōe ſi adſit facultas. Iō ſubdit.

Tibi ſoli peccaui et malū corā te feci: vt iuſtificeris i ſmonib⁹ tuis: ⁊ vincas cū iudicaris.

d. pe. di. j. c. ⁊ venit.

¶ Tibi ſoli peccaui: ⁊ malū coraz te feci: qr corā nathā 9feſſus ſum dicens: peccaui dño. Un̄ nota q̄ triplr pōt q̄s alteri peccare. Pmo pſonā offendendo: ⁊ ſic dd nō ſolū peccauit 9 deū: ſed ēt cōtra vriam ei⁹ thorū vſurpādo: ⁊ furtū ⁊ homicidiū in eū ppetrādo: ſcdo contra alterius pcepta ⁊ volūtatē opando: et ſic pſona puata nō ſolū peccat 9tra deū ſz etiaz contra regē pncipē eius legē violādo: et ſic dauid ſoli deo peccauit: qr nullū aliū ſupiorē habebat: nec aliā legem habebat ſupra ſe niſi diuinā: ⁊ a nullo alio poterat puniri: cuz eēt rex: ⁊ ſic in puniēdo ſoli deo peccauit. tertio qn̄ q̄s peccat alteri culpā ⁊ penā eternaz incurrendo: a qua nō pōt abſolui niſi ab illo ⁊ ſic nō ſolū dd q̄ erat rex: ſed ⁊ quiſq̄ qs n̄m peccat ſoli deo: qr a ſolo deo poſſumus a pe-

Q q̄s alteri pt triplr peccare.

na ꝛ culpa ſpūali abſolui:ꝛ ſic hoc dicit dd:
cū dicit. Tibi ſoli peccaui culpam ꝛ penam
incurrēdo. Et ſicut tibi ſoli peccaui: ita tibi
ſoli.i.a te ſolo poſſum abſolui. Ut iuſtifice-
ris. Hic dd ꝑſuadet rōne ꝙ de⁹ dꝫ ſibi miſe-
reri ꝛ ꝑcere:ꝛ ſil'r rñdet ꝛ ſatiſfacit rōni obie
ctiue:ↄ̄ eſt iſta. Nā de⁹ ꝓmiſerat ipſi dd ſuc
ceſſionē ſui regni ꝑ Salomonē q̄ erat tēpluꝫ
edificatur⁹:ꝛ ciuitatē āpliatur⁹:ꝛ ꝓmiſerat
etiā ꝑpetuitatē regni ꝑ xpm meſſiā futuruꝫ
de ſua domo ꝛ ꝓgenie:vt pꝫ.ij. Reg.vij. Sꝫ
tota iſta ꝓmiſſio fuiſſet caſſata ꝛ fruſtrata ſi
de⁹ ꝓſecut⁹ eēt ſniaꝫ datā ab eo ꝑ nathā.ſ.ꝙ
dd fuiſſet mortu⁹:ꝛ dom⁹ ei⁹ deſtructa:ꝛ re
gnū redactū ad domū Saulis ꝛ inimicoꝝ:ꝛ
ſic ꝓmiſſio ꝓmo facta nō habuiſſet effectū:
imo oēs reuelatiōes ꝛ ꝓphetie de xp̄o futu
ro facte ipſi dd fuiſſent vane:ꝛ ſic de⁹ māſiſ
ſet mēdax et iniuſtus. Ergo ad hoc ꝙ de⁹ iu
ſtificaret in ſuis ſermonib⁹ ꝛ ꝓmiſſis opor-
tebat vt reuocaret ſniaꝫ datā ꝑ nathā:ꝛ mi-
ſereret et parceret ipſi dd. Et iō ait dd Mi-
ſerere mei de⁹ vt iuſtificeris in ſermonib⁹ ꝛ
ꝓmiſſionib⁹ tuis. Satiſfactio aūt ad obie-
ctionē eſt iſta. Nā pctm̄ ipſi⁹ dd fuit ita hor
ribile omni pplo qḋ publice blaſphemabāt
emuli ſui:ꝛ inſurrexit hoc ꝓuerbium in pplo
ſ. quō de⁹ poterit ſuſtinere ꝛ pſperare regē
iniquū ꝛ lupum qui rapuit ouem ꝛ īterfecit
paſtorē. Et ſic emuli dd arguebāt ꝙ de⁹ de
iuſtitia nō poterat:nec debebat parcere ipſi
dd:nec ſuſtinere ipſuꝫ in regno:nec ꝑmitte-
re viuere ſup terrā. Et ſic blaſphemabāt ↄ̄
tra deū volēdo ipm̄ arguere ꝛ iudicare. Poſ
Nol. ſet igitur de⁹ dicere ipſi dd:quō parcā tibi ꝛ
potero miſereri ꝛ reuocare ſniam: qꝛ totus
pplꝯ iudicat et arguit me:ꝛ petit iuſtitiam
de te ꝓpter nephādū ſcelus ꝑpetratū? Huic
obiectioni ſatiſfacit dd dicēs. Dñe lꝫ tu ar-
guaris ꝛ iudiceris temere ab emulis meis:
tñ tu poteris eos vincere ꝛ ora eoꝝ obtūde
re allegando meam fragilitatem:quia:

Ecce eīm i iniquitatib⁹ concept⁹
de ↄ̄ſ. ## ſum:ꝛ in pctis cōcepit me mr̄ mea
di.iij. c.firmiſſi me. Et ſic a parētib⁹ meis traxi naturam cor
ruptā et fragilem et ꝓnā ad cadendū ꝛ pec
candū. Un̄ inuenio legē in mēbris meis repu
rom.vij. gnantem legi mētis mee:ꝛ tūc qḋ nolo hꝰ
ꝙ ago ꝛ qḋ volo non facio:ꝛ hoc facit pctm̄
nature qḋ habitat in me:a q̄ non poſſū libe
rari:nec poſſum vitare niſi gr̄a xp̄i:ḡ venia
eſt dāda:et parcēdū et miſerendū eſt tante
fragilitati:allegādo ergo meā fragilitatem
poteris eos vincere ꝛ ↄfundere:qꝛ maior eſt
tua mia q̄ꝫ mea fragilitas ꝛ pctm̄ meuꝫ:ꝛ ēt
q̄ꝫ malitia et inuidia eoꝝ:ḡ miſerere mei vt
vincas eos cū iudicaris et argueris ab illis
et hoc eſt qḋ vult dicere hic dauid: dicit eīm
miſerere mei ſupple vt iuſtificeris in ſermō
nib⁹ tuis:et miſerere mei vt vincas cū iudi-
caris:et quō vt vincas cū iudicaris? qꝛ ecce
i.reſpice: qꝛ in iniquitatibus concept⁹ ſum:
vñ traxi fragilitatē et fomitē:et concupiſcē
tiam:et corruptionem:ꝛ pronitateꝫ ad pec-
candū:ergo nō reſpicias meā fragilitatem
ſed tuā magnam miam:que maior eſt om-
ni pctō et malitia. Nā ſicut ego naturaliter
ſum fragilis ꝛ pronus ad cadendum in pec
catū et miſeriā:ita tu naturaliter es potens
et pronus ad parcendū ꝛ releuandum a mi
ſeria:qꝛ natural'r eſt tibi proprium miſereri
ſemꝑ ꝛ parcere:ſicut eſt ꝓprium hoī pecca-
re pro ſtatu iſto:ergo ſic parcendo vinces
emulos meos cū iudicaris. Sed quō miſere
bor tibi vt iuſtificer in ſermonibus meis?

Ecce eīm veritatē dilexiſti:īcerta ꝛ occl'ta ſapie tue manifeſtaſti mihi. ſ.q.iij. abijt et canolit.

Ecce eīm.i.reſpice ꝛ recordare:qꝛ veritatē
dilexiſti ꝛ nō mēdaciū:ꝛ ſic nullū debes de-
cipere vt iuſtificeris in ſermonib⁹ ꝛ ꝓmiſſio
nib⁹ ꝛ reuelationib⁹ tuis:qꝛ tu manifeſtaſti
ꝛ reuelaſti mihi incerta.i.abſcōſa ꝛ oc
culta hoīb⁹.ſ.myſteriū incarnatiōis ꝛ aduē
tus meſſie de carne mea:ꝛ ſucceſſionē ꝛ per
petuitatē regni:vt pꝫ.ij.re.vij.c. Ergo imple
ꝓmiſſionē tuā vt iuſtificeris in ſermonibus
tuis:ꝛ nō iniuſt⁹ ꝛ mēdax arguaris delēdo
me de terra ꝛ de regno:miſerere ḡ mei vt iu
ſtificeris ī ſermonib⁹ tuis:qꝛ ecce ꝟitatē di-
lexiſti ꝛ īcerta ꝛ occulta manifeſtaſti mihi:ḡ
miſerere mei vt vicas cū iudicaris:qꝛ ecce ī
iniq̄tatib⁹ ↄcept⁹ ſum ꝛc. Et hoc mō ē ordi
nāda iſta lr̄a. Lr̄a hier.iuxta hebreū hꝫ pro
pterea iuſtificabis ꝟbū tuū mūdaberis cuꝫ
iudicaberis:q̄ forſan magis clara ē.q.d.mi-
ſerere mei:ꝓpterea ſi h̄ feceris iuſtificabis
ꝛ adimplebis verbū tuū ꝓmiſſum:ꝛ mūdabe
ris.i.mūd⁹ ꝛ iuſt⁹ ꝛ excuſabilis eris reptus
cū iudicaberiſ ab emulis meis. Nā ī ꝑcendo
magis oñdis oīpotētiā ꝛ bonitatē: ꝛ ꝑ ↄñs
iuſtitiā nō reſpiciēdo pctm̄:ſꝫ miaꝫ tuā. Nā
nō eſt iuſtū vt ↄ fragilitatē ꝛ foliū qḋ vento
rapit oñdas potētiā ī puniēdo:imo miaꝫ tuā
in ꝑcendo:ꝛ in hoc magis iuſtificaberis et
vinces emulos meos ꝛ blaſphemos. Nota ꝙ
recte allegat dd fragilitatē ꝛ corruptionem
nature quā traxit a parētib⁹. Nā illa corru-
ptio carnis eſt cū oīa pctī. Nā ꝑ ſolū conta-
ctū ꝛ cōſortiū aīa ↄtrahit pctm̄ originale: ſꝫ
ꝑ cōſenſum cōcupiſcētie contrahit actuale.

Aſpges me dñe yſopo ꝛ mūdabor lauabis me ꝛ ſup niuē dealbabor

di.i. cū ꝯ ſuadi.

Hic dd ſciēs ꝑ ſtceritos reuelatiōes pctā
nō poſſe remitti alicui niſi ꝟtute paſſiōis et
ſanguis xp̄i futuri iō inuocat xp̄ꝫ futuꝝ:vꝫ.

terponit merita ſanguinis xp̄i:vt facilius
īpetret miam ⁊ veniā:⁊ remiſſionē culpe:et
pene eterne. Ad cuiꝰ intelligētiā eſt notādū
vt legit̄ Exo.xij.ꝙ deꝰ p̄cepit moyſi ī nocte
q̄ egreſſus eſt iſrael de egypto:vt vnuſquiſq̧
imolaret agnū ſine macula:in cuiꝰ ſanguine
itingeretur faſciculꝰ yſopi: ⁊ ſic vnuſquiſq̧
aſpgeret liminare domꝰ ſue:⁊ ſic angelꝰ ꝑ-
cuſſit illa nocte oīa primogenita egypti ab
hoīe vſq̧ ad pecus in oībꝰ domibꝰ egyptio-
rū:ſ3 domos iſrael ⁊ eoꝝ p̄mogenita nō ꝑcuſ-
ſit angelꝰ in q̄bꝰ inuenit limina aſpſa ſan-
guine:⁊ ſic ꝑ ſignū ſanguinis agni liberati
ſunt a morte oēs p̄mogeniti hebreoꝝ. Hoc
fuit figura ꝙ in ſanguie xp̄i aſpſo ꝑ baptiſ-
mū in frōtibꝰ xp̄ianoꝝ debebāt oēs a mor-
te eterna liberari. Itē exod.xxiiij.ex p̄cepto
dei moyſes aſpſit ſanguinē ſup ppl'3 dicēs.
Hic eſt ſanguis federis qđ pepigit dn̄s vo-
biſcū in figura ꝙ teſtm̄ dei ꝑ xp̄i ſanguinem
erat firmādū:⁊ ꝑ aſpſionē ſanguinis xp̄i fu-
turi oēs erāt liberādi. Itē Leuit.xiiij.prece-
Not. ꝺ paſſione xp̄i. pit deꝰ vt leproſus aſpgeret̄ yſopo intincto
ſanguie paſſeris ī figura ꝙ lepra pcti nō po-
terat mūdari niſi ſanguie xp̄i. S3 cū q̄re deꝰ
p̄cepit vt ille ſanguis aſpgeret̄ yſopo fuit in
figura:q2 ſicut hyſſopꝰ ē herba hūilis ⁊ pur-
gatiua:ita hūanitas ⁊ corpꝰ xp̄i debat hūilr̄
intingi ſanguie paſſiōis:⁊ purgare oīa pctā
⁊ cōferre ſacr̄is eccl̄iaſticis vł purgatiua3.
Per ſup̄dictas figuras ⁊ myſteria nouit:et
p̄uidit dđ in ſpū ꝙ nō poterat genꝰ hūanū a
morte eterna nec a culpa liberari niſi ꝑ ſan-
guinē xp̄i futuri. Hoc ḡ credēs ⁊ ſciēs dđ ꝑ fi-
dē đt ad p̄rē3 ſiue ad filiū. O dn̄e aſpges .i.
aſpge me yſopo ſanguis tue future paſſiōis
⁊ mūdabor a culpa:⁊ lauabis me ſacr̄o pe-
nitētie habēte v̄tutē a paſſiōe tua futura:et
ſic dealbabor ſup niuē:vł mūdabor ꝑ aſpſio-
nē yſopi ſanguis a culpa:⁊ lauabis me ꝑ in-
fuſionē grē:⁊ ſic dealbabor ſup niuem.i.ero
mag3 albꝰ albedie grē ꝙ̄ nix:q2 pnīa mūdat
ꝑ aſpſionē ⁊ v̄tutē ſanguis xp̄i:ſ3 grā deal-
bat ⁊ facit ala3 ſplēdere. Et no.ꝙ hic ponit̄
futurū indicatiui ꝓ optō vł iperatiuo: eo ꝙ
hebrei nō hn̄t optatiuū:ſicut freq̄nter dictū
ē.i.aſpges ſiue aſpgas me yſopo.i.aſpge me
yſopo ⁊c ⁊ laua me ⁊c. Et ſic ſeq̄t̄ ēt iperati.

de cō ſe.di. j.qm̄ aute3 ſtamꝰ **Auditui meo dabis gaudiū ⁊ leti-
tiā:⁊ exultabūt oſſa humiliata**

¶ Auditui meo dabis gaudiū.i.da gaudiū
auditui meo annunciando mihi remiſſionē
i.dic anime mee ſalꝰ tua ego ſum:vel remit-
tunt̄ tibi pctā tua:⁊ ſic dabis gaudiū audi-
tui meo ſi hoc audio a te:⁊ ſic oſſa mea ꝯtri-
ta ⁊ hūiliata ꝑ pniam exultabūt ⁊ q̄eſcent a
labore Auerte ergo faciē tuā a pctis meis:
⁊ oēs iniq̄tates meas dele ꝑ aſperſionē ſan-
guinis tue future paſſiōis. Nota ſm̄ Augu. Aug.
ꝙ deū auertere faciē a pctis nīl aliđ ē niſi ꝑ
ſuā mia3 pctā nō reſpicere:⁊ deū iniq̄tates
delere nīl aliđ ē niſi pctā p̄terita iā amplꝰ
ad culpā nō iputare ꝑ pniam : idō ait dauid.

Auerte faciē tuā a peccatis meis: de. p. di.ij. vt cognoſcerūſ
⁊ oēs iniquitates meas dele.

¶ O dn̄e auerte facie3 tuā a pctis meis.i.
nō reſpicias nec exiſtimes peccata mea:ſed
reſpice miam tuā q̄ maior eſt oī pctō:et oēs
iniq̄tates meas dele.i.ꝑ aſpſionē tui ſangui-
nis amplꝰ ad culpā nō iputes:nec etia3 ad
penā. ¶ S3 hic dubitat̄:⁊ videt̄ ꝙ non erat Queſtio.
neceſſariū ipm dđ aſpſiōnē ſanguis xp̄i fu-
turi inuocare ad remiſſionē ſue culpe cū iā
tūc de p̄ñti haberet aſpſionē ſanguis vitule
rufe ad purgationē pctōꝝ vt p3. Num.xix.
Et ꝑ ꝯn̄s ꝑ ly aſpges me nō itelligit niſi aſp-
ſionē ſanguis vitule:vel aſpſione3 ſanguis R
paſſeris q̄ fiebat leproſis. Leu.xiiij. Ad hoc Rn̄-
breuiter rn̄det̄ ſicut dictū eſt ī ꝓlogo tracta ſio.
tu.iij.⁊ ad hc.xj.ꝙ vnū de p̄ncipijs p̄ſuppo-
ſitis ī theologia ad itelligēdā ſacrā ſcriptu-
rā eſt ꝙ eadē eſt fides vtriuſq̧ teſti. Nā ea-
dē fides xp̄i q̄ ſaluat nos:ſaluabat p̄res ve.
te. Nā ſicut idē eſt xp̄s creditꝰ nobis ⁊ illis:
ita eadē fuit fides ſ3 eſt dr̄ia:nā myſteriū in-
carnatiōis ⁊ redēptiōis qđ nos credimꝰ ia3
impletū in xp̄o ipſi credebāt futurū ⁊ ſic ſi-
cut nos credimꝰ neminē poſſe liberari a pec- fides fuit neceſſaria.
cato:niſi ꝑ ſanguinē ⁊ paſſione3 xp̄i:ita ipſi
credebāt:⁊ ſic đt apl's ad Ro.⁊ ad gal.⁊ he.
ꝙ ſola fides xp̄i futuri ſaluabat illos ⁊ non
lex nec ſacrificia niſi inq̄ntū erat figura ⁊ ſi-
gna paſſiōis xp̄i. Et inq̄ntū dabant̄ ī ſignū fe-
deris ⁊ futuri p̄tij ꝑ xp̄m ſoluēdi:vt dictū eſt
⁊ dicet̄. Et idō hec eſt dr̄ia iter no.te.⁊ ve.⁊ ſa-
crificia ⁊ ſacr̄a. Nā l3 vtraq̧ eēnt ſacre rei ſi-
gnū:tn̄ iſta de ſe efficiūt ꝙ ſignificāt:illa aūt
nō:⁊ rō eſt. Nā in ſacr̄o eucariſtie ꝯtinetur
realr̄ xp̄s. Et idō ſacr̄3 hoc vt ſacr̄m realr̄ ⁊ đ
p̄ñti ꝯfert grā3 quā ſignificat. S3 ī illo ſan-
guie vitule q̄ aſpgebat̄ ī lege nō ꝯtinebatur
realr̄ xp̄s ⁊ idō de ſe nō poterat grā3 ꝯferre.
Et ſic eſt dđm de ſanguie aſpſo ſupra lepro-
ſu3 ⁊c. Et idō talia ſacrificia agni matutini ⁊
veſptini nō ꝯferebāt de ſe grā3:nec purga-
bāt pctm̄ :ſ3 illi liberabant̄ a culpa ꝑ ſangui-
nē xp̄i futuri figurati ꝑ illū ſanguinē ſicut il-
li credebāt ſicut offerētes ⁊ aſpſi credebāt.
Ex q̄ p3 ꝙ ſola ſpes ⁊ fides xp̄i futuri libera-
bat illos a pctō:⁊ hūc articulū ſciebant oēs
p̄ncipales de illo populo:⁊ omes patriar-
che ⁊ ꝓphete:⁊ in hoc ſaluati ſunt inter q̄s
principaliter fuit dauid ꝓpheta: ergo ſi da-
uid ſciebat oīa ſupradicta myſteria fieri in
figura xp̄i futuri:⁊ neminē poſſe ſaluari ni-
ſi in virtute paſſiōis xp̄i ergo hic ⁊ in q̄libet Not.

pſal.in q̄ petit remiſſionē ⁊ grām i pſona ſui vel i pſona toti⁹ gnīs hūani ꝗ petit in vtute paſſiōis ⁊ ſanguinis xp̄i:nō ſolū implicite:ſꝫ explicite:qꝛ ita petebat ſicut credat. Nā fides p̄cedit oēꝫ orōnē ⁊ petitionē. Ex qb⁹ ptꝫ ꝙ dd̄ ꝗ nō petebat aſpgi yſopo intincto ſāguine vitule rufe ⁊c. ſꝫ yſopo carnis ⁊ hūanitatis xp̄i intincto ſanguine paſſiōis ⁊c. In cui⁹ fide ⁊ ſpe fuit ſibi culpa remiſſa. Nā lꝫ vbū nondū eſſet incarnatū:tn̄ pctm̄ dd̄ iā fuit remiſſum i vtute paſſiōis xp̄i futuri:quā paſſionē dd̄ iā de futuro inuocabat. Jō ieſus fili⁹ ſirach eccleſiaſtici.xlvij.dicit de ipſo dd̄ ꝙ xp̄s purgauit pctā ipſi⁹ ⁊ exaltauit ineternū cornu ei⁹:⁊ dedit illi teſtm̄ regni ⁊ ſedem glie in iſrl̄. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ paſſio xp̄i iā opabatur in fidelib⁹ mēbris xp̄i an̄ incarnationē.

¶ Notādū eſt qd̄ q̄drupler ē differētia iter ſacrā le.ve.⁊ no.pma dr̄ia qꝛ hec ꝯtinēt realr̄ xp̄m aut vtutē ſue paſſiōis:eo ꝙ deriuāt̄ imediate a paſſiōe xp̄i:illa aūt nō ꝯtinēt xp̄ꝫ realr̄:nec ſuā vtutē:ſꝫ tantum ſignificabant hmōi vtutē iquātū ordinabant̄ ad xp̄ꝫ tanꝙ in finē. Scd̄a dr̄ia ſequit̄ ex pria qd̄ iſta efficiunt realr̄ vtutē ⁊ grām quā ſignificabāt:illa aūt nō. Tertia dr̄ia ꝙ iſta agūt ⁊ efficiunt in vtute ppria quā ꝯtinēt:eo qꝛ ſūt bona d̄ ope opato:illa aūt nō auferebāt pctm̄ i vtute i ie cōtēta:ſꝫ i fide offerētis ⁊ operātis. Quarta dr̄ia qd̄ iſta realr̄ dant̄ i p̄tiū ⁊ p̄nte ſolutiōe p pctō:illa aūt tm̄ dabant̄ i ſignū federis ⁊ pacti ⁊ fideiuſſiōis cū ꝓteſtatiōe:iquātū illā circūciſionē acceptabat deus nō in pretium reale:ſed in ſignū future ſolutionis ⁊ futuri p̄tij p xp̄m offerendi:⁊ ſic eſt dicendum de ceteris ſacramētis et ſacrificijs:qꝛ ergo dd̄ ſciebat qd̄ illa ſacramēta ve.le.nō ꝯtinebāt pretiū:nec offerebant̄ in reale p̄tiū:ſed in ſignū futuri p̄tij ſanguinis xp̄i ſicut dictū eſt pſal.xxxix.iō ꝓteſtādo inuocat xp̄m futurū: vt aſpergat ipm ſanguine ſuo ⁊ ſoluat p eo: ⁊ ſic iam dauid offerebat ſanguinē xp̄i pro peccato ſuo. Jdeo ait.aſperges me ⁊c.

Cor mūdū crea i me de⁹:⁊ ſpm̄ rectum innoua i viſcerib⁹ meis.

¶ Poſtꝗ in prima pte petijt remiſſionē culpe ⁊ reuocatiōnē ſnie:hic petit reſtitutionē grē omiſſe:⁊ duo facit. Nā primo petit ſibi grām reſtitui.ſcd̄o hoc ſuadet multiplici rāne ibi,docebo iniq̄s. ¶ Quātū ad primū eſt aduertendū ꝙ duplicē gratiā pdidit dd̄ pp illd̄ pctm̄.prio grāꝫ gratificā q̄ erat deo charus ⁊ accept⁹ ⁊ rect⁹ ⁊ iuſt⁹ i vita ſua. Scd̄o grāꝫ ⁊ ſpm̄ pphetie. Tria ḡ facit. Nā prio petit grāꝫ gratificā ſibi reſtitui.ſcd̄o grām ⁊ ſpm̄ pphetie. Tertio petit i vtraqꝫ grā cōfirmari.ſcd̄a ibi:ne pijcias.tertia ibi redde mihi. ¶ Quātū ad pmū eſt notandū ꝙ lꝫ ex parte dei idē ſit remiſſio culpe ⁊ īfuſio grē: q̄r p īfuſione grē rmatur culpā.tn̄ ex pte ſub iecti potitate originis remiſſio culpe ē por i fuſiōe grē:ſicut corruptio forme p̄ exiſte eſt por ꝙ itroductio forme gn̄atī:lꝫ ſit tpe gn̄atio vni⁹ ſit corruptio alteri⁹ et ecōuerſo:⁊ iō dd̄ pri⁹ petit ſibi culpaꝫ remitti ⁊ deleri:⁊ ex ꝯnti i hac pte petit ſibi grāꝫ reſtitui ⁊ īfundi. Sꝫ qꝛ talis grā nō educit̄ d̄ potētia paſſiua ipſi⁹ aie p aliqd̄ agēs creatū:niſi a ſolo deo p ſolā creationē. Jō ait. O de⁹ crea i me cor mūdū:⁊ innoua ipm̄ rectū.i.grāꝫ rectificātē i viſcerib⁹ aie mee.i.i initio ꝯſcie. Vn̄ p ſpm̄ rectū nō itelligit ſubſtātiā ſpū ſſcti:ſicut forſan itelligit magr̄ ſniaꝝ in.j.di.xij.ſed intelligit grāꝫ iſuſaꝫ p ſpm̄ ſctm̄:⁊ ſic pōit̄ cā p effectu. Nā ipē ſpūſſāct⁹ ē ille p quē pr̄ ⁊ fili⁹ iſūdit grāꝫ i aiaꝫ. Et dr̄ ſpūs rect⁹ iquātū rectificat ⁊ ordinat nr̄aꝫ volūtatē vt ſit ꝯformis diuine volūtati ⁊ pareat p̄ceptis diuine legis. Jteꝫ dicit innoua ⁊ petit p̄teritā grāꝫ renouare:ad de notādū ꝙ p̄ diderat eā:⁊ erat ueterat⁹ per pctm̄ p totū illū annū anꝙ ageret pniaꝫ.q.d. O de⁹ renoua grāꝫ rectificātē ⁊ ordinātē me vt ſim ꝯformis diuie volūtati:quā grām p pctm̄ amiſi:i q̄ pctō diu fui ueterat⁹. Naꝫ qm̄ tacui illd̄ pcm̄ ſine pnia:iō ueterata ſūt oia oſſa ⁊ viſcera ꝯſcie mee:vt dictū ē pſal. xxxj.q.d.reſtitue mihi illā grāꝫ rectificātē:⁊ renouabit ⁊ mūdauit cor meū ⁊ cōſcientiā. De pe.d. ij.§. oppo nitur.

Remiſſio culpe p̄ or in fuſione grē.

Ne proijcias me a facie tua:⁊ ſpm̄ ſanctum tuum ne auferas a me.

¶ Qꝛ ſicut in toto illo anno fuit priuatus grā gratifica:ita fuit priuat⁹ grā ꝓphetie:⁊ ſic fuit pieci⁹ a facie ⁊ grā dei:qꝛ lōge a pctōrib⁹ ſal⁹. Jō petit reduci i grāꝫ dei ⁊ ipm̄ ꝓphetie ſibi reſtitui:dicēs.o dn̄e ne pijcias.i. ne ꝓcul iaceas me a facie ⁊ grā tua:⁊ ne auferas a me ſpm̄ ſctm̄ tuū.ſ.ſpm̄ pphetie quē pdidi pp pctm̄.ſꝫ reduc me in grām tuā:⁊ reſtitue mihi ſpm̄ pphetie amiſſuꝫ:vt ꝯſiderē mirabilia abſcōſa in lege tua:q̄ ſine illo ſpū itelligi ⁊ iterp̄tari nō p̄nt:⁊ nō auferas a me in ſpiratiōes ⁊ reuelationes conſuetas.

Redde mihi letitiā ſalutaris tui: ⁊ ſpiritu principali confirma me.

Di.l. pōderet.et c.cuꝫ exaudiero

¶ Hic petit ꝯfirmari in vtraqꝫ grā. Vn̄ ē aduertendū ꝙ dd̄ an̄ pctm̄ p illā duplicē grām erat i duplici gaudio. Nā ſicut lōge a pctōribus ſal⁹:ita ſal⁹ ē ppe iuſtos. Et ſic ſicut peccator ſp ē i ꝯtinua triſtitia:qꝛ timet penā eternā:ita iuſt⁹ in q̄ ē grā gaudet ⁊ ē in ꝯtinua letitia:qꝛ de ppinq̄ ſperat ſalutē ⁊ gl̄iaꝫ:⁊ ſic dd̄ an̄ pctm̄ p grāꝫ erat i illa letitia ſalutꝫ:qꝛ p grāꝫ ſciebat ſe ꝯſeq̄ ſalutē:⁊ et eē deo gratū ⁊ acceptū. Jtē p grām ⁊ ſpm̄ pphetie habebat aliā letitiā:qꝛ cōtinue cōtēplabat̄ my

ſteriũ incarnatiõis ⁊ nr̃e redẽptiõis ⁊ vl̃ie ſa
lutis put ſibi reuelabat: ⁊ ſic ↄ̃t nuc letabat
i tali ↄ̃tẽplatiõe. Sʒ q: videbat ſe illd gaudiũ
⁊ letitiã ꝑdidiſſe ꝑ peccatũ: id petit illd gau
diũ ⁊ duplicẽ grãm reſtitui ⁊ q: timebat ne
iterꝫ recuꝑatã ꝑderet: id petit in illa duplici
grã ⁊ gaudio ↄ̃firmari: id ait. o dñe redde mi
hi letitiã ſalutaris tui. i. illã duplicẽ grãʒ: vt
gaudeã ⁊ let in ſpe ⁊ ↄ̃tẽplatiõe vl̃ie redem
ptiõis ⁊ ſalutis xp̃i futuri: vt fruar illo gau
dio ⁊ ↄ̃tẽplatiõe: ⁊ rogo ne ampli⁹ auferas
a me hãc grãʒ ⁊ letitiã ſalutaris tui: poſtq̄
ſemel reſtitueris ⁊ reddideris mihi: ſʒ cõfir
ma me in ea. Jd ſubdit ⁊ ſpũ ṗncipali. i. grã
ṗncipali cõfirma me: q: ſi cõfirmaueris me
in grã nunq̄ ampli⁹ peccabo: ⁊ ꝑ ↄ̃ñs ero in
cõtinuo gaudio ⁊ letitia ſalutaris xp̃i: ⁊ vo
cat gratiã cõfirmatã ſpm̃ ṗncipalẽ: nã lʒ ea
dẽ ſit grã gratifica ⁊ ↄ̃firmata: tñ q̇ ad mo
dũ exiſtẽdi gratia cõfirmata dicit nobilioꝛ
⁊ ṗncipalioꝛ: eo q̄ nõ põt auferri: ſicut fuit
ſemꝑ in virgine maria: ⁊ in apoſtolis poſt
receptionẽ ſpũſſcti i die pẽte. Uñ ſicut fina
lis impnia ⁊ obſtinatio dr̃ peſſimũ pctm̃ in
ſpm̃ ſctm̃: ita grã cõfirmata dr̃ ſpũs ṗncipa
lis ⁊ nobilioꝛ. q. d. dd in tota iſta pte. O de⁹
crea in me coꝛ mũdũ a pctõ ⁊ renoua in me
grãʒ re tã quã ꝑdidi: ⁊ ne ꝓijcias me a fa
cie tua nec auferas a me ſpm̃ ꝓphetie queʒ
pri⁹ habebã: ꝑ quẽ multa myſteria ſacre ſcri
pture de futuro xp̃o intelligebã: et ꝓuidebã
tãq̄ i ſpeculo: ⁊ multa mihi nouiter reuela
bas. Sʒ redde mihi letitiã ⁊ gaudiũ ſaluta
ris tui quã de grã pñti ⁊ de xp̃o ſalutari tuo
pri⁹ habebã: q̇ gratia letificabat aiam meã:
⁊ confirma me in tali duplici gratia.

De pe. d. d. ſi olim ⁊ diſ. l. põderet. et d pe. di. iũ. totã. Ex remiſſione pctĩ dd q̃tuoꝛ vtilitates

Docebo iniquos vias tuas: ⁊ impij ad te conuertentur.

¶ Hic dd vt deũ iclinet ad ſuas ꝓces ⁊ impe
tret remiſſionẽ culpe ⁊ ſnie: ⁊ recuperatio
nẽ grẽ amiſſe ꝑſuadet q̄druplici rõne addu
cẽdo in mediũ q̃tuoꝛ vtilitates q̄ ꝓderent ni
ſi talis remiſſio fieret. Uñ nota q̄ q̃tuoꝛ vti
litates ſecute ſunt toti generi humano ex
remiſſiõe peccati ipſi⁹ dd ⁊ reuocatiõe ſnie
dei. Nã pmo multi vidẽtes penitẽtiã eſſe tã
te pfectiõis ⁊ virtutis q̄ ꝑ ipſam de⁹ remi
ſit ipſi dauid tria tã nephanda ſcelera: ſcʒ
adulteriũ ⁊ furtũ ⁊ homicidiuʒ: id exemplo
ipſi⁹ dauid cũ fiducia currũt ad penitẽtiã: ⁊
cõuertunt a ſua via mala Et id ſubdit dd.
O dñe ſi tu remiſeris culpã ⁊ reſtitueris mi
hi gratiã per hãc penitẽtiã tũc ego docebo
iniquos ⁊ peccatores vias tuas id eſt publi
ce in pñti ꝓdicabo eis multitudinẽ mĩe tue
qũo es pi⁹ ⁊ miſericoꝛs ⁊ miſert⁹ es mei: et
ſic multi impij ⁊ peccatores ↄ̃uertent ad te:
⁊ nõ ſolũ docebo pctõres in pñti ſed etiaʒ in
futurũ dupliciter. Primo q: hãc remiſſionẽ
ego ſcribã in h̄ pſal. Scdo q: nathã ⁊ gad ⁊
ceteri ſcribẽt eã i. ij. li. regũ. et ſic erit memo
ria ꝑpetua i futurꝫ. vñ oẽs pctõres legẽtes ⁊
audiẽtes ↄ̃uertent ad te pniaʒ agẽtes cũ fi
ducia venie exẽplo mei. Scda vtilitas fuit: q:
poſtq̄ ſnia dei fuit reuocata ⁊ dd nõ ẽ mortu
us: ⁊ recuꝑauit ſpm̃ ꝓphetie nõ ſolũ ſp egit
deo grãs: ſʒ ẽt ↄ̃didit pl̃es ꝓſas ad laudẽ dei
i q̇b⁹ ↄ̃tinẽt myſteria ꝓfũdiſſima d xp̃o ⁊ ec
cl̃ia q̄s hodie cãtat ⁊ frequẽtat eccl̃ia i diui
nis officijs ad laudẽ dei magꝭ q̄ ſcripta alio
rũ ꝓpharꝫ: q̇ oĩa dficerẽt i eccl̃ia. Jd ſubdit.

xxv. di. c. ſſue.

Libera me de ſanguinib⁹ de⁹ de⁹ ſalutis meę: ⁊ exultabit lingua mea iuſtitiã tuã.

¶ O d.⁹ me⁹ libera me de his trib⁹ ſangui
nibus. i. tribus pctis ꝑ q̇b⁹ mereoꝛ mortem
ſcʒ a culpa adulterij: furti: ⁊ homicidij: pro
q̇b⁹ pctis effudi ſanguinẽ vrie: ⁊ ſi hoc fece
ris lingua mea exaltabit ⁊ magnificabit: et
laudabit iuſtitiã tuã. ¶ Not. qd oẽ pctm̃ dr̃
ſanguies in plurali. Pmo q: ꝓcedit ex ↄ̃cupi
ſcẽtia carnis ⁊ ſanguis: q: ex ↄ̃cupiſcẽtia oĩa
mala oriunt. Scdo q: oẽ pctm̃ meret duplicẽ
mortẽ. ſ. coꝛpalẽ ⁊ eternã. Tertio marie odiũ
⁊ homicidiũ dñr ſanguies. Nã ira eſt acceſ
ſus. i. ebullitio ſanguis circa coꝛ: ⁊ in homici
dio effundit ſanguis: ⁊ ſic maleuoli dñr viri
ſanguis ⁊ doloſi: ⁊ ſic ẽt adulteriuʒ dr̃ pctm̃
ſanguis: eo q̄ ꝓcedit ex cõcupiſcẽtia carnis
⁊ ſanguis. Uñ dd a culpa horꝫ triũ pctõrꝫ pe
tit liberari. Jtẽ ꝑ iuſtitiã intelligit diuinam
mĩam: nã mĩa dei nihil aliud eſt niſi iuſtitia ꝑ
pietatẽ ⁊ bonitatẽ tẽperata. Jtẽ cũ de⁹ ꝑcit
pctõri iuſte agit: q: iuſtificat i ſermõib⁹ ⁊ ꝓ
miſſiõib⁹ ſuis: eo q̄ ꝓmiſit veniã ꝑnitẽtib⁹
Et ẽt vicit cũ iudicat: et ſic oĩs remiſſio cul
pe ꝑ pniam dr̃ myſtica: vt magis patebit in
ſcda expõne hui⁹ pſal. Et no. q̄ hec lr̃a i ple
riſq3 locis ẽ corrupta vitio ſcriptorũ q: nõ dʒ
ſcribi nec dici exultabit ſʒ exaltabit. magni
ficabit lingua mea iuſtitiã tuã: tũ q: eẽt falſa
grãmatica: tũ q: hebre⁹ ⁊ lr̃a hierõ. hʒ lau
dabit lingua mea iuſtitiã tuã: ſed q: dd non
ſolũ intẽdebat ſi viueret laudare ⁊ magnifi
care deũ ꝓpter remiſſionẽ pcti: ſʒ ẽt ſi recu
peraret ſpm̃ ꝓphetie: itẽdebat plures pſal.
eternã memoriã ad laudẽ dei: ⁊ ꝓnũciandũ
futura ⁊ ꝓfunda myſteria ↄ̃ficere id ſubdit.

T pctm̃ dr̃ ſan guies

diſ. c. vlt. ⁊ d. p d. d. q rẽdũ.

Dñe labia mea apies: ⁊ os meũ annũciabit laudem tuam.

¶ Dñe labia mea apies. Cũ reſtitueris mi
hi ſpm̃ ꝓphetie ⁊ aperueris labia itelligentie
mee q̇ ꝑ pctm̃ erãt clauſa: tũc os meũ annũ
ciabit laudẽ tuã ⁊ ꝓnuntiabo futura myſte
ria faciẽdo pſal. i q̇b⁹ referabo ⁊ mẽoꝛabo
oĩa mirabilia q̄ feciſti a creatiõe mũdi ⁊ q̄ fa
ctur⁹ es i futurꝫ vſq3 ad fi. ¶ No. q̄ h̄ exſ diſ
cat totũ myſteriũ trinitatꝭ. Nã pmo geminat

U Not. myſteriũ trinitatꝭ

hoc nomē de⁹ oū dr de⁹ de⁹ ſalutꝫ mee. qꝛ pſo naliē itelligit. nā p pmū itelligit pſona pri⸗ cū dr: libera me de⁹ p ſcdꝫ itelligit pſona filij cū dr: de⁹ ſalutꝫ mee. Nā ſicut pr dr: de⁹ potē tie ſiue de⁹ ſimplr: ita fili⁹ vt redēptor dr de⁹ ꝛ actor nře ſalutis. Et ſic memorat pſona pa tris ꝛ filij: ſꝫ rurſus memorat pſona ſpūſcti cū dr. Dñe labia mea apies: qꝛ ad ſpūſctm ptinet appropriate apire labia ignorātiū ꝛ in fundere dōa grāꝝ. Uerūtñ lꝫ iſta opa attri buāt diſtincte iſtis pſonis appropriate: tñ rea lit ſūt īdiuiſa ad ex. Nā ſicut pr ꝛ fili⁹ ꝛ ſpūſ ſctūs ſūt vn⁹ de⁹ eēntialr et vn⁹ dñs: ita iſte opatiōes eēntiales ſūt īdiuiſe ad ex: ſꝫ expli cat h pluralitas ꝛ diſtinctio diuinaꝝ pſonaꝝ in vna ſubſtantia ꝛ eē. Tertia vtilitas q̄ ſecuta fuit ex remiſſiōe illi⁹ pcti: fuit acceptatio ſa⸗ crificioꝝ ꝛ bonaꝝ opationū: ꝛ orōnū: ꝛ lau dū. Nā certū ē ꝙ de⁹ nō acceptat ſacrificiū nec laudē pctōris: qꝛ laus nō ē ſpecioſa ī ore pctōris. Tūc manifeſtū ē ꝙ de⁹ p totū illum annū nō acceptauit ſacrificiū: nec oblationē ipſi⁹ dd: eo ꝙ erat ī pctō. Uñ ē aduertēdū ꝙ hec ē dña īter ſacrificia vet. ꝛ no. le. ſicut di ctū ē pſal. pcedēti. Nā illa d ſe nō erāt bona nec acceptabilia nec recōciliatiua: qꝛ erant ꝑ:u pctū ex aialib⁹ brutis: Et iō nō erāt bona niſi ex deuotiōe ꝛ puritate ꝛ bonitate offerē tis. Et ſic deus pro acceptabat deuotionē ꝛ puritatē offerētꝫ: ꝛ exīde illa ſacrificia. Sed ſi offerētes erāt in pctō: nec acceptabat de⁹ offerētes nec ſacrificia. Nā p prius reſpexit de⁹ ad abel: deīde ad munera ei⁹ rōne puri tis ei⁹. Ad caim aūt nō reſpexit pp līuīditiā ꝛ prauā itētionē: nec p ꝫ̄ña ad munera eius qꝛ tota bōitas ſacrificij erat ab offerēte. Per oppoſitū eſt ꝛ ſitā lege grē: incptū offert niſi vnū ſacrificiū. ſ. xp̄s in eucharīſtia: ꝛ illō eſt de ſe bonū de ope opato ꝛ acceptabile apud patrē. Et iō p pri⁹ ꝛ ſemp acceptat apud pa trē: et cōſequēti acceptat offerēs ipm et p q̄ offert: ſi eſt in grā. ¶ Et iō duo ſacrificia of⸗ ferunt ī nouo teſtō. ſ. ſacrificiū operis bonū de ope opato. ſ. xp̄s ī eucharīſtia: ꝛ hoc dr d ſe iuſtū et acceptatū ſemp. Aliud eſt ſacrifi⸗ ciū cordis. ſ. bonitatis ꝛ puritatis. Primū de ſe ſemp eſt acceptū apud deū: ſed nō eſt ſem per acceptū p offerēte: niſi offerēs offerat ſi mul puritatē et bonitatē cordis. Ex quo ptꝫ ꝙ opꝫ ꝙ illud ſacrificiū offerat cū puritate offerētis ad hoc ꝙ ſibi pſit. Sꝫ illud ſacrifi⸗ ciū ſemp acceptat p oībus viuis ꝛ defunctis exiſtētibus in gratia: ꝛ ſic nunꝙ eſt vacuum nec fruſtra. Sed ſacrificia vete. le. nullo mo do de ſe niſi ratione offerētis erat accepta ꝛ placabilia. Jdeo ſubdit dauid.

Y Duo ſacrificia offerunt in no. teſtō.

Qm̄ ſi voluiſſes ſacrificiū dediſſē: vtiqꝫ holocauſtis nō dlectaberis.

d pe. di. ū. vt co⸗

Sacrificiū deo ſpūs cōtribulat⁹: cor con tritum ꝛ hūmiliatū deus nō deſpicies. ¶ O dñe ſi tu voluiſſes. i. acceptaſſes: ego ſacrificiū ꝫdiſſꝫ ꝛ obtuliſſꝫ tibi: ſꝫ nō feci: qm̄ vtiqꝫ. i. certe ſcio qm̄ tu nō delectaberis nec dlectaris ī holocauſtis ve. le. ⁊ dñe coꝝ niſi ex bonitate offerēt. s. Dū ḡ fui ī pctō: nō tibi obtuli ſacrificium acceptabile: q̄ ī ſcio ſupple ꝙ ſacrificiuꝫ acceptabile tibi deo eſt ſpūs ꝫtribulat⁹ p pniaꝫ. Et ſcio ꝙ tu de⁹ nō dſpicies cor ꝫtritū ꝛ hūiliatū p pniaꝫ aūt nō ꝙ acceptabis ipꝫ: nec recipies imo: dſpicies ipm: ꝛ hec fuit cā q̄re ī toto tpe pcti nō obtu li: nec dēdi tibi ſacrificiū: qꝛ ſcio ꝙ nō voluiſ ſes: nec acceptaſſes illō. q. d. tertiū bonū ꝙ ſequet ſi tu remiſeris mihi culpā: ꝛ reſtitue⸗ ris grāꝫ erit: qꝛ offerā tibi cor ꝫtritū ꝛ hūilia tū ꝛ ſpm ꝫtribulatū: qđ ē ſacrificiū tibi placi tū ꝛ acceptabile: ꝛ ſic nō dſpicies: imo acce⸗ ptabis ipꝫ. Lrā hieronymi hꝫ qm̄ nō vult ſa crificiū de⁹ nec holocauſtū tibi placet ſacrifi ciū dei ſpūs ꝫfract⁹ cor ꝫfractū ꝛ ꝫtritū de⁹ nō deſpicies: et tunc litera eſt magis clara.

gitas neſt. et de pe. d. i. c. ī ſectio ne.

Benigne fac dñe ī bona volūtate tua ſion: vt edificent muri hierlꝫ.

¶ Quarta vtilitas ēt pr eē vltia ꝑs pncipal huj⁹ pſal. Nā dd p pctm pdidit grāꝫ: ꝛ icidit ī culpā: ꝛ mortē tpalē ꝛ etnā: ꝛ ſic ipediebat tota pmiſſio d tēplo edificādo p ſucceſſorꝫ filiū: ꝛ ſic ēt ipediebat eternitas regni xp̄i in eo: ſꝫ ſi de⁹ reuocaret ſnīaꝫ ꝛ remitteret cul pā: ꝛ reduceret ipꝫ ī pſtinū ſtatū ꝛ grāꝫ tunc ſeq̄ret h q̄rtū bonū ꝛ vtilitas qđ ipe dimiſit ꝛ pparauit oīa neceſſaria p tēplo edificādo ꝛ ciuitate āpliādo: ꝛ cultu diuio magnificādo: ꝙ totū fuit iplerū p ſalo. ꝛ ſic p ꝫ̄ña fuit iple tū qđ figurabat d xp̄o ꝛ eccl̄ia: iō ait. O dñe facqđ peto nō pp me ſolū ſꝫ pp ſiō ꝛ totū po pulū iſrl. Uñ fac benigne ī volūtate tua ſiō. i. ſit benigna tua voluntas toti ſion: vt muri hieruſalem ꝛ templuꝫ poſſit edificari: ſicut propoſui ꝛ promiſiſti.

d pe. d. j. c. facis turni tas.

Tunc acceptabis ſacrificiū iuſtitie obla⸗ tiones ꝛ holocauſta tunc imponent ſu⸗ per altare tuum vitulos.

¶ Tūc in illo templo magnifico acceptabis ab oīb⁹ ſacrificiū iuſtitie. i. corde contrito et humiliato. Et tūc ſacerdotes imponēt vituꝫ los et tauros et alia holocauſta et ſacrificia ſup altare tuū. Et nō ſolū intendo ꝙ facias benigne huic ſion materiali: ſꝫ toti ſiō ſpūa⸗ li. ſ. eccl̄ie p iſtā ſion figurate: vt muri noui ꝛ ſpūalis hierl̄ edificēt p xp̄m ꝛ apl̄os: ꝛ im⸗ pleant tua pmiſſio: ꝛ tunc ī eccleſia xp̄i ſacer dotes imponēt ꝛ offerent ꝛ ſacrificabunt ve ros vitulos. ſ. martyres ꝛ apl̄os per vitulos ve. le. figuratos ſuper altare tuū: ꝛ tūc acce⸗

xxiiij. q. j. c. odi ꝛ ixxx vj. d. nō ſa tis. Et xv. q. i. p to tum.

ptabis ſacrificiū iuſtitie.ſ.ſacrificiū euchari
ſtie qḋ de ſe eſt bonū ⁊ acceptabile: vt pate-
bit magis in.ij.expōne. ¶ Sequit̄.ij.expō.

Sed qꝛ vt ī pncipio dictū ē:dd
nō ſolū fecit hūc pſal.in pſona
ſua ſ; et pphetice ī pſona toti⁹
corpis ſiue hoīs myſtici:prout
peccauit ī adā:et ħ; fidē xp̄i:q̄
hō pegrinat⁹ eſt vſq; ad xp̄m ⁊
exīde pegrinat̄ vſq; ad iudiciū:q̄ alio mō dr
ciuitas dei:aut ppl̄s ſiue eccl̄ia dei:ad quē
ſenſum legit̄ in officiis ferialib⁹ ad oēs ho-
ras:iō ad hūc ſenſum eſt ſcd̄o mō exponēd⁹
iſte pſal. Ad cui⁹ itelligētiā ē aduertendū ſi-
cut dictū eſt frequēter q̄ dd in multis eſt fi-
gura xp̄i:maxie q̄ ad pmā pſecutionē:qꝛ in-
nocenter paſſus eſt. S; poſt pſecutionē fuit
exaltat⁹ in regnū ſuū ſicut xp̄s: ſ; in multis
fuit figura ipſi⁹ adā.ſ.inq̄tū pctōr ⁊ igratus
poſt exultationē maxie in adulterio ⁊ raptu
berſabee. ¶ Uñ pctm̄ ipſi⁹ dd in multis fuit
ſiīe pctō pmi parētis ⁊ ecōuerſo. Nam ſicut
pctm̄ dd fuit ſupbia ⁊ furtū ⁊ luxuria:ita pec
catū ipſi⁹ adā. Fuit eīm pmo ſupbia:qꝛ non
paruit diuio pcepto. Scd̄o fuit furtū:qꝛ ra-
puit fructū vetitū. Tertio fuit luxuria:qꝛ vo
luit magis cōplacere vxori q̄ deo ppter deli
tias ſuas:ne deſtitueret̄ ſolatio conſortis:vt
ait Aug. Itē nō ſolū pctm̄ ipſius dd fuit ſiīe
pctō ade:ſ; ēt punitio ⁊ ſnia. Nā ſicut propt̄
pctm̄ ade fuit corrupta tota ſua gn̄atio ⁊ na
tura hūana q̄ trahit cōcupiſcētiā ī carne ab
adā:q̄ inclinat̄ gn̄alr̄ ad illa tria pctā:ſc; ad
ſupbiā:auaritiā ⁊ luxuriā:q̄ dn̄r pctā hr̄dita
ria:qꝛ ex morbo nature ꝯcto ab adā: ita pa-
riter fuit corrupta tota dom⁹ dd ex ſnia dn̄i
pp pctm̄ ei⁹.cū dixit dn̄s p nathā.non rece-
det gladi⁹ d̄ domo tua ⁊c. Et ſic talr̄ fuit cor
rupta tota domo dd:qḋ pctm̄ ei⁹ relictū eſt
hr̄ditariū filijs. Pr̄io fuit relictū pctm̄ luxu-
rie:qꝛ amon corrupit ⁊ rapuit thamar ſoro-
rē ſuā. ⁊ Abſalō ingreſſus eſt ad vxores pr̄is
ſui. Itē gladi⁹ homicidij nō receſſit d̄ domo
dd:nā abſalō iterfecit amon fratrē ſuū:ſicut
cain interfecit abel. Itē relictū eſt pctm̄ ſup
bie:qꝛ abſalō ſe rebellauit ꝯ patrē ⁊c. Item
ſicut totū gen⁹ humanū fuit commēdatū ad
mortē pp pctm̄ ade:ita fili⁹ genit⁹ ex adulte
rio berſabee fuit pcuſſus morte ppter pctm̄
dd:vt pt;.ij.Reg.xij. Ex q̄b⁹ pt; q̄ non ſolu;
pctm̄:ſ; etiā ſnia ⁊ punitio dom⁹ dd fuit ſi-
milis pūitiōi filiorū adā:nā totū genus hūa
nū fuit punitū in adā: ⁊ laborat in illo tripli
ci pctō:ſc; ſupbia: luxuria et auaritia tanq̄
morbo hr̄ditario relicto ex pctō pmi paren-
tis. Hoc ḡ pnidēs dd in ſpū:nō ſolū in pſona
ſui ſicut dictū eſt:ſ; etiā in pſona hoīs myſti
ci pcuſſi ⁊ vulnerati in adā:fecit hūc pſal.in
quo introducit ipſum loquente;. Uñ iſte hō
myſtic⁹ q̄ loquit̄ in hoc pſal. h; duplice; re-
ſpectū. Uno mō reſpicit pmū adā ī q̄ pecca-
uit:⁊ a quo trahit naturā corruptā tanq̄ mor
bū hr̄ditariū. Scd̄o reſpicit ſcd̄m adā.i.xp̄m
p quē expectat liberari a morbo ⁊ ſnia data
in adā. Et ſic dr hō myſtic⁹ rōne xp̄i capitis
ſui:q̄ q̄dē hō peregrinat⁹ eſt ab adā vſq; ad
abraā:in q̄ recepit circūciſionē:⁊ exinde pe-
grinat⁹ eſt vſq; ad moyſem: in q̄ accepit le-
gē:⁊ exinde vſq; ad xp̄m:a quo accepit pfe-
ctionē ⁊ grām ⁊ veritatē legis:⁊ exinde nūc
pegrinat⁹ vſq; ad ſcd̄m aduētū xp̄i:vbi acci-
piet vltimā pfectionē.ſ.īmortalitatē ⁊ vitam
ſempiternā in pr̄ia:vbi ceſſabit tota ſua pe-
grinatio:q̄ q̄dē hō q̄ eſt eccleſia ſemp pegri-
nādo cātauit iſtū pſal.vſq; ad pmū aduentū
petēdo redēptionē:ſ; nūc cantat ⁊ cantabit
vſq; ad iudiciū petēdo ſanari a pdicto mor-
bo p eccleſiaſtica ſacrā. ¶ Scd̄o eſt notādu;
q̄ ſicut dauid propter pctm̄ incurrit tria dā-
na.ſ.qꝛ incidit in culpā ⁊ perdidit gratiam:⁊
pdidit pmiſſionē ſibi factā:ita pariter ada;
⁊ totū gen⁹ humanū. Primo incurrit culpā.
Secūdo pdidit gratiā ⁊ originalē iuſtitiam.
Tertio pdidit pmiſſionē ſibi factā de eter-
na felicitate. Tria ergo facit iſte hō myſtic⁹
ſiue tota eccleſia in hoc pſal.nam pmo petit
liberari ⁊ ſanari a culpa horū triū pctōrum.
Scd̄o petit ſibi grām amiſſam reſtitui. Ter
tio petit pmiſſionē ſibi factā de celeſti felici
tate adimpleri:ſcd̄a ibi.cor mundū crea ⁊c.
tertia ibi.benigne fac. ¶ Quantum ergo ad
primū iſte homo myſticus ſauciat⁹ in adam
gemēs dicit. O deus miſerere mei.i.releua
me ab hac miſeria ſm magnā mīam tuam ⁊
non reſpicias pctm̄ pr̄is mei ade.q.d.mitte
filiū tuum:⁊ oſtēde mīam tuā: vt liberet me d̄
hac miſeria: quā traxi ab adā. Et primo ſm
multitudinē miſerationū tuarū dele iniq̄ta
tē meā.ſ.pmū pctm̄ qḋ eſt ſupbia:⁊ amplius
ideſt vlterius laua me ab alia iniq̄tate mea:
ſc; ab auaritia. Tertio mūda me a pctō meo
ſc; luxurie:qꝛ iſta tria pctā traxi ab ada; q̄ſi
morbo hr̄ditario:⁊ in his ꝯtinue laboro:vñ
pueniūt mihi alia vitia ⁊ pctā.ſ.inuidia: gu
la: ira ⁊c. Et iō cōfiteor pctā mea qm̄ ego co
gnoſco iniq̄tatē meā:⁊ ſic cōfitebor me reu;
qꝛ pctm̄ meū ſemper eſt contra me:ſc; accu
ſando:cōterendo:⁊ mordendo conſcientiam
meā:⁊ etiā qꝛ ꝯcupiſcētia ⁊ caro ſemp inſur
git ⁊ impugnat aduerſus ſpm̄ ⁊ rationem:⁊
ſic ꝯfiteor q̄ tibi ſoli peccaui:⁊ te ſolū offen-
di in adā: nā ſicut ego fui tibi rebellis:ita ī
me eſt rebellis ſenſualitas ⁊ caro:et hoc ac
cidit:quia tibi ſoli peccaui:⁊ non tibi obedi-
ui. ſed preceptum tuum ſum tranſgreſſus
et malum coram te feci obediendo pſuaſio-
ni diaboli ⁊ non voci tue:et ſic illa pena et
morbus manet in carne mea in punitionem

dd in mlt; ē figura xp̄i.

¶ pctm̄ dd cōpatur pctō ade.

dd repſentat adā et xp̄m.

Not. mala ex pctō dd et ade.

⁊ penā peccati:q2 qđ nolo hoc facio: ⁊ ſic ſuʒ
i ɔtīnua pugna incidēdo de pctō in pctm̄:iō
veni i carnē ad ſanādū ⁊ redimēdū me: ⁊ ve
veni p gr̄aʒ ad remittēdū pctā q̄ ɔmitto q̄tī/
die: ⁊ veni p gl̄iaʒ ad liberādū me ab oī miſ/
ſeria ⁊ penalitate corpali ⁊ ſpūali. ¶ Ut iuſti
ficeris. hic iſte hō ɔſuadet deo duplici rōne
q̄ dʒ ſibi culpā remittere: ⁊ a ɔdictis pctis li
berare. Pmo allegādo dei ɔmiſſionē. Scđo
allegādo hoīs fragilitatē ⁊ nature corruptio
nē. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā ē aduertēdū q̄ dia
bol⁹ poſſet ɔq̄ri de deo dicēs. ¶ Quare tu fe
ciſti pctm̄ hoīs remiſſibile: ⁊ meū irremiſſi
bile? q2 tu vis ipʒ redimere ⁊ non me:q2 ita
creaſti me ſicut hoīeʒ: ⁊ in nobiliori natura
creaſti me q̄ ipʒ:iō habeo iuſ q̄rele ɔ te:et
poſſū te arguere de iniuſtitia? huic obiectiōi
rñdet ɔphā i ɔſōa toti⁹ hoīs myſtici dicens.
Dñe tu debes me redimere ⁊ nō diabolū. Pmo
vt iuſtificeris i ſermōib⁹ ⁊ ɔmiſſis tuis:q2 ɔ/
mo ipī adā ɔmiſiſti i padiſo ɔmittere filiū
in carnē ad liberandū ipʒ cū tota ſua poſte/
ritate: hoc idē ɔmiſiſti oīb⁹ patriarchis ⁊ ɔ
phetis:iō miſerere mei vt iuſtificeris in ſer
monib⁹ tuis. Et q̄ō vt iuſtificeris i ſermōi/
bus tuis? q2 ecce.i.reſpice.i.manifeſtū eſt q2
veritatē dilexiſti ⁊ nō mēdaciū. Jō debes ad
implere qđ ɔmiſiſti:ſed tu manifeſtaſti mul/
ta icerta ⁊ obſcura ⁊ occulta myſteria de ad
uētu xpī in carnē: ⁊ de vniuerſali redēptiōe:
⁊ hoc manifeſtaſti ⁊ ɔmiſiſti mihi p patriar
chas ⁊ pphetas:ergo imple ɔmiſſum vt iu
ſtificeris in ſermonib⁹ tuis. Sed rurſus poſ
ſet dicere de⁹. Q̄ō faciam hoc? q2 arguor ⁊
iudicor a diabolo: ⁊ murmurat ɔ me dicens
quare nō redimo ipʒ ſicut redimo hoīem? ⁊
quare nō remitto ſibi culpā? huic rñdet hō
myſtic⁹ dicēs. Dñe tu potes h̄ facere abſq̄
iniuria:imo vinces diabolū dū iudicaris ⁊
argueris ab illo. Ecce enim.i.certe ɔ q2 ego
ſum ɔcept⁹ in iniq̄tatib⁹: ⁊ q2 mater mea ɔce
pit me in pctis ⁊ in libidine:vñ traxi naturā
corruptā ⁊ fragilē ⁊ ɔnaʒ ad peccandū: ⁊ ſic
habeo excuſationē: ⁊ pctm̄ meū eſt remiſſi/
bile: ⁊ magis merer veniā:ſed pctm̄ diaboli
eſt irremiſſibile:eo qđ nō incitat a carne: ſʒ
a ſola malitia ⁊ iniquitate ſua: ⁊ ideo potes
rñdere diabolo q̄ cauſa quare redimis me⁊
nō ipʒ eſt; q2 ego pecco ex infirmitate ⁊ fragi
litate: ⁊ ipſe peccauit ⁊ peccat ſemp ex mali
tia:cū ſit ipſe nobilioris ⁊ fortioris nature:
⁊ ſic vinces ⁊ ɔfundes eū dū iudicaris ⁊ ar/
gueris ab illo. Ex quib⁹ pʒ q̄ ibi eſt trāſpo
ſita in lr̄a:nā iy ecce eñ in iniq̄tatib⁹ cōce/
ptus ſum.refert imediate ad iy vinces cū iu
dicaris:et iy ecce eñ veritatē refert ad iy iuſti/
ficeris:vt ſit ſenſus. miſerere mei vt iuſtifi/
ceris in ſermonib⁹. Ecce eñ veritatē dilexiſti:
q2 mlt̄a icerta et occulta manifeſtaſti mihi.
Itē miſerere mei vt vincas cū iudicaris:q2 ec
ce eñ in iniquitatib⁹ ɔcept⁹ ſuʒ ⁊c. Et iſta trāſ
poſitio reddit ſenſuʒ hui⁹ litere difficilē. Sʒ
eſt ēt aduertēdū qđ duplr̄ de⁹ pōt iuſtificari
i ſermōib⁹ ſuis: ⁊ vicere diabolū cū iudicat
ab eo: ⁊ arguit de remiſſiōe hoīs. Pmo alle/
gādo fragilitatē ⁊ infirmitatē hoīs:nā vt ſic
de⁹ iuſtificat ſeipm: ⁊ ſic vicit diabolū demō
ſtrādo qđ miſeret huāne infirmitatis fragili/
tati. Scđo ſimul iuſtificat ſeipʒ ⁊ vicit cū iu/
dicat:q̄ implet qđ ɔmiſit. ⁊ ſic nō eſt ibi traſ
poſitio:ſʒ ɔſecutio lr̄e:vt ordinet ſic miſere
re mei de⁹:vt iuſtificeris in ſermōib⁹ tuis ⁊
vincas cum iudicaris. Pmo fragilitati mee
cōpatiēdo:q2 in iniquitatib⁹ ɔcept⁹ ſum. Se
cūdo ɔmiſſa tua adimplēdo:q2 veritatē di/
lexiſti:ſʒ q2 multa occulta manifeſtaſti mihi
⁊ ɔmiſiſti:ḡ imple ɔmiſſuʒ:vt iuſtificeris in
ſermonibus tuis: ⁊ vincas cum iudicaris.
¶ Aſpges me dñe yſopo ⁊ mūdabor. hic ad
ducit modū conuenientē q̄ō debebat ipm
redimere. ⁊ a pctō mundare:q2 per morteʒ ⁊
paſſionē vel poſſum⁹ dicere q̄ hic iterponit
paſſionē futurā:vt facili⁹ ⁊ iuſtius impetret
remiſſionē dicēs. O dñe aſpge me yſopo hu
manitatis intincto ſanguine tue paſſionis ⁊
mūdabor a pctō: ⁊ cū ſanguine tuo lauabis
me ɔferēdo mihi gr̄am:ſic dealbabor ſuper
acʒ niuē: ⁊ dabis gaudiū auditui meo:cū di
xeris. remittunt tibi pctā tua:⁊ tūc oſſa hu/
miliata ɔtrita ⁊ vexata in iſta lōga peregri
natiōe exultabūt ⁊ quieſcēt.q.d.q̄ aīa mea
diu pctō vexata quieſcet et exultabit: dum
fuerit pte redēpta: ⁊ receperit baptiſmuʒ ⁊
omnia eccl'iaſtica ſacra. Auerte ergo faciē a
pctis meis nō reſpiciēdo delicta mea ſʒ miſe
ricordiā ⁊ paſſionē tuā: ⁊ dele oēs iniq̄tates
meas:eas nec ad culpā nec ad penā iputā/
do vt ſupra expoſitū ē. ¶ Cor mūdū. In hac
ſecūda pte q̄rit iſte hō pditā i adā ſibi gr̄aʒ
p paſſionē xpī reſtitui. ¶ Ubi nota q̄ duplicē
gr̄aʒ pdidit adā ɔpter pctm̄. Pmo originalē
iuſtitiā cū gr̄a gratifica. Scđo ſciaʒ oīʒ diui
noꝝ quā hēbat ⁊ ſpm̄ ɔphetie:q2 mlt̄a puī/
dit de futuris i illo ſopore: ⁊ pdidit colloquiū
āgeloꝝ q̄ de multis ipʒ inſtruebāt. Unī p ad
uētū xpī hec duo recuperauim⁹ nā loco ori
ginalis iuſtitie recupauim⁹ charitatē ⁊ fidē
ſʒ loco illi⁹ ſcīe pdite i adā recuperauim⁹ in
telligētiā ſacre ſcripture legis ⁊ ɔphetaꝝ p
dona ſpūſſcti. Dicit ergo iſte hō. o dñe crea i
me cor mundū ab oī culpa:et renoua in me
ſpm̄ rectū.i.illā iuſtitiā ⁊ gr̄am quā pdidi in
adā: ⁊ ne ɔiicias me a facie ſapie ⁊ ſcīe tue: ⁊
ne auferas a me ſpm̄ ſctm̄ tuū:ſʒ da mihi do
na ſpūſſcti ad recupādā ſciaʒ:ſiue loco illi⁹
ſcīe quā pdidi i adā:vt intelligā legē tuā:et
redde mihi letitiā ſalutaris.i.illā ſciaʒ ⁊ co/
gnitionē:vt ɔtēplādo ſcripturas poſſiʒ leta

Qre pctm̄ hoīs fuit remiſſibile

Qre hoc deus debuit.

De⁹ i ſermo nib⁹ iuſtificat

Mod⁹ redemptionis

A gr̄am dupliceē pdidit adā ɔpter pctm̄.

ri i myſterio icarnatiōis ⁊ ſalutꝫ. Et dū glāꝫ ⁊ ſapiaꝫ ꝑditā mihi reddideris: nō auferas ſpūꝫ: ſꝫ ꝯfirma me i ſpū pncipali. i. gr̄a ꝯfirmata: vt ſupradictū ē. q. d. adā cū ſua poſteritate. tu dn̄e creaſti me mūdū ⁊ purū i illo paradiſo: ⁊ ornaſti me bōis nature ⁊ bōis gr̄e: ſꝫ cū icidi i latrōes fui expoliat⁹ oib⁹ illis bonis ꝓpter igratitudinē ⁊ pctm̄: ⁊ vltra hꝫ fui ſauciat⁹ ⁊ vulnerat⁹ i oib⁹ potētijs aīe ⁊ corrupt⁹ i appetitu: ⁊ ꝓiect⁹ a facie tua i hac valle lachrymaꝝ. Rogo ḡ vt venias i carnē ⁊ reſtaures ꝑditā. Nā pmo aſpges me yſopo tue paſſiōis: ⁊ ſic mundabis ⁊ lauabis me a pctō: ⁊ ſic auertes faciē tuā a pctīs meis. Secūdo creabꝫ cor mūdū i me: ⁊ renouabꝫ ſpm̄ rectū me iuſtificādo ⁊ i grāꝫ reducēdo ⁊ i ea ꝯfirmādo: ⁊ iō ne ꝓijcias me a facie tua grāꝫ negādo: ſꝫ reduc me ad faciē ⁊ amorē tuum ſpm̄ gr̄e ꝯferēdo ꝑ tuā paſſionē ⁊ eccl̄iaſtica ſcr̄a in q̄b⁹ continent̄ pretium ⁊ merita tue paſſiōis: ⁊ ſic ero in te iuſtificat⁹. Et nota ꝙ iſte hō myſticus ⁊ vīs petit vt deus creet in eo cor mundū ꝑ legē euangelicam. eo q̄ȝ lex vetus nō expreſſe ꝓhibebat aīam ſed manū tm̄: vt nō occides: ſed lex euangelica ꝓhibet vtrāq̄: vt quicūq̄ dixerit frī ſuo fatue: aut iraſcit̄: re⁹ erit gehēne. Mat. v. Et q̄cūq̄ viderit mulierē ad ꝯcupiſcēdū eā: iā mechat⁹ eſt in corde ſuo. Ex quo ꝑꝫ ꝙ lex euāgelica eſt perfecta: q̄ non ſolū iuſtificat manū ſed animū: ⁊ hāc ꝑfectionē ⁊ grāꝫ legis euangelice petebat hō myſticus añ aduētū xp̄i: cū dicebat. cor mūdū crea in me de⁹. itē petebat intelligētiā ſacre ſcripture legis ⁊ ꝓphetaruꝫ ⁊ dona grāꝝ: q̄ nō habuerūt antiqui in tāto gradu ſicut apl̄i. Iō ſubdit. ſpm̄ ſctm̄ tuū ne auferas a me. Itē petit virtute q̄ gr̄a ꝯfirmari: quā ꝯfirmationē nō habuerūt pr̄es ve. te. in tāto gradu ſicut habuit vgo maria ⁊ Jo. bapti. ⁊ apl̄i: q̄ oīa iſta fuerūt collata ꝑ xp̄m in no. te. Iō ſubdit. Redde mihi letitiā ſalutaris tui: ⁊ ſpū pncipali ꝯfirma me. Hec aūt data ſunt ꝑ aſpſionē ſanguis xp̄i. ¶ Docebo iniquos. hic aūt ꝓpheta dō ꝑdicit vtilitates q̄ ſecute ſunt toti eccl̄ie ꝑ aſpſionē ſanguinis xp̄i ⁊ eccl̄iaſtica ſacr̄a marie ꝑ vtutē ſacri pnie. Vñ dicit hō myſticus. O dn̄e ieſu xp̄e ſi tu aſperſeris me yſopo ſpūſctī per grāꝝ infuſionē ſequētur iſta q̄tuor bona nā pmo docebo iniquos ⁊ petōres vias tuas ⁊ viā pnie ⁊ vtutē ſacroꝝ. ſ. baptiſmi ⁊ pnie ⁊ ꝯfirmatiōis ⁊c. ⁊ ſic impij ad te ꝯuertētur. Itē libera me de ſanguinib⁹. i. de oibus pctīs mortalib⁹: nā oīa pctā volūtatie ⁊ cuꝫ deliberatiōe cōmiſſa dicūt̄ mortalia: vł dicūtur ſanguies: eo q̄ȝ merent̄ mortē ⁊ ſanguinē nā oīa petōr re⁹ eſt mortis ⁊ ſanguis per trāſgreſſionē legis ⁊ offenſionē factā deo ⁊ pximo: ⁊ iō in toto ige ⁊ ſtatu pctī laudes tue

nō ſunt ſpecioſe apud deū: ſed poſt actā penitētiā laus eſt ſpecioſa apud deuꝫ: ſed hoc magis declarabit̄ in ſequēti expoſitione. In hac aūt ſcda expoſitiōe nō declarat̄ niſi q̄ꝫ ꝑ aduētū xp̄i oīa ſacr̄a habuerūt ꝑfectionē ⁊ ſcriptura recepit ſuā veritatē: q̄ ipſe xp̄us aperuit ſenſum ſcripturaꝝ: q̄ lex ꝑ moyſen data eſt: ſed gr̄a ⁊ veritas ꝑ xp̄m pateſacta ē. Jo. i. ⁊ ideo poſtq̄ȝ veritas fuit reperta ꝑ dona grāꝝ ſpūſctī: tūc apta ſunt labia aploꝝ ⁊ doctoꝝ: ⁊ ānūtiauerūt laudes dei ⁊ cōdiderūt officia canonica q̄ ꝑ feſtiuitates cātantur ad laudē dei: i q̄b⁹ mēorāt̄ oīa myſteria icarnatiōis: natiuitatꝫ: paſſiōis: reſurrectionis: ⁊ aſcēſiōis: ⁊ ꝓpterea dicit: libera me de ſanguinib⁹. i. poſtq̄ȝ liberaueris me ā oib⁹ pctīs ꝑ paſſionē ⁊ eccl̄iaſtica ſacr̄a: tūc ligua mea exultabit ⁊ magnificabit iuſtitiā ⁊ miaꝫ tuā. Et cū tu dn̄e aperies labia mea ꝑ īfuſionē grāꝝ ſpūſctī: tūc os meū annūtiabit laudē tuā. i. ꝑdicabit oīa bñficia nr̄e redēptionis ſctā ꝑ xp̄m q̄ erāt clauſa in ve. te. ⁊ ſunt aꝑta ⁊ reſerata ꝑ xp̄m ⁊ ſugeſta ꝑ ſpm̄ ſctm̄. Vñ dicit iſte hō myſticus: nō ſolum annūtiabo laudē ꝑ vniuerſum orbē ꝑdicādo: ſꝫ etiā in diuinis officijs nocturnis pariterq̄ diurnis cantādo ⁊ memorādo. Vñ nota ꝙ tunc aperuit xp̄s labia ſacre ſcripture: q̄ñ aplīs aperuit ſenſum et ſcripturas: ⁊ interp̄tabat̄ eis quecūq̄ ſcripta erant in lege ⁊ ꝓphetis: et pſis de eo: vt habet̄ Lu. xxiiij. ſꝫ tunc aperuit labia aploꝝ ⁊ toti⁹ eccl̄ie: q̄ñ miſit ſpiritum in diſcipulos q̄ repleti ſunt ſpiritūſctō et ceperūt loq̄ qui ante erant muti. ¶ Qm̄ ſi voluiſſes. Hic ꝓpheta predicit tertiā vtilitateꝫ ⁊ effectū legis euāgelice ⁊ paſſiōis xp̄i ⁊ eccleſiaſticoꝝ ſacramētoꝝ: q̄ nō ſolū mūdāt exterius: ſed etiā iuſtificāt interius animā: vt dictū eſt in ꝑs precedenti: et etiā in iſto ꝙ ſacrificia ve. te. non erāt de ſe bona nec acceptabilia apud deū nec alicuius pretij: eo ꝙ ibi xp̄s nō cōtinebat̄ realiter: ſed in ſigno tm̄: ideo ſi cor offerētis nō erat mundū deus nō acceptabat offerentē nec ſacrificiū: q̄ ſola bonitate offerētis acceptabat ſacrificiuꝫ ⁊ ſic nō delectabāt nec placebāt deo ſacrificia: nec deus delectabat̄ in eis: ſed in ſola deuotiōe offerētiū: ſed illi erāt pauci: q̄ lex nō ꝓhibebat explicite aīum: ſed manū: iō pauca ſacrificia erāt deo accepta in lege ve. niſi ſctōꝝ pncipaliū q̄ offerebāt ſub ꝓteſtatiōe ⁊ fide chriſti futuri. Sed lex euāgelica expſſe pcipit nō ſolū manū ſed pncipaliter animū iuſtificari ⁊ docet offerri deo fidē formatā de corde bono ⁊ cōſcientia pura ⁊ purificata ꝑ penitētiā. Et ſic verū ſacrificiū ex parte noſtri ⁊ pma oblatio eſt ſpūs ꝯtribulatus ⁊ cor ꝯtritū ⁊ hūiliatū ꝑ pniā. ⁊ hoc deſiderabat ⁊ petebat iſte hō myſtic⁹ ꝑ paſſionē xp̄i ⁊

No.

No. bene hec.

Lex euangelica iuſtificat.

ge euãgelicã. Jdeo ait. O dñe q̃ñ ſi tu acce/ptaſſes ⁊ voluiſſes acceptare ſacrificiũ vet. legis: ego bñ dediſſem et obtuliſſem tibi in magno numero. Sȝ q̄ vtiq̄ ſcio q̄ tu nõ de/lectaberis in holocauſtis: q̄ de ſe nõ ſunt ac ceptabilia: idõ ſupple nõ offerã tibi talia ſa/crificia bruta poſt paſſionẽ tuã. Sȝ ſcio q̄ ſa crificium tibi acceptabile in q̃ delectaris ex parte nr̃i eſt ſpiritus cõtribulatus ⁊ cor con tritũ ⁊ humiliatũ: qđ nõ deſpicies: imo ſem p aſpicies ⁊ acceptabis: idõ hoc ſacrificiũ of/ferã tibi in lege euãgelica: qđ pauci in lege veteri offerebãt. ¶ Benigne fac dñe. hic p pheta dd̃ p̄dicit edificationẽ noue hierl̃m: ⁊ dilatationẽ. ſ. eccl̃ie toto orbe diffuſe: et p̄di cit inſtitutionẽ ſacrificii per ſe acceptabilis qđ in tota eccleſia offertur: quod eſt euchari ſtia. ¶ Ad cui⁹ intelligẽtiã eſt primo notan/dũ q̄ q̃ñ dd̃ fecit hũc pſalmũ: iã ipſe edifica uerat arcẽ ⁊ fortalitiũ in mõte Syõ: ⁊ ſepiue rat muro ciuitatẽ hierl̃m: ⁊ ſic iã muri hie/ruſalẽ erãt edificati. Sȝ in exẽplari ⁊ deſcri ptiõe quã acceperat a ſpũſancto de ciuitate ampliãda: ⁊ tẽplo edificãdo: quã deſcriptio nẽ tradidit ſalomõi vt edificaret templũ in mõte moria ſiue area iebuſei: et p̄ 9ñs am/pliaret ciuitatẽ nouo muro: vt tẽplũ eſſet in tra ciuitatẽ: qđ totũ ĩpleuit ſalomon: in illa inquã edificatiõe ſiue exẽplari et deſcriptio ne p̄uidit dd̃ in ſpũ edificationẽ ⁊ ampliatio nẽ noue hieruſalẽ a ſolis ortu vſq̄ ad occa/ſum. Vñ ip̄emet dauid dicit primo paralipo menõ. xxiij: qđ illud exemplar fuit a deo ſibi traditũ: ⁊ intellexit ea q̃ erãt in illo exẽplari ⁊ deſcriptiõe: nã p̄lo intellexit ⁊ p̄uidit q̄ ſi cut illud tẽplũ edificabat extra ciuitatẽ ve/terẽ: ita eccl̃ia xp̄i futura erat edificãda per xp̄m extra illã hierl̃m terrenã. Jtẽ p̄uidit q̄ ſicut illa ciuitas ampliabat̃ p̄ alios muros: ita ciuitas dei et eccl̃ia debebat incipere a hieruſalẽ et dilatari p̄ alios muros ſpũales vſq̄ ad fines terre. Jtẽ p̄uidit q̄ ſicut illũ tẽ plũ edificabat̃ i p̄dio ⁊ area iebuſei holo gẽ tilis: ⁊ p̄ pſelitos cõuerſos de pp̄lo gentili: ita eccleſia xp̄i erat edificanda in toto po/pulo gẽtili: ⁊ ampliãda per conuerſos ad fi dem de populo gentili: vt dictum eſt pſalmo xviij. Jtẽȝ p̄uidit q̄ ſicut dauid p̄parauit lapides ⁊ ligna ⁊ aurũ ⁊ argentum ⁊ cetera neceſſaria: ⁊ iſta exierũt de ciuitate antiqua parua et p̄ria q̃ dicebat̃ ciuitas dd̃ in monte Syõ. Et ex iſtis a patre relictis ⁊ preparatis ſalomõ edificauit tẽpluȝ: ⁊ ampliauit ciuita tẽ in p̄dio holo gẽtilis: ita xp̄s in illa ciuita/te hierl̃m p̄paratur⁹ erat oĩa neceſſaria ſpi rituali: ex q̄b⁹ ap̄li filii xp̄i edificauerũt ec cleſiã per totũ orbẽ: naȝ ibi xp̄s p̄dicauit: ibi paſſus eſt: ⁊ reſurrexit. Jbi i mõte Syõ inſti/tuit verũ ſacrificiũ eucharistie: ⁊ dedit legẽ

euãgelicã i die pẽte. ⁊ exinde exierũt diſcipu/li p̄ totũ orbẽ: ⁊ ex illis lapidib⁹ ⁊ lignis euã gelicis cõſtruxerũt eccl̃iã vniuerſalẽ i pp̄lo gẽtili. Ex q̄b⁹ p̄ȝ q̄ eccl̃ia xp̄i icepit i monte Syõ in illis. c. xx. cõgregatis: ſup quos venit ſpũſſctus i die pẽte. et ibidẽ icepit ſacrificiũ euchariſtie: ⁊ ex illa Syõ ⁊ hierl̃m exiuit il/la eccl̃ia ſiue 9gregatio ⁊ ſacrificiũ: ⁊ dilata ta ẽ p̄ totũ orbẽ. Jdõ ait eſa. ij. d̃ ſyõ exiuit lex ⁊c. Ex q̄b⁹ p̄ȝ q̄ eccl̃ia xp̄i ẽ Syõ ⁊ hierl̃m: q̄ ibi orta ẽ ⁊ icedit: vñ eccl̃ia xp̄i nil aliud ẽ niſi ſyõ aut hierl̃m ide orta: ⁊ toto orbe diffu ſa: et ſic retinet nomẽ vñ orta ẽ. ſicut flumia ſp̄ retinẽt nomẽ fõtis a q̃ oriunt̃: ſicut araxes ab armenia: ⁊ iberus ab ibero: ortogorra ab oppido ortogorrea ſito i mõte caucaſo. Jteȝ d̃r eccl̃ia hierl̃ȝ: q̄ in ipa ẽ viſio pacis f̃m in terp̄tationẽ. Vñ ẽt ẽ notãdũ q̄ hierl̃ȝ primo fuit i mõte Syõ vbi dd̃ edificauit domũ ſuaȝ ⁊ arcẽ. Jdõ dicebat̃ hierl̃ȝ ciuitas dd̃ q̃ parua erat in ãbitu: ſȝ poſtea ſalomõ ex p̄cepto dd̃ edificauit tẽplũ ex illã veterẽ ciuitateȝ: ⁊ vt poneret tẽplũ ĩtra ciuitatẽ fecit murũ: ⁊ am pliauit ciuitatẽ i triplũ vt apparẽt hodie ve ſtigia: et ſic ſub vno muro nouo iclusit dues ciuitates. ſ. antiquã ⁊ nouã: quã p̄ maiori p̄/te pp̄lauit ex pſelytis q̄ templũ edificaue rãt: ⁊ idõ in hebreo d̃r hierl̃m in plurali decli natũ: ſicut dñr Athene: Venetie: et Sene: et Piſe: q̄ ex multis ciuitatib⁹ facta ẽ vna ſub vno muro: idõ dñr hieroſolime in plurali: vt facta ſunt encenia hieroſolymis Jo. x. eo q̄ erãt due ciuitates vnico muro ſepte. vltima te p̄ hoc p̄uidit dd̃ qualr̃ xp̄s ex duob⁹ pp̄lis ſ. iudaico ⁊ gẽtili ſub vno muro euãgelico vl̃ ſub triplici muro. ſ. fidei: ſpei: et charitatis erat vnã eccl̃iã 9ditur⁹ ⁊ clauſurus. Jtẽ ciui tas dd̃ antiq̃ erat ſita i tribu iuda: ſȝ tẽplũ et ciuitas noua fuit 9dita i termino trib⁹ ⁊ ſor tis bẽiamin: p̄ qđ figurabat̃ q̄ eccl̃ia xp̄i nõ in vno ſolo pp̄lo ⁊ natiõe erat edificãda no/uiter. hoc ḡ petit iſte hõ myſticus cum dicit Benigne fac in bona voluntate tua ſion. i. O dñe oñde tuã bonã volũtatem ⁊ p̄poſitũ ipi ſion ſiue eccl̃ie tue: ſicut p̄miſiſti: ⁊ veni i car nẽ: vt muri hierl̃m ſpũalis ⁊ noue edificẽt p̄ te et p̄ ap̄los: q̃ q̄dẽ muri ſunt fides ſpes et charitas. Ergo edifica ⁊ circũda tuã ciuita/tẽ hierl̃ȝ triplici muro: aduerſus q̄s muros porte iferi nõ p̄ualebũt: q̄s venti aq̄lonares aut p̄ſecutiões ⁊ tormẽta tyrãnoꝝ nõ moue bũt ⁊c. Et tũc iſta hierl̃m noua acceptabit ſacrificiũ iuſtitie. ſ. euchariſtie qđ p̄ ſe ẽ acce ptabile. Vñ ẽ iterũ aduertẽdũ ſicut dictũ ẽ q̄ ẽ alia iter ſacrificia ⁊ ſacra ve. et noue. nã i illis nõ erat xp̄s realr̃: ſȝ in ſigno tm̃ ⁊ figu ra: idõ de ſe nõ poterãt iuſtificare nec grãȝ cõ ferre: ſȝ in euchariſtia eſt realiter xp̄s de⁹ et hõ: q̃ per ſe eſt deo ⁊ iuſtus patri dilectiſſi/

Figura eccleſie

eccleſia xp̄i ẽ Syon ⁊ hieraſalẽȝ.

mus ⁊ obediēs: idō exiſtēs in illo ſacr̄o poteſt
nos de ſe recōciliare pr̄i: ⁊ nos iuſtificare: et
Obiectio. grām ꝯferre. ¶ Sʒ forſan diceres: ꝙ in illis
ſacrificiis aīaliū ēt erat deꝰ: qꝛ vbi realr̄ eſt
Reſponſio. ꝑ ſubſtātiā ⁊ virtutē et operationē. Ad hoc rñ
dētr̄ ꝙ deꝰ erat i illis aīalibꝰ realr̄ ⁊ in lapi
de ⁊ vbiqꝫ ꝑ ſubſtātiā ⁊c. ſʒ nō eſt i illis vt il
la iuſtificet ⁊ gratificet: nec vt ex ide grāʒ in
fluat: ſʒ vt illa cōſeruet in eſſe ⁊ opari ⁊ illis
naturalē virtutē īfluat: ſʒ i euchariſtia ē deꝰ
cū hūanitate: vt ꝑ illā hūanitateʒ deo patri
nos recōciliet: ⁊ oibꝰ ſuis mēbris ex ide gra
tiā ⁊ merita īfluat: ⁊ ſic illa hūanitas ⁊ ſacri
ficiū ē ꝑ ſe bonū de ope opato ⁊ iuſtū iuſtifi
cās ⁊ ꝑ ſe deo acceptū: idō dr̄ ſacrificiū iuſti
tie: qꝛ de ſe eſt iuſtū ſꝑ ⁊ acceptū apd̄ deū: et
ſemꝑ facit effectū recōciliatiōis et grē: vñ lʒ
qñqꝫ nō ꝓſit offerēti ꝑꝑ pctm̄ eiꝰ ⁊ malitiaʒ:
tñ ſꝑ ꝓdeſt oibꝰ viuis exiſtētibꝰ in charitate
ad augmētū glīe ⁊ grē ⁊ exiſtētibꝰ i purgato
rio ad remiſſionē pene: et ꝓdeſt etiā pctōri
bus vt ꝯuertant̄ ⁊ veniāt ad pniam. Et ſic ſꝑ
illd̄ ſacrificiū eſt acceptū apd̄ prēm: ⁊ cōfert
grāʒ: idō dr̄ euchariſtia grece qd̄ latine īterp̄
tat̄ bona grā: et ſicut hoc ſacrificiū ꝑ ſe accē
ptabile ⁊ iuſtū in ꝗ xp̄s realr̄ cōtinet̄ nunꝗ̄
fuit niſi in le. no. ita ꝑter virtꝰ paſſionis xp̄i
eſt realr̄ in ſacramētis: et attingit eccl̄iaſti
ca ſacr̄a ſicut faber attingit inſtr̄m cū ꝗ attin
git materiā ⁊ hbet figurā ⁊ formā. Jdō baptiſ
mus ⁊ pnia hbēt realr̄ gratiā gratificā meri
toriā vite eterne vltra hocꝙ purgāt a pctō
⁊ idō vltra hoc ꝙ ſignificāt efficiūt qd̄ ſignifi
cāt: ꝙ nō faciebāt ſacr̄a. ve. le. cū ibi nec xp̄s
nec ſua ꝟtus ꝯtineat̄ niſi in figura. Et idō in ſo
la fide offerētis de xp̄o futuro iuſtificabāt a
pctō: ſed ſi vltra hoc qd̄ iuſtificabant a pctō
darēt gratiā gratificā meritoriā vite eterne:
alibi videbit̄ nā cōiter dr̄ qd̄ illa ſacr̄a nō ꝓ
cedebāt realiter a paſſiōe xp̄i: ſʒ tēdebant et
dirigebant̄ ad paſſionē xp̄i: ⁊ idō nō habebāt
tantā ꝟtutē ſicut ſacr̄a no. le. ꝗ realr̄ ⁊ actua
liter emanāt a paſſione xp̄i: ſicut aꝗ ꝗ tēdūt
ad mare nō habēt tātaʒ ꝟtutē ⁊ ꝑfectionē ⁊
ſanitatē ſicut ꝗ fluūt a mari. Vñ hāc ↄcl̄o
nē intēdit ꝓbare aut videt̄ ꝓbare apl̄s ꝑ to
tā epiſtolā ad ro. et ga. et hebr. ſ. qd̄ de ſe non
poterat iuſtificare niſi ſola lex euangelica ⁊
eius ſacramētariū ait ꝑpheta. Tūc accepta
bis in has eccleſia ſacrificiuʒ iuſtitie ⁊ alias
oblationes ⁊ ſacr̄a. Et ſequit̄ tūc īponēt ſup
C altare tuū vitulos. ¶ Vñ eſt aduertēdum ꝙ
oīa aīalia ꝗ īmolabant̄ in le. ve. erant figura
huiꝰ ſacrificiū. ſ. agnꝰ matutinꝰ ⁊ veſpertinꝰ
vt numeri. xxviij. et exo. xxix. ſignificabant
iſtū agnū immaculatū. Et illi vituli ꝗ immo
labant̄ qꝛ erāt ſine iugo ſignificabant xp̄m
immolādū in cruce ſine pctō: ⁊ quotidie offe
rendū in altari huiꝰ eccleſie. Et etiam illi vi
tuli figurabāt martyres ꝗ ſeipſos ꝑ fide xp̄i
Figura agni i. xp̄i. in altari eccl̄ie erāt oblaturi ad mortē ⁊ mar
tyriū: idō ait: qñ iſta noua hieruſalē erit edifica
ta: tūc in ea acceptabis ſacrificiū iuſtitie eu
chariſtie qd̄ fuit in le. ve. ꝑ agnū figuratū et
acceptabis alias oblatiōes eccl̄ie: ⁊ tūc etiā
apl̄i ⁊ martyres imponēt vitulos ſup altare
tuū in lege figuratos: cum ſeipſos ꝑ fide xp̄i
ſua ſpōte offerēt ad mortē: ⁊ ſic laurētiꝰ ⁊ vin
cētiꝰ ⁊ Lucia ⁊ Catharina ſe morte cōſecra
būt: ⁊ tales vitulos ⁊ tauros ⁊ agnos īponēt
ſup altare tuū. Vñ nota ꝙ nos etiam ꝗtidie
īponimꝰ vitulos ſup altare dñi nr̄i: nō ſoluʒ Nota
cū euchariſtiā offerimꝰ: ſʒ etiam cū feſtiuita
tes martyrū celebramꝰ: ⁊ eorū triumphos ⁊
paſſiōes cātamꝰ: ⁊ in tabulis ſup altaria de
pingimꝰ i memoriā ad excitādā deuotiones
ꝑplorū ⁊ ad gloriā ⁊ honorē ipoꝝ ſctōꝝ. Ex
ꝗbꝰ patʒ ꝙ dd̄ nō petit vt edificarentur muri
hieruſalē materialis: qꝛ iā erant edificati. nec
petit ꝙ accepten̄t ⁊ offerant̄ ibi vota ⁊ ſacri
ficia aīaliū brutoꝝ: qꝛ ꝗtidie offerebant̄ ibi:
ſʒ qꝛ ꝓuidit i ſpū ꝙ illa hieruſalē materialis de
bebat cū xp̄o mori ⁊ crucifigi ſil̄r cū ſacerdo
tio ⁊ oibꝰ legalibꝰ: idō petit edificari nouam
hieruſalē ꝑ xp̄m toto orbe diffuſaʒ: ⁊ petit offer
ri ſacrificiū no. le. i ea acceptabile apud pa
trē: ⁊ petit trāſferri ſacerdotiū ⁊ legē i euan
geliū ⁊ eccl̄iā xp̄i. Ex dictis in hoc pſal. eliciūt̄
ſex ↄcl̄ones corollarie. ¶ Prīa ↄcl̄o. ꝙ adā ꝑ i. ↄcl̄o.
gñationē reliꝗt nobis ſeminalr̄ ſuū pctm̄: ꝓ
bat̄. nā ꝑ gñationē libidinoſaʒ ipreſſit i car
nē filioꝝ vitiū ↄcupiſcētie ſiue fomitē ex cu
ius ꝯtactu aīa maculat̄ pctō originali quod
pctm̄ ade iputat̄ nobis ad penā dāni: ⁊ eiuſ
dē conſenſu volūtas trahit pctm̄ actuale qd̄
iputat̄ ad penā ſenſꝰ. ¶ Scd̄a ↄcl̄o. ꝙ lʒ illa ij. ↄcl̄o.
ↄcupiſcentia aut fomes ſit ſemen oīs pcti: tñ
ꝑncipalr̄ īcitat volūtatē ad tria gñalia pctā
ſ. ad ſupbiā: auaritiā ⁊ luxuriā: qꝛ ꝗcꝗd eſt in
mūdo aut ē ↄcupiſcētia oculoꝝ. aut concupi
ſcētia carnis aut ſupbia vite. i. Jo. ij. Ex his
tribꝰ oriunt̄ oīa alia vitia: nā ex ſupbia orit̄
ira ⁊ īuidia: ⁊ ex carne orit̄ gula accidia ⁊ lu
xuria ⁊ econuerſo: ſʒ oīa vitia ex ↄcupiſcētia
oriunt̄: ſupbia eñ nil aliud ē niſi ↄcupiſcētia
honoꝝ ⁊c. ¶ Tertia ↄcl̄o. ꝙ ſupradicta pctā iij. ↄcl̄o.
nō poterāt remitti ſi ex dei mīa ꝑ aſꝑſionem
ſanguinis xp̄i ⁊ eccl̄iaſtica ſacr̄a. ¶ Quarta iiij. ↄcl̄o.
ↄcl̄o. ꝙ paſſio xp̄i ⁊ eccl̄iaſtica ſacr̄a nō ſolū
nobis remiſit culpā: ſʒ ēt reſtituit grām ꝑdi
tā i adā: hoc ē qꝛ i ſupplemētū iuſtitie origi
nalis reſtituet nobis iuſtitiā fidei: ⁊ loco grē v. ↄcl̄o.
dedit nobis dona ſpūſcti. ¶ Quīta ↄcl̄o ꝙ ſa
cr̄a ⁊ ſacrificia ve. le. de ſe nō poterāt iuſtifica
re hoīes: qꝛ d̄ ſe nō erāt bōa niſi ex ſola fide ⁊
bōitate offerētis. Vñ ſola fides xp̄i futuri iu vj. ↄcl̄o.
ſtificabat antiꝗs a pctō. ¶ Sexta ↄcl̄o. ꝙ ſa
crificiū alʒ ꝑpriū deo acceptū i vtraqꝫ lege ē
ſpiritus

ſpũs cõtribulat⁹ ⁊ cor cõtritũ ⁊ humiliatum. ¶ Septima cõclõ. q̃d ſacrificiũ ip̃e de ſe bonũ ⁊ acceptũ ẽ eucharĩſtia: in q̃ realiter ẽ xp̃s iuſtificãs ⁊ recõciliãs oẽs. ¶ Octaua cõclõ. q̃ v̄a hierlm ⁊ v̄a ſiõ eſt eccl̃ia xp̃i toto orbe diffuſa ex alta ex hierl'z iude ichoata ibidẽ p̃ xp̃z ⁊ aplos ſuos: poſtea p̃ totũ mũdũ dilatata: in q̃ ſola offerẽ verũ ſacrificiũ iuſtitie. ¶ Nona cõclõ. q̃ hierl'z iudee nũq̃ fuit v̄a hierl'z viſq̃ venit xp̃s in cã: ⁊ cõpleuit oĩa myſteria nr̃e redẽptionis in corp̃ bat: qr tunc fuit vere viſio pacis ⁊ viſio oĩm q̃ fuerãt figurata p̃ patriarchas ⁊ dicta p̃ pphetas de ipſa ⁊ meſſia futuro. Ex q̃ p3 q̃ añ nõ fuit hierl'm i re ſʒ i figura ſicut cetera legalia. ¶ Decima cõclõ. q̃ recedente xp̃o ⁊ aplis a hierl'm iudee nõ amplius fuit hierl'm: p̃bat: qr nõ mãſit viſio ⁊ ciuitas pacis: ſʒ diſcordie ⁊ cõfuſionis: qr repulit oẽm pacẽ ⁊ viſionẽ fidei ⁊ v̄itatis: ⁊ ſic dicta eſt babylonia. ¶ Undecima cõclõ. q̃ cum xp̃o fuit mortua tota lex moyſi: ⁊ per cõñs oĩa legalia p̃diderũt v̄tutẽ: ⁊ ſic ceſſauit tota lex vetus: ⁊ ſucceſſit euãgelica: ⁊ p̃ cõñs mortua fuit hierl'm malis cum ſuo ſacerdotio: ⁊ ſucceſſit v̄a hierl'm ſpũalis q̃ ẽ eccl̃ia xp̃i toto orbe diffuſa: q̃d p3 p̃ hoc q̃d dicit: vt edificentur muri hierl'm: qr illa hierl'm mãlis iã erat edificata: ſʒ deſiderabat edificari p̃ xp̃z aliã hieruſalẽ ſpũalẽ toto orbe diffuſã. Tertia expõ.

vij. cõclõ. viij. cõclõ. ix. cõclõ. x. cõcl. Pſ. cõfuſio

Miſerere mei de⁹. Dictũ ẽ ſupr⁹ q̃d dd̃ ad triplicẽ ſẽſũ fecit hũc pſal. Primo litt'r i pſona ſui: put cõmiſit adulteriũ cũ berſabee: ⁊ homicidiũ cõ vriã. Scd̃o pphetice i pſona toti⁹ hois ⁊ corpis myſtici: put peccauit i adã. Tertio i pſona cuiuſlib penitẽtis: put peccauit i ſe cõ deũ ⁊ p̃ximũ. Et iõ fuit primo litt'r expoſit⁹ de ipo dd̃. Scd̃o myſtice ⁊ pphetice de toto corpe myſtico ſiue eccl̃iaſtico q̃ dicta eſt myſtica ⁊ pphetica expoſitio op3 ergo in tertio loco vt exponatur ſpũaliter ⁊ moralr pro quolib3 pctõre penitente: nã iõ iſte pſal. collocat⁹ ẽ q̃nq̃geſimus in ordine: vt ait caſſiodor⁹: eo q̃ ſignificat iubileũ: nã ſicut in iubileo .l. annorũ oĩa debita remittebant: ⁊ vnuſq̃ſq3 a labore q̃eſcebat ⁊ liberabat a q̃cũq3 debito: ita penitens cũ deuotiõe: ⁊ feruore: affectu ⁊ contritione dicẽs hũc pſal. nõ ſolũ liberat a culpa: ſed ẽt a debita pena q̃cũq3. ¶ Ad cui⁹ intelligentiã ẽ notãdũ q̃ pctõr i peccãdo tria dãna incurrit: nã primo p̃dit grãm gratificãtẽ quã receperat in baptiſmo. Scd̃o icidit in culpã p̃ quã eſt in ira dei ⁊ debitor pene eterne. Tertio qr cũ non ſit in grã dei nulla bona q̃ agit dd̃ eſt in pctõ ſunt deo grata: nec accepta ad vitam eternã. Tria ergo facit dd̃ in hoc pſal. in pſona cuiuſlib3 penitentis: nam primo petit ſibi culpã remitti: ſcd̃o grãm p̃ditã reſtitui: tertio bona q̃ facturus eſt a deo acceptari. ij. ibi. cor mundũ crea. iij. ibi: docebo iniq̃s. Poſſumus ẽt dicere q̃ dd̃ in hoc pſal. ſeruat totũ ordinẽ pnie: ⁊ explicat oẽs ei⁹ ptes. nã cũ tres ſint ptes pfecte pnie. ſ. cordis cõtritio ⁊ oris cõfeſſio ⁊ opis ſatiſfactio: iõ primo petit ſibi culpã remitti: ⁊ grãz reſtitui p̃ cordis cõtritionẽ ⁊ oris cõfeſſionẽ. Scd̃o pmittit p̃ reatu ſatiſfacere cũ dicit. docebo iniq̃s ⁊c. Itẽ ẽ etiã aduertẽdũ q̃d dd̃ nõ ſolũ ſeruat ordinẽ pnie i h̃ pſal. ſʒ ẽt ſeruat ordinẽ ⁊ modũ boni oratoris ⁊ rethoris in pſuadẽdo: nã i oĩ bona oratione p̃mittit exordiũ: i q̃ captat beniuolẽtia auditoris: exinde fit petitio ⁊ narratio rei intẽte: in q̃ narratiõe oſtendit cã ⁊ poſſibilitas ei⁹ ⁊ ſiunt obiectiões ⁊ cõfutatiões: ⁊ tãdẽ ẽ dat cõclõ. Iõ dd̃ i hac primo pte duo facit: nã primo p̃mittit exordiũ ⁊ petitionẽ cũ cordis cõtritiõe ⁊ oris cõfeſſiõe: ſcd̃o p̃bat poſſibilitatẽ petitiõis cõfutãdo obiectiões ibi: vt iuſtificeris. Quantum ad p̃mũ cõmẽdãdo deũ de mĩa: vt reddat ipm ſibi beniuolũ: d̃. O deus miſerere mei nõ ſʒ ſolã iuſtitiã ſʒ ſm mĩaz tuã. i. ſm bonitatem ⁊ pietatẽ releua me a miſeria pctĩ in q̃ poſitus ſum: ⁊ nõ ſolũ ſm miam tuã habitualẽ: ſʒ ſm multitudinẽ miſerationũ tuarũ actualiũ: qr ſp̃ ſolitus es ⁊ cõſueuiſti pctõribus ⁊ afflictis miſereri: ⁊ liberaſti eos a miſeria: nam tu ſm multitudinẽ miſerationuʒ tuarũ liberaſti noe de diluuio: ⁊ abraã de vr chaldeorũ: ⁊ iacob de manu eſau: ⁊ iſrl' de afflictione ⁊ captiuitate egypti. Et poſt incarnationẽ magdalene multa pctã remiſiſti: ⁊ chananee filiã ſanaſti: ⁊ a demoniis liberaſti: ⁊ latroni i cruce veniã ⁊ remiſſionẽ plenariã tribuiſti: ⁊ finalr omnes ſctõs pres de limbo liberaſti: q̃ ſm multitudinẽ iſtarũ miſerationũ tuarũ dele iniq̃tatẽ meã. Ex q̃rit q̃re dd̃ nõ dt miſerere ſʒ oĩpotẽtiã tuã aut ſapiaʒ: Ad hoc rñdet ſʒ Ariſt. viij. ethi. q̃ p̃ncepe magnific⁹ aut magnanim⁹ magis iclinat ad petitionẽ cũ narrant ⁊ memorant ſibi bñficia q̃ fecit ⁊ magis ẽt delectat vt cõmẽdet ei⁹ largitas ⁊ magnificentia: q̃ ei⁹ potentia: cũ q̃ dd̃ itẽdat hic iclinare deũ ad petitionẽ ſuã: iõ poti⁹ memorat miaz ⁊ clemẽtiã q̃ ptinet ad largitatẽ ⁊ magnanimitatem: q̃ ei⁹ potẽtiã: narrãdo ⁊ cõmemorãdo pterita bñficia. Itẽ magis explicat bõitas ⁊ ẽt potentia diuina in mĩa q̃ in potentia ⁊ ſapia. nam ſm Aug. pl⁹ eſt ex impio facere iuſtũ q̃ creare celũ ⁊ terrã vt infra p̃babit: vñ cãtat eccl̃ia. Deus q̃ oĩpotẽtiã maxie parcẽdo ⁊ miſerãdo manifeſtas ⁊c. Et ſic magis de⁹ delectat ⁊ citi⁹ iclinat ad iplendã petitionẽ cũ inuocat p̃ miaz: q̃ p̃ potẽtiã: iõ ait dd̃: miſerere mei de⁹ ſm magnã miam tuã. Itẽ notãter dt magnã: qr licʒ vna ⁊ eadẽ ſit mia dei ex pte ſui: th̃ reſpectu nr̃i mia q̃ de⁹ liberat ⁊ releuat pctõrẽ a miſeria ⁊ pena eterna ẽ magna ⁊ maxia: ⁊ maior

E Peccado tria dãna incurrit peccator.

Not. Quõ i oratione exordiũ eſt p̃mittẽdum.

Qõ notanda. Ariſtoteles.

q̄ mīa q̄ relevat a pena tpali. q.d. O de⁹ mise
rere mei nō solū s3 mīaz q̄ liberas hoīes a pi
culis tpalib⁹: qꝛ vt sic etiā multos malos libe-
ras: ⁊ das eis bona tpalia: ⁊ supples eoꝝ pe-
titiōes i hac vita: s3 miserere mei sm magnā
⁊ maximā mīaz tuā: q̄ ex peccatorib⁹ iustos fa
cis: sicut misert⁹ es magdalene ⁊ latroni et
mat. ⁊ Augu. id sm multitudinē tuaꝝ talium
miserū dele iniq̄tatē ⁊ culpā meā: ne āpli⁹ im
putes ad penā eternā. Et seq̄t. Ampli⁹ lava
me ab iniq̄tate mea p hāc 9tritionē ⁊ lachry
mis q̄s effūdo: ⁊ p eas mūda me a pctō meo:
Q̄d. s3 hic dubitatur q̄re hic ponit tria vba. s. dele:
lava: ⁊ mūda q̄ idē vident importare: cū dr: de
le. iniq̄tatē ⁊ lava me ab iniq̄tate: ⁊ munda a
pctō: qd idē ē qd iniq̄tas: ⁊ p 9ns ter notat pctm
Ad hoc rñdet q nihil ponit superfluū: ppter
Rñsio. qd est notādū: q sicut pctm david fuit triplex
s. adulteriū: furtū ⁊ homicidiū: vt dictum est:
F ita oē pctm nr̄m est triplex simile illi. ¶ Nam
Not. q̄o oē pctm nr̄m ē triplex scil3 adulteriū furtū homicidiū pctm q̄d sit sm Aug nunq̄ peccam⁹: quin cōmittam⁹ adulteriū:
furtū ⁊ homicidiū: nam prio aīa nr̄a fuit de
sponsata xp̄o in baptismo: ⁊ renūtiavit diabo
lo ⁊ mundo ⁊ pōpis ei⁹: ⁊ pmisit xp̄o fidē in
spē ⁊ charitatē ⁊ in oībus sequi ipsum: ergo
quātūcūq3 peccat adulteratur: qꝛ avertit a bo
no incōmutabili: ⁊ cōvertit ad bonū commu
tabile: ⁊ cōtēnit xp̄m sponsum: ⁊ sequit sugge
stionē diaboli: qꝛ nemo pōt duobus dñis ser
vire: necesse em̄ est vt vn⁹ 9tēnat: ⁊ alterū di
ligat vt ait salvator. Mat. vj. Et sic fornica-
tur pctōr cū diabolo apo. xviij. Scdo commit
tit semp furtū: qꝛ rapit phibitū. Nam pctm
sm Aug. nil aliud est nisi oē cōcupitū vel fa-
ctū 9 illud q lex phibet. Tertio 9mittit ho-
micidiū: qꝛ occidit ⁊ odit aīam suā in mortē
eternā q̄ diligit iniq̄tatē. Itē in oī pctō fuit
triplex offensio: Prio 9 deū cui⁹ pceptum vio
lat: ⁊ hoc dr adulteriū ⁊ iniq̄tas. Scdo pctōr
offendit primum iniuria vel dāno. hoc etiā dr
iniq̄tas ⁊ furtū. Tertio hō offendit seipm: et
hoc ⁊ homicidiū: cū se in mortē eternā pci
pitet ⁊ hoc dicit pctm inquātum deviat ⁊ er-
rat a via veritatis Itē cōiter omne pctm h3
tres grad⁹. s. corde ore ⁊ ope sine psecutione:
⁊ sic dd oīa supradicta tria pctā cum suis gra
dib⁹ petit sibi i hac pte remitti. Itē oīa pctā
reducunt ad tria: vt dictum est in supiori ex-
pōne: nā q̄cq̄d ē i mūdo vt ait. Joān. in cano
nica: aut est cōcupiscentia carnis aut cōcupi
scētia oculoꝝ aut supbia vite. p cōcupiscētiā
carnis intelligit gulā: ⁊ luxuriā: ⁊ accidiā: q̄
se hñt causaliter ⁊ correlative. p supbiam in-
telligit elationē ⁊ irā ⁊ invidiā: qꝛ supb⁹ non
patit parē: nec eq̄lē. p cōcupiscētiā oculorum
intelligit avaritiā ⁊ furtum ⁊ rapinam ⁊c. Ex
q̄ p3 qd ad ista tria pctā reducunt oīa alia.
Vñ supbia ⁊ avaritia dicunt iniquitates: qꝛ
non cōmittunt sine iniq̄tate ⁊ iniustitia ⁊ ini-
ria: luxuria aūt ⁊ oīs carnalitas dr hic tātum
pctm: eo q cōiter cōmittit ex fragilitate. Ab
his g̃ trib⁹ cōmissis petit penitēs q̄ liberetur p
mīaz dei. ¶ Sed rursus restat ad vidēdū q̄d i
telligit p ista tria vba. s. delere lavare ⁊ mun
dare. Ad cui⁹ intelligētiā ē notādū q ista tria G
vba ad diversa referunt: nā pctm tria facit: Quid
nā prio infligit culpā in aīa q̄ pctōr eē dr in intellig
ira dei ⁊ debitor pene eterne: inq̄tū de⁹ impu gat p
tat sibi illd pctm ad penā eternā. Scdo deturpat dicere.
pat aīaz: nā q̄ ante p grām erat deo filia: post Not.
pctm ē deformis: ⁊ sic illa deformitas dr q̄dā q̄o
macula. Tertio i pspectu divino manet q̄dā pctm
respect⁹ movens deū ad vindictā pctī: ⁊ totū tria
ē idē cū culpa sive fūdat i ipsa culpa subiecti- facit.
ve: s3 obiective in deo: vñ deus ex sola mīa ⁊
bonitate respiciēs i passionē ⁊ sanguinē xp̄i
delet istū respectū a pspectu memorie sue si-
ve ire: hoc est qꝛ nō ampli⁹ imputat pctm ad
penam eternā: qꝛ soli deo facta est iniuria ex
pvaricatiōe legis: id sol⁹ de⁹ pōt tale debitū
remittere. Esa. xxiiij. Sol⁹ ego deleo iniq̄
tates ⁊ pctā ppl'i. Ex q̄ p3 qd ly delere refer
tur ad divinam memoriā sive pspectū. vñ dr
cit Aug. q deum pctā delere nil aliud est nisi
pctōꝝ nō recordare. s. nō ad penā iputare.
Petit ergo penitens vt de⁹ deleat pctm ⁊ ini
q̄tatē de memoria sua: ne amplius iputet ad
penā eternā. Scdo petit lavari p fontem la-
chrymarū a culpa quā 9misit. S3 qꝛ fuit de-
turpat⁹ ⁊ maculatus ⁊ deformis fact⁹ p ab
sentiā grē: id petit mūdari p sanguinē xp̄i q̄
dat vtute sacramēti pnie: vt mundet illā ma p
culā. ¶ Ex q̄ p3 q tria facit pnia: nā primo Pnia
delet pctm sive iniq̄tatem a pspectu divino: tria
ne āplius recordet: nec iputet ad penā eter facit.
nā: nā sicut penitens dolens pponit ampli⁹
non peccare: ita de⁹ pponit ampli⁹ nō reco
dari: nec ad penā iputare. Vñ sicut penitens
delet pctm a pposito: ita de⁹ delet ip3 a me-
moria ⁊ mīa sua: ⁊ ira ⁊c. ⁊ hoc fit p cōtritio-
nē: nā cōtritio est pctā pterita plāgere: ⁊ plā
genda iterū nō 9mittere. Scdo lavat p 9fes-
sionē ⁊ lachrymas suas in 9fessione. Tertio
mūdat p vtutē passionis xp̄i sive p satisfactio
nē: vt magis patebit. pnia g̃ delet ⁊ lavat et
mūdat: vel possum⁹ ēt dicere q pnia delet su
pbiā. lavat luxuriā: mundat ab avaritia. Itē
pnia delet iniq̄tatē a dei memoria: lavat sensua
litatē a turpitudine 9cupie ⁊ nātis habit⁹. et
mūdat cor ⁊ 9sciā a macula: itē delet a ppo Con-
sito lavat a locutiōe: ⁊ mūdat ab ope. Qm̄ iniq̄ tritio
tatē meā. hic explicat pmā ptē pnie q̄ ē cordis cordis
cōtritio: inquātū pctōr cognoscit i se pctm suū ē pma
⁊ reatū dolet: ⁊ 9terit: p quā 9tritionē meret pars
vt de⁹ deleat pctm suū: ne ampli⁹ iputet ad pnie.
penā eternā. Id dicit penitēs: miserere mei ⁊
dele iniq̄tatē ⁊c. qm̄ ego cognosco iniquita
tē ⁊ culpā meam. i. cognosco me esse reum ⁊

petõrem: et petm meũ cõmiſſum eſt ſemp contra me ꝯterẽdo et accuſando: et mordẽdo cõſciaz meã: vñ infligit ſemp mihi dolorẽ et ꝯtritionẽ: et ꝓpoſitũ nũꝗ̃ amplius cõmittẽdi: l qui bus ꝯſiſtit vera ꝯtritio. Ergo poſtꝗ̃ me tibi oñdo verũ cõtritũ dele iniq̃tatẽ meã. ¶ Tibi ſoli peccaui ⁊c. Hic explicat ſecundã partem pñie q̃ eſt ꝯfeſſio oris. q. d. amplius lauа me a macula peti et carne a ſorde cordis et aĩe mũda me: qꝛ tibi ſoli peccaui: et malum corã te feci. q. d. ꝙ ſicut ꝑ virtutẽ cõtritionis deles iniq̃tatẽ meã a memoria tua: ita per virtutẽ ꝯfeſſionis laua me et munda me: naz ꝯfiteor tibi et tuo ſacerdoti confiteri ꝓmitto qualr tibi ſoli peccaui et malũ actũ vel ꝓpoſitũ corã te feci: et ſic cõfiteor tibi et ſacerdoti petm meũ corã quo feci illud quãtũcũqꝫ fecerim occulte. ¶ Sz hic dubitaẽ qꝛ homicida et latro et adulter et inuidus nõ ſolũ videẽ peccare deo: ſꝫ etiã primo cui fit dãnũ et iniuria: ergo nõ ſoli deo peccat petõr. Ad hoc rñdeẽ ꝙ peccare vno mõ idẽ eñꝗ̃ offendere vł ledere: et ſic petõr nõ ſolũ peccat contra deũ: ſed ẽt contra primũ quẽ ledit et cui infert dãnũ vł iniuriã. Alio mõ peccaẽ idẽ ẽ ꝙ ab aliꝗ̃ lege deuiare: ex q̃ mereẽ puniri: et ſic ꝑſona priuata nõ ſolũ peccat contra deũ: ſed etiã ꝯtra regẽ et ꝑncipem aut magiſtratũ cui⁹ legẽ violat: et ſic meretur mortẽ corꝑalẽ iuxta merita delicti et iſto mõ rex vel princeps ſoli deo peccat: qꝛ nõ hꝫ ſupra ſe aliũ ꝑncipẽ q̃ poſſit corrigere ipm niſi deũ: cui⁹ ſolũ legẽ trãſgre lr: ſicut dictũ eſt de dd in prima expõne. Tertio mõ peccare idẽ eſt ꝙ illã legẽ violare: q̃ non ſolũ obligat hoĩez ad mortẽ tꝑalẽ corpis: ſꝫ ẽt ad mortẽ eternã aĩe: et ꝑ ꝯñs offendere illũ q̃ põt occidere corp⁹ et aĩam: et põt culpaz et penã eternã etiã dimittere: de q̃ dicit ſaluator: nolite timere eos q̃ occidunt corpus aĩaz aũt nõ pñt occidere: ſꝫ illũ poti⁹ timete q̃ cũ occiderit: põt mittere i gehẽnã. Et iſto mõ ſoli deo peccam⁹ q̃ñcunqꝫ peccamus ſiue in publico ſiue l occulto: nã illi⁹ legẽ violamus cui⁹ trãſgreſſio infligit culpã in aĩa et obligat ad mortẽ eternã: et ſicut põt punire ita ħt miſereri et retinere: iõ dicit penitẽs in cõfeſſiõe tibi ſoli ⁊c. ¶ Ut iuſtificeris notã ꝙ hic icipit ꝟſiculus et ſnla. Nam dictũ ẽ in ꝑncipio ꝙ in vno verſu magno continenẽ duo vel tres verſiculi ꝑut lyrici et pindarici: cuiuſmodi fuerũt facti verſiculi ꝓoꝝ ꝑ dd. Hic etiaz incipit ſcđa particula hui⁹ prime partis ꝑncipalis in q̃ penitẽs ꝓbat poſſibilitatẽ ſue remiſſionis et petitionis: et ꝯfutat obiectiões cõtrarioꝝ et ipugnãtiũ remiſſionẽ petoꝝ. ¶ Ad cui⁹ intelligẽtiã eſt diligenter notãdũ ꝙ tria genera obtrectatorũ ſiue emulatoꝝ cõſueuerũt ipugnare pñiam ſiue remiſſionẽ: et arguere et iudicare deũ: et murmurare contra eũ in remiſſione petõrũ. In primis murmurat diabol⁹ ꝯtra deũ: et indicat et arguit ipm q̃re nõ remittit ſibi culpam ſicut remittit hoĩ: cũ ipe ſit nobilior q̃cunqꝫ hoĩe: et iſte moueẽ ex inuidia: qꝛ videt hoĩez ꝑ gratiã et pñiam cõſequi felicitatẽ quã ipe ꝑdidit ꝑ ſupbiã. Scđo arguũt et murmurãt contra deũ illi q̃ fuerũt leſi et paſſi ſunt iniuriam cũ vidẽt viuere et etiã ꝓſperari illos qui eis iniurias et dãna itulerãt: imo blaſphemant contra deũ dicẽtes deũ eſſe iniuſtũ et acceptatorẽ ꝑſonaꝝ: et q̃uo põt eos ſuſtinere in mũdo et parcere eis ꝑ pñiaz: rogantes deũ vt nunꝗ̃ eis donet locũ pñie: ſꝫ moriãẽ morte ſubitanea ⁊c. et ipſi nõ cõſiderãt ꝙ ipſi magis offenderũt deũ: et ꝙ ſic de⁹ deberet eos punire ſm merita coꝝ vt eos. Tertio volũt deuz arguere et temere iudicare: et iugiẽ murmurat gñatio peſſima hypocritaꝝ: q̃ reputantes ſe iuſtos aut volẽtes iuſti apperere iugiter mordẽt et rodũt publice petõres: et blaſphemãt et murmurãt contra deũ dicẽtes: q̃re deus ꝑmittit eos: et talia ſcelera ſuſtinet ſup terrã? imo diſplicꝫ eis q̃ñ petõres veniũt ad pñiaz lꝫ q̃ñqꝫ fingãt ſe ꝑ eis orаẽ. Sz iſta tria gña obtrectatoꝝ et murmuratoꝝ moueñẽ diuerſis finib⁹. nã diabol⁹ moueẽ ex inuidia: naz ſicut ille ẽ cõdãnat⁹ ad penã eternã ꝑꝑ obſtinationẽ: vellet ſemp ſocios habere penarũ: et ne hõ poſſideret locũ quẽ ipſe ꝑdidit ꝑ ſupbiã et obſtinationẽ: ideo ſibi diſplicet pñia petõris. Sz iſte ñ hꝫ iuſtã q̃rele contra deũ ſi miſeẽ petõrib⁹: et nõ ſibi ꝑmo qꝛ ipe nõ peccauit ex fragilitate: ſicut peccãt mõ petõres ꝑ ſtatu iſto ꝑꝑ natu-ã corruptã in adã. Scđo qꝛ de⁹ ꝑmittit veniã penitẽtib⁹ q̃ ſi hõ agit pñiam et nõ diabol⁹ nõ eſt culpa dei: q̃re nõ remittit culpã diabolo ſicut hoĩ penitẽti. Sed hõ leſus et paſſus iniuriã ꝯtra deũ murmurat ex ira: nã ira eſt appetit⁹ vindicte ex acceſſu ſanguinis circa cor ꝓpter paruipẽſionez aut iniuriã illatã: et ideo tales appetentes vindictam de ſuis leſoribus murmurãt contra deũ. Cõtra q̃os inuehit xps. mat. xxv. adducẽs parabolã de illo cui dñs remiſerat debitum. x. m. talentoꝝ: et ipſe ſuffocabat cõſeruum et primũ q̃ debebat ſibi tm̃. c. denа: et iõ tales nõ habẽt ius q̃rele cõtra deũ: nã ſi volũt vt dimittat eis petã q̃ cõtra deũ cõmiſerũt a fortiori dñt ipſi remittere iniuriã ꝓprio penitẽti: nec dñt mirari: q̃re de⁹ ꝑmittit eos in petõ viuere et ꝓſpari: qꝛ expectat eos ad pñiaz hypocrite ãt ex peioꝛe itẽtiõe et malitia moueẽ q̃ diabol⁹ et hõ leſ⁹. ¶ Ad cui⁹ intelligẽtiã eſt aduertendũ ꝙ duo ſunt gña hypocritarũ: nã quidã ſciunt ſe eſſe malos ſed fingũt virtutẽ vt appareãt boni: et decipiũt ꝑplm: et extorq̃ẽt bõa tꝑalia: et bono rẽũt ab oĩbus de q̃b⁹ ſaluator mat. v. Tñ ie

Margin notes (left): Cõfeſſio oris ẽ ſcđa pars pñie. | 3 Dd. | Rñſio Peccare ẽ triplr. | Pñiã ĩm pugnan tes. | R

Margin notes (right): Nota: d diabolo | hõ ex ira murmurat ⁊c. | Duo gña hypocritarum. | 2

ſunatis nolite fieri ſicut hypocrite triſtes: exterminãt eñ facies ſuas vt appareãt hoib⁹ ieiunãtes. Itẽ veniũt i veſtimẽtis ouiũ itrin ſec⁹ aũt ſũt lupi rapaces: ⁊ hoc faciũt duob⁹ reſpectib⁹. Pzio vt comedãt domos viduarũ ⁊c. ⁊ hoc ꝓꝑ auaritiã: ſcdo ꝑpt ſupbiã voluũt ꝓmos accubit⁹ i cenis: ⁊ ſic voluũt ab oib⁹ vocari rabbi. Et ſic iſti vt videant boni ſꝫ de ꝑſtute loculi voluũt alios publice icrepare: ⁊ ſꝫ i occulto ñ murmurẽt ꝯ deũ: eo ꝙ agnoſcũt ſe ipſos ꝑuos ⁊ occultos pctõres: tñ i ꝯſpectu ꝑpli fingũt admirari: ⁊ dicũt quõ pt de⁹ ſuſtiere pctõres ⁊ tãta ſcelera ſup terrã? ſic publice arguũt ⁊ indicãt temere diuinã miaꝫ. Scdꝫ gen⁹ hypocritarũ ẽ pei⁹ pori q̃ putãt ſe eẽ bonos ⁊ iuſtos: ⁊ poti⁹ abſtinẽt a pctõ ex ſupbia vt poſſint alios arguere ⁊ mordere ꝙ ex deuotiõe: ⁊ iſti nõ ceſſant iueſtigare i publico ⁊ occulto vitas ⁊ ictã aliorũ vt oẽs poſſint carpere ⁊ mordere vt iuſtificẽt ſeipſos: ꝗ̃ ſunt carge ⁊ mordere vt iuſtificẽt ſeipſos: ꝗ̃ talis erat ille phariſeus q̃ arguebat publicanũ dicẽs. Gras ago tibi dñe: qꝛ nõ ſum ſic ceteri hoim ⁊c. Lu. xviij. Itẽ eiuſdẽ gñis erat Simõ phariſe⁹ q̃ arguebat xpm. Luc. vij. qꝛ ꝑmittebat ſe tãgi a muliere peccatrice. Et iſti ſunt ita ſupbi ꝙ putãt ſibi ſolis deberi honorẽ: ⁊ iſti ſũt occecati ꝙ nõ cognoſcũt pctã grauiora in q̃b⁹ laborãt. ſꝛ ã pzio ſũt ſuſurrones: voraces: ãbitioſi: diffamatores: ⁊ blaſphemi: ⁊ nã dñt ꝙ de⁹ nõ ẽ de⁹ niſi ilico puniat pctõres. ſic iuidẽt mie dei q̃ expectat pctõres ad pniaꝫ. Itẽ inuidi: qꝛ in nullo alio patiũt honorẽ: nec voluũt ꝯſortẽ i honorib⁹: ⁊ inuidẽt diuie mie. Itẽ ſũt heretici ⁊ pelagiani: qꝛ putãt ſe ex ꝓpꝛiis virib⁹ ⁊ nõ ex dei grã abſtinere a pctõ aliq̃ꝫ cũ ſint maiorib⁹ et grauiorib⁹ ſcelerib⁹ ſauciati: ꝯ q̃s inuehit xp̃s mat. vij. hypocrita vides feſtucã i oculo frĩs tui: trabẽ aũt i oclo tuo nõ ꝯſideras. De his dt aug. q ẽ impoſſibile ꝙ agãt pniaꝫ et rõ ẽ: nã nõ putãt ſe pctõres ſꝫ iuſtos ⁊ ſic cõtẽnũt pniaꝫ i ſeipſis: ⁊ odiũt pniaꝫ i ꝑximo.

Aug.

M ¶ Ex q̃b⁹ pꝫ ꝙ tria gña arguunt ⁊ iudicant xpꝫ: ⁊ murmurãt iugiter ꝯ ei⁹ miam: eo ꝙ ẽ ſte pn⁹ ad miſerẽdũ penitẽtib⁹. Nã arguũt ſte pn⁹ ad miſerẽdũ penitẽtib⁹. Nã arguũt ſte pn⁹ ad miſerẽdũ penitẽtib⁹. Nã arguũt ſte pn⁹ ad miſerẽdũ penitẽtib⁹. Nã arguũt ſte pn⁹ ad miſerẽdũ penitẽtib⁹. Nã arguũt iſti hypocrite ſiĉ ⁊ q̃dã cu ꝯ deũ afflicti ⁊ leſi: ⁊ hypocrite ſiĉ ⁊ q̃dã curioſi dicẽtes: ꝙ ſi de⁹ eſt ſũma iuſtitia: ⁊ tribuit vnicuiq̃ qd ſuũ ẽ: ⁊ nemini facit iniuriã quõ q̃ ꝑcit pctõrib⁹ q̃ ex inopia nõ potuerũt reſtituere ea q̃ pauꝑib⁹ abſtuleꝛt ⁊ ex ipotẽtia ⁊ iportunitate nõ potuerũt ſatiſfacere iniuriã patiẽtib⁹. Videt q̃ illis iniuriã facere: ⁊ eũ iniuriã illorũ ꝑcere pẽitẽtib⁹. Itẽ arguunt curſus curioſi. ſi de⁹ ẽ ſũme miſericors: q̃ quõ ẽ ſũme iuſt⁹? Nã ſi vtiẽ ſũma mia nõ põt vti ſũma iuſtitia: nec ecõuerſo: qꝛ nõ videnẽ poſſe eẽ in codeꝫ: ⁊ ꝑ ꝯñs ſi de⁹ vult vti ſumma mia manet iniuſt⁹ ⁊c. Et ſic de⁹ ꝯtinue iudicat iniuſt⁹ ab his trib⁹ gñib⁹. ¶ Vlteri⁹ eſt

aduertẽdũ ꝙ ſicut de⁹ tripl'r arguit ⁊ iudicat iniuſt⁹ a ſupdictis trib⁹ gñatiõib⁹: ita tripl'r iuſtificat ⁊ ꝯuicit eos. Pzio hñe fragilitati ꝯpatiẽdo. Scdo ꝓmiſſionẽ q̃ veniã ꝓmiſit penitẽtib⁹ adiplẽdo. Tertio ſanguinẽ filij ſui i recõpẽſationẽ ⁊ ſtiſ ꝓ oib⁹ iniuriis tã ſibi ꝙ hoib⁹ factꝫ acceptãdo. Vñ eſt pzio aduertẽdũ ꝙ cã q̃re de⁹ eſt pn⁹ ad ꝑcẽdum hoib⁹ penitẽtib⁹ eſt: qꝛ ꝯpatit eorũ fragilitati. Nã oẽs hoies hñt naturã fragilẽ ⁊ corruptã in adã: ⁊ pnã ad cadendũ: ⁊ ſic hñt tres incitatores. ſ. carnẽ mũdũ: ⁊ diabolũ itriſec⁹ ⁊ extriſec⁹ diabo. aũt nullũ aliũ hꝫ incitatorẽ niſi ſemeipſꝫ ⁊ malitiã ſuã: ⁊ ſic pctm̃ hoĩs eſt magis remiſſibile ꝙ pctm̃ dia. Et ſic de⁹ iuſte agit ꝑcẽdo pctõrib⁹ ⁊ nõ diabo. ⁊ ꝑ ꝯñs dia. nõ hꝫ iuſ q̃rele ꝯ deũ. Et ſic de⁹ pt ſe iuſtificare ꝯ dia. ⁊ quẽlibꝫ aliũ allegãdo hũanã fragilitatẽ qñ arguit ⁊ iudicat de remiſſiõe ⁊ venia data penitẽtib⁹: ⁊ ſic vicit dia. ⁊ ceteros cũ iudicat ab eis. Hoc ẽ q̃ qd dicit d̃ dd rñdẽdo huic obiectiõi. Nã de⁹ poſſet dicere ipi dd ⁊ cuilibꝫ pctõri: quõ poſſũ ego q̃ iuſtitia ꝑcere tibi ⁊ delere iniquitatẽ tuã? qꝛ nõ ſolũ mihi peccaſti: imo ꝯ ꝓximũ ipꝫ oppmẽdo ⁊ diffamãdo ⁊c. Jo eã dia. ꝙ ꝓximus tu⁹ quẽ leſiſti: ⁊ oẽs hypocrite clamãt ꝯ me vt puniã te ineternũ: ⁊ ſic iudicor ꝯtinue et argnor ab eis: iõ opꝫ meipſꝫ iuſtificare ⁊ iuſtitiã ſuare. Huic obiectiõi ſatiſfacit dicẽs: dñe miſerere mei ⁊ laua me: ⁊ dele iniq̃tateꝫ meã vt iuſtificeris i ſermõib⁹ tuis ⁊ vincas eos cũ iudicarꝫ ab eis. q. d. ꝑ rõnes potes iuſtificari ⁊ vicere eos pzio ꝯpatiẽdo fragilitati mee quã traxi a parẽtib⁹ meis i ꝯceptiõe ⁊ nati. Ecce eñ i iniq̃tatib⁹ ꝯcept⁹ ſuꝫ. Reſpice q̃ ꝯpatiẽdo fragilitati mee: qꝛ i iniq̃tatib⁹ ꝯcept⁹ ſuꝫ: ⁊ i pctis ꝯcepit me mr̃ mea. Et exinde traxi fomitẽ ⁊ ꝯcupiſcẽtiã ⁊ iſirmitatẽ i carne: ⁊ pnitatẽ ad peccãdũ ⁊ ſic inueniõ legẽ in mẽbꝛis meis repugnãtẽ legi mẽtis mee: vñ qd nollẽ hoc facio q̃nq̃ ⁊ qd vellẽ nõ facio: ⁊ ſic nõ ſolũ habeo excitatorẽ extriſecũ: ſꝫ ꝯtinuũ ipugnatorẽ intriſecũ queꝫ dia. nõ hꝫ: ⁊ iõ ipe nullã põt habere excuſationẽ: ⁊ ſic poterꝫ iuſtificari i ſmõib⁹ tuis ꝯ diabolũ: ⁊ vicere eũ cũ iudicarꝫ: ⁊ arguẽris ab eo. Per eãdẽ rõnẽ potes iuſtificari ⁊ vicere ꝓximũ quẽ leſi cũ clamat ꝯ me: ⁊ et potes vicere eũ cũ ab eo iudicaris. Nã poſtꝙ ego peccaui ꝑ fragilitatẽ: ⁊ bñtio me ꝑ pniam: ⁊ penitet me ꝓxios leſiſſe: ⁊ cupio ſatiſfacere eis ad poſſibile iõ debẽt cõtẽtari poſtꝙ iſti ſunt in eadẽ fragilitate ⁊ condẽnatiõe ii deſiderant vt tu pariter remittas eis peccata ſua. parce ergo mihi compatiẽdo fragilitati mee: vt iuſtificeris in ſermon. bus tuis ⁊ vincas accuſatores meos: tam diabolum quaꝫ primum: ꝙ hypocritas dũ iudicaris ab eis

De tripl'r iuſtificatus

Quare de⁹ ẽ pn⁹ ad ꝑcẽdũ.

allegãdo meã fragilitatẽ. Scḋo iuſtificaṫ de⁹ in ſermonib⁹ ſuis: ⁊ vincit cũ iudicaṫ adiplẽdo qḋ ꝓmiſit penitẽtib⁹. Nã null⁹ iuſtificaṫ i ſermonib⁹ ⁊ ꝓmiſſis ſuis viſqꝫ iplet qḋ ꝓmiſit: ſꝫ de⁹ ꝓmiſit ꝑ ezechielẽ. xviij. ⁊ oẽs alios ꝓphetas φ qñcũqꝫ pctõr ingemuerit ⁊ ꝯuertetur a via ſua mala: ⁊ aget penitẽtiã: tũc deus nõ ampli⁹ recordareṫ iniqtatũ penitẽtis. Dicit ḡ dd in ꝑſona cuiuſlꝫ penitẽtis: dñe miſerere mei: ⁊ dele iniqtatẽ meã: vt iuſtificeris i ſermonib⁹ tuis ⁊ ꝓmiſſis. Nã tu ꝓmiſiſti remiſſionẽ ⁊ veniã penitẽtib⁹: ⁊ dixiſti ꝑ ezech. φ ſi cõuerſus fuerit pctõr: oĩ́z iniqtatũ q̃s fecerit nõ recordabor ḡ nõ recorderꝫ pctã mea: ſꝫ dele pctã mea ad penã eternã ampli⁹ non iputãdo: ⁊ ſic iuſtificaberis in ſermonib⁹ ⁊ ꝓmiſſionib⁹ tuis aliter manereſ mẽdax ⁊ iniuſtus. Ecce eñ ỽitatẽ dilexiſti. i. reſpice qꝛ ỽitatẽ dilexiſti: ⁊ nõ mẽdacium: ḡ fac qḋ ꝓmiſiſti ⁊ iuſtificaberis in ſermonib⁹ tuis: φ tu ꝓmiſiſti veniã pctõrib⁹ penitẽtib⁹ ꝓbo. Nã icerta ⁊ occulta manifeſtaſti mihi hoc eſt qꝛ tu reuelaſti mihi multa incerta. i. abſcõſa ⁊ occulta hominibus de tua profunda ſapia. i. q̃ ſũt clauſa in tua ſapia de incarnatione ⁊ nr̃a rẽdẽptiõe ⁊ pctõꝝ remiſſiõe. Uñ eſt aduertẽdũ φ quilibet pctõr ⁊ penitẽs põt dicere incerta ⁊ occulta ſapie tue manifeſtaſti mihi. Nam q̃tidie de⁹ ꝑ experientiã manifeſtat nobis occultã ſapiam: ⁊ miam ſuã in remiſſionẽ peccatoꝝ. Nã nos videmus φ ſi latro egit malũ in vita ſua. ⁊ tñ in vltimo ſue vite deus remiſit ſibi pctã: ⁊ fuit illo die ſecum in glia paradiſi. Itẽ vidim⁹ paulũ maximũ eccłie ꝑſecutorẽ: ⁊ poſtea poſt pñiaꝫ ẽ factus eccłie defenſor ⁊ edificator. Et ſic eſt dñm de mattheo publicano ⁊ auguſtino ⁊c. Ex q̃ ptꝫ φ de⁹ mar̃le oñdit ⁊ manifeſtat nobis icerta ⁊ occulta ſapiẽtie ſue: ⁊ cũ q̃tidie iuſtificat ꝑ pñiam maximos ⁊ ſceleratos pctõres. de q̃b⁹ nulla ſpes habebaṫ in opinione hoim: ⁊ i hoc marle de⁹ iuſtificat ſeipſum in ſermonib⁹ ⁊ ꝓmiſſiõib⁹ ſuis: ⁊ maxime manifeſtat theſauros occultos ſapie ſue ⁊ mie: cum ex magnis pctõrib⁹ faciat iuſtos ꝑ pñiam: ⁊ ſic etiã de⁹ vincit diabolũ cũ iudicaṫ ab eo. Nam põt dicere deus diabolo: tu arguis ⁊ iudicas me de mia: quia remitto pctm̃ hoi ⁊ nõ tibi: fac tu pñiam ſicut ipſe: ⁊ pcã tibi ſicut ipſi: ſꝫ tu manes ſemper obſtinatus in tuo pctõ: iõ nõ eſt iuſtum φ remittã tibi: ſed eſt iuſtũ qḋ remittã ſibi vt iuſtificer in ſermonib⁹ ⁊ ꝓmiſſionib⁹ meis qꝛ ꝓmiſi veniã penitẽtib⁹. Et ſic de⁹ non ſolum vt ſic iuſtificaṫ in ſermonibus ſuis: ſed etiã vincit diabolũ: ⁊ hypocritis cũ iudicaṫ ⁊ arguitur: ⁊ blaſphemaṫ ab eis. Ex quib⁹ ptꝫ φ dupliciter iuſtificatur deus in ſermõibus ſuis ⁊ vincit cũ iudicaṫ. Primo cõpatiẽdo humone infirmitati ⁊ humane fragilitati. Secũdo

De⁹ adimpiet qḋ ꝓmittit

Nota bene.

De⁹ dupľr iuſtificaṫ in ſmonib⁹ ſuis.

dãdo veniã quã ꝓmiſit penitẽtib⁹. Lra hier. hꝫ. Tibi ſoli peccaui ⁊c. ꝓpterea tu iuſtificabis ỽbũ tuũ: ⁊ mũdaberis dũ iudicaberis. q. d. ſi tu deleueris iniqtatẽ meã mihi culpã et penã remittẽdo poſtq̃ ago pñiaꝫ: ⁊ confiteor pctã mea ꝓpterea h̄ faciẽdo: iuſtificabis ỽbũ tuũ i q̃ ꝓmiſiſti veniã penitẽtib⁹: ⁊ cũ iudicaberis ab emulis meis tũc mũdaberis. i. mũdus ⁊ excuſat⁹ eris reꝑt⁹. Itẽ ſequiṫ ſm lraꝫ hiero. Ecce ỽitatẽ voluiſti i ꝯcordũs: ⁊ i occultũ ſapiẽtiã fac notã mihi. q. d. tu nõ ſolũ diligis ⁊ vis ỽitatẽ in te ſꝫ ẽt in ꝯcordũs ⁊ in ꝯſcia hoiꝫ vioderã ꝯfeſſionẽ pctõꝝ. i. qḋ vnuſq̃ſqꝫ ỽe ⁊ cũ ꝯtritiõe cordis ꝯfiteaṫ pctã ſua: ⁊ agat pñiaꝫ. Cũ ḡ ego cõfeſſ⁹ ſim pctã mea qꝛ dixi tibi ſoli peccaui: ⁊ malũ corã te feci ḡ remitte mihi culpã: ⁊ dele iniqtatẽ meã ⁊ ſic iuſtificaberis i ſermonib⁹ tuis: ⁊ vinces cũ iudicaris: ⁊ fac mihi notã occultã ſapiẽtiã tuaꝫ q̃ maxime manifeſtaṫ in remiſſione pctõꝝ vt dictũ eſt: vt ſciã me eſſe abſolutum. ¶ Aſperges me. qꝛ ſupius penitens ꝑſuaſit quõ deus duob⁹ modis iuſtificaṫ: ⁊ vincit cum iudicaṫ ſ. iplendo ꝓmiſſuꝫ: ⁊ cõpatiẽdo hũane infirmitati: hic ꝑſuadet quõ tertio mõ põt iuſtificari ⁊ vincere obtrectatores ⁊ curioſos predictos: hoc eſt acceptãdo aſpſionem ſanguinis xp̄i in ꝓtiũ ⁊ recõciliatiõnẽ delicti ⁊ iniurie: ⁊ ſic petit aſpgi ꝑ ſanguinem xp̄i: vt mũdetur pctõr: ⁊ deus: pꝫ iuſtificeṫ: ⁊ vincat cum iudicaṫ. ¶ Ad cuius intelligẽtiã eſt notãdũ. Primo φ lꝫ pctõr ledat ꝓximũ: tñ in p̄mis offendit deũ: qꝛ deus legẽ trãſgrediṫ: ⁊ ꝑuaricaṫ: ⁊ violat: ⁊ eius ꝓcepta cõtẽnit: ex conſeqũti ledit ꝓximũ inferendo ipſi dãnũ in fama vel i bonis vel in perſona: et hoc corde vel ore vel opere: ⁊ ſic oẽ pctm̃ eſt infinitũ in debito: qꝛ eſt cõtra deũ infinitũ. Et ſic lꝫ ꝑ dãno ⁊ iniuria ꝓximi poſſit ſatiſfieri aliq̃ finito ꝓtio: tñ iniurie facte deo nullũ pretiũ finituꝫ põt ſatiſfacere. Naꝫ iniuria facta ꝓximo ꝯpata iniurie facte deo eſt ſicut cõparatio centũ denarioꝝ ad. x. m. talentorum auri: vt ait ſaluator mat. xviij. ⁊ iõ oẽ pctm̃ eſt irremiſſibile q̃ ad nos qꝛ null⁹ de ſe põt ſatiſfacere: nec iuenire aliqḋ ꝓtiũ q̃ ſatiſfaciat iniurie facte deo ⁊ debito decẽ milliũ talẽtoꝝ: vt ptꝫ in eadẽ ꝑabola. Et iõ dt aug. lib. Cur de⁹ hõ. qḋ oportuit reꝑiri aliqḋ ꝓtiũ infinitũ ꝑ qḋ ſatiſfaceremus debito infinito. ſ. ꝓ oĩ pctõ ⁊ iniuria deo facta ⁊ iſta eſt paſſio ⁊ aſpſio ſanguinis xp̄i. Nã merita illi⁹ paſſionis ſunt ꝓtiũ infiniti: eo quod ꝓceſſit ex obedientia ⁊ hũilitate: ⁊ charitate infinita. Nã lꝫ volũtas xp̄i hũana fuerit finita in ſubſtantia: tñ fuit infinita in affectu: quia in imenſum voluit hũiliari vſqꝫ ad mortẽ crucis. Itẽ qꝛ tota ꝑſona xp̄i erat infinita: iõ ẽt illa paſſio dꝫ eſſe ꝓtiũ ⁊ meriti infiniti: eo φ xp̄s erat de⁹ ⁊ hõ ⁊ fili⁹ vnic⁹: ⁊ dilect⁹: ⁊ pur⁹ ⁊ iꝯ

N

pctm̃ nõ eſt in ꝓximum qñ fit i deũ.

Nota

noccā: iō illa paſſio fuit pr̄i chara ⁊ accepta ī
p̄ciū īfinitū. Jō ſatiſfecit ꝑ oīb⁹ pctīs p̄teritis
⁊ futuris. Et ſic xp̄s ī cruce obtulit ſeipſȝ ⁊ paſ
ſionē ſuā pr̄i nō ſolū ꝑ pctō p̄moꝝ parētū: ſȝ
etiā vt ſatiſfaceret pr̄i ꝑ pctō oīȝ nr̄ȝ: qꝛ tūc il
le ſāguis d̄dit ṽtutē oīb⁹ sacr̄is. ſ. baptiſmo
ad tollēdū originale: ⁊ pnīe ad ſatiſfaciēdū ꝑ
actuali. Ex q̄ pȝ ꝙ paſſio ⁊ ſāguis xp̄i nil aliud
Aug. eſt niſi qddā preciū īfinitū quo ſoluit oē debi
tū: vn̄ dicit Aug. ſup pſal. xxj. ſermone. ij. Ec
ce xp̄s paſſus ē: ecce mercator oñdit merces
ſuas: ecce p̄ciū qd̄ dedit: ecce ſanguis ei⁹ fuſ
eſt: ī ſacco ſui corpis ferebat p̄ciū: ꝑcuſſus eſt
lancea: ſciſſus eſt ſaccus ⁊ manauit p̄ciū or
bis terrarū: aptus eſt infernus ⁊ emptum eſt
celū. ¶ Ex his pȝ ſanguis xp̄i fuit p̄cium to
Paſ- tius orbis terrarū: quo p̄cio xp̄s non ſolū ſol
ſiōis uit oē debitū pcti: ſed etiā ꝑ nobis emit celū.
xp̄i di Jō diffinit paſſio xp̄i ꝑ oēs ſuos effectus ſic.
ffini- Paſſio xp̄i eſt quoddā pelagus infinitū me
tio. ritorū ⁊ numiſma immenſi p̄ciū: quo celuȝ eſt
emptum ⁊ genus hūanū redēptū: quo iniuſta
in conſpectu dei fiunt iuſta: ⁊ diuina iuſtitia
eius adequat̄ mīe mitigans diuinā irā: ſatiſ
faciens diuine vindicte: ſoluā mai⁹ oī debito.
Ari- ¶ Ad cuius diffinitionis intelligētiā ē ſciēdū
ſtote. notandū ſm ariſto. v. ethi. ꝙ in iuſtitia cōmu
tatiua. ſ. in cōmutationib⁹ ⁊ vēditionibus eſt
q̄rēduȝ mediū rei: ⁊ iō an̄ īuentionē nūmi vix
poterat fieri iuſta cōmutatio ⁊ reꝗri mediū
Nā cū nō eēt nūm⁹: oportebat ꝯmutare aſi
nū ꝑ boue: aut frumētum ꝑ calceis ⁊c. Et ſic
non poterat fieri iuſta adeq̄tio ſiue cōmuta
tio qꝛ ſp ſuꝑ ualebat: ſed poſtea hūana īduſtria
repꝑt⁹ eſt nūmus q̄ eſt metrū ⁊ menſura ade
quās oēs cōmutationes ⁊ venditiones ⁊c. Et
hoc numiſma ſiue nūm⁹ nō ſolū eſt metrū ⁊
mēſura p̄ntiū cōmutationum: ſȝ et ē fideiuſ
ſor ꝑ neceſſitatib⁹ ⁊ mercib⁹ futuris: quia re
ſeruat̄ ī gazophilatio: ⁊ ꝑ ipſm bō ī futurū re
perit frumentū ⁊ pānuȝ ⁊ oīa neceſſaria. Jta
ꝑiter ſcīm eſt de paſſione xp̄i. Nā cū nullū p̄e
tiū eq̄les: nec adeq̄tū poſſet reꝗri ad ſatiſfa
ciēdum ꝑ debito pcti ⁊ iniuria facta deo ⁊ ꝑ
ximo: tunc venit xp̄us: ⁊ effudit: ⁊ obtulit deo
pr̄i ſanguinē ſuū in p̄ciū ſufficiens ꝑ oī debi
to: ſatiſfaciens ꝑ iniuria facta deo ⁊ ꝑximo.
Et ſic xp̄i ſanguis factus eſt numiſma ⁊ me
Nota trū ⁊ mēſura adequās oīa ⁊ ſatiſfaciens ꝑ oī
qō debito. Et nō ſolū ille ſanguis tunc adeq̄uit
paſ- ⁊ ſatiſfecit ꝑ pctīs p̄teritis: ſed et fact⁹ ē fide
ſio eſt iuſſor ꝑ debitis futuris. Nā repoſit⁹ ē ī gazo
nūm⁹ phylatio eccl̄iaſticoꝝ ſacꝛoꝝ ad ſatiſfaciēdū
ꝑ ſa- ꝑ debitis futuris. Nā eccl̄ia in baptiſmo nil
tiſfa- aliud facit niſi ꝙ abſtrahit numiſma xp̄i d̄ ga
ciēdo. zophylatio xp̄i ⁊ eccl̄ie: ⁊ ſatiſfacit offerendo
deo pr̄i ꝑ pctō originali illi⁹ pui baptizati. Et
in pnīa nil aliud fit niſi ꝙ ſacerdos appōit nu
miſma ſanguis xp̄i: ⁊ adhibet pnīe illi⁹ peni

tentis: ⁊ ſic ſatiſfacit ꝑ eo: hoc idē facit peni
tēs ſi nō hȝ copiā ſacerdotȝ. ¶ Un̄ tota pnīa O
hois quātūcūqȝ vehemēs nō eēt ſufficiēs de
ſe ſatiſfacere niſi ſibi admiſceat̄ ⁊ adhibeat̄
paſſio ⁊ ſanguis xp̄i. Et ponit̄ exēpluȝ de vno
annulo aureo vni⁹ marche q̄ de ſe non valet
niſi. xlviij. ducatos: tñ ſi in illo annulo ī celet̄
⁊ inſerat̄ magn⁹ carbūcul⁹: tunc ꝑ eo poſſet bona
emi vna magna ciuitas: ⁊ redimi vn⁹ p̄nceps indu-
a captiuitate: nō ī valore auri: ſȝ ī valore car ctio.
būculi ſiue adamātis ī auro celati īſerti. Jta
ꝑiter pnīa pctōris de ſe nō eēt ſufficiēs ad ſa
tiſfaciēdū ꝑ paruo pctō: ſȝ rōne paſſiōis ⁊ ſā
guinis xp̄i ī ipſa pnīa celati ⁊ īſerti ſatiſfacit
ꝑ oī pctō: ⁊ ꝑ oī debito dei ⁊ ꝑximi ex diuina
acceptiōe: vt dictū ē. Ex q̄b⁹ pȝ qd̄ paſſio ⁊
ſāguis xp̄i ē metrū ⁊ mēſura ⁊ numiſma ade
q̄tū ad ſatiſfaciēdū ꝑ oī d̄bito: q̄ q̄dē ſanguis
xp̄i ē celat⁹ ⁊ īſert⁹ ī ſacro pnīe: ⁊ ſic penitens
pctōr ꝑ ṽtutē pnīe ſatiſfacit ꝑ oī pctō quātū
cūqȝ graui. Tertio eſt aduertēdū ex ſupradi
ctis qd̄ pnīa nō ſolū pōt ſatiſfacere rōne ſan
guinis xp̄i ꝑ debito ⁊ iniuria facta deo: ſed a
fortiori ꝑ iniuria fctā ꝑximo paſſo iniuriā. Pro
bat̄ prio: qꝛ dn̄s direct⁹ pōt remittere iniuriā
ſerui et inuiti. Nā iniuria fctā ſuo poti⁹ ē iniu
ria dn̄i. qꝛ ſeru⁹ nō hȝ ius iniurie: qꝛ dn̄o eſt
poti⁹ facienda ſatiſfactio. Jtē iniuria fctā ꝑxi
mo ī eodē pctō ꝯparato ad iniuriā dei eſt ſicut
cōparatio cētū denarioꝝ ad decē mil: a talē
toꝝ: vt dictū eſt: ſȝ pnīa ſatiſfacit pro debito
dei cui⁹ eſt totū intereſſe: ergo ſatiſfacit pro
iniuria ꝑximi. Scd̄o arguit̄ ex pte xp̄i put ē
caput eccleſie Nam caput pōt ſatiſfacere ꝑ
quocūqȝ mēbro: nā a capite deriuat̄ oēs ſen
ſus ⁊ mot⁹ ad mēbra. Si ergo xp̄s in pnīa nō
ſolū offert ſuū ſanguinē ꝑ liberādo penitētē:
ſȝ et ꝑ iniuria facta alteri mēbro: qꝛ ipſe rece
pit ī ſe illā iniuriam: qꝛ lȝ factā ſit mēbro: tñ re
cepta fuit ī capite. Jō xp̄s caput p̄t remittere
iniuriam factam cuiqȝ mēbro: qꝛ prius fuit xp̄s
Jeſus. ¶ Quarto no. ſm Aug. de ṽbis apl̄i ꝙ
ꝙ xp̄s nō fuit crucifixus: nec paſſus tāq̄ pſo xp̄s
na priuata: qꝛ nunq̄ peccauerat: ſȝ tāq̄ pſona paſſ⁹
cōis ⁊ caput eccleſie ꝑ oīb⁹ ſuis mēbris. Jō tanq̄
ſicut oēs ſuim⁹ baptizati ī xp̄o: ⁊ oīa nr̄a pctā pſona
p̄terita ⁊ futura affixit cruci: ⁊ ꝑ ꝯñs fuerūt pu cōis.
nita in xp̄o. Nam iō paſſ⁹ eſt tale gen⁹ paſſio
nis. vt oīa pctā poſſet delere ⁊ ꝑ oībus pati.
nā p̄mo paſſus eſt contumeliā a cordib⁹ iu
deoꝝ. Scd̄o opprobria ⁊ iniurias in verbis.
Tertio ict⁹ ī pſona: qꝛ alapis ceſus ⁊ flagel
latus ⁊ tādē clauat⁹: ⁊ lācea pforat⁹ ⁊ mortu⁹
⁊ hoc voluit xp̄s: vt ꝑ oī gn̄e iniurie ſatiſface
ret: ⁊ oīa nr̄a pctā ī eo punirent̄: ⁊ illud gen⁹
mortis ꝑ oīb⁹ penitētib⁹ pr̄i poſſet offerre: ⁊
ꝑ oīb⁹ mēbris ſuis: ſȝ vnuſq̄ſqȝ fit membrum
xp̄i ꝑ baptiſmum ⁊ pnīam ⁊ alia ſacramenta
ergo q̄cunqȝ q̄s baptizatur: aut agit pnīam

ſtico in eodē inſtāti pticipat paſſionē xp̄i: et per ɔ̄ñs pctā ſua ſunt in xp̄o ꝛ in ei⁹ paſſiōe punita. Uñ ſi odiuit fratrē ſuū aut dedit ſibi alapā ibi in paſſione xp̄i eſt punit⁹ ꝑ ɔtumelias ꝛ alapā xp̄i: ꝛ ſi ɔmiſerit homicidiū illico ibi i xp̄o ē punitū ꝑ homicidiū xp̄i. Et ſic oē gen⁹ iiurie punit in xp̄o ꝑ baptiſmū ꝛ penitētiā. Et ꝑ ɔ̄ñs oēs baptizati ꝛ penitentes iuſtificant i xp̄o ꝛ ei⁹ paſſiōe: qꝛ ꝑ baptiſmū ꝛ pniam efficiunt mēbra xp̄i: ꝛ ſiūt vnū cum xp̄o: ꝛ pticipāt paſſionē ei⁹: ꝛ iuſtificant i eo qꝛ tā in baptiſmo ꝙ̄ in pnia ē real'r tota virtus ſanguinis xp̄i. ¶ Ex q̄b⁹ pꝫ ꝛ p̄mo ſeq̄t ꝙ baptizari aut agere pniam: nihil aliud eſt niſi effici mēbrū xp̄i: ꝛ ei⁹ ſanguine aſpgi. et ei⁹ paſſionē pticipare. Scd̄o ſequit ꝙ q̄ñ penitēs inuocat diuinā m'iam: et dicit miſerere mei de⁹: nil aliud dicit nec petit: niſi ꝙ pr̄ recipiat: ꝛ acceptet paſſionē ꝛ ſanguinē xp̄i filij ſui i recōpēſationē ꝛ ſatiſfactionē ꝑ pctis ſuis. Itē qd̄ penitēs dicit. xp̄e fili dei viui miſerere mei: ꝛ ꝓpici⁹ eſto mi pctōri: nil aliud dicit niſi qd̄ xp̄s offerat pr̄i paſſionē ꝛ ſanguinē ſuū ꝑ pctis ei⁹: ꝛ ita orat eccl'ia q̄tidie. Jō in fine cuiuſlibet oronis dicim⁹. Per dn̄z noſtrū Jeſuz xp̄z ꝛc. Tertio ſequit ꝙ q̄ñ de⁹ pr̄ remittit nob pctā: nil aliud facit niſi ꝙ acceptat paſſionē xp̄i i ſatiſfactionē ꝑ pctis nr̄is Quarto ſeq̄t: ꝙ q̄ñ penitēs d̄t iiuriā paſſo: pce mihi: ꝛ da veniā amore paſſiōis xp̄i: nil aliud d̄t niſi accipe paſſionem xp̄i ꝑ iniuria quā tibi feci i ſatiſfactionē: qꝛ al'r nō poſſum tibi ſatiſfacere. Quīto ſeq̄t ꝙ q̄ñ paſſus iniuriā nō vult dare veniā: nec pcere penitēti et pcāti amore paſſiōis xp̄i: qd̄ ꝑ tūc eriſtimat maioris p̄tij iniuriā ſibi factā ꝙ̄ totā paſſionē xp̄i: ꝛ ꝑ ɔ̄ñs talis obſtiat⁹ arguit ꝛ iudicat deū iuſtū: qꝛ dat veniā penitēti acceptando paſſionē filij i tali remiſſiōe: ꝛ ſic ē blaſphemus ꝛ heretic⁹ ꝛ idē eſt dōm d̄ q̄cūqꝫ hypocrita deū arguere ꝛ iudicare volente de nimia m'ia: ꝛ ſic null⁹ iſtoꝝ meret veniā ꝑ peccatis ſuis: nec ꝙ eis ſuffraget paſſio xp̄i poſt ꝙ̄ eā ɔtēnūt: vt pꝫ i pabola de. x. m. talētoꝝ: ꝯ ſeq̄t ꝙ niſi fuiſſet paſſio xp̄i ipoſſibilis eēt remiſſio pctōꝝ ꝛ ꝑ ɔ̄ñs nec pnia eēt valida maxie in his q̄ ſp mala egerūt: ꝛ nō penitēt niſi i vltio vite ſue ꝛ nil hñt vñ reſtituāt nec hñt facultatē vñ ſatiſfactionez: iō tales niſi recurrēt ad paſſionē xp̄i ꝑ pniaꝫ: pctā eoꝝ eēnt irremiſſibilia ſꝫ ꝑ pniaꝫ pticipāt paſſioni xp̄i: ꝛ ſic pctā eoꝝ i xp̄o pūiunt: vt dictū ē ꝛ ſic iuſtificant i eo: ꝛ pctā eoꝝ remittūt. Septimo ſequit ꝙ ſola paſſio xp̄i adeqnat ꝛ ſociat m'iaꝫ cū iuſtitia dei. Probat. Nā ſi nō eſſet paſſio xp̄i: tūc poſita ſūma iuſtitia dei de neceſſitate tolleret m'ia: ꝛ ecōuerſo nā ſūma iuſtitia dei vult qd̄ nullū malū habeat: nec euadat ipunitū: nec bonū irremūeratū: qꝛ

Nota ꝙ d ſit effici xp̄i membrum

Paſſio xp̄i ſociat m'iam cū iuſtitia.

tribuit vnicuiqꝫ ſibi debitū: ſꝫ null⁹ pōt ſatiſfacere ꝑ q̄uis pctō maxie penitēs i vltio vite: ꝙ̄ talis dꝫ pūiri in īfinitū ſm verā iuſtitiā ꝛ ſic tollit m'ia. Sꝫ ſi de⁹ vult vti m'ia cū penitēte i extremis tūc iuſtitia eēt leſa: qꝛ illud maneret ipunitū de q̄ ille nō pōt ſatiſfacere ꝛ ſic venit ſiue interuenit paſſio xp̄i: q̄ in pnia ɔiunct: ꝛ adeq̄t ꝛ ſociat m'iaꝫ cū iuſtitia. Naꝫ ille penitēs pticipat paſſionē xp̄i: i q̄ ſua peccata puniunt: ꝛ illud pctm̄ nō remanet ipunitū: qꝛ tūc xp̄s de nouo offert ſuā paſſionē ꝛ ſanguinē pr̄i ꝑ illo penitēte: ꝛ ſic iuſtitia manet itegra ꝛ inuiolata ſit cū m'ia qꝛ illa ɔtritio ꝛ dolor pēitētis ꝛ ɔfeſſio cū ꝓpoſito ſatiſfaciēdi: ſi adeſſet facultas ſit cū xp̄i paſſiōe eq̄ualēt cuilibet iniurie ꝛc. Ergo ſeq̄t ꝙ de⁹ pr̄ de neceſſitate hꝫ acceptare penitētē non ſolū ad veniā: ꝛ remotionē tribuēdā, ſꝫ ēt ad felicitatē eēnā ſibi largiēdā. Probat. Nā penitēs ē aſpſus ſanguie xp̄i: vt dictū ē: ſꝫ pr̄ tenet acceptare ſāguinē nō ſolū ad remiſſionē pctōꝝ: ſꝫ ad vitā eternā largiēdā in q̄cūqꝫ ꝛ ꝑ q̄cūqꝫ fuerit ſibi oblat⁹ qꝛ ꝑ hoc fuit effectiuꝰ. ſ. ad redimēdā culpā: ſiue ad redimenda pctā: ꝛ ad emēdū celū: vt pꝫ ad heb. viij. ꝛ. x. ꝙ de⁹ in penitente nō hꝫ reſpicere pctā q̄ quondā fecit: ſed ſanguinē filij quo penitēs aſperſus eſt: ꝛ ſic non recordat pctā pterita Decimo ſeq̄tur ꝙ per pniam nō ſolū iuſtificant pctōres: ſꝫ ēt deus pr̄ iuſtificat trīr. Nā pmo iuſtificat in ſermonibus ꝛ ꝓmiſſis: qꝛ ꝓmiſit veniā penitētib⁹. Scd̄o iuſtificat qꝛ cōpatit infirmitati ꝛ humane fragilitati. Tertio qꝛ ꝑ pniaꝫ īplet oēm iuſtitiā ſit cum m'ia. Nā pctā puniunt tā i xp̄o ꝙ̄ i penitente: ꝛ ſic pctm̄ nō manet ipunitū: ꝛ m'ia ſeruatur cū penitente: ſicut ꝓmiſſum eſt. Nam pena eterna ſibi remittit ꝑo illo paruo dolore ꝛ pnia: ꝛ ſic de⁹ nō ſolū iuſtificat: ſed ēt vincit ꝛ cōfundit diabolū: ꝛ paſſos iniuriam petētes vindictā ꝛ oēs hypocritas cū arguitur ꝛ iudicat ab eis Et hoc eſt qd̄ dicit hic dd̄ i ꝑſona cuiuſlibet penitētis. O dn̄e vt iuſtificeris in ſermonib⁹: ꝛ vincas cū iudicaris nō ſolū compatiaris infirmitati ꝛ fragilitati mee: qꝛ i iniq̄tatib⁹ cōcept⁹ ſum ꝛc. Et veniā mihi ꝓmiſiſti: ſꝫ etiā ad verā iuſtitiā ſeruandā aſpergens me yſopo pnie immerſo in ſanguine paſſionis filij tui: ꝛ recipe illū ſanguinē in ſatiſfactionez ꝑ oībus pctis meis: et ꝑ talē aſpſionē pnie ꝛ ſanguis xp̄i mūdabor ab oī iniq̄tate ꝛ inq̄namēto ꝛ ſorde pctī ꝛ lauabis me in lachrymis mee ɔtritiōis ꝛ ɔfeſſiōis ꝑ aq̄s tue paſſiōis: ꝛ tūc dealbabor et ſplēdid⁹ ero ſup niuē. i. magis ꝙ̄ nix ꝑ gr̄aꝫ Jdē ꝑ talē aſpſionē mūdabor a ſupbia: ꝛ lauabis me a ſorde luxurie: ēt mūdabor a delicto: et lauabis me a ſorde et macula reli. Itē mūdabor a pctō cogitatiōis: ꝛ lauabꝫ me

Per paſſionem xp̄i iuſtificatur etiam deus pater

a ſorde male locutionis. Et cū mūdaueris ⁊ lauueris me: ⁊ audierī ꝙ remiſeris mihi cul pā: tūc dabis gaudiū auditui meo: ⁊ oīa oſſa mea humiliata ⁊ cōtrita ꝑ pnīam exultabūt idest ꝯſcia mea ꝑ pnīam ꝯfracta tunc ſecura ꝗeſcet Auerte ꝗ faciē tuā a pctīs meis: cum me videris ſanguine paſſiōis ꝑ pnīaꝫ aſper ſuꝫ ⁊ lotū: iā nō ampliꝰ reſpicias pctā mea: ſed aſpice ad ſanguinē filiū tui: et ſuſcipe in ſatiſfactionē: ⁊ oēs iniqtates meas dele de ꝓ ſpectu ⁊ libro tuo: ⁊ ne amplius recorderis: nec ad penā velis īputare. Et hoc facien lo iuſtificaberis ī ſermonibꝰ tuis: qꝛ manebis verax ⁊ nō mēdax dādo veniā ꝓmiſſaꝫ peni tētibꝰ: ⁊ manebis ēt iuſtꝰ: qꝛ adeq̄bis miām cū iuſtitia manēte ipā iuſtitia illeſa vt dictū eſt: ⁊ vinces diabolū ⁊ vīdicatiuos ⁊ hypocri tas cū iudicaris ab illis. ¶ Cor mūdū crea.

R Hec ē ſcōa ps ꝑncipalis in ꝗ poſtꝗ penitēs

Nota petiuit ſibi culpā remitti: ⁊ penā ꝑ aſpſionē
q̄ō ī ſanguis xp̄i ⁊ pnīe ꝟtutē: hic petit ſibi grām
baptiſꝑ pctō amiſſaꝫ reſtitui. ¶ Ad cuiꝰ intelligē
mo tiā eſt notādū ꝙ ī baptiſmo ꝑ aſpſionem ſan
virtu. guis xp̄i nō ſolū remittitꝫ culpa origīalis ⁊ ēt
te pa ſactualis in adultis: ſꝫ ēt ꝯferꝫ fides: ſpes: et
ſionis charitas ī habitu ⁊ gr̄a ī actu. Sꝫ ꝑ pctīn lꝫ
confe nō ꝑdaꝫ habitꝰ fidei ⁊ ſpei: tū amittitꝫ chari
runꝫ tas ⁊ gr̄a ī actu: ꝗ ꝗdē gr̄a ⁊ charitas nō vōt
virtu recuꝑari niſi ꝑ pnīaꝫ nec eſt ħ diſputādū an
tes. charitas diſtinguaꝫ a gr̄a: ſꝫ ſufficit ꝙ charis
Tri tas vꝫ eſt ipſa gr̄a vel nō ſꝫ ſine gr̄a. Sed iſta
plex. gr̄a eſt triplex ſm aug. ſ. īcipiēs ꝑficiēs ⁊ ꝑfi
gr̄a. ciēs. Pr̄ia rectificat volūtatē: ⁊ dirigit vt ve limꝰ bonū: Scōa coopaꝫ vt ꝑficiamꝰ ⁊ ereq̄ mur. Tertia ꝯfirmat ⁊ ꝑficit volūtatē ī ſua opatiōe. Itē ꝑma rectificat holēꝫ ſcōa ſctifi cat. tertia ꝑmiat ad gaudiū ⁊ felicitatem. Et hāc triplicē gr̄aꝫ ſiue ſoñi grē petit ħ dō in ꝑ ſona cuiuſlibꝫ penitētis. Pr̄io petit gr̄aꝫ pre ueniētē ⁊ mūdātē a malo: ⁊ rectificātē ad bo nū ⁊ dirigētē: cū ait. Cor mūdum crea in me deꝰ: ⁊ innoua ſpm̄ rectū ī viſceribꝰ ⁊ conſcia mea. i. da mihi gr̄aꝫ ꝑueniētē ꝑ ſpm̄ſctm̄: ꝗ mūdet cor meū a pctīs: ⁊ faciat me deteſtari pctīa ⁊ abhorrere: ⁊ rectificet ⁊ dirigat volū tatē ad bonū agēdū. ſ. vt declinet a malo: et faciat bonū. Et dicit. cor mūdū crea: qꝛ gr̄a nō educiꝫ de potētia materie ſiue aīe ꝑ agēs naturale: ſꝫ a ſolo deo ꝑ nouā creationē: ⁊ di cit: ſpm̄ rectū innouare ꝙ fuerat pdiꝰ ꝑ pec catū. Scōo petit gr̄aꝫ ꝑficiētē ⁊ coopantē ⁊ ſctificātē: cū ſubdit. Ne proiicias me a facie tua. Nā cū deꝰ aufert gr̄aꝫ ꝓijcit holēꝫ a fa cie ſua: qꝛ lōge a pctōribꝰ ſalꝰ. Et ſic ille nō ꝑt opari nec ꝑficere ſine gr̄a nec ē gratꝰ: nec acceptꝰ ibi nec opa ſua apd̄ deū: ea qꝫ gr̄a ē illa ꝗ ſctificat: ⁊ grāficat: ⁊ viuificat ad ope rādū. Ideo ſubdit. Spm̄ſctm̄ tuū ne auferas a me: qꝛ ſi auferas a me ſpm̄ſctm̄ ⁊ gr̄aꝫ ꝗ ſcti

ficat: tūc ꝓiectꝰ ero a facie tua ⁊ ſalute. Ter tio petit gr̄aꝫ ꝑficientē ⁊ ꝯfirmatā: vt ꝑfice re poſſit curſuꝫ ⁊ opꝰ inceptū vt inde accipi at ꝑmiū ⁊ letitiā ſaluti eterne: cū ſubdit. Red de mihi letitiā ſalutaris. Et ē trāſpoſitio ſen tētie. i. cōfirma me ſpū ⁊ gr̄a ꝑncipali: ꝗ ē fi nalis gr̄a ⁊ ꝑfecta: ⁊ tūc reddes mihi letitiā ſalutaris tui. i. optatū ⁊ letū finē ſalutis tue: que eſt felicitas ⁊ vita eterna ꝑ gr̄iaꝫ in celo poſſeſſa: ⁊ hoc ꝑ finalē pnīaꝫ ⁊ gr̄aꝫ cōfirma tā ꝯparata. ¶ Vñ nota qꝫ ſicut finalis impe nitentia ⁊ obſtinatio dr̄ pctīn in ſpm̄ſctm̄: et culpa ꝑncipalis ⁊ irremiſſibilis: ita finalis pnīa ⁊ gr̄a cōfirmata dr̄ ſpūs ⁊ gr̄a ꝑncipa lis ⁊ maxima. Probaꝫ: qꝛ ſicut ꝑ illā acquiriꝫ pena eterna: ita ꝑ iſtā cōparaꝫ ⁊ acquiritur fructꝰ ſalutis ⁊ vite ⁊ felicitatis eterne: iō di cit. Redde mihi letitiā ſalutaris tui. i. nō ſo lū des mihi grām ꝑueniētē ⁊ ꝑficientē ſꝫ ēt ꝯfirma ⁊ cōſerua me in ea vſqꝫ ad finē vite incluſiue: vt reddas mihi fructū ⁊ letitiā ſa lutis ⁊ felicitatis eterne tue. Vñ nō ſolū pe to quod reddas mihi letitiā ſalutaris tui in vita eterna: ſed etiā vt per talem gratiā con firmatā reddas mihi letitiā ſalutaris tui. i. vt poſſim exercere ⁊ perficere quatuor fru ctus ſalubres infraſcriptos qui dicūtur fru ctus penitētie dignos vita eterna. Per hoc eſt petit vt faciat fructus penitētie dignos que eſt tertia pars penitētie ſcꝫ ſatiſfactio. ¶ Docebo iniquos. Hic ī hac tertia pte pe nitens promittit facere ſatiſfactionem ⁊ fru ctus penitētie dignos. Et explicat quatuor fructus ⁊ vtilitates que ſequūtur ex peniten tia ⁊ gratia cōfirmata: ⁊ perſeuerāte. ¶ Ad cuius intelligentiam eſt notandum qꝫ ſicut quatuor mala facit pctm̄ ī peccatore. ſ. quia primo docet alios peccare. Scōo quia laus ⁊ doctrina eius eſt deo ⁊ hominibꝰ cōtempti bilis. Tertio quia eiꝰ ſacrificia nō ſunt deo accepta. Quarto quia anima peccatoris fa cta eſt habitatio peccati: ita per oppoſitum quatuor fructus ſequuntur ex pnīa. Primo quia penitēs eſt cauſa vt ceteri conuertanꝫ Scōo qꝛ eius laus ⁊ correctio ē grata deo ⁊ hominibus. Tertio eiꝰ ſacrificiū eſt deo ac ceptū. Quarto qꝛ eius aīa facta eſt habita culū dei ⁊ viſio pacis ⁊ tēplū ſpūſſcti: ergo iſte ꝗnor vtilitates ⁊ fructus ſequunꝫ digni ex pnīa. Nā pr̄io dico ꝙ ſicut pctōr an̄ exem plo ſui ⁊ v̄bis docebat alios peccare: poſt pe nitētiā aūt exēplo ſui ⁊ ꝑdicatiōe docet ali os ꝑ pnīaꝫ ꝯuerti: nā tunc audacter ꝑdicat ꝯ vitia qꝛ eſt irreprehēſibilis: ⁊ multi viden tes eū cōuerſum ⁊ bn̄ opantē: nō ſolū eiꝰ ꝑ dicatiōe ⁊ v̄bo: ſꝫ exēplo ad pnīaꝫ ꝯuertunꝫ iō ait. Si tu dn̄e ꝑ iſtā pnīam remiſeris mihi culpā ⁊ reſtitueris gr̄aꝫ: ⁊ me in ipa cōfirma ueris: ⁊ cōſeruaueris: tunc docebo iniquos.

Fina lis im pnīa dr̄ pe catuꝫ in ſpū ſctm̄.

T Qua tuor mala facit pctā.

Qua tuor fructꝰ ſequū tur ex pnīa Pri mus fructꝰ.

z peccatores vias tuas: z p̄dicabo eis quāta
eſt mīa tua z ỽtus ſanguinis x̄pi z pn̄itētie:
Scd's z tūc nō ſolū ex ỽbis meis: ſꝫ ēt exēplo ꝯuer
fru- tēt ad te ipi z pctōres. ¶ Libera me de ſan
ctus. guinib⁹. Hic explicat ſcḋm fructū pn̄ie: q̄ eſt
iſte. Nā ſicut an̄ laus z oṗs quā pctōr facie-
bat: nō erat ſpecioſa: nec acceptabilis apud
deū ad vitā eternā: ita poſt pn̄iam oīs laus z
oṗs ē ſpecioſa z grata z accepta deo ad p̄miū
eternū: iō ſubdit. O de⁹ deus me⁹ libera me
de ſanguinib⁹. i. de pctīs mortalib⁹: qꝛ ſi hoc
feceris: tūc poſtq̄ liberat⁹ fuero p pn̄iā: lin
gua mea q̄ an̄ blaſphemabat z erat ſordida
ta z deturpata vanis z immūdis z libidino
ſis z illicitis locutiōib⁹: qꝛ nō loquebat niſi
de ſupbia: z de honorib⁹: z de auaritia: z de
rapinis: z de luxuria: z de ipudicitia: z de co
meſſatiōib⁹ z de ebrietatib⁹: tūc poſt pn̄iam
exaltabit z magnificabit iuſtitiā tuā adequa
taz cū mīa: vt dictū eſt. Et notanter dicit ex-
ultabit iuſtitiā: qꝛ deus per penitentiā iuſti-
ficat peccatorē: z deus iuſtificat in ſermoni-
bus ſuis: vt dictū eſt. Et etiā p ſupradictam
pn̄iam z gratiam poſtulatā z reddītā apies
labia q̄ ante erāt muta z clauſa ad loquen-
dū de virtutib⁹ z de neceſſarijs ad vitā eter
nā. Erāt enim clauſa z muta ad bonū ex ma
lo habitu z ꝯſuetudine loq̄ndi malū: z tūc
os meū ꝓfuſum per grām annūciabit cū ſa-
pore z ſuauitate laudē tuā in orando z p̄di-
cādo: z cātādo ad laudē nōis tui z ꝯſolatio-
nē audiētiū: qꝛ vidēdo mea opa bona z lu-
Pctā mē doctrine glorificabūt te q̄ es in celis. Et
actua notāter dicit. Libera me de ſanguinibus: qꝛ
lia di pctā actualia dn̄r duplr̄ ſanguinea. Primo qꝛ
cunt ꝓcedūt a fomite z cōcupiſcētia q̄ eſt in car-
ſāgui ne z ſanguine. Scḋo qꝛ merent ſanguinē. i.
nea. mortē eternā. Iō dn̄r pctā mortalia. Un̄ ſan
guis frequēter p morte in ſcriptura notat.
Ter- Un̄ q̄n q̄s eſt dign⁹ morte dicim⁹ q̄ dignus
tius eſt ſanguine: ſiue reus ſanguinis z debitor:
fru- ¶ Qm̄ ſi voluiſſes. Terti⁹ fructus dignus
ctus. pn̄ie eſt acceptatio ſacrificiorū z oīm aliorū
bonoꝝ apud deū: nā dū hō erat in pctō ſuo
ſacrificia z alia bona q̄ faciebat: nō erāt ac-
cepta deo ad vitā eternā: z rō eſt. Nā pctōr
erat in odio dei: z aīa ſua nō erat deo acce-
pta ergo mi⁹ acceptabant ea q̄ offerebat.
Nā de⁹ pri⁹ acceptabat aīam z volūtatē bo
nā q̄ ſacrificiū z oblationē: qꝛ iſta nō fiunt
de ſe acceptabilia niſi bōitate offerētis. Un̄
de⁹ pri⁹ reſpexit ad abel: deinde ad mune
N ra ei⁹: vt dictū eſt pſal. ꝓceden i. ¶ Et ratio
q̄re de⁹ magis z pri⁹ acceptat ſacrificiū vo-
Volū lūtatis q̄ qḋlibet aliud ſacrificiū aut obla-
tas tionē eſt iſta ḃm Aug. Nā illḋ ſacrificiū eſt
acce- maioris p̄tij z magis deo acceptabile qḋ fit
ptat de ꝓprio: magis q̄ illud qḋ fit de alieno: ſed
a deo oīa alia ſunt nobis aliena p̄ter volūtatē: qꝛ

nil eſt magis i ptāte q̄ volūtas q̄ a nobis nō
pōt auferri: cū cetera alia nobis inuitis poſ
ſint auferri: z ſola voluntas manet libera qꝛ
nūq̄ libero ſperabis aīo: vt pꝫ de martyrib⁹
qb⁹ tyrāni z pncipes nunq̄ potuerūt impe-
rare: nec auferre ꝓpoſitū z tn̄ nō ſolū abſtu
lerūt bōa tpalia: ſꝫ ēt vitā corpalē. De tali ſ̄
celaris de⁹ vult ſacrificiū z oblationē z elee
moſynā: vn̄ nō ſemp exigit effectū: ſꝫ q̄rit ſēp
affectū: z votū z bonū ꝓpoſitū d̄ corde bono
z ꝯſciētia pura. Et h̄ i ſacrificio magis dele-
ctat: z h̄ ſacrificiū de⁹ magis ꝑle acceptat q̄
ſacrificia q̄ immolabāt antiq̄ de aīalib⁹: bru
tis. Et etiā oblatiōes q̄s offerūt pctōres de
bonis tpalib⁹. Un̄ pctōr qn̄ offert magna bo
na tpalia puta qn̄ ex pecunijs ſuis cōſtruit
magnā eccliā: aut facit calices aureos z ar-
gēteos: aut ſumptuoſa veſtimēta in eccleſia.
nil offert de ꝓprio poſtq̄ nō offert prius deo
ꝓpriā z bonā volūtatē z purā ꝯſciētiā: ideo
ſuū ſacrificiū nō ē deo acceptū: nec delecta
bile p illo ſtatu. Sꝫ ſi egerit pn̄iaz: tūc offert
deo ipm̄ ꝯtribulatū z cor ꝯtritū z hūiliatuꝫ:
z tūc de⁹ nō deſpicit illḋ tale ſacrificiū ymo
acceptat: z exīde oīa ſacrificia exteriora. Et
hic eſt tertius fruct⁹ z vtilitas pn̄ie. Iō ait
dauid in ꝑſona cuiuſlibet penitētis. O dn̄e.
Qm̄ ſi voluiſſes. i. ſi acceptaſſes: ego dediſſē
tibi ſacrificiū de bonis exteriorib⁹: ſꝫ vtiq̄
ſcio ſupple qḋ tu non delectaberis in holo-
cauſtis z ſacrificijs exteriorib⁹. Lra hieroñ.
hꝫ Qm̄ nō vis ſacrificiū: nec holocauſta ti-
bi placēt. Et tūc lra et ſnia eſt magis plana.
i. nō dedi tibi ſacrificiū dū erā peccator: qm̄
ſcio q̄ nō vis: nec acceptas p ſe ſacrificium:
nec placēt tibi p ſe holocauſta: niſi offerant
de corde bono z ꝯſciētia pura. qꝛ pri⁹ reſpi-
cis ad cor: qꝛ ſpūs cōtribulatus z cōfract⁹ p
pn̄iam eſt tibi deo ſacrificiū gratū ſup. et de
ſe acceptū: z nūq̄ deſpicies: imo ſemp acce-
ptabis cor ꝯtritū z hūiliatū p pn̄iam. q. d. in
ſumma. Si tu dn̄e remiſeris mihi culpam: z
reſtitueris grām p pn̄iam ſicut ſupra poſitū
eſt: tūc ſequit iſte terti⁹ fruct⁹ pn̄ie: qꝛ offe
rā tibi ſpm̄ cōtribulatū tibi gratū: z cor con-
tritū et hūiliatū: qḋ nūq̄ deſpicies: z exinde
offerā tibi alias oblationes: q̄ oīa an̄ pn̄iam
nō erāt tibi accepta nec delectabilia. Unde
apl's ad Heb. xiij. Per ipm̄ ḡ offeramus ho-
ſtiā laudis ſemp deo. i. fructum labioꝝ cōfi- Quar
tētiū nol ei⁹. Talibus eīm hoſtijs ꝓmeret. i. tus
delectat de⁹. ¶ Benigne fac. Quart⁹ fruct⁹ fruct⁹
dign⁹ penitētie eſt: qꝛ aīa fit vera hieruſalē aīa p
z habitaculū z templū dei: z verū altare in pctm̄
quo oīa que offeruntur ſunt deo accepta. fit ha
¶ Ad cui⁹ euidētiā eſt valde aduertēdū ſe- bita-
cūdū doctrinā ſaluatoris. Matt. xij. z Luce. culuꝫ
xj. qꝛ aīa p pctm̄ efficit atriū z habitaculū dia dia-
boli. Nā ſicut vn⁹ p̄nceps armatus z fortis boli.

cuſtodit atriū ꝛ caſtrū ſuū: ita diabolus dux eſt in aīa pctōris armat⁹ oī gñe viciorū defendit ne intret aliqua virt⁹ in illā aīam: et ſic tenet hoīem ligatū ne faciat bonum: nec pōt diabol⁹ inde eĳci niſi a ſolo deo ꝗ eſt fortior vt ptz ibidē. Sed ſi forſan ille diabolus fuerit inde ꝑ pnīam eiect⁹: et exierit ab illo hoīe tūc ambulat ꝑ loca inaq̄ſa ꝛc. Et tunc aſſumit alios ſeptē ſpiritus nequiores ſe. ſ. ſeptē gñā viciorū: ꝛ igreſſi habitāt ibi ꝛc. Ex qb⁹ ſequit̄ ꝙ aīa ꝑ pctm̄ eſt facta habitaculū ꝛ tēplū diaboli ꝛ habitatio demoniorū: in ꝗ tēplo pctōꝛ quot mala opa facit: tot ſacrificia offert diabolo. ꝑ oppoſitū dr̄ Aug. ꝙ aīa exiſtēs in grā poſt pnīam facta eſt habitaculū dei ꝛ tēplū ſpūſſcti. vt inq̄t aplūs. j. ad corinth. vj. An neſcitis ꝙ mēbra vr̄a tēplū ſūt ſpūſſcti. Itē ad ephe. ij. i ꝗ vos coedificemini ī habitaculū dei ī ſpūſctō. Itē. j. ad Cor. iij. neſcitꝭ qꝛ tēplū dei eſtis. ꝛ ſpūs dei habitat ī vobis ꝛc. ¶ Vñ videt̄ dicere ibi aplūs ſꝫ Augu. ꝙ aīa nr̄a fuit fctā ī baptiſmo ciuitas ꝛ tēplū dei: cui⁹ fundamētū ē xp̄s: ꝛ muri ſunt fides: ſpes: ꝛ charitas. Et iō videat ne ꝗs velit ipaꝫ facere tēplū diaboli rūpēdo ei⁹ muros: ꝛ ſuꝑ edificare ligna ꝛ paleas pctōꝝ. Et ſic dicit Aug. ꝙ ſicut aīa ꝗ añ ꝑ batiſmuꝫ erat facta tēplū dei murata fide: ſpe ꝛ charitate poſtea ꝑ pctm̄ ruptis muris fit babylō ꝛ tēplū diaboli ꝛ habitatio demonioꝝ: ꝛ domus ꝯfuſiōis: ſꝫ poſtea ꝑ pnīaꝫ eiecto diabolo fit hierlm̄: ꝛ viſio pacis ꝛ tēplū dei ꝛ habitatio ꝟtutū: ꝛ reedificant̄ ei⁹ muri: ꝛ reſtaurant̄: cū in ea recuperat̄ eius charitas ꝛ grā qb⁹ ſepit̄ ꝛ defendit̄: ꝛ ſic fit tēplum dei in ꝗ oīa ꝗ offerunt̄ ſunt deo grata ꝛ accepta. Et iſte eſt q̄rt⁹ fruct⁹ pnīe: ꝛ hoc eſt qđ dicit dd̄ O dñe fac qđ peto: ꝛ benigne fac in bona voluntate tua ſion. i. fac in benigna voluntate tua: vt aīa mea ſit vera ſion: ꝛ in ea cōtēplet̄ deus: ꝛ fiat tēplū dei ꝑ gratiam ꝛ pnīam: ꝗ añ erat tēplū ꝛ altare diaboli per pctm̄: ꝛ fac etiā cū bona volūtate tua: vt muri hieruſalē edificent̄. i. fac ꝙ aīa mea ꝗ añ erat babylonia ꝛ ciuitas diaboli ꝛ habitatio demoniorū ꝑ pctm̄ fiat hierlꝫ ꝛ viſio pacis ꝛ charitatis: ꝛ reedificent̄ ei⁹ muri. ſ. fidei ꝛ ſpei ꝛ charitatis: ꝗ q̄dē muri añ fuerāt dirupti et diſſipati per pctm̄. ¶ Vñ ſicut tota eccleſia myſtice dr̄ ſiō. i. ſpecula ꝛ tēplū dei: qꝛ in ea de⁹ cōtēplat̄ ꝛ ſpeculat̄: ꝛ dr̄ etiā hierlm̄. i. viſio pacis: vt ſupra dictū eſt: ita aīa iuſti et penitētis moraliter ꝛ ſpūaliter ꝓpīe dr̄ ſion qđ idē eſt qđ ſpeculatio ꝛ cōtēplatio ſiue tēplū: qꝛ in eā de⁹ ſpeculat̄ ꝛ cōtēplat̄: ꝛ in ea oblatiōes ſpūales offerunt̄. Dicit̄ etiā hieruſalē. i. viſio pacis ſiue pacifice: qꝛ ī ea de⁹ videt̄: ꝛ habitat ꝑ grām: qꝛ ſedes dei aīa iuſti eſt: ꝛ ē ciuitas ꝛ habitatio virtutū ſepta: ꝛ circūdata ꝛ tutata muro euāgelico fidei: ſpei ꝛ charitatis: aduerſ⁹ quā ciuitatē ſicſeptā porte īferni nō ꝑualebūt. Dicit̄ et pacifica: ī quantū eſt deo vnita ꝛ in charitate dei ꝛ ꝓximi. Et poſt pnīaꝫ meriꝉe dr̄ hierlꝫ ꝛ pacifica: qꝛ pacificat̄: ꝛ vnit̄ deo ꝑ charitateꝫ cui añ erat inimica ꝑ pctm̄. Iō penitēs magnopere petit ꝛ affectat vt dñ⁹ cū benigna ꝛ bona volūtate ꝛ mīa faciat aīam ſuā ex tēplo diaboli verā ſiōē tēplū dei: ꝛ ex babylōia faciat eā verā hierlm̄: ꝛ reedificent̄ ꝛ reſtaurent̄ ei⁹ muri. ¶ Nota et ꝙ hoc ſiō pōt eſſe datiui caſ⁹ vt ſit ſenſus. O dñe fac benigne ꝛ miſericorditer ipſi ſiō: id eſt aīe mee: vt in bona volūtate tua edificent̄ in ea muri hieruſaleꝫ: ſcꝫ viſiōis ꝛ pacis diuine ꝑ gratiā ꝛ pnīam. Et ſubdit cauſam q̄re hoc deſiderat. Tūc acceptabis. i. qꝛ tūc in ea acceptabis ſacrificium iuſtitie. Ad cui⁹ euidentiā eſt notandū ſicut ſupra dictū eſt: ꝙ aīa per pnīam non ſolum fit hierlm̄: ſꝫ etiā ſiō. ſ. tēplū in quo de⁹ cōtēplat̄. Et nō ſolū fit tēplū: ſed etiā altare dei: in quo ꝛ ſuꝑ qđ ſacrificia ꝛ oblatiōes offerūtur. Nā altare dicit̄ ꝗ ſi altū ꝛ eleuatū a terra: ꝛ iō cū aīa per pnīam ꝛ gratiā fiat alta ꝛ eleuata a terrenis ad celeſtia: iō fit altare ſuꝑ qđ ſpūalia ſacrificia debite offerunt̄ deo grata ꝛ accepta. Et iō dicit: tunc poſtꝙ aīa mea facta fuerit vera ſion ꝛ tēplū dei: acceptabis in ea ſacrificiū ꝛ oblatiōes ſpūales: ꝛ tūc etiā vota mea imponēt vitulos ſuꝑ eam factā altare tuū. ¶ Ad cui⁹ maiorē euidentiā eſt notādū: vt ſupra dictum eſt: ꝙ agni et arietes: ꝛ vituli: ꝛ cetera aīalia ꝗ in lege veteri immolabant̄: nō poterāt de ſe iuſtificare cū de ſe nō eſſent iuſta: qꝛ nihil dicit̄ iuſtū niſi ꝯtens rōne: ꝛ iō nō offerebant̄ ꝓpter ſe: niſi inquātū figurabāt eā ꝗ offerenda erant in eccleſia ꝑ aduētū meſſie: vt ait Auguſtinus contra aduerſariū legis ꝛ ꝓphetarū. ¶ Vñ agnus ꝗ ſacrificabat̄ mane ꝛ veſpere: ſignificabat xp̄m tanꝙ agnū ſine macula offerēdū in ſecūdū myſticā ſignificationem: vt dictū eſt in ſecūda expoſitiōe hui⁹ pſalmi. Sꝫ moraliter ꝛ ſpūaliter ſignificabat hūilitatē ꝛ manſuetudineꝫ quā offert quilibet iuſtus ī templo ꝛ altari aīe ſue. Et ſic ille immolat agnum deo qui occidit in ſe ſuperbiam per penitētiā: ꝛ offert humilitatem ꝛ manſuetudinem in altari anime ſue: et ille offert turturem qui occidit luxuriā in ſe: ꝛ offert caſtitatē ꝛ munditiā. Et ille immolat arietes: et boues: ꝛ hircos: qui occidit in ſe auaritiā ꝛ offert deo paupertatē ꝛ largitatem. Et ille immolat deo tauros et vitulos: qui occidit in ſe ꝛ mortificat petulantiam ire ꝛ odiū: ꝛ offert deo pacē ꝛ concordiam. Et iſta ſunt animalia ꝛ ſacrificia que offeruntur quotidie Chriſto in altari anime cuiuſlibet penitens

Aug.

X
aīa in baptiſmo fit ciuitas dei.

X
aīa iuſti dr̄ ſion ꝛc.

Aīa penitētis fit et altare dei

X
agn⁹ quid ſignificabat.

ſis ⁊ iuſti. Vñ penitens q̇libet dꝫ occidere et
mortificare ſe ſpm ⁊ ſuſcitatū ſe deo offerre.
Nā ſupbꝰ ꝑ pniam ſeipꝫ dꝫ occidere morti-
ficare ⁊ abnegare: vt ait Greg. Et ſic luxurio
ſus agēs verā pniā mortificat carnē ſuā ⁊

Supbꝰ ꝑ pniā dicit̄ mortificare ſeipm.

ſeipm: ⁊ ſic ex luxurioſo efficit̄ caſtꝰ et offert
deo caſtitatē q̄ añ diabolo q̄tidie offerebat
opa luxurie. Ex q̄ ptꝫ ꝙ q̄ offert deo hūilita-
tē ⁊ mānſuetudinē: offert iuuēcū ſiue taurum
occiſuꝫ. Et iſta ſunt ſacrificia iuſtitie ⁊ holo-
cauſta tota cremata charitatis: ⁊ vituli qui
offerūt̄ in altari aīe cuiuſlibet iuſti. Vñ tunc
occidimꝰ hircos ⁊ tauros ⁊ arietes cū extin-
guimꝰ ꝯcupiſcētiā ⁊ deſideria carnalia ⁊ mo-
tus ⁊ voluptates beſtiales in carne nr̄a per
pniam ⁊ ꝟtutes. ¶ Et tūc offerimꝰ cor mun-

Duplex offert̄ ſacrificium.

dū ꝑ vitulos ⁊ agnos intellectū. Duplex er-
go ſacrificiū iuſtitie offert̄ q̄tidie in le. noua
nā vnū eſt ſacrificiū qḋ eſt tm̄ vnū de ſe bo-
nū de ope opato ⁊ iuſtū ⁊ iuſtificās: ⁊ hoc eſt
ſolū ſacrꝫ eucharīſtie. Scḋm ē ſacrificiū iu-
ſtū iuſtificatū: ⁊ hoc eſt ſpūs ꝯtribulatꝰ ſiue
cor ꝯtritū ⁊ hūiliatū ⁊ mortificatū ꝑ pniaꝫ
Primū offert̄ ſemel in eccl'ia q̄tidie. ſcḋm cō-
tinue offert̄ in aīa iuſti: et ſic cor mortificatū
ꝑ hūilitatē ⁊ mānſuetudinē dꝫ vitulꝰ imolatꝰ
⁊ cor mortificatū ꝑ caſtitatē dꝫ turtur obla-
ta. Et cor mortificatū per paupertatē dꝫ ouis
imolata. Et cor mortificatū per charitatē dꝫ
taurꝰ imolatꝰ ⁊ occiſus ⁊ deo oblatꝰ. Itē de-
uote orōnes ⁊ obſecratiōes intelligunt̄ ⁊ fi-
gurant̄ q̄nq; i le. ve. ꝑ vitulos ⁊ oues. Unde
Oſee. xiiij. dēꝫ aufer iniq̄tatē: ⁊ accipe bonū
⁊ reddemꝰ vitulos labiorū nr̄orū ⁊c. Ex quo
ſequit̄ ꝙ ꝑ vitulos intelligit orōnes labiorū
⁊ cordis q̄ ſunt q̄dā ſacrificia: vt dictū eſt ſo
xlix. Sacrificiū laudis honorificabit me ⁊c.
Et ſic ēt dḋ in h̄ vltio ꝟſu ꝑ vitulos intelligit
orōnes: q̄s tanq̄ ſacrificia vnuſq̄ſq; fidelis of-
fert i altari aīe ſue. Vñ ad Heb. xiij. ꝑ ipꝫ of-
feramꝰ hoſtiā laudis ſemꝑ deo. i. fructū la-
biorꝫ ꝯfitētiū noī eiꝰ: bñficētie aūt ⁊ cōionis
nolite obliuiſci: talibꝰ eñ hoſtijs ꝓmeretur
deꝰ. Iſta ḡ ſunt ſacrificia iuſtitie ⁊ holocau-
ſta. ⁊ vituli q̄ ponunt̄ ⁊ offerunt̄ ſup altar̄ pe-
nitētis ſiue aīe iuſti. Hoc ē ḡ qḋ h̄ ait dḋ i ꝑ-
ſona cuiuſlibet penitētis. Dicit eñ O dñe ſi
tu remiſeris mihi culpā: et reſtitueris grām
ꝑ pniam tūc reſtaurabunt̄ ⁊ edificabunt̄ mu-
ri hierl'ꝫ. q̄ eſt aīa mea pacifica deo ꝑ chari-
tatē: cuiꝰ muri ſunt pax ⁊ charitas: q̄ poſuit
deꝰ fines ⁊ ſeras ⁊ portas pacē ⁊ charitatē:
⁊ ſic efficiet̄ aīa mea verū tēplū tuū ⁊ altare
et tūc in eo acceptabis ſacrificiū iuſtitie: ſcꝫ
ſacramētum eucharīſtie: ⁊ acceptabis in eo

Notꝰ

oblatiōes ⁊ holocauſta: ſcꝫ cor cōtritū ⁊ hūi-
liatū ⁊ mortificatū ꝑ hūilitatē et caſtitatē et
ceteras ꝟtutes ꝑ oblatiōes ⁊ holocauſta ve-
te. le. figuratas. Itē tūc etiā imponēt ſup al-
tare tuū vitulos. i. pacē ⁊ charitatē et mānſue-
tudinē ꝑ vitulos vete. le. figuratas. Et ſic re-
ligioſi vouētes et ꝓfitentes tria vota. ſ. obe-
dientiā paupertatē ⁊ caſtitatē: ꝑ obedientiā
offerūt agnos: ⁊ ꝑ paupꝫtatem offerunt oues
⁊ boues ⁊ arietes ⁊c. Ex quibꝰ cōgregantur
diuitie: ⁊ ꝑ caſtitatem offerunt turtures ⁊ co-
lumbas: ⁊ vnuſquiſq; penitens imponit ⁊ of-
fert vitulos ſup hoc altare aīe ſue deuotas
orationes offerendo. ¶ Tota ergo ſnīa ⁊ re-
ſolutio huiꝰ pſal. cōſiſtit in hoc: q: iſte pctōr
agens pniam recurrit ad deū dicens. O deꝰ
miſerere mei nō ſm merita mea: ſed ſm ma-
gnā miam tuā non ſm puam miam qua
liberaſti patres noſtros tēporaliter q̄ pua ē
in reſpectu: ſed ſm magnā miam tuā q̄ libe-
raſti totū humanū genus ꝑ mortē et paſſio-
nē. Et ſic non peto ſolū liberari a pericu-
lis temporalibꝰ ſed a pctis meis eternaliter
Iō dele iniquitatem meā: ne amplius impu-
tes ad penā eternā ⁊c. q̄m ego intendo agere
veram pniam: ⁊ primo ꝑ cōtritionē: q̄m ini-
quitatem meā ego cognoſco: ⁊ pctm̄ meuꝫ ꝯ
me eſt ſemꝑ aīam meā cōterēdo ⁊ mordēdo
cū magno dolore ⁊ ꝓpoſito nunq̄ ampli9 ea
cōmittēdi. Secūdo agō pniam ꝑ oris cōfeſ-
ſionē: q̄m cōfiteor ꝙ tibi ſoli peccaui ⁊ malū
corā te feci. Et vt iuſtificeris in ſermonibus
tuis: ⁊ vincas diabolū ⁊ meos emulos ⁊ hy-
pocritas cum iudicaris ab eis: nō reſpicias
pctā mea: ſꝫ compatere miſerie ⁊ fragilitati
mee quā traxi in carne parentibꝰ meis: q̄m
ecce in iniquitatibꝰ cōceptus ſum ⁊c. Et etiā
vt iuſtificeris in ſermonibꝰ tuis da mihi ve-
niā quā penitētibꝰ ꝓmiſiſti: q̄m veritatē dile-
xiſti ⁊c. Et vt magis iuſtificeris ⁊ vincas cuꝫ
iudicaris. Aſperges me yſopo penitētie im-
merſo ſanguine tue paſſionis: et mundabor
⁊c. Et cū fuero mundatꝰ: ⁊ mihi culpa fuerit
remiſſa: cor mundū crea i me deꝰ. i. reſtitue
mihi oēm grām quā amiſi: ⁊ ꝯfirma me i ea
Et cū totū hoc egeris. ſ. ꝙ reſtitueris grām
⁊ remiſeris ⁊ deleueris culpā: tūc ſatiſfaciā
ꝓ pctis: ⁊ agā fructus pnīe dignos accepta-
ri apud deū. Nā docebo iniq̄s vias tuas: et
impij ad te conuertent̄. Scḋo exaltabo iuſti-
tiā ⁊ miam tuā: ⁊ os meū annūciabit laudeꝫ
tuā. Tertio offerā tibi cor contritū ⁊ humi-
liatū. Quarto cū aīa mea fuerit renouata ꝑ
pniam ⁊ facta vera hierl'm ⁊ pacifica ⁊ vera
ſion ⁊ templū ⁊ altare tuū: tūc in ea accepta-
bis ſacrificiū iuſtitie ⁊c. Et vota mea ponēt
vitulos ꝑ obedientiā ⁊ humilitatē ⁊ mānſue-
tudinē mortificatos: ⁊ orōnes q̄ ſunt ſacrifi- A
cia et vituli laudis ⁊c. ¶ Ex quibus omnibꝰ
dictis in hoc pſal. ⁊ expoſitione eiꝰ morali et
ſpūali pōt recolligi. xiij. ꝯcluſiōes ad vtilita-
tem oīm penitentium vt ſequitur. ¶ Prima ꝯ-
cluſio. ꝙ omnis pctōr dꝫ recurrere ad deū

.i. concluſio.

qui solus potest dare veniā dicēs: miserere
ij.con mei de⁹ ⁊c. ¶ Scđa ɔclo. φ mia q̄ deus rele
clo. uat pctōres a pctō: ē magna ⁊ maior ceterȝ
misericordijs ⁊ miserationib⁹ tpalibus et cor
iij.cō poralibus. ¶ Tertia ɔclo. φ ois pctōr com
clo. mittit adulteriū ⁊ furtū ⁊ homicidium sicut
dd: nā cū diabolo fornicat relicto suo sponso
xpo: ⁊ rapit qđ est in lege ꝓhibitū: ⁊ occidit
aīam suā morte eterna: q̄ pctā p solā pniam
iiij. remittunt. ¶ Quarta ɔclo. φ tunc de⁹ delet
ɔclo. iniqtates nras: qn̄ p pniam ampli⁹ nō impu
tat ad penā eternā: ⁊ tūc lauat: qn̄ ab aīa ma
culā et pctī sordes abstergit virtute passionis
v.con xpi: et tūc mūdat: qn̄ p eādē pniam malū ha
clo. bitū peccādi extinguit. ¶ Quinta ɔclo. φ ad
verā pniam pmo ē necessaria vera cordis cō
tritio p pctōꝝ cognitionē ⁊ detestationē: p
hoc qđ ait: qm̄ iniqtatē meā ego cog. ⁊c. Se
vj.cō cūdo est necessaria vera oris ɔfessio: p hoc qđ
clo. subdit: tibi soli peccaui ⁊c. ¶ Sexta ɔclo. φ
pctōr pctōr dupl'r dr soli deo peccare. Pmo inquā
ou tū p solā trāsgressionē diuine legis infligit si
plicit bi culpa: p quā obligat ad penā eternā. Se
dicit cūdo qr solus de⁹ pōt culpas ⁊ iniqtates de
soli lere: ⁊ ampli⁹ ad penā nō iputare. ¶ Septi
deo ma ɔclo. φ tria sunt gn̄a obtrectatorū q̄ sem
pec p deū arguūt ⁊ iudicāt scȝ diabol⁹ ⁊ obstina
care ti in odio ⁊ hypocrite a q̄b⁹ de⁹ continue ar
vij. guit de nimia mia. ¶ Octaua ɔclo. φ tripli
ɔclo. citer iustificat de⁹ in sermōib⁹ suis: ⁊ vincit
tri diabolū ⁊ vindicatiuos et hypocritas: cū iu
pl'r dicat ⁊ arguit ab eis de mia. Pmo non respi
iusti ciēdo pctā penitentiū: sȝ cōpatiēdo fragilita
ficat ti ⁊ infirmitati eoꝝ. Scđo implēdo qđ pmi
de⁹ in sit. s. dare veniā semp penitētib⁹. Tertio ac
smōi ceptando semp p passionē ⁊ sanguinē xpi in
bus ptiū ⁊ satisfactionē cuiuslibet pctī: q̄ qdē san
suis. guis xpi cōtinue aspgit in ecclia p ysopū ba
ptismi ⁊ pnie: ⁊ cōfirmationis ⁊ extreme vn
B ctiōis: ⁊ ceterorū sacroꝝ: qr i quolibet sacro
aspgitur sanguis xpi: ⁊ dat in ptiū p sanctis
vt puta in baptismo p originali: ⁊ in pnia p
actualib⁹ mortalibus. ¶ Nona ɔclo. φ ois
ix.cōs obstinat⁹ in odio vindicte nolens dimittere
clo. iniuriā penitēti: ⁊ ois hypocrita est soci⁹ dia
boli ⁊ schismatic⁹: ⁊ q̄si heretic⁹: eo φ luidet
fraterne charitati: et temere iudicat: et ar
guit deū de nimia mia: qr expectat pctōrem
ad pniam: qr putat maiora esse pctā illius q̄
miam dei. Et sic magis ⁊ grau⁹ peccant isti
x.con q̄ vnq̄ peccauerit ille. ¶ Decima conclo. φ
clo. passus iniuriā nolēs remittere peccāti amo
re xpi: magis existimat suā iniuriā et pluris
pretū q̄ sit passio xpi. Et sic nūq̄ merebit ve
niā de pctis suis dū manserit in tali obstina
tione: qr nō est ratio vt passio xpi valeat sibi
⁊ non alteri secūdum existimationem suam.
xj.cōs ¶ Undecima ɔclo. φ penitētia p virtutē pas
clo. sionis xpi mundat ⁊ lauat aīam a sorde pec

cati: ⁊ delet iniqtates de libro ⁊ ꝓspectu dei.
¶ Duodecima cōclo. φ pnia nō solū remit xij.cō
tit penā ⁊ culpā: sȝ etiam renouat ⁊ restituit clo.
nouā gratiā ⁊ fructū salutis. ¶ Decimatertia xiij.
conclusio. φ penitētia parit octo fructus di ɔclo.
gnos merito ⁊ pmio. Primo qr peccator post pnia
pniam audacter arguit pctā. Scđo eius do parit
ctrina ⁊ exēplo alij peccatores cōuertūtur. viij.
Tertio qr penitēs liberat⁹ de sanguinibus fru
pctōꝝ sicut arguit et detestat pctā: ita exal ctus.
tat ⁊ magnificat iustitiā ⁊ misericordiā dei: q̄
iustificat pctōres: ⁊ sic ducit eos ad peniten
tiā. Quarto qr penitētia aperit labia penitē
tis que erāt laxa ad malū: ⁊ clausa ad bonū
nunc aptā p penitentiā annūtiāt laudē dei
⁊ pdicāt mirabilia eius: ⁊ extunc: et laudes
eius sunt ꝓtiose ⁊ speciose in ore eius: ⁊ acce
pte apud deū. Quinto qr penitens post peni
tētiā offert deo cor contritū ⁊ humiliatū: qđ
est sacrificiū ꝓprium ⁊ deo acceptū ⁊ non dē
spectum. Sexto qr anima penitentis que an
te erat babylonia: idest habitatio demonio
rum post pniam facta est hierusalē. i. habita
tio dei ⁊ omnium virtutum. Septimo eadeȝ
aīa ⁊ conscientia facta est sion: idest verum
templum dei in quo deus contēplat: ⁊ alta
re dei in quo offertur sacrificiū iustitie. Naȝ
sicut sacerdos offert eucharistiam in altari
ecclesie realiter: ita iustus offert in voto idē
sacrificium i altari anime sue: ergo super ta
le altare anime penitens offert holocausta
virtutum: et iponit vitulos obedientie ⁊ cha
ritatis ⁊ cetera. cum se mortificat⁹ a super
bia: et luxuria: ⁊ auaritia: ⁊ ira: et inuidia: et
gula: ⁊ accidia offert deo: vt dictū est. Et hoc
est sacrificiū iustitie ⁊ holocausta: ⁊ oblatio
nes quas deus acceptat: et vituli qui in alta
ri anime penitentis ponuntur: et offeruntur
cum nos offerim⁹ deo mortificatos quidem
carne viuificatos aūt spū. Itē ista sacrificia
offerimus simul cū ista eucharistia siue per C
xpm. ¶ Sed qr dictū est φ de⁹ non acceptat no. de
sacrificia pctōris: sȝ solū cor ɔtritū ⁊ hūilia bōis
tū ⁊c. iō q̄rit vtrū bona facta in pctō possint factis
valere ad vitā eternā post actaȝ pniam: hoc i pctō
est si iustificatus per pniaȝ possit aliquo mō mor
mereri aliquē gradū glie pp bona q̄ fecit dū tali.
erat in pctō? ¶ Et arguūt quidā φ nō. Nam
talia opa fuerūt nata mortua non pdētia
ab aliq̄ viuo pncipio ex defectu charitatȝ p
quā viuit iust⁹ ⁊ opa sua: q̄ seq̄t φ talia opa
nullo mō pñt reuiuiscere p pniam: qr sola re
uiuiscūt q̄ nata viua fuerunt ante pctm̄. hec
ratio confirmat per aplm̄. j. ad Cor. xiij. di
centem. Si distribuero oēs facultates meas
in cibos pauperum: et tradidero corp⁹ meū
ita vt ardeam. charitatem autem non ha
beam nihil mihi prodest. Sed in oppositum ar
guunt quidam alij tenētes oppositum ppter

id qḋ ait Aug.li.de penitētia.ꝛ habeṫ d pe.
d.iii.piū eſt credereꝛ nr̄a fides hoc expoſtu
lat.vt cū deꝰ deſtraxerit mala pcta ꝛ remu
[...]ſſio neret bōa q̄ i peccāte plantauit. ¶ Rn̄deo ꝙ
multi doctores ꝯcordāt iſta cū ſcda opi.ſꝫ diſſi
cto mō ꝑcedat. Nā q̄dā dn̄t qḋ talia bona fa
cta in pctō ſimul reſurgūt cū penitēte non q̄
ad eſſentiā:ſꝫ q̄ ad remuneratioē:qꝛ deus
remunerat talia bōa penitēti. ¶ Aliī āt dn̄t
ꝙ iuſtificatꝰ ꝑ pniaꝫ pōt mereri ꝑpter illa
bona:ꝛ hoc ꝑ nouā cōplacētiā. ¶ Alii dn̄t ꝙ
pōt mereri ꝑ nouā oblationē taliū bonoꝝ.
Et id ꝑ declaratiōe oīm iſtoꝝ p̄mo ſunt no
tāde q̄dā doctrie. Scdo cōfirmabiṫ iſta ſcda
poſitio.tertio rn̄debiṫ ad rōnes in ꝯtrariuꝫ
inductas. ¶ Quātū ergo ad p̄mū eſt primo
notādū ꝙ hic nō q̄riṫ an iuſtificatꝰ ꝑ pniam
mereaṫ vitā eternā ꝑpter bona q̄ fecit i pctō
qꝛ per ſolā preſentē charitatē meretur vitā
eternā. ¶ Sꝫ queritur an ꝑ talia opa poſſit
aliquo modo mereri augmētū alicuius gra
dus glīe in vita eterna:qꝛ opa nr̄a nō ſūt cō
De digna niſi ꝑpter charitatē ꝛc. ¶ Scdo ē no
quatuor tandū ſcdm phm.ii.ethicoꝝ qḋ quatuor ſūt
gña genera humanaꝝ operationū:nā quedā ſūt
operū mere naturales:ꝛ ſm iſtas nec laudamur:
humanorū. nec vituperamur:ꝛ q̄dā ſunt q̄ ꝑcedūt ab ha
bitu virtutis:ſicut opa opantis ꝛ fortis:ꝛ ta
les opationes dicūtur virtuoſe:ꝛ ſunt per ſe
laudabiles ꝛ p̄miāde:qꝛ ſunt totaliṫ bone:q̄
dā aūt opationes ſunt totaliṫ ꝯ̄ virtuti:ſi
cut furta:ꝛ homicidia:ꝛ adulteria:ꝛ ebrie
tas ꝛc:q̄ ſunt ſemꝑ mala ꝛ vituperanda:que
dā vo ſunt opationes q̄ nō ꝑcedunt ab ha
bitu virtutis:nec ſunt aliquo modo ꝯtra vir
tutē:ſꝫ tēdūt ad ꝟtutē:ꝛ fiūt ꝑpter ꝟtutē:ſi
cut ſunt iſti actꝰ ꝛ opatiōes ex quibꝰ frequē
tatis ꝗhaṫ habitꝰ ꝟtutis:q̄ quidē opatiōes
ſꝫ nō ſint totaliṫ bone:nec dicanṫ virtuoſe:tn̄
nullo mō ſunt dicēde male:imo ſunt bone ꝛ
laudabiles rōne finis ad quē tendūt:ꝛ rōne
habitus ꝟtutis quē generāt:eo quod exerci
tatio taliū operationū ꝗhat habitum virtu
tis. Jō ſꝫ tales opatiōes nō p̄mienṫ in ſe:tn̄
p̄mianṫ i habitu ꝟtutis quē generāt:ꝛ i opa
In vi tiōibꝰ ſeq̄ntibꝰ ꝟtutē. ¶ Jta ergo pariter in
ta xpi vita xpiana ſunt cōſideranda quatuor gña
ana opationū. Nā quedā ꝑcedūt ab ipſa chari
qua tate ꝛ fide formata vt ea q̄ fiūt ab aliq̄ viro iu
tuor ſto ſm legē ꝛ p̄cepta diuina:ꝛ talia opa dn̄r
gña totaliṫ bona ꝛ meritoria vite eterne. ¶ Que
opa dā aūt alia fiūt ꝯ̄ diuinā legē ꝛ charitatē ab
tionū aliq̄ pctōre ſicut furta ꝛ homicidia:ꝛ adul
teria:ꝛ falſa teſtimonia:q̄ totaliṫ ſunt mala
qꝛ ꝑcedūt a malo principio ꝛ mala volūtate
ꝛ iſta dn̄r ſimpliṫ mortua:qꝛ merētur mortē
eternā. ¶ Quedā autē opa fiūt ab aliquo q̄
nec fiūt ex charitate:nec ꝯtra charitatē:nec
ꝑpter deū:nec ꝯtra diuinā legē:ſꝫ naturaliṫ
ꝑpter aliqḋ naturale intereſſe:vt defēdere
cognatū ꝯſanguineū:q̄ q̄dē opa nō ſūt meri
toria ſꝫ Greg.i homil. Aliud ē diligere ꝓ
ximū ꝑꝑ deū:ꝛ aliud ꝑꝑ ꝓpinq̄tatē ſanguis
ꝛ cognatiōis. ¶ Quedā aūt ſunt q̄ ſꝫ nō ꝑce
dāt a charitate:tn̄ nō fiūt ꝯ̄ charitatē:nec ꝯ̄
legē dei:imo fiūt ſꝫ legē diuinā ꝛ p̄cepta:ꝛ
ꝑꝑ deū:ꝛ ordināṫ i charitatē:ſicē ſūt eleemo
ſyne:ꝛ opatiōes:ꝛ alia opa mīe q̄ fiūt ab ali
quo pctōre nō ꝓponēte manere i illo pctō:ſꝫ
deſiderāt agere pniaꝫ:ꝓut accidit in multis:
q̄ q̄dē opa ſꝫ nō dicanṫ ſimpliṫ bona:tn̄ de ſe
nullo mō dn̄r mala poſtq̄ nō fiūt ꝯ̄ charita
tē:nec diuia p̄cepta. ¶ Tertio eſt notādum E
ſꝫ Aug.ꝯ̄ iulianū ꝛ alios pelagianos:ꝙ ta
lia opa mīe facta ab aliq̄ pctōre ſub tali ꝯdi
tione:ſꝫ nō ꝑcedāt a charitate formaliṫ:tn̄
nō fiūt ſine aliq̄ gr̄a. Sꝫ qꝛ gr̄a gratū faciēs
nō pōt eſſe in aliquo pctōre ſimul cū pctō:id
fuit Aug.coactus diſtinguere de gr̄a:qꝛ pre
ter gr̄aꝫ gratū faciētē eſt dare gr̄am p̄uenie
tē diſponentē hoieꝫ ad bene agendū ꝛ malū
vitādū.ſine qua nullꝰ pōt vitare aliqḋ pec
catū:nec diuia p̄cepta iplere ꝑpter naturaꝫ
corruptā ꝛ liberū arbitriū vulneratū:ꝛ clau
dicatū:vt pꝫ in lib.de ꝑfectiōe iuſtitie hoīs.
ſine qua gr̄a diſponēte ꝛ impellente ad bo
nū:ex̄ns in vno pctō nec poſſet aliud vitare:
nec aliqḋ bonū agere:q̄ quidē gr̄a ſꝫ non ſit
gratia gratifica.nec charitas tn̄ diſponit ad
charitatē ꝛ gr̄am gratificā: ſicut frequētati
actus diſponūt hoiem ad habitum virtutis.
Un̄ dicit Aug.ſuꝑ Jo.homil.iii.ꝙ deſidera
re gr̄aꝫ ꝛ prauā vitā ꝯmutare inchoatio gr̄e
eſt. Et ſic pꝫ ꝙ talis gr̄a diſponēs ꝛ p̄uenies
ꝛ retrahēs hoieꝫ ab aliquo pctō:ꝛ impellēs
ipꝫ ad opa miſericordie faciēda:ſꝫ nō ſit cha Nota
ritas:tn̄ inchoatio ꝛ diſpoſitio charitatis eſt.
De qua quidā gr̄a p̄uenīēte dicit Aug.lib.de
libero arbitrio.ꝙ deꝰ opatur vt velimꝰ inci
piēs:qḋ volētibꝰ cooperaṫ ꝑficiēs. Jtē lib de
duabꝰ alabꝰ ait.ꝙ hec volūtas vt nō admit
tat malū:ſed adipiſcaṫ bonū preparatur per
gr̄a. Jtē in enchiridio.hec gr̄a nolētē quip
pe p̄uenit:vt velit volētē ſubſeq̄ṫ:ne fruſtra
velit.hāc aūt gr̄am ꝯfitet Aug.ſe habuiſſe ꝑ to
tū illō tp̄s i q̄ ſecū ꝯſultādo differebat baptiſ
mū:vt pꝫ in lib.de beata vita:in quo tp̄e nō
ceſſabat orare:nec alia bona agere vſq̄quo
firmiter ꝓpoſuit baptizari. ¶ Vis habitis F
poniṫ pr̄ia ꝯclō:ꝙ bona opa facta ꝑ pctōres ꝯ cōtra
ꝑtrateꝫ gr̄am an̄ pniaꝫ ꝛ ſub ꝯdiuō:bꝰ ſupra cla.
dictꝫ nō ſūt ſimpliṫ mortua. Pbaṫ. nā ſꝫ talia
nō viuāt vita gratifica ꝑpt defectū charita
tis.tn̄ viuūt gr̄a p̄ueniente ꝛ diſponente ex
qua ꝑceſſerūt formaliṫ ꝛ fuerūt facta:qꝛ nō
ꝑceſſerūt formaliṫ ex aliquo vitio ꝛ pricipio
mortuo:qꝛ ille pctōr nō dicebaṫ mortuꝰ pro
pter illā gr̄am preueniētē:ſꝫ ꝑpter permiſſio

cui domificatoꝛ nõ dr albꝰ ꝑpter artẽ domi‑ficãdi: ſꝫ ꝑ albedinẽ. Itẽ talia opa lꝫ nõ ꝓcedãt a charitate formalr: tñ nõ ſũt ↄ̃ charitatẽ: nec ↄ̃ diuina ꝑceptaimo ſꝫ diuina ꝑcepta: ꝑ deũ: ⁊ ordinãt in charitatẽ ⁊ deũ: ſicut opatiões q̃ ſũt ad habitũ ꝟtutiſ gñandũ. Et ſic ꝑꝫ ꝙ talia opa mie nullo mõ ſũt mala de ſe: nec moꝛtua: imo ſunt bona ⁊ viua rõne pñcipij a quo ꝓcedũt. ſ. a gr̃a ꝑueniẽte ⁊ rõne ſinis ⁊ termini: ſcꝫ rõne charitatis in quã tẽdũt: ⁊ rõne diuie legꝫ ſꝫ quã ſũt. ¶ Scdã

2.cõclo. ↄclõ ꝙ iuſtificatꝰ ꝑ pñiaꝫ põt mereri augmẽtum glie ꝑ bona mie q̃ fecit dũ erat in pctõ: ⁊ hoc ꝑ nouã approbationẽ ⁊ complacẽtiaꝫ. hanc concluſionẽ ꝓbant quidam ꝑpter id qđ d̃r apl̃s ad Ro. viij. ¶ Scimꝰ ꝙ diligen‑

Diligẽtibus deum oia cooperantur in bonum

tibus deũ oia cooperant in bonum ⁊c. Un̄ dicit ꝙ quatuoꝛ mõis ↄtingit diligẽtibꝰ deũ oia cooperari in bonũ vite eterne. Primo modo operãdo ꝑ ſe talia bona. Scdo mõ cooperãdo ⁊ impellẽdo alios ad operãdũ talia bona opera mie. Tertio modo approbando bõa facta ab altero quocũqꝫ: lꝫ ille ſit pctõr ⁊ complacẽdo ⁊ congaudendo in bonis operibꝰ factis ab illo. ¶ Alio mõ in deteſtando pctm̃ in quocũqꝫ reperiat: ⁊ deſiderando penitentiã pctõꝛis: ↄplacẽdo in eiꝰ ↄuerſione. ¶ Tũc arguit ſic: ſi iuſtus nõ ſolũ meretur bonũ glorie ꝑpter bona q̃ ipſe facit ⁊ cooperaẽ cũ altero: ſed etiã approbãdo bona que vnus alius pctõr facit cõplacẽdo cõgaudẽdo in taliꝰ bonis: ḡ a foꝛtioꝛi merebit iuſtificatus per pñiam approbãdo ⁊ complacẽdo in bonis q̃ ipſe fecit dũ erat in pctõ agens grãs deo qui dedit ſibi illã grãm diſponentẽ ⁊ impellentẽ ad illa opa mie agenda ⁊ multa mala vitanda q̃ feciſſet niſi ꝑ talem grãm reſtitiſſet. Itẽ ſi deteſtando pctm̃ in q̃ prius erat: meret poſt actũ pñiam: ḡ a foꝛtioꝛi merebit cõplacẽdo i bonis q̃ fecerat i illo ſtatu: ⁊ hoc rõne noue ↄplacẽtie. ¶ Tertia

3.cõclo. ↄclõ qđ iuſtificatus ꝑ pñiam põt mereri augmẽtũ glorie ꝑ bona opa q̃ fecit dũ erat in pctõ ⁊ hoc ꝑ nouã oblationẽ in virtute noue grẽ. ¶ Probat: nã q̃cq̃d boni offert iuſtꝰ acceptat: ⁊ eſt acceptũ apud deũ ad merẽdũ vitã eternã: eo ꝙ ꝑſona iuſti eſt deo grata ⁊ accepta: ergo munera ſua ſunt deo grata ⁊ accepta: ſed iuſtificatus ꝑ pñiam eſt deo gratus ⁊ acceptꝰ ꝑpter grãm pñtem: ergo acceptãt illa bona que offert poſtq̃ de ſe fuerũt bona: ⁊ nõ ↄtra charitatẽ facta: imo i charitate fuerũt oꝛdinata. Un̄ rõ q̃re tũc nõ fuerũt accepta nõ fuit niſi defectꝰ charitatis: ſꝫ poſt actũ pñiam iã adeſt pñs charitas ꝑ quã offerũtur deo ⁊ ſic rõne noue oblatiõis ⁊ charitatis reputantur nouiter facta apud deũ: qꝛ apud pꝛimũ iã tũc illa opa fecerunt eſſe ſuis ſuũt: ideo illa bona ſemꝑ manſerunt in ꝓſpectu diuio. ¶ Un̄ ſi bñ aduertit nõ meret ꝑ illũ actũ quẽ fecit dãdo elecmoſynã in pctõ: ſꝫ ꝑ nouũ actũ offerẽdi illã elecmoſynã: rogando deũ vt velit illã acceptare: ⁊ ſic reputat nouit facta apud deũ. Itẽ ſicut opatiões ex q̃ꝰ gñat habitꝰ ꝟtutis ꝑmiant poſtea ſimul cũ ꝟtute ⁊ opatiõibꝰ ſeq̄ntibꝰ ꝟtuoſis: ita illa opa poſſunt remunerari ꝑ nouaꝫ grãꝫ ⁊ opatiões ⁊ ꝑ illã oblationẽ ꝓcedẽte a noua grã poſtq̃ illa opa oꝛdinabant ad illã charitatẽ: ſicut grã diſponẽs ex q̃ illa bona ꝓcedũt oꝛdinabat ⁊ diſpõebat ad illã nouã charitatẽ. Itẽ q̃cq̃d petit iuſtꝰ ad gl̃iaꝫ ↄcedit ſibi a deo ſm Aug. ſup Jo. ꝑpter illũ q̃cq̃d petieritis prẽꝫ i nõie meo fiet vobis. Un̄ petere i nõie ieſu eſt petere ſalutẽ ꝑ grãm in pñti ⁊ gl̃ia i futuro ſꝫ Aug. ſꝫ iſte talis nõ petit bona tẽpalia ſꝫ ſpũalia: ḡ illa bona opa ſibi deus non negabit. ¶ Item hec ↄclõ ꝓbatur ꝑ exẽplũ. Nam qñqꝫ accidit ꝙ exul a terra a grã alicuiꝰ principis in terra aliena non ceſſat defẽdere nomẽ regis ſiue pñcipis: nec ceſſat facere ſeruitia ſeruitoꝛibꝰ illius pñcipis: ſi ergo pñceps recõciliat illũ exulẽ in ſui grãm: manifeſtũ eſt ꝙ nõ ſolũ acceptat ꝑſonam illiꝰ exulis: ſed etiã ſeruitia q̃ fecit i illo exilio: ⁊ remunerat ſibi illa ſeruitia: ⁊ hoc reputat ad clemẽtiã ⁊ ꝟtutẽ ipſi pñcipis ꝙ frequẽter accidit: ḡ a foꝛtioꝛi talis clemẽtia ⁊ pfectio nõ ẽ negãda deo reſpectu iuſtificati ꝑ pñiaꝫ q̃ an pñiaꝫ nunq̃ ceſſabat oꝛare: ⁊ alia bõa opa exercet. ¶ Sꝫ iſta poſitio magis ↄfirmat ex ↄclõis ſaluatoꝛis ꝑ parabolã de villico. Luce. xvj. dicẽtis facite vobis amicos de mãmona iniq̃tatis vt cũ defeceritis: recipiũt vos i eterna tabernacula: q̃ idem ↄfirmat Btũs Hierony. ⁊ hꝫ de pe. di. iij. Si qñ videris iter multa opa pctõꝝ facere queq̃ que iuſta ſunt: non eſt tam iniuſtus deꝰ vt ꝑpter multa mala obliuiſcat paucoꝝ bonoꝝ. Itẽ Aug. ibidem. piũ eſt credere.

¶ Ex ſupradictis pꝫ rñſio ad rões in ↄtrariũ. Rñſ. ¶ Ad primũ ergo negat ꝙ talia bona facta a pctõꝛe ſint moꝛtua: imo ſunt viua ⁊ a pꝛincipio viuo: qꝛ a grã ꝑueniẽte ⁊ impellẽte ad bñ agẽdũ ſũt fctã. Et arguit ſic: qꝛ talia bona facta ſunt ab hõie moꝛtuo in pctõ: ergo ſunt moꝛtua ⁊c. negat ↄña ſicut nõ vꝫ: domꝰ fctã eſt ab hõie albo: ergo eſt alba: ⁊ eo qđ accidit domificatoꝛi ꝙ ſit albꝰ: ita accidit hõi ꝙ ſit pctõꝛ in q̃tũ agit talia bona: ſꝫ nõ accidit ſibi imo eſt neceſſe ꝙ opet ꝑ grãm ſaltẽ preuenientẽ ⁊ diſponentẽ: ſicut dictũ eſt. Et ſic peccat illud argumẽtũ ꝑ fallaciã accidẽtis. Itẽ lꝫ talis hõ nõ dicat viuere vita gratificã: tñ viuit ꝑ talẽ gratiã diſponentẽ quantũ ad illa bona opera agenda. Ad autoꝛitatem apl̃i rñdet ꝙ apl̃s nõ itẽdit dicere niſi ꝙ dũ eſt extra charitatẽ ſua opa nõ ſunt deo acce

pla:nec valēt:nec pſunt ad vitā eternā p illo ſtatu:imo ſi in tali ſtatu moreret: nō euaderet penā inferni eternā:ſʒ bene valeret ſibi martyriū ad remiſſiorē ꝛ tolerabiliorē penā inferni:vt inqt Aug.ꝛ habet̃ de pe.di.iii. ſ. ꝗs nō habēs charitatē ſed nō negat apl's ꝙ talia bona valeāt iuſtificato p pniam poſt cōuerſionē:eo mō quo dictū eſt in ꝟtute none charitatis. Ex ꝗbus pꝫ ꝙ exiſtens in aliquo pctō nō dʒ ceſſare oṗare:nec bona opera agere cū ꝓpoſito et conatu agēdi pniam.

xi.q. iii.in iuſtū lxxx. iii.d. c.nihil.

Quid gloriaris in malitia: qui potens es in iniquitate?

¶ Titul' victori ſiue in finē pſalm' dd:qñ venit doech Idumeus:ꝛ annūciauit ſauli ꝛ dixit ei:venit dd in domum achimelech. Ad cui' intelligentiā eſt notādū:vt legit̃.i.Reg. xxi.ꝙ cū dd fugeret vagus a facie ſaul:diuertit ad ciuitatē nobe vbi achimelech recepit eū benigne:ꝛ tradidit panes ꝓpoſitiōis ꝛ gladiū goliat ꝛc. Qd vidēs doech armiger ꝛ cōſiliari' ſaul:nūtiauit ei accuſando achimelech ſacerdotē de bono oṗe pietatis:vñ ſaul motus inuidia ꝛ iniqtate fecit interfici achimelech cū oib' ſacerdotib' ꝛ habitatoribus ciuitatis paruis ꝛ magnis: ꝛ totā ciuitatē cōbuſit igni. Sʒ poſtea doech hui' facinoris ſimul cū ſaul ſoluit penas in mōtib' gelboe:vbi ambo fuerūt interfecti cū filijs eorū. Et ſic fuerūt eradicati de terra. Uñ d hac materia fecit dd pſal.iſtū:vt vr̃ titul' ſonare ꝛc. Sʒ iſta nō eſt cauſa ꝑcipua:nec materia ꝑncipalis hui' pſal.qꝛ tūc dd nō ꝓprie eſſet ꝓpheta:nec h pſal.ptineret ad ſacrā ſcripturā niſi ɔtineret aliqd factū de xp̃o aut eccl'ia. Et id camhi bachiuonēſis magis modern' īnter expoſitores hebreorū in fine expoſitionis huius pſal.ꝛ in principio ſequentis dicit ꝙ dauid per ſuas perſecutiones preuidit in ſpū oēs pſecutiones meſſie regis futuri:qꝛ multe gētes debebāt inſurgere ad iterficiēdū ipm ſʒ finaliter ipſe liberabitur ab eis:et dñabit oib':ꝛ poſt multas pſecutiones exaltabit regnū meſſie:ſicut fuit exaltatum regnum dd. Et dicit ꝙ dd de hoc fecit multos pſos:de quoꝝ nūero ē iſte.ꝛ lib. Jō ponit̃ ſi. intermedi':eo ꝙ eſt ſilis in materia. Ex ꝗb' pꝫ ꝙ iſte cec' obſtinat' ipſa ꝟitate coactus etiā in parte dicit vex:qꝛ dd per ſuas pſecutiōes ꝑuidit i ſpū pſecutiōes regis meſſie ꝗ eſt xp̃s ꝛ ꝑuidit exaltationē regni ei': de quibus fecit ꝑ maiori pte oēs pſal. Sed mentit̃ inquātū expectat aliū meſſiā futurū:qꝛ oia illa ipleta fuerant in xp̃o ꝟo meſſia. Et id qꝛ ꝟitas a ꝗcūqꝫ dicat̃: ſemꝑ ē a ſpūſctō: vt ait Ambroſi'.ꝛ error ꝛ mēdaciū a diabolo ꝗ eſt pater mēdacij:id ꝟitas eſt ſemꝑ amplectenda:ꝛ mēdaciū exterminandū cum ſuo autore. Quapropter eſt dicēdū ꝙ dd i illo accuſatiōe facta p doech ɔ dd añ ſaul ꝑuidit accuſationē futurā ſiue ꝗ facta fuit poſtea p ſynagogā añ pilatū ɔ xp̃m ꝛ aplos ſuos:ꝛ puidit accuſationē factā ɔ eccl'iam añ reges ꝛ pſides ꝛ tyrānos:ꝛ puidit finale deſtructionē ſynagoge ꝛ et gētilitatis. Uñ doech iterptatur mot' ſiue motu' aut ſollicit' ꝑ quē intelligit̃ ſynagoga:ꝗ fuit iniuſte mota ɔ xp̃m:et ſollicita i accuſando ipm. Saul aūt iterptat abutēs p quē intelligit̃ pilat' ꝗ abuſ' ē iudiciaria ptāe iudicando xp̃m ad morte p timore ceſaris:cū i xp̃o nulla cām reperiret. Et id tā ſynagoga accuſatrix ꝙ pilat' iudex iniuſt' perierūt ꝛ eradicati ſunt de terra ſicut doech ꝛ ſaul. Eſt ꝗ ſenſus hui' tituli ꝙ dd fecit hūc pſal.ɔtēplās accuſationē quā ɔ eū fecit doech Idume' añ ſaul cū dixit:venit dd in domo achimelech. In ꝗ myſterio ꝑuidit i ſpū ꝗr ſynagoga in ꝗ erat xp̃m accuſatura corā pilato ꝛc. dd ꝗ introducit eccl'iā loquentē in h pſal.vt ipſe loqt i ꝑſona toti' eccl'ie i ꝗ tria facit. Nā pmo exprobrat malitiā ſynagoge accuſantis xp̃m. Scḋo ꝑdicit ei' abdicationē et ɔſtructionē. Tertio eccl'ie electionē ꝛ ſubſtitutionē:ſcḋa ibi ꝓpterea de' deſtruet ꝛc.tertia ibi.ego aūt ſicut oliua. Quātū ad pmū dicit. O ſynagoga ꝗd gl'iaris i malitia ſicut fecit doech:ꝛ tu cet' ſacerdotū ꝗ potēs es i iniꝗtate ꝛ aſtutia:ꝗd gl'iaris i malitia eo ꝙ accuſaſti ꝛ occidiſti xp̃ꝫ.q.d.in vanū gl'iaris:qꝛ reſurget ꝛ manebis in confuſione tua.

Not. hāc figurā.

Ueritas a ꝗcūqꝫ dicat ſemꝑ a ſpū ſctō eſt.

Doech īterꝑtetur Saul interꝑtāt abutens.

Tota die iniuſtitiā cogitauit lingua tua:ſicut nouacla acuta feciſti dolū.

xi.q. i.ſunt plurimi.

¶ Tota die lingua tua cogitauit.i.locuta ē malitiā ɔ xp̃m accuſando ꝛ ſuſurrando:ꝛ ſicut nouacula radit ꝛ ſcindit pilloſ:ita lingua tua ſcindebat vitā xp̃i cupiēs ipm radere ꝛ delere de terra:ꝛ feciſti dolū imponēdo xp̃o falſum teſtimoniū:et parando ſcandala vt dolo teneres ꝛ occideres eum:ꝛ ſic.

Dilexiſti malitiā ſuꝑ benignitatē: iniꝗtatē magis ꝙ loqui equitatem.

xi.q. iii.

¶ Dilexiſti malitiā ſuꝑ benignitatē eius:qꝛ fuiſti ipſi ingrat' reddēs malū ꝑ bono:nam ipſe xp̃s fuit tibi benign' ſanādo filios tuos īfirmos ꝛ ſuſcitando mortuos:ꝛ querēs tuā ſalutem dando tibi bonam doctrinā:tu aūt fuiſti ipſi malign' ꝛ crudelis procurando ei mortē. Et ſic voluiſti ꝛ dilexiſti magis loqui iniꝗtatē cōtra cōſciētiā ꝙ equitatem ꝛ iuſtitiā:debebas enim ipſum laudare ꝛ narrare opera eius bona:ꝛ agere gratias pro beneficeis receptis:ꝛ reddere bonū teſtimoniū: ꝛ procurare ipſi honorem et vitam.

xi.q. iii.

xxii.q. ii.

Dilexiſti omnia verba precipitationis:lingua doloſa.

¶ Tu dilexiſti magis loq̄ vba pcipitatiōis ꝛ mortis ꝯ eum lingua doloſa et fraudulēta et iniqua dicendo ipſuz voracē: blaſphemū: inimicum ceſaris et reum mortis.

xiiij. q. v et o; et q vid. c. pre terea Propterea de⁹ dſtruet te in finem: euellet te ꝛ emigrabit te de taberna culo tuo: ꝛ radicē tuā d̄ tra viuētiū

¶ Hic pdicit abdicationē ꝛ reprobationē et deſtructionē ſynagoge dicēs. Propterea q̄ xp̄o regi meſſie tuo fuiſti īgrata: ꝛ ip̄z nō re cepiſti: ſꝫ iniq̄ mō ip̄m accuſaſti et ad mortē deſtinaſti: iō iſta ē iuſta pūitio tua: nā de⁹ de ſtruet te cū filius tu s obſtinatis: q̄ tēpiū et ciuitatē ꝯburet igni: ꝛ euellet et eradicabit te de terra pmiſſiōis l diſpſioē p mūdum: ꝛ ampli⁹ nō fiet in tēplo hoſtia nec ſacrificium ꝛ ſic aufert t: bi regnū ꝛ ſacerdotiū: ꝛ emigra bit te d̄ tabernacl'o tuo. i. ſacerdotiū tranſ e ret d̄ ſynagoga in ecclīā. Et ſic defi iet in te hoſtia ꝛ ſacrificiū: ꝛ orōnes tue erūt abomi nales apud deuz: ꝛ p ꝯſ̄s de⁹ euellet radicē ꝛ poſteritatē tuā de terra viuētiū ꝛ regno ce lorū. Et ſic euulſi ſunt de terra pmiſſiōis: q̄ nō potuerūt īgredi in requiē dn̄i q̄ extra ec cleſiā eſt ſalus: ꝛ iſta eſt punitio ſpiritualis.

xxv. viij. d videt. Videbunt iuſti ꝛ timebunt: ꝛ ſuper eum ridebunt ꝛ dicent: ecce homo qui nō poſuit deum adiutorē ſuuz.

¶ Hic pdicit̄ eorū irriſio ꝛ reprobatio p totū mūdū: nā iuſti xp̄iani videbunt iſtos iudeos captiuos ꝛ diſpſos p totū mūdū odioſos oī bus ghātiōib⁹ l penā pcti: ꝛ dicet vn⁹ alteri. Ecce hō. i. iſte ē ille maledict⁹ pp̄ls q̄ nō po ſuit. nec recepit xp̄z deū xp̄z meſſiā tāq̄ ad iutorē ſuū: nec recepit xp̄z: imo negauit ip̄m corā pilato dicēs: nō habem⁹ regē niſi ceſa rē. Et dū eēt in cruce dixere. Si fili⁹ dei ē: de ſcēdat nūc d̄ cruce ꝛ credim⁹ ei. Qui q̄dē po pul⁹ iō noluit xp̄z recipe l adiutorē ꝛ meſſiā ſuum: eo q̄ docebat contēnere terrena ꝛ ap petere celeſtia.

de ꝯſ. di. vi. peni niuz. Sed ſperauit in multitudine diui tiarū ſuarū: ꝛ pualuit ī vanitate ſua.

¶ Iſte ꝯtēnēs celeſtia ſperauit poti⁹ ī multi tudine diuitiarū ſuarū: terrenarū. i. decimarū ꝛ pmitiarū ꝛ oblationū: imo in tēplo pabat mēſas nummulariorū: ꝛ vēdebat oues ꝛ bo ues ex auaritia: ꝛ ſic pualuit ꝛ pmāſit in vni tate ſua ꝛ obſtinatiōe: ꝛ mot⁹ ē ad occidēdū xp̄m: eo q̄ ip̄m rep̄hēdebat: p̄p q̄d pctm̄ iſte

ech. v. c. j. lgio pp̄ls reprobat⁹ vagat̄ diſpſus p mūdū. hoc ē dicēt iuſti timētes diuinū ꝛ iuſtū iudiciū: ꝛ ſic irridebunt iudeos p mundū diſperſos.

Ego autem ſicut oliua fructifera in domo dei: ſperaui in mīa dei in e ternum et in ſecu um ſeculi.

¶ Hic pdicit electionē ꝛ ſubſtōnē ecclīe lo co ſynagoge. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā eſt notā dū ſm doctrinā apl̄i ad Ro. xj. q̄ lꝫ oleaſter ſit arbor ifructuoſa: tn̄ ſi in ipaz iſerat̄ bone oliua ſiue bon⁹ ram⁹ oliue: tunc oleaſter ſit oliua fructifera. Ita pariter actū eſt de ſyna goga in gētilitate: nā pp̄ls gētilis erat ſicut oleaſter ifructuoſus: ꝛ de q̄ non expectabat̄ fruct⁹: ſꝫ ſynagoga ſiue lex moyſi erat ſicut oliua de q̄ expectabat̄ fructus. ſ. meſſie: de q̄ vinea expectabat de⁹ vt faceret vuas fidei recipiēdo meſſiā: ſꝫ ipſa fecit labruſcas acer bas: q̄ xp̄m crucifixit. Eſa. v. et ſic illa oliua nō fecit oleas fidei in aduētu xp̄i ſꝫ baccas amaras: iō xp̄s in aduētu ſuo q̄ nō reperit ī ea fructū debitū poſuit ſecurim ad arborem legis: ꝛ ſuccidit bonos ramos ab ea: et inſe ruit eā oleaſtro pp̄li gentilis: ꝛ ſic ſynagoga māſit trūc⁹ ſine ramis: q̄ lꝫ retineat nomen iudeorū: tn̄ nō ſunt: nec tenēt hoſtiam nec ſa crificiū nec legē idest intelligētiā ꝛ fructū le gis. Sꝫ ram⁹ tranſlat⁹ eſt ad pp̄lm gētilez p inſertionē: ꝛ ſic pp̄ls gētilis manet vera oli ua fructifera faciēs veros fruct⁹ ꝛ oliuas fi dei ꝛ ſpei ꝛ charitatꝫ manēte ſynagoga clau da ꝛ trūcata ꝛ reprobata ꝛ ſicca ſine fructu legis. hoc ergo hic improperat eccl'ia ſy nagoge dicēs: q̄ dn̄s deſtruxit te ꝛ euulſit te ꝛ radicē tuā: ꝛ emigrauit: ꝛ tranſtulit taber naculū ꝛ ſacerdotiū tuū ꝛ legē in me: q̄ trāſ lato ſacerdotio neceſſe eſt vt legis trāſlatio fiat: q̄ rami tui inſerti ſunt in me: iō ego quē ante erā oleaſter: nunc per receptionē xp̄i et ꝯuerſionē fructificaui ſicut vera oliua l olea ſtro inſerta: ꝛ rō eſt dicit pp̄ls gentilis: nam ego ſum oliua inſerta: ꝛ plātata in domo dei mei. ſ. in eccl'ia: nā ego qui erā in montibus oleaſter: trāſplātatus ſum in domo dei mei ſ. in eccl'ia. eo q̄ ſperaui in mīa dei et non in multitudine diuitiarū terrenarū ſicut pp̄ls iudaicus: et ſic nō ſperaui tēporaliter ſed in ſeculum ſeculi: iō amplexus ſum mīam q̄ eſt fruct⁹ oliue legis diuine: quā pp̄ls iudaic⁹ cōtempſit ꝛ repulit: ꝛ ſic fructificaui vt vera oliua: ꝛ ſic colligā fructū mīe xp̄i in ſeculum ſeculi ꝛ non terrenum ſed celeſtem. Et ideo.

Cōfitebor tibi in ſeculum quia feci ſti: et expectabo nomē tuū qm̄ bo nū eſt in cōſpectu ſctōꝝum tuoꝝum. de ꝯſ. di. ij. c. ac ceſſe runt.

¶ O xp̄e q̄ tu mihi hāc grām feciſti īſerēdo in me ramū vere oliue ꝛ eligēdo ꝛ ſubſtituē do me in locū ſynagoge: ꝛ ungēdo oleo mīe et ſacro chriſmate: iō ꝯfitebor tibi in confeſſio ne laudis et fidei: q̄ cōfitebor te et predica bo te verū meſſiā deū ꝛ hoīem ꝛ redempto rem: ꝛ expectabo nomen tuū quod eſt ieſus idest ſaluator ſine quo nullus pote ſalutem fieri quia

ſteri:qꝛ nõ eſt ſub celo aliud nomẽ ĩ quo nos
oportcat ſaluos fieri niſi ĩ noĩe Jeſu:iõ lʒ h̄
nomẽ nõ ſit bonũ in ꝯſpectu iudeoꝝ:tñ ẽ bo-
nũ ⁊ ſalutiferũ in ꝯſpectu ſctõꝝ ſuoꝝ fideliũ
Jſta etiã poſſunt eẽ ṽba dd̃ ꝓuidẽtis repro-
bationẽ ſynagoge ⁊ iõ dicit:dñe ego nolo eẽ
de illoꝝ ꝯſilio q̇ xp̄ʒ crucifigẽt:nec ꝺ ſynago
ga reprobata ſʒ ſicut eccl̃ia ⁊ oliua fructife-
ra ⁊c. ſed idẽ ẽ qꝛ dd̃ ꝓpheta loq̃ẗ in ꝑſona ec
cl̃ie ꝓ ſynagoga ſubſtitute. Eſt aũt aduerten
dũ ꝙ ꝯmoda ẽ ſimilitudo quã dd̃ hic iplicite
facit:⁊ apl̃s ad Ro. xj. de oliua ⁊ oleaſtro:nã
oleaſter ⁊ oliua eiuſdẽ nature ſũt:niſi ꝙ olea
ſter naſciẗ in mõtibus inter rupes ⁊ vepres:⁊
ideo induratus et incultus non facit fructũ.
Sed oliua plantata in agro domeſtico bene
culta facit fructuʒ ſiue expectat fructũ. ſed ſi
ramus oliue bonẽ inſeraẗ in oleaſtro:⁊ exin
de colaẗ:⁊ mũ deꝛiſꝑ faciet bonũ fructũ. Jta
ꝑiter tã popul⁹ gentilis q̃ iſraelitic⁹ ex vna
natura ⁊ radice ꝓceſſit:qꝛ oẽs ex adam. Sed
cain fact⁹ eſt oleaſter recedens ab agro dei ⁊
manens venator ĩ mõtib⁹ ſine lege dei cũ to
to populo gẽtili. Abel autẽ ſeth:noe:abraã:⁊
moyſes ⁊ tot⁹ popul⁹ dei ꝑ ſucceſſionẽ ⁊ ob-
ſeruationẽ legis diuine fact⁹ ẽ oliua de q̃ ex-
pectabaẗ fruct⁹ meſſie:ſʒ qñ venit xp̄s in ſy-
nagoga non reddidit fructũ expectatũ fidei:⁊
ideo facta eſt peior q̃ oleaſter:imo trũcat⁹ et
ſciſſus eſt ab ea ram⁹ legis ⁊ fruct⁹:⁊ inſert⁹
in oleaſtro ppl̃i gentilis qui factus eſt vera
oliua fructifera. Et hoc eſt qđ hic ait dauid.

D. qđ vũ. c non põe. ſʒ ſm ſpia piũ.

Dixit inſipiens in corde ſuo:non eſt deus.

¶ Titul⁹ ad victoriã ſiue in fi-
nẽ ſuꝑ malahat eruditio ſiue
itellect⁹ dd̃. Ex titulo aꝑet ꝙ
dd̃ fuit erudit⁹ a ſpũſancto de aliq̃ myſterio
xp̄i:⁊ eccleſie qui eſt finis legis. Per ly ma-
lahat aliqui hebreoꝝ intelligunt inſtrumen
tũ muſicum cum quo cantabaẗ iſte pſalmus
ad victoriam vocum. Aliqui intelligunt cho
rum leuitarum a quo cantabaẗ. Et ſic hiero.
trãſtulit victori ꝑ chorũ eruditio dauid. Sed
quõocunq; ſit:ſiue iſte pſalmus cantareẗ per
chorũ leuitarũ cum toto conatu vocũ ad vi-
ctoriã:ſiue cũ illo inſtrumento muſico rotan-
do:qđ diciẗ chorus:ſemꝑ ſignificabat my-
ſteriũ futurũ de chriſto qui eſt finis legis vt
ſepius dictũ eſt. Sed eſt aduertẽdum q̃tum
ad materiam huius pſal. ꝙ iſte pſalmus eſt
valde conformis imo idẽ cũm pſalmo. xiij. in
verbis ⁊ in ſnĩa:niſi ꝙ iſte eſt ſyncopatus ab
illo:inq̃tum auferunẗ tres verſus de medio:⁊
vt patet intuenti ⁊ etiam mutantur pauca
verba ab illo verſu. quoniam dñs diſſipauit
oſſa eoꝝ q̇ hominibus placent:⁊ iõ dicit rab
bi ſalomon:ꝙ ſicut dd̃ fecit pſal. xiij. contra
ppl̃m babylonicũ:q̇ cũ teneret ppl̃m iudai-
cũ in captiuitate dixit ĩ corde ſuo. de⁹ iſrl̃ nõ
eſt de⁹:ita fecit hũc pſal. lij. ꝯ titũ:q̇ cũ deſtru
xit hierl̃m ⁊ tẽpliũ ꝑiter negauit deũ iſrl̃. Vñ
tradũt hebrei qđ cũ Tit⁹ introiuit tẽplum:
amouit velũ a ſctã ſctõꝝ dicẽs:vbi eſt deꝰ iſ-
rael:veniat ad liberãdũ hierl̃ʒ ꝺ manu mea
q̃ſi diceret null⁹ eſt de⁹ iſrael. Et ſic rabbi ſa-
lomõ exponit hũc pſal. ꝯ Titũ q̇ deſtruxit tẽ
pliũ. Aliq̇ aũt catholici expõnũt eũ ꝯ Anthio
chum:q̇ pariter negauit deũ iſrael:⁊ poſuit
abominationẽ in tẽplo:ſed pariter fuit cõfu
ſus:⁊ mala morte finiuit. Sed prima expoſi-
tio rabbi ſalomon eſt falſa manifeſte. Scđa ẽ
deficiens:qꝛ tacet ⁊ tollit ſacramẽtũ explica
tũ in titulo ⁊ pſalmo. Nã ſm oẽs ſacros do-
ctores vbicunq; in titulo poniẗ in finem ſiue
ad victoriã:⁊ eſt ſignum ꝙ ille pſal. dirigit nos
in xp̄m ⁊ eccleſiã q̇ eſt finis legis. Et vbicũq;
poniẗ eruditio ſiue intellect⁹:eſt ſignũ ꝙ dd̃
fuit eruditus a ſpũſancto de myſterio aliquo
de xp̄o ⁊ eccleſia. Et ſic ſpũſanct⁹ nos erudit
ꝑ os dauid. Hoc idẽ dicit cambi:ꝙ vbicunq;
in titulo pſalmoruʒ poniẗ eruditio ibi:⁊ in illo
pſal. cõtineẗ aliqđ ꝓfundũ myſteriũ ⁊ ſecre-
tum de rege meſſia futuro:imo dicit ꝙ iſte
pſalmus eſt de rege meſſia:⁊ ideo poniẗ iter
duos pſal. q̇ ſunt de rege meſſia:eo ꝙ dd̃ per
ſuas ꝑſecutiones ꝓuidit ꝑſecutiões q̃s paſſu
rus erat rex meſſias ꝓ iſrael:ſed in fine erat
victurus ⁊ dñaturus oĩb⁹ gentilib⁹:vt dictuʒ
eſt. Sed qđ magis eſt aduertẽdũ eſt ꝙ totus
ve. te. intantum diciẗ ſacra ſcriptura inquan
tum ꝯtinet ſacramentuʒ de xp̄o ⁊ eccleſia:vt
ait Aug. Et ſic eccleſia nõ cãtat iſtũ pſalmuʒ
ꝯ Anthiochũ tãtũ:ſed cõtra oẽs iudeos perſe-
cutores xp̄i in capite ⁊ eccleſie in membris:⁊
de hoc fuit eruditus dauid:⁊ et nos erudit in
hoc pſalmo ſm titulum ⁊ literã hui⁹ pſal. Et
ſic iã fuit expoſit⁹ in pſal. xiij. de corruptione
totius hũane nature. Scđo de ſpũali corru-
ptione iudeoꝝ qui xp̄m negarunt. ¶ Sed vl-
terius ad maiorem euidentiã eſt notandum
ꝓpter aliqua verba q̇ hic mutanẗ ⁊ propter
titulũʒ ꝙ q̃tuor ꝑ̄ationes hoĩem negarunt
xp̄m eſſe deũ. Primo iudei ꝓpter auaritiã ⁊ in
uidiã timentes ꝑdere locũ ⁊ ſacerdotiũ:⁊ ob
lationes ⁊c. Scđo imperatores ⁊ tyrãni gẽti
les ꝓpter zelũ idoloꝝ:⁊ nolentes dimittere
carnales voluptates contra quas apoſtoli ꝑ
dicabant. Tertio arriani ⁊ quidem alij here
tici negarunt xp̄m eſſe deum ⁊ conſubſtãtia-
lẽ pr̃i:⁊ hoc ꝓpter ambitionem honoꝝ:vt vi
derenẗ ſingulares in eccl̃ia:⁊ eoꝝ doctrina
videreẗ facilior ad credendũ:qꝛ facilius cre-
debaẗ apud reges ⁊ imperatores qđ xp̄s eſ-
ſet perfectiſſima creatura:q̃ ꝙ xp̄s eſſet de⁹
patri conſubſtãtialis:⁊ qꝛ tollebatur difficul-
tas trinitatis qđ eſt maius myſteriũ:⁊ diffi-

bñ ne garũ ſpm eſſe deum p

cilii inter oēs articulos fidei. Et ſic facilius traxerāt ad ſe Cōſtātiū impatorem ⁊ oēs go thos ⁊ vvādulos q̄ tot ꝑſecutionib⁹ vexarūt ecclīā. Quarto negabit antixp̄s xp̄z eſſe deū ex neq̄tia ſua ⁊ auiditate ꝓprie excellētie et honoꝛ oīz dñij vniuerſalis q̄ ſimiliter peribit miſerabiliter ſicut ceteri inimici xp̄i: ⁊ finalit ſemꝑ xp̄s liberabit ecclīā poſt multas ꝑſecu tiones de manib⁹ ei⁹ ſicut liberauit de aliis. Hoc ḡ ꝓuidēs dd in ſp̄u fecit hūc pſal. i q̄ tria facit. Nā p̄io p̄dicit corruptionē quā iſte ſētu ⁊ ghatiões incurrerāt in vita ⁊ morib⁹: eo q̄ xp̄m negarunt. Scđo cōminat̄ punitionē eo rū: tertio predicit liberationē finalem eccle ſie: ſecunda. ibi. nōne ſciēt: tertia ibi. quis da bit. ¶ Quātū ad primū eſt aduertendum ſi cut dictū eſt pſal. xiiij. ⁊ p̄z. ſ. poſterioꝝ: quod q̄libet ſcientia hʒ ſua ꝓpria p̄ncipia in quib⁹ cōtinet̄ ꝟtualiter tota illa ſciētia: quib⁹ p̄nci piis ignoratis aut negatis negatur: ⁊ corrū pit̄ tota illa ſcientia in illo negante: ⁊ quibus notis ⁊ cōceſſis de facili acquirit̄ ⁊ formatur ſcientia in illo. Cū ergo hoc ſit primū princi piū totius ſacre ſcripture non ſolū no. ſʒ etiā ve. te. q̄ xp̄s in lege ꝓmiſſus erat futur⁹ de⁹ ⁊ hō ⁊ finis toti⁹ legis: in cuius lumine euā gelico oēs debebam⁹ videre lumen le. ve. in cuius lumine oēs reges ⁊ gētes debebāt am bulare: in quo oēs erāt ſaluandi: q̄n ergo iu dei negarunt xp̄m eſſe deū in aduentu ſuo: ⁊ negarūt ipſum eſſe meſſiā in lege ꝓmiſſum: tunc negarūt primū principiū toti⁹ ſacre ſcri pture. Et ſic fuerunt corrupti in aīa ⁊ corpo re. P̄io in aīa: q̄ corrupta eſt in eis ſcientia ⁊ intelligentia totius ſacre ſcripture: quia ne garūt illā lucem q̄ eos habebat docere ⁊ illu minare. Et ſic non ſolū manēt ceci: ſʒ etiā cor rupti in mente cū cōtraria diſpoſitione: q̄ to taliter conant̄ fugere lucē ⁊ ſenſum ſpūalem ⁊ verū. Scđo manent corrupti in moribus et vita: quia poſtq̄ ip̄m negarunt: pariter nega runt ei⁹ doctrinā nolētes eā ſequi ex malitia nā q̄ xp̄s p̄dicauit hūilitatē: ipſi ne videan tur eius diſcipuli ex malitia ſequūtur ſupbiā ⁊ q̄ p̄dicauit paup̄tatē ipſi ſequunt̄ auari tiā: ⁊ ſic ſequunt̄ luxuriā: odiū ⁊ gulā: ꝯ do ctrinā xp̄i ⁊ ex certa ſcientia ⁊ malitia. Et ſic non ſolū ſunt corrupti in ſciētia legis. ſʒ etiā in moribus ⁊ vita: ⁊ in omni genere vitiorum maxime in mendacio: ⁊ rō eſt. Nā poſtq̄ ne garunt primā veritatē: ex pena pcti natura eoꝝ manet corrupta ꝯ oēm ꝟitatem ⁊ prona ad oē mendaciū: imo cū maxima difficultate p̄nt pferre aliquā ꝟitatē etiā in reb⁹ mo ri bus. Ad idē tyrāni gētiles negātes xp̄m eſſe deū fuerūt corrupti oī gn̄e vitiorum. Similit ter etiā arriani negātes xp̄m eſſe deū de ne ceſſitate negarūt articulum trinitatis. Et ſic tota ſcientia ꝟitatis theologice fuit i eis cor

Diui no pi

3 Que libet ſcia hʒ ꝓpria p̄nci pia.

rupta. Et ſic hodie ſaraceni negātes xp̄z eſſe deū negāt articulū trinitatis ⁊ ſacramēta eccle ſie. Et ſic ſūt corrupti i aīa ⁊ ſcia ⁊ morib⁹ hanc eandē corruptionē habebit āntixp̄s. Et ſic dd in h̄ pſalmo. pzio iudicit ꝯ iudeos q̄ pzio xp̄z negarūt: ⁊ ſic ꝯſr ꝯ alios. ¶ Dicit ḡ dd. Inſi piēs ppl̄s iudeoꝝ in dixit ⁊ affirmauit q̄ xp̄s non eſt deus: imo negauit xp̄m eſſe deum et meſſiā in lege ꝓmiſſum. Et ſic noluit recipe legē nec doctrinā eius: iō hoc malū h̄duarium ſequit̄ eum in penā peccati ꝑ ſe ⁊ ſuis.

Corrupti ſūt ⁊ abominabiles facti ſūt in iniq̄tatib⁹: nō eſt q̄ faciat bonum. xviij. q. i. oēs. ſ. q. hīo

¶ Oēs iudei facti ſunt corrupti ⁊ abomina biles in vita ⁊ morib⁹ ⁊ iniq̄tatib⁹ ⁊ ſceleri b⁹ intātum q̄ nō eſt iter eos q̄ faciat bonum.

Deus d̄ celo ꝓſpexit ſup filios hoīz vt videat ſi ē itelligēs aut reqrēs deū.

¶ Dñs Jeſus reſpexit poſt myſterium redē ptiōis ſup filios hoīz. ſ. ſup carnales q̄ xp̄z ne garūt: ⁊ ſeq̄ noluerūt: q̄ xp̄iani iā nō dn̄r filij hoīz: ſʒ filij dei adoptiui i xp̄o regn̄ati: q̄ xp̄s dedit eis ptāt̄ filios dei fieri: q̄ nō ex volūta te viri: nec ex volūtate carnis: ſʒ ex deo nati ſūt. Jō iā nō āpli⁹ ſūt filij carnis: ſʒ ſūt ſpūs ceteri ſʒ q̄ nō ſūt regn̄ati dn̄r filij hoīm. Sup oēs ḡ filios hoīz obſtinatos ꝓſpexit dn̄s d̄ ce lo vt videat ⁊ videret ſi ē aliqs iter eos itelli gēs deū ꝑ verā itelligētiā ſacre ſcripture. aut reqrēs deū ⁊ veꝝ finē ꝑ mores bonos ⁊ vitā: ſʒ nulli⁹ eoꝝ ītēt⁹ eſt verax in doctrina. Nam

Omnes declinauerūt ſimul: inutiles facti ſunt: nō eſt q̄ faciat bonū: nō eſt vſq̄ ad vnum. Ro. iij. b.

¶ Oēs declinauerūt a ꝟa intelligētia ſacre ſcripture: ⁊ inutiles facti ſūt i ea: q̄ nō h̄nt ſen ſū veꝝ ſpūalē ⁊ ꝓpheticū: ſʒ tm̄ lr̄alē ⁊ inuti lē ⁊ infructuoſūz: q̄ nō capiūt: nec itelligūt ſiu etiā i lr̄a latētē: ⁊ ſic nullā vtilitatē trahūt ex ſacra ſcriptura nā vtilitas ⁊ fruct⁹ expectat⁹ ſacre ſcripture fuit xp̄s ⁊ eccl̄iaſtica ſacra. Sʒ h̄ accidit: q̄ excecauit eos malitia eoꝝ ne in telligerēt ſacra dei latētia i ſcriptura ve. teſt. Et nō ſolū ſūt corrupti i mēte: ſʒ ēt i morib⁹ ⁊ vita: q̄ nō ē q̄ faciat bonū op⁹ deo acceptū. Et ſic ſcīt ſūt inutiles i ſcīa ⁊ morib⁹. Et ēt eo dē mō ſūt corrupti i mēte ⁊ morib⁹ tyrāni gē tiles ⁊ h̄etici ⁊ antixp̄s cū ſuis: nā negato iſto p̄ncipio qd xp̄s ē de⁹: de neceſſitate ⁊ ex ꝯñti h̄nt negare ei⁹ oipotētiā ⁊ ei⁹ legē eē verā: ⁊ ēt negāt totā le. ve. eē verā: q̄ nil aliud clamat niſi xp̄z meſſiā eē deū. Declinādo ḡ ab hac ꝟita te declināt a tota ꝟitate legis: vn̄ infra pſal. lviij. Errauerūt ab vtero. ſ. legis negādo meſ ſiā ideo locuti ſunt falſa: q̄ ex inde negāt oēm veritatē q̄ ſequit̄ ex illa prima veritate. Ita

per oppoſitũ cõcedo q̃ xp̃us eſt deus: de ne ceſſitate h̃nt cõcedere q̃ eſt op9: ⁊ p̃ 9ñs q̃ p̃t tráſubſtátiare paně i carně xp̃i ⁊c. Itě de neceſſitate h̃nt cõcedere q̃ nõ põt mētiri et q̃ oīa q̃ dixit ſunt vera: ⁊ eſſe veõ cedere to ſam legem euangelicam: ſic h̃nt erra;

Ro. xj. b. Nõne ſciẽt oēs q̃ opant̃ iniq̃tatē: q̃ deuorant plebē meã vt cibũ panis.

¶ Hic xp̃s cõminat̃ punitionẽ ⁊ vltionẽ. his q̃ negarũt eũ ⁊ corrupti facti ſũt. ¶ Vñ ē ad vertẽdũ q̃ cã q̃re iudei negarũt xp̃z fuit du plex. P̃rio q̃r xp̃s p̃dicabat ɔ̃ eoꝝ auaritiaz ⁊ ſupbiã. Scõo q̃r timebãt ne p̃derẽt locũ ⁊ ſacerdotiũ: vt p3 Jo. xj. cui9 timor erat ina nis: q̃r ille q̃ veniebat ad dandũ regna cele ſtia nõ auferebat t̃palia. S3 intm̃ ɔceperunt odiũ ɔtra xp̃m q̃ p̃ſecuti ſunt eccl̃iaz: q̃ erat hieroſolymis poſt mortẽ Stephani: vt p3 p totũ diſcurſum actuũ ap̃loꝝ: ⁊ occiderũt Ja cobũ: ⁊ incarcerarũt petrũ ⁊c. p̃ſt eos cõe ãtixp̃s p̃ſeq̃t̃ eccl̃iã: ⁊ p̃ſequunt̃ hodie ſara ceni corrupti voluptatib9 ⁊ morib9: q̃b9 oī bus cõminat̃ xp̃s: dicẽs. Nõne oēs iudei cor rupti q̃ opant̃ iniq̃tatẽ nolẽtes ſeq̃ doctrinaz euãgelicã: ⁊ q̃ d̃uorãt plebẽ meã xp̃ianã ⁊ p̃ ſequũt̃ ap̃los ⁊ d̃uorãt bona xp̃ianoꝝ: ſicut q̃s deuorat ſe eſcam ⁊ cibum panis: ⁊ ſic tã iudei q̃ tyranni gentiles ⁊ antixp̃s cũ ſuis ſequacibus deuorauerunt plebem meam.

Prouẽ. di. ſi cut. et xj. q. iij. c. ſi q̃s. Deũ nõ inuocarũt: illic trepidaue runt timore vbi non fuit timor.

¶ Oēs iſti deũ nõ inuocauerũt: q̃r xp̃m meſſiã nõ receperũt ex cã ſue corruptiõis: ⁊ q̃re nõ receperũt xp̃m fuit: q̃r illic trepidarũt timo re vbi nõ fuit timor: nã iudei timuerũt ſi reci perẽt xp̃z ne venirẽt romani: ⁊ tollerẽt locũ ⁊ gẽtẽ: ⁊ ne p̃derẽt decimas: p̃mitias ⁊ obla tiones: ⁊ ſacerdotiũ. Tyrãni ne p̃derẽt volu ptates ⁊ regna. Antixp̃s vero p̃pter ãbitio nẽ honoris ⁊ potẽtie. S3 timor iſtoꝝ fuit va nus: nã iudei poterãt recipe xp̃m abſq̃ hoc q̃ p̃derẽt locũ: q̃r xp̃s nõ q̃rebat regnũ t̃pa le: ſ3 dare eis regnũ celoꝝ: iõ trepidarũt tīo re vbi nõ erat loc9 nec cã timoꝛ oīoẽ. ergo iſti corrupti: nonne ſcient et cognoſcent.

xj. q. iij. ac cuſa tores et. xj. q. iij. Cuator Qm̃ de9 diſſipabit oſſa eorũ hoĩb9 placẽt: ɔfuſi ſũt qm̃ de9 ſp̃reuit eos.

¶ Dñs n̄r Jeſus xp̃s diſſipabit oſſa eorũ q̃ hoĩb9 placẽt: nã m̃lti p̃ncipes cognouerunt xp̃z: ſ3 p̃p phariſeos nõ auſi ſũt ip̃3 ɔ̃fiteri ne eĩcerẽt̃ d̃ ſynagoga. Et magĩ dilexerunt gl̃iã hoĩ3 q̃ gl̃iã dei. Jo. xij. Et magĩ voluerũt placere hoĩb9 q̃ deo: ⁊ volũtatẽ ſacerdotuz ⁊ phariſeoꝝ maluerũt ſeq̃ q̃ volũtatẽ dei: et ſic eſt dõ3 de ſeq̃cib9 ãtixp̃i. nõne ĩ ſciẽt oēs ⁊ cognoſcẽt: qm̃ de9 diſſipabit oſſa eoꝝ: i. bo nitatẽ robur ⁊ ſacerdotiũ: ⁊ dñium t̃pale i q̃b9

ſuſtẽtabant ⁊ ɔ̃fidebãt: Jſta. dicunt̃ oſſa: q̃r ſicut oſſa ſuſtẽtãt corpus ita iſta bona ſu ſtentãt hoĩem in ſupbia: ⁊ iõ q̃r magis pla cuerũt hoĩbus q̃ deo iõ perditis iſtis ɔ̃fu ſi ſunt: q̃r qõ timebãt euenit eis. Nam ſicut ſpreuerũt deũ: ita de9 ſp̃uit eos t̃paliter: ⁊ eter naliter puniuit: ⁊ eos per mundum diſp̃ſit.

Quis dabit ex ſiõ ſalutare iſrl̃: cum ɔ̃uerterit dñs captiuitatez plebis ſue exultabit iacob ⁊ letabit̃ iſrael. ſup. x. ſ. xc. d. c. j. igĩ.

¶ Hic p̃dicit liberationẽ eccl̃ie p̃ xp̃m ab oĩ bus p̃ſſuris. Nã primo liberauit totũ gen9 humanũ a morte eterna p̃ mortẽ ⁊ paſſionẽ. Scõo liberauit eccl̃iam de p̃ſecutiõe iudeo rũ eos puniẽdo. Tertio liberauit eã de per ſecutiõe tyrãnoꝝ per cõuerſionẽ cõſtantini puniẽdo domitianũ: diocletianuz: ⁊ ceteros p̃ſecutores. Quarto liberauit eaz de inſidiis hereticorum p̃ ſacros doctores. Jn fine aũt mundi liberabit eã de manu antixp̃i: ⁊ pu niet infideles: ⁊ impenitẽtes p̃ vniuerſale iudi ciũ: ⁊ dabit ſalutẽ ⁊ gl̃iam fidelib9. Dicit er go p̃pheta. O iudei ⁊ ceteri infideles: q̃re ne gaſtis ieſum xp̃m eſſe deũ ⁊ meſſiã: nã quis ali9 dabit ex ſiõ ſalutare ipſi iſraeli. i. q̃s po terit ſaluare iſrael in ſion patiendo ⁊ dãdo legem niſi ſol9 ieſus xp̃s? q. d. nullus ali9 ni ſi ipſe ſolus q̃r de eo locuti ſunt oēs p̃phete ſi b̃n vultis inſpicere. Et iõ cũ dñs ieſus auer tit captiuitatẽ iacob: ⁊ liberauit filios iacob ſp̃ũales de captiuitate ſp̃ũali: tũc exultabit iacob. i. pp̃ls xp̃ian9 q̃ dr̃ ver9 iacob: in ɔ̃tuз ſupplãtauit ſynagogã: ⁊ ſurripuit primoge nituram relinquendo t̃palia p̃ ſp̃ualibus ⁊ intercepit benedictionẽ p̃ cibis carnalibus ⁊ letabitur iſrael. i. pop̃ls xp̃ianus q̃ dr̃ ver9 iſrael: q̃r vidit deũ p̃ fidem: ⁊ b̃ndictus ⁊ di rect9 a deo ſynagoga manẽte ceca ſine here ditate ⁊ confuſa: ⁊ ſic ipſa perdidit rem ⁊ no men Jacob ⁊ iſrael. Et ſic nomen ⁊ ſacerdo tium: et lex tranſlata eſt ad populum chri ſtianum ſiue ad eccleſiam chriſti.

Deus in noĩe tuo ſaluũ me fac ⁊ in virtute tuã iudica me. de cõ ſec. d. iiij. paſſe aſcen dit oĩs libe ra.

¶ Titul9 victori: ſiue in finem eruditio ſiue intellect9 dd̃ qñ venerũt ziphei ⁊ dixerũt ſau li nõne dd̃ abſcõdit9 eſt apud nos? Ex titulo apparet actor ⁊ materia ⁊ mod9 cãtãdi ⁊ fi nis hui9 pſal. Nã primo vr̃ qualiter dd̃ fecit hunc pſal. tanq̃ actor inſtrumentalis ⁊ mi nus p̃ncipalis. Secũdo p3 q̃ ſp̃ũſſctũs fuit actor p̃ncipalis q̃ erudiuit dd̃ i hoc pſal. Ma teria aũt hui9 pſal. hr̃. j. Reg. xiij. q̃ dd̃ fu giẽs a facie ſaul latebat i mõte opaco p̃pe ciuitatẽ ziph i ſorte iuda putãs ibi ĩter ſuos ſaluari: ſ3 ziphei volẽtes captare b̃uolẽtiã re gis venerũt i gabaa ad ſaul: ⁊ dixerũt. nõne dd̃

latitat apud nos i locis tutiſſimis ſylue: in
colle achile q̃ e ad dexterã dſerti? Tũc ſaul
pauit ire cũ ſuo exercitu. Sʒ cũ hoc eẽt nun
tiatũ ipſi dd: receſſit ide:⁊ aſcẽdit in petrã:⁊
p loca petroſa errabat p deſertũ maon. Cuʒ
aũt ſaul obſediſſet ⁊ circuiſſet ipʒ in monte
admodũ corone: nũtiatũ eſt ipſi ſauli q̃ phi
liſtei ſe effudiſſent ſup terrã:⁊ tũc ſaul ex ne
ceſſitate dimiſit dd:⁊ occurrit philiſteis et
ſic euaſit dd. De q̃ liberatiõe fecit hũc pſal.
erudit⁹ a ſpũſctõ. Ex hoc vꝫ titul⁹ lraꝉr ſona
re. Sed ſi bene ſpeculari voluerim⁹: videbi
mus q̃ iſta nõ eſt materia pciſa ⁊ pncipalis
hui⁹ pſal. Nã dr i titulo q̃ iſte pſal. eſt eru
ditio facta ipſi dd a ſpũſctõ:⁊ ſic dr ẽt intel
lect⁹ dd ſm. lxx. interp̃tes. Ex q̃ pꝫ q̃ in hoc
pſal. cõtinet ſecretũ ⁊ aliqd myſteriũ de re
ge meſſia: vt ſupradictũ eſt. Itẽ dd non fuit
eruditus a ſpũſctõ ſolũ dẽ euaſione ſua quã
ipſe fuerat exptus:⁊ iã habebat i memoria
ergo fuit erudit⁹ de reb⁹ futuris: inquãtum
p iſtã pſecutionẽ ⁊ liberationẽ puidit in ſpũ
pſecutionẽ xp̃i ⁊ eccl'ie:⁊ ei⁹ liberationẽ. Nã
ſpũalis eruditio ſpũſſcti nõ eſt niſi de reb⁹
magnis. Modũ iſti⁹ eruditiõis tradunt he
brei thalmudiſte: dicũt eñ q̃ poſtq̃ dd q̃e
uit a bellis:⁊ eſſet quieſcẽs in domo ſua in
monte ſion:⁊ daret operã ad ampliãdũ cul
tũ diuinũ: tunc dũ eſſet in lecto ex parte no
ctis frequẽter veniebãt ſibi in mẽtẽ oẽs pſe
cutiones q̃s paſſus fuerat:⁊ q̃ro de⁹ mira
bilr eũ ſp a picnlis magnis liberaſſet:⁊ et in
tali meditatiõe oppreſſus ſõno dormiebat ⁊
hẽbat ſp pſalteriũ ⁊ citharã ſuſpenſam ppe
ſpõdã lecti: ſʒ añ diluculũ ex pte aq̃lonari ſ
ſpirabat vẽtus p feneſtrã:⁊ mouebat chordas
pſalterij ⁊ cithare ⁊ ad ſonũ chordaꝝ dd ex
citabat a ſomno i diluculo:⁊ ſic ſpũſſctũs cũ
tali ſono iplebat mẽtẽ ei⁹:⁊ ſic plen⁹ ſpũſctõ
aſpirat⁹:⁊ erudit⁹ intelligebat ea q̃ meditã
tus fuerat ex pte noctis ⁊ puidebat i ſpũ fu
turas pſecutiões ⁊ pſperitates regʒ meſſie
futuri occaſiõe ſuaꝝ pſecutionũ ⁊ hoc vꝫ ſe
tire cãhi. Ex q̃ pꝫ q̃ in hoc pſal. ⁊ q̃tuor ſeq̃n
tib⁹ nõ memorant pſecutiões ⁊ liberatiões
dd tãq̃ materia pciſa ⁊ pncipalis: ſʒ tãq̃ ma
teria occaſiõalis ⁊ exẽplaris ⁊ pabolica ſi
ue ppoſitionalis ex q̃ ⁊ in q̃ puidit dd futu
ras pſecutiões ⁊ pſpitates xp̃i ⁊ eccl'ie: vñ ſi
cut dd nõ eſt actor pncipalis hui⁹ pſal. ſed
ſpũſſctũs: ita iſtã pſecutio nõ eſt materia pn
cipalis: ſʒ eſt materia ex q̃ ⁊ e xẽp'aris: ex q̃
⁊ in q̃ puidit qualr ſiẽ zifei q̃ erãt ſſes dd de
ſua tribu accuſabãt ⁊ volebãt pdere eũ:⁊ tra
dere in man⁹ ſaul: ita iudei tradiderũt xp̃m
in man⁹ pilati ad crucifigẽdũ:⁊ accuſabãt eũ
falſo i mĩtis: ſʒ finalr xp̃s erat a p̃re liberan
dus p reſurrectionẽ ⁊c. ⁊ ita pariter puidit nõ
ſolũ pſecutionẽ ⁊ liberationẽ xp̃i i capite: ſʒ

Not. q̃o dd a ſpũ ſctõ erudiebat.

etiã in mẽbris eccl'ie ſue:⁊ iõ ponit in titu
lo in finẽ: ad denotãdũ q̃ dd erudit⁹ a ſpũſ
ſctõ i hoc pſal. erudit nos ⁊ dirigit nos i xp̃ʒ
⁊ eccl'iã: de hĩs q̃ xp̃s erat paſſur⁹ ⁊ eccl'ia:⁊
ſic eſt dicẽdũ de q̃tuor pſal. ſequentib⁹. In q̃
pſal. duo facit. nã pꝛio petit liberari xp̃s. pꝛi
mo in capite: deinde i mẽbris. ſcdo pmittit vo
ta p graꝝ actiões ibi. voluntarie ſa. ¶ Xp̃s q̃
petẽs liberari i capite a iudeis:⁊ i mẽbris a
iudeis ⁊ tyrãnis ⁊ ceteris pſecutorib⁹ de q̃
bus dictũ eſt pſal. pcedẽti dr ad p̃reʒ. o deus
ſaluũ me fac in noie tuo. qd eſt Jeſus:⁊ no
mẽ ſalutꝫ:⁊ in ꝟtute tua. i. hui⁹ noĩs Jeſ⁹ li
bera me a iudeis p reſurrectionẽ:⁊ libera ẽt.
i. eccl'iã a pſecutorib⁹ ⁊c. ¶ Sʒ hic dubitat
q̃ hoc nomẽ ieſus nõ videt eẽ nomẽ p̃ris ſʒ
xp̃i filij ei⁹: g̃ q̃ro fili⁹ dr ad p̃reʒ. de⁹ in noie
tuo ſaluũ me fac? vꝫ g̃ q̃ debat dicere i noie
meo. ad hoc rñdet q̃ nomẽ Jeſus pncipalr e
nomẽ p̃ris collatũ ipſi xp̃o a p̃re:⁊ cõicatũ.
nã quicq̃d hꝫ xp̃s: hꝫ a p̃re: vñ hoc nomẽ ie
ſus ieſt nomẽ adonai q̃tuor lraꝝ tetragram
matõ: vt dictũ eſt in ꝓlogo ⁊ pſal. vij. qd idẽ
eſt qd opẽs ⁊ ſalutꝫ:⁊ eſſe pfectũ:⁊ p ſe: qd ſo
li deo ꝯuenit: hoc nomẽ cõicatũ e:⁊ dedit p̃r
filio: vt ait ap'ls ad phi. ij. dedit illi nomẽ qd
eſt ſup oẽ nomẽ: vt in noie Jeſu oẽ genu fle
ctat ⁊c. Jõ nõ ſolũ nos petim⁹ a p̃re p iſtud
nomẽ ieſu i oib⁹ orõnib⁹: ſʒ ẽt xp̃s vt hõ pe
tit i ꝟtute hui⁹ noĩs ſibi a p̃re collati: eo q̃ h̃
nomẽ ꝯtinet in ſe oẽʒ ꝟtutẽ ⁊ oipotẽtiã ⁊ infi
nitũ pelag⁹ meritoꝝ. Dicit g̃ xp̃s ad p̃rem.
O de⁹ p̃r ſaluũ me fac in noie tuo Jeſu qd
nomẽ p te eſt mihi collatũ ⁊ cõicatũ:⁊ libe
ra me ⁊ mẽbra mea in ꝟtute ⁊ oipotẽtia tua
q̃ cõtinet ſub hoc noie Jeſu: q2 non eſt aliud
nomẽ in quo oportet mundũ ſaluari niſi in
hoc nomine:⁊ nõ. q̃ hic ⁊ vbiq3 nunq̃ loqui
tur xp̃s cũ orat patrẽ in pſona priuata: ſed
in pſona cõi ⁊ myſtica ſicut nõ paſſus eſt p ſe
ipſo: ſed in ſeipſo paſſus eſt pro membris ſ
q2 oẽs ſum⁹ in xp̃o crucifixi q̃tquot regñati
ſumus in eo. Jõ in ſe pro tota eccl'ia orat vt
liberent in ꝟtute huius noĩs Jeſu a perſecu
toribus: qd impletũ eſt ⁊ erit: vt dictũ eſt in
pſal. pcedenti: q2 ſemp xp̃us fuit exauditus
pro ſua reuerentia ad heb. v. Jdeo ſequitur

No. q̃o xp̃s dicit patri de vol noie tuo ⁊c.

**Deus exaudi orationem meam: au
ribus percipe verba oris mei.
Qm̃ alieni inſurrexerũt aduerſum
me:⁊ fortes q̃ſierũt aiaʒ meã:⁊ nõ p
poſuerũt deũ ante cõſpectum ſuũ.**

de cõſe. di. i. q̃n ãt ſte mus xxxvi diſ. c ſi q̃s vult.

¶ Deus exaudi orationẽ meã aurib⁹ mis:
⁊ pcipe verba oris mei: q̃m iudei alieni. i. fa
cti alieni inſurrexerũt aduerſum me:⁊ tyrã
ni ⁊ reges gẽtiũ q̃ſierũt aiam ⁊ vitã meam
vt pderẽt eã:⁊ nõ ꝓpoſuerũt deũ ante con

ſpectũ ſuũ: q2 ſine cã pſecuti ſũt me ꝯ oẽ eq̃
tatẽ ꝛ iuſtitiã ꝛ ꝯ oẽs ſcp̃turas ve.te. Et iõ iu
dei nõ ꝓpoſuerũt deũ ꝛ ſcripturas an ꝯſpectũ
ſuũ: ſ3 paſſionẽ: ꝛ inuidiã: ꝛ malitiã. Nã ſi cũ
charitate ꝑſcrutati fuiſſent ſcp̃turas: cogno
uiſſent xp̃3 eẽ verũ meſſiã i lege ꝓmiſſuz: ꝛ ſic
ꝑncipes regẽ glie nõ crucifixiſſẽt act.iiij. ꝛ ẽt
tyrãni ñ ꝓpoſuerũt deũ ꝛ iuſtitiã: cũ martyres
viij. q occidebãt ꝛ ẽt ꝑſeq̃bãt: ſ3 paſſionẽ ꝛ malitiã.
j.ſi er **Ecce eñ deus adiuuat me: et dñs**
go. **ſuſceptor eſt anime mee.**

¶ Hic ponitur adimpletio ꝛ effect⁹ petitio-
nis: ꝛ punitio ꝑſecutorũ: dicit ergo xp̃s: ſicut
oraui patrez: ita adimpleuit: ecce eñ ꝑ q2: q2
dñs pr̃ adiuuat me ſicut petebã: ꝛ dñs ẽ ſuſce
xx.q. ptor aĩe ꝯuitie mee: ꝛ liberator ꝛ dẽfenſor i ca.
iij. p̃- ꝛ in mẽ. g̊ ſicut liberaſti me: ita punias eos.
ſens. **Auerte mala inimicis meis: ꝛ i ꝟi**
tate tua diſperde illos.

¶ Auerte mala a me: ꝛ da inimicꝫ meis. i. oĩa
mala q̃ mihi fecerũt ꝛ facere itẽdebãt: auerte
a me ſuꝑ eos: ꝛ i ꝟitate tua diſꝑde illos. Qđ
totũ ipletũ ẽ p2io i iudeis. Nã ꝑ rõanos fue-
rũt ꝑti trucidati: ꝛ ꝑti diſꝑditi: ꝛ ꝑtim diſꝑſi.
Et hoc ẽt fuit ipletũ i ꝑſecutorib⁹ eccl̃ie. ſ. ne
rone domitiano ꝛ diocletiano ꝛc. Et dicit i ꝟi
tate tua. q. d. tu q̃ ſcis ꝟitatẽ ꝙ iniuſte ꝑſecu-
ti ſunt me iõ ſcđm ꝟitatẽ tuã diſperde illos.
Volũtarie ſacrificabo tibi: ꝛ ꝯfite-
đ ꝯſe. **bor nomini tuo dñe: qm̃ bonũ eſt.**
d. v. ¶ Hic ꝑdicit ſiue ꝓmittit ſe acturũ grãs ꝑ li
nõ me beratiõe ꝛ victoria ſua: vñ no. ꝙ feſtiuitates
diocri q̃s hodie celebrat eccl̃ia ꝛ officia canonica q̃
ter. cãtat nil aliđ ſunt niſi grãꝝ actiões i mẽoria
paſſiõis ꝛ reſurrectiõis: ꝛ aſcẽtiõis Jeſu xp̃i
ꝛ paſſionũ oĩ3 martyrũ. Et ſic ẽt offert q̃tidie
euchariſtiã i mẽoriã paſſiõis xp̃i đt g̊ xp̃s. O
pr̃ poſtq̃ tu feceris qđ peto: ꝛ poſtq̃ liberat⁹
fuero: ꝛ inimici fuerit puniti ego i eccl̃ia mea
volũtarie ꝛ cũ maxia deuotione: ꝛ ſolẽnitate
ſacrificabo tibi offerẽdo q̃tidie i eccl̃ia ſacrifi
ciũ euchariſtie ꝛ alĩas oblatiões: ꝛ ꝯfitebor noĩ
tuo ꝙ ẽ Jeſ⁹ xp̃3 ꝑdicãdo: ꝛ magnificãdo: i me
dio eccl̃ie ꝛ i ꝯſpectu toti⁹ ppl̃i: qm̃ nomẽ tuũ
bonũ ẽ ꝛ vtile: ꝛ ſalubre fuit toti gñi hũano.
Jõ ꝯfitebor oĩa bñficia q̃ recepit eccleſia ꝑ h̃
nomen Jeſus: q2 ꝑ ipm̃ liberati ſumus a pec
vij. q. cato: et vicim⁹ diabolũ: ꝛ adepti ſumus celũ:
j. ad- ꝛ ex oĩ tribulatione erepti ſum⁹. Jõ ſequitur
uerſi- **Qm̃ ex oĩ tribulatiõe eripuiſti me:**
tas. **et ſuper inimicos meos deſpexit**
xj. q. **oculus meus.**
iij. in
cũctiſ ¶ Ex oĩ tribulatiõe eripuiſti me: ꝛ dediſti mi-
ſuſpi- hi victoriã ꝯ ꝑſecutores: ꝛ mihi eos ſubieciſti
cere. Jõ ocul⁹ me⁹ deſpexit ſuꝑ inimicos meos. Vñ

ſicut ſuſpicere ẽ i altũ aſpicere: ita ꝑ oppoſitũ
deſpicere ẽ deorſuz aſpicere: ꝛ iõ ſuſpicimus
maiores ꝛ victores q̃ ſunt ſupra nos: ſ3 dẽſpi-
cim⁹. i. cõtẽnim⁹ ꝛ dorſuz: ꝛ ſubiectos ꝛ victos
aſpicim⁹ eos q̃ ſunt ſubiecti ꝛ victi: ꝛ ſuꝑati a
nobis: ꝛ ideo ait: ſuꝑ inimicos meos deſpexit
ocul⁹ me⁹ tãq̃ victos ꝛ ſuꝑatos. Qđ totũ fuit
ipletũ p2io poſt deſtructionẽ hierl̃m: q2 vidi- deſpi
mus iudeos nobis ſubiectos et deſpectos ꝑ cere.
oẽs nat õeſ. Scđo fuit impletũ poſt ꝯuerſio
nẽ magni cõſtãtini: q2 oĩs ptãs gẽtilium fuit
ſubiecta iugo xp̃i. Et ſic i noĩe Jeſu oẽ genu
flectit celeſtiũ terreſtriũ ꝛ infernorũ. Sed eſt
aduertẽdũ ꝙ ſicut xp̃us orauit in hoc pſal. ꝓ
ſe ꝛ mẽbris ſuis: ita tota eccl̃ia q̃tidie orat ad
eũdẽ patrẽ i hora ꝑme dicẽs. O de⁹ pr̃ ſaluũ
me fac i noĩe tuo. ſ. ꝑ filiũ tuũ Jeſuz ꝛ i ꝟtute
tua ꝯtenta i hoc noĩe Jeſu libera me ab oĩb⁹
infidelib⁹: ꝛ inimicꝫ eccl̃ie viſibilib⁹ ꝛ iuiſibilib⁹
ꝛc. Et ẽt eccl̃ia dirigit hãc orationẽ ad xp̃3. O
Jeſu xp̃e de⁹ ſaluũ me fac i noĩe tuo. i. ꝑ ꝟtutẽ
noĩs tui ꝛc. S3 in veritate ipſa eccleſia cõiter
dirigit oratiões ad patrẽ vt exaudiat: ꝛ ſaluet
nos ꝑ ꝟtutẽ noĩs filij ſui: ꝛ ꝑ merita paſſiõis
ei⁹ etiã inq̃tũ hõ. Et iõ ſꝑ in fine orõis ꝯclu
dit. Per dominũ nr̃m Jeſuz xp̃3 filiũ tuũ ꝛc.
Et iſte eſt debit⁹ ordo orãdi: eo ꝙ xp̃s vt hõ ꝑ
merita paſſiõis ſue: ꝛ obediẽtie eſt mediator
dei ꝛ hoĩ3: hõ xp̃s Jeſus. S3 mł̃toties dirigi
mus etiã orões ꝛ petitiões ad xp̃m vt miſe
reat̃ nr̃i apđ pr̃e3: ꝛ offerat paſſionẽ ꝛ merita
ſua ꝓ nob3 ꝛ nõ ſolũ inq̃tũ hõ: ſ3 ẽt inq̃tũ de⁹ ꝛ
hõ ſimpl̃r dirigim⁹ orões ad xp̃3: eo ꝙ cũ pr̃e
viuit ꝛ regnat i vnitate ſp̃uſſc̃i Per oĩa ſe.ſe.

Exaudi de⁹ orõnẽ meã: et
ne deſpexeris dꝑcationẽ
meam: intende mihi et xv. d.
exaudi me. c. ſctã
Titul⁹ victori ſiue in finẽ i or roma
gãis eruditio ſiue intellect⁹ dđ. ex titu'o p3 ꝙ na.
dđ erudit⁹ a ſpũ ſctõ fecit hũc pſal. ꝛ voluit ꝙ
cãtaret̃ i tẽplo cũ organis ſiue carminib⁹: cu
ius materia ẽ referẽda in finẽ legis q̃ ẽ xp̃s ꝛ
eccl̃ia: vt frequẽter dictũ eſt. Et iõ cantabat̃
ad victoriã. i. cũ toto conatu vſq3 ad vltimuz
pũctũ. Dictũ ẽ ſuꝑius ꝙ dđ ꝑ ſuas ꝑſecutio
nes ꝑuidit in ſpũ ꝑſecutiões meſſie futuri: ꝛ
iõ materia occaſionalis potuit eẽ qñ dđ eua
ſit ꝛ fugit de ceila: cũ ciues vellẽt ip3 tradere
in manib⁹ ſaul. Et ſic cũ ducẽtis viris vaga-
batur incert⁹ ꝑ ſolitudinẽ: vt patet. j. reguz.
xxij. per hoc qđ dr̃ in lr̃a elongaui fugiens: ꝛ
mãſi in ſolitudine. Per hoc fuit erudit⁹ dđ a
ſpũſctõ ꝙ ſicut viri ceile fuerũt ingrati dđ vo
lẽdo ipſum tradere in manib⁹ ſaul: cũ dđ li-
beraſſet eos de obſidione philiſtinorũ: ꝛ etiã
ipſe ſaul ingrat⁹ voluit circundare ciuitate3

ceyle vt caperet dn̄ in ea. Sȝ dn̄s fugit in deſertū ab ingratis: ita iudei debebāt eē ingrati ipſi xp̄o: q̄ cū filios eoꝝ a diuerſis īfirmitatib⁹ liberaſſet: ⁊ etiā ad ſaluandū eos a morte ppetua veniſſet: tn̄ ipſi ingrati circūdederūt eū in tēplo: ⁊ voluerūt ipſum lapidare et etiā apprehēdere: ſȝ Jeſus exiuit de manib⁹ eoꝝ: ⁊ abijt iterū ī deſertū locū trans iordanē vbi pmū erat Jo. baptizās: ⁊ manſit illic vt ptȝ Jo. x. Propter quā ingratitudinē poſt aſcēſionē xp̄i fuit deſtructa ciuitatis ſacrilega ⁊ igrata: ⁊ hec ē materia hui⁹ pſal. pncipaliſ ī q̄ xp̄s itroducit ad loquēdū. Sȝ ē aduertēdū q̄ lȝ xp̄s ſemel paſſus ſit ī capite p iudeos ⁊ etiā gētiles q̄ ipſuȝ crucifixerūt ⁊ iam totaliter p rſurrectionē liberat⁹: tn̄ ſp poſtea paſſus ē ī mēbꝛis ⁊ ī eccl'ia ſua p iudeos ⁊ gētiles ⁊ patit' vſq; ad iudiciū: vt ipleant' paſſiōes q̄ deſūt xp̄i. ſ. toti⁹ corpis myſtici vt ait apl's ad Co. j. Vñ xp̄s iā paſſ⁹ fuerat ī capite ⁊ reſurrexerat: tn̄ ad hūc poſt rſurrectionē ⁊ aſcēſionē dicebat ſaule ſaule q̄d me pſeq̄ris: et ſic cōtinue patit' pſecutiōes ī mēbris ſuis. Et iō xp̄s nō ſolū loq̄t' ī hoc pſal. ī pſona puata vt ſupra dictū ē: ſȝ ī pſona cōi pp̄ter pſecutiōes q̄s paſſus ē prio ī ſe: poſtea ī mēbris ſuis. Et ſic ſil' mēorat pſecutiones ſuas ⁊ eccl' eās dī eē ſuas pp̄ter vnitatē corpis myſtici: vt ſepi⁹ dictū eſt. ¶ Tria ergo facit xp̄s ī hoc pſal. nā prio expōit q̄relā ſuā apd p̄rem explicādo picula ⁊ pſecutionē ſuā. Scd̄o petit vltionē de pſecutorib⁹. Tertio agit grās: q̄r fuit exauditus: ſcd̄a: ibi. Precipita dn̄e. tertia ibi: ego ad dn̄m clamaui. Q̄tū g̃ ad pmū dicit xp̄s. O de⁹ p̄r exaudi orōnē meā ⁊ petitionē: ⁊ ne deſpexeris deprecationē meā. Vñ p orōnē peto mihi dari reſurrectionē: ⁊ dotes glie: p dp̄cationē vo peto ab afflictionib⁹ liberari: ⁊ iō intēde mihi vt filio pprio ⁊ exaudi me vt ea q̄ peto ſine dubio: ⁊ firmo pposito ipleāt'. Hoc dicit: q̄r xp̄s ſp fuit exaudit⁹ ſine repulſa: ⁊ iō petitio xp̄i ē firma pphetia d̄ futuris agēdis ⁊ implēdis: ⁊ iō pp̄ter certitudinē replicat. Et iō in iſta orōne nō ſolū petit ⁊ p̄dicit ſuā liberationē ⁊ gliā ſȝ ēt petit ⁊ p̄dicit vltionē d̄ pſecutorib⁹ vt patebit: ſȝ ne videat' iniuſte petere vindictā enarrat ⁊ explicat prio ſuas afflictiōes ⁊ pſecutiones dicens: iuſte pete exaudiri: q̄r

xxiij. q. iiij. diſplicet.

Cōtriſtat⁹ ſuȝ in exercitatiōe mea ⁊ conturbat⁹ ſum a voce inimici ⁊ a tribulatione peccatoris.

¶ Cōtriſtat⁹ ſum in exercitatione. ſ. in opprobrijs ⁊ flagellis: ⁊ tormētis ⁊ alapis ⁊ iclauationib⁹ ⁊ dinumeratiōe oſſiū: ⁊ ī ceteris afflictiōib⁹ ī q̄b⁹ fui exercitat⁹: ⁊ fui ego ꝯtriſtat⁹ ⁊ doluit a voce iīmici ppl'i iudeoꝝ: ⁊ a tribulatiōe pctōꝝ mihi iflictā. No. q̄d xp̄s nō dr̄ h̄ ꝯtriſtat⁹ put triſtitia dr̄ paſſionē nō correctā ꝯ v'tutē: q̄r v'tuoſus ī ſuā opatiōe nō ꝯtriſtat' imo letat' in aīo: ſȝ dr̄ ꝯtriſtat⁹ q̄ſi dolorē paſſus. Nā pmo xp̄s patiebat' dolorē corpalē in illa exercitatiōe: ⁊ tormētis p totā illā noctē tāq̄ ver⁹ hō habēs hūanas īfirmitates ſine culpa: ⁊ ēt dolebat ⁊ triſtabat' de pditiōe illi⁹ ppl'i: ⁊ flebat pctā nr̄a ī horto ⁊ ī cruce. Et iō ꝯtriſtat⁹ ē: ⁊ doluit a voce iīmici ipo̅nētȝ falſū teſtimoniū: ⁊ clamātis crucifige crucifige: q̄r p̄uidebat illū pplȝ dānādū pp homicidiū iniuſtū. ꝯtriſtat⁹ ē g̃ xp̄s. i. verat⁹ ⁊ afflict⁹: ⁊ dolēs ī tali exercitatiōe magis pp cecitatē ⁊ dānationē pſecutoꝝ: ⁊ aſſignat cauſaȝ dicens.

Qm̄ declinauerūt ī me iniq̄tates: ⁊ in ira moleſti erant mihi. vj. q. c. ſumma.

¶ Declinauerūt ī me iniq̄tates falſa crimina imponendo: ⁊ ſic q̄r in ira ⁊ iniq̄tate moleſti erāt mihi abſq; rōne: q̄r ex odio ⁊ inidia moleſtabāt me. Et ſic pp̄ter dānationem eoruȝ.

Cor meū conturbatum eſt in me: ⁊ formido mortis cecidit ſuper me. Timor ⁊ tremor venerūt ſup me: ⁊ contexerunt me tenebre. xvj. q. ij. c. j. poſt medium.

¶ Cor meū ꝯturbatū ē ī me: nō pturbationē ꝯ rōnē: ſȝ pturbationē rōne paſſiōis ⁊ doloȝ. Et ēt cor meū. i. caro ꝯturbata ē timore mortis: q̄r timor mortis ⁊ tremor corpis venerūt ſup me: ⁊ ſic ꝯtexerunt ⁊ circūdederūt me tenebre mortȝ: q̄r cepi tedere: ⁊ pauere: ⁊ meſt⁹ eē: vt dictū eſt pſal. xxj. ¶ Et no. q̄ xp̄s magȝ mēorat: ⁊ deflet ſniaȝ mortis ⁊ miſerie pēſſitatē datā ī adā toti gn̄i hūano p q̄ patiebat' q̄ defleat ſuā mortē ppriā: ⁊ ſic dolebat: ⁊ flebat ī horto tāq̄ caput p afflict: de mēbroꝝ: q̄r hic poti⁹ loq̄t' vt pſona cōmunis: vt dictū eſt. No.

Et dixi: q̄s dabit mihi penas ſicut columbe: ⁊ volabo ⁊ requieſcam. vij. q. j. c. aduerſitas.

¶ Cū me vidi ī tanta exercitatiōe ⁊ afflictione: ⁊ perſecutione multotiens dixi: quis dabit mihi pēnas vt colūbe: ⁊ volabo ⁊ req̄eſcam. i. volaui ſicut columba habēs alas: cum me vellent lapidare: ⁊ apprehēdere exiui ab eis ⁊ abij trans iordanem: ⁊ elongaui fugiens ⁊ māſi in ſolitudine: vt ptȝ Joā. x. Sed melius eſt vt hoc referat' ad reſurrectionem. vñ dicit xp̄s intm̄ timor mortis: ⁊ tremor venerūt ſup me q̄ oraui ⁊ petij reſurrectionē ⁊ liberationē ab afflictionib⁹ ⁊ morte tā terribili ⁊ dixi quis dabit mihi pennas ſicut columbe: idest dotes reſurrectionis ⁊ glorie: que ſunt agilitas: claritas ⁊ impaſſibilitas q̄ ſunt ale corporis glorioſi: ⁊ volabo in celū ⁊ requieſceȝ a laboribus ⁊ tribulationibus paſſionis. viij. q. j. oli. ⁊ c. in ſcriptis.

Ecce elongaui fugiens: ⁊ manſi in ſolitudine.

Expectabã eũ qui ſaluum me fecit a puſillanimitate ſpũs ꝛ tẽpeſtate

¶ Exauditꝰ a pr̃e fui: ꝛ reſurrexi: ꝛ elongaui me fugiẽs in celũ: ꝛ mãſi in ſolitudine celeſti: vbi nõ eſt ſocietas cũ malis: ſed eſt illa patria q̇dã ſolitudo libera ab oĩbꝰ malis et oĩ miſeria. Et ſubdit xp̃s: iſtã petitionẽ feci: qm̃ expectabã eũ. ſ. patrẽ meũ q̇ ſaluũ me fecit a puſillanimitate ꝛ vexatiõe ꝛ tribulatione ſpũs ꝛ tẽpeſtate crucifixorũ. Nã lʒ caro in ꝑncipio fuerit infirma. et timuit mortẽ: tñ ſpũs ſp̃ fuit ꝓ̃ptꝰ obedire pr̃i ꝛ nõ puſillanimꝰ: imo fuit ſp̃ liber ab oĩ puſillanimitate ꝛ q̇libet alio vitio. ¶ Ex hoc pʒ ꝙ in hĩs tribus v̓ſiculis xp̃s petit liberari ꝑ reſurrectionẽ gl̓ioſã: ꝛ aſcẽſionẽ: ĩ q̃ orõne fuit exauditus ꝓ ſua reuerẽtia. Vñ penne q̃s pr̃ dedit filio xp̃o ſunt oĩa gr̃a grã ꝛ donoꝝ. ſ. ſapie ꝛ itellectꝰ: ↄſiliũ ꝛ fortitudis ꝛc. Iſtis pẽnis ꝛ aliis volauit xp̃s ꝛ fuit liber ſp̃ ab iſtãti ↄceptiõis ab oĩ puſillanimitate ſpũs. ſʒ volũtarie aſſumpſit hũanas ĩfirmitates ad inſir̃m patiẽdi. Sʒ ẽ aduertẽdũ ꝙ xp̃s hic nõ ſolũ loquit̃ ĩ ꝑſona ꝑuata: ſʒ ĩ ꝑſona cõi ꝓut ẽ caput eccl̃ie: ꝛ petit liberari a ꝑſecutiõibꝰ q̃s eccl̃ia paſſa ẽ. p̓mo a iudeis t̃pe apl̃oꝝ ſcdo a tyrãnis t̃pe martyꝝ: ideo ait ĩ ꝑſona eccleſie. O deꝰ pr̃ exaudi orõnẽ ꝛc. q: ↄtriſtatꝰ ſũ ꝛ vexatꝰ a ꝑncipio ilico poſt aſcẽſionẽ ĩ ꝑſecutiõe facta apl̃is ꝛ lapidatiõe ſtephani. Et q: paulꝰ ꝑſeq̇bat̃ eccl̃iam ꝛ accuſabat xp̃ianos ꝑ oẽs ſinagogas: vt pʒ act. vij. ꝛ ſic ẽt cõtriſtatꝰ ſum a voce inimici ppl̃i iudeoꝝ q̇ fecerũt edictũ ↄ̃ xp̃ianos vt oẽs ducerent vincti ĩ hierl̃ʒ. Et ẽt iꝑatores romani fecerũt edictũ: vt ſi quis coleret nomẽ xp̃i capitali ſnĩa puniret̃: ꝛ bona ſua fiſco ſtabilirent̃: vt pʒ ĩ eccl̃iaſtica hyſtoria: ab iſta voce ego ſui ↄtriſtatꝰ: qm̃ d̃clinauerũt ĩ me iniq̇tates: ꝛ impoſuerũt falſa crimia: ꝛ ĩ tali ira ꝛ odio erãt mihi moleſti. Vñ tot milia martyꝝ iterfecti ſunt: vñ tãtꝰ timor ꝛ tremor inuaſit me: ꝙ d̃ſiderauĩ hr̃e pẽnas ꝛ alas ad fugiẽdas tot diras ꝑſecutiões. vñ papa marcellinꝰ factꝰ puſillanimꝰ adolenit incẽſum idolis ex tiore ꝛ tremore: lʒ nõ corde: ꝛ iõ elõgaui fugiens a ppl̃is: ꝛ mãſi in ſolitudie ꝛ deſ̃to. Nã xp̃iani fugiẽtes ꝑſecutiões iꝑatoꝝ ꝛ tyrãnoꝝ latebãt ĩ cryptis ꝛ ſpelũcis: ꝛ vagabant̃ ꝑ deſ̃tũ. Nã vrbanꝰ papa latebat ĩ ſepulcris mortuoꝝ: vt pʒ in hyſtoria ſc̃tẽ cecilie. Et ſilueſter q̇ſitꝰ ẽ ĩ mõte ſerapino vocatꝰ a ↄſtãtino ĩ mõtibꝰ vbi latebat cũ aliis xp̃ianis rogando vt deꝰ liberaret eccl̃iã ſuã. ꝛ ſaluaret eã a puſillanimitate ſpũs ꝛ tẽpeſtate ꝑſecutionis: ꝛ daret xp̃ianis fortitudinẽ ĩ tormẽtis ꝛ ꝑſecutiõibꝰ: ſʒ iſte ꝑſecutiões ꝛ tẽpeſtates ceſſarũt ꝑ ↄuerſionẽ magni ↄſtãtini. Itẽ hr̃ q̃s dabit mihi pẽnas ꝛc. põt referri reprobationẽ iudeoꝝ: ꝛ ↄuerſionẽ ppl̃i gẽtilis. Nã poſtq̃ apl̃i viderũt obſtinationẽ ꝛ duritiã: ꝛ iniq̇tatẽ iudeoꝝ dixit paulꝰ. vobʒ oportebat ꝑ̄dicari v̓bũ dei ſʒ q: idignos vos fecitis: iõ conuertimur ad gẽtes. act. xiij. Dicit ḡ eccl̃ia ſicut xp̃s ĩ ꝑſona eccl̃ie: poſtq̃ iudei ꝑſequunt̃ me: ꝛ ſe indignos fecerũt guſtatione v̓bi dei. Quis dabit mihi pẽnas ſicut colũbe: ꝛ volabo ab iſto ppl̃o reprobato: ꝛ req̇eſcã ĩ ppl̃o gẽtili? q. d. eccl̃ia: nõ niſi ſolꝰ pr̃ ꝛ filius ꝛ ſpũs ſctũs. Vñ pẽne colũbe deargẽtate q̇ ẽ eccl̃ia ſunt fides: ſpes: ꝛ charitas: ꝛ oĩa dona grãꝝ q̇ apl̃i receperũt ĩ die pẽte. q̇bꝰ alis apl̃i volarũt ꝑ mũdũ vniuerſuʒ ꝑ̄dicãtes euãgeliũ oĩ creature ꝛ ppl̃o gẽtili: ꝛ ſic reprobata ſynagoga xp̃s volauit ꝛ receſſit ab ea ꝛ req̇euit ĩ ſolitudine ppl̃i gẽtilis ↄuerſi ad fidẽ xp̃i: q̇ q̇dẽ ppl̃s añ erat deſ̃tꝰ a deo: q: nũq̃ habuerat legẽ nec ꝓphas. Et ſic ĩ deſ̃to vbi añ habitabãt ſ̃pẽtes ꝛ dracones. ortꝰ ẽ viror ſpei: fidei: ꝛ charitatis. Eſai. xxxv. et ibi habitauit xp̃s: ꝛ ſic dicit eccl̃ia. Ego expectabã deũ q̇ ſaluũ me fecit ꝑ ↄuerſionẽ magni ↄſtãtini a puſillanimitate ſpũs ꝛ tẽpeſtate: q: tũc fui liberata ab oĩ timore ꝛ tremore ꝑſecutionis.

Margin: penas dedit pr̃ filio. — Quõ ſunt xp̃iani ꝑſecuti. — Pẽne deargentate q̇d ſunt.

Precipita dñe diuide linguas eoꝝ: qm̃ vidi iniq̇tatẽ ꝛ cõtradictionẽ ĩ ciuitate.

Margin: xc. d. c. pilatum.

¶ Hic xp̃s petit vltionẽ de ꝑſecutoribꝰ. Ad cuiꝰ intellectũ eſt notãdũ ſicut dictũ ẽ pſal. xlvij. ꝛ. l. ꝙ ciuitas hierl̃m intm̃ dicta ẽ hieruſalẽ: ĩquantũ in ea expectabat̃ xp̃s: q̇ nos cũ pr̃e ꝑ ſanguinẽ ſuũ pacificauit: ꝛ inq̃tuʒ in ea fuit xp̃s ꝛ collegiũ apl̃oꝝ: q: ſocietas illa erat v̓a hierl̃m ꝛ pacifica ꝛ viſio pacis: ſʒ poſtq̃ illa ciuitas ꝑdidit fidẽ xp̃i ꝑ obſtinationẽ: ꝛ illa ſocietas fideliũ receſſit ab ea tũc illa iã ãplꝰ nõ fuit hierl̃ʒ: ſʒ babylonia ꝛ multitudo ↄfuſiõis ꝛ diuiſiõis. Et iõ d̃t xp̃s ꝑ os d̃d: ꝙ poſtq̃ aſſumpſit pẽnas ſic colũbe ꝛ volauit: ꝛ elõgauit ſe fugiẽs ꝛ recedẽs ab ea: ꝛ mãſit in ſolitudie: ꝛ req̇euit ĩ ppl̃o gẽtili: ibi fuit v̓a hierl̃ʒ. ſ. in tota eccl̃ia fideliũ a ſolis ortu vſq̃ ad occaſuʒ: ꝛ illa terrena q̇ añ dicebat̃ hierl̃m ꝑ receſſum xp̃i ꝛ fidei facta ẽ babylonia cõfuſa: iõ ait xp̃s. O dñe pater poſtq̃ ego elõgaui fugiẽs ab illa ciuitate ꝑ̄cipita eã ꝛ deſtrue ꝑ titũ ꝛ romanos: ꝛ diuide liguas eoꝝ ꝑ ↄ̃rias opiniões: qm̃ vidi ↄ̃dictionẽ ĩ ciuitate. Nã q̇dã dicebant: qm̃ in beelzebub eĩcit demonia ꝛ q̇dẽ qm̃ vorax ẽ ꝛ q̇dã qm̃ bonꝰ eſt: ꝛ q̇dã nõ. ſʒ ſeducit turbas. Et ſic ſchiſma erat iter eos. Jo. viij. Et ẽt vidi aliã ↄ̃dictionẽ ꝛ diuiſionẽ ĩ illa ciuitate. Nã ꝑ totos illos. xl. annos a morte xp̃i vſq̃ ad excidiũ ciuitatis ſp̃ vidi ↄ̃dictionẽ iter ciues ꝛ iniq̇tatẽ: q: nulla erat iuſtitia: ſʒ iniuſtitia ꝛ cedes ꝛ furta ꝛ latrocinia: ꝛ homicidia

⁊ ſeditiões ciuiū adinuicē: vt ait ioſephꝰ de bello iudaico. Un̄ ſurrexit q̄dā ſocietas latronū q̄ dicebant ſicarij q̄ cū puis gladijs interficiebāt hoies intm̄ ꝙ pauci audebāt exire domos ſuas: nō ſolū i nocte ſȝ et̄ i die. Et ſic pͥo fuit bellū inteſtinū: ⁊ ſeditio īter eos. Deinde bellū externū p romanos: iō ſubdit.

xc.di. oblato. nū q.vij. grauibꝰ ⁊.i xxxvij d. omnes.

Die ac nocte circundabit eam ſup muros eius iniquitas: ⁊ labor in medio eius ⁊ iniuſtitia.

Et n̄ d̄fecit d̄ plateis eiꝰ vſura ⁊ dolꝰ

¶ Die ac nocte iniq̄tas ⁊ labor circūdabit eā ſup muros eiꝰ intꝰ ⁊ extra. ⁊ i medio eius erat iniuſtitia: qꝛ p totos illos. xl. annos nulla fuit iuſtitia: ſȝ ſeditio ⁊ tyrānides: nec defecit vſura ⁊ dolꝰ in plateis eiꝰ publica. Et vſura ⁊ dolꝰ ⁊ fraus manet i illo pplo diſpſo tāq̄ morbꝰ hr̄ditariꝰ. Itē vbicūq̄ ē ille pplꝰ diſpſus dr̄ babylonia ⁊ cōfuſio ꝓpt diuiſionē linguarū ⁊ opinionū. Nā poſtq̄ cū ꝟitate nō pn̄t d̄fendere pfidiā ſuā: opȝ vt ſint inter eos diuerſe falſe opiniones: ⁊ ſic vnuſq̄ſq̄ ſuo mō gloſſat ſacrā ſcripturā vt attrahat eā ad ſuā pfidiā: ⁊ auertat a veritate. Et ſic cōfingūt thalmudiſte diuerſas hereſes manifeſtas ꝯ̄ ſacrā ſcripturā: puta ꝙ aie Eſaie ⁊ alioꝝ ꝓphetaꝝ fuerīt i mōte ſinai: ⁊ ibi acceperūt ſuas ꝓphetias. Et ꝙ aie ipſoꝝ thalmudiſtaꝝ fuerūt i eodē mōte ſinai: ⁊ ſic deꝰ d̄dit legē moyſi: ita dedit eis veꝝ itellectuȝ legȝ. Et ſic dn̄t ꝙ magȝ ē credēdū eis q̄ ipſe legȝ. Et dn̄t mlt̄a alia enormia ⁊ varia: ⁊ ꝯ̄ria īter ſe. Et ſic duplex bellū ē īter iudeos. ſ. iteſtinū ⁊ extn̄ū. q̄uo āt iſte maledictiones trāſierīt poſteros videbit̄ ps. 68. ⁊. 107. ⁊. 81.

xj.q. iij. paup. de.p. diſ.j. vlo.

Qm̄ ſi inimicus meꝰ maledixiſſet mihi ſuſtinuiſſem vtiq̄.

Et ſi is qui oderat me ſup me magna locutus fuiſſet: abſcondiſſem me forſitan ab eo.

¶ Hic pbat ꝙ iuſto dei iudicio iudei paſſi ſunt bellū inteſtinū ⁊ diuiſionē ⁊ ꝯfuſioneȝ: ⁊ inter eos nulla ē fides: nec vnꝰ ꝯ̄fidit d̄ altero ⁊ rō ē. nā iſte ē morbꝰ hereditariꝰ eis: eo q̄m tradiderūt xp̄ȝ meſſiā ⁊ regē ſuū: ⁊ familiarē ⁊ fratrē de ſua tribu. Dicit ergo xp̄us. Juſtū eſt ꝙ patiant̄ talē peſtē inteſtinam: qꝛ ſicut cū dolo ꝓdiderūt me pilato: q̄m ſi aliſq̄s inimicꝰ ⁊ extraneus gētilis maledixiſſet mihi iponēdo crimina: ⁊ iferēdo opprobria: vtiq̄ ego ſuſtinuiſſem. i. eſſet magis tolerabile: eo ꝙ gentiles nō habebant legē: nec ꝓphetas: ⁊ habebāt odio iſraelitas ⁊ iudeos ⁊ iō ſi is gētilis vel aliꝰ q̄ oderat me fuiſſet locutꝰ magna crimina ⁊ falſa teſtimonia ſup me abſcōdiſſeȝ me forſitā ab eo. i. habuiſſem cauſam fugiēdi ab eo ⁊ cuſtodiendi me.

Tu vo hō vnanimis: dux meus et notus meus. xix.d. c.fin.

Qui ſil' mecū dulces capiebas cibos: i dō dei ābulauimꝰ cū ꝯ̄ſenſu eccleſie. vn̄ q.j. aduerſitas.

¶ Uero p ſȝ: ſȝ tu hō iudeꝰ vnanimis. i. eiuſdē legȝ ⁊ nature: ⁊ tribꝰ: notꝰ meꝰ: qꝛ q̄tidie erā i tēplo docēs: ⁊ cognoſcebas mr̄eȝ meā d̄ tribu iuda: ⁊ mlt̄otiēs fuiſti dux meꝰ q̄tū ad ſacerdotiū: qꝛ fungebaris ſacerdotio in q̄ ꝯ̄ſiſtit ducatꝰ ppl'i qꝛ ſacerdotes iūt duces ⁊ ſic eras dux meꝰ ⁊ notꝰ meus: p opa q̄ feci tibi: q̄ mecū ſil' capiebas cibos. i. eras mihi familiaris ⁊ cōmēſalis: qꝛ mlt̄otiēs iuitatꝰ i domo tua: puta i domo Simōis leproſi ⁊c. ⁊ ābo ſil' ābulauimꝰ i ꝯ̄ſenſu ⁊ ſocietate i tēplo ⁊c. ⁊ ego cū ꝯ̄ſenſu ⁊ familiaritate ⁊ colloq̄o erā tecū: maxie cū erā inuitatꝰ tecū ad cenā aut prādiū. q.d. ſicut familiarit̄ ⁊ ꝓditorie: ⁊ ſub zelo amicitie ꝓdidiſti me ⁊ tradidiſti: ita familiari ⁊ iteſtino ⁊ externo bello inꝰ ⁊ extra pibis. hoc dicit. Nā dū titꝰ ⁊ romani tenebāt ciuitatē hierl'm obſeſſā: ꝯ̄tinue erāt ſeditiōes ⁊ latrocinia publica i ciuitate. Et nota ꝙ et̄ iſti q̄tuor ꝟſus ab illo loco: q̄m ſi inimicꝰ meꝰ ⁊c. pn̄t referri ad iudā ꝓditoreȝ q̄ erat diſcipulꝰ ⁊ familiaris ⁊ cōmēſalis xp̄i ⁊ tradidit eū. Jō iudei moderni nō dn̄r iudei a iuda filio iacob patriarcha: ſȝ dn̄r iudei a iuda ꝓditore: cuiꝰ ſunt imitatores ⁊ ſucceſſores in maledictiōe ⁊ moribꝰ. Et iō ſubdit. xxiij. q.v. ſi nō lȝ.

Ueniat mors ſuper illos: ⁊ deſcendant in infernum viuentes.

¶ Poſtq̄ iſte pplꝰ ē imitator iude: iō vēiat mors ſup illos nō ſolū corpalis: ſȝ et̄ ſpūalis aie. Et ſic dicēdāt viuētes i infernū: ſicut iudas q̄ mortuꝰ ē in corpe ⁊ aia. qꝛ laq̄o ſe ſuſpēdit tāq̄ eccꝰ ⁊ obſtinatus: ⁊ ipſemet ſe ad mortē iudicauit: ⁊ abſtulit ſibi locum pnie ⁊ q̄m et̄ ſūt ſucceſſores i moꝛibꝰ ⁊ neq̄tia iō ſeq̄t

Quoniaȝ nequitie in habitaculis eorum: in medio eorum. xlvij. d. c. q̄ tū hiȝ iudei ſunt ſimiles iude.

¶ Neq̄tie erūt ſp in habitaculis eoꝝ i medio eoꝝ. i. nō ſolū erūt doloſi ꝯ̄ exͥneos: ſȝ et̄ iter eos. Un̄ ē notādū ꝙ iſte pplꝰ maledictꝰ in oibꝰ ē imitator ⁊ ſucceſſor: ⁊ heres iude ꝓditoris. Pꝛo qꝛ in q̄tū poſſunt: conant̄ ſp maledicere xp̄o: ⁊ pdere xp̄ianos: ⁊ decipere cū dolo ⁊ fraude: ⁊ etiā inter eos. Scd̄o qꝛ quotidie ſeipſos cōdemnant ad mortem corporis et aie. probatur. Nam in hoc pſal. liiij. et cviij. ⁊ in multis alijs manifeſte legit̄ ſnia dānationis oim iudeorū crucifixoruȝ xp̄i: et oim ſucceſſorū: ⁊ hoc p moduȝ orationis vt ptȝ hic cū dicit. Ueniat mors ſuper illos ⁊c. Ex quo ptȝ q̄d quotidie orant pro damna‑

tiõe corũdẽ:ꝛ dãnãt ſeipſos dũ viuunt:ſicut
iudas q̇ viuꝰ ſeipẽ ꝯdẽnauit ad mortẽ Et iõ
dt. Deſcẽdãt in iſernũ viuẽtes:qꝛ viuẽtes cõ
dẽnãt ſeipõs ad iſernũ. Et etiã qꝛ lꝫ corpus
moriat̃ i eis:ꝛ putreſiat i terra:tñ aĩa viuẽs
ꝛ immortalis deſcẽdit. i infernũ:vbi erit fle
tꝰ ꝛ ſtridor dẽtiũ. Et deſiderat mortẽ ꝛ nõ ve
niet ei. Et nota qđ totũ h̃ ꝙ dictũ eſt de pplo
iudeoꝝ pſeq̃nte xp̃ꝫ in capite:itelligẽdũ eſt
ẽt de pplo gẽtili ꝛ cetu tyrãnoꝝ pſequente
ip̃m i mẽbris:ꝛ maxie de cetu hereticoꝝ qui
dicunt̃ nati ꝛ familiares xp̃o. iquãtũ dicebã
xj.q. tur xp̃iani. ꝛ ideo cõſimili pena ſunt puniti.
iij.ad **Ego aũt ad deũ clamaui:et domi**
mens. **nus ſaluauit me.**
ſam. ¶ In hac.iij.pte agit grãs de bñficio reſur
rectiõis recepto:et de vltiõe facta de pſecu
toribꝰ ſuis ſil̃ iterãdo coꝝ punitionẽ ꝛ mali
tiã:iõ ait. ipi ſũt puniti vl̃ punieñ ſicut ſup̃ di
ctũ ẽ:ſꝫ ego qꝛ ad dñm clamaui:ꝛ dñs ſalua
uit me:ideo agẽdo grãs de reſurrectiõe ꝛ li
de ꝯſ. beratione mea ꝛ punitione eorum.
diſ.j. **Veſpere ꝛ mãe ꝛ meridie narrabo**
nun- **ꝛ ãnũciabo:ꝛ exaudies vocẽ meã.**
quã. ¶ Veſpere ꝛ mane ꝛ ſemp̃ annũtiabo miſe
ricordiã ꝛ iuſtitiã ſuã:ꝛ ipſe exaudiet vocem
meã. Vel põt eſſe iſta particula. cõſecutiua
cũ ſuperiori:qꝛ videt̃ ſemp̃ petere iuſtitiam
ꝛ vltionẽ de perſecutoribꝰ:vt dicat. Ego ad
dominũ clamaui:ꝛ ſaluauit me:ꝛ veſpere:ꝛ
mane narrabo ꝛ annunciabo iniurias mihi
de ꝯſ. illatas:ꝛ dominus exaudiet me.
di.iiij. **Redimet i pace aĩmã meã ab his**
c.non **q̇ appropinquãt mihi, quoniã iter**
in no **multos erant mecum.**
bis. ¶ Redimet in pace.i.in gloria ꝛ liberabit
aĩm meã:ſcꝫ vitã meã per reſurrectionem
ab his iudeis q̇ mihi appropinquant ficta
amicitia ꝛ ſanguine:qꝛ oẽs eramꝰ de tribu
iuda:qm̃ inter multos id eſt multi erant me
cũ.i.ſe amicos mihi fingebant:ꝛ ſic ſub zelo
amicitie pdiderunt me:ſicut fuit iudas et
multi phariſei qui inuitabãt me ad prãdiũ
ꝛ obſeruabãt vt caperent me in ſermone:et
j.q.j. poſtea cõſpirauerunt in mortem meã. Sed
c.ipſi **Exaudiet deus ꝛ hũiliabit illos:**
ꝛ.xxx
vj.di. **qui eſt ante ſecula.**
ſi qs **Non enim eſt illis commutatio:ꝛ**
vult. **nõ timuerũt deũ:extendit manum**
ſuam in retribuendo.
¶ Deꝰ q̇ eſt ante ſecula exaudiet me orãtẽ:
ꝛ clamãtẽ:ꝛ humiliabit:ꝛ deiiciet illos aufe
rendo ſacerdotiũ:ꝛ ciuitatẽ:ꝛ bona tempo
ralia:ꝛ iugũ ppetue captiuitatis ſubiiciẽ-
do:ꝛ aĩas i ppetuũ ignẽ condẽnãdo:ꝛ corda
coꝝ obdurãdo:ꝛ occecãdo. ne cognoſcãt ſa
cr̃a dei: nec pctã ſua:intantũ ꝙ non eſt: nec
erit eis cõmutatio:et redẽptio nec cõuerſio
de pctõ ad gratiã:qꝛ nunq̃ agẽt pñiam: ſed
ceci ꝛ obſtinati in ſua pfidia pmanebũt:q̃re
qꝛ nõ timuerũt deũ ꝯdẽnãdo ſanguinẽ iuſti:
iõ deꝰ extẽdet manũ ſuã cõtra eos: in retri-
buẽdo vindictã p homicidio:eo ꝙ contami
nauerũt teſtm̃ dei ppetrando homicidium:
ꝛ occidendo innocentem contra legem dei.
Contaminauerũt teſtamentũ eiꝰ: j.qđ.
diuiſi ſunt ab ira vultꝰ eius:ꝛ ap- iij.in
propinquauit cor illius. dei.
¶ Cõtaminauerũ etiã teſtm dei:in nõ reci- xxviij
piẽdo xp̃m de quo loquunt̃ oẽs ſcripture te q.j.ca
ſtamẽti dei:iõ negãdo xp̃m negarunt teſtm̃ ne.
dei. Et ſic fecerũt deũ mendacẽ:ꝛ ſic manẽt Et.c.
ſacrilegi:ꝛ blaſphemi:ꝛ heretici:qꝛ tota ſcri ſi qs
ptura clamat xp̃ꝫ eẽ deũ ꝛ meſſiã ꝛc. Et ſic vt iudai
dẽfendãt pfidia ſuã ex certa ſciẽtia faciũt deũ ce.
mẽdacẽ falſo iterp̃tãdo legẽ ꝛ pphas. Et ſic
ꝯtaminauerũt:ꝛ dilacerauerũt teſtm̃ dei. Vñ
iſti reddiderũt xp̃o malũ p bono:qꝛ xp̃us ſp̃
fuit eis benignꝰ:ꝛ ipi fuerũt xp̃o crudeles qđ
pbat̃. Nã vultꝰ eiꝰ.i.xp̃i fuerũt diuiſi:ꝛ ſepa
rati ab ira:qꝛ ſp̃ eis locutꝰ eſt ſine ira:imo cũ
maxima benignitate:ꝛ ſemp̃ cor eiꝰ appropi
quauit illis.i.bona volũtas chriſti ſp̃ fuit eis
ppitia:qꝛ cũ magna benignitate corrigebat
ꝛ docebat cũ charitate ꝛ filios coꝝ ſanabat. xxiij.
Molliti ſunt ſermones eius ſuper q.iiij.
oleũ:et ipſi ſunt iacula. ſex.
¶ Multa bñficia ꝯferebat i q̇bus poterant
agnoſcere xp̃i charitatẽ:ꝛ benignitatẽ et ſer
mones eiꝰ.ſ.xp̃i fuerunt molliti:ꝛ ſuaues:et
blãdi erga eos ſup̃ oleũ.i.magis q̃ oleũ:ſed
ipſi.i.iudei fuerũt iacula ꝛ lancee ꝯ xp̃m: qꝛ
acuerũt vt gladiũ linguas ſuas dicẽtes cru
cifige:crucifige. Lr̃a hiero. hꝫ. nitidꝰ buty-
ro os eiꝰ:ꝛ pugnat cor eiꝰ: molles ſmones
eiꝰ ſup̃ oleũ:ꝛ ipſi ſunt lancee. Vñ iſta ꝑticu
la ẽ valde itricata:ꝛ iõ ſunt diuerſimodi di
cẽdi iter doctores:lꝫ iſte vr̃ mihi magꝫ ꝯfor-
mis lr̃e hierony. qꝛ nil aliud ſonat niſi qđ
xp̃s fuit iudeis benignꝰ:ꝛ blãdꝰ in ſermoni
bus ꝛ factis:ꝛ ipſi iudei fuerũt ipſi lancee ꝛ
iacula. Põt etiã dici qđ ſermões xp̃i lꝫ eſſẽt
molles ſicut oleũ:tñ fuerũt iacula:ꝛ ſagitte xj.q.
penetrãtes corda fideliũ ꝛ cõuerſorũ ad fi- iij.ad
dẽ:ꝛ fuerunt iacula ad confundendum ꝛ cõ mens-
uincendũ iudeos tyrannos:ꝛ hereticos:qꝛ ſam ꝯ
ſermo dei ẽ gladiꝰ anceps:ꝛ gladiꝰ ignitus. gle.
Jacta ſuper dominũ curam tuã:ꝛ
ipſe te enutriet ꝛ non dabit ineter
num fluctuationem iuſto.

¶ Hic ꝓpheta i ꝑsona xp̄i exhortat̄ iuſtos ⁊ fideles ad patiētiā i aduerſis: vt ꝯmittāt ſe diuine mie ⁊ ꝓuidētie i oib⁹ ꝑſecutoribus: ⁊ periculis: ⁊ lopia: qꝛ de⁹ nunꝗ̄ deficiet eis. Dicit ḡ. O fidelis iuſte iacta i dn̄o curā tuā: i. cōmitte ei curā: ⁊ habeas bonā ſpē: qꝛ ipſe te enutriet i bonis tēporalib⁹ ⁊ ſpiritualib⁹: ⁊ ſis humilis i aduerſis: qꝛ de⁹ nunꝗ̄ dabit incternū fluctuationē iuſto. i. nūꝗ̄ permittet eū perire in fluctuatione ⁊ perſecutione: et ſemꝑ dabit finē afflictionib⁹ ſuis: imo tandē ⁊ in breui liberabit eum: licet ad tempus permittat affligi: ⁊ conuerſus ad eū dicit.

xxiij. q. viij. preterea

Tu vero de⁹ deduces eos in puteū interitus.

Uiri ſāguinū ⁊ doloſi nō dimidiabūt dies ſuos: ego aūt ſperabo in te domine.

¶ Deduces eos. ſ. iudeos ⁊ tyrānos ⁊ oēs alios ꝑſecutores xp̄i ⁊ eccl'ie i puteū interit⁹ ⁊ mortis iferni: qꝛ viri ſāguinū ⁊ doloſi. i. homicide ⁊ ꝑſecutores iuſtoꝝ ⁊ doloſi ⁊ fraudulēti ⁊ hiꝗ̄ nō dimidiabūt dies ſuos qꝛ intēpeſtiua morte morient̄ aū dimidiū dieꝝ ſuorū: ego aūt cū patiētia ⁊ hūilitate ſperabo i te dn̄e: ⁊ nō erit fruſtra ſpes mea: qm̄ ſcio ꝙ liberabis me. Sꝫ ꝯ: qꝛ videm⁹ malos qn̄ꝗ̄ vltra dimidiū dieꝝ. i. vltra. xl. ānos viuere: ⁊ ſic dimidiāt dies ſuos. Rn̄det̄ ꝙ nūꝗ̄ pctōꝛ ⁊ ꝑrau⁹ ⁊ mūdan⁹ dimidiat dies ſuos: qꝛ nūꝗ̄ credit: nec putat ſe morituꝝ. Et ſic parū vr̄ ſibi viuere. lxx. ānos: imo vr̄ ſibi nō dimidiare dies ſuos: ⁊ cauſa ē: qꝛ nō putat nec credit aliā vitā: imo dolet recedere ab h̄ ſeclo. Et ſic ſꝫ opinionē ſuā nūꝗ̄ dimidiat dies ſuos: qꝛ nūꝗ̄ tm̄ viuit q̄n pl⁹ putet ⁊ expectet viuere. Sꝫ iuſt⁹ cupit diſſolui ⁊ eē cū xp̄o: iō vita hui⁹ mūdi ſemꝑ vr̄ ſibi lōga ⁊ odioſa: ⁊ h̄ accidit: qꝛ ſperat ⁊ cupit aliā vitā i dn̄o. ¶ Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ iſte pſal. nō ꝯueniēter exponit̄ ꝯ ciues ⁊ habitatores ceile: qꝛ maledictiōes q̄ h̄ ꝓnoſticabant̄ nō poſſūt ꝓprie applicari illi ciuitati. Scd̄o qꝛ iſte pſal. ē eruditio ſpūſſancti facta ipi dd̄: q̄ ē ſacr̄m ꝓfūdū de reb⁹ magnis ⁊ ꝓfundis xp̄i ⁊ eccl'ie. Itē nec iſte pſal. pōt nec dꝫ expōi moralr̄ ꝑ aliq̄ afflicto. Nā oīs afflict⁹ dꝫ: ⁊ tenet̄ orar̄ ꝑ ꝑſequētib⁹ ⁊ iactare i dn̄o ſpē ⁊ curā ſuā: ⁊ nō petere vindictā: qḋ totū oppoſitū ſit i h̄ pſal. Et iō ē dicēdū: ꝙ iſte p̄s ē ꝓphetia in q̄ ꝑ modū ofonis ꝑdicit̄ punitio crucifixoꝝ xp̄i: ⁊ ꝑſecutoꝝ eccl'ie vt motis eſt i pſal. dd̄. Nā de⁹ qꝛ ꝑuidit iudeos ab eterno obſtinādos: ⁊ etiā q̄ſdā tyrānos ⁊ hereticos ſimul cū antichriſto: iō in pſal. ꝓnūtiat eos reprobatos. Et hoc dicit xp̄s ꝑ modū ofonis ⁊ petitionis ꝑ os dd̄: vt pꝫ pſal. xxxiij. ⁊ in hoc pſal. ⁊. lxviij. ⁊. cviij.

Not. q. vis ri ſanguis nis nō dimidiant dies.

Not.

Uerūtn̄ vn⁹ hō ꝑticularis nō dꝫ dicere aliquē iſtoꝝ pſal. ꝯ ꝑſecutores ſuos: qꝛ ageret ꝯ ꝯſiliū euāgelicū ⁊ ꝯ charitatē. Et iō eccl'a orat vt de⁹ ꝯterat ꝑfidiā ⁊ potētiā ifideliū ⁊ hr̄ticorum ⁊ ꝯuertat eos ad vitā ꝟitatis et ſalutis: ⁊ ſic iſte pſal. non pōt moralr̄ exponi ꝑ aliq̄ afflicto: ſꝫ eſt ꝓphetia in q̄ xp̄s ꝑdicit ꝑ modū ofonis obſtinationē ⁊ finalē dānationē crucifixorū ⁊ iudeoꝝ: ⁊ tyrānorū: ⁊ hr̄ticoꝝ: ⁊ ipſi⁹ antixp̄i cū ſequacib⁹ ſuis: Et iō ſicut iſte pſal. eſt expoſit⁹ de ſiia: ⁊ punitiōe iudeorū ꝑſecutorū xp̄i: ita ex ꝯñti pōt exponi de tyrānis ⁊ hereticis: ⁊ antixp̄o: ⁊ ſequacib⁹ ſuis ꝑſecutorib⁹ eccl'ie. ¶ Uñ nota ꝙ q̄tuor ꝯditiōes hoīꝫ ꝯſpirerunt i mortē xp̄i. ſ. pr̄io ſynagoga ſacerdotū. Scd̄o hypocrite q̄ erāt phariſei. Tertio hr̄ticiꝗ̄ erāt ſaducei Quarto tyrāni ⁊ gētiles. ſ. pilat⁹ cū ſuis Sꝫ q̄cq̄d xp̄s paſſus ē i capite: paſſus ē poſtea in mēbꝛis ⁊ eccl'ia: vt inq̄t Aug. iō ab eiſdem paſſa ē eccl'ia ſucceſſiue. Nā p̄mo paſſa ē ꝑſecutionē iudeoꝝ i ꝑncipio qn̄ lapidat⁹ ē Stephan⁹: ⁊ occiſus Jacob⁹. Scd̄o tyrānoꝝ vſq̄ ad Cōſtātinū. Tertio hereticoꝝ vſq̄ ad Juſtinianū q̄ exterminauit vvādalos arrianos de africa ꝑ beliſariū. de q̄b⁹ dicit hic Augu. Tu ꝟo no⁹ ⁊ familiaris me⁹ ⁊c. Ultimo etiā patiet̄ ab hypocritis tp̄e atixp̄i q̄ ſir̄ erit circūciſus ⁊ tyrān⁹ ⁊ heretic⁹: ⁊ ſict⁹ hypocrita quoꝝ olm finalē punitionē: ⁊ dānationē: ⁊ reprobationē ꝑdicit: ⁊ ꝓnūciat etiā xp̄us in hoc pſal. ſicut ab eterno ꝑſciuit. et ſic prudēs lector poterit iſaꝫ hui⁹ pſal. ſingulis applicare

Q tuor gn̄a hoim i mortē xp̄i cōſpirarūt

Miſerere mei deus qm̄ conculcauit me homo: tota die impugnans tribulauit me.

ſupra l. ⁊. j. Iyſia.

¶ Titulus in hebreo ad victoriam ſiue victori ſuꝑ colūbā mutā elongationem dauid qn̄ tenuerūt cū philiſtei in geth. Secundū hieronymū ꝟo victori ſiue vincēti ꝑ colūba muta: eo ꝙ ꝓcul abierit dd̄ humilis et ſimplex: qn̄ tenuerunt eum allophyli in geth: ¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt notādum vt legitur. j. Regū. xxij. ꝙ dd̄ fugiēs a facie ſaul: eo ꝙ occiderat abimelech: ⁊ oēs ſacerdotes nobe noluit reſiſtere ipſi ſaul. ſꝫ tāꝗ̄ columba muta ⁊ tacēs elōgauit ſe a terris ſaul: ⁊ fugit ad reges geth: q̄ q̄dē geth erat vna de ciuitatib⁹ philiſtinoꝝ: ſꝫ cuꝫ philiſtei cognouiſſēt eū ꝙ iterfeciſſet goliad: ⁊ triū phaſſet de philiſteis: iō ꝑſuadebāt regi vt occideret ipm̄ dd̄: qḋ ꝑñtes dd̄ ſinxit ſe iſanū ⁊ ſtultuꝫ Et ſic rex achis ꝓiecit eū a facie ſua: ⁊ ſic dd̄ euaſit periculū mortis: de qua fuga ⁊ elōgatiōe ⁊ ꝑiculo fecit hūc pſal. ⁊. xxxiij. Et iō dr̄ in titulo ſuꝑ colūbā mutā elongationum: vt pro colūbe mutatio qḋ ꝓcul abierit dd̄ qn̄

Not. Figuram.

philiſtei tenuerũt eũ in geth.i.in ptãte ſua. Jõ dicũt hebrei ꝙ dd ſe vocat colũbã mutã. Nã ſicut colũba ſimplex nõ reſiſtit:nec rñdet volẽtib⁹ eã occideř: ſed fugit ad domos exneas ſiue ad mõtes: ita dd hũilis ⁊ ſimplex ſicut colũba noluit reſiſteř ſauli:ſꝫ elõgauit ſe a gẽtib⁹ ſui ppľi ⁊ trib⁹:⁊ fugit ad alienos idololatras.Et pciſe iſraľr exponũt hũc pm. Sꝫ i ṽitate talis expõ nõ eẽt ſufficiens ⁊ catholica ſꝫ hebraica q̃ ſola lr̃a ɔtẽtat̃:nec iſta materia lr̃alis ẽ pciſe ⁊ pncipaľr itẽta i hoc pſal.ſꝫ ẽ materia ex q̃ ⁊ exẽplaris ⁊ figuratiua ɔtinẽs vľ pdicẽs aliqđ myſteriũ i eccľia. Materia aũt in h̃ pſal.pncipaľr itẽta:ẽ illđ myſteriũ qđ p fugã dd in geth figurabatur.

Ꝓ colũba eſt xp̃s ⁊ eccľia

¶Ad cui⁹ itellectũ ẽ notãdũ ꝙ columba eſt aial ⁊ auis ſimpliciſſima ⁊ pacifica ſine amaritudine.⁊ p maiori pte domeſtica: ⁊ hꝫ hãc nãm ꝙ ſi male tractat̃:neſcit reſiſtere.ſꝫ fugit ad aliã domũ.Et iõ xpo totã ſuã ſocietatẽ ⁊ eccľiã aſſimilauit colũbe dicẽs. Eſtote prudẽtes ſicut ſerpẽtes ⁊ ſimplices ſic colũbe.Jn quãcũqꝫ domũ itraueritis pmũ dicite.Pax vobis ⁊c.Et ſi vos pſecuti fuerint in vna ciuitate fugite i aliã.Mat.x.⁊.Lu.x. Ex q̃b⁹ pꝫ ꝙ xp̃s ɔſtituit eccľiã ſuã i ſimplicitate colũbina ⁊ pacifica.Et pcepit apľis vt pdicarẽt i iudea ⁊ pplo iſrľ:vt pꝫ i eodẽ.c.Sꝫ ſi nõ reciperent̃:aufugerẽt ad ciuitates gẽtiliũ:⁊ ita dixeř ap̃li iudeis. Uobꝫ oportebat pᵒ pdicari ṽbũ dei:ſꝫ qꝛ idignos vos feciſtis:iõ ɔuertimur ad gẽtes ſꝫ neqꝫ i pplo gẽtili defuit pſecutio ipi eccľie:⁊ ſic pdixit xp̃s apľis dicẽs.Ad reges ⁊ pſides ducemini ⁊c. Ex q̃ pꝫ ꝙ eccľia bñ aſſimilat̃ ⁊ dicta ẽ colũba:qꝛ fugit pacifice a domo i q̃ male tractat̃ ad aliã domũ. Jta eccľia vexata a pplo iudeoꝝ i pncipio fugit ad gẽtes.Et iõ dictũ ẽ pſal.pcedẽte i pſona eccľie.Quis dabit mihi pẽnas ſicut colũbe:⁊ volabo ⁊ reqeſcam? elõgaui fugiẽs a pplo iudaico: ⁊ mãſi i ſolitudie ppľi gẽtilis.Sꝫ qꝛ ẽt i pplo gẽtili ñ defuit iſti colũbe pſecutio vſqꝫ ad magnũ ɔſtãtinũ:iõ ſubdit.Expectabã eũ q̃ ſaluũ me fecit a puſillanimitate ſpũs ⁊ tẽpeſtate: q̃ q̃dẽ tẽpeſtas tyrãnoꝝ ceſſauit tpe ɔſtãtini.Que q̃dẽ eccľia ẽt i cãticis dr̃ colũba.Et ifra pſal. lxvij.dr̃ colũba pẽne deargẽtate ⁊c.ex q̃b⁹ pꝫ ꝙ p fugã dd ad regẽ geth bñ figurat̃ myſteriũ eccľie xp̃i Nã ſicut dd male tractatus in ſuo pplo fugit ad regẽ geth:⁊ elõgauit ſe ſicut colũba muta ⁊ pacifica.nõ reddẽs malũ p malo:ita ẽt ɔgregatio diſcipľoꝝ male vexata a pplo iudeoꝝ:cui pᵒ iuſſa erat pdicare fugit ⁊ diuertit ad ppľs gẽtilẽ reprobata ſynagoga.Et ſicut ipi dd fugiẽti ⁊ elõgato nõ defuit pſecutio inter philiſteos ciuitati geth:qꝛ q̃rebãt eũ occidere niſi fugiſſet in aliũ locũ:ita pˀiter eccľie nõ defuit pſecutio i pplo gẽtili:imo fugiebãt apľi d vna ciuitate in aliã:ſicut dd fugiebat a facie ſaul de vno deſerto i aliđ:vt pꝫ.j.Reg.xxij.⁊.xxiij. hoc q̃ puidẽs dd i ipũ fecit hũc pm: qđ puidit per ſuã fugã i geth:iõ eſdras q̃ ppoſuit hos titulos dicit ꝙ dd fecit hũc pſal.p colũba muta. i.p eccľia xp̃i ſimplici et pacifica:eo ꝙ pcul abierit a pplo iudaico in pplm gẽtilẽ ſup.ſicut dd qñ tenueř eũ philiſtei i geth.lxx.aũt dicũt p pplo qꝛ ſctis lõge factus ẽ.i.dd fecit hũc pſal.ɔ pplꝫ iudaicũ q̃ lõge fact⁹ ẽ a ſanctis apľis ⁊ diſcipulis.i.q̃ lõge a fide manſit obſtinat⁹ i ſua pfidia:⁊ ẽt ɔ gẽtiles obſtinatos:a q̃b⁹ fugiebãt apľi:ſicut colũba fugit pſecutores de domo i domũ.Qđ aũt addit̃ in tituli deſcriptiõe nõ puto ꝙ ſit de ſẽntia tituli:ſꝫ additũ eſt a.lxx.q.d.in deſcriptiõe tituli hui⁹ pſal.ppont̃ talis titu.ſ.i finẽ p pplo q̃ a ſctis lõge fact⁹ ẽ ipi dd cũ tenueř ipꝫ allophyli.i.alienigenei geth.

Diuiſio pſal.

¶Tot⁹ ğ iſte pſa. ẽ vox eccľie:in q̃ q̃ſi colũba ſimplex ⁊ hũilis ⁊ pacifica tria facit.Nã pᵒ explicãdo ſuas pſecutiões ⁊ afflictiões petit liberari.Scđo pdicit punitionẽ pſecutorũ.Tertio agit gratias iã liberata:ſcđa ibi :ſicut ſuſtinuerunt: tertia ibi:in q̃cũqꝫ die. ¶Quãtũ ad pmũ eſt aduertendũ qđ iſta colũba ſimplex ⁊ hũilis pmo vexata a pplo iudaico elõgauit ſe:⁊ fugit ad pplm gẽtilẽ:vbi fuit valde tribulata p tyrãnos:Sꝫ cũ ceſſauit tribulatio tyrãnoꝝ: icepit hřtica prauitas vexare colũbã:tũc tribulata ab hřticis elõgauit ſe:⁊ fugit ad fideles.Sꝫ poſt hřticos icidit iter hypocritas et ſimulatos pcurſores antixp̃i.Et ſic tribulabit̃ vſqꝫ i finẽ mũdi.Et ſic p totã diẽ q̃ ɔputatur a reſurrectiõe xp̃i vſqꝫ ad ɔſumationem ſeculi fuit tribulata iſta colũba.Cõuerſa ergo ad ſuũ ſpõſum xp̃m dicit.O de⁹ miſerere mei:⁊ reuela me a multitudie miſeriaꝝ:qm̃ hõ.i.ois hõ terren⁹ ſiue diabol⁹ cũ ſuis mẽbris.ſ.iudeis tyrãnis ⁊ hereticis:⁊ antixp̃o: terrenis ⁊ prauis ⁊ cõculcauit me qꝛ iſte inimic⁹ hõ tribulauit me tota die.i.p totã diẽꝫ a reſurrectiõe tua vſqꝫ ad iudiciũ ſeminãdo zizaniã.pᵒ in iudeis.ſcđo in tyrãnis.tertio in hereticis.q̃rto in antichriſto cõtra me.Et ſic per oẽs iſtos tribulauit me.Uñ ſubditur. iiij.

Cõculcaueřt me inimici mei tota die:qm̃ mľti bellãtes aduerſuꝫ me

q.j.c. nulli dubiũ.

¶Jnimici mei.i.iſta q̃tuor gña inimicoꝝ cõculcauerũt me:⁊ vexarũt me tota die.Et mľti fuerũt bellãtes aduerſum me.Nã i pmitiua eccľia iudei bellarũt aduerſuꝫ me:qm̃ lapidauerũt ſtephanũ:⁊ occiderũt iacobũ ⁊c. Jn ſcđa pte hui⁹ diei bellarũt ɔ me tyrãni q̃ occiderũt infinita milia martyrũ.Jn řtia pte bellarũt heretici aduerſũ me quoꝝ pſecutio nõ ſeuijt min⁹ in catholicos ĩn alcoran

dria ꝛ aphꝛica p vvādalos ꝙ ꝑſecutio tyrā-
noꝝ. In q̄rta p̄te diei icepit bellare ſecta ſa-
racenoꝝ q̄ ꝯtinue tribulat me: ꝛ poſtea bella
bit ꝯ me antixp̄s: cuius ꝑſecutio erit ſeuioꝛ
cunctis aliis. Et ſic.

Ab altitudine dei timebo: ego ve
ro in te ſperabo.

rā. q. ſ.c. cui poſi tio de⁹ ē. ¶ Ab altitudie. i. a ꝑncipio hu⁹ diei vſq ad veſperā timebo fugiēdo ab vna ꝑſecutiōe et icidēdo in aliā. Nota ꝙ tot⁹ ſtat⁹ ꝛ vita hui⁹ eccl'ie ē̃ vna dies alta. i. lōga nō ſolū lōgitudine duratiōis: ſꝫ lōgitudine laboꝝ ꝛ tribulationū: ſicut dies artificialis videꝛ lōgiſſima laboꝛātib⁹ ꝛ fabꝛicātib⁹: ꝑ ſimile dt iſta colūba: ab altitudine. i. lōgitudine hui⁹ diei ego ſemꝑ timebo. i. viuā cū timoꝛe ꝛ āguſtia: q2 nūꝙ defecerūt mihi tribulationes noue. Et ſic ſemꝑ vado volādo de vna ꝑſecutiōe ꝛ tribulatiōe i aliā: q2 finis vni⁹ mali grad⁹ ē alteri⁹. Ego v̄o i te ſperabo. ¶ Hic icipit v̄ſ cui⁹ ꝛ ſnia: vñ dicit colūba. Si ita ē ꝙ ꝑ totā diē volādo de vno malo: et de vna ꝑſecutiōe in aliā nūꝙ potui requiē inuenire: ſꝫ ſꝑ fui cū timoꝛe ab altitudine diei: ego v̄o. i. certe i te ſolo ſperabo: ꝛ ponā ſpē meā: ꝛ nūꝙ perdā fidē: licet multa milia martyꝛū moꝛiaꝛ.

xiiij· q. j. ꝙ debe tur. In dō laudabo ſmōes meos: i deo ſperaui ñ tiebo q̄d faciat mihi caro

¶ In deo laudabo ſermōes ꝛ dirigā oꝛōnes mebo: ꝛ ipꝫ iuocabo: ꝛ in eo ſperabo ꝛ nō timebo q̄d faciat mihi iſte praū⁹ hō ſcꝫ diabolus cū mēbris ſuis. i. ex aliq̄ timoꝛe nō ceſſabo laudaꝛ ꝛ p̄dicaꝛ legē euāgelicā: et ñ timebo q̄d faciat mihi caro. i. hō carnaꝛ et mal⁹: nec d̄ſiſtā p̄dicaꝛ euāgeliū oi creatuꝛ ꝛ ꝯfite ri xp̄ꝫ: ꝛ p̄dicare ꝯ vitia eoꝝ: ꝛ deteſtari peccata eoꝝum ꝛ ſcelera.

xxiij. q. iiij. q̄ ſm ꝛ. vj. q. j. q̄e. ci te. Tota die v̄ba mea execrabāꝛ aduer ſū me: oēs cogitatiōes eoꝝ i malū

Inhabitabunt et abſcondent: ipſi calcaneum meum obſeruabunt.

¶ Idō q2 v̄ba mea execrabanꝛ ꝛ d̄teſtabanꝛ cogitatiōes eoꝝ: ꝛ pctā in malū. i. q2 dicebā eoꝝ vitā tēdeꝛ i malū finē: ꝛ ꝑ ꝯñs eē malā ꝛ d̄teſtabilē: ide ē ꝙ ihabitabūt ſꝑ ꝛ ꝑſiſtūt i ſua obſtiatiōe ꝛ malitia ꝯ me: abſcōdēt mihi laqueū ꝛ iſidias: ꝛ obſuabūt calcaneū meū iponēdo falſa crimina: vt incidā in laqueū ꝛ captionē eoꝝ: vt poſſint me ſtrangulare. Et ſic iterfecerūt apl'os: ꝛ martyꝛes: et ꝑſecuti ſunt Athanaſiū et Ambꝛoſiū: ꝛ Hylariū ꝛc.

infra cxiij. Sic ſuſtinueꝛt aiā mea p nihilo ſal uos facies illos: i ira ppl'os ꝯfrige

¶ Hic petit vltionē de ꝑſecutoꝛib⁹ dicēs: ſicut iſti iimici ꝛ ꝑſecutoꝛes ſuſtinueꝛt. i. expectauerūt aiā meā ꝑdere ſup. ita p nihilo. i. nū. ꝙ ſalnabꝫ illos: imo i ira ꝛ idignatiōe cōfringes ppl'os eoꝝ. Lra hebꝛaica ꝛ hier. eſt aliq̄tulū diſcoꝛs a nr̄a. Nā ibi d̄r: ipſi calcanea mea cuſtodiēt ſic q̄ expectāt aiā meā ꝑdere ſup. ꝛ tūc illa ꝑticula. Sicut ſuſtinueꝛt aiā meā: ꝛ ꝯtinuaꝛ cū v̄ſu ſupioꝛi: et incipit ali⁹ v̄ſus: De prauitate eripies eos: i furoꝛe ppl'os d̄pone de⁹. Et cā hui⁹ diuerſitatis ē. Nā dictio poſita i hebꝛ ē equiuoca ad ꝑuitatē ꝛ vacuitatē: ꝛ nihilū. Et iō vbi. lxx. poſuerꝛ p nihilo ſaluabꝫ eos. Hier. trāſtulit: d̄ prauitate eripies eos. Et tūc pt legi iterrogatiue ſic. Pꝛo nihilo. i. p nl'o bono merito: imo p prauitate: ꝛ iiuſtis ꝑſecutiōib⁹ mihi factꝫ ſaluabis eos? q. d. minime: imo i ira: et punitione ppl's eoꝝ cōfringes ꝛ deſtrues: qd̄ impletū fuit in excidio hierl'ꝫ fctō per romanos: ꝛ in ſtrage ppl'oꝝ gētiliū tp̄e diocletiani: ēt i deſtructione vvādaloꝝ ꝑ beliſariū: ꝛ implebitur in miſerabili interitu ꝛ exitu antichꝛiſti. de pe.

De⁹ vitā meā ānūtiaui tibi: poſui ſti lachꝛymas meas i ꝯſpectu tuo. di. j. c taci turni tas d̄ pe.

Sicut ꝛ in ꝑmiſſione tua: tūc con uertentur inimici mei retroꝛſum. di. j.

In quacūꝙ die inuocauero te: ecce cognoui q̄m deus meus es. ꝯ. hoc

¶ O de⁹ ego annuntiaui ꝛ manifeſtaui tibi vitā et ꝑſecutiōes meas: vt me liberares: ſꝫ tu poſuiſti lachꝛymas meas in ꝯſpectu tuo me exaudiēdo: et tūc. i. finaꝛ ꝯuertēꝛ retroꝛſuꝫ. i. ꝯuertēꝛ iimici mei: ſic i ꝑmiſſiōe tua fuiſti pollicit⁹: q̄n dixiſti ciuitati hierl'ꝫ: ñ reliquēt i te lapidē ſup lapidē ꝛ relinqueꝛ dom⁹ v̄ra d̄ſerta Mat. xxiij. Et ſic cognoui ꝙ deus me⁹ es mei ꝑpitius in quacūꝙ die inuocaui te. idē. ꝛ xxvj. q. vj. cog ui. de cō ſe. di. ſ. acceſſerunt.

In deo laudabo verbū: in dn̄o laudabo ſermonē: in deo ſperaui: non timebo quid faciat mihi homo.

¶ Hic agit gr̄as d̄ bn̄ficiis receptꝫ ꝛ d̄ vltiōe ꝑſecutoꝝ dicēs. In deo laudabo v̄bū tuū. i. ꝑmiſſionē quā ipleuiſti: ꝛ i deo laudabo ſermoñē. i. ad laudē tui p̄dicabo ei⁹ mirabilia: ꝛ non timebo q̄d faciat mihi homo: eo quia in deo ſperaui. Et ideo xvij. qd̄. j. ſunt q̄dā.

In me ſunt deus vota tua: q̄ reddam laudationes tibi. infra cviij. b.

Q̄m eripuiſti aiam meā de moꝛte ꝛ pedes meos de lapſu: vt placeā coram deo in lumine viuentium.

¶ De⁹ i me ſūt ꝛ erūt vota ꝛ gr̄aꝝ actiōes q̄ vota reddā tibi tāꝙ laudatiōes gr̄as agēdo de bn̄ficiis receptis: q2 eripuiſti aiam meaꝫ de moꝛte: ꝛ totali interitu: q2 nec tyꝛāni: nec

heretici totaliter potuerãt extinguere ecclẽſiã: ⁊ eripuiſti pedes meos a lapſu ne laberent in aliquã hereſim: quia nũꝙ ꝑdidi fidẽ inter tot ꝑſecutiones ⁊ labores: nec porte inferi potuerũt aduerſũ me ꝓualere. Et dediſti mihi gratiã nõ ſolũ reſiſtẽdi ꝑſecutionib⁹ ⁊ tẽtationib⁹ ſꝫ etiã in bonis opib⁹: ⁊ placebã corã deo in lumine ⁊ gl'ia viuẽtiũ beatorũ: quia poſt tot ꝑſecutiões ⁊ labores velut colũba humilis ⁊ ſimplex: ⁊ pacifica volaui in celũ: ⁊ fui elongata a miſeria multiplici huius mundi.

Sub la. xij.q. j.cui pors no

Miſerere mei de⁹: miſererẽ mei: qm̃ in te confidit anima mea.

¶ Titulus ꝓ victoria ſiue i finẽ ne diſpdas dd ſimplicẽ ⁊ humilẽ qñ fugit a facie Saul in ſpelũcã. Ad cui⁹ intelligẽtiã eſt aduertendum vt legit. j. Reg. xxiiij quod poſtꝙ dauid euaſerat vnũ periculũ: ſcilicet cũ Saul ⁊ ſui tenerent eũ obſeſſum ⁊ circundatum in modum corone: tunc dauid fugit inde: ⁊ latuit in locis tutiſſimis engaddi in preruptis montibus: ⁊ rupibus: quod cum nuntiatum eſſet ipſi Saul: venit iterum cũ tribus milib⁹ hoim ad querendũ eũ: dauid autem cũ ſuis ingreſſus eſt in ſpeluncam magnam i rupe cauatã: ⁊ ibi latebat neſciente Saul. Accidit autẽ ꝙ Saul intraret in eãdẽ ſpeluncam ad purgãdũ ventrẽ: quem videntes ſocij dd dixerũt ei. Ecce dies in qua tradidit dñs inimicũ tuũ in manu tua. Tunc dd acceſſit clã ad Saul: ⁊ abſcidit oram clamydis. ⁊ noluit ipſum occidere cũ poſſet: ⁊ cũ Saul exiſſet a ſpelũca ſurrexit dd poſt eũ oñdens particulã chlamydis abſciſſaꝫ i ſignũ ꝙ poterat ipꝫ occidere ſi voluiſſet: ⁊ clamabat dicẽs. Quare audis verba hoim loquẽtiũ ⁊c. Ecce viderũt oculi tui ꝙ tradidit te dñs in manu mea in ſpelunca: ⁊ pepercit tibi oculus meus ⁊c. Et tũc Saul egit ſibi grãs ꝓmittens nõ amplius ipm perſequi. Sꝫ cũ ſocij dd increpaſſẽt eũ q̃re nõ occidiſſet eũ i tãta oportunitate. Rñdit eis dd: quia niſi dñs ꝑcuſſerit eũ: aut deſcendẽs in prelium perierit: ꝓpiti⁹ ſit mihi dñe ꝙ nõ mittã manũ meã i xp̃m dñi: qd impletũ fuit i montib⁹ gelboe: vbi perijt ſaul cũ complicibus ſuis. Et de hoc fecit dauid hũc pſal. ⁊ ſic hebrei exponũt ipſum literaliter dicentes ꝙ dauid exiſtens in ſpelũca petebat liberari dicẽs. O dñe ne diſperdas dd ſimplicẽ ⁊ humilẽ: ſꝫ miſerere mei ⁊c. Sꝫ talis expoſitio nõ eẽt catholica: nec ſacramẽtalis: nec digna ſacra ſcriptura. Et idõ eſt dicendum qd licet illud myſterium ſpelunca ſit materia occaſionalis ⁊ figuratiua. quare dauid fuit motus ad faciendũ hũc pſal. tñ nõ eſt materia pricipalis de qua ẽ iſte pſal. Nã dauid iam euaſerat illũ periculũ qñ fecit hũc pſal. ergo iam nõ erat orãdũ vt euaderet. Et ſic etiã nõ erat neceſſaria ipſa illuſtratio ſpũſſancti ad narrãdũ ꝑicula pterita. Et idõ dicũt hebrei in hoc pſal. ꝙ dd habuit ſpecialẽ ſpm̃ ꝓphetie ad ꝯdẽdũ pſal. ꝓ ceteris: vt patebit infra. Et idõ ad intelligẽdũ hoc ſacramẽtũ eſt notãdũ ꝙ ꝑ hoc myſteriũ ſpelũce dd ꝓuidit in ſpũ totũ myſteriũ reſurrectiõis ⁊ aſcẽſiõis xp̃i: ⁊ totũ excidiũ: ⁊ deſtructiõnẽ ppl'i iudaici. Nã preuidit qd ſic xp̃s latuit in ſpelunca: ⁊ deinde ſurrexit ille uo: imo abſtulit particulã chlamydis Saulis: ⁊ noluit ipꝫ occidere: ſꝫ expectauit correctionem ſuã vſqꝫquo interijt obſtinatus: ita xp̃s poſt lõgas perſecutiões ⁊ mortem: ⁊ paſſionẽ erat in ſpelunca ſepulchri ſepeliendus: ⁊ qualiter inde debebat reſurgere i corp⁹ glorioſum: ⁊ qualr̃ ſua reſurrectio erat futura cã nr̃e reſurrectiõis: ⁊ qũo xp̃s ilico poterat deſtruere illũ ppl'ꝫ: ſed debebat abſcindere particulã veſtis: ideſt ꝯuertere ad ſe vnã ꝑtẽ paruam illius populi: quia in die penthecoſtes cõuerſi ſunt tria milia ad predicationẽ Petri ⁊ alioꝝ: ⁊ qũo xp̃s debebat expectare reſiduũ illi⁹ ppl'i ꝑ. xl. annos ad penitentiã ſed in fine erãt perituri in ſua obſtinatiõe ſicut Saul. Hoc preuidens dauid in ſpiritu fecit hũc pſalmũ: ⁊ dedit ipm cantorib⁹ canẽdum cum pſalterio ⁊ cithara ad victoriã cũ toto conatu vocũ: ad denotãdũ ꝙ dd cum tota eccleſia ſcdm ſtatum illum cũ pſalterio: ⁊ cithara: ⁊ clamore vocũ vocabat xp̃m vt reſurgeret a mortuis de ſpelũca ſepulchri: vt eẽt cauſa reſurrectiõis nr̃e ſicut orphe⁹ reuocauit eurydicẽ ſuã ab inferis trenaꝝ ⁊ citharã pulſãdo: quaſi dicat dauid in titulo huius pſal. cũ clamore. O xp̃e ne diſperdas ideſt ne diſperdi permittas dauid ſimplicẽ ⁊ humilẽ: ideſt totũ hoiem myſticũ qui expectat aduentũ tuũ et reſurrectionẽ: ſed ſurge a mortuis vt reſuſcites nos: ⁊ ſic miſerere mei ⁊c. quia omnes ſumus ſepulti in ſpelunca peccati ⁊ miſerie. Ergo exurge tu a ſpelunca ſepulchri vt reſuſcites nos a ſpelunca miſerie. Et hec eſt intẽtio ⁊ materia principalis huius pſal. ⁊ ad hũc intellectũ cantat ipꝫ eccleſia. In quo pſal. dauid tria facit. Nã primo in perſona eccleſie ⁊ totius corporis myſtici petit liberari ꝑ xp̃m. Scdo enarrat bñficia q̃ ſibi q̃ recepit ꝑ paſſionẽ xp̃i. Tertio agit grã tias vocãdo xp̃m vt reſurgat: vel poſſumus dicere ꝙ ꝓmo dauid petit liberari in ꝑſona toti⁹ corporis myſtici ꝑ aduentũ xp̃i: Scdo gaudet ſe exauditũ narrãdo beneficia q̃ recepit ꝑ paſſionẽ xp̃i. Tertio excitat xp̃m: vt reſurgat a mortuis: ꝓmittẽs ſe grãs acturũ. ſcda ibi. Clamabo ad deũ tertia ibi. Paratũ cor. Quantũ ad primum dicit. O xp̃e deus miſerere mei: inquãtũ deus cui ꝓpriũ eſt miſereri ſemꝑ ⁊ parcere: ⁊ culpã remittere. Et

Nota de Saul i ſpelũca.

Nota quõ ꝑ ſpelũcã ꝑuidit dd myſteriũ reſurrectiõis

ite p miserere mei q̄ tātū h̄z: cui soli pptiā ē p nobis pati: ꝛ nos pr̄i p suā passionē ꝛ resurrectionē recōciliare: ꝛ nos ab oīm misia liberare. Quā in te ꝯfidit aīa mea: cū nō sit alius sufficiēs mediatoꝛ q̄ possit hāc recōciliationē facere nisi tu xp̄e: tū qꝛ iust⁹ ꝛ innocens ꝛ obediēs p̄ri: tū qꝛ fili⁹ ꝛ heres: tū qꝛ de⁹ ꝛ hō.

pſ. q. iū. c. ad meſſ. **Et in vmbra alaꝝ tuaꝝ ſperabo: donec tranſeat iniquitas.**

¶ Per talē sufficiētiā ex pte tui ꝛ fidē ꝛ spez ex pte mei spabo semꝑ me ptegi in vmbra ꝛ v̄tute alaꝝ tuaꝝ. Ū ale tue sub q̄b⁹ expecto ptegi sūt passio ꝛ resurrectio ꝛ iudiciaria ptās quā accipies in ascēsiōe: ꝛ sic p passionē me liberabis a pctō: ꝛ p resurrectionez ab oī corpali misia ꝛ penalitate: ꝛ p iudiciariā potestatē a psecutiōe tyrānoꝝ ꝛ inimicoꝝ. Et sic in vmbra istaꝝ alaꝝ tuaꝝ spabo donec trāseat iniq̄tas ꝛ d̄struat oē pcm̄ ꝛ misia i me.

8 pſ. d. ū. neceſ ſerūt. **Clamabo ad deū altiſſimū: deū qui benefecit mihi.**

8 pſ. d. ū. c. itera tur. **Misiſti de celo ꝛ liberauit me: dedit in opprobriū conculcātes me.**

¶ Hic corp⁹ mysticū gaudet se esse liberatū p passionē ꝛ aduētū: ꝛ enūerat picla de q̄b⁹ fuit liberatū in capite ꝛ mēbris. Dicit ꝙ iste hō mystic⁹. Ego clamabo laudes fūdēdo ad deū p̄rem altissimū ad deū dico q̄ benefecit mihi: eo qd̄ misit auxiliū: scʒ filiū suū d̄ celo: ꝛ liberauit me a pctō: ꝛ dedit ꝯculcātes me. i. iudeos ꝛ gētiles ꝛ diabolū in opprobrium. Et explicat moduz sue liberationis dicens.

8 ꝯſe. d. iiij. nec quē ꝙ. xl. d. c. ꝙ libet. **Miſit de⁹ miſericoꝛdiā ſuā ꝛ v̄itatē ſuā: ꝛ eripuit alaz meā d̄ medio catuloꝝ leonū: doꝛmiui cōturbat⁹.**

¶ Deus p̄r misit suā miam ꝛ veritatē suā ꝛ liberauit me. Jā dictū est q̄ xp̄s d̄r mia patris inquātū p ipsum releuauit miserias nostras. Et d̄r veritas inquātū p ipsum locut⁹ est nobis: ꝛ notificauit volūtatē suā: ꝛ impleuit oēs scripturas: ꝛ p ipm̄ v̄itas ve. le. pate facta est. Et d̄ liberauit alaz meā de medio catuloꝝ leonū. i. d̄ medio demonioꝝ q̄ rugiētes me deuorare volebāt. Et ēt tpal̄r me liberauit de medio iudeoꝝ ꝛ gētiliū q̄ ad modū catuloꝝ leonū me deuorare cupiebāt: ꝛ ob h̄ magno tempore doꝛmiui conturbatus ꝛ vexatus.

8 pe. d. j. c. ꝑicu loſe. ꝛc. uoli. **Filij hoīm dētes eoꝝ arma ꝛ ſagitte: ꝛ lingua eoꝝ gladius acutus.**

Exaltare ſup celos de⁹: ꝛ in omnem terram gloꝛia tua.

¶ Filij hominū. i. carnales ꝛ pctōres vexabāt me supple p multas ꝑsecutiōes: vt patet in p̄mitiua ecclia: ꝛ dentes eoꝝ. i. ira ꝛ indignatio ꝛ ptās erat sicut gladi⁹ acut⁹ ꝯ me. Exaltar̄ ꝙ xp̄e de⁹ sup celos ad dexterā p̄ris ꝛ glīa tua: ꝛ fama ꝛ ptās: ꝛ lex euangelica effūdet̄ supple in oēm terrā. ¶ Nota qd̄ de tripliei spelūca ꝛ fouea liberauit nos xp̄us. Pmo nos liberauit ꝛ suscitauit d̄ spelūca ꝛ fouea pcti in q̄ eram⁹ sepulti ꝛ h̄ p suā passionē. Scdo nos suscitauit d̄ moꝛtalitate ꝛ spelūca miserie ꝛ penalitatū: ꝛ h̄ p suā resurrectionē. Tertio nos suscitauit de spelūca ꝛ fouea ꝑsecutionū infideliū: ꝛ hoc p sue ascēsionē ꝛ vniuersalē iurisdictionē. De pꝛimo dicit misit dn̄s misericoꝛdiā suā ꝛ veritatē suaz et eripuit alam meā de medio catuloꝛū leonū scʒ de medio demonū quibus datus eram in escā. De scdo dicit: filiū hoīz dentes eoꝝ ꝛc. De tertio dicit laqueū parauerunt pedibus meis. Jsta est vox ipsius ade in psona totius gnis hūani: cui diabolus parauit laqueū et retiaculū i arboꝛe sciētie boni ꝛ mali: cui dixit diabol⁹. Nequāq̄ moꝛiemini: sed q̄ hora comederitis: eritis sicut dij sc̄ ētes bonū et malū. Jste sunt laque⁹ in q̄ incidit adā. Naz statim postq̄ comedit: pedes ei⁹ facti sunt illaq̄ati. i. caro ꝛ sensualitas fuit circūdata retiaculo ꝯcupiscētie ꝛ sauciata: ꝛ coꝛrupta feditate libidinis: ꝛ vulnerate sunt oēs ei⁹ potētie: et sic incuruata fuit aīa ei⁹ ꝛ debilitata ꝛ pna ad oē vitiū ꝛ pctm̄. Et ideo dicit hō mystic⁹.

Q xp̄s libe rauit nos d̄ tri plici spelū ca.

Laqueū parauerūt pedib⁹ meis: ꝛ incuruauerunt animam meam. pſ. ei. d. c. viſa.

¶ Laqueū parauerūt demones pedib⁹ meis scʒ carni ꝛ sensualitati q̄ sunt pedes aīe q̄b⁹ gradit̄: vt dictū est psal. xxviij. ꝛ sic incuruauerūt ꝛ declinauerūt: ꝛ debilitauerūt animā meam pꝛonam ad peccandum. Et sequitur.

Foderunt ante faciez meam foueā: ꝛ inciderunt in eam. ibidem

¶ Foderūt diaboli foueā añ faciē meam: vt caderē: sed ipsi inciderūt in eā foueā inferni ꝛ ego fui liberat⁹ per xp̄z. Et nō solū diaboli parauerūt laqueū pedib⁹ meis: ꝛ foderūt foueā ante faciē meā: sed etiā iudei ꝛ gentiles parauerūt mihi laqueū insidiaꝝ. Sz ego fui liberat⁹ p christuz: ꝛ ipsi inciderunt i laqueū ꝛ foueā moꝛtis. Est aūt aduertēdū qd̄ tota ista litera ab illo loco. misit dn̄s misericoꝛdiā suā: vd̄t esse vox christi qui gaudet se esse liberatū in capite ꝛ mēbris ab inimicis vn̄ dicit xp̄s. Deus p̄r misit suā miam. i. suū filiū de celo: ꝛ eripuit animā ꝛ vitā meaz: ꝛ mēbroꝝ meoꝝ de medio catuloꝛum leonū.

Paratū coꝛ meū de⁹: paratum coꝛ meū: cantabo ꝛ pſalmum dicam. i. co. vij.

¶ Hic posita vocat xp̄z de spelūca sepulchri ꝛ excitat ipsum ab inferis vt extrahat alas

ſctõꝝ patrũ de limboꝝ reſurgat in gloriam
ſuã: vt ſit cã nr̃e reſurrectiõis ⁊ pͥmitie dor-
R miẽtiũ. ¶ Ad cuiꝰ intelligẽtiã eſt notãdũ ꝙ
Xps xp̃s dr̃ glia nr̃a: inqʒ ꝙ ipſe mortuꝰ eſt pro
dicit iuſtificatione nr̃am: nos a pctõ liberãdo per
glia paſſionẽ ſuã: ⁊ reſurrexit ꝓpter gliã nr̃aʒ. i.
nr̃a. vt nos glificaret ⁊ reſuſcitaret ad gloriaʒ: vt
ait aplus. Et iõ ſua reſurrectio fuit ꝯſummatio
et pfectio totiꝰ redẽptiõis nr̃e: nã p paſ-
ſionẽ ſuimꝰ liberati ꝗ ad alam a pctõ: ⁊ p re-
ſurrectionẽ ſuimꝰ liberati a miſia corpis: et
a mortalitate: ⁊ recupauimꝰ pfectã immor-
talitatẽ et gloriã corpis ⁊ ale: ⁊ ſic in die re-
ſurrectiõis quieuit xp̃s ab oi ope nr̃e redem-
ptiõis qđ patrarat. Et iõ nos celebramꝰ diẽ
dñicã ceſſando ab oi ope ſeruili: ⁊ vacamus
dei laudibꝰ agendo grãs deo de bñficio nr̃e
redẽptiõis ⁊ glificationis ⁊ ꝯſummationis.
S ¶ Scđo eſt notãdũ ꝙ tota lex euãgelica dr
Lex pſalteriũ decẽ chordarũ cũ ꝗ pſalterio can-
euan tat ꝯtinue eccl̃ia laudes deo. Prima chorda
geli huiꝰ pſalterij eſt myſteriũ trinitatis. Scđa ẽ
ca dr myſteriũ icarnatiõis xp̃i. Tertia eſt eiꝰ nati
pſal uitas. Quarta eſt eiꝰ baptiſmꝰ ⁊ vita. Quita
teriũ. eſt eiꝰ doctrina. Sexta eiꝰ paſſio. Septia eiꝰ
reſurrectio ⁊ limbi expoliatio. Octaua eius
aſcẽſio. Nona eiꝰ ſpũſſcti miſſio in ꝗ totã ec
cleſiã pfecit: ⁊ ornauit. Decia chorda ẽ vni-
uer ſalis ſibi tradita iuriſdictio: p quã nũc iu
dicat in occulto ⁊ in nouiſſimo die iudicabit
oia i manifeſto. Iſte ſunt decẽ chorde huius
pſalterij euãgelici qđ ꝯtinue pulſat p totuʒ
circulũ anni. Hoc pſalteriũ erat ſepultũ in
ſpelũca ⁊ monumẽto le.ve. vt ait Origenes
ſup Mattheũ: ⁊ erat occultũ ſub lr̃a ve.le. H
pſalteriũ reſurrexit ſimul cũ xp̃o: nã tunc ve
lũ tẽpli ſacre ſcripture qđ velabat myſteria
ſciſſum eſt: ⁊ monumẽta ſcripture. ve.le. ap-
ta ſunt ⁊ apparuerũt: ⁊ ſurrexerũt oia myſte-
ria euãgelica: que erãt ſepulta ⁊ occulta. Et
tũc h pſalteriũ icepit ſonare p aploꝝ pdica
tiões a ſolis ortu vſqʒ ad occaſuʒ: ⁊ iceperũt
Lex oẽs decẽ chorde pulſari. ¶ Nota etiã ꝙ to-
euan ta lex euãgelica dr cithara rõne forme: nã ſi
geli cut cithara eſt inſtrm muſicũ triãgulare: cu
ca dr ius qđlꝫ linea tãgit aliã ita pariter lex euãgeli
cithe ca eſt triãgularis: qꝛ nil aliđ pcipit: niſi quid
re. credẽdũ: qđ ſperãdũ: ⁊ qđ amãdũ: ⁊ agẽdũ.
Vñ nõ amamꝰ niſi qđ credimꝰ: nõ ſperemꝰ
niſi qđ credimꝰ ⁊ amamꝰ. Et ſic iſte tres vtu
tes theologice ſunt inter ſe ꝯnexe ſicut linee
in cithara. Iſta aũt cithara pariter erat ẽt ſe-
pulta i monumẽto ve.le. ⁊ ẽt ſurrexit ſimꝰ cum
xp̃o: qꝛ poſt reſurrectiõeʒ xp̃i apparuerũt ⁊ ma
nifeſtata fuerũt oia ꝗ pres credebãt ⁊ ſpera
bãt futura de xp̃o ⁊ eccl̃ia ꝗ eſt finis legis: ꝗ
nos iã credimꝰ eſſe ꝯſummata p xp̃m. Vñ ip
ſi nõ ſine nobis acceperũt repromiſſiões: et
bñficiũ redẽptiõis ⁊ reſurrectiõis vt ait apo

ſtolꝰ ad heb. xi. Ex qbꝰ patʒ ꝙ tria ſurrexerũt
ſimul. i. xp̃s q eſt glia nr̃a ⁊ pſalteriũ euãge
licũ: ⁊ cithara euãgelica vñ nulꝰ poterat cã
tare cãticũ nouum niſi iſta tria ſurrexiſſent.
Nã cum iſto pſalterio euangelico ⁊ cithara
erat deꝰ vere laudãdꝰ ⁊ glificãdus. Iõ iſti da
uid ꝓpheta in pſona totiꝰ hois myſtici deſi-
derãtis deũ laudare: ⁊ grãs agere. Paratũ ẽ
cor meũ. O deꝰ paratũ eſt cor meũ: cãtabo. xv. q.
Exurge gloria mea: exurge pſalte- lectio
rium et cithara exurgam diluculo. roma
¶ Hic incipit conſtructio. O xp̃e gloria mea na.
exurge a mortis ſepulchro et expolia lim-
bũ. Et o tu pſalteriũ decẽ chordarũ: ⁊ o tu ci
thara euãgelica fidei: ſpei: ⁊ charitatis: ſur-
ge. ⁊ appareãt: ⁊ manifeſtent omnia ꝗ erant
ſepulta ⁊ occulta in monumento ve.le. ⁊ tũc
ego exurgã diluculo et de mane: nã ego non
poſſum reſurgere a peccato nec ad gloriam:
niſi tu prius reſurgas ꝗ es cauſa mee reſur
rectionis ⁊ primitie dormiẽtiũ. Et tũc poſtꝗ
habuero pſalteriũ ⁊ citharã cantabo: ⁊ pſal
mũ dicã euangelicũ. Nã cor meũ paratũ eſt
in mente: ⁊ in voluntate ad cantandũ qꝛ cor
meũ ⁊ caro mea exultabunt: ſʒ nõ poſſum cã
tare niſi tu prius reſurgas: qꝛ nõ haberem
pſalteriũ ⁊ citharã ad cãtandum niſi tu ſur-
gas: ⁊ pſalteriũ ⁊ cithara tecũ. Et tũc poſtꝗ
tu reſurrexeris cum pſalterio ⁊ cithara euã
gelica: ego ſurgam diluculo: et tunc xv. q.
Confitebor tibi i populis domine: i. reuerti
et pſalmuʒ dicam tibi in gentibus. mini.
¶ Cõfitebor tibi in ppl̃is iudeorũ ⁊ pſalmũ
euãgelicũ dicã: ⁊ pdicabo in gentibꝰ qꝛ tunc
pdicabo ſupradictas decem chordas myſte
riorum chriſti in populo gentili.

Qm̃ magnificata eſt vſqʒ ad celos de cõ.
mia tua: ⁊ vſqʒ ad nubes vitas tua. d. ii. c.
¶ Predicabo etiam qm̃ et quõ magnificata acceſ
eſt mia ⁊ veritas tua vſqʒ ad nubes. Et iõ ſerũt.
Exaltare ſuper celos deus: ⁊ ſuper xcii.
omnem terram gloria tua. d. c. ſ. in gl.
¶ O tu xp̃e deꝰ exaltare i die aſcẽſiõis: ⁊ ſe-
de ad dexterã patris: et aſſume vniuerſaleʒ
ptãtẽ ⁊ iuriſdictionẽ: ⁊ erit ſup terraʒ gloria
tua qꝛ oẽs apoſtoli ⁊ fideles pdicabãt legeʒ
euãgelicã p totũ orbẽ terrarũ: ⁊ ſic erit ma- Not.
nifeſta oibus gloria et ptãs tua ſignis cõfir- de cy
mãtibꝰ ſimul cũ doctrina. ¶ Hic dicunt he- thara
brei ꝙ dauid cõtinue de nocte tenebat pſal- dd.
teriũ ⁊ citharã ſuſpẽſam iuxta puluinar ſiue
caput lecti: et de mane añ diluculũ intrabat
ventꝰ ex pte aquilonis: et mouebat chordas
pſalterij ⁊ cithare: ⁊ ſic excitabatur dauid a
ſomno ad ſonũ pſalterij. Et ſic plenus ſpiri-
tu ſancto ꝓphetabat et condebat pſalmos.

Nā dicūt ꝙ in hoc ꝑeminebat dauid ceteris ꝓphetis. Nā alios ꝓphetas excitabat dies vel horologiū. Sʒ ipm̄ dauid excitabat ſpūſſctūs ad ꝓphetandū. Et ſic dicūt ꝙ dauid ex ꝑte noctis anteꝙ̄ ſomno opprimeret: ſemꝑ dicebat iſtā particulam pſal. ſ. exurge gloria mea: exurge pſalteriū ⁊ cithara: exurgā diluculo: quaſi alloquēs ſpūſctm̄ ⁊ pſalterium ſuum ⁊ citharā: vt ipm̄ excitaret ad ꝓphetādū: ⁊ laudandū deū. Sed licet hoc ſit poſſibile ꝙ dd̄ oraret de ſero vt ſpūſctus impleret mentē ei⁹: ⁊ excitaret eū diluculo ad ꝓphetandū: tñ adhuc in iſta parte pſalmi apoſtrophat ad xp̄m: ⁊ vocat: ⁊ excitat ipm̄ ab inferno ⁊ ſepulchro: vt exurgat ⁊ ꝑficiat noſtrā redēptionē: et reſuſcitet nos a pctō ꝑ paſſionē: et glorificet nos ꝑ ſuā reſurrectionē: ⁊ inſcitet pſalteriū ⁊ citharā euangelicā de monumēto vete. leg. ⁊ patefaciat veritatē eius. ¶ Et iō dicit eccl'ia. Exurge gloria mea ⁊c. Et poſtꝙ̄ ſurrexeris: ⁊ legē nouā patefeceris: tunc cōfitebor tibi in primis cōfeſſiōe fidei: ⁊ dicā tibi pſalmū in gētib⁹. idest totum pſalteriū ⁊ pſalmū decē cordarū: ieʒ myſterium trinitatis ⁊ incarnatiōis: ⁊ baptiſmi et tuā doctrinā: ⁊ miracula: ⁊ paſſionē: ⁊ reſurrectionē ⁊ aſcenſionē ꝑdicabo in gētib⁹. i. in ꝓplo gentili: et ꝑdicabo qm̄ magna eſt mia tua ſuꝑ celos. Nā ꝑ paſſionem ⁊ reſurrectionem captiuā duxiſti captiuitatē in celū ⁊ veritas tua aſcendit vſqꝫ ad nubes in die aſcēſionis: nā in nubib⁹ duo angeli ꝑdixerūt corā angelis ⁊ hoīb⁹ aduentū tuū ad iudiciū in poteſtate magna: ⁊ maieſtate: qn̄ dixerūt. Viri galilei qd̄ ſtatis admirātes i celū? hic Jeſus q̄ aſſumpt⁹ ē a vobis: ſic veniet in maieſtate: ⁊ gl'ia quēadmodū vidiſtis eū euntē in celū. Et iō ſequit̄: exaltare ſuꝑ celos de⁹ ⁊c. et erit gl'ia tua ſuꝑ oēm terrā: qꝛ nomen tuū erit celebre ſuꝑ oēm terrā: nā euāgeliū tuū ꝑdicabit̄ ꝑ totū mūdū: ⁊ eccl'ia celebrabit feſtū incarnatiōis: ⁊ natiuitatis et reſurrectiōis ⁊ aſcenſionis ⁊c. Nota ēt ꝙ ipſemet xp̄s pōt dici pſalteriū. x. chordarum ſubiectiue: qꝛ in eo ſunt ipleta oīa decē myſteria ſupradicta. Et ſic etiā dr̄ cithara: qꝛ oīa myſteria fidei ſpei ⁊ charitatis ſūt ipleta i eo: ⁊ q̄tidie cātat ipſe nobis ꝑ ſuū euāgeliū oīa illa decē myſteria. Itē etiā lex ipſa dr̄ pſalterium x. chordaꝝ rōne. x. preceptorū ⁊c. ergo dd̄ qꝛ ſciebat ꝙ xp̄s erat finis legis: ⁊ ꝙ p̄res vet. ⁊c. nō poterāt accipere ꝓmiſſiōes nec reſurgere niſi nobiſcū in xp̄o. ad hebre. xi. iō ait exurge tu xp̄e q̄ es gloria mea et pſalteriū ⁊ cithara mea quā ego ꝯtinue pulſo vt venias ⁊ tūc ego exurgā diluculo tecū in die reſurrectiōis tue. ¶ Et ſic dicūt multi ꝙ dd̄ ſurrexit ſimul cū xp̄o: ⁊ fuit de numero illoꝝ de q̄bus dr̄ in euāgelio: ꝙ multa corpora ſctōꝝ ſurrexerūt cū eo: ⁊ apparuerūt multis. Nota etiā ꝙ ꝑ hoc qd̄ dicit. Qm̄ magnificata eſt ſuꝑ celos mia tua: ꝙ mia dei cōiter ſumit̄ ꝑ redēptiōe fctā ꝑ xp̄ʒ: v'itas aūt ꝑ euāgelica ꝑdicatione. Vult ḡ dicere dd̄ ꝙ ſicut. iuſtitia nō ſolū magnificat i terra: ſʒ ēt in iſterno: ita mia dei nō ſolū magnificat ⁊ relucet i terra: ſʒ ēt in celo ⁊ ſuꝑ oēs celos. Nā. xxiiij. ſeniores dicūt. Dign⁹ es dñe ieſu ⁊ agn⁹ q̄ occiſ⁹ es accipe librū ⁊ ſoluere ſeptē ſignacula ei⁹ ⁊ qm̄ redemiſti nos de⁹ in ſanguine tuo Apocalyp. v. Ita pariter v'itas tua euāgelica nō ſolū magnificata ⁊ ꝑdicata eſt ſuꝑ terrā: ⁊ in terra: ſʒ etiā vſqꝫ ad nubes. Nā pmo in nubibus apparuit ſtella q̄ oñdit natiuitatē tuā: ⁊ duxit magos ad locū tue natiuitatis. Sc'do i nubib⁹ facta ē multitudo celeſtis exercitus laudantiū ⁊ dicētiū. Gl'ia in excelſis deo ⁊c. Luc. ij. Itē in nubib⁹ dixerūt angeli viri galilei. ⁊c. Itē in nubib⁹ celi veniet xp̄s in die iudicij cū ptāte ⁊ maieſtate. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ v'itas euāgelica nō ſolū eſt ꝑdicata in terra: ſʒ ēt in nubib⁹: iō ſeq̄t̄. Exaltare ſuꝑ celos de⁹ ⁊ ſuꝑ oēʒ terrā gl'ia tua: q̄ſi dicat. Aſcende a terra: ⁊ ſume vniuerſalē ptātem: ⁊ ſic gloria tua nō ſolū eſt in terra ſed etiā ſuꝑ omnē terram: qꝛ in celo qd̄ eſt ſuperius ad terram.

Xp̄s dicit̄ pſalteriū.

Dauid cum

xp̄s reſurrexit.

alias recte ſi. q. ſ. nomē

Si vere vtiqꝫ iuſtitiam loquimini: recte iudicate filij hominū.

¶ Titulus ad victoriam ſiue in finem ne diſperdas dd̄ humilem ⁊ ſimplicem. Ex titulo apparet qd̄ dd̄ humilis ⁊ ſimplex poſitus in aliqua aduerſitate fecit hunc pſalmū: orās deum ne diſperdat: nec permittat diſperdi ſed diſperdat perſecutores ſuos: vt pꝫ in litera huius pſalmi. Et ita dicūt hebrei ꝙ dd̄ in hoc pſal. orat vt de⁹ deſtinat abner ⁊ doech ⁊ ceteros cōſiliarios ſaulis qui cōtinue accuſabāt dd̄ an ſaul: et iudicabāt eū eē reū mortis ⁊ reuʒ leſe maieſtatis: ꝯ q̄s dicit dd̄. Si vere vtiqꝫ iuſtitiā loquimini o filij hoīm abner ⁊ doech: iudicate recte ⁊ non iniq̄ ⁊c. Et ſic litaliter exponūt iſtū pſal. Sʒ talis expoſitio eſt inutilis ſine aliq̄ fructu. Item ē cōtra charitatem ⁊ conſuetudinem ipſius dauid qui ſemꝑ orauit ꝑ inimicis ſuis: nec voluit ipſis nocere cū poſſet: vt pꝫ per totū diſcurſum primi ⁊ ſcdi Reguʒ. Sed poſſumus dicere ꝙ dauid ꝑ abner et doech et ceteros delatores ſuos ꝑuidit in ſpū quomodo cōcilium ſacerdotū ⁊ phariſeorum inique debebat ad mortē xp̄m iudicare. Et iō dauid inuehit ꝯtra eos in hoc pſal. In quo tria facit. Pmo explicat iniquū ꝯſiliū ⁊ iudiciū illoꝝ cōtra xp̄m: ſecundo predicit punitionem eoꝝ. Tertio letitiā iuſtorum de vindicta maloꝝ: ſcd'a ibi de⁹ ꝯteret dētes eoꝝ: tertia ibi letabit̄ iuſt⁹. Quātū ad primū apoſtrophat dauid ad.

dō ad crucifixores xp̄i:ꝛ dicit.O filij hoīm et nō dei ſcribe ꝛ phariſei.ſi vere loq̄mini iuſtitiā ꝛ.ſi vultis examiare merita iuſtitie erga xp̄z iudicate recte ꝛ nō iniq̄.Itē ſi ꝑ q̄z vel poſtq̄ vos loq̄mini iuſtitiā iudicate recte.q.d.vos q̄ agitis cās iudicioꝝ legis:ꝛ poſiti eſtis ad iudicādū in cathedra moyſi:iudicate recte ſm legē ꝛ nō iniq̄:ꝛ ꝯ legē:nā lex nō ꝯdēnat iuſtū ꝛ inocētē:ꝛ abſoluit reū ꝛ latronem ſicut vos feciſtis q̄ xp̄z crucifixiſtis ꝛ barrabā abſoluiſtis.Ex q̄ pꝫ q̄ ſicut eſtis iniq̄:ita iniq̄ iudicatis:iō ſubditur.

xxxij. d.ca. erubeſcāt.

Etenī i corde iniq̄tates opamini:i terra iniuſtitia man⁹ veſtre ꝯcinnāt

¶ Etenī.i.certe aūt:q̄z ſicut iniq̄tates opamini i corde:ita man⁹ veſtre cōcinnāt ꝛ colorāt:ꝛ palliāt iniuſtitias in terra.q.d.ſicut eſtis iniq̄ i corde:ita cū q̄dā colore ꝛ palliatiōe:et ꝟbis ornatis ꝛ ſimulatis obliq̄ſtis:ꝛ ꝑuertiſtis legē dei ſm veſtrā prauā īrētionē applicādo bōas leges ad falſas cās:dicēdo q̄ xp̄s erat blaſphem⁹:eo q̄ ſe filium dei faciebat g̊ ſm legē dei dēbat mori:ꝛ ſic fingētes ꝛ palliantes zelū dei ꝑuertiſtis legē ꝛ iudicaſtis iniuſtū:ꝛ veracē ad mortē:nam ſi depoſuiſſetis

xl. q. j. oīs etas.

iniq̄tatē ꝛ malitiā d̄ corde veſtro:ꝛ i veſtigaſſetis ſcripturas legis ꝛ pphetaꝝ:repꝑiſſetis ꝟitatē.ſ.q̄l̄r meſſias i lege ꝓmiſſ⁹ dēbat eſſe de⁹.nā moyſes ꝛ pphete d̄ xp̄o ſcripſerūt.Sꝫ malitia occecauit vos ne itelligeretꝭ ſacra dī. Et inuidia ꝑuertit iudiciū veſtrū:iō ſubdit.

Alienati ſunt pctōres a vulua:errauerūt ab vtero:locuti ſunt falſa.

¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt aduertēdū q̄ tota lex vet⁹ ſicut dicta eſt ſpulcrū in q̄ erat ſepultū euāgeliū:vt dictū ē ſal.ꝑcedēti:ita pariter d̄r vēter ꝛ vter⁹ in q̄ xp̄s latebat tāq̄ i pregnāte.Nā ſicut vterus ꝑgnātis in tpe ꝑfecto parit ꝛ reddit fetū:ꝛ arbor fructū maturū:ita pariter lex vet⁹ q̄ xp̄o fuerat grauida a ꝑncipio:peperit ꝛ edidit xp̄z.Q̄z vbi venit plenitudo tpis ꝛ miſit de⁹ filiū ſuū natū ex muliere:factū ſub lege ꝛc.ad Gal.iiij.Vn̄ ſicut mulier expectat partū ex vtero ſuo:ita p̄riarche ꝛ pphete expectabāt xp̄z ex vtero legis naſciturū.Ergo ſcribe ꝛ phariſei q̄ nō receperūt ſꝫ repudiarūt xp̄m in ſuo aduētu:alienati ſūt a vulua legis:ꝛ errauerūt ab vtero legis nō cognoſcētes:nec credētes xp̄m eſſe natū ſm

V Iudei alienati ſunt dupl̄r a vulua.

legē ꝛ pphetas:ꝛ ſic locuti ſunt falſa negātes eſſe deū ꝛ aſſerētes eſſe blaſphemū ꝛc.

¶ Dupl̄r ergo iudei alienati ſunt a vulua:ꝛ errauerūt ab vtero legis.P̄mo q̄z nō crediderūt xp̄m eſſe meſſiā ꝛ filiū legis:nec deū:cū lex ꝛ pphete nil aliud clamēt niſi meſſiā i lege ꝓmiſſuꝫ futurū deū.Itē hoc potuerūt cognoſcere ex doctrina:ꝛ opib⁹:ꝛ miraculis ei⁹ q̄ fecit ſm q̄ in lege de eo ſcriptū erat ergo errauerūt ab vtero legis.Scđo ipſi fuerūt alienati.nam ipſi dicebant̄ filij legis ꝛ filij iſrl̄ ꝛ abrahe:ꝛ diſcipuli moyſi ꝛ ſeq̄ces pphetaꝝ:q̄ſi noluerūt recipe ſꝫ reprobauerūt xp̄z:tūc alienati ſunt a vulua legis:ꝛ errauerūt:ꝛ deuiauerūt ab vtero ꝛ ꝟitate:et doctrina legis date moyſi.Et ſic nō āpli⁹ ſūt filij abrae:nec filij iſrl̄:nec diſcipuli moyſi nec ſeq̄ces pphetaꝝ:nec ꝑ ꝯñs ꝟe filij dei:ſꝫ abortiui ꝛ mortui a lege:q̄z noluerūt recipe bn̄dictionē ꝛ repromiſſionem ꝓmiſſaꝫ abrae yſaac ꝛ iacob:nec lumē ꝛ ꝟitatē legis:et pphetarū ꝑ xp̄m patefactā. Et ſic ſunt ceci ſine lumine errātes ab illa ꝟitate.ꝛ locuti ſunt et loquūt̄ hodie m̄lta falſa ꝛ mēdacia nō ſolū de xp̄o:ſꝫ et de lege:q̄z faciūt deū ꝛ legē mēdacē et pphetas falſo gloſſando:ꝛ exponēdo.Et qđ deterius eſt nō ſolū negāt xp̄m fuiſſe verū meſſiā ꝛ filiū:ꝛ fructū legꝭ:ſꝫ adhuc expectāt q̄ lex pariat meſſiā ꝛ ſic expectāt q̄ m̄lier mortua pariat:ꝛ arbor ſicca:ꝛ ſciſſa:ꝛ ꝯbuſta ꝓferat fructū:q̄ḋ eſt ipoſſibile:cū iā pphetiſſa ad quā acceſſit eſaias peperit maſculū ꝛ redemptorē noſtrū eſaie ſeptimo.

Furor illis ſecūdū ſimilitudinē ſerpentis:ſicut aſpidis ſurde ꝛ obturantis aures ſuas. xj.q. iij. q̄cūq̄

Que nō exaudiet vocē incātantiū: ꝛ venefici incātantis ſapienter. xlij. diſt. i mandatis.

¶ Q̄z ſupi⁹ dixit:q̄ iudei alienati ſunt a vulua legis:ꝛ hoc tāq̄ ceci et ſurdi:iō i hoc loco cōparat eos duob⁹ aīalib⁹ venenoſis:ſcꝫ vipere i cecitate ꝛ iniq̄tate:ꝛ aſpidi ſurde i ſurditate volūtaria.¶ Quātū ergo ad p̄mū eſt notādū ſm Cōſtātiū de naturis aīaliū q̄ vipera hꝫ ſeptē deteſtabiles ꝓprietates.Eſt eī venenoſa ꝛ matricida:ꝛ fratricida ꝛ abortiua ꝛ mēdax in natura ꝛ ceca:ꝛ doloſa cupida cedis.P̄mo eī eſt naturalr̄ venenoſa:q̄z venenū trahit a ꝓgenitorib⁹.Scđo eſt matricida:nā cū eſt in vētre matris cum m̄ltis aliis adueniēte tpe pariēdi:p̄mogenit⁹ incipit exire ꝑ vuluā matris:ceteri aūt fratres moti ex inuidia mordēt illū:et occidūt eū in exitu vulue:ꝛ ſic manet mortu⁹ claudēs vuluā ꝑturiētis Tūc ceteri catuli vidētes vuluam clauſaꝫ rodēdo ꝑforant:ꝛ rūpūt latera vētris matris:ꝛ ſic occidūt matrē:ꝛ tūc oēs volunt exire ꝑ ruptionē vētris matris mortue:ſꝫ primus q̄ exit mordet̄ ab illis:ꝛ ſic morit̄ i naſcēdo:et ſic ꝑ ordinē oēs morit̄ ꝑter vltimum ex q̄ pꝫ q̄ illa vipera q̄ vltimo naſcit̄ viua eſt matricida ꝛ fratricida:q̄z m̄reꝫ ꝛ oēs fratres iterficit:ꝛ eſt abortiua:q̄z ex m̄re mortua naſcit̄:et eſt mēdax i natura:q̄z nō ꝑ vuluā et locū naturalē nata eſt ſexto ex ſupabundantia

X Vipere ꝓprietates.

veneni ⁊ malitie efficit̄ ceca. ſeptimo eſt iniq̄
⁊ doloſa: q̄ ſemꝑ cupit figere venenū. Ideo
ponēs aurē in terra ſentiēs ſtrepitū venientiū
accedit ad itinera ſtās retro aliquē lapidem
aut plātā: ⁊ ꝙ cito ſentit hoīem ꝓpe ſaltat ⁊
mordet: ⁊ occidit eū: q̄ venenū ei9 ē iſanabi-
le. Ita ḡ pariter iudei ad modū hui9 ſpēns q̄
dicit̄ vipera fuerūt ⁊ ſunt venenoſi ⁊ matrici
de: ⁊ fratricide ⁊ abortiui: ⁊ mēdaces: ⁊ ceci ⁊
doloſi: nā cū xp̄s: fact9 ſub lege eſſet in vētre
legis ſic̄ cū oīb9 ſrīb9 ſuis iſraelitis ⁊ iudeis
voluit exire d̄ vētre legis ꝑ baptiſmū qḋ d̄r
vulua legis: eoꝶ erat dedicat9: ⁊ ordinat9 a
deo: vt ꝑ ipm̄ oēs exirēt a iugo legis in legē
libertatis: ⁊ gr̄e zach. xiij. I illa die erit patēs
fons baptiſmi ſup. in ablutionē pctōꝶ ⁊ mē
ſtruate ⁊c. cū ergo xp̄s exiret a lege ꝑ baptiſ-
mū. ⁊ locū debitū: tūc iudei fratres ſui occi-
derūt ipm̄ in vulua mr̄is. Et tūc ceteri iudei
ruperūt viſcera ⁊ vētre mr̄is falſo gloſſando
legē ⁊ ꝓphetas. Et ſic facti ſunt matricide oc
cidēdo matrē ſuā ſynagogā ⁊ legē: ⁊ fcti ſunt
fratricide occidēdo xp̄m ⁊ aplos q̄ nati erāt
ex vulua legis ꝑ baptiſmū ſcd̄m xp̄m. Et ēt
oēs ſe adinuicē occidūt cū vn9 alteri falſam
doctrinā inſerit ⁊ ſic oēs ſunt abortiui: q̄ na-
ſcūt̄ ex matre mortua: ⁊ nō ꝑ locū debitum.
Et ſic dicit dd qḋ errauerūt ab vtero legis: ⁊
alienati ſunt a vulua: et locuti ſunt falſa: et
ſic furor eoꝶ fact9 eſt venenoſus ſcd̄m ſimili
tudinē ſerpētis. ſ. vipere: q̄ occiderunt xp̄m
fratrē ſuū ⁊ ſynagogā ⁊ legē matrem ſuā: et
eius latera ruperunt: qn̄ ipſam male et falſo
modo gloſſando lacerauere: ⁊ xp̄m negando
legē ⁊ ꝓphetas: et deū q̄ locut9 eſt in eis mē
dacē fecerūt. Et ſic facti ſunt ceci ſicut vipe-
ra: q̄ malitia eoꝶ occecauit eos ne itellige-
rēt ſacra dei in lege figurata ⁊ ꝓphetis vati-
cinata. Et ſicut in mēdacio nati ſunt ita: ſunt
in oīb9 fraudulēti ⁊ doloſi. Ex quo ptꝫ quod
furor ⁊ iniq̄tas eoꝶ fuit: ⁊ eſt ſm̄ ſimilitudi-
nē ſerpentis q̄ dicit̄ vipera. Iō Ioannes ba-
ptiſta vocabat eos genimina viperarum
Matt. iij. ⁊ Luc. iij. q̄ ꝑ oīa ſunt deteſtabiles
⁊ iniqui homicide ⁊ fratricide ⁊c. ſm̄ ſimili-
tudinē ſerpētis viperini. Deinde cum dicit.
Et ſicut aſpidis ſurde obturātis ⁊c. Compa-
rat eos aſpidi ſurde in ſurditate. ¶ Unde eſt
aduertēdū qḋ aſpis ſurda eſt ſerpens vene-
noſus: aſtutus: et malitioſus: cui9 carnes re
moto veneno ſunt apte ad medicinā: q̄ qdeꝫ
aſpis maxime viuit in arabia: et ethiopia in
locis calidis. Et iō venefici volentes capere
aſpidē ſurdā dicūt q̄dā carmina cantando: q̄
ſi audit aſpis: ilico reddit̄ imobilis: ⁊ ſic ve-
nit ſapiēs ⁊ prudēs venefic9: ⁊ occidit aſpi-
dē ⁊ remouet venenū: ⁊ ex carnib9 ꝯficit me
delā ⁊ miſcet cū theriaca ſua: ⁊ illa theriaca
fit valde ſalubris: ſꝫ q̄ꝗ aſpis eſt ita aſtuta

Not. de captiōe aſpidis.

⁊ malitioſa ꝙ cū eā i cauerna figit vnā aurē
i terrā: ⁊ ponit caudā itra aliā aurem: ⁊ ſic hꝫ
ambas aures clauſas: ne audiat vocē icātā-
tis: ⁊ ſic manet i ſuo veneno: ⁊ euadit icātātē
Ita pariter iudei ſunt ſimiles ſerpēti ⁊ aſpi-
di ſurde: nā venit xp̄s ſapiēs medic9 de celo
vt auferret venenū pcti a toto gn̄e hūano: et
icepit cātare carmina legis euāgelice. Et ſic
mltos de pplo iudaico. ſ. aplos ⁊ ceteros in
cātauit ⁊ cepit. ⁊ abſtulit ab eis venenū pcti:
⁊ mortificauit illos pctō ſꝫ viuificauit eos ad
gratiā ⁊ ſic aīe eoꝶ q̄ an̄ erāt venenoſe facte
ſunt ſalubres ⁊ medicinales: nā poſtea ꝯuer
terūt totū mūdū ſua ṗdicatiōe. Itē gētiles q̄
an̄ erāt aſpides inficiētes hoīes ſupſtitione
venenoſa poſtea ablato veneno: ⁊ mortifica-
ti pctō ꝑ baptiſmū xp̄i facti ſunt ſalubres: nā
ſicut an̄ emittebāt venenū ex ore mortiferū
poſt cōuerſionē emittebāt doctrinā ſalubrē:
vt pꝫ de Aug. ⁊ euſebio ⁊ ceteris doctorib9 ⁊
viris q̄ fuerāt gētiles: ſꝫ iudei obſtinati ſcribe
⁊ phariſei fecerūt ſicut aſpis ſurda ⁊ malitio
ſa: nā ne audirēt doctrinā xp̄i icātātis eos et
venenū pcti auferre cupiētis: fixerūt vnā au
rem ad terrā. i. ad auaritiā ⁊ bona tp̄alia ꝯ q̄
xp̄s ṗdicabat: ⁊ cum cauda ſupbie ⁊ iuidie ⁊
ſenſualitatis coopuerūt ⁊ clauſerūt aliā au
rē: nā ſicut rō d̄r caput hoīs et auris: ita ſen-
ſualitas d̄r cauda. Et ſic ſcribe et phariſei
coopuerūt rōnē cauda ſenſualitatis: ne audi
rēt vocē euāgelicā xp̄i icātantis. Et ſic nolue
rēt itelligere vt bn̄ agerēt. Ex q̄ pꝫ ꝙ ipſi fue
rūt cā ſue cecitatis ⁊ obſtinationis ⁊ ꝑuerſio
nis. Et hoc eſt qḋ dicit hic ꝓpheta ꝑ̄rio fuit
iſtis iudeis ⁊ ſcribis furor ⁊ inuidia ſm̄ ſimili
tudinē ſerpētis q̄ tētauit euā ꝑ inuidiā: ⁊ etiā
ad ſilitudinē cuiuſlibet ſerpētis q̄ latet i ter-
ra inſidiādo: ſꝫ cū furore aggredit̄ hoīeꝫ: ⁊ eo-
rū malitia ⁊ ſurditas fuit ꝑpetrata ſcd̄o ſili-
tudinē aſpidis ſurde obturātis aures ſuas
⁊ cladētis q̄ figit ſupple vnā aurē ad terram
⁊ alterā obturat ⁊ claudit cum cauda. Et ſic
nō audiet vocē icātātiū: nec vocē venefici ſa-
piēter icātātis. Ita ꝓprie fecerunt ſcribe et
phariſei: qn̄ xp̄s ṗdicabat eis: nā poſuerunt
an̄ aures cordis ſui ſenſualitatē ⁊ nō rōnē:
⁊ auaritiā: ⁊ ſupbiā ⁊ odiū ⁊ non charitateꝫ:
nec reſpexerūt veritatē legis ⁊ ꝓphetaꝶ: ſꝫ
bona tp̄alia. Et ſic manēt in ſuo veneno pec
catoꝶ: ⁊ in ſua cecitate: ⁊ ignorātia craſſa ⁊
perpetrata ⁊ affectata: ⁊ alienati a vulua le-
gis: ⁊ ꝑuati hereditate ⁊ ꝓmiſſionib9 factis
abrae ⁊ iacob ⁊ ſic q̄tidie errāt ab vtero legꝭ
⁊ loquunt̄ falſa iure ⁊ morbo hr̄ditario quia
dixerūt ſanguis ei9 ſup nos: ⁊ ſup filios no-
ſtros: et non habemus regē niſi ceſarē. Et ſic
tāq̄ alienis filiis regni manēt ſilū captiuita
tis ⁊ diſpſi. ¶ Et nota ꝙ iſte maledict9 pplus
ſꝫ vt in pluribus errauit ab vtero: ⁊ locut9 eſt

falſa ſcꝫ añ aduentū xp̄i ꝛ poſt: nā añ aduen
tū xp̄i qñ obligabant ad ſeruādū legē ꝛ ceri
monialia nō obſeruabant qꝛ ſepe ꝛ freqꝰnter
apoſtatabāt ad idola: vt pꝫ tpe iudicū ꝛ re-
gū: ꝛ machabeorū: nūc aūt qñ iā ſunt abſolu
ti p xp̄m a iugo legis: ꝛ nō obligant imo ꝓ-
hibent ad obſeruandū legalia: cū nō ſolum
ſunt mortua: ſed etiā mortifera: volūt ea ob
ſeruare. Et ſic volūt redire in ventrē matris
mortue: ꝛ nō exinde exire ad lucē ꝛ veritatē
ſed etiā in tenebris falſitatis pmanere: ꝛ pa
rentibus eoꝝ ſiles eſſe: ꝛ hoc exprobrauit
eis ſaluator Mat.xxiii. ꝛ beatus Stephanꝰ
ii.q. actuū.vij. ꝛ hoc idē dauid in hoc pſalmo.
vii. accuſatio.

Deꝰ 9teret dētes eoꝝ in ore ipſoꝝ
molas leonū cōfringet dominus.

¶ Hic pdicit punitionē ſcribaꝝ ꝛ phariſeo
rū ꝛ falſoꝝ iudicū. ¶ Ad cuiꝰ intelligētiā ē
notādū ꝙ ſicut leo hꝫ dētes qbus ſcindit et
molares qbus cōterit cibū raptū: ita ſcribe
ꝛ phariſei habebāt dētes ꝛ molas. Nā ptās
ſacerdotalis erāt dētes qbus rapiebāt deci
mas ꝛ primitias ꝛ oblatiōes ſed ptās iuriſ-
ditionis ciuilis erāt molares quibꝰ contere
bāt ꝛ opprimebāt paupes. Et talibꝰ dētibꝰ
ꝛ molaribꝰ oppreſſerāt ꝛ iudicarūt xp̄m ad
mortē: ſꝫ deꝰ iuſto iudicio 9triuit dētes: ꝛ cō
fregit molas eoꝝ: qñ per romanos abſtulit
eis ſacerdotiū ꝛ ptātē iudicādi ciuilis: ꝛ de
ſtruit ciuitatē eoꝝ ꝛ regnū. Jdeo ait dd. De
us 9teret dētes eoꝝ.i. ſacerdotiū ꝛ oblatio-
nes: ꝛ decimas eoꝝ qbꝰ ſcīdebāt ꝛ morde-
bāt: ꝛ dñs 9friget molas eoꝝ leonū.ſ. ptātes
iudicandi: quia xp̄m ad mortem deſtinarūt.
lxxvj. Et hoc fecit per titum ꝛ romanos.
di.c. culpā ꝛ.xxxi ii.di.c error.

Ad nihilū deueniēt tāq̄ aq̄ decur
rēs: intēdit arcū ſuū donec īfirmēt
Sicut cera q̄ fluit auferent: ſuper
cecidit ignis ꝛ nō viderunt ſolem.

¶ Deueniēt ad nihilū tanq̄ aq̄ decurrens
nā ſicut torrēs qñ pluit: ducit aquā q̄ rapit
oīa q̄ ſunt in ripa cū ſuo impetu violēto: ſed
qñ ceſſat pluuia: ceſſat etiā aq̄ i torrēte ꝛ ſic
qs pōt calcare torrētē ꝛ trāſire pede ſicco: et
ſic ſic pluuia deficit: ita paulatī illa aq̄ que
erat in torrēte paulatī incipit minui ꝛ defice
re vſq; q̄ defluit ꝛ deuenit in nihilū: ꝛ manet
torrens ſiccꝰ. Jta pariter fecit hierl'm ꝛ pplo
iudeoꝝ. Nā añ paſſionē xp̄i florebat i eo ſa
cerdotiū ꝛ regnū: ꝛ bona tpalia: eo ꝙ deꝰ in
fluebat 9tutē ꝛ fauorē in ſacerdotiū: ſꝫ poſt
paſſionē mortua ſunt ſil' cū xp̄o oīa ſacra ve
te.le. ꝛ incepit deficere virtꝰ et fauor dei in
illa ciuitate ꝛ ſacerdotio. Et pp pctm̄ defici
ente in eis fauore diuino: icepit deficere i eis
ptās tpalis paulatī ꝛ quotidie minui p illos
xl. annos in qbꝰ expectauit eos ad penitē
tiā. Et intm̄ pcedebāt i diminutiōe q; 9tinue
erāt noue ſeditiōes: ꝛ cedes: ꝛ publica latro
cinia i ciuitate vſq; q̄ vēit titꝰ cū exercitu Ro
mano: ꝛ totalr̄ 9ſtruxit ciuitatē ꝛ tēpliū ꝛ ſic
9fecit hoſtias ꝛ ſacerdotiū ſil' cū fauore ꝛ ptā
te tpali: ꝛ fuit redacta ad nihilū ſicut aq̄ tor
rentꝫ deficiēte pluuia: ꝛ h̄ eſt qd̄ dicit hic dd̄
Ad nihilū deueniēt iſti iudei ꝛ crucifixores
xp̄i ſicut aq̄ decurrēs i torrēte q̄ paulatī de Not.
ficit vſq; ad nihilū. Et ſubdit deꝰ ſup. intēs- de de
dit.i. intēdet arcū ſue ire ꝛ ſule mittēdo iacu ſtru-
la ſagittas tribulationū ꝛ ſeditionū ꝛ plaga ctiōe
rū donec infirment ꝛ deficiāt ꝛ annihilēt: ꝙ iudeo
īpletū eſt p romanos: ꝛ ēt auferant de terra rum.
ꝛ deficiāt paulatī ſicut cera liqūt ꝛ deficit a
facie ignis: ꝛ paulatī deficit i cereo arden
te. Cecidit ignis.i. cadat ignis i eos ꝛ cōbu-
rant ne videāt ſolē.i. moriant ꝛ nō videant
lumē: ꝛ ſit alia maledictio in filiis eoꝝ ne ve
niāt ad dies patrū eoꝝ: ꝛ deficiat in eis oīs
ptās. ¶ Ad cuiꝰ intellectū ē aduertēdū qd̄ Not.
rhannꝰ eſt lignū ſiue 9gultū aſperrimum: ꝛ de
ſpinoſum: ꝛ ſentoſum: ꝛ dr̄ rhānno a rapien rham
do: qꝛ rapit carnē ꝛ veſtes: ſꝫ qñ eſt viride nō no.
pōt nec valet rapere pp debilitatē ꝛ teneri-
tatē. Et ſic illud 9gultū nō dr̄ pprie rhānus
vſq; q̄ ſit iā adultū ꝛ tunc valet rapere ſicut
rubꝰ vel cardo ꝛc. Si qs agricola in viridi-
tate aufert de agro cardōes aut rubos 9bu
rit in margine: tūc ille ſpine nō pueniūt nec
creſcūt i rhānū ꝛ ſic nō poſſunt rapere: nec
ledere: ita pariter factū eſt de filiis iudeoꝝ q̄
dicunt ſpine relicte ꝛ q̄ſi virgulta relicta ex
illis iudeis q̄ xp̄ꝫ crucifixerūt: qui erāt rhā
ni rapiētes decimas ꝛ primitias ꝛ oblatio-
nes ꝛ rapiētes bōa paupeꝝ: quoꝝ ſpine erāt
ptātes ſacerdotales ꝛ ciuiles: qꝛ etiā exerce
bāt iudicia ciuilia lꝫ nō criminalia. ſed iſte
ſpine fuerūt 9buſte p romanos: ꝛ deinceps
nunq̄ venerūt nec creuerūt in rhānū: qꝛ in
teneritate ſunt combuſte: ꝛ iō ait Dauid. vj.q.

Priuſq; itelligerēt ſpine vr̄e rhā j.c.q̄s ro ſ.
nū ſic viuētes ſic i irā abſorbet eos & q̄s

¶ Priuſq; ſpine vr̄e.i. filiū vr̄i itelligerent.i.
creſcerēt i rhānū. ſic abſorbeſcet eos deus ꝛ
diſſipabit viuētes ſicut i ira.i. tāq̄ iratꝰ vel
ſicut ignis i ira ꝛ furore abſorbet ꝛ deuorat
rubos ꝛ ſpinas: ita deꝰ abſorbebit ꝛ 9uora-
bit eos p romanos ſicut i ira.i. tāq̄ iratꝰ. Li
tera hiero. hꝫ iuxta hebreū ſic ab illo loco
ad nihilū deueniēt ꝛc. Velliquet ſic aq̄ q̄ de-
fluūt intendēdo ſagittas ſuas ſic mareſcāt
ſicut limax ſicut abortiuū mlieris qd̄ nō vi-
det ſolē priuſq; creſcāt ſpine vr̄e in rhānū
ſicut videntes ſic in ira compeſcet eos que
quidem litera in aliquibus eſt magis cla-

ra. Ex quibus p3 qd excidiū iudeoꝝ cōparat ſex ſiue dat eis ſex maledictiōes. Primo qꝛ cōterat eoꝝ ptās ſicut cōterunt dētes ꝛ molares leonū: vt amplius nō poſſint ſcīdere nec ꝯterere alios. Scđo vt annihilet eoꝝ ſtatus ſicut annihilat aqua torrētis deficiēte pluuia. Tertio vt intm̄ vulnerent arcu ꝛ ſagittꝭ diuine vindicte vſqꝫ totalr̄ infirment ꝛ deſiciāt: vel intm̄ intēdat ꝛ incuruet potentia eoꝝ vſqꝫ infirment ꝛ frangant ſicut arcus qui qñ nimis incuruat ꝛ intēdit: frangitur. Quarto qđ auferant ꝛ cōſumant ꝛ deficiāt ſicut cera cōſumit i cereo ardēte. Quinto qꝛ cadat ſr eos ignis ꝛ cōburat eos. ne videant amplius ſolē nec lumē: ſiue qđ cadāt in ignē īfernalē qui lʒ ſit calidus ꝛ vrēs: tñ eſt tenebroſus. Et iđ qui eſt in eo non videt lumen nec ſolē. Itē ſm̄ hie. ſiāt ſicut abortiuū añꝙ videant ſolē ꝛ vitā. i. qđ moriant añꝙ naſcātur. Et hoc rñdet illi qđ dictum eſt. Alienati ſunt pctōres a vulua: errauerūt ab vtero: qꝛ ſicut nō credūt xp̄m eſſe meſſiā natū ex vulua ꝛ vtero legis: ita ipſi ſunt abortiui ꝛ non nati ex lege: ꝛ ſunt mēſtruoſi in lege: qꝛ errauerūt ab vtero legis: ſicut errat abortiuū in natura ꝛ iđ ſicut abortiuū in natura nō conſequit ſinē vite naturalis ꝙ ex eo expectabatur: ita iudei nō cōſecuti ſunt lumē: nec vitā grē: ꝙ ex lege expectabat p xp̄m. Et ſic nūꝙ videbūt hic lumē grē ꝛ ꝟitatis: nec in futuro lumē glie. Sexta maledictio eſt ne ſpine ꝛ filij eoꝝ: nec etiā ptās creſcat in rhānū ſʒ ꝯterat ꝛ infirmet: nec poſſit rapere nec ledere. Uñ iudei moderni ſp mordēt lingua ꝛ corde: qꝛ deſiderāt deſtructionē xp̄ianoꝝ et fidei xp̄i: ꝛ qꝛ meſſias eoꝝ vētur⁹ eſt ꝙ debet xp̄ianos cōculcare: ſʒ tales ſpine ꝛ talia deſideria nūꝙ creſcēt in rhānū qꝛ nūꝙ implebunt: qꝛ eoꝝ ſacerdotiū ꝛ regnū ineternū ē ablatum. ꝛ ſpine eoꝝ ſunt cōbuſte ab ira et ſila dei. Et notāt dꝫ ſic viuētes ſeʒ i ira abſorbet eos: qꝛ lʒ iudei viuant tpalr̄: tñ ſpine eoꝝ. i. ptātes ꝛ vires ſunt debilitate: et ipſi iā ſunt abſorpti ꝛ deuorati morte peccati.

No. ſex maledictiones iudeorum.

Letabit iuſt⁹ cū viderit vīdictā: man⁹ ſuas lauabit ī ſāguīe pctōꝝ.

xviij. q. j. c. vidaſes.

Et iſtā lrā inferūt hypocrite: ꝛ qđā heretici qꝛ hō iuſtus dꝫ deſiderare deſtructionē ꝛ vindictā hoim pctōꝝ ꝛ maloꝝ. Et cū de⁹ punit eos: dꝫ letari ꝛ gaudere de eoꝝ aduerſitate ꝛ punitione: tā tpali ꝙ ſpūali: imo dicūt etiā qꝛ iuſtus ſi poſſibile eſt: dꝫ intingere ꝛ lauare man⁹ ſuas in ſanguine illi⁹ pctōris puniti. Sʒ talis opinio eſt falſa ꝛ puerſa cōtra doctrinā ꝛ pceptū ſaluatoris: ꝙ non vult mortē peccatoris: ſed vt conuertatur ꝛ viuat: ꝛ precepit dicēs. Orate p ꝑſequētib⁹ ꝛ bñfacite his ꝙ oderunt vos. Mat. v. et ita orauit ipſe in cruce ꝛ doluit de dānatiōe iudeoꝝ. Uñ dicit Aug. qꝛ ſemꝑ debem⁹ orare vſqꝫ ad vltimū vite pro pctōre: qꝛ hodie pctōr: ꝛ cras iuſt⁹: hodie heretic⁹ ꝛ cras fidelis. Ex ꝙ p3 qꝛ ſenſus hui⁹ lr̄e nō ē aliꝰ qꝛ qñ de⁹ punit vnū pctōrē p aliquo magno delicto: tūc iuſt⁹ tria dꝫ facere. Primo laudare diuinā iuſtitiā. Scđo timere iuſtū dei iudiciū. Tertio letari ꝛ laudare deū: qꝛ nō ꝑmiſit eū cadere in illd̄ pctm̄: ſed ipꝫ ꝑſeruauit. Quarto lauare man⁹ ſuas in ſanguine illi⁹ pctōris. i. corrigere ſeipm̄: ꝛ preſeruare ne cadat in tale pctm̄ ne puniat ſicut ille: nā lauare manus in ſcriptura nil aliđ eſt niſi ſe innocētē reddere: ꝛ nō cū pctōrib⁹ ꝑticipare: ſʒ a pctō ꝑſeruare ꝛ corrigere. ꝛ ita fecerūt apli ꝛ oēs cōuerſi de iudaiſmo cū viderūt diuinā vindictā ꝛ ſniam ſup hierl̄m: tūc lʒ doluiſſent de ꝑditiōe eoꝝ ſpūali: tñ ipſi letati ſunt: qꝛ nō māſerāt in eadē obſtinatiōe ꝛ dānatione: ſʒ venerāt ad viā ꝟitatis: ꝛ ſic lauerūt man⁹ ſuas in ſanguine ꝛ punitiōe illoꝝ: inꝙtū conſilio eoꝝ nō cōſenſerāt: ꝛ cū eis nō ꝑticipauerūt ꝛ ſic putauit facere pilat⁹ cum lauit manus ſuas dicēs Innocēs ego ſum a ſanguine iuſti hui⁹. i. nō ꝯſentio neci ei⁹ ſponte: ſed fuit inutilis talis purgatio ꝛ excuſatio qꝛ oppoſitū fecit ſr excuſatiōē: ſʒ Joſeph ab Arimathia: ꝛ Gamaliel directe lauerūt man⁹ ſuas ꝙ nō cōſenſerūt mēte nec ope. Et hoc eſt qđ dicit hic dd. Juſt⁹. ſ. cet⁹ apl̄oꝝ ꝛ fideliū letabit cū viderit vīdictā diuinā factā in excidio hierl̄m ꝛ olim iudeoꝝ. Letabit dicēdo qꝛ nō māſit in illoꝝ obſtinatiōe: ſʒ ſecut⁹ ē xp̄m ꝛ man⁹ ſuas lauit in ſanguine pctōris ppli iudaici puniti. i. qꝛ nō cū opib⁹ eoꝝ ꝑticipauit ſʒ ex grā dei fuit ꝑſeruat⁹: ꝛ illuminat⁹ per xp̄m: vnde communiter in ſcriptura per manus opera intelliguntur. Et ideo ſequitur.

x Not. ꝙ qđ faciēdū cum deus pctōrē punit.

lauat man⁹ quid ſit.

p ma nus opa itelliguntur.

Et dicet hō: ſi vtiqꝫ ē fruct⁹: iuſto vtiqꝫ eſt de⁹ iudicās eos in terra.

xxiij. q. iiij. c. inſtum

Tūc dicet ꝛ cognoſcet hō iuſt⁹ in ſe: et in publico vtiqꝫ. i. certe ſi eſt aliqͣ fruct⁹ iuſto ex bonis opib⁹: ita certe ē de⁹ iudicās ꝛ puniēs malos i t̄ra. q. d. ſicꝫ ſr nullū bonū irremuneratū: ita nullū malū euadet impunitū nā ſicut de⁹ dat fructū ꝛ ꝑmiū iuſto ex bonis opib⁹ ꝛ meritꝭ ita punit iniuſtos ꝛ malos ex ſuis demeritis: ꝛ ita pūit iudeos nō ſolū ī inferno: ſʒ etiā in terra: ꝛ ꝑmiauit aplos ꝛ fideles hic p gratiā: ꝛ in celo p gliam. Ex ſupradictis p3 qꝛ tot⁹ iſte pſal. pncipalr̄ loquit pphetice ꝛ lr̄aliter de iniꝙ iudicio facto contra xp̄m: ꝛ de eoꝝ punitione. Sed ex vltimo verſu p3 qꝛ etiā pōt applicari cōtra omnes falſos iudices ꝛ oppreſſores pauperum.

Reg. xi.q. iii.ca. admē ſam.

ERipe me de inimicis meis de⁹ meus: ⁊ ab inſurgentibus in me libera me.

¶ Titul⁹ in heb. ſm Ra.ſa. Ad victoriā: ne diſpdas dd̄ cāticū dcēs: qñ miſit Saul: ⁊ cuſtodierit domū ad cuſtodiēdū eū. Hie. victori: ne diſpdas dd̄ humilē ⁊ ſimplicem: qñ miſit Saul ⁊c. Scdm̄ ſo.lxx. in finē ne diſpdas vel corrūpas dd̄ in tituli deſcriptiōe ⁊c. Ex tituli hui⁹ deſcriptiōe apparet q dd̄ fecit hūc pſa. Cui⁹ materia ex qua ⁊ figuratiua pz. i. Regū xix. Nā poſtq̄ Saul cōcepit odiū ex inuidia ꝯ dd̄ eo q mulieres tribuerūt maiorē glīā ipſi dd̄ q̄ ſibi qz canētes in choro dixerunt. Saul occidit mille ⁊ Dd̄. x. m. Jō tūc ſaul decreuit interficere dd̄. Et ſic dū pſalleret an̄ eū: traiecit lāceā ꝯ eum. ſz dauid declinauit: ⁊ euaſit: ⁊ fugit in domū ſuā. Sed ſaul miſit ſatellites ſuos q̄ p totā noctē domū dd̄ circuirent ⁊ obſiderēt ne euaderet ſz ipm̄ iterficerēt: ſz michol ipſuz p feneſtrā demiſit: ⁊ loco ei⁹ ſtatuā coopertā pellib⁹ in lecto ſtrauit: dd̄ autē q̄ſi inuiſibilis fact⁹ illeſus euaſit cuſtodib⁹ illuſis manētib⁹ ⁊ quaſi cecis. Et de hac materia litaliter hebrei moderni exponūt hūc pſalmū ſicut videt eis titul⁹ ſonare. Sz talis expoſitio nō eſt vtilis: nec fructuoſa; imo tollit dignitatē ꝓpheticā ⁊ ſacramentalē hui⁹ pſalmi. Jō eſt dicēdū q iſta non eſt materia de q̄ ⁊ pncipalis: ſz eſt materia ex qua ⁊ figuratiua: inq̄tū dauid in illa obſidione ſa tellitum ipſius ſaul ꝓuidit in ſpū figuratiue q̄r xp̄us poſt mortē debebat poni in ſepulchrō: ⁊ qualiter iudei debebant apponere cuſtodes ne xp̄s reſurgeret: aut diſcipuli venirent de nocte ad furandū corp⁹ eius et dicerent plebi a mortuis ſurrexiſſe: ⁊ quō xp̄us debebat reſurgere ad gloriā cuſtodib⁹ remanentib⁹ illuſis ⁊ iudeis confuſis et cecis. Et quomodo iudei debebant corrumpere cuſtodes pecunia: vt dicerent q diſcipuli chriſti eum furtiue ſuſtuliſſent: in qua obſtinatione ⁊ mendacio iudei erant manſuri vſq ad cōſummationez ſeculi. Et quomodo tāq̄ canes famelici bonis ſpūalibus debēt circuire ciuitatē dei: et nō itrare vſq ad veſperā. i. finē mūdi qñ oēs debēt cōuerti: ⁊ lumē veritatis cognoſcere. Quod preuidens dd̄ in ſpū fecit hūc pſal. Et hec eſt materia pncipalis de qua ē iſte pſal. Vn̄ ex titulo non habet de neceſſitate q illa obſidio dom⁹ dd̄ ſit materia pncipalis hui⁹ pſal. ſz q illa fuit materia ex qua figuratiua: vn̄ dauid ſumpſit occaſionem faciendi hunc pſal. eo q ꝓuidit in ſpū myſteriū cuſtodie ſepulchri xp̄i: de quo loquitur i hoc pſalmo. Et hec eſt ꝓpoſitio quā aperit dd̄ in hoc pſal. ſz dicunt iudei q de vna materia nō debet eſſe niſi vnus pſalmus. Sz nos expoſuim⁹ pſalmum. xv. ⁊. xvi. de reſurrectione chriſti: ergo iſte nō debet eē de iſta eadē materia. ¶ Ad qd̄ eſt dicēdū q iudei loquunt tāq̄ ceci ⁊ obſtinati: nā dictū ē qd̄ xp̄s ē finis legis: ⁊ ſe hz ad totā legē veterē ſicut termin⁹ ad vitā ⁊ ſicut pūctus ad circūferētiā circuli: ergo ſicut multe vie circūquaq venīūt ad vnā ⁊ eādez ciuitatē ⁊ terminū: ⁊ multe linee dicunt ad circūferētiā circuli ad eūdē pūctū mediū: ita multifarie. multiſq modis olim locuti ſunt ꝓphete de vno ⁊ eodē xp̄o: ⁊ d̄ myſterijs ei⁹. Et iō dicit aug. ꝯ aduerſariū legis ⁊ ꝓphetarū: q ſicut vna ⁊ eadē ſciētia: ⁊ ſnīa eſt ſcripta p multas ⁊ diuerſas linguas ⁊ diuerſa idiomata: ⁊ vn⁹ ⁊ idem magiſter explicat vnā et eādē ſnīaz p mlta ⁊ diuerſa exēpla: vt diſcipul⁹ valeat capere ⁊ itelligere: ita vnū ſoluz ſacrificiū altaris fuit figuratū mltis: ⁊ diuerſis ſacrificijs in ve. le. ⁊ mlti ꝓphete ꝓnūciauerūt vnū ⁊ eūdē xp̄z: ⁊ vn⁹ ⁊ idē ꝓpheta per mltas reuelatiōes ꝓnūciauit vnū ⁊ idē myſteriū de xp̄o ⁊ eccl̄ia ꝓꝑ altitudinē tātorum myſterioꝝ. Jtē xp̄s ē vnicū pſalteriū. x. chordarū: vt dictū eſt; ergo de ipſo xp̄o ⁊ de vnaquaq chorda ſue myſterio potuit dd̄ canere diuerſas cātilenas ⁊ pſalmos de reſurrectiōe ⁊ d̄ aſcēſiōe: ⁊ de paſſiōe ⁊c. ſz q vnūqdq myſteriū ꝓuidebat p diuerſas vias ⁊ myſteria. Jta ēt facit muſic⁹ tpalis ⁊ carnalis q̄ cū vnico inſtrumēto cātat i ſinitas cātilenas de eadē ꝑſona dilecta. Introducit ḡ xp̄s ad loq̄ndū in h̄ pſal. i q̄ tria facit. Pͦio petit liberari ⁊ reſurgere a mortuis. Scdo p̄dicit punitionē tpalē ⁊ ſpūalē iudeorū. Tertio agit grās de ſua reſurrectiōe. Scda ibi: intēde ad viſitādas. tertia ibi: ego autē cātabo. Quātū ergo ad pͥmū xp̄s petit liberari p reſurrectionem a ſepulchro cuſtodibus obſeſſo: ⁊ circūdato dicēs o dn̄e pr̄ eripe me d̄ inimicis meis iudeis ⁊ cuſtodib⁹ ſepulchruz cuſtodiētib⁹: ⁊ eripe ⁊ libera me ab iſurgētib⁹ iudeis in me qui putant me nunq̄ amplius viuere: nec reſurgere: et ſubdit.

Not. ſaul occidit mille

Materia hui⁹ pſal.

Obiectio.

Rñſio.

Aug.

Xp̄us loq̄t ⁊c.

Eripe me de operantib⁹ iniq̄tatē: et de viris ſanguinuz ſalua me. ii. qd̄. iii. ad menſā.

¶ Eripe me vr̄ de oib⁹ opantib⁹ iniq̄tatē ꝯ me tā iudeis q̄ gētilib⁹: ⁊ ſalua me de viris ſanguinū ⁊ homicidis: ⁊ pctōrib⁹ q̄ i meā necē cōſpirarūt. Et notāter dt eripe: qz eripere idē eſt qd̄ extra vel ab alio rapere: ⁊ ſic xp̄us fuit raptus ⁊ ereptus de ſepulchro p reſurrectionē nō vidētib⁹ nec ſentientib⁹ cuſtodibus ꝓꝑ tremotū magnū q̄ fact⁹ ē hora reſurrectiōis: ⁊ reddit rationē ſue petitiōis dicēs.

eripe q̄d ſit

Quia ecce ceperunt animam meā: irruerunt in me fortes. xvi. q. ii. viſis.

¶ Qz ecce ideſt publice ceperunt animam meam. i. vitam meā: quia vitā mihi abſtulerūt

rũt: ⁊ poſuerũt me in ſepulchro: ⁊ irruerũt in me fortes. i. milites fortes cum magno impe tu irruerũt in me ad cuſtodiendũ ſepulchrũ armati: ⁊ ſic in vita ⁊ in morte irruerunt in me abſq; demeritis meis.

iii.q.i. nulli dubiũ **Neq; iniq̃tas mea: neq; pctm̃ meũ dñe ſine iniq̃tate cucurri ⁊ direxi.**

¶ Nec iniquitas fuit aliq̃ mea neq; aliquod pctm̃ meũ: nã ſine iniq̃tate ⁊ pctõ cucurri viã hui⁹ mũdi: ⁊ feci curſũ meũ: ⁊ ꝯuerſat⁹ ſuꝫ in ter eos ⁊ direxi ⁊ inſtruxi ⁊ docui eos viã dñi ⁊ facere voluntatẽ pr̃is mei. Et ſic neq; iniq̃tas

xi.q. ad mẽ ſum. mea neq; peccatum talem meruit mortem.

Exurge in occurſuꝫ meũ ⁊ vide: et tu dñe de⁹ virtutũ deus iſrael.

¶ Exurge ergo pr̃ in occurſuꝫ meũ ⁊ auxiliũ i. ſuſcita me a mortuis: q: tu exurgẽdo in occurſuꝫ dãdo ꝟtutẽ ego ſurgo ſc̃d'm hõ: q: hũa nitas recepit ꝟtuteꝫ a diuinitate: ⁊ iõ tu dñe de⁹ ꝟtutũ a q̃ eſt oĩs virt⁹: ⁊ tu q̃ es de⁹ ange licorũ ꝟtutũ ⁊ de⁹ iſrl' vide ⁊ iudica inter me ⁊ ꝑſecutores meos: ⁊ da mihi bñficiũ reſurrec tiõis poſtq̃ hũiliaui meipm̃ vſq; ad morteꝫ crucis. Et tu dñe de⁹ ꝟtutũ de⁹ iſrl'. Hic incipit ꝟſus ⁊ alia ſequẽs: in q̃ xp̃s petit vltionẽ de iu deis: ⁊ petit ꝯuerſionẽ gẽtiliũ: nã cecitas iu deoꝝ ĩ ꝑte fuit cã ꝯuerſiõis gentilium: nam poſtq̃ apl'i viderunt iudeos obſtinatos: con

infra eodẽ. uerſi ſunt ad viſitãdas ⁊ conuertendas gen tes. Dicit ergo. O dñe ꝟtutum deus iſrael.

Intẽde ad viſitãdas oẽs gẽtes nõ miſerearis oĩb⁹ q̃ opanť iniq̃tatẽ.

¶ Intẽde ad viſitãdas oẽs gẽtes ꝑ p̃dicatio nẽ aploꝝ: ⁊ nõ miſerearis iudeis opãtib⁹ ini q̃tatem poſtq̃ ſe idignos fecerũt redẽptiõe ⁊ ꝟbo dei: ⁊ iõ poſtq̃ auerſi ſũt a ꝟitate ⁊ lumi ne euãgelico ꝯuertẽť ad veſpã ⁊ tenebras et cecitatẽ: ⁊ patiẽť famẽ ꝟbi dei ⁊ itelligẽtie vt canes: ⁊ circuibũt ſic ciuitatẽ eccl'ie ⁊ ꝑ totũ mũdũ. Nota q' ly ꝯuertãť põt dupl'r itelligi vno mõ lr̃aľr: q: iudei. ꝑ. xl. annos mãſerũt in ſua ꝑfida obſtinatiõe poſt reſurrectiõe xp̃i. Sꝫ poſt tot ſtrages ⁊ cedes bñ nouerũt ꝯuerſi in ſe qđ h̃ eueniebat eis ĩ penã ꝑꝑ mortẽ xp̃i: ſꝫ nõ egerũt pniam: imo mãſerũt ĩ ſua cecitate: vñ dicit ioſephus qđ bñ cognouerunt q' illa punitio fuit: aut ꝓpter mortẽ ioãnis baptiſte aut ꝑꝑ mortẽ xp̃i: aut ꝑꝑ morteꝫ iacobi iuſti. Sufficit q' ꝑꝑ mortẽ alicui⁹ iuſti ⁊ innocẽtis ⁊ maxime Ieſu xp̃i nazareni. Et ideo dicit.

xxiiii. q.v.ſ. vi. **Cõuertanť ad veſpã ⁊ famẽ patiẽť vt canes: ⁊ circuibũt ciuitatem.**

¶ Conuertanť ad ſeipos ad veſperã. i. ſero ⁊ tarde poſt multas cedes ⁊ iacturas: ⁊ cogno ſcãt delictũ ſuũ: ⁊ patiẽť famẽ ĩ illa obſidiõe: intm̃ q' q̃dã mulier nobilis comedit filiũ ſuũ: vt ait ioſephus: ⁊ vt canes famelici circuibũt ciuitatẽ: q: de die ⁊ de nocte circuibãt muros ciuitatis hierl'm cũ cõtinuo timore vigilãtes ne ciuitas caperet ab inimicis romanis. Et hoc factũ eſt dei iudicio: nã ſicut xp̃s iacuit ĩ ſepulchro. xl. horas ⁊ ꝑ illas. xl. horas cuſto dierũt ⁊ circuierũt ſepulchrũ xp̃i: ita in ꝑenã peccati per. xl. annos paſſi ſunt ſeditiones ⁊ iacturas ⁊ miſerias inter ſe vſq; ad vltimam Not. obſidionem romanorum. Et ſic circuierunt đ pũi ciuitatẽ ⁊ muros eius ſicut canes famelici ꝑ tione xl. annos: et datus eſt eis annus pro hora. iudeo Sc̃do ly ad veſperam põt intelligi pro ceci rum. tate mentis: vt dictum eſt ibi Conuertantur ad veſperã ⁊ cecitatem ⁊ tenebras ignoran q̃d ꝑ tie: poſtq̃ noluerunt videre veritatẽ ⁊ lumen veſpã euãgelicũ. Et patientur famẽ ſpũalem bono itelli rũ ſpũaliũ. ſ. intelligentie ſcripture ⁊ refectio gitur. nis ſacrorũ: q: extra eccleſiam non eſt ſalus neq; ſpũalis refectio: ⁊ ſicut canes circuibũt ciuitatem eccleſie vſq; ad iudiciũ: ⁊ nũq̃ in trabunt in eã: q: non reperient portã ei⁹ que eſt baptiſm⁹. Et circuibunt etiã ſacrã ſcriptu rã: ſꝫ nũq̃ intrabũt ad intelligẽtiã ⁊ ꝟitatem ei⁹: q: erũt ceci in nocte ãbulãtes. ⁊ ſic nõ re periẽt portã fidei ꝑ quã itrať ad intelligẽtiã ⁊ ꝟitatẽ ſacre ſcripture. Tertio ꝑ ly veſperã põt itelligi finis mũdi. q. d. nõ ꝯuertenť vſq; ad finẽ mũdi. i. ad veſperã mũdi viſa deceptio ne ⁊ interitu miſerabili ipſi⁹ antixp̃i: q: tunc quaſi cõfuſi videbũt ꝟitatẽ: ⁊ tũc reliquie iſ rael ſalue fiẽt. Sꝫ interim famẽ ꝟbi dei ⁊ ec cleſiaſticoꝝ ſacroꝝ patienť vt canes: ⁊ circui bunt ciuitatẽ eccleſie ⁊ ſacre ſcripture. Sꝫ ꝑ totũ iſtud tp̃s nũq̃ intrabũt: q: vt ceci nõ re pererũt portã baptiſmi: ꝑ quã intrať ad ec cleſiã: nec portã fidei ꝑ quã pꝫ introit⁹ ad in telligẽtiã ſacre ſcripture. Et hãc penã ⁊ puni tionẽ patiẽť iuſto dei iudicio. Nã ſicut nõ cre diderũt xp̃m reſurrexiſſe: ſꝫ ꝑ aploſ corp⁹ ei⁹ furtim eſſe ablatũ. Et ſic poſuerũt cuſtodes q̃ obſiderẽt ⁊ circuirẽt ſepulchrũ: ⁊ corrupe rũt eos pecunia vt dicerẽt q' diſcipuli corp⁹ Not ⁊ xp̃i abſtuliſſent: ita ipſi tanq̃ ceci ⁊ famelici circuierũt ciuitatẽ eccl'ie ſacre ſcripture non valẽtes itrare: nec portã reperiẽtes. Et vagãť diſꝑſi ⁊ captiui ꝑ mũdũ: vſq;quo credãt xp̃m reſurrexiſſe: qđ implebiť ad veſpã huius mũ di. Unde dicũt aliqui fideles q' ſicut deus de dit quõdã filiis iſrael annũ ꝓ die: vt vagarẽ tur ⁊ circuirẽt deſertũ ꝓpter pctm̃ icreduli tatis: ⁊ ſic vagati ſunt ꝑ. xl. annos circuẽdo ꝑ deſertũ: nec aliq̃s eoꝝ ingreſſus eſt terrã ꝓmiſſam niſi caleph ⁊ ioſue: ſꝫ in fine. xl. an norum ingreſſi ſunt filii eoꝝ: vt pꝫ nume. xiiii. Ita pariť de⁹ dedit iudeis poſt reſurrectionẽ xp̃i. xl. ãnos. ſ. annũ ꝓ hora. Nã ſicut xp̃s fuit obſeſſus ĩ ſepulchro ꝑ. xl. horas: ita iudei cir cuibũt mũdũ famelici. ꝑ. xl. q̃dragenos an noꝝ vſq; ad antixp̃m: q̃ ſũt mille ⁊ ſex. C. ãni

¶ Aliq dicūt q dedit eis iubileū.i.annorum p hora: ⁊ sic essent.xl.iubilei q̄ sūt anni duo milia: ⁊ sic dicūt isti q p spatiū.ii. miliū annorū debēt iudei circūire mūdū vagātes ceci vsq ad antixp̄m: sed hoc dimittat diuine volūtati. sufficit q iudei ceci ⁊ famelici vsq ad vesperā mūdi circūibūt ciuitatē ecclie ⁊ sacre scripture vsq̄ q̄ credāt resurrectionem xp̄i. Sz interim dū circūeunt ciuitatē dispsi ⁊ malitia occecati maledicūt xp̄m ⁊ christianos in secreto. Ideo sequitur.

vi.q. i.c. et meris eo. xi. q.iii. nemo peris eorum.

Ecce loquent̄ī ore suo: ⁊ gladi⁹ in labijs eoꝝ: q̄m quis audiuit?

Et tu dn̄e deridebis eos: ad nihilum deduces omnes gentes.

¶ Loquent̄ in ore suo ⁊ gladi⁹ maledictionis in labijs eoꝝ erit sp̄ ꝯ xp̄ianos. Q̄m q̄s audiuit? Et dicūt postea: q̄s nos audiuit? q.d. nulli⁹ audiuit nos dicere malū: ⁊ q: negāt corā gentib⁹ se male dicere: sz male dicāt in secreto: in hebreo ⁊ lra hiero. habetur Ecce redūdāt in ore suo gladū in labijs coꝝ. q̄si nemo audiat: ⁊ tūc lra est clara: q: maledicūt in secreto ⁊ nō in publico: q̄si nemo audeat pre timore xp̄ianoꝝ sub q̄rū dn̄io dgūt. Sz tu dn̄e deridebis eos: ⁊ ad nihilū deduces oēs gētes iudeoꝝ q̄ talia dicūt ⁊ maledicūt: q: nō audies maledictiōes eoꝝ: imo ꝯuertes maledictiōes sup capita eorū: ⁊ sic ad nihilū deduces eos: sz ego pp̄ꝭ xp̄ianos

lvi.d. nasci. et de pe.d. ū.firmum fūdamētū.

Fortitudinē meā ad te custodiam q: deus susceptor me⁹ de⁹ me⁹: misericordia eius preueniet me.

¶ Fortitudinē meā ad te custodiā: q: ī te pono spē meā nō timēdo maledictiōes eoꝝ: q: dū ipsi iudei ⁊ infideles circūeunt ciuitatē ceci ⁊ famelici ego sum tut⁹ itra muros ciuitatis ecclie dn̄ sept⁹ fide: spe: ⁊ charitate: q̄ sūt muri ⁊ fortitudo hui⁹ ciuitatꝫ: id hāc fortitudinē meā ad te custodiā. q.d. sub hac fide et sub his muris volo custodiri ⁊ tutari: ⁊ etiā hos muros ⁊ hāc fortitudinē volo custodire ⁊ fuare: ⁊ p hac mori sicut ī baptismo pmisi: q: tu es susceptor me⁹ ⁊ me suscepisti ī hac ciuitate p baptismū: ⁊ sicut mia tua p̄uenit me ī baptismo: q: non meis meritis saluasti me: sz meritꝫ tue passiōis: ita deinceps mia tua ⁊ gr̄a p̄uenies p̄ueniet me ne pdā fidē: ⁊ ne cadā in pctm̄ sine q̄ mia ⁊ gr̄a nemo pōt stare ne cadat: ⁊ si hō ceciderit sine eadem mia ⁊ gr̄a p̄ueniēte volūtatē nemo pōt surgere. q.d. p̄uenias me p miaꝫ ne pdā fortitudinē. ⁊ grāꝫ: ⁊ fidē quā ex tua mia suscepi. Ex his ondit pph̄eta q nō ex pprijs meritꝫ saluamur: nec vēim⁹ ad fidē: sz ex sola dei mia p̄ueniēte ⁊ subsequēte ⁊ pficiēte: quā iudei nō pht habere. Agam⁹ ḡ grās ⁊ dicam⁹. O altitudo diuitiaꝝ sapiētie ⁊ scie dei q̄ icōprehēsibilia sunt opa ⁊ iudicia ei⁹ ⁊ inestigabiles vie ei⁹. Ex hac autoritate pbat aug. ꝯ pelagianos ī lib de pfectiōe iustitie hois: ⁊ ī ceteris q nemo pt vitare pctm̄: nec surgere a peccato: nisi p̄ueniat p grāꝫ ⁊ miaꝫ dei: q̄ voluntas ei⁹ adiuuet ad resistēdū: ⁊ ad surgēdū: q̄ dr̄ grā p̄ueniēs. Ista eadē esse pht vba xp̄i ī capite: vt dicat. Lz iudei maledicāt ⁊ negēt me resurrexisse: tn̄ ego custodiā ad te fortitudinē meā. i. ī te ponā totā spē meam ⁊ spo. O pr̄ q: tu suscitabis me q: tu es de⁹ me⁹ ⁊ mia ei⁹. s. pr̄is p̄ueniet me resuscitando: ⁊ sic ista possunt dici in persona capitis ⁊ membroꝝ. Not. qd̄ sola gr̄a saluamur.

Deus ostendit mihi super inimicos meos: ne occidas eos: nequando obliuiscantur populi mei. vi.q. i.ca. sunt plurimi.

¶ Q: supi⁹ dixit q iudei tāq̄ canes circūibūt ciuitatē vsq ad ātixp̄m. hic reddit cāꝫ ⁊ dr̄ q id de⁹ pmittit eos viuere: ⁊ nō vult totaliter eos destruere. Pmo q: ī fine illi eoꝝ cōuertent̄. Scd̄o vt sint ī signū ⁊ ondiōnē ⁊ memoriā passiōis xp̄i: vt ondam⁹ ad digitū sic cessores crucifixoꝝ xp̄i ī mēoriā. Dicit ergo xp̄s de⁹ pr̄ ondit mihi pditionē sup inimicos meos iudeos: sed rogo pr̄ ne totaliter occidas ⁊ deleas eos de terra: neqn̄. i. aliqn̄ ppl̄i xp̄ianoꝝ obliuiscant̄ passionē meā: sz q̄tidie videāt ⁊ ondere possint successores crucifixorū meoꝝ ī coꝝ dānationē ⁊ ꝯfusionē: ⁊ ī cōfirmationē ppl̄i mei: ergo non occidas eos. duplex cā pmittit de⁹ indeos viuere.

¶ No. sz aug. q duplici ex cā pmittit de⁹ iudeos viuere: pmo in mēoriā sue passiōis put hic tāgit ī textu. Scd̄o vt baiulēt nob codices ve.te. ⁊ huēt eos nobꝫ ad ꝯfusionē ipsoꝝ q: suismet libris ꝯuincim⁹ eos. Et hāc tāgit aug. ī fmōe d̄ epyphania. Nā iudei moderni sūt imitatores illoꝝ q̄ īformarūt herodē ⁊ magos p scpturas vbi xp̄s nasceret̄: ⁊remiserūt eos ī bethleē ad xp̄ꝫ adorādū. Sz ipsi n̄ iuerūt ad xp̄ꝫ. Dicit ḡ ne occidas eos. Sz

Disperde illos ī vtute tua: ⁊ depone eos protector meus domine. i.q.i. iiii. hoi. ⁊ trio. q.v. ꝯ.vi.

Delictū oris eoꝝ fmonē labioꝝ ipsorū: ⁊ ꝯprehēdant̄ in supbia sua.

¶ Dispge illos p mūdū ī tua vtute: ⁊ vagēt ⁊ circūeāt p mūdū vagi ⁊ dpone eos de regno ⁊ sacerdotio. O de⁹ ptector me⁹: ⁊ sic p̄uati regno ⁊ sacerdotio vadāt dispsi p mundū vt xp̄iani videtes eos recordent̄ mee passiōis. Et depone eū ⁊ ꝯfunde: ⁊ annihila delictū oris eoꝝ. i. fmonē falsum labioꝝ ipsoꝝ q̄ dixit me nō resurrexisse: ⁊ ꝯprehēdant̄ ⁊ cōuincant̄ in supbia sua tāq̄ mēdaces ⁊ ꝯfusi cum videant fidem gētilium de mea resurrectione: ⁊ videāt miracula manifesta: in vis

de. p. pente. q̃ cõfirmabũt meam reſurrectionem.
d.j. ſi Et de execratiõe ⁊ mẽdacio annũ
quis. ciabunt in conſummatione in ira
conſummationis: ⁊ non erunt.

¶ Sic annũciabunt. i. arguent ⁊ ꝯuincent de mẽdacio ⁊ blaſphemia in ꝯſũmatiõe. i. finaliter ꝯuincent: ⁊ cõuincent i ira ꝯſummatiõis. i. vſq; ad ꝯſummationẽ ⁊ deſolationez ⁊ nõ erũt amplius in regno nec ſacerdotio nec in gr̃a ſ; i captiuitate vl'et pſeuerabunt
de ꝯſ. vſq; ad irã ꝯſummatiõis. i. vſq; ad diẽ iudi
di. lj. cũ q̃dam eoꝝ: ⁊ nõ erũt amplius i hoc mũdo.
acceſ Et ſcient q: deus dominabitur ia
ſerũt. cob: ⁊ finium terre.

¶ Tũc cũ viderint xp̃m venientẽ ad iudiciũ cũ ptãte magna ⁊ maieſtate: ſcient ⁊ cognoſcẽt q: deus ⁊ dñs ieſus xp̃s dñabit iacob ⁊ fini
ſupra ũ terre: q: cognoſcẽt i eo vl'em ptãtem: ⁊ tũc
eodẽ. Cõuertent ad veſperã: ⁊ famẽ pa
tient vt canes: ⁊ circuibũt ciuitatẽ

¶ Cõuertent ⁊ deſtruẽt ad veſperã ⁊ tenebras iferni: ⁊ ibi patient famẽ glie ineternũ ⁊ circuibũt ciuitatẽ iferni penas patiendo.
xc. di. Ipſi diſpgent ad mãducãdũ: ſi vo
c. alie nõ fuerit ſaturati ⁊ murmurabũt.
nus.

¶ Ibi diſpgent ad mãducãdũ: ſed q: nunq̃ erunt ſaturati: nec guſtabunt bona ſpũalia glie iõ murmurabũt ꝯ deũ: ⁊ blaſphemabũt ſ; forſan melius eſt vt ly ſciẽt referat ad tp̃s antixp̃i an̄ iudiciũ. Nã cũ viderint manifeſtã deceptionẽ ⁊ interitũ miſerabilẽ antixp̃i tũc ſciẽt ⁊ cognoſcẽt q xp̃s fuit verus meſſias ⁊ dñabit iacob ⁊ finiũ terre: ⁊ tũc iudei illuſtrati vitate fidei ꝯuertent ad veſperã ⁊ finẽ mũdi. i. in fine mũdi. ſ; interiz vſq; ad illud tp̃s patient famẽ bonoꝝ ſpũalium ſicut canes patiunt famẽ corporalez: ⁊ ſic circuibũt ciuitatẽ eccl'ie ⁊ ſacre ſcripture: ⁊ nõ poterũt intrare vſq; ad illũd tp̃s: vt dictũ eſt: ſ; diſpgent p mũdũ ad mãducandũ bona ſpiritualia in lege pmiſſa: ſ; q: nũq̃ attingẽt p illo ſtatu: iõ q: nõ fuerit ſaturati: iõ murmurabũt ſp ⁊ blaſphemabũt. Itẽ diſpgent. i. ſ; tranſl. hiero. vagabunt ipſi iudei hodie p mũdũ ad mãducãdũ cibos legales: qui quidez cibi legales nõ poſſunt ſaturare aiam: ideo iudei q: ſe vidẽt nõ ſaturatos talibus cibis eo nõ habẽt talẽ vtutẽ ſicut ſacra no. leg. iõ ꝯtinue murmurãt expectãdo falſuz meſſiaz q liberet eos ⁊ ſatiet bonis in lege pmiſſis.

Et ſic circũeũt ciuitatẽ dei ⁊ nunq̃ intrant: nec attigũt finẽ pmiſſuz. ¶ Nota q̃ pp̃ter tria murmurãt iudei moderni. Pmo q: circũeunt mũdũ diſpſi: ⁊ nõ intrãt ciuitatẽ terrenã hierl'm ad mãducãdũ cibos legales materiales ⁊ cetera ſacrificia. Scdo q: nõ poſ

(margin: iudei pp̃t tria murmurant.)

ſunt itrare verũ ſenſum ſpũalẽ lr̃e legis: q: totũ oppoſitũ vidẽt eoꝝ que ipſi expectant ⁊ itelligũt i lr̃a. Et ſic diſcurrũt decepti. Nã deus pmiſit oẽs cõgregari in hierl'm ſpũalẽ hic p gr̃am: ⁊ in futuro p gl̃iã in q̃ mãducantur cibi ſpũales gr̃e ⁊ glie: ⁊ ipſi querũt illã hierl'm terrenã: vt mãducẽt cibos carnales Et ſic ſemp fruſtrabũt i deſiderio ſuo. Tertio etiã murmurãt iudei ꝯ deũ q̃rentes pp̃t qd pctm̃ detinent in hac tã lõga captiuitate Nã pr̃es eoꝝ peccauerũt p idolatriã: qd eſt maximũ pctõꝝ: ⁊ tñ nõ fuerũt pũi: i niſi per lxx. ãnos i captiuitate babylonis: ipſi autẽ q̃ cuſtodiũt legẽ ad vnguẽtiã pſeuerauerunt i hac captiuitate romana vltra. m. cccc. ãnos ſ; cũ dr̃ eis q hoc euenit eis pp necẽ xp̃i: i; negẽt ore tñ bñ norũt hoc eſſe veꝝ in cõſciẽtia. Et iõ tũc ſicut dẽrẽt ꝯuerti: ⁊ agẽr pnĩaz: tñ i ſua malitia occecati maledicũt: ⁊ blaphemãt xp̃z: ſ; hoc mag; patebit pſal. cviij. i fine

Ego aũt cãtabo fortitudinẽ tuã: ⁊ xv. q.
exaltabo mane miam tuam. j. c. re
Q: factus es ſuſceptor meus: ⁊ refu uerti
gium meũ in die tribulatiõis mee mini circa finez.

¶ Hic etiã agit gr̃as ⁊ dicit iudei ꝯuerũ ſũt ad veſperã: ⁊ noctẽ ignorãtie: ⁊ tenebraꝝ nolẽtes recipe lumẽ meſſie: ⁊ ſic vadũt i nocte errãdo: circũeundo ciuitatẽ ſacre ſcripture nõ valẽtes introire ad verũ ſenſum ⁊ ſacra occulta. Et ſic errãt murmurãdo ⁊ blaſphemãdo. Ego aũt p oppoſitũ agẽdo gr̃as ⁊ nõ murmurãdo cãtabo fortitudinẽ: ⁊ magnificẽtiã: ⁊ miaz: ⁊ triũphũ tuũ: ⁊ exaltabo miaz tuã mane. i. in die ⁊ lumine gr̃e: eo qd tu es factus ſuſceptor ⁊c. Itẽ ipſi ꝯuerſi ſũt ad veſperã. i. in fine mũdi ꝯuertent: ⁊ tũc in ſero incipiẽt cãtare ⁊ ꝯfiteri: ſ; ego in mane. i. in pncipio legis gr̃e q̃ icepit ilico poſt reſurrectionẽ incepit ⁊ cãtabo fortitudinẽ tuam ⁊c. Et exaltabo mane in pncipio legis gr̃e que incepit a reſurrectione xp̃i: exaltabo miam tuã: ⁊ p̃dicabo bñficia collata gñi humano: q: tu es factus ſuſceptor meus ⁊ refugiũ in die tribulatiõis ⁊ perſecutionis: et ideo O

Adiutor meus tibi pſallã: q: deus ſu xj. q. j
ſceptor meus es: deus meus mia mea. adme ſam.

¶ Q: poſt tot pſecutiões me ſuſcitaſti i capite ⁊ i mẽbris: ⁊ ad gl̃iã ſuſcepiſti. Ex q̃bus p; q lr̃a huius pſal. nõ p̃t applicari ꝯmode et ſimplr̃ ad Saulẽ: nec ad Satellites ſuos: ſi ſpeculari velimus: nec p̃ciſe ad ipſuz dd: niſi de. p.
in ſola figura: inquantum fuit figura xp̃i. d. j. ſa

Deus repuliſti nos et deſtru citur
xiſti nos: iratus es ⁊ miſer nitas
tus es nobis. vl'ic.
deus

¶ Titulus ad victoriam: ſiue in finem ſup eũ.

roſe teſtimonium; ſuaue canticum dauid ad
docẽdū hūiles ꝛ ſimplicis dd q̄n pugnauit ꝯ
arã fluuiox ꝛ ſyriã ſobba: ꝛ reuerſ⁹ ē ioab:
ꝛ ꝑcuſſit edom i valle ſalinarum: xij. milia.
Scdm vero. lxx. i finē ꝓ his q̄ cōmutabunt i
tituli deſcriptiōe ipi dd i doctrīa: cū ſuccēdit
meſopotamiã ſyrie: ꝛ ſobba: ꝛ ꝯuertit ioab: ꝛ
ꝑcuſſit edom in valle ſalinarū. xij. milia. ij.
Reg. x. ꝛ. j. Paraly. xviij. legit ꝙ mortuo naas
rege amon miſit dd nuntios ad annon filiū
ei⁹: vt cōſolaret ſup obitu prīs. Sꝫ milites
annon putãtes ꝙ dd miſiſſet nūtios ad ex
plorãdū terrã ſemiraſerūt barbas: ꝛ veſtes
eox ꝑſciderūt vſqꝫ ad nates: ꝛ ſic cū oppro
brio remiſerūt eos ad dd. Uidēs aūt annon
male egiſſe ꝛ timēs ne dd vellet iniuriã vin
dicare cōuocauit quoſdã reges ſyrie in au
xiliū: inter quos fuit ſobba ꝛ roob: ꝛ tiboth:
ꝛ macha: cū innumera multitudine peditū
ꝛ equitū. Contra quos miſit dd ioab princi
pē militie ꝛ abiſai fratrē ei⁹: qui vicerūt oēs
illos reges ſyrie. Tūc annō rex moab vidēs
victos oēs reges ſyrie miſit trans flumē eu
fratē: ꝛ cōuocauit multos reges meſopota
mie in auxiliū inter quos cū magno exerci
tu adadezer miſit ſobal principē militie ſue
Quē ioab vicit ꝛ occidit ꝛ cepit quingētos
currus ꝛ interfecit. xl. m. equitū ꝛ ꝑcuſſit re
gē damaſci ferēte auxiliū ipſi adadezer. Et
poſtea cū toto exercitu iſrael ꝓceſſit contra
moab ꝛ vaſtauit eū ſimul cū tota idumea ꝛ
ſic facta eſt idumea tributaria dd cū moab
ꝛ damaſco: ꝛ magna pte ſyrie: ꝛ etiã adade
zer trans flumē ꝛ arã que eſt inter eufratē ꝛ
tygrim: iō dicit ciuitas fluuiorū. Oēs iſte ci
uitates ꝛ ꝓuincie facte ſunt tributarie aut
amice ipſi dd. Et ſic ppl's iſrael q̄ totiens fue
rat cōculcat⁹ ꝛ ſubiect⁹ ꝛ vexatus propter
peccata eorū a ſupradictis ciuitatib⁹ ꝛ re
gnis finitimis poſtea fact⁹ eſt dn̄s eorum ꝓ
pter ſtrenuitatē dauid regis iſrael. Uidens
g̊ dd ꝙ nō ſolū triūphaſſet de regno Sau
lis: q̄ oēs trib⁹ ſibi ſubiecerat: ſꝫ etiam triū
phaſſet de alienigenis: iō agēs grãs de tot
triūphis ꝛ victorijs fecit iſtū pſal. Et ſic he
brei exponūt ipm literalr̄ ſcdm qd videt ſo
nare titu. pſal. Nã in titu. ponit ſup roſe te
ſtimoniū vel ꝓ roſis ſiue ꝓ lilijs ꝑ quas ro
ſas intelligit plebs iſraelitica ſemper: vt di
cūt q̄ gloriat in pſalm. vt dicūt. Uerūtn̄ ſi ſic
ꝑciſe iſte pſal. literalr̄ exponat: tūc nō ꝑtine
ret ad ſacrã ſcripturã niſi cōtineret aliqd ſa
cramētū de xp̄o aut eccl'ia ꝛ ſic nō cantaret
ipm eccl'ia: Itē ſeq̄ret ꝙ dd nō fuiſſet ꝓphe
ta in hoc pſal: ſed hiſtoriographus: nec ha
buiſſet ſpecialē grãm ſpūſcti cui⁹ oppoſitū
explicat in tit. cū dr ad docēdū vbi demon
ſtrat ꝙ dd fuit doct⁹ a ſpūſſancto: ꝛ docet:
nos ꝛ erudit nos de aliq̄ futuro facto. Unde
dictū eſt qd ꝑ roſas intelligit eccl'ia xp̄i: q̄
ſicut roſa inter ſpinas ē orta ex ſpinis iudeo
rū ꝛ gētiliū. Et iō. lxx. trãſtulerūt ꝓ his q̄ cō
mutabunt. ſ. ppl's xp̄ian⁹ q̄ ē cōmutat⁹ ꝛ cō
uerſus ex iudeis ꝛ gētilib⁹. Eſt g̊ dōm ꝙ dd
ꝑ ſupradictos triūphos ꝛ victorias ꝓuidit
in ſpū ꝓſperitatē regni xp̄i ꝛ eccl'ie futuraꝫ.
Nã prio ꝑ aduerſitates ꝛ vexatiōes q̄s paſ
ſus eſt ppl's ille tpe iudicū vſqꝫ ad Saulē et
ipm dd ꝓuidit ꝑſecutiōes eccl'ie vſqꝫ ad ꝯſtã
tinū: et ꝑ ꝑſecutiōes ſuas ꝓuidit ꝑſecutiōes
xp̄i. ꝛ ꝑ hoc ꝙ ipſe dd primo fact⁹ eſt ꝓnceps
paucorū dū fugeret a facie ſaul ꝛ poſtea pri
mo fact⁹ eſt rex ſup tribū iuda: poſtea paula
tim adept⁹ eſt tribum effraim ꝛ manaſſes ꝛ
vniuerſalr̄ totuꝫ regnū iſrl'. per hoc ꝓuidit
in ſpū q̄liter xp̄s prius debebat facere pau
cos diſcipulos de ſua parētella ꝛ cōſangui
nitate ꝛ ſic creſcere de alijs tribubus. Nam
de oīb⁹ tribubus fecit ſibi diſcipulos. Nã pe
tr⁹ ꝛ andreas erant de tribu zabulon de be
thſaida ꝛc. Et ilico in die Pētec. fuerūt ba
ptizati. iiij. milia in hierl'm. Et ſic philippus
mltos baptizauit in ſamaria q̄ recepit v̄buꝫ
dei. Et ſic ꝑ oēs trib⁹ multi venerūt ad iugū
fidei. Itē ꝑ hoc ꝙ dd miſit nuntios ad annō
regē moab: ꝛ ipſe vituperauit eos ꝛ oppro
brio affecit: ꝓuidit dd i ſpū q̄liter xp̄s poſt cō
uerſionē paucox iudeoruꝫ debebat mittere
ſeruos ſuos ꝑ vniuerſuꝫ mūdū ad ſalutem ꝛ
cōſolationē gētiliū. ſꝫ gētiles debebãt ap'los
ꝛ diſcipulos ꝛ xp̄ianos multis opprobrijs et
vituperijs afficere ꝛ diuerſis tormētis torq̄
re. Itē ꝑ hoc qd dd finaliter triūphauit de oī
bus regnis ꝛ ciuitatib⁹ finitimis ꝓuidit i ſpū
q̄liter xp̄s ꝛ eccl'ia debebat poſt multas ꝑſe
cutiōes totū orbē: ꝛ pplm gētilem iugo fidei
ſubijcere ꝑ cōuerſionē magni cōſtãtini. Et d
oib⁹ h' o fuit doct⁹ dd a ſpūſſancto. Et iō fecit
hūc pſal. ſup roſe teſtimoniū. i. in figura ec
cleſie ſiue ꝓ his populis q̄ ꝯmutabunt ꝛ cō
uertent ad fidē xp̄i: ſicut oēs illi ppl'i q̄ me
morant in titulo ꝛ in hoc pſal. ꝯmutati ſunt
ad iugū ꝛ obedientiam ꝛ tributū ipſi dd. Et
ad iſtū intellectū ꝛ ſenſum cãtat eccl'ia hūc
pſal. Duo ergo facit. Nã primo ꝑdicit ꝑſecū
tiones primitiue eccl'ie per figurã ꝑſecutio
nū ppl'i iſrl'. Scdo petit liberari ibi. vt libe
rent dilecti tui. ¶ Quãtū ad ꝑmū eſt aduer
tēdū ꝙ dd nō ſolū ꝑ ꝑſecutiōes ſuas ſꝫ ꝑ ꝑſe
cutiones ppl'i iſrael factas vſqꝫ ad ſuū tp̄s
ꝓuidit in ſpū ꝑſecutiōes primitiue eccleſie.
Nã ſicut ille ppl's ilico poſt exitum de egy
pto ꝛ ingreſſum terre ꝓmiſſē ibi habuit. x.
vel. xij. magnas ꝑſecutiōes: vt pꝫ ꝑ totū di
ſcurſum libri iudicū ꝛ. j. reg. vſqꝫ ad ſaulē ꝛ
dd: ita ꝓmitiua eccl'ia a reſurrectiōe vſqꝫ ad
magnū cōſtãtinū paſſa ē. x. vel. xij. magnas
ꝑſecutiōes. ſ. ſub iudeis ꝛ. x. imperatoribus

> Not quō ꝑ predicta dd ꝓuidit regni xp̄i ꝓſperitatē.

> B Dauid preuidit eccleſie ꝑſecutiōes.

Sz fuit differentia. Nā pplo ille passꝰ ē ꝑꝑ pctā ⁊ scelera sua. Primitiua aūt ecclia passa ē ꝑpter ṽitatē ⁊ iustitiā fidei xp̄i. Sz sicut ille pplo liberatꝰ ē ab olbꝰ ꝑsecutoribꝰ ⁊ iugo seruitutis ⁊ tributi ꝑ dō imo ipe dō subiecit sibi philisteos: ⁊ idumeos: ⁊ moabitas: ⁊ damascenos: ⁊ syros vsqꝫ ad eufratē: ⁊ fecit eos tributarios: vt pʒ. ij. reg. viij. Ita pariter ecclia xp̄i q̄ aūt ꝑ ccc. ānos. fuerat subiugata ⁊ vexata ⁊ expoliata a tyrānis ⁊ pplo gētili. postea post ꝯuersionē ꝯstantini subiugauit oēs tyrānos ⁊ pplm gētilē iugo xp̄i. Hoc ꝑuidēs dō i spū dicit i ꝑsona ecclie. O deus tu multotiēs repulisti nos i pria etate ⁊ scda. s. a diluuio vsqꝫ ad Abraā et Moysen: qꝛ fuimꝰ captiui i egypto: ⁊ postea repulisti nos a te: ⁊ dimisisti nos decies sub seruitute ⁊ tributo tpe iudicū vsqꝫ q̄ capta ē arca a philisteis: vt pʒ. j. reg. iiij. Et postea facti fuimꝰ tributarij philisteis ⁊ idumeis: ⁊ tñ lʒ aliqñ sic repuleris nos ⁊ fueris iratꝰ: tñ tādē sp̄ misertꝰ es nobis: qꝛ sp̄ misisti nobis aliquē saluatorē. Nam a captiuitate egypti nos liberasti per Moysen. ⁊ a vexationibꝰ moabitarum ⁊ ammonitarū ⁊ idumeorum nos liberasti ꝑ iudices: ⁊ tandē ab olbꝰ nos liberasti per dauid. Et sic semper post irā ⁊ repulsionem misertus es nobis. Nūc ergo post resurrectionē.

xlj. q. j. exēplū. **Commouisti terrā ⁊ ꝯturbasti eā: sana cōtritiōes eiꝰ qꝛ cōmota est.**

¶ Cōmouisti totā terrā ecclie ⁊ ꝯturbasti eā diuis ꝑsecutiōibꝰ tyrānoꝝ ꝑꝑ iustitiā fidei xp̄i ꝗ sana ꝯtritiōes ⁊ tribulatiōes eiꝰ qm̄ cōmota ⁊ vexata ⁊ tribulata ē per crebras ⁊ diuersas ꝑsecutiōes iperatoꝝ ⁊ tyrānoꝝ qd̄ probo. Nam

xxij. q. iiij. quantuo. **Ostēdisti populo tuo dura potasti nos vino compunctionis.**

¶ Ostēdisti pplo tuo xp̄iano dura tormēta: qꝛ tot milia martyꝝ occisa sūt. ⁊ potasti nos vino cōpūctiōis ⁊ amaritudinis ⁊ meroris: qꝛ cibꝰ ⁊ potꝰ nr̄ sūt lachrime ⁊ fletꝰ ⁊ gemitꝰ.

xxiij. q. iiij. c. quēdā. et de pē. di. v. vnis ſgo. xj. q. iij. ad mensam. **Dedisti metuētibꝰ te significationē: vt fugiāt a facie arcus. Ut liberētur dilecti tui: saluū fac dextera tua: ⁊ exaudi me.**

¶ Dedisti xp̄ianis metuētibus te significationē vt fugiant a facie arcꝰ tyrānoꝝ. Nā sicut aues audiētes sonitꝰ arcꝰ aut balistie si videant alias aues cadētes vulneratas tūc fugiūt a facie arcꝰ venatoris (Nā ille sonitꝰ arcꝰ ē eis signū vt fugiāt): ita pariter xp̄iani vidētes seuas ꝑsecutiones tyrānoꝝ ⁊ tot milia martyꝝ occisa: fugiebāt ꝑ mōtes ⁊ latebras. vñ papa sylvester latebat i mōte Sotapino qd vocatꝰ ē a ꝯsīa. ⁊ iō dicit. Dedisti eis signū vt fugiāt a facie arcꝰ. s. a furia ⁊ cōmotiōe tyrānoꝝ: ergo saluū fac pplm tuū xp̄ianū vt dextera ⁊ ptāte tua ⁊ ṽtute liberent dilecti tui xp̄iani de tot ⁊ tātis ⁊ tā duris ꝑsecutiōibꝰ ⁊ tormētis ⁊ ipone eis finē. xxiij. qd. v. dixit dn̄a.

Deꝰ locutꝰ ē i sctō suo: letabor ⁊ ꝑtibor Sicimā: ⁊ ꝯuallē tabernaculorum metibor.

¶ Qr supꝰ dō in ꝑsona ecclie petiūt liberari a ꝑsecutiōibꝰ tyrānoꝝ: h̄ nō solū petit liberari: sʒ ēt ꝓsperari ⁊ subijcere oēs tyrānos ⁊ oēs pplos iudeoꝝ ⁊ gētiliū. Et persuadet ꝙ deꝰ h̄ dʒ facere ex ꝓmissiōe quādā facta vni sācto vl' pluribꝰ ⁊ ēt sibi. Dicit ꝗ dō i ꝑsona ecclie: O dn̄e saluū fac pplm tuū xp̄ianū. ⁊ exaudi me: qꝛ sicut deꝰ locutꝰ ē ⁊ ꝓmisit i sācto suo. i. i sctūario suo: qꝛ ī sctuario habui rn̄suʒ ⁊ reuelationē. s. ꝙ ego letabor. i. cū letitia triūphabo ī mītis pplis. Nā ꝑmo partibor siccimā. i. bello acq̄rā ciuitatē sichē q̄ ē in samaria: ⁊ ptibor ⁊ distribuā possessiones eiꝰ ꝯuitoribꝰ meis: ⁊ bellatoribꝰ. Et ꝯuallē tabernaculoꝝ metibor. i. terrā sochot q̄ ē vltra iordanē vbi Jacob fixit tētoria ꝯuersꝰ ī mesopotamia q̄ qdē sochot fuerat a gētilibꝰ occupata. ⁊ tñ dō cepit eam ⁊ imposuit sibi leges et tributum. Unde metire nil aliud est nisi sub legibus ⁊ limitibus arctare. Item infra c. vij. b.

Meꝰ est Galaad ⁊ meꝰ est Manasses ⁊ effraim fortitudo capitis mei.

¶ Meꝰ ē iā Galaad q̄ ē vltra terrā Basan ⁊ scō ⁊ ēt meꝰ ē manasses. s. dimidia tribꝰ q̄ ē vltra iordanē ⁊ tota tra tribꝰ ⁊ tra effraim scā ē susceptio capitꝫ mei: i q̄ caput meū ꝯ[illegible] eo ꝙ ē tribꝰ maior ⁊ magis pplosa iter oēs. Itē xxiij. qd. v. non fras. sire.

Juda rex meꝰ Moab olla spei mee.

¶ Juda factꝰ est rex meꝰ. i. caput regni mei ⁊ terra moab facta ē olla. i. refectio spei mee eo qd̄ de terra moab veniebāt oia victualia in hierusalē cū terra moab sit valde fertilis ⁊ hierusalē sterilis. Item non solum subieci mihi oēs populos supradictos: sed etiam

In idumeā extendā calciamentū meū mihi alienigene subditi sunt xxiij. qd. v. regū est.

¶ Extēdā calciamētū meū idumeā. i. calcabo idumeā sub dn̄io meo: ⁊ ampliabo regnū meū vsqꝫ ad eā: ⁊ alienigene. s. philistei: vt hʒ ī sa hic. mihi subditi sūt sub tributo: cū ppls isrl'ah eēt sub tributo. ⁊ sic oēs supradictos pplos mihi subiugauit sicut deꝰ locutus est sctō suo ¶ Sʒ h̄ sunt duo dubia necessaria ¶ Dua dubia. Primū qd est iste sctūs cui deꝰ locutus ē de supradicta ꝓsperitate ⁊ ampliatiōe regni dō. Scdʒ qūo hoc facit ad ꝓpositū ī liberatiōe.

Cō ps muz. ecclēſie xpi a pſecutiōib⁹ tyrānoꝝ: ⁊ d̄ pſpita te ⁊ dilatatiōe regni xpi quā petit dd i h̄ pō.

¶ Ad primū eſt dicēdū φ regnū materiale dd ⁊ dilatatio ei⁹ nō ſolū p vnū: ſed ēt p plures ſctōs fuit a deo pmiſſa. Nā pzio fuit pmiſſa p ipm iacob. Gen. xlix. vbi dt Juda te laudabūt fr̄es tui: man⁹ tue i ceruicib⁹ inimicoꝝ tuoꝝ: adorabūt te filij pr̄is tui. Iſta aūt particula partiz fuit īpleta tpalr̄ in ipo dd de tribu iuda: cui oēs .xij. trib⁹ fueſt finalr̄ ſubiecte: ⁊ exīde poſuit man⁹ ſuas ſup ceruices inimicoꝝ .ſ. moabitaꝝ: amonitaꝝ: philiſtinorū: idumeoꝝ ⁊c. Scd̄o iſta magnitudo regni ⁊ dilatatio fuit pmiſſa ipi moyſi. Deut. ſ. ⁊ .xj. qñ dixit dn̄s. Dis locus quem calcauerit pes veſter: veſter erit a dſerto ⁊ libano ⁊ flumine magno euphzate vſq₃ ad mare occidētale erūt termini veſtri. Manifeſtū eſt aūt φ filij iſrl̄ añ tpa dd nunq̄ poſſideſt totā iſtam terrā: imo ilico poſt mortē ioſue pdiderūt totā terrā vltra iordanē: imo oēs q̇ erāt citra ⁊ vltra iordanē veneſt i ſeruitutē regis meſopotamie: vt pz iudicū .iij. Et ſic ſemp fuerūt q̄ſi i ſeruitute interpolatim vſq₃ ad regnum dd: vt pz p totū diſcurſuz lib. iudicū ⁊ .j. Reg. Sz dd de ſtercoꝛe paupꝛtatꝫ a deo elenat⁹ p̄mo clam fuit p ſamuelē vnct⁹ in regē. Scd̄o fact⁹ eſt p̄nceps ſup ꝯſanguineos ſuos i ſpelūca odola q̄ſi .cccc. j. Reg. xxij. Poſtea mortuo ſaul fact⁹ eſt rex ſup tribum iuda tm̄. ij. Reg. ij. ⁊ p ſeptē annos pugnauit ꝯ domum ſaul. Et finalr̄ fact⁹ eſt rex ſup oēs vndeciz tribus iſrael. ij. Reg. v. Poſtea dauid percuſſit philiſteos: ⁊ hūiliauit eos: ⁊ tulit frenum tributi de manu eoꝝ. Nam ſicut añ iſrl̄ erat philiſteis tributari⁹: poſtea dd fecit eos ſibi ſubiectos et tributarios: vt pz. ij. Reg. viij. Poſtea pcuſſit moab: ⁊ menſus eſt eos funiculo coequās terre .i. ſub limitib⁹ et legibus ſuis artauit ⁊ ſubiecit: et fact⁹ eſt moab ſub tributo. Poſtea pcuſſit adadezer filiū roob regē ſoba. Et ſic pfect⁹ eſt dd vt dn̄areſ ſup flumen euphzatē. Et ſic dd dilatauit regnuz ſuū vſq₃ ad euphzatē ſubijciendo ſibi damaſcū ⁊ partē ſyrie: ⁊ totā ydumeā: ⁊ etiā vltra

Not. euphzatē arā fluuioꝝ ſub tributo vt pz i codēca. viij. Ex q̇ pz φ pmiſſio facta moyſi de dilatatiōe regni iſrael a libano vſq₃ ad dſertū egypti: ⁊ ab euphzate vſq₃ ad mare nr̄m occidētale nūq̄ fuit cōpleta vſq₃ ad dauid ⁊ hoc expl cat in titulo hui⁹ pſal. ⁊ ꝯtim in littera. Et hoc eſt qd̄ dicit dd. Ego letabor: et triūphabo de oīb⁹ iſtis populis: et dilatabo regnū meū: ſicut deus locut⁹ ē in ſctō ſuo iacob. Gen. xlix. qñ dicit. Juda te laudabūt fratres tui ⁊c. Et ēt ſicut locutus eſt in ſctō ſuo moyſe. Deut. xj. qñ dixit: a deſerto ⁊ libano ⁊ flumine magno euphzate vſq₃ ad mare occidētale erūt termini veſtri. Itē etiā ſicut locutus ē in ſctō ſuo Samuele p matrē ſuā annā i cātico pmi Reg. ij. ⁊ ēt. xiij. cap. qñ. dicit q̄ſiuit dn̄s virū iuxta coꝛ ſuū: ⁊ p̄cepit ei vt eſſet dux ſup pplm̄ ſuū ⁊c. Et etiā ſicut locut⁹ eſt in ſctō ſuo nathā. ij. reg. vij. et etiā de hoc facta fuit aliq̄ ſpālis reuelatio ⁊ pmiſſio ipi nathā: ⁊ etiā ipſi dd: lz non explicet in libris Reg. ſicut pz pſal. lxxxviij. Vñ lr̄a hiero. hz. De⁹ locut⁹ eſt in ſanctuario ſuo. Ex q̇ pz φ hec reuelatio facta eſt ipi dd in tabernaculo: ⁊ ſic pz rñſio ad p̄mū dubiū. Ad ſcd̄m dubiū eſt dicēdū ⁊ aduertēdū φ qñ dd fecit hūc pſal: iā fuerat vnctus rex ſup vniuerſas trib⁹ iſrl̄: ⁊ iā ſubiecerat philiſteos ⁊ moabitas ⁊ amonitas ⁊ idumeos: ⁊ arā fluuioꝝ et ſyriā ⁊c. vt pz in titulo. Sed nos videmus φ in iſto pſalmo adhuc petit liberari a tribulationibus ⁊ vino meroꝛis: ⁊ a facie arcus allegant factam pmiſſionē ſicut locutus fuerat de⁹ in ſancto ſuo: ⁊ etiam vlterius petit deduci a deo i ciuitates munitas vſq₃ in idumeam ⁊c. Ex hoc patet φ petit eccleſiaz xpi futurā liberari a pſecutionibus: ⁊ regnū xpi dilatari ſicut p̄nouerat figuratū p pſperitatē ⁊ dilatatione ſupradictā r̄gni ſui ⁊ ſicut nouerat prout deus locutus eſt in illo ſancto ſuo iacob: aut moyſe: aut ſamuel: aut nathā: aut ſibiipſi in ſacro dei: ⁊ ideo ſubdit in vltima parte huius pſalmi cum dicit. diſt. viij. c. q₃

Quis d̄ducet me in ciuitatē munitā: q̇s deducet me vſq₃ in idumeā? xv. q. ij. viſio.

¶ Quaſi dicat. Ego iā triūphaui de oīb⁹ tribub⁹ ⁊ regnis mihi pmiſſis: ſicut de⁹ locut⁹ ē i ſctō ſuo. Nā ego r̄gno ſup ſuccimā ſiue ſichē: ⁊ iā metibor: ⁊ mēſurabo legibus meis vallē tabernacl̄oꝝ: ⁊ iā me⁹ ē galaad: ⁊ manaſſes ⁊ effraiz: ⁊ iā ſuz p̄ncipalis rex i iuda ⁊ iā moab ē olla meaꝝ refectionū ⁊ victualiū ⁊ iā extēdi calciamētū meū in idumeā q̄ mihi ē ſubiecta ſub pedibus ⁊ alienigene .i. philiſtei ⁊ cetere natiōes vſq₃ ad damaſcū ⁊ euphzatē ſūt mihi ſubdite ⁊ tributarie: ſz oēs iſte natiōes ⁊ terre ſunt figure illaꝝ terraꝝ ⁊ regnoꝝ q̄ ſubiciēde ſūt regno xpi. Ergo q̇s d̄ducet me i ciuitatē munitā .i. tot ciuitates mūitas ⁊ foꝛtiſſimas ⁊ regna vaſtiſſima ppl̄i gētilis? ⁊ q̇s d̄ducet me vſq₃ in idumeā .i. ad d̄nandū toti ppl̄o gētili q̄ per idumeā figurat̄? eo φ idumea iterp̄tat̄ t̄rena et ſanguinea ⁊ rubea: ⁊ iō tot⁹ ppl̄s gētilis dicit̄ idumea: q2 tot⁹ t̄ren⁹ ⁊ reb⁹ terrenis ⁊ nō celeſtib⁹ d̄dit⁹ ſicut eſau: ⁊ q2 rube⁹ et ſanguine⁹ nō ſolū ex bellis crebꝛis iter ſe ſz q2 rube⁹ ⁊ ſanguinolēt⁹ erat ſangue martyrū: q̇s infecerat añ ꝯuerſionē magni Cōſt. ⁊ ſcd̄. infra clxvij. c.

Nōne tu de⁹ q̇ repuliſti nos? ⁊ non egredieris deus in virtutib⁹ nr̄is.

¶ Nōne tu de⁹ q̄ repuliſti nos ī man⁹ pſecutoꝝ liberabꝫ nos ab illis: ⁊ ōducces nos ī ciuitates ⁊ regna gētiliū mūitiſſima ⁊ fortiſſima ⁊ p totā idumeā.i.pplꝫ gētilē ⁊ renū ⁊ ſāguinolētū: ⁊ ſubiiciem⁹ eū iugo xp̄i a ſolis ortu vſq ad occaſum: ⁊ ab aqlone vſqꝫ ad auſtrū: ſicut ipletū fuit poſt magnū ꝯſtātinum. Et ſubdit dauid in ꝑſona eccleſie. Et tu de⁹ nō egredieris in virtutib⁹ nr̄is.i.ad pugnādū p nobis: ⁊ dando nobis virtutē cōtra infideles: q.d. imo facies. Ideo ſubdit:

xviij. q.iij. c.ſex. **Da nobis auxilium de tribulatione: q: vana ſalus hominis.**

¶ Da nobis tu ieſu xp̄e auxiliū de iſta pſecutiōe ⁊ tribulatione: ī q̄ ſtam⁹: q: nō q̄rim⁹ auxiliū ab hoīe: nec p arma tpalia: q: vana eſt ſalus et auxiliū hoīs. q.d. nō querim⁹ liberari in ꝟtutibus hūanis: nec hūane ſapiētie pſuaſibilib⁹ verbis: nec in currib⁹: nec in equis. Sed querimus auxilium dei. Et ſic

xi.q. iii.c. ad menſam. **In deo faciemus virtutē: ⁊ ipſe ad nihilum deducet tribulātes nos.**

¶ In deo faciem⁹ ꝟtutē ⁊ victoriā: ⁊ ipe ad nihilū ōducet inimicos ⁊ pſecutores nr̄os iudeos ⁊ gētiles ⁊ hr̄ticos: qđ pſi fuit ipletū in excidio hierl'ꝫ: ⁊ ī ōſtructiōe idoloꝝ p ꝯuerſionē ꝯſtātini: ⁊ totalr̄ iplebit p interitū miſerabilē ipſi⁹ antixp̄i. ¶ Tot⁹ et iſte pſal. pt myſtice expōi: ī q̄ dđ ī ꝑſona toti⁹ corpis myſtici petit liberari p paſſionē xp̄i a captiuitate ⁊ afflictiōe pctī. q.d. O de⁹ tu repuliſti nos a terreſtri padiſo pp pctm̄ adē: et deſtruxiſti nos: nr̄am naturā corrūpēdo: ⁊ ſenſualitatē vulnerādo fomite ꝯcupiſcētie: ſꝫ miſert⁹ es nobis p paſſionē ⁊c. Sꝫ poſtq̄ eccl'ia eſt liberata p xp̄i paſſionē a pctō; petit iterū liberari de pſecutiōe inimicorū vt dictū ē. Et ſic et pſal. iſte pōt moralr̄ exponi de q̄cūq ppl'o ⁊ ciuitate afflicta ab inimicis tpalib⁹ marie infidelib⁹; vt de⁹ det ſibi ꝟtutē vt liberet: ⁊ vincat ⁊ ſubiiciat infideles. Quarto et pt exponi moralr̄ d̄ q̄lıbꝫ pctōre a pctis afflicto vt de⁹ det ſibi ꝟtutē vt poſſit pctā a ſe repellere et diabolū fugare: ⁊ regnū aīe ſue rōni ſubiicere; ⁊ deo ⁊ diuine volūtati ꝯformare. Et ita oīa illa nōia regnoꝝ īfideliū q̄ dđ ſibi ſubiecit ⁊ domuit: ⁊ ſuppeditauit: poſſunt applicari diuerſis vitiis q̄ fideles conculcāt ⁊ domāt p dei grām ſibi collatā et ꝟtutē pnlerēt ſic prudēs lector pōt ſingula ſingulis applicare ſcđo ⁊ iuxta interptationē illoꝝ nolꝫ.

xxviij. d. c. ſe dulo xv d. c. ſcđ toin. **Exaudi deus deprecationem meam: intende orationi mee.**

¶ Ad victoriā ſiue ad finē ſup organū ſiue in hymnis ipſi dđ. Ex titulo ptꝫ qđ dđ fecit hūc pſal. ⁊ dedit ipſum cātādū in organis ſil' cū voce hūana toto conatu vocū eo qđ dirigit nos in xp̄m ⁊ eccl'iā que ē finis legꝫ. Un̄ at determinate ſūpſit occaſionē dđ ad faciēdū hūc pſal. incertū ē: ſꝫ credit cōiter q qn̄ dđ euaſit a manib⁹ ſaulis q̄ tenebat ipm obſeſſū ī mōte deſerti maon ⁊ cictū ad modū coronē: ⁊ fugit inde: et latuit ī locis tutiſſimis engaddi: q̄ qdē mōtes ſūt in finib⁹ iudee iuxta mare ſalſuꝫ: vt pꝫ pmo reg. xxiij. Et ſic hebrei moderni exponunt iſtū pſal. quō dđ agit grās: q: euaſit illđ piculū ⁊ anxietatē: ⁊ poſtea acq̄ſiuit regnū. Sꝫ lꝫ verū q dđ ſūpſit occaſionē faciēdi hūc pm ex euaſione illius piculi: inq̄tū ibi p̄uidit in ſpū pſecutionē et anxietatē eccl'ie xp̄i futurā; ⁊ eternitatē regni ei⁹ xp̄i: tn̄ nō eſt ſiſtēdū in lr̄a: vt ſepe dictū ē imo ſi q̄s velit totā lr̄am hui⁹ pſal. applicare ipſi dđ regi iſrl': cōperiet manifeſte falſū: Nā dđ nunq̄ fuit inetern̄ī in ꝯſpectu dei in illo regno tpali: vt dr̄ in lr̄a ergo ptꝫ qđ hic loquit de regno xp̄i eterno. Tria ergo facit dđ. Nā pmo petit orōnē ⁊ deprecationē ſuā exaudiri in ꝑſona eccl'ie. Scđo gaudet ſe exauditū. Tertio pmittit vota p grāꝝ actiōe. ſcđa ibi. A finibus terre. tertia ibi. Sic pm ⁊ dicā. ¶ Quantū ad primū eſt aduertēdū q inter orationē ⁊ depcationē hoc intereſt. Nā depcatio petit ab aliq̄ malo liberari: ſed orō petit aliquā grām ſibi dari: et eccl'ia xp̄i primitiua ſp vſq ad ꝯſtantinū petēbat liberari a pſecutorib⁹ iudeis ⁊ tyrānis ⁊ dilatari hereditatē ſuā ⁊ cultum xp̄i vſq ad fines terre qđ cōpletū fuit poſt cōuerſionē magni Conſtantini. Sꝫ q: poſtea fuit infeſtata ab hereticis: ⁊ infeſtabit vſq ad antichriſtū ⁊ tūc totalr̄ liberabit ab oīb⁹ tribulationib⁹ ⁊ cōſequet hereditatē eternam in celo: ⁊ regnabit cū xp̄o rege ſuo eterno iđ dđ hoc p̄uidens in ſpū in perſona totius corporis myſtici cui⁹ ipſe eſt de p̄ncipalibus mēbris dicit. O de⁹ exaudi depcationē meam me a preſentibus pſecutiōib⁹ ⁊ malis liberando. Et intende ⁊ anime orationi mee mihi poſt longas tribulationes optatam hereditatem largiendo.

D. dria inter orōnē et depcationem.

A finib⁹ tre ad te clamaui: dū anxiaret cor meū ī petra exaltaſti me

ij.q. iiij.c. men nā et iij.q. ix.c. dignū.

¶ Hic gaudet ſe exauditā ī ſua depcatiōe ⁊ orōne explicādo mala de q̄b⁹ eſt liberat⁹ et hereditatē quā eſt ꝯſecut⁹ ⁊ dicit. O deus p oēs ptes mūdi fui afflicta et īfeſtata a pſecutiōe tyrānorū.i. ab india ī hiſpanā ⁊ a ſyria in ethiopiā iuit pſecutio martyrū ⁊ olꝫ xp̄ianorum. Et ſic vndiq a finib⁹ terre ad te clamaui vt me liberares: q: vbiqꝫ fiebat orō ab eccl'ia ſine intermiſſione: ne deleret eccl'ia ⁊ ideo dicit. A finibus terre ad te clamaui dū anxiaret.i. dū martyres qui ſunt cor meum

ꝛ viſcera mea anxiarent ꝛ torquerent. Sȝ tu
dñe exaltaſti ꝛ fundaſti me ĩ petra fidei q̄ ē
xp̄s: ſupra quē fundata eſt eccl'ia. Uñ maxie
eccl'ia fuit exaltata qñ ꝯſtātinꝰ eā multiplr
honorauit ꝛ ditauit ꝛ in ſo fidei obediuit.

ii. qō. **Deduxiſti me q: factꝰ es ſpes mea**
vii. te **turris fortitudinis a facie ĩimici.**
ſtes. ¶ Tu dñe deduxiſti ꝛ liberaſti me de tot ꝑſ
ſ. ſecutiōibꝰ: q: factꝰ es ſpes mea: ꝛ factꝰ es tur
xp̄s. ris fortitudīs in q̄ ꝛ ꝑ quē fui tutatꝰ a facie
ꝛ incurſu inimici ꝑplī gētilis me ꝑſequētis.
xi. q. **Inhabitabo in tabernacl'o tuo in**
iii. **ſecl'a ꝓtegar ĩ velamēto alaꝝ tuaꝝ**
ad **Qm̄ tu deus meꝰ exaudiſti orōnē**
menſam. **meā: dediſti hr̄ditatem timētibus**
xxiii. **nomen tuum.**
q. vi. ¶ habitatio ĩ tabernaculo tuo ꝛ ĩ hac turri
ſchiſ fortitudis fundata ſuꝑ firmā petrā: ꝛ prote
mati gar ĩ velamēto ꝛ ꝓtectiōe alaꝝ tuaꝝ ĩ ſecl'a
ci. hic ꝑ fidē ꝛ grāz ꝛ ĩ futuro ꝑ glīā: qm̄ tu dñe
exaudiſti orōnē meā: iō dediſti hr̄ditatē fideſ
libꝰ timētibꝰ ꝛ colētibꝰ nomē tuū qd̄ ē ieſus
hr̄ditatē dico. i. ampliatiōnē eccl'ie ꝛ regni
tui vſq; ad fines t̄re. Nā ꝑ magnū Cōſtanti
nū dediſti dñiū ꝛ ditionē eccl'ie ĩ tota italia ĩ
magnū pr̄imoniū: ꝛ dediſti ſibi obediētiā oīz
regū ꝛ ꝓcipū vſq; ad fines terre. vñ nō ſo
lū dediſti hr̄ditatē timētibꝰ nomē tuum in
t̄ra. ſȝ ēt in celo: q̄ q̄dē hr̄ditas ē terrena. Nā
rex eiꝰ xp̄s ē cuiꝰ cui tradita ē oīs ptās a pa
tre ĩ celo ꝛ ĩ terra ꝛ in oībꝰ abyſſis ēt inꝼtū
hō: ꝛ traditū eſt vl'e regnū eternū. Nā tu pr̄
Dies ſuꝑ dies regĩ adiĳcies: ānos
eiꝰ vſq; ĩ diē gñatiōis ꝛ gñatiōis
¶ Multiplicabis dies infinitos ſuꝑ dies regꝫ eiꝰ
i. illiꝰ regni ꝛ eterne hereditatis. ꝛ adiĳcies
annos illiꝰ regis vſq; ad diē gñatiōis ꝛ gña
tiōis q̄ eſt eternitas. Nā ſicut hec t̄palis vi
ta dr̄ gñatio ꝛ gñatio ꝓpter ſucceſſionē in il
la glīa: ꝛ eternitas dr̄ dies ꝛ finis huiꝰ gña
tionis ꝛ gñationis cuiꝰ diei non eſt finis.
Permanet ĩ eternū ĩ ꝯſpectu dei:
miam ꝛ veritatē eius q̄s requiret.
¶ Iſte rex xp̄s ꝑmanet ĩ eternū ĩ ꝯſpectu pa
tris ſedēs ad dexterā eiꝰ inquātū ad equalita
tē: ꝛ inquātū hō in potioribꝰ bonis: q: ptās
eiꝰ ptās eterna ꝛ regnū eiꝰ eternū: qd̄ nō au
feret. Dan. vii. Et iō q̄s requiret ꝛ inueſtigare
poterit miam ꝛ v'itatē eiꝰ? Et ponit̄ h̄ v'itas
ꝓ iuſtitia ꝛ equitate. q. d. nullus poterit inue
ſtigare ꝓfunditatē ꝛ altitudinē ꝛ latitudinē
mie ꝛ iuſtitie huiꝰ regis xp̄i ſedētis ad dexte
rā pr̄is: cui tradita ē oīs iudiciaria ptās ꝛc.
Nā omni penitēti dat veniā ꝑ miam: ꝛ ſuꝑ
bis ꝛ impenitentibus penam per iuſtitiaȝ.
Sic pſalmū dicā noī tuo ĩ ſecl'z ſe
cl'i: vt reddā vota mea de die ĩ diē.
¶ hic ꝓmittit vota ꝑ grār̄ actione de tan
tis bñficiis receptꝫ: q: nō ſolū fuit de ꝑſecu
tionibꝰ liberata: ſȝ ēt cōſecuta eſt hr̄ditatem
eternā in terra ꝑ grāz ꝛ in celo ꝑ glīaz. iō ait.
ſic. i. ꝑ hoc dicā pſal. ꝛ pſalmodias cātabo
noī tuo q̄ eſt xp̄s in ſcl'm ſcl'i celebrādo anni
uerſaria ꝛ quotidiana officia ꝛ feſtiuitates ĩ
hac eccl'ia: ꝛ reddā vota mea in ſcl'z ſcl'i hic
ꝑ gratiā ꝛ in futuro ꝑ glīā. hic a gñatione ĩ
gñationē ꝛ ibi in ſcl'a ſeculoꝝ laudabo te cū
ſanctis angelis. Ex his pȝ ꝙ iſte pſal. nō pōt
preciſe intelligi de dd̄ litteraliter. Uñ eſt aduer
tēdū ꝙ ſicut pluries dictū ē ꝑ nomē dñi ſꝑ
ꝓpheta intelligit xp̄m filiū dei: ꝛ iō dicit ꝓ
pheta in ꝑſona totiꝰ corꝑis myſtici. O pater
poſt tot bñficia recepta ego dicā pſalmū no
mini tuo. i. laudabo te ĩ ieſu xp̄o filio tuo: q:
pr̄ laudat̄ ꝛ adorat̄ ꝛ venerat̄ in xp̄o filio tuo
ꝛ ecōuerſo: a q̄ honore nō excludit̄ ſpūſſan
ctus q: tribꝰ ꝑſonis honor vnus debetur. ii. qō.

Nonne deo ſubiecta erit aīa iiii. ſ.
mea: ab ipō em̄ ſalutare meū eiuſdē
Nam ꝛ ipſe deus meus et ſaluta ter.
ris meus: ſuſceptor meus: non mo xxiii.
uebor amplius. q. viii
Quouſq; irruitis in hoīem interfi c. viii.
citis vniuerſi vos tanq̄ parieti in ꝛ. xxiii
clinato et macerie depulſe. qō. ii.
c. aliſ
qñ.

¶ Titulus ad victoriā ſiue in finē ſuꝑ Idi
thū pſ. dd̄. Et tit'lo pȝ ꝙ dd̄ fecit hūc pſal. et
dedit ipm̄ cātādū ĩ choro idithū cū toto co
natu ad victoriā vocū. Sed ad intelligēdaȝ
māīm ꝑlo figuratiuā. Scd̄o ꝓncipalē ꝛ figu
ratā huius pſal. eſt notandū ꝙ deus iuſtus
iudex ꝛ miſericors ꝓpter ſuꝑbiā ꝛ inobediē
tiā reprobauit Saulē ꝛ priuauit regno. Et
ꝓpter humilitatē ꝛ patiētiā ꝛ obediētiā q̄ſi
uit ꝛ elegit dauid ꝛ dedit ſibi regnū iſrael ĩ
pretiū ꝛ premiū humilitatis ꝛ obedientie lȝ
grā dei ꝓ dei ꝑmo fuerit electus precedēte: vt
pȝ. i. Regū. xiii. cū dr̄ q̄ſiuit dñs ſibi virū iux
ta cor ſuū. Et p̄cepit ei dñs vt eēt dux ſuꝑ po d hoſ
pulū ſuū. Et ſic poſtea ex p̄cepto dñi ſamuel nis
vnxit ipȝ dd̄ ĩ rege vt pȝ ĩfra. c. xvi. Ex q̄ pȝ ꝙ dd̄.
regnū iſrl'ꝑatū eſt a deo ipſi dd̄ ĩ p̄tiū: ꝑmo ꝓ
pter eiꝰ humilitatē et obediētiā erga deum.
Scd̄o eo ꝙ interfecit Goliat: et abſtulit oppro
briū iſrl' et ſic datū eſt duplex p̄tiū ipſi dd̄ pri
mo filia ſaul in vxorē. Scd̄o datꝰ ē ipſi maior
honor quā regi cū mulieres cātarēt ĩ choro
dicētes. Saul occidit mille et dd̄: x. milia. vñ
ex iſta inuidia et zelo conatꝰ fuit ſaul nō ſolū
auferre p̄tiū regni a deo ꝓmiſſuȝ ipi dd̄: ſȝ ēt
vxorē filiā ꝓmiſſaȝ ꝑ victoria habita d̄ Goli.
verū primo abſtulit ſibi merob quaȝ ſibi ꝓ

miſerat: ⁊ tradidit ipſam edrieli malachite i vxorē: ⁊ michol tradidit ſibi i ſcādalū: vt occideret a philiſteis. vt pz. j. Reg. xviij. Vñ talis iudicia nō ſolū fuit ſauciat⁹ ſaul: ſed multo magis doech: ⁊ abner: ⁊ multi alij q̄ ſemꝑ ici tabāt ſaulē ad irā vt interficeret dd̄ ⁊ auferret ſibi pretiū regni a deo ꝓmiſſū ⁊ honorē ⁊ filiā regis. Vñ ex hac cā ipſe ſaul expoſuit ipm̄ dd̄ multis periculis a quib⁹ olb⁹ euaſit ex grā dei ꝓpter ſuā hūilitatē ⁊ patiētiā. Et finalr̄ obtinuit regnū ⁊ pretiū ꝓmiſſū. Nā ꝑmo euaſit qñ ſaul traiecit ſibi lāceā: vt trāſfigeret ipm̄ in pariete Scd̄o qñ miſit eū vt auferret cētū ꝑputias philiſtinoꝝ: ⁊ ipſe iter fecit. cc. philiſteos. Tertio qñ iterū nixus eſt ſaul cū lācea ꝯfigere ipm̄ i pariete dū pſallere: vt pz. c. xix. Quarto qñ ſaul miſit ſatellites vt circuirēt domū ⁊ occiderēt eū: ſꝫ michol demiſit eū ꝑ feneſtrā. c. eodē. Quīto qñ iuit ad occidēdū eū: ⁊ iuenit eū ꝓphetātē cū ſamuele in ramatha. ⁊ ipſe expoliatus ſil̄r ꝓphetauit cū eis. Vñ exiuit puerbiū. nū ſaul i ter ꝓphetas ⁊c. eoꝺ. Sexto qñ ſaul expectabat dd̄ vt veniret pacificus ad Calēdas vt i prādio ipm̄ occideret. Sꝫ admonit⁹ a ionatha per tractū ſagitaꝝ euaſit ⁊ abijt in nobe. c. xx. ⁊ xxi. Septimo qñ ſe finxit iſanū ⁊ euaſit d̄ manib⁹ achis regꝫ geth. Octauo qñ euaſit de ciuib⁹ ceile q̄ volebāt eū tradere i manib⁹ ſaul. c. xxviij. Itē Nono qñ euaſit de ziphe is. Decio qñ euaſit de ſpelūca i locis tutiſſimis en zaddi ⁊ preſcidit orā veſtimenti ſaul: ⁊ ēt qñ abſtulit haſtā ⁊ ſcyphum ſibi dormiētī: ex oīb⁹ ꝑdictis. x. periculis euaſit dd̄ ꝓpter humilitatē ⁊ patiētiā: ⁊ firmā ſpē quā in deo poſuit: ⁊ obedietiā quā deo ſemꝑ geſſit in q̄b⁹ oīb⁹ myſtice ꝓuidit dd̄ in ſpū totū diſcurſum eccl'ie ⁊ ꝓſper tates et ꝑſecutiones ei⁹ ab abel iuſto vſq3 ad iudiciū: ⁊ maxime preuidit. x. ꝑſecutiōes cōes eccl'ie xp̄i ſcꝫ in ſtatu gratie ⁊ legis euangelice. ¶ Ad cuius intelligentiā eſt iterū notandū ſicut dictū eſt pſal. v. ꝙ dico in principio diuiſum iuit totū genus humanū in duas ciuitates ſiue ſocietates: vnā dei ⁊ alterā diaboli. has duas ciuitates diuiſerūt duo amores vt inquit Augu. Nā amor mūdi ⁊ bonoꝝ tpaliū cōſtituit ciuitatē terrenā ⁊ diaboli. Nā illa incepit ab amore ſui vſq3 ad cōtemptū dei cui⁹ ꝑim⁹ ciuis fuit cain. Amor aūt dei incipiēs ab amore dei vſq3 ad cōtemptū ſui cōſtituit ciuitatē dei: cui⁹ ꝑim⁹ ciuis fuit adā ⁊ abel: Jd̄ iſti dicti ſunt filij dei. Illi vero filij hoīm: eo ꝙ in hoc mūdo ⁊ carne cōſtituerūt ſinē ſuū ⁊ felicitatē. Iſti vero in ſolo deo: ⁊ id filij hoīm illi⁹ ciuitatis ſemꝑ ꝑſecuti ſunt filios dei ⁊ hui⁹ ciuitatis ꝓpter bona tpalia. Et ſic ꝑmo cain ꝑſecutus eſt abel: ⁊ chaldei abraā. ⁊ iſmael iſaac: ⁊ eſau iacob: et ſaul et

doech ipm̄ dd̄. Et ſic ꝑpl's iudeoꝝ ⁊ gētiles ꝑſecuti ſūt xp̄m: ⁊ eccl'iā ſuā q̄ ꝓprie d̄r ciuitas dei vſq3 ad ātixp̄m. Et h̄ ꝓuidēs dd̄ i ſpū fecit hūc pſal. a q̄b⁹ ꝑſecutiōib⁹ ſp̄ fuit liberata eccl'ia ꝓpt̄ hūilitatē ⁊ patiētiā. Et liberabit̄ totalr̄ poſt iteritū ātixp̄i. Et hec ē ꝑncipalis materia hui⁹ pſi. quā dd̄ ꝓuidit i ſpū ꝑ ſuas ꝑſecutiōes: i q̄ pſal. tria facit dd̄. Nā ꝑmo i ꝑſona toti⁹ eccl'ie ſiue hoīs myſtici inhibit ꝯ ciues terrene ciuitatis conātes eccl'iā ſiue ciuitatē dei ꝯuertere ⁊ auferre ꝑtiū eterñū. Scd̄o exhortat̄ ciues ciuitatis dei ad ꝑferendas ꝑſecutiones ꝑ firmā fidē et ad cōtēnēdas diuitias ⁊ bōa tpalia ꝑ firmā ſpem bonoꝝ celeſtiū Tertio h̄ ꝯcludit ꝓpoſitū ex diuina iuſtitia ⁊ mīa. ꝯ. ibi. Spate i eo oīs cōgregatio. iij. ibi. Semel locut⁹ ē de⁹. Quātū ad ꝑmū eſt aduertēdē ſicut dictū eſt ſm̄ Augu. ꝙ duo amores diſtinguūt ⁊ diuerſificāt iſtas duas ciuitates. ſ. amor dei: ⁊ amor mūdi: amor dei ꝯſiſtit in fide: ſpe: ⁊ charitate: ⁊ hūilitate: ⁊ patiētia: ⁊ obedietia: ⁊ ꝑ ꝯñs in deſiderio celeſtis patrie: q̄ eſt finis ⁊ ꝑmiuꝫ vltiatū hui⁹ ciuitatꝫ. Amor ꝟo mūdi ꝯſiſtit in ꝯcupiſcētia ⁊ ambitiōe bonoꝝ ⁊ dñij: ⁊ in auaritia bonoꝝ tpaliū ⁊ in cōcupiſcētia carnis ⁊c. Et iſta ſunt arma quib⁹ ciuitas terrena ſiue diaboli ſemꝑ infeſtauit ciuitatē dei: ⁊ eccl'iā a ꝑncipio vſq3 ad iudiciū vniuerſale. Sꝫ fides: ſpes: ⁊ charitas: et hūilitas ⁊c. ſunt arma q̄b⁹ ciuitas dei ſe ſemꝑ defendit in hac peregrinatiōe a ciuitate diaboli ⁊ maxime in ſtatu euangelico. Ergo iſta ciuitas dei ſiue iſte hō myſticus toties vexatus ⁊ infeſtat⁹ a filijs terrene ciuitatis ⁊ infidelib⁹ inuehit ꝯ eos: ⁊ incipit ſuiam in tertio verſu dicēs. Quouſq3 o filij hoīm ſup. ſ. ordin dus rabit malitia veſtra ꝯ me: Et q̄re irruitis in holēꝫ myſticū ⁊ fidelem tanq̄ canes rabidi ipꝫ mordēdo ⁊ iſeſtādo ab abel vſq3 ad xp̄ꝫ: Et vniuerſi vos interfecitis ipm̄ maxie tpe legis euangelice: q̄ ꝑmo interfecitis caput ſcꝫ chriſtum: poſtea interfecitis menbra ſcꝫ apoſtolos ⁊ tot milia martirū. Que quidem ꝑſecutiones ⁊ cedes durabunt vſq3 ad antichriſtū. Item quouſq3 etiā inſidiamini et inſultatis ⁊ incūbitis ſupple iſti parieti inclinato ⁊ macerie depulſe: ⁊ agitate: ⁊ iſeſtate Vñ iſte hō myſticus vocat ſe parietē inclinatū: idest hoīem humilē ⁊ pauperē ⁊ debilem ⁊ vocat ſe maceriā repulſam. Nam ſicut inimici obſeſſores ciuitatis volūt diruere muros ⁊ parietes ⁊ maceriam ciuitatis cū machinis ⁊ tormētis impellere hinc ⁊ ide: huc ⁊ illuc vſq3quo ille murus ⁊ maceria diu repulſus minatur ruinam: ita tyranni ⁊ infideles diuerſis minis ⁊ tormentis agitabāt ⁊ infeſtabāt et repellebant muros: id eſt mētes fideliū: et etiam fidem eoꝝ tentabāt ſi poſ

[Left margin:] E No. de diuiſione generis hūani duas ciuitates.

[Right margin:] duas ciuitates faciunt duo amores.

ſent eos a pposito bono ⁊ fide xpi diuellere ⁊ pſternere: ⁊ ad eorũ pñ ſuã detrahere: ⁊ iõ dicit. Quouſq irruitis i hoiem iſtũ fidelẽ et myſticũ: ⁊ vniuerſi vos iterficitis eũ: ⁊ iſulta tis ⁊ incũbitis et tãq̃ parieti iã iclinato ⁊ vi cto: ⁊ macerie ſiue muro depulſo? Nã mace ria eſt mur⁹ terreus ⁊ fragilis. Et ſic tyrãni putabãt p tormẽta mẽtes martyrũ ⁊ fideliũ tãq̃ maceriã terrenã ⁊ fragilẽ diuellere ⁊ fa ciliter repellere. Sʒ ꝯ̃ h̃ inuehit hõ myſtic⁹ dicẽs. Inuanũ laboratis: qꝛ nũq̃ me poteri tis a firmo pposito diuellere cũ ſim munit⁹ ⁊ armat⁹ armis irrefragabilib⁹. ſ. fidei ſpei: ⁊ charitatis xpi: ⁊ hũilitatis et patiẽtie q̃b⁹ repellã ict⁹ et icurſus: ⁊ iſult⁹ vr̃os ſup. Iõ a t: Nonne aia mea erit ſemp deo ſubiecta p hũilitatẽ ⁊ patiẽtiã ⁊ fidẽ: ⁊ ab ipſo erit ſa lutare meũ ⁊ auxiliũ? Nã ipſe xp̃s ẽ de⁹ me⁹ ⁊ ſalutaris me⁹: qꝛ iõ dr̃ ieſus. i. ſaluator: ⁊ ẽ ſuſceptor ⁊ defenſor me⁹ in oib⁹ tribulatio nib⁹. Et iõ nõ mouebor ampli⁹. i. nũq̃ cadã nec deficiã a pposito vere fidei: lʒ oẽs fluct⁹ ⁊ mine tyrãnoꝝ ⁊ oia gña tormẽtoꝝ veniãt ſup me poſtq̃ aia mea eſt talib⁹ armis muni ta. Si ita eſt ergo q ieſus xp̃s eſt defenſor et ſuſceptor ⁊ ſalutaris me⁹: quouſq irruitis i iſtũ hoiē: ⁊ iterficitis eũ ⁊ icũbitis tãq̃ pa rieti iclinato ⁊ macerie repulſe. i. pntatis q ſit pariet inclinat⁹: et maceria repulſa? q̃ſi dicat decipimini: ⁊ fruſtra agitis et labora tis imo cognoſcetis q eſt mur⁹ inexpugna bilis ⁊ columna immobilis.

Uerũtñ pretiũ meũ cogitauerũt
ſb. q. **repellere cucurri in ſiti: ore ſuo bñ**
j. nul **dicebãt: ⁊ corde ſuo maledicebãt.**
li dubiũ. ⁊ ¶ Hic explicat cãm q̃re tyranni ⁊ infideles
triũ. ⁊ praui conant̃ puertere mẽtes fideliũ ⁊ iu
q. iiij. ſtoꝝ a bono pposito fidei ⁊ iuſtitie: ⁊ dicit q
qui hoc faciebant ⁊ faciũt mali vt iuſti perdant
ſcoꝝ. p̃miũ ⁊ p̃tiũ eis pmiſſum. ¶ Ad cui⁹ euidẽ
tiam eſt notandũ q premiũ ⁊ pretiũ iuſtorũ
Mer pro laboribus ſuis eſt regnũ celorũ ⁊ vera
ces la btitudo. Et hoc explicauit xp̃s Matth. v. di
borũ cẽs. Bti pauperes ſpũ: qm̃ ipſorũ eſt regnũ
ẽ bea celorũ. Et bti q̃ perſecutionẽ patiunt̃ pp̃ter
titu iuſtitiã: qm̃ ipſorũ eſt regnũ celoꝝ. ⁊ ſic ↄclu
do. dit xp̃s. Merces vr̃a copioſa eſt in celis ⁊c.

vñ pp̃ter hoc p̃tiũ et premiũ laborauerunt ⁊ paſſi ſunt Abel ⁊ Noe: Abraã: ⁊ Iſaac: et Iacob: ⁊ oẽs ãtiq̃ pr̃es: vt ait apl̃s ad Heb. xi. Sʒ qꝛ ſciebãt in ſpũ q hãc pmiſſionem ⁊ pretiũ nõ poterãt cõſequi niſi per xp̃m vẽtu rũ: iõ oro ⁊ imediate expectabãt xp̃m ven turũ q̃ erat finis illi⁹ legis: ⁊ ſi mortui ſunt oẽs: ⁊ nõ acceperũt repromiſſiões ⁊ pretiũ ſuoꝝ laboꝝ vſq ad xp̃m: vt nõ ſine nobis cõ ſummarent̃: vt inq̃t apoſtolus ibidem. Hoc idẽ ait ſaluator Matth. xx. in parabola de vi nea qꝛ a p̃ma hora vſq ad vndecimã ⁊ ad ſe ro oẽs laborauerũt in vinea: tñ nunq̃ acce perũt mercedẽ et pretiũ illi⁹ denarij pmiſſi niſi nobiſcũ i ſero. Et ſic fuerũt facti nouiſſi mi primi. Nã latro pri⁹ accepit denariũ q̃ abraã qui adhuc erat in limbo: qꝛ eodẽ die paſſiõis fuit cũ xp̃o in paradiſo. Nã vbi eſt xp̃s: ibi eſt paradiſus. Ex q̃b⁹ pꝫ q merces et p̃miũ ⁊ pretiũ p quo aſpiciẽdo iuſti labora uerũt: ⁊ paſſi ſunt: eſt regnũ celorũ et btitu do: qd nõq̃ potuit nec põt q̃s adipiſci niſi p fidẽ ⁊ ſpem xp̃i ⁊ charitatẽ ⁊c. Et iõ diabol⁹ ⁊ mẽbra eius ſemp laborauerũt ⁊ conantur repellere et auertere iſtud pretiũ et p̃miũ a fidelib⁹ ⁊ iuſtis. Et qꝛ aliter iſtud pretiũ ⁊ p̃ miũ nõ põt pdi: nec amitti p amiſſionẽ fidei et charitas xp̃i iõ diabolus mẽbra ei⁹ ſemp conati ſunt a pncipio ⁊ conant̃: vt iuſti et fi deles ⁊ ciues dei perderent fidẽ xp̃i ⁊ p con ſequens pretiũ ⁊ premiũ eius. Et hoc facie bãt primo p pmiſſiões bonoꝝ tẽporaliũ: ⁊ carnaliũ voluptatũ: ⁊ in fine adhibebãt du ra ⁊ intolerabilia tormẽta: vt pꝫ in paſſioni bus martyrum Et hoc idem faciet antixp̃s. Hoc eſt ḡ qd dicit iſte hõ myſticus: verunta mẽ ideſt certe: iõ iſti tyrãni ⁊ diabol⁹: ⁊ mẽ bra ei⁹ irruerũt in me: ⁊ iterfecerũt ⁊c. qꝛ co gitauerunt repellere ⁊ annihilare pretium meũ ⁊ mercedẽ. ⁊ premiũ regni celorũ mihi pp̃ter fidẽ ⁊ charitatẽ pmiſſuꝫ. Qd q̃dẽ re gnũ celorũ dr̃ pretiũ fidei ⁊ charitatis in ſiti ⁊ deſiderio cui⁹ p̃tij ⁊ premij cã ego cucurri ⁊ peregrinat⁹ ſum in hac vita: nã i ſiti ⁊ de ſiderio huius pretij ⁊ mercedis peregrinati ſunt antiq̃ ab adã vſq ad xp̃m: ⁊ eodẽ deſi derio nos pegrinamur vſq ad iudicium: qꝛ vnuſq̃ſq currit i ſtadio: vt accipiat hoc bra uiũ: ⁊ vnuſq̃ſq laborat i vinea ⁊ portat pon dus diei ⁊ eſt⁹: ⁊ patit̃ ſitiꝫ: vt accipiat hunc denariũ ⁊ p̃tiũ. Et iõ dicit: pp̃ter ſitim ⁊ de ſideriũ hui⁹ p̃tij ego cucurri et peregrinat⁹ ſuꝫ ⁊ laboraui i vinea p fidẽ ⁊c. Ipſi cogita uerũt repellere ⁊ auferre a me pretiũ meũ ⁊ mercedẽ p ſuas pmiſſiones tẽporales: ⁊ ſic cũ pmiſſiõib⁹ ⁊ blãdis v̈bis me volebãt de cipere. Iõ ſequit̃. Ore ſuo bñdicebãt. i. bona verba ⁊ pſuaſibilia ⁊ blãda ⁊ adulatoria di cebãt pmittẽdo diuitias ⁊ honores ⁊ digni tates: ſi dimitterẽ fidẽ xp̃i: vt pꝫ in hiſtoria beati Stephani ⁊ aliorum martyrũ ⁊c. Sed corde ſuo maledicebãt: ideſt ad malũ finẽ ⁊ puerſam intẽtionẽ hoc dicebãt: qꝛ vt puerte rẽt mẽtem meã: et me a fide ⁊ charitate xp̃i ſepararẽt hoc dicebãt: ſicut dicebat datian⁹ beato Uincẽtio. Hoc ipſi bonis verbis pri mo faciebant: veruntñ in vano laborabant qꝛ mens mea imota manſit: ⁊ v̈ba: et pmiſ ſiones eorũ vertebant̃ inanes. Ideo conuer ſus iſte homo ad animam ſuam ſubdit.

Not. de tyrãnis ⁊ antixp̃o.

Regnuꝫ celorũ dr̃ p̃tiuꝫ fidei.

Uerũtamen deo ſubiecta eſto aĩa
vñ. q. mea: quoniã ab ipſo patiẽtia mea.
j.ca. ſcien dum. ¶ O aĩa mea eſto ⁊ ſis ſp deo ſubiecta p̄ ſidem: ſpem ⁊ charitatẽ: ⁊ ne timeas tormẽta eoꝝ: nec accepies falſas pmiſſiões: qm̃ de⁹ nunq̄ tibi deficiet: nec deſeret te. Et nota q̄ ly eſto põt eſſe tertie perſone: qm̃ ab ipſo eſt patientia ⁊ virtus: et fortitudo mea.

de. 2ſ. Quia ipſe deus meus et ſaluator
di. iu. meus: adiutor me⁹ non emigrabo.
c. vlti ¶ Ipſe ieſus chriſtus eſt ſaluator et ſuſce-
mo. ptor ⁊ deus meus: ideo nũq̄ emigrabo: nec recedam a firmo propoſito fidei.

ij. q. 5. In deo ſalutare meũ ⁊ gloria mea
vij. c. de auxilij mei ⁊ ſpes mea ĩ deo ẽ
teſtes ¶ In deo ſalutarẽ ⁊ ſalutatio mea ⁊ gl'ia mea ⁊ ipſe ẽ de⁹ me⁹ auxilij mei: ⁊ tota ſpes mea ĩ deo ẽ. Et iſta ſũt arma. ſ. fides: ſpes ⁊ charitas xp̃i: ⁊ patiẽtia q̃b⁹ me defẽdã ꝯ̄ icurſ⁹ et ict⁹ ⁊ tormẽta diaboli ⁊ mẽbroꝝ ei⁹. Et nõ ſolũ me defẽdã: ſ; et vincã ⁊ triũphabo de eis.

Sperate in eo oĩs cõgregatio po-
xſ. q. puli: effundite coraz illo corda ve-
iij. ca. ſtra. deus adiutor noſter ĩ eternũ.
admẽ ſam. ¶ Hec ẽ ſcđa ps p̃ncipalis ĩ q̃ exhortat fideles ad fidẽ ⁊ ſpẽ ꝯ̄ inimicos ciuitatꝫ dei. Dicit ḡ. O vos ꝯgregatio ⁊ eccl'ia ppl'i ⁊ ciuitatis dei: ſumite iſta arma ſupradicta: ⁊ ſperate ĩ eo. S; q2 iſta arma nõ dant nobis ex meritꝫ nr̃is niſi ex ſola dei gr̃a ⁊ mĩa: iõ fundite corda vr̃a: ⁊ orate ſp corã illo: vt largiat vobis ſupradicta ꝯ̄ diabolũ ⁊ mẽbra ei⁹. Et de⁹ det vobis gr̃az pueniẽtẽ ⁊ cooperãtẽ ⁊ pficiẽtẽ: q2 ipſe eſt adiutor nr̃ ĩ eternũ: ⁊ nõ ẽ alius q̃ pugnet p nobis ⁊c. Et iſta ſũt arma iuſtoꝝ.

xij. q. Uerũtamẽ vani filij hoĩm: menda-
j. ca. ces filij hominuz in ſtateris: vt de-
ols etas. cipiãt ipſi de vanitate in idipſuz.
¶ Poſtq̄ ſupius pp̄ha in pſona corporis myſtici memorauit arma ciuiũ ciuitatis dei et iexpugnabiles ⁊ iſupabiles vires eoꝝ. Hic memorat arma diaboli ⁊ mẽbroꝝ eis q̃bus pugnat ꝯ̄ ciuitatẽ dei: ⁊ q̃ũo de p ſe ſũt vana ⁊ friuola ſi arma xp̃i obijciant. ¶ Un̄ eſt aduertẽdũ q̄ arma q̃ diabol⁹ ⁊ mẽbra ei⁹ obijciebãt martyrib⁹ ſuis ſupbia ⁊ inanis gl'ia ⁊ auaritia ⁊ voluptates vt dictũ eſt: q2 pmittẽ-
arma do honores ⁊ dignitates: ⁊ diuitias: ⁊ volũ-
dia- tates q̃ ſunt p̃tiũ amatorũ hui⁹ mũdi cũ his
boli ⁊ putabãt repellere pretiũ fidei a martyrib⁹
tyran ⁊ cũ p iſta nõ potuerunt ergo puertere: tunc
norũ. adhibuerũt ſupbiã ⁊ irã ⁊ tormẽta. ſ; etiam cum his minus potuerũt eos auertere: nec deijcere a firmiſſimo pposito et ſtatu fidei.

Ex q̃b⁹ p; q̄ oĩa iſta arma diaboli ⁊ filioruz hoĩm ſunt vana ⁊ friuola ⁊ miſera. Iõ dr̃ pp̄heta. Uerũtñ vani filij hoĩm ꝯ̄fideres ĩ talibus armis: ⁊ ponẽtes ſpẽ ſuã ĩ bonis tpalibus: ⁊ mẽdaces filij hoĩm. i. ciues terrene ciuitatis ĩ ſtateris ⁊ põderis et mercib⁹ ſuis: q2 diuitie nõ pñt accumulari ĩ magna quãtitate niſi cũ mẽdacio ⁊ fraude ⁊ rapina ⁊ violentia: q2 oĩs pecunioſus violent⁹. i. raptor aut fraudulẽt⁹ ĩ vbis ⁊ põderib⁹ ⁊ mẽſuris ⁊ ſtateris: intm̃ vt ipi decipiãt alios ĩ idipm i. ⁊ ſimul ⁊ pariter ĩ vanitate et mẽdacio. Et iõ filij hoĩm volẽtes magnas pecunias cõgregare: ſunt pit̃er vani ⁊ mẽdaces vt decipiãt ĩ ſtateris ⁊ põderib⁹. Sũt eñi mẽdaces ĩquãtũ decipiunt emẽtes: ⁊ ſunt vani inquãtu pp̃ter tpalia corruptibilia ⁊ trãſitoria volũt pdere aiaz ⁊ felicitatẽ eternã. Et ſic propter pretiũ tẽporale pdunt eternũ ⁊ celeſte. Et iõ martyres fuerũt ſapiẽtes ⁊ nõ vani q̃ pp̃ter tẽporale noluerũt pdere pretiũ eternũ: imo pp̃ter illud paſſi ſunt ⁊c. Et ideo pp̄heta exhortat oẽs vt fugiant ⁊ cõtemnant iſta friuola ⁊ vana tẽporalia que nõ poſſunt beatos facere ſuos poſſeſſores: ⁊ dicit.

Nolite ſperare in iniq̃tate: ⁊ rapi- xlvij.
nas nolite concupiſcere: diuitie ſi d. c. ſi
affluant nolite cor apponere. cut
¶ Nolite ſperare in iniq̃tate. i. nolite ama- hi. et
re iniuſtitiã et mẽdaciũ: nec pp̃ter diuitias xij. q.
cõgregãdas decipere pximũ in mẽſuris et ij. glo
põderib⁹ ⁊ ſtateris: nec loq̃ iniq̃tatẽ. Et noli- ria
te cũcupiſcere rapinas: nec vſuras: nec ali- epi.
q̃d hm̃oi. Et nõ forte diuitie veſtre affluãt ⁊ abũdẽt: ſ; bñ acq̃ſite: tñ nolite cor ⁊ ſpẽ veſtrã apponere in eis: q2 ad vſum dant ⁊ non ad fruitionẽ. vñ nõ pͥhibet earum vſus nec poſſeſſio: ſ; abuſus ⁊ nimia affectio cũ cõtẽptu rerũ ſpũaliũ. Quaſi dicat. primũ queri-
te pretiũ ⁊ p̃miũ celeſte. Deinde vt. minimũ cũ De
diſcretiõe iſtis reb⁹ terrenis: ⁊ de neceſſita- pe. d.
te: ⁊ ne pp̃ter eas ꝯgregãdas pxim⁹ ledat. j. ois

Semel locut⁹ eſt de⁹: duo hec au- q non
diui: q2 ptãs dĩẽ ⁊ tibi dñe mĩa: q2 dili-
tu reddes vnicuiq; iuxta opa ſua. git. ⁊
¶ Explicat p̃tiũ ⁊ p̃miũ vtriuſq; ciuitatꝫ q̃d xxx-
dabit p deũ iudicẽ vtriſq; ſ; merita. Un̄ ait iiij. q.
pp̄heta. Nolite ſupple rapinas ꝯcupiſcere j. odi.
cũ dãno pximi: nec iuſtos ⁊ innocẽtes pſeq̄: ⁊. q. ſe
nã de⁹ iuſt⁹ ſemel. i. imobilit̃ locut⁹ eſt ⁊ ſta- quẽti
tuit irreuocabilit̃: ⁊ duo hec audiui. Prio q2 Not.
ptãs dei ẽ. i. q̄ de⁹ ẽ op̃s: ⁊ iuſt⁹: ⁊ ſic tribuet de p̃-
vnicuiq; iuxta opa ſua. ſ. bonꝫ p̃miũ eternũ et mio
p̃tiũ p laborib⁹ ĩ celo. ⁊ malis p̃tiũ pene in vtri-
iferno. Scđõ q̃d audiui ẽ q̄ tibi dñe ẽ mĩa ſe- uſq;
cũdũ quã tribuis penitẽtib⁹ veniã per tem- ciui-
tatis.

poralem

poꝛalē ꝓnlam. Et ſic nullū bonū manet irre muneratū: nec malū īpunitū. Lr̄a hieronimi hʒ: vnū locutꝰ ē deꝰ: ⁊ duo hec audiui. Quaſi dicat: ꝙ vnā locutionē fecit: aut locutꝰ ē deꝰ. Sʒ in illa locutione ego duo intellexi. ſ. ꝙ ibi erāt due ꝑfectiōes: ſcʒ potētia ſiue iuſtitia ⁊ mia. ¶ Sʒ tūc eſt q̄rendū que eſt illa locutio dei ī q̄ dd̄ intellexit eſſe ī deo iuſtitiā ⁊ miaʒ? ¶ Ad h̄ dicūt aliq̄ ꝙ iſta vna locutio pōt eſſe illā dicit dn̄s ipi dd̄. ij. Reg. vij. de ſuo ppl'o. ſ. ꝙ ſi iniq̄ aliq̄d egiſſent arguā ē in v̄ga viroꝝ ⁊ ī plagis filioꝝ hoim: miam aūt meā nō au ferā: nec diſꝑgā ab eo. Ecce q̄uō dd̄ ꝑ vnā lo cutionē ītellexit duas ꝑfectiōes maximas in deo ſimł' ſcʒ iuſtitiā ⁊ miaʒ. Aliq̄ dicūt ꝙ deꝰ ſemel locutꝰ eſt ab eterno. Et ſic ꝓduxit vnū mūdū aut filiū tm̄. Poſtea ſemel locutꝰ eſt ex tꝑe dicēdo creaturas: ⁊ ſic ꝓduxit v̄buʒ tm̄ in ſuis ſpeciebꝰ ⁊c. Poſtea locutꝰ eſt dicēdo ⁊ dādo legē: ī qua duo ſunt tm̄: ſcʒ dilectio dei ⁊ ꝓximi aut iuſtitia ⁊ mia: q2 ſicut omnia cō- tenta in lege reducunꝭ ad dilectionē dei ⁊ ꝓ ximi: ita p̄miū obſeruatoꝝ legis eſt iuſtitia q̄ dat bonis bona ⁊ malis mala: ⁊ mia que dat veniā penitētibꝰ: ⁊ ſic temperat iuſtitiā. Et ſi cut deꝰ locutꝰ eſt ſemel dādo vnicā legē: ſed in tota lege duo intelligunꝭ: ſcʒ dilectio dei ⁊ ꝓximi: q2 tota lex reduciꝭ ad dilectionē dei ⁊ ꝓximi ſiue ad iuſtitiā ⁊ miaʒ. Ex his em̄ duo bus tota lex pēdet ⁊ ꝓphete: quaſi dicat iſte homo ꝙ ex tota lege dei nō ītelligo niſi duo ſcʒ iuſtitiā ⁊ miſericoꝛdiam ſiue dilectionem dei ⁊ proximi.

xvij. **Deus deus meꝰ: ad te de lu**
d. ca. **ce vigilo.**
Noſce **Sitiuit in te aia mea: q̄m mł'**
Aꝛſi **tiplr̄ tibi caro mea.**
ſiuit
tibi.
xxiij. **In terra deſerta inuia ⁊ inaq̄ſa ſic**
q. iiij. **in ſctō apparuit tibi: vt viderē v̄tu**
q pec **tē tuā ⁊ gloꝛiam tuam.**
ca. ⁊ ¶ Titulꝰ pſalmus dd̄ cū eſſet in deſerto iu-
vij. q. dee. Legiꝭ p̄mi Reg. xxij. ꝙ dd̄ fugiens a fa-
j. c. cū cie Saul diuertit in terrā moab: ⁊ cōmiſit re
ꝑcuſ- gi moab oēs parētes ⁊ ꝯſanguineos ⁊ ſequa
ſio. ces ſuos maxime mulieres ⁊ pueros infan- tū: ꝙ. cccc. viri ꝯgregati ſunt ad eū: ⁊ factus eſt princeps eoꝝ. Et ſic dauid cum illis erat in p̄ſidio regis moab. Sed gad ꝓpheta di- xit ipſi dauid: noli manere in p̄ſidio: ſʒ reuer tere ī terrā iuda: ⁊ ſic ex ꝯſilio gad reuerſus eſt in iuda: ⁊ māſit ī deſerto apud ſaltū arie- tis cū maxia afflictiōe ⁊ inopia ⁊ penuria vi ctualiū. Sʒ ibi fuit mł'tiplr̄ conſolatus ex re uelatione ſpirituſſancti vt haberet patiētiaʒ q2 poſt illas ꝑſecutiones debebat regnare in maxima pꝛoſperitate ⁊ abūdātiā diuitiarū: et copia victualiū. Et q̄uo Saul cū ſuis q̄ eū perſequebanꭲ erāt perituri in montibꝰ gel- boe: ⁊ partim debebāt latere ꝑ ſpeluncas in inferioꝛibꝰ terre. Et partim moꝛi in oꝛe gla- dij: ⁊ ꝑtim duci captiui in p̄dam vulpiū: ſcʒ philiſtinoꝝ. Et ſic dicunt hebꝛei ꝙ dauid fe- cit hūc pſalmū dū eſſet ī deſerto iudee ī tali penuria: in pſalmo p̄mo explicat deſideriuʒ ſuū veniēdi in ꝓſperitatē regni ⁊ copiā bono rū t̄paliū ſibi ꝓmiſſaʒ: ⁊ in ſecūda ꝑte pſalmi ſcʒ. Ipſi vero in vanū queſierūt ⁊c. Predicit miſerabilem exitum ipſius ſaul ⁊ ſuoꝛum in montibus gelboe: put ſibi fuerat reuelatū. Et ſic literaliter exponunt hebꝛei moderni iſtū pſalmū. Sed licet iſta fuerit materia oc- caſionalis ⁊ figuratiua: vñ motus eſt dd̄ ad faciendū iſtū pſal. tñ nō eſt iſta materia pre- ciſa nec eſt ſiſtēdū ī ea: q2 aliter nō ꝑtineret ad ſacrā ſcripturā: nec iſte pſalmꝰ cantare- tur in eccl'ia in laudibus oīm diuinoꝝ offi- cioꝛum poſt matutinas q̄tidie niſi contineret aliq̄d ſacramentū de chꝛiſto ⁊ eccleſia vt ſu- perius dictū eſt. Et ideo eſt dicendū q̄d ve- ra eſt ꝙ dauid paſſus eſt illā inopiam ⁊ pe- nuriaʒ in deſerto iudee: ⁊ facta fuit ſibi illa ſupꝛadicta reuelatio de ꝓſperitate ⁊ abūdā- tia ſui regni ⁊ de miſerabili exitu ipſius ſaul et ſuoꝝ: ſed ꝓtunc non fecit pſalmū iſtū: ſed poſtea duʒ fuit in ꝓſperitate ⁊ q̄ete in domo ſua ⁊ regno: ⁊ ꝓpoſuit ampliare diuinū cul- tū: tunc em̄ frequenter memoꝛabat ⁊ in mēte voluebat ꝑſecutiones quas paſſus fuerat et etiam al' q̄s reuelationes quas nō totaliter intellexerat: ⁊ tunc in illa q̄ete et meditatio- ne illuminabaꭲ ⁊ erudiebaꭲ a ſpirituſancto de futuris ſacramentis chꝛiſti ⁊ eccleſie: ⁊ ſic cōdebat pſalmos: put in illis geſtis preteri- tis: ſcʒ aduerſitatibus ⁊ pꝛoſperitatibus pre uidebat in ſpū perſecutiones xp̄i futuras: et eccleſie: ⁊ exaltationē regni eiuſdē: ⁊ ſic cōde bat pſalmos de xp̄o ⁊ eccleſie. Et ſic ergo eſt dicendū ꝙ dauid dū eſſet iā in ſua quiete: et contēplatione meditādo illā penuriā quam paſſus fuerat in deſerto iudee: ⁊ meditando reuelationē ſibi factā de regno ſuo ⁊ ꝓſperi- tate futura ⁊ de miſerabili exitu ſaul ⁊ ſuo- rū: ⁊ cū vidiſſet totū illud iā fuiſſe impletum in eo: tunc in tali meditatione fuit multipli- citer illuminatꝰ ⁊ eruditꝰ a ſpūſancto: q̄liter totū genus humanū erat ī maxima penuria bonoꝝ ſpūalium poſtq̄ fuerat eiectum ab illa abūdātia ⁊ felicitate ꝑadiſi terreſtris: et ⁊ q̄uō ꝑ xp̄m debebamꝰ recuperare maioꝛeʒ abūdātiā bonoꝝ ſpūalium in hac eccl'a per gratiā ſacramētoꝝ ⁊ donoꝝ: ⁊ in alia ꝑ glo- riā: ⁊ p̄uidit ēt ꝑſecutiones eccl'ie in capite ⁊ mēbꝛis: ⁊ miſerabilē exitū iudeoꝝ xp̄i ꝑſecu toꝝ ⁊ etiā tyrānoꝝ ⁊ alioꝝ eccleſie ꝑſecuto- rū. Et de his fecit hūc pſalmum. In quo tria

Not. de materia huiꝰ pſi.

Diuiſio pſ. facit. Nã pmo explicat ſtatũ eccle bonorũ ſpũaliũ: ⁊ grẽ añ xpi aduẽtũ. Scdo explicat reuelationẽ ⁊ pmiſſionẽ ſibi factã de copia ⁊ rectiõe bonoꝝ ſpũaliũ p aduẽtum xpi. Tertio pdicit miſerabilẽ exitũ ⁊ interitũ pſecutoꝝ xpi ⁊ eccle. Scda ibi: Sic i ſctõ appaꝛuit tibi. Tertia ibi. ipſi vo i vanũ. Quãtũ ad pmũ dicit Ra. hacados ⁊ multi hebreoꝛuz q ventꝰ aqlonaris itrabat p feneſtrã ⁊ mouebat chordas pſalterij: ⁊ ad ſonũ chordaꝝ excitabat dd añ aurorã ⁊ tũc ſpũſſanctus replebat mẽtez eiꝰ: ⁊ erudiebat ipm de his q ↄtẽplatꝰ ⁊ meditatꝰ fuerat in lecto ⁊ ſtrato ſuo ex pte noctis. Et ſic ↄdebat pſalmos de futuris myſterijs pfundiſſimꝰ. Et ſic añ lucẽ diei ſurgebat ad ↄficiẽdos pſalmos ad laudẽ dei. Dicit ergo dd in pſona totiꝰ eccle. O deꝰ oliu p creationẽ ⁊ deꝰ meꝰ p ſpũalẽ cultũ: ego ex ciſtatus a ſpũſſancto vigilo de luce. i. diluculo ⁊ aurora ad laudãdũ te. Et cauſa ⁊ ratio quare ego de mane ſurgo ⁊ vigilo ad laudãdum te eſt qꝛ aia mea: ⁊ caro mea exñs ſupple in hac terra deſerta ⁊ inuia ⁊ inaquoſa: ⁊ ſterili olim bonoꝝ ſpũalium ſitiuit in te q multiplicirer. i. valde et multipliciter deſiderauit puenire ad te xpe. In quo explicat multipliciter refici ⁊ recõciliari: ⁊ reſtaurari p paſſionẽ: ⁊ reſurrectionez tuã: ⁊ multiplicia eccleſiaſtica ſacra. Uñ notanter dr in terra deſerta ⁊ inuia: ⁊ inaquoſa. Nã iſta vallis lachrymarũ i q ſuimꝰ exules ⁊ relegati a facie dñi erat pmo deſerta conſoꝛtio angeloꝛũ: et erat inuia añ xpi aduẽtũ: qꝛ lex moyſi nõ deducebat ad pfectũ de ſe: nec poterat nos in gloriã introducere: ⁊ erat inaquoſa: qꝛ erat ſterilis ex inopia gratie ſacramẽtoꝛum: qꝛ de ſe non poterat iuſtificare: vt pz p totũ diſcurſum epiſtole ad romanos et galatas et hebꝛeos.

Dd ð mane ſurgebat ⁊ ↄc.

Not. Et ſic oĩa exiſtẽs in hac terra deſerta: ⁊ inuia ⁊ inaquoſa ⁊ ſterili bonoꝝ ſpũalium ſitiebat ⁊ deſiderabat peruenire ad xpm: vt in eo reficeret. Scdo notãter dr ſitiuit q multipliciter aĩa mea ⁊ caro mea: qꝛ genꝰ humanũ nõ ſolũ expectabat refici p xpm quãtũ ad aĩam ſed etiã quãtũ ad coꝛpꝰ: Nã quãtũ ad aĩam pmo expectabat refici multiplicibus bonis ſpũalibꝰ ⁊ liberari a multiplicibus miſerijs Nã p baptiſmum expectabat liberari ab oꝛiginali ⁊ refici grã ⁊ fide: ⁊ ſpe: ⁊ charitate. Et p confirmationem ſeptem donis ſpũſſcti repleri. Et p penitẽtiam a moꝛtali liberari ⁊ in gratiam reduci: ⁊ p euchariſtiã multiplicit refocillari ⁊ deo vniri ⁊ viuere ⁊c. ¶ Quãtũ vero ad coꝛpꝰ expectabat p reſurrectionem xpi ab oĩbꝰ miſerijs ⁊ penalitatibus coꝛpoꝛalibus liberari ⁊ immoꝛtale: ⁊ glorioſum coꝛpus recuperare ⁊ ſic aĩa et caro nr̃a ſitiebat multipliciter venire ad xpm: qꝛ oĩbꝰ iſtis bonis carebat exiſtens in illo ſtatu ⁊ in illa terra deſerta ⁊ inuia ⁊ inaquoſa. Uñ illi in illo ſtatu oĩa iſta deſiderabãt quãtũ ad gratiam p aduẽtũ xpi: ⁊ etiã quãtũ ad gloꝛiam. Et ſic oĩa iſta adepti ſunt ſancti patres p aduẽtum xpi. Nã foꝛſan dauid ⁊ multi ſanctoꝛum patrũ ſimul ſurrexerunt cum xpo: vt dictum eſt pſal. lvj. Nos añt qꝛ iã recepimus iſta bona ſpũalia quantum ad aĩam: quo ad gratiã tñ adhuc ſitimꝰ ⁊ deſideramꝰ oĩa iſta q ad coꝛpus ⁊ aĩam p glĩã futurã: qꝛ bona gratie huiꝰ ſtatꝰ ſignificãt ⁊ pariũt bona glĩe i futuro ⁊ ſicut bona tpalia legis veteris ſignificabãt bona grẽ huiꝰ ſtatꝰ: ita bona gratie huiꝰ ſtatus ſignificãt bona glĩe in patria ſupna nobis p iſta bona grẽ pmiſſa vt dictum ẽ pſal. xxij. Sic in ſancto apparui tibi. ¶ Hic incipit verſus ⁊ ſnĩa in hebꝛeo ⁊ trãſlatiõe hieronimi ⁊ eſt ſcda ps in q explicat pmiſſionẽ: ⁊ reuelationẽ ſibi factã de copia bonoꝝ ſpũaliũ in hac eccla p grãm: ⁊ in ſupna p gloꝛiã. Unde nota q dd excitatꝰ a ſpũſſctõ frequẽter ſurgebat a lecto: ⁊ intrabat tabernaculũ dei: qd tẽdẽrat iuxta domũ ſuã. ⁊ ibi in illo ſanctuario oꝛabat: ⁊ ↄtẽplabat diuina myſteria ⁊ bñficia ſibi collata: ⁊ ibi apparebat ſibi ſpũſſanctus ⁊ videbat deũ in ſpiritu: ⁊ ſic erudiebat de futuris myſterijs: ⁊ ſic condebat pſal. Et iõ dicit dd: o dñe ſic ⁊ taliter apparui tibi in ſancto. i. in ⁊ ſanctuario ſancto tabernaculo vt viderem gloꝛiã tuã. Litera hieronimi eſt magis clara que dicit: ſic: in ſanctuario vidi te: vt viderẽt virtutẽ tuam ⁊ gloꝛiã tuã. Ex q pz q dd vidit deũ in ſpũ ⁊ reuelationem factã in tabernaculo ⁊ ſanctuario dei intentuz vt p illã viſionẽ ⁊ reuelationẽ dauid videret in ſpũ virtutem xpi futurã ⁊ gloꝛiã ⁊ copiam bonoꝝ quã chꝛiſtus nobis erat daturus.

Not. q. dd ſurgebat a lecto.

Qm̃ melioꝛ eſt miã tua ſup vitas: labia mea laudabunt te.

De. p. d. j. qꝛ diuinitas te natura.

¶ Dicit dauid: ego vidi i illa viſione: quoniã miã tua o xpe eſt melioꝛ ſup oẽs vitas huius mũdi ideſt q vita vegetatiua ⁊ ſenſitiua. Sz hic ponitur vitas in plurali: quia per vitas intelligit oẽs cibos ⁊ potus ⁊ refectiões coꝛpoꝛales q faciũt ad vitam coꝛpoꝛis: quaſi diceret ego noui in ſpiritu q melioꝛes ſunt cibi ⁊ potus ſpirituales quos nobis debes dare per miam ⁊ paſſionẽ: ⁊ reſurrectionez tuam q omnes cibi ⁊ potus: ⁊ refectiones coꝛpoꝛales huius mundi: quia illi ſunt cibi gratie et gloꝛie quibus totus homo quo ad coꝛpus et animã viuet inetternũ: ſicut dixit xpus ſamaritane: q bibet hanc aquã nõ ſitiet ineternum Joan. iiij. Itẽ Joan. vj. q manducat hunc panẽ viuet ineternum. Ideo ſequitur: quia tu dabis mihi iſtos cibos ſpirituales melioꝛes ſuper oẽs vitas ⁊ cibos coꝛpoꝛales ideo labia mea laudabunt te.

xcvj. diſ. c. ſ.in glo. **Sic bñdicam te in vita mea:et in nomine tuo leuebo manus meas.**
¶ Semꝑ benedicā te i hac vita mea agēdo grās:⁊ leuabo man⁹ meas in noīe tuo.i.inuocabo nomē tuū qđ ē ieſus:i ꝗ expecto ſaluari ⁊ ꝯſequi oīa bona ſpūalia ſupradicta.
xv.d. ſctā romana. **Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea:⁊ labijs exultationis laudabit os meum.**
¶ Aīa mea replebit oīb⁹ illis bonis ſpūalib⁹ ſicut corp⁹ replet adipe ⁊ piguedie corporali ⁊ cibis piguib⁹ corꝑalib⁹. Nā iſta bona ſpūalia piguefaciūt aīaȝ ⁊ corp⁹ piguedine grē ⁊ glīe. Et ſic os meū tunc laudabit te labijs ⁊ cātib⁹ exultatiōis ⁊ grāꝝ actiōis hꝭ ꝑ grām:⁊ in futuro ineternū ꝑ contum glīe.
vij. q. ſ.c.d nicq. **Sic memor fui tui ſuper ſtratum meum:in matutinis meditabor in te:quia fuiſti adiutor meus.**
¶ Sic ēt memor fui tui.i.mēor ero tui o de⁹ i hac ecclīa militāti:⁊ memoriā agā ſuꝑ ſtratū.i.lectū meū meditādo ⁊ ꝯtēplādo bñficia recepta:⁊ etiā i ſtratu genib⁹ flexis orando Etiā meditabor i te i matutinis qꝛ ſurgā añ lucē ad ꝯfitēdū noī tuo:⁊ ad laudes tuas decātandū agēdo grās:qꝛ i oīb⁹ fuiſti adiutor me⁹ qꝛ nō ſolū me a pctō redemiſti:⁊ a fame ⁊ miſeria liberaſti:ſȝ etiam ſupradictos cibos gratie ⁊ glorie tribuiſti. Et ſic.
xj.q. iij. ad meiā. **Et in velamento alarum tuarum exultabo:adheſit anima mea poſt te:me ſuſcepit dextera tua.**
¶ Ego exultabo me eſſe ꝓtectū i velamēto alarū tuarū:⁊ ſub ꝓtectiōe mīe tue:⁊ exultabo qꝛ aīa mea relictis cerimoniis legalib⁹⁊ relictis idolis adheſit ⁊ ābulauit poſt te:et tue legi ⁊ p̄ceptis ſe ſubiecit:qꝛ dextera tua ⁊ mīa;me ſuſcepit:⁊ vocauit ad fidē ⁊ ecclīā ⁊ ad veniam:⁊ etiam ad gloriam in futuro.
xliij. q.v. ſ.vi. **Ipſi;vo inuanū ꝗſierūt aīaȝ meā: introibūt i inferiora terre:tradēt in man⁹ gladij:ꝑtes vulpiū erunt**
¶ Hic p̄dicit miſerabilē exitū ꝑſecutoꝝ xp̄i ⁊ ecclīe. Nā primo de iudeis ꝗ occiderūt xp̄ȝ fuerūt facte tres ꝑtes:nā ꝗdā abſcōdebant ꝑ ſpelūcas:vt ait Ioſeph⁹:de quoꝝ nūero fuit ipſe vn⁹ cū.cccc.ſcđa ps fuerūt mortui: alia ps fuit ducta ⁊ diſꝑſa i captiuitatē per mūdū:iō ait dđ in perſona xp̄i ⁊ ecclīe. Ego ago grās qꝛ me ſuſcepit dextera tua: me in capite a mortuis ſuſcitādo:⁊ i mēbris a pſecutorib⁹ liberādo:vo ꝓ ſed:ipſi.ſ. iudei xp̄i crucifixores i vanū ꝗſierūt aīam ⁊ vitā meā ꝑdere ⁊ annihilare:qꝛ reſurrexit in capite ⁊ liberat⁹ ium in mēbris. Et ſic ipſi manſerūt cōfuſi:ſed punitio eoꝝ erit tripartita: nam quidā eoꝝ introibūt in inferiora terre ꝑ ſpeluncas ſubterraneas latēdo ⁊ fugiēdo diuinā vindictā factā ꝑ romanos:⁊ quidā erunt in manu ⁊ ꝑtāte gladij:qꝛ decies cētena milia mortui ſunt vt ait Ioſeph⁹ in illa ſtrage ⁊ obſidiōe hierlȝ ⁊ galilee ⁊ iudee:⁊ ꝗdam erūt ꝑtes ⁊ ſortes ⁊ portiōes in p̄dā vulpiuȝ i.romanoꝝ gētes eñ armoꝝ dr̄ vulpes:qꝛ oīa deuorāt:eadē ꝑſecutio fuit facta de tyrānis gentilib⁹:vt legit in ecclīaſtica hiſtoria:qꝛ miſerabilr̄ moriebant:⁊ ſic introierūt in inferiora terre.i.ad infernū ꝗ ad aīam:⁊ ceciderūt in man⁹ gladiꝫ ꝑ bella inteſtina:et ſic cadauera eoꝝ fuerūt ꝑtes ⁊ cibi vulpiū ⁊ lupoꝝ:⁊ canū ⁊ aliarū ferarū:etiā iſta ps iudeoꝝ dicunt vulpes:quia fallaces ex viſu ta rapinaꝗ viuentes ⁊ doloſi. Iſti ergo perſecutores xp̄i ſic punientur vt dictum eſt. No. quot mortui ſſ in obſidiōe hieruſaleȝ.
xxxv. qđ. c. ab exordio **Rex vero letabit in deo laudabūtur oēs qui iurant in eo:qꝛ obſtructum eſt os loquentium iniqua.**
¶ Uero ꝓ ſȝ:rex i. xp̄s letabit in deo p̄re ſedēdo a dextris ei⁹ in glīa ⁊ oēs xp̄iani fideles ꝗ iurāt in eo.i.ꝗ ꝓmiſerūt in baptiſmo fidē ſpē:⁊ charitatē ipſi xp̄o:⁊ ꝓfitent legē euangelicā ⁊ xp̄m eſſe verū deū ⁊ meſſiā: laudabunt ⁊ a deo acceptabunt hic ꝑ grāȝ ⁊ in futuro ꝑ glīā:⁊ nō ſolū laudabunt a deo:ſed etiā ab hoīb⁹. Iudei vo ꝑ oppoſitū ⁊ ceteri infideles vituperabunt ⁊ cōfundent cū viderint xp̄m reſurrexiſſe ⁊ vlr̄ regnare:⁊ fideles laudabunt ⁊ gloriabunt:qꝛ os gētiliū ⁊ iudeoꝝ loquētiū iniꝗ ꝯ xp̄m ⁊ ecclīaȝ eſt obſtructū:⁊ obtuſum ꝑ cōfuſiōe:cū viderint ꝓſperitatē xp̄i ⁊ ecclīe. Uñ nota ꝙ nō dicit omnes ꝗ iurāt ꝑ eū:qꝛ vt ſic nō ſemꝑ eſt laudabile:ſed dicit oēs ꝗ iurāt in eo qꝛ in baptiſmo ⁊ ꝓfeſſione fidei xp̄i nō iuram⁹ ꝑ eū:ſȝ i eo:qꝛ in eo ponim⁹ ſpē noſtrā:⁊ fidē:⁊ renūciam⁹ mūdo ⁊ diabolo. Et nota ꝙ iſte ps ſꝑ cantat in laudib⁹ matutinis:eo qđ dđ ꝓphetice ꝓmittit in hoc pſalmo in ꝑſona eccleſie ſurgere añ lucē:⁊ in matutinis laudare deū ꝓ gratiarū actione de bñficiis gratie ⁊ glorie per chriſtum nobis collatis. Not.

xv.d. ſctā romana. **Exaudi deus orationē meā cū deprecor:a timore iīmici eripe animam meam.**
¶ Titulus in finem pſal.dauid. Ex titulo apparet quod dauid fecit hūc pſalmum dirigens nos in chriſtū qui eſt finis legis. Sed de materia huius pſalmi dicit rabi ſalomō ꝙ dauid preuidens in ſpiritu preſſuram danielis quādo poſitus eſt in lacu leonū fecit

hūc psal. in ꝑsona danielis depcātis deū vt
ipʒ liberaret ꝺ lacu leonū. Et sic nō solū ra.
sa. ſʒ etiā qdā catholici ſeqntes eū exponūt
hūc psal. ad lrām de illa liberatiōe danielis
de lacu leonū: ſʒ q̄ bn̄ vult ꝯtēplari discursū
hui⁹ psal. poterit videre qualr̄ talis lrālis
expō ē iepta ⁊ extorta ⁊ valde dissona lrē hu
ius psal. Itē talis expō facit iniuriam ꝓphe
dd abscōdēdo ⁊ ꝯtēnēdo thesaurꝫ abscōsum
imo explicatū i hoc psal. in q̄ ꝓphetice pdi-
cit ꝯfusio ⁊ cecitas ppl'i iudaici in ꝯiuratiōe
fctā ꝯ necē xpi pdicit ēt sublimitas ſcie apo
stoloꝝ. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā ē aduertēdū
ꝙ dd cōtēplādo ꝯiurationē quam fecit saul
cū abner ⁊ doech: ⁊ ceteris emulis ꝯ dd: pre
uidit i spū q̄lr ꝯsiliū sacerdotum: scribaꝝ ⁊
pharisceorum ꝺbebat ꝯspirare ꝯ xpʒ: vt ipʒ
morti traderēt putātes totalr̄ ipm delere ꝺ
terra: ne pderēt regnū ⁊ sacerdotiū: ſʒ ꝯtriuʒ
eis euenit: nā xps resurrexit regnauit gnālr̄
p vniuersū orbē: ⁊ ipi pdiderūt sceptrū ⁊ sa-
cerdotiū: ⁊ ciuitatē: ⁊ fuerūt dissipati ⁊ dispsi:
⁊ māserūt ꝯfusi ⁊ ceci itelligētia sacre scri-
Diui pture: vt dcm̄ ē psal. ij. Hoc ḡ puidēs dd i spū
sio psi. fecit hūc psal: in q̄ duo pncipalr̄ facit. Nā p
mo pdicit i ꝑsona xpi p modū orōnis ꝯfusio
nē ⁊ cecitatē iudeoꝝ: q̄ accidit eis i ꝯiuratio
ne fctā ꝯ xpm ex malitia ⁊ supbia. Scdo pdi
cit ⁊ explicat altitudinē ſcie aploꝝ i sacris
scpturis itelligēdis quā adepti sūt ex hūili-
tate ⁊ obediētia: ibi sagitte puuloꝝ. ¶ Quā
tū ad pmū qꝛ xps itroducit ad loquēdū tria
facit. Pmo petit liberari ab iniq̄ ꝯsilio: ⁊ ma
lipolio iudeoꝝ facto ꝯ xpm. Scdo explicat
iniquū cōsiliū ⁊ ꝯiuratiōnē factā ꝯ ipʒ. Ter
tio pdicit ꝯfusiōnē ⁊ cecitatē iudeoꝝ ex coꝝ
malitia ppetratā. ij. ibi ꝙ exacuerunt. iij. ibi
scrutati sūt iniq̄tates. ¶ Quātū ad pmū di-
cit ad prēz. O pr̄ de⁹ Exaudi orōnē meā cuʒ
depcor i orto ⁊ in cruce. Et pmo rogo vt pas
sio mea sortiat̄ effectū suū. s. vt recipias eā i
ptiū ꝓ toto gn̄e hūano redimēdo a ppetua
captiuitate ⁊ morte. Et eripe alaʒ meā. i. vitā
meā a timore inimici ppl'i iudeoꝝ me resu-
scitādo de morte ad vitā: ⁊ ēt eripe alaʒ meā
i. ecclīaʒ: pmo a timore inimici diaboli. scdo
xxx a timore inimici cetus iudeoꝝ et tyrannoꝝ.

vj. d. velo latis. **Protexisti me a cōuētu malignā-
tiū: a mltitudīe opantiū iniq̄tatē.**

¶ Protexisti. i. ptege me a cōuētu iudeoꝛuʒ
malignātiū. i. a coniuratiōe ⁊ malipolio eo-
vj. q. rū ⁊ a mltitudine iudeoꝝ ⁊ tyrānoꝝ opan-
j. c. ex tiū. i. machinātiū iniq̄tatem ꝯ me: ⁊ ponitur
meri- pteritū ꝓ futuro siue imperatiuo vt freq̄uē-
to. xj. ter fit in hoc libro. ¶ Deinde cum subdit.

q. iij. plus. **Quia exacuerūt vt gladiū liguas
suas intenderūt arcū rē amaraʒ:
vt sagittēt in occultis imaculatū,
Subito sagittabūt eū ⁊ nō time- vj. q.
būt: firmauerūt sibi sermonē neq̄.** j. ex meri to.

¶ Explicat iniquum cōsiliū ⁊ cōiurationeʒ
factā ꝯ eū dicēs. Dn̄e ptege me a cōsilio in
deoꝝ malignātiū: qꝛ oēs fuerūt ꝯgregati ꝯ
me. ⁊ exacuerūt vt gladiū linguas suas con
tra me: ⁊ intēderūt arcū rē amaraʒ. i. mortē
⁊ falsum testimoniū cogitarūt. q. d. ꝙ sicut sa
gittari⁹ intēdit arcū ⁊ mittit sagittam ꝯ ini-
micū aut ꝯ ferā: ita iudei intēderūt arcū ini
quitatis ⁊ malitie ꝯtra me rē amarā. i. falsū
testimoniū vt sagittēt. i. vt sagittarēt me im
culatū ⁊ purū: ⁊ innocēteʒ: has sagittas fal
si testimonij ⁊ mortis miserūt ꝯtra me in oc
cultis ⁊ in abscōso: qꝛ me absente tractabāt
mihi mortē. Et sicut mors hui⁹ iusti fuit per
petrata in occultis. ita etiā i breui tpe: qꝛ in
die mercurij fuerāt ꝯgregati in occulto ⁊ se
creto ante diē pasche: ne forte tumultus fie
ret in pplo: ſʒ in die iouis fuit capt⁹: ⁊ in die
veneris crucifix⁹. Ex quo pʒ ꝙ subito ⁊ repē
te sagittabūt istū immaculatuʒ ⁊ iustū: ⁊ nō
timebūt deuʒ: nec mūdū in tā scelerata ⁊ ini
qua sīla data cōtra hoīem iustum sine pctō
⁊ sic absq̄ dei timore isti iniq̄ firmarūt sibi
adinuicem sermonem: ⁊ consiliū: et senten-
tiam nequam et iniquam. Et isti iniqui

**Narrauerūt vt abscōderēt laque- vj. q.
os: dixerunt quis videbit eos?** j. ca. dixeris totta.

¶ Narrauerunt. i. cogitauerūt vt abscōde-
rēt ⁊ pararēt laqueos cōtra xpʒ vt caperent
ipʒ: ⁊ dixerūt inter se: quis videbit eos? q. d.
null⁹ poterit scire nec videre laqueos quos
param⁹ ꝯ istū hoīem. Et sic inopinate capie
mus eū: nec poterit euadere manus nr̄as:
nec etiā aliq̄s poterit videre intētionē nr̄aʒ
qꝛ putabit pplo ꝙ ex zelo legis occidimus
istū hoīem qui agit ꝯ legem: tūc ergo iudei
acuerūt vt gladiū linguas suas ꝯtra iesum:
qn̄ cōgregati sunt in cōcilio ⁊ dixerūt: hic hō
multa signa facit: si dimittim⁹ eū: venient ro
mani ⁊ tollēt locū nr̄m ⁊ gentē: meli⁹ est vt
vn⁹ hō moriat̄ ꝓ pplo. Item tūc etiam acue
rūt linguas cōtra iesum: qn̄ dixerunt ipʒ es-
se voracem ⁊ potatorem. Et quādo dixerūt
pylato: crucifige crucifige eum: dicētes euʒ
inimicum cesaris ⁊ seditiosum: ⁊ legis viola
torem. Itē tūc intenderūt arcū in rē amarā
qn̄ cōiurarūt in necem eius: et tūc in occul-
tis sagittarūt eum: quando congregati sunt
in atrio principis sacerdotū: vbi vocauerūt
eum blasphemū: ⁊ alapis ceciderūt: et op-
pobriis ⁊ affecerūt ⁊ irriserūt: ſʒ tūc in ocul
to et secreto fatigauerūt eū: qn̄ i die mercu
rij de ei⁹ nece tractarūt: ⁊ iude pecunias se
daturos pmiserūt: et tūc firmarūt sibi smo
nē neq̄: qn̄ falsa testimonia ꝯinxerūt: ⁊ con

pſilato dignū morte accuſarūt:⁊ tunc narra-
uerūt vt abſcōderēt laq̄os:qn̄ occaſiōes mor
tis xp̄o parauerūt:⁊ ip̄m capere in ſermone
cogitauerūt dicentes.Si lz dari cenſum ce-
ſari an nō.mat.xxij.deinde cum dicit.

liij. q. iiij. c. nullꝰ intro-ducat

Scrutati ſunt iniq̄tates:defecerūt ſcrutantes ſcrutinio.

iudei triplicē penā incurrerūt.

¶ Predicit ↄfuſionē ⁊ cecitatē iudeoꝝ quaꝫ
ex malitia ⁊ ſupbia ſibi ipſis ꝑpetrarūt:ad cu-
ius itelligētiā ē notādū ꝙ iudei ſicut ex tri-
plici iniq̄tate ↄſpirauerūt i necē xp̄i.ſ.ex inui-
dia ⁊ odio ⁊ p̄ſūptiōe:ita pariter icurrerūt tri
plicē penā.ſ.ↄfuſionē ⁊ captiuitatē ⁊ cecitatē
mētis.Uñ iudei ſi depoſuiſſent inuidiā ⁊ odiū
añ oculos:bn̄ potuiſſent cognoſcere ꝑ bona
opa ⁊ miracula xp̄m eē meſſiā i lege ꝓmiſſū.
Itē hoc idē potuiſſent cognoſcere ſi cū chari
tate ⁊ hūilitate iſpexiſſent ſcripturas:ſꝫ mali
tia occecati nō ꝑſcrutati ſunt ſcripturas niſi
eas q̄ ꝑ eis faciebāt falſo iterp̄tādo ⁊ trahē-
do eas ad ſuū malū ꝓpoſitū.ſ.ꝙ violator ſab
bati dꝫ morte puniri:ſed noluere itelligere
q̄ſi ſanare iſirmos nō eſt violare imo ſctifi-
care ſabbatū:cū ſit opꝰ mie.Et ſic iudei i ſcri
ptura nō ſcrutabant iuſtitiā ⁊ v̄itatē:ſꝫ iniq̄-
tatē:⁊ iō ſcrutātes cū tali iniq̄tate defecerūt
in ſcrutinio.Itē ſi iueſtigaſſent ⁊ ſcrutati fuiſ
ſent ſcripturas cū charitate ⁊ hūilitate:repe
riſſent q̄lr xp̄s erat ille ꝓpheta quē deꝰ ꝓmi
ſerat moyſi deut.xviij.Prophetā ſuſcitado d̄
medio fratrū tuoꝝ ponā v̄ba in ore eiꝰ:loq̄-
turq; ad eos q̄cūq; dixero ei:⁊ ſic poterāt co-
gnoſcere ꝙ ex ꝑte dei loq̄bat:⁊ ꝙ moyſes de
xp̄o locutꝰ fuerat.Itē ſi cū hūilitate ſcrutati
fuiſſent ſcripturas:reperiſſent q̄lr xp̄s nō ſo
lū dēbat eſſe filiꝰ dei:ſꝫ ꝙ iſte eſt deꝰ vt pꝫ ꝑ
oēs ꝓphetas:⁊ ꝑ miracula q̄bꝰ poterant co-
gnoſcere xp̄m eſſe meſſiā i lege ꝓmiſſum.Iō
dixit eis xp̄s Ioā.v.Scrutamini ſcripturas:
q̄ɼ ille teſtimoniū perhibēt de me:⁊ moyſes
de me locutꝰ eſt:⁊ ideo q̄ɼ iudei noluerūt ac-
cedere ad ſcripturas cū charitate ⁊ humili-
tate:ſed cū malitia ⁊ p̄ſumptiōe:⁊ noluerunt
ſcrutari veritatē:ſed iniq̄tatē cōtra xp̄ꝫ:ideo
defecerūt in ſcrutinio ſcripturarū facti ceci.
Itē q̄ɼ acceſſerūt ad coꝛ altū ⁊ ſupbū cum ad
ſcripturas ſine hūilitate ⁊ charitate acceſſe-
rūt:imo cū p̄ſumptiōe eas ꝑſcrutari volue-
rūt:iō deꝰ fuit ab eis exaltatus ⁊ abſconſus
tollendo ⁊ offuſcādo eis v̄itatē ⁊ verā itelli-
gentiā ſacraꝝ ſcripturarū ⁊ ſic māſerūt ceci
vſq; i finē mūdi:⁊ iō dicit ꝓpha in hoc loco ꝙ
q̄ɼ iudei in ſcriptura ſcrutati ſunt inq̄tates ↄ̄
xp̄m ⁊ non veritatem:iō defecerunt in ſcruti
nio:q̄ɼ nūq̄ ampliꝰ videbūt veritatem ſed in
ſua cecitate ꝑmanebunt nō itelligētes ſacra
dei q̄ latent ſub velamine lr̄e:⁊ dat eis rōneꝫ
q̄re ineſt eis iſta cecitas dicens:ꝙ q̄ɼ hō ſup.

Not. de iudeis nō bn̄ d̄ xp̄o diiudicātibus.

p̄ſumptuoſus accedet ad coꝛ altū.i.cū corde
alto:⁊ ſupbo ⁊ p̄ſūptuoſo nō cā vidēdi v̄ita-
tē:ſꝫ cā ꝓpteruiēdi ⁊ excuſandi ſuā malitiaꝫ:
tūc deꝰ exaltabit ne ab eis attingat.i.abſcō-
dit veritatē ab eis ne intelligāt ſcripturā.Uñ
eſt iterū aduertēdū ꝙ multiplr iudei ſcrutati
ſunt iniq̄tates:⁊ multiplr defecerūt in ſcruti
nio ⁊ māſerūt ↄfuſi.Pmo ſcrutati ſunt iniq̄ta
tes qn̄ q̄ſierūt falſa teſtimonia ↄ̄ xp̄m ſꝫ defe
cerūt ſcrutinio cū illa teſtimonia nō ſint ↄue
niētia ↄ̄ eū vt ait euāgeliſta.Itē ſcrutati ſunt
iniq̄tates cū tradiderūt ip̄m morti ⁊ crucifixe
rūt eū:cuſtodes ſepulchro appoſuerūt:ſꝫ de
fecerūt ſcrutinio cū xp̄s reſurrexit:⁊ ſic māſe
rūt ↄfuſi ⁊ fruſtrati in ↄſilio ⁊ deſiderio ſuo:
imo oppoſitū euenit:q̄ɼ putātes xp̄m delere
ip̄i fuerūt deleti ⁊ diſſipati ⁊ captiui ⁊ diſꝑſi.
Itē defecerūt i ſcrutinio ſcripturaꝝ qn̄ in die
pēte.petrꝰ ⁊ ceteri apl̄i hoīes ſimplices ⁊ ple
bei ↄuicerūt ꝑncipes ſacerdotum ſcribas ⁊
phariſeos ꝓbātes ꝑ ſcp̄turas xp̄m fuiſſe ve-
rū meſſiā ⁊ ſaluatorē i lege ꝓmiſſuꝫ:vbi fue
rūt ↄuerſi ⁊ baptizati de pplo numero tria
milia:vt pꝫ actuū.ij.⁊ ſic iudei māſerūt ↄfuſi.

Iudei mltiplr ſūt ſcrutati iniq̄tates.

Accedet hō ad coꝛ altū:⁊ exaltabit deus.

de ſū. tri. et ſi. ca. i ꝑn.

¶ Iudei tūc acceſſerūt ad coꝛ altū qn̄ ex ma
litia ⁊ ꝓpria p̄ſūptiōe ⁊ nō cū hūilitate ⁊ cha
ritate conati ſunt ſcrutari itelligētiā legis:ſꝫ
tūc deꝰ fuit exaltatꝰ:qn̄ eis abſcōdit v̄itatem
ſcripture ⁊ occecauit eos ne intelligāt ſacra
dei i ſcriptura latētia.Itē tunc accedit hō ad
coꝛ altū:qn̄ nō ſpūalr̄:ſed carnalr̄ ⁊ tanq̄ hō
carnalis vult ſapere in ſcriptura ⁊ nō q̄rit q̄
ſpūalia ſunt:ſꝫ carnalia:ſicut faciūt iudei q̄
oīa ſacrificia ⁊ ceteras cerimonias legis car
nalr̄ ⁊ lr̄alr̄ conant ſapere:⁊ iō deꝰ exaltabit
ab eis ne poſſint v̄itatē euāgelicam q̄ in illis
legalibꝰ latet itelligere.vñ in eadeꝫ ſcriptu-
ra lr̄a occidit eos:ſed ſpūſſctūs viuificat nos
ij.ad coꝝ.iij.vñ in eadē ſcriptura nos ſumus
bōi ⁊ iudei mali:vt inq̄t aug.⁊ deꝰ occecauit
mētes eoꝝ ne luceat in eis euāgeliuꝫ poſtq̄
malitia occecauit eos:ex q̄bus pꝫ qđ ex illo
iniq̄ ↄſilio ⁊ ↄiuratiōe facta ↄ̄ xp̄m iudei icur
rūt cōfuſionē ⁊ captiuitatē ⁊ cecitatem.

Sagitte paruuloꝝ facte ſunt plage eoꝝ: ⁊ infirmate ſunt ↄ̄ eos lingue eorum.

xi.q. iij. c.iter.

¶ Q̄ɼ ſuperius dixit ꝙ ſcribe ⁊ phariſei de-
fecerūt in ſcrutinio ſcripturaꝝ eo ꝙ tāq̄ ho-
mines ⁊ ſuperbe ⁊ carnalr̄ ſapientes volue-
runt accedere ad coꝛ altuꝫ:⁊ ꝓfunda myſte-
ria ſacre ſcripture iō deus fuit exaltatus et
elongatus ab eis ne poſſent attingere ꝓfun
dā intelligentiā v̄itatis ſacre ſcripture:nec
ſacra meſſie.Iō hic oſtendit ꝑ oppoſitum ꝙ
apl̄i et fideles:q̄ɼ nō tanq̄ hoīes ⁊ carnales
voluerūt ſuperbe ſapere:ſed tanq̄ ſpūales ⁊
humiles voluerunt effici paruuli ⁊ xp̄m ſe-

q̃: idẽ eis datũ ẽ noſſe myſteriũ regni dei ⁊ ſe-
creta ſacra: ⁊ ſic vicerũt tumidã ⁊ inflatã ſciẽ-
tiã ſcribarũ ⁊ phariſeoꝝ: maxie petrꝰ in die
pẽte. ꝯuicit ⁊ confudit eos: ⁊ ꝓbauit ꝑ ſacras
ſcripturas qualr̃ xp̃s erat verus meſſias i le
ge ꝓmiſſus: ⁊ q̃m oportebat xp̃z pati ⁊ a mor
tuis reſurgere ꝓ ſalute hũani gñis: ⁊ ſic illa
die ꝯuertit q̃tuor milia hominũ: ⁊ abierunt
Apli ſcribe: ⁊ p̃ncipes ꝯfuſi ſũt. Etiã apl̃i ⁊ diſcipl̃i
p̃dica poſtq̃ receperũt ſpm̃ ſctm̃ in die pẽte. pfecti
uerũt ſunt ꝑ vniuerſum mũdũ p̃dicãtes euãgeliũ: ⁊
x mũ cũ ſagittis euãgelicis penetrarũt corda ma-
dum. gnoꝝ philoſophoꝝ ⁊ p̃ncipũ: ⁊ eos iugo fi-
dei ſubiecerũt. Dicit ergo ꝓpheta q̃ ſagitte
i. p̃dicatiões puuloꝝ. i. aploꝝ hũiliũ ⁊ ſpũa-
liũ facte ſunt plage ⁊ vulnera coꝝ. i. ſcribaꝝ
⁊ phariſeoꝝ ſcrutãtiũ iniq̃tates ⁊ volẽtiũ cũ
ſupbia ⁊ carnaliter vt hoies accedere ad cor
altũ ⁊ pfundũ ſacre ſcripture: ⁊ ligue coꝝ. i.
ſcribarũ ⁊ phariſeoꝝ infirmate ⁊ debilitate
ſunt ꝯ eos. i. aplos: q2 nõ voluerũt eis rñdere
in die pẽte. imo petrꝰ ⁊ ceteri ꝯfuderũt ⁊ cõ-
uicerũt eos ꝑ autoritates ſacre ſcripture: vt
p3 act. ij. ⁊ iij. ⁊ ꝑ totũ diſcurſuz ilꝰ libri. Nã
maxima ꝯfuſio ⁊ plaga fuit ſcribis ⁊ phari-
ſeis doctis in lege q̃ ipſi nõ itellexerint ſcri-
pturas d̃ xp̃o loquẽtes: ⁊ q̃ apl̃i q̃ fuerãt ſim
plices ⁊ idiote ꝑ eaſdẽ ſcripturas ꝓbarẽt xp̃z
eſſe meſſiã ⁊ reſurrexiſſe: vñ lingue coꝝ ifir-
mate ſunt ꝯ apoſtolos predicantes ⁊ ſacram
ſcripturam exponentes.

xxxi. **Coturbati ſunt oẽs q̃ videbãt eos:**
di. ſ. **et timuit omnis homo.**
ecce ⁊ lxviij. **Et annũciauerũt opa dei: ⁊ facta**
di. q̃- **eius intellexerunt.**
rum. ¶ Cõturbati ſũt ⁊ admirati. vñ leſſet eis tã-
ta ſapiẽtia: ⁊ ois hõ timuit xp̃z: cũ manifeſte
cognouerũt ipm ẽẽ deũ ⁊ meſſiã: idõ dixerunt
oẽs q̃ aderãt ipſi petro: q̃d faciemꝰ? ⁊ petrꝰ ⁊
apl̃i rñderũt: vt agatis pnĩaz. ⁊ baptizet vnuſ
q̃ſq3 vr̃z in nõie ieſu. Act. ij. Et ſic apl̃i idiote
⁊ ſimplices: q2 humiliati ſunt ⁊ ſecuti ſũt xp̃z
nolẽtes carnalr̃: ſ3 ſpũalr̃ ſapere: idõ ãnũcia-
uerũt opa dei ⁊ mirabilia xp̃i i euãgelio ꝯtẽ-
ta ⁊ in ve. te. latẽtia: ⁊ facta: ⁊ ỽitatẽ eꝰ itel-
lexerũt quã ỽitatẽ ⁊ facta ſcribe ⁊ phariſei i
telligere nõ valuerũt ꝑpter coꝝ ſupbiã ⁊ ma
litiã ⁊ malas ⁊ carnales cupiditates ex q̃bꝰ
p3 q̃ q2 ſcribe ⁊ phariſei accedere voluerũt ad
cor altũ: idõ deꝰ occecauit mẽtes coꝝ: ne itelli
gãt euãgeliũ: ⁊ ne fulgeat eis illũinatio euã
gelij. ij. ad Cori. iiij. Apl̃i ỽo ⁊ xp̃iani: q2 ac-
ceſſerũt ad cor humile: idõ annũciauerũt opa
dei: ⁊ facta eꝰ itellexerũt: ⁊ ſagittꝫ euãgelicꝫ
Aug. alios ꝯuicerũt. Et idõ dicit Aug. libro de vnico
baptiſmo: q̃ in eadẽ lege ⁊ ſcriptura iudei et
hereticis efficiunt mali carnaliter ⁊ ꝑuerſe i

telligẽdo: chriſtiani aũt efficiũtur boni ſpiri-
tualiter ⁊ catholice ſapientes.

Letabit iuſtꝰ in dñõ ⁊ ſperabit in xcv.
eo: ⁊ laudabunt oẽs recti corde. c. j. u
¶ Hic ꝯcludit p̃mũ iuſtoꝝ fideliuz ⁊ ſimpli ſio.
ciũ dicẽs q̃ ois iuſtꝰ ⁊ fidelis: ⁊ humilis leta
bit in dñõ cũ viderit ſe illuminatũ ⁊ iudeos
occecatos. Et ſic ſperabit ⁊ ponet ſpẽ ⁊ fidu-
ciã in eo. Et oẽs recti corde laudabunt ab oi
bus nationibꝰ ⁊ maxime a deo: q2 ille ꝓbatꝰ
eſt quẽ deꝰ cõmẽdat: ⁊ ſic letabit hic iuſtus ꝑ
grãz ⁊ in futuro ꝑ gl̃iaz. Ex ſupradictis p3 q̃
iſte p̃s inepte ⁊ improprie põt applicari pſecu
tioni danielis: cũ in eo manifeſte p̃nũcient ini
qua ꝯiuratio iudeoꝝ ꝯ xp̃m ⁊ ꝯfuſio ⁊ occe-
catio eoꝝ: ⁊ mirabilis p̃dicatio aploꝝ: ⁊ idõ
iſte p̃s cãtat in feſtiuitatibꝰ aploꝝ q̃ eis cõ-
ueniat. Totꝰ etiã iſte pſal. põt exponi de pſe-
cutiõe ⁊ vltima victoria eccleſie ꝯ tyrannos Not.
Sepe dictũ ẽ q̃ q̃cq̃d paſſus eſt xp̃s i capite:
paſſus eſt poſtea in mẽbris ⁊ eccl̃ia ſua. Vñ
ſicut ſcribe ⁊ phariſei machinati ſunt falſa
crimina ꝯ Jeſũ: ita pariter p̃ncipes ⁊ tyrãni
ppl̃i gẽtilis cõgregati ſunt ꝯ eccleſiã ipõnẽ-
do nefanda crimina xp̃ianis. De q̃ fecit iuſti
nus martyr apologiã in defenſionẽ xp̃ianoꝝ
rũ: vt ait Euſebiꝰ in eccl̃iaſtica hiſtoria. Sed
poſt longã pſecutionẽ eccleſia triũphauit de
tyrannis ⁊ toto ppl̃o gẽtili: q2 ois ptãs ſubiu
gata eſt iugo xp̃i. Et ſic ſagitte ⁊ p̃dicationes
paruuloꝝ martyrũ ⁊ oim xp̃ianoꝝ facte ſũt
plage regũ ⁊ tyrãnorum: intm̃ ſtupebãt oẽs
q̃ videbant eos: ⁊ timuit ois hõ cũ viderũt cõ
ſtãtiã martyꝝ ⁊ iſupabilẽ ſciaz ⁊ p̃dicationẽ
coꝝ: q2 annũciauerũt opa dei: ⁊ facta eꝰ mi-
rabilia intellexerũt: ⁊ alios docuerũt ⁊ ꝯuice
rũt. Et idõ poſt ꝯuerſionẽ cõſtantini et totius
ppl̃i gẽtilis reddita pace ⁊ pſperitate ipũ ec
cleſie letatꝰ fuit iuſtus ppl̃s xp̃ianus in dñõ:
⁊ poſuit ſpẽ ſuam in eo: ⁊ laudati ⁊ honorati
ſunt oẽs recti corde qui ꝓ xp̃o paſſi ſunt ⁊ q̃
recto corde in xp̃m crediderunt.

De c̃s
Te decet hymnꝰ deꝰ i ſion: ⁊ ti- di. j.
bi reddet votũ in hieruſalẽ. ce. hi duo.
¶ Titulus in hebreo Victori canticũ dd. In
multis biblijs noſtris reperit titulꝰ in finem
pſal. dd cãticũ aggei ⁊ zacharie: hieremie et
Ezechielis de ỽbo peregrinatiõis ⁊ de ppl̃o
trãſmigratiõis cũ iciperẽt pficiſci: ſ3 hoc nõ
reperit i hebreo: nec i trãſlatiõe hiero. idõ cre
dit ẽẽ additũ ab aliq̃ expoſitore: eo q̃ videba
tur ſibi q̃ iſte pſalmꝰ ſit factꝰ i pſona Aggei
⁊ zacharie in quo explicarẽt deſiderium re-
deundi in hieruſalẽ ad libere offerẽdum ſa-
crificia ⁊ cantandũ pſalmos: quãdo fuit eis
data licentia per cyrum. Et ad hunc ſenſum

exponūt oēs hebrei moderni hūc pſal.lite-
raliter de copia ⁊ abūdantia bonoꝝ tēpora-
liū quā habuerāt iudei in hierl'm poſt redi-
tū de captiuitate babylonica. Et ſic redeun-
tes de captiuitate q̄ſi abhorrētes ſterilitatē
babylonie ⁊ deſiderātes vbertatē hieruſa-
lē ⁊ terre ꝓmiſſiōis dicebāt. O de⁹ hymnus
⁊ oratio decet ⁊ delectat te in ſion: ⁊ ſi redu-
xeris nos tūc reddet tibi votū in hieruſalē
qḋ ꝓmiſimus. Nā btūs erit q̄ habitabit in
atrijs tēpli ſc̄di qḋ ſumus edificaturi. Et ibi
nos ſacerdotes replebimur in bonis.ſ.obla-
tionib⁹ ⁊ decimis dom⁹ tēpli tui: q: ſanctum
eſt tēpluz tuū ⁊ mirabile in eq̄tate: q: in eo
erit ſedes iudicij: vbi iudicabuntur ſacerdo-
tes viſitaſti.i.viſitabis terrā ꝓmiſſionis fa-
uore fertilitatis ⁊ inebriabis imbrib⁹ ⁊ aq̄s
Et ſic multiplicabis locupletare ⁊ ditare eā
⁊ ſic dicūt hebrei q̄ dd̄ preuidēs in ſpū futu-
rā abūdātiā in hieruſalē ⁊ tota terra ꝓmiſ-
ſionis poſt reditū de captiuitate babyloni-
ca fecit hūc pſal. Et ſic lr̄aliter preciſe expo-
nūt ip̄m: ſz talis expoſitio videt̄ inſufficiens
q: nō explicat ſacr̄m latēs in hoc pſal. nec ē
cōſona v̄itati. Nā poſt reditū de babylonia
nūq̄ fuit tāta hubertas fructuū in hierl'm
quāta hic memorat̄: marie q: mōtana iudee
in q̇b⁹ eſt ſita hierl'm ē terra lapidoſa ⁊ ſte-
rilis ⁊ miſerrima reſpectu babylonie q̄ eſt ter-
ra fecūdiſſima. Sc̄do q: iſte pſal. nō pertine-
ret ad ſacrā ſcripturā niſi ꝯtineret aliqḋ ſa-
cramētū de xp̄o meſſia: naz ſicut dt̄ Rab.ſa.
ſuꝑ zacha. oēs ꝓphe locuti ſūt ad tp̄s meſ-
ſie. Et iō eſt dicēdū q̄ dd̄ ꝓuidit in ſpū ꝓ re-
ditū illi⁹ captiuitatꝫ babylonice aduētū meſ-
ſie ad tēplū ſpūāle: ⁊ ſic nō ē ſiſtēdū in lr̄a: ſz ex-
tendēdū ad tp̄s meſſie iuxta intētionē ꝓphe-
te: vt ſepi⁹ dictū eſt. ¶ Jdō eſt aduertendū ſi-
b cut dictū eſt q̄ ſicut lex ve. fuit figura ⁊ ima-
go le.no. ita illa hierl'm materialis fuit figu-
ra ⁊ imago eccl'ie ⁊ noue hierl'm. Nam ſicut
de⁹ elegit ſibi illḋ tēplū ⁊ ciuitatē vbi ſolum
erat licitū immolari ⁊ offerri ſacrificia lega-
Not. lia ⁊ vbi ſolū erat arca teſta.⁊ cātabant̄ hy-
q̄ ec- mni ⁊ pſal.cū illis muſicis inſtrumētꝫ: ⁊ vbi
cleſia ſolū exaudiebant̄ orōnes ⁊ dep̄cationes vt
eſt in pꝫ.iij. Reg. viij.⁊.ij.paralipome.vj. Jta poſt
q̄ oi- paſſionē elegit ſibi eccleſiā a ſolis ortu vſq̄
fert ad occaſum: in q̄ offert̄ verū ſacrificiū acce-
veruz ptabile ⁊ hymni ⁊ oratiōes: vt pꝫ malachie
ſacrifi- j. Jtē ſicut lex moyſi intātū fuit bona et ob-
cium. ſeruāda inquātū xp̄s fuit finis ei⁹ ⁊ cōple-
ta in eo: ita illa hierl'm materialis intantuz
fuit a ꝓphetis cōmendata inquātū lex ⁊ ſa-
crificia: ⁊ oia legalia in illa debebant finire
curſum ſuū ꝑ aduentū xp̄i: q: in illa ciuitate
et non in alia xp̄s erat immolandus ⁊ ſacri-
ficandus ⁊ crucifigendus: q̄ fuerat per illa
ſacrificia veteris legis figurat⁹. Et iō ante
nō erat alibi licitū ſacrificia immolari: nec
offerri niſi in hierl'm: in qua xp̄s erat ꝓ no-
bis immolād⁹: ⁊ ſic oblato xp̄o ⁊ immolato I
oia alia ſacrificia ceſſarūt. ¶ Jtē ſicut mor-
tuo xp̄o tota lex moyſi materialis fuit mor-
tua ſimul cū xp̄o: ita ⁊ tēplū hierl'z materialis ſi-
mul fuit mortuū cū xp̄o: q: nunq̄ ampli⁹ in
ea fuerūt accepta ſacrificia vete. le. q: iā iple-
uerāt curſum ſuū in xp̄o ⁊: mortua fuerāt. Et
ſic dicit Aug. q̄ cū honore mater nr̄a lex et
ſynagoga ſepulta fuit cū xp̄o. Jtē ſicut xp̄s Aug.
ſurrexit in nouitate ſpūs ⁊ immortalitatis:
ita pariter cū xp̄o ſurrexit lex in nouitate ſen-
ſus ⁊ ſpūs: ⁊ iſta eſt lex euāgelica: ⁊ ſic etiā
ſimul cū xp̄o ſurrexit noua hierl'm q̄ eſt ec- Not.
cl'ia. Jtē ſicut cū xp̄o nō ſurrexerūt niſi ea q̄ q̄ ec-
erāt de veritate hūanitatis cuz v̄bo: q: non cleſia
ſurrexerūt cū eo penalitates nec infirmita- ſurre-
tes: nec defect⁹ q̄s ſpōte aſſumpſerat ab in- xit cū
ſtrumēto patiēdi: q: oia alia fuerūt ſimplici- xp̄o.
ter mortua in cruce: nec illa erāt nec ſunt de
v̄itate humane nature: ſz ſunt penalitates
peccato primi parētis inflicte. vt demōſtrat
Aug. ꝯ pelagianos: ita pariter de lege moy-
ſi non ſurrexit nec illud qḋ erat de veritate
ei⁹.ſ. v̄itas euāgelica: q̄ in lege ſepulta late-
bat: ſz nō ſurrexerunt cerimonialia: nec cri-
minalia: nec onera legis iportabilia: nec pe-
nalitates legis q: oia ſimplr̄ fuerūt mortua
cū penalitatib⁹ ⁊ defectib⁹: ⁊ infirmitatib⁹
corpis xp̄i: ⁊ oia fuerūt i cruce affixa cū nr̄o
chirographo: qḋ diabol⁹ ꝯ nos habebat ad
Colloſſēſes. ij. Jta pariter cū illa noua hie-
ruſalē q̄ ſurrexit cū xp̄o nō ſurrexerūt defe-
ctus nec iniquitas: nec homicidiū: nec ceci-
tas illi⁹ hierl'z materialis: ſz ſurrexit illud
qḋ eſt de veritate hierl'm. Nā hieruſalē in-
terp̄tat̄ pacifica ⁊ viſio pacis q̄ ꝑ fidē māſit
in illa ſc̄tā ſocietate apoſtoloꝝ ſimul cū vir-
gine maria: ⁊ alioꝝ.cxx. q̇ māſerāt in illo ce-
naculo: in quib⁹ ſolis erat tota eccl'ia xp̄i et
iō ſolū ſuꝑ eos venit ſpūſſanctus cōgrega-
tos in pace ⁊ charitate in monte ſion. Et ſic
mortua ⁊ reprobata hierl'm materiali: ſur-
rexit alia hierl'm ⁊ alia ſion vera ⁊ ſpūalis ⁊
noua: ex quibus ſequitur qḋ illa materialis
iā amplius poſt xp̄m nō debuit dici hieru-
ſalē q: ablatū eſt ſibi ſacrificium ⁊ hoſtia: et
ipſa nō ampli⁹ dr̄ pacifica ſz diſcors ⁊ cōfu-
ſa: nec dr̄ viſio pacis: ſz ceca. ſz eccl'ia xp̄i q̄
inde orta eſt: ⁊ ſuſcitata: ⁊ toto orbe diffuſa
eſt vera ſiō: q: in ea ver⁹ de⁹ cōtēplat̄ ⁊ ſpe-
culat̄: ⁊ eſt vera hieruſalē: q: in ea perſeue-
rat vna fides: vnū baptiſma: vna pax ⁊ cha-
ritas ⁊ vna viſio pacis: ⁊ in ea offert̄ vnū ſa-
crificiū: qḋ in lege fuerat figuratum ⁊ in ea
cantat̄ ver⁹ hymnus ⁊ laudes deo accepte
⁊ oratiōes exaudiuntur ⁊ ſic eſt verū tēpluz
dei in quo deus realiter habitat in ſacra-

mēto eucharistie ⁊ i filijs eccleſie habitat p
grā. Synagoga ꝟo ampliꝰ nō ē domꝰ ōrōis:
Syna-goga domꝰ blaſ-phe-mie. ſ3 blaſphemie:q2 iudei i ea negāt legē ⁊
pphetas:⁊ faciūt deū mēdacē:imo qđ peiꝰ
eſt ipſi rogāt ꝯ ſeipſos. Nam qñ legunt pſal.
cviij.⁊ oēs pſalmos in qbꝰ cōtinenť:⁊ predi
cunť punitiōes crucifixoꝝ xpi:tūc cōtra ſe
ipſos orāt:⁊ ſniam dānatiōis eoꝝ legūt. Et
ſic ōrō eoꝝ vertiť in pctm̄ ⁊ cōdēnationē ſi-
bipſis. Ex q̄ p3 q̄ ſola ecclia toto orbe diffu
ſa eſt vere hierlm̄. Itē p3 q̄ daniel ⁊ aggeꝰ
zacha.⁊ Malachi.nō cōmēdāt hierlm̄:⁊ ſm
tēplū p eos edificādū rōne ſui:niſi inquātū
xps erat in illđ.ij.tēplū veturꝰ:⁊ in eo erat
pñtādꝰ ſimeoni:⁊ ibi erat mira facturꝰ:⁊ no
ſtrā redēptionē opaturꝰ.⁊ iđ đr Agget.ij.q̄
maior erit glia huiꝰ ſcđe domꝰ q̄ p̄ie:⁊ ma
lachie.iij.đr ſtati veniet ad tēplū ſctm̄ ſuum
dñator. Et ſic Eſaias:⁊ hieremias.et Eze-
chiel ⁊ oēs pphete nō cōmēdāt hierlm̄ ma
terialē:nec tēplū:ſ3 eccleſiā:q̄ inde erat ori
tura.⁊ naſcitura:⁊ iđ addiť in huius titulo.
ps.cantici aggei:⁊ zacharie.i.đđ fecit hunc
pſal.i pſona aggei:⁊ zacharie:⁊ hiere.⁊ eze
chielis:eo q̄ puiderūt in ſpū xp3 venturū in
ſ3 tēplū:⁊ i eodē pñtādū:⁊ i illa ſcđa hierlz
imolādū:⁊ ide nouā hierlm̄ ſ.eccliā orituraā
⁊ naſciturā:i q̄ oia bona ſpūalia in hoc pſal.
Diui ſio pſi mēorata erāt futura. Tria g̃ facit đđ in hoc
pſalmo ſm qđ i tribꝰ cōmēdat ecciam dei ⁊
nouā hierlm̄ in qbus p̄eminet hierlm̄ vete
ri. Pmo in ſanctitate loci q̄ ad diuinū cultu3
Scđo in magnitudine ambitꝰ ⁊ ptāte. Ter
tio in abūdātia ciboꝝ ⁊ refectionis ſpūalis
q̄ ſunt eccliaſtica ſacra:⁊ dona grāꝝ:ſcđa
R ibi: Exaudi nos deus ſalutaris. Tertia ibi.
Cul-tus di uinus ꝯſiſtit i tribꝰ Viſitaſti terrā. ¶ Quātū ad pmū ē aduer
tendū q̄ cultꝰ diuinꝰ in tribꝰ cōſiſtit. Pmo
in hymnis ⁊ pſalmis ⁊ canticis in qbꝰ deus
laudať ⁊ magnificať in mirabilibꝰ ⁊ benefi
cijs ſuis cū grāꝝ actionibꝰ. Scđo in ſacrifi-
cijs ⁊ oblationibꝰ. Tertio in orationibus in
qbꝰ petunť bñficia:⁊ in deprecationibus in
qbꝰ petunť remiſſiōes pctōꝝ ⁊ penaꝝ. In
his ergo đđ cōmēdat eccleſiā xpi. Pmo q2 in
ea laudes diuine ⁊ hymni ⁊ pſalmi ſunt deo
grati ⁊ accepti:cū dicit. O deꝰ oia hymnus
⁊ laus decet ⁊ delectat te in ſiō noua.ſ.in ec
cleſia. Nā ſi in ea nřa carmina ⁊ laudes de-
lectāt ⁊ decēt ⁊ decorāt te:ſignū ē qđ ſunt ti
bi grata ⁊ accepta. Itē ſcđo dicit q̄ ſacrificiā
⁊ oblatiōes ſunt ēt grate ⁊ accepte:cū ſub-
dit. Et tibi reddeť votū gratū ſup.i hierlm̄.
Vñ p votū itelligit ſacrificiū eucharistie:in
q̄tū fuit in lege votū ⁊ pmiſſum expectatu3
Diciť ēt votū:q2 cū voto ⁊ charitate de cor-
de bono:⁊ fide non ficta offerť. Tertio dicit
orationes ⁊ petitiōes in hac ecclia eſſe deo
gratas ⁊ acceptas:⁊ exaudibiles cū ſubdit.

**Exaudi orationem meā: ad te om
nis caro veniet.** xv.d. c. ſcta romana.

¶ Exaud.i.ſancta eſt ſanctitas huius noue
hierl3 q̄ nō ſolū in ea laudes erūt tibi gra-
te ⁊ ſacrificiū acceptū:ſ3 etiā ōrōnes erūt ti
bi accepte:⁊ i ea exaudies ōrōnē meā:⁊ ois
caro veniet ad te ad adorādū ⁊ orādū ⁊ lau
dādū ⁊ ſacrificādū i hac noua hierl3:iđ bea
tus erit ois ille quē elegiſti ⁊ aſſumpſiſti p
grā3 ad iſtam ⁊ in iſta hierl3:⁊ habitabit in
atrijs tuis ⁊ palatijs huiꝰ hierl3 p grā3 qm̄
poſtea habitabit in ſuperna per gloria3. No
ta q̄ iſ beatus quem elegiſti prius intelligi
tur ⁊ verificať de xpo capite:poſtea: de q̄li
bet mēbro. Nā ꝟbū priꝰ elegit ⁊ aſſumpſit
illū hoiem in huanitate:⁊ in vnitate ſuppo-
ſiti. Scđo totꝰ xps elegit ⁊ aſſumpſit eccle-
ſiā in vnitate corpis myſtici:⁊ ſic iſte hō my
ſticꝰ habitat in atrijs huiꝰ hierlm̄ p grām:⁊
in ſupna hieruſalē p gloriā:ſed qđ tu exau-
dies ōrōnē meā in hac eccleſia probo. Nam iij.q.

**Verba iniquoꝝ p̄ualuerūt ſup nos i.ca.
⁊ impietatibꝰ nřis tu ppitiaberis** nulli.

¶ Verba iniquoꝝ.i.tētatiōes demōioꝝ ab
adā huculq; p̄ualuerūt ſup nos:ſ3 tu ppitia-
beris pctis nřis in ꝟtute ſacrificij qđ in ec-
cleſia offerť ⁊ ōrōnū q̄ in ea funduť. Et ſic g̃.

**Beatus quē elegiſti ⁊ aſſumpſiſti: xj.q.
habitabit in atrijs tuis.** iij.ca. admē

**Replebimur i bōis domꝰ tue:ſan ſam.
ctū ē tēplū tuū mirabile ī eq̄tate.** xxiiij. qđ.j.

¶ Btūs quē elegiſti et aſſumpſiſti ad hanc alles
eccleſia3 ⁊ omnis q̄ habitabit in atrijs tuis nꝰ de
eiuſdē:nā oēs habitātes in ea replebantur pe. d.
bonis ſpūalibꝰ domꝰ tue:eo q̄ tēplū huius vj.ſ.
noue hieruſalē ē ſanctū ⁊ ſanguie tuo ſſe- i.
cratū ⁊ ſanctificatū:⁊ eſt mirabile in equita
te iuſtitie. Nam ſicut ecclia eſt ſancta per ſa
cramēta:ita eſt mirabilis per doctrinam le
gis euāgelice q̄ precepit oēm equitatē et iuſ
titiā:⁊ iubet oēm virtutem:⁊ phibet omne
vitiū. Et nota q̄ totū hoc ſupradictu3 pmo
fuit impletum in illa hieruſalem et templo
ſcđo materiali. Nā ibi fuit chriſtus ſimeoni Not.
preſentatus ⁊ per ſimeonē decēs hymnꝰ cā decēs
tatꝰ cū dixit in pſona oim patriarcharum et i tēplo
pphetarū gratias agendo. Nunc dimittis facta
ſeruum tuū dñe:ſm verbū tuū in pace. Ite3 fuiſſe
ibi fuit hymnus decens cantatus qñ pueri
hebreoꝝ colligētes ramos oliuarū:⁊ ſternē
tes in via cātabāt ⁊ clamabāt ſimul cū apo
ſtolis ⁊ ceteris qui preibāt ⁊ ſequebanť dicē
tes. Benedictus qui venit in nomine domi-
ni:oſanna filio dauid. Qui qdē hymnus val
de decuit ⁊ delectauit nō ſolū filiū:ſed etia3
patrem:in cuius nomine filius veniebat

Itē votū pr̄ib⁹ pmiſſa₃ fuit redditū ₇ oblatū i hierl'z: qñ xp̄s p̄mo fuit ſimeōi p̄ſētat⁹ i tēplo: ₇ qñ xp̄s igreſſ⁹ ē cū tanto honore in die palmar̄. Et vltimo qñ oblat⁹ ē p̄ri in cruce. Itē tūc exaudita fuit oro nr̄a et toti⁹ corpis myſtici qñ xp̄s orauit vt caput nr̄m p nobis i horto ₇ i cruce: ₇ tūc fuit exaudit⁹ p ſua reuerētia: q₂ p̄r ppiciat⁹ ē pctis nr̄is ex d̄bito ipſi⁹ adā: ₇ ibi i cruce xp̄s ſanctificauit ₇ iuſtificauit tēplū ſuū .ſ. eccl'iā ſanguie ſuo: ₇ reddidit ipſa₃ ſine macula ₇ ruga. Ex ɔ̄ſequēti aūt nūc i noua hierl'z ide exorta ₇ ſanctificata q̄tidie cātat̄ hymn⁹ decēs i matutin͛. Bñdict⁹ dñs de⁹ iſrl': ₇ hymn⁹ virginis marie. Magnificat aīa mea dñ3: ₇ hymn⁹ Symeōis: Nūc dimitt: ₇ oēs hymni dd ₇ alior̄ pphar̄ ₇ ſanctor̄ noui teſti. q̄ valde decēt ₇ decorāt deū ₇ reddit̄ ₇ offert̄ ſacrificium euchariſtie deo gratū ₇ p ſe acceptū: ₇ offerūt̄ vota ₇ orationes quib⁹ de⁹ ppiciat̄ peccatis noſtris. Que oia ſupradicta ſcilicet hymni ₇ ſacrificiū ₇ orationes ſunt accepta in hac eccl'ia ₇ grata deo. Oia autē que fiunt in ſynagoga ſunt offerētib⁹ mortifera ₇ deo abominabilia. Et nota q̄d notāter d̄r reddet̄ votum in hieruſalē. Quia qñ aliq̄d promiſſum datur reddi dicitur. Sed quia chriſtus promiſſus eſt dari in hieruſale₃ p aggeum ₇ zacharia₃ ₇ malachiā: ideo quando venit redditus eſt. Itē non ſolū illud votū ₇ promiſſum redditum eſt nobis: ſed etiā deo patri. Nam ſicut adā furto ₇ cōtra volūtatē dei abſtulit fructū p̄hibitum ₇ rapuit de ligno: ita chriſtus qui fuit fruct⁹ proueniēs ab adā ſm carne₃ licet non per ppagationē redditus eſt in ligno crucis patri a quo fuit ablatus.

xx.d. c.ſctā romana. de.p. diſ.ij. circa finē. **Exaudi nos de⁹ ſalutaris nr̄: ſpes oīm finium terre ₇ i mari longe. Preparās mōtes i v̄tute tua accinct⁹ potētia: qui ɔ̄turbas profundū maris ſonum fluctuū eius.**

Ciuitas quid ſit. ¶ Hic cōmendat eccleſiā ₇ hierl'm nouā q̄tum ad magnitudinē ambitus ₇ ptātē a ſolis ortu vſq₃ ad occaſum. ¶ Ad cui⁹ intelligentiā eſt notandū q̄ ciuitas nō eſt ɔ̄geries lapidū materialiū: ſed ciuiū multitudo vni⁹ iuris ɔ̄ſenſu ₇ legis ſociata: vt inq̄t Plato ₇ Cicero. ₇ ſic eccl'ia toto orbe diffuſa maxime ₇ pprie meret̄ dici ciuitas: eo q̄ ē ɔ̄gregatio oīm fideliū ſub vna fide et charitate ₇ lege euāgelica ſociata: ₇ i vna petra q̄ eſt xp̄s fūdata ₇ radicata ₇ vno muro fidei ſepta: ₇ ſic nō d̄r ciuitas materialis: ſ₃ ſpūalis: ſ₃ dd p iſta materialia ducit nos ad cognitionē ſpiritualiū: ₇ ſic ponit q̄tuor noia ptiū terre p̄ q̄ intelligit q̄tuor ɔ̄ditiōes ciuiū ₇ fideliū eccleſie .ſ. mōtes: colles: valles: cāpi. Uñ ſicut ipſa ciuitas ē ſpūalis: ita ptes ei⁹ ſunt ſpūales. Uñ p mōte₃ itelligit apl'os ₇ martyres q̄ tenēt altiorē gradū i eccl'ia: ₇ p colles itelligit doctores ₇ p̄dicatores: ₇ p valles itelligit heremitas ſimplices ₇ ɔ̄tinētes: ₇ p campos itelligit cōem ₇ planū ſtatū ɔ̄iugator̄ cōem ₇ planā vitā gerētiū. Que q̄de₃ q̄tuor ɔ̄ditiōes ₇ ſtat⁹ fideliū repleuerūt ₇ ɔ̄ſtituerūt eccl'iā: ₇ āpliauerūt a iudea ₇ hierl'z paleſtine vſq₃ ad fines t̄re vndiq₃. Hos ḡ mōtes .ſ. apl'os p̄mo xp̄s pparauit i hierl'z qñ eis miſit ſpūſctū ₇ armauit: et idu. i eos v̄tute ex alto .ſ. ſeptē dōis ſpūſſctī. Et miſit eos ad p̄dicādū p vniuerſū mūdū: ₇ ſic armati ₇ ſublimati egreſſi ſūt a hierl'z t̄rena ₇ pagrarūt mūdū ₇ ſignis: ₇ miraculis ɔ̄turbauert̄ pfūdū maris hui⁹ mūdi cū oēs reges p̄ncipes ₇ oia regna mūdi ſubiecert̄ iugo xp̄i. Jō ait dd O xp̄e de⁹ ₇ ſalutaris nr̄ .i. ieſ⁹ ſaluator nr̄ exaudi nos ₇ veni i carnē: q₂ tu es ſpes nō ſolū iudeor̄ ₇ illi⁹ hierl'z t̄rene: ſ₃ oi₃ finiū terre ₇ lōge i mari: ₇ i inſulis lōgīq̄s: ₇ e ide ipſi⁹ maris: q₂ nō ſolū ſaluabis aliq̄s d̄ iudeis: ſ₃ ēt ſaluabis oēs gētiles hītātes vſq₃ ad fines terre ₇ lōginq̄s iſulas maris: ₇ ſic tu es ſpes oīm finiū terre ₇ i mari lōge ſicut dicit patriarcha Jacob ip̄e erit expectatio gētiū. Gen. xlviij. Na₃ tu xp̄e eris p̄parās ₇ p̄parabis ₇ diſpones mōtes .i. apl'os i fortitudine tua in die p̄tē. ₇ armabis eos ſeptē dōis ſpūſſctī ₇ ſic accinct⁹ potētia ₇ tali v̄tute mittes eos in mundū vniuerſum ad p̄dicādū euāgeliū omni creature: ₇ accinct⁹ tali potētia ₇ v̄tute cōturbas .i. cōturbabis pfundū ₇ altitudinē ₇ ſupbiā maris hui⁹ mūdi ſc₃ p̄ncipū ₇ regū: ₇ cōturbabis ₇ ſuperabis ₇ ſilere facies ſonū ₇ minas fluctuū ₇ pſecutionū ei⁹: q₂ poſt minas: tormēta: ₇ pſecutionē tyrānorū vinces eos et ſubiicies iugo fidei: ₇ tunc

Nota. De cōſtructiōe eccleſie.

Turbabunt̄ gētes ₇ timebūt q̄ habitāt terminos a ſignis tuis: exit⁹ matutini ₇ veſpere delectabis. xſ.q.iij.c. ita ſepe.

¶ Oēs gentes ₇ oēs qui habitāt terminos mundi: ſc₃ indi ab oriente ₇ ethiopes ab auſtro: ₇ ſcythe ab aquilone ₇ hiſpani ₇ mauritani ab occaſu turbabūt ₇ timebūt a ſignis tuis ₇ miraculis q̄ faciēt apl'i ₇ diſcipuli in noie tuo. Nā i noie tuo demonia eiicient linguis loquent̄ nouis: ſerpētes tollent: vñ ſic turbati ₇ admirati oēs ɔ̄uertēt̄ ad fidē: ₇ ſic erit⁹ matutini ₇ veſpere delectabis. Uñ eſt aduertēdū q̄ hoc pōt dupliciter itelligi .ſ. tēporal'r aut local'r. Nā exit⁹ matutini tēporalis ē pgreſſus diei ab aurora vſq₃ ad veſperā: ₇ exit⁹ veſpere ē pgreſſus noctis a veſpera vſq₃ ad aurorā: ₇ ſic cōprehendit totū

Nota hanc expoſitionem

diē naturalē.xxiiij.horaꝝ:qꝛ ī toto iſto ſpa-
cio ſꝑ laudat̄ deꝰ ꝑ vniuerſuȝ orbē.Nā ī die
ab aurora vſq; ad ſero dicūt hore canonice.ſ.
Prīa. Tertia.Sexta.Nona Veſpere ⁊ Cō-
pletoriū.Et poſtea ī nocte celebrāt̄ hore no-
cturne vſq; ad laudes itātū q̄ nō ē aliqḋ mo-
mētū tpīs q̄n ī eo dicāt̄ hymni ⁊ laudes deo:
⁊ reddant̄ vota ī hac noua ſiō ⁊ hierl̄ȝ.Naȝ
q̄n in nr̄o hemiſpherio ē nox:ī alio ē dies:⁊
ecōuerſo ⁊ ſic q̄n hic celebrant̄ hore diurne:
ī alio celebrant̄ nocturne:⁊ q̄n ī hoc celebrā-
tur nocturne:ī alio celebrant̄ diurne:⁊ econ-
uerſo:ſic ī hac hierl̄ȝ nunq̄ vacat̄ a diuinis
laudibꝰ ī q̄bꝰ valde delectat̄ deꝰ:iō dicit:exi-
tus matutini ⁊ veſpere delectabis.i.delecta-
biles tibi facies acceptādo ī hac hierl̄ȝ lau-
des:⁊ hymnos:⁊ vota tibi reddita.Lr̄a hie-
ro.dicit exitꝰ matutinos ⁊ veſꝑtinos laudan-
tes facies:⁊ tūc lr̄a ē magis clara.Alr̄ pōt h̄
itelligi localr̄.Nā ꝑ exitū matutinū pōt in-
telligi tota terra ſita ab ortu ſolis.Et ꝑ ve-
ſꝑtinū tota terra occidua.Quaſi dicat:oēs
terras ab exitu ⁊ ortu ſolis vſq; ad occaſum
et heſperiā tibi delectabiles ⁊ laudātes fa-
cies:⁊ ſic ī oībꝰ terris mūdi:⁊ in oībꝰ horis
tpīs iugiter cātabunt̄ tibi hymni:⁊ laudes
in ecclīa ⁊ hierl̄ȝ noua toto orbe diffuſa:Ex
quibꝰ pȝ qḋ iſta ſion ⁊ hierl̄m noua erit lon-
ge ⁊ ſine ꝓportione nobilior ⁊ maior ⁊ ꝑfe-
ctior q̄ illa terrena ⁊ materialis que eſt ſita
in paleſtina.Nam illa eſt arctata ⁊ ſita in il-
lo paruo ſpacio iuxta montem oliueti:in q̄
nō cātabant̄ hymni ⁊ pſalmi:nec offereban-
tur ſacrificia niſi ī aliq̄bꝰ horis ⁊ certis die-
bus.nec exaudiebant̄ orōnes niſi pro pre-
mio tēporali.Sed hec hierl̄m noua eſt toto
orbe diffuſa a ſolis ortu vſq; ad occaſum et
ab aquilone ad auſtrū:⁊ in ea vbiq; ⁊ oī tē-
pore ⁊ momēto diei ⁊ noctis cantantur lau-
des ⁊ hymni:et offert̄ verū votum et ſacrifi-
ciū eucharíſtie que ſunt deo grata ⁊ accepta
⁊ delectabilia:hec eſt ergo ſyon de qua dixit
in principio pſalmi. ¶ Te decet hymnꝰ deꝰ
in ſion.Et ſic etiā pȝ q̄ ea que dicuntur non
poſſunt conuenire illi hierl̄m materiali.

j.q.j. **Viſitaſti terrā ⁊ iebriaſti eā:mlti-**
c.ex **plicaſti locupletare eam.**
catho ¶ Hic cōmendat nouā hierl̄ȝ in abūdantia
lica. reſurrectiōis ⁊ ciboꝝ ſpūaliū et bonoꝝ grē:
q̄bꝰ xp̄s ditauit eā ad nr̄aȝ ſalutē.Vn̄ dicit
Tu xp̄e nō ſolum ampliaſti iſtā hierl̄m vſq;
ad terminos terre:⁊ in ea voluiſti in oī loco
et in oī hora ⁊ tpe hymnos ⁊ laudes cātari
et ſacrificiū offerri ad tuā delectationē ⁊ ho-
norē:ſȝ etiā viſitaſti iſtā terrā in tuo aduen-
tu:⁊ inebriaſti ⁊ rigaſti eā ſapiētia ⁊ doctri-
na tua euāgelica:⁊ multiplicaſti locupleta-
re ⁊ ditare eā diuitijs ⁊ fructibꝰ ſpūalibꝰ q̄

ſūt ecclīaſtica ſacr̄a.Nā ſicut ſapīa ⁊ doctrī-
na euāgelica dat̄ ī potū:ita euāgelica ſacr̄a
dant̄ ī cibū ⁊ medicinā ⁊ refectionē ſpūalē.
Et dat modū quō iſtḋ flumē ſapientie venit
ad rigādā ecclīā dicēs.Nā ꝑmo iſtḋ flumen
dei ſpūſſcti defluxit ī riuos.i.ī aplōs.Exide
ꝑ aplōs diſtilauit ī colles.ſ.ī doctores puta ī
Aug.hiero.⁊c.Et exide ī valles.ſ.in ſimpli-
ces heremitas puta ī Anthoniū ⁊ hilarionē:
⁊ exide ī cāpos.ſ.ꝑplārēs fideles ⁊ cōiuga-
tas.Et ſic repleta ē ecclīa ſciētia dn̄i a ſolis
ortu vſq; ad occaſuȝ.Dicit ergo dauid.

Flumē dei repletū ē aq̄s:paraſti ci- xxiiij
bū illoꝝ q̄m ita eſt ꝑparatio eius. q.j.
Riuos eiꝰ iebriās mltiplica gēmi- ex ſo
na eius:in ſtillicidijs eius letabit̄ la.et
germinans. xxvij q.j. alie

¶ Flumē dei.i.ſpūſſancti repletū ⁊ plenū ē nus.
aquis ſapīe ⁊ grē ſine mēſura:ex q̄bꝰ aquis t.c.ſi
tu xp̄e paraſti cibū ⁊ potū illoꝝ aplōꝝ ⁊ fide- cū eg.
liū.i.īſtituiſti ſacr̄a ecclīaſtica:ad cibū illoꝝ
⁊ oīm fideliū:q̄m ita ⁊ talis eſt ꝑparatio eiꝰ
⁊ diſpoſitio.i.iſto mō defluxit flumē ſapiētie
ſpūſſancti ī fideles.Nā ꝑmo iplcuiſti riuos
i.aplōs ⁊ ſic iebriās iſtos riuos ⁊ replens in
die pēteco.Et exide mltiplica.i. mltiplica-
ſti genimina eiꝰ.i.oēs fideles ⁊ filios ecclīe
ꝑ baptiſmum regn̄atos.Et eccleſia germi-
nās filios ſuos ex fonte baptiſmi letabit̄ in
ſtillicidijs eiꝰ ⁊ pluuijs diſtillantibꝰ ex iſto
flumine manāte ex latere xp̄i:a quo trahūt
virtutē eccleſiſtica ſacr̄a:⁊ etiā ex flumine
gratie ſpūſſancti:⁊ ſic eccleſia letabit̄ in fre-
quētia ⁊ multitudine filioꝝ regeneratoꝝ.

Bn̄dices corone āni benignitatis De.
tue:⁊ cāpi tui replebūt̄ hubertate. pe. diſt.
¶ Tūc ēt ex iſto flumine bn̄dices.i.bn̄dictio- vſ.ſi.
nē abūdātie ⁊ fertilitatȝ grē largieris coro- j.
ne.i.circulo ⁊ reuolutiōi:⁊ ꝓgreſſui āni be-
nignitatis tue ⁊ mīe q̄ ē ſtatꝰ ⁊ tēpꝰ legȝ grē.
vn̄ nota q̄ ſicut tp̄s legis veterȝ dicebat̄ ānꝰ
⁊ dies ſterilitatȝ:qꝛ nō germinabat fructus
grē ⁊ iuſtitie ita ꝑ oppoſitū tēpꝰ ⁊ ſtatꝰ legis
euāgelice dr̄ annꝰ benignitatis:⁊ mīe:⁊ grē:
qꝛ germinat ⁊ fructificat ⁊ iuſtificat nō ſolū
a pctō:ſed dat fructꝰ meritorios vite eter-
ne:intantū qḋ campi tui repleti ſunt vber-
tate ſacramentoꝝ ⁊ bonorum ſpiritualiuȝ. xij.q.

Pingueſcēt ſpecioſa dſerti:⁊ ex- j.exē
ultatione colles accingentur. plū.
Induti ſunt arietes ouiū:⁊ valles xj. vl.
abundabūt frumento:clamabunt c.q̄s in ⁊
etenim hymnū dicent.

¶ Arua deſerti ppl̄i gētilis facta ſpecioſa ꝑ

baptiſmū pingueſcēt pinguedine ſacramēto
rū ⁊ gratiarū: ⁊ colles ſcȝ doctores accingēt
⁊ armabunt: ⁊ induent exultatione ſapie et
doctrine euāgelice. Nā maior pars doctoꝝ
Oēs fere doctores eccl'ie ex populo gentili orti ſunt.
eccl'ie fuerūt orti ex pp'lo gētili: vtputa Ori
genes. Euſebi⁹. Cyprian⁹. Auguſtin⁹. Am
broſi⁹. hieronym⁹ ⁊c. Et etiā arietes ouiū
q̄ fuerūt plati et paſtores eccl'ie induti ſunt
vellere copioſo multiplicis lane: ex q̄ ꝯſcripti
ſunt multi libri exponētes ⁊ declarantes ſa
crā ſcripturā vtriuſq₃ teſtī: q̄b⁹ pannis nos
defendim⁹ a frigorib⁹ ⁊ vētis hereticorū et
infideliū: vt ptꝫ de Auguſtino q̄ ſcripſit ꝯtra
oēs hereſes: ⁊ defendit eccl'iā: ⁊ cooperuit
ab incurſib⁹ arrianorū ⁊ manicheorū ⁊ pe
Doctores eccl'e q̄os veſtierunt fideles ſuis doctrinis.
lagianorū ⁊ hereticorū. Que q̄dē abūdātia
et hubertas tota ꝓuenit ex illo flumie ſpūſ
ſcti defluxo in riuos apl'orū et exinde in do
ctores. Itē vellus quo induti ſunt arietes. ſ.
plati eccl'ie q̄b⁹ eſt cura de ouib⁹ eſt eccl'ia
ſtica poteſtas ꝓueniēs de illo flumine. Et ex
iiſdē riuis valles ideſt fideles īfirmi ſimpli
ces irrigati abūdabūt frumēto ⁊ oī cibo ſpi
rituali nutrient ⁊ ſic clamabunt ⁊ dicēt hy
mnū laudis et letitie agēdo grās deo patri:
⁊ dño nr̄o ieſu xp̄o p̄ tātis bñficiis receptis
in hac noua hier'lꝫ p̄ aduētū dñi nr̄i ieſu xp̄i
⁊ talis hymnus decebit et delectabit deū in
hac noua ſion: ⁊ tale votū ⁊ ſacrificiū eucha
riſtie reddet deo in hac noua hier'lꝫ: qđ erit
deo gratū ⁊ acceptabile: et delectabile ſicut
dictū eſt in p̄ncipio pſal. Ex ſupradictis pa
tet ꝙ iſte pſal. impropriē pōt exponi de abū
dātia hier'lm terrene ⁊ materialis. Nā nun
q̄ ibi poſt reditū de babylonica captiuitate
fuit tanta abundantia quāta hic memorat:
cū de ſe ſit terra ſterilis ⁊ ſicca: imo fuit tan
ta penuria tp̄e neemie dū templū et ciuitas
reedificabat ꝙ patres cogebant vēdere et lo
hieronymus.
care filios p̄ cibis: ⁊ iō beatus hiero. in epi
ſtola ad dardanū inuehit ꝯ iudeos: et dicit
ꝙ iſta ſion et hier'lm ⁊ terra in hoc pſal. me
morata eſt eccl'ia ⁊ cultores ei⁹ ſunt apl'i. Et
demonſtrat qđ ea q̄ ſunt dicta hic et alibi de
Not. de ciuitate hieruſalem.
terra ꝓmiſſiōis nō pñt ꝯuenire paleſtine tū
ꝓpter ſterilitatē terre: tū ꝓpter arctū ſpaciū
loci: qꝛ a dā vſq₃ berſabee vix ſūt. clxx. milia
ria in longitudine: ⁊ a mari magno vſq₃ ior
danē: q̄ eſt ei⁹ latitudo. ⁊ etiā vſq₃ ad montē
Galaad vix ſunt ſeptuaginta miliaria. Et iō
dicit ꝙ pudet eum mēſurare lōgitudinē ⁊ la
titudinē illi⁹ terre ꝓpter ethnicos .i. gētiles
⁊ paganos: qꝛ videt minimum ſpaciū reſpe
ctu tantorū rumorū. Ex q̄bus ptꝫ ꝙ ꝓpheta
in hoc p̄s cōmēdat hāc nouā hieruſalē que
ex illa veteri fuit exorta. Primo qꝛ in hac cā
tantur hymni deo laudabiles ⁊ accepti. Se
cūdo qꝛ ī hac offert verū ⁊ acceptū ſacrificiū:
⁊ votū euchariſtie: qđ in illa minime offere-
bat. Tertio qꝛ in hac exaudiūtur orationes
⁊ in illa nō: cū totalr̄ ſit mortua ⁊ reprobata
Quarto qꝛ iſta eſt ampliata ⁊ diffuſa toto or Not. ꝙ eccleſia ē hieruſalem.
be terrarum vſq₃ ad fines terre: ⁊ illa eſt ar
ctata ⁊ ſita in illo paruo ⁊ arcto loco et mon
te lapidoſo. Quinto qꝛ in hoc loco ⁊ p̄te illi⁹
noue hier'lm offert ſacrificiū euchariſtie: ſꝫ
ſacrificia veteris legis nō offerebant niſi in
illa parua ciuitate ⁊ tēplo. Sexto qꝛ ī hac of
fert iugiter ſacrificiū in oī hora ⁊ tp̄e: et can
tant hymni et laudes in illa aūt ciuitate nō
niſi in certis horis diei. Septimo qꝛ iſta abū
dat hubertate infinita bonorū ⁊ refectionis
ſpūalis: ⁊ illa tm̄ paucorū tpaliū ⁊ corpora
liū. Et iſta abūdat frequētia ciuiū: illa caret
Ultimo eſt aduertēdū ꝙ ſicut lex vet⁹ erat
imago legis euangelice: ⁊ illa hier'lm mate Lex vetus imago legis euangelice.
rialis erat imago eccl'ie xp̄i: ita iſta eccl'ia ⁊
hier'lm noua eſt imago illi⁹ hier'lm celeſtis.
Nā oēs ciues in hac viuūt p̄ grām: ⁊ pfruū
tur his bonis ſpūalib⁹ grē: ⁊ expectāt viuere
in illa et pfrui bonis glorie. Nā ſicut p̄ bona
tpalia legis veteris intelligunt bona grē fu
tura in lege noua: ita p̄ bona grē intelligunt
bona glorie: qꝛ iſta ſunt cauſa illorū: vt dictū
eſt pſalmo. xxij. et. lxij. Et ideo tot⁹ iſte pſal
mus ſicut expoſitus eſt de abundātia bono
rū grē huius hier'lm: ita pōt exponi de vber
tate bonorū glorie illius celeſtis: imo deus
magis delectat in hymnis et laudibus que
cantantur in illa ſion ⁊ hier'lm celeſti: ⁊ ma
gis ſunt beati q̄ habitant in illa domo celes
ti: qꝛ in ſecula ſeculorum laudabunt deum:
⁊ fruent bonis glorie. Etiā iſte pſal. cantat
in laudibus officiū defunctorū: inquātū fide
les q̄ ſunt ī purgatorio detenti: q̄ iā fuerunt
refecti in hac hier'lm bonis grē deſiderant
liberari: vt perfruant bonis glorie in celeſti
hier'lm: et ita nos agendo grās de bonis ſpi
ritualibus gratie quibus reficimur in hac
hieruſalē: cantamus hunc pſalmū deſiderā
tes pfrui bonis glorie in illa celeſti ⁊ hym
nos glorie cum beatis cantare.

IUbilate deo oīs terra: pſalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi eius. diſt. xcū. c ī glo. ⁊ ic iſ. a

¶ Titul⁹ ſm hieronymū victori cāticum pſ.
In biblijs nr̄is reperit ī fine cāticū reſurre
ctiōis: ſꝫ hoc forſan additū eſt ab aliq̄ auto
re putāte hūc pſalmū fuiſſe factū p̄ gratia
rum actione de beneficio reſurrectiōis. Sꝫ
in titulo ſm hebreū: nec apparet materia
nec autor hui⁹ pſal. ſꝫ dicit Rabbi ſalomon
ꝙ iſte pſa. fact⁹ eſt pro gratiarū actiōe quā
aget populus iudeorū in aduētu ſui meſſie
q̄ dꝫ eos liberare de captiuitate in qua nūc
ſunt ſub diuerſis ſub regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹ chri

ſtianoꝝ: ⁊ ſaracenoꝝ: ⁊ ſic exponit hūc pſal. Sꝫ iſte cecus ⁊ ꝑfid⁹ verū dicit ꝙ in h̄ pſalmo memorat iubilatio quam ppl's dei erat actur⁹ poſt liberationē factā ꝑ meſſiā: ſꝫ ꝑtinaciter ꝑteruit et deliravit: inquantū illud qđ eſt iam ꝑteritū expectat futurū ꝑ falſum meſſiā quē adhuc fruſtra expectāt. Et iđ eſt dicēdū ꝙ dd̄ ꝑuidēs in ſpū liberationē toti⁹
materia hui⁹ ꝑi. ꝑhis hūani de captiuitate pctī q̄ facta eſt ꝑ xp̄m: ꝯdidit hūc pſal. i ꝑſona xp̄i ⁊ eccl'ie: in q̄ inuitat ppl'ꝫ gētilē ad iubilādū deo ꝑ grarū actiōe: eo ꝙ reprobatis ⁊ excecatꝫ iudeis venit ad agnitionē fidei ⁊ ꝟitatis: vn̄ ꝑ̄lo facit qđ dictū eſt: ſcđo ꝑmittit vota ibi. Introibo in domū ⁊c. Quātū ḡ ad ꝑmū dicit ꝓpheta. O vos gētiles ⁊ oīs terra ppl'i gētiliū qui ſecuti eſtis xp̄m: iubilate ⁊ cū iubilo ⁊ letitia agite grās dn̄o nr̄o ieſu xp̄o: ⁊ dicite pſal. letitie noī eius ꝑ quē ſaluati ⁊ liberati eſtis: ⁊ date gloriam laudi eius: qui reprobatis iudeis vos ad ſuam fidem elegit

đ ſti. tri. et ſi. ca. c. dānam⁹ **Dicite deo q̄ꝫ terribilia ſunt opa tua domie: in multitudine ꝟtutis tue mentientur tibi inimici tui.**

¶ Dicite ſic deo. O dn̄e ieſu q̄ꝫ terribilia ſūt opa tua q̄ feciſti i nr̄a redēptiōe: q2 ſol eclypſat⁹ eſt i plenilunio ꝯ̄ naturā: ⁊ tenebre fcte ſunt ꝑ vniuerſaꝫ trā a ſexta vſqꝫ ad nonā in tua paſſiōe. Et introiſti infernum: et portas ereas ⁊ vectes ferreos ꝯfregiſti: et ide fideles ve. te. eduxiſti: ⁊ đ ſepulchro reſurrexiſti in q̄ reſurrectiōe terremot⁹ fctūs ē magn⁹: ⁊ exterriti ſūt cuſtodes ⁊c. Et totū h̄ factū ē in mltitudie ꝟtutis tue q̄ es dn̄s celi ⁊ tre ⁊ inferni. Et iđ nō ſolū terrā ⁊ ifernū: ſꝫ ēt celuꝫ nouiſti: q2 āgel⁹ dn̄i đſcēdit đ celo: ⁊ reuoluit magnū lapidē ⁊c. ſꝫ inimici tui iudei ſp mētiētur ꝯ̄ te: q̄ pecūia corrupert cuſtodes: vt dicerēt te nō reſurrexiſſe ſꝫ corp⁹ ab apl'is ablatū fuiſſe. Et ēt mētiunt tibi iudei nō accipiētes te: cū ſis ver⁹ meſſias in lege prib⁹ ⁊ ꝓphetis ꝑmiſſus: ⁊ ideo nō ſolum mentiuntur tibi: ſed etiam toti ſacre ſcripture.

diſt. xcū. c. j. i gl. **Oīs terra adoret te deus: ⁊ pſallat tibi pſalmum dicat nomini tuo.**

¶ Poſtq̄ꝫ iudei i nimici tui mētiunt tibi: te nō recipiētes: iđ reprobatis illis oīs terra gētiliū adoret te tāq̄ꝫ deū et hoīem: ⁊ pſallat tibi laudes decātādo: ⁊ pſalmū dicat noī tuo qđ
vj. d. ē ieſus ꝯfitēdo veꝝ redēptorē ⁊ meſſiā. Deinde ꝓpheta ꝯuerſus nō ſolūmō ad pplꝫ gētilē ſꝫ ad oēs fideles de limbo liberatos dicit
j. c. ſi oīs. đ ꝯſe. di. ij. c. renera. **Uenite ⁊ videte opera dei: terribilis in conſilijs ſuper filios hoīm. Qui ꝯuertit mare i aridā: i flumine ꝑtrāſibūt pede ibi letabimur i ipſo**

Qui dominat in ꝟtute ſua ineternū: oculi ei⁹ ſuꝑ gētes reſpiciūt: q̄ exaſperāt nō exaltent i ſemetipſis.

¶ O vos fideles redēpti ⁊ liberati: venite ⁊ videte opa redēptiōis dn̄i nr̄i ieſu xp̄i: q2 ē terribilis ē i ꝯſilijs ⁊ ſapiētia ⁊ doctria ſuꝑ oēs filios hoīꝫ. Nā ſicut moyſes eduxit pplꝫ iſrl' đ egypto i ſignis tribilib⁹ ⁊ portētꝫ: et ſiccauit mare rubrū: ⁊ diuiſit i diuiſiōes: ⁊ ꝯuertit mare i aridā trā. i. oſtēdit terrā aridā ꝑ diuiſionē: ꝑ quā iſrl' trāſiuit ⁊ liberat⁹ ē đ manu egyptioꝝ: ⁊ poſtea ꝯuertit retrorſū flumē iordānis: ⁊ iſrl' trāſiuit ⁊ itrouit ſicco pede i trā ꝑmiſſā: ita ꝑiter et āpli⁹ xp̄s cū maiorib⁹ ſignis tumultu celi ⁊ mariꝫ ⁊ tre: ⁊ iferni eduxit ſctōs pres đ tenebrꝫ iferni: ⁊ totū gen⁹ hūanū đ tenebrꝫ pctōꝝ: ⁊ mare ⁊ fluct⁹ iferni cōuertit i aridā trā: ⁊ diuiſit: ⁊ fugauit đmōes: ⁊ liberauit ſctōs pres: ⁊ poſtea ꝑ aq̄s ⁊ i flumine baptiſmali remiſit aq̄s pctōꝝ: ⁊ ſic trāſiuim⁹ pede ſicco ⁊ abluti a ſorde pctī: ⁊ itrauim⁹ eccl'iā i q̄ letabimur i ipſo xp̄o h̄ ꝑ graꝫ ⁊ i prīā ꝑ gl'iā. Itaqꝫ ſicut ſcti pres fuerūt liberati đ tenebrꝫ iferni: ita ppl's gētilis đ tenebrꝫ idoloꝝ: ⁊ trāſlati ad fidē ⁊ eccl'iā ꝑ flumē baptiſmale. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ xp̄s ē de⁹ q̄ dominat ieternū i ꝟtute ſua: i celo ⁊ i terra: ⁊ in iferno: ⁊ i mari ⁊ ocl'i ei⁹ reſpiciūt ſuꝑ gētes ⁊ eis ꝯſtituit hereditatē grē ⁊ gl'ie. Iđ iudei qui negāt ⁊ exaſperāt xp̄ꝫ nō exaltēt i ſemetipſis: imo điciant ⁊ ſubiciāt i captiuitatē tpalem ſub ꝑncipib⁹ hui⁹ mūdi: ⁊ etnā ſub diabolo: poſtq̄ꝫ noluerunt liberari per chriſtū. ⁊ non etiam exaſperent nec murmurent: q2 ipſi ſe indignos fecerunt diuine gratie.

Bn̄dicite gentes deum nr̄m: ⁊ auditā facite vocem laudis eius. xcū. diſ. c. j. in glo.
Qui poſuit aīam meā ad vitam: ⁊ nō dedit i cōmotionē pedes meos.

¶ Hic incipit ſcđa ps. Ergo vos gētes bn̄dicite deū nr̄ꝫ dn̄ꝫ ieſuꝫ xp̄m: ⁊ auditā facite vocē laudis ei⁹: ⁊ ꝑdicate eū: et grās agite ipſi xp̄o q̄ poſuit ⁊ eduxit aīaꝫ meā ad vitā grē ⁊ gl'ie ꝑ fidē: ⁊ nō dedit pedes meos in ꝯmotionē nec ꝑmiſit pedes meos a fide ꝯmoueri ſicut iudei moti ſunt a fide ⁊ ꝟitate. Un̄ ꝑ pedes itelligit h̄ fūdamētū fidei q̄ i h̄ mūdo ꝑegrinamur ⁊ ad prīā tēdim⁹. Nam ſicut ꝑ pedes materiales gradimur ꝑ iſtā trā: ita ſpālit ꝑ fidē tāq̄ꝫ ꝑ pedes ābulam⁹ i eccl'ia: q2 ipſa eſt pes ⁊ fundamētū oim aliarum virtutuꝫ.
ꝑ pedes fūdamētū fidei itelligit. vū. q. j. ſunt pl'imi. đ pe. di. ij. §. q pone tur.

Qm̄ ꝓbaſti nos deus: igne nos examinaſti ſicut examinatur argentum.
Induxiſti nos in laqueum: poſuiſti tribulatiōes in dorſo nr̄o: impoſuiſti hoīes.

ſuper capita noſtra.

Tráſiuim⁹ p igné ⁊ aquá: ⁊ eduxiſti nos in refrigerium.

¶ Probo q̃ nõ pmiſiſti cõmoueri pedes meos fidei: imo firmaſti: qm̃ tu de⁹ nos pbaſti ⁊ nos examinaſti igne ⁊ ira ⁊ crudelitate tyrãnoꝝ p diuerſa tormẽta: ſicut argẽtũ examinatur iñ ſco igne ⁊ fuſiõe: ⁊ induxiſti.i.induci pmiſiſti i laqueũ tẽtatiõis: ⁊ poſuiſti tribulatiões tormẽtoꝝ i dorſo nr̃o p mlta tpa: qꝛ a reſurrectiõe xp̃i vſq₃ ad Cõſtãtinũ durauit pſecutio tyrãnoꝝ: ⁊ ipoſuiſti hoĩes ſup capita nr̃a qꝛ Maximian⁹ ⁊ diocletian⁹ pmlgarũt edictũ: ſi qs xp̃z pñterek: bõis fiſco deſtinat₃ capitali ſnia pũireẽ. Jntm̃ g̃ fuim⁹ afflicti q̃ p totũ iſtõ tps trãſiuim⁹ ⁊ ignẽ ⁊ aquã tormẽtorũ ⁊ pſecutionũ. Sz tãdẽ deduxiſti nos i refrigeriũ ⁊ qetẽ p ꝯuerſionẽ ꝯſtãtini: i q̃ qeuit eccl̃ia: ⁊ ẽt nos ꝺduxiſti martyres i rfrigeriũ ⁊ fruitionẽ poſt tot tormẽta. Qñ velletꝯcludẽ g̃ bñ dicite gẽtes xp̃z ꝺ tot bñficiis rceptꝫ. primo qꝛ fuiſꝫ libati ab idolatria. ſcdõ qꝛ plꝛes martyres fuerũt ꝺ pplo gẽtili. tertio qꝛ tota eccl̃ia mãſit i pplo gẽtili iudeis reprobatis.

Jntroibo in domũ tuã i holocauſtis: reddã tibi vota mea q̃ diſtixerunt labia mea.

¶ Hic pmitit reddere vota poſt graꝝ actiões. vñ ꝺt hõ myſtic⁹. poſtq̃ fuero liberatus ꝺ pſecutiõe tyrãnoꝝ: ⁊ ꝯſtãtinus reddiderit pacẽ eccl̃ie: ego tũc liber potero exercer diuinũ cultũ: ⁊ itroibo domũ tuã.ſ. eccl̃iã i holocauſtꝫ ⁊ ſacrificiis: qꝺ erit cor ꝯtritũ ⁊ hũiliatũ. Nã holocauſtũ i le.ve. erat ſacrificiuꝫ qꝺ totũ igni ꝯſumebat añ altare: ita ptꝫ in lege noua cor ꝯtritũ ⁊ hũiliatũ ꝺr holocauſtũ totũ igne charitatꝫ crematũ nil retinẽsꝺ peccato: ſꝫ totũ i deũ ꝯuerſuꝫ ⁊ h̃ eſt verũ holocauſtũ xp̃ianoꝝ. Et iõ ſequit Reddã tibi de⁹ vota mea.ſ. pmiſſa volũtaria q̃ labia mea diſtixert ⁊ expreſſert. Uñ vota q̃ vouim⁹: ⁊ deo pmiſſim⁹: ⁊ pfeſſi ſuim⁹ i baptiſmo fuerunt fides ſpes: ⁊ charitas ꝺ corde bono ⁊ ꝯſcientia pura: ⁊ obſuãtia legꝫ euãgelice. Jſta g̃ ſũt vota q̃ diſtinxerũ: ⁊ expſſert ⁊ pmiſſert labia nr̃a i baptiſmo: ⁊ hec tenemur reddere ſemp ſpõſo nr̃o chriſto tãq̃ debitum.

Et locutũ eſt os meũ: i tribulatiõe mea.

¶ Dicit eccl̃ia ẽt reddam tibi illa vota ⁊ pmiſſa q̃ locutũ eſt os meũ i tribulatiõe mea nã qñ erã in illa dira pſecutiõe tyrãnoꝝ fugiẽdo p montes ⁊ ſpeluncas: ⁊ nõ poterã libere deo ſacrificare: tũc pmiſi p os meũ deo multa vota: ſi liberaret me de illa pſecutiõe poſtq̃ ergo fuero ego ⁊ ſum liberatus volo reddere nõ ſolũ vota mea q̃ diſtinxerunt labia mea i baptiſmo: ſꝫ ẽt illa vota q̃ locutũ ẽ

Rvñ. qõ.j. lũt q̃ dã.ꝺ ꝯſ.d. iiij.c. pma

Vota q̃ i baptiſmo voui m⁹ q̃ ſunt.

Rvñ. q.j.c. ſũt q̃ dam

⁊ pmiſit os meũ i illa tribulatiõe ⁊ pſecutiõe

Holocauſta medullata offerã tibi cũ inceſo arietũ: offerã tibi boues cũ hircis.

¶ Et offerã tibi holocauſta medullata. Uñ nota q̃ i le.ve. offerebant arietes pigues et boues ⁊ hirci: ⁊ toti cremabant in holocauſtũ: ⁊ ille fum⁹ piguedis aſcẽdebat i celũ ⁊c. Sꝫ iã dictũ eſt pſal.xlviij. qꝺ talia ſacrificia iã nõ ſunt accepta in lege noua: qꝺ de ſe nõ erãt bõa nec mũda nec ppria: ſꝫ aliena. Sꝫ in lege noua offerunt ria ſacrificia q̃ p illa figurabãt. Nã ꝯ agnũ matutinũ ⁊ veſptinũ q̃ tot⁹ in holocauſtũ cremabat: itelligitꝫ xp̃s q̃ tot⁹ i cruce igne charitatis cremat⁹ eſt et totũ ſe deo patri p toto mũdo obtulit: ⁊ illõ holocauſtũ quotidie i eccl̃ia offert i memoriã illi⁹ paſſiõis ⁊ reconſiliationis ppli cum deo pr̃e: ⁊ p arietes itelligunt ſacerdotes q̃ ſupradictũ holocauſtũ offert cũ iceſo ⁊ deuotiõe q̃ ſit offerũt ſeipos: ⁊ p boues ⁊ hircos oblatos itelligũt penitẽtes q̃ a ſupbia ⁊ petulãtia bouina ⁊ feditate hircina mortificatos ſeipos ſetõs ⁊ imaculatos offert deo Dicit g̃ ego tũc offerã tibi holocauſta medullata pigũia piguedie ⁊ abũdãtia gr̃e qꝺ ẽ ſacrꝫ eucharistie: ⁊ h̃ holocauſtũ offerã tibi cũ icẽſo ⁊ deuotiõe arietũ.ſ. ſacerdotũ q̃ ſũt ductores ouiũ: ⁊ offerã tibi boues.i. pẽitẽtes a ſupbia mortificatos cum hircis.i.cũ penitẽtib⁹ ab hircina feditate ⁊ luxuria mortificatis ⁊ mũdatis: ſicut dctm̃ ẽ pſal.l. i tertia expoſitione. Et ẽt p iſta tria aialia occiſa itelligũt martyres: ⁊ ꝯfeſſores: ⁊ ꝟgines: vt dictũ eſt ibidẽ: q̃ qdẽ holocauſta iugiter offerũt i eccl̃ia. Et oĩa iſta obtulit xp̃s i cruce. Nã pma ipſe fuit aries ⁊ ductor ppli ⁊ gregꝫ xp̃iani: ⁊ fuit vitul⁹ ſine iugo pcti: ⁊ fuit hirc⁹ nõ de ſe ſed qꝛ pctã oĩum membroꝝ ſ. cuꝫ crucifixit.

Uenite audite ⁊ narrabo oẽs qui timent deũ: quanta fecit aĩe mee.

¶ Eccl̃ia prũoẽs i gaudiũ ꝯuocat oẽs ad cõgaudendũ ſecũ ⁊ icẽs. Uẽite oẽs fideles: ⁊ videte q̃ta bñficia ſupius dñs fecit aĩe mee.

Ad ipſum ore meo clamaui: ⁊ exaltaui ſub lingua mea.

Jniquitatẽ ſi aſpexi in corde meo: non exaudiet dominus.

Propterea exaudiuit dñs: ⁊ attẽdit voci deprecationis mee.

¶ Et iõ ore meo clamaui ⁊ clamabo ad ipꝫ ſepties i die grãs agẽdo i diuinis officiis et exaltabo ſub ligua me. Nã ſi p qꝛ ⁊ nõ: qꝛ ſi aſperi iniqtatẽ i corde meo: iõ exaudiuit me dñs: qꝛ ſi aſpexiſſẽ iiqtatẽ ⁊ ñ exaudiſſet me dñs: qꝛ pctõres de⁹ nõ exaudit: ſꝫ iuſtos: ſed qꝛ ego mortificat⁹ a pctõ obtuli cor ꝯtritũ et

extra de voto.ca. Ppetuas

ꝺ.lvj. naſci.

ꝺ.xlix c.vlt.

Jo.ix. ⁊ de ꝯſ.d. j.qm̃ autẽ iiij.q. vij.in gras tib⁹.

hũilitatũ ꝓpterea exaudiuit deꝰ ⁊ itẽdit ⁊ſatiſ fecẽ voci depcatiõis mee adiplẽdo qđ petebã

pſ.q. iiij.c. vel mens iam.

Bñdictꝰ deꝰ: q̃ nõ amouit orõnem meã ⁊ miam ſuam a me.

¶ Bñdictꝰ ſit ẽ deꝰ: ⁊ grãs ago ipi q̃ nõ amouit. i. nõ remouit nec repulit orationẽ. i. petitione orõnis mee: nec miaꝫ ſuã remouit a me. Nã ꝑ ſuã miam me audiuit ⁊ ꝯpleuit petitionẽ orõnis mee. Nã p̃io ꝑ miaꝫ ſuã venit in carnẽ ⁊ liberauit me a pctis ꝑ eccliaſtica ſacra: ⁊ poſtea liberauit me a ꝑſecutiõe tyrannoꝝ: ⁊ ſic expecto liberari de carcere corꝑis huiꝰ ⁊ eſſe cum chriſto. Amen

pſă. d. dia com. dpe. d.j.c. ſer pẽs.

DEus miſereat̃ nr̃i ⁊ bñdicat nobis: illuminet vultũ ſuũ ſuper nos ⁊ miſereat̃ noſtri.

Vt cognoſcamꝰ in terra viã tuã: i oibus gentibus ſalutare tuum.

¶ Titulꝰ ad victoriã ſiue i finẽ ps. cãtici. Ex titulo appet q̃ dd fecit hũc pſal. dirigẽs i xp̃ꝫ ⁊ eccliaꝫ: q̃ ẽ finis legꝫ oi credẽti ad iuſtitiã: ad Ro. x. Et exprimit̃ modꝰ q̃ cãtabat̃ i tẽplo ex p̃cepto dd: q2 i organis muſicis cũ cãtico ⁊ voce hũana: Nã ita Terẽtiꝰ i titulis comediaꝝ exp̃mit organa muſica iſt̃a q̃bꝰ comedie cãtabant̃ cũ dr acta ludis megalẽſibꝰ tibiis duabꝰ ⁊c. Ita dd velut verus ⁊ ſpũalis poeta ⁊ egregiꝰ pſaltes iſrl̃ i titulis ſuorum pſalmoꝝ exp̃mit gñа muſicoꝝ ⁊ modũ cãtãdi. Nã r̃ꝫ ſacr̃a i pſalmis ꝯtẽta dabat modũ cãtãdi vt cãtꝰ corr̃ñderet ſacr̃o. Sꝫ q2 iſte ps ꝯtinet altiſſima myſter: a. ſ. myſteriũ aduẽtꝰ xp̃i ⁊ myſteriũ trinitatꝫ: iđ voluit vt cãtaret̃ cũ organo ⁊ cãtu ſiue voce hũana iũcta organo: ⁊ ſic ſil' notificabat̃ vnitas v̄bi cũ carne ⁊ letitia aduẽtꝰ xp̃i: ⁊ cãtabat̃ cũ toto conatu vocũ vſq3 ad finẽ: ad d̃notãdũ altiſſimũ myſteriũ trinitatꝫ i q̃ factꝰ fuit iſte ps pauꝰ i v̄bis: ⁊ maximꝰ i ſnĩa: ⁊ diuidit̃ i duas partes. Nã i p̃ia hõ myſticꝰ ſiue eccl̃ia petit ſaluatorẽ vt veniat i carnẽ vt ſaluet mũdũ ꝑ miaꝫ ⁊ paſſionẽ. Scđo q2 lꝫ iſta icarnatio t̃minet̃ ad filiũ: tñ efficient̃ fit a tota trinitate: iđ i vltio v̄ſiculo iuocat ⁊ exp̃mit oẽs tres ꝑſonas ꝑ myſteriũ trinitatꝫ ibi. bñdicat nos deus.

đ mã huiꝰ pſi

¶ Quãtũ ad p̃imũ ẽ notãdũ qđ actꝰ mie ⁊ nr̃e redẽptiõis p̃io ⁊ p̃icipal'r attribuit̃ p̃ri: ⁊ toti trinitati efficient̃: ſꝫ iſtrumẽtal'r ⁊ merito rie attribuit̃ hũanitati xp̃i: qđ illa fctã ẽ nr̃a iuſtificatio ⁊ pũitio nr̃i ſcelerꝫ: ⁊ ſic totꝰ xp̃s dr redẽptor ⁊ ſaluator ſꝫ q2 in illa hũanitate deꝰ p̃r fuit nobis notificatꝰ: iquãtũ xp̃s per hũanitatẽ nobis loq̃bat̃ ⁊ p̃dicabat ⁊ reuelauit diuinitatẽ: ⁊ notificauit volũtatẽ p̃ris i lege euãgelica: iđ xp̃s dr vultꝰ ⁊ facies p̃ris in ſcriptura: q2 ꝑ vultũ ⁊ faciẽ notitia d̃ſignat̃: vt

M Actꝰ redẽptioniſ attribuit p̃ri.

ait Gre. ſuꝑ Ezech. Nã vnaq̃q3 res ꝑ faciẽ ⁊ vultũ cognoſcit̃. iđ ait dd in p̃ncipio huiꝰ ps. Deꝰ p̃r ſupple miſereatur nr̃i: q2 ꝑ magna tpa ab adã hucuſq3 fuimꝰ i miſia ⁊ captiuitate pcti. Et bñdicat nobis abſoluẽdo nos a maledictiõe ſentẽtie date i adã: et a maledicta lege: ſꝫ q2 talis mia ⁊ bñdictio non poterat nobis dari niſi ꝑ icarnationẽ filii dei q̃ ẽ v̄bũ ⁊ vultꝰ p̃ris: ꝑ quẽ p̃r ⁊ ſua volũtas nobis dẽbat notificari: iđ ſequit̃. Illuminet vultũ ſuũ ſuꝑ nos. i. oñdat nobis filiũ ſuũ i hũanitate: q̃ eſt lux v̄a illuminãs oẽꝫ hoieꝫ venientẽ i hũc mũdũ q. d. ꝑ vultũ ſuũ. ſ. filiũ ſuũ incarnatũ illuminet nos dãdo legẽ euãgelicã ⁊ ſic miſereat̃ nr̃i nõ ſolũ ꝑ doctrinã: ſꝫ ẽt ꝑ mortẽ ⁊ paſſionẽ a miſeria ⁊ maledictiõe releuãdo vt ꝑ ip̃m filiũ tuũ cognoſcamꝰ i terra viã tuã: ſcꝫ legẽ euãgelicã q̃ eſt via ꝑueniẽtũ ad te: ⁊ ipemet filiꝰ tuꝰ ẽ via v̄itas ⁊ vita: ⁊ ſic cognoſcẽdo ip̃ꝫ cognoſcemꝰ viã tuã: q2 nemo põt venire ad p̃rem niſi ꝑ filiũ: ⁊ ẽt vt cognoſcamꝰ xp̃ꝫ ſaluatorẽ tuũ ⁊ medicũ ſalutꝫ nõ ſolũ i iudeo: ſꝫ i oĩbus gentibꝰ: vt ſit vl'is redẽptor. Nã ⁊ ipſum filiũ tuũ tanq̃ per faciẽ ⁊ vultum te oẽs cognoſcemus: ergo mitte eum vt te omnes cognoſcamus.

xcvj. d. noi ⁊ ca. vbi.

Confiteantur tibi populi deus: cõfiteantur tibi populi omnes.

¶ O deꝰ vt oẽs ppl'i cõfiteant̃ tibi confeſſione fidei ⁊ omnes ppl'i confiteant̃ tibi in confeſſione laudis. q. d. taliter cognoſcamus ſalutare tuũ in omnibꝰ gẽtibꝰ oẽs ppl'i gentiles qui hucuſq3 fuerũt falſe ſuperſtitiõi idolorũ dediti: deinde te veruꝫ deũ trinũ ⁊ vnũ ⁊ incarnatũ cõfiteãtur ⁊ adorent ⁊ laudent.

d. xlvi. ois q̃ cũq3 i glo.

Letent̃ ⁊ exultẽt gẽtes: q̃m iudicas populos in eq̃tate: ⁊ gẽtes i terra dirigis.

¶ Gẽtes ſic cõuerſe letent̃ ⁊ exultẽt: q̃m tu iudicas populos in equitate per legẽ euangelicam: q2 nõ precipit niſi omnem virtuteꝫ ⁊ equitatem ⁊ iuſtitiam: ⁊ nõ es acceptor ꝑſonarum: q2 ita eque ſaluas gẽtiles ſicut iudeos: ⁊ dirigis gẽtes in terra per legem euãgelicã ſicut direxiſti iudeos. Nã lꝫ predicaueris iudeis ⁊ direxeris eos: tñ poſtea miſiſti apoſtolos ad predicanduꝫ ⁊ dirigendum gentiles in via dei: ⁊ ſic patet qđ iudicas in equitate: quaſi dicat: q̃ ita letabunt̃ gentiles ſicut iudei in ſuo aduẽtu: quia eque omnibus dabis legem ⁊ oẽs redimes.

xcvj. d. ca. nos. d. pe. di. v. . ſ. nõ ẽ mirum.

Cõfiteãt̃ tibi ppl'i deꝰ: ꝯfiteãt̃ tibi ppl'i oẽs: terra dedit fructũ ſuum.

¶ Quaſi dicat q̃ nõ ſolũ cõfiteãt̃ tibi ppl'i: q2 tu es deꝰ ⁊ meſſias ⁊ ſaluator ⁊ iudex equꝰ ⁊ legifer: ſed etiã q2 es verus tutor ⁊ gubernator: ⁊ dator bonoꝝ ſ'ualiũ. Naꝫ ꝑ te terra

dedit fructū ſuū ad humanā ſuſtētationē: et ad verū alimētū: q2 oia a ſe expectāt vt des fructū i tpe 7c. Sz iſta expoſitio lȝ ꝯtineat vitaté. inꝙtū oia iſta tpalia dant a deo: tñ non credo ꝙ iſta ſit itētio ꝓphete i hoc loco: imo hic exprimit myſteriū incarnatiōis 7 natiuitatis xp̄i de vgine maria ſine viro ſed ſolo ope ſpūſcti. q.d. ꝯfiteant tibi oēs ppl'i 7 firmiter credant ꝙ terra. i. vgo maria q̄ reſpectu dei dr terra dedit fructū ſuū. i. peperit xp̄ȝ p̄riarchis 7 ꝓphetis diu ꝓmiſſum 7 expectatū: de q̄ fructu ait Eſa. liij. Et erit ſicut vgultū corā eo: 7 ſicut radix de terra ſitiēti. Idē. c. xlv. Rorate celi deſup: 7 nubes pluāt iuſtū: aperiat terra 7 germinet ſaluatorē. q.d ꝙ ſicut terra ex ſola influētia celi germināt vgultū 7 fructūȝ: ita vgo maria ſine coitu viri: ſȝ ex ſolo ope ſpūſcti 7 iſfluētia ſupna germinauit xp̄m ſaluatorē et fructū bñdictū cum ceteri fruct⁹ fuerint in adā maledicti deſcendētes per generationē. Ideo ſolus iſte fruct⁹ nos poterat benedicere.

Myſteriū incarnationis

Mat. F.

Benedicat nos de⁹ de⁹ noſter: bñdicat nos deus: 7 metuant eū oēs fines terre.

¶ In hac ſcd̄a pte explicat myſteriū triū pſonaꝝ i vna eēntia diuina 7 ſubſtātia. Nā q2 ſuperi⁹ memorauit duas pſonas diuinas. ſ. prēm a q̄ petijt miam 7 bñdictionē: 7 pſonā filij intellectā p vultū: p quē facta eſt nobis mia 7 data bñdictio 7 ſal⁹ 7 lex: ſȝ ne putaremus eſſe tantuȝ duas pſonas in diuinis: iō explicat oēs tres vt ſimul cōprehēdat pſonā ſpūſcti triplicādo hoc nomē de⁹: lȝ implicite facta ſit memoria de ſpūſctō: cum dicit. terra dedit fructuȝ ſuū: q̄ſi ope ſpūſcti ſuple iō hic intēdit dicere ꝙ lȝ miſereri 7 bñdicere ptineat ad prēm p filiū q̄ vultus ei⁹: tñ non excludit ſpūſctū q̄ diſponit corda nr̄a ad miam 7 grāȝ recipiēdā. dicit ergo. Bñdicat nos deus pr̄ 7 de⁹ noſter. i. fili⁹: et bñdicat nos deus. ſ. ſpūſctūs aiam noſtrā diſponēdo. Sȝ ne q̄s putaret ꝙ iſte tres perſone ſint diſtincte in eſſentia 7 ſubſtātia: iō ſequitur. Et metuant eū idest ipſum vnum ſolum deū oēs fines terre. q.d. lȝ iſte ſint tres perſone pſonaliter et relatiue diſtincte: tñ ſunt vna tantū eſſentia 7 ſubſtātia et vn⁹ ſol⁹ de⁹ trin⁹ in pſonis 7 vn⁹ in eſſentia. Vñ p ly de⁹ deus deus: nō notificatur ꝙ ſint tres dij ſed tres pſone: quarū quelibet eſt eque 7 pfecte deus q2 eadē deitate qua pater eſt de⁹: eodē numero filius 7 ſpūſanct⁹ eſt de⁹: et ſic non eſt niſi vn⁹ de⁹. Itē eadē entitate et eſſentia q̄ pater eſt ens: eadē pater 7 fili⁹ et ſpūſanctus eſt ens: 7 ſic nō eſt niſi vnū ens abſolute: vt ait Auguſtinus cōtra Maximianuȝ: lȝ ſint tria ſuppoſita relatiua. Nā pater nō eſt de⁹ paternitate: ſȝ deitate et eſſentia: 7 ſubſtātia dr ens 7 de⁹: 7 hāc eādē cōicat filio: et ambo eādē cōicāt ſpūſctō: 7 ſic oēs tres pſone ſunt vn⁹ de⁹ 7 vnū ens 7 vnū aliq̄d: q2 relatiua nō ſunt aliq̄d ſm Ariſto. et Aug. lȝ ad aliq̄d: 7 iō lȝ ſint tria ad aliq̄d: ſiue tria relatiua: tñ n̄ ſūt niſi vnū ens: 7 vnū aliq̄d: 7 vn⁹ de⁹ ſumēdo ens 7 aliq̄d noialr. Sȝ ꝓpriū nomē dei ē ens ſiue eēntia ſiue eſſentie: ꝙ ideȝ dicūt in deo: 7 iō opa eēntialia ad extra ſunt idiuiſa i diuinis: nā tota trinitas dr creatrix lȝ q̄nq3 ſcriptura diſtinguat modū in pſonis. Nā pater creauit mūdū p vbū in ſpūſctō: et ſic prī attribuit autoritas mie: 7 filio diſpenſatio eiuſdē: q2 p filiū miſert⁹ eſt nobis: 7 ſpūſctō attribuit ſctificatio q2 ſicut pater 7 fili⁹ ſpirāt ipm̄ ſctm̄: ita p ipſum inſpirāt in nobȝ ſctificationē 7 gratiā. Et iō in orationib⁹ petimus patrē p filiū in vnitate ſpūſancti 7 q2 ſic requirit 7 explicat ordo emanationū diuinarū pſonarū: 7 nos nō timem⁹ nec metuimus nec adoram⁹ tres deos: ſȝ vnū deū colimus in eſſentia 7 ſubſtātia: 7 trinū i pſonis: cuius opa mie 7 ſalutis circa nos facta ſatis explicant i hoc pño pſal. ¶ Et nota ꝙ dd̄ nō ſolū notificat nobis vnitatē diuine ſubſtantie cū trinitate pſonarū p hoc ꝓnomē ſingulare eū: qñ dicit metuant eū 7c. ſȝ etiā p hoc vbū ſingulare bñdicat: cū dicit: bñdicat nos de⁹ de⁹ nr̄ 7c. ad denotandū ꝙ lȝ tres pſone realiter diſtincte cōcurrāt ad bñdicenduȝ nos: tñ vnic⁹ eſt actus eaꝝ ad extra tāꝙ ab vno pncipio ſubſtātiali in q̄ ſunt vnū: q2 opa trinitatis ſunt idiuiſa ad extra: iō tales act⁹ eēntiales cōiter ꝓferūtur i ſcriptura p vbū ſingularis numeri: vt Gñ. j. In pncipio creauit de⁹ celū 7 terrā: ſȝ q̄nq3 ꝓferunt p verbū plurale: vt ibidē. Faciam⁹ hoiem ad imaginē 7c. p qḋ denotat pluralitas pſonarū cuȝ vnitate ſubſtātie. Sec⁹ aūt eſt de ꝓductione ſpūſcti: q̄ lȝ ſpiretur a patre 7 filio tanꝙ ab vno pncipio: put determinarunt in concilio Lugdunēſi: tñ doctores catholici ſp conſueuerūt dicere cū verbo plurali: ꝙ pater 7 fili⁹ producunt aut ſpirant ſpiritūſanctū. Et hoc fit quadruplici rōne vt pōt colligi ex dictis Aug. Pmo q2 talis act⁹ nō ē eſſentialis: ſȝ pſonalis 7 notalis. Scd̄o q2 lȝ pater 7 fili⁹ ſpirēt ſpiritūſanctuȝ tāꝙ vnū pncipiū propter vnicā virtutē ſpiratiuā: in q̄ non opponūtur ſȝ vniunt tñ ſpūſctūs ꝓcedit ab eis tanꝙ a duabus pſonis ſe mutuo diligētib⁹: q2 ſpiritusſanct⁹ nō eſt patris ſoli⁹: nec filij ſoli⁹: ſȝ amborū. Et iō quādā qua ſe pater 7 fili⁹ diligūt iſinuat nobis charitatē: vt inq̄t Augu. Et ſimul denotat in eis pluralitatē 7 vnitatē: inquantū eſt nexus amborū. Tertio hoc fit ad notificādā trinitatē pſonarū cū vnitate ſubſtantie. Quarto vt videat conformari ſaluatori noſtro q̄ dixit: pater et ego vnū ſu-

Not. de trinitate.

Aug.

tota trinitas dr creatrix.

N

Act⁹ triū pſonarū ab extra eſt vn⁹.

Not.

mus cū v͛bo plurali. Et iō d͛ hac ieffabili trinitate cū grādi timore ⁊ tremore loq̄ndū nobis ē: sꝫ v͛ba n͞ra catholice fidei subijciēdo.

f. qō. iiō. c. hoi. .f. cꝫ.

Exurgat deus et diſſipentur inimici eius: et fugiant qui oderunt eum a facie eius.

¶ Huic pſal. ꝑponit̄ talis titulus ſcꝫ in finē ſiue ad victoriā dauid pſalm⁹ cātici: ꝑ qđ pꝫ q̄ dauid fecit hūc pſal. dirigēs in xp̄m et eccleſiā q̄ eſt finis legis ⁊ p̄cepit ip̄m cātari in tēplo cū inſtrumēto muſico cū toto conatu vocū: eo q̄ ille pp̄ls cū magno clamore ⁊ deſiderio vocabat xp̄m vt veniret ad eccleſiaꝫ ſuā: vt patebit. Vñ eſt aduertēdū q̄ iſte pſalmus eſt difficilior inter oēs ad intelligēduꝫ ⁊ exponēdū. P̄rio ꝓpter ſcabroſitatē ⁊ diuerſitatē trāſlationū. Scđo q: vtit̄ cōiter vocabulis methaphoricis. Tertio q: vtit̄ multis figuris grāmaticalib⁹. Jō eſt difficilis ad cōſtruēdā ⁊ ordinādā literā. Et ē magna diuerſitas nō ſolū inter catholicos: ſꝫ ēt inter hebreos i exponēdo et ordinādo ꝑticulas hui⁹ pſal. lꝫ oēs hebrei cōueniāt ꝓ maiori ꝑte in expoſitiōe ei⁹ quātū ad materiā. Dicūt eni q̄ dd in h̄ pſal. agit g͛as deo ꝓ b̄nficijs q̄ recepit ille pp̄ls i exitu egypti: ⁊ i tota illa peregrinatiōe ꝑ deſertū vſq̄ ad ingreſſum terre ꝓmiſſe icluſiue. Et ſic exponūt hūc pſalmū lr̄aliter abſq̄ aliq̄ ſacro. Sꝫ i tali expoſitiōe p̄ciſe literali iudei ceci ⁊ obſtinati multipliciter errāt. P̄rio q̄ minuūt dignitatē ꝓphete. Nam ſequeret̄ q̄ dd nō eſſet ꝓpheta in hoc pſalmo nec idiguiſſet lumie ſp̄uſſc͞ti: q: vnuſquiſq̄ ex ꝓprio lumine pōt narrare hiſtoriā p̄teritorū geſtoꝝ: qđ eſt ꝯ ſacr͞m tituli huius pſal. Nā dr̄ Rabbi chābi q̄ vbicūq̄ in pſal. ponit̄ titul⁹ in finē: vbi ponit̄ ⁊ claudit̄ aliqđ magnū myſteriū de futuro rege meſſia. Jtē ſecūdo q: multa inſerunt̄ in hoc pſal. q̄ ſunt p̄ter illā hiſtoriā. Jtē tertio: q: loquit̄ multotiens ꝑ v͛ba d͛ futuro: vt patebit: ergo aliquid aliđ intēdit dicere dd p̄ter hiſtoriam in hoc pſal. Et iō eſt magis credēdū ap̄lo paulo q̄ ad Ephe. iiij. exponit ſcripturā hui⁹ pſal. de donis g͛atuꝫ q̄ acceperunt ap̄li in miſſione ſp̄uſſc͞ti in die ꝑ͞th. allegādo illđ. Aſcēdiſti in altū cepiſti captiuitatē: accepiſti dona in hoib⁹. Et iō eſt dicēdū q̄ ꝓpheta dd conſiderādo ⁊ cōtēplādo totū diſcurſum filiorū iſrl̄ ab exitu egypti vſq̄ ad ingreſſum terre promiſſe p̄uidit in ſp̄ū totum diſcurſum eccl̄ie a reſurrectiōe xp̄i vſq̄ ad eius ꝓſperitatē tpe cōſtātini: ⁊ etiā vſq̄ ad iudiciū. Vñ ꝑ hoc q̄ moyſes eduxit illū pp̄lm de egypto i manu forti: ⁊ brachio excelſo tranſuexit eū ꝑ mare rubrū ſubmerſo pharaone cuꝫ exercitu ſuo: de qua victoria ille pp̄ls cātauit illud canticum triūphale. ſ. Cātem⁹ dño gl̄ioſe: p̄uidit

De materia hui⁹ ꝑſi.

dd i ſp̄ū q̄liter xp̄s in ſua reſurrectiōe cōfractis portis iferni debebat educere vinctos ⁊ captiuos p̄res ⁊ fideles ve. te. ⁊ introducere eos in celū: de q̄ triūpho angeli debebāt cātare cātícū triūphale. Jtē ꝑ h̄ q̄ deus pluit māna i deſerto ad refectionē illi⁹ pp̄li ⁊ dedit legē moyſi i mōte ſinai cum igne ⁊ tonitruis: p̄uidit dd q̄lr̄ xp̄s debebat dare eccl̄ie ſue ſacr͞m eucharistie ad refectionēꝫ ſp̄ūalē: ⁊ i die pēthe. d͛bebat pluere ſup ap̄los plurimā donoꝝ et g͛aꝝ ſp̄ūaliū. Jtē tertio ꝑ hoc qđ moyſes ex p̄cepto dei fabricauit tabernaculū ⁊ arcā: ⁊ diuiſit leuitis oīa offi͛cia ⁊ ſpolia tabernaculi: vt pꝫ Nu. iiij. p̄uidit q̄lr̄ xp̄s d͛bebat ſp̄ūalr̄ fabricare eccl̄iā ſp̄ōſaꝫ ſuā: et ornare ⁊ dotare eā ornamētis diuerſaꝝ virtutū ⁊ officiorū et ſacroꝝ. Jtē q̄rto ꝑ hoc q̄ ille pp̄ls ex p̄cepto dei iterfecit regē baſan ⁊ oēs reges chanaa cū oib⁹ habitatorib⁹ propter ſcelera eorum: p̄uidit dd q̄lr̄ ex p̄cepto dei. Tit⁹ cū exercitu romanoꝝ d͛bebat intrare ꝑ baſan in terrā ꝓmiſſiōis: ⁊ deſtruere hierl̄ꝫ ⁊ oēs habitatores ei⁹ i vindictā mortis xp̄i. Jtē quinto ꝑ h̄ q̄ ille pp̄ls itroiuit ꝑ iordanē cū duodeci ducib⁹: ⁊ cū arca dñi: ad cui⁹ p̄ntiā ⁊ voces ſacerdotū ⁊ leuitaꝝ corruerūt muri hierico: ⁊ exinde i v͛tute dñi exiſtētis in arca capta fuit tota terra ⁊ ſubiecta diuio cultui p̄uidit dd i ſp̄ū q̄lr̄ reprobatis ⁊ d͛ſtructꝫ iudeis: ap̄li d͛bēbāt igredi ad pp̄lꝫ gētilē ⁊ ad p̄dicationē: ⁊ i v͛tute nois ieſu qđ in ore ferebāt cū magnis ſignis ⁊ miraclis debebāt ſubijcere totū pp̄lm gētilē iugo et fidei xp̄i a ſolis ortu vſq̄ ad occaſū. Oia q̄ ſupradicta p̄uidēs dd i ſp̄ū fecit hunc pſal. i q̄ octo facit. Nā p̄rio excitat xp̄ꝫ vt reſurgat a mortuis: ⁊ oēs fideles vt celebrent cū letitia xp̄i reſurrectionē. Scđo inuitat ⁊ excitat oēs angelos ⁊ oēs fideles redēptos ad cātādū cāticū triūphale ꝓ victoria quaꝫ xp̄s habuit de diabolo: de morte ꝑ reſurrectionē ⁊ aſcēſionē. Tertio explicat dona g͛aꝝ et ornamēta q̄b⁹ xp̄s dotauit ⁊ ornauit eccl̄iā ſp̄ōſaꝫ ſuā. Quarto explicat q̄lr̄ oīa illa dona xp̄s accepit a p̄re i ſua aſcēſiōe. Quinto explicat q̄ xp̄s meruit accipe illa dōa ꝑ mortē ſuā ⁊ paſſionē. Sexto explicat ⁊ p̄dicit pūitionē iudeorū factā i vidictā mortꝫ xp̄i. Septio explicat ⁊ p̄dicit q̄lr̄ reprobatꝫ ⁊ d͛ſtructis iudeis ap̄li igreſſi ſūt ad pp̄lꝫ getilē ex cui⁹ ꝯuerſiōe eccleſia fuit āpliata ꝑ totuꝫ orbē. Octauo agit g͛as ⁊ excitat totā eccl̄iā ad agendū g͛as ꝓ oib⁹ b̄nficijs ſupradictis acceptis. Scđa ibi cantate deo. Tertia ibi. deus cū egredieris. Quarta ibi. curr⁹ dei. Quīta ibi. b̄ndict⁹ de⁹ Sexta ibi. verūtñ ꝯfriget. Septia ibi. videt̄ igreſſ⁹ tuos. Octaua ibi. regna terre cātate. ¶ Quātū ad primū eſt aduertēdū ꝓut legitur Nūeri decimo. q̄ poſtq̄ moyſes receperat legem

Diuiſio. ꝑſi.

rat legē ⁊ fabricauit tabernaculū cuꝫ arca:⁊ erexerat ipm̄ ⁊ colūna nubis ſimꝉ cū taber⸗nacu lo icepit moueri:tūc moyſes cū leuitis cātarūt p̄mū v̄ſuꝫ hui⁹ pſal.ſ. Exurgat de⁹ ⁊ diſſipenꝰ iimici ei⁹ ⁊ fugiāt q̄ oderūt eū a fa cie ei⁹:⁊ ſic qñcūq꞉ arca dn̄i mouebaꝰ ꝺ aliq̊ loco ⁊ māſiōe ip̄ repetabāt hūc v̄ſum:⁊ oēs inimici fugiebāt a facie eoꝝ:intm̄ ꝙ irruit ti mor ſuꝑ oēs habitatores illi⁹ terre circūſtā⸗tis:vt oēs fugerēt a facie tabernaculi vſq꞉ q̊ arca itroducta fuit i terrā ꝓmiſſaꝫ ⁊ colloca⸗ta in ſilo:vt pꝫ ꝑ totū diſcurſuꝫ libri numero rū ⁊ ioſue in q̊ fc̄tā ſunt ml̄ta mirabilia. Nā a facie tabernaculi vict⁹ ⁊ fugat⁹ fuit ama⸗lech ⁊ moab:⁊ baſan ⁊ iordanis ↄuerſus re⸗troꝛſuꝫ ⁊ oīa regna chanaā ſubiecta:ꝑ qd̄ ꝓ⸗uidit dd̄ q̄l'r xp̄o reſurgēte ifern⁹ erat expoliā dus ⁊ diabol⁹ a facie xp̄i fugād⁹:⁊ ēt q̄l'r a fa cie noīs Jeſu qd̄ apl'i portabāt in ore ⁊ arca euāgelica tota terra debebat tremere:⁊ oīa idola erant ꝓſternēda:⁊ oīa regna terre xp̄o ſubijciēda. Hoc ḡ ꝓuidēs dd̄ i ſp̄ū icepit hūc pſal.cū v̄bis moyſi:⁊ excitat xp̄ꝫ vt reſurgat a mortuis de ſepulchro ⁊ expoliet iſernū di⸗cēs. ¶ Exurgat xp̄s de⁹ ⁊ hō de ſepulchro ſi⸗cut ſurrexit.qñ libauit iſrl' ꝺ egypto:⁊ itret iſernū:⁊ fugiāt diaboli inimici eius:⁊ ducat exinde fideles vet.te. Et nō ſolū fugiāt diabo li a facie eius:ſꝫ ēt iudei iimici ei⁹ q̄ oderūt ⁊ crucifixerꝰ eū fugiāt vidētes eū reſurrexiſſe.

de ↄſ. d. iiij. c.vlt.

Sicut deficit fumus deficiāt:ſicut fluit cera a facie ignis ſic ꝑeāt pec catores a facie dei.

ↄ. xx⸗ iiij.q.ᵃ v.ſ. vlti.

¶ Sicut fum⁹ ꝺficit ⁊ cera fluit a facie ignis ita tā iudei q̄ȝ diabol⁹ ꝑeāt ⁊ fugiāt a facie xp̄i dei ⁊ hoīs poſt ſuā reſurrectionē:⁊ oēs fide les ve.te.liberati de iſerno ꝑ reſurrectioneꝫ.

de ↄſ. diſ. v. c. ieiu nis.

Et iuſti epulenꝰ:⁊ exultēt i ↄſpec tu dei:⁊ delectenꝰ in letitia.

¶ Oēs iuſti fideles no.te.liberati a pc̄tō ⁊ a iugo le.ve.exultēt i ↄſpectu dei ſe fuiſſe libe⸗ratos ⁊ delectenꝰ in letitia in lege euāgelica ꝑ quā intelligunꝰ myſteria ve.le.⁊ ꝓphetaꝝ vñ xp̄iani q̄ xp̄m receperūt epulentur in eſu ſacroꝝ ⁊ ciboꝝ ſpūaliū euāgelice doctrine. Et delectenꝰ in letitia in ei⁹ intelligētia:ſicut filij iſrael epulati ſunt in azimis:⁊ agno pa⸗ſcali in exitu egypti. Deinde cum dicit.

de. p. diſ. j. ↄlo q̊ nō di⸗ ligit.

Cantate deo ⁊ pſalmū dicite nomi ni ei⁹:iter facite ei qm̄ aſcēdit ſuꝑ occaſum:dn̄s nomē illi.

¶ Inuitat ⁊ excitat dd̄ āgelos ⁊ oēs fideles redēptos ⁊ libatos ꝺ captiuitate diaboli ad cātādū xp̄o cāticū triūphale ꝓ victoria quaꝫ habuit ꝺ diabolo ꝑ expoliationē iſerni ⁊ mor te ꝑ reſurrectionē:ꝓut ꝓuidit ꝑ liberationē filioꝝ iſrl' de egypto. Ad cui⁹ itelligētiā ē. no tādū ꝙ q̇nq꞉ fecit moyſes i figura xp̄i in illo exitu egypti. Pͥmo fecit ml̄ta ſigna i v̄tute no minis dei tetragrāmatō. Sc̄do iterfecit oīa p̄mogenita egypti. Tertio liberauit oēs fi⸗lios iſrl' de illa morte ꝑ ſanguinē agni. Quar to eduxit tres ↄditiōes hoīm de illa captiui tate. Quito ↄgregauit totū illū ppl'ꝫ ſub vna lege:⁊ ſocietate i terra ꝓmiſſiōis qui antea erat diſperſus ꝑ egyptū. Et iō poſtq̄ȝ fuit libe rat⁹ ꝺ egypto ⁊ de ꝑiculo maris rubri cāta⸗uit illd̄ triūphale. Cātem⁹ dn̄o glioſe ꝓ grāꝝ actiōe. Sꝫ qꝛ oīa alia fecit moyſes in figura xp̄i:iō xp̄s cui eſt nomē dn̄i tetragrāmatō.ſ. Jeſus alia q̇nq꞉ fecit i expoliatione iſerni ⁊ ſua reſurrectiōe q̄ fuerūt mltō maiora. Pͥmo i ſua paſſiōe:qñ ꝺſcēdit ad iferos fact⁹ ē ter⸗remot⁹ ꝑ vniuerſā terrā ⁊ ſol obſcuratus eſt. Sc̄do ↄtregit iſernū ⁊ triūphauit ꝺ diabolo. Tertio expoliauit infernū ⁊ liberauit ſc̄tōs p̄res. Quarto triūphauit ꝺ morte:qꝛ ꝑ reſurre ctionē mortē vicit ⁊ ſuꝑauit. Q̇nto cuꝫ magno triūpho ſc̄tōs p̄res i celū itroduxit:⁊ i domo vni⁹ glīe ↄgregauit:ꝺ q̊ triūpho angeli cāti⸗cū triūphale cātarꝰ dicētes qs ē iſte q̇ venit ꝺ edō. Eſa.lxiij. Hec ḡ ꝓuidēs dd̄ in ſp̄ū excitāt āgelos ⁊ fideles redēptos ad cātādū triūphū xp̄o i ſua aſcēſiōe dicēs:o vos p̄res ve.t.ab i⸗ferno liberati:⁊ vos fideles no.te.ꝺ tenebris redēpti q̇ ꝑ aq̄s baptiſmales marꝰ rubrū trāſi ſtis:⁊ ad litt⁹ ſalutis ꝑ xp̄ꝫ ꝑueniſtis cantate deo ⁊ pſal.dicite noī ei⁹ qd̄ ē Jeſus ſignifica⸗tū ꝑ nomē q̄tuor lraꝝ:qꝛ meli⁹ poteſtꝫ vos cā tare i iſta redēptiōe q̄ȝ filij iſrl' poſt trāſitū ma ris rubri:qꝛ ꝺ maiori captiuitate ⁊ mortē li⸗berati iſtis ꝑ xp̄ꝫ:nā illi fuerꝰ libati ꝺ captiui tate ⁊ morte tp̄ali:vos āt ꝺ morte eterna:et vos āgeli nō ꝓhibeatis igreſſum ei⁹ i celū: imo facite ei iter:⁊ date locū:qꝛ lꝫ de⁹ relega uerit hoīeꝫ a ꝑadiſo ⁊ ꝓuauerit ip̄ꝫ celeſtib⁹ māſiōib⁹ ꝑꝑ pc̄tm̄ tñ xp̄s mr̄is rōnib⁹ mereꝰ itrare celū cū ſuis fidelib⁹ libatꝫ ⁊ redēptis. Pͥmo qꝛ dn̄s eſt illi nomē.i.qꝛ Jeſus ē nomen ei⁹ ſignificatū ꝑ nomē dn̄i tetragrāmatō qd̄ ē nomē ſūme potētie ſapīe ⁊ mīe ⁊ iuſtitie vt dictū eſt pſal.viij. Ḡ ſibi ꝺbeꝰ celū i h'ēditateꝫ. Sc̄do qꝛ ipſe aſcēdit ſuꝑ occaſū.i.ſuꝑauit ⁊ vi cit mortē ꝑ reſurrectionē. Tertio debeꝰ ſibi triūph⁹ qꝛ ipſe triūphauit de diabolo:⁊ tur⸗bauit ⁊ fugauit eū ⁊ libauit ſuos fideles:eo ꝙ eſt p̄r orphanoꝝ ⁊ iudex viduaꝝ:iō exulta te i ↄſpectu ei⁹ in iſto triūpho:qꝛ ꝓncipes iſer ni turbabūꝰ a facie ei⁹ ſcꝫ xp̄i p̄ris orphano⸗rū ⁊ iudicis viduaꝝ:nā ad eū ꝑtinet ꝺfende re fideles ſuos orphanos ⁊ eiectos ⁊ aīas vi duas deo ꝑ pc̄tm̄ ꝺſertas. Itē q̄rto ꝺbeꝰ ſibi triūph⁹ ⁊ ꝺbetꝫ exultare:eo ꝙ eduxit victos i fortitudine de iferno:⁊ ēt eos q̇ exaſperāt. ſ.latronē ⁊ paulū ⁊ multos ⁊ alios qui ante

Moyſes q̇nq꞉ fecit i exitu egy⸗pti.

Xp̄us hoc fecit i expoli atiōe i ferni ⁊ ſua reſur rectio ne.

Xp̄o meru it itra re ce lum.

exasperabāt ꝯ eū liberauit ⁊ eduxit de morte ꝑ petuaı̄et eduxit mltos q̄ habitabāt in sepulchris: qꝛ mlti surrexerūt cū xp̄o ð sepulchris ⁊ venerūt i sctām ciuitatē: ⁊ apparuerunt mltis matt.xxvij. Itē q̄nto debet xp̄o triūphꝰ: eo ꝙ oēs q̄s de iferno: ⁊ de pctō liberauit: fecit habitare i loco sctō.s.i loco ⁊ i domo vniꝰ moris ⁊ vniꝰ glīe ⁊ charitatꝫ Et ē figura q̄ dr hysterōprotherō.i.trāspositio snie. Nā priꝰ christꝰ eduxit victos de iferno ⁊ de pctō: ⁊ postea facit eos habitare i loco sctō suo. Ex q̄nqꝫ ḡ rōnibꝰ supradictꝫ pbat pp̄ha ꝙ xp̄o debet triūphꝰ: ⁊ hr̄ditas i celo. Pm̄o qꝛ nomē eiꝰ ē nomē dn̄i qd̄ ē iesus. Scd̄o qꝛ triūphauit ð morte. Tertio qꝛ turbauit ⁊ fugauit diabolum: ⁊ triūphauit de eo Quarto qꝛ eduxit victos de iferno. Quīto qꝛ ꝯgregauit eos i loco scō suo:

Solꝰ xp̄s nomē dei dēbat reuelare. ⁊ in domo vniꝰ moris Ad q̄rū itelligētiā ē primo notādū ꝙ oēs pr̄iarche ⁊ pp̄he: iō desiderabāt xp̄ꝫ videre: qꝛ sciebāt in sp̄ū ꝙ so.ꝰ xp̄s dēbat reuelare nomē dn̄i tetragrāmaton qd̄ nulli p̄trū antiq̄rū fuerat reuelatū. Et iō dicūt iu.dei moderni ꝙ messias q̄ ē falso expectāt dꝫ habere scīū illd̄ nomē ⁊ scire ⁊ ppietates eiꝰ i cuiꝰ ꝟtute dꝫ facere mlta miracula ⁊ subiicere totū mūdū. Cū ḡ ẜm ꝟitatē xp̄s saluator nr̄ nō solū habuit illd̄ nomē: imo ipē erat nomē dn̄i qd̄ ē iesus vt pbatū ē ps.al.viij. Jd̄ hꝫ ptātē i celo ⁊ in terra ⁊ in iferno: ⁊ per ꝯn̄s debet sibi triūphꝰ: iō dicit dd̄ Cātate ei ⁊ psallite illi: qꝛ dn̄s nomē illi. Scd̄o est notādū ẜm aplm̄ pm̄o ad cori.xvj. ꝙ mors ante resurrectionē xp̄i dicebat victrix oīm: ⁊ iō dicebat occasus vite.

mors vite occasus. Nā sicut mūdꝰ pdit lucē ꝑ occasum solis ita hō pdit vitā ꝑ mortē. Et iō dicebat finis oim terribiliū: vt pꝫ pm̄o ethi. qꝛ de oībꝰ magnis ⁊ puis triūphabat: qꝛ vltra mortē nō erat aditꝰ neqꝫ transitꝰ: sꝫ xp̄s repit aliā vitā post mortem: q̄n resurrexit ad vitā gl'iosam. Et sic triūphauit de morte: qꝛ deuicta morte reserauit nobis aditū ad aliā vitaꝫ ꝑ ipsam mortē.

mors finis oim terribiliū. Et sic mors q̄ erat finis oim terribiliū facta est nobis ꝑuia ad aliā vitā. Et iō dicit dd̄ ꝙ xp̄o debet triūphꝰ i celo: eo ꝙ ascēdit sup occasuꝫ.i. sup mortē q̄n resurrexit. Un̄ sicut xp̄us ascēdit sup occasum mortis: ita meruit ascēdere sup occasū celi.i.

Nota sup p̄mū mobile qd̄ dr celū occasus eo ꝙ motu pp̄rio mouet ad occasū: cū ceteri moueātur motu obliq̄ ⁊ q̄si contrario sup polos zodiaci.

Nota Un̄ est aduertēdū ꝙ hic latet maximū sacrm̄ nā sicut sol ꝑ raptū primi mobilis tendit ad occasum p̄ter motū pp̄riū: ⁊ q̄si ꝯ naturā sui ⁊ post occasum causat noctē ꝑ absentiam suā i nr̄o hemispherio: ⁊ tn̄ dū fert per aliud hemispheriū inferiꝰ sp̄ lucet ⁊ causat diē in alio hemispherio inferiori: qꝛ nunq̄ in se pdit lucē: sꝫ pagrato alio hemispherio apparet supra nr̄ꝫ hemispheriū ⁊ horizōtē: ⁊ sic causat nobis diē clarū ⁊ lucidū: qꝛ nō manet in illo occasu: imo trāscēdit occasuꝫ ⁊ trāscēdit ad aurorā ⁊ diē ita xp̄s ꝯ iustitiā ⁊ p̄ter merita sua raptꝰ ⁊ ductꝰ est ad occasuꝫ mortꝫ ꝑ iudeos: ⁊ corpꝰ eiꝰ fuit clausuꝫ ⁊ sigillatū i sepulchro: qꝛ putabāt iudei xp̄ꝫ totalr̄ occidisse victū morte corpali ⁊ nūq̄ reuersurū ne rediturū: sꝫ lꝫ xp̄s vere fuerit mortuꝰ tn̄ eius aīa ꝟbo ꝑsonalr̄ vnita ðscēdit ad aliū hemispheriū.s.ad ifernū nūq̄ amittēs: nec pdēs suum lumē causans lucē ⁊ diē sctis pr̄ibꝰ in limbo vbi xp̄s tāq̄ pr̄ orphanoꝝ ⁊ iudex viduarum aiarū sedit ꝑ.xl.horas: ⁊ ꝯdēnauit diabolū tāq̄ tyrānū a cuiꝰ facie fugerūt oēs demones: ⁊ ipse eduxit p̄dā antiquā ⁊ victos pc̄co ð limbo iferni. Et sic aia xp̄i cū tali triūpho reuersa est ad corpꝰ ⁊ resurrexit xp̄s ad diē ⁊ vitaꝫ gl'iosam: ⁊ sic incepit dies grē in eccl'ia. Ex q̄ pꝫ qd̄ xp̄s ascēdit sup occasum mortis: ⁊ ideo meruit ascēdere sup occasum celi p̄mi mobilis vsqꝫ ad celum empyreū. Et iō dicit dd̄ ꝙ xp̄o debet triūphꝰ: eo qd̄ ascēdit non solū sup occasum mortis: sꝫ etiā sup occasum celi. Itē tū est notandū ꝙ xp̄s tres conditiones hoim eduxit de inferno.s. vinctos pc̄cs tota fideles ve.test. q̄ ibi vincti tenebant pp̄ter pctm̄ p̄mi hois. Hos xp̄s de iferno eduxit. Scd̄o eos qui exasperāt sicut fuit latro qui ante improperando exasperabat xp̄m in cruce: sed qꝛ correctus ⁊ illuminatus dixit: memēto mei dn̄e dū veneris in regnū tuū: iō xp̄s liberauit eū dicēs. hodie mecum eris i padiso. Ps. O Tertio q̄sdā non solū liberauit de inferno: sꝫ et suscitauit de sepulchro: ⁊ resurrexerūt cū eo: vt dictū ē: ⁊ iō dicit dauid.

Exultate i cōspectu eiꝰ: turbabunt a facie eiꝰ pr̄is orphanoꝝ ⁊ iudicis viduarū. Deus in loco sctō suo: deus q̄ habitare facit vnius moris in domo. xv.q. fuerit mini xp̄i. q.j.c. bus.

¶ Exultate in ꝯspectu eiꝰ q̄ ducit vinctos i fortitudine: silr̄ eos q̄ exasperāt.i. latronē ⁊ oēs qui habitant in sepulchris. Hoc etiā pōt intelligi de liberatiōe a pctō: nā xp̄s q̄dam liberauit.s.aplos ⁊ ceteros cōuersos de iudaismo q̄ erant ligati ⁊ vincti iugo ⁊ vinculo legis: ⁊ sic christꝰ eos liberauit et absoluit a iugo legis: scd̄o liberauit quosdā exasperantes ꝯ xp̄m: sicut fuit paulus ⁊ reges qui persequebant ecclesiā. Tertio liberauit q̄dam de sepulchris peccatorū: sicut magdalenā ⁊ mattheū ⁊ oēs peccatores. Et sic de oibus pōt itelligi iste versiculus. Nā primas tres cōditiōes hoim eduxit xp̄s de inferno: ⁊ fecit eos habitare i domo vniꝰ glorie: et alias tres eduxit de vinculo pctōꝝ ⁊ īfidelitatis: ⁊ fecit eos habitare i domo vniꝰ morꝫ ⁊ fidei Primo omnes qui sunt vnius fidei facit habitare in hac ecclesia. Secundo facit eos habitare per vnam gloriam in celo.

Qui eduxit vinctos in fortitudine ſimiliter eos qui exaſperant: qui habitant in ſepulchris:

¶ Notādū q moyſes tres cōditiões hoim eduxit de egypto. Nā primo eduxit quoſdā victos de captiuitate. Scdo q̄ſdā exaſperan tes q̄ nolebāt exire. Tertio eduxit quoſdam de ſepulchris.ſ.oſſa ioſeph ꝛ pſiarcharū. et oēs iſtos q̄ erāt diſpſi p egyptū eduxit ꝛ con gregauit in domo vni⁹ motis dādo eis vnā legē ꝛ ritū colēdi deū: ita pr xp̄s tres ɔdi tiones hoim liberauit ꝛ ɔgregauit in eccl'ia Nā pmo abſoluit vinctos iudeos a vinculo ꝛ iugo legis. Scdo eduxit ab idolatria gēti les exaſperātes ꝛ pſequētes ecclīā. Tertio traxit multos de ſepulchris pctōꝝ ſicut ma gdalenā ꝛ mattheū. Et oēs iſtos ɔgregauit in domo vni⁹ motis ꝛ legis euāgelice: ɔgre gauit ḡ xp̄s ecclīā ſuā ex iudeis victis ꝛ gen tilib⁹ ꝛ pctōrib⁹ ſub vnā legē deinde cū dicit

Deus cū egredieris in conſpectu ppl'i tui: cū pertranſieris ī deſerto Terra mota ē: etei͞m celi diſtillaue rūt a facie dei ſinai: a facie dei iſrl' Pluuiā volūtariā ſegregabi de⁹ hereditati tue et infirmata eſt: tu vero perfeciſti eam.

Aialia tua habitabūt in ea: paraſti in dulcedine tua pauperi deus.

¶ In hac tertia pte pdicta et explicat bona ſpūalia q̄ ɔtulit xp̄s eccl'ie ſpōſe ꝛ ornamēta qb⁹ eā dotauit ꝛ ornauit figurata p bōa q̄ il le ppl's recepit a deo in deſto ꝛ illo itinere. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā ē notādū q qnqȝ bōa liter cetera ɔtulit de⁹ i ppl'o in deſto. Nā pri mo de⁹ pluit eis māna de celo cū iā deficerēt fame. Scdo dedit eis legē i mōte ſinai: p quā dedit eis cognitionē dei. Tertio pcepit fieri tabernaculū: ꝛ ornauit ipȝ ꝛ diuiſit ſpolia ei⁹ filiis leui.i.cahatitis ꝛ gerſonitis: et meraritis: vt pȝ Nūeri.iiij. Quarto diuiſit ꝛ diſtribuit grad⁹ ſacerdotū ꝛ miniſtroꝝ. Quīto itroduxit illū pplȝ ꝛ tabernaculū ꝛ collocauit ipm i mōtib⁹ pīguib⁹ terre pmiſſiōis. Sȝ qꝛ oīa illa facta ſunt i figura xp̄i ꝛ eccl'ie ſpōſe ſue: iō xp̄s volēs iplere ſcripturas alia qnqȝ vl' ſex dedit eccl'ie ſpōſe ſue poſt reſurrectionē ꝛ poſtq̄ liberauerat eā d̄ captiuitate pctī ꝛ ɔgregauerat eā ex iudeꝫ ꝛ gētilib⁹ ꝛ pctōrib⁹. Pmo dedit ipi ſacrȝ eucharīſtie ad refectionē ſpūalē. Scdo dedit apl'is ſpm̄ſctm̄ p quē receperūt dona grāꝝ ad intelligendas ſcripturas: ꝛ h̄ i die pēt. Tertio dedit eis dona v̄tutū moraliū ꝛ theologalium ad ornatuȝ. Quarto diuiſit grad⁹ ſctitatis i eccl'ia ſcdm diuerſitatē v̄tutū. Quinto diſtribuit eccl'ie grad⁹ ordinū ꝛ miniſtroꝝ ꝛ officioꝝ. Sexto ɔſtituit ꝛ fundauit eccl'iā i mōte pīgui ſacroꝝ ad nutritionē ſpūalē: in q̄ mōte paſcunt oues xp̄i pīguedine eccl'iaſticoꝝ ſacroꝝ. Hoc ḡ pūidēs dd in ſpū apoſtrophādo dī ad xp̄m. O xp̄e de⁹ ꝛ hō ſicut cū trāſires i deſto celi diſtillauerūt māna ꝛ tra mota eſt a facie dei iſrl': ꝛ dei Sinai: qn̄ dediſti legē moyſi: ita pr cū tu egredieris ꝛ exibis incarnat⁹ in ɔſpectu ppl'i tui xp̄iani ſegregabis.i. ſegregatim ſpges ꝛ diffundes pluuiā bonoꝝ ſpiritualiū volūtariā.i. toti ppl'o optatā ꝛ deſideratā: ꝛ gratā ipi h̄ditati tue.ſ. ppl'o xp̄iano: q̄ lȝ añ eſſet īfirmata ꝛ fragilis ꝛ debilitata p pctm̄ ꝛ ex defectu grē verūtñ tu pfeciſti ꝛ ɔfortaſti ꝛ fortificaſti eā p eſuȝ ſacri eucharīſtie ꝛ alioꝝ bonoꝝ ſpūalium. Et iō oīa aīalia tua.ſ. oēs fideles q̄ ſunt oues paſcue tue habitabūt ſil'r i ea h̄ditate ꝛ eccl'ia tua: ſub vna fide ꝛ charitate. eo q tu de⁹ paraſti paupi ppl'o tuo iſtū cibū ſacrālē cuȝ magno ſapore ꝛ dulcedie ſpūali: qꝛ reficit ꝛ letificat mētē ꝛ cor hoīs: pp ineffabilē dulcedinē ſuā. Ex hac lr̄a pȝ q dd nō ſoluȝ loquit̄ hic pciſe hiſtorial'r de illa pluuia māne fctā i deſto: nec de pluuia ignis ꝛ nubꝫ fctā i mōte ſinai i datiōe legꝫ. qꝛ illa myſteria iā erāt fcta tpe dd p.cccc.āno.añ. Hic aūt loquit̄ d̄ futuro dicēs. cū egredieris.i. cum ex his ſegregabis pluuiā h̄ditati tue.ſ. in die iouis fctā qn̄ inſtitues ſacrȝ eucharīſtie diſtribuēdo apl'is ꝛ oīb⁹ fidelib⁹. Et in die pent. qn̄ ſpges pluuiā bonoꝝ grāꝝ i linguis igneis. Ex q̄ pȝ q cuȝ dr: terra mota eſt a facie dei iſrl' nō dr ad hiſtoriā pncipal'r: lȝ ad figurā. q.d. q ſicut tūc terra mota ē a facie dei ſinai in datiōe legis qn̄ pluit: ꝛ celi diſtillauerūt māna i deſerto a facie dei iſrl': ita celi diſtillauerūt dona grāꝝ in mōte ſiō: qn̄ ſegregauit pluuiaȝ ſpūalem ſup apl'os: hec eſt vera intelligentia hui⁹ pſ: quā ceci ꝛ obſtinati iudei capē nō pñt neſciētes diſtīguere lr̄ figurā ꝛ figuratū: nec applicare figurā figurato. Deinde cū dicit.

Dominus dabit verbum euangeliſantibus virtute multa.

Rex virtutum dilecti: dilecti et ſpeciei domus diuidere ſpolia.

¶ Explicat magis qd dictū ē: ꝛ oñdit q̄lr ex ſupdicta pluuia ſpūal'i diffuſa ſup apl'os dedit eccl'ie dona ſapīe ꝛ doctrine: ꝛ dona olm v̄tutū ꝛ aliaꝝ grāꝝ. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā ē notādū ſicut dictū eſt i plogo tractatu.iij. i ſexto pncipio q dȝ pſupponi ad intelligēdū ſacrā ſcripturā q xp̄s nō ſolū ē mediator dei ꝛ hoim in recōciliando ꝛ intercedendo: ſed etiā eſt medi⁹ interpres inter nos et patreȝ

Marginalia (left): xv. xi.q. iiij.ſ. q.i. Ita fit moyſes eduxit tres conditiões hoim d̄ egypto. tres ɔdi tiões hoim libe rauit ꝛ ɔgre gauit xp̄s i Eccl'ia Po. lxxxii la.xvi exo. xvi. d̄ pſ.vi. d̄. vbi paraſtiū. q.vi. c.iam exo. P. Not. bona q̄ contulit de⁹ in deſto xp̄s ſex dedit eccleſie

Marginalia (right): xi.q. iij.ita ſepe. ꝛ.viij q.i.c. oli.et ca. in ſcptario.

Xps diſpe ſator virtu tuz et gre. q2 declarauit nobis voluntatē pris: ꝛ interpretat⁹ eſt nobis le. vete. ei⁹ verū intellectū aperiēdo. Eſt etiā xps vt ibi dictū eſt ver⁹ et ꝓpri⁹ ꝓcurator rector: ꝛ diſpēſator olm virtutū ꝛ donoꝝ: ꝛ bonoꝝ ſpūaliū dei pris dilecti ſui: q2 ad ſolū ipm ptinet diſpenſare ꝛ diſtribuere oīa bona gre ꝛ glie pris dilecti ſui Nā primo dedit bona gre qn̄ dixit: accipite ſpm ſctm. Itē hoc demōſtrak in parabola talentoꝝ Mat. xxv. q2 vni dedit qnq3 talēta p que denotank dona gre: ꝛ alteri dedit duo p q̄ denotank bona nature: ꝛ alteri dedit vnū p qd̄ intelligunk bona tpalia. Et tn̄ ipſemet xps dat ꝛ dabit bona glie qn̄ dicit. Euge ſerue ꝛc. Itē Luc. xxij. dicit: vado vobis pare locū vt edatis ꝛ bibatis ſup menſam meā in regno pris mei. ¶ Ex quo p3 q ſicut xps eſt diſpēſator bonoꝝ gre: ita eſt diſpēſator bonoꝝ glie pris dilecti ſui. Eſt g̃ aduertēdū q xps q̄ eſt dn̄s rector ꝛ diſpēſator ṽtutū ꝛ bonoꝝ pris ſeptē bona diſpēſauit et diſtribuit eccl'ie ſpōſe ſue. Primo ſacrā eucharīſtie qd̄ ē bonū olm bonoꝝ: de q̄ dictū eſt q in eo ꝯtinek real'r xps de⁹ ꝛ hō: ꝛ p ꝯñs tota trinitas ſ. pr ꝛ ſpūſſanct⁹ p cōſubſtātialitatē ad ṽbū. Scd̄o diſtribuit bona ſapie ꝛ doctrine. Tertio bona ṽtutū ꝛ olm grāruꝫ. Quarto bona graduū ſctitatis. Quinto bona graduū prelationū ꝛ ordinū. Sexto bona pinguedinis gre ſacroꝝ. Septimo bona piguedinis glie Dicit g̃ ppha i his duob⁹ ṽſiculis ſub vna copulatiua ꝯſtructiōe: q dn̄s ieſus xps rex virtutū dilecti. i. rector ꝛ diſpēſator virtutū ꝛ graꝝ: ꝛ bonoꝝ dilecti patris dabit ṽbum apl'is euāgelizātib⁹ ṽtute. i. cū ṽtute mlta ad p̄dicādū ꝛ intelligēdū ſacras ſcripturas: ꝛ itelligit p verbū oīa dona ſpūſſctī: q̄ xpus dedit apl'is in die pēt. ſ. donū ſapie ꝛ intellect⁹ ad intelligēdas ſcripturas: ꝛ donū cōſilij ꝛ fortitudinis ad tolerādas pſecutiōes ꝛ gfa linguaꝝ ad p̄dicādū euāgeliū oī creature: ꝛ dedit eis ṽtutē ad ſanādos īfirmos: vt p3 Mat. x. ꝛ Luc. x. ꝛ Mar. vlt. ꝛ ideo dicit q dabit verbū euāgelizātib⁹ apl'is ꝛ martyribus cū multa virtute miraculoꝝ ꝛ ſignoꝝ. Itē iſte xps rector ꝛ diſpēſator virtutū dilecti pris ſui nō ſolū dabit ṽbū euāgelizātib⁹ ſed etiā dabit diuidere ſpolia ſpēi dom⁹ dilecti pris. i. dabit apl'is ꝛ p̄latis ptātē diuidere. i. diuidēdi ſpolia ꝛ ornamenta ſpēi. i. pulchritudinis dom⁹ dilecti pris ſup. q̄ eſt eccleſia de q̄ dicit xps. Dom⁹ patris mei domus orōnis eſt: ꝛ intelligit dd̄ p ſpolia ſpēi dom⁹ oīa dona virtutū ꝛ graꝝ q̄ ſunt ornamēta. ꝛ pulchritudo dom⁹ dei pris q̄ ē eccl'ia: de q̄b⁹ ornamētis dixit ſuperi⁹ pſal. xliiij. Aſtitit regina a dextris tuis: i veſt. tu deaurato circū. vari. Itē oīs glia filie regis abintus in fimbrijs aureis circū amicta varietatib⁹ d̄ q̄b⁹

Nota. — Nota.

etiā ornamētis ꝛ ſpolijs habek in libro Canticoꝝ p totū. Hec g̃ ſunt ſpolia ꝛ ornamenta ſpēi: ꝛ pulchritudinis dom⁹ dilecti pris xpi Et iō ē aduertēdū i ꝯſtructiōe ꝛ ordinatiōe lr̄e hoꝝ duoꝝ ṽſiculoꝝ: q2 ex duob⁹ verſib⁹ ſit vna copulatiua ꝯſtructio q2 ly dn̄s p̄mi ṽſus ordinak cū iſ rex ṽtutū ſcd̄i ṽſus illo mō ſ. dn̄s ieſus xps rex. i. rector ṽtutū dilecti patris ſui ſup: dabit ṽbū euāgelizātib⁹ ṽtute mlta: ꝛ dabit diuidere ſpolia ſpēi dom⁹ dilecti: ita q p̄m⁹ grūs. ſ. dilecti ordinak cum ly virtutū: ꝛ ſcd̄s grūs. ſ. dilecti ordinak cum ly ſpēi dom⁹. i. dom⁹ dilecti pris xpi. Et etiam cauſak āphibologica ꝯſtructio i ly ſpēi dom⁹: vt ſi dicak: diuidet ſpolia dei domus vel ſpolia dom⁹ ſpēi. i. dom⁹ pulchritudinis: ſ3 i hoc nulla ē vis: nec iꝓpetas. pōt ēt cāri. figura q̄ d̄r endiadis iter illa duo ſubſtātiua. ſ. dom⁹ ſpēi. i. ſpolia dom⁹ ſpecioſe. Et ſic totū pōt ſaluari q̄cūq3 mō ordinek lr̄a ſm modos ſupradictos. Lr̄a aūt hiero. h3 iuxta pūctuationē hebraicā ſic reges virtutū federabunk: federabunt ſiue mouebunk: mouebūtur: ꝛ ſpēs dom⁹ dom⁹ diuidēt ſpolia: ꝛ tunc eſt ſenſus ſcd̄m aliq̄s. ſ. q reges terre cōgregabunk ſub vna fide i vna eccl'ia: ꝛ diuident ſpolia. i. dona ꝛ ornamēta dabūt eccl'ie ſicut factū eſt p cōuerſionē conſtantini imꝑatoris ꝛc. S3 iſ hoc fuerit veꝝ: tn̄ hoc nō ſonat iſta lr̄a nec p̄cedēs: nec ſubſequens: iō ē magis tenēda ſupradicta ſnīa: q2 ē magis conſona ꝛ maiora continens ſacra. Deinde dicit.

Si dormiatis iter medios cleros pēne colūbe deargentate: ꝛ poſteriora dorſi eius in palore auri.

diſti. lxxxix. c. ad hoc. ꝛ xciij. d. ca. a ſubdiacono eccl'ia appellatur q̄nq3 noib⁹

¶ Predicit ꝛ explicat diuerſitatem graduū eccl'ie quātū ad ſctitatē quos gradus xps diſtribuit ad ornatū ꝛ decorē eccl'ie ſpōſe ſue. ¶ Ad cui⁹ intelligētiam eſt notādum: q dd̄ appellat eccl'iā xpi q̄nq3 noibus. Nā pmo appellat eā ppl'm dei inquātum eſt congregatio fideliū. Scd̄o appellauit eā hereditate xpi: inquantum ad eius ciues ptinet iſta hereditas p grām. ꝛ in alia p gliam. Tertio appellauit eā domum ſpeciei ꝛ pulchritudinis ꝓpter iam dicta ſuperi⁹. Quarto appellat eā montē dei piguē ꝛ coagulatū vt patebit infra. Quinto aūt appellat eā in hoc ṽſu colūbā pēne deargētate ſiue colūbam deargētatā, varijs coloribus coloratā: ꝛ hoc propter varietatē graduū ſctōrum ꝛ ſtatuū pfectoꝝ viroꝝ qui q̄eſcūt ꝛ ſunt et fuerūt in ea Nā ſicut columba cōſtat ex pēnis ꝛ plumis diuerſoꝝ coloꝝ: q̄bus pennis colūba volat ex vno termino ad aliū: ita pariter eccl'ia cōſtat ex diuerſitate graduum ſctōꝝ ꝛ pfectorum viroꝝ quos xps cōſtituit in eccleſia ſm diuerſos gradus virtutum: nā ſcd̄3 apl'm. ſ.

ad corin.xij.alios facit apl'os:alios euāgeli-
ſtas:alios pphas:alios doctores:alios mar
tyres:alios cōfeſſores:⁊ alios cōtinētes ⁊c.
Et hec diſtribuit vn⁹ ⁊ idē ſpūs put voluit. Nā p
vtutē fortitudinis apl'os ⁊ martyres:⁊ p vtu
tē caſtitatis fecit vgines ⁊ cōtinētes:⁊ p vtutē
ſapie ⁊ itellect⁹ fecit doctores:⁊ ſic de ſingu-
lis:⁊ ſic eccl'ia facta ē q̄ſi vna colūba ornata
vtutū ⁊ grāx varietate cui⁹ due ale ſunt fi-
des charitate formata ⁊ ſpes bonox celeſtiū
q̇b⁹ alis ipſa volat inter duos terminos.ſ.a
terra in celū:pēne aūt virides ei⁹ ſunt ꝯfeſſo
res ⁊ doctores q̇ volāt in celū p ꝯtēplationē
⁊ penitētiā.pēne vo albe ſunt vgines ⁊ ꝯtinē
tes q̇ volāt p caſtitatē ⁊ puritatē:pēne aūt ru
bee in pallore auri ſunt apl'i ⁊ martyres q̇ ar
dore charitatis p martyriū in celū euolarūt
vñ pēne rubee ſiue aurate dñr ēe i dorſo hu-
ius colūbe:eo q martyres ſupra dorſuz mar

eccl'ia dr colūba.

tyriū ⁊ pſecutiōes ppt xp̄m tolerarūt ex cha
ritate ⁊ dono fortitudinis ⁊ aliarū vtutū.hec
eſt ḡ cā q̄re dd eccleſiā xp̄i appellat colūbā:
⁊ in toto iſto vſu vtit' vocabulis metaphori-
cis ppter ſil'itudinē.Vñ ſunt valde notanda
vocabula hic poſita:nam p colūbā intelligit
eccleſiā ppter rōnes iā dictas:⁊ p cleros in-
telligit terminos inter quos volat iſta colum
ba ſiue hereditates.Nā cleros grece idē eſt
qd ſors latine.Sed q2 termini hereditatū ſi-
ue ipe hereditates diuidebantur p ſortes:vt
p3 in libro ioſue:ideo in ſcriptura termini:⁊
ipſe hereditates dñr ſortes frequenter.Et iō
dd in hoc loco per cleros intelligit terminos
ſiue hereditates.Sed tūc eſt vidēdū que ſūt
hereditates ſiue termini inter q̇s volat iſta
colūba:Ad qd eſt dicendū vno mō q termi-
ni inter quos volat iſta colūba ſunt duo teſta
menta.ſ.vet⁹ ⁊ nouū quorum mediū fuit xp̄s
qui fuit finis illius ⁊ principiū hui⁹ q2 ad ip3
tendebāt ⁊ volabāt patres ⁊ oēs fideles vet.

eccl'ia volat ⁊c.

teſta.⁊ p ipſum tranſiert ad vitā.Et ſic iter et
ſpaciū mediū inter teſta.ve.⁊ no.fuit xp̄us ⁊
veritas euāgelica q̇ in xp̄o fuit completa.Et
fideles non pñt venire:nec poterūt perueni
re de lege ad gratiā niſi volādo ⁊ tranſcun-
do per xp̄m:nec nos poſſumus puenire ad
cognitionem veritatis le.ve.niſi volem⁹ ad
euangeliū trāſeūdo per xp̄m:in quo oia fue-
rūt ꝯplcta.Jō q̇ vult videre vitatē non ſiſtat
nec maneat i illo termino ſicut faciūt iudei:
ſ3 op3 q trāſeat ⁊ volet ad aliū terminū p me
diū q̇ eſt xp̄s ⁊ veritas euāgelica.Et ſic Au-
gu.⁊ Hieroñ. ⁊ oēs ſcti doctores ab vno te-
ſtamēto in aliud volabāt tranſeūdo per xp̄m
⁊ veritatē euāgelicā.Jō ait xp̄s Matthe.xiij.
q ois ſcriba doctus in regno celorum ſimilis
eſt patrifamilias qui pfert de theſauro ſuo
noua ⁊ vetera.Et ſic patet vno modo quid eſt
volare inter terminos huius colūbe:⁊ q̇d eſt
dormire p cōtemplationē:alio modo termini
inter quos volat iſta colūba ſunt due eccleſie

eccl'ie due.

ſc3 iſta inferior p grām:⁊ ſupior p gloriā. Nā
iſta colūba ſemp volat ferēdo ⁊ vehēdo fide-
les ab iſta eccl'ia ⁊ hereditate ad illā ſuperio
rē etiā p iſtos duos terminos intelligit' celū
⁊ terra iter quas duos q̇eſcit eccl'ia xp̄i. Nā
eccl'ia eſt ſup terrā:q2 oia terrena cōtēnit ⁊
trāſcēdit ponēs ſuā ſpē in bonis celeſtib⁹ :et
dormit ⁊ q̄eſcit p cōtēplationē iter celū ⁊ ter
rā:q2 eſt ſupra terrā ⁊ ifra celū:q2 nōdū pue-
nit ad ſtatū glie:et iō ei⁹ ciues dñr viatores
ad illā priaz iā eleuati a terrenis.Et ſic p3 q
oēs fideles ⁊ iuſti hui⁹ eccl'ie dñr dormire in
ter duos terminos hui⁹ colūbe:⁊ dicunt' pē-
ne eiuſdē.Dormire ḡ iter medios cleros hu

Dormire inter medios cleros.

ius colūbe nil aliud ē niſi inter duo teſtamē-
ta ꝯtēplari:⁊ ab vno ad aliud p cōtēplationē
diſcurrere:⁊ vnū cū alio cōcordare aut cōtē-
ptis reb⁹ terrenis in ſola cōtēplatiōe diuine
legis ⁊ i ſpe diuinox cōq̄eſcere ⁊ ſ3 legē euā
gelicā viuere:⁊ myſteria no.te.p figuras et
pphetias ⁊ autoritates ve.teſta.approbare.
Et hoc eſt qd intendit dicere dd in iſto verſi-
culo.Pōt etiā deſcribi iſta colūba magis di-
ſtincte ſm oēs ſuas ptes.Nā eccl'ia dicit' co-
lūba metaphorice ppter ei⁹ manſuetudinez
⁊ munditiā caput hui⁹ columbe eſt xp̄s a quo
deſcēdit ois ſenſus ſpūalis ⁊ mot⁹ ad ſua mē
bra:vt frequēter dictū eſt:colūba ei⁹ eſt vgo

Maria dr colūba.

maria p quā deſcēdūt ad nos oēs grē p eius
interceſſionē:nā ſicut xp̄s eſt mediator inter
hoies ⁊ deū:ita vgo Maria eſt mediatrix in
ter nos ⁊ xp̄3.Jſta colūba h3 alas ⁊ dorſuz ⁊
ptes interiores:pēne alarū ſunt deargētate
⁊ albe.pēne dorſi ſunt rubee ⁊ pallide q̄ſi de
aurate:pēne vo iteriores ſunt q̇dā virides et
q̇dā medio colore ⁊ q̄ſi diuerſis colorib⁹ colo
rate.Et iō pēne rubee ⁊ pallide ſiue de aura
te dorſi hui⁹ colūbe ſūt apl'i ⁊ martyres ardo
re charitat3 fulgētes q̇ pmū ⁊ altiorē locū te
nēt i eccl'ia ſicut aurū int' metalla:⁊ iō ponūt'
in dorſo eccl'ie:pēne aūt deargentate ⁊ albe
alax ſunt viri ſcti ⁊ mulieres vgines ⁊ ꝯtē-
platiui:q̇ totalr' iſta terrena ꝯtēpſerūt pp ce
leſtia:⁊ iō ponūt' in alis colūbe:q2 p puritatē
volant ad celū:⁊ ſic tenēt ſcdm locū i eccl'ia:
pēne vo virides ſunt ſcti dei cōfeſſores q̇ lic3
nō puenert ad rubedinē ⁊ palledinē marty-
rij: ſ3 i viriditate fidei:⁊ ſpei radicati fecert
ip fruct⁹ bonox opex:⁊ iō collocant' iſte pē-
ne virides q̄n̄q i cauda:q̄n̄q ppe alas colū-
be:cetere aūt plume q̄ ponunt' ſub alis ⁊ in
ptib⁹ inferiorib⁹ hui⁹ colūbe mediūs ⁊ diuer
ſis colorib⁹ colorate ſunt oēs xp̄i fideles tam
pingues q̄ ſimplices ⁊ diuerſoru3 ſtatuum et
cōditionū xp̄iani viuētes ſub lege euangeli-
ca:q̇ l3 frequēt' cadāt p pctm̄:tñ ſemel in āno
vel finalr' ſurgūt p pniam:oēs ergo ſupradi-

eti ſtatus fideliū dicitur dormire ꝛ q̄escere i hac colūba. Iſta aūt colūba hꝫ cleros.i.terminos intriſecos ꝛ extriſecos. Termini trinſeci ſūt ale ꝛ ei⁹ ptes extreme: ſꝫ termini extrinſeci ſunt ꝛ terra: ꝛ ipſa colūba tenet mediū inter celū ꝛ terrā: nā lꝫ nōdum attingat nec poſſi deat celū in re: tñ iam tꝫ in ſpe: ꝛ lꝫ ſit in terra: tñ nō viuit ſm terrā: imo eſt eleuata a ſollicitudine terrenoꝝ ꝛ i ſpe futuroꝝ viuit ſm deū: ꝛ iō tꝫ mediū inter celū ꝛ terrā. Et ideo fideles dicūtur dormire iter medios cleros.i.inter medios termios hui⁹ colūbe inter celū ꝛ terrā. Vñ vita xpiani dr dormitio reſpectu vite hoim mūdanoꝝ. Nā dū mūdani fluctuāt ꝛ laborāt ſollicitū circa honores ꝛ diuitias ac q̄rēdas ꝛ cetera tpalia exercēda: xpiani dormiūt ꝛ q̄eſcūt in cōtēplatiōe ꝛ ſpe bonoꝝ celeſtiū. Et iō pſal. iiij. dixit vir iuſt⁹ ꝙ mūdani a fructu frumēti vini ꝛ olei mlͭiplicati ſunt. Ego aūt in pace in idipm dormiā ꝛ req̄eſcā: qm̄ tu dñe ſingulariter i ſpe conſtituiſti me: ꝑut ibi fuit declaratū: dormire ergo iter medios cleros ſiue terminos hui⁹ colūbe nihil aliud eſt niſi ꝯtēptis reb⁹ terrenis viuere in eccl'a ꝛ req̄eſcere ꝑ ꝯtēplationē bonoꝝ celeſtiū. His habitis eſt deueniēdū ad cōſtructionē litere hui⁹ verſus q̄ difficilis eſt nō ſolū ꝑpter vocabula metaphorica: ſed etiā ꝑpter iſtā dictionem ſi q̄ ꝑponit̄ in oratione. Nam iſta dictio ſi vno mō pōt eſſe cōiūctio cauſalis: alio mō aduerbiū optandi. Si aūt eſt cōiunctio cāl'is hoc pōt eſſe dupliciter. Nā aut cōnotat cām efficientē aut finalē. Nō primum qꝛ dormire inter medios terminos huius colūbe nō eſt cā efficiens ei⁹ qd̄ ſeq̄dit: nec ſubſequitur in lr̄a: nota ergo cām finalē et tunc ponit̄ ꝑ vt: vt ſit ſenſus. Dñs dabit verbum euangelizātib⁹ ꝟtute dabit diuidere ſpolia ſpeciei dom⁹ dilecti ſi dormiatis.i.vt vos fideles dormiatis ꝛ q̄eſcatis inter medios cleros huius ꝛc. Termini extriſeci hui⁹ colūbe ſunt duo teſtamenta vel fides: ſpes ꝛ charitas: q̄ ſunt varietes eccl'ie. Et ſic eſt ſenſus vtinā dormiatis ꝛ q̄eſcatis iter duo teſtamēta ꝑ ꝯtēplationē ꝛ ſtudiū ꝛ meditationē: aut inter fidē: ſpē: ꝛ charitatē ꝑ opationē ꝛ cōtēplationem: eo qd̄ eccl'ia eſt media inter duo teſtamēta: ꝛ iter has ꝟtutes ſequit̄ ꝛ clenditur. pōt etiā ly pēne deargētate eſſe vocatiui ſiue nolatiui caſus: ꝛ tunc eſt ſenſus dñs rex ꝟtutū diuiſit ſpolia eccl'ie: ꝛ vos pēne deargētate.i.fideles cōtēplatiui puri ꝛ mūdi et leues ab onere terreno dormiatis ꝛ q̄eſcatis iter medios terminos hui⁹ columbe ꝛ iter poſteriorā dorſi ei⁹ fulgētes in pallore auri ꝛ ſic ſꝫ reddit̄ ſnīa intelligibilis. lr̄a aūt hebraica ſm pūctuationē thalmudiſtarū hꝫ ſic. Si iaſceritis iter ſterquiliniū ale columbe coopte argēto: ꝛ pēne ei⁹ i viridi p̄cioſo: ſꝫ iā dctm̄ ē ꝙ tali interpretationi nō eſt fides adhibenda quia quādoq ꝙ tollit ſacramētū ꝛ verū intellectū ſcripture ꝛ ꝓphetie.

Termini colū be.

Si interdū ꝯiunctio ē i terdū aduerbiū.

Dū diſcernit celeſtis reges ſuꝑ eā niue dealbabunt̄ i Selmon: mons dei mons pinguis.

Mons coagulat⁹ mōs pinguis: vt q̄d ſuſpicamini mōtes coagulatos: Mons in quo beneplacitū eſt deo habitare i eo: etem̄ dñs habitabit in finem.

lxxvii. d. i ſingu. ꝛ c. ſeq. xxxiv. q. iiij. ſic et celleſ nā et. j. diſ. e in capite.

¶ Or ſuperi⁹ dd̄ oñdit q̄lr xp̄s ornauit eccl'iā ſuā mlͭiplici ꝛ vario ornamēto ꝟtutū ꝛ gradū ſcīoꝝ: hic oñdit qualr̄ diſtribuit in ea diuerſitatē graduū ordinū eccl'iaſtica ſacr̄a ꝛ ad exercēdā ptātē iuriſditiōis: ꝛ oñdit et q̄ē effectū ꝛ fructū efficiūt eccleſiaſtica ſacr̄a: vñ dicit ꝙ ꝑpter hoc xp̄s rex celeſtis ꝯſtituit eccleſie ſacr̄a: ꝛ ordinauit i ea miſtros ꝛ ſacerdotes dās eis ptātē ordinis: ꝛ ꝯſtituit i ea ꝑlatos ꝯferēs ptātē iuriſditiōis: vt ꝑ ſacr̄a mūdarēt hoīes a pctō: ꝛ purificarēt eos: ꝛ ꝑ ptātē iuriſditiōis abſoluerēt eos a q̄cūq3 vinculo excōicatiōis. Dicit ḡ dd̄ ꝙ iō xp̄s ornauit eccl'iaꝫ colūbā ornamēto vario ꝟtutū ꝛ officioꝝ: qꝛ dū xp̄s rex celeſtis diſcernit ꝛ diſtribuit reges.i.rectores ꝛ ſacerdotes ꝛ ꝑlatos ad regēdū ſuꝑ eā: tūc hoīes recipiētes ſacr̄a mūdabunt̄: ꝛ dealbabūt̄ niue ꝛ puritate gr̄e ab oī nigredine pctōꝝ in ſelmon. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt aduertēdū ꝙ in terra ꝓmiſſionis eſt q̄dā mons appellat⁹ ſelmon: q̄ interꝑtat̄ vmbroſus: eo ꝙ ſemꝑ apparet vmbroſus ꝛ niger ad dfferētiā libani q̄ ſꝑ apparet albus ꝑpter freq̄ntiā niuiū: ſꝫ cū aliqñ ningit ſuꝑ mōtē ſelmon: tūc apparet albus ſicut libanꝰ: ꝑ qd̄ figurabat̄ gētilitas q̄ añ erat nigra ꝛ vmbroſa tenebris pctōꝝ ſicut ſelmō: ſꝫ poſtea fuit dealbata niue gratie baptiſmalis ꝛ alioꝝ ſacroꝝ: ꝛ ſic facta alba ſicut libanꝰ. Et hoc eſt qd̄ intēdit dicere dd̄. Vñ ait ꝙ dū xp̄us rex celeſtis diſcernit ꝛ diſtincte diſtribuit reges.i.rectores ꝛ ſacerdotes: et prelatos ſuꝑ iſtā colūbā.ſ.eccl'iam: tunc gētiles et oēs pctōres habitātes in ſelmon.i.in vmbra pctōꝝ dealbabunt̄ niue gr̄e baptiſmalis et alioꝝ ſacroꝝ: ꝛ mūdabunt̄ ab oī macula ꝛ vinculo pctī. Vñ ſicut gētilitas añ erat vmbroſa ꝛ ſterilis ſicut ſelmon poſtea ꝑ aplōs facta eſt fertilis ꝛ pinguis ad paſcua ſicut libanus poſtq̄ niues baptiſmales et aliorum ſacroꝝ ceciderūt ſuꝑ eā: ꝛ iō ſubdit ꝙ mons dei queeſt eccleſia non eſt mons ſterilis ſicut ſelmon: imo eſt mons pinguis pinguedine multorum ſacroꝝ ad paſcendas oues chriſti

mōs ſelmon i

ad refectionē ſpūalē. Et ſubdit q eccl'ia non ſolū eſt mōs pinguis: ſʒ etiā mōs pinguis et coagulat⁹. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ē valde aduertēdū ſm Ariſt. iiij. meteo. q coagulatio cauſat ex nimia piguedine ꝛ viſcoſitate: ꝛ iō oia pigua ꝛ viſcoſa facili⁹ ſūt coagulabilia ſicut oleū ꝛ lac: ꝛ mel: eo q ptes facili⁹ coherēt ꝛ cōnectūtur: ꝛ iō eccl'ia ꝑ ſiſitudinem dr mōs pinguis ꝛ coagulat⁹ piguedine ſacrorū ꝛ coagulo fidei ꝛ charitatis: qꝛ gr̃a ꝛ charitate fideles ſimul coherēt ꝛ paſcunt in vna eccl'ia piguedine ſacroꝝ ꝛ euāgelice doctrine. Ita hic. hʒ mōs excel⁹ mōs pinguis qd idē eſt. Nā nō ſolū eccl'ia ē mōs pinguis piguedine ſacroꝝ ꝛ doctrine: ſʒ et ē mōs excelſus altitudine ꝛ celſitudine dignitatis ꝛ cōtēplatiōis: de q mōte dr Eſa. ij. Erit ꝑparat⁹ mons dn̄i eleuat⁹ ſup oēs colles ꝛc. De q ēt mōte pingui ꝛ coagulato ꝛ excelſo dr ezech. xxxiiij. In paſcuis vberrimis paſcam oues meas: ꝛ in mōtib⁹ excelſis iſrl' erūt paſcua eoꝝ ꝛc. Deinde cū dicit. Ut qd ſuſpicamini. Increpa iudeos modernos cecos ꝛ obſtinatos. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt aduertendū q iudei ſicut ſunt carnales ꝛ mūdani: ita non ꝑcipiūt ſpūalia ſʒ ſolū tpalia ꝛ corpalia. Et ſic nō intelligūt ſacrā ſcripturā: niſi ad ſenſum lr̃alē: ꝛ ſic putant q illa terra quā deus ꝑmiſit cultorib⁹ ſuis fluentē lacte ꝛ melle: ꝛ oleo: ꝛ vino nō eſt alia terra niſi terra chanaam ꝛ paleſtine: vbi ꝑ magna tpa pr̃es ſui habitarūt: ꝛ iō ad ſolā illā deſiderāt reuerti ꝛ nō ꝑ aliō deſiderāt falſum meſſiā niſi vt reducat eos in illā trā vbi ē hierl'ʒ terrena: vt i tēplo poſſint offerre oblatiōes ꝛ ſacrificia aialiū brutoꝝ: ꝛ ſic putāt ꝛ ſuſpicant in illa terrena eſſe mōtes pigues: de qb⁹ de⁹ locut⁹ ē pr̃iarchis ꝛ ꝓphetis: ꝛ in ſolis illis ponūt ſpē ſuā. dd ꝙ ꝓuidēs in ſpū cecitatem ipſoꝝ icrepat eos dicēs. O iudei ceci ꝛ obſtinati vt qd. i. qre ſuſpicamini: ꝛ exiſtimatis mōtes terre chanaā paleſtine. ſ. mōtē oliueti ꝛ carmeli: ꝛ hermō: ꝛ alios mōtes illi⁹ terre eſſe mōtes coagulatos ꝛ pigues: de qb⁹ locuti ſunt ꝓphe ꝛ i qb⁹ de⁹ habitat. q. d. vana ꝛ falſa eſt ſuſpicatio vr̃a ꝛ exiſtimatio: qꝛ mōtes pigues ꝛ coagulati qs de⁹ fidelibus ſuis ꝓmiſit nō ſūt corpales nec tpales: ſed ſpūales ꝛ eterni ꝛ iō veri mōtes et pingues ſunt iſta eccl'ia in q de⁹ habitat ꝑ gr̃az: ꝛ in ſupna in q de⁹ ineternū habitat ꝑ gl'ia. Nā iſta eccl'ia toto orbe diffuſa eſt ille mōs in q deo eſt bn̄placitū habitare i eo ꝑ gr̃az: etenim i. certe de⁹ habitabit i eo in finē. i. vſqꝫ ad finē mūdi: habitabit i iſto ꝑ gr̃az: ꝛ in illo ſupno habitabit i finē. i. ineternū ꝑ gl'iā. q. d. qd de⁹ habitauit in illa hierl'm ꝛ tēplo ꝛ arca ꝑ aliqd tēpus in figura ei⁹ incarnationē. ſed poſt mortē ꝛ paſſionē: ꝛ reſurrectionem

Coagulatio q̄modo cauſetur.

Eccl'ia mons dicit.

S Not.

iam ampli⁹ nō habitat in illo mōte terreno ſed in ſola eccl'ia toto orbe diffuſa habitat ꝑ gratiā ꝛ in celo ꝑ gloriā: ꝙ iſte mōs pinguis eccl'ie eſt deſiderād⁹ vt in eo paſcamur eccl'iaſticis ſacris ꝑ grām: ꝛ ſupernus mōs eſt appetend⁹ vt illis paſcuis vberrimis fruamur ꝑ gl'iā. Ex ſupradictꝫ pꝫ qb⁹ bonis ſpiritualib⁹ ornauit xp̄s eccl'iā ſuā: ꝛ quō ꝓpt diuerſitatē bonoꝝ ſpūaliū qb⁹ eſt referta ꝛ ditata ſortiunt diuerſa noīa: qꝛ dr ꝛ appellatur hr̃ditas xp̄i: ꝛ ſpōſa ꝛ dom⁹ ſpecioſa: et columbe: ꝛ mōs pinguis ꝛ coagulat⁹ et excelſus. Patet etiā quō nec mōtes chanaā: nec mōtes terreni. nec ſynagoga: nec delubra ꝛ tēpla gētiū vllo mō poſſint dici montes pingues ꝛ coagulati: q paſcua eoꝝ ſunt corruptibilia ꝛ trāſitoria: ꝛ de⁹ nō habitat i eis ꝑ gratiā nec ꝑ gloriā: ꝛ ꝑ ꝯñs in eis nullus pōt deo frui: niſi in ſola eccl'ia iſta ꝑ gratiā: ꝛ in ſuperna ꝑ gloriā: ergo iſti ſunt montes in ſcriptura ꝓmiſſi. Itē mons pigius verus coagulat⁹ ꝛ excelſus in quo deus habitabit ineternū in vnitate perſone eſt humanitas xp̄i: ꝛ iō tota paſcua et fruitio btōrum cōſiſtit in viſione ꝑſone chriſti cui eſt verbū ꝑſis: in quo eſt tota trinitas eſſentialiter et ſubſtātialiter ꝛ inſeparabiliter: et ſic nemo pōt videre nec frui filio qn videat ꝛ fruatur pr̃e ꝛ ſpūſctō: vt ait xp̄s Jo. xiiij. q videt me videt ꝛ patrē meū. Itē. xvij. hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te deū verū: ꝛ quē miſiſti ieſum xp̄m: ꝛ iō iſte eſt ver⁹ mōs pinguis paſcualis: ꝛ fruibilis: de quo vltimate loquit ſcptura: qꝛ iſte fecit eccl'iā piguē ꝛ coagulatā

Mōs pinguis eſt xp̄i hūanitas

Currus dei decē milib⁹ multiplex milia letantium: dominus in eis i Sinai in ſancto.

Aſcendiſti in altum: cepiſti captiuitatē accepiſti dona in hominib⁹

Eph. iiij. b. de ſū. tri. et fi. ca. c. dānam⁹

¶ Hec eſt quarta ps principalis in q oſtēdit dauid qualiter chriſtus accepit a patre omnia bona ſpiritualia ſupradicta vt diſtribueret ea eccleſie ſponſe ſue. Et hoc accepit in die aſcenſionis licet hoc habuerit chriſt⁹ a primo inſtanti ſue conceptionis etiam inquantum homo ratione vnionis: tā hoc apparuit manifeſte in die aſcenſiōis: quia tūc accepit poſſeſſionem regni celeſtis: inquantum homo pro ſe ꝛ ſuis membris: ꝛ ideo dicit in aſcenſu ſuo data eſt mihi omnis poteſtas in celo ꝛ in terra. Matt. vltimo. Et ideo deſcribit hic modum aſcenſionis chriſti cuz triumpho. ¶ Ad cuius intellectum eſt notandū q angeli in ſcriptura frequēter nominant curr⁹ diuini quibus deus ſedere dicitur. vñ primo paralypome. xxvij. deus precepit ſalomoni

T Angeli dnr curr⁹

quadrige ſup q̄ cherubin de⁹ ſederet. Item pſal. xvij. dictū eſt: q̄ ſedes ſup cherubim: et ambulas ſup pēnas vētoꝝ. Itē pſal. xcviij. q̄ ſedes ſup cherubī moueat terra. Et ſic ē̄ dr̄ deutero. xxxiij. q2 dn̄s de Sinai venit: et cū eo ſctōꝝ milia. i. cū multis milibus angelorū vt gloſſant hebrei: ꝛ ſic p3 q̄ l ſcriptura angeli frequēter dn̄r curr⁹ dei. Et intēdit dicere dd̄ in hoc paſſu: q̄ ſicut de⁹ deſcēdit et fuit in mōte ſinai ſuper milia angeloꝛu3: ita xp̄s de⁹ incarnat⁹ aſcendit in celum ſedens ſup multa milia angeloꝛu3: tanq̄ ſup multa milia curruū. Nā ſicut romani duces habita victoria de aliqua ꝓuincia intrabant romā cū triūphali curru: ꝛ ante ꝛ retro currū ꝓcedebat ꝛ ſubſeq̄bat caterua captiuoꝝ et preda recuperata: vt p3 de camilo q̄ retulit romā vexilla recuꝑata quōdā ablata ita pariter xp̄s deuicto diabolo: ꝛ expoliato inferno ꝛ recuperata ꝑda captiuoꝝ quōdā ablata tyrānice in limbo diu detēta ſup currum triūphalē multoꝝ miliū angeloꝝ intrauit celū ſecū ferēs recuperatā captiuitatē ſctōꝝ pr̄m. Et ſic accepit ſedē in celo ꝑ ſe ꝛ ſuis q2 ſedit a dextris pr̄is Mar. vlti. a quo pr̄e accepit oēm ptātē: ꝛ fact⁹ ē v̄lis diſtributoꝛ bonoꝝ: ꝛ oīm v̄tutū dilecti pr̄is ſui: ꝛ iſta dona accepta a pr̄e dedit et diſtribuit hoībus. ꝑlo aplīs in die pēte. ꝛ poſtea oīb⁹ martyribus ꝛ doctoꝛib⁹ ꝛ fidelib⁹ diſtribuit ꝑ ſucceſſionē tpis. Hoc eſt ḡ qd̄ intendit dicere dd̄ in hoc paſſu l3 v̄bis duris ꝛ intricatis. Uñ ait q̄ ſicut curr⁹ dei fuit m̄tiplex. x. milib⁹ l Sinai l ſctō. i. in mōte ſctō ſinai vbi fuerūt m̄ta milia angeloꝝ ſup. letātiū cū de⁹ dedit legē3 in mōte ſinai: vt dictū eſt deuter. xxxiij. ita tu ꝑiter xp̄e de⁹ ꝛ hō aſcēdiſti in altū celū cū m̄tis milib⁹ curruū angeloꝝ letātiu3 cū magno triūpho ꝛ cepiſti ꝛ tuliſti tecū captiuā captiuitatē ſctōꝝ patrum ab inferno abſtractā ꝛ recuperatā: ꝑpter quā victoriā meruiſti talē triumphu3: ꝛ ſediſti a dextris pr̄is a q̄ accepiſti v̄lem ptātē: ꝛ accepiſti dona hoīb⁹ tuis fidelib⁹ diſtribuēda ꝛ diſpenſanda in die pēte. ꝛ l oī tpe futuro: q2 diſtribuiſti dona gr̄e fidelib⁹ tuis in hac eccl̄ie et bona gl̄e in celeſti. Et nō ſolū accepiſti illa dona ꝑ patrib⁹ ꝛ fidelib⁹ vete. te. q̄s de limbo liberaſti: nec ſolū ꝑ aplīs et ceteris q̄ te in principio receperūt: ſ3 etiā accepiſti ptātē ꝛ donū: vt gētiles nō credentes q2 nunq̄ habuerāt legē hereditarēt dn̄m deū cōuerſi ad fidē: vñ ſaluatoꝛ ait Jo. xvij. pr̄ nō ꝑ his rogo tm̄: ſ3 ꝑ oīb⁹ q̄ credituri ſunt. Lr̄a Hiero. h3 ſic. Currus dei innūerabilia milia miliu3 letātiū dn̄s in Sinai in ſctō. Et tūc lr̄a ē magis plana. q. d. q̄ curr⁹ dei ita eſt innūerabilis q̄ ſunt milia miliū angeloꝝ letātiū q2 dn̄s fuit in eis tanq̄ in curribus in monte ſctō ſinai. lr̄a aūt iſta d3 ſic cōſtrui. i. q̄ curr⁹ dei fuit ꝛ eſt multiplex. x. milib⁹. i. plus decē milib⁹ q2 m̄ta milia angeloꝝ letātiū fuerūt ꝛ dn̄s fuit in eis currib⁹ angeloꝝ in ſctō mōte ſinai qñ dedit legē moyſi. Et cōuerſus ad xp̄m dicit. O xp̄e de⁹ ſicut qñ data eſt lex in mōte Sinai curr⁹ dei fuit multiplex ꝛ innumerabilis. ſ. milia miliū angeloꝝ letātiū: ꝛ dn̄s fuit in eis currib⁹ in ſctō monte Sinai: q2 fuit plus decē milib⁹. i. pluſq̄. x. mi. ita tu cū innumerabilib⁹ currib⁹ angeloꝝ aſcēdiſti in altum celū: ꝛ cepiſti: ꝛ tecum tuliſti captiuitatem. i. predā captiuam quā de limbo liberaſti: ꝛ iō in premium tante victorie acceperiſti a patre dona hoibus deſtribuenda.

Xp̄s bonorū patris diſtributoꝛ

Etenim non credentes inhabitare dominum deum.

¶ Etem. i. inſuper tu accepiſti ptātem non credētes. i. gentiles ꝛ alios infideles habitare. i. frequenter habere dn̄m in deum ſc3 vt eſſes eis in deum: et ipſi tibi in ppl̄m: q2 dediſti eis poteſtatē filios dei fieri per regenerationem baptiſmalem.

Xvj. q. ij. viſis et xxiij. q. v. ſ. quid. culpatur.

Benedictus dominus die quotidie: proſperū iter faciet nobis de⁹ ſalutarium noſtroꝛum.

De 3ſ. d. iij. Caceſſeſunt.

¶ Poſtq̄ ſuperi⁹ explicauit q̄liter xp̄s accepit a pr̄e oīa bona ſpūalia hoīb⁹ diſtribuēda iō in hac q̄nta pte oñdit q̄bus meritis xp̄s meruit illa dona accipeꝛ ꝑ ſuis diſtribuēda ꝛ dicit qd̄ hoc meruit xp̄s ꝑ ſuā mortē ꝛ paſſionē: ꝑ quā nos redemit ꝛ iō meruit dici ſaluatoꝛ oīm: dicit ḡ. bn̄dict⁹ ſit dn̄s ieſ⁹ xp̄s die q̄tidie. i. ꝑ ſingulos dies: vt h3 lr̄a Hieronȳ. Nam ipſe faciet proſperum iter: ꝛ viā ſalutariu3 noſtroꝝ. i. noſtrarum ſalutationum.

Deus noſter deus ſaluos faciendi ꝛ domini domini exitus mortis.

De 3ſ. di. ij. Iſrael

¶ Xp̄s de⁹ nr̄ ē de⁹ faciēdi ſaluos hoīes: q2 eſt ſaluatoꝛ hoīm iuxta ꝓprietatem ſui nois qd̄ ē ieſ⁹. i. ſaluatoꝛ. Et ſubdit cām q̄re dicit̄ ſaluatoꝛ hoīm ꝛ q̄ō ſaluauit hoīes dī. qd̄ cā quare ſaluauit: ꝛ pretiū nr̄e redemptionis et ſalutis fuit: q2 dn̄i dei exitus mortis. ſ. q2 exitus dn̄i dei ieſu xp̄i fuit exitus mortis: q2 ꝑ mortē exiuit ab hoc mūdo vt nos a morte ꝑpetua liberaret ꝛ ſaluaret: q2 mortē noſtrā moriēdo pꝛlo deſtruxit ꝑ exitum mortis ſ3 poſt tres dies vitā nr̄am reſurgēdo reparauit. Et iō dicit̄ deus ſaluos faciēdi et ſaluatoꝛ hoīm ꝛ deus ſalutariū noſtroꝝ. Et fecit iter proſperum in hac via per gratiā ſacramentoꝛum que fluxerūt a paſſione ſua et in celū per gloriam quam meruit l hominib⁹ deſtribuere per merita ſue paſſionis. Lite

Xp̄s ſaluatoꝛ.

ra hieronymi lꝫ.dñi dei mortis egreſſus: ⁊ tūc ē lra magis plana. Eſt ḡ ſenſ⁹ hui⁹ ptis ꝙ qꝛ exit⁹ dñi nr̄i ieſu xp̄i fuit exit⁹ mortis.i. qꝛ ſe hūiliauit vſqꝫ ad mortē ⁊ voluit recipe re i ſe mortē cū nō obligaret̄:iō ǒſtruxit nr̄aꝫ mortē ⁊ cū mors eſſet finis oim ⁊ erat nobis iter flexibile ad īfernū:ipſe xp̄s recipiendo mortē fecit nobis iter ꝓſperū p ipſam ad vitā eternā:qꝛ ipſa q̄ añ erat ad altaꝫ mortem eternā ꝑpter peccatū factū eſt iter ꝓſperū ad vitā eternā p mortē xp̄i. Itē cū celū nobis eſſet clauſum:xp̄s fecit ipſum nobis per uiū in ſua aſcēſiōe: ⁊ via celeſtis q̄ nulli⁹ fuerat temerata veſtigio facta eſt nobis nota: ⁊ xp̄s fecit nobis iter ꝓſpeꝝ p celū ad vitaꝫ eternā: ⁊ totū hoc meruit ꝑpter ſuā mortem ⁊ paſſionē. Et ſic meruit dici deus ſaluos faciendi deus ſalutariū noſtrorum.

Arg. extra de baptiſmo.c. maiores.

Ueruntñ de⁹ cōfriget capita īimicoꝝ ſuoꝝ: verticē capilli pambulātiū in delictis ſuis

¶ Poſtq̄ ſupi⁹ dǒ oñdit q̄lr paſſio xp̄i fuit cā nr̄e ſalutis: ⁊ fecit nobis iter ꝓſperū ad vitā eternā: iō in hac ſexta pte oñdit q̄lr illa eadē paſſio xp̄i fuit ſcādalū ⁊ cā dānatiōis corpis ⁊ aie ⁊ cā captiuitatis ⁊ deſtructiōis iudeis cecis ⁊ obſtinatis. Nā iudei i occidēdo xp̄m icurrerūt irā ⁊ idignationē dei: ⁊ ſnīam vtriuſqꝫ mortis ꝑpter mortē iuſti: lꝫ adhuc xp̄s expectauit eos adpniaꝫ p.xl.ānos ne ſua paſſio eēt eis iutilis ſꝫ qꝛ noluerūt cognoſcere reatū ſuū nec cōuerti ad xp̄ꝫ: imo voluerūt i ſua pr̄dia ⁊ obſtiatiōe pmanere pſequendo aplos ⁊ ecclīā: iō xp̄s miſit titū ꝯ eos cū exercitu romanoꝝ: q̄ cepit ⁊ deſtruxit oēs ciuitates galilee ⁊ paleſtine: ⁊ finalr̄ obſedit hieruſalē v̄ticē ⁊ caput toti⁹ regni: ⁊ poſt lōgaꝫ obſidionē ⁊ ſtragē ⁊ iedīā cepit ⁊ cōbuſſit tēplū ⁊ arcē p̄ſidiū: ⁊ totā ciuitatē: ⁊ muros e fundamētis euertit: in q̄ obſidione mortua ſunt fame ⁊ gladio decies centena milia: vt inq̄t ioſeph⁹ libro de bello iudaico: q̄ q̄dem ſtrages facta eſt vt ipſe i q̄t i vindictam mortis Ieſu nazareni: aut Ioānis baptiſte aut iacobi iuſti. Sꝫ rabi ſamuel manifeſte ꝓbat ꝙ illa ſtrages poti⁹ facta ē in vindictā mortis xp̄i q̄ fuit magis iuſt⁹ ⁊ dign⁹ ꝑpter ſanctitatē vite ⁊ magnitudinē miraculorum. Et hoc p̄dicit dǒ: vñ ait ꝙ lꝫ exit⁹ ⁊ egreſſus dñi nr̄i ieſu xp̄i fuit exit⁹ mortis p quam nos ſaluabit a captiuitate ⁊ de morte ppetua liberauit: verūtñ xp̄s in vindictā mortis ſue confringet capita iudeoꝝ inimicoꝝ ⁊ crucifixorum ſuoꝝ ſcꝫ ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ ⁊ ſacerdotū q̄ fuerūt capita in cōſilio ⁊ cōiuratione ꝯ ipm: ⁊ cōfringet verticē capilli ſucceſſoꝝ illoꝝ pambulātiū et pſeuerātiū in delictis

Iudeoꝝ punitio.

Ingens iudeoꝝ mortuoꝝ multitudo

ſuis ⁊ i obſtinatiōe ⁊ malitia ſua. ¶ Uñ ē ad Noluertēdū ꝙ ſicut pncipes ſacerdotū ⁊ ſcribe ⁊ phariſei erāt capita ciuitatis hieruſalē ita hierl'm erat caput ⁊ capill⁹ totius regni: ⁊ tēplū ⁊ fortaliciū ⁊ p̄ſidiū erat vertex ciuitatis: ⁊ oia iſta fuerūt penit⁹ cōbuſta ⁊ ǒſtructa ⁊c. Et iō p v̄ticē capilli itelligit tēplū ⁊ p̄ſidiū ⁊ turres altiores ciuitatꝫ. Nā ſicut hierl'ꝫ erat capill⁹ ⁊ caput aliaꝝ ciuitatū ⁊ oppidoꝝ regni: ita tēplū ⁊ p̄ſidiū ⁊ turres erāt v̄tex ⁊ et capili ciuitatis: q̄ oia fuerūt deſtructa: Itē et p v̄ticē capili pōt itelligi ſupbia ⁊ regnū ⁊ ſacerdotiū iudeoꝝ q̄ oia fuerūt cōfracta. Item notāter dicit ⁊ v̄ticē capili pābulātiū i ǒlictꝫ ſuis p ꝙ itelligit ſucceſſores crucifixoꝝ xp̄i pmanētes ⁊ pambulātes ⁊ pſeuerātes i eadē malitia ⁊ obſtinatiōe: qꝛ nō ſolū xp̄s contregit capita crucifixoꝝ ſuoꝝ qꝛ pilatus ⁊ herodes mortui ſunt in exilio in galilea: ⁊ annas ⁊ caiphas mortui ſunt in multis miſeriis et ſeditionibus: q̄ facte ſunt in hiruſalem in illis quadraginta annis: vt ait Ioſephus. Sꝫ etiā xp̄s cōfregit ſucceſſores illorum ⁊ filios qui voluerunt in eadem obſtinatione ⁊ malitia perambulare ⁊ permanere. Et ſic xp̄s quotidie cōfringit verticē ⁊ malitiam modernorum iudeorum in eadem obſtinatione perambulantium ⁊ perſeuerantiū: qꝛ continue expoliant̄ ⁊ verberant̄ ⁊ interficiūtur: ⁊ ſunt in ppetua ſeruitute. Deinde cū dicit.

Dixit dñs ex Baſan ꝯuertā: ꝯuertā in profundum maris.

Ut intinguat̄ pes tu⁹ i ſanguinē: lingua canū tuoꝝ ex inimicis ab ipo.

¶ Explicat modū ſupradicte ſtragis ⁊ excidū ciuitatis ⁊ totius regni. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt notandum ſm ioſephū ꝙ ſicut filij iſrael veniētes in terrā chanaan non intrarūt p paleſtinam q̄ eſt cōtigua cū egypte: ſed circunderunt p deſertū ⁊ mōtē ſeir: ⁊ moab ⁊ deſtructa terra baſan intrauerūt p iordanem ab oriēte. Et ſic deſtruxerunt hierico: et oēs ciuitates: et obtinuerūt totā terrā a iordane ⁊ baſan vſqꝫ ad ꝓfundum maris mediterranei occidētalis: vt pꝫ p totū diſcurſum libri ioſue: ita pariter dicit ioſeph⁹ qǒ poſtq̄ titus cum exercitu ſuo venit in ſyriā miſit in egyptū vbi erat q̄dā legio militū romanoꝝ ſcꝫ ſex milia ⁊.ccccclxvj.equitū: q̄ quidem legio eodē itinere circumiuit totā paleſtinā ⁊ iudeā ⁊ mare mortuū: ⁊ per terrā baſan itrauerūt iordanē. Et inceperunt vaſtare ⁊ deſtruere oēs ciuitates ⁊ oppida iudeoruꝫ. Et ſic vaſtādo venerunt a baſan vſqꝫ ad ioppeꝫ ⁊ ceſaream ⁊ gazam: que erant ciuitates ſite in littore maris occidentalis: et ſic deſtruxerunt et ceperunt primo totam galileam

j.q.8. iiij.c. hoi q̄ ſ.eꝫ. ⁊.xv. q.j.c. nō ē. Ioſeph⁹.

z iudeã. Ultimo aũt obſederũt hierl'm: z tã/
dẽ poſt lõgã obſidionẽ z famẽ ceperũt eã vi
armoꝝ: z trucidarũt oẽs pncipes ſacerdotũ
ſcribas z phariſeos: z pricipes ppłi: z oẽs ci
ues z ppłares z plebeios: itatũ ꝙ oẽs platee
z vici z dom⁹ hierl'm fluebãt cruore z ſãguie
occiſoꝝ. Et hoc ẽ ꝙ itẽdit dicere hic dd ꝑut
vidit i ſpũ: vn ait. O dñe ieſu xpe dñe pr tu⁹
dixit z ꝑpoſuit: z pcipiẽdo dixit. Ego ꝯuertã
z educã legionẽ militũ rõanoꝝ ex egypto
ꝑ deſertũ vſqʒ ad baſan q̃ eſt a pte oriẽtis: z
ex baſan ꝯuertã exercitũ z legionẽ rõanoꝝ
v̄ſ occaſuʒ deſtruẽdo z vaſtãdo ciuitates iu
deorũ vſqʒ ad ꝓfundũ maris. i. vſqʒ ad Jo/
pẽ z gazã: z ceteras ciuitates ſitas in litore
maris mediterraneiz captis olb⁹ ciuitati/
bus tãdẽ obſidebit z capiet z deſtruet hie/
ruſalẽ in q̃ effundet tãt⁹ ſanguis occiſoꝝ ꝙ
romani nõ calcabãt niſi ſanguinẽ iudeoruʒ
intantũ vt pes tuus intingat in ſanguine:
z etiã lingua canũ tuoꝝ militũ intingat z
ſatiet ab ipſo ſanguine effuſo ex iudeis limi
tis tuis. Et hoc iuſto dei iudicio factũ eſt: vt
ſicut iudei intinxerunt pedes xpi i ſanguie
ipm crucifigẽdo z cõclauãdo: ita xps itiget
pedes ſuoꝝ militũ in ſanguie iudeoꝝ. Et ẽt
qꝛ iudei tãto deſiderio ſitiuerũt ſanguinem
xpi: iõ canes linxerũt z ſatiati ſunt ſanguine
eoꝝ. O q̃ altitudo diuitiarũ ſapie z ſcientie
U xps iude/orum capi/ta cõfre/git. dei q̃ incõprehẽſibilia ſunt iudicia ei⁹ z iue
ſtigabiles vie ei⁹. ¶ Ad maiorẽ aũt euiden
tiã eorũ q̃ dicit in hac pticula ẽ aduertendũ
qd ſicut iudei multipliciter pambulãt z pſe
uerãt i delictis z ſcelerib⁹ ſuis ꝯ xpʒ: ita mul/
tipliciter z iugiter xps ꝯfregit z ꝯfringit con
tinue capita iudeorũ inimicoꝝ ſuoꝝ. Nã ſi/
cut ſemp pſeuerãt in ſua iniq̃tate z malitia:
ita xps ſemp pſeuerat i puniẽdo eos. Un lʒ
multa pctã fuerint annexa pctõ iudeorũ tñ
fuerũt duo pncipalia. ſ. ſacrilegiũ z blaſphe
mia: qꝛ fecerũt deũ mẽdacẽ z legẽ z ꝓphe/
tas z homicidiũ iniuſtũ: qꝛ xpm iuſtiſſimũ oc
ciderũt: ſicut patebit pſal. xxxi. Sʒ grauio/
ra facta ſunt iſta duo pctã ꝑ obſtinationẽ z
pſeuerãtiã: q̃ ꝑ primã ꝯmiſſionẽ z ꝑpetra/
tionẽ. Un nõ ſuffecit ſcribis z phariſeis qd
deũ negauerũt z legẽ: z ꝓphetas negando
xpm: z ipm occiderũt: ſʒ qd grauí⁹ z deteri⁹
eſt in eadẽ infidelitate pmãſerũt: z ꝑ multa
alia mẽdacia ſue falſe doctrine addiderũt:
no. q̃ q̃b⁹ tenebris pambulãt z pſeuerant obſti/
q̃libʒ nati vt patebit pſal. ſequẽti z pſal. lxxxi. Et
anno nõ ſolũ pambulãt z pſeuerãt in eadẽ cecita
iudei te z infidelitate: ſʒ in eodẽ homicidio ꝯ xpm
cruci z ſuos fideles: qꝛ non ſufficit eis qd patres
figũt eorũ occiderũt xpm: ſʒ etiam ipſi deſiderant
vnuʒ ipm occidere in mẽbris ſuis: imo q̃libet an/
xpia/ no crucifigũt aliquẽ xpianũ: z ſi nõ pñt ha/
num. bere hoĩem crucifigũt aliqd aliud aial ex de/
ſiderio crucifigẽdi xpm: ꝑut plures coper/
tũ eſt ex eoꝝ cõfeſſiõe i diuerſis ptib⁹ mũdi.
Un ãno. dccxvij. cõgregati iudei in ciuitate
beryti i vna domo ceperũt imaginẽ lineã cru/
cifixi: z pmo flagellauerũt eã: et iterũ cũ olb⁹
opprobriis z iniuriis crucifixerũt eã: z lãcea
ꝑ lat⁹ trãſfixerũt: a q̃ miraculoſe exiuit ma/
gna copia ſanguinis: i tãtũ ꝙ exiuit ꝑ rimu/
las portaꝝ i via publica: q̃ miracl'o viſo oẽs
iudei ſpõte venerũt ad baptiſmũ miraculũ
pdicãtes: de q̃ myſterio celebrat feſtũ paſſio
nis imaginis in q̃buſdã eccl'iis. Itẽ ãno dñi
m. clxxiij. ꝯgregati iudei in die paſche i ſy/
nagoga ceperũt quẽdã iuuenẽ vocatũ ricar
dũ in ciuitate parrhiſieñ. quẽ cũ olb⁹ op/ Nota
probriis quõdã xpo factis crucifixerũt: q̃d ſce exem
lere cõperto rex Francie oẽs iudeos ex ſuo plũ.
regno pcepit relegari: de q̃ exilio obtinuerũt
iudei idulgẽtiã: z fuerũt ab exilio pcib⁹ re/
uocati. Sʒ iterũ poſt aliq̃t annos in eadẽ ci
uitate: quidã iudeus emit pecuniis a q̃dam
paupercula muliere hoſtiã cõſecratã: quam
in cõmuniõe latẽter abſcõderat: hãc hoſtiã
cepit ille iudeus z in cacabo diu decoxit: et
exinde abſtractã ſupra incudẽ malleo z gla
dio multipliciter pcuſſit: ex cui⁹ vulnere co/
pia ſanguinis exiuit: z q̃ſi totam domũ vſqʒ
ad fores impleuit quo ſcelere cõperto z ꝑ ci
uitatẽ z regnũ diuulgato ꝑ oẽs partes Frã
cie iudei fuerũt expoliati z partim trucida/
ti z cõbuſti: z ceteri irreuocabiliter a toto
regno expulſi vſqʒ in odiernũ diẽ: q̃ q̃dẽ hoſ/
tia oſtẽdit hodie i teſtimoniũ in eccl'ia ſan/ Exem/
cti Joãnis de grauia. Itẽ ꝑ idẽ tps apud ce/ pluʒ.
ſariã auguſtã ciuitatẽ hiſpaniaꝝ cõgregati
iudei in die paſche quẽdã puerũ vocatũ dñi
cũ omnibus opprobriis xpi crucifixerũt cui⁹
ſepulchrũ in eadẽ ciuitate vſqʒ in hodiernũ
diẽ oñdit Itẽ an. d. M. ccclxxix. iudei in ale/
mania oẽs aquas potabiles veneno morti/
fero infecerũt ꝑpter qd magna pars eorum
fuit cõbuſta z trucidata. Item anno domini
M. cccclxviij. in noſtris tẽporib⁹ congregati
iudei in ciuitate tridẽti quẽdã puerũ ſimo/
nẽ vocatũ cũ olb⁹ opprobriis crucifixerunt: z
q̃ res fuit nota ꝑ totã Italiã z Germaniã et
Galliã: q̃ quidez ſanctus ſignis z miraculis Exem/
claret: per idẽ tẽpus noſtro tempore ponti/ pluʒ.
ficatus dñi Sixti ſimile ſcelus commiſerũt
iudei in ciuitate dertona crucifigendo quẽ/
dam puerum vocatum Joanninuʒ: quo ſce/
lere comperto multi iudei fuerunt interfe/
cti z domus eorũ diſſipate. Itẽ hoc eodez tẽ
pore apud ſepuluedã oppidũ hiſpanie iu/
dei cõgregati in die paſche crebris flagel/
lis z ictibus occiderũt quendã puerũ xpia/
nũ cũ olb⁹ opprobriis chriſti. cuius ſceleris
notitia venit ad dominuʒ Joannem archie/
piſcopum ſecobienſem: qui facto pceſſu om

nes illos iudeos tradidit curie seculari con tra q̄s insurrexerūt oēs rustici ⁊ mulieres: ⁊ multos coꝝ suspēderūt: ⁊ alios varijs tormē tis afflixerūt: q̄ res nota fuit nr̄is dieb⁹ ꝑ to tā hispaniā. Ex q̄b⁹ ptꝫ ꝙ talia scelera non pn̄t eis ꝓuenire: nisi ex illo grādi pctō parē tū quorū sūt iugiter imitatores: qꝛ talia scā nō sunt hūana: sꝫ bestialia ⁊ beluaꝝ silūa. ꝓ pter q̄ iugiter affligunt̄ ⁊ trucidant̄ ⁊ expo liant̄: ⁊ nunꝙ ex talib⁹ scelerib⁹ valēt corri gi: sꝫ semꝑ in eadē cecitate ⁊ obstinatiōe am bulāt: ⁊ pseuerāt: nec cessant ambulare i de lictis suis: iō xp̄s iugiter ⁊ successiue cōcutit ⁊ ꝯterit capita eorū verticē capilli et supbie ⁊ odij ⁊ malitie iniq̄tatis eorū. ⁊ ꝯuertit ma litiā eorū in ꝓfundū maris ⁊ ꝑsecutiōis ⁊ in trucidatiōib⁹ ⁊ cedib⁹ eoꝝ canes lingūt san guinē eorū in vindictā xp̄i: quē semꝑ putāt ⁊ desiderāt ꝑsequi. Sꝫ clari⁹ dicet hoc dd̄ psal mo sequēti ⁊ magis declarabitur psal.lxxx. Et nota ꝙ multi sancti doctores antiq̄ expo nūt p̄dictos duos ṽsus q̄si ꝑ oppositū.q.d. deus. Ego cōuertā fideles meos ex basan.i. ex infidelitate ⁊ ꝯfusiōe pctōꝝ: ⁊ dicat cor pus mysticū: vt pes tuus o de⁹.i.martyres tui intingant̄ in sanguine ꝓpter te: ⁊ lingua canū tuorū.i.p̄dicatorū ⁊ doctorū sint a teip so directe ⁊c. q̄ q̄dē expositio lꝫ possit hr̄e bo nū sensum: tn̄ multū vr̄ mihi extorta ⁊ extra nea ab ip̄a lr̄a. Et iō videt̄ mihi magis ꝯfor mis lr̄e expositio supradicta exponēdo eā de pūitiōe crucifixorū xp̄i. Nam in ṽsu p̄cedēti dr̄: dn̄i dn̄i exit⁹ mortis: ꝑ qd̄ denotat̄ passio xp̄i. Et iō subdit: verūtn̄ dn̄s cōfringet capi ta inimicorū suoꝝ ⁊ verticē capilli pambulā tiū i delictis suis: ꝑ qd̄ explicat̄ punitio cru cifixorū xp̄i ⁊ suorū successorū: vt dictum est.

de ꝯ. cta.d ū. xp̄i t.c. se ⁊ xciij d.le giti m⁹ et s.q.j. mite.

Viderūt igressus tuos de⁹: igres sus dei mei regis mei q̄ est in scto. Preuenerūt principes coniuncti psallentibus: in medio iuuencula rum tympanistriarum.

¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertendū vt ptꝫ Actu.xij. ꝙ obstinatio ppl̄i iudaici fuit cā con uersiōis ppl̄i gētilis. Nā videtes apl̄i cecita tē ⁊ obstinatiōnē iudeorū dixerūt: vobis opor tebat p̄dicari ṽbū dei: sꝫ qꝛ indignos vos se cistis ecce cōuertimur ad gētes. Hoc ergo pre uidens dd̄ in sp̄u postꝙ superi⁹ meminit re probationē et destructionē iudeorū factā in vindictā mortis xp̄i: iō in hac.vij.pte p̄dicit ꝯuersionē gētiliū ⁊ dilatationē ⁊ ampliatio nē eccl̄ie factā in pplo gētili ꝑ totū orbē. Nā reprobatis iudeis tunc apl̄i igressi sunt ad pplm gētilē: quē totū subiecerūt iugo xp̄i: si cut Josue cū filijs isrl̄ igressi sunt terrā pro missaꝫ ⁊ subiecerūt eā cultui diuino. Nā il

Not. de cō uers sione gēti lium

le igressus fuit figura hui⁹. Vn̄ legit̄ Josue iij. ꝙ Josue ex p̄cepto dei elegit.xij.pncipes sup.xij.trib⁹ q̄ p̄cederēt arcā dn̄i. Ad cui⁹ p̄ sentiā aque iordanis ꝯuerse sunt retrorsuꝫ. Vn̄ illi.xij. p̄ncipes abstraxerūt.xij. lapides ⁊ posuerūt in castris in memoriā illi⁹ mira culi. Et tulerunt alios.xij. lapides de terra: q̄s posuerūt in medio fluminis sup q̄ quos trāsierūt filij israel ꝑ mediuꝫ fluminis pede sicco: ⁊ igressi sunt terrā ꝓmissiōis isto ordi ne. Nā pmo p̄cedebāt illi.xij.pncipes. Scd̄o leuite psallētes in tubis ⁊ organis ⁊ ceteris musicis instrumētis. Tertio sacerdotes por tātes arcā dn̄i. Vltio sequebant̄ arcā puelle cū tympanis tympanizātes ⁊ cantātes lau des dn̄i ⁊ victorias ⁊ triūphos ⁊ miracula ⁊ signa que de⁹ fecerat ꝓ eis. Et postea seque bat̄ totū residuū ppl̄i. Arca aūt portabat̄ in medio leuitaruꝫ ꝑ sacerdotes. Et sic leuitis clangētib⁹ tubis ⁊ ppl̄is vociferātib⁹ lustra rūt septē dieb⁹ ciuitatē hierico: intantū ꝙ fi naliter ceciderūt muri et capta fuit ciuitas ⁊ dissipata: ⁊ sic isto ordine postea illi.xij.p̄n cipes cū arca p̄cesserūt ꝑ totā terrā: ⁊ subie cerūt sibi eā: qꝛ nullus potuit resistere: imo oēs reges ⁊ ppl̄i chananeorū fuerūt victi et ꝓstrati a facie dn̄i existētis in arca. Et sic Jo sue cū illis.xij.p̄ncipib⁹ oēs illos pplos de leuit: aut tributarios fecit: et oīa idola eorū ꝯfregit: ⁊ arcā ibi collocauit. Cōsiderās er go dd̄ ⁊ ꝯtemplando oīa ista supradicta my steria p̄uidit in spiritu ꝑ reuelationē qualr̄ xp̄s debat eligere.xij.apl̄os: q̄s ꝯstituit p̄n cipes sup oēꝫ terrā. Et qualiter reprobatis iudeis isti.xij.p̄ncipes debebant ingredi ad pplꝫ gētilē portātes hoc nomē iesum i arca euāgelica ꝑ aq̄s baptismales sup.xij.lapi des articuloꝝ fidei. Et q̄lr oēs reges ⁊ p̄nci pes terre ⁊ ppl̄i gētiliū debāt cadere a facie hui⁹ nois iesu: ⁊ clāgētib⁹ ⁊ vociferātib⁹ apo stolis tubꝫ ⁊ p̄dicatiōib⁹ euāgelicꝫ debāt rū pi ⁊ frāgi ⁊ ruere oīa idola ⁊ tēpla gētiliū: ⁊ sic tota egypt⁹ ⁊ ethiopia ⁊ oīa regna mūdi debant subijci iugo xp̄i. Itē ꝑ hoc qd̄ puelle cātātes cū tympanis p̄cedebāt arcā cū leui tis ⁊ alijs de pplo isrl̄: p̄uidit dd̄ in spiritu q̄ liter nō solū illi.xij.ap̄li debebāt p̄dicare: sꝫ etiā multi martyres ⁊ puelle ⁊ ṽgines debe bāt p̄dicare euāgeliū ⁊ mori ꝓ ꝯfessiōe nois iesu ⁊ ꝯuertere alias gentes. Vn̄ etiā ptꝫ ꝙ duodecim apostoli non solū fuerūt figurati ꝑ illos duodecim p̄ncipes q̄s elegit Josue vt p̄cederēt arcā ⁊ exercitū dn̄i ad subijcien dos apl̄os: sꝫ etiā fuerūt figurati ꝑ duode cim patriarchas filios iacob. Nā sicut Ja cob genuit carnalr̄ duodeciꝫ filios q̄ postea carnaliter generarūt vnusquisqꝫ multos fi lios: ex quibus fuit multiplicatus totus ille numerosus populus per duodecim tribus

Figu ra ap loꝝ

distinct⁹ q̄ possedit totā illā terrā: ita pariter xp̄s regñauit duodeci filios spūales p regenerationē baptismalē: q̄ postea diuisi p duodecim partes mūdi regñarūt totū pplz christianū p baptismū: ex qb⁹ duodecim descendit tota ecclesia fidelium: q̄ q̄dē duodecim apostoli introduxerūt pplm gētilē in ecclesiā p flumē baptismi supra duodecim articulos fidei: sicut Josue et illi duodecim pncipes pcedētes introduxerūt oēs filios israel p aquā iordanis supra illos duodecim lapides i terrā pmissiōis. Hoc ē ergo qd intēdit dicere dd in hac parte: vñ ait dd. O xp̄e de⁹ sicut pplī chananeoꝝ tūc viderūt ingressus tuos in terrā chanaā: ita pariter totus ppls gētilis viderūt ingressus iesu xp̄i dei mei et regis mei q̄ est in sancto. i. q̄ habitat in templo humanitatis p vnitatē psonalē. q. d. q sicut chananei viderūt ingressus dei existētis in arca: a cuius facie oēs ceciderūt: ita piter oēs pplī gētiliū viderunt ingressus dei mei iesu xp̄i q̄ est z habitat in sctūario humanitatis: z i sanctuario legis euāgelice: z in sctūario sacroꝝ. Nam in eucharistia xp̄s habitat realr z psonalr: z in oībus sacramētis sacramētalr. Nā cetera sacra realr cōtinent virtutē passiōis xp̄i vt dictū est. Et notāter dixit ingressus in plurali. Nā sicut illi duodecim pncipes cū suis tribub⁹ intrarūt p duodeci alueos iordanis. ita piter duodecim apl̄i intrarūt totū orbē p duodecim ptes. Nā vnusquisqz accepit suā puinciā in sorte. Et sicut illi duodecim pncipes tribuū pueniebāt cū leuitis canētib⁹: z cū puellis tympanizantibus añ arcā: ita pariter duodecim apl̄i pncipes z exercit⁹ dñi iesu xp̄i regis nr̄i puenerūt ɔiuncti martirib⁹ z doctorib⁹ psallētib⁹ z pdicātib⁹ nomē xp̄i z euāgeliū in medio iuuenculaꝝ tympanistriarū. s. in medio virginū publice ɔfitentiū xp̄z. Nā sicut apl̄i dicūtur tibicines seu tubicines canētes ante arcam xp̄i in isto ingressu: eo q predicabant z preconizabāt euāgeliū: ita martyres dicūt psallētes: qz ad sonū z predicationē apostoloꝝ ipsi cōfitētes psallebāt xp̄m. Et ita etiā vgines dicunt tympanistrie: eo q cū audacia z fiducia cōfitebant publice fidē xp̄i ante reges z presides: ad quarū ɔfessionē multi pplī cōuertebant: z ipse etiā predicabāt euāgeliū. Nā beata Magdalena predicauit in Marsilia: z conuertit regē et reginam cū toto populo. Itē beata Lucia cōuertit matrem suā: z fuit causa vt conuerteretur tota insula Sicilie post mortē suam. Nā ante disputauerat fidē xp̄i corā pascasio. Itē beata cecilia cantantib⁹ organis in die suarū nuptiarum ipsa dño decātabat dicēs. Fiat dñe cor meū z corp⁹ meū imaculatū vt nō ɔfundar. Et ita piter btā Catherina disputauit d

Apl̄i p totū orbē pdicarūt.

fide xp̄i corā maxētio cū doctorib⁹: z vicit et cōfudit oēs. Et iō oēs vgines et fideles dicūtur tympanistrie xp̄i: iz inter oēs virgo maria p excellētiā fuit tympanistria xp̄i q̄ cātauit illud cāticū nouum sup oīa cātica. s. Magnificat aīa mea dñz zc. Et sic pz q tres cōditiones fideliū subiecerūt mūdū iugo xp̄i. s. apl̄i tubicinātes euangeliū z martyres z doctores psallētes z publice cōfitētes xp̄z: z vgines tympanizātes. Sz qz apl̄i z martyres: z vgines nō itrarūt: nec itroduxerūt alios in ecclesiā nisi p aquas baptismales z p cōfessionē. xii. articuloꝝ: iō dd inuitat oēs xp̄ianos ad baptismum z cōfessionem. Unde ait.

In ecclesijs benedicite deo domino de fontibus israel. xxiiij. q. j. altes n⁹. et c. q̄cū q̄.

O vos xp̄iani regñati de fontib⁹ baptismalib⁹ isrl̄. s. eccl̄ie bñdicite dño deo z hol iesu xp̄o in eccl̄ia et ɔgregatiōib⁹ fideliū. q. d. vos gētiles in illo ingressu aploꝝ regñati de fontib⁹ baptismi ɔfitemini fidē articuloꝝ dño deo nr̄o iesu xp̄o relictis idolis. Et sic eritis effecti filij israel fz spiritū p aplos regenerati q̄ erant filij israel nō solum secūdum spiritum: sed etiam secundum carnez. Deinde cum dicit.

Ibi beniamin adolescentulus in mentis excessu. d. xl. c eccl̄ia fica⁹ rū. z c. ca tholica.

Explicat q̄ fuerūt illi principes et duces qui ingressi sunt ad subiiciendū pplm gētilē: z dicit q oēs illi apostoli z duces lz potuerint esse ex oībus duodecim tribubus scdm carnē: tamē pncipaliter fuerūt de qttuor tribubus. s. de tribu beniamin: z iuda et zabulon: z neptalim. Et hoc dicit dauid put puidit in spiritu prophetico per ea verba que dicit iacob Gen. xlviij. Unde qñ iacob venit ad bēiamin dixit sup eū. Beniamin lup⁹ rapax mane comedet aut rapiet pdā: et vespere diuidet spolia. Hoc quippe fuit impletuz i btō paulo q̄ fuit de tribu bēiamin ad Phi. iij. ipe em prio fuit lup⁹ rapax qñ psequebat ecclesiā dei. j. ad Coꝝ. xv. sed postea raptus vsqz ad tertiū celū vidit arcana dei: que non licet homini loqui. ij. ad Cori. xij. z Actuum ix. Unde in illo raptu vidit diuinā essentiam vnde rapuit z comedit pdā spiritualiū mysteriorū in illo mane: z luce sue cōuersionis ibi enim comedit z cibat⁹ fuit illo pane vite z doctrine z intellectus: z aqua sapientie fuit potatus: vt ceteris posset diuidere spolia sapientie. Nam in diuina essentia quasi visione matutina vidit illa arcana que non licet homini loqui: sed vespere diuisit spolia mysteriorum que ibi viderat. Nā doctrina pauli quaz toti mundo diuisit: fuit quasi cognitio vespertina respectu visionis quam

Paulus fuit d tribu beniamin

Paulus raptu.

habuit de diuina eſſentia: ⁊ eoꝝ q̄ fuerūt ſi-bi oſtēſa ī ea. Et īō dicit ꝙ mane comedet p̄-dā ⁊ veſpere diuidet ſpolia.i.viſiōe matutīa videbit diuīa myſteria ī diuīa eſſētia: ſꝫ do-ctrina veſpertina diuidet ⁊ ānūciabit mūdo diuina arcana q̄ fuerāt ſibi reuelata ī illo ra-ptu ꝑ viſionē matutinā. Itē btūs paulꝰ ī veſ-pere.i.vſqꝫ ad finē mūdi diuidet ſpolia diui-noꝝ arcanoꝝ q̄ rapuit ⁊ vidit ī diuina eſſen-tia: qꝛ ꝯtinue legunt̄ epiſtole ſue ī oibꝰ ec-clēſis mūdi: quā doctrinā habuit paulꝰ ī illo raptu ⁊ mētis exceſſu. Nā cognitio reꝝ ī deo dr̄ matutīa ſꝫ cognitio rerū ī ſeipſis dr̄ veſp-tina: vt ait Aug.xj.de ciui.⁊.xij.ſup geñ. hoc ē ḡ ꝙ ītēdit dicere dd̄ ī hac pte: vñ dicit ꝙ ibi in illo ingreſſu ad p̄dicādū ⁊ ꝯuertēdū ⁊ ſub ūciēdū pplm gētilē erit dux ⁊ princeps bē-iamin adoleſcētulus ī mētis exceſſu.i. ibi erit paulꝰ de tribu beniamin ī mētis exceſ-ſu.i.ille q̄ raptꝰ fuit vſqꝫ ad tertiū celū q̄ vi-dit arcana dei: q̄ quidē arcana de xp̄o ⁊ eccle-ſia p̄dicauit in pplo gentili p̄ncipaliter.

Cognitio matutina quid ſit.

xj. di. c. eccleſiaſtica rum.

Pricipes iuda duces eoꝝ: p̄ncipes zabulon: principes neptalim.

Itē ibi erunt p̄ncipes iuda: ſcꝫ ioānes: ⁊ ia-cobus: ⁊ ſimon: ⁊ thadeus: ⁊ iacobꝰ de tribu iuda erūt duces eoꝝ: ſcꝫ ppl̄i gētilis. Itē ibi erunt duces eoꝝ principes zabulon ſcꝫ pe-trus ⁊ andreas ⁊ philippꝰ qui fuerūt de tri-bu zabulon habitantes bethſayda. Itē ibi erūt duces in illa expeditione ⁊ ſacro exerci-tu principes neptalim: ſcꝫ mattheus: ⁊ bar-tholomeꝰ: ⁊ thomas q̄ fuerūt de tribu ne-ptalim ſcd̄m q̄ſdā. Quidā etiā dicūt ꝙ mat-thias ⁊ lucas fuerūt de iſta tribu. Et ſic etiā eſt dicendū ꝙ de oibus decē tribubꝰ fuerūt apl̄i ⁊ diſcipuli: ſed p̄ncipalr̄ ex ſupradictis quatuor tribubꝰ fuerūt quas oēs apl̄i q̄ to-tū orbē peragrauerūt ad p̄dicādū euāgeliū xp̄i: īō hos principalr̄ nominat hic dd̄. Sed hic dubitat̄: puta quare ppheta dd̄ in hac parte preferat ipm paulum ceteris apl̄is ⁊ p̄ncipibꝰ eccleſie? Primo qꝛ explicat mentis exceſſum quē habuit paulus ī illo raptu: ⁊ nō explicat mētis exceſſum quē habuerunt ceteri apl̄i in die pētecoſtes qñ receperunt ſpm̄ſctm̄. Itē ſcd̄o qꝛ prius memorat paulū ſub noīe beniamin q̄ ceteros apl̄os: ⁊ ſic vi-det̄ ꝙ p̄ferat eū ceteris in dignitate: cū fue-rit poſterior tpe in apoſtolatu maxime quia idē Dauid dixit de apl̄is pſal.xlvj. Princi-pes ppl̄oꝝ congregati ſunt cū deo abraam qm̄ dñi fortes terre vehemēter eleuati ſunt. Ex quo ptꝫ ꝙ ceteri apl̄i nō minus eleuati ſunt vſqꝫ ad tertiū celū q̄ paulus. Ad hoc rñ-det̄ ꝙ cauſa quare dd̄ fecit ſpecialē mētionē de raptu pauli ī hoc loco eſt vt oſtdat ꝙ pau-lus nō fuit expers a receptione ſpūſcti. Nā

Dubiū. No. de paulo.

Also

ſicut apl̄i receperūt ſpm̄ſctm̄ in die penteco-ſtes: ita pīt paulꝰ recepit ipm ī illo raptu: ⁊ mētis exceſſu: vt poſſet eſſe doctor gētiū ⁊c. Nec ē negādū tñ beatū iohānē attigiſſe hūc tertiū gradū raptꝰ qñ ſupra pectꝰ dñi ī cena recubuit vbi potauit ſluēta iſtiꝰ fontis ꝓfun-diſſimi qꝛ al̄r nō ita altiꝰ ītonuiſſet cū dixit: in p̄ncipio erat vbū ⁊c. Itē nec ē negādū oēs alios apl̄os ſil' cū ꝟgine maria ꝯſecutos fuiſ-ſe: aſcēdiſſe vſqꝫ ad illō tertiū celū in die pē-thecoſtes ꝑ raptū ſpūſſancti: ⁊ ꝑ eleuationē ītellectus ad ſupna. In quo raptu ⁊ viſione fuit impreſſa in mentibus apl̄oꝝ tota ſacra ſcriptura cū eius vera intelligētia. Unde pe-trus ilico poſt receptionem ſpiritusſancti: et poſt illū raptū incepit diſputare cuꝫ ſcribis ⁊ phariſeis ⁊ principibus ſacerdotū allegā-do ſcripturas quas nunq̄ nouerat dādo ve-rā intelligentiā: vnde abierūt cōuicti ⁊ con-fuſi pharitei: et ꝯuerſa ſunt tria milia in illa die: vt ptꝫ Actu.ij.⁊ ꝑ totū diſcurſum actuū apoſtoloꝝ: ⁊ per hiſtorias eoꝝ. Unde nuſq̄ legit̄ ꝙ apl̄i legerēt in libris: qꝛ qd̄ ſemel le-gerūt in illo ſacro libro ſpūſſcti ī illo raptu nunq̄ poſtea ſunt obliti. Que quidem viſio fuit multo altior ⁊ perfectior q̄ illa quā ha-buit moyſes. Qd̄ autē talis viſio altiſſima fuerit neceſſaria oibꝰ apl̄is ſcd̄m exigentiā ſue legationis ꝓbat̄. Nā ſi fuit neceſſarium moyſi habere talē viſionē diuīe eſſentie ſal-tē inquātū deꝰ eſt vnus: ⁊ principiū omniuꝫ creaturaꝝ: eo ꝙ deꝰ mittebat ipſum ad p̄di-candū vnū ſolū deū creatorē ⁊ gubernatorē oīm. prout dictū eſt in ꝓlogo: ergo a fortio-ri erat neceſſaria oibus apl̄is talis viſio: eo ꝙ debebāt predicare: ⁊ explicare toti popu-lo gentili: ⁊ toti mundo articuluꝫ trinitatis ⁊ incarnationis: ⁊ noſtre redēptionis: ⁊ glo-rificationis ⁊c. Nā aug. nō propter aliud ꝓ-bat moyſen: ⁊ pauluꝫ vidiſſe diuinā eēntiā: niſi ꝙ ille fuit pmꝰ doctor iudeoꝝ: et paulꝰ primus doctor gentiū. Sed manifeſtū eſt ꝙ oēs apoſtoli fuerunt primi doctores gētiuꝫ ⁊ totius mundi. Nam bartholomeus et tho-mas predicarunt apud indos: ⁊ mattheus in ethiopia: ⁊ Andreas in Syria: quo nunq̄ ꝓfectus eſt beatus paulus. Sed cauſa qua-re dauid ꝓponit pauluꝫ ceteris apl̄is ī hac parte: et explicat eius raptū: ⁊ nō alioꝝ eſt iſta. Nam iam ſuperius aſſeruit apoſtolos oēs cōſecutos fuiſſe ſimilē viſionē cū dicit: aſcēdit ī altū: ⁊ dedit dona hoibꝰ: ⁊ qñ dixit. pluuiā volūtariā ſegregabis hereditati tue ⁊c. vt dictū eſt. Sed qꝛ dubitaret aliquis an paulus receperit ſpm̄ſctm̄: ideo explicat ra-ptū ſuū: vt oſtēdat eū recepiſſe ſpm̄ſanctum cū donis ſuis in illo raptu: ſicut ceteri apl̄i receperāt in die pente. īō dicit ibi beniamin adoleſcētulus in mētis exceſſu.i.in illo ra-

No. d io. raptu et apl̄orum.

Btūs paulꝰ an receperit ſpm̄ ſctm̄.

ptu q̇ fact⁹ fuit cū mētis exceſſu:ꝛ quadā ex
taſi ꝛ eleuatiōe vſq; ad diuinā eēntiā ꝑ mo-
dū trāſeūtis.Illā ḡ idē ꝛ eadē arcana q̄ vi-
dit paul⁹ ī illo raptu potuerūt videre oēs apl'i
qñ fact⁹ eſt de celo ſon⁹ tāq̄ aduenientis ſpi-
ritus vehemētis:q: tūc tāq̄ dū fortes terre
vehementer ſupra hūanā facultatē eleuati
ſūt vſq; ad tertiū celū multo magis q̄ moy-
ſes:vbi xp̄s nō tāq̄ ſeruis ſꝫ tāq̄ amicis nota
fecit eis q̄cūq; audiuit a prē:ſcꝫ put ꝓmiſerat
eis.Johānis.xv.Et ſic pꝫ q̄lr oēs apl'i mane
Apl'i mane ꝑdaꝫ comederūt. comederūt ꝑdā ſicut Paul⁹.Nā q̄ſi quadaꝫ
viſiōe matutina fuerūt cibati pane vite ꝛ itel
lect⁹ ī illa receptiōe ſpūſſancti ſꝫ poſtea ve-
ſpere diuiſerūt ſpolia toti mūdo.Nā cogni-
tio quā tota eccl'ia habuit de reb⁹ diuinis ab
apl'is fuit q̄ſi veſptina reſpectu notitie quaꝫ
ip̄i habuerūt a xp̄o ꝑ ſpm̄ſctm̄ ī illa die.Et iō
dd vt oñderet q̄ nō ſolū apl'i receperūt ſpm̄
ſctm̄ cū donis ſuis qñ xp̄s aſcēdit ī altū:ꝛ de
dit dona hoib⁹ ī die pēthecoſtes ſꝫ q̄ ēt apl's
paul⁹ recepit eadē dona ī illo raptu.Nā qđ
ibi fuit aggregat⁹ ī illa ſocietate Paul⁹ ī mē
tis exceſſu ad ꝑdicādū pp'lo gētili cū ceteris
ꝛc.Itē vt dd oñderet q̄ illđ idē q̄ opat⁹ ē xp̄s
ip̄ſi paulo ī illo raptu opat⁹ ē ꝛ ceteris apl'is
ī die pētecoſtes.Iō ſubdit.Māda de⁹ ꝟtuti
tue:confirma deus hoc qđ opatus es in no-
bis ꝛc.Ideo ait paulus q̄ opat⁹ eſt petro in
apoſtolatū opatus eſt ꝛ mihi.Ad galathas
ſcđo.Et ſic patet q̄ id qđ opatus eſt chriſt⁹
apl'is in die pentecoſtes:opatus eſt etiam
paulo in illo raptu ꝛ ecōuerſo.Si autē oēs
apl'i receperūt dona ſpūſſcti ſm̄ magis aut
minus:hoc nō eſt nobis diſputādū:ſed relin
quēdū determinationi ſacroſctē romane ec
cleſie.Nā ego nō reꝑio aliquā rōnē:nec ſcri
pturā ↄdicētē ſupradicte poſitiōi:dignitas
em̄ apl'ica ē tā grādis ꝛ ſupma ī eccleſia q̄
poſt dignitatē ꝟgīs marie nulla ē ſibi ↄferē
da ꝛ iō dicti ſūt ꝑncipes ꝛ duces eccl'ie ꝛ triū
phatores ꝺ diabolo ꝛ toto mūdo.ſꝫ cā q̄re
dd ī h̄ loco ꝑpōit paulū an alios apl'os ē nō
rōne dignitatꝫ:ſꝫ q: p̄m⁹ cū barnaba fuit miſ
ſus ad ꝑdicādū pp'lo gētili:vt pꝫ Act.xiij.Sꝫ
cā q̄re paul⁹ magꝫ fuit miſſ⁹ ad gētiles q̄ ad
iudeos:fuit ne diceret q̄ paul⁹ ↄuiciſſet iu-
deos ꝓpt peritiā quā habebat de lege ꝛ ꝓ-
xxiiij p.j.c. loq̄r. et ca. olb⁹. ꝺ ↄſ. di.iij c.tri bus. ſunc phetꝫ:ſꝫ Petr⁹ q̄ nūq̄ nouerat l'ras miſſus ē
ad iudeos:q̄ eos ↄuicit ꝑ ſcripturā legꝫ ꝛ ꝓ-
phetaꝝ ī die pēte.ꝑ qđ viſuꝫ eſt qđ illa ſcia
nō erat hūanit⁹ acquiſita.Deinde cū dicit.

Māda de⁹ virtuti tue:ↄfirma de⁹ hoc qđ operatus es in nobis.

A tēplo tuo ī hierl'm:tibi offerent reges munera.

¶ Eſt aduertēdū q̄ q: dd ꝑuidit in ſpū q̄lr
p'rio iudei:deide reges:ꝛ iperatores ꝛ ꝑnci-
pes pp'li gētilis:ꝛ ēt tyrāni ꝛ h'tici debebāt
multiplr ipedire iſtā expeditionē:ꝛ ꝑdicatio
ni apl'orum reſiſtere:ꝛ eccl'iaꝫ ꝑſeq̄:ꝛ multos
martyrio coronare:ſicut fuit Nero ꝛ Domi
tian⁹:ꝛ Galien⁹ ꝛ Deci⁹ ꝛ Diocletian⁹ ꝛ ce-
teri tyrāni:q: ꝑuidit ēt in ſpū q̄lr finalr ec-
cl'ia debebat p'rio de pp'lo iudeoꝝ deide de
toto pp'lo gētili triūphare:ꝛ ipſꝫ iugo xp̄i ſub
ijcere ꝑ ↄuerſionē magni Cōſtātini ꝛ hoc in
ꝟtute nois xp̄i ieſu:ꝛ in ꝟtute ſpūſſcti quem
apl'i receperūt ī hierl'ꝫ ī die pēte.quē ēt rece
perūt poſtea iuiſibilr martyres ꝛ doctores.
Hoc ḡ ꝑuidēs dd ī ſpū apoſtrophat ad xp̄m
dicēs.O xp̄e de⁹ manda ꝛ ꝑcipe ꝟtuti tue.i.
excita ꝟtutē nois tui ieſu:qđ nomē apl'i ꝛ fi
deles portabūt ī cādelabro euāgelico an re
ges ꝛ ꝑſides:ꝛ ꝑfice ꝛ ↄfirma h̄ qđ opat⁹ es
in nobis a tēplo tuo in hierl'ꝫ.Nā ibi creaſti
tēplū ꝛ eccl'iā tuā ī mōte ſyō in illa ſctā ſocie
tate vbi erāt duodecim apl'i cū maria matre
tua ꝛ turba viroꝝ ꝛ mlierū.cxx.ↄgregati ſu-
ꝑ q̄s miſiſti ſpm̄ſctm̄:ꝛ diſtribuiſti eis dona
grāꝝ ad ꝑdicādū euāgeliū ꝛ itelligēdas ſcri
pturas ꝛ ad reſiſtēdū tyrānis ꝛ h'ticis:ꝛ ad
ꝑferēdas ꝑſecutiōes ꝛ tormēta:ḡ ↄfirma iſta
dona ꝛ opa ī apl'is:ꝛ martyrib⁹:ꝛ doctorib⁹
vt vincāt ꝛ ↄuertāt tyrānos ꝛ ipatores ꝛ re-
ges terre q̄ an ꝑſeq̄bant nomē tuū ꝛ eccl'iaꝫ
tuā:poſtea ↄuerſi offerāt tibi munera in ec-
cl'ia tua poſt ↄuerſionē magni Cōſtāti. Que Not
aūt iſta fuerūt ↄpleta.Nā Cōſtātin⁹ ↄuerſ⁹
ꝛ baptizat⁹ ꝑ Syluestrū publicauit edictū ꝑ
totū iperiū vt oēs xp̄iani libere poſſent edifi
care eccleſias:ꝛ p'rio dedicauit eccl'iaꝫ ſalua
toris in palatio ſuo ī laterano:quā m'l'tis do
nis ꝛ mūerib⁹ dotauit:imo romā cū tota ita
lia pōtifici romano ꝛ eccl'ie xp̄i donauit. Et
ip̄e ſedē ſuā iperialē in grecia apud bizātiū
dedicauit:vbi eccl'iā ꝛ tēpluꝫ miro artificio
edificauit quā ſanctā Sophiā.i.ſapiam ī ho
norē xp̄i appellauit.Et exide oēs reges ter-
re ad exēplū iperatoris baptizati cōfractis
idolis oia tēpla in eccleſias fecerūt cōſecra
ri:in q̄b⁹ magna munera ↄtinue offerebāt.
Hoc ergo ꝑuidēs dauid in ſpū dicit:tibi of-
ferēt reges mūera.q.d.O xp̄e cōfirma eccle
ſiā quā opat⁹ es:ꝛ edificaſti in nobis a tem
plo tuo ī hierl'm.ſ.ab illa ↄgregatiōe ibi cō- iij.q.
gregata a q̄ tēplo ꝛ ↄgregatiōe eccleſie fuit vij.
diffuſa ꝑ totū orbē:iō eccleſia eſt dicta hieru q̄d ſi
ſalē:q: inde fuit orta.Cōfirma ergo eā:ꝛ in ne.et
ea offerēt reges mūera tāq̄ ſubiecti ꝛ deuo c.iut
ti.Et vt hoc poſſit fieri:ꝛ in effectuꝫ deduci. dicet

Increpa feras arundinis:ↄgrega ca .a tio tauroꝝ in vaccis pp'loꝝ:vt ex- poſta cludāt eos q̄ ꝓbati ſunt argento. leſiſ.

¶Increpa ıq̇ feras arūdinis et ſyluarū q̇ ſunt iperatores ⁊ tyrāni dicti fere et leones ſyluaꝝ a ferocitate ⁊ crudelitate: q̇ volūt nomē tuū extinguere: ⁊ tuā eccl'iā extirpare ſi cut fuit Nero ⁊ Dioclecian⁹ ⁊c. iſti dicti ſunt fere arūdinis: q: lʒ eēnt feroces vt leones ⁊ vrſi: tñ eoꝝ ptās erat arūdinea ⁊ vana: q: tā tū ſupra corp⁹: aīam aūt nō poterāt occidere ⁊ tādē male finierūt vitā eoꝝ: et eorum ptās euanuit tanꝗ̄ arūdo vēto agitata: vt pʒ de Nerone ⁊ Domitiano Seuero ⁊ Diocletiano in eccl'iaſtica hiſtoria Et ſubdit. Congregatio tauroꝝ idest increpa iſtas feras: q: facta eſt cōgregatio taurorū .i. iperatorū ⁊ tyrānoꝝ in vaccis ppl'oꝝ .i. minorib⁹ de ppl'o. Nā ppl'ares ſequebant̄ iperatores ⁊ reges ⁊ tyrānos ad ꝑſequēdū eccl'iam: ſicut vacce ſequunt̄ tauros et oues ſequuntur arietes. Ita ergo iſti tyranni feroces ſicut leones et tauri ſimul cū ppl'arib⁹ ꝑſequebāt xp̄ianos: q̇ ꝓbati ſunt argēto fidei .i. purificati ī fide ſi cut argētū in igne. Et h̄ faciebāt tyrāni vt excluderēt eos a fide xp̄i: ⁊ ideo dicit ꝓpheta.

pſ.q. i.ſi oia et l.di.c. obſit. Diſſipa gentes que bella volunt: venient legati ex egypto: ethiopia preueniet manus eius deo.

¶O xp̄e increpa iſtas feroces beſtias ⁊ tauros ⁊ cōprime ferocitatē ⁊ īfidelitatē eorū: ⁊ diſſipa gētes q̇ bella volunt cōmittere ꝯ eccleſiā ⁊ deſtruere eā: q̇b⁹ diſſipatis ⁊ īfidelitate eorū deſtructa: ⁊ fide in eis cōſtructa et inſerta: tūc veniēt legati ex egypto ad eccl'iā vt recipiāt fidē: ⁊ faciāt ſibi obediētiā. Et tota ethiopia q̇ eſt maxia regio inter tropicos ꝑueniet ⁊ ꝓmittet man⁹ ei⁹ .i. eleuabit man⁹ eius deo: ad obediendum xp̄o et recipiēdū fidē ei⁹. Uel ꝑ ethiopiā et egyptū ſubintelligit ⁊ cōprehēdit totū pplm gentilē: ⁊ oia regna mundi ꝑ nouā regulam de ſpecie ⁊ gñe poſitā in ꝓlogo: ſʒ ſpecial'r memorat egyptū ⁊ ethiopiā: eo q̄ eccleſia primo floruit in egypto ꝑ Marcū: vbi maxima multitudo xp̄ianorū incepit viuere ſm̄ euāgeliū ī fide xp̄i in ꝯtinuo ſtudio ſacraꝝ ſcripturarū: ⁊ hymnis ⁊ oratōnib⁹: ī q̄ eccleſia alexādrina multi poſtea floruerūt doctores ſucceſſores Marci: in tātū q̄ illa eccl'ia mittebat epiſcopos ꝑ partes mūdi ad īſtruēdos fideles: vt ait ſctūs Euſebi⁹ in eccl'iaſtica hiſtoria. Et iō dicit ꝓpheta q̄ ex egypto veniēt legati ⁊ doctores ꝑ oēs ptes mūdi ad cōuertēdos ⁊ inſtruendos ppl'os ad fidē. Itē dicit q̄ ethiopia ꝑueniet man⁹ deo: q: citi⁹ ꝯuerſa eſt ꝑ Mattheū Et q: ꝯtinue ex ethiopia veniūt multe man⁹ ⁊ ſocietates ad viſitādū ſepulchrū xp̄i in hieruſalē: ꝑ q̄s duas ꝓuincias ſubintelligit oia regna mundi. Ideo ſubdit agendo gratias.

eccl'a primo i egypto floruit ꝑ marcum.

Regna t're cātate deo: pſallite dño xciiij. d.ca. j.in glo. Pſallite deo qui aſcēdit ſuꝑ celū celi ad orientem.

¶O cetera oia regna t're cātate deo: ⁊ pſallite dño ieſu xp̄o: q: relicta ſpurcitia ⁊ ſuꝑſtitiōe idoloꝝ ꝯueniſtis ad agnitionē ṽitatis: ⁊ recepiſtis fidē xp̄i. Iō pſallite xp̄o deo: q̇ tāꝗ̄ victor ⁊ triūphator aſcēdit ſuꝑ celū celi .i. ſuꝑ celū ēpyreū: qd̄ d̄r celū celi ad oriētē .i. ꝯuerſ⁹ ē ad prēȝ vñ ort⁹ ē ⁊ exiuit ⁊ venit ī mūdū qñ īcarnat⁹ ē: ꝑut ipē dixit. Io. xv. Exiui a pr̄e ⁊ veni in mūdū. Et iterū relinq̇ mūdū: et vado ad pr̄em vñ exiui. Iō l'ra hieronymi h̄ʒ: q̇ aſcēdit ad ꝑncipiū: eo q̄ pater ē ꝑncipiū nō de ꝑncipio: ⁊ eſt ꝑncipiū ꝓducentium filiū. Iō ait dd̄. O vos fideles in xp̄o regñati pſallite xp̄o: qui habita victoria de mūdo ⁊ diabolo aſcēdit ſuꝑ oēs celos: imo ſuꝑ celū empyreuȝ vſq̧ ad patrē ſedet a dextris eius a quo accepit oēm poteſtatem in celo ⁊ in terra ⁊ in inferno. Et ideo ſubdit.

Ecce dabit voci ſue vocē ṽtutis: de p. di. iij. §.q. rēdū. date glīā deo ſuꝑ iſrl': magnificentia ei⁹ ⁊ virtus ei⁹ in nubibus.

¶Mittet ſpiritūſanctum in ap'los: et dabit voci ſue vocē virtutis: idest dabit virtutem ⁊ dona gratiarū ⁊ genera linguaꝝ apoſtolis: vt predicēt vocem euāgelicā q̇ eſt vox xp̄i: vt predicēt euāgeliū oī creature. Et dd̄ conuerſus ad ap'los ⁊ oēs fideles dicit. O apoſtoli date gloriā deo ſuper iſrael: ideſt predicate euāgeliū ⁊ oia mirabilia opera xp̄i ſuꝑ totā eccleſiā: ⁊ magnificētia eius et virtus ei⁹ ſit in nubibus .i. vſq̧ ad nubes: vel in nubibus .i. in apoſtolis qui dicunt̄ nubes Eſaie ſexageſimo. Qui ſunt hi q̇ vt nubes volant ⁊c. Itē hoc pōt referri ad angelos q̇ receperūt xp̄m in nube in die Aſcēſionis: ⁊ annūtiātes vniuerſalē ꝑſātem xp̄i dixerūt Uiri galilei qd̄ admiramini aſpiciētes ī celū q: hic ieſus q aſſumptus eſt a vobis ſic veniet in poteſtate magna ad iudicandū mūdū: quēadmodū vidiſtis eū euntē ⁊c. Et ideo cōcludit.

Mirabilis de⁹ in ſanctis ſuis de⁹ de ꝯſ. diſ. v. ca. de ſpū ſctō. iſrael ipſe dabit virtutem ⁊ fortitudinem plebi ſue: benedict⁹ de⁹.

¶Mirabilis erit xp̄s deus in ſctis ſuis apoſtolis ⁊ martyrib⁹ ⁊ doctoribus: q: ad ꝑdicationē eorū dabit fortitudinē fidei ⁊ virtutē ſpei: ⁊ charitatis ⁊ aliarū grāꝝ plebi ſue fideli: q: oēs gētiles ꝯuertent̄ ad fidē: et eccleſia xp̄i dilatabit̄ ꝑ oēs partes mūdi vſq̧ ad terminos terre: qd̄ nō fiet fortitudine armorū nec virib⁹ hūanis: nec ꝑ ꝑncipes ⁊ imperatores: ſed ꝑ hoīes ſimplices et plebeios:

z piſcatores vincet xp̄s reges et philoſo-
phos z iperatores in ſola ỽtute noīs ieſu q
receperũt cũ ſpũſctõꝝ bñdict⁹ de⁹ q̃ p tales
L ſimplices voluit ſuã oipotẽtiã demõſtrare: z
Con- ecclẽiam magnificare. ¶ Ex toto iſto pſalmo
cluſio recoligunt̃. xxiiij. pphetice zcl'oẽs. ¶ Pria
pi. zcl'o. q reſurgẽte dño z deſcẽdẽte ad īferos
j. zcl'o īfern⁹ fugit turbat⁹ a facie ei⁹: eo q expolia
uit eũ: z iudicauit diabolũ ad penã eternam
ij. con ¶ Scda zcl'o. q xp̄s aſcẽdit ſuper occaſum
clu mortis: q: triũphauit ꝯ morte ĩ ſua reſurre-
ſio. ctiõe: ita meruit aſcẽdere ſup occaſuꝫ celi. i.
ſup celũ aqueũ qꝺ eſt p̄mũ mobile ab oriẽte
iii. cõ ad occaſum. ¶ Tertia zcl'o. q xp̄s tres con
cl'o. ditiones hoim eduxit ab inferno. ſ. vnctos z
latronẽ exaſperanteꝫ z q̃ſdã de ſepulchro q̃
cũ eo ſurrexerũt: ita pariter tres zditiones
eduxit de tenebris pctõꝝ. Nam iudeos ab-
ſoluit a vinculis legis: z gẽtiles exaſperan-
iiij. tes duxit ad fidẽ: z oẽs eduxit de ſepulchris
zcl'o. pctõꝝ. ¶ Quarta zcl'o. q eccl'ia xp̄i ꝺr dom⁹
vni⁹ moris: eo q oẽs fideles viuũt in ea vna
v. con nimiter ſub vna fide z vna lege euãgelica ſo
cl'o. ciati. ¶ Quita zcl'o. q ſola eccl'ia ꝺr vere po
vi. cõ pul⁹ dei: eo q ẽ cõcors multitudo hoim vna
cl'o. lege ſociata. ¶ Sexta zcl'o. q ſola eccl'ia ꝺr
hereditas dei: eo q eius ciues pertinent ad
vij. celeſtẽ hereditatẽ: et a deo poſſident̃ p gra-
zcl'o. tiã. ¶ Septima zcl'o. q ſola eccleſia ꝺr oui-
le xp̄i: eo q ĩ ea habitãt oĩalia z oues xp̄i pa
viij. ſcẽtes paſcua eccleſiaſticoꝝ ſacramentoꝝ.
zcl'o. ¶ Octaua zcl'o. q xp̄s rector et diſpenſator
ỽtutũ et donoꝝ dilecti p̄ris ſui dedit ỽbum
ix. cõ- ap̄lis euãgelizãtib⁹ cũ multa ỽtute miracu
cl'o. loꝝ. ¶ Nona zcl'o. q xp̄s diſpẽſator bonoꝝ
dilecti p̄ris ſui diuiſit ſpolia virtutũ et gra-
x. zcl'. tiaꝝ domui ſpecioſe p̄ris ſui: ſcꝫ eccleſie ſpõ
ſe ſue. ¶ Decima zcl'o. q eccl'ia z colũba ha
bẽt pẽnas deargẽtatas z dorſum in pallore
auri p diuerſos gradus virtutuꝫ z ſanctita-
tis: z ſm diuerſos gradus ſanctoꝝ q̃ figu-
xi. cõ rant̃ per diuerſitatẽ pennaꝝ colũbe: ¶ Un-
cl'o. decima zcl'o. q xp̄s ornauit eccleſiã ſpõſam
ſuã diuerſis gradibus ordinũ: z prelatorum
z rectoꝝ: z officioꝝ ad purgãdos z dealbã
xij. dos pctõres. ¶ Duodecima zcl'o. q ſola ec
zcl'o. cleſia eſt mõs pinguis pinguedine ſacramẽ
toꝝ: ĩ qua paſcunt̃ oues xp̄i ĩ paſcuis vber-
xiij. rimis ſacramẽtoꝝ. ¶ Tredecima zcluſio.
zcl'o. q de⁹ in ſola iſta eccl'ia habitat pergratiam
xiiij. z in ſupnis per gloriã. ¶ Quartadecima cõ-
zcl'o. cluſio. q xp̄s in ſua aſcenſiõe accepit oĩa do
xv. na a patre oĩbus diſtribuenda. ¶ Quinta-
zcl'o. decima concluſio. q xp̄s moriẽdo deſtruxit
mortem: z reſurgẽdo fecit eã nobis peruiã:
vt eſſet nobis p eã iter ad vitã z aſcendendo
fecit nobis iter proſperũ per celũ z gloriam.
xvi. ¶ Sextadecima cõcl'o. q exitus xp̄i ab hac
zcl'o. vita fuit p mortem: ideo meruit oĩa ſupradi

cta dona a p̄re recipere z totũ gen⁹ humanũ
liberar̃ z ſaluare. ¶ Decimaſeptima zcl'o. q xvij.
deſtructio z punitio iudeoꝝ facta eſt in vin zcl'o.
dictã mortis xp̄i: vñ perdiderũt regnũ et ſa-
cerdotiũ. ¶ Decimaoctaua concl'o. q ſicut
exercit⁹ filioꝝ iſrael circuiuit terrã ꝓmiſſio
nis p deſertũ z montẽ ſeir: z intrauit p ba-
ſan z iordanẽ: z vaſtauit oẽs ciuitates cha-
naã cum regib⁹ z habitatorib⁹ ſuis: ita pari
ter p eandẽ partẽ introierũt copie romano-
rum z deſtruxerũt oẽs ciuitates a baſan vſq;
ad mare occidentale: z vltimo cõbuſſerũt z
euerterũt hierl'm: z trucidarũt vnã ptẽ ha-
bitatoꝝ: z alterã captiuauert̃: z tinxerũt pe
des ſuos ſanguine occiſoꝝ z canes linxerũt
z ſatiati ſunt ſanguine iudeoꝝ: qꝺ totum fa
ctũ ẽ ĩ vindictã mortꝫ xp̄i. Ex q̃ pꝫ q vaſtatio
chananeoꝝ fuit figura vaſtatiõis iudeoꝝ. xix.
¶ Decima nona zcl'o. q ingreſſus filioꝝ iſ zcl'o.
rael fuit figura ingreſſus ap̄loꝝ ad ppl'ꝫ gẽ
tilẽ. Nã ſicut in illo igreſſu ioſue elegit duo- De⁹
deciꝫ principes: ſcꝫ vnũ de qualibet tribu q̃ ĩ ſctis
precederent arcã cũ leuitis tubicinantibus ſuis
z pſallẽtibus z puellis tympanizantibus: et mira
ſic trãſierũt iordanem cũ arca: z ſubiecerũt bilis.
totam terram cum regibus ſuis: ita pariter
xp̄s elegit duedeciꝫ ap̄los ex eiſdẽ. xij. tribu
bus: qui portantes hoc nomẽ ieſus in arca
euangelica intrauerũt per ppl'm gentilem z xx. cõ
ſubiecerunt oĩa regna mũdi iugo xp̄i. ¶ Ui cl'o.
geſima zcl'o. q ſicut ex illis. xij. patriarchis
filijs iacob multiplicat⁹ fuit totus populus
iſrael p generationẽ carnalẽ: ita ex. xij. apo
ſtolis regeneratis a xp̄o multiplicat⁹ eſt to-
tus ppl's chriſtianus per regenerationẽ ſpi- xxi.
ritualem et baptiſmalẽ. ¶ Uigeſimaprima zcl'o.
cõcluſio: q oẽs xp̄iani ſunt ſemẽ abrae: et fi-
lij iſrael ſm promiſſionẽ z ſpiritũ: et ſic tota xxij.
eccleſia chriſti eſt verus iſrael iudeis repro zcl'o.
batis. ¶ Uigeſimaſecunda concluſio. eſt q
virtus hui⁹ nominis ieſu: et virt⁹ ſpũſſancti
quam diſcipuli receperunt in monte ſion in
hieruſalem in die pẽtheco. cõfregit z repſſit
ferocitatẽ z crudelitatem imperatoꝝ. z ty-
rannorum eccleſiam perſequẽtium: intãtuꝫ
q apoſtoli z martyres et doctores triũpha-
rũt de eis: z de toto populo gẽtili z ſubiece-
runt oĩa regna terre iugo xp̄i: et egyptus: et
ethiopia: et totus populus gentilis recepe-
rũt fidẽ xp̄i p cõuerſionẽ Conſtantini: intan
tũ q reges terre qui ante perſequebant̃ ec-
cleſiã: poſtea obtulerunt munera xp̄o in ec- xxiij.
cleſijs quas cõſtruxerunt. ¶ Uigeſimater- zcl'o.
tia cõcluſio. q xp̄s fuit mirabilis in ſanctis
ſuis apoſtolis. Nam p hoĩes ſimplices z pi
ſcatores vicit z lucratus eſt philoſophos et
imperatores. Uñ maioris ỽtutis fuit fides
z gratia apoſtoloꝝ: q̃ ſciẽtia philoſophoꝝ
et fortitudo z potentia regũ z imperatoruꝫ.

xxiiij. ɔclo. ¶ Uigeſima quarta ɔcluſio eſt q̄ iſte pſalm⁹ nõ põt ꝓcile telligi de illo egreſſu iſrl' de egypto.ꝛ ꝑegrinatiõe ꝑ deſertũ ſicut ceci iudei exponūt. Nã ſi dd̃ nõ loqueret̃ ꝓphetice in hoc pſalmo: tũc nõ eſſet ꝓpheta: ſed hiſtoriographus narrãs ſolam hiſtoriã. Itẽ multa interceſſerunt in hoc pſalmo q̄ nullo mõ cõuenirẽt illi hiſtorie. Nã hic ꝓpheta loquit̃ de futuro dicẽs: pluuiã volũtariam ſegregabis de⁹ hereditati tue: ergo nõ loquit̃ de pluuia mañe facta in deſerto. Itẽ de⁹ nõ dedit illi ppl'o verbũ euãgelizantib⁹ ꝟtute multa: ſicut hic dicit̃: nec deus accepit ab illo dona in monte Sinai hoib⁹ diſtribuenda: nec exitus mortis: ſicut hic dicit̃: nec egypti⁹ miſit legatos ad illũ ppl'm: nec ethiopia ꝑuenit tũc man⁹ deo: nec regna terre cãtarũt deo iſrael laudes: nec crediderũt deo nec fuerũt ſubiecta illi ppl'o: ſicut i hoc pſalmo memorãtur: ergo ſequit̃ q̄ dd̃ ad literã loquit̃ de xp̄o ꝛ eccl'ia ſponſa ꝓut expoſitũ eſt. Sꝫ q2 dd̃ in hoc pſalmo ꝛ in ceteris aliq̃n vtit̃ figura ꝑ figuratõ i vocabulis: idõ decipiunt̃ miſeri ꝛ ceci iudei: nõ ꝑcipiẽtes ſacra deo qũo oĩa illa myſteria facta ſunt i figura xp̄i ꝛ eccl'ie. Et qũo illa dom⁹ ſpecioſa ꝛ colũba deargẽtata ꝛ mons pinguis eſt eccleſia ſponſa xp̄i: ꝛ qũo dauid ꝓuidens in ſpiritu oĩa myſteria euangelica ꝑ illa myſteria ve.te. fecit hunc pſal. ꝛ alios ꝓphetice de xp̄o ꝛ eccl'ia. Ex toto diſcurſu hui⁹ pſalmi ptꝫ q̄ ſalomõ ex hoc pſalmo ꝛ.xliiij. ſumpſit materiã ad cõdẽdum librũ canticorũ: eadẽ eſt enim materia in magna parte: niſi q̄ mutauit ſtylũ. Nam in illo libello nil aliud facit niſi q̄ ſub metaphora ſponſi ꝛ ſpõſe deſcribit totũ diſcurſum eccleſie ab incarnatione vſq3 ad eius ꝓſperitateꝫ poſt conuerſiõnẽ Cõſtantini. In hoc aũt dd̃ idem facit niſi q̄ incepit a reſurrectiõe xp̄i: q̃n lex euãgelica icipit ꝓmulgari: ꝛ q̃n eccl'ia fuit per xp̄m dotata. Et idõ ſalomon q̃nq3 vtit̃ eiſdẽ vocabulis: q2 eccl'iam appellat colũbã ꝛ ſpecioſam: ꝛ ornatã diuerſis ornamentis: ꝛ q̃nq3 ponit vocabula illis correſpondentia. Nam hort⁹ irriguus idem eſt q̄ mons pinguis ꝛc. Ideo nemo miretur ſi tantum volui immorari in expoſitione huius pſalmi eo q̄ eſt durus ꝛ ſcabroſus ꝓpter vocabula metaphorica ꝛ figuras grammaticales. Et idõ potius volui ſatiſfacere ſimplicibus ſacerdotibus ꝛ fidelibus ſingula pluries iterando q̄ cum peritis profunda diſputando.

De ɔl. diſ. ij. c. cuꝫ oẽ ſuꝑa. ex̄a.

Aluũ me fac de⁹: q2m̄ intrauerũt aq̄ vſq3 ad animam meam.

Infixus ſuꝫ i limo ꝓfundi: ꝛ non eſt ſubſtantia.

Ueni i altitudinẽ maris: ꝛ tẽpeſtas demerſit me.

¶ Titul⁹ ſcd̃m hieronymũ victori ſuꝑ roſis ſiue aliis ꝛ idõ dicit chaldei q̄d dd̃ fecit hũc pſal. in ꝑſona toti⁹ populi exiſtẽtis in hac captiuitate: eo q̄ habitauit inter ifideles ſicut roſa inter ſpinas: ꝛ allegat illud cãticoꝝ ſcd̃o. Sicut roſa inter ſpinas ſic amica mea inter filias: ꝛ dicit q̄ loquit̃ tot⁹ ppl's iudaic⁹ tanq̄ vna ꝑſona: ſꝫ iſte ceci⁹ manifeſte mẽtit̃: q2 ea q̄ dicunt̃ in hoc pſalmo nõ poſſunt cõuenire illi populo obſtinato ꝓpter iã ſupradicta: maxime q2 nulli ibi paſſio xp̄i eſt magis manifeſta q̄ i hoc pſalmo: ꝛ ratio eſt: q2 hic ꝓpheta magis videt̃ euãgeliſta q̄ ꝓpheta: ꝛ magis videt̃ texere hyſtoriã paſſiõis xp̄i q̄ ꝓphetiã. Itẽ magis eſt credẽdũ beato petro q̄ actuũ ꝑmo allegat ſcripturã hui⁹ pſalmi ꝯ crucifixores xp̄i dicẽs. Fiat habitatio eoꝝ deſerta: ꝛ in tabernaculis eoꝝ non ſit qui inhabitet. Item magis eſt credẽdum beato Ioanni euãgeliſte qui aſſerit hũc pſalmũ eſſe factũ in perſona chriſti allegando illũ verſum zelus domus tue comedit me. Ioannis ſecũdo Idõ eſt dicendũ q̄ vbicũq3 ponitur roſa ſiue lilium in ſcriptura ſemper primo intelligitur xp̄s q̄ fuit ſpecioſus ſine labe pc̄ti inter filios hominũ: vt dictũ eſt pſalm̃.xliiij. ꝛ fuit pulcher inter peccatores ſicut roſa inter ſpinas: quia ſolus ipſe ſecundum naturam non fuit punctus ſpinis peccatorũ ade ꝛ alioꝝ hoim: ꝛ ideo ſicut roſa qui eſt pulcherrimus floruꝫ naſcitur inter ſpinas in ſe non habens ſpinas: ſed pulcrum odorem ꝛ colorem ita xp̄s inter ſpinas peccatorũ hominũ ꝛc. Ex cõſequenti intelligitur eccleſia. Nam quod xp̄us habet ꝑ naturam: eccleſia habet per gratiaꝫ deriuatam a capite ſuo chriſto. Nam cum ipſa eſſet ſpinoſa in filiis: tamẽ chriſtus per paſſionẽ ſuam ꝛ ſacramenta amouit ſpinas peccatorum: ꝛ reddidit ipſam pulcram ſine macula ꝛ ruga: ꝛ fecit ipſam roſam q̄ quideꝫ eccleſia hodie eſt inter ceteros populos infideles ſicut roſa inter ſpinas: vt patet Cãticorum ſecũdo: Secundũ vero.lxx. titul⁹ huius pſalmi eſt iſte. In finem pro his qui commutabunt̃ ipſi dauid. Ad cui⁹ intellectuꝫ eſt aduertẽdũ q̄ cõmutatio idẽ eſt quod cãbiuꝫ ſiue venditio ꝛ emptio: vtputa q̃n vna res ex vna qualitate ſiue cõditione mutat̃ in aliam ſiue q̃n pro vna re commutatur ꝛ datur alia. Et ſic dicimus q̄ omnes chriſtiani et fideles ſunt commutati. Nam primo erant peccatores ꝛ in poteſtate diaboli: ſed ꝑ paſſionẽ chriſti ſunt commutati de peccato ad gratiã. ꝛ de captiuitate in libertatem. Item ſunt cõmutati pro paſſione. Nam chriſtus dedit vitam ſuam in cruce pro eis: ꝛ ſic per paſ-

Nota ꝑ roſã vel liliuz xp̄m itelligit.

Commutatio q̄d ſit fideles dicũt̃ cõmutati.

ſionē ſuā redemit oēs nos. Et ſic dicit Au-
guſtinus qḋ in baptiſmo nil aliud facit eccle-
ſia niſi ꝙ emit illū paruulū baptizatū precio
paſſionis xp̄i: ⁊ liberat ipſum a captiuitate.
Et ſic paſſio xp̄i fuit quedaꝫ cōmutatio: ⁊ ſic
Paſſio xp̄i dr̄ cōmutatio. oēs redēpti ſunt cōmutati ꝑ paſſione xp̄i: qꝛ
xp̄s dedit paſſionē ſuā patri: vt nos a capti-
uitate redimeret ⁊ iō qꝛ Dauid deſcribit to-
tā paſſionē xp̄i in hoc pſalmo: quā paſſionē
xp̄s dedit patri ꝓ nobis in cruce: ideo eſdras
ꝓpoſuit in titulo ꝓ roſis ſiue ꝓ his xp̄ianis q̄
cōmutabunt: id eſt dd̄ fecit hūc pſalmū i glo-
ria chriſti. Et dirigit ipſum in xp̄m q̄ eſt finis
legis. q̄ dedit ⁊ obtulit paſſionē ſuam in hoc
pſalmo memoratā ꝓ his fidelib⁹ q̄ redimentur
qui dicunt roſe ⁊ lilia inter ſpinas infideliū.
Vn̄ eſt etiā aduertēdū ſicut ſepius dictū eſt:
ꝙ quicq̄d paſſus eſt xp̄s in capite: paſſus eſt
poſtea i mēbris: ⁊ iō iſte pſalm⁹ primo cōpe-
tit xp̄o: ⁊ ex cōſequēti toti eccleſie. Sꝫ qꝛ iā in
xp̄o ꝙ̄ i eccleſia iſta quatuor fuerūt ꝑ ordinē.
Primo ꝑſecutio ⁊ paſſio. Secundo liberatio.
Tertio punitio ꝑſecutorū. Quarto ꝓſperi-
In xp̄o ⁊ eccl'ia q̄tuor fuerunt. tas xp̄i ⁊ regni ⁊ eccleſie: vbi diuinus cultus
fuit amoliatus: ideo quatuor facit chriſtus i
hoc pſalmo per ordinem: Nam primo expo-
nit querelā ſuā narrando totā ſuā ꝑſecutio-
nē ⁊ paſſionē. Secundo petit liberari. Ter-
tio petit vltionē de perſecutoribus. Quarto
ꝓmittit gratiarū actiones per diuinū cultū.
Scḋm ibi. Ego vero orationē. tertiū ibi. Fiat
mēſa eorū. quartū ibi. Laudabo nomen dei.
Quantū ad primū duo facit xp̄s. Nam ꝑmo
exponit querelā ſiue querimoniam ante na-
trē. Secundo petit fructū ſiue noſtrā redem-
ptionē pro meritis ſue paſſionis. ¶ Quan-
tū ad primum eſt aduertēdū ꝙ vehemens
Perſecutio cōparat' periculo aquarum. perſecutio cōparat periculo aquarū cōmu-
niter in ſacra ſcriptura. Nam ſicut excedens
aqua ſubmergit hominē ſine defenſione: ita
⁊ vehemens ꝑſecutio. Sed triplex eſt pericu-
lū aquarū: vnū in torrente ſiue flumine tēpo-
re magnarū pluuiarū. Secūdo pōt q̄s peri-
Triplex ē periculū aquarum. clitari in aliquo loco profundo ⁊ limoſo ſiue
cenoſo. Tertio in tempeſtate maris: ita re-
perit triplex ꝑſecutio: ſcꝫ populi ⁊ hypocri-
tarū ⁊ regū. Nā ꝑſecutio: ⁊ furia populi com-
parat furie torrētis. Nā ſicut torrens tēpore
Perſecutio triplex. pluuiarū trahit arbores ⁊ oīa q̄ ſunt i ripa: ⁊
erit extra alueum: ſed in breui ceſſat eius fu-
ria: ita furia populi cōtra aliquē inuehitur
vſqꝫ ad mortē: ſꝫ cōpleta furia penitet eū fe-
ciſſe: vnde incipiente vno in populo oēs ſe-
quunt. Itē ꝑſecutio hypocritarū cōparat la-
cui ꝓfundo ⁊ limoſo: qui licet nō mittat fluc-
tus manifeſtos: tn̄ ſi abſorbet hominē non
pōt inde exire. Perſecutio aūt regis cōpara-
tur fluctib⁹ maris: qꝛ rex ⁊ princeps manife-
ſte perſequit ⁊ cum magno impetu: ideo ergo

iſta tria ḡna ꝑſecutionū paſſ⁹ ē xp̄s. Nā p̄mo
paſſus ē ꝑſecutionē hypocritarū. ſ. ſcribarū ⁊
phariſeorū: quorū malitia fuit ꝓfunda ⁊ limo-
ſa: qꝛ ſub zelo ei⁹ ꝓceſſerūt ꝯ iuſtū occulte: ne
forte tumult⁹ fieret in ꝑplo. Scḋo paſſus eſt
a pplo. Nā pplo videns intētionē ſcribarū ⁊
phariſeorū furioſe ⁊ abſqꝫ deliberatione mo-
ti ſunt ꝯ xp̄ꝫ dicētes: crucifige crucifige eū: ſꝫ
in breui penituit eos poſtq̄ fuit crucifix⁹. Nā
videntes ſigna facta. ſ. tenebras ſup terrā ⁊ ce-
tera reuerſi ſunt i ciuitatē ꝑcutiētes pectora
ſua Luc. xxiij. Tertio xp̄s paſſus ē a pilato
q̄ manifeſte ipꝫ flagellauit ⁊ ſniaꝫ mortis exe-
cutiōi mādauit Sic ḡ dd̄ iſtas tres ꝑſecutio-
nes ꝯparat trib⁹ ꝑiculis aquarū. Dicit ḡ xp̄s
ꝑ os dd̄. O p̄r ſaluū me fac i hac paſſiōe: qꝛ
aque ꝑſecutionū intrauerūt vſqꝫ ad aiaꝫ meā.
Nā q̄dā ꝑſecutiōes nō attingunt niſi vſqꝫ ad
bona tꝑalia: q̄dā vero vſqꝫ ad corp⁹: vt cū q̄s
patit infirmitates ⁊ dolores ſꝫ iſte mee ꝑſe- Nota
cutiones intrauerūt vſqꝫ ad alam meā: qꝛ
realiter mortuus ſum: ⁊ ſeparata eſt aīa a
corpore in cruce. Intrauerūt ergo aque vſqꝫ
ad aiam meā id eſt vſqꝫ ad ſeparationē aīe a
corpore: qꝛ paſſus ſum tres terribiles ꝑſecu-
tiones. Nam primo intrauerūt aque torren-
tis furioſi vſqꝫ ad aiam meam qn̄ tot⁹ popul⁹
fuit cōmotus dicēs: crucifige ⁊ cetera: ſed ſe-
cunda perſecutio ſiue ꝑiculum fuit pei⁹. Nā
infixus ſum in limo ꝓfundi ſcribarū ⁊ pha-
riſeorū: ⁊ ſacerdotū: qꝛ in malitia inueterata
eorū infixus eſt pes meus: ⁊ exinde non po-
tui exire ſine morte vſqꝫquo in me non fuit
ſubſtantia. i. vita qꝛ nunq̄ ceſſauit eorum li-
moſa ⁊ occulta malitia vſqꝫ ad mortē meam.
Dicunt eīm hypocrite ⁊ ſcribe ⁊ phariſei lac⁹
limoſus ⁊ ꝓfund⁹ ꝓpter ꝓfundā iniq̄tē ⁊ ma-
litiā ⁊ auaritiā. Itē nō ſolū infixus in limo ꝓ- Hypocrite dr̄ lac⁹ limoſ⁹.
fundi phariſeorū ⁊ ſcribarū: ſꝫ etiā tēpeſtas
Maris ⁊ furie ⁊ poteſtatis ipſi⁹ pilati ꝓcura-
toris impatoris demerſit me ad mortē crucis
iudicādo ⁊ deſtinādo. Et ſic incidi triplex ꝑi-
culū aquarū ꝑſecutionū. ſ. furioſi torrētis: po-
puli clamātis crucifige ⁊ limoſi ꝓfundi lac⁹
ſacerdotū ⁊ ſcribarū ⁊ phariſeorū machinā-
tiū i mortē meā: ⁊ ꝯſpirādo ⁊ cooperādo mihi
perā legis: ⁊ icidit ēt i tēpeſtatē maris furioſi
pilati ferētis ⁊ ꝓmulgātis i me ſnīaꝫ mortis: Joh. xix.
⁊ iſte demerſit me in ſepulchro ⁊ morte. Mat. xxvij. Mar. xv. Luce. xxiij.

Laboraui clamās: rauce facte ſunt
fauces mee: defecerūt oculi mei dū
ſpero in deum meum.

¶ Nota ꝙ ſupradicta pericula fuerunt ita
magna ꝙ xp̄s nullum habuit adiutorem niſi
deum patrem: ideo ad ipm̄ clamauit vt eū li-
beraret: ſed quomodo fuit exauditus ꝓ ſuper
ꝓ ſua reuerentia: ⁊ quomodo illa verba oīas

ſionis ſunt intelligẽda ad ſenſum in q̃ ſiunt ꝛ nõ ad ſenſum quẽ faciũt: vt dctm̃ ẽ pſal. ij. ꝛ .xxj. iõ dicit xp̃s. Laboraui i tẽplo ꝛ ꝑ ſyna gogas vocãdo eos ad fidẽ. Scd̃o in captiõe qñ dixi tañ ad latronẽ ꝛc. Tertio i horto qñ ter oraui. Quarto i cruce qñ ꝓ ꝑſecutoribus exoraui: ꝛ clamãs ſic ꝑ nimio labore fauces mee rauce facte ſũt. i. oĩa mẽbra mea debili tata ſunt: ꝛ viribꝰ euacuata vſq; ad mortẽ: ꝛ oculi mei defecerũt. i. laſſati ſunt ꝛ clauſi ꝑ mortẽ: dũ ſpero ꝛ ſperabã in deũ meũ patrẽ ſpero dico vt mea membra liberaret: ꝛ calix meus ad eos trãſiret: eodẽ modo quo dictũ eſt pſal. xxj. ꝛ ſperabã etiã ꝙ iudei conuince rent ꝛ cognoſcerent veritatem.

ſup. xxxix. c.10. pix. mat. xxvij. lu. xx. iij. mar. xv.

Multiplicati ſunt ſuꝑ capillos ca pitis mei: qui oderunt me gratis. Confortati ſunt qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſte: que non ra pui tunc exoluebam.

❡ Ipſi iudei q̃ oderũt me gratis ſine deme ritis meis multiplicati ſunt ꝯ me ſuꝑ capil los capitis mei: q2 plures fuerũt ꝑſecutores quã capilli capitꝫ mei: ꝛ iſti fuerũt ꝑplares decepti a ſacerdotibꝰ: ꝛ oẽs iſti tã phariſei ꝙ ꝑplares q̃ ꝑſecuti ſunt me iniuſte ſine cã et demeritis meis: cõfortati ꝛ multiplicati: ꝛ for tificati ſunt ꝯ me falſa crimina imponendo. Que nõ rapui. hic ꝓbat ꝙ iniuſte paſſus ẽ. Nã nullꝰ punit iuſte niſi ex ꝓpriis demeritiſ ſꝫ xp̃s nũq; demeruit nec peccauit: ſꝫ paſſus ẽ ꝓ pctõ pm̃i parẽtis ꝛ ꝓ pctis nr̃is ꝑteritis ꝛ futuris. Nã adã rapuit fructũ a ligno veti to: ſꝫ xp̃s paſſus ẽ vt nos liberaret: ꝛ iõ ait: qd̃ nõ rapui: tũc. ſ. in cruce exoluebã ꝓ olbꝰ ſupple. ❡ Sꝫ eſt aduertẽdũ qd̃ duplicẽ rapi nã cõmiſit adã. Nã primo rapuit fructũ ꝓhi bitũ. Scd̃o voluit rapere diuinitatẽ volẽdo ſe eſſe ſimilẽ deo: ꝛ iõ perdidit felicitatẽ: vt inq̃t Aug. ꝛ iõ deꝰ factꝰ eſt homo vt hoiez redi meret: ſꝫ eſt aduertẽdũ qd̃ paſſio xp̃i vno mõ põt dici iuſta: alio mõ iniuſta. dr̃ eñi iniuſta rõne actoꝝ: q2 mala volũtate iudeoꝝ perpe trata fuit ſine cã ꝛ demerito xp̃i: iõ dicit qui oderũt me gratis ꝛ iniuſte. Scd̃o dr̃ iniuſta rõne ꝑſone xp̃i: q2 talẽ mortẽ nõ merebat: cũ eſſet iuſtꝰ iõ ait. qd̃ nõ rapui tũc exoluebam patiẽdo penã latronis: cũ nõ eſſem latro: ſꝫ illa paſſio fuit iuſtiſſima rõne delicti pm̃i pa rẽtis: ꝙ talẽ punitionem merebat: ſꝫ q2 xp̃s voluit effici caput fidelium: ꝛ pati ꝓ mẽbris vt nos oẽs liberaret: hĩc rõne noſtri illa paſ ſio fuit iuſtiſſima: ꝛ modꝰ redimẽdi debitꝰ ꝛ ꝯgruus: vt inq̃t Aug. xj. de tri. c. xiij. Et iõ in illa paſſione noſtra iuſtitia facta eſt: et nos ibi fuimꝰ iuſtificati: ꝛ nr̃m debitũ ꝑſolutum: ꝙ penas quas nos pẽdere et ꝑſoluere tene

Z adam cõmiſit du plicez rapinã

bamur de iure: perſoluit xp̃us pro nobis li cet hoc fuerit factũ mala voluntate iudeo rum. Ideo ſubdit chriſtus.

Deus tu ſcis inſipientiã meã: ꝛ de licta mea a te non ſunt abſcondita. ꝯ pe. d.v.c. ꝯſideret. ſ. ſieret

❡ In tranſlatione hierony. dr̃. Tu ſcis ſtul titiã meã: et pctã mea a te nõ ſunt abſcondi ta: q̃ q̃dẽ iſta dupliciter põt intelligi: vno mõ ironice ꝛ ꝑ antiphraſim: vt filiꝰ dicat. O pr̃ tu ſcis inſipientiã meã: q2 nulla eſt: ꝛ delicta mea q̃ nũq; feci. q. d. tu ſcis ꝙ nũq; peccaui. Alio mõ põt intelligi aſſertiue retorquendo ſtultitiã ꝛ pctm̃ in Adã q̃ putauit rapere di uinitatẽ: ꝛ ꝑdidit felicitatẽ: vt inq̃t Aug. Sꝫ hoc põt adhuc dupliciter intelligi. Uno mõ ꝓut xp̃s pctã ipſius adã ꝛ nr̃a dicit eẽ ſua nõ q̃ ad culpã ſed quo ad penã: ꝛ hoc tañ aduo catꝰ ꝛ ꝓcurator: ꝛ fideiuſſor: ꝛ paſtor: ꝛ ſponſus: ꝛ caput: ſicut dictũ eſt pſal. xvij. et. xxj. Alio mõ iſta locutio põt intelligi ꝑ meto nomiã: inq̃tũ effectus nolat noie cauſe. Si cut dr̃ pmo de aia ꝙ ira eſt accenſus ſangui nis circa cor: ꝛ in ſcd̃o eiuſdeꝫ qd̃ guſtus eſt q̃dã tactus. i. fit ex quodã tactu ꝛc. Nã q̃dẽ locutiões ꝛ pdicatiões dicunt cauſales: que frequẽter ſiunt in ſacra ſcriptura: ita ꝙ xp̃s oẽs penalitates q̃s ꝓ nobis aſſumpſit: ꝛ pe nas quas ꝓ pctis noſtris pertulit appellat pctã inq̃tũ fuerunt cauſata in eo ex pecca tis noſtris. Et ſic famẽ ꝛ ſitim: et flagella: et crucem ꝛ mortẽ ſuam: quã pro ſtultitia ꝛ pec cato Ade: ꝛ oim nr̃m ſuſtinuit: dicit peccata ſua nomine cauſe: ita etiã per oppoſitum cauſa nolatur nomine effectus in ſcriptura Et ſic Paulus concupiſcentiam appellat peccatum ad Romanos. vij. cum dicit. Non operor ego ſed quod habitat in me peccatũ: eo ꝙ illa concupiſcentia ꝛ lex membroꝝ ef ſicit peccatũ per conſenſum: quia ipſa nõ eſt pctm̃ formaliter ſed efficienter: inquantũ ef ſicit pctm̃ in aia: vt ait beatus Iacobus. c. j. ꝙ vnuſquiſq; tentatur a concupiſcentia ſua diſtractus ꝛ illectus. cõcupiſcentia aũt cum conceperit: parit peccatũ: pctm̃ autez cũ cõ ſummatũ fuerit generat mortẽ. Et ſic pecca tum etiã dicitur mors inq̃tum efficit mortẽ Ita etiã ſacra ſcriptura per eãdem rationẽ ꝛ modum nõ ſolũ penalitates ꝛ penas chri ſti appellat peccata: ſed etiam ipſum chri ſtũ dicit factũ peccatũ. ij. ad Corin. v. Unde ait apl̃s ꝙ deus pater eum. ſ. xp̃m qui non nouerat peccatum pro nobis peccatũ fecit. ❡ Ad cuius intellectũ eſt aduertẽdũ ꝙ qñ ſuſpendit latro: aut punit aliq̃s reus: non intendit lex naturã hoĩs delere: ſed furtum aut q̃dlibet crimẽ in eo: ꝛ iõ furtũ aut crimẽ eſt illud qd̃ ſuſpẽditur in illo: ꝛ ſic illa puni tio ꝛ ſuſpẽſio dr̃ peccatũ: inq̃tũ eſt effectus

Nota

Nota quo ſepe cã ap pellatur noie effeſ ctꝰ vt cõcupiſcẽ tia pctm̃

Pctm̃ dicit mors

Bona indu ctio.

peti ꝛ criminis cōmiſſi. Cum ergo xp̄s fuit
crucifixus ꝛ punitus ꝑ pctis nr̄is: iō ſceleſ
ta ꝛ pctā nr̄a fuerunt in illo crucifixa ꝛ puni
ta: ſicut ait apl's ad Roma. vj. q in xp̄o verꝰ
hō crucifixus eſt: ꝛ oēs ſumꝰ crucifixi ꝛ ↄſe
pulti ī eo. ꝛ ad Colloſ. ij. dicit q chirographū
qḋ cōtra nos erat fuit affixū cruci cū eo. Itē
Not. Eſa. liij. dī q deꝰ poſuit in eo iniq̄tates oim
noſtrū: ꝛ lāguores nr̄os ipſe tulit ꝛc. q. d. q i
eo crucifixit iniq̄tates ꝛ pctā: ꝛ per ↄñs illa
crucifixio effectiue pōt dici pctm̄ nr̄m. i. ſacrifi
ciū ꝑ pctō nr̄o: ꝛ hoc ꝑ figurā q̄ dī methono
mia. Ita ḡ ē intelligendū qñ apl's dicit q pr̄
pr̄ fecit filium ſuum pctm̄ — fecit xp̄m filiū ſuū pctm̄. i. crucifixū ꝛ punitū
ꝛ paſſum ꝑ pctō: inq̄tū in eo crucifixit ꝛ pu
niuit pctm̄ nr̄m. Itē fecit ipm̄ pctm̄. i. morta
lē ꝛ paſſibilē ꝑ pctō: inq̄tu mors ꝛ paſſio: et
pena eiꝰ fuit effectꝰ nr̄i pcti. Itē deꝰ pr̄ fecit
xp̄ꝫ ꝑ nobis pctm̄. i. ſacrificiū ꝑ nr̄o pctō: in
quantū fuit factꝰ ſacrificiū ꝛ oblatio ꝑ nr̄o
pctō ſicut dictū eſt pſal. xxxix. Et ſic etiā dr̄
Ozee. iiij. q ſacerdotes comedebāt pctā po
puli. i. ſacrificia ꝛ oblatiōes q̄ fiebāt ꝑ pec
catis ppl'i. Et ſic xp̄s in hoc loco ꝛ pſal. pctā
nr̄a dicit ſua nō q̄ ad culpā ſꝫ quo ad penam
inq̄tū ſua mors ꝛ paſſio fuit effectꝰ cauſatꝰ
ex peccatis noſtris in ipo. Et ideo ait: O pr̄
tu ſcis inſipientiā meā. i. penā quā patior ꝑ
pter inſipientiā ipſoꝝ ꝑmoꝝ parentum. Et
pctā mea. i. penalitates quas aſſumpſi: ꝛ pe
ne q̄s patior a te nō ſunt abſcondite: qꝛ non
patior ꝑ me: ſed ꝑ pctis filioꝝ adā: q̄ rapuit
fructum ꝓhibitum: ꝛ iō qḋ nō rapui in adaꝫ
tūc exoluebā in cruce: qꝛ obtuli me in ſacrifi
cium ꝑ pctō ipſius adam ꝛ oim filioꝝ ſuoꝝ.

de ↄl. b. ait oēs ꝛ c. q̄ris e me. ꝛ. iij. viu. q. ſ. c. vi. et ad ro. j.

Non erubeſcant i me qui expectāt te domine: domine virtutum.

Non confundantur ſuper me: qui querūt te deus iſrael.

¶ In hac ſcda pte petit xp̄s fructū ſue paſ
ſionis. ſ. ꝑ ſuam paſſionem membra ſua li
berari. Nā ſicut ꝑ ſuam reſurrectionē nos
glorificauit: ita ꝑ paſſionē nos a morte perpe
tua ꝛ captiuitate liberauit: ideo priꝰ petit ca
ptiuos redimi per paſſionē dicēs. O pr̄ deꝰ
iſrael poſtq̄ tu ſcis: ꝛ a te nō eſt abſconditū
q ego patior ꝑ inſipiētia ꝛ delictis mēbroꝝ
ſuoꝝ meoꝝ: ergo fac vt illi ſācti patres qui ex
pectāt te in limbo nō erubeſcāt: nec fruſtrē
tur deſiderio ſuo: ſed da mihi facultatem vt
inde poſſiꝫ eos liberare: qꝛ ꝑ magna tpa ex
pectauerūt meſſiaꝫ in lege ꝑmiſſum: ꝛ meā
mortem ꝛ paſſionē ꝑ quā expectāt liberari.
Itē fac etiā vt prophete nō erubeſcant nec
mendaces inueniantur: qui per meā paſſio
nem genus humanū redimi predixerūt: er
go imple quod ꝑ eos promiſiſti. Aliter eru
beſcāt ꝛ cōfundant. Itē oēs viui q̄ q̄rūt te ꝛ
deſiderāt puenire ad te ꝑ me: ꝛ volunt ſalui
fieri: nō cōfundant in me. Nā ego ꝑmiſi oi
bus credētibꝰ vitā eternā ꝛ ꝑ meā paſſionē
liberari: ergo fac vt mea paſſio ſit eis fru
ctuoſa: nā cōfundant aut decipiant ꝛ defrau
dent in fide ſua: poſtq̄ ego feci debitū meū:
ꝛ fui tibi obediēs vſq ad mortē crucis: ꝛ im
pleui oia dicta ꝓphetaꝝ: ḡ nunc debeo ꝓdā
recuperare: poſtq̄ in me os iuſtificaui: ꝛ pro
eis ſolui: ꝛ paſſio in me facta eſt. Et h̄ ꝓbo.

Qm̄ propter te ſuſtinui opprobriū operuit confuſio faciem meam. de ↄl. d. ij. c. licet.

¶ Propter te. i. vt tibi ſatiſfacerē ꝑ eis: ꝛ vt
tibi obedirē: et nomē tuum: ꝛ veritatem de
fenderē ſuſtinui opprobrium: Nā iudei vo
cabant me voracē ꝛ demoniacū: ꝛ ſamarita
num: ideo cōfuſio operuit faciem meaꝫ: cuꝫ
miniſtri pilati velarūt faciem meam: ꝛ cedē
tes caput meū dicebāt. ꝓphetiza nobis xp̄e
quis eſt qui te percuſſit ꝛc.

Extraneus factꝰ ſum fratribꝰ meis et pegrinus filijs matris mee. ab hī. Io. ij. c. ro. xv. c.

Quoniā zelus domꝰ tue comedit me: et opprobria exprobrātium tibi ceciderunt ſuper me.

¶ Extraneꝰ factꝰ ꝛ reputatꝰ ſum fratribꝰ
meis iudeis de tribu iuda: peregrinꝰ filijs
ſinagoge mr̄is mee. i. ſacerdotibus ꝛ ſcribis
ꝛ phariſeis: qꝛ nō tanq̄ meſſiam me recepe
rūt: ſed tanq̄ peregrinum ꝛ extraneū: ꝛ ma
lefactorem flagellauerūt ꝛ crucifixerūt. Et A
hoc fecerūt qm̄ zelus domꝰ tue comedit me Not.
Nā qꝛ eiecerā emētes ꝛ vendentes de tēplo
zelās honorē domꝰ dei: ꝛ qꝛ ꝑdicabā ↄ eorū
auaritiā. Iō opprobria iudeorū exprobrā
tiū ꝛ blaſphemantiū tibi ceciderūt ſuꝑ me:
Nā qꝛ eos repꝛhendebā de opprobrio dei et
blaſphemia iō eorū ira cecidit ꝛ redūdauit
ſuꝑ me. Et ſic opprobria tibi facta ceciderūt
ꝛ redūdauerūt ſuꝑ me: ꝛ reſilierunt quo ad
penā: qꝛ hec fuit cā q̄re occiderunt me. Alio
mō pōt exponi quo ad eſtimationē iniurie:
vt ſit ſenſus: q̄re ſum factꝰ odioſus ꝛ extra
neꝰ iudeis? Rñdet: qm̄ zelꝰ domꝰ tue come
dit me ꝛ penetrauit me: ꝛ expōit quō: qꝛ op
probria iudeoꝝ exprobrātiū tibi ceciderūt:
ꝛ reſilierūt etiā ſuꝑ me: qꝛ irreuerēter tracta
bāt ꝛ ꝓphanabāt tēplū dei: hoc cecidit mi
hi iniuriā: qꝛ iniuriā factā tēplo dei magis
mihi ad iniuriā reputaui qꝛ meas iniurias
ꝛ opprobria mihi facta patiēter tolerabā: ſꝫ
opprobria facta deo q̄ offēdebāt diuinitateꝫ
tolerare non volui: quod patet quia emen
tes ꝛ vendētes de templo eieci: ꝛ inde moti
ſunt iudei: et ſcribe: et phariſei contra me.

Op- probria facta deo patri dupli- cr cecide- runt ſup xp̄m ꝺ 2l.d.v c.nō dico i glo. Xp̄i paſſio mlti- plicē pnia3 i ſe cō- tine- bat.

Ex q̄bꝰ pz ꝙ dupl'r opprobria facta deo pr̄i ceciderūt ſup xp̄m. Primo inquātū ea noluit tacere: nec tolerare: ſ3 magis ꝙ̄ ꝓpria repu- tare. Scḋo q2 ꝑꝑ h̄ ip̄3 occiderūt. Un̄ oēs apl̄i poſt receptionē ſpūſſcti ꝑ hūc v̄ſū cognouerūt totā hūc pſa. eē factū tract' ꝺ xp̄o: vt pz Jo. xij

Et operui in ieiunio animā meā: ꝛ factū eſt in opprobriū mihi.

¶ Nota ꝙ paſſio xp̄i mltipl'r ꝛ ꝑ mltis pctis aſtris ſatiſfecit: iō fuit neceſſe vt multiplicem pniām in ſe cōtineret. Primo aſperitatē vite q̄ ad ieiuniū ꝛ carnis macerationē ꝑ ciliciū. Scḋo labores itineꝝ. Tertio 2uītia ꝛ oppro- bria in v̄bis. Quarto irriſionē. Quinto verbe- ra. Sexto vulnera. Septimo mortē in cruce: iō xp̄s poſtq̄ oſtēdit ſupius pr̄i qual'r ſatiſfe- cit ꝓ nobis tolerādo opprobria: nūc i his duo- bus v̄ſiculis oſtēdit qual'r ſatiſfecit ꝛ paſſus eſt macerationē carnis ꝑ ieiuniū ꝛ ciliciū di- cens. Et operui in ieiunio aīam ꝛ vitā meā: q2 ieiunaui. xl. diebus ꝛ. xl. noctibꝰ vt ſatiſfa- cerē pro pctō gnali ipſius adā ꝛ oīm alioꝝ: et tñ hoc fctm̄ eſt in opprobriū mihi: qm̄ iudei me voracē ꝛ vini potatorē vocabant.

ꝺ.2ſ. di.v. ne ta les.

Et poſui veſtimētū meū ciliciū: ꝛ fa- ctus ſum illis in parabolā.

¶ Poſui veſtimētū meum ciliciū: q2 indutus erā cilicio aſpo macerādo carnē meā ꝓ pctō carnis eoꝝ: ꝛ tñ non fuit acceptū apud eos: imo factꝰ ſum illis in parabolā ꝛ ꝓuerbiū.

xj.q. iiij.c. qm̄.

Aduerſū me loq̄bāt q̄ ſedebāt ī por- ta: ꝛ in me pſallebāt q̄ bibebāt vinū.

¶ Aduerſum me loquebant' q̄ ſedebāt i por- ta. Nā ꝑ aliqua tpa durauit ꝙ gētes ꝛ vicini ſedētes i portis iuis varie loq̄bant' de paſſio- ne mea. Nā q̄dā dicebāt ꝙ ex meis demeri- tis fuerā flagellatꝰ ꝛ crucifixus: vocādo me ſeditioſum ꝛ blaſphemū ꝛ violatorē ſabbati ꝛc. Et q̄ bibebāt vinū in tabernis pſallebāt in me. i. cātilenas cātabāt 2 me: hoc forlo3 di- cit: q2 illi miniſtri pōtificū q̄ cōiter erāt ꝛ ſunt hiſtriones ꝛ hoīes ꝓphani: ꝛ diſcurrebant ꝑ tabernas cōpoſuerūt aliquas cātilenas 2tra xp̄m: vt cōplacerēt ſcribis ꝛ phariſeis ꝛ pon- tificibus: ꝛ cātabant ꝑ tabernas ꝛ plateas vt oſtēderent ꝑplo ꝙ bn̄ merito xp̄m crucifixe- rant: imo ſurrexit ꝓuerbium vulgare inter eos. Nam dicebat vnus alteri: caue ne eue- niat tibi ſicut Jeſu nazareno: qui ſe deū facie- bat: ſ3 deus nec ipſe ſe potuit de cruce libe- rare: ꝛ ſic chriſtus agitabat' in opprobriis et parabolis ꝑ portas ꝛ tabernas ꝛ plateas. Et

xv.d. c.ſcā.

ideo ait: aduerſum me loquebantur ꝛc.

Ego vero orationem meā ad te dn̄e tempus beneplaciti deus.

¶ Hec eſt ſcḋa ps pncipalis in q̄ xp̄s petit li- berari ꝑ reſurrectionē: ꝛ duo facit. Nā p̄mo petit liberari. Scḋo adducit rōnes ꝛ pſuaſio- nes ibi. Exaudi me dn̄e. Quātū ad p̄mū eſt notādū ꝙ tp̄s paſſionis ꝛ totū tp̄s grē eſt tp̄s bn̄placiti ꝛ acceptū deo ad exaudiēdū. Nam B p̄mo pater exaudiuit xp̄m ꝓ nobis ꝓpter me- rita paſſionis. Scḋo ex 2ñti exaudiuit nos. Et Eſa. xlix. Tēpore accepto exaudiui te: ꝛ i tpe ſalutis auxiliatꝰ ſum tibi. Itē. ij. ad coꝝ. vj. ecce nūc tp̄s acceptabile ꝛc. Dicit ḡ xp̄s: ego v̄o o dn̄e pr̄ ad te dirigo ſup. orōnē meā i hoc tpe paſſionis ꝛ gratie: q2 eſt tēpus bn̄placiti ꝛ acceptabile tibi ſup. ꝛ tempꝰ ſalutis.

de 2l. di.v. non me- diocri ter.

In multitudine mīe tue exaudi me: in veritate ſalutis tue.

¶ Quaſi dicat ꝙ tp̄s paſſionis ꝛ grē ꝺ tēpꝰ mīe ex pte pr̄is: ꝛ tp̄s v̄itatis ſalutis nr̄e ex pte filij. Nā quecūq3 deꝰ pr̄ miſericorꝺ ꝓmi- ſit ad ſalutē noſtrā fuerūt impleta ꝑ xp̄m in paſſione q2 tūc fuerunt verificata diuina my- ſteria patriarcharū ꝛ dicta ꝓphetarū de ſa- lute ꝛ de redemptione noſtra.

xiij.d. qꝺ dr.

Eripe me de luto vt nō infigar: libe- ra me ab his q̄ oderūt me: ꝛ de ꝓfun- dis aquarum.

¶ Qm̄ ſuperiꝰ cōqueſtus eſt ſe infixum in li- mo ꝓfundi malitie iudeoꝝ: ꝛ demerſu3 in ſe- pulchro ꝛ in inferno ꝑ mortē. iō petit libera- ri ꝑ reſurrectionē. Dicit ergo. O pater eripe me de luto ꝓtātis iudeoꝝ: ꝛ de luto inferni: vt non infigar. i. non diu ꝑmaneā in inferno: nec i ſepulchro: ſ3 tertia die reſurgā ꝛ libera me ab his iudeis qui oderūt me. Na3 poſtq̄ reſurrexero imortalis: nō amplius habebūt in me poteſtatē: imo erunt ſubiecti ſub pedi- bus meis ꝛc. Et libera me etiā de profundis aquarū ideſt quarūlibet perſecutionū ꝛ picu- loꝝ tam inferni q̄ iudeoꝝ ꝛ gentilium ꝛ ta3 in membris q̄ in capite.

ꝺ pe. di.j.c volui ſſent.

Non me demergat tēpeſtas aque: neq3 abſorbeat me ꝓfundū: neq3 vr- geat ſup me puteus os ſuum.

¶ Nō me demergat ꝛ total'r extinguat tēpe- ſtas aq̄ ꝛ furie tyrānoꝝ: vñ nota ꝙ quoſdam demerſit tempeſtas aq̄: q2 mortui ſunt morte corꝑali: ꝛ quoſdā abſorbuit ꝓfundū inferni. ſ. purgatorium ꝛ limbus: ſ3 inde ſunt ꝑ xp̄m li- berati: ꝛ ſup quoſdam puteus inferni clauſit ꝛ vrſit os ſuū: q2 nūq̄ inde exierūt: ſicut iudas ꝛ ceteri dānati: de oībꝰ ḡ his petit xp̄s liberari vñ dicit nō me demergat total'r tēpeſtas aq̄ in mortē ſed i breui reſurgā: nec ꝓfundū pur- gatorij: aut iferni abſorbeat me: q2 nō dſcēdo in ifernū vt ibi purger ꝛ diu maneā: ſ3 vt ip̄m expoliē ꝛ liberē captiuitatē ſctōꝝ patrū. Ex hoc patet qꝺ xp̄s non ꝓprie fuit ſubmerſus:

nec abſorpt⁹: nec clauſus in īferno: q2 tādem
iudex ꝛ triūphator ꝛ liberator intrauit: ꝛ iō in
breui cū triūpho ꝛ ꝑda exiuit: ꝛ ſic īfern⁹ nō
potuit ipm abſorbere: nec claudere os ſuper
eū: imo cōpulſus eſt infern⁹ reddere ꝑdā ty-
rānice diu detētā. Hoc idē pōt moralr itelli
gi. Nā tēpeſtas aq̄ tētatiōis ꝑzio demergat
pctōrē ꝑ ꝓpoſitū cum ꝓpouit peccare. Scdo
abſorbet ipm in ꝓfundo: qū actualr cōmittit
ꝛ diu in pctō ꝑdurat: ſz ſuꝑ illū īfern⁹ claudit
os ſuū q̄ ī pctō ſi|e pnla morit: ꝛ ſic xp̄s ab ol
bus hiis trib⁹ gradib⁹ pctī petit liberari ī ſuis
mēbris q2 ipē ī capite ſʒ naturā fuit imunis.
ꝺ pe. Exaudi me dn̄e qm̄ benigna eſt mīa
ou.-J. tua: ſecūdū multitudinē miſeratio-
q2 ou. num tuarum reſpice in me.
pimi Et ne auertas faciē tuā a puero tuo:
tatio qm̄ tribulor: velociter exaudi me.
nu. u Intende anime mee ꝛ libera eā: ꝓ-
tu. xl. pter inimicos meos eripe me.
xy. oi. Tu ſcis improperiū meū: ꝛ ꝯfuſio-
ſicut nem meā: ꝛ reuerētiam meam.
h. iu. In cōſpectu tuo ſunt oēs qui tribu
qo. u. lant me: improperiū expectauit cor
xx. u. meum ꝛ miſeriam
q. i. u. ¶ Hic adducit q̄tuor rōnes ꝑſuaſiuas ad in
duo. clinādū deū ꝑ xp̄m ad mīaʒ vt liberet eū. ꝑzia
xxiii. rō ſumit ex pte mīe dei: ſcda ex ꝑte puritatis
q. iu. ꝛ inocētie ipi⁹: tertia q2 nō ē ali⁹ q̄ poſſit eū li
lex berare. Qrta ꝓꝑ ſufficiētē ſatiſfactionē factā.
dn̄e. Dicit ḡ ꝑzio. Exaudi me dn̄e qm̄ benigna eſt
mīa tua q̄ neſcit dēficere afflictis ꝛ reſpice ī me
ſʒ mltitudinē miſationū tuaꝝ q2 iā ꝯſueuiſti
miſereri afflictis: vt pʒ ꝑ totū diſcurſū ſacre ſcrip-
ture. Itē moueat mīaʒ tuā puritas ꝛ inocētia
mea: ꝛ ne auertas faciē puero tuo ſine pctō:
ꝛ iō exaudi me velocit̄ qm̄ tribulor a iudeis:
ꝛ itēde aīe ꝛ vite mee: ꝛ libera eā ꝓꝑ inimicos
meos. i. ab inimicis meis eripe me: q2 tu ſcis
īproꝑiū meū mihi factū ꝛ ꝯfuſionē meā. ꝛ reue
rētiā. i. dignitatē ꝛ puritatē meā: ꝓ ꝯſis q2 i-
iuſte paſſ⁹ ſū: ꝛ ſic me debes cit⁹ liberare. Lʒ ſn
hic. hʒ ignorāt iā meā q̄ idē ē: ꝛ h̄ tu nō potes
ignorare q2 ī ꝯſpectu tuo ꝛ cognitiōe ſūt oēs
Jo. xi q̄ tribulāt me tā māifeſte q̄ occulte: ꝛ ſcis q̄lr
vii. cor meū expectauit ꝛ ſuſtinuit opprobriuʒ ꝛ
mat. miſeriā: q2 nō ſolū me affligerēt ī v̄bis iferēdo
xxvi. opprobria: ſz v̄berib⁹ flagellādo: ḡ miſerere.
Jo. Et ſuſtinui q̄ ſimul cōtriſtaret ꝛ nō
xix. fuit: ꝛ qui conſolaretur ꝛ non iueni.
mat. Et dederunt in eſcam meam fel: ꝛ in
xxvii. ſiti mea potauerūt aceto.
mar. ¶ Tertia rō ſumit: q2 nō habeo aliū adiuto
xv. rē niſi te. Nā ego ſuſtinui. i. expectaui aliquē

q̄ ſiml ꝯtriſtaret mecū: ꝛ cōpateret mihi: ꝛ
cōdoleret mee miſerie: ꝛ nō fuit aliq̄s: ꝛ ex-
pectaui ēt q̄ me cōſolaret: ſʒ nō inueni alis
quē cōſolātē: ſʒ bn̄ inueni affligētes. Nā dūʒ
petii potū in cruce ex nimia ſiti: tūc dederūt
mihi fel in eſcā meā. i. ī cibū: ꝛ potauerūt me
aceto in ſiti mea. vt pʒ Mat. xxvii. q2 acetū fel
le mixtū dederūt mihi bibere. ꝛ ſic pʒ q̄ ſuffi
ciēter ſatiſfeci ꝓ pctō pmi parētis. Nā q2 ille
guſtauit dulcedinē cibi ꝓhibiti in paradiſo vl
tra volūtatē dei: ꝓꝑ q̄ totū gen⁹ hūanū erat
ad mortē cōdēnatū: iō ī ſatiſfactionē illi⁹ fur-
ti ꝛ inobediētie ego ſpōte guſtaui amaritudi
nē in cruce. Ex q̄b⁹ pʒ q̄ ſufficiēter ē facta ſa Xp̄s
tiſfactio ꝓ pctō ipi⁹ Adā. Nā q2 ille fuit re- ſatiſ-
bellis ꝛ inobediēs deo ꝛ ſuꝑb⁹: ego fact⁹ ſuʒ fecit
humilis ꝛ obediēs pr̄i vſq3 ad morteʒ. Et q2 ꝓ no
ille fuit blaſphem⁹: ego iā ſuſtinui opprobria bis.
ꝛ q2 ille voluit rapere diuinitatē: ego iam fui
ſpinis coronat⁹: ꝛ q2 ille fuit latro rapiendo
fructū ex ligno: ego iā fui flagellat⁹ ꝛ reddidi
fructū ex ligno crucis cū fui crucifix⁹. Et ſic
q̄ nō rapui tūc exoluebā. Et q2 ille fuit ho-
micida: q2 ſe ꝛ totū gen⁹ hūanū in mortem
ꝑcipitauit: iō ego inocēs volui ꝓ toto gn̄e hu
mano mortē aſſumere ꝛ ſatiſfacere. q. d. ī to-
ta iſta pzia ꝛ ſecūda parte libera me poſtq̄ i. qō.
ego ſufficiēter ſatiſfeci: ꝛ reſuſcita me. nō.
Fiat menſa coꝝ corā ipſis ī laqueū: hol. ꝛ
ꝛ in retributiōes ꝛ in ſcandalum. xxiii.
¶ In hac tertia ꝑte xp̄s petit vltionē de cru- q. v.
cifixorib⁹. Ad cui⁹ intellectū eſt notādū q̄ ſi- . §. vl.
cut iudei multiplr afflixerūt xp̄m: ita multi- C
plici pena puniuit eos: ꝛ ſicut iudei addide-
runt xp̄o dolorē ſuꝑ dolorē: ꝛ appoſuerūt ini
quitatē ſuꝑ iniq̄tatē ꝯ eū: ita de⁹ addidit iu-
deis penas ſuꝑ penas correſpōdentes pctis
et ſceleribus coꝝ. Nā ꝑzio ſicut iudei rebel-
larūt ꝯ xp̄m regē ꝛ meſſiā in lege ſibi ꝓmiſ-
ſum: qn̄ dixerūt: nō habem⁹ regē niſi ceſarē.
ita pariter deus ꝑmiſit vt milites romanoꝝ Jude
q̄ erant cū p̄ſidibus q̄ fuerūt in hieruſaleʒ ꝑ orum
xl. annos poſt paſſionē xp̄i inferrent eis tot puni-
opprobria ꝛ vituperia ꝛ afflictiones: intantū tio.
q̄ fuerunt compulſi rebellare contra ceſarē
ꝛ romanos que fuit cā deſtructionis eoꝝ.
Item ſcdo ſicut tēpore paſche ꝑhendiderunt
xp̄m: ita tēpore paſche qn̄ de oībus partibus
erant in hieruſalē congregati fuerunt obſeſ-
ſi per titum ꝛ veſpaſianum. Item tertio ſicut
in die paſche crucifixerunt chriſtum ꝛ dede-
runt ſibi fel in eſcam ꝛ acetum in potum ita
cum dolore ꝛ amaritudine obſeſſi comede-
runt paſcha in illa obſidione. Itē quarto ſic
poſuerūt velū ī xp̄o an̄ faciē dicēdo: ꝓphetiza
nob̄ xp̄e q̄s ē q̄ te percuſſit: ita fuerūt clati igno
rātia ꝛ cecitate mētis ne intelligerēt ſacra ꝛ
ſecreta ſcripturarū. Itē q̄nto ſicut īpoſuerūt

crucē ſup humeros xp̄i vt portaret eam vſq̧ ad caluarie locū: ita deꝰ poſuit ſup eos iugū ſeruitutis: ⁊ captiuitatꝫ: vt vbiq̧ ſint ſubiecti dn̄is mūdi. Itē ſexto ſicut ipſi effuderūt furorē ſuū ſup xp̄z dicētes: crucifige crucifige: ita xp̄s effudit ſup eos irā indignationis ſue i corpe ⁊ aīa īferēdo eis multiplicē miſeriā: q2 q̄ſi q̄libet anno mouent̄ ppl'i ꝯ eos: ⁊ et expoliāt ⁊ trucidāt eos. Itē ſeptimo ſicut eiecerūt xp̄m ex ciuitatē ad crucifigēdū ita fuerūt eiecti a ſua ciuitate ⁊ regno ⁊ diſp̄ſi p totū mūdū: ciuitate ⁊ tēplo deſtructo. Itē octauo ſicut voluerūt xp̄m delere de mūdo ipſū occidēdo: ita fuer̄t deleti de libro viuētiū et iuſtoꝝ: ⁊ ſcripti in libro mortꝫ eterne manētes i ſua obſtinatiōe ⁊ dānatiōe. Itē .ix. ſicut addider̄t dolorē ſup dolorē xp̄o: ita deꝰ addidit afflictionē ſup afflictionē i illis .xl. ānis: ⁊ ſꝫ. Itē ſicut ipoſuerūt iniq̄tatē ſup iniq̄tatē ꝯ xp̄z q2 ſup opprobria ⁊ īuidiā addider̄t falſos teſtes ꝯ xp̄m ita deꝰ appoſuit eis iniq̄tatē ſup iniq̄tatē pmittēdo vt ſup pctm̄ necis xp̄i adderēt obſtinationē vt in corpe ⁊ aīa iugiter puniant̄. Et hoc ē qḋ itēdit dicere xp̄s p os dd̄ in hac tertia pte huiꝰ pſal. petēs vltionē de iudeis crucifixoribꝰ ſuis ⁊ ſucceſſoribꝰ eoꝝ: Unā ait O pr̄ q2 iudei dederūt mihi fel i eſcā meā: ⁊ i ſiti mea potauerūt me aceto i cruce: in die paſche. Ergo fac vt in vltionē tāti ſceleris fiat mēſa eoꝝ ⁊ ꝯuiuiū agni paſchalis in laqueū ⁊ ſcādalū corā ipſis in eodē die paſche: hec aūt petitio fuit īpleta: nā cū iudei ex oībꝰ ptibꝰ mūdi eſſent ꝯgregati in hierl'm i die paſche: itrauer̄t copie romanorū ex pte oriētali p iordanē: ⁊ ſubito obſederūt hierl'z: vt dictū ē pſal. pcedēti: q̄ q̄dē obſidio durauit vſq̧ ad mēſem aug. vt inq̄t ioſephꝰ. Et ſic ſūt capti tāq̄ i laq̄o ⁊ reti. Ex q̄ pꝫ ꝙ mēſa agni paſchalis fuit ꝯuerſa eis i laqueū ⁊ ſcādalū in retributionē ⁊ vltionē mortis xp̄i: quē i die paſche crucifixerūt: ⁊ ſibi fel i eſcā pbuerūt: ⁊ ip̄z aceto potauerunt.

ro. xi. Obſcurētur oculi eoꝝ ne videāt: ⁊
⁊ .xx. dorſum eorum ſemper incurua.
vii. d. Effunde ſuper eos iram tuā: ⁊ fu-
c.ſi. roꝛ ire tue comprehendat eos.

¶ Itē q2 in tali die velauerūt faciē xp̄i dicētes pphetiza nobis xp̄e q̇s eſt iſte q̇ te pcuſſit ⁊c. idō obſcurent̄ oculi mētis eoꝝ ne videant ſacra dei in lege ⁊ pphetiis: ſꝫ velū ignorātie ⁊ cecitatis ſit ſemp āī oclos eoꝝ: ne intelligāt v̄itatē ſcripturaꝝ: ⁊ ſic nō ſolū puniant̄ in corpe: ſed multo magis in mēte. Itē ſicut ipoſuerūt crucē ſup me: idō tu pr̄ incurua ⁊ ſubiice ſemp dorſum eoꝝ iugo ſeruitutis nō ſolū ſpūalis. ſꝫ etiam tpalis: vt vbiq̧ ſint ſubiecti ⁊ captiui diſperſi per oēs nationes.

Fiat habitatio eoꝝ dſerta: ⁊ i taber act. j.
naculis eoꝝ nō ſit q̇ inhabitet. ⁊ .xx-

¶ Sicut eiecerūt me ex ciuitatē ad crucifigēdū ita fiat habitatio eoꝝ deſta ⁊ dſtructa ⁊ eiciant̄ d habitatiōibꝰ ſuis p̄ ⁊ꝫ diſp̄ſi ⁊ captiui p mūdū: ⁊ i tabernaclis ſuis ipſiꝰ hieruſalē nō ſit aliq̇s eoꝝ q̇ āpliꝰ ihabitet: ſed ſint exules i ēnū. Et h̄ fiat iuſto dei iudicio. (iii. d. c.j. in fine.)

Qm̄ quē tu pcuſſiſti pſecuti ſūt: ⁊ ſu xxiii.
p dolorē vulnerū meoꝝ addiderūt q. iiii.

¶ Me quē tu pcuſſiſti: ⁊ p mūdo pereūti ex mīa pmiſiſti ipi mala ⁊ iniq̄ volūtate ⁊ īuidia ⁊ odio pſecuti ſūt vſq̧ ad mortē ſp addendo mala malis: q2 ſup opprobria addider̄t falſa teſtimōia: ⁊ poſtea addider̄t alapas: ⁊ poſtea flagella ⁊ poſtea mortē: ⁊ ſic addider̄t ſup dolorē vulneꝝ eoꝝ nā ſicut addebāt mihi dolorē ſup dolorē corpalē ⁊ vulnꝰ ſup vulnꝰ: ita addebāt ſibiipſis dolorē ſup dolorē ſpūalē ⁊ vulnꝰ ſr̄ vulnꝰ pcti. ⁊ ſic addider̄t pctā pctis (omi ſe cūdū.)

Appone iniquitatē ſup iniquitatē xxiii.
eorū: ⁊ nō intrēt in iuſtitiam tuam q.v.ſ.
olli.

¶ O tu pr̄ appone iniq̄tatē ſup iniq̄tatē eoꝝ nō affectiue ſꝫ pmiſſiue. i. nō des eis grāz vt cognoſcāt pctm̄ ſuū: ſꝫ maneāt ſp i eadē obſtinatiōe ⁊ cecitate: ⁊ ſic apponāt obſtinationē ⁊ cecitatē ſup pmū pctm̄: vt nūq̄ itrēt i iuſtitiā tuā. i. ꝙ nūq̄ p mīaz iuſtificēt̄ ſine q̄ pnia pctōꝛ nō pt iuſtificari: nec i iuſtitiā reduci: ⁊ nota ꝙ ſic iudei addider̄t dolorē corpalē ſupra dolorē ipi xp̄o: ⁊ vulnꝰ ſup vulnꝰ ita pariter xp̄s nō ſolū addidit eis dolorē ⁊ vulnus ſpūale pcti ſupra vulnꝰ ⁊ dolorē ⁊ culpā ſup culpā: ſꝫ et addidit dolorē ⁊ penā corpalē ſupra penā: nā ſup obſidionē addidit famē et ſediā: deīde dſtructionē ciuitatꝫ ⁊ tēpli: ⁊ trucidationē maioꝝ ptis: ⁊ captiuitatē ⁊ diſpſionē alioꝝ. Itē ſicut ipi addider̄t pctm̄ ⁊ iniq̄tatē ꝯ xp̄z q̄ ad culpā ita xp̄s addidit eis ⁊ appoſuit iniq̄tatē ſup iniq̄tatē q̄ ad penā tpalē ⁊ eternā: nā duplici pēa puniunt̄. ſ. pēa ſeruitutꝫ ⁊ captiuitatꝫ tpalis: ⁊ pēa culpe: ⁊ obſtinatiōis ⁊ cecitatꝫ ſpūalis. Et idō dr̄ appone iniq̄tatē ſup iniq̄tatē eoꝝ. i. penā duplicē p iniq̄tatibꝰ eoꝝ. De. p.
Et idō ſubdit: ⁊ nō intrēt i iuſtitiā tuā ſup. p d. iiii.
palam ſꝫ ſp maneant obſtinati. Idō ſubdit. c.i do

Deleant̄ de libro viuentium: ⁊ cum mo.
iuſtis non ſcribantur. D

¶ Ad cuiꝰ itellectū ē notādū ꝙ liber vite ſiue viuētiū dupl'rꝰ ſumit̄ i ſacra ſcriptura. nā vnꝰ dr̄ liber diuine pdeſtinatiōis ſcd̄m eternū ppoſitū: ⁊ tūc nihil aliḋ ē: niſi diuine volūtas bn̄placiti q̄ ab eterno ppoſuit grāz iuſtis pparare: ⁊ eos elegit: ⁊ i ſuo libro aſcribēdos ⁊ iuſtificādos propoſuit: in q̄ libro ab eterno pmo fuit ſcriptꝰ xp̄s hō: ⁊ virgo ma- (liber vite dupl'r i ſcriptura ſumit̄)

ria ⁊ oēs apli ⁊ iuſti. Scōs liber dr liber vi-
te ſm pñtē diſpoſitionē: ⁊ iſte eſt ꝯſciētia cu
iuſlibet iuſti diſpoſita ꝑ grāz: ⁊ iſte liber non
liber eſt in deo niſi obiectiue: inquātū deus ꝯſpi-
vite cit in aīa iuſti ſimilitudinē ſue bonitatis: ꝑ
mlti- quā iuſt⁹ eſt deo grat⁹ ⁊ accept⁹ ſm pñtez
plex. diſpoſitionē: ⁊ de iſto libro multi nouiter de
lent ꝑ peccatū: ⁊ in eo nouiter ſcribent per
nouā gratiā. Ita pariter ē duplex liber mor
tis vn⁹ dicit ſm eternū ꝓpoſitū: in quo de⁹
ab eterno nouit reprobādos obſtinādos: et
eternaliter puniēdos: ⁊ alter dr liber mor-
liber tis ſm pñtē diſpoſitionē: ī q̄ ſunt ſcripti pec-
mortis catores tp̄aliter ſm qđ ſunt extra gratiaz in
du- pctō: ⁊ iſti duo libri mortis nullo mō ſunt in
plex. deo: niſi obiectiue ſm q̄ in eis nouit de⁹ cul
pā ⁊ difformitatē ſm pñtē diſpoſitionē. dif-
fert ergo liber vite ſm eternū ꝓpoſitū a li-
bro vite ſm pñtē diſpoſitionē: nā ille ē ſoluz
in deo: iſte aūt in cōſciētia hoīs. Itē ab illo
ſemel ab eterno ſcript⁹ nullus delet: ab iſto
multi delen̄ ꝑ pctm̄: ſicut in eo multi noui-
ter ſcribunt ꝑ gratiā. Itē liber vite ſm ꝓpo
ſitū eternū differt ab vtroq̄ libro mortis nā
ille liber eſt ſolū in deo cū ſit diuina volun-
tas: q̄ eſt ſola cā oīm p̄deſtinatorū. ſed liber
mortis tā primus q̄ ſcōs nullomō eſt in deo
niſi obiectiue ſm pñtiā: eo q̄ de⁹ nō eſt cau-
ſa obſtinatiōis nec pcti alicui⁹ ꝑ qđ ſcribit ī
libro mortis ⁊ reprobatiōis: ⁊ iō talis liber
mortis nihil aliud ē niſi ꝯſcia hoīs ſubiecta
liber pctō a deo difformi: vñ de his duob⁹ libris.
p̄de- ſ. mortis ⁊ vite dr Apo. xx. q̄ ī die iudicii m[…]
ſtinas re ⁊ infern⁹ dedit mortuos ſuos: ⁊ apti ſunt
toruz. libri eū iudicē: ⁊ apertus eſt ali⁹ liber q̄ eſt
vite: ⁊ iudicati ſunt mortui ſm ea q̄ erāt ſcri
pta in libris: ⁊ q̄ nō eſt ſcript⁹ ī lib. vite miſ-
ſus eſt in ſtagnū ignis. Ex ſupradictis ptz q̄
liber vite p̄deſtinatorū eſt tm̄ vn⁹: in q̄ ſunt
ſcripti ab eterno ſoli electi et iuſti: eo qđ eſt
ipa eterna volūtas: ſz alii libri tā mortis q̄
vite ſz pñtē diſpoſitionē ſunt multi: q̄r vna
queq̄ ꝯſcia ⁊ aīa hoīs ē liber ſuoꝝ opeꝝ: ſz
q̄ opa ſaluant vel dānant: de q̄ libro q̄s pōt
deleri ꝑ pctm̄: aut ī eo ſcribi ꝑ grāz: ⁊ de iſto
ſcōo libro vinētiū ſm pñtē diſpoſitionē pe-
tit xp̄s ꝑ ꝓphetā q̄ deleant iudei ꝓpter pec
catū necis xp̄i: ⁊ nūq̄ reſcribāt ī eo ꝑ pniaz:
ſz ſemꝑ maneāt obſtinati. ¶ Sz ē aduerten
dū q̄ iſta locutio ſz ꝓcedat ꝑ modū petitio-
nis tñ nō eſt locutio nec petitio affectiua: ſz
ꝓphetica ⁊ p̄nūtiatiua: q̄r xp̄s ſicut non ve-
nit dānare ſz vocare pctōres ad pniaz ita nū
q̄ petit a pr̄e dānationē ſz ſalutē iō ī hac pte
q̄r ab eterno p̄uidit iudeos obſtinādos inq̄-
tū de⁹: iō p̄dicit eoꝝ futurā dānationem in
corꝑe ⁊ aīa. Quo aūt peccatū iudeoꝝ ē gra
uiſſimū oīm peccatoꝝ: ⁊ ꝑ oīa ſimile pctō
diaboli patebit pſal. lxxxj. ⁊ pſalmo. cix.

Ego ſum pauper ⁊ dolens: ſal⁹ tua xū. q
deus ſuſcepit me. ū. ca.
grā
epi

¶ In hac quarta parte xp̄s agit grās patri
ſuo de liberatiōe ſua ꝑ reſurrectionē explī-
cādo fructū ſue paſſiōis: dicit ḡ: ego ſum et
fui pauꝑ in tota hac ꝑegrinatiōe: q̄r in aliēa
caſula ⁊ p̄ſepio nat⁹: ⁊ in alienis edib⁹ rece-
ptus ⁊ hoſpitat⁹ ⁊ paſtus: ⁊ in alieno ſepul-
chro ſepult⁹: ⁊ fui etiā dolēs q̄r multiplicib⁹
dolorib⁹ ⁊ flagellis affect⁹: ⁊ tū ſal⁹ tua ſu-
ſcepit me de ſepulchro me ad vitā glioſam
ſuſcitādo. iō agēdo grās ꝓ tanto beneficio

Laudabo nomen dei cum cantico: xcii.
⁊ magnificabo eum in laude. d.c.ſ.
ī glo.

¶ Feſtiuitates annales ⁊ diuina officia ce-
lebrādo: ⁊ ſepties in die horas canonicas re de ꝯſ.
citando deinde cum ſubdit. di. ū.

Et placebit deo ſuper vitulū nouel c.ni-
lum cornua producentē ⁊ vngulas hil.

¶ Dicit. nō ſolū dicā tibi laudes ſepties in
die qđ ꝑtinet ad primā ptē: ſz etiā offerā ti-
bi ſacrificiū ꝑ ſe ſufficiēs ⁊ acceptabile. i. ſa-
cramētū eucharistie: in q̄ offert agn⁹ imacu
lat⁹ qđ ꝑtinet ad ſcōam ptē latrie: q̄ ait tūc
placebit deo ſuꝑ vitulū nouellū. i. ſacrificiū
eucharistie qđ offerā ī lege grē placebit deo
ſuꝑ vitulū nouellū. i. multomagis placebit
deo ſacrificiū eucharistie q̄ vitul⁹ nouellus
cornus ꝓducēs: ⁊ vngulas q̄ offerebat ī ve-
teſtō. Nā ille tm̄ offerebat in figura: ſz iſte
q̄ eſt mediator dei ⁊ hoīm offert in re ⁊ veri Not.
tate. Nā ille vitul⁹ nō ꝯtinebat realiter xp̄z
ſicut cōtinet hoc ſacrificiū: iō illud nō iuſti-
ficabat nec erat deo ꝑ ſe acceptabile: ſicut
iſtud qđ eſt de ſe iuſtū ⁊ validū de opere ope
rato. Et ideo hoc ſacrificiū eſt in quo pr̄ ſibi
complacet ⁊ recipit ipm in ptiū ꝓ pctis no-
ſtris ⁊c. Iſte verſicul⁹ pōt etiā intelligi ali-
ter: intelligendo ꝑ vitulū nouellū ipm xp̄m
tūc in cruce ⁊ quotidie in altari oblatum: vt
ſit ſenſus. Et tūc tp̄e grē placebit deo. i. erit
deo placitū ſuꝑ xp̄m vitulū nouellū figura-
tū ꝑ vitulū antiquū vete. te. vitulū nouelluz
dico cornua p̄ducentē ⁊ vngulas: cornua di
co. i. victoriā ⁊ dñium: ⁊ vniuerſalē poteſta-
tē habentē in celo ⁊ in terra: ⁊ in oīb⁹ abyſ-
ſis: ad ſaluādos ⁊ ſublimādos fideles. Et ꝓ
ducentem vngulas ad aperiendū infernuz:
⁊ confringendos vectes ferreos: et portas
ereas ⁊ educēdos ſctōs pr̄es de limbo ⁊ ad
carpēdū ⁊ cōterendū diabolū ⁊ mēbra ei⁹ ⁊
cornua. ⁊ has vngulas ꝓduxit xp̄s in cruce
q̄b⁹ aperuit infernū: ⁊ penetrauit celū: ⁊ de
iecit diabolū foras: ⁊ apuit nobis ſcripturas xxiii.

Uideant pauperes ⁊ letentur: que q. i. c.
rite deum et viuet anima veſtra. q̄r et
ſole

¶ Hic ꝓpheta exhortatᷣ populū fidelium et vſꝗ in eccl'ia ad recipiēdū xp̄m: ⁊ vt cū deuo‐ tiōe recipiāt ſupradictū ſacrificiū vñ ait: vi‐ deāt paupes xp̄i imitatores et mūdi ɔtēpto res xp̄m i ſuo aduētu ⁊ videāt hoc ſacrificiū iugiᷣ in eccl'ia celebrari ⁊ letentᷣ ſe eſſe redē ptos p xp̄m i ara crucis immolatū: ⁊ ɔuerſus ꝓpheta ad fideles eccl'ie apoſtrophat dicēs. O fideles q̄rite deū xp̄m i ſuo aduētu in hoc ſacrificio: ⁊ viuet aīa vr̄a vita gr̄e ſi deuote ⁊ ſpūalr̄ ſumpſeritis ip̄m: qꝛ ip̄e dicit Jo.vj. ſi cut miſit me viuēs pater ⁊ ego viuo ꝓpter p̄rē: ⁊ q̄ mādūcat me ipſe viuet ꝓpter me: et q̄ manducat hūc panē viuet in eternū: qꝛ hic eſt panis qui de celo deſcēdit a patriar‐ chis ⁊ ꝓphetis diu deſideratꝰ. Et rō eſt qꝺ letentur oēs pauperes ⁊ fideles in chriſto.

f.q.ij. **Quoniā exaudiuit pauperes dn̄s**
ſacer **et vinctos ſuos non deſpexit.**
dos. ¶ Exaudiuit pauperes xp̄m expectantes et
xxxiij nō deſpexit vinctos ſuos q̄ erāt in limbo in‐
q.iij. ferni detenti: quos xp̄s liberauit. Nam cum
duo. cornibus crucis diabolū vicit: ⁊ deiecit: ⁊ cū vngulis ſue potentie infernū aperuit ⁊ con‐ fregit ⁊ vinctos patres inde deduxit. Ergo.

xv.q. **Laudēt illū celi ⁊ terra: mare ⁊ om‐**
j.c.re **nia reptilia in eis.**
uerti
mini. ¶ Laudēt illū celi.i.āgeli: qꝛ xp̄s eoꝝ ruinā repauit: ⁊ laudet eū terra.i. hoīes redēpti: et laudet ip̄m mare.i. oēs iſule: ⁊ oīa reptilia.i. oēs habitātes ⁊ gradiētes i eis.ſ.i mari ⁊ ter ra qꝛ gn̄alr̄ oēs ſunt redēpti: qꝛ vſꝗ ad oēs iſulas maris ꝑuenit euangelica predicatio. ¶ Et ſic oēs creature itellectuales laudent deū ⁊ agāt xp̄o gr̄as ꝓ bn̄ficio redemptiōis apoca.v. Nā oēs angeli ſtabant in circuitu throni dicentes dignus eſt agnus q̄ occiſus eſt accipere gloriā ⁊ honorē ⁊c. ⁊ turba ma‐ gna quā dinumerare nemo poterat clama‐ bant bn̄dictio ⁊ claritas ⁊c. Deinde cū dicit.

xxiij. **Quoniā deꝰ ſaluā faciet ſiō: ⁊ edifi**
qō.j. **cabuntᷣ ciuitates iude.**
alie‐
nus. ¶ Nat cām q̄re xp̄s eſt laudandus ⁊ adorā‐
⁊.c.q̄ dus: ⁊ dicit ideo laudēt eum celi ⁊ terra: qm̄
cūꝗ. ipſe ſaluā faciet ſion.i. eccleſiā toto orbe dif fuſam: in qua deꝰ ſpeculatᷣ ⁊ cōtemplatᷣ: ⁊ ꝑ ieſum xp̄m edificabuntᷣ ciuitates iude ideſt eccleſia que vere dr̄ iuda eo qꝺ ſola ip̄m deū confitetur vt frequenter dictum eſt.

xc.di. **Et ihabitabūt ibi: ⁊ hereditate acq̄**
c.legi **rent eam.**
mus. ¶ Fideles xp̄m confitētes habitabūt ibi in hac iudea ⁊ ciuitatibꝰ eiꝰ: ⁊ hereditate acq̄‐ rent eā: nā iudeis ſecundū carnē eiectis ſo‐ li iudei ſcd̄m ſpm̄ ⁊ promiſſionem habitant in eccleſia iſta per gratiā: ⁊ acquirēt ſuper‐ nā in eternam hereditatē: ⁊ iſti fuerūt ap̄li ⁊ diſcipuli qui xp̄m confeſſi ſunt: ⁊ edifica‐ uerūt eccleſiā ſanguie ſuo ⁊ miraculis ⁊ do‐ ctrinis ⁊ exēplis: ⁊ has ciuitates ⁊ eccl'ias reliquerūt nobis i hereditatē. Et iō ſequitᷣ.

Et ſemē ſeruoꝝ eiꝰ poſſidebit eā: ⁊ q̄ xxiij.
diligūt nomē eiꝰ habitabūt in ea. q.j.c.

¶ Semē ſuoꝝ eiꝰ.i. ppl's xp̄ianꝰ q̄ eſt ſemē qꝛ.ex
ap̄loꝝ ſuoꝝ xp̄i habitabūt i ea. Nam ppls et de
xp̄ianꝰ ē ſemē ap̄loꝝ ꝑ baptiſmū in xp̄o rege pe.d.
neratū: ⁊ oēs fideles q̄ diligūt nomē dei qꝺ vj.ſ.
eſt ieſꝰ habitabūt i hac eccl'ia ꝑ grām et i re‐ l.
gno ꝑ gl'iā. Et nota qꝺ ly ſemē ſeruoꝝ eiꝰ nō ſolū pōt referri ad ap̄los: ſꝫ etiā ad patriar‐ chas.ſ. abraā Jſaac ⁊ Jacob ⁊ dauid: nā to‐ tus ppl's xp̄ianus eſt ſemen abrae ⁊ iſrl' ſm ſpm̄ ⁊ ꝓmiſſionē: vt pꝫ ad Rom.ix.⁊.xj. vt ſu pradictū eſt in ꝓlogo tractatu.iiij. Nā ſicut Jacob genuit.xij. patriarchas ꝑ quos car‐ naliter genarauit ⁊ multiplicauit totū illuꝫ ppl'm. ita xp̄s q̄ eſt verꝰ iacob regenerauit ſpūaliter.xij. ap̄los qui fuerunt.xij. patriar‐ che per quos xp̄s regenerauit ⁊ multiplica uit per baptiſmū totū ppl'um xp̄ianum. Et ideo ppl's xp̄ianus dr̄ ſemen abrae Jſaac et iacob ſm ꝓmiſſionē ⁊ ſpm̄ ⁊ dr̄ ſemē ap̄loꝝ ꝑ regenerationē baptiſmalē: ⁊ ideo qn̄cūꝗ in ſacra ſcriptura memorantᷣ.xij. tribus dn̄i ſiue iſrael ſemꝑ intelligitᷣ ppl'us xp̄ianus ꝑ illos.xij. ap̄los ⁊ ſpūales patriarchas rege neratus ⁊ principatus ⁊ multiplicatus vt di ctum eſt pſal. p̄cedēti. Et ideo iſti.xij. patri‐ arche ſpūales iudicabūt.xij. tribꝰ iſrael car nales in die iudicij ſimul cū xp̄o aſſiſtentes vt ait ſaluator Mat.xix. Ex ſupradictis pꝫ qꝺ dauid in hoc pſal. magis videtᷣ euāgeli‐ ſta q̄ ꝓpheta: qꝛ magis videtᷣ hiſtoriā paſ‐ ſionis xp̄i contexere q̄ prophetiā prenūtia‐ re. ¶ Ex toto iſto pſal. poſſūt recolligi.xvj. cōcluſiones. ¶ Prima ɔcl'o. q̄ triplici perſe‐ cutione xp̄s fuit afflictus in ſua paſſione. ſcꝫ ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ ⁊ ppl'i gētili‐ ⁊ pilati. ¶ Secūdā ɔcl'o. q̄ aque perſecutionum xp̄i intrauerunt vſꝗ ad ſeparationem anime a corpore. ¶ Tertia ɔcl'o. q̄ xp̄s in ſua paſſio‐ ne nullum habuit publicum adiutorem de ſuo populo. ¶ Quarta concluſio. q̄ xp̄s in ſua paſſione exoluit qꝺ nunq̄ rapuit: qꝛ pro duobus furtis ipſius adā perſoluit p̄ciū in cruce. Primo qꝛ adā rapuit fructū ꝓhibituꝫ de ligno ſcientie boni ⁊ mali. Secundo vo‐ luit rapere diuinitatē. ¶ Quinta cōcluſio. q̄ qn̄ꝗ in ſcriptura penalitates ⁊ pene chriſti appellantᷣ peccata nō formaliter: ſed cauſali ter ꝑ metonymiā inquātū fuerūt effectꝰ no‐ ſtroꝝ pctōꝝ: vel dn̄r pctā nō q̄ ad culpā: ſed q̄ ad penaꝫ inquātū xp̄s paſſus eſt pro pctis nr̄is. ¶ Sexta ɔcluſio. q̄ xp̄s ſuſtinuit oppro

Right margin, beside the conclusions: ɔcl'o. xvj. — j. ɔcl'o — ij. cōcl'o. — iij. cō cl'o. — iiij ɔcl'o. — v. ɔcl'. — vj. cō cl'o.

bilē passionē. Primo vt obediret prī. Scdo vt nos a morte liberaret: et sic ppt nos fact⁹ est extraneus frīb⁹ suis iudeis. ¶ Septia ɔclo. q xps ppt zelū dom⁹ dei vis⁹ est extranē⁹ et odiot⁹ scribis et pharisteis. ¶ Octaua ɔclo. q totū tps ab aduētu xpi vsq3 ad iudiciū ē tps acceptabile et dies salutz. ¶ Nona ɔclo. q xps sufficientē satisfecit prip nobis p ieiunia et labores et mortē et passionē. ¶ Decima ɔclo. q sicut iudei mltiplr affixerūt xpz: ita mltiplici pena sūt puniti correspōdēte sceleribus eoꝝ. ¶ Undecima ɔclo. q sicut iudei addiderūt xpo dolorē sup dolorē et vuln⁹ supra vuln⁹: ita eis de⁹ addidit penā tpalē supra penā. ¶ Duodecima ɔclo. q sic iudei apposuerūt iniqtatē sup iniqtatē ɔ xpz quo ad culpā: ita xps apposuit eis iniqtatē obstinationis supra iniqtatē pcti. ¶ Tredecima ɔclo. q sacrificiū eucharistie in q offert xps ... est deo magis placitū: q vitul⁹ nouell⁹ et quelibet sacrificia vete. le. et etiā de⁹ pr magis acceptat vitulū nouellū no. te. q est xps oblat⁹ in altari q vitulū antiquū q offerebat in lege: eo q xps vitul⁹ nouell⁹ figurabat p illū vitulū antiquū q in figura huius offerebat in lege. ¶ Quartadecima ɔclo. q non erant xpm recepturi nisi soli pauperes. i. ista terrena cōtēnētes q est pplꝫ xpian⁹. ¶ Quintadecima ɔclo. q iudea et sion et hierlm quam messias erat saluatur⁹ et edificatur⁹ ē ecclia toto orbe diffusa: q xpm ɔfitet esse deū: et cōteplat et videt p fidē. ¶ Sextadecima ɔclo. q semē xpi et aplorū seruoꝝ eius q est pplꝫ xpianus in xpo per baptismū regeneratus erat possessurus istā iudeā et sion toto orbe diffusam et in ea debebat habitare hic p gratiam: et in futuro per gloriam.

vij. q. j. c. cū vero.

Deus in adiutoriū meū itēde: domine ad adiuuādū me festina.

¶ Titul⁹ victori siue i finē psal. dd ad recordādū. Ex titulo apparet q dd fecit hūc psal. dirigēs nos i xpz et ecclam q est finis legis: sz addit ad recordādū iquātū recordāt et memorant affectiōes et passiōes xpi et ecclie: vl forsitā qr iste psal. freqnter recitabat i teplo maxime ppter pmum versum qui festinā er petit auxiliū a deo quo ɔtinue indigemus. Itā hoc etiā additū est qr dauid preuidit in spū q iste prim⁹ versus erat cantandus quotidie in ecclia i pncipio om horaꝝ. In quo psal. introducit xps et etiā ecclia petēs festināter liberari ab afflictionib⁹ et psecutionibus: vn tria facit. Nā primo petit liberari. Scdo petit punitionē psecutoꝝ. Tertio premiū fideliū: scunda ibi: confundant: tertia ibi: exultēt et letent. Dicit ergo xps. O deus pater intēde in adiutoriū et auxilium meū: et o dne festina et accelere ad adiuuādum me: vt sit breuis mea resurrectio in tertia die.

Cōfundant et reuereantur qui querunt animam meam. iiij. q. j. c. a hoi.

¶ Not. q totū residuū hui⁹ psi. ē diapsalma pꝫ vltima psal. xxxix. vbi sufficienter lralter de xpo q ad hūanitatē expositū ē: idō breuit ē trāscūdū. Dicit em xps: o pr festina ad adiuuādū et resuscitādū me: vt ɔfundant et reuereant. i. verecūdent iudei q qrūt mihi mala siue q qrūt aiam meā et vitā: qr p mortē putāt me nūq resurgere: sz totalr extingui et deleri: et sic vidētes me resurgere et regnare

Auertantur retrorsum et erubescāt qui volunt mihi mala. supra xix. b.

¶ Auertāt retrorsū. i. cadāt a dignitate et sacerdotio: et erubescāt dispsi p mūdū subiecti omnes predicti iudei qui semper mihi volunt et desiderant mala: et

Auertantur statim erubescentes: qui dicunt mihi euge euge. xxiij. q. v. §. vi.

¶ Idest q letabant i morte mea: et putabāt se irā dei euasisse erubescētes d resurrectione et exaltatione mea auertant: et cadant a dominio statim: et sint captiui et subiecti omnibus nationib⁹ maxime erubescant illi qui dicebant si filius dei ec. Sed per oppositūz.

Exultent et letent in te oēs qui querunt te: et dicant semper magnificetur dns qui diligunt salutare tuuz. xj. q. iij. pñ. et c. liber. vba.

¶ Fideles qui querūt te per fidē exultent et letent hic p grām et in futuro per gloriam: et oēs q diligūt salutare tuū. i. qui receperunt messiā iesum filium tuū grās agētes de beneficio redēptionis dicant semp magnificet dns q redemit nos. Et sic magnificabūt deū in bnficiis suis i olbus horis et officiis canonicis nocturnis pariterq3 diurnis: et concludit finē cum principio psal. cum subdit.

Ego vero egen⁹ et pauper sum: de⁹ adiuua me. xli. q. ij. ca. glia. chi.

Adiutor meus et liberator meus es tu: domine ne moreris.

¶ Paup sum destitut⁹ parētibus et amicis et bōis tpalib⁹: qr i alieno sepulchro sepult⁹ sūt idō de⁹ adiuua me et ne moreris: nec tardes me resuscitare: qr tu sol⁹ es adiutor et liberator me⁹. ¶ Est th aduertēdū q totū hoc qd dicit xps i hoc psal. i psona capitis. inquātuz hō dicit ēt i psona toti⁹ ecclie. qcqd em passus ē xps in capite: postea passus est i mēbris: et sicut ipe liberat⁹ est p resurrectionez ita ecclia surrexit a psecutione et liberata ē p ɔuersionē Cōstātini: vt sepius dictū est. idō totus iste psal. dici⁹ pōt exponi de tota ecclia

ð.xx uij. q.iij. cad meā. **In te dñe ſperaui: non confundar in eternuz: in iuſtitia tua libera me et eripe me.**

¶ Iſte pſal. apð hebreos eſt omnino ſine titulo: iō dicūt qdā eoꝝ ꝙ iſte pſal. eſt idē cū ꝑcedēti. Sz oppoſitū iz ānotatio pſal. ſz eos antiq̄: in q̄ pſal. ꝑcedēs ānotat̄. lxix. ⁊ iſte annotat̄. lxx. Sz qꝛ in q̄buſdā biblijs latinis reperit̄ iſte pſal. p filios Jonadab: iō credit̄ h̄ eē additū ab aliq̄ expoſitore: eo ꝙ iſte pſal. loquit̄ de pegrinatiōe eccl'ie ab adā vſq ad antixp̄m q̄ figurabat̄ p filios Jonadab q ſp pegrinabant̄: vt pꝫ. ¶ Ad cuiꝰ intellectū eſt

ſ eccle diſcurſus ab adā. notādū q̄ totꝰ diſcurſus eccl'ie ab adā vſq ad antixp̄z ꝯſiderat̄ ⁊ mēſurat̄ p. vij. etates: quarū tres diſcurrerūt ab adā vſq ad xp̄m: ⁊ exinde. iiij. vſq ad finē mūdi: nā adā myſticꝰ pegrinatꝰ eſt a ſuo lapſu ⁊ exilio ſub ſeruitute pcti ⁊ iugo legis p totā īfantiā: ⁊ pueritiā: ⁊ adoleſcētiā vſq ad xp̄m in q̄ fuit ſaluatꝰ ⁊ redēptꝰ a ſeruitute pcti ⁊ abſolutus a iugo legis: Sed poſt aſcēſionē xp̄i: in ſua iuuētute poſtq̄ a xp̄o fuit redēptꝰ ⁊ reghatus: cōfeſtī incidit ī pſecutionē tyrānoꝝ ⁊ paganoꝝ: de q̄ fuit liberatus p ꝯuerſionē magni Cōſtātini: ſz ilico in ſua virilitate icidit in pſecutionē hꝛ̄ticoꝝ maxie arrianoꝝ: ð q̄ fuit liberatus p Aug. ⁊ ceteros doctores vſq ad tp̄a iuſtiniani: ſz in ſenectute icidit in pſecutionē machometi in q̄ mō eſt: de q̄ expectat̄ liberari: ſz ī ſenio cū tremoꝛe expectat pſecutionē antixp̄i: de q̄ ſperat liberari p xp̄z. Oīa ergo iſta ꝯſiderās ⁊ ꝓuidens dd in ſp̄ū: fecit hunc pſal. in pſona eccl'ie in q̄ quinq facit. Nā ī pꝛio cū firma ſpe petit liberari: ⁊ ſaluari ⁊ redimi p xp̄m de ſeruitute ⁊ captiuitate pcti ī ſuo pꝛio aduētu. Scd'o petit liberari in ſua iuuētute ð pſecutiōe paganoꝝ ⁊ ī ſua vi-

Diuiſio pſal. rilitate de pſecutiōe hꝛ̄ticoꝝ. Tertio petit liberari ī ſua ſenectute ð pſecutiōe ſarracenoꝝ ⁊ oīz machōetanoꝝ. Quarto petit liberari ī ſenio ð pſecutiōe antixp̄i. Quīto ꝓmittit agere grās ī finē: ſcdz ibi. deꝰ eripe me ð manu pctōris: tertiū ibi. ne pꝛ̄icias me ī tp̄e ſenectutꝭ: q̄rtū ibi qm̄ ñ cognoui līaturā: ſine ibi ⁊ vſq ī ſenectā ⁊ ſeniū. v. ibi. deꝰ q̄s ſilis tibi. ¶ Quātū ad. i. ē aduertēdū ꝙ ſicut ſi-

Not. q̄ ſit fides charitas et ſpes. des ē q̄dā vꝛ̄tꝰ theologica ⁊ habitꝰ īfuſꝰ eleuās itellectū ad firmiter credēdū articulis reuelatꝫ Et charitas ē alia vꝛ̄tꝰ theologica ⁊ habitꝰ īfuſus eleuās ⁊ roborās volūtatē ad amādū deū credituꝫ pp ſe: ⁊ primū pp deum ita pꝛ̄iter ſpes ē q̄dā vꝛ̄tꝰ theologica ⁊ habitꝰ infuſus eleuans voluntatem ad firmiter ſperādū bona ſpūalia futura credita ⁊ amata ⁊ ꝓmiſſa ad ꝯtēnēdū oīa terrena. Ex q̄ pꝫ ꝙ ſpes ꝓſupponit fidē ⁊ charitatē ⁊ ꝓmiſſionē ī hac vita. qꝛ nō ſperamꝰ niſi bona ſpūalia credita ⁊ amata: ⁊ in futurū ꝓmiſſa: ppꝛ̄ q̄ contēnimꝰ oīa bona terrena: ⁊ patimur et aggredimur mala terribilia puta oēm pſecutionē ⁊ mortē in vꝛ̄tute huiꝰ ſpei: ⁊ patiēter oīa tolleramꝰ. Sz qꝛ q̄ñ adam fuit expulſus a terreſtri padiſo in hāc pegrinationē inii ſibi ꝓmiſſus xp̄s ex ſua ꝓgenie q̄ debebat ſm redimere ⁊ ſaluare ⁊ liberare a ſeruitute peccati ⁊ ſanare ⁊ ſubleuare ab oī miſeria: que q̄dē ꝓmiſſio fuit ꝯfirmata in abꝛaā: ⁊ yſaac: ⁊ iacob ſub moyſe ſpecialꝛ̄ ipſi dd: iō cū ſpe in pſona totiꝰ corpis myſtici in pꝛia pte huiꝰ pſal. petit xp̄m: vt veniat in carnē ad ſaluandū ⁊ redimēdum ⁊ liberādū ipm a ſeruitute pcti ⁊ a iugo legis ⁊ ab oī miſeria: ſicut oībꝰ pꝛ̄iarchis ⁊ ꝓphetis fuit ꝓm̄iſſus: ⁊ iō dt. O dñe ieſu xp̄e in te ſpaui poſtq̄ mihi fuiſti ꝓmiſſus: iō fac vt nō ꝯfūdar ī eternū: ⁊ ne ſim fruſtratꝰ ī mea ſpe ⁊ in tuis ꝓmiſſis: iō veni ī carnē: ⁊ libera me ab oī miſeria: ⁊ eripe me de hac captiuitate ⁊ ſeruitute pcti in quā incidi per inobedientiam ⁊ eſum cibi ꝓhibiti.

Inclina ad me aurē tuā: ⁊ ſalua me. xliiij. d.c. ſi

¶ Inclina aurē tuā oꝛonibꝰ ⁊ ꝑcibꝰ meis ⁊ ſalua me ab oī pctō pſonalꝛ̄ cōmiſſo. Et etiā cut hi. inclina aurē. i. hūanitatē ⁊ carnē tuā: et ſalua me tolerādo mortē ⁊ paſſionē in ipſa tua hūanitate ⁊ carne: q̄ q̄dē hūanitas tua pꝛ̄ſſū pꝛa dr̄ aurꝫ tua: eo q̄ ſiue: p quā nos audiſti: ⁊ dr̄ oculꝰ tuꝰ: eo q̄ ⁊ p quē nos vidiſti: ⁊ lingua tua p quā nobis es familiariter locutꝰ. Et dicitur inſtrumentum per quod nos ſaluaſti ⁊ redemiſti mortem patiendo.

Eſto mihi ī deū protectorē ⁊ in locū munitum: vt ſaluum me facias. ij. q. ad menſa.

¶ Ueni ḡ xp̄e in carnē: ⁊ eſto mihi nō ſolū in deū redēptorē: ſz ī deū ꝓtectorē vt ſaluū me facias: qꝛ nō ſufficit ꝙ ſis hō ad patiēdū ſed ꝙ et ſis deꝰ ad ſaluādū: qꝛ ſoli deo competit ſaluare: ⁊ ſalutē et vitā eternā ſine defectu ꝯferre: vt dictū eſt pſal. viij. ḡ opꝫ ꝙ ſis deꝰ: vt in diuinitate ſit ꝑtās ⁊ autoritas ſaluādi ⁊ remittēdi pctā: et ꝙ ſis hō vt in humanitate ſit habilitas patiēdi ⁊ ꝓtiū ⁊ meritū redimēdi rōne vnionis. Et ſic eris tali ꝑſonali vniōe eris ſaluatoꝛ et redēptoꝛ: et iō diceris ieſus xp̄s deꝰ hō ſaluatoꝛ: veni ergo xp̄e in carnē: ⁊ libera me de ſuitute pcti et iugo legis per mortē ⁊ paſſionē: ⁊ poſtea eſto mihi in deū protectorē ⁊ ī locū ⁊ caſtrū ⁊ oppidū tā munitū pꝛio vallo articuloꝝ fidei ⁊ muratū muro ſpei ⁊ charitatis ⁊ obſeruātia preceptoꝝ. Et opulētū gr̄a ⁊ copia eccliaſticoꝝ ſacꝛ̄ ⁊ vt ſic in iſto oppido bñ munito ſaluū me facias ab omnibus inimicis infeſtantibus. xxi. ij. q. i. c. q̄ diligentia

Quoniam firmamentum meum: ⁊ refugium meum es tu.

¶ Nã tu es illa petra firma ſupra quã fun-
data ẽ tota eccl'ia: quã vallaſti vallo articulo-
rũ ⁊ muraſti muro pceptoꝝ: ⁊ repleſti copia
ſacꝛoꝝ: ⁊ iõ porte iferi nõ pualebãt aduerſ⁹
eã. Mat. xvj. nec flumina tẽtationũ: nec vẽti
pſecutionũ poterũt ipaȝ diruere: fũdata eñ
erat ſupra petrã. Mat. vij. ⁊ ſic erit in domũ
refugij ⁊ in locũ munitũ oib⁹ fidelib⁹ habi-
tãtib⁹ i ea: tũ rõne fundamẽti: qꝛ flumina tẽ-
tationũ ⁊ hereſum nõ potuerũt ipam euelle-
re nec eradicare: tũ rõne mutatiõis: qꝛ nul-
li venti perſecutionum potuerunt ipſam ex-
xiõ. d. purgare. Deinde dicit.
capi.
qđ di
cit. Deus me⁹ eripe me ð manu pctõris:
⁊ de manu cõtra legẽ agẽtis ⁊ iniq.
¶ Petit liberari a pſecutiõe paganoꝝ ⁊ hrẽ-
ticoꝝ. ¶ Ad cui⁹ itellectũ ẽ notãdũ qꝙ eccle-
ſia xpi i ſua iuuentute pmo fuit ilico afflicta
poſt aſcẽſionẽ a iudeis ſciẽtibus legẽ. Scđo
fuit ifeſtata a paganis gẽtilib⁹ neſciẽtib⁹ le-
gẽ. Tertio in ſuã virilitate fuit vexata ab he-
reticꝭ ſciẽtib⁹ vtrũqꝫ teſtm̃. Et iõ iſte hõ my-
ſtic⁹ ab his trib⁹ pſecutorib⁹ petit liberari i
hac ſcđa pte: vñ p agẽtẽ ꝯ legẽ itelligit pplꝫ
iudaicũ legẽ veterẽ ſciẽtẽ: ⁊ p pctõrẽ intelli-
git pplꝫ gẽtilẽ: ⁊ p iniquũ itelligit cetũ ⁊ cõ-
uẽticulũ hrẽticorũ. Dicit ḡ: o xpe deus libera
me de manu ⁊ ptãte pctõris ppłi gẽtilis ⁊ ty-
rãnoꝝ: et eripe me ẽt de manu ppłi iudeoꝝ
agẽtꝭ ſcient ⁊ manifeſte ꝯ legẽ dei: ⁊ ſic pec-
cat ex malitia. ⁊ eripe me ẽt de mãu cet⁹ ini-
q̃ hrẽticorũ q̃ ex iniqtate ⁊ pfidia ſequunt ca-
tholicos ꝯ oẽm charitatẽ: ſicut fuerũt arria-
ni: quorũ pſecutio ſupauit oẽs pſecutiões ty-
xxiiij. rãnoꝝ: vt ait Ruffin⁹ ⁊ Caſſiod. dr ĝ eccl'ia.
q. j. c. O xpe eripe me de his tribus pſecutorib⁹.
paratus. Quõ tu es patiẽtia mea domine: do-
mine ſpes mea a iuuentute mea.
¶ Patiẽtia mea. i. exẽplũ patiẽtie: qm̃ tu p-
dicãdo et p nobis innocẽs patiendo dediſti
nobis exẽplũ patiẽtie: ⁊ tu es ſpes mea a iu-
uẽtute mea: qꝛ eccl'ia icepit a xpo ⁊ ab eo di-
dicit exẽplũ patiẽtie i aduerſis: ⁊ cepit ſpeȝ
ex xpi reſurrectione: qꝛ ſicut xps reſurrexit:
ita ſpam⁹ reſurgere: iõ ſub tali ſpe marty-
res ſpõte tolerabãt mortem et perſecutiões
xj. q. j. Et ideo ſubdit.
c. ad
mẽiã In te cõfirmat⁹ ſum ex vtero: de vẽ-
tre matris mee tu es pꝛtectoꝛ me⁹.
tri- ¶ Nota qꝙ triplex eſt vter⁹ eccl'ie. Prim⁹ dr
plex lat⁹ xpi: vñ orta eſt eccl'ia ⁊ virt⁹ ſacꝛorũ. Se-
vter⁹ cũd⁹ dr flumẽ ſpũſſcti: vñ fluxerũt dona gfa-
eccl'e rũ in die Penthecoſtes: vbi fuerũt apłi ⁊ tota
eccl'ia armata ⁊ cõfirmata: ⁊ vñ habuit ori-
ginem in ſciẽtia. Terti⁹ vter⁹ eſt fons ſacri
baptiſmatꝭ: vñ particulařr regeneramur: ſꝫ
tã baptiſm⁹ qꝙ miſſio ſpũſſcti pcedit a xpo: ⁊
ſic prim⁹ vter⁹ eſt xps. Pmo a ſuo ore exiuit
fons euãgelice ſapiẽtie: q̃ poſtea p dona ſpi-
ritusſcti fuit apłis ⁊ toti eccl'ie ſuggeſta diſ-
ſerta: et a ſuo latere exiuit ſanguis et aq̃: vñ
habuit virtutẽ baptiſm⁹ ⁊ oĩa ſacꝛa: ⁊ iõ di-
cit iſte hõ myſtic⁹. O xpe ſponſe tu es patiẽ-
tia et ſpes mea: qꝛ in te cõfirmat⁹ ſum. Pmo
ex vtero tui lateris: a q̃ exiuit ſanguis et aq̃.
Scđo ex vtero ſpũſſcti queȝ miſiſti in apłos
⁊ totã eccl'iã ad ſuggendã ſacrã ſcripturam.
Tertio tu es pꝛtectoꝛ me⁹ ð vẽtre eccl'ie ma-
tris mee: ex q̃ in baptiſmo fuit regñat⁹: naȝ
ibi recepi pticulařr fidẽ: ſpẽ: charitatẽ ⁊ gra-
tiã: poſtea pticularit fui i eccl'ia ab ipo cõfir-
mat⁹: vbi recepi ſeptem dona ſpũſſcti ad de-
bellãdũ inimicũ: ⁊ ſic ex baptiſmo ⁊ ꝯfirma-
tione tu es pꝛtectoꝛ meus: qꝛ ibi dediſti iſta
arma ad protegendum me: et inde prouenit
mihi ſalus et protectio. de ꝯſe. diſt.
In te cãtatio mea ſp: tãqꝫ pdigium ij. ac-
fact⁹ ſũ multis: ⁊ tu adiutoꝛ fortis. ceſſe-
¶ O dñe lꝫ ego ſim fact⁹ pdigiũ multis: qꝛ p rũt in-
fidẽ quã i vtero matris eccl'ie recepi ꝯfiteoꝛ glo.
te meũ ſpõſum ⁊ caput ⁊ dñm et qꝛ veneroꝛ
⁊ adoꝛo crucẽ: i q̃ paſſus es: iõ iudei pagani
ſcãdalizant ⁊ reputant me quoddã pdigiuȝ
mõſtruoſum: ⁊ fatuũ irridẽtes me: qꝛ adoꝛo
hoiem crucifixũ ⁊ deiectum: ſꝫ iſta crux q̃ eſt
ſcãdalũ iudeis ⁊ pdigiũ gẽtilib⁹ eſt mihi ad
gloriã ⁊ ſalutẽ: ⁊ iõ in te xpe eſt ſemp cãta-
tio mea in hymnis ⁊ cãticis: qꝛ de tua incar-
natione: ⁊ morte ⁊ paſſiõe: ⁊ reſurrectiõe: ⁊ cru-
ce celebꝛabo feſtiuitates: ⁊ cãtabo hymnos
⁊ etiã inter toꝛmẽta eſt in te cantatio: et con-
feſſio mea fidei: quia tu eris ſemper adiutoꝛ
foꝛtis in omnibus tribulationibus. Ergo: xv. q.
Repleat os meũ laude: vt cãtẽ glo- j. c. re-
riaȝ tuaȝ tota die magnitudinẽ tuã. uerti-
mini.
¶ Imo ex tua gratia replebitur os meum
laude: vt tota die vſqꝫ ad iudicium cãtem in
eccleſia: ⁊ predicem in publico gloriam tuã
quã accepiſti in tua reſurrectione et magni-
tudie: et vniuerſalẽ ptãtẽ quã accepiſti i tua
aſcẽſiõe. Et etiã cãtabo ⁊ pdicabo gl'iaȝ tue
deitatis ⁊ magnitudinẽ tuoꝛũ miraculoꝝ ⁊
tue poteſtatis que in euãgelio memoꝛãtur.
Ne pꝛoijcias me in tpe ſenectutis: cũ xxiiij.
defecerit virtus mea ne dereliq̃s me. q. j. c.
¶ Quia ſuperi⁹ eccleſia fuit liberata a iu- q̃ di
uentute de manu peccatoris ⁊ contra legeȝ ſmiſ
agentis et iniqui: ſcilicet de perſecutione in-
deoꝛũ ⁊ tyrãnoꝛum per cõſtantinum: de per-
ſecutione hereticoꝛũ iniquoꝛũ per Juſtinia-
nũ ⁊ beliſariũ: qui totaliter deleuit vvanda-
los arrianos in africa: hic petit liberari de

p̄ſecutiōe ſaracenoꝝ q̄ incepit i ſenectute ec
I cl'ie: ſcʒ tp̄e heraclii. ¶ Uñ eſt aduertēdū ꝙ
No. ſicut in ſenib' icipit deficere calor naturalis
de an ꝛ abūdat frigiditas: ꝛ debilitant̄ mēbra ꝛ ſic
tiqui oīa q̄ comedūt cōuertunt̄ in malos ꝛ indige
tate ſtos hūores q̄s per os ꝛ nares ꝛ oculos emit
mun tūt ſenes: ꝛ ſic ſpernunt̄ ꝛ vilipēdunt̄: ꝛ habē
di. tur odio ꝛ faſtidio: ita pr̄r dicit xp̄s ꝙ erit
i nouiſſimis dieb' ꝛ circa tp̄a antixp̄i ꝙ erūt
hoīes amantes ſeipſos ꝛ frigeſcet oīs chari
tas ꝛ abūdabit iniq̄tas: vnde ſequent̄ rapine
ꝛ adulteria: odia: ꝛ bella: ꝛ iurgia ꝛ ſimo
nia: ꝛ ſupbia: ꝛ vanitas: ꝛ pphanatio i eccle
ſia: ꝛ noue ſecte pp̄ter ambitionē ꝛ dedigna
tiones ꝛ inuidias: ꝛ pp̄ter pctā xp̄ianorū ꝛ
diuiſiones p̄ualebūt infideles: ꝛ ꝯculcabūt
eccliā. Hoc aūt incepit a p̄ncipio ſenectutʒ
Ma eccl'ie tp̄e heraclii. Nā tunc ſurrexit pſeudo
cho pp̄heta machomet' in arabia cui' ſecta oc
met' cupauit totā ſyriā ꝛ meſopotamiā ꝛ africam
ꝛ egyptū: vt dicet̄ pſal. lxxiij. cuius ſecte ad
heſerūt turce anno dñi. M. xl. qui occupaue
rūt totā perſiā: ꝛ medeā: ꝛ oēs armenias ꝛ to
tā aſiā minorē q̄ modo dr̄ anatholia. ꝛ nr̄is
tp̄ib' occuparūt totā greciā ꝛ miſiā ꝛ ritui
machametico ſubiecerūt: poſtea anno dñi
M. ccxxij. irruerūt tartari idololatre a ptī
bus aquilonarib' vltra montē Imauū: ꝛ cō
ſtituerāt ſibi Hiſcham in regē. qui expulſo
ioanne preſbytere oēs tres indias obtinue
rūt: q̄ q̄dē Hiſcha miſit duos filios cū infi
nita multitudine tartaroꝝ: quoꝝ vn' occu
pauit totā ſyriā citra Imauū vſqʒ ad meoti
dē paludē ꝛ fines ruthenoꝝ vngarie. Et alter
occupauit totā aſiā ꝛ parthiā: ꝛ medeā: ꝛ p
ſiā q̄ oēs viuūt ſub maledicta ſecta macho
metica. De quoꝝ origine tā ſaracenoꝝ q̄
turchaꝝ q̄ tartaroꝝ dicet̄ inferi' pſal. lxxxvj.
Ex q̄b' ptʒ ꝙ ſaraceni q̄ hodie poſſidēt to
tū ferē dñiū mundi cū tartaris idololatris ꝛ
ceteris machometanis nō obtinuerūt i viri
bus ſuis ſʒ ex defectu fidei ꝛ charitatis xp̄ia
noꝝ pp̄ter diuiſiones ꝛ diſcordias ꝛ ſectas
eoꝝ. Nā iacobite ꝛ neſtorite maluerūt eſſe
ſub ſaracenis q̄ ſub impatore ꝛ pōtifice rōa
no. Et ipſimet ſpōte ſe infidelibus ſubiece
rūt: ꝛ ꝯ catholicos eos vocauerūt in auxiliū
Et ſic viuūt hodie ſub ditione eoꝝ. Ex q̄bus
ptʒ ꝙ ab heraclio impatore vſqʒ ad tp̄a nr̄a
incepit eccl'ia ſeneſcere: ꝛ in ea virt' cōtinue
perſeuerauit deficere ꝛ fides ꝛ charitas de
Ubi he creſcere ꝛ minui ꝛ refrigeſcere ꝛ ſicut fides
ra ꝛ charitas decreuit: ita decreuit ꝛ pſeuera
clio uit minui iperiū ꝛ dñiū vſqʒquo tota eccl'ia
vſqʒ p maiori pte fuit ſub infidelib' ꝯculcata: q:
mō ſe nō remanet niſi iſta parua particula in hoc
ne angulo mūdi: in qua etiā ſunt ꝯtinue diſcor
ſcit die ꝛ bella ꝛ ſeditiōes: vt ptʒ. Hoc ergo pre
eccl'a uidēs dauid in ſpiritu dicit in pſona eccle

ſie. O xp̄e q̄ ex vtero lateris tui: ꝛ ex vtero ba
ptiſmali regnaſti me ab īfantia: ꝛ me libera
ſti i iuuētute mea de rabie iudeoꝝ ꝛ tyrāno
rū: rogo ne pꝓicias me i tp̄e ſenectutis cū de
fecerit virt': ſcʒ frigeſcet oīs charitas ꝛ abū
dabit iniq̄tas. Nā ſicut humor radicalis cū
naturali calore ē illa virt' q̄ cōſeruat vitā in
corpe ꝛ auget corp': ita fides formata chari
tate cōſuauit ꝛ augmētauit eccl'iā. i. fides
apl'oꝝ ꝛ martyꝝ: ꝛ doctoꝝ: ꝛ ceteroꝝ fide
liū: et cōſuauit eā in eſſe: ſʒ cū icepit d̄ficere
virt' fidei: tūc icepit deficere ꝛ ſeneſcere ec
cl'ia. Dicit ḡ. Ne pꝓicias me totalr̄ nec ſub
iicias ſub iugo īfideliū ꝛ ſarace. i tp̄e mee ſe
nectutʒ dū defecerit v't' et fortitudo et chari
tas mea. i. iter meos filios xp̄ianos: ꝛ ne dere
liq̄s me. i. ne ſubtrahas totalr̄ auxiliū tuū: ꝛ
grāʒ a me vt poſſiʒ tolerāe ꝛ repellere ipetū
inimicoꝝ ꝛ īfideliū ne totalr̄ deleat̄ eccl'ia.

Quia dixerūt inimici mei mihi: ꝛ q̄ cuſto Io. xi.
diebāt aīaʒ meā ꝯſiliū fecerūt i vnū mat. xxii.
Dicētes de' dereliq̄t eū: pſeq̄mini mat.
ꝛ cōphēdite eū: q: nō eſt q̄ eripiat. xxiij.

¶ Inimici mei ſaraceni et īfideles vidētes
victoriā quā q̄tidie habēt ꝯ me putāt ꝙ tota
liter me dereliquiſti. Et ſic putāt ꝙ ſecta eo
rū ē melior ꝛ verior q̄ fides mea. Et iō dixe
rūt inimici mei mihi: ꝛ q̄ cuſtodiebant: idē
īſidiātes q̄ obſeruabāt pdere aīam ꝛ vitam
meā fecerūt ꝯſiliū in vnū ꝛ congregati ſunt ꝯ
me dicētes. De' iā dereliquit iſtum pplm̄
xp̄ianū: iō pſequimini eū poſtq̄ de' reproba
uit ꝛ cōprehēdite: ꝛ ſubiicite eū: q: non eſt q̄
eripiat eum de manu noſtra: ſed licet ſarace
ni ꝛ infideles temere dicant.

Deus ne elongeris a me: deus me' xl. q. j. ad
in auxilium meum reſpice. mon ſam.
Confundant̄ ꝛ deficiāt detrahētes xxiij.
anime mee: operiant̄ confuſione et q. v.
pudore qui querunt mala mihi. q. vi.

¶ Tu deus ꝛ ſpōſe xp̄e rogo ne elongeris a
me: nec ſubtrahas grām: ſed reſpice ꝛ intē
de in auxiliū meū: imo confundant̄ ſarace
ni ꝛ infideles detrahētes ꝛ exprobrātes ani
me ꝛ vite mee: ꝛ fruſtrati deſiderio ſuo ꝛ in
tentione operiant̄ confuſione ſua ꝛ pudore:
qui querunt aīam meā ꝛ totā eccleſiam pe
nitus delere. nec q̄d deſiderant impleatur.

Ego aūt ſemp ſperabo: ꝛ adiiciā ſup xv. q. j. re
omnem laudem tuam. uerti mini

¶ Si q̄d oro facio ſemp in te ſperabo non p
dendo fidē nec ſpem: ꝛ adiiciā ſup omnē lau
dē tuā noua carmina: ꝛ noua officia cātādo:
ꝛ componēdo in laudem tui pro gratiarum
actione. Et ſic.

Os meū anunciabit iuſtitiā tuam: tota die ſalutare tuum.

dist. lxxx viij. c. qm̄ z c. cle ricus

¶ Id eſt ieſum tuū: p̄dicabo eū ſalutē quam mihi feciſti: q2 ab illis ſeclib⁹ me liberaſti. Lfa hieronymi h3. tota die ieſuz tuū: z tūc ē magis clarū. Ex his v̄o ſib⁹ ſupdictz putat q eccl'ia nō d3 totalr deficere i hac ſenectute i q̄ ē: q2 nec ſaraceni totalr ꝯculcabūt: nec ſubijciēt eā: imo iſta ſecta ſaracenoꝝ p⁹ d3 gladio perire z ꝯfūdi: z aliq̄ ps eccl'ie d3 manere i libertate z pſeruari: z vſq3 ad ſeniū puenire: ſc3 vſq3 ad tpa antixp̄i: vbi erit maior copia martyꝝ: z maior ꝑſecutio z ſenior: vt patebit. Et dicūt ēt aliq̄ q eccl'ia an̄ tēpora antichriſti: z ante ſenium ſuū debet canonizare oēs patres ve. te. ſc3 adā: noe: abrahā: Iſaac: z iacob zc. z cātat de eis noua officia z hymnos. Ex quo p3 q̄d vſq3 ad tpa antichriſti in aliqua parte mūdi d3 eccleſia in ſua libertate ꝑmanere extincta ſecta ſaracenorū.

dist. lxxx viij. c. ū. z c. elicie nos. z ca. qm̄.

Quoniā nō cognoui literaturā: introibo in potētias dn̄i: dn̄e memorabor iuſtitie tue ſolius.

¶ Poſtq̄ ſuperi⁹ iſte homo myſtic⁹ ſiue eccleſia petit liberari a ꝑſecutione ſaracenorum facta in ſenectute: hic petit liberari a ꝑſecutiōe antichriſti futura in ſenio z decrepitu mūdi z eccl'ia: ſc3 in nouiſſimis diebus. Ad cuius intelligentiā eſt aduertendū q ſecta ſaracenica que infeſtauit eccl'iam in ſenectute: cū de ſe ſit falſa z irratiōabilis z beſtialis z voluptuoſa: iō tres generatiōes mūdi beſtiales adheſerūt ipſi ſine difficultate. ſ. arabes z tartari: z turce: q̄ oēs erāt beſtiales ſine ſciētia z rōne paſtores ſequētes armenta boū: z pecorum: z cameloꝝ: z greges ouiū z hircorū: ideo nō potuerunt ſubijcere chriſtianitatē cū ſcia: nec rōne: cū nulla ſit in illa falſa ſecta: ſ3 infeſtarūt eccleſiā cū armis: ſ3 antichriſt⁹ eo q habet attrahere ad ſe de oīb⁹ nationib⁹ ſc3 iudeis z ſaracenis z chriſtianis: que quidem nationes iā ſunt magis callide z aſtute: ideo antichriſt⁹ multipliciter attrahet eos ſc3 cū ſcientia et largitate pecuniaꝝ z donorū: eo q oēs homines cuiuſcūq3 ꝯditiōis ſint: ſunt dediti auaritie. Et ideo cū ſciētia literali iudaica attrahet iudeos: z cū ſciētia negotiādi: z cū iure ciuili: z cū arte necromantie ad inueniendos theſauros: z cū arte fabrili ad fodiēda metalla attrahet auaros Chriſtianos z ſaracenos zc. Et ideo magis vtetur ſciētiis humanis ſupradictis ad attrahēdum chriſtianos auaros z ſaracenos. Sed ad ꝯfundendum chriſtianos eccl'iaſticos vtet ſciētia naturali z metaphyſica z ſciētiis mathematicis: z maxie literatura z gloſſis iudaicis: z litera

Not. de ieſcia ſaraceno rum.

No. anti xp̄s vte tur ſcien tijs zc.

ve. teſta. z ſic facilr vincet z decipiet chriſtianos. Et hoc accidet: q2 circa tpa antixp̄i erit nimiū debilitatū ſtudiū theologie. Nā cum oēs ſtudeāt auaritie nō erit maxima copia iuriſperitoꝝ z notarioꝝ: z ceteraꝝ ſciētiarū z artiū de pane querēdo: q̄ oēs dnr ſciētie literature z negotiatiōis. Itē q2 in eccl'ia non dabunt: nec ꝯferent bn̄ficia niſi magnatib⁹ z litigioſis: z ex fauore regū z magnoꝝ plaꝝ tōꝝ iō cōtēnet theologia: z oēs eccleſiaſtici dabūt operā iuri canonico: z ciuili: z ſic theologia cōtēnet. ¶ Vn̄ nota q oīs ſciētia vel ē lfalis vel ſpiritualis. ſcia literalis eſt illa q̄ eſt ſolum gratiā ſui: id eſt ad ſolum ſenſum literalē: z put per terminos importat ē intelligēda. Sciētia v̄o ſpūalis eſt iſta q̄ nō ē pn̄cipaliter gratia ſui. i. ſcd̄m ſenſuz literalē tolū intelligēda: ſ3 in qua vltra ſenſum literalē alius ſenſus ſpiritualis ibi clauſus eſt ꝯtendus z intelligēdus. Primo mō ſunt oēs ſciētie ſeculares z humane: ſc3 humanit⁹ ad inuente: que ſunt in triplici genere. Nā quedā ſunt rōnales ſicut grāmatica: logica rhetorica: poetica: oratoria: z q̄dā ſunt reales z ſpeculatiue: ſicut mathematica: z phyſica: z metaphyſica: z quedā ſunt practice ſicut ſūt morales z factiue artes. Oēs ergo iſte ſciētie ſupradicte dicūt literales: eo q ꝯſiderāt ſolā literaturā. i. ſenſum literalē: z nil aliō vltra ꝯſiderāt. S3 ſola ſcientia ſiue lex diuina ve. te. dr ſcia ſpūalis. eo q nō eſt gratia ſui ſ3 alteri⁹. i. ad alterū ſenſuz intelligenda. ſ. ad ſpiritualē: q̄ quidē ſenſus ſpūalis eſt triplex ſ. allegoric⁹ moralis z anagogic⁹: vt dictū ē in ꝓlogo. Et ideo ve. te nō proprie dr ſciētia ſed ꝓpoſitio ſiue parabola: ſed lex euangelica nō ſolū dr ſcia. i. ꝯclūo ſciētifica: ſ3 ēt ꝓprie dr ſapiētia. Ex hoc ergo p3 ꝑuerſitas iudeorū qui vetus te. putāt ſciētiā literalem: nolētes intelligere in eo niſi ſolā literaturā z gratia ſui: cū nō ſit ſciētia literalis: ſed parabola zc. ſ3 magis eſt vituperanda ꝑuerſitas eccl'iaſticoꝝ quorūdā: qui cōtēnētes diuinā ſcientiā vtriuſq3 te. ꝯuertunt ad fabulas et ſcientiā oratoriā: z mūdanas negotiationes vtrāq3 ergo ꝑuerſitatē: ſc3 tam quorūdā prelatoꝝ eccl'ie q̄ iudeoꝝ exectat z exhorret dd cū dic. Qm̄ nō cognoui literaturā zc. ꝓpter cauſas z litigia bn̄ficioꝝ. Itē q2 ex abūdātia bonoꝝ tēporaliū erūt in otio et faſtu altiori ꝯſtituti abhorrētes z ꝯtēnētes ſcientiā theologie: eo q ꝓhibet omne vitium et precipit omnē virtutē: et pſuadet ꝯtēnere terrena et amare celeſtia. Iō dabunt operā literis humanis z delectabilib⁹ z vrbanis. ſ. operibus Ciceronis z Quitiliani z Vergilij zc. Et ſic deficiet ſcientia ſacre ſcripture: quā iā videmus defeciſſe: nō ſolū in ſecularib⁹: ſ3 etiā i religioſis: q2 nō curāt niſi audire aliq̄s ques

R Duplex ſcia. ſ. lralis z ſpūalis.

ſcie. hūanitus adinuēte ſunt i tripli ci gñe

Lex diuina dr ſcia ſpūalis.

ſtiones ꝛ curioſitates:vt ad tpꝰ appareāt et
efficiant magiſtri in theologia.Sʒ ſacra ſcri
ptura vbi ē ṽitas ſacre ſcripture noui ꝛ vete
ris teſtamēti:pauci ſciūt:nec adhibēt ſtudiū
idō veniet antixp̄s hō callidꝰ ꝛ ſciens ꝓpoſi-
tiones:vt pꝫ Da.viij.ꝛ.xj.c.et ſic ſuperabit
ſimplices ꝛ ignaros xp̄ianos: ꝛ attrahet li-
bēter iudeos cū ſolo ſenſu lr̄ali ſcripture ve.
te.ꝛ hoc fiet iuſto dei iudicio:qꝛ poſtq̄ verā
ſciētiā repulimꝰ: ꝛ ꝯuerſi ſumꝰ ad fabulas:

Lra-tura. i ſciē-tia hu-ma-na.

idō deus repulit iā nos vt iſid. leo ꝛ beſtia eis
ꝓualeāt et dominent toti orbi. hoc ḡ ꝓuidēs
dd i ſpū ait i pſona paucorū in q̄bꝰ manebit
fides tpe antixp̄i O dn̄e ieſu q̄m ego nō co-
gnoui lr̄aturā ſiue negotiationeꝫ:vt hꝫ alia
lr̄ā.i.ſciētias hūanas q̄ tm̄ lr̄aliter ſapiūt ad
lucrū ꝛ faſtū honoris:ꝛ ad lucrū bonoꝝ tpa
liū:imo tales ſciētias negotiatiuas ꝯtēpſi(
In hebreo hꝫ nō cognoui nūeꝝ:ſꝫ iſta lrā
latio nō eſt nobis ſeruāda:ſꝫ meliꝰ dr̄ fꝫ.lxx.
nō cognoui lr̄aturā)nec cognoui tm̄ lr̄aturā
ſcripture ve.te.qꝛ nolui i lr̄a tm̄ ſiſtere:nec i
ſpē ꝛ finē ꝯſtituere:ſed ad ſenſum ſpūalē vl-
tra trāſire.Idō ꝛ imo ꝑ ſenſum ſpūalē intra-
bo potētias ꝛ ſecreta myſteria dn̄i ibi in lr̄a
tura clauſa ꝛ figurata:qꝛ vetꝰ te.nil aliud eſt
niſi occultatio no.ꝛ ſic nō curabo ꝺ lr̄atura:
ſꝫ ꝺ potētia tua ꝛ iuſtitia tua ſolū ibi clauſa.
Vñ euāgeliū ſiue ṽitatē euāgelicā clauſā i
lr̄atura ve.te.vocat potentias dn̄i ꝛ iuſtitiā:
eo q̄ ibi ꝯtinent miracla et mirabilia opa q̄
xp̄s fecit i ſua ꝑdicatione ꝛ nr̄a redēptiōe ꝑ
quā ſumꝰ iuſtificati:ꝛ ꝯtinet victoria reſur-
rectiōis ꝛ triūphꝰ aſcēſiōis:ꝛ iſtas potētias
ꝛ iuſtitiā ſolū ꝯſiderat ꝑncipalr̄ eccl'ia i lr̄a-
tura ve.te.ꝛ hoc ꝑdicat et cōfitet in nouo:qꝛ
iſta docuit xp̄s apl'os ſuos qū apuit eis ſēſū
ꝛ ſcripturas ve.te. vt pꝫ Lu.xxiiij.et hoc idē
ſuggeſſit eis ſpūſſctūs in die pētecoſtes.Idō
ilico diſputauerūt cū ſcribis ꝛ phariſeis:ꝛ ꝯui
cerunt eos:vt pꝫ Actuū.ij.ꝛc.Et ideo ſubdit

xxiiij. qō.j. audi-mus.

Deꝰ docuiſti me a iuuētute mea:et
vſqꝫ nunc ꝓnūciabo mirabilia tua.
¶ Tu deꝰ hec docuiſti me a iuuentute ꝛ in-
fantia ꝛ pueritia mea:qñ aperuiſti mihi ſen
ſum ꝛ ſcripturas ilico poſt reſurrectionē ꝛ in
die Pentecoſtes:e per tres annos primo ꝑ-
dicando:ꝛ ideo ſemper predicabo ꝛ pronun
ciabo vſqꝫ nunc mirabilia opera tua.

de ꝯſ. di.v. ꝺ ipā ſciō.

Et vſqꝫ in ſenectam ꝛ ſenium:deus
ne derelinquas me.
¶ Rogo ne derelinq̄s me vſqꝫ in ſenectaꝫ ꝛ
ſeniū.i.vſqꝫ ad tpa antixp̄i:nec ꝑ totā ꝑſecu-
tioneꝫ antixp̄i q̄ fiet in meo ſenio ꝛ ſenecta:
qꝛ tūc magis i diſebo tuo auxilio ꝛ grā ꝛ lu-
mine:tū ꝑꝑ calliditatē ꝛ malitiā et ſcientias
hūanas illiꝰ filij ꝑditiōis:tū ꝑꝑ crudelitatē:

qꝛ illa ꝑſecutio ſupabit oēs alias ꝑteritas vt
ait Aug.Eſt aūt aduertēdū q̄ iter ſenectutē
ſiue ſenectā ꝛ ſeniū hoc intereſt.Nā ſenectꝰ ſi
ue ſenecta dr̄ etatē ſexagenariā:i q̄ ſenſꝰ ho
minis ꝛ ṽtꝰ corꝑalis icipit deficere ſꝫ ſeniū
dr̄ etatē octogenariā:vbi ꝓ maiori ꝑte iā de
fecit virtꝰ:ꝛ emergūt oēs infirmitates ꝛ dolo
res:vt pꝫ pſal.lxxxviij.Idō in eccl'ia noui teſt.
eſſignant tres ſtatꝰ vniuerſales.ſ.iuuētꝰ vſ-
qꝫ ad millenariū:in q̄ regnauit ꝛ floruit fides
ꝛ charitas ꝛ ſcia ſiue ſapientia i eccl'ia:et ſic
fuit multitudo martyꝝ ꝛ ſacroꝝ doctorum:ꝛ
ſctōꝝ ꝯfeſſorū.Scḋo icepit ſenectꝰ in q̄ defe
cit charitas:ſꝫ viguit et floruit ſcia maxīe in
Frācia ꝛ Anglia ꝛ Alemania:ꝛ ēt in Italia.
Nā ab anno dn̄i M.vſqꝫ ad trecēteſimū fuit
hugo de ſctō victore.ꝛ magr̄ ſniaꝝ:ꝛ beatꝰ
Thomas de aq̄no q̄ ſcholaſtico ꝛ diſputa
tiuo ſtilo ſcripſerūt.Nūc aūt āno.M.cccclx-
xxiiij.iā eccl'ia ē i ſenio:vbi nō ſolū defecit ꝛ
friguit fides ꝛ charitas:ſꝫ ſacra ſcia ꝺfecit ꝛ
ꝯtēnit:ꝛ pōpa ꝛ vanitas creſcit: ꝛ auaritia i
eccl'iaſticis ꝛ diſcordia: ꝛ iniq̄tas abūdat in
laicis:ꝛ ꝑ ſingl'os dies ꝑdimꝰ ꝛ ꝺcreſcimꝰ:ꝛ
infideles ꝓſperant.Eꝫ qꝛ i paucis manebit fi
des ꝛ charitas ꝛ ſpes ꝛ aliq̄ ſciētia:ꝛ ṽa in-
telligentia ſpūalis ſacre ſcripture in hoc ſe
nio:idō ait ꝓpheta in pſona eccl'ie:vſqꝫ ad ſe
nectā ꝛ ſeniū deus ne derelinquas me.i.ne
totaliter deſiſtas dare mihi fidē formataꝫ ꝛ
intelligentiam ſacre ſcripture veram.

Differētia inter ſenectutē ſiue ſenectā et ſeniū. tres ſtatꝰ vniuerſales aſſignātur in eccl'ia no.te.

Donec annunciem brachium tuū:
generationi omni que ventura eſt.
Potentiaꝫ tuam ꝛ iuſtitiam tuam
deus vſqꝫ in altiſſima q̄ feciſti ma-
gnalia:deus quis ſimilis tibi.

de p. d.ij.ꝯ. q̄rendum poſt me diuꝫ.

¶ Ne iḡr ꝺrelīq̄s me:vt poſſiꝫ inſtruere ſim
plices fideles:ꝛ reſiſtere ſeq̄cibꝰ āntixp̄i:et ex
pōit ſeipꝫ dicēs:donec annūtiē brachiū tuū
ſ.potētiā tuā ꝛ iuſtitiā ſcꝫ legē euāgelicā poſ
ſiꝫ audacter ꝑdicare ꝛ ꝯfiteri:i q̄ manifeſtat
tua potentia et iuſtitia vſqꝫ ad altiſſima ma
gnalia q̄ tu xp̄e feciſti i miraculoꝝ opatiōe i
nr̄a redēptiōe:ꝛ patrū a limbo liberatiōe:ꝛ in
tua aſcēſiōe:ꝛ ſpūſſcti miſſiōe:qꝛ oīa iſta pu
blice ꝑdicabo ꝯ āntixp̄ꝫ ꝛ ſuos.Et ēt totū hoc
pt referri ad mirabilē exitū āntixp̄i.Nā poſt
q̄ antixp̄s fuerit miſerabilit corāꝫ oībꝰ ſuis
ſeq̄cibꝰ mūliter ꝑ angelū deiectꝰ ꝛ interfectꝰ
vt ait ex lr̄a j.ad the.ij.tunc oēs iudei ꝛ cete-
ri ſeq̄ces antixp̄i viſa eoꝝ deceptiōe ꝛ cogni
ta ṽitate oēs ad xp̄m ꝯuertent:et ſic tūc oīs
iſrl' ſaluꝰ fiet.ad Ro.xj.qꝛ tūc auferet vela-
mē ab eo.j.ad Co.iij.tunc ēt cōplebit illud
Oſee.iij.poſt hec reuertent filij iſrael ꝛ q̄re
rēt dn̄m deū ſuū ꝛ dd regē ſuū:et pauebunt
ad dn̄m:ꝛ ad bonū eiꝰ in nouiſſimo dierꝫ.

Et tūc oēs iudei ɔuersi q̄rent xp̄ianos ꝑ mō
tes ꝛ latibula abscōditos: vt baptizēt ꝛ instruāt
eos i fide euāgelica: ꝛ sic fiet vnū ouile ꝛ vn⁹
pastor: ꝛ xp̄iani publice et libere p̄dicabunt
nō solū legē euangelicā: sʒ magnalia q̄ fece
ris deus ꝯ filios ꝑditiōis: ꝛ q̄ō ecclesia erit
mirabiliter liberata: ꝛ iterū de abyssis ter-
re ꝛ persecutionū liberata et resuscitata. Jō
subdit. O deus quis similis tibi in tot ꝛ tan-
tis magnalibus: quasi dicat nullus.

xx. q. i. ca. exem plū. ꝛ xxiij. q. iiij. ꝗtus ꝛc. q̄dā. et de ɔ̄s. d. iiij. ca. eā vnitas.

Quātas ostēdisti mihi tribulatiōes
multas et malas: ꝛ ɔuersus viuificasti
me: ꝛ d̄ abyssis terre iterū reduxisti me
Multiplicasti magnificentiā tuā:
et conuersus consolatus es me.
Nā ꝛ ego cōfitebor tibi i vasis psal
mi veritatem tuam deus: psallā ti-
bi in cithara sanctus israel.

Quātas tribulatiōes quondā ostēdisti mihi multas ꝛ malas i psecutiōe tyrānoꝝ ꝛ h̄reticorū i mea iuuētute ꝛ sarracenorū ꝛ tartarorū: ꝛ turchaꝝ i mea senectute ꝛ antichristi nūc in meo senio. Sʒ tandē nūc ɔuersus ad pietatē ꝛ miam viuificasti me ꝑ interitū antichristi: ꝛ iterū reduxisti me de abyssis terre. Sicut ḡ multiplicasti magnificētiā tuā: ꝛ conuers⁹ ɔsolat⁹ es me post tot tribulatiōes: ita ɔfitebor tibi v̄itatē tuā. i. legē euāgelicam ꝛ oia mirabilia q̄ fecisti i hac vltia ɔuersiōe fideliū: ꝛ psallā in psalmis ꝛ istrumētis musicis scʒ i psalterio x. chordaꝝ: ꝛ ceteris musicis istrumētis q̄ significāt oia mysteria xp̄i. Et specialr̄ psallā i cithara. i. cū fide: spe: et charitate tibi q̄ es scūs isrl̄: q: tūc oēs natiōnes erūt ver⁹ isrl̄ f̄m spm̄ ꝛ ꝓmissionē: et sic

xv. d. c. sctā romana.

Exultabūt labia mea cum cantaue
ro tibi: ꝛ anima mea quā redemisti.

Exultabūt labia mea ꝛ aīa mea: q: simul in corpore ꝛ aīa exultabo cum cantauero tibi: et predicabo mirabilia tua.

xv. q. i. reuertimini.

Sed ꝛ lingua mea tota die medita-
bitur iustitiam tuam: cum cōfusi et
reueriti fuerit q̄ querūt mala mihi.

Lingua mea tota die meditabit. i. meditādo cātabit iustitiā tuā: cum antixp̄s ꝛ oēs sui seq̄ces q̄ quert mala mihi fuerūt ɔfusi et [illegible] ꝛ reueriti. i. cū maxima verecūdia ꝛ ti[illegible] gaudi[illegible] letitia ꝛ p̄dicatio ꝛ celebratio more iugati[illegible] iudiciū ꝑ aliqd̄ t̄ps officiorū durabit vsq̄ [illegible] qd̄ nobis icertū est. Nota q̄ f̄m [illegible]eos q̄ dicunt q̄ ilico post iteritū antixp̄i post paucos dies incipiēt signa horribilia p̄cedētia iudiciū vt̄e: tūc ab illo loco. Cōuersus viuificasti me vsq̄ ad finē psalmi est intelligēdū de le-

signa iudi[illegible] cij [illegible] quē post mortē antixp̄i.

titia bōrū q̄ fiet i p̄ria post iudiciū vt sit sensus iste: ego erā resolut⁹ ꝛ icinerat⁹: ꝛ putrefact⁹: sʒ itez reduxisti me d̄ abyssis terre in q̄ erā sepult⁹: ꝛ suscitasti me in corp⁹ gl̄iosū ꝛ ad tuū regnū duxisti: iō ibi cōfitebor tibi in vasis psalmi gl̄ie ꝛc. ꝛ cū cātauero tibi cātū gl̄ie: labia mea corporis gl̄ificati ꝛ aīa mea quā redemisti ab oī miseria exultabūt in b̄titudine ꝛ felicitate p̄fecta: ꝛ cū oēs ꝑsecutores q̄ q̄rebāt mala mihi fuerit ɔfusi: ꝛ retenti in iferno: ponq̄ dixerit eis. Ite maledicti i ignē eternū ꝛc. Tūc lingua mea meditabit iustitiā tuā in illa celesti gl̄ia ꝛc. Tot⁹ et iste ps pōt moraliter exponi ꝑ q̄libet iusto ꝛ viatore q̄ petit liberari de lasciuia ꝛ oīb⁹ vitiis iuuētutis: ꝛ ab auaritia senectutꝭ: ꝛ vt nō derelinquat a diuino auxilio i senio iter multitudinē dolorū ꝛ ifirmitatū: sʒ de⁹ det nobꝭ v̄tutē et patiētiam ad tolerandū patienter. xxiij. q. iiij. c. resgum est.

Deus iudiciū tuū regi da: ꝛ iu
stitiam tuam filio regis.

Huic psal. p̄ponit talis titul⁹ in hebreo in salomōe. ꝑpter hunc titulū dicit hierony. in ꝓloge f̄m opinionē magistri sui barrabam quod Salomō fecit hunc psalmū: sed oppositum ꝓbat. R Nā in fine hui⁹ psalmi: eo q̄ fuit vltim⁹ quē fecit dd̄: ꝛ vltimus collocat⁹ in psalterio antiq̄ vt patebit: supponit talis descriptio. Defecerūt orones dd̄ filij ysai. Ex q̄ p3 q̄ Dauid fecit hūc psalmū ꝛ alios. Jtē ipsemet mutauit opinionē. Uñ in sermone de assumptiōe v̄ginis dicit: hoc q̄ppe est qd̄ canit dd̄. Descēdet sicut pluuia in vellus ꝛc. Ex q̄ p3 q̄ hierony. se correxit: ꝛ cognouit q̄ dd̄ fecit hunc psalmū: multi etiā aliū hebreoꝝ modernorū dicūt q̄ dd̄ fecit hūc psal. rogando et petēdo ꝓsperitatē regni salomonis filij sui: vt sibi fuerat ꝓmissum. ij. Reg. vij. ꝛ iō p̄ponit titul⁹ ꝑ salomone: sʒ hoc ē manifeste falsum. Nā ea q̄ memorant in hoc psalmo nullomō pnt conuenire salomoni: nec in eo fuerūt cōpleta: nec alicui hoi puro possunt ɔuenire. Puta descēdet sicut pluuia in vellus: ꝛ dn̄abit a mari vsq̄ ad terminos orbis terrarū: ꝛ añ solē nomē ei⁹: ꝛ adorabūt eum oēs reges ꝛc. Et iō est magis credendū Augustino q̄ dicit q̄ dd̄ fecit hūc psal. de xp̄o et eius regno futuro figurato per salomonē.

Hieronymus q̄ dixerat de autore hui⁹ psal. retractauit.

Ad cui⁹ itellectū est p̄io notādū q̄ totus iste psal. fundat sup ꝓmissiōe facta ipi dd̄ de filio suo ꝛ ei⁹ regno eterno. ij. Reg. vij. quā ꝓmissionē nō itellexit dd̄ de salomōe ꝛ ei⁹ regno tp̄ali. sʒ de xp̄o messia i lege ꝓmisso ꝛ ei⁹ regno ꝑpetuo: put sibi clare postea fuit reuelatū: vt ipsemet testat. ij. reg. xxiij. cū dr̄ hec sūt v̄ba nouissima q̄ dixit dd̄ fili⁹ ysay: cui cōstitutū ꝛ reuelatū est de christo dei iacob egregius psaltes israel ꝛc. Spirit⁹ domini per

L materia hui⁹ ps.

ai p me locut⁹ eſt: ⁊ ſermo eius p linguã meã
⁊c. Hoc idẽ pꝫ pſal.lxxxviij. Ex qbus pꝫ ꝙ dd̃
nõ credidit: nec expectauit illã ꝓphetiã iple
ri in ſalomone carnali: nec ĩ regno ei⁹ tꝑali:
ſꝫ in ſolo xp̃o ⁊ regno ei⁹ eterno ⁊ vlĩ. Sꝫ bñ
hoc ꝑuidit dd̃ in figura p ſalomonẽ ⁊ regnũ
ei⁹. Nã ſicut ſcriptura ve.te. nõ eſt grã ſui: ſꝫ
via in xp̃m q̃ eſt finis legis ⁊ oĩa geſta ĩ te.ve.
ſunt q̃dã literatura: ⁊ ſigna: ⁊ parabola: ⁊ ꝓ
poſitiões ex q̃b⁹ eliciunt̃ myſteria xp̃i ⁊ eccle
ſie toti⁹ no.te. vt dictũ ẽ: idõ ſicut tẽplũ ſalomo
nis fuit figura corpis xp̃i: ⁊ totius eccl'ie: ita
regnũ ſalo. fuit q̃dã figura ⁊ literatura ⁊ exẽ
plar in q̃ dd̃ ꝑuidit totã ꝓſperitatẽ regni xp̃i
futuri: ꝓut fuerat ſibi reuelatũ: vñ legit̃. iij.
reg. j. ⁊. ij. c. ꝙ dd̃ ad interceſſionẽ berſabee
matris ſalomonis: ⁊ ẽt cõmẽto ipſius nathã
ꝓphete inthronizauit ſalomonem in ſolio re
gio: ⁊ cõſtituit ipm ſucceſſorẽ ſuũ in regno: ⁊
fecit ipm eq̃tare ſup mulã ſuã p ciuitatem: ⁊
precepit ipm vngi in gion: ⁊ in buccina intõ-
nuit: ⁊ tot⁹ ppl's clamauit: viuat rex ſalomon
In hoc ḡ myſterio regnis ſalomonis ꝑuidit
dd̃ in ſpũ: ſicut ẽt iã ſibi multotiens fuerat re-
uelatũ q̃liter de carne ſua p lineã ſalomonis
erat xp̃s naſcitur⁹ quẽ de⁹ pr̃ debebat a dex-
tris ſuis ĩthronizare in regẽ vniuerſaleꝫ to
tius mũdi: cui⁹ erat egreſſ⁹ añ ſolẽ ⁊ ab eter
no ſm diuinitatẽ: q̃ erat operatur⁹ noſtram
redẽptionẽ: ⁊ opaturus oĩa q̃ cõtinent̃ in hoc
pſalmo. Et ideo Cãhi tanq̃ ab ipſa veritate
coact⁹ vidẽs ꝙ ea q̃ in hoc pſalmo memorã-
tur nõ fuerũt ĩpleta in ſalomone: dr̃ ꝙ dd̃ fe-
cit hũc pſalmũ in ſuo ſenio ⁊ decrepitu dum
iaceret in lecto: ⁊ ꝙ fuit vltim⁹ pſalm⁹ quem
fecit: ⁊ cũ hoc pſalmo ſigillauit ⁊ cõpleuit li-
brũ pſalmoꝝ: ⁊ ꝙ non loquit̃ in hoc pſal. de
ſalomone filio ſuo qui poſt ipſum regnauit ⁊
ſucceſſit: ſed loquit̃ de illo ſalomone q̃ in can
ticis memorat̃ d̃ quo dr̃ mille tui pacifici ⁊c.
ſcꝫ de meſſia ĩ lege ꝓmiſſo: ſꝫ decipit̃ iſte mi
ſer obſtinatus: q2 dicit ꝙ oĩa iſta hñt ĩpleri in
meſſia futuro. Eſt ergo intelligẽtia huius ti-
tuli ꝙ dd̃ fecit hunc pſalmũ in ſalomõe ideſt
poſtq̃ vidit filiũ ſuũ ſalomonẽ inthronizatũ:
⁊ regnãtẽ tꝑaliter: per qd̃ ꝑuidit regnum xp̃i
futuri q̃ eſt verus ſalomon ⁊ pacific⁹ ⁊ paci-
ficans in ſanguine ſuo. figurat⁹ p primum ſa
lomonẽ terrenum: de quo vero ſalomone: et
eius regno facta fuerat ꝓmiſſio. ij. Reg. vij.
in qua ꝓmiſſione octo fuerũt ꝓmiſſa ipſi dd̃:
q̃ oĩa ſimul: nec etiam particulariter poſſunt
conuenire: nec fuerunt impleta in ſalomone
terreno: ſed in xp̃o vero ſalomone. Primo qd̃
ille rex erat naſciturus poſt mortẽ ⁊ ſepultu-
ram ipſius dauid. Scd̃o de carne ſua. Ter-
tio qd̃ erat rex futurus. Quarto ei⁹ regnum
eternũ. Quinto edificaturus vniuerſalem ec
cleſiã. Sexto filius dei. Septimo iudex vni-

Not. figurã de xp̃i incarnatione.

Xp̃us ver⁹ ſalomon fuit.

uerſalis. Octauo miſericors q̃ oĩa ĩpleta ſunt
in xp̃o vt memorant̃ in hoc pſal. Et idõ dd̃ ſex
principal'r facit in hoc pſalmo. Nã p̃mo agit
de vniuerſali iudiciaria poteſtate hui⁹ ma-
gni regis xp̃i. Scd̃o de ei⁹ ꝑpetua duratione
⁊ eternitate. Tertio de ei⁹ mirabili incarna
natiõe ⁊ natiuitate. Quarto de ꝑpetua pace
⁊ iuſtitia. Quinto de ei⁹ regni magnitudine.
Sexto de ei⁹ cultu ⁊ latria. ij. ibi. Et ꝑmane-
bit cũ ſole. iij. ibi. Deſcẽdit ſicut pluuia. iiij.
ibi. Orietur ĩ dieb⁹. v. ibi. Et dominabit̃. vj. ibi.
Et adorabũt eũ. ¶ Quãtũ ergo ad primũ vi-
dens dd̃ filiũ ſuũ ſalomonẽ inthronizatũ ⁊ re
gnãtẽ q̃ erat figura regni xp̃i deſiderãs acce
lerari figuratũ dicit ad deũ patrẽ. O de⁹ da
tu iudiciũ tuũ ⁊ vniuerſalẽ poteſtatẽ iudican
di regi xp̃o: ⁊ da iuſtitiã tuã. i. ſapiẽtiã ⁊ ſuc-
ceſſionẽ xp̃o filio regis eterni ſecundũ diuini
tatẽ: ⁊ filio meo ſcd̃m carnẽ. i. inthroniza eũ
⁊ trade ipſi vniuerſalem ptãtẽ in celo ⁊ in ter
ra ⁊ in oĩbus abyſſis: ſicut ego intronizaui fi
liũ meũ ſalomonẽ: ⁊ tradidi ſibi iudicium et
iuſtitiã: ⁊ vniuerſalẽ ptãtẽ: ⁊ cõſtitui ipm re-
gẽ ⁊ ſucceſſorẽ ĩ regno meo: q̃ſi dicat. Poſtq̃
ĩpleta eſt figura in filio meo ſalomone: fac vt
impleatur figuratum in filio tuo ⁊ meo xp̃o ſi
cut mihi facta eſt ꝓmiſſio: ⁊ da iudiciũ ⁊ iuſti
tiam regi chriſto filio regis eterni, ⁊ mei.

Xp̃i diuiſio.

xxiiij. q. iiij. ſi eccleſia ĩ fine.

Judicare ppl'm tuũ ĩ iuſtitia: ⁊ pauperes tuos in iudicio.

¶ Intelligit p iuſtitiã ipſam regiam ptãtem
ſiue ipſam legeꝫ euãgelicã: ⁊ p iudiciũ itelli-
git ipſam executionẽ quã xp̃s inq̃ntũ homo
accepit a patre: q2 poteſtatem dedit filio iu-
dicium facere: q2 filius hoĩs eſt. Jo. v. Jtẽ di-
cit: da iudiciũ regi filio regis iudicare: ideſt
ad iudicandum: q2 nec hebreus: nec grecus
hꝫ gerundia: imo ponit infinitiuũ pro gerũ-
dio. Jtẽ dicit iudicare populũ tuuꝫ in iuſtitia
ideſt p legem euãgelicã populũ tuũ iuſtifica
re: ⁊ pauperes tuos in iudicio ideſt in iudi-
cio eos premiare. Jteꝫ nota ꝙ per pauperes
intelligit oẽs xp̃ianos: q2 cõtẽnunt iſta terre
na ꝓpter celeſtia. Et maxime intelligit apo-
ſtolos qui relictis oĩbus ſecuti ſunt xp̃m. Et
ſic etiã ly iudicare põt conſtrui a pte poſt de
ly apoſtolos: vt ſit ſenſus: da ⁊ concede pau-
peres apoſtolos iudicare: ⁊ ſint iudices in iu
dicio: iudicantes ceteros in hoc mundo: ⁊ in
iudicio iudicantes duodecim tribus iſrael.
Nã apl'i fuerũt in hoc mũdo iudices ⁊ p̃nci-
pes cõſtituti ſup omnẽ terrã: quã ptãtẽ xp̃us
eis tradidit: cũ dixit. Jte ĩ mũdũ vniuerſuꝫ: ⁊
p̃dicate euãgeliũ ⁊c. Marci vltim. Jtẽ cũ dr̃.
Accipite ſpm̃ ſctm̃: ⁊ quorũ remiſeritis pctã:
remitterent̃ eis. Joã. xx. Jtẽ cũ dicit. Quecũq̃
ligaueritis ſup terrã. Matth. xviij. Jtẽ qñ de
dit eis poteſtatem calcandi ſuper ſcorpiones

Nec hebrei nec greci hñt gerũdia.

&c. Matt. x. & Luce. x. Ex quo pȝ ꝙ dn̄s nō ſolū petit vt de⁹ tradat ptātē xpo ſȝ etiā vt xpo cōicet ipſam poteſtatē apoſtolis ad iudicādū in iudicio penitentiali: & nō ſolū in iudicio diſcretionis ſed etiā in iudicio examinationis & premiationis & punitionis. Ideo ſequitur.

v. qd. vij. te ſteo. ꝙ xpo. M Apli ſunt montes. Not. ſec. Gre.

Suſcipiāt montes pacē pplo: & colles iuſtitiam.

¶ Per montes intelligit aplos. Naȝ apoſtoli dicunt paupes inquātū cōtēptis his terrenis ſecuti ſunt xpm: ſȝ dicunt montes ꝑpter altitudinē & eminētiā ſapiētie & ſciētie: & ptātis eccleſiaſtice: quā a xpo acceperūt. ¶ Unde eſt aduertendū ſm Gregoriū in ſermone de apoſtolis: ꝙ apli dicunt mōtes in ſcriptura ſm quādā ſimilitudinē: eo ꝙ tenēt medium inter nos & xpm q eſt ſol iuſtitie. Nā ſicut mōtes de mane primo illuminantur a ſole: et ex mōtibus reuerberant & reflectit lumē ad valles inferiores: ita pariter apoſtoli in mane & in pncipio eccle pmo ſuſceperūt lumen a xpo q eſt ſol iuſtitie: & ſic p quādaȝ reflexionē & reuerberationē lumē euāgelicū peruenit ab apoſtolis ad nos. Itē dicit Grego. ꝙ ſicut oculus noſter carnalis non pōt aſpicere lumen in ſole propter ſui excellentiam: ſed aſpicit ipſum lumen ſolis in montib⁹ illuminatis a ſole: ita nos nō poſſumus aſpicere oculo mētis lumen euangelicū in xpo ꝑpter ſui excellētiā & noſtrā infirmitatē: ſȝ totus pplus gētilis vidit lumē euangelicum in apoſtolis predicantib⁹: & nos iugiter videm⁹ idē lumē in ſcriptura apoſtolorū & euāgeliſtaruȝ: put ipſi ſuſceperūt a xpo. Et ſic eſt dicēdū ꝙ viſio quā habuerūt apoſtoli de lumine euāgelico in illo raptu in die pēte. fuit quaſi matutina reſpectu viſionis quā nos habem⁹ nūc de eodē lumine p fidē & ſcripturā: ſicut dictum eſt pſal. lxvij. Et ſic pȝ q̄re apoſtoli dicuntur montes in ſcriptura: eo ꝙ ſuſceperūt lumen ſapiētie a xpo quaſi viſiōe matutina ſicut montes illuminati a ſole: & nos ſuſcepim⁹ ab eis quaſi viſione veſpertina: & hoc eſt qd petit dn̄s in hac pte. ſ. ꝙ apli ſuſcipiāt lumē a xpo in ſuo aduētu: & cōicent vniuerſo mūdo: ideo dicit. O pr̄ veniat meſſias filius tu⁹: & da ei iudiciū & iuſtitiā ad iudicādū populū &c. vt montes. i. apoſtoli accipiāt ab eo pacē. i. legē euāgelicā que pacificat & reconciliat hoies & pplm cuȝ deo: & colles. i. doctores accipiāt iuſtitiam. i. legē illuminātē & iuſtificantem ab apoſtolis. Nā apli acceperūt pmo legē & ptātē: & lumē a xpo. Et diſcipuli & doctores acceperunt ab aplis. Nā apli maiores impoſuerūt manus ſuper barnabam & marcum: & miſerunt eos ad predicandum: vt pȝ Actuū. xiij. & ſic paulus cōſtituit Timotheum & titum epiſcopos &c. Dicit ergo accipiāt mōtes. i. apli pacē pplo. i. e ſē euāgelicā p pplo. & vt annūciēt pplo: & colles. ſ. ceteri diſcipuli & doctores accipiāt iuſtitiā ab aplis. i. eādē iuſtificātē: vt declarēt ceteris: ſicut Auguſtinus & Hieronimus &c.

ij. q. ſtis epi. duplex xpi iudiciū.

Iudicabit pauperes populi: & ſaluos faciet filios pauperū: & humiliabit calumniatorem.

¶ Nota ꝙ duplex eſt iudiciū xpi. Unū dicitur iudiciū diſcretionis & alterū examinationis. In pmo aduentu xps iudicabit iudicio diſcretionis inquātū diſcreuit granū a paleis de lege veteri: & collegit granū ſacramentoꝝ & verā intelligentiā: & repudiauit cerimonias: et poſuit terminū in figuris: & patefecit veritatē & elegit: & ſperauit: & diſcreuit apoſtolos & ceteros fideles ab infidelib⁹: & ꝓmiſit premiū obſeruatoribus & penā trāſgreſſorib⁹. Et ſic iudiciū diſcretiōis fuit quedā electio & diſcretio veritatis a figura: & bonorum a malis. Sed iudiciū examinationis fiet in ſcdo aduentu: vbi examinabunt facta hoim: & vnuſq̄ſq; recipiet put geſſit. Et de vtroq; iudicio intelligit dn̄s. Unū qn iſte rex meſſias veniet i pmo aduentu iudicabit: idest eliget pauperes populi idest aplos q fuerunt de pauperibus et infimis ppli iudeorum: & ſaluos faciet filios pauperū idest filios regnatos: & ſeqces iſtorū apoſtolorū pauperū: qꝛ nō ſaluabit ſuperbos: nec diuites hui⁹ mūdi: ſed ſolū paupes ſpū. i. mūdi cōtēptores: ponētes ſpē ſuā in celeſtibus & humiles remittētes ꝓprias iniurias: & patienter tolerātes: & ſimplices & mites. Sed p oppoſitum humiliabit & deijciet & pſternet oēm calūniatorem. Unū p calūniatorem intelligit primo diabolū: q̄ ē pater & caput ois fraudis: & calūnie: & mēdacij: & ſuperbie: & ois peccati: & exinde intelligit oia mēbra ſua: ſcȝ oēs mēdaces calūniatores: mendaces: ſuperbos: auaros: fornicatores: oſores &c. Unū ſicut in primo adūētu elegit ad ſe pauperes & humiles & iuſtos & his premiſit beatitudinem regni celeſtis: cum dicit Mat. v. Beati pauperes ſpiritu &c. beati mites &c. Ita ſupbis & auaris cōminatus eſt penā cuȝ dicet. Diſcedite a me oēs q̄ operamini iniquitatē Mat. vij. & ſic poſt vltimū iudiciū ibunt hi in ignē: & illi boni in vitā eternam. Matt. xxv. Unū p calūniatoreȝ intelligit oēm hoiem mūdanū & pctōrē. Nā q̄ viuit ſm mūdū non viuit niſi in calūnia & fraude: vnde ois ſuperbus conat cū calūnia oēs alios deprimere & ſubijcere: & auarus cum calumnia alios defraudare: & luxurioſus cum calumnia omes mulieres decipere &c. Et p paupes ſpū intelligit oēs iuſtos. Nam ſi qs eſt pauper ſpū eſt cōtēptor huius mūdi. aliter nō ē ver⁹ xpian⁹ & id vbicūq; in ſacra ſcriptura nolantur paupe

Not. qd. pctōr iudicabitur.

Pauperes ſpū ſunt iuſti.

petes intelligunt xp̄iani ꝛ pp̄ls xp̄ian⁹: qꝛ ſo lus pp̄ls xp̄ian⁹ hec cōtēnit felicitatē mūdanā ꝛ tp̄alē: eo ꝙ expectat felicitatē eternā in celo: quā nō pōt cōſequi niſi ꝯtēnat terrenā. Un̄ ſolus xp̄s fuit pri⁹ ꝗ fecit hoc iudiciū et hāc diſcretionē: ꝗ vitā pauperū elegit ꝛ docuit: ꝛ felicitatē futurā ꝓmiſit: cū l le. ve. bona mūdana ꝓmitterent. Un̄ nūꝙ diuitie fuerūt in le. ve. prohibite: nec regnū celoꝝ fuit eis explicite ꝓmiſſuꝫ: ſꝫ bona temporalia in figurā bonoꝝ ſpūaliū: iō imediate deſiderabat xp̄s meſſias l lege ꝓmiſſus: ꝗ oia iſta habebat diſcernere: ꝛ veritatē legis docere: et viā in celū demōſtrare: ꝛ ſic xp̄s dicebat finis illi⁹ legis: in quē oia dirigebant: et gr̄a cui⁹ gerebant: ꝛ in quē oia tendebāt tanꝙ in finē: ꝛ in quē terminarent: ꝛ in eo curſum finirēt: ꝛ ab eo ꝑfectionē acciperent. Et hoc petit ꝛ deſiderat dd̄ cū ceteris patriarchis ꝛ ꝓphetis in hoc pſal. Tria ergo ꝑdicit dd̄ in hoc verſu. Primo ꝙ meſſias debebat eligere pauperes in apl̄atū. Scd̄o ſaluare filios pauperū. i. ꝑ apl̄os oēs regn̄atiōes biſficare ꝛ a pc̄ō liberare ꝑ baptiſmū. Tertio humiliare ꝛ deiicere diabolū calumniatorē ꝗ totū mūdū decipiebat ꝑ idololatriā: et ſic debebat idololatriam de mundo delere. Et etiā debebat deiicere oēm calumniatorem.

Pau- ꝑtatē elegit xp̄s.

Et permanebit cū ſole ꝛ ante lunā in generatione ꝛ generationem.

xxv. vi. c. ab ex ordio.

¶ Hic deſcribit hui⁹ magni regis eternitatē. Nam diceret aliquis tu dd̄ dicis ꝙ iſte rex erit fili⁹ tu⁹: ꝛ naſcet poſt tecum dormieris cū prībus tuis. ergo erit finit⁹ ꝛ tp̄alis: et ꝑ ꝯñs nuc poterit. Ad hoc rn̄det dd̄ dicens ꝙ nō. Nā xp̄s erit etern⁹ ꝛ coetern⁹ prī: ꝛ iō ꝑmanebit cū ſole eternalr̄ a p̄te poſtmō ſoluꝫ ſm̄ diuinitatē: lꝫ et ſm̄ hūanitatē. Nā lꝫ ſm̄ hūanitateꝫ habuit ꝑncipium: tn̄ adhuc erit etern⁹: ꝛ manebit ꝛ durabit eternalr̄ cū ſole a p̄te poſt: ſed iſte xp̄s etiā ē etern⁹ a p̄te añ ſm̄ diuinitatē. Probat. Nā fuit añ lunā ꝛ ꝑ ꝯñs añ ſolē ꝛ oēs ſtellas: ꝛ añ celū ꝛ terram. Hoc ꝓbat. Nā ipſe xp̄s ē illud verbuꝫ ꝑ qd̄ facta ſunt oia iſta. Nā pr̄ ꝑ hoc verbū dixit: fiat lux: ꝛ fiat firmamētū: ꝛ fiāt duo lumina ria. Nā ſi de⁹ pr̄ nō habuiſſet iſtud verbuꝫ: nō potuiſſet loq̄: nec dicere oia iſta creata ab eo: ergo iſtud verbū ꝑ qd̄ facta ſunt oia. ſ. celū ꝛ luna: ꝛ ſol ꝑcedit celū ꝛ ſolē ꝛ lunā: ſed nihil ꝑcedit celū ꝛ tp̄s niſi ſol⁹ de⁹ ꝛ ſua eternitas: ergo xp̄s eſt de⁹ ꝛ etern⁹: ꝛ ſic ergo ꝛ manebit eternalr̄ cū ſole. Et fuit eternalr̄ añ lunā ꝛ erit ī ꝑ in gn̄atiōe ꝛ gn̄ationē: ꝛ ſic ē poſſibile ꝙ ſit nat⁹ eternalr̄ a p̄re ſꝫ diuinitatē: et ꝙ naſcat̄ tp̄alr̄ ex mr̄e ſm̄ carnē. Et nota ꝙ cōparat humanitatē xp̄i ipſi ſoli: eo ꝙ caro xp̄i poſt reſurrectionē facta eſt incorrupta ꝛ clara ſicut ſol: iō permanebit cū ſole. i. eternaliter ꝛ clara ſicut ſol. Itē cū ſubdit: ꝛ ante lunā: ly ante pōt teneri cōparatiue dicēdo expreſſuꝫ. q. d. ꝙ xp̄s ſemꝑ erit lucidus ſicut ſol in ſe habēs fontē lucis: vt ſic: ꝛ añ lunā. i. nobilior ꝙ̄ luna: ꝗ nō hꝫ lucē a ſe: ſed a ſole: et ſic in illa celeſti gl̄ia xp̄s ſe hꝫ vt ſol: ceteri aūt beati ſe habēt vt luna: qꝛ receperant lumen glorie a xp̄o: ꝗ lucet oib⁹: vt pꝫ Apoc. xxi. Et ſic xp̄s manebit lucidus cum ſole: et añ lunā. i. ſupra lunā. Et non ſolum hoc verificatur de illa eccl̄ia triūphāti: ſed etiam in iſta militanti: in qua xp̄s eſt ſol iuſtitie: de cui⁹ plenitudine tota eccl̄ia que dr̄ luna et oēs nos luminis ꝛ gratie ſufficiētiā accepimus ꝛ in ei⁹ lumine ambulamus: et ſic xp̄s ſemper eſt ſol ante id eſt ſupra lunam.

No. quō xp̄s ē filius dd̄ et dr̄ eternus

Sol ē xp̄i hūanitas

Deſcēdet ſicut pluuia in vell⁹: ꝛ ſicut ſtillicidia ſtillātia ſuper terram

d ꝯt. di. iſ. c. vlt.

¶ Quia dictū eſt ꝙ xp̄s eſt etern⁹ ſm̄ deitatē: ꝛ tp̄alis inquātū habuit pricipiū ſm̄ humanitatē iō hic explicat mirabilē modū ſue incarnatiōis: ꝛ oñdit ꝙ in xp̄o nō ſoluꝫ erat hūanitas ꝛ caro quā accepit ex ꝟgine: ſed etiā erat in eo diuinitas quā ab eterno hꝫ a p̄re: ꝛ in qua deſcēdit de celo in vterū ꝟginalē: ꝛ alludit ad myſteriū pluuie Gedeonis: Un̄ legit̄ Iudicū. vi. c. ꝙ cuꝫ Gedeon vellet ire ꝯ madianitas vt liberaret pp̄lm iſr̄l a tributo ꝛ captiuitate ꝛ ſeruitute: de⁹ dedit ſibi hoc ſignū. Nā poſuit vnū vell⁹ arietis ſiue ouis in area: ꝛ de mane reperit ipm̄ cōplutū rore celi: deſcēderat oīs ros de celo ſup vellus: ꝛ nihil roris cecidit ſup terrā: imo repit totā areā ſiccā ꝛ tūc cepit vell⁹: ꝛ expꝛeſſit ipꝫ ꝛ impleuit pelnim aq̄ ex vellere preſſo. Et iterū dedit ei de⁹ aliud ſignū victorie ſue futurē. Nā alio mane reperit totā areā ꝯplutā ꝛ vell⁹ ſiccū in medio aree. Per pm̄ū ſignum fuit figuratū ꝙ ſicut ille ros deſcēdit de celo de mane ſine ſtrepitu ꝛ leſiōe velleris ita fili⁹ dei erat deſcēſurus in vteꝝ ꝟginis Marie abſqꝫ leſiōe ꝟginitatis mirāte natura: qd̄ myſteriū incarnatiōis eſt nobis incōprehenſibile ꝛ iſenſibile ꝛ ineffabile: ꝛ poſtea ſicut illa aqua exiuit viſibilis ab illo vellere: ꝛ appuit viſibilis in pelui abſqꝫ leſione ꝛ corruptiōe velleris: ita xp̄s exiuit de vtero ꝟginali abſqꝫ leſiōe ꝟginitatis Marie: ꝛ appuit viſibilis in mūdo cū hoībus cōuerſat⁹: ꝛ e: [illegible] ſit nobis rorē ſue doctrine ꝛ gr̄e. Et etiaꝫ de illo vellere ſue humanitatis expꝛeſſit in cruce totū ſuū ſanguinē in redēptionē ꝑ nobis ꝛ hoc apparuit in ſcd̄o ſigno. Nam ſicut tota area in ſequēti mane appuit ꝯpluta vellere manēte ſicco: ita manēte vellere. i. corpore chꝛiſti ſicco ꝛ exangui: ꝛ ei hauſto ſanguine ſuo: tota area eccl̄ie que añ fuerat ſicca

Modus incarnationis.

No. figurā de vellere

tūc fuit cōpluta ⁊ purpurata: de q̄ ſanguine
oīa ſacra traxerūt v̄tutē. Et ſicut ꝑ primū vel
lus intelligit hūanitas xp̄i in qua v̄bū de-
ſcēdit: ita ꝑ ſcḋʒ vell⁹ intelligit tot⁹ pp̄ls iu-
deoꝝ de q̄ carnē xp̄s aſſumpſit ⁊ in quē prin
cipalr̄ venit: ⁊ cui pncipalr̄ p̄dicauit: ⁊ ſuper
quē rorē ſue p̄dicationis effudit: ſʒ qꝛ ille po
pul⁹ indignū ſe fecit: ⁊ rorē p̄dicatiōis euan
gelice abiecit ⁊ ꝯtēpſit: iō māſit ſiccus ⁊ va-
cu⁹ aq̄ gr̄e ⁊ rore euāgelico: ⁊ apl̄i effuderūt
⁊ pluerunt rorē ⁊ pluuiā euāgelicā per totā
areā pp̄li gētilis ꝑ totū orbeʒ: ⁊ ſic illa area
fuit cōpluta vellere ſynagoge manente ſic-
co. Et hoc intendit dicere dd̄ in hoc v̄ſu. Vn̄
dicit: nō miretur aliq̄s: nec dubitet quō iſte
rex ſit etern⁹: ⁊ naſcat̄ tpaliter in terris. Nā
lʒ ab eterno ſit de⁹ ꝓcedens a pr̄e: tn̄ ex tpe
deſcēdit in vterū v̄ginis: ⁊ vnit⁹ eſt hūanita
ti: ⁊ nat⁹ eſt ex mr̄e ſicut pluuia deſcendit in
vell⁹ gedeonis: ⁊ fuit inde aq̄ expreſſa abſq̄
leſione velleris vt dictū eſt: ⁊ deſcēdit etiam
v̄bū dei rorans ſapiāʒ euāgelicā ⁊ gr̄aꝝ do
na ſup terrā ſicut ſtillicidia ⁊ gutte pluuia-
les cadūt ⁊ deſcēdūt ſup terram: ita pluuia
euāgelica cecidit ſup apl̄os ⁊ totā eccl̄iā: ex
q̄ pʒ myſteriū incarnatiōis ⁊ myſteriū ſapie
⁊ gr̄e infuſiōis eſſe mirabile ⁊ incōp̄hēſibile
pʒ ēt q̄ xp̄s nō eſt hō tm̄ ⁊ rex terren⁹: ſʒ de⁹
celeſtis qꝛ deſcendit de celo ſicut pluuia in
vell⁹: ⁊ pʒ etiā q̄ doctrina euāgelica non eſt
hūana: ſʒ diuina ⁊ celeſtis: qꝛ deſcēdit a deo
in apl̄os ſicut ſtillicidia ſtillātia ſup terram.

ꝑ vell⁹ ēt i tellīgitur pp̄ls iudeorum.

Orietur in dieb⁹ eius iuſtitia ⁊ abun dātia pacis: donec auferatur luna.

Baruch v. q̄ ē dei. o pacʒ: ſ. theſ. iij.

¶ Quia dixit q̄ xp̄s .i. v̄bū deſcēdit in vteꝝ
v̄ginis: ⁊ in carnē ſibi vnitā ſicut pluuia de-
ſcēdit in vell⁹: ⁊ diuina ſapia deſcendit ſicut
ſtillicidia ⁊c. ¶ Quereret aliq̄s quē fructuʒ
fecit illa pluuia ſiue illd̄ ſemen v̄bi in vtero
v̄ginali? R̄ndet dd̄ ⁊ dicit q̄ ex illo deſcenſu
verbi diuini in carnē ſiue in vterū virginis
orit̄ in dieb⁹ ei⁹ .ſ. xp̄i iuſtitia ⁊ abundantia
pacis qꝛ ex illa bn̄dicta pluuia incarnatio-
nis orta eſt iuſtitia .i. xp̄s ſol iuſtitie et abun
dātia pacis. Jō angeli cātarūt: Gloria in ex
celſis ⁊c. Et durabit iſta pax ⁊ abūdātia pa-
cis ⁊ iuſtitie legis euangelice ⁊ gr̄e ⁊ iuſtitie
donec auferat̄ luna .i. inetnū: qꝛ luna nūq̄
auferet̄ nec corrumpet̄. Et ſic ly donec tene
tur indetermiate. Jtē ex illa pluuia gr̄e ⁊ le
gis euāgelice quā xp̄s pluit ⁊ diſtillauit ſup
apl̄os: ⁊ eccl̄iam ſuā orit̄ iuſtitia: qꝛ pacifi-
cauit ⁊ recōciliauit nos cū deo: ⁊ iuſtificauit
nos a pctō. Jteʒ illa pluuia ⁊ ſtillicidia que
emanauit ex latere xp̄i induxit i nobis iuſti
tiā ⁊ abūdantiā pacis cōferendo virtutē ſa-
cramētis ad iuſtificādū pctōres: ⁊ hoc dura
bit donec auferat̄ luna .i. vſq̄ ad diē iudicij
durabit lex euāgelica ⁊ executio ſacroꝝ: qꝛ
ſol ⁊ luna ⁊ oēs celi quieſcēt a motu ſuo. Vn̄
luna nō auferet̄ ſm̄ ſubſtantiā: ſed auferet̄
⁊ ceſſabit ei⁹ mot⁹ ⁊ curſus ceteroꝝ aſtroꝝ
⁊ iō lex euāgelica dr̄ teſtm̄ eternū: qꝛ nō ex-
pectat̄ alia lex poſt eā. Et ſic ſil̄r ceſſabit ex-
ercitiū legis euāgelice cū motu celorum et
aſtroꝝ: ſʒ effect⁹ legis euāgelice: ⁊ fruct⁹ ei⁹
erit etern⁹ .i. celeſtis fruitio ⁊ btitudo. Et iō
dicit Caſſiodorus q̄ eccl̄ia cōparat̄ lune: eo
q̄ creſcit ⁊ decreſcit ſm̄ aſpectū ⁊ fauorē ſo-
lis iuſtitie q̄ eſt xp̄s illuminās eccl̄iā ꝑ grāʒ
⁊ fauorē. Duplr̄ ergo xp̄s exp̄ſſit ſuū vellus
P̄mo vell⁹ hūanitatis in torculari crucis a q̄
exiuit ſanguis ⁊ aqua: ⁊ impleuit peluim ec
cl̄ie ⁊ ſacroꝝ. Scḋo expreſſit vell⁹ diuinita-
tis: ⁊ exiuit doctrina euāgelica: ⁊ ſeptē dōa
ſp̄ūſcti: ⁊ ꝯpleuit ⁊ rorauit totā areā eccl̄ie
a ſolis ortu vſq̄ ad occaſuʒ. Ex q̄ pluuia tim
bre orta eſt iuſtitia ⁊ abūdātia pacis. Et no-
ta q̄ gedeon nō in mltitudine holʒ nec vi ar
moꝝ: ſʒ in virtute dei in ſono tubarum vicit
madianitas ⁊ amalechitas ⁊ oēs oriētales
natiōes: q̄bus ſuperatis fuit abūdātia pacʒ
in iſrl̄. Jta xp̄s nō v̄tute humana ſʒ diuina
ſuperauit diabolū: ⁊ apl̄i i ſono buccine ⁊ tu
tube euāgelice ſubiecerūt xp̄o totū orbē: et
ſic fuit abundantia pacis in tota eccleſia.

Lex euangelica dr̄ teſtm̄ etnū. Caſſiodorus. exp̄ſſit xp̄s ſuum vell⁹ duplr̄

Et dn̄abit̄ a mari vſq̄ ad mare: ⁊ a flu mine vſq̄ ad terminos orbis terraꝝ.

diuiſ. ſ. ſcriptio terre habitabilis.

¶ In hac parte predicit vniuerſale impe-
rium ⁊ dominiū huius magni regis chriſti.
¶ Unde eſt notādū q̄ Megaſtenes: ⁊ Stra
bo ⁊ Plinius ⁊ quidā alij coſmographi du-
pliciter deſcribūt ⁊ diuidunt totam noſtraʒ
terram habitabilē. Uno modo accidentali-
ter per vnum mare mediterraneū: ⁊ duo flu
mina. Nam cum tota noſtra terra habitabi
lis ſit vndiq̄ circundata mari oceano ſecun
dū eos tn̄ per fretū gaditanum ab occiden-
te intrat mare mediterraneū procedēs ver-
ſus ortū vſq̄ in Syriā relinquens africā ad
dexterā ⁊ europā ad ſiniſtrā: qd̄ quidē mare
finit̄ ⁊ terminat̄ in famoſiſſimā ⁊ antiquā ci
uitatem tyri quondam emporium famoſiſſi
mum in ſyria: ideo dicit̄ mare tyrenū ſepa-
rās europā ab africa: ⁊ recipiēs nilū flumē
venientē a mōtib⁹ ethiopie ⁊ eq̄nocti alr̄: q̄
quidē nilus diuidit africāʒ ab aſia. Rurſus
iſtud mare tyrenū intrat verſus aquilonē ꝑ
helleſpontū ⁊ ꝓpontidē inter greciā ⁊ phry
giā: ⁊ poſt cōſtantinopolim aperitur in va-
ſtum ⁊ magnū ſinū: quod dicitur mare pon
ticum ſiue euxinū: quod recipit magnū flu
uium tanaim venientē a montibus ripheis
⁊ meotim paludem a parte aquilonari. Et
ſic tanais cum ponto: ⁊ helleſponto diuidūt
europam ab aſia. Ex quo patet q̄ quicquid

eſt a mari tyrreno verſus ptē aquilonarē ptis net ad europā:ꝛ q̇cq̇d eſt ab eodē mari tyrre no ꝟſus auſtrū ptinet ad africā:ꝛ rurſuz q̇c q̇d eſt vltra nilū ꝛ mare tyrenū ꝛ potum ꝛ ta naiz ꝟſus ortū vſq ad terminos terre ptinet ad aſiā:ꝛ ſic aſia manet multo maioꝛ ꝛ lōgioꝛ ꝛ amplioꝛ ꝙ europa ſil' cū africa. Iſta aūt de ſcriptio terre nr̄e habitabilis clari9 patebit pſal.ciij. Sm verā deſcriptionē ptolomei Sz qꝛ oēs iſte tres ptes ꝑncipales mūdi.ſ.aſia africa:ꝛ europa receperūt iugū ꝛ fidē xp̄i:iō dicit dd̄ q̄ iſte xp̄s rex meſſias dn̄abit toti oꝛ bi a mari mediterraneo vſq ad vtrūqꝫ mare oceanū.ſ.vſq ad auſtrale:ꝛ ſic ꝯprehēdit to tā africā vſq ad mare aq̄lonare ꝛ ſic ꝯprehē dit totā europā:ꝛ etiā dn̄abit ab vtroqꝫ flumi ne.ſcꝫ nilo ꝛ tanai vſq ad termīos orbis ter rarū ꝟſus ortū ſupple:ꝛ ſic ꝯprehēdit totam aſiā. Et ſic pꝫ ſm iſtā diuiſionē ꝛ deſcriptionē terre q̄ xp̄s toti orbi erat dn̄atur9. Scd̄o mō Plini9 ꝛ ceteri coſmographi diuidūt ꝛ deſcri bunt orbē naturalr̄ ſcd̄m aſpectū celi:ꝛ ſic di uidūt ipſam terrā habitabilem in tres ptes. Un̄ totā terrā q̄ ē īter tropicos vſq ad tertiū clima excluſiue appellāt ethiopiā:eo q̄ ē ca lida ꝛ gignit hoīes nigros:ꝛ iſta ē maioꝛ pa terre habitabilis rōne latitudinis ꝛ lōgitudi nis:vt pōt patere intuēti. Aliā extremitatē terre poſt ſextū clima ad aq̄lonē appellant Scythiā:ꝛ totā terrā ꝯtētā i q̄tuoꝛ climatib9 inter mediis vocāt tyrenā ſiue eliſiā:eo qd̄ ē fauoꝛabilioꝛ ꝛ cōuenientioꝛ vite ꝛ habitatio ni hoīm:ꝛ in hac media pte mūdi viget ſapiē tia:ꝛ ſcia.artes ꝛ leges ꝛ optimi ꝛ hūani mo res hoīm:ceteri oēs tā ſcythe ꝙ ethiopes re putāt barbari ꝛ monades ꝛ paſtores ip er rātes ꝛ vagātes ꝛ mutātes loca:ethiopes ꝓ pter ardorē ꝛ eſtū ſolis:ꝛ ſcythe ꝓpter glaciē ꝛ frig9:ſed oēs iſte tres ptes ꝛ generationes mundi venerūt ad iugū ꝛ fidē chriſti.vt pate bit:ideo ſubdit dd̄ ꝛ ꝓbat ꝑ ſingula dicens.

Diuiſ dit pli mus terrā habi tabilē

Coꝛam illo procidēt ethiopes:ꝛ ini mici eius terram lingent.

vt pꝫ i glo. mat. iiij.

¶ Corā illo.ſ.xp̄o ꝓcidēt adorādo ipſi ethio pes:ꝛ inimici ei9.ſ.ſcythe terrā.i.veſtigia xp̄i lingēt ꝛ adorabūt ꝛ oſculabunt. Un̄ notanter dr̄ Corā illo ꝓcidēt ethiopes.qꝛ ꝓcidētes in terrā adorāt ſemꝑ:ꝛ adorant xp̄m cū maioꝛi deuotione ꝛ ꝓſtratione ꝙ latini. Itē ſcythas dicit inimicos:eo q̄ erāt beſtiales:ꝛ feroces ꝛ inhumani:ꝛ inimici noīs xp̄i:ſicut fuerunt gothi ꝛ hūni ꝛ vvandali ꝛ alani.ſed poſtea fuerunt boni xp̄iani q̇ dn̄r terrā lingere:qꝛ ve ſtigia ſacerdotū ꝛ ſctōꝝ ꝛ limina eccleſiarū oſculantur:ſicut faciunt vngari qui veniunt de ſtirpe hūnoꝝ ꝛ ſcythaꝝ. Etiā ꝑ iſ inimi ci pñt intelligi omnes reges ꝛ tyranni genti um qui poſt conuerſionem lingebant ꝛ oſcu labant limina eccleſie:vnde primo nominat ethiopes:eo q̄ primo venerunt ad fidem per predicationem beati Mattheide quibus iu pradictum eſt pſalmo ſexageſimo ſeptimo ethiopia preueniet manus eius deo.

Reges Tharſis ꝛ iſule munera offe rēt:reges arabū ꝛ ſaba dona adducēt

Eſa. lx.b. mat. ij.

¶ Hic predicit q̄ non ſolū ethiopes ꝛ ſcythe erāt vēturi ad fidē xp̄i:ſꝫ etiā gētes medie.ſ. indi ꝛ arabes ꝛ ceteri habitātes inter ſcd̄m ꝛ ſeptimū clima:qꝛ ſapiētioꝛes ꝛ nobilioꝛes in ingenijs:ꝛ i moꝛib9:vn̄ notādū eſt qd̄ tota re gio q̄ ē īter gāgē ꝛ magnū fluuiū ſenū qd̄ hoꝛ die dr̄ regnū māgin appellat in ſcriptura ve. te. Tharſis:q̄ eſt regio idoꝝ ditiſſima auro ꝛ argēto ꝛ aromatib9 ꝛ ab oſtio gāgis rñdet in mari idico magna inſula taprobana ꝑiter argēto ꝛ auro abūdātiſſima:hanc appellat ſcriptura offir. Un̄ ad hāc tharſis ꝛ offir mit tebat ſalomō naues ꝑ triēniū ad portādū au rū ꝛ argētū in iudeā. vt pꝫ.iij.Reg.x. Deide poſt taprobanā in eodem mari indico ſunt. M.D.CCC. iſule:quas ptolome9 cooꝛtes appellat. Et ſic dd̄ dicit. Reges tharſis ꝛ iſte inſule oēs offerēt munera iſti regi xp̄o. Un̄ ꝑ reges tharſis itelligit oēs reges indoꝝ q̇ re gnāt in regiōe ſinaꝝ ꝛ catay.ꝛ mātich.ꝛ cete roꝝ regnoꝝ triplicis indie. Itē ꝑ iſ iſule nō ſolū intelligit.M.D.ccc.Cooꝛtes ſitas in ma ri indico:ſed etiā inſulas ciclades ꝛ ceteras ſitas in mediterraneo:ꝛ etiam.xxx.foꝛtuna tas in oceano athlātico ꝛ.xx.oꝛcadas i ocea no britānico ꝙ ptolome9 appellat albiōes qꝛ oēs iſti venerūt ad fidē xp̄i vt ꝓbabit. Itē ſequit reges arabū. Arabia eſt q̇cq̇d eſt inter ſinū pſicū ꝛ hellanicū ſiue arabicū:ꝛ eſt pene inſula circūdata mari rubro in cuius littore ꝟſus auſtrū eſt magna regio dicta ſaba:ꝛ to ta iſta arabia dr̄ felix a felicitate auri ꝛ aro matū:ꝛ dr̄ arabia interioꝛ in qua regnabant ſeptuaginta reges:ꝛ etiā iſta arabia extēdit ꝟſus aq̄lonē vſq damaſcū:q̄ etiā eſt duplex ſcꝫ arabia petrea ꝛ deſerta:in hac et ā regna bāt multi reges q̇ oēs venerunt ad fidē xp̄i: Iō dicit reges arabū ꝛ reges ſaba adducent dona ipſi chriſto. Itē vt ꝯprehēdat oēs natio nes ꝛ cōditiones ꝛ dignitates hominum qui venerūt ad fidem chriſti ſubdit.

Ara bia du plex.

xxiij. q. iiij. c. clā Q

Et adorabunt eum oēs reges:oēs gentes ſeruient ei.

La tria qd ſit

¶ Hic p̄dicit latriā dādam ꝛ debitā ipſi xp̄o meſſie. Ad cuius intellectū eſt notāduz q̄ la tria eſt cultus ſoli deo debitus rōne ſummi do minij ꝛ bonitatis ꝛ ꝑtātis:ꝛ ſic ſoli deo de betur:qꝛ ſumme potēs ꝛ creatoꝛ ꝛ recreatoꝛ et ideo triplici honoꝛe eſt colēdus Primo ado ratione cū ꝓcidētia:ꝛ hoc ratione omnipotē

Tri plici hong re eſt de9 co lēdus.

tic. Scdo oblatiõe ⁊ ſacrificio: ⁊ hoc rõne gu
bernat͛ p̄ns. Tertio hymnis ⁊ orõnib⁹: ⁊ hoc
p̄ b̄nficio ⁊ largitiõe. Et ſic ẏ̄ xp̄o ɔpetit la-
tria: q̃ creator ⁊ v̄us dñs ⁊ iudex ⁊ redem-
ptor ⁊ ver⁹ de⁹. Uñ ſicut illa humanitas fuit
inſtrm̄ in nr̄a redēptione ita ſimul adoratur
cū v̄bo cuz quo p̄ſonalr̄ vnita eſt. Uñ in hoc
decipit̄ cāhi ī hoc paſſu dicēs q̄ nos ponim⁹
quaternitatē ī deo. ſ. patrē ⁊ filiū ⁊ ſp̄m ſctm̄
⁊ hūanitatē xp̄i: quē filiū dei regis vocam⁹.
Uñ iſte cecus putat q̄ humanitas xp̄i faciat
numerū cū v̄bo diuino: ⁊ hoc accidit: q̃ non
p̄cipit vnitatē p̄ſonalē hūanitatis cū v̄bo: et
ſic p̄ ſe nō adorat̄ hūanitas ſ̄ȝ p̄ſona: q̃ tā nō
adorat̄ hūanitas: ſ̄ȝ v̄bū hūanatū ⁊ incarna
tū: vt ait hiero. ī ſermo. de aſſumptiōe v̄ginis
marie. Ex hoc p̄ȝ q̄ toti xp̄o p̄ ſe debet̄ latria
Tria ergo facit dd in hac vltima p̄te. Nā p̄ri
mo p̄dicit adorationē ab oīb⁹ nationib⁹ xp̄o
exhibēdā. Scdo eius oblationē. Tertio q̄r
erat hymnis ⁊ laudib⁹ colēd⁹. Scda ibi. Et
viuet ⁊ dabit̄ ei. Tertia ibi. Sit nomē ei⁹ bñ-
dictū. Dicit ḡ ad p̄mū: eo q̄ ſupra dixit eius
vniuerſale dñium a mari vſq̧ ad mare ⁊c. Jō
rōne ſummi ⁊ v̄lis dñij debet̄ ſibi adoratio: iō
dicit adorabūt eū oēs reges ⁊ oēs gētes ſer-
uiēt ei. Tota iſta p̄phetia ſucceſſiue imple-
ta eſt in xp̄o: vt dictū eſt. Nā reges gētilium
q̄ ante p̄ſequebant̄ xp̄ianos poſtea conuerſi ad
fidē tp̄e Cōſtātini: ⁊ adorarūt eū tanq̄ deum
⁊ dñm: ⁊ p̄ciderunt coraȝ eo: et veſtigia eius
linxerunt: ⁊ ſunt oſculati: ⁊ ſeruierunt ei cul-
xvij. q. iiij. capi. duo qñ ſ. tu latrie: rōne ſummi dñij ⁊ maieſtatis ⁊ bo-
nitatis ⁊ poteſtatis: ⁊ ideo reddit cām quare
adorabunt eum omnes reges: ⁊ dicit.

Quia liberabit pauperē a potente: ⁊
pauperē cui non erat adiutor.

¶ Ideſt totū gen⁹ hūanū a diabolo potēnte
nō q̄ diabol⁹ habeat de ſe tātā potētiam niſi
inquantum a deo ſibi erat permiſſa vſq̧ ad
aduētū xp̄i p̄pter pctm̄ p̄imorū parētū. Uñ
tanta eſt potentia diaboli ɔ̄ holeȝ q̄tl⁹ locus
ſibi a nobis dat̄ non ſeruādo dei p̄cepta ⁊ re
cedēdo a deo. Nā qui elōgat̄ a deo adheret
⁊ ſubiicit ſe diabolo: ⁊ tūc diabol⁹ d̄r potens
p̄tāte quā ſibi dāt pctōres ⁊ quā deus ſibi p̄-
mittit: ⁊ ſic fuit totum genus hūanū in p̄tāte
diaboli vſq̧ ad aduētum xp̄i: a qua poteſtate
R nemo poterat hōiem liberare niſi ſol⁹ xp̄s: iō
Diabol⁹ multiplr̄ gen⁹ hūanū affligebat. dicit: q̃ liberabit p̄p̄lm pauperē a potēte. ſ.
diabolo: pauperem dico cui non erat adiutor
niſi ſol⁹ xp̄s ad hoc deputatus ⁊ in lege p̄miſ
ſus. Uñ nota q̄ diabol⁹ multiplr̄ affligebat
gen⁹ hūanū añ xp̄i aduētū: q̃ non ſolū vexa
bat p̄ pctm̄ idolatrie vitior̄ in aīa ſed etiam
vexabat in corpore. Nam cogebat cultores
ſuos ad nephanda ⁊ enormia ſcelera: flagi-
tia cogebat eñ p̄res immolare filios ⁊ filias
vt p̄ȝ pſal. cv. ⁊ etiā p̄res comedere filios eo-
uerſo: vt fiebat apud ſcythas ⁊ alias barba-
ras nationes: ⁊ ſic Buſiris egypti⁹ comede-
bat hoſpites ſuos: ⁊ etiā cogebat matres p̄-
ſtituere filias lupanarib⁹ ⁊ turpi ⁊ nephāde
luxurie: ⁊ cōſecrare eas veneri ad turpitudi-
nē: ⁊ cogebat cultores ad ludos ſcenicos ⁊ ad
alios nephādos rit⁹: vt dictū eſt pſal. xj. a q̄b⁹
miſerijs ſol⁹ xp̄s liberauit gen⁹ hūanū: vt de
mōſtrat Euſebi⁹. vj. de p̄paratiōe euāgelica.
Ex q̄ p̄ȝ q̄ xp̄s nō ſolū liberauit hōiem q̄ ad
aīam a diaboli p̄tāte: ſed etiā quo ad corpus
tales ritus nephādos auferēdo. Et p̄ hoc p̄ȝ
huius magni regis chriſti oīpotentia: p̄pter
quā ſibi debet̄ adoratio latrie: q̃ non ſolum
xp̄s liberauit gen⁹ hūanū ab idolatria ⁊ pre
dictis nefandis ritib⁹: ſed etiā a culpa ⁊ pec- xlviij. dis. c.
catis cōmiſſis. Unde dicit.

Parcet pauperi ⁊ inopi: ⁊ aīas pau
perum ſaluas faciet. ſicut hi. de
Ex vſuris ⁊ iniq̄tate redimet aīas eor̄ p̄ſ. di. v. ca.
⁊ honorabile nomē eor̄ coram illo.

¶ Parcet paupi ⁊ iopi. i. pctōri ope deſtituto iteral pctōr
⁊ aīas pauperū ſaluas faciet a culpa ⁊ pena ois d̄r
eterna ſup. vñ nota: q̄d oīs pctōr d̄r paup iq̄- pauper.
tū caret bonis ⁊ diuitijs grē: ⁊ d̄r iops inq̄tū
nec a ſe nec ab alio p̄t liberari niſi a ſolo xp̄o
q̃ null⁹ ali⁹ poterat ſibi opē ferre: quā oēs tu
lit xp̄s nobis p̄ paſſionē ⁊ ſacra. Jtē dicit ēt: p̄
cet paupi: q̃ xp̄s nō parcit ſupbis: ſ̄ȝ hūilib⁹
⁊ paupib⁹ ſp̄u ⁊ hos ſaluauit ⁊ ſaluat: ⁊ nō ſo
lū xp̄s ſaluauit gen⁹ humanū a pctis p̄teritis
⁊ culpis cōmiſſis: ſ̄ȝ ēt a futuris: inq̄tū dedit
legē euāgelicā p̄hibētē oēȝ vſurā ⁊ iniquam
paſſionē ⁊ opationē. Jdeo ſequit̄: ex vſuris ⁊
iniquitate redimet aīas eor̄. Et q̃ ſeruans
legē euāgelicā p̄hibentē oēm vſuram ⁊ illici ob'ſeruat.
tā operationē: ⁊ docentē ⁊ precipientē omnē legis
virtutē ⁊ dilectionē dei ⁊ p̄ximi in ea iuſtifi- d̄r iu-
catur: ideo obſeruator legis euangelice dicit
iuſtus: ⁊ virtuoſus: ideo ſibi debetur honor ⁊ ſtus.
p̄miū corā deo: ideo ſequitur: ⁊ nomē eorū. i.
colētiū euāgeliū erit honorabile ⁊ acceptas de pe.
bile corā illo ſcȝ xp̄o: q̃ talem honorificabit di. iij.
pater xp̄i in celo. Joā. xij. Si quis mihi mini ca. in
ſtrauit: honorificabit eum pater meus ⁊c. Ex actio
quibus patet q̄ chriſtus eſt deus: q̃ ſol⁹ de- ne ⁊
delet peccata populi Eſa. xxxiiij. ergo ipſi de xx. q.
betur adoratio latrie. Jtē nomē xp̄ianorum j. c. q̄
eſt honorabile corā deo: q̃ xp̄ianus dicitur a ex fa
xp̄o: ⁊ dicit̄ vnctus ⁊ genus regale ⁊ honora lo.
bile: ⁊ nomē dignitatis: ⁊ a deo acceptabile.

Et viuet ⁊ dabit̄ ei de auro arabie: ⁊
adorabūt de ipſo ſemp̄: tota die be-
nedicent ei.

¶ Q̃r dictuȝ eſt ſupi⁹ q̄ xp̄o debet̄ adoratio

latrie rõne ſumme oĩpotẽtie. hic dicit ꝙ ẽt
dabit ipſi oblatio rõne ſumme maieſtatis ⁊
dñij: etiã qꝛ ſupra dixit ꝙ xp̃s ꝑ ſuã paſſionẽ
liberauit ⁊ ſaluauit aĩas pauperũ ⁊c. iõ ne
ꝗs putaret ꝙ iſte rex totalr̃ ꝑ mortẽ deleret
⁊ ꝯſumaret iõ dicit. Et iſte rex xp̃s poſt mor
tẽ viuet ineternũ: qꝛ reſurget a mortuis: et
poſt mortẽ ⁊ reſurrectionẽ regnabit ineter-
nũ: ⁊ dabit ſibi cult⁹ latrie: ⁊ dabit ſibi obla
tio: qꝛ dabit ſibi de auro arabie ĩ oblationẽ: ⁊
⁊ oẽs gẽtes adorabunt de ipſo. i. ꝓ beneficijs
ſuis ⁊ tota die. i. ꝑ totum tp̃s gr̃e bñdicent ei
agẽdo gr̃as. ¶ Et no. qd in hoc ꝟſu tangunt
Not. ptes latrie oẽs ꝑtes latrie. Prio tangit oblatio cum dr̃.
Uiuet ⁊ dabit ei de auro arabie in oblatio-
nẽ: qꝛ in arabia naſcit copia auri: ⁊ maxime
xp̃s in arabia fuit p̃mit⁹ adorat⁹. Scd̃o tã
git adoratio cũ dr̃. Et adorabunt de ipſo
ſꝑ. Tertio tãgit hymn⁹ ⁊ adoratio q̃ ſoli deo
debet ꝑ latriã: cũ dr̃. Tota die benedicẽt ei.
Hec aũt ꝓphetia fuit ĩpleta: p̃mo qñ reges
⁊ magi obtulerũt xp̃o aurũ thus: ⁊ mirrhã.
Scd̃o qñ cõſtãtin⁹ ⁊ ceteri reges obtulerunt
magnos theſauros in fabricas ⁊ ornamẽta
eccl̃iaꝝ. Hic arguit cõtra iudei ꝯ xp̃ianos dicens
ꝙ meſſias in lege ꝓmiſſus dꝫ viuere ineter
nũ ⁊ nõ mori: ſꝫ Ieſus nazarenus mortuus
fuit: ergo nõ eſt meſſias: cum hic dicatur vi
uet ⁊ dabitur ei ⁊c. ſed manifeſte patet ceci
tas huius obſtinati. Nam xp̃us reſurrexit a
mortuis ad vitam glorioſam ⁊ immortalem: ⁊
poſt reſurrectionem regnauit ineternum.

De pſ. di. ô. nihil ꝑiũ. q. ſiũ. c. non eſſũ mes ſnus.

Erit firmamentum in terra in ſum mis montium: ſuperextolletur ſuꝑ libanum fructus eius: et florebunt de ciuitate ſicut fenum terre.

¶ Q: ſupra dixit ꝙ xp̃o erat danda adora-
tio ⁊ oblatio tanꝗ̃ vero deo: hic dicit ꝙ nõ ſo-
lũ ſibi dabit oblatio: ſꝫ etiã ipſemet erat of-
ferendus in oblationẽ q̃tidie ſub forma pa-
nis ꝑ ſacerdotes in ſacro eucharistie. Et ſic
p̃dicit ſacrificiũ eucharistie qd iugiter in ec
cleſia offert in memoriã paſſiõis xp̃i. ¶ Ubi
eſt aduertẽdũ ꝙ vbi trãſlatio nr̃a hꝫ. Erit fir
mamẽtũ ĩ t̃ra ĩ ſũmis mõtiũ: trãſlatio chal-
daica hꝫ. Erit panis ſuꝑ mõtes: trãſlatio au
tẽ hierony. hꝫ. Erit mẽorabile triticũ. in he
breo habet. Erit placẽtula panis. Iõ putãt
aliq̃ hoc vocabulũ firmamẽtũ eſſe corruptũ
qꝛ debuit dicere. Erit frumẽtũ. i. triticũ. Et h̃
forte accidit vitio ſcriptoris. ꝑꝑ vicinitatẽ ſo
ni iter frumẽtũ ⁊ firmamẽtum: ſꝫ forſan iſta
nr̃a trãſlatio põt ſuſtẽtari. Nã qꝛ frumẽtũ ⁊
panis ẽ firmamẽtũ ⁊ ſuſtẽtamẽtũ vite hois.
iõ aliqñ ĩ ſcriptura ꝓ frumẽto ſiue pane po-
nit firmamẽtũ. Un̄ pſal. ciij. dr̃. Panis cor
hois cõfirmet. Itẽ pſal. civ. hr̃. Uocauit fa-
mẽ ſuꝑ terrã: ⁊ oẽ firmamẽtũ panis ꝯtriuit.

Q̃do ergo cũꝗ panat hic memorat ⁊ p̃dicit
ſacrificiũ eucharistie in quo xp̃s offert ĩ for
ma panis quotidie ¶ Nam xp̃s eleuat ſuꝑ
capita ſacerdotũ q̃tidie ſicut figuratum eſt Figura ſacri.
exod. xxix. vbi de⁹ p̃cepit cruſtulã panis ele
uari ſupra capita ſacerdotũ corã ꝑplo. Ea-
de figura preceſſit de panibus ꝓpoſitionis. S
Exod. xxv. ⁊ Leuit. xxiiij. Et iõ ĩ alia trãſla
tiõe hr̃ q̃ dr̃ targũ. Erit placẽtula tritici ſuꝑ
capita ſacerdotum ⁊c. Dicit ḡ qd iſte rex
meſſias erit firmamẽtum ſiue frumẽtũ ſiue
memorabile triticũ ĩ terra ĩ ſũmis motiũ. i.
ſuꝑ capita ſacerdotũ eleuabit in forma pa-
nis. Nã ſepe in ſcriptura ꝑ mõtes intelligũ
tur ſacerdotes ꝑꝑ eminẽtiã dignitatꝫ: ſicut
dictũ eſt ſupra. Ideo ſequit ⁊ extollet ſuper
libanũ fruct⁹ ei⁹. fruct⁹ eñ huius ſacri ſunt
collatio ⁊ reſtauratio gr̃e dei dĩte: recõcilia
tio mẽbroꝝ ad caput: m̃ltiplicatio fidelium
augmẽtũ ꝟtutũ. vita eterna ⁊c. q̃ fruct⁹ ſunt
vberiores ⁊ altiores ⁊ p̃cioſiores q̃ ſit liba-
nus ⁊ fruct⁹ ei⁹: q̃ quidẽ liban⁹ eſt fertilior
ceteris mõtib⁹. Et iõ ſequit: fruct⁹ hui⁹ ſa-
cramẽti q̃ eſt multitudo fidelium florebũt ⁊
m̃ltiplicabũt ꝑ mũdũ ſicut fenũ terre: ex q̃-
bus oibus fidelib⁹ cõficit vnũ corp⁹ eccle-
ſiaſticũ ſicut ex multis granis vn⁹ panis cõ
ficit: ⁊ etiã iſti fideles q̃ nutriunt ex iſto pa-
ne florebũt virore gr̃e ⁊ multiplicabuntur ſi Fructus
cut multiplicat ⁊ viret fenũ in terra. Hoc er huius
go eſt ſacrificiũ qd dd p̃dicit ĩ eccl̃ia futurũ ſacri
cui ẽt debet latria inq̃tũ de⁹. Et nota etiam ſunt
oẽs terminos poſitos ĩ hoc ꝟſiculo. Nã pri- fideles.
mo dr̃. erit mẽorabile triticũ ſiue frumẽtũ ſi
ue placẽtula panis in terra: ad denotãdũ ꝙ
hoc ſacrm̃ ſiue ſacrificiũ tantũ eſt celebran-
dũ ⁊ memorãdũ ĩ terra. Nã ĩ celo nõ erit ne
ceſſariũ celebrari: qꝛ tã ibi vidẽt xp̃m faciali
ter ⁊ ei⁹ p̃ñtia clara viſione fruunt ⁊ refici Nota
unt: ſed tñ eſt neceſſariũ ſacꝫalr̃ celebrari bene
in hac via iõ dr̃ cib⁹ viatic⁹ ſub tali ſpẽ pa- hanc
nis. Scd̃o dr̃ extollet ſuꝑ libanũ fruct⁹ eius expoſitionem.
Nã ſicut in mõtib⁹ ſyrie ſol⁹ liban⁹ ẽ magis
fructuoſ⁹: ⁊ magis eminẽs ⁊ altior ⁊ q̃ ſunt
iordanis fluui⁹: ita ſola eccl̃ia in hoc ſeculo
eſt fructuoſa germinãs ⁊ regñans fideles ⁊
fructus dignos vite eterne: a q̃ eccl̃ia emana
nat fluui⁹ ⁊ fons baptiſmalis: vñ regñant ĩ
ſu regni. Itẽ denotat ẽt ꝙ fruct⁹ hui⁹ ſacri
ſuꝑ extollunt ſuꝑ oĩa alia ſacra eccl̃ie in di-
gnitate. Tertio addit. florebũt de ciuitate ſi
cut fenũ terre. Nã eccl̃ia xp̃i nõ ſolũ dr̃ liba
nus ꝓpter eminẽtiã: ⁊ fertilitatẽ: ⁊ et albedi-
nẽ ⁊ vehemẽtẽ abũdãtiã arboꝝ ⁊ herbaruꝫ
⁊ aquarũ: ſed etiã dicitur ciuitas ꝓpter fre-
quentiã ciuium ⁊ concordem m̃ltitudinem
ſub vna fide ⁊ charitate ſociatam: iõ ſola ec
cleſia meret dici ciuitas: quia ſub vera lege
euangelica regitur ⁊ viuit. Ideo quotquot

sit extra ecclesiã dñr pagani: qꝛ sola ista flo
ret abũdãtia ⁊ diuersitate cõditionũ et sta
tuũ. s. aplõꝝ martyꝝ doctoꝝ ꝯfessoꝝ: reli
giosoꝝ: mõachoꝝ: scimonialiũ ꝟginum vi
duaꝝ ꝯiugatoꝝ ⁊c. Itẽ sicut fenũ abũdat in
libano ⁊ crescit ⁊ viret ex abundãtia pluuie
celestis ita fideles mĺtiplicant̃ in ecclia ex
pluuia baptismali: ⁊ abũdãtia donoꝝ ⁊ gra
tiaꝝ spũsscti. Itẽ ꝑ hoc qđ addit̃ sũmis mon
tiũ: denotat̃ qđ ista abũdãtia nõ ẽ intelligẽ
da de tritico siue frumẽto materiali: sicut ce
ci iudei dicũt qđ ĩ aduẽtu messie erit magna
abũdãtia frumẽti ⁊ vini: ⁊ olei: nã abundan
tia taliũ fructuũ materialiũ poti⁹ solet fieri
in planis ⁊ vallib⁹ ⁊ locis cultis quã ĩ sum
mitatib⁹ mõtiũ: iõ ꝑ summitates montiũ in
telligunt̃ capita sacerdotũ: q̃ eleuãt corpus
xp̃i sub specie panis suꝑ capita sua in sacro
eucharistie: ⁊ ostẽdũt ppl'o. Et sic pʒ manife
ste q hic loquit̃ de sacro altaris: in q̃ xp̃s of
fert̃ ⁊ adorat̃: ⁊ iõ translatio chaldaica dicit
q messias erit placentula panis suꝑ capita
v. q. j. sacerdotum ⁊c. vt figuratur Exodi. xxix.

reuer timis ni. **Sit nomen eius bñdictũ in secula:**
ante solem permanet nomen eius.

¶ Hic describit̃ tertia ps latrie xp̃o debite
scʒ hymn⁹: laus: ⁊ oro. ¶ Vñ notãdũ q ista
v. se hñt ꝑ ordinẽ. s. reuereri: honorare: lau
Nota de reuereri honorare ⁊c. dare: gl'ificare: siue magnificare: ⁊ adorare.
Nã reuereri est qñ qs maiora bona existi
mat in alio q̃ ĩ seipso. honorare ẽ reuerẽtiã
quã qs in alio gerit erga aliũ exteri⁹ ostẽdere
iõ đr honor exhibitio reuerẽtie ĩ testimoniũ
ꝟtutis fm Tulliũ. Laudare ẽ ipm honora
tũ aliis cõmẽdare. Gl'ificare siue magnifica
re ẽ laudes honorati large lateq3 ꝑconizare
Adorare aũt est reuerẽdũ honoratũ: lauda
tũ gl'ificãdũ siue magnificãdũ pp eminẽtiaʒ
scitatis ⁊ maiestatis: et bonitatis colere et
Not. oĩa alia spe postposita se totũ illi ꝯmittere: ⁊
subiicere. Et talis cultus đr latria q̃ soli deo
ꝯuenit. đr ẽt eusebia ĩ greco. i. optim⁹ cult⁹ q̃
nõ fit sine oblatiõe ⁊ adoratiõe ⁊ hymnis: et
Pythagoras dicebat deum triplici honore colendum. orone: vt dictũ ẽ: iõ pythagoras triplici ho
nore dicebat deũ colẽdũ vt pʒ p'o celi. s. mu
nere ⁊ ꝓstratiõe: ⁊ hymno siue carmie. Hãc
ĝ tertiã ptẽ latrie xp̃o debitã ⁊ exhibẽdã q̃ ẽ
magnificatio ⁊ gl'ificatio cũ hymnis ⁊ laudi
bus: ⁊ bñdictiõib⁹: ⁊ orõnib⁹ tangit ⁊ ꝓdicit
dđ ĩ hac vltia pte cũ dicit. Sit nomẽ ei⁹ bñdi
ctũ. s. gl'ificatũ ⁊ magnificatũ: nõ solũ ĩ pãrẽ
sʒ etiã in scl'a qm̃ xp̃s nõ incepit ĩ pãrẽ ꝑcise:
sicut dicũt ceci iudei: sʒ añ solẽ: ⁊ ꝑ ꝯñs eter
naliter manet nomẽ ei⁹ qđ est iesus: ⁊ saluator
Nã saluare idẽ est q dare esse ꝑfectũ: ⁊ in ta
li esse cõseruare vt dictũ est. Et sic soli deo
cõuenit q̃ dedit nobis esse ꝑ creationẽ ⁊ per
fectũ esse ꝑ recreationẽ: ⁊ ꝑfectissimũ ⁊ opti
mũ esse ꝑ gl'ificationẽ: ⁊ iõ xp̃s recte vocat̃
Jesus: a q̃ habem⁹ oẽ esse: triñ dictũ ẽ freq̃n
ter q ista se habẽt ꝑ ordinem. s. esse: viuere ⁊
saluare. Nã esse cõuenit oĩbus tã inanima
tis q̃ aĩatis: sʒ viuere solis aĩatis: sed salua
re qđ đr habere vitam sine defectu soli deo
ꝑ se cõpetit sʒ ꝑticipatiue cõicant̃ solis ange
lis ⁊ hoĩbus beatis: ideo ꝑ se soli deo dicit̃.
sit salus illi. i. vita sine defectu: et sic solus
deus est Jesus. i. saluus ⁊ saluator. Et hoc est
nomẽ eius adonai vt dictum est in prologo
et psal. viii. ⁊ sic xp̃o Jesu debet̃ latria ⁊ be
nedictio: ideo qꝛ hoc nomen non solum de
se est bñdictũ ab angelis ⁊ hoĩb⁹: inquantũ
est essentialiter sal⁹ ⁊ bñdictio: sed qꝛ istam
salutẽ cõicauit hominib⁹ per regeneratio
nẽ qꝛ in ipso sum⁹ regenerati ⁊ bñdicti: ⁊ li
berati: ⁊ soluti a maledicto: ideo sequitur.

Et bñdicent̃ in ipso oẽs trib⁹ terre de ꝯt.
oẽs gentes magnificabunt eum. di. ii.

¶ Benedicent̃ in ipso oẽs trib⁹ terre. s. per accesserũt
mortẽ ⁊ passionem: ⁊ regeneratiõe baptis
malẽ. q. d. in ipso xp̃o Jesu cõplebitur pmis ĩ glo.
sio facta ipsi abrae Gen. xv. ⁊ xxii. in semine
tuo benedicent̃ oẽs gẽtes: ⁊ qꝛ propter tale
beneficiũ debet̃ sibi tertia pars latrie q̃ đr
magnificẽtia: ideo sequitur ⁊ oẽs gẽtes ma
gnificabunt eũ. i. magnificũ ⁊ gl'iosum lon
ge lateq3 ꝑconizabũt agẽdo grãs de benefi
ciis creatiõis ⁊ recreationis ⁊ redẽptionis
in hymnis ⁊ canticis: ⁊ ꝑdicationibus. Luc.

Benedictus dominus deus israel: i. g.
qui facit mirabilia solus.

¶ Nota q q̃tuor causas assignat dđ in his Quare
q̃tuor vltimis versib⁹: q̃re xp̃o debet̃ latria ⁊ xp̃o
magnificẽtia. Primo rõne eternitatis: qꝛ añ debet̃
solẽ manet nomẽ ei⁹. Scđo rõne summe bo latria.
nitatis ⁊ mĺe: qꝛ in ipso erãt bñdicende oẽs
gẽtes ⁊ redimẽde: vt dictũ est. Tertio rõne
oĩpotẽtie: qꝛ ipse sol⁹ operat⁹ est mirabilia.
Primo qꝛ mirabiliter mundũ ex nihilo crea
uit. Scđo qꝛ in suo aduẽtu primo fecit mira
bilia sol⁹ infirmos sanãdo: mortuos suscitã
do: sup aquas siccis pedibus ambulãdo et
limbũ inferni expoliãdo: q̃ oĩa ista mirabi
lia sol⁹ potuit facere: iõ pertinent ad ei⁹ oĩ
potẽtiã. Et sic debet̃ sibi latria bñdictio iõ
dicit̃. Benedict⁹ xp̃s dñs de⁹ israel. i. israeli
promissus ⁊ expectatus: qꝛ ipse solus facit
mirabilia supradicta: ideo debet̃ sibi ⁊ dabi
tur bñdictio: ⁊ honor: ⁊ magnificẽtia cũ la
tria. Quarto debet̃ sibi latria ⁊ bñdictio rõ
ne summe maiestatis. Nota q xp̃s lʒ ĩ se ha
buerit maiestatẽ: tñ non eã omnibus osten
dit in primo aduẽtu: eo q venit ad patiendũ
pro nobis: ⁊ ad dãdum exẽplũ vite ⁊ doctri
ne ideo venit cum humilitate et paupertate

de: idō poſtꝰ oſtēdit īfirmitatē quā ꝓ nobis aſſū
pſerat ꝙ maieſtatē quā ab eterno hūerat: vt
ip̄e ait Jo.xū.⁊.xvij. Clarifica me pr̄ ea clari
tate quā ab eterno habui ⁊c. ſꝫ ī ſua aſcēſiōe
Nomē maieſtatis xp̄i fuit p̄dicatū in vniuerſa terra — oſtēdit ſuā maieſtatē ſolis diſcipulis: quā ma
ieſtatē p̄dicauerūt ap̄li ꝑ vniuerſā terrā. Et
ſic maieſtas xp̄i lꝫ fuerit viſa ip̄is ap̄lis: tñ
nō ē viſa ꝑ vniuerſaꝫ terrā: ſꝫ nomē maieſta
tis xp̄i fuit auditū ⁊ p̄dicatū ⁊ cognitū ī vni
uerſa terra: ſꝫ ī ſcḋo aduētu qñ xp̄s veniet in
p̄tāte et maieſtate magna: tūc tota terra erit
repleta maieſtate eiꝰ: qꝛ tūc oēs ip̄ꝫ videbūt
in ſua maieſtate: ⁊ cognoſcēt ip̄ꝫ: eē deū ⁊ do
minū: ⁊ verū meſſiā ī lege ꝓmiſſuꝫ: ⁊ cogno
ſcēt ꝙ ſibi debeꝛ adoratio latrie: ⁊ ſic manē
būt ꝯfuſi iudei ⁊ īfideles q̄ ip̄m nō receperūt:
⁊ hoc eſt quod dicit hic dauid: cum ait.

xv.q. j.reuertimini. et de. 21.di. ??.ca. viſis.

Et benedictū nomē maieſtatis eiꝰ in eternū: ⁊ replebitur maieſtate eiꝰ omnis terra: fiat fiat.

¶ Qꝛ pro nūc ſolū habemꝰ nomē maieſtatis
eiꝰ ꝑ auditū ⁊ fidē. Et ſic ip̄ꝫ bn̄dicimꝰ ⁊ ado
ramꝰ ⁊c. Sꝫ in ſcḋo aduētu tota terra reple
biꝛ maieſtate eiꝰ: qꝛ oēs ip̄m videbūt in ſua
maieſtate. Ex q̄ pꝫ ꝙ ſꝑ debeꝛ ip̄i cultꝰ latrie
Etiā poſſumꝰ dicere ꝙ in p̄mo aduētu tota
terra fuit repleta maieſtate xp̄i effectiue ꝑ
opa ⁊ miracula facta ꝑ ip̄ꝫ ⁊ ap̄los. Et fuit
repleta terra bn̄ficijs ⁊ donis ⁊ gratijs eiꝰ.
Quare ſit nomē eiꝰ bn̄dictū: ⁊ concludit fiat
V fiat.i. fiat hoc ī celo ⁊ ī terra: ⁊ fiat ꝯ corde et
ope ⁊ cū affectu ⁊ effectu ⁊c. ¶ Et ſupponiꝛ
in hebreo talis ſuperſcriptio in fine huius
pſalmi .ſ. Cōplete ſunt ſiue explicāt oratio
nes dd̄ filij yſai ꝑ hoc ꝯcordāt oēs doctores
tā hebrei ꝙ catholici xp̄iani qḋ iſte pſalmus
eſt vltimꝰ quē dauid fecit in ſua ſenectute: ⁊
ꝙ iſte pſalmus collocabaꝛ vltimꝰ in ordine
in libro pſalmoꝝ antiquo ante babylonicaꝫ
captiuitatē: ſed qꝛ eſdras poſt incenſam le
gē recolligit hinc ⁊ inde pſalmos diſꝑſos ꝑ
domos leuitarū: idō ſicut reperiebat: ita col
locauit in hoc libro. Et ſic non ſunt pſalmi
collocati ſcḋm ordinē tēporis ſicut ſucceſſi
ue ſunt facti: ſꝫ eo ordine q̄ fuerūt recupera
ti ⁊ reperti. Et ſic qꝛ iſte pſal. fuit repertus
lxxj. in loco lxxj. fuit collocatus in hoc libro:
ſꝫ in libro antiquo erat in vltimo loco collo
catus qꝛ erat. Cl. Jō in fine huiꝰ pſalmi ap
poſitꝰ fuit talis titulꝰ ſiue deſcriptio. Expli
ciūt orationes dd̄. Ex q̄ pꝫ qḋ dd̄ fecit iſtum
pſalmū lꝫ intituleꝛ in ſalomone: ⁊ oēs alios
q̄ intitulanꝛ ipſi aſaph ⁊ filijs chore ⁊ conſe
quēs fecit oēs pſalmos ſicut dictū eſt in p̄n
cipio ſcḋm opinionē beati Aug. Ex quibus
etiā pꝫ ꝙ iſte non pōt exponi de ſalomone:
nec de regno eius: nec de aliquo puro hoīe:
ſed de ſolo xp̄o: cui cōueniūt oēs cōditiōes ī
hoc p̄s memorate: ꝑ quas poſſumus ꝓbare
firmiter ꝯ iudeos xp̄m fuiſſe et eē verū meſ
ſiā in lege ꝓmiſſuꝫ ⁊ nō aliū expectandum.
¶ Prīa ꝯditio quā hic aſſignat dd̄ eſt qḋ de
pr̄ erat daturꝰ vleꝫ p̄tātē iudiciariā xp̄o meſ
ſie filio ſuo: ꝙ fuit impletū ī xp̄o. Pſo qꝛ xp̄s
ē filiꝰ dei quo ad diuinitatē ab eterno ⁊ quo
ad hūanitatē ex tēpore ⁊ nō ſūt duo: ſꝫ vnicꝰ
filiꝰ: vt dictū eſt. Itē ſcḋo pater dedit filio re
gi meſſie poteſtatem iudicandi duplici iu
dicio.ſ. iudicio diſcretionis ⁊ iudicio exami
nationis: vt dictum eſt ſepius. Tertio dicit
ꝙ xp̄s erat iudicaturus ⁊ electurus paupe
res ⁊ iudicaturus iudicio diſcretionis: quod
impletū eſt Matt.v.⁊.x. Quarto ꝙ mōtes.i.
apoſtoli.⁊ colles.i. doctores erant accepturi
a xp̄o legē pacis ⁊ iuſtitie ad predicandū po
pulo. Quinto ꝙ xp̄s erat ſaluaturus paupe
res ⁊ filios pauperū. qḋ īpletū fuit ꝑ ſuam
morteꝫ et paſſionē ⁊ ꝑ eccl̄iaſtica ſacra. Se
xto ꝙ xp̄s erat hūiliaturꝰ ⁊ debellaturus et
delecturus ⁊ expulſurus diabolū calūniato
rē de mundo in quo ꝑ idolatriam regnabat
Septimo ꝙ xp̄s fuit ab eterno ante lunā et
eternaliter ꝑmanebit incorruptibilis ſicut
ſol. Octauo ꝙ xp̄s erat deſcēſurus in vteruꝫ
virginis ſicut pluuia in vellus ⁊c. ⁊ hoc q̄ ad
incarnationē. Nono ꝙ in diebꝰ eiꝰ erat ori
tura iuſtitia ⁊ abundantia pacis. Decimo ꝙ
xp̄s debebat dn̄ari a mari vſq₃ ad mare. Un
decimo ꝙ ethiopes ⁊ oēs tyrāni erant xp̄o
ſubijciēdi ⁊ reges tharſis: ⁊ oēs inſule debe
bāt ſibi munera offerre. Duodecimo ꝙ xp̄s
erat liberaturꝰ pauperē .ſ. genus humanuꝫ
a potēte diabolo de multiplici miſeria. Ter
tiodecimo ꝙ debebat parcere pauperi ⁊ cul
pā remittere. Quartodecimo ꝙ debebat eij
cere oēꝫ vſurā ⁊ iniquū ⁊ illicitū ꝯtū de mū
do. Quintodecimo ꝙ nomē xp̄ianū ꝺbebat
eſſe honorabile ⁊ acceptū ⁊ dignū añ deuꝫ.
Sextodecimo ꝙ poſt reſurrectionē ſp̄ viuet
⁊ regnabit ⁊ adorabiꝛ. q̄ſi dicat qḋ regnum
xp̄i poſt reſurrectionē debebat oſtēdi. xvij. ꝙ
xp̄s erat offerēdꝰ ī eccl̄ia ſub forma panis ī
ſacro euchariſtie ⁊ adorari ſuꝑ capita ſacer
dotū. xviij. qḋ fideles erāt multiplicādi ī ci
uitate eccl̄ie ſicut fenū terre. xix. ꝙ xp̄s ſiue
nomē xp̄i erat bn̄dicēdū: ⁊ adorādum rōne
eternitatis qꝛ añ ſolē manet nomē eius. xx.
qḋ xp̄s erat adorādꝰ rōne oīpotētie qꝛ erat
magna facturꝰ. xxj. qḋ xp̄s erat adorādꝰ rō
ne ſumme bonitatis: eo ꝙ nos redemit: qꝛ ī
ipſo erant bn̄dicende oēs gētes. xxij. ꝙ xp̄s
erat adorādꝰ rōne ſumme maieſtatis ⁊ glīe
quā maxime oſtēdet oībꝰ in ſcḋo aduentu ex
his. xxij. ꝯditiōibꝰ ⁊ ꝓprietatibꝰ aſſignatis
⁊ memoratis q̄ fuerūt in ſolo xp̄o pꝫ ipſum
fuiſſe verum meſſiam in lege ꝓmiſſū.

Probat ꝙ xp̄s erat verꝰ meſſias.

¶ Sz ꝑ totã expoſitionẽ hui⁹ pſal. ⁊ maxie ꝑ ꝯclõnẽ pmo litterã in q̃ ꝯcladit qꝺ iſte magn⁹ rex de quo dꝺ loquit in hoc pſal. fuit ⁊ ẽ ieſus ꝑs nazaren⁹ quẽ nos in verũ meſſiaꝫ recepim⁹ eo qꝺ oia dicta i hoc pſalmo fuerĩt in eo verificata. ¶ Arguũt iudei moderni ⁊ maxime rabi chã hi barchinonẽ. io in gloſſa hui⁹ pſalmi. ⁊ eꝫ. Un dicit qꝺ ieſ⁹ nazaren⁹ fuit hõ paup ⁊ deiect⁹ ⁊ finaliter afflict⁹ et crucifixus: nec vnq̃ fuit dña vni⁹ ꝑuĩe villet ꝫ nõ potuit eſſe iſte rex de q̃ loquit dauid in hoc pſalmo: q̃ dñabit a mari vſq ad mare: q̃ẽ adorabunt oẽs reges: ⁊ oẽs gentes ſeruiẽt ei ⁊c. q̃ in maiori pte mũdi regnãt infideles ⁊ maxime machometani. Nam apud indos regnat magnus cham tartarus ⁊ idolatra: in aſia vero ⁊ parthia ⁊ media ⁊ meſopotamia ⁊ armenia regnant tartari zagathei ſub perfidia machometi. Et ꝑ totã orã aquilonarẽ maris caſpii regnãt tartari gazarei ſub eadeꝫ ſecta ſaracenica. Et in tota aſia minori et grecia vſq ad meothim regnat magn⁹ turcus ſub eadẽ ſecta. Et in tota egypto ⁊ arabia ⁊ ſyria regnat magn⁹ ſoldan⁹ egypt. ſub eadẽ ſecta. Item in tota ora africe regnat rex Tuniciũ ſub eadẽ ſecta ſaracenica ⁊ machometana. Et ſic qua ꝑs mũdi reſtat in q̃ regnãt xpiani. Et ſic pꝫ qꝺ ieſus nazaren⁹ nõ eſt iſte magnus rex de q̃ loquit dꝺ i hoc pſalmo: q: non oẽs reges terre obediũt ei: nec ſeruiũt ⁊c. ¶ Itẽ arguũt q̃dã aſtrologi ⁊ curioſi ſic: nã lꝫ xps dominet ſpũaliter in aliq̃b⁹ ptib⁹ hui⁹ noſtre regionis habitabilis citra tropicos ſolis: tñ imperiũ ſuũ nõ potuit: nec põt trãſire ad ptẽ auſtralẽ vltra tropicos: eo qꝺ apoſtoli nec aliq̃ aliũ nunq̃ potuerũt trãſire mõtes inacceſſibiles ethiopie: in quoꝝ radicib⁹ ḡnat ignis ⁊ i laterib⁹ ⁊ iugis eorũ ſunt ꝑpetue niues ⁊ min⁹ potuerũt trãſire vltra tropicũ capricorni: eo ꝙ illa terra eſt ſuppoſita oppoſito augis ſolis: vbi generat continuus ignis ex reflexiõe radioꝝ ſolis: maxime dũ ſol eſt in ſignis auſtralibus. Et ſic nullus põt accedere viuus ad illas partes: vt dicũt omnes philoſophi ⁊ aſtrologi. Tũc ergo arguit ſic nã in tota illa parte auſtrali vltra tropicos vel habitãt ⁊ viuunt hoies: aut nõ: nõ eſt dicẽdũ ꝙ nõ. q: tũc de⁹ fruſtra creaſſet illã medietatẽ mũdi: hoc aũt eſt falſum: q: de⁹ ⁊ natura nihil faciũt fruſtra: ergo ſequit ꝙ in illa parte auſtrali habitant hoies ſicut in iſta noſtra aquilonari. Et ꝑ cõſequens ſequit ꝙ ad illos hoies nõ potuit ꝑuenire notitia de xpo nec pdicatio euãgelica ꝑ apoſtolos: nec alios xpianos: ⁊ ꝑ cõſequẽs in illa media pte mũdi nec xps dñat nec adorat nec colit: ⁊ ꝑ cõſequẽs nõ ẽ redẽptor vniuerſalis nec dñs: de q̃ dr in hoc pſalmo ꝙ dñabit a mari vſq ad mare: ⁊ ad terminos orbis terraꝝ: ⁊ aias paupeꝝ ſaluas faciet ⁊c. In oppoſitũ ẽ ipa hiſtoria euãgelica. Mat. vlt. dicẽs data ẽ mihi ptãs i celo ⁊ i terra. Itẽ ad Philippẽ. ii. In noie ieſu oẽ genu flectat celeſtiũ terreſtriũ ⁊ infernoꝝ. ⁊c. ¶ Rñdeo ꝑ hmõi difficultate i hac q̃one duo ſũt vidẽda. Pmo q̃ñ oia dicta i hoc pſalmo fuerũt verificata ⁊ cõtinue verificant de xpo i hac tota pte mũdi aq̃lonari. Scdo videbit q̃ñ fuerũt oia verificata i pte mundi auſtrali in qua nunc xps adoratur ⁊ colitur. Ex quibus patebit qꝺ per oẽs ptes mundi fuit verificata ⁊ verificat de xpo prophetia huius pſalmi. ¶ Quantũ ad primuꝫ eſt aduertẽdũ ꝙ quadrupliciter errãt ⁊ decipiunt iudei circa meſſiaꝫ ⁊ vniuerſale regnũ ei⁹. Primo q: nec faciũt differentiã inter primũ ⁊ ſcdm aduentũ nec inter dñium ſiue regnũ tpale ⁊ ſpũale: nec inter regnũ occultũ ⁊ manifeſtũ. nec inter regnũ ſucceſſiuum per loca ⁊ tẽpora ⁊ regnũ totũ ſimul: vnde xps nõ erat regnaturus tẽporaliter nec manifeſte nec familiariter in primo aduentu: ⁊ lꝫ ſpũaliter in abſentia poſt reſurrectionem nec debebat regnare ſubito ꝑ totũ orbẽ: ſed ſucceſſiue ꝑ loca ⁊ tpa incipiẽs ab hieruſalẽ ⁊ ſamaria ⁊ galilea ſucceſſiue vſq ad vltimũ terre vſq ad ſecundũ aduẽtũ in quo reſtituet totũ regnũ mũdi deo patri: vt ipſe dixit apoſtolis Actuũ. i. q̃ñ aſcẽdit in celuꝫ: vt ait apoſtolus. i. ad Coꝝ. xv. ¶ His habitis ponit prima cõcluſio. i. ꝙ ieſus xps dñat⁹ ẽ ſpũaliter a mari galilee vbi cepit predicare vſq ad mare oceanũ: ⁊ a flumine iordanis vbi fuit baptizatus ⁊ incepit baptizare vſq ad terminos orbis terrarũ. Et hoc ſucceſſiue ꝑ loca ⁊ tpa a primo aduẽtu vſq ad ſcdm ſicut dicit ꝑpheta ⁊ intendit. Iſta concluſio pbat ꝑ ſingula: naꝫ primo xps fuit natus in bethleeꝫ iuxta vaticiniũ ꝑphete Michee. v. vbi illico fuit adoratus a paſtoribus ⁊ eodeꝫ die ſtella apparuit in oriente cuius ductu magi venerunt adorare eũ. Itẽ eodẽ die oia idola iuxta mare caſpium ⁊ meothidas paludes ⁊ ꝑ oia regna aquilonaria inceperũt clamare regẽ pacis totius mundi eſſe natũ ⁊ flumen nilus exiuit per ſeptem dietas extra alueum ſuum abſq leſiõe: ⁊ exinde itrat mare noſtrũ per ſeptem oſtia vt ait ſtrabo: ⁊ Uer. in ſexto: vnde ait. huius in aduẽtu iam nunc ⁊ caſpia regna reſpõſis horrẽt diuinũ: ⁊ Meotica tellus: ⁊ ſeptẽ gemini turbãt trepida oſtia nili. Ex quib⁹ pꝫ qꝺ regnũ xpi iaꝫ incepit per multa ſigna manifeſtari per oẽs partes mundi: ſed regnũ chriſti quo ad effectũ incepit in iordane: quando fuit baptizatus: ⁊ baptizauit Joannem baptiſtã ⁊ apoſtolos: ⁊ predicauit iuxta mare galilee: ⁊ miſit apoſtolos ad predicandum per totam

Obiectio iudeorum.

Obiectio aſtrologorum:

Errãt iudei circa meſſiam

R

Xps ver⁹ rex et dñs.

Uergil.

terrã pmiſſionis:q2 tũc incepit manifeſta-
re ⁊ iacere augere ppl'm p regñationem ba
ptiſmalẽ. Et poſtea ɔpleuit myſteriũ nr̃e re
dẽptiõis in hierl'm:⁊ poſt reſurrectionem ⁊
aſcẽſionẽ miſit oẽs apl'os ⁊ diſcipulos ad p̃-
dicãdũ euãgeliũ oĩ creature per vniuerſũ
mũdũ. Et ſic p3 q̃lr regnũ xp̄i incepit a ma
ri galilee ⁊ flumine iordanis:⁊ ſic fuit dila-
tatũ vſq3 ad mare occeanũ occidẽtale:⁊ vſ-
q3 ad mare indicũ:⁊ ad oẽs terminos orbis
terrarum ſucceſſiue p loca ⁊ tp̃a p apl'os:nam
pmo petr9 ɔuertit tria.M.⁊ exinde p̃dicauit p
totã iudeã ⁊ philipp9 in ſamaria ⁊ galilea ⁊
bartholome9 ⁊ thomas p̃fecti ſunt i indiã ⁊
mathe9 i ethiopiã:⁊ ſimõ ⁊ iudas p totã egy
ptũ ⁊ chaldeã ⁊ pſiã:⁊ iacob9 in hiſpaniã et
paul9 p greciã ⁊ italiã ⁊ galliã. Et ſic pau-
lati incepit dilatari regnũ xp̄i p apl'os:ſ3 iã
magis fuit dilatatũ ⁊ cõfirmatũ p martyres
⁊ vltimo p doctores tp̃e cõſtãtini:p cui9 con
uerſionẽ oẽs reges venerunt ad fidẽ xp̄i:vñ
athanaſius miſit eſiciũ ⁊ frumẽtũ ad indos:
q̃ cõfirmauerũt oẽs oriẽtales:⁊ inſtruxerunt
plenI9 in fide xp̄i:⁊ ſic xp̄s in trib9 indiis re
gnauit p fidẽ. Itẽ tota regio iberorũ ⁊ alba
norũ iuxta mare caſpiũ venit ad fidẽ p vnã
puellã:vt narrat Euſebius. Itẽ tp̃e auguſti
ni tota aphrica erat ſub fide xp̄i:⁊ tota hiſpa
nia anteq̃ caperet a ſaracenis p̃dimẽto co
mitis iuliani.⁊ tota gallia venit ad fidẽ p
remigiũ tp̃e clodouei regis Francie. Itẽ vl
timo norvvegia in partib9 aq̃lonarib9 cepit
fidẽ xp̄i anno dñi.M.CC. Itẽ tp̃e herachliũ
tota arabia ⁊ egyptus ⁊ chaldea ⁊ perſia et
media:⁊ parthia erat ſub fide xp̄i:ſ3 noſtris
pctis ⁊ demeritis exigẽtib9 ſurrexit deteſta
bilis ſecta ⁊ hereſis machometi:q̃ maiorẽ
ptẽ mũdi occupauit. S3 hoc nõ derogat ve-
ritati p̈phetie:q2 ſucceſſiue fuit ipleta p xp̄3
⁊ cõtinue impletur. Nã in ethiopia regnãt mul
ti reges xp̄ianorũ cũ ſuo p̃triarcha ſm ritum
iacobitarũ:⁊ in idia ſinarũ regnat magnus
p̃ſbyter Ioãnes tp̃aliter ⁊ ſpũaliter ſm ritũ
neſtorinarũ. Et inter ſaracenos viuit infini-
ta multitudo xp̄ianorũ ſm ritũ neſtorinarum
⁊ iacobitarũ ⁊ aliarũ ſectarũ: qui oẽs colũt
⁊ adorãt xp̄3 l3 idebite. Itẽ l3 ſaraceni ñ ado
rẽt xp̄3 adoratiõe nec cultu latrie:tñ colunt
⁊ venerantur xp̄3 cultu dulie et hyp̈dulie:q2 l3
nõ ɔfiteãtur xp̄3 deũ tñ ɔfitẽtur xp̄3 eẽ filiũ dei ex
ſpũ generatũ ex maria virgine:imo ſi aliq̃s
diceret oppoſitum. aut blaſphemaret xp̄m
aut matrẽ ei9 liter eos:grauiſſima pena pũi
ret:imo ſaraceni hñt iudeos odio:⁊ affligũt
⁊ vituperãt eos p̈pter xp̄3.eo q̃ p̃ſecuti ſunt
eũ:l3 nõ credant eius mortẽ et paſſionẽ:ſed
dicũt q̃ qñ iudei voluerũt xp̄m occidere:an
geli rapuerũt eũ de medio eorum: qui ven-
turus eſt in mũdũ in fine mũdi ad occiden-
dũ antixp̄m:vt dicit in alcorano eorũ. Et q̃s
bus patet q̃ per oẽs ptes mundi xp̄s incceſ-
ſiue regnauit ⁊ regnat hodie temporaliter
aut ſpiritualr:ſed hoc magis cõplebitur in fi-
ne mũdi poſt interitũ antixp̄i:quãdo iudei ⁊
ceteri ſequaces antixp̄i videbũt ſe deluſos
q2 tunc querent xp̄ianos p mõtes ⁊ ſpelun-
cas:qui baptizẽt eos ⁊ inſtruant in fide xp̄i.
Et ſic reuertentur ad dñm deum ſuũ ad dñ.ſ.
xp̄m regẽ ⁊ meſſiam ſuũ:vt p3 Oſee.iij. Et
ſic ex oib9 nationib9 mũdi fiet vnũ ouile et
vnus paſtor ſub vno capite et rege xp̄o:put
dictũ eſt pſal.lxx. Et ſic tũc totaliter erit im-
pleta tota iſta p̈phetia:q2 nõ ſolũ regnauit
ſpũalr:ſ3 etiã tp̃alr a mari vſq3 ad mare:et
vſq3 ad oẽs terminos orbis terrarũ. Et per
hoc p3 rñſio ad miſeros iudeos:⁊ hoc q̃d ad
primũ articulũ. ¶ Quãtũ ad ſcõm eſt primo
notãdũ ſm Ariſto.pris celi ⁊ mũdi ⁊ ſm pto
lomeũ ⁊ oẽs p̄hos ⁊ aſtrologos q̃ totus or-
bis ſimul cũ terra diuiditur in duas partes
eq̃les ⁊ principales:ſ3 q̃ linea eq̃noctialis
diuidit ip̄m in duo hemiſpheria.ſ.in hemiſ-
pheriũ auſtrale ⁊ aq̃lonare:⁊ dicunt q̃ au-
ſtrale eſt vertex ⁊ caput mũdi:⁊ aq̃lonare ẽ
inferior ⁊ q̃ſi pedes ⁊ ſentina mũdi. Dextrũ
aũt mũdi eſt ps oriẽtalis:vñ p̃ncipiũ motus
primi mobilis. Et ſiniſtrũ mũdi eſt ps occi-
dẽtalis:ad quã eſt mot9. Et dicũt vlteri9 om
nes p̄hi ethiopes bragmani ⁊ gymnoſophi
ſte:q̃ ſpeculantur illã partẽ auſtralẽ maxime
ptolome9:q̃ ſtelle illi9 partis ſunt maiores
⁊ lucidiores ⁊ nobiliores ⁊ p̃fectiores:⁊ per
ɔñs multo maioris virtutis q̃ aſtra ⁊ ſtelle
aq̃lonares. Et dicũt q̃ ille pol's auſtralis eſt
multo maior et lucidior q̃ iſte nr̃ arctic9. Et
rõ eſt nã tota illa ps eſt caput mũdi:⁊ p ɔñs
influentie ſunt nobiliores:et per conſequẽs
maioris virtutis. Itẽ aliĩ p̄hi ⁊ aſtrologi ⁊ ẽt
poete nõ derogãtes ſup̈radicte diuiſioni di-
uidũt totã terrã in tres ptes.ſ.in ptem au-
ſtralẽ aquilonarẽ ⁊ menſam ſolis mediã:vñ
partẽ auſtralẽ appellãt quicq̃d eſt vltra tro
picũ capricorni hyemalẽ:⁊ ptẽ aquilonarẽ
appellãt q̃cq̃d ẽ citra tropicũ cancri eſtiua-
lẽ:mẽſam xo ſolis appellãt totã terrã que
clauditur inter tropicos:eo q̃ ſol paſcitur et vi-
detur paſci p totã illã menſam incluſiue:puta
quotidie in.xxiiij.horis paſcendo ab orien
te in occidentẽ ad motũ primi mobilis:ſ3 a
motu p̈prio in.vj.menſibus a tropico hye-
mali vſq3 ad eſtiualẽ:⁊ ecõuerſo p alios.vj.
mẽſes. Et ſic p quãdã methaphorã tota illa
ps dr̃ mẽſa ſolis quã Uer.appellat zonam
torridã primo Geor.quã quidẽ mẽſam ſolis
meminit btũs hier.in ep̄la ad paulinũ in q̃
eſt magna ciuitas p̄horũ que dr̃ arin:et que
dã alie:quorũ ciues ⁊ habitatores vt plim̃ũ
dant operã ſciẽtie aſtrorũ ⁊ rerũ naturaliũ.

Orbis diuiditur in duas ptes.

Not. de zona torrida.

Jd̄ illi dārī reſici ⁊ paſci pabulo ⁊ cibo ſapiē
tie: ad q̄s ph̄os audiēdos venit apolonīꝰ vt
inq̄t philoſtratꝰ. Quomodocū̄q̄ ph̄i diuidāt
terrā ⁊ totū celū. tñ oēs in hoc ꝯueniunt ꝙ
p̄s auſtralis vltra tropicū hyemalē eſt nobi
lior ⁊ fauorabilior ⁊ fertilior ⁊ felicior: eo ꝙ
eſt ſub nobilioribꝰ aſtris: ⁊ ꝑ ꝯñs recipit no-
biliores influētias et maiores ꝟtutis q̄ iſta
p̄s nr̄a aq̄lonaris: ⁊ q̄ tota mēſa ſolis. Et ſic
2 fructꝰ ⁊ oīa naſcētia q̄ ibi germinant̄ ſunt ꝑ
ſ. con fectiora ⁊ maioris ꝟtutis. ¶ His habitis po
cl'o. nit̄ p̄ia ꝯcl'o ꝙ paradiſus delitiaꝝ vñ adā fuit
paradi- expulſus: eſt aſſignāda i illa p̄te auſtri vltra
ſus d mēſaꝫ ſolis ⁊ ambos tropicos. Jſta ꝯcl'o pōt
litia- ſic deducī: nā nobiliſſima p̄s terre d̄ʒ collo-
rū in locari ſub nobiliori p̄te celi: ſed illa paradiſus
p̄te delitiaꝝ eſt hm̄ōi ꝰ. Maior ē nota: q2 bonī-
au- tas ⁊ fertilitas terre ineſt ſibi ex nobili iſlue
ſtrali. tia aſtroꝝ ⁊ aſpectu celi: ſʒ iſtā dictū eſt ex mē
te Ariſto. ⁊ oīm ph̄oꝝ ꝙ illa ē nobilior p̄s ce
li. Minor ꝓbat̄ ex dictis ſacre ſcripture ⁊ ſa
crorū doctorū: nā illa terra ſpōte abſq̄ oī la
bore hūano ꝓfert fructꝰ ſuauiſſimos ꝓ vita
hūana ꝯſeruāda: ⁊ inter cetera ꝓfert lignū
vite: cuiꝰ fructꝰ pōt vitā hoīm ineternū ꝓſe
ruare: vt p3 Geñ. ij. ⁊. iij. prout hodie nutrit
Heliā ⁊ Enoch: ꝰ ſequit̄ ꝙ illa terra eſt cete
ris nobilior ⁊ fecūdior ⁊ magꝭ ꝟtuoſa ⁊ ame
na ⁊ delectabilis in oī gn̄e delitiaꝝ: q2 ideo
d̄r paradiſus delitiaꝝ. Jtē in illa terra hoīes
nō ſeneſcūt nec infirmant̄: nec miſerias pa
tiunt̄: ſʒ hoc nō eſt niſi ex fauore optime in-
fluētie celi ⁊ aſtrorū: ꝰ illa paradiſus ē in illo
hemiſperio auſtrali: q̄ ē optia et nobilior p̄s
totiꝰ terre: ⁊ in nobiliori aſpectu celi: eo ꝙ ē
vertex ⁊ caput mūdi. Jtē hoc pt̄ ꝓbari a ſuf-
ficiēti diuiſiōe. Nā illa paradiſus vel eſt in he
miſpherio aq̄lonari aut auſtrali aut i mēſa
ſolis iter tropicos: nō primū: vt p3 ꝑ oīa cli
mata in q̄bus nos degimꝰ et erumamꝰ inter
beſtias ⁊ tribulos ⁊ ſpinas ſubiecti tot miſe
rijs ⁊ malis: vbi nulla pōt eſſe felicitas ſed
miſeria ⁊ labor ⁊ dolor ⁊c. nec talis paradiſus
pōt eſſe in mēſa ſolis inter tropicos ꝓpꝰ q2
tota illa terra eſt ſabuloſa ⁊ arida ⁊ inaquo
ſa ⁊ ſterilis ⁊ infecunda ⁊ deſerta: q2 q̄nq3 ꝑ
xx. dietas nō reperit̄ ꝓpl's aliq̄s inter gara
mātes ⁊ agiſbā. Et inter nubiā ⁊ meroē per
xxx. dietas ꝑegrinant̄ ethiopes: vbi plurimi
moriunt̄ fame ꝑ itinera. Et q̄nq3 ventꝰ aq̄lo
naris eleuat ſabulū ad modū nebule. Et ſic
ſuffocat hoīes ⁊ coq̄t inter arenas: ex quoꝝ
carnibꝰ fit momia. Ex q̄bus p3 ꝙ illa terra
nō pōt eſſe fecūda qualis eſt paradiſus terre-
ſtris. Jtē illa terra ſemper eſt ſubiecta intē-
ſis ⁊ intolerabilibꝰ ardoribꝰ ⁊ eſtui ſolis: vñ
q̄ñ ſol ē i ſignis auſtralibꝰ op3 vt hoīes fu-
giāt ad tropicū eſtiualē: ⁊ ecōuerſo: intm̄ ꝙ
ꝯtinue hoīes vagant̄ ⁊ ꝑegrinant̄ fugiendo
ardorē ⁊ eſtū ſolis. Ex q̄bus p3 ꝙ illa terra
nullo mō pōt eē delectabilis nec amena ad
habitādū: nec hoīes i ea viuētes pn̄t eē feli
ces: ꝑut narrāt illi ethiopes q̄ venīūt ad no
ſtras p̄tes: ⁊ ꝑut ꝑ experiētiā nouerunt ph̄i
nr̄i: quorū notitia ꝑuenit vſq3 ad mōtē lune
ꝑ. xv. gradꝰ vltra eq̄noctialem: vñ decurrūt
fontes nili. Ex q̄bꝰ oībꝰ relinquit̄ et ꝯcludit̄
ꝙ paradiſus delitiaꝝ ſituat̄ vltra tropicū hye
malē in hemiſpherio auſtrali: vñ forſan ad
hūc ſenſum ſunt intelligenda illa ꝟba Geñ.
iij. ſ. cū adā audiſſet vocē dn̄i deābulātis ad
aurā poſt meridiē abſcōdit ſe ⁊c. Nā aer il-
lius loci d̄r aura rōne bōitatꝭ ⁊ lucis ſuauiſ merid
ſime ⁊ tēperate ⁊ delectabilis. Et d̄r eē poſt dies
meridiē rōne loci: eo ꝙ illa regio eſt ſituata ⁊ au-
vltra meridiē. i. poſt mēſam ſolis q̄ d̄r meri ra
dies. Uñ hec eſt dr̄ia iter meridiē et auram. diffe-
Nā meridies idē eſt ꝙ lumē intēſiſſimū cū runt.
calore exceſſiuo: q̄le ē inter tropicos: ⁊ id̄ to
ta illa p̄s terre d̄r meridianā ſiue meridies:
ſed aura idē eſt ꝙ aer ſuauiſſimus ⁊ vitalis
⁊ tēperate lucidꝰ ⁊ calidꝰ: q̄lis eſt in illo he-
miſpherio ꝓpter fauorē ſtellaꝝ. Et ſic p3 ꝙ
ꝑ aurā poſt meridiē intelligit̄ illa p̄s auſtra
lis q̄ ſituat̄ poſt meridiē. i. poſt vel vltra mē-
ſam ſolis: q̄ q̄dē p̄s d̄r paradiſus delitiaꝝ: que
fuit data p̄mis parētibꝰ in hereditatem: a q̄
fuerūt expulſi ꝓpter pctm̄ in hāc vallem la
chrymaꝝ ⁊ miſerie citra tropicū capricorni: q̄
q̄dē tropico illa paradiſus eſt ſepta ⁊ vallata:
ne q̄s poſſit accedere: in quo q̄dem tropico
gn̄at̄ ignis maxie qñ ſol ē in ſignis auſtrali-
bus: q̄ñ ſol appropinq̄t ad oppoſitū augis.
Uñ ille tropicꝰ igneꝰ eſt ille gladiꝰ ꝟſatilis
⁊ rhōphea flāmea quā poſuit deꝰ inter para-
diſum ⁊ nos: ne p̄mi parētes aut filij eorum
poſſent illuc accedere ad comedendū de li-
gno vite: ne forte viuerent ineternum. ge. iij.
¶ Scd̄a ꝯcl'o ꝙ nō ſolū paradiſus delitiarum ij. con
in illa p̄te auſtrali: ſʒ ēt totū illō hemiſphe- cl'o.
riū fuit datū in paradiſum p̄mis parentibꝰ ad In
habitādū cū oībꝰ ſuis poſteris tāq̄ regnum quo
hereditariū: ꝓbat̄. Nā ſi adā nō peccaſſet: para
nūq̄ fuiſſet mortuus: nec aliq̄s de poſteris disꝰ de
ſuis: ſʒ edēdo de ligno vite duxiſſent vitā fe- bat
licē i lōgiſſimū tp̄s ſucceſſiue: ⁊ ſic multiplis adē.
cata fuiſſet eoꝝ gn̄atio in imēſum poſtq̄ ibi
nulla erat peſtilētia: nec infirmitas: nec ma-
ter eēs aliq̄a ſterilis. Et per ꝯñs illa gn̄atio
occupaſſet totū illū hemiſpheriū: q2 paruus ⁊
arctꝰ locꝰ nō potuiſſet capere tā copioſam
gn̄ationē. Et ſic nulla p̄s illiꝰ hemiſpherij
fuiſſet fruſtra: nec vacua: ſed tota populata
illa felici gn̄atiōe: nec ē dicēdū ꝙ in illa feli
ci regiōe ſint ꝑrupta mōtiū nec ꝑcipitia: nec
maria: nec paludes: niſi inquātū illa q̄tuor
flumia lentiſſimo ⁊ ſuauiſſimo curſu ⁊ mea
tu irrigāt totam illā regionem ⁊ ortum deli

clerũt: ⁊ i fine hemiſpherũ iuxta tropicũ ſub
mergunt: ⁊ p meat⁹ ſubterraneos ebuliũt ⁊
emanãt p quodã equilibriũ in hac nr̃a pte
aq̃lonari. Nã tygris ⁊ euphrates oriunt ex
mõtib⁹ armenie: ⁊ phiſon q̃ dr gãges ex mõ
tib⁹ indoꝝ et geõ q̃ dr nil⁹ ex mõtib⁹ ethio
pie. Inde rigãt terrã nr̃az cũ magno ipetu ⁊
fragore. Ex ſupradictis pz q de⁹ nõ creauit
fruſtra illã pte auſtralẽ ⁊ felicẽ padiſum qꝛ
eã creauit ad felicẽ habitationẽ p adã ⁊ po
ſteris ſuis quã pdidit p pctm̃. ¶ Tertia cõ
cl'o q i illa pte auſtrali dñat xp̃s: ⁊ colitur ⁊
adorat. pbat. Nã ibi viuunt helias ⁊ enoch
ptrahẽdo vitã felicẽ p eſũ ligni vite: qd pdi
dit adã: ⁊ ibi ſunt i ſumã ⁊ continua contem
platiõe dei expectãtes ſcdm aduẽtũ xp̃i: imo
expectãt vt pueniãt aduẽtũ xp̃i: p ſcribẽdo
teſtimoniũ d xp̃o ꝯ ãtixpz: qꝛ pdicabũt legẽ
euãgelicã ꝯ eũ ⁊ iuos iccꝯs pter quã fidẽ
ſunt martyrio coronãdi vt pz Apo.xi. Ergo
ſequit q helias ⁊ enoch ibi adorãt ⁊ colunt
xp̃z tãq dñz ⁊ redẽptorẽ ⁊ verũ meſſiã: ⁊ per
ꝯñs ibi adorat ⁊ colit xp̃s. Itẽ xp̃s poſt reſur
rectionẽ itrauit padiſuz diliciaꝝ cũ tota tur
ba ſctõꝝ patrũ ⁊ fideliũ ve.te. qs de limbo ⁊
purgatorio iferni liberauerat et habitauit
cũ illis i illa felici padiſo vſq ad diẽ aſcẽſio
nis. Et p totos illos qdraginta dies tanq
dñs illius hereditatis ſedit ibi: vbi tota illa
ſocietas adorabat ⁊ colebat ipm tãq deũ et
dñm: vbi nõ defuerũt agmina angeloꝝ can
tãtiũ ei⁹ triũphũ ⁊ laudantiũ eũ. Et poſt.xl.
dies a reſurrectiõe aſcẽdit i celũ cũ tota illa
ſctã ſocietate: ⁊ cepit i poſſeſſionẽ hereditã
tẽ illã celeſte regnũ a pre p ſe ⁊ ſuis: ⁊ ſedit
a dexteris pris tanq vlis iudex ⁊ dñs qui te
nẽs cathedrã in celis iugiter iudicat in ter
ris occulto iudicio vſqquo veniat ad iudi
ciũ vle cũ ptãte magna ⁊ maieſtate: vt dictũ
eſt pſal.viij. Ex qb⁹ olbus ꝯcludit ꝯcl'o prin
cipalr intẽta. ſ. q xp̃s dñat⁹ eſt nõ ſolũ i hoc
nr̃o hemiſpherio a mari vſq ad mare ⁊ a flu
mine vſq ad terminos orbis traꝝ: ſz ⁊ dña
tus eſt in iferno: qꝛ limbũ ⁊ purgatoriũ ex
poliauit: ⁊ dñatus eſt ⁊ dñat in toto hemiſ
pherio auſtrali i illa felici padiſo: qꝛ ibi ſe
dit cũ tota illa felici pda: tãq dñs a reſurre
ctiõe vſq ad aſcẽſionẽ: ⁊ ibi etiã adorat ⁊ co
lit ab enoch ⁊ helia: ⁊ dñat ⁊ dñabit: ⁊ regna
bit in celo p ſcl'a ſeculoꝝ. Et p hoc ptz rñſio
ad rõnes curioſoꝝ ⁊ aſtrologoꝝ. ¶ Et ſi q̃
rit quõ potuit ide exire adã cũ vxore ſua qñ
fuit expulſus: ⁊ quõ potuerũt itrare helias
⁊ enoch qñ fuerũt rapti i illã padiſuz cũ to
ta ſit circũdata gladio vſatili: ⁊ rhomphea
ignea illi⁹ tropici capcorni ⁊c. Ad hoc rñde
tur q adã cũ eua myſterio angeloꝝ fuerunt
ſup flãmas illi⁹ tropici eleuati ⁊ ad partes
nr̃as tranſlati. Et eodẽ mõ fuit introductus

Rñ. cõcl'o. xp̃s colit i pte auſtrali ab enoc ⁊ helia.

R Quõ adã cum eua exierit de padiſo.

enoch qñ fuit rapt⁹ i padiſuz vt pz Gen.v. ⁊
Eccle.xliiij. ⁊ eodẽ mõ fuit itroduct⁹ i illũ pa
diſum helias: qñ fuit rapt⁹ i curru igneo: vt
pz.iiij.re.ij. Sz ex dicta poſitiõe iſurgit grã
dis dubitatio. Nã maifeſtũ ẽ q ſol motu pro
po mouet i circulo obliq a tropico ad tropi
cũ: ꝗ ſicut p acceſſũ ad nos cauſat itẽſaz eſta
tẽ ⁊ calorẽ ⁊ p receſſuz itẽtaz hyemẽ in ptib⁹
aq̃lonarib⁹: ita pite p oppoſitũ p acceſſum
ad aliũ tropicũ cãbit itẽſuz eſtũ: ⁊ p receſſuz
itẽſã hyemẽ i hemiſpherio auſtraliſimo ma
iorẽ ⁊ itẽſiorẽ calorẽ cãbit ſol p acceſſuz ad i
tã pte q ad iſtã: ⁊ ita ẽ dicẽdũ de ꝯiunctionẽ
duo planetaꝝ inter ſe ⁊ cum alijs aſtris ⁊ ſi
gnis: qꝛ eoſdẽ effectus cauſabunt ⁊ eoſdẽ pe
ſtilẽtias ⁊ ſterilitates in pte auſtrali: ſicut in
aquilonari poſtq eque mouent planete in
ter hec duo hemiſpheria. Itẽ ſicut tota ter
ra q̃ eſt ſub polo arctico non hz niſi vnã no
ctẽ ⁊ vnũ diẽ in toto anno: qꝛ p ſex mẽſes dũ
ſol eſt in ſignis auſtralibus ſemp eſt nox ſub
hoc nr̃o polo: ⁊ p ꝯñs ſemp eſt dies i alio: et
ſic ecõuerſo p alios ſex mẽſes cũ eſt dies in
nr̃o: ſp eſt nox i altero: ⁊ p ꝯñs nulla põt eſſe
amenitas nec delectatio habitãtib⁹ nõ ſolũ
circa illũ polũ: ſed nec etiã habitãtib⁹ i cete
ris climatib⁹ a polo vſq ad tropicuz capri
corni: poſtq accidũt eadẽ infortunia ⁊ varie
tates i toto illo hemiſpherio ſicut i nr̃o: ⁊ p
ꝯñs nõ põt eẽ tãta felicitas ibi ſicut ꝯuenit
⁊ narrat de padiſo delitiaꝝ in ſcriptura. Ad
hoc rñdet ſz Auicẽ. q oia aſtra celi tã illa q̃
ſunt in zodiaco: q illa q̃ ſunt ex hñt ſuas p
prietates ⁊ q̃litates: qdã bonas ⁊ qdã malas
ſicut hñt et planete. Et iõ qñ planeta mittit
radios ſuos ad aſtra nr̃a que ſũt ex zodiacũ
cauſat effect⁹ diuerſos apud nos ſm diuerſi
tatẽ q̃litatũ aſtroꝝ: ⁊ ſic planeta malitioſus
ex mixtiõe ſue iſluẽtie cũ iſluẽtia aſtri mali
tioſi cauſat peſtilentias aut ſterilitates aut
bella ⁊ diſcordias aut tẽpeſtates: ⁊ cetera i
fortunia apd nos ſm diſpoſitionem aſpect⁹
⁊ hoc idẽ facit ſol ſz mixtionẽ radioꝝ cũ alijs
aſtris q̃ ad calorẽ ⁊ alias iſluẽtias. Et ſic pz
q nõ ſolũ acceſſus ⁊ receſſus planetarũ ad
nos aut ꝯiũctiõ eoꝝ iter ſe eſt pciſa cã va
rioꝝ effectuũ: ſz mixtio influẽtiaꝝ eoꝝ cũ
nr̃is aſtris q̃ ſunt ſup nos: Sed qꝛ oia illa
aſtra q̃ ſunt in hemiſperio auſtrali ſunt bo
na ⁊ fauorabilia ⁊ magne vtutis: put dictũ
eſt: iõ nullã pñt recipe malã iſluẽtiã a planẽ
tis: imo reſiſtũt malitie eoꝝ intm̃ q nullum
pñt facere nocumẽtũ i toto hemiſpherio vl
tra capricornũ pter vtutes illaꝝ ſtellaꝝ p
hibẽtiũ malitiã planetaꝝ. Et ita eſt dicẽdũ
de radijs ſolarib⁹: qꝛ nõ pñt cauſare intẽſũ
⁊ inordiatũ calorẽ ⁊ eſtũ cũ illis aſtris: ſicut
cũ noſtris: p eãdẽ rõnẽ pter nobilitatẽ ⁊
tẽperãtiã illoꝝ. Et ſic planete nullũ pñt cau

Dubiũ.

Rñſio

fere nocumétũ: nec diſponẽ ꝓportionẽ i illis
ꝑtib⁹ ꝓꝑ benignitatẽ ⁊ fauorẽ ⁊ ṽtutẽ illorũ
aſtroꝝ reſiſtẽtiũ malitie plãctaꝝ. ¶ Ad ſcḋʒ
argumẽtũ rñdet ꝙ tota illa ꝑs iõ dr auſtra-
lis: qꝛ ipa ẽ lucida: ⁊ illuminata lũine ſuauiſſi
mo: ⁊ tẽꝑatiſſimo illoꝝ aſtroꝝ: ⁊ maxime lu
mine tẽꝑatiſſimo ⁊ ſufficiẽtiſſimo ad illumi-
nãdũ totũ illḋ hemiſpheriũ cũ ceteris aſtris
illi⁹ ꝑtis: ⁊ iḋ tot⁹ aer illi⁹ regiõis dr aura rõ
ne illi⁹ bõitatis ⁊ lucis tẽꝑate: eo ꝙ ille aer
Ad-uerte ẽ tot⁹ tẽꝑatiſſim⁹ lumĩe ſuauiſſimo illuſtrat⁹
⁊ ſaluberrimis īfluẽtiis fauorat⁹ ad delecta
tionẽ viuẽtiũ ⁊ ad fecũditatẽ terre: iḋ dr pa-
diſ⁹ dlitiaꝝ ⁊ ꝑs mũdi auſtralis: ⁊ ſtella illi⁹
ꝑpłi dr auſter grece ſiue canop⁹ qḋ latine in
terꝑtat lucidũ ⁊ ſuauiſſimũ ⁊ huberrimũ ⁊
vitale: ia ꝗ auſtro tota illa ꝑs dr auſtralis. i.
amena ⁊ lucida ⁊ ſaluberrima ⁊ huberrima
⁊ delectabilis ⁊ amena: ⁊ iḋ dr aura poſt me
ridiẽ: ſicut dictum eſt. Ex ꝗb⁹ pʒ ꝙ ſicut per
penitentiam ſolis non ꝯturbat aura i ſuo lu
mine ⁊ calore in tota parte auſtrali. ita ꝑ ab
ſentiã ſolis nõ deficit lumẽ ꝯueniẽs ad vitã
felicẽ ⁊ delitias hoĩʒ circa polũ auſtralẽ. ⁊ ſic
ptʒ ꝙ nullũ incõueniẽs ſeqt ex iſta poſitiõe
ſʒ multa ⁊ plura incõueniẽtia ſeqrent: ſi pa
diſ⁹ delitiaꝝ collocaret ſub linea eqnoctia
li iter tropicos: put ꝗdã dicũt: aut circa tro
picos i pte oriẽtali: ſic aliĩ autumãt: qꝛ vtra
ꝗ iſtaꝝ ꝑtiũ ẽ ſubiecta mltis miſeriis: vt pʒ

¶ Pſalmus .LXXII.

D pe / v.ſ.c. / ter- / ꝑẽs. ⁊ / ꝑciũ. / v. cã- / dia / coni.

Quã bon⁹ iſrał deus: his
qui recto ſunt corde.

¶ Titul⁹ ꝑs Aſaph. Ex h ra.
ſa. ⁊ mlti hebrei moderni di-
cũt qḋ aſaph fecit hũc pſalmũ
⁊ decẽ ſeqntes ipi aſaph ītitu
latos: ſʒ dictũ ẽ in ꝑncipio ꝙ iſti nulla rõne
nec autoritate h ꝓbãt: imo ꝓbat oppoſitũ. ſ.
qḋ dauid fecit omnes pſalmos: vt dictũ ẽ in
principio lib. ⁊ in fine pſal. ꝑcedẽtis: ſed iſte
ꝑs attribuit ipi aſaph tãꝗ̃ cantori: vt inquit
Aug: ad cui⁹ intellectũ eſt notandũ: vt legit
j. paralypome. xv. ⁊ xvj. ꝙ dḋ quatuor elegit
cãtores ad cantãdos pſalmos in domo dñi
In pmo ordine elegit aſaph ꝗ erat de filiis
gerſon. In ſcḋo emã de filiis chore ⁊ zabat.
in tertio ethã de filiis merari. In ꝗrto idi-
eccle-ſie ſigu-ra. thũ de filiis merari. ſʒ in veritate ethã idem
eſt ꝙ idithũ ꝗ fuit binomius: ⁊ ſic nõ fuerũt
niſi tres cantores tñ. Et hos elegit ex ma-
gno myſterio inqñtũ ꝑ ipos ꝗtuor figurabã-
tur eccłia. Nã inqñtũ eccłia chriſti eſt con-
gregata ex oib⁹ fidelibus figurat per aſaph
qui interꝑtat electio ſeu ꝯgregatio. Inquan
tũ ṽo eccleſia ẽ ꝯgregata ex fidelib⁹ electis
ex ſynagoga reprobata ⁊ ꝑpło gẽtili: quoꝝ
patres fuerũt reprobati: ſic figurata eſt per
filios chore ꝑueniẽtes ex patre reprobato.
Inquãtũ ṽo eccłia xpi aſcẽdit ad culmẽ gře
⁊ glie: ⁊ fuit fortior robuſtior ꝗ̃ ifideles ⁊ tyrã
nos ⁊ hereticos: figurat ꝑ ethã ꝗ interꝑtat
aſcẽdẽs ⁊ fortis ⁊ robuſt⁹. Inquãtũ ṽo eccłia
xpi trãſiluit ſynagogã: ⁊ adepta ẽ brauiũ le-
gis gře: figurat ꝑ idithũ ꝗ interꝑtat tranſili
ens eos: ſic ḡ dḋ ꝯmiſit ⁊ ḋputauit pſalmos
iſtis ꝗtuor cãtorib⁹ cãtãdos vnicuiqʒ ſcḋm
iterꝑtationẽ ſuã: ⁊ ꝓprietates: put materia
pi ſpũalr ⁊ myſtice exigebat. Et iõ qꝛ mate-
ria hui⁹ pi ⁊ decẽ ſequentiũ dirigit toti ec-
cleſie ſimplr: ⁊ toti ꝯgregationi fideliũ: iõ in
titulant ipi aſaph: cui fuerũt aſſignati tãꝗ̃ cã
tori. Vñ nõ ſolũ iſti vndeci pi aſſignati ſũt ip
ſi aſaph: ſʒ ẽt allelu iatici: vt ptʒ pmo paraly
pome. xvj. vbi dr ꝙ i illo die fecit dḋ ꝑncipẽʒ
ad ꝯfitẽdũ dño aſaph ⁊ fratres ei⁹ ⁊c. Et cã
tate dño ois terra ⁊c. Et cõfitemini dño qm̃
bon⁹ eſt ⁊c. Per hũc ḡ titulũ nil aliud habet
niſi qḋ dḋ fecit hũc pſalmũ: ⁊ aſſignauit ipm
cantandũ ipſi aſaph ⁊ fratribus ei⁹: eo ꝙ in
hoc pſal. agitat quedã difficilis qſtio dire-
cte expoſita toti eccleſie. Vñ queſtio eſt iſta Mali
ſ. quare de⁹ in hoc mũdo permittit malos ⁊ ꝓſpe-
iniquos ꝓſperari: ⁊ bonos ⁊ iuſtos multipli rant⁊
citer flagellari: ⁊ a malis ⁊ iniquis ꝯculcari boni
⁊ vexari? ¶ Nã ex hoc ſequit ꝙ aut de⁹ eſt i flage-
iuſt⁹ talia ſuſtinẽdo: aut ꝙ nõ curat: nec ha- lant.
bet ꝓuidẽtiã de his inferioribus et actibus
hominũ. Et hãc queſtionẽ introducit ⁊ mo-
uet dḋ in perſona corpis myſtici ſiue hoĩs
myſtici: in quo ſunt diuerſa membra: quoꝝ
quedẽ ſunt ſana ⁊ firma: ⁊ quedam infirma.
¶ Et ideo in ꝑſona iſtius hoĩs myſtici rõne
mẽbroꝝ infirmoꝝ introducit hãc queſtionẽ
Et duo facit. Nã primo in perſona mẽbroꝝ pi. di-
ſanoꝝ dicit. O ꝗ̃ bon⁹ eſt deus iſrael his ꝗ uiſio.
recto ſunt corde. q. d. quicqd deus agit vel ꝑ
mittit: ſꝑ cedit in vtilitatẽ ⁊ meritũ ⁊ gloriã
coꝝ ꝗ recto ſunt corde: iõ de⁹ ſemꝑ ẽ eis bo
nus ⁊ miſericors: ſʒ i ꝑſona ⁊ orõne mẽbroꝝ
infirmoꝝ ꝯquerit: ⁊ admirat ⁊ heſitat ḋ hac
qõne: vñ tria facit. Nã pmo facit qḋ dictũ ẽ.
Scḋo negat ſequelã: imo ꝓbat reuocãdo fal
ſã opinionẽ: ꝙ lʒ de⁹ iſta ad tps ꝑmittat: tñ
ipſe ſꝑ manet iuſtus: ⁊ hʒ curã ⁊ ꝓuidẽtiam
de actib⁹ humanis. Tertio vãdo ſalubrẽ ꝯſi xxvi-
liũ ⁊ doctrinã dicit hãc queſtionẽ eſſe inſolu ju. q.
bilẽ in hac via ſcʒ ꝗre deus iſta ꝑmittit: imo j. c. ſe
dicit ſe neſcire ſoluere hãc qſt onẽ. ſcḋa ibi re. et
ſi dicebã narrabo ſic ⁊c. tertio ibi: qꝛ inflãma xxiij.
tũ eſt cor meũ. Iſte ergo hõ infirmus incipit q. j.
dubitare de diuina prouidentia dicens. non
tur-
Mei autem pene moti ſunt pedes: bat.
pene effuſi ſunt greſſus mei.

¶ Pedes mei. i. affect⁹ ⁊ ꝯcupiſcẽtia mea mo
ti ſũt pene. i. fere ⁊ quaſi: ⁊ greſſus. i. cogita

ſio ⁊ lictio fuerūt moti a rectitudīe: et effuſā
huc ⁊ illuc dubitādo: ⁊ titubādo ꝯ diuīa ꝓui
dētia: Jō iūt moti et effuſi ad ſeq̄ndā malos
B ⁊ ꝑuerſos. ¶ Nota ꝙ pedes aīe dn̄r cogita
pes tiões: q̄b⁹ aīa diſcurrit ⁊ gradit̄ huc ⁊ illuc:
des ⁊ h̄ ptinet ad cogitatiuā potētiā: q̄ negotiat̄
aīe circa pticularia: tā ſenſata q̄ nō ſenſata: ⁊ qr
cogi dū in dubio ē anim⁹ huc ⁊ illuc ipellit̄ iō qñ
tatio qꝫ ꝯuiat ⁊ monet̄ a rōne: ⁊ ſoquit̄ ſenſualita
nes. tē eligēdo p⁹ē petere: ⁊ hoc eſt qḋ dicit: mei
aūt pene moti ſunt pedes ⁊c. Et hoc accidit.

xxiiij. q.iiij. qſqs vel q̄ pōt Quia zelaui ſuper iniquos: pacem peccatorum videns.

¶ Jdeſt cū idignatiōe ⁊ inuidia emulat⁹ ſum
ſup iniq̄s volēdo eos ſeq̄: vidēs pacē ⁊ q̄etē
⁊ felicitatē pctōꝝ. q.d. tētat⁹ fui ſeq̄ pctōres
⁊ iniq̄s vidēs pacē ⁊ q̄etē ⁊ ꝓſperitatē coꝝ.

de p. di. iiij. .§. q̄, q̄ et c. q̄d ergo Quia nō eſt reſpectus morti eorū: ⁊ firmamentum in plaga eorum.

¶ Jdeſt qr diu viuūt: ⁊ ſi aliqñ hn̄t aliquā
aduerſitatē aut plagā. tñ nō eſt firmamētū
nec duratio i plaga coꝝ: qr cito liberāt̄ a q̄
cunqꝫ aduerſitate. Uñ rō q̄re diuites diu vi
Diui uūt ē: qr nō exponūt tot piculis ſicut paupe
tes q̄ res pp̄ neceſſitatē ad q̄rendū victū ⁊ veſtitū.
re diu Et hn̄t modū cuſtodiēdi ſe a piculis ⁊ ſuādi
viuūt ⁊ ꝓſeruādi. Et cā q̄re nō ē firmamētū ⁊ dura
tio i plaga ⁊ ifirmitatē ſeu aduerſitate eorū
ē: qr hn̄t diuitias ⁊ bona tp̄alia cum q̄b⁹ pñt
remediū adhiberē ⁊ liberari: qḋ minime ob
tinent paupes. Et ſic ex neceſſitate ſe expo
nūt multꝫ piculis. Uñ mltiplr mors pauperū
ꝓperat ⁊ acceleratꝫ: ⁊ cū difficultate ⁊ raro a
plaga ⁊ ifirmitate liberat̄: ⁊ ſic ē firmamētū
⁊ duratio in plaga pauperum: per oppoſitū
autem diuites mali.

In labore hominum non ſunt: ⁊ cū
de p. di. j. fer pens. hominibus non flagellabuntur.

¶ Qr nō ſunt in cōi labore hoīm. Et iō non
flagellabant̄ ita frequēter cū hoīb⁹: imo vi
dent̄ excepti et exempti a cōmuni vita et la
bore ⁊ miſeria: ⁊ aduerſitate hominum.

x⁹ ij. qō.j. para ſus.i ſine. Jdeo tenuit eos ſupbia: operti ſūt iniquitate et impietate ſua.

Producit quaſi ex adipe iniquitas eorum: tranſierūt in effectū cordis.

¶ Hec ē cā q̄re tenuit eos ſupbia: qr putant
nō hr̄e deū ſupra ſe: ⁊ ſic ex tali ſupbia opti ⁊
repleti ⁊ vallati ſūt iniq̄tate ⁊ iniuſtitia: ⁊ i
pietate ꝯ paupes ⁊ iuſtos eos vexādo ⁊ affli
Diui gēdo ⁊ expoliādo: q̄ q̄dē ſupbia ⁊ iniq̄tas ꝓ
tie p̄ dūt ⁊ emanauit ex diuitiis et ꝓſpitate lōga.
uocāt q.d. ex adipe ⁊ pīguedīe. Nā ſicut magna pi
ad ſu guedo: ⁊ q̄es: ⁊ ociū ꝓuocat equū ad ſuper
pbiā. biā ⁊ petulātiā ⁊ laſciuiā: ita diuitie ⁊ longa
ꝓſperitas ꝓuocāt hoīeꝫ ad ſupbiā ⁊ ꝯtēptū

dei ⁊ alioꝝ: ⁊ ſic ſupbia ⁊ iniq̄tas iſtoꝝ diui
tū maloꝝ ꝓdūt i eis ex lōga ꝓſpitate ⁊ abū
dātia. Et iō trāſierūt ⁊ ꝓceſſerūt i affectū cordꝫ
quia quicquid deſiderarunt: obtinuerunt: et
q̄cquid voluerūt facerē fecerūt ⁊ ad effectū de
duxerūt ꝯ paupes ⁊ iuſtos ⁊ ſimplices: ⁊ ꝯple
uerūt ⁊ expleuerūt ꝯſideria ſua i voluptatib⁹ ⁊ xxj. d.
flagitiis ⁊ ſcelerib⁹ ⁊c. Et ſic ēt ex ꝯtrario otio. c. ins
tātū.
Cogitauerūt ⁊ locuti ſūt nequitiā: iniquitatem in excelſo locuti ſunt.

Poſuerunt in celum os ſuum: ⁊ lingua eorum tranſiuit in terra.

¶ Cogitauerūt et locuti ſūt oēꝫ neq̄tiā ꝯ deū
⁊ ꝓximū. Et locuti ſūt iniq̄tatē i deo excelſo
dicētes ꝙ de⁹ nō ē. Aut ſi ē: nō curat iſta iſe
riora: nec p̄t eis reſiſtere: nec liberat̄ iuſtos ⁊
paupes ꝯ mātb⁹ ſuis ſicut dicebat pharao ⁊ Ty
ſēnacherib: ⁊ nabuchodonoſor: ⁊ Julia. apo ranni
ſtata. ⁊ diocle. ⁊ iſti blaſphemi poſuerūt os ſuū mlti
i celū ꝯ deū. Et ligua coꝝ trāſiuit ⁊ durauit pliciē
i hac t̄ra p aliqḋ tp̄s ſine punitione. Nota ꝙ los
mltiplr tyrāni loquūt̄ i celū ⁊ ligua eorum quūt̄
trāſit i t̄ra. Pmo qr penetrāt celū blaſphemā in ce
do ſicut ſennacherib q̄ dicebat deū iſrl̄ non lum.
poſſe liberat̄ Ezech. ꝯ mān ſua. iiij. Reg. xv
iij. ⁊ Julia. apoſtata q̄ vocabat ieſū irridēs
do galileū. Scḋo qñ ligua coꝝ trāſit metas
rōnꝫ. Tertio qñ trāſit p lōga tp̄a ſine pūitio
ne: q̄rto trāſit ligua coꝝ i t̄ra: qñ oīa mala q̄
pcipiūt adipleñt p ſatellites ſuos tūc hec ē
cā q̄re paupes ⁊ ſimplices vidētes iſtos in
q̄s tot ſcelerib⁹ ipune trāſire: ⁊ titubāt ⁊ titu xxiiij
barūt ꝯ diuīa ꝓuidētia ⁊ iuſtitia. Et ſic ſeq̄t̄. iij. q.

Jdeo conuertetur populus meus hic et dies pleni inuenientur i eis. j.c.ſe pe in glo.

¶ Jō. i. ꝓpt̄ iſta ſupradicta p̄pl's me⁹. i. gen
tes ſimplices ⁊ pp̄lares pp̄li mei: ſiue popu
lares mei ⁊ pauperes ꝯuertent̄. i. cōuerſi ad
ſe: ⁊ i ſe dubitabūt ⁊ titubabūt et heſitabunt
h̄. i. i iſto paſſu cogitando ſupradicta: et dies
pleni. i. dies multi inuenient̄ in eis in tali co
gitatione. q.d. p dies plenos ⁊ multos ⁊ per
totā diē cogitabunt inquirēdo hmōi myſte
riū: ⁊ q̄rēdo de hoc dubio. Uñ qñ quis vi
det talia ſcelera inpunita dicit̄ cōuerti in ſe
⁊ nō vltra ire: ſꝫ ſcandalizari ⁊ ibi cogitatio
nem figere per totam diem. Jdeo ſequitur. xj. q.

Et dixerunt: quomodo ſcit deus: et ſi eſt ſcientia in excelſo. j. ſi oīa.

¶ Jn tali cogitatiōe dixerunt iſti ſimplices
pp̄lares. i. dubitauerūt inter ſe: ſi ſcit ⁊ curat
iſta: ⁊ ſi. i. vtrū ſit ſcia ⁊ ꝓuidentia in deo ex
celſo de iſtis inferiorib⁹ ⁊ de actibus huma
nis: vnde dubitando dixerunt: q̄ō ſcit deus
iſta? cū ita tranſeāt impunita? quaſi dicens
dubiū eſt an ſciat de⁹: ⁊ an ſit ſcientia iſtoꝝ

in deo excelſo. Nam ſi ſcire nõ ꝑmitteret. Et ſic q̄ſi deſpati dubitauerũt: an iſta fierent a caſu ⁊ fortuna: ⁊ hoc ꝓbãt ſimul ꝺ ꝓſperitate maloꝝ ⁊ aduerſitate bonoꝝ. Et ideo dicebãt iſti ſimplices iuſti dubitãtes. Nõ eſt mirũ ſi dubitam⁹ an de⁹ ſciat ⁊ curet iſta: et an ſit ſcientia ⁊ ꝓuidentia de iſtis in excelſo.

xxiiĩ. q.i.c. ſat⁹. **Ecce ipſi peccatores et abundãtes in ſeculo: obtinuerunt diuitias.**

¶ Q: ecce ipſi pctõres ⁊ ſcelerati abundantes in hoc ſeculo obtinuerũt diuitias et bona tẽporalia ⁊ dignitates ⁊c. Et nos per oppoſitũ cõtinue ſum⁹ in afflictione ⁊ paupertate aduerſitate et perſecutione.

ſupra xxx. b. **Et dixi: ergo ſine cauſa iuſtificaui cor meum: et laui inter innocentes manus meas.**

¶ Dixit vnuſq̄ſq; iuſt⁹: ꝙ ſine cã et fruſtra et ſine ꝓmio iuſtificaui cor meũ diuina ꝑcepta ſeruãdo: ⁊ opa mie adimplẽdo: ⁊ laui manus meas īter inocẽtes ab oi rapīa ⁊ mala opatiõe ꝓhibẽdo. Nã ille iuſtificat̃ q̃ nõ ꝓponit malũ agere: ⁊ ille lauat man⁹ īter inocẽtes q̃ ꝓhibet eas a mala opatiõe. Et lʒ aliquãdo proponat: tamen non ꝓgreditur in effectum: ⁊ ſic ſe ſeruat innocentem in opere.

vĩĩ. q. i.c. pcuſſio **Et fui flagellatus tota die: et caſtigatio mea in matutinis.**

¶ Fruſtra ẽt ⁊ ſine cã fui flagellat . . ota die i. toto ope vite mee flagella et aduerſitates patient̃ ſuſtuli: ⁊ caſtigatio ⁊ flagellatio mea fuit in matutinis añ aurorã ſurgẽdo ad orõnẽ ⁊ pnïaʒ ⁊c. q. d. ſi oia iſta fruſtra feci ⁊ ſine ꝓmio: ꝙ meli⁹ fuiſſet mihi ꝯmitter̃ oia ſcelera: ⁊ vitã duxiſſe ĩ flagitijs et voluptatib⁹: et eueniſſent mihi oia ꝓſpera ſicut ipis ſceleratis. ¶ Et nota ꝙ caſtigatio iuſtoꝝ ꝺr matutina. i. velox. Nã q̃n iuſti delinquũt ĩ aliq̃: cito ⁊ velocit̃ caſtigat eos de⁹. Per oppoſitum caſtigatio ſceleratoꝝ ẽ cõiter veſptina ⁊ ſera ⁊ tarda: q: deus non caſtigat eos vſq; ad mortẽ: q: moriunt̃ q̃ ad corp⁹ ⁊ alaʒ ad penã etnã. Uñ tales mala capiũt ĩ interitu: vt patebit pſal. cxxxix. Uñ ꝺt Amb. ꝙ ilico ſi q̃s poſt pctm̃ flagellat̃: h̄ cedit ſibi ĩ bonũ. Nã ſignũ ẽ ꝙ de⁹ nõ ſeruat ſibi punitionẽ poſt mortẽ. Per oppoſitũ malũ ſignũ ẽ q̃n ſcelerati non flagellãt̃ ĩ hac vita: q: ſignũ ẽ ꝙ de⁹ ꝓuat penã ĩ aliã. Jõ ait Aug. hic vre dñe. hic ſeca vt īetnũ pcas. Et nota ꝙ tot⁹ iſte diſcurſ⁹ heſitatiõis ꝺ diuia ꝓuidẽtia marie fuit in ꝓmitiua eccl̃ia. Nã m̃lti ſimplices xp̄iani vidẽtes dirã ⁊ atrocẽ ꝑſecutionẽ tpe decij et diocleſiani īceperũt dubitar̃ ꝺ fide catholica ⁊ ore negabãt xp̄ʒ: lʒ nõ corde: intm̃ ꝙ marcellin⁹ papa adoleuit idolis īcenſuʒ: lʒ poſtea fuerit correct⁹ ⁊ recõciliat⁹. Et ſic multi fugiebãt ꝑ mõtes ⁊ ſpelũcas: vt ſepe dictũ ẽ. Et iõ eccl̃ia ĩ pſona īfirmoꝝ ꝺt iſta ꝟba. ſ. pene moti ſunt pedes mei. i. fides mea que ẽ fundamẽtũ ⁊ pes q̃ gradior ĩ hac vita ⁊c. Uñ ſicut cogitatio ſiue affectio q̃ ſunt pedes aie ꝺñr moueri a medio ꝟtutis moralis: tũ effundit̃ ⁊ egredit̃ ex metas rõnis et ita ꝺr vitioſ⁹ hõ ita pariter cũ q̃s egredit̃ ad credẽdũ ⁊ eligendũ ⁊ ſeq̄ndũ ea q̃ ſunt extra limites fidei: ⁊ q̄ fidẽ ex timore aut ſpõte: tunc ꝺr infidelis ſiue heretic⁹. Jõ iſte hõ ⁊ xp̄ian⁹ iuſti m⁹ decept⁹ ex ſupradictꝭ dicit: mei pedes pene moti ſũt ⁊ greſſus mei pene effuſi ⁊ egreſſi ſunt ex limites fidei ſupple dubitãdo an de⁹ curaret act⁹ humanos: ⁊ an eſſet iuſt⁹ talia tolerando. Ex quo pʒ ꝙ dubitare ⁊ titubare eſt quaſi a fide ⁊ eius limitibus moueri et effundi.

Si dicebam narrabo ſic: ecce nationem filiorum tuorum reprobaui. d. xxiĩ. ſacerdos

¶ In hac ſcd̃a pte reuocat falſaʒ opinioneʒ ſeu dubitationẽ quã habuit dubitãdo ꝺ diuina ꝓuidẽtia ⁊ iuſtitia. Uñ nota ꝙ ſupradicta ſiĩ fuit q̄ſtio ⁊ dubitatio. Nam q̄ſtio fuit q̄re de⁹ ꝑmittit prauos ꝓſperari: ⁊ iuſtos flagellari ⁊ a malis ꝯculcari. Sʒ ex hac q̄ne ſiue ignorãtia hui⁹ q̄ſtiõis ſeq̃t̃ dubitatio: an de⁹ curet ⁊ regat act⁹ hũanos: ⁊ nã ſi regit eos: vt iniuſt⁹ talia tolerãdo: q: ſi eſt iuſt⁹ nullũ bonũ debet relinq̄re irremuneratũ: et nullum malũ ĩpunitũ. Jõ ĩ hac ſcd̃a pte ſoluit dubitationẽ oñdẽdo deũ curare: et regere actus hũanos: et ꝙ lʒ toleret iſta ad tpꝰ: tñ finalr̃ relinq̄t nullũ malũ ĩpunitũ: nec bonum irremũeratũ: ex q̃ pʒ ꝙ eſt iuſt⁹ iudex: ⁊ ſic reuocat falſaʒ opinionẽ: quã ignorãdo ⁊ ẽt cũ zelo ⁊ ira tenuit dicẽdo ſupradicta. Uñ lʒ ñ affirmatiue tenuit iſtã falſaʒ opinionẽ: tñ dubitauit ⁊ pene adheſit illi mot⁹ a limitib⁹ fidei. Jõ ꝺt q̄ſi correct⁹: ſi dicebã: narrabo ſic: ecce nationẽ ⁊c. L̃ra hieꝛ. hʒ Si narrauero ſic ecce nationẽ filioꝝ tuoꝝ reliq̄: ⁊ ſic lr̃a ẽ plana. Dicit ꝙ trãſlatio nr̃a ſi dicebã. i. ſi ſic dicẽdo narrauero ſerioſe ⁊ affirmauero. i. ſi ſic affirmarẽ: vt dictũ ſupra ẽ approbando ⁊ laudãdo vitã et ꝓſperitatẽ maloꝝ: ſicut ſupra dixi ex paſſiõe ⁊ īfirmitate ꝺcept⁹. Ecce i. manifeſte pʒ ꝙ reprobaui ⁊ reprobarẽ nationẽ filiorũ tuoꝝ. ſ. Abel ⁊ Noe et Abraam Jſaac ⁊ Jacob ⁊ olim aplorũ ⁊ martyrũ ⁊ iſtorũ noui teſti q̃ ſp fuerũt flagellati, ⁊ vexati a malis tyrãnis. Nã de⁹ q̃s amat corrigit ⁊ flagellat. Prouer. xxv. Et pʒ ꝑ totũ diſcurſuʒ ſacre ſcripture. q. d. ſi eſſet vera iſta opinio: oẽs viri iuſti veteris ⁊ noui teſtamẽti eſſent reprobati ⁊ decepti: qui ſemꝑ paſſi ſunt patiẽter flagella ⁊ perſecutiões propter deum Sed hoc nemo poteſt ſcire ex humana inueſtigatione

Left margin notes: C. Caſtigatio iuſtorũ ꝺrꝭ matutina. — Amb. — Aug. Not.

Right margin notes: Glo. — dubitatio notãda.

ſtigatiõe:niſi reuoluat ꝛ perſcrutetur ſacraꝫ
ſcripturã:ꝛ ibi videbit ſolutionẽ huius queſ
ſtionis.i.qͥliter deᵘ eſt iuſtus iudex:ꝛ nullum
vj.q.i malũ relinquit impunitũ:iõ ſequit̃ ꝛ ſubdit.
Nõis. **Exiſtimabã vt cognoſcerem:hoc la**
boꝛ eſt ante me.
¶ Exiſtimabã vt cognoſcerẽ iſta ꝑ hũanam
inueſtigationẽ:ſꝫ hoc laboꝛ ẽ añ me.i.valde
laboꝛioſum:qꝛ nũq̄ potui videre ꝟitatẽ do
nec adhibui ſtudiũ ſacre ſcripture:iõ dicit.
xxix.
d.ca. **Donec intrem ſanctuariũ dei:ꝛ in**
ſcien **telligam in nouiſſimis eoꝛum.**
dũ.ꝛ ¶ Sanctuariũ dei.i.i ſacrã ſcripturã:q̃ dici
c.ſe tur ſacrariũ ꝛ ſanctuariũ dei:in q̃ recondunt̃
q̃nti. oĩa ſacra geſta ſanctoꝝ patrũ:in q̃bᵘ latẽt ſa
cramẽta xp̄i ꝛ eccleſie.Et iõ ſacra ſcriptura
dicit̃ ſanctuariũ dei qꝛ ibi literal̃r ſcribuntur
geſta ꝛ dicta ſctõꝝ p̄riarchaꝝ ꝛ ꝓphetaꝝ et
viroꝝ iuſtoꝝ:ſꝫ myſtice figurant̃ oĩa myſte
ria xp̄i ꝛ eccleſie.Et intelligã i nouiſſimis eo
rũ.Vñ not.qd dõ ſue iſte hõ infirmᵘ anteq̄
videret ꝛ ↄtẽplaret̃ ſcripturã:ex ignorãtia du
bitauit ꝛ zelauit zelo ire ꝛ inuidie ſuꝑ iniq̄s.
Sꝫ poſtq̄ ingreſſus eſt ſanctuariũ ſcripture:
ſtatim lexit in nouiſſimis illoꝝ maloꝝ.Nam
ibi vidit ꝛ legit qual̃r oẽs tyrãni ꝛ iniq̄ lꝫ ad
Scri tp̄s fuerũt ꝓſperati:tñ miſerabil̃r dico finie
ptura rũt ꝛ vitã.Tũc cognouit nullũ impiũ impu
ẽ dei nitũ abire:ꝛ ſic cognouit deũ mundũ regere
ſãctu ex ſapiẽti ꝓuidẽtia ꝛ iuſtitia.Et iõ dicit nõ in
ariuꝫ. tellexi donec introiui in ſanctuariũ dei.i.ſe
cretũ ſacre ſcripture:ꝛ intellexi iſtã materiã
in nouiſſimis ꝛ in finibᵘ eoꝝ prauoꝝ:q̄ſi di
cat:quia ibi vidi malũ finẽ:ꝛ exitũ maloꝝ:ſcꝫ
qualiter male finierunt oẽs perſecutores in
ſtoꝛũ.puta.Caim:pharao:zeb:zebee:Sal
mana:Nero:Domitianus ꝛ ceteri:q̄ſi dicat:
qd poſtq̄ inueſtigatiõe hũana iſta non potui
reperire ↄuerti me ad ſtudiũ ſacre ſcripture
ꝛ reperi veritatẽ hmõi queſtionis ꝑ punitio
nes maloꝝ ꝛ p̄mia iuſtoꝝ.Ideo ſequitur.
de p.
d.iũ. **Veruntamẽ propter dolos poſuiſti**
.ſ. q̄ **eis:deiecisti eos dum alleuarentur.**
q̄.et ¶ Ideſt ego noui in ſanctuario ſacre ſcriptu
ca.q̄d re q̄ꝫ propter dolos et iniquitates iſtoꝛum
ergo prauoꝝ poſuiſti eis finẽ felicitatatis ſue ꝛ ꝓ
ſperitatis:delendo eos a facie terre:qꝛ non
permiſiſti eos imperpetuũ proſperari:imo
deiecisti eos a ꝓſperitate:dum alleuarentur
ꝛ exaltarentur:ꝛ etiam permiſiſti eos proſpe
rari ꝓpter dolos.vt deciperentur in proſpe
ritate qꝛ dum fuerunt in culmine proſperita
tis.tunc deiecisti eos ad terrã.Et ſic ꝓſperi
tas:eoꝝ fuit eis in dolũ ꝛ ſcandalum:ꝛ per
Aug. niciẽ ꝛ in cauſam interitus et damnationis.
Nã vt ait Plato ꝛ Augu.Diuitie mundane
et dignitates ſunt bonis bone ꝛ ſalubres:et
malis male ꝛ ꝑnicioſe.Nã boni bene vtẽdo
adipiſcunt̃ gloriã ꝛ felicitatẽ per eas.Et ma
li male vtendo ꝓpter eas perierunt hic:ꝛ in
futuro:vt ait Iuuenalis.Ideo ſequitur.
Quõ facti ſũt i deſolationẽ:ſubito d xxiiij.
fecerũt:ꝑierũt ꝓpter iniq̄tatẽ ſuã. q̄.q.
¶ Sicut aman ꝛ Seianus:ꝛ Nero quia ſub para
to defecerunt ꝛ ceciderũt a dignitate:ꝛ diui tus.
tiis.Et perierũt corꝑaliter ꝛ eternaliter ꝑp
iniq̄tatẽ ſuã defecerũt dico ſicut ſomniũ.Nã
vita ꝛ ꝓſperitas mũdi eſt ſicut ſomnium cito
euaneſcẽs ꝛ annihilabilis.Nã ſicut q̄s ſom
niat qd eſt rex ꝛ diues ſꝫ qñ excitat̃ a ſomno
nihil reperit:ꝛ viſa ẽ ei illa felicitas ꝛ letitia
breuis ꝛ deceptoꝛia:ita hõ lꝫ ꝑ longã vitam
vixerit in ꝓſperitate:tñ i moꝛte videt̃ ſibi ſuã
vitã ꝛ ꝓſperitatẽ fuiſſe breuiſſimã:quaſi ſom
niũ ꝛ vmbrã:ꝛ nõ verã felicitatem:ſed quaſi
imaginem felicitatis.Ideo ait.
Velut ſomniũ ſurgẽtiũ:dñe i ciuita de.p.
te tua imaginẽ ipoꝝ ad nihilũ r̃diges di.iũ.
¶ O tu dñe rediges imaginẽ eoꝝ.i.ꝓſperi q̄d er
tatẽ eoꝝ:q̃ fuit q̄ſi q̄dã imago ꝓſperitatis re go tur
diges ad nihilũ a ciuitate ꝛ regno tuo:qꝛ nõ ba
q̄ intrabũt in ciuitatẽ celeſtẽ:rediges dico ſi mur.
cut ſomniũ ſurgẽtiũ.i.eoꝝ q̃ ſurgũt a ſomno
vel põt ſic oꝛdinari.Iſti praui ſubito defece
rũt ꝛ ꝑierũt a ciuitate tua ſicut ſomniũ ſurgẽ
tiũ deficit ꝛ annihilat̃:ꝛ ſic imaginẽ eoꝝ ad
nihilũ rediges:ideſt ꝓſperitatẽ fallacẽ:Et
põt hoc literaliter referri ad plures q̃ i hac
vita fuerũt in tãta dignitate:qꝛ imagines eo
rũ erigebant in plateis ꝛ in foꝛis:ſꝫ fuerunt
turpiter eiecti a dignitatibᵘ ꝛ interfecti:ideo
poſtea imagines eoꝝ fuerũt ↄminute et ad
nihilũ redacte vt dicit Iuuenalis de ſeiano:
ꝛ etiã de nerone ꝛ domitiano.Nã imago ſe
iani trahebat̃ ꝑ ciuitatẽ:vſq̄ q̄ fuit lacerata.
Nã iſta erat ↄſuetudo tyrãnoꝝ:q̃ dũ erãt in Ima
ꝓſperitate faciebãt fieri ſibi imagines ex ere gines
ꝛ metallo ꝛ poni i foꝛo ꝛ locis publicis ad ꝑ tyran
petuã memoꝛiã eoꝝ:vt ita venerarẽt̃ i abſen noꝝ.
tia ſicut i p̄ñtia:ſꝫ qñ deficiebant̃ a ſtatu ꝛ di
gnitate:aut interficiebant̃:tũc ẽt imagines
eoꝝ ↄterebant̃:ſicut factum eſt de ſeiano:q̃
erat neroni dilectᵘ:intm̃ q̄ erat ſcḋs poſt eũ
ſed tandẽ venit in irã neronis:ꝛ fecit ip̄m in
terfici:ꝛ ad ripã tyberis iactari:vbi inimici
eũ calcabãt dicentes:calcemᵘ ceſaris hoſtẽ.
Et trahebãt imaginẽ eiᵘ ꝑ terrã:ꝛ cõminue
runt eã.Vñ ad hunc intellectũ foꝛſan dicit. xxxv.
Et imaginem eoꝝ ad nihilum rediges. q̄.d.c.
Quia iſlãmatũ eſt coꝛ meũ:ꝛ renes rela
mei cõmutati ſunt:ꝛ ego ad nihiluꝫ tum.
redactus ſum ꝛ neſciui.

¶ Hic dd in ꝑſona cuiuſlibet iuſti ꝯſitetur errorē ſuū ⁊ ignorātiā ⁊ impoſſibilitatē ad ſoluēdā iſtā q̄ōnē: in q̄ tria facit. Nā p̄io facit qḋ dictū eſt. Scḋo agit gratias: q2 nō māſit in illo errore. Tertio dat ſalubre ꝯſiliū ⁊ doctrinam: ſcḋa ibi. Et ego ſemꝑ tecū: tertia ibi. Quid eīn mihi eſt. Quātū aūt ad p̄mū iā dictū eſt ꝙ duo ſunt ꝯſiderāda in p̄dicta q̄ōne. P̄io ipſa qō ſiue dubiū i ſe: ſcȝ q̄re de⁹ ꝑmittit malos ꝓſperari: ⁊ iuſtos deꝑmi ⁊ affligi. Scḋo ꝯſiderād⁹ ē error quē ignorātes ⁊ fragiles inferebāt ex ſupradicto dubio: ſcȝ ꝙ vel de⁹ nō curabat: nec gubernabat act⁹ hūanos vel ipſe erat iniuſt⁹ talia tolerādo: ſȝ iā hunc errorē remouit dd in particula p̄cedēte oñdēdo ꝙ de⁹ gubernat act⁹ humanos: ⁊ ſemꝑ in ſupradictis manet iuſtus iudex: q2 lȝ ꝑmittat ad tp̄s ꝓſperari: tamen finaliter punit eos: ⁊ annihilat eorum ꝓſperitatē: ⁊ deijcit eos dū eleuanť ⁊ exaltanť ⁊c. Et ſic pctm̄ eorum non abijt impunitū. Sed q̄d dicēdū de q̄ōne i ſe:

Quare de⁹ ꝑmittit malos ꝓſperari.

ſcȝ quare deus iſta ꝑmittit ad tp̄s fieri: q2 interim patiť iuſtus. Ad hoc dicit dd ꝙ lȝ ipſe inflammatus deſiderio ſciendi vel zelo ⁊ inuidia ꝓſperitatis maloꝝ ꝑ longa tp̄a inueſtigauerit ſolutionē hui⁹ q̄ōnis: intantū ꝙ cogitationes ei⁹ fuerāt cōmutate ad ſupradictū errorē heſitādo ⁊ dubitando de diuina ꝓuidentia ⁊ iuſtitia: tñ finaliter nūq̄ potuit ꝑuenire ad ei⁹ ſolutionē: imo tanq̄ iumentū factus eſt ignorans: ⁊ q̄ſi ad nihilū redacta eſt ſcientia ſua in hac ꝑſcrutatione: eo ꝙ iſta qō eſt inſolubilis ⁊ inueſtigabilis per ſcientiam hūanā. Uñ intantū fact⁹ fuit ignorans ⁊ q̄ſi iumentū ⁊ beſtia in hac inueſtigatiōe ꝙ incidit in errorē ⁊ dubiū de diuina iuſtitia ⁊ ꝓuidentia:

Aug

iō dicit Aug. ꝙ q̄ q̄rit ſolutionē huius q̄ōnis ⁊ cām: videť q̄rere cām diuine volūtatis cui⁹ nulla eſt cā: cū ipſa volūtas diuina ſit cā oīm. Jō ait ꝙ de huiuſmodi arcanis diuinis melior eſt fidelis ignorantia q̄ temeraria ſcia. Nam multi volentes inquirere de hoc ꝓfundo verſi ſunt in ꝓfundū multorū erroꝝ: ſicut fecerat iſte afflict⁹ fragilis.

Renes interdū ꝓ cogitatione interiori ſumūtur in ſcriptura.

Et hoc eſt qḋ intēdit dicere dd dicens. Ecce cor meū inflammatū eſt inueſtigando hāc qōnē: ⁊ ēt cor meū idēſt affect⁹ ⁊ ſenſualitas inflāmata eſt ardeſcens zelo ire ⁊ inuidie vidēdo ꝓſperitatē malorū: ⁊ renes mei. i. cogitationes mee interiores cōmutate ſunt ad incidēdū in ſupradictū errorē dubitādo de diuina ꝓuidentia ⁊ iuſtitia: iō ad nihilū redact⁹ ſuȝ ⁊ neſciui: idēſt tota ſcia mea ⁊ labor ſtudij mei ad nihilum redact⁹ eſt: ⁊ neſciui ſoluere ſupradictam q̄ōnem: imo vt iumentū ⁊ beſtia ignorans fact⁹ ſum apud te volēdo q̄rere cāȝ tue volūtatis. Uñ nota ꝙ renes q̄nq̄ ſumunť pro interiori cogitatione in ſcriptura: vt ibi ſcrutans corda ⁊ renes de⁹. vbi litera Hiero. bȝ: q2 cōtractū eſt cor meū: ⁊ lumbi mei velut igneis fumigans: ⁊ ego inſipiens ⁊ neſciui.

Ut iumētū fact⁹ ſum apud te: ⁊ ego ſemper tecum. xxxv. iō. di. ca. ſedulo. et. ca. nulli⁹. et. xl. d. ca. multi.

Tenuiſti manū dexterā meā: ⁊ in voluntate tua deduxiſti me: ⁊ cū gloria ſuſcepiſti me.

¶ Quaſi dicat nā iſta ꝓueniūt ex ꝓfunditate ⁊ altitudine diuitiaꝝ ſapiē ⁊ ſciē eius: cui⁹ iudicia ⁊ vie ſunt inueſtigabiles. Jō q̄libet ītellect⁹ hūan⁹ volēs iſta inueſtigare ē q̄ſi iumētū ⁊ beſtia apud te nō valēs iſta inueſtigare: imo incidet in diuerſos nefandos errores. Ex q̄b⁹ pȝ ꝙ meli⁹ ē talia fideliter ignorare ⁊ altitudini diuine ſapiētie dimittere ⁊ relinq̄re: ⁊ cū timore ⁊ tremore deū magnificere: q̄ temere velle inueſtigare. Et hec videtur intētio ip̄i⁹ dd: lȝ aliter alij exponāt hūc paſſuȝ. Et ego ſemꝑ tecū.

Aduerte

¶ Hic incipit ꝟſicul⁹ ⁊ ſnia in hebreo ⁊ trāſlatiōe Hiero. vbi dd in ꝑſona iuſti agit gr̄as: ꝙ lȝ aliq̄ñ ex dolore ⁊ afflictiōe heſitauerit: q2 ira īpedit aīm ne poſſit cernere verū: tñ de⁹ nō ꝑmiſit ip̄m ꝑmanere i illo errore: imo cognouit ignorātiā ſuā: ⁊ talia ꝑuenire ex illis occultiſſimis ⁊ arcanis iudicijs ſapiētie diuine. Nā de⁹ ſꝑ tenuit manuȝ dexterā ei⁹. Ad cui⁹ ītellectū ē notādū qḋ ſicut ſenſualitas et caro dr̄ ſiniſtra hoīs eo ꝙ ſemꝑ impellit hoīem ad partem deteriorem

Rō dicitur dextera caro ſiniſtra.

ita ratio dicit dextera: eo ꝙ impellit hominē ad partē meliorē ⁊ iuſtā: ⁊ ad obediēdū deo ⁊ p̄ceptis ei⁹: iō lȝ dd ⁊ aliq̄s iuſt⁹ aliq̄ñ fuerit impulſus a ſiniſtra: idēſt a ſua ſenſualitate ad dubitādum de diuina iuſtitia: tamē de⁹ ſemꝑ tenuit manū dexterā. idēſt partē rōnalē ip̄i⁹ ne maneret in tali errore: imo ſm̄ voluntatē deliberatiuā ⁊ fidelē intelligētiā conformatus fuit diuine volūtati: tribuendo talia occultiſſimo ⁊ iuſtiſſimo dei iudicio. Ex q̄ patet ꝙ in tali titubatione deus nūq̄ dimiſit illū: imo ſemꝑ fuit ſecū quo ad partem rōnalem. Ideo dicit: gratias tibi ago ſupple: q2

Dextera dr̄ recta voluntas.

ego ſemꝑ fui tecum: ⁊ nō fui ſeparatus a te ꝑ fidē in tali meditatiōe: imo ſemper tenuiſti dexterā manū meā: idēſt partē rationalem ⁊ voluntatē deliberatiuā: in qua parte rationali conſiſtit vera fides ⁊ ſpes ⁊ charitas: ⁊ ſic tenuiſti dexterā meā ꝑ fidem in preſenti cum qua fide: ⁊ ſpe toleraui patienter perſecutiones ⁊ afflictiōes tꝑales: iō cum gloria ſuſcepiſti me poſt hanc vitā ī p̄mium laborum et perſecutionum. Uñ dextera in ſcriptura non ſolū poniť pro parte rationabili: ſed etiā ꝓ recta volūtate ⁊ operatione. Et iō dicit tenuiſti manū dexterā meā: idēſt rectā ⁊ piā intelligentiam ⁊ fidelem ad credēdum ⁊ rectam voluntatē ad bene operandum nec caderem

i hereſes aut blaſphemias. Et deduxiſti me in tua volūtate.i.per regulā mādatoꝝ: ⁊ ſic cū glīa: ⁊ victoria ſuſcepiſti me.q.d.tu tenuiſti intelligētiā meā ne caderē in errores ꝯ fidē: ⁊ tenuiſti volūtatē meam ne cōmitterē opa illicita ⁊ nephāda cōtra tua pcepta. Et ſic ſemꝑ fui tecū: te tenente dexterā meā ⁊c.

de ɔſ. d. iiij. ca. ecc̄lia ⁊ ſi cōſ. di. v. ieiunium.

Quid enim mihi eſt in celo: et a te quid volui ſuper terram?

Defecit caro mea ⁊ cor meū: deus cordis mei ⁊ ps mea deꝰ ineternū.

¶ Hic dat ſalubrē doctrinā ⁊ ɔſiliū oībꝰ fidelibꝰ ſuꝑ hāc q̄ſtionē. Vn̄ dicit ꝙ ſi nos videmꝰ ꝙ deꝰ ſꝑ punit malos: ⁊ agentes contra legē diuinā: ⁊ dat pmiū bonis ⁊ iuſtis ergo vanū ⁊ inane eſt terere tpˢ inueſtigando de ſupradicta q̄ſtiōe niſi declinare a malo ⁊ facere bonū. Et iſta eſt ſalubris doctrina et ɔſiliū bonū. Dicit ergo. q̄d eſt mihi in celo ampliꝰ q̄redū: niſi gl̄iam quā das iuſtis? Et q̄d āplius volui a te ſuꝑ terra: niſi grāz ſuꝑ. ad bene opandū: quā das adherentibꝰ tibi ⁊ inuocātibꝰ te: ergo vanū eſt aliud q̄rere ⁊ tpˢ in curioſitatibꝰ terere: qꝛ in talibꝰ curioſitatibꝰ deficit cor meū ⁊ caro mea.i.ſenſualitas mea inquirēdo ⁊ inueſtigādo.i.dimiſſis illis tu es deꝰ cordis ⁊ deſiderij mei: ⁊ tu deꝰ es ps hereditaria ideſt hereditas mea ineternū. Et iō aliđ nolo q̄rere: nec inueſtigare. Et in hoc pmio etiā defecit.i.terminauit deſideriū cor meū ⁊ caro mea. Ideo nil aliđ volo. Et declarat ſeipſum dicens.

iiij. q. i. ca. dubios ⁊ xxxiiij. q. i. ſi hes. de pe. di. i. pis.

Quia ecce q̄ elōgāt ſe a te peribūt: perdidiſti oēs qui fornicant̄ abs te.

Mihi aūt adherere deo bonū eſt: ponere in dn̄o deo ſpem meam.

Ut annunciem omnes predicationes tuas: in portis filie ſion.

¶ Quia ecce.i.manifeſte videt̄ ꝙ oēs q̄ elōgāt ſe a te trāſgrediēdo pcepta: pibūt in inferno: ⁊ tu pdidiſti in dānationē ppetuā oēs q̄ fornicant̄ abs te.i.q̄ a te recedēdo fornicātur cū diabolo eiꝰ ſuggeſtiōes ſeq̄ndo ⁊ operādo. Ex quo pꝫ ꝙ bonū ⁊ meliꝰ eſt mihi adherere deo: ⁊ ponere ſpē meā i eo ꝙ̄ ſeq̄ diabolū ⁊ elōgari a deo: vt poſſiꝫ ānūciare oēs laudatiōes ⁊ opa tua in portis eccl̄ie: q̄ dr̄ filia ſion: vt frequēter dictū eſt. Et ēt aures fideliū dicunt̄ porte q̄bꝰ audiunt̄ laudes dei ⁊c. Ex his pꝫ ꝙ dd̄ i hoc pſal. ɔiūgit finē cuꝫ pncipio. Nā ibi dixit: ꝙ̄ bonꝰ iſrl̄ his q̄ recto ſunt corde. in fine vo ɔcludit: mihi adherere deo bonū ē. Nā q̄dā fragiles putabāt ꝙ deꝰ erat melior ⁊ magis fauorabilis prauis ⁊ tyrānis: ⁊ ēt infidelibꝰ ꝙ̄ iuſtis ⁊ fidelibꝰ: eo ꝙ ſi eos pmittit pſperari hos aūt affligi. Vn̄ hꝫ videt dd̄ in hoc pſalmo dicēs: ꝙ hoc eſt falſum imo ꝑ oppoſitū deꝰ eſt bonꝰ: imo melior ⁊ fauorabilior iuſtis ⁊ rectis corde. ꝙ̄ prauis ⁊ tyrānis. qđ pbatur. Nā lꝫ ad tpˢ deꝰ pmittat pſperari malos: tn̄ hoc cecidit eis in malū ⁊ in ſcādalū ⁊ in pnicīē: qꝛ in infeliciori et altiori pſperitate deficit eos a proſperitate mūdana ⁊ glīa celeſti: ⁊ deſtinat eos ad penā eternā. Per oppoſituꝫ aūt lꝫ pmittat iuſtos aliq̄n flagellari: tā totalr̄ non relinquit eos imo tenet manū eorū dexterā: ɔferendo grāz vt patiēter tolerēt flagella ⁊ aduerſitates: ⁊ ēt cedit eis in augmentū meritoꝝ ⁊ finalr̄ ɔſequunt̄ glīā ⁊ vitā eternā. Ex quo pꝫ ꝙ deꝰ iſrael melior ⁊ magis fauorabilis ē iuſtis ⁊ rectis corde ꝙ̄ prauis ⁊ tyrānis. Nam pſperitas illoꝝ cedit eis in dānationē ppetuā: et aduerſitas iſtoꝝ cedit iſtis ad felicitatē ⁊ gloriā eternā: maxime qꝛ non deſerit eos ꝑ gratiā in tali aduerſitate. Et cōcludit ꝙ meliꝰ eſt adherere deo ꝑ fidē ⁊ charitatē ⁊ ſpē ꝙ̄ elōgari ab eo: cū tales pereāt finalr̄ ⁊ hec eſt tota intētio huiꝰ pſalmi ⁊ ſalubris doctrina quā dat nobis ppheta: lꝫ pncipalis q̄ſtio maneat inſoluta vt dictū eſt: ſꝫ Auguſ. videt̄ ſoluere iſtā q̄ſtionē ſuꝑ pſalmo. iſtū. dicēs ꝙ deꝰ pmittit proſperari ⁊ regnare malos: vt bonos exerceāt. Itē in ſermone đ innocētibꝰ dicit ꝙ nō eēt meritū nec corona martyꝝ: niſi fuit in q̄tas tyrānoꝝ ⁊c. Itē de iuſtis dicit Aug. ꝙ iō flagellant̄ i hoc mūdo ne patiat̄ i alio. Itē apl̄s ad corinth. dicit qđ ne magnitudo reuelationū extolleret eū: datus eſt eū ſibi ſtimulꝰ ⁊c. Ex quo pꝫ ꝙ flagella pmittunt̄ iuſtis ad cuſtodiā vtutū: ⁊ etiaꝫ ad augmētū meritoꝝ vt ibidē dr̄ qꝛ virtꝰ in infirmitate pficit̄: ⁊ ſic fuit flagellatꝰ iob et thobias. Sꝫ in vitate Aug. ⁊ paulus ppter hoc nō ſoluūt totalr̄ q̄ſtionē: qꝛ nihil aliud pbāt niſi ꝙ talia flagella cedūt iuſtis ad meritū ⁊ glīā. ſꝫ nos videmꝰ ꝙ q̄dā iuſti flagellant̄ ⁊ q̄dā nō: iō ſꝑ manet q̄ſtio inſoluta.i.q̄re magis deꝰ pmittit flagellari vnū iuſtū ꝙ̄ aliū iō Boetiꝰ. v. de ɔſola. pſa vltima putat hoc ſoluere dicēs: ꝙ iō deꝰ magꝭ pmittit flagellari vnū ꝙ̄ aliū: qꝛ ſcit ꝙ iſte patiēter tolerabit ⁊ iſte forſan deficeret ſꝫ pareat mihi reuerētia tāti viri: qꝛ adhuc manet queſtio inſoluta. Nā iſte iuſtus nō poſſet talis flagella patiēter tolerare: niſi deus teneret manū eiꝰ dexterā ꝑ grām: vt dictū eſt in hoc pſal. ergo adhuc reſtat ſcire: q̄re deꝰ dat iſti talē grāz ⁊ nō illi. Et iō dicit Augu. libro ſuꝑ malachiā: ꝙ iſta q̄ſtio ē inſolubilis ⁊ inſcrutabilis nobis: imo de tali q̄ſtiōe melior eſt fidelis ignorātia ꝙ̄ temeraria ſcīa. Et hoc idem dicit hic dd̄: ad nihilū redactꝰ ſum: ⁊ neſciui vt iumentū factꝰ ſum apud te ad ſoluendū

Quo deus nō ſenet malis

Aug.

Quare vnus flagellat et aliꝰ nō. Boec. reijcitur.

Aug.

ſupple iſtā q̄ſtionē: ſꝫ agit grās: q2 de⁹ ſemꝑ
tenuit manū ei⁹ ꝑ grām in ꝑſecutionib⁹: iō
dat ſalubrē doctrinā vt deo hereām⁹ ⁊c. Hoc
idē videt̄ ſentire ⁊ referre macrobi⁹ ī ſatur
Not. nalib⁹ dicens. De epitecto ph̄o nobili q2 is
q̄ ſeru⁹ fuit: recētior eſt memoria: q̄ vt poſ
ſit inter oblita neſciri: cui⁹ etiā de ſe ſcripſi
duo v̄ſus referunt: ex q̄b⁹ illō latēter intel
ligas: nō oīmodo dīs exoſos eē q̄ in hac vi
ta cū erūnarū varietate luctant̄: ſed eē arca
nas cauſas ad q̄s paucorum potuit curioſi
D tas ꝑuenire. ¶ Pīa ergo ꝯcl'o ſiue doctrīa
ſ.ꝯcl'o hui⁹ pſal. eſt q̄ de⁹ lꝫ ꝑmittat iuſtos ad tēs
flagellari: tū bon⁹ ⁊ laudabilis eſt eis fina
ſi.con lis. ¶ Scd̄a q̄ lꝫ de⁹ ꝑmittat malos ad tēꝰ
cluſio ꝓſperari: tū finaliter punit eos: ⁊ ꝓſperitas
cedit eis in dānū. Ex q̄ pꝫ q̄ deus eſt iuſtus
iij. cō iudex. ¶ Tertia q2 oīs hō eſt ignorās vt in
cluſio mētū ad inueſtigādā ⁊ ſoluēdā ſupradictā
q̄ſtionē. ſ. quare deus ꝑmittit bonos affligi
iiij. cō a malis? ¶ Quarta q̄ de⁹ nunq̄ deſerit iu
cluſio ſtos in ꝑſecutionib⁹ ꝑ grām: ſed ſemꝑ tenet
v. ꝯcl. manum ei⁹ dexteram ⁊c. ¶ Quinta q̄ hō
iuſt⁹ nō dꝫ ampli⁹ q̄rere de iſta q̄ſtione poſt
q̄ deus dat ſibi grām in p̄nti ad tolerandū
flagella: ⁊ dat gl'iaꝫ ī futuro: vn̄ dictū ē pau
vj. cō lo. ſufficit tibi gratia mea. ¶ Sexta q̄ poſt
cluſio q̄ eī q̄ elōgāt ſe a deo pereūt ⁊ ꝑdunt̄ eter
nal'r: ergo meli⁹ eſt adherere deo ꝑ fidem ⁊
charitatē: ⁊ ponere ſpē in eo. Et in hac vltia
ꝯcluſiōe ꝯſiſtit tota ſnīa hui⁹ pſalmi: ⁊ tota
intelligentia ei⁹ ⁊ finalis intētio prophete.

VT quid deus repuliſti ī
finē iratus eſt furor tu⁹
ſuper oues paſcue tue?
¶ Huic pſal. ꝑponit̄ ti. erudi
tio ſiue itellect⁹ ipi aſaph. Vn̄

ſ.p.d. j.c.ſa cturꝭ nitas verſi de⁹. ī lꝫ q̄dā dicāt q̄ aſaph fecit hūc pſal. tū btūs
hiero. ī ep'la ad fabiolā de māſiōib⁹: aſſerit
dd̄ feciſſe ipꝫ: ꝗ allegādo v̄ſiculū hui⁹ pſal.
ait: ⁊ dd̄ canit. tu ſiccaſti fluuio ethā. Et iō ē
dicēdū q̄ dd̄ fecit hūc pſal. ⁊ dedit ipm can
tāduꝫ choro ipſius aſaph inq̄tū dirigit̄ vel
loq̄t̄ ī tota eccl'ia. Qui q̄deꝫ pſal. lꝫ videa
tur facilis: eo q̄ eſt totus hiſtoric⁹: tū ipe eſt
bn̄ difficilis quātū ad determinatā materiā
aſſignādā: ⁊ iō eſt maximū ſchiſma inter he
breos de materia hui⁹ pſal. Nā q̄dam expo
nūt ipm de vaſtatiōe hierl'm facta per chal
deos: quā preuidit propheta in ſpū: ⁊ quidā
Ma de vaſtatiōe facta tpe machabeorum: q̄daꝫ
teria aūt de vaſtatiōe facta per romanos ⁊ de ca
hui⁹ ptiuitate in q̄ modo ſūt: de qua petūt libera
pſi. ri ꝑ meſſiā quē falſo expectāt. Et ſic nō ſolū
vnus cōtradicit alteri ſꝫ et vnuſq̄ſq3 ꝯtradi
cit ſibiipſi ī ꝓceſſu expoſitiōis hui⁹ pſal. ⁊ iō
ſpretis inceptiis eoꝝ ꝓſupponendo q̄ntū re
quirit de ſpū et litera et duplici ſpū ꝓphetas

rū prout fuit aſſignata in ꝓlogo: eſt dicen
dū q̄ dd̄ q̄ fuit principiū ⁊ ampliator illi⁹ re
gni ⁊ cultus diuini ⁊ tēpli deſiderās ſcire dī
ſcurſum ⁊ durationē illius regni ⁊ ciuitatis
et tēpli ꝓuidit in ſpū ꝑ reuelationē q̄liter ꝓ
pter pctā illi⁹ ppl'i ciuitas illa cū tēplo p̄mo
erat deſtruēda ꝑ chaldeos: ⁊ poſtea reedifi
cāda cū ſcd̄o tēplo: ſꝫ iterū ciuitas erat va
ſtāda ⁊ affligēda cū toto regno ⁊ tēplū pro
phanandū ꝑ antiochū de gēte grecorū tpe
machabeoꝝ: ſꝫ q2 ꝓuidit in ſpū q̄ xp̄s ī ſuo
aduētu nō ſolū erat liberatur⁹ illuꝫ ppl'm ⁊
totū mūdū a miſerabili ſeruitute pctī ſed ēt ā
ꝑſecutiōe ppl'i gētilis inq̄tū iugo ſuo debat
ſubiugare totū ppl'm gētilē q̄ ſicut añ ꝑuoca
batur nomē dei abraā: iſaac: ⁊ iacob: ⁊ legē
moyſi: poſtea ille ppl's debebat ſubijci deo
abraā ⁊ iſrl' ⁊ defendere nomē dei iacob. Iō
dd̄ petit in hoc pſalmo liberari de ppl'o gen
tili ꝑ aduentū xp̄i. Sꝫ poſtea q2 ꝓuidit q̄l'r
illa ꝑſecutio tēpe machabeoꝝ erat figu
ra future ꝑſecutiōis eccl'ie faciēde ꝑ machō
metū ⁊ antixp̄m: iō pariter petit liberationē
eccl'ie xp̄i. Et ſic iſte pſalm⁹ currit ⁊ ꝓcedit ī
duplici ſpū ſcd̄m q̄ dd̄ in perſona eccl'ie pe
tit liberari de duplici ꝑſecutiōe eccl'ie quaꝫ Expo
ꝓuidit in duplici ſpū. Nā ipe petit eccl'iaꝫ li nitur
berari ſcd̄m ſtatū vete. te. ab vtraq3 afflictio dupli
ne tam ſpūali: q̄ temporali ꝑ primum aduē citer.
tum xp̄i: ⁊ etiam petit liberari ſm̄ ſtatū no
ui teſt. de ꝑſecutiōe machometi: ⁊ antixp̄i: ⁊
ideo ne cōfundantur intellectus ſimpliciuꝫ
lectorū fiet duplex ⁊ diſtincta expoſitio hu
ius pſal. ſ. vna de vaſtatiōe illi⁹ ciuitatis ⁊
tēpli facta per antiochū: ⁊ altera de vaſta
tiōe eccl'ie noui te. facta ꝑ machometuꝫ ⁊ fa
ciēda ꝑ antixp̄m put fuit figurata ꝑ primā.
¶ Quātū ergo ad primā expoſitionem duo
facit. Nā primo exponit ſuam vaſtationē: et
afflictioneꝫ. Scd̄o petit liberari ꝑ xp̄m. Ibi
vſq3 q̄ dñe. ¶ Conqueritur ergo dd̄ ⁊ dicit in ꝑ
ſona illi⁹ ppl'i fidelis afflicti tpe machabeo
rū. O deus: vt q̄d repuliſti ⁊ oblitus es nos
in finē. ſ. total'r: et iratus eſt furor tu⁹ ſuper
nos q̄ ſum⁹ oues paſcue tue? Ex hoc pꝫ q̄
iſta nō ē vox ppl'i exiſtētis in captiuitate ba
bylonica ſicut iudeoꝝ quidam dicūt: q2 dd̄
iā ꝓuidit q̄ ꝓpter ſcelera ſua: ⁊ pctm̄ idolo
latrie ille ppl's erat captiuād⁹. ⁊ ſic nō igno
rabat cauſam illi⁹ captiuitatis. Sed loquit̄
in perſona machabeoꝝ ⁊ aliorū fideliumq̄
affligebātur: ⁊ etiā hic propheta nō querit
cauſaꝫ q̄re deus permittebat eos affligi: q2
nūq̄ defuerūt eis pctā propter que merebā
tur affligi: ſꝫ conqueritur quare tanto tpe du
rabat illa afflictio: ⁊ q̄re meſſias tm̄ differe
bat aduētū ſuū ad liberandū eos: q2 videba
tur eos finaliter ⁊ total'r repuliſſe ⁊ obliuiōi
tradidiſſe: ⁊ oues ſuas refelliſſe: ⁊ abdicaſſe

ſe. Jdō dꝫ vt moueat deū ad miſericordiā ⁊ vt
mittat meſſiā ad liberādū eos: ꝯmemorat bñ
ficia ꝑterita. Nā delectaꝛ magnanim⁹ laudiē
do bñficia q̄ fecit: ⁊ magꝫ mouet ad maiora:
vt pꝫ.iiij.ethicoꝝ. ⁊ idō mēorāt maiora bñficia
⁊ illa q̄ erāt figura future redēptiōis. Jdō dr.
xciij. **Memor eſto cōgregatiōis tue: quā**
d.c.le **poſſediſti ab initio.**
gim⁹ **Redemiſti virgā hꝛditatis tue: mōs**
z.xxx **Syon in quo habitaſti in eo.**
b.q.v ¶ O dñe memēto cōgregatiōis tue.ſ.filioꝝ
c.ſi. iſrl' quā ꝯgregaſti ⁊ poſſediſti ab initio: ſcꝫ ab
abraā quē eduxiſti d' hur chaldeoꝝ: ⁊ poſtea
de meſopot: mia: ⁊ eduxiſti in terrā chanaā:
a quo iſta ꝯgregatio hꝫ originē. Et poſtea cō
gregaſti iſtū pplm ex egypto i ramaſſe: ⁊ ſic
bñfi- duxiſti ipm ꝑ deſertū: ⁊ multoties redemiſti
cia fa virgā hereditatis tue: ſcꝫ ſceptrū ⁊ regnū iſ-
cta iu rael. Nā pmo redemiſti ipm de egyptiaca ca
deis. ptiuitate. Scdo i mari rubro. Tertio itrodu
xiſti ipm in terrā ꝓmiſſiōis ⁊ ibi redemiſti et
liberaſti ipm ꝑ multos iudices: ⁊ finalr tpe ſa
muelis dediſti ipſi virgam ⁊ ſceptrū regale.
Que vga ⁊ regnū multoties fuit īfeſtatū a re
gib⁹ aſſyrioꝝ ⁊ babyloniorū ⁊ egyptioꝝ: ſed
finalr ſemꝑ redemiſti ⁊ liberaſti iſtā virgā et
regnū hereditatis tue q̄ eſt mōs ſion: ſcꝫ hie
ruſalē caput ⁊ ſceptrū regni in q̄ habitaſti ꝑ
ſpecialē cultū. Et nota ꝙ dr in q̄ ⁊ in eo: qꝛ ad
diuerſa referunt. q.d. in quo mōte ⁊ ciuitate
habitaſti: ⁊ habuiſti ſceptrū tāq̄ capite regni
⁊ habitaſti in eo.i. in tēplo ꝑ ſpecialē cultum.
Nā ciuitas erat ſedes ⁊ ſceptrū regni: ⁊ tem
plū ſedes ſacerdotalis i q̄ tēplo erat arca dñi
ſedētis ſuꝑ cherubin. Quaſi dicat. tu donaſti
liberā hereditatē iſti pplo.ſ. terrā ꝓmiſſiōis:
⁊ tēplū ⁊ regnū: ⁊ oēs dignitates ſuꝑ ceteras
natiōes. Et notāter ſm Aug. pplm iſrl' vocat
virgā hereditatis dei: eo ꝙ fuit figurat⁹ ꝑ illā
virgā q̄ moyſes fecit oīa miracula ⁊ ꝓdigia i
egypto ⁊ i mari rubro ⁊ ꝑ totū deſertū. Trāſ
latio hiero. hꝫ redemiſti ſceptrū hereditatis
xviij. tue mōtē ſion in quo habitaſti: ⁊ ē iſta plana.
q.v.c. **Leua man⁹ tuas in ſuꝑbias eoꝝ in**
ſi.xvi. **finē: quāta malignat⁹ ē inimic⁹ i ſctō.**
q.vij. **Et gloriati ſunt q̄ oderūt te: in me-**
eſt ⁊ **dio ſolennitatis tue.**
hoc. ¶ Hic petit liberari memoratos inſtantes af-
flictiones dicens. Leua manus tuas.i. poten
tiā tuam in finē.i. finaliter: ideſt contra ſuper
bias eorū inimicoꝝ infidelium. Et vide ſup.
quāta malignat⁹ eſt iſte antiochus inimicus
in ſctō.ſ. tēplo ⁊ pplo tuo et ſanctuario vaſ-
tando cedēdo: polluēdo ⁊c. Et quo illi infide
les q̄ oderunt te gloriati ſunt ſe habuiſſe vi-
ctoriā in medio ſolēnitatis.i. in medio tēpli ⁊
ciuitatis vbi celebrabant tue ſolēnes feſti-
uitates. q.d. ꝙ in odium tui ⁊ vituperiū: ⁊ cō
temptū iſta que ſequunt fecerunt. Nā pmo
Poſuerūt ſigna ſua ſigna: ⁊ nō co- ibidē
gnouerūt ſicut i exitu ſuꝑ ſummum.
¶ Poſuerūt ſigna ſua: qꝛ ātioch⁹ poſuit ima
ginē ſuā ⁊ idolū Jouis olimpū i medio tēpli
vbi celebrabāt ſolēnitates ⁊ offerebāt deo ſa
crificia. Et etiā i ſignū captiōis. Et iterponit
nō cognouerūt.i. gētiles in oīb⁹ his deū non
cognouerūt: nec timuerūt: nec cognouerūt q̄
de⁹ ꝑmittebat iſta ex pctis iudeoꝝ: imo iputa
bāt ⁊ attribuebāt victorie ſue. Et dꝫ ſic ordi
nari lrā poſuerūt ſigna ſua i medio tēplo ſolē
nitatis tue: ſigna dico poſuerūt ſummū ⁊ tur
rim: ⁊ arcē ⁊ tēplū ſicut i exitu: qꝛ bon⁹ exit⁹
belli dr victoria ⁊ ecōuerſo.i. ſicut ſolet fieri i
victoria: ſicut i exitu: ideſt tanq̄ in victoriam
ſiue ad ſignū ⁊ in ſignū victorie: ⁊ i hoc nō co
gnouerūt iſta ꝓpter pctā ppli ꝑmitti: imo ꝓ-
prie victorie ⁊ viribus attribuerunt.
Quaſi in ſilua lignoꝝ ſecurib⁹ exci- ij. me
derūt ianuas ei⁹ in idipſum: in ſecu- cha.
ri ⁊ aſcia deiecerūt eam. v.iiij.
Incēderūt igni ſanctuariū tuū i ter- re.xx v.c.⁊
ra polluerūt tabernaculū noīs tui. iō. et
¶ Non ſolū poſuerūt ſigna ſua i tēplo ⁊ ꝑſi- iiij.c.
dio ciuitatis: ſꝫ etiā exciderūt ianuas ei⁹: ſcꝫ
tēpli et ciuitatis in ſecurib⁹: ſicut ſolent exci-
di arbores in ſylua lignorū ⁊ arborū ⁊ idip-
ſum: ideſt ſimiliter deiecerūt eā: ſcꝫ ciuitatē
in ſecuri ⁊ aſcia. Uñ ſicut ſecuris dicitur a ſe
cādo: ita aſcia dicit quaſi acuta: ⁊ bñ ſcindens
ab acuēdo. Et eſt inſtrumentū q̄ dolāt fabri ⁊
lignarij: et etiā incenderūt ſanctuariū tuum.
⁊ tēplū: ⁊ polluerūt in terra tabernaculū no-
minis tui: ideſt vbi nomē tuū venerabat ⁊ co
lebat polluerūt: qꝛ ibi poſuerūt idolū Jouis
olimpū: ⁊ ibidem ſacrificarunt diis ſuis. ij. ma
Dixerūt in corde ſuo cognatio eoꝝ chab.
ſimul: quieſcere faciam⁹ oēs dies fe- v.⁊.c.
ſtos dei a terra. ſe.
Signa nrā nō vidim⁹: iā nō ē ꝓphe-
ta: ⁊ nos nō cognoſcet amplius.
¶ Tota illa cognatio.i. gñatio ⁊ cōcio infide
liū dixerūt ⁊ ſimul in concilio ſtatuerūt: facia
mus quieſcere ⁊ ceſſare a terra.i. de tota ter
ra dies feſtos.i. ſolēnitates ⁊ feſtiuitates q̄s
de⁹ in lege ꝓcepit. Quaſi dicat: prohibeam⁹
ne iudei ſeruent feſtiuitates ⁊ cetera legalia
⁊ ꝓcepta. ſꝫ ſeruēt rit⁹ gētiliū: ſicut ptꝫ primo
Machabeoꝝ ꝑ totū: ⁊ ēt ſcdo Machabeorū
ſeptimo. Sed iſta ēt vba ſūt vba illoꝝ iudeo
rū qui apoſtatarūt tpe machabeoꝝ: q̄ dice-

bant: q̄ poſtq̄ dimiſerāt legalia: ⁊ ſeruabant
rit⁹ gētiū: euenerat eis ꝓſperitas: iō ſequit
ſigna nr̄a antiq̄ nō vidimꝰ: iā non eſt ꝓpha
in iſrl̄: nec de⁹ cognoſcet nos amplı⁹. Quaſi
dicat: nā de⁹ dimiſit illū ppl̄m ⁊ legē: ⁊ p̄bet
fauorē gētilibus. Iō meli⁹ eſt eis adherere.

xxiii. **Uſqꝫquo deus īproperabit inimicus:**
q. i. **irritat aduerſus nomē tuū in finē.**
noli. **Ut q̄d auertis manū tuā: ⁊ dexterā**
de pe. **tuā de medio ſinu tuo in finem?**
dis. i. **Deus aūt rex noſter ante ſecula ope**
c. me **ratus eſt ſalutem in medio terre.**

dici- ¶ Hic petit nō ſolū reſtaurationē ciuitatis ⁊
na. de templi ꝓphanati ⁊ polluti p antiochū: ſꝫ ēt pn
cō. di. cipalr̄ petit reſtaurationē ⁊ liberationē toti⁹
ii. ite generis hūani vexati p diabolū ⁊ p idololatriā:
ratur ⁊ iō ip currit duplex itelligētia in hac ſcd̄a p
te. Dicit ḡ. O de⁹ vſqꝫq̄ inimic⁹ diabol⁹ ⁊ ppl̄s
gētilis īproperabit nobis ꝯtēnēdo legē tuā: ⁊
aduerſari⁹. i. ppl̄s irritabit nomē tuū dicēdo
q̄ de⁹ iſrael nō eſt potēs ad liberādū nos de
manib⁹ eoꝝ: ⁊ p̄ferēdo tibi deos ſuos: vt q̄d
auertis manū tuā. i. potentiā tuā ab eis? q. d.
cur ceſſas eos punire ⁊ adhibere manū ⁊ po
tētiā tuā ſup eos: ⁊ auertis. i. nō mittis dexte
Xp̄s rā tuā: ⁊ potētiā de ſinu tuo in finē. i. finalr̄ ⁊
dicit totalr̄ ꝯ eos: vt punias totalr̄ eos. Et ē mod⁹
man⁹ locutiōis ꝯ deſides ⁊ ignauos: ⁊ ſecordes et
dexte inertes q̄ nō curāt vindicare iniurias: q̄ dn̄r
ra pa habere man⁹ i ſinu nō mittētes eas ꝯ hoſtes.
tris. Quaſi dicat: q̄re nō trahis manū de ſinu tuo
vt mittas in hoſtes q̄ irritāt nomē tuū. Sed
ego credo q̄d hic lateat magnū ſacr̄m. Ad cu
ius intelligentiā eſt aduertendū q̄d xp̄s dici
tur manus dextera ipſius patris: vt dictū eſt
in ꝓlogo: qua pater exercet ſuā virtutē: ⁊ qua
creauit mundū: ⁊ recreauit humanū genus.
Et vicit diabolū. q̄ q̄dē fili⁹ eſt de⁹ ante ſecu
la et verbum in ſinu patris: q̄re p̄r dr̄ miſiſſe
manū ſuā de ſinu ſuo qn̄ miſit verbū in car
nē: p quē liberauit gen⁹ humanū: ⁊ vicit dia
bolū: ⁊ ſubiecit pplm̄ gētilem iugo fidei. Di
cit ergo dd̄ in pſona toti⁹ corpis myſtici pro
illo ſtatu. O deus p̄r q̄d, idest q̄re auertis a
nobis manū tuā: non mittendo filiū? ⁊ quare
auertis dexterā tuā de ſinu tuo. i. q̄re nō mit
tis filiū tuū de ſinu tuo: vt ſumat carneꝫ ⁊ li
beret nos: q̄ ipſe xp̄s rex nr̄ q̄ eſt ante ſecula
q̄ anteq̄ mūd⁹ fieret ipſe erat v̄bū i p̄ncipio
⁊ v̄bū erat apud deū: ⁊ de⁹ erat v̄bū: p quem
ex t̄pe mund⁹ ⁊ oīa facta ſunt. Itē ingſtū rex
nr̄ opgat⁹ eſt ſalutē in medio terre: ⁊ ponit p̄
teritū p futuro pp certitudinē ꝓphetie: ⁊ p
pter reuelationē iā ipſi factā. Quaſi dicat tu
mihi reuelaſti in ſpū: ⁊ p figuras ſcripturaꝝ
vā in ſpiritu ꝓuidit qualr̄ iſte rex noſter xp̄s
q̄ dicit tua man⁹ dextera eſt operat⁹ ſaluteꝫ
generis humani in hieruſalē: q̄ eſt in medio
terre habitabilis: in medio dico ſm̄ latitudi
nem: q̄ eſt ſita q̄ſi in fine ſiue in medio q̄rti
climatis: ⁊ ſic dr̄ eſſe in medio mūdi: dico ſm̄
latitudinē: q̄ diſtat ab eq̄noctiali q̄ſi trigin
ta duab⁹ gradib⁹: vbi xp̄s crucifixus eſt. q. d.
poſtq̄ hoc mihi reuelaſti: fac vt impleatur.

Tu cōfirmaſti ī virtute tua mare: cō exo.
tribulaſti capita draconū in aquis. xiiij. et
Tu ꝯfirmaſti capita draconis: dedi c. ſe
ſti eum eſcam populis ethiopum. quēti
bus.

¶ Hic explicat myſteria in quibus figuralr̄
dd̄ p̄idit redēptionē ⁊ liberationem nr̄am ⁊
excidiū diaboli: ex q̄b⁹ aſſumpſit parabolaꝫ
⁊ ꝓpoſitionē nr̄am ⁊ excidiū diaboli. Ad cui⁹ V̄ga fi
intellectū eſt notādū q̄d illa virga cū q̄ moy gura
ſes fecit miracula i egypto: ⁊ diuiſit mare ru fuit
brū: de q̄ ſupradictū eſt fuit figura ipſi⁹ xp̄i: ⁊ xp̄i.
xp̄s fuit figurat⁹ p eā. Un̄ ſicut illa virga fuit
inſtrumētū p q̄d moyſes fecit illa miracula in
terris: vt ait leo papa. Un̄ q̄ſi p oīa illa virga
fuit figura xp̄i in cūctis myſterijs: vn̄ per hāc
moyſes pcuſſit aquas maris rubri: ⁊ eq̄ fue
rūt diuiſe ad modū muri firmi: ex vtraqꝫ pte
prebētes viā ſecurā filijs iſrael: vn̄ euaſerūt.
⁊ liberati ſunt de egyptijs: que quidē virtus
non erat in virga p̄ncipalr̄: ſed in virtute di
uina exiſtēte in angelo qui erat incluſus in nu
be: ita pariter xp̄s p cōtactū carnis prebuit
virtutē regeneratiuā aq̄e ad baptiſmū nr̄m:
per quam aquam baptiſmalem liberamur
de captiuitate diaboli: et tranſimus per vn
das huius mundi: et tendimus in terram vi
uentiū nobis promiſſaꝫ. Et ſic chriſt⁹ nos du
cit in patriā p aq̄s baptiſmales. Et ſic ſicut il
le metaque venerūt ſuper pharaonē ⁊ egy
ptios: ⁊ ſuffocarūt eos: ita aque petōꝝ hui⁹
mūdi ſuffocāt hoīes i pctō originali ⁊ actua
li niſi ſint ſanate ⁊ fugate p virgā ⁊ ptātē xp̄i.
Un̄ nota q̄ rex egypti ⁊ oēs egyptij dn̄r dra
cones: eo q̄ habitant inter aquas ⁊ ꝯfluēdes
aquarū ipſi⁹ nili: ⁊ ſic ezechiel. xxix. appellat egy
draconē regē egypti dicēs. Draco magnus q̄ ptij
excubabas i medio fluminū. Et ēt tota egy dn̄r
pt⁹ dr̄ draco. Et magnates egypti dn̄r capi dracō
ta draconis. Et iō qn̄ de⁹ ſubmerſit pharao nes. ij
nē ⁊ exercitū ei⁹ i mari rubro: dr̄ ꝯfregiſſe ca
pita draconis i aq̄s: q̄d fuit figura q̄ eodē mō
xp̄s debebat ꝯfringere ⁊ ſubmergere diabo
lū q̄ dicit draco: ⁊ ēt ſubmergere capita dra
conis q̄ ſunt duo vitia capitalia i aq̄s baptiſ
malib⁹. Et ſic de⁹ dedit pharaonē ⁊ egyptios
coruis nigris comedēdos: q̄ corui dn̄r ppl̄s
⁊ multitudo ethiopū. i. nigroꝝ. Illud fuit fi
gura q̄ poſtq̄ xp̄s liberaſſet fideles p aq̄s ba
ptiſmales: ⁊ cō fregiſſet diabolū: ⁊ ſeptē vitia
capitalia: tūc debat ꝯgregare fideles i eccle

ſam ſuā: ꝛ relinq̄re īfideles diabolis come
dēdos: ꝛ hoc eſt qđ dicit hic ꝓpħa adducēs
illđ myſteriū ī figura. vñ ait. o de⁹ tu ꝯfirma
ſti ī ꝟtute tua mare. i. ad modū parietis fir-
mū ſtare feciſti: qñ moyſes ꝑcuſſit aq̄s cū
ꝟga. Et poſtꝗ̄ pplˢ tu⁹ illeſus trāſiuit tunc
ꝯtribulaſti ꝛ ꝯtriuiſti capita draconū. i. egy-
ptioꝝ ī aq̄s: ꝛ tu ꝯfregiſti capita dracōis. i.
magnates pharaonis. Et dediſti ipm̄ draco
nē. ſ. regē egypti cū magnatib⁹ ſuis in eſcā
pplis ethiopū. i. coruoꝝ nigroꝝ: ſꝫ qꝛ h̄ fuit
figura tui aduēt⁹: q̄ veni ī carnē: ꝛ ꝑcute ma
re baptiſmale ꝟga tue hūanitatꝭ: ꝛ libera nos
ꝛ ꝯtribula ꝛ ꝯſtringe capita. i. vitia capitalia
dracōis. i. diaboli. q. d. ſicut tūc ꝯtriuiſti ꝛ cō
fregiſti capita egyptioꝝ ī mari rubro: ita cō
fringe diabolū ꝛ capita ei⁹ ī baptiſmo ꝑ ꝯta
ctū tue carnis ī iordāe ꝛ ī tota eccl'ia. ¶ Uñ
nota ꝙ ꝑctm̄ origīale d̄r caput dracōis. i. dia
boli: q̄ ꝑrio mordet ī nr̄a libidinoſa gñatiōe
Septē aūt vitia capitalia ſūt capita ī cauda
dracōis q̄b⁹ mordet hoīez ꝑ ꝓceſſū tp̄is ꝛ in
adulta etate. Et ſic baptiſm⁹ nō ſolū extigu
it pctm̄ origīale qđ d̄r caput: ſed ēt actualia
pctā: q̄ ſūt ſeptē capitalia ī cauda draconis.
Et h̄ ē qđ ꝓphetice d̄r dd̄ de xp̄o ꝑ figurā in
terit⁹ pharaōis ꝛ ſuoꝝ ī mari ꝛc. Uñ iſte dra
co magn⁹ dia. hꝫ ꝑrio tria capita. ſ. tria gñа
pctōꝝ. ſ. origiale: actuale: ꝛ vēiale: q̄b⁹ mor
det gen⁹ hūanū. Sꝫ actuale diuidit ī. vij. vi
tia capitalia: ſiue ī ſeptē ſpūs neq̄ores ſe: q̄
ꝓſunt tāꝗ̄ ꝑncipes ſeptē vitijs capitalib⁹ et
oēa ꝯfregit xp̄s: ꝑrio ꝑ ꝟgā baptiſmi. ſcđo ꝑ
ꝟgā pnīe: iđ d̄r tu ꝯfregiſti ꝛc. Et ſic ponit fi
gura ꝓ figurato in hac lrā: ꝛ ꝓteritū ꝓ futu
ro: ſic ē mos dd̄ ī hoc pſal. ꝛ ceterꝭ. Itē ſeq̄t.

Pctm̄ originale d̄r caput draconis.

Diabolus habꝫ tria capita q̄b⁹ mordet gen⁹ hūanum.

Tu dirupiſti fontes et torrētes: tu ſiccaſti fluuios ethan.

¶ Quaſi d̄r. tu de⁹ ꝑ moyſen ꝑcutiētē rupē
oreb cū eadē ꝟga dirupiſti ꝛ apuiſti fontes
ꝛ torrētes emanātes de petra: ꝑrio in oreb.
exo. xvij. Et ſcđo ad aq̄s ꝯ̄dictiōis. Numeri.
xx. Per qđ figuratū fuit ꝙ lat⁹ xp̄i debebat
ꝑcuti: ꝛ lancea aperiri: ꝛ ſanguis ꝛ aq̄ ex eo
emanare ī remiſſionē pctōꝝ ꝛ ꝟtutē ſacroꝝ
eccl'ie. q. d. ſicut tu dirupiſti rupē in fontes
ꝛ torrētes aquaꝝ ad potādos ꝛ refrigeran
dos pplˢos ꝑeuntes: ita aperiat lat⁹ tuū lan
cea vt inde emanat ꝓ̄tiū ꝛ refrigeriū nr̄m ꝛc.
Tu ſiccaſti fluuios ethā. ¶ Ad cui⁹ intelle
ctū eſt aduertēdū ꝙ pplˢ iſrl' erat ī ethā qñ
pharao ꝑſequebat' eū: ꝛ ꝑ litt⁹ ethā ītrauit
iſrl' ꝑ ſiccū ad aliā ꝑtem deſerti ipſius ethā
vt pꝫ in exo. Et ſic dd̄ hic ītelligit ꝑ fluuios
ethā vndas ꝛ fluctus marinos ipſius ethā:
quos ſiccauit moyſes qñ ꝑcuſſit mare: ꝛ ap
paruit via ꝛ terra ſicca ī medio maris. Et iđ
dicit: ſiccaſti fluuios. i. fluct⁹ ꝛ vndas fluen-
tes maris ꝛ littoris ethā: qꝫ ad r̄ndēdū duo
ꝯ̄ria fecit de⁹ cū eadē ꝟga. Nam ꝑcutiendo
rupē eduxit aquā d̄ ſicco. Et ꝑcutiēdo mare
ſiccauit ipm̄ faciēdo viā ſiccā in medio ei⁹.
Per qđ oñdit ꝙ xp̄s ꝑ eandē virtutē ꝛ potē-
tiā ꝓ̄bet grām ꝛ deſtruit pctm̄: et refrigerat
fideles: ꝛ ꝯterit diabolū et obſtinatos: et iđ
vult dicere hic dd̄. Sicut tu dirupiſti fontes
ꝛ torrētes de petra ꝑ eādē virgā ꝑcutiendo
ꝛ ſiccaſti mare ꝛ fluct⁹ ethā: ita ꝑiter cū ve-
neris ī carnē ꝑ eādē ꝟtutē paſſiōis ſaluabis
fideles: ꝛ domabis diabolū ꝛ īfideles ꝛ ꝓ̄be
bis gratiā ꝛ deſtrues pctm̄. Ethā ēt pōt eſſe
nomē appellatiuū: ꝛ īterpretat' fortitudo iđ
lrā hier. hꝫ. tu ſiccaſti flumina fortia. ſ. in egy
pto ꝛ ēt flumē iordanis: qñ itroiuit iſrl' terrā
ꝓmiſſionis. Joſue. iij. et tunc ē eadē ſnīa my
ſtica ꝛ ꝓphetica. q. d. tu xp̄e q̄ feciſti illa myſte
ria mirabilia figuraliť ī ve. te. veni ī carnē ꝛ
fac ea q̄ ꝑ illa figurabāt ad nr̄az r̄demptionē.

Not.

Tuus eſt dies: tua eſt nox: tu fabricatus es auroram et ſolem.

Tu feciſti omnes terminos terre: eſtatem et ver tu plaſmaſti ea.

Vſ. di. c. naſcet; ibidē.

¶ Quaſi dicat tu feciſti diē ꝛ noctē: ꝛ fabri-
cat⁹ es aurorā ꝛ ſolē. Et tu feciſti terminos
terre. Nā terrā littoribus maris terminaſti: ꝛ
imo mare littorib⁹ terre termīaſti: ꝛ tu plaſ
maſti eſtatē ꝛ ver. Et ſic pꝫ qđ tu feciſti celū
ꝗ̄tū ad ābitū: ꝛ aſtra ꝛ ſolē ꝛc. Et tu feciſti et
diſpoſuiſti t'rā diuidēdo aquā ab aq̄s. Et ap
ꝑuit arida ad h'itationē hoīꝫ termiata litto-
rib⁹ mariſ: ꝛ ēt creaſti tp̄a. Et diuiſiſti ipm̄ ꝑ
eſtatē ꝛ ver ꝛ hyemē ꝛ autūnū vt ſuccederēt
ꝛ durarēt gñatiōes ꝛ corruptiōes: ꝛ tollerēt
faſtidiū hoīꝫ: ne ſꝑ eēnt ī eſtate aut hyeme:
iđ plaſmaſti ver ad tēꝑandū hyemē: vt her
bas ꝛ fruct⁹ germiaret t'ra. Et formaſti eſta-
tē vt ī ea oēs fruct⁹ maturarēt: nō aūt nolat
autūnnū nec hyemē: qꝛ poti⁹ faciūt ad cor-
ruptionē: ſꝫ tota illa creatio ꝛ diſpō vniuerſi
q̄ fctā ꝛ creata fuit in ꝑncipio ꝑ ꝟbū erat fi-
gura nr̄e regñatiōis ꝛ recreat' ōis: vt pate-
bit pſal. ciij. Iđ h̄ adducit dd̄ ī figura. q. d. ſicut
tu creaſti totū vniuerſū ī ꝑncipio ꝛ diſtīxiſti
ꝛ diſpoſuiſti ꝑ ꝑtes et ꝑ ſpēs ꝛ loca ꝛ tp̄a ſi-
gnificādo nr̄az regñationē: q̄ vēit ipſe opus
nr̄e regñatiōis: ꝛ nr̄e redēptiōis: ꝑut ibi figu
rat'. Uñ ſicut ī toto vniuerſo figurāt' tres ꝑtes.
ſ. celū ꝛ elemēta: ꝛ elemētata: ita ꝑiter ī ec-
cl'ia aſſignant' tres partes. ſ. ſcti viri q̄ ſunt
celū ꝛ ſapiētes: ꝛ doctores: qui ſunt elemēta
ꝛ oēs ſimplices fideles q̄ ſunt elemētata: et
ſicut in mundo aſſignant' quatuor tempora
ita pariter in eccleſia. Naꝫ primum tp̄s fuit
hyems poſt pctm̄ Ade. Scđm fuit ver in le-
ge moyſi: in qua tanꝗ̄ in arbore inceperunt

eccl'ie tres ꝑtes:

Tres ꝑtes aſſignantur in eccl'ia

myſteria gratie. Sed tps gr̄e in aductu xpi fuit eſtas: in qua fruct⁹ legis fuerūt maturi ad colligēdū: ſʒ tps antixpi erit autūnus: in quo folia eccl'ie cadent ꝛc. Et iō ꝓpheta hic tacet hyemē ꝛ autūnuꝫ: qꝛ ꝑ hyemē interp̄taꝛ pctm̄ Ade: ꝛ ꝑ autūnū tps filij ꝑditiōis. Sed nolat ver: ꝑ qđ interpretaꝛ tps ve. teſt. Et eſtatē: ꝑ quam ſignificaꝛ tps gr̄e. q.d. tu de⁹ plaſmaſti ꝛ creaſti legē ve. ꝛ nouā: ꝛ tps legis: ꝛ tps gr̄e: ꝛ ſic etiā creaſti diē ꝛ noctē. i. legē vete. ꝛ nouā. Ideo ſicut tu⁹ eſt dies. i. lex euāgelica ꝛ tps gr̄e: ita tua eſt nox. i. lex vet⁹ ꝛ tps ei⁹. Et hoc dicit ꝯtra manicheos q̄ dicūt legē vete. nō eſſe datam a bono deo. Et etiā dicunt ꝙ de⁹ ſolū creauit creaturas icorporeas ꝛ inuiſibiles. Et etiā ꝑ auroram intelligit tps legis ꝓpinquū xpo: qn̄ ſol mittebat ſuos radios inter vmbras noctis per Joānē baptiſtā. Et ꝑ ſolē intelligit humanitatē xpi q̄ eſt ſol iuſtitie: per cui⁹ p̄ſentiā factus eſt dies gr̄e. Ex ſupradictis pꝫ ꝙ dauid oīa ſupradicta adducit in figurā aduentus xpi: ꝛ nr̄e redēptionis: ꝛ ſic ponit figuram ꝑ figurato. Nā oīa illa erant in xpo implēda et fuerūt de facto in eo impleta. Et hoc petit dauid in hoc pſalmo. Et ideo ſubdit.

vj. q. j. ex merito. xj. q. iij. admēſam. xxiij. q̄. v. non turbatur. xv. q. j. reuertimini circa finem.

Memor eſto huius: inimicus improperauit domino: et populus inſipiens incitauit nomen tuum. Ne tradas beſtijs animas confitentium tibi: et animas pauperuꝫ tuorum ne obliuiſcaris in finem. Reſpice i teſtm̄ tuū: qꝛ repleti ſūt q̄ obſcurati ſūt t're domib⁹ iniq̄tatū. Ne auertaꝛ hūilis fact⁹ cōfuſus pauper ꝛ iops laudabūt nomē tuū

¶ O dn̄e ieſu memor eſto hui⁹ figure ꝛ myſterij ſupradicti: ꝛ memor eſto hui⁹ ppl'i tui ad cōplēdas figuras memoratas: ꝛ libera nos d̄ manu ꝛ iproperijs ifideliū. Erit ne verū aut ſuſtinebis ꝙ inimicus ppl's infidelis iproperabit: ꝛ iproperia dicet dn̄o: ꝛ ppl's infideliū inſipiēs icitabit ad cōtumeliā: ꝛ vituperabit nomē tuū? hoc dicit ꝓpheta cū indignatiōe. Et rogo ne tradas. i. ne tradi ꝑmittas beſtijs. i. diabolo ꝛ mēbris eius beſtial'r viuētib⁹ aīas cōfitētiū tibi. Et appellat beſtias Antiochū ꝛ nicanorē ꝛ ſeq̄ces eoꝝ: q̄ vaſtarūt ꝛ deuorarūt illā ciuitatē ꝛ ppl'm tanq̄ beſtie: ſed qꝛ de⁹ hoc ꝑmittebat: iō ſubdit. Et ne in finem nec total'r obliuiſcaris aīas paupeꝝ fideliū tuoꝝ: qꝛ infideles expoliauerūt eos: ꝛ ne cōtēnas: ſed reſpice in teſtm̄ tuū prebēdo fauorē legi tue: ꝛ fidelib⁹ tuis expoliatis: qm̄ inimici tui q̄ obſtinati ꝛ denigrati ꝛ occecati ſunt ꝑ auaritiā ꝛ ifidelitātē ꝛ cetera pctā: repleti ſunt domib⁹ ꝛ ceteris tpalibus bonis iniquitatū terre. i. bonis terrenis ꝑ iniquitatē ꝛ rapinā ꝛ violentiam acquiſitis. L'ra hiero. habet Reſpice ad pactū: qꝛ repleti ſunt tenebris terre habitationes iniq̄: ꝛ tunc l'ra eſt plana. Rogo ergo ne fidelis pp'ls tu⁹ humilis auertaꝛ ꝛ repellatur a te fact⁹ cōfeſſus ꝛ inediut⁹ ꝛ deſolat⁹. Nā diuites hui⁹ mūdi nō laudabunt te: ſed iſte ppl's fidelis: pauꝑ et inops laudabunt nomē tuū: ꝛ colent te ſeruādo legem tuam.

Exurge de⁹: iudica cauſam tuā memor eſto improperioꝝ tuoꝝ: eoꝝ que ab inſipiente ſunt tota die. Ne obliuiſcaris voces inimicorum tuorum: ſuperbia eorum qui te oderunt aſcendit ſemper.

xiij. q. vj. c. hi q̄ ꝛ xxij. q. v. ſi quis. de. p. di. iij. c. talis.

¶ Ergo xpe exurge: ꝛ veni i carnē: ꝛ iudica cām tuā in nobis: ꝛ defēde eā ꝯ inimicos: ꝛ eſto memor iproperioꝝ tuoꝝ q̄ ab illo pp'lo iſipiēte ſunt: ꝛ dn̄r: ꝛ fiūt tota die ꝯ te. Et ne obliuiſcaris pūire voces ꝛ blaſphemias inimicoꝝ tuoꝝ: qꝛ ſupbia eoꝝ infidelium q̄ te oderūt aſcēdit ꝛ creſcit ſp. Nā qꝛ differs aduētū tuū: ꝛ punitionē ipſoꝝ: iō blaſphemāt dicētes deū iſr'l eſſe ipotentē: ꝛ dicūt legem tuā eſſe vanā: in q̄ ꝓmittiꝛ meſſias redēptor ꝛ liberator. Et etiā ſupbia ꝛ blaſphemia eorū aſcēdit ſp i celū ꝯ te: ꝛ creſcit in eis. Hec aūt expoſitio ſupradicta lꝫ ſit catholicha et ve: tn̄ q̄ꝛ dd̄ inuocat xpm̄ ex pte eccl'ie pro ſtatu vete. teſt. vt veniat in carnē ad liberandū eos ſpūal'r ꝛ tpal'r: ꝛ allegat figurā ꝑ figurato qꝛ idē Jeſus q̄ liberauit gen⁹ hūanū de ptāte diaboli ꝑ mortē ꝛ paſſionem: ꝛ aq̄s baptiſmi poſt incarnationē: idem met Jeſus eduxit ppl'ꝫ de egypto: ꝛ traduxit ꝑ mare rubrū i figura nr̄e redēptiōis ꝛ regnatiōis: vt ait btūs Judas in ſua canonica. Et ſic bene merito dauid allegat figuraꝫ pro figurato. Sꝫ qꝛ dd̄ habuit multiplicem ſpm̄ ꝓphetie ꝛ plura ſimul videbat in ſpū de xpo ꝛ eccl'ia qꝛ ꝓphanatio ꝛ vaſtatio templi: et ciuitatis facta per antiochū tempore machabeorum fuit figura ꝓphanationis ꝛ vaſtationis eccleſie que facta eſt ꝑ ſectā machometicaꝫ: ꝛ fiet per antixp̄m. ideo dauid in ſpiritu prophetico preuidit omnes ꝑſecutiones eccleſie vſq ad antichriſtū in figura per captiuitatē babylonie: ꝛ perſecutionē machabeoꝝ ſicut etiam preuidit Daniel. Et ideo eſt dicendum quod dauid in hoc pſalmo non ſolum inuocat chriſtū vt veniat in carnem ad liberandū illū ppl'm de ꝑſecutione infidelium: ꝛ totum genus humanū de poteſtate diaboli ſicut iſrael de egypto: vt dictū eſt in ſupradictis expoſitiōe: ſed etiā inuocat chri-

Uaſtatio tēpli fuit figura vaſtatio'e eccl'ie

nū vt veniat in ſcđo aduētu ad liberādū ec-
cleſiā ſuā iā ꝓſtratā de p̄ſte machometi ꝛ
antixp̄i. Nā ipſi dd̄ fuit reuelat⁹ tot⁹ diſcur
ſus eccl'ie vſq ad diē iudicij: vt frequēter di
ctū eſt: ꝛ iō exponēdus eſt iterū ſpecialr̄ iſte
pſalm⁹ de pſecutiōe machometi ꝛ antixp̄i:
vt diſtinct⁹ itelligat̄. Duo ḡ facit. Nā primo
exponēdo q̄rellā: p̄dicit ſtragē quā facturus
eſt antixp̄s in eccl'ia: ꝛ ei⁹ p̄curſores de ſecta
ſaracenica. Secūdo inuocat xp̄m: vt veniat
ad liberādū eccleſiā de poteſtate machome
ti ꝛ antixp̄i: allegādo chriſti oīpotētiam ibi.
3 Uſqquo de⁹ iproperabit inimic⁹. ¶ Quan
tū ad primū eſt primo notandum ꝙ ſicut ec-
cleſia chriſti habuit ꝛ hꝫ quatuor conditio-
nes ſanctorum ad conſtruendū: ita habuit ꝛ
hꝫ quatuor conditiōes inimicorū ad deſtruē
dū. Nā primo cōgregarūt eā apoſtoli p̄ ſuā
predicationē ꝛ miracula. Scđo martyres ri
garūt eā ſanguine ſuo. Tertio doctores ro-
borarūt eam declarando ſacras ſcripturas.
Quarto roborarūt eā ſancti viri cōfeſſores
ꝛ religioſi p̄ totā egyptū ꝛ ſyriā ꝛ armeniā ꝛ
meſopotamiā: ꝛ perſiā ꝛ indiā: ex quorū exē
plo ꝛ ſanctitate multi conuerſi ſunt ad fideꝫ
intātū ꝙ ab aſcēſione xp̄i vſq ad annū q̄ſi
ſeptingenteſimū oēs natiōes mūdi ab indis
vſq hiſpaniā ꝛ ab ethiopia vſq in ſcythiam
venerūt ad fidē xp̄i ꝛ cōgregate ſunt i eccle
ſia ſub iugo fidei pro maiori parte. Ita pari
modo ſurrexerunt quatuor cōditiones ini-
micorū quos preuidit Daniel. vij. c. per figu
ram quatuor beſtiarum in mari magno con
tra eccleſiam chriſti ad deſtruendam eam.
Prima autem beſtia fuit quaſi leena. Se-
cunda quaſi vrſus. Tertia quaſi pardus.
Quarta terribilis ſine nomine q̄ oēs alias
deuorauit. Per leenā intelligit̄ pſecutio ty-
rannorū. Et per vrſum pſecutio hereticorū
Per pardū aūt perſecutio ſaracenoruꝫ que
incepit poſt heracliū imperatoreꝫ circa an-
nos domini. dcc. q̄ ſecta iō dicit̄ quaſi pard⁹
ꝓpter varietatē nationū beſtialiū q̄ eā rece
perūt. Nā tres nationes magis viles ꝛ be-
ſtiales que eſſent in mundo receperūt ſectā
machometicam: ſcꝫ arabes turce ꝛ tartari ꝛ
vna pars ethiopū. Scđo dicit̄ ſimilis par-
do ꝓpter diuerſitatē hereſum: quas ꝯtinet
in ſe illa ſecta: q2 fuit cōficta ex multis ꝛ di-
uerſis hereſib⁹: q̄ tūc laborabāt in arabia:
puta ex hereſi virili q̄ dicebat xp̄m eſſe pu-
rū hoiem: ſed in eo habitare diuinitatē pa-
tris. Et cōcedebat ipm eē genitū ex ſpūſan-
cto ipſi⁹ patris. Et etiā ex hereſi iacobitaꝝ
q̄ ſeruāt circūciſionē. Et ex hereſi manicheo
rū q̄ dicebāt xp̄m nō vere mortuū ꝛ paſſum
realiter ſꝫ in apparētia. Et ex hereſi mōta-
norū q̄ dicebāt xp̄m poſt antichriſtū ꝛ reſur
rectionē generalē regnaturum mille annis

Quatuor cōditiōes ad cōſtruēdū et deſtruēdū eccleſiā

Not. de q̄tuor beſtiis i mari.

in libertate ꝛ felicitate carnali cū ſuis. Uñ
dicūt ſaraceni ꝙ deus ad hoc creauit et ge-
nuit xp̄m ex ſpū ſuo: vt debellet ꝛ interficiat
antixp̄m in fine dierum: ꝛ iudicet mundum
ꝛ regnet in hoc mūdo per mille annos poſt
ea cuꝫ ſuis ꝛc. ¶ Uñ ex his quatuor falſis
aſſertionib⁹ ꝛ hereſib⁹ eſt cōficta lex macho
metica: vt pꝫ i ſuo alcorano. Et iō deſignat̄
p̄ tertiā beſtiā q̄ dr̄ pard⁹ ꝓpter diuerſitateꝫ
colorū: iſta tertia beſtia conata ē deſtruere
totā eccleſiā: intm̄ ꝙ ſub ſuo dñio ſubiuga-
uit totā ſcythiā: ꝛ maiorē p̄tē indoꝝ: ꝛ totaꝫ
p̄thiā: ꝛ aſiā ꝛ p̄ſiā: ꝛ ſyria: ꝛ chaldeā: ꝛ me-
diā: ꝛ oēs armenias: ꝛ minorē aſiā: ꝛ greciā:
ꝛ ſyriā: ꝛ arabiā: ꝛ egyptū: ꝛ q̄ſi totā ethiopiā
ꝛ aphricā. Et reduxit eccl'iaꝫ xp̄i ad vnū an-
gulū mūdi i p̄te ipſi⁹ europe. Quarta beſtia
terribilis expectat̄ p̄ quā deſignat̄ antixp̄s.
Iſta q̄rta beſtia dr̄ ceteras tres deuoraſſe: eo
ꝙ oēs alias dꝫ trahere ad ſe: ꝛ ſeq̄nt̄ eū. Nā
ipe antixp̄s erit circūciſus: vt trahat ad ſe iu
deos ꝛ ſaracenos: ꝛ finget ſe ſeruare vet. te.
ꝛ ēt legē machometicā i p̄te niſi q2 totalr̄ ne
gabit xp̄m: eo ꝙ dicet ſe eē meſſiā i lege pro
miſſum. Et erit hypocrita ꝛ heretic⁹. Et cuꝫ
armis oīm ſupradictaꝝ beſtiarū ipugnabit
eccl'iā. Uñ q̄cq̄d ab aliis relictū ē: iſte vaſta-
bit: ꝛ ſic dicūt cōiter doctores ꝙ oēs tres be
ſtie p̄ores. ſ. tyrāni ꝛ h'tici ꝛ ſaraceni ſunt et
p̄curſores antixp̄i. Et ſic pſecutio illoꝝ aſcri
bit̄ ātixp̄o i ſacra ſcriptura. Sꝫ ipe ꝯſummabit
vaſtationē ꝛ pſecutionē eccl'ie. Et hāc pſecu
tionē. ſ. ātixp̄i ꝛ ſuoꝝ p̄curſoꝝ q̄ ſūt ſaraceni
p̄dicit ꝛ deflet ꝓpheta dd̄ i h̄ pſalm. put p̄ui
dit in ſpū. ꝛ fuit erudit⁹ a ſpūſctō ꝛ ſic p̄ ma-
iori p̄te p̄dicit̄ pſecutio machometi p̄curſo-
ris antixp̄i in hoc pſal. Dicit ergo dd̄ in pſo-
na eccl'ie. xp̄i. O de⁹ ꝛ hō xp̄e vt q̄d. i. q̄re re-
puliſti eccl'iā tuā in finē. i. totaliter ſiue a p̄n
cipio vſq in finē p̄miſiſti eccl'iam vexari per
has q̄tuor beſtias ſucceſſiue: ꝛ irat⁹ ē furor
tuus ſuper nos qui ſumus oues paſcue tue
quos in pplm̄ ꝛ ꝓprias oues elegiſti: ex qui
bus in ſancta eccleſia legē euāgelicā ꝛ eccle
ſiaſtica ſacra in paſcuā ꝛ paſtū preparaſti:
iō ne derelinq̄s eas: ſꝫ memor eſto cōgrega
tiōis. i. eccl'ie tue: quam ꝯgregaſti ab initio
tui aduētus. Prio ex duodecim apoſtolis et
lxxij. diſcipulis: ꝛ ſic paulatim eā ex iudeis
ꝛ gētilib⁹ adunaſti ꝛ poſſediſti ꝛ magnā fe-
ciſti. Et redemiſti virgā. i. ſceptrū h'ditatis
tue. i. totā eccleſiā ex fidelib⁹ ꝯgregatā q̄ dr̄
ſceptrū et regnū h'ditatis tue. Et dr̄ mons
ſyō p̄ diuinā cōtēplationē in quo mōte ꝛ he-
reditate tua habitaſti ab initio tui aduētus
Leua ḡ man⁹ ꝛ potētiā tuā i ſuphias eoruꝫ
inimicoꝝ ifideliū iudeoꝝ ꝛ tyrānorū ꝛ here
ticoꝝ ꝛ ſaracenoꝝ ꝛ ſequaciū antixp̄i q̄ eā
pſequunt̄. Nā quanta malignat⁹ eſt. i. quan

Not. bene lex machometica.

Eccleſie cōgregatio.

ta mala fecit ⁊ cõmisit cũ malitia ppl's infi- deliũ inimic⁹ in sctõ:idest in sanctuario ⁊ ec- clesia tua:q̃ infideles tyrãni ⁊ saraceni: q̃ te oderũt ⁊ gloriati sunt in medio solẽnitat. o tue.i. in medio ecclẽiaꝝ: vbi celebrant solẽni tates ⁊ festiuitates tuas:qꝛ eas pphanarunt cõmittẽdo turpitudines ⁊ abominatiões in

Not. ecclesija:⁊ faciẽdo eas mesquitas vbi lau- da⁊ sacrileg⁹ ⁊ immũd⁹ machomet⁹. Et po- suerũt signa.i. vexilla sup summũ ⁊ summi- tates ecclẽiaꝝ in exit⁹.i. in signũ victorie ⁊ p speritatis. Signa dico posuerũt ⁊ nõ cognoue rũt deũ ⁊ dñm:sʒ inuocabant nomẽ sacrilegi machometi i signũ victorie. Hoc pdicit pro- pheta. Nã qñ saraceni capiebant ciuitates xp̃ianorũ ponebãt vexilla eoꝝ sup turres ⁊ cãpanilia ecclẽiarũ in signũ victorie:⁊ inuo- cabãt magnis vocib⁹ pseudo pphaʒ macho metũ. Et sic fecerũt p totã egyptũ ⁊ aphricã: ⁊ etiã hoc fecit turchus in Constantinopoli in tẽplo sancte sophie. Et qñq̃ ex ecclesijs nr̃is ⁊ vt plerũq̃ faciebãt mesquitas ad ado rãdũ fʒ nephãdũ ritũ eoꝝ. Et qñq̃ ecclẽias scẽdebãt igni:⁊ cũ securib⁹ frãgebãt ianuas eaꝝ. Et iõ subdit: quasi in sylua.i. sicut solet fieri in sylua qñ fabri carpẽtarij deijciunt ⁊ scin dunt arbores cũ securib⁹:ita in idipsum i.similiter exciderant isti sacrilegi saraceni ⁊ turce ianuas ei⁹.s.ecclẽie securib⁹:⁊ simil'r deiecerũt eã scʒ ecclẽiã in securi ⁊ ascia qd ẽ instrm ad scindẽdũ ⁊ dolãdũ ligna. Et nõ so lũ nõ sufficiebat eis deijcere ⁊ diruere eccle sias:sʒ etiã incenderũt igni sanctuariũ tuũ. Et polluerũt tabernaculũ nois tui i terra. Hoc dicit qꝛ q̃sdã ecclẽias psternebãt:⁊ q̃sdã incẽdebãt igni:⁊ q̃sdã pphanabãt faciendo ⁊ cõmittẽdo in eis turpitudines:aut pollue bãt faciẽdo ex eis mesquitas eorũ ad adorã dũ. Et notãter dr in terra:qꝛ tabernaculum dei qd est in celo nemo põt polluere. Jtẽ ta- bernaculũ nois dei proprie est humanitas xp̃i q̃ sedet a dextris dei:qd tabernaculum nemo põt polluere. Et iõ lʒ infideles ppha nẽt ⁊ polluant ecclesias materiales in terra tñ in hoc nõ ledi⁊ xp̃s in celo. Vñ qꝛ sarace- ni ⁊ turce sattagũt ⁊ conan⁊ totaliter aufer- re verũ cultũ dei a terra:cũ phibẽt campa- nas sonare:imo totaliter auferũt ⁊ ex eis fa ciũt machinas ⁊ tormenta quas vulgariter bombardas vocãt ad muros ciuitatũ diruẽ dos. Et nõ pmittũt festiuitates xp̃i publice celebrari. Et hoc crudelius ⁊ vehemẽti⁹ fa- ciet antixp̃s:iõ subdit ppheta cognatio eo- rũ.s.antixp̃s ⁊ saraceni ⁊ turce precursores ei⁹ dixerũt ⁊ decreuerũt simul in corde suo: faciam⁹ quiescere a terra dies festos deinc amplius celebren⁊ in honorẽ xp̃i.s.diẽ natiui tatis ⁊ festũ resurrectiõis ⁊ ascẽsionis ⁊c. ĩmo cogũt xp̃ianos laborare i die dñico:⁊c.

sicut manifeste videm⁹ facere istã turcã i ci- uitatib⁹ quas capit a xp̃ianis. ¶ Signa nr̃a. L Ad cui⁹ itellectũ ẽ notãdũ qd multi mali xp̃ia ni ⁊ simplices vidẽtes pspitatẽ saracenoꝝ ⁊ victorias eoꝝ:⁊ vidẽtes p oppositũ defectio nẽ xp̃ianoꝝ nõ cõsiderãtes q̃ ista eueniunt ex nr̃is demeritʒ ⁊ pctis:qꝛ de⁹ punit xp̃ia- nos malos tpal'r cũ inimicis infidelib⁹ putant q̃ de⁹ total'r dimisit ecclẽiã ⁊ pplm xp̃ianoꝝ tãq̃ reprobatũ:⁊ diligit infideles:⁊ ita multi facti sũt saraceni negãtes nomẽ xp̃i:⁊ ita tpe antixp̃i p maiori pte oẽs auari ⁊ voluptuosi sequen⁊ eũ. Hoc puidẽs dd dicit in psona il- lorũ apostatarũ:iã nõ vidim⁹ signa nr̃a.i. mi racula q̃ de⁹ siue xp̃s solebat facere i fauorẽ fideliũ i pmitiua ecclẽia. Etiã nõ ẽ i mũdo ali q̃s ppheta ⁊ sctũs hõ missus a deo:sicut so- lebat fieri q̃ pdicet nobis:imo oẽs ecclẽiasti ci sũt dediti supbie ⁊ ambitioni ⁊ auaritie et voluptatib⁹:⁊ sic nõ ẽ q̃ reprehẽdat. Hoc er go est signũ q̃ de⁹ iam nõ cognoscet amplius nec curat de sua ecclesia:sequamur ergo se ctã saracenicã aut antixp̃m:⁊ hoc videmus manifeste. Nã maior pars exercitus ipsius turce:vel sunt xp̃iani:vel apostate ex xp̃ia- nis facti machometani propter fauorem. nũ. q̃ i.nois

Usq̃quo deus.

¶ In hac secũda parte cõqueri⁊ cet⁹ fide- liũ remanentiũ apud xp̃m allegando eius omnipotentiã dicẽs. O xp̃e de⁹ vsq̃quo ista inimicus.s. machometus ⁊ antichrist⁹ ipros perabit tibi ⁊ ecclesie tue:⁊ iste aduersari⁹ antixp̃s irritat ⁊ cõtẽnit nomẽ tuũ:qd tota- liter cona⁊ de terra delere:vt q̃d.i. quare o xp̃e auertis manuʒ tuã quin punias eum ⁊ auertis dexterã tuã i finẽ.i. totaliter de me- dio sinu tuo.i. q̃re nõ abstrahis manũ tuam de sinu tuo:⁊ excitas potẽtiã tuã ꝯ eum q̃re permittis regnare tantũ istũ sacrilegũ ma- chometũ ⁊ istũ antixp̃m filium pditionis: et q̃re non punis eos:⁊ das finẽ psecutionib⁹ ecclẽie tue? Et ad hoc allegat oipotentiã xp̃i dicens:tu hoc potes facere supple sicut feci sti maiora quãdã:nã tu rex noster q̃ es deus ante secula operatus es salutẽ nostre redẽ- ptionis in medio.s. hierusalẽ q̃ est sita in me dio terre habitabilis nr̃e:vt dictũ est. Nam ibi fuisti crucifixus ⁊ sepultus ⁊ resurrexisti ⁊ oia sacra ecclesiastica instituisti ⁊ spm̃ san ctũ in apostolos misisti. Jtem tu confirmasti mare aquarũ baptismalium in virtute tua ꝓprio p cõtactum tui corporis dãdo aq̃s vir- tutẽ regeneratiuã. Scđo dãdo virtutẽ eis p exitũ sanguinis ⁊ aque de latere tuo. Et sic cõtribulasti i aq̃s baptismalib⁹ ⁊ pniaĩb⁹ capita draconũ.i. oia septẽ vitia capitalia. Nã oẽ pctm̃ delet baptism⁹ ⁊ pnia. Jtem tu cõfirmasti etiã mare galilee in virtute tua

qñ ſiccis pedib⁹ ſup aquas ambulaſti: ⁊ pe-
trũ ſup aq̃s ad te venire iuſſiſti: ⁊ qñ mare ⁊
vẽti obedierũt tibi. Itẽ tu confregiſti capita
draconis.i.diaboli p legẽ euãgelicã ⁊ eccleſia
ſtica ſacramẽta: ⁊ dediſti ipm draconẽ.i.dia

eccle- ſie pſecutores dicebant capita draconis.

boliũ i eſcã pplis ethiopũ .i.ſeu peccatoru⁹.
¶ Ad cuius intelligentiã e ſt notandũ q̃ re-
ges ⁊ pncipes gentiũ ⁊ tyrãni pſecutores ec-
cleſie dicebant capita draconis.i.diaboli: q̃
bus diabol⁹ dñabat toti mũdo p idololatriã
⁊ p quos diabolus pſequebatur ⁊ cruciabat
martyres: ſʒ iſta capita confregit xp̃s in aq̃s
baptiſmalib⁹ tp̃e magni cõſtãtini: et eiectis
idolis oẽs reges ſubiecit iugo fidei: et dedit
ipm diaboliũ comedẽdũ pplis ethiopũ.i.iu-
deis et ceteris infidelib⁹ p infidelitatẽ ⁊ pec
cata denigratis. Uñ pctã ⁊ diabol⁹ ſunt eſce
ipſis infidelibus ⁊ pctõrib⁹. Nã honores et
dignitates ſunt eſca ſupborũ: ⁊ pecunie ⁊ di
uitie ſunt cib⁹ et eſca auarorũ ⁊ voluptates
eſca luxurioſorum. Et ſic de ſingulis: oĩa iſta
cõtẽpſerũt xp̃iani qñ abrenũciauerunt dia
bolo ⁊ põpis ei⁹: ⁊ reliquerũt ea pplis iudeo
rũ: q̃ pp̃ter iſta mũdana noluerũt xp̃m reci
pere. Et iõ iſta ſunt in eſcã iudeis et ſaracẽ-
nis ⁊ ceteris infidelib⁹ ⁊ ingratis p pctm̃ no-
bis aũt reliq̃t in eſcã eccl'iaſtice ſacr̃a: q̃ ſu-

Hoĩ- nes terreni ſũt eſca diaboli.

mus oues paſcue ei⁹. Et nota q̃ ſicut diabo
lus cũ ſuis ſeptẽ viciĩs eſt eſca hoĩm terreno
rũ: ita pariter hoĩes terreni ſunt eſca diaboli:
vñ ſicut ſupbi comedũt honores: ⁊ auari bo
na tp̃alia ⁊ pecunias male acq̃ſitas: et luxu
rioſi comedũt voluptates carnales q̃s dia-
bolus eis pſuadet: ita poſt mortẽ diaboli co
medũt terrenos ⁊ auaros ⁊ luxurioſos i in-
ferno: q̃ oẽs iſti ſunt oues in inferno poſiti
ſunt: ⁊ mors depaſcet eos. pſal. xlviij. Et iõ
dixit de⁹ ſerpẽti antiquo. geñ. iij. terrã come
des oĩb⁹ dieb⁹ vite tue.i.hoĩes terrenos et
pctõres. q.d. ſicut hoĩes terreni comedent te
i hac vita: ita tu cõedes eos poſt mortẽ i iferno. Et ſic p; qualr diabol⁹ eſt eſca hoĩm ter
renoʒ ⁊ ecõuerſo. Itẽ iob. xl. Ecce behemoth
quẽ feci fenum q̃ſi bos comedet ⁊c. Et hoc ẽ
q̃d ait hic ppheta dicens: tu cõfregiſti capi
ta draconũ: ⁊ dediſti eũ eſcã pplis ethiopuʒ
⁊c. Et ſequit̃ tu dirupiſti fontes ⁊ torrentes
q.d. ſicut quondã dirupiſti ⁊ abſtraxiſti fon-
tes et torrentes aquarũ qñ pcuſſiſti petram
oreb ⁊c. ita tu pcuſſiſti corp⁹ ⁊ latus tuum in
paſſione vñ fluxerũt aque ⁊ fontes ⁊ torren
tes eccleſiaſticorũ ſacrorũ ad nr̃aʒ redẽptio
nẽ ⁊ ſalutẽ: ⁊ ſicut ſiccaſti flumina in egypto
ita ſicca.i. fluuios ethan.i. fluuios fortes aq̃
rum.i. pſecutionũ tyrannoruʒ ⁊ imperatorũ
qñ eorũ potẽtiã exiccaſti ⁊ extinxiſti. Et ſicca
ſti etiã oĩa flumina cerimonialis legis vete
ris ⁊ totũ pſalmũ ppli iudaici: qñ ei⁹ hoſtiã
⁊ ſacrificiũ et regnũ et ſacerdotiũ abſtuliſti.

Itẽ tu xp̃e iʒ apparens nũc in hũanitate. tñ
tu idẽ es ille q̃ tunc feciſti in figura oĩa illa ſi
gna ⁊ pdigia q̃ fecit moyſes i egypto ⁊ i ma
ri rubro ⁊ i deſerto. Sʒ poſtea poſt icarnatio
nẽ ipleuiſti oĩa ſupradicta q̃ tũc fuerũt figu-
ra: q̃ iʒ nũc rex nr̃ appareas i hũanitate: tũ tu
es de⁹ añ ſecula: q̃ i pncipio erat v̄bũ: ⁊ de⁹
erat v̄bũ ⁊c. ⁊ oĩa p te facta ſunt tãq̃ p v̄bũ.
Iõ tu⁹ eſt dies et tua eſt nox: ⁊ tu xp̃e fabri-
catus es aurorã ⁊ ſolẽ. ⁊ tu feciſti terminos
terre ⁊c. Et nota q̃ hoc v̄bũ fabrico cũ ſimi
libus poteſt eſſe cõmune i ſc̃dis ⁊ tertiis p̃-
ſonis: p; ut hic p; qñ dicit: tu fabricatus es
aurorã ⁊c. Si ergo tu xp̃e es tã oĩpotẽs: q̃
oĩa p te creata ſunt: ⁊ feciſti oĩa illa ſigna et
pdigia in veteri teſtamẽto. Et poſtea in no-
uo feciſti maiora. ſ. omia myſteria nr̃e redẽ-
ptiõis ⁊c. ergo memor eſto dñi⁹ gregis ⁊ ec
cleſie tue: ⁊ nõ pmittas eã perire: q̃ inimi-
cus tu⁹ machomet⁹ improperauit.i. impropriã
multa fecit dño: ⁊ pplis inſipiẽs ipſi⁹ antixp̃i
incitauit nomẽ tuũ: q̃ totalr̃ conat⁹ eſt dele-
re nomẽ tuũ de terra: ⁊ blaſphemat̃ ipm: ⁊ in
citauit etiã totũ mũdũ ꝯ nomẽ tuũ: ⁊ fideles
tuos diuerſis tormentis afflixit. Rogo ergo
ne tradas alas pauperũ xp̃ianorũ ꝯfitẽtes
tibi iſtis beſtiis: ſcʒ machometo ⁊ turce: ⁊ tar-
taro: ⁊ antixp̃o deuorãdas. Et ne obliuiſca-
ris finalr̃ ⁊ totalr̃ alas pauperũ tuorũ: q̃ ia-

Machomet⁹ ⁊ ſui dñr beſtie.

tis pmiſiſti eos affligi. ¶ Et dñr beſtie ma-
chomet⁹ cũ ſuis ⁊ antixp̃o. Primo pp̃ter vitaʒ
beſtialẽ ⁊ voluptuoſam. Scdo pp̃ immanitatẽ
⁊ crudelitatẽ quã exercẽt ⁊ exercebũt i xp̃ia
nos ⁊ maxime antixp̃s q̃ ſimul erit tyrãn⁹ et
hypochrita ⁊ heretic⁹ ſic habebit oẽs p̃prie
tates aliarũ beſtiarũ eccliam pſequẽtiũ. Et
ideo dicit̃ ſimilis pardo ideſt machometo: ⁊
habet pedes vrſi: ⁊ ſic erit hypochrita ⁊ dra
co: ⁊ qr̃ habet os leonis: ⁊ ſic erit tyrãn⁹. Et
etiã per iſtã beſtiã põt itelligi ſpũaliter iſte
machomet⁹ precurſor antixp̃i: xp̃iani v̄o di-
cunt̃ pauperes eo q̃ pp̃ter bona tp̃alia tpor-
lia reliquerunt. Et dicunt̃ etiã pauperes: q̃
antixp̃s ⁊ machomet⁹ xp̃ianos bonis tp̃ali-
bus expoliabunt: et ſuos ditabunt: ⁊ iõ ſub-
dit: o chriſte reſpice in teſtamẽtũ tuũ: ⁊ legẽ
tuã euãgelicã: qm̃ iacent ⁊ ſequaces anti-
xp̃i: q̃ obſcurati ſunt ⁊ denigrati ſunt in ſecta
machometica ⁊ antixp̃i: ⁊ repleti ſunt ⁊ dita-
ti domib⁹ iniq̃tatũ terre.i. domib⁹ ⁊ bõis tpa
lib⁹ ſeu diuitiis terrenis: q̃s cum iniq̃tate ⁊
rapina acquiſierũt: ⁊ nobis abſtulerũt iniu
ſte ⁊ inique: bona enim tẽporalia ⁊ p rapinã
ablata dicuntur dom⁹ et bona iniquitatum
i. per iniquitatem ⁊ iniuſtitiam ablata: bona
etiam tp̃alia dñr dom⁹ ⁊ vaſa iniq̃tatum: q̃
in eis includitur oĩs iniquitas. ſ. iniuſtitia: ⁊
rapina: et fraus ⁊ dolus: ideo dñr mammo-
na iniquitatuʒ. Subdit ergo. O xp̃e rogo ne

ppl's xpian⁹ fact⁹ cōfuſus auertat̄ ⁊ deficiat̄ ⁊ cōtēnat̄ fact⁹ cōfuſus. Et nō pmittas ipm ɔfundi: ſed libera eū de ore beſtiarū ſupradictarū: vt honoret te. Nā ſupradicti diuites ⁊ raptores nō laudabūt te: imo blaſphemabūt. Sʒ sol⁹ ppls xpian⁹ paup ſine bonis tpalib⁹ ⁊ inops ſine humano auxilio laudabūt nomē tuū: ⁊ ɔfitebunt̄ fidē catholicā. Sed h nō poterūt facere niſi adiuueris eos. Ergo exurge ⁊ veni ne videaris dormire: ⁊ indica cām tuā ⁊ iniuriā ꝯ te factā: ⁊ eſto memor iproperiorū tuorꝝ q̄ facta sūt tota die ⁊ p totū tps pſecutiōis ab inſipiēte antixpo: ⁊ interfice ipm ipū ore tui: put dt aplo. ij. Theſ. ij. Et moriat̄ iſta beſtia: ⁊ ne obliuiſcarɜ voces blaſphemie inimicorū tuorꝝ. s. machometi ꝗ̄ antixpi. qm̄ ſupbia eorꝝ q̄ te oderūt ⁊ blaſphemauerūt ip aſcēdit i celū ad aures dei pris ⁊ etiā p aſcēdit ⁊ creſcit. q.d. veni ⁊ deſtrue. Prio ſectā machometicā. Deinde ſectā antixpi cū ſuo auctore: q̄ ecclīā tuā affligerūt: ⁊ nomē tuū blaſphemauerūt. Et ēt tota iſta vltima pticula pōt referri ad vltimū iudiciū ad qd xps veniet cū pt referri ad vltimū iudiciū ad qd xps veniet cū ptāte magna ⁊ maieſtate: ⁊ iudicabit ſupradictas beſtias. s. machometū ⁊ antixpm cū oib⁹ ſeqcib⁹ ſuis: ⁊ cū oibus īfidelib⁹ ⁊ ipenitētib⁹: ⁊ mittet eos i ſtagnū ignis iferni: vt pʒ Apo. xix. paupes autē xpianos q̄ pſecutionē paſſi ſunt pp iuſtitiaʒ fidei ducet xps i regnū pris: vt pʒ Apo. xx. ⁊ mat. xxv. Et iō dt dd: exurge de⁹ ⁊ iudica cāʒ tuā ⁊c. Tota ḡ ſnia hui⁹ pſal. fm ſcdā expoſitionē eſt ꝙ dd puidit i ſpū iminē pſecutionē eccl'ie xpi p machometū ⁊ antixpʒ finalr faciēdā. Et iō inuocat xpm vt veniat ad liberādū oues ſuas de ore iſtarꝝ duarꝝ beſtiarū. ¶ Uñ i pſona eccl'ie dt. O dñe ieſu xpe poſtꝗ̄ tu creaſti iſtas oues. ⁊ ab initio tui aduēt⁹ ūnū gregē ɔgregaſti: ⁊ multiplr redemiſti: ⁊ de ore dracōis p baptiſmū liberaſti: libera ḡ ipʒ pplʒ finalr. de māu iſtarꝝ duarꝝ beſtiarꝝ s. machometi ⁊ antixpi: ⁊ i fine i iudicio punias pſecutores eccl'ie in cruciatū eternū: ⁊ glifica pauperes tuos in vitā eternā: q̄ q̄dē petitio implebit̄ p interitū ipſius antixpi.

f.q.f. c.ſtē vige ri. ⁊ d ɔf. di. f. qū autē ſtam⁹

Confitebimur tibi de⁹: cōfitebimur: ⁊ iuocabim⁹ nomē tuū

¶ Titul⁹ victori ſiue ad victoriā in finē ne diſpdas pſal. ipſi aſaph. ex titu. pʒ ꝙ dd fecit hūc pſal: dirigēs nos in xpm q̄ eſt finis legis. Et cātabat̄ cū oi conatu p chorū ipſius aſaph: eo ꝙ dirigit̄ toti eccl'ie: vt frequenter eſt declaratū. Et addit̄ ne diſpdas: eo ꝙ propheta in pſona toti⁹ eccl'ie rogat deū ne permittat eccl'ia diſpdi p infideles. Iſte pſal. ab aliq̄bus hebreis ⁊ etiaʒ catholicis exponit̄ de populo iſrael redeūte de captiuitate babylonica dicente: cōfitebimur tibi deus confitebimur: qñ egreſſi fuerimus ab hac captiuitate: ⁊ narrabimus mirabilia tua: eo ꝙ facies iudicium et punitionē ⁊ vltionē de inimicis noſtris: vt pʒ p totū diſcurſum pſal. inquantū deus pmittit facere vindictaʒ ⁊c. Sʒ rabbi chāhi dicit ꝙ iſte pſal. factus eſt in pſona pplī iudeorū exiſtētis in hac captiuitate expectātis liberari p meſſiā quē falſo ⁊ fruſtra expectāt: qui eſt facturus vltionē de xpianis et ceteris gētib⁹ q̄ affligunt eos in hac captiuitate. Ideo dicit iſte pplſ. O de⁹ qñ tu miſeris meſſiam: ⁊ liberauerit nos de hac captiuitate tunc confitebimur tibi ⁊c. ſʒ quia ſcda expoſitio eſt erronea inqtuʒ tollit tps aduēt⁹ meſſie: ⁊ pma eſt inutilis inqtuʒ illō qd eſt ſpūale expectat tpale: ꝺ eſt dicēdū fm catholicā ⁊ verā intelligētiā pphete ⁊ eccl'ie: ꝙ dd puidens in ſpū gaudium fideliū de aduētu meſſie ⁊ bñficio nr̄e redēptionis: ⁊ puidēs futurū iudiciū ⁊ punitionē faciēdā p xpm de pſecutorib⁹ eccl'ie ⁊ de trāſgreſſoribus legis euāgelice fecit hunc pſal. orās ne de⁹ pmittat diſperdi pplm ſuū: ſed faciat vltionē de pſecutorib⁹ eius in quo oſt ne forſan habuit certitudinē de aduētu meſſie ⁊ punitiōe faciēda de iniqs. Iō introducit pplʒ fideliū dicēs O xpe de⁹ nos ɔfitebimur tibi. i. laudes dabim⁹ tibi. Primo pp̄ter bñficiū incarnatiōis ⁊ noſtre redēptiōis: qꝛ nos a pctō et ppetua captiuitate liberabis. Scdo cōfitebimur tibi qꝛ de diabolo ⁊ inimicis eccleſie facies vindictā ⁊ vltionē ⁊ inuocabimus nomen tuum quod eſt ieſus.

Narrabimus mirabilia tua cum accepero tps ego iuſtitias iudicabo.

¶ Et ſic etiā ɔfitēdo narrabim⁹ mirabilia tua: ⁊ predicabimus myſteriū incarnatiōis ⁊ natiuitatis ⁊ pdicatiōis: ⁊ miraculorū opatiōis: ⁊ mortis ⁊ paſſionis ⁊ reſurrectiōis et aſcēſiōis ⁊c. q. d. ſic agem⁹ grās: ⁊ celebrabimus feſtiuitates ⁊ memoriā horū bñficiorū ⁊c. Cū accepero tps. ¶ Hec eſt ſcda pars hui⁹ pſal. in qua loquit̄ xps in lege pmiſſ⁹: q̄ locutio pōt cōtinuari cum ſupradictis verbis. Prio ꝙ dd dicat. O xpe deus non cōfitebimur tibi ⁊c. eo ꝙ p reuelationē dixiſti mihi ola vba ſequentia. s. cū accepero tps ego iuſtitias iudicabo ⁊c. Uł pōt dici ꝙ iſte pſal. eſt quidā dialogus in quo dd dicit in pſona toti⁹ eccl'ie: ɔfitebimur tibi de⁹ ⁊c. Sʒ poſtea xps rñdēs dicit vba ſequētia: s. cū accepero ⁊c. qñocunq̄ intelligat̄: xps eſt ille qui loquit̄ in hac ſcda pte: vbi xps tria facit. Nam pmo promittit venire in carnē ad iudiciūm diſcretionis. Scdo pmittit dare legē iuſtificantem: prohibentem omnem violentiam ⁊ iniuſtitiam. Tertio promittit facere vltio-

f.q.f. c.ſertur. et d pe. d. ii. .q. nō eſt. mirum.

nē de ſupbis ꝛ tranſgreſſorib⁹ ꝛ pſecutorib⁹ legꝫ euāgelice. Scd̄a ibi: dixi iniq̄s. tertia ibi: q2 neqꝫ ab oriēte. ¶ Quātū ad p̄mū ē aduertēdū ꝙ xp̄s q̄ eſt v̄bū p̄ris ꝛ de⁹ ab eterno cō ſubſtātialis p̄ri cū ſit etern⁹ ꝛ ſupra oē t̄p̄s tā cī⁹ ē tpalis ꝛ mortalis formā ſui accipiēdo. Et ſic accipiēdo carnē accepit mortalitatē: ꝛ accepit t̄p̄s: q2 fact⁹ ē hō tpalis ꝛ mortalis: i q̄ forma dedit nobis legē euāgelicā. Et i ea dē forma dꝫ mūdū iudicare: in q̄ iudicat⁹ ē a pilato. Et h̄ eſt qd̄ dicit hic xp̄s rn̄dēdo vo lo eccl'ie dicēs: tu od̄ ꝛ vos oēs fideles dicitꝭ q̄ nō p̄mittā eccl'iā diſpdi ꝛ ꝙ ↄfitebimini mi hi ꝛc. Et ego dico vobis ꝛ p̄mitto ꝙ cū accepero t̄p̄s. i. cū aſſūpſero carnē hūanā: ꝛ effe ct⁹ fuero tpalis ꝛ carnalis ꝛ mortalis: ꝛ venero in carnē: ego tūc iuſtitias q̄s petitis iudicabo. P̄rio p iudiciū diſcretiōis. Scd̄o p iudiciū examinatiōis ꝛ retributiōis ꝛ pūitiōis: q2 puniā veſtros pſecutores: ꝛ liberabo ꝛ reſtaurabo eccleſiam meā: ꝛ fideles meos.

xp̄s accepit tē pus: q2 factus eſt hō.

Liquefacta ē terra ꝛ oēs q̄ habitāt in ea: ego cōfirmaui colūnas eius.

xiiij. d. ſit res eos.

¶ Hic explicat modūꝫ hui⁹ reſtaurationis. Ad cui⁹ intellectū eſt notādū ꝙ corda hoīm an̄ xp̄i aduētū maxīe corda gētiliū erāt dura ꝛ lapidea p ſupbiā: ſꝫ xp̄s fecit ea carnea: ꝛ liq̄fecit ea p humilitatē ꝛ doctrinā euāgelicā: ꝛ fidē ꝛ charitatē. Item ex alia p̄te caro hoīm erat liq̄facta ꝛ fragilis ꝛ p̄na ad cadēdū ꝛ peccandū: ſꝫ xp̄s firmauit colūnas ei⁹ i. fortificauit vires aīe p fidē ꝛ charitatēꝫ et grām ꝛ eccl'iaſtica ſacr̄a: ꝛ p doctrinaꝫ legis euāgelice. Itē tota eccl'ia fuit i p̄ncipio etiā fragilis. Nā i paſſiōe relicto xp̄o oēs fugerūt ꝛ petr⁹ ad vocē vni⁹ ācille ter negauit xp̄m: ꝛ in illis dieb⁹ oēs ap'li ꝛ diſcip'li erāt i cenaculo abſcōditi ꝛ ↄgregati p̄pter metū iudeoꝝ. Sꝫ xp̄s miſit ſp̄mſctm̄ i eos q̄ erāt colūne eccleſie fragiles. Et ſic xp̄s ↄfirmauit ꝛ fortificauit colūnas eccl'ie. Et ſic xp̄s i ſuo aduētu liq̄fecit ꝛ mollificauit dura: ꝛ ↄfirmauit ꝛ fortificauit fragilia p fidē et eccl'iaſtica ſacr̄a. Dicit ergo xp̄s q̄n ego veni in carnē tota terra ꝛ oēs q̄ habitāt in ea erat liq̄facta ꝛ fragilis: oīa corda hoīm erāt diſſoluta ꝛ corrupta in morib⁹ ꝛ hoc nō ſolū in pp'lo gētili: ſꝫ etiā iudeis: ſꝫ ego ↄfirmaui colūnas ei⁹. ne totali'r caderent i ruinā. Nā ↄſtitui. xij. ap'los ꝛ. lxx. diſcip'los ꝛ eos in fide ſolidaui: ꝛ hos feci colūnas ſup quos ſuſtentat' eccl'ia ꝛ iſti predicarūt legē euāgelicā: ꝛ ↄuerterūt oēs gētiles ad fidē: ꝛ liberarūt gen⁹ humanū de magna ruina: ꝛ texerūt oēs fideles ſub vno tecto eccleſie. Et ſic nūq̄ iſta eccl'ia ruet: nec totali'r cadet: q2 ego cōfirmaui colūnas ei⁹ per. xij. ap'los ꝛ p. xij. articulos fidei. Et p. vij. eccl'iaſtica ſacr̄a. Et p legē ꝛ p̄cepta euangelica.

hō fragilis ſolidat p xp̄m.

Dixi iniquis nolite iniq̄ agere: ꝛ delinquentib⁹ nolite exaltare cornu. xv. c. vi. c. vii. ꝛ

Nolite extollere i altū cornu vr̄m: nolite loqui aduerſus deū iniq̄tatēꝫ. xxiij. q. j. c. ſi pe ſtrus

¶ Hic xp̄s ſp̄ali'r p̄mittit dare legē euāgelicā p quā firmat' eccl'ia: ꝛ diſcernit pp'l's fideles ab infideli. Et ponit p̄teritū p futuro p̄pter certitudinē p̄phetie ſcḋm morē ſuū. Unde dicit: ego ↄfirmaui colūnas eccl'ie: nō ſolū p apoſtolos ꝛ diſcipulos: ſꝫ ēt p legē euāgelicā. Nā ego in lege euangelica dixi et p̄cepi iniq̄s et violētis ꝛ iniuſtis: ne pſequāt iuſtos et paupes ꝛ ſimplices: imo dixi nolite iniq̄ agere ↄ deū ꝛ p̄ximū: ꝛ etiā dixi delinquētib⁹ ꝛ trāſgreſſorib⁹ ꝛ ſupbis nolite exaltare cornu et faſtigiū ſupbie: q2 dedi p̄ceptū de iuſtitia et humilitate vt pꝫ Matt. v. et. vj. ꝛ. vij. ꝛ per totū diſcurſum euāgelicum: q2 nil aliud precipitur niſi charitas dei ꝛ p̄ximi: et humilitas: q2 qui ſe humiliat exaltabit'. Et q̄ ſe exaltat humiliabit'. Ideo dixi. Nolite extollere cornu: id eſt ſtatū ꝛ dn̄ium veſtrū in altum in dictis aut factis: et nolite loq̄ iniquitateꝫ i. blaſphemiā aut dolum aut mēdacium aduerſus deum. Nā qui loq̄tur mēdaciū cōtra proximum: etiā offendit deū: ꝛ ſic p̄hibetur oē dictū aut factū ↄ deū ꝛ p̄ximum ꝛ in hoc cōſiſtit tota lex euangelica: ꝛ etiaꝫ lex ꝛ p̄phete. Sꝫ hoc magis explicat' in lege euāgelica Mat. q̄nto ꝛ ſexto ꝛc. Et iſta lex euangelica nō ſolū obligat iudeos: ſꝫ oēs natiōes ꝛ ↄditiōes hoīm. Et oēs regiōes ꝛ terminos terre. Id̄ ſubdit cōminādo punitionē trāſgreſſoribus hic tēporali'r ꝛ in futurū eternali'r dicēs. Arg.

Q2 neqꝫ ab oriēte neqꝫ ab occidente neqꝫ a deſertis mōtib⁹: q̄m de⁹ iudex ē. xij. q. ij. c. cū de notiſſimā.

Hūc hūiliat ꝛ hūc exaltat: q2 calix in manu dn̄i vini meri plen⁹ mixto. xxiij. q. v.

Et inclinauit ex hoc in hoc: verūtamen fex eius non eſt exinanita: bibent omnes peccatores terre. . ſ. vl.

¶ Nemo putet ſe excuſari ab hac lege: nec putet fugere punitionē: ſiue faciat ſecrete ſiue palā: q2 de⁹ nec defecit ab oriēte: neqꝫ ab occidēte neqꝫ a mōtib⁹ ſyrie ꝛ ethiopie: q̄m de⁹ iuſtus iudex vbiqꝫ eſt p̄ſens: ꝛ nulli loco deeſt. Et notāter nōiat oriētē: ꝛ occidētē: ꝛ nō aq̄lonē: nec auſtrū: q2 p deſertos mōtes intelligit aquilonē ꝛ auſtrū. Et rō eſt. Nā in p̄te aq̄lonari ſunt mōtes ſarmatici vltra ſeptimū clima: q̄ q̄dē mōtes ſunt deſerti p̄p̄ frig⁹ ꝛ p̄petuū gelu. Et q2 vltra. lxv. grad⁹ ab equinoctiali dū ſol eſt in ſcorpiōe ꝛ i capricorno ſemp eſt nox ſine luce: eo qd̄ per illos duos mēſes ſol eſt ſub horizonte eoꝝ: p oppoſituꝫ Nota

in ethiopie mōtib⁹ eſt ſꝑ eſt⁹: ⁊ terra reddit
inhabitabil:s. Sꝫ ſi aliq̄ habitāt iā ī mōtib⁹
deſtis ethiopie quā ī mōtib⁹ ſarmaticis: ad
huc illi ſunt ſub dei iudicio ⁊ oēs illoꝝ ⁊ iſtos
q̄ habitāt in media terra tēꝑata.ſ.iter ſcōm
et ſeptimū clima de⁹ iudicat ſcdꝫ ſua dmeri
ta.h̄ tꝑalr: ⁊ ī futuro eternalr. Jō ſubdit hūc
hūiliat.ſ. ſupbū: ⁊ hūc .ſ. hūilē exaltat: ſicut
hūiliauit pharaonē ⁊ Nabuchodonoſor. Et
exaltauit Dariū ⁊ Cyrū ⁊ Dauid ⁊c. Et vt
puenia hoc: ſubdit cāꝫ potētie dei dicēs: q:
N calix in manu dñi ⁊c. ¶ Ad cui⁹ itellectū eſt
Triplex calix ī ſcriptura. notādū qꝺ triplex calix legit ī ſacra ſcꝑtura.
Prim⁹ calix paſſiōis. Mathei.xxvj. Trāſeat
a me calix iſte. Et poteſtis bibere calicē ⁊c.
Scōs eſt calix punitionis. pſal.x. Jgnis ſul-
fur ſpūs pcellarū pars calicis eorum. Jteꝫ
Apo.xiiij. Hic bibit e d vino ire dei qꝺ mixtū
eſt mero in calice ire ipſi⁹. Jtē Apo.xvij. Da
te illi calicē vini indignatiōis ire dei. Ter-
ti⁹ calix eſt fruitiōis ⁊ glīe: pſ.xv. dñs pars
hereditatis mee ⁊ calicis mei. Jtē pſal.xxij.
calix me⁹ inebriās. Jtē Eſa.lv. dicit de cali
ce punitiōis: cōſurge hierl'ꝫ q̄ bibiſti de ma
nu dñi calicē ire ei⁹. Et ſic totiens dr vinū: ſcꝫ
paſſionis ⁊ punitiōis ⁊ fruitionis. Et ſic ſe-
cūdo modo ſumit hic calix ⁊ vinū: ſcꝫ ire et
punitionis: cū dr calix in manu dñi vini me
ri plenus mixto. Unde calix iſte quo de⁹ po
tat pctōres eſt plenus mixto ideſt quadam
mixtura. Nā hꝫ in ſummo vinū pſperitatis
⁊ in fundo feces aduerſitatis et dānationis
⁊ pene eterne. Jō pctōres ⁊ ſupbi bibunt in
hac vita vinū pſperitatis de hoc calice: ſed
in fundo reperiunt fecē et vinū dānationis
eterne. Per oppoſitū iuſti q: bibūt in hac vi
ta calicē paſſionis ⁊ pſecutiōis: ideo in fun
do reperiūt vinū fruitionis ⁊ glorie. Jdeo di
cit chriſt⁹ Matth.xx. Poteſtis bibere calicē
quē ego bibiturus ſum vt ſedeatis ad dexte
rā in regno meo? Et ideo ait Luce.xxij. Ua-
do vobis parare regnū: vt edatis ⁊ bibatis
ſup mēſam ⁊c. De vtroq̄ ergo calice pōt in-
telligi iſte verſus. Primo de calice paſſiōis
qui hꝫ vinū aduerſitatis: ⁊ amaritudinis in
ſummo: ⁊ vinū glīe in fundo: vt ſit ſenſus: q:
calix paſſionis: eſt in manu dñi: ſcꝫ calix vi-
ni meri plen⁹ mixto: ideſt mixtura paſſiōis
cū gloria fruitiōis. Uel pōt intelligi mani-
feſtius calix retributiōis: vt ſit ſenſus in ma
nu dñi eſt calix retributionis plenus meri
vini ⁊ mixto: cuꝫ quo deus retribuit bonis ⁊
malis. Nā merū purū eſt ꝑ bonis: ſꝫ mixtu
ra q̄ eſt in fundo eſt ꝑ reprobis. Et ſic pōt
eſſe: ille calix rōne dānatis ⁊ iudicie. Et iſtū ca
licē ire ⁊ retributiōis deus iclinauit ex hoc
in illū: ideſt ex hoc peccatore in illū: q: oib⁹
pctōrib⁹ dat potū de iſto calice punitionis
Ueruntamē fex eius: ſcꝫ fex punitionis nō-
dum eſt exinanita ⁊ vacuata: imo ex ipſo bi-
bent oēs pctōres terre. Nā ſicut gloria dei
nūq̄ euacuabit ꝑ iuſtis: ita ira dei nūq̄ eua
cuabitur ꝑ dānatis: q: ſemper calix ire dei
hꝫ aliquid fecis ad puniendos iniuſtos.

Ego autem annunciabo in ſeculū: ⁊ xlv.q
cātabo deo iacob. v.c.i
Et omnia cornua peccatoꝝ confrin- man- dat.
gam: ⁊ exaltabunt cornua iuſti. xv.q.

¶ Jſta poſſūt eē vba xpi in pſona corporis i.c.
myſtici: vel ſunt vba ipſi⁹ eccl'ie dicētis: oēs nō eſt
pctōres terre bibēt de iſto calice pūitiōis ⁊
ire dei: ſz ego annūciabo ⁊ pdicabo iu
ſtitiā ⁊ iudiciū dei ī ſclꝫ et cātabo deo iacob
agēdo grās de punitiōe fctā de pſecutorib⁹: ⁊
cātabo dico: hoc eſt ꝑ mēbra ⁊ fideles meos.
Et ꝯfringā oīa cornua ⁊ ſupbias pctōꝝ: ⁊ eoꝝ
dñiū: ⁊ regna: ⁊ vitā auferēdo: ⁊ dignitati
bus eijciēdo: ⁊ ī infernū detrudēdo. Et cor-
nua ⁊ honores iuſti ppl'i xpiani exaltabunt
hic ꝑ grāꝫ ⁊ in futuro ꝑ glīā. Hoc fuit imple
tū. Nā poſt deiectionē Diocletiani ⁊ Maxē
tij ⁊ alioꝝ tyrānoꝝ: eccl'ia fuit exaltata etiā
tpalr: vt pꝫ in eccl'iaſtica hiſtoria. Et Dauid
ꝯiungit finē cū principio: q: ibi dixit confite
bimur tibi deus ꝯfitebimur: ⁊ hic dicit: ego
autē in ſeculum cantabo ⁊c. Et dat rationeꝫ
q̄re: q: oīa cornua pctōꝝ cōfringā: eos deij-
ciēdo et puniendo: eo ꝙ perſecuti ſunt ec-
cl'iam. Et cornua ppl'i iuſti exaltabuntur: eo
ꝙ patient pſecutiōes propter fidē ⁊ iuſtitiaꝫ
tolerarūt: ⁊ ſic ſuperbi humiliati ſunt. Et hu
miles exaltati ꝑ chriſtū: eo ꝙ iſti ſeruarunt
legē xpi. ⁊ illi nō. Unde nota ꝙ licet iſta con
fractio ⁊ depſſio peccatorū: ⁊ exaltatio iuſto
rū fiat cōtinue in hoc mūdo occulto dei iudi
cio: tñ in nouiſſimo die fiet publice ⁊ ī mani
feſto: ⁊ ſic de vtroq̄ iudicio pōt intelligi iſte
pſalmus ſicut dictum eſt pſalmo nono.

Notus in iudea deus: in iſrael xxj.q
magnum nomen eius. vj.c. vt hꝫ

¶ Titulus victori ſiue in finem in organis extra
pſal. Aſaph cantici. dicit pſalmus cantici in de im-
organis: quia ſimul cantabatur cuꝫ organo mu.
muſico: ⁊ voce humana. dicitur ipſi aſaph: eccl.
q: datus eſt ad cantādū ipſi aſaph eo quod c.ſi.
dirigitur toti eccl'ie que fuit finis legis. De li.vj.
materia huius pſalmi dicit Rabbi Salomō
⁊ multi hebreorum ⁊ catholicorum qui ipm
ſequuntur: ꝙ iſte pſalmus eſt factus de ſtra
ge ſennacherib: qui obſederat hieruſalem:
ſed venit angelus domini: ⁊ in vna nocte in-
terfecit cētū octogintaquinq̄ milia: ⁊ ſic mi
ſerabiliter fugit ſennacherib. Unde tūc de⁹
fuit notus.i. ſuā oīpotētiaꝫ oñdit ⁊ notifica-
uit ī iudea: ⁊ hierl'ꝫ ꝯ inimicos ppl'i ſui: ⁊ ſic
exponūt hūc pſal. ſꝫ de illo ceco obſidio ra-

De mate ria huius pſal. ſa.nõ miror:qr q̃tũ potuit conat⁹ eſt occul tare ỽitatẽ ſacre ſcripture:ſꝫ miror de catho licis q̃ ipꝫ ſequunt̃:cũ p fidẽ:vidcãt ibi lates te mayla ſacra de xp̃o ꝛ eccl'ia:ꝛ velint ea ta cere. Jõ chãbi barchinonenſis dicit qḋ iſte pſal.loquit̃ de magno prelio qḋ facturi ſunt gog ꝛ magog i hierl'ꝫ ꝯ meſſiã quẽ fruſtra ꝛ falſo expectãt iudei. Et q̃uo meſſias dꝫ vice re gog ꝛ magog i hierl'ꝫ:ꝛ de hoc gloſſat iſtũ pſal.dicẽs:tũc de⁹ erit not⁹ in iudea.i.notifi cabit potẽtiã ſuaꝫ:ꝛ fauorẽ meſſie ꝛ ppli iu daici:qñ meſſias vicet gog ꝛ magog i hierl'ꝫ de q̃ p̃lio ꝛ victoria loquit̃ Ezechiel.xxxviij. ꝛ.xxxix.c.Uñ lꝫ iſte alr⁹ obſtinat⁹ dicat men daciũ:inquãtũ gloſſat iſtũ pſal.de p̃lio meſ ſie:quẽ falſo expectãt:tñ d̃t ỽitatẽ: inq̃tũ di cit q̧ dd̃ fecit hũc pſal.de victoria regis meſ ſie in lege pmiſſi. Jõ eſt dicẽdũ ſm intentio nẽ ſacrorũ doctorũ:ꝛ ſm ỽitatẽ q̧ dd̃ in hoc pſal. p̃dicit victoriã quã xp̃s meſſias in lege pmiſſus habuit i hierl'm ꝯ diabolũ p mortẽ ꝛ paſſionẽ ꝛ reſurrectioneꝫ ſuã:ꝛ p̃dicit oĩa myſteria nr̃e redẽptiõis q̃ cõpleta ſunt i hie ruſaleꝫ ꝛ iudea et tota terra pmiſſiõis:vbi xp̃s fuit not⁹ ꝛ fuit cõuerſat⁹. Per iudeam ꝛ hierl'm itelligit̃ et tota eccl'ia a ſolis ortu vſ q; ad occaſum:eo q̧ ab illa terrena hierl'm orta ẽ:vbi ꝛ in q̃ de⁹ ẽ not⁹ p fidẽ:ꝛ opa mira bilia q̃ facta ſunt:ꝛ fiũt q̃tidie p xp̃ꝫ:ꝛ d̃ hoc eſt iſte pſalm⁹. ¶ Ad cui⁹ itellectũ eſt notan dũ q̧ ſicut nos veneramur cũ magna deuo tione ciuitatẽ hierl'm:eo q̧ ibi xp̃s p̃dicauit: ꝛ miracula fecit:ꝛ fuit paſſus:ꝛ ſepult⁹:ꝛ re ſurrexit:et aſcẽdit in celũ ꝛc. Et veneramur bethleẽ:qr ibi nat⁹ ẽ:et cetera loca vbi fecit miracula. Et dicim⁹ illã terrã ſanctã ꝛ btã: in q̃ xp̃s fecit oĩa illa myſteria:p eãdẽ rõnẽ ꝛ cãm oẽs p̃ſiarche ꝛ pphete bñdicauerũt il lã ciuitatẽ ꝛ terrã:eo q̧ p̄uiderũt i ſpũ ꝛ re uelatiõe q̧ ibi oĩa myſteria ſupradicta erãt iplẽda p xp̃m meſſiã in lege pmiſſum. Et iõ hoc p̄uidẽs dd̃ bñdicauit illã ciuitatẽ:ꝛ totã terrã iude ꝛ iſrl':eo q̧ xp̃s erat ibi naſcitur⁹:ꝛ ꝛ oĩa ſupradicta opatur⁹. Jõ d̃t:not⁹ i iudea de⁹ ꝛc. Duo ergo facit in hoc pſal. Naꝫ p̃io

Diui ſio p̃i deſcribit ꝛ p̃dicit multip ice notitiã q̃ de⁹ in carne erat cognoſcẽd⁹ in iudea ꝛ hierl'm ad nr̃aꝫ ſalutẽ. Scḋo p̃dicit diuinũ cultũ xp̃o cõ ferẽdũ ex grãꝫ actione p h'mõi bñficijs:ibi

Not. qñ cogitatio hoĩs. ¶ Quãtũ ad p̄mũ eſt no tãdum q̧ hic memorant̃ q̃tuor loca q̃ ſeſe ha bẽt ſm ꝯtinẽs ꝛ cõtẽtũ:ſcꝫ iſrl':ꝛ iudea:ꝛ ſiõ: et hierl'm. Nã ſiõ cõtinet̃ in ciuitate hierl'ꝫ: cũ ſit altior ꝛ fortior ps ei⁹ ꝛ hierl'm cõtinet̃ in iudea p maiori pte. Sed iudea cõtinet̃ in iſrl'. Nã terra iſrael d̃t tota terra pmiſſiõis diuiſa per duodecim trib⁹. Per totã aũt iſtaꝫ terrã iſrael fuit xp̃s notus:qr ibi p̃dicauit et miracula fecit maxime in galilea.i.in tribu

Zabulõ ꝛ neptalim ꝛc. Scḋo fuit not⁹ in iu dea:qr ibi natus eſt:ſcꝫ in bethleẽ. Et in iu dea fuit baptizat⁹:ſcꝫ in illa parte iordanis que irrigat iudeam:ꝛ in iudea ieiunauit.xl. dieb⁹ ꝛc.qr ibi iuxta hierico que eſt i iudea. Et hoc eſt qḋ intẽdit dicere dd̃ cũ dicit. Not⁹ in iudea de⁹.i.xp̃s de⁹ ꝛ hõ erit notus ꝛ ma nifeſt⁹ in iudea.qr p̃io naſcet̃ in bethleem. Et ibi cãtabũt angeli:gloria in excelſis deo. Et adorabit̃ a paſtorib⁹ ꝛ a magis. Et ſic ibi p̃io cognoſcet̃. Jtẽ ibidẽ preſentabit̃ in tem plo in hierl'm:ꝛ cognoſcet̃ p ſimeõ ꝛ annam pphetiſſam. Et ibidẽ cognoſcet̃ diſputãs in medio doctorũ. Jtẽ in eadẽ iudea cognoſcet̃ in baptiſmo a Joãne baptiſta: qñ audietur paterna vox dicẽs:hic eſt fili⁹ me⁹ dilectus. Jtẽ in eadẽ iudea cognoſcet̃ p ieiuniũ:quã do tentabit̃ a diabolo:ꝛ cognoſcet̃ vt victor ꝛ ſic in iſrael et iudea maxime erit notus.

Et factus eſt in pace locus eius: et habitatio eius in ſion. xxij.q. j.c. niſi bel la.

¶ Locus ei⁹. Jn hebreo h̃r factus eſt in ſa lem ideſt hieruſaleꝫ tabernaculũ eius. Ex q̃ patet q̧ hic oñdit q̃uo ſpẽaliter xp̃s erat no ſcendus in hieruſalẽ. Ad cuius intelligẽtiã eſt notẽdũ q̧ hierl'ꝫ interpretat̃ viſio pacis: eo q̧ componitur ex duobus.ſ.ex hoc nomi ne ſalem qḋ interpretat̃ pax:ꝛ yrhe:qḋ inter pretatur videre ſiue videbit̃. Unde dicũt he brei q̧ hoc nomẽ fuit cõpoſitũ p duos ſctõs viros. Nam primo melchiſedech quẽ dicũt eſſe ſem filiũ noe vocauit ipſam ſalem:eo q̧ fuit in ea rex ꝛ ſacerdos ꝛ ſeruabat in ea iu ſtitiã:ex qua ſequit̃ pax:et ideo vocauit eaꝫ ſalem.i.pacificam:in q̃ obtulit panẽ ꝛ vinuꝫ p abraam:vt ptꝫ Gen.xiiij. Secundam vero partem hui⁹ nominis impoſuit ipſe abraaꝫ: dicũt eñ ꝛ eſt veriſimile q̧ in eodẽ mõte vbi nũc eſt hierl'm voluit abraam ſacrificare fi liũ ſuũ iſaac:ſꝫ qr fuit p̃hibit⁹ ab angelo:et apparuit ibi aries herẽs veprib⁹: et ſacrifica uit:ꝛ imolauit ipꝫ loco ipſi⁹ iſaac:iõ vocauit nomẽ loci illi⁹ adonai yrhe.i.dñs videt:ꝛ ſic vſq; i hodiernũ diẽ d̃r i mõte dñs videbit:vt pꝫ Ge.xxij.i hebreo ỽo h̃r:dñs demõſtrabit̃ ſiue videbitur:ꝛ ſic ex hoc noĩe yrhe: et hoc noĩe ſalẽ cõponit̃ hierl'm:qḋ idẽ eſt qḋ viſio pacis:ſiue in q̃ dñs pacificus mõſtrabit̃ vel videbit̃:qḋ q̃dẽ myſteriũ vere cõpletuꝫ fuit in hierl'm. Nã ibi dñs fuit viſus et mõſtrat⁹ in carne:ꝛ fuit in templo preſentatus:et ibi p̃dicauit ꝛ miracula fecit:ꝛ ibi fuit ſepultus:hec Et miſit ſpiritumſanctum in diſcipulos. Et facta aſcẽdit in celũ. Et eſt credẽdũ q̧ in eodẽ lo co crucifixus eſt:ꝛ viſus in cruce:vbi abraã: immolauit arieteꝫ loco ipſi⁹ iſaac. Et iõ re cte dicit̃ loc⁹ domin⁹ videbit̃ ſiue demõſtra bitur. Unde multa erat factur⁹ meſſias i hie

O hie ruſa lẽ vñ inter p̃tat̃ ꝛc. q̃ cõpo nit.

Not. hie ruſa lem.

ruſalē īter cetera: ꝓpter q̄ oēs pṫriarche ⁊ ꝓ
phete ita ſepe celebrarūt ⁊ memorarūt illā
ciuitatē hierl'm. Nā ī ꝑria fuit ei⁹ loc⁹: q: ibi
ꝑdicauit ⁊ miracula fecit. vel ibi fuit ſepul-
chrū ei⁹ qđ d̄r loc⁹ ⁊ tabernaculū ei⁹. Jđ vbi
hier. poſuit fact⁹ ē ī ſalē loc⁹ ei⁹: ſeptuaginta
poſuerūt fact⁹ eſt in pace loc⁹. i. ſepulchrū
ei⁹ q: ī il'o loco ⁊ ſepulchro dormiuit xp̄s in
pace: ⁊ cum ſpe reſurrectiōis: vt ptꝫ. pſal. xv.
Scđo ī ſiō q̄ ē altior ps hierl'm hoſpitabatur
xp̄s: ⁊ ibi comedit paſcha cū diſcipulis: ⁊ ibi-
dē īſtituit ſacr'm altaris. Et iđ ſeq̄r: ⁊ fctā eſt
habitatio ei⁹ in ſiō: ⁊ fuerūt diſcipuli cōgre
gati ꝓpter metuꝫ iudeorū per aliquot dies.

de ꝯſ. **Ibi confregit potentias: arcum ſcu**
d.iiij. **tum et gladium et bellum.**
c.pro
ptic. ¶ Scđo ibi ī eadē hierl'z xp̄s debellauit dia
bolū ī cruce: ⁊ ꝯfregit arma ei⁹ ⁊ potētias e⁹
vires. Nā ꝯfregit arma. ſ. arcū tē ationū cū
q̄ mittebat ſagittas ſuas. Itē ꝯfregit ſcutum
chirographi vēditiōis hūane: q̄ oēs fuimus
venūdati dctō: ad Ro. x. qđ chirographū af-
fixit cruci. ad Col. ij. Scđo ibi confregit gla
diuꝫ pctī originalis: q̄ oēs vulnerauerat. Et
cōfregit arma. vij. vitiorū capitaliū q̄b⁹ oēs
īficiebat: ⁊ ſic ꝯfregit bellū qđ nobis diabo-
lus faciebat: ⁊ ſupauit ipꝫ ꝑ mortē et paſſio-
nē. hāc victoriā ꝑfecit ī cruce: ex q̄ ptꝫ ꝙ re-
cte vocata ē hierl'z: q: ī ea multiplr viſus eſt
xp̄s deus ⁊ homo in carne: ⁊ in ea pacifica-
uit nos deo patri per ſanguinem ſuum.

vij. q. **Illuminās tu mirabilr a mōtib⁹ et-**
ſ.c. **nis: turbati ſūt oēs īſipiētes corde.**
fug- **Dormierūt ſomnū ſuū: ⁊ nihil īuene**
geſtū **rūt oēs viri diuitiaꝝ in manib⁹ ſuis.**
ꝑſcrip.
ū.ſ. ¶ Tertio xp̄s not⁹ ē in hierl'z ⁊ ī ſiō: q: in ea
miſit ſpm̄ſctm̄ ī aplos. ⁊ illuminauit eos: vñ
intellexerūt legē euāgelicā ⁊ ſcp̄turas: et in
illa die dedit eis legē q̄ ad itelligētiā ⁊ ſic ex
paruis ⁊ īfimis fecit eos montes magnos: ꝑ
q̄s poſtea illuminauit totū mūdū. Et iđ ſub-
dit dd: hñ dico ꝙ not⁹ ē de⁹ ī hierl'z ⁊ in ſion:
qm̄ tu eris ſiue fuiſti ibidē illuminās mun
dū a mōtib⁹ eternis. i. ex aplis q̄s ꝑrius ibi il
luminaſti poſtea ab eis ⁊ ꝑ eos illuminaſti to-
tū orbē: qñ ī eos ſpm̄ſctm̄ miſiſti terribilr in
die pēte. q: fact⁹ ē de celo ſon⁹. Uñ oēs iudei
īſipiētes corde ⁊ ſcribe ⁊ phariſei turbati ſūt
⁊ admirati audiētes ſonū: ⁊ vidētes liguas
igneas ſupra mōtē ſiō ⁊ aplos: et audientes
eos loq̄ntes oīb⁹ liguis: ⁊ allegātes ⁊ expo-
nētes oēs ſcp̄turas: ⁊ ꝯuincētes eos: vñ con
uerſi ſunt ī illa die de ꝑplaribus q̄ſi q̄tuor mi
lia. vt ptꝫ Actuū. ij. ⁊. iiij. ſꝫ ſcribe et phariſei
māſerūt obſtinati in ſua malitia ſequentes
auaritiā ⁊ diuitias ſuas. Jđ ſubdit ꝙ iſti in-
ſipiētes corde dormierūt ſomnū ſuū in peccatis
mortificati ꝑ auaritiā nolētes ſeq̄ xp̄m q̄ pre
dicauerat paupertatē. Et iđ oēs iſti viri nihil
diuitiarū inuenerūt poſt mortē in manibus
ſuis. Et dicit: dormierunt ſomnū ſuū: q: vita
hoim mūdanorū ⁊ auarorū ⁊ ſupborū nō eſt
niſi q̄ddā ſomniū: nā ſicut ſomniator cū excitat
tar a ſomno: lꝫ ſomniet ſe eē diuitē ⁊ regē: tñ
nil repit ī manib⁹ poſt ſomniū: ita hō auar⁹
⁊ mūdan⁹ lꝫ multa poſſideat: tñ cū morit: to Nota
ta vita ſua viſa eſt ipſi breuis q̄ſi ſomniū. Et
nihil pōt ſecū portare: put dictū ē pſal. xxx- bene.
viij. ⁊. xlviij. Et iđ dicit q̄dā phūs. Uotiẽs deci
pimur: ⁊ tpe fallimur oēs. Mors ridet cu-
ras: anxia vita nihil. q. d. ꝙ breue tp̄s ⁊ ſopi
na: a mors decipiūt ⁊ fallūt deſideria et cu-
ras hoim: ⁊ annihilāt ⁊ fruſtrāt oīa bōa tpa
ī a multo labore ꝯparata: eo ꝙ aufert nobis
tp̄s ſpaciū vite ꝑ mortē: ⁊ ſic manem⁹ deluſi
⁊ decepti ī nr̄is votis ⁊ curis: ⁊ ſic tota an-
xia vita ⁊ laborioſa hoīꝫ diuitū ⁊ mūdanoꝝ ver
tit in nihil: ⁊ ſic fuerūt decepti iudei: q̄ vt nō
ꝑderēt diuitias noluerunt ſequi xp̄m. Et ſic
eſt dicendū de ceteris mūdanis. Jđ ſubdit.

Ab increpatione tua de⁹ iacob dor xiū. q.
mitauerunt qui aſcenderūt equos. ū.c. in
¶ O de⁹ dormitauerūt. i. mortui ſunt in ſuā eccle
obſtinatiōe oēs milites et reges ꝑncipes q̄ ſiaſti
aſcēderūt eq̄s. i. oēs viri bellicoſi ⁊ magna- co.
tes: q: iſti tales cōſueuerūt aſcēdere equos
⁊ eq̄ſtres incedere. Uñ iſti tales mūdani no-
luerūt recipe lumē euāgelicū a mōtib⁹ eter
nis. i. ab aplis ⁊ doctorib⁹ in pōpa mūdane
iđ orbati oīb⁹ bonis tpalibus ſepulti ſunt in
inferno. Sꝫ eſt aduertēdū ꝙ vbi nr̄a trāſla-
tio hꝫ a montibus eternis. Lr̄a hebrea hꝫ: a
mōtib⁹ rapine ⁊ lr̄a hiero. a mōtib⁹ captiui
tatis. Et tunc tota iſta ſnia q̄tuor verſuū pōt deſcē
referri ad deſcēſum xp̄i ad infernū: et expo- ſuo
liationeꝫ limbi: vt ſit ſenſus: hñ tu xp̄e fuiſti ad in
not⁹ in hierl'm. Nā dū corp⁹ tuū erat ꝯditū feros
in pace ⁊ ſepulchro: tu deſcēdiſti ad inferos
⁊ ad mōtes rapine ⁊ captiuitatis: vbi diabo
lus tenebat gen⁹ hūanū captiuū. Uñ viden
tes lumē tuū oēs demōes ⁊ dānati īſipiētes
corde turbati ſunt ⁊ fugati a mōtib⁹ rapine
⁊ captiuitatis. i. a limbo inferni: q̄ dñr mon-
tes rapine et captiuitatis. Intrās ē infernū
ſiue limbū ⁊ illuminās tartareū limbū ⁊ mō
tes rapine: tūc oēs inſipiētes corde. ſ. demo-
nes ⁊ damnati turbati ⁊ fugati ſunt ab illis
montib⁹ captiuitatis: ⁊ ſic xp̄s confregit vec-
tes ferreos ⁊c. ⁊ ſedit in iferno ꝑ q̄. draginta
ta horas tanq̄ iudex. Et cōdēnauit diabolū
⁊ cūctos obſtinatos ⁊ dānatos ad penā eter
nā. Et abſtraxit ſecū oēs ſctōs ⁊ pfes. Et eos
ſolū q̄ ab hac vita diſceſſerūt ī fide et ſpe xp̄i
futuri: ceteros autē ad carcerē perpetuū cū
diabolo

diabolo deſtinauit. Et idõ ſequit. Turbati ſũt oẽs inſipiẽtes corde: eo ꝙ relinquẽtes verã ſi dẽ ꝛ ſapiẽtiã. ſecuti ſunt mũdanas diuitias: ꝛ idõ oẽs iſti viri diuitiarũ nihil vtilitatis inuenerũt i manib' ſuis: qꝛ nullũ op' bonũ fecerũt dũ viuerẽt. Et ſic. O de' iacob oẽs q̃ aſcẽderũt equos. ſ. reges ꝛ pncipes ꝛ milites ꝛ diuites hui' mũdi dormitauerũt: ꝛ morte puniti ſunt ab icrepatiõe ꝛ ſnia tua. Et nõ ſolũ dormitauerũt morte corpali: ſꝫ ẽt eterna ꝛ ſpũali. Iſti etiã duob' ſus pñt referri ad milites cuſtodes ſepulchri chriſti. Naꝫ dum milites armati cuſtodierũt ſepulchrũ reſurrexit xpõ ꝛ ſic nihil inuenerũt i manib' ſuis: qꝛ ab icrepatiõe ꝛ volũtate xpi dormierũt: nec potuerũt xpõ i ſepulchro detinere cũ ſurgeret. Iã ſequit.

Ro. iiii. c. xxiiii. q6. j. c. qdcul paſ. xx. q. iii. c. aliorũ de pe. di. ũ. c. j. pnci

Tu terribilis es: ꝛ quis reſiſtet tibi: ex tunc ira tua.

De celo auditũ feciſti iudiciũ: terra tremuit ꝛ quieuit.

Cũ exurgeret in iudiciũ de': vt ſaluos faceret oẽs manſuetos terre.

¶ Tu xpe terribilis es: ꝛ qs reſiſtet tibi? q. d. null' poſſet tibi reſiſtere. Nã tunc ex ira tua auditũ feciſti iudiciũ de celo: ꝛ terra tremuit, ꝛ poſt q̃euit: qñ xpõ de' ꝛ hõ reſurgeret i iudicio: vt ſaluos facere oẽs mãſuetos terre. Nã ecce terremot' fact' eſt magn' qñ ſurrexit: ꝛ ſurrexit ad iudiciũ dãnatoꝝ ꝛ ſupboꝝ ꝛ mũdanoꝝ. ꝛ ad ſalutẽ mãſuetoꝝ. Et idõ dr vt ſaluos faceret oẽs mãſuetos terre ꝛc. qꝛ reſurrectio xpi fuit tal' ꝛ reſurrectio mãſuetorũ.

Not de iudicio

Sed eſt aduertẽdũ ꝙ hic nõ ſolũ loqt de reſurrectiõe xpi tũc facta: ſꝫ etiã d reſurrectõe vli futura: ꝛ de vltimo iudicio. Nã nõ ſolum mors ꝛ reſurrectio xpi facta eſt in hierlm: ſed ẽt vltimũ iudiciũ ꝛ vle fiet in valle ioſaphat: Nã xpõ veniet cũ ptãte magna ꝛ maieſtate ꝛ erit i aere ſupra mõtẽ oliueti: vbi erat qñ aſcẽdit in celũ ꝛ oẽs apoſtoli q̃ dicũt mõtes eterni erũt ſedẽtes ſup ſedes duodeciꝫ circũquaq: ꝛ oẽs ſancti erũt in aere cũ eo ſupra mõtẽ oliueti ꝛ oẽs iudicãdi erũt i terra in valle ioſaphat: q̃ eſt iter ciuitatẽ hierlm ꝛ mõtẽ oliueti. Nã xpõ mittet prio angelos ſuos cũ ſonitu tube ꝛ vocabũt oẽs mortuos ad iudicium. Et ſic cũ magno terremotu ifern' ꝛ mare ꝛ terra dabũt mortuos ſuos. Et ſic recuperatiſ corporib' oẽs erũt añ tribũal iudicis. Et idõ dr p pheta. O xpe tu terribilis ꝛ potẽs es: nã qs reſiſtet tibi? quaſi dicat null'. Nã tũc in nouiſſimo die ex ira tua cõcitata ꝯ malos auditum feciſti: idẽſt facies iudiciũ: ꝛ tota terra tremuit. Prio precedẽtib' illis quindecim ſignis terribilibus ante aduentũ xpi ad iudiciũ: qꝛ erũt ſigna in ſole ꝛ luna ꝛ in mari ꝛ in terra ꝛc. Luc. xxi. Sꝫ poſtea terra q̃eſcet cũ exurget de' in iudicium: vt ſaluet oẽs mãſuetos terre. Et dãnet ſupbos ꝛ obſtinatos ꝛ ad hoc idẽ pñt referri oĩa q̃ pcedũt. ſ. illuminãs tu mirabilr a montibus eternis turbati ſunt oẽs iſipiẽtes corde: qꝛ tũc oẽs viri diuitiaꝝ nihil iueniẽt in manib' ſuis ꝛc. Bñ ergo illa ciuitas vocata eſt hierlm. i. viſio pacis. qꝛ ibi xpõ de' i carne viſus ꝛ not' ꝛ mõſtratus eſt. Prio p pdicationẽ ꝛ miracula. Scdo ibi viſ' eſt pati ꝛ mori: ꝛ ſic ibi pacificauit nos cũ patre i ſanguine ſuo. Tertio qꝛ ibi reſurrexit ꝛ aſcẽdit i celũ ꝛ miſit ſpm ſctm i diſcipulos. Quarto ꝛ vltio qꝛ ibi fiet vle iudiciũ: ꝛ videbit i ptãte magna ꝛ maieſtate: ꝛ ſic notus eſt in iudea ꝛ terra hieruſalem in monte Sion realiter.

Qm cogitatio hois cõfitebit tibi: et reliquie cogitationis diem feſtum agent tibi. xxxv. iii. di. c. ſedulo.

¶ In hac ſcda pte pdicit diuinũ cultũ latrie debitũ xpo a fidelibus p bñficio redẽptiõis ꝛ oĩm ſupradictoꝝ q̃ ſoli deo cõueniũt. ¶ Ad cui' itellectũ eſt pmo aduertẽdũ ꝙ cogitatio hois ꝛ iterna cõſciẽtia ꝛ deuotio cõtemplãdo miracula ꝛ myſteria q̃ fecit xpõ credit ipꝫ eẽ deũ ꝛ hoiem mediatorẽ: ꝛ meſſiã i lege pmiſſum. Et ſic cõfitet xpo dando cultũ latrie. Et ex tali fide ipſa eccña mota ẽ ad ordinãdas feſtiuitates de myſterio icarnatiõis ꝛ natiuitatis ꝛ paſſiõis ꝛ reſurrectiõis ꝛ aſcenſionis ꝛc. ꝛ in q̃b' feſtiuitatib' dam' latriã xpo ſcꝫ hymnos ſiue carmina: ꝛ offerimus munera. Tertio adoram' ipm adoratione latrie: ꝛ ſic colim' xpm triplici honore. Etiam ordinauit eccña feſtiuitates p ſucceſſionẽ tpis. Ex quo pꝫ ꝙ pma cogitatio hois dicit fides interna q̃ pcedit omnẽ bonã operationẽ: ꝛ p quã mouemur ad colẽdũ xpm: ſꝫ reliquie cogitationis ſunt effectus fidei: ſcꝫ cultus diuinus et hoc eſt qd dicit pphẽta: vñ ait qm idẽſt propter cauſas ſupradictas ꝛ beneficia que tu xpe operat' es i iudea ꝛ hieruſalẽ: q̃ myſteria nullus põt operari niſi deus: idõ propter hãc cauſam cogitatio hois fidelis. idẽſt fides interna confitebitur tibi dando diuinos honores. Et cõfitebit te eſſe deum dignũ cultu latrie. Et reliquie cogitationis ſcꝫ effect' fidei ꝛ oẽs fideles ſequẽtes fidẽ: ꝛ doctores eccleſie q̃ ſunt reliquie cogitationis iterne fidei agẽt tibi ꝛ ordinabũt dies feſtos ad cultum diuinum dedicatos. ſ. feſtũ icarnationis ꝛ natiuitatis ꝛ infantie ꝛ reſurrectionis ꝛ cetera in q̃bus feſtiuitatib' exercebit eccleſia diuinum cultũ i memoriam ſupradictorũ myſterioꝝ ꝛ beneficioꝝ. Littera autẽ Hieronymi habet meror hominis confitebitur tibi: ꝛ tũc idem eſt qd contritio hominis confitebitur

de cõſe. di. v. c. nõ mediocriter

pma cogitatio hois dr fides.

peccata 2c. Sz qꝛ cõfessio est triplex:scz pec catorũ:ꝛ fidei ꝛ laudis:iõ põt itelligi de qua libz cõfessiõe. Nã interna cogitatio ꝛ fides cõ fitet xpo. Primo fidẽ q̃ ꝑcepit omnẽ actũ vir tutis. Scõo cõfitebit dado laudes et gratias agẽdo. Tertio cõfitet peccata ꝯmissa. Et sic oẽs iste tres ꝯfessiões dbent xpo. Et iõ ꝑ cõ fessione fidei ꝛ laudis ꝑ beneficiũ:sequitur.

xxvij. q. j. c. ij q. ꝛ xxx iij. q. v. c. maife stũ. et extra de vo to. c. mag nũ ꝛ c. nõ ẽ xxiij. q. j. c. qdcũ ꝗꝗ.

Vouete et reddite dño deo vestro: oẽs q̃ i circuitu eiꝰ offertꝭ munera.

¶ Vñ ꝓpheta excitat oẽs fideles ad celebrã das festiuitates:ꝛ offerẽda munera xpo ꝛ ex hibendã latriã dicens. O fideles vouete dño Jesu xpo i baptismo fidei 2c. ꝛ reddite ipsi la triã sibi debitã:scz cõfessionẽ laudis ꝛ offer te munera. Et vos fideles oẽs q̃ offertis mu nera xpo:ꝛ tenemini munera offerre vouete ꝛ reddite. i. reddite q̃ in baptismo vouistis:ꝛ reddite ipsi latriã ꝛ honores diuinos ipsi dbi tos tãq̃ vo deo:ꝛ tãq̃ redẽptor ꝑ grãꝝ actio ne ꝑ bñficiis receptis. Reddite deo vro dico.

Terribili ꝛ ei q̃ aufert spiritũ ꝑn cipum:terribili apud reges terre.

¶ Quasi dicat:reddite ei vota ꝓmissa:qꝛ est deꝰ oĩpotẽs ꝛ terribilis:qꝛ intãtũ est terribi lis qd aufert spũ ꝛ aĩam principum. idest qꝛ interfecit ꝑncipes ꝛ magnos:iõ est terribilis apud oẽs reges terre. Ex his ptz qd ꝯnabi lior est trãslatio ipsoꝝ septuagita quã Hier ro. qꝛ hic loquit de ꝯfessione fidei ꝛ laudis:ꝑ id qd sequit:vouete ꝛ reddite. Nã exhortatur fideles ad cultũ latrie:q̃ cõsistit in tribus scz adoratiõe:munere:ꝛ laude vt dictũ est psal. lxj. Ex ista vltima pte huius psalmi ptz qd ꝓ pheta dd in hoc psalmo non solũ itẽdit ꝯmẽ dare iudeã ꝛ hierlm mãlẽ q̃ cõtinet in arcto loco palestine in q̃ xps fuit notus phũaliter ꝑ natiuitatẽ ꝛ passionẽ ꝛ mortem ꝛ resurre ctionez ꝛ ascensionẽ:nec ꝑ isrl solũ itelligi il lã terrã duodecim tribuũ:in q̃ xps fuit notꝰ ꝑ ꝑdicationẽ ꝛ miraculoꝝ opationẽ:sz eccle siam vbi est notꝰ ꝑ fidẽ ꝛ cultuz latrie. Vñ qꝛ dd ꝑuidit in spũ xpm fore cognoscẽdũ ꝑ fidẽ ꝛ adorãdũ ꝛ colẽdũ in populo gẽtili ad fidez cõuerso:ꝛ ꝑuidit ꝙ populus gẽtilis erat futu rus vera hierusalẽ ꝛ israel:deũ ꝑ fidẽ viden do:ꝛ vera iudea xpm cognoscẽdo ꝛ ꝯfitendo ideo fecit hũc psalmũ:in q̃ nõ solũ cõmẽdat ꝛ beatificat illã materialẽ hierusalẽ ꝛ iudeam que xpm vidit ꝛ nouit:ꝛ audiuit phũaliter in carne:sz etiã magis cõmẽdat ecclesiam toto orbe diffusam q̃ xpm ꝑ fidẽ spũaliter cognos scit:ꝛ colit ꝛ venerat:ꝛ cõfitet. Ex supradi ctis in isto psal. possunt recolligi quinqꝫ con clusiones quarum prima est ista. ¶ Prima cõclusio. ꝙ xps in lege ꝓmissus deꝰ ꝛ homo erat cognoscendus ꝛ manifestandꝰ in iudeꝗ

Latria in tribꝰ ꝯsistit

P pria cõclu sio.

ꝛ hierlm ꝛ ꝑ totũ isrl:ꝑbat. Nã ibi fuit natꝰ ꝛ adoratꝰ:ꝛ predicauit et miracula fecit:ꝛ fuit passus ꝛ sepultꝰ ꝛ resurrexit:ꝛ ibi ꝯfregit gla diũ ꝛ scutũ ꝛ arcũ diaboli qñ ꝑ passionẽ ꝛ re surrectionẽ de ipso triũphauit ꝛ discipulos il luminauit. ¶ Scõa ꝯclõ. ꝙ xps reliquẽs cor pus in sepulchro descendit ad inferos:ꝛ oẽs demones cõturbauit:ꝛ infernum expoliauit. ¶ Tertia ꝯclõ. ꝙ qñ xps resurrexit:ꝛ terra tremuit:tũc oẽs milites q̃ ascẽderũt eq̃ dor mitauerũt. Et iõ turbati sunt iudei ꝛ ꝯfusi vi dẽtes xpm resurrexisse. Et nihil inuenerũt i manibꝰ suis d his q̃ cogitabat ꝯ xpz. ¶ Quar ta ꝯclusio. ꝙ i finali iudicio oẽs diuites ꝛ ꝑn cipes reputabũt se delusos ꝛ deceptos:ꝛ ꝗsi somniasse cũ videbũt diuitias nihil prodesse ad liberandũ eos. ¶ Quinta cõclusio. ꝙ soli xpo terribili et oĩpotenti debet oblatio ꝛ la tria ꝛ cõfessio fidei ꝛ laudis:ꝛ cõfessio pecca torum:ꝛ eo ꝙ est iustus ꝛ terribilis iudex et omnipotens:q̃ potest occidere et viuificare.

ij. ꝯclõ.

iij. cõclõ.

iiij. cõclõ.

v. ꝯclõ.

Voce mea ad dñz clama ui:voce mea ad deũ:ꝛ in tendit mihi.

j. cxli. de ꝯ. d. j. c. j. qñ autez stas mus.

¶ Titu. victori siue in finẽ sup Idithũ ipsi asaph. psal. Preter missa ol deliberatiõe iudeoꝝ:ꝛ et friuola et deuia expositiõe q̃rũdã chatholicoꝝ q̃ magꝭ vident in h psal. iudaizare:ẽ dõm ꝙ dd fecit hũc psal. i q̃ describit desideriũ patrũ antiq̃ꝝ de aduẽtu xpi ꝛ dedit ipm cãtãdũ ipsi asaph: eo qd repñsentabat ꝛ figurabat totã ecclesiã: sz qꝛ maxime tale desideriũ cõueniebat viris cõtẽplatiuis eccle ꝑ illo statu:voluit qd cho rus Idithũ respõderet Idithũ em interptat transiliens et transcendens ista mũdana:et ꝯtẽplãs celestia ꝛ altissima sup hũanã facul tatẽ:cuiusmodi memorant in hoc psal. Et iõ voluit dd ꝙ cantaret i choro cũ toto conatu vocũ ad victoriã. Ad denotandum ꝙ iste ps vocat de longe cũ magno desiderio messiam qui est finis legis. Et ideo in titu. ponit ad vi ctoriã siue in finẽ:eo ꝙ nos dirigit in xpm q̃ est finis legis et hoc denotat titulꝰ:scz ꝙ iste psal. nos dirigit in finẽ datꝰ ad cantãdũ ipsi asaph ad victoriã sup chorũ Idithũ. Sed de materia huius psal. est notãdũ ꝙ cũ dd con tẽplaret aduẽtũ messie deuenit ad ꝯsiderã dũ longũ desideriũ ipsius adam:ꝛ olim alios rũ pñarcharũ ꝛ ꝓphetaꝝ de aduentu xpi et morã:ꝛ longã dilationẽ eiusdẽ. In q̃ ꝯtẽpla tione fuit ipsi reuelatũ qd debebant transire dies multi:sz finalr erat xps venturus absq̃ ol defectu. Hoc ergo ꝑuidẽs dd in spũ maxi ma per scripturas pteritorũ:et reuelationez cõsolatꝰ:fecit hũc psal. in q̃ itroducit adã lo quẽtẽ cũ tota posteritate fidelium. Nã vt sic

vt adā myſtic⁹ ſiue corp⁹ myſticū: in q̄ pſal. duo facit. Nā p̄io ponit quādā exclamationē ꝑpter dilationē aduēt⁹ xp̄i. Scd̄o explicat cāȝ ſue ꝯſolationis: ibi. ⁊ dixi nūc. Quātū ad p̄mū ē aduertēdū q̄ ꝑmiſſio aduētus xp̄i in carnē ad liberādū gen⁹ hūanū fuit cā fidei: ⁊ charitatis ⁊ ſpei oīb⁹ p̄triarchis ⁊ ꝓphetis ve.te. q̄ quidē ꝑmiſſio p̄io facta fuit ⁊ ipſi ade ſcdm q̄ ait aug. li. Cur de⁹ hō. Un̄ dr̄ q̄ p̄mo hoi ꝑmiſſ⁹ ē aduēt⁹ dñi ex v̄gine: vt ſi d̄ iſtāti miſeria doleret tn̄ d̄ ſuo ſiue ſue poſteritatis r̄medio iā d̄ lōgi quo gauderet. Un̄ adā lȝ eēt expulſ⁹ ab illa fe licitate: tn̄ ex ꝓmiſſione ipſi facta de xp̄o redēptore futuro icepit habere fidē. Et ex fide mot⁹ ē ad charitatē xp̄i: ⁊ ex tali firma fide reſultauit i eo firma ſpes aduēt⁹ xp̄i: ⁊ hāc fidē ⁊ ſpē ſecutus eſt abel: ⁊ ſeth: ⁊ enos: ⁊ enoch: ⁊ noe: ⁊ abraā ⁊c. Et ſic ē dicēdū q̄ fides ⁊ ſpes incēpit ab adā ex ꝑmiſſione ipſi facta ⁊ ſic deſcēdit i totā ei⁹ poſteritatē fideliū. Sȝ creuit in vnoquoq̄ ipſoꝝ p̄triarchaꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ ſcdm q̄ vnuſq̄ſq̄ habuit ſpālē reuelationē de xp̄i aduētu. Nā ſpālē reuelationē habuit Abel: et enos. incepit inuocare nomen dñi ⁊ noe ⁊ abraā cui facta ē ſpālis ꝑmiſſio. Et ſic ē dicēdū de iſaac ⁊ iacob: ⁊ ceteris p̄triarchis. ⁊ ꝓphetis i q̄b⁹ ſemꝑ creuit fides: ⁊ ſpes: propter nouas reuelationes ⁊ ꝑmiſſiones. Et ſic oēs iſti ſūt corpus myſticum xp̄i: eo q̄ vixerāt in ſpe ⁊ fide xp̄i futuri. Et iō diffinitur corp⁹ myſticū eccl'iaſticū: qd̄ eſt multitudo fideliū xp̄m expectātiū: ſiue in fide ⁊ ſpe xp̄i viuentiū incipiens ab adā vſq̄ ad vltimum electū ⁊ eadē eſt diffinitio ipſius eccl'ie. Nā corp⁹ myſticū ⁊ eccl'ia cōuertunt̄: ſicut dictū eſt i ꝓlogo: ⁊ ſic adā cuȝ tota poſteritate ſua fideliū dr̄ corpus myſticū ſiue adā myſticus ſiue hō myſtic⁹: ſiue eccl'ia: ſiue ciuitas dei: ſiue pp̄ls dei ſcdm Aug. xv. de ciui. Et ideo in hoc pſal. ⁊ in multis aliis introducitur iſte adā myſticus ad loquēdū: inquantū deflet caſū ſuū ⁊ miſeriā. Et petit accelerari aduētū xp̄i. Et cōqueritur de longa mora ⁊ dilatione. Nam in ſpe oīa iſta includunt̄. Primo includit̄ ⁊ ſupponitur ꝑmiſſio alicui⁹ boni ex qua inſurgit ſpes ⁊ fides. Scd̄o icludit̄ afflictio ꝓpter longā morā et dilationē: vt ait Seneca in thieſte. Odit ver⁹ ⁊ nō patit̄ moras. Tertio patiētia in aduerſis. Nā cuȝ patientia tolerant̄ aduerſa: poſtq̄ q̄s expectat liberari ab aduerſis: ⁊ expectat bonū fineȝ: iō ait ap̄ls ad Rom. v q̄ ſpes patientiā operatur. Et ideo diffinit̄ ſpes: q̄ eſt quedā virtus theologica: qua eterna ſp̄ūalia ꝑmiſſa firma fide ⁊ charitate expectant̄: ⁊ aduerſa cū patiētia tolerat̄: cōtemnens terrena bona ⁊ conſtituens finē in celeſtibus. Ex q̄bus p̄ȝ q̄ ſpes ſimul includit afflictionē ⁊ gaudiū: includit eniȝ duplicē afflictionē: vnā de malis que patit̄. Et aliā de longa mora ⁊ dilatione finis ꝑmiſſi: ⁊ in hac ſcd̄a afflictione laborauit cetus fideliū ab adā vſq̄ ad aduētuȝ xp̄i. Nā primo ſe videbat exulē ab illa felicitate terreſtris paradiſi: ⁊ priuatū illa futura btitudine celeſti. Scd̄o ſe videbat in captiuitate diaboli. Tertio ab ipſa carne ⁊ mūdo ⁊ diabolo multipl'r afflictū ⁊ vexatū. Quarto q: videbat aduentū xp̄i nimiū morari: q: parua mora videt̄ afflictis lōga. Ideo erat cōfractus ex lōga ſpe ⁊ dilatione finis. Ex q̄ lōga mora multi nō poterāt habere perfectā patientiā. Et ſic affligebat̄ totū corp⁹ myſticum ex longa mora: licet firmiter crederet aduentū xp̄i futurū in qua fide aliquał'r conſolabat̄. Et de hac afflictione loquit̄ prima ps huī⁹ pſalmi: in qua adā myſtic⁹ per ip̄m aſaph ⁊ Idithuȝ magnis vocibus vocat xp̄s vt veniat ⁊ acceleret aduentū ſuū. Et tollat cām ſue afflictiōis ꝑ crucē ⁊ paſſionē ⁊ reſurrectionē vt patebit in lr̄a: in q̄ explicant̄ cauſe afflictiōis ⁊ letitie: ⁊ conſolatiōis. Et ſic attribuit̄ ipſi aſaph ⁊ idithū. Un̄ cātat aſaph: ⁊ eleuat vocē ſuꝑ Idithū in ꝑſona totius eccleſie tā actiuoꝝ: q̄ cōtēplatiuorū. Un̄ dicit adā myſtic⁹. Uoce mea ad dn̄m clamaui ab adā vſq̄ ad dd̄: ⁊ voce mea clamaui a dd̄ vſq̄ ad chriſtum: ⁊ tunc intendit mihi complēdo deſiderium meum per aduentum ſuum. Item

Cā fi / dei / cha / rita / tis in / p̄ris / ar / chis / fuit / xp̄i / aduē / tus.

Sene / ca

Spei / diffi / nitio

In die tribulationis mee deū exq̄ſiui manib⁹ meis nocte contra eū et non ſum deceptus.

¶ Deum exq̄ſiui manib⁹ meis: eas eleuando ꝯ eū. i. verſus deū man⁹ eleuādo in celū in die tribulationis mee: q̄ dies tribulationis durabit ab adam vſq̄ ad xp̄m: ⁊ etiā exquiſiui eū nocte. i. ꝑ totā noctē legis contra eū. i. manus eleuando verſus eum: petendo ei⁹ aduentū. Et tn̄ nō ſum deceptus: q: venit ſicut ip̄e ꝑmiſit. Oēs ſup̄dicte locutiōes ſunt de preterito ꝓ futuro propter certitudinē ꝓphetie: ⁊ firmitatē fidei ⁊ ſpei in toto die tribulationis ⁊ nocte: q: totū genus humanū erat in tribulatione ⁊ captiuitate diaboli: ⁊ nocte tenebraꝝ pctī ⁊ ignorantie. Et ſic clamabāt manibus verſus deum: ſed iſte adā myſtic⁹ nō fuit decept⁹ nec fuit fruſtratus i ſua fide et ſpe: q: tp̄e ſtatuto venit xp̄s. Un̄ p̄ia locutio. ſ. voce mea ad dn̄m clamaui. vox eſt toti⁹ cet⁹ p̄triarcharū ⁊ ꝓphetarū ab adā vſq̄ ad zachariā ⁊ Ioh. bap. ſȝ iſ et intēdit mihi eſt vox iſti⁹ hoīs ꝑ tp̄e zacharie ⁊ Simeōis ⁊ ioſeph: quia potuit dicere iſte homo ⁊ intendit mihi ⁊ non ſum deceptus q: vidit ip̄m oculis ꝓprijs per zachariam ⁊ Simeonē: iō dicit zacharias. Bn̄dictus dn̄s

vō. q: / ſ. c. ſci / ſcitaſ / re. xp̄ / iiū. q. / iiū. / pec / cat.

de⁹ iſrl'. q: viſitauit et fecit redẽptionẽ ple bis ſue. ꝛ elizabeth dixit ꝟgini marie: bñdicta tu in mulierib⁹ ꝛ bñdict⁹ fruct⁹ ventris tui. ꝛ ꝟgo maria dixit. Suſcepit iſrl' pueꝝ ſuũ: recordat⁹ mie ſue. ꝛ Simeõ dixit. Nũc dimittis ſeruũ tuũ dñe: ſm ꝟbũ tuũ i pace Q: viderũt ocli mei ſalutare tuũ. Et ſic i ꝑſona iſtoꝝ dicit ꝓpha: nõ ſum decept⁹ ꝛ intendit mihi ꝛc. Totã ẽt iſtã locutionẽ põt facere nũc eccl'ia ꝓ ſtatu iſto grãs agẽdo. Nã in toto ve. te. ꝑ p̃riarchas: ꝛ ꝓphas clamauit magna voce xp̃m inuocẽdo vt veniret: ſed tandẽ intẽdit mihi xp̃s i no. te. q: p̃res ve. teſt. non receperũt ꝓmiſſionẽ ſine nob: s. ad heb. xj.

de ꝯſ. d. uij. c. pro p̃rie.

Renuit cõſolari aĩa mea: memor fui dei ꝛ delectat⁹ ſum ꝛ exercitatus ſum: ꝛ defecit ſpiritus meus.

ð pe. d. j. c. mẽſuram.

Anticipauerũt vigilias ocli mei: turbat⁹ ſum ꝛ nõ ſum locutus.

ð pe. d. j. c. ſi cui ſ.

Cogitaui dies antiquos: ꝛ annos eternos in mente habui.

porro

Et meditat⁹ ſũ i nocte cũ corde meo ꝛ exercitabar ꝛ ſcopebã ſpm̃ meũ.

¶ hic explicat cãm ſue affuctionis ꝛ anxietatis q̃ fuit lõga mora ꝛ dilatio aduẽt⁹ xp̃i. Uñ dicit: aĩa mea renuit ꝯſolari in toto illo tp̃e ab adã vſq; ad xp̃z: imo abſtinebã a carnalibus delectationib⁹ i ieiunũs ꝛ oꝛonib⁹ meſſiã expectãdo: ꝛ erã ſp in ꝯtẽplatione: et meditatiõe ꝛ ſic memor fui dei ꝛ delectatus ſum. Quaſi dicat nõ habebã aliã ꝯſolationẽ niſi cõtẽplari ſacrã ſcripturã ꝛ diuia myeria in ea ſcripta: ꝛ ꝓmiſſiões mihi factas ð meſſia. Et ſic exercitat⁹ ꝛ occupatus ſum in tali ſtudio ꝛ labore ꝛ ꝯtẽplatiõe: ꝛ defecit: ꝛ feſſus eſt ſpũs me⁹ ꝛ contabuit ꝛ ſtupuit nõ valẽs attingere h̃ ſecretũ ꝑnimio labore ꝛ iſtrmitate mẽtis ꝛ corpis: ſz q: non ſufficiebat mihi iſta in die meditari: ſz ẽt de nocte non poterã dormire: imo ocli mei ãticipauerũt vigilias ſurgẽdo an aurorã ꝛ lucẽ. ꝛ tp̃e q̃n ſolẽt alũ dormire ad ꝯſiderãdũ ſtatũ ꝛ pctã hũani gñis: ꝛ miſerias: ꝛ ad ꝯtẽplãdũ iudicia dei rectiſſima. Et ſic cognoſcẽs culpã p̃mi parẽtis ꝛ iniq̃tates nr̃as: ꝛ ingratitudines ꝯ deũ cõmiſſas cognoui nos iuſte dei iudicio merito fuiſſe pũitos: ꝛ ſic nõ ſuz locutus: imo tacui h̃ ꝯfuſione culpã in meip̃m retorquẽdo. ꝛ ſic nõ locut⁹ ſuz: nec aliq̃d dixi: ſz cogitaui dies antiq̃s reuoluendo ꝛ plegẽdo hiſtorias ꝛ ãnales antiq̃ꝝ pꝛ̃z: q̃rendo vñ hoc malum ꝓueniebat gñi hũano: q: ſic fuerat vulneratũ in carne ꝑ cõcupiſcẽtiã et infirmitatẽ: ꝛ in aĩa ꝑ pctm̃: Et habui ãnos eternos in mẽte ꝯſideraui oĩa tp̃a incipien

Nota meditãda ſeu cõtẽplãda.

do a mũdi creatiõe: ꝛ ab inobediẽtia p̃moꝝ parẽtũ: ꝛ ſnia merito inflicta. Nã ꝯſideraui quõ de⁹ creauerat hoiem ad imaginẽ ꝛ ſimitudinẽ ſuã. Et quõ ꝯſtituit ip̃m dñm ſup totã terrã: ꝛ ſup oĩa aialia tã volatilia q̃ piſces ꝛ reptilia: ꝛ q̃drupedia ꝛc. Et ꝯſideraui felicitatẽ ipſi ꝓmiſſam ſi ſtetiſſet in diuio p̃cepto ꝛ volũtate: q: poſt lõgã vitã trãſlat⁹ eẽt in vitã meliorẽ in celũ: ſed ꝑ inobediẽtiam pulſus fuit ab iſta terrena ꝑadiſo: et puat⁹ fuit illa futura ꝛ ſupiori btitudie. Et factus exul i hac lachrymaꝝ valle: ꝛ ꝑcuſſus i corpore ꝛ aĩa: ꝛ ſubiect⁹ tot miſerũs itrinſecis: ꝛ extrinſecis. ſ. bellis ꝛ fortuti ꝛc. Et cognoui oĩa iſta mala ꝓuenire hoi ex illi⁹ p̃mi iuſtiſſima ꝯdẽnatione pcti ꝛ ſic ẽt i tota illa nocte ve. teſt. meditat⁹ ſum in corde meo ꝯſiderãdo quõ xp̃s erat nobis in lege ꝑ multos: imo ꝑ oẽs ꝓphas ꝛ p̃riarchas ad liberãdũ gen⁹ hũanũ de ſupradictis miſerũs ꝓmiſſus. Et in tali meditatiõe exercitabar mirãdo cũ ãxietate: quare tm̃ tardabat nr̃a redẽptio: ꝛ differebat xp̃i aduẽt⁹. Et ſic ſcopebã ſpm̃ meũ. i. ſcrutabar ꝛ inueſtigabã. Et diſcutiebã ꝛ examinabã: ꝛ purgabã ꝑ pniaz q̃ i eo erat. Et erũpebã in talẽ clamorẽ. quaſi anxius de longa mora ꝛ dilatione dicens.

ð pe. d. j. c. q: diuinis faſtura ꝛ c. miſi ſiplex ꝛ diſ. xrix. c. dicas co.

Nunq̃d ineternũ ꝓijciet deus: aut nõ apponet vt ꝯplacitior ſit adhuc Aut in finẽ miam ſuam abſcidet a generatione in generationem. Aut obliuiſcetur miſereri deus: ꝛ cõtinebit in ira ſua mias ſuas.

¶ Nũq̃d de⁹ ꝓijciet gen⁹ hũanũ a ſe i eternũ: q̃ nõ recipiat ip̃m ad veniã ꝛ miam aut de⁹ nõ apponet ꝛ nõ ꝓponet adhuc. i. deinde vt ſit nobiſ ꝯplacitior. i. magiſ placabilis quã fuit hucuſq;: q. d. ſp erit nobis irat⁹ ꝛ nõ benign⁹ nec placabilis. Aut abſcidet. i. auferet in finẽ. i. totaliꝛ ꝛ finaliꝛ miaz ſuã a gñatione in gñationẽ. i. ꝑ oẽs gñationes durabit ira ei⁹: ꝛ nõ erit mia aut obliuiſcet̃ de⁹ miſereri nobis ꝛ nũq̃ recordabit̃ nr̃i aut continebit mias ſuas in ira ſua. Quaſi di. erit ne tante crudelitatiſ ꝛ efficacie ira dei q̃ contineat ꝛ claudat: ꝛ liget mias ſuas: ꝛ alliget deũ ne faciat miaz. Quaſi dicat nõ ẽ credibile: nec eſt tollẽda a deo tãta ꝑfectio: imo h̃ eſt nephas: de deo credere cui⁹ mie nõ eſt finis: nec numer⁹. Uñ nota q̃ dicit dd: ſcopebam ſpm̃ meũ. i. mũdanas ꝛ falſas cogitatiões a ſpũ meo pellebã. Nã ſpũs lõga anxietate ꝛ cogitatiõe tribulat⁹: ꝛ obnubilat⁹ nõ põt cernere verũ: q: nubib⁹ atris cõdita nullũ fundere poſſint ſydera lumen ꝛ cetera: vt ait Boetius. Sed ſi quis ſcopit ſpiritum: et ſe

ſcope re ſpiritum Boetius.

purgat ⁊ mūdat pellēdo mūdanas cogitatio
nes ⁊ nubes ignorātie ꝑ studium sapiētie tunc
cernit ⁊ cognoscit veritatē. Et ita fecit iste hō
mystic⁹. Nā ꝑscrutādo sacras scripturas pe-
pulit nubes ignorātie ⁊ anxias cogitationes
Et cognouit qḋ de⁹ nūꝗ oblit⁹ ē facere miaꝫ:
sicut didicit ꝑ gesta antiq̄rū. Jō dixit: nūqd
ineternū ꝓiciet deus ⁊c. qꝛ scopere idē est qḋ
scopa domū vertere ⁊ mūdare. Et sicut dom⁹
Scopere qd sit materialis scopit̄ ⁊ mūdat̄ scopa materiali:
ita dom⁹ spirit⁹ ⁊ mētis interior scopit̄ ⁊ ver-
rit̄ studio sapiētie ab oī ignorātia ⁊ malis co
gitatiōib⁹ ⁊ anxietatib⁹: qꝛ intelligētia sacre
scripture fugat oēs āxietates: ⁊ scopit spm̄ et
mētē: ⁊ facit eā cernere verū vt pꝫ ħ ꝺ dauid.

**Et dixi nunc cepi: hec mutatio dex
tere excelsi.**

ij.q.j. ca. si peccauerit. In scđa ꝑte explicat suā cōsolationē post
superiorē angustiā. Ad cui⁹ intellectū est sciē
dū qḋ postq̄ iste hō anxius de longa miseria
⁊ mora aduēt⁹ christi discurrit oēs scripturas
⁊ oīa gesta patrū antiquorū. Et vidit ꝙ deus
multipl'r liberauerat patres antiquos tpali
ter: puta noe de diluuio: ⁊ abraam de hur
chaldeoꝝ. Et isaac de sacrificio. Et iacob de
manu esau ⁊ totū israel de egypto ⁊c. tunc ip
se dixit supradicta ꝟba. s. nūꝗ ineternum ꝓ
ciet de⁹ ⁊c. Quasi dicat: sꝫ cōsueuit misereri
p̄ribus antiq̄s: ⁊ liberauit eos de periculis
tpalib⁹: ergo poterit esse ꝙ non liberet nos
de hac lōga captiuitate pcti ⁊ de ptāte dia-
boli ⁊ de miseria nobis illata ex sua data
pmis parētib⁹? Quasi dicat: incredibile est
qḋ nō faciat: sꝫ qꝛ dū ista cū q̄dā pia indigna
tiōe diceret: q̄si illuminat⁹ icepit resipiscere
⁊ cognoscere i spū ꝙ oēs ille liberatiōes tpa
les patrū antiquoꝝ significabāt futurā ⁊ ge-
neralē redēptionē: ⁊ ꝙ tota ira dei erat mu-
tāda i miam ꝑ aduētū xp̄i. Jō subdit. Et dixi
oīa supradicta supple. Et nūc cepi resipisce-
re ⁊ cognoscere supple veritatē ⁊ secretū scri
pturaruꝫ: ⁊ supradictorum mysteriorum: q̄m
erāt figura de nr̄a redēptione. Et oīa erant
implēda in xp̄o ⁊c. Jn hebreo aūt habet̄. Et
dixi imbecillitas mea: ⁊ tunc ē sensus. Et dixi
in meipso ꝙ ex imbecillitate et fragilitate ⁊
ignorantia dixerā oīa supradicta. s. nunqd in
eternū ꝓiciet de⁹ ⁊c. Sed magis rōnabilis
videt̄ nr̄a trāslatio q̄ dicit. Et dixi nunc cepi
intelligere supple ꝙ hec est mutatio dexte-
re excelsi. Ad cui⁹ intellectū est valde aduer
Q ecclīa habꝫ tres stat⁹. tēdū ꝙ ecclesia dei habet tres stat⁹: scilicet
duos in p̄senti: ⁊ vnū i futuro q̄ dicit̄ stat⁹ glo
rie. Pm⁹ stat⁹ dr̄ stat⁹ legis ⁊ vmbre ⁊ figure
⁊ captiuitatis et ire ⁊ iustitie ⁊ ignorātie ⁊ no
ctis. Secund⁹ stat⁹ dicit̄ stat⁹ veritatis ⁊ lumi
nis euāgelici ⁊ libertatꝫ ⁊ grē ⁊ misericordie
⁊ sapiētie dei. Terti⁹ aūt dr̄ stat⁹ glīe ⁊ pmij.

In p̄io statu oēs p̄res antiq̄ desiderabāt sta
tū secūdū. Et oēs q̄ iā sum⁹ in statu scđo desi-
deram⁹ tertiū. s. dissolui ⁊ esse cū xp̄o in gl'ia.
Et iō sicut ꝑ primū aduētū xp̄i primus status
mutatus est in scđm: ita ꝑ scđm aduētum xp̄i
scđs stat⁹ ecclīe mutabit̄ in tertiū. Nā ꝑ p̄mū
aduētū xp̄i. s. in carnem tota lex vet⁹ mutata
est i ꝟitatē euāgelicā. Et vmbra ⁊ nox muta-
ta est i diē ⁊ lucē. Et figura in ꝟitatē. Et inīa
⁊ iustitia ⁊ ira dei in miaꝫ: ⁊ culpa siue pctīn
in grām. Et captiuitas in libertatē ⁊ ignorā-
tia in sapiam: qꝛ repleta est terra sapia dn̄i.
Esa. xj. Jta pariter totus iste stat⁹ mutabitur
in tertiū. Nā grā ꝯuertit̄ in gl'iam ⁊ fides in
visionē ⁊ spes in possessionē: ⁊ charitas i frui
tionē ⁊c. Scđo ē notādū ꝙ xp̄s dr̄ dextera dei Xp̄us
excelsi in tota scriptura: eo ꝙ pr̄ ꝑ ipm̄ opat̄. dex-
Sꝫ dextera dr̄ ꝑ relationē ad sinistrā: ⁊ sic pu tera.
nitio ⁊ ira dei dr̄ sinistra: mia aūt dr̄ dextera
dei. Cū ergo tota lex vet⁹ erat sub pūitiōe et
sententia ⁊ q̄si i ira dei ⁊ iustitia ⁊ exilio: iō pt
dici sinistra dei: qꝛ de⁹ habebat suā sinistrā su
pra gen⁹ hūanū aū aduētū xp̄i. Sꝫ nūc hꝫ dex
terā suā. i. miam suā sup nos. Ex q̄ pōt dici qḋ
ꝑ xp̄m fctā ē mutatio a sinistra i dexterā. Et sic
est ddꝫ ꝙ xp̄s q̄ ē dextera dei p̄ris excelsi mu
tauit sinistrā dei in dexterā dei. i. irā ⁊ iustitiā
in miam. Et captiuitatē in libertatē: ⁊ culpā
in grāꝫ: ⁊ noctē in diē: ⁊ vmbrā in ꝟitatē ⁊ lu-
cē ⁊ vl'r totā legē veterē i euāgeliū: ⁊ circūci-
sionē i baptismū: ⁊ esuꝫ agni paschalis in eu-
charistiā: ⁊ sic de singulis sacris ⁊ talis muta
tio fuit mutatio dextere excelsi: quā ꝓuidit dd̄
in figura ꝑ gesta ⁊ mysteria vetera: vt patebit
ꝑ singula: iō dr̄. Et dixi nūc cepi cognoscere
sup. ꝙ ħ erat mutatio dextere excelsi. i. ꝑ xp̄m
futura q̄ ē dextera dei excelsi q̄ oīa dꝫ mutar̄:
qꝛ talis mutatio a nullo pt fieri nisi a xp̄o q̄ ē
dextera excelsi. Nā sic de⁹ ꝑ sinistrā misit irā
⁊ iniaꝫ i totū gen⁹ hūanū sve. t. ita i no. te. mit
tet miaꝫ ⁊ veniā ⁊ grāꝫ ꝑ xp̄ꝫ q̄ ē ei⁹ dextera. et
iō qꝛ dd̄ ꝓuidit i spū ꝯtēplādo mysteria sacre
scripture: quod per solum xp̄m erant oīa
illa mysteria vel in solo ipso erāt implenda.
Jdeo dicit hec mutatio dextere excelsi.

**Memor fui operum dn̄i: qꝛ memor
ero ab initio mirabilium tuorum.** ix. d. c quis nesciat.
**Et meditabor in oībus operib⁹ tu
is: ⁊ i adiuētiōib⁹ tuis exercebor.** xxix. q. c. sciēdū. ⁊
**De⁹ in sancto via tua: qs deus ma-
gnus sicut de⁹ noster: tu es deus q̄** c. se. d. ꝯs. di.
facis mirabilia.
Notā fecisti i populis virtutē tuā: ꝑ. iteratur.
**redemisti in brachio tuo populum
tuum filios iacob ⁊ ioseph.**

[margin: figu-rantē redē-ptio-nis.]

¶ Hic explicat myſteria ſacre ſcripture ver-
ſe. ⁊c. vbi dd̄ ſiue lxō myſtic⁹ p̄uidit iſtā muta-
tionē dextere excelſi ⁊ noſtrā redēptionē figu-
raliter. Ad qd̄⁹ myſteriū ſumit parabolā ⁊ p̄-
poſitionē ad petendū intentū. Un̄ tria myſte-
ria p̄ncipaliter adducit: in qb⁹ p̄uidit i figura
noſtrā redēptionē. Nā p̄mo adducit libertaſ-
tē filioꝝ iſrl̄ de egypto. Nā p hoc ꝙ moyſes
fuit a deo miſſus i egyptū: ⁊ cū ſignis ⁊ portē-
tis liberauit ⁊ eduxit totū illū pplꝫ d egypto
⁊ p̄tāte pharaonis: p̄uidit ꝙ xp̄s fili⁹ ⁊ dexte-
ra dei p̄ris a p̄re miſſus debebat liberare to-
tū gen⁹ hūanū de tenebris pctōꝝ ⁊ p̄tāte dia-
boli: ⁊ id dicit. Jd cepi cognoſcere: qꝛ h̄ erat
mutatio dextere excelſi. i. p xp̄m faciēda: qm̄
memor fui operū dn̄i. i. miſericordiarū q̄s fe-
cit de⁹ patrib⁹ ātiquis. Et memor ero mira-
biliū tuorum q̄ feciſti ab initio: incipiendo a
noe: quē liberaſti de diluuio: ⁊ ſic diſcurrēdo
per abraā quē liberaſti multipliciter: et per
iſaac quem liberaſti de gladio ſacrificij: ⁊ ia-
cob quē liberaſti de eſau. Et meditabor in ol-
bus op̄ib⁹ tuis: q̄ feciſti patrib⁹ nr̄is: ⁊ exer-
cebor in adinuētionib⁹ tuis. i. in ſecretis my-
ſterijs clauſis in illis operib⁹: puta qn̄o ap-
paruiſti moyſi in rubo ardenti: ⁊ qn̄o vocaſti
eum: ⁊ precepiſti vt remoueret calciamēta ⁊
qn̄o conuerſa eſt virga in colubꝛuꝫ ⁊ econuer-
ſo. Et qn̄o traxit manum leproſam de ſinu: et
conſiderauit ꝙ oīa iſta ſignificabāt miſſionē
xp̄i in mundū ⁊c. Jtē cōſideraui duritiā pha-
raonis: ⁊ plagas egyptijs illatas: in quibus
plagis ⁊ portētis p̄euidi totū myſteriuꝫ no-
ſtre redēptionis. Et qn̄o via tua erat in ſan-
cto. q. d. ſicut ille ſanctus angel⁹ erat ductor
illi⁹ ppl̄i: ⁊ fecit illa ſigna terribilia. ita xp̄s
debebat eſſe ductor tot⁹ gn̄is hūani. Et de-
bebat ipſum liberare de p̄tāte diaboli. Nam
quis magnus ſicut de⁹ noſter? Et conuertitur
apoſtrophat ad xp̄m futurū dicēs: tu es de⁹
qui facis mirabilia maiora q̄ facta ſint tunc
[margin: Xp̄us du-ctor gn̄is hūa-ni.]
p moyſen. Nam ſicut tūc notam feciſti virtu-
tem populis egyptiorum ⁊ alioꝝ in mari ru-
bro: ita notā facies virtutem tuam in huma-
nitate p totum orbem. Et ſicut tūc redemiſti
in brachio ⁊ potētia pplm̄ tuū ſcꝫ iacob ⁊ io-
ſeph: ita redimes totū gen⁹ hūanū ⁊ totam
eccl̄iam intellectā p iacob ⁊ ioſeph. Et notā-
ter dicit filios iacob ⁊ ioſeph. Nō lꝫ inter fi-
lios iacob intelligant̄ ⁊ ꝯp̄hēdāt̄ filij ioſeph
tn̄ qꝛ filij ioſeph oēs ſunt nati in egypto: ⁊ re-
putabantur nobiliores apud egyptios: eo ꝙ
deſcēdebant a ioſeph qui fuerat princeps et
rector ⁊ p̄fectus totius egypti: id ſpecialiter
notat eos. Et qꝛ eccl̄ia maxie figurat̄ p filios
iacob. Et xp̄s maxime figurat̄ p ioſeph: quia
p fratres ſuos venditus: ⁊ poſt afflictionem
exaltatus ⁊c. ſicut dictum eſt pſal. ij. iterum
eſt aduertēdū ꝙ in illis operib⁹ mirabilibus

due ſubſtātie ſunt ꝯſiderāde. P̄mo angel⁹
dn̄i inuiſibilis q̄ faciebat illa miracula. Scd̄o
moyſes viſibilis q̄ p̄cutiebat aq̄s cū v̄ga. Et
ſic fiebāt illa op̄a mirabilia: p h̄ p̄uidit moy-
ſes ⁊ dd̄ ꝙ in xp̄o redēptore debebāt eſſe due
nature: vna diuina inuiſibilis q̄ p̄ncipl̄r ⁊ laten-
ter opat̄: ⁊ altera humana: ⁊ viſibilis q̄ iſtru-
mentaliter ⁊ viſibiliter videbat̄ opari. Et id
dicit. de⁹ i ſancto via tua. i. ſicut via tua ⁊ v̄t⁹
⁊ ducat⁹ erat in ſctō angelo inuiſibili ⁊ in ſctō
moyſe viſibili: ita pariter via nr̄e redēptiōis
fuit in xp̄o ſctō tuo: q̄ eſt ſctūs ſctōꝝ: in quo ē
duplex natura. ſ. diuina ⁊ humana. p hec er-
go myſteria p̄uidit dauid totū myſteriū icar-
nationis ⁊ noſtre redēptiōis facte p mortē ⁊
paſſionē xp̄i in ſignis ⁊c.

Uiderūt te aq̄ de⁹: viderunt te aq̄
⁊ timuerūt: ⁊ turbate ſunt abyſſi.
Multitudo ſonit⁹ aquarū: vocē de- *[margin: exo. xvij. ⁊ c. x. et ca. vij. vſqꝫ ad xv.]*
derunt nubes.
Etenim ſagitte tue tranſeunt: vox
tonitrui in rota.
Alluxerūt chorufcatiōes tue orbi
terre: cōmota eſt ⁊ ꝯtremuit terra.

¶ In ſcd̄o loco adducit miraculū ⁊ myſteriū
factū i trāſitu maris rubꝛi: vn̄ ſicut tot⁹ ppl̄s
erat in p̄iculo ne caperet̄ ⁊ trucidaret̄ p pha-
raonē ⁊ egyptios. niſi qꝛ moyſes cum v̄ga p-
cuſſit aq̄s. ⁊ diuiſe ſunt aque: ⁊ trāſiuit ppl̄s
ad aliā partē littoris: ⁊ ſic per trāſitū aquaꝝ
ſaluat⁹ ⁊ liberat⁹ eſt ppl̄s ita pariter xp̄s per
cōtactū ſui corporis p̄buit virtutē regenera-
tiuā aq̄s baptiſmalib⁹: ⁊ p aq̄s baptiſmales
liberauit fideles de p̄tāte diaboli: p ut ſunt ibi
figuratū. Hoc ḡ p̄uidēs dd̄ in figura dicit. O
de⁹ xp̄e ſicut tūc viderūt te aq̄ maris rubꝛi: ⁊
viderūt te aq̄ iordanis: ⁊ timuerūt. i. q̄ſi timē-
tes ſunt diuiſe ⁊ cōuerſe ſunt retrorſuꝫ: ⁊ libe-
rati ſunt filij iſrael: ⁊ abyſſi aquaꝝ turbate
ſunt ita pariter qn̄ aq̄ baptiſmales viderunt
te timuerūt diaboli ⁊ abyſſi ifernales turba- *[margin: figu-ra ba-ptiſ-mi.]*
te ſunt: qꝛ p baptiſmū deleſti peccatū: et fuga-
ſti diabolicā poteſtatē. Jtē aque maris gali-
lee timuerūt te qn̄ ſiccis pedib⁹ ſup eas am-
bulaſti. Et mari ⁊ fluctib⁹ ⁊ vētis imperaſti
Et petrū de p̄fundo pelagi liberaſti. Jtem ſi-
cut poſt trāſitū iſrael fuit multitudo ſonitus
aquarū: ⁊ nubes dederūt voces ⁊ tonitrua ⁊
ſagitte tue tranſierunt: ideſt multa flumina
fuerunt de nubibus immiſſa. Et vox toni-
trui tui fuit quaſi tonitrus qui fit in rota et
curru. Et mouerunt aquas: ⁊ reduxerūt eas
ſup egyptios ⁊ ſubmerſerūt eos. Et ſicut ibi
chorufcatiōes tue alluxerūt: ⁊ igneos radios
deduxerūt orbi terre: ⁊ tota terra tūc cōmo-
ta eſt: ita pariter O xp̄e multitudo ſonit⁹ aq̄

pũ tue lapis: et nubes.ſ.apoſtoli tui dederũt vocẽ euangelicam: et ſagitte tue euangelice tranſierũt per totum mundum: et vox tonitrui tui.ſ.tue predicationis iuit per totũ mundũ in rota euangelica et curru euãgelico: quã qua tuor euãgeliſte duxẽt et duxerũt per totum or bẽ. Et ſic choruſcatiões euãgelice alluxerũt ex mõte ſion: in die pẽ. toti orbi terre: qr ibi apli receperũt chorŭſcatiões et ſplẽdorẽ ſa pientie: et donoꝝ et grãꝝ: et ſic pdicauerũt to ti orbi terre. Et ſic cõmota ẽ et ↄtremuit tota terra ad pdicationẽ aploꝝ: et oĩa idola cor ruerãt ſicut corruerũt egyptij i mari rubro.

Exo. xij. **In mari via tua et ſemite tue i aqs multis: et veſtigia tua nõ cognoſcẽt**

¶ Sicut ibi fuerũt vie tue in mari rubro et ſemite tue in aqs multis vt pplᷣs trãſiret: et veſtigia tua nõ fuerunt nota. Ita qñ venies tu xpe in mũdũ via tua erit i mari: qr ſiccis pedib⁹ per mare galilee ambulabis: et etiã per mare huiꝰ mũdi: et ſemite tue erũt in aquis et pſecutiõib⁹ multis: qr apli tui nauigabũt i h̄ mari pſecutionũ: ſz veſtigia tua nõ cogno ſcent in mari galilee: qr ſup aqs ãbulabis: et etiã nec veſtigia pcti cognoſcent i te ſicut in nobis: qr eris iter oẽs mortuos liber. ve ſtigia tua nõ cognoſcent qñ intrabis mare huiꝰ mũdi: qr myſteriũ icarnatiõis erit inef fabile et ineſtigabile. Vñ dicit ſalomõ puer. xxx. Tria ſũt mihi difficilia et qrtũ penitus ignoro.ſ. viã aqle in celo: viã colubri ſup pe trã: viã nauis in medio mari: et viã viri i ado leſcẽtia.ſ. viã filij dei qñ deſcẽdit de celo in carnẽ et viã xpi qñ exiuit de ſepulchro: et viã ↄuerſationis xpi i mari huiꝰ mũdi et viã xpi qñ exiuit d̄ clauſtro vteri ỽginalis: qr nullũ veſtigiũ aut violentiã reliquit xps in his q̄ tuor vijs qr abſq violẽtiã fecit xps iſta qtuor occulta et ineffabilia myſteria.ſ. myſteriũ incarnatiõis et natiuitatꝫ et reſurrect. et aſcẽ ſio. et ↄuerſationis huius vite et veſtigia ſua fuerũt mũdo ignota in iſto qdruplici itine re. Et ſic eſt dicẽdũ d̄ ceteris myſterijs xpi et miraculis que latẽter diuinitas operatur.

Prouerb. xxx.

Exo. xij. de ↄſ. vi d. qd ſit.

Deduxiſti ſicut oues populum tuũ in manu moyſi et aaron.

¶ Ultimo adducit ducatũ per deſertuꝫ et in troitũ terre pmiſſiõis. Vñ dicit. ſicut dedu xiſti pplm tuũ ſicut oues in manu moyſi et aaron ex egypto per totũ deſertũ: ita deduces pplm fidelẽ de tenebris pctoꝝ et ptãte dia boli. Et deduces ipm per deſertũ huiꝰ mundi et introduces in hãc ecclã per grãꝫ: et i futuro per gliã. Et dicit in manu moyſi et aaron: qr per eos fuit xps ſignatus: qr dux et ſacerdos: qr inqtũ dux ſiue rex dedit legẽ euãgelicã. Et inqtũ ſacerdos ↄtulit ſacra. Ex qb⁹ pꝫ q dd̄

nõ allegat ſupradicta myſteria grã ſui: ſz aſ ſumit ea in parabolã et ppoſitionẽ: inqtum erãt figura nr̃e redẽptiõis future per xpꝫ: et ſic allegat figurã pfigurato: qr ſicut oĩa illa nõ erãt grã ſui: ſz grã xpi futuri: ita allegat ipa grã et rõne figurati: qr aliter dd̄ nõ fuiſſet p pheta vñ duplr eſt nobis xps i lege pmiſſ⁹ vno mõ per myſteriũ et figurã: alio mõ per expſ ſam pmiſſionẽ: et iõ nõ eſt min⁹ certa ỽitas myſterij et figure q̄ veritas expſſe pmiſſio nis. Iõ ppha audacter allegat figurã tanq̄ verã et certã pmiſſionẽ: in quib⁹ figuris no uit mutationẽ dextere excelſi. Et ſic dd̄ in p ſona toti⁹ eccle fuit cõſolat⁹ in ſua ãguſtia iõ nil aliõ ẽ dicere. Tu deduxiſti ſicut oues pplm tuũ etc. niſi diceret: tu de⁹ nobis redẽ ptionẽ per illã figurã pmiſiſti iõ fac qd pmiſ ſiſti i figura ſiue facias i ỽitate qd in figura ſi gnificaſti. ¶ Ex toto iſto pſal. pñt recolligi tres cõcluſiões pncipales. ¶ Pria ↄclo. qd dd̄ ↄtẽplãdo oẽs pmiſſiones factas prĩbus antiqs et liberationẽ filioꝝ iſrl̃ de egipto p̄ uidit totũ myſteriũ nr̃e redẽptiõis. ¶ Scda ↄclo. q totũ myſterium nr̃e redẽptiõis fuit mutatio dextere excelſi.ſ.a iuſtitia i miaꝫ: et ab ira in benignitatẽ etc. ¶ Tertia ↄclo. qd diuinitatꝫ ỽbi ita latent opabat i illa hũani tate: q veſtigia incarnatiõis et natiuitatis: et ↄuerſatiõis et miraculoꝝ opatiõis et reſur rectiõis et aſcenſi. fuerũt mũdo ineffabilia et ignota: vſq ad miſſionẽ ſpũſſcti: q̄ qdeꝫ my ſteria lꝫ ſint nobꝫ nota per fidẽ q̄ ad effectũ: tñ nobꝫ ſũt incõphẽſibilia: q̄ ad cauſaꝫ et modũ

Du plr ẽ xps in lege pro miſſ⁹

j. ↄcl.

ij. con clo.

iij. cõ clo.

Attẽdite popule me⁹ legẽ meam: inclinate aurem ve ſtram in verba oris mei.

Mat. iij. et ix. di. c. ne q.

¶ Titul⁹. Eruditio ſiue itellect⁹ ipi aſaph. In greco aũt lꝫ intellect⁹ ſiue eruditio eſt gti caſus: vt ſit ſenſus q iſte ẽ pſal. itelligen tie ſiue eruditiõis ipſi aſaph. Ex titulo ap paret q dd̄ fecit hũc pſal. ẽm q fuit erudit⁹ a ſpũſctõ: et vt erudiret nos i hoc pſal. de his q̄ ipſe fuit erudit⁹. Et dedit ipꝫ cãtãdũ et re cẽſendũ ipſi aſaph et choro ei⁹. Vñ ſicut Te rentius faciebat comedias: tñ dabat eas re cenſendas ipſi calliopio: vñ ipe dicit in fine cuiuſlibꝫ comedie. Ualete et plaudite callio pius recenſui. Ita pariter dd̄ habebat tres cãtores: quos cõſtituit ad cãtandũ et recen ſendũ pſalmos vt pꝫ.j. paraly. Et ſic aſaph et ethã: et filij chore etc. non ponunt in titulo pſalmoꝝ tanq̄ actores pſalmoꝝ: ſed tanq̄ recenſores: cantores: et etiam interpretes p populo. Ex quo patet q dauid eſt actor hu ius pſal. Et aſaph eſt cantator ſiue recẽſor: ſed pſona introducta ad loquẽdũ i hoc pſal mo in cui⁹ perſona factus eſt pſalmus: eſt

ſpe xp̄s: vt pz. Mat. xiij. vbi dicit q cū locut⁹ fuiſſet ieſ⁹ i parabolis ⁊c. Poſtea dicit hec oīa locut⁹ ē ieſ⁹ i parabolis: vt ipleret qd̄ dictū erat per pphetam. Aperiā i pabolis os meū ⁊ eructabo abſcōdita a ↄſtitutiōe mūdi Ex q̄ pz q xp̄s loquit i hoc pſal. Ad cui⁹ itel

Aug. lectū oīb⁹ fabulatiōib⁹ iudeoꝝ dimiſſis eſt aduertēdū ſm Aug. xvij. d̄ ciuita. c. iiij. ⁊. v.

Materia hui⁹ pſ. q dd̄ cōtēplādo ſacrā ſcripturā ⁊ maxie vt legit. j. Reg. iiij. q̄lr filij effraim ⁊ tot⁹ ppl's iſrl' fuit vict⁹ i pliō a philiſteis q̄ occiſis ſacerdotib⁹ filijs heli ↄtulerūt ſecū arcā dn̄i: ⁊ tenuerūt eā i acharon: ⁊ azoto. Et tūc ſacerdotiū fuit trāſlatū a filijs heli i ſamuelē. Et arca dn̄i poſtea fuit trāſlata p dd̄ i hieruſm. Et ſic trib⁹ effrai ſimul pdidit arcā ⁊ regnū ſiue iudiciū: que q̄dē punitio venit tribui effrai ⁊ toti iſrl' pp pctm̄ igratitudinis ⁊ rebelliōis: ⁊ ifidelitatis. Nā cū tot bn̄ficia a deo recepiſſet: tn̄ fuerūt deo igrati: ⁊ rebelles: qr oēs mōtes effraim erant pleni idolis baali: q̄ q̄dē idola proſtrauit poſtea ſamuel dū fact⁹ fuit iudex ⁊ ſacerdos. Itē ↄſiderabat poſtea dd̄ q̄liter pp igratitudinē ⁊ lobediētiā trāſlatū fuerat rgnū a ſaule ad ipz ⁊c. Per hāc ergo triplicē trāſlationē. ſ. tarbernaculi: ⁊ regni: ⁊ ſacerdotij: q̄ facta ē ppter

Not. hanc figuram. pctm̄ ingratitudinis ⁊ rebellionis ⁊ infidelitatis: pūidit dd̄ in ſpū q̄liter popul⁹ iudaicus debebat eſſe ingrat⁹: ⁊ rebellis: ⁊ icredul⁹ xp̄o meſſie i aduētu ſuo: ppter q pctm̄ debebat pdere locū. ſ. tēplū ⁊ ſacerdotiū: et regnū: ⁊ erat trāſferēdū ad eccleſiā ex gentibus congregādā: ⁊ hec eſt ſnia Aug. xvij. de ciuitate cap̄. iiij. ⁊. v. Hoc ergo preuidens dd̄ in ſpū fecit hunc pſal. in quo introduxit xp̄m loquentē exhortantē: ⁊ vocantē illū populuz ad legē euāgelicā ſub cōminatiōe pdēdi tēplū: ⁊ ſacerdotiū ⁊ regnū. Duo ergo in hoc pſalmo propheta principaliter facit. Nam

Quid ſit pemiuz. primo premittit proemiū ſiue prefationem. ¶ Secundo exequit de narratione ibi. Filij effraim. ¶ Quantū ad primū qr proemium eſt breu: loquit3 quorundā dicendorū: iō in plogo ſiue proemio iſto aſſignat q̄tuor cauſas huius pſalmi. Nā cauſa efficiēs eſt xp̄s loquēs: in cuius pſona fact⁹ eſt pſal. Cauſa materialis ſunt oīa myſteria ve. te. que hic adducunt. Cauſa formalis eſt modus pcedendi. qr ea myſteria ⁊ geſta ve. te. que memorant in hoc pſal. adducit p modū parabole ⁊ ppoſitiōis ad inferendā aliq̄ā magnā concluſionē in no. te. Cauſa aūt finalis eſt vtilitas q̄ ſequit. ſ. vt efficiat auditores bonos ⁊ deo obediētes ⁊ credētes. Q̄tuor ergo facit in hoc proemio. Nam p̄mo aſſignat cauſam efficiētē. ſcd̄o cauſam formalē Tertio cām materialē. Quarto cauſam finalem ſcd̄a ibi aperiā in parabolis. tertia ibi quā audiuim⁹. quarta ibi: vt cognoſcat gn̄atio altera. Quātu ad p̄mū ppheta introducit xp̄m meſſiā in lege pmiſſum verū deū ⁊ hominē loquentē ad pplm iudeoꝝ in aduentu ſuo dicētē. O popule attēdite. i. attēte ⁊ attēdēdo audite ⁊ itelligite: ⁊ ſuſcipite legē meā quā vobis affero. Et etiā attēdite legē meā ve. ⁊ pcipite eā aurib⁹ mentis ⁊ cordis: qr in ea reperietis totā legē euāgelicā. Ex his pz qd̄ iſte q̄ hic loquit eſt ipſe de⁹: qr dicit attēdite pple me⁹ legē meā: qr lex diuina eſt ſolius ipſi⁹ dei: ⁊ ille ppl's d̄r ppl's dei: Itē eſt aduertēdū vt ſepi⁹ dictū eſt: q lex euangelica

Lex euangelica nō ē alia a lege vete. quā xp̄s tulit nō eſt alia ſm eſſentiā a lege ve. ſz eſt ſpūs ⁊ veritas illi⁹. Joh. j. Lex per moyſen data eſt gratia aūt ⁊ veritas p xp̄m facta eſt. Un̄ vet⁹ teſtm̄ nihil aliud eſt niſi occultatio noui: ⁊ nouū teſtm̄ nil aliud eſt niſi manifeſtatio ve. v: inq̄t Aug. Iō q̄ vult bn̄ attēdere ad legē ve. ⁊ aurib⁹ eā pcipere ibi reperiet veritatē euāgelicā totā figuratā z. Et iō dicit attendite popule me⁹ legē meā ⁊c. ⁊ dicit aurib⁹ percipite v̄ba oris mei: ad d̄n̄am legis euāgelice ad veterē. Naz illa eſt data ſcripta in tabulis lapideis: ⁊ in charta mortua: ⁊ iſta in cordib⁹ hoīm p pprīū auditū3. Iō dicit. aurib⁹ pcipite ⁊c. Itē illa data eſt p os moyſi: iſta vero p os ipſi⁹ dei. ſ. xp̄i: ideo dicit. verba oris mei. Ad denotādū qd̄ deus incarnatus p os ſuū erat laturus legem impreſſam in cordibus hominum. Dicit ergo xp̄s in aduētu ſuo. O pple me⁹ iſrl' attendite ad legē meā: ⁊ itelligite eā: qr hec lex quā vobis p̄dico lex dei eſt: qr moyſes de me ſcripſit. Totū hoc dicit xp̄s Mat. v. q̄n aſcēdit i mōtē ⁊ declarauit legē diuinā dicēs. non veni ſoluere legē ſz adimplere. Et hoc idē ptz p totū diſcurſum euangelioꝝ: in q̄ deus nil aliud facit niſi vocare populū ad legē itelligendam ⁊ ſuſcipiendam veritatem legis.

Aperiā in parabilis os meum: loquar propoſitiones ab initio.

Ꝟriō. q. i. c. nō aſſeramus. ¶ Hic p̄mittit modū pcedendi in hoc pſal. quez vult tenere. ſ. adducere myſteria vete. te. p modū parabolarū ⁊ ppoſitionū. q. d. q ea q̄ intendit adducere nō adducit preciſe gratia ſui: ſed p modū parabolarū ⁊ ppoſitionū gratia alterius cōcluſionis inferende de veritatibus noui teſtamenti. ¶ Ad cuius

S quid ſit prouerbiū et quid parabole. intellectū eſt notandū ſicut dictū eſt in plogo hui⁹ lib. q puerbiū ſiue parabola nō ponit gr̄a ſui: ſz alterius: nā puerbiū d̄r quaſi pro alio verbū: ⁊ parabola d̄r a para qd̄ eſt iuxta: ⁊ bole ſnia q̄ſi iuxta ſniam alterius: Itē parabola nil aliud eſt niſi ppoſitio alicuius rei geſte: vel tanq̄ geſte p aliqua veritate ſimilitudinarie exēp'ariter inferenda ⁊ ſic ſemp ponit pro alio. Itē propoſitio ſm

Ariſt.pżio poſteriox̄ ꝛ i prioꝛib⁹ ē enūciatio affirmatiua aut negatiua ad īferēdū ↄclonē īterā. Et iō ꝓpoſitio nō ꝓponiť gr̄a ſui ſꝫ gr̄a ↄclōis īferēde. Et iō qꝛ tota ſacra ſcptura ve.te. nō poſita ē gr̄a ſui: ſꝫ īquātū figurabat myſteria noui te. Jō dicunť parabole ꝛ ꝓpoſitiōes q̄ ꝓmiſſe ſūt ī ve.te. ad īferēdū myſtice ꝛ ꝓphetice ↄclōnes ꝛ ꝟitates euāgelicas. Et iō ſicut totū vet⁹ teſtm̄ nil aliō ē niſi q̄ſi parabole ꝛ ꝓpoſitiōes ꝓmiſſe ad īferēdū ꝛ figurādū legē euāgelicā: ita tota lex euāgelica nil aliō ē niſi q̄dā ꝟitas ꝛ ↄclōnes illate ex myſterijs ꝛ ſcripturꝫ legis vete. Nā ſicut ꝟitas ↄclōnis ↄtineť ꝟtualr̄ ꝛ ↄfuſe ī ꝓpoſitionib⁹ ꝓmiſſaꝛ: ſꝫ poſt illationē pꝫ ꝟitas diſtīcte ī ↄclōne: vt pꝫ p̄ino poſterioꝝ: ita ꝟitas euāgelica ↄtinebať ꝟtualr̄ ꝛ ī ↄfuſo ī lege veteri: ſꝫ poſt aduētū x̄pi paruit illa ꝟitas diſtīcte ꝑ x̄pꝫ ī euāgelio. Et ſic tota lex vetus nil aliō ē niſi parabole ꝛ ꝓpoſitiones reſpectu euāgelij: ꝛ ſic eccl̄ia catholica ꝛ q̄lꝫ fidelis q̄n legit ſcripturā ve.te. nō legit gr̄a ſui: ſed ad myſteriū ꝛ ꝓphetiā: put figurat ꝟitates legis euāgelice. Alr̄ itelligētia veteris legis nō ē ꝟa nec catholica: qꝛ ꝟitas ei⁹ ē euāgeliū. Et iō dr̄ hieronym⁹ ī epiſtola d̄ mānſionib⁹ ꝙ oīa ī pſal. ponunť tanq̄ ꝓpoſitiōes ꝛ parabole īquātū figurabāt myſteriū no.te. ꝛ ſic non ponūtur gr̄a ſui ſꝫ ad ſenſū ſpūalē. Et h̄ ē qđ ꝓmittit ꝓpheta ī pſona x̄pi: ꝙ q̄cq̄d diceť in h̄ p̄o de te.ve. nō ītēdit adduceř gr̄a ſui: ſꝫ put ſunt quedā parabole ꝛ ꝓpoſitiōes. Uñ ait: aperiā ī parabolis os meū: ꝛ loquar ꝓpoſitiōes ab initio. i. adducā oīa myſteria ſacre ſcripture īcipiēdo ab initio exit⁹ iſrl̄ de egypto: qꝛ tūc icipit iſte ppl̄s: ꝛ ēt a ꝓmiſſiōib⁹ factis ab initio ipſi abraā: iſaac et iacob. Et cā q̄ acciderūt toti ppl̄o iſrl̄ ſucceſſiue vſq ad dd̄. Et oīa iſta adducā tāq̄ parabolas ꝛ ꝓpoſitiōes ex quib⁹ inferā intētū meū. Naꝫ oīa illa nō ſunt gr̄a ſui: ſed parabole ꝛ ꝓpoſitiōes reſpectu legis euāgelice: ꝛ hoc erit cā formalis ꝛ modus ꝓcedendi in hoc pſalm̄.

Lex vet⁹ ē ꝑabole reſpectu euangeliū. Hier.

Quāta audiuim⁹ et cognouimus ea: et p̄res n̄ri narrauerūt nobis.

Nō ſunt occultata a filijs eoꝝ: ī generatiōe altera.

Narrātes laudes dn̄i et ꝟtutes ei⁹ et mirabilia ei⁹ que fecit.

Et ſuſcitauit teſtimoniū in iacob ꝛ legem poſuit in iſrael.

x. di. quiones ſciat vt pꝫ vj. exo. ꝑ totū. Exo. xx.

¶ hic explicat cām materialeꝫ huius pſal. i. materiā quā intēdit adducere ꝛ loqui: que quidē materia dr̄ materia antecedēs. Et dixit ꝙ intēdit adducere in hoc p̄o oīa iſta geſta quāta audiuim⁹ ſcripta in geñ. ꝛ exodo ꝛ q̄nq libris legis ꝛ ioſue: ī libro iudicū: ꝛ ī libris regū. i. tāta loquar quāta audiuim⁹ ꝛc. q̄ q̄dē geſta antiquoꝝ p̄res n̄ri annūtiauerūt nobis voce ꝛ ſcripto. q̄ q̄dē geſta nō ſunt occulta: nec tacita a filijs eoꝝ ī gñatiōe altera imo ipſi narrauerūt filijs ſuis narrātes laudes dn̄i ꝛ bñficia: ꝛ ꝟtutes ei⁹ ꝛ mirabilia q̄ fecit: q̄ ꝑ magna ꝑte explicabunť in h̄ pſal. oēs ergo iſtas ꝓpoſitiōes loquar: ꝛ adducā: ꝛ loquar etiā q̄ñ de⁹ ſuſcitauit ꝛ nouiter dedit illā legē in teſtimoniū in iacob. Et legeꝫ poſuit: ꝛ ordinauit ꝛ ↄſtituit in iſrl̄. q.d. ꝙ illā legē quā dedit pplo iſrl̄ in mōte ſinai dedit eā in teſtimoniū. ¶ Et nota ꝙ lex vet⁹ dr̄ teſtimoniū. Pżio qꝛ fuit ꝑ angelos teſtificata. Scđo qꝛ repoſita eſt ī arca in teſtimoniū ↄ ꝓuaricatores. Deute. xxxi. Tertio qꝛ tota lex vet⁹ facit teſtioniū de x̄po futuro: iō ait ſaluatoꝛ. Johā. v. Scrutamini ſcripturas: qꝛ ipſe teſtioniū ꝑhibēt d̄ me. Nā moyſes d̄ me ſcripſit ꝛc. Et teſtioniū ſuſcitauit. Ad dnotādū ꝙ lex p̄ceptoꝝ anq̄ eēt lata ꝛ ſuſcitata iā erat ſepulta ꝛ inſerta naturaliter in nobꝫ ad Roma. ij. qꝛ oīa p̄cepta cōtinēť ī illa naturali lege: ſcꝫ qđ tibi non vis alteri ne facias ꝛc. dr̄ aūt lex qꝛ lata ꝛ poſita ſiue poſitiua: iō dicit: legē poſuit in iſrl̄ eccl̄ia dei dr̄ iacob: in quātū ſurripuit ꝓmogeniturā ꝛ bñdictionē. Et dr̄ iſrl̄ inquantum videt deum: ꝛ eſt directa a deo ꝛ fortis cum deo.

T Lex vet⁹ dr̄ teſtimoniū.

vt pꝫ i exodo.

Quanta mādauit patrib⁹ noſtris nota facere ea filijs ſuis: vt cognoſcat generatio altera.

Filij qui naſcentur exurgēt: ꝛ narrabunt filijs ſuis.

Ut ponāt ī deo ſpē ſuā ꝛ nō obliuiſcāť opeꝝ dei: ꝛ mādata ei⁹ exq̄rāt

Ne fiant ſicut patres eoꝛum: generatio praua ꝛ exaſperans.

lxxvj. di c. fratrem

Gñatio q̄ nō direxit coꝛ ſuū: et nō eſt creditus cū deo ſpiritus eius.

¶ hic ꝓpheta in pſona x̄pi explicat cauſaꝫ finalē hui⁹ pſal. nā qꝛ iſte pſal. dirigiť iudeis q̄ erāt tpe aduēt⁹ x̄pi: vt reciperēt x̄pm ꝛ legē euāgelicā: ꝛ eā ſeruarēt: ne fierent rebelles ꝛ infideles ſicut p̄res eoꝝ. Et ne ꝓuarētur ſanctuario ꝛ regno ꝛ ſacerdotio ſicut fuerūt ꝓuati filij effraim ꝛ ceteri filiū iſrl̄ tpe hely ꝑꝑ rebellionē ꝛ īfidelitatē: iō ꝓpheta exhortať eos ī pſona x̄pi: ſiue ī p̄o iā exhortabať eos tūc ꝑ ꝓphetā in h̄ pſal. cū ↄminatione ablatiōis ſāctuarij ꝛ tēpli ꝛ regni ꝛ ſacerdotij. q.d. ſi vos iudei nō audieritis ꝛ receperitis chriſtum: ꝛ legem eius ꝛ obſeruaueritis

ſis eā in aduētu ſuo:auferet a vobis ſanctu
iudei ariū ⁊ regnū ⁊ ſacerdotiū ſicut fuit ablata
indu arca a filijs effraim de ſilo:⁊ ſacerdotiū fuit
cunt tráſlatū a filijs heli ad ſamuelē.Et regnū a
ad ſaul ad ipm dd:ita pariter auferet a vobis
xpm ſanctuariū et regnū ⁊ ſacerdotiū.Et dabit
ſuſcu pplo gētili faciēti fructū.Mat.xxi.Et hec ē
piens cā finalis hu⁹ pſal.ſ.iducere iudeos ad reci
dum. piēdū xp̄z i aduētu ſuo ⁊ legē ei⁹.Et hoc ſub
cōminatiōe ⁊c.Et in h̄ ↄſiſtit totū argumētū
hu⁹ pſal.Dicit ꝙ loquar in h̄ pſal.⁊ adducā
i parabolas ⁊ ꝓpoſitiōes tot geſta ⁊ myſte-
ria ⁊ tāta quāta mādauit de⁹ prib⁹ nrīs ea
nota facere filijs ſuis vt cognoſcat gn̄atio al-
tera.h̄ dicit:nā de⁹ mādauit filijs iſrael:qn̄
egreſſi ſunt de egypto vt quotieſcūq₃ come-
derēt agnū paſchalē:narrarēt filijs ſuis q̄-
liter comedebāt illū agnū in memoriā libe-
ratiōis de egypto:vt pȝ exod.xiij.dicēs nar-
rabiſq₃ filio tuo in illo bello dicēs:hoc ē qd
fecit mihi dn̄s qn̄ egreſſus ſū de egypto ⁊c.
Itē mādauit patribus vt memorarēt filijs
ſuis legē ⁊ cerimonias quas a deo accepe-
rāt.Deuter.iiij.⁊.vi.dicēs:erūt ꝙ vba hec q̄
ego ꝓcipio tibi hodie in corde tuo:⁊ narra-
bis ea filijs tuis ⁊c.Jō ſubdit ꝓpheta.Et fi-
lij tui q̄ naſcent.ſ.q̄ reperient tpe aduent⁹
xp̄i ⁊ exurgēt ⁊ ↄuertent ſicut fuerūt zacha
rias ⁊ ſimeon ⁊ apl̄i narrabāt oīa ſupradi-
cta filijs ſuis.⁊ demōſtrabant oīa figurata
⁊ geſta in le.ve.eſſe geſta ⁊ dicta ⁊ figurata
p xp̄o:vt illi ponāt in deo ⁊ nō i mūdo nec i
cerimonijs legalib⁹ ſpē ſuā:ſȝ recipiāt xp̄m
in verū meſſiā:⁊ nō obliuiſcant operū dei q̄
xp̄s faciet p opa null⁹ poterit facere niſi ſit
de⁹.Nā p opa poterūt cognoſcere ipm eſſe
deū:⁊ id recipiēt eū.Et exquirāt ⁊ obſeruēt
mandata ei⁹:q̄ mādauit i lege euāgelica ne
fiāt rebelles ⁊ increduli:ſicut pr̄es eoꝝ que
fuit gn̄atio praua ⁊ exaſperans.i.ꝓuocans
deū ad irā q̄ q̄dē gn̄atio nō direxit cor ſuū
ad credēdū deo nec ab obſeruādā legē ei⁹
nec fuit credit⁹ nec vnit⁹ cū deo ſp̄us illius
gn̄atiōis:imo fuerūt ſp rebelles icreduli ⁊
Not. ingrati vt patebit.Ex ſupradictis pȝ ꝙ iſte
q̄ loquit in hoc pſal.eſt de⁹ p hoc ꝙ ait.At-
tēdite popule me⁹ legē meā ⁊c.Scd̄o pȝ ꝙ
ſit hō p hoc ꝙ ſubdit quāta audiuim⁹ ⁊ co-
gnouimus.Et quāta mandauit prib⁹ nrīs.
Et ſic iſte qui loquit in hoc pſal.eſt xp̄s de⁹
⁊ homo q̄ tanq̄ de⁹ dicit.attendite popule
meus legē meam.Et tanq̄ homo de ſemine
abrae ⁊ iacob dicit.quāta mādauit patrib⁹
nrīs ⁊c.Et ſic xp̄s eſt cā efficiēs q̄ loquit ad
populū iudaicū in aduētu ſuo.Et exhortat
vt audiat ⁊ recipiat legē euāgelicā:q̄ nō eſt
alia ſcd̄m eſſentiā:ſicut dictū eſt.Materia
autē huius pſal.eſt totus diſcurſus ab exi-
tu iſrael de egypto vſq₃ ad tpa dd in regnū
eius ⁊ vſq₃ ad tēplū ⁊ ſanctuariū.Forma aū-
tē ē qz oīa q̄ hic narrant:adducunt tāq̄ figu-
re:⁊ parabole ⁊ ꝓpōnes ad iferēdā ⁊ ꝓdicēdā
tráſlationē ſanctuarij ⁊ regni ⁊ ſacerdotij a
ſynagoga in eccl'iā.Cā finalis ē vt pplo iu-
deoꝝ recipiat xp̄z ⁊ legē ei⁹ ne fiant icredu-
li ⁊ rebelles ⁊ ingrati ſicut pr̄es eoꝝ:⁊ hoc
ſub cōminatiōe ſupradicta.Et ex h̄ apparet
ꝙ ꝓphetia hu⁹ pſal.q̄ executio huius cō-
minatiōis fuit vere impleta in illo pplo ꝓ-
pter obſtinationē eorum poſt aduētum xp̄i.

Filij effrem intēdētes ⁊ mittētes alias effraī ſ.re. iiij.
arcum conuerſi ſunt in die belli.
Non cuſtodierūt teſtamētū dei:et
in lege eius noluerunt ambulare.
Et obliti ſunt bn̄ifactorum eius: ⁊
mirabilium eius que oſtendit eis.

¶ Hic incipit narrationē dicendoꝝ ſicut p
poſuit in ꝓemio.Et duo facit.Nā pmo me-
morat ⁊ narrat incredulitatē ⁊ rebellionē ⁊
ingratitudinē illi⁹ populi.Scd̄o punitionē
eoꝝ:ibi.audiuit de⁹ ⁊ ſpreuit.vel poſſumus
dicere qd hic oñdere intēdit cauſaz q̄re filij
effraim fuerūt priuati ſanctuario ⁊ arca dn̄i
Et filij hely ſacerdotio.Et ſaul regno:ideo
pri⁹ aſſignat demerita ⁊ cām q̄ eſt increduli-
tas ⁊ ingratitudo ⁊ rebellio.Scd̄o deſcribit
huiōi priuationē ibi.Audiuit de⁹ ⁊ ſpreuit.
¶ Quātū ergo ad primuȝ dimiſſis diuerſis Ingratitudo puniſ
modis dicēdi tā hebreoꝝ q̄ catholicoruȝ in
hoc loco:eſt notādū vt legit.j.Reg.iiij.c.qd
cū hely eſſet iudex ⁊ ſacerdos i iſrael de gn̄e
aaron:⁊ multotiens eſſet monit⁹ vt filios cor-
rigeret.eo ꝙ tyrannizabant:⁊ multa enor-
mia ꝑpetrabāt.Et tn̄ hoc fecit negligenter
heli:id ꝓpter hoc pctm̄:⁊ ꝓpter pctm̄ idola-
trie qz p totū montē effraim celebrabantur
baaliȝ ⁊ aſtarotis:id de⁹ pmiſit ꝙ venerunt
philiſtei ⁊ ↄgreſſi ſunt cū filijs iſrl' quoꝝ ma-
xia ps erāt d effraim:⁊ victi ſunt filij effraim
illa die.Et reuerſi ſunt fugiētes ad loca ſua
ceſis ex his q̄tuor milib⁹:⁊ q̄ punitio fctā eſt ꝓ-
pter pctm̄ ingratitudinis ⁊ tyrannidis ⁊ ido-
latrie:tūc filij effraim aduocarūt cū eis mul-
tos ex alijs tribub⁹:⁊ abſtraxerūt arcā dn̄i
de ſilo:⁊ exierūt oēs in campū cū arca dn̄i ↄ
philiſteos:ſed iterū philiſtei cōgreſſi ↄ eos
vicerūt eos.Et abſtulerūt eis arcā:⁊ interfe-
cerūt ſacerdotes:ſcȝ ofni ⁊ phinees filios he-
ly:et ceciderūt illa die.xxx.milia ex iſrl':cete-
ri aūt retro terga vertētes cōuerſi ſunt in fu-
gaȝ ad loca eorum.Et hoc eſt quod intendit
hic dicere propheta.Nam quia ſuperius di-
cit:ne fiant ingrati ſicut patres eoruȝ gene-
ratio praua ⁊c.ſcilicet generatio que non di-
rexit cor ſuum ad ſeruandam legem:nec eſt

credit⁹ cū deo spūs eoꝝ. Et iō fuerūt puniti
sup. Jō explicat hic q̄ fuerīt illi puniti pp̄ in=
credulitatē ⁊ idololatriā. Et vt ꝙ fuerīt filij
effrai victi in bello ph. listinoꝝ: de q̄ legit. j.
Reg.iiij. Vn̄ dr̄. filij effrē.i. filij effrai: cū exi=
rēt i pugnā ꝯ philistiūm itēdētes arcū ⁊ mittē=
tes sagittas ꝯ philisteos victi sūt ab eis. Et
ꝯuersi sunt fugientes ad domos suas in die
belli. Nā i p̄o bello cesa sunt q̄tuor milia:
⁊ i scd̄o bello cesa sunt.xxx. milia. Et cesi sūt
sacerdotes: ⁊ capta fuit arca. Et sic fugien=
tes ꝯuersi sūt ad loca sua: q̄ q̄dē punitio non
accidit eis nisi ex pctō idolatrie ⁊ igratitudi
nis ⁊ īfidelitatis: eo ꝙ nō custodierūt testim̄
dei: ⁊ i lege ei⁹ noluerūt ambulare. Et i hoc
fuerūt īfideles q: adorabāt idola ⁊c. Et nō
solū fuerūt puniti pp̄ īfidelitatē sed ēt pp̄ in
gratitudinē q: obliti sunt bn̄factoꝝ.i. bn̄fi=
cioꝝ ei⁹ ⁊ mirabiliū operū q̄ ostēdit eis i egy
pto ⁊ i d̄serto ⁊ i igressu t're p̄missiōis vt pꝫ.

exo. vij. et c.seq. **Corā patrib⁹ eorū fecit mirabilia in terra egypti: i cāpo Thaneos.**

¶ Hic explicat bn̄ficia q̄ ostēderat de⁹ p̄rib⁹
eoꝝ. Vn̄ q̄tuor facit. Nā p̄o dicit in gn̄e be
neficia ⁊ mirabilia q̄ fecit in egypto. Scd̄o
ea q̄ specialiter fecit in toto deserto. Tertio
reuertit' spāliter ad narrandū mirabilia q̄
fecit in egypto. Quarto ea bn̄ficia q̄ fecit in
terra p̄missiōis: scd̄o ibi: q̄ties exacerbaue=
rūt eū i deserto: q̄rta ibi: ⁊ induxit eos in mō=
tē scīficatiōis. Vn̄ in q̄libet istoꝝ simul nar
rat bn̄ficia dei ⁊ eoꝝ igratitudinē. Quantū
ad p̄mū q: dixit supra: obliti sunt bn̄ficiorū
⁊c. Jō subdit: q̄ sunt illa bn̄ficia dicēs: q: co=
rā p̄rib⁹ eoꝝ antiquoꝝ fecit mirabilia.s. il=
la.s. signa ⁊ prodigia in terra egypti coram
Not. ū tha gia. pharaone: et explicat partē egypti in q̄ fctā
sunt illa miracula: q: in cāpo thaneos. Vn̄ ē
aduertēdum ꝙ ciuitas dicta thanis erat re
gia pharaonis sita in ripa orītali ipsi⁹ nili
in pago siue campo thaneos. Thaneos em̄
est gt̄ūs grec⁹ hui⁹ nōis thanis. Declinat'
ei hec thanis. gtō thaneos. Et iō dr̄ q̄ in cā
po thaneos de⁹ fecit illa mirabilia signa.⁊
Exo. xiiij. c. plagaꝝ corā p̄rib⁹ eoꝝ in fauorē hebreoꝝ.
q̄ fuerīt illa mirabilia postea dicet p̄ singl'a.

Exo. xiiij. **Interrupit mare ⁊ perduxit eos: ⁊ statuit aquas quasi in vtre.**

Et deduxit eos in nube diei: ⁊ tota nocte in illuminatione ignis.

¶ Hic icipit explicare miracula ⁊ bn̄ficia q̄
fecit de⁹ in itinere omissis miraclis q̄ fecit i
egypto: sꝫ postea dicet ⁊ explicabit p̄ singl'a.
ū ¶ Vn̄ ponit q̄nq; bn̄ficia fctā i itinere: q̄rū
p̄mū ē d̄ trāsitu maris rubri. Vn̄ dr̄ ꝙ postq̄
eduxit eos de egypto īterrupit.i. diuisit ma
re rubrū supple: ⁊ statuit aquas.i. firmauit
eas ad vtrāq; p̄tē q̄si starēt in vtre ꝯ naturā.
Nā aq̄ cū sit effluibilis nō pōt p̄ se existere ni
si i aliq̄ vase duro: vt pꝫ.j. metheoroꝝ: sꝫ ibi
p̄ se stabat ad modū p̄ietis ꝯ ei⁹ naturā. Se
cūdū miraculū ē ꝙ eduxit eos i nube diei.i.
die p̄ colūnā nubis ⁊ p̄ totā noctē in illumi nota quo
natiōe ignis. Nā ille āgel⁹ q̄ erat dux illius
pp̄li p̄ diē ibat īfra nubē: ⁊ mouebat illā nu ppl's
bē quā seq̄bat ille pp̄l's. Et p̄ totā noctē ibat iudeo
īfra flāmā ignis: iq̄tū illa nubes ardebat d̄ cue
nocte sicut flāma ignis. Et sic ducebat illū ꝯdu
pp̄lꝫ p̄ totū d̄sertū: et pꝫ exo.xiij. Sꝫ q: oia il cebat
la ꝯtigebant illis in figurā: vt ait ap̄l's.j. ad tur.
co.x. Et iō p̄pheta dr̄ h̄ ꝙ oia ista itēdit addu p āge
cere tāq; p̄abolas ⁊ p̄pōnes ⁊ ad mysticas cō lū.
clōnes ⁊ euāgelicas deitates īferēdas: vt di
ctū ē. Jō ē dēm ꝙ ꝯclō ⁊ v'itas hui⁹ figure ē.
Nā ille āgel⁹ q̄ ibat īfra nubē sigbat xp̄ꝫ v'= ange
bū icarnatū: ⁊ nube carnis idutū: q̄ oēs fide lus in
les d̄ tenebrꝭ pctōꝝ eduxit: ⁊ d̄ p̄tāted. aboli nube
cō signis ⁊ potētꝭ: ⁊ p̄ aq̄s baptismales tra xp̄m
duxit ⁊ liberauit: ⁊ sic māifeste figurat' my= signa
steriū icarnatiōis: ⁊ nr̄e redēptiōis: nā sic il bat.
le āgel⁹ latēs in nube p̄stabat viā illi pp̄lo:
ita v'bū latēs i carne p̄stitit nobꝭ ducatū p̄ le
gē euāgelicā. ¶ Btūs v'o hier. dr̄ in expōne
hui⁹ p̄i ꝙ p̄ hāc nubē possum⁹ itelligere btāꝫ
mariā v'ginē i q̄ xp̄s p̄ nouē mēses latuit car
nalr. Et subdit: ⁊ pulchre dr̄ i nube diei. Nā
illa v'go maria nūq̄ i tenebrꝭ fuit: sꝫ sp̄ i luce
nūq̄ i nocte sꝫ sp̄ i die. Et h̄ sunt ad līaꝫ v'ba
hiero. Ex q̄b⁹ pꝫ p̄ snīaꝫ hiero. ꝙ v'go maria
nūq̄ fuit i origiali pctō sꝫ sp̄ i g'ra. Et sic opꝫ
ꝙ dicat' ꝙ aīa v'gis sil' fuit creata ⁊ scīficata
⁊ corpi ifusa: ⁊ p̄ōs corp⁹ sil' cū aīa scīficatū
⁊ sic p̄ nullo tp̄e p̄tēdi' ipaꝫ obnoxiā fuisse pctō.

Interrupit petrā in eremo: ⁊ adaquauit eos velut in abysso multa. exo. xvij.b.

Et eduxit aquam de petra: et deduxit tanq̄ flumina aquas. nūe. d.

¶ Hic memorat tertiū miraculū ⁊ bn̄ficiū.
Vn̄ legit' exo.xvij. ꝙ q̄ñ defecerūt aq̄ in oreb
clamauit pp̄l's ad moysen petēs aq̄s: q̄ p̄cus
sit petrā oreb: ⁊ fluxerūt aq̄ de petra: ⁊ bibit
ois pp̄l's. Jō ait hic dirupit de⁹ p̄ moysen pe
trā i eremo oreb: ⁊ adaq̄uit siue potauit eos
velut i multa abysso ⁊ magno lacu. Sꝫ q: si=
mile miraculū fecit de⁹ i mōte pharā: vt pꝫ
nūe.xx. q̄ñ moyses p̄cussit bis silicē: ⁊ fluxe=
rūt aq̄ largissime: q̄ dicte sunt aque ꝯdictio=
nis. Ideo subdit. Et eduxit aquā de petra in
mōte pharā ad aq̄s ꝯdictiōis supple: ⁊ edu
xit aq̄s tāq; flumia.i. i magnā abūdātiā. Sꝫ
q: ista mysteria fuerūt figure: ⁊ adducunt' q̄
tāq; p̄abole ⁊ p̄pōnes: iō ex ptia p̄cussiōe pe
tre elicit' ꝯclō euāgelica: q̄liter xp̄s q̄ v'e ē
petra: erat in latere p̄cutiēd⁹. de cui⁹ corpo

ret debat exire ſãguis ꝛ aq̃ i remiſſionẽ pctõꝝ. Et ad ꝯferẽdã ṽtutẽ eccl'aſticoꝝ ſacꝛoꝝ vt ait apl's. j. coꝛ. x. Bibebãt ãt d ſpũali ꝯſe quẽte eos petra: petra aũt erat xp̃s. Per ſcđam p̃cuſſionẽ petre figurabat̃ q̃ xp̃s erat pcuſſur' ſacrã ſcripturã vet. teſti ṽga oꝛis ſui ſcʒ ſpũſctõ q̃ ab eo p̃cedit: de q̃ ſcriptura debebat educere aquã ſapiẽtie ꝛ ṽitates euãgelicas vt potaret oẽs fideles. Vñ Joã. iiij. dixit ſamaritane: qui aũt biberit ex hac aqua quã ego dabo ei: non ſitiet ineternum ꝛc.

exo. xvij. nu. xx. Et appoſuerũt adhuc peccare ei: in iraʒ excitauerunt excelſum in inaquoſo.

Et tentauerunt deum in coꝛdibus ſuis vt peterent eſcas animabus ſuis.

exo. xvj. Et male locuti ſunt de deo: dixerũt nunquid poterit de' pare mẽſam i deſerto?

Qm̃ percuſſit petrã et fluxerunt aque: ꝛ toꝛrentes inundauerunt.

Nunquid ꝛ panem poterit dare: aut parare menſam populo ſuo?

¶ Hic memoꝛat eoꝝ ingratitudinẽ ꝛ rebellionẽ ꝛ murmurationẽ: q2 mł'otiẽs murmurarũt ꝯ deũ: obliti bñficia q̃ fecerat eis. Nã primo murmurarũt in mari rubꝛo qñ dixerunt. Melius erat ſeruire egyptiis: q̃ moꝛi in ſolitudine exodi. xiiij. Secũdo murmurarũt in marath. Jdeo dicit q̃ nõ ſufficit p̃ma murmuratio: ſʒ adhuc appoſuerũt. i. addiderũt peccare ei murmurãdo in marath. Et in ira excitauerũt deũ excelſum in inaquoſo loco: ſcʒ in deſerto vbi nõ erat aqua: imo tẽtauerũt i coꝛdib' ſuis: vt pararẽt eſcas aĩab' ſuis qñ tẽtauerũt deũ i deſerto ſyn: qñ dixerũt: vtinã moꝛtui eſſem' i egypto: qñ ſedebamus ſup ollas carniũ ꝛc. exo. xvj. Jtẽ tẽtauerũt deũ qñ periierũt ab eo carnes. nume. xj. q2 tũc male locuti ſunt d deo dicẽtes. Jlle q̃ dedit nobis aquã de petra: nũq̃d poterit parare mẽſam i deſerto ꝛ dare nobis carnes?

nu. xj. Jdeo audiuit dñs ꝛ diſtulit: ꝛ ignis acc~ſus eſt in iacob: ꝛ ira aſcẽdit in iſrael.

Quia non crediderunt in deo: nec ſperauerunt in ſalutari eius.

¶ Audiuit dñs ingratitudines ꝛ murmurationes eoꝝ: ꝛ diſtulit ꝛ tol'erauit ad tp̃s expectãdo coꝛreptionẽ. Sed q2 vidit obſtinationẽ ꝛ pſeuerãtiã in malo: iđ ignis accẽſus eſt in iacob: ꝛ ira deſcẽdit in iſrł': eo q̃ nõ crediderũt in deo: nec ſperauerũt i ſalutare ei'. quaſi dolentes p labore ꝛ deſperãtes de diuino auxilio: vt patet numeri vndecimo.

exo. xvj. ſap. xvij. Joã. vj. de conſe. d. Et mandau't nubibus deſup: ꝛ ianuas celi aperuit.

Et pluit illis manna ad manducãdum: ꝛ panem celi dedit eis.

Panem angeloꝛum manducauit homo: cibaria miſit eis abundantia.

¶ Hic memoꝛat q̃rtũ beneficiũ: qđ fuit qñ pluit mãna ſup eos: vt ptʒ exo. xvj. vñ ait. Et mãdauit dñs nubib' deſup: ꝛ aperuit ianuas celi: ꝛ pluit illis mãna ad mãducãdũ. Et dedit eis panẽ celi de celo miſſũ. Vñ hõ mãducauit panẽ ãgeloꝝ. Et ſic talia cibaria ãgelica miſit eis i abũdãtiã: qđ fuit mirabile bñficiũ de ſe ipſũ ſatiauit eos: ꝛ mirabilr̃ ſine labore. ſʒ adhuc fuit mai' p eo q̃ figurabat. ſ. euchariſtiã ꝛ ſacr̃ʒ altaris: ꝛ iđ đr. panẽ ãgeloꝝ mãducauit hõ. Mãifeſtũ ẽ em̃ q̃ angeli nũq̃ mãducauerũt d illo mãna mali: ſʒ manducãt hodie ãgeli i illa ſupna fruitiõe de illo pane quẽ ſignificabat ꝛ figurabat illđ mãna: quẽ nos mãducam' ſacr̃alr̃ i hac eccl'ia: ſʒ ãgeli ꝛ bti fruunt̃ eo i p̃ria celeſti: ꝛ hec eſt ꝯcluſio ꝛ veritas euãgelica ex illa pabola ꝛ p̃põne ſiue figura illata. Judei aũt gloſſant ly panẽ ãgeloꝝ. i. manib' ãgeloꝝ foꝛmatũ.

Trãſtulit auſtrum de celo: et induxit in virtute ſua africum:

Et pluit ſup eos ſicut puluerẽ carnes: ꝛ ſicut arenã maris volatilia pennata. Nũe. xj.

Et ceciderunt in medio caſtroꝝ eoꝛum. circa tabernacula eoꝛum.

Et manducauerunt et ſaturati ſunt nimis: ꝛ deſiderium eoꝛum attulit eis: nõ ſunt fraudati a deſyderio ſuo. ibidẽ.

¶ Hic memoꝛat q̃ntũ miraculũ ꝛ bñficiũ. ſ. qñ pluit eis coturnices i cibũ: vt hr̃ Nũe. xj.

¶ Ad cui' intellectũ ẽ aduertẽdũ q̃ i aphrica ẽ copia illaꝝ auiũ ſcʒ coturnicũ: q̃s cõiter vẽt' auſtralis pellit v̄ſus aq̃lonẽ: ꝛ hoc explicat h̃ cũ đr q̃ de' trãſtulit auſtrũ: ideſt vẽtũ auſtralẽ d celo: ꝛ induxit africũ q̃ eſt mediũ inter auſtralẽ ꝛ occidẽtalẽ: ꝛ hoc fecit de' mirac'loſe i ṽtute ſua. Et pluit ſup eos carnes illaꝝ auiũ ſpiſſas: ſic puluerẽ: ꝛ pluit ſup eos volatilia pẽnata ſicut arenaʒ maris in magna m'titudine. Et ceciderũt i medio caſtroꝝ eoꝝ: ꝛ iuxta tabernacula eoꝝ: ita q̃ abſq3 labore vnuſq̃ſq3 ad libitũ capiebat: et ſic manducauerunt ꝛc. Litera eſt plana.

Adhuc eſce eoꝝ erant in oꝛe ipſoꝛum: ꝛ ira dei aſcendit ſuper eos.

Et occidit pingues eoꝛum: ꝛ electos iſrael impediuit. Nũe. xj.

¶ Hic explicat punitionẽ eoꝝ propter ingratitudinẽ: vnde dicit q̃ adhuc eſce erant in oꝛe ipſoꝛum: et ira dei deſcẽdit ſuper eos Et occidit pingues: ideſt maioꝛes ꝛ ditioꝛes eoꝝ: ꝛ incuruauit electos: ꝛ maioꝛes iſrael

vnde vocat⁹ ē loc⁹ ille ſepulcra ↄcupiſcētie: ibi eñ ſepelierūt pplz q̄ deſiderauerat carnes: vt pȝ Num.xj. Vñ ꝑ illō myſteriū fuit figurat⁹ pñs ſtat⁹ modernoꝝ iudeoꝝ poſt aduētū xp̄i q̄ ꝑꝑ cerimonias ⁊ cibos corꝑales ↄtēpſerūt xp̄z et eccl'iaſtica sacr̄a ⁊ eſcas ſpūales: iō ira dei deſcēdit ſup eos: q2 deſtructa ē coꝝ ciuitas ⁊ regnū. Et vagātur diſꝑſi ꝑ mūdū. Vñ ſi volum⁹ ↄtēplari totū ħ myſteriū fuit īpletū ī eis ꝑ xp̄z. Nā xp̄s veniēs in carnē p̄dicauit aquā ſapie: ⁊ cibū ſpūalē legis euāgelice. Et ſaturauit ī deſerto p̄mo q̄tuor milia ex ſeptē panib⁹ ⁊ paucis piſcib⁹. Scd̄o ſatiauit q̄nq; milia hoīz p̄ter pueros ⁊ mulieres ex q̄nq; panib⁹ ⁊ duob⁹ piſcib⁹: Jo.vj. ⁊ ipſi īcreduli ſꝑ voluerūt eū tentare. Et iō dixit eis. opamini cibū q̄ nō perit exhortando eos ad panē ſpūalez eucharīſtie: ego ſum panis viu⁹ q̄ d̄ celo deſcēdi: vt pȝ Jo.vj. ſȝ ipſi tāq̄ carnales ↄtēnētes hūc panē dixer̄t quō pōt ħ nobȝ dare carnē ſuā ad mādu cādū? Vñ xp̄s p̄noſticauit eis futuraȝ irā ⁊ pūitionē: allegādo hāc figurā de p̄rib⁹ eoꝝ mortuis ī deſerto ⁊c. vt pȝ ꝑ totā illā diſputationē factā ꝯ iudeos Jo.vj. q2 ita ꝓprie accidit iudeis īcredulis Nā poſt q̄draginta ānos poſt paſſionē xp̄i cū eēnt ī magnis ↄuiuijs ⁊ ↄcupiſcētijs epulaꝝ ī die paſche fuer̄t obſeſſi ꝑ titū ⁊ exercitū romanoꝝ: Et ſic ciuitas fuit diruta ⁊ tēplū īcēſuȝ: ⁊ magna pars eorū fuerūt trucidati ⁊ ceteri captiui. Vñ hic rīz potuit dici ſepulcrū ↄcupiſcētie: q̄ pūitio accidit iudeis ex ingratitudine ⁊ īfidelitate ſicut accidit patribus eorum in deſerto.

Figura ſta t⁹ iudeoꝝ modernoꝝ.

xxvj. q.v. epi d̄ pe. d.v. ↄſide ret. **Jn oib⁹ his peccauerunt adhuc: ⁊ nō crediderūt in mirabilibus ei⁹. Et defecerūt ī vanitate dies eoꝝ: ⁊ anni eorum cum feſtinatione.**

¶ Hic aſſignat cāȝ hui⁹ pūitiōis. ſ. q2 ira dei occidit pigues eoꝝ: cui⁹ cā fuit igratitudo ⁊ īfidelitas: iō d̄t: q̄ filij iſrl' ī oib⁹ his bn̄ficijs receptis peccauerūt. Nā ſicut d̄bāt magis moueri ad credendū ꝑꝑ ſup̄dicta miracl'a ⁊ bn̄ficia: tñ ipſi magis fuerāt igrati ⁊ icreduli. Nā ī oib⁹ his miracl'is adhuc peccauerūt ⁊ nō crediderūt ī mirabilib⁹ ei⁹. Vñ nota q̄ legit Nume.xiij. q̄ poſtq̄ ppl's receſſit a ſepulcris ↄcupiſcētie venit ī aſſiōgaber q̄ eſt ī deſ to pharā: ⁊ exide miſit moyſes.xij. exploratores vt ↄſiderarēt totā terrā p̄miſſaȝ: qb⁹ abeūtib⁹ ppl's venit in cades: ⁊ dū eſſet populus ibi reuerſi ſūt exploratores q̄ retulerūt ppl'o ea q̄ viderant: ſcȝ q̄lit illa terra erat amena ⁊ fertilis ſȝ difficilis ad acquirēdū ꝓpter ferocitatēz potētiā habitatoꝝ: ⁊ fortitudinē ciuitatū ⁊ oppidoꝝ. Et quō gigātes habitabāt illā terrā deuorātē īcolas ſuos. Tūc ppl's fuit intm̄ ꝑterrit⁹: q̄ ↄiuratiōe facta tētarūt ↄſtituere ducē q̄ reduceret eos ī egyptū: niū p̄ter caleph ⁊ ioſue q̄ ſe īꝑpoſuerūt ꝑſuadētes eis ꝯ̄iū: imo alarunt eos ad agrediēdū inceptū. Vñ tūc de⁹ voluit totalr̄ eos delere: niſi q̄ moyſes orauit ꝓ eis: deus ꝓmulgauit eis talē ſētētiā cū triplici puniſ tiōe. Primo q̄ null⁹ eoꝝ q̄ egreſſi fuerāt de egypto a vigīti ānis vltra ītrarēt terrā ꝓmiſſā: poſtq̄ ſe īdignos fecerāt volētes retrocedere. Scd̄o qd̄ oēs illi rebelles morerenẗ ī d̄ſerto: ⁊ cadauera eoꝝ ibi ſepelirenẗ ſine honore: Tertio qd̄ ſicut exploratores tardarūt q̄dragita dies ī ↄſiderādo terrā ꝓmiſſionis. ita iſti vagarēt q̄dragita ānis ꝑ d̄ertū: ⁊ ſic dedit eis ānū ꝓ die: vt pȝ Nume.xiij. Et ſic fuit ira dei mitigata: iō dicit ī oib⁹ his bn̄ficijs adhuc peccauerūt iteꝝ ī cades. Et nō crediderūt ī mirabilib⁹ ei⁹ ↄtēnētes terrā ꝓmiſſiōis: ⁊ volētes reuerti ī egyptū. Et ſic defecer̄t ⁊ finierūt dies eoꝝ ī vāitate. i. ī vanuȝ vagātes ⁊ errātes ꝑ d̄ſertū. xxxviij. ānis ⁊ vltra. Et anni eoꝝ ⁊ vita fuit cū feſtinatiōe: q2 multi eoꝝ mortui ſūt añ tp̄s cū dathā ⁊ abiron. Num.xvj. ⁊ ꝑ ſerpentes ignitos. Num.xxj. ⁊ ī pc̄ō belphegor: vbi occiſa ſunt .xxiij. milia Num.xxv. ¶ Not. q̄ cā q̄re fuit āt[illegible] patrib⁹ tāta cupiditas ſepeliēdi ī t̄ra ꝓmiſſiōis fuit hec: q2 reuelatū fuit abrahe Jſaac ⁊ Jacob q̄lr̄ xp̄s ibidē erat moritur⁹ ⁊ ſepeliend⁹ ⁊ reſurrectur⁹: iō deſiderātes cū eo reſurgere voluer̄t cū vxorib⁹ ⁊ filijs ibidē ſepeliri: iō ioſeph ꝯ̄poſuit filijs iſrl' vt ſecū d̄ferrēt oſſa ſua ī receſſu ſuo d̄ egypto: ⁊ ſepelirēt cū patrib⁹ ſuis ī t̄ra ꝓmiſſa: vt pȝ geneſis vltimo. ex his pȝ q̄ magna pūitio fuit rebellib⁹ illi⁹ ppl'i qñ de⁹ ꝑuauit eos ſepultura t̄re ꝓmiſſiōis. Nā ꝑ hoc d̄notabaẗ q̄ ꝑuabat eos g̃loſa cū xp̄o reſurrectiōe: ⁊ nō ſolū eos ſed ſequaces eoꝝ q2 contēpſerūt verū ducē chriſtū ⁊ verā terrā viuētiū quā chriſtus ꝓmiſit ⁊ voluerūt retrouerti ī egyptuȝ ad tenebras peccati ⁊ vmbrā cerimoniarū legaliū ad captiuitatē pharaonis: de qua chriſtus nos liberauit: ideo nunq̄ intrabūt in terrā viuentiū: nec in requiē domini. nec reſurgent cum xp̄o: nec ī iudicio in ↄcilio iuſtoꝝ: imo cadauera eoꝝ . i. anime cū corpore paſſibili ſepelienẗ in deſerto inferni ⁊ hec eſt ↄ̄cluſio ⁊ veritas euangelica ſupradicte figure.

Exploratores a moyſe miſſi.

āt[illegible] ſepeliri in terra ꝓmiſſiōis d̄ſiderabāt

nu. xvj. exo. nu. **Cū occiderēt eos q̄rebāt eū: ⁊ reuertebāẗ ⁊ dilucl'o veīebāt ad eū. Et r̄memorati ſūt q2 de⁹ adiutor ē eoꝝ: ⁊ de⁹ excelſ⁹ redēptor eoꝝ eſt**

¶ Hic ponit falſam pniam eoꝝ. Naȝ cuȝ vi

derēt irā dñi in punitiōe dathā ⁊ abirō ⁊ i ſerpētib⁹ ignitis: tūc cū occiderēt eos ſerpētes vl' inimici: ſic penitētiā fingētes reuertebāt ad eū nō virtutis amore: ſʒ formidine pene: ⁊ ſic q̄rebāt eū. Et quare: q2 recordabāt q̄lr de⁹ adiutor eoꝝ fuit ꝯ amalech. Et redemptor eoꝝ qñ i manu potēti eduxerat eos de ptāte pharaōis: ⁊ ſic promiſerūt moyſi qḋ ā plius non eſſent rebelles: imo rogauerunt vt oraret pro eis: ne occideret eos.

cē de voto c. magne ꝯ pe. di.j. ſpēs ⁊ reſiu. d. c. dia coni. ꝯ pe. d.j.ſ. hoc idem

Et dilexerunt eum in ore ſuo: et lingua ſua mentiti ſunt ei.
Cor autem eoꝝ nō erat rectū cū eo: nec fideles habiti ſunt in teſtamento eius
Ipſe autem eſt miſericors: ⁊ propitius fiet peccatis eoꝝ: nō diſperdet eos.
Et abūdauit vt auerteret iram ſuam: et non accendit omnem iram ſuā.
Et recordatus eſt quia caro ſunt: ſpūs vadens ⁊ non rediens.

Dilexerūt deū i ore ſuo: ſʒ nō i corde: ⁊ idō lingua ſua mētiti ſunt ei: ꝯfitētes ipʒ redemptorē. ⁊ ꝑmittētes ipi corrigi: ſʒ cor eoꝝ non erat rectū cū eo. or. erga eū: imo duplū ⁊ obliquū ⁊ obſtinatū deſiderātes reuerti i egyptū. Et idō nō fideles habiti ſunt i teſtamēto eius: q2 nō impleuerūt qḋ ꝑmiſerūt ſub mltis maledictionib⁹ Deute. p totū: nec ea q̄ ꝑmiſerūt Numeri. xiiij. q2 plures rebelliōes ⁊ pctā cōmiſerūt: puta ꝯiurationē Dathan ⁊ Abirō ⁊ iurgiū ad aquas ꝯdictiōis: ⁊ quādo initiati ſunt Beelphegor ⁊c. Ipſe aūt dñs noluit eos punire ſʒ eoꝝ demerita totalr delēdo: imo cum miſericordia: quia non ſolum diſperdidit eos totalr niſi ſolū principales ideo fuit propici⁹ peccatis eoꝝ: quia nō totaliter diſperdidit eos: imo abundauit miſericordia ſua vt auerteret irā ſuaʒ: q2 nō accēdit oēʒ iraʒ ſuā ꝯtra eos prout merebant ⁊ hoc fecit de⁹: q2 recordatus eſt: q2 caro. i. carnales ⁊ fragiles ſunt. Et ſpirit⁹ hominis eſt vadēs ⁊ non rediens. i. per ſe cadens: tñ nō per ſe ſurgens: q2 homo cito cadit in peccatū propter concupiſcentiam inflictam: tñ per ſe non pōt ſurgere ſine gratia: ⁊ idō deus noluit eos totaliter delere expectans eoruʒ penitentiam ⁊ correctionem.

Nu. xx. c. ⁊ exo. xvj.

Quoties exacerbauerūt eū i deſerto: i irā cōcitauerūt eū i inaquoſo.
Et cōuerſi ſunt ⁊ tentauerūt deū: ⁊ ſanctū iſrael exacerbauerunt.

Nota qḋ per illos triginta octo annos q̄bus filij iſrl' errauerūt p deſertum: poſtq̄ receſſerūt de cades per ſententiam dñi: vſque quo reuerſi ſūt in cades anno q̄drageſimo: vt pʒ Nume. xx. mltas rebelliōes ⁊ pctā cōmiſerūt q̄ nō ſunt ſcripta p Moyſenū q̄dem pctā implicite mēorat hic ꝑpheta dicēs quoties exacerbauerūt ⁊ amaricauerūt deū ad irā ꝓuocātes i illo deſerto. Et q̄ties ꝯcitauerūt ipʒ ad irā in illo deſerto inaquoſo: ſcʒ ſicco ſine aq̄: ⁊ q̄ties ꝯuerſi ſunt ꝑmittētes falſaꝫ pniam. Et q̄ties tētauerūt deū ⁊ exacerbauerūt ſctm̄ iſrl' p. xxxviij. ānos. q. d. mltoties imo toties qḋ lōgū eſſet enarrare: idō Moyſes nil vel parū ſcripſit de geſtis in deſerto per illos triginta octo annos quib⁹ errauerūt per deſertū: poſtq̄ receſſerunt de cades vſquequo reuerſi ſunt in ideʒ deſertū anno. xl. de qua reuerſione habetur Numeri. xx.

Nō ſunt recordati man⁹ ei⁹: die q̄ redemit eos de manu tribulantis
Sicut poſuit in egypto ſigna ſua: ⁊ ꝓdigia ſua in cāpo Thaneos.

exo. x ū. exo vij. ⁊. c. ſe.

Hic ꝑpheta reuertit ad narradū bñficia ⁊ mirabilia q̄ facta ſūt in egypto. Et idō vtit mō poetico. Nā p quādā āticipationē primo narrauit ea q̄ facta ſunt in itinere poſt exitū de egypto: quē modū mltoties tenēt poete: ita eñ facit Uerg. Nā i pmo eneidos narrat naufragiū enee: qḋ ſctm̄ fuit poſt receſſuʒ ꝯ ſicilia ⁊ poſt mortē anchiſe. ſʒ in ſcḋo occaſionalr narrat excidiū troie: qḋ aū factū fuerat: ita pariter hic ꝑpheta capta occaſiōe de ingratitudine filioꝝ iſrl' in illo deſerto, dicit q̄ maxie fuerūt igrati deo tot rebelliōes ⁊ ſcelera cōmittēdo: q2 nō fuerūt recordati man⁹ ⁊ potētie dei in die q̄ redemit eos de manu pharaonis eos tribulātis i egypto: q̄ eos cogebat ad onera portāda ⁊ lateres faciēdos ⁊c. Et nō fūt recordati ſicut. i. q̄ñ de⁹ poſuit ſigna ſua i egypto: ⁊ ꝓdigia ſua i cāpo thaneos: ſicut ſupradictū ē. i. i pago ⁊ territorio thaneos ⁊ i ťra Geſſeʒ: vbi habitabant filij iſrl'. Et dicunt ſigna iquātū aliq̄d ſignificabāt. Et ꝓdigia inq̄tū aliq̄d portēdebāt ⁊ ꝓdebāt: q2 per illa ſigna ⁊ decem plagas poterant egyptij cognoſcere dei omnipotētiā.

Et cōuertit in ſanguinē flumina eoꝝ: ⁊ imbres eorum ne biberent.
Miſit in eos cynomiā: ⁊ comedit eos ranam ⁊ diſperdit eos.
Et dedit erugini fructus eorum: ⁊ labores eorum locuſte.
Et occidit in grādine vineas eoꝝ ⁊ moros eorum in pruina.
Et tradidit grandini iumenta eorum ⁊ poſſeſſionem eorum igni.

exo. x ū. d. i ciiij. ex. vi iij. ⁊. xxvij. d. ca. eligenius exo. ix. ⁊ q. j. ſ. eccl

§.iiij pctõ egyptioꝝ

Miſit in eos iram indignatiõis ſue in dignationem ⁊ iram et tribulationem. immiſſiones per angelos malos.

Viã fecit ſemite ire ſue: ⁊ nõ pepercit a morte aiaꝝ eoꝝ ⁊ iumẽta eoꝝ i morte ↄcluſit.

Exo. xij. infra. cxxxiiij. et cxxxv

Et percuſſit omne primogenitum in terra egypti: primitias omnis laboris eoꝝ in tabernaculis cham.

¶ Hic incipit enumerare illa ſigna: ſꝫ nõ eodẽ ordine q̃ facta fuerũt: vt pꝫ exod.c.vij. vſq̃ ad duodecimũ. Quoꝝ ſignorũ pͥmũ ponit qñ cõuertit in ſanguinẽ flumina eoꝝ.ſ.egyptiorũ. Et cõuertit ẽt oẽs imbres et pluuias eoꝝ in ſanguinẽ: ne biberẽt: ideſt ne bibere poſſent. Scđꝫ ſignũ qñ miſit cynomiã: ideſt muſcã caninã: et comedit eos. Tertio miſit ẽt ranã.i.copiã ranaꝝ q̃ diſꝑdidit eos. Quarto dedit fruct⁹ eoꝝ erugini comedẽdos: ⁊ occidit ⁊ deſtruxit vineas eoꝝ i grãdine. Sexto deſtruxit moros eorum in pruina ⁊ frigore. Septimo tradidit iumẽta eoꝝ grãdini.i. lapidi groſſo ex aq̃ cõgelato: ⁊ tradidit oẽm poſſeſſionẽ igni: ſicut q̃nq̃ ſolet vẽt⁹ occidẽtalis calidiſſimus vrere arbores et vineas.

Puniciões egyptioꝝ

Octauo miſit i eos irã idignatiõis ſue.ſ.idignationẽ ⁊ irã ⁊ tribulationẽ: q̃ ſũt immiſſiões facte ꝑ ãgelos malos.ſ.demones ex diuino nutu: aut ꝑmiſſiõe i punitionẽ rebelliũ ⁊ prauorũ. Itẽ dñs fecit viã ire ſue.i.non cõtinuit irã ſuã: imo ꝯdit viã vt exerceret ꝯ egyptios ⁊ nõ pepercit nec ceſſauit a morte aiaꝝ.i.aialiũ eoꝝ.ſ.boũ ⁊ oniũ ⁊c. imo cõcluſit iumẽta eorũ i morte: qꝛ miſit i eos peſtilẽtiã et morbũ mortiferũ. Decimo ꝑcuſſit oẽ pͥmogenitũ in t̃ra egypti ab hoĩe vſq̃ ad pec⁹ ⁊ oẽs primitias laboris eoꝝ.i.gregũ ⁊ armẽtoꝝ i tabernaculis chã.i.egyptioꝝ filioꝝ meſraim filii chã. Sꝫ oĩa iſta decẽ ſigna iportãt in ſe magna myſteria: de q̃b⁹ forſan alibi dicet̃: qꝛ hic breuiter adducũt̃ ad oñdẽdã igratitudinẽ illi⁹ ppl̃i: ꝓ q̃ de⁹ tot ⁊ tãta fecerat: ⁊ cuꝫ ipe ſꝑ fuerit ingrat⁹ ⁊ rebellis: nõ recordat⁹ tot bñficioꝝ ſibi adeo exhibitoꝝ. Iõ ſequit̃.

Exo. xij. ſ. q. vij. c. teſtes. ſ. xpo.

Et abſtulit ſicut oues populum ſuum ⁊ perduxit eos tanq̃ gregeꝫ in deſerto.

Et deduxit eos in ſpe ⁊ non timuerunt: ⁊ inimicos eorum operuit mare.

¶ Nõ deus ſolũ fecit illa ſigna cõtra egyptios ꝓ eis: ſed etiã abſtulit populũ ſuũ ab egypto: ſicut oues aufert paſtor a lupo. Et ꝑduxit eos de⁹ tanq̃ gregẽ i deſerto.i. ſicut paſtor ducit gregẽ ꝓ hẽdo paſtuꝫ. Et deduxit eos in ſpe terre ꝓmiſſiõis poſſidende: ⁊ nõ timuerunt egyptios inimicos imo eos operuit mare rubrũ cũ currib⁹ ⁊ equib⁹: nec timuerũt amalechitas ⁊ ceteros inimicos: qꝛ de⁹ ſemꝑ liberauit eos ab eis vſq̃ ad introitũ terre ꝓmiſſe. Ex hac figura ⁊ parabola ⁊ ꝓpoſitiõe elicit̃ q̃liter xp̃s debebat liberare totum genus humanũ de poteſtate diaboli cum ſignis et prodigiis: ſicut petiuit in ſua paſſiõe ⁊ reſurrectione: qꝛ terremot⁹ factus eſt magnus tã in paſſiõe q̃ in reſurrectione: et cũ educeret patres de limbo inferni: et confregit portas ereas ⁊ vectes ferreos ⁊c.

Et induxit eos in mõte ſanctificatiõis ſue: montẽ quẽ acquiſiuit dextera eius. Nu. xxxiiij.

Et eiecit a facie eorum gẽtes: ⁊ ſorte diuiſit eis terrã in funiculo diſtributiõis. nu. xxxi. ioſue vj.

Et habitare fecit in tabernaculis eorũ tribus iſrael.

¶ Hic narrat bñficia q̃ fecit eis de⁹ in terra ꝓmiſſiõis. Vñ dͭ: ⁊ iduxit eos in mõtẽ ſctificatiõis.i. in terrã ꝓmiſſam: q̃ tota ẽ mõtuoſa: q̃ dicta eſt mõs ſctificatiõis: eo ꝙ fuit ad cultũ diuinũ: ⁊ ad ſacrificãdũ deo dedicata. Et ꝑ xp̄i ꝑſentiã ⁊ paſſionẽ ⁊ reſurrectioneꝫ erat cõſecrãda. Et magnis miraculis fuit illa terra acq̃ſita: vt pꝫ ꝑ totũ diſcurſum libri ioſue. Vñ ꝑ hoc ſignificat̃ q̃l̃r xp̃s debebat nos itroducere i hãc eccl̃iã ꝑ grãꝫ: ⁊ i ſupernã ꝑ gl̃iã q̃ idẽ eccl̃ia a ſolis ortu vſq̃ ad occaſũ ꝟtute noĩs Ieſu in ſanguine martyrũ acq̃ſita ẽ. Itẽ ſeq̃t̃. Et eiecit gẽtes a facie eorũ: qꝛ pͥo eiecit amorreos ⁊ ẽt habitatores baſan vltra iordanẽ. Scđo citra iordanẽ deleuit hierico: ⁊ poſtea oẽs habitatores chanaã cũ regib⁹ ſuis. Et diuiſit terrã ſorte ⁊ funiculo diſtributiõis oĩb⁹.xj. tribub⁹. Et fecit habitare trib⁹ iſrl̃ i tabernacl̃is eoꝝ.ſ. chananeorũ: vt pꝫ ꝑ totũ diſcurſũ ioſue. Et ꝑ hoc fuit figuratũ q̃l̃r tot⁹ mũd⁹ erat vẽtur⁹ ad fidẽ xp̄i. Et erat diſtribuend⁹.xij. apl̃is. Nã ſicut illi.xij. pͣtriarche m̃tiplicarũt illũ ppl̃ꝫ ꝑ gñatiõeꝫ carnalẽ: ita.xij. apl̃i xp̄i m̃tiplicarũt pplꝫ gẽtilẽ ꝑ regñationẽ baptiſmalẽ ꝑ totũ orbẽ.

Et tentauerũt et exacerbauerũt deũ excelſum: ⁊ teſtimonia ei⁹ nõ cuſtodierunt. Iudicũ.j. ij. et iij.

Et auerterunt ſe ⁊ non ſeruauerunt pactum: quemadmodum patres eorum cõuerſi ſunt in arcum prauum. Deu. xxviij

In iram concitauerunt eum in collib⁹ ſuis: et in ſculptilibus ſuis ad emulationem eum prouocauerunt.

¶ Hic memorat ingratitudines ⁊ ſacrilegia que cõmiſerunt in terra promiſſiõis. Nã vt legit̃ iudi.j.⁊.ij.⁊.iij. poſt mortẽ ioſue filii iſrael nõ deleuerũt totaliter chananeos: nec aras idoloꝝ: ſicut dñs p̃ceperat: ſꝫ cupiditate lucri eos tributarios fecerunt: et inter eos habitare ꝑmiſerunt. Et ſic obliti beneficiorum dei: opera eorum didicarunt: ⁊ hac

im z aſtaroth adorauerūt in collib⁹ z mōtib⁹ ſuis. Et ſic irat⁹ dñs ꝯ eos in man⁹ inimicorū multoties in ſeruitutē tradidit eos. Et p. xiij. iudices liberauit: ſꝫ qꝛ ſepius recidiuabāt z puniebant: iō q̄ſi ad nihilū redacti ſūt ꝑiꝗꝗ ꝑdiderūt arcā. Et h̄ ē qđ dī hic pṗ h̄a q̄ iſti ingrati poſt tot bñficia recepta tētauerūt deū. Et exacerbauerūt eū q̄rētes auxiliū a dijs alienis. Et ſic teſtimonia ei⁹.i.teſtm̄ datū z poſitū in teſtimoniū ꝯ ꝓuaricatores in arca dñi non cuſtodierūt qđ teſtm̄ ꝓmiſerūt ſeruare ſub ml̄tiplici maledictiōe: vt pꝫ deu. xxviij. imo auerterūt ſe a via recta: z a ꝓmiſſo: z nō ſeruarūt pactū: ſꝫ ꝯuerſi ſūt in arcuz prauū quēadmodū pr̄es eoꝝ. Nā ſicut arc⁹ iā durat⁹ nō pōt flecti ad aliā ptē: z ſi violenter flectat ad tp̄s ſi dimittat ſtatim ilico reuertit ad ſuā naturā: ita illi praui z filij prauoꝝ lꝫ qñqꝫ reuerterēt ad deū qñ flagellabāt: ſꝫ ilico cū dimittebat eos flagellū: reuertebāt ad idolatriā z alia enormia z ꝯſueta ſcelera ſicut pr̄es eoꝝ. Et ſic cōcitauerūt mlt̄otiens deū in irā imolādo idolis i collib⁹ z mōtib⁹ ſuis. Et ꝓuocauerūt deū ad emulationē z punitionē z zelū vindicte i ſculptilibus et idolis ſuis ꝑꝑ igratitudinē et ſacrilegia ſua: qꝛ per oēs mōtes z colles effraiz hēbāt idola zc. q̄ poſtea dleuit ſamuel: vt patet. i. rꝫ. ſeptio.

Similitudo.

xxiij. q. vlt. ca. de illis.

Audiuit deus z ſpreuit: z ad nihilum redegit valde Iſrael.

¶ Hec eſt ſcḋa ps ꝑncipalis i q̄ memorat punitionē il̄ı⁹ ppl̄i in h̄ pſal. figuratiue ꝑncipal̄r intētā: quā punitionē īceperat narrare ſuperi⁹ i illo ꝟſu. ſ. filij effrem intēdentes z mittētes arcū ſuū zc. ſꝫ qꝛ iterpoſuit magnā digreſſionē de bñficiis collatis illi pplo: et mlt̄iplici igratitudine ꝯmiſſa: iō hic reuertit ad punitionē ꝑncipal̄r i figurā itētā. q̄ fuit trāſlatio arce ab effraiz i hierlꝫ z tranſlatio ſacerdotij a filijs heli i ſamuelē z trāſlatio regni a ſaule in dd. Dicit ḡ: audiuit. i. nouit dñs ſupradicta ſacrilegia z igratitudines: z ſic ſpreuit eos abdicādo a ſua tutela z auxilio. Et q̄ſi valde ad nihilū redegit pplꝫ iſrl̄: qꝛ. xiij. vicib⁹ fuerāt dati i ſeruitutē: z iteꝝ liberati: ſꝫ final̄r fuerāt redacti q̄ſi in nihilū: cū ꝑdiderūt pl̄io q̄tuor. M. holm. Scḋo ceſa ſunt. xxx. M. Et ceſi ſunt ſacerdotes: et arca fuit ablata. Ideo ſequitur.

Vt pꝫ ioſue p totum.

Et repulit tabernaculū Silo: tabernaculū ſuū vbi hītauit i hoib⁹.

¶ Nā a tp̄e ioſue vſqꝫ ad illud tp̄s arca dñi fuerat repoſita i Silo: q̄ ē ciuitas ſita i mōte z ſorte effraim: iō trib⁹ effraiz ſe nobiliorem putabat: nō tm̄ qꝛ erat copioſior inter ceteras: ſꝫ qꝛ poſſidebat arcā dñi: q̄ oēs filij iſrl̄ ꝯueniebāt ad adorādū et ſacrificādū zc. ſed dñs irat⁹ repulit z repudiauit z amouit tabernaculū i Silo: qꝛ noluit vt i illo tabernaculo arca remaneret ꝑꝑ idignitatē icolaꝝ z hītatorū: qꝛ nō erāt digni vt arca dñi iter eos maneret: tabernaculū dico vbi dñs exiſtēs i arca habitauit in hoib⁹: z filijs iſrl̄ a tp̄e ioſue vſqꝫ ad illud tp̄s q̄ fuit eis ablata arca: z dicebāt dñs habitare ibi: qꝛ ex arca illa dabat dñs reſpōſa. Et qꝛ in illa arca erāt tabule mādatoꝝ z virga aarō z vrna manne. Et liber deute. in teſtimoniū ꝯ ꝓuaricatores legis: z dicebat arca federꝫ: q̄ ſe obligauerat ille pplꝰ. Repulit ḡ dñs tabnaculū Silo: qꝛ i de traxit arcā: z tradidit eā i man⁹ ifideliū.

Dñs habitabat i arca.

Et tradidit i captiuitatē ꝟtutē eorū z pl̄chritudinē eoꝝ i man⁹ iimici. Et cōcluſit in gladio populū ſuū: et hereditatem ſuam ſpreuit. Iuuenes eorum comedit ignis: et virgines eoꝝ non ſunt lamentate. Sacerdotes eorum in gladio ceciderūt: z vidue eorū nō plorabant.

Hec patēt ſatis in libris regū. et q̄ſi p totū et in li. iudi.

¶ Et tradidit ēt pulchritudinē z nobilitatē eoꝝ. ſ. effrai z iſrl̄ i captiuitatē z i man⁹ inimici. ſ. ppl̄i philiſtinoꝝ: tradidit eñ ꝟtutē eoꝝ. i. totā potētiā z pl̄chritudinē. i. diuitias z mulieres. Et ꝯcluſit. i. total̄r ꝑdidit pplꝫ ſuū in gladio: z totā h̄ditatē ſuā ſpreuit: ideſt deſtituit. Nā poſtq̄ occiſa ſunt i bello triginta milia: itrauerūt p ciuitates: z icēderūt eas igni. Iō ſequit: iuuenes eoꝝ comedit ignis cū tota ſubſtātia: z ꝟgines eoꝝ nō ſunt lamētate. i. nō fuit fact⁹ p eis fletus ꝯſuet⁹ z lamentatio q̄ ſolebat fieri p ꝟginib⁹. Nā qñ aliqua ꝟgo moriebat ſine ꝓle: tūc parētes ei⁹ z cōſanguinee deflebāt ei⁹ ꝟginitatē. xl. diebus ſꝫ in illo miſerabili excidio nō potuit talis lamētatio fieri nec obſeruari qꝛ oēs perierūt: nec remāſerūt alie ꝟgines z amice q̄ ceteras ꝟgines mortuas d̄flerēt. Itē ſacerdotes eorū. ſ. ofni z phinees z ceteri portātes arcā i gladio ceciderūt. Et vidue eoꝝ nō plorabāt i. non plorauerūt: vt hꝫ lr̄a hieronimi. Nā h̄ ꝟbū pōt eſſe deponēs: vel ponit ēt paſſiue. Nā nō ſolū mortui fuerāt viri in prelio: ſꝫ ēt vidue. Et vxores aliquorū fuerūt incenſe cū ciuitatibus: licet vxor vnius iſtorū ſacerdotum ſcꝫ phinees ipſius ſuperfuit: et peperit poſt mortē viri: vt pꝫ. i. Reg. iiij.

Nota lamentationis genus.

Et excitat⁹ eſt tāqꝫ dormiēs dñs: tanq̄ potens crapulatus a vino. Et percuſſit iimicos ſuos i poſteriora: opprobriū ſempiternū dedit illis.

¶ Hic deſcribit punitionē ifideliū arcā deferentium

ferētiū. Nā lz de⁹ pmittat aliqñ tēpla ſua per
infideles pphanari pp pctā ppl'i tñ final'r nō
ipune euadūt ifideles tales pphanatōes ꝛ
ſacrilegia ppetrātes. Unde legit. j. Reg. v. ꝙ
poſtq̃ philiſtei poſuerūt arcā dñi i tēplo da-
gon: p tres vices iuenerūt idolū dagon pſtra
tū añ arcā dñi. Et final'r cōminutū: ꝛ de⁹ pcuſ
ſit oēs philiſteos turpi īfirmitate i poſterio-
ra: ꝛ habito ɔſilio reddiderūt ꝛ remiſerūt arcā
cū donis ꝛ munerib⁹ vt pz ibidē. Et iō dicit ꝙ
dñs de⁹ q̄ ſupradicta pmiſerat: tñ final'r exci
tat⁹ ē velut dormiēs ꝛ tāq̃ crapulat⁹: q: vide
bat dormire ſicut hō crapulat⁹ a vino ſic de⁹
erat q̄ſi dormiēs ɔtēnēs eos: ꝛ q̄ſi crapulat⁹
ex ira pp ſcelera ppl'i ſui: ſz final'r excitat⁹ p-
cuſſit inimicos ſuos philiſteos i poſteriora: ꝛ
opprobriū ſempiternū dedit eis: q: emittebāt
fluxū ſāguis p poſteriora ad modū mēſtrui
mulierū q̄ dr hemorrhoica egritudo: ꝛ ſic fue
rūt coacti remittere arcā dñi ad filios iſrael.

Iudic. vij. Et repulit tabernaculū Joſeph: et
tribum effrem non elegit.
Sed elegit tribum iuda: mōtē Siō
quem dilexit.
j. reg. vij. ij. re. vj. Et edificauit ſicut vnicornis ſancti-
ficiū ſuū: i terra quā fūdauit i ſcl'a.
j. reg. xvj. c. Et elegit dauid ſeruū ſuū: ꝛ ſuſtulit
eum de gregib⁹ ouium: de poſt fe-
tantes accepit eum.
Paſcere iacob ſeruū ſuum: ꝛ iſrael
hereditatem ſuam.
Et pauit eos i inocētia cordis ſui: ꝛ i
itellectib⁹ manuū ſuarū ɔduxit eos.

¶ Facta punitione hic deſcribit trāſlationē
ſanctuarij ꝛ regni ab effraiz i tribū iuda. Nā
reprobato effraim q̄ nō fuit dign⁹ regno nec
ſanctuario: de⁹ elegit tribū iuda ad ſanctua-
riū: ꝛ regnū. Nā elegit hierl'm q̄ ē i ſorte iuda:
in q̄ ɔſtrueret tabernaculū: ꝛ tēplū i q̄ repo-
neret arca: ꝛ fierēt ſacrificia ꝛc. Et final'r re-
probato ſaule elegit dd̄ in regē: ꝛ ſic facta eſt
trāſlatio ſanctuarij ꝛ regni ad tribū iuda. Uñ
lz hic nō explicet trāſlationē ſacerdotij reſpe
ctu termini ad quē: tñ memorat ipſam q̄ ad
terminū a quo. Nā dicit ꝙ ſacerdotes eorū.
ſ. ofni ꝛ phinees filij heli i gladio perierūt et
ceciderūt. Et ſic trāſlatū ē ſacerdotiū ad ſa-
muelē: vt pz. j. Regū. vij. ꝛ ſic memorat hic tri
plex trāſlatio ſcilicet ſanctuarij: ꝛ regni ꝛ ſa-
cerdotij: quam triplicem trāſlationez princi
paliter in hoc pſalmo pphetia intēdit: dicit
ergo: ꝛ dominus repulit ꝛ reprobauit taber-
naculū ioſeph. i. a tribu effraim filij ioſeph:
q: inde trāſlata ꝛ ablata ē arca dñi: ꝛ ducta
in azotum: ꝛ ab azoto remiſſa in betſames: ꝛ
a betſame in gabaa: ꝛ ſic videtur qđ dñs non
elegit tribū effraim: nec p ſanctuario: nec p
regno: lz illa tribus ſemp anhelaret ad re-
gnū: q: reputabat nobiliorem pp̄ter ioſeph
patrē ſuū q̄ rexerat totā egyptū: ꝛ rōne cuius
pater oēs fratres fuerāt honorati apud pha
raonē: iō ſemper aſpirabāt ad regnū. Et etiā
pp̄ter ioſue q̄ fuerāt de illa tribu: ꝛ tamen p
pter ſuperbiā ꝛ ingratitudinē ꝛ idololatriā
deus repulit tribum effraim q̄ ad ſanctuariū
ꝛ regnum: ſed elegit tribū iuda ſcz montem
Sion qui eſt hieruſalem i quo voluit ſibi ta-
bernaculū fieri. Nam primo dauid deduxit
arcā de gabaa de domo aminadab in hieru-
ſalē: ꝛ repoſuit eam in tabernaculo quod te-
tenderat iuxta domū ſuam: vt pz. ij. regum.
vj. Et poſtea edificauit ſanctificiuz: ideſt ſan
ctū edificiū ſuū ideſt tēplum p ſalomonē: vbi
ſancta fiebāt ꝛ celebrabant: ꝛ elegit hoc tem
plum in ſanctificiū ſicut vnicornium. Nā ſi-
cut vnicornis eligit ſibi vnicum antrū: ꝛ non
permittit: nec patit habitare ſecū aliud ani- Simi
mal in illo antro. ita deus elegit hieruſalē ꝛ litu-
illud tēplum in quo ſemp habitabat deus in do.
arca ſedens ſup duo cherubin: ꝛ nunq̃ per-
miſit alium deum habitare ibidem cum eo.
Et ſic edificauit illud templum p ſe in terra
hieruſalem ꝛ iuda quā fundauit in ſecula p
ſe: ꝛ ſic patet quō elegit tribum iuda ꝛ p ſuo
ſanctuario in quo diſpoſuit cultuz diuinum:
quod nullibi erat licitum fieri niſi in hieru-
ſalem ꝛ in illo tēplo: ꝛ etiā ex illa tribu elegit
dd̄ ſeruum ſuum in regē reprobato ſaule de
tribu beniamin: ꝛ ſic nō ſoluz fuit reprobata
tribus effraim a regno: ſed etiam beniamin
pp̄ter ſuperbiā ꝛ inobedientiā: vt pz. j. Re-
guz. xvj. Et fuit electus dauid de tribu iuda:
quē ſuſtulit deus de gregib⁹ ouiuz: ꝛ accepit
eum de poſt oues fetantes: ꝛ vnxit eum p ſa-
muelē: vt ibidē pz. Accepit eū dico. ſ. paſce-
re. i. ad paſcēdum ꝛ gubernādū ſeruuz ſuū ia-
cob ꝛ iſrael hereditatē ſuā. Et ſic tanq̃ ele-
ctus a deo pauit eos in innocentia cordis: et
deduxit eos in intellectib⁹ manuū ſuarū. Li-
tera hieronymi hz ꝛ eos in ſimplicitate cor-
dis ſui ꝛ in prudētia plātarum ſuarū deduxit
eos: ꝛ tunc eſt eadē ſnīa. Nā non gubernauit
populū cum tyrānide: ſz cū humilitate: ꝛ ſim
plicitate: ꝛ maxima prudentia q̄ ad agibilia
Nā cum q̄s regit ppl'm prudēter: dicim⁹ ꝙ
pcedit pede fixo ꝛ manu limitata. Uñ p ma-
nus ꝛ pedes intelliguntur opa facta cum pru-
dentia ꝛ recta deliberatione. ¶ Ex oīb⁹ q̄ ſu- Figu
pradictis parabolis ꝛ ppoſitionib⁹ ppoſitus in- ra de
tēdit dd̄ pphetice pbare ꝛ ɔcludere futuraz cultu
trāſlationē regni ꝛ ſacerdotij ꝛ ſbi cult⁹ diui- diui-
ni a ſynagoga ꝛ ppl'o iudaico in ppl'm genti- no.
lē pp̄ter illorū infidelitatē ꝛ igratitudinem ꝛ
pp̄ter iſtoruz fidē ꝛ humilitatē. Uñ dd̄ i pſo-

na xpi i carnē venientis exhortat pp3 iudeis
cū ad suscipiēdū eū z legē suā euāgelicā: sub
cōminatiōe puatiōis sanctuarij z regni z sa-
expo sitio vi. cerdotij dicēs. O pple me⁹ attēdite p'lo legē
meā antiquā: i q̄ figurat z p̄phetice pnūtiat
aduēt⁹ me⁹ i carnē z totū mysteriū hūane re-
dēptiōis. Et iclinate aurē vestrā i v̄ba euāge
lica oris mei: qn̄ loq̄r vobis in carne: qr v̄ba
mea nō sunt nisi v̄itates legis z pphetar: et
iō qn̄ veniā i carnē aperiā i pabolis os meū:
z loq̄r ppositiōes ab initio. i. declarabo ea my
steria euāgelica q̄ latebāt figuralr i pabolis
z ppositiōib⁹: z gestis ab initio i veteri testō:
qr lex euāgelica z te. nouū nil aliō ē nisi ma-
nifestatio z declatio ve. te. Et iō attēdite ne si
tis igrati mihi sicut pres vr̄i: z cauete ne ac
cidat vobis sicut eis. Nā sicut puaui eos san
ctuario z regno z sacerdotio ita puabo vos p
pter igratitudinē. Nā sicut pp pctm̄ idolola
trie z pp̄ter isolētiā filior heli trāstulit sacer
dotiū ab eis i Samuelē z trāstulit ab eis ta-
bernaculū i hierl'm z pp iobediētiā z malitiā
Saulis trāstulit regnū i dd: ita pr̄ter trāsferā
a vobis sāctuariū: z regnū z sacerdotiū i po-
pulū gētilē pp infidelitatē z igratitudinē ve-
strā nisi audieritis me z receperitis legē meā
z doctrinā euāgelicā: q̄ nil aliō ē nisi v̄itas le
gis z pphetar. Et i hoc ɔsistit totū argumen
tum z sn̄ia hui⁹ psalmi. ¶ Sed ɔ̄ ɔclusionē z
X pncipale intētū supradicte expositionis ar-
guunt iudei. Nā dd in hoc psal. nō videt con
cludere nisi q̄lr trib⁹ effraim pdidit sanctua
riū pp̄ter ingratitudinē z pctā sua: z filii he-
li pdiderūt sacerdotiū: z Saul pdidit regnū
pp̄ter inobedientiā: z q̄n sanctuariū trāsla
tū est in hierusalē: z regnū in dd: s3 nō ex hoc
concludit expresse trāslationē regni z sacer-
dotiū a synagoga in pplm gētilē: put conclu-
dit supradicta expositio: et q̄ pt3 supradictā
expositionē esse p̄ter itentū pphete: z esse ex
traneā. Ad qd respondetur q3 l3 in litera non
exprimat: tn̄ ex q̄busdā ɔcessis in hoc psal-
mo: z p̄suppositis pncipiis theologie in plo
go de necessitate infertur ista translatio san
ctuarij z regni z sacerdotiū a synagoga i popu
lum gētilem. Vn̄ dictu3 est in plogo tractatu
primo z tertio: qd oīa gesta z scripta in vete.
testa. fuerūt q̄dā parabole: z ppositiones z fi
gure: z signa respectu mysterior̄ noui. testa.
qr oīa cōtingebāt illis in figura: z p cōseq̄ns
nō erāt gr̄a sui: sed gratia veritatis no. te. qr
oīa erāt verificanda in nouo. te. Itē dictum
est tractatu. iii. regula. x. q pcessus z discur-
sus a figura ad figuratum z a parabola ad
suam veritatem correspondentē reducit ad
quartum speciē argumentationis qua maxi-
me vsus est dauid. Item dictū est in primo
tractatu ex intentione Aristo. i. posteriorum.
q in quacunq3 specie argumētatiōis ppositi-
tis p̄missis de necessitate infert cōclusio ex-
plicite vel iplicite: qr argumētator simr idu-
ctus cognoscit ɔclusionē in p̄missis ppositis
eo q ɔclusio cōtinet virtualr i p̄missis. ¶ Cū g
dd dicit in hoc psalmo q oīa gesta z mysteria
q̄ narrant i hoc psalmo intēdit adducere tā-
q̄ parabolas z ppositiōes: z exēplaria cōmi-
nādo similē iniam i generatiōe altera futura
ergo p trāslationē regni z sanctuarij z sacer
dotiū: quā adducit z ponit tāq̄ pabolā z p-
positionē intēdit ɔferre z ɔcludere aliā futu
rā trāslationē sanctuarij z regni z sacerdotiū
ab illo populo israelitico in alterum s3 tunc
non erat alius populus nisi gentil's: ergo p
illā trāslationē cōminabat ista q̄ figurabat
p illā: tenet consequētia: qr illa trāslatio sā-
ctuarij in hierusalē: z sacerdotij in samuele3
z regni a domo saul in Dauid ia3 erat facta
qn̄ dauid fecit hunc psalmum: sed ipse dauid
cōminat aliā trāslationē futurā in genera-
tione futura ab illo populo in alterum pro-
pter ingratitudinē z infidelitatem ɔmittenā
dam contra deum: quam erant cōmissuri si-
cut patres eorū: qd sic de facto fuit impletu3
qn̄ negarunt xpm̄. Ideo benemerito sunt a
deo priuati regno z sanctuario z sacerdotio
quorum translatio facta fuit in populum gē-
tilem conuersum ad fidem xpi put manife-
ste videm⁹ esse completum. Et sic patet qua
liter consideratis omnibus que dicta sunt in
prologo: z que dauid presupponit in hoc psal
mo q prophetice intendebat inferre z con-
cludere explicite vel implicite trāslationem
regni z sanctuarij z sacerdotiū ab illo popu-
lo in populum gentilem: prout dictum est in
supradicta expositione: quod maxime confir
matur: cum manifeste videamus hoc esse cō
pletum. Et p hoc patet cecitas iudeorum. xvi. q.

Deus venerunt gentes in here vii. c.
ditatem tuam: polluerunt tē- z hoc.
plum sanctum tuum posuerunt
hierusalem in pomorum custo-
diam.

Posuerūt morticinia seruor tuor matth. vij. c.
escas volatilib⁹ celi: carnes sanctor
tuorum bestijs terre.

Effuderūt sanguinē eorū tāq̄ aquā
in circuitu hierusalē: z non erat qui
sepeliret.

Facti sum⁹ opprobriū vicinis no- xxiij.
stris: subsannatio z illusio his q̄ i cir q. iii.
cuitu nostro sunt. quesi tus.

¶ Titul⁹ cāticū asaph. Ex titulo pt3 q psal-
mus iste factus est a dd: z dat⁹ est ipsi asaph

ad cantādū: ⁊ dirigit toti eccl'ie: eo ꝙ aſaph interp̄tat̄ cōgregatio: inq̄tū ex l'ra p3 ꝙ lo-
quit̄ de pſecutione eccl'ie. Sed ē dubiū ꝓ q̄
ſtatu eccl'ie loq̄tur: an ꝓ ſtatu ve.te. an non.
Un̄ multi iudeorū dicūt ꝙ loquit̄ de deſtru-
ctiōe hierl'3 facta ꝑ nabuchodonoſer ⁊ chal
deos: ſ3 aliū arguūt ꝯ dicētes ꝙ hoc non pōt
ſtare: eo ꝙ i illa ſtrage nō fuerūt ſcti illi q̄ fue
runt trucidati: ſ3 ſcelerati ⁊ idololatre: vt p3
iiij. Reg. vlt. Hic aūt dr̄. poſuerūt carnes ſan
ctoꝝ tuorū beſtiis terre. Jō dn̄t alij ꝙ poti⁹
iſte pſal. loquit̄ de ſtrage ⁊ vaſtatiōe facta ꝑ
De materia huius pſal. antiochū tp̄e machabeoꝝ: in q̄ m'lti ſcti tru
cidati ⁊ martyrizati ſūt ꝓ lege dei: vt p3 ꝑ to
tū diſcurſum p̄mi ⁊ ſc'di machabeorū: ſ3 ꝯtra
hoc arguūt alij dicētes hoc nō poſſet ſtare ꝑ
hoc qd̄ dr̄ i hoc pſal. poſuerūt hierl'3 i pomo
rū cuſtodiā: māifeſtū ē ꝙ tūc hierl'3 nō fuit to
tal'r deſtructa: ſicut h' vr̄ dicere. Et iō dicūt
q̄dā hebrei moderni ꝙ hic loquit̄ de deſtru
ctione facta ꝑ titū ⁊ romanos: quā ōſtructio
nē ſperāt reparari ꝑ meſſiā quē expectāt vt hic
vident̄ orare: ſ3 iſta intelligētia eſt falſa ⁊ er
ronea. Primo q2 meſſias erat vētur⁹ in ſc'd3 tē
plū: ꝓut dixerūt aggeus ⁊ zacharias ⁊ ma-
lachias. Ex q̄ p3 ꝙ an̄ꝙ tit⁹ ⁊ romani deſtru
xiſſent tēplū ſc'd3 iā venerat meſſias ſicut in
ꝟitate ipletū eſt. Ex q̄ p3 ꝙ oēs iudei q̄ fuer̄t
trucidati ⁊ captiuati in illo excidio fuerunt
ſcelerati ⁊ dānati ⁊ reprobati: ⁊ nō ſcti ⁊ iu-
ſti ſicut h' dr̄. Jtē q2 illa ruina ⁊ deſtructio nō
h3 āplius reparari: nec ipſi iudei liberari: ꝓut
dictū ē ſupra pſal. lxxvij. vbi dr̄ deſtrues illos
⁊ nō reedificabis eos. Et q̄dā catholici dn̄t
ꝙ iſte pſ̄s loquit̄ de hierl'3 ſpūali. ſ. de tota ec
cleſia xp̄i toto orbe diffuſa. ſ. pro iſto ſtatu a
paſſione xp̄i vſq3 ad Cōſtātinū in q̄ tp̄e m'lta
milia martyrū ꝓ fide xp̄i occiſa ſunt: ſ3 huic
ꝯtrari videt̄ illud qd̄ ſeq̄tur i pſal. ſ. ne memi
neris iniq̄tatū nr̄aꝝ antiq̄ꝝ ⁊c. q2 i illis pſe
cutionib⁹ martyres nō mortui ſunt ꝓ pctīs
eoꝝ: ſ3 ꝓ fide xp̄i defendēda: ⁊ ꝯfeſſiōe fidei
Et iō videt̄ mihi dicendū ꝙ dd̄ cui reuelat⁹
eſt tot⁹ diſcurſus eccl'ie vſq3 ad vltimū iudi-
ciū in ſpū ꝓuidit futurā deſtructionē hierl'm
faciē iā ꝑ chaldeos: ⁊ eius reſurrectionē fa
ciēdā ꝑ machabeos: ꝑ quas vaſtatiōes ⁊ de
ſtructiōes ꝓuidit in ſpū futuras pſecutiōes
eccl'ie xp̄i faciēdas ꝑ ſectā machometicā: ⁊ ꝑ
antixp̄m de quibus vaſtationib⁹ ⁊ pſecutiōi
bus fecit plures pſalmos. ſ. pſalmū q̄drage
ſimūtertiū: ⁊ ſexageſimūtertiū. ⁊ hūc. lxxviij
⁊ ſequentē in quibus pſal. q̄dā verificantur
de deſtructione hierl'm facta ꝑ chaldeos: et
q̄dam de vaſtatione facta ꝑ antiochū: ꝓut
ſunt figure pſecutionū eccl'ie xp̄i. Et q̄dā ꝟi-
ficant̄ l'faliter de pſecutionibus eccl'ie: puta
de pſecutione tyrānorū ⁊ q̄dā de pſecutiōe
machometica in qua nūc ſumus: ⁊ q̄dā de ꝑ
ſecution: antixp̄i q̄ futura expectabat̄: de q̄
bus eccl'ia expectat liberari: ꝓut videbit̄.
Nā ſm Augu. lib. de cathecizandis rudib⁹ **Aug.**
per deſtructionē hierl'm ⁊ captiuitatem ba-
bylonie ſignificabat̄ ⁊ figurabat̄ pſecutio ⁊
ſtrages eccl'ie xp̄i facienda ꝑ tyrānos ⁊ he-
reticos. Et ꝑ reparationē illius hierl'm ⁊ tē
pli materialis: preuidit dauid renouationē
⁊ reparationē eccl'ie faciendā ꝑ xp̄m. Et ſic in
telligētia hui⁹ pſal. ⁊ ꝓphetie eſt bipartita
⁊ etiam tripartita: ſicut intelligentia alioꝝ
ꝓphetarū: vt loquit Aug. xvij. de ci. c. iij. et iō
ſm hūc intellectū exponet̄ iſte pſal. ⁊ ſc'dm
Dauid ergo ꝓuidit in ſpū non ſolummodo
tunc futurā deſtructionē hierl'3 ꝑ chaldeos
⁊ vaſtationē futurā per antiochū ſed etiā in
illis preuidit pſecutionem machometicā et
antixp̄i cōtra eccleſiam. Et ſic inter ceteros
fecit hūc pſal. in quo pſalmo tria facit. Nam **Diuiſio pſ.**
primo exponit ſuā declarationē ⁊ querelā.
Sc'do petit liberationē. Tertio ſubdit grāꝝ
actiōes. Sc'da ibi: vſq3 q̄ dn̄e. Tertia ibi: nos
aūt ppl's. ¶ Quantū ad p̄mū eſt p̄mo notā-
dū ꝙ gētes l3 cōiter ſumant̄ ꝓ ppl'o gentili
idolis quondā dedito: tn̄ ꝓprie gētes dicunt̄
oēs qui viuūt ſm carnē ponētes ſpē ſuā3 in
reb⁹ tēporalib⁹ ⁊ carnalib⁹ nō viuentes ſm
ſpm̄. Et ſic oēs ḡnationes ⁊ cōditiones hoīz
tā iudei ꝙ̄ ſaraceni ⁊ infideles dicunt̄ gen- **q̄ dicūt**
tes q2 viuunt ſc'dm ḡnationē carnalē: xp̄ia- **gētes**
ni aūt quia preter ḡnationem carnalē ſunt
regn̄ati: iō nō ꝓprie dicunt̄ gentes: ſ3 pp̄l's
dei in xp̄o regn̄at⁹. Et ſic in iſto pſal. intelli-
gunt̄ ⁊ ēt i ceteris qn̄ dicit̄. de⁹ venerūt gen
tes: nō ſolūmodo intelligunt̄ idololatre: ſed
ſaraceni ⁊ ſequaces antixp̄i. Sc'do eſt notan
dū ꝙ dd̄ per deſtructionē babylonicā et va-
ſtationē hierl'm futurā ꝑ antiochū preuidit
in ſpū qual'r gēs machometica debebat ſur
gere ex parte arabie cōtra eccl'iam xp̄i q̄ de
uere hierl'm ⁊ vaſtare eā ꝑ plures ptēs mū
di. Et euertere eccl'ias ⁊ ſctūaria: ⁊ ꝓphana
re res ſacras: ſicut videmus fuiſſe factū per
totā africā ⁊ egyptū ⁊ magnā partē ethio-
pie ⁊ per totam ſyriam: ⁊ meſopotamiam: ⁊
chaldeā: ⁊ ꝑſiam ⁊ ꝑthiā: ⁊ indiā: ⁊ ſcythiā:
⁊ armeniā: ⁊ aſiam: ⁊ greciā: q2 deduxerūt
eccl'ias xp̄i quaſi ad tuguria et tabernacula
armentoꝝ tp̄e huius turci. Et hoc eſt qd̄ in
tēdit hic dd̄ in hoc pſal. Un̄ dicit ꝯquerēdo ⁊
exclamādo. O de⁹ ſicut gentes chaldeoꝝ ⁊
grecoꝝ venerūt quondā in hereditatē tuā.
ſ. hierl'm: ⁊ polluerunt templum ſctm̄ tuū3:
⁊ prophanarunt ⁊ poſuerunt. i. reddiderunt
hierl'3 in pomoꝝ cuſtodiam. i. ſicut tuguriū
hortoꝝ: ⁊ etiam ſicut gentes antiochi po-
ſuerunt morticinia ſeruoꝝ tuoꝝ3. i. cadauera
ſctōꝝum volatilib⁹ celi: ⁊ dederūt carnes
ſanctoꝝ tuorum comedendas beſtiis terre.

Et effuderũt ſanguinẽ ipſoꝝ tanꝗ̃ aquã in circuitu hieruſalẽ: qꝛ itẽ iacebãt cadauera q̃ nõ erat q̃ ſepeliret tpe machabeoꝝ: ita pari ter gẽs ſaracenoꝝ inſurrexerũt tpe xp̃ianoꝝ: ⁊ venerũt ĩ hereditatẽ q̃ ẽ eccl̃ia toto orbe diffuſa

Nota ⁊ polluerũt ⁊ ꝓphetauerũt tẽplũ ſctm̃ tuũ. i.

de ec oẽs ſacras eccl̃ias: ⁊ poſuerũt hieruſalẽ. ſ. ſpũa

cleſie lẽ in pomorũ cuſtodiã: qꝛ icẽderũt oẽs eccle

pro ſias: ⁊ deſtruxerũt ⁊ reduxerũt eas ꝗ̃ſi tugu

phe ria q̃ ponunt ad cuſtodiẽdas vineas: ⁊ hor

natio tos: ⁊ pomeria. Nã magnas ciuitates reduxe

ne. rũt ad paruas villas. Et magnas eccl̃ias ⁊ tẽ pla vel fecerũt meſq̃tas ſaracenoꝝ aut caulas ouiũ ⁊ armẽtoꝝ: q̃ hodie ſunt coopte ramis ⁊ paleis ad modũ tugurioꝝ: vbi ſpeculato res ſolẽt cuſtodire pomeria ⁊ hortos: ⁊ vineas ⁊ fructus. Et ẽt ſupdicti machometa ii tot. m. martyrũ ⁊ monachoꝝ ſuoꝝ tuoꝝ occiderũt in egypto ⁊ in ceteris ptib⁹ mũdi: q̃ mortici nia. i. cadauera ſuoꝝ tuoꝝ poſuerũt ⁊ tradi derũt volatilib⁹ celi. Et carnes ſctoꝝ tuorũ tradiderũt comedẽdas beſtijs terre. Et effu derũt ſanguinẽ ipſorũ ſctorũ tuorũ in magnã abũdãtiã tanꝗ̃ in aquã in circuitu hieruſalẽ. i. eccl̃ie toto orbe diffuſe: itẽ q̃ nõ erat q̃ ſepe liret. Et ſic facti ſum⁹ opprobriũ vicinis no ſtris ⁊ ſubſannatio. i. irriſio his q̃ in circuitu nr̃o ſunt. i. oib⁹ infidelib⁹ q̃ circundãt nos ꝑ uiũt. Oẽs iſte ꝑſſure fuerũt ĩ eccl̃ia complete. Primo tpe tyrãnorũ vbi mortua ſũt infinita mi lia martyrũ: q̃ ꝑſecutio habuit finẽ tpe ma gni ↄſtãtini: ſꝫ poſtea fuit ẽt ipleta in ꝑſecu tione arrianorũ maxie in africa tpe vvãda lorũ. fuit etiã ipleta in ꝑſecutiõe machome tica ꝑ oẽs ptes mũdi vſq; in hodiernũ diẽ. Nã gẽtes ſaracenorũ interfecerãt ĩ egypto infinitã multitudinẽ ſctorũ prm̃ monachos rũ: ⁊ eorũ eccl̃ias deſtruxerũt. Hoc idẽ fecerũt ĩ ſyria meſopotamia ⁊ armenia: ⁊ ꝑ oẽs par tes mũdi ꝗ̃s ſue ditioni ſubiecerunt. Et his ptꝫ q̃ ꝓpheta ĩ hoc loco intelligit ꝑ gẽtes oẽs ſaracenos: ⁊ ſeq̃ces antixp̃i q̃ peiora facient in ſuo tpe: vt inq̃t Aug. Et ꝑ hieruſalẽ intelli git vniuerſam eccl̃iaꝫ toto orbe diffuſam: q̃ vere dr̃ hereditas dei: vt ſepe dictũ eſt: q̃ qui dẽ ꝑſecutio ⁊ ſtrages figurata fuit ꝑ ſtrageſ factam per nabuchodonoſor in hieruſalem.

vie. Uſquequo dñe iraſceris in finẽ: ac

x. d. et cendetur velut ignis zelus tuus:

xxiij. Effunde iram tuam in gentes que

qõ. v. te non nouerunt: ⁊ in regna que no

c. ſi. men tuum non inuocauerunt.

Quia comederunt iacob: et locum eius deſolauerunt.

¶ Hec eſt ſcda ps ĩ q̃ ꝓpheta ponit ſuã deꝓ̃cationẽ. Nã primo petit vltionẽ d̃ ſupdictis ꝑſe cutorib⁹. Scdo petit liberari: ibi. Ne memine ris. dr̃ ergo. vſq; q̃ dñe obliuiſceris nos ĩ finẽ. i. to: aliꝰ: ⁊ vſq; q̃ accẽdet zel⁹ tu⁹. i. ira tua ve lut ignis. q. d. tẽps ẽ vt ceſſet ira tua a nobis: ſꝫ effũde irã tuã: ⁊ indignationẽ ſup gẽtes. ſ. ſaracenorũ ⁊ aliorũ ĩfideliũ ⁊ hereticorũ: q̃ te nõ nouerũt ꝑ fidẽ nec charitatẽ. Et ĩ cetera re gna ĩfideliũ q̃ nomẽ tuũ nõ inuocauerũt: ſꝫ in uocãt machometũ ⁊ deos alienos qꝛ comeſ ſerũt iacob. i. deuorauerũt totũ ppl̃ꝫ xp̃ianũ: ⁊ locũ ei⁹. i. eccl̃ias ⁊ ciuitates deſolauerũt ⁊c.

Ne memineris iniquitatũ noſtraꝝ Eſa.

ãtiquaꝝ: cito anticipẽt nos mĩe tue lxiiij.

qꝛ pauperes facti ſumus nimis: d.

Adiuua nos deus ſalutaris nr̃: ⁊ ꝑꝑ

gl̃iã nois tui dñe libera nos ⁊ ꝓpi

cius eſto pctis nr̃is ꝑꝑ nomẽ tuum xi. q.

Ne forte dicant in gentibus vbi eſt iij. c.

deus eorum: ⁊ innoteſcat in natio ad

nibus coram oculis noſtris: menſã

Ultio ſanguinis ſeruoꝝ tuorũ qui xv. d.

effuſus eſt introeat in cõſpectu tuo c. ſcã.

gemitus compeditorum. rom.

Secundum magnitudinẽ brachij xxxvi.

tui: poſſide filios mortificatorum. qõ. ij.

Et redde vicinis noſtris ſeptuplũ in ſi quo

ſinu eorũ: improperiũ ipſorũ quod nõ di

exprobrauerunt tibi domine. cam.

¶ Sꝫ qꝛ iſta ꝑſecutio ſaracenoꝝ ⁊ turcarũ ꝓuenit ex demeritꝫ ⁊ pctis xp̃ianoꝝ: ideo petit liberari a ſupradictꝫ ꝑſſuris inuocãdo diuinã miaꝫ dicẽs. O dñe rogo ne memineris iniq̃tatũ nr̃aꝝ ãtiq̃rũ. i. nõ punias nos ſꝫ demerita ⁊ pctã nr̃a: ſꝫ cito anticipẽt nos mĩe tue a ſupradictꝫ malis liberãdo: qꝛ paupes ⁊ defe cti facti ſum⁹ nimis: ⁊ ideo adiuua nos de⁹ ſa lutaris nr̃. Et libera nos ꝑꝑ gl̃iã nois tui: et ꝓpiti⁹ eſto pctis nr̃is ꝑꝑ nomẽ tuũ qđ ẽ Jeſus: qđ q̃dẽ nomẽ ĩportat ſalutẽ ⁊ miaꝫ in ſe qđ nos colim⁹: ⁊ ĩ q̃ ſpam⁹ liberari. Et h̃ fac ne gẽtes ſaracenoꝝ ⁊ ãtixp̃i ⁊ alioꝝ ĩfideliũ forte deridẽtes dicãt: vbi ẽ de⁹ eoꝝ. i. Jeſus de⁹ xp̃ianoꝝ? q. dicãt. vẽiat ad liberãdũ xp̃ia nos d̃ manib⁹ nr̃is: ⁊ ĩnoteſcat vltio ſanguis ſeruoꝝ ĩ natiõib⁹ corã oculis nr̃is. i. fiat ma nifeſta vĩdicta ſanguis ſeruoꝝ tuoꝝ q̃ effu ſus ẽ. Et gemit⁹ ↄpeditorũ. i. xp̃ianoꝝ capti uorũ ĩtroeat ĩ ↄſpectu tuo: vt facias vĩdictã de ꝑſecutorib⁹ nr̃is. Et ſꝫ magnitudinẽ bra chij. i. poteſtatꝫ tue poſſide filios mortificato rũ. i. libera filios eoꝝ q̃ mortui ſũt ꝓ te ipſi q̃ ꝓmiſiſti patres martyrio coronari vt filij ſme uẽtes pacifice fruãt tibi ĩ regiõe xp̃iana. Et

redde vicinis psecutorib⁹ nr̄is septuplū.i.pu
nias eos septupliciter: vel redde vicinis no-
stris iproperiū ipsoꝝ septuplū i sinu eoꝝ: et
i facie: qđ iproperiū exprobrauerūt tibi i tēplū
tuū. Quasi dicat: mlta iproperia itulerūt no
bis i ꝯtēptū tui: iō redde eis punitionē i septu
plū p retributiōe. Ex supradictis pz qđ eccle
sia xp̄i dz liberari a psecutiōe machometica
i qua mō est: qz tota illa gens ⁊ secta dz gra-
uiter puniri: ⁊ mltiplr perire an aduētū xp̄i:
vt multi autumāt. Nos aūt erimus victores.
Iterū ptz q̄ finalr ecclia est liberāda de pse-
tiōe antixp̄i. ⁊ ipse cū suis miserabiliter peri-
tur⁹: vt pbabr mltiplr p scripturas. Et p aliqđ
tps ecclia dz manere i sua libertate deo ser-
xl.q.iij. ad mēsā ⁊.xv. qđ.i. Fuerti mini. uitura. Et iō sequit vltima pars in qua dicit.

Nos aūt populus tuus ⁊ oues pas
cue tue: ꝯfitebimur tibi in seculuz.
In generatione ⁊ generationē an-
nuntiabim⁹ laudem tuam.

¶ Nos ppl's tu⁹ ⁊ oues pascue tue.i.q̄ sacris
tuis reficimur a supradictis psecutionibus
libertati grās agēdo ꝯfitebimur tibi in secu-
lum: ⁊ annuntiabim⁹ laudē tuā in generatio
ne ⁊ generationē.i.dum durabit generatio
xxiiij. q.i.c. loqt. humana vsq ad iudicium.

QUi regis isrl' itēde: q̄ de
ducis velut ouē Ioseph.

¶ Titul⁹ ad victoriā siue i fi-
nē sup rosas: aut lilia testimo-
niū asaph. Tria ponūt i h̄ titu
lo: p q̄ denotat qđ psalmus iste loqt de xp̄o ⁊
ecclia. Nā p̄mo ponit i finē siue ad victoriā:
p qđ denot q̄ loqt de xp̄o q̄ est finis legis: ⁊
victor ꝯ diabolū et psecutores ecclie. Scđo
addit sup rosas siue sup lilia p qđ denotat q̄
ecclia loqt ad xp̄z: nā vbiq i sacra sc̄ptura p
rosas siue p lilia itelligit ecclia xp̄i: q̄ ē inter
ceteras natiōes sicut rosa int spinas. Cāti.i.
Tertio addit cāticū asaph: qđ iterp̄tat ꝯgre
tres pssu-re ec-clie. gatio. Et sic rep̄sentat totā eccliaz. Et sic pz
quod dd fecit hūc psal. dirigens nos in xp̄m:
loquēs in psona ecclie. Et dedit ipz cantan-
dū ipi asaph: eo q̄ representat totā ecclesiā
scđz sui nois iterpretationē in q̄ psal. dd ex-
plicat tres pssuras ecclie: q̄s p̄uidit in spū.
Prima fuit ante aduētū xp̄i: i qua erat totū
gen⁹ hūanū in tenebris pctōꝝ ⁊ captiuita-
te diaboli: a qua captiuitate liberata est ec-
clesia p incarnationez ⁊ passionem xp̄i. Scđo
fuit in psecutione tyrānoꝝ ⁊ hereticoꝝ ⁊ sa-
racenoꝝ: de qua expectat liberari p virtutē
xp̄i: cui⁹ modus ignorat. Tertia pssura erit
tpe antixp̄i: de qua liberabit p ip̄m xp̄m fi-
naliter [illegible] aduentū eius ad iudicium. Et [illegible]
[illegible]

cit ośde faciē tuā: ⁊ salui erimus. Tria ergo
facit i hoc psal. Nā p̄io petit liberari ab vni
uersali pctō p p̄mū aduētū ⁊ passionez xp̄i gen⁹
Scđo petit liberari a pssuris ex psecutiōib⁹ hūa-
inimicoꝝ. Tertio petit liberari specialit ā p nū in
secutiōe ātixp̄i: ⁊ ab oī miseria hūana p scđz dupli
aduētū xp̄i: scđz ibi: vineā de egypto: tertiuz ci mi-
ibi fiat man⁹ tua. ¶ Quātū ad p̄mū ē notā- seria
dū q̄ gen⁹ hūanū i duplici miseria erat post añ xp̄i
lū āte aduētū xp̄i. Primo q̄ ad aīaz: qz erat i aduē
captiuitate diaboli: ⁊ separatū a deo. Scđo tum
q̄ ad corp⁹: qz mltiplici miserie corporali su- erat
biectuz. Et iō xp̄s ab hac multiplici miseria post -
nos liberauit. Nā p̄mo p suā mortē ⁊ passio- tum.
nē nos a pctō liberauit: ⁊ saluauit: ⁊ deo p̄ri
nos vniuit: p suā aūt resurrectionem nos ab
omni corpali miseria liberauit: ⁊ nobis im-
mortalitatez recuperauit: lz nondū possidea
mus: tñ eā ip̄e lucratus est nobis pro nouis-
simo die. Et sic p̄misit nos in gloriā resurre-
cturos. Et iō p̄imo hic ecclesia petit libera
ri a peccato quo ad animā. Secūdo a corpo-
rali miseria quo ad corpus: ibi. Dñe deus.
¶ Quātū ad primū est notādū qđ mysteriū
tabernaculi siue arce federis vet.te. signifi-
cabat mysteriū incarnationis ipsi⁹ xp̄i: sicut
sepi⁹ dictū est. Nā humanitas xp̄i est veruz
tabernaculū verbi dei: in quo latebat v̄buz Mys
siue diuinitas. Naz sicut in arca federis tria teriū
erant inclusa.s. tabule legis ⁊ virga Aaron arce ē
et vrna māne: ita in illa hūanitate tria erāt incar
inclusa.s. verbū ⁊ aīa xp̄i: et caro. Et sic xp̄s natio
erat deus et rex ⁊ sacerdos: ⁊ hō. Et sicut in nis
illa arca siue tabernaculo deus inclusus da xp̄i ⁊c.
bat respōsa sacerdotibus et sanctis viris vt
frequēter legitur per totum discursum libri
Numeroꝝ et Iosue et iudicum: quia dabat
de⁹ respōsa de tabernaculo: ita significabat
qđ deus erat includendus in illa humani-
tate christi: ⁊ exinde vel in illa debebat dare
vera respōsa ⁊ legez euangelicā suis aposto
lis ⁊ toti populo xp̄iano. Et sicut de⁹ quon-
dā deduxit illū populū israel de egypto: ⁊ fe
cit sibi ipsuz populū peculiarē: ⁊ exinde du-
xit ipsuz p desertū. ⁊ introduxit ipsuz in ter-
ram promissionis: ita significabat q̄ christ⁹
dux nr̄ nos debebat deducere de tenebris
peccatoꝝ: ⁊ congregare ecclīam suaz ex iu
deis ⁊ gētilibus. Et facere eā sibi pplz pecu
liarē. Et dirigere eam per legem euāgelicā:
⁊ introducere in patriā celestem: vel in istaz
ecclesiam per gratiam: et in aliam per glo-
riaz. Hoc preuidens dauid in spiritu. dicit
in persona totius ecclie p illo statu. O cha-
rissime messia vēture: qui ab initio legis re- Ius
gis populū israel: et educis ioseph.i. totuz il deoꝝ
lum populū velut pastor ducit ouē. Uñ nos pple
ta qđ totus ille popul⁹ denominat israel a dicit
patre Jacob a quo descēdebat: tñ in egypto israel

totus ille pp̄ls dicebat ioſeph. ꝓpter dignita
tē ipſius ioſeph: q̄ fuerat p̄fect⁹ in egypto p
pharaonē. Jō ꝓpheta dicit: q̄ educis ioſeph.
i. pp̄lz ductū a ioſeph i egyptū ⁊ ibi receptū ⁊
fauoratū: ſz tu feciſti poſtea tibi pp̄lz peculia
rē: ⁊ oues paſcue tue. Et voluiſti eē paſtor ei⁹
Jō tu tāq̄ paſtor deducis illū velut ouē p de
ſertū. Et itroduxiſti in terrā ꝓmiſſiōis: ergo
tu xp̄e q̄ tūc illud feciſti i figura intēde i nos:
⁊ fac mō in re. i. ſis paſtor ⁊ tāq̄ verus paſtor
et verus ioſeph deduc genus humanum de
ptāte diaboli ⁊ tenebris pctōrum. Et cōgre-
ga eccl'iā tuā ⁊ pp̄lm tibi peculiarē ⁊ intro-
duc eā i terrā viuētiū ſicut oues paſcue tue.

vt p[s]z ij. pa. v.2.j. pa. x[v] v.2.ij. re.xj. xxxv. d.ca. ab exordio no. de cherubim i arca.

Qui ſedes ſup cherubin māifeſtaꝛ
corā effraim beniamin ⁊ manaſſe.
Excita potentiam tuam ⁊ veni: vt
ſaluos facias nos.
Deus conuerte nos: ⁊ oſtende faciē
tuam ⁊ salui erimus.

¶ Nota q̄ de⁹ fecit fieri cherubin i arca p q̄
cherubin de⁹ dicebat ſedere. Et ita dō prece
pit ſalomoni vt faceret duo cherubin ſup q̄
ſedebat arca dn̄i: ſicut de⁹ dicit ſedere in ce
lo ſup cherubin: p qđ ō notabaꝛ q̄ ṽbū debe
bat includi in arca humanitatis: ⁊ ibi ſedere
ſup duo cherubin. i. ſup aīam ⁊ carnē. Et ex-
inde dare reſpōſa ⁊ doctrinā euāgelicā. Scḋo
eſt notādū q̄ talia reſpōſa maxime dedit de⁹
in ſilo que erat in terra effraim iuxta mediā
tribū manaſſe: q̄ ille due tribus reputabanꝛ
quaſi vna: eo q̄ erāt fr̄es. Sed q̄ poſtea arca
fuit mutata de effraim in azotū: ⁊ exīde redu
cta in gabaā: q̄ eſt in tribu effraim: ideo ibi p
multa tēpora deus dedit reſpōſa ex arca: per
qđ denotaꝛ quod deus incarnatus daturus
erat reſpōſa pp̄lo chriſtiano ſignificato per
illos tres hic nominatos. Nam effraim inter
p̄taꝛ augmentū: ad denotādū qđ pp̄ls chri-
ſtianus cui dāda erat lex euāgelica erat au-
gendus p totū mūdū. Et p beniamin qui dr̄
filius dextere ſignificabatur etiam populus
xp̄ianus: q̄ per chriſtuz q̄ dicitur dextera dei
p̄ris eſt regeneratus. Et p manaſſem intel-
ligiꝛ pp̄ls gētilis qui erat oblitus quondam
a deo: ſed poſtea vocatus per apoſtolos re-
cepit reſponſa euangelica. Et iō iſte tres tri-
bus collocabanꝛ in parte occidentali ipſius
tabernaculi verſus quas deus dabat reſpō-
ſa. Et ſimiliter ſunt collocate in ordine in ter
ra promiſſionis ad partem occidentalem qđ
totū factum fuerat in figura prout ſignifica-
bant populum chriſtianum: qui recepturus
erat reſpōſa legis euangelice. hoc ergo pre
uidēs dauid in ſpiritu dicit. O xp̄e qui ſedes
ſuper duo cherubin in celo ⁊ etiam in arca:

effraim interp̄taꝛ augmētum.

Not.

qđ ſignificabat myſteriū incarnationis: tu
veni in carnē: vt ſedes ſup duo cherubi ſcꝫ
anime ⁊ corporis in eadē hūanitate: aut ſuper
duo teſtamēta. ſ. nouum ⁊ vet⁹ ⁊ ſedes etiam
ſup duos pp̄los ad fidē cōuerſos. ſ. ex iudeis
⁊ gētib⁹: veni ergo ⁊ manifeſtare. i. ſis mani
feſt⁹ corā effraim beniamin: ⁊ manaſſe. i. ad
pp̄lm xp̄ianū p totū orbē augmētatū: ⁊ filiū
dextere. i. p xp̄z regeneratū: ⁊ domū p̄ris ſui.
i. gētilitatis: ⁊ idololatrie oblitū. Manifeſta
ergo te iſti populo xp̄iano: ⁊ da ipſi reſponſa
euangelica: ſicut tunc dabas in deſerto: ⁊ in
terra ꝓmiſſiōis reſpōſa corā effraim benia-
min ⁊ manaſſe: ⁊ no. etiā vt legiꝛ geñ. xlviij.
q̄ ioſeph obtulit duos filios. ſ. effraim ⁊ ma-
naſſez patri ſuo iacob vt bn̄diceret eos: ⁊ po
ſuit manaſſez ad dexterā: vt iponeret ipſi ma
nū dexterā ſup caput ad benedicēdū. Et po-
ſuit effraim ad ſiniſtrā: vt iponeret ei ſiniſtrā
manū ſup caput: eo qđ erat iunior: ſed iacob
inſpiratus ſpiritu ſancto cancellatis mani-
bus poſuit dexteram ſup effraim qui erat ad
ſiniſtrā: ⁊ poſuit ſiniſtrā ſup caput manaſſe q̄
erat ad dexterā. Et iō tribus effraim multi-
plicata fuit ⁊ augmentata in magnū numerꝫ
ſup oēs alias trib⁹. Et manaſſes dr̄ q̄ſi oblit⁹
a p̄re ⁊ poſtpoſit⁹. Et iō illa trib⁹ fuit diuiſa.
Nā media pars cepit ſortez vltra iordanē in
parte orientali. Et alia pars citra iordanē in
parte occidētali. Jſtud myſteriū figurauit q̄
de⁹ p̄r debebat ponere dexterā ſuā. i. filiū ſuū
xp̄m ſup pp̄lz xp̄ianū q̄ erat iunior: ⁊ illū mul-
tiplicare in magnū numerū ex populo gētili
q̄ ſemp fuerat ad ſiniſtrā ⁊ in minori dignita
te: ⁊ ſic ḋdit ipſi bn̄dictionē ſp̄ūalē. Et poſuit
ſiniſtrā ſuā ſup pp̄lm iudeoꝝ: ⁊ oblit⁹ eſt eū:
⁊ nō dedit ipſi benedictionē ſp̄ūalē: per hoc
autez qđ tribus manaſſe fuit diuiſa in duas
partes: quarū vna manſit i vltra iordanē iter
idololatras. Et altera citra iordanez iuncta
cū populo effraim: ſignificatū fuit q̄ popu-
lus iudeoꝝ fuerat in duas partes diuiden-
dus: quarū vna erat ventura ad fidem xp̄i:
vt ſub eius dextera ꝓtegeretur. Et debebat
trāſire iordanē p aquas baptiſmales. Sed
altera erat in ſorde peccati ⁊ perfidia manſu
ra. Et illa dicitur proprie p̄o oblita. Et ō hec
particula dicitur per prophetam: manifeſta-
re coram effraim: beniamin ⁊ manaſſe: vel
poſſumus dicere q̄ omnibus iſtis tribubus
ſcilicet gentibus intellectis per manaſſem
lex euangelica fuit manifeſta. Sed ſoli gen-
tiles et apoſtoli cum quibuſdam bonis iu-
deis receperunt legem euangelicam. Cete-
ri autem mali iudei obliti ⁊ contēnentes ora
cula ꝓphetarū ⁊ myſteria ſacre ſcripture: le
gem euāgelicā recipere noluerunt: ꝓpheta
ergo xp̄m inuocat: vt veniat ad manifeſtādū
ſe oībus tā bonis q̄ malis: ⁊ vt ponat dexte-

Jacob bn̄dixit filios Joſeph.

rā ſuā.i.bndictionē ſpūalē ſup bonos.ſ.iu-
deos ⁊ ap̄los:⁊ diſcipulos:⁊ ſiniſtrā.i male
dictionē ſup malos.Et hoc eſt q̄d dicit ma-
nifeſtare corā effraim ⁊c.Sʒ qr talis mani-
feſtatio ⁊ ſaluatio:⁊ redēptio:debebat fieri
p incarnationē ⁊ paſſionē veniēdo in hunc
mūdū:iō ſubdit ꝓpheta dicēs.O xp̄e excita
potentiā tuā:⁊ deſcēde de celo:⁊ veni in car-
nē vt ſaluos facias nos p mortē ⁊ paſſionē.
Sʒ qr nō ſufficit q̄d tu venias in carnē:⁊ pre
dices legē euangelicā niſi diſponas nos ad
eā recipiēdā:iō tu dñe v̄tutū ꝯuerte nos gra
tiā ſpūſſcti largiēdo:vt fidē recipiam⁹ ⁊ fa-
ciē.i.hūanitatē tuā p quā tua diuinitas noti
vij.q. ficetur:⁊ tua voluntas:⁊ ſic ſalui erimus.
c. ad- **Dñe de⁹ virtutum:quouſq̄ iraſce-**
uerſi- **ris ſuper orationem ſerui tui:**
tas.⁊ **Cibabis nos pane lachrymaꝝ: et**
xxiij. **potū dabis nobis i lachrymis i mēſura**
q. iiij. **Poſuiſti nos in ꝯdictionē vicinis**
Qa iu- **nr̄is:⁊ iimici nr̄i ſubſānauerūt nos**
ſtici.⁊ **Deus virtutū cōuerte nos:⁊ oſten**
c. ni- **de faciem tuam ⁊ ſalui erimus.**
mium ¶ Hic ſcđo petit liberari ab oī miſeria cor-
intra- poralis ſicut liberat⁹ fuit pplˀs de babylonia:
eo. p ieſum ſacerdotē zorobabel.Uñ ait.O dñe
xp̄e de⁹ virtutū ⁊ angeloꝝ quouſq̄ iraſceris
ſup orōnē ſerui tui eā nō audiēdo:⁊ cibabis
nos in hoc mūdo pane lachrimarū ⁊ potum
dabis nobis in mēſura.i.ad magnā quanti-
tatē:q.d.q nō comedim⁹ nec bibim⁹ niſi cū
lachrymis p̄ multitudine afflictionū:qr poſui
ſti nos in ꝯdictionē vicinis nr̄is:qr circūqua
q̄ nos affligūt:⁊ inimici nr̄i:ſubſannauerūt
nos:⁊ deriſerūt nos:totū hoc fuit impletum
ad lr̄aʒ i captiuitate babylonica:a q̄ fuerūt
liberati p Jeſum ſacerdotē ſiue p cyrū:q̄ q̄-
dē captiuitas ſignificabat captiuitatē ſctōꝝ
patrū exiſtentiū in limbo inferni faciem xp̄i
expectātiū ⁊ iō ſequit̄ in perſona coꝝ. Dñe
de⁹ v̄tutū ꝯuerte nos:oñde faciē tuā ⁊ ſalui
erim⁹.Uñ ſicut xp̄s oñdit faciē ſuā in terris
p icarnationē ⁊ p̄dicationē ⁊ mortē:⁊ paſſio
nē ⁊ liberauit oēs a pctō:ita in inferno oñ-
dit faciē ſue oīpotētie:cū aīa ei⁹ verbo vni-
ta deſcēdit ad iferos:⁊ ꝯfregit portas ereas
⁊ vectes ferreos ⁊ inde traxit ſctōs pr̄es.Et d
hac oñſione faciei dicit hic p̄pha. Dñe de⁹
Oñē v̄tutū ꝯuerte nos ad te:⁊ oñde faciē tuā i in
dit ferno:⁊ ſalui ⁊ liberati erim⁹.Etiā h̄ idē p̄t
xp̄s fa- intelligi de oñſiōe faciei xp̄i poſt reſurrectio
ciem. nem:in q̄ ſe oñdit diſcipulis in facie imorta
li ⁊ impaſſibili.Uñ ſicut añ reſurrectionē ſe
oñderat mūdo in carne ⁊ facie paſſibili:et
mortali:p quā nos liberauit a pctō ⁊ morte
ſpūali:ita poſt reſurrectionē ſe oñdit i facie
⁊ carne ipaſſibili ⁊ imortali:p quā nos libe-
rauit ab oī miſia ⁊ morte corpali:quā imor-
talitatē poſſidebimus in nouiſſimo die:⁊ ſic
erim⁹ liberati a lachrymis:⁊ ab oī miſeria
Et ſic pʒ q iſta oñſio faciei xp̄i quā petit pro
pheta i ſcđo loco in hoc v̄ſiculo pōt itelligi
de oſtēſiōe faciei in iferno:⁊ de oñſiōe faciei
xp̄i poſt reſurrectionē i carne ipaſſibili ⁊ im
mortali q̄ q̄dē oſtēſio fuit nobis neceſſaria.
Uineam de egypto trāſtuliſti: eie
ciſti gentes et plantaſti eam. Exo.
Dux itineris fuiſti in ꝯſpectu ei⁹ ⁊ xij.
plātaſti radices ei⁹:⁊ īpleuit traʒ. Exo.
Operuit montes vmbra eius:⁊ ar xvij.
buſta eius cedros dei.
Extēdit palmites ſuos vſq̄ ad ma
re:⁊ vſq̄ ad fluinē ꝓpagines eius.
¶ Hic petit liberari ecclˀia ab oib⁹ pſecutio
nib⁹ inimicorū.Uñ nota q eccl̄ia ilico poſt
aſcēſionē xp̄i cepit affligi ⁊ pati pſecutiōes.
Pm̄o a iudeis Scđo a tyrannis. Tertio ab
hereticis ⁊ ſaracenis. Quarto patiet̄ ab āti
xp̄o:a quib⁹ pſecutionib⁹ liberabit̄ eccl̄ia to
totalr̄ in ſcđo aduētu xp̄i ad iudiciū. Et hāc
liberationē petit i hac vltia pte.q̄ q̄dē pſecu
tiōes fuerūt figurate p ātiochū tpe machab.
Uñ d: h c.O dñe ieſu xp̄e tu trāſtuliſti quā
dā vineā.i.illū pplˀʒ iſrl̄ d egypto:⁊ eieciſti
gētes d terra pmiſſiōis.Et plātaſti eam .ſ.
vineā tuā:⁊ ibidē collocaſti:ita pr̄r tu tran
ſtuliſti ⁊ traxiſti vineā tuā.i. religionē xp̄ia-
nā de tenebris pctōꝝ ⁊ eieciſti idololatriā:⁊
plātaſti i pplˀo gētili doctrinā euāgelicā. Et
fuiſti dux itineris i ꝯſpectu illi⁹ ppl̄i p lumē
legis euāgelice.Et plātaſti radices hui⁹ vi
nee q̄ ſunt articuli fidei p totū mūdum ⁊ ſic
iſta vinea xp̄iane religiōis ipleuit totā terrā
a ſolis ortu vſq̄ ad occaſum:et vmbra eius
opuit oēs mōtes ⁊ arbuſta ei⁹ cooperuerūt
oēs cedros dei.i.oēs reges ⁊ p̄ncipes ⁊ hos
iugo fidei ſubiecit.⁊ iō iſta rligio xp̄iana ex
tēdit palmites ſuos.i.ap̄los ⁊ martyres ſu-
os vſq̄ ad mare oceanū tā orientale q̄ occidē
tale.Et extēdit ꝓpagines ſuas vſq̄ ad flumi
na.i.vſq̄ ad fonteʒ nili:⁊ tanais gangis ⁊c.
Ut q̄d deſtruxiſti maceriā ei⁹:⁊ vi i. q. a.
demiāt eā oēs q̄ p̄tergrediunt̄ viā iiij.
Exterminauit eā aper de ſylua:⁊ Qui
ſingularis ferus depaſtus eſt eaʒ. .ſ. eꝫ
¶ Quid.i.q̄re deſtruxiſti maceriā ei⁹.i.mu
ros ⁊ fortitudinē eius.⁊ oēs qui pretergre-
diunt̄ viā.ſ.extranei ⁊ infideles vindemiāt
eā.i.deuorant ⁊ deprędantur. ¶ Naʒ aper
de ſylua ſcilicet machomet⁹ cū ſua ſecta ex
terminauit eam:⁊ ſingularis ferus ſcʒ an-

tixps depastus est eā. Un̄ nota qđ tota secta machometica siue machomet⁹ cū seq̄cibus suis đr aper de sylua: eo q̄ Arabes: ꝛ Tartari: ꝛ Turci: q̄ ceperūt ꝛ sequunt̄ illā sectā: oēs erāt pastores armentorū: ꝛ hoīes silues stres p sylvas vagātes. Et isti exterminaue rūt vineaȝ xp̄i ꝑpter pctā nr̄a: vt dictum est psal. lxiii. ꝛ. lxxiv. Antixp̄s aūt đr singularis ferus: qꝛ ꝑ ceteris oibus erit seuior ꝛ crudelior. Et iđ ꝓpheta in ꝑsona toti⁹ ecclie inuocat xp̄ȝ vt veniat ad liberandū nos de supradictis bestiis que totā ecclesiā dicunt̄ deuorare. Et ideo dicit christum inuocando.

Machomet⁹ cum suis đr ap̄ antixp̄s đr singularis ferus.

Deus virtutū ꝯuertere: respice de celo ꝛ vide: ꝛ visita vineam istam. Et ꝑfice eā quā plātauit dextera tua: ꝛ sup filiū quē ꝯfirmasti tibi. Incensa igni ꝛ suffossa: ab increpatione vultus tui peribunt.

xv. d. c. scā. xi. q. iii. ad mensam. xii. q. i. exēplū et xxiii. q. iiii. c. ꝑl⁹ de p. d. ii. c. si em.

Fiat man⁹ tua sup vir̄ dextere tue ꝛ sup filiū hoīs quē ꝯfirmasti tibi.

¶ O deus virtutū ꝛ triūphorū ꝯuerte nos ꝗ qđ patimur pctā nostra meruerūt. Et ne deseras nos: ſȝ respice de celo oculo mie et vide afflictionē nostrā. Et visita istā vineam tuā: ꝛ ꝑfice eā: qꝛ in magnā partē apostatauit decepta p saracenos ꝛ antixp̄m quā vineā plātauit fili⁹ tu⁹ q̄ est dextera tua: et iđ O de⁹ pr̄ respice iesum xp̄ȝ filiū hoīs. i. filiū ꝟgīs marie: vł filiū adā ꝺȝ carnē ꝛ dscēdētiā mr̄is: quē tibi cōfirmasti. i. ꝟbo tuo vnisti et assumpsisti. Nā tota ista vinea est suffossa ꝛ destructa igni ꝛ afflictiōe istarū bestiarū: iđ ab increpatiōe vult⁹ tui peribūt. i. fac vt iste bestie pereant ab increpatione et indignatione ire tue. Et fiat manus tua ꝛ oīpotētia super xp̄m virū dextere. i. potētie tue ꝛ ꝑ. i. sup filio hoīs. i. filiū virginis quē tibi confirmasti ꝛ elegisti: vt ipse xp̄s veniat ad liberādum nos de supradictis bestiis ꝛ persecutionibus in se [illegible] aduentu suo.

Et nō discedimus a te: viuificabis nos ꝛ nomen tuum inuocabimus. Dn̄e de⁹ virtutū cōuerte nos: ꝛ ostende faciem tuam ꝛ salui erimus.

pciū. d. c. legim⁹ ꝑ. q. i. c. mīte te sup eodē.

¶ Lȝ multi decepti discesserint a te: ꝛ secuti fuerūt machometū ꝛ antixp̄m ꝑpter bona tp̄alia: tn̄ nos in firma fide ꝑsistētes non discedim⁹: nec discedere itēdim⁹ a te: ꝛ ideo tu viuificabis nos dādo fortitudinē ad resistendū. Et sic inuocabimus nomen tuū. Et etiā viuificabȝ. i. resuscitabis nos prebendo corpora gloriosa in ꝑmiū. Et iđ xp̄e dn̄e de⁹ virtutū cōuerte nos ad te semper in nouissimo die: ꝛ ostende faciē tuā gloriosam. i. veni ad iudicanduȝ viuos ꝛ mortuos in ꝑtāte magna ꝛ maiestate. ꝛ retribue nobis ꝑmiuȝ eternū in celo: ꝛ persecutoribus nr̄is penā eternam. ¶ Ex supradictis patet: qđ lȝ iste psal. possit exponi literaliter de liberatione populi iudaici a tribus ꝑssuris. s. a captiuitate egyptiaca: ꝛ a captiuitate babylonica et ab afflictiōe antiochica tp̄e machabeorum: tn̄ qꝛ ille tres liberatiōes significabāt alias tres liberationes futuras p xp̄m in ecclia: s. liberationē a pctō p mortē: ꝛ passionē: ꝛ liberationē patrū a limbo per descensum ad inferos: ꝛ ab oib⁹ ꝑsecutionib⁹ infidelium ipsi⁹ ecclie: iđ meli⁹ est q̄ iste psalm⁹ exponatur vltra sensum lr̄alē sicut expositꝰ ē. ¶ Un̄ tota ecclesia ter petit faciē xp̄i ꝛ ꝑn̄tiā: vt veniat ad liberandū ꝛ saluandū eā sicut ter đr dn̄e de⁹ virtutū. Un̄ p̄io petit qđ oñdat faciē in carne mortali ꝛ passibili in hoc mūdo ad saluādū a pctō. Scđo petit vt oñdat faciē suā in inferno ad extrahendos sctōs patres ꝛ etiam ostendat faciem suam impassibilem ꝛ immortalē post resurrectionē ad saluādū ab omni corporali miseria. Tertio petit vt xp̄s ostendat faciem suam gloriosam cū potestate magna ꝛ maiestate in finali iudicio vt perficiat suam vineam: ꝛ imponat laborum finem ꝛ persecutionū in ea. Et tribuat bonis gloriā ꝛ malis penam eternaȝ. Et sic prudens lector poterit supradicto modo exponere presentē psal. pro ecclesia posita in quacunq̄ afflictiōe. Et etiā quilibet fidelis positus in pressura pōt cū presenti psalmo orare: vt de⁹ liberet eū. Et sic etiam ecclesia dicit nunc hunc psalmum vt liberet eaȝ de manu triū bestiarum. s. saracenorū: tartarorū: ꝛ turcarū: ꝛ ostēdat xp̄s faciē ꝛ potentiā suam contra eos: vel potest dici q̄ sicut ille populus passus est quatuor persecutiones in testamento veteri. s. persecutionem egyptiacam: ꝛ finitimorum tempore iudicum ꝛ babylonicam: ꝛ antiochicam tēpore machabeoruȝ: ita ecclesia post ascensionem christi passa est quatuor persecutiones. Prima fuit tyrannorum. Secunda hereticoruȝ. Tertia saracenorum. Quarta antichristi. De prima fuit liberata per martyres tēpore Cōstantini. De secunda per doctores tempore Augustini. đ tertia expectat liberari: ꝛ de q̄rta. De omnibus ergo his quatuor persecutionibus petit liberari in hoc psalmo: petendo vt deus ostēdat ipsi faciē mie ꝛ fauoris secundū q̄ quater dicit: ostende faciē tuam et cetera. Et sic prudēs lector poterit adaptare hūc psalmū supradictis quatuor persecutionibus temporalibus: qꝛ in duplici spiritu loquitur dauid in hoc psalmo eo quod habuit duplicem spiritum prophetie in eo.

P̄ Ecclesia petit xp̄i faciem.

Eccle sia post xp̄i ascensionē q̄tuor ꝑsecutiões passa est.

c Exultate deo adiutori nostro iubilate deo Jacob.
a Sumite psalmū ꝛ date tympanū: psalteriū iocundum cū cithara.
Buccinate in neomenia tuba: in insigni die solennitatis vestre.

¶ Huic psal. ꝑponit titul⁹ victori siue in finē in torcularib⁹ asaph. Et ꝗ titulo apparet qḋ dd fecit hūc psal. ꝛ dedit ipʒ cantandū ipsi asaph: in victoriā vocū tp̄e torculariū. Et sic in hoc titulo pʒ cātor siue mod⁹ cātādi: ꝛ tp̄s in quo cātabātur psal. iʒ iʒ titul⁹ non exprimat musicalia istrumēta cū q̄b⁹ cātabatur: tñ in psalmo exprimit̃ qualr̄ cātabat̃ cū q̄nqȝ musicis istrumētis: scʒ cū cornu ꝛ tuba: tympano ꝛ psalterio ꝛ cithara. Prima ḡ particula hui⁹ tituli iā est nobis nota p ea q̄ dicta sūt in ceteris psal. Nā per hoc qḋ iste psal. cātabat̃ in finē cū oī conatu vocū vsqȝ ad vltimū punctū: denotat̃ ꝙ iste psalm⁹ dirigit̃ i xp̄m qui est finis legis: ꝛ vocabat eū cū maximo conatu: vt veniret in carnē. Sed p declaratiōe totius tituli ꝛ psal. restant tria vidēda: vt capiam⁹ intelligentiā psal. Primo est videndū qḋ est hoc tp̄s torculariū: ꝛ in quib⁹ festiuitatib⁹ ꝑcepit dauid cantari hūc psal. Secūdo quare ꝛ ad quē finēʒ ꝑcepit ipsum cātari tali tēpore. Tertio quare ꝑcepit ipm̄ cantari cum talibus instrumentis musicis.

A Tp̄s torculariū ē mēsis septembris. Martius p̄m⁹ mensis. Tria festa solēnia celebrāda.

¶ Quantū ad primū est dicendū ꝙ tp̄s torculariū est mēsis septēbris. qui dr̄ septimus mensis anni. incipiendo a Martio qui ē primus mēsis anni: qui quidē mensis septim⁹ dr̄ tēpus torculariū: eo ꝙ in tali mense vindemie iam mature colligebant̃: ꝛ in torcularibus ex eis vinū torquebat̃: ꝛ i celarijs reponebat̃: in quo mense septimo deus precepit tria festa solēnia celebrari: vt pʒ Leui. xxiij. ꝛ Nume. xxix. s. festū tubaꝝ in prima die mēsis in memoriā liberationis Ysaac de sacrificio p quo aries fuit immolatus. Ge. xxij. Secūdo precepit de⁹ celebrari festū ꝓpiciationis decimo die eiusdē mensis in memoriam ꝓpiciationis filioꝝ israel: qñ de⁹ ꝓpiciatus est eis p pctō vituli conflatilis. Exo. xxxij. Tertio precepit de⁹ celebrari festū tabernaculoꝝ decimaquinta eiusdē mensis in memoriā peregrinationis deserti: in qua habitabant in tabernaculis: vel poti⁹ in memoriā quietis ꝛ possessionis terre ꝑmissionis: in ꝗ quieuerunt a peregrinatione ꝛ habitatiōe tabernaculoꝝ mobiliū. Hoc festū celebrabatur p octo dies: ꝛ octau⁹ erat solēnis qui dicebat̃ festū cet⁹ siue collecte. Et sic totus ille mēsis septim⁹ erat illi pplo festiu⁹. Dicebat̃ ergo ille mēsis septim⁹ mensis siue tp̄s vindemiaꝝ ꝛ collectaꝝ ꝛ torculariū liberationis ꝛ ꝓpitiationis ꝛ tabernaculorum: siue quietis rōne illaꝝ festiuitatū. Et i hoc mēse toto festiuo dd ꝑcepit cātari istū psal. Sʒ restat scd̄ʒ videndū: q̄re ꝛ ad quē finē ꝑcepit de⁹ illa festa celebrari ꝛ dd ipʒ psal. cātari i tali tp̄e torculariū ꝛ in talib⁹ festiuitatib⁹. Ad ħ rn̄dēt iudei dicētes: ꝙ cā q̄re de⁹ ꝑcepit ista festa celebrari i septimo mēse fuit: q2 in tali tp̄e ꝛ mēse de⁹ creauit mūdum. Et iō voluit qḋ tot⁹ ille mēsis esset festiu⁹: ꝛ ħ ꝓbant sic. Nā de⁹ omnia creauit in sua perfectione: q2 ꝑfecta sunt dei opera. Deutero. xxxij. Igit̃ in illo mense creauit deus mūdū: qḋ confirmat̃. Nā illico post creationē adam comedit de fructibus paradisi. Sed oppositū dicitur Exo. xij. de martio: mensis iste primus erit vobis in mensibus anni. Unde tota ecclesia tenet qḋ mūdus fuit creat⁹ in eq̄noctio vernali: ꝛ per ꝯñs in mense martij: ꝛ sic fuit ille primus mēsis anni: ꝛ per ꝯsequēs septēber fuit septimus et sic sacra scriptura semper septembrē appellat septimū mensem: vt pʒ Leui. xxiij. nec valet ꝯfirmatio ꝛ ratio eorū: imo minor est falsa: q2 in mense septimo arbores nō sunt oēs in sua perfectiōe: imo in sua defectione: q2 pro maiori parte omnes fructus sunt collecti: ꝛ folia cadūt ab arboribus ꝓpter autūnū imminētē. Et q2 omnes fructus erāt collecti de⁹ precipiebat tūc festa celebrari: qñ vero dicunt ꝙ oēs arbores fuerūt create cū suis fructibus: et maxie q2 adaʒ ilico comedit. Rn̄det̃ ꝙ verū est maxie in illo hemispherio australi vbi adā fuit positus: vbi nunꝙ deficiūt fruct⁹: nec cadūt folia ꝓpter fauorē celi ꝛ astroꝝ in illa paradiso: sed in ista nr̄a parte aquilonari defecit postea ꝓpter pctm̄ illa fecūditas: put dictū est psal. lxxi. Et iō catholice rn̄dēdo ad q̄stiū est dicēdū scd̄m regulas ꝛ ꝑncipia ꝓposita in ꝓlogo: ꝙ cū xp̄s fuit finis totius legis ve. ꝛ tota lex tendebat ad xp̄m tanꝙ via in ꝓpriū terminū ꝛ finē: iō sicut oīa contingebāt illis in figurā: ita oīa ꝑcepta legis data sunt illis in signū ꝛ figurā futurorūʒ mysteriorū xp̄i ꝛ eccl'ie sue. Et sic sicut illud tabernaculū ꝛ tēplū ꝛ illa ciuitas hierusalē fuit dedicata ꝛ consecrata ad cultū diuinū in figuraʒ totius ecclesie xp̄i toto orbe diffuse: ita pariter oīa illa festa tp̄alia q̄ celebrabantur in septimo mēse cū ceteris fuerūt a deo dedicata ꝛ precepta in signū ꝛ figuraʒ toti⁹ tp̄is xp̄i messie. Nam sicut xp̄s fuit finis totius legis: ita totum tēpus gr̄e fuit finis totius tp̄is legis ꝛ oīm festiuitatuʒ eius: et iō oīa illa figurabāt tp̄s xp̄i messie cui⁹ erāt figure. ¶ Ad cui⁹ maiorē ꝺclarationē est iterū aduertēdū ꝙ oīa festa veteris legis fuerūt precepta celebrari in fine alicui⁹ septe- B

Mundus creatus.

nā. Et pulſate pſalteriū iocūdū iplēdo ſpōte diuina pcepta cū cithara.i.cū hymnis ⁊ laudib⁹ ſeptics i die ⁊ frequēter deū laudādo ⁊ orādo. Et buccinate.i.victoriā ⁊ triūphuȝ xp̄i annūtiate in neomenia tuba.i.i noua et publica euāgelij p̄dicatiōe: ⁊ hoc facietis in inſigni die ſolēnitatis nr̄e qñ eſt totum tp̄s gr̄e. Et buccinate.i.vocate oēs gētes ⁊ populos ad fidē xp̄i. Et iſto mō vere ⁊ ſpūalr̄ ⁊ pfecte celebrabitis feſta p̄dicta recipiendo meſſiā ⁊ ſeruādo ei⁹ legeȝ euāgelicā: qꝛ hoc
¶ eſt pceptū qd poſuit ⁊ ipoſuit in iſrl̄.i.q̄ tota illa lex ſignificabat.
Not. Nā ſicut moyſes eduxit pplm de captiuitate et ſeruitute egypti: ita nos xp̄s eduxit ⁊ liberauit de captiuitate ⁊ ſeruitute diaboli: de tenebris ad lucē ⁊ grām. Et ſicut illi ſeruiebāt i cophino ⁊ ceteris: ita nos ſeruiebam⁹ ſub iugo legis onere cerimoniarū et onere pctōꝝ ⁊c. Et ſicut illi liberati a ſeruitute audierūt nouā legē. ita nos liberati a iugo legis audiuimus nouā legē euāgelicā liberā et noua ⁊ ſalubria ſacra. Et ergo āpli⁹ ⁊ pfecti⁹ ⁊ veri⁹ debem⁹ exultare deo adiutori nr̄o xp̄o: ⁊ iubilar̄ deo Jacob. ¶ Eſt aūt aduertēdū q̄ i toto lib. pſalmoꝝ qñcūq̄ ponit̄ iſrl̄ ſepi⁹ additur iacob: vt hic: qꝛ pceptū in iſrl̄ eſt ⁊ iudiciū deo iacob. Nā h̄ notāter dr̄ ad magnum miſteriū p pplo xp̄iano et eccl̄ia. Nā primo Jacob q̄ erat minor et vltim⁹ in natiuitate fuit elect⁹ ⁊ ppoſit⁹ eſau maiori reprobato. Per hoc ſignificatū fuit q̄ ppl̄s xp̄ian⁹ vltimus in tp̄e et minor erat pponēd⁹ pplo iudeorū. Et eligēd⁹ illo reprobato: hac eſt qd reprobata ſynagoga erat a xp̄o eccl̄ia eligēda ⁊ trāſplātāda. Itē ſicut eſau vēdidit p̄mogeniturā ipi iacob: ita iudei cōtēnētes xp̄m pter tpalia dimiſerūt eccl̄ie primogeniturā Et nos ſubripuimus eis: benedictionem ⁊c. Itē ſicut iacob poſtq̄ luctatus eſt cum angelo: ⁊ vidit deum dictus eſt iſrael.i.vidēs deū: ita poſtq̄ xp̄s luctat⁹ eſt in paſſionē cū diabolo: ⁊ nos iſta per fidem nouimus tota eccl̄ia xp̄i dr̄ iſrael.i.videns deum: quia ſola eccl̄ia videt myſteria ve.te. ſynagoga manēte ceca ⁊ maledicta: et priuata primogenitura. Et eccl̄ia trāſplātata ſucceſſit in h̄ditate ⁊ nomine. Idō vere dr̄ iacob inquātū tranſplātata et electa ⁊ prepoſita ⁊ ſuccedēs i hereditate ⁊ primogenitura ⁊ bñdictione. Et dr̄ iſrl̄ inq̄tū videt deum. Ex ſupradictis pȝ q̄ illa q̄tuor feſta ve.te. iā nō debēt literal̄r p iſto tp̄e celebrari: eo q̄ fuerūt precepta in figura. Et iā fuerūt mortua ⁊ et impleuerunt officiū ⁊ curſum ſuū in chriſto: ⁊ vt dictū eſt pſal.xxxviij. Ideo iā colimus et celebram⁹ ſpiritualiter in nouo teſtamēto alia feſta p illa ſupradicta figurata. Sed iſta latius patebunt in fine totius libri.

In tribulatione inuocaſti me ⁊ liberaui te: exaudiui te i abſcōdito tēpeſtatis probaui te apud aquā contradictionis. (Nū.e. xx.d.)
Audi popule me⁹ ⁊ cōteſtabor te: iſrael ſi audieris me non erit in te deus recēs neq̄ adorabis deum alienum.
Ego eñ ſuȝ dñs deus tu⁹ q̄ eduxi te de terra egypti: dilata os tuū ⁊ iplebo illō (Exo. xx.a)

¶ Hec eſt ſcda ps pncipalis in qua ponitur vocatio iudeorū p xp̄m incarnatū: in q̄ duo facit. Nā primo ponit̄ vocatio. Scdo ponit̄ eorū obſtinatio ⁊ reprobatio ibi. Et nō audiuit. ¶ Quātū ad pmū tria ſigna dat xp̄s iudeis q̄re debet ipm recipere. Pmo qꝛ liberauit eos de captiuitate ⁊ tribulatiōe egypti. Scdo qꝛ liberauit eos de abſcondito ⁊ ſubmerſiōe tēpeſtatis in mari rubro. Tertio qꝛ ſuccurrit eis de potu apd aquā ɔdictionis: vt pȝ Nūe.xx. ſȝ qꝛ vt dictū eſt pſal.lxxvij. q̄ q̄cq̄d adducit pphcta de ve.te. pponit tāq̄ ppoſitiōes vt inferat et eliciat concluſiōes ⁊ veritates noui teſtamenti. Et ideo ex his figuris ⁊ myſterijs ppoſitis itelligūt̄ ⁊ iſterūt tria mirabilia fcā p xp̄ȝ i no.te. Pmo qꝛ eduxit nos p paſſionē ſuā d̄ tenebris pctōꝝ q̄ itelligunt̄ p pharaonē et egyptū. Itē ſcdo qꝛ liberauit ſctōs p̄res de abſcōdito tēpeſtatis iferni. Tertio qꝛ pbauit nos oēs: ⁊ potauit apud aquā ⁊ p aquā baptiſmi q̄ exiuit de latere xp̄i pcuſſo: q̄ dr̄ aq̄ ɔdictiōis: q̄bus ɔdicunt iudei et ſaraceni et ceteri infideles Et p illas aq̄s ſum⁹ pbati et ſepati ab infidelib⁹: ⁊ refecti ⁊ refrigerati. Dicit ḡ Jeſus veniēs in carnē. Audi popule me⁹ iudeoꝝ. Nā quōdā inuocaſti me cū eſſes in terra egypti i tribulatione: ⁊ liberaui te de ſeruitute egiptiaca: ⁊ exaudiui te i abſcōdito tēpeſtatis in mari rubro: qñ ſubmerſi pharaonem cū exercitu ſuo. ⁊ te illeſum trāſportaui. Et ēt pbaui te apud aquā ɔdictiōis dando tibi aquā de ſilice: ita nūc pari mō venio in carnē: vt liberē te d̄ captiuitate diaboli: ⁊ exaudiā te liberādo i abſcōdito tēpeſtatis ⁊ iferni. Et liberē ſctōs p̄res q̄ ibi abſcōſi tenent̄. Et pbem te etiaȝ apud aquas baptiſmales quibus infideles ɔtradicunt: vt probem fidem veſtram ⁊ ſepareȝ vos ab infidelibus. Nam oportet q̄ iſta tria mirabilia compleātur in me prout in lege veteri fuerūt figurata. Audi ergo populus meus iſrael: quia per iſta tria teſtimonia adducta cōteſtabor te: ideſt teſtē te faciaȝ quando me in verum meſſiā debes recipere. Uñ dico tibi q̄ ſi audieris me ⁊ legē euāgelicā receperis: non erit in te aliq̄s de⁹ recens: nec adorabis aliquē deū alienū: ſed me tm̄ qui ſuȝ deus tu⁹ propri⁹. Et nota q̄ iſta litera ad duplicē in

(Marg.: D tria ſigna dat xp̄s iudeȝ quare ipm dñt recipere Aq̄ ɔdictionis ſunt aq̄ baptiſmi.)

tellectū pōt trahi. Uno mō ſicut dictū ē. Alio mō ſic. Nā dicit xp̄s apparēs ī forma hoīs. O pp̄le me⁹ iudeoꝝ: ſi audieris me ꝛ ſceperis tāq̄ meſſiā: ꝛ adoraueris me nō erit ī te de⁹ recēs: nec de⁹ alien⁹: eo q̄ video me ī forma hoīs: imo dico tibi qð ſuȝ de⁹ etern⁹: ꝛ deus tu⁹ ꝛ nō ali⁹. ſȝ deus ꝛ hō de quo locuti ſunt pphete. Quaſi dicat: adorādo me nō adorabis deū alienū nec hoīem purū ſicut putāt infideles: imo adorabis verū deū in hūanitate. Nā ego ſam illemet de⁹ pſonalr̄: ꝛ nō ali⁹ q̄ eduxi te ð terra egypti: ſȝ tūc nō eſſeȝ īcarnat⁹. Nā ſicut nūc loq̄bar in angelo ꝛ in moyſe ꝛ ī pphetis: ita tūc loquor ī carne pſonalr̄ aſſumpta: ꝛ ſic nō ſuȝ ali⁹ de⁹. Jð ſeq̄r.

Alia poſitio de xp̄o.

Ego ſuȝ dñs de⁹ tu⁹ q̄ eduxi te de terra egypti q̄ mō venio ī carnē: vt educā te ð captiuitate pctī: et declarē tibi legeȝ: put tibi deus pmiſit Deut. xviij. cū dixit. pphetā ſuſcitabo de medio fratrū tuoꝝ ſimilē tui: ꝛ ponaȝ vba mea ī ore ei⁹ loquet̄q; ad eos quecūq; dixero tibi. Ergo pp̄le me⁹ audi me: q̄ꝛ ego ſuȝ ille de⁹ tu⁹: ꝛ ille ppha ſimilis tui. i. hō ꝛ de⁹. Ergo dillata os tuū ꝛ adiplebo illð dādo tibi legē euāgelicā ꝛ gr̄aȝ ꝛ ſapiētiā. Hoc aūt cōpletū fuit ī his q̄ xp̄ȝ audierunt: ſcȝ in aplīs: ꝛ toto pplō xp̄iano q̄b⁹ xp̄s reuelauit euāgeliū: ꝛ dedit dona ſpūſſctī. Judeis autē minime. Quib⁹ aplīs dixit. dū ſteteritis añ reges ꝛ p̄ſides nolite cogitar̄ q̄ͦ aut q̄d loquamini: nō eñ vos eſtis q̄ loq̄mini: ſȝ ſpūs pr̄is veſtri qui loquit̄ in vobis ꝛc. Ex predictis ptȝ q̄ idē de⁹ locutus eſt in vtroq; teſtamento: ꝛ fecit miracula: ið dicit iudas in canonica ſua q̄ ieſus eduxit pplm̄ de egypto.

xviij. q.ſ.c. mult⁹ ꝛ ca. ſeq.

Et non audiuit ppl's meus vocem meam: ꝛ iſrael nō intendit mihi.

Et dimiſi eos ſcðȝ deſideria cordis eoꝝ: ibunt in adinuētionibus ſuis.

¶ Hic ponit̄ iudeoꝝ obſtinatio ꝛ īgratitudo ꝛ reprobatio. Uñ dicit xp̄s: ego clamaui ꝛ vocaui iudeos. pprīa in pſona p tres ānos cū dimidio ī iudea ꝛ galilea allegādo ſupradicta teſtimonia de me in lege ſcp̄ta: q̄ñ dixi ſcrutamini ſcp̄turas q̄m ille teſtimoniū phibēt ð me: ſi moyſi crederetis: crederetis forſitā ꝛ mihi: q̄m ille de me ſcripſit Joā. v. Et multa dixi eis: ſȝ ppl's me⁹ non audiuit me: nec vocē nec p̄dicationē meā: imo occiderūt me. Iteȝ ſcðo vocaui eos p aplōs meos. Et iſrl̄ non intēdit: nec obediuit mihi. Et ið dimiſi eos reprobatos ꝛ obſtinatos ſȝ deſideria cordis eoꝝ ſubtrahēdo eis gr̄aȝ: ꝛ ſic ruerūt in oīa mala. Nā ſi gr̄a dei deſtituerit hōminē tūc appetit⁹ ſauciat⁹ īclinat⁹ ꝛ pn⁹ ad malū ruit ad oīa ſcelera. Jn trāſlatiōe Hie. habet̄. dimiſi eos ī prauitate cordȝ ſui: ꝛ ambulabūt in ꝯſilijs ſuis. Et tūc eſt lr̄a plana. Nā ſi q̄s conſilijs ppriis ducit̄ ſine gr̄a non pōt niſi de pctō in peccatum cadere nec pōt eſſe peior maledictio. Et in hac maledictione ſunt poſiti iudei: q̄ꝛ a deo derelicti.

Si ppl's meus audiſſet me: ſi Jſrael in vijs meis ambulaſſet.

xxiij. qð. ſ. noli. et ca. pat⁹

Pro nihilo forſitā īimicos eoꝝ humiliaſſeȝ: ꝛ ſup tribulātes eos miſiſſem manum meam.

¶ Hic ponit p̄mitionē tp̄alē: Nā q̄ꝛ contēpſerūt xp̄ȝ meſſiā: ꝛ occiderūt: ið deſtructa ē ciuitas ꝛ tēplū: ꝛ ipſi occiſi ꝛ captiui p romanos ꝛ victi. oppoſitū tñ fuit ð xp̄ianis: q̄ꝛ ſubiecerūt ꝛ hūiliauerūt ſibi inimicos ꝛ totū Romanū īperiū: ið dicit xp̄s: ſi ppl's me⁹ iudeoꝝ audiſſet me cū p̄dicaui eis p me ꝛ p aplōs meos. xl. annis. Et ſi iſrl̄ vijs meis ꝛ p̄ceptȝ ābulaſſet ſumēdo legē euāgelicā: p nihilo. i. ad nihiluȝ: forſitā inimicos eoꝝ hūiliaſſeȝ. Et ſup romanos tribulātes eos miſiſſeȝ manum ꝛ ptātē meā eos puniēdo: ſicut puniui eos pp pſecutionē xp̄ianoꝝ. Et ſubieci eos ꝛ totum imperiū eccl̄ie. Et oēs reges terre humiliaui ſub vmbra eccl̄ie: p oppoſitū aūt feci de iudeis: imo dedi fauorē Romanis q̄ eos occiderūt ꝛ captiuauerunt: ꝛ ciuitatem hierl̄m et tēplū deſtruxerūt. Et ideo ſequit̄.

Inimici vero domini mētiti ſunt ei: et erit tempus eorum in ſecula.

deut. xviij.

¶ Uero p. ſȝ. ſȝ īimici dñi. ſ. iudei mētiti ſūt ei negādo ip̄ȝ: ið tp̄s penaꝝ et dānatiōis eorū erit in ſecl'a ꝛ in eternū. ¶ Uñ nota q̄ iudei dñr̄ xp̄o mētiti: eo q̄ moyſi ꝛ ioſue pmiſerūt ſub iureiurādo ꝛ maledictiōe ſeruare legē: ꝛ recipere meſſiā pmiſſuȝ ī lege Deut. xviij. pphetā ſuſcitabo ꝛc. ꝛ ſic dñr̄ mētiti in recipiēdo eū. Itē dñr̄ mēdaces: q̄ꝛ dñr̄ ꝛ volūt vocari filij abrae: ꝛ nō ſunt: cum nō recipiāt xp̄ȝ ſibi pmiſſuȝ in Jſaac. Itē dñr̄ mētiti cū dictū ſe ſeruare legē. et nō ſeruāt: cū nō recipiāt xp̄m q̄ venit legē adimplere. Itē dicunt̄ deo mētiti: cū falſo intelligūt ꝛ gloſſant ſcripturas ſacras peruertēdo ſenſum eaꝝ.

Et cibauit illos ex adipe frumenti ꝛ de petra mel'e ſaturauit eos.

et. xx vſ: ꝛ ð 2ſ. di. ij. ca. xp̄o.

¶ Nota q̄ ſnīa hui⁹ verſiculi p̄cedit ſupꝛorē. Naȝ dicit hic ppha: ſicut dñs cibauit illos. ſ. pplm̄ iſrl̄ ex adipe ꝛ pinguedine ꝛ abūdantia frumēti in terra pmiſſiōis: ꝛ melle ð petra ſaturauit eos: q̄ꝛ ī terra pmiſſiōis apes mellificāt in cauernis ꝛ foraminib⁹ rupium ꝛ petrarū: ið dr̄ petra manās melle ꝛ lacte: ſic ergo dicit pphetā nūc xp̄s in aduētu ſuo ſaciauit eos ex adipe frumēti. i. ſacrm̄ euchari-

riſtie ad cibū ſpiritualem eis preparauit:
melle de petra ſaturauit eos. i. cetera eccleſia
ſtica ſacramēta eis cōſtituit dulciſſima de pe
tra lateris xpi emanātia ad ſacietatē ſpūalē
Et eis dedit etiā mel ſapie ⁊ doctrine ⁊ dōa
grārū īpe qui dr petra eis miſit. Et tūc ordi
natē ſic iſta xps cibauit eos ex adipe frumēti
⁊ de petra melle ſaturauit eos: ⁊ inimici dei
lex ve mētiti ſunt ei tāqꝫ ingrati ipꝫ nō recipiendo.
tus dr Et idō erit xps dānatiōis eoꝝ i ſecula ⁊c. Itē
fru- nota ꝙ lex vetꝰ dr frumētū: ⁊ lex euāgelica
mētū dicit adeps ⁊ pinguedo illiꝰ frumēti ſiue legꝫ
veteris: qua pinguedine ⁊ adipe ſatiauit nos
dñs. Ex quibꝰ ſequit ꝙ iſte pſalmus loquit
de vocatiōe iudeoꝝ facta per chriſtū in car
ne: ⁊ de publicatiōe euangelij per hoc qđ di
cit dilata os tuū ⁊ adimplebo illud. Scđo ſe
quit ꝙ loquit de vltima reprobatiōe ⁊ dāna
tione iudeoꝝ: que facta eſt per aduētū xpi:
ꝑ hoc ꝙ dicit. inimici vō dñi mētiti ſunt ei: ⁊
erit tps eoꝝ i ſcla: nā dat eis ſnīaꝫ ſine mia.
Nā in pſal. in qbꝰ explicāt pūitiōes facte aū
aduētū xpi: vt puta captiuitas babylonie:
aut vaſtita a Antiochi: ꝙ ꝓpha orat ꝓ illa
liberatiōe illiꝰ ppli: vt pꝫ pſal. xliij. ⁊ lxxiij. ⁊
lxxvij. ſꝫ i hꝫ pſal. nō orat ꝓ eis: imo ꝓnūciat
finalē pūitionē ſine liberatiōe dicēs. Dimiſi
eos ſꝫ deſideria cordis eoꝝ. Et erit tps eoꝝ
in ſecula. In qbꝰ demonſtrat eoꝝ perpetuā
dānationē ⁊ ſentētiā perpetuā que non da-
ta eſt eis niſi poſt aduētū chriſti. Ergo totus
iſte pſalmus eſt exponēdus de aduētu chri-
ſti ⁊ publicatiōe euāgelij: ⁊ reprobatiōe iu-
deoꝝ: ſꝫ adducit ꝓpheta myſteria ve. teſta.
vt figuralr iſerat myſteria noui teſta. vt di-
ctū eſt. Ex quibus pꝫ manifeſta obſtinatio ⁊
Not. cecitas iudeoꝝ in hoc pſal. ¶ Idō dicit Au-
guſtinꝰ libro de vnico baptiſmo quod iudei
ſunt mali in bona lege carnalr intelligētes.
Sꝫ chriſtiani ſūt boni in eadē lege ſpiritua-
liter ſapiētes. Nā ex eadē lege iudei colli-
gūt cibos carnales ⁊ mortiferos: xpiani vō
fructꝰ ſpirituales ⁊ ſalutiferos: ⁊ idō lex vetꝰ
ſemꝑ manet bona: ſi recte ⁊ ſpiritualr intel
ligat: nec per iudeorū falſam intelligētiā lex
diuina in aliq̄ deprauat. Naꝫ veritas legis
nō ſumit ab intellectu intelligētis: ſꝫ a chri-
ſto qui eā in ſe verificauit ⁊ adimpleuit: vt ſe-
pius dictū eſt. ¶ Ex toto titulo ⁊ expoſitiōe
huiꝰ pſalmi poſſunt recolligi ſeptem cōclu-
.j. con ſiones. ¶ Pma ꝯcluſio ꝙ totum tempus
cluſio gratie ab aduētu chriſti vſqꝫ ad iudiciuꝫ eſt
verum ſabbatum ꝑ ſabbata legis figuratuꝫ
⁊ verus ſeptimꝰ menſis: ⁊ tempꝰ collecte et
vindemiarū ſpiritualiū: pbatur. Nā in hoc
tempore cōpleta ſunt omnia illa myſteria
que per illa ſabbata ⁊ feſta figurabant. Nā
pmo in hoc tempore nos ceſſamus ⁊ preci
pimur ceſſare ab operibus legis moyſe: ⁊

ab oī ope ſeruili pctī: ⁊ i hoc tpe ſuimꝰ ꝑ ſa-
crificiū xpi liberati: ⁊ expiati: ⁊ ꝯſecuti ſumꝰ
ꝓpiciationē et idulgētiā. Et i hoc tpe xpus
extorſit nobis vinū euāgelicū a vinacco le-
gali ⁊ oleū ⁊ amurcā in torculari euāgelico.
⁊ ſeꝑauit granū a paleis. Et i hoc tēpore cō
tinue colligimꝰ fructꝰ euāgelicos: ⁊ fruimur
gra ſacroꝝ. Et i hꝫ tpe ꝯtinue celebremꝰ ve
racit ⁊ realr feſta illa q̄ illi ſemel i āno ⁊ ſe- ij. cō
ptimana celebrabāt i figura. ¶ Scđa ꝯclo cluſio.
ꝙ poſt aduētū xpi oīa illa feſta ceſſarūt lega
lr ⁊ figuralr celebrari: pbat. Nā ſicut adue
niēte iſto tpe ceſſauit illud: ita adueniente
veritate que ꝯpleta fuit ⁊ complet ꝯtinue in
hoc tpe debēt ceſſare ea que fiebāt figuralr
in illo tpe: qꝛ veniēte lumine ceſſat vmbra ⁊
veniēte veritate ceſſat figura. Ex quibꝰ ſeq̄-
tur ꝙ falſo modo iudei ⁊ inanū celebrāt ⁊
obſeruāt in hoc tēpore illa feſta. ¶ Tertia iij. cō
cōcluſio ꝙ iſte pſo dꝫ cantari ⁊ illa feſta cele- cluſio.
brari cū pſalterio euāgelico ⁊ cithara: hoc ē
eſt obſeruantie ꝓceptoꝝ ⁊ fide articuloꝝ et
gra ſacroꝝ et cū tuba ꝯfeſſiōis ⁊ ꝓdicatiōis
euāgelice: ⁊ cū tympano mētis paſſionis.
Ex qbꝰ pꝫ ꝙ iudei moderni nō vere cātant
iſtū pſalmū: nec celebrāt iſta feſta. ¶ Quar- iiij.
ta ꝯclo ꝙ religio xpiana vere cātat iſtū pſm ꝯclo.
⁊ celebrat iſta feſta. pbat: qꝛ ſeruat oēs illas
ꝯditiōes ⁊ verā itelligētiā illoꝝ myſterioꝝ.
¶ Quīta ꝯclo ꝙ magis obligant xpiani ad v. ꝯcl.
ſeruādū illa feſta i vitate ⁊ ſpūalr q̄ illi obli
gāt tūc i figura pbat: qꝛ maiora būficia rece
pimꝰ: qꝛ illi fuerūt liberati a ſeruitute corꝑali
⁊ tpali: nos autē ab eterna ⁊ ſpūali. ¶ Sex- vj. cō
ta ꝯclo ꝙ pplꝰ iudaicꝰ non ſolū fuit ingratꝰ clo.
deo in nō recipiēdo xpꝫ: ſꝫ ēt mēdax: qꝛ fecit
mēdacē deū ⁊ legē ⁊ pphas ꝑ q̄s xps fuit ꝓ vij.
miſſus. ¶ Septia cōcluſio ꝙ ꝓpter hoc pec ꝯclo.
catū iudei fuerūt dimiſſi ⁊ derelicti in adin-
uētiōibus ſuis per ſubtractionē gratie: et idō
manent obſtinati vſqꝫ ad finem mundi.

Deus ſtetit in ſynagoga deo-
rum: in medio autem deos di- lxxj. d.
iudicat. c. dūſ
Uſqꝫquo iudicatis iniquitatem: et lij. q.
facies peccatorum ſumitis. vij. c.
Judicate egeno et pupillo: humilē iudi-
⁊ pauperē iuſtificate. cet. xj
Eripite pauperē: ⁊ egenū de manu q. iij. c. illa
peccatorum liberate. ⁊ c. ſe.
¶ Huic pſalmo preponitur talis titulus ſcꝫ
pſal. ipſi Aſaph: ad denotandum ꝙ dauid fe
cit hunc pſal. ⁊ dedit ipſum cantandum ipſi
aſaph: eo ꝙ dirigitur toti eccleſie per Aſa-
ph figurate. Qui quidem pſalmus licet ſit

paruus et breuis in ſubiecto eſt lõgus / ſniã et intelligẽtiã:eo q̃ ꝓſupponit mlta ⁊ magna ad ſuã intelligẽtiã in vtroq; teſtõ: iõ non ceſ deat lectorẽ totã expoſitionẽ inſpicere. ¶ Ad cui⁹ intellectũ eſt ꝑio notãdũ ſm Joſephũ. xviij.antiq̃tatũ.c.ij.de bello iudaico:q̃ p.xl. annos añ natiuitatẽ xp̃i ſurrexerũt q̃tuor ſecte in hierl'm:inter q̃s ſurrexerũt due p̃ncipales. Quarũ ꝑia fuit ſecta ſaduceorũ qui nõ recipiebãt niſi q̃nq; libros moyſi:⁊ ſic ſpnebant libros ꝓphetarũ ⁊ nuptias: ⁊ negabãt angelos eē. Cõtra q̃s ſurrexit ſecta phariſeorũ de tribu Simeõ:q̃ recipiebãt legẽ et ꝓphetas:⁊ colebãt nuptias aſſerebãt angelos eſſe:⁊ expectabãt meſſiã futurũ p ꝓphetas p̃nũtiatũ vẽturũ ad liberãdũ eos ipaliter de iugo romanorum ⁊c. Iſti aũt fingẽtes arctã religionẽ ⁊ obſeruãtiã legis erãt diuiſi a ceteris ꝑplaribꝰ ⁊ habitu ⁊ moribꝰ ⁊ mõ viuẽdi:⁊ iõ dicti ſunt phariſei.i.diuiſi. Et q: p̃ ceteris dabãt operã ſtudio legis ⁊ ꝓphetarũ:iõ aſſumpti ſunt ad dignitatẽ iudicialẽ. Recipiẽtes a p̃ncipibꝰ ſacerdotũ ꝑtãtẽ gloſſandi ⁊ legẽdi ⁊ iudicãdi iudicia ſup cathedrã moyſi loco illorũ.lxx.quos moyſes ſtatuit ad cauſas audiẽdas ⁊ diſcutiẽdas ⁊ litigia ſedãda et dirimẽda in ꝑplo. Et ſic inceperãt ordinare aliq̃s traditiones nouas ad regẽdũ ꝑpl'm ſemp ad ꝓpriũ lucrũ ⁊ augendas diuitias et ipinguẽdas domos ſuas:eo q̃ fuerũt aſſumpti ⁊ recepti ad portionẽ decimarũ ⁊ oblationũ ſimul cũ ſacerdotibꝰ: ceteri aũt iuriſ et legiſperiti de tribu Simeon ſimul cũ phariſeis iudicãtes et ſedẽtes i cathedra moyſi:q̃ nõ ſeruabãt illã religionẽ dicebant ſcribe:eo q̃ ſimul gloſſabãt legẽ ⁊ ſcribebãt traditiões:et decidebãt cãs et litigia. Oẽs ergo iſti tã ſcribe q̃ pharisei intm̃ ſunt abuſi ſua ꝑtãte ꝓpter ꝓpriũ lucrũ:qd deſtruebãt ꝑplares dilatãdo litigia:⁊ comedebãt domos viduarũ et pupillorũ:et opprimebãt pauperes:et fauebant diuitibꝰ facti acceptatores ꝑſonarũ. Sed q: in hoc tẽpore venit xp̃s ad quẽ pertinebat declarare legẽ et prophetas:et manifeſtare volũtates patris:recipiens templũ ⁊ legẽ prophanatã p eos: iõ incepit predicare contra eorũ auariciam et tyrannidẽ:et p̃dicare in templo et ſynagogis cõtra ſcribas ⁊ phariſeos:q: oĩa iudicia peruerterãt:⁊ bonos mores et templũ ꝓphanauerant. Et hec fuit cauſa quare moti ſunt contra eũ:⁊ cõſpirauerunt in necẽ eiꝰ:vt dictũ fuit pſalmo ſecundo. Hoc preuidens dauid in ſpũ fecit hunc pſalmũ:in quo tria principaliter facit introducendo chriſtũ loquentẽ. Nam primo exprobrat ⁊ repꝛehẽdit prauũ ⁊ peruerſum iudicium iudeorum ſcilicet ſcribarum ⁊ phariſeorum quod fecerunt contra chriſtum et ceteros paupes. Secundo predicit eorũ cecitatẽ ⁊ obſtinationẽ. Tertio eorum punitionẽ. ſecũda ibi:neſcierunt:nec intellexerũt. tertia ibi. ego dixi dii eſtis. ¶ Quãtũ ad primũ eſt notãdũ ſicut dictũ fuit pſalmo quadrageſimonono q̃ ſacra ſcriptura multotiens iudices appellat deos ſ; diuinũ officiũ p quãdã ꝑticipationẽ:inquãtũ deꝰ cõmunicat eis officiũ regẽdi i terris:q: eis poteſtas a deo eſt:vt infra patebit. Et ſic dixit dñs ad moyſen. Exo.xxij. Si latet fur dominus domꝰ applicabit ad deos. Itẽ in eodẽ. ad deos:id eſt ad iudices vtriuſq; cauſe punient. Itẽ in eodẽ. Diis.i.iudicibꝰ nõ detrahes ⁊ p̃ncipi ꝑpli tui nõ maledices. Et ſic deꝰ vocat eos deos inquantũ gerũt ⁊ exercent officiũ ex pte dei in terris. Et ita pariter dauid in hoc pſalmo ſcribas ⁊ phariſeos ⁊ principes ſacerdotũ vocat deos:eo q̃ ſedebant in cathedra moyſi iudicãtes iudicia tanq̃ ſucceſſores illorũ.lxx.q̃s moyſes cõſtituit ad iudicandũ ex ꝯſilio Jetro ⁊ ꝓcepto dei:quorũ falſa ⁊ puerſa iudicia xp̃s rephẽdit ⁊ diiudicat i hoc pſal. ꝓphetice:put poſtea diiudicauit p̃ncipaliter in carne. Dicit ergo dauid q̃ xp̃s deus ⁊ verꝰ iudex venit in carnẽ:⁊ ſtetit in ſynagoga ⁊ cõgregatiõe deorũ.i.iudicuꝫ ſcribarũ ⁊ phariſeorũ ⁊ ſacerdotũ q̃ iudicabãt iudicia in ſynagogis ſedẽtes ſup cathedrã moyſi:ſ; xp̃s tanq̃ iudex principalis et verꝰ diiudicat inter deos. ſcꝫ inter ſcribas ⁊ phariſeos q̃ alios iniuſte et falſo iudicebãt: q̃ diiudicãdo eos eorũ praua iudicia rephẽdebat dicẽs. O ſcribe ⁊ phariſei q̃ ſedetis in cathedra moyſi vſq;quo iudicatis inique et iniq̃ iudicia:⁊ facies peccãtiũ ſumitis.i.perſonas peccãtiũ acceptatis ꝯ iuſtos ⁊ pauperes? q: huc uſq; multos innocẽtes cõdãnaſtis:et nocẽtes ⁊ iniuſtos abſoluiſtis:iudicate ergo pupillo ⁊ egeno ipſi iuſtitiã miniſtrãdo:⁊ iniuriã nõ referẽdo:ſ; in ſua iuſtitia fauẽdo:et humilẽ:⁊ pauperẽ iuſtificate.i.in iudicio iuſtũ oñdite:q: q̃ cõdẽnat innocẽtẽ ⁊ iuſtũ:iniuſtũ ipm̃ apud ꝑrl'm oñdit. Et eripite pauperẽ ⁊ egenũ:et liberate eũ de manu peccatoris oppꝛimẽtis eũ iniuſte. Sed inter ceteros nolite me ex inuidia iniuſte ad mortẽ iudicare:⁊ eripite me pauperẽ:⁊ egenũ:et liberate me de manu pilati:cui me crucifigendũ tradidiſtis. ¶ Sꝫ ad maiorẽ itellectũ eſt notãdũ q̃ xp̃s i q̃druplici ſynagoga deꝰ diiudicare:⁊ hoc quadruplici iudicio. Naꝫ ꝑio diiudicauit in ſynagoga.i ꝯgregatiõe apoſtolorũ:⁊ hoc iudicio diſcretionis:diſcernendo veritatẽ ⁊ intelligentiã legis:vt p3 Mat. v.⁊.vj.⁊ p totũ diſcurſum euãgelicũ. Secũdo diiudicauit in ſynagoga ſcribarũ ⁊ phariſeorũ et ſacerdotũ:⁊ hoc iudicio exprobrationis ⁊ repꝛehẽſionis:vt p3 et p totũ diſcurſum euangelicũ:⁊ maxime. Mat.xxiij. qñ pha

Margin notes:

Joſephus

ſecta ſaduceorũ.

Mo. de phariſeis.

Iudices

Diiudicauit xp̃s i q̃druplici ſynagoga

riſei dixerūt q̄ i beelzebuth eiiciebat demo
nia:vbi p multas rōnes exprobrauit eorum
malitiā ⁊ cecitatē ⁊ futurā dānationē. Item
apd capharnaū. Jo.vi. vbi diſceptauit cum
eis de pane viuo. Itē i hierl'z qñ dixit. Quis
ex vobis arguet me de pctō. Itez mat.xxi. et
xxii.⁊.xxiii.qñ dixit eis:ve vobꝫ ſcribe ⁊ pha
riſei:⁊ qñ dixit:ſupra cathedrā moyſi ſederūt
ſcribe ⁊ phariſei ⁊c. Et ſic pꝫ ꝙlr xp̄s multo-
ties ⁊ ſepe ſtetit in ſynagoga ſcribarꝝ ⁊ pha
riſeorꝝ et dīiudicauit inter eos eorꝝ prauos
mores ⁊ falſaz doctrinā rephendēdo:⁊ iniq̄
iudicia q̄ faciebāt ꝯ paupes ⁊ ꝯtra ip̄m im-
properādo:⁊ eorꝝ dānationē ⁊ obſtinationē
pdicēdo ⁊ iproperādo. Tertio diiudicauit ⁊
diiudicat xp̄s in ſynagoga deorꝝ i celo ⁊ ocul
to iudicio obſtinatos iudeos ad ppetuā ca-
ptiuitatē ⁊ ſeruitutē tpalē:in q̄ ſunt hodie:⁊
etiā ad ſpūalē cōdēnādo. Quarto iudicabit
in fine mūdi i medio.xii.aplorꝝ:qñ veniet in
ptāte magna ⁊ maieſtate:⁊ tunc diiudicabit
iudicio vniuerſali ⁊ maieſtate inter reges et
ſuos pplos ⁊ iter prelatos ⁊ ſuas oues:⁊ ſic
tribuet vnicuiqꝫ ſm opa ſua. Et ſic iſta pīa
ps pncipaliter intelligit de iudicio quo xp̄s
diiudicauit iter ſcribas ⁊ phariſeos eorꝝ ini
qua iudicia deteſtādo.⁊ maxime iniquū iu-
diciū qd fecerūt ꝯ eū. Vñ ait dd: q̄ xp̄s deus
ſtetit in ſynagoga deorum.ſ.iudicū ſcribarū
dicēs:vſqꝫ q̄ iudicatis iniq̄tatē ⁊ facies pctō
rū ſumitis innocētes ꝯdēnādo ⁊ prauos ab-
ſoluēdo:iudicate pupillo ⁊ egeno: humilē ⁊
pauperē ipꝫiuſtificate.i.iuſtū cognoſcite. Et
eripite me egenū ⁊ pauperē ⁊ inopē:⁊ libe-
rate me de manu pilati,pctōris ⁊ hois idola
tre et gētilis cui me crucifigēdū tradidiſtis
q.d. ſicut liberaſtis barrabā ſeditioſum ⁊ la-
tronē ⁊ homicidā de manu pilati volētis ip
ſum ſuſpēdere:ita liberate me egenū ⁊ pau
perē ⁊ innocētē:qꝛ nullus veſtrū eſt q̄ poſſit
arguere me de pctō. Sꝫ vultis me interfice
re.qꝛ veritatē locut' ſuz vobis. Jo.vii.⁊.viii.
⁊.x. Oia ergo ſupradicta poſſunt eſſe v̄ba p
phete incipiēdo cōſtructionē a ſcdo v̄ſu:vt
q̄ dicat dd apoſtrophādo. O ſcribe ⁊ phari-
ſei vſqꝫ quo iudicatis iniq̄tatē ⁊ facies pctō
rum ſumitis cōtra xp̄m ⁊ pauperes:iudica-
te xp̄o ⁊ vnicuiqꝫ pupillo: ⁊ egenū ⁊ paupe-
rē ⁊ innocētē iuſtificate:iuſtū oſtēdēdo. Eri-
pite xp̄m pauperē ⁊ innocētē ⁊ de manu pi-
lati pctōris liberate:qm xp̄s de' ſtetit.i.ſta-
bit in iudicio finali in ſynagoga.xii.aplorū:
iudicādo.xii.trib' iſrael:⁊ ſic ip̄e qui iudica
tus fuit a vobis inique:iudicabit vos iuſte
ad mortē ⁊ penā eternaz ⁊c. vtroqꝫ ergo mō
poteſt intelligi et exponi iſta pīa pars hui'
pſal. ſꝫ pīa expoſitio cōtinet plura ſacramē
ta eo q̄ cōtinet ⁊ iplicat totū diſcurſum euā
gelicū. Et magis cōformis litere ⁊ ſententie
ſubſequenti. Deinde cum ſubdit.

**Neſcierunt neqꝫ intellexerunt: i te
nebris ambulāt: mouebuntur oia
fundamenta terre**

xi. q. iii.

¶ Predicit pp̄ha cecitatē ⁊ obſtinationē iu
deorꝝ cōceptā ꝯ xp̄m. ¶ Ad cui' intellectuz
eſt pīo notandū ſicut ex pdictis pōt haberi
q̄ tres cōditiōes iudeorꝝ cōcurrerūt in pn-
cipio ad cōiurandū et cōſpirādū in mortem
xp̄i. Primo ſaducei ex ignorātia legis et pro
phetarꝝ: eo q̄ xp̄s pdicabat reſurrectionē et
vitā futurā beatorū ⁊ honeſtatē ⁊ ſtabilitatē
m̄rimonij: que oia ipſi ignorabāt ex ignorā-
tia legis ⁊ pp̄harū: put xp̄s ondit eis Matt.
xxii. Scdo cōuenerūt pncipes ſacerdotū: eo
q̄ pdicabat ꝯ eorū auaritiā. Tertio cōuene
rūt ſcribe ⁊ phariſei ex odio cōcepto ⁊ inui-
dia: qꝛ eos flagellauerat ⁊ eiecerat de tēplo
⁊ exprobauerat eorū vitā ſimulatā ⁊ ſupbā
mat.xxiii. Itē ſcdo ē notādū q̄ ſicut ille tres
cōditiōes ſcꝫ ſaducei:⁊ ſcribe: et phariſei: et
ſacerdotes cōuenerūt ⁊ cōſpirauerūt ad tra
ctandū necē xp̄i ita tres cōditiōes hoim con
uenerūt ad executionē mortis xp̄i. Pīo oēs
ſupradicte tres cōditiōes ſcꝫ ſaducei et ſcri-
be ⁊ phariſei ⁊ ſacerdotes: qui tanqꝫ reū tra
diderūt eū pilato ad crucifigēdū. Scdo tot'
pplus ab eis ſeduct': qui ſimul cū eis iſtabat
⁊ clamabat crucifige. Tertio pilat' cū ſuis
miniſtris q̄ xp̄m flagellauit et crucifixit. Et
oēs iſti tā primi q̄ ſcdi ꝯuenerūt ⁊ pceſſerūt
in mortē xp̄i ex quadā ignorātia. ſed diuerſi
mode put videbit. Nā q̄dā pceſſerūt ex igno
rātia negatiōis: q̄dā ex ignorātia ſeductiōis
⁊ quidā ex ignorātia affectata ⁊ ppetrata: et
de oib' his poteſt intelligi: imo intelligitur
iſte v̄ſus. Vñ dicit pp̄heta q̄ xp̄s de' venit
in carnē: ⁊ ſtetit in ſynagoga ſcribarū ⁊ pha
riſeorū declarādo legē ⁊ pp̄hetas ⁊ rephen
dēdo eorū pctā. Sꝫ tres cōditiones hoim iu
deorū contēpſerūt eū in principio ex quadā
ignorātia: ⁊ ſic cōſpirarūt in necē ei'. Nā pri
mo ſaducei neſcierūt ex ignorātia negatio-
nis: eo q̄ non recipiebāt pp̄hetas niſi ſolos
quinqꝫ libros moyſi ad literā ſine aliq̄ intel
ligētia. Scdo nō intellexerūt eū ſacerdotes
⁊ leuite: eo q̄ nō dabāt operā ſtudio legis et
pp̄hetarū: niſi ad recipiēdas decimas ⁊ ob
latiōes: cetera aūt cōmittebāt ſcribis ⁊ pha
riſeis. Sꝫ tertio ſcribe ⁊ phariſei ambulaue
rūt in tenebris ex ignorātia affectata ⁊ craſ
ſa ⁊ ſpōte ⁊ ex induſtria: ⁊ inuidia ⁊ malitia
ppetrata: q̄ occecauit eos ne intelligerēt ſa
cramēta dei in ſcripturis: nec doctrinā quā
xp̄s eis pdicauit. Et ſic oēs iſte tres cōditio
nes iudeorū cōſpirauerūt i necē chriſti: pri-
mi neſciēdo: ſacerdotes nō intelligēdo: ſcri-
be ⁊ phariſei

pleriqꝫ q̄ hi ꝯſpirauerunt xp̄i mortem.

xp̄m neſcierunt iſti.

de ⁊ phariſei in tenebris ⁊ malitia ⁊ odio et inuidia excecati ambulādo. Itē iſte verſus ⁊ intelligētia eius nō ſolū refert ad ↄſpirationē: ſʒ etiā ad executionē necis xp̄i. Nā p̄mo pilat⁹ cū ei⁹ miniſtris neſcierūt ex ignorātia negationis: q2 nunq̄ viderūt legē ⁊ p̄phetas: nec tenebant videre: q2 erāt gētiles. Scd̄o pp̄lares iudeoꝝ nō itellexerūt legē quā itelligere tenebant: ⁊ ēt nō itellexerūt doctrinā xp̄i: eo q̄ erāt occupati circa negotia tp̄alia. Sʒ tertio ſaducei: ſcribe ⁊ phariſei i tenebris ābulauerūt ex auaritia ⁊ inuidia: ⁊ odio: ⁊ malitia q̄ excecauit eos ne intelligerēt doctrinā xp̄i: nec legis: nec p̄phetaꝝ: q̄b⁹ dixit xp̄s. Scrutamini ſcripturas: q2 ille teſtimoniū p̄hibēt de me: ⁊ ſi crederetis moyſi crederetis forſitā ⁊ mihi: q2 ille d̄ me ſcripſit Ioā. v. Itē Io. xij. dixit xp̄s eis ābulate dū lucē habetis: ne tenebre vos cōprehēdāt: ⁊ dū lucē habetis: credite in lucē vt filij lucis ſitis. Sed ſubdit euāgeliſta q̄ cū tāta ſigna feciſſet corā eis nō crediderunt vt ſermo Eſa. ipleret. Excecauit oculos eoꝝ: ⁊ idurauit cor eoꝝ: vt nō videāt oculis: nec intelligant corde ⁊c. Eſa. vj. Et ſic pʒ q̄lr oēs illi cōuenerūt i mortē xp̄i. ſ. pilat⁹ cū ſuis neſciēdo: ⁊ pp̄ls iudeoꝝ ſiue turba nō intelligendo: ⁊ ſaducei: ⁊ ſcribe: ⁊ phariſei: ⁊ ſacerdotes in tenebris odij: ⁊ iuidie excecati ambulando. Itē tertio iſte verſus pōt intelligi et exponi referēdo ad triplicē ſtatū ſcribarū et phariſeoꝝ. Nā p̄mo ante aduētū xp̄i neſcierūt intelligentiam legis ⁊ p̄phetarum: eo q̄ ſol⁹ xp̄s erat legē ⁊ p̄phetas declaraturus: vt pʒ Deute. xviij. Sʒ ſcd̄o qn̄ venit xp̄s declarās legē ⁊ p̄phetas nō itellexerūt: nec voluerūt intelligere: p̄ut dictū eſt. Sʒ poſtq̄ non crediderunt poſt paſſionem ⁊ reſurrectionē: ſʒ i eadē cecitate ⁊ malitia ⁊ obſtinatiōe p̄manere decreuerūt: ⁊ in eadē hodie p̄ſeuerāt: ið dicit p̄pheta q̄ in tenebris ābulāt. Nā p̄mo ābularunt i tenebris obſtinatiōis a reſurrectiōe xp̄i vſq3 ad deſtructionē ciuitatis hierl'z: ⁊ vaſtationē eoꝝ p̄ quadraginta annos: ſed mō ambulāt in tenebris vſq3 ad finē mūdi in eadē obſtinatiōe ſemp̄ p̄ſeuerādo: ⁊ falſaʒ ⁊ deteſtabilē doctrinā ſemp̄ addendo ⁊ augendo. Et ſubdit. Mouebunt fundamenta terre: q̄ſi dicat q̄ iſta cecitas ⁊ obſtinatio durabit ⁊ p̄ſeuerabit vſq3quo mouebuntur fundamenta terre: idest per quadraginta annos poſt reſurrectionem xp̄i vſq3 ad deſtructionē hierl'z ⁊ totius terre p̄miſſiōis factā p̄ titū ⁊ Romanos: in q̄ deſtructione tota ciuitas fuit euulſa ⁊ euerſa a fūdamētis. Et nō ſolā fuit euerſa hierl'm a fundamentis: ſʒ ēt multe alie ciuitates iude ⁊ galilee: ⁊ toti⁹ terre p̄miſſionis: vt ait Ioſephus i libro de bello iudaico. Itē nō ſolum ambulauerūt in tenebris cecitatis ⁊ obſtinationis vſq3 ad deſtructionem hierl'm a fundamētis: ſʒ etiā ambulāt i tenebris p̄ſeuerādo in ſua malitia: addēdo dolorē ſup̄ dolorē: ⁊ apponēdo iniq̄tatē ſup̄ iniq̄tē ⁊ mala malis vſq3 ad finē ſeculi: qn̄ mouebūtur fundamēta toti⁹ terre. Nā poſt paſſionē xp̄i diabol⁹ egreſſus a pp̄lo gētili aſſumpſit ſeptē ſpūs ⁊ hereſes neq̄ores ſe: ⁊ igreſſi habitauerūt i pp̄lo iudaico. Et ſic facta ſunt nouiſſima illi⁹ peiora p̄orib⁹: ſemp̄ addēdo mala malis. Ad cui⁹ intelligētiā eſt vlteri⁹ notādū q̄ illa ſupradicta doctrina d̄teſtabilis ſcribarū ⁊ phariſeorum p̄ſeuerat hodie inter iudeos modernos tanq̄ morbus hereditarius cum augmēto thalmudice prauitatis. Unde phariſei ante aduētū xp̄i ſolum deprauauerant ſcripturas quo ad p̄cepta ptinentia ad iudicia ⁊ oblationes: inquātū attrahebāt: et gloſſabāt ad lucrū ſuū fingendo religionē: vt pʒ Matt. xxiij. ſed poſt reſurrectionē xp̄i videntes ſcribe ⁊ phariſei manifeſtatā reſurrectionē p̄ miracula ap̄loꝝ: ⁊ q̄ꝫ multa milia hominum conuertebant ad xp̄m: confitētia ipſum eſſe meſſiam in lege promiſſum: tunc confuſi ⁊ malitia excecati: excogitauerūt immittere dete ius venenū ⁊ fermentū ad corrūpendū ſacrā ſcripturaʒ veteris teſtamenti p̄uertendo legem ⁊ p̄phetas a vero ſenſu: volendo probare qd̄ xp̄us in lege promiſſus non debebat eſſe deus ſed purus hō: et q̄ tm̄ erat venturus ad liberandū illū pp̄lm de captiuitate tp̄ali Romanorū: ⁊ ad ↄferendū eis bona tp̄alia. Sed vt ſuā p̄fidiam fortius poſſent aſtruere aſciuerunt in ſocietatē ſuā quēdā necromāticū noīe Mair genere idumeū: ⁊ fecerūt ipm̄ p̄ſelitum precibus ⁊ munerib⁹ inſtruendo ipm̄ in lege ⁊ p̄phetis cum falſa intelligentia ⁊ deteſtabili fermento eorum. Sed cū iſte mair eſſet tam verſut⁹ ⁊ aſtutus vt cōplaceret phariſeis: excogitauit iniquū modū ad cōfirmandā ⁊ augendā malitiā eorū. Et dixit qualr̄ deus dedit duplicem legē moyſi in monte Sinai. Primo vnā ſcriptā in tabulis ⁊ in chartis: ⁊ aliā oretenus ⁊ ſecretā. Un̄ moyſes ſolū manifeſtauit legem ſcriptā pp̄lo q̄ continet in illis quinq3 libris q̄ habētur apud oēs: ſʒ non manifeſtauit legē ſecretam oretenus datā: ſʒ illā tm̄ manifeſtauit ioſue cū pacto: vt ille tm̄ manifeſtaret ſuo ſucceſſori: ⁊ ſic dicebat ille ſacrileg⁹ Mair qd̄ illa lex per ſucceſſores venerat vſq3 ad ipſū in cui p̄cepit de⁹ manifeſtare eam omni pp̄lo hebreorū propter inſtantē neceſſitatē: q2 multi iudeoꝝ cōuertebant ad xp̄m: ne iudaiſm⁹ deſtrueret: quā quidē legē appellauit miſna idest ſecundā legē: in qua quidē lege continent multa erronea ⁊ cōtraria veritati: ſed inter cetera continetur q̄ prima lex non fuit data niſi ad quādā inſtructionē temporalem: ſed iſta ſcd̄a eſt de vltima intentione dei:

Not.

Triplex ſtat⁹ ſcribarū ⁊ phariſeorum.

Ioſephus

R

Not. de deprauatione ſcripturarū p̄ ſcribas.

Not.

lenſq̃ declaratio p̃me: ꝛ ꝙ iſta ſc̃da dȝ corrige re p̃mã: cũ ſit maioꝛis autoꝛitatis: ꝛ ꝫ vltima intẽtiõe dei. Et ſic cõtinet multa ꝫ veritatẽ litte re puertẽdo vez ſenſuȝ p̃me legis: quã habe mus ad falſuȝ ppoſitũ eoꝝ. Et cõtinet et oẽs traditiões phariſeoꝝ: vt oñderet eas a deo oꝛdinatas. Oẽs aũt iſtas traditiões cõtẽtas in miſna. ſiue ſc̃da lege poſtea redegit i ſcri ptis q̃dã appellat⁹ Rabbi iudanaſi: qui ſm alios vocat Rabbi monoa in q̃dã volumine miſtis libris diuiſo: qd̃ iudei appellãt miſna. i. ſc̃dam legẽ. Sȝ tpe magni cõſtãtini videntes Rabbini hebreoꝝ totũ pplm̃ gẽtilẽ cõuertit ad xp̃m: ꝛ deſtrui idola: ꝛ oĩa tẽpla idoloꝛum conſecrari in eccleſias xp̃i: ex cuius occaſiõe maxima multitudo iudeoꝝ conuertebat̃ ad xp̃m: eo ꝙ patebat manifeſte xp̃m fuiſſe ve rũ meſſiã: poſtq̃ in noĩe ſuo oĩa idola delebã tur ſm oracula oĩm pphetaꝝ. Hoc ergo vi dentes Rabbini iudeoꝝ ꝫgregati ſunt in ba bylonia egypti in magna multitudine: q̃ ſu pradictã miſnã pluribus ꝛ copioſius expoſue rũt: ꝛ in plures libros diuiſerunt: quã quidez ſcripturã thalmud appellauerunt: in q̃ q̃dez thalmud multa falſa ꝛ ꝫ rõnẽ ꝛ naturam et bonos moꝛes confinxerunt: iter cetera enim dicunt ꝙ qñ moyſes accepit ſupradictã du plicẽ legẽ in monte Synai: pariter fuerũt cũ moyſe aĩe oĩm pphetaꝝ ſcȝ Iſaac ꝛ Hiere mie ꝛ alioꝝ: q̃ ſinguli ſuas ſingulas accepe runt pphetias: q̃ q̃dẽ aĩe prophetarũ poſtea tempoꝛibus ſuis venerunt ad coꝛpoꝛa ſua ꝛ ſic ſuis tempoꝛibus manifeſtarunt in iſrael ſuas pphetias. Itẽ tertio dicunt ꝙ ibidẽ fue rũt aĩe oĩm rabinoꝝ q̃ cõpoſuerũt thalmud ꝛ ibi in mõte Sinai acceperũt intelligẽtiã le gis ꝛ pphetaꝝ ꝛ totaȝ doctrinã traditam in ipſo thalmud: q̃ q̃dez aĩe venerũt ad ſua coꝛ poꝛa tempoꝛe magni Cõſtãtini: q̃ tradiderũt thalmudicam doctrinam in libris thalmud. Et iõ dicunt ꝙ illa doctrina nõ põt mentiri: poſtq̃ fuit tradita a deo ſimul cũ lege ꝛ pro phetis: quã quidẽ doctrinã thalmudicam le gunt ꝛ obſeruant omnes Rabbini iudeoꝛuȝ: ꝛ cũ ea regunt iudaiſmum ꝛ iudeos ſimpli ces: ꝛ in tali deceptione ꝛ cecitate perſeue rant. Ex quibus omnibus ſequitur. Pꝛimo ꝙ doctrina thalmudica habuit oꝛtum a ſecta phariſeoꝝ: ſed poſt proceſſit ꝛ creuit adden do deterioꝛa mendacia ꝛ figmenta ꝛ deteſta bilius fermentũ: coꝛrumpendo verã intelli gentiã legis ꝛ pphetarũ ꝛ puertendo ſacraȝ ſcripturam a vero ſenſu: negando chꝛiſtum eſſe meſſiam: pꝛomittendo alium meſſiam tẽ poꝛalẽ. Secundo ſequitur ꝙ doctrina thal mudica eſt doctrina phariſaica. Nam vt di cunt doctrina thalmud nil aliud eſt niſi ex plicatio ipſius Miſna ſiue legis oꝛeten⁹ da te. Et miſna nil aliud eſt niſi ſc̃a lex expo ſita ſm traditiões phariſeoꝝ. Ex q̄b⁹ pȝ ꝙ doctrina phariſeoꝝ adhuc perſeuerat hodie inter iudeos modernos: quã doctrinã xp̃s ap pellat fermẽtũ phariſeoꝝ. Mat. xvj. ꝛ Luc. xj. eo ꝙ coꝛrũpit verã itelligẽtiã legis ꝛ pphe tarũ. Hec eſt ĝ illa tenebroſa doctrina quam pcepit vitare xp̃s iudeis qñ dixit ãbulate in lucẽ: ne tenebꝛe vos ꝫprehẽdãt. Et i his tene bris ãbulãt iudei poſtq̃ negarũt xp̃ȝ vſq; ad p̃ſẽtẽ diẽ: ꝛ ãbulabũt vſq; i finẽ mũdi. Ex ſupra dictis pȝ ꝙ iudei moderni iã nõ ãbulãt i le ge deuſȝ in tenebris phariſaicis ꝛ thamuldi cis ꝛ tenebroſo fermẽto illi⁹ ſacrilegi Mair Idumei. Et iõ iã non ſũt pplꝰ dei: nec iudei: nec iſraelite: ſȝ idumei ab illo Mair: cui⁹ do ctrinã ſequunt̃: q̃ cũ ſeptẽ diabolis thalmudi ſtis ingreſſus eſt i ſynagogã: ꝛ facta ſunt noui ſima illius peioꝛa pꝛioꝛibus. Quod euidenter dd̃ in ſpũ dicit ꝙ ſcribe ꝛ phariſei neſcierunt legẽ dei ꝛ pphetas ante aduẽtum xp̃i: nec in tellexerũt qñ xp̃s eã declarauit: qꝛ non intel ligẽdo xp̃m nõ itellexerũt legẽ nec pphetas qꝛ noluerunt ipm̃ itelligere inuidia ꝛ mali tia ꝛ auaritia occecati: ꝛ ſic crucifixerunt eũ. Sed taliter fuerũt obdurati: ꝛ occecati poſt reſurrectionez: ꝙ i eadẽ malitia ꝛ obſtinatio ne ambulauerunt: vſq; quo fuerunt euerſa et mota fundamenta terre: ꝛ ciuitates eoꝝ de ſtructe p Titum ꝛ romanos. Sed adhuc ma gis tenebroſi ꝛ depꝛauati p falſam doctrinã thalmud ꝛ Mair in tenebꝛis ambulãt vſq; q̃ mouebunt̃ fundamenta terre: i. eſt totius oꝛ bis tpe iudiciũ: qñ erit vniuerſalis terremo tus in mundo: qñ nõ ſolũ fundamenta terre: ſed etiã virtutes celoꝝ mouebunt̃ Matthei xxiiij. Quaſi dicat dd̃ qd̃ vſq; ad finẽ mũdi pſe uerabit iſta cecitas ꝛ obſtinatio: ꝛ iudei am bulabunt in tenebris huius deteſtabilis do ctrine Mair ꝛ thalmudiſtarum. Sed eſt ad uertendum qd̃ lȝ iſta cecitas ꝛ obſtinatio iu deoꝝ ſit irremiſſibilis reſpectu totius ſyna goge vſq; ad iudiciũ: tñ particulariter eſt re miſſibilis reſpectu aliquoꝝ. ¶ Ad cuius in tellectũ eſt notandũ qd̃ voluntas hoĩs tenet mediũ inter voluntatẽ dei ꝛ diaboli rõne cõ ſultationis ꝛ electiõis. Nã voluntas dei eſt oĩno imutabilis in ſua electione: cũ nõ indi geat conſultatiõe: eo qd̃ ſua duratio ſit inter minabilis ꝛ tota ſimul. Et ſic oĩa videt ꝛ pꝛe uidet ſimul: ꝛ ſic peccare non põt. Sȝ qꝛ volũ tas diaboli nõ elegit ſine pꝛima conſultatiõe: iõ p totã morã conſultatiõis potuit errare in ſua electione dũ fuit viator ſm ꝙ fuit muta bilis ad vtrumlibet. Sed poſtq̃ ſemel elegit: manſit imutabilis i ſua electiõe: ꝛ iõ boni an geli fuerũt ꝫfirmati in grã poſt electionẽ: et mali mãſerũt obdurati ꝛ irreuocabiliter ob ſtinati in pctõ ſuo. Et illud pctm̃ eſt eis irre miſſibile: ſicut eſt ſ eis irreuocabile: eo ꝙ pec

Doctrina phariſeoꝝ dr̃ fermẽtũ.

Voluntas hoĩs media inter dei et diaboli voluntates.

concrdāt in termino ſue vite. Sed qꝛ volūtas
hoīs tenet mediū īter volūtatē dei ꝛ angeli
idō ē mobilis poſt electionē ſicut añ ad retra
ctādū qð elegit: ꝛ eligēdū oppoſitū bonū vł
malū: qꝛ tota vita hoīs eſt via vſqꝫ ad ter
minū mortꝫ: vt poſtea dicet: ꝛ ſic nūq̄ peccat
in termino vſqꝫ ad mortē īcluſiue: ꝛ ſꝑ eius
pctm̄ ꝑpetratū in vita eſt remiſſibile. Et idō
tē pctm̄ pmoꝝ parētū fuit remiſſibile: qꝛ pec
m̄ ca·erāt in via ꝛ ſic pctm̄ cuiuſlibet xp̄iani ē
re remiſſibile vſqꝫ ad mortē exclusiue: eo q̄ vſ
ſis qꝫ ad illū terminū comittat ipm̄ gr̄a xp̄i in
e. ꝟtute: rōne caracteris quē accepit ī baptiſ
mo. Sec⁹ aūt ē ð iudeis q̄ totalr̄ ſtiſtūt gr̄e
xp̄i: q̄ noluerūt recipe caracterē xp̄i q̄ freq̄n
tiſſime ī xp̄ianis eſt cā recupande gr̄e ꝛ cha
ritatꝫ ꝑ pctm̄ actuale pdite ꝛ amiſſe: imo vl
tra penā ignorātie īflicte ī adā ꝑpetrarūt
ipi cecitatē ꝛ obſtinationē ꝑꝑ mortē xp̄i ꝛ le
gis euāgelice ꝛ doctrine ei⁹: imo etiā pcara
rūt ſibi falſaꝫ doctrinā pharisaicā ꝛ thalmu
dicā q̄ magꝫ reddit eos hebetes ꝛ leptos et
indiſpoſitos ad lumē ꝟitatis capeſſendū ꝑꝑ
ꝯriā indiſpoſitionē ꝯ ſictā ꝛ affectatā ꝛ ꝑpe
M. tratā. ¶ Et ſic manet pctm̄ coꝝ ð ſe irremiſ
ſibile: eo q̄ cecitas coꝝ eſt indelebilis: nec
hn̄t de ſe aliquā diſpoſitionē nec aptitudinē
ad gr̄am recipiēdā: ſicut hn̄t xp̄iani poſt pec
catū ꝯmiſſū: qꝛ reſtat xp̄iano pctōri chara
cter xp̄i ꝛ fides infomis ꝑ quā eſt apt⁹ ad re
cipiēdā gr̄aꝫ ꝛ charitatē: ꝛ ad faciēdā pniāꝫ
ꝛ ſic pctm̄ ſynagoge ꝛ cecitas manet idele
bilis ꝛ obſtinata vſqꝫ ad antixp̄m: ſꝫ ex h̄ non
tollit q̄n de⁹ ꝙdā gr̄a ſpāli poſſit aliq̄s iude
os ꝑticulariter illuminare ſibi remouēdo vela
mē cecitatꝫ ꝛ diſponēdo: ꝛ gr̄am ꝯferēdo ſic
freq̄nter fieri videm⁹. ſꝫ tota ſynagoga ſibi in
trilū. tenebꝛ āmbulat vſqꝫ ad ātixp̄ꝫ: ſicut dictū eſt.
q.v.c. Ego dixi dij eſtis: ꝛ filij excelſi oēs.
ſin.ꝛ Vos aūt ſicut hoīes moriemini: ꝛ ſi
to.x.ꝛ cut vnus de principibus cadetis.
xvij. ¶ Hec eſt tertia pars in qua pdicit punitio
d.c.j. nē iudeoꝝ ꝑpter eoꝝ īgratitudinē: qꝛ xp̄s
venit de celo: ꝛ fact⁹ eſt hō: vt eos ex homi
nib⁹ deos faceret ꝛ filios dei: ſꝫ ipi noluerūt
xp̄m audire: imo voluerūt tāq̄ hoīes mane
N re: ꝛ qð deteri⁹ eſt: effecti ſunt filij diaboli
Crea ipꝫ occidēdo. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt pmo
tura notādū qð lꝫ ſola trinitas ꝑſonarū ſit vnus
q̄uo de⁹ ꝑ naturā: tn̄ q̄druplr̄ aliq̄ creatura pōt
q̄drui fieri ꝛ dici de⁹. Primo mō per ꝑſonalē vnio
plr. nē: ꝛ ſic ſolus homo chriſtus dicit deus ꝛ ſa
dicit ctus deus: qꝛ fuit aſſumptus a verbo in vni
deus. tatē perſone Scðo modo pōt aliquis fieri ꝛ
dici deus ꝑ myſticam incorporationem ad
xp̄m: ꝛ per vnionem gr̄e fidei ꝛ charitatis: ꝛ
ſic oēs fideles tanq̄ mēbra xp̄i qui eſt deus:
dn̄r dij: ꝛ ſacti dij ꝑ vnionē myſticam ad xp̄ꝫ
deum ꝛ hoīem. Tertio mō q̄s pōt fieri ꝛ di
ci de⁹ ꝑ participationē glīe inq̄ztū de⁹ eſt: ꝛ
erit oīa in oībus in illa celeſti glīa. j. ad Co.
xv. Et ſic ſoli bti cōprehēſores ſunt dij tam
hoīes q̄ angeli. Quarto aliq̄s pōt dici deus
ꝑ participationē ꝛ offm̄: inq̄ztum deus cōi
cat alicui ptātem regēdi ꝛ gubernandi ꝛ iu
dicādi in terra: ꝛ ſic oēs reges ꝛ principes:
ꝛ ꝑlati dn̄r dij in ſcriptura: ꝛ oēs iudices: vt
dictū eſt: qꝛ oīs ptās a dn̄o deo eſt: ideo dicit
chriſtus pilato. nō haberes poteſtatem ad
uerſum me vllam: niſi tibi datum eſſet deſu
per. Joan. xix. Et nō ſolum iudices ꝛ recto
res dn̄r dij in terra: ſed ēt michael dr̄ q̄s vt
de⁹ ī celo ſcðꝫ offm̄ regēdi ꝛ gubernādi ex ꝑ
te dei. Ex ſupradictis pꝫ qr̄ nulla creatura
pōt eſſe de⁹ niſi per quandā participationē
alicuius diuine ꝑfectionis: inquantuꝫ deus
cōicat alicui creature aliquā ꝑfectionē ſibi
ꝓpriā per eſſentiā. Et ſic inq̄ztū cōmunicat
ſuā iudiciariā ptātē regib⁹ ꝛ pncipib⁹ in ter
ra: ꝛ ꝑlatis eccleſiaſticā ptātē: ꝛ claues di
ſcernēdi: ꝛ ligādi atqꝫ ſoluēdi: ꝛ ſacerdotib⁹
miniſtrādi ſacra facit eos deos ſm̄ officiuꝫ.
Et ſic ēt hoīes facit deos cōicando ſuā ſapiē
tiam: et ſic apli dicunt dij: quibus chriſtus
communicauit ꝛ nota fecit eis quecunqꝫ au
diuit a patre. Joannis. xv. ꝛ ideo dicit Ariſt.
x. ethicoꝝ: quod inquantū poſſumus debe Ariſt.
mus conari attingere cognitionem ſubſtan
tiarū ſeparatarū: ꝛ imitari deum vt poſſu
mus ꝑ ſapiam: qꝛ vt ſic efficimur quaſi dij.
Itē chriſtus cōmunicando nobis ſuā gr̄am
ꝛ merita ſue paſſionis nos fecit deos ꝑ my
ſticā vnionē: ꝛ cōicando ſuā glīam ꝛ btitudi
nem nos fecit deos ꝑ eternam fruitionē. Et
ſic pꝫ qð lꝫ ſolus deus trinus ꝛ vnus ſit de⁹
per naturā. tn̄ hoīes pōt facere deos ꝑ ptici
pationē gr̄e ꝛ glīe: ꝛ ſic dicit Boetius. iij. de Boe
cōſolatione pſa octaua. Naꝫ qm̄ btitudinis tius.
adeptiōe ſiunt hoīes bti: btitudo vero ē ip
ſa diuinitas: diuinitatꝫ adeptione btōs fieri
manifeſtū eſt: ſed vti adeptione iuſtitie iu
ſti: ꝛ adeptione ſapie ſapiētes ſiunt: ita diui
nitatem adeptos deos ſimili rōne fieri ne
ceſſe eſt. oīs igitur beatus deus eſt. Sed na
tus q̄deꝫ vnus participatione ꝟo nihil ꝓhi
bet eſſe plurimos. ¶ Scðo eſt notādū q̄ ſi homi
cut deus fecit tripliciter hoīes deos. ſ. ꝑ per nes
ſonalē vnionē ꝛ myſticā incorporationē: ꝛ ꝑ fecit
participationē ſiue cōicationē gr̄e ꝛ glīe ꝛc. deos
ita pariter fecit hoīes filios dei triplr̄. Naꝫ ꝛ dei
pmo deos fecit xp̄m hominē filiuꝫ dei na filios
turalē ꝑ perſonalē vnionē ad verbum quia triplr̄
tota illa perſona dicitur vnus filius dei na
turalis. Secūdo fecit oēs fideles filios dei
adoptiuos per adoptionem: inquantū ſunt
xp̄o incorporati per myſticam vnionem ꝛ fi
dem ꝛ gratiam. Nā ſicut vnus eſt filius dei

naturalis: ita xp̄s verus deus ⁊ hō eſt vnus
xp̄s myſtic⁹ cū oībus mēbris fidelib⁹ ei⁹: vt
pluries dictū eſt: ergo ſeq̄tur q̄ ſicut oēs fi
deles p̄ talē myſticā vnionē ad xp̄m dn̄r dij
nō naturalr̄ nec pſonalr̄ ſed p̄ participatio
nē grē et talis vnionis: ita pariter dn̄r ⁊ ef
ficiant̄ fil . dei nō naturales ſꝫ adoptiui ⁊ p̄
adoptionē. Tertio ex cōſequēti nos fecit fi
lios dei p̄ ſue glīe participationē ⁊ cōicatio
nē. Ex q̄bus pꝫ q̄ ſol⁹ de⁹ fecit xp̄m hoīem
deū ⁊ filiū dei naturalē p̄ perſonalē vnionē
ſꝫ xp̄s de⁹ ⁊ hō caput eccl̄ie fecit oēs fideles
deos ⁊ filios dei p̄ regn̄ationē baptiſmaleꝫ:
⁊ myſticam vnionē ⁊ glificationem: q̄ꝛ dedit
eis ptātē filios dei fieri. Joan. j. Quod aūt
per talem regenerationeꝫ ⁊ incorporationē
omnes fideles ſint facti dij: ⁊ filij dei: ⁊ vn⁹
xp̄s cū capite ſuo xp̄o vero: ⁊ vnum cuꝫ deo
oſtēdit ſaluator Joan. xvij. in orōne ad p̄reꝫ
cū dixit. O pater ego p̄ eis ſctifico meip̄ꝫ: vt
ſint ⁊ ipſi ſctificati in veritate: nō p̄ eis aūt
rogo tm̄: ſed p̄ eis q̄ credituri ſunt p̄ verbuꝫ
eorū in me: vt oēs vnū ſint: ſicut tu pater in
me: ⁊ ego in te: vt ⁊ ipſi nobiſcum vnum ſint
⁊ ego claritateꝫ quam dediſti mihi dedi eis
vt ſint vnum ſicut ⁊ nos vnū ſum⁹: ⁊ ego in
eis: ⁊ tu in me vt ſint cōſummati in vnū ⁊c.
Aug. Ex quib⁹ verbis dicit Augu. q̄ nō ſolū nos
facti ſum⁹ ip̄e xp̄s: ⁊ ip̄e de⁹: ſed ipſe xp̄s: et
ipſe de⁹ fact⁹ eſt nos: ⁊ ſic ſum⁹ facti dei ⁊ fi
lij dei p̄ talē vnionē ad xp̄m: ⁊ ſic cum ip̄o ſu
mus ⁊ cōcrucifixi ⁊ cōſepulti: ⁊ cōglificati: ⁊
in eo baptizati: ⁊ cū eo conſurrexim⁹: vt ait
apl's ad Romanos ſexto. Ex oīb⁹ ſup̄dictis
pꝫ q̄ tota cauſa xp̄m veniēdi in mundum:
fuit vt hoīes ex hominib⁹ deos faceret: vt in
quit Auguſti. ſuper Joannem. Et quia oēs
homines portabant imaginem ipſius adaꝫ
terreni: ideo venit ſcd̄s adam de celo celeſtis
ad auferendam imaginem ab hoībus adaꝫ
terreni: vt portarent imaginem celeſtē: vt ex
hoībus deos faceret: ſuā imaginē imprimē
do prime ad Corinth. xv. Itē xp̄s lux venit
in mūdū: vt ab hoībus iudeis tenebras au
ferret: ſꝫ ipſi tanq̄ hoīes terreni ⁊ carnales
dilexerūt magis tenebras pctōꝝ in quib⁹
ambulabāt: q̄ lumen veritatis qd̄ predica
bat: q̄ꝛ erant eorū mala opera. Joannis. iij.
Et ſic magis voluerūt manere hoīes q̄ fie
ri dij. Itē dixit eis Joan. xij. Ego ſuꝫ lux mū
di: ambulate in lucē: vt filij lucis ſitis: ſꝫ ip̄i
maluerūt eſſe ⁊ manere in tenebris: ⁊ filij te
nebrarum: ⁊ filij diaboli: q̄ filij lucis ⁊ filij
dei: q̄ꝛ cum tāta ſigna feciſſet in eis ⁊ coram
eis nō crediderūt. Item cum multi de pplar
ibus crederēt ⁊ baptizarētur p̄pter doctri
Not. nā ⁊ miracula xp̄i: tn̄ ſcribe ⁊ phariſei conſi
liū dei ſpreuerūt non baptizati: vt dr̄ Luce.
vij. Et ſic pꝫ qualiter xp̄s voluit iudeos ex

hominib⁹ deos ⁊ immortales facere: ⁊ pctm̄
ipſius adam cum ſuis penis ⁊ penalitatib⁹
ab eis auferre: ⁊ imaginē gratie ⁊ glie ⁊ di
uinitatis eis imprimere p̄ baptiſmū: et filios
adoptiuos dei facere: ſꝫ ipſi voluerūt in ſuo
pctō tanq̄ hoīes ⁊ filij hoīm manere: ſupra
qd̄ pctm̄ addiderūt homicidiū xp̄i. Et ſic fa
cti ſunt filij diaboli: ei⁹ deſideria adimplendo
vt pꝫ Joan. viij. Et ideo quia ſcribe ⁊ phari
ſei cū ſuis ſequacibus noluerunt a xp̄o illu
minari: nec a pctō liberari: ſꝫ ſub obligatiōe
ipſi⁹ adā manere mortales: ⁊ p̄ homicidiuꝫ
⁊ obſtinationē voluerūt diaboli fieri: inde ē
q̄ xp̄s puniuit eos pena ip̄i adā cōminata ⁊
inflicta q̄ꝛ duplici morte eos puniuit. ſ. tpali ⁊
eterna: ⁊ puniuit eos pēa diaboli. Nā ſicut
eiecit diabolū de celo: ⁊ ſubſtituit hoīes ſuc
ceſſores hereditatꝭ celeſtis: ita pariter eiecit iſ
deos a ſedib⁹ ſuis: ſ. a regno ⁊ ſacerdotio: et
redegit eos i p̄petuaꝫ ſeruitutē p̄ mūdū di
ſperſos: ⁊ p̄uauit eos celeſti hereditate: ⁊ et
tradidit ea pplo gētili ad fidē cōuerſo: ⁊ hoc
eſt qd̄ intendit dicere dd̄ in hac tertia parte
in pſona xp̄i ſub paucis v̄bis. Un ait xp̄s. O
miſeri iudei ego dixi dij eſtis et filij excelſi
oēs. i. ego deliberaui de celo in mundū veni
re ⁊ carnē aſſumere: ⁊ me hoīem mortalem
fieri: vt vos oēs eſſetis: ⁊ efficerem. ni di : et
filij dei excelſi. i. vt vos deos facerē p̄ ptici
pationē ⁊ graꝫ: ⁊ filios dei p̄ adoptione ⁊ no
luiſtis. Un̄ ego veni lux in mūdū declarādo
legē ⁊ pphas: ſꝫ neſciuiſtis nec intellexiſtis
ex cecitate affectata ⁊ perpetrata p̄pter vr̄a
mala opa. Et ſic dilexiſtis magis tenebras
q̄ lucē: ⁊ decreuiſtis tāq̄ obſtinati in tene
bris ābulare. Iteꝫ ego volui vos liberare a
ſeruitute pcti ⁊ diaboli: q̄n dixi: ſi fili⁹ vos li
berauerit: v̄e liberi eritis ⁊ noluiſtis libera
ri ab obligatiōe ⁊ penis pcti ipſi⁹ adā: nec a
ſeruitute diaboli: nec a iugo legis: imo rn̄di
ſtis nos ſemen abrae ⁊ liberi ſum⁹: ⁊ nemi
ni ſeruiuim⁹ vnq̄. Jo. viij. ⁊ ſic noluiſtis eſſe
vere liberi: nec fieri mecū filij dei: ſꝫ filij dia
boli p̄ponēdo me occidere: ⁊ fuiſtis facti fi
lij diaboli deſideria ei⁹ adimplēdo. Nam ſi
cut ille fuit ab initio homicida: ita voluiſtis
me occidere ne ſup vos regnarē p̄ponēdo
⁊ etiā p̄mos parētes in vtrāq; mortē p̄cipi
tādo: ita vos fuiſtis homicide me interficiē
do ⁊ illū imitādo nā diabol⁹ ab initio p̄po
ſuit ⁊ deſiderauit me occidere: ſꝫ vos tāq̄ fi
lij ⁊ imitatores p̄ effectū ⁊ deſideriū ei⁹ cōſūꝫ
maſtis ⁊ impleſtis. Et id̄ penas vtriuſq;. ſ. ip̄i⁹
adā ⁊ diaboli pēdetis: ⁊ luetis: ⁊ patiemini. No. de pe na in deos
Nā p̄mo ſicut hoīes ⁊ filij adā moriemini i
corpe ⁊ aīa poſtq̄ in ei⁹ pctō ⁊ in obligatiōe
p̄manere voluiſtis ⁊ nō liberari. Scd̄o ſicut lu
cifer vnus. i. prim⁹ de principibus paradiſi
cadetis: ⁊ nō ſolum a dignitate ſacerdotali

et veſtra terrena ciuitate hieruſm:ʒ ēt a celeſti hereditate cadētes in eternā penā inferni deꝫitu a dirimi cū diabolo cui⁹ filiū ⁊ imitatores eē voluiſtis ⁊ i cui⁹ obſtinatiōe ꝑmāſiſtis. Et nota ꝙ iupradict⁹ ꝟſicul⁹ cu ſua itelligētia allegat̄ a ſaluatore Jo.x.ꝯ iudeos arguētes ꝓpm de blaſphemia:qꝛ ſeipm filiū deū dicebat:vñ ait.Nōne ſcriptū eſt i lege vr̄a.Ego dixi dij eſtis:⁊ filij excelſi oēs?Si illos dixit deos ad q̄s ſmo dei fact⁹ ē:⁊ nō pōt ſolui ſcriptura:quē pr̄ ſctificauit ⁊ miſit in mūdū vos dicitis qꝛ blaſphemas:qꝛ dixi fili⁹ dei ſuʒ?Si non facio opa pr̄is mei nolite credere mihi. Si aūt facio ⁊ mihi nō vultis credere:opib⁹ credite:vt cognoſcatis ⁊ credatis:qꝛ pr̄ i me eſt:⁊ ego i pr̄e.Ex his ꝟbis vr̄ xp̄s ꝯfirmare nō ſolū dictū ꝓphete:ſʒ oia q̄ dicta ſunt i hac ꝑte:ſcʒ qūo ipſe eſt filius dei naturalis miſſus in hunc mūdum:vt nos deos faceret. Et qūo oēs illi ad q̄s ſermo dei ꝑ xp̄m factus eſt ⁊ crediderūt in eū:ſunt dij ꝑ myſticā vniōnē ⁊ filij ꝑ adoptionēʒ ⁊ regñationē. Et qūo illi q̄ non crediderūt monēt i obligatiōe ⁊ mortalitate ipſius adā tanq̄ hoīes ⁊ in ſeruitute ⁊ tenebris diaboli tanq̄ filij ei⁹:ideo dicit.

De ꝓuile. ca.ex ore. opo. Fr.

Surge de⁹ iudica terrā:qm̄ tu hereditabis in omnibus gentibus.

¶ David petit vltionē de iudeis ⁊ cōuerſionē ppl'i gentilis.Vñ oſtēdit ꝙ ſicut pena iudeoꝝ fuit ſilis pene hoīs ⁊ diaboli q̄tum ad caſum:qꝛ vterq; cecidit ab hereditate:ita ſucceſſio hereditatis ⁊ reꝑatio ruine iudeorum fuit ſilis reꝑationi ruine diaboli. Nam ſicut xp̄s reꝑauit ruinā diaboli per iuſtificatos de filiis adā:q̄ ꝑ grām ⁊ fidē xp̄i ⁊ hūilitatēʒ ſucceſſerunt i hereditatē celeſtē amiſſaʒ ⁊ ꝑditā a diabolo ꝑ ſupbiā ⁊ rebellionē ⁊ inuidiāʒ ita pariter xp̄s ꝑ cōuerſos ad finē de ppl'o gētili ꝓparauit ruinā ſynagoge.Naʒ ppl's gentilis ad finē cōuerſus ſucceſſit ⁊ adept⁹ eſt hereditatē celeſtē quā iudei ꝑdiderunt ꝑ inuidiā ⁊ auaritiā ⁊ homicidiū ꝑpetratū contra xp̄m ⁊ ꝑ obſtinationem in qua ꝑſeuerat:ſicut eis xp̄s ꝓdixit Matt.viij.Multi ab oriente ⁊ occidēte veniēt:⁊ recūbent cū abraā Iſaac ⁊ Jacob in regna celorū.Filij autē regni eicient̄ in tenebras exteriores.Itē mat.xxj Auferet̄ a vobis regnū:⁊ dabit̄ genti facienti fructus eius ⁊c.hoc eſt ergo qđ intendit dicere dđ in hoc vltimo verſu.Vn ait O xp̄e de⁹ ⁊ hō ſurge a mortuis:⁊ iudica terrā.i.cōdēna homines iudeos terrenos q̄ celeſtia contēpſerunt ⁊ terrena elegerūt:⁊ ſicut hoīes carnales viuere et manere voluerunt:⁊ ab obligatione adē non liberari:ſed in ea manere ſtatuerūt:⁊ ideo priua eos non ſolū terrena:ſed etiā celeſti hereditate:de qua cecidit diabolus:quoniā tu hereditabis in oībus gentilibus:idest eliges populū gētilē ad tuā hereditatē:a qua eiecim iudeos ꝑꝑ ſuā iniq̄tatē ⁊ rebelliōnē ⁊ inobediētiā ⁊ homicidiū ⁊ obſtinationē.Sententia etiā hui⁹ vltimi ꝟſus ꝯuenit cū ꝑmo.q.d.ꝙ poſtq̄ ſcribe ⁊ phariſei iuſte te ad mortē cōdēnarūt ⁊ fuerūt ꝑuerſi iudices pupillos ⁊ viduas ⁊ pauꝑes ⁊ egenos expoliādo:⁊ ꝑſonas diuitū acceptādo:⁊ abſoluēdo:⁊ innocētes cōdēnādo:iō ſurge ꝑmo a mortuis ⁊ iudica eos ad eternā penā priuando eos tua hereditate:⁊ conferēdo eā oībus te recipiētib⁹

Ex toto iſto pſal.poſſūt recolligi quinq; conclusiones.Quarū. ¶ Pria eſt ꝙ xp̄s diiudicauit ſcribas ⁊ phariſeos eorū falſam doctrinaʒ ⁊ ꝑuerſa iudicia eis ꝓbando in ꝑmo aduētu. ¶ Scđa ꝯcl'o ꝙ iudei ante aduētu; xp̄i legē neſcierunt ⁊ chriſtū legē declarantē intelligere noluerunt:⁊ poſt paſſionē xp̄i i ſua obſtinatione ⁊ tenebris vſq; ad deſtructionēʒ hieruſalem ambulauerunt:⁊ ambulant vſq; ad finē mūdi. ¶ Tertia cōcluſio ꝙ xp̄s venit vt iudeos deos ⁊ filios dei faceret:ſʒ ipſi recuſauerunt ⁊ in ſuis pctīs et penis manere maluerunt. ¶ Quarta ꝯcl'o ꝙ iudei ſunt puniti pena diaboli ⁊ ipſius adā tanq̄ imitatores eorum. ¶ Quinta ꝯcl'o ꝙ gentiles ad fidē cōuerſi reparauerūt ruinā iudeorū:⁊ ſucceſſerunt in hereditatē eis. Quia ꝓpheta dđ in ꝑſona xp̄i videt̄ cōparare pctm̄ crucifixorum xp̄i:ipſi⁹ ſynagoge pctō diaboli ⁊ ipſi⁹ adam quantū ad penā cū dī vos aūt ſicut adā moriemini:⁊ ſicut vnus de principibus cadetis. Et iō videt̄ ꝙ hoc pctm̄ fuerit ſimile illis et quantum ad culpā ⁊ reatum:qꝛ pena eſt effectus reatus. ¶ Et ꝑmo eſt vidēdum qđ ⁊ q̄le fuit pctm̄ diaboli:ex q̄ videbit̄ qūo pctm̄ ſynagoge fuit ſimile illi quo ad culpā ⁊ moduʒ Scđo videbit̄ qđ ⁊ q̄le fuit ꝑmoꝝ parentū:⁊ in q̄ differūt a pctō diaboli:ex q̄ videbit̄ qūo ⁊ in quo pctm̄ ſynagoge fuit ſile pctō ipſius adā:⁊ in q̄ differt ab eo.Tertio videbit̄ qūo pena ſynagoge eſt ſilis pene diaboli ⁊ ipſius adā:⁊ in quo differt ab vtroq;.Quātū ad primū eſt notandū ꝙ iſta q̄ſtio ⁊ materia eſt valde difficilis:primo qꝛ moyſes nō ſcripſit nec explicuit peccatū ⁊ caſum diaboli:eo qđ non ꝑtinebat ad eū:eo ꝙ ſacra ſcriptura ē via in xp̄m tāq̄ redēptorē hoīs ⁊ finē legis ⁊ ꝓphetarum:ſed qꝛ ſol⁹ hō erat redimendus ꝑ xp̄ʒ ⁊ nō diabol⁹:iō ſolū deſcripſit peccatū ⁊ caſum hoīs:⁊ non diaboli.Jdeo in paucis locis ſcripture ve.te.memoratur peccatū diaboli ⁊ quaſi per accidens:ſcilicet Eſa.xiiij.in quantum Eſaias aſſumit parabolaʒ ex caſu luciferi contra regē babylonis dicēs:qūo cecidiſti lucifer ⁊c.⁊ Ezech.xxviij.cōtra regem tyri di.tu ſignaculum ſilitudinis ⁊c.vt patebit:ſʒ in nouo te.hoc magis ⁊ clarius explicat ſaluator Jo.viij.dicens de diabolo ꝙ ab

Prima .i.ꝯcl'o
ij ꝯcl.
iij.cō cl'o.
iiij.cō cl'o.
v ꝯcl. Gētiles cōuerſi reparant ruinā iudeorum.
P pctm̄ ſynagoge ꝯpat̄ pctō diaboli et ade.
Hoīs ꝯ pctō diaboli dr̄iaʒ

initio homicida fuit: ꝛ in v̄itate nō ſtetit ꝛc. Itē Luc. x. videbā ſathanam ſicut fulgur de celo cadentē. Itē Apoc. xij. factū eſt p̄liū magnū in celo. Et iō beatus Aug. p coniecturas altiſſime ptractat hāc materiā ſup Geneſi ꝛ libro. xj. ꝛ. xij. de ciuit. Et magiſter in ſcdo di. vij. Et ibi oēs ſcholaſtici doctores medio altiſſimo ꝛ ſubtiliſſimo cū v̄bis obſcuris ꝛ difficilib⁹ in eū modū q̄ ſimplices capere non pñt. Sz q2 expoſitio hui⁹ libri ꝛ iſte labor ē p me aſſumpt⁹ nō p ꝑfectis: ſz p ſimplicib⁹ vt dictū ē i p̄ncipio: iō opz me pcedere p terminos planos ꝛ itelligibiles vt ſimplices ſacerdotes ꝛ catholici capere valeāt. Et ſ'p cū correctiōe ꝛ ſub determinatiōe ſancte Romane eccl'ie ē dicēdū q̄ q̄ſi oēs doctores cōueniūt in hoc q̄ diabol⁹ peccauit p ſuperbiā q̄ eſt appetit⁹ ꝓprie excellētie ꝛ puerſe celſitudinis ſ'z Aug. xj. de ciuitate dei. Et oēs cōueniūt i hoc q̄ appetiuit equalitatē dei: ppꝉ illō Eſa. xiiij. ſtatuā ſoliū meū ſup aſtra celi: ꝛ ero ſil'is altiſſimo. Itē ppter illō Aug. ſup p̄s. lxviij. q̄ adā ꝛ eua vt diabol⁹ volētes rapere diuinitatē ꝑdiderūt felicitatē. Itē i q̄ſtionib⁹ noui ꝛ ve. te. q̄ diabol⁹ elatione inflatus voluit eſſe vt de⁹ ꝛc. Itē in hoc cōueniunt q̄ diabol⁹ peccauit ex electione: ꝛ p cōſequens creatus i tāta pfectione nō potuit eligere: nec appetere aliq̄d ſimpl'r impoſſibile. Et ideo eſt videndū ſi aliqua equalitas alicuius creature ad deū ſit poſſibilis quam diabol⁹ potuerit appetere. Ad hoc eſt dicendū q̄ iter res duplex pōt equalitas cōſiderari q̄tum ad p̄ſens ſpectat. Una d' eq̄litas cōparantie ꝛ cōmēſurationis. Et altera eq̄litas cōicationis alicui⁹ ꝓprietatis ꝛ pfectionis. Prima eq̄litas nullo modo pōt eſſe: nec cōſiderari: nec itelligi inter aliquā creaturā ꝛ deū: q2 talis ſolū eſt inter diuinas pſonas: q2 equalitate cōmēſurationis ſunt coeterne ꝛ coolpotentes ꝛc. Et nū q̄ talez eq̄litatē potuit lucifer appetere: nec etiā intelligere: cū ſit ſimpl'r ipoſſibilis. Secunda aūt equalitas eſt poſſibilis. Nā poſſibile fuit vt verbū aſſumeret hūanitatem x̄pi in vnitate pſone. Et per ꝯn̄s q̄ cōmunicaret ipſi ſuā ꝓprietatē perſonalē: ꝛ p ꝯn̄s eſſet filius dei naturalis: ꝛ p cōſequens q̄ cōicaret ipſi idiomata eorū q̄ ſunt dei: ſcʒ q̄ ſimul cuʒ verbo illa humanitas adoret̄ ꝛ conglorificet̄ ꝛ colat̄: ꝛ q̄ dicat̄ creator ꝛc. ꝛ qō eſſet mediator inter deū ꝛ oēs angelos ꝛ hoies: ꝛ qō communicaret ipſi non ſolū iudiciariā poteſtatē ſuper angelos ꝛ homines: ſed imperiū ſuper oēs creaturas ꝛ ſuper totum vniuerſum: ſicut videmus eſſe factum ꝛ completuʒ in x̄po vt patet per totum diſcurſum euangelicum: Unde talis equalitas non eſt ſimpliciter impoſſibilis: q2 ſemper importat aliquā minorationē: q2 x̄ps ſemper manet minor patre: ꝛ minor tota trinitate ſ'z hūanitatē aſſumptā: ꝛ ſz ſemꝑ d' ſimilis deo: eo mō quo dictū ē: q2 ſemꝑ illa hūanitas cooperabat̄ cū v̄bo circa iſta miracula faciēda vt ait Damaſcen⁹. Diabol⁹ ergo lʒ in p̄ncipio nō potuerit appetere primā equalitatē ad deū: tñ potuit appetere ſecūdā. q2 potuit appetere iperiū vniuerſi: et totū illō qō habuit x̄ps in ſua incarnatione ꝛ aſcēſiōe ſcʒ accipere iperiū vniuerſi: ꝛ ſedere a dextris dei ꝛ in potiorib⁹ bonis glīe. Sz hoc diabol⁹ non potuit appetere niſi peruerſe ꝛ ꝯ voluntatē dei q̄ ſolū x̄pm ad hoc predeſtinauerat ab eterno: vt nō ſolū per pſonalez vnionē: ſed etiā per mortē ꝛ paſſionem illam celſitudinez mereret̄: ſcʒ imperiū mūdi: ꝛ vt eſſet triūphator ꝛ redēptor: ꝛ glorificator generis humani. Sed qō lucifer appetiuit ſupradictam celſitudinē ꝛ imperiū: ꝓbatur ratione ꝛ auctoritate. Nā licet lucifer non fuerit preſcius ſui caſus ante lapſum: nec etiam caſus hominis: tamen fuit preſcius myſteriū incarnationis filiū dei: quia non minus fuit reuelatū ipſi q̄ homini: qui in illo ſopore prenouit incarnationē: vt inq̄t Aug. Et p conſequens lucifer vidit ſoliū ꝛ ſedē ꝑparatā ſup totā naturā angelicam p x̄po homine futuro cui erat tradendū imperiū ſuper totā naturā angelicā ꝛ ſuper omnē creaturaʒ: abſq̄ hoc quod ſciuerit myſteriū paſſionis ꝛ redēptionis humane: q2 diabolus ignorando caſum hominis ignorauit etiam myſteriū paſſionis chriſti ꝛ humane redēptionis: ſed non ignorauit myſterium incarnationis ꝛ exaltationis humanitatis chriſti: ꝛ ſic habuit occaſionem peruerſe appetendi. Unde in hoc cōueniunt oēs doctores q̄ lucifer appetiuit ſummā celſitudinē ꝛ equalitatē que ſub deo pōt eſſe ꝛ intelligi: ſed talis eſt celſitudo quā x̄ps poſſidet in vnitate perſone verbi ſedens in potioribus bonis patris cum imperio totius vniuerſi: ergo appetiuit diabolus ſed hanc non potuit appetere niſi contra volūtatē dei ꝛ deuiando a diuina voluntate q̄ eſt lex eterna: in cuius cōformitate cōſiſtit ois vera iuſtitia: ergo hoc nō potuit facere diabolus ſine peccato: imo dicunt aliqui qō oibus angelis fuit poſita lex qualiter de⁹ ꝑparauerat illam ſedē pro x̄po hoie a verbo perſonal'r aſſumēdo: cui credendum erat imperiū vniuerſi cui deus decernebat ꝛ volebat vt oēs angeli et creature obedirent: ꝛ ſimul cum v̄bo eū adorarent ꝛc. Cui legi lucifer cū ſuis ſeq̄cib⁹ noluit obedire imo ſoliū ꝛ ſedē x̄pi attentauit ꝛ preſumpſit occupare ꝛ vſurpare: ꝛ iō cecidit: angeli aūt ceteri diuie legi ꝛ voluntati obediētes māſerūt i gr̄a ꝯfirmati: ꝛ tūc ex viatoribus facti ſunt cōprehēſores ꝛ bti videntes deū p gloriā. Sed qō lucifer attentauerit vſurpare ſedē x̄po preparatā ſupra totam angelicam

Aug.

Duplex eq̄litas inter res.

Damaſcen⁹.

Q̄ diaboli appetitu.

naturã: probat̃ ꝑ illud Eſa.xiiij.cũ ait. quõ
cecidiſti lucifer q̃ mane oriebaris q̃ dicebas
in corde tuo. In celo aſcendã: ſupra aſtra ce
li: exaltabo ſoliũ meũ: ⁊ in mõte teſti in late
ribus aquilonis. Aſcẽdã ſuꝑ altitudinẽ nu
biũ: ⁊ ſimilis ero altiſſimo ⁊c. Ex quibus ptʒ ꝙ ſu
pra ſedes olim btõrũ creaturarũ ſtatuit con
ſcẽdere uſqꝫ ad equalitatẽ dei vbi nulla eſt
niſi ſedes xp̃i: qua celſitudie ſub deo maior
neq̃t intelligi rõne vnionis poſt quã ſedẽ et
celſitudinẽ ſedet ꝟgo maria rõne mr̃nitatis
ſuꝑ oĩa alia aſtra celi: ⁊ ſuꝑ totã angelicã na
turã: hãc ergo celſitudinẽ putauit diabolus
occupare abſqꝫ meritis ex ſola nobilitate ꝓ
prie nature: qđ fuit oppoſitũ de xp̃o hoĩe q̃
ꝑ humilitatẽ ⁊ laborẽ paſſiõis voluit illã ſe
dẽ adipiſci: qđ vult explicare Paulꝰ ad phi
lip.ij. cũ ait: hoc em̃ ſẽtite ĩ vobis: qđ ⁊ ĩ xp̃o
Ieſu: q̃ cũ in forma dei eſſet: nõ rapinã arbi
tratꝰ eſt ſe eſſe equalẽ deo: ſʒ ſeip̃m exinani
uit: formã ſerui accipiẽs ⁊ habitu inuentus
vt hõ. q.d. ꝙ diabolus in pricipio ꝑ rapinas
ſupra ſuã naturã: ⁊ ꝯ volũtatẽ dei voluit abſ
qꝫ meritis rapere eq̃litatẽ dei ⁊ illã ſedẽ xp̃o
ꝓparatã: ſed oppoſitũ fecit xp̃s vt deꝰ: q̃ cũ
eſſet deꝰ factꝰ eſt hõ: ⁊ ſic ſicut diabolꝰ volu
it temere exaltari: ita vt deꝰ voluit humilia
ri ⁊ fieri hõ: ⁊ inq̃tũ hõ hũiliauit ſemetip̃m

Pctm̃ diaboli ex inuidia.

obediẽs pr̃i uſqꝫ ad mortẽ crucis: ꝓpt qđ deꝰ
pr̃ dedit illi nomẽ qđ eſt ſuꝑ oẽ nomẽ. ſ. Ieſꝰ
ſaluator qđ eſt nomẽ oĩpotentie ⁊ iuſtitie: et
gr̃ie ⁊c. ſicut dictũ eſt pſal. viij. vt ĩ noĩe Ieſu
oẽ genu flectat̃ celeſtiũ terreſtriũ ⁊ inferno
rũ: qꝛ tradidit ipſi imperiũ totiꝰ vniuerſi: qđ
diabolꝰ abſqꝫ meritis ꝯ voluntatẽ dei preſũ
pſerat cũ rapina occupare. Ex ſupradictis
ptʒ ꝙ diabolꝰ illud nõ fecit abſqꝫ inuidia cõ
cepta ꝯ xp̃m poſtq̃ ꝓuiderat illã ſedẽ prepa
ratã ꝓ hoc xp̃o hoĩe futuro: ergo ilico appe
tiuit mortẽ ⁊ annihilationẽ xp̃i: qꝛ preuidit
xp̃m regnaturũ: ⁊ inuidit: ⁊ ſic cõcepit homi
cidiũ: ⁊ appetiuit mortẽ cõtra xp̃m: hoc vo
luit etiã explicare ſaluator Io. viij. qñ dixit
de diabolo ꝙ ab initio ille homicida fuit qꝛ
in ꝟitate nõ ſtetit: qꝛ nõ ſolũ fuit homicida
precipitãdo adã in mortẽ: ſʒ priꝰ fuit homici
da appetendo mortem ⁊ annihilationẽ xp̃i
ne illã celſitudinẽ quã ipſe deſiderabat con
ſcendere ⁊ poſſidere: ⁊ iđ lucifer poſtq̃ fuit
expulſus ⁊ deiectus ilico venit ad tentandũ
⁊ decipiendũ hoĩem putãs impedire myſte
riũ incarnationis: ne xp̃s ſm̃ carnẽ ex adã

Ordo pcti diabolici.

naſciturus illã celſitudinẽ cõſcenderet: ⁊ ne
Adã cũ ſuis poſteris ſedes quas lucifer cũ
ſuis ꝑdiderat poſſideret. Et ſic ptʒ ꝙ diabo
lus ꝓuidit xp̃m regnaturũ in celo: ⁊ inuidit
Q ipſi. ¶ Tenuit ẽ diabolus lucifer talẽ ordi
nẽ in ſuo pctõ. Nã primo ipſe cõſiderauit no
bilitatẽ ſue nature ſuꝑ oẽs alios creaturas

Et ſic amauit ſeipſum cũ ſua delectatione.
⁊ ſic appetiuit imperiũ vniuerſi. Exinde no
uit ſedẽ preparatã ꝓ xp̃o futuro dño totius
vniuerſi: ⁊ tũc ꝑuerſo appetitu cõtra dei vo
luntatẽ appetiuit illã ſedẽ ⁊ celſitudinẽ xp̃i
⁊ exinde ex tali ſuperbia cõcepit odiũ et in
uidiam cõtra chriſtũ. Ultimo vero facta con
iuratione cũ ſuis ſtatuit ⁊ preſumpſit cõſcen
dere ſoliũ xp̃i in cõtemptũ dei: preuidit er
go chriſtũ incarnandũ ⁊ regnaturũ: ⁊ inui
dit ⁊ odiuit eũ. Scđo decreuit ſedẽ eiꝰ uſur
pare cõtra voluntatẽ. Sed tũc Michael obe

Not.

diẽs deo deiecit draconẽ de celo cũ magna
parte ſtellarũ: vt ptʒ Apoca. xij. Et ſic ptʒ qđ
pctm̃ ſuũ fuit cõſũmatũ incipiendo ab amo
re ſui uſqꝫ ad cõtemptũ dei. Michael aũt cũ
ceteris inceperũt ab amore dei uſqꝫ ad cõtẽ
ptũ ſui: vel a cõtemptu ſui uſqꝫ ad amorem
dei: obedientes diuine volũtati. Et ſic man
ſerũt in gr̃a cõfirmati: ⁊ facti ſunt dei ꝑ gr̃ã.
Et ſic ptʒ ꝙ pctm̃ diaboli incepit a ſuꝑbia q̃
eſt initiũ oĩs pcti: ⁊ finiuit in inuidiã ⁊ odiũ:
⁊ etiã homicidiũ ꝯtra chriſtũ. Et ſic eſt dicẽ
dum ꝙ peccatũ diaboli fuit inuidia ꝯcepta
contra xp̃m ex appetitu peruerſe celſitudi
nis cõtra voluntatẽ dei. Ex quo peccato mã
ſerunt tria ſcelera perpetuo in diabolo. Pri

Tria pctã diabolo.

mo qꝛ manſit obſtinatus nõ cognoſcẽs rea
tum ſuum: nec culpã. Scđo mãſit in indele
bili inuidia ⁊ odio cõtra chriſtũ qui reſidet
in illa ſede ⁊ celſitudie. Et ecõtra oẽs hoĩes
q̃ ſucceſſiue poſſidẽt ſedes per humilitatem:
quas ipſi ꝑdiderũt per ſuperbiã ⁊ ingratitu
dinẽ: ⁊ iđ ilico deſcendit ad tentandũ homi
nẽ in paradiſo ⁊ aſſidue tentat hoĩes vt ſint
deo rebelles: ⁊ faciat eos ſibi ſocios eſſe de
natũ. Tertio quia diabolus ſemper manſit
in illo appetitu dominãdi: ⁊ vt adoret̃ ab ho
minibꝰ ex inuidia xp̃i. Et ſic ſemper labora
uit adorari. Et ſic introduxit idolatriã: ⁊ et
deteſtabiles ritus ⁊ ſuperſtitiones in mun
dum: ⁊ ſemper nitit̃ hoĩes deducere ad ar
tes magicas ⁊ ſortilegia ⁊ ſacrilegia nephã
da. Et ſic diabolus quotidie ⁊ iugiter parit
iniquitatẽ quã ĩ illo pctõ cõcepit cõtra xp̃m:
et hoc de peccato diaboli. ¶ Quantũ ergo
ad ſcđm Aug. ſuꝑ illud pſal. lxviij. qđ nõ ra
pui tũc exoluebã: videt̃ dicere ꝙ eodẽ pecca
to peccauit adã ⁊ diabolus volẽdo rapere ⁊
vſurpare diuinitatẽ. Nam diabolus qui an
te voluerat rapere diuinitatẽ quando dixit
ſtatuam ſoliũ meum et aſcendã ſuꝑ aſtra
celi: ⁊ ſimilis ero altiſſimo ⁊c. ille idem pro
pinauit de calice ſuperbie ſue primis paren
tibus: qñ dixit Qua hora comederitis eri
tis ſicut dij ⁊c. Et ſic diabolus in foueam et
in idẽ genus peccati ꝓcurauit precipitare
primos parentes ſuadendo vt preſumerent
rapere diuinitatẽ ſicut ipſe: ⁊ ideo dicit Au

Aug. Not. ſi eodem pctõ peccauerit Adam ⁊ diabolus

guſti. q adā ⁊ eua volentes rapere diuinita tem: amiſerunt felicitatē ⁊c. ſed iſta v̄ba au guſt. ſunt ad bonū ſenſum intelligēda: ſicut ipſe declarat ſe ſup̄ Gen. Nā diabolus toto poſſe conatus eſt deducere ipſos p̄mos pa rentes in pctm̄ ſuū ⁊ in ſacrilegium dicē ⁊ q ſi comederēt: eſſent ſicut dij in equalitate ſ; hoc forſan nō credidit Adā: ſ; comedit vt gereret morē vxori: ⁊ ne diſpliceret ipſi: et ne deſtitueret ſolatio. Et ſic Adā nō voluit directe rapere deitatē ſed indirecte: inq̄tū hoc ſequebat̄ ex verbis diaboli: cui⁹ votū ſe cut⁹ eſt Adā comedēdo cibū p̄hibitū imo in directe fecit deū mendacē ⁊ inuidū: vt dictū eſt pſalmo. xiij. ⁊ iō aliqualr̄ indirecte pctm̄ hois fuit ſile pctō diaboli. Sed fuit magna diſſimilitudo: q2 nō cū tam iniquo p̄poſito ⁊ mala volūtate fuit cōmiſſum: ſ; fuit graue p̄pter inobedientiā ⁊ ingratitudinem ⁊ pro pter effectum: q2 omnes poſteros infecit ⁊c.

j. 2cl. pctm̄ ſynagoge ſimile pctō diaboli.

¶ His habitis ponit̄ prima concluſio .ſ. qd̄ pctm̄ ſynagoge fuit q̄ſi per oia ſile peccato diaboli quo ad obiectū ⁊ inuidiam: ⁊ alia an nexa ⁊ p̄bat̄. Nā pctm̄ diaboli icepit a ſup̄ bia ⁊ preſumptione p̄prie excellētie ⁊ natu re: ⁊ p̄rupit in inuidiā 2ceptā ꝯ xp̄m: ⁊ exin de ſeduxit oēs alios ſeq̄ces ad p̄poſitum ſui cū fraude: ſ; in oibus his peccauit ſynago ga ſcribarū ⁊ phariſeoꝝ ⁊ ſacerdotū: igit̄ p̄ oia fuit ſile. Maior fuit ſuperi⁹ deducta. mi nor p̄bat̄. Nā qn̄ xp̄s dixit iudeis Joā. viij. Si filius vos liberauerit: vere liberi eritis ⁊c. Reſponderāt dicentes: nos ſemen abrae ſumus ⁊ nulli ſeruiuimus vnq̄. Ex quo pa tet q cōtempſerunt gratiam dei preſumen tes ⁊ gloriātes de p̄pria carnali natura pu tātes meritis ⁊ viribus p̄prie nature poſſe liberari: ⁊ ſaluari: ⁊ nullo pctō fuiſſe ſubie ctos: ⁊ ideo r̄ndit xp̄s dicēs: amen dico vo bis q̄ facit pctm̄ ſeruus eſt peccati: ⁊ ſic p;z q peccauerūt ex ſup̄bia. Item ſcd̄o pctm̄ iu deoꝝ fuit ſimile pctō diaboli: quo ad obie ctū ⁊ inuidiā conceptā cōtra xp̄m: qd̄ p;z Jo an. xj. Nam qn̄ viderāt q reſuſcitauerat La zarum: dixerūt. nil facimus: ecce totus mun dus vadit poſt eū: ideo expedit vt vnus hō moriat̄ p̄ populo ⁊c. Et ſic caiphas dexerit inuid.ā quā iam añ 2ceperant cōtra xp̄m ⁊ cōſpirarūt oēs in necē xp̄i. Et hoc imp̄ope rauerat eis xp̄s Joannis. viij. dicēs. vos ex patre diabolo eſtis: ⁊ deſideria eius vultis facere: ille homicida fuit ab initio ⁊c. quaſi diceret ille ab initio deſiderauit me occide re ne regnarē ſuper eū: ⁊ ideo vos tanq̄ mē bra ⁊ filij diaboli vultis complere deſideriū ei⁹ me occidēdo. Et ſic p;z qualr̄ pctm̄ iudeo rū nō ſolū fuit ſimile pctō diaboli: imo fuit idem pctm̄ a diabolo ab initio inceptū ⁊ de ſideratum: et per iudeos tanq̄ per membra ⁊ filios eius conſummatū: q2 cum ⁊ xp̄m iu dei crucifixerunt quē diabolus ab initio oc cidere deſiderauit ne ſuper ip̄m regnaret: ⁊ cui⁹ ſedem aſcendere affectauit: vt dictū eſt. Itē tertio pctm̄ iudeorū fuit ſimile pctō dia boli quo ad mendaciū ⁊ ſacrilegium. Nam ſicut diabolus in veritate nō ſtetit: ſed cum mēdacio ſeduxit ſuos cōplices: ⁊ cū menda cio ſeduxit primos parentes faciendo deū mendacē ⁊ inuidū verba ei⁹ falſo gloſſādo dicens nequaq̄ moriemini: ſcit eñ deus qd̄ qua hora comederitis eritis ſicut dij ſcientes bonū ⁊ malū ⁊c. ita pariter ergo ſcribe ⁊ phari ſei nō ſteterūt in veritate: qn̄ non credide rūt xp̄o qui eſt p̄ma veritas. Et fecerūt deū mēdacē ⁊ lege ⁊ p̄phetas qn̄ negarūt xp̄m: quē de⁹ p̄miſit in lege ⁊ p̄phetis: ⁊ fuerunt mēdaces qn̄ p̄p̄lm ſimplicem deceperunt: ⁊ ad ſui p̄ditiā deduxerunt. Et ſic p;z qualr̄ pctm̄ iudeoꝝ fuit quaſi p̄ oia ſile pctō dia boli q̄ ad culpā ⁊ obiectū et modū: ⁊ iō dixit eis xp̄s: vos ex p̄re diabolo eſtis ⁊c. ¶ Se cūda 2clō. q pctm̄ iudeoꝝ non ſolū eſt ſile ad culpā ſ; etiā quo ad obſtinationē ⁊ mali tiā inueteratā: p̄bat̄. Nā ſicut diabol⁹ poſt pctm̄ ⁊ caſum māſit obſtinat⁹ in eadē inui dia ⁊ malitia ꝯ xp̄m nō cognoſcēs reatū ſuū intm̄ q ſemp̄ deſiderat ip̄m occidere i ſe vel in ſuis fidelib⁹ ⁊ ſemp̄ affectat diuinos ho nores: ⁊ adorari ab hoib⁹. Jō ſemp̄ inducit hoies ad infidelitatē ⁊ artes magicas ⁊ blaſ phemias ⁊ cetera ſcelera vt deū offendāt: ⁊ ne poſſideāt illud regnū celoꝝ p̄ gr̄iā ⁊ hu militatē: qd̄ ipſe p̄didit p̄ ſup̄biā. Ita pariter iudei ſemp̄ manēt in eodē odio ꝯ xp̄m ⁊ fide les ſuos: intm̄ q ſcribe ⁊ pharſiſei nunq̄ vo luerūt cognoſcere reatū ſuū. imo quātomā gis diuulgabatur fama reſurrectionis Jeſu xp̄i ⁊ ei⁹ diuinitatis ⁊ maxime in die pētec. p̄ receptionē ſpūſſancti in ap̄lis: ⁊ p̄ cetera miracula magis occecabant̄ in ſua p̄fidia: ⁊ ⁊ obſtinabant̄ in irā ⁊ odiū ꝯ xp̄m ⁊ ap̄los iō p̄ſequebant̄ eos vt p;z p̄ totū diſcurſū Actuū ap̄loꝝ. Un̄ intm̄ manēt obſtinati in odiū et irā: ⁊ inuidiā 2tra xp̄m qd̄ nō ſolum placet eis. q p̄res eorū occiderint xp̄m: ſed oēs ſui ſucceſſores deſiderāt ipſum occidere. Et q2 ip̄m nō poſſunt habere iō q̄ſi quolibet āno crucifigūt aliquē chriſtianū in memoriā ei⁹ putantes occidere chriſtū in illo chriſtiano: prout pluries compertū eſt in diuerſis par tibus mūdi: ſicut dictū eſt pſalmo. lxvij. Ex quibus p;z qualiter manet eadē iniquitas ⁊ odiū cōtra xp̄m tāq̄ morbus hereditari⁹ in iudeis modernis ſucceſſoribus illoꝝ. Ex quo manifeſte concludit. q pctm̄ iudeoꝝ eſt ſimile pctō diaboli quo ad obſtinationem ⁊ odiū inueteratū cōtra xp̄m et ſuos fideles.

ij. con cluſio pctm̄ iudeorum ſile pctō diabo li q̄ ad ob ſtinatio nē.

Not. Quō iudei ol an no cruci figūt.

iij. cō

¶ Tertia 2clō. q pctm̄ iudeoꝝ eſt ſile pctō cluſi

Tri-plex pena

diaboli quo ad penā: pbat. Nā triplex ē pe-
na.ſ. dāni: ⁊ vmis: ⁊ ignis. Pena dāni ei⁹ eſt
q̄ ꝑdidit locū ⁊ btitudinē naturalē: quā in
illo ſtatu vie poſſidebat: ⁊ btitudinē gr̄e ipſi
ſupnaturalē quā fuiſſet adept⁹ ſi ſtetiſſet ⁊
paruiſſet: quā btitudinē poſſidēt āgeli boni.
Pena aūt vmis eos magis affligēs ē qn̄ vi-
dēt hoīes iuſtos inferiores in natura poſſi-
dere p grāz ⁊ hūilitatē q ipi ꝑdiderūt p ſup
biā. Pena aūt ignis eoꝝ ē ille ignis iferni q
ꝑat⁹ ē diabolo ⁊ āgelis ei⁹. Mat.xxv. Talis
ergo fuit ⁊ ē pena triplex iudeoꝝ ex illo pec
cato. Nā pmo ꝑdiderūt ciuitatē ⁊ locū ⁊ ſa-
cerdotiū exules ⁊ diſpſi ⁊ captiui p mūdū: ⁊
nō ſolu ꝑdiderūt iſta bona tpalia: ſed etiam
bona ſpūalia ⁊ celeſtē beatitudinē quā fuiſ
ſent cōſecuti ſi xp̄o paruiſſent ⁊ crediſſent.

Tri-plex pena iudeorum ex peccato.

Scdo patiunt penā vmis: vn̄ vidēt q ipſis
reprobatis ⁊ abdicatis pplⁿs gētilis ad xp̄m
cōuerſus poſſidet gratiā ⁊ gloriā quā ipſi ꝑ-
diderunt: ⁊ hoc eſt qđ magis eos affligit: q
vidēt q xp̄iani cōuerſi ex pplo gētili adorant
⁊ colūt deū Abraā. ⁊ Iſaac ⁊ Jacob: ⁊ nomi
nant noīe iſrl̄ ⁊ ſemē abrae ⁊c. Tertia eſt pe
na ignis quā iudei patiunt ſimul cū diabo-
lo ⁊ angelis eius: put dixit eis chriſt⁹. Matt.
viij. q multi venīēt ab oriēte ⁊ occidēte: ⁊ re
cūbēt cū Abraā Iſaac ⁊ Jacob i regno celo-
rū. Filij aūt regni eÿcient foras: ⁊ mittent
i tenebras exteriores ⁊ i caminū ignis Mat
xiij. in q̄b⁹ verbis xp̄s explicat triplicē pe-
nā illi⁹ pplⁱ: ſcʒ dāni: ⁊ vermis ⁊ ignis. Ex q̄
ptʒ q peccatum iudeoꝝ eſt ſimile peccato
diaboli q̄ ad culpā ⁊ penā. ¶ Quarta cōclu
ſio. q peccatū iudeoꝝ fuit ſimile pctō Ade
quātū ad trāſlationē in poſteros ⁊ ſucceſſo-
res. pbat. Nā ſicut adā peccando obligauit
ſe ⁊ poſteros ſuos ad mortē corpis ⁊ aīe: et
ꝑdidit originalem iuſtitiā cū ſuis pmiſſis p
ſe ⁊ ſuis: ⁊ p generationē carnalē trāſmiſit
culpā in poſteros cuʒ ſuo onere: vt dictū eſt
pſalmo.xiij. ⁊ .xiv. ita pariter iudei crucifigē
tes chriſtū qn̄ dixerunt: ſanguis eius ſuper
nos ⁊ ſuper filios noſtros: obligauerūt ſe ⁊
oēs poſteros ſuos ad culpā ⁊ penā illi⁹ pec-
cati: qđ manifeſte videm⁹ eē factū q̄ ad pe-
nas tpales in q̄b⁹ iugiter laborabāt ⁊ affli-
gunt: put dictū eſt: ⁊ etiā quo ad penas ſpi-
rituales: q in eadē obſtinatione ⁊ cecitate
perſeuerant: ⁊ in eadē pena dāni ⁊ vermis
in preſenti ⁊ ignis in futuro: niſi cōuertant.

Quarta cōclo. Peccatuʒ iudeorum fuit ſimile pctō Ade.

Ex quib⁹ ptʒ q iudei moderni duplici pctō
et pene et ſeruituti ſunt ſubditi et obnoxij.
Pmo pctō ipſi⁹ Ade cū oībus ſuis penis et
dānis: poſtq̄ p xp̄m noluūt liberari. Secūdo
ſubiiciunt peccato ſuorū progenitorum qui
xp̄m crucifixerūt: ⁊ hoc cū omnibus male-
dictionib⁹ ſcriptis pſalmo.xxxvij. ⁊ .lxviij. ⁊
cviij. Et ſic pctm̄ iudeorū incidit peccatum

Iudei moderni pctō dupli ci ob noxij ſunt. Not.

diaboli: ⁊ pctm̄ ipſi⁹ Ade: ex q̄ noluūt libera-
ri: ſʒ addiderūt homicidiū xp̄i ſup illud ⁊ vl
tra hoc addūt obſtinationē ⁊ ꝓteruitatē ⁊ ſic
eſt grauiſſimū. ¶ Quinta cōclo. q pctm̄ iudeo
rū eſt diſſimile pctō diaboli quātū ad remiſ
ſionē. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt notādū q dia
bol⁹ fuit viator a pmo inſtāti creatiōis vſq
ad ſuā electionē ⁊ cā ſuā: ⁊ electio ei⁹ fuit ter
min⁹ ei⁹ vie: ⁊ ſic ē dicēdū q peccauit in ter
mino: ⁊ p ꝯns exinde poſt caſuʒ ſuū mānit ir
remiſſibile carens loco ⁊ ſpacio penitendi.
Sec⁹ fuit de hoīe: q ſemp fuit viator in illo
paradiſo: et manſit viator poſt lapſum vſq ad
mortē: et ſic nō peccauit in termino ſʒ in via
cui⁹ ſpaciū penitēdi nō terminat niſi p mor
tē: ⁊ iō peccatū hoīs fuit remiſſibile: et pec-
catū diaboli irremiſſibile: ita pariter eſt di-
cēdū de pctō iudeorū. Nā lʒ tota ſynagoga
in cōi non conuertat vſq ad veſperā mundi
put dictum eſt: tamen quilibet iudeus ē via
tor vſq ad mortem ſuam: in quo ſpacio pōt
cōuerti ⁊ baptizari et effici mēbrū xp̄i. vnde
Actu.ij. dicit beatus Petrus iudeis crucifi-
xorib⁹: pniam agite ⁊ baptizetur vnuſquiſq
veſtrū in noīe Jeſu xp̄i in remiſſionē pecca-
torū veſtrorum ⁊c. Et baptizati ſunt illa die
tria milia. et poſtea multo plures. Ex quib⁹
ptʒ q pctm̄ iudeorū remiſſibile eſt pticulari-
ter vnicuiq per baptiſmum ⁊ pniāʒ vſq ad
mortem. Tota ergo ſententia huius pſalmi
eſt q xp̄s fili⁹ dei cū ab eterno eſſet deus ve
nit in mundū: ⁊ factus eſt homo: vt ex hoīb⁹
deos faceret per gratiā ⁊ pticipationē: ⁊ ex
filijs adā carnalibus ⁊ pctōrib⁹ ⁊ ſeruis fa-
ceret filios dei adoptiuos ⁊ libertinos ⁊ im-
mortales ⁊ ſpūales. Sʒ iudei noluerūt xp̄m
intelligere: nec lumē ei⁹ recipere: ſed i pri-
mo pctō ipſi⁹ adā tanq̄ hoīes carnales mā
nere. Et ſupra pctm̄ ipſius ade addiderunt
homicidiū iniuſtū xp̄m occidēdo. Et ſic fa-
cti ſunt filij diaboli ⁊ mēbra ei⁹ adimplēdo
deſideriū antiquum diaboli: q homicidum
xp̄i qđ ab initio diabolus deſiderauit: iudei
de facto adimpleuerūt ⁊ cōſumauerūt. Et pu
niti ſūt pena hoīs ⁊ diaboli. Naʒ mortui ſūt
duplici morte: ſcʒ corpis ⁊ aīe ſm ſententiā
datā in adā. Et puniti ſūt pena diaboli tāq̄
filij ⁊ mēbra eius: q ceciderunt a bono tem
porali pſenti: ⁊ a celeſti futuro ipſi pmiſſo.
Et pplⁿs gētilis ſucceſſit in ei⁹ hereditatē p
gratiā ⁊ gloriā xp̄m recipiēdo. Vn̄ ſicut ſy-
nagoga cecidit ab oībus ſupradictis bonis
pſentib⁹ ⁊ futuris: ⁊ incidit in oīa mala: [illegible]
ita gētilitas p fidē ſurrexit ab oībus malis
in quib⁹ erat: ⁊ ſucceſſit in bonis a quibus
cecidit diabolus ⁊ ſynagoga: q gentilitas
facta eſt hereditas dei p fidē: ⁊ cōſecuta ē ce
leſtē hereditatē p gloriā. Et in hoc conſiſtit
tota ſententia ⁊ intelligentia huius pſalmi.

Quinta cōclo. Peccatuʒ iudeorum ē diſſimile pctō diaboli q̄tuʒ ad remiſſionē.

cōclo xp̄i.

de.p. Deus quis ſimilis erit tibi: ne ta
d.ſ.ſ. ceas neq; compeſcaris deus.
econ: ¶ Titulus pſal. cantici aſaph ꝑ hoc q̄d dr pſal.
tra cantici oſtendit q̄d cantabatur voce magna ſimul
rio. cū inſtrumēto muſico: ꝑ hoc aūt q dicit ipſi
aſaph: oſtenditur q dirigitur toti eccleſie q̄
petit vltionē de perſecutoribus ſuis. Ad cu-
ius intellectū eſt notandum q̄d dd qui ſemꝑ
optauit ſcire diſcurſum illius ppl'i et templi
q̄d preceperat edificandū per ſalomonem ⁊
totius regni ⁊ ciuitatis hieruſalē: quā ipſe
ampliauit: preuidit in ſpū qualr ille popul'
erat multipliciter affligēdus a chaldeis ⁊ fi-
nitimis ꝓpter pctā ei'. Et maxime preuidit
obſeſſionē ⁊ vaſtationē futurā. Primo per ſal-
Figu manaſar ⁊ ſennacherib: captiuitatem ⁊ de-
ra ꝑ ſtructionē ꝑ nabuchodonoſor ⁊ vaſtationē
ſecu: per antiochū. Et p̄uidit etiā coꝝ a.alec pu
tionis nitiones In quib' vaſtationib ɩɜ p̄uidit in
eccle duplici ſpiritu ꝑſecutionē ⁊ vaſtationem ec-
ſie. cleſie faciē iā ꝑ machometū ⁊ antichriſtuz.
Un preuidit in ſpiritu q̄d ſicut iſte nationes
Arabū ſcz agareni ⁊ iſmaelite ⁊ amalechite
⁊ moabite ⁊ amonite ⁊c. ſemꝑ infeſtarunt et
vexarūt illā hieruſalem ⁊ terrā iſrael terrenam
ita poſtea recipiētes ſectā machometicā de-
bebāt infeſtare ⁊ vexare ⁊ vaſtare ierl'z hie-
ruſalē ſpūalem. ſ. eccleſiā chriſti. Unde ſicut
eccl'ia xpi fuit ichoata i illa hierl'm terrena
⁊ exinde deriuata ⁊ diffuſa ꝑ totum orbē ꝓ-
pter q̄d dr vera hierl'z ⁊ iſraelitica pariter il-
la maledicta ſecta machometi fuit ichoata
in arabia: ⁊ exinde deriuata: ⁊ diffuſa q̄ſi ꝑ
totū orbē ad affligendā eccleſiā nr̄is deme-
ritis exigentibus: quā ſectā receperunt oēs
turche ⁊ magna ps tartaroꝝ: qui ſimul cuz
arabibus modo perſequunt eccleſiā. Unde
ille prime ꝑſecutiones fuerunt figure hui'
perſecutiōis eccleſie que modo fit per ſara-
cenos. Et ſic etiā preuidit punitionē tpalem
⁊ eternā eorum. Et ideo dauid propter has
ꝑſecutiones eccleſie principaliter fecit hūc
pſalmum. in quo duo facit. Nam primo per
modū querele explicat ⁊ p̄dicit deſtructio-
nez eccleſie faciēdā per machometū ⁊ ſuos.
Scdo petit vltionē in vindictaz: ibi. fac illis
ſicut madiā. ¶ Quantū autē ad primum eſt
notandum q anno dn̄i ſexcenteſimo vigeſi
mo iperante Cōſtātino filio heraclij ormiſ-
da rex perſarū filius choſdroe chriſtian' re
bellauit cōtra Cōſtantinū predictū ⁊ cōtra
totuz imperiū romanorum. Tūc imperator
Cōſtantinus miſit capitaneos ⁊ duces ſuos
⁊ contra q̄ regē ꝑſarū: ⁊ poſuit conductores
in Damaſco ⁊ antiochia cū copia pecunia-
rū qui conducerēt milites ⁊ armigeros cō-
tra perſas: tunc venerūt multe nationes de
arabia: ſcz idumei ⁊ ſaraceni et iſmaelite.
Et multe alie natiōes arabū q̄ vagabant ꝑ
arabiā ⁊ ſyriā ⁊ egyptū furto raptoq; viuen
tes. Iſti aūt venerūt Damaſcū vt coducerē-
tur ⁊ ſtipēdiū Romanoꝝ acciperēt: q̄b' ꝯdu
ctores romanoꝝ ⁊ grecorū rñderūt q aurū
romanoꝝ nō erat dādū canib' ⁊ ſerui: q̄ iſ
arabes erāt: ſz liberis ⁊ nobilib' grecorū ⁊
latinoꝝ: tunc arabes idignati receſſerunt a
Damaſco: ⁊ nūciatū fuit hoc v̄bū oīb' natiōib'
⁊ ſocietatib' arabū q̄ oēs ꝯgregati in finib'
ſyrie ⁊ iuxta iordanē iceperūt rebellare ꝯ ro
manos: ⁊ fines Romanoꝝ vaſtare ⁊ ſubiuga
re. Et vt hoc facili' poſſent adimplere: ele-
gerūt in ꝓncipē machometū virū callidū et
malitioſum ⁊ imp.ū. Et ſic receperūt oēs ter
ras q̄s Romani in arabia petrea poſſidebāt
Et inuaſerūt ſyriā. Et receperūt Damaſcuz
metropolim oīz ciuitatū ſyrie. Et pc.ſſ.rūt
ꝑ ſyriā ⁊ egyptū vaſtādo et ſubijciēdo ciuita
tes iperij romanorū. Accidit eodez tpe q in
arabia ⁊ ſyria ⁊ egypto laborabāt multe ſe- Not.
cte hereticoꝝ: maxime ſecta neſtorij q̄ ponit de
in xp̄o duas ꝑſonas per ſe diuiſas: dicit enī ma
q̄d deus habitat in xp̄o nō ꝑſonaliter vnit' cho
ſed tanq̄ in viro ꝑfecto. Laborabat etiaz ſe meto
cta Beryli b.ſtrance ciuitatis arabie epiſ-
copi: q̄ dicebat xp̄m ex ipū dei eſſe genituz
tū totaliter incepiſſe a Maria matre eius: ⁊
eſſe purū hominē: niſi inquantum paterna
deitas habitabat in eo. Laborabat etiam
tūc tēporis iacobitarum ſecta q̄ ponūt vnaz
naturā in xp̄o. Et ſimul baptizant ⁊ circūci
dunt. Laborabāt etiā ibi tunc temporis ſe-
cta manicheorū q̄ dicūt xp̄m mortuum non
fuiſſe niſi ex quadā apparentia. Scd̄ qr pa-
pa Romanus ſimul cum patriarcha Grego
rio excōmunicauerat predictas ſectas: et qr
p̄dicte ſecte receſſerant a latinis ⁊ grecis: iō
adheſerūt libenter arabibus ⁊ ſaracenis vt
eos defenderent ab imperio ⁊ papa Roma-
no. Et ſic in breui ſaraceni occuparūt hieru
ſalē ⁊ totā ſyriam et oēs tres arabias. ⁊ egy
ptū: inquātū heretici dabāt eis introitū per
oēs ciuitates ꝯ catholicos. Et ſic factus eſt
fortis exercitus ſaracenoꝝ: tūc machomet'
excogitauit qualiter poſſet retrahere ara-
bes ſuos a ritu ⁊ cultu Romano ⁊ catholi-
coꝝ. Un̄ excogitauit nouū modū colēdi deū
Et dixi q̄d de' reuelauerat ſibi moduz quo
deus debebat adorari et coli. Et edificauit
templū in damaſco q̄d meſquitā vocant. Et
ibi docuit oēs ſui exercitus adorare. Et pre-
cepit meſquitas edificari ꝑ totā arabiaz: et
remoueri cruces ab eccleſijs et oratorijs: et
auferri calices ⁊ cetera vaſa argentea ⁊ au-
rea: ⁊ cetera iocalia eccl'iarū: ⁊ exide proceſſit
ꝯ perſas. Et occupauit totū regnū perſaruz
⁊ totā meſopotamiā ⁊ chaldeā. Machome-
to autem mortuo eius exercitus fuit diui-

ſuo in tres partes. Nã abdalla motalif cum
magno exercitu venit verſus occidentẽ ⁊ oc
cupauit totã affricã ⁊ ẽt hiſpaniã deſtruen
do ⁊ vaſtãdo oẽs eccl'ias. Et oẽs ſubiectos
cogebat ſeruare ſectã machometi: q̃ q̃dẽ ſe
cta fuit cõpoſita ꝑ ſergiũ q̃ erat de ſecta ne
ſtorꝫ: et ꝑ alios duodecim: q̃ ex q̃tuor ſectis
ſcꝫ ex ſecta neſtorũ ⁊ berylli ⁊ manichei ⁊ ia
cobi alcoranũ ſuũ cõpoſuerũt. Et hic dicunt
xp̃m eſſe filiũ dei genitũ ex ip̃o deo: ſ; hoīem ⁊
nõ deũ. Et q̃ in die paſſiõis nõ fuit ipſe mor
tuus: ſ; de medio iudeorũ raptꝰ eſt in celũ.
Et q̃ aliꝰ ſimilis ip̃i fuit captus ꝑ iudeos et
crucifixus. Et ſic etiã vt placerent iacobitis
circũcidi. Et hãc ſectam
ꝓceperũt ſaraceni:
ſaraceni cogũt obſeruaſ oẽs ſibi ſubiectos.
Vñ ſicut multi ex quatuor ſupradictis ſectis
adheſerũt Machometo: ita cõpoſitores al
coranũ q̃ erãt de ſupradictis ſectis: vnuſq̃ſq;
poſuit aliq̃d de ſua ſecta. Et appꝰit illa be
ſtia multiformis ⁊ diuerſis ⁊ ſectis depicta co
loribꝰ: quã beſtiã Daniel pardũ appellat ca
pitulo ſeptimo vt dictum eſt ꝑo ſeptuageſimo
tertio. Sꝫ q: iacobite ⁊ neſtorite liberẽ ⁊ ſp̃õ
te ſe ſaracenis ſubiecerũt: ⁊ eis introitũ ꝑ ci
uitates ꝓbuerũt: ĩõ ſaraceni ꝑmiſerũt eos li
bere viuere in ſuis ſectis et libertatibꝰ vſq;
ad p̃ſentẽ diẽ ꝑ totã egyptũ ⁊ ſyriã: et meſo
potamiã ⁊ armeniã ⁊ ꝑſiã: ⁊ mediã: vbi repe
riunt in magno numero tã Neſtorite quam
Jacobite. Ex alia aũt pte exercitꝰ ſaraceno
rũ cõſtituit ducẽ Jomar generũ machome
ti: q̃ cepit oẽs puĩcias orientales vſq; ad in
dũ. Et ſic oẽs ſubiectos coegit ſeruare ſectã
machometi. Et deſtruxit oẽs eccl'ias catho
licorũ: vel ex eis meſquitas fecit. Poſtea an
no dñi Milleſimo ſexageſimo tertio venerũt
turche ⁊ receperunt ſectã machometicã. Et
ſic ſub illo noĩe occuparunt oẽm armeniã: ⁊
aſiã minorẽ: ⁊ totã greciã. Anno dñi Milleſi
mo ducẽteſimo duodecio ſurrexerũt tartari:
⁊ ſubiecerũt ſibi oẽs Jndias: et totã ſcythiã
vſq; ad thanaim ⁊ boryſthenẽ ⁊ ad fines ru
tenie: quorũ tartarorũ maior pars ſuſcepit
ſectã machometicã. Ex quo ptꝫ q̃ iſta male
dicta ſecta que incepit in arabia ꝑ idumeos
⁊ iſmaelitas ⁊ agarenos ⁊ amonitas ⁊ ama
lechitas ⁊ ceteros arabes deſtruxit ⁊ vaſta
uit q̃ſi totã religionẽ xp̃ianã: ⁊ eccl'iã catho
licã vſq; ad p̃ſentẽ diẽ. Et hoc eſt qd intẽdit
Arg. dicere dauid in hoc p̃s. vñ dicit O xp̃e deꝰ ⁊
d pe. hõ: q̃ ſimilis erit tibi in potẽtia et virtute? q:
di.ſi. nõ ſolummõ eris hõ: ſed etiã deus ⁊ cogno
c.p̃n ſcet oĩpotẽtia tua cũ veneris ad puniendos
cipiũ inimicos tuos: ſcꝫ machometũ et antixp̃m.
10.q. Quoniã ecce inimici tui ſonuerũt:
ſ.nul ⁊ qui oderunt te extulerunt caput.
li on: Super populum tuũ malignauerũt cõſi

liũ: ⁊ cogitauerũt aduerſꝰ ſctõs tuos. vj.q.
Dixerũt venite et diſꝑdamꝰ eos de ſ.ſunt
gẽte: ⁊ nõ memoretur nomẽ iſrl' vltra: pluri
Qm̃ cogitauerũt vnanimiter: ſimul mi.
aduerſum te teſtamentũ diſpoſuerũt ta
bernaculum idumeorũ ⁊ iſmaelite.
Moab ⁊ agareni Gebal ⁊ amon et
amalech: alienigene cum habitan
tibus Tyrum.
Etenim aſſur venit cum illis: facti
ſunt in adiutorium filijs Loth.

¶ Qm̃ ecce inimici tui ſcꝫ machometꝰ ⁊ an
tixp̃s extulerũt caput ⁊ ſuperbiã: ꝓſperati
ſunt ⁊ multiplicati. Et extulerũt regnũ ſuũ
⁊ dñiũ ſuꝑ totũ orbẽ: ⁊ malignauerũt idest
malignũ cõſiliũ fecerũt ſuper ppl'ꝫ tuũ ꝓpter
nũ. Et cogitauerũt cõſiliũ malũ aduerſꝰ ſan
ctos tuos xp̃ianos. Vñ iſti inimici tui delibe
rauerũt: ⁊ dixerũt: venite: ⁊ diſꝑdamꝰ eos. ſ.
xp̃ianos de gẽte. Et nomẽ iſrael ſcꝫ xp̃ianita
tis que ꝑ iſrael intelligit: nõ memoret vltra:
ſꝫ deſtruat tota religio xp̃iana. Vñ dicit ini
mici tui extulerũt caput: q: idumei ⁊ iſmaeli
te ⁊ ceteri arabes infra notati: extulerũt ca
put: q: machometũ ⁊ turchã ⁊ etiã tartarũ
⁊ antixp̃m in principem ⁊ p̃latũ exaltauerũt
⁊ cõſtituerũt. Et ſic ſuꝑ ppl'm xp̃ianũ ma
lignauerũt: vt ex diuerſis ſectis et hereſibꝰ
ſectã machometicã cõficerẽt. Et hoc eſt cõſi
liũ malũ ⁊ falſum qd aduerſus ſctõs tuos
cogitauerũt: imania tormẽta eis inferẽdo: ⁊
diuerſis penis eos afficiẽdo. Hoc dicit: q: ſa
raceni multa milia ſctõrũ monachorũ ⁊ he
remitarũ ⁊ ſacerdotũ i egypto meſopotamia
⁊ ſyria martyrio coronauerũt. Vñ dr̃ antixp̃s
⁊ machometꝰ: venite diſꝑdamus fideles de
gente. i. de mũdo ⁊ iſrl' ſcꝫ eccleſia catholica
vltra nõ nominetur: ſꝫ totaliter extinguat et
eradicet. Quoniam oẽs iſti infraſcripti. ſ. ta
bernacula idumeorũ ⁊ iſmaelite ⁊ moabite
⁊ amonite diſpoſuerũt ⁊ moti ſunt ad vaſtan
dum teſtamentũ dei ⁊ totam eccleſiam. Vn
de eſt notandum q̃ oẽs iſte nationes hic no
minate habitabant in arabia: ⁊ congregate
ſunt cũ machometo ad vaſtandũ eccleſiã in
principio illiꝰ ſecte. Et ſic ſubiecerũt maiorẽ Not.
partẽ mũdi quibꝰ adheſerunt tartari et tur
che. Vñ nota q̃ idumei habitabãt vltra ior
danẽ in principio arabie petree: ⁊ iſti cõtinue
habitabãt in tabernaculis ⁊ tẽtorijs: qm̃ de
ſcẽderũt ab edom fratre Jacob: qui vagaba
tur cũ tẽtorijs cũ ſuis gregibus ⁊ armentis.
Jſmaelite ſunt filij iſmaelis filij Abraam de
ancilla agar: et Moab ſunt filij loth nepotis
abrae a quibꝰ denominant moabite ⁊ amõi

teriores isti habitabant i arabia petrea. Agare ni sunt et filii ipsius agar: et oes isti tam ismaelite qz agareni habitabant i arabia: qui postea nola ti sunt saraceni occupantes ibi nomen ipsius Sarere: cum sint filii agar ancille: gebal: et ama lech pariter habitabant in arabia prope terram promissionis. Item alienigene sunt philistei qui erant iuxta terram promissionis. Et habitantes tyrum pari ter sunt congregati cum machometo. Item syri si ue assyrii adheserunt cum machometo: ideo poni tur hic principales. Et ideo dr qz venerunt in adiutorium filiis Loth idest Amonitis et moa bitis. Unde licz oes isti notati denominent a no bus priorum q inhabitarunt arabiam: scz ismael edon et Moab rc. tamen tpe machometi oes erant xpiani. licz laborarent in diuersis heresibus et se ctis: et indignati propter supradictam contumeliam eis dictam: qz vocati sunt canes a conductoribus grecorum et latinorum: ideo rebellauerunt et machome to et eius secte adheserunt. Et ideo ponuntur primi per secutores ecclesie in hoc psal. Unde habuit ortum illa secta: et a quibus est propagata per totum orbem.

Judi. vij. et v. ca. Fac illis sicut madian et sisare: sicut iabin in torrente cyson.

Disperierunt in endor: facti sunt vt stercus terre.

Judi v. et vij. Pone principes eorum sicut oreb et zeb: et zebee et Salmana.

¶ In hac scda pte propheta iplorat diuinam vin dictam petens vltionem de supradictis persecuto ribus ecclesie dicens. O dne iesu fac illis. i. oibus machometanis: qui vastauerunt ecclesiam tuam: si cut fecisti madiam et sisare i torrente cyson. Qua si dicat: fac vt pplus xpianus superet eos sicut barach debellauit Sisaram ducem Jabim prope torrentem cyson: quem sisaram Jahel interfecit in ten torio: vt ptz Judicum. iiij. qui quidem inimici dispe rierunt i endor. s. in illo loco prope cyson. Et fa cti sunt vt stercus terre: qz cadauera eorum pu trida traxit torrens cyson. Et manserunt insepul ta putrida vt stercus terre. Judicum. v. Et fac etiam vt pplus xpianus superet eos sicut gedeon vicit madianitas: quorum principes fuerunt oreb: et zeb: et zebee et salmana qui fuerunt capti: et eorum capi ta iscissa et gedeoni oblata vt pz Judi. septio.

rcv. d. ca. ecce. Et. r. iiij. q. j. ca. vis ... iiij. de j. ca. hos mi. f. econ tra de ... d. ij. c. Qui principes eorum: qui dixerunt: he reditate possideamus sanctuarium dei.

Deus meus pone illos vt rotam: et sicut stipulam ante faciem venti.

Sicut ignis qui comburit syluam: et sicut flamma comburens montes.

Ita persequeris illos in tempestate tua: et in ira tua turbabis eos.

Imple facies eorum ignominia: et querent nomen tuum domine. accer serbit.

Erubescant et conturbentur in seculum seculi: et confundantur et pereant.

Et cognoscant qz nomen tibi domi nus: tu solus altissimus in oi terra.

¶ O xpe deus pone oes principes eorum: scz ma chometanorum scz arabes et turchos: et tarta ros qui sunt principales nationes in illa secta: qui dixerunt: possideamus sanctuarium idest to tam ecclesiam dei hereditate idest qui statuerunt subiicere sibi totam xpianam religionem: pone er go eos vt rotam. que quidem rota non est stabilis sz ... cadit et fit infima rotando: ita isti ... a ptate et dnio. Et pone eos sicut stipu lam ... faciem venti: idest qz ventus et ... furo ris tui ppellat eos: et remoueat a dnio. Et si cut ignis comburens syluas. Et sicut flam ma comburens montes: ita tu persequeris il los in tempestate sententie tue. Et conturbabis eos in ira tua. Unde nota qz propter ista supradi cta dnt multi qz secta machometica dz peri re an aduentum antixpi: et diuidi i tres partes. Quarum due debent se mutuo gladio interime re et delere. Tertio aut videns confusionem eo rum et cognoscens veritatem se debet xpiane fidei subiicere. Et ideo sequitur: imple facies eorum ignominia. Et sic confusi querent nomen tuum idest fidem tuam recipient. Sed alie due partes erubescant et conturbentur in seculum seculi inter se. Et confundantur et pereant se adinuicem occidentes vt cognoscant tunc qz dns est tibi nomen. Item qz tu es deus omnipotens Et qz tu es deus altissi mus super omnem terram. Totum etiam hoc supra dictum et prefata sententia pot intelligi de ip so antixpo et eius sequacibus. quem dns inter ficiet spu oris sui. ij. ad Thessalonicenses. ij. quem videntes sequaces sui manebunt confusi: et erubescent et confundent pre nimia confusione: quo rum aliqua pars queret nomen dni maxime judei. Et sic couertentur ad dominum in fine seculi: quia cognoscent qd Jesus xpus est verus messias: et verus deus et dns et altissimus super oes creaturas. Ceteri aut obstinati peribunt in flamma ignis: et per ceteras quindecim tri bulationes memoratas per doctores in fine se culi. Sz maxie iudei et ceteri infideles erube scent et conturbabuntur et confundentur cum videbunt Jesum xpm venientem ad iudicium cum potestate magna et maiestate: qz tunc cognoscent ipsum esse ve rum deum et dnm et messiam in lege promissum et habentem oem potestatem in celo et in terra et in inferno. Et sic peribunt qn dicet eis. Ite male dicti in ignem eternum. Ex quibus patet qz iste psalmus pot prophetice et literaliter exponi de persecutionibus ppli iudaici ante aduentum

secta ma chome tis ca pe fide.

xpi:ſ3 meli⁹ ⁊ magis ꝓprie de vaſtatiõe ec-cleſie facta p machometũ ⁊ ſeq̃ces ei⁹:⁊ ẽt p antixp̃m. Sꝫ ẽt põt moralr̃ exp ni de q̃cũq ꝑſecutione eccl'ie ⁊ cuiuſl3 viri iuſti facta p diabolũ:⁊ ei⁹ mẽbra:q̃ intelligũt̃ p illa noĩa p nat ões ſupra memoratas. Nã idumea in ꝑp̃tat̃ ſanguinea. ⁊ iſmael obediẽs mũdo. moab ſine lege Agareni aduene. Gebal val lis vana. Amõ ppl's turbid⁹. Amalech aua-rus. Alienigene ꝯ legẽ xp̃i. Tyri ãguſtiãtes ſiue tribulãtes. Aſſur dep̃mẽs ⁊ ðlat⁹ Loth declinãs ⁊ apaſtata. Per oẽs iſtos itelligũt̃ ꝑſecutores iuſtoꝝ ⁊ fautores antixp̃i. Nam antixp̃o adherebũt ſanguinarij ⁊ hõicide ⁊ obediẽtes mundo ⁊ pctõ ⁊ hoĩes ſine lege:⁊ aduene. i. Gog ⁊ Magog ꝯcupidi ⁊ vani ⁊ hy pocrite ⁊ ſimulati ⁊ raptores ⁊ inimici legis xp̃i ⁊ crudeles:⁊ ſupbi elati ⁊ apoſtate a fi-de xp̃i pp lucrũ ⁊ voluptates:⁊ oẽs iſti ſemp fuer̃t ꝑſecutores iuſtoꝝ:⁊ oẽs tales adheſe-rũt Machometo ⁊ obſeruãt ei⁹ ſectã:⁊ adhe rebunt antixp̃o. Et de omnib⁹ his ꝯditioni-bus hoĩꝫ ꝯquerit̃ eccl'ia:eo qd ab eis ꝯtinue affligit̃:⁊ eſt affligẽda vſq ad antichriſtum.

Quam dilecta tabernacula tua dñe ṽtutũ:ꝯcupiſcit ⁊ deficit anima mea in atria domini.

Cor meum ⁊ caro mea exultauerũt in deum viuum.

¶ Titul⁹ ad victoriã ſiue in finẽ p torculari bus filijs chore pſalmũ. p hoc qd ð: ad victo-riã ſiue in finẽ oñdit̃ qðiſte pſalm⁹ cantabat̃ cũ toto conatu a filijs chore i pe torculariũ: ſcꝫ mẽſe ſeptẽbri. ¶ Ad cui⁹ intelligẽtiaꝫ eſt p̃notãdũ:vt ſupra dictũ ẽ pſal. lxxx. q̃ q̃tuor feſta p̃cepit de⁹ celebrare in mẽſe ſeptẽbri: ſcꝫ feſtũ neomenie qd lꝫ i p̃ncipio cuiuſlibet mẽſis celebraret̃ p diuina gubernatione:tñ in illo mẽſe maxie celebrabat̃ p collectione vindemiaꝝ ⁊ olm fructuũ. Scdm feſtũ erat feſtũ tubarũ pro ſacrificio ipſi⁹ Iſaac. Ter-tiũ feſtũ ꝓpiciationis:eo q̃ deus ꝓpiciatus fuerat eis poſt cõflationẽ vituli. Quartũ fe-ſtũ fuit tabernaculorũ in memoriã illoꝝ. xl. annoꝝ q̃bus habitabant in tabernaculis p deſertũ:ſꝫ hoc feſtũ nõ celebrarũt niſi poſt-q̃ iã quieuerũt in domib⁹ ſuis in terra pro-miſſionis:⁊ fixerũt tabernaculũ in ſilo:⁊ idõ tñc feſtũ dicebat̃ feſtũ quietis:inquantũ fi nierãt ſuã peregrinationẽ:ſꝫ ſꝫ iſta q̃tuor fe-ſta de⁹ p̃ceperit in memoriã illoꝝ myſterio-rũ:tñ q2 illa myſteria nõ erãt gr̃a ſui:ſꝫ gr̃a magnorũ myſterioꝝ in nouo te. qd q̃deꝫ te. eſt finis totius legis ve. ideo querenda ſunt myſteria figurata per ſupradictas figuras. ¶ Ad cuius intelligentiam eſt notandũ ƒm Augu. de catezizandis rudibus q̃ lex vetus ſiue te. vet⁹ nil aliud ẽ niſi occultatio noui te ſtamẽti:⁊ nouũ teſtm̃ nil aliud ẽ niſi manife ſtatio vete. Et ſic totũ teſta. ve. ſe habebat vt ager frugũ:aut vinea:aut ꝑegrinatio. Lex aũt euãgelica ſe habet vt area in q̃ teruntur fruges:⁊ collit̃ granũ in horreũ:⁊ ſepatur a paleis cerimoniarũ:vt dicebat Ioãnes bap-tiſta de xp̃o:cui⁹ vẽtilab: ũ in manu eius:⁊ purgabit areã ſuã:⁊ ꝯgregabit granũ i hor-reũ ſuũ:paleas aũt ꝯburet igni inextiguibili. Mat. iij. ⁊ Luc. iij. Ex q̃b⁹ ptꝫ qd xp̃s ⁊ a-li fuerunt trituratores hui⁹ aree:⁊ dimiſerũt nobis fructũ ſacramẽtoꝝ combuſtis et an-nullatis paleis et cerimonijs legis:ideo di-cit xp̃s ipſis apoſtolis. Ioh. iiij. alius eſt qui ſeminat ⁊ alius qui metit. Nã alij ſeminaue rũt ⁊ vos in meſſes eoꝝ introiſtis:hoc autẽ dicebat:nã patriarche ⁊ ꝓphete laborauer̃t in figuris:⁊ ſcripſerũt teſtamẽtum vetus ſꝫ xp̃s ⁊ apoſtoli meſſuerunt granum ⁊ fructũ in illis figuratũ et ꝓphetatũ:et declaraue-rũt ⁊ propinauerunt nobis:⁊ ideo dicuntur meſſores ⁊ excuſſores ⁊ trituratores ita etiã lex euangelica dicit̃ nõ ſolum area reſpectu frugum legis vete. ſed etiã dicit̃ torcular re-ſpectu vinee:in quo expreſſum eſt vinum vi-nee legis veteris. Nã primo xp̃s expreſſit vi ia õe nũ ex ſacra ſcriptura. Secundo expreſſit in cruce tanq̃ in torculari ex ſeipſo p̃tiũ nr̃e re demptionis:vnde manauit nobis virtus ſa cramentoꝝ:⁊ etiã poſtea hoc idem vinuꝫ ſa cramentoꝝ ipſi apoſtoli ex ſcriptura vete-ris teſtamenti nobis clari⁹ expreſſerũt. Itẽ lex euãgelica ſiue aduentus chriſti dictus ẽ terminos peregrinatiõis legis veteris. Nã lex ordinabat̃ ad chriſtuꝫ tanq̃ ad perfectũ ⁊ ad terminũ immediatum:vt ait apoſtolus ad Rom. x. q2 chriſtus ẽ finis legis. Et ideo deus p̃cepit celebrari iſta feſta in menſe ſe-ptembri:ſcꝫ feſtũ vindemiarũ ⁊ torculariuꝫ ⁊ feſtũ tubarum ⁊ feſtũ propiciationis ⁊ fe-ſtũ tabernaculorum in memoriã peregrina tionis filioꝝ iſrael:inquantũ quieuerũt ab illa peregrinatiõe i terra ꝓmiſſiõis adepta ⁊ fixerũt tabernaculũ federis in ſilo. Adue niẽte ergo chriſto ceſſarũt oẽs quatuor iſte feſtiuitates quãtũ ad figuram:eo q̃ veritas earũ venerat:vnde dictũ eſt pſalmo. xlix. qd tota ſynagoga ſimul cũ omnib⁹ cerimonia-libus mortua ⁊ ſepulta, fuit cũ chriſto:⁊ nõ ſurrexit cũ chriſto niſi ſola veritas euange-lica figurata per illa cerimonialia inquãtũ oĩa fuerũt impleta in chriſto. Naꝫ per chri-ſtũ facta eſt vniuerſalis ꝓpiciatio ⁊ factũ ẽ verũ ſacrificiũ figuratũ per Iſaac:⁊ expreſ-ſum eſt verũ vinũ ſacramẽtoꝝ ⁊ verũ granũ frumẽti euchariſtie:⁊ impleta eſt perigrina tio legis ⁊ tabernaculoꝝ:q2 iam eſt eccleſia per chriſtũ ⁊ apoſtolos edificata ⁊ eoꝝ ſan

Lex ve t⁹ eſt occul tatio no. te ſta.

Nota

Lex euan geli torcu lar et area

guine firmata: in q̄ iā q̄eicim⁹ p gr̄az: iō ſicut tūc celebram⁹ iſtas feſtiuitates i figura: ita nūc celebram⁹ in ꝟitate: qꝛ iā fructum ꝛ gr̄az colligim⁹: iō dꝛ Joā. j. Lex p moyſen data eſt: gr̄a autē ꝛ ꝟitas p xpm facta ē. Itē celebram⁹ feſtū torcularis: qꝛ ꝯtinue extorquem⁹ ꝟitates euāgelicas ex ſacra ſcriptura vete. teſt. ¶ Itē vlteri⁹ ē notandū: q ſicut lex ve. fuit ager frugū ſiue vinea ſiue pegrinatis reſpectu noue legis: ꝛ lex euāgelica ē area ꝛ torcular et terminus quietis illius: ita pari modo lex euāgelica eſt ager ꝛ arbor ꝛ vinea ꝛ peregrinatio reſpectu ſuperioris patrie. Nā ex hac vineis cōtinue colligunt ꝛ extorquent fructus meritorū: ꝛ in die iudicij triturabit meſſiōe ſeparabit granū a paleis ꝛ frumētū a zizania ꝛ vniuerſaliꝰ mali de medio iuſtoꝝ. Et ſic pria celeſtis erit finis euāgelice peregrinationis ꝛ laboris: nā ſicut hic colligim⁹ fructus gr̄e: ita ibi colligemus fructus glorie: ꝛ ſicut hic celebram⁹ ſupradicta feſta p gratiaz: ita ibi celebrabimus feſta per gloriaz: vnde ſicut nullus iudeoꝝ potuit peruenire ad xp̄z niſi per legē veterē: ita null⁹ pōt peruenire ad patriā niſi per legē euangelicā. Et null⁹ poterit celebrare predictas feſtiuitates in celo p gloriā quin celebrauerit ipſas i hac eccleſia p gratiam: preuidēs ergo dd in ſpiritu totū hunc diſcurſum. ſ. qualr lex vet⁹ ducebat ad xp̄m ꝛ xp̄s: ꝛ lex euāgelica nos debebat pducere ad patriā: vbi vere eternaľr celebraꝛ feſtū tabernaculoꝝ ꝛ feliciū ꝛ beatoꝝ manſionū et torcular vltimate nr̄e fruitionis: que quidē felicia tabernacula figurabant p illa materialia tabernacula q̄ faciebāt i terra pmiſſiōis in feſto tabernaculoꝝ. tū in quiete poſit: ideo fecit hūc pſal. ꝛ dedit ipſum cantādū filijs chore q̄ dicunt filij craeis vt cantarēt in feſto tabernaculoꝝ: ꝛ etiā p totū menſez vindemiaꝝ. Jn quo pſalmo duo facit. nā primo exprimit deſideriū ſuū ꝛ totius eccleſie petēdo quietē ꝛ māſionē ꝛ fruitionē in celeſtibus tabernaculis: ſed qꝛ ad illa celeſtia tabernacula nemo pōt peruenire niſi p xp̄z ꝛ legē euangelicā: ꝛ niſi celebret ſupradicta feſta in lege euāgelica per gratiā: iō in ſcd̄a pte petit accelerari aduētū xp̄i ꝛ legis euangelice ibi. Beat⁹ vir cuius eſt auxiliū. Quātū ergo ad primū ꝯtemplās ꝛ ꝯſiderans dd q illō feſtū tabernaculorū qd tunc celebrabāt i lege veteri ſignificabat feſtū tabernaculoꝝ qd beati celebrāt in celo: vbi beati in felicib⁹ tabernaculis abſoluti ab hac peregrinatiōe: iā ſempiterno euo fruunt: deſiderās ergo ſummo affectu cū illis in ſocietate ꝯmorari: ꝛ a iugo legis ꝛ ab hui⁹ mūdi tot vulgrib⁹ tribulationū ꝛ mūdanis miſeriis liberari: dicit. O quā dilecta ꝛ appetēda ſunt

Lex euangelica eſt ager ꝛc. reſpectu ſupioꝝ prie.

Pſal. d ui, ſio.

feſtū tabernaculoꝝ figura feſti beatitudinis.

tabernacula tua ꝛ ſummopere deſiderādat o dñe ꝟtutū ꝛ pnceps exercit⁹ āgeloꝝ: inſtā de ſe eē ſunt deſiderāda q ꝯtēptis oīb⁹ tabernaculis ꝛ bonis terrenis iā aīa mea ꝯcupiſcit ire in atria dñi: ꝛ deficit in ꝯſideratiōe tāte felicitatis: nec vꝫ attingere pfunditatē tāti myſterij illaꝝ feliciū māſionum: qꝛ nec ocul⁹ vidit: nec auris audiuit: nec i cor hois aſcēdit q̄ ppauit de⁹ diligētib⁹ ſe. Dupľr eīm d ficit aīa mea. p̄mo q̄ ad itellectū: qꝛ nō pōt altitudinē tāti myſterij ꝯprehēdere nec attigere. Scd̄o deficit q̄ ad volūtatē: qꝛ aīa mea liquefacta ē: ꝛ i extaſiz venit p amore ꝛ dulcedine ꝛ dſiderio tāte felicitatis: nā nō ſolū cor meū. ſ. aīa mea. ſꝫ ēt caro mea p quādam reduſātiā exultauerūt i deū viuū: qꝛ aīa magis e vbi amat q̄ vbi informat. Et ſic trahit carnē a mūdanis totā ſecū: ꝛ q̄ſi ꝯuertit eaꝫ ad ſe. Et ſic tot⁹ hō i carne ꝛ corpore trāſformat i deū amatū ꝛ illā felicitatē deſideratā: vñ tot⁹ hō i aīa ꝛ corpe nō ſolū obliuiſcit alia ſꝫ ēt ſeipſū. Et ſic euolat i ꝯtēplatiōnē dei ꝛ deſideriū illi⁹ eterne felicitatiſ q̄ſi dicat q̄ dd in his duob⁹ ꝟſib⁹. O dñe poſtq̄ celebraui iſta tabernacula materialia i terris: fac me celebrare feſtū tabernaculoꝝ i celis: qꝛ aīa mea iā cupit exire ab his tabernaculis mūdanis ꝛ habitare tecū i celeſtib⁹. ¶ Nota ēt q iſta corpa corruptibilia i quib⁹ nūc habitam⁹: dicunt tabernacula aīaꝝ noſtraꝝ: in quib⁹ tabernaculis aīe nr̄e affligunt propter corruptionē ꝛ ꝯcupiſcentiā et penalitatē: et quo tabernaculo paul⁹ aplſ cupiebbat diſſolui ꝛ eſſe cū chriſto: de quo etiā tabernaculo dicebat Petr⁹ in ſcd̄a epiſtola capitulo primo. Quamdiu ſum in hoc tabernaculo ſuſcitare vos in cōmunicatione certus q velox eſt depoſitio tabernaculi mei: ſꝫ in finali reſurrectiōe iſta tabernacľa corruptibilia mutabunt i glīoſa ꝛ icorruptibilia: qꝛ oportet hoc corruptibile induere i corruptelā. Et tūc in celo iſta nr̄a corpa erunt glorioſa: ꝛ ſic erunt aiabus noſtris ad gloriā: que aū fuerant ad ſarcinā: vt inquit Aug. xij. ſup Geneſ. ad literā: de iſtis etiā tabernaculis. ſ. corporibus glorioſis in quib⁹ habitabim⁹ i patria dicit ppheta: quā dilecta tabernacľa tua dñe ꝛc.

aīa duplicit deficit.

Corpora dñr tabernacula aīaꝝ.

Aug.

Etenī paſſer inuenit ſibi domū: ꝛ turtur nidū vbi reponat pullos ſuos. Altaria tua dñe virtutuꝫ: rex meus ꝛ deus meus.

Beati qui habitant in domo tua dñe: in ſecula ſeculoꝝ laudabūt te.

¶ Hic contemplat̄ ppheta quāta eſt ꝛ fuit diligētia ꝛ ſollicitudo diuine mīe ꝛ benignitatis erga nos. Nam ſicut paſſer fabricauit ſibi domū ꝛ locū in foraminib⁹ parietum: ꝛ

nūſ. q. iiij. qd xp̄s. glo. d ſꝫ. xp. iiij. q. c. olb⁹

etiã turtur fabricauit nidũ in arborib⁹ ⁊ parietib⁹ vbi tute ⁊ secure reponat pullos suos ⁊ cũ tanta solicitudine alit ⁊ nutrit: ⁊ ecia viciũ q̃uita de⁹ ab eterno nos p̄destinauit et ex ipe ab origine mũdi celũ empyreũ ad nostra mãſionẽ p̄parauit et creauit. Sʒ qꝛ Adã ꝓpter suã ingratitudinẽ ⁊ inobediẽtiã supradictũ locũ ꝓ se ⁊ ꝓ nobis ꝑdidit: iõ deus cuʒ venit plenitudo tp̄is misit filiũ suũ volando de celo ad terrã in similitudinẽ carnis pctĩ sed inter oẽs hoĩes sol⁹ ꝑ hunc mundũ sine pctõ volauit: ⁊ post mortẽ et passionẽ a mortuis resurgẽs velociter in celũ volauit: ⁊ ibi nobis nidos ⁊ mansiões ⁊ tabernacula felicia p̄parauit: ⁊ filios suos q̃s ex baptismo regenerauit: ibidẽ reposuit ⁊ collocauit. ¶ Dicit ergo xp̄s passer inquãtũ sine põdere peccati post resurrectionẽ a terra vsq̧ in celum velociter volauit: sʒ vero turtur a simplicitate ⁊ puritate. Eccl'ia etiaʒ passer dicit inquantũ per fidẽ ⁊ charitatẽ volat in celũ: dici⁹ et etiã turtur inquantũ seruat castitatẽ ⁊ fidẽ suo sponso xp̄o. Et iõ meretur inuenire domũ in celo: et nidum idest mansiones vbi reponat pullos suos i. filios quos ex baptismo generauit. Dicit ergo propheta. O rex meus ꝑ gubernationẽ ⁊ ꝯseruatiõnẽ. et de⁹ me⁹ ꝑ creationẽ: ⁊ O dñe virtutũ et angelorũ xp̄s fili⁹ tu⁹ sicut passer velociter volauit in celũ: ⁊ inuenit sibi domum: et sicut turtur inuenit nidum in celo scʒ illa tabernacula ⁊ felices mãſiones in celo fabricauit ⁊ p̄parauit: ⁊ ꝑ merita sue passiõis acquisiuit vbi reponat pullos suos scʒ filios q̃s ꝑ mortem redemit: ⁊ ꝑ baptismum regenerauit. Et nota ꝙ ꝓpheta in hoc loco eterna tabernacula ⁊ mãſiões btõrũ vocat altaria: ad denotandũ excellentiã vite btõꝝ. Nã cum in hoc seculo vita nostra sit mixta et actiua ⁊ contẽplatiua ꝓpter miserias hui⁹ mũdi: ideo est necesse vt exerceam⁹ opa actiue: ⁊ reuelem⁹ primũ a miseria. Ibi aũt qꝛ nulla erit miseria: sed perpetuũ gaudium ⁊ libertas: ideo non sunt necessaria opa mie nec vita actiua: ⁊ sic ibi est sola vita cõtẽplatiua: iõ in hac habemus duplicẽ domum scʒ domos familiares ad vitã actiuã. Et ecclesias ⁊ altaria ad contemplãdũ: sed qꝛ in cel⁹ sola vita cõtemplatiua exercet: ideo illa tabernacula in quib⁹ manẽt beati: altaria nũcupãtur: dicitur eñi altare q̃si alta ara: dicũtur ergo altaria illa tabernacula: qꝛ alta ⁊ a mũdanis eleuata ⁊ liberata: ⁊ ad solã cõtẽplationẽ ⁊ laudeʒ dei deputata. Et iõ cũ dixit ꝙ xp̄s p̄parauit nobis altaria: ilico sequit et subdit. Bti q̃ habitant in domo tua dñe: in secula seculoꝝ laudabũt te. Ille ergo mãſiões sunt beatis tabernacula: in q̃b⁹ habitãt: et sunt altaria in quib⁹ eternaliter deũ laudãt: ⁊ sunt mẽse in

Xp̄s volat vit in celuʒ p̄parato suis tabernacula.

Xp̄s dr passer. Ecclesia dr passer.

quib⁹ eternaliter fruunt: de quibus xp̄s dixit: vado vobis parare locũ: et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater me⁹ regnũ: vt edatis et bibatis super mensam meam in regno meo ⁊ sedeatis super thronos iudicãtes duodecim tribus israel Luce.xxij.

Beatus vir cui⁹ est auxiliũ abs te: ascẽsiones in corde suo disposuit in valle lachrymaꝝ: i loco quẽ posuit. Etenim benedictionẽ dabit legislator ibunt de virtute in virtutem: videbitur deus deorum in sion.

¶ Sʒ qꝛ vt dictũ est nemo põt celebrare p̄dictas festiuitates in p̄ria ꝑ gliaʒ nisi pri⁹ celebrauerit in via ꝑ grãm ⁊ lege euãgelicã q̃ nõ poterat haberi nisi ꝑ xp̄m mediatorẽ dei et hoĩm: iõ in hac scd'a parte dauid desiderãs petit aduentũ xp̄i ⁊ legẽ euãgelicã: ꝑ quã ad illã patriã intẽdit ⁊ credit ꝑuenire. ¶ Unde notandũ ꝙ xp̄s legis dator duo dedit nobis q̃b⁹ possem⁹ ad illã patriã ꝑuenire: scʒ grãm ⁊ veritatẽ. Gratia est p̄ mas sacramẽtorũ quã purgamur a pctis: ⁊ adiuuamur et p̄seruamur ⁊ pniam agimus. Ueritas aũt est fidei articulorũ ⁊ intelligẽtia legis diuine: sʒ ista grã cõtinet in se quosdã grad⁹ virtutum per quos fideles ascendũt in statũ ꝑfectionis in hac vita vsq̧ in celũ. Nã primo in baptismo recepimus fidẽ: ꝑ quam inherem⁹ firmiter articulis fidei scʒ credim⁹ deũ trinũ ⁊ vnũ ⁊ filiũ incarnatũ. Et iste est prim⁹ grad⁹. Secundo qꝛ cognouim⁹ ꝑ fidẽ deũ esse summũ bonũ ⁊ creatorẽ ⁊ redẽptorẽ ⁊ nr̃m glorificatorẽ: iõ sup oĩa diligim⁹ ipsum: ⁊ iste est scd's grad⁹ virtutis. Terti⁹ qꝛ vidimus quod nobis ꝓmisit gloriã in futuro ⁊c. Iõ contemptis omnib⁹ reb⁹ mũdanis ita totã spem nostrã ⁊ desideriũ ponim⁹ in ipso: ⁊ iste ẽ terti⁹ grad⁹ virtutuʒ. Ex his sequit quart⁹ scʒ opatio bona. Nã tũc conamur operari non nisi ꝓpter celestia nobis ꝓmissa: et ꝓpter deum creditum amatum ⁊ desideratũ. Ex q̃ ptʒ ꝙ charitas dupl'r põt ꝯsiderari. Uno mõ in affectu ⁊ sic p̄cedit speʒ: qꝛ ilico amam⁹ creditũ deũ ⁊ ꝓmissa nobis bona: ⁊ ex ꝯsẽqnti ponim⁹ nr̃aʒ spẽ i deo: et tũc sequit charitas in effectu q̃ ꝯsistit i opando: nã operat ꝑ speʒ et charitatẽ effectiuaʒ ⁊ fidẽ: qꝛ vna p̄supponit aliã: ⁊ ita charitas effectiua siue opatiua dr innocentia: inquãtũ neminẽ ledit nec nocet: sed cuilibet ꝓdest: et facit q̃d sibi vellet fieri cuilibet p̄ximo: ⁊ tunc xp̄ianus dr vere iust⁹ ⁊ opatur f'm iustitiã fidei formate spe ⁊ charitate: ⁊ iste dr ascẽsus de virtute in virtuteʒ adept⁹ in baptismo. Scd's ascensus est ꝑ dona spiritussancti. Primo eñi in confirmatiõe recepim⁹ donũ sapientie: per q̃d adhibem⁹

de.p.d.ũ.c. dũ sã etiam. extra d' ele. c.cuʒ monasterium in gl.

Y. Gra ⁊ vitas per quã ad regnũ ꝑuenimus.

Primus ascensus.

Charitas dupliciter consideras

Scd's ascensus.

ꝑ do- ſtudiū ad ſciētiā diuinoꝝ et ſacre ſcripture.
num Scđo donū intellect⁹ ꝑ qđ aperiᷓ nobis itel
ſpūſ- ligētia eoꝝ q̄ legim⁹ in ſacra ſcriptura. Ter
ſcti. tio donū cōſiliū ꝑ qđ recte legim⁹ viuere ⁊ at
tingere regnū nobis ꝓmiſſum ꝑ xp̄m legiſe
rū nr̄m. Quarto daᷓ donū fortitudinis ꝑ qđ
roboramur ad patiēdū et tolerādū aduerſa
ꝑpter xp̄m ⁊ iuſtitiā: vt pꝫ i martyrib⁹. Quin
to daᷓ donū ſciē: ꝑ quā diſcernim⁹ nr̄a bona
opa: ⁊ viuim⁹ ſm̄ p̄cepta. Sexto daᷓ donum
pietatis ꝑ qđ cultū verū ⁊ latriā deo tribui-
mus: ⁊ in reb⁹ dubijs ſaniorē partē eligim⁹:
⁊ ei inherem⁹. Septīo daᷓ donū timoris: per
qđ amore quodā filiali diuina mandata ſer-
uam⁹ atq; p̄cepta: ⁊ deū exacerbare ⁊ ipſi di
ſplicere oī conatu ⁊ affectu cauem⁹ ⁊ ſic aſcē
dēdo de virtute in ꝟtutē gradualr̄ efficimur
Ter- iuſti. Terti⁹ aſcēſus dr̄ aſcēſus ꝑ grad⁹ gra-
tius tiā. Pr̄io daᷓ nobis a deo gr̄a p̄ueniēs vt bo
aſcen nū velim⁹: ⁊ ſic incipim⁹ bonū agere. Scđo
ſus. daᷓ gr̄a cooperās: ⁊ ſic ꝓficimus in operan
do bonū. Tertio daᷓ gr̄a ꝑfecte ꝑſeuerās in
nobis: ⁊ ſic ꝑficim⁹ operationē quā incepi-
mus. Primus grad⁹ dr̄ incipientiū. Scđs ꝓ-
ficientiū. Terti⁹ ꝑficientiū: et ſic eſt aſcēſus
Qrtus ad patriā ⁊ ſtatū ꝑfectū ꝑ grad⁹ gr̄e. Quar-
aſcen tus aſcēſus eſt ſcđm gradus ſtatuū eccleſie
ſus. ⁊ fideliū ſiue profeſſionū. Nā prima profeſ-
ſio noſtra communis eſt profeſſio fidei for-
mate ꝑ baptiſmū: ⁊ iſte ſtat⁹ conuenit omni-
bus chriſtianis. Secundus gradus in eccle
ſia eſt religionis: in quo profitētur religioſi
obedientiā: paupertatē ⁊ caſtitatē. Tertius
eſt ſacerdotū: vnde aſſumūt ptātē miniſtra-
di ſacr̄a: ⁊ ꝓmittūt horas ſeptē canonicas ⁊
ſepties in die ꝑ totā vitā orare. Quart⁹ gra
dus eſt epiſcoporum: qui oēs alios preſup
ponit: et in ſummo conſtituiᷓ cū ceteros ha-
beat regere ⁊ paſcere exemplo ⁊ doctrina: ⁊
nō ſolū bona ſpūalia: ſed etiā tp̄alia ſm̄ fa-
cultatē diſtribuere: vt pꝫ ꝑ totam epiſtolam
Ad titū. Et ſic ꝑ oīa iſta q̄tuor gn̄a graduum
ſunt aſcenſionis in cordibus xp̄ianorum in
hac vita: ⁊ ambulam⁹ de virtute in virtutē
⁊ de gradu in gradū: ⁊ aſcendimus in ſiō: ſu
periorē: vbi videbim⁹ ⁊ vidēt bti deū deorū.
Et iſte aſcenſus fit in hac lachrymaꝝ valle.
incipiendo primo a penitētia ꝑ gratiā p̄ue-
niētē. Et ꝓficiendo ꝑ opera pietatis et mie.
Et ꝑficiendo ꝑ cultū ⁊ latriā vſq; in finē. Di
cit ergo dauid propheta in perſona toti⁹ ec-
cleſie. O deus beatus eſt ille vir cuius auxi
lium eſt abs te: ideſt a te .i. cum tu das gr̄am
auxiliantē: ſine qua nemo pōt aliquid boni
agere: per quā ipſi a te collatā poſuit: ⁊ ordi
nauit aſcenſiones per gradus virtutū predi
ctarū in corde ⁊ anima ſua: ⁊ hoc eſt in iſta
valle lachrymarū: ⁊ in hoc mundo: et in hoc
loco quem dn̄s poſuit ⁊ conſtituit ad pn̄iam
agendā: ⁊ ad bona opera exercenda: nā ſpa
tiū acq̄rendi vitā eternā in hac vita tantum
deus hoīb⁹ dedit vbi voluit penitentiā eſſe
fructuoſam: eo ꝙ hō pōt hic mutata volūta-
te ſimul operaq; mutare: vt ait aug. i enchi
ridion: vult ergo hic innuere ꝓpheta ꝙ btūs
eſt ille hō qui per auxiliū dei ⁊ gratiā ipſi col
latā agit pn̄iam in hac valle lachrymarū et
⁊ pn̄ie quē locū de⁹ cōſtituit ad pn̄iam ⁊ bo-
na opera exercēda: et dū egerit pn̄iam: po-
nit in corde ſuo aſcēſionis: ideſt aſcēdit de ꝟ-
tute in virtutē vſq; ad ſtatū ꝑfectū vſq;quo
ꝑueniat ad patriā. Sꝫ qꝛ nemo pōt habere
iſtā gratiā: nec peruenire ad patriā: niſi per
xp̄m q̄ eſt via: veritas ⁊ vita: ideo equiᷓ: ete-
nim ꝓ qꝛ vel certe: xp̄s legiſlator ſiue lator
legis euāgelice dabit hominib⁹ benedictio
nē ⁊ gratiā ſacramētoꝝ ꝑ ſuā mortē ⁊ paſſio
nē. Et ſic hoīes ibunt de ꝟtute in virtutem
vt dictū eſt vſq;quo per bona opa aſcendant
in celū: ⁊ tunc videbiᷓ ab eis deus deoꝝ in
ſion ſuperiori. Nā ibi oēs beati deū ſpeculā
tur: hoc etiam pōt referri ad ſion inferiorē: ⁊
vbi xp̄s viſus eſt ⁊ p̄dicauit: ⁊ ſpiritūſanctū
apoſtolis dedit: vbi adepti ſunt dona graꝝ
⁊ gradus virtutum. Quaſi dicat: ꝙ ꝓpterea
xp̄s legiſlator ⁊ de⁹ deorū: ſcꝫ deus apoſtolo
rū ⁊ ſanctorū: de q̄bus dictū eſt in pſal. ſupe
riori: videbitur in ſion in carne predicādo et
miracula faciēdo. Et ibidē dabiᷓ ſpiritūſan-
ctū apoſtolis ⁊ oīa dona gratiarū ⁊ oēm be-
nedictionem. Et apoſtoli ibunt de virtute in
virtutē. Et ſic cōuertetᷓ totus mundus: et ſic
ꝑueniet ad xp̄m: hic ꝑ gratiā: ⁊ ad celū per
gloriā. Et inde fideles aſſument gratiam: vt
faciant aſcenſiones per gradus virtutū. Et
cū lachrymis faciant pn̄iam ꝑ cōtritionē et
ꝯfeſſionē ⁊ ſatiſfactionē in hac valle lachry
marū: ⁊ in hoc loco quē dn̄s poſuit ⁊ conſti-
tuit ad penitentiā ⁊ bona opera faciēda. Qſi
dicat: ꝙ iuſti de virtute in virtutem ⁊ ꝑ gra-
dus virtutū: aſcendunt ab hac ſion inferio-
ri in ſion ſuperiorē: in qua vident deum deo
rum per gloriā. Itē aſcendunt ad videndum
deum in Sion: quia aliter nemo poteſt aſcē-
dere ad videndum deum.

Domine de⁹ virtutū exaudi orōnē ꝓ.d.
meā: auribus percipe deus Jacob. c.ſctā
Protector noſter aſpice deus: ⁊ re roma
ſpice in faciem chriſti tui. na .i .
q. iō.
¶ Hic aſſignat medium per quod huiuſmo- admē
di gratia eſt nobis acq̄rēda: qꝛ non niſi per ſam.
chriſtum mediatorē dei et hominum: vt di-
ctū eſt. Ideo petit accelerari aduentum xp̄i
⁊ myſterium incarnationis ⁊ paſſionis orā-
do ad patrem vt mittat filium ſuū dicens. O
domine pater deus virtutum: et O deus ia-
cob cui facta eſt repromiſſio de meſſia ven-
turo

tuo:exaudi orationē meā:ꝛ oim pr̄iarcharū ꝛ pphetaꝝ ꝛ totiꝰ eccleſie:ꝛ auribꝰ ꝑcipe eā idē inclina aures tue mie in me:ꝛ ſuſcipe de precationē nr̄az. Et tu deꝰ ꝓtector nr̄ q̄ ſemꝑ liberaſti patres noſtros a ꝑiculis ꝛ ꝑſecutiōi bus tpalibus aſpice hāc noſtrā miſeriā ꝛ ca ptiuitatē ꝛ mortē ſpūalē in qua ſumꝰ in po teſtate diaboli:a qua nō poſſumꝰ liberari niſi ꝑ Jeſum xp̄m filium tuū:ergo reſpice i faciē idest humanitatē chriſtum filiū tui. Et mitte eū in carnē:ꝛ reſpice in faciē eius:idest acce pta mortē:ꝛ paſſionē ꝓ nobis:ꝛ libera nos ꝑ illam. Hāc eandem orationem facit hodie ec cleſia ꝓ ſtatu iſto:vt reſpiciat in faciē xp̄i me diatoris:vt acceptet paſſionē eiꝰ in recōpē ſationem ꝛ ſatiſfacionem ꝓ pctis nr̄is poſtq̄ merita nr̄a non ſufficiunt. ¶ Unde nota q̄ facies xp̄i dicit̄ humanitas:i qua ab homini bus videbat̄.i qua xp̄s paſſus eſt ꝛ meruit ꝓ nobis:in qua q̄dem humanitate latebat di uinitas:q̄ quidē humanitas erat inſtrumen tū diuinitatis:ꝛ notificabat eā. Dicit ergo ꝓ pheta:o deus pater poſtq̄ nos non ſufficimꝰ ad ſatiſfaciēdū ꝓ pctō:nec aliq̄s patriarcha rum aut ꝓphetaꝝ:nec aliqua creatura reſpi ce ergo in faciē ꝛ humanitatem xp̄i filii tui: ꝛ humanitatē q̄ ꝓ nobis paſſa eſt ꝛ ꝑcuſſa et flagellata ꝛ crucifixa. ꝛ accepta paſſionē eiꝰ. q2 ipſe eſt xp̄s tuꝰ:ꝛ et a te nobis miſſus:deꝰ ꝛ hō rex ꝛ ſacerdos hoſtia ꝛ victima.

Facies xp̄i dr̄ hūa nitas

Quia melior eſt dies vna in atriis tuis:ſuper milia.

Elegi abiectꝰ eē i domo dei mei:ma gis q̄ hītare i tabernaculis pctōꝝ

¶ Hic aſſignat ꝓpheta mediū ex ꝑte nr̄i:ꝑ qd̄ habemꝰ venire in ſupradicta deſiderata tabernacula:q̄ q̄dē media ſunt mīa ꝛ humili tas ỽitas ꝛ iuſtitia:ſine q̄bus ad illa eterna tabernacula nemo poterit ꝑuenire. In q̄bꝰ tabernaculis eſt vna ꝑpetua dies ſine tene bris ꝛ ſine nocte. ¶ Adcuiꝰ intellectū eſt no tādū q̄ cū q̄re i hoc mūdo iferiori numerāt̄ dies ꝛ noctes ē latio ꝛ aſcēſio ſolis ſuꝑ terrā nā ſol ꝑ ſuā lationē ꝛ p̄ntiā:ſuꝑ nr̄m hemiſ phe:iū cauſat nobis diē. Et ꝑ ſuā abſentiam duꝫ fert̄ ſuꝑ aliō hemiſpheriū cauſat̄ nobis nox ꝛ ſic aduētꝰ eiuſdē ſolis ab oriēte cauſat nobis aliā diē:ꝛ ſic numerant̄ dies ꝛ noctes: ꝛ ſic pꝫ q̄ iſti dies numerāt̄ ꝑ ſucceſſionē no ctis:q2 in iferno nuſq̄ appꝫet ſol:iō ſꝑ eſt nox ibi:et ꝑ ꝯñs eſt vna nox cui nunq̄ ſuccedit dies. Et ſic eſt nox eterna:vt ait Vergi.ſꝫ q2 in gloria paradiſi xp̄us q̄ eſt ſol iuſtitie ſemꝑ eſt p̄ſens ꝛ nunq̄ abſens:ideo ibi eſt dies cui nunq̄ ſuccedit dies. Ergo ſꝑ eſt vna dies et eterna:vt pꝫ Apo.vij. Beati ḡ videntes di uinam eſſentiā ꝛ deum incarnatū:naꝫ ſemꝑ videt̄ veꝝ ꝛ eternū ſolē:ꝛ ꝑ ꝯñs ſemꝑ eis eſt dies vna exiſtētibꝰ i taberbaculis ꝛ māſiōibꝰ celeſtibꝰ. Et nō ſolū videt̄ lucē illā ſpūalē et inacceſſibilē:ſꝫ etiā corꝑalē ipſiꝰ celi empyrei: in q̄ habitāt:q2 lucidū ē ſine calore. Et ſic ſꝑ ibi ē vna dies ſine nocte ꝛ ſine tenebris. Sed q2 iſtā diē acq̄ſiuit nobis xp̄s ꝑ humilitatē et mortē ꝛ paſſionē ſuā:vt pꝫ ad Philip. ij. ſcip̄ꝫ exinaniuit obediēs vſq3 ad mortē ꝛc. iō non vult q̄ poſſideāt iſta tabernacula:ꝛ diē eter nū:niſi humiles ꝛ abiecti ꝛ penitētes q̄ i mū do ambulauerūt ꝑ viā hūilitatis ꝛ pnie ꝛ q2 ꝯtēnētes mūdana potiꝰ voluerūt eſſe abie cti ꝛ parati mori ꝑꝑ xp̄m:iō dicit ꝓpheta i ꝑ ſona cuiuſlibꝫ iuſti ꝛ totiꝰ eccl'ie. Q2 ego vidi q̄ melior ē vna dies q̄ ē i atriis tuis ꝛ taberna culis ꝛ manſionibꝰ celeſtibꝰ ſuꝑ.M.i.q̄.M. miliū huiꝰ mūdi:iō magis elegi eſſe hūilis ꝛ abiectꝰ ꝛ pauꝑ ꝛ afflictꝰ ꝑſecutionibꝰ i domo dei mei.ſ.in hac eccl'ia militāti:q̄ habitare i tabernaculis ꝛ magnis palatiis hoim pctōꝝ ꝛ ſuꝑboꝝ ꝛ mūdanoꝝ:vñ tabernacula i q̄bꝰ pctōres habitāt ſūt ſuꝑbia:auaritia:ſpiciẽs luxuria:i q̄bꝰ ſūt inuoluti i hac vita. Itē in ta bernaculis pctōꝝ.i.regū ꝛ tyrānoꝝ nō habi tant:nec ꝓſperant̄ niſi adulatores:ꝛ mēda ces:ꝛ doloſi ꝛ maligni:ꝛ lenones ꝛ ſuſurrōes hos aūt fugit q̄libꝫ iuſtꝰ:iō illi tales poſt hāc vitā ꝛ mūdanā felicitatē expectāt habitare i iferno ieternū:vbi erit ꝑpetua nox ſine luce ꝛ ſine die. Ego āt habitabo i celeſti p̄ria:vbi eſt vna dies eterna ſine nocte. Et ſubdit cām q̄re elegit in hoc mūdo humilitatē. Et dicit.

Taberna cula pctō rū q̄ ſunt.

Quia miaꝫ ꝛ veritatē diligit deꝰ: gratiā ꝛ gloriā dabit dominus.

Non priuabit bonis eos q̄ ābulant in innocētia:dñe virtutum beatus homo qui ſperat in te.

¶ Quia miam ꝛ veritatē ſimul cū humilita te diligit deus. Et rō ē:q2 ip̄e fuit miſericors ꝛ verus:ꝛ iuſtus:iō diligit miam ꝛ veritatē. ꝛ intelligit ꝑ veritatem omnē iuſtitiam dei. ¶ Ex quo patet q̄ tres virtutes ſunt quibus acquirit̄ principaliter regnū celeſte:ꝛ conſe quimur eterna tabernacula. Primo humili tas:q2 ois q̄ ſe hūiliat exaltabit̄. Scđo veri tas:nā ex ỽitate naſcit̄ ois virtꝰ: nā ſi ē verꝰ de neceſſitate erit iuſtꝰ:ꝛ ꝑ ꝯñs nemini vult nocere:nec fraudē iferre:ſꝫ cuilibet primo ꝓdeſſe:q̄re ex ỽitate naſcit̄ iuſtitia:ꝛ ex iuſti tia innocētia:ꝛ ex inocētia mia:ꝛ ꝑ ꝯñs hūili tas:ſine q̄bꝰ nemo pōt ꝯſcēdere in ſupna ta bernacula:vt dictū ē pſal.xiiij. vbi dicit̄. Dñe q̄s habitabit in tabernaculo tuo:aut q̄s ha bitabit in loco ſctō tuo? Reſpondet:q̄ ingre dit̄ ſine macula ꝛ opat̄ iuſtitiā ꝛc. Itē pſal. xxiij. Quis aſcendet in montē dñi:aut quis

Tres ſunt virtutes q̄bꝰ re gnū celeſte ac quiritur.

ſtabit in loco ſctõ ei⁹? ꝛ rñdet pphet a. Innoꝯ
ceſ manibuſ ꝛ mũdo corde ꝛc. Tertia virꝯ
tuſ eſt mĩa: nã p opa mĩe recipimur ĩ eterna
tabernacula: vt ait ſaluatoꝛ Luc. xvj. Facite
vos amiceſ de mãmona iniq̃tatiſ: vt cũ defe
ceritis recipiant vos in eterna tabernacula.
Ex ſupradictis pꝫ ꝙ iſte treſ ꝟtuteſ ſunt me
dia q̃b⁹ ꝯſeq̃mur: eterna tabernacula: q̃s q̃ꝯ
dẽ ꝟtuteſ de⁹ diligit: ꝛ habẽtib⁹ has ꝟtuteſ
de⁹ dat grãm in pñti et gloꝛiaꝫ in futuro. Jõ
dicit pphete: idõ elegi eſſe abiect⁹. i. humilis
in domo dei mei: ꝛ innocẽs ĩ hoc mundo: qꝛ
miam ꝛ veritateꝫ diligit de⁹. Et idõ ſolis iſtis
humilib⁹ ꝛ miſericoꝛdib⁹ dñs dabit grãm in
pñti ꝛ gloꝛiã in futuro: ꝛ exinde ſcio ꝙ de⁹ nõ
priuabit bonis celeſtib⁹ hũileſ ꝛ veroſ ꝛ mi
Tres ſericoꝛdeſ ꝛ iuſtos q̃ ambulãt ĩ inocẽtia: imo
virtuꝯ ꝯfert eis ſupradicta tabernacula: quare dico
tes ꝙ btũs eſt hõ qui cõtẽnit iſta mũdana: ꝛ ſpeꝯ
meꝯ rat in te dñe: qꝛ talis licet videaẽ abiectus in
die in hoc mundo: tamen in futuro habitabit in
ſunt eternis tabernaculis in illa luce ſine nocte.
ad bti Ex q̃bus pꝫ ꝙ ppheta dd̃ et pplŝ dei ante
tudiꝯ incarnationem ſimul petebat in hoc pſalmo
nem. aduentũ xp̃i ꝛ futurã gloꝛiã: nos autem iam
non expectamus niſi liberari a pctis per peꝯ
nitẽtiam: ꝛ bñ opari p gratiam: ꝛ diſſolui ab
hoc moꝛtali coꝛpe: ꝛ habitare in celeſtibus ta
bernaculis. ¶ Ex ſupradictis in hoc pſalmo
¶ pñt recolligi octo ꝯcluſiones. ¶ Prima conꝯ
j. ꝯcl. cluſio ꝙ q̃libet iuſtus ꝛ verus chꝛiſtianus liꝯ
cet habitet in hoc coꝛpoꝛe moꝛtali: tñ contẽꝯ
ptis reb⁹ mũdanis toto mentis affectu deſiꝯ
derat habitare in illis celeſtibus tabernacu
ij. ꝯcl. lis. ¶ Scða ꝯcl. ꝙ ſicut paſſer ꝛ turtur faciũt
nidũ ad reponẽdũ pullos ſuos: ita chꝛiſtus
fabricauit altaria ꝛ mãſiones ĩ celo: vbi fide
les ſui quieſcãt ꝛ laudẽt deum ineternum.
iij. ꝯl. ¶ Tertia ꝯclo. ꝙ nemo põt aſcẽdere ĩ iſta ta
iiij. cõ bernacula: niſi aſcenderit p gradus virtutũ
clo. dum viuit in hoc mũdo. ¶ Quarta cõcluſio
ꝙ nemo põt videre deũ deoꝝ in ſion ſuperio
ri niſi p exercitum virtutũ acquirat merita
in hac vita ꝛ in hoc loco lachꝛymarum vbi
v. ꝯcl. deus voluit opa eſſe meritoꝛia ꝛ penitentiã
fructuoſam. ¶ Quinta cõcluſio. ꝙ nemo põt
vj. ꝯcl. ambulare de virtute in ꝟtutẽ: nec agere peꝯ
nitẽtiã: nec opa meritoꝛia: niſi p grãm ꝛ meꝯ
vij. cõ rita xp̃i. ¶ Sexta ꝯclo. ꝙ meliot eſt illa dies
clo. eterna ſine nocte q̃ multa. M. huius vite.
¶ Septima ꝯclo. ꝙ melius eſt abiectũ viueꝯ
re cũ hũilitate ꝛ paupertate ĩ hac vita q̃ cuꝫ
ſupbia ꝛ copia bonoꝝ tpaliũ ꝛ fauoꝛe in doꝯ
mib⁹ regũ. Nã de⁹ nõ dat celeſtia tabernaꝯ
viij. cula niſi hũilibus ꝛ iuſtis ꝛ miſericoꝛdibus.
ꝯclo. ¶ Octaua ꝯclo. ꝙ deus nõ p̃uabit bonis ceꝯ
leſtibus innocẽtes ſimplices ꝛ cõtemptoꝛes
huius mũdi ſperantes in ſeiimo ditabit boꝯ
nis ſtabilibus ꝛ eternis.

BEnedixiſti dñe terram tuam: An.
auertiſti captiuitatem iacob. lxxxvj
Remiſiſti iniquitatem plebis tue: di. c. ſi
operuiſti oĩa pctã eoꝛum. ſatis.
Mitigaſti omnem iram tuã: auerꝯ de ꝯſ.
tiſti ab ira indignationis tue. d. ij. c.
Conuerte nos deus ſalutaris noꝯ ſemel
ſter: ꝛ auerte iram tuam a nobis.

¶ Huic pſal. ꝓponiẽ talis titul⁹. ſ. ĩ finẽ filiis
choꝛe cãticũ pſal. Ex titulo appet ꝙ dd̃ fecit
hũc pſal. ꝛ dedit ipm cãtãdũ choꝛo ipſi⁹ heꝯ
mã q̃ erat de filiis choꝛe: vt cãtaret ipꝫ cũ to
to conatu vocũ: eo ꝙ vocabãt xp̃m ĩ iſto pſal.
vt veniret ĩ carnẽ ad ſaluãdũ gen⁹ hũanũ. Ad
cui⁹ itellectũ ẽ notãdũ ſicut dictũ ẽ in ꝓlogo
tractatu. iij. ꝛ regula. x. ꝛ pſal. lxxvij. ꝙ dd̃ in
pſalmis vtplurimũ ꝓcedit a figura ad figuꝯ xp̃us
ratũ: ꝛ a parabola ad ꝟitatẽ ipſi coꝛreſpõdẽꝯ dꝛ fru
tẽ in no. te. Duo ḡ facit dd̃ p̃ncipalr ĩ h̃ pſal. ctus.
Nã p̃mo ꝓponit pabolas ꝛ figuras ĩ q̃b⁹ preꝯ D
uidit myſteriũ icarnatiõis ꝛ nr̃e redẽptiõis. xp̃us
Scðo petit xp̃ꝫ vt veniat in carnẽ ad ſaluãdũ dupli
ꝛ liberãdũ gen⁹ hũanũ: ibi. Cõuerte nos de⁹. dꝛ fru
¶ Quãtũ ad p̃mũ eſt notãdũ ꝙ xp̃s cõiter in ctus.
ſacra ſcriptura dꝛ fruct⁹ vt pꝫ pſal. cxxxj. Filiũ
merces fruct⁹ vẽtris. Jtẽ pſal. cxxxj. De fruꝯ
ctu vẽtris tui ponã ſup ſedẽ tuã. Uñ xp̃s duꝯ
plr̃ dꝛ fruct⁹. Uno mõ inq̃tũ fuit nobis dat⁹
ſiue erat dãd⁹ in ſupplemẽtũ fruct⁹ ligni viꝯ
te padiſi quẽ ꝑdidit adã put dictũ eſt pſal. j.
Alio mõ inq̃tũ erat dãd⁹ ĩ antidotũ ꝛ medeiã
ꝯ moꝛbũ ꝛ venenũ fruct⁹ ꝓhibiti quẽ comeꝯ
dit adã: cui⁹ veneno totũ gen⁹ hũanũ fuit in
fectũ ꝛ vulneratũ ꝛ ſauciatũ. Et ſic xp̃s fuit ſi
guratꝰ p fructũ ligni vite: qð fuit plãtatum a E
pncipio ĩ padiſo: qð germinauit illa bñdicta Maꝯ
terra padiſi: ſicut dictũ fuit pſal. j. Jtẽ ſicut ria de
xp̃s fuit figurat⁹ p lignũ fructiferũ vite: ita terra.
piter ꝟgo maria fuit figurata p illã terraꝫ ꝛ
hoꝛtũ delicioꝝ padiſi: q̃ germinauit illud li
gnũ ꝛ fructũ vite. Nã ſicut illð lignũ fuit geꝛ
minatũ ꝛ oꝛtũ ex illa terra bñdicta quã nulꝯ
lũ aratrũ aut raſtrũ violauerat: ita xp̃s fuit
germinat⁹ ſm carnẽ ex illo vtero ꝟginali ꝛ in
temerato nullo maritali aut virili cõplexu
violato: nec temerato. Jtẽ ſicut adã p̃m⁹ hõ
fuit foꝛmat⁹ manu dei ex illa terra bñdicta
et inuiolata nullo roſtro aut aratro rupta
vel temerata: ita xp̃s fuit foꝛmat⁹ ſolo opere
ſpũſſcti in illo vtero itemerato ꝛ iuiolato ex
puris ſanguinib⁹ ꝟginis matris. Et ſic ꝟgo
Maria iã fuit figuralr̃ bñdicta in illa terra q̃
in p̃ncipio ꝓduxit lignũ vite: ꝛ ex qua foꝛma
tus eſt adã prim⁹ homo. Jtẽ myſteriũ incarꝯ
nationis chꝛiſti nõ ſolum fuit figuratum per

productionē ligni vite: ꝛ p formationeȝ corporis ipſius adā ex terra virgine ꝛ inuiolata: ſicut dictū eſt: ſꝫ etiā fuit figuratū in bñdictione ipſiꝰ Jacob Gene.xxvij. qñ bñdixit eū Iſaac pater eiꝰ: vñ ſicut Rebecca induit Jacob veſtimētis ipſiꝰ Eſau: ꝛ cooperuit manus eiꝰ pellibꝰ hedi ad ſilitudineȝ Eſau: ita pariter v̄go Maria induit v̄bū eternū veſtibꝰ ꝛ pelle hūanitatis ꝛ carnis mortalis: quādo xp̄s ſeipſum exinaniuit formā ſerui accipiēs in ſimilitudinē hoim factꝰ ꝛ habitu inuentꝰ vt hō. Et ſic v̄go maria iā fuit figurata p Rebeccā ꝛ bñdicta in iacob in cuiꝰ renibꝰ virtualiter erat ꝛ ſeminaliter. Itē iſaac iā tūc p̄uidit ꝛ ſenſit in ſpiritu odorem virtutum ꝛ gratiarū ꝛ veſtimentoꝝ humanitatis xp̄i et virginis marie: quādo dixit. Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni: quē benedixit dominꝰ ꝛc. Ex quibꝰ patet ꝙ virgo maria iam tūc fuit figurata ꝛ figuraliter bñdicta p illū agruȝ odoriferū ꝛ floridū quē bñdixit iſaac ꝛc. Ex quibus oibus patet ꝙ virgo Maria ꝗ xp̄ȝ germinauit multiplr̄ fuit i ve. teſt. figuraliter bñdicta. ſ. i illa terra ꝛ paradiſo delitiarū que germinauit lignū vite ꝛ inuiolata ex qua fuit formatus adaȝ: ꝛ in illo agro odorifero quē bñdixit iſaac. ¶ Scđo ē notādū ꝙ ſicut virgo maria fuit multipliciter bñdicta figuraliter p illā terram ꝗ produxit lignū vite: ꝛ ex qua formatus fuit adaȝ: ꝛ per agrū odoriferum quē bñdixit iſaac: put dictū eſt: ita p oppoſitū tota nr̃a terra. i. gñatio ex qua ſumꝰ gñati carnaliter: fuit maledicta realiter i eua: ꝛ figuralr̄ i madictione terre ꝓpter pctm̄ primoꝝ parentū: qñ dixit ipſi adam: maledicta terra in ope tuo: tribulos et ſpinas germinabit tibi. i. maledicta erit ſenſualitas ꝛ caro tua: ꝛ vitio ↄcupiſcētie corrupta: qꝛ germinabit tibi tribulos et ſpias pctōꝝ ꝛ vitioꝝ ꝛ tētationū iugiē alam pūgētiū ꝛ vulnerātiū: qꝛ iugiter ꝛ aſſidue caro luctabiē aduerſus ſpm̄ ꝛc. Mulieri aūt dixit: multiplicabo erūnas tuas: ꝛ ↄceptꝰ tuos i dolore paries ꝛc. Et ſic pȝ ꝗliter ille cibꝰ ꝓhib. fꝰ infecit: ꝛ corrupit terrā nr̃am: ex qua carnaliter oēs ſumꝰ germinati: ꝛ irritauit ꝛ ↄcitauit irā ꝛ indignationē dei ↄtra nos: ꝛ induxit oēs infirmitates corpales ꝛ ſpūales ꝛ finaliter mortē corporis ꝛ aie. Et taliter infecit corrupit ꝛ maledixit terrā nr̃am ꝙ non germinat i nobis niſi ſpias ꝛ tribulos pctōrū. Sed dñs oipotēs benedixit terraȝ ſuam ſ. virginē mariam ꝗ germinauit illum bñdictū fructū ſalubrem ꝛ ātidotariū ꝗ abſtulit ꝛ nobis oēȝ maledictionē: ꝛ dedit bñdictionē: ꝛ ſanauit nr̃os lāguores ꝛ īfirmitates: ꝛ mitigauit irā dei: ꝛ auertit a nobis eiꝰ indignationē: vt patebit. ¶ Tertio ē notādū ꝙ ſicut maledictio nr̃a fuit data in p̄mis parētibꝰ: ꝛ figurata in maledictiōe terre eorum. Et bñdictio virginis marie fuit multiplr̄ figurata: put dictū eſt i p̄ma doctrina: ita pariter nr̃a redēptio ꝛ liberatio fuit multipliciter figurata: ꝛ maxie in liberatiōe captiuitatis filioꝝ iſrl̄ de egypto: ꝛ in multiplici liberatiōe facta tpe iudicū. Et ita pariter mitigatio ire ꝛ indignatiōis dei erga genꝰ humanū fuit figurata multiplr̄ in ve. teſt. puta qñ deꝰ remiſit iniq̇tatē plebi ſue ad p̄ces moyſi qñ fecerūt vitulū in oreb. Exo. xxxiij. Itē qñ moyſes mitigauit irā dei: qñ deꝰ volebat totaliter illū ppl̄m delere ꝓpter ingratitudinem qꝛ voluerunt ſibi ↄſtituere aliuȝ ducē et reuerti in egyptuȝ. Nume. xiiij. Itē moyſes mitigauit irā dei: qñ ppl̄s fornicatus ē cū madianitis: ꝛ adorauit beelphegor Nu. xxv. ꝗ oia iſta figurabāt qualr̄ xp̄s fructus terre virginalis debebat irā ꝛ indignationē dei placare ꝛ recōciliare genꝰ hūanū cū deo pr̃e. Oia ꝗ̄ iſta myſteria icarnatiōis ꝛ nr̃e redēptiōis ꝛ recōciliatiōis preuidēs dd in ſpū ꝓponit ꝛ adducit geſta ve. te. in ꝗbus ꝓphetico ſpū p̄uidit iſta myſteria. et ꝓcedit allegorice a figura ad figuratū petēdo nr̃aȝ redēptionē. Uñ dicit ad p̄reȝ. O dñe tu quōdā figuralr̄ bñdixiſti terrā tuā. ſ. v̄ginē mariā in ꝗ debes verbū tuū ſeminare: ꝛ ex qua ille bñdictꝰ fructꝰ ꝗ oē maledictū dȝ auertere: ꝛ i quo oēs gētes ſunt bñdicēde eſt germinādus ꝛ naſciturꝰ. Nā p̄mo bñdixiſti illam terrā figuralr̄ benedicēdo illā terrā ꝑadiſi ꝗ germinauit lignū vite ēt illā terrā virgineam ꝛ incorruptā a qua formatꝰ fuit primus homo: ꝛ benedixiſti etiā iſtā terram tuā: qñ iſaac bñdixit iacob et illū agrū odoriferum vnde iacob attulit cibū. Gene. xxvij. Itē non ſolū benedixiſti terram. i. virginem mariam per ſupradictas bñdictiones: ſed etiā redemiſti multipliciter ꝛ figuraliter genꝰ humanum: ꝛ mitigaſti iraȝ tuam. Nā primo figuraſti myſterium nr̃e redēptionis: qñ auertiſti captiuitatē iacob: ꝛ filiorū iſrael ab egypto. Itē figuraliter remiſiſti iniquitatē noſtrā: qñ remiſiſti iniquitatem plebis tue: qñ fecerūt vitulum conflatilem in oreb Exodi xxxiij. Itē multoties operuiſti peccata eoꝝ nō ad penā imputando qñ multoties murmurabant contra moyſen: imo dediſti eis mānā de celo ꝛ carnes in abundātia. Exodi xvj. Itē mitigaſti et auertiſti eos ab ira indignatiōis tue ad preces moyſi: quando voluerūt reuerti in egyptum. Et quādo immiſiſti ſerpentes ignitos: et quando fornicati ſunt cū beelphegor: ꝛ quando per diuerſos iudices liberaſti eos de captiuitate ꝛ ꝑſecutione finitimorū. Sȝ oia illa myſteria figurabant myſteriū incarnationis et noſtre redēptionis et reconciliationis. Ergo o deus

Nr̃a redēptio figurata fuit mlti plr̄ et ēt ire dei mitigatio.

ſalutaris noſter cõuerte nos ad te: ⁊ auerte irã tuã a nobis ſicut: p illa ſupradicta myſteria figuraſti ⁊ pmiſiſti: q2 iã e hora qđ mitiges irã tuã ⁊ cõuertas nos ad te: q2 diu et p magna tpa fuim⁹ exules ⁊ ſeparati a te.

Nunquid ineternum iraſceris no
xxiij. q. iij. c. ſex bis: aut extendes iram tuam a ge
neratione in generationem.

dñe i glo. ¶ Quaſi. d. nõ ita credẽdu. Primo ꝑ tuã bonitatẽ ⁊ miam. Scđo ꝑ multiplices pmiſſiones ſupradictis pribus figurat: factas. q. d. iã tpa eſt vt ipleas pmiſſiões tuas: vt iuſtificeris in ſermõib⁹ tuis: ⁊ ſpes nr̃a nõ ſit fruſtra: ⁊ vana: imo credo q tu venies ⁊ verificabis oẽs pmiſſiões tuas: deinde cum dicit.

Deus tu conuerſ⁹ viuificabis nos
B 2ſe. et plebs tua letabitur in te.
d. ij. c. Oſtende nobis dñe miam tuam: ⁊
ſemel ⁊. xxx/ ſalutare tuum da nobis.

v. d. c. ¶ Explicat totũ myſteriũ nr̃e redẽptionis
ab ex ⁊ oẽs fructus et effectus et vtilitates eius.
ordio ¶ Ad cui⁹ intellectũ eſt notãdũ q ille fru-
F ctus phibit⁹ quẽ comedit adã attulit mũdo
Fru- ſeptẽ maledictiões ⁊ dãna. Primo eñ attulit
ctus mortẽ corpalẽ. Scđo labores ⁊ miſias ⁊ ifir
Ade mitates corpales. Tertio mortẽ aie ⁊ pctm
mũdo Quarto irã ⁊ indignationẽ dei. Quinto exi
attu- liũ ⁊ ſeparationẽ a deo. Sexto ignorãtiam.
lit ſe- Septio penã eternã. Sed q2 ille bñdict⁹ fru
ptem ctus vteri ṽginalis dat⁹ eſt nobis in mede-
pctã lã ⁊ ãtidotũ ꝯ venenũ ill⁹ cibi phibiti: iõ to
mala tã maledictionẽ Eue in bñdictionẽ mutauit
Fru- Marie: vt inqt Augu. Jõ ſicut ille cib⁹ leti-
ctus fer nos infecit: ita p oppoſitum iſte bñdict⁹
ma- ⁊ ſalutaris fruct⁹ nos refecit: ⁊ ſicut ille nos
rie interfecit ⁊ mortificauit: ita iſte nos viuifica
xpi ẽ uit. Et ſicut ille in oẽs miſerias ⁊ infirmita
antis tes nos deiecit: ita iſte ab oi miſeria releua
dotũ uit ⁊ ſanauit. Et ſicut ille irã dei ⁊ indigna-
ec. tionẽ ꝯ nos ꝯcitauit: ita iſte irã dei erga nos mitigauit. Jtẽ ſicut ille nos a deo ſepauit: ita iſte nos deo pacificauit ⁊ rcõciliauit. Jtẽ ſicut ille in totũ gen⁹ hũanũ tenebras ignorãtie induxit: ita iſte lumen ṽitatis addux. t. Jtẽ ſicut ille nos ſcelere infecit: ⁊ a via deuiauit: ita iſte nos p legẽ euãgelicã iuſtificauit. Jtẽ ſicut ille nos in ppetuã penã ⁊ i iferñu deſtinauerat ⁊ dãnauerat: ita iſte ineternũ nos i celeſti pria ⁊ glia btificauit. Oia ğ iſta puidẽs dđ i ſpũ: iõ notat ⁊ appellat ⁊ petit iſtũ bñdictũ fructũ ſubſeptẽ nõib⁹. ¶ Uñ
B appellat ipm fructũ ſalutarẽ: inqtũ nos ſanauit ⁊ viuificauit a morte: et appellat ipm miaȝ inqtũ nos ab oi miſeria releuauit: et appellat ipȝ iuſtitiã inqtũ nos ab oi pctõ iuſtificauit. Et appellat ipȝ ṽitatẽ: inqtũ nos ab oi ignorantia illuminauit: ⁊ oia que erant ſcripta in lege et pphetis verificauit. Et appellat ipm benignitatẽ inqtũ irã ⁊ indignationẽ dei erga nos mitigauit: ⁊ appellat ipȝ pacem inquãtum nos pri recõciliauit: ⁊ nos adinuicẽ ſub vna fide ⁊ charitate in vna eccleſia cõgregauit ⁊ ligauit: ⁊ appellat ipſuȝ gloriã nr̃am: inquãtũ nos in celeſti glia btificauit. Et hoc eſt qđ intẽdit dicere ⁊ petere dđ toto reſiduo hui⁹ pſalmi: Uñ ait. O dñe de⁹ pater oñde nobis miam tuã: filiũ tuum mittẽdo: per quẽ oſtẽdes miam tuã in mundo ⁊ ſalutare. i. fructuȝ ſalutis da nobis ad ſanãda vulnera peccatorum contra venenũ cibi pzhibiti queȝ comedit adam. Et tunc tu deus conuerſus ab ira in miam viuificabis nos p iſtum fructum ſalutiferũ a morte peccati ⁊ a morte corporali: et tunc plebs tua a morte peccati viuificata: ⁊ ab oi miſeria releuata letabit in te in aduentu filij tui i carnem. Et ideo vt omnia iſta fiant: oſtende nobis miſericordiam ⁊c. et tunc xxiij

Audiã quid loquat in me dñs de⁹ q. i. c.
qm̃ loquetur pacẽ in plebeȝ ſuam. niſi bella
Et ſuper ſanctos ſuos: ⁊ in eos q ⁊ ca.
conuertuntur ad cor. noli
Uerũtñ ppe timẽtes euȝ ſalutare eſti-
ipſi⁹: vt ihabitet glia i terra nr̃a. mare

¶ Audiã qđ loquatur dñs meus Jeſus xps de⁹ incarnat⁹ qñ aſcendet in montẽ ⁊ aperiet os ſuũ: ⁊ declarabit mihi legẽ ⁊ pphetas vt pȝ Mat. v. Uñ añ nõ potui audire vocem dñi p ſe: ſed p angelos ⁊ moyſen ⁊ pphetas ſed tũc qñ xps venit in carnẽ: audiã qđ loquetur in me dñs de⁹ p os ſuũ: qm̃ ipſe pronalt loquet pacem ⁊ redẽptionẽ in plebem ſuaȝ per legẽ euangelicam iuſtificantem: et deo fideles recõciliantem. Uerũtamen ſalutare ipſi⁹ ſcȝ ſal⁹ ⁊ redemptio ipſius chriſti non erit ppe ſcribas ⁊ phariſeos: et iudeos cecos ⁊ obſtinatos ipm negantes: ſed erit ppe apoſtolos ⁊ diſcipulos timẽtes ⁊ ſequentes cũ: ⁊ ſuper oẽs ſctõs ſuos martyres ⁊ cõfeſſores: ⁊ ſup oẽs p baptiſmum ſanctificatos: et in eo omnes tã gẽtiles quam iudeos qui cõuertentur ad cor: id eſt qui corde ⁊ ore xpm cõfitebuntur deũ et hominẽ: vt verũ redemptorem: quia corde creditur ad iuſtitiã ore autem confeſſio fit ad ſalutem: ideo ois qui inuocauerit nomen dñi ſaluus erit. Ad Rõanos. x. Jõ ſolis iſtis erit fructuoſa xpi redẽptio. Et iõ vt chriſt⁹ qui eſt gloria nr̃a ihabitaret in terra in humanitate nr̃a. i. vt ſumendo carnem nos poſſet redimere ⁊ glorificare: ⁊ vt ver⁹ et perfect⁹ redemptor habitaret in nobis: ⁊ hũanitate nr̃a ad redimẽ

dum ⁊ glorificãdo oẽs virtutes ⁊ pfectiones
fuerunt in eo congregate. Nam

b pe. d. j. §. cſtio. **Miſericordia ⁊ veritas obuiauerũt ſibi: iuſtitia et pax oſculate ſunt. Ueritas de terra orta eſt: ⁊ iuſtitia de celo proſpexit.**

¶ Oẽs iſte virtutes i xp̃o obuiauerũt ſibi: ⁊ pariter
oſculate ſunt: ⁊ i eo iuncte: puta mia ad remit
tẽdũ nobis oĩa pctã ⁊ releuãdũ nos ab oĩ mi
ſeria corpis ⁊ aĩe: ⁊ veritas ad tollẽdã ⁊ fugã
dã noſtrã ignorãtiã ⁊ ad verificãdas oẽs ſcri
pturas: ⁊ ad docẽdã legẽ euãgelicã. Et fuit i
eo iuſtitia ad iuſtificãdũ nos ab oĩ pctõ p le
b gẽ euãgelicã ⁊ gratiã ſacrox. Et fuit i eo pax
nõia ⁊ charitas ad recõciliãdũ cũ deo pr̃e. ¶ Ubi
iſta nota q iſta. v. nõia dicũt idẽ eſſentialr ⁊ ſub
ſunt ſtãtialiter in deo qr deꝰ eſſentialr eſt quicqd
idẽ ⁊c. hz: ⁊ ſic deus eſt ſubſtantialr ſua ſalus ⁊ ſic ꝫ
benignitas ⁊ ſua mia ⁊ ſua iuſtitia ⁊c. Sz dif
ferũt iſta nõia penes modos ſignificãdi ⁊ cõ
notãdi inquãtũ cõnotãt diſtincta: ⁊ ſignificãt
diuerſos effectus in nobis. Ubi ipſa diuina eſ
ſentia dicit iuſtitia inqñtũ tribuit vnicuiqz qđ
ſuũ eſt ⁊ dr mia inquãtũ releuat nos ab oĩ mi
ſeria: ⁊ remittit nobis debitã. Et ſic de ſingu
lis. Sz iſte eedẽ pfectiões ſunt cõmunicate
aĩe xp̃i p quãdã eminẽtiã ⁊ excellẽtiã ſup oẽs
creaturas vt oĩa iſta poſſit diſpẽſare mediãte
ſuis p gratiã vniõis tanq̃ caput eccłie: vt dic
tũ eſt. Jõ in ſcriptura qñqz vnũ ſumit p alio
nã veritas ſumit pro iuſtitia vt pſalmo. cxviij.
oĩa mandata tua veritas. i. iuſtitia ⁊ princi
pium verborũ tuorũ veritas. Jtẽ Eſa. xxxix.
ſicut ego pater filijs notã faciet veritatez: ſcz
iuſtitiã. Jtẽ p veritatem qñqz intelligit mia
vt in eodẽ capitulo. Neqz mors laudabit te:
neqz qui deſcendũt in lacũ expectabunt veri
tatẽ: ideſt iuſtitiã tuã. Et ſic ergo idẽ xp̃s in
quantum deus eſt eſſentialiter mia iuſtitia ⁊
veritas: ⁊ inquãtũ hõ habet oĩa iſta eminen
ter primo habitualiter in anima: ſecundo p
gratiam tanq̃ caput: ⁊ hoc dicit dauid cum
ſubdit. veritas de terra orta eſt: ideſt filius
dei qui eſt verbum eternum ⁊ ſapiẽtia ⁊ veri
tas patris ab eterno genita que ex ore altiſ
ſimi prodijt. Jſta inq̃ veritas licet ab eterno
⁊ ante luciferum ſit genita ⁊ orta ex ore altiſ
ſimi: tñ ex tpe orta eſt ſm carnem de terra no
ſtra: ſcz de ventre intemerato virginis marie
que eſt terra noſtra: qr de noſtra humanitate
Nã ſicut iſta veritas eſt genita ante lucife
rũ ex vtero ⁊ memoria fecũda pr̃is ſm diui
nitatẽ: ita poſt luciferũ ex tpe orta eſt ⁊ geni
ta iſta veritas ex vtero ſcõe marie ſcdm hu
manitatẽ: ⁊ iſto mõ veritas de terra orta eſt
Sed prius ⁊ ante oĩa iuſtitia q̃ eſt idẽ dei filiꝰ
de celo in terram proſpexit. Et ideo motus
mia venit in carnẽ: vt audiret gemitus cõ
peditorũ: ⁊ ſolueret filios interemptorum: vt
patebit pſalmo. cj. Et ideo ſubdit.

Etenim dñs dabit benignitatem: ⁊ terra noſtra dabit fructum ſuũ. Juſtitia ante eum ambulabit: ⁊ ponet in via greſſus ſuos. ꝯc di. iij. c. vlt. i glo.

¶ Etenĩ. i. certe p iſtũ Jeſuz xp̃m dñs dabit
benignitatẽ in terra: ad mitigãdã irã ⁊ indi Eſa. xj.
gnationẽ pr̃is: ⁊ ad reddẽdũ ipm benignum
erga genꝰ hũanũ. Et terra nr̃a ſcz virgo maria
de qua dictuz eſt Eſaie vndecimo. Egredietur
virga de radice ieſſe: ⁊ flos de radice eiꝰ aſcẽ
det. Et capitulo. xlv. Rorate celi deſup: ⁊ nu
bes pluãt iuſtũ: aperiat terra ⁊ germinet ſal
uatorẽ ⁊c. Jſta inquã terra nr̃a dabit fructũ
ſuũ: qñ ꝯcipiet ⁊ pariet illũ bñdictũ fructũ in q
bñdicent oẽs gẽtes. Et tũc iuſtitia añ eũ ãbu
labit: ſcz lex euãgelica hoĩem pfecte iuſtifi
cãs: ⁊ hoĩem iuſtificãdo ãbulabit añ eũ: qr p
mo ipſe legẽ euãgelicã feret: ⁊ ex ꝯñti apo
ſtoli p vniuerſuz mũdũ ipm p̃dicabũt. Et ſic
ipſe xp̃s q̃ ẽ iuſtitia vera ponet greſſus ſuos
in via qr carnẽ ſumẽdo fit viator in ſimilitudi
nẽ hominũ factꝰ: ⁊ habitu inuẽtus vt hõ: Et
etiã ipſa lex euãgelica in qua ꝯſiſtit tota nr̃a
iuſtitia ponet greſſus in via: qñ p vniuerſuz
mũdũ p̃dicabit. Ex q̃bꝰ oĩbꝰ ptz qualr iſte bñ
dictꝰ fructꝰ vteri virginalis: in quo cõgrega
te fuerũt ſepte ſupradicte pfectiões: ſcz ſalꝰ
⁊ mia ⁊ veritas: ⁊ pax: ⁊ benignitas: ⁊ iuſtitia
⁊ gloria totã maledictionẽ nec in bñdictionẽ
mutauit marie mr̃is ſue. Et ſic fuit nobis da
tus i medelã ⁊ antidotũ ⁊ remediũ ꝯ venenũ
cibi p̃hibiti: quẽ adã comedit. ¶ Sz ad ma
iorẽ declarationẽ eorũ que dicta ſunt eſt no J
tãdũ q licet xp̃s eſſet verus deus: tñ erat ſi xp̃us
mul verus ⁊ integer hõ. Et iõ ſeptẽ genera p deꝰ et
fectionũ erant cõſiderãda in illa humanita hõ in
te aſſumpta ſiue in chriſto inquantum hõ ſic cuius
aſſumptus. Nã pmo erat in eo conſideran hũa
da pfectio eſſentialis: p quã reponebat i ſpe nitas
cie humana: q̃ q̃dẽ pfectio dr precedere for te ſe
mã. Scdo ꝯſiderabant in eo pfectiones na ptẽ p
turales cõſequẽtes formã: ſcz potẽtie intel fectio
lectiue ⁊ ſenſitiue ⁊ motiue: et cetera q̃ erãt nes.
in eo principia operandi. Tertio erant con
ſiderande pfectiones ⁊ bona gratuita pſona
lia: ſicut erant habitus infuſi ⁊ dona ſpiritus
ſancti. Quarto dona gratifica: ſcilicet gratia
⁊ charitas: ⁊ oĩa merita. Quinto erant cõſi
deranda bona deifica q̃ habebat p gratiam
vnionis: p quã ſibi cõmunicabant idiomata
eox q̃ ſunt dei: qr dicebat deus ⁊ creator ⁊c.
Sexto cõſiderabant in eo gratia capitis que
dicunt dona ⁊ bona munifica: p quã gratiaz
capitis merebatur pro omnibus ſuis mem

bris:ꝛ poterat eis cōicare bona ſibi a patre tradita eo ꝙ vt ſic erat deſpēſator bonorum pr̄is ꝛ mediator dei ꝛ hoīz. Septimo erāt cō ſiderāda bona glorie: qꝛ ſil' erat ꝯprehēſor ꝛ viator. Oīa ergo iſta ſeptē bona erāt ꝯſiderā da in illa ſacratiſſima aīa xp̄i a pncipio ſue creatiōis. Quātū ergo ad pfectionē eſſentia lē nō excedebat aīas alioꝝ hoīm: vt cōiter te nēt doctores: eo ꝙ talis pfectio eſt vnita cō ſiſtēs in quodā indiuiſibili. Uñ ſi aliqua pſe ctio eſſentialis adderet̄ alicui forme faceret eā variare ſpeciē: qꝛ ſpecies ſunt ſicut nume ri octauo metaphy. Sꝫ quo ad pfectiōes na turales ꝯſequētes formā aīe xp̄i erat nobi lior ꝛ pfectior oī alia aīa in ſpēm humanā: ꝛ etiā quo ad nobilitatem corporis: eo ꝙ habuit corp⁹ eucraton tēperatiſſimū ꝛ nobiliſſime cōplexiōis ſm oēs doctores: ꝛ ſic opationes ſue naturales ꝛ aīales erāt in ſummo gradu pfectionis. Et ſm has naturales pfectiones ꝯſequētes formā: lꝫ eſſet nobilior oī alia aīa: tñ nō erat incōueniēs ꝙ eſſet īferior āgelis. Sed in bonis gratuitis ꝛ gratificis ꝛ in grā vnionis ꝛ capitis ꝛ in bonis glie xp̄s erat no bilior ꝛ pfectior oībus angelis ꝛ oī creature: quia nulla creatura vt ſic ſibi valuit compa rari. maxime ī bonis ꝗ pueniunt ſibi ex gra tia vnionis p quā dicit̄ deus ꝛ filius natura lis dei pr̄is ꝛ heres pr̄is: ꝛ inſtr̄m deitatis in miraculis faciendis: et mediator dei ꝛ hoīz: ꝛ caput eccleſie: ꝛ ſic potuit mereri p omni bus ſuis membris ꝛ communicare eis bona ſua. Et vt ſic fuit neceſſe: vt in eo ꝯgregarent̄ oīa ſeptē bona in hoc p̄o memorata ſcꝫ ſal⁹ vt oēs poſſet ſaluare ꝛ a morte viuificare: et miam: vt oēs poſſet ab oī miſeria releuare: ꝛ iuſtitia vt poſſet iuſtificare: ꝛ pax vt nos deo recōciliaret: ꝛ benignitas: vt irā ꝛ indi gnationē dei mitigaret: ꝛ a nobis auerteret ꝛ veritas: vt nr̄as tenebras ignorātie fuga ret: ꝛ oīa ſcripta in lege ꝛ pphetis verifica ret ꝛ adipleret: ꝛ eſſet in glīa: vt nos glorifi caret. Et iō qꝛ xp̄s nō ſolum adeptus eſt oīa iſta p ſe: ſꝫ vt etiā poſſet nobis ea cōicare: iō in hac p̄o dr̄ ſalus nr̄a ꝛ iuſtitia ꝛ pax ꝛ glo ria nr̄a ꝛc. Et p eandē rationē virgo maria ꝗ hūc ſacratiſſimū ꝛ bn̄dictū fructū germina uit dr̄ terra noſtra in hoc pſalmo: ꝗ ꝗdē fru ctus in ſe cōtinet ſeptē ſupradicta ſalubria bona ꝯtra venenū cibi phibiti ipſius adam. Et hec eſt cauſa quare xp̄s reliquit nobis ſe ipſm ſub forma panis in cibū ad reſtauran da bona ꝗ perdidimus in adā ꝛ in ſupplemē tum ligni vite terreſtris paradiſi put pate bit pſalmo. cx. ¶ Sed ex ſupradictis poſſet inſurgere quoddam dubiū. Nam lꝫ ꝗnꝙ ſu pradictaꝝ pfectionū. ſ. ſal⁹: benignitas pax veritas: ꝛ glīa ſint eſſentialiter in deo. et ſe cōpatiantur adinuicē in ipſo: cum ſint idem

Not. d pfe ctiōe eſſen tiali.

Not. qāo iuſti tia et mia ſunt ī deo pbādr ſalus nr̄a Uir go ma ria dr̄ terra nr̄a.

Du biū.

ꝙ diuina eſſentia: ꝛ iſta eadē quinꝙ ſint in xp̄o hoīe formalr̄ ꝛ p ſingularē eminētiā et excellētiā ꝛ munificentiā: vt dictū eſt: tñ iſta duo reliqua ſcꝫ iuſtitia ꝛ mīa nullo mō ſe in uicē valent cōpati eſſentialr̄ in deo: nec emi nēter ꝛ munifice in xp̄o homine: cū ſint adin uicē ꝯtra: qđ pbat̄. Nā iuſtitia dicit nullum malū īpunitū: ſꝫ mīa remittit omne debitū: ꝛ releuat ab oī miſeria: ergo non poſſunt in eodē ſimul ſtare. Nā ſi de⁹ remitteret omne debitū p miam: ergo nullum malum punire p iuſtitiā: ꝛ ſic iuſtitia maneret leſa in deo. Et ſi de⁹ puniret oē malū p iuſtitiā: tunc nullū debitū remitteret: ꝛ ſic nullus eēt ī eo mīa: et ſic eſt dicendū de xp̄o hoīe ergo ſequit̄ ꝙ iſta duo nō ſe cōpatiūtur ſimul in deo: nec ī xp̄o hoīe ſimul cū aliis ꝗnꝙ pfectionibus ꝛ bo nis ſupradictis. In oppoſitum aūt eſt vl'as ppherica huius pſalmi ꝗ exuperat oēm ſen ſum ꝛ curioſitatē humanā. Ad hoc cōmuni ter reſpōdet̄ ꝙ iſta duo p quandā remiſſio nē ꝛ tēperantiā ſunt ſimul in deo: inquantuꝫ deus punit citra condignū et premiat vltra. Et ſic mīa tēperat iuſtitiaꝫ ꝛc. Sed licet hoc poſſit pie ſuſtineri: tñ nō ſatiſfacit totaliter nec attingit myſteriū diuine mīe ꝛ iuſtitie in paſſione xp̄i oſtenſum ꝛ operatum: vbi nul la pars iuſtitie ledit̄. nec pars miſericordie minuitur: ſed vtraꝙ manet integra ꝛ illeſa. Unde eſt aduertendū quod reſpectu noſtri nunꝙ iuſtitia dei poſſet ſimul eē integra cuꝫ mīa nec ecōuerſo. Nā nullus poſſet ſatiſfa cere nec credere debitū p vno pctō in quacū ꝙ pena. cū peccauerit contra deū infinitum vt pꝫ Mat. xviij. de illo ꝗ debebat decē mi lia talentoꝝ: ergo cū in tali non poſſet fieri mīa abſꝙ leſione iuſtitie: ergo oportuit vt xp̄s incarnaret̄ ꝛ pateret̄ ꝛ puniretur p illo vt redderet ꝛ ſolueret pciū infinitum pro illo debito īfinito vt iuſtitia maneret illeſa et in tegra: ꝛ mīa haberet locū ſuū. Cuius paſſio nis pciū ꝛ meritū fuit infinitum rōne gratie vnionis ꝛ xp̄i innocētie ꝛ puritatis vt dictuꝫ eſt pſal. xvij. Et iō potuit in infinituꝫ ſatiſfa cere p pctis oīm noſtrū: etiā ſi deus crearet mille mundos: qꝛ dñs poſuit in xp̄o pctā et iniquitates oīm noſtrū quo ad penā et puni tionē: ꝛ ppter ſcelus totius ppl'i pcuſſit euꝫ. Eſa. liij. iō pctā oīm nr̄m fuerūt in eo punita cuius liuore ſanati ſumus. Et ſic xp̄us eo ꝙ deus ꝛ hō ꝛ nunꝙ nouit pctm̄ factū eſt con gruū ſacrificiū ꝛ ſufficiens pciū p omni pctō ꝛ ad ſoluendum p omni debito. Itaꝙ ſicut eſt caput ꝛ metrū ꝛ menſura ꝛ fons oīm gra tiarū ꝛ pelagus oīm meritorum: ita eſt ſubie ctū iuſtitie ꝛ punitionis oīm peccatorum in quātū oīa noſtra peccata fuerūt in eo puni ta: ꝛ nos p ipm ꝛ in ipſo ſoluimus oīa noſtra debita: ꝛ ſic oēs ſumus ī eo iuſtificati. Itaꝙ

Paſ ſiōis xp̄i ſa tiſfa ctoria pro pctis.

qūcunq̄ aliquis efficitur ꝑticeps paſſionis xp̄i per baptiſmū aut p̄niam: tunc pctā ſua ſunt ꝑfecte ⁊ integre punita in xp̄o: q2 vt ſic xp̄s cōicat pctōri baptizato: ⁊ penitēti meri ta ſue paſſiōis imo xp̄s offert p̄ri ſuā paſſio nē in p̄tiū ⁊ vindictā pcti ⁊ debiti cuiuſcūq̄ pctōris: ⁊ ſic mia h3 locū ſuū iuſtitia manēte illeſa. Fit ergo mia cū pctōre inquātū ſibi re mittit̄ pena ⁊ debitū infinitū: ⁊ fit iuſtitia in q̄tū pctm̄ illi⁹ nō manet īpunitū: cū puniat̄ in xp̄o: cui⁹ paſſionē ⁊ merita ꝑticipat pctōr ꝑ baptiſmū aut p̄niam ſine cu⁹ paſſiōis v̄ tute nulla p̄nia nec ſacr̄3 eſſet validum nec ſufficiēs ad delēdū pctā: nec ad ſatiſfaciēn dū ꝓ debito: ⁊ ponit̄ exēplū de ānulo aureo

Exē plū ſ anuli. Nā ānul⁹ aure⁹ vni⁹ vncie nō ē ſufficiēs p̄ tiū ad redimēdū vnū captiuū ſ3 ſi incelet̄ ſi bi lapis p̄tioſus. ſ. carbūcul⁹ ⁊c. nō ſolū eſt ſufficiēs ad redimēdū vnū hoīem: ſ3 ēt decē imo eſt ſufficiēs ad emēdā vnā ciuitatē: non rōne auri ſ3 rōne lapidis p̄tioſi in eo incela ti. Ita ergo p̄iter3 magna pena alicui⁹ nō ſit ſufficiēs ad ſoluēdū nec ſatiſfaciēdū pro pctō ⁊ debito illi⁹ tñ ſi addat̄ paſſio xp̄i per ſacr̄3 p̄nie nō ſolū ē ſufficiēs illa p̄nia ad ſol uēdū ꝓ vno pctō: ſ3 ꝓ infinitis rōne īfiniti p̄ tiū paſſiōis xp̄i quā ꝑticipat p̄nia ſacr̄alis in

Aug. effectu vl̄ ivoto. Et hec eſt cā q̄re dicit Aug. ſup Joh. q̄ pl⁹ eſt facere de ipio piū q̄ crea re celū ⁊ terrā qđ nō ſolū eſt itelligēdum: q2 reperit̄ obex ad gr̄a3 i pctōre: vt cōiter d3: ſ3 de⁹ i creādo celū ⁊ terrā nil poſuit de ſuo niſi ſolā ſīltitudinē q2 ſolo v̄bo dixit ⁊ facta ſūt oīa: ſ3 de⁹ nō iuſtificat pctōrē q̄n ponat ali q̄d de ſuo. ſ. ſanguinē ⁊ paſſionē quā fili⁹ of fert p̄ri ꝓ illo pctōre iuſtificato quā p̄r acce ptat in p̄tiū ꝓ debito illi⁹. Et ſic p3 qđ maio ris p̄tiū eſt iuſtificatio impii q̄ creatio celi ⁊ terre l3 ſit equalis potētie vt inq̄t Aug. Am bro ſ⁹. Ex q̄bus oībus p3 q̄nr ꝓpter paſ ſionē xp̄i ſumma mia h3 locum in deo cum ſumma iuſtitia: ⁊ ecōuerſo: q2 l3 remittat̄ pe nitēti oē debitū tñ pctm̄ ei⁹ nō manet īpuni tum nec debitū ſatiſfactu3 in eo: vel in xp̄o: prout magis declarabitur pſal. cii.

pr.d. ca.i. ſctā roma na oro dd. xi. q. ii.

Inclina dn̄e aurē tuā ⁊ exau di me: q2m inops ⁊ paup ſū ego Cuſtodi aīam meā q2m ſctūs ſum: ſaluum fac ſeruum tuum de⁹ me⁹ ſperantem in te.

Miſerere mei dn̄e q2m ad te clama ui tota die: letifica aīam ſerui tui q2m ad te dn̄e aīam meam leuaui. Q2m tu domine ſuauis ⁊ mitis: et multe mie omnib⁹ inuocantib⁹ te Auribus percipe orōnē meam: ⁊ intende voci deprecationis mee. In die tribulationis mee clamaui ad te quia exaudiſti me. Joel. ii. ca. xi. q. iii. ad menſam.

¶ Titul⁹ orō dd. Ex titulo apparet q̄ dd fe cit hūc pſal. in quo aliq̄d petit. Vñ dicūt he brei q̄ dd fecit hūc pſal. dū eſſet in ꝑſecutio ne ſaulis in q̄ petit liberari ab eo: ⁊ ſic expo nūt iſlar̄ hūc pſal. Et q̄dā catholici ſequun tur eos ſ3 talis expō eſt inutilis ⁊ inanis et faciēs iniuriā ipſi ꝓphe: cū nō ſit min⁹ pro pheta i hoc pſal. q̄ in ceteris. ¶ Et iđ eſt di cēdū. q̄ l3 forſan illa ꝑſecutio fuerit cā occa ſionalis q̄re dd fecit hūc pſal. ⁊ mītos alios tn̄ p̄m ibi dd ꝓuidit in ſp̄ū myſteriū paſſiōis xp̄i ⁊ reſurrectiōis ⁊ exaltatiōis regni ei⁹: tñ p̄ncipalis intētio ꝓphete eſt p̄dicere in hac orōne totū myſteriū ⁊ diſcurſu3 cuiuſdā orō nis quā xp̄s fecit in nocte ſue paſſiōis āq̄ caperet̄ quā recitat Jo. euā. c. xvii. vbi. orat ꝓ ſua reſurrectiōe. Scđo ꝓ ap̄lis ⁊ diſcipu lis. Tertio ꝓ p̄plo gētili q̄ erat ad fidē ꝯuer tend⁹. Vñ ſi q̄s pie ⁊ catholice velit ꝯtēpla ri totū illud capl̄m ⁊ pſal. iſtū: videbit totā il lā orōnē xp̄i eſſe depictā in iſto pſal. ⁊ econ uerſo. Nā illud idē v̄bū dei fili⁹ q̄ ꝑ os dd ꝓ tulit iſtū pſal. iđe idē xp̄s incarnat⁹ ꝑ os ꝓ p̄riū orauit ad p̄rem eādē orōnē referendo ad paſſionē cū dixit: Clarifica me p̄r. vt p3 in. c. Joh. p̄alleg. Nā ibi ſicut xp̄s p̄mo petit clarificari ꝑ reſurre. cū dicit. Clarifica filiū tuū: Scđo orat ꝓ ap̄lis ⁊ diſcipl̄is q̄n dicit: ego ꝓ illis rogo quos dediſti mihi. Tertio orat ꝓ p̄plo gētili q̄ erat ad fidē ventur⁹ cū dicit. nō ꝓ eis rogo tm̄: ſ3 ꝓ eis q̄ credituri ſunt ꝑ v̄bū eoꝝ in me ⁊c. Quarto reprobat icredulos cū dicit: mūd⁹ te nō cognouit: ita p̄iter ergo eundē modū tenet dd in hac orō ne cū nil aliud ſit iſte pſal. ad lr̄a3 niſi ꝓphe tia illi⁹ orōnis. Quinq3 ḡ facit rōm introdu ct⁹ ad loquēdū in hoc pſal. Nā p̄mo petit a p̄re reſurrectionē ꝓ ſe ⁊ ꝓ ſuis orando p̄mo ꝓ ap̄lis ⁊ diſcipl̄is. Scđo ꝓ p̄plo gētili. Ter tio p̄mittit gr̄as agere in ꝑſona totius p̄pli chriſtiani ex iudeis ⁊ gētilibus congregati. Quarto reprobat populū icredulū iudeoꝝ. Quinto petit imperiū ⁊ iudiciariā poteſtā tē ad retribuendum vnicuiq3 ſm̄ opera ſua. Secundum ibi non eſt ſimilis tui in diīs do mine. Tertiū ibi. Cōfitebor tibi. Quartum ibi. De⁹ iniqui inſurrexerūt. Quintū ibi. Re ſpice in me. ¶ Quantū ad primum dicit Au guſti. q̄ in hoc pſalmo loquitur totus chriſ tus deus ⁊ hō ſ... caro ſola ... Aug.

filius dei vn⁹ xp̄s: vn⁹ ſaluator in forma dei equalis p̄ri: in forma ſerui caput eccl'ie. Et ſic pʒ q̄ in hoc pſal. loquit̄ in forma ſerui et inq̄tū hō: ⁊ caput eccl'ie: ⁊ nō inq̄tuʒ pſona pputata tñ: ſʒ inquātū pſona cōis: ⁊ loquitur ⁊ orat p mēbris ſuis in ſe myſtice vnitis: et ſic lʒ videat̄ orare p ſe: tñ p ſuis mēbriʒ orat eo q̄ cōicant idiomata vt ſepe dictū ē. Et h̄ maxime manifeſtat xp̄s in orōne ſpallegata quā fecit. Jo. xvij. ca. vbi ſe ſctificat in mēbris ⁊ mēbra in ſe: vt pʒ ɔtēplāti ⁊ intuēti ſa tñ illd capl'm: q̄d q̄dē cap. nil aliud niſi declaratio hui⁹ pſal. ad lr̄aʒ ⁊ iſte pſal. nil aliđ eſt niſi pphetia illi⁹ cap. vt dictū eſt: dicit ḡ xp̄s caput ⁊ mēbra ſiue in pſona mēbroꝝ ⁊ caput: caput dico ⁊ ſacerdos. Et orat ad pr̄em dicēs. O dn̄e inclina aurē tuaʒ acceptando paſſionē meā: ⁊ exaudi me p mēbris meis: q̄m ego ſiḱ cū eis inops ſine auxilio ⁊ pauꝑ ſum. Et cuſtodi aiam meā. i. apl'os ⁊ diſcipulos meos q̄s ex iudeis elegi. q̄m ſctūs ſum. i. eos in me ſctificaui ⁊ me i eis. Jtē ſum ſanctus cū eis: q2 innocēs ⁊ nō re⁹ mortis: et iō ſaluū fac ſeruū tuū ſperātē in te: ſʒ ſeruū dico nō caput ſolū: ſʒ caput ⁊ mēbra. vt ſaluos me p reſurrectionē vt ſim pmitie reſurrectionis: ⁊ poſſim meis reſurrectionē cōicare. q. d. clarifica me pr̄ vt fili⁹ tu⁹ clarificet te: ⁊ ſerua eos q̄s dediſti mihi: ⁊ ſctifica eos i ṽitate: q2 p eis ſctifico meipm: vt ⁊ ipſi ſint ſctificati in ṽitate. Ergo miſerere mei dn̄e q̄m ad te clamaui tota die: ⁊ letifica aiam ſerui tui. i. clarifica filiū tuū p reſurrectionem: q2 ad te aiaʒ meā leuaui. i. q2 ſp i te ſperaui ⁊ expectaui a te clarificari p reſurrectioneʒ q̄m tu dn̄e ſuauis. i. benign⁹ ⁊ mitis. i. manſuet⁹ ⁊ mlt'e mie oib⁹ inuocātib⁹ te. Ergo dn̄e pcipe orōnē meā aurib⁹ benignis: ⁊ intēde cuʒ affectu voci dep̄catiōis mee. q̄m i die tribulatiōis. i. paſſiōis ⁊ pſecutiōis mee clamaui ad te dum oraui in menſa pro diſcipulis et fidelib⁹ meis ⁊ in horto ⁊ in cruce: ⁊ iō exaudiſti me. Et no. q̄d lȳ q2 ꝓponit̄ toti orōni vt ſit ſenſus: q2 in die tribulatiōis clamaui ad te: ideo ſupple tu exaudiſti me. ⁊ hoc dixit: q2 ſemꝑ xp̄s fuit exauditus p ſua reuerentia. vt ſepius dictum eſt pſalmo. xx. ⁊ xxj.

de p. d. ſ. ṽ. e. ſcio xcij. d. c. ſ. in glo.

Non eſt ſimilis tui in dijs dn̄e: et non eſt ſecundum opera tua. Oēs gentes quaſcunq̄ feciſti venient ⁊ adorabūt coram te dn̄e: et glorificabunt nomen tuum.

Hic orat p pplo gētili q̄ erat ad fidē vēturus dicēs. O pr̄ q2 in dijs gētiū nō ē aliquis ſiſis tibi. nec aliq̄s eoꝝ ſic potēs ſʒ opa tua iō oēs gētes q̄ſcūq̄ feciſti relictis idolis ſuis venient ad eccl'iā tuā. Et adorabūt corā te. i. tibi offerēt ſacrificia ⁊ adorabūt adoratiōe latrie: ⁊ glorificabūt nomē tuū. i. cōfitebunt te eſſe vnū deū oim creatorē. Et filiū tuū ieſum xp̄m eſſe verū meſſiā: q̄n videbūt eū ſa p naturā opa mirabilia ⁊ miracula faciētē: ⁊ ſic vidētes nō eſſe ſimilē tui i dijs ſuis nec eſſe aliquē potētē ſm̄ opa tua: q̄ faciet fili⁹ tu⁹. ⁊ fiēt i nōle ieſu p apl'os ⁊ diſcipl'os meos: tūc oēs gētes q̄ſcūq̄ feciſti veniēt ⁊ adorabūt corā te ⁊c. Uñ nota q̄ lʒ hic iſta locutio. ſ. gētes veniēt: ponat̄ i futuro indicatiui tñ ponit̄ p optō: eo q̄ indei nō hñt optatiuū ſʒ ponūt futurū indicatiui p optō. Et iō lr̄a hiero. hʒ. oēs gētes quaſcūq̄ feciſti veniēt ⁊ adorabūt corā te. Ex q̄ pʒ q̄ hic xp̄s orat p pplo gētili: ſicut orauit Jo. xvij. cū dixit. non p eis. i. nō p apl'is rogo tātū: ſed ⁊ p eis qui credituri ſunt p ṽbū eoꝝ in me: vt oēs vnuʒ ſint: ſicut tu pr̄ in me: ⁊ ego in te: vt ⁊ ipſi in nobis vnū ſint. Ex q̄ pʒ q̄ tā hic q̄ ibi xp̄s rogat p pplo gētili: vt veniat ad fidē: vt ſiḱ ex apl'is ⁊ iudeis ɔuerſis ex pplo gentili fiat vnū corp⁹ cū capite xp̄o ⁊ ſic fiāt vnū cū patre ⁊ ſpiritūſancto: vt dictū eſt ſupra pſalmo octuageſimoprimo. Deinde cum dicit.

Q̄m magnus es tu et faciens mirabilia tu es deus ſolus. de xl. di. ṽ. acceſſerūt.

Deduc me dn̄e in via tua ⁊ ingrediar in veritate tua: letet̄ cor meū vt timeat nomen tuum. d. p. ſ. c. ali ex.

Orat pr̄eʒ vt ɔſeruet ⁊ dirigat i lege euāgelica hūc pplʒ xp̄ianū ex iudeis ⁊ gētilib⁹ ɔgregatū: iō dicit. O pr̄ q̄m magn⁹ es tu in potētia: ⁊ faciēs mirabilia ⁊ miracl'a: ⁊ tu es de⁹ ſol⁹ in eſſe ⁊ ſubſtātia: q̄m dij gētiū ſunt falſi iō deduc me i via tua. i. in lege euāgelica: q̄ eſt via in patriā. Et ego igrediar ducatu tuo in ṽitatē tuā: q2 lex euāgelica dr̄ veritas reſpectu le. ve. q̄ fuit imago ⁊ figura noui teſt. q. d. da mihi p eis legē euāgelicā: ⁊ videbo ṽitatē ſacroꝝ q̄ in lege moyſi fuerūt in figura: vt letet̄ cor meū accipiēdo fruct⁹ ſacroꝝ: quib⁹ expecto iuſtificari i membris meis: vt timeat cor meū. i. corp⁹ meū eccleſiaſticū nomē tuū nō timore ſuili ſicut in lege moyſi: ſʒ timore filiali: q2 illa lex timebat te formidine pene: iſta vero timet deū virtutis amore: iō iuſtificat ⁊ letificat cor. et hoc eſt q̄d petit in perſona totius eccleſie.

Confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo: et glorificabo nomen tuum ineternum. d. ſ. c. in fra. ex. et

Q2 mia tua magna ē ſup me: ⁊ eruiſti aiam meā ex inferno inferiori. cxxvij. c

¶ Hic pmittit ſe agere gr̃as p bñficio reſur rectiõis pẽo i pſona ſui: ꝛ ex pñti i pſona to tiᵘ corpis myſtici. Uñ dt ego ꝯfitebor tibi in toto corde meo nõ i ſacrificiis ꝛ holocauſtis aĩaliũ brutoꝝ: ſꝫ i ſpũ hũiliato ꝛ aĩo cõtrito cultu vere latrie: ꝛ glĩficabo nomẽ tuũ i eter nũ ſepties i die. Et h̃ gr̃as agendo p bñficio redẽptiõis: qꝛ magna ẽ mĩa tua ſup me.i.ex magna tua mĩa eruiſti aĩaꝫ meã ab iferno i feriori me reſucitãdo. Pẽo i capite. Scdo in mẽbris: qꝛ ſãctos pr̃es ẽt liberaſti d iferno i feriori: q̃s mecũ ꝯtraxi d limbo: ꝛ i celo col locaui: ꝛ non ſolum illos: ſed etiam totuꝫ ge nus humanuꝫ liberaſti ex iferno iferiori p meã mortẽ ꝛ paſſioneꝫ ꝛ eccleſiaſtica ſacr̃a.

Ro q. ſ. nul li du biũ. J.crl ſ tiũ.b. e.ã. xxiiũ

Deᵘ iniq̃ inſurrexerũt ſup me: ꝛ ſy nagoga potẽtiũ q̃ſierũt aĩam meã ꝛ nõ propoſuerũt te i cõſpectu ſuo. Et tu dñe deᵘ miſerator ꝛ miſeri cors: patiẽs ꝛ mlẗe mĩe ꝛ verax.

¶ Iterũ ꝯfitebor tibi O deᵘ: qm̃ iniq̃ iudei iſurrexert ſup me: ꝛ q̃ſiert aĩam meã i ſyna goga.i. ꝯgregatiõe potẽtiũ.ſ. pncipũ ſacer dotũ ſcribaꝝ ꝛ phariſeoꝝ. Et nõ ppoſuert te i ꝯſpectu ſuo.i. non habuert deũ p oculis: imo inuidia ꝛ malitia excecati ſine cã me ad mortẽ cõdẽnauert: ſꝫ tu dñe deᵘ miſerator ꝛ miſericors ꝛ patiẽs ꝛ deᵘ mlẗe mĩe fuiſti ve rax i pmiſſis tuiſ: qꝛ me ab iferis r̃ſuſcitaſti: ꝛ ſic ſp ꝯfitebor tibi ꝛc. Quaſi dicat. gr̃as tibi ago qm̃ iudei iniq̃ iſurrexerũt ꝯ me. Et tota ſy nagoga ſacerdotũ: eo ꝙ q̃ſierũt aĩam meã p mortẽ ꝛ paſſionẽ: tñ tu miſericors ꝛ verax me reſuſcitaſti. Nota ꝙ filiᵘ appellat pr̃ꝫ vera cẽ: eo ꝙ ipleuit pmiſſa ꝛ vaticinia pphetaꝝ p aduẽtũ ꝛ paſſionẽ ꝛ reſurrectionẽ chriſti.

Filiᵘ ãre ap pel lat pa trem pacẽ xv.d. c.ſan cta roſ ma na. lx.q. ro.c. alioꝝ Xpo petit ſignũ

Reſpice i me ꝛ miſerere mei: da ipiũ puero tuo: ꝛ ſaluũ fac filiũ ãcille tue Fac mecũ ſignũ i bonũ: vt videãt q̃ oderũt me ꝛ cõfundant: quoniaꝫ tu dñe adiuuiſti me ꝛ ꝯſolatᵘ es me

¶ Poſtq̃ egit gr̃as de bñficio reſurrectio nis: hic petit a patre iperiũ ꝛ iudiciariã po teſtatẽ ſibi debitã ꝛ pmiſſam: ꝛ dicit poſtq̃ tu es miſericors ꝛ verax reſpice i me ꝛ miſe rere mei: ꝯferẽdo iperiũ ꝛ regnũ vniuerſale puero tuo ꝛ filio xp̃o: ſicut pmiſiſti.ii.regu. vii. qñ dixiſti. ſtabiliã regnũ eiᵘ in ſempiter nũ. Et ſaluũ fac me filiũ ancille tue marie: Et ſaluũ fac pplm xp̃ianũ filiũ ecclie ancil le tue fonte baptiſmatis regñatũ. Et ſalua ipm p meã paſſionẽ ꝛ reſurrectionẽ ꝛ ſacr̃o rũ ſuſceptionẽ: ꝛ fac mecũ ſignũ in bonũ.i. fac vt impleat in me ſignũ Jone prophete. Nã ſicut Jonas ppheta poſt triduũ exiuit il leſus de vẽtre ceti: ita ego reſurgã tertia die a mortuiſ de ſepulchro ꝛ corde terre: vt iudei q̃ oderũt me videãt me reſurrexiſſe. Et ꝯfun dant videtes ſe illuſos ꝛ fruſtratos a deſide rio ſuo. Et cognoſcãt qm̃ tu dñe adiuuiſti me ꝛ cõſolatᵘ es me p glĩoſaꝫ reſurrectionem ꝛ aſcẽſionẽ. ꝛ nota ꝙ mltiplr̃ xp̃us petit ſignũ ſicut fuit impletũ in ſua paſſiõe: qꝛ obſcura tus fuit ſol: ꝛ tenebre facte ſunt ſup vniuer ſaꝫ terrã ꝛc. Jn ſua reſurrectiõe factũ eſt ſi gnũ bonũ. Nã terremotᵘ factᵘ ẽ magnᵘ. Et angelᵘ dñi deſcẽdit de celo: ꝛ reuoluit lapi deꝫ: ꝛ nũtiauit reſurrectionẽ mulieribus. Et ipſemet xp̃us toties apparuit aplis ꝛ oñdit eis cicatrices: ꝛ corã eis aſcẽdit i celũ ꝛ mi ſit ſpm̃ ſctm̃ viſibilr̃ i eos i die pẽte. Judeis audiẽtibᵘ tonitrua ꝛ fulgura: ꝛ videtibᵘ lin guas igneas: ꝛ ẽt apli fecert mlta ſigna ꝛ mi racl̃a i illo die i v̄tute nois xp̃i corã eis: ꝛ ſic mãſerũt cõfuſi: ꝛ ſic apli pfecti ſunt p̃dican do fidẽ xp̃i vbiq3 xp̃o cooperãte ꝛ ſermonẽ cõ firmãte ſequẽtibᵘ ſignis. Etiã iſte verſus po teſt referri ad diẽ iudicii: qñ veniet xp̃s in po teſtate magna ꝛ maieſtate: ꝛ appebit ſignuꝫ filii hoĩs in celo: ſcꝫ crux vbi fuerat crucifixᵘ qđ ſignũ erit bonũ ꝛ in gloriã fideliũ et ter ror eſt maloꝝ: qꝛ videbũt in quẽ cõfixerunt. Et ſic ꝯfundent iudei: ꝛ cognoſcẽt xp̃m fuiſ ſe verũ meſſiaꝫ: ꝛ a mortuis reſurrexiſſe. Et cognoſcẽt ipm eſſe iudicẽ bonoꝝ et maloꝝ. Hoc idẽ põt dicere vnuſq̃ſq3 fidelis in perſo na ſui et petere a deo ſignũ ſalutis ꝯ inimi cos viſibiles et iuiſibiles. Uñ dicit. O pater ſaluũ fac filiũ ancille tue ſcꝫ ecclie: et fac ſi gnũ mecũ ſalutaris crucis i fonte baptiſmi in q̃ debeo ſaluari: vt diaboli q̃ oderunt me ꝛ ceteri inimici videãt tale ſignũ in me: ꝛ cõ fundant ꝛ fugiãt ꝛ nõ noceãt mihi: ꝛ cogno ſcãt qm̃ tu dñe adiuuiſti me ab eis liberan do. Et cõſolatᵘ es me gratiã cõferendo. Ex ſupradictis pꝫ q̃liter eſt valde attẽdendũ in iſto pſalmo qñ xp̃s orat p ſuis: ꝛ idõ attendat lector q̃do cõicant idiomata rõne vnitatis capitis ad membra ꝛ econuerſo. Et q̃o iſte pſalmᵘ eſt literaliter pphetia illiᵘ oratiõis quã xp̃s fecit p ſuis fidelibᵘ ꝛ membris. Jo. xvii. ex toto iſto pſal. concludit ꝙ ſynagoga reprobata populus gentilis debebat cole re ꝛ adorare nomen domini in iſrael.

Fidelis petat ſignũ ſalutiſ

De ele.e. ſũda mẽto libe ri.

Fundamenta eiᵘ in mõtibus ſanctis: diligit dñs portas ſion ſup omnia tabernacula iacob.

¶ Titulus filiis chore pſal. cantici. Ex titu lo apparet quod iſte pſalmus cãtabatur vo ce humana ſolum cum inſtrumento muſico ꝛ hoc propter myſterium in eo contentum.

tetoke iſti habitabãt i arabia petrea. Agare
ni ſũt ex filiũ ipi⁹ agar: ⁊ oẽs iſti tã iſmaelite
ꝙ agareni habitabãt i arabia: ꝗ poſtea noīa
ti ſunt ſaraceni occupãtes ſibi nomẽ ipſius
Sare: cũ ſint filii agar ancille: gebal: ⁊ ama
lech ꝑiter habitabãt in arabia ꝓpe terrã ꝓ
miſſiõis. Itẽ alienigene ſunt philiſtei ꝗ erãt
ĩtra terrã ꝓmiſſiõis. Et habitãtes tyrũ pari
ter ſunt ꝯgregati cũ machometo. Itẽ ſyri ſi
ue aſſyrii adheſerunt cũ machometo: iõ po
nunt hic ꝑncipales. Et iõ dr̃ ꝙ venerunt in
adiutoriũ filiũs Loth ideſt Amonitis ⁊ moa
bitis. Unñ lʒ oẽs iſti nolati denominent a no
bus prioꝝ q inhabitorãt arabiã: ſcʒ iſmael
edon ⁊ Moab ⁊c. tñ tpe machometi oẽs erãt
xp̄iani. lʒ laborarẽt in diuerſis hereſib⁹ ⁊ ſe
ctis: ſʒ indignati ꝓpter ſupradictã ꝯtumeliã
eis dictã: qꝛ vocati ſunt canes a ꝯductorib⁹
grecorũ ⁊ latinoꝝ: iõ rebellarũt ⁊ machome
to ⁊ ei⁹ ſecte adheſerũt. Et iõ ponunt̃ ꝑmi ꝑ
ſecutores eccl̃ie in hoc pſal. Unñ habuit ortũ
illa ſecta: ⁊ a quib⁹ eſt ꝓpagata ꝑ totũ orbẽ.

Judi. v.ii. v.ca. Fac illis ſicut madian ⁊ ſiſare: ſicut
iabin in torrente cyſon.

Diſperierunt in endor: facti ſunt
vt ſtercus terre.

Judi v. et vii. Pone principes eorum ſicut oreb
⁊ zeb: et zebee et Salmana.

¶ In hac ſcd̃a pte ꝓpha iplorat diuinã vin
dictã petẽs vltionẽ de ſupradictis ꝑſecuto
rib⁹ eccl̃ie dicẽs. O dñe ieſu fac illis .i. oib⁹
machometanis: ꝗ vaſtauerũt eccl̃iã tuã: ſi
cut feciſti madiã ⁊ ſiſare i torẽte cyſon. Qua
ſi dicat: fac vt ppl̃s xp̄ian⁹ ſuperet eos ſicut
barach debellauit Siſarã ducẽ Jabim ꝓpe
torrẽtẽ cyſon: quẽ ſiſarã Jahel iterfecit i tẽ
torio: vt pʒ Judicũ. iiii. ꝗ qdẽ inimici diſpe
rierũt i endor .ſ. in illo loco ꝓpe cyſon. Et fa
cti ſunt vt ſterc⁹ terre: qꝛ cadauera coꝝ pu
trida traxit torrẽs cyſon. Et mãſerũt ĩſepul
ta putrida vt ſterc⁹ terre. Judicũ. v. Et fac ẽt
vt ppl̃s xp̄ian⁹ ſuperet eos ſicut gedeõ vicit
madianitas: ꝗrũ ꝑncipes fuerũt oreb: ⁊ zeb: ⁊
zebee: ⁊ ſalmana ꝗ fuerũt capti: ⁊ eoꝝ capi
ta iciſſa ⁊ gedeoni oblata vt pʒ Judi. ſeptio.

xcv. d.ca. ecce. Et .ſi. q. i.ca. his autẽ. iii. q. i.ca. hos mi. ſ. econtra de ꝯſ. d.ii.c. Oẽs ꝑncipes eorũ: qui dixerũt: he
reditate poſſideam⁹ ſanctuariũ dei.
Deus meus pone illos vt rotam: ⁊
ſicut ſtipulam ante faciem venti.
Sicut ignis qui comburit ſyluã: et
ſicut flamma comburens montes.
Ita perſequeris illos in tempeſtate
tua: ⁊ in ira tua turbabis eos.

Imple facies eorum ignominia: et
querent nomen tuum domine. accel ſcrbt.
Erubeſcant ⁊ conturbent̃ in ſeculũ
ſeculi: et confundantur et pereant.
Et cognoſcant qꝛ nomen tibi domi
nus: tu ſolus altiſſimus in oĩ terra.

¶ O xp̄e de⁹ pone oẽs ꝑncipes eorũ: ſcʒ ma
chometanorũ ſcʒ arabes ⁊ turchas: ⁊ tarta
ros ꝗ ſunt principales natiões in illa ſecta:
qui dixerũt: poſſideam⁹ ſanctuariũ ideſt to
tã eccleſiã dei hereditate ideſt ꝗ ſtatuerunt
ſubiicere ſibi totã xp̄ianã religionẽ: pone er
go eos vt rotã. que qdẽ rota nõ eſt ſtabilis ſʒ
ꝑ ſumma cadit ⁊ fit infima rotando: ita iſti
cadãt a ꝑtãte ⁊ dñio. Et pone eos ſicut ſtipu
lam añ faciẽ vẽti: ideſt ꝙ ventus ⁊ ſtla furo
ris tui ꝓpellat eos: ⁊ remoueat a dñio. Et ſi
cut ignis comburens ſyluas. Et ſicut flam
ma comburens montes: ita tu ꝑſequeris il
los in tempeſtate ſententie tue. Et ꝯturbabis
eos in ira tua. Unñ nota q ꝓpter iſta ſupradi
cta dñt multi ꝙ ſecta machometica dʒ peri
re añ aduẽtũ antixp̄i: ⁊ diuidi i tres partes.
Quarũ due debẽt ſe mutuo gladio interime
re ⁊ delere. Tertia aũt vidẽs cõfuſionẽ eo
rũ ⁊ cognoſcẽs veritatẽ ſe dʒ xp̄iane fidei
ſubiicere. Et ideo ſequit̃: imple facies eorũ
ignominia. Et ſic confuſi querẽt nomẽ tuum
ideſt fidẽ tuã recipiẽt. Sed alie due partes
erubeſcãt et cõturbent̃ in ſeculũ ſeculi inter
ſe. Et cõfundãt̃ ⁊ ꝑeãt ſe adinuicẽ occidẽtes
vt cognoſcãt tũc qꝛ dñs eſt tibi nomẽ. Itẽ qꝛ
tu es de⁹ omnipotẽs. Et qꝛ tu es de⁹ altiſſi
mus ſuper omnẽ terrã. Totũ etiã hoc ſupra
dictũ ⁊ prefata ſententia põt intelligi de ip
ſo antixp̄o ⁊ eius ſequacib⁹. quem dñs inter
ficiet ſpũ oris ſui. ii. ad Theſſalonicẽ. ii. quẽ
videntes ſequaces ſui manebunt confuſi: ⁊
erubeſcẽt ⁊ ꝯfundẽt̃ pre nimia ꝯfuſiõe: quo
rum aliqua pars queret nomẽ dñi maxime
iudei. Et ſic couertent̃ ad dominum in fine
ſeculi: quia cognoſcẽt qđ Jeſus xp̄s eſt ver⁹
meſſias: ⁊ ver⁹ deus ⁊ dñs ⁊ altiſſimus ſuꝑ
oẽs creaturas. Ceteri aũt obſtinati peribũt
in flamma ignis: et ꝑ ceteras quindecim tri
bulatiões memoratas ꝑ doctores in fine ſe
culi. Sʒ marie iudei ⁊ ceteri ĩfideles erube
ſcẽt ⁊ ꝯturbabũt̃ ⁊ ꝯfundẽt̃ cũ videbũt Jeſũ
xp̄m venientẽ ad iudiciũ cũ poteſtate magna
⁊ maieſtate: qꝛ tũc cognoſcent ipſum eſſe ve
rũ deũ ⁊ dñm ⁊ meſſiã in lege promiſſum et
habẽtẽ oẽm poteſtatẽ in celo et in terra et in
ĩferno. Et ſic peribũt qñ dicet eis. Ite male
dicti in ignẽ eternũ. Ex quibus patet ꝙ iſte
pſalm⁹ põt ꝓphetice ⁊ literaliter exponi de
perſecutionib⁹ ppl̃i iudaici ante aduentum

lecta ma chome tica pe ſida.

xp̄i:ſʒ meliꝰ ⁊ magis ꝓprie de vaſtatiōe ec-
cl'ie facta ꝑ machometū ⁊ ſeq̄ces eiꝰ:⁊ ēt ꝑ
mate antixp̄m. Sʒ ēt pōt moralr̄ exponi de q̄cūq̧
ria pſecutione eccl'ie ⁊ cuiuſlʒ viri iuſti facta ꝑ
ps. diabolū:⁊ eiꝰ mēbra:q̄ intelligūt̄ ꝑ illa nola
ꝑnat des ſupra memoratas. Nā idumea in
terp̄tat̄ ſanguinea,⁊ iſmael obediēs mūdo.
moab ſine lege Agareni aduene. Gebal val
lis vana. Amō ꝓpl's turbidꝰ. Amalech auaſ
rus. Alienigene ꝯ legē xp̄i. Tyri āguſtiātes
ſiue tribulātes. Aſſur de p̄mēs ⁊ ſilatꝰ Loth
declinās ⁊ apoſtata. Per oēs iſtos itelligūt̄
ꝑſecutores iuſtoꝝ ⁊ fautores antixp̄i. Nam
antixp̄o adherebūt ſanguinarii ⁊ hōicide ⁊
obediētes mundo ⁊ p̄ctō ⁊ hoies ſine lege:⁊
aduene.i. Gog ⁊ Magog ꝯcupidi ⁊ vani ⁊ hy
pocrite ⁊ ſimulati ⁊ raptores ⁊ inimici legis
xp̄i ⁊ crudeles:⁊ ſupbi elati ⁊ apoſtate a fiſ
de xp̄i ꝑꝑ lucrū ⁊ voluptates:⁊ oēs iſti ſemꝑ
fuer̄t ꝑſecutores iuſtoꝝ:⁊ oēs tales adheſeſ
rūt Machometo ⁊ obſeruāt eiꝰ ſectā:⁊ adhe
rebunt antixp̄o. Et de omnibꝰ his ꝯditioniſ
bus hoiʒ ꝯquerit̄ eccl'ia:eo qđ ab eis ꝯtinue
affligit̄:⁊ eſt affligēda vſq̧ ad antichriſtum.

D 2ſ. Di.v. c.ies unis ſum.

Quam dilecta tabernacula tua dñe v̄tutū:ꝯcupiſcit ⁊ deficit anima mea in atria domini.

Cor meum ⁊ caro mea exultauerūt in deum viuum.

¶ Titulꝰ ad victoriā ſiue in finē ꝓ torculari
bus filiis chore pſalm̄. ꝑ hoc qđ đr ad victoſ
riā ſiue in finē oñdit̄ qđ iſte pſalmꝰ cantabat̄
T cū toto conatu a filiis chore i tpe torculariū:
No. ſcʒ mēſe ſeptēbri. ¶ Ad cuiꝰ intelligētiā eſt
de q̄ p̄notādū:vt ſupra dictū ē pſal.lxxx. ꝙ q̄tuor
tuor feſta p̄cepit deꝰ celebrare in mēſe ſeptēbri:
ſolē ſcʒ feſtū neomenie qđ iʒ i p̄ncipio cuiuſlibet
nitaſ mēſis celebraret̄ ꝓ diuina gubernatione:tn̄
tibꝰ. in illo mēſe maxie celebrabat̄ ꝓ collectione
vindemiaꝝ ⁊ oim fructuū. Scđm feſtū erat
feſtū tubarū pro ſacrificio ipſiꝰ Iſaac. Terſ
tiū feſtū ꝓpiciationis:eo ꝙ deus ꝓpiciatus
fuerat eis poſt cōflationē vituli. Quartū feſ
ſtū fuit tabernaculoꝝ in memoriā illoꝝ.xl.
annoꝝ q̄bus habitabant in tabernaculis ꝑ
deſertū:iʒ hoc feſtū nō celebrarūt niſi poſt
q̄ iā quieuerūt in domibꝰ ſuis in terra proſ
miſſionis:⁊ fixerāt tabernaculū in ſilo:⁊ iō
tale feſtū dicebat̄ feſtū quietis:inquantū fiſ
nierāt ſuā peregrinationē:iʒ iʒ iſta q̄tuor feſ
ſta deꝰ p̄ceperit in memoriā illoꝝ myſterioſ
rū:tn̄ qꝛ illa myſteria nō erāt gr̄a ſui:ſʒ gr̄a
magnoꝝ myſterioꝝ in nouo te. qđ q̄deʒ te.
eſt finis totius legis ve. ideo querenda ſunt
myſteria figurata per ſupradictas figuras.
a ¶ Ad cuius intelligentiam eſt notandū ſm
Augu. de catezizandis rudibus ꝙ lex vetus

ſiue te. vetꝰ nil aliud ē niſi occultatio noui te
ſtamēti:⁊ nouū teſtm̄ nil aliud ē niſi manifeſ lex ve
ſtatio vete. Et ſic totū teſta. ve. ſe habebat vt tꝰ eſt
ager frugū:aut vinea:aut peregrinatio. Lex occul
aūt euāgelica ſe habet vt area in q̄ teruntur tatio
fruges:⁊ colligit̄ granū in horreū:⁊ ſeparatur a no. te
paleis cerimoniarū:vt dicebat Ioānes bapſ ſta.
tiſta de xp̄o:cuiꝰ vētilab. ū in manu eius:⁊
purgabit areā ſuā:⁊ ꝯgregabit granū i horſ
reū ſuū:paleas aūt ꝯburet igni inextinguibili.
Mat.iii.⁊ Luc.iii. Ex q̄bꝰ ptʒ qđ xp̄s ⁊ apl'i
fuerunt trituratores huiꝰ aree:⁊ dimiſerūt
nobis fructū ſacramētoꝝ combuſtis et anſ
nullatis paleis et cerimoniis legis:ideo diſ
cit xp̄s ipſis apoſtolis. Ioh.iiii. alius eſt qui Not.
ſeminat ⁊ alius qui metit. Nā alii ſeminaue
rūt ⁊ vos in meſſes eoꝝ introiſtis:hoc autē
dicebat:nā patriarche ⁊ ꝓphete laborauer̄t
in figuris:⁊ ſcripſerūt teſtamētum vetus ſʒ
xp̄s ⁊ apoſtoli meſſuerunt granum ⁊ fructū
in illis figuratū et ꝓphetatū:et declaraueſ
rūt ⁊ propinauerunt nobis:⁊ ideo dicuntur
meſſores ⁊ excuſſores ⁊ trituratores ita etiā
lex euangelica dicit̄ nō ſolum area reſpectu Lex
frugum legis vete. ſed etiā dicit̄ torcular reſ euan
ſpectu vinee:in quo expreſſum eſt vinum viſ gelii
nee legis veteris. Nā primo xp̄s expreſſit vi ca de
nō ex ſacra ſcriptura. Secundo expreſſit in torcu
cruce tanq̄ in torculari ex ſeipſo p̄ciū nr̄e re lar et
demptionis:vnde manauit nobis virtus ſa area.
cramentoꝝ:⁊ etiā poſtea hoc idem vinuʒ ſa
cramentoꝝ ipſi apoſtoli ex ſcriptura veteſ
ris teſtamenti nobis clariꝰ expreſſerūt. Itē
lex euāgelica ſiue aduentus chriſti dictus ē
terminus peregrinatiōis legis veteris. Nā
lex ordinabat̄ ad chriſtuʒ tanq̄ ad perfectū
⁊ ad terminū immediatum:vt ait apoſtolus
ad Rom.x. qꝛ chriſtus ē finis legis. Et ideo
deus p̄cepit celebrari iſta feſta in menſe ſeſ
ptembri:ſcʒ feſtū vindemiarū ⁊ torculariuʒ
⁊ feſtū tubarum ⁊ feſtū propiciationis ⁊ feſ
ſtū tabernaculorum in memoriā peregrina
tionis filioꝝ iſrael:inquantū quieuerūt ab
illa peregrinatiōe i terra ꝓmiſſiōis adepta
⁊ fixerūt tabernaculū federis in ſilo. Adue
niēte ergo chriſto ceſſarūt oēs quatuor iſte
feſtiuitates quātū ad figuram:eo ꝙ veritas
earū venerat:vnde dictū eſt pſalmo.xlix. qđ
tota ſynagoga ſimul cū omnibꝰ cerimoniaſ
libus mortua ⁊ ſepulta, fuit cū chriſto:⁊ nō
ſurrexit cū chriſto niſi ſola veritas euangeſ
lica figurata per illa cerimonialia inquātū
oīa fuerūt impleta in chriſto. Naʒ per chriſ
ſtū facta eſt vniuerſalis ꝓpiciatio ⁊ factū ē
verū ſacrificiū figuratū per Iſaac:⁊ expreſſ
ſum eſt verū vinū ſacramētoꝝ ⁊ verū granū
frumēti eucharīſtie:⁊ impleta eſt perigrina
tio legis ⁊ tabernaculoꝝ:qꝛ iam eſt eccleſia
per chriſtū ⁊ apoſtolos edificata ⁊ eoꝝ ſan

guine firmata: in q̃ iã q̃ieſcim⁹ p grãz: iõ ſi-
cut tũc celebram⁹ illas feſtiuitates i figura:
ita nũc celebram⁹ in ỽitate: qr iã fructum ⁊
grãz colligim⁹: iõ dr̃ Joã. j. Lex p moyſen
data eſt: grã autẽ ⁊ ỽitas p xp̃m facta ẽ. Jtẽ
celebram⁹ feſtũ torcularis: qr ꝯtinue extor-
quem⁹ ỽitates euãgelicas ex ſacra ſcriptu-
ra vete. teſt. ¶ Jtẽ vlteri⁹ ẽ notandũ: q̃ ſicut
lex ve. fuit ager frugũ ſiue vinea ſiue pegri-
natio reſpectu noue legis: ⁊ lex euãgelica ẽ
area ⁊ torcular et terminus quietis illius:
ita pari modo lex euãgelica eſt ager ⁊ arbor
⁊ vinea ⁊ peregrinatio reſpectu ſuperioris
patrie. Nã ex hac vinea cõtinue colligunt ⁊
extorquent fructus meritorũ: ⁊ in die iudi-
cii triturabit meſſiez ⁊ ſeparabit granũ a pa
leis ⁊ frumẽtũ a zizania ⁊ vniuerſalr mali
de medio iuſtoꝝ. Et ſic pſa celeſtis erit fi-
nis euãgelice peregrinatiõis ⁊ laboris: nã
ſicut hic colligim⁹ fructus grãe: ita ibi colli-
gemus fructus glorie: ⁊ ſicut hic celebram⁹
ſupradicta feſta p gratiaz: ita ibi celebrabi-
mus feſta per gloriaz: vnde ſicut nullus iu-
deoꝝ potuit peruenire ad xp̃z niſi per legẽ
veterẽ: ita null⁹ põt peruenire ad patriã ni
ſi per legẽ euangelicã. Et null⁹ poterit cele
brare predictas feſtiuitates in celo p gloriã
quin celebrauerit ipſas i hac eccleſia p gra
tiam: preuidẽs ergo dd̃ in ſpiritu totũ hunc
diſcurſum. ſ. qualr lex vet⁹ ducebat ad xp̃m
⁊ xp̃s: ⁊ lex euãgelica nos debebat pducere
ad patriã: vbi vere eternalr celebrat feſtũ ta
bernaculoꝝ ⁊ felicitũ ⁊ beatarꝝ manſionũ et
torcular vltimate nr̃e fruitionis: que quidẽ
felicia tabernacula figurabant p illa mate
rialia tabernacula q̃ faciebãt i terra pmiſ-
ſiõis in feſto tabernaculoꝝ iã in quiete po-
ſiti: ideo fecit hũc pſal. ⁊ dedit ipſum cantã-
dũ filiis chore q̃ dicunt filii crucis vt canta
rent in feſto tabernaculoꝝ: ⁊ etiã p totũ men
ſez vindemiarꝝ. Jn quo pſalmo duo facit. nã
primo exp̃mit deſideriũ ſuũ ⁊ totius eccle
ſie petẽdo quietẽ ⁊ mãſionẽ ⁊ fruitionẽ in ce
leſtibus tabernaculis: ſed qr ad illa celeſtia
tabernacula nemo põt peruenire niſi p xp̃z
⁊ legẽ euangelicã: ⁊ niſi celebret ſupradicta
feſta in lege euãgelica per gratiã: iõ in ſcd̃a
pte petit accelerari aduẽtũ xp̃i ⁊ legis euan
gelice ibi. Beat⁹ vir cuius eſt auxiliũ. Quã-
tũ ergo ad primũ ꝯtemplãs ⁊ ꝯſiderans dd̃
q̃ illd feſtũ tabernaculorũ qd̃ tunc celebra
bat i lege veteri ſignificabat feſtũ taberna-
culoꝝ qd̃ beati celebrãt in celo: vbi beati in
felicib⁹ tabernaculis abſoluti ab hac pere-
grinatiõe: iã ſempiterno euo fruunt: deſide
rãs ergo ſummo affectu cũ illis in ſocietate
ꝯmorari: ⁊ a iugo legis ⁊ ab hui⁹ mũdi tor-
cularib⁹ tribulationũ ⁊ mũdanis miſeriis li
berari dicit. O quã dilecta ⁊ appetẽda ſunt

Lex euangelica eſt ager ⁊c. reſpectu ſuꝑioꝝ pr̃ie.

Pſal. d ul. ſio.

Feſtũ tabernaculoꝝ figura feſti beatitudinis.

tabernacula tua ⁊ ſummopere deſiderãda
o dñe ỽtutũ ⁊ pnceps exercit⁹ ãgeloꝝ: int̃m
de ſe ẽm ſunt deſiderãda q̃ ꝯtẽptis oib⁹ ta-
bernaculis ⁊ bonis terrenis iã aĩa mea ꝯcu
piſcit ire in atria dñi: ⁊ deficit in ꝯſideratiõe
tãte felicitatis: nec vꝫ attingere pfunditatẽ
tãti myſteriũ illaꝝ felicitũ mãſionum: qr nec
ocul⁹ vidit: nec auris audiuit: nec i cor hois
aſcẽdit q̃ pparauit de⁹ diligẽtib⁹ ſe. Duplr ẽm
dficit aĩa mea. P̃mo q̃ ad itellectũ: qr nõ põt
altitudinẽ tãti myſterij ꝯprehẽdere nec atti
gere. Scd̃o deficit q̃ ad volũtatẽ: qr aĩa mea
liquefacta ẽ: ⁊ i extaſiz venit p amore ⁊ dul-
cedine ⁊ dſiderio tãte felicitatis: nã nõ ſolũ
cor meũ. ſ. aĩa mea. iꝫ ẽt caro mea p quãdam
redũdãtiã exultauerũt i deũ viuũ: qr aĩa ma-
gis e vbi amat q̃ vbi informat. Et ſic trahit
carnẽ a mũdanis totã ſecũ: ⁊ dũ ꝯuertit caꝫ
ad ſe. Et ſic tot⁹ hõ i carne ⁊ corpore trãſfor-
mat i deũ amatũ ⁊ illã felicitatẽ deſideratã:
vñ tot⁹ hõ i aĩa ⁊ corpe nõ ſolũ obliuiſcit alia
iꝫ ẽt ſe ipꝫ. Et ſic euolat i ꝯtẽplatiõnẽ dei ⁊ de
ſideriũ illi⁹ eterne felicitatꝫ dũ dicat ſ̃ dd̃ in
his duob⁹ ỽſib⁹. O dñe poſtq̃ celebraui iſta
tabernacula materialia i terris: fac me cele
brare feſtũ tabernaculoꝝ i celis: qr aĩa mea
iã cupit exire ab his tabernaculis mũdanis
⁊ habitare tecũ i celeſtib⁹. ¶ Nota ẽt q̃ iſta
corpa corruptibilia i quib⁹ nũc habitem⁹: di
cunt taberna. aĩaꝝ noſtraꝝ: in quib⁹ ta
bernaculis aĩe nr̃e affligunt propter corru-
ptionẽ ⁊ ꝯcupiſcentiã et penalitatẽ: et quo
tabernaculo paul⁹ apl̃s cupiebat diſſolui
⁊ eſſe cũ chriſto: de quo etiã tabernaculo di-
cebat Petr⁹ in ſcd̃a epiſtola capitulo primo.
Quamdiu ſum in hoc tabernaculo ſuſcita-
re vos in cõmunicatione certus q̃ velox eſt
depoſitio tabernaculi mei: ſꝫ in finali reſur-
rectiõe iſta tabernacl'a corruptibilia muta-
bunt i gl'oſa ⁊ icorruptibilia: qr oportet hoc
corruptibile induere i corruptelã. Et tũc in
celo iſta nr̃e corpa erunt glorioſa: ⁊ ſic erunt
alabus noſtris ad gloriã: que añ fuerant ad
ſarcinã: vt inquit Aug. xij. ſup Geneſ. ad lit
terã: de iſtis etiã tabernaculis. ſ. corporibus
glorioſis in quib⁹ habitabim⁹ i patria dicit
ppheta: quã dilecta tabernacl'a tua dñe ⁊c.

**Etenim paſſer inuenit ſibi domũ: ⁊ tur
tur nidũ vbi reponat pullos ſuos.
Altaria tua dñe virtutuz: rex meus
⁊ deus meus.
Beati qui habitant in domo tua
dñe: in ſecula ſeculoꝝ laudabũt te.**

¶ Hic contemplat ppheta quãta eſt ⁊ fuit
diligẽtia ⁊ ſollicitudo diuine mĩe ⁊ benigni-
tatis erga nos. Nam ſicut paſſer fabricauit
ſibi domũ ⁊ locũ in foraminib⁹ parietum: ⁊

Aĩa dupliciter deficit.

Corpora dñr tabernacula aĩaꝝ.

Aug.

xxij. q. iiij. qd̃ xp̃o. xlv. d iꝫ. ex iiij. q. c. oib⁹

etiã turtur fabricauit nidũ in arboribꝰ ⁊ pa-
rietibꝰ vbi tute ⁊ ſecure reponat pullos ſuos
⁊ cũ tanta ſolicitudine alit ⁊ nutrit: ⁊ eis vi-
ctũ q̃rit: ita deꝰ ab eterno nos p̃diligens ait et
ex ipſe ab origine mũdi celũ empyreũ ad no
ſtra mãſionẽ p̃parauit et creauit. Sꝫ qꝛ Adã
ꝓpter ſuã ingratitudinẽ ⁊ inobediẽtiã ſupra
dictũ locũ ꝓ ſe ⁊ ꝓ nobis ꝑdidit: idõ deus cuꝫ
venit plenitudo tẽpis miſit filiũ ſuũ volando
de celo ad terrã in ſimilitudinẽ carnis pctĩ:
Xp̃s ſed inter oẽs hoĩes ſolꝰ ꝑ hunc mundũ ſine
volaſ pctõ volauit: ⁊ poſt mortẽ et paſſionẽ a mor
uit in tuis reſurgẽs velociter in celũ volauit: ⁊ ibi
celuꝫ nobis nidos ⁊ manſiões ⁊ tabernacula feli-
p̃pa cia p̃parauit: ⁊ filios ſuos q̃s ex baptiſmo re
rauit generauit: ibidẽ repoſuit ⁊ collocauit. ¶ Di
ſuis cit ergo xp̃s paſſer inquãtũ ſine põdere pec
taber cati poſt reſurrectionẽ a terra vſq̃ in celum
nacu velociter volauit: dꝛ vero turtur a ſimplici-
la. tate ⁊ puritate. Eccl'ia etiaꝫ paſſer dicit̃ in-
⁊ quantũ per fidẽ ⁊ charitatẽ volat in celũ: di
Xp̃s ci ut etiã turtur inquantũ ſeruat caſtitatẽ ⁊
dꝛ paſ fidẽ ſuo ſponſo xp̃o. Et idõ meretur inuenire
ſer. domũ in celo: et nidum id eſt manſiones vbi
Eccle reponat pullos ſuos .i. filios quos ex baptiſ
ſia dꝛ mo generauit. Dicit ergo propheta. O rex
paſ meus ꝑ gubernatiõẽ ⁊ ꝯſeruatiõẽ. et deꝰ
ſer. meꝰ ꝑ creationẽ: ⁊ O dñe virtutũ et angelo
rũ xp̃s filiꝰ tuꝰ ſicut paſſer velociter volauit
in celũ: ⁊ inuenit ſibi domum: et ſicut turtur
inuenit nidum in celo ſcꝫ illa tabernacula ⁊
felices mãſiones in celo fabricauit ⁊ p̃para
uit: ⁊ ꝑ merita ſue paſſiõis acquiſiuit vbi re
ponat pullos ſuos ſcꝫ filios q̃s ꝑ mortem re
demit: ⁊ ꝑ baptiſmum regenerauit. Et nota
ꝙ ꝓpheta in hoc loco eterna tabernacula ⁊
mãſiões btõrũ vocat altaria: ad denotandũ
Man excellentiã vite btõꝝ. Nã cum in hoc ſeculo
ſiões vita noſtra ſit mixta ex actiua ⁊ contẽplati-
btõrũ ua ꝓpter miſerias huiꝰ mũdi: ideo eſt neceſ
dr̃ al ſe vt exerceamꝰ opa actiue: ⁊ reuelemꝰ ꝓxi
taria mũ a miſeria. Ibi aũt qꝛ nulla erit miſeria:
ſed perpetuũ gaudium ⁊ libertas: ideo non
ſunt neceſſaria opa mie nec vita actiua: ⁊ ſic
ibi eſt ſola vita cõtẽplatiua: ⁊ idõ in hac habe-
mus duplicẽ domum ſcꝫ domos familiares
ad vitã actiuã. Et eccleſias ⁊ altaria ad con
templãdũ: ſed qꝛ in celo ſola vita cõtempla-
tiua exercet̃: ideo illa tabernacula in quibꝰ
manẽt beati: altaria nũcupãtur: dicitur eñ
altare q̃ſi alta ara: dicũtur ergo altaria illa
tabernacula: qꝛ alta ⁊ a mũdanis eleuata ⁊
liberata ⁊ ad ſolã cõtẽplationẽ ⁊ laudeꝫ dei
deputata. Et idõ cũ dixit ꝙ xp̃s p̃parauit no-
bis altaria: ilico ſequit̃ et ſubdit̃. Bti q̃ habi
tant in domo tua dñe: in ſecula ſeculorũ lau
dabũt te. Ille ergo mãſiões ſunt beatis ta-
bernacula: in q̃bꝰ habitãt: et ſunt altaria in
quibꝰ eternaliter deũ laudãt: ⁊ ſunt mẽſe in

quibꝰ eternaliter fruunt̃: de quibus xp̃s di-
xit: Vado vobis parare locũ: et ego diſpono
vobis ſicut diſpoſuit mihi pater meꝰ regnũ:
vt edatis et bibatis ſuper menſam meam in
regno meo ⁊ ſedeatis ſuper thronos iudicã
tes duodecim tribus iſrael Luce.xxij.

Beatus vir cuiꝰ eſt auxiliũ abs te: aſcẽſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lachrymaꝝ: i loco quẽ poſuit. Etenim benedictioneꝫ dabit legiſlator: ibunt de virtute in virtutem: videbitur deus deorum in ſion. de.p. d.ũ.c. dũ ſã ctam. extra d̃ ele. c.cuꝫ mo-naſte rium in gl.

¶ Sꝫ qꝛ vt dictũ eſt nemo põt celebrare p̃di
ctas feſtiuitates in p̃ria ꝑ gliaꝫ niſi pꝛiꝰ cele
brauerit in via ꝑ grãm ⁊ legẽ euãgelicã q̃ nõ
poterat haberi niſi ꝑ xp̃m mediatorẽ dei et
hoim: idõ in hac ſcđa parte dauid deſiderãs
petit aduentũ xp̃i ⁊ legẽ euãgelicã: ꝑ quã ad
illã patriã intẽdit ⁊ credit ꝑuenire. ¶ Unde ⁊
notandũ ꝙ xp̃s legis dator duo dedit nobis Gra ⁊
q̃bꝰ poſſemꝰ ad illã patriã ꝑuenire: ſcꝫ grãꝫ Vitas
⁊ veritatẽ. Gratia eſt ꝟtus ſacramẽtorũ qua per
purgamur a pctis: ⁊ adiuuemur et ꝑſeuera- quã
mur ⁊ p̃niam agimus. Ueritas aũt eſt fidei ad re
articulorũ ⁊ intelligẽtia legis diuine: ſꝫ iſta gnũ ꝑ
grã cõtinet in ſe quoſdã gradꝰ virtutum per uenī
quos fideles aſcendũt in ſtatũ ꝑfectionis in mus.
hac vita vſq̃ in celũ. Nã primo in baptiſmo
recepimus fidẽ: ꝑ quam inheremꝰ firmiter
articulis fidei ſcꝫ credimꝰ deũ trinũ ⁊ vnũ ⁊
filiũ incarnatũ. Et iſte eſt primꝰ gradꝰ. Se- Primꝰ
cundo qꝛ cognouimꝰ ꝑ fidẽ deũ eſſe ſummũ aſcen-
bonũ ⁊ creatorẽ ⁊ redẽptorẽ ⁊ nr̃m glorifica ſus.
torẽ: idõ ſup oĩa diligimꝰ ipſum: ⁊ iſte eſt ſecũ
dus gradꝰ virtutis. Tertiꝰ qꝛ vidimus quod
nobis ꝓmiſit gloriã in futuro ⁊c. Idõ contem
ptis omnibꝰ rebꝰ mũdanis ita totã ſpem no
ſtrã ⁊ deſideriũ ponimꝰ in ipſo: ⁊ iſte ẽ tertiꝰ
gradꝰ virtutuꝫ. Ex his ſequit̃ quartꝰ ſcꝫ opa-
tio bona. Nã tũc conamur operari non niſi
ꝓpter celeſtia nobis ꝓmiſſa: et ꝓpter deum
creditum amatum ⁊ deſideratũ. Ex q̃ ptꝫ ꝙ Cha-
charitas dupl'r põt ꝯſiderari. Uno mõ in af- ritas
fectu ⁊ ſic p̃cedit ſpeꝫ: qꝛ ilico amamꝰ credi- dupl'
tũ deũ ⁊ ꝓmiſſa nobis bona: ⁊ ex ꝯñti po citer
nimꝰ nr̃aꝫ ſpẽ i deo: et ſic ſequit̃ charitas in conſi
effectu q̃ ꝯſiſtit i opando: nã operat̃ ꝑ ſpeꝫ et dera-
charitatẽ effectiuaꝫ ⁊ fidẽ: qꝛ vna p̃ſupponit tur.
aliã: ⁊ ita charitas effectiua ſiue opatiua dꝛ
innocentia: inquãtũ neminẽ ledit nec nocet: ⁊
ſed cuilibet ꝓdeſt: et facit qđ ſibi vellet fieri
cuilibet ꝓximo: ⁊ tunc xp̃ianus dꝛ vere iuſt⁹
⁊ opatur ſm̃ iuſtitiã fidei formate ſpe ⁊ cha-
ritate: ⁊ iſte dꝛ aſcẽſus de virtute in virtuteꝫ Secũ
adeptꝰ in baptiſmo. Scđs aſcenſus eſt ꝑ do- aſcen
na ſpiritusſancti. Primo eñ in confirmatiõe ſus.
recepimꝰ donũ ſapientie: per qđ adhibemꝰ

ꝑ do/num ſpũſ/ſcti. ſtudiũ ad ſciẽtiã diuinorũ et ſacre ſcripture. Scďo donũ intellect⁹ ꝑ qđ aperit nobis itelligẽtia eorũ q̄ legim⁹ in ſacra ſcriptura. Tertio donũ cõſiliũ ꝑ qđ recte legim⁹ viuere ⁊ attingere regnũ nobis ꝓmiſſum ꝑ xp̄m legiſlatorẽ nr̄m. Quarto dat donũ fortitudinis ꝑ qđ roboramur ad patiẽdũ et tolerãdũ aduerſa ꝓpter xp̄m ⁊ iuſtitiã: vt pʒ i martyrib⁹. Quinto dat donũ ſcie:ꝑ quã diſcernim⁹ nr̄a bona opa:⁊ viuim⁹ ſm̄ p̄cepta. Sexto dat donum pietatis ꝑ qđ cultũ verũ ⁊ latriã deo tribuimus:⁊ in reb⁹ dubus ſaniorẽ partẽ eligim⁹:⁊ ei inherem⁹. Septio dat donũ timoris:per qđ amore quodã filiali diuina mandata ſeruam⁹ atq̄ p̄cepta:⁊ deũ exacerbare ⁊ ipſi diſplicere oi conatu ⁊ affectu cauem⁹ ⁊ ſic aſcẽdẽdo de virtute in ỽtutẽ gradualr̄ efficimur iuſti.

Tertius aſcen/ſus. Terti⁹ aſcẽſus dr̄ aſcẽſus ꝑ grad⁹ gr̄arũ. P̄rio dat nobis a deo gr̄a p̄ueniẽs vt bonũ velim⁹:⁊ ſic incipim⁹ bonũ agere. Scďo dat gr̄a cooperãs:⁊ ſic ꝓficimus in operando bonũ. Tertio dat gr̄a ꝑfecte ꝑſeuerãs in nobis:⁊ ſic ꝑficim⁹ operationeʒ quã incepimus. Primus grad⁹ dr̄ incipientiũ. Scďs ꝓficientiũ. Terti⁹ ꝑficientiũ:et ſic eſt aſcẽſus ad patriã ⁊ ſtatũ ꝑfectũ ꝑ grad⁹ gr̄e.

Qrtus aſcen/ſus. Quartus aſcẽſus eſt ſcďm gradus ſtatuũ eccleſie ⁊ fideliũ ſiue profeſſionũ. Nã prima profeſſio noſtra communis eſt profeſſio fidei formate ꝑ baptiſmũ:⁊ iſte ſtat⁹ conuenit omnibus chriſtianis. Secundus gradus in eccleſia eſt religionis:in quo profitẽtur religioſi obedientiã:paupertatẽ ⁊ caſtitatẽ. Tertius eſt ſacerdotũ:vnde aſſumũt ptãtẽ miniſtrãdi ſacra:⁊ ꝓmittũt horas ſeptẽ canonicas ⁊ ſepties in die ꝑ totã vitã orare. Quart⁹ gradus eſt epiſcoporum:qui om̄es alios preſupponit:et in ſummo conſtituit cũ ceteros habeat regere ⁊ paſcere exemplo ⁊ doctrina:⁊ nõ ſolũ bona ſpũalia:ſed etiã tp̄alia ſm̄ facultatẽ diſtribuere:vt pʒ ꝑ totam epiſtolam Ad titũ. Et ſic ꝑ oia iſta q̄tuor gn̄a graduum ſunt aſcenſionis in cordibus xp̄ianorum in hac vita:⁊ ambulam⁹ de virtute in virtuteʒ ⁊ de gradu in gradũ:⁊ aſcendimus in ſiõ:ſuperiorẽ:vbi videbim⁹ ⁊ videt bit deũ deorũ. Et iſte aſcenſus fit in hac lachrymaꝝ valle. incipiendo primo a penitẽtia ꝑ gratiã p̄uenientẽ. Et ꝓficiendo ꝑ opera pietatis et mie. Et ꝑficiendo ꝑ cultũ ⁊ latriã vſq̄ in finẽ. Dicit ergo dauid propheta in perſona toti⁹ eccleſie. O deus beatus eſt ille vir cuius auxilium eſt abs te:ideſt a te.i. cum tu das gr̄am auxiliantē:ſine qua nemo põt aliquid boni agere:per quã ipſi a te collatã poſuit:⁊ ordinauit aſcenſiones per gradus virtutũ predictaruʒ in corde ⁊ anima ſua:⁊ hoc eſt in iſta valle lachrymarũ:⁊ in hoc mundo:et in hoc loco quem dñs poſuit ⁊ conſtituit ad pniam agendã:⁊ ad bona opera exercenda:nã ſpatiũ acq̄rendi vitã eternã in hac vita tantum deus hoib⁹ dedit vbi voluit penitentiã eſſe fructuoſam:eo φ hõ põt hic mutata volũtate ſimul operaq̄ mutare:vt ait aug. i enchiridion:vult ergo hic innuere ꝓpheta φ btũs eſt ille hõ qui per auxiliũ dei ⁊ gratiã ipi collatã agit pniam in hac valle lachrymarũ et ⁊ pnie quẽ locũ de⁹ cõſtituit ad pniam ⁊ bona opera exercẽda:et dũ egerit pniam:poſuit in corde ſuo aſcẽſiones:ideſt aſcẽdit de ỽtute in virtutẽ vſq̄ ad ſtatũ ꝑfectuʒ vſq̄quo ꝑueniat ad patriã. Sʒ qꝛ nemo põt habere iſtã gratiã:nec peruenire ad patriã: niſi per xp̄ʒ q̄ eſt via:veritas ⁊ vita:ideo equit:etenim ꝓ qꝛ vel certe:xp̄s legiſlator ſiue lator legis euãgelice dabit hominib⁹ benedictionẽ ⁊ gratiã ſacramẽtorũ ꝑ ſuã mortẽ ⁊ paſſionẽ. Et ſic holes ibunt de ỽtute in virtutem:⁊ vt dictũ eſt vſq̄quo per bona opa aſcendant in celũ:⁊ tunc videbit ab eis deus deoruʒ in ſion ſuperiori. Nã ibi oẽs beati deũ ſpeculãtur:hoc etiam põt referri ad ſion inferioreʒ:⁊ vbi xp̄s viſus eſt ⁊ p̄dicauit:⁊ ſpiritũſanctũ apoſtolis dedit:⁊ vbi adepti ſunt dona gr̄aꝝ ⁊ gradus virtutum. Quaſi dicat:φ ꝓpterea xp̄s legiſlator ⁊ de⁹ deorũ:ſcʒ deus apoſtolorũ ⁊ ſanctorũ:de q̄bus dictũ eſt in pſal. ſuperiori:videbitur in ſion in carne predicãdo et miracula faciẽdo. Et ibidẽ dabit ſpiritũſanctũ apoſtolis ⁊ oia dona gratiarũ ⁊ oẽm benedictionem. Et apoſtoli ibunt de virtute in virtutẽ. Et ſic cõuertet totus mundus:et ſic ꝑueniet ad xp̄m:hic ꝑ gratiã:⁊ ad celũ per gloriã. Et inde fideles aſſument gratiam:vt faciant aſcenſiones per gradus virtutuʒ. Et cũ lachrymis faciant pniam ꝑ cõtritioneʒ et ↄfeſſionẽ ⁊ ſatiſfactionẽ in hac valle lachrymarũ:⁊ in hoc loco quẽ dñs poſuit ⁊ conſtituit ad penitentiã ⁊ bona opera faciẽda. q̄ſi dicat:φ iuſti de virtute in virtutem ⁊ ꝑ gradus virtutũ:aſcendunt ab hac ſion inferiori in ſion ſuperiorẽ:in qua vident deum deorum per gloriã. Itẽ aſcendunt ad videndum deum in Sion:quia aliter nemo poteſt aſcẽdere ad videndum deum.

Domine de⁹ virtutũ exaudi orõnẽ meã:auribus percipe deus Jacob. Protector noſter aſpice deus:⁊ reſpice in faciem chriſti tui. xv.d. c.ſctã romano .iſ q iiõ. admẽſam.

¶ Hic aſſignat medium per quod huiuſmodi gratia eſt nobis acq̄rẽda:qꝛ non niſi per chriſtum mediatoreʒ dei et hominum:vt dictũ eſt. Ideo petit accelerari aduentum xp̄i ⁊ myſterium incarnationis ⁊ paſſionis orãdo ad patrem vt mittat filium ſuũ dicens. O domine pater deus virtutum:et O deus iacob cui facta eſt repromiſſio de meſſia venturo

tuo: exaudi oratioñe meã: ꝛ oim ꝑriarcharũ ꝛ ꝓphetaꝝ ꝛ toti⁹ ecclesie: ꝛ auribꝰ ꝑcipe eã idẽ inclina aures tue mĩe in me: ꝛ suscipe de ꝑcatione nr̃a. Et tñ de⁹ ꝓtector nr̃ q̃ semꝑ liberasti patres nostros a ꝑiculis ꝛ ꝑsecutiõibus tꝑalibus aspice hãc nostrã miseriã ꝛ captiuitatẽ ꝛ mortẽ spũalẽ in qua sum⁹ in potestate diaboli: a qua nõ possum⁹ liberari nisi

A ꝑ Jesum xp̃m filium tuũ: ergo respice i faciẽ idest humanitatẽ christum filij tui. Et mitte eũ in carnẽ: ꝛ respice in faciẽ eius: idest acceptã mortẽ: ꝛ passionẽ ꝓ nobis: ꝛ libera nos ꝑ illam. Hãc eandem orationem facit hodie ecclesia ꝓ statu isto: vt respiciat in faciẽ xp̃i mediatoris: vt acceptet passionẽ ei⁹ in recompẽsationem ꝛ satisfactionem ꝓ pctis nr̃is postq̃ merita nr̃a non sufficiunt. ¶ Unde nota q̃ facies xp̃i dicit̃ humanitas: i qua ab hominibus videbat̃. i qua xp̃s passus est ꝛ meruit ꝓ nobis: in qua q̃dem humanitate latebat diuinitas: q̃ quidẽ humanitas erat instrumentũ diuinitatis: ꝛ notificabat eã. Dicit ergo ꝓpheta: o deus pater postq̃ nos non sufficim⁹ ad satisfaciẽdũ ꝓ pctõ: nec aliq̃s patriarcharum aut ꝓphetaꝝ: nec aliqua creatura respice ergo in faciẽ ꝛ humanitatem xp̃i filij tui: ꝛ humanitatẽ q̃ ꝓ nobis passa est ꝛ ꝑcussa et flagellata ꝛ crucifixa. ꝛ accepta passionẽ ei⁹. qꝛ ipse est xp̃s tu⁹: ꝛ et a te nobis missus: de⁹ ꝛ hõ rex ꝛ sacerdos hostia ꝛ victima.

Facies xp̃i dr̃ hũanitas

Quia melior est dies vna in atrijs tuis: super milia.

de ꝯ. di. vj. c. sciũ

Elegi abiect⁹ eẽ i domo dei mei: magis q̃ hitare i tabernaculis pctõꝝ

mĩũ. j. q. j. c. nõ ẽ ꝛ ĩfra. di. ca. valẽt ⁿian⁹ q̃ ẽ cã

¶ Hic assignat ꝓpheta mediũ ex pte nr̃i: ꝑ qð habem⁹ venire in supradicta desiderata tabernacula: q̃ q̃dẽ media sunt mĩa ꝛ humilitas v̈itas ꝛ iustitia: sine q̃bus ad illa eterna tabernacula nemo poterit ꝑuenire. Jn q̃b⁹ tabernaculis est vna ꝑpetua dies sine tenebris ꝛ sine nocte. ¶ Adcui⁹ intellectũ est notãdũ q̃ cã q̃re i hoc mũdo i inferiori numerãt̃ dies ꝛ noctes ẽ latio ꝛ ascẽsio solis sup terrã nã sol ꝑ suã lationẽ ꝛ p̃ntiã: sup nr̃m hemispheriũ causat nobis diẽ. Et ꝑ suã absentiam duꝫ fert̃ sup aliõ hemispheriũ causat̃ nobis nox ꝛ sic aduct⁹ eiusdẽ solis ab oriẽte causat nobis aliã diẽ: ꝛ sic numerant̃ dies ꝛ noctes: ꝛ sic pꝫ q̃ isti dies numerãt̃ ꝑ successionẽ noctis: qꝛ in inferno nusq̃ appet sol: iõ sp est nox ibi: et ꝑ ꝯñs est vna nox cui nunq̃ succedit dies. Et sic est nox eterna: vt ait Uergi. ſꝫ qꝛ in gloria paradisi xp̃us q̃ est sol iustitie semꝑ est p̃sens ꝛ nunq̃ absens: ideo ibi est dies cui nunq̃ succedit dies. Ergo sp est vna dies et eterna: vt ptꝫ Apo. vlti. Beati g̃ videntes diuinam essentiã ꝛ deum incarnatũ: naꝫ semꝑ

q̃re in h̃ mũdo inferiori numerã tur dies.

B Not. Jn paradiso nõ ẽ nisi vna dies.

videt̃ vex ꝛ eternũ solẽ: ꝛ ꝑ ꝯñs semꝑ eis est dies vna existẽtib⁹ i tabernaculis ꝛ mãsiõib⁹ celestib⁹. Et nõ solũ videt lucẽ illã spũalẽ et inaccessibilẽ: ſꝫ etiã corpalẽ ipsi⁹ celi empyrei: in q̃ habitãt: qꝛ lucidũ ẽ sine calore. Et sic sp ibi ẽ vna dies sine nocte ꝛ sine tenebris. Sed qꝛ istã diẽ acq̃siuit nobis xp̃s ꝑ humilitatẽ et mortẽ ꝛ passionẽ suã: vt pꝫ ad Philip. ij. scriptꝫ exinaniuit obediẽs vsq; ad mortẽ ꝛc. iõ non vult q̃ possideãt ista tabernacula: ꝛ diẽ eternũ: nisi humiles ꝛ abiecti ꝛ penitẽtes q̃ i mũdo ambulauerũt ꝑ viã hũilitatis ꝛ pnĩe ꝛ qꝛ ꝯtẽnẽtes mũdana poti⁹ voluerũt esse abiecti ꝛ parati mori ꝑ xp̃m: iõ dicit ꝓpheta i ꝑsona cuiuslibꝫ iusti ꝛ toti⁹ ecclẽie. Qꝛ ego vidi q̃ melior ẽ vna dies q̃ ẽ i atrijs tuis ꝛ tabernaculis ꝛ mansiomb⁹ celestib⁹ sup. M. i. q̃. M. miliũ hui⁹ mũdi: iõ magis elegi esse hũilis ꝛ abiect⁹ ꝛ pauꝑ ꝛ afflict⁹ ꝑsecutionib⁹ i domo dei mei. s. in hac ecclĩa militãti: q̃ habitare i tabernaculis ꝛ magnis palatijs hoim pctõꝝ ꝛ supboꝝ ꝛ mũdanoꝝ: vñ tabernacula i q̃b⁹ pctõres habitãt sũt supbia: auaritia: ipietas luxuria: i q̃b⁹ sũt inoluti i hac vita. Jtẽ in tabernaculis pctõꝝ. i. regũ ꝛ tyrãnoꝝ nõ habitant: nec ꝓsperant̃ nisi adulatores: ꝛ mẽdaces: ꝛ dolosi ꝛ maligni: ꝛ lenones ꝛ susurrões hos aũt fugit q̃libꝫ iust⁹: iõ illi tales post hãc vitã ꝛ mũdanã felicitatẽ expectãt habitare i iferno ieternũ: vbi erit ꝑpetua nox sine luce ꝛ sine die. Ego aũt habitabo i celesti p̃ria: vbi est vna dies eterna sine nocte. Et subdit cãm q̃re elegit in hoc mũdo humilitatẽ. Et dicit.

Tabernacula pctõrũ q̃ sint.

Quia miaꝫ ꝛ veritatẽ diligit de⁹: gratiã ꝛ gloriã dabit dominus.

de. p. d. j. q. diuinitatis natura. et di. xxiiij. c. diaconi. xxiiij. q. j. c. odi. ꝛ de ꝯ. di. v. nihil.

Non priuabit bonis eos q̃ ãbulant in innocẽtia: dñe virtutum beatus homo qui sperat in te.

¶ Quia miam ꝛ veritatẽ simul cũ humilitate diligit deus. Et rõ ẽ: qꝛ ip̃e fuit misericors ꝛ verus: ꝛ iustus: iõ diligit miam ꝛ veritatẽ. ꝛ intelligit ꝑ veritatem omnẽ iustitiam dei. ¶ Ex quo patet q̃ tres virtutes sunt quibus acquirit̃ principaliter regnũ celeste: ꝛ consequimur eterna tabernacula. Primo humilitas: qꝛ ois q̃ se hũiliat exaltabit̃. Scðo veritas: nã ex v̈itate nascit̃ ois virt⁹: nã si ẽ ver⁹ de necessitate erit iust⁹: ꝛ ꝑ ꝯñs nemini vult nocere: nec fraudẽ iferre: ſꝫ cuilibet primo ꝓdesse: q̃re ex v̈itate nascit̃ iustitia: ꝛ ex iustitia innocẽtia: ꝛ ex inocẽtia mia: ꝛ ꝑ ꝯñs hũilitas: sine q̃b⁹ nemo põt ꝯscẽdere in superna tabernacula: vt dictũ ẽ psal. xiiij. vbi dicit̃. Dñe q̃s habitabit in tabernaculo tuo: aut q̃s habitabit in loco sctõ tuo? Respondet: q̃ ingredit̃ sine macula ꝛ opat̃ iustitiã ꝛc. Jtẽ psal. xxiij. Quis ascendet in montẽ dñi: aut quis

B tres sunt v̈tutes q̃b⁹ regnũ celeste acquiritur.

habit in loco scto ei⁹? r̄ndet pph̄eta. Innocens manibus ꝛ mūdo corde ꝛc. Tertia virtus est mīa: nā ꝑ opa mīe recipimur ī eterna tabernacula: vt ait saluator Luc. xvj. Facite vos amicos de mām̄ona iniq̄tatis: vt cū defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Ex supradictis p3 q̄ iste tres ꝟtutes sunt media q̄b⁹ ꝯseq̄mur: eterna tabernacula: q̄s q̄dē ꝟtutes de⁹ diligit: ꝛ habētib⁹ has ꝟtutes de⁹ dat grām in p̄nti et gloriā in futuro. Jō dicit pph̄eta: iō elegi esse abiect⁹. i. humilis in domo dei mei: ꝛ innocēs ī hoc mundo: q2 miam ꝛ veritatē diligit de⁹. Et iō solis istis humilib⁹ ꝛ misericordib⁹ dn̄s dabit grām in p̄nti ꝛ gloriā in futuro: ꝛ exinde scio q̄ de⁹ nō puabit bonis celestib⁹ hūiles ꝛ veros ꝛ misericordes ꝛ iustos q̄ ambulāt ī inocētia: imo ꝯfert eis supradicta tabernacula: quare dico q̄ btūs est hō qui cōtēnit ista mūdana: ꝛ sperat in te dn̄e: q2 talis licet videat abiectus in in hoc mundo: tamen in futuro habitabit in eternis tabernaculis in illa luce sine nocte. Ex q̄bus p3 q̄ pph̄eta dd̄ et pplō dei ante incarnationem simul petebat in hoc psalmo aduentū xp̄i ꝛ futurā gloriā: nos autem iam non expectamus nisi liberari a pctīs per penitētiam: ꝛ bn̄ opari ꝑ gratiam: ꝛ dissolui ab hoc mortali corpe: ꝛ habitare in celestibus tabernaculis. ¶ Ex supradictis in hoc psalmo pnt recolligi octo ꝯclusiones. ¶ Prima conclusio q̄ q̄libet iustus ꝛ verus christianus licet habitet in hoc corpore mortali: tn̄ contēptis reb⁹ mūdanis toto mentis affectu desiderat habitare in illis celestibus tabernaculis. ¶ Scd̄a ꝯcl. q̄ sicut passer ꝛ turtur faciūt nidū ad reponēdū pullos suos: ita christus fabricauit altaria ꝛ māsiones ī celo: vbi fideles sui quiescāt ꝛ laudēt deum ineternum.

Tres ꝟtutes mediæ sunt ad beatitudinem.

C

j. ꝯcl.

ij. ꝯcl.

¶ Tertia ꝯclo. q̄ nemo pōt ascēdere ī iste tabernacula: nisi ascenderit ꝑ gradus virtutū dum viuit in hoc mūdo. ¶ Quarta cōclusio q̄ nemo pōt videre deū deoꝝ in sion superiori nisi ꝑ exercitium virtutū acquirat merita in hac vita ꝛ in hoc loco lachrymarum vbi deus voluit opa esse meritoria ꝛ penitentiā fructuosam. ¶ Quinta cōclusio. q̄ nemo pōt ambulare de virtute in ꝟtutē: nec agere penitētiā: nec opa meritoria: nisi ꝑ grām ꝛ merita xp̄i. ¶ Sexta ꝯclo. q̄ melior est illa dies eterna sine nocte q̄ multa .M. huius vite.

iij. ꝯcl.

iiij. cōclo.

v. ꝯcl.

vj. ꝯcl.

vij. cōclo.

¶ Septima ꝯclo. q̄ melius est abiectū viuere cū hūilitate ꝛ paupertate ī hac vita q̄ cū supbia ꝛ copia bonoꝝ tpaliū ꝛ fauore in domib⁹ regū. Nā de⁹ nō dat celestia tabernacula nisi hūilibus ꝛ iustis ꝛ misericordibus. ¶ Octaua ꝯclo. q̄ deus nō puabit bonis celestibus innocētes simplices ꝛ cōtemptores huius mūdi sperantes in se: imo ditabit bonis stabilibus ꝛ eternis.

viij. ꝯclo.

Benedixisti dn̄e terram tuam: auertisti captiuitatem iacob. Remisisti iniquitatem plebis tue: operuisti oīa pctā eorum. Mitigasti omnem iram tuā: auertisti ab ira indignationis tue. Conuerte nos deus salutaris noster: ꝛ auerte iram tuam a nobis.

An. lxxxvj. c. v. satio. de ꝯf. d. ū. c. semel

¶ Huic psal. p̄ponit talis titul⁹. s. ī finē filiis chore cāticū psal. Ex titulo appet q̄ dd̄ fecit hūc psal. ꝛ dedit ipm cātādū choro ipsi⁹ de familia q̄ erat de filiis chore: vt cātaret ipz cū toto conatu vocū: eo q̄ vocabāt xp̄m ī isto psal. vt veniret ī carnē ad saluādū gen⁹ hūanū. Ad cui⁹ itellectū ē notādū sicut dictū ē in ꝓlogo tractatu. iij. ꝛ regula. x. ꝛ psal. lxxvij. q̄ dd̄ in psalmis vt plurimū ꝓcedit a figura ad figuratū: ꝛ a parabola ad ꝟitatē ipsi correspōdē: tē in no. te. Duo ḡ facit dd̄ p̄ncipalr̄ ī h̄ psal. Nā p̄mo ꝓponit pabolas ꝛ figuras ī q̄b⁹ preuidit mysteriū icarnatiōis ꝛ nr̄e redēptiōis. Scd̄o petit xp̄z vt veniat in carnē ad saluādū ꝛ liberādū gen⁹ hūanū: ibi. Cōuerte nos de⁹. ¶ Quātū ad p̄mū est notādū q̄ xp̄s cōiter in sacra scriptura d̄ fruct⁹ vt p3 psal. cxxvj. Filii mercos fruct⁹ vētris. Jtē psal. cxxxj. De fructu vētris tui ponā sup sedē tuā. Un̄ xp̄s dupl'r d̄r fruct⁹. Uno mō inq̄tū fuit nobis dat⁹ sine erat dād⁹ in supplemētū fruct⁹ ligni vite padisi quē ꝑdidit adā ꝑut dictū est psal. j. Alio mō īq̄tū erat dād⁹ ī antidotū ꝛ medelā ꝯ morbū ꝛ venenū fruct⁹ ꝓhibiti quē comedit adā: cui⁹ veneno totū gen⁹ hūanū fuit infectū ꝛ vulneratū ꝛ sauciatū. Et sic xp̄s fuit figurat⁹ ꝑ fructū ligni vite: qd̄ fuit plātatum a pncipio ī padiso: qd̄ germinauit illa bn̄dicta terra padisi: sicut dictū fuit psal. j. Jtē sicut xp̄s fuit figurat⁹ ꝑ lignū fructiferū vite: ita pariter ꝟgo maria fuit figurata ꝑ illā terrā ꝛ hortū deliciaꝝ padisi: q̄ germinauit illud lignū ꝛ fructū vite. Nā sicut illd̄ lignū fuit germinatū ꝛ ortū ex illa terra bn̄dicta quā nullū aratrū aut rastrū violauerat: ita xp̄s fuit germinat⁹ s̄m carnē ex illo vtero ꝟginali ꝛ intemerato nullo maritali aut virili cōplexu violato: nec temerato. Jtē sicut adā p̄m⁹ hō fuit format⁹ manu dei ex illa terra bn̄dicta et inuiolata nullo rastro aut aratro rupta vel temerata: ita xp̄s fuit format⁹ solo opere spūssctī in illo vtero itemerato ꝛ inuiolato ex purissanguinib⁹ ꝟginis matris. Et sic ꝟgo Maria iā fuit figuralr̄ bn̄dicta in illa terra q̄ in pncipio ꝓduxit lignū vite: ꝛ ex qua formatus est adā prim⁹ homo. Jtē mysteriū incarnationis christi nō solum fuit figuratum per

Xp̄us d̄r fructus.

D

Xp̄us duplr̄ d̄r fructus.

E

Maria de terra.

productionē ligni vite: ꝛ ꝑ formationē corꝑ
poris ipſius adā ex terra virgine ꝛ inuiola-
ta: ſicut dictū eſt: ſꝫ etiā fuit figuratū in bñ-
dictione ipſi⁹ Jacob Gene.xxvij. qñ bñdixit
eū Jſaac pater ei⁹: vñ ſicut Rebecca induit
Jacob veſtimētis ipſi⁹ Eſau: ꝛ cooperuit ma
nus ei⁹ pellib⁹ hedi ad ſilitudinē Eſau: ita
ꝑiter ꝟgo Maria induit ꝟbū eternū veſtib⁹
ꝛ pelle hūanitatis ꝛ carnis mortalis: quādo
xp̄s ſeipſum exinaniuit formā ſerui accipiēs
in ſimilitudinē hoim fact⁹ ꝛ habitu inuent⁹
vt hō. Et ſic ꝟgo maria iā fuit figurata ꝑ Re
beccā ꝛ bñdicta in iacob in cui⁹ renib⁹ vir-
tualiter erat ꝛ ſeminaliter. Jtē iſaac iā tūc
ꝓuidit ꝛ ſenſit in ſpiritu odorem virtutum ꝛ
gratiarū ꝛ veſtimentoꝝ humanitatis xp̄i et
virginis marie: quādo dixit. Ecce odor filij
mei ſicut odor agri pleni: quē benedixit do-
min⁹ ꝛc. Ex quib⁹ patet ꝙ virgo maria iam
tūc fuit figurata ꝛ figuraliter bñdicta ꝑ illū
agrū odoriferū ꝛ floridū quē bñdixit iſaac
ꝛc. Ex quibus oībus patet ꝙ virgo Maria ꝙ̄
xp̄ꝫ germinauit multiplr̃ fuit i ve.teſt. figu-
raliter bñdicta. ſ. i illa terra ꝛ paradiſo deli
Ma- tiarū que germinauit lignū vite ꝛ inuiola-
ria ta ex qua fuit formatus adaꝫ: ꝛ in illo agro
bñdi- odorifero quē bñdixit iſaac. ¶ Scdo ē notā
cta. dū ꝙ ſicut virgo maria fuit multipliciter bñ
dicta figuraliter ꝑ illā terram ꝙ̄ produxit li-
gnū vite: ꝛ ex qua formatus fuit adaꝫ: ꝛ per
agrū odoriferum quē bñdixit iſaac: ꝓut di-
ctū eſt: ita ꝑ oppoſitū tota nr̃a terra. i. gñ a-
tio ex qua ſum⁹ gñati carnaliter: fuit male-
dicta realiter i eua: ꝛ figuralr̃ i maledictione
terre ꝓpter pctm̄ primoꝝ parentū: qñ dixit
ipſi adam: maledicta terra in ope tuo: tribu
los et ſpinas germinabit tibi. i. maledicta
erit ſenſualitas ꝛ caro tua: ꝛ vitio ꝯcupiſcē-
tie corrupta: q̄ germinabit tibi tribulos et
ſpinas pctoꝝ ꝛ vitioꝝ ꝛ tētationū iugiṫ aīam
pūgētiū ꝛ vulnerātiū. q̄ iugiter ꝛ aſſidue cō
tra luctabiṫ aduerſus ſpm̄ ꝛc. Mulieri aūt di
xit: multiplicabo erūnas tuas: ꝛ ꝯcept⁹ tuos
i dolore parices ꝛc. Et ſic pꝫ q̄liter ille cib⁹ ꝑ
hib. i⁹ infecit: ꝛ corrupit terrā nr̃am: ex qua
carnaliter oēs ſum⁹ germinati: ꝛ irritauit ꝛ
ꝯcitauit irā ꝛ indignationē dei ꝯtra nos: ꝛ
induxit oēs infirmitates corꝑales ꝛ ſpūales
ꝛ finaliter mortē corporis ꝛ aīe. Et taliter in
fecit corrupit ꝛ maledixit terrā nr̃am ꝙ non
germinat i nobis niſi ſpinas ꝛ tribulos pctō
rū. Sed dñs oīpotēs benedixit terraꝫ ſuam
ſ. virginē mariam ꝙ̄ germinauit illum bñdi-
ctū fructū ſalubrem ꝛ āntidotariū ꝙ̄ abſtulit
a nobis oēꝫ maledictionē: ꝛ dedit bñdictio-
nē: ꝛ ſanauit nr̃os lāguores ꝛ īfirmitates: ꝛ
mitigauit irā dei: ꝛ auertit a nobis ei⁹ indi-
gnationē: vt patebit. ¶ Tertio ē notādū ꝙ
ſicut maledictio nr̃a fuit data in ꝑmis parē
tib⁹: ꝛ figurata in maledictiōe terre eorum.
Et bñdictio virginis marie fuit multiplr̃ fi
gurata: ꝓut dictū eſt i ꝑma doctrina: ita pa
riter nr̃a redēptio ꝛ liberatio fuit multipli-
citer figurata: ꝛ maxīe in liberatiōe captiui
tatis filioꝝ iſrl̃ de egypto: ꝛ in multiplici li
beratiōe facta tpe iudicū. Et ita pariter mi
tigatio ire ꝛ indignatiōis dei erga gen⁹ hu-
manū fuit figurata multiplr̃ in ve.teſt. ꝓut
qñ de⁹ remiſit iniq̄tatē plebi ſue ad ꝓces
moyſi qñ fecerūt vitulū in oreb. Exo. xxxiij.
Jtē qñ moyſes mitigauit irā dei: qñ de⁹ vo-
lebat totaliter illū pplm̄ delere ꝓpter igra
titudinem q̄ voluerunt ſibi ꝯſtituere aliū
ducē et reuerti in egyptū. Nume. xiiij. Jtē
moyſes mitigauit irā dei: qñ pplſ fornica-
tus ē cū madianitis: ꝛ adorauit beelphegor
Nu.xxv. ꝙ̄ oīa iſta figurabāt qualr̃ xp̄s fru-
ctus terre virginalis debebat irā ꝛ indigna
tionē dei placare ꝛ recōciliare gen⁹ hūanū
cū deo pr̃e. Oīa ḡ iſta myſteria īcarnatiōis ꝛ
nr̃e redēptiōis ꝛ recōciliatiōis preuidēs dd̄
in ſpū ꝓponit ꝛ adducit geſta ve.te. in q̄bus
ꝓphetico ſpū ꝑmdit iſta myſteria. et ꝓcedit
allegorice a figura ad figuratū petēdo nr̃aꝫ
redēptionē. Vñ dicit ad pr̃eꝫ. O dñe in quo
dā figuralr̃ bñdixiſti terrā tuā. ſ. ꝟginē ma-
riā in ꝙ̄ debes verbū tuū ſeminare: ꝛ ex qua
ille bñdict⁹ fruct⁹ ꝙ̄ oē maledictū dꝫ auer-
te: ꝛ i quo oēs gētes ſunt bñdicēde eſt germi
nādus ꝛ naſcitur⁹. Nā ꝑmo bñdixiſti illam
terrā figuralr̃ benedicēdo illā terrā ꝑadiſi
ꝙ̄ germinauit lignū vite ēt illā terrā virgine
am ꝛ incorruptā a qua format⁹ fuit primus
homo: ꝛ benedixiſti etiā iſtā terram tuā: qñ
iſaac bñdixit iacob et illū agrū odoriferum
vnde iacob attulit cibū. Gene. xxvij. Jtē non
ſolū benedixiſti terram. i. virginem mariam
per ſupradictas bñdictiones: ſed etiā rede-
miſti multipliciter ꝛ figuraliter gen⁹ huma
num: ꝛ mitigaſti iraꝫ tuam. Nā primo figu-
raſti myſterium nr̃e redēptionis: qñ auerti
ſti captiuitatē iacob: ꝛ filiorū iſrael ab egy-
pto. Jtē figuraliter remiſiſti iniquitatē no-
ſtrā: qñ remiſiſti iniquitatem plebis tue: qñ
fecerūt vitulum conflatilem in oreb Exodi
xxxiij. Jtē multoties operuiſti peccata eoꝝ
nō ad penā imputando qñ multoties mur-
murabant contra moyſen: imo dediſti eis
mānā de celo ꝛ carnes in abundātia. Exodi
xvj. Jtē mitigaſti et auertiſti eos ab ira in-
dignatiōis tue ad preces moyſi: quando vo
luerūt reuerti in egyptum. Et quādo immi
ſiſti ſerpentes ignitos: et quando fornicati
ſunt cū beelphegor: ꝛ quando per diuerſos
iudices liberaſti eos de captiuitate ꝛ ꝑſecu
tione finitimorū. Sꝫ oīa illa myſteria figu-
rabant myſteriū incarnationis et noſtre re
dēptionis et reconciliationis. Ergo o deus

Nr̃a redē-
ptio figu-
rata fuit
mltí-
plr̃ et
ēt ire
dei
miti-
gatio.

ſalutaris noſter cōuerte nos ad te: ꝛ auerte
irā tuā a nobis ſicut ꝑ illa ſupradicta myſ
ſteria figuraſti ꝛ ꝓmiſiſti: q2 iā ē hora qȝ mi
tiges irā tuā ꝛ cōuertas nos ad te: q2 diu et
ꝑ magna tpa ſuim⁹ exules ꝛ ſeparati a te.

Nunquid ineternnm iraſceris no bis: aut extendes iram tuam a ge neratione in generationem.

xxiij. q. iiij. c. ſex dſie i gloſ.

¶ Quaſi. d. nō eſt credēdū. Pꝛio ꝑ tuā bo nitatē ꝛ miam. Scđo ꝑꝑ mł́tiplices ꝓmiſſio nes ſupradictis pr̄ibus figurat̃: factas. q. d. iā tp̄s eſt vt īpleas ꝓmiſſiōes tuas: vt iuſtifi ceris in ſermōib⁹ tuis: ꝛ ſpes nr̄a nō ſit fru ſtra: ꝛ vana: imo credo ꝙ tu venies ꝛ verifi cabis oēs ꝓmiſſiōes tuas: deīde cum dicit.

Deus tu conuerſ⁹ viuificabis nos et plebs tua letabitur in te.

Oſtende nobis dn̄e miam tuam: ꝛ ſalutare tuum da nobis.

d ꝯſe. d. ij. c. ſemel ꝛ. xxx. v. d. c. ab ex ordio

¶ Explicat totū myſteriū nr̄e redēptionis ꝛ oēs fructus et effectus et vtilitates eius.
¶ Ad cui⁹ intellectū eſt notādū ꝙ ille fru ctus ꝓhibit⁹ quē comedit adā attulit mūdo ſeptē maledictiōes ꝛ dāna. Pꝛio eſt attulit mortē corꝑalē. Scđo labores ꝛ miſias ꝛ īfir mitates corꝑales. Tertio mortē aie ꝛ pctm̄ Quarto irā ꝛ indignationē dei. Quinto exi liū ꝛ ſeparationē a deo. Sexto ignorātiam. Septio penā eternā. Sed q2 ille bn̄dict⁹ fru ctus vteri ꝟginalis dat⁹ eſt nobis in medeſ lā ꝛ ātidotū ꝯ venenū ill⁹ cibi ꝓhibiti: iō to tā maledictionē Eue in bn̄dictionē mutauit Marie: vt inq̄t Augu. Jō ſicut ille cib⁹ leti fer nos infecit: ita ꝑ oppoſitum iſte bn̄dict⁹ ꝛ ſalutaris fruct⁹ nos refecit: ꝛ ſicut ille nos interfecit ꝛ mortificauit: ita iſte nos viuifica uit. Et ſicut ille in oēs miſerias ꝛ infirmita tes nos deiecit: ita iſte ab oī miſeria releua uit ꝛ ſanauit. Et ſicut ille irā dei ꝛ indigna tionē ꝯ nos ꝯcitauit: ita iſte irā dei erga nos mitigauit. Jtē ſicut ille nos a deo ſeꝑauit: ita iſte nos deo pacificauit ꝛ rcōciliauit. Jtē ſicut ille in totū gen⁹ hūanū tenebras igno rātie īduxit: ita iſte lumen ꝟitatis adduxit. Jtē ſicut ille nos ſcelere infecit: ꝛ a via deſ uiauit: ita iſte nos ꝑ legē euāgelicā iuſtifica uit. Jtē ſicut ille nos in ꝑpetuā penā ꝛ ī īfer nū deſtinauerat ꝛ dānauerat: ita iſte inetern nū nos ī celeſti pr̄ia ꝛ glia btificauit. Ola ꝗ̊ iſta ꝓuidēs dd̄ ī ſpū: iō nolat ꝛ appellat ꝛ pe tit iſtū bn̄dictū fructū ſubſeptē nōib⁹. ¶ Un̄ appellat ip̄m fructū ſalutarē: inq̄tū nos ſa nauit ꝛ viuificauit a morte: et appellat ip̄m miaȝ inq̄tū nos ab oī miſeria releuauit: et appellat ip̄ȝ iuſtitiā inq̄tū nos ab oī pctō iu ſtificauit. Et appellat ip̄ȝ ꝟitatē: inq̄tū nos ab oī ignorantia illuminauit: ꝛ oīa que erant ſcripta in lege et ꝓphetis verificauit. Et ap pellat ip̄m benignitatē inq̄tū irā ꝛ indigna tionē dei erga nos mitigauit: ꝛ appellat ip̄ȝ pacem inquātum nos pr̄i recōciliauit: ꝛ nos adinuicē ſub vna fide ꝛ charitate in vna ec cleſia cōgregauit ꝛ ligauit: ꝛ appellat ipſuȝ gloriā nr̄am: inquātū nos in celeſti glia btifi cauit. Et hoc eſt qȝ intēdit dicere ꝛ petere dd̄ toto reſiduo hui⁹ pſalmi: Un̄ ait. O dn̄e de⁹ pater oſ̄de nobis miam tuā: filiū tuum mittēdo: per quē oſ̄tēdes miam tuā in mun do ꝛ ſalutare. i. fructuȝ ſalutis da nobis ad ſanāda vulnera peccatorum contra venenū cibi ꝓhibiti queȝ comedit adam. Et tunc tu deus conuerſus ab ira in miam viuificabis nos ꝑ iſtum fructum ſalutiferū a morte pec cati ꝛ a morte corporali: et tunc plebs tua a morte peccati viuificata: ꝛ ab oī miſeria re leuata letabit̃ in te in aduentu filij tui ī car nem. Et ideo vt omnia iſta fiant: oſtende no bis miſericordiam ꛛc. et tunc

Fructus Ade mūdo attulit ſeptem pctā mala. Fructus marie xp̄i ē antidotū ꛛc.

Audiā quid loquat̃ in me dn̄s de⁹ qm̄ loquetur pacē in plebeȝ ſuam. Et ſuper ſanctos ſuos: ꝛ in eos q̄ conuertuntur ad cor.

Uerūtn̄ ꝓpe timētes euȝ ſalutare ipſi⁹: vt īhabitet glia ī terra nr̄a.

xxiij. q. j. c. niſi bella ꝛ ca. noli eſtimare

¶ Audiā qȝ loquatur dn̄s meus Jeſus xp̄s de⁹ incarnat⁹ qn̄ aſcendet in montē ꝛ aperiſ et os ſuū: ꝛ declarabit mihi legē ꝛ ꝓphetas vt pȝ Mat. v. Un̄ an̄ nō potui audire vocem dn̄i ꝑ ſe: ſed ꝑ angelos ꝛ moyſen ꝛ ꝓphetas ſed tūc qn̄ xp̄s venit in carnē: audiā qȝ loq̄ tur in me dn̄s de⁹ ꝑ os ſuū: qm̄ ipſe ꝓnūtiat loquet̃ pacem ꝛ redēptionē in plebem ſuaȝ per legē euangelicam iuſtificantem: et deo fideles recōciliantem. Uerūtamen ſalutare ipſi⁹ ſcȝ ſal⁹ ꝛ redemptio ipſius chriſti non erit ꝓpe ſcribas ꝛ phariſeos: et iudeos ce cos ꝛ obſtinatos ip̄m negantes: ſed erit ꝓ pe apoſtolos ꝛ diſcipulos timētes ꝛ ſequen tes eū: ꝛ ſuper oēs ſctōs ſuos martyres ꝛ cō feſſores: ꝛ ſuꝑ oēs ꝑ baptiſmum ſanctificaſ tos: et in eo omnes tā gētiles quam iudeos qui cōuertentur ad cor idest qui corde ꝛ ore xp̄m cōfitebuntur deū et hominē: vt verū re demptorem: quia corde creditur ad iuſtitiā ore autem confeſſio fit ad ſalutem: ideo oīs qui inuocauerit nomen dn̄i ſaluus erit. Ad Rōanos. x. Jō ſolis iſtis erit fructuoſa xp̄i redēptio. Et iō vt chriſt⁹ qui eſt gloria nr̄a īhabitaret in terra in humanitate nr̄a. i. vt ſumendo carnem nos poſſet redimere ꝛ glo rificare: ꝛ vt ver⁹ et perfect⁹ redemptor ha bitaret in nobis: ꝛ hūanitate nr̄a ad redimē

dum ⁊ glorificādo oēs virtutes ⁊ pfectiones fuerunt in eo congregate. Nam

B pe. d.j. f. cēſio. **Miſericordia ⁊ veritas obuiauerūt ſibi: iuſtitia et pax oſculate ſunt. Ueritas de terra orta eſt: ⁊ iuſtitia de celo proſperit.**

¶ Ymōveritates i xpō obuiauerūt ſibi: ⁊ pariter oſculate ſunt: ⁊ i eo iūcte: puta mia ad remittēdū nobis oīa pctā ⁊ releuādū nos ab oī miſeria corpis ⁊ aīe: ⁊ veritas ad tollēdā ⁊ fugādā noſtrā ignorātiā ⁊ ad verificādas oēs ſcripturas: ⁊ ad docēdā legē euāgelicā. Et fuit i eo iuſtitia ad iuſtificādū nos ab oī pctō p legē euāgelicā ⁊ gratiā ſacroꝝ. Et fuit i eo pax ⁊ charitas ad recōciliādū cū deo prē. ¶ Uñ nota q̄ iſta.vij.noīa dicūt idē eſſentialr ⁊ ſubſtātialiter in deo: qꝛ deꝰ eſſentialr eſt quicq̄d hꝫ: ⁊ ſic deus eſt ſubſtantialr ſua ſalus ⁊ ſ[ua] benignitas ⁊ ſua mia ⁊ ſua iuſtitia ⁊c. Sꝫ differūt iſta noīa penes modos ſignificādi ⁊ cōnotādi inquātū cōnotāt diſtincta: ⁊ ſignificāt diuerſos effectus in nobis. Uñ ipſa diuina eſſentia dicit iuſtitia inq̄tū tribuit vnicuiq; qḋ ſuū eſt ⁊ dr mia inquātū releuat nos ab oī miſeria: ⁊ remittit nobis debitā. Et ſic de ſingulis. Sꝫ iſte eedē pfectiōes ſunt cōmunicate aīe xpī p quādā eminētiā ⁊ excellētiā ſup oēs creaturas: vt oīa iſta poſſit diſpēſare mēbris ſuis p gratiā vniōis tāq̄ caput eccl[eſi]e: vt dictū eſt. Jō in ſcriptura q̄nq; vnū ſumit p alio nā veritas ſumit pro iuſtitia: vt pſalmo.cxviij. oīa mandata tua veritas.i.iuſtitia ⁊ principium verboꝝ tuoꝝ veritas. Itē Eſa.xxxix. ſicut ego pater filiis notā faciet veritatē: ſcꝫ iuſtitiā. Itē p veritatem q̄nq; intelligit mia vt in eodē capitulo. Neq; mors laudabit te: neq; qui deſcendūt in lacū expectabunt veritatē: idest iuſtitiā tuā. Et ſic ergo idē xpūs inquantum deus eſt eſſentialiter mia iuſtitia ⁊ veritas: ⁊ inquātū hō habet oīa iſta eminenter primo habitualiter in anima: ſecundo p gratiam tanq̄ caput: ⁊ hoc dicit dauid cum ſubdit. veritas de terra orta eſt: idest filius dei qui eſt verbum eternum ⁊ ſapiētia ⁊ veritas patris ab eterno genita que ex ore altiſſimi prodijt. Iſta inq̄ veritas licet ab eterno ⁊ ante luciferum ſit genita ⁊ orta ex ore altiſſimi: tñ ex tpe orta eſt ſm carnem de terra noſtra: ſcꝫ de ventre intemerato v̄ginis marie que eſt terra noſtra: qꝛ de noſtra humanitate. Nā ſicut iſta veritas eſt genita ante luciferū ex vtero ⁊ memoria fecūda prīs ſm diuinitatē: ita poſt luciferū ex tpe orta eſt ⁊ genita iſta veritas ex vtero ſcdo marie ſcdm humanitatē: ⁊ iſto mō veritas de terra orta eſt. Sed prīo ⁊ ante oīa iuſtitia q̄ eſt idē dei filiꝰ de celo in terram proſperit. Et ideo motus mīam venit in carnē: vt audiret gemitus cōpeditoꝝ: ⁊ ſolueret filios interemptorum: vt patebit pſalmo.cj. Et ideo ſubdit.

Etenim dñs dabit benignitatem: ⁊ terra noſtra dabit fructum ſuū. Iuſtitia ante eum ambulabit: ⁊ ponet in via greſſus ſuos. Pſe. di. iii. c.vii. i glo.

¶ Etenī.i.certe p iſtū Jeſū xpm dñs dabit benignitatē in terra: ad mitigādā irā ⁊ indignationē prīs: ⁊ ad reddēdū ipm benignum erga genꝰ hūanū. Et terra nr̄a ſcꝫ v̄go maria de qua dictū eſt Eſaie vndecimo. Egredietur v̄ga de radice ieſſe: ⁊ flos de radice eiꝰ aſcendet. Et capitulo.xlv. Rorate celi deſup: ⁊ nubes pluāt iuſtū: aperiat terra ⁊ germinet ſaluatorē ⁊c. Iſta inquā terra nr̄a dabit fructū ſuū: qñ ꝯcipiet ⁊ pariet illū bñdictū fructū in q̄ bñdicent oēs gētes. Et tūc iuſtitia añ eū ambulabit: ſcꝫ lex euāgelica hoīem pfecte iuſtificās: ⁊ hoīem iuſtificādo ābulabit añ eū: qꝛ p̄mo ipſe legē euāgelicā feret: ⁊ ex ꝯñti apoſtoli p vniuerſuz mūdū ipm p̄dicabūt. Et ſic ipſe xpūs q̄ ē iuſtitia vera ponet greſſus ſuos in via qꝛ carnē iu[d]mēdo ſiet viator in ſimilitudinē hominū factꝰ: ⁊ habitu inuētus vt hō: Et etiā ipſa lex euāgelica in qua ꝯſiſtit tota nr̄a iuſtitia ponet greſſus in via: qñ p vniuerſuz mūdū p̄dicabit. Ex q̄bꝰ oībꝰ ptꝫ qualr iſte bñdictꝰ fructꝰ vteri virginalis: in quo cōgregate fuerūt ſeptē ſupradicte pfectiōes: ſcꝫ ſalꝰ ⁊ mia ⁊ veritas: ⁊ pax: ⁊ benignitas: ⁊ iuſtitia ⁊ gloria totā maledictionē nec in bñdictionē mutauit marie mrīs ſue. Et ſic fuit nobis datus i medelā ⁊ antidotū ⁊ remediū ꝯ venenū cibi p̄hibiti: quē adā comedit. ¶ Sꝫ ad maiorē declarationē eoꝝ que dicta ſunt eſt notādū q̄ licet xpūs eſſet verus deus: tñ erat ſimul verus ⁊ integer hō. Et iō ſeptē genera pfectionū erant cōſiderāda in illa humanitate aſſumpta ſiue in chriſto inquantum hō ſic aſſumptus. Nā p̄mo erat in eo conſiderāda pfectio eſſentialis: p quā reponebat i ſpecie humana: q̄ q̄dē pfectio dr precedere formā. Scdo ꝯſiderabant in eo pfectiones naturales cōſequētes formā: ſcꝫ potētie intellectiue ⁊ ſenſitiue ⁊ motiue: et cetera q̄ erāt in eo principia operandi. Tertio erant conſiderande pfectiones ⁊ bona gratuita pſonalia: ſicut erant habitus infuſi ⁊ dona ſpiritus ſancti. Quarto dona gratifica: ſcilicet gratia ⁊ charitas: ⁊ oīa merita. Quinto erant conſiderāda bona deifica q̄ habebat p gratiam vnionis: p quā ſibi cōmunicabant idiomata eoꝝ q̄ ſunt dei: qꝛ dicebat deus ⁊ creator ⁊c. Sexto cōſiderabat in eo gratia capitis que dicunt dona ⁊ bona munifica: p quā gratiā capitis merebatur pro omnibus ſuis membris

Eſa. xj.

I Xpūs deꝰ eſt hō in cuius hūanitate ſeptē pfectiones.

briori poterat eis cõicare bona sibi a patre
tradita eo q vt sic erat despẽsator bonorum
p̃ris ⁊ mediator dei ⁊ hoiz. Septimo erãt cõ
ſiderãda bona glorie: q2 ill' erat ꝓprehẽsor ⁊
viator. Oia ergo iſta ſeptẽ bona erãt ꝯſiderã
Not. d ꝑfe ctiõe eſſen tiali. da in illa ſacratiſſima aia xp̃i a pͥncipio ſue
creationis. Quãtũ ergo ad ꝑfectionẽ eſſentia
lẽ nõ excedebat aias alioꝝ hoim: vt cõiter te
nẽt doctores: eo q talis ꝑfectio eſt vnita cõ
ſiſtẽs in quodã indiuiſibili. Uñ ſi aliqua ꝑfe
ctio eſſentialis adderet alicui forme faceret
eã variare ſpeciẽ: q2 ſpecies ſunt ſicut nume
ri octauo metaphy. Sz quo ad ꝑfectiões na
turales ꝯſequẽtes formã aia xp̃i erat nobi
lior ⁊ ꝑfectior oĩ alia aie in ſpecie humanã: ⁊
etiã quo ad nobilitatem corporis: eo q habuit
corp' eucraton tẽperatiſſimũ ⁊ nobiliſſime
cõplexiõis ſm oẽs doctores: ⁊ ſic operationes
ſue naturales ⁊ aiales erãt in ſummo gradu
ꝑfectionis. Et ſm has naturales ꝑfectiones
ꝯſequẽtes formã: lz eſſet nobilior oĩ alia aia:
tñ nõ erat incõueniẽs q eſſet ĩferior ãgelis.
Sed in bonis gratuitis ⁊ gratificis ⁊ in grã
vnionis ⁊ capitis ⁊ in bonis glie xp̃s erat no
bilior ⁊ ꝑfectior oĩbus angelis ⁊ oĩ creature:
quia nulla creatura vt ſic ſibi valuit compa
rari. maxime ĩ bonis q̃ ꝯueniunt ſibi ex gra
tia vnionis ꝑ quã dicit deus ⁊ filius natura
lis dei p̃ris ⁊ heres p̃ris: ⁊ inſtr̃m deitatis in
miraculis faciendis: et mediator dei ⁊ hoiz:
⁊ caput eccleſie: ⁊ ſic potuit mereri ꝑ omni
bus ſuis membris ⁊ communicare eis bona
ſua. Et vt ſic fuit neceſſe: vt in eo ꝯgregarent
Not. q̃ão iuſti tia et mia ſunt ĩ deo ꝑꝑ d̃r ſalus nr̃a Uir go ma ria d̃r terra nr̃a. oia ſeptez bona in hoc p̃s memorata ſcz ſal
vt oẽs poſſet ſaluare ⁊ a morte viuificare: et
miam: vt oẽs poſſet ab oĩ miſeria releuare:
⁊ iuſtitia vt poſſet iuſtificare: ⁊ pax vt nos
deo recõciliaret: ⁊ benignitas: vt irã ⁊ indi
gnationẽ dei mitigaret: ⁊ a nobis auerteret
⁊ veritas: vt nr̃as tenebras ignorãtie fuga
ret: ⁊ oĩa ſcripta in lege ⁊ ꝓphetis verifica
ret ⁊ adipiſceret: ⁊ eſſet in glia: vt nos glorifi
caret. Et iõ q2 xp̃s nõ ſolum adeptus eſt oia
iſta ꝑ ſe: ſz vt etiã poſſet nobis ea cõicare: iõ
in hac p̃s d̃r ſalus nr̃a ⁊ iuſtitia ⁊ pax ⁊ glo
ria nr̃a ⁊c. Et ꝑ eandẽ rationẽ v̄go maria q̃
hũc ſacratiſſimũ ⁊ bñdictũ fructũ germina
uit d̃r terra noſtra in hoc pſalmo: q̃ q̃dẽ fru
ctus in ſe cõtinet ſeptẽ ſupradicta ſalubria
bona ꝯtra venenũ cibi ꝓhibiti ipſius adam.
Et hec eſt cauſa quare xp̃s reliquit nobis ſe
ipm̃ ſub forma panis in cibũ ad reſtauran
da bona q̃ perdidimus in adã ⁊ in ſupplemẽ
tum ligni vite terreſtris paradiſi put pate
Du biũ. bit pſalmo. cx. ¶ Sed ex ſupradictis poſſet
inſurgere quoddam dubiũ. Nam lz q̃nq3 ſu
pradictaꝝ ꝑfectionũ. ſ. ſol': benignitas pax
veritas ⁊ glia ſint eſſentialiter in deo. et ſe
cõpatiantur adinuicẽ in ipſo: cum ſint idem
q diuina eſſentia: ⁊ iſta eadẽ q̃nq3 ſunt in
xp̃o hoie formalr ⁊ ꝑ ſingularẽ eminẽtiã et
excellẽtiã ⁊ munificentiã: vt dictũ eſt. tñ iſta
duo reliqua ſcz iuſtitia ⁊ mia nullo mõ ſe in
uicẽ valent cõpati eſſentialr in deo: nec etiã
pẽter ⁊ munifice in xp̃o homine: cũ ſint adin
uicẽ ꝯtria: q̃d ꝓbat. Nã iuſtitia dicit nullum
malũ ĩpunitũ: ſz mia remittit omne debitũ:
⁊ releuat ab oĩ miſeria: ergo non poſſunt in
eodẽ ſimul ſtare. Nã ſi de' remitteret omne
debitũ ꝑ miam: ergo nullum malum puniret
ꝑ iuſtitiã: ⁊ ſic iuſtitia maneret leſa in deo. Et
ſi de' puniret oẽ malũ ꝑ iuſtitiã: tunc nulluz
debitũ remitteret: ⁊ ſic nulla eẽt ĩ eo mia: et
ſic eſt dicendũ de xp̃o hoie ergo ſequit q iſta
duo nõ ſe cõpatiũtur ſimul in deo: nec ĩ xp̃o
hoie ſimul cũ aliis q̃nq3 ꝑfectionibus ⁊ bo
nis ſupradictis. In oppoſitum aũt eſt v̄itas
ꝓphetica huius pſalmi q̃ exuperat oẽm ſen
ſum ⁊ curioſitatẽ humanã. Ad hoc cõmunis
ter reſpõdet q iſta duo ꝑ quandã remiſſio
nẽ ⁊ tẽperantiã ſunt ſimul in deo: inquantuz
deus punit citra condignũ et premiat vltra.
Et ſic mia tẽperat iuſtitiaz ⁊c. Sed licet hoc
poſſit pie ſuſtineri: tñ nõ ſatiſfacit totaliter
nec attingit myſteriũ diuine mie ⁊ iuſtitie in
paſſione xp̃i oñſum ⁊ operatum: vbi nul
la pars iuſtitie ledit. nec pars miſericordie
minuitur: ſed vtraq3 manet integra ⁊ illeſa.
Unde eſt aduertendũ quod reſpectu noſtri
nunq̃ iuſtitia dei poſſet ſimul eẽ integra cuz
mia nec ecõuerſo. Nã nullus poſſet ſatiſfa
cere nec credere debitũ ꝑ vno pctõ in quacũ
q pena. cũ peccauerit contra deũ infinitum
vt p3 Mat. xviij. de illo q̃ debebat decẽ mi
lia talentoꝝ: ergo cũ in tali non poſſet fieri
mia abſq3 leſione iuſtitie: ergo oportuit vt
xp̃s incarnaret ⁊ pateret ⁊ puniretur ꝑ illo
vt redderet ⁊ ſolueret p̃tiũ infinitum pro illo
debito ĩfinito vt iuſtitia maneret illeſa et in
tegra: ⁊ mia haberet locũ ſuũ. Cuius paſſio Paſſio xp̃i ſatiſfactoria pro pctis.
nis p̃tiũ ⁊ meritũ fuit infinitum rõne gratie
vnionis ⁊ xp̃i innocẽtie ⁊ puritatis vt dictuz
eſt pſal. xvij. Et iõ potuit in infinituz ſatiſfa
cere ꝑ pctis oim noſtrorũ: etiã ſi deus crearet
mille mũdos: q2 dñs poſuit in xp̃o pctã et
iniquitates oim noſtrũ quo ad penã et puni
tionẽ: ⁊ ꝓpter ſcelus totius ꝑpli ꝑcuſſit euz.
Eſa. liij. iõ pctã oim nr̃m fuerũt in eo punita
cuius liuore ſanati ſumus. Et ſic xp̃s eo q
deus ⁊ hõ ⁊ nunq̃ nouit pctm̃ factũ eſt con
gruũ ſacrificiũ ⁊ ſufficiens p̃tiũ ꝑ omni pctõ
⁊ ad ſoluendum ꝑ omni debito. Itaq3 ſicut
eſt caput ⁊ metrũ ⁊ menſura ⁊ fons oim gra
tiarũ ⁊ pelagus oim meritorum: ita eſt ſubie
ctũ iuſtitie ⁊ punitionis oim peccatorum in
quãtũ oia noſtra peccata fuerũt in eo puni
ta: ⁊ nos ꝑ ipm̃ ⁊ in ipſo ſoluimus oia noſtra
debita: ⁊ ſic oẽs ſumus ĩ eo iuſtificati. Itaq3

q̄ncunq; aliquis efficitur ꝑticeps paſſionis xp̄i per baptiſmū aut pniam: tunc pctā ſua ſunt ꝑfecte ⁊ integre punita in xp̄o: q2 vt ſic xp̄s cōicat pctōri baptizato: ⁊ penitēti meri ta ſue paſſiōis imo xp̄s offert pr̄i ſuā paſſio nē in ꝑtiū ⁊ vindictā pcti ⁊ debiti cuiuſcūq; pctōris: ⁊ ſic mīa h3 locū ſuū iuſtitia manēte illeſa. Fit eīn mīa cū pctōre inquātū ſibi re mittit̄ pena ⁊ debitū infinitū: ⁊ fit iuſtitia in q̄tū pctm̄ illi⁹ nō manet ipunitū: cū puniat̄ in xp̄o: cui⁹ paſſionē ⁊ merita ꝑticipat pctōr ꝑ baptiſmū aut pniam ſine cui⁹ paſſiōis vir tute nulla pnia nec ſacr̄3 eſſet validum nec ſufficiēs ad delēdū pctā: nec ad ſatiſfacien dū ꝑ debito: ⁊ ponit̄ exēplū de ānulo aureo

Exē plifi catio. Nā ānul⁹ aure⁹ vni⁹ vncie nō ē ſufficiēs ꝑ ſe ad redimēdū vnū captiuū ſ3 ſi incelet̄ ſi bi lapis ꝑtioſus.ſ. carbūcul⁹ ⁊c. nō ſolū3 eſt ſufficiēs ad redimēdū vnū hoiem: ſ3 ēt decē imo eſt ſufficiēs ad emēdā vnā ciuitatē: non rōne auri ſ3 rōne lapidis ꝑtioſi in eo incela ti. Ita ergo ꝑiter3 magna pena alicui⁹ nō ſit ſufficiēs ad ſoluēdū nec ſatiſfaciēdū pro pctō ⁊ debito illi⁹ tū ſi addat̄ paſſio xp̄i per ſacr̄3 pnie nō ſolū ē ſufficiēs illa pnia ad ſol uēdū ꝑ vno pctō: ſ3 ꝑ infinitis rōne infiniti ꝑ tij paſſiōis xp̄i quā ꝑticipat pnia ſacr̄alis in

Aug. effectu vl̄ i voto. Et hec eſt cā q̄re dicit Aug. ſup Joh. ꝙ pl⁹ eſt facere de ipio piū q̄ᵭ crea re celū ⁊ terrā qḋ nō ſolū eſt itelligēdum: q2 reperit̄ obex ad grā3 i pctōre: vt cōiter dr̄: ſ3 de⁹ i creādo celū ⁊ terrā nil poſuit de ſuo niſi ſolā fortitudinē q2 ſolo v̄bo dixit ⁊ facta ſūt oia: ſ3 de⁹ nō iuſtificat pctōrē q̄n ponat ali q̄d de ſuo.ſ. ſanguinē ⁊ paſſionē quā fili⁹ of fert pr̄i ꝑ illo pctōre iuſtificato quā pr̄ acce ptat in ꝑtiū ꝑ debito illi⁹. Et ſic p3 qḋ maio ris ꝑtiū eſt iuſtificatio impij q̄ᵭ creatio celi ⁊ terre l3 ſit equalis potētie vt inq̄t Aug. Am broſi⁹. Ex q̄bus oibus p3 qualr̄ ꝑpter paſ ſionē xp̄i ſumma mīa h3 locum in deo cum ſumma iuſtitia: ⁊ ecōuerſo: q2 l3 remittat̄ pe nitēti oē debitū tū pctm̄ ei⁹ nō manet ipuni tum nec debitū ſatiſfactu3 in eo: vel in xp̄o: prout magis declarabitur pſal. cij.

xv.d. ca. i. ſctā roma na ecc̄ſia. vō.xj. q.iij.

Inclina dn̄e aurē tuā ⁊ exau di me: q2 inops ⁊ paup ſū ego Cuſtodi aīam meā q2 ſctūs ſum: ſaluum fac ſeruum tuum de⁹ me⁹ ſperantem in te.

Miſerere mei dn̄e q2 ad te clama ui tota die: letifica aīam ſerui tui q2 ad te dn̄e aīam meam leuaui. Qm̄ tu domine ſuauis ⁊ mitis: et multe mīe omnib⁹ inuocantib⁹ te

Auribus percipe orōnē meam: et intende voci deprecationis mee. In die tribulationis mee clamaui ad te quia exaudiſti me. Joel. ij.ca.

¶ Titul⁹ orō dd. Ex titulo apparet ꝙ dd fe cit hūc pſal. in quo aliq̄d petit. Vn̄ dicūt he brei ꝙ dd fecit hūc pſal. dū eſſet in ꝑſecutio ne ſaulis in q̄ petit liberari ab eo: ⁊ ſic expo nūt lr̄alr̄ hūc pſal. Et q̄dā catholici ſequun tur eos ſ3 talis expō eſt inutilis ⁊ inanis et faciēs iniuriā ipſi ꝓphe: cū nō ſit min⁹ pro pheta i hoc pſal. q̄ᵭ in ceteris. ¶ Et iō eſt di cēdū ꝙ l3 forſan illa ꝑſecutio fuerit cā occa ſionalis q̄re dd fecit hūc pſal. ⁊ multos alios in q̄bꝰ tn̄ dd ꝑuidit in ſpū myſteriū paſſiōis xp̄i ⁊ reſurrectiōis ⁊ exaltatiōis regni ei⁹: tn̄ ꝑncipalis intētio ꝓphete eſt ꝑdicere in hac orōne totū myſteriū ⁊ diſcurſu3 cuiuſdā orō nis quā xp̄s fecit in nocte ſue paſſiōis añq̄ caperet̄ quā recitat Jo. euā. c. xvij. vbi. orat ꝑ ſua reſurrectiōe. Scḋo ꝑ aplis ⁊ diſcipu lis. Tertio ꝑ ꝑplō gētili q̄ erat ad fidē ↄuer tend⁹. Vn̄ ſi q̄s pie ⁊ catholice velit ↄtēpla ri totū illud capl̄m ⁊ pſal. iſtū: videbit totā il lā orōnē xp̄i eſſe depictā in iſto pſal. ⁊ econ uerſo. Nā illud idē v̄bū dei fili⁹ q̄ ꝑ os dd ꝑ tulit iſtū pſal. ip̄e idē xp̄s incarnat⁹ ꝑ os ꝓ p̄riū orauit ad pr̄em eādē orōnē referendo ad paſſionē cū dixit: Clarifica me pr̄. vt p3 in. c. Joh. p̄alleg. Nā ibi ſicut xp̄s p̄mo petit clarificari ꝑ reſurre. cū dicit. Clarifica filiū tuū: Scḋo orat ꝑ aplis ⁊ diſcipl'is qn̄ dicit: ego ꝑ illis rogo quos dediſti mihi. Tertio orat ꝑ ꝑplō gētili q̄ erat ad fidē ventur⁹ cū dicit. nō ꝑ eis rogo tm̄: ſ3 ꝑ eis q̄ credituri ſunt ꝑ v̄bū eoꝝ in me ⁊c. Quarto reprobat icredulos cū dicit: mūd⁹ te nō cognouit: ita ꝑiter ergo eundē modū tenet dd in hac orō ne cū nil aliud ſit iſte pſal. ad lr̄a3 niſi ꝓphe tia illi⁹ orōnis. Quinq; ḡ facit xp̄s introdu ct⁹ ad loquēdū in hoc pſal. Nā p̄mo petit a pr̄e reſurrectionē ꝑ ſe ⁊ ꝑ ſuis orando p̄mo ꝑ aplis ⁊ diſcipl'is. Scḋo ꝑ ꝑplō gētili. Ter tio ꝓmittit gr̄as agere in ꝑſona totius ꝑpli chriſtiani ex iudeis ⁊ gētibus congregati. Quarto reprobat ꝑpl'm icredulū iudeoꝝ. Quinto petit imperiū ⁊ iudiciariā poteſta tē ad retribuendum vnicuiq; ſm̄ opera ſua. Secundum ibi non eſt ſimilis tui in diis do mine. Tertiū ibi. Cōfitebor tibi. Quartum ibi. De⁹ iniqui inſurrexerūt. Quintū ibi. Re ſpice in me. ¶ Quantū ad primum dicit Au guſti. ꝙ in hoc pſalmo loquitur totus chri ſtus deus ⁊ hō. Nomat aīa: nō ibi caro. ſola ...

xj.q. iij. ad mensam. Materia hui⁹ pſal. Auguſt.

filius dei vnus xpus: vnus ſaluator in forma dei equalis patri: in forma ſerui caput eccleſie. Et ſic patet q in hoc pſal. loquitur in forma ſerui et in perſona hois: et caput eſt hic: et non in perſona putata tamen: ſed inquantum perſona cõiuncta loquitur et orat pro mẽbris ſuis in ſe myſtice vnitis: et ſic licet videatur orare pro ſe: tamen pro ſuis mẽbris orat eo q cõicant idiomata vt ſepe dictum eſt. Et hoc maxime manifeſtat xpus in oratione preallegata quam fecit. Jo. xvij. ca. vbi ſe ſctificat in membris ſuis et mẽbra in ſe: vt patet cõtemplanti et intuenti totum illud capitulum: quod quidem cap. nil aliud niſi declaratio huius pſal. ad literam et iſte pſal. nil aliud eſt niſi pphetia illius cap. vt dictum eſt: dicit ergo xpus caput et mẽbra ſiue in perſona mẽbrorum capitis: caput dico et ſacerdos. Et orat ad patrem dicens. O domine inclina aurem tuam acceptando paſſionem meam: et exaudi me pro mẽbris meis: quoniam ego ſic cum eis inops ſine auxilio et pauper ſum. Et cuſtodi aiam meam. i. apłos et diſcipulos meos quos ex iudeis elegi. quoniam ſctus ſum. i. eos in me ſctificaui et me in eis. Item ſum ſanctus cum eis: quia innocens et non reus mortis: et ideo ſaluum fac ſeruum tuum ſperantem in te: ſed ſeruum dico non caput ſolum: ſed caput et mẽbra. vt ſalues me per reſurrectionem vt ſim primitie reſurrectionis: et paſſim meis reſurrectionem cõicare. q. d. clarifica me pater vt filius tuus clarificet te: et ſerua eos quos dediſti mihi: et ſctifica eos in veritate: quia pro eis ſctifico meipſum: vt et ipſi ſint ſctificati in veritate. Ergo miſerere mei domine quoniam ad te clamaui tota die: et letifica aiam ſerui tui. i. clarifica filium tuum per reſurrectionem: quia ad te aiam meam leuaui. i. quia ſpem in te ſperaui et expectaui a te clarificari per reſurrectionem quoniam tu domine ſuauis. i. benignus et mitis. i. manſuetus et multe mie omnibus inuocantibus te. Ergo domine percipe orationem meam auribus benignis: et intende cum affectu voci deprecationis mee: quoniam in die tribulationis. i. paſſionis et perſecutionis mee clamaui ad te dum oraui in menſa pro diſcipulis et fidelibus meis et in horto et in cruce: et ideo exaudiſti me. Et no. quod ly quia proponitur toti orationi vt ſit ſenſus: quia in die tribulationis clamaui ad te: ideo ſupple tu exaudiſti me. et hoc dixit: quia ſemper xpus fuit exauditus pro ſua reuerentia. vt ſepius dictum eſt pſalmo. xx. et xxj.

de p. d. ſ. ſ. c. 3. iori. xcij. d. c. ſ. in glo. Non eſt ſimilis tui in dijs domine: et non eſt ſecundum opera tua.

Oẽs gentes quaſcunque feciſti venient et adorabũt coram te domine: et glorificabunt nomen tuum.

¶ Hic orat pro pplo gentili qui erat ad fidem venturus dicens. O pater quia in dijs gentium non eſt aliquis ſimilis tibi. nec aliquis eorum ſic potens ſecundum opera tua tamen oẽs gentes quaſcunque feciſti relictis idolis ſuis venient ad eccliam tuam. Et adorabunt coram te. i. tibi afferent ſacrificia et adorabũt adoratione latrie: et glorificabũt nomen tuum. i. cõfitebuntur te eſſe vnum deum oim creatorem. Et filium tuum teſtem xpm eſſe verum meſſiam: quoniam videbunt eum ſuper naturam opa mirabilia et miracula facientem: et ſic videntes non eſſe ſimilem tui in dijs ſuis nec eſſe aliquem potentem ſecundum opa tua: que faciet filius tuus. et fient in noie ieſu per apłos et diſcipulos meos: tunc oẽs gentes quaſcunque feciſti venient et adorabũt coram te et c. Unde nota q licet hic iſta locutio. i. gentes venient: ponatur in futuro indicatiui tamen ponitur pro optatiuo: eo q indei non habent optatiuum ſed ponũt futurum indicatiui pro optatiuo. Et ideo litera hiero. habet. oẽs gentes quaſcunque feciſti venient et adorabũt coram te. Ex quo patet q hic xpus orat pro pplo gentili: ſicut orauit Jo. xvij. cum dixit. non pro eis. i. non pro apłis rogo tantum: ſed et pro eis qui credituri ſunt per verbum eorum in me: vt oẽs vnum ſint: ſicut tu pater in me: et ego in te: vt et ipſi in nobis vnum ſint. Ex quo patet q tam hic quam ibi xpus rogat pro pplo gentili: vt veniat ad fidem: vt ſic ex apłis et iudeis et conuerſis ex pplo gentili fiat vnum corpus cum capite xpo et ſic fiant vnum cum patre et ſpiritufancto: vt dictum eſt ſupra pſalmo octuageſimoprimo. Deinde cum dicit. de 3. di. ij. acceſſerãt. d. p. ſ. c. 3.

Qm magnus es tu et faciens mirabilia tu es deus ſolus.

Deduc me domine in via tua et ingrediar in veritate tua: letetur cor meum vt timeat nomen tuum.

¶ Orat patrem vt conſeruet et dirigat in lege euangelica hunc pplm xpianum ex iudeis et gentilibus congregatum: ideo dicit. O pater quoniam magnus es tu in potentia: et faciens mirabilia et miracula: et tu es deus ſolus in eſſe et ſubſtantia: quoniam dij gentium ſunt falſi ideo deduc me in via tua. i. in lege euangelica: que eſt via in patriam. Et ego ingrediar ducatu tuo in veritatem tuam: quia lex euangelica dicitur veritas reſpectu le. ve. que fuit imago et figura noui teſt. q. d. da mihi per eis legem euangelicam: et videbo veritatem ſacrorum que in lege moyſi fuerit in figura: vt letetur cor meum accipiendo fructus ſacrorum: quibus expecto iuſtificari in membris meis: vt timeat cor meum. i. corpus meum eccleſiaſticum nomen tuum non timore ſeruili ſicut in lege moyſi: ſed timore filiali: quia illa lex timebat te formidine pene: iſta vero timet deum virtutis amore: ideo iuſtificat et letificat cor. et hoc eſt quod petit in perſona totius eccleſie.

Confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo: et glorificabo nomen tuum in eternum. 3. ſe. q. c. in fra. c. et cxxvij. d.

Qꝛ mia tua magna eſt ſup me: et eruiſti aiam meam ex inferno inferiori.

¶ Hic pmittit se agere grās p bñficio resur rectiōis pxio i psona sui: z ex ꝯnti i psona to tiꝰ corpis mystici. Uñ dt ego ꝯfitebor tibi in toto corde meo nō i sacrificiis z holocaustis aialiū brutoꝝ: sȝ i spū hūiliato z alo cōtrito cultu vere latrie: z glificabo nomē tuū leter nū septies i die. Et h grās agendo p bñficio redēptiōis: qr magna ē mia tua sup me. i. ex magna tua mia eruisti aiaȝ meā ab iferno i feriori me resucitādo. pxio i capite. Scdo in mēbris: qr sāctos pres ēt liberasti d iferno i feriori: q̄s mecū ꝯtraxi d limbo: z i celo col locaui: z non solum illos: sed etiam totuȝ ge nus humanuȝ liberasti ex iferno iferiori p meā mortē z passionez z ecclesiastica sacra.

Deꝰ iniq̄ insurrexerūt sup me: z sy nagoga potētiū q̄sierūt aiam meā z nō proposuerūt te i cōspectu suo. Et tu dñe deꝰ miserator z miseri cors: patiēs z mlte mie z verax.

¶ Iterū ꝯfitebor tibi O deꝰ: qm̄ iniq̄ iudei isurrexerūt sup me: z q̄sierūt aiam meā i syna goga. i. ꝯgregatiōe potētiū. s. pncipū sacer dotū scribaꝝ z phariseoꝝ. Et nō ꝓposuerūt te i ꝯspectu suo. i. non habuerūt deū p oculis: imo inuidia z malitia excecati sine cā me ad mortē cōdēnauerūt: sȝ tu dñe deꝰ miserator z misericors z patiēs z deꝰ mlte mie fuisti ve rax i pmissis tuȝ: qr me ab iferis resuscitasti: z sic sy ꝯfitebor tibi zc. Quasi dicat. grās tibi ago qm̄ iudei liq̄ isurrexerūt ꝯ me. Et tota sy nagoga sacerdotū: eo q q̄sierūt aiam meā p mortē z passionē: tū tu misericors z verax me resuscitasti. Nota q filiꝰ appellat prȝ vera cē: eo q ipleuit pmissa z vaticinia pphetaꝝ p aduētū z passionē z resurrectionē christi.

Respice i me z miserere mei: da ipiū puero tuo: z saluū fac filiū ācille tue Fac mecū signū i bonū: vt videāt q̄ oderūt me z cōfundant: quoniaȝ tu dñe adiuuisti me z ꝯsolatꝰ es me

¶ Postq̄ egit grās de bñficio resurrectio nis: hic petit a patre iperiū z iudiciariā po testatē sibi debitā z pmissam: z dicit postq̄ tu es misericors z verax respice i me z mise rere mei: ꝯferēdo iperiū z regnū vniuersale puero tuo z filio xpo: sicut pmisisti. ii. regu. vii. qn̄ dixisti, stabiliā regnū eiꝰ in sempiter nū. Et saluū fac me filiū ancille tue marie: Et saluū fac ppłm xpianū filiū ecclie ancil le tue fonte baptismatis regñatū. Et salua ipm p meā passionē z resurrectionē z facto rū susceptionē: z fac mecū signū in bonū. i. fac vt impleat in me signū Jone prophete.

Nā sicut Jonas ppheta post triduū exiuit il lesus de vētre ceti: ita ego resurgā tertia die a mortuis de sepulchro z corde terre: vt iudei q̄ oderūt me videāt me resurrexisse. Et ꝯfun dant videtes se illusos z frustratos a deside rio suo. Et cognoscāt qm̄ tu dñe adiuuisti me z cōsolatꝰ es me p gliosaȝ resurrectionem z ascēsionē. z nota q mltiplr xpus petit signū sicut fuit impletū in sua passiōe: qr obscura tus fuit sol: z tenebre facte sunt sup vniuer saȝ terrā zc. Jn sua resurrectiōe factū est si gnū bonū. Nā terremotꝰ factꝰ ē magnꝰ. Et angelꝰ dñi descēdit de celo: z reuoluit lapi deȝ: z nūtiauit resurrectionē mulieribus. Et ipsemet xpus toties apparuit aplis z oñdit eis cicatrices: z corā eis ascēdit i celū z mi sit spm̄sctm̄ visibilr i eos i die pēte. Judeis audictibꝰ tonitrua z fulgura: z vidētibꝰ lin guas igneas: z ēt apli fecerūt mlta signa z mi racla i illa die i vtute nois xpi corā eis: z sic mālserūt cōfusi: z sic apli pfecti sunt pdican do fidē xpi vbiq̄ xpo cooperāte z sermonē cō firmāte sequētibꝰ signis. Etiā iste versus po test referri ad diē iudicii: qn̄ veniet xps in po testate magna z maiestate: z appebit signuȝ filii hois in celo: scȝ crux vbi fuerat crucifixꝰ qd signū erit bonū z in gloriā fideliū et ter ror est maloꝝ: qr videbūt in quē cōfixerunt. Et sic ꝯfundent iudei: z cognoscēt xpm fuis se verū messiaȝ: z a mortuis resurrexisse. Et cognoscēt ipm esse iudicē bonoꝝ et maloꝝ. Hoc idē pōt dicere vnusq̄sq̄ fidelis in perso na sui et petere a deo signū salutis ꝯ inimi cos visibiles et iuisibiles. Uñ dicit. O pater saluū fac filiū ancille tue scȝ ecclie: et fac si gnū mecū salutaris crucis i fonte baptismi in q̄ debeo saluari: vt diaboli q̄ oderunt me z ceteri inimici videāt tale signū in me: z cō fundant z fugiāt z nō noceāt mihi: z cogno scāt qm̄ tu dñe adiuuisti me ab eis liberan do. Et cōsolatꝰ es me gratiā cōferendo. Ex supradictis pȝ q̄liter est valde attēdendū in isto psalmo qn̄ xps orat p suis: z id attendat lector qm̄o cōicant idiomata rōne vnitatis capitis ad membra z econuerso. Et qm̄o iste psalmꝰ est literaliter pphetia illiꝰ oratiōis quā xps fecit p suis fidelibꝰ z membris. Jo. xvii. ex toto isto psal. concludit q synagoga reprobata populus gentilis debebat cole re z adorare nomen domini in israel.

Fundamenta eiꝰ in mōtibus sanctis: diligit dñs portas sion sup omnia tabernacula iacob

¶ Titulus filiis chore psal. cantici. Ex titu lo apparet quod iste psalmus cātabatur vo ce humana solum cum instrumento musico z hoc propter mysterium in eo contentum.

Marginal notes (left): Mt q. f. nul li du biū. J. cxl iiii. b. z. d. xxiii. — Filiꝰ p̄re ap pel lat pa trem vacē xv. d. c. san cta ros ma na. lx. q. iii. c. alioꝝ. Xps petit signū

Marginal notes (right): fidel petat signū salutis. — De ele. c. fūda mēta lib. vi.

Et nō dat⁹ eſt filijs chore: ad cātādū ꝑ quos figurabat eccl'ia ex gētib⁹ cōgregata: vt ſuꝑi⁹ dictū eſt. Sꝫ lꝫ autor hui⁹ pſal. nō expli‑ (hiero.)
cet i hoc titu. tñ hieroñ. i epiſtola ad darda‑
nū videt affirmare dauid feciſſe iſtum pſal.
Un̄ dicit dd̄ i alio vſu glorioſa dicta ſunt de
te ciuitas dei: z iterū: diligit dñs portas ſiō
zc. Itē in ſermone de aſſumptiōe ait. vnde z
dd̄: z hō nat⁹ eſt in ea: z ipſe fundauit eā al‑
tiſſim⁹. Ex q̄ pꝫ q dd̄ fecit hūc pſal. et dedit
ipm cātādū filijs chore: eo q ceteris erant
intelligētia ſublimiores nō ſolūmō ad can‑
tādū: ſꝫ etiā ad interpretādū pplo z expli‑
cādū mētē pphete de myſterijs futuris cō‑
tētis in hoc pſalmo. z in ceteris put eis erat
poſſibile p illo ſtatu. Et hec eſt cā q̄re pſal‑
mi intitulati filijs chore ſunt altioris z pro‑
fundioris intelligētie q̄ ceteri: vt inq̄t hie‑
rony. q2 q̄ſi oēs loquunt de dignitate z feli‑
citate eccleſie p maiori pte ex gētib⁹ cōgre‑
gate. ¶ Ad cui⁹ intellectū p figmētis a fa‑
tuitatib⁹ iudeoꝝ: eſt prio notādū q dd̄ mul‑
tipliciter p̄uidit in ſpū felicitatē z pſperita‑
tē eccl'ie xp̄i. Nā vt legit ſcd̄o Regū. cap. vl‑
ti. Poſtq̄ dñs miſerat peſtilentiā a dan vſq;
berſabee: angel⁹ dñi apparuit ipſi dd̄ ſuper
areā iebuſei: q̄ erat ſupra quēdā monticulū
q̄ dicebat moria: cui p̄cepit dauid: vt ibi con‑
ſtrueret dño altare: z ſic ceſſauit plaga: in
quo loco p̄cepit dd̄ ſalomoni edificare tem‑
plū dño ſcd̄m exēplar z deſcriptionem ſibi
traditā a ſpūſancto in q̄ exēplari cognouit
dd̄ multa myſteria de futuris: in q̄ edificio
z exēplari ſeptē myſteria z dignitates p̄ui‑
dit dd̄ in ſpū de eccl'ia z ciuitate dei p xp̄m
edificāda. Nā primo preuidit q eccl'ia xp̄i
erat edificāda in pplo gētili: eo q tēplū ſa‑
lomonis p qd̄ figurabat eccl'ia xp̄i fuit edi‑
ficatū in p̄dio ſiue poſſeſſiōe illi⁹ hois genti‑
lis. Scd̄o q eccl'ia xp̄i ex parua erat in ma‑
gnā ampliāda: eo q ſalomō vt ambiret tē‑
plū intra ciuitatē habuit eā dilatare z am‑
pliare muro maiori. Tertio p̄uidit q null⁹
poterat ſaluari a morte peccati: niſi p eccle‑
ſiā dei: z ei⁹ ſacra: eo q illico poſt cōſtructio‑
nē altaris in illa area ceſſauit peſtilentia.
Quarto p̄uidit q myſteriū icarnatiōis erat
operādū in illa eccl'ia xp̄i. Quinto p̄uidit q
illa eccl'ia erat edificāda p cōuerſos de po‑
pulo gentili. Sexto p̄uidit magnā pſperitas‑
tē z letitiā illi⁹ eccl'ie. Hac idē p̄uidit z intel‑
lexit in exēplari z deſcriptiōe tēpli ſibi tra‑
dita a ſpūſancto: vt patet primo paralipo.
xxviij. ¶ Scd̄o eſt notandū q oēs iſte reue‑
latiōes facte ſunt ipſi dd̄ in domo ſua quam
cōſtruxerat in mōte ſiō: in q̄ domo faciebat
p̄maṁ dñ erat in quiete z cōtēplatione maxie
poſtq̄ quieuit a bellis z negotijs: q2 tunc
dedit operā ad ampliādū cultū diuinū z ad
cōdendos pſal. Un̄ dicūt q dd̄ ex pte noctis
erat i cōtēplatiōe myſterioꝝ dei: z ſic i tali
cōtēplatiōe opprimebat ſomno: z vēt⁹ intra‑
bat a pte aquilonari p feneſtrā: z mouebat
chordas cithare z pſalterij pendētis ad ca‑
put lecti ſui. Et ſic excitabat a ſomno: z tunc
ſpūſanct⁹ iſpirabat: z ſuggerebat ipſi dd̄ q̄cūq;
ex pte noctis cōtēplat⁹ fuerat. Et ſic d̄ talib⁹
reuelationib⁹ z myſterijs cōdebat pſal. Que
q̄dē opinio nō totalit ē abijciēda. Nā q̄nq;
reprobi viri ipſa veritate coacti dicūt aliq̄
verū. Nā dictuꝫ ē in p̄ncipio: q̄ðo ſpūſanct⁹
multis modis tangebat mentē ipſi⁹ pphete
dd̄: z maxime p interiorē inſpirationē. Nam (de ſuo)
p myſteria preſentia reuelabant z repreſen‑ (cho)
tabant ſibi myſteria futura de xp̄o z eccle‑ (eius)
ſia. dū erat in illa cōtēplatiōe in ſuo ſtatu: vt (chariſ)
ipſe frequēter refert. Unde dū eēt in contē‑ (ſiſe.)
platione in domo ſua in monte ſion: fuit ſi‑
bi reuelatū a ſpūſancto q̄liter in eodeꝫ loco
vbi erat ipſe: debebat xp̄s cōdere ſacramen‑
tū eucharīſtie: z dare finē legi ve. z incipere
nouā: z i eodē loco debebat edificare eccle‑
ſiā ex lapidib⁹ viuis ſupra. xb. mōtes: ſcꝫ ſu‑
pra duodecim apl'os mittendo eis ſpūſan‑
ctū q̄ debebat eis inſpirare intelligētiā ſa‑
crarū ſcripturaꝝ: z infundere ſeptē gr̄a dd̄
noꝝ z gr̄arū: cū q̄b⁹ debebat edificare z cō‑
gregare eccleſiā. Et exinde exire p totū or‑
bē terrarū z p̄dicare euāgeliū p totū pplm
gentilē: z introducere ipm in eccleſiā. Unde
manifeſtum eſt quod in eodem loco vbi da‑
uid fecit hunc pſal. recepit ſupradictas re‑
uelationes. ſ. in monte ſion: z ibidem xp̄s fe‑
cit cenā. Et apoſtoli receperūt ſpiritumſan‑
ctum: vt oñdit hodie in monaſterio fratruꝫ
minoꝝ z in eccl'ia que ſita eſt in monte ſion.
Hoc ergo p̄uidens dd̄ in ſpū fecit hunc pſal.
in q̄ predicit ſepteꝫ reuelatiōes ſibi reuela‑
tas de iſta ſanctiſſima eccl'ia z glorioſa ciui‑
tate dei. Et ſic iſte pſal. hꝫ ſeptē ptes: nā in (Myſ‑)
prima pte oñdit q̄ iſta ciuitas dei erat fun‑ (teria)
data i mōtib⁹. i. i viris ſanctis. Scd̄o q de⁹ (hui⁹)
d̄bebat diligere z deſpōſare ſibi iſtā ciuita‑ (pſi.)
tē z magis diligere q̄ ſynagogam. i tertia q
iſta ciuitas erat p totū orbē āpliāda z ex po‑
pulo gētili ꝯgregāda. Quarto q i ea erat i‑
plēdū mirabile myſteriū icarnatiōis. Quin‑
to z ex ꝯñti q iſta eccl'ia d̄bebat eē mr̄ dei
z a deo fūdari. Sexto q i ea erat pmlgāda
z manifeſtāda lex z veritas euāgelica. Ju ſe‑
prima qd̄ finis hui⁹ ciuitatꝫ ē ſumma felici‑
tas z pfecta btitudo. Tertia ibi. memor ero
raab z babylōis. Quarta z quinta ibi nun‑
q̄d ſiō dicet hō. Sexta ibi. dñs narrabit. Se‑
ptia ibi ſic letātiū. ¶ Quātū ad p̄mū duplr
poſſum⁹ pcedere i hoc pſal. ſꝫ qd̄ pt ſūdari
i duab⁹ pticulis. ¶ primo qd̄ dicat dd̄ apo‑
ſtrophando ad ciuitatē dei z eccl'ie dicendo

(Margin, left column: La ecclie felicitates preuidit dauid.)

O ciuitas dei: glo͞ia sunt mihi dicta ⁊ reue
lata de te ⁊c. Nā p͞rio q͞ es fundata i mōtibus
sc͞tis. Sc͞do dilecta. Tertio ꝯgregata p͞ totū
orbē ex p͞plo gētiu. Quarto q͞ eccl͞ia dꝫ esse
mr̄ dei. Quīto q͞ xp͞s q̄ fundauit eā dꝫ ex ea
nasci. Sexto q͞ i ea p̄dicat̄ euāgeliū. Septi
mo q͞ finis hui⁹ ciuitatis ē summa felicitas
¶ Sc͞do p̄ōt fundari iste psal. supra illā parti
culā. s. diligit dn̄s portas syon sup͞ oi͞a taber
nacula Jacob. Quasi dicat p͞p͞ha q͞ de⁹ de
sp̄ōsauit sibi eccl͞ā p͞pter septē dignitates.
P͞rio q͞ est fundata supra sc͞tōs viros. Sc͞do
q͞ glo͞iosa ⁊ mirabilia dicta sunt d̄ ea in vtro
q͞ testō. Tertio p͞pter ei⁹ p͞speritatē ⁊ lati
tudinē q̄ est toto orbe diffusa ⁊ ex gētib⁹ cō
gregata. Quarto q͞ p͞ altissimū fūdata. Quī
to q͞ mysteriū icarnatiōis in ea factū. Sex
to q͞ lex euāgelica in ea ē manifesta. Septi
mo q͞ finis ei⁹ est btitudo ⁊ felicitas: Quo
modocū q͞ ergo sit: septē dignitates ecclesie
xp͞i memorant̄ in hoc psalmo: put dictū est.
¶ Quātū ad p̄mū ergo p͞pheta cōmādādo
ecclesiā dicit nō eē mirū si xp͞s desp̄ōsauit si
bi ecclesiā. Nā inter cetera dignitates ha
bet istā: q͞ est fundata in montib⁹ sc͞tis: idest
sup͞. xii. lapides altissimos q̄ sunt. xii. articu
li fidei q̄ sunt fundamenta totius ecclesie: q̄
fundamēta sunt ⁊ fundant̄ in mōtibus san
ctis: idest super. xii. viros sc͞tōs qui sunt: xii.
apostoli qui dicunt̄ mōtes sancti ob eminen
tia sanctitatis ⁊ altitudine gratie et scientie
supra quos est fundata ista sanctissima ciui
tas: que habet quatuor principales portas
scꝫ baptismū ad intrandū: ⁊ p͞niaꝫ ad redeū
dū: ⁊ ordinē ad ascēdēdū: ⁊ extremā vnctio
nē ad exeundū. Et etiā. xii. articuli fidei non
solū dn̄r fundamēta hui⁹ ciuitatis: sꝫ etiam
porte inquātū per eos intram⁹ in ecclesiā: ⁊
sunt ordinate iste. xii. porte inter se: ⁊ vna est
infra aliā: ⁊ ideo nemo p̄ōt p͞uenire ad infi
mā ⁊ interiorē intrīꝫ hui⁹ ciuitatis nisi ordi
natim trāsierit p͞ istas. xii. portas. P͞ria por
ta est credere in vnū deū trinū ⁊ vnū creato
rem celi ⁊ terre. Secūda articulus incarna
tionis. Tertia articul⁹ passiōis. Quarta de
scensus ad inferos. Quinta articulus resur
rectionis: ⁊ sic vsq͞ ad vltimū. Et ideo nemo
p̄ōt trāsire p͞ sc͞dam portā nisi penetrauerit
p͞mā: q͞ sc͞da articulus p͞supponit primū:
⁊ terti⁹ sc͞dm: ⁊ sic per ordinē ⁊c. Clauis aūt
istarū portaꝝ est fides p͞ quā aperiuntur
iste porte: ⁊ sic. xii. articuli non solū mō sunt
porte hui⁹ ciuitatis sꝫ etiā fūdamēta. et. xii.
ap͞li sunt mōtes in q̄b⁹ fundat̄ tota ciuitas:
q̄ dispositionem ciuitatis nō solūmō p͞uidit
dd i sp̄ū i hoc psal. sꝫ et Joh̄. apoc. xxi. vbi di
cit. Et muri ciuitatis h̄nt fūdamēta. xii. ⁊ in
ipsis. xii. noi͞a. xii. ap͞lorum et agni. Ista ergo
ciuitas est fortissime fundata ⁊ c͞tinua ⁊ tutū

fata: porte inferi nō p͞ualebūt aduersus eā
vt ait saluator Mat. xvi. Porte eīn iferi sunt
septē vitia capitalia q̄b⁹ et p͞ que est ingres
sus ad infernū. Nā sicut p͞. xii. articulos fidei
⁊ eccl͞iastica sacr͞a est ingressus ad hāc ciui
tatē. ita p͞ septē vitia capitalia est adit⁹ ad ge
hennā. D͞ns ḡ diligit hāc ciuitatē: intātū q͞
desp̄ōsauit eā sibi hic p͞ grāꝫ ⁊ in futuro per
gl͞iā: vt pꝫ Apo. xxi. hāc p͞duxit ex latere suo:
hāc fūdauit sanguine suo. vt pꝫ Jo. xx. q̄n
ex latere ei⁹ exiuit sanguis ⁊ aq̄: hāc fun da
uit supra. xii. ap͞los q̄n dixit: q̄cunq͞ solueri
tis supra terrā: erūt soluta ⁊ i celis Mat. xvi
ii. ⁊ Jo. xx. sꝫ vl͞tem iurisditionē ꝯmisit soli pe
tro Mat. xvi. tibi dabo claues regni celorū.
Jo: xxi. q̄n dixit pasce oues meas. Ex q̄ pꝫ q͞
due dignitates memorant̄ in hoc v͞siculo. s.
fundatio ⁊ desp̄ōsatio eccl͞ie. Dicit ḡ p͞p͞he
ta dn̄s iesus xp͞s messias i lege p͞missus dili
git portas syō. i. ciuitatis dei q̄ est eccl͞ia vbi
⁊ vn͞ deus speculat̄ ⁊ cernit̄. q. d. diligit istaꝫ
ciuitatē. P͞rio p͞pter portas ei⁹ q̄ sunt eccle
siastica sacr͞a ⁊ virtutes theologice q̄bus est
adit⁹ ad eā. Sc͞do diligit eā: eo q͞ fundamen
ta ei⁹ scꝫ articuli fidei sunt ⁊ fundant̄ in mō
tibus sc͞tis: q͞ fūdati sunt supra fundamēta
ap͞loꝝ et p͞phetaꝝ: et diligit istas portas et
ista fūdamēta ⁊ ciuitatē sup͞ oi͞a tabernacu
la iacob. ¶ Ad cui⁹ intellectū est notandum
hoc q͞ dd p͞pheta i loco alludit ad mysteriū
ip͞i⁹ balaā q̄n bn̄dixit tabernacula iacob vt
habet̄ Nū. xxiiii. q̄ cuꝫ suasu ipsius balach
ascendisset ad maledicēdū p͞p͞lo israel: ⁊ ele
uās oculos vidisset israel in tētorijs comme
rantē per trib⁹ suas irruente in se sp̄ū dei et
cogente eū dixit. Quā pulchra tabernacula
tua iacob ⁊ tentoria tua israel vt valles ne
morose: vt horti iuxta fluuios irrigui: vt ta
bernacula q̄ fixit dn̄s quasi cedri prope aq̄s
fluet aqua de situla eius: ⁊ semen illius erit
in aquas multas: ⁊ infra: qui bn̄dixerit tibi
erit ipse bn̄dict⁹: qui maledixerit tibi: in ma
led. ctione reputabitur. ⁊ infra. Orietur stella
ex iacob ⁊c. Que quidē bn̄dictio si quis dili
genter velit intueri: nō p̄ōt ꝯuenire nisi xp͞o
et eccl͞ie sue in qua bn̄dictione predixit Ba
laam totū p̄ncipiū ecclesie: q̄n ex modica de
bebat crescere i magnā: ⁊ sic illa tabernacu
la iacob fuerūt figura ip͞i⁹ eccl͞ie xp͞i. Et iō
q̄n dixit: q̄pulchra tabernacula tua iacob et
tētoria israel nō benedixit illa tabernacula
p͞pter se: sed inquātū figurabant ecclesiam
xp͞i. Et ideo Balaam ex precepto dn̄i in illa
bn̄dictione p̄dixit totū mysteriū ⁊ p͞speritā
tē ⁊ illationem ⁊ victoriā ⁊ gloriam futuraꝫ
ecclesie xp͞i. Un̄ dauid contēplās totā illā be
nedictionē ⁊ mysteriū prenouit in sp̄ū totuꝫ
fundamētū ⁊ p͞gressum ⁊ fineꝫ ecclesie chri
sti figurate p͞ illa tabernacula. Et ideo dicit

Margin notes: Electa ... sponsa. — Fundant. — duodecim articuli fidei dnr porte. — porte ciuitatis. — Porte inferique sunt. — Porte ecclesie sunt ista. — Not. de balaam

hic. diligit dñs portas Siō sup oīa taberna-
cula iacob. q. d. q xpūs rex messias diliget suā
ecclīā z ciuitatē dei quā ipse dz fundare z in
spōsaȝ assumere sup oīa tabernacula iacob.
i. magis ꝙ illa tabernacula materialia q̄ vi-
dit. Balaā: qꝛ illa erāt figura huiꝰ. Et ex con-
sequēti diligit magȝ ecclīā ꝙ synagogā z fi-
guratū ꝙ figurā. Ex supradictis ꝟbis pȝ q
synagoga p illa tabernacula materialia in-
tellecta a xpō erat repudiāda in aduētu suo
z ecclīa erat diligēda z desponsanda: qꝛ xpūs
nō poterat habere duas spōsas: z sic pȝ dnīa
z dignitas ecclīe xpī supra synagogā z taber-
nacula materialia. Nā ista ecclīa fundat̄ su-
pra scōs mōtes z lapides viuos q̄ sunt apl̄i
z pphete z doctores. Et maxime fundat̄ su-
pra maximā petrā q̄ est xpūs: synagoga aūt si-
ue tēplū salomōis fundabat̄ supra lapides
mortuos z paruū mōticulū: hoc idē est dicē-
dū de hierl̄m terrena materiali: z hoc est di-
ctū q̄ ad pmā z scdām dignitatē ipsiꝰ ecclīe
Articuli. Et sūt ecclīe fūdamen-ta. xpī. ¶ Est et dicendū q fundamēta ecclīe q̄
sunt articuli fidei et ecclīastica sacra fuerāt
iactata z inchoata in mōtibꝰ sctis materiali-
bus. Nā in monte caluarie vbi Abraā immo-
lauit arietē p isaac vbi facta fuit sibi de xpō
repromissio: ibidē fuit xpūs crucifixus: ex cu-
ius latere orta est ecclesia z oīa sacra. Et in
mōte Sion xpūs instituit sacrm̄ eucharistie:
vbi melchisedech obtulit panē z vinū: z ibi-
dē apl̄i receperūt spiritū euāgelicū vbi da-
uid receperat spiritū ppheticū: z cōdiderat
psal. Itē tertio xpūs pdicauit z docuit in tē-
plo sito in mōte moria: vbi apparuit angelꝰ
percutiēs in area orna iebuzei. Et pȝ qua-
liter ecclesia fuit fundata z inchoata in his
duobus vel tribus montibus sctis: et exinde
deriuata fuit et toto orbe diffusa: ideo dicta
est hierusalem: vt dictum est psalmo. xlvū.

xxiiū. q. j. c. loqt̄. z ca. olbꝰ. **Gl'iosa dicta sunt d̄ te ciuitas dei.**

¶ Hic ponit̄ tertia dignitas ipsiꝰ ecclīe z se-
cūda rō q̄re deꝰ tantū diligit eā: que digni-
tas z rō est qꝛ gl'iosa dicta sunt de ea in vete-
ri testō z in nouo. Nā oīa q̄ gesta sunt in vete-
ri z nouo cōtingebant illis in figura. Uñ de-
mōstrat apl̄s p totā epistolā ad hebreos q̄d
totus discursus de creatiōe mūdi significat
fundationē ecclīe scdm oēs partes eius: si-
militer ecclīa figuratur p fabricationē arce
Noe. Itē ecclesia figurat̄ p egressum abrae
de terra sua i terrā chanaā p sacrificiū isaac
Et p iacob qñ vidit scalā z p fabricationem
tabernaculi moysi: z per exemplar z descri-
ptionē eiusdē: q̄d ostendit apostolus ad he-
bre. xj. z per egressum israel in terrā promis-
sionis: z per exēplar z descriptionem quam
accepit dauid a spiritusancto pro tēplo edi-
ficādo. Et sic de olbꝰ mysterijs ecclesiā figu-

rantibꝰ in quibꝰ dauid pruidit in spiritu fun-
dationē ecclesie p xpm̄ z apostolos z pgres-
sum z pspēritatē ipsiꝰ: z idō dicit hic. O ciui-
tas dei gl'iosa z magnifica dicta sunt mihi d̄
te z reuelata: put itellexi: z preuidi in supra
dictis mysterijs de te scriptis: qꝛ pruidi in spi-
ritu qualiter fundamēta tua erāt in mōtibꝰ i.
idest in viris sanctis puta in apostolis z pro-
phetis. Uñ nota q ecclīa xpī fundat̄ in xpō
p gratiā: sȝ in pphetis z apostolis fundat̄ p
doctrinam: vt ait apostolus ad ephesios. ij.
Sed in apostolis fundatur per doctrinam
veritatis: et in prophetis per doctrinā figu-
ratiuam: et ista est vera ecclesia que incepit
ab adā: z pcessit vsqȝ ad xpm̄ in patriarchis
z pphetis figuratiue z pphetice: sȝ a xpō fū-
data ē z reaīt p se z p aplos suos: vt dictū est. xcū. d. legimꝰ. et xxiiū. q. j. loquit̄.

**Memor ero raab z babylōis scien-
tium me.**

**Ecce alienigene z tyrus z populꝰ
ethiopum hi fuerunt illic.**

¶ Hic ponit quartā dignitatē ipsiꝰ ecclīe q̄
fuit dicta ipsi dō in spū: que est copia z mul-
tiplicatio ciuiū z latitudo spacij: z diffusio p
totū orbē terrarū. Nā illa terra pmissionis
nō cōtinebat nisi filios israel sm̄ carnē. Et il-
la hierl̄m terrena nō capiebat nisi iudeos
de tribu iuda. Et illa lex nō obligabat nisi fi-
lios isrl̄ sm̄ carnē: sȝ ista ciuitas dei fuit to-
to orbe diffusa: z lex euāgelica fuit olbꝰ na-
tionibꝰ mūdi pmulgata. Et sic ciuitas dei z
ecclīa xpī fuit ɔgregata ex olbꝰ pplis z na-
tiōibꝰ z ex iudeis z gētilibꝰ: nec ē exceptus
gētilis: nec iudeꝰ: nec grecus: nec ethiops
nec scytha qꝛ oēs vocati sunt ad ecclīā. Nā
oēs fideles cuiuscūqȝ natiōis z ɔditiōis sint
xpm̄ z legē euāgelicā recipiētes ptinent ad
ecclesiā z ciuitatē dei. Jō p istas quatuor na-
tiōes hic nominatas scȝ p raab z babylonē
z alienigenas z tyrū. z pplm̄ ethiopū intel-
ligit totum pplm̄ gentilē: qꝛ ad hāc ciuitatē
dei erat ventꝰ p fidē xpī. ¶ Ad cuiꝰ intelle-
gentiā est notādū: vt legit̄ Josue. ij. q raab Nota de raab meretrice et figura.
meretrix recipit exploratores quos miserat
iosue i domo sua: z abscōdit eos: z rogauit
eos vt qñ ciuitas caperet̄: ipsa saluaret̄ cum
domo sua: q̄d ita factū est: nā posuit coccinū
in fenestra in signū. Et qñ ciuitas est capta
z euersa sola raab saluata ē: z fuit recepta i
pplo isrl̄: z salmon duxit eā i vxorē: ex qua
genuit booz: p q̄d mysteriū fuit figuratus et
significatꝰ pplꝰ gētilis: qui relicta idolola-
tria z receptꝰ fidē xpī: erat cōnumerādus
z recipiēdꝰ in ecclīa. Et debebat ponere coc-
cinū in signuȝ in fenestra. i. debebat ponere
crucē sanguinis xpī per baptismū in fronte
sua. Et sic ille populꝰ p signū crucis et bap-

ptiſmū de poteſtate diaboli xp̄o ꝑ fidē erat deſponſandos. Et ſic fuit figura ipſa raab de quocunq; ꝯuerſis ad fidē relicta īfidelitate. Et hoc eſt qḋ dicit hic ꝓpha ī ꝑſona xp̄i. Un
raab iterp̄tatur ſupbia ſiue ipetꝰ. ait: in aduētu meo ſuppſe ero memor ipſius raab. i. illiꝰ myſterij ſignificati ꝑ raab. Naz ſicut pp̄ls iſrael recepit ipſam raab ad fidē z cultū vniꝰ dei ꝓpt actū quē fecit: ita ego recipiā pp̄lm gētilē idololatriā relinquētē: et ſumētē ſignū coccineū. i. crucē ſanguinis mei ī frōte. Et ego deſpōſabo ipm ppl̄z ꝑ fidē: z erit ānumeratꝰ i eccl̄ia mea. Uñ raab iterp̄tat ſupbia ſiue impetꝰ: z ſalomō iterp̄tatur pacificꝰ. Uñ ibi fuit ſignificatū ꝙ pp̄ls gētilis q̄ erat ſupbꝰ dēbat hūiliari z ſubijci paci z ꝟtutibꝰ eccl̄ie. Et ſic ꝑ raab itelligit̄ q̇cūq; īfidelis factꝰ hūilis fidei xp̄iane ſubiectꝰ. Et ꝑ babylonē itelligit̄ pp̄ls ꝯfuſꝰ: z ꝯſ̄ris pp̄ls gētilis q̄ erat in ꝯfuſione ſine lege: ſz ſpālr pp̄ls babylonis q̄ ſemper fuerat inimicus pp̄lo dei venit ad fidē per p̄dicationē apl̄orū ſymonis z iude. Et ideo dicit h. Memor ero raab et babylonis: q2 eos recipiā ad fidē qui magis videbant̄ inimici populi dei. Et nō ſolū modo raab z babylonis ero memor: ſed oīm gentiū ſcientiū: ideſt cognoſcētiū me per fidē: z confitentiū me meſſiā z ſaluatorē. Nota ꝙ in hebreo dicit̄ memor ero raab qḋ interp̄tat̄ egyptus. Et ſic per raab intelligit̄ egyptus. Et ideo nolatur hic babylon z egyptus: q2 ſemper fuerūt ꝯtra populū dei. Sed in aduētu de primis venerūt ſimul cū ethiopibꝰ: vt ſupra patuit ꝑo ſexageſimoſeptimo: venient legati ex egypto: et ethiopia preueniet manꝰ eius deo: Et ideo litera hieronymi hʒ. Ego recordabor ſuperbie. i. egypti magne z ſupbe. Et iō ſequitur: nō ſolūmō recipiā ſupradictos ad fidē ī hac mea ciuitate: ſʒ etiā oēs hi ſcʒ alienigene q̄ nō ſunt de iſrl̄ ſecūdū carnē: ſicut eſt tyrus: q̄ eſt in p̄uincia Phenice: z pp̄ls ethyopum habitās inter tropicos ſolis ad meridiem: quē beatus Mattheus conuertit: oēs enim iſti fuerunt illic. i. erunt in hac ciuitate ſion. Nominant̄ ergo hic quatuor vel q̇nq; pp̄li: per quos intelligit̄ tota gentilitas que erat ventura ad hāc ciuitatē per fidē quā xp̄s debebat ſibi deſpōſare. Et per hoc p3 quarta dignitas huiꝰ magne ciuitatis: q̄ ē magnitudo ambitꝰ z copia ciuiū. Alia autem litera hʒ: memor ero raab z babylonis ſciētibꝰ me: tūc debet ſic exponi. Ego memorabor. i. committā raab z babylonis apl̄is ſcientibꝰ me: vt vocēt eos ad fidē poſt reſurrectionez meam: ſicut dicimꝰ quandoq; memoro2 tibi factū meū: id eſt committo tibi factum meū:

De ſil. tri. et fide. **Nunquid ſiō dicet hō: z hō natus ē in ea: z ipſe fundauit eā altiſſimꝰ.**

¶ Hic ponit̄ quīta dignitas eccl̄ie: qḋ ē myſteriū icarnatiōis factū i hac ciuitate dei: qḋ ē icōp̄rehēſibile z mirabile dictū i ſe ratiōe circūſtātiarū: nā i ea q̄tuor mirabilia narrāt̄. ca.c.j. no. icarnatio mira bilis Primū ē qḋ deꝰ ſit factꝰ hō. ſcʒ ꝙ deꝰ factꝰ hō ſit natꝰ in hac ciuitate ſiō. Tertiū ꝙ ipſe deus altiſſimus factus hō fundauerat iſtā ciuitatē in q̄ natus eſt. Naz iſta videnī ꝯdicere: ſcʒ ꝙ iſte fundauerit ipſam ciuitatem z ſit natꝰ in ea. Quartū mirabile eſt ꝙ aliq̇s homo poſſet perſuadere alteri hoī vt crederet iſta tria mirabilia ſupradicta. Et hec q̄tuor mirabilia facta in ciuitate ꝓponit hic ꝓpheta ſub interrogatione admiratiua dicens. Nunquid ſion dicet homo. i. aliq̇s homo dicet z perſuadebit ipſi ſion z ipſi hieruſalez: ſcʒ toti eccleſie z ciuitati dei toto orbe diffuſe: qḋ credat ꝙ deꝰ factꝰ eſt hō: z qḋ ipſe factus hō ſit notus in ea: z ꝙ ipſemet altiſſimus natꝰ fundauit eā. Quaſi dicat. hoc eſt mirabile dictu z difficile ad credendū: q2 videt̄ impoſſibile. ¶ Unde nota ꝙ quaſi hoc idē adducit Auguſtinꝰ vigeſimoſecundo de ciuitate dei capitulo q̄rto ad probandū myſteriū incarnationis contra paganos. Unde Aug. dicit qḋ ante aduentū chriſti tria videbātur impoſſibilia apud Ariſtotelē: z omnes philoſophos. Primum impoſſibile erat apud eos quod deus poſſet fieri homo. Secundū qḋ mūdus z maxime philoſophi z ſapiētes hoc crederent: ſcʒ deum poſſe fieri hominē. Tertio videbat̄ eis magis impoſſibile ſcʒ ꝙ homines ſimplices z plebei poſſent ꝑſuadere philoſophis z ceteris vt hoc myſteriū incarnatiōis crederēt. Tunc arguit auguſtinus iſta tria videbant̄ philoſophis impoſſibilia ſed duo vltia ſunt facta poſſibilia: z iā in eſſe: ſcʒ q2 iā totus mundus hoc credit ꝑ maiori parte: q2 iam credit deū factū eē hominē: z etiā tertiū factū eſt poſſibile: q2. xij. apoſtoli z ceteri diſcipuli qui erāt ſimplices z plebei hoc perſuaſerunt philoſophis z totus mundus hoc credidit per eos: ergo ſeq̄t̄ ꝙ primū eſt poſſibile. ſ. ꝙ deus ſit factus hō z incarnatus: nā philoſophi ita imo magis reputabāt īpoſſibile ſcḋm z tertium q̄ primū. ¶ Uñ eſt aduertēdū ꝙ l3 iſta videbant̄ difficilia ad credendum: tñ habito miſterio z modo incarnatiōis efficiūt̄ credibilia. Nā verbū diuinū ꝟtute ſpūſſācti formauit illuz hoīez ex puris ſanguinibꝰ ꝟginis z formādo alauit: z alando aſſumpſit illā hūanitatē ī vnitate ꝑſone: z ſic aſſumpſit ēētiā z humanitatē nō aſſumēdo eē ꝑſonale. imo ſupp̄oſitauit illū hoīem aſſumptū ꝑ ſuā ꝓpriaz ꝑſonalitatē. Et ſic fuerūt due nature in vna ꝑſona. Et ſic ille homo deꝰ natꝰ eſt taliter ex ꝟgine ex opere ſpiritusſancti: q̄ formauit ex ſanguinibus puris ꝟginis illū corpꝰ. Et

tota trinitas creauit aīaȝ ī eodē īſtāti. Et ſic
ver⁹ de⁹ ꝛ hō ꝑfect⁹ ē q̄ ad naturā ꝛ nat⁹ ē ī
eccl'ia. qꝛ ī eodē īſtāti q̄ fuit cōcept⁹ ꝛ incar-
nat⁹ fuit caput eccl'ie: ꝛ Maria verū mēbꝛuȝ
eccl'ie: q̄ tūc iā fūdauit eccl'iaȝ: ꝛ añq̄ naſce-
ret iā fecerat Joānē baptiſtā mēbꝛū eccl'ie ꝛ
zachariā ꝛ helizabeth q̄ iā nat⁹ ē in eccl'ia
quā ipſemet fūdauit ī ſua īcarnatiōe ꝛ ꝯce-
ptiōe: ꝛ poſtea ī ea p̄dicauit ꝛ paſſ⁹ ē: ꝛ mor-
tu⁹: ꝛ reſurrexit: ergo iſta ſtāt ſimꝉ: ſcȝ ꝙ de⁹
ſit fact⁹ hō: ꝛ ſimꝉ fūdauit eccl'iaȝ: ꝛ poſtea
ſit nat⁹ ī ea. Nā ſua ꝯceptio ꝛ īcarnatio fuit
fūdatio eccl'ie ꝛc. Et fuit poſtea poſſibile ꝙ
hoīes ruſtici ꝛ ſimplices hoc myſteriū phi-
loſophis ꝛ mūdo p̄dicarēt ꝛ eos ꝯuerterēt:
qꝛ nō in virtute ꝓpria nec in ſapiētia huma-
na hoc fecerūt nec potuiſſent facere: ſȝ hoc
fecerūt in v̄tute ſpūſſcti quē in die penteco-
ſtes receperūt: q̄ loq̄bat̄ in eis: cuius virtus
exupat oēm ſenſuȝ: ꝛ captiuat oēȝ itellectuȝ
Et ſic totū reddit̄ poſſibile. Et ideo ſequitur

**Dñs narrabit ī ſcripturis populo-
rū: ꝛ principū horū qui fuerūt ī ea.**

¶ Nō mireris ꝙ hoc ſit poſſibile: ſcȝ q̄d ali-
quis hō hoc potuerit ꝑſuadere mūdo: ſcȝ ꝙ
de⁹ ſit factus hō: ꝛ ꝙ ſit natus in ea eccleſia
quā ipſe fundauit: nā nō erāt ipſi apl'i q̄ lo-
quebant̄: nam dñs narrauit in ſcripturis et
euāgeliīs ꝛ epiſtolis ppl'oꝝ: ſcȝ apl'oruȝ qui
erāt populares ꝛ ſimplices ꝛ imperiti: ꝛ pri-
cipū horū qui fuerunt in ea: idēſt in ſcriptu-
ris principū horū qui fuerūt in ea. Nā apl'i
qui ante fuerunt populares ꝛ ruſtici: poſtea
fuerunt principes in eccleſia. Et iſti ſcripſe-
runt euangelia ꝛ epiſtolas canonicas ꝛ act⁹
apl'orū ꝛ apocalypſim: in quib⁹ narrauerūt
totū myſteriū incarnationis: ꝛ paſſionis: et
cōuerſionis: ꝛ predicationis: ꝛ miraculorū:
ꝛ mortis: ꝛ reſurrectionis: ꝛ aſcenſiōis chri-
ſti. Et p̄dicauerūt toti mūdo: ꝛ conuerterūt
infideles ad eccleſiā. Et multiplicata et di-
latata eſt magna ciuitas ſion. Etiā p̄ōt legi
aliter ſȝ ſub eadem ſnia ſic nūquid altiſſim⁹
factus hō dicet: idēſt loquet̄ ꝛ p̄dicabit ipſi
ſion: ſcȝ eccleſie? Et ipſe hō natus eſt in ea:
ꝛ ipſe altiſſimus fundauit eam? quaſi dicat.
hoc eſt difficile credere. Et iō ſubdit ad ſol-
uēdam admirationem ꝙ dñs hoc narrauit
in ſcripturis ppl'oruȝ: idēſt ꝙ euangeliſte et
apoſtoli inſpirati iſta myſteria narrauerūt
in ſcripturis euāgelioꝝ ꝛ epiſtolaruȝ. Nam
iſta euāgelia ſunt ſcripture ppl'orū inquan-
tū populi euangelio crediderūt: ꝛ ſunt ſcri-
pture principū horū populoꝝ qui ſunt apo-
ſtoli inquantū euāgelia ſcripſerūt ꝛ predi-
cauerūt. Nam ibi tradet̄ myſterium incar-
nationis: ſcȝ quomodo miſſus angelus Ga-
briel a deo ad virginē Mariam ꝛc. Et tradi-
tur ibi mod⁹ natiuitatis ꝛ adorationis ꝛ ꝯuer-
ſatiōis vite ꝛ mortis ꝛ paſſiōis ꝛ reſurrectio-
nis ꝛ aſcēſiōis ꝛ ſpūſſcti miſſiōis ꝛ ꝓgreſſus
eccl'ie ī actib⁹ apl'oꝝ. ¶ Eſt ēt aduertēdū ꝙ
ꝑ ly apl'oꝝ poſſum⁹ itelligere doctores ec-
cl'ie q̄ poſt apl'os ſcripſerūt. q̄ſi dicat: ꝙ lȝ hoc
myſteriū incarnatiōis ſit difficile ad dicēdū
ꝛ ꝑſuadēdū: tñ ipm̄ ſine dubio ē verū. Nam
dñs deus narrauit hoc myſteriū īcarnatio-
nis. Primo ꝓphetice in ſcripturis populo-
rum: ſcȝ ꝓphetarū ꝛ patriarcharū. Scđo in
ſcripturis principū horū ppl'oꝝ: ſcȝ apoſto-
loꝝ q̄ fuerūt principes terre: ꝛ etiā dñs nar-
rauit hoc myſteriū in ſcripturis ppl'oruȝ. i.
doctorū: ꝛ in ſcripturis principū hoīm: ſcȝ
apl'oꝝ qui fuerunt principes horū doctoꝝ:
q̄ oēs tā ppl'i q̄ꝫ principes eoꝝ fuerūt ciues
in hac ciuitate: ſȝ apoſtoli fuerūt principa-
liores. Itē etiā ꝑ ly ppl'oꝝ intelligunt̄ oēs
ſimplices fideles vtriuſq̄ teſtā. ꝛ per princi-
pes horū populoꝝ intelligunt̄ oēs patriar-
che ꝛ ꝓphete ꝛ apoſtoli ꝛ euangeliſte ꝛ do-
ctores no. teſt. Nā vna ꝛ eadē eſt ſcriptura
ppl'oꝝ fideliū ꝛ principū eoꝝ: ſed iſta dr̄ ſcri-
ptura ppl'orū in quantū eis predicata: ſȝ dr̄
principum inquantum ab eis eſt ppl'o ſcri-
pta ꝛ p̄dicata ꝛ declarata. Et per ly princi-
pū horū poſſunt intelligi apl'i ꝛ euangeliſte
qui fuerūt principes doctorum totius eccle-
ſie. Nam doctores populares ſunt reſpectu
apoſtoloꝝ ꝛ euāgeliſtarū. Nam iſti conati
ſunt intelligere ꝛ gloſſare ꝛ declarare dicta
apl'oꝝ ꝛ euāgeliſtarū ꝛ declarare myſteriū
incarnatiōis ꝛ paſſiōis ꝛc. Ideo dicit ꝓphe-
ta. dñs narrabit hec myſteria ſupradicta in
ſcripturis ppl'orum. ſ. doctoꝝ eccl'ie. ſ. Au-
guſtini. Hieronymi. Ambroſii: ꝛ Gregorii.
Et in ſcripturis principū horū qui fuerunt
apoſtoli ꝛ euangeliſte: quorū ſcripturis eſt
credendū: ideo qui iſta non intelligit myſte-
ria: recurrat ad ſcripturas: ꝛ in eis inueniet
veritatē. Et ſic ſoluet̄ omne dubiū ꝛ omnis
cōtradictio. Ex his ptȝ ꝙ dignitas eccleſie
nō ſolū apparet ex mirabili myſterio incar-
natiōis ꝛ paſſionis ꝛ reſurrectonis: ſed etiā
ex mirabili ꝯfirmatione ꝛ ſcriptura ꝛ p̄dica-
tiōe apl'oꝝ ꝛ euāgeliū ꝓmulgatiōe ꝛ ſacroꝝ
doctoꝝ ſcriptura ꝛ declaratiōe. Et iō eccle-
ſia eſt tāto affectu xp̄o dilecta. Et ſic ptȝ ſe-
xta dignitas hui⁹ magne ciuitatis ſion: qꝛ ī
ea erat ꝓmulgāda lex euāgelica: que ē mani-
feſtatio omniū myſterioꝝ que erant clauſa
ꝛ obūbꝛata ī lege veteri. Et hoc erat manife-
ſtandū ꝑ chriſtū ꝛ apoſtolos ꝛ euangeliſtas
qui fuerant principes eccleſie: in quo euan-
gelio cōtinent̄ myſteria incarnationis ꝛ paſ-
ſionis chriſti: q̄ quidēȝ myſteria poſtea fue-
rūt magis dilucidata ꝑ doctores in gloſſis
ſuis. Et ſic q̄d fuit per patriarchas ſignifi-

Quō deus hoc myſteriū incarnatiōis narrauit

Dignitas eccl'e patet

catum et per ꝓphetas: obſcure propheti za
tum: fuit poſtea per xp̄m et etiã per apoſto
los in hac ciuitate manifeſte narratum ꝛ an
xxiiij. nunciatum ꝛ per doctores declaratum.

q.i.c. audi uim⁹. **Sicut letãtiũ oĩ3 habitatio ẽ i te.**

¶ Hic ponit ſeptimã dignitatẽ eccl'ie rõne fi
nis: q̃ ẽ ſumma letitia ꝛ felicitas in p̄ria. Ad
cui⁹ euidẽtiã eſt aduertẽdũ ſicut dictũ eſt in
p̄ncipio: q̄ eccl'ia militãs ꝛ ſuꝑna triũphãs
eſt vna: ſꝫ ſe hñt ſicut via ꝛ termin⁹ ſiue pa
tria ſicut mare ꝛ portus: ſicut finis ꝛ ea q̃ ſũt
ad finẽ. Nã ſicut triũph⁹ nõ põt adipiſci: ni
ſi p̄ceſſerit pugna ꝛ victoria: ꝛ port⁹ niſi p̄ceſ
ſerit nauigatio: nec termin⁹ niſi decurſa fue
rit via: ita patria paradiſi: nec illa triũphãs
eccl'ia põt attingi niſi q̃s ꝑegrinat⁹ fuerit ꝑ
iſtã: cũ iſta ſit finis itineris hui⁹: ꝛ ꝑ ꝯñs cõ
tinuat̃ tanq̃ finis. Et ſic d' illa eccl'ia finis
pugne ꝛ militie ꝛ nauigatiõis ꝛ laboris ꝛ tri
ſtitie. Et iõ adepto fine oĩa iſta ceſſant: ꝛ ma
net quies ꝛ gaudiũ ꝛ letitia. Et ſic eſt perpe
tua felicitas i ea abſq3 altera admixtiõe. Et
h̄ ꝑꝑ tria. P̄rio rõne ſubiecti ſiue potentie.
Scdo rõne obiecti. Tertio rõne vniõis potẽ
q̃es' ꝛ felici tas in eccl'a tie ad obiectũ. Primo rõne ſubiecti ſiue po
tentie: nã rõ q̃re hic nõ põt eſſe vera felici
tas nec ꝑpetua letitia eſt rõne corporis ſub
diti miſerie ĩfirmitati corruptiõi ꝛ paſſioni
bus: ſcꝫ timori: auaritie: ꝛ triſtitie: zelo: inui
die: ĩdignatiõi: ſpei: deſpatiõi: ire: ꝛ ſic de ce
teris naturalib⁹ paſſiõib⁹: que nõ ſinũt ho
minẽ eſſe felicẽ: ſed ꝑ mortẽ aĩa expoliat̃ ab
oĩb⁹ his paſſiõib⁹: ꝛ ꝑ reſurrectionẽ recupe
rabit corpus incorruptibile et glorioſum cũ
omnibus dotib⁹ glorioſis ꝛc. Igit̃ nõ poterit
eſſe infelix ratione corporis et potentie ſiue
ſubiecti: ſꝫ felix. Scdo inerit felicitas ratiõe
obiecti: q2 ibi nulla erit miſeria ꝓximorum:
nec ſenſus aut potẽtie noſtre poterũt perci
pere aliquã miſeriã: cũ3 nulla ſit in aliis: q2
hic lꝫ q̃s non habeat miſeriã: tñ triſtat̃ dum
videt eã in ꝓximo: ſed ibi nulla erit miſeria
nec in ſe nec in proximo: ergo nõ poterit eſſe
triſtitia: ſꝫ q2 vnuſq̄ſq3 beatus videbit ꝛ poſ
ſidebit deum in q̃ ſũt oĩa bona: ꝛ nullũ ma
lũ: ꝛ in eo fruet̃: ergo i ipſo felicitabit̃: ſed q2
de⁹ letãtũ vniet̃ ꝛ vnit̃ vnicuiq3 beato vnio
ne inſeparabili q̄ q̄ſi immutabit̃ in deum: ꝛ
magis erit i deo vnuſq̄ſq3 beat⁹ quã i ſeipſo
q2 amor trãſmutat amãtem in amatũ: ꝛ aĩa
magis eſt vbi amat quam vbi informat. Et
ſic ei⁹ felicitas erit copioſa ꝛ ſecura: et ſuffi
ciens ſatians appetitũ: et ꝑpetua. Et totum
hoc et oẽs has tres rõnes tangit ap'ls .i. ad
Cor.xv. cũ dicit q̄ corpus hoc induet incor
ruptionẽ: ꝛ mortale hoc induet immortali
Aug. tatẽ. Tunc de⁹ erit oĩa in oĩbus: ſup q̃d dicit
Aug. i li. d ſpũ ꝛ aĩa. c. viij. cũ corporale hoc
induet icorporalitatẽ: ꝛ mortale hoc induet
immortalitatẽ: tũc mẽte ꝛ corpe ſp̄ũales ef
fecti ſm̄ modulũ nr̄m ꝑ mẽtis illuminatio
nẽ oĩa ſciem⁹: ꝛ corpis incorruptibilis ſcuri
tate vbiq3 eſſe poterim⁹: violabim⁹ mẽte ꝑ
cõtẽplationẽ: violabim⁹ corpe incorporali
tatẽ: diſcernem⁹ mẽte: diſcernem⁹ corpe: cũ3
ſenſus nr̄i vertent̃ in rõnẽ: ꝛ rõ in intellectũ
ꝛ intellect⁹ in itelligẽtiã. ꝛ intelligẽtia mu
tabit̃ in deũ. Ex q̃ p3 q̄ ibi non poterit eſſe
niſi ꝑpetua felicitas vñ. xxij. de ciuitate dei q̃d ſit
c. vlt. dicit: quanta erit felicitas illi⁹ eterne felici
ciuitatis. vbi nullũ malũ. nullu3 latebit bo tas.
nũ: vocabit̃ dei filii⁹ in ſecula ſeculorũ. Sꝫ q2
felicitas nil aliõ eſt niſi ꝑpetua letitia. Felix
eñi d' q̄ſi ferẽs letitiã iõ dd hoc ꝓuidẽs i ſpũ
dicit: Sicut letãtiũ olm habitatio eſt in te. i.
glioſa dicta ciuitas bñ munita glioſa dicta
ſunt: ꝛ bñ merito ciues tui ſunt felices. Naꝫ
habitatio tua ẽ ſicut habitatio ꝛ ſocietas et
cõgregatio olm letãtiũ: ꝛ dicit ſicut olm. nã
lꝫ hic ſit q̃nq3 aliq̃ letitia in aliq̃ ciuitate: tñ
non oẽs letant̃: q2 aliq̃s eorũ patit̃ triſtitiã:
vñ raro ẽ i hoc mundo q̄ aliq̃s celebret nu
ptias q̃n alter celebret funeralia. Et nõ ſo
lũmõ accidit i eadẽ ciuitate: ſꝫ ẽt in eadẽ do N
mo: nã ſi aliq̃s letat̃: alter triſtat̃: ſꝫ q2 in illa eccle
glioſa ciuitate nullũ põt eſſe malũ ꝛ nullu3 ſie di
latet bonũ: ergo null⁹ põt triſtari: ergo ẽ ha gnita
bitatio olm letãtiũ: ꝛ nõ quorũdã tantum: ſꝫ tes
olm. Et in hoc differt illa letitia ab iſta: q2 ẽ vij.
omniũ ꝛ ſemꝑ: ꝛ ꝑfecta: ꝛ ſufficiens letitia:
cũ ſit ſtat⁹ olm bonorũ aggregatione ꝑfect⁹.
¶ Ex ſupradictis patẽt. vij. dignitates et ꝑ
fectiones huius ciuitatis ꝛ eccleſie xp̄i: qua
rũ prima eſt q̄ nõ eſt fundata ſuper lapides
mortuos: ſꝫ ſuꝑ mõtes ꝛ viros viuos ꝛ ſan
ctos. Scda q̄ meſſias diligit iſtam ciuitatẽ
magis q̄ veterem ſynagogam. Et hanc ſibi
deſpõſauit. Tertia q̄ omnes patriarche et
ꝓphete dixerũt multa glorioſa de iſta ciuita
te. Quarta q̄ hec ciuitas recepit i ſe oẽs na
tiões mũdi. Quinta q̄ fundator huius ciui
tatis q̃ eſt de⁹ altiſſim⁹ nat⁹ eſt in ea: et per
cõſequẽs eſt fili⁹ ei⁹. Sexta q̄ in hac ciuita
te ꝓnũtiatũ eſt euãgeliũ ꝑ hoĩes ſimplices:
ꝑ quos tot⁹ mũd⁹ credidit. Septima q̄ filii⁹
huius ciuitatis eſt ſumma felicitas ꝛ habi
tatio omniũ letãtiũ ſine triſtitia in gloria ce
leſti: ꝛ per cõſequẽs iſta ciuitas eſt via ꝛ ordi
natur ad illam. Ex oĩbus iſtis ſequit̃ q̄ hec
glorioſa ciuitas de qua loquit̃ hic propheta
dd eſt tota eccleſia dei toto orbe diffuſa: quã
xp̄s edificauit ꝛ fundauit in aduẽtu ſuo ſu
ꝑ. xij. fundamẽta articulorũ fidei ꝛ ſuper. xij.
montes ſanctos ſcꝫ apoſtolos: cui ciuitati cõ ue
niunt oẽs dignitates ꝛ conditiões ſupra ſpe
cificate: q̃ oẽs in ea fuerũt cõplete. ¶ Secũdo iude
ſequitur eſſe vanã ꝛ fictam ſpem iudeorum oĩno.

moderno₄ q̄ expectant ꝓphetiã huiꝰ pſal-
mi implẽdã ꝑ futurũ meſſiã: quẽ falſo expe-
ctãt: q̄ ſpes ⁊ ꝑſuaſio multipliciter eſt falſa.
Primo qꝛ meſſias ↄditor huiꝰ ciuitatis erat
venturꝰ ad ſcḋm templũ: vt ptꝫ ꝑ aggeum ⁊
malachiã ⁊ zachariã: qbꝰ deus ꝓmiſit mit-
tere meſſiã in illud templũ: ſed illud tẽplũ
fuit deſtructũ ꝑ tytũ et Ueſpaſianũ. xlij. an-
no poſt aſcenſionẽ xp̄i: ergo ſequit̄ qḋ iaꝫ ve
nerat meſſias: vt latius alibi declarat̄. Se-
cũdo eſt falſa talis ſpes: nã poſt deſtructio-
nem ſecũdi illius templi nõ expectat̄ aliud
templũ reedificari: vt ptꝫ Danie. ix. c. vbi dr̄
ꝙ poſt hebdomadas. lxij. ab edificatione ſe
cundi templi occidet̄ xp̄s: et non erit eius
populꝰ qui eũ negaturꝰ eſt: ⁊ ciuitatẽ ⁊ ſan-
ctuariũ diſſipabit populꝰ cum duce ventu-
ro: et finis eius vaſtitas: ⁊ vſqꝫ ad cõſumma
tionẽ ⁊ finẽ ꝑſeuerabit ſtatuta deſolatio ⁊c.
Item ꝑ aggeũ dicitur in ſecundo capitulo:
maior gl̄ia erit huic domui nouiſſime quaꝫ
prime: et ꝑ conſequens ſi illa domꝰ fuit no-
uiſſima non expectatur alia in hieruſalem.
Ex ſupradictis patet ꝙ poſt illã deſtructio-
nem que facta eſt ꝑ romanos poſt illas ſexa
ginta duas hebdomadas et poſt morteꝫ xp̄i
non debet amplius aliud templum in eodẽ
loco edificari: nec etiam alia ciuitas eiuſdẽ
cultus: imo debet ꝑſeuerare ſtatuta deſola-
tio vſqꝫ ad conſummationẽ ⁊ finẽ mũdi: hoc
idẽ patet ꝑ hieremiam in ſeptimo capitulo:
vbi deus vocat mendaces et deceptores iu
deos modernos qui expectãt tertiũ templũ
edificari poſt illud ſecundũ deſtructũ: et ꝑ-
ſuadẽt ſimplicibꝰ iudeis tertiũ tẽplũ expe-
ctandũ ⁊ edificandũ: vnde dicit ꝑ os hiere-
mie. Nolite confidere in verbis mẽdacij di-
centes. templũ domini: templũ domini: tem
plũ domini eſt: hoc innuit deus quod bene
fuit templum domini primum edificatum ꝑ
Salomonẽ: et tẽplũ domini ſecundũ reedi-
ficatum per zorobabel et aggeum et zacha
riã ⁊ malachiam: ſed nunq̄ erit templũ do-
mini tertiũ quale ipſi expectabãt: qꝛ nunq̄
tertio reedificabit̄: hoc idem patet ſuperiꝰ
pſalmo. xxvij. vbi dicitur: deſtrues illos et
non reedificabis eos. Ex ſupradictis ⁊ mul
tis alijs patet ſpem ⁊ perſuaſionẽ eorũ eſſe
falſam. Tertio patet falſitas eorũ: nam ciui
tas terrena quã expectãt ꝑ falſum meſſiam
in monte ſion eſſe deſtruendam non poſſet
eſſe talis: nec habere has ſeptẽ conditiões
quas propheta dauid hic deſcribit: vt pa-
tet per ſingula: nam cum talis ciuitas ſit in
arcto loco ſita: nõ poſſet capere omnes po-
pulos ethiopũ ⁊ ſchytarũ ⁊ babyloniorũ et
omnium nationum et linguarũ: nec poteſt
eſſe habitatio omnium letantiũ ⁊c. ſed hec
queſtio alibi determinabitur.

DOmine deus ſalutis mee: in
die clamaui ⁊ nocte corã te.
Intret in ↄſpectu tuo oratio mea:
inclina aurem tuaꝫ ad precẽ meã.
Quia repleta eſt malis aĩa mea: ⁊
vita mea i inferno appropinquauit.

Arg. ij. q. iij. c. ad mẽſã i glo. rũ. q. j. oĩs etas.

¶ Titulꝰ cãticũ pſalmi filijs chore ad victo
riã ſiue in finẽ ſup malaach. ad rñdẽdũ eru-
ditio ſiue itellectꝰ hemã hezeratite. Ex hoc
titulo hr̄ ꝙ iſte pſal. ↄtinet maximũ myſteriũ
eo ꝙ cũ magna ſolẽnitate ⁊ cerimonia can-
tabat̄: vñ dd rex ⁊ ꝓpheta q̄ fecit hunc pſal-
mũ iuxta reuelationẽ ſibi factã dedit ipm cã
tãdũ choro filiorũ chore: vñ hemã q̄ erat cã
tor ⁊ ꝑnceps illiꝰ chori icipiebat v̄ſum: ⁊ to
tus chorus filioruꝫ chore rñdebat ⁊ repete-
bat v̄ſum: ſicut mos eſt in eccl̄ia qñ dñr leta
nie ſcto₄. Et iſte pſalmꝰ ſimul cãtabat̄ cũ in
ſtrumẽto muſico: qḋ dicebat̄ malaach: ⁊ cã-
tabat̄ cũ toto conatu vocũ vſqꝫ in finẽ ⁊ vlti-
mũ punctũ. ¶ Uñ hic clare ondit̄ ꝙ filij cho
re erãt cãtores. Ex quibꝰ ptꝫ cõtradictio eo-
rum qui negabãt filios chore fuiſſe cãtores.
Nã manifeſtũ eſt ꝙ hemã ꝑnceps vnius
chori cũ toto choro ſuo erat de filijs chore:
vt ptꝫ primo Paralipomenon ſexto capitu-
lo vbi Eſdras deſcribẽdo diſpoſitionẽ cãto-
rũ dicit ꝙ dd cõſtituit tres ꝑncipales canto
res ſcꝫ hemam: Aſaph: ⁊ Ethan. Et demon
ſtrat ibi ꝙ hemã deſcẽdit de zachar ꝑ cho-
re: ⁊ Aſaph ꝑ Gerſon deſcẽdit ḋ leui: ⁊ Ethã
ꝑ Merari: et ſic hemam erat zacharita et
Aſaph Gerſonita: ⁊ Ethã merarita: ſꝫ vt eẽt
diſtictio inter ſacerdotes ⁊ cho₄ hemã: oẽs
ḋ choro hemã dicti ſunt filij chore: ſiue cho
rite ſacerdotes auteꝫ dicti ſunt aaronite. eo
ꝙ inter aaron ⁊ chore erat altercatio de ſa-
cerdotio. ⁊ ſic qñ in titulis noiant̄ filij chore
intelligitur heman cũ fratribꝰ ſuis cantori-
bus: ſꝫ qꝛ de filijs chore nõ ſolũ fuerũt: cãto
res: ſꝫ etiã ianitores: vt pꝫ primo paralipo-
menon vigeſimoquinto: ideo cõiter quãdo
memorant̄ filij chore in titulis intelligũtur
cantores: ⁊ qñ nominant̄ chorite intelligũ
tur ianitores: et in hoc decipiunt̄ illi qui di-
cebant ꝙ filij chore non erant cantores ſed
ianitores nam manifeſte patet in ſupra alle
gato textu qḋ quidã ex eis fuerũt cantores:
⁊ quidã ianitores. ¶ Sꝫ eſt aduertenduꝫ ꝙ
inter ceteros cãtores hemã et Ethã fuerũt
prudentiores in ſtudio et intelligentia ſacre
ſcripture: ⁊ iõ in commendationẽ eorũ dicit̄
tertio Regum quarto capitulo quod Salo-
mon fuit ſapientior Ethan et heman. Et
hoc dicitur quia iſti fuerunt magiſtri Salo-
monis: q̄ declarabant ipſi Salomoni intel-
ligentiam

Not. de tẽpli cãtoribꝰ

ligentiā pſalmoꝝ ipſiꝰ Dō ⁊ totiꝰ ſacre ſcri-
pture. ſꝫ poſtea Salomō ſuperauit oēs i ſci-
entia ⁊ ſapia: ⁊ iō legit ꝑ̄mo Paralyp. xxv. qꝺ
iſti cātores ⁊ maxime filij hemā erāt vidēs-
tes .i. prophete regis: eo qꝺ declarabāt regi
Salomoni ſacrā ſcripturā: ⁊ maxie itelligē-
tiā pſalmoꝝ: ⁊ nō ſolūmō ſalomoni: ſꝫ ēt to-
ti ꝑplo iterp̄tabant ⁊ declarabāt itelligētiā
pſalmoꝝ ꝓut i illo ſtatu poterāt attigere. Et
iō dicebāt ꝓphete nō ꝙ ipi cōdidiſſent pſal-
mos: ſꝫ qꝛ declarabāt ꝑplo: ſicut modo faciūt
nři p̄dicatores. Et ſic i illo tp̄e taꝫ cātores ꝙ̄
p̄dicatores ⁊ recitatores ꝓphetiaꝝ dicebāt
ꝓphete ⁊ ꝓphetare: ⁊ ita dr̄ i p̄allegato .c. ꝙ
aſaph ⁊ hemā ⁊ Idithū ꝓphetabāt i citha-
ris ⁊ pſalterijs ⁊ ēt de ſaule dr̄ ꝙ ꝓphetabat
inter ꝓphetas: ⁊ ēt cātores vocat ꝓphetas.
Apoſtolꝰ .j. ad corin. xiiij. c. Ex ſupradictis pꝫ
ꝙ filij chore in titulis pſalmoꝝ nō memorā-
tur vt cōditores pſalmoꝝ: ſꝫ vt cātores: vt di-
ctū eſt pſal. xlj. talis em̄ ſpūs ꝓphetie ſoli dꝰ
datꝰ ē vt ibi dictū eſt. Ex q̄ pꝫ ꝙ dꝰ fecit iſtuꝫ
pſalmū: ⁊ dedit ipꝫ cātandū filijs chore: inq̄
hemaꝫ princeps incipiebat verſum, et ceteri
filiorū chore reſpondebāt: ⁊ cantabant ipm
cuꝫ inſtrumēto muſico dicto malaach: qꝺ ſi-
gnificat infirmitates ſiue choruꝫ. Et iō qꝛ lo-
Materia huiꝰ pſ. quit hic de afflictione ⁊ infirmitate xp̄i: p̄ce-
pit dꝰ vt cantaret cū tali inſtrumēto. ¶ Sed
de materia huiꝰ pſal. eſt altercatio apud iu-
deos modernos: nā q̄dā dicunt ꝙ propheta
loquit hic de afflictionibꝰ ⁊ paſſionibus q̄s
paſſus ⁊ paſſurus erat ille populus vſq; ad
captiuitatē babylonicaꝫ. Alij aūt dicūt ꝙ lo-
quit de afflictionibꝰ quas iudei patiūtur in
captiuitate in qua modo ſunt: de qua expe-
ctāt liberari per falſum meſſiā futuruꝫ. Sed
hoc eſt manifeſte falſum. Naꝫ lr̄a huiꝰ pſal-
mi non pōt cōpetere illi ꝑplo maxie illud qꝺ
ſcribit: factus ſum ſicut hō ſine adiutorio in-
ter mortuos liber. Nā iſte ꝑpls nō ſolummō
fuit non liber a pctō. imo peior oibus infide-
libus: qꝛ ſemꝑ regnauit in eo idololatria. Et
nūc in eo regnat oē mendaciū: fraus: dolus:
vſura. ⁊ rapina: ⁊ oia gn̄a vitioꝝ. Et ſic i ex-
poſitiōe huiꝰ pſalmi nō ſolūmō ꝯdicūt lite-
re: ſꝫ etiā de ỽbo in ỽbū ꝯdicūt ſibi ipſis. Et
iō eſt dicēduꝫ ꝙ dꝰ in ꝑſecutionibꝰ ſuis ꝓui-
dens myſteriuꝫ paſſionis xp̄i mortem et ſe-
pulturā ⁊ reſurrectiōnē: ⁊ maxime q̄n erat
affligendꝰ a ſuis. fecit plures pſalmos: inter
quos p̄cipue fecit iſtū: in quo xp̄s in quātum
hō ⁊ in forma ſerui cōquerit apud patreꝫ de
infirmitatibus quas paſſus eſt. Et iō canta-
batur cū illo inſtrumento dicto malaach: qꝺ
ſignificabat infirmitates ⁊ dolores ⁊ paſſio-
nes quas defiet propheta in perſona xp̄i in
hoc pſalmo: in quo duo facit. Nā p̄mo xp̄us
defiet apud patrem īfirmitates ⁊ paſſiones
ſuas ⁊ ꝑſecutiōes. Scd̄o petit liberari ꝑ re-
ſurrectionē: ibi clamaui. ¶ Quātū ad p̄muꝫ
dicit xp̄s. O dn̄e pr̄ q̄ es deꝰ ꝑ eſſentiā ⁊ deꝰ
ſalutis mee: qꝛ q̄cq̄d habeo in forma dei ha-
beo a te ꝑ eternā ḡnationē: ⁊ q̄cq̄d habeo in
forma ſerui a te habeo ꝑ ſpālem vnionē ⁊
grām: ego clamaui in die: ideſt ꝑ totū tēpus Xp̄s
mee p̄dicatiōis vocando populū ad fidē: et defiet
clamaui i nocte: ſcꝫ tp̄e paſſionis ⁊ ꝑſecutio- apud
nis: ſcꝫ in horto: qn̄ ter orauit: puta ꝓ mēbris p̄rem
meis ⁊ ꝓ mea reſurrectiōe: ⁊ clamaui in cru- paſſio
ce petēs redēptionē coꝝ: intret ergo oratio nes.
mea in ꝯſpectu tuo: ideſt accipe mortē meā ſuas.
⁊ paſſionē in pretiū ꝓ redēptione mēbroruꝫ
meorū. inclina aurē tuā ad precē meā acce-
ptādo eā ſimt cū paſſiōe: ⁊ exponit q̄d offert
ꝓ noſtra redēptiōe dicens: qꝛ repleta eſt aīa
mea malis: ſcꝫ laboribꝰ ⁊ opprobrijs ⁊ cōui-
tijs ⁊ ꝑſecutionibꝰ ⁊ flagellis ⁊ doloribꝰ eſt
repleta vſq; ad mortē incluſiue: intm̄ ꝙ̄ oīa
appropinquauit vſq; ad infernū ⁊ dicit ap-
propinquauit: qꝛ ibi nō māſit: nec iuit tanq̄
reus ⁊ punitꝰ: ſed tanq̄ victor ⁊ iudex ⁊ triū-
phator ad repetēdā predā. Et non ſolū paſ-
ſus ſum dolores et flagella et opprobria ⁊c.
ſed quo ad eſtimationē hoīꝫ q̄ putabant me
ex neceſſitate mortuū ex pctō ⁊ impotētia: ⁊
putabāt ꝙ ſicut ceteri tanq̄ cōdēnatꝰ ⁊ ſub-
iectus ⁊ obnoxius pctō primi parentis de-
ſcēdit in infernū: cū ego ſolus ſim liber inter
oēs mortuos ⁊ peccatores. Dicit ergo.

Eſtimatus ſum cum deſcendētibꝰ Ioh. xix. m
in lacū: factꝰ ſuꝫ ſicut hō ſine adiu- xxvij.
torio inter mortuos liber. mar.
Sicut vulnerati dormiētes i ſepul- xv. u.
chris: quoꝝ nō es memor amplīꝰ ⁊ xx. mar.
ipſi de manu tua repulſi ſunt. ix.
Poſuerūt me i lacu īferiori: i tene- Mat.
broſis ⁊ in vmbra mortis. xxvj. Luc. xxij.

¶ Eſtimatus ſum a iudeis cū oibus hoībus
deſcendentibus in lacū inferni: ⁊ qꝺ eſſem
peccator ⁊ in numero aliorū hoim. Et ego q̄
ſum liber a peccato inter oēs mortuos: ac ſi
eſſem peccator: factꝰ ſum derelictꝰ in triduo
ſine adiutorio in ptāte iudeoꝝ. ¶ Fuit pro- P.
fecto xp̄s ex debito ⁊ ex natura ſolus liber a Xp̄us
pctō: qꝛ nō ex ope adā: nec ꝑ naturalē gn̄a- liber
tione natus eſt nec conceptus. Et iō ſi virgo a pec
Maria fuit libera ab omni pctō: hoc non fuit cato.
de debito: ſed ex grā q̄ fuit p̄ueta in ſui crea-
tione aīa eiꝰ ⁊c. qꝛ ſimul fuit creata ⁊ ſanctifi-
cata in corpe ⁊ aīa. Et etiā fuit exiſtimatuꝰ a
iudeis ſicut exiſtimant ⁊ ſenſent hoīes vul-
nerati vulnere corpali ⁊ ſpirituali dormien-
tes ⁊ mortui iacentes in ſepulchris: quoruꝫ
tu nō es memor amplius vt eos ſuſcites: ita

putabāt ꝙ tu oblit⁹ eras mei: ⁊ nunꝗ̄ me ſuſcitares ad vitā glorioſam: ⁊ putabāt ꝙ erāt ſicut ipſi pctōres q̄ de manu tua ⁊ auxilio repulſi ſunt. Ita ergo putabāt iudei qḋ tu repuliſſes me ab auxilio ⁊ amore ⁊ grā: ⁊ ꝙ totalr oblit⁹ eſſes mei. Et ſic poſuerūt me in lacu inferiori. i. in ſepulchro qḋ erat exciſuz ex petra ſubt⁹ terrā ⁊ in locis tenebroſis ⁊ vmbra mortis. Nā ſepulchra ſūt obſcura ſubt⁹ terrā: ⁊ ipoitāt horrorē: ⁊ quādā vmbrā ⁊ feritatē mortis: qꝛ pauci intrare audēt ad ſepulchra ꝑpter horrorē ⁊ terrorez mortis. q. d. ꝙ mors ⁊ ſepultura nō daṫ hoī niſi i penā pcti ipſi⁹ ade: ſꝫ ego ſꝫ naturā erā liber ⁊ immunis ab oī morte ⁊ pctō ſol⁹ inter oēs pctōres: qꝛ nō obligat⁹ erā pctō ade nec poterā peccare qꝛ nō traxi fomitē i carne: nec poterā deuiare a regula diuinitatis: nec deſtitui a grā i q̄ erā ꝯfirmat⁹ et iuſtū hō nec poterā deuiare a diuinitate diui cui pſonalr erā vnit⁹. Et tñ punitus ſuz pēa pctōris q̄ ē mors ⁊ ſepultura ſꝫ ſniaz datā i adā. ſ. morte morieris ⁊c. q. d. nō obliuiſcebar ad mortē: ⁊ punit⁹ ſnm penā mortis.

Ioh. xix. Ma. xxvi.
Super me cōfirmat⁹ eſt furor tu⁹: ⁊ oēs fluct⁹ tuos īduxiſti ſuper me.

Ioh. xviii. Mar. xiiii.
Lōge feciſti notos meos a me: poſuerūt me abominationē ſibi.

Tradit⁹ ſum ⁊ nō egrediebar: oculi mei languerūt pre inopia.

¶ Notādū qḋ ſicut pluries dictū eſt pſalmo lxxxiiii. ex trāſgreſſione ꝓcepti adam incurrit indignationē ⁊ irā dei ⁊ maledictionem ⁊ ſnīam mortis vtriuſꝗ̄: ſed qꝛ ipſe non potuit ſatiſfacere ꝑ ſe ⁊ ſuis. io xp̄s factus ē caput noſtrū: ⁊ voluit portare penā oīm noſtruz: vt liberaret nos a maledictione ⁊ ſniam mortis eterne: ⁊ recuperaret nobis vitā: noluit ergo trahere peccatū: ſed veſtigiū ⁊ penā peccati vt dictū eſt pſalmo. xxxiiii. q̄ q̄dem pena peccati diciṫ furor dei ⁊ fluctus ſnie dei que fuit paſſio xp̄i ⁊ flagella ⁊ pſecutio et dolores ⁊ opprobria ⁊ mors. Ita ergo iſta q̄ adez ⁊ ſua poſteritas ex ira ⁊ ſnia debebat portare in penā peccati: hec eadē voluit xp̄s ꝑ nobis pferre. Dicit ergo xp̄s ad patrē furor tuus ſ. ſnie tue date in adā confirmat⁹ eſt ſup me. i. inductus eſt ſup me: ⁊ oēs fluctus pſecutiones tuas induxiſti ſup me. i. omnes afflictiones ⁊ pſecutiones ⁊ dolores quos adā ⁊ genus humanum debuit pati ex furore et ſnia tua: tu pmiſiſti induci et euenire ſup me. Vñ non ſolum paſſus ſum dolores ⁊ flagella et pſecutiones: ſed etiā ſum deſtitutus ⁊ derelictus a meis amicis ⁊ diſcipulis quia relicto me oēs fugerunt in captione mea: ⁊ popul⁹ iudeorum qui erāt noti mei ⁊ contribules q̄bus tot beneficia contulerā q̄ me defendere debebāt: ipi me poſuerūt abominationē ſibi: alloq̄ndo de me ꝑ ciuitatē ⁊ vicos ⁊ plateas ⁊ tabernas: vocādo incātatorē ⁊ maleficū ⁊c. Tradit⁹ ſuꝫ a iuda traditore in man⁹ iudeorū: ⁊ ligat⁹ ⁊ pcuſſus ⁊ añ annā ⁊ caiphā opprobrijs ⁊ cōuicijs affect⁹ ⁊ illuſus: ⁊ i morili pcuſſus: ⁊ poſtea ante pylatū examinat⁹ ⁊ flagellat⁹: ⁊ tñ oīb⁹ hīs nō egrediebar vltra limites rōnis: ſꝫ cū patiētia i oīb⁹ rñdi: ⁊ abſꝗ̄ ꝓpulſatione iniurie patiēter tuli in corde meo ⁊ carne: intantum ꝙ oculi mei languerūt flendo pre inopia ⁊ ſine auxilio. Nā abſꝗ̄ mīa tractat⁹ ſui ab eis ⁊ abſꝗ̄ pietate.

Clamaui ad te domine: tota die expandi ad te manus meas. Ioh. xviii.

Nunquid mortuis facies mirabilia: aut medici ſuſcitabūt ⁊ cōfitebuntur tibi. Mar. xiiii. ꝺ pc. d.

Nunquid narrabit aliquis in ſepulchro miam tuā: ⁊ veritatē tuā in perditione. c. per ro. lxxxi.

Nunquid cognoſcenṫ in tenebras mirabilia tua: ⁊ iuſtitia tua i terra obliuiōis. di. cū mīta. in gl. ꝺ pe. di. iii. inter hec.

¶ Narrata ſua afflictione hic ponit petitionē ſuā quā fecit pr̄i in cruce ⁊ i ſepulchro petens reſurrectionē ſuā a mortuis: ⁊ poſt⁹ petens redēptionē ⁊ reſurrectionē ſuā a morte ꝑpetua ⁊ a peccato. Dicit ergo. oculi mei languerūt pre inopia: quia clamaui ad te dñe in horto deprecando ꝑ mēbris. Et tota die expādi ad te man⁹ meas i cruce brachijs apertis ⁊ eleuatis manibus in cruce rogando ꝑ redēptione gñis hūani petēdo reſurrectionē non ſolū ꝑ me de q̄ iam erā cert⁹: ſed ꝑ reſurrectione gñis hūani a morte ꝑpetua. Et dicebam tibi nunq̄d mortuis facies mirabilia?

¶ Vñ eſt aduertēdū ſicut dictū eſt pſalmo. lxxiii. ꝙ maius miraculū fuit ⁊ eſt ſuſcitare ⁊ iuſtificare impiū a morte pcti: q̄nā creare celum ⁊ terram ꝑpter rōnes ibi aſſignatas: qꝛ oportet ꝙ ibi primo deſtruaṫ peccatū ⁊ remoueaṫ obex: ⁊ muteṫ volūtas ⁊ ꝙ deus ponat de ſuo ſcꝫ ſanguine ⁊c. ⁊ creet etiam gratiam nouā: ⁊ hoc eſt maximū miraculū. Nam paulus q̄ erat inimicus xp̄i: ſuſcitatus eſt ab illa iniq̄tate: ⁊ mutatus eſt in virū alterū: ⁊ fact⁹ eſt defenſor fidei: ⁊ ꝑ xp̄o paſſus eſt famen et carceres: ⁊ pſecutiones: ⁊ labores: ⁊ mortē: ⁊ reges gentiū q̄ ꝑpter idola pſequebanṫ xp̄ianos ſuſcitati ad fidē ꝑpter xp̄m deleuerunt idola: ⁊ oēs martyres fuerūt de ꝑplo gētili ⁊ doctores eccl̄ie. Dicit ergo xp̄us pr̄i in ſua deprecatione. O pr̄ nūq̄d mortuis facies mirabilia. q. d. ꝙ maiora miracula facies in cōuerſis ad fidē ⁊ ꝑ eos ꝯuertēdo alios q̄̄ creare celū ⁊ terrā. q. d. nō drelinq̄s eos mortuos qꝛ ſi manerēt i ſuo pctō ⁊ morte nullū horum miraculoꝝ ſeq̄reṫ. Rogo te ergo ꝑ hāc paſſ

O Iuſtificatio impij maius miraculuz ⁊c.

Pena pcti ꝺ furor dei.

ſionem quã paſſus ſum manib⁹ expãſſis in cruce ꝑ mortẽ ⁊ ſepulturã meã vt tu remittas eis pctã:⁊ ſuſcites eos a morte pcti et ꝑ reſurrectionẽ ipi reſurgãt in iudicio.i.vt reſurrectio mea ſit cã reſurrectiõis oim vt appareãt mirabilia ⁊ potentia tua:cũ ipſi qui erãt pſecutores fidei ſint poſtea defenſores. Et ipi q̃ pſeqbant xp̃m i mẽbris:poſtea morian⁹ ꝑ xp̃o:⁊ ipſi q̃ erant ſub ptãte diaboli poſſint i ptãte mea fugare diabolũ a corporib⁹ obſeſſis:⁊ ab aiab⁹ pctõꝝ ꝑ eccliaſtica ſacra. ¶ Uñ nota ꝙ h̃ xp̃s demõſtrat ꝙ ſua mors eſſet inanis ⁊ vacua niſi ſeq̃ret reſurrectio:q̃ q̃dẽ xp̃i reſurrectio dẽbat eſſe cã reſurrectiõis oim:q2 null⁹ ali⁹ potuiſſet nos reſuſcitare a morte aie.Et ẽt a corruptibilitate corpis:cũ ipſe ſol⁹ ſit p̃mitie oim reſurgẽtiũ:⁊ iõ ſubdit: ¶ Nunq̃d medici ſuſcitabũt.i.poterũt mortuos a pctõ aut morte corpalĩ ſuſcitaꝛ:vt poſtea mortui ↄfiteant tibi? q.d.nõ.q2 nõ hñt talẽ ptãtẽ:q2 ſol⁹ ego poſſum ſuſcitare hoies a pctõ:⁊ ꝑ reſurrectionẽ meã potero ſuſcitare mortuos in corp⁹ ⁊ vitã gl'ioſam.q.d.totũ gen⁹ hũanũ ẽ mortuũ pctõ ⁊ egritudine ſpũali ⁊ icurrit mortẽ corpalẽ a qua null⁹ medicus põt eos ſuſcitare niſi ꝑ mortẽ ⁊ paſſionẽ meã:⁊ reſurrectionẽ meã.Jtẽ nũ q̃d medici corpales ⁊ hũani ſuſcitabũt mortuos ſupple.Et ipſi mortui ſuſcitati ↄfitebunt tibi?q.d.nõ q2 illi non hñt ptãtẽ:nec artẽ:niſi ad ſanandas egritudies q̃nq3 corpales:ẽ op3 vt tu ſuſcites me vt per reſurrectionẽ meã poſſim eos ſuſcitare. Et ſic ↄfitebunt tibi:⁊ ↄfitebunt me eẽ veꝝ meſſiã i lege pmiſſuꝫ:⁊ recipiẽt legẽ euãgelicã: ⁊ ſic ſalui fiẽt ⁊ ſuſcitabunt mõ a pctõ: et in die iudicij ad vitã gl'ioſam. ¶ Not. ꝙ litera hie.h3. Nunq̃d gigãtes ſurgẽt ⁊ ↄfitebunt te ⁊c.⁊ tũc eẽt ſenſus:nunq̃d hoies terreni ſurgẽt?⁊c.S3 mai⁹ ſacrm videt ↄtinere trãſlatio nr̃a:demõſtrat eñ ꝙ neceſſe ẽ xp̃m reſſurgere vt ſuſcitet oẽs alios.Et ſua reſurrectio p̃dicet ꝑ totũ orbẽ vt oẽs crederẽt ꝑ illũ q2 ſi nõ reſurrexiſſet:nulla fides fuiſſet ſibi data:⁊ ſic reſurrectio ſua nõ ſolũmõ ẽ cã reſſurrectiõis corpis nr̃i:ſed ſpũalis a morte pcti:q2 ꝑ fidẽ reſurrectiõis ſue credim⁹ p̃dicatiõi aploꝝ:⁊ recipim⁹ legẽ euãgelicã per quã ſalui facti ſum⁹:⁊ a pctõ ſuſcitati.Dicit ẽ xp̃s ſuſcita me vt poſſi3 enarrare ꝑ aplos meos miaꝫ ⁊ oipotẽtiã tuã.Nũq̃d aliq̃s exiſtẽs i ſepulchro narrabit miaꝫ ⁊ oipotẽtiam tuã:aut exiſtẽs i ꝑditiõe.i.in morte narrabit veritatẽ ⁊ legẽ?q.d.nõ.imo op3 ꝙ ſuſcitetur a mortuis.Et ſic op3 ꝙ tu ſuſcites me a morte corpali:vt ego ſuſcitẽ eos a morte ſpũali:vt ſuſcitati poſſint te laudare:nã pctõres ⁊ iſideles nõ laudãt deũ ſ3 blaſphemãt:⁊ iõ ſubdit:nũq̃d cognoſcent mirabilia tua in tenebris mortꝫ aut iuſtitia tua cognoſcet in terra obliuiõis.i.in iferno vbi oẽs pctõres ſũt ↄ̃ mẽoriã ⁊ grãꝫ ⁊ acceptionẽ tuã?q.d.nõ:·mo op3 ꝙ ego reſurgã a morte corpali:⁊ ſuſcitẽ eos a morte ſpũali.Et ſic p3 ꝙ oẽs iſti ↄ̃tuor v̈ſus p̃ncipalr referunt ad reſurrectionem xp̃i ⁊ ex ↄ̃ñti ad reſurrectionẽ nr̃aꝫ vñ dicit. O pr̃ reſuſcita me:nã alr nõ cognoſcent mirabilia:nec erit valida paſſio mea: nec aliq̃s alioꝝ poſſit rſurgere a pctõ:cũ mea rſurrectio ſit cã reſurrectiõis oiꝫ tã corpalis q̃ ſpũalis.ſ.aie ⁊ corpis.Nã ſi ego nõ reſurrexero ⁊ icineratũ fuerit corp⁹ meũ in ſepulchro:⁊ aia ꝑmãſerit in iferno nõ cognoſcent mirabilia tua p̃dict⁹:⁊ iõ l3 vtraq3 expõ ſit neceſſaria:q2 vna depẽdet ex alia:th̃ xp̃s iã cert⁹ ꝺ ſua:p̃ncipalr petit nr̃aꝫ rſurrectionẽ corpis ⁊ aie.ſ.vt ꝑ ſuã reſurre.nos reſurga. xv.d.

Et ego ad te dñe clamaui:⁊ mane c. ſcõ.
oratio mea preueniet te. Joã. xviij.
Ut quid dñe repellis orationem mar.
meam:auertis faciem tuam a me? ix.
Pauper ſum ego:⁊ in laborib⁹ a xõ.q.
iuuentute mea:exaltat⁹ autẽ humi ſi. glo
liatus ſum et conturbatus. ria.
In me tranſierunt ire tue:et terro Joã. xix.
res tui conturbauerunt me. mat. xxvij.
Circundederũt me ſicut aqua tota mar.
die circundederunt me ſimul. xv.
Elongaſti a me amicum ⁊ ꝓximũ
⁊ notos meos a miſeria.

¶ Iſta eſt ſcda pars:in q̃ vt oñdat ꝙ magi rogat ꝓ nobis q̃ ꝓ reſurrectiõe ſua de qua erat cert⁹:vult oñdere ꝙ ꝓ nobis paſſus eſt ⁊ vt ſanaret ifirmitates nr̃as ⁊ pctã:et nõ ꝓ ſe:cũ ſit inter mortuos liber:iõ dicit in ꝑſona membroꝝ ⁊ corpis myſtici.Et ego ad te dñe ſemp a p̃ncipio clamaui poſtq̃ adã peccauit:⁊ reſurgẽs de mane añq̃ aliqđ op⁹ facerẽ ⁊ faciã oro mea p̃uenit te rogando:vt venias ad liberandũ me ab hmõi miſeriis ſc3 pctõ ⁊ penis ei⁹ tpalib⁹ ⁊ eternis. Ut q̃d ergo dñe ⁊ quare repellis orationẽ meaꝫ et auertis faciẽ tuã a me:q2 noluiſti me audire ꝑ tot tpã ⁊ etates tpis:nec per patriarchas:nec reges nec prophetas.Ueni ergo ⁊ adiuua me quia pauper ſum ego:et ſemper in laboribus et afflictionibus a iuuentute mea? ¶ Nã eccleſia ſemper paſſa eſt pſecutiones ꝑ oẽs etates.Pmo paſſa eſt in abel ꝑ chaim.Scdo in diluuio.Tertio in abraam iſaac:iacob:et in captiuitate egyptiaca:et in prophetis:⁊ multoties fuit exaltatus populus in ſupbia ⁊ rebellione:et idololatria

R eccl'ia ſp eſt paſſa pſecutiões.

Et multotiens humiliatus ꝑ captiuitatē decē tribuū: ⁊ ꝑ captiuitatē babylonis ⁊ vastationē antiochi: et ideo cōturbatus ⁊ afflictꝰ: ⁊ ire tue.i. sententia punitiōis et terrores tui trāsierunt sup me: ⁊ cōturbauerūt me: propter pctā mea in punitionē. Et iste persecutiones ⁊ afflictiones tota die.i. ꝑ oēs etates circūdederūt me simul sicut aqua.i. sicut fluctus maris circūdāt ⁊ torquēt: ⁊ concutiunt nauem in pelago: ita ꝑsecutiones ⁊ aduersitates infideliū circūdederunt ⁊ afflixerunt me: ⁊ in omnibus his aduersitatibꝰ elōgasti a me omnē amicum: q̄r oēs ppli circūdātes ⁊ oēs primi mei.s. idumei q̄ erāt fratres mei: ⁊ filii edom siue esau fratris iacob: oēs isti fuerūt a me elongati: et etiam elongasti oēs notos meos ⁊ amicos a miseria ⁊ tribulatione mea derelinquēdo me sine auxilio.

Alia expositio. Dicit ergo pplꝰ ⁊ corpꝰ mysticū ꝑ illo statu veni tu xp̄e ⁊ messia: et libera me a peccatis ꝓpter q̄ hec mala mihi euenerūt: ⁊ salua me. Et iste est vnꝰ sensus: sed etiā est aliꝰ sensus in quo loquitur xp̄s narrando ꝑsecutiones quas patitur ꝓpter pctā nostra: ⁊ vt sanaret infirmitates nr̄as voluit ad se transferre penas pcti nostri. Et ideo dicit xp̄us in ꝑsona mēbroꝝ infirmoꝝ ego sum factus pauper ⁊ expoliatus ab oibꝰ bonis gratuitis rōne mēbrorū siue in membris meis. Et semꝑ fui in laboribus vulneratus fomite et legē mēbroꝝ ⁊ cōcupiscentia a iuuētute mea: q̄r iaz nascimur filiū ire ⁊ vindicte. Et sic q̄n̄q sum exaltatꝰ ⁊ rebellis in supbiā ꝑ pctm̄: inquantū caro surgit aduersus ipm̄: ⁊ q̄n̄q humiliatus ꝑ pnīam ⁊ punitus tpaliter per aduersitates: ⁊ sic maneo ꝯturbatꝰ. In me trāsierunt ire tue: hic loquitur caput in forma serui di. O pater ire tue.i. punitiōes ⁊ pene sententie tue eis debite transierūt sup me. q̄r voluisti vt paterer ꝓ eis: ⁊ iō cōturbauerūt me non conturbatiōe mētis. sed doloris carnis et iste afflictiones circūdederūt me simul tota die ⁊ tempore passiōis mee: sicut aqua et fluctꝰ maris circundant ⁊ quatiunt: et agitant nauē tempore tempestatis. Et ꝓ maiori afflictiōe elongasti.i. dedisti elongari permisisti omnem amicū et proximū: et omnes apostolos ⁊ notos meos a miseria mea: quia in captiōe mea omnes fugerūt. ¶ Et nota q̄d omnes fluctꝰ ire et sententie dei transierūt super totū corpus mysticū quātū ad culpaz ⁊ penā ꝓpter pctm̄ ade: sed illi fluctꝰ transierunt sup xp̄m caput huiꝰ corporis: et quo ad penā tantum: quia ꝓ omnibus passus est: vt frequēter dictū est. Et cuz tali intelligentia loquitur christꝰ in hoc psal. Tota etiaz ista vltima pars pōt referri ad liberationez ecclesie de persecutionibus tyrannoꝝ ⁊ ceteroꝝ infideliū: quas patitur vsq ad iudiciū.

Misericordias domini: in eternū cantabo.

In gn̄atione ⁊ gn̄ationem: annunciabo veritatem tuam in ore meo.

xv. q. j. c. reuersi mini ⁊. c. se xx

¶ Titulus eruditio etham ezarite. ¶ Iste ethā fuit vnꝰ de principibꝰ cātoꝝ quos ꝯstituit dd̄ ad cantandū: vt pꝫ p̄mo paralyp.vi.c. Un̄ ibidē dr̄ q̄ heman tenebat chorū suū ad dexterā ⁊ ethā ad sinistrā. Un̄ in psalmo p̄cedenti dr̄ q̄ heman erat ezarita sicut iste: eo q̄ erāt oriūdi de quodā vico dicto ezara. Et sic ambo erāt ezarite. Per hoc pꝫ mēdaciū iudeoꝝ q̄ dicūt q̄ isti duo descēdebāt de iuda ꝑ zaran. Nā i supradicto ca. vbi describit genealogia istoꝝ demōstrat qualr̄ oēs tres cātores erāt leuite. Nā hemā descendebat de leui ꝑ zabat: ⁊ asaph per gersonē ⁊ ethā ꝑ merari. Et sic pꝫ q̄ ethā erat merarita: ⁊ creditr̄ q̄ iste ethā est ille idithū q̄ mēoratꝰ est in supradictis titulis: nā eūdē illum quez esdras vocat ethā in memorato.vi.c. eundē vocat idithū in.xxv.c. Et sic apparet q̄ ethā erat binomiꝰ vn̄ ponitr̄ in hoc titulo eruditio ethā inquātū fuit sibi datꝰ iste psal. ad cantandū ⁊ etiā interpretandū pplo q̄r ethan erat prudentior ⁊ eruditior simul cuz hemā vt dictū est psalmo p̄cedēti. Est ergo sensus huiꝰ tituli q̄ dd̄ fecit istum psal. in q̄ fuit eruditus a spūsctō: ⁊ dedit ipm̄ cātādū ipi ethā: ⁊ vt interp̄taretr̄ ipm̄: ⁊ erudiret populū. (ethā erat binomius)

¶ Ad cuiꝰ intellectū est notādū q̄ totꝰ tus iste psal. fundatr̄ sup ꝓmissionē factā ipi dd̄ de ꝑpetuitate ⁊ eternitate regni sui per xp̄m futurū. Un̄ tria fuerunt ꝓmissa ipi dd̄. (materia psal.) Primo q̄ xp̄s messias in lege ꝓmissus debebat esse de sua gn̄atione fm̄ carnē: ⁊ q̄ nunq̄ deficeret semē suū vsq ad xp̄ꝫ. Scd̄o q̄ regnum suum debebat esse eternum ⁊ firmū. De qua ꝓmissione habetr̄.ii. Reg.vii.c. Iteꝫ iii. q̄ xp̄s filius suus debebat edificare domum dn̄o. (Tria fuerūt ꝓmissa dd̄) Hoc ergo preuidens dd̄ in spiritu non solummodo per reuelationem nathan: sed per propriam spiritussancti inspirationem q̄ tale pactū deꝰ fecisset cū domo sua fecit hūc psal. in quo duo facit. Nā primo agit gratias de supradicta promissiōe. Secundo petit eternam successionem sui regni explicando particulariter promissionē: ibi. Tūc locutus es in sanctis tuis. ¶ Quantum ad primum duo facit. Primo prorumpit in laudem ꝓ supradicta ꝓmissione. Scd̄o admiratur mirabile mysteriuꝫ incarnatiōis in sua gn̄atiōe ꝓmissuꝫ ibi. ꝯfitebunt celi. (N dd̄ agit gr̄as de ꝓmissione messie.) ¶ Quātū ad primū est aduertendū q̄ causa quare deꝰ ꝓmisit oibꝰ seclis pr̄ibꝰ mittere filiū suū in carnē fuit misericordia eius vt liberaret genus humanū a miseria ⁊ captiuitate pec

rali. Et ſic p pmiſſionē oſidit maximā miam
ſuā: ꝛ ſic pmiſſio dr̄ mia: ſed impletio illi⁹ p
miſſionis q̄ fuit facta in no.te. dicit̄ veritas:
iō dicit dauid in pncipio hui⁹ pſalmi qđ dns
intēdit cātare ſez miam dei ꝛ veritatē: ideſt
pmiſſuʒ myſteriū incarnatiōis ꝛ veritatem
ideſt implētionē ei⁹. Vñ dicit Aug. qđ mira
bilis eſt pphetie pmiſſio in q̄ oſtēdit̄ mia: ſʒ
mirabilioꝛ eſt pphetie adipletio i qua oſtē
dit̄ vitas: nā inutilis eſſet pphetie pmiſſionis
ſeqret̄ eius adimpletio. Nā p pmiſſionē de⁹
dr̄ miſericors: ſed p impletionē dicit̄ ver⁹ et
iuſt⁹. Dauid ergo erudit⁹ de pmiſſione icar
nationis ei⁹ ꝛ cert⁹ de ipletiōe eiuſdē in ſuo
ſemine prumpit in laudes ꝛ cantū dicēs mi
ſericordias dñi ineternū cātabo: ꝛ loquit̄ p
pheta in pſona totius eccl̄ie: ꝛ dicit miſeri
cordias in plurali: q2 plures pmiſſiones de
xp̄o pluribus facte ſunt. Primo pmiſſus eſt
abrae. Gen.xxii. Cui dictum fuit. In ſemine
tuo benedicent̄ oēs gētes. Scđo fuit pmiſ
ſus ipſi iacob in myſterio ſcale. Gen.xxviii. ꝛ
eidē in luctatione angeli. Gen.xxxii. Itē idē
cū dixit: non auferet̄ ſceptrū de iuda ꝛc. Item
xp̄s fuit pmiſſus Moyſi Exodi.xxxiii. cū di
xit poſteriora mea videbis. Itē deuterono.
xviii. cū dixit. pphetā ſuſcitabo ꝛc. Itē ipſi dđ
ii. Regū ſeptimo de quo ſupradictū eſt. Et
iō dicit. ineternum cātabo: q2 vidit dauid in
ſpū q iſte pſalmus erat cātād⁹ in eccl̄ia vſq
ad finē mūdi: ſʒ q2 puidit ꝛ fuit cert⁹ q deus
debebat implere qđ pmiſerat. Iō ſequitur a
gnatione vſq in generationē annunciabo
veritatē tuam in oꝛe meo. Unde ſupra dixi.
Miſericordias cantabo. hic aūt dicit annū
tiabo veritatē tuā: ideſt doctrinā euangeli
cam. Nā euāgeliū eſt annunciatio eoꝝ que
fuerunt pmiſſa in lege: vt ait Euſebius. Iō
ad teſtamentum vetus ptinet cantare pphē
tiā: ꝛ ad nouū pertinet annuntiare veritatē
pphetie q̄ eſt veritas euangelica. Et ſic ec
cleſia p illo ſtatu cātabat mias dñi: nunc au
tē annuntiat vitatē a gñatiōe in gñationē vſ
q ad diē iudicii. Nā incarnatio ꝛ paſſio xp̄i
ꝛ reſurrectio inquātū pmiſſe dicuntur mie:
ſed inquātū implete in xp̄o dicuntur vitas.

Quoniā dixiſti ineternū miſericoꝛdia edificabit̄ in celis: pparabit̄ veritas tua in eis.

Diſpoſui teſtamentū electis meis: iuraui dauid ſeruo meo vſq ineternū pparabo ſemen tuum.

Et edificabo in gnatione ꝛ generationem ſedem tuam.

¶ Hic reddit cauſas q̄re itē dicit cātare mias
dñi ꝛ annūtiare veritatē: cuius cauſe ſunt
due. Pꝛia cauſa ē a deo mltiplex facta pmiſ
ſio. Scđa pmiſſoꝝ adipletio. Iō dicit: iō ſup
ple cātabo: qm̄ dixiſti ideſt pmittēdo dixiſti
ꝛ dicēdo pmiſiſti: qm̄ mia edificabit̄ in celis
ineternū: ꝛ pparabit̄ vitas tua i eis: q̄ſi: dicat
nō erit irritum qđ pmiſiſti ꝛ dixiſti: imo mia
tua: ꝛ pmiſſio erit firma i celis. ꝛ vitas tua. i.
adimpletio pmiſſionis pparabit̄ in eiſdē ce
lis. Sʒ nota q mai⁹ ſacramētū latet hic. Vñ
nota q hoc multiplr̄ pōt intelligi. Nam hoc Nota.
forſan dicit alludēdo pmiſſioni facte abrae
Gen.xv. capitulo: qñ deus traxit ipm foras: ꝛ
dixit: reſpice celū: ꝛ numera ſtellas ſi potes
ſic erit ſemē tuū ꝛc. Vñ tenēt oēs doctores: q
vera pmiſſio facta abrae nō fuit in terra nec
in bonis terrenis: ſʒ in celo ꝛ in bonis celeſti
bus. Et ſic pmiū pmiſſionis et mia q̄ p xp̄m
expectabatur: non erat in terris: ſed in celis
ꝛ veritas illius pmiſſionis in celis erat ad
implenda p chriſtum. Et ideo dicit tu deus
dixiſti abrae ꝛ omnibus patribus mia ideſt
premiū ꝛ effectus miſericordie xp̄i promiſſi
edificabitur: ideſt firmabitur ineternum in
celis: ideſt in bonis celeſtibus et non terre
nis. Et veritas tua. ideſt adimpletio pmiſ
ſionis ꝛ finis q̄ eſt vera fruitio ꝛ quies eter
na: pparabitur a chriſto in eiſdem celis. hoc
dicit. Nā ſicut deus pmiſit nobis premium
in celo: ita veritas illius pmii preparata eſt
nobis a chriſto in eiſdē celis per ſuam paſſio
nē ꝛ reſurrectionem: ſicut ſupradictū eſt ps
octogeſimotertio ꝛ quarto. Itē p illos celos
intelligunt̄ etiam apoſtoli in quib⁹ xp̄s edi
ficauit miam ideſt dedit eis legē euāgelicaꝫ
vt ceteris miam dei pdicarēt: ꝛ edificauit in
eis etiā primo miam: q2 pmo eos miſericoꝛ
diter elegit ꝛ iuſtificauit: ꝛ poſtea in eis ve
ritatē euāgelicā pdicauit vt ceteris pdica
rent. Et iō dicit ppheta. O deus ego cātabo
mias ꝛc. Quoniā dixiſti mihi p reuelationeꝫ
ſupple. mia ꝛ iuſtificatio edificabit̄ primo in
celis. i. in apl̄is eos vocādo ꝛ iuſtificando: et
poſtea pparabit̄ veritas tua euangelica in
eis: eos inſtruendo ꝛ illuminando. Quomo
docunq ergo ſit ſemp deus pmiſit miam in
veteri teſtamento. Et pparauit veritatem in
nouo. Itē dicit: diſpoſui teſtamentū meū ele
ctis meis: in qua locutione ꝛ clauſula pphe
ta iplicat oēs promiſſiones factas in veteri
teſtamento: q2 vetus teſtamentū nihil aliđ ē
niſi diſpoſitio ꝛ pparatio ad nouū: ꝛ iō dicit
tu deus etiā dixiſti. diſpoſui teſtamentū meū
electis meis. Nam pmiſſiones facte abrae
Iſaac ꝛ Iacob ꝛ moyſi fuerūt quedā diſpo
ſitiones: vt illi ponerent ſpem ſuā in xp̄o fu
turo. Unde p illas pmiſſiones diſponeban
tur ad fidem: in qua fide iuſtificabantur et
ſaluabantur: vt ait apoſtolus ad Romanos
quarto: ꝛ ptʒ de abraā: q2 credidit deo ꝛc. Pſ

miſſione ſibi facta de xpo ſutnrorũ reputa-
tũ eſt ei ad iuſtitiã: ideſt iuſtificat⁹ ẽ. Gen. xv.
itẽ tota fabricatio tabernaculi ⁊ deſcriptio ⁊
oĩa myſteria ⁊ pcepta cerimoniarũ ⁊ ſacra
ve. te. ⁊ edificatio tẽpli ſalomõis ⁊ cetera nõ
fuerũt facta gr̃a ſui: niſi inquãtũ erãt diſpoſi
tiões ⁊ figure ad xp̃m ⁊ legẽ euãgelicã: Et iõ
dicit. Tũ dñe dixiſti mihi p reuelationẽ: ego
diſpoſui teſtm electis meis. i. pr̃ib⁹ ve. te. diſ
poſui p figuras oĩa myſteria incarnationis
⁊ paſſiõis ⁊ reſurrectiõis: ⁊ eadẽ pparaui in
veritate: et cõpleui fidelib⁹ meis i nouo teſtõ.
Et tu de⁹ ſpecialr̃ pmiſiſti mihi dicẽdo: ego
iuraui Dd ſeruo meo. i. cũ firmo pacto imo-
biliter pmiſi. ii. Reg. vii. cavſo q vſq; ieternũ
preparabo ſemẽ tuũ ⁊ edificabo ſedem tuã:
ſez regni tui in generatione ⁊ generationẽ.
Et ſic nõ ſolũ modo pmiſiſti mihi ſucceſſio-
nẽ in generatione: ſz etiã eternitatem regni
p xp̃m. Ex quo patet q propter talẽ promiſ-
ſionẽ ſpãliter mihi factã de eterna ſucceſſio-
ne generationis ⁊ regni mei teneor ineter-
nũ cantare ⁊ cantabo miſericordias tuas: et
xvi. d. annũtiabo veritatem tuam in generatione
c. naſ ⁊ generationem.

ci. de **Cõfitebunt celi mirabilia tua dñe:**
zf. vi. **etenim veritatẽ tuã in eccleſia ſctõꝝ:**
ii. c. **Quõ quis in nubib⁹ equabit dño:**
acceſ **ſimilis erit deo in filijs dei.**
ſerũt. **Deus q̃ glorificat in cõcilio ſancto**
rũ: magnus ⁊ terribilis ſup oẽs q̃
in circuitu eius ſunt.

¶ Quia ſuperius facta fuit pmiſſio de my-
ſterio icarnatiõis: ⁊ de ſucceſſiõe regni eter-
ni hic admirat de ineffabilitate huius myſte
rii. Naz admirabile eſt q aliq̃s hõ mortalis
poſſit eſſe etern⁹: ⁊ durare ieternũ: ⁊ q aliqõ
regnũ poſſet eẽ eternũ i hoc mũdo: ⁊ q aliqs
hõ poſſit hr̃e ſedem eternã ⁊ regalẽ in celo.
Et iõ dicit q hoc myſteriũ ita ineffabile ⁊ in
cõphenſibile apud hoies cõfitebunt celi qz
hoies nõ pñt hoc ↄfiteri niſi celeſtes efficiã-
tur: qz aliter hoies non poſſunt credere my-
O ſteriũ incarnationis: niſi p ſigna celeſtia: et
hoies celeſtes. ¶ Hoc ergo videns dd in ſpũ
dicit. O dñe celi confitebunt mirabilia tua. ſ.
mirabile myſteriũ incarnationis: ⁊ natiuita
tis et mortis: et paſſionis ⁊ reſurrectionis:
pcelo qz i tua natiuitate appebit noua ſtella
in celo denunti ãs natiuitatẽ tpalẽ regis eter
ni ⁊ ducet magos vſq; ad cunas infantis: ad
adorãdũ regẽ natũ. Itẽ annũtiabũt ⁊ cõfite-
bunt celi mirabilia tua: qñ angeli cãtabunt.
Gł a i excelſis deo. Itẽ celi cõfitebũt mirabi
lia tua in tuo baptiſmo qñ aperient: ⁊ vox pa
terna audiet dicens. Hic ẽ fili⁹ me⁹ dilectus

ꝛc. Hoc idẽ ↄfitebunt celi in tua trãſfigura-
tiõe. Itẽ ↄfitebunt celi mirabilia tua in paſ
ſiõe: qñ ſol obſcurabit: ⁊ fiẽt tenebre ſup vni
uerſaz terrã. In tua reſurrectiõe qñ cum ma
gno terremotu deſcẽdet angel⁹ de celo: ⁊ re-
uoluet lapidẽ ab oſtio monumẽti. Itẽ ↄfite-
bũt celi mirabilia tua i tua aſcẽſiõe: qñ ãgeli
dicẽt: viri galilei q̃d admiramini ꝛc. Itẽ cõfi
tebũt celi. i. hoies celeſtes. Apli q̃ dicti ſunt
celi i ſacra ſcriptura: qñ p totũ orbẽ tuã icar- Apli
nationẽ ⁊ natiuitatẽ ⁊ paſſionẽ ⁊ totã legem dicũt
euãgelicã pdicabũt. Et ſic ↄfitebunt veritatẽ. celi.
i. legẽ euãgelicã in eccłia ſanctoꝝ: ideſt om-
niũ fideliũ. Confitebuntur eñ veritatẽ tue
diuinitatis: ⁊ omnia miracula tua facta ſu-
pra naturã: qđ quidẽ myſteriũ icarnationis
et cetera mirabilia miracula non poterant
fieri p humanã facultatem: nec aliq̃s poteſt
aſcendere in celũ: nec facere talia mirabilia
niſi deus aut equalis deo. Et ideo ſequitur.
qm̃ quis in nubibus equabitur deo? Unde p
pheta videns xp̃m ſic eleuari in celũ in nu-
bibus: ⁊ ſedere ad dexterã patris: et facere
alia mirabilia prorumpit in admirationem.
Et dicit. Celi cõfitebuntur mirabilia tua que
ſunt ſupra hominẽ: ⁊ potius diuina. ¶ Nam
quis equabit et erit equalis deo in nubibus
celi: aut quis erit ſilis dño in filiis dei. i. in-
ter angelos ⁊ homines: q poſſit aſcendere i
celũ ppria virtute: ⁊ ſedere ad dexterã. i. eq̃-
litatẽ patris? Quaſi dicat: nullus angelus:
nec hõ purus niſi ſit deus. Et iõ ſequitur de⁹
eſt ille hõ xp̃s Jeſus: q̃ glificat in ↄcilio ⁊ ſo-
cietate ſctõꝝ: ⁊ ſedet ad dexterã patris. Et
ideo nõ eſt angel⁹ nec pur⁹ hõiz de⁹ ⁊ hõ ma
gnus in potẽtia: terribilis in piãte iudicia
ria ſup oẽs hoies q̃ i circuitu ei⁹ ſunt: Quaſi
dicat. qđ iſte chriſt⁹ q̃ fecit iſta mirabilia in
terris: ⁊ aſcẽdit in celũ ⁊ ſedet ad dexterã. i.
ad equalitatẽ patris ſm diuinitatẽ: ⁊ ſimul
adorat ⁊ glorificat cũ patre in ↄcilio ſctõrum
nõ ſolũ modo eſt hõ: ſed de⁹ ⁊ magn⁹ dñs in
veritate. Et terribilis in potentia et iudicio:
qz expoliauit infernũ ⁊ ſupauit mortem. Et
iudex ⁊ dñs ſup oẽs q̃ i circuitu eius ſunt. Et
iſta mirabilia ↄfitebunt celi. i. apli et oẽs pre
dicatores in eccleſia ſanctoꝝ in hac eccleſia
p gratiam: ⁊ in ſuperna per gloriam. Et de-
inde conuerſus propheta ad xp̃m dicit in pſo
na totius eccleſie.

xxviii
Domine deus virtutum quis ſimi- dis. c.
lis tibi: potens es domine ⁊ veri- qz ſũt
tas tua in circuitu tuo. et dl.

¶ O xp̃e dñe de⁹ virtutũ q̃s ergo erit ſilis xxvi
tibi? qz veritas eri ſemp in circuitu tuo. oĩa p ſi q̃s
miſſa in te ↄplebunt. Nã tu es potens in mi- veroi
raculis faciendis. Et ad vincendũ diabolũ: ⁊
expoliãdũ infernũ. Et ad delendum idola ⁊

triam: ⁊ ad eiiciendū foras pncipē hui⁹ mūdi diabolū: q̄ p tēpora regnauit: Et ad liberandū hoīem a peccato per mortē ⁊ paſſionem ⁊c. Et narrat per ſingula.

t. **Tu dn̄aris poteſtati maris: motū autē fluctuum eius tu mitigas.**

r. **Tu humiliaſti ſicut vulneratū ſuperbū: in brachio virtutis tue diſperſiſti inimicos tuos.**

¶ Tu dn̄aris ptāti maris: q̄r ambulaſti ſup aq̄s ſiccis pedib⁹: ⁊ p̄cepiſti fluctib⁹ maris ſtare: ⁊ motū eoꝝ mitigaſti ⁊c. Itē ſicut quōdā in mari rubro hūiliaſti pharaonē ī q̄rō ſ diſq̄uiſti ⁊ ſubmerſiſti oēs ſeruos ei⁹ ita per paſſionē ⁊ reſurre. tuā hūiliaſti diabolū ſupbū ſicut vulneratū ⁊ victū a te: ⁊ brachio ⁊ i potētia ꝟtutis tue diſpſiſti p̄mo diabolū: et fugaſti inimicos tuos p īfernū: q̄n attraxiſti ꝗdā ſcōꝝ pr̄m. ſcdō diſpſiſti eos a mūdo: et fugaſti q̄n d. ſſipaſti idololatriā. Tertio diſpſiſti p mūdū iudeos obſtinatos q̄ te crucifixerūt. Neq̄ mirū ſi talē habes ptātē. Nam

gl. **Tui ſunt celi ⁊ tua eſt terra: orbē terre ⁊ plenitudinē ei⁹ tu fundaſti aquilonem ⁊ mare tu creaſti.**

¶ Quaſi. d. ſicut ī toto vniuerſo creaſti celū ⁊ terrā: ita in eccl'ia creaſti celos. ſ. aplos: ⁊ terrā qui ſunt ppl'i: ⁊ totā plenitudinem eccleſie creaſti in qua inueniūt oēs. ſ. tp̄s aploꝝ: ⁊ occidēs. i. tp̄s antixp̄i: ⁊ aq̄lo q̄ ſunt heretici: ⁊ falſi xp̄iani ⁊ frigidi: Et inueniūt mare. ſ. pſecutiōes in hebreo hr̄: aquilonem et dextrū tu creaſti: q̄r ī eccleſia inueniūt dextrū ⁊ ſiniſtrū: dextrū ſiue meridionale ſūt catholici ſiue boni xp̄iani: ſiniſtrū eccl'ie ſunt heretici ⁊ mali xp̄iani: illos em̄ permittit deus in eccl'ia: iſtos autē creat per gratiam.

ir **Thabor ⁊ hermō ī noīe tuo exaltabūt tuū brachiū cum potentia.**

¶ Thabor eſt mōs in terra pmiſſiōis: vbi barach vicit exercitū ſiſare. Judicū. iiij. Hermon autē mons paru⁹ eſt ꝓpe iordanē iuxta quē trāſierūt filij iſrael in terra pmiſſionis. Sꝫ poſtea ī mōte thabor xp̄s fuit trāſfiguratus vbi apl'is oñdit gl'iā ſuā: iuxta hermō in iordane fuit baptizatus: idō dt ꝓpha. O xp̄e mōs Thabor ⁊ hermō exultabūt q̄n vtroq̄ audiet vox p̄ris dicēs. Hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹. Nā in vno oñdet tua gl'ia: ⁊ ī altero tua potētia. Nā aq̄ iordanis recipiet ꝟtutē regñatiuā ex tactu tuo ⁊ ꝟtute ſpūſſcti deſcendēte ſup aq̄s ⁊ ibi dabit ꝟt⁹ ⁊ potētia ipſi baptiſmo ad delēda pctā: ⁊ ad eiiciēdū diabolū foras. Ex q̄b⁹ pꝫ q̄ thabor ⁊ hermō exul

tabūt in illis dieb⁹: cū viderint brachiū vnū i. humanitatē tuā que dr̄ brachiū ⁊ inſtrumentū diuinitatis ad exercendū miracula ſed oīa iſta facies cū potentia diuinitatis.

Firmetur manus tua et exaltetur dextera tua: iuſtitia ⁊ iudiciū preparatio ſedis tue.

Mia ⁊ veritas p̄cedēt faciē tuam beatus ppl's qui ſcit iubilationē. Dn̄e in lumine vult⁹ tui ambulabūt: ⁊ in nōie tuo exultabunt tota die: ⁊ in iuſtitia tua exaltabuntur. Qm̄ gloria ꝟt⁹ eoꝝ tu es: ⁊ in bn̄placito tuo exaltabit cornu nr̄m.

¶ Hic ꝓpheta petit accelerari aduentū xp̄i vt expediat redēptionē nr̄aꝫ p p̄dicationē ⁊ paſſionē: ⁊ reſurrectionē: ⁊ aſcēſionē. Dicit ergo. O xp̄e firmet man⁹ tua ꝯ inimicos tuos diabolos eos debellādo ⁊ fugādo: ⁊ peccata nr̄a delēdo p paſſionē. Et exaltet dextera ⁊ potētia tua p reſurrectionē. Et iuſtitia tua ⁊ iudiciū erit p̄paratio ſedis tue p aſcēſionē q̄r tūc tradet tibi iudiciaria ptās vt'is in celo ⁊ in terra: ⁊ ſedebis ad dexterā p̄ris: ſꝫ in oīb⁹ mia ⁊ ꝟitas p̄cedēt faciē tuā. Vñ ē notādū ſicut ſuperi⁹ dictū eſt: q̄ an̄ aduētū xp̄i p̄ma erat pmiſſio ⁊ pōitio: idō oēs expectabāt miam ⁊ ꝟitatē: ⁊ iuſtitiā p miam temperādā. Sꝫ poſt aduētū xp̄i mia ⁊ ꝟitas paſſionis p̄cedūt iuſtitiā: ⁊ ſic iuſtitia iā eſt tēperata cū mia: ⁊ idō hec eſt dr̄a inter nos ⁊ illos. Et idō p̄nūciās dignitatē ⁊ gr̄aꝫ noui teſtamēti dicit. mia ⁊ veritas iuſtitie p̄cedēt faciē tuā. O xp̄e: ⁊ o ppl'e xp̄iane: idō addit. beatus ppl's xp̄ianus q̄ ſcit iubilationē pre gaudio p gr̄aꝝ actione: ⁊ p bn̄ficio redēptiōis. Itē multas alias cās iubilādi habebit popul⁹ xp̄ian⁹. Nā in lumine vult⁹ tui. i. in lumine lucis euāgelice ābulabūt q̄ oñdet eis clarem viā ad patriā. Et in nomine tuo exultabūt: q̄r in noīe ieſu demonia eiicient: linguis loquent̄ nouis: ſerpētes tollēt ⁊c. Et in iuſtitia tua. ſ. in paſſiōe tua p quā fiet iuſtitia pctī. Et in lege tua exaltabunt. i. mūificabūtur a pctō: ⁊ exaltabuntur in dignitate nois xp̄iani: vincēt diabolū ⁊ pctm̄ ꝟtute baptiſmi ⁊ ſacroꝝ ⁊ hoc fiet: q̄r gloria virtutis eorū tu es: ⁊ nō ali⁹. Et ſic in bn̄placito tuo: et gr̄a que puenit ex bn̄placito tuo ⁊ liberalitate ⁊ miſericordia exaltabit cornu noſtrū: ⁊ honor q̄r triūphabimus de diabolo. Et vñ eueniet nobis iſte. ſ. dignitas ⁊ honor: ⁊ exaltatio? Rñdet q̄ p īcarnationē xp̄i q̄ voluit aſſumere carnē nr̄aꝫ ⁊ hūanitatē. Idō ſubdit

vj. q. i.c. ſi oia x. q. vj.c. ſi ſacerdotibus xcv. d.c. ecce. et x'ij. q. ſ.ca. bis itaq. de. p. d.ſ.c. c?ia.

xi.q. iij. ad meiã. **Quia domini eſt aſſumptio noſtra ⁊ ſancti iſrael regis noſtri.**

¶ Ideſt q aſſumptio nře hũanitatis eſt fa
cta a dño filio dei q̃ eſt ſctũs iſrael ⁊ rex nř.
Nã aſſumẽdo carnẽ nřam factus eſt caput
eccľie: ⁊ rex ⁊ dux nř: et ſctificator nř. Et ſic
nos exaltauit ⁊ honorificauit ⁊ dignificauit
Ex q̃ pz q a pncipio hui⁹ pſalmi vſq ad ph
tem vſum depẽdet ⁊ ↄtinuať tota vna ſnia.
Nã dixit pphetã: mias dñi ineternũ cãtabo
⁊c. Et hoc qr dixiſti ⁊ pmiſiſti: iõ mia ineter-
nũ edificabiť in celis. Nã tu pmiſiſti qđ fi-
lius me⁹ xp̃s edificaret domũ tibi ineternũ
ſ. ec. Kiã catholicã in terris et q̃ replebiť ec
cľia celeſtis: iõ ita fiet. Nam ipſe edificabit
miaz ineternũ i celis: ⁊ pparabit vtutẽ tuã
ineternũ. Itẽ tu dixiſti: diſpoſui teſtm̃ electꝫ
meis: qđ figurabat totũ myſteriũ incarna-
tiõis. Nã totũ teſtm̃ vet⁹ erat diſpoſitio ⁊ p̃-
paratio ad euãgeliũ ⁊ eccľiã. Et ſimiľr dixi
ſti: ego iuraui dđ ſeruo meo vſq ineternum
pparabo ſemẽ tuũ. i. ſeruabo gñatiões ex ſe
mine dđ: ⁊ ↄtinuabo vſq ad xp̃m. Et deinde
pparabo ſemẽ regñatũ in xp̃o vſq in ſempi
ternũ. Et edificabo in gñatiõe ⁊ gñationem
ſedẽ ⁊ regnũ tuũ. Et iõ cũ iſta oĩa fuerint im
pleta in xp̃o: tũc confitebunť celi mirabilia
tua i eccľia fideliũ: ſꝫ hoc erit mirabile. Nã
qs in nubibus equabiť dño ⁊c. Tunc rñdet
qđ xp̃s deus q̃ glificabitur in concilio ſctõ-
rũ equabiť dño i eternitate: ⁊ erit ſiĺis ei in
ſubſtãtia ſm diuinitatẽ. Et tũc dđ apoſtro-
phat ad xp̃m prorũpẽs in cõfeſſionẽ laudis
dicẽs. Dñe deus virtutũ ⁊c. pnunciãs vir-
tutes xp̃i ⁊ triũphũ ⁊ potẽtiã ⁊c. nec dictũ ẽ
vſq ad hũanã exaltationem ⁊ dignitatẽ.

Eſa.
xxv. i. **Tunc locut⁹ es in viſiõe ſctis tuis**
reg.
vij. ij. **⁊ dixiſti poſui adiutoriũ in potẽte**
Re. v. **⁊ exaltaui electum de plebe mea.**
ij. re. **Inueni dauid ſeruum meum: oleo**
xxiij. **ſancto meo vnxi eum.**
j. reg.
xx. ⁊ **Man⁹ eñi mea auxiliabiť ei: ⁊ bra**
ij. re. **chium meum confirmabit eum.**
xviij. **Nihil pficiet inimic⁹ in eo: ⁊ fili⁹**
ij. re. **iniquitatis nõ apponet nocere ei.**
vij. **Et cõcidã a facie ipſius inimicos**
regñ.
xvj. **ei⁹: ⁊ odientes eũ in fugã cõuertã.**
Et veritas mea ⁊ mia mea cũ ipo
⁊ in noĩe meo exaltabiť cornu ei⁹.
Et ponam in mari manũ ei⁹: ⁊ in
fluminibus dexteram eius.

¶ Poſtq̃ ſuperi⁹ cecinit ⁊ admirat⁹ eſt my
ſteriũ incarnat: õis ſibi pmiſſum: nũc i hac
ſcđa pte pncipali petit ſucceſſionẽ eternam
ſui regni explicãdo pticulariter totã pmiſ-
ſionẽ ſibi factã: in q̃ duo facit. Nã pmo fa-
cit qđ dictũ eſt. Scđo adducit ipedimẽtũ qđ
videť ipedire totũ effectũ pmiſſionis ibi: tu
vo repuliſti. ¶ Quãtũ ad pmũ eſt aduertẽ-
dũ ſicut ſupradictũ eſt qđ tot⁹ iſte pſal. fun-
dať ſupra illã pmiſſionẽ factã ipſi dđ reue-
latã ipſi nathan de ſucceſſiõe regni ſcriptã.
ij. Reg. vij. c. q̃ q̃dẽ pmiſſio ẽ neceſſe vt ad li
terã hic ſcribať. Que q̃dẽ pmiſſio talis eſt.
Nã cũ dđ pponeret i corde ſuo edificare tẽ
plũ xp̃ũ dño. Locut⁹ eſt dñs ad nathã dicẽs
hec dices ſeruo meo dđ. hec dixit dñs exer
cituũ: ego tuli te de paſcuis ſequẽtẽ greges
vt eſſes dux ſup pplm meũ iſrľ ⁊ iſra. ¶ Cũq
cõpleti fuerint dies tui ⁊ dormieris cũ pr̃ib⁹
tuis ſuſcitabo ſemẽ tuũ poſt te: qđ egredieť
de vtero tuo. Et firmabo regnũ ei⁹: ipe edifi
cabit mihi domũ noĩ meo: ſtabiliã thronum
regni ei⁹ vſq in ſempiternũ: ego ero ei i pa
trẽ: ⁊ ipſe erit mihi in filiũ: q̃ ſi iniq aliq̃d geſ
ſerit: arguã eũ in vga virorũ: ⁊ in plagis fi-
liorũ hoim: miam aũt meã nõ auferã ab eo:
⁊ fidelis erit dom⁹ tua ⁊ regnũ tuũ vſq ine
ternũ añ faciẽ meã: ⁊ thron⁹ tu⁹ erit iugiter
firm⁹. hec ſunt verba ad lrãz toti⁹ pphetie
quã pphetiã intelligũt iudei ad lrãm de ſa
lomone ⁊ regno ei⁹ pciſe ſed hoc eſt manife
ſte falſuꝫ. Nã aliq̃ ſunt ⁊ dicunť i hac pphe
tia q̃ nullo mõ pñt ptinere regno ſalomõis.
Nã regnũ ſalomonis tp̃ale non fuit eternũ
nec firmũ: imo defecit in captiuitate baby-
lonis nec ipſe fuit ſemp fidelis nec domus
ſua: imo ipſe fuit idololatra ⁊ omnes ſucceſ
ſores ei⁹ preter ezechiã ⁊ ioſiam. Et regnuꝫ
eius ilico poſt ipſum fuit diuiſum. Et ideo
eſt valde aduertẽdũ q ſicut agens artificia agẽs
le ſemp in actione ſua recepit duo. vnũ pnci in ſua
paliter ⁊ p ſe ⁊ aliđ tanq̃ viã ſicut domifica actio
tor primo pncipaliter ⁊ per ſe reſpicit finez ne
tanq̃ terminũ principaliter intentũ. ſ. quie- duo
tem et ſecuritatẽ ab imbribus et caumati- reſpi
bus. Scđo autem ⁊ minus principaliter re cit.
ſpicit ea que ſunt ad finem. Similiter medi
cus primo ⁊ principaliter tanq̃ terminũ vl
timatũ intendit ſanitatẽ: ſed tanq̃ viam ad
finem intendit medicinaꝫ ⁊ potionem: que
quidẽ potio non eſt gratia ſui: ſed gratia fi-
nis: ⁊ ita pariter de⁹ omnipotẽs in tota ſcri
ptura ſacra veteris teſta. ⁊ omnib⁹ promiſ-
ſionibus ſuis prio ⁊ principaliter intende-
bat xp̃m in lege pmiſſũ ⁊ regnũ eius tanq̃
finẽ vltimatũ principaliter intẽtũ: ſꝫ ex con-
ſequenti intendebat ea que figurabãt ipm
xp̃m ⁊ regnũ eius. Et iſta talia intendebat
tanq̃ viã in finẽ: Nã figura reſpectu figura
ti eſt ſicut via ad finem et terminum. Et ſic

ſalomon fuit figura xp̄i: inquātū edificauit illud tēplū: ⁊ regnauit i pace i regno ſuo: ſʒ qꝛ figura nō pōt eē ita pfecta ſicut figuratū nec via ſicut terminꝰ: iō ſalomō non potuit edificare tēplū eternū: nec firmare ſuū regnū eternū: ſʒ ſolꝰ xp̄s figuratꝰ p ſalomonē edificauit ⁊ firmauit tēplū ⁊ regnū eternū. Et iō ſupradicta ꝓphetia i pte v̄ificat̄ d̄ ſalomōe. Et v̄ificata fuit tanq̄ de figura ⁊ de via: ſed v̄ificata ⁊ ipleta fuit de xp̄o tanq̄ d̄ termino vltimato ⁊ pncipalr̄ itēto. Et iō ſalomō non in omnibꝰ fuit figura xp̄i: ſed in hiis q̄ bene fecit iuxta preceptum patris: ⁊ in hoc decipiunt̄ iudei: qꝛ viderūt aliq̄ eſſe literaliter impleta in ſalomone tpaliter: ⁊ iō putarunt q̄ tota ꝓphetia prio ⁊ pncipaliter ⁊ preciſe fuiſſet dicta de ſalomone: ſʒ ꝓpheta dō cui facta fuit talis ꝓmiſſio: multū inſudauit ⁊ laborauit poſtq̄ fuit in quiete: vt poſſet ſcire intelligentiam huiꝰ ꝓmiſſionis: ⁊ iō fuit ipſi reuelata tota veritas huiꝰ ꝓphetie: ſcʒ q̄uo erat intelligenda de xp̄o deo ⁊ homine meſſia in lege ꝓmiſſo: de ſua gn̄atiōe ⁊ poſteritate naſcituro: ſicut ipſe dicit. ij. Reg. xxiij. c. vbi dr̄. hec ſunt v̄ba nouiſſima q̄ dixit dō filius Iſai. dixit vir cui conſtitutū eſt de xp̄o dei Jacob egregius pſaltes iſrael: ſpiritus dn̄i locutꝰ eſt p me: ⁊ ſermo eius p linguā meā: deus iſrael mihi locutꝰ eſt fortis iſrael ſicut aurora oriēte ſole mane abſq; nubibus rutilat ⁊c. nec tanta eſt domus mea apd̄ deū: vt pactū eternū iniret mecū firmū in oībꝰ atq; munitū. Et ſupradictis verbis patet q̄ preter reuelationē factā ipſi nathā facta eſt alia reuelatio immediata a ſpū ſancto ipſi dō magis clarā ⁊ explicita p quam magis intellexit veritatē ſupradicte ꝓmiſſiōis de eterna ſucceſſiōe ſui regni implenda in xp̄o. Et ſic eſt dicēdū q̄ melius et clariꝰ intellexit ſupradictā ꝓmiſſionē dō q̄ nathan: ⁊ iō dauid tāq̄ illuſtratus ſpū ſancto declarat illā ꝓmiſſionē fuiſſe dictā de xp̄o in lege promiſſo: ⁊ iō in hac ſecunda parte pſalmi dicit. O dn̄e deus pater tūc locutus es in viſione ſanctis ſcʒ Samueli qn̄ precepiſti vngi dō in regē. j. Reg. xvij. qꝛ fuit figura xp̄i futuri regis: ⁊ etiā locutꝰ es in viſiōne ipſi nathan: de ſucceſſione ⁊ ppetuitate regni xp̄i: ⁊ vltimo mihi ſupradictam promiſſionē declaraſti. Vn̄ dixiſti cū ꝓmiſſiōe. poſui adiutoriū in potēte. i. dedi oīpotētiam ipſi filio meo xp̄o: ⁊ exaltaui ipm̄ de plebe. Nā ſicut exaltaui dō de gente paupere: ita fecit deus naſci xp̄m ex matre paupere. Nā ... ia iſta q̄ verificant̄ hic de dauid ad literam verificant̄ de xp̄o in figura: vt pʒ intuenti: iō nō eſt neceſſe explanare literam cū de ſe ſit plana: ſed figurā detegi. Nam ſicut dō fuit exaltatus de humili ſtatu: ita ⁊ xp̄s: ſʒ deſcēdat a dō Et ſequit̄. Inueni dō ſeruū meū oleo ſctō meo vnxi eū p ſamuelē: vt pʒ. j. Regū. xvj. hoc fuit etiā ipletū i xp̄o: qꝛ electꝰ ē obediēs pr̄i: ⁊ vnctꝰ oleo letitie: ⁊ baptiſatꝰ p Joānē baptiſtā i iordane i pſona totiꝰ corpoꝛ myſtici. xp̄s aūt dō ēt dr̄: qꝛ manus fortis. manꝰ aūt mea ſcʒ poteſtas auxiliabit̄ ei: et brachiū meū ꝯfortabit eū. xp̄s eīm dr̄ manꝰ dei pr̄is ⁊ brachiū: inq̄tū naturalr̄ ꝓcedit a pr̄e: ſicut manꝰ ⁊ brachiū a corpe: qꝛ q̄cq̄d hʒ filiꝰ inq̄tū deꝰ hʒ a pr̄e: ⁊ inq̄tū hō a verbo ⁊ a tota trinitate. Nihil pficiet ⁊c. hoc dicit: qꝛ diabolꝰ nil potuit ꝯ xp̄ʒ. Prio qꝛ fuit liber ab oī pctō. Scd̄o qꝛ liberauit genꝰ hūanū a diabolo filio iniqtatis. Et ꝯcidā. i. diſrūpā ⁊ diſſipabo ⁊ fugabo a facie eiꝰ inimicos: ſcʒ dmones ⁊ odiētes eū i fugā ꝯuertā. Hoc eīm mltiplicit̄ ipletū ē i xp̄o. Prio qꝛ fugauit demones a corpibꝰ obſeſſis. Scd̄o qꝛ abſtraxit ſctōs pr̄es de iferno. Tertio qꝛ deleuit pctā p ſacr̄a. Quarto qꝛ deleuit idololatriā d̄ mūdo. Quīto ēt qꝛ fugati ſūt diſpſi ſunt inimici eiꝰ iudei p mūdū ⁊ pulſi a hieruſalē. Et veritas mea ⁊ mīa mea cum ipſo: hoc dicit qꝛ p paſſionem xp̄i facta eſt nobis mīa. qꝛ ſubleuati ſumꝰ a miſeria: q̄ mīa etiā dicta eſt veritas: inquātum fuit adimpletio ꝓmiſſoꝝ in xp̄o: vt ſepiꝰ dictū eſt. Sed qꝛ ex hūilitate paſſiōis adeptꝰ eſt xp̄s nomen qđ eſt ſup oē nomē: ⁊ exaltatꝰ eſt ⁊c. Iō ſequit̄: ⁊ in nōie meo exaltabitur cornu eius. i. poteſtas ⁊ imperium eius. Et ponā in mari manū. i. potētiā eius ⁊ in fluminibꝰ dexterā. i. ſceptrū eiꝰ. hoc dicit. Nā apoſtoli nō ſolum p̄dicauerūt euangeliū in iudea ⁊ ſamaria ſʒ in inſulis maris ⁊ vſq; ad flumina indoꝝ et ethyopū: ſcʒ vſq; ad fontem nili ⁊ etiam ad fontē gāgis apd̄ indos: ⁊ ad fontē thanais apud ſcythas ⁊ breuiter a mari vſq; ad mare ⁊ vſq; ad fines terre: ⁊ dilatatū eſt regnū chriſti: ſicut dictū eſt pſal. lxxj.

xp̄o dicit̄ brachiū dei pr̄is.

Ipſe inuocabit me pater meus es tu: deꝰ meꝰ ſuſceptor ſalutis mee. Et ego primogenitum ponam illum: excelſum pre regibus terre.

ij. Re. iij. c. ad mēſā de xp̄o. ij. c. oēs c. ſſe runt.

¶ Poſtq̄ deſcripſit ꝓmiſſionē magnitudinis ipetij: etiā hic deſcribit dignitatē huius regis quo ad ſubſtantiam: qꝛ filiꝰ naturalis ipſiꝰ dei patris ⁊ cōſubſtātialis: iō dicit ipſe ieſus xp̄s: inuocabit me dicēs: pater meꝰ es tu naturalis. ¶ Nā xp̄s nō ſolū inquantum deus eſt filius naturalis dei patris: ſʒ etiā inquātū homo. qꝛ nullū aliū patrē habet in terris. Nā opere ipſius ſpūſancti in vtero virgineo formatꝰ eſt ex puris ſanguinibꝰ. q̄ quidē ſpūſanctus eſt virtus dei patris: et ideo etiā inquantū homo dr̄ naturalis dei

Eli⁹: marie qr vnit⁹ ē ꝑsonalr verbo. Et iō in olb⁹ vere inuocauit pr̄em q̄ fuit de⁹ ei⁹ ꝑ cre ationē ale. Et fuit susceptor salutis ei⁹ nō so lū q̄ ad mēbra: ſʒ ēt quo ad ip̄m lquētū eſt pr̄
Q ad gl'iā suscitauit. ¶ Et p̄ogenitū ponam illū. ē em̄ xp̄s p̄ogenit⁹ ⁊ vnigenit⁹: nō solū q̄ ad diuinitatē ſʒ ēt q̄ ad hūanitatē. Itē eſt p̄ogenit⁹ q̄ ad hr̄ditatē quā adept⁹ eſt vſq ad terminos terre: ⁊ i celo ⁊ i terra. Tertio dr̄ p̄ogenit⁹: qr excelſ⁹ posit⁹ ē p̄ olb⁹ regi bus terre ſedēs ad dexterā p̄ris in excelſis cui data ē vlis ptās. Nā terrenis regib⁹ dat ptātē i vno regno ⁊ pulcia: ſʒ xp̄o data ē in ce lo ⁊ i terra: ⁊ ſup oēs gētes tanq̄ p̄igenito
De. p. dei p̄ris. Et iō dicit. excelſuʒ p̄ regib⁹ terre.
d. j. qr **In eternū ſeruabo illi mīam meā:**
diui **⁊ teſtamētū meum fidele ipſi.**
nita **Et ponā i ſeculū ſeculi ſemē ei⁹: ⁊**
tis na **thronum eius ſicut dies celi.**
tura.
R ¶ Poſtq̄ ſupi⁹ p̄dixit ⁊ deſcripſit dignita
Xp̄s tes q̄s xp̄s accepit a p̄re ꝑ ſe: nūc aūt enūe
acce rat ea q̄ accepit a p̄re ꝑ mēbris ſuis ⁊ ꝑ toto
pit q̄ corpe myſtico: q̄ gnālr ſunt q̄tuor. P̄io em̄
tuor accepit vl'em mīaʒ et remiſſionē ꝑ morteʒ ⁊
a p̄re paſſionē. Scd̄o legē euāgelicā quā dedit ꝑ p̄
ꝑ mē dicationē. Tertio eternū ſemē ꝑ ſacra ⁊ re
bris gn̄ationē. Quarto ptātē ordinis ⁊ iuriſdicti
ſuis. ōis: iō ait. ieternū ſuabo illi miaʒ ꝑ mēbris meis: qr ꝑ paſſionē ſuā relaxauit totū gen⁹ humanū a captiuitate diaboli: ⁊ teſtm̄. i. lex euāgelica ſꝑ erit fidelis ipi: qr oēs iuſtificat ⁊ neminē decipit: ſicut ſuperſtitiōes gētiliuʒ ⁊ ⁊ alioꝝ hereticoꝝ. Et ēt dr̄ teſtm̄ meū fidele
Pp'ls ipi: qr oia ſunt ipleta i xp̄o q̄ ſcripta ſunt i ve.
xp̄ia te. ꝑ eccl'ia ei⁹: ⁊ vtilitate eccl'ie ⁊ mēbroꝝ ⁊c.
nus Et iō ſcpuit. Et ponā i ſcl'm ſcl'i ſemē ei⁹ ſcʒ
dr̄ ſe pp'lm xp̄ianū q̄ dr̄ ſemē xp̄i: eo q̄ ſōte baptiſ
men mi ſit regnat⁹ cui dat vita ſempiťna i ſcl'm ſe
xp̄i: culi: ⁊ thron⁹ xp̄i i eccl'ia erit eēn⁹ rōne finis. Nā finis ei⁹ ē regnare i celo. De q̄ throno dixit āgel⁹ ad mariā. Luce. j. Dabit ei dn̄s ſedē dd̄ p̄ris ei⁹: ⁊ regnabit i domo iacob in
S eternū: ⁊ regni ei⁹ nō erit finis. ¶ Ad cui⁹ in tellectū ē notādū q̄ ſemē abrae ⁊ iſrael ⁊ dd̄
Not. hʒ duplicē reſpectū. Uno mō ad gn̄ationē ⁊
de ſe ſucceſſionē carnalē. alio mō ad xp̄ʒ ꝑmiſſuʒ
mine i illa gn̄atiōe carnali. Et iō fuit continuata
dd̄ et gn̄atio carnalis ab iſtis vſq ad xp̄m: ⁊ ſic
abrae xp̄s in lege ꝑmiſſus natus eſt ex iſtis fm̄ carnē ⁊ ꝑmiſſionē. Sed qr nō natus eſt per gn̄ationē carnalē: iō in xp̄o finiuit ⁊ termi nata eſt gn̄atio carnalis: ⁊ manſit ſola gn̄a tio fm̄ ꝑmiſſionē. Et qr xp̄s nō amplius ge nuit filios carnales: ſed regenerauit filios ſpūales: ideo tot⁹ populus xp̄ianus ꝑ xp̄m regenerat⁹ dr̄ ſemē abrae ⁊ iſrael ⁊ dauid ⁊ fm̄ ꝑmiſſionē ⁊ nō fm̄ carnē: qr deſcendūt a

xp̄o q̄ diſcēdit ab illis ſcd̄ʒ carnē ⁊ ſcd̄ʒ ꝑmiſ ſionē. Un̄ ſicut iacob genuit carnalr duode cim filios ⁊ p̄triarchas: a q̄b⁹ multiplicat⁹ eſt tot⁹ ille pp'ls iſrl' ſʒ carnē: ita xp̄s p̄rio ſpūa liter regnauit ꝑ aquā baptiſmalē. xij. apoſto los a q̄b⁹ regnat⁹ eſt ⁊ mltiplicat⁹ tot⁹ pp'ls xp̄ian⁹. Et iō dn̄r duodeciʒ p̄triarche: ⁊ duo decim p̄ncipes eccl'ie q̄s xp̄s regnauit loco. xij. p̄triarchaꝝ filioꝝ Jacob: d̄ q̄b⁹ ſupdictū ē ps. xliiij. ꝑ p̄rib⁹ nati ſunt tibi filij ꝯſtitues eos p̄ncipes ſup oēʒ terrā. Ex q̄b⁹ pʒ q̄ pp'ls xp̄ian⁹ cōtinuat cuʒ ſemine ipſi⁹ abrae ⁊ Ja cob. Et ſic tota eccl'ia dr̄ ſemē illoꝝ ſʒ ꝑmiſ ſionē ⁊ ſpiritū. Et hoc ē illd̄ ſemē d̄ q̄ dictū ē ipi abrae. Gen̄. xv. ſuſcipe celū: ⁊ nūera ſtel las ſi potes: ſic erit ſemen tuū. Et i ſemine t . . . . bn̄dicēt oēs gētes. Ex q̄ pʒ qd̄ huic ſemi ni ſʒ ꝑmiſſionē ꝑmiſit de⁹ hereditatē i ce lis. Et hoc ſemē ꝑmiſit de⁹ ipi Jacob: qn̄ vi dit ſcalā a t̄ra vſq i celū. Et qn̄ luctat⁹ ē cuʒ āgelo: ⁊ qn̄ bn̄dixit filio ſuo iuda. Et hoc eſt ſemē eternū qd̄ ꝑmiſit de⁹ ipi dd̄ i ſupradi cta ꝑmiſſiōe ⁊ i hoc pſal. Et i hoc ſemine ꝑ miſit ipi eternā ſucceſſionē i regno: ⁊ ſic ec cl'ia dr̄ dom⁹ dd̄: ⁊ r̄gnū dd̄: ⁊ ſedes dd̄. Que q̄dē eccl'ia dr̄ eterna rōne finis: inq̄tū cōti nuat cū ſuꝑna: ſicut dictū ē pſal. lxxxvj. Naʒ ciues hui⁹ ciuitatis iaʒ ſunt ciues ſanctoꝝ ⁊ domeſtici dei ad Ephe. ij. qr iā ꝑtinēt ad il lā ciuitatē: qr cōuerſatio nr̄a in celis eſt. De hoc ergo ſemine dictū eſt ⁊ ꝑmiſſuʒ ipſi dd̄. ponā in ſeculū ſeculi ſemē ei⁹. Et de hoc re gno dictū eſt thronus eius ſicut dies celi: et ſic pʒ veritas huius promiſſionis. De. p. 3

Si aūt dereliquerint filij ei⁹ legē d. iiij.
meā: ⁊ i iudicijs meis n̄ ābulauerīt c. hāc
Si iuſtitias meas ꝓphanauerit: ⁊ ſocie
mandata mea non cuſtodierint. tateʒ
Uiſitabo in virga iniquitates eo . ꝗ. q̄
rum: ⁊ in verberibus peccata eoꝝ anteʒ
Miſericordiā aūt meā nō diſꝑgā j. qd̄.
ab eo: neq nocebo i veritate mea. iiij. c.
Neq ꝓphanabo teſtm̄ meū: ⁊ q̄ ꝓ hom.
cedūt d̄ labijs meis n̄ faciā irrita. de. p.
Semel iuraui i ſctō meo: ſi dd̄ mē d. j. c.
tiar ſemē eius ineternū manebit. multi
Et thron⁹ ei⁹ ſicut ſol in cōſpectu plex
meo: ⁊ ſicut luna perfecta ineter extra
num: et teſtis in celo fidelis. de pa
cto.
c. iij.

¶ Hic remouet q̄ddā dubiū: nā ſupra dixit ſeruabo illi miaʒ meā ineternū: ⁊ thron⁹ ei⁹ ſicut dies celi: iō dubitaret aliq̄s ſi propter pctā ppl'i. ⁊ regum ipediret ſupradicta ꝓmſ

miſſio de xp̄o pmiſſoꝛe de ei⁹ regno eterno Ad hoc rñdet de⁹ dicēs q̄ ſi filij dd.ſ.ſalomō z ceteri ſucceſſoꝛes deliq̄rint i lege p idololatriā vel quodcūq̧ aliō pctm̄ pp̄ter hoc nō īpedireť nec ceſſaret ſupradicta pmiſſio q̄n xp̄s veniret in carnē: lȝ bñ tales reges z populi trāſgreſſoꝛes punirenť tēdoꝛaľr: z ſbe rarenť p bella z captiuitates: tñ pp̄ter talia pctā de⁹ nō ceſſaret nec annullaret myſteriū īcarnatiōis p tot myſteria z figuras i te. vet.pr̄ib⁹ pmiſſum. Dicit ḡ de⁹: aūt p ſȝ: ſi filij ei⁹ ſcȝ reges z ſucceſſoꝛes ipſi⁹ dd z ſalomōis dereliq̄rint z p̄uaricati fuerint legē meā.z nō ābulauerint in iudicijs z p̄ceptis meis. Et ſi pphanauerit iuſtitias meas per idololatriā: et nō cuſtodierint mādata mea. tunc viſitabo iniq̄tates coꝝ in ſga punitionis.Et puniā pctā coꝝ in ſberib⁹ tpalib⁹. aūt p lȝ nō auferā miaȝ meā ab eo.ſ.ab ipſo dd: quā pmiſi oib⁹ pr̄ib⁹: eo q̧ taľ mia redēptiōis ſe extēdit ad totū gen⁹ humanū: neq̧ nocebo ei in ſitate z pmiſſiōe mea: neq̧ pphanabo.i.nō falſificabo teſtamentū meū z pactū factū cū oib⁹ pr̄ib⁹: z nō faciā irrita z caſſa z vana pmiſſa q̄ pcedūt d labijs meis: q̄ ſemel iuraui in ſctō meo.i.p ſctitatē meā firmiter pmiſi ipſi dd ſctō meo: z q̧ ſemē ei⁹ ineternū manebit p xp̄ȝ: ſi p nō z nō mētiar: imo firmiter adimplebo qd̄ pmiſi. Itē ſeruabo qd̄ pmiſi de eternitate regni.ſ.q̧ thron⁹ ei⁹ erit etern⁹ z īcoꝛruptibilis ſicut ſol z ſicut luna pfecta i eternū.i.q̧ ſicut ſol z luna durabūt ineternū: ita regnū xp̄i erit eternū: et ipſe xp̄s erit mihi teſtis fidelis in die iudicij q̄n veniet ad iudicādū. Et apparebit in celo cū ptāte magna z maieſtate: z thron⁹ ei⁹ erit mihi teſtis fidelis i celo i die iudicij: z ly teſtis pt referri ad ly ſol z luna.q.d. ſol z luna erūt mihi teſtes i celo. Nā ſic ſol z luna nō deficiēt ineternū. Et ē ſimile illi qd̄ dr̄ hier.xxxiij. Si irritū pōt fieri pactū meū cū die et cū nocte: vt nō ſit dies z nox in tp̄e ſuo: z pactū meū irritū eē poterit cū dd ſeruo meo vt nō ſit ex eo fili⁹ q̄ regnet in throno ei⁹. Tota ēt iſta pticula pt exponi moraliter de q̄buſcūq̧ pctōꝛib⁹ filijs eccl'ie penitētib⁹: q̄b⁹ de⁹ pmittit veniā q̄ñcūq̧ egerint pn̄iaȝ. Vñ dicit: q̧ ſi aūt filij ei⁹.ſ.xp̄iani deliq̄rit i aliq̄ pctō: tñ nō erit eis pp̄ter hoc irremiſſibile: ſi egerit penitētiā ſȝ puniā tpaliter. Nā p̄mo viſitabo in ſga cōminatiōis pctā coꝝ leniter puniēdo. Et ſi pcedāt in pctis viſitabo in ſberibus z plagis pctā coꝝ per bella et captiuitates z peſtilētiā et famē eos affligendo: ſed ſi egerint pn̄iam: miam meā nō diſpergā ab eo.ſ. ab illo pp̄lo: neq̧ nocebo ei in veritate z pmiſſione mea: imo faciā qd̄ pmiſi: q̄ nunq̄ negabo ipſi miſericoꝛdiā z veniam: neq̧ puniam eternaliter: ſed temporaliter tantum.

Tu vero repuliſti z deſpexiſti: diſtuliſti chriſtum tuum.

Auertiſti teſtamentū ſerui tui: pphanaſti in terra ſanctuariū eius.

Deſtruxiſti oēs ſepes eius: poſuiſti firmamentum eius foꝛmidinem.

Diripuerūt eū oēs tranſeūtes viā: factus eſt opprobriū vicinis ſuis.

Exaltaſti dexteram deprimentiū eum: letificaſti oēs inimicos eius.

Auertiſti adiutoꝛium gladij ei⁹: z non es auxiliatus in bello.

Deduxiſti eum ab emundatione: et ſedem eius in terra colliſiſti.

Minoꝛaſti dies tempoꝛis eius: perfudiſti eum confuſione.

¶ Hec ē tertia ps in q̄ pp̄ha ꝯquerit de apparētib⁹ īpedimētoꝛ p̄dictaꝝ pmiſſionū. ¶ Nā tria p̄ncipaľr fuerūt pmiſſa ipſi dd. P̄mo rex etern⁹ de ſemine ſuo. Scd̄o ppetuitas regni. Tertio oīpotētia regis: ſȝ p tria q̄ poſtea ipſi dd fuerūt reuelata viſa fuerūt ipſi īpediēda p̄dicta tria pmiſſa. Nā fuit ipſi reuelata deſtructio ciuitatis z tēpli z toti⁹ regni iudee z captiuitatis facte p chaldeos. Scd̄o ablatio ſceptri regalis d ſuo ſemine: qd̄ fuit īpletū in ſedechia zc. Tertio q̧re iſte rex ipſi pmiſſus erat affligēd⁹ z occidēd⁹: q̄ oia videbāť eē ꝯtra pmiſſis. Nā ſi ciuitas erat dſtruēda et tēplū a fūdamētis: z tot⁹ pp̄ls capiēd⁹ ḡ regnū nō erat ppetuū nec eternū. Et ſi reges erāt auferēdi de ſemine ſuo: ḡ nō poterat p uenire regnū vſq̧ ad filiū pmiſſuȝ: nec talis fili⁹ erat naſcitur⁹.ſi oēs reges erāt auferēdi. Itē ſi ille fili⁹ erat naſcitur⁹: z erat aliter affligēd⁹ z ignominioſe tractād⁹: z finaliter occidēd⁹ ḡ nō erat potēs nec futur⁹ rex: nec regnū reſtitur⁹: nec recuperaturus: nec reſtauratur⁹: cū p moꝛtē eēt īpediēdus. Iſta ḡ tria videbanť pmiſſa īpedire: verūtñ lȝ iſta tria darēt ipſi dd cāȝ q̄rele: tñ poſtea fuit ipſi reuelat⁹ mod⁹ regni xp̄i ſpūalis p reſurrectionē z aſcēſionē. ¶ Nā regnū dd fuit figura regni xp̄i z Salomon inq̄ntū fili⁹ z heres dd fuit figura xp̄i: q̄ vt ſic habuit regnū pacificū poſt multos laboꝛes pr̄is. Et ex p̄cepto pr̄is edificauit tēplū mirabile: et murauit ciuitatē triplici muro. Et vt ſic fuit figura xp̄i. Sȝ in p̄tū fuit pctōꝛ z dp̄tauat⁹ amoꝛ mulierū et idololatrie vt ſic non fuit figura chriſti: et ſic ſucceſſoꝛes eius et imitatoꝛes idololatre fuerunt expulſi et priuati regno terreno: et regnum terrenum eoꝛ

xxiij. q5. v .ſ. vl xj q. vl.c. z hec circa mediū. z ij.q.ſ. c. ext pluꝝ. xxiij. q. iiij. ꝯtra d zic. d.iiij. vnitas. x ij.q.j. ea. futurā. xxij. q iiij. c. nō inuenit S tria pmiſſa dd.

T ſalomō figura xp̄i.

rū fuit deſtructū: et ciuitas et templū ꝓpter
pctā: ꝗ ꝗdē deſtructio tꝑalis fuit figura mor
tis xp̄i. Nā ſicut ciuitas fuit euerſa ⁊ diruta
⁊ ꝑcuſſa: ⁊ poſtea ꝑ Jeſuʒ ſacerdotē magnū
reedificata: ꝑ hoc figurabat̃ ꝑ tēplū xp̄i ter
renū ⁊ mortale qđ erat corp⁹ ei⁹ humanum
erat primo multipliciter affligēdū flagellis
⁊ opprobriis ⁊ totalr̃ ꝑ mortē diſſoluēdū; ſed
poſt triduū totalr̃ reſtaurādum idō dicit xp̄s.
Soluite tēplū hoc: ⁊ in triduo reedificabo il
lud: quaſi diceret. vos ſoluetis et deſtruetis
tēplū hoc. ſ. corp⁹ meū ꝑ mortē ſicut chaldei
deſtruxerūt tēplū ſalomōis ſʒ Jeſus ſacer-
dos reedificauit illđ: ita ego reedificabo cor
pus meū ꝑ reſurrectionē ⁊ reſuſcitabo illđ.
Jđ ſubdit euāgeliſta: hoc aūt dicebat de tē-
plo corporis ſui. Et ſic tēplū xp̄i ſcʒ qđ xp̄s per
ſuā reſurrectionē reedificauit: factū eſt eter
nū: ⁊ ſic cōpleta eſt ꝓmiſſio facta ipſi dđ: ſcʒ
qđ xp̄s fili⁹ ſuus de ſemine ſuo naſcitur⁹ ree
dificaret tēplū ⁊ regnū eternū. Nā tēplū ſi-
ue regnum xp̄i nō de lapidib⁹ materialib⁹
⁊ inanimatis: ſʒ ex lapidib⁹ viuis ꝗ ſūt fide
les: quorū ipſe eſt caput ⁊ fundamētū: ergo
in die reſurrectiōis fundauit tēplū eternuʒ
⁊ eccleſiā: ⁊ ſic ꝓmiſſio fuit ꝟificata i xp̄o tā
de rege ꝙ̄ de regno eterno: et de oīpotentia
D eius. Nā tūc fuit ibi data ptās in celo ⁊ i ter
ra. Mat. vlti. ⁊c. ¶ Duo ergo facit ꝓpheta.
Nā p̄io exponit q̄relā ſuā de īpedimēto ꝓ-
miſſiōis. Scđo orat ꝓ ꝟitate ⁊ ſpūali ꝓmiſ-
ſiōe ibi. vſqꝫ quo dn̄e auertis. Et nota ꝙ iſta
p̄ſalꝰ eſt dupliciter exponēda. Primo pro
Expoſitio duplex. deſtructione regni ⁊ tēpli terreni iudeorū ꝑ
chaldeos. Scđo exponit̃ de ꝑſecutiōe ⁊ mor
te ⁊ paſſiōe xp̄i facta ꝑ iudeos. Nā dictū eſt
ꝙ ciuitas ⁊ tēplū p̄io ſignificat ꝑſonā xp̄i et
eꝰ ꝯūti eccliā: ⁊ ſic deſtructio ciuitatis ⁊ tem
pli fuit figura diſſolutiōis ⁊ mortis xp̄i: ⁊ ſic
iſta litera p̄ius fuit ꝟificata de figura: poſt-
ea de figurato: ⁊ ſic in duplici ſēſu ꝓphetico
eſt exponēda. ¶ Quātū ꝗ ad p̄imū dicit ꝓ-
pheta. O dn̄e de⁹ p̄r: tu dixiſti ſupi⁹ in ꝓmiſ
ſiōe ꝑ ſctōs tuos nathā et ſamuelē: nō pro-
phanabo teſtamētū meū: ⁊ ꝗ ꝓcedunt de la
biis meis, nō faciā irrita. Et dixiſti: ſemel iu
raui in ſctō meo: ſi dđ mētiar: ſemen eius in
eternū manebit: ⁊ thron⁹ ei⁹ ſicut ſol in con
ſpectu meo: ⁊ ſicut luna ꝑfecta ī eternū. Et
teſtis in celo fidelis: ꝑ quā ꝓmiſſionē puta-
ui regnū meū eternū. Nūc ꝟo video oppoſi-
tū: q: tu repuliſti xp̄ʒ tuū. ſ. regē vnctū ex re
gno: q: in ſedechia defecerūt reges: ⁊ poniš
ibi iꝰ xp̄ʒ idefinite ꝓ oib⁹ regib⁹ ſicut dr̄ ꝓ-
pter iniq̄tatē corripuiſti hoīeʒ. i. oēʒ hoīem:
⁊ intelligit̃ hic regnū ſimul cū regib⁹. Jđ ſe
quit̃: ⁊ deſpexiſti: q: nō ſolum ſedechias fuit
deſpect⁹ ⁊ illuſus: ſed etiam totum regnum
⁊ natio iudeorū ab oibus gētib⁹: ⁊ diſtuliſ-

ti xp̄ʒ tuū. i. diu durare feciſti tribulationē ⁊
afflictionē eius. Jtē auertiſti teſtamētū ſer-
ui tui dauid idēſt ꝓmiſſum mutaſti ⁊ retar-
daſti: vel a ꝓſperitate in aduerſitatē muta-
ſti: ⁊ ꝓphanaſti in terra ſanctuariū ei⁹: quia
chaldei tēplū ꝓphanauerūt ſacrificātes in
eo diis ſuis ꝓ victoria hita: ⁊ i fine iꝑʒ icēdes
rūt. Deſtruxiſti oēs ſepes ⁊ muros eius. po
ſuiſti firmamētū ei⁹ formidinē: q: ipſa ciui-
tas que aū erat firmū ꝑſidiū: poſtea ſine mu
ris facta eſt in formidinē: maxime qn̄ reedi-
ficabat̃. q: cū vna manu edificabāt: ⁊ in aliā
habebāt gladiū ꝓpter formidinē finitimoꝝ.
idō ſequit̃. Diripuerūt eū ſcʒ regē ⁊ ciuitateʒ
oēs trāſeuntes viā: ⁊ ſic factus eſt in oppro-
briū viciniis. Exaltaſti dexterā. i. potētiā de-
primētiū eū: dādo eis victoriā ⁊c. Deſtruxi-
ſti eū ab emūdatiōe: q: tūc ceſſarunt oīa ſa-
crificia purgatiua ꝗ fiebāt in templo aſꝑſio
ſanguis ⁊ aꝗ cū yſopo: ꝗ fiebat ad mūdādū
morticiniū. Et cerimonie ⁊ emūdatiōes ceſ
ſarūt: ⁊ ſedē regni ei⁹ in terra: ſcʒ ſeptrū re-
gale. ⁊ dominiū terrenū colliſiſti ⁊ deſtruxi- x
ſti: tota iſta litera eſt ſatis plana intelligen- Not.
do hiſtorialiter. ¶ Secōdo autē eſt neceſſe d xp̄i
ꝙ hec litera exponat̃ ſpūaliter de diſſolutio paſ-
ne corporis xp̄i ⁊ morte ⁊ paſſiōe ei⁹: cui⁹ fi ſiōe.
gura fuit deſtructio regni iudeoꝝ facta per
chaldeos: vt dictū ē. Dicit ergo dauid expo
nēdo q̄relā ſuā de apparēti violatiōe ꝓmiſ-
ſiōis ſibi facte. O dn̄e de⁹ pater ſuperi⁹ pro
miſiſti ꝑpetuitatem regni ⁊ ſeptri in meſſia
filio meo ⁊c. tu vero ſm̄ reuelationē mihi fa
ctā repuliſti xp̄m tuū. ſ. meſſiā. i. repelli ⁊ ne
gari a iudeis ꝑmiſiſti et diſtuliſti: et durare
ipʒ feciſti in afflictiōe et ꝑſecutiōe ꝑ triduū.
Et auertiſti teſtm̄ ei⁹ vt a iudeis nō recipiat̃
in verū regē ⁊ meſſiā. De quo totū teſtamē-
tū ve. eſt ſcriptū. Nā iudei totū teſtamentuʒ
vet⁹ euertūt ⁊ ꝯuertūt ad malū ſenſum: dū
ipm̄ nō itelligūt ſpūaliter de xp̄o: ſʒ ſolū itel
ligunt literaliter cerimonias. Et ſic ꝓpha-
nāt totam ſacrā ſcripturā in terra. i. terrena
liter loquēdo ⁊ intelligendo: que quidē ſcri
ptura eſt ſanctuarium xp̄i in qua figuraba-
tur. Nā ſicut de⁹ dicebat̃ eſſe in ſanctis ſan
ctorū clauſus: ⁊ in arca teſtamēti i qua erāt
tabule ⁊ ꝟga aarō ⁊c. ita xp̄s erat clauſus ⁊
velat⁹ in lege veteri tanꝙ̄ in ſanctuario. Jđ
iudei dicuntur ꝓphanare ſanctuarium deiʒ
quia prophana ⁊ terreno modo intelligūt.
Jtē prophanarunt ſanctuarium xp̄i: cū car-
neʒ eius ꝑcuſſerunt palmis ⁊ pugnis ⁊ fla-
gellis. Nā caro xp̄i ſanctuarium ⁊ templum
diuinitatis eſt. Deſtruxiſti oēs ſepes ei⁹: cū
abſtuliſti a xp̄o omne auxiliū humanū: ⁊ de
reliquiſti eum in manibus iudeorū. Et ipſe
qui eſt firmamētū oīm tunc formidauit mor
te. Et oēs diſcipuli ei⁹ qui erant ſepes eius

et formidle: fugerūt q̄ ad erāt defēſores ei⁹: imo petr⁹ negauit. Diruerūt eū oēs trāſeūtes viā: q̄ſi rapuerūt ⁊ ligauerūt eū in horto miniſtri pōtificū: ⁊ p terrā traxerūt. ⁊ corā pōtifice pcuſſerūt: ⁊ ei opprobria ⁊ cōuitia i tulerūt. Exaltaſti dexterā deprimētiū eū: q̄ i illo triduo data ē ptās iudeis ⁊ terrena victoria ꝯ xp̄m. iō dixit eis: hec ē hora vr̄a ⁊ poteſtas tenebraꝝ: iō letati ſunt: cū viderēt ip̄m ligatū i ptāte ſua. Auertiſti adiutoriū ⁊c. q̄ i illo triduo totalr̄ fuit derelict⁹: ⁊ ſubtractū adiutoriū hūanū i illo tp̄e paſſ. ōis. Deſtruxiſti eū ab emūdatiōe quo ad opinionē iudeoꝝ. Nā iudei reputarūt xp̄m immūdū ⁊ ꝯ legē agētē ⁊ maledictū: poſtq̄ fuit i cruce ſuſpēſ⁹: ⁊ ſic putarēt alienū ab emūdatiōe legis: imo putarūt ip̄ꝫ eſſe immūdū ſicut cetera morticinia: nec audebāt tāgerē eū ne imūdi putarent. Et ne ꝯtamiarēt ſꝫ māducarēt paſcha. Et ſedē ei⁹ i terra colliſiſti q̄ ad opinionē iudeoꝝ nā poſtq̄ iudei viderūt ipſum mortuū: putauerūt ip̄ꝫ nūq̄ ampli⁹ regnaturū: nec ſedē regalē pōtificalē i t̄ra habituꝝ. Minoraſti dies tp̄is ei⁹: q̄ i magna iuuētute ip̄ꝫ occidi pmiſiſti: ⁊ minoraſti dies tp̄is eius q̄ nō ad ſceptrū ⁊ regnū guenire permiſiſti ſm̄ opinionē iudeoꝝ. Et ſic pfudiſti ip̄m cōfuſione i opiniōe iudeoꝝ q̄ diffamabāt ip̄m eſſe cōfuſum: poſtq̄ nō erat adept⁹ regnum qd̄ pdicauerat p ſe ⁊ ſuis: ⁊ ſic irridebāt eū: ⁊ percutiebāt arundine: ⁊ illudebāt in cruce.

Uſq̄quo dn̄e auertis i finē: exardeſcet ſicut ignis ira tua.

Memorare q̄ mea ſubſtātia: nūqd em̄ vane ꝯſtituiſti oēs filios hoiꝫ?

Quis ē hō q̄ viuet: ⁊ non videbit mortē: eruet aiaꝫ ſuā d manu iferi?

¶ Hic petit remoueri ſupdictū impedimentū p reſurrectionē xp̄i vt impleant pmiſſa. Nā ſi xp̄s nō reſurrexiſſet: nō ſolūmodo pmiſſio fctā ipſi dd ⁊ pr̄ib⁹ fuiſſet impedita: ſed finis human⁹ eſſet caſſus ⁊ vanus. Nā deus creauit hoīem vt deū cognoſceret ⁊ cognoſcēdo amaret ⁊ diligeret: ⁊ diligendo frueret: ⁊ ſic fruēdo in ſuperna patria beatificaret ⁊ glorificaret: ſꝫ talis finis ⁊ beatitudo fuerat nobis impedita p pctm̄: qd̄ peccatū xp̄s abſtulit p ſuā mortē ⁊ paſſionē ſꝫ ſi nō reſurrexiſſet a tali morte nō adeptus nobis eſſet glorificationē: p ꝯñs nec aſcendiſſet in celū ad paradā beatā māſionē: ⁊ ſic de primo ad vltimū ſi nō reſurrexiſſet finis nr̄ fuiſſet caſſus ⁊ vanus. Et hoc eſt qd̄ querit ppheta in hac parte ⁊ ſic dicit. O dn̄e vſq̄quo auertis miſericordiā tuā a nobis in finē ideſt totalr̄: ⁊ finalr̄ exardeſcet ſicut ignis ira tua? quaſi dicat. ira tua nūq̄ ceſſabit ꝯ genus humanū: erit ne ſicut ignis exardeſcēs q̄ ſemp ardet dū ibi aponit ꝯbuſtibile? q.d. nō: q̄ eſſet ꝯ pmiſſa vbi dixiſti: ſi dereliqrint filii ei⁹ legē meā ⁊c. Miam meā nō diſpgā ab eo. Poſtq̄ ḡ nos tēpalr̄ verbaſti ⁊ flagellaſti: nō auferas i finē miam redēptiōis pmiſſā: ⁊ poſtq̄ p nobis flagellatus ⁊ vberatus eſt filius tuus ⁊ corporalr̄ mortu⁹: nō auferas a nobis miam reſurrectiōis eius p quā noſtra mors eſt deſtruenda: ⁊ vita reparāda. reſuſcitata ergo nobis ip̄m ad vitā glorioſam. Et memorare que ⁊ qualis eſt mea ſubſtantia: ſcꝫ humana natura: quia fragilis ⁊ corrupta ⁊ vulnerata: ⁊ ad peccandum prona: que niſi per eius reſurrectionē non pōt ſanari nec reparari nec ſuum vltimum finē acquirere: q̄ aliter ſuanū eſſet creata ⁊ cōſtituta: ideo ſequit. Nunquid em̄ vane cōſtituiſti ſiue creaſti omnes filios hominum? q.d. nō: q̄ eos creaſti vt tecū btificares i celo: ⁊ tuā gl̄iā pticiparēt. Sꝫ ſi tu nō reſuſcitas filiū tuū: oēs corruēt ⁊ manebūt i inferno ineternū pp pctā cōmiſſa: cū oēs ſint pctōres ⁊ mortui ⁊ ad īfernū deſtinati: iō ſequit. Qs eſt hō q̄ viuet in hac vita et non videbit mortē corpalē ſuppl: q̄s ē hō q̄ eruet id eſt eruere poſſet animā ſuā de manu ⁊ poteſtate inferni? quaſi dicat nullus: q̄ nullus pateſt euadere mortē corporalē pp̄ter illā ſententiā datā in adā: ſcꝫ puluis es: ⁊ in puluerē reuerteris: nec pōt euadere mortē ſpiritualē anime d manu inferi: pp̄ter illā ſentētiā. qua hora comederis morte morieris. ſ. in corpore ⁊ anima: ⁊ nullus poterit liberari a morte corporali ⁊ ſpirituali nec reſuſcitari niſi p reſurrectionē chriſti: ⁊ ſic opꝫ q̄ reſurgat. Aliter tu deus pater vane cōſtituiſſes oēs filios hominum: q̄ nō cōſequerent finē ſuū vltimatū per mortē ⁊ pctm̄ impeditū: q̄ ceteri nō reſurgerēt niſi ipſe reſurgat.

Ubi ſūt miſericordie tue antique dn̄e: ſicut iuraſti dd in veritate tua? vñ. q. j.ca. ois d pe. d.ij. .ſ.op. ponit. j.q.j.c. ſacra.

Memor eſto dn̄e opprobrij ſeruorum tuorum quod continui in ſinu meo multarum gentium.

Quod exprobrauerunt inimici tui dn̄e: quod exprobrauerunt cōmutationem chriſti tui.

¶ Hic exclamat apd̄ prēꝫ allegādo pmiſſā vt excitet ip̄ꝫ ad reſuſcitādū xp̄ꝫ: vñ dt. O pr̄ dn̄e vbi ſunt mie tue antiq̄: q̄s pr̄ib⁹ antiqs ab antiq̄ pmiſiſti: ⁊ q̄s antiquis pr̄ib⁹ i figura reſurrectiōis xp̄i ⁊ toti⁹ ppl'i antiq̄t⁹ feciſti? Et vbi ſunt mie tue antiq̄ pmiſſe de meſſia futuro: ⁊ de ei⁹ regno eterno: ſicut iuraſti ipſi dd i veritate tua: q̄ mētiri nō pt̄? Ergo me-

mortē eſto. Un̄ nota q̄ ſi xp̄s nō reſurrexiſſet: tā iudei q̄ gētiles irriſiſſēt apl'os q̄ expectabāt reſurrectionē xp̄i: improperaſſēt eīs ad mēdaciū ꝓmiſſionē xp̄i d̄ reſurrectione in q̄ dixit: poſt tres dies reſurgā. Itē oēs gētiles īproperaſſēt p̄riarchis ⁊ ꝓph̄is q̄ expectabāt ⁊ p̄dixerūt xp̄z a mortuis reſurrecturū: ⁊ idō d̄r ꝓph̄i. O tu p̄r me⁹ memor eſto opp̄brij ſeruoꝝ tuoꝝ p̄triarchaꝝ ⁊ ꝓph̄aꝝ ⁊ apl'oꝝ ⁊ oīm xp̄ianoꝝ: q̄ opprobriū multaꝝ gētiū a multis gētib⁹ ↄtinui ⁊ ſuſtinui ī ſinu meo. i. in facie mea ⁊ ī tota eccl'ia q̄ opprobriū exprobrauerūt. i. exprobrādo dixerūt oēs īimici tui īfideles: q̄ ꝓ qr̄ exprobrauerūt. i. irriſerūt ↄmutationē xp̄i tui. i. mortē ⁊ paſſionē: qr̄ mors ⁊ paſſio fuit p̄ciū ⁊ ↄmutatio: q̄ xp̄s ↄmutauit ⁊ redemit nos. Un̄ hāc ↄmutationē exprobraſſēt ⁊ irriſiſſent īfideles niſi xp̄s reſurrexiſſet: ⁊ idō māſerūt ipi ↄfuſi poſt reſurrectionē. Oīa iſta v̄ba ēt p̄nt eē ip̄i⁹ xp̄i petētis reſurrectionē a p̄re q̄ ↄtinuit ī ſinu ſuo. i. ī mēbriſ ⁊ eccl'ia opprobriū multaꝝ gētiū. Not. q̄ mors

mors xp̄i dupl'r dicta ē ↄmutatio. xv. q. j. nemini

xp̄i dupl'r dicta ē cmomutatio. P̄rio qr̄ fuit cōmutatio ⁊ cābiū de vita mortali ad imortalē. Scđo qr̄ fuit p̄ciū nr̄e redēptiōis: ſed iudei ignorātes hāc ↄmutationē ⁊ reſurrectionē xp̄i: idō improperabāt ipſi mortē.

Benedict⁹ dñs ineternū: fiat fiat.

¶ Hic ꝓph̄a ↄcludit certitudinē ſue ꝓphetie ⁊ v̄itatē toti⁹ ꝓmiſſiōis. Un̄ d̄r. benedict⁹ ſit dñs de⁹ iſrl': fiat fiat: qr̄ certiſſime fiēt oīa q̄ ſup̄ ꝓmiſſa ſunt. ſ. īcarnatio xp̄i ⁊ a mortuis reſurrectio: ⁊ nr̄a redēptio ⁊ gl'ificatio ⁊ btitudo. Et ſic videt̄ ꝓph̄a ager̄ grās tā q̄ cert⁹ ꝓ oīb⁹ ſup̄dictis. q. d. fiat fiat: ⁊ īpleat̄ ꝓmiſſio nobis facta de oībus ſupradictis ⁊ tunc benedicemus deū ꝓ talibus beneficijs receptis: ſcȝ de chriſti incarnatione ⁊ morte ⁊ reſurrectione: ⁊ de noſtra redemptione.

ps. q. iij. c. ad mēſā d̄ ↄſ. d. iiij. c. viij mo. lvj. d. c. neſci.

Domine refugiū fact⁹ es nobis: a gn̄atiōe ī gn̄ationem.
Priuſq̄ mōtes fierēt aut formaretur terra ⁊ orbis: a ſeculo ⁊ vſq̄ in ſeculum tu es deus.
Ne auertas hominē in hūilitatē: ⁊ dixiſti cōuertimini filij hoīm.

¶ Titul⁹ oꝛ̄o moyſi viri dei: quidam maḡri hebreoꝝ dicūt q̄ moyſes ꝑſonal'r fecit hunc pſal. ⁊ oēs ſequētes vſq̄ ad p̄m cēteſimū exclaſiue: ⁊ hoc ē manifeſte falſum maxīe de pſalmo. xciiij. q̄ incipit venite exultem⁹. nā apl's ad he. iiij. aſſerit dd̄ feciſſe hunc pſal. allegās illū verſum ⁊ oēs ſequētes: ſcȝ hodie ſi vocē ei⁹ audieritis. Et ſicut mentiunt̄ de illo: ita mētiunt̄ de ceteris. hoc idē dicit btūs hiero. in expoſitiōe tituli hui⁹ pſal. ſȝ hoc nō dixit aſſertiue: niſi ſecūdū opinionē magiſtri ſui barrabā ⁊ ceteroꝝ rabinoꝝ ſui tp̄is: q̄b⁹ nulla fides ē adhibēda: ſicut ſepi⁹ dictū ē. Et btūs hiero. poſtea ſm̄ cōēȝ opinionē eccl'ie attribuit iſtū pſa. ip̄i dd̄ tā q̄ actori. Un̄ ī epiſtola ad iulianū q̄ eſt. cvij. d̄r. ⁊ audi ⁊ dd̄. dies vite nr̄e ſeptuagita āni: ſi aūt āpli⁹ octoginta: quicqd̄ ſupeſt labor ⁊ dolor. Sed nūc reſtat ſcire q̄re ī tit. d̄r oꝛ̄o moyſi viri dei

de titulo hui⁹ pſalmi.

ad hoc dūt quidā hebrei q̄ dd̄ inuenit iſtam oꝛ̄onē factā ab ipſo moyſe ⁊ ſcriptā: ⁊ idō iter poſuit inter ſuos pſal. Hoc eſt manifeſte falſuȝ. Nā ſi moyſes feciſſet iſtā orationē ſicut iacet nō omiſiſſet ipſaȝ ſcribere: nec iſerere in li. legis: ſicut ſcripſit cāticū illud. ſ. cantemus dño gl'oſe. Exo. xv. Et illd̄ aliō. audite celi q̄ loquor. deu. xxxij. Et idō dicit btūs hiero. qd̄ qr̄ moyſes ſcripſit a p̄ncipio generis humani hiſtoriā: quō homo factus ſit ⁊ peccauit: ⁊ quō punit⁹ eſt: idō attribuitur ipſi iſte pſal. in quo memorat̄ miſeria generis hūani: ⁊ ponit̄ in ei⁹ titulo: oratio moyſi viri dei. Sed lȝ hoc ſit bn̄dictū: tn̄ ſaluo meliori iudicio aliter videt̄ mihi dicenduȝ. ¶ Ad cuius intellectuȝ eſt notandū q̄ poſt q̄ moyſes impetrauerat gratiā ꝓpiciationis a dño ꝓ illo ppl'o q̄ peccauerat in adoratione vituli: tūc fecit mirabilē orationē ⁊ ꝓfundiſſimā apud dñm: Que quidē oꝛ̄o eſt referta maximis et ꝓfundis myſterijs ⁊ ſacramētis: lȝ iudei ſua cecitate ꝑculſi ⁊ malitia obſtinati eā ꝑcipere nō valeāt: q̄ q̄dē oꝛ̄o talis eſt Exo. xxxiij.

Not. d̄ oꝛ̄one moyſi.

Dicit aūt moyſes ad dñm: p̄cipis vt educā ppl'm iſtum: ⁊ nō idicas mihi quē miſſur⁹ ſis mecū: p̄ſertim cū dixeris noui te ex noīe et inueniſti gratiaȝ corā me: ſi ergo inueni grāȝ in ↄſpectu tuo oſtēde mihi faciē tuā vt ſciaȝ te: ⁊ inueniā gratiā ante oculos tuos. Reſpice ppl'ȝ tuū gētē hāc. dixitq̄ dñs: facies mea precedet te: ⁊ requiē dabo tibi. Et ait moyſes: ſi tu nō ip̄e p̄cedas nec educas nos de loco iſto: in quo ſcire poterimus ego ⁊ populus tuus inueniſſe nos grāȝ in ↄſpectu tuo niſi ambulaueris nobiſcū vt gl'ificemur ab oīb⁹ ppl'is q̄ habitāt ſuper terrā. Dixit autē ad moyſen verbū illud qd̄ locutus es faciā. Inueniſti eīm grāȝ corā me ⁊ teip̄m noui ex noīe. Qui ait. oſtēde mihi grīā tuā. Rn̄dit ego oſtēdā oē bonū tibi: ⁊ vocabor ī noīe dñi corā te. Et miſerebor cui voluero: ⁊ clemens ero ī quē mihi placuerit. Rurſumq̄ ait. nō poteris videre faciē meā: nō eī videbit me hō ⁊ viuet: ⁊ iteꝝ. ecce idqt ē loc⁹ apđ me ⁊ ſtabiſ ſup̄ petrā: cūq̄ trāſibit gl'ia mea ponā te ī foramine petre ⁊ ꝓtegā dextera mea donec trāſeaȝ Tollāq̄ manū meā ⁊ videbiſ poſteriora mea faciē aūt meā videre nō poteris. Hec aūt eſt oꝛ̄o moyſi quaȝ fecit in quo tabernaculo in

quã orõne petit moyſes tres petitiões:quo rũ pria eſt ꝙ de⁹ veniat in pſona ad deducẽ dũ ⁊ dirigẽdũ totũ illũ ppl'm in terrã pmiſ ſiõis.Scðo petit vt oñdat de⁹ ſibi faciẽ ⁊ di uinitatẽ clara viſiõe.Ad hoc rñdet de⁹ ꝙ fa cies ſua pcedet eũ:⁊ ꝙ faciet qð petit.ſ.q2 in pſona ambulabit cũ eis:⁊ ꝙ inueniet grãm coraʒ eo.Tertio petit moyſes vt oñdat ſibi gl'iaʒ ſuã:ad hoc qð pmiſit de⁹ ꝙ dabit ipſi oẽ bonũ.Hucuſqʒ de⁹ pmittit ipſi duo iclu dẽtia maxima myſteria cõueniẽtia toti gñi hũano.Nã pmittit ꝙ veniet in pſona ad de ducẽdũ ⁊ dirigẽdũ totũ gen⁹ hũanũ.Nã ſi cut ille angel⁹ pcedebat caſtra in die in co lumna nubis ⁊ in nocte i flãma ignis vt vi derẽt ⁊ dirigerent in ſuo itinere vſqʒ ad ter rã pmiſſiõis:ita de⁹ pmittebat venire pſo nalr in carnẽ ⁊ ambulare ſimul cũ gñe hũa no fact⁹ hõ:et facies hũanitatis xp̄i pcede ret totũ ppl'm tãq̃ dux ⁊ caput:⁊ lumie legʒ euãgelice diriget oẽs in hac via vſqʒ q̃ intro duceret oẽs electos ſuos i celeſtẽ priam.Et hoc myſteriũ icarnatiõis ⁊ datiõis legʒ euã gelice puidit dð in ſpũ cõtẽplãdo hmõi orõ nẽ ⁊ petitionẽ moyſi ⁊ pmiſſionẽ dei.Preui dit ẽt dð q̃lr xp̄s in ſuo aduẽtu debebat oñ dere nobis oẽ bonũ grẽ ⁊ oĩa bona ſacrorũ in hac eccl'ia p grãm:⁊ in ſupna p gl'iaʒ.Et q̃uo talia bona ⁊ talia grã nõ erat nobis dã da ex meritʒ nr̃is pcedẽtib⁹:ſʒ die mie.Per hoc qð ait miſerebor cui voluero.Itẽ p hoc qð ſubdit.nõ poteris videre faciẽ meã:pre uidit dð in ſpũ qualiter nemo põt deũ vide re per eſſentiam manẽs in hac carne morta li vſqʒquo induerit imortalitatẽ.Iteʒ p hoc qð ſequit̃ et ſubdit deus.Ecce inq̃t locus eſt apud me:puidit dð in ſpũ qualiter humani tas xp̄i debebat eſſe locus ⁊ tabernaculũ et turris ⁊ caſtrũ diuinitatis:ſupra quã turriʒ ⁊ caſtrũ oẽs debebam⁹ ſaluari:⁊ tueri:⁊ fũ dari:ad quã petrã oẽs debebam⁹ hr̃e refu giũ.Et iõ p hoc ſubdit.ſtabit ſupra petram: q.d.firmaberis ſupra petrã q̇ eſt xp̄.Item p q̃ ꝙ ſubdit:ponaʒ te in foramine petre:⁊ p tegaʒ dextera mea:puidit qualiter xp̄s oẽs nos debebat reponere ſib̃ cũ tota eccleſia in foramine hu⁹ petre:ſcʒ in vulnere lateris ſui:⁊ ibi non debebat ptegere dextera tua: ſicut colũbe ptegunt̃ in foraminibus petre: ⁊ i cauerna macerie.Oſtẽde mihi faciẽ tuã Vñ q̃ꝗ p hũc modũ exponit btũs Aug.hãc orationẽ.ij.de trini.c.xvij.Oĩa ergo myſte ria ſupradicta ipi moyſi promiſſa preuidẽs dð in ſpũ:⁊ cõtemplando hãc orationẽ fecit hũc pſal.⁊ intitulauit ipſum oratiõnẽ moy ſi.q.d.ꝙ i hoc pſalmo explicat̃ tota illa orõ moyſi q̃ ſcribit̃ Exodi.xxxiij.Nam dð petit in hoc pſal.oĩa illa que deus pmiſerat ſub enigmis ſacramentis ipſi moyſi p ordinem.

Primo ꝙ ipſe veniret pſonalr i carnẽ:⁊ fa cie ſua pcederet eos ⁊ dirigeret.Scðo ꝙ oñ deret oib⁹ ſuis fidelib⁹ oĩe bonũ ſcʒ grẽ et gl'ie.Tertio ꝙ oñderet nobis ſuã miſericor diã.Quarto ꝙ ipſe fieret nobis petra refu giũ:⁊ poneret nos in foramine ſui lateris:et ptegeret nos dextera ſua.Quīto ꝙ lʒ i hac vita null⁹ poſſit videre deũ p faciẽ diuine eſ ſentie:tñ fideles viderẽt eũ p faciẽ poſterio rẽ.ſ.p faciẽ hũanitatis:q2 ita moyſes vidit ipm̃ in mõte Thabor:qñ vidit faciẽ eius re ſplẽdẽtẽ ſicut ſol.Et ſic exponit iſtũ pſal.Au gu.ij.de trini.c.xvij.Quinqʒ ergo facit dð in hoc pſal.q̇ intitulat̃ orõ moyſi:petit eñi illa quinqʒ lʒ nõ eodẽ ordine q̃ in illa orõne ſcri bunt̃:nã primo petit vt de⁹ recipiat ſub ſuũ refugiũ hoieʒ i multiplicẽ miſeriã deiectũ:⁊ vt liberet ipm̃ ab illa miſeria.Scðo petit vt notificet̃ dextera dei in hũanitate q̃ nos dʒ ptegere.Tertio petit vt repleat nos miſeri cordia ſua.Quarto petit vt det nobis gl'iaʒ pmiſſam.Quinto petit totã eccl'iã fidelium dirigi in hac vita p lumẽ grẽ ⁊ euãgelice do ctrine:ſcðm ibi:dexterã tuã.tertiũ ibi.con uertere dñe.q̃rtũ ibi:letati ſum⁹.quintũ ibi reſpice dñe. ¶ Quãtũ ergo ad p̄mũ eſt notã dũ ꝙ xp̄s in ſacra ſcriptura ſepe dr̃ petra re fugii.Nã cõiter caſtra fortia fundant̃ ſupra altas ⁊ fortiſſimas petras ſiue rupes.Et ſic cõiter p petrã et rupẽ intelligit̃ oppidũ ſiue caſtrũ ſiue loc⁹ munit⁹:q̇ quidẽ locus dr̃ pe tra refugij.Et ſic illud oppidũ ſiue preſidiũ qð eſt ſitũ in terra moab vulgariter diceba tur petra refugij vel petra deſerti:eo ꝙ oẽs vicine ville circũquaqʒ habebãt refugiũ ad illã petrã tpe tribulationũ et latronũ:et ibi ſaluabant̃ ⁊ tuebant̃:ita pariter xp̄s in tota ſacra ſcriptura ⁊ in pſal.dr̃ locus munit⁹ ſi ue petra refugij:eo ꝙ totũ gen⁹ hũanũ exi ſtẽs in captiuitate diaboli ⁊ in profunditate multiplicis miſerie nõ potuit hr̃e aliud refu giuʒ niſi ad ſolũ xp̄m q̇ aſcendit in altiſſimũ refugiũ crucis:⁊ ibi fact⁹ petra nr̃a aperuit foramina ſcʒ lateris ⁊ manuũ ⁊ pedũ ⁊ in fo raminibus ill⁹ petre poſuit ⁊ abſcõdit nos. Et ſic ſum⁹ liberati a captiuitate diaboli ⁊ miſeria hui⁹ mũdi:⁊ hec eſt illa petra refu gij.Et ille loc⁹ quẽ pmiſit de⁹ moyſi in pſo na totius generis humani:cũ dixit.Eſt loc⁹ apud me:⁊ ſtabis ſupra petrã:⁊ ponaʒ te in foramine petre.Unde humanitatem chriſti vocat locũ dei ⁊ tabernaculũ verbi:ſicut plu ries dictũ eſt:in q̃ petra factũ eſt foramẽ la teris xp̄i.Vñ exiuit ſanguis ⁊ aq̃ in remiſſio nẽ pctõꝝ:i quo quidẽ latere ⁊ foramine oẽs fuimus regenerati ⁊ recluſi.Hoc ergo refu giũ ſiue in hoc foramine petre petit dð vt re cipiant̃ oẽs fideles:cũ dicit in hac pria pte Dñe refugiuʒ factus es nobis:quaſi dicat.

Xp̄s dr̃ petra refugij.

Alio vici ⁊ ville.

tu dñe ieſu xp̃e es aciũs refugiũ ſiue petra refugij ⁊ preſidij a gñatiõe in gñerationem. ¶ Sʒ eſt aduertẽdũ ꝙ iſti ṽſus ſunt tráſpo ſiti quãtũ ad ſẽtẽtiã. Nã ſcđs ṽſus dʒ eſſe prior in ſtıla ⁊ cõſtructiõe: vñ ſic debet ordinari tota ſentẽtia iſtorũ triũ verſuũ: vñ ſic incipit. O dñe ieſu xp̃e: tu qui es deus a ſeculo ⁊ vſqʒ in ſeculũ ſeculi. i. ab eterno ſine p̃ncipio ⁊ fine p̃uſq̃ mõtes fierẽt aut formarẽt terra. i. añq̃ mũdꝰ crearẽt nec eſſet aliqua creatura: tu tñ ex tp̃e factus es nobis refugiũ ⁊ p̃ſidiũ a gñeratiõe in generationẽ per carnis aſſumptionẽ. Et dixiſti. o filij holm et ⁊ oẽs filij Adã ↄuertimini. i. reuertimini ad me vos q̃ receſſiſtis: ⁊ expulſi fuiſtis a padiſo terreſtri ꝑpter ꝑpter pctm̃ pr̃is vr̃i Adã: reuertimini ad me qñ venero in carnẽ: quia ego recipiã vos ſub meũ refugiũ ⁊ p̃ſidium. Ergo dñe ſi tu factꝰ es refugiũ nobis: ⁊ dixiſti oibus filijs adã vt ↄuerterent̃ ad te ꝙ non auertas ideſt non repellas nec reijcias hominẽ. i. totũ genꝰ hũanũ in hũilitatẽ. i. deiectionẽ et multiplicẽ miſeriã ſubmerſum. Ex ſupradicta ordinatiõe litere pʒ fuiſſe falſaʒ intelligẽtiã origeniſtarũ: q̃ vt firmarẽt ſuum errorẽ ſumpſerunt occaſionẽ ex iſto loco ad dicẽdũ ꝙ oẽs aĩe holm iã erãt añ mũdi creationẽ p hoc qđ dicit. dñe refugiũ factꝰ es nobis: ⁊ ſequit̃. priuſq̃ mõtes fierent ⁊c. Ordinabãt eñi falſo modo literã. Nã prius dʒ legi ſcđs verſus ſicut dictũ eſt cũ diſtinctione ⁊ pũcto. Nam deꝰ fuit a ſeculo et ab eterno p̃uſq̃ mõtes fierẽt ⁊ formarẽt terra: ſʒ poſtea ex tp̃e factꝰ eſt nobis refugiũ p carnis aſſumptionẽ: ⁊ qđ ita intelligat̃ iã explicat̃ in lr̃a cũ đr. ꝙ factus es nobis refugiũ non ab eterno: ſʒ a generatiõe in generationẽ. Naʒ generationes nõ fuerũt ante mũdũ creatũ: ſed poſt: vt ptʒ. Geñ. iiij. Nam per prius fuit creatꝰ hõ: poſtea generauit: vt ibidem ptʒ: ergo generatiões fuere ex tp̃e ⁊ non anteq̃ mundus fieret. ¶ Sʒ adhuc reſtat dubiũ: ſi xp̃s factꝰ eſt refugiũ nobis a gñatione in generationẽ ſequit̃ ꝙ a prĩa generatione cepit carnẽ humanã: ꝙ eſt falſum. Nam ṽbũ poſt lrij. generatiões ab adã cepit carnẽ: et tunc factꝰ eſt refugiũ nobis: ergo nõ a gñatione in gñationẽ. Ad hoc r̃ndetur ꝙ xp̃m eſſe factũ refugiũ oibꝰ filijs adã ſtat dupliciter. ſ. in ſpe vel in re: in ſpe ⁊ fide iam factꝰ ẽ refugiũ ipſi adã et filijs ſuis q̃bꝰ facta eſt pmiſſio de xp̃o: vt ait Aug. lib. Cur deꝰ hõ. Et ſic eſt dicẽdũ de oibꝰ patriarchis ⁊ ꝓphetis et fidelibꝰ vſqʒ ad aduẽtũ xp̃i: q̃ oẽs fuere mẽbra xp̃i: in quorũ tp̃e lʒ xp̃s nõdũ eſſet incarnatus: tñ iã erat eis credibilis. Et ſic iaʒ erat refugium eis expectatum. In cuius fide et ſpe et refugio credito iam ſaluabantur. ad Heb. xi. Ex q̃ ptʒ ꝙ xp̃s factus eſt refugium oibꝰ fidelibꝰ filijs adã a gñatione in gñationẽ vſqʒ ad iudiciũ. Nã oẽs fideles vete. teſt. recipit realiter in foramine petre lateris ſui i die paſſiõis: ⁊ abſtraxit eos a limbo iferni i die reſurrectiõis. Et ſic nõ fruſtra petit dd̃ recipi ſub hoc refugiũ et p̃ſidiũ i pſona oim tã vet. q̃ noui teſt. cũ dicit: ne auertas holeʒ in hũilitatẽ: ſʒ recipe ipm̃. ¶ Vñ eſt aduertẽdũ ꝙ xp̃s nõ ſolũ fuit refugiũ ſpũale oibꝰ patribꝰ ve. teſt. ſʒ etiã tp̃ale. Nã prĩo liberauit Noe cũ ſuis de aq̃s diluuij. Scđo abraã de Vur chaldeorũ: ⁊ đ rege gerarıs ⁊ egypti: ⁊ liberauit Jacob de ira ⁊ odio eſau: ⁊ oẽs filios iſrl̃ de ſeruitute egyptiaca: ⁊ đ mari rubro: ⁊ de mltis periclis deſerti: ⁊ liberauit eos multipliciter tp̃e iudicũ ⁊ regũ. Nã ille met Jeſus q̃ abſtraxit illos de terra egypti: liberauit genꝰ humanũ de ptãte diaboli: vt ait apl̃s Judas in canonica ſua: qꝛ Jeſꝰ xp̃s heri ⁊ hodie in ſeculum ⁊ in ſecula ad Heb. xiij. Et ſic factꝰ eſt refugiũ nobis tã tp̃ale q̃ ſpũale a gñatione in generationẽ. ¶ Sʒ ad hoc reſtat dubiũ vbi deꝰ dixit conuertimini filij holm ⁊c. Naʒ poſt ipm̃ dd̃ bñ reperit̃ ꝙ deꝰ dixerit p Eſaiã. Derelinquat impiꝰ viã ſuã ⁊ reuertat̃ ad dñm ⁊c. Et p Hieremiam. Reuertere ṽgo filia iuda. ⁊ p Ezechielẽ. Si impiꝰ egerit pniam ⁊c. Sʒ dubitat̃ in q̃ loco ſacre ſcripture aut tp̃e ipſius dd̃ dñs fuerit locutꝰ de cõuerſione holm? Ad hoc reſpondet̃ ꝙ litera Hierony. loquitur de futuro in hoc loco: vnde ait. Et dices reuertimini filij adã: ⁊ tũc nullũ eſt dubium. q. d. Tu dñe dices p Eſa. Hiere. ⁊ Ezech. ⁊ ceteros prophetas. Reuertimini filij holʒ: vnde licet hoc ſit verum: tamen deus adhuc per ſcripturas q̃ preceſſerunt ipſum dauid multipliciter vocauit fideles ad fidem: ⁊ pniam: et promiſit veniã penitentibus et refugiũ reuertentibꝰ ⁊ inuocantibus eũ: vt ptʒ p totũ Leuiticum: vbi ordinauit oblatiões ⁊ ſacrificia p penitẽtibus. Iteʒ dicit Deuter. c. iiij. Nouiſſimo aũt tp̃e reuerteris ad dñʒ deũ tuũ: ⁊ audies vocẽ eius: qꝛ deus miſericors dñs deꝰ tuus nõ dimittet nec omnino delebit: hoc idẽ dicit in. ſ. c. xxx. per totum. Dicit ergo dauid. Tu dñe dixiſti in locis prealegatis: cõuertimini ſiue reuertimini filij holm: ergo non auertas holeʒ ideſt genꝰ humanũ: nec deſſcias in humilitatẽ ideſt deiectionẽ ⁊ multiplicẽ miſeriã poſitum ⁊ afflictum: ſed recipe ipſum ſub tuuʒ refugium: quãdo veneris in carnem ideſt accelera venire.

Qm̃ mille anni ante oculos tuos: tanq̃ dies heſterna que preterijt. Et cuſtodia in nocte: que pro nihilo habentur eorum anni erunt.

Quia ſupra

Margin notes: Dubiũ. — Not. de cõuerſione holʒ. — xp̃s refugium ⁊c. — Dubiuz. Z — Aug. — Arg. xiij. q. ij. c. eps. ⁊ de pe. d. iij. q̃q̃

¶ Quia ſupra dixit ne auertas hoīez in hu‑militatē ⁊ miſeriā: hic explicat mltiplicē mi‑ſeriā in q̄ hō fuit deiectus qñ fuit expulſus a ꝑadiſo ꝑ pctm̄.vñ duo facit. ¶ Primo enume‑rat hmōi miſerias. Scdo demōſtrat ꝑ ꝑ pctm̄ ſum⁹ i eas deiecti:ibi.qr defecim⁹. ¶ Quātū ad primā ē aduertēdū ꝙ in duob⁹ ꝯſiſtit nr̄a miſeria. Primo qr fuit nobis abbreuiata vita. Scdo qr illa breuis vita ē variata per mltas etates ⁊ īfirmitates ⁊ defect⁹. Nā īcipim⁹ ab īfantia: ⁊ mutamur in pueritiā. Et exinde in iuuētutē: ⁊ exinde in ſenectutē: ⁊ exinde ī de‑crepitū: in quibus etatib⁹ ſunt multi ⁊ varij defectus ⁊ infirmitates ⁊ miſerie: imo quan‑tomagis creſcunt dies magis creſcunt miſe‑rie. Et ſic nunq̄ hō in eodem ſtatu ꝑmanet. Dicit ergo ꝓpheta: ne auertas hominem.i. ne deijcias in tantā deiectionem: qm̄ breuis et miſera eſt vita eis: nam licet viueret mil‑le annis: tamen eius vita breuiſſima eſt. Nā mille anni ante oculos tuos: ideſt reſpectu eternitatis tue ⁊ comparati ad tuam dura‑tionez ſunt tanq̄ dies heſterna que preterijt ⁊ tāq̄ vnevigilia noctis q̄ ſunt tres hore: cui⁹ tp̄s videt̄ q̄ſi nil maxime dormiētib⁹. Sed q̄‑ritur quare magis dixit ſicut dies heſterna quā ſicut dies craſtina? Rñdet̄ qꝺ ſemꝑ tp̄s futurum videtur nobis magis longum: ⁊ tē‑pus preteritum videt̄ breuiſſimū vt pꝫ: nā gu‑loſis longius videt̄ tempus triū dieruz a die iouis ſancta vſq; ad paſcha q̄ totū reſiduum quadrageſime preteritū. Et ſequitur: q̄ ꝓ ni‑hilo habentur eorū anni erunt: q̄ litera ſic eſt conſtruenda: ſcꝫ anni temporales erunt ſiue ſunt earū rerū que ꝓ nihilo habentur in re‑ſpectu eternitatis: ideſt oēs anni tempora‑les ideſt totum tēp⁹ cōparatū ad eternitatē eſt de numero eoꝝ que pro nihilo habent̄.i. oēs anni ſunt quaſi nihil cōparati ad eterni‑tatem dei: ergo tota vita hominis quantum‑cunq; ſit longa ſicut vita Matuſalē eſt quaſi nihil reſpectu dei: ⁊ etiam in aliquib⁹ eſt ita breuis qꝺ mane tranſeat: ideſt in infantia et pueritia moriunt̄: ⁊ ī aliquibus ſicut herba q̄ mane floret: ſed in veſpere decidit ⁊ indurat ⁊ areſcit: qr in ſenectute cum multitudine in‑firmitatū macilenti moriuntur.

Mane ſicut herba trāſeat: mane flo‑reat ⁊ trāſeat: veſpere decidat indu‑ret ⁊ areſcat.

¶ Poſtq̄ ꝓbauit qꝺ vita hoīs eſt breuiſſima ⁊ quaſi nihil comparata ad deū: hic ꝓbat ꝙ eſt variabilis ꝑ multas miſerias et defectus ⁊ infirmitates. Nā ſi homo maneret ſemper in eodem ſtatu: vita breuis adhuc diceretur bona: ſed nunq̄ manet in eodem ſtatu: qr va‑riatur per etates in quibus ſemper eſt ali‑qua imperfectio ⁊ miſeria. Nā hō in infantia eſt ſine ſenſu ꝑfecto ⁊ ī mlta miſeria ⁊ īdige‑ſtiōe: ⁊ qñq; moril ꝓpter mltas infirmitates q̄ accidūt infantib⁹: ⁊ ſic nāq; pueri: ad florē iuuētutis: ⁊ in mane.i.īfantia vſq; ad veſpe‑rā.i.vſq; ad ſenectutē: in q̄ ſunt īfinite egritu‑dines ⁊ ibi indurat ⁊ areſcit ⁊ ſinalr̄ decidit ⁊ morit̄: vt pꝫ per Ariſtotelē in lib.de iuuētute ⁊ ſenectute ⁊ de morte ⁊ vita. Ordinetur ḡ ſic līa: ſcꝫ oēs anni hoīs ſunt de numero eoꝝ q̄ ꝓ nihilo.i.q̄ſi nihil habent̄: infātū vt ipſe hō mane ſicut herba trāſeat: mane floreat ⁊ trā‑ſeat veſpere.i.in ſenectute induret.i. rigeat ī cadauer ⁊ areſcat in cinere ⁊ totaliter putre‑fiat ⁊ corrumpat̄: ſic etiam ergo tranſeat de etate in etatem ⁊ de q̄litate in q̄litatē: ⁊ de in‑firmitate ī īfirmitatē vſq; ad mortē: hoc idez habet̄ Joan.xiij.c. homo natus de muliere breui viuens tp̄e repletur multis miſerijs: q̄ quaſi flos egreditur ⁊ cō terit̄: ⁊ fugit velut vmbra: ⁊ nunq̄ in eodem ſtatu permanet. nota ſu di‑gnū.

Quia defecim⁹ in ira tua: ⁊ ī furore tuo turbati ſumus. de pe. di. iij. c. ſꝗ

Poſuiſti iniq̄tates nr̄as iꝯſpectu tuo ſeculū nr̄m in illuminatiōe vult⁹ tui. Quoniā oēs dies noſtri defecerūt: et in ira tua defecimus. Gen. vj. a eccle ſia. xl‑viij. a

¶ Hic reddit cām vñ euenit nobis hoc malū ſ. vt nobis ſit vita nō ſolū breuiata: ſꝫ ēt mlti‑plici miſeria afflicta ⁊ variata: qr ī adoleſcen‑tia vireſcim⁹: ⁊ ī iuuētute florem⁹: ⁊ in ſene‑ctute decidim⁹: ⁊ indureſcim⁹: ⁊ areſcim⁹. Et ſic deficim⁹ ab oī ꝑfectiōe. Et dicit qꝺ h̄ eue‑nit nobis ex ira diuine iuſtie date in adā: qñ di‑xit. Maledicta terra ī ope tuo ⁊ in ſudore vul‑tus tui veſceris pane tuo: qr de terra aſſump‑t⁹ es: ⁊ in terrā ibis ⁊c. Jō ait: qr defecim⁹ ī ira tua.i.in iuſtia ire tue: ⁊ in furore tuo cōtur‑bati ſum⁹: qñ eieciſti adā de ꝑadiſo: qr tūc ꝑ‑didim⁹ imortalitatē: ⁊ defecit vita nr̄a: ⁊ con‑tracta ē ad durationē tp̄alē: ita ꝙ adā dixit vſ‑q; ad nōgētos.xxx.annos: ⁊ matuſalē nōgē‑tos.lxix.ānos: ⁊ poſt diluuiū defecit ēt magis vita nr̄a: qr reducta ⁊ ꝯtracta eſt vſq; ad qua‑dringentos ānos: ⁊ poſt ea vſq; ad.c.xl.ānos Et factum eſt in furore tuo ꝓpter pctā hoīm ſucceſſiue ꝑpetrata: ⁊ ſic poſuiſti iniquitates nr̄as in ꝯſpectu tuo.i.reſpexiſti ī furore iniq̄‑tates nr̄as oculo punitionis ⁊ ſclm̄ nr̄m i.to‑tū tp̄s vite nr̄e: ⁊ oīa pctā que fecim⁹ in vita nr̄a poſuiſti in illuminatione vult⁹ tui.ſ.in lu‑mine ⁊ viſione vultus tui: qr non oblitus eoꝝ imo ea puniſti. Vñ iob.xiij. contra folium qꝺ vento rapit̄ oſtēdis potētiā tuam: ⁊ ſtipulam ſiccam ꝑſeq̄ris. Et ita dignū ducis ſuper hu‑iuſcemodi aperire oculos tuos: ⁊ adducere eū tecū ī iudiciū: qm̄ ꝓpter pctm̄ primi parē‑tis cōdēnati oēs ſum⁹: ⁊ facti ſum⁹ filij ire ⁊ Not. de vi‑ta ho‑minis ꝑ pec‑catū ab‑breuia‑ta.

vindicte: qꝛ in pctis naſcimur: ꝛ in iniquitati
bus ꝯcepit nos mater nr̃a. Nota ſm augu. ꝙ
tunc deꝰ pctã nr̃a obliuiſcit̃ ꝛ auertit faciẽ a
pctis nr̃is qñ pctã nr̃a nõ imputat ad penã:
ſed tũc ꝺꝛ pctã nr̃a reſpicere ꝛ oĩ oculos hr̃e
qñ ſumꝰ in ira tua: ꝛ ad penã intẽdit imputa
re. Et ſic eramꝰ oẽs filii ire et ſequitur. Qm̃
dico nr̃i defecerũt. i. ſpaciũ vite nr̃e qđ ante
erat ꝑpetuum ante caſuꝫ primi hoĩs: poſtea
fuit reductũ ad. xcviii. annos: ꝛ ſemꝑ fuit di
minutum. Et ſic in ira tua. i. ſcđm iniam ire
tue defecimus non in breuitate vite: ſed in
multitudine miſeriarũ ꝛ infirmitatũ. Et ideo
vt additur: aranee homo comparatur.

Deꝰ auertit ſic faciẽ a peccatis.

Anni nr̃i ſicut aranea meditabunt̃: dies annoꝝ nr̃oꝝ i ipſis ſeptuaginta anni. Si aũt in potẽtatibꝰ octoginta anni ꝛ ampliꝰ eorũ laboꝛ ꝛ doloꝛ. Qm̃ ſuꝑuenit mãſuetudo ꝛ corripiemur.

xxxvi. q. iiii. recurrat in gloſſ. de. p. di. iii. c. ꝙꝙ ꝛ. v. q. vi nõ ois

¶ Ubi nota ꝙ aranea laboꝛabat ꝑ magnum
tpꝰ ad faciẽdũ telã: ſꝫ tela eiꝰ ẽ ita debilis ꝙ
in momẽto deſtruit̃ ꝛ frãgit̃: ita hõ laboꝛat ꝑ
totã vitã. vt acq̃rat bona tp̃alia vel aliquã di
gnitatẽ: ꝛ i vno momento oĩa ꝑdit: aut ꝑ ali
quã caſuꝫ: aũt moꝛtẽ: ꝛ iõ dicit: anni nr̃i ſicut
aranea. i. ſicut tela aranee meditabũt̃. i. puta
bunt̃ ꝛ extimmabunt̃: nõ ſolũ meditabunt̃ fri
uoli i varietate foꝛtune: ſꝫ ẽt i breuitate vite:
nã ſicut aranea viuit breui tp̃e: ita nõ diu vi
uit hõ. Nã dies ãnoꝝ nr̃oꝝ ꝯſiſtũt i ipſis. lxx.
ãnis: ꝛ ſi q̇s eoꝝ vſqꝫ ad octogeſimũ annũ ꝛ
ãpliꝰ viuat vltra: tũc nihil aliđ ẽ eoꝝ vita niſi
laboꝛ ꝛ doloꝛ. ꝛ q̃re qm̃ veniet manſuetudo ꝛ
corripiemur. i. venĩũt tũc iſfirmitates ꝛ dolo
res q̃ corripiũt ꝛ ꝓſternũt ꝛ deiiciũt hoĩeꝫ. Ex
clamat ꝓpheta admirãs ſententiã dicens.

Quis nouit poteſtatẽ ire tue: ꝛ pꝛe timoꝛe tuo irã tuam dinumerare.

vi. q. co. ii ois et xv. q. vi. c. ſi q ſa cer do tibꝰ.

¶ O dñe q̇s nouit. i. q̇s põt noſcere ꝑtãtẽ ire
tue ꝛ põt ſuſtinere eã: aut q̇s nouit ꝛ potuit
dinumerare irã tuã: ꝛ cogitare iudicia tua. ſ.
q̃re feciſti hoĩem peccabilẽ: ꝛ poſt pctm̃ q̃re
voluiſti eũ tali punitiõe plectere ꝛ q̃re volui
ſti talẽ ſnĩaꝫ i poſteros trãſferre. q. d. O altitu
do diuitiaꝝ ſapĩe ꝛ ſcientie dei ꝙ incõꝑhẽſi
bilia ſunt iudicia eiꝰ ꝛc. Itẽ q̇s poterit noſce
re punitiões ꝛ ſecreta iudicia tua i q̃bꝰ vide
ris explicare irã tuã. Et nota ꝙ vbi nos ha
bemꝰ: ꝙ veniet mãſuetudo ꝛ corripiemur in he
breo ꝛ i lr̃a Hier. habet̃. Qm̃ trãſibimꝰ cito: ꝛ
euolamꝰ. Et oñdit breuitatẽ vite humane: et
ideo ſequit̃. Quis nouit ꝑtãtem ire tue ꝛc.

Exo. xxxiii

Dexterã tuã ſic notam fac: ꝛ eruditos coꝛde in ſapientia.

¶ Hec eſt ſcđa ꝓs ꝑncipalis i q̃ ponit ſcđam
petitionẽ. ſ. vt xp̃s i lege ꝓmiſſus manifeſtet̃
ꝛ veniat in carnẽ: ſicut deꝰ ꝓmiſit ipſi moyſi
in oꝛone qñ dixit ꝓcegam te dextera mea: vñ
dicit dd. o dñe deus pr̃ tu ꝓmiſiſti moyſi hoĩ
dei ſeruo tuo. Exo. xxxiii. cũ q̃ſiuit: dñe mitte
quem miſſurus es: ꝛ tũc dixiſti: ꝓtegam te de
xtera mea: ꝛ poſteriora mea videbis. i. mittã
tibi filiũ meũ xp̃m i lege ꝓmiſſum qui dexte
ra mea ꝺꝛ: eo ꝙ in eo oñdã potentiaꝫ meã cõ
tra mundũ ꝛ diabolũ: ꝛ ꝑ ipm̃ faciã opa mi
raculoꝛũ. Iſtum ergo filiũ meũ videbis ſcꝫ car
natũ: vñ faciẽ meã: ſcꝫ eſſentiam diuinitatis
non poteris videre viuens in hac vita: qꝛ illa
diuinitas lateb̃: i carne: ſed videbis poſte
riora mea. i. humanitatẽ verbo cõiunctã ꝛc.
Fac ergo dñe notã nobis dexterã tuã. i. filiuꝫ
tuũ. Et veniat in carnẽ ꝛ noſcamꝰ eũ ꝑ fideꝫ.
Et notanter dicit ſic notã fac: qꝛ hũanitatẽ
videbimus clare ſꝫ nõ diuinitatẽ qꝛ ſolũ ꝑ ef
fectus ꝛ miracula nouimꝰ xp̃m eẽ deũ. Et ſic
non nouimꝰ ſimplr̃: ſꝫ q̃ſi nouimꝰ: qꝛ ꝑ fideꝫ
nam Petrꝰ ꝛ thomas videbãt humanitateꝫ:
ſed crediderũt ꝛ ꝯfeſſi ſunt diuinitatẽ in ipſa
carne latentẽ vtputa cũ ꝺixit petrꝰ. ego dico
tibi: ꝙ tu es xp̃s filius dei viui. Et cum dixit
thomas dñs meus ꝛ deꝰ meꝰ: hãc ẽ dexterã
ꝛ hec poſteriora petebat propheta nobis q̃ſi
nota fieri ꝑ incarnationẽ ꝛ ꝑdicationem. Et
iõ ſequit̃: ꝛ eruditos coꝛde in ſapientia. i. fac
nos eruditos coꝛde in ſapĩa dãdo nobis legẽ
euangelicam: q̃ non ſolũmõ erudit intellectũ
ſed etiã iuſtificat. q. d. ꝓpheta: fac nobis no
tum filiũ tuũ q̇ erudiat nos ſua euangelica
ſapiẽtia: ꝛ loquat̃ nobis ad aures: ꝛ declaret
ꝟba tua ꝛ totã legẽ vete. ad aures nr̃as ſicut
ꝓmiſiſti moyſi Deute. xviii. cũ dixiſti: ꝓphe
tã ſuſcitabo de medio fratrũ tuoꝛuꝫ ſimilẽ ti
bi. ſ. in natura humanitatis: ſꝫ dignioꝛẽ ꝛ ſub
limioꝛẽ in maieſtate deitatis: ꝛ ponã verba
mea in oꝛe eiꝰ loq̇turqꝫ ad eos q̃cũqꝫ dixero
ipſi ꝛc. mitte ẽ iſtũ ꝓphetã filiũ tuum vt nos
erudiat in vera ſapĩa: ꝛ nõ ampliꝰ ꝑ figuras
nec cerimonias legis: hic etiaꝫ dicit: qꝛ deus
ꝓmiſit moyſi qđ ꝑcederet ꝛ dirigeret eum.

Xp̃s ꝺꝛ dextera.

Conuertere dñe vſqꝫquo: ꝛ deꝑeca bilis eſto ſuꝑ ſeruos tuos.

xv. v. c. ſcđa romana.

Repleti ſumꝰ mane mĩa tua: ꝛ exultauimus ꝛ delectati ſumus in omnibus diebus noſtris.

xcv. d. ca. ecce.

¶ Hic ponitur tertia petitio: vbi petit miam
ꝓmiſſam ipſi moyſi ꝑ toto gn̄e hũano i ſupra
dicta oꝛone qñ dixit. miſerebor cui voluero: et
iõ petit dd vt deus ꝯuertat̃ ad nos ꝑ miam ꝛ
paſſionẽ ſuã: ꝛ faciat nos filios mĩe ꝛ gr̃e: vt
ipſe qui aũ erat nobis inexoꝛabilis ꝑ irem
fiat nobis deꝑcabilis ꝑ miam nos exaudien
do ꝛ gratos faciendo: ꝛ vtitur verbis moyſi

in ſupradicta oratione Exo.xxxij.q̄n dixit dñe. O dñe quieſcat ira tua: ⁊ eſto placabilis ſup nequitiã populi tui. ideo ait dd in hoc loco O dñe ieſu xp̄e cõuertere aliquantulũ ꝑut habet alia litera: ⁊ nõ amplius te auertas a nobis: nec repellas nos a te: ſicut feciſti vſq; modo ꝓpter pctm̃ ꝑimoꝝ parentuꝫ: ⁊ nr̃a propria: ⁊ conuerte nos ad te ſicut quando dixiſti. Cõuertimini filij hoiꝫ ⁊ reuertimini ad me: ⁊ ego ſaluabo cõtritiões veſtras. ¶ Cõuertere ergo et conuertemur: ⁊ eſto deꝑcabilis ⁊ exorabilis: ⁊ placabilis ſuper nos ſeruos tuos vt nr̃e orones tibi ſint exaudibiles et acceptabiles: que cõuerſio ⁊ recõciliatio nõ põt fieri niſi ꝑ mortẽ ⁊ paſſionẽ tuã. ergo expedias myſteriũ tue paſſiõis vt ſequatur eff: ctus nr̃e redẽptiõis: ⁊ reſurge a mortuis: vt repleamur mane mia tua. Unde nota q̄ vbi nos habem⁹ ſum⁹ repleti mane mia tua. exultauim⁹ ⁊ delectati ſum⁹ oib⁹ dieb⁹ nr̃is: ⁊ letati ſum⁹ ꝓ diebus ⁊c. In hebreo et in lr̃a hierony. habet. Satia nos mane mia tua: ⁊ cãtabim⁹ ⁊ letabimur oibus dieb⁹ nr̃is: ⁊ letifica nos ⁊c. Un̄ dicit hierony. q̄ in hac ꝑte lxx. interpretes frequẽter poſuerũt ꝑteritũ ꝓ futuro: ⁊ hoc ꝓpter firmitatẽ ꝓphetie: q2 iſti pſal. erãt cantãdi in eccleſia poſt aduẽtũ chriſti: poſt impletas ꝓphetias. Alia aũt lr̃a habet Replebimur mia matutina ⁊ exultabim⁹ ⁊ delectabimur ⁊c. Dicit ergo ꝓpheta O dñe Jeſu xp̄e cõuertere aliquantulũ ſup ſeruos tuos: ⁊ ſatia ⁊ reple nos mia tua mane. i. in die reſurrectiõis qñ reſurges i claritate: ⁊ glĩa tua q̄ quidẽ dies reſurrectiõis dr̃ mane in ſacra ſcriptura. Et iõ dicit illa mia matutina: quia ſimul cum xp̄o ſurrexit mia poſtq̄ ira tua ⁊ ſentẽtia regnauerat i nocte legis veteris. Et ideo ſequitur exultabim⁹ ⁊ delectabimur omnibus diebus noſtris idest in toto tempore gratie.

Letati ſum⁹ ꝓ dieb⁹ q̄b⁹ nos humi liaſti: annis quibus vidimus mala.

¶ Hic ponit quartam petitionẽ: in qua petit glĩam quã de⁹ ꝓmiſit moyſi in perſona nr̃i cũ dixit. oẽ bonum tibi oẽ bonum: vnde ſimiliter hic ponitur ꝑteritum ꝓ futuro: ideo dicit dd. O dñe da nobis glĩam quã ꝓmiſiſti moyſi Exod.xxxiij. quando dixit: dñe oſtẽde mihi gloriam tuam: cui reſpondiſti. Ego oſtẽdã tibi oẽ bonũ: ergo letifica nos glĩa tua poſt tuã aſcẽſionem poſtq̄ fuerim⁹ iam renouati a vetuſtate pcti: q2 iã nox pcti et tenebrarum mutata eſt in diem lucis: ⁊ malũ in bonũ: ⁊ humilitas ſiue deiectio in exaltationem ideo letemur in illa glĩa ꝓ dieb⁹ quibus nos humiliaſti ⁊ deieciſti: et letemur ꝓ annis quib⁹ vidim⁹ mala. i. loco ⁊ recõpẽſatiõe iniuſtitie: ⁊ maloꝝ ꝑteritoꝝ: da nobis gloriã ⁊ letitiã: ⁊ felicitatẽ: et vertas triſtitiam in gaudiũ ⁊ merorẽ in letitiã ⁊ dolorẽ i refrigeriũ. ¶ Et nota q̄ hic non ſolũ petit glĩam anime: ſꝫ etiã glĩam corꝑis. Et iõ dicit repleamur mãe: ſiue ſatia nos mia matutina. q.d. ꝑ tuã reſurrectionẽ ꝯſeq̄mur: ⁊ nr̃aꝫ. i. reſurge ⁊ reſuſcitare tu: vt tu ſuſcites nos: ⁊ aſcende ad celũ vt aſcẽdam⁹ tecũ: ⁊ felicitemur i illa beatitudie ⁊ fruitiõe. Et hec ẽ intẽtio ꝓphete. lxx. aũt trãſtulerũt ꝑteritũ ꝓ futuro ꝑ rõnẽ iam dictã: ſicut frequẽter fecerũt i alijs pſal.

Reſpice in ſeruos tuos et in opera tua: et dirige filios eorum. vſ. q: ſ.ca. ouca. lxvj.

Et ſit ſplendor dñi dei nr̃i ſup nos: ⁊ opa manuũ noſtraꝝ dirige ſuper nos: ⁊ opus manuũ noſtraꝝ dirige. v.ca. naſci.

¶ Hic ponit quintã petitionẽ qua petit dirigi ꝑ ſplẽdorẽ gr̃e ⁊ doctrine euangelice: ſicut petijt moyſes cũ dixit: ſi non tu ipſe ꝑcedas: nec educas nos de loco iſto: in q̄ ſcire poterim⁹ nos inueniſſe gr̃am in cõſpectu tuo: niſi ãbulaueris nobiſcu⁊q. d. niſi tu ꝑſonalr̃ venias in carnẽ: ⁊ gr̃a tua direxeris nos: et oia opa nr̃a nuq̄ ꝑuenieim⁹ ad terminũ optatũ. Na nõ ſufficit nos eſſe redẽptos ⁊ renouatos ꝑ paſſionẽ ⁊ reſurrectionẽ: ⁊ regñatos ꝑ baptiſmũ rõne cui⁹ participam⁹ paſſionẽ ſpũaliter: ſed etiã opꝫ vt habeam⁹ gr̃am ꝑuenientẽ vt velim⁹ bonũ ⁊ cooperãtẽ: ⁊ dirigentẽ: vt operemur ⁊ dirigamur in operando ⁊ ꝑficiẽdo vt incepta ⁊ directa opa ꝑficiam⁹: ſine q̄ nec diuina ꝑcepta iplere: nec opa meritoria facere poſſum⁹ qd̄ eſt ꝯ pelagianos q̄ dicebãt hoieꝫ ex naturali ⁊ libero arbitrio poſſe bñ operari: ⁊ malũ vitare: ⁊ ex ꝓprijs virib⁹ ſaluari. Hãc ergo falſam opinionẽ cõdẽnans ꝓpheta petit hãc gr̃aꝫ in hoc loco ⁊ rõ ẽ. Naꝫ ſuperi⁹ oñdit naturã humanã eẽ ſauciatam ⁊ corruptam ꝓpter pctm: ⁊ ꝓnã ad maluꝫ ⁊ debilem ad bonum ꝓpter fomitẽ ⁊ ꝯcupiſcẽtiã et penalitates inflictas. Et ſic liberũ noſtrũ arbitriũ eſſe valde claudicatũ: ⁊ ex ꝑte inualidũ ⁊ victũ: oportet ergo vt ꝑ gr̃aꝫ eleuetur ⁊ adiuuetur non ſolũ vt vitet malũ: ſed etiã vt velit ⁊ faciat bonũ: ⁊ dirigat in actione ſua: ⁊ ꝑficiatur vſq; ad terminũ incluſiue. Hãc ergo gr̃aꝫ petit ꝓpheta dicens. O dñe ieſu xp̄e reſpice primo i ſeruos tuos. i. apl̃os ⁊ diſcipulos cõferendo eis gr̃am: ⁊ oia ſeptẽ dona gr̃arũ vt poſſint ꝑdicare euangeliũ oi creature ⁊ reſpice in opera tua. i. miracula ꝑ eos faciẽda: et inter ceteras virtutes vt poſſint fideles in ecclĩã cõgregare: ⁊ tibi filios regenerare: ⁊ ſic dirige filios eoꝝ: q̄s tibi in euãgelio ⁊ baptiſmo regñauerũt. Item reſpice ſeruos tuos apoſtolos qui ſũt opera tua: q2 tu vocaſti: ⁊ regñaſti eos: et ex conſequenti

dirige filios eoꝝ ꝛc. Et ſic pꝫ ꝙ in hoc v̄ſi-culo petit pꝛo grāꝫ ꝓ apl'is: ꝛ ex cōſequenti ꝓ populo regn̄ato ꝛ redempto: ꝛ vtit̄ verbis moyſi q̄ dixit in ſupradicta orōne .ſ. reſpice populū tuū ꝛ gentem hāc. Et ſic petit ꝓpha grāam in gn̄ali. Poſtea ſequit̄ in ſpeciali: cū ſubdit. Et ſit ſplēdoꝛ dn̄i. ¶ Ad cui⁹ intelli-gentiam eſt aduertendū qḋ duplex eſt grā. Quedā dr̄ gratuita quedā gratificans. Pꝛia datur toti eccl'ie .ſ. ad vtilitatē totius eccl'ie ſicut eſt gratia ſermonū ꝛ linguaꝝ interp̄ta tionis: ꝛ gratia ordinis et iuriſdictiōis: iſta gn̄a grāarum datur ad vtilitatem toti⁹ eccle ſie: ſed grā gratū faciēs datur ad gratifican dū habētem. Pꝛima data fuit apl'is: ꝛ datur p̄latis eccl'ie. Scḋa dat̄ ſolis ſctis ꝛ iuſtis idō poſtq̄ ꝓpheta in ſuperioꝛi v̄ſu petit grāam gratuitā ad vtilitatē toti⁹ eccl'ie quā maxie apl'i habuerūt: nūc in hoc verſu petit grāam gratificantē ꝛ dirigētē hoiem ad bonū agen dū ꝛ implendū p̄cepta ꝛ opa charitatꝫ. ¶ Sꝫ quia opa nr̄a ſunt i duplici gn̄e. Nā q̄daꝫ ꝑ tinēt ꝛ dirigunt̄ ad ꝓximū: ꝛ ꝑtinent ad cha ritatē ꝓximi. Et quedā dirigunt̄ in ſolū deū ꝛ iſta ꝑtinent ad cultum diuinum ꝛ latriaꝫ: ſicut orō oblatio ꝛ adoratio ꝛc. Dicunt̄ ergo iſta opera dei ꝛ ꝓximi ratione obiecti. Et idō opera charitatis ꝓximi dn̄r opera manuuꝫ nr̄aꝝ in plurali: eo qḋ nō ordinant̄ nec obli gāt ad vnum tm̄: ſed ad oēs: qꝛ oēs obliga-mur diligere in affectu: ꝛ olb⁹ ſubuenire in effectu ſi adſit facultas. Et etiam qꝛ diuerſa ſunt opa mīe: eo ꝙ diuerſa ſunt gn̄a miſeria rū: ſed op⁹ charitatis circa deū eſt tm̄ vnum qꝛ eſt vn⁹ ſolus deus: ꝛ ideo vnus ſol⁹ cultus ꝛ adoratio ipi debetur. Uñ ſaluatoꝛ Lu. vij. ait. Martha marthā ſollicita es: ꝛ turbaris erga plurima: qꝛ vita actiua ē erga ꝓximos ideo ei⁹ ſunt multa opa: ſed cōtemplatiua eſt circa ſolū deum ꝛ cultum eius. Ideo ſub dit: porro vnum eſt neceſſarium .i. pꝛimuꝫ ꝛ pꝛincipale .ſ. cult⁹ diuin⁹: ideo illa dicuntur opera plurima: iſtud vero vnū op⁹ eſt ſicut vn⁹ ſolus eſt deus: ſed qꝛ tā opa charitatis circa ꝓximū quā opus latrie circa deuꝫ nō pōt exerceri: nec incipi: nec ꝯtinuari: nec ꝑfi ci a nobis niſi ſit ſplendoꝛ grē dei ſup nos: q̄ dirigat op⁹ manuū nr̄arum circa ꝓximos: ꝛ dirigat etiā op⁹ manuū nr̄aruꝫ erga deum colēdum ꝛc. ideo ꝓpheta ſigillatim implorat ꝛ petit hāc grāꝫ dicēs. Et ſit ſplēdoꝛ dn̄i dei nr̄i ſuper nos ad volēdum bonū ꝛ incipiēdū ꝛ tu deus dirige opa manuū nr̄arū ſup nos .i. ſuper ꝓximos nr̄os: q̄ ſūt opera mīe ꝛ cha ritatis erga ꝓximos: ꝛ dirige etiam op⁹ ma nuū noſtraꝝ circa cultum diuinum: qꝛ ſine tua gratia neutrū opus exercere poſſumus. Et notāter dicit. dirige opa manuuꝫ nr̄aruꝫ ſuper nos: ꝛ in ſcḋo dicit. dirige op⁹ ma-nuum: ꝛ non addit ſuper nos: ad denotādū ꝙ ly opera refert̄ ad ꝓximos: ſꝫ ly op⁹ refer tur ad deū ꝛ cultū diuinū: idō non dicit ſuper nos: qꝛ tale nō fit ſup nos: ſed ad deū dirigi-mus ipſum. Quidam aūt referūt ly opa ad opera mīe corꝑalia: ꝛ ly op⁹ ad ſpūalia: ſed pꝛia expoſitio magis videt̄ ſatiſfacere lr̄e et tōni. qꝛ op⁹ erga deū vnū tm̄ eſt .ſ. cult⁹ diui-nus. Lu. vij. Porro vnū eſt neceſſariū. Miſe ri v̄o ꝛ ceci iudei nō valētes introire in ſan-ctuariū dei manētes i ſola lr̄atura hos duos v̄ſus de fabricatiōe tabernaculi dicētes qḋ Moyſes petit vt de⁹ dirigat fabricatores ꝛ man⁹ ad cōſtruēdū tabernaculū ſꝫ nō miſ-rū: qꝛ nō merent̄ videre theſaurū ineſtima-bilē clauſuꝫ in hoc pſal. Tu aūt xp̄iane q̄re grāam ꝛ pulſa ꝛ aperietur tibi: ꝛ age gratiā.

Gra du-plex. (margin) — D (margin) — Opa sūt in dupli-ci gñe (margin)

Qui habitat in adiutoꝛio altiſſimi: in ꝓtectiōe dei celi commoꝛabitur. Dicet dño ſusceptoꝛ me us es tu: ꝛ refugiū meuꝫ deus meus ſperabo in eum. Qm̄ ipſe liberauit me de laqueo ve nantium: et a verbo aſpero.

laus cātici ipi dd (margin) — xj. q. iij. c. ad mēſā. xxij. q iiij. q. pec cat. (margin)

¶ Iſte pſal. apud hebreos ē oino ſine titulo ſꝫ dicūt hebrei moderni ꝙ moyſes fecit hūc pſal. cōmēdādo diuinū refugiū: oſtēdēs qḋ ille q̄ ſe cōmittit diuino adiutoꝛio nō pōt tē poralr̄ perire: ꝙ ꝓbat exēplo filioꝝ iſrael q̄ ſe cōmiſerūt diuino adiutoꝛio: idō fuerūt libe rati a captiuitate: ꝛ ꝑ totū deſertū fuerūt ꝓ tecti ſub illa nube: ꝛ tutati ſūt ab inſidijs ini-micoꝝ diurnis pariterq; nocturnis: ꝛ pꝛebuit etiā de⁹ cuſtodiā angeloꝝ ad defendēdū nō ſolū ab incurſibus hoīꝫ: ſed etiaꝫ a veneno beſtiarū: ꝛ ſic ſecuri āmbulauerūt inter leōes ꝛ dracōes: ꝛ obūbrauit eos ſcapulis ſuis co lūna nubis. Et ſic lr̄aliter exponūt pſalmuꝫ iſtū de ꝓtectiōe quā habuerūt in itinere: ſꝫ ſꝫ iſte pſal. ſic lr̄aliter poſſit applicari ſupdi cte hyſtoꝛie. ꝛ ēt poſſit expōi moralr̄ de q̄cū ꝙ iuſto ſe diuino adiutoꝛio cōmittēti: tn̄ pꝛi cipalis intentio ꝓphete nō fuit iſta: ideo cō tinet maioꝛa myſteria: vt patebit maxime ꝑ ea que dixit i fine hui⁹ pſal. qꝛ dḋ nō fuit mi nus ꝓpheta in hoc pſal. quā in ceteris: et idō eſt notandū ꝙ iſte pſal. vel eſt idem numero cum pſal. ſuperioꝛi: et pars eius diuiſa per diapſalma: vel eſt conſecutiuus ad ſuperio-rē in materia. Et ideo dicūt iudei moderni qḋ qn̄ dicūt hūc pſal. incipiunt ipſum a ver-ſu vltimo pſal. precedētis .ſ. Sit ſplēdoꝛ do-mini ſuper nos: et opera manuū nr̄arum di rige ꝛc. Et ſic cōtinuant iſtum pſal. cum illo vltimo verſu pſal. precedentis. Unde poſtq̄

Dauid ĩ ſupiori pſal. inuocauit xp̃z vt veniens
in carnẽ fieret nr̃m refugiũ ⁊ notificaret de
xterã ſuã ꝑ incarnationẽ ⁊ p̃dicationẽ: ⁊ re-
pleret nos mĩa ſua ꝑ paſſionẽ ⁊ reſurrectio
nẽ ⁊ letificaret nos glĩa eiꝰ: ⁊ dirigeret nos
⁊ opa nr̃a ꝑ ſplẽdorẽ grẽ ⁊ euãgelice doctri
ne ſue ſicut ꝓmiſerat ipſi moyſi in ſua orõ-
ne Exo. xxxiij. Nũc aũt in hoc pſal. vel dia-
pſalmate ꝯſecutiue inuitat ⁊ exhortat̃ totũ
genꝰ hũanũ ad iſtã petrã ⁊ domũ refugij q̃
eſt xp̃s ſub cuiꝰ tutela ⁊ refugio totũ genus
hũanũ ſiue oẽs ad eũ ꝯfugiẽtes erãt liberã
di a captiuitate diaboli ⁊ ab oĩ hũana miſe
ria tã corꝑali q̃ ſpũali ĩ ſupiori pſal. memo-
rata in quã inciderãt ſniã data in adã. In q̃
pſal. duo facit. Pͥo agit qḋ dictũ eſt. Scḋo
ĩtroducit deũ ꝯfirmãtẽ ſniã ⁊ ꝓmiſſionẽ ꝓ
phete. Et breuiter ꝓmittit cõplere totã pro
miſſionẽ factã ipſi moyſi. Exo. xxxiij. Et cõ-
plere petitionẽ factã in ſupiori pſal. Erit ſe
cũda pars ibi. Quoniã ĩ me ſꝑauit liberabo eũ.
Unde eſt intẽtio ⁊ ꝯcluſio huiꝰ ꝓphetie ĩ hoc
pſal. q̄ veniãt oẽs ⁊ ꝯfugiãt ad xp̃m: ⁊ ꝯmit
tãt ſe eiꝰ adiutorio ⁊ refugio: ⁊ ſine dubio li
berabunt̃ ab oĩ miſia: ⁊ imo cognoſcẽt ſe eſſe
liberatos: ⁊ enũerat oẽs miſerias a q̃bus ⁊
q̃bꝰ liberabunt̃ ꝑ xp̃m. Unde dicit q̄ oĩs ille q̃
habitat in adiutorio. i. q̃ habitat ĩ petra re-
fugij ⁊ in lapide adiutorij ipſiꝰ dei altiſſimi
q̃ eſt xp̃s ⁊ cõmorabit̃ in ꝓtectiõe dei celi ta
lis dicet ſe eſſe liberatũ. Unde eſt aduertendũ
q̄ vbi nos habemꝰ q̃ habitat in adiutorio al
tiſſimi in ꝓtectiõe dei celi cõmorabitur. He
breꝰ in lr̃a hieroñ. hꝫ ſic: habitat in occul-
to altiſſimꝰ ĩ vmbraculo oĩpotens ꝑmanet.
Et ſic iſta lr̃a videt̃ magis explicare ſacr̃m
incarnatiõis xp̃i. vñ dicit q̄ deꝰ altiſſimꝰ ha
bitat in occulto hũanitatis: ⁊ v̾bũ dei xp̃s ꝑ
manet in vmbraculo carnis ꝑſonali vnituꝫ
per incarnationẽ. Nã illa humanitas vt ſe-
pius dictũ eſt: eſt tabernaculũ ⁊ habitaculũ
diuini verbi in quo filiꝰ dei ꝑmanet ineter
nũ: q: qḋ ſemel aſſumpſit nunq̃ dimiſit: vñ
iſta hũanitas ſicut dr̃ tẽplũ dei ꝑ ꝑſonalem
vnionẽ: ita dr̃ habitaculũ oĩm fideliũ ꝑ my-
ſticã incorꝑationẽ ⁊ regñationẽ: nã xp̃s in-
quãtũ hõ eſt caput eccl̃ie: ⁊ ſic illa hũanitas
eſt lapis adiutorij ⁊ petra nr̃i refugij et ha-
bitaculũ miſeroꝝ in foramie cuiꝰ petre xp̃s
poſuit oẽs fideles ⁊ ꝓtexit dextera ſua: huic
ergo refugio dicit ꝓpheta: vt nos cõmittamꝰ
Et ad hoc p̃ſidiũ vt oẽs nos mitti ꝯfugiamꝰ
de q̃ ẽt dicit Boe. iij. de ꝯſo. carmine. x. Huc
oẽs pariter venite capti q̃s fallax ligat ipro
bis cathenis terrenas habitãs libido men
tes. Hic erit vber requies laboꝝ. Hic portꝰ
placida manẽs q̃ete hoc patẽs vnũ miſeris
aſilũ. Itẽ iſte xp̃s in hũanitate eſt ille locus
⁊ petra refugij: quã ꝓmiſit deus ꝑ moyſen
in ſua orõne: ⁊ eſt illud refugiũ: de q̃ habitũ
eſt ĩ pſal. p̃cedenti. Ad hoc refugiũ exhortat̃
dd oẽs ꝯfugere in p̃ncipio huiꝰ pſal. cũ di-
cit ſm nr̃am trãſlationẽ. Qui habitat ĩ adiu
torio xp̃i altiſſimi poterit dicere q̄ ĩ ꝓtectio
ne ⁊ tutela dei celi ꝯmorabit̃. Nã eſt ꝓtectio
⁊ dextera qua deꝰ pr̃ nos ꝓmiſit protegere
¶ Unde eſt aduertẽdũ q̄ fideles ponũt ſpẽ ſuã
in xp̃m. Pͥo in p̃ſenti ponẽdo ſpẽ ⁊ fiduciã ſpes
ſuã in paſſionẽ xp̃i ⁊ ſacr̃is eccl̃ie ꝑ q̃ credũt ĩ xp̃o
liberari ab oĩ pctõ. Scḋo ponẽdo totã ſpẽ in ponẽ
celeſtibꝰ p̃miis cõtẽnẽdo terrena ⁊ hoc eſt ſe da.
cõmittere diuino adiutorio ⁊ talẽ impoſſibi
le eſt perire nec a diabolo ſuperari: ⁊ hãc cõ
cluſionẽ ꝓponit ꝓpheta dicẽs. Oĩs ille qui
habitat in adiutorio xp̃i filij dei altiſſimi. i. ſi
ſuis adiutorio et auxilio ſe totaliter cõmittit
oĩ alia mũdana fiducia ⁊ ſpe relicta: ille cõ-
morabit̃ in ꝓtectiõe celi. i. celeſti ꝓtectione
defendet̃ ⁊ ꝓteget̃: ⁊ ꝑ ꝯñs nunq̃ peribit nec
ſuperabit̃ a diabolo: nec ab hoĩe: nec aliqua
tentatiõe vincetur. Et ſequit̃ q̃bꝰ ponit ali-
quis ſuã habitationeꝫ in adiutorio altiſſimi
dicẽs q̄ ille q̃ vult ſe diuino adiutorio ꝯmit-
tere dicet dño nr̃o Jeſu xp̃o ſic: tu es ſuſce-
ptor meus: q: liberaſti me ꝑ paſſioneꝫ tu es
refugiũ meũ: q: ad te cõfugio vt ſaner ꝑ ſa-
cr̃oꝝ medicationẽ: ⁊ tu es deus meꝰ ꝑ ſpũa-
lẽ cultũ ⁊ adorationẽ. q. d. q̄ cõfiteatur xp̃m
verũ eſſe meſſiam ⁊ verũ redẽptorẽ ⁊ ſic di-
cet ⁊ ꝓponet in corde ſuo ſperabo. i. totã ſpẽ
⁊ fiduciã meã ponã in eũ operãdo ⁊ dirigen
do mea opera in eum: quaſi dicat q̄ ille ve-
re ſe recommittit adiutorio chriſti q̃ ſuſcipit
ipſum in redẽptorẽ ⁊ ſaluatorẽ ⁊ credit ipm
eſſe verũ deũ ⁊ operatũ ſm legẽ euãgelicaꝫ
ꝓpter p̃miũ vite eterne ⁊ ꝑ cõſequẽs credit
ipſum eſſe verum meſſiam ⁊ etiam credit et
p̃dicat firma fide q̄ ipſe xp̃s liberauit me de
laqueo venantium et a verbo aſpero. ¶ Ad
cuius intellectũ ẽ notãdũ q̄ laqueꝰ venãtiũ
dr̃ pctm̃ primi parentis. Nã diabolus cũ di- La
xit p̃mis parẽtibꝰ nequaq̃ moriemini: ſꝫ eri- queꝰ
tis ſicut dij ſciẽtes bonũ ⁊ malũ: ⁊ ſic parauit venã
eis laqueũ: ⁊ qñ ipſi comederũt fructũ tunc tiũ dr̃
inciderũt in ipſum: ⁊ fuerũt expoliati bonis pctm̃
gratuitis ⁊ ligati pctõ ⁊ facti captiui ⁊ ſerui ade.
diaboli q̃ q̃dẽ laqueus obligauit oẽs poſte-
ros ad culpã ꝓpter tranſgreſſionẽ p̃morum
parentũ: egreſſuꝫ eſt verbũ aſperũ: a deo cũ
data eſt ſententia eis vt carerent̃ ⁊ felicita-
te in preſenti ⁊ in futuro priuarent̃ ⁊ ad cul-
pã ⁊ reatũ eternũ ⁊ mortẽ eternã ⁊ tempora
lem obligarentur: ⁊ penalitatibus tꝑalibus
ſubderent̃. Illa ergo ſnĩa ⁊ maledictio a deo
homini ꝓmulgata fuit v̾bũ aſperũ ⁊ durũ:
et crudele toti gñi humano: a quo laqueo et
verbo aſpero ⁊ ſnĩa dura ſolus xp̃s nos libe
rauit. Dicat ergo omnis fidelis ipi xp̃o: ego

ſiduccialiter ſperabo in eū: ſcʒ xp̄m meſſiā et ſaluatorē in lege p̄miſſum: q̄m p̄ mortē ꝛ paſſionē ſuā liberauit me de laqueo pcti et culpe ipſoꝝ demoniorū venātiū. ꝛ p̄ ſuā reſurrectionē liberauit me a v̄bo aſpero. i. a ſentē tia mortis eterne: ꝛ miſerabili ſeruitute diaboli ꝛ miſeria penalitatū ꝛ dura maledictione. Quaſi dicat pp̄heta: q̄ iſta dʒ eſſe firmiſſima fides ꝛ fiducia cuiuſcūqȝ fidelis: ꝛ hoc eſt ſe ꝯmittere diuino adiutorio. Quaſi di. ſi ꝯmiſeris te diuino adiutorio: ꝛ ꝯfugeris ad refugiū xp̄i nō eris decept⁹ imo liberat⁹: et dices. i. poteris dicere dn̄o agēdo grās: nūc cognoſco: q: tu es ſuſceptor me⁹ ꝛ verū refugiū meū: ꝛ dices vere xp̄s fuit refugiū: q: ipſe liberauit me ð laqueo venātiū ꝛ a v̄bo aſpo. eo mō quo dictū eſt. Et nota q̄ pp̄heta in hoc pſal. p̄cedit cū difficultate: q: multotiens mutat pſonā ꝛ modū loquēdi p̄ ſyncpte ſm̄ ſicut multotiens accidit nō ſolū in poetis ſʒ et in pp̄hetis i qb⁹ ſp̄ſſanct⁹ loqbat. Jō aduertat lector ꝛ ſō ē aduertēdū q̄ ſcd̄s verſus pōt ordinari cū p̄mo: eo mō q̄ dictū eſt: vel pōt ordinari cū ſequētib⁹: vt ſit ſenſus q̄ ille q̄ habitat in adiutorio xp̄i ꝛ cōmoratur in ꝓtectione ei⁹: ille talis ꝯſequet octo ſequentes vtilitates: ꝛ liberabit de ſeptē ꝑiculis ſequētib⁹ p̄ ordinē. Nā p̄mo dicet ꝛ poterit dicere dn̄o: ſuſceptor me⁹ es tu ꝛc. Et liberabitur de laqo venātiū ꝛ a v̄bo aſpero. Secūdo obūbrabit ſcapulis xp̄i: ꝛ ſub pēnis ei⁹ ſperabit. Tertio circūdabit ſcuto xp̄i: ꝛ ſic nihil timebit. Quarto a dextris ꝛ ſiniſtris cadēt iudei ꝛ ceteri infideles: th̄ ip̄e liberabit a pctō. Quinto infideles flagellabunt multis plagis: th̄ flagellū nō appropinquabit tabernaculo ſuo. Sexto q: āgeli eū cuſtodient ab oī pīclo. Septio q: cōculcabit aſpidem ꝛ baſiliſcū ꝛ leonē ꝛ draconē. Octauo q: glorificabitur in eternitate. Et totū hoc patebit ſequendo literā. Dicit ergo ſecundam vtilitatem.

xxvj. diſ. c. deſolatis.

Scapulis ſuis obumbrabit tibi: et ſub pennis eius ſperabis.

Scuto circundabit te veritas eius: non timebis a timore nocturno.

A ſagitta volante in die: a negotio perambulante in tenebris ab incurſu ꝛ demonio meridiano.

Protegere aliquē pōt quis tripr.

Ad cuius intelligētiā eſt notandū q̄ triꝑliciter pōt aliquis aliū ꝓtegere. Primo inter ipſum ꝛ inimicū ſe obiiciendo ꝛ interponēdo: ſicut facit vacca ꝛ bos qn̄ videt lupos venientes ad ſe: th̄c ſcʒ bos remittit filios a tergo ſiue ad ſcapulas et obiicit ſe lupo et mortib⁹ ei⁹: et defendit filios cū cornu: et ſic ſub vmbra ſpatularū bouis defendunt ꝛ ꝓteguntur filii: et cuʒ cornu bouis vulneratur luꝑus et fugit. Scd̄o pōt q̄s aliū ꝓtegere ſub alis recipiēdo ꝛ cooperiēdo ſicut gallina cōgregat pullos ſuos ſub alis: et liberat eos a miluo: ꝛ fouet ꝛ nutrit eos ſub ꝓprio calore. Tertio ſicut qn̄ q̄s cooperit amicū ſuū ſcuto: ꝛ obiicit ſcutū ꝯ inimicū. Iſtis ergo trib⁹ modis liberauit ꝛ ꝓtexit nos xp̄s de p̄tāte diaboli ꝛ a morte ꝑpetua. Primo nos liberauit ſicut bos liberat filios ſuos. Nam ipſe poſuit ſcapulas ſuas in cruce: ꝛ poſuit nos a tergo ſuo: ꝛ obiecit ſe morti ꝛ paſſioni ꝯtra diabolū: ꝛ recepit in ſe ict⁹ ꝛ v̄bera ꝛ vulnera inimici: vt nr̄a vulnera ſanaret: ꝛ cuʒ cornibus crucis ꝑcuſſit inimicū diabolū: ꝛ fugauit eū ꝛ ꝯfregit portas īferni: ꝛ liberauit ſctōs patres ꝛ attraxit ꝑ ſe. Itaqȝ ſcapulis ſuis ꝓtexit futuros. ꝛ cornib⁹ liberauit p̄teritos. Secūdo liberauit nos ſub alis et pēnis ſuis ſicut gallina ꝓtegit pullos ſuos. Nā q̄n̄ nō ſecit gallina. Primo recipit oua aliaꝝ gallinaꝝ ſiue oua aliena ſub alis ꝛ pēnis ei⁹. Scd̄o p̄ ꝓprio calore fouet ꝛ excitat ꝛ viuificat fetū ex ouo: ꝛ ita viuificat multos pullos: ꝛ ex alienis facit ꝓprios: ꝛ tantū diligit eos q̄ tota liqueſcit in sudorē ad fouēdū pullos ſuos: ꝛ ſic cōſumit ꝓpriū ſanguinē et ſubſtātiā intm̄ q̄ mutat vocē et ꝑdit plumas et efficit pallida ꝯſumpto ꝛ exhauſto ſanguine ꝛ ſubſtātia: et ſic fouet filios. tertio ꝓtegit eos a miluis ꝛ ceteris alitibus ꝛ nocumentis. Quarto paſcit eos ꝛ dirigit in paſtū. Ita filii mō cū nos eſſem⁹ oua aliena: q: filii carnales ip̄i⁹ ade ꝛ mortificati p̄ culpā: ip̄e xp̄s cōgregauit nos ſub pennis ꝛ alis ſuis in eccl̄ia: ꝛ viuificauit nos p̄ ſacra ſua q̄ habēt v̄tutē et calorem ex paſſiōe ꝛ ſanguine ſuo. Nā p̄mo liberauit nos p̄ paſſionē: et effudit totū ſanguinē ſuum p̄ nobis: vt daret virtutē ſacramētis ad ſanandū vulnera noſtra: et ſic manſit pallidus in cruce ꝛ nudus: vbi tantā delectationē oſtendit erga nos: q̄ totū ſe in nobis transformauit noſtros defect⁹ et penalitates ſuſtinendo: quos defect⁹ ꝛ penalitates in cruce ſecū affixit: vt ait ap̄lus. Et ſic nos viuificauit et pauit. tertio nos ꝓtexit cooperiendo ſcuto grē et doctrine et legis euangelice: et ꝯ diabolū ip̄m ſcutū obiecit ad repellēdū ei⁹ ictus ſuos et ictus. Nā ſicut ſcutū materiale ſimul repellit oēs ictus inimici: ꝛ ꝓtegit pugilē ita lex euāgelica q̄ precipit oēm iuſtitiā ꝛ ꝓhibet omne vitiū ſimul cū grā. vii. donorum ſp̄ſſancti ꝓtegit nos ꝛ repellit oēm tētationē inimici. Et ſic tā lex euāgelica q̄ grā. vii. donoꝝ dr̄ ſcutū per xp̄m nobis cōceſſum. Triplicib⁹ ergo armis ꝓtexit xp̄s filios et fideles ſuos. Primo paſſionis: vt ab oī ſeruitute liberaremur. ſcd̄o armis et medelis ſacramētorū: vt a vulneribus pctōꝝ ſanaremur. tertio armis ꝛ ſcuto legis euāgelice ꝛ v̄tutū: vt

xp̄s nos liberauit a morte eterna.

No. q̄ tūc nō facit gallina.

Tribus armis ꝓtexit xp̄s fideles.

futura pctā caueam⁹: ⁊ tētationib⁹ diaboli resistam⁹ ⁊ repellam⁹: ⁊ sic xp̄s nos liberauit ⁊ sanauit: ⁊ ꝓterit: q̄ ergo habitat in adiutorio altissimi. i. xp̄i adiutorio se cōmittit: ⁊ his trib⁹ armis se munit ⁊ armat erit sp̄ in ꝓtectiōe dei celi ⁊ cōmorabit̄ q̄ ꝓtectione dei vallat⁹ nō pōt superari: ⁊ hoc est qđ dicit: qm̄ ipse liberauit me de laqueo venātiū ⁊c. Jō ꝓpha apostrophat ad ppl'm fidelē dicēs ipse xp̄s ad cui⁹ refugiū cōfugisti: ⁊ cui⁹ armis te muniſti obūbrabit tibi scapulis suis. vmbraculū salutare ⁊ tutatiuū ꝑstabit tibi scapulis suis: si ad ei⁹ passionē recurreris: q̄ in cruce ꝑ te scapulas posuit. Et sub pēnis i. sub alis ei⁹ sperabis: sub sacris ecclesiastic̄ te ꝯstitueris: ⁊ ex eisdē medicinā sūpseris: q̄ fouēt vt uteo ⁊ sanāt vulnera. Scuto circundabit te veritas ei⁹. i. lex ei⁹ euāgelica circundabit te: ⁊ ꝓteget scuto sacroꝝ ⁊ articulorū ⁊ p̄ceptoꝝ: ⁊ cōsilioꝝ ad repellēdas tētationes: ⁊ insidias diaboli: ⁊ cauēda pctā. q. d. q̄ ꝓpheta si tu hō ꝯfugeris ad refugiū xp̄i: et volueris in eo ponere habitaculū tuū: tunc ipse scapulis suis obūbrabit tibi: ⁊ sub pennis ei⁹ sꝑabis ⁊ scuto circūdabit te veritas ei⁹ ꝑut dictū est: sicut ꝑmisit moysi: qn̄ di. ponā te i fo. ⁊c. Exo. xxxiii. ¶ Nō timebis: hic enumerat ōia ꝑicula ⁊ oēs miserias de q̄b⁹ xp̄s liberauit oēs cōfugiētes sub vmbris scapularū ⁊ alaꝝ suarū q̄s ꝓterit scuto sue veritatis ⁊ grē. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est notandū q̄ tentatio siue pctm̄ cōsistit in q̄tuor gradib⁹. Nā primo precedit cogitatio. Scđo sequit̄ ꝓpositū. Tertio actus peccādi. Quarto ꝓsecutio. Cogitatio comparat̄ nocti: eo q̄ sicut in nocte homo frequēter cadit ita ex frequēti cogitatione ⁊ delectatione hō frequenter cadit in propositū peccādi. Propositum vero cōparat̄ crepusculo ⁊ tenebris. Naz sicut crepusculū exit ex nocte: ⁊ est ꝓpe diem: ita ꝓpositū exit ex cogitatione: ⁊ est ꝓpe actū ⁊ effectū: ⁊ iam imputat̄ ad peccatū. Operatio aūt in hac ꝑte cōparat̄ diei eo q̄ iaz peccatū exiuit in clarū ⁊ manifestū. Prosecutio aūt ⁊ duratio pcti iam cōparat̄ meridiei: q̄ iam pctōr non timet suam famā. Diabolus ergo primo inducit hoiem in cogitationem peccati: ⁊ exinde detinet eū in cōsuetudine Et hec sunt quatuor arma diaboli q̄bus hominē inuadit: sed xp̄us dedit nobis arma et scutū legis euāgelice cōtinentis oēs virtutes: q̄b⁹ resistim⁹ ⁊ repellim⁹ tētationes et arma diaboli. Nā in lege euāgelica reperies q̄bs nō debes cogitare ꝯ mādo: imo opz semp orare ⁊ q̄bs nō debes peccare: ⁊ si peccasti debes ad pniam recurrere ⁊c. Et sic si legē euāgelicā sectatus fueris: de facili diabolū vinces ⁊ a te repelles: ⁊ iō dicit ꝓpheta. Scuto circundabit te veritas ei⁹. i. lex ei⁹ ⁊ nō timebis a timore nocturno. i. cogitationib⁹ malis: nec a sagitta volante in die. i. a pctō in actu. Nā sicut arc⁹ pellit sagittā: ita ꝓpositū ꝑducit actū peccādi in clarā ⁊ manifestū: nec timebis a negotio ꝑambulante in tenebris. Nā pctm̄ antēq̄ ꝑducat̄ i clarū negotiatur ⁊ agitatur in tenebris propositi: Nota tu dignā. nec timebis ab incursu meridiano. i. a pctō male cōsuetudinis: qđ iam nō timet: nec veretur infamiā. q. d. si munit⁹ ⁊ armat⁹: ⁊ circundat⁹ fueris scuto legis euangelice non timebis istos quatuor incursus diaboli: et q̄tuor gradus pctōꝝ. Per istos etiā q̄tuor terminos intelligunt̄ quatuor genera peccatorū. Nam per timorem nocturnū intelligit̄ peccatū ignorātie neglecte. Et per negotiuz tenebrosum pctm̄ auaritie: ꝑ sagittam volātem in die: intelligitur peccatū luxurie. Per demoniū meridianū intelligitur pctm̄ superbie. Nā superb⁹ ab omnib⁹ vult videri: sed oibus his peccatis et armis diaboli resistit lex euāgelica: ⁊ eorū repellit incursus ⁊ ict⁹ vt pz per singula. Per laqueū aūt venantiū possunt etiā intelligi oia genera pctōꝝ ⁊ tētationū ⁊ ꝑ verbū asperū oia gn̄a ꝑsecutionum: et sic martyres in primitiua eccl'ia: et oēs viri iusti fuerūt liberati de laqueo dia. ⁊ de ꝑsecutionib⁹ ⁊ minis tyrānorū per xp̄m.

Cadent a latere tuo mille: ⁊ decem milia a dextris tuis: ad te autez nō appropinquabit.

xiii. q. i. c. q̄ bona.

¶ Totū hoc legit̄ cōsecutiue: vbi monstrat̄ q̄ absq; passiōe xp̄i ⁊ lege euāgelica nullus poterit saluari: iō dicit ꝓpha ad virū iustum q̄ tāta ē virt⁹ passiōis xp̄i: ⁊ sacroꝝ ecclesiasticorum ⁊ legis euāgelice: ⁊ donoꝝ sp̄ussctī: q̄ sicut ꝑ ipsam oēs saluant̄ ⁊ ꝓtegunt̄. ita sine ipsa nemo pōt saluari nec ꝓtegi. Nam in ꝑugna hui⁹ mūdi cadēt mille a latere iusti et decē milia a dextris ei⁹: sz ad iustū talia mala nō pōt appropinq̄re: eo q̄ munit⁹ ē: ⁊ ꝓtectus sub scapulis ⁊ alis: ⁊ scuto xp̄i: iō dicit ꝓpha. O xp̄iane et vir iuste q̄ adiutorio dei te cōmisisti: ⁊ armasti armis xp̄i: ⁊ scuto eius te ꝓtexisti: i pugna hui⁹ mūdi: cadēt a latere tuo mille de ifidelib⁹ ⁊ pctōrib⁹: et decez milia a dextris tuis. i. oēs iudei ⁊ pagani circūq; cadēt victi a dextris ⁊ sinistris a diabolo ⁊ carne: ⁊ mūdo supati. Et sic oēs ifideles peribūt. Ad te aūt talis plaga dānationis nō appropinq̄bit: eo q̄ diuino adiutorio te cōmisisti: ⁊ ei⁹ armis te munisti: ⁊ iō manebis ⁊ euades liber ⁊ victor. Itē tu cū istis armis xp̄i munitus pugnabis ꝯ diabolum et mēbra ei⁹ ⁊ ifideles: ⁊ vinces eos: in tm̄ q̄ cadēt victi mille a latere tuo sinistro: ⁊ decē milia a dextris tuis. q. d. circūq;q; oēs ifide-

les cadet: ad te aūt nullū malū appropinqua
bit: ſʒ illeſus ⁊ triūphator exibis. Et nota q̄
apl'i ⁊ martyres quoſdā vincebāt ꝯuertēdo
eos ad fidē ſicut fuerūt gentiles: ⁊ illi cade-
bāt a dextris ipſoꝝ. Et alios vicerūt tpali-
ter ⁊ ſpūaliter. ſ. iudeos q̄ māſerūt in ſua ob
ſtinatiōe ⁊ cecitate: ⁊ iſti ceciderūt a ſiniſtris
ſpūalr victi ⁊ cōdēnati ad penā ꝑpetuā. Et
ceciderūt etiā victi tpalr: q2 a ꝓpriis ſedibus
expulſi ſūt: ⁊ ciuitas eoꝝ icēſa ⁊ regnū ⁊ ſa
cerdotiū ablatū: ⁊ vna ps eoꝝ trucidata: et
alia captiuata ⁊ diſꝑſa: ⁊ iſti ponūtr ſub nūe-
ro millenario eo q̄ fuerūt pauciores q̄ genti
les. Gētiles aūt ꝯuerſi ceciderūt ab idolola-
tria ad lat9 dextrū. ſ. ad baptiſmū ⁊ regña-
tionē q̄ q̄dē baptiſm9 ꝓcedit ex latere dextro
xp̄i: iō dr dextera ps eccl'ie: ⁊ ad hāc ptē ceci
derūt gētiles q̄ dnr decē milia: eo q̄ i decu
plo fuerūt i maiori nūero q̄ iudei. Eccleſia ḡ
oēs ſibi ſubiecit. ſ. iudeos ad ſiniſtrā q̄s i ca
ptiuitate poſſidet tpaliter. Et gētiles ad de
xtrā q̄s in ſalubri libertate ⁊ obedientia re-
gñatos gubernat. Et iō ſequitr q̄nta vtilitas.

De. p. d. iiij. c. peccatis.

Uerūtñ oculis tuis conſiderabis: ⁊ retributionē peccatoꝝ videbis.

¶ O vir iuſte: ⁊ retributionē pctōꝝ iudeoꝝ
⁊ infideliū videbis: maxie in die iudicij: vbi
pctōres ⁊ obſtinati exiſtentes a ſiniſtris xp̄i
mittentr i ignē eternū. Fideles aūt exiſtētes
a dextris xp̄s ſecū in vitā eternā deducet: ⁊
ſic iuſt9 ſibi videbit retributionē pctōꝝ. Hoc
idē manifeſte videm9 oculis nr̄is tā ſpūali-
bus q̄ corporalib9. Nā oculis corporalib9 vi-
dem9 iudeos p mūdū diſꝑſos ⁊ captiuos ſi-
ne regno ⁊ ſacerdotio: ⁊ oculis mētis videm9
eos cecos ⁊ maledictos: ⁊ intelligētia ſacre
ſcripture ꝓuatos: ⁊ a bōis celeſtib9 alienos
⁊ ad mortē ꝑpetuā deſtinatos: ⁊ hoc i retri-
butionē mortis ⁊ paſſiōis xp̄i: ita q̄ ſnla vide-
mus fideles imunes ⁊ liberos: et iō ſequitr.

Rev. d. c. ccce x. xiij. d. ca. bis pacq.

Quoniā tu es dñe ſpes mea: altiſſimum poſuiſti refugium tuum. Non accedet ad te malū: ⁊ flagellū nō appropinq̄bit tabernaculo tuo.

¶ Quoniā tu es dñe ſpes mea. q. d. iuſt9. O
dñe ieſu xp̄e: ego ſum liber a tali ſnla: ⁊ vici
oēs tētatiōes ⁊ pctā: ⁊ dieci malos a dextris
et ſiniſtris: qm̄ tu es ſpes mea et refugium
meū ⁊ ꝓtect9 ſum: ⁊ munitus armis tuis: et
q2 altiſſimū poſuiſti refugiū ⁊ fortalicium tuū
ſ'ſi a mūdanis eleuatū: ⁊ armis tue potētie
munit9: iō fui in eo ſaluat9 ⁊ liberatus: qm̄
nullū malū culpe nec flagellū pene appro-
pinquabit ad te: ⁊ ſic oēs iuſti q̄ habitāt te-
cum in tabernaculo tuo ſaluabuntr ⁊ libera
buntr ab oī malo culpe ⁊ etiā flagello pene.

¶ Et nota etiā q̄ iſta ꝑticula pōt dirigi ad
quēcūqȝ virū iuſtū ⁊ fidelē. Un dicit Pyhes
ta. O vir iuſte ⁊ fidelis q2 tu poſuiſti altiſſi
mū refugiū tuū. i. q2 nō poſuiſti ſpē tuā i re-
bus terrenis ⁊ infimis: ⁊ corruptibilib9: ſed i re
bus altiſſimis ⁊ celeſtib9: ⁊ poſuiſti xp̄ʒ adiu
torē tuū: ⁊ ad ei9 refugiū ꝯfugiſti: iō nō acce
det ad te malū culpe: ⁊ flagellū ꝑſecutiōis
nō appropinq̄bit tabernaculo tuo. i. eccl'ie in
q̄ tabernaculū elegiſti: q̄ q̄dē eccl'ia ē taber-
naculū fideliū. Un̄ eſt notadū ſicut dicit ſalua
tor Matth. xvj. q̄d eccl'ia dei ē fundata ſupra
firmā petrā q̄ eſt xp̄s: i altiſſimis mōtib9: q2
tota ſpes ei9 ⁊ fiducia ē in celeſtib9 vbi expe
ctat p̄miū: iō nec vent9 nec flumia pñt eā ꝓ
ſternere: ⁊ ꝑſecutiōes tpales tyrānoꝝ non
valuerūt ꝯ eā ⁊ iʒ ad tp̄s fuerit afflicta: in fi
nalr ꝑmāſit victrix tpe Cōſtātini. Et hoc q2 Eccleſia fūdata ſup xp̄ʒ q̄ ē refugiuʒ.
altiſſimū poſuit refugiū ſuū: ideo iʒ flagella
appropinquauerint ad corpa ⁊ carnes mar
tyrū: q2 eos corpalr occiderūt: tñ nō acceſſe
rūt i vſqȝ ad tabernacula. i. vſqȝ ad aīas ⁊ cō
ſciētias eoꝝ: in q̄bus xp̄s reſidebat: q2 firmi
⁊ ſtabiles ꝑmāſerūt in fide: ⁊ ſic victores et
triūphatores extiterūt: ⁊ ſic vincebāt ⁊ ſub-
iecerūt reges ⁊ p̄ncipes ipſi eccl'ie. Et iō iʒ
corpa morerentr ⁊ trucidarentr: tñ tabernacu
lū eccleſie nunq̄ fuit ꝓſtratū: in ꝑſecutioni-
bus tyrānoꝝ ⁊ impatoꝝ: imo in fine ipſi ty
ranni ⁊ iperatores fuerūt victi ⁊ ſubiecti ec
cleſie: ⁊ ſic flagellū tpale nūq̄ appropinqua
uit tabernaculo dñi q̄ eſt eccleſia nō ex lapi
dib9 materialib9: ſed viuis ⁊ ſpūalib9 cōſtru Mat. xvj. a Luce iiij. b.
cta: nec tale flagellū potuit ad aīas marty-
rum appropinquare: que quidē aīe ſunt ta-
bernaculuʒ ſpūſſancti: ⁊ ſic patet q̄d mille ⁊
decē milia infideliū ⁊ paganoꝝ ceciderūt
victi a latere eccl'ie. ſ. a dextris ⁊ a ſiniſtris:
⁊ tñ ad eam nō poterunt appropinquare vt
poſſent eaʒ delere. Et ita finaliter quilibet
vir iuſt9 armis xp̄i munit9 deiecit a dextris
⁊ ſiniſtris mille ⁊ decem milia tentationuʒ:
⁊ ſic ad euʒ non potuerunt appropinquare:
eo quod altiſſimum poſuit refugium ſuum. Angelorum cuſtodia.

Quoniā āgelis ſuis mādauit de te vt cuſtodiant te in oībus vijs tuis. In manib9 portabūt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

¶ Q2 p̄miſſum eſt auxiliū tpale oīb9 fidelis
bus cōfidētib9 in xp̄o q̄ ſe diuino adiutorio
cōmittūt: vt dictū eſt ſuperius: q̄d arma con
tra diabolum ſunt paſſio xp̄i: ⁊ eccleſiaſtica
ſacra ⁊ lex euāgelica: quibus prouidit xp̄us
ſuis fidelib9: ⁊ eos armauit contra inſidias
⁊ tētatiōes diaboli. Hic aūt ponit t'tiū auxi
liū que eſt cuſtodia angeloꝝ: quos deus tri
buit fidelibus ad cuſtodiam hominū cōtra

pericula tpalia & etiā spūalia. Unde fm̄ hie
ron. sup Mat. xvj. & fm̄ Aug. lib. soliloquio-
rū. vnaq̄q; ala h3 angelū a pncipio sue crea
tionis & natiuitatis ad sui custodiā deputa-
tū rōne anime & rōne corporis. Et ratio est.
Nā eiusdē est facere & ꝯseruaꝛ. Cū ergo de⁹
pmiserit diabolū homini inimicū a pncipio
& exordio mundi: eo ꝙ habet possidere locū
quē ille ꝑ casum ꝑdidit: etiā semꝑ diabolus
conaꝛ hoiem destruere nō solū in ala: ꝫ etiā
in corpore: vellet em̄ ipm̄ interimere: qn̄ est
i peiori statu culpe: vt auferret ipi locū pnie
& sic posset ipm̄ pcipitare vel aliud dānū ipi
inferre ꝑ ignē aūt aquā: & quis alio mō post
ꝙ h3 ptātē sup elemēta cū sit vnū corp⁹. Itē
posset hoiem multipl'r affligere vt deduce-
ret ipm̄ ad blasphemiā vel desꝑationē: & ma
xime q2 hō est subiect⁹ multis miseriis & in-
firmitatib⁹: & h3 liberū arbitriū claudicās:
vt ait Aug. iō est ipsi necessaria custodia an-
gelorꝫ: vt liberet ipsū ab oib⁹ periculis cor
poralib⁹: & etiā a tētationib⁹ occultis & spiri
tualib⁹ & ne cadat in diuersa genera vitiorꝫ:
iō dicit h: ꝯtinuādo literā cū superiori ver
su. nō accedet ad te malū: & flagellū non ap-
propinquabit tabernaculo tuo: quare & quo
adiutorio? rn̄det qm̄ angelis suis de⁹ man-
dauit. i. mādatū dedit eis de te: vt custodiāt
te in oibus viis tuis in hoc mundo & via: q2
in patria nō erit necessaria custodia vbi nul
lū erit periculū: sed erunt angeli ad societa
tem felicitatis. ¶ Et describit quinq; pericu
la a quibus liberant angeli hoies. Nā pri-
mo liberauit hoiem: ne forte offendat pedē
suum ad lapidem: per pedē intelligiꝛ pars
corporea. Nam ala dicitur caput hois q2 re-
git corpus: sed corpus dr̄ pes ale: q2 cū cor-
pore ala moueꝛ & operaꝛ & exercet oia opera
& tangit terrena: ideo deus dedit angelū ho-
mini vt ipm̄ custodiat quo ad corpus: ne le-
daꝛ & offendat pedem suū: sc3 corpus ad la-
pidē siue aliquā corporalem lesionem & dā-
num. Et caueat oia genera periculorū & dā-
norum corporaliū: que per lapidē intelligū
tur. Nam si non prohiberet angelus custos
diabolus posset hoiem ledere: aut in aquis
suffocando: aut igni cōburēdo aut precipi-
tando. Un̄ angelus nō solū ꝓhibet diabolū
& cohibet ei⁹ potestatē ꝯ hoie3: ꝫ multipli-
ci via hoiem instruit & cautum reddit ne in
hmōi picula incidat: vt multiplici colligim⁹
exēplo: iō subdit: in manib⁹ portabūt te: ne
forte offendas ad lapidē pedē tuū. Un̄ nota
et ꝙ sensualitas q̄ dr̄ pes ale pTo ledit & vin
cit a lapide tētationis. Et exinde voluntas
rōnalis cōsentiendo sensualitati lediꝛ & vul
neraꝛ culpa a q̄ lesiōe preseruaꝛ ex custodia
angelorꝫ. Itē per lapidem pōt intelligi xp̄us
quē offendimus quotiescunq; peccamus.

Sup aspidē & basiliscū ambulabis: et conculcabis leonem & draconem.

De.p.di.ij. §. ecō trario et §. opponitur.

¶ Sed q2 custodia angelorꝫ nō solū liberat
a periculis carnalib⁹: ꝫ etiā a periculis cul
pe spūalis ale: iō describit hic q̄tuor pericu-
la siue mala a q̄bus ala ledit q̄ designant ꝑ
q̄tuor aialia in hoc v̄sculo mēorata: q̄ sunt
aspis: basilisc⁹: leo & draco: quorꝫ noia gerit
diabol⁹. Nā ipse diciꝛ aspis: inquātū reddit
hoiem surdū & cecū ꝑ pcm̄. Nā ponit caudā
vitiorꝫ in aurē hois: ne audiat vocem incātā
tis sapiēter. i. ne audiat ex hortatiōes & do-
ctrinā euāgelicā. Et sup oculos ne videat: &
ne cōuertaꝛ. Diciꝛ etiā basilisc⁹ inquātū suo
veneno inficit hoiem in pcō. Diciꝛ autē leo
inquātū irasciꝛ. Diciꝛ draco inquātū occulte
insidiaꝛ. Itē dr̄ aspis inquātū inducit ignorā
tiā crassam: & ꝑpetratā. Diciꝛ basiliscus in-
quātū inducit luxuriā: & inficit cōcupiscētiā
hois & incitat ad luxuriā. Diciꝛ leo inquātū
incitat ad irā & supbiā. Diciꝛ draco inquātū
incitat ad auaritiā & ambitionē: que oia de-
uorāt hoiem. Per oppositū aūt angelus cu-
stos occulte persuadet & consulit homini: vt
caueat huiusmodi peccata & resistat tenta-
tionibus diaboli. Ideo dicitur in lra: nō so-
lū non offendas ad lapidē pedē tuum cū au
xilio & custodia angelorꝫ: sed etiā sup aspidē
& basiliscū ambulabis: & cōculcabis leonē &
draconē. i. oia ista genera pctōrꝫ & tentatio-
nū vinces & superabis cum presidio & custo-
dia angelorꝫ. ¶ Notandū est ꝙ totū istū or-
dinē tenuit diabolus qn̄ voluit ipm̄ xp̄m ten-
tare. Nā ipse fuit basiliscus inquantū ipm̄
voluit inficere pctō gule: q2 nō ausus est ip3
tētare de luxuria: q2 sciebat ipm̄ nō esse con-
ceptū in originali pctō: vn̄ inest nobis fedi-
tas libidinis: & cōcupiscētia carnis: ideo vo-
luit ipm̄ tētare de gula: sicut tētauit adā vt
exinde posset inducere ad alia pctā carnis.
Scd̄o fuit leo inquātū tētauit ipm̄ de vana
gloria: & supbia: qn̄ dixit: mitte te deorsum: &
nō solū ibi fuit leo: ꝫ etiā basiliscus & aspis
q2 voluit ipm̄ inficere ignorātia dispositio-
nis heretice prauitatis qn̄ allegauit ipsi su-
periorē versum. s. angelis suis deus manda
uit de te &c. Nā sicut induxit ignorātiā & he
resim in primis parentib⁹ falso interpretan
do verba dei que dixerat: qua hora comede
ritis morte moriemini: & diabolus falso in-
terpretat⁹ est dicēs. Nequaq̄ moriemini: ꝫ
eritis sicut dii scientes bonū & malū: ita ꝑiter
ipse diabolus conatus est ꝑuertere: et falso
interꝑtari dictū & scripturā spūssancti cū al-
legauit xp̄o istū versum. s. angelis suis &c. et
hoc multipl'r. Nā hoc nō erat dictū de capi-
te xp̄o cū nō indigeret custodia angelorū: q2
erat custos corꝫ & aīaꝫ fm̄ cōem opinionē: ꝫ

Quatuor mala a qb⁹ ala leditur.

xpi tentatio.

hoc dictū erat de hoīe viatore ⁊c. imo induce-
bat maiorē heresim ⁊ cecitatē ignorantie
⁊ venenū. Nā custodia angelo℞ data ē ho-
mini ad cauēdū ea q̄ nō sunt in ptāte hoīs ⁊
maxime a nocumētis diaboli tā corporalibus
q̄ spūalibus: sʒ nō ad cauēdū ea q̄ sunt in po-
testate ⁊ libero arbitrio hoīs: sʒ seipsuʒ occi-
dere est in potestate hoīs ⁊ in suo libero ar-
bitrio: iō tunc angel⁹ nō liberat hoīem a tali
periculo corporali: postq̄ hō possit cauere:
q: angelus solū dat⁹ est ad phibēdū extra-
nea pericula nō ppria: q: iā liberū arbitriū
⁊ naturalē appetitū essendi ⁊ pmanēdi ha-
bēt vnusq̄sq; ex natura. Et sic diabol⁹ ergo
volebat decipere xpʒ: allegādo illā scriptu-
rā ⁊ falso modo interpretādo: q: deus man-
dauit angelis: vt custodiāt hoīem in oībus
vijs suis a piculis extraneis corporalibus
⁊ nō a pprijs periculis: q: iam habet liberū
arbitriū ⁊ naturalē appetitū se custodiendi
a pprijs periculis: ⁊ isto mō diabol⁹ decepit
heroem monacū egyptiū q̄ seipm in puteū
pcipitauit vt narrat cassian⁹ in collationib⁹
patrū. ¶ Scdo est notādū: q deus nō solum
Angeli custos diūt ciuitates et regna. deputauit angelos ad custodiā pticularium
hoīm: sʒ etiam ciuitatū ⁊ regno℞ ⁊ cōmuni-
tatū ⁊ toti⁹ eccl'ie: ⁊ sic non solū dedit eccl'ie
merita passiōis xpi: ⁊ sacra ⁊ legē euāgelicā
in dotē vt se defendat a diabolo: sʒ etiā dedit
ipsi custodiā angelo℞ vt eā defendāt ⁊ libe-
rēt a tyrānis ⁊ inimicis ⁊ infidelib⁹ ⁊ here-
ticis q̄ sunt mēbra diaboli. ¶ Uñ q̄tuor gña
inimico℞ infestarūt ⁊ infestāt eccl'iaʒ: q̄ intel
IIII inimici ecclesie ligunt p illa q̄tuor aīalia pdicta Nā prima
persecutio fuit synagoge: q̄ intelligitur per
aspidē: conati enim sunt iudei pcutere ec-
clesiā cecitate ⁊ ignorātia in principio: ⁊ sic
psecuti sunt apostolos: sed Petrus p ange-
lū liberat⁹ est de carcerib⁹: ⁊ sic angeli libe-
rabāt apostolos de manib⁹ iudeorū in pria
psecutione. Scdo infestauit ecclesiā leo: scʒ
imper⁹ tyrannorū: sʒ in fine liberata est tpe
Costā. opere angelo℞. Tertio infestauit ec
clesiā basiliscus. s. prauitas hereticorū que
suo veneno multos infecit ⁊ sauciauit sed
multipliciter fuit liberata p doctores. Quar
Not. de antixp̄o to infestabit eā draco antixp̄s: ⁊ cet⁹ hypo-
critarū: erit enim antixp̄s simul aspis ⁊ ba-
siliscus: leo ⁊ draco: scʒ iude⁹ ⁊ heretic⁹ ⁊ ty
rann⁹ ⁊ hypocrita: ⁊ sic vastabit ecclesiā sed
nō totaliter delebit: imo ministerio angelo-
rū in fine cōminuet ⁊ interficiet: ⁊ ecclesia
pualebit ⁊ triūphabit. Et iō ad hūc intelle-
ctuʒ applicat tota l'ra pdicta. Unde ppheta
apostrophat ad ecclesiā xpi dicēs. O eccl'ia
q: altissimū posuisti refugiū tuū ⁊ spē tuā in
xpm iō nō accedet ad te malū ⁊ flagellū pse
cutionis non appropinquabit tabernaculo
tuo: q: angelis suis de⁹ mandauit de te ⁊c.

Et sic sup aspidē ⁊ basiliscū ambulabis ⁊c.
i. cū auxilio angelorū tu vinces ⁊ superabis
maliciā iudeo℞ ⁊ venenū heretico℞: ⁊ ɔcul-
cabis superbiā tyrānorū ⁊ tue ditioni subdi-
cies ⁊ cōculcabis iniq̄tatē antixp̄i ⁊ suorū in
secq̄ciū ⁊ fautorū: q: final'r oēs vinces non so
lū spūal'r: sʒ etiā tpal'r. Nā porte inferi non
pualebūt aduersus ecclesiā: q: lʒ fluctuabit
tñ nūq̄ submergetur nauicula petri. Nā sem-
p custodia ⁊ ministerio angelo℞ liberabit.

**Quoniam in me sperauit liberabo eū: p-
tegā eū qm̄ cognouit nomē meum.
Clamauit ad me ⁊ exaudiā eū: cum
ipso sum in tribulatiōe: eripiā eū et
glorificabo eum.
Longitudine dierū replebo eum: ⁊
ostēdā illi salutare meum.**

xiij. q. j. ca. his ita. xv. q. j. reuerēti mini. xxix. q. j. S. j. post medium.

¶ Hic ppheta ex pte ⁊ in psona xp̄i pmittit
adimplere oīa supradicta in ps. pcedenti ⁊ in
isto. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est aduertēdū q ppro-
pheta dd cōtēplādo orōnē moysi ⁊ pmissio-
nē a deo ipsi factā puidit totū mysteriū in-
carnatiōis ⁊ nr̄e redēptionis: ⁊ iō fecit psal.
pcedētē: in q̄ fecit illas quinq; petitiōes: pu
ta vt xp̄s acceleret aduētū suū vt fieret nr̄m
refugiū. Et ne repleret nos a suo refugio: sʒ
liberaret nos ab oī miseria. Et in prima pte
hui⁹ psalmi inuitauit totū gen⁹ humanū ⁊
oēs vt cōfugerēt ad hoc refugiū in q̄ oēs de
bebāt saluari ⁊ ab oī miseria liberari: vt su-
pra ostēsum est: sʒ q: i oratiōe et cōtēplatiōe
fuit ipsi reuelatū: ⁊ iterū cū certitudine fue-
rūt reuelata ipsi oīa pmissa q̄ petierat in ps
pcedētis q̄ dixerat in pma pte hui⁹: ideo in
hac vltima pte introducit xp̄m loquētē: ⁊ cū
affirmatione pmittētē adimplere oīa q̄ pro-
misit moysi in illa oratiōe. Exo. xxxiij. ⁊ etiā
oīa q̄ petit dd in psalmo pcedēti: ⁊ oīa illa q̄
pmisit dd i hoc psalmo cuiq; diuino adiuto-
rio se cōmittēti. Uñ dixit xp̄s quoniā sperauit.
q. d. ego pmisi moysi q ego venirē in carnē
ad liberandū genus humanū: ⁊ pmisi ostē-
dere ipsi gloriā meā: ⁊ pmisi misereri veniē-
tibus ad me. Et eos reponere in foramine
petre. Et pmisi eis ostendere humanitatem
meā. Et oīa ista tu dauid petiuisti in persona
toti⁹ corporis mystici in psalmo pcedēti: et
oīa ista tu pmisisti veniētib⁹ ad me ⁊ com-
mittētib⁹ se adiutorio meo. Nā pmisisti eis
q ego obūbrarem eos sub scapulis meis ⁊
ptegerē eos scuto ⁊ sub pēnis meis ⁊ libera Spes in deo ponēda.
rē a timore nocturno: ⁊ a sagitta volāte i die
⁊ a demonio meridiano ⁊c. ⁊ iō dico tibi ⁊ p
mitto q q̄cūq; posuerit spē suā i me: ⁊ fecerit
qd tu ʒelauisti i hoc ps. dico tibi q talis vir-
tuos⁹ h erit exceptus: imo liberabo eū ab oī mi-

ſeria:qꝛ i me ſperauit.i.qꝛ ſe commiſit meo
adiutorio ⁊ refugio ꝑ ſpē firmā:et ꝓtegā eū
ſub ſcapulis ⁊ alis ⁊ ſcuto meo: ⁊ hoc qꝛ co/
gnouit nomē meū ꝑ fidē.qḋ ē Jeſus.i.ſalua
torꝫ:ideſt qꝛ cognouit ⁊ cōfeſſus eſt me eē ve
rū deū ⁊ hoiem ⁊ ſaluatorē et meſſiā in lege
ꝓmiſſum. Inſuꝑ exaudiā eum in oī petitiōe
eo ꝙ clamauit ad me cū deuotiōe ⁊ charita/
te:⁊ iō ero cū ipſo in tribulatiōe qꝛ veniā in
carnē ſicut ꝓmiſi:⁊ eripiā eū de captiuitate
diaboli:⁊ oībꝰ miſerijs ſupradictis tā corpa
libꝰ ꝙ̄ ſpūalibꝰ:⁊ etiā glificabo eū in die iu/
dicij reſuſcitādo in corpꝰ glioſum: et ſic erit
liberatꝰ ab oī miſeria corpali.ſ.ab oībꝰ infir
mitatibꝰ ⁊ mortalitate ⁊ paſſibilitate:qꝛ cor
pus glioſum eſt liberū ab oībꝰ ſupradictis:
⁊ ſic lōgitudine dierū replebo eum:qꝛ viuet
in eternū in patria celeſti:eo ꝙ erit immorta
lis ⁊ impaſſibilis:⁊ oſtēdā illi ſalutare meū.
Nā ꝑ oculos corporeos videbit humilitatē
meā:⁊ oculis mētis videbit facialr diuinita
tē:⁊ ſic erit ꝑfecte beatꝰ:⁊ ſic nō erit fruſtra/
tus deſiderio ſuo. Nā ſicut in vita ſua credi/
dit ⁊ ſperauit in me ⁊ habuit fidē: ſpē:⁊ cha
ritatē:ita in pria habebit clarā viſionē ⁊ ꝑ/
fectionē ⁊ fruitionē de me.in quibꝰ conſiſtit
vera felicitas. ¶ Ex ſupradictis pōt patere
cuicunqꝫ diligēter ɔſideranti et ſpeculāti ꝙ
dd fecit pſalmū ꝑcedētē ⁊ iſtū ſequētē cōtē/
plando orōnē moyſi ad ꝓmiſſionē ſibi a deo
factā. Exo.xxxiij. Nā in pſalmo ꝑcedenti dd
petijt ea que fuerāt ꝓmiſſa in illa oratiōe:⁊
in vltima parte huiꝰ pſalmi introducit xp̄m
oīa ſupradicta ɔfirmantē ⁊ adimplere ꝓmit
tentē:ſicut in v̄itate xp̄s adimpleuit in ſuo
aduētu ꝑ ſuā ꝑdicationē ⁊ paſſionē et reſur/
rectionē ⁊ aſcenſionē. Et ideo nos in hac ec
cleſia vltra ſenſum ꝓpheticū cantamus iſtū
pſalmū quotidie moraliter in cōpletorio:qꝛ
ɔtinue nos ɔmittimꝰ adiutorio xp̄i:vt poſt/
ꝙ nos redemit:velit nos liberare a tētatio/
nibꝰ inimici:et totaliter in ſua gloria collo/
care:⁊ etiā in die iudicij cū ſuis ſanctis i ce/
lo glorificare. ¶ Ex hoc pſalmo colliguntur
nouē concluſiones. ¶ Prima ɔcluſio ꝙ qui/
cūqꝫ habitat ⁊ cōmoratur in hac eccleſia mi
litāti per gratiā ſub ꝓtectione xp̄i liberabi/
tur a laqueo peccati ⁊ a ſententia aſpera da
ta in adā et a verbo ⁊ ſnia aſpera que dabi/
tur dānatis in iudicio:cū dicet. Ite maledi/
cti in ignē eternū. ¶ Secūda ɔcluſio ꝙ qui/
cunqꝫ habitat in hac eccleſia ſub protectiōe
chriſti erit obumbratus ⁊ ſeptus ſcapulis et
ſub alis chriſti: Nam xp̄s in die paſſiōis po/
ſuit ſcapulas in cruce obūbrans ⁊ ꝓtegens
fideles:obijciens corpus contra diabolum
ſicut vacca protegit filium a tergo obijciēs
ſe cōtra lupū. ¶ Tertia cōcluſio ꝙ xp̄s ꝓte
xit ⁊ liberauit fideles ſuos in cruce:ſicut gal
lina liberat ⁊ protegit pullos ſuos ſub alis.
Nam ſicut gallina primo recipit oua aliena
Secundo viuificat ea ꝓpter ſudorē et lan
guorē. Tertio liberat de vnguibꝰ milui. Quar
to paſcit eos ⁊ dirigit i paſtu:ita pariter xp̄s
recepit filios quos adam carnaliter genuit
mortuos in peccato. Secundo eos proprio
ſanguine viuificauit ⁊ fouit. Tertio eos de
raptu diaboli liberauit. Quarto eos ɔtinue
pabulo eccleſiaſticorum ſacramētorū ⁊ cibo
ſpūali ſacre ſcripture paſcit ⁊ nutrit. ¶ Quar iiij.
ta ɔclo ꝙ q̄ habitat in hoc diuino refugio et ɔclo.
tabernaculo eccleſie nō timebit a timore no
cturno:ideſt a peccato cogitatiōis:nec a ne/
gotio tenebroſo:ideſt a pctō propoſito:⁊ de/
liberato:nec a ſagitta ambulāte in die:ideſt
a peccato in actu commiſſo nec ab incurſu ⁊
demonio meridiano ideſt peccato male con
ſuetudinis. Item non timebit a peccato ne/
gligētie:nec auaritie:nec luxurie:nec ſuper
bie:que ſunt arma quibus diabolus ſauciat
hominē. Et ratio eſt. Nam eccleſia habet ar
ma cōtraria:que ſunt eccleſiaſtica ſacramē
ta ad deſtruenda et delenda omnia ſupradi
cta peccata. ¶ Quinta concluſio:ꝙ omnes v. con clo.
iudei ⁊ infideles cadent vulnerati ⁊ ſauciati
veneno peccati a dextris ⁊ ſiniſtris ipſius
iuſti fidelis:tamen non appropinquabit iu/
ſto talis peſtis. ¶ Sexta concluſio: ꝙ quia vj.cō clo.
refugium eccleſie eſt fundatum ſuper viuā
petram qui eſt xp̄s ideo maluꝫ culpe ⁊ pene
eterne nunꝙ̄ accedet ad virum iuſtū in illo
refugio ⁊ tabernaculo habitantē. ¶ Septi/ vij. ɔclo.
ma concluſio:ꝙ vir iuſtus habitās in taber/
naculo eccleſie nō ſolum liberatur a pecca/
to ⁊ pena eterna per eccleſiaſtica ſacramen
taꝛ̄ etiā liberatur a periculis corporalibꝰ
⁊ dirigitur in hac vita ꝑ cuſtodiā angelorꝫ. viij.
¶ Octaua concluſio:ꝙ vir iuſtus habitans ɔclo.
in hoc refugio dei conculcabit aſpidem ⁊ ba
ſiliſcū:⁊ leonē:⁊ draconē:ideſt vincet ⁊ ſupa
bit cecitatē ⁊ venenū luxurie:⁊ iram et aua/
ritiā diaboli:quia nec iſta vitia:nec diabolꝰ
poterūt iuſto per iſta vitia nocere. ¶ Nona ix.cō clo.
concluſio:ꝙ quilibet vir iuſtus qui inuoca/
uerit nomē domini. Jeſu:et confeſſus fuerit
xp̄m eſſe ſaluatorē:⁊ ſuperauerit legē eius:
liberabit ab oī malo:et xp̄s proteget eū ſub
alis ⁊ ſcapulis ſuis:⁊ exaudiet eū i oī tribu/
latiōe ⁊ petitiōe:⁊ glificabit eū xp̄s poſt hanc
vitā:⁊ tādē dabit ei vitā eternā. ¶ Ex ſupra
dictis patet:ꝙ dauid in hoc pſalmo nil aliḋ Z
vult innuere:niſi oſtēdere q̄ͦ ille qui habi ſpe
tat i adiutorio:⁊ ſub grā xp̄i commorabitur rās i
ſub ꝓtectiōe eius: ⁊ totaliter ponit ſpē ſuā dño li
in eo:ille talis cōſequetꝰ ſeptē bona vel octo. bera
Et liberabitꝰ de ſeptē periculis. Nā primo li tur a
berabitꝰ de laqueo venātium demoniorū ⁊ a ſeptē.
verbo ⁊ ſentētia aſpera in adā:⁊ a ſnia aſpe

ro q̄d dicet ꝯ inatio in die iudicij. Scd̄o xp̄s obūbrabit ip̄m ſcapulis ſuis in cruce: ⁊ cooperiet ſub pēnis ⁊ alis ſuis: ⁊ viuificabit ⁊ fonebit: ⁊ nutriet: et cuſtodiet eū ſicut gallina pullos ſuos. Tertio circūdabit ⁊ ꝓteget eū ſcuto legis euāgelice ⁊ eccl̄iaſticoꝝ ſacroꝝ. Et ſic nō timebit a timore nocturno pctōꝝ ⁊ tētationū. Quarto q: mille ex iudeis: ⁊ decē milia ex gētilib⁹ et ſaracenis cadēt a latere ei⁹ vulnerati pctō originali et actuali: th̄ ad eū nō appropinq̄bit illa peſtis. Quito infideles multis flagellis corꝑalib⁹ ⁊ ſpūalib⁹ flagellabunt: q̄ flagella nō appropinq̄bunt ad tabernacl'm ⁊ altiſſimū refugiū fideliū. Sexto q̄ de⁹ dabit angelos ⁊ ſpūalē cuſtodiā fideliū: vt cuſtodiāt eū in oib⁹ vijs ei⁹. Septimo q̄ ois fidelis ambulabit ſup aſpidē ⁊ baſiliſcū: ⁊ cōculcabit leonē ⁊ draconē. Octauo q̄ finaliter poſt hanc vitā xp̄s gl'ificabit oēs iuſtos in longitudinē dierū ⁊ vitam eternā. Et in his ſupradictis ꝯſiſtit tota ſententia et intelligentia hui⁹ pſalmi: ꝑut expoſitus eſt.

Bonū ē ꝯfiteri dn̄o: ⁊ pſallere noī tuo altiſſime.
Ad annuntiandū mane miam tuam: et veritatē tuam per noctem.
In decachordo pſalterio: cum cātico in cithara.

Ecch. diſ.c. ſ.i gl. ⁊ de ꝯſ.d. ij.ca. accel ſerūt.

¶ Titulus canticū pſalm⁹ in die ſabbati: dr̄ aūt cāticū pſalm⁹: q: ſimul cātabat voce humana ⁊ inſtr̄is muſicis. ſ. pſalterio ⁊ cithara addit aūt in die ſabbati: q: tali die cātabat: ſꝫ hic nō exprimit ei⁹ autor nec materia: ſed cōiter dicūt hebrei moderni q̄ moyſes fecit hūc pſal. ꝓ bn̄ficio creatiōis iā cātabat i die ſabbati: eo q̄ tali die q̄euit de⁹ ob oi ope q̄d patrarat: de q̄b⁹ opib⁹ fit memoria in h̄ pſalmo: Rabbi chāhi vo dicit q̄ Adā ariſon fecit hūc pſalmū nō q̄ ip̄e fecit: ſꝫ dō fecit ip̄m in ꝑſona ipſi⁹ Adā: ⁊ ſic adā loquit̄ i iſto pſal. in ꝑſona toti⁹ poſteritatis: cui⁹ cām aſſignat. Dicit eñ q̄ adā fuit creatus in die veneris quaſi hora tertia: et peccauit hora vndecia. Et hora duodecima fuit expulſus ⁊ ad mortē ꝯdēnat⁹: ⁊ ſic māſit in fletu ⁊ plāctu ꝑ totā illā diē ⁊ noctē vſq̄ ad diē ſabbati de mane: in q̄ fuit ipſi remiſſa culpa: ⁊ ad pniam reuerſus: ⁊ tūc icepit ꝯſiderare opa dn̄i. ſ. vniuerſitatē creaturaꝝ: ⁊ ſic fact⁹ let⁹ in die ſabbati: icepit canere ⁊ pſallere dicēs. Bonū ē ꝯfiteri dn̄o: ⁊ pſallere noī tuo altiſſime. Et dicit vltra q̄d adā ꝓuidit in ſpū totū diſcurſum filiorū ſuorū vſq̄ ad meſſiā: cui⁹ regnū debebat exaltari ſicut vnicornis: ⁊ mag̃e ꝓſperari in multitudine filiorū. Et ſic gloſſat iſtum pſalmum de rege meſſie in proſperitate eius.

Adā creatus in die veneris.

Cuius poſitio lꝫ ſit aliqualiter vera inquantū dicit q̄ iſte pſalm⁹ ⁊ oēs ſequētes vſq̄ ad. C. loquunt̄ de rege Meſſie: tñ dicit ſolium et erroneū: inq̄tuꝫ q̄d eſt iā preteritū expectat futurū: ⁊ hoc accidit q: nō eſt plātat⁹ in domo dn̄i ꝑ baptiſmū: ⁊ ſic nō pōt florere in vera intelligētia ſacre ſcripture: vt patebit inſra. Et iō eſt dicēdū q̄ dō fecit h̄ūc pſalmuꝫ ſicut oēs alios: in q̄ itroducit ad loquēdum ip̄m adā myſticū. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ē p'io notādū ⁊ aduertēdū q̄ iſte hō myſticus incipiēs a primo hoīe ꝑut habebat fidē xp̄i habuit ſuas etates: ſicut dictū eſt in ꝓlogo: et ita ſir' ipſa lex diuine ꝑut incepit ab adā vſq̄ ad iudiciū habuit ſua ſecula ⁊ ſuos dies. Et iō tota vltima etas ſcꝫ t'pis gr̄e in quo venit xp̄s dr̄ etas vltima ipſi⁹ hoīs vel ipſi⁹ eccleſie in hac vita. Et dr̄ ſenect⁹ ei⁹. i. iſti⁹ hoīs myſtici: in q̄ ſenectute iſte hō fuit ꝓſperat⁹ in ſua ſenectute: cū in tota ſua iuuētute ab expulſiōe ꝑadiſi vſq̄ ad aduētū xp̄i ſemꝑ fuit a diabolo multipl'r afflict⁹. Item iſta vltima etas dr̄ etiā ſabbatū ipſi⁹ legis: i quo ſabbato q̄euit iſte hō myſtic⁹ ꝑ gr̄am: et fuit exaltat⁹ ⁊ redēpt⁹ ꝑ miam: ⁊ de captiuitate duct⁹. Per oppoſitū diabol⁹ cū ſuis mēbris ⁊ tota ceu infideliū q̄ dr̄ ciuitas diaboli fuit deiect⁹ ⁊ ꝓſtrat⁹ ꝑ iuſtitiā. Vñ xp̄s ad hoc venit cū hūilitate: vt deiiceret ⁊ deponeret ſupbos ꝑ iuſtitiam: ⁊ exaltaret ⁊ vocaret hūiles ꝑ pniam. Et hoc eſt vnū de maiorib⁹ operib⁹ que fecit dn̄s. Et ſic nr̄a redemptio fuit exaltatio humiliū ⁊ depreſſio ſuperboꝝ. ⁊ de hoc myſterio ꝟgo maria fecit illud cāticū q̄d incipit. Magnificat aīa mea dn̄m: q̄d q̄dē canticū memorat̄ in hoc pſal. imo ꝺ illo cātico fact⁹ eſt iſte pſal. vt patebit. Nā preuidēs dauid in ſpū qualr̄ xp̄s in ſuo aduentu. hoc eſt vltima etate q̄ dr̄ ſabbatū mūdi: et ſenectis hoīs myſtici redemptor nr̄ xp̄s debebat deiicere ⁊ ꝓſternere diabolū cū tota ei⁹ ciuitate ⁊ mēbris ꝑ iuſtitiā: ⁊ debebat exaltare hūiles: ⁊ facere eos mēbra ſua ꝑ miaꝫ. Cantat ergo dauid in hoc ꝓ miaꝫ qua xp̄s exaltauit eccl̄iam ⁊ hūiles fideles ſuos poſt multas ⁊ magnas ꝑſecutiōes: ⁊ maxime decantat ꝓſperitatē eccl̄ie ⁊ iuſtitiā ⁊ punitionē qua puniuit ⁊ depreſſit ſupbos iudeos et tyrannos ꝑſecutores eccleſie. Hanc ergo iuſtitiā ⁊ hāc miam decātat dauid in hoc pſal. in quo duo facit. Nā p̄mo ꝓmittit hāc miaꝫ ⁊ iuſtitiam cantare in aduētu xp̄i in perſona ipſius hoīs. Scd̄o reddit cām ibi. Q̄m delectaſti me dn̄e. ¶ Quantū ad p̄mū dicit. Bonū eſt confiteri dn̄o. i. iuſtū ⁊ dignū ⁊ debitū erit confiteri et laudes exhibere tibi domine Jeſu xp̄e: et pſallere. i. cum inſtrumentis muſicis cantare nomini tuo Jeſu altiſſime.

¶ Ad cuius intellectum eſt notanduꝫ q̄ tos

Etas legis ſeu ſi dei.

Nota.

Tp̄s gr̄e dicit̄ mane.

M

tẽpꝰ grẽ dr̃ mane reſpectu legis vete. que dicebat nox: in qua iſte hõ myſticus nõ poterat cãtare cãticũ letitie: eo ꝙ erat in afflictione peccati ⁊ ꝑ iuſtitiã cõdẽnatꝰ: ſ3 in tpe grẽ qr iã eſt dies iã cãtat cãticũ letitie liberatꝰ ꝑ grãz ⁊ miam xp̃i. Et iõ ſubdit ꝓpheta ad annũciãdũ mane miaz tuã. Quaſi dicat: ꝙ bonũ eſt canere ⁊ pſallere ⁊ annũciare in mane. i. in die grẽ annũciare miam xp̃i: qua liberauit nos de ptãte diaboli: ⁊ exaltauit nos ꝑ grãz: ⁊ ſequit̃: ⁊ v̾itatẽ tuã ꝑ noctẽ. Ubi nota ꝙ v̾itas hic ſumit̃ ꝓ iuſtitia. Nã ſicut verũ ſiue veritas dr̃ adequatio rei ad intellectũ ⁊ eſt inq̃ntũ intellectus nõ deuiat a re: ita iuſtitia dr̃ inq̃ntũ non deuiat a rectitudine ⁊ illa iuſtiſſima regula: nullũ bonũ irremuneratũ ⁊ nullũ malũ impunitũ. Et qd̃ tibi vis alteri fac: ⁊ qd̃ tibi nõ vis alteri nõ facies qd̃ eſt vnũ p̃ncipiũ naturale ⁊ morale: ⁊ iõ tũc iudiciũ dr̃ verũ qñ eſt iuſtũ nõ deuiãs ab illa regula. Et ſic v̾itas dr̃ iuſtitia. Et iõ dicit hic ad annũciandã v̾itatẽ: ſcz iuſtitiã ꝑ noctẽ. i. tempore legis. Sed melius eſt qd̃ ꝑ noctẽ intelligat̃ dies iudicij in q̃ die iudicij iudicabuntur ſuperbi ⁊ infideles ad dãnationẽ ꝑpetuã ⁊ noctẽ inferni. Et ēt ꝑ iſtã noctẽ itelligit̃ totũ tp̃s ab aduentu xp̃i vſq3 ad iudiciũ: qd̃ q̃dẽ tp̃s ſicut dr̃ dies reſpectu fidelib: eo qd̃ receperũt lumẽ ⁊ ambulãt i die ita idẽ tp̃s dr̃ nox reſpectu iudeoꝝ modernoꝝ: qui nõ recipiendo xp̃m ꝑdiderũt lumẽ fidei qd̃ ante habebãt: ⁊ ceciderũt in cecitatẽ ⁊ ignorãtiã. Et ſic ambulãt i nocte. Et ſic ſicut nos per miſericordiaz fuimus illuminati: ita illi per iuſtitiam fuerunt occecati ⁊ obtenebrati ꝓpter ſuã ſuperbiã ⁊ malitiam ⁊ inuidiã: qr occecauit eos malitia eoꝝ: ne intelligerent ſacramenta dei. qr noluerunt eſſe humiles: ſed ſuperbi. Dicit ergo dauid in ꝑſona totiꝰ eccleſie ſiue corporis myſtici. Bonũ eſt cõfiteri dño ⁊c. ideſt iuſtũ erit annũciare miſericordiã tuã in mane: ideſt tpe gratie. in quo illuminaſti et exaltaſti humiles ꝑ miſericordiã. Et bonũ erit iã cantare ⁊ annunciare veritatẽ. i. iuſtitiã tuã per noctẽ iudeoꝝ in qua occecaſti eos ⁊ deieciſti ꝑ iuſtitiã. Etiã eſt notandũ ꝙ ſicut ꝑ mane intelligit̃ totũ tempus gratie: ita ꝑ noctẽ põt intelligi totaz tp̃s legis veteris. Nam ſicut nos cantamus miſericordiã dei quã recepimus: ita illi cantabãt veritatẽ quã ꝓphetie prenunciabãt. Itez etiã per ly mane põt intelligi tp̃s ꝓſperitatis ⁊ per ly noctẽ tp̃s aduerſitatis. Quaſi dicat: ꝙ bonũ eſt confiteri dño ad annũciãdum miſericordiã tuã i tpe ꝓſperitatis: ⁊ veritatẽ ſiue iuſtitiã in tpe aduerſitatis. Deinde cum ſubdit. in pſalterio Oſtẽdit q̃lr iſte cantus ⁊ annunciatio cantabit̃: ⁊ fiet cum duobus inſtrumentis muſicis: ſcz in pſalterio dechachordo: ideſt in pſalterio .x. chordaꝝ ⁊ cithara ſimul cũ cãtico hũano. ¶ Ad cuius intellectũ eſt notãdũ ſicut dictũ fuit in p̃ncipio ꝙ pſalteriũ eſt inſtrumẽtũ muſicũ q̃dratũ habẽs .x. chordas. Et cithara eſt inſtrumẽtũ triãgulare habẽs quatuor chordas p̃ncipales. Eſt verũ ꝙ in hoc v̾bũ hebrei faciũt differẽtiã inter pſalteriũ ⁊ dechachordũ. Nã dicũt ꝙ dechacordũ eſt inſtrumẽtũ .x. chordaꝝ ⁊ pſalteriũ ẽ multaꝝ chordaꝝ. Cithara aũt eſt aliud inſtrumẽtũ triãgulare: ⁊ iõ in hebreo ponit̃ dictio cõiũctiua int̃ dechacordũ ⁊ pſalteriũ. Dicit eñ in decachordo ⁊ pſalterio: ⁊ ſic aſſignantur iſta inſtrumẽta. i. decachordũ et cithara ⁊ pſalteriũ: ſ3 in hoc nõ eſt vis: ſ3 magis ẽ inſudãdũ circa myſteriũ qd̃ figurabãt iſta inſtrumẽta. Nã inſtrumẽtũ decachordũ ſignificabat totũ euãgeliũ in quo cõtinent̃ .x. myſteria xp̃i ſcz incarnatio natiuitas baptiſmꝰ ⁊ predicatio: miraculorum operatio: mors ſiue paſſio: reſurrectio: aſcenſio ſpiritusſancti miſſio: et euãgelij ꝑ totũ orbem ꝓmulgatio. Iſte ſunt decẽ chorde inſtrumẽti ſiue pſalterij euãgelici. Et hoc inſtrumẽtũ ſiue pſalterium cantat et perſonat quotidie eccleſia ꝑ totũ orbẽ terrarũ. Similiter per pſalteriuz .x. chordarũ intelligit̃ canticũ quod cantauit tympaniſtria noſtra virgo maria in domo elizabeth qñ dixit. Magnificat aĩa mea dñz illud eñ cãticuz dr̃ pſalteriũ decẽ chordaꝝ eo ꝙ cõtinet .x. verſus qd̃ quidẽ pſalteriuz ⁊ canticũ fabricauit virgo Maria. Et p̃mo cãtauit. Et exinde quotidie cãtat eccl̃ia in veſperis. Qd̃ preuidens dd̃ in ipſũ dicit in iſta parte. Bonũ eſt cõfiteri dño: ⁊ pſallere miſericordiã in pſalterio decẽ chordaꝝ: et hoc in mane. i. in die grẽ. q. d. qd̃ magna letitia erit in mundo tpe grẽ. Nam cum virgo maria tympaniſtria noſtra ⁊ p̃mũ membrũ eccleſie incipiet cãtare pſalteriũ .x. chordarũ ſiue incipiet annũciare miſericordiã tuã in pſalterio .x. chordarũ qñ dicet. Magnificat anima mea dñm: tunc tota eccleſia ꝓſonabit illud pſalteriũ: ⁊ cantabit illud canticum per totum mane. i. per totũ diẽ gratie. Et etiam cantabit eccl̃ia totũ pſalteriũ euãgelicuz .x. chordarũ. i. continẽs decẽ ſupradicta myſteria. Et cantabit etiã cũ cithara: qd̃ eſt triangulare inſtrumentũ ꝑ qd̃ intelligit̃ trinitas perſonaꝝ in diuinis: vel intelligit̃ trinitas v̾tutũ theologaliũ. i. fides: ſpes: ⁊ charitas. ¶ Nã iſte tres virtutes includunt totaz legẽ euangelicam. Nã omnia que ꝯtinentur in lege euangelica aut pertinent ad fidem aut ad ſpem: aut ad charitatem: quia nihil docet̃ in euangelio niſi quid credenduz aut diligendũ aut ſperãdum: vt ait Aug. in enchiridio. ⁊ ſic eccleſia cantat hodie euange

N
Nota

Dr̃ia inter pſalteriũ ⁊ decachordum

Cãticum Marie.

O

liū cū pſalterio.x.chordarū ꝛ cuz citharavi dictū eſt:ꝛ cātat etiā pſalteriū decē chorda rū ipſius virginis Marie quotidie in veſpe ris:ꝛ cātat etiā citharā Simeonis:ſcz Nunc dimittis ſeruū tuū dñe:qḋ eſt cāticū ꝯtinens q̄tuor chordas:ſcz q̄tuor ꝟſus:ꝛ hoc cātat in cōpletorio. Et hoc eſt ergo pſalteriū ꝟginеū ꝛ euāgelicū:ꝛ hec ē cithara euāgelica de q̄ dicit dd in hoc ps.i pſalterio decachordo ꝛc. Vñ debet ſic ordinari lra. Bonuz eſt ꝯfiteri dño:ꝛ pſallere nomini tuo altiſſime.i.in de cachordo pſalterio cū cantico ꝛ cithara. Et ſubdit illud qḋ intēdit cātare qꝛ intēdit cāta re miam ꝑ quā xp̄s exaltauit humiles:ꝛ ve ritatē ſiue iuſtitiā ꝑ quā deiecit ꝛ pūnit ſup bos:ꝛ iō ſi bñ volum⁹ cōſiderare videbim⁹ ꝙ iſte ps eſt figura illi⁹ cātici ꝙ ꝟgo maria cātauit:qꝛ eādē materiā ꝯtinet:qꝛ ſilr illud cāticū non memorat niſi miam q̄ xp̄s exal tauit hūiles ꝛ iuſtitiā qua deiecit ſupbos:vt magis patebit i fine hui⁹ pſalmi. Vel pōt di ci breui⁹ ſicut dictū eſt in ꝓlogo ꝙ ꝑ pſalte

No. riū decachordū intelligit dd decē myſteria eccłiaſtica.ſ.myſteriū icarnatiōis ꝛ ꝑdica tiōis:ꝛ miraculoꝝ ꝑatiōis ꝛ paſſiōis ꝛ nr̄e liberatiōis ꝑ deſcēſuz ad iferos:ꝛ eccłiſtica ſacra ꝛ myſteria reſurrectionis ꝛ aſcēſionis ꝛ ſpūſcti miſſionis ꝛ eccłie cōgregatiōis ꝛ vltimi iudicij ꝛ gl̄ificatiōis. Hoc ē pſalteriū qḋ cōtinue cātat ꝛ cōfitet eccłia:ſz nō cātat cū ſine cithara ꝑ quā itelligit myſteriū tri nitatis:eo qḋ ſupradicta.x.myſteria xp̄i p̄ ſupponunt myſteriū trinitatis:eo ꝙ xp̄s eſt ſcđa ꝑſona in trinitate:q̄ quidē xp̄us refer tur ad patrē ꝛ ſpiritūſanctū ſine quib⁹ non pōt eſſe. Et ideo nemo pōt cantare nec ꝯfite ri pſalteriū xp̄i ſine cithara trinitatis:ꝛ hec eſt cā q̄re dd in ps nunq̄ memorat nec no minat pſalteriū q̄ n nominet citharā:ꝑ cāti cū aūt intelligit forſan dd cāticū ꝟginis ma rie:ꝛ ſic eccłia ꝯtinue cantat ꝛ ꝯfitet pſalte riū.x.chordaꝝ ꝛ myſterioꝝ xp̄i cuz cithara trinitatis ꝛ cū cātico ꝟgis marie. Et hoc eſt qḋ intēdit dicere dd. Bonū eſt ꝯfiteri dño i decachordo pſalterio ꝛ cātico ꝛ cithara.

ps.q. f.c.ii olia. **Qꝛ delectaſti me dñe i factura tua: ꝛ operib⁹ manuū tuarū exultabo.**

¶ In hac ſcđa parte reddit cām quare mo uetur ad pſallēdū ꝛ cōfitēdū deo:ꝛ dicit qḋ ꝑ ꝯſideratione ꝛ ꝯtēplatione diuinoꝝ operū. Nā ꝗcū in hac vita nemo poſſit videre deū ꝑ eſſentiā ſuā:tamē qꝛ effectus ꝛ opera diui na oſtēdūt omnipotētiā ꝛ ſummā bonitatē ꝛ ſapientiā dei:ꝛ ideo ꝯſideratio ꝛ cōtēpla tio mirabiliū operū dei mouēt homines ſa pientem de neceſſitate ad laudandū deū et ꝯfitendū ipſum eſſe magnificum ꝛ omni potentē ꝛ ſapientiſſimū ꝛ tremendum. Di

cit ergo dd i ꝑſona toti⁹ eccłie:bonū.i.debi tū ꝛ iuſtū ē mihi ꝯfiteri dño ꝛc. qꝛ in delecta ſti me.i.letificaſti me i factura tua ꝛ i opib⁹ manuū tuaꝝ:ꝛ nō ſolū me delectaſti i opib⁹ creatiōis ſz ēt redēptionis generis hūani.

Quā magnificata ſūt opa tua dñe: nimis ꝓfūde ſunt cogitatiōes tue. Vir inſipiēs nō cognoſcet:ꝛ ſtult⁹ non intelliget hec. J.ciij. c.

Cū exorti fuerint petōres ſic fenū:ꝛ appuerint oēs q̄ operant iniq̄tatem. Ut intereāt in ſeculū ſeculi:tu autē altiſſimus ineternum domine. ps.q. f.c.ii olia. xx.q. f.ii pec caue rit.

¶ Hic explicat q̄ ſunt iſta diuina opera:ꝓ pter q̄ mouet ad cātādum ꝛ pſallēdū ꝛ cōfi tendū deo. ¶ Ad cuius intellectū eſt notan dū ꝙ opera diuina ſunt in triplici genere:q̄ dā dicunt opa creationis ꝛ quedā opa per miſſionis ꝛ quedā opera redēptionis ꝛ que dā opera iuſtificationis ꝛ punitionis. Pri ma opa ſcz creationis puta celū ꝛ elemēta ꝛ omnis ornatus eoꝝ dicunt opa magnifi ca:qꝛ demōſtrant dei omnipotentiā. Opera ꝟo ꝑmiſſionis:ſcz quare de⁹ ꝑmittit ꝓſpera ri malos:ꝛ affligi bonos in hac vita ꝑtinent ad ꝓfundiſſimā ꝛ abyſſalem ſcientiam dei. Opera ꝟo punitionis maloꝝ ꝑtinēt ad dei iuſtitiā:ꝛ demōſtrāt deū eē iuſtiſſimū. Sed iuſtificatiōes bonoꝝ ꝑtinēt ad dei miam:qꝛ ſicut punit malos ꝑ iuſtitiaz:ita iuſtificat et vocat ꝛ exaltat bonos nō ex meritis ſz ꝑ ſolā miaz ꝛ talia opa ēt ꝑtinēt ad altitudinē ſapie ꝛ ſcie dei. Jō dicūt inſcrutabilia ꝛ inueſtiga bilia:eo ꝙ nul⁹ ꝑt reddere cāz cū ſint ex vo lūtate dei:ꝛ occultiſſimis iudiciis ei⁹ ꝛ talia opa dñr ꝓfundiſſime cogitatiōes dei. Duo ꝗ facit hic. Nā ꝑmo oñdit ꝙ de⁹ eſt laudād⁹ ꝛ tremēd⁹ ꝑꝑ ſuā inueſtigabilē ſciaz q̄ ꝑmit tit ad tp̄s malos ꝓſperari:ꝛ ꝑꝑ ſuaz iuſtitiā q̄ punit eos in h̄ ſeclo vel in alio. Scđo oñē dit ꝙ ē laudād⁹ eo ꝙ exaltat humiles ꝛ iuſti ficat ꝑ gr̄iam.ibi. Et exaltabitur ſicut vnicor nis. ¶ Quātū ad ꝑmū q̄ dicit dd admirādo q̄.i. quātū ſunt magnifica tua opa creatiōis ſ.celum ꝛ terra ꝛ ois ornat⁹ eoꝝ:ſz nimis.i. m̄lto magis ſunt ꝓfunde cogitatiōes tue.i. ꝑmiſſiōes q̄b⁹ ꝑmittis ꝓſperari malos i hac vita.ꝛ bonos deprimi et ēt q̄re et q̄ło punis malos ꝛ exaltas bonos. Vñ intm̄ ſunt ꝓfun de iſte cogitatiōes tue ꝙ inſipiēs nō cognoſ ceт:ꝛ ſtult⁹ nō itelliget hec myſteria ꝛ ſecre ta tua.ſ.cur ꝛ q̄ło exorti.i.m̄lti plicati ꝛ ꝓſpe rati fuerit petōres i hac vita:ſicut fenū qḋ ci to creſcit ꝛ i breui ſiccatur. Et ſilr quomodo oēs ꝛ qui operant iniquitatē.i.iniqui ꝛ pra ui appuerint in diuitijs ꝛ dignitatib⁹ ſctis

xciii, dis. c. diaco ni. p Opa diuia ſunt i tri plici gñe.

ſtituti in hac vita: et tñ in breui poſtea intereant ⁊ pereāt ⁊ dānent̄ in īfernū.q.d.ꝙ inſipiēs ⁊ ſtulti nō poterūt puenire ad cognitionē hui⁹ ſecreti.ſ.q̄re de⁹ pmittit malos tantū pſperari: vt poſtea pereant ineternum: qꝛ h puenit ex illis pfundiſſimis ⁊ occultiſſimis iudiciis ⁊ ſecretis dei: pōt etiā hoc idē moraliter intelligi: qꝛ ſtult⁹ eſt ille q̄ totalr cōuertit̄ ad iſta terrena: ⁊ inſipiēs ⁊ īprudēs eſt ille q̄ nō cōſiderat celeſtia nec puidet de futuris bonis celeſtib⁹. ⁊ iō talis īſipiēs ⁊ ſtultus nō intelligit nec vult conſiderare vitā ⁊ caſum malorū hoīm. Nā videm⁹ q̄tidie ꝙ lȝ praui ⁊ iniq̄ ad tpꝰ pſperent̄: tñ videm⁹ eos manifeſte a dignitatib⁹ ⁊ diuitiis deiici ⁊ pſterni ⁊ mala morte pūiri ⁊ ſine pnia ab hac vita diſcedere. Si ergo ſtult⁹ vel inſipiens vellet iſta iudicia dei attēdere: non poneret ſpē ſuā in terrenis reb⁹ ⁊ diuitiis: ſȝ puideret p vita futura: iō dicit ſtultus ⁊ inſipiens nō itelligit hec. Et nota ꝙ dicit hic Ra. Chāhi. ꝙ moyſes tria petiuit a deo in illa oratione Exo.xxxiij. inter q̄ fuit vnū ſcȝ vt de⁹ oſtederet ipſi faciē ſuā ideſt cauſas q̄re de⁹ pmittit malos pſperari ⁊ bonos deprimi. Sȝ iſtā noluit ipſi detegere. qꝛ hac ſoluȝ vult in ſua ſecreta ſcientia cōtinere: ⁊ iō ſequit̄. Tu aūt altiſſim⁹ ineternū dñe. i. tu es altiſſim⁹: et nō vis iſta ſecreta inferioribus manifeſtare. Et declarat ppheta oīa ſupradicta cū ſubdit.

Quoniā ecce inimici tui dñe: quoniā ecce inimici tui peribūt: ⁊ diſpgent̄ oēs q̄ operantur iniquitatem.

¶ Quaſi dicat. O dñe nimis ſunt pfunde cōgitatiōes tue. Et ſtult⁹ non intelliget hec qm̄ ecce inimici tui pibūt: ⁊ oēs q̄ opant̄ iniq̄tatē diſpgent̄. Sȝ meli⁹ e ꝙ h referamus ad diuinā iuſtitiā. Nā dictū ē ſupra ꝙ hic incēdit laudare deū nō ſolūmō pp̄ter opa magnifica q̄ ſunt celū ⁊ terra ⁊ oīs ornat⁹ eorū. ſ etiā pp̄ter pfundas cogitatiōes. i. ſciētiaȝ quā q̄ pmittit malos pſperari. Hic aūt admirat̄ iuſtitiā dei p quam vult malos puniri: iō dicit. Profunde ſunt cogitatiōes tue. i. iudicia tua. Nā ecce oēs inimici tui dñe peribūt duplicat iȝ inimici: eo ꝙ dupl'r peribūt in iudicio dei: ſ. tpaliter: ⁊ in futuro eternaliter p penā. Et iō ſubdit. Et diſpgent̄ oēs q̄ opant̄ iniq̄tatē. i. iudei q̄ opati ſunt iniq̄tatē occidēdo xp̄m: nō ſolū eternalr in aīa ſȝ etiā i corpore tpaliter punient̄. qꝛ captiui ducent̄: ⁊ p totū mūdum diſpergent̄. Ex ſupradictis pȝ ꝙ iō tenemur cōfiteri ⁊ pſallere noī dñi altiſſimi. Primo pp̄ter magnifica creatiōis. Secūdo qꝛ pfunde ſunt cogitationes ⁊ iudicia ei⁹ altiſſima: qꝛ lȝ ad tpꝰ pmittat malos pſperari tñ finalr eos puniat p iuſtitiā: et deponit potētes ⁊ diſperdit ſupbos mēte cordis ſui.

Et exaltabit̄ ſicut vnicornis cornu meū ⁊ ſenectus mea in mīa uberi. ſā.q. h.co. cū de notiſſima

¶ Hic oſtendit qualiter tota eccleſia tenet̄ cōfiteri dño eo ꝙ ſicut deiecit inimicos ſuos p iuſtitiā ita exaltauit eā: et iuſtificauit fideles p miam: vel poſſum⁹ dicere ꝙ ſicut ſuperius corp⁹ myſticū cōfeſſum eſt ⁊ cecinit iuſtitiā dei q̄ puniuit ſupbos ⁊ malos ⁊ iniq̄s ita in hac pte cantat ⁊ annūtiat miam dei q̄ iuſtificauit ⁊ exaltauit fideles iuſtos ⁊ humiles. Dicit ergo corp⁹ myſticū. O dñe inimici tui peribūt: ⁊ ſupbos deiicies p iuſtitiā: me ſed me exaltabis p miam. Nam cornu meū ſcȝ xp̄s q̄ eſt rex et honor meus ſicut vnicornis exaltabit̄. Nā ſicut vnicornis non hȝ niſi vnū cornu: nec patit̄ ſecū ſocium in laudib⁹ lo: ita tota eccleſia nō hȝ niſi vnum caput ⁊ vnū regē q̄ eſt xp̄s: q̄ eſt eleuatus et exaltatus nō ſolūmō ſup oēs hoīes: ſed etiā ſuper oēs angelos ſedēs a dextris dei: ⁊ non ſolūmodo xp̄s eſt exaltat⁹: ſȝ etiā cornu. i. imperiū ⁊ honor ⁊ ptās ſacerdotalis eccl'ie eſt exaltata ſicut vnicornis. Naȝ ſicut tota eccl'ia toto orbe diffuſa eſt vna: ita hȝ vnū caput et vnum ſummū ſacerdotē q̄ intm̄ eſt eleuatus ⁊ exaltatus ꝙ oēs xp̄iani et oēs reges ⁊ pricipes terre ipi colla ſubiiciūt. Et nō ſolūmō ſummo pontifici: ſed etiā toti eccl'ie deferunt honorē ⁊ obediētiā. Et etiā iſtud corpus myſticū nō ſolū ē exaltatū i honore mūdanorū ⁊ ſpūali: ſed etiā in gr̄a et meritis p miam copioſam ⁊ abūdātē: ⁊ q̄ oēs fideles p ſolā dei miam ſunt a peccato iuſtificati et p gratiam vocati. Et ſic p miam ſunt exaltati. Et iō dicit iſte hō myſticus ꝙ exaltabit̄ ſicut vnicornis cornu meū: ⁊ ſenect⁹ mea erit exaltata in mia huberi ⁊ abundāti. Et dicit ſenect⁹ mea qꝛ iſte hō myſticus q̄ p totā iuuentutē a pricipio fuit a diabolo ⁊ mēbris eius multipliciter afflict⁹: tñ in ſenectute: ideſt in vltima etate fuit p xp̄m in huberi ⁊ abundanti mia exaltatus ⁊ copioſe redemptus. Et etiā iſta eccleſia dicit̄ exaltata in mia huberi pp̄ter hubertatē ⁊ affluētiā medicamentorū et eccleſiaſticorū ſacramētorū ad ſananda vulnera noſtra et propter hubertatē bonorū ſpiritualium ſcilicet donorum et gratiarum.

Et deſpexit oculus meus inimicos meos: ⁊ ab inſurgentib⁹ in me malignantibus audiet auris mea. ſ.q. io. ad men ſā.d. xvij. Coim in gl

Juſtus vt palma florebit: ſicut cedrus libani multiplicabitur.

Plantati in domo domini: in atriis domus dei noſtri florebunt.

¶ Eccl'ia in hac pte oſtdit ꝙ nō ſolū fuit exaltata per vniuerſalem miam xp̄i in ſro re-

deceptiōe: ſʒ etiā fuit exaltata p̱ benignū fauorē xp̄i inter oēs ſuas pſecutiōes. Nā lʒ deus p̱miſerit eā multipliciter affligi in pſecutionib⁹ tyrānorū: tñ poſtea exaltauit eā tp̄e magni Cōſtantini: vñ dicit ocul⁹ meus deſpexit inimicos tā iudeos q̄ tyrānos: ⁊ malignantibus inſurgentib⁹ in me audiet auris mea. ¶ Et nota q̄ lr̄ malignātib⁹ inſurgētib⁹ eſt ablatiuus abſolut⁹: ⁊ dʒ ſic ordinari iſta litera. Auris mea audiet qñ malignantes ſiue dū malignātes ſurgēt in me: ideſt ꝯ me: ⁊ tñ oculus meus deſpexit .i. deſpiciet inimicos meos .i. ego deſpiciā oēs tyrānos et iudeos: lʒ inſurgāt ꝯ me: imo deſpiciam ⁊ deiiciā et ſubiiciā eos mihi: nā gētiles ſubiecti ad fidē cōuertēdo: ⁊ iudeos i captiuitate poſſidēdo. Sʒ iuſt⁹ .i. pp̄ls xp̄ianorū iuſtorū florebit vt palma: ⁊ multiplicabit̄ vt cedr⁹. ¶ Et nota q̄ ſuperi⁹ cōparauit pſperitatē mūdanā malorū hoim̄ feno ſiue herbe: ⁊ cōparat hic exaltationē iuſtorū palme ⁊ cedro: naʒ ſicut herba ⁊ fenū breuiter creſcit et floret: ſʒ cito decidit ⁊ ſiccat̄: ita mali ⁊ iniqui in hoc mūdo lʒ ad tp̄s pſperent̄: tñ pſperitas eorū eſt breuis: qꝛ cito decidit: aut p̱ aduerſitatē: aut p̱ mortē corporālē: ⁊ ſic miſerabiliter finiūt vitā ſuā breuiter: ⁊ poſt mortē patiunt̄ penā eternā. Sʒ exaltatio iuſtorum: eo q̄ non eſt tp̄alis: ſʒ ſp̄ualis comparat̄ cedro ⁊ palme. Nā inter ceteras arbores ⁊ plātas cedrus ⁊ palma ſunt altiores ⁊ lōgiores vite ⁊ durationis. Nā dicūt ſaraceni ⁊ arabes: q̄ aliq̄ palme ſunt in gades ⁊ arabia q̄ ſunt orte ⁊ plantate p̱ q̇ngētos annos ante tp̄a machometi: q̄ q̇dē palme hodie adhuc ſtāt ⁊ fructificāt. Et ſic pʒ q̄ durāt ⁊ viuūt vltra mille annos. Et iō pp̄heta cōparat pſperitatē iuſtorum ipſi palme pp̄ter eternitatē vite. Vñ non ſolūmō cōparat pp̄ter durationē vite: ſʒ etiaʒ pp̄ter altitudinē eius p̄miū. Nā ſicut palma hʒ radices in terris: ſʒ hʒ ſummitatē eleuatā a terris q̄ſi in celo: ita pariter iuſti plantantur in terra ⁊ laborāt: ſʒ mēs eorū eſt eleuata in celis. Et ſic florent et fructificant in celo: qꝛ ibi dat̄ eis p̄miuʒ. Dicit ergo dauid q̄ iuſt⁹ nō florebit ſicut herba ⁊ fenū: qꝛ cito decidit ⁊ areſcit: quēadmodū florent iniqui ⁊ mali: ſed florebit ois iuſt⁹ ſicut palma altiſſima ⁊ cedrus libani: q̄ q̇dē palme ⁊ cedri viuūt ⁊ durant p̱ magna tp̄a: ⁊ etiā iuſti ſunt ſicut palme ⁊ cedri. Nā ſunt plātati i domo dñi .i. i iſta eccl̄ia gn̄ati ⁊ ꝯuerſati: ſʒ i atriis dom⁹ dei nr̄i florebūt in celo: ⁊ habebūt fructū ⁊ p̄miū. Et nō ſolūmō iſta pſperitas eccleſie ⁊ altitudo eſt in celo: ſʒ ēt in terra. Nā lʒ eccl̄ia fuerit afflicta a paſſiōe xp̄i vſq₃ ad Cōſtantinū p̱ iudeos ⁊ tyrānos: tñ poſt conuerſionē Cōſtātini fuit exaltata ⁊ pſperata ſup̱ gētiles ⁊ iudeos ſicut palma et cedrus

Exaltatio iuſtorū cōparat̄ palme.

De lōga duratione palmaꝝ.

ſup̱ oēs alias plātas: qꝛ ſubiecit gētiles p̱ fidē: ⁊ iudeos poſſedit i captiuitate: et ſic oēs gētiles ⁊ ceteri q̄ venerūt ad fidē: fuerūt plātati i domo dñi .ſ. i hac eccl̄ia p̱ baptiſmū: et iō floruerūt in atriis domus dei nr̄i .ſ. in hac eccl̄ia: ⁊ floruerūt p̱ gratiā ⁊ intelligētiā ſacrarum ſcripturarum: ⁊ in celo per gloriaʒ.

Adhuc mltiplicabūt̄ i ſenecta ubēri: ⁊ bene patiētes erūt vt annūtiēt. Quoniam rectus dominus de⁹ noſter: ⁊ non eſt iniquitas in eo.

xxv. q. c. Q̄uis. ⁊ xi. di. q̄o. et xxii. d. ca. oēs.

¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt notādū q̄ eccleſia multū fuit exaltata ⁊ multiplicata: ⁊ floruit p̱ totū orbē terrarū poſt cōuerſionē Cōſtātini: nā ſicut dictum eſt ſupra: oēs natiōes ſcʒ ethyopes: ⁊ chaldei: ⁊ ſchyte: ⁊ greci: ⁊ latini venerūt ad fidē xp̄i. Sʒ poſtq̄ ſurrexit iſta maledicta ſecta machometica: ⁊ occupauit maiorē p̱tē mūdi: ⁊ veniet poſtea antixp̄s q̄ magis etiā diripuit eccleſiā. Sʒ poſt miſerabilē exitū antixp̄i oēs natiōes mūdi ⁊ oēs iudei ⁊ ceteri ſeq̄ces antixp̄i vidētes ſe manifeſte deceptos: ⁊ cognoſcētes veritatē euangelicā oēs maximo affectu veniēt ad fidem xp̄i: ⁊ regn̄abunt̄ p̱ baptiſmū. Et ſic fiet vnū ouile ⁊ vn⁹ paſtor: ⁊ ſic tūc erit eccl̄ia in maxima copia ⁊ ubertate filiorū ⁊ pl̄is: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit hic pp̄heta: vñ ait: nō deſperent xp̄iani: nec letent̄ ifideles cū viderint eccleſiā afflictā ⁊ minoratā tp̄e machometi ⁊ antixp̄i. Naʒ fi'li eccl̄ie adhuc multiplicabunt̄ in ſenecta uberi: ideſt in fine vltime etatis poſt interitū antixp̄i qñ eccl̄ia erit in ſenecta: qꝛ tūc oēs natiōes veniēt ad fidē: ⁊ ſic erit in ſenecta uberi ⁊ habūdāti ⁊ copioſa in pl̄e filiorū: ⁊ illi filii eccl̄ie tunc erūt bene patiētes: ideſt bonū premiū recipiētes. ¶ Vñ nota q̄ ſicut liberalis et ille q̄ dat dicit̄ beneficus .i. bñfaciēs ita recipiens donū vel mun⁹ bñpatiēs vel bñ paſſus: vt pʒ .iiii. et .v. ethicorū. et ſimiliter dicit pp̄heta q̄ oēs fideles in die iudicii erūt bñ patiētes .i. bonū p̄miū recipiētes: vt annūtiēt .i. annūtiare poſſint in iuditio qm̄ dñs de⁹ noſter eſt rect⁹ ⁊ iuſt⁹ iudex: ⁊ nō eſt iniq̄tas in eo: imo ſumma iuſticia. q. d. q̄ tunc oēs iuſti recipiēt p̄miū laborū ſuorū: ⁊ laudabūt xp̄ʒ de ſumma iuſtitia: qꝛ p̱miſerit malos ad tp̄s exaltari et bonos p̱ malos deprimi: tñ nō eſt iniuſtus: qꝛ in fine oſtendet ſuā iuſtitiā: qꝛ malos puniet: et bonos exaltabit: ergo bonū ⁊ iuſtū eſt confiteri domino et pſallere nomini tuo altiſſime: ⁊ bonū eſt annunciare mane miām tuā et veritatē .i. iuſtitiam et ſapientiam tuā per noctem .i. tempore aduerſitatis et proſperitatis et in die legis et in nocte ignorātie iudeorum: quia ſemp̱ debem⁹ deum laudare

Nota bene patiētes.

eo q̄ deiecit

eo ꝙ deiecit ꝛ depreſſit iudeos ꝛ oēs infide‑
les ꝑ iuſtitiā: ꝛ exaltauit iuſtos et hūiles per
miam ī pmo aduētu a captiuitate pcti ꝑ ſuaꝫ
paſſionē educēdo. Et in ſcd̄o aduētu puniet
infideles ꝑ iuſtitiā ad penā eternā deſtinan‑
do: ꝛ exaltabit hūiles ꝑ miaꝫ gloriā largien
do. Ex ſupradictis pꝫ ꝙ intētio ꝓphete in h̄
pſal. eſt cātare ꝛ pſallere diuinā miaꝫ q̄ xp̄us
exaltabat ſiue debebat exaltare ī ſuo aduētu
hūiles: ꝛ iuſtitiā q̄ debebat deĳcere ſupbos ꝛ
malos ꝛ iniquos ꝛ infideles ꝛc. ¶ Ex ſupra‑
dictis etiā eſt manifeſtū ꝙ iſte pſal. eſt ꝓphe
tia cātici ꝟginis marie nā pariter ꝟgo maria
nil aliud facit niſi ꝙ magnificat ꝛ cōmendat
deuꝫ de magna mia q̄ exaltauit hūiles ꝛ de
iuſtitia q̄ diſperſit ſupbos mēte cordis ſui et
depoſuit potentes de ſede. Uñ dd̄ preuidens
qd̄ ꝟgo maria faceret illd̄ canticū ꝯtinens. x.
verſus qd̄ q̄dem canticū debebat cātari q̄ti‑
die in eccl̄ia in q̄ cātico ꝟgo maria magnifi‑
cat deū de iuſtitia ꝛ mia: iō ꝓpheta dd̄ ī hoc
pſal. ꝓphetizādo de illo cantico dicit in hoc
pſal. Bonū eſt cōfiteri dn̄o in pſalterio deca‑
chordo cū cātico. Etiā dd̄ magnificat deū in
hoc pſal. dicēs. Exaltabit̄ ſicut vnicornis cor
nu meū quaſi dicat qd̄ honor ꝛ regnū mihi ꝓ
miſſum exaltabitur in xp̄o. in mari virgine q̄
erunt ꝛ naſcentur de carne mea: et ſenectus
mea. i. filiū ſenectutis mee exaltabuntur in
miſericordia huberi: et ego ero redemptus
cum eis: ꝛ ero honoratus in chriſto et ꝟgine
matre ei⁹. Nam vterqꝫ vocabit̄ fili⁹ dd̄. Et ſic
honorabor in filiis: ergo bonum ꝛ licituꝫ eſt
mihi ꝯfiteri dn̄o p̄ ceteris: qꝛ maiorē honorē
recipiam: ꝛ ſic pꝫ ꝙ in hoc pſal. nō ſolū loq̄‑
tur Adam prim⁹ hō: ſed etiam dauid auctor
huius pſalmi: qꝛ vterqꝫ dꝛ pr̄ xp̄i et virginis
marie. ¶ Ex hoc pſalmo pn̄t recolligi. vj. cō
cluſiones. ¶ Prima concluſio. ꝙ adam ſiue
dauid intendit cantare in pſal. dei miam et
iuſtitiam. i. miam q̄ redemit ꝛ exaltauit hu‑
miles ꝛ iuſtitiaꝫ qua dānauit et diſperſit ſup
bos ꝛ infideles. ¶ Secūda cōcluſio. ꝙ hunc
pſalmū intendit cantare cū decachordo pſal
terio ꝛ cithara et cantico. i. cū pſalterio euā‑
gelico decē chordaꝝ: ꝛ decem myſteriorum
de chriſto et eccleſia ꝛ cum cithara trinitatis
diuinarū perſonaꝝ ꝛ cum cantico virginis
marie: qꝛ hic cantat myſteriū regni et ſacer‑
dotii xp̄i que eſt. v. et. vj. chorda et cantat pro
ſperitatē eccl̄ie et hubertatē que eſt. ix. chor
da et cantat vltimū iudiciū et premiū iuſtoꝝ
et punitionē maloꝝ que eſt. x. chorda pſalte
rii euangelici: et cantat iſtum pſalmū cum ci
thara trinitatis: qꝛ opera creationis et no‑
ſtre redemptionis p̄ſupponūt myſteriū trini
tatis: ideo nemo poteſt cātare: nec confiteri
pſalteriū euāgelicū. x. chordarū et articulo‑
rum humanitatis xp̄i: q̄n cantet ꝛ confiteat̄

myſteriuꝫ trinitatis: vt dictum eſt in ꝓlogo.
¶ Tertia cōcl̄o. ꝙ lꝫ opa creatiōis rex ſint iiij. cō
magnifica: tñ iudicia dei ſūt magis ꝓfunda cl̄o.
et īſcrutabilia. ſ. q̄re ꝑmittat ad tp̄s malos ꝓ
ſperari: ꝛ bonos d̄primi ꝛ ꝯculcari. ¶ Quar iiij.
ta ꝯcl̄o. ꝙ lꝫ de⁹ ꝑmittat ad tp̄s malos ꝓſpe ꝯcl̄o.
rari ꝛ bonos affligi: tñ finalr̄ mali nō ſolum
poſt hanc vitā eternalr̄: ſꝫ etiā ī hac vita tem v. cō‑
poralr̄ puniūt̄ ꝛ cadūt. ¶ Quinta ꝯcl̄o. ꝙ tā cl̄o.
iudei q̄ tyrāni ꝑſecutores eccl̄ie finalr̄ fue‑
rūt puniti: ꝛ diſperſi: ſubiecti iugo xp̄ianoꝝ:
ſꝫ tota eccl̄ia: ꝛ fideles iuſti finalr̄ ſunt exal‑
ti ſicut cedr⁹ ꝛ palma: qꝛ in hac vita ꝛ eccl̄ia
ſunt plātati per grām ꝛ in celo florent ꝑ gl̄iā.
¶ Sexta ꝯcl̄o. ꝙ ſenect⁹ ꝛ finis eccl̄ie qd̄ eſt vj. cō
totū tp̄s grē eſt in mia huberi ꝑꝑ abūdātiam cl̄o.
eccl̄iaſticoꝝ ſacroꝝ ꝛ bonoꝝ grē. Sꝫ in ſene
ctute huius etatis poſt interitū antixp̄i multi
plicabit̄ in ſenecta huberi: qꝛ oēs iudei ꝛ infi
deles ad xp̄m cōuertent̄: ſꝫ poſt iudiciuꝫ erit
in ampliori hubertate in bonis glorie.

Dominus regnauit decorē in
dut⁹ eſt: indut⁹ eſt dn̄s for‑
titudinē ꝛ precinxit ſe. xcvj.
Etenim firmauit orbem terre, qui d. ca.
non commouebitur. duo.
Parata ſedes tua deus, ex tunc a Et. x‑
ſeculo tu es. iiij. q.

¶ Iſte pſal. ī hebreo ē oīno ſine titulo ſꝫ ī ali v. pn‑
q̄bus bibliis ſit talis titul⁹. ſ. laus cātici dd̄ ī cipes
die ſabbati q̄n fundata ē t̄ra: eo ꝙ aliq̄ iudei ī gl. ꝛ
applicāt hūc pſalmū ꝛ exponūt d̄ creatione de. p.
mūdi. Sꝫ rabbi Chābi dī qd̄ iſte pſal. fact⁹ ē diſ. ij.
de tp̄e regis meſſie quō dꝫ pugnare ꝯ̄ Gog ꝛ circa
Magog: ꝛ finalr̄ dꝫ eos vincere et moueīt ꝑ finē.
hoc ꝙ dī ī pſal. Eleuauerūt flumina dn̄e ele
uauerūt flumia vocē ſuā ꝛc. Sꝫ iſte obſtina‑
tus fundat̄ ſup̄ erroneū fundamētū: qꝛ qd̄ ē
iā p̄teritū expectat futuꝝ: ꝛ iō ē dicendū qd̄
dd̄ p̄uidēs ꝓſperitatē ꝛ exaltationē xp̄i ꝛ re
gni ei⁹ poſt reſurrectionē fecit hunc pſal. in
quo duo facit. Pmo deſcribit maieſtatē xp̄i
ꝛ ptātē. Scd̄o ꝓſperitatē ꝛ decorē regni ei⁹
que eſt eccl̄ia: vel poſſum⁹ dicere qd̄ dd̄ pri
mo cantat pulchritudinē ꝛ decorē quē xp̄us
inquantū homo adeptus eſt in ſua reſurre‑
ctiōe. Scd̄o cantat pulchritudinē ꝛ decorem xp̄s ī
eccleſie collatū per xp̄m in die Aſcenſionis ſua re
ꝛ p̄ēte. ibi. eleuauerūt flumina. ¶ Quātum ſurre
ad p̄mū eſt aduertēdū ꝙ xp̄s q̄tuor adept⁹ ctiōe
eſt ī ſua reſurrectiōe q̄ oīa decorāt ſuam ma‑ ē ade
ieſtatē. Nā pmo induit imortalitatē: ꝛ incor‑ ptus
ruptibilitatē ꝛ ī paſſibilitatē ꝛ oēs pfectio‑ qua‑
nes corpis glorioſi. Scd̄o adeptus eſt forti‑ tuor.
tudinē ꝛ potētiā cōtra diabolū ad expoliā‑
dū infernū. Tertio fundauit totā eccleſiam

ſupra firmā petrā. Quarto adeptꝰ eſt ſedem
in celo ꝛ iudiciariā ptātē ſup oēs hoīes ꝛ āge
los ꝛ demones. Et hec quatuor q̄ xp̄s habuit
in ſua reſurrectione memorat pph̄a in p̄mis
tribꝰ v̄ſculis. Uñ dī. dñs nr̄ Jeſus xp̄s regna
uit ꝛ regnū obtinuit vl'e ſup oēm creaturā in
celo ꝛ in terra ꝛ i īferno p̄ ſuā reſurrectionē.
Nā p̄mo fuit indutꝰ decorē ꝛ pulchritudinē
glorie. ſ. imortalitatē ꝛ claritatē ꝛ agilitatē ꝛ
ſubtilitatē ſui corp̄is. Scd̄o indutꝰ eſt fortitu
dinē ꝛ p̄cinxit ſe v̄tute ꝛ armis ꝯ diabolū q̄
bus eiecit ipſum foras: ꝛ expoliauit infernū.
Tertio fundauit orbē terre. i. eccl'iā ſuā diſ
fuſaꝫ p̄ totū orbē terrarū ꝛ hoc ſupra petrā
ꝛ ſupra fundamētū ap̄loꝝ ꝛ pphetarū: ꝛ iō
nunquā cōmouebit: nec porte inferi preuale
bunt aduerſus eā. Quarto cōuerſus ppheta
ad xp̄m ponit quartā dignitatem eius dicēs.
O xp̄e. Ex tūc idest poſt reſurrectionem pa
rata eſt ſedes tua in celo: qꝛ ſediſti ad dexte
ram patris: ꝛ accepiſti iudiciariā poteſtatem
vniuerſaliter in celo ꝛ in terra. Ueruntamen
licet ex tempore quātū ad humanitatē acce
peris talē ſedē ꝛ iudiciariam ptātē: tamen a
ſeculo. i. ab eterno tu es ſm diuinitatem q̄ſi
dicat: licet tu ſis iudex tēporalis ſm hūanita
tem: tn̄ tu es eternus ſecundum diuinitateꝫ.

ſ. q. ſ. ca. ex catholica. 2. xxx. q. ſ. c. loqꝛ ea. qꝛ ex ſola. de l munitate eccle. ca. ti. lia. vi

**Eleuauerunt flumina dñe: eleuaue
runt flumina vocem ſuam.
Eleuauerūt flumina fluctꝰ ſuos: a
vocibꝰ aquarū multarum.
Mirabiles elationes maris: mira
bilis in altis dominus.
Teſtimonia tua credibilia facta
ſunt nimis: domū tuā decet ſcitu
do dñe in longitudinē dierum:**

Xp̄us dcorauit eccl'iaz.

¶ hic cātat decorē ꝛ dotes eccl'ia vbi cōme
morat q̄tuor dotes q̄bꝰ xp̄us decorauit eccl'iā
quā fundauit in ſua reſurrectione. Primo flu
mina gr̄aꝝ q̄ ſūt ſeptē dona ſp̄ūſcti eleua
uerūt vocē ſuā: qñ ap̄li poſt miſſionē ſp̄ūſcti
pfecti ſunt p̄ vniuerſuꝫ mūdū: ꝛ predicaue
runt euāgeliū omni creature: ꝛ hec fuit p̄ma
dos eccl'ie. Scd̄o eleuauerūt flumina ſacro
rum fluctꝰ ſuos: qñ adminiſtrauerūt fidelibꝰ
vā. eccl'iaſtica ſacramēta abluentes eos pec
catorū ſordibꝰ virtute fluctuū ſacramentoꝝ
ꝛ hec fuit ſcd̄a dos. Tertia dos eccl'ie fuit
magnitudo miraculoꝝ corā perſecutoribus
eccleſie. nam lꝫ mirabiles fuerint crudeles
elationes maris: idest pſecutiones tyranno
rū: ꝛ infideliū: tn̄ magis fuit mirabilis dñs
oſtendendo ꝛ faciēdo miracula p̄ ſctōs ſuos:
vn̄ victi ſunt pagani ꝛ tyrāni: ſicut ptꝫ in ec
cleſiaſticis hiſtoriis. Quarta eſt veritas teſti

moniorū doctrine ꝛ legis euangelice p̄bens
verū et credibile teſtimoniū de xp̄o et eccl'ia:
iō ait. teſtimonia tua credibilia facta ſunt ni
mis: nō ſolū ipſa lex eſt vera ꝛ credibilis: ſed
ꝛ ap̄li ꝛ euāgeliſte q̄ eā ſcripſerūt. ¶ Uñ no U
ta q̄ xp̄s multiplici teſtimonio fuit approba Xp̄us
tus ꝛ teſtificatꝰ: q̄bꝰ de neceſſitate creditꝰ deꝰ fuit te
ꝛ hō ꝛ meſſias in lege p̄miſſus. Primo teſtimo ſtimo
nio pr̄iarcharū p̄ multa myſteria p̄mōſtrata nio ap
ipſi adā noe ꝛ abraā yſaac ꝛ iacob. ſcd̄o vati pro
cinio pphetarū: ꝛ hoc añ ſuū aduētū. In ſuo batꝰ.
aūt aduētu fuit teſtificatꝰ ꝛ approbatꝰ p̄ oēs
creaturas. Primo p̄ āgelos q̄ in ſua natiuitate
cantarunt. Gloria in excelſis deo ꝛc. Scd̄o p̄
nouā ſtellā. Tertio qꝛ oīa idola egiptis cla
mauerūt regē pacis eē natū vt ait Ier. in. vſ.
Quinto p̄ vocē prīs in baptiſmo: q̄ dixit hic
eſt filiꝰ meꝰ. Sexto teſte Joā. Bapti. q̄ dixit:
ecce agnꝰ dei. Septimo ope infinitoꝝ mira
culoꝝ: q̄ nullꝰ potuit facere niſi ſolꝰ deꝰ puta
ſuſcitare mortuos ꝛc. Octauo fuit cognitꝰ in
ſua morte ꝛ paſſione: ꝛ reſurrectione ꝛ aſcen
ſione: ꝛ ſp̄ūſancti miſſione. Nono: qꝛ viri ſcti
ſcripſerūt ꝛ p̄dicauerūt eiꝰ vitā ꝛ doctrinaꝫ.
Ultimo p̄ miracula q̄ fecerūt i noīe ieſu: ꝛ ſic Scti
totū orbē iugo xp̄i ſubiecerūt. Ex quo ptꝫ q̄ te tudo
ſtimonia xp̄i fuerūt nimis ꝛ valde credibilia. eccl'ie
hoc ḡ p̄uidēs dd̄ in ſp̄ū dicit. O xp̄e teſtimo i q̄nq3
nia tua credibilia fctā ſunt nimis: qꝛ multa i conſi
nūero ꝛ ſupra oēm facultatē creature in po ſtit.
tētia ꝛ v̄tute. Itē nota q̄ ſctitudo q̄ decorat
domū dei: ſcꝫ eccl'iam cōſiſtit in q̄nqꝫ dotibꝰ:
q̄rū prīa eſt dona grāꝝ. Scd̄a virtꝰ ſacroꝝ.
Tertia magnitudo miraculoꝝ. Quarta eſt
veritas legis euangelice. Quīta eſt puri
tas ſanctitatis eccleſie: iō ſubdit. domū tuaꝫ
decet ſanctitudo in longitudinē dierū. Nam
chriſtus reddit ipſam ſine ruga ꝛ macula de
qua dicit in cāticis. Tota pulchra es amica
mea: ꝛ macula nō eſt in te. Iſta ergo decent
domū ſiue eccl'iam dei in longitudinē dieꝝ.
ſcꝫ vſqꝫ ad cōſummationē ſeculi: que quideꝫ
ſunt dona gratiarū: v̄tus ſacramentorū: ma
gnitudo miraculoꝝ: veritas legis ꝛ doctrine
ꝛ puritas ſanctitatis: hec quinqꝫ decent do
mū dei: de qua plurima dicta ſunt in ceteris
pſalmis: ideo iſte pſal. p̄mꝰ cantat inter ce
teros diuine laudis in diebꝰ feſtiuis: qꝛ me
morat decorē xp̄i ꝛ pulchritudinē. Ex ſupra
dictis manifeſte ptꝫ q̄ dd̄ in hoc pſal. cantat
pulchritudinē ꝛ decorē xp̄i ꝛ eccl'ie poſt re x
ſurrectionē ꝛ aſcēſionē. ¶ Ex quo pſal. pñt j. 3d.
recolligi tres cōcluſiones. ¶ Prima ꝯcluſio:
q̄ xp̄s in ſua reſurrectione adeptꝰ eſt: et in
dutꝰ pulchritudinē ꝛ decorē ſui corp̄is glo
rioſi: ſcꝫ imortalitatē: ipaſſibilitateꝫ: clarita
tē: agilitatē: ꝛ ſubtilitatē eo modo q̄ dictū eſt
pſal. xv. ¶ Scd̄a cōcluſio. q̄ xp̄s firmauit et d. cōſ
regenerauit ꝛ decorauit eccleſiam bonis ſpi clo.

itualib⁹ gratiaꝝ ꝛ donoꝝ ꝛ ſacroꝝ. ¶ Tertia pclo: ꝙ q̇nq; ſunt dotes ꝗs eccłia recepit a xp̄o ſpōſo ſuo. Pria eſt dona gratiaꝝ. Scda virtus ſacroꝝ. Tertia magnitudo miracu⸗ loꝝ. Quarta veritas legis euāgelice. Quin ta puritas ꝛ ſanctitudo: quib⁹ eccleſia ſub⸗ iecit ſibi totū orbem: ꝛ nutrit filios ſuos: de quibus dictum eſt pſalmo.lxvij.

DEus vltionum domin⁹: de⁹ vltionum libere egit.

Exaltare qui iudicas terram: red de retributionem ſuperbis.

¶ Licet iſte p̄s apd̄ hebr. modernos ſit ſine ti. tñ apd̄ antiq̄s p̄ponit̄ talis. ſ. pſal. dd̄. iiij. ſabba. Et ita exp̄ſit hierony. in ſuo cōmēto de materia aūt ei⁹ dicūt aliq̄ ꝙ dd̄ fecit hūc pſal. petēdo vltionē de ſuis ꝑſecutoribus: q2 olim negāt diuinā ꝓuidētiā ſe extēdere ad act⁹ hūanos. Sꝫ rabbi Chambi dicit ꝙ iſte p̄s fact⁹ eſt in ꝑſona ppłi iudeoꝝ: qui petit meſſiā vt veniat ad iudicādū eos ꝯ xp̄ianis ꝛ ceteris q̄ opprimūt eos i hac captiuitate. ſꝫ q2 petitio ꝛ deſideriū hu⁹ eſt vacuū ꝛ ina ne ſicut ſepi⁹ dictū eſt. Eſt ḡ dc̄m ꝙ dd̄ ꝓui⸗ dēs in ſpū ꝑſecutionē xp̄i: ꝛ olim iſtoꝝ facien dū p̄ hoies incredulos ꝛ iniq̄s negātes diui nā ꝓuidētiā fecit hūc pſal. Ex q̄ pꝫ ꝙ pſal. ē vnus illoꝝ q̄s fecit dd̄ ꝯtra negātes diuinā ꝓuidentiā: in quo dd̄ p̄dicit ꝛ cantat vltionē quā xp̄s erat factur⁹ de ꝑſecutorib⁹ eccłie ꝛ oim iuſtoꝝ. in q̄ q̄tuor facit. Nā p̄mo ꝯcitat xp̄m vt veniat ad iudiciū ad vindicandā ec⸗ cleſiā ꝛ oēs iuſtos de ꝑſecutorib⁹ ſuis. Se⸗ cūdo ponit falſaꝫ opinionē maloꝝ de diuīa ꝓuidentia. Un̄ mouent̄ ad opprimēdū ꝛ ꝑſe quēdū bonos ꝛ paupes: ꝛ iprobāt eā. Ter⸗ tio ꝯſolat̄ iuſtos ꝛ oppreſſos exhortādo eos ad patientiā. Quarto p̄dicit dānationē ma⸗ loꝝ ꝛ ꝑſecutoꝝ. Scdꝫ ibi. ꝛ dixerūt. Tertiū ibi. btūs hō Quartū ibi. nunq̄d adheret ti⸗ bi. ¶ Quātū ad p̄mū dd̄ ꝯcitat diuinā vin⸗ dictā ꝯ̄ ꝑſecutores iuſtoꝝ di. ne deſperēt iu⸗ ſti ꝛ afflicti ſup. qm̄ dn̄s eſt de⁹ vltionū ꝛ vin dictarū: eo ꝙ eſt iudex iuſt⁹: ꝛ ſicut ē de⁹ vl⸗ tionū: ita ſp̄ libere ꝛ abūdāter egit iuſtitiā ꝛ vindictā de ꝑſecutorib⁹ ꝛ oppreſſorib⁹ iuſto rū: vt pꝫ de Caim quē de⁹ pūiuit ad exiliū ꝑ petuū: eo ꝙ occidit abel: hoc idē pꝫ de pha raone ꝛ exercitu ei⁹ quē ſubmerſit i mari ru bro in vindictā filioꝝ iſrł ꝛc. Ex q̄ pꝫ ꝙ deus eſt vltor afflictoꝝ. Et ꝯuerſus propheta ad xp̄ꝫ cui collata ē ptās iudicandi a p̄re dt O xp̄e q̄ iudicas terrā. i. cui data ē ptās iudicā di in t̄ra ꝛ hoies terrenos exaltare. i. aſcēde i celū poſt reſurrectionē: ꝛ poſtq̄ acceperis iudiciariā ptātē redde retributionē ſupbis ꝑſecutorib⁹ tuꝫ: eccłie ꝛ oīꝫ iuſtoꝝ ꝛ paupeꝝ

Vſq; quo petōres dñe: vſq; quo pec catores gloriabuntur. ð pe. ð.iu.

Effabunt̄ ꝛ loquent̄ iniq̄tatē: loq̄n q̄.3.

tur oēs qui operantur iniuſtitiaꝫ. .§.q̄

Pplm tuuꝫ dñe humiliauerūt: et q̄.et xiij.

hereditatem tuam vexauerunt. q.j.c.

Viduam ꝛ aduenam interfecerūt: pat⁹

ꝛ pupillos occiderunt.

¶ Nā o dñe vſq; q̄ petōres gl'iabūt̄ ſe oppri mere bonos: ꝛ q̄ opant̄ iniq̄tatē effabunt̄ ꝛ loquent̄ blaſphemias ꝯ̄ te ꝛ iniurias ꝯ̄ pau⸗ pes: q2 nō ſufficit eis ꝙ ꝑſequant̄ pauperes ſꝫ etiā gl'iant̄ in delictis ſuis: nā pplm tuum hūiliauerūt: ꝛ hereditatē. i. eccłiā iudei ꝛ ty rāni vexauerūt: ꝛ i ea viduā ꝛ aduenā iterfe cerūt: ꝛ pupillos ꝛ orphanos vexauerūt: ꝛ h̄ falſe iudicādo vł publice tyrānice opp̄mēdo

Et dixerunt non videbit domin⁹ nec intelliget deus iacob. ð.q.j. c.de⁹

¶ Hic ponit falſaꝫ credulitatē ſup̄dictoꝝ ꝑ ſecutoꝝ ꝯ diuīa ꝓuidētia: q2 tales putātes ꝙ de⁹ nō curet de iſtis inferiorib⁹: nec ſit iu dex in actib⁹ hūanis: nec putātes habeř pu nitionē ꝯ ſcelerib⁹ ſuis ſumūt audaciā ad ꝑ petrādū oē malū: iō ait ꝓpha: iſti tales ꝑſe cutores xp̄i ꝛ eccłie ꝛ oim iuſtoꝝ: iō moti ſūt ꝛ auſi ꝯmittere oē malū: q2 temere dixerūt in corde ſuo: dn̄s nō videbit iſta ſcelera que facim⁹: nec deus iacob intelliget: q2 non cu⸗ rat iſta inferiora. nec habet prouidentiam de eis ideo poſſum⁹ facere quicquid libet.

Intelligite inſipientes in populo ꝛ ſtulti aliquando ſapite. ð.q.j. c.de⁹

Qui plātauit aurē nō audiet: aut ops.x

qui finxit oculum non conſiderat. xviij.

Qui corripit gentes non arguet: ð.c.di

qui docet hominem ſcientiam. icer⸗ nim⁹

Dominus ſcit cogitationes homi j.cor iij.

num: quoniam vane ſunt. heb. iiij.

¶ Hic ꝓpheta inuehit ꝯ̄ iſtos prauos: repre hēdēdo falſam credulitatē ꝛ opinionē eoꝝ ꝛ dicit. O inſipientes in pplo deponite ſtul tā opinionē: ꝛ o ſtulti ſapite aliqñ: ꝛ ꝯſidera te ꝛ cognoſcite veritatē. De⁹ q̄ plātauit au⸗ rē in hoie nō audiet ꝛ q̄ finxit ꝛ formauit ocu lū in hoie nō cōſiderat. q. d. ſi ipſe de⁹ dedit hoi auditū ꝛ viſuꝫ: ḡ a fortiori ipſe videt et audit. Itē ille de⁹ q̄ corripit gētes. i. corripu it tpe pharaonis: ꝛ tpe iudicū corripuit cete ros in vete. teſtamē. non arguet iudeos qui chriſtū crucifixerunt: ꝛ ꝑſecuti ſunt apoſto los: et oppreſſerunt viduas ꝛ pupillos fal⸗

ſe indicádo. Jtē ille de⁹ q̇ docet hoīez ſciam ⁊ dedit legē ⁊ p̄cepta nō intelliget ſcelera vē ſtra: ⁊ nō corriget: iniq̄tates vr̄as. q. d. imo a fortiori puniet. ¶ Et no. q̄ nō dī q̄ de⁹ qui plātauit aurē in hoīe: habeat aures carna/ les: ⁊ q̇ finxit oculū habeat oculos carnales: q: de⁹ cū ſit nō corp⁹ nō hȝ hm̄ōi mēbra cor poralia: ſȝ hȝ officia ⁊ operationes iſtoꝝ mēbro rū: ⁊ iō dicit q̄ de⁹ videt ⁊ audit nō p̄ orga/ na corporalia: ſȝ p̄ ſuā eſſentiā: ⁊ ſic pph̄a ſīl demōſtratiue arguit. Nā bū vȝ ſi de⁹ cōfert viſum ⁊ auditū iſtis inferiorib⁹: g̃ ipſe audit ⁊ videt: q: nemo dat q̄ nō hȝ. Jtē ſi hō videt ⁊ audit p̄ p̄ticipationē g̃ de⁹ audit ⁊ itelligit p̄ eſſentiā: imo ſuū eſſe eſt intelligere, videre ⁊ audire. Jtē arguit p̄ regulā poſterioꝝ. ſ. p̄ pter vnū qđq̄ tale ⁊ illud magis. Nā ſi hō ⁊ qđcūq̄ tale aīal videt ⁊ audit ⁊ hō ⁊ angel⁹ intelligit p̄pter deū. i. v̄tute dei q̇ ꝯfert eis v̄tutē ⁊ potētiā audiēdi ⁊ intelligēdi: ergo a fortiori de⁹ audit ⁊ intelligit ⁊ gubernat nō ſolū ſup̄iora: ſed inferiora: q: illa regula ve/ rificat̃ in cauſis efficiētib⁹ ⁊ finalibus: vt pȝ j. poſterioꝝ. Ex q̊ pȝ q̄ fatui ſunt illi q̇ putāt deū nō habere curā de iſtis inferiorib⁹: nec habere ſciam de eis: iō ſequit̃ dn̄s ſcit cogi/ tationes hoīm. qm̄ vane ſunt. i. ſcit q̄ tales opiniones ſunt falſe ⁊ vane. ſ. q̄ hō putet qđ deus nō ꝯſideret nec puniat ſcelera. ¶ Ad

V. cui⁹ intellectū eſt notādū ſm̄ Caſſianū col/
Tri/ latione p̄ma: q̄ triplex eſt vel pōt eſſe cogita
plex tio hoīs. vna eſt a deo illapſa: ⁊ iſta eſt ſemp̄
hois ſancta. Alia eſt a diabolo ſuggeſta ⁊ iſta ſp̄ ē
cogi/ praua ⁊ deceptoria. Alia eſt ab ipſomet ho/
tatio. mine cōmenta ⁊ orta: ⁊ iſta eſt vana ⁊ inanis

q: ſp̄ hō cogitat de mūdanis: puta de hono rib⁹ ⁊ diuitijs cōgregādis ⁊ honorib⁹ adipi ſcēdis: ⁊ in talib⁹ cogitationib⁹ ⁊ laborib⁹ terūt hoīes ſpatiū vite ſue. Et tales cogita/ tiōes mūdane ſunt friuole ⁊ tranſitorie: de q̄b⁹ dicit p̄ſius. O curas hoīm: o quātū eſt i reb⁹ inane: De oib⁹ g̃ his curis ⁊ cogitatio nib⁹ hūanis: ⁊ a diabolo ſuggeſtis: q: diabo l⁹ ſp̄ ſuggerit cogitatiōes hēticas: prauas: ⁊ falſas: dī pph̄a i hoc loco: de⁹ q̇ docet hoīez ſciam ſcit cogitatiōes hoīm qm̄ vane ſunt.

xiij. d. c. ſi vero tor. xv. q. vlt. et xxiij. q. j. c. ſi pe/ rrue ⁊ c. non turba tur.

Btūs hō quē tu erudieris dn̄e: et
de lege tua docueris eum.
Et mitiges ei a diebus malis: do
nec fodiatur peccatori fouea.
Quia nō repellet dn̄s plebē ſuā: ⁊
hereditatē ſuam nō derelinquet.
Quoadusq̄ iuſtitia cōuertatur in
iudicium: ⁊ qui iuxta illā: omnes
qui recto ſunt corde.

¶ Hic pph̄eta cōſolatur afflictos cōfirman do eos in vera credulitate de diuina p̄uidē tia exhortādo eos ad patiētiā ⁊ grām auxi/ liatiuā petēdā. Un̄ dicit q̄ de⁹ q̇ docet ho/ minē ſciam ſcit cogitatiōes prauoꝝ hoīm qm̄ male ſunt. Hic ꝯuerſus ad deū dicit. O dn̄e btūs eſt ille hō quē tu erudieris ⁊ de le ge tua docueris euȝ. q. d. q̄ ſicut eſt maledi/ ctus hō q̇ ſequit̃ vanas cogitatiōes ſuas et ſequit̃ ſuggeſtiōes diaboli: ita p̄ ꝯtrariū ē bn̄di ctus q̇ ſequit̃ diuinas inſpiratiōes ⁊ doctri/ nā ſacre ſcripture ⁊ legis euāgelice: que q̇/ dē ſacra ſcriptura docet qual̄r deus creauit celū ⁊ terrā ⁊ oīa diſpoſuit ſm̄ ſapiētiā ſuā: ⁊ creauit hoīem vt deū cognoſceret: ⁊ cogno ſcēdo amaret amando frueret̃: ⁊ ſic dedit ei legē ⁊ p̄cepta: q̇ q̇dē p̄hibet oē vitiū: ⁊ exhor tat̃ ad oēm v̄tutē: ⁊ cōminat̃ penā eternam trāſgrediētib⁹ ⁊ p̄mittit vitā eternam obser uātib⁹: ⁊ donat ꝯſilia q̄ꝰ facilius, hō poſſit acq̄rere merita in hac vita: vt valeat poſſi/ dere p̄miū i alia ⁊ demōſtrat eadē lex euan gelica qual̄r xp̄s eſt de⁹ ⁊ hō ⁊ legifer nr̄ et glificator. Ex q̄bus pȝ q̄ de⁹ ſpālez curā hȝ de hoīb⁹ ⁊ de ſalute ⁊ felicitate eoꝝ: ſed q: oīa iſta docet lex diuina g̃ btūs eſt hō q̇ ē do ct⁹ a deo in lege diuina: iō dicit pph̄eta. O dn̄e btūs hō fidel̄ quē tu erudieris. i. a quo ruditatē taliū falſaꝝ cogitationū expuleris ⁊ docueris v̄itatē de lege tua: ſȝ q: hō fide/ lis nō ſolūmō hȝ talē verā ſciētiā de diuina p̄uidētia in lege diuīa: ſȝ hȝ ꝯſolationē ⁊ mi tigationē in ſuis afflictionib⁹ ⁊ p̄ſecutioni/ bus: q: lex diuina p̄mittit afflictis p̄miū ⁊ p̄ ſecutorib⁹ ꝯminat̃ penā ⁊ docet qual̄r oēs p̄ ſecutores eccl̄ie ⁊ ppl̄i dei ſp̄ male finiert̃: vt pȝ in ve. teſtō ⁊ nouo: iō ſubdit vt mitiges ei dolorē a dieb⁹ malis. q. d. Beat⁹ hō quē do/ cueris de lege tua. q̄ꝰ mali ⁊ perſecutores patient̃ penā eternā: ⁊ fideles afflicti habe būt p̄miū eternū: vt mitiges ei dolorē a die b⁹ malis. q. d. q̄ q̄libet fidelis legēdo legem tuā ⁊ doctrinā euāgelicā mitigabit dolorem ſuū ⁊ patiēter tolerabit p̄ſecutiōes ſuas cū ſide expectet p̄miū eternū. Et hoc tolerabit donec fodiat̃ pctōri fouea. i. videat maluȝ fi nē ⁊ p̄nitionē ꝯ ſuis p̄ſecutorib⁹. Et ponit̃ ly donec p̄ vſq̄q̄. q. d. pph̄eta btūs hō queȝ tu docueris de lege tua: vt exēplo alioꝝ miti/ ges ei afflictionē a dieb⁹ mal̄ ⁊ durāte tp̄e p̄ſecutionis: vt habeat patiētiā in aduerſis donec fodiat̃ pctōri fouea. i. vſq̄quo pctōr ⁊ perſecutor moriat̃ ⁊ ſepeliatur in fouea non ſolum in fouea terre: ſed etiā in fouea infer ni. Et vſq̄quo fiat punitio particularis a deo ⁊ etiā punitio ḡnalis in iudicio: qm̄ non repellet domin⁹ plebē ſuam ⁊ eccleſiā quin puniat p̄ſecutiones eius: et hereditatē ſuaȝ ſȝ nō derelinquet final̄r in manibus inimi

Inſpi/ ratios neo bone ſequē/ de.

eorum: imo liberabit eam. Et puniet eos: qꝛ nullũ malũ impunitũ: nec bonũ irremuneratũ: ſʒ ſemꝑ ſuſtinebit eã vſq̧quo iuſtitia vtat̃ in iudiciũ.i.vſq̧ ad diẽ iudicij. ¶ Uñ nota ꝙ iuſtitia dicit habitũ ſiue actũ ꝑmũ: ſʒ iudiciũ dicit actũ ſcḋm. Et ſic de⁹ ſemꝑ eſt ꝛ habet iuſtitiã: imo eſt ipſa iuſtitia ꝑ eſſentiã: ſed non ſemꝑ facit iuſtitiã reſpectu noſtri: imo expectat pctõrẽ ad pniam. Et ſic differt facere iudiciũ vſq̧quo ↄuertat̃: ſʒ ſi nõ agit pniãʒ: tũc ↄuertit de⁹ iuſtitiã in iudiciũ: et cõdẽnat eũ i actu. Jdeo dicit̃ qḋ in nouiſſimo die iuſtitia dei conuertetur in iudiciũ: qꝛ nõ ampli⁹ erit loc⁹: nec tempus penitẽtie: et ſicut deus expectat vnũquenq̧ peccatorẽ: ne cõuertat iuſtitiam in iudiciũ vſq̧ ad mortẽ: ita expectat totũ mundũ vſq̧ ad iudiciũ. Et ſic vult deus ꝙ ſicut ipſe expectat et tolerat peccatorẽ vſq̧ ad mortẽ: ꝛ vſq̧quo agat penitẽtiã: ita ꝛ nos debem⁹ expectare et patienter tollerare perſecutores noſtros poſtquam de⁹ tolerat eos Dicit ergo propheta ꝙ deus per doctrinam legis mitigat afflictionem homini iuſto docens ipſum habere patientiã in aduerſis donec fodiat̃ peccatori fouea: et donec iuſtitia cõuertatur i iudicium: ideſt donec moriatur peccator ꝛ iudicetur: et iuſtitia dei ponat̃ in executione niſi egerit penitẽtiam. Et ſequit̃ qui iuxta illã ꝛc. ¶ Ad cuius intellectum eſt aduertendum ꝙ in hebreo non reperit̃ iſtḋ relatiuum qui. Sed litera hierony. ſic habʒ Non derelinquet dñs plebẽ ſuã: ꝛ hereditatẽ ſuã non deſeret: qm̃ ad iuſtitiã reuertetur in iudiciũ: et omnes ſancti et iuſti recti ſequẽtur illud iudiciũ: ideſt ibi erunt cum xp̃o oẽs ſancti iudicãtes et aſſiſtentes iuxta xp̃ʒ ꝛ ſententiã approbãtes vt pʒ Matthei.xix. Sedebitis ſupra duodecim ſedes ꝛc. Item puer. vlti. Dñs ad iudiciũ venit cum ſenatoribus terre. Sed qꝛ trãſlatio noſtra hʒ illud relatiuum q̃: tũc debet ſic conſtrui: et q̃ iuxta illam ſcʒ qui erunt aſſiſtentes iuxta illã iuſtitiã q̃ cõuertet̃ in iudiciũ in nouiſſimo die ꝛ reſpõdẽt oẽs recti corde: ſcʒ ſedebũt iuxta xp̃m approbantes ei⁹ ſniam in die iudicij. Et tũc introducitur xp̃s ad loquẽdũ dicens.

Quis cõſurget mihi aduerſus malignãtes: aut q̃s ſtabit mecũ aduerſus operantes iniquitatem?

¶ Quaſi dicat chriſtus. Qñ ego iudicabo in die iudicij: et inſurgam ↄ damnatos inferendo ſententiam pene eterne: quis ↄſurget aſſiſtens mihi aduerſus malignãtes aut ſtabit mecũ ſedẽdo ſup.xij. ſedes aduerſus operantes iniq̃tatẽ? et quis ſtabit iuxta eã ſententiã quã ego fulminabo ↄ ipios? Reſpõdet ꝓpheta: oẽs recti corde. Ex q̃ pʒ ꝙ tota iſta ſnia cõtinuat̃ ſimul ꝛ eſt ſic ordinãda lr̃a.i. in ꝑſona xp̃i: q̃s ↄſurget mihi aduerſus malignãtes? aut q̃s ſtabit mecũ aduerſus operãtes iniq̃tatẽ: ꝛ qui ſtabunt iuxta illã ſentẽtiã? Reſpõdet̃ ꝙ oẽs qui recto ſunt corde.i. omnes iuſti ꝛ ſancti erũt aſſiſtẽtes in iudicio approbantes ſententiã xp̃i iudicãtes.xij. trib⁹ iſrael.i. icredulos ꝛ obſtinatos iudeos ꝛ ceteros infideles ꝛ pctõres qui nõ ſolũmodo approbabunt ſententiã ſed etiã accuſabũt ſuos ꝑſecutores ꝛ oppreſſores. Nã tũc ſtabunt iuſti in magna conſtãtia aduerſus eos q̃ ſe anguſtiauerunt vt pʒ ſapiẽtie.v. Tota etiam ſupradicta locutio pt̃ eſſe vox eccl'ie: vt dicat eccl'ia. Quis conſurget mihi in auxilium in die iudicij aduerſus malignãtes: ꝛ ꝑſecutores meos? aut q̃s ſtabit mecũ aduerſus operãtes iniq̃tateʒ qñ ego in die iudicij accuſabo eos: ꝛ q̃ erunt iuxta illã iudicialem ſententiam quam chriſtus fulminabit contra impios ꝛc. Reſpõdetur qḋ oẽs q̃ recto ſunt corde. Ab̃r videt̃ btũs hierony. exponere iſtaʒ particulã: ſʒ magis videt̃ mihi conueniẽs preſens expoſitio.

rj.q.iij.ca. ad menſã ꝛ.xcv.d.c.ecce.et xiij.q.j.c.his ita.

Niſi qꝛ dñs adiuuit me: paulomin⁹ habitaſſet in inferno anima mea. Sic dicebã mot⁹ eſt pes meus: mĩa tua domine adiuuabat me. Scḋm multitudinẽ dolorꝝ meorũ in corde meo: cõſolationes tue letificauerunt animam meam.

¶ Hic ꝓpheta demõſtrat quõ eſt neceſſaria gratia xp̃i ſpecialis ad tolerãdas ꝑſecutiões cũ patiẽtia. Uñ dicit. Niſi qꝛ dñs adiuuit me tenẽdo manũ meã ꝛ dãdo mihi gratiã ꝛ patientiã tolerãdis ꝑſecutiõib⁹ paulomin⁹ habitaſſet in inferno aĩa mea: quaſi dicat. ſi deus nõ dediſſet mihi gratiã ꝛ fidẽ incidiſſem in deſperationẽ ꝛ errorẽ et aliquẽ caſum commiſiſſeʒ. Et ſic aĩa mea fuiſſet i inferno. Naʒ ſi dicebaʒ mot⁹ eſt pes me⁹.i. qñ ſenſualitas mea fatigata et afflicta quaſi dubitabat ꝛ titubabat de tua diuina ꝓuidẽtia ꝛ ꝑdebã aliqualiter patiẽtiã: tũc miſericordia tua reuelabat me a tali meditatiõe ꝛ gr̃a tua tũc adiuuabat me illuminãdo ꝛ reducẽdo ad patientiã et refrenabã irã meã: ꝛ cũ patiẽtia tolerabã ꝑſecutiões meas: et ſic cõſolatiões tue et bone inſpirationes letificauerũt animã meã ſm multitudinẽ dolorꝝ meorꝝ q̃ erãt i corde meo. Nam qñq̧ me inſpirabas per internas inſpirationes: ꝛ qñq̧ per euangelicas exhortationes. Et ſic deſiſtebã in ira et vindicta et mitigabas dolorẽ meũ: et tolerabam perſecutiones et aduerſitates cũ patiẽtia: qꝛ cognoſcebã te eẽ iuſtũ iudicẽ et patiẽte m expectãdo peccatores ad penitentiam.

Ad eo dolo re. xv. q. j. c. fir miſſi me. xxij. q ij. c. ſi q̄uibȝ.

Nūquid adheret tibi ſedes iniq̄ta tis q̄ fingis laborē in precepto? Captabūt in animā iuſti: et ſangui nem innocentē condemnabunt. Et fact⁹ eſt mihi dn̄s in refugiū: et deus me⁹ in adiutorium ſpei mee. Et reddet illis iniq̄tatem ipſoꝝ: et in malitia eorū diſperdet eos: di ſperdet illos dn̄s deus noſter.

¶ Hic p̄dicit punitionē et dānationē ipſoꝝ et pſecutoꝝ xp̄i et eccl'e et oīȝ iuſtoꝝ. Un̄ pphe ta cōuerſus ad xp̄m dicit. O xp̄e iudex nūq̄d adheret tibi ſedes iniq̄tatis q̄ fingis laborē in p̄cepto: id eſt tu q̄ dediſti precepta et ſtatui ſti et fixiſti laborē et cōminationē pctoꝝ in p̄ce pto et in lege tua ipſis trāſgredientib⁹: et pmiſi ſti p̄miū obſuātib⁹ eris iudex iniqu⁹. i. nūq̄d ſedes i ſede iniq̄tatȝ et i iuſtitie et eris ita iniqu⁹ q̄ nō pūias iniquos et pſecutores meos? q. d. nō cū ſis iuſt⁹ p eſſentiā: imo facies iudiciuȝ tribuēs vnicuiqȝ iuxta opa ſua. Nā iō dediſti p̄cepta cū labore. i. ſub cōminatione penaruȝ transgreſſorib⁹: et etiā pmiſiſti p̄miū p labo re obſeruantib⁹. ¶ Un̄ nota qd̄ p̄miū eſt pre tiū meritoꝝ p labore. Et iō ponit̄ hic labor p premio laboris cū dicit q̄ fingis laborē in pre cepto: quaſi dicat tu q̄ pmiſiſti premiū labo rantib⁹ in lege et preceptis: nō iudicabis ini que: imo punies malos et p̄miabis bonos. Et ideo ſubdit. Judei iniq̄ captabūt occaſionē et ppetrabūt mortē in animā chriſti iuſti. Et cō demnabūt ſanguinē innocētē abſqȝ cauſa: ſȝ domin⁹ pater factus eſt mihi refugiū et in ad iutorium ſpei mee a mortuis me ſuſcitādo: et reddet illis iudeis crucifixorib⁹ meis iniq̄ tatē ipſoꝝ: id eſt reddet eis penā ſm iniq̄tatē ipſoꝝ: et diſperdet illos dn̄s de⁹ noſter in ma litia ſua. i. ſm malitiā ſuā eternaliter punien do. Totum hoc etiam pōt dici in perſona ec cleſie tot⁹ et cuiuſlibet iuſti. Unde dicit eccle ſia et quilibet iuſtus. O xp̄e tu es vere iudex iuſtus et non ſedes in ſede iniquitatis: imo tribuis vnicuiqȝ iuxta opa ſua. Non tyrāni et iniqui captabūt cōtra animā iuſti: et cōdem nabunt ſanguinē innocētē martyres occidē do et bona pauperū auferendo: et iuſtos op primendo et viduas et pupilos vexando: tñ dn̄s fact⁹ eſt mihi in refugiū: et in adiutoriū ſpei mee: q̄ ab eis me liberauit: et p̄miū eter nū mihi cōtulit p laboribus et perſecutioni bus. Et tñ illis reddet iniquitatē ipſorum et in malitia eoꝝ diſp̄det eos ad penā eternam deſtinando. Ex quibus ptȝ q̄ deus eſt iudex iuſtus et de⁹ vltionū: et per cōſequēs nō cōtem nit: imo habet ſpecialem curam et pu idētiaȝ circa act⁹ humanos. Et ſic pȝ qd̄ iſte pſalm⁹ eſt xc⁹ de illis quos fecit dd̄ ꝯ negātes diui nā p̄uidētiā. ¶ Ex hoc pſalmo poſſunt recol ligi quatuor ꝯcluſiones. Primo concluſio qd̄ chriſt⁹ eſt de⁹ vltionuȝ et vindictarum: eo qd̄ eſt ſibi tradita poteſtas iudicādi ab ipſo pr̄e. ¶ Secūda cōcl'o qd̄ poteſtas iudiciaria xp̄i maxie apparebit in iudicio finali: vbi retri buet vnicuiqȝ p̄miū ſȝ opa ſua. ¶ Tertia cō cluſio qd̄ lȝ infideles et tyrāni cōtemnat diui nā p̄uidētiā in hac vita: quia putāt q̄ de⁹ nō videat iua mala opa: tñ in die iudicij iuſtitia et mia dei qua expectat pctōres ad penitētiā cōuertetur in iudiciū ꝯtra malos et tyrānos. ¶ Quarta ꝯcl'o: q̄ btūs eſt hō q̄ eſt erudit⁹ i lege dn̄i: qm̄ cōtēplādo geſta ſctōꝝ: quo āt q̄ et ſcti fuerūt libertati de multis pſecutiōib⁹ et pſecutores coꝝ fuerīt final'r pūiti: tūc iuſt⁹ talia cōſiderās patienter tolerabit aduerſa.

j. ꝯcl.
ij. cō clo.
iij. cō clo.
iiij. ꝯclo.

V Enite exultemus domino: iubilem⁹ deo ſalutari nr̄o. Preoccupem⁹ faciē eius in cōfeſſiōe: et i pſalmis iubilem⁹ ei.

xv. q. j. c. re uerti mini. et xcv. d. ca. ecce et xiij. q. j. c. his ita.

¶ Titul⁹ laus cātici ipſi dd̄. Jn̄e pſal. apud hebreos eſt olno ſine titulo. Et dicūt q̄dā eo rū q̄ moyſes fecit ipm̄. Sȝ q̄ apl's paul⁹ ad heb. iij. et iiij. allegat magnā p̄tē hui⁹ pſ. ſub noie ipſi⁹ dd̄ iō eſt magis credēdū ipſi q̄ per fidis iudeis modernis q̄ conāt̄ puertere ſen ſum ſacre ſcp̄ture et auferre ab ipo dd̄ pphe ticā dignitatē de xp̄o: et iō nec hic: nec alibi ē illis fides adhibēda: iō eſt dicendū q̄ ppha dd̄ p̄uidēs in ſpū xp̄m futurū verū deū et ho minē et ſaluatorē a gentib⁹ recipiēdū: et p maiori parte a iudeis repudiādum: ideo fe cit hūc pſal. in quo oēs natiōes inuitat ad re cipiendū xp̄ȝ et exhibendū ſibi honores diui nos: et cultū latrie tanq̄ deo vr̄o et redēptori: et meſſie in lege pmiſſo: i quo duo facit. Nā primo facit quod dictuȝ eſt. Secundo ſpecia liter vocat et inuitat iudeos ad chriſtum au diendum. et legem euangelicam recipiendā ibi hodie ſi vocem eius audieritis. ¶ Quā tum ad primū duo facit. Primo inuitat om nes nationes ad recipiendum xp̄m cū exul tatione et cōfeſſione fidei tanq̄ deū m. Scd̄o inuitat eos ad cultū latrie aſſignādo rōnem ibi Quia de⁹ magnus dn̄s et rex magnus ſu per et c. ¶ Quantū ad primū eſt aduertēdum q̄ q̄ chriſtus venit in mundum verus deus et homo: iō debet̄ ſibi latria: ſed q̄ venit ad liberandum nos a peccato et captiuitate iō talis latria rat: de bn̄ficioꝝ debȝ eſſe cū exul tatiōe et gratiarū actione: et quia nō ſolū cor pora: ſȝ etiā animas liberauit iō talis exulta tio debet eſſe cū exultatione laudis: et etiam in pſalmis cum inſtrumentis muſicis et totū hoc pp̄ter beneficiū redemptiōis. Dicit er

Xpo debe tur la tria.

go dđ. O vos oēs gētiles relinq̄te idola ⁊ de
ceptorias ⁊ execrabiles ſuꝑſtitiones: ⁊ vos
iudei relinq̄te ſacrificia ⁊ cerimonias lega-
les. Et oēs ſił venite exultem⁹ dño ieſu xp̄o
in aduētu ſuo: ⁊ iubilemus xp̄o dño ſalutari
nr̄o. ſ. ieſu q̄ eſt ſaluator nr̄: q: iō đr ieſus: q:
venit ad ſaluandū nos. Vñ lr̄a hierony. h3
Venite laudem⁹ dñm iubilemus petre ieſu
xp̄o. Nā ꝑ maiori ꝑte vbicunq̄ʒ in ſcriptura
reperił ſalutare ipſe trāſtulit ieſus: ad deno
tandū in hoc loco ꝙ cā nr̄e ſalutis venit in
hūc mūdū vt ſaluator ⁊ defenſor: in q̄ tanq̄
immobili ⁊ infrāgibili petra ſum⁹ inobili-
ter fundati: ⁊ iō ſequił. p̄occupem⁹. i. aūceda
mus faciē. i. aduentū ei⁹ i ꝯfeſſiōe laudis cō
fitēdo ip̄3 eſſe verꝫ deū: l3 vēiat i forma ſui.
Et ſic in pſalmis ⁊ cāticis: ⁊ muſicis iſtrumē
tis iubilemus ei pro gratiarum actione.

**Qm̄ deus magnus dñs: ⁊ rex ma-
gnus ſuper omnes deos.
Quia in manu eius ſunt oēs fines
t̄re: ⁊ altitudines mōtiū ipſi⁹ ſunt
Qm̄ ipſi⁹ eſt mare: ⁊ ipſe fecit illđ:
⁊ ſiccam manus eius formauerunt
Venite adorem⁹ ⁊ ꝓcidam⁹: ⁊ plo
remus ante dñm qui fecit nos: q:
ipſe eſt dominus deus noſter.
Et nos popul⁹ paſcue ei⁹: ⁊ oues
manus eius.
Hodie ſi vocem eius audieritis:
nolite obdurare corda veſtra.
Sicut in irritatiōe. ſecundum die3
tentationis in deſerto.
Ubi tentauerūt me p̄res vr̄i: ꝓba
uerunt ⁊ viderunt opera mea.**

de ꝯſ. di. ii. acceſſerūt. d. iii. c. q̄3 ⁊. xxii. q. i. q̄d culpatur in bello xcii. d c. i. in gloſſ. heb. iii. b. et ad heb. iiij b. Exo. iii. de lcena ⁊ nūc xxiii. ⁊. xliii e. Latria q̄d ſit

¶ Hic reddit cām q̄re debent ſibi tales ho-
nores: ⁊ q̄re debeł ſibi cultus latrie. ¶ Ad
cui⁹ intellectū eſt notandū: ꝙ latria eſt q̄dā
ſeruit⁹ ſiue cultus rōne ſummi dñi ⁊ ſumme
ꝑtātis ⁊ bonitatis. S3 q: xp̄s ab eterno inq̄
tum de⁹ eſt ſummus ⁊ vniuerſalis dñs ⁊ ab
eterno h3 ſummā ꝑtātē q̄ maxie fuit oñēſa
in creatiōe: ⁊ ſummā bonitatē: q̄ maxime oñ
ſa ſunt in nr̄a redēptiōe. Et etiā xp̄s inq̄tum
hō accepit a p̄re vniuerſale dñiu3: ⁊ iudicia
riā ꝑtātē in celo ⁊ in terra. Et inq̄t⁹ de⁹ ⁊ hō
operat⁹ eſt myſteriū nr̄e redēptiōis: iō per-
ſone xp̄i recte ⁊ debite exhibeł cult⁹ latrie: ⁊
vera adoratio: ⁊ hoc eſt qđ dicit dđ in hac ꝑ
te. Vñ ait. venite exultem⁹ ⁊c. O vos gētiles
q̄ hucuſq̄ʒ adoraſtis deos ligneos: ⁊ aureos
⁊ argēteos: ⁊ hoīes mortales puta Satur-
nū Iouē: ⁊ Phebū: venite adorem⁹ dñm ie

ſum xp̄m qm̄ ip̄e eſt rex magn⁹ ⁊ de⁹ magn⁹
ſuꝑ oēs angelos ⁊ ſuꝑ oēs deos q̄s coluiſtis
q: nō repellet plebē ſuā. q. d. nō repellet vos
a plebe ſua: q: nō ſolū eſt dñs iudeorū: ſ3 et
gentiliū: q: in manu ⁊ ꝑtāte eius ſunt oēs fi
nes ⁊ termini terre a ſolis ortu vſq̄ʒ ad occa
ſum: ⁊ ab aq̄lone vſq̄ʒ ad meridiē: ⁊ oēs alti
tudines mōtiū ipſi⁹ ſunt ſub ei⁹ ꝑtāte ⁊ dñio
⁊ ipſe cōſpicit altiſſimos mōtes: puta cauca
ſum ⁊ tauꝝ ⁊ emanū: ⁊ mōtes ripheos ſcy
tie ⁊ athlantē africe ⁊ montē lune ethiopie.
q. d. l3 iſti mōtes ſint altiſſimi tñ altior ē dñs
⁊ ipſis dñabił. Ex q̄ p3 ꝙ dñiū xp̄i eſt vniuer
ſaliſſimū: q: fuit extēſu3 ꝑ oēs habitatores
ſupradictoꝝ mōtiū ⁊ terminoꝝ terre q̄ fue
rūt ſubiecti dñio xp̄i. Et rōne ſummi dñij de
benł xp̄o diuini honores ⁊ cult⁹ latrie. Sed
q: nō ſolū rōne creatiōis ⁊ bñficij redēptio-
nis debeł ſibi latria: iō ſeq̄ł. Qm̄ ip̄i⁹ ē mare
et ipſe fecit ⁊ creauit illđ: ⁊ aridā ſiue ſiccā
t̄rā fundauerūt man⁹ ei⁹. Et ponił ibi ꝓprie
tas ꝓ ſubſtātia: eo ꝙ terra ē naturalr̄ ſicca:
ſicut aq̄ frigida ⁊ aer humid⁹ ⁊ ignis calid⁹
Ergo ꝑꝑ ſupradictas rōnes q: xp̄s ē vniuer
ſalis dñs terre ⁊ maris. q̄ venite adorem⁹ ⁊
ꝓcidam⁹ añ deū. Et ſimilr̄ q: ip̄e ē dñs de⁹
nr̄ ⁊ nos ſum⁹ ppl̄s ei⁹: ⁊ oues paſcue ei⁹: ⁊
ꝑ ꝯñs ip̄e ē paſtor nr̄ q̄ paſcit nos in paſcua
ſacroꝝ eccleſiaſticoꝝ q̄ traxerūt v̄tutē ex mor
te ⁊ paſſiōe ſua ⁊ ſanguie ex latere effuſo: et
ꝑ ꝯñs ipſe eſt ſaluator ⁊ redēptor nr̄. Et ſic
ip̄e ē de⁹ vr̄s dñs: ⁊ creator oī3 ⁊ redēptor: ⁊
ſaluator: ⁊ paſtor nr̄: iō ꝓpter oīa iſta venite
oēs natiōes ⁊ ꝯditiōes hoīm: ⁊ adorem⁹ ip̄3
ieſum xp̄m: ⁊ ꝓcidam⁹ añ eū: q: talis adora
tio cū ꝓuidētia debeł ei ꝓpter rōnes ſupra
dictas: q̄ſi dicat, nō dubitetis adorare iſtum
xp̄m. Nā l3 appareat in carne hūana tñ ip̄e
eſt ver⁹ deus ⁊ dñs oīm qui creauit oīa ⁊c.
¶ Hodie ſi vocem ei⁹ ⁊c. Hec eſt ſcđa ps: in
qua ſpecialr̄ inuitat iudeos ad recipiendu3
meſſiā xp̄m eis ꝓmiſſum. Vñ eſt aduerten-
dum ſicut legił Deutero. xviij. ꝙ iudei de-
ſiderabāt intelligere legē ⁊ cerimonias q̄s
de⁹ p̄cipiebat in lege: q: per moyſen hoc nō
potuerūt intelligere: ⁊ deſiderabant videre
deū faciliter: vt p3 Exo. xxxiij. Sed deus ꝓ-
miſit moyſi dicens poſteriora mea videbis
⁊c. Et dixit. c. xiij. ꝓphetā ſuſcitabo de me-
dio fratrū tuorū ſimilē tibi: ⁊ ponam verba
mea in ore eius: loquetur q̄ʒ ad eos queciq̄ʒ
dixero tibi: ⁊ qui eū non audierit vltor exi-
ſtā. In q̄b⁹ v̄bis q̄tuor ꝓmiſit de⁹. P̄mo qđ
iſte ꝓpħa a deo mittēd⁹ erat futur⁹. ver⁹ hō
de ppl̄o iſrł ſc3 de iuda. Scđo qđ de⁹ pater
poneret verba ſua in ore eius in quo demō
ſtratur naturalis ⁊ cōſubſtantialis proceſ-
ſio filij a patre ⁊ ſic iſte ꝓpheta nō ſolū erat
homo: ſ3 etiā de⁹. Tertio ꝙ erat declaratus

dñiu3 xp̄i vłe.

Quatuor đ xp̄o meiſſia.

rus legē ꝛ cerimonias: ꝛ loquitur⁹ pplō ex ꝑ
te dei p̄ris ſm volūtatē ei⁹. Quarto ꝙ iudei
rebelles ꝛ nō audiētes xp̄m iuſtū ꝓphetam
erāt puniēdi terribili vltione ꝛ vindicta: dō
ergo introducit hic deū patrē ad iudeos lo
quētē ꝛ dicētē. O iudei q̄ hucuſq; fuiſtis in
nocte ignorātie ſub lege ꝛ cerimonijs ꝛ i te
nebris pctōꝝ ſi ꝑ q̄n hodie. ſ. tpe grē: qꝛ iam
nox ꝓceſſit: ꝛ dies appropinq̄bit: audieritis
vocē ei⁹ p̄dicatione ei⁹. ſ. ipſi⁹ ꝓphe xp̄i i le
ge ꝓmiſſi: i cui⁹ ore p̄r poſuit v̄ba ſua: noli
te obdurare corda v̄ra ſicut obduraſtis cor
da v̄ra i exacerbatiōe: q̄n exacerbaſtis ꝛ irri
taſtis me ad irā i deſerto ſm diē tentatiōis:
q̄n miſit moyſes exploratores ad terrā pro
miſſionis: ꝛ vos pariter voluiſtis reuerti in
egyptū: nō confidentes de meis ꝓmiſſis et
dubitantes de mea potentia: ꝙ non poſſem
idolatras delere: ꝛ vos introducere immu
nes: in quo loco tentauerūt me patres ve
ſtri vbi ꝛ ad aquas cōtradictiōis ꝓbauerūt
ꝛ viderunt opera mea: puta miracula q̄ ibi
feci ꝛ punitiones: vt ptꝫ numeri. xxiij.

vt ptꝫ i exo. ꝛ nume. xxiij.

**Quadraginta ānis offenſ⁹ fui gn̄a
tioni illi: ꝛ dixi ſꝑ hi errāt corde.
Et iſti nō cognouerūt vias meas:
vt iuraui in ira mea: ſi introibunt
in requiem meam.**

¶ Quadraginta anni ꝛ prim⁹ ꝛ p̄petius fui
gn̄atiōi illi ꝛ ſemꝑ fui offenſ⁹ ab eis: ꝛ diſpli
cuit mihi gn̄atio illa ꝛ rebellis fuit ꝛ incre
dula: ꝛ tūc vi ēs obſtinationē illoꝝ dixi et
ſtatui ꝛ decreui: qꝛ iſti filij iſrl̄ nō cognouerūt
vias meas: nec crediderūt: iō iuraui in ira
mea: ꝙ nō introibūt in reqēꝫ meā. q. d. ſicut
illi ꝑ duritiā ꝛ incredulitatē eoꝝ nō intro
ierūt i terrā ꝓmiſſiōis: ſꝫ vagātes ꝑ deſertū
mortui ſunt: ꝛ eoꝝ cadauera ibi ſepulta ita
pariter iudei icreduli q̄ meſſiā nō ſūt receptu
ri: nec voluerūt audire vocē euāgelicā nūq̄
intrabūt i reqēꝫ meā celeſtē. ſꝫ diſpſi ꝑ mun
dū vagabunt: ꝛ eoꝝ aīe in inferno ſepeliēt.
Et q̄ pꝫ ſm apl̄m ad heb. iiij. ꝙ dō fecit hūc
pſal. inuitās ad recipiēdū xp̄m: ꝛ audiendū
ei⁹ vocē euāgelicā: vt ingrediamur i reqēm
dn̄i. ſ. i hāc eccl̄iā ꝑ grāꝫ ꝛ baptiſmū: ꝛ cete
ra ſacra: ꝛ in aliā eccl̄iā ꝑ glīā qꝛ nō ē dōm
ꝙ dō exhortet iudeos ad audiēdā legē moy
ſi quā iā ꝑ. xl. annos an̄ audierāt: nec iuitat
eos ad ingrediēdū terrā ꝓmiſſiōis i q̄ ꝑ to
tidē annos habitabant an̄ illū diē: ſꝫ vocat
oēs ꝛ inuitat ad orandū ꝛ recipiēdū xp̄m in
hoc die grē ꝛ ad ingrediēdū eccleſiā ꝛ verā
requiē hic ꝑ gratiā ꝛ in futuro ꝑ gloriā: ꝓ
bat aūt dō ꝙ xp̄o debet latria: p̄mo qꝛ de⁹ ꝛ
dn̄s vniuerſalis. ſcdo qꝛ creator: ꝛ tertio qꝛ
ſaluator ꝛ redēptor: ꝛ iō in prima parte vo

cat oēs ad latriā xp̄i. In ſcda vero pte vocat
ꝛ inuitat oēs ad audiēdū ꝛ recipiēdā legem
euāgelicā: ꝛ vt ingrediant eccleſiā xp̄i ꝛ re
quiē ei⁹: ꝛ hoc ſub cōminatione priuationis
hereditatis eterne. ¶ Ad maiorē aūt itelli
gētiā hui⁹ pſal. eſt aduertendū ꝙ dō in hoc
pſal. aperit nobis vnā ꝓpoſitionē de ve. te.
ꝛ infert vnā cōcluſionē: ꝛ cātat vnā chordaꝫ
de pſalterio euāgelico. ꝓpoſitio aūt eſt iſta. ꝓpoſitio notāda.
Nā legit nu. xxiij. ꝛ xiiij. ꝙ moyſes ex prece
pto dei miſit. xij. exploratores q̄ cōſideraue
rūt totā terrā: in q̄ viderūt ciuitates fortiſſi
mas ꝛ hoies ferociſſimos: ſꝫ erat itm̄ ferti
lis ꝙ ide aſportauerūt magnū botrū cū pal
mite auulſum de vite q̄ q̄dē exploratores re
uerſi narrauerūt pplō ea q̄ viderāt dicētes
terra fertilis eſt fluēs lacte ꝛ melle et copia
fructuū: ſicut ex his fructib⁹ cognoſci pōt:
ſꝫ hꝫ ciuitates grādes atq; muratas: vn̄ Ca
leph ꝛ ioſue dixerūt: aſcēdam⁹ ꝛ poſſideam⁹
terrā: q̄m poterim⁹ obtinere eā: oēs aūt alij
exploratores dixerūt nequaq̄ ad hūc ppl̄m
valem⁹ aſcēdere: qꝛ fortior nobis ē: qꝛ terra
deuorat habitatores ſuos: qꝛ vidim⁹ gigan
tes i ea ꝛc. q̄b⁹ auditis ppl̄s voluit lapidare
moyſen: ꝛ cōſtituere aliū ducē ꝛ reuerti i egy
ptū: niſi ꝓter caleph ꝛ ioſue q̄ obſtiterūt eis
vn̄ tūc de⁹ voluit totalr̄ delere illū ppl̄m ni
ſi ꝑ ꝓces moyſi. Et tūc de⁹ puniuit eos: in
tm̄ ꝙ nulli⁹ ill⁹ pplī igreſſus ē terrā ꝓmiſſā
ſꝫ. xl. ānis vagati ſunt ꝑ deſertū et oēs mor
tui ibi: ꝛ cadauera eoꝝ ibi ſepulta ꝓter ca
leph ꝛ ioſue q̄ fuerāt deo obediētes: iō ipſi
ſoli cū filijs illoꝝ rebelliū igreſſi ſunt terrā
ꝓmiſſiōis: i q̄ myſterio ꝓuidit dō i ſpū ele
ctionē gētiū ꝛ reprobationē iudeoꝝ ꝑ re
bellionē factā ꝯ xp̄m. Nā lꝫ oēs illi xij. ele
cti et oib⁹ tribub⁹ cōſiderarūt terrā ꝓmiſſaꝫ
tn̄ ſol⁹ caleph ꝛ ioſue laudauerūt ꝛ voluerūt
aſcēdere i eā. Per qd̄ figurabat ꝙ oēs trib⁹
iſrl̄ audierūt xp̄m p̄dicātē ſuā legē euāgeli
cā: qꝛ in hierl̄m ꝛ galilea habitabāt de oib⁹
tribub⁹: ſꝫ maiori pte. eoꝝ viſa ē lex euāgeli
ca difficilis: eo ꝙ ꝓhibet oēm auaritiā ꝛ ſu
ꝑbiā: ꝛ oia vitia: ꝛ p̄cipit oēm virtutem: et iō
noluerūt obedire xp̄o: qꝛ erat cōtrari⁹ ope
ribus eoꝝ: imo crucifixerunt ꝛ ꝑſecuti ſunt
eū ſed ſoli apoſtoli ꝛ diſcipuli: ꝛ quidam de
phariſeis ꝛ nobilib⁹ ꝛ popularib⁹ obedie
rūt xp̄o ꝛ euangelio: ꝛ iō xp̄s expulit oēs re
belles iudeos: ꝛ priuauit eos terra viuētiū
in lege ꝓmiſſa: ad quā ſoli apoſtoli et diſci
puli cū ceteris ad fidem xp̄i conuerſis ſunt
ingreſſi. Unde xp̄s expectauit iudeos. xl. an
nis: ſed qꝛ māſerunt obdurati ꝛ obſtinati in
ſua nequitia ꝛ cecitate: iō miſit de⁹ titū cuꝫ
exercitu romanoꝝ q̄ ciuitatē ꝛ populū con
buſſit ꝛ euertit: ꝛ eos trucidauit ꝛ captiua
uit: ꝛ diſꝑſit: ꝛ ſic duplici morte puniuit eos

ſcilicet corporali ⁊ eterna ⁊ duplici exilio.ſ.
ab illa terra mūdana ⁊ a terra viuētiū qꝛ nū
q̄ itrabūt i illā reqez dn̄i. Hāc ꝑpoſitionem
aperit nobis dd̄:⁊ hāc cōcluſionē ⁊ chordā
euāgelicā cātat i h̄ pſalmo. Dicit ergo de⁹ ꝑ
os dd̄ cōminādo iudeis rebellib⁹ xp̄o. O ſi ⁊
qn̄ audieritis vocē dei icarnati.ſ.vocē euan
gelicā: nolite obdurare corda veſtra ſicut ob
durauerūt p̄res veſtri corda ſua qn̄ tētaue-
rūt me in deſerto volētes retrocedere i egy
ptū ⁊c. Quos expectaui q̄draginta āniſ:ſcȝ
qꝛ māſerunt in ſu i malitia ⁊ obduratione:
iō iuraui in ira mea qd̄ ſicut ipſi non intra-
uerūt terrā ꝑmiſſam:ita vos nunq̄ intrabi
tis in requiem meam niſi obedieritis voci
euāgelice. Quaſi dicat. ſicut expectaui p̄res
veſtros.xl.annis in deſerto:vt ꝯuerterent̄ a
ſua duricia:ita expectabo vos.xl.ānis poſt
paſſionē meā:ſȝ qꝛ manebitis in veſtra du-
ricia ⁊ obſtinatiōe ſicut p̄res veſtri:ideo ſi-
cut illi fuerūt oēs ꝓſtrati in deſerto ⁊ nūq̄
intrarūt terrā ꝑmiſſam:ita ⁊ vos cū ciuita-
te vr̄a eritis ꝓſtrati ⁊ diſſipati:⁊ nunq̄ itra
bitis in requiē meā celeſtē:ſed peribitis in
corpore ⁊ anima. ¶ Sed cōtra intentū no-
ſtre expoſitionis in hoc pſal. arguunt quidā
moderni iudei dicētes q̄ nō venit ꝯtra in-
tentū ꝓphete in hoc pſalmo. Nam deus cō
minat̄ i hoc pſal. illis q̄ nō ſequent̄ nec au-
diēt vocē regis meſſie in ſuo aduētu:quos
non introducet in terrā promiſſionis:quam
poſſederunt antiqui patres:ſȝ ſolū rex meſ
ſias introducet eos qui obedient:ſed qꝛ xp̄s
nō fuit verus meſſias:ideo nō audierūt eū:
ſed ſunt parati audire meſſiam quem expe-
ctāt:qui eſt edificaturus nouā hierl̄m:⁊ cō-
gregatur⁹ oēs filios iſrael ex omnib⁹ parti
bus mundi:q̄ aūt ieſus xp̄s non fuit verus
meſſias:probat̄:qꝛ non vocauit eos ad illā
terrā:nec retinuit eam ꝑ ſe nec pro ſuis:cū
fuerit in ea crucifixus:ideo nō potuit illam
terrā dare filijs iſrael ſicut dicunt oēs pro-
phete:in hac ergo cecitate ꝑſeuerāt hodie
moderni. Sed quantū decipiat eos iſta va-
na cupiditas rerum temporaliū dictū eſt in
precedentibus. ¶ Sed ad detegendā eorū
falſam intelligentiā ⁊ vanā ſpem ponit̄ pro
ꝯcluſiōe qd̄ illa terra chanaā in qua eſt ſita
hieruſalē terrena nō fuit ſanctis patribus
a deo ꝑmiſſa in preciſum premiū ꝑ lege ſer
uāda:nec expectabāt eam patriarche ⁊ ꝓ-
phete tanq̄ requiē ⁊ terminum vltimatum.
Hec ꝯcluſio multipliciter ꝓbat̄. Primo ſic.
Nā ſi deus ꝑmiſiſſet ⁊ dediſſet illā terram
iudeis in preciſum premiū ꝑ lege obſeruā-
da ſequeret̄ q̄ de⁹ eſſet iniuſtus:aut ſuper-
ſtitio ⁊ cult⁹ idoloꝝ fuiſſet nobilior q̄ lex di
uina. Nā terra quā poſſidebant gētiles:ſcȝ
damaſcus ⁊ babilonia ⁊ egyptus:⁊ opima
regio indoꝝ abſq̄ ꝓportione fuerunt ſemꝑ
fertiliores ⁊ ditiores q̄ terra chanaā que eſt
ſterilis ⁊ inaquoſa ⁊ miſera: frequenter pa-
tiens famē ⁊ inediā: vt pȝ ꝑ totū diſcurſum
patriarchaꝝ in lib. Gen̄. Nā ꝓpter famem
⁊ inediā cōpulſi ſunt fugere Abraam Iſaac
⁊ Jacob cū ſuis filijs ab illa terra in egyptū
Ex q̊ pȝ qd̄ meliorē terrā poſſederūt ſemꝑ
gētiles:⁊ idololatre:⁊ ꝑ cōſequēs de⁹ nō pro
miſit illā terrā i premiū obſeruātie legis: qꝛ
nobiliori legi nobili⁹ debet̄ p̄miū. Itē h̄ i. ē
pȝ aucte. Nā ſi illā terrā ꝑmiſiſſet de⁹ i p̄ci
ſū p̄miū ſuis cultorib⁹ nō ꝑuaſſet moyſen ta
mulū ſuū ingreſſu illius terre. Nam multi
ſcelerati ingreſſi ſūt cū ioſue in illā terrā:et
tn̄ moyſes non permiſſus fuit introire: qui
magis ſeruauit precepta dei q̄ aliquis alio-
rū. Itē dauid tanq̄ rex ⁊ dn̄s poſſidebat illā
terrā:ſed tamen cōtēnens illā aliam deſide
rabat:cū dicebat: ſatiabor cum apparuerit
gloria tua. p̄s.xvj. Itē pſal.lxxxiij. elegi abie
ctus eſſe in domo dei mei magis q̄ habita-
re in tabernaculis pctōꝝum. Item pſal.cxix.
heu mihi qꝛ incolatus meus ꝓlongatus ⁊c.
Itē pſal.cxlj. portio mea in terra viuentium
Itē Salomon rex erat in hieruſalē potētiſſi
mus ⁊c. ⁊ tn̄ dicit q̄ hieruſalem illa terrena
cū omnibus regnis mundi ſunt quedam va
nitates:vt pȝ eccleſiaſtes.i.c. ⁊ per totū: imo
concludit in fine illius libelli qd̄ omnia iſta
ſunt vana:nec ē alia beatitudo i hoc mundo
niſi ſeruare mādata:eo q̄ debemus appare-
re in fine vite ante deū iudicem ⁊ premiato-
rem ⁊c. ergo ſancti patres non expectabant
meſſiaȝ ꝓpter poſſeſſionē illi⁹ terre miſere.
Hoc idē affirmat Rabbi moyſes abēmaimō
in lib. iudiciū in ſententijs regū. vbi ait quod
nō deſiderant ꝓphete ⁊ ſapientes tempus
meſſie vt dominarent̄ ſuꝑ orbē:nec vt habe-
rent poteſtatem in gentibus:nec ad come-
dendū ⁊ bibendū:nec ad delitias ⁊ volupta
tes ſȝ vt vacarēt in lege ⁊ ſapientia:vt eſſet
eis fas hr̄e vitā ſeculi futuri:ſicut d̄clarauī-
mus in ſentētijs de penitētia: vn̄ in illo tp̄e
oēs diuitie reputabunt̄ tanq̄ terra. Et non
erit occupatio in iſrl̄ niſi ad ſciendum dn̄m:
ideo erunt ſapientes magni:⁊ ſcient verba
clauſa ⁊ obſcura:⁊ attingēt ſciētiam ſui crea
toris:vt d̄r Eſa.xj. qꝛ tūc erit terra plena ſciē
tia dn̄i ⁊c. Ex dictis ergo huius magni magi
ſtri reputati apud iudeos pȝ quał̄r rex meſ-
ſias nō eſt datur⁹ iudeis in ſuo aduentu illā
terrā hieruſalē nec alia mūdana:ſȝ ſcientiā
verā ⁊ intelligētiā legis vt ꝑ illam conſeque
rent̄ vitā vēturi ſeculi. qd̄ factū fuit implētū
ꝑ xp̄m in apoſtolis ⁊ doctoribus ⁊ oīb⁹ fide-
libus ſuis. ꝓpter hanc ergo requiē eternam
in celo conſequendam exhortatur dauid in
hoc pſalmo oēs gentiles ⁊ iudeos vt reci

In hoc mundo nō ē alta btitudo niſi ſeruare mandata.

piāt xp̄z ī ſuo aduētu: ꝛ audiāt vocē eiꝰ euā-
gelicā. Et ꝑuationē huiꝰ reqei ꝛ btitudinis
ꝯminat̄ iudeis rebellibꝰ ꝛ ꝯtēnētibꝰ vocem
xp̄i cū dicit hodie ſi vocē eiꝰ audieritis: noli
te obdurare corda veſtra ſicut ꝛc. Et ꝑ h̄ p3
reſpōſio ad vanū argumētū iudeoꝝ: ꝛ ad va
nā ſpē ꝛ ītelligētiā coꝝ: l3 h̄ latiꝰ patebit in
tractatu finali ꝯ iudeos. Ex q̄bꝰ patet qd̄ da
uid in hoc pſalmo p̄dicit electionē gētiliū q̄
ad xp̄m colendū ꝛ adorandū venerūt ꝛ vocē
euangelicam audierunt: ꝛ predicit reproba
tionem iudeorum qui chriſtum negauerūt.

j.pte. xvj.c. j ciij. d.c.j. in gl. et xv. q.j.et c.re-uerti mini. ſupra xl vij. ꝛ eccl xliij. ꝛ.xxx vi.q. ij.c.q fine.

Cantate dn̄o canticū nouū: cā
tate domino omnis terra.
Cantate domino ꝛ benedicite no
mini eius: annūciate de die in diē
ſalutare eiꝰ. Annūciate int̄ gētes
glīā eiꝰ ī oībꝰ pplīs mirabilia eiꝰ.
Quoniā magnus dn̄s ꝛ laudabi-
lis nimis: t̄ribilis ē ſup oēs deos
Quoniā oēs dij gentiū demōia:
dn̄s autem celos fecit.

Titulꝰ pſalmꝰ dd̄ qn̄ domꝰ edificabatur
poſt captiuitatē. Jſte ps̄ apud hebreos ē oī
no ſine titulo ſ3 dn̄t hebrei moderni q̄ moy
ſes fecit iſtū pſal. ꝑ grāꝝ actione de reedifi
catione tēpli reedificati poſt captiuitatē ba
bylonie: quā ꝑuidit moyſes ī ſpū: ſ3 iſti māi
feſte mētiunt̄. Nā legit̄ ſcd̄o paralypo. vij. c.
q̄ ī dedicatiōe tēpli ſacerdotes ſtabāt ī offi
ciis ſuis: ꝛ leuite ī organis carminū q̄ fecit
dd̄ rex ad laudādū dn̄3 qm̄ ī eternū mīa eiꝰ hy
mnos dd̄ canētes ꝑ manꝰ ſuas. Ex q̄ p3 qd̄
dd̄ fecit oēs pſal. q̄ īcipiūt. Cōfitemini vel
Cātate vel Laudate ꝛc. Jtē māifeſte p3 qd̄
iſte pſalmꝰ totꝰ cātatꝰ ē cū pſalmo cēteſimo
q̄rto: ꝛ cēteſimo q̄nto: qn̄ dd̄ ītroduxit arcā
ī hierl̄3. vt p3. j. paralypomenon. xvj. Ex q̄
F p3 q̄ iſte pſalmꝰ ſpecialr̄ factꝰ ē ad laudādū
deū ī tēplo ab ipo dd̄. ¶ Sed ad maiorē eui
dētiā huiꝰ pſalmi ꝛ oīm ſubſeq̄ntiū ꝛ etiā p̄
cedētiū ē aduertēdū q̄ ſicut tota lex euāgeli
ca dr̄ pſalteriū decē chordaꝝ: eo q̄ ꝯtinet de
cē myſteria de xp̄o ꝛ eccl̄ia q̄ ſūt decē articu
li hūanitatis xp̄i: put ſepe dictū ē: ita p̄t̄ lex
euāgelica dicit̄ cāticū nouū ī toto iſto libro
pſalmoꝝ: eo q̄ lex euāgelica ꝯtinet ꝛ cātat
noua myſteria de xp̄o ꝛ tota eccl̄ia: q̄ ſunt
oēs articuli fidei ꝛ oīa geſta xp̄i: ꝛ oīa ꝯſilia
ꝛ p̄cepta. Un̄ ſicut tota lex moyſi dr̄ ꝯtinens
ſexcenta tredecim precepta veteris legis in
ter moralia ꝛ iudicialia ꝛ cerimonialia. Jta
lex euāgelica dicit̄ canticum nouum: eo qd̄
relicta vetuſtate litere cātat noua myſteria
de xp̄o ꝛ eccl̄ia figurata ꝑ illa antiqua my

Lex euangelica dr̄ canticum nouū

ſteria veteris legis. ¶ Unde relicta vetuſta
te ꝛ renouati per xp̄m ꝛ ambulantes in no-
uitate ſpūs iam cantamus in eccleſia ꝛ le-
ge euangelica myſteriū trinitatis diuinarū
ꝑſonarū: ꝛ myſterioꝝ incarnationis ꝛ p̄di-
cationis xp̄i: ꝛ opera miraculoꝝ eius ꝛ my-
ſteriū mortis ꝛ paſſionis ꝛ liberationē fide-
liū veteris teſtamēti per deſcenſum xp̄i ad
inferos. Et cantamus ꝛ celebramus ingi-
ter eccleſiaſtica ſeptē ſacramēta in quibus
cōtinet̄ virtus ipſiꝰ paſſionis chriſti ꝛ p̄tiū
eius. Jtē cantamus xp̄i reſurrectionem et
aſcēſionē ſpūſſancti miſſionē ꝛ gentilium in
vnā eccleſiā vocationē: ꝛ iudeoꝝ reprobā-
tionem ꝛ vltimi iudicii examinationē: ꝛ bo-
noꝝ ꝛ maloꝝ retributionē3. Hoc eſt ergo
canticū nouū euangelicū quod modo iugi-
ter cātat realiter eccleſia: qd̄ dauid frequen
ter ꝓphetice commemorat in pſalmis. Nam ſi
cut dauid ꝑ citharā intelligit myſterium tri-
nitatis: ꝛ ꝑ pſalteriū decē chordarū intelli-
git dece3 articulos humanitatis xp̄i: ita per
canticū nouū intelligit oīa peccata ꝛ conſi-
lia et geſta et miracula euāgelica ꝛ oīa ſeptē
eccleſiaſtica ſacra et oēs articulos fidei tam
diuinitatis q̄ hūanitatis. Un̄ ſicut nos can-
tamꝰ hoc canticū realiter et euāgelice ita dd̄
cantat ipm̄ in toto libro pſalmoꝝ figurali-
ter ꝛ ꝓphetice: id̄ in hoc pſal. apoſtrophan-
do inuitat oēs gētes et natiōes mūdi vt ve-
niāt ad cātādū hoc canticū nouū euāgelicū
xp̄o in aduentu ſuo. Tria ergo principaliter
facit dd̄ in hoc pſalmo. Nā p̄mo inuitat oēs
gentes et natiōes ad cantādū oīpotentiam ꝛ
excellentiā ꝛ mirabilia opera q̄ fecit xp̄us in
ſuo aduētu. Scd̄o inuitat oēs ad cātādum et
exhibendū xp̄o cultū vere latrie ſecundū mo Myſteria
rē euāgelicū. Tertio inuitat oēs ad cantan dmꝰ
dū ꝛ predicandū regiā ꝛ iudiciariā poteſta xp̄i.
tē xp̄i quā accepit in ſua reſurrectiōe ꝛ aſcē-
ſione ex meritis ſue paſſiōis. Et ꝑ cōſequēs
inuitat oēs vt recipiant xp̄m tanq̄ meſſiam
ꝛ ſaluatorē ꝛ legiſlatorē. Scd̄m ibi. Cōfeſſio
ꝛ pulchritudo. Tertiū ibi. Cōmoueat̄ a fa-
cie eiꝰ. Quātū ḡ ad p̄mū dr̄. O vos iudei q̄bꝰ
p̄rio facta ē ꝓmiſſio de xp̄o cātate ipi dn̄o ie
ſu xp̄o cāticū nouū: ꝛ nolite iā cātare cāticū
antiquū ipſiꝰ moyſi: q̄ iā ꝑfecit curſum ꝛ of
ficiū ſuū ī aduētu xp̄i. Ergo cātate xp̄o cāti-
cū nouū ꝛ euāgelicū ꝓfitēdo ꝛ obſeruādo oīa
q̄ ī lege euāgelica ꝯtinet̄. Que ſunt obſeruā
tia p̄ceptorū ꝛ cōſilioꝝ ꝛ fides articuloꝝ ꝛ
gr̄a ꝛ ſanctificatio ſacroꝝ firma ſpes futu-
roꝝ bonoꝝ. Et vos oīs t̄ra. i. oēs hītatores
terre: ſc3 greci ꝛ latini ꝛ oēs barbare natio-
nes: ſc3 indi et ſcythe et ethiopes: cantate
hoc ſupradictū canticū euāgelicū cū oībus
partibꝰ ꝛ conditiōibꝰ. Et oēs ſimul cantate
dn̄o xp̄o: ꝛ bn̄dicite noī eiꝰ qd̄ eſt ieſus q̄ nā

eſt aliud nomē ſub celo in q̄ nos opoꝛteat ſaluos fieri: ⁊ q2 nomē dñi ē ieſus.i.ſaluatoꝛ in q̄ totus mūd⁹ dz ſaluari: idō annūtiate de die in diē.i.continue ⁊ aſſidue ⁊ oi tpe ſalutare ei⁹: ⁊ p̄dicate hoc nomen ieſus vbiq3 ⁊ ſp.i. annūtiādo ei⁹ redēptionē ⁊ ſaluatiõnē quā ieſus xp̄s opat⁹ eſt in mūdo p mortē et paſſionē. Et vos apli ⁊ diſcipuli annūtiāte inter gētes.ſ.inter gētiles gl'iam ei⁹.i.gl'iam quā acq̄ſiuit ⁊ oñdit in ſua reſurrectiōe ⁊ aſcenſione. Et annūtiate oib⁹ pplis mirabilia ei⁹ q̄ opat⁹ eſt infirmos ſanādo et moꝛtuos ſuſcitādo. Et p̄dicate euāgeliū oi creature ſicut p̄cepit vobis Marci.vlti. Et oñdite ptā tē i miraculis faciēdis quā xp̄s vobis ꝯtulit in ſua aſcēſiõe: vt pz ibidē. Quaſi dicat: nō ſolum annūtiate ⁊ p̄dicate miracula q̄ fecit xp̄s an ſuā paſſionē ⁊ aſcēſionē: ſed etiā vos facite ſigna ⁊ miracula i noīe ei⁹ in pplo gē tili ⁊ iudaico: ſicut pz p totū diſcurſuz actuū aploꝝ ⁊ p hiſtoꝛias eoꝛū: ⁊ alioꝛū ſctōꝛū. Et ſic nō ſolū dictis ⁊ p̄dicationib⁹ ſz ēt ſignis ⁊ miraculis oñdite qm̄ ⁊ q̄uo dñs ieſus xp̄s eſt de⁹ ⁊ magn⁹ dñs et rex magnus. Et nimis ⁊ valde laudabilis et terribilis ſup oēs deos gētiū. Et q̄uo ſoli xp̄o debet laus ⁊ honoꝛ ⁊ cult⁹ latrie tanq̄ vero deo. Nā ip̄e ē terribilis ſup oēs deos gētiū: qd̄ pbat. Nā ip̄e eiecit eos de coꝛpib⁹ obſeſſis. Itē xp̄s ē terribilis ſup oēs deos gētiū. Nā oēs dij gētiū ſunt demonia imūda. Dñs aūt ieſus xp̄s eſt dñs magn⁹. qd̄ pbat: nā ip̄e fecit celos ⁊ oīa in eis ⁊ ſub eis ꝯtēta: ⁊ idō ieſus xp̄s itm̄ ē magnus ⁊ terribilis ſup oēs demōes: qd̄ primo eiecit eos de celo. Scd̄o eiecit eos de coꝛpibus obſeſſis. Tertio eiecit eos foꝛas de mūdo ⁊ pplo gētili: ⁊ alligauit eos in iferno: et q̄tidie eijcit eos de aiab⁹ hoīm p eccl'iaſtica ſacra. Ex q̄ pz q2 ſol⁹ xp̄s ē laudabilis: ⁊ ſibi debet honoꝛ latrie ⁊ nō demōib⁹ cuz ſit creatoꝛ ⁊ redēptoꝛ mūdi ⁊ triumphatoꝛ cōtra diabolum et omnes demones.

Confeſſio ⁊ pulchritudo in cōſpectu eius: ſanctimonia ⁊ magnificētia in ſanctificatione eius.

Afferte dño patrie gentiū: afferte dño gloꝛiam ⁊ honoꝛē: afferte domino gloꝛiam nomini eius.

Tollite hoſtias ⁊ itroite in atria ei⁹: adoꝛate dñm in atrio ſctō ei⁹.

¶ hec eſt ſcd̄a ps in q̄ dd̄ inuitat oēs ad exhibēdū latriā ip̄i xp̄o in ſuo aduētu. ¶ Que quidē latria cōſiſtit in trib⁹ ſcz in ꝯfeſſiōe fidei ⁊ laudis cū mūdicia coꝛdis ⁊ i oblatiōe ⁊ adoꝛatiōe: vt pluries dictū eſt. Dicit ergo dd̄: poſtq̄ ita ē q2 xp̄s ē magn⁹ dñs ⁊ de⁹ qui fecit celos: ⁊ ē tribilis ſup oēs deos gētiū q̄ nō ſunt dij niſi demōia: q̄s xp̄s eiecit de celo: ⁊ de coꝛpib⁹ obſeſſis: ⁊ de aiab⁹ et idolis gētiū ḡ ſoli xp̄o debet latria: ⁊ nō idolis gētiū: i q̄b⁹ habitāt dmões. Exhibeat ḡ xp̄o p̄ma ps latrie q̄ dr ꝯfeſſio plenitudo ⁊ ſctimonia ⁊ magnificētia. Uñ triplex ē ꝯfeſſio.ſ.cōfeſſio pctōꝝ ⁊ fidei laudis. Una p̄ſupponit aliā. Nā ꝯfeſſio laudꝫ ē acceptabil' i ꝯſpectu dei ſine ꝯfeſſiōe vere fidei oīū articuloꝝ. Nec ꝯfeſſio fidei ſine ꝯfeſſ.ōe pctōꝝ: et mūdicia coꝛdꝫ: vt talis ſit i charitate. Q2 nō ē ſpecioſa ⁊ acceptabil' laus i oꝛe peccatoꝛis. Et ideo opz q2 ſit ꝯfeſſio i oꝛe ⁊ pulchritudo ⁊ mūdicia i coꝛd ip̄i⁹ cultoꝛis dei i ꝯſpectu xp̄i. Itē opz q2 ſit ibi ſctimōia.i.q2 tales laudes ⁊ honoꝛes ſint res ſacre ⁊ ad diuia applicate: et nō ſint obſcene ſicut laudes turpes: q̄s gētiles exhibebāt dee vn̄e ⁊ baccho ⁊ p̄apo ⁊c. Itez opz q2 ſit magnificētia.i.q2 narrēt ⁊ p̄dicent op̄a magnifica i tali latria ⁊ i tali ſctificatiōe ⁊ cultu xp̄i. Quaſi dicat q2 tal' cult⁹ fiat cū cōfeſſiōe pctōꝝ ⁊ fidei ⁊ laudꝫ ⁊ cū pulchritudine ⁊ mūdicia coꝛdꝫ. Et q2 narrēt op̄a q̄ ptinēt ad diuinitatē ⁊ ſctimōiā ⁊ magnificētiā ⁊ oīpotētiā xp̄i. Et talis cult⁹ ē exhibēd⁹ i cōſpectu ei⁹ q̄ ē p̄ia ps latrie i ꝯſpectu xp̄i exhibēde. ¶ Poſſūt ēt iſte tres ꝯditiōes mēoꝛari ad differētiā ve.te. Nā illa latria nō fiebat cū tali ꝯfeſſiōe iteriori ⁊ exteriori. Nec cū tali mūdicia ex p̄te offerētis ⁊ oblati. Q2 ibi offerebāt aīalia bruta. hic āt offert ſacrificiū purū ⁊ mūdū: q̄d ſe bonū ⁊ acceptabile. Et ſic latria nr̄a ſit cū maioꝛi ſctimōia ⁊ magnificētia: q2 offert xp̄s de⁹ ⁊ hō agnus ſine macula ⁊ imoꝛtalis. Et idō ſubdit: afferte dño ieſu xp̄o gl'iā ⁊ honoꝛē. O vos oēs p̄rie ⁊ regna gētiū cātate iā ei⁹ gl'iā ⁊ reſurrectionē ⁊ aſcēſionē. Et afferte gl'iam ⁊ charitatē noī ei⁹ qd̄ ē ieſus.i.p̄dicate h̄ nomē ieſus ⁊ v̄tutē ei⁹ p oīa regna mūdi. Q2 hec ē p̄ia ps latrie xp̄i. Deinde tollite hoſtias ⁊ introite in atria ei⁹.i.introite i tēpla ⁊ eccl'ias ei⁹: ⁊ ibi tollite ⁊ offerte hoſtias ſcz ſacrificiū eucharıſtie qd̄ ponit i plurali: eo q2 offert coꝛp⁹ de p ſe: ⁊ ſanguis de p ſe ad explicationē paſſionis xp̄i i q̄ ſanguis fuit effuſ⁹ a coꝛpe. Nā in hoſtia ē coꝛp⁹ ex vi ꝯſecrationis: ⁊ ſanguis p ꝯcomitātiā ⁊ i calice ecōuerſo. Sz hoc fit ad explicādū paſſionē xp̄i. Itē ponit ly hoſtias in plurali: ad dnotandū q2 ly ſit vnū ſolū ſacrificiū: tñ offert in diuerſis ⁊ multis eccleſijs diffuſis p totū oꝛbē. Sz q2 i oib⁹ eccel'ijs ⁊ altarib⁹ nō offert niſi vnū ⁊ idē xp̄s de⁹ et hō idō ſubdit. Adoꝛate dñz i atrio ſctō ei⁹. Et ſic memoꝛat oēs partes latrie ſcz ꝯfeſſionē ⁊ oblationē ⁊ adoꝛationem. Deinde cū dici

Differētia latrie ⁊ cetera.

Cómoueaẛ a facie ei⁹ vniuerſa ter
ra. dicite i gētib⁹ q̄ dñs r̄gnauit.
xv.q. j.c. re Etem̄ correrit orbē terre q̄ nō cō-
uerti mouebiẛ iudicabit pplos i eq̄tate.
mini ¶ Inuitat oēs ad cātādā xp̄i regiā dignita
de ce tē ꝛ iudiciariā ptātē. Sꝫ q̄ regiā dignitatē ꝛ
leb. vlē dñiū ꝛ iudiciariā ptātē adept⁹ ē p meri-
miſſ. tū ſue paſſiō s. ad phil. ij. q̄ hūliauit ſemet
c. i q̄- ipm fact⁹ obediēs pr̄i vſq̄ ad mortē crucis:
dam. iō dī dd. Cōmoueaẛ vniuerſa terra a facie
ei⁹: q̄ vniuerſa t̄ra tremuit et fuit ꝯmota in
xp̄i paſſiōe. Et velū tēpli ſciſſuꝫ ē a ſūmo vſ-
q̄ deorſuꝫ: ꝛ petre ſciſſe ſunt: ꝛ monumenta
apta ſunt: ꝛ facte ſunt tenebre p vniuerſam
t̄rā ꝛc. Uñ dixit dioniſi⁹ areopagita: aut de⁹
dictū nature patiẛ aut tota machina mūdi dſtrue
dio- tur. Ex q̄ ptꝫ q̄ xp̄s tūc ſe oñdit vlēm deū et
niſij dñm mūdi in cruce: iō dī. Dicite i gētib⁹. i. p̄
xp̄s dicate et ānūtiate iter gētes q̄ dñs ieſ⁹ xp̄s
ſe oñ- regnauit et adept⁹ eſt regnū ſup vniuerſas
dit creaturas. Litera aūt origenis ꝛ hylarij: et
dñz i ābroſij ꝛ Auguſtini: ꝛ caſſiodori hꝫ. Dicite i
cruce gētib⁹ q̄ dñs regnauit a ligno. i. a cruce. Et
ābro- iō ābroſi⁹ ſecut⁹ lr̄aꝫ origenis dī in hymno
ſius. paſſiōis. Impleta ſunt que ꝯcinit dd fidelis
carmine: dicēs in natiōib⁹ regnauit a ligno
deus. Ubi aſſerit dd feciſſe hūc pſlm: ꝛ p̄ꝯ-
ſuiſſe hāc pticulā. ſ. a ligno. Sꝫ btūs hiero. ſic
nō trāſtulit: eo q̄ lr̄a hebraica pūctuata nō
reperiẛ. Uel q̄ defectu ſcriptoris nō repit i
exēplari greco ipoꝝ. lr̄. Et iō trāſlatio exē
plar origenis ꝛ alioꝝ ē magis ꝯforme fidei
nr̄e. Eſt ḡ ſnīa iſta. vniuerſa terra ꝯmoueaẛ
a facie ei⁹: nō ſolū in natiuitate ꝛ miraculo-
rū opatiōe: ſꝫ in ſua paſſione ꝛ in deſcēſu ad
inferos: ꝛ in reſurrectione. Q̄ terremot⁹ fa
ctus eſt magn⁹: ꝛ angel⁹ deſcēdit de celo: et
reuoluit lapidē ꝛc. Et iō vos ap̄li ꝛ oēs fide
les ꝛ p̄dicate in gētib⁹: q̄ dñs regnauit a li
gno crucis. Q̄ ibi ꝯfregit gladiū et ſcutū et
xcij. d arcū diaboli. Et meruit liberare gen⁹ hūa-
c. j. in nū: ꝛ obtinuit regnuꝫ ſuper oēs creaturas.
glo. Mat. vlt. et mar. vlt. Itē ibidē accepit vlēm
lu. ij. ptātē iudiciariā. Etem̄. i. iō correxit totū or-
ꝛ d ꝯſ. bē t̄re idola ꝯterēdo ꝛ legē euāgelicā ferēn
d. j. c. do. Et ſic corriget pplꝫ gētilē: ꝛ mūdabit ip-
nos- ſum ab idololatria: q̄ q̄dē orbis nō cōmoue
cte. et biẛ a fide catholica vſq̄ ad iudi ciū duratura
ca. de Letenẛ celi ꝛ exultet terra: cōmo-
hym ueaẛ mare ꝛ plenitudo ei⁹: gaude
nis. bunt campi ꝛ oīa que in eis ſunt.
j. fe- Tūc exultabunt omnia ligna ſyl-
vij. uaruꝫ a facie domini q̄ venit: q̄m
venit iudicare terram.
Iudicabit orbem terre in eq̄tate:
et populos in veritate ſua.
¶ Hic inuitat celū ꝛ terrā et oīa q̄ i eis cōtēta
ſūt: vt letenẛ i aduētu xp̄i: ſicut fuit īpletū: in
ei⁹ natiuitate: q̄ noua ſtella appuit in celo q̄
duxit magos ad xp̄ꝫ adorādū: ꝛ āgeli canta
rūt. Glīa i excelſis deo ꝛc. Itē t̄ra fuit letata
q̄ p oēs ptes mūdi data ſunt ſigna regis pa
cis nati. Et mare cū plenitudine ei⁹ fuit mo
tū: q̄ i oīb⁹ iſulis maris data et fctā ſunt ſi-
gna: vt ſepi⁹ dictū ē. Dicit ḡ dd. Letēẛ celi.
i. oēs āgeli celeſtes: ꝛ exultet t̄ra. i. oēs hita-
tores t̄re: ꝛ moueaẛ mare. i. oēs iſule maris:
ꝛ plenitudo ei⁹. i. oēs hitatores ei⁹. Et gau-
debūt cāpi. i. paſtores i cāpis ſyluis greges
paſcētes. Q̄ paſtores veneẛt ad xp̄ꝫ adorā-
dū tūc. i. i adu ētu ei⁹ q̄n īgredieẛ i hierlꝫ in
die ramiſpalmaꝝ exultabūt oīa ligna ſyl-
uaꝝ a facie dñi: q̄ venit ad patiēdū ꝛ libe-
rādū gen⁹ hūanū: q̄ tūc pueri cedēt ramos
oliuaꝝ ꝛ palmaꝝ d arborib⁹: ꝛ ſternēt i via
añ pedes xp̄i. Et exultabūt ēt q̄n veniet iu-
dicaẛ t̄rā. i. ad iudicādū mūdū iudicio diſcre
tiōis ꝛ ſepando fideles ab īfidelib⁹ p obſer
uātiā legꝭ euāgelice. Et h̄ erit i p̄io aduētu
Et iudicabit orbē t̄re i eq̄tate ꝛ pplos i v̄ita
te ſua i ſcdo āduētu q̄ h̄ erit acceptator pſo
naꝝ. Q̄ ſiẛ i p̄io aduētu dd t legē euāgeli-
cā equā ꝛ rectā ita i ſcdo aduentu iudicabit
orbē t̄re i eq̄tate ꝛ pplos i v̄itute ſua. i. ſꝫ eq̄
tatē ꝛ v̄itatē euāgelicā. Q̄ bōis dabit p̄miū
ꝛ vitā ēnā: ꝛ malis penā ēnā Ex ſup dictis
pꝫ q̄ dd i h̄ pō cāit cāticū nouū euāgelicum
pphetice q̄ nos canim⁹ ꝛ ꝓfitemur euāge- io. vj.
lice. Et p̄ncipalr̄ cāit futurā xp̄i oīpotētiā ꝛ
verā latriā ſibi debitā et ei⁹ regiā dignitatē mar.
ꝛ vlem iuriſditionē quā acquiſiuit in ſua re xxvj.
ſurrectiōe ꝛ aſcenſiōe p merita ſue paſſiōis
in ligno crucis. mar.

Dominꝰ regnauit exultet ter xiiij.
ra: letentur inſule multe. Luc.
Nubes ꝛ caligo i circuitu ei⁹ iuſti xxiij.
tia ꝛ iudicium correctio ſedis ei⁹. d pe.
Ignis ante ipſum precedet ꝛ īflā- di. i ij. c. ad-
mabit in circuitu inimicos eius. huc xx. q.
Alluxerunt fulgura eius orbi terr̄ j. ca.
vidit ꝛ commota eſt terra. militi.
Mōtes ſicut cera fluxerūt a facie i gla.
dñi: a facie domini omnis terra.
Annūtiauerūt celi iuſtitiā ei⁹: ꝛ vi
derūt omnes populi gloriā eius.
¶ Huic pō p̄ponitur talis titulus: pſal. dd q̄n
terra reſtituta eſt ei: lꝫ apd hebreos iſte pō
ſit ſine titulo: tñ p̄ſat⁹ titul⁹ non ē ſine, my-
ſterio: nam dd poſtq̄ tota terra reſtituta eſt

ei poſt morte ablatō: puidit qr xp̄s poſt pſe cutionē.ꝛ mortē erat regnatur⁹. Et quō he reditas ſua.i.imortalitas erat ſibi rñituēda p reſurrectionē: ꝛ etiā quō hereditas pr̄is .i.gen⁹ hūanū q diabol⁹ detinebat captiuū: erat ſibi reſtituēdū: ꝛ etiaʒ quō poſſeſſio celi erat ſibi reſtituēda p ſe ꝛ p ſuis. Hoc ḡ pui dēs dd̄ fecit hūc pſal.in q̄ deſcribit regnum xp̄i poſt reſurrectionē: et quō i ſua aſcēſſione accepit vl̄e iperiū et iudiciariā poteſtatē. Et deſcribit etiā vtrūqʒ iudiciū.ſ.diſcretionis ꝛ examinatiōis ¶ Un̄ ē aduertēdū q iudiciū xp̄i icepit a pmo aduētu in q̄ dedit legē euā gelicā pmittēte obſeruātib⁹ regnū celoꝝ: ꝛ trāſgreſſorib⁹ penā eꝛnā: ꝛ penitētib⁹ veniā Et illud dr̄ iudiciū diſcretiōis: ꝛ durat vſqʒ ad ſcd̄m aduētū: in q̄ examinabunt oēs q̄ re ceperūt legē euāgelicā: ꝛ tūc recipiet vnuſ qſqʒ pmiū put geſſit in hac vita. Et iō ea ſi gna q̄ ſūt corpalr ꝛ viſibilr in ſcd̄o aduētu facta ſunt ſpūalr in pmo aduētu. Nā ſicut in ſcd̄o āduētu erūt ſigna in celo ꝛ in ſole et luna ꝛ in mari ꝛ in terra: vt refert Hier. Qr tota terra cremabit: ꝛ montes equabūtur: ꝛ poſtea oēs reſurgēt a mortuis: ꝛ venient ad iudiciū: ita oia iſta fuerūt ſpūalr in pmo ad uētu. Nā ita totus mūdus qui erat in pctō ꝛ vetuſtate culpe fuit crematus ꝛ renouat⁹ igne ſpūſſancti. Et cūmota eſt tota terra: et inſule maris ad pdicationē aploꝝ. Et etiaʒ xp̄s venit tanq̄ iudex ꝛ legiſlator: ꝛ expolia uit infernū ꝛ aperuit celū ꝛ introduxit ſctōs patres: ꝛ oēs gentes a peccato ſurrexerūt. Ex quo pʒ q iſte pſal. de vtroqʒ iudicio ꝛ ad uētu pōt exponi. Nā regnū xp̄i incepit poſt reſurrectionē. Duo ergo facit dauid in hoc pſal. Nā pmo deſcribit regnū xp̄i. Scd̄o ex hortat oēs ad obſeruātiā legis euangelice. ibi. Qui diligitis dn̄m. Quātū ergo ad pri mum dicit dd̄. Dn̄s ieſus xp̄s deus ꝛ hō re gnauit in forma humana glīoſa poſt reſur rectionē ſuā: ꝛ accepit vniuerſalē ptātē i ce lo ꝛ i terra: iō exultet tota terra habitabilis ꝛ letent inſule multe recipiētes legē euāge licā ei⁹ p quā debēt iuſtificari a pctō ꝛ adi piſci regnū celeſte: qd̄ p nobis xp̄s adeptus eſt in ſua paſſione ꝛ reſurrectione. Un̄ q ſit ipſe caput eccleſie ꝛ regnet vniuerſalr in ce lo ꝛ in terra pbat. Nā qn̄ aſcendit in celum nubes ꝛ caligo.i.ſplēdor apparuit in circui tu ei⁹ p qd̄ denotat ei⁹ dn̄iū i celo ꝛ in an gelis. Et ibi apparuit qualr iuſtitia ꝛ iudi ciuʒ erat correctio ſedis ꝛ ſceptri iudicialis eius qn̄ angeli in veſtibus albis dixerunt. Sic veniet ad iudicādū queadmodū vidiſtiſ eū euntē in celū: qr ſedes iudiciaria ꝛ lex xp̄i nihil aliū ē niſi iuſtitia ꝛ iudiciū ꝛ correctio Sʒ hoc maxie verificabit ꝛ apparebit in ſe cūdo aduentu. Unde in iſto primo aduentu ignis charitatis ꝛ donoꝝ ſpūſſancti an ip̄m pcedet: ꝛ iſlāmabit i circuitu inimicos ei⁹ Hoc impletū fuit qn̄ apl̄i pluſtrarūt vniuer ſū mūdū: ꝛ pdicarūt euāgeliū qd̄ ē ignis cō burēs ꝛ iſlāmās corda hoīʒ. Un̄ ille ignis in flāmauit i circuitu p totū mūdū oēs gētiles q̄ an̄ erāt inimici ꝛ cremauit i eis vetuſtatē infidelitatis ꝛ deſtruxit i eis pctm̄ ꝛ fecit eos amicos ꝛ ſubditos xp̄i p baptiſmū ꝛ pniaʒ ꝛ cetera ſacra. Et tūc fulgura xp̄i ſcʒ miracula ꝛ vba euāgelica alluxerūt ꝛ illuminationē dederūt toti orbi tre qr ex miraculis credide rūt. Et tūc vidit miracła: ꝛ cōmota ē tota tra ꝛ ꝯuerſa ab infidelitate ꝛ idololatria ꝛ nephā da ſupſtitiōe ad verā fidē ꝛ cultū latrie xp̄i. Et tunc magni mōtes.ſ.impatores reges ꝛ pncipes ꝛ philoſophi gētiū h̄ vidētes.ſ. illa miracła ſluxerūt ꝛ liqfacti ſūt a duricia ſua: ꝛ mollificati ſicut cera fluit ꝛ mollificat calo re ignis ita oēs iſti: oīs tra.i. populares fue rūt mollificati a facie caloris gr̄e ſpūſſcti ꝛ pdicatiōis aploꝝ. Et ideo ſequitur. Annun tiauerūt celi: ideſt apoſtoli iuſtitiā ꝛ legem eius euāgelicam. Et ſic oēs populi viderūt gloriam ei⁹. Primo per miracła: poſtea per fidem: ꝛ ſic omnes ſunt ad fidem conuerſi.

Euā gelīū eſt ignis cōbu rens.

Nota.

Cōfundāt oēs q̄ adorāt ſculptilia ꝛ qui gloriāt in ſimulacris ſuis.

¶ Tūc cōfuſi ſunt oēs qui adorāt ſculptilia ꝛ idola ꝛc. qr tūc cognouerunt errorē ſuū Et iō deleuerūt idola ꝛ ꝯſecrarūt tēpla idoloꝝ i baſilicas ꝛ eccłias xp̄i: ꝛ coluerūt xp̄ʒ veꝝ deū. ¶ Tota etiā lr̄a predicta pōt exponi de futuro iudicio qn̄ apparebit dn̄s in nube cū ptāte magna ꝛ maieſtate. iō nubes ꝛ caligo erit in circuitu ei⁹. Et ignis ante ip̄m prece det ꝛ realr inflāmabit oēs inimicos eius q̄ ſecuti ſunt antixp̄ʒ ꝛ alluxerūt fulgura orbi tre: qr erūt ſigna in ſole ꝛ luna ꝛc. Et ſic mon tes ſicut cera liqueſiēt ꝛ cremabunt ꝛ equa būt cāpis planis: ꝛ celi annūciabūt iuſtitiaʒ xp̄i qn̄ dabūt ſigna aduent⁹ ei⁹ q̄ ſigna vide būt oēs ppl̄i: ꝛ poſtea videbūt glīaʒ eius qn̄ appebit in nube ꝛc. Et tūc oēs gētiles q̄ ado rānt ſculptilia ꝛ noluerūt ꝯuerti: ſed pſecuti ſunt ſctōs martyres ꝯfundent vidētes xp̄m regē iudicē ꝛ ſctōs martyres ꝛ aplōs ſil' cuʒ xp̄o iudicātes ꝛ ipſos ꝯdēnātes. Mat.xix. ꝛ ſapiētie.v. qr ſtabūt iuſti i magna conſtātia aduerſus eos qui ſe anguſtiauerunt ꝛc.

xiiii. q.iiii. c.nō i ueni tur.

Adorate eum omnes angeli eius: audiuit ꝛ letata eſt ſion.

Et exultauerunt filie iude: pꝑter iudicia tua domine.

Qm̄ tu dn̄s altiſſim⁹ ſup oēm trā nimis exaltatus es ſup oēs deos

heb.i b.ʒ. xlvii. d ꝯſe. d.i c. nocte ꝛ.c.d hym nis.

¶ Hic demõſtrat quõ ptãs xp̃i nõ ſolũ eſt ſu
p oẽs hoies: ſed et ſup oẽs ãgelos: et ſic ẽ vltio
i celo et i t̃ra: qđ viſũ fuit i ſua reſurrectione:
qñ ãgel' ãnũciauit ei' reſurrectionẽ mlib'
et aſcẽſionẽ: qr nõ ſolũ nubes i obſeqũ ſuſce
pit illũ: ſz et ãgeli ei' aſtiterũt iuxta illũ i mi
niſteriũ: et adorarũt ipm tãq̃ dñz et deũ. et nõ
ciauerũt ſcđm aduẽtũ dicẽtes. Viri galilei
etc. Dicit ḡ. adorate eũ. ſ. xp̃z oẽs ãgeli eius.
Quaſi dicat q̃ apli audierũt qualr oẽs ãge
li adorauerũt xp̃z i ſua aſcẽſiõe et ſociarũt ipz
in celũ exhibẽtes ei diuinũ cultũ: et honorẽ et
adorationẽ latrie: et ſic audiuit ſiõ. i. tota ec
cleſia q̃ erat ibi i v̾gine maria: et aplis et di
No. ſcipulis. Et iõ letata ẽ tota eccl'ia i aſcẽſiõe
xp̃i cũ viderẽt ãgelos p̄bere latriã xp̃o. Et iõ
int̃ ſeptẽ gaudia v̾ginis Marie numeratur
aſcẽſio gl'ioſa xp̃i. Et iõ ſeq̇t̃ q̃ exultauerũt
filie iude. ſ. v̾go Maria: et ſorores ei' et ma
gdalena et martha q̃ erãt de tribu iude: oẽs
iſte exultauerũt pp̱ iudicia tua dñe: et etiam
oẽs aie ꝯfitẽtes xp̃z dicunt̃ filie iude: qr ibi
cognouerũt et viderũt te accepiſſe iudiciariã
ptãtẽ i celo et i t̃ra: et pbat̃. qm̃ viderũt quõ
tu es dñs vniuerſalis et altiſſim' et iudex ſup
oẽz t̃rã. Et quõ nimis exaltat' es ſup oẽs de
os: ſcz ſup oẽs ãgelos. Nã ibi fuit manifeſta
ta tua vniuerſalis ptãs ſup oẽs hoies et ãge
los. Et iõ letata ẽ ſiõ. ſ. tot' cet' apl'oꝝ: et fi
lie iude. i. maria cũ toto cetu mulierũ fideliũ
i q̃ erat tota eccl'ia. ¶ Tota l'ra p̄dicta põt
et referri ad ſcđz aduẽtũ xp̃i: vt pꝫ intuẽti et ap
plicare volẽti p̱ ſingula. Jtẽ oẽs aie fideles
Jude. i. filie vere ꝯfeſſiõis: eo qđ ꝯfitẽtur ve
rũ deũ icarnatũ: iõ oẽs iſte filie iude letate
amos ſũt i aduẽtu xp̃i ipm recipiẽdo et cõfitẽdo.

v. xxx
ii. q.
v. ſi
pau
lus et
xxiii
q. vi.
odi.
xcv.
diſ. c
ecce.

Qui diligitis dñm odite malum:
cuſtodit dñs aĩas ſanctoꝝ ſuoꝝ:
de manu peccatoris liberabit eos.
Lux orta ẽ iuſto: et recti corđ letitia
Letamini iuſti i dño: et ꝯfitemini
memorie ſanctificatiõis eius.

¶ In hac ſcđa pte p̄ncipalr̃ ppheta exhor
tat̃ oẽs fideles ad recipiẽdã legẽ xp̃i euãge
licã: et eã obſeruãdã: q̃ ꝯſiſtit in fugiẽdo ma
lũ et ſequẽdo et diligendo bonũ iõ ait. O vos
oẽs q̃ diligitis dñm recipiẽdo legẽ xp̃i odi
pnia te malũ: et declinate ab oi malo et pctõ agen
i quo do pniaz. Penitẽtia aũt ꝯſiſtit in deteſtãdo
conſi pctm̃ et ꝯuertẽdo ad dñm. Nã p̱ penitentiã
ſtit. cuſtodit dñs aĩas ſanctoꝝ ſuoꝝ et de manu
pctõris diaboli liberabit eos. Et etiã in pri
mo aduẽtu ſuo p̱ mortẽ et paſſionẽ cuſtodi
uit aĩas ſanctoꝝ ſuoꝝ q̃ fuerũt ad ipſum cõ
uerſi. Et de manu diaboli liberabit eos: et
et cuſtodiuit ſanctos ſuos: et liberauit eos
de manu tyrãnoꝝ i pſecutiõe eccl'ie: Et ſeq̃
tur. lux legis euãgelice et ſacr̃oꝝ orta ẽ pp̃l'o
xp̃iano iuſto: Et orta ẽ iuſtitia recti corde i p̄
mo aduẽtu p̱ legẽ euãgelicã: et paſſionẽ xp̃i
et ſacr̃a. Et oẽs iuſti q̃ redẽpti et regñati et re
nouati eſtis i xp̃o. Letamini i dño: et ꝯfitemi
ni memorie ſãctificatiõis ei'. Et ſitis memo
res quõ eſtis ſãctificati i ei' paſſiõe et reſur
rectiõe et regñati i baptiſmo. Ideo ꝯfitemi
ni et p̄dicate palaz et agite gr̃as et laudes etc.

Cantate domino canticũ no xiii. q.
uum: quia mirabilia fecit. i. Jus
ita
Saluauit ſibi dextera eius et bra alto
chium ſanctum eius. ſa lua
uit.
Notũ fecit dñs ſalutare ſuũ: i ꝯſpe xi. q.
ctu gẽtiũ reuelauit iuſtitiã ſuã. iii. c.
Recordat' eſt miſericordie ſue: et ad
veritatis ſue domui iſrael. mẽſã
Viderũt omnes termini terre: ſa đ ꝯſ.
lutare dei noſtri. di. iii
c. vlt.

¶ Huic pſalmo p̄ponit̃ titulus. ps: abſolute
abſq̃ alia dictiõe: et ẽ vn' de illis quos fecit
dd ad ꝯfitẽdũ nomini dñi et ad laudãdũ deũ
i tabernaculo tẽpli: vt dictũ ẽ ps. xcv. Vñ dd
p̄uidẽs xp̃z i ſuo aduẽtu renouaturũ mũdũ:
et daturũ legẽ euãgelicã et facturũ mlta mi
racula et mirabilia fecit hũc pſal. vt cãtaret̃
i tẽplo cũ iſtrumẽtis muſicis ſtra notatis: in
q̃ duo facit. Nã p̄mo inuitat et excitat oẽs na
tiões ad recipiẽdũ xp̃m i ſuo aduentu et ꝯfi
tẽdũ nouã legẽ euãgelicã. Secũdo explicat
modũ recipiẽdi xp̃z ibi. iubilate dño. ¶ Quã
tũ ḡ ad p̄mũ ẽ aduertẽdũ q̃ h̃ ponunt̃ q̃nq̃ no
mia idẽ ſignificãtia realr̃ Sed differũt ſcđm xp̃i
modos ſignificãdi. ſ. dextera dei: et brachiũ: notã
ſalutare: iuſtitia: veritas. que oĩa ſignificãt da.
vnũ et eundẽ xp̃m diuerſis reſpectib' conſi
deratũ. Nã xp̃s đr dextera dei patris ratio
ne mirabiliũ operũ q̃ fecit. Dicit̃ brachiuz
rõe victorie cõtra diabolũ. Dicitur ſaluta
re rõe noſtre medicationis. Dicitur iuſtitia
rõe noſtre iuſtificationis: Dicit̃ veritas rõ
ne euãgelice predicationis: et ſcripture adi
pletionis. Que oĩa fuerũt facta et impleta i
eius aduẽtu. Dicit ergo ppheta ad oẽs gen
tes et nationes. Cantate dño ieſu xp̃o canti
cũ nouũ. O vos iudei relinquentes legalia
antiqua ꝯfitemini legẽ nouã euãgelicã et re
cipite eã. Et vos gẽtiles relictis idolis vr̃is
et antiquis ſupſtitionib' renouamini et reci
pite nouã legẽ: et cantate cãticũ nouũ: nouã
legẽ ꝯfitẽdo qm̃ mirabilia et noua opa fecit
et opat' eſt in ſuo aduẽtu: et enumerat mira
bilia dicẽs. Qr ſaluauit nos ſibi cũ dextera
eius: ſcz cũ filio ſuo ieſu xp̃o. Et dicit modũ
Nã notũ fecit dñs deus pater brachium

ſet m̄ ſuū cū miſit xp̄m filiū ſuū q̄ ab eo pce-
dit tanq̄ brachiū a corpe. iō ē pr̄ ꝯſubſtātia-
lis: in q̄ denotat vniuerſalis potentia: q2 pa-
ter tradidit filio ptātē i celo ⁊ in terra ⁊c. Et
nō ſolū pr̄ fecit nobis notū brachiū ſuū ⁊ ol
potētiā in filio: ſʒ etiā notū fecit nobis ſalu-
tare ſuū ⁊ ꝟtutē nr̄e ſalutis ꝑ mortē ⁊ paſſio
nē. Et in ꝯſpectu gētiū reuelauit iuſtitiā ſuā
in filio ſuo: i q̄ nos iuſtificabit ꝓ nobis ſatiſ-
faciēdo. Et hoc fecit: q2 dn̄s recordat᷒ ē mie
ſue quā ꝓmiſit nō ſolū abrae et iſaac de ſal-
uatore ſuo: ſʒ toti domui iſrl̄ in q̄ tota eccl̄ia
figurabat. Et etiā recordat᷒ ē ꝟitatis ſue: q2
mētiri nō pōt i ꝓmiſſis ſuis ⁊ figuris. Nā ſi-
cut totū myſteriū xp̄i fuerat figuratū i lege
⁊ tabernaculo: ita oportebat vt in euāgelio
ꝟificaret. Et ſic euāgeliū dr̄ ꝟitas olm figu-
rarū. Et iō viderūt oēs termini terre taʒ iu-
dei q̄ gētiles ſalutare dei nr̄i ꝑ euāgeliū ⁊ ꝑ
effectū ⁊ ꝑ eccl̄iaſtica ſacr̄a: q̄ ſunt effectus
paſſiōis xp̄i: in q̄b᷒ noſtra ſal᷒ effectiue ꝯti-
net: q2 in nobis ſalutē efficiūt ꝟtute paſſio-
nis xp̄i: inq̄tū ꝟtutē ⁊ p̄tiū ſalutare paſſio-
nis xp̄i i nos trāſfert ⁊ nos ꝑticipes efficiāt.

Jubilate deo omnis terra cantate ⁊ exultate ⁊ pſallite.

Pſallite domino in cithara: in cithara ⁊ voce pſalmi in tubis ductilibus ⁊ voce tube cornee.

¶ In hac.ij. pte inuitat nos ad modū reci-
piēdi xp̄ʒ. Et q̄uo debem᷒ cātare ⁊ laudes ⁊
bn̄ficia ei᷒ ꝓpalare: q2 cū iubilo ⁊ exultatio
ne cū ſimus a morte ꝑpetua ⁊ captiuitate et
miſeria liberati et a vetuſtate renouati. Iō
ait. Jubilate deo nō ſolū ppl̄s iudaic᷒ ſʒ ois
t̄ra: q2 redēptio vniuerſalis ē: ⁊ oēs recepe-
rūt bn̄ficiū iſtd̄. Jubilate q̄ gaudio intrinſe-
co: ⁊ cātate cū expſſiōe vocis ei᷒ bn̄ficia pſi-
tēdo. Et exultate oſtētiōe corpoli: ⁊ pſallite
muſicis iſtrumētis. Et exprimit q̄tuor iſtru-
mēta dicēs. Pſallite dn̄o in cithara ſcʒ fide
ſctē trinitatis formata ſpe ⁊ charitate. Et in
voce pſalmi. i. obſeruātia. x. articuloꝝ i tubʒ
ductilib᷒. i. cū euāgeliū p̄dicatiōe ⁊ voce tube
cornee. i. cū paſtorali ſollicitudine. ¶ Vn̄ eſt
aduertēdū q̄ iſtis ſex modis xp̄ʒ colim᷒ i ec-
clia. ſ. in iubilo iterioris gaudiū ꝑ nr̄a libera
tiōe ⁊ vocis expſſiōe ꝯfitēdo bn̄ficia: ⁊ cū ci-
thara fidei trinitatis ſpei et charitatis: ſine
q̄b᷒ mereri nō poſſum᷒. Et cū pſalterio. x. p̄
ceptoꝝ ⁊ chordaꝝ. x. articuloꝝ. q2 ex fide et
charitate formata opamur ⁊ p̄cepta iplem᷒
q̄ ola q̄tuor ſunt in oib᷒ xp̄ianis neceſſaria.
Quito colim᷒ xp̄ʒ cū tubis ductilib᷒ p̄dicatio
nis: qd̄ p̄dicatorib᷒ ⁊ doctorib᷒ cōuenit. Nā
ſicut erea martello ꝑcuſſa extēdit ⁊ ducitur
ꝟtute ⁊ mollificatiōe ignis. ⁊ peſtea oēs ad
belliū excitat: ita lex euāgelica eſt igne pur-
gata cerimoniis legis ⁊ martello paſſionis
xp̄i ⁊ martyꝝ extēta: q̄ oēs gētes ad bellum
ꝯ diabolū ⁊ mūdū ꝯcitauit ⁊ ad eccl̄ie cāpū
ꝯgregauit. Scd̄o dicit qd̄ pſallam᷒ i voce tu
be cornee: q̄ paſtorib᷒ ⁊ p̄latʒ eccl̄ie ꝯuenit:
q̄ i buccina paſtorali oues ſuas vocāt: et lu-
pos arcēt: ⁊ fugant a grege fideliū. Et tanq̄
ſpeculatores ⁊ cuſtodes vigilāt ⁊ oues cuſto
diūt: vt ptʒ Ezechiel. xxxiij. Speculatorem
poſui te fili hominis ⁊c. Et ideo ſequitur.

Jubilate in ꝯſpectu regis dn̄i: mo
ueatur mare ⁊ plenitudo eius: or- ⁊ cv.
bis terrarum ⁊ qui habitāt in eo. diſ. c. ecce
Flumina plaudēt manu: ſimul mō- ⁊. xiij.
tes exultabunt a conſpectu dn̄i: q̄ō. j. his
quoniam venit iudicare terram. ita.

¶ Vos apl̄i ⁊ p̄dicatores ⁊ p̄lati pſallite et
iubilate in tubis ductilibus ⁊ voce tube cor
nee p̄dicatiōis ⁊c. Jubilate ⁊ clāgite: ⁊ buc-
cinate i ꝯſpectu regis xp̄i dn̄i q̄ venit ad in-
uadēdū diabolū armat᷒: ⁊ moueat mare hu-
ius mūdi: ⁊ plenitudo ei᷒. ſ. oēs iſule. Et mo
ueat tot᷒ orbis terraꝝ ⁊ oēs q̄ habitāt i eo.
Qd̄ totū ipletū eſt in p̄dicatiōe aploꝝ. Naʒ
tuba pauli ⁊ ceteroꝝ aploꝝ totū orbē cōci
tauit. Vn̄ nō ſolū iſule maris ⁊ ppl̄i terre ſʒ
et flumina. i. habitātes i ripis fluminū. ſ. ni-
li: euphratis: ⁊ gāgis: ⁊ tanais plauſerūt ma
nu ⁊ ingēti ſocietate: ⁊ ſil̄r mōtes. i. habitan-
tes i mōtib᷒ ethiopie ⁊ athlātis: ⁊ caucaſi ⁊
ſueui ⁊c. exultauerūt a cōſpectu dn̄i: q̄ñ ve-
nit ad iudicādū terrā iudicio diſcretiōis et
vocatiōis ⁊ electiōis ad fidē: ⁊ nō ſolū h̄ im-
pletū fuit lr̄aliter: ſed et ſpūalr̄. Nā flumina
fontis baptiſmi plauſerūt cū i iordane car-
nē xp̄i tetigerūt: i cui᷒ cōtactu oēs aque ꝟtu
tē regñatiuā receperūt. Et montes. i. apl̄i et
doctores exultauerūt cū altitudinē ⁊ pſun-
ditatē itelligētie diuinoꝝ myſterioꝝ acce-
perūt. Et ad culmē diuinoꝝ ſecretoꝝ ꝯſcen
derūt. Sʒ q2 nō ſolū xp̄s ꝯſtitut᷒ fuit iudex diſ-
cretiōis in p̄mo aduētu: ſʒ etiā expectat iu-
dex vniuerſalis in ſcd̄o aduētu: iō ſequitur.

Judicabit orbem terrarum in iu- ſupra
ſtitia ⁊ populos in equitate. xcv.

¶ Judicabit orbē terraꝝ in iuſtitia idest ſe-
cundū legē euāgelicā: quā mōdo tradidit q̄
p̄cipit oēm iuſtitiā ⁊ populos i equitate tri-
buēdo vnicuiq̄ ſm opa ſua. Nā ſicut in p̄mo
aduētu venit iudicare terrā in mia in q̄ nul-
la erat iuſtitia nec equitas ex pte noſtri q2
nō ex operib᷒ q̄ fecim᷒ nos: ſʒ ſecūdū miam
ſuā ſaluos nos fecit: ſic in die iudicij iudica
bit pplos in equitate in nobis reperta: quia

ſhe vnuiquiqꝫ iudicabit ſcdm merita ꝓpria
¶ Et nota ꝙ iſte pſal. cū duob⁹ pcedentib⁹
recitant in officio beate ꝟginis marie et bñ
merito. Nā ipſa fuit pria q̄ cātauit canticū
nouū ⁊ ꝓfeſſa eſt xp̄m ⁊ legē euāgelicā ⁊ an
nūtiauit xp̄m in carne cū cecinit illud canti
cū. Magnificat aīa mea dñm: vt ptꝫ ibidē et
etiā qꝛ iſte rex ⁊ dñs q̄ venit in mundū in foꝛ
de. p. ma hūana ex ipſa virgine carnē aſſumpſit.
di. iiij. DOminus regnauit: iraſcant
c. ad populi: qui ſedes ſuper che
huc rubin moueatur terra.
ū. q. j. Dominus in ſion magnus: ⁊ excel
e: mē ſus ſuper omnes populos.
ti. in ¶ Licet null⁹ titul⁹ prepenat huic pſal. tñ
glo. credēdū ē ꝙ iſte pſal. eſt de illis q̄s fecit dd
ad ꝯtēdū ⁊ laudādū dñm in tēplo ⁊ taber
naculo: ſicut dictuꝫ eſt pſal. xcv. in q̄ dd duo
facit. Nam pria inuitat pncipalr iudeos ad
cultū ⁊ obedientiaꝫ regis xp̄i in ſuo aduētu.
Scdo adducit exēplū antiqrū patrum: vt iu
deos magis ꝯfirmet in fide. Dicit ḡ ad pmū
Dñs regnauit iraſcant ppli. i. qñ dñs ieſus
xp̄s poſt reſurrectionē ſuā icepit regnare in
celo ⁊ i terra: tūc oēs ppli nō ſolūmō genti
les: ſꝫ iudeoꝝ iraſcent ⁊ mouebunt: maxie
iudei q̄ eū crucifixerūt: q̄ putabāt eū penit⁹
extinctū ⁊ deletū: tremēt: ⁊ tremebūt: ⁊ ter
L rificabunt. Et ꝯuerſus ꝓpha ad xp̄m dt. O
Arca xp̄e q̄ ſedes ſup cherubim ad dexterā pr̄is:
dñi ⁊ adept⁹ es dñiū ſup oēs ptātes angelicas:
xp̄s. fac vt ad p̄dicationē aploꝝ moueat tota ter
ra: ⁊ totus ppl's gentilis. ¶ Uñ nota ꝙ arca
dñi ſedebat ſup duo cherubin: ad dnotādū
ꝙ fili⁹ debebat ſedere i hūanitate. ſ. ſup ani
mā ⁊ corp⁹. Et debebat ſedere ſup duo teſtā
ſ. vet⁹ ⁊ nouū ⁊ ſup duos pplos ſcꝫ gētilē et
iudaicū: ⁊ ſup duas itellectuales naturas i
celo. ſ. humanā angelicam ⁊ ſub tali natura
de⁹ pcepit moyſi vt poneret arcā ſuper duo
cherubin ꝙ ꝓpriū ſignificabat myſteriū in
carnatiōis ⁊ dñiū ⁊ regnū xp̄i. Uñ dd iā iuo
cat xp̄m ſedētē ſup duo cherubin. q. d. O xp̄e
ſicut qñ arca dñi ſedētis ſup duo cherubin
ducebat p deſertū ⁊ intrauit totā terrā pro
miſſiōis tota terra mota ē a facie dñi: ita in
aduētu tuo moueatur a facie tua: qm̄ tu es
dñs magn⁹ in ſiō: ⁊ excelſus ſup oēs pplos
Iſta ꝓphetia fuit cōpleta nō ſolūmō i p̄dica
tiōe xp̄i qñ tota iudea ⁊ tra ꝓmiſſionis fuit
mota ad p̄dicationē xp̄i: ⁊ ei⁹ miracla: vt pꝫ
p totū diſcurſum euāgelicū ſed ēt fuit mota
tota tra i ei⁹ reſurrectiōe. qꝛ tremot⁹ factus
ē magn⁹ qñ xp̄s reſurrexit. Si ēt fuit mota
tota hierlꝫ i die pēteco. qꝛ p̄dicatiōe petri ⁊
alioꝝ apoſtolorū ꝯuerſi ſunt in illa die q̄ſi
q̄tuoꝛ milia: vt ptꝫ Ac. ij. Et exinde proceſ
ſerūt apoſtoli p vniuerſum mundū: ⁊ cōmo
uerunt totam terrā ⁊ totū populū gentilem
dño cooperante ⁊ ſermonem confirmāte ſe
quentibus ſignis. Et ideo ſequitur.
Cōfiteāt noī tuo mag: qm̄ terribile
ſctm̄ ē: ⁊ honoꝛ regꝭ iudiciū diligit de. p.
Tu paraſti directiones: iudicium d. j. c.
⁊ iuſtitiam in iacob tu feciſti. j. ſcꝫ no.
¶ O xp̄e cōfiteant oēs gētiles noī tuo ma
gno qd̄ eſt ieſus. Qm̄ ſctm̄ eſt: in q̄ diabolus
vict⁹ eſt: ⁊ pnceps hui⁹ mūdi eiect⁹ ē foras
cui colla ſubiecerūt oēs reges terre: in q̄ tot
mirabilia ⁊ ꝓdigia facta ſunt. Et iō terribi
le eſt cōtra diabolū ⁊ oēs inimicos. Et ſctm̄
eſt adpud fideles. Et iō qꝛ nomē ſuum ſctm̄
eſt: debet ipſi honoꝛ ⁊ latria. Et qꝛ terribile
eſt: eſt timēdū et tremēdū: qꝛ tradita eſt tibi
ptās in celo ⁊ in terra. Et iō honoꝛ talis re
gis diligit ⁊ reqrit iudiciū: et meret habere
iudiciariā ptātē: qꝛ tu xp̄e paraſti directio
nes. i. vias hūanas direxiſti dādo regulas:
⁊ leges: ⁊ p̄cepta: ⁊ ꝯſilia hūane vie directi
ua i lege euāgelica. Et tu feciſti iudiciū ⁊ iu
ſtitiā i iacob. i. in tota xp̄iana rligiōe q̄ regnū
iacob dr. Nā i lege euāgelica, pcipit ois iu
ſtitia ⁊ oē iudiciū. Juſtitia eñi dicit habituꝫ
⁊ iudiciū dicit actū ⁊ effectū iuſtitie: iuſtitiā
eñi feciſti: cum dixiſti in lege euāgelica. Di
ligite inimicos veſtros: benefacite his qui
oderūt vos ⁊ cetera. Judiciū aūt feciſti cum
dixiſti adultere: nec ego te condēnabo: am
pli⁹ iā noli peccare. Et dixiſti phariſeis: qui
ſine peccato eſt veſtrū in eā primū mittat la
pidē. Et ſic de multis aliīs iudiciīs q̄ feciſti
in lege euangelica ad noſtram doctrinam. infra
Exaltate dñꝫ deū nrm: ⁊ adoꝛate eodē.
ſcabellū pedū ei⁹ qm̄ ſanctum eſt. d. xx
¶ Poſtq̄ ſupius inuitauit oēs ad obedien ij. ca
tiā: ⁊ recipiēdā legē magni regis xp̄i: nūc in ū. in
hac ſcda pte inuitat oēs natiōes pncipali fine.
ter aūt iudeos ad cultū ⁊ ad latriā. vñ dicit
O vos iudei q̄b⁹ de⁹ dedit legē veterē: et p
tot tpa adoraſtis deū ſedētē ſup cherubin in
tabernaculo ⁊ tēplo i q̄ figuraliter ſedebat
exaltate xp̄m deum veſtrū et adoꝛate ſca
bellū pedū ei⁹ ideſt ei⁹ hūanitatē. qm̄ ſctm̄
eſt. Nā ſicut qñ ſedebat in illa arca ſup che
rubin: nūc ſedet fili⁹ dei in illa humanitate
quā aſſumpſit in vnitate ſuppoſiti. Et iā ſe
det ad dexterā patris: ⁊ adept⁹ eſt regnum
vniuerſale. Et ſic nō ſolū adoꝛetis eius diui
nitatē ſeorſum: ſed etiā ipſam humanitatē q̄
eſt verbo pſonaliter cōiuncta: q̄ dicit ſcabel
lū pedū eius. q. d. Adoꝛate eū ſimul cum hu
manitate in qua ſedet tanq̄ rex in ſolio vel
in ſcabello: qꝛ talis humanitas eſt ſancta:
quia verbo perſonaliter coniuncta. Nam
chriſtus

xp̄s inq̄tū hō ē caput eccl'ie ⁊ p̄ncipiū ⁊ fons
oīz donoꝝ ⁊ grarū: a q̄ deriuāt in oīa mēbra
ſua. Et iō q: talis hūanitas fuit inſtrumētuz
paſſiōis ꝑ quā xp̄s meruit ꝑ oībꝰ: iō ſit cū dei
vnitate debet ipſi vna adoratio ⁊ vna latria
rōne ṽbi vniti. Et iō lz videatz xp̄m hoiem nō
dubitetis ip̄z adorare: qm̄ verꝰ deꝰ ē. Et ē ille
idē deꝰ q̄ eduxit iſrl' de egypto: ⁊ traduxit ip̄z
ꝑ mare rubrū ⁊c. Itē adorate crucē q̄ ē ſcabel
lum pedū eius: in qua ſedit clauis affixus: ⁊
triūphauit de diabolo. q.d. ſicut adoratis ip̄z
incarnatū: ita adorate eum crucifixum.

viij.q.
j.c.13. Moyſes ⁊ Aarō i ſacerdotibꝰ eiꝰ: ⁊
xxxvj. ſamuel iter eos q̄ iuocāt nomē eiꝰ.
d.c. ſi Inuocabāt dn̄m ⁊ ipſe exaudiebat
quis eos. i colūna nubis loq̄bat ad eos.
vult d Cuſtodiebāt teſtimonia eius: ⁊ p̄
p.d.j. ceptum quod dedit illis.
c.ſunt Dn̄e deus nr̄ tu exaudiebas eos:
q̄ arbi deus tu propitius fuiſti eis: ⁊ vlciſ
trant ſcēs i oēs adinuētiones eorum.
j.itez ¶ Dō ꝓpheta in hoc loco vult remouere du
his.l. biū a iudeis: ⁊ ꝯfirmare eos i fide: vt recipiāt
d.c. ſi xp̄m in aduētu ſuo: ⁊ tribuāt ipſi latriā ⁊ ho
qs p̄ nores diuinos. Nā poſſent dicere iudei deꝰ
poſte precepit nobis in lege Deut. vj. dn̄z deū tuū
ra. adorabis: et illi ſoli ſuies: qūo ergo tu dd̄ di
cis ꝙ adoremꝰ ⁊ exaltemꝰ xp̄m i ſuo aduētu?
Ad hoc rn̄det ꝙ nō dubitēt. Nam lz ſit hō tn̄
ipſe eſt etiā verꝰ deꝰ incarnatꝰ ⁊ hūanatꝰ. Et
eſt illemet deꝰ q̄ locutꝰ ē moyſi i mari rubro:
⁊ eduxit iſrael de egypto: quē moyſes ⁊ aarō
adorauerūt. Et cui moyſes ⁊ aarō ⁊ ſamuel
ſacrificia obtulerūt: et q̄ dedit legē moyſi in
mōte ſinai. Et q̄ loq̄bat moyſi ⁊ aarō d taber
naculo. Et iō illemet Jeſus q̄ venit i carnē ⁊
dedit legē euāgelicā: eſt illemet deꝰ q̄ dedit
legē moyſi ⁊ creauit mūdū: q: Jeſus xp̄s heri
⁊ odie ⁊ ipſe i ſecula. Et ſic eſt ṽe adorādꝰ ⁊
timēdꝰ ⁊ hoc eſt qd̄ dicit hic dd̄: vn̄ ait. O iu
dei nō dubitetis nec timeatis adorare xp̄z cū
venerit in carnē: q: lz videatis ip̄m holez: tn̄
ip̄e eſt verꝰ deꝰ quē adorauerūt p̄res veſtri i
ve.te. Nam moyſes ⁊ aaron in ſacerdotibus
eius ſamuel inter eos q̄ inuocāt ⁊ iuocabāt
nomē eiꝰ. q.d. ꝙ xp̄s eſt ille deꝰ quē moyſes
⁊ aaron ⁊ ſamuel inuocauerūt in ve.teſta. et
adorauerūt. Nā iſti tres cū oībꝰ aliis ſacer
dotibꝰ iā inuocabāt xp̄m dn̄m in tabernacu
lo. Et ipſe xp̄s iā exaudiebat eos de taberna
culo: et iā loq̄bat ad moyſen et aaron in colū
na nubis. ¶ Ad cuiꝰ maiorē intelligētiā eſt
aduertendum ſicut dictū eſt in ꝓlogo ⁊ pſal.
viij. ⁊ c̄h. ⁊ cxvij. ꝙ Jeſus xp̄s ē nomē dei nō
ſolū ſono l'rarū: ſed etiam realiter. Nam p̄io

Jeſus xp̄us nomē dei ē.

mo in hebreo ſcribit eiſdē quatuor literis. ſ.
ioth: he: vau. he. que reddunt hoc nomen io
heſus in hebreo qd̄ eſt Jeſus ⁊ ſaluator lati
ne. Et ſic h̄ nomē Jeſus ē nomē dei adonai:
qd̄ oēs p̄triarche ⁊ ꝓphete inuocabāt i ve.te.
⁊ expectabāt ad ſaluādū. vt pz ꝑ totū diſcur
ſum legis ⁊ ꝓphetarū. Itē ibi ꝓbatū eſt ꝙ
ṽbū incarnatū eſt realr̄ nomē dei notificās
mūdo quatuor ꝑfectiones dei. ſ. oīpotētiaz ⁊
ſapiētiā et miam ⁊ iuſtitiā. Et ꝑ ꝯſequēs Je
ſus ſaluator nr̄ eſt illud nomen dei qd̄ q̄tuor
literis ſcribebat in lege: qd̄ oēs expectabant
vt ſaluaret eos. Et moyſes ⁊ aarō et ſamuel
offerebāt ſua ſacrificia i ſignū federis: ⁊ ſub
ꝓteſtatione xp̄i futuri inuocādo ip̄m tāq̄ no
mē dn̄i. Ergo iā inuocabāt Jeſum xp̄m q̄ eſt
nomen dn̄i: vt veniret ad ſaluādū eos: et ad
inuocationē huius nois moyſes fecit oīa mi
racula. Hoc ergo preuidēs dauid in ſp̄ū dicit
moyſes ⁊ aaron in ſacerdotibꝰ eiꝰ et ſamuel
inter eos q̄ inuocabāt nomē eiꝰ qd̄ eſt Jeſus.
Et loq̄bat ad eos ꝑ deſertum. Naz ille deꝰ q̄
ibat ꝑ illā colūnā nubis poſtea fuit incarna
tus in colūna hūanitatis. Et ſicut ducebat il
lū pplm̄ ꝑ deſertū dirigēdo in terrā ꝓmiſſio
nis latens in illa nube: ita poſtea latens in
humanitate direxit populū xp̄ianū ꝑ legem
euāgelicā in patriā celeſtē. Et iō ſequit ꝙ illi
tres cuſtodiebāt teſtimonia eiꝰ et p̄ceptū qd̄
dedit illis. Ad cuiꝰ euidētiā eſt notādū qd̄ ꝓ
pheta ꝯuenieter adducit hos tres ſacerdo
tes ⁊ duces principales ve.teſt. in teſtimoniū
⁊ ꝯfirmationē latrie xp̄i: q: maxime fuerūt
figura eiꝰ. Vn̄ legit i exodo ⁊ leuitico: qd̄ deꝰ
p̄cepit moyſi vt fabricaret arcaz ⁊ taberna
culū ſm̄ exēplar ſibi datū: ⁊ dedit ſibi legem
ſacrificioꝝ et holocauſtoꝝ ⁊ oblationū i q̄bꝰ
figurabat paſſio xp̄i ⁊ eiꝰ latria. Et ſic moy
ſes fecit tabernaculuz et arcā et ꝓmulgauit
legē tāq̄ legiſlator. Sz aaron tāq̄ ſacerdos
obtulit oblationes ⁊ holocauſta ⁊ ſacrificia:
iō xp̄s fuit figuratus in moyſe: inquantū fa
bricauit tabernaculū: ſcz eccleſiā et ꝓmulga
uit legē. Et fuit figuratus in aaron inquan
tū ſeipſum obtulit vt verū ſacrificium in ara
crucis. Q: ipſe fuit ibi ſacerdos et hoſtia ⁊ ſa
crificiū. Itē fuit figuratꝰ in ſamuele: inq̄tum
repudiata ſynagoga trāſtulit ſacerdotiuz in
eccleſiā. Et etiā repudiatis oībꝰ cerimoniis
et ſacrificiis legalibꝰ trāſtulit ṽitatē illoruz
in ſeipſuz: q: oīa q̄ in illis figurabant in xp̄o
ſunt cōpleta. Iō adueniente veritate oīa illa
ceſſarunt. Et non ſolū ſacerdotiū tranſlatuz
eſt: ſed etiā tota lex vetus in euāgelicam: q:
tranſlato ſacerdotio neceſſe fuit vt legis
tranſlatio fieret: vt dictuz eſt pſal. lxxvij. Iō
ꝓpheta dauid hos tres maxime adduxit in
teſtimonium regni et ſacerdotij et legis xp̄i:
eo ꝙ in ſp̄ū ꝓnouerūt xp̄m futuꝝ: ⁊ iā ſibi ſa

Moyſes aarō et ſamuel figura xp̄i.

criſicia in figura obtulerũt tãq̃ vero deo ⁊ redẽptori: ⁊ ſub tali fide xp̃i futuri ſaluati ſunt vt ſatis demõſtratũ in plogo: iõ dr̃ ppheta. O vos iudei lz videatis xp̃m verũ hoĩem nõ dubitetis adorare eũ: qm̃ deus ⁊ hõ eſt. Jõ adorate ſcabellũ pedũ eiꝰ. i. hũanitatẽ ſibĩ cũ ꝟbo eo mõ q̃ dictũ eſt. Nã moyſes ⁊ aaron i ſacerdotibꝰ eiꝰ: ⁊ ſamuel inter eos fuerunt teſtes eiꝰ: qr inuocabãt nomẽ eiꝰ oẽs tres xp̃m figurãtes. q. d. q̃ iã tũc inuocabãt nomẽ eiꝰ: qr oĩa ſacrificia ⁊ oblatiões offerebãt in noĩe eiꝰ: ⁊ illũ deſiderabant vt ſaluatorẽ ⁊ redẽptorem vẽturũ ad liberãdũ genꝰ humanũ. Et ipſe iã tũc exaudiebat eos qñ in colũna nubis loq̃baẗ ad eos. Nã ſicut ille ãgelꝰ latẽs in nube ducebat eos: ⁊ defendebat a piculis ⁊ dirigebat eos p viã: ⁊ finaliter introduxit eos i terraȝ pmiſſionis: ita p hoc pͥuiderũt i ſpũ q̃lr xp̃s icarnatꝰ debebat dirigere genꝰ humanũ p legẽ euãgelicã ⁊ introducere in regnuȝ celorũ: ergo iã tũc exaudiebat eos in figura. Et illi iam cuſtodiebãt teſtimonia eius in figura ⁊ pceptũ qđ dedit illis: iam lz corpaliter offerrẽt illa ſacrificia: ⁊ literalr obſeruarẽt cerimonias le. ve. tñ mẽtaliter credebãt myſteriũ incarnationis ⁊ aduẽtꝰ xp̃i: ⁊ iõ ppheta ↄuertiẗ ad xp̃m apoſtrophando dicẽs O xp̃e dñe deus noſter tu iã tũc exaudiebas eos: ſcȝ totũ ptl̃m in afflictione clamãtẽ: qñ de captiuitate eduxiſti ⁊ ppitius fuiſti eis a multis piculis liberãdo: ⁊ ẽt fuiſti vlciſcens ⁊ vindicator in oẽs. i. contra oẽs inuẽtiones ⁊ peccata eoꝝ eos puniẽdo: qñ fuerãt rebelles: ⁊ voluerãt retrocedere in egyptũ: qr nullus eoꝝ intrauit terram pmiſſionis: niſi caleph ⁊ ioſue: ⁊ ſic de ceteris pmiſſionibus.

ſupra eodẽ. **Exaltate dñz deũ nr̃z: ⁊ adorate i mõte ſctõ eiꝰ: qm̃ ſctũs dñs deꝰ nr̃.**

¶ Cõcludit ergo ppheta ⁊ exhortaẗ ⁊ inuitat oẽs ad recipiẽdũ xp̃m ⁊ legẽ ⁊ cultũ eius dicẽs exaltate ⁊ magnificate xp̃m dñm deuȝ nr̃m in cõfeſſione laudis ⁊ vt pfectꝰ ſit cultꝰ ⁊ latria adorate eũ in mõte ſctõ eiꝰ. i. in hũanitate aſſumpta q̃ diciẗ mons dei: mons pinguis: ⁊ mõs in q̃ ꝟbũ dei habitat p vnionem pſonalẽ: in q̃ monte tota ſup edificaẗ ecclĩa q̃ eſt lapis abſciſus a mõte ſine manibꝰ. Et etiã adorate eũ in mõte ſctõ eiꝰ. i. in ecclĩa q̃ diciẗ mons ſctĩs: ⁊ mons pinguis ⁊ mons coagulatꝰ in q̃ xp̃s habitat p gratiã in vnitate myſtica tãq̃ caput: vt dictũ eſt pſal. lxvij. Et adorate eum in mõte ſctõ eiꝰ. i. in ſacro altaris.

Altare dr̃ mõs. ¶ Altare aũt mõs dr̃: eo q̃ alte eſt eleuatuȝ ⁊ in ecclĩa adoraẗ: ergo primo deꝰ ſiue xp̃us adoraẗ in monte ſctõ eiꝰ. i. in celo ſimul cum pr̃e ⁊ ſpũſctõ in vna ſubſtantia ⁊ eſſentia. Secũdo in hũanitate p vnitatẽ ſuppoſiti. Tertio in ſacro euchariſtie p vnitatem ſacri. Tertio in tota eccleſia tanq̃ rex in atrio et caput in corpe ⁊ in aĩa vniuſcuiuſq; tãq̃ in tabernaculo p grãz. Et adorate eũ in monte ſancto crucis ad quẽ aſcẽdit ad redimendũ nos: vnum quodq; ergo iſtoꝝ dr̃ mons in quo xp̃s inhabitat: qm̃ in vnoquoq; iſtoꝝ eſt xp̃s ſctũs dominus deus noſter. Jõ debetur ipſi latria. ſupra lxv. ⁊ de. p. d. j. ſ. deni ſ q. in fine.

Jubilate deo oĩs terra: ſeruite dño in letitia. Introite i cõſpectu eiꝰ: in exultatione.

¶ Titulꝰ pſal. dõ ad ↄfitẽdũ ſiue laudãdũ dñz. Ex iſto tit. appet q̃ iſte pſal. eſt ð illis q̃s fecit dð appropriatos ad laudãdũ ⁊ cõfitẽdũ: vt ptȝ. ij. paralyp. vij. c. in quo pſal. inuitabat dð illũ ſtatũ ecclĩe ad ſacrificia figuralia: ⁊ hoſtias ⁊ oblatiões. Vñ tũc cãtabaẗ pſal. iſte i oblatiõe hoſtie pacifice i figura xp̃i futuri: qr ara crucis ſemel erat offerẽdus: ⁊ p ſanguinẽ ſuũ nos erat pr̃i pacificaturus ⁊ recõciliaturꝰ: ad col. j: de cuiꝰ hoſtie pacifice oblatione habeẗ leui. vij. Vñ qr xp̃s ſemel ſe obtulit deo pr̃i tãq̃ hoſtiã pacificã: iõ ex eiꝰ pcepto i mẽoriã illiꝰ nos q̃tidie eãdem hoſtiã in ecclĩa ſacr̃aliter ⁊ realr offerimꝰ cũ euchariſtiã celebramꝰ: hoc ġ pͥuidens in ſpũ dr̃ in hoc pſal. Jubilate deo oĩs terra. i. tota ecclĩa ex iudeis ⁊ gẽtilibꝰ nõ ſolũ in hieruſalm: ſȝ in oĩbꝰ terris ⁊ p totũ orbẽ ↄgregata. Et ſeruite dño Jeſu xp̃o in letitia. i. cultuȝ latrie ei cũ iubilo laudis: ⁊ letitia cordis ⁊ deuotione exhibete ⁊ pbete: qr latria eſt q̃dã ſeruiꝰ cuȝ iubilo ⁊ deuotiõe cordis: q̃ ſoli deo dƀeẗ. Sȝ qr talis latria ſiue ſacrificiũ nõ dȝ fieri niſi i ecclĩa deo deputata: iõ ait. Introite in cõſpectu eiꝰ i exultatione. i. introite in ecclĩã: vbi ẽ ⁊ cõtẽplaẗ deꝰ ⁊ habitat tãq̃ in pprio tabernaculo ſibi ad ſacrificiũ deputato: ⁊ h̃ facite in exultatione ⁊ animi deuotiõe: ſȝ qr tale ſacrificiũ nõ ſolũ fit in tẽplo materiali: ſȝ ẽt in tẽplo dei ſpũali q̃ eſt ↄſcia nr̃a: in qua offerimus ſacrificiũ laudis ⁊ vota noſtra: ſcilȝ ſpiritũ cõtribulatũ: ⁊ cor cõtritum ⁊ humiliatũ: iõ non ſolũ precepit nos introire in templuȝ materiale: ſȝ etiã in ſpũale: ſcȝ vt recolligamus nos in cõſciẽtia noſtra: ⁊ ibi offeramus orationes ⁊ noſtra vota: vt ptȝ Matt. vj. Tu autẽ cũ oraueris intra in cubiculum tuum.

Scitote qm̃ dñs ipſe eſt deus: ipſe fecit nos ⁊ non ipſi nos. vj. di. c. neſci. ij q. j. c. fuerimus

Populꝰ eius ⁊ oues paſcue eiꝰ: introite portas eiꝰ in cõfeſſiõe: atria eius in hymnis: cõfitemini illi.

¶ In hac ſcða pte reddit cauſam q̃re debe

mus latriã xp̃o exhibere. Uñ eſt aduertẽdũ ꝙ latria eſt ſeruitus z cult⁹ ſoli deo debit⁹ rõne ſummi dñij z bonitatis z ptãtis. ¶ Et iõ fit triplici honore.ſ.oblatiõe rõne ſummi dñij: z ꝑratione rõne ſumme ptãtis q: ex nihilo nos creauit: z ꝯfeſſione laudis rõne ſumme bõitatis.z pp bñficia recepta. Et iõ via iſta tria ex pte xp̃i explicat hic: q: eẽ ꝯ de⁹ creator z dñs z bñfactor: q: redẽptor: iõ tria debem⁹ ipſi exhibere in ſua latria.ſ.ad oro nez: laudẽ z oblationẽ. Dicit ergo. bñ debetis ſuire xp̃o i letitia latria z ſeruitute. Qm̃ ſciote qm̃ ipſe ẽ ver⁹ de⁹ lz appareat i hũanitate iõ hz vře dñium z ipſe fecit z creauit nos: z nos ipſũ nõ creauim⁹: nec fecim⁹ nos ipſos. Ex q̃ pz ꝙ i xp̃o ẽ ſumma ptãs: iõ debẽ ei adoratio: iõ ſubdit. o vos fideles qui eſtis pplo ei⁹ p redẽptionẽ z ſpũalẽ electionẽ: z cepiſtis characterẽ baptiſmi z ꝯfigurationis ei⁹: z q̃ eſtis oues paſcue ei⁹ p paſcua eccl'iaſticoꝝ ſacroꝝ. Ex q̃ apparent bñficia vobis exhibita: iõ tenemini ſibi exhibeꝛ laudes z oblatões cũ adoratiõe: vt ſit pfecta latria. Introite ꝙ portas ei⁹ exteriores: lz vſq; in atria eius.ſ. vſq; ad penetralia ꝯſcie vře. Nã q̃ offert deo apparẽter ſine deuotiõe et ad portas manet lz q̃ offert cũ ſumma deuotiõe z ꝯtritiõe z mũditia: ille talis intrat in atria: q: offert ſacrificiũ in ſpũ hũiliato: z in aĩo ꝯtrito: iõ ſeqꝛ. in hymnis cãticis laudis ꝯfitemini illi ꝯfitẽdo bñficia vobis exhibita ſ. icarnatiõis: paſſionis: z reſurrectionis zc. ideo ſequitur.

Laudate nomẽ ei⁹ qm̃ ſuauis eſt dñs: i eternũ mĩa ei⁹: z vſq; i gñatione z gñationem veritas eius.

¶ Laudate nomẽ ei⁹ qđ ẽ ſaluatorĩ. narrate oĩa bñficia nr̃e redẽptiõis z ſaluť: z grãs agite p bñficiis recepťis. Qm̃ dñs ihs ſuauis ẽ. Nã ſicut fuit benign⁹ ad patiẽdũ pro vobis ita eſt miſicors ad pcẽdũ pctõrib⁹ iõ ſequiť. Qm̃ ineternũ mĩa ei⁹ z nũꝗ deficiet nec obliuiſceꝛ miſereri ſp z parcere: z vſq; i gñatiõe z gñationẽ erit ṽitas ei⁹. Nam ille q̃ dixit petro: nõ dico tibi vt dimittas pctõri ſepties: ſ; ſeptuageſies ſepties: z ille q̃ dixit: vẽite ad me oẽs q̃ laboratis: z onerati eſtis z ego reficiã vos: nũꝗ mentieꝛ: ſed ſemp ꝓmiſſa ei⁹ ſeruabit: z nũꝗ deficiet a ꝓmiſſo iõ vſq; i gñatione z gñationẽ ṽitas ei⁹: z lex ei⁹ euãgelica q̃ eſt ṽitas ei⁹ nũꝗ mentieꝛ: lz ſemp erit vera: z ſacra eius eccl'iaſtica nũꝗ ꝑdent virtutẽ dũ in hoc mũdo erunt gñationes: ergo ineternũ erit miſericordia ei⁹.

Miſericordiã z iudiciũ cãtabo tibi dñe: pſallã z intelliǵ in via imaculata qñ vẽies ad me

¶ Titulus pſal. dđ. Ex titulo apparet ꝙ dđ fecit iſtũ pſal. De materia aũt hui⁹ pſal. dicũt cõiter hebrei: ꝙ poſtꝗ dđ fuit vnct⁹ i regẽ ſup totũ iſrł voluit ordinare domũ ſuã z regnũ: z diſpoſuit eã quadrupli ordine. Primo ordinauit ea q̃ ptinẽt ad cultũ diuinum. Et ſic tetẽdit tabernaculũ iuxta domũ ſuã: z ãpliauit cultũ diuinũ: z ordinauit.ſ.c. cantores z ſacerdo:es: vt pz.ij.Reg.vij. Scđo ordinauit domũ ſuã quo ad pſonã ꝓpriam: q: cuſtodiuit ſe a vitiis in ꝗtum potuit. Tertio ordinauit miniſtros ſuos z ſic exterminauit z eliminauit oẽs vitioſos z prauos de domo z ſocietate ſua. Bonos ṽo z ṽtuoſos z aduňauit z cõplexus eſt ſecũ z ꝓpoſuit in myſterio dom⁹ ſue. Quarto aũt ꝗtũ ad criminoſos oẽs interfecit z pũiuit lz aliqs pmiſerit viuere ne mouerẽt ſeditionẽ: ſicut pz đ ioab: lz in fine vite ſue cũ vidit iã regnũ ſuũ firmũ z ſtabilitũ ꝯcedit ſalomoni vt ioab interficeret: et ceteros criminoſos. Et ſic cõiter hebrei exponũt lřaľr iſtũ pſal. de q̃druplici ordinatiõe z diſpoſitiõe dom⁹ dđ. Uñ de ordinatiõe coꝝ q̃ ptinẽt ad cultũ diuinũ đr. mĩaz z iudiciũ cãtabo tibi dñe zc. de diſpoſitione aũt pſone ipſi⁹ dđ đr. Perãbulabã in innocẽtia cordis mei zc. De expulſione prauorũ đr. nõ ꝓponebã aň oclos meos rẽ iniuſtã. et ſꝗ p q̃tuor ṽſus z de acceptiõe bonorũ miniſtroꝝ đr ocli mei ad fideles terre zc. De puñitiõe ṽo criminoſoꝝ đr. in matutino zc. Sz lz iſta expõ lřalis aliqualr videaꝛ ꝯueniens lře z apparẽter poſſit applicari: tñ non fuit iſta pma intẽtio z finalis ipſi⁹ ꝓphe. Primo q: ſi ſic ꝓciſe iſte pſal. exponaꝛ z itelligaꝛ: nõ videꝛ ptinere ad ſacrã ſcpturã: nec icludere aliqđ ſacꝝ đ xp̃o z eccl'ia. Scđo ꝙ ea q̃ dñr in pncipio z in fine hui⁹ pſal. nõ videnꝛ ptinere ad ipm̃ dđ: nec ad diſpoſitionẽ materialẽ z tpalẽ dom⁹ ſue. Nã pmo dicit mĩaz z iudiciũ cãtabo: mõ clarũ ẽ ꝙ ipſe nullã mĩam ſuã cãtat hic: nec mĩa dđ: nec alicui⁹ alteri⁹ ſcti mereꝛ cãtari in ſacra ſcriptura: nec in tẽplo: ſed ſoli⁹ dei cui ſoli cõuenit miſereri ſp z parcere. Scđo ꝓpter hoc qđ đr in fine. in matutino interficiebã oẽs pctõres terre: q: ptinet ad diẽ iudicij: vt patebit. Q: dauid nũꝗ interfecit oẽs peccatores terre. Et ideo ẽ dicendum qđ dđ non ſolum fabricauit tabernaculũ z diſpoſuit in eo cultũ diuinum: z ſiľr ſtatuit edificare tẽplũ ſm exẽplar ſibi traditũ: z diſpoſuit ordinẽ cantoꝝ z ſacerdotũ: z fecit pſalmos appropriatos ad laudeſ dei: in q̃bus ꝓdicebanꝛ oĩa myſterio xp̃i: z eccl'ie: lz etiã ordinauit i eo ſctãs ordinat: ẽ ꝗ put ſignificabãt eccl'iã xp̃i. In quo etiã ꝓſudit diſpoſitionẽ totius legis euãgelice: z iõ in hoc pſal. cantat diſpoſitionẽ legis euãs

Side notes (left margin): Tria ſpecies honoris latrie deo. — pe.ıııj. — vos ſi ... i

Side notes (right margin): Dđ diſpoſuit domũ ſuã q̃druplici ordine. — Materia hui⁹ pſal.

gelice: q̃ p xp̃m erat danda. Que quidē lex
euāgelica ordinat totā domū.i. ecclesiā xp̃i
⁊ dirigit eā in suū finē vltimatū. ¶ Ad cui⁹
euidētiā est notandū q tot⁹ discursus legis
xp̃i cōsistit in duob⁹.s. in mia ⁊ iudicio. Naꝫ
mia regnat ab ascēsione xp̃i vsq ad finē mū
di q: xp̃s iudicat p miam oēs penitētes. Sꝫ
in fine iudicabit ſm iustitiā nostrā. Et ideo
iā tūc nō erit tp̃s mie: sed iudiciū: ⁊ sic se hꝫ
in discursu vite cuiuslibet. Nā tota vita ho-
minis dr̄ tp̃s mie: eo q hꝫ locū pnie: ideo iu
dicaꝛ p miam: sed in morte.i. post mortē iaꝫ
nō est locus mie: sed iudiciū: ideo iudicatur
vnusquisq ſm iustitiā suaꝫ: sed q: in prauis
nō inuenitur iustitia: sꝫ iniustitia: q: sine pnia
mortui sunt iō scd̃m illā iudicabunꝛ. Jō di-
cit pp̄heta psal. cxlij. Exaudi me in tua iusti
tia: nō in mea: q: nulla est: iō sequiꝛ. Et non
intres i iudiciū cū seruo tuo ⁊c. ¶ Uñ i hoc se
culo de⁹ iudicat nos ſm iustitiā suā. q̃ idē est
qđ mia. Sed post mortē ⁊ in iudicio iudica-
bit ſm iustitiā vniuscuiusq sed null⁹ hꝫ iusti
tiā de se: nisi p miam adept⁹ fuerit eā: et ex
gr̃a iō praui cōdēnabunꝛ.s. impenitētes. Et
ideo distinguiꝛ duplex iudiciū.s. iudiciū di-
scretiōis in quo de⁹.s. xp̃s discernit bonos a
malis p gr̃am ⁊ merita. Et hoc iudicat per
miam. Nā penitētib⁹ continue indulget: et
pctōres expectat ad pniam. Scd̃m est iudi-
ciū examinationis: in quo de⁹ segregat bo-
nos a malis p penā ⁊ p̄miū: in quo iudicat
xp̃s ſm iustitiā inuentā in hoie. Primū iudi
ciū durabit vsq ad finē mūdi in ecclia: ⁊ du
rat in vnoquoq p totū tp̃s vite sue. Scđꝫ iu
diciū erit post finem mūdi in nouissimo die
gn̄ale oībus. Et est vnicuiq in fine hui⁹ vi-
te. Ad p̄mū iudiciū veniet xp̃s in p̄mo aduē
tu. Ad scd̃m iudiciū veniet in scđo cū ptāte
magna ⁊ maiestate. Et quia de illo duplici
aduētu fit mētio in sacra scriptura: ideo est
valde aduertēdum de quo istorū duorum lo
quitur scriptura. ¶ Cū ergo lex euangelica
sit regula ⁊ dispositio totius vite nr̄e vt nos
bonos efficiat ⁊ deo charos et acceptos in
vitā eternā: in q̃tuor ergo cōsistit. Primo pre
cipit diuinū cultū cū dicit. Diliges dn̄m deū
tuū ex toto corde ⁊c. ⁊ precipit oēs articulos
fidei cū dicit. Si creditis in deū in me credi
te. Et sic precipit spē: fidē: ⁊ charitatē: ⁊ la-
triā: ⁊ hoc quo ad deū. Scđo p̄cipit oēm in-
nocentiā: ⁊ iustitiā. ⁊ puritatē cū dicit. Beati
mūdo corde. Tertio p̄hibet oē vitiuꝫ: ⁊ sepa
rat prauos a iustis in meritis cū dicit. Disce
dite a me oēs q̃ opamini iniq̃tatē. Mat. vij.
Quarto minaꝛ ppetuā penā obstinatis in iu
dicio cū dr̄. Ite maledicti in ignē eternū. Et
ista quatuor ɔtinet lex euāgelica que docet
q̃d agendū: quid credendū q̃d petendū: et
quid fugiendū. Dauid ergo in p̄sona xp̃i pre

P legis xp̃i dis-curs⁹ i mia ⁊ iudicio.

Duplex iudicium.

O Lex euangelica vite nr̄e regula ɔsistit in quatuor.

dicit in hoc psalmo totā dispositionē legis ⁊
domus ecclesie. Unde quatuor facit. Primo
dicit ea que p̄tinent ad cultum diuinū. Se-
cundo ea que pertinēt ad p̄fectionē hois in
se. Tertio ea que pertinent ad alterū in ɔui
uēdo. Quarto cōminatur finale iudiciū ad
penaꝫ preuaricatorū legis. ij. ibi perambu-
labā. iij. ibi nō pponebam. iiij. ibi. in matu-
tino inter. ¶ Sed q: tota lex consistit in ob-
seruantia ⁊ premio eius. Jdeo reducitur ad
miam in hac vita: ⁊ ad iudiciū in alia: ideo
principaliter intēdit hoc cantare ⁊ narrare
hic pp̄heta: et nō solū in persona sui incipit
narrare: sed etiā in p̄sona xp̃i. ¶ Quantum
ergo ad primū dicit dauid in persona sui tā-
q̄ propheta: ⁊ in p̄sona xp̃i tanq̄ legislator
miam ⁊ iudicium cantabo tibi dn̄e.i. in hoc
psal. cantabo totuꝫ tp̃s mie a predicatione
xp̃i vsq in finem mūdi in quo mia est: et lo-
cus pnie et mie: in quo lex euāgelica dispo-
suit hoiem ad gr̃am ⁊ meritū per bona ope
ra. Primo erga deū per diuinū cultū. Scđo
erga hoieꝫ seipsum in puritate ⁊ innocētia
cōseruādo. Tertio erga p̄ximū iuste cuꝫ eo
cōuiuēdo. q: hoc est viuere ſm miam dei: et
in tali vita mia dei hꝫ locū ⁊ etiā cantabo iu
dicium tibi dn̄e.i. finale iudiciū nō soluꝫ to-
tius mūdi: sed etiā vniuscuiusq hois in fine
vite sue: ⁊ dicit pp̄heta: qn̄ quidē miam et
iudiciū psallā operādo ⁊ predicādo: ⁊ intel-
ligaꝫ discernendo qn̄ venies ad me. Primo
in carnē. Secundo ad iudicium. Naꝫ in pri
mo aduentu qn̄ venies ad iudicium interi-
oris discretionis dabis nobis intelligen-
tiam legis: vt scd̃m legem euangelicam ope
remur. Nam psallere est decē precepta ob-
seruare ⁊ operari ſm ea. Et nō solū intelli-
gam in primo aduentu legem ad operādū.
Sed in scđo aduentu intelligam premiuꝫ ⁊
iudiciū vnicuiq iuxta merita et tributum.
Nā in primo aduentu venit ad dādā miam
⁊ legem ⁊ regimen vite. Jn secundo vero ve-
niet ad tribuendū premiū secunduꝫ merita
vnicuiq: et in his tribus scilicet cantare:
psallere ⁊ intelligere: potest intelligi totus
cultus diuinus deo debitus qui consistit in
confessione laudis: ⁊ deuotione: ⁊ sacrificio
⁊ oblatione spirituali ex spiritu contribula-
to: ⁊ corde cōtrito ⁊ humiliato. Et ideo dicit
in via immaculata. q.d. Ego cantabo miam
qn̄ tu xp̃e venies ad me in primo aduentu
in via imaculata: et in lege euangelica. Et
cantabo iudicium in secundo aduentu.

**Perambulabā in innocentia cor-
dis mei: in medio domus mee.
Nō pponebā añ oclos meos rē in
iustā: faciētes p̄uaricatiōes odiui**

Psal. expō.

Cult⁹ diuinus i q̄ ɔsistat.

xxiiij. q.j.c. loqꝛ. Et.c. oibus

¶ Hic narrat ea q̃ precipit lex homini: que ad seipm. Et loquit̃ dd' h in psona xp̃i q̃ cepit facere ꝛ docere: cui' vita fuit nobis lex ꝛ doctrina. Et dicit pãbulabã in innocẽtia cordis mei: in medio dom' mee: id ẽ sicut ego duxi totã vitã meã cũ innocẽtia ꝛ puritate nõ solum opis: sz ẽt cordis: ꝛ fuaui me ab oi pctõ ꝛ iniustitia i medio dom' mee q̃ est ecclĩa ꝛ i medio discipulorꝫ meorꝫ: ita pcipio in lege euãgelica oib' fidelib' xp̃ianis vt pambulẽt i ecclĩa ꝛ vita hui' mũdi in puritate: innocẽtia: iustitia ꝛ mũditia nõ solũ opis: sz etiã cordis: qꝛ lex euãgelica nõ solũ iustificat opa: sz corda ꝛ affectũ vt pꝫ Mat.v. Nã tota iustificatio hois fiat in inocẽtia cordis ꝛ affectu charitatis pncipalr̃: ꝛ ex ↄ̃ñi in effectu. Uñ sequitur. Nõ proponebã ante oculos meos rem iniustã. i. nunq̃ rem iniustã agere ꝓposui: nec ex cõsequẽti egi: imo faciẽtes puaricationes. i. opa prauorꝫ odiui: holes autẽ puaricantes pfecto odio odiui: qꝛ eorũ cõuersionẽ extincto in eis pctõ desideraui. Et sic non adhesit mihi cor prauũ: sed innocẽs et rectum.

Non adhesit mihi cor prauũ: declinãtẽ a me malignũ nõ cognoscebã

Detrahentem secreto primo suo: hunc persequebar.

Superbo oculo ꝛ isatiabili corde: cum hoc non edebam.

¶ Ponit̃ tertia pars legꝫ euãgelice: q̃ ptinet ad ↄuersationẽ primi. Uñ ẽ sc̃m [illegible] sz Aristo.v.ethicorũ q̃ hec vĩa est iter iustitia ꝛ alias particulares ṽtutes. Nã oẽs alie ṽtutes faciũt holem pfectũ ꝛ bonum virũ: eo q sunt hois ad seipm. Sz iustitia est ad alterũ vt in distributionib' ꝛ cõmutationib' et vt cõmunit̃ cũ aliis. Et sic precipit oẽꝫ actũ iustitie erga primũ: ꝛ phibꝫ oẽꝫ iiustitiã ꝛ iniuriã primi. Et hoc precepit lex euãgelica. Et quia primo incepit iesus facere ꝛ docere: id ait. Non adhesit mihi cor prauũ: idest nolui in societate mea hominẽ habẽtẽ cor prauũ et iniustũ. Sed ↄ̃ qꝛ xp̃s habuit iudã holem prauũ in societate sua. Ad hoc rñdet̃: q licꝫ fuerit iudas in societate corporali xp̃i: tñ nõ in spirituali: qꝛ lꝫ corporalr̃ eẽt ꝓpe: tñ nõ spũaliter: imo erat longe: qꝛ nõ erat xp̃o charus et acceptus: lꝫ pmitteret eũ in societate manere. vt mysteriũ passionis impleret: id sequitur. Declinãtem a me. i. hominẽ malignum declinantem a voluntate mea ꝛ lege ꝛ doctrina hunc nõ cognoscebã cognitione approbationis: cum tales habebã reprobatos. Quia maledicti qui declinãt a mãdatis tuis. Item ego psequebar detrahentẽ primo suo in secreto ꝛ absentia: nec ego edebã cũ oculo superbo ꝛ insatiabili. i. cũ hole supbo et auaro. Octo. g̃ ↄditiões excludit xp̃s a societate sua. i. ab hereditate ꝛ gr̃a ꝛ merito ꝛ glĩa. s. iniustos puaricatores legis prauos corde. i. malitiosos vel hypocritas et rebelles a volũtate xp̃i ꝛ detractores priorꝫ ꝛ supbos ꝛ auaros.

Oculi mei ad fideles terre vt sedeant mecũ: ambulãs in via immaculata hic mihi ministrabat.

Nõ habitabit in medio dom' mee q̃ facit supbiã q̃ loq̃t iniq̃ nõ direxit in cõspectu oculorꝫ meorum.

¶ Ex opposito diligit fideles ꝛ imaculatos ꝛ mũdos: ꝛ puros: qꝛ oẽ sile diligit suũ sile: qꝛ pares cũ parib' facillime ↄiũgũt. Cum g̃ xp̃s sit iust' ꝛ inocẽs ꝛ purus vt dictũ est: ergo diligit iustos: ꝛ puros ꝛ hãc puritatẽ ꝛ charitatẽ ꝛ fidelitatẽ docet i lege euãgelica exẽplo ꝛ doctrina: id dicit oculi mei. s. oculi charitatis ꝛ acceptationis sp sunt ꝓpinq̃ ad fideles terre vt tales sedeãt mecũ in regno ꝛ mẽsa mea ꝛ ambulãs in via imaculata hic mihi ministrabat. q. d. q ille est ṽe minister ꝛ discipul' ꝛ seru' me' q̃ ãbulat i via imaculata: ꝛ pura: qꝛ supb' ꝛ q̃ facit supbiã nõ habitabit in medio dom' mee: scꝫ huius ecclĩe p gr̃aꝫ: nec alteri' p glĩam: hoc idẽ habet̃ psal.xiiii. p totũ: scꝫ dñe q̃s hitabit in tabernaculo ꝛc. Qui igredit̃ sine macula ꝛ opat̃ iustitiã ꝛc. p totũ: qꝛ ille psalmus est similis isti. hoc idem pꝫ p totũ discursum euãgelicum: ideo dicit xp̃s Io.xii. q̃ mihi ministrat me sequatur.

In matutino interficiebã oẽs pctõres terre: vt disperderẽ de ciuitate domini oẽs operantes iniquitatẽ.

¶ Postq̃ descripsit dispositionẽ legis euãgelice p totũ discursũ hui' vite q̃ indicat p miaꝫ h describit statũ fin'e ipsi' legis q̃ iudicat p iustitiã: id dr̃ stat' iudicij: sicut pmus status dicit̃ status mie sicut prius promisit cantare miam ꝛ iudiciũ postq̃ cãtauit miam: nunc cãtat ꝛ predicit iudiciũ. Et dicit: in matutino. i. in die iudicij qui dr̃ matutinũ eo q oia erunt manifesta que hic fuerũt occulta. Et id quo ad h tot' discursus hui' vite dr̃ nox: eo q corda holꝫ sunt occulta ꝛ hypocrite ꝛ heretici ignoti habitãt inter fideles ꝛ iustos ꝛ nõ cognoscunt̃: Sz illa die oia scelera eorum erũt mãifesta in lumine claritatis xp̃i: id dicit. in matutino interficiebã. i. interficiã oẽs pctõres terre. i. terrenos ꝛ obstinatos. Interficiã dico morte ppetua ꝛ spiritualr̃ vt disperderẽ et disperdã oẽs opantes iniquitatem de ciuitate dei celesti: cũ dicam. Discedite a me: ꝛ ite maledicti in ignẽ eternũ ꝛc. Tot' ergo iste psalmus potest exponi de dauid literaliter

octo cõditiões holeꝫ xp̃us excludit a sua societate.
xvi. q. i. legi. xxiii. q. iiii. ipsa pietas.
xii. q. i. exẽplũ et xxiii. q. iiii. quantus
totus discurs' hui' vite dicit̃ nox.

ter: qualr disposuit domū suā z regnū postq̄ fuit gnālr vnct⁹ in regē: moraliter etiā z doctrinalr pōt expon: z docet qualr q̄libet rex dz disponere domū suam et regnū. Et q̄ñ se dz habere erga deuz in religione: z q̄ño octo gña hoim supradicta dz a se z a domo sua et societate secludere: z quos dz amplecti. Et q̄ño reos z criminosos dz punire z puar. Allegorice aūt exponit de xp̄o: imo et veri⁹ dicaz literalr: et de ei⁹ lege z regno vt dictū est. Ex toto illo psalmo pñt recolligi q̄tuor ɔclones siue doctrine.

S epilogatō psal. j ɔlo. ¶ Prīa ɔclusio q̄ dauid in hoc psalmo cantat miām quā xp̄s fecit gñi hūano in pmo aductu: et iudiciū qd̄ faciet i scdo vel pōt dici qd̄ cantat miam quā lex euāgelica pmittit bonis: z iudiciū qd̄ cōminat prauis.

ij. ɔl. ¶ Secunda ɔclo z doctrina q̄ octo gña prauoꝝ excludit z docet xp̄s excludere a societate nr̄a. s. iniustos z pūaricatores legis z prauos corde z hypocritas: z rebelles cōtra deū: z detractores. supbos z auaros.

iij. cōclo. ¶ Tertia cōclusio q̄ xp̄s dilexit iustos z mūdos corde z inocētes fideles: z hos p̄cepit diligi i lege euāgelica.

iiij. ɔclo. ¶ Quarta ɔclo q̄ xp̄s interficiet oēs pctōres ipenitētes in morte et penā perpetuam destinando et celesti hereditate priuādo. Uñ moraliter docet dauid ista quatuor esse seruāda in domo cuiuslibet regis et principis. Quia pmo debet seruare miaz bonis et corrigibilib⁹ z iudiciū in corrigibilib⁹. Et dz seruare iustitiā cū misericordia. Scdo dz abiicere de domo sua supradicta octo genera prauoꝝ. Tertio debet amplecti et eligere iustos z mūdos ad regimē regni. Quarto debet interficere obstinatos incorrigibiles homicidas et latrones.

q̄tuor fuanda in domo cuiuslibet regis z prīcipis.

Domine exaudi orōnē meā, z clamor me⁹ ad te veniat. Nō auertas faciē tuā a me in quacunq3 die tribulor inclina ad me aurem tuam

In quacunq3 die inuocauero te: velociter exaudi me.

infra clxij. xv. d'. c. scd rōnā na. xxij. q iiij. c. vl. in fine. i fra. cx xxvij.

¶ Titul⁹ oratio pauperis cū anxiaret z corā dño effudit eloquiū vl' p̄cē suā. ¶ Ad cui⁹ intelligētiaz est notādū fm aplm. i. ad Cor. xv. q̄ duplex ē adā: scz prim⁹ z secūd⁹. prim⁹ adā fact⁹ est in animā viuentē. Nouissimus adā in spm̄ viuificantē: pmus homo de terra terren⁹: scd̄s de celo celestis: q̄lis terren⁹ tales z treni. Qual' celestis: tales z celestes q̄ sic portauim⁹ imaginē terreni portemus et imaginem celestis. Ex his habet aplš q̄ isti duo adam sunt pncipia oium hominum. Nam primus est principium z caput omniū hominuz inq̄tū sunt terreni. et peccatores: et portant

T Duplex adā.

imaginē z vestigiū peccati z penā eius. Secund⁹ adā scz xp̄s est pncipiū oīū hoim spūalis z celestiū inq̄tū portant imaginē xp̄i. s. vt sunt regñati p baptismū. Et portāt characterē xp̄i et sunt effecti participes passionis ei⁹ z resurrectionis. Ex q̄ pz q̄ ante aduētū xp̄i et anteq̄ reciperem⁹ baptismū oēs portauim⁹ imaginē et characterē primi adā. s. culpā originalē in aīa et fomitē z penalitates i carne. Sz post baptismū portam⁹ imaginē et characterē xp̄i in aīa remoto et repulso peccato lz maneat vestigiū i carne z exercitiū z signū Ergo q̄cq̄d terrenū manet in nobis habem⁹ ab adam: et quicquid celeste habemus a celesti. Sz vñ traxit adā tal'ē imaginē z miseriā anime z corpis narrat xp̄s Luc. x. in parabola illius q̄ voluit descendere ab hierusalē i hierico z incidit in latrones q̄ expoliauerūt eū et pcusserūt et plagis affectū reliquerunt zc. Ex quo pz q̄ iste prim⁹ adā diues z felix creatus est: et dñs oim inferiorū vt pz Gen. j. z. ij. Sz voluit descēdere ab hierlm in hierico. i. declinare a diuino p̄cepto et seq̄ ɔsiliū serpētis: nō incidit in latrones z ptātē diaboli q̄ ipsum expoliauit oib⁹ gratuitis et iustitie: et eiectus est a padiso et pdidit oia bona corpis z aīe et bona exteriora scz diuiū et domiciliū illi⁹ felicis ciuitatis. Et vltra hoc fuit pcussus et plagatus in aīa originali culpa et actuali. Et fuit plagat⁹ in carne morbo fomitis z seminis peccati et oim penalitatum. Et ista imago et plaga fuit ipressa in aīa z corpe ipsi⁹ adā. Quā imaginē transtulit i oēs posteros p gñationē libidinosam. Et sic oēs portauimus eius imaginē in aīa ante baptismuz. Et portam⁹ nūc vestigiū in carne. Sed post baptismū portam⁹ imaginē xp̄i in aīa licet maneat vestigiū pmi adā in carne. Adā ergo q̄ ante lapsum erat felix z diues in paradiso voluptatis: fact⁹ ē infelix z pauper p exiliū z expoliat⁹ diuitiis ante collatis. Et factus est anxius z tribulatus ex plagis sibi impositis. Et sic mansit pauper et anxiatus: sed q̄ qn̄ eiectus est a padiso fuit sibi pmissum qd̄ de sua posteritate nasceretur vn⁹ alius scd̄s Adā celestis. qui releuaret et liberaret ipm: et totam suam posteritatem a miseria sibi ex peccato inflicta. Et renouaret ipsum et impingeret aliā imaginē felicitatis p quā efficeret celestis: hinc est qd̄ prim⁹ Adā paup z anxius semp cū sua tota posteritate expectauit et desiderauit ipsum scd̄m adā celestē: vt ipsum redimeret z liberaret: vt ait Augusti. in lib. Cur de⁹ hō. et de hoc est tot⁹ iste psalmus: z multi alii. Nā ɔsiderans dd̄ totū statū pmi Adā: z oim portantiū eius imaginez qd̄ erat to'ū genus humanū. (Nā sicut christus est vnum corpus et in omnibus christianis portantib⁹ imaginem: et dicit vnū corp⁹

No. q̄ lapsu adē.

myſticū: ꝛ vn⁹ xp̄s myſtic⁹ cui⁹ ieſus eſt ca-put. ita totū gen⁹ hūanū in cōtū portat imagine p̄mi adā dicebat vn⁹ adā plagat⁹: cui⁹ caput eſt adā in quo oēs peccauerūt:) ideo i ſcriptura loquit̄ in ꝑſona oim mēbroꝝ et filioꝝ ſuoꝝ ab eo ꝑ libidinoſam gñatiōné deſcendentiū: ꝛ cōquerit̄ ꝛ petit veniā ꝛ inuocat xp̄m: ꝛ iō eſt aduertendū in pſalmis huiuſmodi myſteriū. Nā ſicut xp̄s miſtotice loquit̄ in ꝑſona ſuoꝝ mēbroꝝ: ita adā loquit̄ i ꝑſona ſui ꝛ oim filioꝝ: ꝛ ſic eſt intelligend⁹ pſalm⁹.xxxvij. ꝛ iſte p̄ſ preſens. Nā dd̄ introducit adā loquētē ꝛ cōquerētē de infortunio ꝛ infelicitate petentē veniā: ꝛ querentē reſtitui: iō dr̄ in hoc titulo. Oratio paupis adam ſup. cū anxiarent̄ añ aduentū xp̄i exiſtēs in miſeria. Qui cupiens redimi ꝑ xp̄z: ꝛ liberari a ſua pauptate ꝛ anxietate effudit p̄cē ſuā ad xp̄m dicens. Dñe exaudi ꝛc. Tria ḡ facit iſte paup in hoc pſal. P̄lo p̄mittit ſuā orōnē ꝛ deprecationē. Scd̄o exponit ꝛ deflet ſuum infortuniū ꝛ miſeriā quā cōſecut⁹ eſt. Tertio p̄dicit ſuā ſecurā liberationē ꝑ xp̄m ꝛ petit futurā redēptionē. ſcd̄ʒ ibi. defecerūt. tertiū ibi: tu aūt dñe in eternū ꝑma. ¶ Quantū ergo ad primū dicit iſte pauper anxiat⁹ ꝛ tot miſerijs ſcpt⁹. O dñe ieſu xp̄e vēture: exaudi orōnē meā quā ſemp effudi cū oib⁹ filijs meis poſtq̄ ſui expoliat⁹ ꝛ eiectus de paradiſo. Et clamor me⁹ ꝛ oiū filioꝝ meoꝝ patriarcharū ꝛ ꝓphetarū clamātiū in hoc limbo: ꝛ expectātiū aduentū tuū vt liberes nos: iſte in quā clamor veniat ad te: ꝛ ad aures mie tue: ꝛ veni ad liberandū nos de iſto lacu. Nā huculq̄ oēs clamarūt ad te. Nam abraā deſiderauit videre diē tuū: ꝛ iſaac et iacob: cū dicit. Nō auferet̄ ꝛc. ꝛ anna ꝛ ſamuel: ꝛ Daniel: ꝛ dd̄: ꝛ eſaias: cū dicit. Utinam diſrūperes celos et deſcenderes ꝛc. Iſte ergo clamor oim nr̄m qui eſt clamor me⁹. qꝛ ꝓpter pctm̄ meum veniat ad te. Et rogo ne auertas faciē tuā a me differēdo aduentum tuū: qꝛ in quacūq̄ die tribulor: ꝛ ꝑ totū tp̄s ſum in cōtinua tribulatiōe ꝛ pena ꝛ miſeria in corpe ꝛ aīa ꝛ vbiq̄ per totū orbē. Et ſicut in quacunq̄ die ꝛ cōtinue tribulor: ita continue oro ꝛ inuoco: ergo in quacūq̄ die inuocauero inclina ad me aurē tuā: ꝛ velociter exaudi me ꝛ veni in carnē ad liberandū me

Quia defecerūt ſicut fum⁹ dies mei ꝛ oſſa mea ſicut cremiū aruerunt.

¶ Hec eſt ſcd̄a pars in q̄ iſte paup anxiatus expoliat⁹: pcuſſ⁹: ꝛ plagat⁹ a diabolo vt moueat xp̄m ſaluatorē ad veniendum ꝛ properandum aduentū ſuum ꝛ liberandum ip̄m: detegit ꝛ oſtendit ipſi: ꝛ narrat totū infortunium ſuū ꝛ miſerias ſuas oēs que ſibi ex pctō ſunt inflicte intrinſecus et extrinſecus

Psal. mate ria.

vd̄.q ſ.ſ. cū ve ro.c. ad- uerſi- tas.

ſiī corpales q̄ ſpūales. Unā iſte dr̄ paup inq̄tū fuit expoliat⁹ oib⁹ bonis gratuitis: ꝛ dr̄ anxius rōne penaꝝ ꝛ tribulationū quib⁹ eſt afflict⁹. ¶ Deflet ergo adā hic ſuā pauptatē ꝛ anxietatē. P̄lo qꝛ ꝑdidit immortalitatē ꝛ fact⁹ eſt de neceſſitate mortalis: iō dicit qꝛ defecerūt ſicut fum⁹ dies mei. Scd̄o qꝛ dedit⁹ ꝛ expoſit⁹ eſt diuerſis infirmitatib⁹ corporalib⁹ iō ſubdit. Et oſſa mea ſicut cremiū aruerūt. Tertio qꝛ pcuſſus ē in appetitu ſenſitiue cōcupiſcētie: ū dicit pcuſſus ſū. Quarto debilitat⁹ eſt in oibus potētijs aie cognitiuis ꝛ naturalib⁹: iō ſubdit: vt fenum arui. Quinto ſubiect⁹ laborib⁹ ad acquirēdū victū. iō ſubdit. A voce gemit⁹. Sexto fuit expulſus a paradiſo ꝛ relegat⁹ exul in hoc valle miſerie: iō ſubdit. Silis fact⁹ ſum pellicano. Septio fuit tradit⁹ pſecutionib⁹ diuerſoꝝ hoim: iō ſubdit. Tota die exprobrabāt mihi ꝛc. Octauo qd̄ magis fuit infeliſſimum de alta felicitate deiecit ip̄m in infimā miſeriaꝝ: iō ſubdit. Qꝛ eleuās alliſiſti me. Qꝛ quāto alti⁹ eleuauerat de⁹ cū ꝑ grām: tanto maiori lapſu alliſ⁹ decidit. iō ſubdit: q̄ ſic dico ꝑ p̄ntiā ſolis erat clara: ꝛ ꝑ abſentiā vertit̄ in vmbrā: ita adā fuit in glīa ꝛ felicitate dū d e⁹ fuit ipſi p̄ns ſed pulſus a facie dei declinauit i vmbrā miſerie. Et ſicut fenū viret et creſcit i vere ꝛ eſtate ex p̄ntia ſolis: ſʒ in autūno ꝛ hyeme aret ꝛ deſiccat̄ ꝑ elōgationē ſolis: ita adā aruit a viriditate ꝓſperitatis ꝛ felicitatis ꝑ abſentiā dei. ¶ Sed opʒ q̄ oīa iſta ꝑ ſingula declarent̄. P̄lo ḡ iſte hō myſtic⁹ deflet imortalitatē quā ꝑdidit ꝛ mortalitatē i quā icidit dicēs. Qꝛ defecerūt ſic fumus dies mei. q.d. O xp̄e veni et libera me ab hac mortalitate: ꝛ redde mihi imortalitatē quā ꝑdidi. Nā ego fui creat⁹ imortalis: qꝛ poterā nō mori. Sʒ ex pctō tal'r fact⁹ ſū mortalis q̄ habeo neceſſitatē moriēdi: ꝛ ſic dies mei ſicut fum⁹ ſucceſſiue defecerūt. Nā ſicut fum⁹ tm̄ durat q̄tū durat lignū ꝯbuſtibile ſʒ cōſumpto ligno ꝑ ignē deficit fum⁹ ꝛ euaneſcit: ita vita ꝛ dies hoīs deficiūt paulatī cū ſūpto corpe ꝑ mortē: ꝛ exhauſto hūido radicali: ꝛ hec eſt p̄ma miſeria i quā icidi ꝑ pctm̄. Scd̄a miſeria in quā icidi fuit qꝛ ſubiect⁹ fui īfinitis infirmitatib⁹ ꝛ egritudinib⁹: qꝛ oīa oſſa mea ſicut cremiū aruerūt. Nā ſicut cremiū carnis dū frigit̄ in patella: vel aſſat̄ ad ignē ꝯtinue ꝑdit humidū naturale: ꝛ ſic aret ita hō cōtinue ꝑ calorē extraneū ꝛ intraneū p̄ter naturā ꝑdit humidū radicale: et alterant̄ eius humores. Et ſic incidit in diuerſas infirmitates: ꝛ areſcit vſq̄ ad mortem.

A daz deflet ſuam paup tatem

Percuſſ⁹ ſū vt fenū ꝛ aruit cor meū qꝛ oblit⁹ ſū comedere panē meū A voce gemitus mei: adheſit os

de.ʒſ. meum carni mee.
d. iiij. ¶ Hic ponit tertiũ damnũ: q2 pcuſſus eſt in
p baſ ſenſualitate veneno cõcupiſcẽtie: intantũ ꝙ
ptiſ potẽtie ſuei ſũt vulnerate ⁊ debilitate ⁊ pne
mum ad cadẽdũ nõ ſufficiẽtes reſiſtere malo: nec
xpi. agere bonũ. Et ſic claudicat liberum arbiſ
triũ ſicut fenũ pcuſſum nimio ardore ſolis.
⁊ ſectũ a radice aret: ita hõ eiect⁹ a gr̃a ⁊ pͤ
dita originali iuſtitia aruit pdẽs virorẽ gr̃e
iõ ait. Percuſſus ſum ex dei ſnia: ſicut pcuſ
tiť fenũ qñ falſe ſecatur a prato: iõ aruit cor
meũ: ⁊ dat cãm q̃re: ⁊ vñ hoc dãnum: ⁊ dicit:
q2 oblit⁹ ſum comedere. q.d. q2 tranſgreſſus
ſum p̃ceptũ dñi. Nã de⁹ aſſignauit oẽs arbo
res in panẽ ⁊ cibũ ad ſuſtẽtãdũ vitã dicens.
De oi ligno qđ eſt i padiſo comedes: p̃terꝙ
de arbore ſcie boni ⁊ mali: q2 q̃ hora comeſ
deritis ⁊c. ſʒ ego cõtẽnẽs p̃ceptũ dñi oblitus
ſuʒ comedere panẽ. i. cibũ mihi licitũ ⁊ aſſiſ
gnatũ. ⁊ comedi illicitũ ⁊ vetitum: iõ ex ſnia
dñi venerũt mihi oia p̃dicta mala. Nã ilico
audiui vocẽ dei dicẽtis. Adã vbi es? ⁊ audiſ
ui miaʒ a deo mihi datã: dicẽtem. Q2 audiſti
vocẽ vxoris tue: iõ maledicta terra in opere
tuo tribulos ⁊ ſpinas germiabit tibi: ⁊ in ſu
dore ⁊c. Et iſta ſnia fuit vox gemit⁹ ⁊ flet⁹ ⁊
īfortunij ⁊ pene mee. Et ſic ilico ex iſta voce
gemit⁹ mei q̃ fuit diuia ſnia adheſit os meũ
carni mee ex īfirmitatib⁹ ⁊ aduerſitatib⁹ ⁊c.

Silis fact⁹ ſũ pellicano ſolitudis fact⁹ ſũ ſic̃ nicticorax i domicilio

xl. vi. ¶ Quarꝫ dãnũ fuit exiliũ ab illa padiſo deſ
e. adã litiaꝝ i hac valle lachrymaꝝ. Nã ego q̃ ibi
erã i ſocietate ⁊ colloq̃o: ⁊ familiaritate anſ
geloꝝ expulſus ſum inter beſtias pdẽdo lo
cũ mihi debitũ ex gr̃a. Et ſic fui factus ſilis
pellicano ſolitudis vagãs p deſertũ. Nã ſiſ
cut pellican⁹ fugit ſocietates holm: ita ego
ſocietatẽ ãgeloꝝ pp pctm̃ meũ: ⁊ ẽt fact⁹ ſũ
i hoc exilio ſicut nicticorax in domiciliũ. iſa
Hiero. hʒ fact⁹ ſum q̃ſi bubo ſolitudinũ. Ni
cticorax aũt grece iťpͣtať coru⁹ nocturn⁹ ſi
ue noctua latine: noctua eñ nõ valẽs ſuſtiſ
Nicti nere lumẽ ſolis abſcõdiť i foraminib⁹ muro
corax rũ i die: ⁊ q̃rit victũ: ita ego nõ valẽs videre
qđ in lumẽ v̾itatis: fugio lumẽ ſolis ⁊ ois v̾tutis:
terp̃ſ ⁊ gradior i nocte ⁊ i tenebris pctoꝝ ſp fugiẽ
tatur. do lumẽ: ⁊ eligẽdo ignorãtiã: ⁊ oẽ malũ: iudi
cãdo bonũ malũ ⁊ malũ bonũ: ex mala iclĭſ
natiõe ⁊ ignorãtia pp pctm̃: q2 nõ ſoluʒ ſum
pcuſſ⁹ i potẽtiis cognitiuis: ſʒ ẽt in appetiti
uis. Itẽ ſi noctua exit a domicilio i die: tunc
oẽs paſſeres ʒgregati conantur ipi eruere
oclos. Ita dũ hõ exit in lucẽ: vt aliq̃d boni
agat oẽs diaboli ʒgregaŋť ad tẽtandũ eũ et
auferẽdũ ipi lumẽ fidei ⁊ charitatꝫ. vt patet

Mat. xij. q2 tũc aſſumit ſeptẽ alios ſpũs neſ Adſ
quiores ſe ⁊c. Et iõ ait hic pphͣeta: fact⁹ ſuʒ ſi uerte
cut nicticorax q̃ quẽ oẽs aues iſurgũt: ita q̃ depel
me oẽs tẽtatiões diabo. ⁊c. Pellican⁹ ẽ auis licaſ
i ſolitudie egypti latitãs q̃ pprios filios iťer no.
fecit: ſʒ merore ducta ⁊ mutata pprio roſtro
trahit ſanguinẽ a pectore ex latere ſuo ⁊ ef
fudit ſup filios: ⁊ ſic r̃uſcitat ⁊ viuificat eos
Ita adã pp̃ pctm̃ iťfecit omnes poſteros
ſuos. Sʒ ſcđs adã q̃ ẽ xp̃s aſſumpta hũaniſ
tate: pprio ſanguie oẽs viuificauit. Iõ dđ in
pſona ipi⁹ pmi adã dicit. Silis fact⁹ ſũ pel
licano occidẽdo oẽs filios meos q2 ſnia morſ
tis p me trãſiuit i oẽs. Et fact⁹ ſum ſicut niſ
cticorax i domicilio odiẽs ⁊ fugiẽs lucẽ quã
ſemp demones pſequuntur. Et obſcurant xl. d.
in tenebris peccatoꝝ ⁊ ignorantie. c. illđ

Uigilaui ⁊ factus ſum ſicut paſſer ⁊. c. ſe
ſolitarius in tecto. q̃ti.

¶ Hic ponit ſextũ dãnũ q̃ eſt cõtinu⁹ labor
in ſudore vult⁹ pp̃ter victũ acq̃rẽdũ: q2 opʒ
vt hõ ſit i ʒtinua vigilia ⁊ motu ſicut paſſer
ſolitari⁹ q̃ habitat i tecto. i. in tegulis domo
rũ ſub q̃ ʒficit nidũ: ⁊ ſp q̃rit eſcã p ſe ⁊ p ſi
lijs cũ pculo: ita ego ſemp vigilaui q̃rendo
victũ p me ⁊ filijs meis cũ potuiſſeʒ ac fuiſ
ſem imunis a ſolitudine tali: ſi nõ peccaſſẽ
q2 terra libere ⁊ abſqꝫ labore ferebat mihi
cibũ ⁊ victũ: nũc aũt in ſudore veſcor pane.

Tota die exprobrabãt mihi iimiſ iſt. q2
ci mei qui laudabant me aduerſ ſ. nui
ſum me iurabant. li dñs
Q2 cinerẽ tãꝙ panẽ mãducabaʒ ⁊ bium.
poculũ meũ cum fletu miſcebam. d. l. c.
A facie ire indignationis tue: q2 ſi q̃s
eleuans alliſiſti me. diaco
nus.

¶ Ponit ſeptimũ dãnũ q̃ ẽ ʒtinua pſecutio
ab extraneis ⁊ alienis holb⁹ ⁊ p̃rimis. Nã
ſp hõ patiť pſecutiões ⁊ emulatiões: ⁊ inidi
as: ⁊ exprobratiões occultas: ⁊ manifeſtas
ab inimicis fictis: iõ dicit de inimicis: tota die
i. ſemp exprobrabãt mihi inimici mei oppͦoſ
bria inferendo. Et amici mei ficti q̃ in p̄ñtia
laudabãt me: poſtea i abundenti aduerſum
me iurabãt. i. ʒiurabãt falſa iponẽdo: ⁊ dãſ
na pcurãdo. ¶ Q2 cinerẽ. Hic ponit octauũ
defectum: q2 ſemper hõ eſt in ʒtinuo dolore
cui veniũt vndiqꝫ aduerſitates aut infirmiſ
tates: intm̃ ꝙ ʒtinu⁹ dolor nõ ſinit eſſe feliſ
cẽ. Et ſic nec i vigilia: nec i prãdio q̃o põt ẽẽ
ſine fletu ⁊ merore. iõ ait: q2 cinerẽ. i. amari
tudinẽ tãꝙ panẽ mãducabã: ⁊ potũ. i. amaſ
ritudo erat mihi cib⁹ ⁊ flet⁹ mihi pot⁹ a faſ
cie ire tue. i. a facie punitiõis q̃ ẽ effect⁹ ire
⁊ idignatiõis tue dũ ʒſidero irã tuã q̃ me: q2

eleuās alliſiſti me: qꝛ quā̄tū me in dignitatē eleuaſti ⁊ extuliſti i illa felicitate ꝑadiſi: tn̄ poſtea me alliſiſti duz a ꝑadiſo expuliſti: qꝛ quāto fuit altior aſcē̄ſ⁹ tāto fuit ꝑuior lapſ⁹ i miſeriā. Et ē aduertēdū ꝙ iſti duo vꝰſ⁹ ꝑnt exponi de hūana pnia: vt ſit ſēſ⁹: ego patior hmōi defect⁹ ⁊ penā vn̄ opꝫ me facere pniaꝫ ⁊ ꝑ pctō. Quia. i. qua ꝓpter cinerē tāq̄ panē mādūcabā. i. amaritudinē ⁊ ꝯtritionē i corde Et poculū meū cū fletu miſcebā i ſatiſfactionē ꝑ reatu. Et hoc a facie ire tue qꝛ eleuās ꝛc. ¶ Alteri⁹ eſt aduertēdū ꝙ oēs iſti q̄nqꝫ vꝰſus ꝑnt referri ꝑſonalr ad ipm dd vt dicat ſimilis fact⁹ ſum pellicano ſolitudis ⁊ ſicut nicticorax i domicilio fugiēs a facie abſalō filij mei: ⁊ vigilaui per mōtes ſicut paſſer et inimici. ſ. ſemei et alij tota die exprobrabāt mihi dicēdo. Egredere vir ſāguinū: ⁊ achitofel ⁊ ceteri q̄ ān laudabāt me i facie: poſtea aduerſum me iurabāt: ⁊ tūc oīa ꝑnt figuraliter exponi de xp̄o cui⁹ figurā gerebant. Item oīa ꝑdicta verba poterat dicere pp̄ls dei exiſtēs in perſecutiōe antiochi captiuitate babylonica. Et iō quomodocūqꝫ ⁊ pro quocūqꝫ exponanť oīa predicta: vnuſquiſqꝫ

xvj.d c.ua ſci. poteſt dicere verſum qui ſequitur.

Dies mei ſicut vmbra declinauerunt: et ego ſicut fenum arui.

¶ Nā ſicut pñte ſole oīa viuūt: ⁊ aer dr viuere qꝛ ē illuminat⁹: ⁊ herbe aliq̄ tm̄ viuūt quā̄tū ſol eſt pñs: ⁊ ſole abſente ilico mortificanť ⁊ inclinanť vt pꝫ de flore cucurbite ⁊ de herba ſolis: ita fit i vita hūana: nā tm̄ hō viuit quā̄tū de⁹ vitā iſtuit ⁊ eſſe naturale. Et intm̄ bn̄ opať i quā̄tū iſtuit grāz ſibi de⁹ ⁊ intm̄ ꝓſperať in quā̄tū ſibi fauet: ſꝫ ſi deus auertiť ab eo oīa bona deficiūt: ⁊ ſic deficit ⁊ iclinať ſicut vmbra ⁊ iō ait ꝓpha in ꝑſona vniuſcuiuſqꝫ. qꝛ eleuās alliſiſti me a te obijciēdo: iō dies mei nō ſolū vite: ſꝫ ēt ꝓſperitatis tāq̄ vmbra declinauerūt ⁊ defecerūt deficiēte ſole: ⁊ ego ſicut fenum arui deficiēte mihi humore grē poſtq̄ fuit a te abiect⁹ ⁊ ſeparat⁹ ꝑ pctm̄. Et ſic pōt exponi tota pars hui⁹ p̄i ſupradicta de q̄libet penitente q̄ per pctm̄ incidit i oēs miſerias ſpūales ſupradictas iō iſte p̄s. poniť q̄ntus inter ſeptē p̄os penitētiales: ſed in veritate ſenſus ꝓpheticus eſt principaliter intentus ⁊ propheta.

de ꝯſ. d.ij.c. vltio. de.p. di.iij. ca.qꝛ diuinitatis natura.

Tu aūt dn̄e ieťnū ꝑmanes: et memoriale tuū i ḡnatiōe ⁊ ḡnationē

Tu exurgēs dn̄e miſereberis ſion qꝛ tp̄s miſerēdi ei⁹: qꝛ venit tēp⁹.

¶ Poſtq̄ ſuperi⁹ iſte paup explicauit ꝗreſtā ⁊ miſerias ſuas: in hac tertia pte q̄rit remediū ⁊ inocat ſcd̄m adā celeſtē. ſ. xp̄m q̄ eſt deus ⁊ hō ⁊ per ꝯn̄s et eruus ſcd̄m diuinitatē vt veniat ad liberādū eū ab oī miſeria: ⁊ reſtituat ipi immortalitatē ⁊ vitā eternā: vn̄ duo facit. primo facit ꝙ dictū ē. ſcd̄o ꝓmittit grās agere ꝑ bn̄ficijs receptis: ibi: ſcribāť. Dicit ḡ ad ꝑmū lꝫ ego ſim effect⁹ mortalis ꝑꝑ pctm̄. Tu aūt dn̄e ieſu xp̄e ieternū māces iquā̄tū de⁹: ⁊ memoriale tuū i ḡnatiōe ⁊ ḡnationē: iō potes me a morte ⁊ a pñis liberare Et tu exurgēs. i. veniēs i carnē: ⁊ ēt exurgēs a mortuis poſt paſſionē miſereberis ſiō. i. toti eccleſie credētiū eos a morte ⁊ captiuitate liberando: qꝛ iam venit tempus miſerendi eius: ſcꝫ ſion ſicut ab eterno ſtatuiſti.

Qm̄ placuerūt ſeruis tuis lapides ei⁹: et terre eius miſerebuntur. xvj.q ij.c.j. pones

Et timebūt gētes nomē tuū dn̄e ⁊ oēs reges terre gl'iam tuam. diū: j.q.j. c.mk

Quia edificauit dn̄s ſion: ⁊ videbitur in gloria ſua. te. et xxiij. q.j. lo

Reſpexit in orationē hūiliū: ⁊ nō ſpreuit precem eorum. quit. xxxv. iij.di.

Scribātur hec i ḡnatiōe altera: et popul⁹ q̄ creabiť laudabit dn̄m. ca.ſedulo. xv.q.

¶ Ad cui⁹ itellectū ē notādū ꝙ iſta ciuitas ſiō ſine hierlꝫ quā xp̄s erat edificatur⁹ ꝑ totū orbē nō erat ꝯſtruēda ex lapidib⁹ mortuis ſicut erat illa ciuitas terrena hierlꝫ: ſꝫ ex lapidib⁹ viuis. ſ. ex fidelib⁹ ꝯuerſis ꝑ maiori pte de pp̄lo gētili: quos lapides debāt apl'i eligere ⁊ adaptare i ſua ꝑdicatiōe: ⁊ ex talib⁹ erat eccl'ia ꝯſtruēda q̄ q̄dē lapides fuerūt edificati ⁊ cōpaginati ſupra fūdamētū apoſtoloꝝ ⁊ pph̄etaꝝ. Vn̄ zacha. ix. Et ſaluabit eos dn̄s de⁹ eoꝝ i die illa vt gregē pp̄li ſui: qꝛ lapides eleuabūť ſup ťrā. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ tales lapides marie erāt excidēdi ꝑ apl'os de pp̄lo gētili ex q̄b⁹ debat edificari iſta ciuitas ſion toto orbe diffuſa: ⁊ h̄ ē ꝙ dicit: qm̄ lapides ei⁹ lapides hui⁹ ciuitatis placuerūt ſeruis tuis apl'is ad edificiuz eccl'ie. Et iō apl'i miſerebūtur ťre pp̄li gētilis: ⁊ tūc gentes timebūt nomē tuū dn̄e ⁊ oēs reges terre timebūt gl'iā tuā: qꝛ ex iſtis lapidib⁹ dn̄s ieſ⁹ xp̄s edificabit ſiō. i. eccl'ā ſuā ⁊ ſic videbiť i gl'ia ⁊ ſynagoga ⁊ iudeis ſupbis cecis ⁊ obſtinatꝫ reprobatis: qꝛ dn̄s ieſ⁹ xp̄s reſpexit i orōnē hūiliū gētiliū: qꝛ ꝑ fidē fuerūt humiliati. Et xp̄s nō ſpreuit p̄cē eoꝝ imo admiſit eos ad fidē ⁊ ꝑ baptiſmū regenerauit ⁊ iudeos reprobauit: iō hec myſteria redēptiōis ſcribēť ⁊ memorabūť i altera ḡnatiōe: ſcꝫ i religiōe xp̄iana: ⁊ iō ille pp̄ls xp̄ian⁹ q̄ creabiť ⁊ ťgn̄abiť laudabit dn̄z i xp̄o ťdēptore ſuo ⁊ aget gratias i teſt. no. ꝑ bn̄ficijs receptis i ſua redēptiōe ꝑ q̄b⁹ feſta celebrabiť. Ex his pꝫ ꝙ dd

j reuertimini.

nō loqͣ d ipſa ciu. ꝛ hierl'z mali q̄ iā erat edi
ficata ex lapidib' mortuis: ſz loquit: de hie-
rl'z ſpūali toto orbe diffuſa: q̄ p xp̄z erat edifi
cāda ex lapidib' viuis electis ex vtroq ppl'o

ii.q. v.c.re uerti mini. Qr pſpexit d excelſo ſācto ſuo: do
min' de celo in terram aſpexit.
Ut audiret gemit' cōpeditoꝝ vt
ſolueret filios interemptorum.
Ut ānūtiēt i ſyō nomē dn̄i: ꝛ laudē
eius in hieruſalem.
In cōueniēdo populos i vnū: ꝛ re
ges vt ſeruiant domino.

¶ Hic enumerat bn̄ficia p q̄b' ppl'o xp̄ian' hodie laudat xp̄z cū deo prē. Primo q2 cū eſſet de' etern' i ſinu pr̄is pſpexit de celo excelſo ꝛ ſācto ſuo. i. de altitudine ſue maieſtatis i terrā: vt audiret gemit' ꝯpeditoꝝ exiſtētiū i carcere iferni. i. ſanctoꝝ patrū in limbo expectātiū: ꝛ vt ſolueret filios iterēptoꝝ. i. patrū dānatoꝝ vt tales gētiles ſoluti a pctō ad fidē ꝯuerſi ānūtiēt ſiue ānūtiarēt laudez dn̄i i ſyō ꝛ hierl'z. i. ānūtiarēt ꝛ ꝓfiterētur legē euāgelicā i eccleſia xp̄i toto orbe diffuſa. In ꝯueniēdo pplos i vnū ꝛ reges vt ſeruiāt dn̄o. i. vt ꝯuenirēt ppl'i iudeoꝝ ꝛ gētilium ꝛ oēs reges terre i vnū baptiſmū ꝛ vnā fidē ꝛ ſeruirēt vni deo i ſubſtātia ꝛ trino i pſonis ꝛ adorarēt vnū xp̄z deū ꝛ hoīem adoratiōe latrie.

Rn̄dit ei in via virtutis ſue pauci
tatē dierū meorū nuntia mihi.
Ne reuoces me i dimidio dieꝝ me
oꝝ i ḡnatiōe ꝛ ḡnatione anni tui.

¶ Nota ꝙ iſte paſſ' ē valde difficilis ſcḋz traſlationē nr̄az ad ordinādū ꝛ ꝯcordādū cū lr̄a pcedēti ꝛ ſubſeqn̄ti: ꝛ h̄ accidit q2 lr̄a nr̄a eſt differēs ab hebraica ꝓut nūc ē pūctuata. nā illa lr̄a dt. Cū ꝯgregati ppl'i ſil' ꝛ regna vt ſeruiāt dn̄o. ſequit. Afflixit i via fortitudinē meā: abbreuiabit dies: dicā deus ne rapias me i dimidio dieꝝ: tūc lr̄a videt magis plana: q2 videt eſſe vox hui' paupis cū ſupiori ſnīa repetēdo miſeriā ſuā. afflixit dn̄s fortitudinē meam in hac via ꝛ abbreuiauit dies meos faciēdo me miſerū ꝛ mortalē. Sz ego dicā O de' me' ne rapias me i dimidio dierū meorū: ſz fac me videre xp̄z an̄ꝙ moriar. Et tūc iſta lr̄a eſſet ſatis plana. Trāſlatio aūt nr̄a dicit. Reſpōdit ei in via virtutis ſue paucitatē dierū meorū nūtia mihi: ꝛ ne reuoces me in dimidio dierū meorū: quā literā btūs Aug. ꝛ caſſiodor' ſequētes ipm exponūt anagogice p deſiderio vite eterne: vn̄ dicitū ꝙ eccl'ia ſiue ppl'o xp̄ian' rn̄dit ei i. xp̄o i via vtutis ſue. i. obediuit ꝛ ipleuit ei' voluntatē i via vtutis ſue. i. ambulādo i lege euāgelica q̄ ē via vtutis dei. Et ſic ſeruādo legē euāgelicā rn̄dit xp̄o ꝛ ei' volūtati: ſicut ager bon' ꝛ uber rn̄det votis agricole cuz bn̄ fructificat. Et qḋ ſequit. ſ. paucitatē dierū meoꝝ nūtia mihi ꝛ referūt ad deſideriū vite eterne: q2 iuſt' cupit diſſolui i breui ꝛ eſſe cuz xp̄o. Ne reuoces me. i. ne tardes me vocare ad te: q2 iſta vita breuis ē reſpectu tue: q2 āni tui ſunt eterni in ḡnatiōe ꝛ ḡnatione. Et licet h3 hec ſnīa ꝛ itelligētia btī Augu. ſit vera ꝛ ſubtiliſſima: tn̄ nō ē omittēda expoſitio ꝓphetica. ¶ Ad cui' itelligētiā ē aduertēndū ꝙ oēs ſcti patres ve. te. ſ. abraā Iſaac ꝛ iacob ꝯfracti lōga miſeria ꝛ captiuitate cū grādi affectu ꝯſiderabāt accelerari aduētū xp̄i vt eos liberaret. Et vt viderēt mirabilia opa xp̄i: vn̄ dt xp̄s Mat. xi. ꝛ lu. Ideo multi reges et ꝓphete voluerūt videre q̄ vos videtis et nō viderūt. Et io ſimeō ꝛ zacharias cū magno affectu deſiderauerūt videre xp̄m an̄ꝙ morerent: ꝛ ſic accepit ſimeō rn̄ſum nō viſuruz ſe mortē niſi pri' videret dn̄m. Luce. ii. Ex q̄ ptz ꝙ vnuſq̄ſq ſanctorū patrū deſiderauit videre xp̄m anteꝙ moreret. His habitis lr̄a rn̄dit ei dupliciter pōt exponi: vno mō ꝙ referat ad xp̄m ꝯtinuatio cū lr̄a ſupiori: vt ſit ſenſus. ppl's q̄ creabit laudabit dn̄m multipliciter. pmo q2 dn̄s pſpexit de celo et audiuit gemit' cōpeditoꝝ. Scḋo q2 ſoluit filios interēptoꝝ. Tertio q2 iā reges ꝛ ppl'i cōuenerūt in vnū vt ſeruiāt dn̄o. Quarto q2 xp̄s rn̄dit ei. ſ. iſti hoi myſtico iuxta votū ꝛ deſiderium ſuū. Nā iſte hō ſemp rogādo dicebat. O dn̄e nūtia mihi paucitatē dieꝝ meoꝝ. q. d. abbreuia aduētū tuū: ꝛ veni ad liberādū me. Et ne reuoces me in dimidio dieꝝ meorū. i. nō tollas me de hac vita: ſed videā aduētū tuū anteꝙ moriar. Sed dn̄s rn̄dit deſiderio ſuo: q2 iam venit ſicut pmiſit. Et ſic rn̄dit ꝛ ſatiſfecit ei i via vtutis ſue. i. i lege euāgelica: ꝛ in te incarnationis q̄ dr̄ via vtutis dei. Pōt etiā iuxta eundē ſenſum ſic ordinari lr̄a. ſ. dn̄s rn̄dit ei ſcz eccleſie et ſatiſfecit ipſe iuxta votū ꝛ deſideriū ſuū: ꝛ hoc pz in cōueniendo pplos in vnuz. i. q2 oēs ppl'i et reges gētiū ꝯuenient ꝛ cōgregabunt in vnum vt ſeruiant dn̄o nr̄o ieſu xp̄o: ſz q2 hoc ꝓuiderat dd in ſpū cōuerſus ad xp̄m petit accelerari eius aduētū anteꝙ moriat. io dicit et ſubdit ꝛc. O dn̄e Ieſu xp̄e ne reuoces me i dimidio dieꝝ meorū. i. non moriar ego ante aduentū tuū: ſed nuntia mihi paucitatē dierū meorū ideſt abbreuia dies aduētus tui: ꝛ reuela mihi aduētū tuū: ꝛ ne differas iſtū: q2 dies mei ſunt pauci ꝛ breues: ſz tu es eternus ſecundū diuinitatē: nō ptz. Nā tu ab in initio terrā fundaſti ꝛc. Similiter cum eccleſia eſſet in mo-

Expoſitio.

gna anxietate tpe tyrānoꝝ rogabat xp̄m ne anthilaret eā ī dimidio dieꝝ ſuoꝝ: ſʒ pmitteret eā creſcere vſq; q̄ oēs gētiles venirēt ad fidē: ⁊ oēs crederēt euāgelio. Sʒ xp̄s rn̄dit ei ⁊ ſatiſfecit iuxta petitionē ſuā. Nā tpe Cōſtātini eccl'ia fuit liberata a pſecutiōibus: ⁊ oēs venerūt ad fidē: ⁊ ſic pp̄ls q̄ ſuit creat⁹ ⁊ regnat⁹ laudauit dn̄ʒ. Nā reges ⁊ pp̄li cōuenerūt ī vnū ad ſeruiēdū dn̄o poſt ꝯſtātinuʒ. Et ſic xp̄s rn̄dit eccl'ie iuxta petitionē ⁊ votū ſuū. Alio mō pōt expōni iuxta eādē ſnīam referēdo ly oñdit ad ip̄aʒ eccl'iaʒ: vt ſit ſenſus: iſte hō myſtic⁹ ⁊ tota eccl'ia an̄ aduentū xp̄i multotiēs rogādo ⁊ clamando rn̄dit ⁊ dixit ip̄i xp̄o. O xp̄e nūtia mihi paucitatē dierum meorū in afflictiōe poſitorum: ⁊ ne reuoces me: ſʒ veni ad liberādū an̄q̄ moriar. Et hoc dixit abraā qn̄ deſiderauit videre diem dn̄i. Et moyſes qn̄ dixit. mitte quez miſſurus es Exo. xxxiij. hoc ideʒ dixit dd̄ qn̄ dixit. Oſtēde faciē tuā ⁊ ſalui erim⁹. pſal. lxxix. ⁊ Eſa. cū dixit. vtinā diſrumperes celos ⁊ deſcēdēres. c. lxiiij. Ex q̄ ptʒ ꝙ oib⁹ iſtis rn̄dit qn̄ venit: q̄ audiuit voces eoꝝ. Et ſilr̄ p oppoſitū ip̄i rn̄debāt xp̄o cū clamabāt ⁊ inuocabāt eū. Nam mltotiēs ī ſacra ſcriptura ponit̄ rn̄dere pro rogar̄: vt pʒ Mat. xvj. rn̄dēs petr⁹ dixit ad ieſuʒ. Bonū ē nos hic eē. ¶ In gn̄atiōe ⁊ gn̄ationē. hic ꝓbat ꝓpha ꝙ ſol⁹ xp̄s poterat redimere gen⁹ hūanū: ⁊ venire ad liberandū ip̄m ⁊ reſtituere ip̄i imortalitatē: ⁊ dare ip̄i vitā eternā: eo ꝙ xp̄s ē etern⁹. ⁊ ip̄a vita p eſſentiā in q̄tū de⁹: ⁊ p ꝯns p̄bere pt aliis vitā. Nā ip̄s ꝓcedit ab eno: ⁊ ē effect⁹ eternitatʒ ⁊ euū ī q̄ ſunt ſcti in p̄ria ſluit ab eternitate.

rn̄dere p rogar̄

heb. j Initio tu dn̄e terram fundaſti: et opera manuum tuarum ſunt celi.
Ibidem. Ipſi peribunt tu autē permanes: ⁊ oēs ſicut veſtimentum veteraſcēt.
Ibidem. Et ſicut opertorium mutabis eos
lvj. d. c. naſci. ⁊ mutabuntur: tu autem idem ipſe es ⁊ anni tui non deficient.

Filij ſeruoꝝ tuoꝝ habitabūt: et ſemen eorū in ſeculum dirigetur.

¶ Dicit hic ꝓpha in pſona hoīs myſtici. O xp̄e veni: ⁊ libera nos ab hac mortali miſeria: q̄ tu ſol⁹ potes h̄ facere: ⁊ recrear̄ gen⁹ hūanū: q̄ tu creaſti celos: ⁊ es etern⁹. Nā ī generatiōe ⁊ gn̄ationē ſunt anni tui. Nā initio tu dn̄e terrā fundaſti: q̄ oīa p vbū facta ſūt ⁊ opa manuū tuaꝝ ſunt celi ḡ tu deſcēdiſti celū: ⁊ ſuccedes. Nā ipſi pibūt: ſʒ nō q̄ ad ſubſtātiā: ſʒ q̄ ad motū ⁊ opationē: q̄ ceſſabunt moueri. Et iō dicent̄ corrūpi ⁊ pire non ſimpliciter. ſʒ ſm q̄d q̄ ad opationē. Nā alteratio dr̄ gn̄atio et corruptio ſm q̄d: vt ptʒ. j. de

q̄d alteratio.

gn̄atiōe: tu aūt xp̄e pmanebis in corpe gl'ificato: ⁊ imortalis: ⁊ icorruptibilis: ⁊ inalterabilis. Et ān̄i tui. i. duratio non deficiet. Et ſicut tu manebis imortalis: ita ⁊ mēbra tua q̄ ꝑticipabūt gl'iā capitʒ: et iō nō ſolū ſerui tui ap̄li ſed ⁊ oēs filij ſeruoꝝ tuoꝝ. ſ. oēs fideles q̄s ap̄li ī xp̄o genuerūt p baptiſmū habitabūt ī iſta ſiō p gr̄am ⁊ ī ſupna p gl'iam: ⁊ ſemē eoꝝ. i. oēs fideles ſeq̄ntes fidē illoꝝ dirigent̄ ī ierl'm ad gl'iā. q. d. iſte paup. O xp̄e lʒ tu ſis hō de m̄re ex tpe nat⁹: tn̄ tu es de⁹ ab eterno ex p̄re gn̄at⁹: q̄ ī initio tp̄is mūdū creaſti: ⁊ terrā fundaſti ⁊ celos formaſti: iō q̄ hō potes p me pati: ⁊ miſerias meas ſubleuare. Et q̄ tu es de⁹ potes mihi pctā remittere: ⁊ ſicut creaſti me potes me recrear̄ ⁊ regnar̄. Et ſicut formaſti ⁊ creaſti celos ⁊ totū mundū ex nihilo. ita potes nouū mūdū. ſ. eccl'iaʒ ſp̄ual'ē edificar̄ ex lapidib⁹ viuis ⁊ hoīes renouare. Et q̄ es etn̄⁹ q̄ ī eternū pmanes: ⁊ ān̄i tui erūt: ⁊ ſūt: ⁊ fuerūt in gn̄atiōe ⁊ gn̄ationē. i. eternal'r: iō potes mihi imortalitatē quā pdidi retribuere: ⁊ vitā eternā ꝯdonar̄. Hāc literā hui⁹ pſalmi adducit ap̄ls ad he. j. ad ꝓbādū ꝙ xp̄s q̄ locut⁹ ē in no. te. eſt idē de⁹ q̄ dedit legē moyſi: ⁊ locut⁹ ē p ꝓphas: ⁊ creauit oīa. Hec ē ḡ ſnīa ip̄i⁹ pr̄he ī h̄ pſal. in q̄ itroducit adā deficiētē caſum ſuū: ⁊ redēptionē ⁊ remiſſionē futurā p xp̄ʒ poſtulātem. Sʒ q̄ vnuſq̄ſq; pctōr pōt recuperare p penitētiā gr̄am quā pdidit p culpā ad inſtar ip̄i⁹ ade: q̄ q̄dē pnīa hʒ vtutē ex paſſiōe xp̄i: iō eccl'ia ordinauit iſtū pſal. in quinto loco inter ſeptē pſal. pnīales: ⁊ nō ſolū tota eccl'ia: ſʒ vnuſq̄ſq; pctōr debet dicere freq̄nter hūc pſalmū: p remiſſione peccatorum ſuorum.

Bn̄dic aīa mea dn̄o: ⁊ oīa q̄ intra me ſunt noī ſancto ei⁹.
Bn̄dic aīa mea dn̄o: ⁊ noli obliuiſci omnes retributiones eius.

xv. q. j. ca. reuertimini. de pe. d. ij. c. ceterar̄.

¶ Titul⁹ ip̄i dd̄ ſine additiōe. Ex quo ptʒ ꝙ dd̄ fecit hūc pſal. ⁊ ē de illis q̄s fecit ad laudādū dn̄ʒ: vt dictū ē pſal. cix. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā ē notādū: ꝙ poſtq̄ adā myſtic⁹ defleuit caſū ſuū: ⁊ explicauit miſerias a q̄b⁹ liberat⁹ ē p xp̄ʒ: iō dd̄ ī h̄ pſal. ⁊ in ſeq̄ntib⁹ itroducit eundē adam benedicentē et laudantē deū ⁊ agentē gratias ꝓ beneficiis receptis: et hoc facit per. vij. pſalmos ſequentes. Nā in iſto pſalmo agit gratias ꝓ bn̄ficio redemptiōis ⁊ remiſſiōis pctī: et ſic laudat deū de ſumma mīa: in q̄ duo facit. Nā p̄mo excitat ſeip̄m ad laudē dei. Scd̄o inuitat naturā angelicā ibi. Dn̄s in celo. ¶ Quātū ad p̄mū ē aduertēdū: ꝙ tota iſta p̄ia pe ē quoddā ſoliloquiū: ī quo iſte hō myſtic⁹ itroduct⁹ ad loquendū alloquit̄ animā ſuā. excitādo eā ad

laudādū deū de mia ⁊ ð bñficio redēptibis agēdo grās qr p ſuā paſſionē ⁊ reſurrectionē liberauit eū ð ſex pctis pcetratis ex pctō pmi parētis.ſ.a culpa: ab ifirmitatib⁹ a piculo mortꝫ future ⁊ miſeria ⁊ morte ⁊ corruptiōe ⁊ penuria. Jſta eñ ſex dāna icurrit adā pp̄ter pctm̄ iobediētie: ſicut dictū ē pſalmo pcedēti: a qb⁹ liberati ſum⁹ p xp̄m. ¶ Dicit ḡ excitando ſeipm̄ ⁊ aiam ſuā ad laudē dei. Bñdic aia mea dño: ⁊ oia.i.oēs potētie interiores ſenſitiue ⁊ itellectiue bñdicāt nol ſancto ei⁹. ¶ Et nota q duplex eſt bñdicio: vna ē grē collatio in q̄ maior bñdicit minorē cōferēdo grās: q̄ ɔuenit ſoli deo: ⁊ ſacerdoti loco dei. Scda dr bñdictio laudis: ⁊ ſic minor bñdicit maiorē: et iſto mō dicit ꝓpha bñdic aia mea dño.i.lauda dñm ⁊ dic et narra oia bona: ⁊ bñficia que tibi fecit. Et ideo ſequit noli obliuiſci omnes retributiōes ei⁹.i.noli obliuiſci retribuere ipi grās p beneficijs receptis in noſtra redemptione dicens:

Y Duplex. bñdictio.

ð pe. d.ū.c. nerat ð pe. d.ū.c: i qb⁹.

Qui propitiat oib⁹ iniquitatib⁹ tuis: q̄ ſanat oēs ifirmitates tuas. Qui redimit de interitu viā tuā: q̄ coronat te in mia ⁊ miſeratiōib⁹. Qui replet i bonis deſideriū tuū: renouabitur vt aquile iuuēt⁹ tua.

Sex bñficia a xp̄o recepim⁹ in redemptiōe

¶ Enumerat ſex bñficia q̄ recepim⁹ a xp̄o i redēptiōe. Primo qr remiſit nobis culpā: iō ait q̄ ppitiat oib⁹ iniq̄tatib⁹ tuis: ſatiſfaciēdo p mortē. Scdo ſanauit languores nr̄os mitigādo cōcupiſcētiā: nō vt nō ſit: ſꝫ vt non iputet p baptiſmū: iō ait: q̄ ſanat oēs ifirmitates tuas: ⁊ iō recepit flagella. Tertio pſeruauit nos a pctō p doctrinā legꝫ euāgelice. iō ait q̄ redimit de iteritu viā tuam Quarto dat nobis pmiū ⁊ meritū ex obſeruātia legꝫ iō ſequit.q̄ coronat te i mia ⁊ miſerationib⁹ q̄s ipe fecit tibi: p q̄b⁹ tu facis ꝓ xp̄o. Quito p ſanguinē ſuū emit nobis regnū celeſte cū ei⁹ felicitate. Jō ſequit: q̄ replet i nobis deſideriū tuū. Sexto adept⁹ ē nobis imortalitatē corpis ⁊ hoc p ſuā reſurrectionē. Jō ſubdit: renouabit vt aq̄le iuuēt⁹ tua: qn̄ recupabis corp⁹ gl̄ioſum i nouiſſimo die. Ergo pp pfata ſex bñficia ſpūalia ⁊ itrinſeca aia mea dꝫ laudare dñz ⁊ bñdicere. ¶ Sꝫ hoc ēt moraliter pōt exponi. ¶ Uñ eſt aduertēdum q pctm̄ ſex mala affert hoi. Primo elōgat eū a deo. Scdo ſauciat aiam culpa. Tertio captiuat in ptāte diaboli. Quarto reddit hoiem deo odioſum. Quito expoliat ipſuꝫ oib⁹ bonis nō ſolū gratificis ſꝫ etiā gratuitis. Sexto indurat ipm̄ ex ɔſuedudine i malo. Jta p oppoſituz medicina penitētie ſex opat in penitēte. Nā pmo facit deū ppitiū vt tāq̄ medicus accedat ad pctōrē ⁊ appropinq̄t. Scdo ſanat ipꝫ a vulnere pcti: ð pmo dr: q̄ ppitiat oibus iniq̄tatib⁹ tuis i ſcdo dicit: q̄ ſanat oēs ifirmitates tuas. Tertio redimit a captiuitate diaboli: ⁊ liberat a morte ppetua ⁊ finali ipenitētia. Jō ſubdit q̄ redimit de interitu vitā tuā. Quarto reddit deū benignū recōciliando ſibi pctōrē: Jō ſubdit.q̄ coronat te in mia ⁊ miſerationib⁹. Quinto reddit bona q̄ p pctm̄ fuerāt mortificata cū ſubdit.q̄ replet in bonis deſideriū tuū. Sexto renouat ipm̄ i nouā vitā fortificādo oēs potētias: ⁊ excitādo habit⁹ vtutū theologaliū ⁊ donoꝝ ſpūs ſctī.⁊ opaꝝ meritorie p grāꝫ renouātē ⁊ pficiētē. Jō ɔcludit. Renouabit vt aq̄le iuuēt⁹ tua.

pctm̄ ſex mala affert hoi. — medicina pnie. — ſex opat i penitēte.

Faciēs miſericordias dñs ⁊ iudicium: omnibus iniuriā patiētib⁹. Notas fecit vias ſuas moyſi: filijs iſrael voluntates ſuas.

vt pꝫ exo. xij.ū. d.ca. pharaōs ne et pplo iſrl.

¶ Sꝫ qr eccl'a fideliū nō recepit a deo ſolū beneficia ſpūalia p redēptionē: ſꝫ etiā quondā recepit bñficia tēporalia: faciēs mias populo ſuo vindicādo de inimicis iniuri illatas fidelib⁹. vt pꝫ de pharaōe. ⁊ egyptijs ⁊ ⁊ ceteris pſecutorib⁹ ppli dei: iō ſeptimo debet aia nr̄a bñdcere dño qr fecit miſericordias ſuas fidelib⁹ iniuriā patiētib⁹: cū vindicauit eos de inimicis eorū: ⁊ hoc in viroſq teſtō. Nā nō ſolū in veteri teſtamēto de⁹ afflixit inimicos eccl'e: ſꝫ i nouo: vt pꝫ de nerone domitiāo: ⁊ diocletiano octauo dꝫ aia nr̄a bñdicere dño: qr quondā ipe miſericors ⁊ miſerator dñs fecit notas vias ſuas moyſi: ⁊ filijs iſrl volūtates ſuas: cū dedit eis legē in q̄ ſunt pcepta ⁊ mādata moralia: vt faceret eos bonos: ⁊ cerimonialia: vt faceret eos fideles: qr i cerimonialib⁹ erāt figurata oia myſteria xp̄i ⁊ eccl'e: ⁊ viuebāt in fide ⁊ ſpe xp̄i futuri: ⁊ ſaluabāt. Lex ḡ dei dicūtur vie dñi inq̄tū i ea ɔtinent mādata ⁊ pcepta p q̄ tēdim⁹ ⁊ que vehūt nos ad deū. Dicunt etiā volūtates dñi. Nā qr lex eſt cōſtās et ppetua volūtas: iō in lege exprimit volūtas legiſlatoris: q̄ ſignabit in cerimonialib⁹: vt dictū eſt. Quaſi dicat: ſicut de⁹ in primo te. fecit mias ⁊ iudiciū hebreis in egypto iniuriā patiētib⁹ eos liberando: ⁊ egyptios flagellādo ita in nouo teſt. fecit miam xp̄ianis ⁊ iudiciū de inimicis tyrānis eccl'iā pſequētibus eos cōterēdo ⁊ ſubijciēdo. Jtem ſicut tūc fecit notas vias ſuas moyſi i mōte ſinay ⁊ filijs iſrl volūtates ſuas dādo legē veterē ⁊ cerimoniā: ita p xp̄z fecit nobꝫ notas vias ſuas ⁊ volūtates dādo legē euāgelicaꝫ que exprimit ⁊ notificat voluntatem patris.

Nol.

Miſerator ⁊ miſericors dñs: longa

nimis ⁊ mu ltū miſericors.

Non i ppe tuū iraſcet̃: neqʒ ineter-
num comminabitur.

Nō ſcd̃ʒ pctā nr̃a fecit nobis: neqʒ
d.iū. ſcd̃ʒ iniq̃tates nr̃as retribuit nobis
c.q̄ ¶ Q̄r ſupi⁹ enumerauit bñficia dei: nūc aūt
d iuiſ demōſtrat vñ emanauerūt iſta bñficia colla
mita ta gñi hūano: ⁊ dicit q̄ ex ſola mia: qr lq̄tū
tis miſerator ⁊ miſericors fecit nobis illa bñfi
natu cia. Et p̄mo narrat magnitudinem mie dei.
ra.rc Scd̄o dicit modū i q̄ mō miſeret̃: dicit ḡ qd̄
iū .d. nō aliud mouet deū ad ſupdicta bñficia no
c .dia bis exhibēda: niſi ſola miſericordia. Nā ipſe
coni. ē miſericors habitualr̃ ⁊ cēntialr̃ ⁊ ē miſera
tor actualr̃: qr iugit̃ facit nobis miaʒ ſuam ⁊
itm̄ ē miſericors qr ē lōganimis i punitione:
qr p magna tp̄a expectat ⁊ ſuffert pctōrē vt
ꝯuertat̃ ⁊ viuat: qd̄ p̄bat q̄ ad ips. Nā nō ip
petuū iraſcet̃: qr lʒ q̄n corripiat: tñ cito placa
tur. Sʒ qr talis correptio nō ē niſi q̄dā cōmi
natio ne pctōr eternalr̃ puniat̃: ſʒ corrigat̃
p pnīaʒ idō talis cōminatio nō ē et̃na: ſʒ tp̄a
lis: ḡ nō ieternū ꝯminabitur: qr cito d̄ſiſtit a
minis correptiōis. Et idō q̄n tp̄alr̃ corrigit nō
i ppetuū dānat: ſʒ ꝯminat̃ tp̄alr̃. Et q̄ pʒ ma
gnitudo mie ſue. Et qr nō ſolū oñdit magni
tudinē mie ſue: qr nō punit eternalr̃ ſʒ ēt q̄
ad quātitatē qr punit ꝯdigne f̄ʒ grauitatem
pctī ſʒ citra ꝯdignū: idō ſeq̄t̃. Nō f̄m pctā nr̃a
fecit nobis ⁊ puniuit nos pena iſinita: ſicut
peccauimus contra infinitū: neqʒ f̄m iniqui
tates noſtras retribuit nobis: quia non re-
tribuit penam f̄m quantitatem delicti: nec
hic nec in purgatorio.

terrs Q̄m ſcd̄ʒ altitudinē celi a t̃ra: cor
vj.d. roborauit miam ſuā ſup timētes ſe
c.in ¶ Probat q̄ magna ē mia dei ſup nos. Et
fins d̄t q̄ quāta ē lōgitudo celi a terra. Nā ipſe d̄
gus ſcēdit de celo i terrā ⁊ aſſūpſit carnē: ḡ mia
lis.i dei attigit a celo vſqʒ ad terrā tm̄ corrobo-
glo. rauit ⁊ plōgauit miam ſuā ſup timētes ſe.
Itē nō ſolū diſtātia celi a terra ē lōga ſʒ ꝯpa
ratio terre ad celū ē iſinitū diſtās. Nā terra
ē ad modū pūcti reſpectu celi: ⁊ ē quaſi iſēſi
bilis ſed de⁹ q̄ eſt maior toto celo ſine cōpa-
ratiōe aſſūpſit carnē ⁊ corp⁹ d̄ terra q̄ eſt mi
nor celo ſine ꝯparatiōe ḡ corroborauit miaʒ
ſuā ſup nos ſcd̄ʒ altitudinē celi a terra: ideo
f.q. pl⁹ fecit ſine cōparatiōe q̄n verbū caro fa-
iiij.c. ctū ē: qr finiti ad infinitū nulla eſt pportio.
hol. Quātū diſtat ort⁹ ab occidēte: lon
ge fecit a nobis iniq̃tates noſtras.
¶ Nota q̄ altitudo celi a terra diſtat p me
diā diametrū mūdi i ſumitate celi ſup̄ ze
nith capitis nr̄i vſqʒ ad cētrū. Sed diſtātia
ab oriēte in occidentē dicit totā diametrum

a polo ad polū ſecātē cētrū mūdi: nō dicit on
plicē pportionē ⁊ i tali pportiōe ſe hʒ remiſ
ſio pctī noſtri ad myſteriū icarnatiōis. Nā
p icarnationē nobilitauit ⁊ exaltauit naturā
hūanā i ſummā dignitatē. Sʒ p myſterium
paſſiōis remiſit pctm̄ ⁊ iuſtificauit gen⁹ hu
manū. Sʒ iuſtificatio impij ē maximū inter
opa dei: ḡ i duplū oñdūt nobis miam ſuaʒ li
berādo nos a pctō p paſſionē: q̄ exaltādo na
turā p icarnationē. Sʒ q̄rit̃ q̄re eſt mai⁹ op⁹
remiſſio pctī q̄ incarnatio ⁊ creatio? R̄ndet̃
q̄ in ope creationis vel incarnationis deus op⁹
nil poſuit de ſuo: nec aliquis mot⁹ fact⁹ eſt r̄miſ
in deo: ſed in remiſſione pctī dedit ſuū ſan- ſiōis
guinē: qr nō ſit remiſſio pctī quin exponatur ē ma
de ſanguine xp̄i: qr ipſe ſoluit de pprio p pec i⁹ q̄
cato impij: et vltra reſiſtētiā quā reperit ſol creas
uit aliquid de pprio. Et ideo dicit ppheta tiōis
quātū diſtat ortus ab occidēte longe fecit a ⁊ icar
nobis nr̃as iniquitates. q. d. qd̄ eſt dupla di nati
ſtātia i quātitate. Alr̃ exponūt alij. Nā xp̄s onis
duo nobis remiſit. ſ. culpā ⁊ penā: ⁊ p mino op⁹.
rē diſtātiā itelligūt r̄miſſionē pene ⁊ p maio
rē remiſſionē culpe: eo qd̄ cl̄pa ē infinita qr
ꝯ obiectū iſinitū: ſʒ totū eſt bñ dictū: qr vtro-
biqʒ oſtēdit̃ magnitudo miſericordie dei.

Q̄uo miſeret̃ pr̄ filioꝝ: miſert⁹ eſt
dn̄s timētib⁹ ſe: quoniā ipſe cogno rj.q.
uit figmētū noſtrum. iij.c.

Recordat⁹ ē q̄m puluis ſum⁹: hō ad
ſicut fenum: dies eius tanq̄ flos mēſā
agri ſic efflorebit xiij. q
ij.in

Q̄m ſpūs ptrāſibit i illo ⁊ nō ſub eccl'a
ſiſtet: ⁊ nō cognoſcet āpli⁹ locū ſuū vico.
¶ Quia ſuperius dixit miam dei infinitā re ⁊ .r ij
ſpectu tp̄is: ⁊ reſpectu quantitatis culpe: h̄ o. vl.
idem probat hic exemplo ſine ratione. Prio q̄ p̄-
quo ad quantitatem in ſe. Secundo quo poſte
ad longitudinem temporis. Primo ergo
ponit qūo cognoſcit̃ miam dei eſſe infinitaʒ
rōne modi redimēdi dicēs: qūo miſeretur.
¶ Ad cui⁹ intellectū eſt notādū qd̄ alr̃ miſe A
ret̃ extrane⁹ hō: alr̃ amic⁹: aliter ꝯſanguine Not.
us: alr̃ pr̄. Nā extrane⁹ q̄nqʒ miſeret̃ ore: dū
q̄s eſt in miſeria: ⁊ q̄nqʒ ore ⁊ corde tāq̄ pro
ximus. Sʒ amic⁹ miſeret̃ nō ſolū corde ⁊ ore
ſed etiā auxilio bonoꝝ tp̄aliū. Cōſanguine
us iuuat q̄nqʒ cū pſona. Sed pr̄ miſeret̃ cor
de ⁊ ore: ⁊ opere ⁊ aſſumit negotiā filij vt p
priū: ⁊ ſemper ⁊ cū pprio ſanguine redimit
filium ⁊ liberat a malo: Ita ergo deus non
ſolū corde ⁊ opere: ſʒ in pſona aſſumpſit ne
gotiū noſtrū vt proximus: ⁊ deſcēdit de celo
fact⁹ homo: in qua humanitate voluit p no
bis pati. ⁊ da: c ſuū ſāguinē: vt nos a morte
ppetua liberaret: ergo miſert⁹ eſt nobis nō

ſicut amicus ꝛ frater: ſed ſicut pr̄. Nā frater quādoq; deficit. Jō ait dd: qūo miſeret pr̄ filioꝝ: ita miſert⁹ ē dn̄s timētib⁹ fidelib⁹: ꝛ ꝑ ꝯn̄s miſert⁹ ē nobis: qm̄ ꝑ q2 aut ꝑ vt cognouit figmētū noſtrū ꝑ experiētiā. i. voluit aſſumere carnē nr̄az: vt cognoſceret ꝛ experiret i ſe fragilitatē nr̄az ꝛpenſas nr̄as. vñ ly qm̄ nō ſtat cauſalr: ſ3 ꝯſecutiue: ꝛ pōt etiā ſtare cauſalr ꝑ q2. i. q2 cognouit ꝛ cognoſcere voluit ꝛ experiri figmētū nr̄3 ꝛ fragilitatē noſtraz ꝑ carnis aſſūptionē: iō miſert⁹ ē nobis ſicut miſeret pr̄ filioꝝ. Et tūc fuit fact⁹ hō cognoſcēs figmētū noſtrū ꝑ experiētiā recordat⁹ ē qm̄ puluis ſum⁹: ꝛ fragiles: ꝛ cognouit ꝙ hō ſic eſflorebit: ꝛ florebit tāq̄ flos agri qui de mane pſperat: ꝛ i ſero marceſcit: ita vires hois ꝯſiſtūt i quadā apparētia cū ſit fragaliſſim⁹ ꝛ pn⁹ ad peccādū: ꝛ ſit īfirm⁹ ꝛ mortalis ꝛ ſemꝑ i ꝯtinuo fluxu qm̄ ſpūs vitalis ꝛ naturalis ꝛ aialis ei⁹ ptrāſibit i illo: q2 cōtinue ꝯſumant ꝛ corrūpunt ꝛ fluūt hmōi ſpūs: ꝛ nūq̄ hec nā ſubſiſtit ꝯtinue i eiſdē: nec cognoſcet ampli⁹ locū ſuū eūdē. Et ēt pt expōi ꝛ meli⁹ de ſpū rōnali: qm̄ anima nō ſemꝑ ſubſiſtet i illo: ſ3 recedet ꝑ mortē ꝛ amplius nō cognoſcet locū ſuū. i. illud corp⁹ mortale: ꝛ ſi recupauerit illud ꝑ reſurrectionē hoc nō fiet naturalr ſ3 ꝟtute dei i nouiſſimo die. Hec eadē ſnīa habet pſal. lxxxix. ꝑ totū de hūana fragilitate dei i nouiſſimo die. Hec eadem ſnīa habet pſal. lxxxix. ꝑ totū de humana fragilitate ꝛ īfirmitate ꝛ fluxibilitate ꝛ vite breuiſtate ꝛ varietate: vt ibi largius dictum eſt.

ꝟ pe. di. iij. q2 diuinis totis natura. xv. q. j. ca. nr̄ m. ſi me. ꝛ xxiij. q. iiij. ca. diſcipli cei.

Miſericordia aūt dñi ab eterno ꝛ vſq; ineternū: ſuꝑ timētes eū.
Et iuſtitia illi⁹ i filios filioꝝ: his q̄ ſeruant teſtamentum eius.
Et memores ſunt mādatoꝝ ipſi⁹: ad faciendum ea.

¶ Nō erit ſic de mia dei ſicut de fragilitate hois. Nā l3 hō ſit fragilis: ꝛ mortalis: et variabilis: ꝛ tpalis: tñ mia dei eſt immortalis: ꝛ fortis: ꝛ firma. Nā q̄cūq; hora ingemuerit peccator ſemꝑ ē de⁹ parat⁹ parcere: ꝛ h̄ nō ſolū nūc: ſ3 ab initio. Jta ſtatuit ꝛ oñdit i patribus āntiq̄s: et erit iuſtitia illi⁹. i. retributio ꝓmū pmiſſi i filios filioꝝ. i. oēs ſucceſſores aploꝝ ꝛ imitatores: ſc3 i his q̄ ſeruant teſtamētū ei⁹: et ſunt memores mādatoꝝ ei⁹ ad faciēdū et ad ſeruādū ea. Ex q̄ p3 ꝙ mia dei nō ſolū ē īfinita i ꝟtute intenſiue: ꝛ extēſiue: ſed etiam eſt infinita in duratione ꝛ ſucceſſione. Et bene dicit ad faciendū ea. Nā multi ſunt memores mādatoꝝ dei de lege dei loquēdo ꝛ diſputādo: ꝛ volunt ſcire legē dei ꝛ mādata: ſed nō ad faciendū ea: ſed nihil ſcire vident. Ex quo p3 ꝙ miſericordia dei eſt retributio et iuſtitia ꝓmū pmiſſi nō erit niſi in his q̄ obſeruāt mādata: ꝛ legē euāgelicā.

¶ Ad maiorē itelligētiā hui⁹ ē notādū ſicut dictū eſt pſal. xxxiiij. ꝙ caro xp̄i quā infirmā B ꝑ nobis aſſumpſit: fuit ſibi tāq̄ ciliciū pniale. caro Nā q2 ciliciū ē cōtextū ex pilis ꝛ ſetis aia xp̄i lnā: iō eſt pungitiuū: ꝛ ꝑ ꝯñs affligit carnē fuit ex qua afflictione penitēs recordat ſuorum ſibi pctōꝝ. Et ſic cōtinue memor pctōꝝ penitet tāq̄ ꝛ dolet pctā cōmiſiſſe: et ſic meret veniā. Et cili rurſus ſic recordatus ſuoꝝ pctōꝝ cōfundit ciū. detrahere primo: imo cognoſcit primū peccare ex fragilitate ꝛ ſic cōpatit ſibi ꝛ miſeretur ei: ꝛ citi⁹ remittit ſibi iniuriā. Et ſic p3 q̄ſliter ciliciū pūgitiuū reducit in memoriam pctā pterita ꝛ in dolorē ꝛ penitētiā pctōꝝ ꝛ ad cōpatiēdū primo ꝛ miſerēdū ei. Hec fuit ꝓ cā q̄re fili⁹ dei voluit induere carnē nr̄am infirmā tāq̄ ciliciū pnīale. vt in ea ageret ꝑ nobis penitētiā. Nā aſſumpſit illā carnē cū ſpinis penalitatū: ſc3 cū fame ꝛ ſiti ꝛ dolore ꝛ nuditate ꝛ mortalitate ꝛc. pter cōcupiſcētiā ꝛ ꝛ pc̄m: vt eēt inſtrumēta ad merēdū ꝑ nobis ꝛ patiēdū: q̄ q̄dē penalitates erāt q̄dā ſpine q̄ cōtinue pungebāt aiam xp̄i memorādo ſibi pctm̄ ipſi⁹ adā ꝛ oim noſtrū ex qua cōpūctione ꝛ memoria ꝯtinue dolebat ꝛ affligebatur ꝛ patiebat: ꝛ ꝑ ꝯñs merebat. Et iō ab inſtanti incarnationis vſq; ad emiſſionē ſpirit⁹ ꝛ etiā vſq; ad reſurrectionē fuit ſp dict⁹ vnus act⁹ cōtinu⁹ noſtre redēptiōis nō interpellatus vt dictū eſt pſalmo. xxix. Jtem rurſus iſta continua compunctio ꝛ afflictio inflicta xp̄o ab iſto cilitio carnis ſpinoſo inducebat xp̄m experimentalr ad cōpatiēdū noſtre fragilitati: et per cōſequens ad miſerendum nobis ei remittendum peccata noſtra. Et ſic p3 qꝺ q2 experimentalr cognouit figmentū ꝛ fragilitatē noſtrā: ideo xp̄s fuit motus ad miſericordiam erga nos. Duplici ergo ex cauſa Duplici xp̄s miſertus eſt nobis: vno modo tanq̄ pater q2 creauerat nos. alio modo tanq̄ fra ex cā ter: eo ꝙ cepit carnē noſtrā ꝛ expertus fra nobis gilitatē nr̄am cognouit figmentu3 nr̄m. Et xp̄s hoc eſt qꝺ intēdit dicere dauid in hac parte miſ cū ait: quomodo miſeretur pater filiorum. tus ē

Dñs i celo parauit ſedē ſuā: et regnū ipſi⁹ omnib⁹ dominabitur. Eſa. xx ꝟ j. thi.
Bñdicite dño oēs āgeli ei⁹ potentes ꝟtute. facientes ꝟbū illius ad audiēdam vocem ſermonū ei⁹. j. et xxx viij. diſ. ſi quid.

¶ Jn hac ſcđa pte demōſtrat ppheta ꝙ nō ſolū homines obligātur ad bñdicendū xp̄m ꝓpter beneficia recepta: ſed etiā angeli: iō inuitat naturā angelicā ad benedicēdū ꝛ laudādū xp̄m: ꝛ licet nō exprimat niſi vnā cau

ſum. f. qꝛ i celo parauit ſedē ſuā tāꝗ dñs tñ ſub
intelligunt̄ dne cāe p̄cedētes. ¶ Ad cui⁹ in-
tellectū ē aduertēdū q̄ q̄druplici cā nō ſolū
hoīes: ſʒ etiā āgeli obligant̄ xp̄ʒ laudar̄ rbñ
dicere. P̄rio tāꝗ eorū redēptorē: qꝛ eos re-
demit. Scd̄o tāꝗ eoꝝ caput: qꝛ ſimul xp̄s ē
caput hoīʒ et āgelorū. Tertio tāꝗ reparatorē
āgelice ruine: qꝛ ꝑ hoīes q̄s redemit: ange-
lorū ruinā repleuit ꝛ reparauit. Quarto tanꝗ
dñʒ ꝛ iudicē hoīm ꝛ āgeloꝝ: qꝛ dñs xp̄s pa-
rauit ſedē ſuā i celo. Qm̄o aūt xp̄s ſit ꝛ eſt re
dēptor ꝛ caput ꝛ reparator: ꝛ dñs āgelorū cui
ſedes imꝑialis fuit ab origine mūdi p̄para-
ta ptʒ dictū ē pſal. lxxxi. ſʒ clari⁹ dicet̄ i fine
hui⁹ pſal. Ex q̄b⁹ ptʒ q̄ lʒ ſupradicta q̄dru-
plici cā ꝛ rōne āgeli obligent̄ bn̄dicer̄ ꝛ lau
dare xp̄m et in p̄n̄ti ē hō: tñ dd̄ non tāgit niſi
q̄rtā cām hoc i pſal. in p̄n̄tī xp̄s eſt dñs: ꝛ pa-
rauit ſedē ſuā imꝑialē ſuꝑ oēs angelos: que
q̄dē ſedes lʒ fuerit p̄parata p̄ xp̄o ab origīe
mūdi: vt videbit̄: tñ nō poſſidebit eā manife
ſte vſqꝫ ad diē aſcēſiōis. Jō ait dd̄ q̄ dñs i ce
lo p̄parauit ſedē ſuā: ꝛ regnū ip̄i⁹ oīb⁹ ange
lis ꝛ hoīb⁹ dñabit̄. Jō bn̄dicite dño oēs an-
geli ei⁹ potētes v̄tute. i. q̄ accipitis potētiā
ꝛ virtutē ab eo vt faciatis verbū ei⁹ ꝛ ad fa-
ciendū v̄bū ei⁹ ꝛ ad audiendā vocē ſermo-
nū ei⁹. i. ad exequēdū eius imperiū ꝛ p̄rece-
ptū. q. d. benedicite xp̄o: qꝛ eſt dñs: ꝛ vos mi
niſtri eius: ꝛ executores voluntatis eius.

Bn̄dicite dño oēs v̄tutes eius: mi niſtri ei⁹ qui facitis volūtatē ei⁹.

De p. di. ii. f. p̄n cipiū ēm.

¶ Ad euidentiā hui⁹ v̄ſus ꝛ p̄teriti eſt no-
tandū ſm Ariſt. xv. ꝛ de alab⁹. q̄ op⁹ natur̄
eſt opus intelligētie: vn̄ videt̄ dicere Augu.
ſuꝑ Gen. q̄ oēs rōnes ſeminales q̄s actiue
impreſſit de⁹ in āgelis ꝛ celis ip̄reſſit paſſi-
ue in elemētis. Et eſt iſte ordo. Nā de⁹ p̄rio
ab eterno hʒ i mēte ꝛ eēntia ſuas rōnes ꝛ for-
mas oīm reꝝ creataꝝ: que vocant̄ rōnes et
ſpēs eterne: q̄s Plato ideas appellauit: vt ait
Aug. lib. lxxxiii. q. ad quaꝝ ſiſitudinē ex tp̄e
creaturas p̄duxit in ſpēs ſuas ſeruādo iſtū
ordinē. Nā in mētib⁹ angelorū q̄ ſunt nobi
liores creature impreſſit ſimilitudines oīm in
feriorū: q̄s q̄dā doctores appellāt ſpēs con-
creatas: q̄ nō ſolū faciūt ad cognoſcēdū ſed
etiā ad agēdū: ꝛ ſunt q̄ſi artes in mētib⁹ in-
telligētiaꝝ: ꝛ iſte eedē poſſunt eē rōnes ſe-
minales et potētie actiue ad oꝑandū in hec
inferiora: ꝛ ſic mouēt celū p̄pter deū amatū
ꝛ deſideratū ad gn̄ationē iſtoꝝ inferiorum.
Et hoc innuit Aug. q̄ opʒ poni in elemētis
ꝛ elemētatis quaſdā rōnes ſeminales paſſi
uas correſpōdētes rōnib⁹ ſeminalib⁹ acti-
uis impreſſis in angelis ꝛ corporib⁹ celeſtib⁹
que ſʒ Ariſto. ſunt q̄dā potētie paſſiue i ma-
teria: de q̄b⁹ agētia naturalia virtute intel-
ligētiarū educūt formas de potētia in actū
ꝛ dicit Aug. q̄ iſte intelligētie ſeparate. i. an
geli ꝛ demones habēt tā grāde dñiū ſuper
elemēta p̄pter rōnes ſeminales q̄ poſſunt
oꝑari abſqꝫ agēte particulari in elemēta ad
dēdo ꝛ applicādo actiua paſſiuis. Jta q̄ q̄ fa
ciūt lōgo tp̄e mediātib⁹ agētib⁹ particulari
bus faciāt ꝑ ſe in breui. Et ita dicit q̄ magi
pharaonis virtute demonū fecerunt ranas
ꝛ cetera tp̄e moyſi. Et iſto mō de⁹ fecit mi-
racula: ꝛ facit ſibi tp̄e oppoꝛtuno ꝑ āgelos.
Et iſto mō oēs āgeli dicunt̄ virtutes dei: qꝛ
in eis deus a principio impreſſit hmōi virtu-
tes q̄ vocant̄ q̄ſi naturales: ꝛ cōtinue de⁹ p̄-
cipit ꝛ dat virtutē angelis ad faciēdū mira-
cula noua ſm ſuā volūtatē: Sed inter ange
los quidā eſt ordo qui ſpecialiter dr̄ ordo v̄-
tutū: eo q̄ mouēt celū ꝛ elemēta: ꝛ p̄hibent
demones ne ledāt mundū ex potētia natu-
rali quā habēt ſuꝑ elemēta ne iudicāt tēpe-
ſtates ꝛc. Sʒ gn̄ali noīe oēs poſſunt dici vir-
tutes p̄pter rōnes p̄dictas: qꝛ deus tradit
poteſtatē ꝛ virtutē q̄n vult vt faciāt miracu
la ſicut ſibi placet: ꝛ ſic oēs ſunt executores
diuine volūtatis: ꝛ dicunt̄ potentes virtute
ꝛ facientes verbū ei⁹: ꝛ parati ad audiēdā
vocē ſermonū ei⁹ obediendo. Sed qꝛ iſtimet
angeli qui fuerūt potētes v̄tute ad audien-
dā vocē dei ꝛ exequendū p̄receptū in veteri
teſtamēto puta ad diuidendū mare rubꝛū ꝛ
inferēdas plagas egyptūs: poſtea fuerunt
miniſtri xp̄i ad mitigādū vndas maris: ꝛ fa
ciēdū cetera miracula: ꝛ ſunt q̄tidie miniſtri
xp̄i in miniſteriū miſſi: ex quo pʒ q̄ ſunt ſub
ditione xp̄i. Jō dicit dd̄: benedicite dño oēs
virtutes ei⁹: qꝛ eſtis miniſtri eius: et qui fa-
citis volūtates eius: iplentes ꝛ exequentes
eius p̄cepta ꝛ imperium. Sed eſt alia poten
tia obediētialis in materia que reſpicit ſolū
deū: de qua nō eſt ad preſens ſpeculatio.

Benedicite dño oīa opera eius: in omni loco dominationis eius bene dic anima mea domino.

De p. di. ii. f. quāte.

¶ Qꝛ in p̄ria pte inuitauit ſeipſum in perſo-
na toti⁹ generis humani ad laudandū xp̄m
p̄pter beneficiū redēptionis ꝛc. et inuitauit
in ſcd̄a parte angelos: eo q̄ xp̄s eſt adeptus
dominiū ꝛ ſedē in celo. Ex quo ptʒ q̄ xp̄s hʒ
vniuerſale dominiū in celo et in terra: ſʒ oīa
elemēta ꝛ elemētata ſunt p̄pter hoīeʒ: ergo
ſequit̄ q̄ oīa opera creata ſunt xp̄o ſubiecta
ꝛ obligata: ꝛ ſuꝑ oīa hʒ dominiū: qꝛ inquan
tū de⁹ eſt in oīb⁹ per ſubſtātiam: virtutem et
operationē: ꝛ inquantū hō oīa ſunt ſubiecta
ſub pedibus ſuis: ergo obligantur laudare
xp̄m vbiqꝫ. Cōcludit ergo: bn̄dicite dño oīa
opera eius tam creata q̄ recreata in omni

Margin notes: Angeli decē laudare obligant. — Aug. — quid ſit idea. — Ange lus totus poteſtatem ha bet. — Angeli dicun tur virtu tes.

loco dhatidis ei⁹: qr null⁹ locus excluditur a sua ditiōe z dñio: z ꝯuerſus ad ſeipm dicit: Benedic aīa mea dño: qr non ſolū me redemit: ſꝫ oīa creauit: z angelos redemit ſn ca ſum z hoīem poſt caſum: eo mō quo dictum eſt. Nam oīa elemēta z plātas et mineralia creauit pp hoīez: z ēt celos: z mot⁹ eorū pro
E pte- nos diſpoſuit: ergo tenemur ſpūaliter deū laudare zc. ¶ Ex toto iſto pſal. poſſum⁹
4 ꝯcl. recolligere ꝗtuor ꝯclones. ¶ Quaꝝ pma ꝯclo eſt ꝙ nos obligamur bñdicere z laudare ieſum xpm dñm nrm nō ſolū ore: ſꝫ ēt corde z ope: ſcꝫ ex toto corde z mente z aīa z ex oīb⁹ virib⁹: ppterea ꝙ nō ſolū ꝗ ad totā animā ſꝫ ꝗ ad totū corp⁹ nos redemit z ſanauit. Nā pmo ppitiat⁹ eſt iniqtatib⁹ nrīs oīa peccata remittēdo. Scdo ſanauit oēs infirmitates nras nō ſolū ſpūales: ſꝫ etiā corporales. ¶ Tertio qr redemit nos a morte corporali et ſpūali. Quarto qr reddidit nobis corp⁹ glioſum z impaſſibile. Quito qr rep'euit nos bonis celeſtib⁹. Et ſic recuperauit nobis oīa ꝗ
ii. con pdidimus in adā. ¶ Scda ꝯclo ꝙ de⁹ nō pu
clo. niuit ſm iuſtitiaz ſiue p iuſtitiā: ſed ſaluauit nos per miſericordiā qr nō ſm peccata noſ
iii. cō ſtra fecit nobis. ¶ Tertia cōclo ꝙ deus eſt
clo. magis pnus ad mīam ꝙ ad iuſtitiam erga nos: qr nō puniuit nos vt ſeruos rebelles: ſꝫ
iiii. miſert⁹ eſt nobis tanꝙ filijs. ¶ Quarta con
ꝯclo. cluſio ꝙ nō ſolū hoīes: ſꝫ etiā angeli obligātur laudare z bñdicere xpm tanꝙ dñm z redēptorē z caput z reparatorē zc. ¶ Sed cō
Obie tra oīa predicta arguit. Et pmo arguunt ini
ctio. i dei ꝯ pmā ꝯcluſionē dicētes ꝙ iſte de quo loquit iſte pſal. nō eſt ieſus xps quē nos recepimus in meſſiā z redēptorē. Nā ipſe non ſanauit oēs infirmitates nras p mortē z reſurrectionē: qr adhuc manem⁹ ſubiecti morti z oīb⁹ morbis z laborib⁹ z infirmitatibus corporalib⁹: ergo nō perfecte nos redemit: nec abſtulit oēm lachrymam ab oculis nrīs
Obie prout dr in Eſaia. Scdo arguit ꝯ ſecūdā cō
ctio. cluſionē. Nā ſi deus nō puniret nos ſm pec
ij. cata noſtra ſequeretur ꝙ non eſſet iuſtus iudex tribuēs vnicuiqꝫ ſm opera ſua. Tertio arguit cōtra tertiā concluſionē. Nā ſi deus
Obie eſſet magis pnus ad miſericordiā ꝙ ad iu
ctio. ſtitiā ſequeret ꝙ in eo eſſet maior miſericor
iij. dia ꝙ iuſtitia: qđ videtur falſum: qr iſta duo ſunt vnū ſubſtātialiter z eſſentialiter in deo ergo vna nō eſt maior altera. Quarto argui
Obie tur cōtra quartā cōcluſionē: et videt ꝙ xps
ctio. nō ſit dñs angeloꝝ: qr minor nō pōt eē dñs
iiij. maioris: ſed xps eſt minor angelis cū ſit hō igit. Itē nec xps pōt eſſe caput angelorū: qr corp⁹ nō pōt influere gratiā et gloriā rebus ſpūalib⁹. Itē xps nō pōt eſſe redemptor angeloꝝ: qr ꝗ ꝯfi remanētes nūꝙ peccauerūt: z p ꝯns nō indiguerūt redēptore nec regatore. In oppoſitū eſt pp̄ha dd in hoc pſal. Rn
Rñſio ad obiectiones. deo hic ſunt ꝗtuor videnda. Pmo an xps dicatur pfect⁹ redēptor: dato ꝙ maneam⁹ mortales z paſſibiles. Scdo eſt videndū ꝗre de⁹ eſt magis pnus ad miſerēdū ꝙ ad puniēdū. Tertio eſt videndū an pp̄ter hoc de⁹ ſit z mi
Xps perfect⁹ redemptor. nus iuſt⁹ iudex. z ledat ſuā iuſtitiā: z ſit maior ſua mīa ꝙ iuſtitia. Quarto videbit quō xps eſt dñs z redēptor z caput z reparator angelorū. ¶ Quātū ꝗ ad primū eſt dicēdū ſm aplm ad Ro. vj. ꝙ p baptiſmū oēs ſum⁹ mortui z ꝯſepulti cū xpo: z ſic oēs ꝯſurrexim⁹ cū xpo: poſtꝙ oēs ſum⁹ baptizati in eo: qr ſicut reſurrexit: ita oēs reſurgem⁹. j. ad Cor. xv. Ex ꝗb⁹ vult innuere aplus ꝙ xps in ſua reſurrectiōe accepit ptātē reſuſcitādi oēs ſuos fideles z mēbra ſua p baptiſmū ſibi icorporata. Et p ꝯns intendit dicere ꝙ oēs baptizati de pñti liberant a pctō in aīa: et adipiſcunt meritū z facultatē vt mereant reſurgere in gnali reſurrectione. Et ſic corp⁹ glioſum in gnali reſurrectione. Et ſic adipiſcunt reſurrectionē glioſam in habitu ſꝫ nō in actu. Et hoc cōfirmat btūs Augu. in quodā ſermone de martyrib⁹ qui etiā attribuitur beato Ambroſio: vbi dicit ꝙ licet oēs martyres z iuſti nondū ſurrexerūt in actu: tn iā ſurrexerūt i merito: qr iā ſunt certi de ſua reſurrectiōe: qr ſicut fuerunt ſocij paſſionis xpi: ita erunt ſocij reſurrectionis. Ex quibus ſequit ꝙ iam perfecte redemit nos nō ſolū quo ad animū ſꝫ etiam quo ad corpus z oēs infirmitates z miſerias. Sed cauſam quare xps noluit vt ilico per baptiſmū ſicut abſol
Aug. uimur a pctō abſoluamur a penis corporalibus: aſſignat Aug. lib. de baptiſmo paruulorū. z. xij. de ciuitate dei. c. iiij. vbi ait ꝙ xps voluit vt ablato pcti nexu mortis z ceterarū infirmitatū experimētū nobis relinqueret. Et hoc pp̄ter multiplex bonum nrm. Primo qr ſi tales corporee infirmitates nobis non fuiſſent relicte: tūc nulla poſſet eē pugna: z ſi nulla eſſet pugna: tūc nulla eſſet victoria martyrū nec virginū nec ꝯtinētiū: nec iuſtorū: z p ꝯns nulla eſſet eoꝝ corona. Itē nulla eſſet ſpes reſurrectionis: z per ꝯns nullum meritū. Itē ſi ilico per baptiſmum tollerēt hmōi paſſiones: z conferret imortalitas baptiſatis: tūc multo plures recurrerēt ad baptiſmū: et abſoluerent ab hmōi paſſionib⁹: ꝙ vt conſequerent futurā beatitudinē: z ſic nullū operarent bonū propter deū. Et ideo iſte infirmitates et paſſiones nobis relicte ſūt bonis bone ad meritū: et malis male ad ſuppliciū. Itē hoc factū eſt propter vniuerſale bonum eccleſie triumphātis: et reparatiōis angelice ruine. Nā ſi talis pugna tolleretur in corpore noſtro per baptiſmū: tūc homines non poſſent coequari angelis qui ruerūt in meritis: nec per cōſequēs

adipiſci p meritū z laborē ſedes q̄s illi amiſerūt p ſupbiā. Et ſic angelica ruina manſiſſet irreparata. Quatuor ḡ operaẜ baptiſmus in nobis. Nā p̄mo abluit animā a pctō. Scdo cōfert meritū vite eterne ꝺ pn̄ti. Tertio tollit depoſitū ꝯcupiſcētie: nō vt nō inſit: ſꝫ vt nō imputeẜ. Quarto cōfert aptitudinē z meritū reſurgēdi ad vitā glorioſam corporis in nouiſſimo die. Ex ſupradictis pꝫ rn̄ſio ad miſeros iudeos q̄ ſolū carnaliterr ſapiūt.

Quatuor opa baptiſmus in nobis.

¶ Quantū ad ſcdm eſt diſcendū ꝙ manente iuſtitia equali cū mia z abſq; leſione iuſtitie de⁹ eſt magis p̄nus ad miſerendū penitētib⁹ ꝙ̄ ad eternaẜr puniēdū. Et hoc multiplici rōne. Et p̄mo rōne aie rōnalis quam ad ſuā imaginē creauit: et iō intantū diligit hoiem ꝙ nō permittit nec placet ſibi vt aia maneat pctō deturpata nec ſubiecta. Scdo ratione abominationis peccati: qꝛ de⁹ intātū odit z abominatur peccatū: ꝙ ſemper eſt paratus deſtruere z delere ipm̄ p gratiaz z pniaꝫ. Tertio ratione humane fragilitatis cui ſemp de⁹ cōpatiẜ. Quarto rōne ſue magnanimitatis: qꝛ magnanimus non exiſtimat imo vilipendit iniuriam ſibi factam. Iō cito ignoſcit cū videt hūilitatē z plenitudinē in penitente: z pꝫ.iiij. Ethi. Quinto rōne ſumme liberalitatis: qꝛ liberalis z magnificus ſemp eſt p̄nus ſoluere p paupe indigēti: z ſic xp̄s ſemp eſt parat⁹ p nobis ſoluere debitū. Septimo rōne paternitatis inquantū de⁹ ē pr̄ nr̄: iō ſemp eſt p̄nus ad parcendū filijs ſuis. Octauo rōne fraternitatis: qꝛ fili⁹ dei fact⁹ eſt frater noſter carnē aſſumēdo. Nono rōne experimētalis pietatis. Nā deus voluit experiri fragilitatē nr̄e carnis: vt diſceret ceteris miſereri: iō recordat⁹ eſt q̄ñ puluis ſum⁹: qꝛ cognouit figmētū z fragilitatē noſtrā p experientiā. Decimo deus eſt magis p̄nus ad parcendū ꝙ̄ ad puniendū rōne p̄miſſionis: qꝛ p totā legē et pphetas de⁹ p̄miſit veniā z remiſſionē penitentibus. Et ſic de⁹ in parcēdo iuſtificat z ratificat iuſtitiā. Itē ſi de⁹ nō pceret pctōri penitēti ſeq̄reẜ ꝙ magis diligeret pctm̄ ꝙ̄ hoiez cū delēdo pctm̄ poſſit hoiem liberare: iō in hoc oſtendit deus ꝙ magis diligit hoiem ꝙ̄ pctm̄: qꝛ vt hoiez liberet extinguit z deſtruit pctm̄ i eo: vt ſaluet naturā: et hoc ptinet ad iuſtitiā vt deſtruat malū z ſaluet bonum. Et iō poniẜ p cōcluſiōe: ꝙ de⁹ in parcēdo z miſerēdo pctōrib⁹ penitētib⁹ exercet opa oim̄ vtutū: z p ꝯñs opa iuſtitie: cū iuſtitia ſit ois virt⁹.v. Ethi. qꝺ p ſingula p̄baẜ. Naꝫ p̄mo exercet opa boni viri. Na in parcēdo et miſerēdo diligit z cōſeruat bonū nature z odit z deſtruit malū culpe et peccati qꝺ corrūpebat naturā. Itē exercet opa magnanimi: nō eſtimando iniuriā: z compatiendo humane fragilitati. Itē exercet opa liberalis: qꝛ de p̄prio ſanguine ſoluit p debito pctōris. Itē exercet opa boni p̄ris z paſtoris: qꝛ nō p̄mittit filiū nec ouē ſuā p̄ire. Iteꝫ exercet opa iuſti viri: qꝛ nō violat imo cōplet p̄miſſum qꝺ p̄miſit. Eze.xviij. z p alios pphetas.ſ. q̄ hora cōuerſus fuerit pctōr a via ſua mala oim̄ iniq̄tatū q̄s fecerit nō recordabor. Itē exercet opa iuſti iudicis: qꝛ nec relīq̄t crimē nec malum impunitū. Nā pctm̄ inſufficiēter puniatur i pctōre: tn̄ ſufficiēter puniẜ in xp̄o vt patebit i ſeq̄nti articulo. Et ſic patet rn̄ſio ad argumētū. Nā lꝫ de⁹ ſit magis p̄nus ad parcēdū z miſerēdū pctōrib⁹: tn̄ ſemp manet iuſtus: qꝛ qꝺ nō punit in pctōre puniuit in xp̄o vt īfra patebit. Et ſic lꝫ mia videaẜ maior ꝙ̄ iuſtitia effectiua reſpectu noſtri: tn̄ eſſentialiter in deo vna nō eſt maior altera cum ſint idē.

Quare xp̄s magiꝫ eſt p̄nus ad miaꝫ.

¶ Quātū ad tertiū eſt aduertēdū ſicut dictū fuit pſal.vj. qꝺ duplici iudicio pōt de⁹ iudicare pctōrē: vno mō iudicio obſtinationis z finalis impnie. Alio mō iudicio pnialꝫ. P̄mo mō iudicat deus pctōrē iudicio ire z furoris ſcdm ſuā obſtinationem deſtinando pctōrē ad penā eternā. Scdo mō iudicat iudicio mie remittēdo culpā z mutādo penaꝫ eternā in penā tpalē: z in hoc de⁹ oſtēdit ſuā iuſtitiā: qꝛ iudicat ſm mēſurā et qualitatem pctī. Nā qꝛ obſtinat⁹ peccat in termino: et p ꝯñs eternaliter p̄ponit peccare: iō iuſte iudicaẜ ad penā eternā ſue obſtinatiōi correſpondentē: qꝛ nō eſt ſibi remiſſa culpa i hoc ſeculo iō nunꝙ̄ remittiẜ nec dimittiẜ ſibi pena in alio. Sꝫ qꝛ penitens p pniam peccatū dimiſit in via anteꝙ̄ pueniret ad terminum qꝛ reductus eſt a mala via in viā ſalutis a q̄ receſſerat. iō peccatū ſuū factū eſt finitum z tpale reſpectu ſui: iō qꝛ remittiẜ culpa i hoc ſeculo: pariter remittitur pena i alio. Et ſic pꝫ qualiter de⁹ tribuit vnicuiq; ſcdm opera ſua tanꝙ̄ iuſtus iudex. Nā penitenti tribuit miſericorditer veniā ſecūdum ſuā pniam in hac vita z in hoc ſeculo: z p cōſequēs remittit penam in alio: z obſtinato tribuit penam ſm ſuā obſtinationem. Nā ſicut peccator p contritionē z pniam dimiſit peccatū z deleuit culpā in hac via ante terminum mortis: ita deus dimiſit ſibi penam eternā. Et ſicut obſtinat⁹ in via noluit dimittere peccatum: ita deus nunꝙ̄ ſibi dimittet penaꝫ in altero ſeculo. Nā ſicut ſola pena tpalis correſpondet penitentie in hac via: vel in purgatorio ſm iudiciū miſericordie: ita pena eterna correſpōdet obſtinatiōi z impenitentie in inferno ſm iudiciū ire dei. Et ſic deus ſemp manet iuſtus iudex. Sed adhuc manet z reſtat dubium: qꝛ omne peccatum eſt infinitum ratione obiecti: inquantum peccator peccauit contra deuꝫ infinitū: ergo cuiq; peccato

Ad verte

De⁹ p̄p̄t mias nō d̄minu⁹ iuſt⁹ e iudex

Obiectio.

inſte debet pena infinita. ꝛ ꝑ ꝯñs nullo ꝑtio
põt ſatiſfieri offēſe facte cõtra deũ: nec iu-
ſte põt peccatori pena remitti: cũ oĩs pnĩa ꝛ
ola bona opa petõis ſint finita. Ad hoc re-
ſpõdet ſicut dictũ eſt pſal. xxxiiij. ꝙ qꝛ nullũ
preciũ finitũ põt ſatiſfacere ꝑ petõ cõmiſſo
ꝯ deũ: iõ fuit neceſſariã paſſio xp̄i ad ſatiſfa-
ciẽdũ ꝑ oĩ petõ: que qdē paſſio fuit ꝑtij infi-
niti: rõne puritatis ꝛ innocẽtie xp̄i: ꝛ ꝑcipue
rõne grẽ vnionis: vt dictuꝫ fuit pſal. xvij. et
lxxxiiij. iõ xp̄s potuit ꝑ oĩb⁹ ſatiſfacere: ꝛ in
eo ſufficiẽter oĩa nr̃a petã fuerũt punita vir-
tualiter ꝛ habitualiter: qꝛ deus pr̃ poſuit in
eo iniq̃tates oĩm nr̃oruꝫ: ꝛ ꝑpter petũ ppl̃i
ſui ꝑcuſſit eũ cui⁹ liuore ſanati ſumus. Eſa.
liij. ꝛ de⁹ pr̃ fecit ip̄m petm̃. i. ſacrificiuꝫ pro
petõ. ij. ad Corin. v. Et ſic oĩa petã nr̃a fuerũt
virtualiter in xp̄o punita ꝛ in eius paſſione
quã paſſionẽ nos participam⁹ ꝑ baptiſmuꝫ
ꝛ pnĩam ꝛ cetera ſacra. Et iõ nulla pnĩa poſ-
ſet ſatiſfacere ꝑ petõ alicuius niſi participet
paſſionẽ xp̄i qꝛ illa fuit penitẽtia generalis
ꝑ oĩb⁹ petõib⁹ penitẽtibus et baptiſatis a
qua ſumunt virtutẽ oĩa ſacra: quam quidẽ
penitentiaꝫ participamus per eccleſiaſtica
ſacramẽta. Et ideo noſtra penitẽtia particu-
laris non ſatiſfacit in virtute propria: ſed in
virtute paſſionis xp̄i quã participat: inquã-
tũ filius offert pr̄i ſuã paſſionẽ ꝑ illo bapti-
ſato ſiue penitente. Et ſic eſt dicendũ ꝙ pec-
catũ peccatoris punitus in peccatore ꝑ illã
modicã contritionẽ ꝛ penitẽtiã: ꝛ per penaꝫ
temporalẽ in purgatorio: ſed plene punitur
in xp̄o: cuius paſſionẽ penitens participat ꝑ
particularẽ penitentiã: ꝛ ſic particularis pe-
nitẽtia roborata et adiuta virtute paſſionis
xp̄i reddit ſufficiẽs ad ſoluendũ ꝛ ſatiſfaciẽ-
dũ ꝑ debito infinito. Et ſic nullũ peccatum
manet impunitũ: nec debitum inſolutuꝫ: qꝛ
omne peccatũ partim punitur in peccatore
ꝛ plene punit in xp̄o: cuius paſſionẽ pater
acceptat in pretiũ ſufficiẽs ꝑ debito pecca-
toris: Et ſic deus ſemper manet iuſtus ꝛ ſi-
mul miſericors i ſuo iudicio manẽte iuſtitia
inuiolata ꝛ integra ſimul cũ mĩa. Et hoc eſt
qđ intendit dicere dauid cũ ait. Nõ ſecũdũ
peccata noſtra que fecit nobis: neq; ſecun-
dum iniquitates noſtras retribuit nobis ꝛc.
Sed vt oſtendat ꝙ de⁹ tanq̃ pater et frater
expertus noſtrã fragilẽ carnẽ eſt magis pro-
nus ad parcendum q̃ ad puniendum: ſub-
dit ſicut miſeret pater filiorũ miſert⁹ eſt de⁹
timentibus ſe: qm̃ ipſe cognouit figmentum
nr̃m ꝛc. Et ſic ptꝫ reſpõſio ad argumenta: ſe-
cũdũ ꝛ tertiũ dubiũ. ¶ Quãtũ aũt ad quartũ
ſcꝫ qualiter xp̄s eſt dñs ꝛ caput et redẽptor
ꝛ reparator angelorum. Eſt notandum ſicut
dictum eſt pſalmo. lxxxj. ꝙ oẽs angeli añ la-
pſum dũ fuerũt viatores ꝑuiderũt myſte-
rium future xp̄i incarnationis. Et ꝑuiderũt
ꝑparatã ſedem imperialem ꝑ xp̄o futuro
dño oĩm hoĩm ꝛ angeloꝝ: quoꝝ angelorum
quidã ſtatuerũt ſcꝫ Michael cũ ſuis diuine
voluntati obedire: ꝛ xp̄m deũ ꝛ hoĩem futu-
rũ in dñm ꝛ caput aſſũmere: ꝛ ſic mãſerũt in
gratia cõfirmati: ꝛ ex viatorib⁹ facti cõꝑhen-
ſores ꝛ beati. Lucifer aũt cũ ſuis ſequacib⁹
inobediẽs diuine voluntati ꝛ xp̄o inuidẽs ze-
lo inuidie cõmot⁹: qꝛ hoc ꝑuidet ſilico inui-
dit ꝛ ſedẽ xp̄i. ꝑuerſe ꝛ temere appetiuit ꝛ ip-
ſã cõſcẽdere ꝛ vſurpare ꝑſũpſit ꝛ iõ illico in
illa malitia obſtinat⁹ miſer effectus eſt ꝛ de
celo in ꝑpetuã penã corruit ꝛ cecidit i infer-
nũ. ¶ His g̊ habitis ponit ꝑma ꝯclõ. ꝙ xp̄s
añ caſum luciferi fuit caput oĩm bonoꝝ an-
geloꝝ dũ fuerũt viatores ꝑbat. Nã ꝑ tũc
habuerunt verã fidẽ: ꝛ ꝑ ꝯñs ſpeꝫ de xp̄o fu-
turo a q̃ nõ declinarũt: imo ipſi adheſerũt: qꝛ
diuine volũtati obedire ſtatuerunt: g̊ ſequit
ꝙ ꝑ talẽ fidẽ ꝛ obedientiã xp̄m in dñm ꝛ ca-
put aſſumpſerũt ꝛ ſuſceperũt: ꝛ ꝑ ꝯñs iã tũc
facti ſunt mẽbra xp̄i eis crediti: ꝛ iã tũc par-
ticiparũt xp̄i grãm ꝑ quã ipſi adheſerũt: in q̃
grã ꝑ talẽ adheſionẽ cõfirmati mãſerũt ꝛ ef-
fecti ſunt cõꝑhẽſores ꝛ beati. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ
xp̄s añ lapſum luciferi fuit dñs et caput bo-
norũ angeloꝝ viatoꝝ: ꝛ ꝑ ꝯñs mãſit dñs et
caput eoꝝ poſtq̃ facti ſunt cõꝑhẽſores et
bti: qđ probat. Nã manſerũt in eadeꝫ q; grã
xp̄i cõfirmati: de cui⁹ myſterio incarnatiõis
ꝛ humane redẽptionis habuerũt clarioreꝫ
notitiã poſt cõfirmationẽ. ¶ Scđa ꝯcluſio.
qđ xp̄s fuit ver⁹ redẽptor bonoꝝ angeloruꝫ
probat. Na redimi a xp̄o nil aliud eſt niſi li-
berari ab eterna dãnatione ꝑ grãm xp̄i: ſed
boni ãgeli fuerũt liberati et ꝯſeruati a caſu
alioꝝ ꝑ gratiã ꝛ fidẽ xp̄i futuri: ꝑ quã gra-
tiã acceperunt ipſum in caput et dñm vt di-
ctũ eſt: igitur ꝑ xp̄m vere fuerũt redempti.
Nã mali q̄ hanc fidẽ ꝛ gratiã ſeruare noluc-
rũt: iõ ceciderũt a ceteris diuiſi. Ex quo ſeq-
tur qđ grã xp̄i ſeparauit bonos a malis. Et
ſic illi peccauerũt in termino: ꝛ iſti adheſe-
rũt in via ꝑut dictũ eſt pſal. lxxxj. Ergo xp̄s
eſt verus redẽptor angeloꝝ. ¶ Tertia con-
cluſio. ꝙ xp̄s nõ ſolũ eſt caput ꝛ redẽptor bo-
noꝝ angeloꝝ: ſed etiaꝫ reparator angelice
ruine ꝑbat. Nã xp̄s redemit hoĩes ꝛ ex eis
quoſdã ſublimauit per gratiã ſupra huma-
nã facultateꝫ: vt mererent adequari ange-
lis q̄ ceciderãt ꝛ eorũ mãſiões ꝛ ſedes bea-
tas illis debitas poſſederũt: ꝛ numerum il-
lorũ cõpleuerunt. vt frequẽter dictum eſt er-
go xp̄s fuit verus reparator et reſtaurator
angelice ruine: ꝛ ſic patet qualiter xp̄s fuit
verus dñs ꝛ caput et redẽptor angelorum.
¶ Quarta concluſio. quod chriſtus ſimul
eſt caput hominum et angeloꝝ et vtriuſq;

Nũſio.

Paſſio xp̄i ſatiſfecit.

Xp̄s caput angelorũ. j. ꝯcl.

ij. ꝯcl. Xp̄s redẽptor angelorũ.

iij. ꝯcl.

iiij. ꝯclõ. caput eccle xp̄s

Xp̄s ẽ dñs ꝛ reparator angelorũ.

eccleſie.ſ. triūphantis militantis ꝛ proba͛t. Nā ſicut de ratione capitis materialis eſt influere ſenſum ꝛ motum in oia ſua mēbra ita de rōne capitis ſpūalis eſt influere grāʒ ꝛ gloriā: ſed xp̄s influit in oia mēbra hui⁹ eccleſie gratiā ꝛ merita ſue paſſiōis per inſpirationē ꝛ eccleſiaſtica ſacra: ꝛ i patria influit gl'am ſup oēs angelos: ꝛ oēs beatos ergo ē verū caput viatorū ꝛ oim cōprehenſorū ꝛ beatorū. Quod aūt xp̄s ſit dn̄s ꝛ caput ꝛ btificator ſimul hoim ꝛ angeloꝝ p3 ex multiplici autoritate. Nā p̄mo dicit aplꝰ ꝙ deus ꝯſtituit eū caput oim eccleſiarū ſup oēm poteſtatē ꝛ p̄ncipatū ꝛc. ad Ephe.j. Itē ad philip.ij. de⁹ exaltauit illū: vt in noīe ieſu omne genu flectatur celeſtiū terreſtriū ꝛ infernorū ꝛc. Itē apoc.v. vidit milia miliū angelorū ſimul cum ſenioribus dicentium. dignus eſt agnus qui occiſus eſt accipere virtutē et diuinitatē et ſapiam: et fortitudinem ꝛ honorē ꝛc. Itē.j.c.viij. vidi turbaʒ magnā quā nemo dinumerare poterat: ex oibus gētib⁹ ꝛ tribub⁹ ꝛ linguis: ꝛ oēs angeli ſtabant in circuitu throni: et adorauerūt deū cadētes in facies ſuas dicētes: benedictio ꝛ claritas ꝛc. Itē angelus dicit Ioan.xix. conſeru⁹ tu⁹ ſum ieſu xp̄i. Apoc.xix. ex q̄bus patet ꝙ xp̄s ſimul eſt caput ꝛ dn̄s hoim ꝛ āgeloꝝ ꝛ oim creaturarū: ꝛ per ꝯn̄s nō ſolū hoies: ſʒ et ꝑ oēs angeli obligātur laudare ꝛ benedicere: ꝛ colere xp̄m honore latrie tanꝗ̄ deū ꝛ dn̄ʒ Et hoc eſt qd̄ intendit dicere dauid in hoc pſal. cū dicit. dn̄s in celo parauit ſedē ſuā et regnū ipſius oibus dominabitur: ideo benedicite dominū omnes angeli ei⁹. Et tunc rn̄detur ad rationes ꝛ argumenta. nā cū dicitur qd̄ chriſtus eſt minor angelis: qꝛ homo: ergo nō pōt eſſe dn̄s angelorūʒ: nec caput: nec influere gratiā ꝛ gloriam in eis. ¶ Ad hoc rn̄detur ſicut dictū ſuit pſalmo. lxxxiij. ꝙ lʒ aīa xp̄i ſit minor angelis quo ad eſſentiā et bona naturalia conſequentia formā: tn̄ erat nobilior et melior omnibus angelis quo ad bona gratuita ꝛ pacifica: et quo ad grām vnionis: ꝛ ſic erat dn̄s angelorū. Itēʒ licet chriſtus ex ſola humana natura nō influat gloriā in angelos: tn̄ ratione grē vnionis ꝛ capitis influxit grāʒ i angelis dū erāt viatores: ꝛ influit nūc gloriā dū ſunt cōprehenſores: qꝛ nō ſolū eſt mediator dei ꝛ hoiʒ: ſed etiam dei ꝛ angelorum propter ratiōes iā dictas. Et ſic patet qualiter chriſtus redemit angelos eos per gratiā a lapſu alioꝝ preſeruando: ꝛ qualiter factus eſt domin⁹ ꝛ caput non ſolum hominū ſed etiā angeloꝝ. Ex quibus patet ꝙ nō ſolum ab hominib⁹: ſed etiam ab angelis chriſto debetur cult⁹ vere latrie: qd̄ maxime intendit probare dauid in hoc pſalmo.

Benedic aīa mea domino: dn̄e de⁹ me⁹ magnificatus es vehementer. Cōfeſſionē ꝛ decorē īduiſti amictus lumīe ſicut veſtimēto. xcv.d c.cc cc.

Ab veſti mētū.

¶ Licet huic pſal. nullus titu⁹ p̄ponat͛ in hebreo: tn̄ beat⁹ hierony. in epiſtola ad euſtochiū de virginitate ſeruanda: aſſerit ipm eſſe factū ab ipſo dd: cū dicit: poſuiſti aūt dd tenebras ꝛ facta eſt nox: in ipſa ꝑtranſibunt beſtie ſylue ꝛc. hoc idē affirmat eccl'ia cū cātat i bn̄dictiōe chriſmatis dicēs: dd ꝓpheticō ſpū grē ſacra p̄cognoſcēs vult⁹ nr̄os i oleo exhilarādos eſſe cātauit ꝛc. Ex q̄ p3 dd confeciſſe hūc pſal. ꝛ ex materia ei⁹ p3 ipʒ eſſe alleluiaticū. i. ad laudandū deū factū qꝛ manifeſte laudat͛ de⁹ in hoc pſal. de bn̄ficio vniuerſalis creatiōis ꝛ recreatiōis. ¶ Ad cui⁹ intelligentiā eſt notādū ꝙ quinq; fabricationes legunt͛ facte in vet.te. ex p̄cepto dei. Nā p̄ma fuit fabrica toti⁹ mūdi in exordio quā de⁹ fecit ex nihilo p ſeipſuʒ ad ſolū p̄ceptuʒ ſine aliq̄ miniſtro: qꝛ dixit ꝛ facta ſunt oia p verbū ſuū: nec ei⁹ aliq̄s cōſiliari⁹ fuit. ſcd̄a fuit arce tꝑe diluuij: quā ipſi noe p̄cepit fabricare. tertia fuit fabricatio tabernaculi et arce federis: quā de⁹ moyſi p̄cepit fabricare: q̄rta fuit fabricatio tēpli Salomonis: cuius deſcriptionē de⁹ tradidit ipſi dd. primo Paralypo.xxviij. quīta fuit reedificatio templi facta p zorobabel: ꝛ zachariā ꝛ aggeuʒ: ꝛ malachiā ex p̄cepto dei: q̄ oēs q̄nq; fabricatiōes ſenſibiles ſignificabāt ꝛ figurabāt fabricationē eccl'ie p xp̄ʒ faciēdā ſm Aug. i lib. de arca noe: ꝛ ꝯ aduerſariū legis ꝛ prophetaꝝ: nā oēs has fabricatiōes fecit deus fieri in figurā eccl'ie ad quā tēdebat tota lex vet⁹ tāꝗ̄ in finē. vn̄ dicit Aug. ꝯ fauſtū: ꝙ ſicut faber argētari⁹ ſiue domificator pri⁹ depingit domū ꝛ op⁹ mō groſſo: vt habitator ꝓnoſcat domū fabricādā ad ſenſuʒ: ſed poſtea depingit vel fabricat domū mō ſubtiliʒ ꝛ ꝑfecto ad finalē vſum hoiꝭ: ita ꝑiter de⁹ in ve.teſt. pri⁹ depinxit ꝛ fabricauit totū iſtum mundū ſenſibilem: nō ſolū ad vſum naturalem hoim: ſʒ etiā vt eſſet figura mūdi ſpūalis. i. eccl'ie xp̄i: vt p iſta ſenſibilia veniret hō ad ſpūalia. Itē eodem mō p diſcurſum tpis fecit arcā fabricari cū oibus illis partibus ꝛ cōditiōib⁹: in qua ſaluat⁹ eſt noe de aquis diluuij: q̄ ſcdʒ oēs ſuas ꝑtes figurabat eccleſiā xp̄i: i qua erāt ſaluādi fideles de diluuio pctōꝝ: ita pariter eſt dicendū de arca et tabernaculo ꝛ tēplo: nā p hoc ꝙ de⁹ fabricari p̄cepit arcā: vt ipſe habitaret in ea: ꝛ arca repoſita fuit in tabernaculo: ꝛ poſtea in tēplo p hoc figurabatur ꝙ verbū dei debebat habi

5 quinq; fabricationes i vet. te. ex dei p̄cepto facte.

fabricare arcā humanitatis: in q̄ habitaret per vnionē pſonalē: que quidē arca erat reponēda in tabernaculo v̄ginali: ⁊ in templo vniuerſalis eccl'ie: in q̄ habitat p fidē ⁊ vnionē myſticā: ita pariter eſt dicēdū de reedificatiōe tēpli ⁊ ciuitatis hierl'm. Nā ſicut deus pcepit reedificari illud tēplū ⁊ ciuitatē hieruſalē ppter pctā regū ⁊ ppl'i p chaldeos deſtructā ita pariter de⁹ p̄r p̄cepit xp̄o filio ſuo vt reedificaret tēplū hūanū ⁊ hierl'z ſpūalē quā diabol⁹ deſtruxerat ppter pctm̄ ade: qñ deſcēdit ab hierl'm in hierico: ⁊ incidit in latrones q̄ ipm expoliauerūt ⁊ ſauciauerūt: ⁊ totā humanā naturā corruperūt hanc ergo ciuitatē diruptā: ⁊ tēplū diſſolutū reſarciuit ⁊ renouauit xp̄s p ſuā incarnationē ⁊ paſſionē: ⁊ reſurrectionē. Nā corp⁹ qđ fuerat diſſolutū reedificauit p triduū vt ipſe ait Joan. ij. Ex q̄bus p3 q̄ fabricatio mūdi fuit figura fabricatiōis eccl'ie ⁊ p ɔ̄ñs dd nō ſolū intendit bñdicere deū: ⁊ cōmendare diuinā ſapiētiā circa creationē mundi: ſ3 p̄ncipal'r circa fabricationē ⁊ creationē eccl'ie xp̄i. Scđo eſt aduertendū q̄ quadruplex mūd⁹ reperitur memorat⁹ in ſacra ſcriptura. Prim⁹ đr mundus exēplaris ⁊ etern⁹: ⁊ increat⁹ ⁊ idealis exiſtēs ab eterno in mente ⁊ v̄bo diuino: ad cui⁹ exēplar de⁹ ex tpe pduxit hūc mūdum ſenſibilē de quo mūdo ideali meminit plato in timeo ⁊ in libro idearū ⁊ Boetius. iij. de cōſo. dicēs. Tu cūcta ſupno ducis ab exēplo mūdū mēte gerēs pulcrū pulcherrim⁹ ipſe ⁊c. Itē Joan. j. In p̄ncipio erat v̄bū: oīa per ipm facta ſunt: qđ factū eſt in ipſo vita erat. i. iſte tot⁹ mūdus q̄ fact⁹ eſt ex tpe: erat vita ab eterno in ipſo mūdo ideali ⁊ v̄bo eterno: vt exponit Aug. Scđs đr mūd⁹ ſenſibilis et materialis: ⁊ creat⁹ fact⁹ ad exēplar p̄mi: đ cui⁹ creatiōe ⁊ diſpoſitiōe agit̄ Geñ. j. Terti⁹ đr mūdus ſpūalis ⁊ recreat⁹ figuratus p mundum materialem qui eſt eccl'ia xp̄i: cuius habitatores ſunt oēs xp̄i fideles in xp̄o regñati vñ de mūdo materiali dicit Jo. mundus eū nō cognouit: ſ3 de mūdo ſpūali dicit quotquot aūt receperūt eū: dedit eis ptātē filios dei fieri his q̄ nō ex ſanguinib⁹: ſ3 ex deo nati ſunt ⁊c. de cui⁹ mūdi ſpūalis recreatiōe dicit dñs Eſa: lxvj. Ecce ego creo celos nouos ⁊ terrā nouā: ⁊ nō erunt in memoria priora ⁊c. Quart⁹ đr mūdus glorie ⁊ ppetu⁹ de quo pſal. lxxxiij. Bti q̄ habitant in domo tua dñe in ſecula ſeculo℞ laudabūt te. de cuius fabricatiōe ⁊ edificio dicit Joā. apo. xxj. Uidi celum nouū ⁊ terram nouā. primū eñ celū ⁊ prima terra abiit: đ mare iam non eſt Et vidi ciuitatē ſanctam hierl'm nouam deſcēdentem de celo ⁊c. Cū ergo intentio prophete ſit ducere nos ad cognitionē ſpūalium p ſenſibilia: ideo p diſpoſitionem huius mūdi ſenſibilis ⁊ creati prophetice nos manuducit in cognitionē diſpoſitiōis mūdi ſpiritualis p xp̄m regñati que eſt eccl'ia: eo q̄ cōtēplando diſpoſitionē huius materialis mūdi in principio creati puidit i ipū totā diſpoſitionē eccl'ie per xp̄m regñande et reedificāde: de cui⁹ diſpoſitione fecit hunc pſal. id pri⁹ exponet̄ de diſpoſitiōe hui⁹ mūdi materialis. Scđo de diſpoſitiōe mūdi q̄ ē eccl'ia: vt facili⁹ pueniam⁹ ad cognitionem ſpūaliū p corporalia q̄ facta ſunt: vt inquit apl's ad Roñ. j. In quo quidē pſal. duo p̄ncipal'r agit dd: nā p̄mo cōmēdat diuinā potentiā: ⁊ ſapiam: ⁊ bonitatē circa creationē mūdi ſcđo agit ḡras ibi. Sit glīa dñi. ¶ Quātum ad p̄mū ē notādū q̄ iſte mūd⁹ ſenſibilis eſt pduct⁹ a deo ad inſtar illi⁹ mūdi exēplaris ⁊ eterni: id i ſe retinet q̄ i p oīa veſtigiū ⁊ ſimilitudinē illi⁹: eo q̄ mod⁹ pductiōis ⁊ emanatiōis creatura℞ ſequit̄ modū pductionis ⁊ emanatiōis diuina℞ pſonarū. Nā ſicut ab eterno p̄r dicēdo ab intra pducit verbum: ⁊ ābo ſpirādo pducūt ſpm̄ ſanctū p modū voluntatis ⁊ libertatis: ita pariter p̄r ex tēpore dicēdo ad extra p verbū ſuū pduxit hūc mundū viſibilē ⁊ p̄r ⁊ verbū ſpirādo ſup oīa creata p ſpm̄ ſctm̄ pduxerunt ea in eſſe eſſentie. ¶ Itaq3 tota trinitas ſil'r ⁊ idiuiſibiliter cōcurrit ad productionē creaturarū: licet modis diſtinctis. Et hoc p3 Geñ. j. Nā de⁹ pater dixit. Fiat lux ⁊c. ergo p verbū ſuū dixit ⁊ locut⁹ eſt pater: ⁊ pater ⁊ verbū ſpirant p ſpm̄ ſanctum eſſe ⁊ vitā in rebus: ideo ſequitur. Spiritus dñi ferebatur ſuper aquas ⁊c. ⁊ ſic appet qđ tota trinitas ſimul ⁊ realiter ⁊ indiuiſe cōcurrit ad creationem rerum. l3 modo diſtincto: qui modus explicatur pſal. xxij. Uerbo dñi celi firmati ſunt: et ſpū oris eius oīs virt⁹ eorum. Ex quo patet q̄ productio creaturarū: pſupponit productionē et modum pductiōis diuinarum pſonarū: vñ ſicut vna pſona emanat ab altera i diuinis ⁊ tertia ab vtraq3: ita tot⁹ iſte mundus emanat a tota trinitate pſona℞: ſ3 eſt magna differentia: nā p̄r producendo filium cōicat ſibi eandē ſubſtātiam et eſſentiam: et ita ambo pducendo ſpm̄ ſanctū: et ſic manet vnus ſol⁹ deus in ſubſtantia ⁊ eſſentia cum trinitate pſona℞: ſec⁹ aūt eſt in pductiōe creaturarum. Nā trinitas ita cōicat reb⁹ ſilitudinem ſuarum pfectionū q̄ non cōicat ſubſtātiā. Unde ſicut ſol cōicat diaphano ſuam ſimilitudinē nō cōicando ſubſtātiā: ita pariter deus in creatiōe cōmunicat rebus ſimilitudinē idea℞ et perfectionū nō cōicando ſubſtātiam: eo q̄ creature emanant a deo p modū artis ⁊ artificial'r. Nā ſicut domificator fabricādo domū: ita cōicat ſibi ſilitudinē ſue artis q̄ nō cōicat ſuam ſubſtantiā: ita paris

Quadruplex mūd⁹

Boetius.

Mundus ſēſibilis ad inſtar mūdi eterni.

v

ter deus in creatiõe cõicat rebus ſi͞militudinē
ſuarū ꝑfectionū ⁊ ideaꝝ nõ cõicando aliud
Dioniſi⁹: de diuina ſubſtantia. ⁊ iõ dicit Dioniſius ꝙ
creature emanãt a deo ſicut radij et lumē a
ſole: ⁊ iõ hec eſt cauſa quare in toto vniuer-
ſo ⁊ qualibet eius ꝑte reperit̃ veſtigiū et ſi͞mi
tudo trinitatis: oĩa eñ facta ſunt ſub nūero
Mundus ɔſiſtit in triplici natura. põdere ⁊ mēſura ſapiētie. xj. aut ſub ſpē mõ
⁊ ordine. Et ſic tot⁹ mund⁹ cõſiſtit in triplici
natura cõſtat eñ ex natura angelica q̃ eſt in
corporea ⁊ incorruptibilis ⁊ ex natura celeſ-
ti corꝑea ⁊ icorruptibili: ⁊ ex natura elemē-
tali q̃ eſt corꝑea ⁊ incorruptibilis: totū ergo
vniuerſum creauit ad ſi͞militudinē ſuã. Nã ſi-
cut in deo ē trinitas ꝑſonaꝝ ſub vna ſimpli
ciſſima ſubſtãtia: ita in toto vniuerſo mūdo
ē trinitas naturaꝝ ſub vnitate mūdiali: ⁊ ſic
et i q̃libet natura ſeruat̃ q̃dã trinitas. Nã in
natura ãgelica reperit̃ trinitas hierarcha-
rū ⁊ i q̃libꝫ hierarchia triplex ordo angelo-
rū: ⁊ in q̃libꝫ ãgelo reperit̃ ſpecies mod⁹ et
ordo ſm Aug. aut ſubſtãtia virtus ⁊ oꝑatio:
q2 nulla ſubſtãtia ꝑter ꝑmam ē ſua oꝑatio:
nec ꝑncipiū ſue oꝑatiõis ſm ɔmētatorē: ita
tria dūtaxat ſunt elemēta ſcd͞m materiam. ꝑiter i natura celeſti reperit̃ trinitas celoꝝ
.ſ. celū empyreū imobile ⁊ aqueū q̃d eſt pri-
mū mobile ſuꝑ polos mūdi ⁊ celū aſtroꝝ et
planetaꝝ q̃d mouet̃ ſuꝑ polos zodiaci: ⁊ ita
ꝑiter in elemētis reꝑit̃ trinitas. Nã lꝫ ſint q̃
tuor elemēta diſtincta ſm formã iuxta q̃tuor
ɔbinatiões q̃litatū p2laꝝ. iiij. de celo. ⁊ ij. de
gñatiõe. ⁊ iiij. methẽoroꝝ: lꝫ ſm materiã nõ
ſunt niſi tria elemēta. ſ. aer: terra: ⁊ aq̃. Naꝫ
ignis lꝫ formal̃r diſtinguat̃ ab alijs elemen
tis nõ local̃r: nec material̃r ſꝫ q̃ſdã philoſo
phos q2 nõ facit ignis ſpherã ꝑ ſe: ſꝫ eſt i ce
teris elemētis material̃r ⁊ virtualiter ſcd͞m
Thomã de garbo ⁊ pleroſq3 alios philoſo-
phos. Et ſic eſt dicēdū de q̃libꝫ corꝑe ⁊ de q̃
libet creatura ꝑticulari in q̃bus oĩb⁹ reꝑit̃
q̃dã trinitas ad ſimilitudinē creatoꝛꝫ: ⁊ p2ie
cauſe: iõ pythagorici celebrãt deū ſub tripli
ci honore arguentes trinitatem in deo ſum
pta cã ex trinitate quã reperiebãt in oĩbus
reb⁹ creatis: vt ait Ariſto. j. celi ⁊ mūdi. hūc
ergo ordinē tenuit p2io moyſes in deſcribē-
do creationē rerū Gen. j. naꝫ p2io ponit q̃l̃r
creauit iſtã triplicē naturã: ſcꝫ naturã ange
licã ⁊ celeſtē ⁊ elemētalē in tribus ꝑmis die
bus. Scd͞o ponit ornatū eoꝝ in trib⁹ ſequē-
tib⁹ dieb⁹: vt pꝫ ibidē. Et hūc eūdē ordinem
tenet dd͞ in h̃ pſal. ſiue in hãc ꝑma ꝑte pſal.
nam volēs deū magnificare ⁊ cõmēdare de
potētia ⁊ ſapiētia circa creationē totius vni
uerſi p2io cõmēdat oĩpotētiã ⁊ ſapiētiã cir-
ca creationē et diſpoſitionē ãgelice nature.
Scd͞o circa diſpoſitionē celoꝝ. tertio cõmen-
dat dei ſapiētiã ⁊ ꝓuidētiã: ⁊ bonitatē circa
diſpoſitionē elemētoꝝ. ſcd͞z ibi. extendēs ce
lū ſicut pellē. tertiū ibi. Qui ponis aſcēſum.

¶ Quãtū ad p2imū eſt aduertēdū ſm Aug.
ꝙ moyſes vnico v̓bo notificauit creatorem
toti⁹ nature angelice cū dixit de⁹. Fiat lux ⁊
facta eſt lux: vñ ꝑ lucē intellexit totã angeli
cã naturã: ſꝫ Dioniſi⁹ in de angelica hierar
chia diuidit totã angelicã naturã i tres hie
rarchias: nã p2la d̓r ſuꝑceleſtis. in qua ſunt
tres ordines. ſ. ſeraphin cherubin ⁊ throni.
ſcd͞a hierarchia d̓r celeſtis in q̃ ſunt alij tres
ordines. ſ. dñatiões ꝑncipat⁹ ⁊ ꝑtãtes. tertia
d̓r ſubceleſtis in q̃ ſunt alij tres ordines: ſcꝫ
v̓tutes: archãgeli ⁊ angeli: vñ lꝫ omnes iſte
tres hierarchie inceſſabili voce laudēt deū
dicētes: ſctūs ſctūs ſctūs: tñ p2la ſpãl̃r ē de-
dicata ad confeſſionē ⁊ laudē dei. ſcd͞a vero
ad decorē ⁊ regimē toti⁹ vniuerſi gñali. ter
tia aūt dedicata ad regimina ꝑticularia par
tiū vniuerſi. nã ordo v̓tutuꝫ eſt dedicat⁹ ad
mouēdū celos ⁊ elemēta ⁊ reſiſtētib⁹ aerijs
poteſtatib⁹ ne ledãt elemēta. Archãgeli v̓o
ſūt dedicati ad cuſtodiã regnoꝝ ⁊ ciuitatū.
Angeli aūt ad cuſtodiam vniuſcuiuſq3 hoĩs
hãc ḡ triplicē hierarchiã intēdit explicare
dd͞ in his ꝑmis trib⁹ v̓ſib⁹ ɔmendãs deū de
oĩpotētia ⁊ magnificētia circa creationē an
geloꝝ ſiue ãgelice nature. Vñ excitat ſeipꝫ
ac aĩam ſuã ad hm̃õi laudē dicēs. O anima
mea bñdic dño. i. cãm habes vt bñdicas do-
mino. Et ɔuerſus ad deũ dicit: o dñe deus
magnificat⁹ es vehemētet ꝑ angelicã natu
rã: ⁊ iõ bñ dꝫ te magnificare ⁊ bñdicere aĩa
mea. Vñ ꝓbo ꝙ tu ſis vehemēter ⁊ valde ſꝑ
magnificat⁹. Nã tu iduiſti ⁊ circūdediſti tibi
ɔfeſſionē ⁊ decorē. i. ꝑmã hierarchiã creaſti
⁊ dedicaſti ad ɔfeſſionē ⁊ laudē tuã: ⁊ ſcd͞aꝫ
ad decorē vniuerſi· q2 ordines ſcd͞e hierar-
chie aſſiſtūt tibi ad generale regimē vniuer
ſi q̃ſi cõſultores nõ ꝙ indigeas ɔſilio eoꝛuꝫ:
ſꝫ hoc ordinaſti ⁊ feciſti ad cõmunicãdū ſa-
ſapiētiã ⁊ bonitatē tuã eis. Itē tu fuiſti ami
ctus ⁊ circūdat⁹ lumie. i. luminoſis angelis
tertie hierarchie fuiſti amict⁹ ⁊ veſtit⁹: ſicut
q̃s veſtit̃ idumēto: vñ ꝑ ɔfeſſionē itelligit ꝑ-
mã hierarchiã dedicatã ad ɔfeſſionē ⁊ lau-
dē: ⁊ ꝑ decorē intelligit ſcd͞am dedicataꝫ ad
decorē dei ⁊ vniuerſi. Et ꝑ lumē itelligit ter
tiã hierarchiã dedicatã ad illuminãdū mū
dū ꝑ lationē celoꝝ. ⁊ aſtroꝝ: ⁊ ad illuminã-
dos particulariẽ hoĩes. Et ꝙ de⁹ eſt indut⁹
⁊ amict⁹ his trib⁹ hierarchijs angeloꝝ: eo
ꝙ ſibi aſſiſtūt: ⁊ exinde vulgares ſumunt ar-
gumētū ⁊ occaſionē ad depingēdū deū in-
dutū ⁊ circūdatū cherubin ⁊ ſeraphin: ⁊ ce-
teris ordinib⁹ angeloꝝ: vt per viſibilia cõ-
ſpiciam⁹ intelligibilia: Deinde cum dicit.

Extendens celum ſicut pellem: qui tegit aquis ſuperiora eius.

I angelica natura in tres hierarchias.

ge. j. et de me. ⁊ obe. c. ſolite.

¶ Cōmēdat dei oīpotētiā ꝛ ſapiētiam circa creationē ꝛ diſpoſitionē celoꝝ: de qua dicit moyſes ꝙ de⁹ fecit firmamētū: ꝛ diuiſit aq̄s q̄ erāt ſub firmamēto ab his q̄ erāt ſupra firmamētū: ꝛ vocauit firmamentū celū. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt notandū ꝙ in ſacra ſcriptura triplex celū reperit̄: ſcȝ empyreū qḋ eſt totū luminoſum ad gl'iaȝ ſctōꝝ ſcḋm dr celū aqueū. tertiū dr firmamētū: qḋ eſt celū aſtroꝝ ꝛ planetaꝝ: vn̄ p̄mū dr empyreū idē luminoſum i. q̄ ubi deo fruunt̄: ꝛ hoc eſt ino bne. ſcḋm dr aqueū nō a frigiditate: ſȝ a diaphanitate ꝛ velocitate: vn̄ meym hebraice qḋ aque dicunt̄ latine idē eſt qḋ fluxibilis ꝛ mobilis: ſȝ q2 oīa creata circa deū ſunt mobilia ꝛ fluxibilia: iō dr Gen̄ j: qḋ ſpirit⁹ dn̄i ferebat̄ ſup aquas. i. ſup oīa mobilia ꝛ fluxibilia: q2 ſpirit⁹ dn̄i reb⁹ dat vitā ꝛ motū ꝛ eē ꝛ opari vt ſupra dictū eſt. Sȝ q2 ſcḋm celū eſt primū mobile veloci⁹ oīb⁹ alijs: q2 in. xx iiij. horis facit circuitū ꝛ giruȝ ſuū: ꝛ trahit ſecū celos inferiores ſup polos mūdi. Et ſic i eq̄li tp̄e maiorē lineā deſcribit: iō propter talē exceſſum velocitatis dicitur aqueum per antonomaſiā: idest velociſſimuȝ: ſed ex duobus elemētis viſibilibus ſcȝ ex aere et aqua videm⁹ vnū ſemp mouori: ꝛ alterū ſp quieſcere: vnū vocamus vulgariter aquā ꝑpter mobilitatē: ꝛ alterum terrā ꝑpter ſtabilitatē. Et ideo ne putaremus primū mobile eſſe eiuſdem nature cum elemēto aque: dicit Moyſes quod de⁹ diuiſit aquas que erant ſub firmamēto ab eis que erāt ſupra firmamentū. i. diuiſum collocauit ſicut ſunt diuerſaꝝ naturarū: nam illas celeſtes ſcȝ celum aqueū collocauit ſupra firmanētum. i. ſupra celū aſtroꝝ: ꝛ iſtas aquas elemētales collocauit ſub firmamento. Et ſic p3 ꝙ illico poſt p̄mū mobile collocauit firmamētū. i. celum aſtroꝝ ꝛ planetaꝝ. Et ſic p3 ꝙ tres dn̄r gn̄aliter celi. i. celū empyreū: qḋ ē penit⁹ imobile ꝑpter gl'iam ſctōꝝ q̄ ꝯſiſtit in q̄dā q̄ete. Scḋm dr aqueum a mobilitate ꝛ ſumma velocitate: eo ꝙ mouetur motu diurno ſup polos mūdi ab oriente in occidentē. Tertiū dr firmamentū: eo ꝙ in eo firmāt̄ aſtra: eo ꝙ motu ꝑprio mouet̄ ſup polos zodaici circulo obliq̄ ſemicōtrario. Et ſic ſub firmamēto cōprehēdit nō ſolū celū aſtroꝝ: ſed etiā oīm planetarū. Vn̄ cū hac poſitione moyſi cōcordat dauid in hoc pſal. nā cū ſuperius dixit. Cōfeſſionē ꝛ decorē induiſti amictus lumine ſicut veſtimēto: ꝑ qḋ lumē intelligit celū empyreū ꝛ luminoſuȝ cū triplici hierarchia angeloꝝ: in quo celo deus habitat cuȝ beatis ꝑ gloriam: poſtea ſubdit extendens celū ſicut pellē idest poſt celū empyreuȝ tu fuiſti ſicut pellē extēdēs celū aſtroꝝ ſicut pellē ſup elemēta q̄ tegis ſupiora hui⁹ celi aq̄s celeſtib⁹. i. celo aqueo: qḋ eſt p̄mū mobile. Ex q̄ p3 ꝙ celū aqueū ſiue cryſtallinū collocat̄ inter celū empyreū ꝛ firmamētū qḋ dr celū ſtellaꝝ et planetaꝝ: ꝛ ſic nō memorant̄ niſi tres celi. Ex iſto mō loquēdi ſumpſit occaſionē rabi elhezer dicēs ꝙ de⁹ fecit celū ex vna pte veſtimenti ſui. Dicit eīm ꝙ deus fecit elemēta: ſȝ poſtea extēdit partē veſtimēti ſui ſup ea: ꝛ ſic fctm̄ eſt celū. Sȝ q̄ntū ſit irridēda iſta poſitio de ſe p3 intuenti b⁹: q2 nō ſolū deluſit a xp̄iano ꝛ prophetis: ſed etiam a rabi Moyſe de egypto et diſcipulis eius.

Celū triplex.

Qui ponis nubē aſcenſum tuum: qui ambulas ſuper pēnas vētoꝝ. Qui facis angelos tuos ſpiritus: ꝛ miniſtros tuos ignem vrentem.

Joſ. b. c. na ſci et vj. q j. ſi olas: hebre. ſ c.

¶ In hac tertia pte ꝯmēdat diuinā ſapiam ꝛ ꝓuidētiā circa creationē ꝛ diſpoſitionē elemētoꝝ ꝛ mixtoꝝ: in q̄ facit ſextā: p̄io cōmēdat diuinā ſapiam ꝛ ꝓuidētiā circa creationē ꝛ diſpoſitionē aeris. Scḋo circa diſpoſitionē terre ꝛ aq̄rū. i. fluuioꝝ ꝛ mariū. Tertio circa diſpōnem pluuiaꝝ ad vtilitatē plātaꝝ. Quarto circa diſpōnē tēpoꝝ ꝛ diſtinctionē eoꝝ. Quīto circa diſpōnē maris ad vtilitates piſciū ꝛ ceteroꝝ aq̄tilū ꝛ nauigātiū. Sexto ꝯmēdat diuinā ꝓuidētiā et largitatē circa collationē fructuū ꝛ alioꝝ bonoꝝ ad victū ꝛ ꝯſeruationē oīz aiantiū. ſcḋȝ ibi. Qui fūdaſti terrā. tertiū ibi. Rigās mōtes: q̄rtuȝ ibi. Fecit lunā i tpe. Quintū ibi. Hoc mare magnū: ſextū ibi. Oīa a te expectāt. Quātū ad p̄mū dr: o dn̄e de⁹ tu magnificatus es vehemēter i diſpōne elemētoꝝ q̄ in p̄mis ponis nubē aſcēſuȝ ſuū. i. creaſti aerē nubiloſuȝ ſiꝯ pia terrā ꝛ aquā tāq̄ aſcēſum tuū: q̄ ambulas ſuper pennas vētorū: ꝛ loquit̄ mō poeticos: q2 putāt vulgares ꝙ de⁹ ābulet ſup aerē ꝛ vētos i pe tēpeſtatis: ſȝ q2 hoc nō facit immediate ꝑ ſe: ſȝ miniſterio angeloꝝ: iō ſubdit. q̄ facis āgelos tuos ſp̄us. Vn̄ nota ſm Aug. ꝛ Iſidorū libro de ſummo bono ꝙ ſp̄us ſiue intelligētia immaterialis eſt nomē nature: ſȝ angelus eſt nomē officij: q2 angelus idē ē qḋ nūcius ſiue miniſter dei. Sȝ q2 ex. ix. hierarchia illoꝝ celeſtiū ſpirituuȝ de⁹ ꝯſtituit ꝛ mittit frequēter nūcios ꝛ miniſtros quoſdā ad regēda iſta elementa contra aereas p̄tātes ꝛ contra angelos malos: ne cōcitent aerem ꝛ aquā inferendo tēpeſtatē ad ledendū hoīes: iō angeli boni prohibent angelos malos nē nobis noceāt: q2 alr̄ inducerēt tēpeſtatem ſup mare ad deſtruendas claſſes nauigātiū: ꝛ inducerēt fulmina ꝛ grādines ꝛ alias plagas ad deſtruēdas ciuitates: ſic factū fuit in egypto: vt dictū ē pſal. lxxvij. et iō de⁹ ſp̄us incorporeos fecit angelos ꝛ nūcios ſuos ad cuſtodiendos homines ab ha

Nota de dei ꝓuidētia circa creationē.

Āgel⁹ eſt nomē officij.

huiuſmodi periculis: ⁊ ignem vrentem.i.illam naturã angelicam igneam ⁊ vrentẽ: ⁊ charitate ardentẽ fecit miniſtros: vt miniſtrarẽt ipſi: ⁊ implerẽt eius voluntatẽ nõ ſolũ in celo: ſ; etiã in his īferioribꝰ.q.d.qđ ex illa natura ſpũali ⁊ ardẽti fecit nũcios. ⁊ miniſtros ad regẽdũ aerẽ ⁊ elemẽta: ⁊ ad cuſtodiẽdos hoīes: ⁊ oīa iſta inferiora. Deinde cũ dicit.

Gen. j. ⁊ de ma. et obe. ⁊ c. ſoli re. j. ptes terra.

Qui fundaſti t̃rã ſup ſtabilitatem ſuã: nõ inclinabit in ſeculuȝ ſeculi. Abyſſus ſicut veſtimentũ amictus eius: ſuper montes ſtabunt aque. Ab increpatione tua fugient: a voce tonitrui tui formidabunt.

¶ Cõmendat diuinã ſapiẽtiã ⁊ ꝓuidẽtiam circa creationẽ ⁊ diſpoſitionẽ terre ⁊ aquarũ. Primo cõparãdo terrã ⁊ aquã ad totum
R vniuerſum. Scđo cõparãdo partes terre et aquaꝝ inter ſe. ¶ Ad cuiꝰ intellectũ eſt notãdũ qđ cẽtrũ mũdi equalr̃ diſtat a circũferẽtia totiꝰ vniuerſi: ⁊ iđ cũ oīa grauia fugiãt a circũferẽtia celorũ ꝑ diſcõueniẽtiã q̃litatũ tendũt ad cẽtrũ mũdi ⁊ ſic terra cũ ſit grauior ceteris elemẽtis collocat̃ in cẽtro mundi: vt pȝ.iiij.celi. Et ſic terra ſi moueret̃ a cẽtro iã aſcẽderet v̾ſus celũ qđ eſſet ꝯ naturã ſui ⁊ totiꝰ vniuerſi: ſed q2 aq̃ eſt minꝰ grauis quã terra: ſ; grauior aere: ⁊ iđ deꝰ collocauit eã ſup faciẽ terre ⁊ īfra aerẽ ⁊ hoc eſt qđ dicit hic ꝓpheta: vñ ait q̃ fundaſti terrã ſup ſtabilitatẽ ſuã.i.ſup cẽtrũ mũdi qđ eſt īmobile ⁊ ſtabile in q̃ terra hȝ ſtabilitatẽ ſuã ꝓpt̃ eiꝰ naturã ⁊ grauitatẽ. Et iđ non inclinabit̃ in ſeculũ ſeculi a ſuo cẽtro ⁊ ſtabili loco: q2 ſi inde inclinaret̃ iã aſcẽderet in celũ: qđ eſſet ꝯ naturã ſui ⁊ totiꝰ vniuerſi: ſ; q2 aqua ẽ minus grauis quã terra: iđ abyſſus.i.oceanꝰ ⁊ quodlibet mare collocat̃ ſup terrã īmediate ſicut veſtimẽtũ amictꝰ ⁊ tegminis eiꝰ: naȝ ſicut veſtimẽtũ tegit hoīem quo ad quaſdaȝ partes ſuas: ita pariter aq̃ oceani ⁊ alioruȝ mariũ veſtit ⁊ cooperit terrã q̃ ad quaſdam

Sup montes ſtare aq̄s quõ itelligitur.

ptes; deinde cũ ſubdit. Sup mõtes ſtabunt aque ⁊c. Hoc põt tripliciter ītelligi. vno mõ qđ ī oceãno ſunt mlt̃i mõtes cooperti aq̃s. Alio mõ põt intelligi īterrogatiue: vt ſit ſenſus. O dñe aq̃ ſtabũt ſup mõtes: ſ; ſint leuiores? q.d. nõ: q2 oportet vt mõtes ⁊ alique ꝑtes terre maneãt diſcoopte ad habitationẽ hoīm. Et iđ naturaliter tota aqua deberet circũdare ⁊ tegere totaȝ terram: tñ diuiſiſti aq̃s ab aq̃s: ⁊ apparuit arida: vñ ipſe aque q̃ deberẽt cooperire mõtes fugiẽt ab increpatiõe ⁊ iuſſione tua: ⁊ formidabunt a voce tonitrui.i.poteſtatis tue: ⁊ ſic fugiẽtes a mõtibus congregabunt̃ in mari qđ eſt in inferioribus partibus terre. Tertio mõ ly ſup mõtes ſtabũt aque põt referri ad aq̃s pluuiales ⁊ nubes aquoſas exeũtes ⁊ incubantes ſup mõtes q̃ mittũt pluuias cũ tonitruis ⁊ fulminibꝰ ad increpationẽ ⁊ terrorẽ hoīm vt ſit ſenſus. O dñe ex ordinatiõe tua aque ⁊ nubes aquoſe ſtabũt ſup mõtes mittentes pluuias ⁊ fulmina ſup terrã: ⁊ ſup montes: vbi ⁊ ſup quos frequẽter cadũt fulmina que tu ordinaſti ad īcrepationẽ: ⁊ ab increpatione tua formidabũt ⁊ timebũt a voce tonitrui tui: hoc aũt dicit ꝓpheta. Nam hoīes praui cõſocii ſuoꝝ ſcelerũ cõmuniter timẽt fulmina. ⁊ tẽpeſtates: ne cõprehendant̃ in ſceleribus ſuis vt ait Juuenalis. Deinde cũ dicit.

Aſcendũt mõtes ⁊ deſcẽdũt cãpi: in locum quem fundaſti eis. Gen.j

Terminũ poſuiſti quẽ nõ trãſgredient̃, neq; ꝯuertent̃ operire terrã

¶ Explicat diſpoſitionẽ terre quo ad ptes ſuas ꝓpter curſus ⁊ loco aq̃rũ: in q̃ diſpoſitione maxime manifeſtat̃ immenſa ſapia ⁊ ꝓuidẽtia ſummi creatoris: de qua dr̃ Gen.j. ꝙ deꝰ p̄cepit tertia die vt aque cõgregarentur in locũ vnũ. Et ſic terra apparuit arida inter maria ⁊ appellauit aridã terrã: et congregatiões aquarũ appellauit maria: de q̃ diſpoſitiõe terre ſunt multi ⁊ varij modi loquẽdi. Nã quidã preſupponũt ꝙ oīa maria ſe cõtingũt ⁊ ꝙ oceanus eſt mlt̃o maior tota terra: ⁊ circuit eã vndiq;: ⁊ terra ẽ in quo ſicut pila leuis: ſiue ſicut vnũ pomũ in peluī plena aqua: cuiꝰ ſola ſummitas apparet ſuper aquã: ⁊ dicũt ꝙ hoc fecit deꝰ in ꝑ̇ncipio. Nã cũ tota terra eſſet tecta aq̃s deꝰ diuiſit ptes aquarũ: ⁊ mãſit illa ꝑs diſcooperta et ſicca ad habitationẽ hoīm: ſ; q2 aq̃ ptes nõ poſſent in ſe cõtineri q̇n fluerẽt ſup faciem terre: niſi terra eſſet eleuata ⁊ īclinata a cẽtro v̾ſus vnã partẽ celi: iđ dicũt iſti ꝙ cẽtrũ terre nõ eſt centrũ mũdi: imo; inclinat̃ a centro per attractionẽ quarũdã ſtellarũ ad vnã partẽ mũdi: ſed iſta poſitio eſt manifeſte irrationabilis. Primo q2 eſſet cõtra totã philoſophiã. vt dictũ eſt: ⁊ cõtra ſacrã ſcripturam allegatã q2 deꝰ fundauit eam ſupra ſtabilitatem ⁊ centrum mundi a quo nõ inclinabitur ī ſcl̃m ſeculi. Secundo eſt irrationabilis nã ſi terra attraheret̃ a centro ꝑ aliquã partẽ ſtellaꝝ: tunc ſeq̃retur ꝙ terra cõtinue moueret̃ in gyrũ ad motũ illarũ ſtellaꝝ attrahentiũ: qđ eſt falſum. ⁊ iđ dicunt quidã pħi ꝙ cẽtrũ terre eſt cum centro mundi: ſ; deus eleuauit ⁊ tumefecit vnã partem eiꝰ in principio: ⁊ iſta pars q̃ apparet arida: eſt quidã gibbus eleuatus ſuper aquas ad noſtram habitationem diuidens partes aquarum: Nota.

⁊ ſic ſaluāt terrā manere ſemꝑ in cētro mun
di. Sed iſta poſitio eſt īſufficiēs: nā ſemper
preſupponit ꝙ ocean⁹ ſit multo maior tota
terra: qđ eſt falſum: vt patebit. Itē ſequeret
ꝙ ille gibbus terre eſſet maior pars terre: ⁊
ꝑ ꝯñs terra nō eſſet rotūda: ſ; pyramidalis:
vñ ſequerent multa incōueniētia cōtra poſi
tionē oīm phoꝝ ⁊ aſtrologoꝝ: ⁊ ideo ē dicē-
dū ꝙ poſitio ⁊ deſcriptio ptholemei de diſ-
poſitione terre ⁊ aquarū eſt magis rōnabi-
lis ⁊ magis conformis ſacre ſcripture: ⁊ ve-
rior vt apparet ad ſenſum: ⁊ ꝑ experiētiam
multoꝝ eſt ꝓbatū q̇ peragrarūt ⁊ nauigārt
diuerſas ꝑtes mūdi. ¶ Ad cui⁹ euidētiā eſt
aduertendū ꝙ tota diſpoſitio terre conſiſtit (*diſpoſitio terre ī hoc cōſiſtit.*)
pncipaliter in montib⁹ ⁊ vallib⁹: ⁊ campis
decliuib⁹. Nā de neceſſitate īter mōtes cau
ſant valles: ⁊ ſi montes ſunt inter ſe valde
diſtātes: tūc īter eos in talib⁹ vallib⁹ cauſan
tur cāpi plani: ſ; nunꝗ̄ poſſunt eſſe tā plani
qn aliꝗ̄tulū ſint decliues v̄ſus mediū illius
vallis. Et hinc eſt ꝙ aque fōtales emanātes
ex laterib⁹ aut radicib⁹ mōtiū. ſemꝑ decur
rūt ꝑ cāpos decliues vſq; ad mediū ⁊ ꝑtes
depreſſiores ⁊ inferiores illius vallis. Et ſic
ex mltis fontib⁹ decurrētib⁹ a mōtib⁹ fluūt
flumina in vallib⁹. Et qꝛ oēs valles vt pluri
mū ſunt decliues et declinát vſq; ad aliquā
vallē infimā nō habentē exitū: iō ſemꝑ flu-
mina decurrūt ꝑ valles ⁊ cāpos decliues vſ
q; ad infimā vallē: ⁊ ibi ꝯgregant mlta flu-
mina: ex quoꝝ ꝯgregatione cauſant maria
vt manifeſte pꝫ ī nr̄o mari mediterraneo: ⁊ ī
mari euxino: ⁊ in mari caſpio: Nā nr̄m ma-
re tyrrhenū ⁊ mediterraneū nihil aliud eſt
niſi q̄dā vaſta vallis infima q̄ cauſat īter mō
tē athlantē ex ꝑte africe ⁊ mōtes hiſpanie: ⁊
Gallie: ⁊ Italie: ⁊ grecie ex ꝑte europe: ad
quā vallē decurrūt oīa flumina decurrētia
a latere aq̄lonari mōtis athlantis: ⁊ a late-
re meridionali mōtiū hiſpanie: ⁊ Gallie: et
Italie ⁊ grecie: ⁊ aſie minoris. Et ſic oēs cō
gregatiōes aquarū iſtoꝝ fluminū efficiunt
mare tyrrhenum in hac valle: qđ quidē ma
re diuidit europā ab africa. Itē mare ponti
cū ſiue euxinū nihil aliud eſt niſi q̄dā vallis
cauſata ⁊ clauſa ab aq̄lone ꝑ mōtē ryphēū
⁊ ꝑtē caucaſi: ⁊ ab oriēte ꝑ mōtes armenie:
⁊ a meridie ꝑ mōtes Galacie: capadocie: et
ab occaſu ꝑ mōtes Dacie: ad quā vallē de-
currit Tanais cū plurib⁹ aliis fluminibus
ex ꝑte aq̄lonis: ⁊ boriſtenis: ⁊ hipanis: ⁊ da-
nubius ex ꝑte occidētis: ⁊ phaſis cū plurib⁹
aliis ab armenia: ⁊ multa alia flumina reci
pi ab aſia minori: q̄ aque ſimul congregate
efficiūt mare ponticū: qđ ꝑ anguſtū fretum
propontidis ⁊ helleſponti continuantur cū
noſtro mari tyrrheno: ⁊ poſtea mare tyrrhe
nū cōtinuat ⁊ cōiungit cum Oceano ꝑ an-
guſtum fretum gaditanū: ſed ſi flumina con
gregantur in aliqua valle montib⁹ vndiq;
clauſa: tūc efficiūt mare ſeparatum ꝑ ſe ab
Oceano ⁊ ceteris marib⁹. ⁊ iſto mō efficitur
mare caſpiū ex ꝯgregatione mltoꝝ ⁊ vaſto
rū fluminū. ſ. rahi ⁊ gerri ⁊ dauerix ⁊ oxi et
cābiſis: ⁊ cyri ⁊ araxis q̇ decurrūt ī illā val-
lē clauſam ab ortu mōtib⁹ Imai: ⁊ ab aq̄lo
ne mōtib⁹ hyꝑboreis ex ꝑte caucaſi: ⁊ ab oc
caſu mōtib⁹ armenie: ⁊ a meridie mōtibus
tauri ⁊ mōtib⁹ medoꝝ. Et ſic ex ꝯgregatiōe
ſupradictoꝝ ⁊ multoꝝ alioꝝ fluminū ⁊ aq̄-
rū efficit mare caſpiū ī illa valle ī nulla ſui
ꝑte cōtingēs oceanū: nec aliud mare. Et ſic
eſt dicēdū de mari indico: vt patebit. ex q̄b⁹
pꝫ ꝙ ꝯgregatiōes aq̄rū ad flumina ⁊ ma-
ria cauſant ex diſpoſitiōe terre q̄ ꝯſiſtit ī mō
tibus ⁊ vallib⁹ ⁊ cāpis decliuib⁹. Nā mōtes
⁊ cāpi efficiūt trā habitabilē ⁊ ꝯgregatiōes
fontiū efficiūt flumina ⁊ paludes ⁊ ꝯgrega
tiōes fluminū in vallib⁹ infimis efficiūt ma
re. ¶ Ad cui⁹ maiorē euidētiā ē iterū aduer (*Quinq; famoſi mōtes.*)
tēdū ꝙ q̄nq; ſunt famoſiſſimi mōtes q̇ effi-
ciūt ⁊ claudūt totā terrā habitabilē nobꝫ no
tā cū ſuis marib⁹: quoꝝ duo claudūt eā ab
aq̄lone ⁊ meridie. Et ceteri tres efficiūt ter
rā mediā habitabilē ⁊ termināt ⁊ claudunt
maria īter coꝝ latera. Vñ vltra eq̄noctialē
ꝑ q̄ndecim grad⁹ reperit q̄dā mōs q̄ tā lon
go tractu venit ab occidēte termināſ ocea-
nū ⁊ ſinū ſperiū ⁊ exide ꝓced. ⁊ v̄ſus ortum
termināđo totā africā nobis notā a meridie
⁊ exide ꝓcedit v̄ſus apreſo vſq; ad catigarā
regionē ſinarū ſemꝑ termināđo mare indi-
cū a meridie. Iſte mōs a pncipio ſue noticie
in littore oceani occidentalis: ⁊ ſinus ſperū
appellat ſperiuera ab ipſis grecis: deinde
magis ꝓcedēs v̄ſus ortū appellat yon. dein
de nolatur danchis. deide xiphas. deide me
ſcha deinde bardet⁹. deide dragiſſimbo. de
inde ptract⁹ vſq; ad ſexageſimū gradū lon
gitudinis appellat luna. A cui⁹ latere aq̄lo
nari oriunt fontes nili decurrētes ad pla-
na: vbi efficiūt duas vaſtiſſimas paludes: a
q̄b⁹ egredit nilus veniēs verſus aq̄lonē ꝑ
ethiopiā vſq; in egyptū: in cuius littore ab-
ſorbet a mari nr̄o. Sꝫ ſic mōs lune ꝓtēdit
vltra v̄ſus ortū vſq; ad. clxxx. grad⁹ lōgitu
dinis ⁊ tūc appellat praſſus vbi attingit ad
mare indicū faciēs ī eo ꝓmōtoriū ī pncipio
maris īdici ⁊ ſinu barbarico. Et tūc ꝓtēdit
vltra v̄ſus ortū ꝑ. cx. gradus vſq; ad catiga
rā ſtationē ſinarū termināđo mare indicuꝫ
ab auſtro: ⁊ ꝓcedit vltra ꝑ terrā ignotā: cu-
ius finis ignorat. Et ſic iſte mōs cingit ⁊ ter-
minat totā africā ⁊ aſiā ab auſtro: ⁊ ſic igno
rat ei⁹ pncipiū ⁊ finis: ⁊ eſt ita altiſſim⁹ qđ
in radicib⁹ ei⁹ gñat ignis ex refractiōe ra-
dioꝝ ſolariū maxime in nr̄a hyeme qꝛ tūc

radij cadūt illuc ꝑpendiculariter: ꝫ i medio mōtis ſunt ꝑpetue niues: q̄ liq̄facte in eq̄noctiis implēt paludes. Ex q̄rū aquarū abūdātia inundat nilus in eq̄noctio. In ſummitate aūt illi⁹ mōtis nec ſunt pluuie nec vētus: vñ putāt aliq̄ ibi eē ꝑadiſuꝫ delitiarū ꝓpter tēperie: iſte mons a prora vſq ad catigaraꝫ appellat peon ab ipſis grecis: eo qđ in eius radicib⁹ generat ignis ꝛ in medio ſemꝑ apparēt fulmina ꝛ fulgura. ꝛ corruſcationes. Itē ad aq̄lonē in .xxx. gradu longitudinis et .lxvj. latitudinis incipit q̄ddam ꝓmontoriū q̄ſi ſupra ſcotiā quod tyle ptholomeus ꝛ oēs antiqui appellant: qđ ptholemeus putauit eſſe inſulam. ſed in veritate cōpertuꝫ eſt poſtea ex experientia illū monteꝫ ꝓtrahi verſus ortum vſqꝫ ad montē rhypheū: que ꝓuincia hodie norvvegia appellat: vltra quē montem verſus aquilonē adiacet magna regio q̄ ſuecia dicit: cuius finis verſus polū ignorat q̄ quidē regio dicta norvvegia iam eſt nota nauigantibus latinis: cuius magna pars eſt ſub dño regis Dacie. Inter quā et germaniam cauſat ſinus ſarmaticus: q̄ per anguſtū fretū inter promontorium cimbricū et norvvegiam continuat cum oceano occidētali: deinde iſti montes norvvegie protenduntur vſqꝫ ad montes rhypheos: vnde oritur tanays. Et exinde protendit vſqꝫ ad montes hyperboreos. Et exinde ꝓtendit vſqꝫ ad Imaum tranſuerſalē. Et exinde cingit totā ſcythiam ſerica ex ꝑte aquilonari: ꝛ ſic ꝓtendit verſus ortum per ignotā terrā cui⁹ finis ignoratur. Et ſic pꝫ q̄ iſte mons cingit et terminat totā europā: ꝛ aſiam notā ab aq̄lone. Sola ergo illa terra eſt nota philoſophis et geographis grecis ꝛ latinis: q̄ iacet inter iſtū montē ꝛ montes ethiopie: q̄ menſurat vna q̄rta terre habitabilis: Sed inter iſtos duos montes longiſſimos reperiunt tres mōtes minores in longitudine q̄ effectū tota terrā mediam diuiſam in tres partes. ſ. Aſiā: ꝛ Europam: ꝛ africā: nā vnuſq̄ſqꝫ iſtorū triū montium facit ſuā ꝑtē cū aliquo extremorū: vñ ꝑrio ab occaſu in tertio gradu longitudinis et .xliij. latidinis eleuat q̄ddā ꝓmontorium in hiſpania appellatū celticum in regione galicie quod ab incolis finis terre dicit: ꝓpe qđ ſita eſt eccleſia ſancti Jacobi. Iſte aūt mons ꝓtendit verſus ortū terminās oceanum ab aquilone vſqꝫ ad montes pyreneos: ꝛ exinde dict⁹ pyrene⁹ ſeparās hiſpaniā a gallia ꝓtēdit oblique verſus ortū: q̄ q̄dem mons facit multos ramos ꝑ hiſpaniā a q̄bus oriunt plura flumina. Itē iſte pyrene⁹ ꝓtēdit ꝑ galliā narbonenſem vſqꝫ lugdunū: ꝛ exinde vſqꝫ ad mōtē adulā qui tranſuerſaliter diuidit Gallias ab Italia. Iſte autē mons adulas facit tres ramos q̄ cōiter alpes dicunt. Quorū ꝑrim⁹ dict⁹ eſt apēninus q̄ ꝓtēdit ad ortū terminās mare tyrrhenū a meridie ꝛ ſinū adriaticum ab aquilone: ꝛ terminat iſte mōs ꝓpe rhegium ꝛ pharū ſicilie. Itaqꝫ ſol⁹ iſte mons facit totam italiam habens a latere meridionali littora ianue: ꝛ tuſciā ꝛ lauiniā ꝛ cāpaniā. ꝛ lucaniā: ꝛ a latere aq̄lonari habēs lōbardiā flamineā ſiue romādiolā ꝛ picenū: q̄ marcha dr ꝛ brutiū ꝛ apuliā ꝛ calabriā: q̄ quondā magna grecia vocabat. Ex q̄ pꝫ q̄ tota italia nihil aliud eſt niſi iſte mōs apēnin⁹ eleuat⁹ iter mare tyrrhenū ꝛ ſinū adriaticū. Poſtea iſte mōs adulas mittit aliū ramū vſqꝫ ortū q̄ dicit rhethius relinquēs a meridie lōbardiā ꝛ venetias ꝛ dalmatiā. Et ab aq̄lone relinq̄ns rhethiā: ꝛ vendelicā: ꝛ noricū ꝛ pannonias: et ſic ꝓtenſus vltra facit totā greciā inter ſinū adriaticū ꝛ mare egeū. Rurſus iſte mōs adulas facit aliū ramū q̄ dict⁹ mons ſarma ꝓtēdit verſus vulturnū q̄ſi oblique vſqꝫ attingit montē rhypheū cui adiacēs tota regio dr ſarmatia europe. Rurſus iſte mons adulas ꝓtendit recto tramite faciēs q̄rtū ramū verſus aquilonē vſqꝫ ad ꝓmontoriū cimbricuꝫ. Et ſic facit totā germaniā. Ex q̄b⁹ ſequit qđ iſte mons adulas ꝑ quinqꝫ ramos facit totā europā. Nam ꝑ ramū quē miſit verſus occaſum facit Gallias ꝛ hiſpanias: ꝛ per alios ſupradictos q̄tuor ramos facit Italiam et Greciam: ꝛ Sarmatiam: ꝛ Germanias: i quibus comprehenditur tota europa cuꝫ montibus norvvegie Item in ſecundo gradu longitudinis ꝛ vigeſimoquinto quaſi latitudinis incipit aliud promontoriuꝫ ſuper Oceanum qui dicit magnus Athlas: ꝛ iſte mons protendit verſus ortum quaſi ſub Tropico Cancri. vſqꝫ ad mare rubrum ſiue ſinum Arabicum relinquēs a meridie totā Ethyopiam ꝛ libyā. ꝛ ab aquilone tigitaniā ꝛ Ceſareā: ꝛ oīa littora africana vſqꝫ in egyptū Iſte ergo mons Athlas ſimul cū montib⁹ Ethiopie facit totam Africā. Nā quicquid eſt inter hos montes ꝑtinet ad Ethiopiā: ſed oīa latera aquilonaria huius montis Athlātis dicuntur littora africana. Item vltra helleſpontū ſiue a mari egeo in .lviij. gradu longitudinis. ꝛ .xxxvij. latitudinis: icipit alius mons icarius qui ꝓtenditur recto tramite verſus ortum per totā aſiā vſqꝫ ad regionē Sinarū vltimo nobis notam: q̄ eſt ita longus q̄ ſm diuerſas ſui ꝑtes ſortit diuerſa nomina. Nam in principio ſui apud Icariā dr phenix. Poſtea dicit cademus faciēs a meridie lyciā ꝛ pāphiliā ꝛ ab aq̄lone bytiniā et capadociā. Poſtea magis eleuat⁹ dicit thaurus mittens antitauruꝫ ad vulturnum ꝛ Armeniā. Poſtea thaurus protenſus ad ortū vſqꝫ ad medos dicitur coron⁹ ſiue medus faciēs totā regionē medorum: in qua eſt maxima ciuitas thauris ꝛ chezdiam.

Mōs apēnin⁹.

Mōs adulas.

Mōs athlas.

Deinde pceſſus ꝛ relinquēs a meridie ſyriā: meſopotamiā: perſiā: ꝛ parthiā et ariā ꝛ ab aqlone hyrcaniā ꝛ bactriā regiões Sacarū ꝛ maſſa zetas. Poſtea pceſſus vltra v̄ſus ortū dr Jmaus longitudinalis habens a meridie Jndiā itra gāgē: ꝛ ab aqlone maſſagetas mittēs v̄ſus aqlonē vnū ramū dictū Jmaū trāſuerſalē tēdētē ad aqlonē finis cui⁹ ignoraꝛ. Sʒ iſte Jmaus lōgitudinalis pcedit rurſus v̄ſus ortū: ꝛ dr Ser⁹ poſtea dr otochoras habens a meridie Jndiā vltra gāgē ꝛ regionē Sinarū vltimo nobis notā: ab aqlone aūt habēs ſcythiā vltra Jmaū ꝛ ſericā regionē: que qdē regio ſemp fuit grecis ꝛ latinis ignota pp̄ter incolarū īmanitatē: de qb⁹ dr. Jgnoti facie: ſʒ noti vellere ſeres. Sʒ āno dn̄i. M.cc. egreſſi ſunt tartari ab illa regione qui vaſtarunt ꝛ ſubiecerunt omes Jndias ꝛ parthiaʒ ꝛ mediam ꝛ perſiam et totam ſcythiam citra Jmaum ꝛ ſarmatiā: ꝛ gentes illius regionis facte ſunt nobis note pp̄ter pctā noſtra: vñ quaſi tota iſta regio Serum dr hodie regnū catahi: cui⁹ dñs ꝛ rex dr magn⁹ cham: q̄ etiaʒ dñatur olbus Jndis ꝛ maſſagetis. Jſte autē mons Serus ꝛ otochoras tendiꝛ ſemper verſus ortum vltra per terrā ignotā cuius finis ignoraꝛ. Ex quo patet ꝙ iſte predictus mons efficit totam aſiam p duo latera a cuius latere meridionali oriuntur innumera flumina que decurrunt ꝛ recipiunꝛ in mare Jdicum. Ex qbus olbus ſequiꝛ qd ſupradicti quinqꝫ montes principales ſcʒ duo extremi et tres intermedij efficiunt totā terrā nobis notam habitabilem pp̄ter ſuā eminentiā ꝛ eleuationē ſuper valles. Jtē ſequiꝛ ſcdo ꝙ maria nihil aliud ſunt niſi valles infime inter altiſſimos montes in qbus ꝯgreganꝛ ola flumina ꝛ oēs aque a motibus p valles ꝛ cāpos declines deſcendentes ꝛ decurrentes. Unde mare noſtrū mediterraneum nihil aliud eſt niſi quedā vallis infima cauſata ꝛ depreſſa inter montē Athlantē Africe ꝛ montes Europe. Qd quidē mare recipit ola flumina ab vtriſqꝫ mōtibus decurrentia. Nam a mōtibus hiſpanie recipit Tuderū ꝛ Sucronem: ꝛ in littore nr̄e florētiſſime ciuitatis valētie recipit turrium: ꝛ iuxta tertuſſium recipit famoſiſſimū Jberū: ꝛ iuxta barch: nonā recipit lubricatū ꝛ multa alia flumina a pyreneis mōtibus deſcēdētia ꝛ a montibus gallie recipit rhodanū cū pleriſqꝫ aliis. Et a montib⁹ Jtalie recipit arnū ꝛ tyberim ꝛ arauū: et vulturnū: et mlta alia: ꝛ in ſinu adriatico recipit padū haud procul ab vrbe famoſiſſima Uenetiarū: ꝛ ſic recipit multa flumina a montib⁹ macedonie in mari egeo ꝛ a montib⁹: Lycie ꝛ pāphilie ꝛ Cilicie i mare Rhodiēſe: a montibus aūt ethiopie ꝛ africe famoſiſſimū Nilum ꝛ Bagradā ꝛ Mulacam. Sed qꝛ hoc mare noſtrū mediterraneū cōtinuaꝛ cum mari Euxino p āguſtū helleſpōtū ꝛ Boſphoꝝ Byzātinū. Jdō recipit i ponto magnū Danubiū ꝛ Boryſthenē ꝛ thaniā ꝛ phaſim cū innumeris aliis fluminibus. Ex quoꝝ cōgregatione efficiꝛ illd mare. Jtē inter mōtes Armenie ꝛ Caucaſum et Coronū ꝛ Orū cauſaꝛ vna vallis infima nō habēs exitū vbi ꝯgreganꝛ innumera et vaſtiſſima flumina q̄ efficiunt mare caſpiū. Nā illd mare recipit magnū ararē a mōtibus Armenie: ꝛ magnū Rao a mōtibus hyperboreis ꝛ dārim ꝛ Serrum a mōtibus ꝛ Jrartē ꝛ Orū ab Jmao ꝛ Cyrū et Cābiſem a mōtib⁹ Medoꝝ cū innumeris aliis. Hoc āt mare eſt terminatū ꝛ clauſuʒ vndiqꝫ mōtib⁹ p nullā ſui partē attingēs Oceanū nec alid mare. Jtem inter montes Jndorum: ꝛ mōtē Peonem meridianuʒ cauſaꝛ alia vaſtiſſima vallis in qua recipiunꝛ ola flumina ab vtriſqꝫ montib⁹ deſcendētia: ex qua cōgregatiōe efficiꝛ mare indicū vndiqꝫ montib⁹ clauſum p nullā ſui partē attingens Oceanū nec alid mare. Hoc mare recipit a mōtib⁹ Africe multa flumina nobis ignota ſʒ a montibus Aſie recipit ſenū ꝛ maximum Danā ꝛ gāgē et Jndū cū infinitis aliis. A mōtibus aūt medoꝝ recipit ariū et in ſinū Perſico recipit Eufratē cū tygri et ceteris. Ex quib⁹ olbus ptʒ qd maria nihil aliud ſunt niſi congregationes aquarum in vallib⁹ infimis inter mōtes. Jtē ſequiꝛ ꝙ nō ola maria attingūt Oceanū: nec ꝯtinuanꝛ cum eo. Jtē ſequiꝛ ꝙ oceanus non circuit totam terram: vt vulgares pntāt imo clauditꝛ vndiqꝫ mōtibus. Nā littora ei⁹ orientalia ꝛ etiā meridionalia ſunt nobis nota: ſʒ occidentalia et aquilonaria ſūt ignota. Sed multe et vaſte inſule reperte ſunt a nautis verſus occaſum. Nam etiā multū diſtāt littora occidentalia eius s̄m Ariſtotelē in fine ſcdi de celo. Ex ſupradictis etiam ptʒ ꝙ tria faciunt montes. Nam primo reddūt terram habitabilē. Secūdo ab eis oriunꝛ aque propter eoꝝ cōcauitatē et ſpongioſitatē: q̄ quidē aque decurrunt inter valles et per mōtes decliues. Tertio montes termināt maria ne egrediāꝛ ad operiendā terrā in qua diſpoſitione terre maxime demonſtraꝛ dei omnipotētia ꝛ ſapiētia et prudētia qꝛ ola iſta ſunt neceſſaria ad vitā hoim et plātaꝝ et omniū alaliū. Aliter eni non poſſent viuere. ¶ Ex ſupradictis ptʒ ꝙ nō opʒ ꝙ centrū terre ponaꝛ extra centrū mūdi: imo cētrū eſt equaliter diſtās ab orbibus: ꝛ terra s̄m ſe tota manet rotūda: ꝛ quo ad oēs ptes ſui hʒ montes eleuatos q̄ termināt Oceanū et etiā alia maria: qꝛ mōtes cōtineꝛ oceanū inter ſe et alia maria: qꝛ tāq̄ i vaſe: ſicut dr̄m ē pſal. xxxii. Cōgregās ſicut in vtre aq̄s maris ponēs in theſauris abyſſos. i. pōit maria tāq̄ theſau-

De populis q ſeres dicunt.

Maria qd ſunt.

Montes tria faciūt

tes in arca ⁊ vaſe hoc idē probat̄ Prouer. viij. vbi dē ait ſapiā diuia. Qñ p̄parabat ce lo adera: Qñ certa lege et gyro vallabat abyſſos. Qñ ethera firmabat ſurſuʒ ⁊ libra bat fontes aquarū. ¶ Sed ꝯ ſupradicta oc currūt duo dubia. Dictū eſt eñ p̄rio qđ flu mina nihil ſunt niſi ꝯgregatiōes aquarū ex fontibus emanantib⁹: ex radicibus: aut ex lateribus mōtiū ⁊ q̄nq; ex cāpis ⁊c. Dictū ē etiā q̄ iſta flumina decurrūt ad valles ⁊ p̄ tes infimas terre ex quoꝝ cōgregatiōe fiūt

Dubitat.

maria: ideo p̄pter p̄mū dubitat̄ vñ pōt ori ri aut gñari tāta copia ⁊ multitudo aquaꝝ: quātā videm⁹ in maximis fluminibus ꝯgre

Dubitat.

gari: Propter ſcđm etiā dubitat̄ quare ma ria nō augent̄ ⁊ operiūt terrā ⁊ cāpos p̄pin quos: cū cōtinue recipiāt tā maxima flumina tātā copiā aq̄ꝝ: q2 oē q̄ntū additū q̄nto red dit ipſi mari⁹. Hec duo dubia putat ſoluere

Solutio ad p̄mū.

Ariſto. ij. metheoroꝝ vñ dicit ad p̄mū qđ ī cōca uitatib⁹ terre maxie ipoꝝ mōtiū eleuāt̄ va pores humidi: ⁊ cōuertūt̄ ſiue ꝯgelāt̄ in aq̄ ⁊ ſic emanāt fōtes ex laterib⁹ ⁊ verticib⁹ mō tiū: ⁊ ēt ex aere icluſo ī cauernis ⁊ viſcerib⁹ terre cōtinue gñant̄ aq̄: ⁊ ſic emanāt fontes radicib⁹ mōtiū p̄pter coꝝ cōcauitatē ⁊ ī cā

Ad ſecundū

pis. Ex q̄ cōgregatiōe fiūt flumina ī mare de currētia. Ad ſcđm dubiū dicit q̄ p̄pter calo rē itēſuʒ radioꝝ ſolariū cōtinue fiūt reſolu tiōes ī mari: ex q̄b⁹ reſolutiōib⁹ aq̄ vt pluri mū ꝯuertit̄ ī aerē ⁊ reſoluit̄: ⁊ ſic mare nūq̄ au get̄. Sed ī veritate ſi pleni⁹ volum⁹ ꝯſidera re licet iſte rōnes parti cōtineāt aliq̄lē veri tatē: tamē nō ſufficiūt nec euacuāt ſupdicta dubia. Nā manifeſtū eſt qđ ex decē pugillis aeris vix generat̄ vn⁹ pugill⁹ aq̄. Et ſic aer icluſ⁹ ī terra vel vapores eleuati ī cōcauitati b⁹ mōtiū bñ ſufficerēt ⁊ ſufficiūt ad generā dū aliq̄s fōticulos emanātes ī verticib⁹ mō tiū. Sʒ nullo mō poſſent ſufficere ad generā dū tātā copiā aquaꝝ cōtinue. ſicut videm⁹ qđ araxes in ꝑncipio iā emanat maxim⁹ ⁊ copioſus exit a monte Armenie: ⁊ ſic opʒ q̄ in decuplo intraret copia aeris ad cōcaui tatē illoꝝ montiū ad generādū tantam co piā aquarū: qđ eſt falſum ⁊ inexpertū: quia oporteret q̄ ꝑ aliud lat⁹ illi⁹ mōtis intraret decupla portio aeris cū maximo impetu: ex qua cōtinue generaret̄ iſta copia aquarū. Itē ſecunda ſolutio eſt inſufficiēs. Nā talis reſolutio aque maris ꝑ radios ſolares non fit cōtinue niſi indie et nō oī tp̄e: ſed in eſta te ⁊ in feruore diei ⁊ nō equaliter in oī par te mūdi: ſʒ iuxta Tropicos. Et ſic in hyeme ⁊ in nocte ⁊ in partibus aquilonarib⁹ par ue fiunt reſolutiones p̄pter elongationē ⁊ debilitatē radiorum ſolariū: ſʒ cōtinue ⁊ oī tp̄e intrant vaſtiſſima flumina ⁊ innumera maxime in mare caſpiū: qđ vix habet duo milia mi. ar. ū in longitudine ⁊ mille in lati tudine. De quo dicunt phi. o. qđ ſi per aliquā potētiā totaliter poſſet euacuari re pleret in decē diebus. Cīta duodecim va ſtiſſima flumina maiora Danubio intrant in ipſum cū. cxx. alijs. Et tamē iſtud mare nunq̄ auget̄: ſicut nec cetera maria. Et ideo eſt dicendū conformādo cū ſacra ſcriptura q̄ ſicut ille ſapientiſſim⁹ architector omni potens deus in principio creationis diſpo

Aduerte

ſuit faciem terre eleuando montes decli nādo cāpos ⁊ deprimendo valles infimas in quibus cōgregant̄ oēs aque a mōtibus per cāpos decurrētes: vt dictū eſt: ita pariter taliſ diſpoſuit iteriores ⁊ viſcerales partes terre q̄ ī ea fecit venas ⁊ meat⁹ ſubterrane os penetrātes totā terrā. ꝑ q̄s venas ꝯtinue ſerpūt aq̄: vt manifeſte videmus. Nā ī p̄fun do cuiuſlibet maris fiūt multe ſubmerſiōes aq̄ꝝ: ⁊ ꝑ venas ſupdictas ſerpūt penetrātes ꝑtes terre: ⁊ dulcorant̄ ex frigiditate. Et ꝑ e q̄s ibidē emergūt ⁊ ebulliūt ex radicib⁹ ⁊ la

No. de curſu aq̄

terib⁹ mōtiū oppoſitoꝝ ⁊ fiūt flumina fluē tia ⁊ decurrētia ꝑ faciē terre vſq; ad maria. Ex quib⁹ ſequitur p̄mo q̄ equa que decurrit ſupra faciem terre p̄rimo ſerpit et intercur rit ꝑ venas et ꝯductus et meatus in viſceri bus terre ſicut ſanguis cōtinue mouet̄ ꝑ ve nas animalis: q2 hō đr microcoſmus. i. mū dus paruus factus ad inſtar mūdi magni. Et hoc videmus manifeſte. Nā in q̄cūq; parte fodimus terrā ſemꝑ reperim⁹ venas aquarū tranſeuntiū ꝑ viſcera terre: ⁊ nō ſo lū per viſcera terre: ſed etiā per viſcera ru piū reperiūtur aq̄ trāſeuntes ⁊ penetrātes rupes ꝑ venas: in quibus rupibus fiunt pu tei: vt ego oculis pluries vidi ī diuerſis par tibus: vñ ſicut in hoīe reperiunt̄ vene ma gne ꝑ quas diſcurrit copia ſanguinis: et re periunt̄ miſeraice ꝑ q̄s diſcurrit modic⁹ ſan guis: ita pariter in viſceribus terre ⁊ in hoc manifeſtat̄ ſūma ſapiētia creatoris. ¶ Se cūdo ſequit̄ q̄ aq̄ cōtinue mouent̄ circula riter q̄rū medi⁹ circulus fit ſuꝑ faciē terre ⁊ alius medi⁹ inter viſcera terre. Nā eadem aqua q̄ ſubmergit̄ in maris p̄funditate et ſerpit ꝑ venas ⁊ meatus viſcerales terre et emergit ex montib⁹ et cāpis: poſtea decur rit inter conualles ⁊ ꝑ cāpos decliues vſq; ad mare ⁊ ſic ſemper aqua mouet̄ circulari ter. ¶ Tertio ſequit̄ q̄ maria nunq̄ augen tur nec decreſcunt quo ad partes formales quia quaſi quāta aqua intrat ꝑ flumina de currētia ſuper terrā: tāta exit et ſubmergi tur in profundo: et continue ſerpit venas viſcerales terre et emergit in fontes et flu mina ex montibus et campis. Et ſemper fit mot⁹ circularis. Et hoc dicit ſapiens Sa lomon. Eccleſiaſtes j. q̄ oīa flumina ī trant

in mare: ⁊ mare nõ redũdat: ⁊ ad locũ vñ ex
eunt flumina reuertunt vt iterũ fluãt. Ex q̃s
bus pꝫ manifeſta ſolutio ſupradictoꝝ du-
bioꝝ. ¶ Eſt tñ aduertẽdũ qḋ ꝓpter hoc non
tollit quĩ ratio Ariſtotelis ↄtineat aliqualẽ
veritatẽ. Nã in cõcauitatib⁹ mũtiũ bñ ele-
uãt aliq̃ vapores i verticib⁹ ⁊ laterib⁹ mõti
ũ: q̃ reſoluũt i fontes: ⁊ iõ tpe magne ſiccita
tis ſiccãt illi fontes ex defectu taliũ vapoꝝ.
Et ẽt ex aere incluſo i cauernis terre generat
aq̃ parua ex q̃ oriũt aliq̃ parui fũtes: ſꝫ tal'
aqua generata ex vaporibus et aere nõ ſuf-
ſufficeret ad tãtã copiã ⁊ cõtinuũ fluxũ aq̃rũ
vt ex eis tã vaſta flumia ↄgregarẽt: ⁊ tot ⁊ tã
vaſta maria cõplerẽt ⁊ efficerẽt. Jtẽ verũ eſt
qḋ radij ſolares i feruorẽ diei reſoluũt partẽ
aq̃ maris i aerẽ: ſꝫ talis reſolutio eſt parua
⁊ nõ cõtinua reſpectu tãte multitudinis ⁊ co-
pie aq̃rũ q̃ ↄtinue itrãt maria. Nã lꝫ i mari
indico fiat magna reſolutio, eo ꝙ ẽ iter tro-
picos: tñ nõ i caſpio: cũ ſit ad aq̃lonẽ: nec ẽt
in mari põtico: ⁊ ſic ſꝑ maria augerẽtur ni-
ſi magna copia exiret aliũde: vt dictũ ẽ. Et
Not. iõ magis ẽſt credẽdũ Salomoni q̃ erudit⁹ a
ſpũſctõ dicit. Eccli. j. ꝙ oĩa flumia itrãt ma-
re et mare nõ redũdat. Ad locũ vñ exeũt flu
mina reuertunt vt iterũ fluãt. Et hoc ideꝫ i
tẽdebat dicere dḋ pſal. xxxij. cũ ait ↄgregãs
ſicut in vtre aq̃s maris ponẽs in theſauris
abyſſos: nã abyſſi ⁊ ꝓfunditates maris ſũt
theſauri vñ exeũt aq̃ ꝑ venas terre. Et ſic in
diſpõne terre ⁊ maris ⁊ fontiũ ⁊ fluminum
manifeſtat ineffabilis oĩpotẽtia et ſapientia
⁊ ꝓuidẽtia creatoris: de q̃ ſapiẽtia dicit Sa
lomõ ꝓouer. viij. Qñ ꝓparabat celos aderã
qñ certa lege gyro vallabat abyſſos. Quan
do ethera firmabat ſurſum ⁊ librabat fon-
tes aq̃rũ. Qñ circũdabat mari terminũ ſuũ:
et legẽ ponebat aq̃s ne trãſirẽt fines ſuos
j. cõ- ⁊c. Ex q̃bus vbis Salomonis ſequunt tres
clõ. ↄclõnes. ¶ Pria ꝙ abyſſi ⁊ maria ſunt val-
ij. cõ lata i gyrũ ꝑ mõtes et circũdata littoribus.
clo. ¶ Scdã ꝙ fõtes aquaꝝ erũpũt ⁊ mergunt
in mõtib⁹ ꝑ quoddã equilibriũ, ꝓut dictũ ẽ
eo ꝙ dicit librabat fontes aquaꝝ. Et ꝑ ↄñs
aq̃ nõ ſꝑ generãtur ex aere, nec ex vaporib⁹.
iij. cõ ¶ Tertia cõclõ ꝙ oẽ mare hꝫ terminum ⁊
clo. terminos in tra quos includit ꝑ hoc qḋ ait:
qñ circundabat mari terminũ ſuũ ⁊c. Ex q̃s
bus patet ꝙ mare nõ cõtinet terrã, imo cõ-
tinetur inter mõtes ⁊ litora terre. Hoc eſt q̃
quod intẽdit dicere dauid in hac parte cuꝫ
ait. Aſcẽdũt mõtes ⁊ deſcẽdũt cãpi. Quaſi
dicat. tu deus in principio taliter diſpoſuiſti
terrã ꝓpter neceſſitatẽ animaliũ ⁊ plãtarũ
qḋ tota terra cõſiſtit in montib⁹ ⁊ campis ⁊
vallibus. Nã tu eleuaſti mõtes in altũ: ⁊ cã
pos creaſti in quodã deſcẽſu ⁊ decliuatione
⁊ ſic ſꝑ cãpi lꝫ videant plani: tñ ſemꝑ deſcẽ-
dũt ⁊ declinãt in locũ quẽ fundaſti eis ideſt
vſq̃ ad valles quas fundaſti in infimo loco
vt eſſent loca aq̃rũ: q: a mõtib⁹ deſcẽdũt aq̃
ꝑ valles ad cãpos decliues vſq̃ ad valles in
fimas ex quaꝝ cõgregatiõe fiunt ibi maria
vt dictũ eſt. Ex q̃ pꝫ ꝙ ipſi montes terminãt
maria: iõ ſubdit Terminũ poſuiſti quẽ non
trãſgredient ⁊c. Quaſi dicat: tu poſuiſti mõ
tes in terminũ ipſi⁹ aquis: quẽ terminũ nũ-
q̃ trãſgredient neq̃ ↄuertent operire terram
q: poſtq̃ deſcẽdũt aque ad loca infima: non
poſſunt aſcẽdere nec cõuerti: nec redire ſu
pra mõtes: q: tunc cõtra naturam aſcende-
rent: ideo quieſcunt in vallibus infimis.

**Qui emittis fõtes in cõuallib⁹ in
ter mediũ mõtiũ ꝑtranſibũt aque.
Potabunt omnes beſtie agri: ex-
pectabunt onagri in ſiti ſua.** Geñ. j
**Sup ea volucres celi habitabunt:
de medio petrarum dabũt voces.** xxx. q

¶ Ex tali diſpõne et ordine ſit⁹ terre ſequit ij. c.
alia vtilitas: nã tu emittis fontes in ↄualli- nũs
bus. i. ↄ valles: ⁊ ſic inter mediũ mõtiũ per- ꝑtio
trãſibũt aq̃. Nã aq̃ ꝑrio deſcẽdũt a mõtibus
poſtea inter mõtes trãſeunt ꝑ ↄualles: q: ſꝑ
inter mõtes ſunt ↄualles ꝑ q̃s trãſeũt aque
⁊ ſic deſcẽdũt ad cãpos: ⁊ exinde ad maria:
eo ꝙ ſunt infima loca terre. Sꝫ q: iſta nõ fe
cit de⁹ a caſu: imo ad vtilitatẽ aĩalium: q: ta
les fontes ⁊ flumina ſeruiũt hoĩb⁹ ⁊ ad alia
neceſſaria: iõ ſubdit: potabũt oẽs beſtie agri
ex his aq̃s ẽt onagri. i. aſini ſilueſtres ⁊ ce-
tere beſtie expectabũt has aq̃s i ſiti ſua. i. qñ
ſitiẽt: veniẽt ad iſtas aq̃s fontales ⁊ fluuia-
les. Et volucres celi habitabũt. i. volabunt
ſuꝑ ea. ſ. flumina vel habitabũt in ripis ⁊ ru
pib⁹ q̃ ſunt ſuꝑ flumina: ⁊ dabunt voces de
medio petrarũ. q. d. ꝙ cantabunt ſuꝑ ripas
fluminũ: ſicut frequẽter videm⁹: q: canunt
aues qñ veniũt ad bibẽdũ ad fontes vel ad
flumina. Ex ſupradictis apparet ꝓfunditas
ſapiẽtie ⁊ ꝓuidẽtie dei. Nã ex tali diſpoſitio
ne in qua de⁹ creauit terrã ſaluat ⁊ ſoluitur
oĩs queſtio que poſſet fieri. Nã ex eo qḋ mõ
tes ſunt alti: de neceſſitate aque deſcẽdunt
inter mõtes ꝑ valles: ⁊ exinde decurrunt ꝑ
cãpos qui de neceſſitate declinãt ad infima
loca terre que ſunt valles: vbi cõgregantur
oẽs aque: ⁊ ſic efficiunt maria. Et ſic mon-
tes ⁊ cãpi ſeruiũt hominib⁹ ad habitatio-
nẽ: ⁊ fontes flũmia ad potũ animaliũ: ⁊ ad
purgãdas ſordes rerũ: ⁊ ad rigãdos cãpos
maria aũt ſeruiũt hoĩb⁹ ad nauigãdũ: vt in
fra patebit. Ex quib⁹ oĩb⁹ patet ſumma ſa-
piẽtia ⁊ prouidentia dei. Deinde cum dicit

j.clx. Rigās mōtes de ſuperiorib⁹ ſuis:
vj.q. de fructu operū tuoꝝ ſatiabit̃ t̃ra.
xiij.q. Producēs fenū iumentis:⁊ herbā
j.ec- ſeruituti hominum.
clias Ut educas panem de terra:et vinū
j. his letificet cor hominis.
itaq3 ⁊ Et exhilaret faciem in oleo:⁊ pa
ex de nis cor hominis confirmet.
ſacra ¶ Cōmendat diuinā ꝓuidētiā ⁊ ſapiētiā cir
vncti- ca diſpoſitionē pluuiaꝝ. Nā lȝ aq̄ fluuiales
one.c. ⁊ fontales ſufficiāt ad potū aīaliū ⁊ rigādos
vnico aliq̄s cāpos:tñ ñ ſufficiūt ad rigādos mōtes nec oēs ꝑtes terre:eo ꝙ nō attingūt cacumina mōtiū nec terrā ꝑ oēs ꝑtes:et nō ſufficiūt ad nutritionē plātaꝝ:ſic ſunt neceſſaria flumina ad īplēdas ciſternas ⁊ rigādos mōtes ⁊ oēs ꝑtes terre:ad q̄s fontes ⁊ flumia attingere nō poſſunt. Et iō ſūm⁹ et ſapiēs artifex de⁹ ꝓuidit de aq̄s pluuialib⁹. Nā tal̄r diſpoſuit machinā mūdi vt ſol ꝑ vĩtutē ⁊ calorē ſuorum radioꝝ attraheret vapores a terra humidos vſq3 ad mediū interſtitiū aeris:vbi ꝑ antiperiſtaſim infrigidant̃ ⁊ ꝯgelant̃ nubes q̄ reſoluūt̃ in aquā. Et ſic ꝑ ſui pōderoſitatē pluuia cadit ſuꝑ mōtes ⁊ totā terrā ad nutritionē arboꝝ ⁊ plantaꝝ. Et ſic germināt̃ fructꝰ terre ⁊ creſcūt plāte ad eſum hoīm ⁊ beſtiarū:⁊ implent̃ ciſterne ad potum hoīm. Et hoc intēdit dicere dd̄ in hoc paſſu. Uñ ait. O de⁹ tu es rigās montes de ſuperiorib⁹ ſuis.i. rigas ſuꝑiora ⁊ ſummitates mōtiū ꝑ aquas pluuiales ex nubib⁹ deſcēdētes. Et ſic ſatiabit̃ terra de fructu operū tuoꝝ quē terra cōpluta ꝓducit. Nam ex tali pluuia ꝓduces in mōtib⁹ fenū iumētis ⁊ beſtijs:⁊ ꝓduces herbam ſeruituti hoīm:⁊ eſt ſenſus ꝙ tu ꝓduces fenū ⁊ herbā iumētꝫ ſ̄uituti.i.ad ſeruitutē hominū. Et mittis iſtā pluuiā vt educas panē d̄ terra:⁊ vinū vt letificet cor hominis:⁊ rigas etiā terrā ꝑ pluuiā vt creſcāt ⁊ nutriant̃ oliueta:⁊ ꝓducāt oleū:vt hō exhilaret ⁊ vngat ⁊ letificet faciē ſuā in oleo vel letet̃ invidēdo abūdātiā ⁊ copiā olei:⁊ ſit tanta copia panis vt cōfirmet cor hoīs:⁊ fortificet. Et ꝑ talē pluuiā ſaturabūt̃ ⁊ nutrient̃ ligna ⁊ arbores cāpi.⁊ cedri libani quas ſolus deus ipſe plantauit abſq3 manibus et cura hoīm. Eſt autē aduertendū ꝙ ꝓpheta notanter memorat tres fructus terre ſpeciales quos nutrit pluuia celeſtis ad cōſeruādam vitam hominis:
tres ſcȝ panē:vinū et oleū:eo qd̄ iſti tres fructus
terre ſunt valde neceſſarij ad cōmunes vſus vite
fruct⁹ humane ꝓpter tres effectus quos efficiunt in hoīe:put memorat ꝓpheta in hac parte. Nam panis confirmat cor hoīs.i.fortificat et ſuſtentat. Nam cibus panis poſt famem et inediam reſtaurat deperditū:et viuificat cor hoīs:⁊ vires hominis:que ex inedia deficiebant. Itē hō ex ſiti tītiat̃ ⁊ deficit. Sed potus vini recreat ⁊ letificat cor hoīs. Hoc ē dicit:q2 manifeſte videmus ꝙ ſi vinū dat̃ ſincopizantib⁹ ilico viuificant̃ ⁊ recuperāt ſenſum:et motū:⁊ letificant̃. Ex quo pȝ qd̄ vinum letificat cor hoīs. Itē ſubdit:vt exhilaret faciē in oleo. ¶ Ad cuius intellectum eſt notandū ꝙ exhilarare idem eſt qd̄ ex letitia os ⁊ naſum ⁊ oēs venas aperire:et ex tali in- exhi-
trinſeca letitia anhelitū ꝑ riſum emittere:ſi- lara-
cut videm⁹ in ridentibus. Nā ſicut ex triſtitia re qd
rugat̃ facies ⁊ reſtringit̃ os ⁊ naſus et vene: ſit.
⁊ retinet̃ anhelit⁹:ita ꝑ oppoſitum ex letitia ⁊ ſanitate ⁊ bona diſpōne omnia ſupradicta aperiuntur:et hō exhalat anhelitū ꝑ os ⁊ naſum:et ſic oſtendit letitiā cordis in facie ꝑ riſum:et faciē letā:⁊ tunc d̄r exhilarare quaſi exhalare:⁊ talis hō d̄r hilaris ⁊ letus. Sed q2 hunc effectum facit in hoīe vſus olei:ideo dicit. vt exhilaret faciē in oleo:naȝ q2 oleum eſt valde nutritiuū ꝓpter ſuā pinguedinem ⁊ bonū humorē ⁊ q̄litatē:iō cauſat bonā complexionē in hoīe:ideo eſt valde vtile ad condimentū in omni cibo:⁊ eſt penetratiuū in ol medela. Et videm⁹ etiā manifeſte ꝙ hoīes vtentes oleo cōīter habēt faciē plenā:⁊ pinguē:⁊ lucidā ⁊ bñ coloratā:et faciliē ad riſum et letitiā:ideo dicit ꝓpheta:vt exhilaret id eſt letificet faciem in oleo.i.in vſu et eſu olei. Pōt etiā dici qd̄ in partib⁹ orientalib⁹ ⁊ meridionalibus hoīes vngunt oleo facies ſuas:vt appareāt leti ⁊ lucidi vt pȝ i Daniele. De⁹ ḡ ꝑ pluuiā educit panē d̄ t̃ra ad cibū:⁊ vinū ad potū:⁊ oleū ad cōdimētū ⁊ ſaporē cibi hoīs.

Saturabūt̃ ligna cāpi:⁊ cedri liba
ni quas plātauit:illic paſſeres ni- d̄ ꝯſe.
dificabunt. di.ij.c
Herodij domꝰ dux eſt eorū:mōtes accipi
excelſi ceruis:petra r̃fugiū erinacijs te.

¶ Aduertēdū eſt ꝙ notāter d̄t ꝓpheta cedri libani q̄s plātauit. nā ſm Uergiliū in Georgicis q̄dā ſunt partes terre q̄ ſpōte de ſe ꝓferunt quaſdā arbores ⁊ plātas et fructꝰ:quos alie terre nō ꝓferūt ſicut arabia ꝓfert cinamomū ⁊ incenſum ⁊c. que nō ꝓfert germania nec ſcythia. Itē q̄dā ſunt q̄ non naſcūt̃ niſi ſeminētur ꝑ artē ⁊ curā hominū:ſicut frumentū ⁊ ordeū ⁊c. ⁊ q̄dā ſunt arbores q̄ in q̄buſdā locis ꝑ ſe naſcūt̃ ex ſola dei ꝓuidētia et abſq3 labore hoīm:ſicut copia altiſſimarū cedroꝝ naſcit̃ in mōte libani. Et has ꝟtutes ⁊ differētias de⁹ cōtulit terre ī primordio creatiōis vt ait Aug: ſuꝑ Gen. qñ dixit:germinet terra herbā virentē ⁊c. q2 tūc indidit ⁊ creauit rōnes ſeminales in diuerſis partibus terre:vt

abſq̧ labore hoim et ſola influētia et ꝟtute
actiua celi ⁊ humore pluuie terra germinet
⁊ pducat ſpōte tales plātas et arbores .idō dr
ꝑpheta ꝙ ex illa pluuia ſaturabūt ligna cā
pi ⁊ cedri libani q̄s ſol⁹ de⁹ plātauit. ¶ Illic
paſſeres nidificabūt. Hic ꝯmēdat diuinā p
uidētiā circa diſpōnē locoꝝ aialiū brutoꝝ ad
refugiū: nā de⁹ creauit arbores altas ad ha
bitationē auiū in qb⁹ nidificāt ⁊ habitant ad
tuēdā vitā. Et ad q̄s refugiūt ne ledāt a vena
torib⁹ ⁊ ſagittariis. Itē creauit mōtes altos
vt eēnt refugiū ceruis ⁊ capreolis ⁊ ceteris q̄
drupedib⁹: ad q̄s mōtes refugiūt ꝓp venato
res. Itē creauit ⁊ diſpoſuit cauernas in ter
ris ⁊ rupib⁹: vt eſſent refugiū latibulū ciro
grill' leporib⁹ ⁊ vulpib⁹: ⁊ ceteris aialib⁹ pilo
ſis: idō ait qđ paſſeres ⁊ oēs volucres nidifica
q̄d ſit būt ⁊ faciēt nidos ſuos illic. i. i cedris ceteris
heros arborib⁹ ad q̄etē ⁊ tuēdā vitā pulloꝝ. Et he
dius. rodii dom⁹ dux eſt coꝝ. Ad cui⁹ intelligētiā ē
notādū ꝙ herodi⁹ eſt auis ꝑdalis ⁊ rapax: ⁊
nidificat ⁊ habitat in cedris ⁊ altis arborib⁹:
⁊ eſt talis nature ꝙ nō q̄rit eſcā in locis vbi
facit nidū: ſʒ a lōge ꝑ dcē miliaria a nido ſuo
⁊ ſic nō nocet auib⁹ q̄ nidificāt ⁊ habitāt in ar
borib⁹ ꝓpinq̄s: ⁊ idō oēs paſſeres ⁊ aues libē
ter nidificāt ⁊ habitāt ꝓpe nidos herodioꝝ
ꝓp ſecuritatē: qꝛ herodi⁹ nō ſolū nō nocet eis
ſʒ ēt tuet' ⁊ defendit eas a ceteris auib⁹ ex ra
pina viuētib⁹: q̄ q̄dē herodi⁹ apđ nos dr aris
fald⁹. ⁊ idō ceteri paſſeres ⁊ aues hñt nidū ⁊
latibulū herodii tāq̄ ducē ⁊ refugiū: idō dr ꝑ
pha ꝙ dom⁹. i. nid⁹ ⁊ latibulū herodii ē dux ⁊
refugiū coꝝ. ſ. paſſerū ⁊ mōtes excelſi ſunt
refugiū ceruis ⁊ ceteris q̄drupedib⁹. Et pe
tra cauernoſa ē refugiū erinaciis. ſ. aiab⁹ pi
loſis aptis ad venationē: ſicut ſunt cuniculi
lepores. etiā erici⁹: qꝛ oīa iſta eligūt latibula
in cauernis terre ⁊ petraꝝ ad ſecuritatem.

vi.q.i **Fecit lunā in tēpore: ſol cognouit**
c.ſi **occaſum ſuum.**
ola ⁊ **Poſuiſti tenebras ⁊ facta eſt nox:**
c.ſc **in ipſa ptanſibūt oēs beſtie ſylue.**
Catuli leonū rugiētes vt rapiant:
⁊ querant a deo eſcam ſibi.
Ortus eſt ſol ⁊ cōgregati ſunt: ⁊ in
cubilibus ſuis collocabuntur.
Exibit homo ad opus ſuum: ⁊ ad
operationem ſuā vſq̧ ad veſperā.

¶ Cōmēdat hic diuinā ꝓuidētiā ⁊ ſapiaʒ cir
ca diſpōnē ⁊ varietatē tēpoꝝ q̄ fit ꝑ variatio
nē ſolis ⁊ lune. Nā ſol ꝑ lationē ⁊ curſuʒ ſuū
ſupra nrm hemiſpheriū cauſat diē apđ nos:
⁊ ꝑ ei⁹ abſentiā cauſat noctē. eo ꝙ fert' ſuper
aliū hemiſpheriū: cauſat ibi diē: ⁊ apud nos
cauſat noctē. Et hoc fit per motū diurnū ad
raptū primi mobilis ſʒ ꝑ motū ꝓpriū i circu
lo obliquo cauſat i nobis quatuor tpa diuer
ſa i anno. ſ. ver ⁊ eſtatē: ⁊ autūnum ⁊ hyemē
ſm acceſſum ⁊ receſſum ad polos. luna aūt
diuerſificat etiā tpa in quolibet mēſe. ſm qđ
diuerſimode illuminat' a ſole quo ad partes
ſuas: ⁊ quo ad noſtrū aſpectū. Nā in cōiun
ctione illuminat' tota medietas ſuperior: et ſic
lumen eius nullo mō videtur a nobis. Et ſic
cauſat magnā alterationē in mari ⁊ in terra
⁊ in arboribus ⁊ aialib⁹ ꝓpter humiditatem
eius: ſed ſicut incipit elongari a ſole: ita inci
pit videri a nobis aliqua particula ei⁹ illu
minata: ⁊ ita creſcit vſq̧ ad primā quadrā et
exinde vſq̧ ad plenitudinē cū eſt in oppoſi
tione: et exinde incipit accedere ad ſolē: et q̄
tū accidit tantū decreſcit eius lumē quo ad
noſtrū aſpectū: qꝛ reſpectu ſui ſemper illumi
nat' medietas eius: ⁊ ſic luna ꝑ acceſſum et
receſſum ad ſolem cauſat ⁊ diuerſificat qua
tuor tpa in terra ⁊ in mari ſm quatuor qua
dras eius: ⁊ hoc eſt qđ dicit dauid in hac par
te: vnde ait. Deus fecit lunā i tpe ideſt diuer
ſitatem in tempore ſm acceſſum ⁊ receſſum
ad ſolē ſupple ſiue ad diuerſificanda tēpora.
Et ſol cognouit occaſum ſuū ideſt talem di
ſpoſuit motū ſuuʒ: qꝛ dum fertur ſuꝑ terram
cauſat diem: ſed poſtea cognouit occaſum ſu
um cadendo ſub noſtro orizonte. Et ſic tu
deus poſuiſti tenebras per occaſum ſolis et
abſentiam. Et ſic facta eſt nox ſuper noſtrum
hemiſpheriū. Sed quia talem diſpoſitionem
non fecit deus in aſtris a caſu ⁊ fortuna: ſed
ꝓpter finē bonū ad vtilitatē ⁊ vitā hominum
et aliorum aialium: ideo ſubdit. Ideo facta
eſt nox: qꝛ ipſa nocte pertranſibunt omnes be
ſtie ſylue: ⁊ diſcurrent ad querendū cibum.
Et catuli leonum diſcurrent de nocte vt ra
piant eſcam ſibi et querant a deo prouidēte:
nā pater celeſtis paſcit oīa aialia vt ait ſal
uator Mat. vi. Sed poſtq̄ ortus eſt ſol et lu
cet dies: tunc leones ⁊ cetere beſtie rapaces
congregati ſunt fugientes diē ⁊ collocabunt'
in cubiculis ⁊ latibulis ſuis: ſed per oppoſi
tum homo tunc in die poſtq̄ ortus eſt ſol exi
bit ad opus ſuū faciendum: et ad operationē
ſuam exercendam vſq̧ ad veſperā et occaſuʒ
ſolis. Ex quib⁹ pʒ qđ nō a caſu nec inuanum
diſpoſuit deus opa: ſed diſtinxit dieʒ a nocte
ꝓpter ſupradicta. Et diſtinxit annū in qua
tuor tempora ſm acceſſum et receſſum ſolis
ad polos ꝓpter gn̄ationes et corruptiones
rerum: nam ꝑ acceſſum ſolis ad polū areti
cū cauſant gn̄ationes arboꝝ ⁊ plātaꝝ ⁊ etiā nota
aialiū citra equinoctialē: ſed ꝑ receſſum ſo tu dv
lis a nobis ⁊ acceſſum ad aliū polū cauſant gnū
corruptiones circa equinoctialē ⁊ gn̄atiōes
vltra equinoctialē ſm Ariſto. ii. de gn̄atione

Uñ qꝛ oia iſta ꝓueniũt ex ſumma ſapiẽtia et ꝓuidẽtia illiꝰ ſummi artificis ⁊ architectoris:iõ admirãdo exclamat ꝓpheta dicens.

Sapie. xcj. et d c ꝯ. di. ij. c accesserũt.

Quã magnificata ſũt opa tua dñe: oia in ſapiẽtia feciſti: impleta eſt terra poſſeſſione tua.

¶ O q̃ magnificata ſunt opa tua dñe.i.ꝙ magnificatꝰ es i opibꝰ tuis:qꝛ oia opa tua feciſti i ſapia magna ⁊ ꝓuidẽtia:qꝛ oia ſic ordinaſti ꝑ aliquẽ bonũ finẽ:vt vnũ qđqꝫ ꝓducere fructũ ſuũ i tpe ſuo ſibi dterminato.Et ſic impleta ẽ tra poſſeſſiõe tua.i.donis ⁊ bñficijs tuis q̃ ꝓueniũt ex tua mera largitate deīde cũ dꝛ.

mare magnũ ⁊ ſpacioſum ꝓpter duo

Hoc mare magnũ ⁊ ſpacioſuz manibꝰ:illic reptilia q̃ꝝ nõ ẽ numerꝰ. Animalia puſilla cũ magnis: illic naues pertranſibunt.

¶ Cõmendat diuinã ſapientiã circa dĩ põnẽ maris q̃ ad eiꝰ magnitudinẽ ⁊ extẽtionẽ ⁊ diuerſitatẽ ſpacioſoꝝ locoꝝ ⁊ habitationũ ad vtilitatẽ piſciũ ⁊ ad vtilitatẽ nauigãtium. Ad cuiꝰ intelligẽtiã eſt notãdũ ꝙ ſicut deꝰ diuerſificauit terrã ꝑ mõtes ⁊ valles ⁊ cãpos decliues ad habitationẽ hoim ⁊ aialiũ reſpirãtiũ in aere:vt dictũ eſt:ita pariter diuerſificauit maria ⁊ extẽdit ꝑ diuerſa loca ad vitã piſciũ ⁊ vtilitatẽ nauigãtiũ:nã primo voluit vt hoc mare eſſet magnum ⁊ ſpacioſum ꝓpter duo. Prĩo vt in eo ꝓcrearẽt copia piſciũ:⁊ nauigãtes poſſent attingere loca remota. Itẽ voluit vt circa littꝰ eſſet vadoſum ꝑ piſces puos: ⁊ circa medium eſſet profundũ ꝓpter piſces magnos:vt ibi ſaluenẽ:ne poſſint deuorare oẽs piſces paruos natantes circa littora. Et voluit diſponere receſſus ⁊ ſinus ⁊ portus in hoc mari:vt attingeret terrã ꝑ multas ptes ⁊ naues ſaluarenẽ refugiẽtes ad portus tpe tempeſtatis. vñ ait. Dꝫ O dñe tu creaſti hoc mare magnũ ⁊ ſpacioſum ⁊ latũ manibus.i. locis ⁊ receſſibꝰ ⁊ ſinbꝰ. Et qꝛ magnũ:ideo illic ꝓcreanẽ reptilia ⁊ natatilia ⁊ piſces magni ⁊ parui quoꝝ nõ eſt numerꝰ:ideſt innumerabiles piſces ⁊ aialia natalia in eo creaſti ⁊ de cõtinuo ꝓcreanẽ. Et ſic ꝓcreantur ibi aialia natalia puſilla cum magnis. Et quia hoc mare creaſti ſpacioſum ⁊ plenũ magnis manibꝰ ⁊ ſpacijs:iõ illic naues ꝑtranſibunt ⁊ nauigabũt ab vno littore in aliud:⁊ ab vna regione in aliã. Uñ nota ꝙ hoc nomẽ manus eſt equiuocũ ad tria:nam vno modo ſignificat mẽbrũ hois:alio mõ ſignificat fortitudinẽ ⁊ turmã exercitꝰ ſiue ſatellitũ. Tertio ſignificat extẽſiões locoꝝ ⁊ brachia ⁊ ſinꝰ ſiue receſſꝰ mris:nã ſicut hõ extẽdit manꝰ ⁊ brachia ad attingẽdũ aliqđ extrinſecꝰ:ita pariter oceanus ⁊ quodlibet mare extẽdit manꝰ

manꝰ eſt nomẽ eq̃uocũ ad tria.

⁊ brachia inter terra q̃ dicuntur ſinus et receſſus et portus maris. Et iſto modo oceanus prĩo extẽdit brachiũ inter norvegiam ⁊ germaniã q̃ dicĩ ſinꝰ codanus ſiue germanicꝰ:ſiue ſarmiticꝰ. Scđo vltra equinoctialẽ extẽdit aliud brachiũ aut manũ iter mõtes eth. ĩ ꝓpie ⁊ terrã guineoꝝ q̃ dicitur ſinus ſupcrꝰ:quẽ hodie nauigãt portugaleſes ad fodiẽdũ auꝝ ex minera. Tertio mittit aliud brachiũ ꝑ anguſtũ fretũ gaditanũ inter aphricã ⁊ europã vſqꝫ in ſyriã:qđ dicitur mare tyrrhenũ qđ mare tyrrhenum mittit aliud brachiũ verſus aquilonem inter phrygiã ⁊ thraciã ꝑ anguſtũ helleſpontũ ⁊ ꝓpõtidẽ. Et ſic itrat mare põticũ ſiue euxinũ: ⁊ exinde itrat meotidẽ paludẽ ꝑ ãguſtũ boſphorũ iẽ ꝓmõtoriũ caucaſi ⁊ tauricã cherſũneſuz:q̃ dicĩ caffa. Ex q̃bꝰ pꝫ ꝙ h̃ mare magnũ ſcꝫ oceanꝰ dꝛ ſpacioſuz ⁊ extẽſuz ĩ ſigis manibꝰ ⁊ brachijs ⁊ ſinibꝰ. ¶ Itẽ mare idicũ qđ clauditẽ inter mõtes aſie ⁊ montes auſtrales dꝛ magnũ ⁊ ſpacioſuz manibꝰ:qꝛ hꝫ duos gradus in longitudine a preſo africe vſqꝫ catigarã regionẽ ſinarũ:⁊ hꝫ q̃nqꝫ gradꝰ in latitudine: ⁊ hꝫ plures ſinꝰ:ſicut eſt arabicus ⁊ ꝑſicus ⁊c. Et ita eſt dicendũ de mari caſpio qđ claudiẽ inter caucaſum ⁊ mõtes medoꝝ ⁊ inter mõtes armenie ⁊ montes ſacarũ ſiue maſſagetarũ. Et ita eſt dicendũ de maribus nobis ignotis:nã de neceſſitate opꝫ ꝙ vltra montes ethiopie ſint alia maria q̃ recipiant aquas decurrẽtes ab alio latere illoꝝ montiũ verſus auſtrũ. Et etiam vltra montes ſerios verſus aquilonem eſt mare ſericũ recipiens aquas decurrẽtes. ⁊ latere a q̃lonari illoꝝ montiũ:qđ q̃dẽ mare erat ignotũ grecis ⁊ latinis tẽpore Ptholemei. Sꝫ poſtea tartari ab illis regionibꝰ egreſſi notificauerũt perſis ⁊ medis a latinis q̃liter ibi vltra Imaum eſt quoddã mare magnũ vbi congreganẽ oia flumina a circõſtãtibus montibus deſcendẽtia:⁊ ſic eſt preſumenduz ꝙ vltra montes magnos ſinarum verſus ortũ ſunt alia maria in quibus congreganẽ oẽs aque decurrentes a lateribus orientalibus illoꝝ montiũ: Ex quibus pꝫ ꝙ mare nõ eſt tantũ vnũ nec cõtinet terrã vt vulgares autũnãt:imo ſunt multa maria iter mõtes cõtẽta et terminata:vt ait Ptholemeꝰ:ꝓut dictũ eſt. Nec mare eſt maiꝰ terra vt quidã putãt:imo terra eſt maior ĩ ſpacio ſeptics q̃ oia maria:vt legiẽ in.iiij.libꝛ. Eſdre.c.vj.vbi ſic diciẽ. Et tertia die impeaſti aquis cõgregari in ſeptima parte terre:ſex vero partes terre ſiccaſti ⁊ ꝯſeruaſti vt ex his ſint coram te miniſtrantia ſeminata a deo et culta. Et in quinto die dixiſti ſeptime parti vbi erat aqua congregata:vt procrearet animalia et volatilia ⁊ pi

iiij. Eſdre vj. c.

ſces: ⁊ ita ſiebat. ¶ Ex ſupradictꝫ pꝫ q̄d terr.a eſt maior oībus marib⁹ ſeptupliciter: et tñ mare q̄ dr̄ occean⁹ eſt magnū ⁊ extenſum p̄ multos ſinus ⁊ brachia: vt dictū eſt: ⁊ eodē modo mare indicum ⁊ mare caſpiū. Et hoc ordinauit deus non ſolum ꝓpter copiā piſcium ad eſum hoīm: ſꝫ etiā ꝓpter nauigatione: ⁊ vt victualia q̄ germinant in vna pte terre vehant ad alias ptes. Et ſic oīa bona terre. cōicentur oībus. Deinde cū ſubdit.

Draco iſte quez formaſti ad illudēdū ei oīa a te expectāt vt des illis eſcā in tempore.

gen. j ſupra xiij. b

Dāte te illi colligēt aperiēte te manū tua oīa iplebuntur bonitate

¶ Oſtēdit q̄ de⁹ nō ſolū fecit mare longuꝫ manib⁹ ⁊ brachijs ⁊ ſinib⁹ propter merces vehēdas: ſed etiā fecit ipſum mare profundū in medio ⁊ vadoſuꝫ ad littora: vt balene ⁊ piſces magni viuāt in ꝓfundo: ⁊ parui ſaluētur iuxta litora vadoſa: ne piſces magni poſſent accedere ad littora ad deuorādū paruos. Vñ q̄ñq̄ piſces magni deludunt a paruis: nā dū balena vel q̄libet ali⁹ magn⁹ piſcis inſequitur piſces paruos ad deuorādū: tūc piſciculi fugiūt ad littora: ſꝫ balene volētes piſces paruos ſeq̄ p̄ littora vadoſa cū magno ipetu reperiūt i modica aq̄ nō valētes natare ſup arenā: nec valētes retrocedere ad ꝓfūdū: ⁊ ſic naute ⁊ piſcatores iterficiūt balenas ⁊ piſces magnos. Et ſic piſces magni decipiūt ⁊ illudūt a paruis. Dicit ḡ dd̄. O dn̄e tu feciſti h̄ mare magnū ⁊ ſpacioſum manib⁹: q̄ illic ſunt reptilia puſilla cū magnis. ⁊ ēt q̄ illic naues ptrāſibūt: ſꝫ ēt feciſti iſtd̄ ꝓfūdū i medio ⁊ vadoſuꝫ i littore: vt illic ſit ēt iſte draco i balena ⁊ q̄libet ali⁹ magn⁹ piſcis ad illudēdū ei: vt ipſe illudat a paruis piſcib⁹ p̄ modū iā dictū. Vñ eſt aduertēdū q̄ p̄ draconē itelligit balenā ſiue cetū: vñ Gñ. j. vbi nr̄a trāſlatio dicit. creauit de⁹ cete grādia. Alia trāſlatio dicit. creauit de⁹ dracones magnos ⁊ in h̄ loco dicit lr̄a hiero. leuiatā iſte quē formaſti. Et alia trāſlatio hꝫ: cetus iſte per quem intelligit q̄libet belua marina. Ex q̄b⁹ oīb⁹ pꝫ q̄ de⁹ oīa creauit apta ad debitū finē: et oīb⁹ viuētibus ꝓuidit de loco ⁊ tpe ⁊ victu neceſſario ad vitā tuēdam ⁊ ꝯſeruādā. Oīa te expectāt dn̄e. hic incipit verſus apud hebreos ⁊ etiā ſnīa nā poſtq̄ ſuperi⁹ oñdit ꝓpheta q̄ de⁹ oīa creauit ⁊ diſpoſuit p̄ p̄ debitū finē: ⁊ oīb⁹ ꝓuidit d̄ celo ⁊ tpe opportuno ⁊ cibo ⁊ potu neceſſario ad vitā: iō i hac pte ꝯ̄ verſus ad dn̄m ꝯcludēdo dicit. O dn̄e oīa alalia expectāt a te vt des illis eſcaꝫ in tpe opportuno: nā alalia bruta expectāt vt i vere des eis fenū ⁊ herbā ad cibū: ⁊ hoīes expectāt tp̄s ꝯ̄nū vt colligāt q̄ſdā fruct⁹: ⁊ eſtatē vt colligā frumēta ⁊ ceteras fruges ⁊ legerēs. Et expectāt autumnū vt colligāt vindemias ⁊ ceteros fruct⁹ tūc maturos ſꝫ naturas ſuas ⁊c. iō te illis dāte copiā fructuū ⁊ ciboꝝ tūc illi colligēt fruct⁹ p̄ te creatos ⁊ augmētos. Et te aperiēte manū tuā: ⁊ theſauros largitatꝫ tue oīa iplebūt bonitate. i. bōis terre ex tua bōitate largitꝫ. ¶ Ad cui⁹ itellectū eſt notādū q̄ duplex ē apetit⁹ i viuētib⁹: vn⁹ ē nālis ⁊ ali⁹ volūtari⁹. Appetit⁹ volūtari⁹ regit p̄ ſeipꝫ cū ſit p̄mū p̄ncipiū mouēdi. Sꝫ appetit⁹ naturalꝭ regit ab itelligētia ſupiori mouēte orbē: iō nō ſolū alalia pfecta appetūt ⁊ expectāt cibū i tpe ad cōſeruatiōeꝫ vite apetitu volūtario ⁊ naturali ſimlꝭ: ſꝫ etiā plante et alalia ipfecta. h̄ idē expectāt q̄dā nāli appetitu ab itelligētia directo: q̄ op⁹ nāe ē op⁹ itelligētie: Vñ d̄t ꝓpheta q̄ oīa viuētia tā plante q̄ alalia expectāt ad deū vt det eis eſcā i tpe opportuno. Et ſic formica ex diuia ordinatiōe a ſuperiori itelligētia directa ⁊ mota recolligit granū i eſtate p̄ tēpore futuro.

Dup. plex appetitus i viuētib⁹.

Auertēte autē te faciē turbabūt: auferes ſpiritū eoꝝ ⁊ deficiēt: ⁊ in puluerem ſuum reuertantur. ioſ. d. c. naſci.

Emitte ſpiritū tuū ⁊ creabūt: ⁊ renouabis faciem terre. de ſſ. d. v. c de ſpiritu ſctō.

Sit glia domini i ſeculū: letabit dominus in operibus ſuis.

Qui reſpicit terrā ⁊ facit eā tremere: qui tangit montes ⁊ fumigāt. in ſra cxl. v.

Cātabo domino i vita mea pſallā deo meo q̄diu ſum. xv. q. j. c. reuertimini

Jocūdū ſit ei eloquiū meū: ego vero delectabor in domino.

Deficiāt peccatores a terra: ⁊ iniq̄ ita vt nō ſint: benedic aīa mea dn̄o. j. q̄d. iiij. c. hol.

¶ Poſtq̄ ſuperi⁹ dd̄ oſtēdit deū eſſe prouiſorem ⁊ datorē oīꝫ bonoꝝ ad ꝯuerſatiōnē vite ⁊ ipſi⁹ eē i oīb⁹ reb⁹. Ad cui⁹ itellectū ē notādū q̄ cū de⁹ ſit cā oīm i triplici gn̄e cauſe. ſ. efficiētꝫ: formalis: ⁊ finalis: ita crea tura recepit a deo triplex eē. ſ. eē eſſētiale: ⁊ actuale: ⁊ opatiuū: nā iqn̄tū ē facta ad lagiē dī aut ſiltudinē hꝫ eē ēntiale: ſ ſpecificū ⁊ formale. Sꝫ q̄ nulla creatura ē p̄ eſſētiā ſuā: iō hꝫ a deo eē exiſtētie influxū: p̄ q̄ exiſtit i actu: ⁊ ſic exiſtit i eē ꝑſonali: ⁊ ſic creatura nō ſolū dpēdet a deo q̄ ad eē eſſētie: ſꝫ etiā q̄ ad eſſe exiſtentie inquātū de⁹ cōtinue influit eſſe in ea et cōſeruat eā in eſſe: nā ſi p̄ aliq̄d inſtās deus deſiſteret influere eſſe in eā: illico deficeret

De⁹ eſt cā oīm i tri. pli ci gene re

ſicut nos

Sicut noſtrū hemiſpheriū itm̄ eſt illuminatū quātū ſol īfluit lumē p ſuā pñtiā. ſʒ qñ ſol ſubtrahit ſuā pñtiā: ilico deficit lumē ⁊ efficitur nox apud nos: ita pariter dicit dd̄ φ qñ deus īfluit vitā in creaturas tūc creature viuūt ⁊ operant̄: ſʒ ſi de⁹ auertit ſuā pñtiā ⁊ influentiā tunc creature deficiūt: ⁊ ita pariter eſt dicēdū de cibo corpali: nā qñ de⁹ influit ꝟtutē ſup terrā in vere tūc terra germinat: ſed qñ auertit ſuā virtutē: tūc terra turbat̄: ⁊ oīa deficiūt vt pʒ ī autumno. ſʒ qñ iterū ī vere mittit ſuā virtutē ⁊ influentiā: tūc terra renouat̄ et germinat plantas ⁊ fructus: ⁊ hoc eſt quod vult dicere dd̄ in hac pte: vñ ait. O dn̄e ſicut te aperiēte oīa impleuit bonitate: ita pariter te auertente faciem ⁊ influxum oīa turbabūtur. Et tunc auferes ſpiritū .i. eſſe actuale eorū: qđ habent ex influxu tuo: ⁊ tunc totaliter deficiēt ⁊ morient̄ aīalia ⁊ plante: ⁊ ſic mortua reuertent̄ in puluerē ſuum: qꝛ incinerabunt̄ ⁊ putreſcent cadauera aīaliū. Et arbores reſoluent̄ in pulueres poſtꝙ deficit eis influxus: ſed qñ tu emittes ſpiritū ⁊ influxuʒ tunc res creabunt̄. Et ſic renouabis faciem terre: nā ſicut qdā moriunt̄ ꝓpter defectum huius influxus: ita aliā creant̄ p influxū tuū in eis: ⁊ ſic facies terre renouat̄ p hoīes nouiter creatos: qꝛ quotidie creas ſpūs ⁊ aīas ī eis. Et ſic lʒ vnus moriat̄: tamen alter de nouo p te creatur. Et ſic renouat̄ ſemp facies terre: ⁊ mundus conſeruat̄ in eſſe. hoc etiam pōt referri ad celeſtes influentias ſecunduʒ diuerſitatem tēporum. Nā ī autumno deus auert' faciē ideſt influentiā a terra per receſſum ſolis: ⁊ tūc oīa folia arborū cadunt cum fructibus ſuis: ⁊ herbe deficiūt. Sʒ poſtea in vere deus emittit ſpiritū ⁊ influentiā p acceſſum ſolis: ⁊ tunc herbe recreant̄: ⁊ arbores frondeſcunt ⁊ florent Et ſic renouat̄ facies terre. Sed prima expoſitio eſt melior ⁊ pfundior ⁊ magis conſona litere. Ex ſupradictis pʒ φ immenſa fuit oīpotētia dei: ⁊ ꝙ profunda ⁊ inſcrutabilis ſapientia et prouidentia dei in creatione ⁊ diſpoſitione mūdi. Et quātū eſt immenſa bonitas dei in mūdi cōſeruatione: de ꝙ qdē oīpotētia ⁊ ſapiētia ⁊ puidentia ⁊ bonitate cōmēdauit dd̄ deū ī hoc pſal. Et iđ concludēs agit grās dicēs. Sit gloria dñi in ſeclā ſeculi ⁊c. Quomđ autē paradiſus deliciarū ſituet̄ in hemiſpherio auſtrali ⁊ de diſpoſitione eius dictum eſt pſal. lxxj

xcv.d
¶ Secunda expoſitio.

c.cccc Benedic anima mea domino:
x.xiij. dñe deus meus magnificatus
q.j. es vehementer.

.his ¶ Quia vt dictum eſt in principio expoſitio
ticq. nis huius pſal. ſcdm mentem Auguſti. contra aduerſariū legis ⁊ ꝓphetarū φ ꝓpħa moyſes autor libri geneſeos magis intendebat vt ei⁹ narratio rerū factarū eſſet etiā figura futurarū: iđ a fortiori ē credēdū ⁊ aſſirmādū φ dd̄ q nō eſt min⁹ ꝓpheta in hoc pſal. ꝙ in ceteris nō ſolū intēdit ꝯmēdare diuinā ſapientiā ⁊ puidētiā ⁊ bonitatē circa creationē ⁊ diſpoſitionē mūdi materialis quē pduxit ad inſtar mūdi idealis ⁊ eterni: ſʒ etiā a fortiori magis itēdit cōmēdare tādē diuinā ſapiētiā ⁊ puidētiā ⁊ bonitatē circa recreationē mūdi ſpūalis q eſt eccl'ia quā recreauit ⁊ regnauit: ⁊ diſpoſuit ad inſtar mūdi idealis ad figurā huī⁹ mūdi materialis. In cui⁹ creatiōe cōtēplādo dd̄ ꝓuidit in ſpū totū myſteriū regnationis eccl'ie: q dicit̄ mūd⁹ ſpūalis: iđ poſtꝙ expoſuim⁹ iſtū pſal. literaliter de mūdo materiali: exponat̄ iterū cōſequēter de mundo ſpūali ⁊ ei⁹ recreatione: de q primo ⁊ principaliter dd̄ intēdebat deū commēdare in hoc pſal. ad quā intētionem principaliter legit ⁊ cātat ipm eccleſia. Nam lʒ vtraqꝫ creatio ſit eiuſdem potētie ⁊ ſapiētie: tñ creatio mundi ſpūalis eſt maioris mīe et bonitatis quo ad nos quia nihil nobis pfuiſſet φ creaſſet niſi miris atqꝫ ineffabilib⁹ modis recreaſſet: vt inqt Augu. hoc idē innuit Grego. in bñdictione cerei paſchalis: ⁊ iđ eſt valde attendēdus iſte pſal. vt inqt Aug. qꝛ tot⁹ eſt referť⁹ profundiſſimis myſteriis: ⁊ ſacramētis: nā propheta dd̄ p figurā creatiōis mundi intendit commēdare ⁊ nobis notificare ꝓphetice diuinā ſapiētiā bonitatē circa fundationem et regnationē eccl'ie xpi. ¶ Ad cuius intelligentiā eſt primo notādū φ cū creatio mūdi materialis fuit figura fundationis eccl'ie: ⁊ ēdē ordinē ſeruauit de⁹ in fabricatione eccleſie quē tenuit in creatione mūdi: nā ſicut tūc pater dicēdo p ꝟbuʒ ſuū fiat lux facta eſt lux: ⁊ dicendo fiat firmamētū factū eſt firmamentū ⁊c. Et ſic p ꝟbū factus fuit tot⁹ iſte mundus materialis: quia ipſe pater dixit ⁊ facta ſunt oīa. Et verbo dñi celi firmati ſunt: ita pariter in fabricatione eccleſie idē deus pater locutus eſt nobis p idē verbū incarnatū: ⁊ dixit nobis totū euāgeliū: ⁊ ex latere ſuo pduxit totam eccleſiā. Nā tota eccl'ia conſiſtit virtualiter ī euāgelio dicto p xpm q eſt verbū patris. Nā ſicut oliʒ deus pr̄ loquebatur multifarie in ꝓphetis: nouiſſime locutus eſt nobis in filio: vt ait apl's ad heb. j. ex quo pʒ φ p idē ꝟbū p qđ de⁹ creauit mūdū: per ideʒ fundauit eccleſiā: hoc idē manifeſtauit Ioā. j. q dicit. Oīa p ipm facta ſunt: ⁊ infra: ꝟbum caro factuʒ eſt. ⁊ dedit ptātē credentibus filios dei fieri: q nō ex ſanguinibus: ſed ex deo nati ſunt ⁊c. Ex q pʒ φ pater p ideʒ verbum nos regenerauit p qđ nos ante creauit ⁊ per qđ facta ſunt oīa. Itē ſicut tunc p ſpiritum ſanctum oīa que creauit viuificauit dando eis

L
Creatio mūdi figura fūdationis eccleſie

vitã ꝛ motũ:qꝛ ſpũs dñi ferebaꝛ ſup aq̃s dã do vita ꝛ opatiõe reb⁹:ita pariter pr̃ in noſtra reghatiõe poſtq̃ p filiũ ſuũ vbũ icarnatũ fun dauerat ecclẽiam in apl̃is ꝛ diſcipulis in die pẽte. miſit ipſi ſanctũ in eos quos ad gratiã ꝛ vitã ſpũalẽ p ſeptẽ dona viuificauit. ꝛ mo uit ad pdicandũ euãgeliũ oi creature. Et ſic qꝛ ſpũs dñi ferebaꝛ ſup eos id tali ſpũ viuifi cati totũ orbẽ ſubiecerũt eccl̃e ꝛ iugo xp̃i. Ex q̃b⁹ pꝫ q̃ ſicut tota trinitas indiuiſe cõcurrit ad creationẽ mũdi:ita eodẽ mõ ad fundatio nẽ eccl̃e. Jtẽ ſicut tũc creauit i mũdo tripli cẽ naturã ſcꝫ angelicã ppe ſe q̃ dr̃ indutus: ꝛ celeſtẽ ad mittẽdas iſluẽtias in hec iſeriora: ꝛ elemẽtalẽ ad recipiẽdas celeſtes iſluẽtias ita pariter in eccleſia recreauit:et diſpoſuit tres ſtat⁹. ſ. ſtatũ apoſtolorum ppe ſe quibus primo reuelauit myſteria euangelica. Scd̃o ſtatũ doctorũ q̃ moti ab apl̃is ſicut celi mo nentur ab angelis declararunt ſacras ſcri pturas hoĩbus ſimplicibus. Tertio funda uit ſtatũ cõmunẽ cõiugatorum ꝛ ſimpliciũ q̃ receperunt ſacrã doctrinã a doctorib⁹ naꝫ ſi cut de⁹ influit in angelos:ꝛ angeli mouen tes influunt in orbes celoꝝ:ꝛ celi influunt in elemẽta:ita xp̃s influxit p̃mo in apl̃os:apo ſtoli in doctores ꝛ doctores i populuꝫ q̃ ſunt elemẽta eccl̃e:ꝛ hoc ergo pͥuidens dd̃ in ſpũ laudat diuinã puidentiã ꝛ bonitatem in hoc pſal. dicẽs. O aĩa mea bñdic dñõ:ꝛ lauda eũ de tãta ſapiẽtia ꝛ gr̃a. Jtẽ ſicut tũc p̃rio crea uit mũdũ quo ad ſuas ptes principales:ſed poſtea ornauit eũ in trib⁹ dieb⁹ ſequentibus ita pariter xp̃s p̃mo fundauit eccleſiã i apo ſtolis:ꝛ poſtea ornauit eã donis gratiarum ſpũſſancti in die pẽte. Hec ergo oĩa pͥuidens dd̃ in ſpũ fecit hũc pſal. in q̃ cõmendat diui nã ſapientiã ꝛ puidentiã circa fundationẽ et diſpoſitionẽ eccl̃ia. in q̃ q̃tuor facit. Nam pri mo cõmẽdat diuinã ſapiẽtiã circa fundatio nẽ eccl̃e q̃ ad p̃tes ſuas. Scd̃o q̃ ad ei⁹ orna tum. Tertio q̃ ad diſpoſitionẽ tpm. Quarto agit gr̃as. ſcd̃m ibi: Rigans mõtes. Tertium ibi: Fecit lunam in tpe. Q̃rtũ ibi: Sit gl̃ia dñi. Quãtũ ad primũ eſt aduertẽdũ vt dictuꝫ fuit pſal. xviij. q̃ cum eccl̃ia ſit q̃dam mundus ſpũalis ſiue microcoſmus ꝛ bõ myſticus in eo cõſideramus caput q̃ eſt xp̃s. Et totũ reſi duũ dr̃ corp⁹ eius ſiue membra:ꝛ ſic xp̃s vno modo cõputaꝛ cũ eccl̃ia tanq̃ caput eius ſi cut de⁹ q̃ eſt prima cauſa totius vniuerſi cõ putaꝛ vno modo cũ toto vniuerſo:vt pꝫ pri mo celi:ꝛ id cum xp̃s ſit caput huius mundi ſpũalis ꝛ hoc initium bõ:id ꝓpheta incipit fundationẽ eccleſie ab incarnatione:nã ſicut dictũ eſt in alia expoſitione q̃ de⁹ in p̃ncipio creationis mũdi induit ſe decorẽ ꝛ cõfeſſionẽ ꝛ fuit amictus lumine ſicut veſtimento cum creauit naturam angelicam:ita pariter ver

bũ eternũ. ſ. fili⁹ dei in p̃ncipio fundationis eccl̃e circũdat⁹ ꝛ indut⁹ eſt hũanitate ꝛ car ne in vtero virginali:hoc ergo pͥuidẽs dd̃ in ſpũ excitãs aĩam ſuã ad laudes dicit. Bñdic aĩa mea dñõ:ꝛ ꝯuerſus ad xp̃m dicit. o xp̃e dñe de⁹ me⁹ tu in p̃ncipio fundationis eccl̃e magnificat⁹ es vehemẽter:nã tũc induiſti cõ feſſionẽ ꝛ decorẽ hũanitatis. i. mũdã ꝛ imma culatã carnẽ de virgine aſſumpſiſti:ꝛ ſic fuiſ ſti factus ſpecioſus forma pre filiis hoĩm:nã illã hũanitatẽ ꝛ veſtẽ multipliciter ornatam induiſti:qꝛ ſuper te requieuit ſpiritus ſapien tie ꝛ intellectus ſpũs conſilij ꝛ fortitudinis ꝛc. ꝛ talibus virtutibus ꝛ donis fuiſti amict⁹ ꝛ veſtitus ſicut veſtimẽto:vnde triplici orna mento fuiſti indutus in illa incarnatione ſcꝫ cõfeſſione laudis ppter magnã miam ꝛ hu militatẽ:qꝛ cũ eſſes in forma dei voluiſti in duere formã ſerui. Scd̃o fuiſti indutus deco re puritatis. Tertio lumine oĩm virtutum ꝛ donorum:que oĩa fuerũt in te tanq̃ in fonte: vt poſſes influere in mẽbra tua. Deinde cum dicit. Extendẽs celũ ꝛc. deſcribit fundationẽ eccleſie xp̃i quo ad ſuas ptes:vnde dictum ẽ pſal. xviij. q̃ ſicut iſte mundus ſenſibilis cõ ſtat ex trib⁹ p̃tib⁹. ſ. ex celo ꝛ elementis ꝛ ele mẽtatis:ita pariter mundus ſpũalis q̃ eſt ec cleſia:nã apl̃i ſunt celi:ꝛ eccleſie doctores ꝛ martyres ꝛ prelati ſunt quaſi elementa:ꝛ po puli ſunt quaſi elemẽtata:nam xp̃s tanq̃ ca put influxit doctrinam euãgelicã in apoſto los tanq̃ i celos:ꝛ apoſtoli in doctores ꝛ mar tyres ꝛ prelatos. Et prelati ꝛ doctores in po pulos:quia apoſtoli tanq̃ celi enarrarũt glo riam dei incarnati. Jtem iſtimet apoſtoli di cuntur etiã nubes:i quãtum pluerunt imbrẽ euãgelicum p totum orbẽ. Jtem dicunꝛ pẽne ventoꝝ:nã ſicut duodecim vẽti perflant oẽs ptes terre:ꝛ diſcurrunt p totũ orbẽ:ita duo decim apl̃i diſcurrerunt per oẽs p̃tes terre ferẽtes nomen Jeſu ꝛ nubẽ euãgelicam:ꝛ ſic mouerunt totũ orbẽ. Jtem apoſtoli cõparati ad alias ptes terre dicunꝛ mõtes i ſacra ſcri ptura:nã ſicut a montibus deſcẽdũt fontes ꝛ flumina p cõualles ad campos:ita ab apl̃is deſcẽderũt flumina euãgelica ad doctores ꝛ prelatos ꝛ exinde ad apl̃os hec ergo oĩa litẽ dit explicare ꝓpheta in hac p̃ria p̃te:vñ ait o xp̃e tu es extẽdens celos. i. apl̃os ſup totã eccl̃eſiã ad tegẽdũ eã ſicut pellẽ. i. ad moduꝫ pellis extẽdens eos ad tegẽdã ꝛ defendẽdã eccleſiã ꝛ vt influant influentiã euangelice doctrine ſup eã:ſꝫ qꝛ tota eccl̃ia fundaꝛ ꝛ te gitꝛ aq̃s baptiſmalibus:qꝛ ſacramentum bap tiſmi ꝯtinet oĩa eccleſie ſacra:qꝛ tã apoſto li q̃ceteri fuerũt de neceſſitate baptizati:id ſubdit: q̃ tegis aquis baptiſmalibus ſuperio ra eius. ſ. totius mundi:nã ſicut celũ aqueũ eſt primum mobile mouens omnes celos in

Xp̃s i eccl̃ia diſpo ſuit tres ſtat⁹.

Eccle ſia eſt q̃daꝫ mũd⁹

Fũdas tio ec cleſie q̃ ad p̃tes.

Apl̃i dñr pẽne vẽto rum.

ſeriores: ita baptiſm⁹ eſt ꝑmū ſacꝫ mūdās
ol's aīa. Itē qꝛ apl'i tanꝗ̄ nubes tulerūt no-
men xp̄i ꝛ tanꝗ̄ venti ꝑ totū mundum ideo
ſubdit. qui ponis nubē .i. cetū apl'oꝝ aſcen-
ſum tuū: qꝛ ſuꝑ apl'os tanꝗ̄ ſuꝑ nubes aſcē-
diſti et ſuꝑ eos ambulaſti tanꝗ̄ ſuper pen-
nas ventorū: qꝛ in ore eorū volaſti ꝑ totum
orbem velociter eū ſubijciendo: qꝛ tanꝗ̄ nu-
bes et venti portātes nomen xp̄i et imbrem
euāgelij volarunt ꝑ totuꝫ orbē. Sed quia
apl'i miniſterio et opere angelorum et nutu
dei faciebant miracula: ideo ſubdit. Qui fa-
cis angelos tuos ſpūs ꝛ miniſtros in mira-
culis faciēdis. Itē qꝛ xp̄s fundauit eccleſiaꝫ
ſuꝑ ſeipſum q̇ eſt lapis ꝛ petra fundamēta-
lis ꝛ ſupra .xij. articulos fidei cui⁹ fundamē-
tū nō pōt deficere: iō ſubdit. qui fundaſti ter-
ram .i. eccleſiā militantē ſupra ſtabilitatē .i.
ſupra petrā ſtabilē ꝛ firmā q̄ eſt xp̄s: et iō in
ſeculū ſeculi nō inclinabiť nec ruet: qꝛ porte
inferi nō ꝑualebūt aduerſus eā: nā fluctua-
re pōt: ſed nunꝗ̄ mergi nauicula petri. Sꝫ
qꝛ iſta nauicula petri eſt vndiq꜄ circundata
aq̄s ꝑſecutionū: ꝛ ꝑcutitur a tyrānis ꝛ here-
ticis ſic ut littora ab oceano. Et iſte aque ꝑ-
ſecutionuꝫ non ſolum voluerunt percutere
littora eccleſie: ſed etiā aſcendere ſuꝑ mon-
tes .i. ſuꝑ apl'os ꝛ martyres ſicut nubes tē-
peſtuoſe aſcēdūt ſuper mōtes: ſed ſicut ful-
gura ꝛ tonitrua pellūt nubes tempeſtuoſas
ita apl'i mittētes fulmina et tonitrua euan-
gelice ꝑdicationis increpādo peccata: et in-
fidelitatē paganorū fugarūt tyrānos ꝛ ſuꝑ-
ſtitionē ꝛ cultū idolorū: vnde eccleſia ami-
cta ꝛ veſtita aquis baptiſmalibus pepulit ꝛ
fugauit aquas ꝑſecutionū tyrānorū: ꝛ ideo
ſubdit ꝓpheta: ꝙ abyſſus baptiſmalis eſt ſi-
cut veſtimētum amictus ei⁹ .ſ. eccleſie: ſicut
oceanus eſt amict⁹ et veſtimentū terre: ꝛ aq̄
baptiſmales magis tegent eccleſiā ꝙ̄ ocea-
nus q̇ nō tegit montes. Sꝫ aq̄ baptiſmales
etiā ſtabunt ſuꝑ montes .i. ſuꝑ apl'os ꝛ mar-
tyres et ꝑlatos: iō iſte aque baptiſmi fuga-
bunt aq̄s ꝑſecutionū: et oēs tyrāni ꝛ infide-
les fugiēt ab increpatione tua .i. a ꝑdicatio-
ne legis euāgelice q̄ increpat ꝛ ꝓhibet oē vi-
tiū et infidelitatē: ꝛ formidabūt oēs tyranni
a voce tonitrui euāgelice ꝑdicationis: intātū
ꝙ fugata ſuꝑſtitiōe idoloꝝ tot⁹ ppl's gentia-
lis cōuertat ad fidē. Itē ne iſte aque ꝑſecu-
tionū ꝛ mare fluctuoſum ſubmergat terraꝫ:
iō aſcendūt montes .i. tu xp̄e eleuaſti apl'os
altitudine donoꝝ et grāꝝ: et cāpi .i. ppl'i fi-
delium deſcendūt .i. ſunt inferiores ꝙ̄ mōtes
vt ab eis recipiāt aquas euāgelicas. Item
poſuiſti iſtos montes .ſ. apl'os ꝛ martyres ꝛ
prelatos tanꝗ̄ terminū maris hui⁹ mundi
q.d. ꝙ ſicut tu poſuiſti mōtes q̄ terminarēt
maria ne aq̄ exeāt et ſubmergāt terram: ita

pariter poſuiſti apl'os ꝛ martyres: ꝛ docto-
res ne aq̄ ꝑſecutionū ꝛ tētationū cōuertant
retro ad operiēdū et ſubmergēdū eccleſiam
ſed vt faciāt obſtaculū: et reſiſtāt tyrannis ꝛ
demonib⁹: ne ſubmergāt eccleſiā ꝛ nauicu-
lā xp̄i. Iteꝫ ſicut tu xp̄e in principio emiſiſti
fontes in cōuallibus emanātes ex mōtib⁹: ꝛ
et trāſeūt inter mōtes ꝛ cāpos ad potū aīa-
liū: ita pariter i eccl'ia emittes fontes ſacra-
rū ꝛ doctrine euāgelice i cōuallib⁹ doctorū:
ꝛ ptrāſibūt inter mediū montiū .ſ. apl'orum
vſq꜄ ad cāpos ppl'oꝝ: de q̄b⁹ fontib⁹ et flu-
minibus aq̄ euāgelice potabunt oēs beſtie
agri .i. oēs de ppl'o gētili: q̄ tanꝗ̄ beſtie agri
reputabant nō habētes legē nec ꝓphetas.
Et onagri .i. ꝑhi ꝛ ꝑncipes expectabūt in ſiti
ſua iſtā aquā euāgelicā quam ſitiebāt ꝛ care-
bāt ad ſalutē aīe. Et ſic ſatiabunť in ſiti ſua.
Et volucres .i. apl'i volātes ꝑ celū eccl'ie ha-
bitabūt ſuꝑ ea flumina: ꝛ dabūt voces euan-
gelice ꝑdicationis de medio petrarū .xij. ar-
ticuloꝝ fidei. ¶ Rigās mōtes de ſuꝑiorib⁹. ſacre
Hec eſt ſcda ꝑs ꝑncipalis in q̄ cōmēdat diui- eccl'ie
nā largitatē circa diſpoſitionē pluuie: ꝛ or-
nat⁹ ſacroꝝ eccl'ie ꝛ alioꝝ donoꝝ: vñ ſicut
qñ de⁹ pluit ſuꝑ mōtes attingit oēs ꝑtes ter-
re: maxime ſummitates mōtiū vñ germinā-
tur herbe ꝛ fructificāt arbores tā ſilueſtres
ꝙ̄ domeſtice ꝛ vinee ꝛ fruges: ita ꝑiter xp̄s i
die pēteco. pluit pluuias donorū ꝛ grārū ſu-
per apoſtolos: que quidē dona fuerūt orna-
mēta eccleſie: ꝛ aqua ſapie ſalutaris: que ab
apl'is deſcendit ad valles .ſ. doctores. Et ex-
inde ad cāpos .i. ppl'os fideliū: ꝛ ſic illa plu-
uia irrigauit totā eccl'iam ꝛ oēs ſtatus ꝛ fe-
cit eā germinare: ideo dicit dauid. O xp̄e tu
es rigās mōtes .i. apoſtolos qui ſunt mon-
tes eccleſie. ideſt ſuper eos mittes pluuiam
ſpiritūſcti: ꝛ tunc tota terra ſatiabiť de fru-
ctu opeꝝ tuoꝝ: qꝛ de fructu illoꝝ donorum
que receperunt apl'i fuit tota eccl'ia ſatiata
ſꝫ oēs ſtatus ꝛ cōditiones: vñ et pluuia ꝓ-
duces fenū iumētis .i. paſtū ſpūalē ſacrorū
ꝓduces gētilib⁹ q̇ añ viuebāt ſine lege tan-
ꝗ̄ iumēta: ꝛ ꝓduces herbā intelligētie ſacre
ſcripture: ꝛ herbam virtutū moraliū ꝛ theo-
logaliū ad ſeruitutē .i. neceſſitatē hoīm fide-
liū. Et plues etiā ſuꝑ eccl'iā: vt educas pa-
nē ſacri eucharīſtie de tra. Et vt vinū ſacra-
le ſanguinis xp̄i letificet cor hoīs. q.d. ꝙ per
iſtā pluuiā eccleſiā irrigantē ꝓducit ſacrm
eucharīſtie in q̄ offerť corpus xp̄i ſub forma
panis ꝛ ſanguis ei⁹ ſub forma vini ad letifi-
candā aīam hoīs. Et etiam vt ex iſta pluuia
hō exhilaret ꝛ letificet faciē in oleo ſacroꝝ.
q.d. hac pluuia irrigaſti eccl'iā vt ꝓducat et
germinet quatuor ſacra que ꝑ oleū cōficiun-
tur: que ſunt baptiſmus ꝛ cōfirmatio: et ex-
trema vnctio: et ordo: vt homo exhilaret et

letificet faciē ꝯ̄cie ſue l oleo iſtoꝝ quatuor ſacroꝝ: vt ſicut panis ſacralis cōfirmat cor ꝛ alam̄ hoīs in grā: ita vnctio olei iſtorū ſacroꝝ exhilaret et lauet ꝛ letificet faciē aīe hoīs. Ad cui⁹ intellectū eſt notādū qḋ tres fruct⁹ mēoratos ꝑduxit iſta pluuia ſpūſſcti. ſ. panem ꝛ vinū ꝛ oleū ꝑ q̄s intelligit quinqꝫ ſacra ecclie: nā in pane ꝛ vino cōficit ſacrm eucharistie: ſed oleū cōficitur ꝛ cōſecrat ad quatuor ſacra. ſ. ad baptiſmū ꝛ cōfirmatiōnē ꝛ extremā vnctionē ꝛ ordinē: nā oleo cathecuminoꝝ vngunt baptizati et ꝑſbyteri. et chriſmate vngunt ꝯfirmati: ꝛ oleo infirmoꝝ vngunt infirmi: ſed oleo mīe inuiſibili vngunt penitētes: oleo aūt vinculi charitatis vngunt cōiugati: ꝛ ſic ꝑ panē ꝛ vinū et oleū intelligunt oīa ſeptē ecclie ſacra: q̄ germinatā ſunt in ecclia ex pluuia ſpūſſcti que q̄dē ſacra cōfirmāt ꝛ letificāt ꝛ exhilarāt hominis alam ꝑ grām. Quinqꝫ ḡ ſunt fruct⁹ legis euāgelice ꝑ pluuiā ſpūſſci germinati in ecclia. ſ. fenū: herba: panis: vinū oleū q̄bus paſcunt fideles xp̄i. Item ex pluuia ſupradicta ſaturabunt ligna ſiue arbores cāpi: ꝛ cedri libani. ſ. magni ꝛ parui fideles tā pn̄cipes q̄ pplares. Et paſſeres. i. hoīes ꝯtēplatiui nidificabūt illic. i. in mōtib⁹ ecclie l vita ſolitaria habitabūt. ¶ Vn̄ tres ſunt gradus ecclie fideliū. ſ. pplares pn̄cipes ꝛ doctores ꝯtēplatiui: ꝛ ſic ꝑ arbores cāpi intelligunt pplares: ꝛ ꝑ cedros libāi itelligit pn̄cipes ꝛ reges. Et ꝑ paſſeres itelligit ꝯtēplatiuos ꝛ doctores: ꝛ ēt heremitas ſolitariam vitā ducētes: ꝛ oēs creuerūt ex hac pluuia ſpūſſcti. ¶ Deinde cū dr̄ herodij domus explicat refugiū ad qḋ refugiūt oēs iſti ſtatus vt ſaluent ꝛ liberent ab oī ꝑiculo. Ad cuius itellectū eſt aduertēdū ſicut dictū ē l alia expōne: ꝙ herodi⁹ ſiue Girfald⁹ cuſtodit oēs aues figētes nidū ꝓpe eū: ꝛ oēs alias aues ꝑdales fugat. Et iō oēs aues ſimplices libēter fabricāt nidū ꝓpe nidū ꝛ latibulū herodū: quē hn̄t tanq̄ ducē ꝛ tutorē ꝛ refugiū: ꝑ iſtū ergo herodiū intelligit xp̄s q̄ ſtatuit nidū ſuū in cruce. Qui fugauit ꝛ exterminauit oēs demōes ꝑdales ꝛ raptores alaꝝ. Et cuſtodit ꝛ tuet oēs fideles q̄ ſtatuūt nidū ſuū iuxta crucē ei⁹: ꝛ recipiūt ipm̄ in ſaluatorē ꝛ oēs fideles hn̄t xp̄m crucifixū in ducē ꝛ tutorē ꝛ ponūt ſpē ꝛ nidū ſuū in cruce dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ꝑ quē ſaluati ꝛ liberati ſum⁹. Et hoc intēdit dicere dd. vn̄ ait ꝙ ſicut dom⁹ herodū eſt dux ꝛ refugiū paſſerū vt ſaluentur ab auib⁹ ꝑdalib⁹: ita dom⁹. i. crux xp̄i eſt dux et refugiū oīm fidelium: ꝛ ſicut montes excelſi ſunt refugiū ceruis: ita excelſa eccleſia eſt refugium ꝑlatis ꝛ regibus ꝑ ſeruos intellectus ꝛ ſicut petra cauernoſa eſt refugiū erinacijs ꝛ leporib⁹: ita petra articuloꝝ fidei eſt refugiū omnibus fidelibus ſimplicibus. ¶ Ex ſupradictis patet ꝙ ſicut xp̄us ꝓuidit ecclie ſue de pluuia ſpūſſcti ad refrigeriū: ita ꝓuidit de triplici refugio: in q̄ ſaluent homines. Tria eīn refugia fecit xp̄s: in ecclia ad q̄ fugiam⁹ tp̄e neceſſitatis. ſ. ad arborem crucis ꝛ paſſionis: in qua xp̄s poſuit nidum ſuū in paſſione. ij. ad mōrē orōnis. iij. ad petrā articulorum fidei. Iſta ſunt vltima refugia nr̄a: in q̄bus nos opꝫ ſaluari. nā fideles ſtatim currūt ad crucē ꝛ paſſionē ꝑ pn̄iam et alia ſacra. ij. ad fidē articuloꝝ. iij. ad orōnē aliter null⁹ pōt ſaluari. Fecit lunam in tp̄a. hic cōmēdat ꝓuidētiā xp̄i circa diſpoſitionē ꝛ diſtinctionē tēpoꝝ eccle. Ad cui⁹ itellectū eſt notādū ꝙ ſicut luna ꝑ acceſſum ꝛ receſſum ad ſolē cauſat ꝛ diſtinguit q̄tuor tp̄a in vno mēſe ſm̄ q̄tuor q̄dras: ꝑ quas q̄dras fiunt mīte alteratiōes in elemētis ꝛ elemētatis: ita ꝑiter ecclia figurata ꝑ lunā q̄ totum ſuū lumē ꝛ virtutē recepit a xp̄o variauit q̄tuor tp̄a ſm̄ q̄ recepit fauorē a xp̄o. Nā prima q̄dra ecclie fuit a xp̄o vſqꝫ ad magnū cōſtantinū: in cui⁹ tp̄e ecclia fuit q̄ſi media in mūdo: qꝛ medietas mūdi venit ad fidē. Secūda q̄dra ecclie fuit tp̄e iuſtiniani: qꝛ tunc ecclia fuit plena ꝑ totū orbē dilatata a ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum. Sed tp̄e Eracliū iā eccleſia icepit decreſcere ꝛ diminui ꝑꝑ ſectam machometi: ꝛ ſꝑ ꝓceſſit in diminuēdo quaſi in. iij. q̄dra vſqꝫ ad annū. M. cc. q̄ſi ſurrexit dn̄ium tartaroꝝ q̄ occuparūt oēs inſidias ꝛ totā mediā ꝛ perſiā: ꝛ meſopotamiā: ꝛ totā ſcithyam et ſarmathiam vſqꝫ ad fines rutenorum: et ſic manet eccleſia in ſola europa et nō in tota. Ex quo pꝫ ꝙ ecclia eſt in vltima quadra ꝓpe antixp̄m: niſi xp̄s ſol iuſticie adaugeat lumē fauoris in ea. ¶ Iterum eſt notādū ꝙ ſicut ſol ꝑ acceſſum ꝛ receſſum ad polos cauſat et variat quatuor tp̄a anni ſ. ver: eſtatem: autūnum: ꝛ hyemē ſm̄ ꝙ diſcurrit ꝑ q̄tuor quadras ſignoꝝ. ita pariter xp̄s ſol iuſtitie q̄ ꝑ ſuā pn̄tiā et aductū cauſauit diē grē in ecclia: lꝫ ſemꝑ reſpiciat eā ꝑ grām: tn̄ ſcd̄m ꝙ accedit ꝛ recedit ab ea ꝑ fauorē tp̄alē ꝓpter pctā nr̄a cauſauit ꝛ variauit in ea q̄tuor tp̄a ſm̄ quatuor quadras eccleſie. Nā p̄ma quadra ecclie fuit vſqꝫ ad cōſtātinū. Scd̄a fuit vſqꝫ ad Iuſtinianū q̄ñ eccleſia fuit in plenitudine ſua ꝛ fauore extincta tota idololatria ꝑ totū mūdū ꝛ extincta hereſi arriana i africa ꝛ hiſpania. Et extincta hereſi pelagianoꝝ et manicheoꝝ q̄ſi ꝑ totū mundū: ꝛ regnāte fide catholica. Sꝫ poſtea incepit minui eccleſia ꝑ ſaracenos in tota arabia: et ſyria: et egypto: et africa: ſed poſtea per turchos: et tartaros totaliter eſt reducta in vnam partem europe: et ſic pꝫ qḋ eccleſia eſt in vltima quadra. Iterum eſt no

Pluuia ſpūſſcti tres ꝑduxit fruct⁹

Qnqꝫ fruct⁹ legis euangelice

D Refugium fideliū vt ſaluentur.

Tria refugia in ecclia

N. Nota q̄ñ deus accedit ad eccleſiā ꝑ grām ꝛc.

tādū φ ſicut ſol ꝑ ſuā pńtiā cauſat diez: ꝛ ꝑ ſuā abſentiā cauſat noctē ī mūdo materiali: ita pariť xp̄s ſol iuſtitie: qn̄ peccauit adā ꝑ ſuam abſentiā cauſauit noctē ī eccłia. Sꝫ ꝑ ſuū aduētū ꝛ natiuitatē cauſauit diē grē ī eccłia. Et ſic totū tp̄s ab adā vſq ad xp̄m dr̄ nox: et totū tp̄s a xp̄o vſq ad iudiciū dr̄ dies grē. De qua nocte ꝛ die ait apl's ad Rom.xiii. Nox ꝓceſſit: dies aūt appropinquit ꝛc. Vn̄ ſicut in nocte ꝑ abſentiā lucis leones: ꝛ lupi: ꝛ oēs beſtie rapaces diſcurrūt ꝑ mōtes ꝛ ſyluas rapiētes pua aialia ī eſcā ſibi: ita pariter diabol⁹ exiuit ꝑ totā noctē añ aduētū xp̄i: ꝛ rapuit totū ppłm gētilē ī eſcā ſibi: qꝛ ab oīb⁹ colebať pterq̄ a pplo iſrael. Et etiā ille ppl's frequēter apoſtatauit ad idololatriā ꝛ ſic diabolus regnabat ī toto mundo ꝑ oīa vitia: qꝛ tot⁹ mūdus erat in tenebris. Sed poſtq̄ ort⁹ eſt xp̄s ſol iuſtitie ī mūdū oēs tenebre noctis fugerūt ꝛ diabol⁹ icluſus eſt in inferno: ſicut leones includunť ꝛ fugiūt ad latibulū ſuū ī die ꝛ ſic fact⁹ eſt dies grē in eccłia. Et xp̄s de⁹ ꝛ hō exiuit de ventre ⱳginali ad op⁹ ſuū ſcꝫ ad op⁹ redēptionis vſq ad veſperā ſue mortis. Sꝫ poſtea exiuit de ſepulchro ꝑ reſurrectionē. Et tūc hō myſtic⁹ cuius xp̄s eſt caput exiuit ad opationē ſuā: qꝛ ſemꝑ viuit ꝛ operatur ſcd̄m euāgeliū ꝛ fidē vſq ad veſperā mūdi. Et ſic pꝫ qm̄o ab adā vſq ad xp̄m ſemꝑ fuit nox ꝛ tenebre in eccleſia. Sꝫ a chriſto vſq ad iudiciū eſt dies grē. Et ſic patet qm̄o variata ſunt quatuor tēpora in eccleſia ꝑ ſucceſſum tpis ſecūdū acceſſum et receſſuz eccleſie ad xp̄m: nā qn̄ acceſſimus ad xp̄m ꝑ verā fidē ꝛ ſpem ꝛ charitatem xp̄s ſemper augmētauit eccleſiam. Sed qn̄ receſſimus per multitudinē peccatorū: tunc xp̄us ꝓmiſit infideles regnare. Et hoc eſt qd̄ intēdit dicere ꝓpheta in hac parte: vn̄ ait. Quod xp̄s deus fecit lunā ideſt eccleſiā in tēpore. i. vt ꝑ tēpora variareť ſcd̄m acceſſum ꝛ receſſum ad xp̄m. Et chriſt⁹ ſol iuſtitie cognouit occaſum ſuū. i. receſſum qn̄ peccauit adā: qꝛ tunc tu xp̄e deus poſuiſti tenebras: ꝛ facta eſt nox: qn̄ ab hoīe propter peccatū receſſiſti: ꝛ in ipſa nocte peccati pertranſibunt oēs beſtie ſylue ꝛ catuli leonum: ideſt oēs diaboli: vt rapiant homines a deo in eſcam ſibi. Nam adā erat in gratia dei in illo paradiſo. Sed quia voluit deſcendere in hierico per inobediētiam: ideo icidit in latrones qui expoliauerūt ꝛ rapuerunt ipſum in eſcam ſibi. Et ſic diabolus rapuit adā a deo in eſcam ſibi. Et ſic diabolus per totam illaz noctem rapiebat homines ꝛ populos gentiliū: ꝛ multoties rapuit populum iſrael in eſcam ſibi: vt patet per totū diſcurſum libri Iudicum ꝛ regum. ¶ Sed ortus eſt chriſt⁹ ſol iuſtitie per incarnationē ꝛ reſurrectionem ꝛ factus eſt dies gratie: et tunc diaboli congregati ſunt fugiētes ſolem iuſtitie: ꝛ collocati ꝛ abſconſi ſunt in cubilib⁹ ꝛ antris īferni. Et tunc xp̄s de⁹ ꝛ homo exiuit in hunc mūdū ad opus redēptionis vſq ad veſperā mortis et paſſionis ꝛ ſepulture. Sꝫ poſtea exiuit de ſepulchro ꝑ reſurrectionē: ꝛ aſcēdit ī celū. Sed hō myſtic⁹ ſcꝫ eccleſia cui⁹ xp̄s eſt caput exiuit in hūc mūdum ad operationē ſuā ꝛ operať in hac vinea a mane vſq ad veſperā: ī q̄ recipiet mercedē ꝛ denariū ꝓmiſſum qn̄ veniet xp̄us ad reddēdū mercedē operarijs vt pꝫ Matt.xx. ¶ His ergo ſupradictis ꝯſideratis admirať ꝓpheta xp̄i ineffabilē ſapiētiā: ꝛ miam: ꝛ exclamat dicens. O xp̄e q̄ magnificata ſunt opa tua erga nr̄am redēptionem ꝛ ſalutē: qꝛ oīa feciſti cuz magna ſapiētia: quia oībus ꝓuidiſti: ꝛ in nullo defeciſti de his que pertinēt ad noſtraz redēptionē ꝛ ſalutē: ꝛ ad ꝯſeruationē eccleſie: puta in copia donorum ꝛ grārum ꝛ ſacrorū. Et impleta eſt terra id eſt eccleſia militans poſſeſſione tua. i. copia bonorum. ¶ Deinde cū dicit. hoc mare poſtq̄ ſuperius cōparauit eccleſiā ad lunam: hic cōparat ipſam ad nauē fluctuantem in mari huius mūdi: ꝛ cōparat diabolū ad draconez ſiue balenā: poſtq̄ cōparauit ipſam ad leonē rapiētē ad cuius intellectū eſt notandū: nam dictū eſt in alia expoſitione φ deus totaliter diſpoſuit mare qd̄ fecit illud magnum ꝛ ſpatioſum ad copiam piſcium. Et vt naues poſſent attingere terras remotas: ꝛ fecit ipſum profundum in medio ꝛ vadoſum ad littora vt balena ꝛ magni piſces non poſſent accedere ad paruos piſces in littore natantes: et quomodo balena deluditur ſi exit a profundo ad littoria. Ita ergo pariter xp̄us fabricauit eccleſiā ſuā leuē et mundā ab onere peccatorū contēnendo iſta mundana: ꝛ vt onerata poſſet natare ſup hoc mare vaſtū ꝛ ponderoſum huius mūdi ꝛ vehere merces euāgelicas ꝑ oēs partes orbis: ꝛ conſtituit littora vadoſa ꝛ port⁹ in hoc mari: ad q̄ littora et portus confugerēt parui piſces. i. humiles fideles per humilitatē ꝛ fidem: qn̄ magn⁹ draco exiens a ꝓfundo ſuperbie ꝛ aliorū vitiorum conatur eos perſequi ꝛ deuorare. Sed ſicut parui piſces fugientes ad littora illudunt draconi: ita fideles fugiētes diabolum a ſuperbia: et ceteris vitijs et peccatis ad penitētiā: decipiunt diabolū: ꝛ confundunt et interficiunt: ideo ait ꝓpheta. O dn̄e Ieſu xp̄e bn̄ oīa feciſti cum magna ſapiētia ꝛ ꝓuidētia: nā tu feciſti hoc mare huius mundi magnū ꝛ ſpatioſum manib⁹. i. magnis ſpacijs ꝛ brachijs ꝛ finib⁹ ꝛ portubus: qꝛ illic ſunt reptilia ꝛ aīalia puſilla cū magnis: quorū non eſt numerus. i. ſunt infinita gn̄a vitiorum et peccatorū ꝛ periculorum ꝛ tyrannoꝝ et prauorum hoīm. Sed naues eccłie ab oī pon

Tp̄s ab adā vſq ad xp̄m dicit nox.

eccłia eſt nauis fluctuās.

dere pctōꝝ alienare illic ſupra hoc mare ꝑ
trāſibūt ⁊ nauigabūt cum ſecuritate: q2 na-
uis eccl'ie eſt armata multis ⁊ diuerſis ar-
mis ⁊ auxilijs ad nauigādū ꝑ hoc mare: nā
hꝫ crucē xp̄i ꝓ arbore: ⁊ fidem pro anchora: ⁊
ſpē ꝓ tħemone: ⁊ charitatē ꝓ velo: ⁊ eccleſie
ſacrā ꝓ ſcuto. Et iō lꝫ fluctuet: tñ nunꝗ̄ ſub-
mergef: nec expugnabif iſta nauicl'a petri.
¶ Eſt etiā illic in iſto mari huius mundi iſte
magnꝰ draco diabolꝰ quē formaſti i ꝑncipio
xp̄us illuſit diabolo. ad deludēdū. i. vt illudaf ei a ꝑuis ⁊ hūilibꝰ ꝑ
pniam ⁊ alia ſacr'a: ſicut illudif draconi a pi-
ſcibꝰ paruis fugiētibꝰ ad littora vadoſa: iſte ē
ille magnꝰ behe moth ⁊ leuiathā cuiꝰ fortitu
dinē ⁊ nām ⁊ mores ⁊ ptātē dſcribit. Job. xl.
⁊. xlj. c. cui nulla ptās creata valet cōparari.
Sꝫ xp̄s illuſit ei qñ venit ad tētādū eū in de-
ſerto a q̄ diſceſſit ꝯfuſus ⁊ victꝰ: vt ptꝫ Matt.
iiij. Itē xp̄s illuſit ei parādo ſibi hamuꝫ: naꝫ
iſte leuiathā voluit mordere eſcā hūanitatis
xp̄i ſub qua latebat hamꝰ diuinitatis: et ſic
xp̄s cepit leuiathā hamo ſuo ⁊ ꝑforauit na-
res eius ⁊ ligauit linguā eius: vt ptꝫ Job. xl.
Et q̄tidie illudit xp̄s ei ꝑ eccl'ie ſacr'a. nā dꝫ
iſte draco poſſedit hoīem ꝑ magna tpa: ta-
men in vno momēto ꝑdit eū: ſi homo recur-
rit ad pniam ⁊ ſic illudif ei. Oia ad te expe-
ctāt dne. Hic cōmēdat diuinam ꝓuidentiā ⁊
oipotentiā circa cōſeruationem vite ſpūalis
in ipſis infidelibus. ¶ Ad cuius intellectuꝫ
eſt notandum q̄ ſicut pater ⁊ filius ſpirāt vi
tā corꝑalē in rebus ꝑ ſpūſctm̄ q̄ ferebaf ſu-
per aquas: vt dictū eſt: ita etiā ſpirat per eū
deꝰ ē cā eſſendi. dē ſpiritūſctm̄ vitā ſpiritualē ⁊ grām in an-
gelis ⁊ hoībus: ⁊ ſic oia viuētia ⁊ oia entia in
tantum viuūt ⁊ habent vitā: ⁊ eſſe inquātum
deꝰ ſpirat vitā in eis. Et ſi deꝰ retraheret ſuū
influxū: oia deficerent: ita pater oēs fideles
⁊ iuſti intātū viuūt ſpūaliter inquātū pater
⁊ filius inſpirāt in eis grām ꝑ ſpiritumſctm̄: ⁊
Et ſi deus deſineret ſpirare gratiā ſubtrahē
do: tunc omnes ruerent in pctm̄ ⁊ mortem. Et
ideo ſicut oia entia expectant a deo vitā na-
turalē ⁊ eſſe: ita oēs creature rationales ex-
pectant a deo vitā ſpiritualē ⁊ gratiā ideo ꝓ
pheta conuerſus ad xp̄m dicit. O chriſte oia
rationalia expectāt a te: vt des eis eſcā ſpi-
ritualem ſacramentorum ⁊ gratiam in tem-
pore opportuno: ideſt omnes fideles veteris
teſtamenti expectant te: vt venias in carneꝫ
ad redimendum eos: ⁊ edifices eccleſiā tuā
⁊ des eis eſcam ſacramentorū ad refectionē
ſpiritualem et vitam gratificam in tempore
aduentus tui. Et oēs fideles noui teſtamen-
ti expectāt a te vt continue des eis eandem
eſcā: et conſerues eos in ea: nā dante ⁊ lar-
giente te iſtā eſcam illis: tunc ipſi colligent
dona gratiarū: ⁊ te aperiēte manum tuā oia
implebuntur bonitate: ideſt bonis ſpūalibꝰ: ⁊

ſed ꝑ oppoſitum te auertēte faciē tue largita
tis: ⁊ retrahēte manū: tūc oēs turbabunf: et
deficiēt a vita ſpirituali: ⁊ ſic morieī: ⁊ reuer
tentur in puluerē ſuū: ideſt in pctm̄: ⁊ cōtem
ptis rebus ⁊ bonis ſpūalibꝰ reuertentur ad
terrena que occidūt animam. Et licet tales
homines ſint mortui ex peccato: tñ ſi tu emi
tis ſpiritū ⁊ gratiā ſpiritusſancti: tunc crea-
bunf noviter ꝑ grām: ⁊ ſic renouabis faciem
terre: ſcꝫ faciē anime. Hoc etiā dicit ꝓpħ etiā
ce. Nam xp̄us in triduo ſubtraxiꝰ gratiā ab
aplis: et ſic turbati oēs defecerūt ⁊ dubitaue
runt in fide ⁊ relicto xp̄o oēs fugerūt. Et re-
uerſi ſunt i puluerē. i. ad opera terrena: q2 ꝓ
maiori parte reuerſi ſūt ad artē piſcatoriam
vt ptꝫ Jo. xxj. Sed in die pente. miſit eis ſpi-
ritūſctm̄ ⁊ recreati ſunt ad grāꝫ: ⁊ ſic fuit re-
nouata facies eccleſie: ⁊ fortificata ⁊ ꝯfirma
ta: vñ petrus qui deficiēs i fide ad vocē vniꝰ
mulieris xp̄m ante negauerat poſt miſſionē
huius ſpiritus in gratia renouatus et con-
fortatus paratꝰ fuit mori ꝓ chriſto. Et ſic ēt
xp̄us quotidie emittit ſpiritū gratie in pecca
tores et recreat ⁊ renouat eos ad vitam ſpiri
tualē. ¶ Sit glīa dñi in ſeculaꝫ: poſtꝗ̄ ſupe-
rius explicauit oia bñficia que recepimus a
deo in nr̄a creatiōe ⁊ eccleſie recreatiōe: nūc
in hac vltima parte agit grās ꝓ tantis bene
ficijs receptis. Vñ ait: ſit glīa dñi in ſeculuꝫ.
i. ineternuꝫ letabif. i. letef deus in operibus
ſuis. Quaſi dicat: ⁊ ſicut creauit et recreauit
nos: ita nos ſeruiamus ipſi. Et tūc ipſe letabi
tur in nobis: q2 letitia ⁊ gaudium eſt deo i iu
ſtificatiōe ⁊ ſalute hoīm: q̄ q̄dē xp̄us reſpicit
ideſt reſpexit terrā per miām: ⁊ fecit eā tre-
mere in die pentecoſtes: ⁊ tetigit montes: id
eſt apoſtolos: mittendo eis ſp̄ſſctm̄ in ſpū
vehemēti ⁊c. ⁊ tūc montes ſic illuminati fu-
migarūt legē euāgelicā ꝑdicādo ꝑ totū orbē
Nā tetigit aplos igne ſanctiſpūs: ⁊ ipſi fu-
migarūt ⁊ fulminarūt euāgeliū oī creature.
Et iō ſubdit. Cātabo dño Jeſu chriſto in to-
ta vita mea in eccleſia celebrādo diuina of-
ficia ⁊ feſtiuitates in memoriā natiuitatis ⁊
paſſionis ⁊ reſurrectionis ⁊ aliorū bñficioꝝ.
Et ſic pal. i. pſalmos ⁊ laudes dicam deo q̄
diu ſum. i. quātū vixero. ¶ Deficiāt pctōres
a terra. i. poſtꝗ̄ pctōres repudiant gratiam
ſine qua aia nō pōt viuere: iō deficiāt a terra Nota
⁊ ab iſta eccleſia: ita vt nō ſint: ſꝫ moriantur
in pctō ſuo: ⁊ nō ſolū pctōres ⁊ infideles mo-
rianf quo ad aīam: ſꝫ etiā quo ad corpus: ⁊
ſic deficiāt a terra ſicut mortui fuerunt ⁊ tru
cidati crucifixores xp̄i: ⁊ tyrāni ⁊ oēs perſe-
cutores eccl'ie. Et ꝯuerſus ad ſe dicit. O aīa
mea lꝫ iſti pctōres ⁊ infideles nolūt lauda-
re dominū: nec xp̄m recipere: tamē tu bene-
dic dño deo nr̄o a quo tot ⁊ tante beneficia
recepiſti ꝑ creationē: et quia dedit tibi gra-

tiā vt peruenires ad cognitionē vere fidei
¶ Ex iſto pſal. pōt recolligi viginti cōcluſio
nes quarum ¶ Prima concluſio eſt ꝙ ſicut
moyſes in pncipio Gen̄. nō intēdit ſcribere
i. creationē mūdi ſolū lr̄aliter: ſ; etiā ꝓut illa
cl̄o creatio fuit figura recreatiōis eccl̄ie: ita ꝑi
ter dd̄ i hoc pſal. intēdit cōmēdare diuinam
ſapiētiā ⁊ ꝓuidētiā nō ſolū circa mūdi crea
tionē ſed etiam circa eccleſie recreationē;.
con ¶ Scd̄a cōcluſio ꝙ ſicut iſte mūd⁹ ſenſibi
o. lis eſt creat⁹ a deo trino ⁊ vno ad exēplar il
lius mūdi idealis: ita tot⁹ ⁊ ql̄ibet ſui pars
retinet ſimilitudinē trinitatis: ⁊ ſic ſicut in
diuinis eſt trinitas ꝑſonarum: ita in mundo
eſt trinitas naturarū puta angelica nature
.cō ⁊ celeſtis: ⁊ elemētaris ⁊c. ¶ Tertia ꝯcl̄io.
o. ꝙ ſicut de⁹ īpreſſit in creaturis quādā ſimi
litudinē trinitatis .ſ. ſubſtātiā: ꝟtutē ⁊ ope
rationē: ita pariter xp̄s in eccl̄ia ſua impreſ
ſit triplicē characterē ad ſimilitudinē ſui .ſ.
characterē baptiſmalē: ⁊ cōfirmatiōis ⁊ or
dinis: ⁊ ita in quolibet fideli īpreſſit fidē ſpē
⁊ charitatē ſicut in xp̄o eſt diuinitas ⁊ aīa ⁊
iiij. corp⁹: ꝗ hūanitate xp̄s indutus eſt ſicut ve
cl̄o. ſtimēto. ¶ Quarta ꝯcl̄io. ꝙ ſicut de⁹ in pnci
pio fundauit terrā ſupra centru; mundi ne
poſſit inclinari: ita xp̄s fundauit eccl̄iam ſu
pra petrā fidei ⁊ ſupra ſeipſm ꝗ eſt cētru; et
fundamētū aploꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ: ⁊ iō nunꝙ to
v. con taliter cadet vſq; in finē. ¶ Quinta ꝯcl̄io. ꝙ
cluſio ſicut de⁹ in creatiōe eleuauit mōtes ad ter
Not. minādū fluct⁹ maris ne aque exeant ad co
operiēdū terrā ita xp̄s ſublimauit aploſ et
martyres ad reſiſtēdū tyrānis. Et poſuit fi
dē: ſpē: ⁊ charitatē tāꝙ murū ⁊ mōtes ad re
ſiſtēdū ⁊ repellēdos incurſus ꝑſecutorum.
vi. cō ¶ Sexta cōcluſio. ꝙ ſicut de⁹ in pncipio diſ
cluſio poſuit mōtes ⁊ valles vt ex radicib⁹ ⁊ late
rib⁹ mōtiū decurrerēt aque ꝑ cōualles ⁊ flu
mina ꝑ cāpos ad potū aīaliū: ita ꝑiter xp̄us
taliter ordinauit eccl̄iā: vt ex fontib⁹ xp̄i exi
rent aque ſapie ſalutaris ⁊ diſcurrerēt inter
valles aploꝝ ad cāpos ꝑlatorum: vt inde bi
bant fideles. ¶ Septima concluſio. ꝙ ſicut
vij. cō de⁹ ordinauit ⁊ ꝓuidit de pluuia iſta mūdo
cluſio ſenſibili vt attingeret ſummitates montiū
⁊ terrā ꝑ oēs ꝑtes ad germinādū arbores: ⁊
fenū ⁊ herbā ad vitā aīaliū: ⁊ panē. ⁊ vinū ⁊
oleū ad vitā corꝑalē hoīm: ita pariter xp̄us
pluit ſuꝑ eccleſiā pluuiā ſacramentorū; ad
viij. vitā ſpūalē oīm fideliū. ¶ Octaua conclu
ꝯcl̄io. ſio. ꝙ ſicut nid⁹ herodij eſt refugiū ſecurum
⁊ dux oībus auibus facientibus nidū ⁊ ha
bitaculū ꝓpe herodiū: ita pariter arbor cru
cis in q̄ xp̄s poſuit nidū ſuū; in paſſione eſt
dux ⁊ refugium ſecurum omnibus fidelib⁹
ponentibus ſpem ſuam in cruce ⁊ paſſione
xp̄i. Et ſicut montes excelſi ſunt refugium
ceruis: ⁊ petre cauernoſe erinacijs ⁊ cunicu
lis ita xp̄s ⁊ eccleſia eſt refugiū oīb⁹ cōtem
platiuis ⁊ vulnera xp̄i ꝗ ſunt cauerne terre
q̄ eſt xp̄s: ⁊ duodecim articuli in quib⁹ fun
dat̄ eccleſia ſunt refugiu; oīb⁹ ſimplicibus
fidelibus. Oēs ergo fideles vt ſaluent̄ refu
giūt ad arborē crucis: ⁊ ad montē euange
licū ⁊ ad petrā articuloꝝ ꝗ ſunt tria refugia
miſeroꝝ. ¶ Nona concluſio. ꝙ ſicut luna ꝑ
acceſſum ⁊ receſſum a ſole variat̄ in lumie: ix. cō
et variat quatuor tp̄a in quolibet menſe: in clio.
his inferiorib⁹: ita pariter eccl̄ia ꝑ acceſſu;
⁊ receſſum ad xp̄m variauit q̄tuor ſtat⁹ hoc
idē eſt dicēdū de ſole ꝑ acceſſum ⁊ receſſum
ad polos qui variat q̄tuor tempora in anno. x. ꝯcl̄.
¶ Decima cōcluſio. ꝙ ſicut ſol ꝑ ſuā pn̄tiā;
cauſat diē ſuꝑ noſtrū hemiſperiu; ita xp̄s ꝑ
ſuū aduētū ⁊ ortū cauſauit diē gratie in ec
cleſia vſq; ad finē mūdi. ¶ Undecima ꝯcl̄io. xi. cō
ꝙ ſicut dies artificialis a mane vſq; ad ve clio.
ſperā dat⁹ eſt ad laborandū ꝑ vita naturali
ita ab aduētu xp̄i vſq; ad finē mūdi .i. ad iu
diciū eſt dies cōſtitutus ad laborādū in hac
eccleſia ⁊ hoc die laborat hō myſtic⁹ ab adā
⁊ ab aduentu xp̄i vſq; ad iudicium q2 vltra
nō erit tēpus laboris ſed premij. Item tota
vita hominis eſt dies laborandi vſq; ad ve
ſperā mortis in quo die pōt homo exercere
opera meritoria ⁊ agere penitentiā vſq; ad
mortē: quia poſt mortē nō erit tempus labo
ris ſ; mercedis: q2 oportet operari dū dies
eſt: q2 veniet nox .i. finis vite qn̄ nemo pote
rit operari. ¶ Duodecima cōcluſio. ꝙ ſicut xij. cō
deus in principio oīa creauit cū magna ſa clio.
pientia ⁊ ꝓuidētia: ita recreauit eccleſiā in
tanta ſapientia ⁊ prouidētia ꝙ nihil defecit
eccleſie de his que ꝑtinent ad noſtram ſalu
tem. Nam per eccleſie ſacramenta omnib⁹
nocinis obuiauit: et contra omnem infirmi
tatem confecit medicinā ⁊ ſubſidium. ¶ De
cimatertia concluſio. ꝙ ſicut ars reperit na xiij.
uem ex ligno leui ad nauigandum ſuꝑ hoc ꝯcl̄io.
mare magnum et ſpacioſum ad vehendas
merces ad omnes partes mundi: ita xp̄s cō
ſtituit ⁊ fabricauit eccleſiam non habente;
maculam neq; rugam terreno pondere al
leuiatam et liberam vt poſſet nauigare ſu
per mare ponderoſum et fluctuoſum huius
mundi: ⁊ vehere merces: ⁊ aromata euan
gelica per omnes partes mundi ad vitam
ſpūalem fideliū: ⁊ ſicut ars prouidit de ar
bore ⁊ temone ⁊ anchora ⁊ velo ad tutelam
nauis ne pereat ⁊ ſubmergatur: ita pariter
xp̄s in eccleſia: nam poſuit in ea cruce; pro
arbore: ⁊ charitatem pro velo et fidem pro
anchora ne euellatur et ſpem pro temone
ad dirigendam nauem eccleſie in chriſtum:
et ſic licet aliquando fluctuet tamen nun
quam ſubmergetur nauicula petri. ¶ De xiiij.
cimaquarta cōcluſio, quod ſicut piſces par ꝯcl̄io.

ni fugientes ad littora vadoſa ſaluantur et
decipiūt balenā ⁊ draconē marinū:ita pari
ter fideles ſimplices fugientes ad littora
humilitatis ⁊ pnie ⁊ alioꝝ ſacꝛoꝝ nō ſoluꝫ
xv. cō ſaluantur:ſed etiam illudunt diabolo volē
cluſio ti eos deuorare:et decipiunt eum. ¶ Deci
maquinta concluſio.quod ſicut pater ⁊ ver
bū ꝑ ſpiritūſanctū ſpirant vitam naturaleꝫ
in omnib⁹ rebus indiuiſibiliter:ita pariter
pater ⁊ xp̄s verbū incarnatū ꝑ ſpiritūſctm̄
ſpirāt vitā ſpūalē.ſ.grāꝫ in oībus iuſtis ⁊ fi
delibus.Ex ꝙ pꝫ ꝙ ſicut opera trinitatꝫ ſūt
indiuiſa in mūdi creatione ⁊ cōſeruatione:
ita etiaꝫ in nr̄a recreatione ⁊ iuſtificatione.
xvj. ¶ Decima ſexta ꝯclo.ꝙ ſicut oīa aīalia ex
ꝯclo. pectāt eſcā ſpūalē gratiaꝝ ⁊ donoꝝ ⁊ ſacro
rum.Et ſicut xp̄o dāte ⁊ aperiēte manū oēs
colligūt ⁊ viuunt ꝑ gratiā:ita xp̄o ſubtrahē
te manum ⁊ gratiā oēs deficiūt a vita:⁊ ru
unt in pctm̄:nā ſicut pr̄ ꝑ verbū creauit oīa:
ita ꝑ ipſummet verbuꝫ incarnatū regñauit
eccleſiā:⁊ ſicut ſine ipſo factū eſt nihil:ita ſi
ne ipſo recreatū ⁊ redemptum eſt nihil. Et
ſic ſine gratia ſpiritusſancti donata a patre
xvij. ⁊ filio nihil viuit ſpūalr̄ ⁊ meritorie. ¶ De
ꝯclo. cima ſeptima concluſio.ꝙ ſicut in tp̄e veris
qn̄ deus mittit influētiā ⁊ ventū occidenta
lē germinat terra herbas ⁊ flores:⁊ renoua
tur facies terre:ita pariter in die p̄ete. xp̄s
miſit ſpm̄ſanctū ſuper apoſtolos ꝗ germina
uit in eis ſeptem dona gratiarū:et ſic reno
uata fuit facies eccl'ie ⁊ corroborata:⁊ eodē
modo quando deus mittit ſpm̄ gratie ſuper
quēcūqꝫ peccatorē recreat ⁊ renouat ipſum
vt qui ꝑ autūnum ⁊ hyemem peccati perdi
derat folia ⁊ fruct⁹ gratie:poſtea recupera
ta gratia germinat ⁊ ꝓfert fructus merito
xviij. rios vite eterne:⁊ ſic renouatur facies aīe
ꝯclo. peccatoꝝ per penitentiā. ¶ Decimaocta
ua cōcluſio.ꝙ deus nō ſolum delectatur et
felicitaṫ in contemplatione ſuiipſius:ſed ēt
in operibus ſuis.ſ.in creaturis:⁊ non ſolum
in creatiōe mūdi:ſed multomagis in crea
tione eccleſie ⁊ gratificatiōe:et iuſtificatio
ne fideliū:⁊ nō ſolū in operibus creationis
ſed magis in opꝛib⁹ redemptiōis ⁊ recrea
xix. tiōis. ¶ Decimanona cōcluſio.ꝙ ſicut de⁹
ꝯclo. reſpiciēdo terraꝫ facit eam tremere:ita xp̄s
in aduentu primo mouit totam terram ſpi
xx.cō ritualiter:et tetigit montes apoſtolorum et
cluſio fumigauerūt ⁊ fulminauerūt euāgeliū. ¶ Ui
geſima cōcluſio.ꝙ ſicut fideles viuētes per
gratiaꝫ laudant dominum agendo gratias
ꝓ bn̄ficiis ſupradictis receptis:ita per op
poſitū infideles ex defectu gratie mortui in
pctō non poſſunt dominum laudare : ergo
aīa noſtra que per gratiam ad hanc cogni
tionē ⁊ vitam peruenit : maxime obligatur
deū laudare:⁊ gratias agere:⁊ benedicere

Confitemini dn̄o.et inuocate Iudi.
nomen eius:annunciate inter iij.
gentes opera eius.
Cantate ei et pſallite ei : narrate eſaie.
omnia mirabilia eius. xxij.
Laudamini in nomine ſancto ei⁹: j.pa.
letetur cor querentiuꝫ dominum. xvj.
Querite dominum ⁊ confirmami xv.q.
ni:querite faciem eius ſemper. j.c.re uertimini.

¶ Titul⁹ alla. Iſte ē p̄m⁹ pſal.allatic⁹ fm̄
hierony.ſ.intitulat⁹ cū alla:nā alla:interp̄
taṫ laudate deū.Ex ꝙ ſequiṫ ꝙ oēs pſal.in
qb⁹ narranṫ laudes dei poſſunt dici allati
ci:ſꝫ non ꝑponaṫ talis titulus niſi in viginti
pſal.tm̄.vn̄ eſt aduertēdū ſicut ſupi⁹ frequē
ter ē dictū:ꝙ dd̄ i deſcriptiōe tēpli ſibi tra
dita a ſpūſctō itellexit myſteria futura xp̄i ⁊
eccl'ie:vt ip̄e dt.ij.paly.penul.et ſic fecit plu
res pſal.ad laudādū deū appropꝛiatos certiꝫ
feſtiuitatib⁹ ⁊ tp̄ib⁹:vt pꝫ.j.paly.xvj.vbi dr̄
ꝙ ſacerdotes ſtabāt i officiis ſuis: ⁊ leuite i
organis carminū ꝗ fecit dd̄ ad laudādū deū
qm̄ ineternū mia ei⁹ ⁊c. Inter q̄s fecit iſtuꝫ
pſal.⁊ ſeq̄ntē:vt pꝫ.j.paral.xvj.Ex ꝙ pꝫ qd̄
iſte pſal.p̄ncipalr̄ ē fact⁹ ad laudādū deuꝫ:
iō p̄poniṫ titul⁹ alla:⁊ i duob⁹ ſeq̄ntib⁹:in ꝗ
bus narranṫ laudes dn̄i ⁊ mirabilia.ſed eſt
dr̄ia.Nā in iſto narranṫ mirabilia dei refe
rēdo ad ei⁹ iuſtitiā:⁊ in tertio referendo ad
ei⁹ ꝓꝑtā miam.Sꝫ eſt aduertēdū ꝙ lꝫ iſti
tres pſal.videanṫ hiſtoriales:tn̄ nō ſunt in
telligēdi ad ſolā hiſtoriā.Nā dd̄ bn̄ nouerat
i ſpū ꝙ mirabilia myſteria i his pſal.narra
ta nō erāt facta gr̄a ſui:ſꝫ ꝑut figurabāt mi
rabilia ꝗ xp̄s erat factur⁹ i nr̄a redēptione.
Et oēs p̄triarche ⁊ ꝓphe nouerāt ex reuela
tiōe ꝙ nō poterāt liberari ⁊ ſaluari niſi ꝑ ver
bū ⁊ xp̄ꝫ icarnatū:in ꝗ oēs receperūt repro
miſſiōes.ad heb.xj.hūc ergo deū incarna
tū exhortabaṫ dd̄ oēs ad cōfitēdū ⁊ inuocā
dū in his trib⁹ pſal.⁊ in ceteris. Pncipalis
ḡ intētio ipſi⁹ dd̄ i hoc pſal.fuit idūcere oēs
ad laudē dn̄i ꝓpter nimiā bōitate quā oſtē
dit p̄ribus ꝑ fidē:vt ꝑ myſteria ⁊ fidē illo
rum induceret nos ad fidē xp̄i: ⁊ ad recipiē
dū eū:duo ḡ facit:nā p̄mo inuitat oēs ad lau
dem dei:ſcd̄o ibi memētote. dat cām ⁊ aſſi
gnat quare eſt laudand⁹. ¶ Quantuꝫ ergo Noſ.
ad primū eſt aduertendū ſicut ſupi⁹ dictum de a
eſt ꝙ hec ſe hn̄t ꝑ ordinē.ſ.reuereri honora dora
re:laudare:glorificare:cōfiteri: ⁊ adorare. tione
Nā reuereri eſt aliqd̄ maius bonū i alio ꝙ ⁊c.
in ſe exiſtimare.Honorare aūt eſt reuerētiā
exhibere ꝓpter illud bonū. Laudare eſt ho
noratū commendare.Glorificare eſt laudes
ipſi⁹ honorati large lateqꝫ p̄conizare.Con

fitei ꝑ doctrinā ꝛ dñi vniuerſalē affirmare corā
hoib⁹. Adorare eſt reuerēdum honorādū ꝛ
glorificādū ꝓpter eminētiā oipotētie ꝛ ſācti
tatis colere. ꝛ oi alia ſpe poſtpoſita ſe totum
illi ſubiicere: ꝛ hoc ſoli deo ꝑtinet ꝛ ꝯuenit.
¶ Ex q̈ pꝫ ꝙ adoratio ꝯtinet i ſe oia alia. ſ.
reuerētiā: honorē ꝛ laudē: ꝛ gloriā ſiue glo
rificationē ꝛ ꝯfeſſionē. Et iō cū itētio dd̄ ſit
iducere pplm ad recipiēdū meſſiā xp̄ꝫ: iō ex
hortat̄ ipm pplm ad laudādū ꝛ honorādū ꝛ
reuerēdū ꝛ glificādū ꝛ adorādū cū: cum ſit
dñs de⁹ nr̄: de⁹ ꝛ hō: vt patebit. ꝛ hūc ordinē
explicat i tota p̄ma pte. Dicit ḡ: o pple dei
ꝯfitemini dño nr̄o ieſu xp̄o ꝯfeſſiōe laudis ꝛ
fidei ꝯfitēdo ipm eſſe deū: lꝫ appareat i for
ma hūana: ꝛ inuocate nomē ei⁹: qđ eſt ieſ⁹ ꝛ
ſaluator: q̄ nō ē aliud nomē ſub celo i q̄ poſ
ſim⁹ ſaluari niſi hoc nomē ieſ⁹: ꝛ q̄ nō ſolū
venit ad ſaluādū iudeos: ſꝫ etiā gētiles: cū
ſit redēptor ꝛ ſaluator vliſ: iō annūtiate int̄
gētes opa ei⁹: cū vos apli peragrabitis vni
uerſū mūdū p̄dicādo euāgeliū oi creature:
ꝛ i nōie ei⁹ eiicietis demōia ꝛc. Et vos mem
bra xp̄i ꝛ tota eccl̄ia ex iudeis et gētilib⁹ cō
gregata cātate ei ꝛ pſallite ei laudes ꝛ car-
mina: ꝛ officia canonica: ꝛ narrate oia mira
bilia ei⁹ i choro ꝛ pulpito: q̄ hoc eſt deū glo
rificare. ſ. ipm reuerēdū ꝛ honorādū cōmen
dare: ꝛ laudes ei⁹ large lateq̄ p̄cōizare. Sꝫ
q̄ nō ſufficit nos deū ꝛ xp̄ꝫ ore laudare: ſed
etiā i eo laudari. naꝫ tūc q̄s i deo laudat̄ dū
bñ viuēdo ſm legē xp̄i bonū exēplū ceteris
p̄bet: vt vidēdo bona opa ei⁹ glificētur p̄reꝫ
q̄ in celis eſt: iō ſubdit. laudamini. i. faciatꝫ
bona opa: vt laudemini i noie ſctō ei⁹ viden
do opa vr̄a bona ꝛ exēpla: ꝛ ſic letet̄ cor fide
liū q̄rētiū dñꝫ: ꝛ vidētiū vr̄a opa bona: q̄ le
tant̄ iuſti cū vidēt bōa opa ꝛ exēpla i ꝓximo.
ꝑ oppoſitū triſtant̄ praui iuidētes fraterne
charitati: ſꝫ q̄ nō ſufficit nos deū ſiue xp̄m
laudare ꝛ glificare: ſꝫ ēt tanq̄ deū colere et
inuocare: et oi alia ſpe poſtpoſita nos tota
intētiōe illi ſubiicere qđ pertinet ad cultum
latrie ꝛ adorationeꝫ. iō ſubdit: querite dñm
Jeſum xp̄m ꝛ nō aliū: ꝛ ꝯfirmamini in eo to
ta ſpe ꝛ intētiōe ꝛ deuotiōe ꝛ ꝯfidētia abſq̄
oi heſitatione ꝛ dubio: q̄ ſolus ipſe pōt ſal-
uare: ꝛ q̄ opꝫ ꝑſeruare: ꝛ frequenter ꝛ aſſi-
due pulſare ad oſtiū: iō q̄rite faciē ei⁹ ſemꝑ
ſcꝫ maieſtatē ꝛ miam: q̄ multus eſt ad ignoſ-
cendū ꝛ parat⁹ ad parcēdū. Itē hoc diceba
tur iudeis ꝛ gentilib⁹ an̄ aduētū xp̄i. ſ. que-
rite faciē ei⁹. i. p̄ntiā vt veniat ad ſaluandū
nobis aūt nūc dr̄ q̄rite facieꝫ eius ſemꝑ hic
ꝑ gratiā ꝛ in futuro facialr̄ ꝑ gloriā: vn̄ ꝑ fa
ciē dei i ſcriptura ſemꝑ intelligit̄ hūanitas
xp̄i per quā cognito diuinitatis deſignatur.

Mementote mirabiliū eius q̄ fe-
cit: p̄digia eius ꝛ iudicia oris ei⁹. Gen. xvj. ꝛ
Semen abraam ſerui eius: filij ia- xv. ꝛ
cob electi eius. xxviij
Ipſe dominus deus noſter: in vni
uerſa terra iudicia eius. Gē. xv
Memor fuit i ſcl̄m teſtamēti ſui: ꝛ. ge.
vbi qđ mādauit in mille gn̄atiōes xxij.
Quod diſpoſuit ad abraam: ꝛ iura
menti ſui ad iſaac. Ge. xv
Et ſtatuit illud iacob in preceptū Gen.
et iſrael in teſtamentum eternuꝫ. xxvi
Dicens tibi dabo terrā chanaam: Gen.
funiculum hereditatis veſtre. xvj.

¶ Hec eſt ſcđa ps p̄ncipalis: in qua reddit
cām q̄re de⁹ eſt laudād⁹ ꝛ glificādus: ꝛ colē
dus: lꝫ q̄ cā talis eſt collatio bn̄ficioꝝ fctā
antiq̄s p̄rībus i qua de⁹ oſdit ſuā oipotētiā
ꝛ bonitatē ꝛ largitatē: iō ſil̄ exhortat̄ nos ad
ꝯfeſſionē bn̄ficioꝝ ſiue grāꝝ actionē: iō iſta
ſcđa ps diuidit̄ i tres ptes ſiue ꝑticulas. Nā
in p̄ia mēorat bn̄ficia q̄ de⁹ ꝯtulit ipſi abrae
et iſaac ꝛ iacob ꝓpt̄ iuſtitiā fidei: ſcđo bn̄ficia
collata ipi ioſeph tertio bn̄ficia collata ipſi
moyſi ꝛ toti pplo iſrl̄ in exitu de egypto: coꝝ
maxime iſti fuerūt figura xp̄i futuri. ſcđꝫ ibi.
Et vocauit famē. tertiū ibi. Et intrauit iſrl̄ in Q
egyptū. ¶ Quātū ad p̄mū eſt notādū ꝙ bn̄fi Bn̄fi
cia collata p̄rib⁹ ſil̄ ſunt dicta mirabilia ꝛ ꝓ cia p̄-
digia ꝛ iudicia: dicebant̄ eñ mirabilia inq̄ꝫ- ſtita
tū fuerūt facta ſuꝑ naturā: vtputa tranſitus p̄rib⁹
maris rubri ꝛc. dicebant̄ ꝓdigia inquantum dicūt̄
aliq̄d prefigurabāt et ꝓdebāt futurū in xp̄o: prodi
ꝛ in eccl̄ia. dicebant̄ iudicia inquātuꝫ punie gia.
bāt infideles ꝛ malos: vtputa decē plage et
flagella illi⁹ ppl̄i ꝛc. et iō iſte pſal. ꝛ ceteri tri
plici reſpectu legūt i eccl̄ia. p̄io in memoriā
inq̄tū memorant̄ bn̄ficia ꝛ illa mirabilia fa
cta ꝛ collata antiq̄s. ſcđo legunt̄ ad ꝓphe-
tiā inq̄tū figurabāt futura myſteria in xp̄o
et eccl̄ia. tertio legunt̄ ad doctrinā ꝛ bonos
mores inq̄tū nos iducūt ad finē ex imitatiōe
ſctōꝝ p̄im ꝛ ad timorē iudicij diuini ex puni
tiōe illoꝝ maloꝝ ꝛ rebelliū ꝛ ifideliū: iō iſte
pſal. ꝛ ceteri nō ſolū ē exponēd⁹ lr̄aliter: ſꝫ
p̄ncipalr̄ ē exponēd⁹ allegorice ꝛ lr̄aliter: đ
xp̄o ꝛ eccl̄ia et ex ꝯñti moralr̄: ſꝫ q̄ faciliter
vnuſq̄ſq̄ pōt ſibi ſumere doctrinā moralē ꝑ
ea q̄ memorant̄ iō poſt ſenſum lr̄alē p̄ncipa
liter ē inſiſtēdū in allegorico ꝛ ſp̄uali. Dicit
ergo dd̄. ꝯfitemini ꝯfeſſiōe fidei et laudis ꝓ
pter bn̄ficia recepta: ꝛ memētote mirabiliū
q̄ fecit p̄rib⁹ antiq̄s inq̄tū fuerūt fctā ſuper
naturā: ꝛ memētote q̄ ꝓdigia fecit inquātū
figurabāt xp̄m ꝛ eccl̄iaꝫ. ꝛ iudicia oris eius

inquãtũ malos puniuit ex p̄cepto ſuo. ⁊ inci
pit ↄſtructio i v̄ſu ſequēti. q.d. o ſemē abraã
nõ ſolũ ſcḋz carnē ſz ſm ſpm ⁊ pmiſſionē: ⁊ o
filij iacob electi ei⁹: ſcz electi ipſius dei me
mētote mirabiliũ ei⁹ q̄ fecit ⁊ pḋigia ⁊ iudi
cia oris ei⁹. Nã ipſe xp̄s dñs de⁹ vr̃ iz veniat
ad vos i forma ho'is ⁊ ſerui et iõ iudicia ei⁹
⁊ lex euãgelica eſſent i vniuerſa terra mani
feſta: nã ſicut figuralit̃ memor fuit teſtamēti
qḋ pmiſit ad abraã iſaac ⁊ iacob dãdo ſucceſ
ſorib⁹ eoꝝ terrã chanaã ita memor fuit qñ
venit i carnē i ſeculũ. i. qñ venit i carnē tpali
ter: tũc memor fuit v̄bi i ſeculũ. i. qḋ eterna
liter ppoſuit ⁊ ifallibilr̃ ſeruãdũ. l. teſtamēti
pmiſſi ⁊ v̄bi qḋ mãdauit ⁊ pmiſit i mille ge
neratiões. i. a pgenie i pgenies: ⁊ ponit̃ nu
mer⁹ determinat⁹ p īdeterminato. i. p mul
tas gñatiões: q̄ q̄dē teſtamētũ de⁹ diſpoſuit
ad abraã: cũ dixit. egredere de terra ⁊c. Gen.
xij. ⁊ cũ dixit i ſemine tuo bñdicent̃ oēs gen
tes. Gen. xxij. ⁊ memor fuit iuramēti q̄ diſpo
ſuit ad iſaac: cuz dicit in iſaac vocabit̃ tibi ſe
mē. Ge. xi. ⁊ q: cũ iuramēto pmiſit de⁹ xp̄m
vētuꝝ figuratũ p ſacrificiũ ipſius iſaac. ⁊ ſta
tuit ⁊ firmauit illḋ teſtamētũ de⁹ ipſi iacob
in p̄ceptũ cũ apparuit ipſi in bethel. Ge. xx
viij. ⁊ poſtea toti iſrael in teſtamẽtũ eternũ
vel ipſi ſoli iacob q̄ in ipſa luctatiõe vocat⁹
eſt iſrael. Et q: vnicuiq; iſtorum p ſe pmiſit
terram chanaam ſcz abrae Gen. xvi. ⁊ iſaac
Gen. xxv. ⁊ iacob. Gen. xxviij. iõ ſubdit. di
ſpoſuit teſtamētũ ſuũ ⁊c. dicēs vnicuiq; iſto
rũ tibi dabo terrã chãnaã. l. funiculũ ⁊ men
ſurã ⁊ ſortē hereditatis veſtre. q.d. ↄfitemi
ni ⁊ inocate nomē xp̄i: ⁊ q̄rite faciē ei⁹ ſemp:
qm̃ ipſe ē dñs de⁹ nr̃ ⁊c. qm̃ memor fuit teſta
mēti. i. q: ipleuit qḋ pmiſit ipſi abrae dicēs i
ſemine tuo ⁊c. cũ p mortē ⁊ paſſionē ⁊ reſur
rectionē nos abſoluit a maledictiõe eue. ⁊ p
baptiſmũ nos ſanctificauit. Et cũ nat⁹ eſt ex
v̄gine tũc ipleuit qḋ p̄miſerat: i iſaac vocabi
tur tibi ſemen. Nã v̄go Maria deſcendit de
abraã p iſaac: ⁊ tũc dedit nobis terrã chana
am i poſſeſſionē eternã: cũ i die aſcēſiõis pe
netrauit celos: ⁊ ſedit a dexteris pr̃is: ⁊ p̄pa
rauit nobis ſedes eternas: q̄ minime de ter
ra materiali paleſtine v̄ificari põt: tũc eni p̄
parauit vnicuiq; ⁊ ſedē ⁊ mãſionē ſcḋz mēſu
rã ⁊ funiculũ grar̃ ⁊ meritorũ: nã vnuſq̄ſq;
iuxta mēſurã meritoꝝ ⁊ grē poſſidet illã he
reditatē. Nota q̄ chanaã īterp̄tat̃ negotia
tio ſiue mercatio: ⁊ iõ p terrã chanaã īterp̄
tat̃ regnũ celoꝝ: qḋ nõ põt acq̄ri niſi p nego
tiationē ⁊ mercationē operuz ml̃e ⁊ laboris
ſpũalis: vñ ait ſaluator Matt. xi. regnum ce
lorũ vim patit̃ ⁊ violēti rapiũt illḋ: vñ dicit
Euſebius. Regnũ celorũ paupertatate ⁊ fle
tu: ⁊ miſeria: ⁊ perſecutiõe emit̃: ⁊ cũ labore
acquiritur: ⁊ cũ negotiatiõe quinq; ⁊ duorũ
talentorũ adipiſcit̃: ⁊ cũ vſura vnius talenti
comparat̃. Matthei xxv. Ex quibus patet q̄
terra chanaan patribus promiſſa in poſſeſ
ſionem eternam eſt regnum celorum.)

virgo Maria deſcendit de abraã.

Chanaan q̄d interp̄tat̃.

Euſebius.

Cum eſſent numero breui: pauciſſi mi ⁊ incole eius.
Et ptrãſierunt de gente in gentē: ⁊ de regno ad populum alterum.
Non reliquit hominē nocere eis: ⁊ corripuit pro eis reges.
Nolite tangere chriſtos meos: ⁊ i pphetis meis nolite malignari.

vt pz ge. xi. ⁊ xij. ⁊ xx. ⁊ xxvi. vt patet ge. xii. ⁊ xxvi. et xx. c.

¶ Hic oſtēdit ſpecialia bñficia collata pri
mis patriarchis pp̄ter virtutē fidei: q: ſem
per de⁹ eos cuſtodiuit in peregrinationib⁹
ſuis iter gētes extraneas ⁊ feroces: nec per
miſit eos ledi: imo flagellauit eos ledētes:
vñ dicit q̄ cũ ſancti patres in principio: ſcz
abraã: iſaac ⁊ iacob eſſent pauciſſimi inco
le ⁊ aduene ⁊ peregrini in numero breui p
trãſierũt de gēte in gētē: ⁊ de regno ad po
pulũ alterũ abſq; leſiõe. Nã pmo abraã cuz
patre ſuo thare ⁊ fratre ſuo nachor venit a
chaldea i meſopotamiã: vt pz Gen. xi. ⁊ poſt
ea de meſopotamia in terrã chanaaz. Gen.
duodecimo. ⁊ exinde pp̄ter famē ⁊ inediam
trãſiuit i egyptũ: ⁊ poſtea i gerari̇s. ⁊ ſimili
ter iſaac: vt pz Gen. xxvi. ⁊ poſtea iacob pfe
ct⁹ eſt de terra chanaã in meſopotamiã. Et
exinde deſcēdit in egyptũ cũ filijs ⁊ nepoti
bus: ⁊ tñ in nullo iſtoꝝ locoꝝ reliquit nec p
miſit aliquē hoiem nocere eis. Nam pmo
abraã liberat⁹ eſt de hur chaldeorũ ⁊ deus
corripuit chaldeos: ⁊ flagellauit pp̄ter eũ: ⁊
flagellauit pharaonē regē egypti: eo qḋ de
tinebat ſarã vxorē ei⁹: ⁊ abimelech regē ge
rare pp̄ter eãdē cauſam. Gen. xij. ⁊ ita pari
ter nõ pmiſit vt laban noceret ipſi iacob cuz
ſequeret̃ eũ. Nec etiã eſau frater ei⁹: ſic etiã
de⁹ flagellauit ⁊ corripuit regē gerar̃ pp̄ter
iſaac Gen. xxvi. q̄ſi de⁹ diceret. Nolite tãgere
pr̃iarchas ⁊ ſanctos xp̄os meos ⁊ i pphetis
meis. i. i prophetas meos nolite malignari.
¶ Vñ nota q̄ lz abraã: iſaac ⁊ iacob nõ fue
rit vncti oleo materiali ſicut ſacerdotes ⁊ re
ges poſt moyſen: tñ fuerũt vncti oleo ſpũali
⁊ ſpũſſcti: ⁊ ſic fuerũt veri pphete: q: multa
myſteria xp̄i ⁊ eccl̃ie p̄uiderũt i ſpũ ⁊ figura:
⁊ iõ vocat hic eos pphetas: ⁊ xp̄os. Nã pmo
cũ abraã receſſit a chaldea ⁊ aran ex p̄cepto
dei p̄uidit i ſpũ q̄ oēs gētiles relicta idolola
tria erãt vēturi ad eccl̃iã ⁊ fidē xp̄i. Gen. xij.
Itē p vaccã triēnē: ⁊ caprã trimã: ⁊ arietē triũ
annoꝝ: ⁊ turturē: ⁊ columbã preuidit in ſpi
ritu totũ diſcurſum poſteritatis ſue vſq; ad

R Abraam iſaac et iacob fuerũt pphete.

xp̄i:vt pꝫ Gen.xv. Itē qñ voluit imolare filiū ſuū iſaac ꝑuidit totū myſteriū paſſ.ōis xp̄i: ⁊ ſctā fuit ipſi ꝓmiſſio in ſemine eiꝰ de xp̄o et eccl̄ia. Gen.xx. Itē qñ iacob vidit ſcalā fudit oleū ſup lapidē ⁊c. Gen.xxviij. tūc i ſpū ꝑuidit totū myſteriū incarnationis: et paſſiōis xp̄i:⁊ futurā ꝓſperitatē eccl̄ie:⁊ idō cū bñdixit filijs ſuis ꝑdixit eis oīa q̄ ventura erāt eis vſqꝫ ad xp̄m:⁊ cū bñdixit filio ſuo iuda manifeſte ꝑdixit regnū xp̄i ⁊ eccl̄ie:⁊ paſſionē:⁊ reſurrectionē ⁊c. Gen.xlix. Ex q̄ pꝫ q̄ oēs iſti patriarche fuerūt xp̄i inq̄ntū fuerūt vncti oleo ſpūſcti:⁊ ēt iacob fuit vnctꝰ oleo materiali cū vnxit lapidē oleo:et erexit in titulū. Gen. xxviij. Itē oēs iſti fuerūt ꝓphe: q2 ſpūſctō illuſtrati ⁊ moti mlt̄a futura ꝑdixerūt ⁊ ꝑuiderūt de xp̄o ⁊ eccl̄ia:vt dictū ē:⁊ idō dī dd̄ in ꝑſona dei nolite tāgere xp̄os meos:⁊ i ꝓphetis meis nolite malignari. Ex q̄ pꝫ q̄ dd̄ i h̄ pſal. nō ſolū intendit narrare hiſtorias. ſꝫ ēt intēdit deducere nos ad fidē xp̄i et cognitionē myſterioꝝ et bñficiorū futurorū ꝑ xp̄m q̄ in memoratis bñficijs figurabāt. Nā dd̄ nō ſolū ē hiſtoriographꝰ ſꝫ ꝓpheta. vt dictū eſt. q.d. memētote mirabiliū q̄ xp̄s facturꝰ eſt in ſua natiuitate:⁊ ſua ꝑdicatiōe,⁊ paſſiōe q̄ ſūt figurata ꝑ mirabilia ⁊ bñficia collata ꝑdictiſ ſctis ꝑriarchis ⁊ ꝓphetiſ. Nā de ſemine iſtorū eſt xp̄s naſciturꝰ ſc̄m carnē ⁊c.i. de virgine maria. Et ſicut paſſi ſunt ꝑſecutiones:ita et xp̄s paſſurꝰ ē. Et ſicut iſti fuerūt liberati:ita ⁊ xp̄s ē liberandꝰ ꝑ reſurrectionē:⁊ ſicut iſti ꝑegrinati ſunt:ita ⁊ eccl̄ia erit ꝑegrina ⁊ afflicta:⁊ in fine liberata. ⁊c. q̄ ſicut illi ꝑriarche laudauerūt ⁊ cōfeſſi ſunt deo ꝯfeſſiōe fidei ⁊ laudis propter bñficia a deo recepta: ita ⁊ vos ꝯfitemini dn̄o ieſu xp̄o deo ⁊ hoī ꝓpter bñficia incarnatiōis ⁊ redemptiōis ⁊c. nā hoc eſt teſtm̄ qđ deus diſpoſuit ad abrahā. ⁊ iuramentū ad iſaac. Et iſta ſcꝫ eccl̄ia militāns ⁊ triūphāns eſt illa terra chanaam quaꝫ deus ꝓmiſit abrae ⁊ ſemini eius in funiculū hereditatis ⁊c. Q2 oīa illa que ibi fuerūt impleta literaliter ⁊ figuraliter in teſtimoniū ⁊ pactū ſunt ſpūaliter implēda ꝑ xp̄m. Q2 ille nos debet introducere in terrā viuentiuꝫ ꝓmiſſam in qua fruemur donis gratie i preſenti:⁊ donis glorie in futuro.

exo.x Et vocauit famē ſuper terrā:⁊ oē

Gen. firmamentum panis contriuit.

xxxvij. Miſit ante eos virum: in ſeruum

Gen. venundatus eſt ioſeph.

xxxix. Humiliauerūt in cōpedibꝰ pedes

z.fi. eius ferrum pertranſijt aīam eiꝰ:

donec veniret verbum eius.

Eloquꝫ dn̄i iſlāmauit eū:miſit rex ⁊ ſoluit eū:ꝑncipes ppl̄oꝝ ⁊ dimiſit eum.

Cōſtituit eū dn̄m domus ſue:⁊ principem omnis poſſeſſionis ſue. Gen.

Ut erudiret ꝑncipes eiꝰ ſicut ſemet xli.

ipſm̄:⁊ ſenes eiꝰ prudētiā doceret.

Et intrauit iſrael in egyptum:et iacob accola fuit in terra chā.

Et exaudiuit populū ſuū vehemē Gen.

ter:⁊ firmauit eū ſup īimicos eiꝰ. xlvj.

Ge.iij.

¶ Hic mēorat bñficia mirabilia collata ipſi z.xx

ioſeph i figurā xp̄i. Dicit q̄ q̄ cū ꝗre deꝰ ex iiij.c.

altauit ipſm ioſeph fuit iſta:nā deꝰ vocauit ⁊ v.ca.

ꝓcurauit famē ſup terrā ſubtrahēdo influen dixit

tiā ⁊ grāꝫ ſuā ꝓhibēdo celū ⁊ elemēta ⁊c. Et dns.

ſic oē firmamētū ⁊ ſubſtētamētū panis ꝯtriuit ⁊ minorauit. Et tūc miſit virū ioſeph ante

eos ſcꝫ egyptios vl̄ añ fr̄es ſuos q̄ venūdatus fuerat a fr̄ibꝰ ſuis in ſeruū ⁊ captiuū iſmaelitiſ:⁊ poſtea egyptijs.ſ. phutifar ⁊ ſui eiꝰ humiliauerūt pedes ipſiꝰ ioſeph i ꝯpedibꝰ carceris ⁊ ferrū cathenaꝝ et cōpedū ptrāſiuit aīaꝫ.i. vitā ⁊ vires aīe eiꝰ:⁊ ſtetit i carceribꝰ donec veniret vbū eiꝰ ſcꝫ īterꝑtatio ſomniorū illoꝝ duoꝝ ſocioꝝ q̄ erāt vincti cū eo: q2 tūc eloquꝫ dn̄i ſpūs ꝓphetie iſlāmauit ⁊ illuſtrauit ipſꝫ ioſeph:vt īterꝑtādo ſomnia ꝑdiceret futura. Tūc pharao rex egypti miſit ꝑncipes ⁊ magnates ppl̄oꝝ:⁊ ſoluit eū a vinculiſ ⁊ dimiſit eū liberū. Et ſctā īterꝑtatiōe de ſeptē vaccis pīguibꝰ ⁊ macilētiſ ꝯſtituit eū dn̄ꝫ totiꝰ domꝰ ſue ⁊ ꝑncipē ⁊ rectorē poſſeſſiōis ſue:vt erudiret oēs ꝑncipes egypti:⁊ ſenes eiꝰ prudētiā doceret in agibilibꝰ. Et ſic ꝓuidit de frumēto i ſeptē ānis pinguibꝰ ꝓ ſeq̄ntibꝰ ſterilibꝰ:vt pꝫ Gen.xlj. Et ſic fuit exaltatꝰ ⁊ venerarꝰ tāq̄ rex i egypto. Sꝫ q2 ꝑ exaltationē Joſeph poſt vēditionē ⁊ īcarnationē ꝑuidit dd̄ exaltationē xp̄i ⁊ regni eiꝰ poſt vēditionē ⁊ mortē ⁊ paſſionē ⁊ reſurrectionē:⁊ idō ꝑ h̄ nos itēdit deducere ad laudē ⁊ cōfeſſionē fidei xp̄i ꝓ bñficia redēptiōis ⁊c. Quaſi dicat h̄ dd̄. O fideles q̄ eſtis ſemen Abrae ſꝫ ſpm̄ mementote ⁊c. Q̄m ſicut ioſeph fuit Joſeph

vēditꝰ a fratribꝰ viginti denarijs:ita ⁊ xp̄s ē fuit

vēdēdꝰ a iuda diſcipulo ſuo triginta argenteis. Et ſicut ioſeph fuit poſitꝰ in carceribꝰ: xp̄i fi

ita xp̄s in ſepulchro:⁊ ſicut ioſeph abſtractꝰ gura.

a carcere īterꝑtatꝰ eſt ſomniū pharaōis:ita xp̄s poſt reſurrectionē interꝑtatꝰ eſt appoſtolis ſenſum ſcripturaꝝ:vt patet Luce vltimo. Et ſicut ioſeph liberauit egyptū a fame corꝑali ex ſua ꝓuidentia:ita chriſtus liberauit genꝰ humanū a morte ⁊ fame ſpiri

tuali p legē euāgelicā ⁊ ſacra eccliaſtica. Et ſicut rex pharao exaltauit ioſeph poſt exitū carceris ſup totā egyptū ⁊ oēs principes et magnates: ita de⁹ pr exaltauit filiū ſuū poſt reſurrectionē ⁊ aſcēſionē ſup angelos ⁊ homines: ⁊ data ē ei ptās in celo ⁊ i terra. Et ſicut ioſeph itroduxit prēm ſuū iacob ⁊ frēs ſuos i egyptū: vbi erat abūdātia frumēti ⁊c. ita xps itroduxit frēs ſuos aplos in fertilitatē ſcripturaꝝ ⁊ ſacroꝝ eccſie in q̄ ſumꝰ accole et peregrini. Et ſicut ioſeph ſiue de⁹ duxit pplʒ ſuū i egypto: ⁊ firmauiteū ſup inimicos ei⁹ egyptios: ita xps duxit pplm ſuū xpianū ⁊ fideles ſuos: ⁊ firmauit ſup inimicos ei⁹ iudeos ⁊ ceteros īfideles. Oia ḡ ſupradicta myſteria d xpo ⁊ eccſia ꝓuidēs dd in ſpū adducit myſterium ioſeph in figura.

Exo. iij. et d pe. dis. j. Conuertit cor eoꝝ vt audirēt pplm eius: ⁊ dolū facerēt in ſeruos ei⁹.

q̄ ſūt Mīſit moyſen ſeruū ſuū: aarō quē

Exo. elegit ipſum.

x. c. Poſuiſti in eis verba ſignorum ſuorum: ⁊ pdigiorū i terra cham.

¶ Hic memorat mirabilia bñficia collata moyſi ⁊ pplo iſrl pp fidē eorū: ⁊ mēorat punitionē ⁊ afflictiōes pharaonis ⁊ egyptiorū pp infidelitatē ⁊ duritiā eorū. Et pmo aſſignat cām. Nā vt ptʒ Exo. j. Uidētes egyptū filios iſrl in tā magnū numerū creuiſſe ⁊ in bonis tpalib⁹ abūdaſſe moti iuidia cogitauerūt eos debilitare ⁊ dura opa ⁊ vectigalia eis iponere: ⁊ pcepit rex obſtetricib⁹ vt maſculos ſtrāgularēt ⁊c. Et hec ē cā q̄re filij iſrael clamauerūt ad dñm. Uñ dñs miſit Moyſen ⁊ Aarō ad liberādū eos. Jō ait dd. dñs ꝯuertit cor eoꝝ. ſ. egyptioꝝ: vt odirēt pplm ſuū iſrl iuidētia fraterne charitatis ⁊ pſperitatis: ⁊ dolū facerēt in ſeruos ei⁹ dura onera ⁊ labores i luto ⁊ laterib⁹ iponēdo: ⁊ dolū de pueris ſtrāgulādis machinādo ⁊ dr. ꝯuertit cor eoꝝ: nō q de⁹ ipelleret eos ad malum agendum cum non ſit auctor malorum: ſed q2 pmiſit cor eoꝝ ꝯuerti vt audirēt populū ei⁹ dimittēdo eos i malitia ſua ⁊ duritia nō largiēdo grām pp pctā eoꝝ pcedētia q2 pcm̄ qd p pniaʒ n̄ delet mox p ſui pōd⁹ in aliud trahit: ⁊ ſic filij iſrl hūerūt cāʒ clamādi ad dñʒ: ⁊ tūc de⁹ ꝯpaſſ⁹ illi pplo miſit moyſen ſuū ſub apparēs ei in rubo ⁊ miſit cū eo ipʒ aarō quē elegit i ſociū ad loq̄ndū añ pharaonē: vt pʒ Exo. iij. Et poſuit i eis dñs vba ſignoꝝ ſuorū eos iformādo qūo loq̄rent añ pharaonē in q̄b⁹ vbis et vga erat vtus faciēdi ſigna ⁊ pdigia. Et dñr ſigna inquātum ſignificabāt vtutē ⁊ potētiā dei. Et idō dilexerūt magi pharaōi: digit⁹ dei ē h. Et dñr pdigia inq̄tū aliud futuꝝ ptēdebāt ⁊ portendebāt. Nā ille dcē plage ſignificabāt dcē dāna q̄ patit hodie pplo iudaic⁹ pp pctm īfirmitatiſ: vt ſupdictū ē pſal. lxxvij. Et dr egyptus ſra chā: eo q meſrayʒ fili⁹ chā pplauit egy.

Miſit tenebras ⁊ obſcurauit: ⁊ nō Ex. lxx exacerbauit ſermones ſuos. viij. c.

Conuertit aquas eorum in ſanguinem: ⁊ occidit piſces eorum. exo. vij. d. exo.

Et dedit terra eorum ranas: in penetralibus regum ipſorum. x. ca. alia cenomia.

Dixit et venit cynomia et cynifes: in oībus finibus eorum. exo. x d. ⁊: x. vj. q

Poſuit pluuias eorū grandinem: ignē cōburentem in terra ipſorū. j. reuerti mini

Et pcuſſit vineas eorum: ⁊ ficulneas eoꝝ: ⁊ ꝯtriuit lignū finiū eoꝝ ſa. xv iij. a

Dixit ⁊ venit locuſta ⁊ brucus: cuius non erat numerus.

Et comedit oē fenū in terra eorū: ⁊ comedit oēm fructū terre eorum.

Et pcuſſit oē primogenitū in terra eoꝝ primitias ois laboris eoꝝ. exo. xiiij. d

Et deduxit eos cū argēto ⁊ auro: ⁊ nō erat in tribub⁹ eorū infirm⁹.

Letata ē egyptus in pfectōe eoꝝ: q2 incubuit timor eorū ſuper eos.

Expandit nubē i ptectionē eorū: et ignem vt luceret eis per noctē.

¶ Hic icipit enumerare ſigna ⁊ pdigia q̄ fecit dñs p moyſen: ſʒ nō eodē ordie q̄ fctā ſūt. Uñ pmo pōit nouā plagā qñ miſit tenebras p totā egyptū Exo. x. Jō ait. miſit dñs p moyſen i vtute dei tenebras. ⁊ obſcurauit totaʒ egyptū: ⁊ de⁹ vl moyſes nō exacerbauit ſermones ſuos. Nā ſp cū benignitate exhortabat ⁊ loq̄bat pharaōi vt dimitteret pplʒ. Et cuʒ pharao ceſſabat a malitia ⁊ pmittebat: ꝑiter ceſſabat plaga. Et ſic ſm ſmones moyſi cū dulcedie pcedebāt. Jn ſcdo loco ponit pmā plagā cū dt. Conuertit aq̄s eoꝝ i ſanguinē ne poſſent bibere de aq̄ nili: ⁊ occidit piſces eoꝝ. Jn ſtio loco ponit plagā ſcdam qñ ddit ranas i ſra eoꝝ i tāta quātitate qd penetrabāt totū regnū ipſoꝝ exeūtes ab aq̄s. Jn q̄rto loco ponit q̄rtā plagā q̄ fuit muſca canina. Nā dt Moyſes i vtute dei vl de⁹ dixit. i. pcepit et venit cynomia venit et cynifes q̄ fuit ſtia plaga i oib⁹ finib⁹ eoꝝ. Poſuit etiā pluuias eorū grandinē que fuit ſe

prima plaga quādo venit grādo mixta: cum igne: ſcʒ fulminib⁹ ꝛ coruſcatiōib⁹. Et ꝑcuſſit vineas eoꝝ ꝛ ficulneas: ꝛ ꝯtriuit oē lignū i. oēs arbores finiū eoꝝ. Et dixit ē ꝛ ꝑcepit: ꝛ venit locuſta ꝛ brucus q̄ fuit ſexta plaga: q̄ quidē locuſta ꝛ bruc⁹ corroſerūt qđ remāſerat. Ultimo ponit decimā plagā cū dicit. Et ꝑcuſſit oē ꝑmogenitū in terra eoꝝ ꝛ primitias oīs laboris eoꝝ tā hoīʒ q̄ beſtiaꝝ ꝛ pecudū. Et ſequit. Et eduxit eos moyſes cū argēto ꝛ auro qđ mutuo acceperāt a vicinis ex ꝑcepto dñi. Et nō erat aliquis īfirm⁹ ī tribubus eoꝝ. Nā cū angel⁹ dñi ꝑcuſſiſſet oīa primogenita egypti ab hoīe vſqȝ ad pecus: ſoli filij iſrl' fuerūt immunes: eo ꝙ vnxerāt limina ꝛ poſtes ſanguine agni: vt pʒ Exo.xij. Et ſic ſalui facti ſunt filij iſrl' ab illa plaga ꝛ īfirmitate. Et ſic letata ē egypt⁹ ꝛ totus pplꝯ in ꝓfectiōe ꝛ receſſu eoꝝ: ſcʒ filioꝝ iſrael: q2 incubuerat timor ſuꝑ egyptios ex morte primogenitorum. Et tunc deus expandit nubeʒ in ꝓtectionē eorum: ꝛ etiā expādit ignē vt lucer et eis ꝑ noctem. Nā nubes ducebat eos in die ꝛ colūna ignis per noctē. exo.xiij. Et hoc fuit ꝑmū ꝛ maximū bñficiū poſt exitū de egypto quantū ad continuū ducatū. ¶ Sed hic querit vtrū filij iſrael peccauerint ꝛ cōmiſerint furtū ꝛ mendaciū aſportādo ſecum vaſa argētea ꝛ aurea que mutuo acceperant ab egyptijs: cū ſit ꝯtra illud preceptū nō furtū facies. Ad hoc reſpōdent cōmuniter doctores ꝙ illemet de⁹ q̄ dixit nō furtū facies generalr: ille idē dixit tūc ſpālr vt filij iſrl' acciperēt mutuo illa vaſa ꝛ portarēt ſecū: ideo nō egerūt ꝯtra voluntatē dei imo impleuerūt dei voluntatē qui eſt dominus auri ꝛ argēti ꝛ oīm creaturaꝝ ideo filij iſrael nō fecerunt cōtra ꝑceptū dei qui eſt cōditor legis: nec ſctā fuit iniuria egyptijs eo ꝙ erāt debitores filijs iſrael: quos ꝑ longa tēpora violēter oppreſſerāt ꝛ abſqȝ mercede ab eis ſeruitia acceperāt: iō de⁹ voluit vt ī ſolutionē ꝛ ſtipēdiū ſuoꝝ laborum acciperēt filij iſrael illa vaſa argētea ꝛ aurea. Sed addit Aug. ꝙ deus nō ſine cauſa illud ꝑcepit. Nā q2 egyptij abutebant auro ꝛ argēto faciēdo ex eis deos aureos ꝛ argēteos ꝛ vaſa ꝛ cetera vtēſilia ad vſuʒ ſacrificioꝝ falſoꝝ deoꝝ: iō de⁹ voluit vt auferret ab egyptijs aurū ꝛ argētū vt filij iſrael cōmutarēt illa vaſa aurea in meliōꝛ vſū. ſ. ad ornatū tabernaculi ꝛ ad cultū veri dei: q2 ex illa copia auri ꝛ argēti obtulit vnuſqſqȝ ꝓ vaſis ꝛ vtēſilib⁹ fabricādis ad cultuʒ veri dei vt pʒ Exod.xxv. ꝛ.xxviij. ¶ Itē addit Auguſtin⁹ ꝙ illō fctm̄ ē in figura ꝛ ad doctrinā nrāʒ. Nā ī abſqȝ pctō nos accepim⁹ a philoſophis gētiū ſciētias mathematicas ꝛ naturalem ꝛ moralē philoſophiā ꝛ cōplures morales doctrinas applicādo e⁹

Aug.

cōuertēdo eas ī meliores vſ⁹. ſ. vt ācillent ꝛ ſuiāt arte ſacre theologie: de q̄b⁹ ait ſalomō Prouer.ix. quod ſapientia vocauit ancillas ſuas ad arcem ꝛc.

Petierunt ꝛ venit coturnix: ꝛ pane celi ſaturauit eos. Exo.xv.c.

Dirupuit petrā ꝛ fluxerūt aq̄: ab. erunt in ſicco flumina. exo.xvij.b.

¶ Scđm bñficiū q2 petierūt carnes ꝛ cibū ꝛ venit coturnix: ꝛ pane celi ſaturauit eos. ſ. māna de celo miſſo: ꝛ durauit ꝑ quadraginta annos vſqȝ ad terrā ꝓmiſſiōis. Exo.xv. ꝛ Numeri.xx. Tertiū bñficiū fuit qn̄ dirupit petrā ꝛ fluxerunt aque ꝛ in ſicco abierunt ꝛ emanarūt flumina quare de⁹ nō defecit eis in ducatu: nec in cibo: nec in potu.

Qm̄ memor fuit v̄bi ſancti ſui: qđ habuit ad abraam puerum ſuum. exo.xij.c. et de ꝯſ. di.ij.

Et eduxit populū ſuū in exultatione: ꝛ electos ſuos in letitia. q̄d ſi

Et dedit illis regiones gentium: et labores populorum poſſederunt. ſanguis.

Ut cuſtodiant iuſtificationes eius: ꝛ legem eius requirant.

¶ Et hec oīa nō fecit de⁹ in meritis eoꝝ: cū eēnt rebelles: ſʒ vt īpleret qđ ꝓmiſit ad abraem puerū ꝛ verū ꝛ fidelē famulū ſuū: cui ꝓmiſit illā t̄rā ꝑ ſemine ſuo. Et ſic moyſes ſiue de⁹ ꝑ moyſen eduxit pplm ſuū cū exultatiōe ꝛ electos ſuos cū letitia ꝛ victoria cōtra amalachitas ꝛ ſeō regē amorreoꝝ ꝛ og regē baſā: ꝛ ꝑ ioſue dedit eis rgiōes gētiū. ſ. a dā vſqȝ berſabee: ꝛ labores pploꝝ gētiū poſſederūt illis expulſis ꝛ ſubiectis. Et cā q̄re deus eduxit eos đ egypto ꝛ dedit eis illā t̄rā fuit vt liber poſſent cuſtodir legē dei ꝛ iuſtificationes ei⁹ ī illa lege ꝯtētas q̄ ad iudicialia ꝛ cerimonialia ꝛ moralia legē ei⁹ exq̄rāt q̄ ad myſteria ī lege clauſa ꝛ ꝯtēta de meſſia futuro.

¶ Scđa expoſitio vltime partis ꝑi. expoſitio allegorica.

¶ Sed q2 dauit fecit hūc pſalmū nō ſolum ꝓpter literā: ſed principaliter in ꝓphetiaʒ ꝓpter myſteria chriſti ꝛ eccl'ie in ꝑdicta litera clauſa ꝛ ſignificata vt ī vltimo verſiculo ait vt legē ei⁹ exquirāt. Tenebant eīm iudei exquirere in lege myſteria xpī ī cui⁹ fide ſaluabantur. Et ideo videndus eſt ſenſus propheticꝯ ꝛ allegoricus huius vltime partis. ¶ Ubi notandū ꝙ ꝑ moyſen ſignificabat regnū chriſti ꝛ ꝑ aaron ſacerdotiū: per hoc ſignificabat ꝙ xp̄s rex ꝛ ſacerdos erat mittēdus ad liberādum gen⁹ humanū: ꝛ ſic cū ſe tū genus humanū eſſet afflictū in ſeruitute peccati in poteſtate diaboli xp̄s rex ꝛ ſacer

dos ꝛ legiſer xp̄m ꝑ mortē ꝛ paſſionē ꝛ reſurrectionē a tenebris ꝛ ſeruitute liberauit. Itē cū ſpecialr ppl'o iſrael eſſet ſub iugo legis: ꝛ oēs patriarche ꝛ ꝓphete clamaſſēt ad dn̄z: vt p; ꝑ totū diſcurſuz veteris teſt. tūc venit xp̄s miſſ⁹ a p̄re: et p̄dicauit ꝑ totā iudeā ꝛ galileā exhortādo ppl'm vt exiret a iugo legꝫ ꝛ veniret ad eccl'iam ad offerēdū verū ſacrificiū ꝛ monuit p̄ncipes ſacerdotū ꝛ phariſeos vt dimitterēt ppl'm exire a iugo legis: at illi ꝓhibuerūt nec voluerūt credere p̄dicationi et miraculis xp̄i: ſꝫ ip̄m occiderūt et crucifixerūt: ſꝫ xp̄s poſt reſurrectionē p̄mo abſtraxit ſanctos p̄res de poteſtate diaboli et a tenebris inferni. Poſtea eduxit ppl'm ſuū: ſcꝫ apl'os ꝛ diſcipulos de ppl'o iudeoꝝ q̄ fuit p̄mus ppl's xp̄i ꝛ eccl'ie ꝑ xp̄m abſtract⁹ de tenebris ignorātie ꝛ pctōꝝ ꝛ iugo legꝫ. ¶ Etiā eſt aduertēdū q̄ ſicut moyſes itulit decē plagas egyptiis nolētib⁹ dimittere ppl'ꝫ: ita xp̄s itulit ꝛ reliq̄t decē maledictiones ſcribis ꝛ phariſeis ꝛ iudeis q̄ noluerūt dimittere ppl'm a iugo legis ꝛ pcti: imo oppreſſerūt apl'os ꝛ diſcipulos ꝛ ꝑſecuti ſūt xp̄m ꝛ p̄mitiuā eccl'iā: q̄s q̄dē maledictiones enumerat xp̄s Mat. xxiii. cū dicit. Ue vobis ſcribe ꝛ phariſei hypocrite: q̄ clauditis regnū celoꝝ an̄ homines: vos eñ nō itratis nec itroeūtes ſinitꝫ itrare. Nā ſic pharao ꝛ ei⁹ p̄ncipes ꝓhibuerūt filios iſrl' ne exirēt de captiuitate ꝛ itrarēt i terrā ꝓmiſſiōis: ita ſcribe ꝛ phariſei ꝓhibuerūt illū ppl'm ne exiret a iugo legꝫ. Et ſic rabini ꝓhibēt iudeos modernos ne exeāt a tenebris ꝛ iugo legꝫ ꝛ pcti ne veniāt ad eccl'iaꝫ ꝛ lumē fidei: ꝛ ſic claudūt eis celū ꝛ nec ip̄i itrāt nec ꝑmittūt alios itrare: ꝛ ip̄i ductores cecoꝝ ſūt cū cecis oēs i foueā inferni cadūt. Et idō xp̄s dat eis decē maledictiones: nā octies dixit eis. ve vobꝫ: ꝑ q̄ itelligūt octo maledictiōes: ꝛ addit nonā cū dicit. Ecce relinquet domus v̄ra deſerta. Et ſubdit decimā cū ait. Amē dico vobis q; nō me videbitis donec dicatꝫ Bñdict⁹ q̄ venit ꝛc. Oēs iſte decem maledictiōes illate iudeis fuerūt figurate ꝑ decē plagas illatas egyptiis. Nā illas ꝛ eaſdem patiunt hodie iudei nō ſolū ſpiritualr: ſed etiā temporalr. Nā ſicut moyſes ꝯuertit aquas egyptioꝝ in ſanguinē: ita xp̄s ꝯuertit aquas et ſacra ꝛ cerimonias iudeorum in ſanguineꝫ. Nā ſacramenta veteris legis ſcꝫ circūciſio ꝛc. que ante erant eis ſalubria: nūc ſunt eis mortifera ꝛ nociua: ꝛ bibūt ſanguinē ꝛ pctm̄. Itē miſit eis xp̄s ranas: nā ſicut rane in aq̄s cenoſis ꝛ putridis cerimoniaꝝ inuolute ſꝫ murmurant ꝯtra xp̄m ꝛ conqueruntur: q; eiecit eos a ſedib⁹ ſuis: et expulit extra aquas mūdas vere ſapiētie: ſemꝑ volunt i luto litere ignorātes ſenſum ſpūalem: ꝛ tāq̄ aquā cenoſā potant. Itē etiā xp̄s reliq̄t eis cynoſmiā ꝛ cyniphes: que eos ſpūalr pūgūt vt p; pſalmo. lxxvii. Itē iūlit eis locuſtā ꝛ bruchū corrodētes arborē et ficulneaꝫ ſynagoge: q̄ arida nullū facit fructū: vt p; Mat. xxi. cū xp̄s maledixit ficulnee. q̄ ꝯtinuo aruit: ꝑ quā ſignificata ē ſynagoga. Itē miſit eis ignē ꝛ grādinē qn̄ venit Tit⁹ ꝛ romani ꝛ iterfecerūt decies cētena milia eoꝝ: ꝛ totidē captiuos duxerūt: ꝛ ciuitatē ꝛ regnū eoꝝ totalr deleuerūt. Itē iterfecit p̄mogenita eoꝝ cū alios eoꝝ i mortē ꝑpetuā deſtinauit. cū dixit. Amē dico vobis: q; nō me videbitis ꝛc. vbi p̄uat eos diuina viſiōe. Ex quo p;ꝫ q̄ totidē plagas ꝛ maledictiōes patiūt hodie iudei quot paſſi ſunt egyptii. Idō prudēs lector aduertat ꝛ ſciat adaptare illas decēꝫ plagas illatas decē maledictiōib⁹ quas xp̄s itulit iudeis. Mat. xxiii. Qm̄ ille figure fuerūt iſtaꝝ quas hodie iudei patiunt. Itē ſicut de⁹ tūc in exitu egypti dedit ppl'o ſuo tria adiumenta ꝑ itinere: ita xp̄s qn̄ liberauit ppl'm ſuū xp̄ianū a iugo legis ꝛ peccati contulit tria adiumēta: ꝛ auxilia neceſſaria nobis i hac vita ꝛ peregrinatiōe vſq; quo perueniā⁹ ad terrā viuētiū nobis ꝓmiſſam. Nam de⁹ precepit filiis iſrael: vt vnuſq̄ſq; acciperet mutuo a vicinis ſuis aurū ꝛ argētū ꝛ ſupellectilia: ꝛ ita ſpoliarūt egyptios: ꝛ detulerūt ſecū eis illa bōa egyptiis expoliatis ꝛ vacuis remanentib⁹: ita pariter diſcipuli ꝛ apl'i: ꝛ oēs fideles acceperūt a iudeis aurū ꝛ argētū mutuo: ſcꝫ legem euāgelicā ꝛ doctrinā apoſtolicā que latebat in ſcriptura ve. teſt. Nam ſicut theſaur⁹ latet abſconditus in agro: ita articuli fidei ꝛ tota lex euāgelica: ꝛ eccleſiaſtica ſacramēta latebāt in veteri teſtamēto: ꝛ ſcriptura legis ꝛ ꝓphetaruꝫ. Et hunc theſaurū abſtraxerūt apoſtoli et fideles a veteri teſtamēto iudeis expoliatis ꝛ vacuis remanentibus cū ſola ſuperficie ꝛ litere ꝛ paleis cerimoniarū: ꝛ nos accepim⁹ fructū ꝛ granū ꝛ verū theſaurū abſconditū in agro: vt p;ꝫ Matthei. xiii. Hūc ꝑfecto theſaurū non habuerūt apl'i ab ethiopibus: nec ſcythis. nec gētilibus: ſed a iudeis vicinis eorum et a lege eis ꝑ moyſem ꝓmulgata: ideo nullā habent excuſationē. ¶ Deduxit ergo chriſtus populū ſuū chriſtianū de iugo legis ꝛ tenebris peccati ꝛ ignorātie cum argento ꝛ auro ſcꝫ cum lege euangelica ꝛ doctrina apoſtolica e veteri teſtamēto excerpta et collecta intantū q̄ in tribub⁹ eorū ſcꝫ fideliū xp̄ianorū null⁹ fuit infirmus: q; medela ſacramentorum ſanati ſunt ꝑ chriſtū iudeis manentib⁹ afflictis cū predictis decēꝫ plagis ꝛ maledictionib⁹. ¶ Scdm adiumētū quod de⁹ cōtulit illi ppl'o fuit: q; expandit ſup eos nubē vt ꝓtegeret eos ꝑ diē: et colūnā ignis: vt ſplēderet ꝛ luceret eis ꝑ noctē. Ita pariter xp̄s reli

x maledictiōes xp̄i ꝯ phariſeos.

Tria auxilia xp̄s dedit xp̄ianis ad vitam eternā cōſequendam. Primuz.

Scdm

quit pplo xpiano colũnã articulorũ fidei:vt
luceat nobis p nocté hui9 mũdi:in cui9 lumi
ne ducimur in vitã eternã:z expãdit in nob3
nubé ſue charitatis p diem gr̃e in q̃ ſum9 vt
nos ptegat ab ibid9 z ardorib9 tẽtationũ3:
vñ p nocté põt intelligi ſcriptura veteris te.
in q̃a p lumen fidei videm9 myſteria xp̃i:z
eccl̃ie ibi clauſa:z ambulam9 p ſcripturã ve
teris teſta.ducatu luminis fidei:z nõ offen
dimus i lapidé ſcãdali et offenſiõis.per diẽ
aũt itelligit ſtat9 gr̃e in q̃ indigem9 ptectiõe
nubis deſup extẽſe ad conſeruationẽ gr̃e z de
fenſionẽ ꝯ ictus pctõrũ z pſecutorũ eccl̃ie:
hac nube fuerunt ptecti martyres z armati
qñ ꝯtẽnentes minas pncipũ nõ timebãt tor
mẽta z exilia:nec carceres zc.Et iõ i hac pe
regrinatiõe [illegible] pcedit z ducit nos colũna
luminis fidei:et ptegit nos nubes charitas
Terciũ adiutorium. tis xp̃i vſq3 ad portũ ſalutis.¶ Tertiũ adiu
mentum fuit qñ de9 dedit illi pplo carnes
z panẽ.ſ.manna qd durauit vſq3 ad introitũ
terre pmiſſiõis in cibũ:z pcuſſit petrã:z de
dit eis aquã in potũ:ita pariter xp̃s dedit et
dimiſit pplo ſuo xp̃iano ſacramẽtũ euchari
ſtie in q̃ manducant fideles verã carnẽ xp̃i
ſub forma panis q̃ de celo deſcẽdit:itaq3 õr
ſpũa caro et verus panis nõ materialis:ſicut
añ erat ſub illis accidẽtib9 ſ3 ver9 panis an
gelorũ q̃ de celo deſcẽdit cui9 fruitiõe ange
li z oẽs btĩ reficiunt z felicitant.Et iſte cib9
z panis õr viatic9:q2 eſt neceſſari9 i hac via
z pegrinatiõe vſq3q̃ puentamus ad terrã vi
uẽtiũ.Nã l3 tũc comedam9 eundẽ panẽ per
fruitionẽ et gl̃iam:tñ nõ eodẽ mõ ſicut nunc
comedim9 ſacramẽtalr̃ z p gratiã Et iõ pro
phetice z figuralr̃ ait dd in hoc pſal.petie
rũt z venit coturnix figuratiua xp̃i p carne3.
Et pane celi ſaturauit eos.ſ.manna de celo
miſſo figuratiuo ſacramenti euchariſtie ſub
forma panis:z ſic xp̃s vero pane celi ſatura
uit eos.ſ.pplm ſuũ xp̃ianũ.Itẽ ſicut moyſes
pcuſſit petrã z dirupit z fluxerũt aq̃ et bibit
pplus:ita xp̃s pcuſſit petrã ſui corporis ſupra
quã fundat eccl̃ia z exiuit ſanguis in p̃ciũ
noſtrũ z aqua in remiſſionẽ pctõrũ z refrige
riũ z potũ ſpũalẽ:vñ ſump ſerunt virtutẽ oĩa
ſacramẽta ad medelã pctõrũ z refrigerium
noſtrũ.Et iõ dicit:dirupit ſc3 petrã ſui late
ris z pedũ z manuũ z flumina ſue virtutis z
ſapiẽtie abierunt in ſicco.i.p aĩas nr̃as q̃ añ
erãt ſicce z aride ſine humore fidei z gratie.
Qm̃ memor fuit.q.d.q2 tũc ipleta fuit pmiſ
ſio facta ipſi abrae.ſ.in ſemine tuo bñdicent
oẽs gẽtes.Gen.xxij.Et tibi dabo terram zc.
Gene.xvij.zc.Et xp̃s edux it pplm ſuu3:ſc3
patres de limbo inferni cum letitia z exul
tatiõe in celũ:z etiã eduxit apoſtolos z di
ſcipulos z oẽs fideles de iugo legis z pctĩ li
berãdo eos a captiuitate diabolicã exultas
tione z victoria reſurrectiõis:z electos ſuos
ſc3 ſctõs pr̃es de limbo cũ letitia i celo collo
cãdo.Et dedit illis.ſ.pplo xp̃iano regiões
gẽtiũ q2 oĩa regna gẽtiũ ſubiecerũt iugo xp̃i
z labores eorũ poſſederũt.Nã eccleſia non
ſolũ poſſidet ſpũaliter oĩa regna xp̃ianorũ3:
ſ3 etiã tpaliter poſſidet multas ciuitates et
caſtra p donationẽ magni Cõſtãtini q̃ eccle
ſiã dotauit de tota italia zc.Et hoc dñium z
poſſeſſionẽ z libertatẽ dedit xp̃s fidelib9 ſuis
vt cuſtodiãt iuſtificatiões ei9 ſc3 legẽ iuſtifi
cãtẽ:q2 ſola lex euãgelica iuſtificat:z ſic ope
rãdo in ea iuſtificamur.Et ſubdit.z legẽ ei9
exquirãt.i.in ea meditent z cõ ꝯplent.Duo
ergo monet ſc3 vt contemplemur z exquira
mus in lege viã ſalutis.Scõo vt exquiram9
iuſtificationes ei9 ideſt opere cõplaceam9. Iudith

Confitemini dño qm̃ bonus: iij.c.
quoniam in ſeculum mĩa ei9. cvj.a
Quis loquetur potentias domini: xcv.d
auditas faciet omnes laudes eius. c.cccc
¶ Titul9 all'a all'a.principalis itẽtio ipſi9 x.xiij.
dauid in hoc pſalmo eſt petere vniuerſale3 q.j.c.
redẽptionẽ p aduẽtũ xp̃i:ſ3 q2 p xp̃m fuerũt his
redẽpti duo ppl'i.ſ.iudeorũ z gentiliũ ex qui ita.
bus cõſtat eccleſia fundata z iuncta in lapi
de angulari.i.xp̃o ieſu ideo ponitur duplex
all'a.Sed q2 quaſi oẽs pſalmi legunt in ec
cleſia quadruplici reſpectu.ſ.ad laudẽ dei.
Scõo in mẽmoriã antiquorũ geſtorũ.Tertio
ad pphetiã.Quarto ad doctrinã z exhorta
tionẽ nr̃a3 iõ ppha vniuerſaliter oĩa iſta ſer
uat in q̃libet pſalmo.Ideo dauid duo princi
paliter facit in hoc pſal.Nã pmo exhortatur
nos ad laudem dei et obſeruationem legis
diuine.Scõo petit vniuerſale3 redẽptionẽ:
ibi.Memẽto noſtri dñe.Quantũ ad primu3
duo facit.Nã pmo nos exhortat ad laudan
dũ deũ.Scõo ad timẽdũ ei9 iudiciũ z ſeruã
dũ iuſtitiã p obſeruationẽ legis.ibi:Btĩ qui
cuſtodiũt.Dicit ergo.O vos ppli tam genti
liũ q̃ iſraelitarũ confitemini dño confeſſiõe
laudis.i.laudate dñm z petite mĩam et vni
uerſalẽ redemptionẽ p aduentũ xp̃i qm̃ mĩa
ei9 ſemp fuit z erit in eternũ ppitia petenti
bus et penitentib9.Nã q̃s loquet et explica
re poterit z faciet auditas et explicatas lau
des eius q̃ ipſi debent ex miſerationibus et
bñficiis factis z collatis inuocantibus eu3?
q.d.null9 hoc poterit explicare.Et eſt cauſa Mat.
quare in titulo ponit bis alleluya.Quaſi di xvij.
cat:vos iudei laudate dñm z petite redem q.j.c.
ptionem:et vos gentiles laudate zc. cũ de

Beati qui cuſtodiunt iudicium:et notiſ
faciunt iuſtitiam in omni tempore. ſimã.
¶ Hic exhortat oẽs ad obſeruãtiã legis:vt j.pet. iij.

digne valeāt ĩpetrarẽ qđ petūt: sʒ q2 duo sunt in lege. s. pcepta q̃ phibēt malū fieri sub cōminatiōe pene: z mādata q̃ exhortant ad bñ agēdū cū pmissiōe pmij: iō in duob⁹ cōsistit obseruātia legis. s. in nō faciēdo malū custodiēdo. i. timēdo iudiciū dei. Scđo in faciēdo bonū desiderādo pmiū eterni. Jō ait dd. O vos oēs obseruate legē dei. Nā bti q̃ custodiūt. i. timēt iudiciū dei z faciūt iustitiā. i. iustificāt semetipsos opando fm legē. Hoc etiā pōt referri ad iudices: q2 bti iudices q̃ custodiunt z faciunt iustitiam in omni tēpore fm leges: malos puniendo: et bonos premiando et innocentes absoluendo.

Obseruātia legis ĩ duobus consistit.

Memento nostri dñe in bñplacito populi tui: visita nos ĩ salutari tuo. Ad videndū in bonitate electorū tuorū: ad letandum in letitia gē: tis tue: vt lauderis cū hereditate tua.

de 2s. d. u. c. semel

Hec est scđa ps pncipalis in q̃ pp̄ha petit vtē redēptionē z miam p aductū xpi: sʒ q2 magnanim⁹ magis iclinat ad miam cū reus cognoscit z 2fitet pctā sua: z et magnific⁹ libētet audit bñficia q̃ q̃dā fecit: z magis iclinat ad faciēdū plura: vt pʒ. iiij. ethico. Jō dd tria facit ĩ residuo hui⁹ psal. Nā pmo in psona toti⁹ corporis mystici petit vniuersalē redēptionē z aduētum xpi accelerari. Scđo 2fitet grauia pctā q̃ ille pplūs cōmisit 2 deū z punitiōes illorū pctōꝝ z a q̃b⁹ p miam liberauit sepe illū pplm dñs: z hoc vt vt magis inclinet deū ad miam. Tertio resumit petitionē suā: scđʒ ibi. Peccauim⁹ cū prib⁹ nris. tertiū ibi. Saluos nos fac dñe. Dicit ḡ ad pmū. O dñe de⁹ pr memēto nri dñe in beneplacito ppli tui. i. vt placeas pplo tuo ei⁹ petitiōi annuēdo z ppitiādo: z visita nos ĩ iesu xpo salutari z saluatore tuo quē pmisisti prībus nris ĩ q̃ bñdicēde sūt oēs gētes. i. mitte eū ad videdū in bonitate electorū tuoꝝ. i. vt ipʒ videāt electi tui ĩ bonitate z redēptiōe z faciēte bonitatē redēptiōis z ad letādū in letitia gētis tue. i. vt gētes tue letēt letitia magna p suū aduētū. Et nota q̃ h̄ duos pplos 2memorat. pmo aplos z discipulos conuersos de iudeis q̃ ipm in carne viderāt: cū dicit ad vidēdū in bonitate electorū tuorū: s. eꝫ apostolorū z discipulorū. Scđo cōuersos de pplo gētili q̃ cū letitia ad fidē venerāt per pdicationē aploꝝ: cū dicit. Ad letādū in letitia gētis tue: sʒ q2 ex his duob⁹ pplis facta est vna ecclia q̃ ē hereditas xpi: iō sequitur: vt lauderis cum hereditate tua in tempore gr̄e: sicut nūc fit z vidim⁹ manifeste ipletū.

Judith vij. d. Exo.

Peccauim⁹ cum patrib⁹ nostris: iniuste egim⁹: iniquitatem fecimus.

Patres nostri ĩ egypto nō itellexerunt mirabilia tua: nō fuerūt memores multitudinis misericordie tue. Et irritauerunt ascendentes in mare: mare rubrum. Et saluauit eos ppter nomen suuʒ vt notam faceret potentiam suam. Et increpuit mare rubrū z exiccatū ē: z ꝺduxit eos ĩ abyssis sic ĩ dserto. Et saluauit eos de manu odientiū: et redemit eos de manu inimici. Et operuit aqua tribulantes eos: vnus ex eis non remansit. Et crediderunt verbis eius: et laudauerunt laudem eius.

Et de 2s. d. ū. c. ... Exo. xiiij.

Hic icipit 2fiteri z mēorarẽ grauis pctā illi⁹ ppli z in fatiōes fctās prib⁹ āntiqs vt iclinet deū ad suā petitionē iplēdā. Un ē ad uertēdū q̃ mia dei tāto maior dmōstrat q̃to maiorib⁹ pctōrib⁹ z rebellis z ingratis pstat. Sʒ q2 filij isrl decies z vltra rebellati sunt: z peccauerūt 2 deū: sʒ q̃tiescūqʒ reuersi sūt z cōuersi ad pniaʒ sp de⁹ eis pepcit: iō magis de⁹ ĩ h̄ ondit mltitudinē z magnitudinē sue mie. Et iō dd mēorat octo pctā z igratitudines illi⁹ ppli 2missos 2 dñʒ: z quo sp dñs miserti⁹ est eis. Quorū pmū fuit pctm īfidelitatis et duricie. Nā cū fuissent castrametati ĩ littore maris rubri: z vidissent exercitū pharaonis venientē: q̄si diffidēdo dixerūt moysi. Forsitā nō erāt sepulchra ĩ egypto: iō tulisti nos vt moriamur ĩ solitudie. Un n̄ itellexerūt nec 2siderauerūt q̃ z ñs potuisset eos liberare: sicut fecerat mirabilia z signa ĩ egypto: et ita dñs nō attēdit ad ifelicitatē: z murmuratio nē ipoꝝ: sʒ pcepit moysi vt pcuteret aq̄s: et trāsiuit tot⁹ pꝫ ls isrl illesus: z pharao cū suis submersus est: vt pʒ Exo. xiiij. h̄ ḡ pctm et hāc miserationē dñi 2fitet dd in pncipio cū dicit peccauim⁹ cū prib⁹ nostris eos imitādo: iniuste egim⁹ 2 p̄ximū: iniquitatem fecimus 2tra deū. Nā pres nri nō intellexerunt i. attente z fideliter nō 2siderauerūt mirabilia tua facta in egypto de decē plagis illatis egyptijs. nec fuerūt memores multitudinis mie tue quā ostēdisti filijs isrl eos mirabiliter liberādo: imo tāq̃ igrati irritauerūt. i. 2cine tes eū ad irā 2citauerūt ascēdētes in mari rubeo rubro z tñ saluauit eos ppter nomē suū per moysen iuocatū. Et h̄ fecit de⁹ vt ipsi notā faceret z pdicarēt potētiā suā: q2 icrepuit mare. i. cū magno fragore et fluctuatione ĩ mare. i. cū magno fragore et fluctuatione diuisum est in duodecim partes: intantum quod exiccatum

ſiccatū ē.i.apparuerūt vie ſicce ī eo ⁊ moy-
s dedu̇xit eos ī abyſſis.i.ī pfūditatē maris
ut ī deſerto.i.ac ſi ðduceret eos p deſertū
errā aridā:⁊ ſaluauit eos de⁹ de manu egy
iox odiētiū ⁊ redemit eos de manu inimici
haraonis. Et aq̄ maris opuit ⁊ ſubmerſit
yptios tribulātes eos itā qđ vn⁹ ex hiis nō
māſit.Et tūc filii iſrł q̄ an fuerāt ī crudeli ex
e crediderūt ṽbis ei⁹ platis p os moyſi et
udauerūt.i.cecinerūt laudes ei⁹ pdicādo ei⁹
potētiā ⁊ iuſtitiā dicēdo.Cātem⁹ dño glio-
⁊c.Nota qđ iſta myſteria ⁊ igratitudines
ue pctā nō narrāt hic eo ordine q̄ facta fue
t in exodo.⁊ lib.numerox:eo qđ pi nō ſunt
cti nec legunt ad hiſtoriā ſz ad prophetiā.

Cito fecerūt:obliti ſunt operū eius:
nō ſuſtinuerūt conſilium eius.
Et cōcupierūt cōcupiſcētiā in deſer
o:⁊ tentauerūt deum in inaquoſo.
Et dedit eis petitionē ipſorū:⁊ mi-
t ſaturitatē in animas eorum.

¶ hic memorat ſcđz pctm̄ eox cū murmura
t ꝫ dñz ⁊ moyſen.Exo.xvij.petētes aquā ⁊
nū:tētauerūt dñm dicētes.Si ē de⁹ ī nobis
.Et tñ de⁹ dedit eis carnes ī abūdātia per
tēſe itegrū ⁊ māna ad mādūcādū:iđ dt cito
cerūt.i.ī breui credideūt qđ dictū ē:imo in
eui obliti ſūt operū ei⁹ mirabiliū ⁊ nō ſuſti
nerūt patiēter ꝯſiliū ⁊ pmiſſū ei⁹:ſz ꝯcupie
t idiſcrete ꝯcupiſcētiā ī deſerto roſādi pete
carnes:⁊ tētauerūt deū ī loco inaq̄ſo ad pe
ā oreb:dicētes.Si ē de⁹ ī nobis:iđ dicte ſūt
tētatiōis ⁊ tñ de⁹ đdit ⁊ iplenit eis petitio
ipſox:⁊ miſit ſaturitatem in alas eox:ex
būdātia carniū coturnicū ⁊ aq̄ đ petra oreb

Et irritauerūt moyſen ī caſtris:aarō
nctum domini.
pta eſt terra ⁊ deglutiuit dathan:
peruit ſuper cōgregationē abiron.
Et exarſit ignis in ſynagoga eox:flā
a combuſſit peccatores.

¶ hic cōfitet ⁊ memorat tertiū pctm̄ qđ fuit
mbitiōis ⁊ iuidie qñ Chore ⁊ Dathā ⁊ Abi
on voluerāt ſibi vēdicare ſummū ſacerdotiū:
mouerūt ſeditionē ꝫ moyſen ⁊ aarō:vt ptz
umeri.xvj.Vñ dicit.Et irritauerūt.i.cōtēſe
t ⁊ ad irā puocauerūt moyſen in caſtris:⁊
arō ſctm̄ dñi.i.ī ſacerdotē ordinatū ⁊ ſctifica
a deo ſz ex ſua dei apta eſt terra:⁊ degluti
t dathā:⁊ opuit ⁊ ruit ſup ꝯgregationē ⁊ cō
rationē ⁊ ꝯuēticulū abiron:⁊ ſic abſorbuit
s.Exarſit ignis in ſynagoga:⁊ congrega-
eo malipoſiū eox.Et flāmma occidit.ccl.
ros pctōres pſumētes offerre incēſuz cum
uribulis cū eſſent ꝑtiāres ⁊ indigni ⁊ nō a
deo electi.Et tñ de⁹ pepcit filiis chore q̄ non
cōſenſerūt.Vñ factū ē grāde miraculū:vt cū
oēs eſſent ī eodē loco tñ iſti ſūt liberati ⁊ mā
ſerūt in facie terre:qñ aperta fuit terra ⁊ tñ
Chore ⁊ Dathā ⁊ Abiron cū ſequacib⁹ ſuis
fuerūt abſorpti vt patet Numeri.xvj.⁊c.

Et fecerūt vitulū in oreb:⁊ adorauer Exo. xxxij.
runt ſculptile.
Et mutauerūt gloriā ſuā:in ſimili-
tudinē vituli comedentis fenum. iij.re.
Obliti ſunt deuz qui ſaluauit eos:q̄ xij.
fecit magnalia ī egypto:mirabilia ī num.
terra cham:terribilia ī mari rubro. xiiij. num.
Et dixit vt diſpderet eos:ſi nō moy xxij. ⁊
ſes electus ei⁹ ſtetiſſet in ꝯfractiōe xiv.
in conſpectu eius. Di.c.
Ut auerteret irā ei⁹ ne diſperderet diſci-
eos:⁊ p nihilo habuerūt terram de plina
ſiderabilem. rū.
Non crediderūt ṽbo ei⁹:⁊ murmu- xxiij. q.iiij.
rauerūt in tabernaculis ſuis:nō ex- capi. guil-
audierunt vocem domini. lita-
Et eleuauit manū ſuam ſuper eos: ri⁹. et ē.q̄d
vt pſterneret eos in deſerto. crude
Et vt deiiceret ſemē eox ī natiōib⁹: le.
⁊ diſpergeret eos in regionibus.

¶ hic ꝯfitet ⁊ memorat quartū pctm̄ qđ fuit
idololatrie:qñ adorauerūt ⁊ fecerūt vitulūz
cōflatilē:vñ dicit.Et fecerūt idolū ⁊ vitulū in
oreb.i.ppe mōtē ſynai cui⁹ ps đr oreb:⁊ ado
rauerūt ſculptile ſ.vitulū ꝯflatilē:vt pꝫ Exo.
xxxij.⁊ mutauerūt gloriā ſuā.i.gloriā ⁊ latriā
deo debitā in ſimilitudinē ⁊ imaginē vituli
comedētis fenū attribuētes gloriā ⁊ honorē
vni beſtie mute.Et ſic obliti ſunt deū q̄ ſalua
uit eos ab egyptiis liberādo:qñ fecit magna
miracula ī egypto ⁊ mirabilia ī terra chā et
terribilia portēta:⁊ terribilē ſtragē egyptiox
in mari rubro deducēdo aq̄s maris ſup eos.
Et tūc filii iſrł poſt tot miracula ⁊ bñficia fue
rūt igrati ⁊ infideles adorātes vitulū:⁊ iđ de⁹
dixit.i.decreuit ⁊ cōminat⁹ ē vt diſpderet eos
cū dixit.Dimitte me vt iraſcat furor me⁹ ſup
eos ⁊c.Niſi moyſes elect⁹ ei⁹ obſtitiſſet ⁊ ſup
plicaſſet ī cōfractiōe ⁊ ꝯtritiōe cordis ī ꝯſpe-
ctu ei⁹ vt auerteret irā ſuā:⁊ de⁹ pepcit eis oc
ciſis.xxiij.milib⁹.Et p nihilo.hic ſeqt̄ ṽſ
ī trāſlatiōe hiero.⁊ eſt qntū pctm̄ qđ fuit re-
bellionis ⁊ diffidētie:qñ voluerūt ꝯſtituere ſi
bi ducē q̄ reduceret eos ī egyptū niſi caleph
⁊ ioſue obſtitiſſent:vt pꝫ Nume.xiiij.Vñ vo-
ta eſt eis ſnia:vt null⁹ eorum qui egreſſi ſunt

de egypto a. xx. annis & ſupra intraret terrā pmiſſionis pter caleph & ioſue: ſed cadauera eoꝝ iacerēt i deſerto. Jō ait. qꝛ ſupple ꝯtēpſerūt & ꝓ nihilo habuerūt terrā deſiderabilē ꝓmiſſaꝫ Abrahe & iſaac & iacob: & nō crediderūt ỽbo ei⁹ nec ꝓmiſſioni: & murmurauerūt i tabernaculis ſuis: cū dixerāt: vtinā pereamus: & nō inducat nos dn̄s in terrā illā ne cadam⁹ gladio: & vxores ac liberi noſtri ducant̄ captiui: & nō audiert vocē dn̄i de ꝓmiſſiōe ſctā. Et iō dn̄s eleuauit manū & ſnīaꝫ ſuā: vt ꝓſterneret eos i deſerto: & vt deiiceret ſemē eoꝝ i natiōib⁹: & diſꝑgeret eos i regiōib⁹ diuerſaꝝ gētiū: ſꝫ adhuc p̄cib⁹ moyſi fuit placat⁹ & noluit eos totalr̄ delere: ſꝫ ꝓrogauit eos vt vagarent̄ ꝑ deſertū vſq₃ ad q̄dragēſimū annū.

ij. q̄d. vij. §. itē cū balaā xxiij. q. iij. c. ad huc ꝑ fidē. & q. iiij. c. qd̄ xp̄o & iij. q. v. ca. eo. & q. viij. occiſdit.

Et initiati ſunt beelphegor: & comederūt ſacrificia mortuorum.

Et irritauerūt eū in adinuētionib⁹ ſuis: & multiplicata eſt in eis ruina.

Et ſtetit phinees & placauit: & ceſſauit quaſſatio.

Et reputatū eſt ei ad iuſtitiā: i gn̄atiōe & gn̄ationē vſq₃ in ſempiternū.

¶ Hic cōfitet̄ & memorat ſextū pctm̄ qd̄ fuit idolatrie & luxurie: cū ad cōſiliū balaam ipſe Balach rex moabitarū obtulit filiūs iſrl̄ puellas pulchras cū q̄b⁹ fornicati ſūt: q̄ eos deduxerūt ad adorādū beelphegor. Un̄ ſecuta eſt in eis plaga magna: vt p₃ Numeri. xxv. vn̄ dicit & initiati ſunt. i. ſacrificauerūt & coluerūt. Beelphegor. i. idolū beel q̄d adorabat̄ i mōte phegor tāq̄ de⁹ moabitarū: & comederūt ſacrificia aialiū mortuoꝝ illi idolo imolatoꝝ. Et ſic irritauerūt ipm̄ deū i adinuētionib⁹. i. volūtariis ſceleribus ſuis. Et iō mltiplicata ē i eis ruina & plaga magna: qm̄ occiſa ſunt viginti q̄tuor milia. Et phinees ſtetit. i. ſceleri eorum reſtitit cū trāſfixit zambri coeuntem cū muliere madianitide. Et iō reputatum eſt ei ad iuſtitiā in gn̄atione & gn̄ationeꝫ vſq₃ in ſempiternū: ex q̄ meruit ſucceſſionē ſacerdotii q̄ q̄dē actus memorabitur ineternum.

Et irritauerūt eū ad aquas ꝯtradictionis: & vexat⁹ eſt moyſes ꝓpter eos qꝛ exacerbauerūt ſpiritu₃ eius.

Nūe. xx. Nūe. xxxiv. vt p₃ ꝑ diſcurſum li. iudicū.

Et diſtinxit in labiis ſuis: nō diſꝑdiderūt gētes quas dixit dn̄s illis.

Et cōmixti ſunt inter gētes & didicerūt opa eoꝝ: & ſeruierūt ſculptilib⁹ eoꝝ: & factū eſt illis in ſcandalum.

Et immolauerūt filios ſuos: & filias ſuas demoniis.

Et effuderūt ſanguinē innocētē: ſanguinē filioꝝ ſuorū & filiaꝝ ſuaꝝ: q̄s ſacrificauerūt ſculptilib⁹ chanaan.

Et īterfecta eſt terra in ſanguinib⁹: & cōtaminata eſt i opib⁹ eoꝝ: & fornicati ſunt in adinuētionib⁹ ſuis.

Et irat⁹ eſt furore dn̄s in ppl̄m ſuū: & abominat⁹ eſt hereditatē ſuam.

Et tradidit eos in man⁹ gētiū: & dominati ſunt eorum qui oderūt eos.

¶ Hic cōfitet̄ & memorat ſeptimum pctm̄ qd̄ fuit murmurationis & infidelitatis: qñ mouerūt ſeditiones ꝯ moyſen in cades ꝓpter defectū aq̄. vn̄ dn̄o p̄cipiēte moyſes ꝑcuſſit petrā virga: & dedit eis aquā: vt p₃ Nūe. xx. iō ait. Et irritauerūt eū ad aq̄s cōtradictiōis i deſerto cades: & vexat⁹ eſt moyſes ꝓpter eos: qꝛ exacerbauerūt & amaricauerūt ſpiritū ei⁹ i murmure ſuo. Et iō diſtinxit labiis ſuis cū dixit. Nū ex hac petra poterim⁹ vobis aquā eiicere? Un̄ ex locutione ei⁹ potuerūt cōiicere q̄ heſitabat. Et iō ab igreſſu terre ꝓmiſſionis fuit excluſus vterq₃. i. Moyſes & Aaron. Nō diſꝑdiderūt. Hic icipit ỽſus i trāſlatiōe Hier. vbi cōfitet̄ & memorat decimū pctm̄ qd̄ fuit rebellionis ſiue inobediētie: eo ꝙ nō ipleuerūt p̄ceptū dn̄i q̄ mādauerat eis vt eiicerēt & interficerēt oēs chananeos in terra ꝓmiſſionis: imo eos reliq̄rūt & ꝓpter auaritiā tributarios fecerūt. Un̄ euenerūt eis oīa mala: qꝛ didicerūt opa & ſupſtitiones eoꝝ & mores: & ſic idololatriā frequēter commiſerūt: vn̄ ſuerūt frequēter afflicti & ſeruituti dediti iō ait nō diſꝑdiderūt gētes chananeoꝝ q̄s p̄cepit eiiciendas dn̄s illis. Numeri. xxxiij. Jdeo cōmixti ſunt inter eos: & didicerūt opa eorū & mores: & ſeruierūt ſculptilibus & idolis eorum ſc₃ Baalim & Aſtaroth: & factū eſt illis in ſcādalū. Nā cōmixtio eoꝝ inter gētes fecit eos cadere in idololatriā & ſupſtitiones eoꝝ. Un̄ imolauerunt filios & filias demoniis ad modū chananeorū: & ſic effuderūt ſanguinē innocentē filiorū & filiarū q̄s ſacrificauerunt ſculptilibus & idolis chanaā. Et interfecta & ꝯtaminata & polluta eſt terra i ſanguinibus hūanis & nephādis ſacrificiis: & cōtaminata ē in opib⁹ eoꝝ deo odibilib⁹: & ꝓ qꝛ fornicati ſunt fornicatione ſpūali cum diis alienis latriā tribuendo in adinuentionibus ſuis ideſt ſponte. Et ſic irat⁹ eſt furore dn̄s in populu₃ ſuū: ideſt ꝯtra ppl̄m ſuum: & abominatus eſt hereditatē ſuā quā elegerat ſibi in populum peculiarē: & tradidit eos in manus gentium tanq̄ deiectos: & dn̄ati ſunt eoꝝ q̄ oderant eos: vt p₃ ꝑ totum diſcurſum libri iudicum

Propter cōmixtionē inter gētes filii Iſrael lapſi ſūt in idololatriam.

Et tribulauerunt eos inimici eoꝝ
et humiliati ſunt ſub manibus eo-
rum: ſepe liberauit eos.
Ipſi aũt exacerbauerũt eũ ĩ cõſilio
ſuo: ꝛ hũiliati ſũt in iniq̃tatib⁹ ſuis.
vt pꝫ in lib. iud. et i. li. re. ſiii. q. ſ. c. nulli dubium. Et vidit cum tribularentur: et au-
diuit orationem eorum.
Et memor fuit teſti ſui: ꝛ penituit
eum ſecundũ multitudinẽ mĩe ſue.
Et dedit eos in mĩa: in cõſpectu om
nium qui ceperant eos.

¶ Et tribulauerunt eos inimici. ſ. chananei
ꝛ moabite ꝛ amonite ꝛc. ꝛ hũiliati ſũt captiui
ſub manib⁹ ꝛ ptãte ꝛ ditiõe eoꝝ: ꝛ tñ dñs
ſepe liberauit eos mittẽdo iudices ꝛ ſalua-
tores vt aiot: othoniel: gedeon: iepte: ꝛ cete-
ros. ipi ꝟo tñ̄ iurgati iñ̄otiens exacerba-
uerũt eũ ſponte ĩ ꝯſilio ꝛ arbitrio ſuo: ꝛ non
coacte: ꝛ iõ hũiliati ꝛ ſubiecti ꝛ afflicti ſũt in
iniqtatibus ꝛ ſcelerib⁹ ſuis: ſꝫ qꝛ dũ erat in
captiuitate ꝛ tribulatiõe recurrebãt ad deũ
ideo vidit de⁹ oculo mĩe cũ tribularent̃: ꝛ au
diuit orõnẽ ꝛ clamorẽ eoꝝ: nõ ĩ meritis eoꝝ
ſꝫ qꝛ mẽor fuit teſti ꝛ pmiſſi ſui facti ad abra
aꝫ: iſaac: ꝛ iacob: ꝛ nõ reſpexit eoꝝ iniqtatẽ
ſꝫ ſuã mĩam ꝛ imobilitatẽ ſui teſti: qꝛ de illa
ꝯhatiõe pmiſerat futurũ meſſiam ſaluato-
rẽ: ꝛ iõ penituit eũ nõ ꝙ penã pateret̃: ſꝫ fe-
cit ad modũ penitẽtis reuocãtis irã ꝛ vindi
ctã ꝓcẽdo eis ſꝫ multitudinẽ mĩe ſue. Et de
dit eos in mĩas in cõſpectu oĩm gentiuꝫ qui
ceperant ꝛ ſubiecerant eos: qꝛ non permiſit
de⁹ vt inimici totaliter eos delerẽt: ſed reci
piebant eos in deditionẽ ꝛ ſeruitutẽ: ꝛ ꝑmit
tebãt eos viuere in ciuitatib⁹ ſuis. Et ꝑ iu-
dices ſuos ab inimicis liberabat ſepi⁹ eos.

2 co. 3 ca. ecce. xv. q. i. reuertimini Saluos fac nos dñe deus noſter: et
congrega nos de nationibus.
Ut cõfiteamur nomini ſancto tuo:
ꝛ gloriemur in laude tua.
Bñdict⁹ dñs deus iſrl' a ſeculo ꝛ vſ
qꝫ in ſeculũ: ꝛ dicet oĩs ppl's fiat fiat

¶ Hic reſumit ſuã petitionẽ ꝛ ponit ꝯclõnẽ
intẽtã in toto pſal. ¶ Uñ eſt aduertendũ ꝙ
ꝑ oẽs ſupdictas tres liberatiões fuit figura
ta vlĩa redẽptio futura ꝑ xp̃m: nã ſicut deus
miſit moyſen ad liberãdũ ꝛ extrahẽdũ pplꝫ
de egypto: ꝛ traducẽdũ ꝑ mare rubrũ ita fi-
gurabat ꝙ de⁹ erat miſſur⁹ filiũ ſuũ ieſum
ad liberãdũ totũ gen⁹ hũanũ de ptãte dia-
boli: ꝛ trãſferẽdũ ipꝫ ꝑ mare rubrũ ſui ſan-
guinis ꝛ paſſiõis. Et ꝑ hoc ꝙ ꝑcuſſit petrã
oreb ꝛ dedit aquã: ſignificabat ꝙ xp̃s erat ꝑ
cutiẽd⁹ ĩ latere vñ erat emanatura aq̃ ſapie
ꝛ ſacroꝝ in nr̃aꝫ ſalutẽ: ꝛ ſic de ſingulis: ſicut
ſuperi⁹ frequẽter dictũ eſt. Et ꝑ vnũquemqꝫ
illoꝝ xiij. iudicũ quos dñs miſit ad liberãdũ fi
lios iſrael: vt pꝫ in lib. iudicũ. ſignificabatur
xp̃s vẽtur⁹ ad ſaluãdũ ꝛ liberãdũ totũ gen⁹
hũanũ a ſeruitute diaboli, vt ſcꝫ q̃ dd hꝫ in
ſpũ dicit ꝛ clamat ad deũ dicẽs. O dñe nõ ẽ
tibi nouũ ꝛ inuſitatũ: imo ſemꝑ conſueuiſti
facere mĩaꝫ ꝛ liberare pplꝫ tuũ ab afflictio
ne ꝛ captiuitat: h⁹ tpalib⁹: in qb⁹ figurabat
nr̃a redẽptio ꝑ xp̃m. Ergo ſicut nouẽ vicib⁹
liberaſti pplm tuũ in deſerto ꝑ moyſen: ꝛ. x-
iij. vicib⁹ liberaſti eos ĩ terra pmiſſiõis ꝑ. x-
iij. iudices q̃ dicti ſũt ſaluatores illi⁹ populi
mitte q̃ ſaluatorẽ vlẽm xp̃m ꝑ illos figura-
tũ: ꝛ ſaluos nos fac ꝑ ei⁹ mortẽ ꝛ paſſionem
q. d. ſicut ſaluaſti illos ſalua nos mõ ꝑ aduẽ
tũ tuũ: ꝛ ꝯgrega nos. ſ. eccl'iã tuã nõ ſolũ de
iudeis: ſed et e oib⁹ nationib⁹ ſicut pmiſi-
ſti: vt oẽs cõfiteamur noĩ ſctõ tuo: vt ĩ noĩe
ieſu oẽ genu flectat ꝛc. ꝛ gloriemur in laude
tua ſub lege euãgelica ꝛ vna fide ꝛ vno ba-
ptiſmo: ꝛ vno ſacrificio: ꝛ oĩs ppl's. ſ. tã gẽti
lis ꝙ̃ iude⁹ dicet. i. dicat bñdict⁹ q̃ venit dñs
de⁹ iſrl'. i. ꝯfiteant̃ xp̃m eẽ verũ deũ ꝛ hoĩem
ꝛ iã veniſſe in carnẽ. ꝛ cõfiteamur vnũ deuꝫ
trinũ ꝛ vnũ ꝛ ꝟbũ incarnatũ. Uñ nota ſicut
ſupradictũ eſt: ꝙ hebrei nõ hñt imperatiuum
nec optatiuũ ſꝫ ponũt futurũ indicatiui pro
optõ: iõ ait. ꝛ dicet oĩs ppl'us. i. dicat orando
vterqꝫ ppl's Bñdict⁹ dñs de⁹ iſrl' fiat fiat. i.
amẽ amẽ ꝛ ponit bis fiat ꝑꝑ duos pplos. ſ.
iudaicũ ꝛ gẽtilẽ: ex qb⁹ vna eccl'ia eſt in xp̃o
congregata: ſicut in ꝑncipio ꝓponit duplex
all'a rõne vtriuſqꝫ ppl'i. Et iõ cõcordat finis
cũ ꝑncipio. Nã ſicut ibi dr. All'. all'a. ita ĩ fi-
ne. dr fiat fiat ſiue amẽ amẽ. q. d. vterqꝫ ppl's
laudet deũ ꝛ dicat. Bñdict⁹ ieſus q̃ venit. amẽ
amẽ. ideſt ad ſaluandum vtrunqꝫ populum.

Confitemini dño qm̃ bo
nus qm̃ ĩ ſcl'ꝫ mĩa eius. Iudith xiii. ſ. cxviii.
Dicant q̃ redẽpti ſunt a
dño quos redemit d̃ ma
nu inimici: d̃ regiõib⁹ ꝯgregauit eos a. cvj. d. ca.
A ſol' ortu ꝛ occaſu: ab aq̃lõe ꝛ mari naſci.

¶ Titul⁹ all'a. Ex hoc titu. ꝛ materia pſal.
appet ꝙ iſte pſal. ẽ d̃ illis quos dd fecit ad lau
dãdũ deũ ĩ tẽplo ꝑ feſtiuitatib⁹: ꝛ dirigit ipꝫ
ad vnũ pplm iã ꝑ xp̃m redẽptũ: vñ qꝛ ſupe-
riori pſal. cũ maximo affectu ꝛ deſiderio pe
tiuit vniuerſalẽ redẽptionẽ ꝛ xp̃ꝫ accelera-
re aduẽtũ ſuũ ad ſaluandũ nos ꝛ cõgregan-
dum nos de nationib⁹. vñ in principio dixit
Memẽto nr̃i dñe in bñplacito ppl'i tui: viſi
ta nos in ſalute tua ad vidẽdum in bonita-

ſe electorum tuorum: ad letādum in letitia gētis tue: vt lauderis cū hereditate tua. Itē interpoſitis multis miſerationibus diuinis reſumpſit petitionē ſuā dicēs. Saluos nos fac dñe: ⁊ cōgrega nos de nationibus: ⁊ cōfiteamur nōi tuo: ⁊ gliemur ī laude tua ⁊c. ſꝫ qꝛ ꝓpha in ſpū fuit certificat⁹ hoc fore iplendū ꝑ xp̄ꝫ: iō ad ppl'm iā redēptū ⁊ ſaluatū ꝑ xp̄ꝫ ⁊ cōgregatū de natiōib⁹ in vnā eccliam ⁊ ciuitatē dei dirigit hūc pſal. inuitātē ipm ad grāꝝ actiōes ꝑ bñficio redēptionis: vñ duo facit. Nā p̄io facit qd dictuꝫ eſt: ⁊ ſcdo enarrat bñficia q̄ recepim⁹ ꝑ aduētū xp̄i: ⁊ ꝗlibꝫ nos admōet ad grāꝝ actiōes. ſcdā ibi errauerūt in ſolitudine. Dicit ģ dd incipiendo cōſtructionē ⁊ ſniaꝫ in ſcdo v̄ſu. Oēs qui redēpti ſūt a dño nr̄o Jeſu xp̄o ꝑ aduētū ſuū ꝗs redemit de manu ⁊ ꝑtāte diaboli inimici noſtri ⁊ ꝯgregauit eos de natiōib⁹ in vnā eccleſiā cōgregauit dico a ſolis ortu et occaſu ab aquilone ⁊ mari tā oceano ꝙ mediterraneo: oēs iſti in xp̄o redēpti ꝯgregati dicāt inter ſe ⁊ exhortent ſeipos dicēdo. Cōfitemini dño Jeſu xp̄o qm̄ bon⁹ eſt. ⁊ ineternū ē et erit mia ei⁹ quā nobis oñdit ī ſua redēptione. Ex his v̄bis pꝫ ꝙ nō loquit' h̄ de tp̄ali: et ꝑticulari: ⁊ corꝑali redēptiōe vt iudei ⁊ q̄dā cū eis deli[r]ā[n]t: ſꝫ loq̄t' de vniuerſali ⁊ ſp̄uali ſalute ⁊ redēptiōe facta ꝑ xp̄ꝫ cū dt. A ſolis ortu ⁊c. nec inuitat ſolū iudeā ⁊ illū ꝑplꝫ ad grāꝝ actiōes: ⁊ ad laudādū deū: ſꝫ totā eccleſiā ⁊ xp̄ianā religionē a ſolis ortu vſq ad occaſum diffuſaꝫ ⁊ ꝯgregatā q̄ vere redēpta eſt ꝑ xp̄ꝫ: vñ dd ꝓpha bñ ſciebat ex reuelatiōe ꝙ gen⁹ humanū nō poterat redimi nec ſaluari niſi ꝑ xp̄ꝫ deū incarnatū in cui⁹ fide ſaluabāt' antiq: hūc ģ inuocat in oib⁹ pſal.

Infra eodeꝫ. Errauerūt ī ſolitudine ī inaquoſo: viā ciuitatꝭ habitaculi nō īuenerūt

Eſurientes et ſitientes: anima eoꝝ in ipſis defecit.

Et clamauerūt ad dñꝫ cū tribularētur: ⁊ d̄ neceſſitatib⁹ eoꝝ eripuit eos.

Infra eodē. ⁊. xv. q. j. reuerti mini.

Et eduxit eos in viā rectam: vt irēt in ciuitatem habitationis.

Confiteantur dño mīe eius: ⁊ mirabilia eius filijs hominum.

Quia ſatiauit aīam inanem: ⁊ aīam eſurientem ſatiauit bonis.

¶ In hac ſcdā ꝑte enumerat bñficia ꝑ xp̄m nobis illata in ſuo aduētu: ꝑ quo grās tenemur referre. Et p̄io memorat tria bñficia q̄ totū gen⁹ hūanū recepit ꝑ ſuā mortē ⁊ reſurrectionē ⁊ aſcēſionē. Et alia tria q̄ eccl'ia recepit poſt ſuā aſcēſionē. ibi q̄ deſcēdūt mar⁊c. ¶ Quātū ad p̄mū eſt notādū ꝙ totū genus humanū tria dāna hereditaria incurrit ex pctō p̄moꝝ parētū. P̄imo exiliū ab vero ꝑadiſo cū fuit hō expulſ⁹ in hanc vallē lachrymarū inter beſtias ⁊ vepres ⁊c. cū dicit de⁹. Ne forte mittat manū ſuā ⁊ ſumat de ligno ⁊ viuat ineternū. Uñ ex hoc exilio incurrit famē ⁊ ſitim errādo ꝑ hanc vallē lachrymarū. Scdo incurrit infirmitatē ⁊ egritudinē tā aīe ꝙ corꝑis. Nā in aīa ꝑdidit iuſtitiaꝫ originalē: ⁊ fuit ſauciat⁹ triplici culpa: et in corꝑe recepit oēs pēnalitates ⁊c. Tertio fuit cōdēnatum totū gen⁹ humanū ad captiuitatē ⁊ carcerē ꝑpetuū diaboli hic ꝑ culpā: ⁊ in futuro ꝑ penā. Et ſic hō fuit exul: ⁊ eger ⁊ captiuus. Sꝫ ab his trib⁹ dānis nos xp̄s liberauit in ſuo aduētu. P̄imo ab exilio cū nos in vnā eccleſiam ex diuerſis locis ⁊ nationibus congregauit hic ꝑ gratiam: ⁊ in futuro per gloriā. Scdo nos liberauit a captiuitate cuꝫ ꝑ ſuum ſanguinē nos redemit ⁊ de inferno abſtraxit. Tertio nos libauit ab egritudine peccati ⁊ fomite ei⁹ cū ex ſua paſſiōe virtutē cōtulit ſacris ad ſanādas nr̄as infirmitates. Uñ ꝑ ſuā paſſionem nos redemit a captiuitate: ⁊ ꝑ reſurrectionē nobis recuꝑauit immortalita ē ⁊ ꝑ aſcēſionē nos ab exilio reuocauit ⁊ introduxit in celum. Et iō dd nos admonet ad grārū actiōes. P̄io qꝛ nos reuocauit ab exilio ⁊ ſiti ⁊ fame. Secūdo qꝛ nos a captiuitate liberauit. Tertio quia ab egritudine corꝑis ⁊ aīe ſanauit. Secūdū ibi. Sedētes ī tenebꝛ. Tertiū ibi. Suſcepit nos. Quātū ergo ad p̄mū dicit. Oēs filij Adā errauerūt in ſolitudine in inaq̄ſo ſolo hui⁹ mūdi ⁊ expulſi a terreſtri ꝑadiſo in q̄ ſolitudie. viā ciuitatꝭ celeſtis ⁊ illi⁹ eterni habitaculi nō inueneꝛt imo viā ꝑditiōis. ¶ Et dicebat' ſolitudo hic mund⁹. Nā in terreſtri ꝑadiſo habebat adā colloquiū ⁊ familiaritatē ⁊ ſocietatē angeloꝝ: ſꝫ cū fuit expulſus tunc ab hmōi fuit ꝑuat⁹. In q̄ ſolitudine nō ſolum nō inuenit ciuitatē nec habitaculū: ſꝫ nec et viā ad ciuitateꝫ ⁊ habitaculū dei. Et iō errabat totū gen⁹ humanū ſicut ouis q̄ ꝑijt: et oēs ibāt ad barathꝛuꝫ inferni ꝑdita via q̄ ad celum ducebat. Sꝫ qꝛ in tali exilio incurrerūt famē: ⁊ ſitim nō ſolum corꝑalē: cū ꝑdiderāt cibū vite: ſꝫ et ſp̄ualē ⁊c. Jō ſequit' eſurientes ⁊c. Et icipit hic conſtructio ſic dicendo. eſurientes ⁊ ſitientes errauerunt in ſolitudine: ⁊ viam ciuitatis et habitaculi non inuenerunt iō aīa. i. vita eoꝝ in ipſis defecit cū ꝑdiderunt oēs lignum vite. ideo tūc oēs filij Adā cū per quinqꝫ Milia annorum tribularētur ⁊ vexarentur a diabolo in lachrymaꝝ valle: ⁊ ſolitudine clamauerāt ad dñm ſcꝫ patriarche ⁊ ꝓphete dicēdo: vtinam dirumperes celos ⁊ deſcēderes ⁊ cetera. ⁊ tūc

Margin notes (right): Tria dāna ex peccato Ade. — Xp̄s nos liberauit his trib⁹ malis. — Q̄ mūd⁹ dr ſolitudo.

de⁹ misit filiū suū: ꝛ de necessitatib⁹ eoꝝ eri
puit eos. Et p legē euāgelicā deduxit eos in
viā rectā ꝛ vt irēt in ciuitatē habitatiōis ce
lestis quā ꝑdiderunt. Ergo oēs q̄ reuocati
sunt ab huiusmodi exilio cōfiteant̄ dn̄o mi
rabilia mie ei⁹: ꝛ etiā cōfiteant̄ nō solū dn̄o:
sed etiā oībus filiis hoīm postq̄ tā magnū
bn̄ficiū receperūt: qꝛ dn̄s xp̄s p sua sacra ec
clesiastica satiauit aīam inanē ꝛ vacuā gr̄e:
ꝛ aīam esurientē satiauit hic bonis gratie:
ꝛ in futuro bonis glie: ꝛ maxie satiauit aīas
nr̄as pane sacramētali Eucharistie. Et sic lꝫ
tota ista particula hui⁹ litere posset adapta
ri ad filios israel: q̄ errauerāt quadraginta
annis in solitudine deserti q̄s iosue introdu
xit in vberē terrā ꝓmissionis: tā tūc illud
adduceret̄ in figurā: qꝛ iste psalm⁹ ꝛ ceteri
nō adducunt̄ nec legunt̄ in ecclesia ad histo
riā: sed ad ꝓphetiā ad intētū quo principa
liter facti sunt vt frequēter dictū est: aliter
poti⁹ esset iudaizare q̄ sacrā scripturā xp̄ia
nis exponere: q̄ summopere cauendū ē. Et
esset occultare thesaurū spūalē q̄ hic latet.

**Sedētes in tenebris ꝛ vmbra mor
tis: vinctos in mēdicitate ꝛ ferro.
Quia exacerbauerūt eloq̄a dei: et
consilium altissimi irritauerunt.
Et hūiliatū ē in laborib⁹ cor eoꝝ
ꝛ ifirmati sūt: nec fuit q̄ adiuuaret
Et clamauerūt ad dn̄m cū tribu
larent̄: ꝛ de necessitatibus eorum
liberauit eos.
Et eduxit eos de tenebris ꝛ vm
bra mortis: ꝛ vincula eoꝝ dirupit
Confiteant̄ dn̄o misericordie eius
ꝛ mirabilia eius filiis hominum.
Quia contriuit portas ereas: et
vectes ferreos confregit.**

¶ Hic memorat scd'm bn̄ficiū: scꝫ qualr̄ xp̄s
nos liberauit a captiuitate ꝛ vīculis diabo
li. ꝛ de carcere īferni. Et dicit: xp̄s supple li
berauit oēs filios adā sedentes in tenebris
pctōꝝ hic p culpā ꝛ in inferno siue limbo p
penā dāni: ꝛ in purgatorio p penā sensus et
vinctos: ꝛ ligatos ī mēdicitate ꝛ ferro cathe
narū culpe ꝛ pene. ¶ Uñ xp̄s tria gn̄a homi
nū liberauit. Primo scōs p̄res liberauit de li
bo q̄ erāt ꝯdēnati ad penā dāni. Scd'o expo
liauit purgatoriū in q̄ erāt q̄dā de ppl'o dei
cōdemnati ad tp̄s ad penā sensus. Tertio
liberauit vinctos q̄ erāt in vinculis pctī: iō
dicit xp̄s Jo.xii. Princeps hui⁹ mūdi eiiciet̄
foras: sic ḡ liberauit sedētes ī tenebris ꝛ vm
bra mortis. Nā tā infernus q̄ q̄libet culpa
dr̄ vmbra mortis ꝛ priuatio luminis gr̄e: et
tales dicunt̄ vincti mēdicitate ꝛ fame: ꝛ fer
ro dure seruitutis. Et subdit cāam q̄re erāt ī
illa captiuitate dicēs. Exacerbauerūt eloq̄a
dei. i. qꝛ trāsgressi sūt p̄ceptū dei comedēdo
de cibo vetito in p̄adiso: ꝛ ꝯsiliū dei scꝫ legē
datā moysi irritauerūt ꝛ ꝯtēpserūt: ꝛ vanaꝫ
reputarūt: iō hūiliatū ꝛ deiectū est ī labori
bus cor eoꝝ: ex sn̄ia dn̄i dicentis. In sudore
vult⁹ tui ꝛc. Et infirmati ꝛ ꝑcussi sunt in aīa
culpa: ꝛ in corpe penalitatib⁹ ꝛ ī sensualita
te fomite ꝯcupiscētie: ꝛ nō fuit q̄ eos adiu
uaret: nec liberare posset a pctō ꝛ penis ei⁹
Et iō cū p quinq̄ milia annoꝝ tribularent̄
in huiusmodi captiuitate: clamauerunt ad
dn̄m p p̄triarchas ꝛ ꝓphetas ꝛ sic xp̄s venit
in carnē: ꝛ liberauit eos de necessitatibus ꝛ
vinculis eoꝝ ꝛ eduxit eos de tenebris ꝛ vm
bra mortis tā inferni q̄ pctī ꝛ vincula eorū
dirupit: qn̄ portas ereas inferni ꝛ pctōꝝ ꝛ
vectes ferreos cōfregit. Et iō oēs q̄ libera
ti sunt ab huiusmodi captiuitate ꝯfiteantur
dn̄o ꝛ filiis hoīm mirabilia opa mie ei⁹ qui
ꝯtriuit portas ereas: ꝛ vectes ferreos ꝯfre Nota
git. Notādū q̄ oīa verba deponētia habent
duplicē significationē in tertiis psonis: scꝫ
actiuā ꝛ passiuā sicut v'ba cōmunia: et iō lꝫ
ꝯfiteant̄ forsan tenet̄ in hoc loco passiue. s.
ꝯfiteant̄ dn̄o mie ei⁹. i. cū ꝯfessione sibi refe
rant̄ ꝛ memorent̄ ad ei⁹ laudē: ꝛ mirabilia
ei⁹ ꝯfiteant̄ ꝛ manifestent̄ filiis hoīm vt co
gnoscāt ꝛ laudēt ei⁹ oīpotētiā. Nā deo debe
m⁹ agere gr̄as ꝯfitēdo mias ei⁹ quas nobis
fecit: ꝛ debēt ꝯfiteri ꝛ manifestari ꝛ p̄dicari
hominib⁹ mirabilia opa ei⁹ ꝛ miracula ꝛc.

Suscepit eos d' via iniq̄tatis eorū xxiij.
pp iniustitias eñ suas hūiliati sūt. q.ii.
Oēm escā aboīata ē aīa eoꝝ: ꝛ ap Si quis
propiq̄uerūt vsq̄ ad portas mortis dei. et
Et clamauerūt ad dn̄m cū tribularēt̄ xv.q.
ꝛ d' necessitatib⁹ eoꝝ liberauit eos i. hrs
Misit v'bū suū ꝛ sanauit eos: ꝛ eri missus
puit eos de interitionibus eorum. me.
Confiteant̄ dn̄o misericordie ei⁹: d.2.j.
ꝛ mirabilia eius filiis hominum. coꝝ. nu.
Et sacrificēt sacrificium laudis: ꝛ xxi.s.
annūciēt opera ei⁹ in exultatiōe. ꝛ.j.eo

¶ Hic mēorat tertiū bn̄ficiū: scꝫ qꝛ xp̄s non
solū reuocauit gen⁹ hūanū ꝛ filios adaꝫ ab
exilio ꝛ a captiuitate diaboli: sꝫ etiā sanauit
eos ab infirmitate nō solū culpe: sꝫ ēt pene
corpalis ꝛ spūalis: ꝛ hoc p sacra ecclesiastica
ꝛ suā resurrectionē: vt dictū ē. iō ait xp̄s su
scepit eos de via ꝛ culpa iniquitatis eoꝝ: nā
ppter iniustitias ꝛ p̄uaricationes ꝛ rebel
liones suas hūiliati ꝛ cōdēnati ꝛ ꝑcussi sunt

diuerſis egritudinib⁹ corpis ⁊ aie. Nā ī aia fuerūt ſauciati pctõ ⁊ in corpe diuerſis īfirmitatib⁹ ⁊ in appetitu fomite ⁊ ꝯcupiſcētia inordinata. itaq̄ ꝙ oēm eſcā ſalubrē ⁊ bonā doctrinā abominata eſt aia coꝝ. inclinātes ad malū abhorrētes bonū: ⁊ ſic appropinquauerūt vſq̄ ad portas mortis debilitati i ꝯſuetudine pcti: ſed tñ cū ꝑ tot tpa tribularent ⁊ vexarent̄ i morbo pcti clamauerūt ad dñm: ⁊ de neceſſitatibus coꝝ liberauit eos iſto mõ. Nā miſit ꝟbū ſuū ſcʒ xp̄m: ⁊ ꝑ mortē ⁊ paſſionē: ⁊ eccliaſtica ſacrā ſanauit eos: ⁊ eripuit eos de interitionib⁹ ⁊ occiſionib⁹ et interēptionib⁹ coꝝ: vñ ꝑ mortem liberauit eos: ſʒ ꝑ eccliaſtica ſacrā ſanauit eos: a peccatis ꝯmiſſis: ⁊ eripuit ⁊ preſeruauit eos ab interēptionib⁹ ⁊ pctis futuris. Nā ſacrā non ſolū ſanāt culpā: ſʒ et pſeruāt a futuris mitigādo fomitē. Oēs ergo ſanati ab hmōi morbis ꝯfiteant̄ dño ⁊ filiꝭ hoīʒ mirabilia mie ei⁹: ⁊ oēs ſacrificent ſacrificiū laudis. ⁊ offerāt eucariſtie ſacrm̄ qđ de ſe ⁊ ope operato ē bonū ⁊ laudabile: ⁊ oēs annūtient opera ei⁹ ſcʒ myſteriū incarnatiõis ⁊ redēptionis: et oīa miracula ⁊ bñficia ei⁹: ⁊ hoc in exultatione cū hymnis ⁊ cāticis. Et nota ꝙ ly confiteant̄ aliter põt cõſtrui ſic mie ei⁹ cõfiteātur dño ⁊ manifeſtēt eū: ⁊ oēs ab hmõi liberati confiteant̄ mirabilia eius filiꝭ hoim.

Jone **Qui deſcendūt mare in nauib⁹: fa-**
j.rij. **ciētes operationē in aquis mltis.**
q.j.c. exem **Ipſi viderūt opera dñi: ⁊ mirabi-**
pluʒ. **lia eius in profundo.**
exod. **Dixit ⁊ ſtetit ſpiritus pcelle: ⁊ ex-**
xiiij. **altati ſunt fluctus eius.**
xvj.q. ij.ca. **Aſcēdūt vſq̄ ad celos: ⁊ dſcēdūt vſ-**
viſis. **q̄ ad abyſſos: anima eorum in ma-**
ē.eo. **lis tabeſcebat.**
xcv.d. e.ecce **Turbati ſūt ⁊ moti ſūt ſicut ebri⁹**
⁊.xiij. **⁊ oīs ſapientia eorū deuorata eſt.**
q.j. hic **Et clamauerūt ad dñʒ cū tribula-**
ita. **rēt: ⁊ d neceſſitatib⁹ eoꝝ eduxit eos**
Et ſtatuit pcellā eius in aurā: et
xv.q. c.j. re **ſiluerunt fluctus eius.**
uertis **Et letati ſunt qꝛ ſiluerūt: ⁊ dedu-**
mini. **xit eos in portū voluntas eorum.**
Cõfiteant̄ dño miſericordie ei⁹ et
mirabilia eius filijs hominum.
Et exaltēt eū in eccl'ia plebis: ⁊ in
cathedra ſeniorū laudent eum.

¶ Hic mēorat alia tria bñficia q̄ recepit ec-

trib⁹ pīculis ⁊ pſecutionib⁹. Nā i pmo paſſa ē pſecutionē tyrānoꝝ. Scđo hereticoꝝ a q̄bus liberauit eā xp̄s. Tertio qꝛ bonū ſynagogoʒe trāſtulit ī ppl'ʒ gētilē: qꝛ ſuccedit in hereditatē ſynagoga reprobata: ⁊ pctm̄ ⁊ malū ppl'i gētilis xp̄s tranſtulit ī ſynagogā: iđ pmo inuitat fideles ⁊ eccliā: qꝛ liberata eſt a naufragio ⁊ tēpeſtate tyrānoꝝ imꝑatorū: ſcđo qꝛ ppl's gētilis ſucceſſit ī fructū ⁊ hereditate ſynagoge ipſa manēte arida ⁊ reprobata. tertio qꝛ liberata eſt ecclia a tribulatiõe ⁊ ꝯtentione hereticoꝝ. ſcđm ibi. Poſuit flumina. tertiū ibi. ⁊ pauci facti ſūt. ¶ Quātū ad pmū dicit. Fideles iā a dño redēpti q̄ deſcēdūt mare hui⁹ mūdi nauigātes ī nauibus hui⁹ ecclie faciētes opatiões ſuas obſeruādo legē euangelicā in aquis mltis ſcʒ inter pſecutiões infideliū: ipſi fideles .ſ. apoſtoli ⁊ martyres: ⁊ ceteri xp̄iani viderūt opa dñi. ⁊ mirabilia q̄ fecit xp̄s i pfūdo hui⁹ maris: ⁊ pſecutiõis fluctuātis. Nā de⁹ dixit: ⁊ ꝑmiſit: ⁊ ſtetit ⁊ durauit ſpūs pcelle hui⁹ pſecutiõis. ccc. ānis vſq̄ ad cõſtātinū ⁊ ꝑ oīa illa tpa exaltati ſunt fluct⁹ pſecutionū ꝑ decē īperatores inferētes .x. perſecutiões ecclie. D
¶ Vñ ſicut naues agitate a fluctib⁹ qñq̄ vident̄ aſcēdere vſq̄ ad celū: ⁊ poſtea deſcēdere vſq̄ ad abyſſos: ⁊ iterū aſcēdere: intm̄ qđ naute turbant̄ ⁊ pdūt arbitriū ⁊ ſciam nauigādi: ita pite⁹ Nero: ⁊ domitian⁹: ⁊ Deci⁹ ⁊ Sener⁹: ⁊ Diocletian⁹: ⁊ Maximianus ⁊ ceteri tyrāni conati ſunt ſubmergere nauē eccleſie vſq̄ ad abyſſos: ſed deus ſiue gubernator ei⁹ eleuauit eā vſq̄ ad celū ꝑ potētiā ⁊ fortitudinē. Et intm̄ conatus eſt Diocletian⁹ ſubmergere ipſam ꝙ multi naute ⁊ fideles deficiebāt iam ⁊ intm̄ turbata eſt ecclia: ꝙ fideles nõ audebāt publice ſe xp̄ianos nolare: imo fugiebāt per ſpeluncas ⁊ antra: itm̄ ꝙ marcellin⁹ papa timore mortis ꝑculp⁹ idolis publice thurificabat: ⁊ ſic ſapia nautaꝝ ecclie q̄ſi a euorata eſt: ⁊ iõ dr. Aſcēdit. i. aſcēderūt naute eccl'e vſq̄ ad celos ꝑ fortitudinē ⁊ ſapiētiā: qꝛ quotidie per eēs ꝓtes martyrio coronabant̄ vltra centū milia ⁊ poſtea deſcenderūt vſq̄ ad abyſſos ⁊ mortē qñ in ſpeluncas fugerūt: ⁊ oīs ſapientia eorū deuorata eſt cū metu mortis: ſʒ nõ colde idolis multi eorum thurificabant. Sed tūc btūs Sylueſter ⁊ ceteri plati eccl'e ⁊ fideles cū talr ī hac tēpeſtate ⁊ naufragio tribularēt: clamauerūt ad dñm ⁊ de neceſſitatibus eorū eduxit eos iſto modo. Nam miſit beatum Sylueſtrum: ⁊ ſanauit conſtantinū īperatorē de lepra: q̄ poſtq̄ fuit baptizat⁹ fecit ceſſare pſecutionem. ⁊ exaltauit ⁊ ditauit eccliā: ⁊ ſic fideles letati ſunt: qꝛ ſiluerūt pſecutiões eccleſie: ⁊ eduxit eos dñs in portū ⁊ quietē voluntatis eorum: id eſt in

Quo ecclia dei agitata fuit

Papa marcellinus thurificauit idolis.

a ꝑſecutoribꝰ ꝑ xp̄m liberati ꝯfiteāt xp̄o ⁊ filijs hoīm mirabilia mīe eiꝰ: ⁊ q̄ añ nō audebāt publice xp̄m noīare: nec eccl'ias erigere: iā ex p̄cepto imꝑatoris ꝯſtātini exaltēt xp̄z in eccl'ia plebis totiꝰ mūdi: ⁊ edificēt publice eccl'ias i honorē xp̄i ⁊ ꝟginis marie: ⁊ exaltent eū ⁊ papā vicariū ſuū: ep̄os ⁊ archiep̄os i cathedra ſenioꝝ: puta ſummoꝝ pōtificū et ſacerdotū: ⁊ i eadē cathedra laudēt xp̄z. hoc dixit: q̄ Cōſtātinꝰ exaltauit papā in ſede impiali ⁊ relicta ⁊ cōceſſa ipſi roma cū tota italia ipſe ad Cōſtātinopolim ſe trāſtulit. N i xp̄s iā ſuo vicario papa ⁊ ceteris p̄latis eccl'ie venerat: ⁊ ſic laudat xp̄s i p̄latis eccl'ie ꝑ honorē: ⁊ laudat iugiter i eccl'ia i officio canonico diurno pariterq̄ nocturno poſt ꝯuerſionē cōſtātini: cū añ nu.iꝰ eū publice auderet noiare Ecce quō liberauit xp̄s eccl'iā ſuā a naufragio ⁊ fluctuatiōe tyrānoꝝ: iō ꝯfiteāt dn̄o ⁊c.

Poſuit flumina in deſertū: ⁊ exitꝰ aquarum in ſitim.

Terram fructiferam in ſalſuginē: ⁊ a malitia ihabitantium in ea.

Poſuit deſertū in ſtagna aquaꝝ: ⁊ terrā ſine aqua in exitꝰ aquaruz.

Et collocauit illic eſuriētes: ⁊ ꝯſtituerūt ciuitatē habitationis.

Et ſemiauerūt agros ⁊ plātauerūt vineas: ⁊ fecerūt fructū natiuitatis.

Et bn̄dixit eis ⁊ mľtiplicati ſunt nimis: ⁊ iumēta eoꝝ nō minorauit.

¶ hic memorat ſ3 mirabile ſiue bn̄ficiū: vñ notādū ſicut dictū eſt ſuꝑ pſal.j. q̄ lex vetus erat ſicut arbor q̄ faciebat folia q̄ erāt ſacr̄a ve.le.ſ. circūciſio ⁊c. q̄ ſ3 remouerēt pctm̄: tñ nō aperiebāt celū: iō expectabāt veꝝ fructū ⁊ eccl'iaſtica ſacr̄a ꝑ aduētū xp̄i. Ex quo p3 q̄ lex vetꝰ erat fructifera in ſpe xp̄i futuri: adueniēte xp̄o q̄ cōfecit eccl'iaſtica ſacr̄a q̄ nō ſolū ſanāt ⁊ iuſtificāt a pctō: ſ3 etiā cōferūt grām aperiētē celū i ꝟtute paſſiōis xp̄i: iō ſacr̄a ve.le. deinceps facta ſunt mortifera: q̄ iā arbor ſynagoge ſecuri p̄ciſa ē ꝑ xp̄m ⁊ ficulnea eiꝰ iā facta eſt arida ꝑ xp̄m ⁊ maledicta. Et ꝑ ꝯñs nō ampliꝰ expectat fructꝰ ab ea poſtq̄ facta eſt trāſlatio legis ⁊ ſacerdotij a ſynagoga in eccl'iā xp̄i. Cū ergo gētilis pp̄ls ſuſcepit legē xp̄i ⁊ eiꝰ ſacr̄a: ſeq̄t q̄ ſuſcepit fructū ⁊ h̄ditatē ſynagoge. ¶ Ex q̄ p3 q̄ ſynagoga q̄ erat fructifera ⁊ irrigua: facta eſt ſterilis ⁊ arida: ⁊ pp̄ls gētilis q̄ erat ſterilis ⁊ aridus ſine lege factꝰ eſt irriguus ⁊ fructifer et fructus ſynagoge trāſlatꝰ eſt in pp̄ľm gētilē: et ſterilitas ⁊ pctm̄ pp̄li gētilis trāſlatū ē in ſynagogā qḋ longe ante ꝓpha Eſaias.xxxv. p̄dixit: q̄ ſciſſe ſunt i deſerto aque ⁊ torrētes in ſolitudine: ⁊ q̄ erat arida i ſtagnū: ⁊ ſitiēs in fontes aq̄ꝝ: i cubilibꝰ i q̄bꝰ dracones priꝰ habitabāt oriet̄ viror calami ⁊ iūci: ⁊ erit ibi ſemita: ⁊ via ſancta vocabit̄. hoc idē ꝯfirmat xp̄s Mat.xij. Cū imūdꝰ ſpūs exierit ab hoīe vadit ꝑ loca arida ⁊ inaquoſa q̄rēs requiē et nō inuenit: ⁊ aſſumit ſeptē ſpūs nequiores ſe ⁊ ingreſſi habitāt ibi ⁊c. ⁊ ſubdit. Fiūt nouiſſima hoīs illiꝰ peiora priorībꝰ ⁊c. De hac trāſlatione fructꝰ ⁊ hereditatis q̄ ꝑ aq̄s ſignificat̄: ait dd̄ q̄ xp̄s i ſuo aduētu ⁊ in cōuerſiōe magni Cōſtātini poſuit flumina.i. ſynagogā que erat aq̄ legis diuine i ſacr̄is: q̄ tūc ſacr̄a vet.le. refrigerabāt aīam: ⁊ faciebāt eā fructificare: ſ3 adueniēte lege eius euāgelica ⁊ ſacr̄is eiꝰ ꝑ paſſionē xp̄i fuerūt ſiccata flumina gr̄a dei q̄bꝰ illa ſynagoga irrigabat̄ ⁊ expectabat fructū. Vñ xp̄s poſuit.i. ꝯuertit flumina ſynagoge in deſertū aridū ⁊ infructuoſuz ⁊ ꝯuertit exitū aquaꝝ eiꝰ i ſitim ⁊ ꝯuertit terrā fructiferā.ſ. ſynagogā q̄ añ erat fructifera in ſalſuginē.i. in ſterilitatē ⁊ amaritudinē: ⁊ hoc factū eſt a malitia ⁊ inuidia ⁊ cecitate ſcribaꝝ et ſacerdotū et phariſeoꝝ habitātiū i ea q̄ obcecauit eos malitia eoꝝ ne itelligerēt ſacr̄a dei: ⁊ ne xp̄z reciperēt: iō trāſlatū eſt ab eis regnū ⁊ lex ⁊ ſacerdotiū ad gētiles q̄ xp̄m receperūt: iō ſubdit. Poſuit deſertū in ſtagna aq̄ꝝ.i. pp̄ľm gētilē q̄ añ erat deſertꝰ ⁊ aridꝰ non habēs legē: nec ꝓphetas ⁊ terrā ſine aq̄ poſuit i fontes ⁊ exitꝰ aq̄ꝝ: q̄ d̄ pp̄lo gētili ꝯuerſi ſunt mľti q̄ poſtea fuerunt doctores in eccl'ia: ſicut Ambro. ⁊ Aug. ⁊ Euſeb. a q̄bꝰ exierūt fōtes aq̄ꝝ diuine ſapie. Et in toto pp̄ľo gētili ad xp̄z ꝯuerſo exierūt fontes aq̄ꝝ diuinoꝝ ſacr̄oꝝ: ⁊ illic.ſ. i illo deſerto facto irriguo collocauit xp̄s gētiles eſuriētes q̄ erāt ſine lege: et illi gētiles cōſtituerūt ciuitatē habitatiōis: q̄ ꝓ maiori pte eccl'ia ꝯgregata ē d̄ gētilibꝰ: ⁊ nō ſolū illi edificarūt eccl'iā ſpūalē: ſ3 etiā multas eccl'ias materiales edificauerūt ꝑ ciuitates et oppida ⁊ villas: et reges ⁊ principes ſoluebant ſumptus vt patet de Cōſtātino et ſemiauerūt agros fertiles in eccleſia: et plantauerunt vineas: quia Auguſti. et Euſebi. et ceteri doctores de illo populo conuerſi quot libros ediderunt ad elucidandam legem diuinam: tot agros et vineas plantauerunt i eccleſia: et fecerūt fructum natiuitatis: deſt fructus naturales et veros et non fictos nec falſos: ſicut eſt doctrina iudeorum et hereticorum: et ſic deus benedixit eis ſcilicet gentilibus ad fidem cōuerſis: et multiplicati ſunt nimis: quia per omnes fines terre diffuſa eſt fides xp̄i in gētibus. Et tñ iumēta eorū non minorauit ſcil3 bona tēporalia que ſunt iumenta ad vitam

quoſ libroſ edide rūt doctoreſ ad elucidandā legē euāgelicā tot agroſ et vineas plātauerūt in eccleſia

hois ſuſtétandá imo máſerũt in dñio eoꝝ re
ges ⁊ impatores: ⁊ poſſederũt bona tpalia ꝑ
oppoſitũ iudei: imo ꝑdiderũt regnũ ⁊ ſacer
dotiũ ⁊ fuerũt trucidati ⁊ exules: ⁊ diſperſi:
⁊ captiui per Titum ⁊ Romanos.

xj.di. **Et pauci facti ſunt: ⁊ vexati ſunt a**
c.ec- **tribulatiõe maloꝝ ⁊ dolore.**
clia ⁊ **Effuſa eſt ꝯtentio ſuꝑ principes: ⁊**
xvj.q. **errare fecit eos in inuio ⁊ nõ i via.**
ij.c.: **Et adiuuit pauperem de inopia: ⁊**
& Jo. xxij.c. **poſuit ſicut oues familias.**
Uidebunt recti ⁊ letabũt: ⁊ omnis
iniquitas oppilabit os ſuum.
Quis ſapiens ⁊ cuſtodiet hec: ⁊ in-
telliget miſericordias domini.

F ¶ Hic ponit vltimũ bñficiũ ⁊ pſlurã: qđ libe
Eccle tauit dñs ecclꝫiã poſt ꝯuerſionẽ gẽtiliũ.i.a ꝑ-
ſia in ſecutiõe ⁊ tribulatiõe hereticoꝝ. ¶ Uñ no. ꝙ
feſtat poſtq̃ ecclꝫia iã fuit i qete ⁊ pace ⁊ pſperitate
ab he liberata a vexatiõe tyrãnoꝝ diabol⁹ machi-
retis nat⁹ eſt eã īfeſtare alia via.ſ. cõtẽtiõe hereti
cis. coꝝ: vñ ſurrexerũt hꝛtici i eccleſia ꝯtẽdẽtes
de lege xp̃i iter ſe nõ ex zelo legis: ſꝫ ãbitiõe
honoris: ⁊ ſeminauerũt diuerſas hereſes et
ꝯſinxerũt ſectas enormes ⁊ execrabiles. Nã
ſabelli⁹ dicebat ꝙ pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpũſſctũs erãt in
differẽt noia ſynonyma: qꝛ idẽ erãt pr̃ ⁊ fili⁹
ſpũſſctũs: ſꝫ ſm diſtictos reſpect⁹ ſortiebant
diuerſa noia: ⁊ ſic ꝯfundebat pſonas: imo di-
Here cebat ꝙ de⁹ dict⁹ eſt pr̃ añ icarnationẽ idem
ſis ſa de⁹ dict⁹ ẽ fili⁹ ⁊c. poſtea tpe ꝯſtãtini ſurrexit
belliũ. Arri⁹ pſbyter alexãdrin⁹ vir callid⁹ ⁊ verſut⁹:
⁊ dixit ꝙ ſicut in diuinis erãt tres pſone: ita
Here tres ſubſtãtie ⁊ ꝙ fili⁹ nõ erat de⁹: ſꝫ pfectiſſi
ſis ar ma creaturaꝝ ab eťno a pr̃e creata ſilĩs pr̃i
riũ. i largitate gr̃e: ſꝫ nõ eq̃lis i ſubſtãtia: ⁊ ſic tur
bauit totã ecclꝫiam oriẽtalẽ cũ ſua execrabili
ſecta q̃ maximos ⁊ innumeros habuit fauto-
res. Nã q̃dã diſcipul⁹ ipſi⁹ Arrij ſub veſte vul
pina decepit Cõſtãtiã filiã Cõſtãtini ⁊ ſuo ve
neno ſauciauit: q̃ ẽt fratrẽ ſuũ Cõſtãtinũ ipa
torẽ ad p̃fatã ſectã deduxit ⁊ tũc Cõſtãtin⁹ in
cepit catholicos pſeq̃ per oẽs ptes mũdi. Uñ
athanaſi⁹ ep̃s alexãdrin⁹ cõpulſus ẽ fugere
ab ecclꝫia ſua vſq ad gallias ⁊ iterũ apd Ari-
minũ ꝯ catholicos ꝯcilio ꝯgregato hilari⁹ ⁊
martin⁹ ⁊ ceteri catholici i exiliũ relegãt: ⁊ ſic
Irano facies ecclꝫie icepit heretica prauitate detur
pari intm̃ ꝙ rome liberi⁹: ⁊ hieroſolymis cy
rilli⁹: ⁊ alexãdrie Gregori⁹ raptim ⁊ ꝑcaciter
ecclꝫias regebãt oẽs heretica fictiõe macula
ti: ⁊ intm̃ pſecuti ſunt catholicos vt hec pſe-
cutio oẽs pteritas pſecutiões tyrãnoꝝ ſupe
rare videretur: et oẽs fautores pncipũ erãt
eodẽ veneno ſauciati: nã reges gothorum et
vãdaloꝝ ceperũt illã ſectã: ⁊ ſic illi theodo-
ric⁹ in italia ⁊ reges gothoꝝ in gallia et hi-
ſpania: ⁊ vãdali i africa oẽs pſeq̃bãt ecclꝫiã
catholicã. Uñ in africa plres effecti ſunt mar-
tyres q̃ tpe Diocletiani: itm̃ ꝙ catholici pau
ci i numero effecti ſunt ⁊ vexati ⁊ relegati ꝑ
mũdũ. Uñ ecclꝫia paſſa ẽ hãc pſecutionẽ vſq
ad tpa Mauricij impatoris ⁊ G.regorij pape.
Nã theodoric⁹ i italia extinct⁹ eſt ſil̃r cũ ſecta
ar.ana. Et beli ari⁹ magiſter militie iuſtinia
ni oẽs vãdalos i africa ſimul cũ ſua ſecta de-
leuit: ⁊ in hiſpania ſuadẽtib⁹ Iſidoro ⁊ Leã-
dro Ricard⁹ rex gothoꝝ cũ ſuis catholic⁹ ef
fect⁹ eſt: ⁊ ſic iniq̃ ſecta arriana oppilauit os
ſuũ: ⁊ preualuit fides catholica. Preuidẽs er-
go ꝓpheta hãc pſecutionẽ de q̃ ecclꝫia erat ꝑ
ipſũ liberãda dixit. Et catholici ſupple q̃ itm̃
fuerũt ꝓſperati ⁊ multiplicati fauore magni
cõſtãtini. Poſtea ob pſecutionẽ arriane pra-
uitatis minorati ⁊ pauci facti ſunt: qꝛ fuerũt
vexati ⁊ afflicti tribulatiõe ⁊ pſecutiõe ⁊ do-
lore.i. tormẽto maloꝝ hereticoꝝ.ſ. arrianoꝝ
⁊ manicheoꝝ ⁊ donatiſtaꝝ et pelagianoꝝ. Nol.
Nã effuſa et orta fuit contentio ſuꝑ pncipes
⁊ hereſiarchas coꝝ ſuſtentantes diuerſas ⁊
cõtrarias opiniones vt dictum eſt. Et qꝛ hoc
non fecerunt ex zelo eccleſie: ſꝫ ambitiõe ho
noris ⁊ glie. Ideo deus fecit.i. permiſit eos
errare in inuio ⁊ nõ in via: qꝛ nõ proceſſerũt
per viã veritatis: nec intellexerũt veritatem
ſacre ſcripture: imo errauerunt per inuium
⁊ extra viam veritatis dño permittente. Nã
ſabellius poſuit confuſionẽ in pſonis: et Ar-
rius diſtinxit ſubſtãtias: imo in eadem ſecta
arriana ſurrexit triplex opinio cõtraria iter
ſectatores et macedonium ⁊ enomium et ſic
oẽs licet contrarij ambulabant per inuium.
Item ſurrexit pelagius ⁊ dixit qđ oẽs pote-
rant operari meritorie abſq gratia per ſolũ
liberum arbitriũ. Et poſtea neſtorius poſuit
duas pſonas in chꝛiſto ſicut ſunt due natu- Here
re: et cõtra Euthicius dixit in xp̃o eſſe tantũ ſis pe
vnam naturam ſicut erat vna perſona. Ue- lagij
runtamen contra hos ſuſcitauit xp̃s cõplu ⁊ alio
res doctores qui defenderũt eccleſiam ſcri- rũ q-
pturis et diſputationi. Uñ Aug. contra mani rũdã
cheos.xxij. volumina ſcripſit: et contra ar-
rianos libros de trinitate compoſuit: et con-
tra maximũ ep̃m eoꝝ luculentiſſime eorum
rõnes refragauit. Demũ ꝯ oẽs hereſes ſcri
pſit: intm̃ ꝙ heretica prauitas ⁊ iniq̃tas vn-
diq conuicta ⁊ confuſa oppilauit os ſuum ⁊
deleta eſt ab eccleſia. Et tũc catholici ⁊ recti
quieuerunt ⁊ letati ſunt: et factum eſt vnũ
ouile ⁊ vn⁹ paſtor in eccleſia: ⁊ oẽs oues per
hereticos decepte reuerſe ſunt ad ſuũ ouile
Jdõ ſubdit ⁊ adiuuit.i. releuauit pauperem
eccleſiã de inopia et perſecutione principum
⁊ regũ hereticorum: ⁊ poſuit familias ſuas.ſ.

catho.icos obedie̅tes ſicut oues in ouili ec-
cleſie co̅gregauit: ⁊ reco̅ciliauit reges ⁊ p̄n
cipes q̄ ante era̅t lupi ⁊ perſecutores: ⁊ ſub-
dit ꝓpheta: tu̅c recti.i.catholici q̄ p magna
t̄pa retro fuera̅t vexati tu̅c facta conuerſio
ne ⁊ reconciliatione letabu̅t reddetes grati
as deo. Et iniq̄tas ⁊ heretica prauitas co̅fu
ſa ⁊ co̅uicta p Aug. ⁊ ceteros doctores ob-
muteſcet: ⁊ oppilabit et obſtruet os ſuu̅: ne
amplius loq̄t. ⁊ co̅cludit ꝓpheta ꝓpter ea q̄
dicta ſu̅t ⁊ dicit: q̄s ho̅ ſapie̅s cuſtodiet ⁊ co̅ſi
derabit hec q̄ dicta ſu̅t: ⁊ itelliget idest intel
ligere ⁊ co̅prehe̅dere poterit mias dn̄i: q̄ſi di
cat nullus poterit co̅prehe̅dere altitudine̅ ⁊ p
fu̅ditate̅ mie dei: cu̅ miſerationes ſint ſup
oia opera eius nec valebit agere aut referre
gratias pro tantis ⁊ tot beneficiis receptis.
Uel forſa̅ mia huius vltimi verſiculi po̅t re
ferri ad p̄fu̅ditate̅ ꝓphetie ⁊ intelligentie hu
ius pſal. Na̅ Dauid memorauit in hoc pſal
mo ſex preſſuras a quibus multi ſu̅t liberati
ex dei mia cu̅ clamarent ad dn̄m. Un̄ iudei
ad litteram p̄mam intellig̅ut qualiter deus libe
rauit filios Iſrael per deſertum in quadra-
ginta annis: ⁊ introduxit eos in terram pro
miſſionis. Per ſcd̄am intellig̅ut qual'r deus
liberauit ioſeph ⁊ manaſſem ⁊ multos alios
tue iudicu̅ de carceribus. Per tertia̅ qualiter
deus ſanauit filios iſrael morſos a ſerpenti-
bus Nume. xxi. Per quarta̅ qualiter deus li
berauit iona̅ ⁊ alios de naufragio. Per q̄n-
ta̅ qualiter deus p heliſeu̅ fecit fructiferam
terra̅ ſterile̅ pone̅do ſal in aquis. Per ſextam
qualiter deus liberauit multas ciuitates a
ſeditionibus ciuiu̅ ⁊ pſecutionibus tyrannorum.
Veru̅tn̄ lz iſta fueru̅t literaliter impleta et
facta: tn̄ q2 dd̄ iſtu̅ pſal. fecit in ꝓphetiam et
no̅ ad hiſtoria̅: ido no̅ eſt ſiſte̅du̅ in litera. Na̅
cu̅ maiori extorſio̅e deducit iſta litera ad il-
las hiſtorias q̄ ad vera̅ ꝓphetiam: vt patet
manifeſte: nam vltima p̄ticula vbi dicit. pau
ci facti: non bn̄ po̅t applicari ad hiſtoria̅ ⁊ ſe
ditione̅ antiquarum ciui: ſtu̅ cu̅ manifeſte lo
quat de hereticis cu̅ dicit. ois iniq̄tas oppi
labit os ſuu̅ letantibus catholicis ⁊ rectis ⁊c.
Et io̅ ꝯ iudeos hu̅c pſal. ad ſola̅ litera̅ itelli
ge̅tes ait ꝓpheta: q̄s ſapiens intelliget ⁊ cu
ſtodiet hec ſupradicta.i. conſiderabit et ad
t̄ps eccl'ie applicabit: ⁊ intelliget mias dn̄i
factas ⁊ impletas p xp̄m in eccl'ia.i. oia iſta
referet ad aduentu̅ xp̄i: ⁊ intelliget eſſe dicta
de ꝓpo: q.d. nullus intelliget: niſi ſoli catholi
ci: ⁊ fideles x̄piani. Na̅ ta̅ iudei q̄ heretici ⁊
infideles era̅t in inuio ⁊ no̅ in via. Ex ſupra
dictis p3 q vehemeter pecca̅t catholici qui
iudaizantes cu̅ iudeis nolu̅t intelligere ſu-
pradictos tres pſal. niſi ad hiſtoria̅ ⁊ literam
ve.te. cu̅ ſit pbatu̅ in ꝓlogo ⁊ p oia ſupradi-
cta q oia geſta ve.te. non era̅t gr̄a ſui ſz figu
ra xp̄i futuri. Et dictu̅ e̅ q̄l'r oe̅s maiores ve.
te. ad minus crediderunt tribus articulis de xp̄o
futuro crediderunt eu̅ incarna̅du̅ xp̄m ⁊ paſ-
ſuru̅: ⁊ reſurrecturu̅: in cuius fide ſaluabant ⁊
ſciebant p nullu̅ poſſe ſaluari niſi p xp̄m futu-
ru̅: q̄ illu̅ inuocaba̅t ad ſalua̅du̅. Ex quibus p3 q
oia hec p̄uide̅s dd̄ oe̅s exhortat ad ꝯfitendu̅
xp̄m ⁊ lauda̅du̅ eu̅ de mirabilibus q̄ tu̅c factu-
rus erat: ⁊ poſtea fecit i nr̄a rede̅ptio̅e. Et ſic
poſtq̄ nox p̄ceſſit ⁊ ia̅ a̅bulamus i die: no̅ debe
mus q̄rere vmbra̅ l're: ſed veritate̅ latente̅ in
litera ad quam ꝓphetice locutus eſt dauid.

Paratum cor meum deus paratum cor meum: cantabo et pſallam gloria mea.
Exurge pſalterium ⁊ cithara: exurgam diluculo.

ſupra lx.b. de ꝯſ. d.v.c. non mediocriter

¶ Titulus ca̅ticu̅ pſal. dd̄ eo q pſal. iſte ca̅ta
bat voce ⁊ inſtr̄o vt dicet lra. Un̄ e̅ aduerte̅
du̅ q iſte pſal. e̅ co̅poſitus ex duobus. Na̅ q̄nq3
p̄mi v̄ſus ſu̅t excerpti a pſal. lvi. ⁊ octo v̄ſus
vltimi ſunt excerpti a pſal. lix. ſ. ab illa p̄ticu-
la: vt liberent dilecti ⁊c. Et ſic ex.xiii. v̄ſibus
co̅poſitus e̅ iſte pſalmus. Et ca̅ fuit. Na̅ dd̄ fecit
pſalmos de oibus victoriis ſuis: ⁊ liberationi
bus a p̄iculis: nq̄tu̅ in eis in ſp̄u p̄uidebat
aliq̄d myſteriu̅ futurum de xp̄o ⁊ eccl'ia vt dictu̅
eſt: ſz poſtea illos pſal. applicabat vt ca̅tare̅-
tur i aliq̄bus feſtiuitatibus ſm ꝓphetia̅: ⁊ ſic in
h̄ loco de pſalmis ia̅ factis accepit duas p̄ti
culas: ⁊ ꝯfecit hu̅c pſal. appropriatu̅ ad can
tandu̅ in tabernaculo ⁊ te̅plo dn̄i: ſicut nos
ex duobus facimus vnu̅: ⁊ cantamus in laudibus
p̄uia. Deus deus meus. ⁊ Deus miſereat nr̄i. Ite̅
ex tribus vnu̅: vt Laudate dn̄m de celis: ⁊ Ca̅
tate: ⁊ Laudate dn̄m in ſctis. Iſte ergo pſal.
ſicut co̅ponit ex illis duobus: ita ꝯuenit in ſen
te̅tia cu̅ illis ſz differt. Na̅ pſal. lvi. incipit a
pſecutio̅e ⁊ clamore: ⁊ finit in gr̄arum actio̅e p
liberatio̅e. ⁊ lix. incipit a pſecutio̅e: ⁊ finit in
victoria̅: vt ibide̅ dictu̅ fuit: ſed iſte p̄s totus
eſt letus. Na̅ in prima̅ p̄te co̅tinet gratiarum
actio̅es pſal. lvi. In ſcd̄a continet victoriam
pſal. lix. et ſic iſte pſalmus iam p particulas
ibi eſt expoſitus: ſz ne videat manere hic ſine
forma expoſitio̅is: op3 q ſpecialiter ⁊ breui-
ter hic exponat. Ad cuius intellige̅tia̅ e̅ nota̅-
du̅ q dicit Rabbi hacados q ha̅c p̄eminen
tia̅ h3 dd̄ ſup oe̅s ꝓphetas. Na̅ cum ceteros
prophetas excitaret a ſomno ipſa claritas
diei: tame̅ ipſe dauid excitabat ante auroram
⁊ die̅: eo q̄d ſp̄uſſanctus excitabat ipſum dd̄
ante diluculo̅ ad ꝓphetandu̅. Unde dicit q
ventus aquilonaris intrabat per feneſtram
camere dauid in qua dormiebat: et moue-
bat chordas cithare et pſalteriu̅ q̄d pende-
bat in capite lecti: ⁊ ſic dauid excitatus inci-

dd̄ p̄eminentia ſup oe̅s ꝓphetas.

piebat pulſare citharã: et tũc ſpũſſctũs im-
plebat mentẽ dd: ⁊ ſic pphetabat ⁊ cõdebat
pſalmos: ⁊ ſic ſpũſſctũs icipiebat in eo ⁊ pſi
ciebat pphetiã. Nã ita dulcit' ſonabat q' dc'
ſcẽdebat de celo ad audiẽdũ eũ: ⁊ ſic auge
bat in eo pphetiã: ⁊ dabat ei ſpm pphetieũ.
Et iõ dd cũ ɔtẽplaret aliqđ myſteriũ: ⁊ ali-
quã ptẽ ſcripture ſacre ex pte noctꝫ quã non
itelligebat: inuocabat ſpũſctm̃ vt excitaret
eũ añ aurorã: ⁊ illuminaret eũ vt poſſet itel-
ligere ſacrã ſcripturã ⁊ diuina myſteria i ea
ɔtenta: vt et eis poſſet ɔdere pſos. Et iõ ſem
per qñ ex pte noctis ſe reponebat in lecto di
cebat pncipiũ hu' pſal. i. Exurge glia mea
exurge pſalteriũ ⁊ cythara: ⁊ exurgã dilucu
lo. q. d. Ueni ſancte ſpũs ⁊ excita citharam ⁊
pſalteriũ meũ: ⁊ pulſa ⁊ illumina mẽtẽ meã:
⁊ exurgã diluculo ad laudandũ te: ⁊ pphetã
dũ ⁊ ad ɔdẽdũ pſal. q: cor meũ paratũ eſt ad
cãtãdũ ⁊ pſallẽdũ ſi tu excitaueris me: ⁊ iſta
G eſt ſnia hu' Ra. q lꝫ ſit vera: ⁊ tribuat maxi-
reſur rectio xpi cã nře victorie ⁊ vite mã dignitatẽ pphetie ipſi' dd p ceteris pro
phetis: tñ nõ aperit neq explicat totum my
ſteriũ ⁊ ſacrm ɔtentũ in hoc pſal. ¶ Ad cu'
maiorẽ intelligẽtiã ẽ pnotandũ ſm apſm ad
Ro. v. ⁊ vj. ⁊ j. ad Cor. xv. q lꝫ paſſio xpi fue
rit cã nře ſalutis ⁊ redẽptiõis: tñ ei' reſurre
ctio fuit cã nře victorie ⁊ vite ⁊ nře fidei fir-
mitatis: q: ſi xps nõ reſurrexiſſet: inanis fuiſ-
ſet tota fides nřa. Et iõ nunq fuit firma nřa
redẽptio. et plectus nr triũphus vſq xps
reſurrexit. Nã tũc firmauit oia que dixerat:
⁊ liberauit ſanctos patres de inferno: ⁊ liga
uit diabolũ: ⁊ adept' eſt reſurrectionẽ p no
bis futurã: ⁊ ſecũ ſuſcitauit legẽ euangelicã
q erat in ve. te. ſepulta: etiã cũ ſurrexit xps
ſecũ ſurrexit tota lex euãgelica. Et per ɔns
tunc ſurrexit: et fuit firma fides nřa. Et hec
H eſt vna cã quare ita frequẽter pphete deſi-
Not. derabãt xpi reſurrectionẽ. ¶ Scđo eſt notã
dũ ſm Hiero. in epiſtola de manſionibus q
cauſa quare Abraã: Iſaac ⁊ Jacob ⁊ oẽs pa
triarche ⁊ pphete vehemẽter deſiderarunt
ſepeliri in terra promiſſionis fuit iſta: q: no
uerũt in ſpũ q xps redemptor in lege pro-
miſſus debebat in hierlm ſepeliri: ⁊ exinde
reſurrgere: ⁊ oẽs cũ eo reſuſcitare: ⁊ hec eſt
ſcđa cã q̃re tm̃ deſiderabãt xpi reſurrectio-
nẽ. Tertio eſt notãdũ ſicut dictũ eſt ſuperi'
Lex euangelica arma aplorum. q arma qbus apli ſubiecerũt totũ mundũ
iugo xpi fuit lex euãgelica: q quidẽ lex euan
gelica fuit ſuſcitata cũ xpo vt dictum eſt. Et
iõ hec ẽ tertia cã q̃re pſiarche ⁊ pphete tm̃
deſiderabãt et petebant xpi reſurrectionem.
Hoc ergo preuidẽs dauid i ſpiritu fecit hũc
pſal. quẽ canticũ pſalmi intitulauit: eo q de
dit ipm cantoribus cantandũ: vt cantaret in
tabernaculo et tẽplo dñi ſimul cum voce hu
mana et inſtrumẽtis muſicis. ſ. cũ pſalterio

et cithara ꝑpter myſteriũ reſurrectionis in
eo cõtẽtũ. Nã ſicut fingũt poete q orpheus
dulciter ꝑſonãdo citharã reuocauit eurydi
cẽ ſuã: ⁊ liberauit ab iferno: ita dauid ⁊ oẽs
pſiarche ⁊ pphete ⁊ ſacerdotes ⁊ leuite ve
teris teſti cantãdo iſtũ pſalmũ cũ pſalterio
⁊ cithara vocabãt xpm vt ſurgeret a mortuis
⁊ liberaret totũ gen' humanũ a morte pctĩ:
⁊ p citharã ⁊ pſalteriũ euãgelicũ ſuſcitaret
pplm gentilẽ de tenebris ignorãtie ⁊ ſerui-
tute idolorũ. Duo q facit in hoc pſalmo. Nã Materia pſi
pmo excitãt xpm vt ſurgat a mortuis ⁊ ſuſci-
tet oẽs alios. Scđo petit victoriã ɔ diabolũ
⁊ pplm gentilẽ: ibi Saluũ fac dextera tua. I
¶ Quãtũ ad pmũ eſt aduertendũ ſicut di- Xps dicit pſalteriũ.
ctũ eſt q illud pſalteriũ materiale cũ q cãta
bat dd pſalmos vno mõ ſignificabat ⁊ figu-
rabat ipſammet ꝑſonã xpi: in qua fuerũt cõ
pleta illa decẽ myſteria. ſ. icarnatio. Natiui
tas Baptiſmus. Predicatio. Miraculorum
opatio. mors ſiue paſſio. reſurrectio. Spũſ-
ſcti miſſio: i celos aſcẽſio: ⁊ noia ieſu p vni-
uerſuz orbẽ manifeſtatio. Iſte ſũt decẽ chor
de pſalteriũ ꝑſone xpi: qđ pſalteriũ et quas
chordas i ſemetipõ pulſauit. Scđo mõ illđ
pſalteriũ dd ſignificabat legẽ euangelicã: q
nihil aliud ɔtinet niſi iſtas. x. chordas. Et h
pſalteriũ legis euãgelice ꝑſonarũt apli per
vniuerſuz orbẽ: ⁊ ꝑſonãdo h pſalteriũ eiece
rũt pncipẽ hu' mũdi foras: ⁊ deieuerũt ido
lolatriã de mũdo: ⁊ ſubiecerũt oẽs reges et
pplos gẽtiũ iugo xpi. Qđ qdẽ pſalteriũ ſil
ſurrexit cũ xpo: vt dictũ ẽ. De vtroq g pſal-
terio. ſ. tã de ꝑſona xpi q de lege euãgelica
dicit ppha dd i ꝑſona toti' corpis myſtici.
Exurge pſalteriũ ⁊ cithara. Dauid g poſi-
tus i cõtẽplatiõe deſiderãs xpi reſurrectio-
nẽ cũ q putat ipẽ reſuſcitari ſimul cuꝫ aliis
ſanctis pſib' dicit. Paratũ cor meũ de' pa-
ratũ cor meũ. q. d. nõ ſolũmõ volũtas intelle
ctiua ⁊ tota pars rõnalis: ſꝫ etiaꝫ appetitus
ſenſitiu' cum oib' ſenſib' ⁊ tota aia mea: et
caro mea ẽ pparata ⁊ prompta ad cãtandũ
⁊ pſalẽdũ i gloria mea q ẽ xps: ſꝫ q: nõ pote
ro cãtare niſi tu pri' xpe reſurgas: iõ exur-
ge tu xpe q es pſalteriũ meũ ⁊ cithara mea
⁊ exurgã diluculo. i. ſummo mane in die re- Dd cum xpo reſurrexit.
ſurrectiõis nã ſi tu nõ ſurrexeris: nemo po-
terit reſurgere: q: tu es pmitie dormiẽtiũ
⁊ reſurgẽtiũ: iõ cũ tu ſurrexeris: ſummo di-
luculo oẽs reſurgem' tecũ. Et nota ſm cõez
opinionẽ q dd ⁊ mlti pſiarche ⁊ pphe ſur
rexerũt cũ xpo: de qb' ait euãgeliſta. Mlta
corpa ſctõꝝ ſurrexerũt cũ eo ⁊c. et nos oẽs
ſurrerim' cũ eo: ſicut dicit aplꝰs: q: p nobis
adept' ẽ reſurrectionẽ glioſam quã poſſide
bim' i nouiſſimo die. Et iõ cũ fiducia ait dd
in ꝑſona oim noſtrũ. Exurge pſalteriũ ⁊ ci-
thara: ego cũ toto cetu fideliũ exurgã dilu

culo tecū ſuple:ꝛ ꝑ citharā intelligit etiā le/
gē euāgelicā q̄ ſurrexit ſimul cū xp̄o. Nā ſi/
cut cithara ē inſtrumētū triāgulare:ita parit
lex euāgelica dicit triangularis inq̄tū cõtinet
fidē ſpē:ꝛ charitatē: vel inq̄tum ſignifi
cat trinitatē pſonaꝝ diuinaꝝ: vel inq̄tū lex
euāgelicata ſignificata ꝑ cithara ꝯtinet ob/
ſeruātiam decē p̄ceptoꝝ ꝛ fidei articuloꝝ ꝛ
gratiaꝝ ſeptē ſacroꝝ. Itē cithara etiā ſigt ipſū
xp̄m in q̄ ſunt tria: ſcʒ diuinitas:ꝛ aīa rõna/
lis ꝛ corp⁹: Et ſic pʒ ꝙ tā pſalteriū quā citha
ra ſignificabāt tā xp̄m ꝙ legē euangelicā: ꝛ
ſic dd in hoc pſalmo cū pſalterio ꝛ cithara
pſallendo excitat xp̄m vt reſurgat a mortu/
is cū lege euāgelica: poſtꝙ lex vet⁹ fuit mor
tua ꝛ ſepulta cū eo: vt frequēt dictū ē. Ordi/
nat̄ ḡ ſic iſta lr̄a. Exurge pſalterium.i. xp̄e q̄
es pſalteriū meū: ꝛ exurge tu cithara.ſ. lex
euāgelica: ꝛ ego exurgā diluculo tecū: qꝛ cor
meū ſīl cū carne mea ē p̄paratū ꝛ ꝓmptum
ad laudādū ꝛ cātādū ꝛ pſallēdū i glīa mea.
q̄ ē xp̄s. ¶ Et nota ꝙ cõīter doctores ponūt
differētiā inter cātare pſallere. Nā cātare ꝑti
net ad vitā cõtēplatiuā: ꝛ pſallere ad actiuā
.q.d. nõ ſolūmõ cātabo ꝛ p̄dicabo legē euā/
gelicā ſʒ etiā pſallā.i. opabor cõm eā. Itē nõ
ſo.ū cātabo pſalteriū decē articuloꝝ hūani
tatis xp̄i: ſʒ etiā pſalteriū decē p̄ceptoꝝ. Itē
pſallā citharā euāgelicā q̄ cõtinet myſteriū
trinitatis ſiue fidē articuloꝝ ꝛ obſeruātiam
p̄ceptoꝝ ꝛ grāꝝ ſcr̄oꝝ.

Cõfitebor tibi i pplīs dñe:ꝛ pſal/
lā tibi in nationibus.
Quia magna eſt ſuper celos mīa
tua: et vſqꝫ ad nubes veritas tua.
Exaltare ſup celos de⁹ ꝛ ſup oēꝫ
trrā glīa tua: vt liberēt dilecti tui

¶ Hic ꝓmittit ſīc hõ myſtic⁹ agere grās ꝛ
p̄dicare legē euāgelicā poſt reſurrectionē
xp̄i ſicut fuit ipletū i apl̄is. Un̄ dicit. O xp̄e
poſtꝙ tu reſurrexeris a mortuis: ꝛ ſuſcitaue
ris me a pctō ꝛ a tenebris ignorantie: ꝛ ſuſci
taueris legē euāgelicā tūc ego ꝯfitebor tibi
ꝑ lo i pplīs iudeoꝝ legē tuā p̄dicando. ſcd̄o
pſallā ꝛ ꝑſonabo ꝛ ꝓmulgabo eādē legē tibi
i natiōib⁹.i. i pplīs gētiliū: ꝛ p̄dicabo q̄liter mīa
tua ē magna ſup celos.i. ſup oēs āgelos: qꝛ ēt
redēptio tua vſqꝫ ad celos ſe extēdit vt dictū
ē pſal. c[?]. ꝛ v̄itas tua ēt eſt facta magna ſup
nubes.ſ. ſup aplōs. Nā lex euāgelica q̄ ē v̄i/
tas tua fuit facta magna ſup aplōs q̄ tanꝙ
nubes pluerūt v̄ba euāgelica ſup oēm ter/
rā. Et ēt v̄itas tua aſcēdit vſqꝫ ad nubes: qꝛ
oīa dicta de te ꝑ p̄triarchas ꝛ pph̄as.ſ. de re/
ſurrectiõe ꝛ aſcēſiõe fuerūt v̄ificata ꝛ mani
feſtata nõ ſolū i terra: ſʒ ēt in nubib⁹ celi: qñ
nubes ſuſcepit te ab oculis aplōrum in. dic
aſcēſionis: vt pʒ Act.j. Et idõ ſubdit. O xp̄e
de⁹ exaltare ſup celos.i. aſcēde poſt reſurrec
tionē: ꝛ ſede ad dexterā p̄ris: ꝛ exaltet̄ glīa
tua ſup oēm terrā.i. manifeſtet̄ nomen tuū ꝛ
exaltet̄ ſup oēs reges ꝛ p̄ncipes ꝛ ꝑplōs t're
ꝛ manifeſtet̄ lex tua euāgelica vt liberēt̄ di/
lecti tui de ꝑplō gētili q̄s ab eterno dilexiſti ꝛ
p̄deſtinaſti: nā aliter nõ pñt liberari niſi tu re/
ſurgas ꝛ aſcēdas i celū: ꝛ lex tua p̄dicet̄ ꝑ to
tū orbē: ꝛ cõuertāt ad fidē catholicā. Itē iſ[t]
exaltet̄ ſup oēm terrā gloria tua poteſt refer
ri ad exaltationē i cruce. Nā nõ fuiſſēt libe/
rati dilecti xp̄i niſi ipſe pri⁹ fuiſſet exaltat⁹ i
cruce. ſicut ipſe ait Joā.xij. Dū exaltat⁹ fue
ro a terra omnia trahā ad meipſuꝫ ꝛc. Qua/
tuor ergo petit hic dauid ad hoc vt oēs li/
berarentur. Primo vt xp̄s exaltaret̄ in cru/
ce. Scd̄o vt reſurgeret a mortuis. Tertio vt
aſcenderet in celū ad parandū nobis māſio
nes. Quarto vt veritas ſua euangelica ſu/
pra oēm terrā diffunderetur. vt oēs ad fidē
conuerterentur. quaſi dicat. O xp̄e exaltare
in cruce ꝑ nobis moriendo: ꝛ exurge a mor
tuis: ꝛ aſcende in celum: ꝛ mitte imbrē euā/
gelicū ꝑ vniuerſum mundū: vt liberētur di/ Sup
lecti tui: qꝛ aliter non poſſent liberari. lix.v.

Saluū fac dextera tua et exaudi xū. q
me: de⁹ locut⁹ eſt i ſancto ſuo. j.ca.
Exultabo ꝛ diuidā ſiccimā: ꝛ con noli. Ibi/
uallē tabernaculoꝝ dimetiar. dem.
Me⁹ eſt galaad ꝛ me⁹ ē manaſſes
ꝛ effrayin ſuſceptio capitis mei.
Juda rex me⁹: moab lebes ſpei mee
In idumeā extēdā calciamentū.
meū mihi alienigene amici facti ſūt

¶ Poſtꝙ ſuperi⁹ petijt noſtrā redēptionē ꝛ
liberationē ꝑ paſſionē ꝛ reſurrectionē ꝛ aſcē
ſionē xp̄i hic petit ampliationē ꝛ dilatationē
eccl'ie ꝛ victoriā ꝯ diabolū ꝛ ifideles: a quib⁹
paſſa ē magnas ꝑſecutiões poſt aſcenſionē
xp̄i vſqꝫ ad magnū cõſtātinū: vbi duo facit.
Nā p̄mo adducit figurā ꝛ viſionē. ſcd̄o petit
victoriā ibi. Quis deducet me. ¶ Quātū ad
p̄mū ē aduertēdū ꝙ nõ ſolūmõ abrahe ꝛ ia
cob ꝛ moyſi fuit reuelata ꝛ ꝓmiſſa dilatatio
ꝛ multiplicatio eccl'ie xp̄i ꝑ totū orbē: ſʒ etiā
ipſi dd fuit reuelata ſpeciali reuelatiõe de
tabernaculo: ꝛ eādē dilatationē p̄uidit in
ſpiritu per dilatationem ſui regni. Nā ſicut
ipſe ſubiecit ſibi oēs.xij. trib⁹ iſrl' poſt mor
tem ſaul: ꝛ poſtea fecit ſibi tributarios oēs
idumeos ꝛ moabitas ꝛ amonitas ꝛ philiſte
os: ita p̄nouit in ſpū ꝙ xp̄s debebat produ/
cere ꝛ dilatare regnum ſuum ſuper oēs re/
ges terre: ꝛ ſuper oēs ꝑplōs gētiliū vſqꝫ ad

t̄minos mūdi: Et ſic eccl̄ia dēbat ſibi oēs iſi
deles ſubiugare p cōuerſionē magni cōſtāti
ni: ⁊ a pſecutionib⁹ tyrānoꝝ liberari: dicit ḡ
O dn̄e ieſu xp̄e poſtq̄ liberaſti me p mortē
paſſionē ⁊ reſurrectionē ⁊ aſcēſionē ſalua me
nunc dextera tue potētie de pſecutiōib⁹ tyrā
noꝝ: ⁊ exaudi me ſicut de⁹ pr̄ tu⁹ locut⁹ eſt ⁊
miſit ſctō ſuo abraā ⁊ iacob ⁊ moyſi: ⁊ ēt lo
cut⁹ eſt michi ī ſctō ſuo .i. ꝺ ſctūario: ꝺ tēplo
ſctō ſuo mihi reuelauit ⁊ pmiſit p dilationē
regni mei: nūc ego iā exultabo ⁊ diuidā ſicci
mā .i. ciuitatē ſichem cepi ⁊ ſpolia ei⁹ diuiſi ⁊
dimetiar ꝯuallē tabernaculoꝝ q̄ꝛ diuiſi: ⁊
menſuraui poſſeſſiones ei⁹ meis armigeris
⁊ iā eſt me⁹ galaad ⁊ manaſſes q̄ ē vltra ior
danē ⁊ oīa īfraſcripta queſiui ſicut expoſita
ſunt pſal. lix. q. d. dn̄ ſicut ego ſubieci oīa iſta
mihi fac vt tu xp̄e ſubijcias eccl̄ie omnia re
gna terre ⁊c.

Quis deducet me ī ciuitatē muni
xi.q. tā: quis deducet me vſq ī idumeā
iii.c. Nonne tu deus q̄ repuliſti nos: et
ad nō exibis deus in ꝟtutib⁹ noſtris.
mēſā Da nobis auxilium de tribulatio
⁊.cxx. ne: q̄ꝛ vana ſalus hominis.
dil.c. In deo faciemus virtutē: ⁊ ip̄e ad
cccc. nihilū deducet inimicos noſtros.
xxiii. ¶ Hic pp̄heta in pſona toti⁹ eccl̄ie petit li
q.iii. berari a pſecutōib⁹ tyrānoꝝ ⁊ dilatari ⁊ ſub
c.ſer. ijci ſibi oīa regna terre ī ꝟtute noīs xp̄i ⁊ p̄
xiii.q. dicatiōis legis euāgel ce. Un̄ dr̄. Quis ꝺdu
j.ca. cet me in ciuitatē munitā .i. ad ſubiugandū
hic oēs ciuitates munitas mūdi? ⁊ q̄s deducet
iſta. me vſq in idumeā: ideſt ad ſubiugandū oīa
regna ppl̄i gētilis? q. d. nonne tu ſolus deus
patet expoſitio pſalmo lix.

Deus laudē meā ne tacueris
actu. q̄ꝛ os pctōꝛis ⁊ os doloſi ſu
j.viii. per me apertum eſt.
xv.ii. Locuti ſūt aduerſū me ligu ī dolo
⁊ ſi ꝺ ſa: ⁊ ſermōib⁹ odij circūded: frme
xp̄o Pro eo vt me diligerēt detrahe
dixe bāt mihi ego autem oꝛabam.
ris Et poſuerūt aduerſuz me mala p
hēs ī bonis: ⁊ odiū pꝛo dilectione mea.
euan ¶ Titul⁹ ad victoꝛiā ſiue ī finē pſal. dd̄ ex
geli titulo appet q̄ dd̄ fecit iſtū pſal. dirigēs nos
ſtis in xp̄m q̄ ē finis legis. ¶ Ad cui⁹ itellectū ē
luce notandū q̄ cōiter hebꝛei moderni exponūt
xxii. iſtū pſal. de deſtructione dom⁹ ſaul pp pcm̄
mat. igratitudinis ꝯmiſſū ꝯ dd̄: q̄ q̄dez expoſitio lz
xx j. poſſit lr̄ali̇t applicari ad illā hiſtoriā tn̄ tal̄
mar. expoſitio eēt inanis ⁊ vacua īferēs iniuriā
xliiii.
io. xi.

ip̄i pp̄he dd̄: q̄ nō min⁹ fuit pp̄ha ī h̄ pſal. q̄ ī
ī reliqs. Itē talis expō pōt eē falſa: q̄ꝛ dd̄ nū
q̄ maledixit ſauli: imo fleuit mortē ſuā. Et
iō magi ē credēdū autoꝛitati bti petri q̄ alle
gat ſcripturā hu⁹ pſal. Act. i. eē dictā ꝺ p̄ua L
ricatiōe apl̄at⁹ iude: ⁊ p ꝯñs de reprobatiōe
ſynagoge ppl̄i iudeoꝝ ⁊ ſubſtōe mathie ap
l̄i ⁊ electiōe ppl̄i gētilis. ¶ Ad cui⁹ itelligē
tiā ē notādū q̄ pp̄heta p igratitudinē ⁊ ma
litiā ipſi⁹ ſaulis ⁊ ſuoꝝ ſeq̄ciū pperratā ꝯ
ip̄m p̄nouit ī ſp̄ū igratitudinē iude pditoꝛis
⁊ ppl̄i iudeoꝝ ꝯ xp̄m. Nā ſicut multoties di
ctū ē ip̄e ſaul redidit ip̄i dd̄ malū p bono. Nā
ipſe dd̄ liberauerat totū iſrael ꝺ manu golie
⁊ abſtulit oppꝛobꝛiū ei⁹ vt pꝫ. j. Reg. xvii. Ip
ſe autē ſaul ꝯcepta iniq̄tate ⁊ iuidia pſecut⁹ ē
dd̄ p ſeptē ānos: ⁊ ſp machinat⁹ ē ī mortē ei⁹
ex q̄ pctō ⁊ igratitudie de⁹ pmiſit q̄ ſaul ⁊
doech ei⁹ ꝯſiliari⁹ perierūt ī mōtib⁹ gelboe:
⁊ exīde perijt tota dom⁹ ei⁹ ⁊ trāſlatū ē re
gnū ad dd̄ pꝓter hūilitatē ſuā. In q̄ myſte
rio p̄uidit dd̄ in ſp̄ū q̄l̄r iudas ⁊ tot⁹ ppl̄s iu
deoꝝ debebāt eſſe igrati xp̄o: ⁊ machinari
mortē ei⁹ ⁊ q̄mo iudas dēbat tradere ip̄ꝫ iu
deis: ⁊ iudei debebāt tradere ip̄ꝫ flagellādū
⁊ crucifigēdū pilato: p̄uidit etiā ī ſp̄ū qual̄r
iudas pditoꝛ dēbat ſe ſuſpēdere poſt reſurre
ctionē xp̄i ⁊ pdere apl̄atū: ⁊ alterū .ſ. beatū
mathiā eligi ⁊ ſubſtitui loco ei⁹. Per eādē
rōnē p̄nouit ī ſp̄ū q̄l̄r ſynagoga ⁊ ppl̄s iu
deoꝝ erat r̄pꝛobād⁹ ⁊ dēbat pdere ſacrificiū
⁊ tēplū ⁊ ſacerdotiū: ⁊ q̄mo ppl̄s gētilis dē
bat ſuccedere ⁊ ſubſtitui ⁊ accipere ſacerdo
tiū ⁊ verā legē euāgelicā ſynagoga manēte
ceca ⁊ repbata: ⁊ qualr̄ ille ppl̄s iudeoꝛum
debebat manere in captiuitate ppetua ⁊ in
currere xxiiii. maledictiōes in hoc pſal. me
moꝛatas. Hoc ḡ p̄uidēs dd̄ ī ſp̄ū fecit hūc
pſalmū ī pſona xp̄i ī q̄ q̄tuoꝛ facit. Nā p̄mo
xp̄s exponit querelaꝫ ſuā explicādo igrati
tudinē ipſi⁹ iude pditoꝛis ⁊ toti⁹ ppl̄i iudeo
rum: ſcd̄o petit vltionē de eis p̄dicēdo. xxiiii.
maledictiōes quas ille ppl̄s hodie patit̄. ter
tio petit liberari a p̄re. q̄rto pmittit ſe grās
acturū. ſecūdū ibi. Cōſtitue ſup eū. tertiū ⁊
tu dn̄e fac. q̄rtū. Cōfitebor dn̄o. ¶ Quātū ad M
primū eſt aduertēdū q̄ ſicut xp̄s eſt caput xp̄us
⁊ p̄ncipiū oīm xp̄ianoꝝ et totius eccleſie in ca
quātū hō: a quo oēs nominant̄ xp̄iani ita iu put
das pditoꝛ eſt caput ⁊ p̄ncipiū oīm iudeoꝝ xp̄ia
obſtinatoꝛū q̄ fuerūt ⁊ ſūt poſt paſſionē xp̄i noꝝ:
et iō iudei moderni iā nō dicunt̄ iudei a iu Iu
da filio iacob. ſꝫ a iuda pditoꝛe cui⁹ obſti das
nationē et veſtigia ſequunt̄: vnde ſicut oēs ca
pfectiones ⁊ virtutes pꝛimo ſunt fontaliter put
in xp̄o tāq̄ ī capite: ⁊ exīde deriuant̄ ad oīa obſti
mēbꝛa ſua: ita pariter pꝛoditmentum et ob nato
ſtinatio et omnes maledictiones p̄mo fue rū.
rūt in iuda: et exinde deriuata ſunt in totam

ſynagogã ꝛ oēs iudeos. Nã ipe ꝑmo tradi-dit ꝛ vēdidit xp̄m iudeis: ꝛ iudei tradiderãt ip̄m xp̄z crucifigēdū pilato: ꝛ iō ſicut iudas ſuſpēdit ſeipſ̄z manēs obſtinat⁹: ꝛ ſic abiuit ſibi locū ꝑnież ꝛ itruit ſibi ſnia dānatiōis: ita-pariter iudei ſuſpēderãt ſeipſos ꝛ tulerũt ſibi ſentētiã dānatiōis ꝛ obſtinatiōis qñ dixerũt: ſanguis eius ſup nos ꝛ ſup filios nr̄os ꝛc. et nō habem⁹ regē niſi ceſarez. Et ſic ꝗ iudas fecit vnū corpus ſimul cuz ſynagoga: Et iō ꝓpheta in hoc pſal. ꝑmo ꝯqueriť de ꝑplo iu-deoꝝ obſtinatoꝝ ꝗꝫ iudã imitãtiū ꝛ ſequen-tiū: ꝛ ita eſt dicendū de maledictionib⁹: naz ꝓ̄lo verificanť de ipſo iuda ꝓditore ꝛ ex cō-ſequēti de tota ſynagoga ꝛ ꝑplo iudeoꝝ ob-ſtinato ꝛ occecato. Et ideo licet btūs petr⁹ allegauerit ſcripturã huius pſal. ꝓ iuda ꝓ-ditore cū dixit ſcriptū eſt in libro pſalmoꝝ: Fiat commoratio eoꝝ deſerta: ꝛ epiſcopatū eius accipiat alter: tamē intelligendū eſt ex ꝯſequenti de ſynagoga a qua eſt trãſlatū ſa-cerdotiū in ꝑplm gentilē ipa manēte ceca ꝛ obſtinata reprobata ꝛ priuata hoſtia ꝛ ſacri-ficio. ¶ Et etiam eſt aduertēdū ꝙ quadru-pliciter deū laudam⁹. primo narrãdo veri-tatē cū ipſe deus ſit veritas. Scdo memorã-do iudicia dei. Tertio narrãdo eius miſeri-cordiã. Quarto agēdo gr̃as de bñficijs rece-ptis. Sed qꝛ iſta quatuor memoranť in hoc pſal. nã primo narrať ꝟitas paſſiōis xp̄i ſe-cundo ſnia ꝛ iudiciū datū ꝯ iudeos iniquos crucifixores xp̄i. tertio abſolutio ꝛ liberatio iuſti ꝛ innocentis a morte. quarto ꝓmittunť gr̃aꝝ actiōes. Ergo recte ꝓpheta hūc pſal. vocat laudē. ¶ Dicit ergo dd̄ in perſona xp̄i ad p̄ꝛz immo dicit xp̄s per os dd̄. O deus p̄r ne tacueris. i. ne ꝯtēnas acceptare laudē et petitionē meã. i. ne differas fulminare ſniam ꝯ iudeos in hoc pſal. prenūciatam: eo qꝫ eſt iuda: qꝛ os iude petōris ꝛ os ꝑplı iudeorum doloſe ſup me ꝛ ꝯ me apertū eſt: qꝫ ꝓbatur. nã tã iudas ꝗ ꝑplus iudeorū locuti ſunt ad-uerſum me lingua doloſa ꝛ fraudulēta. Nã iudas dixit. Nūquid ego ſuz dñe? ꝛ ꝑpls iu-deorū dixit. Magiſter ſcimus qꝛ verax es: ꝛ viã dei in ꝟitatē doces ꝛc. ꝛ tñ oēs iſti circun-dederũt me in ſermonib⁹ odij ꝛ malitie. Nã iudas dicit. Quēcūqꝫ oſculat⁹ fuero ipſe eſt tenete eū ꝛ ducite caute. Et iudei dixerũt. ꝗ ſe regē facit ꝯtradicit ceſari ꝛc. Et etiam ex-pugnauerũt me gratis: qꝛ nō ꝯpulſi aliqua neceſſitate nec cauſa precedēte: ſed ex pura inuidia me morti tradiderãt mihi malum ꝓ bono reddētes. Nã cū multa bona fecerim eis ꝓ ꝗb⁹ me debebãt diligere: ipi tñ detra-hebãt mihi vocãdo me blaſphemū ꝛ deſtru-ctorem tēpli et legis: ego autem orabaz pro eis ꝛ ipſi poſuerãt aduerſuz me mala ꝓ bo-nis: qꝛ ego reſuſcitaui filios ipoꝝ ꝛ ſanaui infirmos eoꝝ et ipſi occiderũt me: ꝛ ſic reddi-derũt mihi odiū ꝓ dilectiōe mea. Nã ego oſ-di eis ſigna dilectiōis ꝛ ipſi repēderũt mihi ſigna ꝛ effectū odij: qꝛ loco dilectiōis dixerũt. Crucifige crucifige: hoc idē fecit iudas ꝓdi-tor. Nam ego remiſi ipi pctã ſua ꝛ accepi aut ip̄m i apl̄atu: ꝛ exaltaui ip̄z: ip̄e autē i ꝑmiū tãtoꝝ bñficioꝝ ꝛ tãte dilectiōis mor⁹ i tradi-dit me: ꝛ vēdidit me triginta argēteis. Ex ꝗb⁹ pꝫ nephãda ꝛ deteſtabilis igratitudo tã ꝑpli iudeoꝝ ꝗ ipſi⁹ iude ꝓditoris. ¶ Hic in ſcda ꝑte xp̄s petit vltionē ꝯ ſuis ꝑſecutorib⁹ ſim-ꝛ modū petitiōis eoꝝ ſniaz ꝛ ꝯdēnationem ꝛ ꝑunitionē firmiter ꝓnūtiat ꝓphetãdo: vñ ē aduertēdū qꝫ de⁹ dixit moyſi Deutero. xv-iij. Prophetã ſuſcitabo de medio fratrū tuo-rū ſimilē tibi: ponãqꝫ ꝟba mea in ore ei⁹: et annūciabit vobis q̄cūqꝫ dixero illi: ꝛ q̄ ꝟba q̄ dixerit nō audierit: vltor illi⁹ exiſtam. Ubi manifeſte cōminaŧ de⁹ vltionē iudeis nō re-cipiētib⁹ meſſiã ſꝫ vlteri⁹ ca. xxviij. explicat ſniaz ꝛ maledictiones ventura illi ꝑplo qui deū ꝛ meſſiã erat negatur⁹ q̄ q̄dē maledictio-nes reducunť ad viginti quatuor: in q̄ myſte-rio ꝓuidit dd̄ maledictiōes ꝛ ꝑunitiōes ꝑpli iudaici negaturi ꝛ occiſuri xp̄m meſſiã. Sed magis explicite hoc vidit in ſpū ꝑ reproba-tionē regni ſaulis ꝛ mortē ei⁹: ꝛ deſtructio-nē toti⁹ domus ſue: ꝛ tranſlationē regni ei⁹. Uñ mot⁹ fuit ad faciēdū hunc pſalmū in ꝑ-ſona chriſti. In quo poſtqꝫ in prima parte ex-plicauit querelã ſuã ꝛ ingratitudinē illi⁹ po-puli. In hac ſecūda ꝑte petit vltionē de illo populo ꝛ ſub modo orationis ꝓdicit viginti-quatuor maledictiōes quas incurrit ille po-pulus ꝛ patitur ad p̄ſens in punitionem ho-micidij ꝛ rebelliōis ꝛ ingratitudinis de tan-tis receptis bñficijs ab ipſo xp̄o. Que quidē ſententia ꝛ maledictiones prius comprehē-derãt ipſum iudã proditorē: ꝛ exinde totum populū iudaicū: et fuerũt in eo implete quã-do per titū ꝛ ꝑplm romanū totū templum ꝛ ciuitas fuit incēſa: ꝛ ipſi trucidati ꝛ captiui: ꝛ per totū orbē diſperſi: in quib⁹ maledictio-nibus ꝛ ſentētia ſuccedũt oēs iudei qui ma-nēt in eadē obſtinatione. ¶ Ad cui⁹ maiorē intellectū eſt aduertēdū ſicut dictū eſt pſal. xiij. ꝛ. lxviij. ꝛ. lxxxj. ꝙ duo peccata fuerũt gē-neralia que infecerũt totã naturã ſuoꝝ auto-rū: ꝛ trãſierũt i oēs poſteros cū onere ſuo ꝛ dãno tanqꝫ morbus hereditarius. Primum fuit pctm̄ inobediētie ꝛ rebellionis ipſi⁹ adã Scdz fuit pctm̄ crucifixoꝝ xp̄i. Uñ ſicut adã i peccãdo ꝑdidit originalē iuſtitiã ꝛ gr̃az cū oib⁹ donis ſuis ꝛ icidit in ꝯtrias miſerias in pena pcti ſui: qꝛ ꝑdidit futurã felicitatē pro-miſſã i celo: ꝛ fuit exul ꝛ eiect⁹ ab iſta terre-ſtri ꝑadiſo in hãc vallē lachrymaꝝ inter be-ſtias ꝛ mūdanas miſerias: ꝛ ꝯdēnat⁹ in ſuo

xp̄s ꝗ̄ vltus eſt ꝯ iudeos.

turo ad penā eternā: ita q̄ iste ppl's iudaic⁹ [illegible] ĉrū cifigēdo z negādo xp̄z pdiderīt bñficiū redem ptiōis manētes i eodē pctō z fnīa data i adā: z vltra h̄ fuerīt exules z eiecti a sua ciuitate z regno icurrētes .xxxiiij. maledictiōes q̄ memorātur i hoc psal. Et sic pctīn adē trāsiuit i oēs posteros cū onere suo: ita q̄ pctīn crucifixorū xp̄i trāsiuit i oēs posteros cū onere suo. s. cum istis .xxxiiij. maledictiōib⁹ i h̄ ps̄o memoratis. ¶ Et sic ppl's iudaic⁹ manet obnoxi⁹ z
O subiectus duplici pctō z fnīe z maledictioni.

vj. q. j. c. et merito. Constitue sup eum peccatorē: z diabolus stet a dexteris eius.

¶ Prima ergo maledictio fnīe ē q̄ iudei sp̄ sunt subiecti hoib⁹ pctōrib⁹: z rō est: nā post q̄ noluerīt eē subiecti xp̄o scō z iusto messie i lege pmisso: imo dixerīt. nō hēm⁹ regē nisi
f. cesarē: iō iuste sunt ȝdēnati ad ppetuā seruitutē corpis z aīe. Nā q̄ ad aīam subiciūtur diabolo: z q̄ ad corp⁹ pncipib⁹ pctōribus: q̄ eos vituperabilr̄ tractāt. Nā p̄io fuerīt subiecti gentilib⁹ nūc v'o saracenis z xp̄ianis z subiciunt̄ ēt rabinis suis: q̄ sūt magis pctōres z ficti. Et si dicas q̄ xp̄iani pncipes q̄ eos
cōtra susti nētes iudeos. sustinēt in terris nō sunt pctōres. Ad h̄ rn̄dēdū ēt imo sūt magis pctōres q̄ ad h̄ q̄ saraceni z gentiles. Nā vt exigāt tributa q̄tidie z munera a iudeis defendūt eos: z pmittūt in terris xp̄ianoꝝ multa enormia fieri: q̄ sine magno pctō z scelere pncipū xp̄ianoꝝ pmitti nā pōt: z sic iudei sp̄ hñt p maiori pte pctōrē ȝstitutū in dn̄m. Itē etiā in synagoga hūt pctōrē sacerdotē z plati. Nā oēs rabini sunt deceptores z mēdaces q̄ fouēt z sustinēt eos i pfidia z cecitate. Et iō dt h̄ xp̄s. O pr̄ post q̄ iste ppl's noluit me recipe in dn̄z p te missū: iō ȝstitue sup eū dn̄m pctōrē. Et ista est pria maledictio coꝝ. ¶ Scd'a est q̄ diabol⁹ est sp̄ dux eoꝝ i oib⁹ actib⁹ eoꝝ: vn̄ nota f'm
Ari. Aristo. li. de motibus aialiū q̄ in oī aiali est dare vnū pncipiū a q̄ incipit z pcedit mot⁹ pncipalr̄ z oēs vires. z sic dr̄ ps dextera in quolz aiali in q̄ incipit mot⁹ vt pz: iō dextrū cōiter sumit̄ p pncipio. Et iō naturaliter dr̄ de viro iusto q̄ ad xp̄z a dextris: q̄ ab eo incipiūt oēs act⁹ z opatiōes: iō sunt bone z meritorie: q̄ pcedūt a bono pncipio in bonū finē: q̄ in⁹ opat̄ f'm fidez z legē xp̄i. Per oppositū dr̄ de malo z prauo z infideli qui hz diabolū a dextris ei⁹. Nā operat̄ f'm vitiū z infidelitatē et cecitatē: ideo nō pōt nisi male opari: z ita iudei cū habeāt diabolū ducē ideo nō operant̄ nisi f'm auaritiā z odium et infidelitatē: z sic hñt diabolū a dextris: ideo ait xp̄s. Et diabol⁹ stet a dextris ei⁹ .i. q̄ dux cui⁹ nutu incipiant suas opatiōes q̄ est scd'a maledictio. hoc idē v'ificat̄ vt dictū ē d' iuda proditore: q̄ sp̄ diabol⁹ fuit a dextris eius: q̄n satharas ingressi⁹ est i eū: z misit in cor ei⁹ vt traderet xp̄m: z cū suspendit seipsum.

Cum iudicat̄ exeat cōdemnatus: et oratio eius fiat in peccatum.

¶ Tertia est: q̄ nō solū ȝdēnati sunt a xp̄o ad seruitutē ppetuā sz et a seipsis: quā cōdēnationē sp̄ icurrūt: vn̄ xp̄us ȝdēnauit eos cū dixit. fiāt nouissima hoīs illi⁹ peiora priorib⁹. Itē cū dixit: malos male pdet zc. itē cū dixit relinquet̄ dom⁹ vr̄a deserta: et nō relinquet̄ lapis sup lapidē. Et cū dixit eis de octies. Mat. xxiij. Sz ēt ipi se iudicāt ad ppetuā seruitutē corpis z aīe i qua sunt hodie: cū dixerūt sanguis ei⁹ sup nos z sup filios nr̄os. Iō subdit̄. Cū iudicat̄ exeat cōdēnat⁹. i. iudiciū z maledictio z ȝdēnatiō quā ipe ppl's intulit sibi eueniat sup eū: q̄ est tertia maledictio cū dixit: cū iudicat̄. Quarta est q̄ oro eoꝝ sp̄ vertit̄ eis in pctīn: z h̄ duob⁹ modis, p̄io q̄ sp̄ petūt messiā ventūrū: sz h̄ ē pctīn petere cū iā venerit. Itē cū oia sacra veteris legis z cerimonie sint mortifere vt dictū ē: q̄ sp̄ vertitur eis i pctīn. Itē scd'o q̄ peius ē: nā q̄n orāt et psalmos recitāt in festiuitatib⁹ z singlis festis sp̄ maledicūt seipos: nā i psal. xxj. z xxxiiij. z lxviij. z i h̄ cviij. ȝtinent̄ maledictiōes pnūtiate a dd' ȝ crucifixores z rebelles xp̄i: sed ipi iudei sunt rebelles et crucifixores: q̄ oro coꝝ v'tit̄ eis i pctīn z maledictionē: ip̄i q̄ iudicāt z ȝdēnāt ē maledicūt seipsos: ideo ait. Cū iudicat̄ exeat ȝdēnat⁹ a seipso: z oro ei⁹ fiat z vertat̄ in peccatū cōtra seipsum: iō subdit. Et oratio eius fiat in peccatum.

Fiant dies eius pauci: z episcopatū eius accipiat alter.

¶ Quinta fuit q̄ parū durauit officiū eorum po⁹ q̄ occiderunt xp̄m. Nam post .xl. annos fuerīt deleti z trucidati p romanos: z sic dies coꝝ fuerūt pauci: q̄ fuit q̄nta maledictio: iō subdit. Fiant dies eius pauci. ¶ Sexta fuit q̄ trāslatū est sacerdotiū ad xp̄ianos: z ideo ait. Epatum ei⁹ accipiat alter. s. eccl'ia xp̄i. Vn̄ notādū q̄ btūs petr⁹ Act. j. adducit p̄ntē huius v'siculi p suspēsione iude z substitutiōe matthei: vn̄ ē aduertēdū q̄ sicut Saul z trāslatio regni ei⁹ fuit figura destructiōis z trāslatiōis regni iudeoꝝ z trāslatiōis ei⁹ ad gentiles z xp̄ianos: ita iudas pditor q̄si p oīa fuit typ⁹ z figura destructiōis z reprobatiōis synagoge z trāslatiōis legis z sacerdotij ad eccl'iaz xp̄i. Nam sicut iudas qui tot bona receperat a christo tradidit eum z vēdidit eum sub osculo pacis: ita iudei tradiderūt ipsum pilato ad crucifigēdū. Et sicut iudas se suspendit cognita veritate z abstulit sibi locum penitētie: ita pariter iudei auferunt sibi locuz penitētie: z negāt cognitā veritatē z condēnāt seipsos: sicut iudas ȝtēpsit salutem z elegit auaritiā z homicidium: z latrocinium: ita

ac. j. et de pe. d. j. c. mihi. di. lv. vj. c. potestatis.

S. pe. di. iō. c. mihi in de. et iō. d. ca. in noie dñi. i fine.

iudei ꝯtéplerūt xp̄m q̄ eſt ſp̄s ſalꝰ ⁊ regnū ce lorū: ⁊ elegerūt Barrabā latronē ⁊ ceſarē in dn̄z: ⁊ h̄ ꝑꝑ auaritiā ⁊ ābitionē ne ꝑderēt ſa cerdotiū ⁊ locū ⁊ gētē. Et ſicut iudas fuit ſu ſpēſꝰ ⁊ ꝑdidit aplatū ⁊ ſubſtitutꝰ ē matthias in locū eiꝰ: ita ſynagoga fuit d̄ſtructa ⁊ omi ſit ſacerdotiū ⁊ legē: ⁊ pplꝰ xp̄ianꝰ ſucceſſ. ⁊ accepit eṗatū ⁊ ſacerdotiū eiꝰ. Et ſic iſ pre dicti tres v̄ſiculi v̄c poſſūt expōi d̄ iuda ꝓ ditore ⁊ doloſo q̄ oſculo tradidit xp̄z: ſup quē deꝰ ꝯſtituit diabolū q̄ eū ad ſuſpēdēdū ddu xit q̄ ſeipz ꝯdēnauit ⁊ ſuſpēdit: ⁊ orō eiꝰ ſctā eſt in pctm̄ cū dixit. Peccaui tradēs ſanguis nē iuſti: q2 pnia fuit infructuoſa: imo magis dānabilis: q2 cognouit pctm̄: ⁊ tn̄ non q̄ſiuit veniā a xp̄o ⁊ aplis: ſꝫ abſtulit ſibi locuz ve nie ⁊ dies eiꝰ fuerūt pauci: q2 tertia die ſe ſu ſpēdit cū audiuit xp̄m reſurrexiſſe: ⁊ aplatū eiꝰ accepit matthias: ſꝫ q2 oia iſta adhuc ge rebāt typū ⁊ figurā deſtructiōis ſynagoge ⁊ ſucceſſiōis eccl̄ie: iō ꝑncipalr̄ pſal. iſte eſt ex ponēdꝰ de dānatiōe ⁊ maledictiōe ppl̄i iu daici: q2 iā nō dicuntur iudei a iuda filio ia cob qḋ interpretat̄ ꝯfitens: ſed dn̄r iudei a iuda proditore quem per omnia ſequuntur.

Fiāt filij eiꝰ orphāi: ⁊ vxor eiꝰ vidua

¶ Septima maledictio eſt: q2 filiū ſynagoge ſūt orphani: q2 nō ampliꝰ hn̄t deū in prē3 cū ſint reprobati: imo nō adorāt deū: q2 ipſi ne gāt deū trinū ⁊ vnū ⁊ icarnatū: ſꝫ nō eſt aliꝰ deꝰ niſi ille q̄ eſt trinꝰ ⁊ vnꝰ: nec ē aliꝰ deꝰ ni ſi ille q̄ ē incarnatꝰ. ſcꝫ filiꝰ: nā lꝫ pr̄ ſit alia pſona: tn̄ nō eſt aliꝰ deꝰ: ḡ nullū deū adorāt. Et ſic ſūt orphani: q̄ eſt ſeptima maledictio: iō ait: Fiāt filij eiꝰ orphani. ¶ Octaua ma ledictio ē q̄ ille pplꝰ ſiue illū ſacerdotiū nō hꝫ vxorē: nā vxor eiꝰ manet vidua: ſcꝫ ſyna goga q̄ añ erat ſpōſa xp̄i vt pꝫ i cāticis: ſꝫ iā eſt repudiata a xp̄o: vt pꝫ Eſa .l. iō manet vi dua ſine viro ⁊ ſpōſo: q̄ ē octaua maledictio iō ait: Fiāt filij eiꝰ orphani ⁊ vxor eiꝰ vidua.

Nutātes trāſferant̄ filij eiꝰ ⁊ mēdi cent: ⁊ eijciant̄ de habitatiōibꝰ ſuis.

¶ Nona maledictio ē: q2 ſunt exules expul ſi a ſedibꝰ ſuis. ¶ Decima maledictio: q2 va dūt ꝑ mūdū incerti: q2 freq̄nter pel. ūtur a ciuitatibꝰ ⁊ expoliant̄ bonis ſpolibꝰ: et occi dunt̄ i ciuitatibꝰ. ¶ Undecima maledictio: q2 vadūt mēdici q̄ñ ſūt expoliati: ſꝫ iſte tres maledictiōes melius intelligunt̄ ſpūaliter: nā ipſi eiecti ſunt a lege ⁊ ſacerdotio ⁊ priua ti ſacrificio ⁊ ſacřio: ⁊ vadūt nutātes ⁊ icerti ⁊ ābigui ⁊ dubij i lege ⁊ ſcptura: q2 vidēt ſe poſitos in hac captiuitate: iō iam ꝑdiderūt eſtimationē in ſacra ſcriptura neſciētes de fendere cecitatē ⁊ malitiā ſuā. iō ait: Nutan tes. i. dubij ⁊ incerti trāſferant̄ filij eiꝰ: ⁊ mē dicent vetum ſenſum ⁊ intelligentiaz ſacre ſcripture: que eſt alia maledictio.

Scrutet̄ fenerator oēm ſubſtantiā eius: ⁊ diripiāt alieni labores eius. xxviij. q̄ōe. i. olo. ſ. hec que.

¶ Duodecia eſt q2 tota ſubā eoꝝ ꝯſumit̄ in vſuris: iō ait. Scrutet̄ fenerator. in trāſlatio ne hiero. h̄r exactor: ⁊ tūc lr̄a ē magꝫ plana ⁊ ē ſenſ. Nā vbicūq3 ſūt: ſoluūt tributa ⁊ ma gnos redditꝰ ⁊ tributa ꝑncipibꝰ. dn̄is: ⁊ ſe quit̄. ¶ Tredecima maledictio: ⁊ diripiāt alieni labores eius quia per tytum ⁊ roma nos fuerunt expoliati.

Non ſit illi adiutor: nec ſit qui miſe reatur pupillis eius. xxiiij. q. alie natio

¶ Decia q̄rta q2 ſine mia fuerīt tractati ſicut ſine mia xp̄z affixerīt: iō ſeq̄t. Nō ſit illi ad iutor: q2 oēs aduerſant̄ illi ḡnatiōi tā ſara ceni q̄ xp̄iani ⁊ gētiles: nā tūc ſine mia truci dauerūt prēs ⁊ filios vendiderūt: iō ſequit̄. ¶ Decimaquinta. nec ſit q̄ miſereat̄ pupil lis eiꝰ: vn̄ etiā iudei q̄ nūc ſunt diſpſi vocāt̄ ⁊ dn̄r pupilli: q2 nō hn̄t prēz vt dictū ē: ⁊ ha bēt mrēz viduā. ſ. ſynagogā: ⁊ nullꝰ miſeret̄ eis: imo ſunt in abominatiōe oīꝫ ⁊ deriſuz. Et de pe. d. vj. ſ. ſ

Fiant nati eiꝰ in interitū: in ḡnatio ne vna deleatur nomen eius. de. p. d. iiij. in p̄n. ⁊ ca. ſi ius das.

¶ Decimaſexta ſequit̄ q2 in ſtrage regni iu deoꝝ nō ſolū ſūt trucidati prēs: ſꝫ etiā filij ꝑ maiori pte: iō ait. Fiāt nati eiꝰ in interitū in ḡnatione vna deleat̄ nomē eiꝰ: vn̄ nota q̄ lꝫ hoc realiter ſit ipletū: q2 ḡnationes iudeo rum ſunt delete: nā nullus ſcit ex qua tribu deſcēdat ⁊ iā ſunt cōfuſe ḡnationes veriꝰ tn̄ itelligit̄ hoc ſpūaliter: nā icurrerūt interitū mortis eterne: et etiā ſunt deleti a ſacrificio ⁊ ſacerdotio: ⁊ ſunt deleti de libro viuentiū:

In mēoriā redeat iniq̄tas prꝫ eiꝰ icō ſpectu dn̄i: ⁊ pctm̄ mr̄is eiꝰ nō deleat̄ de p. d. iiij. q2 ve ro. ſ. q̄ au tem.

¶ Decimaſeptia q2 filij puniunt̄ et vituperant̄ ꝑ pctō prm̄: ⁊ q̄tidie iproperat̄ eis ⁊ pariter q̄ au cū prībus vocant̄ crucifixores xp̄i: eo q̄ eos imitant̄: iō ait. In memoriā redeat iniq̄tas prm̄ eorū: ⁊ pctm̄ matris eiꝰ. ſ. ſynagoge nō deleat̄ q̄ eſt. ¶ Decimaoctaua maledictio: nā pctm̄ ſynagoge nō ſolū eſt q2 nō recepit xp̄m ſpōſum ſibi ꝓmiſſum et crucifixit eū: ſꝫ ſemꝑ peccat expectādo alium: ⁊ facit mēda ces oēs ꝓphas. Itē nō ſolū occiſio xp̄i ſed et ois ſanguis iuſtorum qui effuſus eſt a ſan guine Abel iuſti ⁊c. venit ſuper eos: ⁊ verti tur eis in pctm̄: ⁊ iniquitas patruꝫ eos re dit in memoriam in conſpectu domini. viij. d. ca. cōſue tudo ⁊ xiiij. q. ij. legat̄ et. c.

Fiant cōtra dn̄m ſemꝑ: et diſpereat de terra memoria eorū: ꝑ eo q̄ non eſt recordatus facere miſericordiā. dāna tiōis.

Et pſecutus eſt hoīem inopē ⁊ mēdicū: ⁊ cōpūctū corde mortificare.

¶ Decimanona eſt q̄ ſp ſunt ꝯ deū inimici formati: q̄ꝫ xp̄m q̄ eſt ver⁹ de⁹ ⁊ hō vn̄ ille pp̄ls q̄ ſolus dicebaꝶ pp̄ls dei ⁊ peculiaris: nūc ē manifeſt⁹ inimic⁹ ꝯtr⁹: vt dictuꝫ eſt ibi ait. Fiāt ꝯ dn̄m ſp: q̄ ſemp murmurāt ꝯ xp̄ꝫ ⁊ maledicūt ⁊ blaſphemāt in ſynagogis eo rū ⁊ vitiāt ⁊ corrūpūt ⁊ negāt ſacrā ſcripturam male ⁊ falſe gloſſando. Et ſequiꝶ. xx. diſpereat de terra memoria eoꝝ q̄ ad dn̄iū tēporale ⁊ ēt q̄ ad ſacerdotiū ⁊ hoſtiā ⁊ ſacrificium q̄ nulli ibi offerūt: ⁊ rō eſt p eo q̄ ille pp̄ls nō eſt recordat⁹ facere miam cū xp̄o: imo iniuſte ⁊ crudeliter ip̄m crucifixeꝶ iō ſicut ſine mia ip̄m delere de terra cupierunt: ita ipſi ⁊ memoria eoꝝ te terra deleta ē q̄ ad ptātē tpalē ⁊ ſpūalē: et declarās ſubdit cām dicēs: ⁊ p eo q̄ pſecut⁹ ē xp̄m hoīem inopē et ſine ope ⁊ auxilio: q̄ i triduo fuit derelict⁹ i poſſe eoꝝ vt dictū eſt pſal. xxi. ⁊ pſecutus eſt hoīeꝫ mēdicū: q̄ cū petiūt potū dederꝶ ip̄i in eſcā fel ⁊ i ſiti ſua potaueꝶ eū aceto: ⁊ pſecutus ē xp̄m hoīem cōpunctū. i. afflictū corde: q̄ nō ſolū fuit afflict⁹ xp̄s in carne: ſꝫ ēt i corde vidēs dānationē ⁊ īfidelitatē iudeoꝝ pſecut⁹ eſt hoīeꝫ cōpūctū corde ⁊ afflictū mortificare. i. ad mortificandū. i. pſecut⁹ eſt vſq ad mortē crucis: ⁊ ponit infinitiuū p gerundio: q̄ hebrei ⁊ greci carēt gerūdijs ⁊ ſupinis: iō ponunt infinitiuum pro gerundio ⁊c. (vid. diſ. c. cōſuetudo.)

Et dilexit maledictionē ⁊ veniet ei: ⁊ noluit bñdictionē: ⁊ elōgabiꝶ ab eo.

¶ Uigeſimaprīa maledictio hui⁹ pp̄li eſt q̄ dilexit ⁊ elegit maledictionē ⁊ renuit ⁊ cōtēpſit bñdictionē: vn̄ Deute. xxviij. de⁹ cōminat⁹ eſt maledictiōes pp̄lo iſrl̄ deū negaturo: ⁊ pmiſit bñdictiōes: ſꝫ illas maledictiones incurrit ⁊ dilexit pp̄ls iudaic⁹ cū xp̄ꝫ negauit: ⁊ illas bñdictiōes cōtēpſit qñ xp̄m negauit. Itē de⁹ pmiſit abrae q̄ in ſemīe ſuo q̄ eſt xp̄s bñdicerenꝶ oēs gētes. Ergo qñ negarūt xp̄m pīter negarūt ⁊ noluerūt bñdictionē pmiſſam abrae ⁊ ſemini ei⁹. Itē xp̄s dixit eis: pniam agite ⁊ appropinquabit in vos regnū celoꝝ: ⁊ dixit: venite ad me et ego reficiā vos. Itē fecit cenā magnā ⁊ vocauit eos ⁊ noluerūt venire: q̄ noluerꝶ bñdictionē quā xp̄s afferebat imo magis dilexerūt maledictionē quā xp̄s cōminat⁹ eſt: cū dixit ⁊ fleuit ſup ciuitatē. Circūdabūt te inimici ⁊c. Item cū dixit: hierl̄m hierl̄m que occidis pphas: q̄tiens volui cōgregare filios tuos et noluiſti ⁊c. Iō relinqueꝶ dom⁹ veſtra deſerta ⁊c. Itē dixit eis octies. ve vobis ſcribe ⁊ pharisei in dānationē ppetuā: q̄ dilexit ille pp̄ls maledictionē ⁊ noluꝶ bñdictionē quā xp̄s pmiſebat: ⁊ iō ait. ⁊ dilexit maledictionē ⁊ veniet ei: q̄s ipletū eſt ⁊ impleꝶ hodie: ⁊ noluit bñdictionē xp̄i: iō elōgabiꝶ ab eo illa xp̄i bñdictio: q̄ nunq̄ intrabunt in requiem meam.

Et induit maledictionē ſicut veſtimētū: intrauit ſicut aqua in interiora ei⁹ et ſicut oleū in oſſibus eius. (xxv. d. ca. q̄. iu ſt.)

¶ Uigeſimaſcd̄a eſt q̄ iſta maledictio ⁊ vexatio iudeoꝝ nō ſolū ē ad extra corpalr̄: ſed etiā ab intra ⁊ ſpūalr̄: q̄ nō ſolū patiunꝶ tormēta ⁊ opprobria a xp̄ianis ⁊ ſaracenis: ſed etiaꝫ patiunꝶ ab intra peſſimas ⁊ enormes egritudines. Nā q̄dā patiunꝶ mēſtruū ſanguinis ſicut mulieres ⁊ q̄dā non valēt ſuſcipere celū: nec numerare ſtellas: nec ſpuere i altū ſicut ſunt illi q̄ ſpuerūt i faciē xp̄i: ⁊ qui īproperarūt ei in cruce: ⁊ iſti nō ſolū cōtēnūtur a nr̄is: ſꝫ ēt a ceteris iudeis vt cōpertū ē a fidedignis. (iudei patiā tur enormes egritudines.) Itē nō ſolū patiūꝶ has vexationes ſꝫ etiā cōtinuū remorſum ꝯſciētie: q̄ cognoſcūt vera eē q̄ dr̄ de xp̄o eſſe impletas ſcripturas: ⁊ tn̄ cōtra cōſciam cogunꝶ negaꝶ ex malitia: ⁊ ſemp accuſat eos cōſcia et corrodit vermicul⁹. Itē ſemp ſunt in ꝯtinuo dolore cū videāt ceteros ſibi dominari et ſe ſp ceteris ſeruire q̄ pōt eſſe. xxiij. maledictio. iō ait: ⁊ induit maledictionē ſicut veſtimētū q̄ extrinſecus torqueꝶ ab extraneis: ⁊ intrauit maledictio ſicut aq̄ in interiora ei⁹ q̄ ad remorſum cōſciētie ⁊ ſicut oleū in oſſib⁹ ei⁹ quo ad ſecretas infirmitates et dolores ⁊c.

Fiat ei ſicut veſtimentū quo operitur: ⁊ ſicut zona qua ſemp precingiꝶ. (alias coo pertur.)

¶ Hec eſt. xxiij. maledictio: nā multi patiūtur aliq̄d malū ad tp̄s: ſꝫ iudei patiunꝶ predictas maledictiones ingiter ⁊ ſp ſicut non pn̄t eſſe ſine cooperimēto: ſunt ergo oīa p̄dicta dāna eis ſp in cooperimētū: ⁊ ſicut zona q̄ ſemp p̄cingenꝶ ⁊ nō ſolū corporaliter ſed etiā ſpūaliter ⁊ intrinſecus ⁊ extrinſecus. et hic ⁊ in futurū: qua ſemper circundantur. (xxiij. q. iiij. diſplicet.)

Hoc opus eorum qui detrahunt mihi apud dominum: ⁊ qui loquūtur mala aduerſus animam meam.

¶ Hic ꝯcludit q̄ ex iſto dei iudicio q̄ patiūt iudei ẽt hoc op⁹. i. q̄ ꝯtiū ⁊ p̄miū ⁊ punitio ⁊ ſnīa. i. p ope eoꝝ iudeoꝝ q̄ dtrahūt mihi q̄ multipl̄r detraxerꝶ ei an̄ pilatū ⁊ i cruce et locuti ſūt mala ⁊ falſa teſtimonia: ⁊ crimīa imponēdo ꝯ aiaꝫ ⁊ vitā xp̄i: q̄ mortē ip̄i pcurarūt. q. d. q̄ oīa p̄dicta mala paſſi ſūt iudei in ꝯtiū ⁊ p̄miū p criminib⁹ q̄ xp̄o ipoſueꝶ ⁊ opprobria q̄ ſibi īproperaꝶ ⁊ p morte quā ip̄i pcuraꝶ. Itē q̄ idē patiūꝶ iudei moderni: q̄ ſūt imitatores pr̄ꝫ ſuoꝝ: q̄ aſſidue dtrahūt xp̄o ⁊ maledicūt i ſynagogꝫ eoꝝ: ⁊ loquūꝶ ꝯ xp̄ꝫ ⁊

contra mēbra

cõtra mẽbra eius deſiderãtes deſtructionẽ chriſtianoꝝ:ergo iuſte hãc penã patiuntur.

j.q. ij.ad nẽiã. ꝛe.p. ꝛ.ij.c. ꝛ.L.d ꝛ.adã ꝛ.ca. illud.

Et tu dñe fac mecũ ꝓp nomẽ tuum
qꝛ ſuauis eſt miſericordia tua.
Libera me qꝛ egen⁹ ꝛ paup ego ſuꝫ:
ꝛ cor meũ cõturbatũ eſt intra me.
Sicut vmbra cum declinat ablatus
ſum:ꝛ excuſſus ſum ſicut locuſta.
Genua mea iſirmata ſunt a ieiunio:
ꝛ caro mea immutata eſt ꝓp oleum.
Et ego factus ſum opprobriũ illis:
viderũt me ꝛ mouerũt capita ſua.

¶ Hec eſt tertia ps in q̃ petit liberari p reſurrectionẽ:ſꝫ eſt aduertẽdũ ꝙ qñ xp̄s petit liberari i oib⁹ pſal.p reſurrectionẽ nõ ſolũ rogat ꝓ ſe vt reſurgat a morte corpali ſꝫ etiã ꝓ mẽbris vt reſurgat ab vtraqꝫ morte:ꝛ idõ talis ſilr̃ ẽ petitio ꝓ nobis ꝛ ꝓphetia ꝓ ſe.Nã p ſuam mortẽ corpalẽ vicit ꝛ occidit noſtrã mortẽ ſpiritualẽ:ꝛ p ſuã reſurrectionẽ ĩnouauit ꝛ adep⁹ ẽ nobis imortalitatẽ.idõ in hac petitiõe allegat ſuã mortẽ ꝛ paſſiões ꝛ labores q̃s ꝓ nobis ſuſtinuit:q̃b⁹ nos liberauit:ꝛ h̄ fecit i oibus pſalmis q̃ loquunť de ſua paſſiõe. Dicit ergo xp̄s. Et ꝓ idõ ſiue ꝓ ſed:ſed tu dñe pr̄ fac mecũ miaꝫ tuã vel fac mecũ miaꝫ tuã ideſt tu ꝛ ego faciam⁹ ſilr̃ miaꝫ eccl̃ie ꝛ mẽbris meis: qm̃ ſuauis ꝛ benigna ꝛ ſalubris ẽ mia tua:libera me reſuſcitãdo a morte corpali ꝛ mẽbra mea ab vtraqꝫ morte iuſtificãdo a pctõ ꝛ glorificãdo:qꝛ paup.i.inops ꝛ egen⁹ ego ſum derelict⁹ ſine auxilio in toto triduo:ꝛ cor meuꝫ ſcꝫ caro mea cõturbata ꝛ afflicta ꝛ infirmata facta eſt in me ſcꝫ vt pꝫ p oẽs euãgeliſtas qñ xp̄s orauit vt calix ab eo trãſiret:ꝛ hoc pncipalr̃ intelligiť de mẽbris:ꝛ ſic tot⁹ chriſtus loquitur pro membris dicens:qm̄ egenus ꝛ pauper ꝛ expoliatus oibus bonis gratuitis ſum in adã:ꝛ cor meũ ideſt tota pars ſenſitiua ſuit turbata ꝛ ꝑcuſſa fomite concupiſcẽtie ꝛ ſauciata ꝛ iſirmata vt ſemp repugnet legi mẽtis:qꝛ intra me inuenio iſtã legẽ ꝛ in membris meis. Itaqꝫ ſicut cũ declinat vmbra ſequiť nox:ꝛ auſertur lux ꝛ dies:ita ego ꝛ vita mea ablata ẽ p mortẽ:qꝛ realiter fui mortu⁹ ꝛ tradidi ſpm̃ i manus pr̃is:ꝛ ſicut oẽs excutiũt ꝛ pellũt locuſtã a termino ꝛ finibus ſuis ita ego excuſſus ꝛ expulſus ſum a vita p iudeos ſicut excutiť locuſta:ꝛ ſicut quilibet hõ p nimiã abſtinẽtiã debilitať ꝛ infirmať:ita ego p nimiũ ieiuniũ nõ ſolũ i illis q̃tuor diebus ꝛ q̃nqꝫ noctibus:ſꝫ etiã p oẽs tres ãnos cũ dimidio fui in cõtinua abſtinentia ꝛ laboribus ꝛ itineribus ꝓpter ſalutẽ hoim:ꝛ ſic genua mea iſirmata ſunt a ieiunio.i.ꝓpter ieiuniũ:ꝛ caro mea imutata eſt in maciẽ ꝛ debilitatẽ ꝓpter oleũ ꝛ pinguedinẽ.i.ꝓp defectum pinguedinis ꝛ ſubſtãtie:ꝛ ſedi laſſus ꝛ feſſus iuxta puteũ ſicbar:vt pꝫ Joã.iiij.qꝛ defecit i me ois pinguedo ꝛ fortitudo ꝛ oẽs corpales vires nõ ſolũ ꝓp labores:ſꝫ ẽt ꝓpter nimias afflictiões in toto triduo:ꝛ ẽt ego fact⁹ ſum opprobriũ mltis gẽtilib⁹.ſ.ꝛ iudeis.vñ viderũt me i cruce putãtes me vex hoim ꝛ totalr̃ derelictũ:ꝛ ideſſeſſõ moueřt capita ſua irridẽdo dicẽtes. Uue rex iudeoꝝ.ꝛ vah q̃ deſtruis tẽplũ dei ꝛc. Itẽ dixeřt.ſi fili⁹ dei ẽ liberet eũ.

Adiuua me dñe deus meus:ſaluum me fac ꝓpter miſericordiã tuam. diſt. lvſ.c. naſci.
Et ſciant qꝛ manus tua hec:ꝛ tu domine feciſti eam.
Maledicẽt illi ꝛ tu bñdices:q̃ inſurgũt i me ꝯfũdãť:ſeru⁹ ãt tu⁹ letabiť.
Induanť q̃ detrahũt mihi pudore: iij.q.
operianť ſicut diploide ꝯfuſione ſua. j.nulli dubiũ.

¶ Adiuua ḡ me dñe de⁹ ꝛ pr̄ me⁹ ꝛ saluũ me fac ꝓpter miam tuã me a mortuis ſuſcitãdo:ꝛ ſciãt.i.ſciẽt ꝛ cognoſcẽt qꝛ man⁹ tua ꝛ poteſtas eſt hec.i.ptãte tua talis reſurrectio facta eſt:qꝛ hoc ad ſolũ deũ ꝑtinet ſcꝫ mortuos ſuſcitare:ꝛ idõ ſeq̃tur ꝛ ſciãt:qꝛ tu feciſti eã ſcꝫ talẽ ptãtẽ ꝛ reſurrectionẽ etiã dum illi:ꝛ ſcꝫ illi maledicãt iproperãdo ꝛ deridẽdo.th̄ tu bñdices me reſuſcitãdo vt facta reſurrectione iudei ꝛ gẽtiles crucifixores q̃ iſurgũt ꝛ iſurrexerũt in me ꝛ inſultarũt ad mortẽ cõdẽnãdo cõfundanť nõ valẽdo aſſeq̃ intẽtũ ſuũ:ſeru⁹ ãt tu⁹ xp̄s ꝛ eccl̃ia letabiť ex gloria reſurrectionis:ꝛ ſic iudei q̃ detrahũt ꝛ detraxerũt mihi induanť ideſt induenť pudore ꝛ verecũdia ꝛ induenť cõfuſione ſua ſicut induunť diploide:vñ aduertẽdũ ꝙ diplois grece idem ẽ ꝙ duplex palliũ ꝛ veſtimẽtũ:ꝛ ita iudei duplici confuſione ꝛ cõtritione ꝑculſi ꝛ iducti ſũt ſcꝫ exterius pudore ꝛ verecũdia cum relinquãtur mendaces ꝛ videãt xp̄m coli tanq̃ meſſiam p totũ orbẽ.ſcdõ interius cũ videant ſe afflictos ꝛ captiuos:ꝛ ſic duplici contritione ſunt cõtriti:ꝛ duplici confuſiõe cõfuſi:ꝛ idõ vt euaderẽt hãc cõfuſionẽ poſt reſurrectionem corruperũt cuſtodes pecunia vt dicerent qꝺ diſcipuli fuiſſent furati corpus chriſti. Diplois quid ſignificet. xv.q. j.c.reuerimini.

Confitebor dño nimis in ore meo:ꝛ in medio multorum laudabo eum.
Qui aſtitit a dextris paupis:vt ſaluã faceret a pſequẽtibus aĩaꝫ meã.

¶ Hec eſt q̃rta ps in q̃ xp̄s i pſona ſui ꝛ membrorũ ꝓmittit gratiarũ actiones ſe acturum

patri p bñficio reſurrectionis:et dicit. Ego poſtq̃ reſurrexero ⁊ aſſumpt⁹ fuero i celũ ad dexterã pr̃is ↄfitebor dño deo pr̃i in ore meo ⁊ i mẽbris meis:n̄ i diſcipuli mei ab ore meo habuerũt doctrinã euãgelicã quã p̄dicauerũt ⁊ miã ⁊ potẽtiã dei annũtiauerũt:⁊ ſeq̄t:in medio mĺtoꝝ ſcʒ tã gẽtiliũ q̃ iudeoꝝ laudabo eũ:⁊ i medio eccl̃e diuia officia celebrãdo ⁊ feſtiuitates.ſcđo bñdicẽdo ⁊ laudãdo.Et ſequit̃ iõ laudabo eũ ꝙ aſtitit a dextris pauperis ⁊ in defenſ.i.in fauorẽ ⁊ auxiliũ meũ:vt ſaluã faceret aĩam ⁊ vitã meam a iudeis me pſequentibus ⁊ hoc me reſuſcitãdo ⁊ mẽbra mea iuſtificando ⁊ eccleſiaʒ a tyrãnis liberãdo ⁊ eã ampliando ⁊ totũ orbem dilatando.

P ¶ Ex ſupradicta expoſitione patet error hebreoꝝ moderñoꝝ q̃ dicunt ꝙ dd fecit hunc pſalmũ petẽdo vindictam de ſaul pſecutore ſuo qđ manifeſte dicunt falſum.nam dauid nunq̃ maledixit ipſi ſaul:nec petiũt vindictã de eo:imo ſemꝑ rogauit p eo in toto tempore ſue pſecutionis:nec vo'uit ipſum occidere:nec permiſit qđ alius occideret eũ cum potuiſſet ipſum interficere in ſpelũca: qñ abſtulit ipſi particulam chlamydis:⁊ qñ dormienti abſtulit ſcyphũ ⁊ haſtã:imo deflenit caſum ⁊ interitum ſuũ.⁊ interfecit nuntiũ q̃ nuntiauit ſibi mortẽ ſaulis:⁊ cõpoſuit canticum lugubre de morte ſaulis ⁊ ionathe vt pʒ.ij.Reg.j.capitulo Ex quo pʒ ꝙ dd nõ dixigit ſupradictas maledictiones ipſi ſauli: ſed populo iudaico crucifixori xp̄i ⁊ obſtinato ſicut ſupra expoſituʒ eſt.Et patet manifeſte impletum p experientiam. ¶ Ex his etiã

Q Nota bene. patet maior error ⁊ deterior ⁊ quorũdã xp̄ianorum ignorantiũ tam clericoꝝ q̃ laicorum q̃ dicunt hunc pſalmũ cõtra pſecutores ſuos xp̄ianos a quibus patiunt̃ aliquã iniuriam vel oppreſſionẽ petendo a deo vindictam de his deſiderando ſupradictas maledictiones euenire eis:qđ non ſolummodo eſt deteſtabile ſed irriſorium:nam primo eſt cõtra doctrinam euangelicã que dicit̃ Matthei.v. Orate pro eis qui vos perſequuntur et benefacite eis qui oderunt vos.Itẽ ſi quis te percuſſerit in vnã maxillã p̄be ei aliam.Itẽ dimittite ⁊ dimittet̃ vobis.Itẽ hoc idẽ eſt contra conſuetudinẽ eccleſie que non ſolũ rogat p maliſ xp̄ianis:ſed etiã p hereticis ⁊ ſchiſmaticis:vt depoſita perfidia ⁊ heretica prauitate reſipiſcant ad fidẽ catholicam Item rogat p perfidis iudeis vt deus auferat velamen de cordibus eorum vt videant lumen veritatis: ⁊ conuertantur ad vnum verum deum Jeſum chriſtum.Et ſic tenemur rogare pro omnibus inimicis:vt depoſito odio diligant nos:⁊ rogamus contra paganos non vt moriant̃:ſed vt potentia eorum conterat̃:ne noceant nobis.Item hoc videtur irriſorie dictum:nam

cauſa exauditionis orationis apud deum eſt puritas mẽtis ⁊ charitas.ſed qui petit tales vindictã ⁊ infert tales maledictiones primo nõ põt eſſe in charitate:ſʒ i execrabili ⁊ deteſtabili odio:ergo nõ põt exaudiri apud deũ: qꝛ in h̃ p̄s nõ ſolũmõ memorãt̃ punitiões temporales:ſʒ etiã ſpũales ⁊ eterne cũ dicit:diabol⁹ ſtet a dextris ei⁹:⁊ cũ iudicat̃ exeat cõdẽnat⁹:⁊ oratio ei⁹ fiat i pctm̃ ⁊c.Ex q̃b⁹ p⁹ opinionẽ taliũ eſſe deteſtabilẽ ⁊ irriſoriã ⁊ falſaʒ Nã dd nõ locut⁹ ẽ ad hãc intẽtionẽ ſʒ p̄dicit ⁊ vaticinat̃ punitionẽ crucifixoꝝ xp̄i vt dictuʒ eſt. ¶ Sed ↄ totã ſupradictã expoſitionẽ arguunt:imo murmurãt iudei dicẽtes ꝙ iudeis inflicta pena ſupradictarum maledictionum pplo iudaico ſiue ſynagoge pꝑter necẽ xp̄i:qđ pbãt ſic:nã pctm̃ idololatrie eſt maximũ oĩm pctõꝝ:⁊ p ↄñs eſt maius q̃ homicidium:nã illud eſt ↄ primũ p̄ceptũ ⁊ immediate eſt crimen leſe diuine maieſtatis:⁊ iſtud eſt ↄ quintum p̄ceptũ ⁊ ↄ primũ:ſed pꝑter peccatum idololatrie ſolũ fuerũt iudei puniti ad captiuitatẽ ſeptuaginta annoꝝ in babylone:i iſta aũt iã pſeuerauerunt p M.cccc.x.annos cũ oĩb⁹ ſupradictis maledictionibus:ergo idebite patiunt̃ maiorẽ penã p minori pctõ.Jn oppoſitũ eſt pp̄ha in hoc pſal.q̃ poſtq̃ p̄nuntiauit oẽs ſupradictas maledictiones vẽturas illi pplo pꝑter mortẽ xp̄i cõcludit dicens:hoc op⁹ eoꝝ q̃ detrahũt mihi. i.hec eſt iuſta dei ſnĩa ⁊ pena oĩbus his q̃ detrahendo machinati ſunt i necẽ meã.R̃ndet̃ ꝙ p ſolutione hui⁹ difficultatis p̄mo eſt videndum an pctm̃ idololatrie cõmiſſuʒ ab antiq̃s iudeis ſit mai⁹ aut min⁹ q̃ pctm̃ mortis xp̄i.Et ex ↄñti facil̃r concludet̃ intẽtũ rõne ⁊ auctoritatibus. ¶ Quãtũ ad p̄muũ eſt aduertẽdum ꝙ vnũ pctm̃ eſſe mai⁹ altero contingit quadrupliciter.p̄mo rõne inobedientie.ſcđo rõne voluntatis.tertio rõne circũſtãtiaꝝ.q̃rto rõne obſtinationis:vñ pꝑter oĩa iſta quatuor ſimul mai⁹ fuit pctm̃ necis xp̄i q̃ pctm̃ idololatrie:qđ pʒ p̄mo rõne obediẽtie pbat̃ nã antiq̃ p idololatriam ſolũ peccabãt ↄ deũ recedẽdo ab eo ⁊ cõuertẽdo ſe ad idola:ſed crucifixores xp̄i non ſolũ receſſerũt a deo voluntarie occidẽdo xp̄m:ſʒ etiã occiderũt primũ innocẽtẽ:⁊ ſic fecerũt ↄ p̄mum ⁊ ſcđ͂ p̄ceptũ:qꝛ ſimul occiderunt deũ ⁊ homẽ:qđ nõ fecerunt idololatre.Scđo hoc pctm̃ fuit mai⁹ illo rõne male voluntatis:nã cum deteriori voluntate ⁊ malitia ⁊ odio iudei crucifixerũt ⁊ pſecuti ſunt xp̄m quã pſes eoꝝ cõmiſerunt idololatriam:qꝛ ex odio ⁊ inuidia ⁊ malitia et ſine cã iniuſte occiderũt innocẽtẽ ⁊ cũ maiori ⁊ clariori noticia. Tertio hoc pctm̃ fuit grauius ⁊ deteri⁹ illo rõne circũſtãtiaꝝ:nã iudei in occidendo xp̄m nõ ſolũ occiderũt deũ ⁊ hominẽ innocẽtẽ ⁊ ſanctũ:ſed etiã benefactoꝝ

Obiectio.

Rñſio

pctm̃ vnum eſſe altero mai⁹ cõtingit q̃druplr.

re ꝛ redēptorē:ꝛ ſic peccauerunt ꝑ ſummaꝫ
ingratitudinē. Itē fecerūt deū ꝛ legē ꝛ ꝓphe
tas mēdaces in negādo xp̄m ꝛ ſic ꝯmiſerūt
ſacrilegiū et blaſphemiā. Itē obligauerunt
ſe ꝛ filios ſuos ꝛ oēs poſteros illi peccato:ꝛ
ſic multiplr fuerunt homicide. Et ſic ꝑ ola
fuit peius et deteri⁹ ꝙ pctm̄ ade vt dictū eſt
pſalmo.xiii.ꝛ.lxxvi. Quarto autē hoc pctm̄
fuit pei⁹ ꝙ idololatria antiquoꝝ rōne obſti
natiōis in qua manſerūt:ꝛ manēt ſucceſſo
res eoꝝ:qꝛ cōtinue occidūt xp̄ꝫ:poſtꝙ pla
cet eis ꝙ patres eoꝝ crucifixerūt eū:ꝛ reti
nēt eādem maliciā ꝛ odiū ꝯ xp̄m:ꝛ nō ſoluꝫ
ſunt heredes illi⁹ homicidii:ſed oim aliarū
circūſtātiarū.nā ꝑiter faciūt deū mēdacē et
legē ꝛ ꝓphetas:ꝛ ꝑ hoc negāt deū eſſe pei⁹
ꝙ idololatre:qꝛ nullū deū adorāt:qꝛ adorāt
vnū deū q̄ nō eſt trin⁹ ꝛ vnus nec incarnat⁹
ſꝫ talis de⁹ nuſꝙ eſt ꝙ nullū deūꝫ adorant.
Et ſic ꝑ ola pctm̄ necis xp̄i in quo nūc ma
nēt iudei ē pei⁹ ꝙ peccatū idololatrie patrū
eoꝝ qḋ multis autoritatib⁹ ꝓbat.nā hiere.
xvi.introducit iſtū p̄ptm̄ cōquerētē de capti
uitate in qua mō ſunt ꝛ dicentē. Quare dn̄s
locut⁹ eſt ſup nos oē malū grande iſtū. Que
noſtra iniquitas aut qḋ pctm̄ noſtrū qḋ pec
cauim⁹ dn̄o deo noſtro? dicēs ad eos. Quia
dereliquerūt me p̄res veſtri:ait dn̄s ꝛ abie
rūt poſt deos alienos.ꝛ ſeruierūt eis:ꝛ ado
rauerūt eos:ꝛ dereliquerūt me. Et legē meaꝫ
nō cuſtodierūt. Sed ꝛ vos peius opati eſtis
ꝙ p̄res veſtri.ecce eni ābulat vnuſqſqꝫ poſt
prau tatē cordis ſui mali:vt me non audiat:
ꝛ eiciā vos de terra hac ꝛc. Ex ſupradictis
patet qḋ pctm̄ poſterioꝝ iudeoꝝ q̄ noluer
rūt audire deum incarnatū:ꝛ manēt in ꝑui
tate ꝛ obſtinatiōe cordis ſui:ꝛ in malicia: ꝛ
odio inueterato eſt ꝛ fuit peius ꝙ peccatum
idololatrie patrū ſuoꝝ:ꝛ ꝑ conſequēs aliud
pctm̄ pōt eſſe peius ꝙ idololatria:qḋ nō po
tuit eſſe aliḋ niſi ꝯiuratio i mortē xp̄i ꝛ odiū
ꝛ obſtinatio i eū:vt magis patebit.vñ in iſto
eodē capitulo ſequit̄ deſtructio ꝛ diſſipatio
illi⁹ ppl'i ꝛ reprobatio eiuſdē.ꝛ predicit̄ mu
tatio legis ꝛ feſtiuitatū:ꝛ predicit̄ cōuerſio
ppl'i gētilis. Sꝫ qḋ iſta pena ꝛ ꝑpetua puni
tio ſit inflicta ppl'o iudeoꝝ ꝓpter mortē xp̄i
ꝑꝫ Eſa.l. Ubi dicit domin⁹ ad pplꝫ iudaicū
conquerenteꝫ quare ꝑ tot tp̄a ꝑmiſit eos in
hac captiuitate:vñ ait. Quis eſt hic liber re
pu ii matris vr̄e: quo dimiſi eaꝫ aut q̄s eſt
creditor meus cui vendidi vos? Ecce eni in
iniquitatib⁹ vr̄is vēditi eſtis:ꝛ in ſceleribus
vr̄is dimiſi matrē veſtrā:qꝛ veni ꝛ non erat
vir. Uocaui ꝛ nō erat q̄ audiret. Et ita dn̄s
aperuit mihi aurē:ego aūt nō ꝯdico retror
ſum nō abii. Corp⁹ meū dedi ꝑcutientib⁹:ꝛ
genas vellētib⁹:faciē meā nō auerti ab in
crepātib⁹ ꝛ cōſpuētibus in me dn̄s de⁹ auxi

Pctm̄ xp̄i necis ē ma ius ꝙ pctm̄ idololatrie

pctm̄ aliqḋ idololatria pt eē mai⁹.

liator me⁹:ꝛ iō nō ſum ꝯfuſus ꝛc. Ex dictis
et ceteris q̄ dñr in toto iſto ca.ꝑꝫ qualr de⁹
qui loquit̄ in h̄ cap̄.erat ꝑcutiēd⁹ ꝛ pilād⁹
ꝛ paſſur⁹ cū magna patiētia ꝛ obediētia vt
obediret deo pr̄i. Et qn̄o ꝓꝑ iniq̄tatē ꝛ pctā
ſua debat repudiare ſyna·ogā rebellē ꝛ in
obediētē nec audire volētē ſpōſum i ſuo ad
uētu. Et qn̄o rex robat pplm̄ iudaicū ꝛ relin
q̄t xp̄m dormientē in dolorib⁹ ſuis ꝛ maledi
ctiōib⁹ ſuis. Et pꝫ qualr ꝓꝑ mortē xp̄i puniſ
tur hac pn̄a diuturna. Sꝫ ꝙ hec captiuitas
ꝛ punitio ſit vſqꝫ i finem ſeculi duratura:pꝫ
pſal.xxvii. Deſtrues illos ꝛ nō reedificabis
eos. Itē pſal.lviii. Cōuertent̄ ad veſperā et
famē pa.tiet̄ vt canes:ꝛ circuibūt ciuitatem.
Itē dan.ix.vſqꝫ ad ꝯſūmationē ꝛ finē ꝑſeue
rabit ſtatuta deſolatio. Ex ſupradictis pꝫ rn̄
ſio ad dubiū ꝛ admirationē iudeoꝝ qꝛ turs
bant̄ q̄re ꝑ minori pctō infligit̄ eis maior pe
na ꝙ pr̄ib⁹ ſuis idololatris? Ad qḋ rn̄det̄ qḋ
pctm̄ cōmiſſum ꝯ xp̄m in q̄ nūc ꝑſeuerāt eſt
mlt̄o grauiꝰ ꝙ idololatria pr̄m ſuoꝝ nā ipſi
ſunt peiores ꝙ idololatre:qꝛ nullū deū ado
rāt niſi deū fictitiū ſine ỽbo ꝛ ſp̄ū ſctō q̄ nuſ
ꝙ ē. Itē negādo xp̄m negāt deū ꝛ faciūt ipꝫ
mēdacē ꝛ legē ꝛ ꝓphetas:ꝛ ſic ſunt ſacrile
gi ꝛ blaſphemi:qꝛ blaſphemādo ꝛ maledicē
do ꝯtinue xp̄ꝫ blaſphemāt deū ꝛ legē ꝛ pro
phetas:ꝛ ſunt homicide ꝛ deicide:qꝛ hoiem
deū ꝑcuſſerūt ꝛ flagellarūt ꝛ occiderūt vt ꝓbi
tū eſt:ꝛ hoc gratis ꝛ ſine cā:vt dicit̄ in hoc
pſal.qꝛ oñderūt odiū ꝓ dilectiōe:ꝛ oderunt
ipſum gratis. Ultimo peccāt in obſtinatiōe:
qḋ eſt grauiſſimū pctōꝝ ꝛ ꝯ ſpm̄ ſctm̄:qꝛ ma
nent obſtinati ſemꝑ in odio inueterato cōtra
xp̄m ꝛ mēbra ſua:ideo ratio eſt ꝙ poſtꝙ
culpa eorum eſt ꝑpetua:vt pena eoꝝ ſit ꝑ
petua dū manent in eadē obſtinatione:et iō
dicit ſaluator Matt.xii.ꝙ fiūt nouiſſima ho
minis illi⁹ peiora priorib⁹. Et ideo dauid in
hoc pſal.predixit cauſas ꝛ qualitates pecca
ti iudeorum ꝛ maledictiones ꝛ penas eoꝛuꝫ
perpetuas vſqꝫquo in finem conuertantur.

DIxit dominus dn̄o meo: ſede a dextris meis.

Donec ponam inimicos tuos: ſcabellum pedum tuorum.

¶ Huic pſal. preponitur talis titulus ipſi dd pſal. Ex titulo apparet ꝙ dauid fecit iſtum pſal. Sed de materia huius pſal. et etiaꝫ de autore varie ſunt poſitiones ꝛ ſententie inter hebreos modernos volentes occultare veritatē aduent⁹ meſſie. Nā quidaꝫ dicunt ꝙ heliezer procurator ipſius Abrae fecit hunc pſalmum pro victoria abrae de quatuor regibus qui expoliauerunt Sodomam. quaſi diceret. Dixit dominus deus qui eſt dominus omniū domino meo abrae:ſede a

mat. xxii. d. ad hebr. x. c. i. f. corin. xv. c. et ad hebr. vii. c. xx. q. v. f. bis ita.

dextris meis: ideſt eſto ſecurꝰ: donec ponam
inimicos tibi ſubiectos. Cābī ſ̄o dī q̄ cantu
res dd̄ fecerūt iſtū pſal. poſt mortē Saulis
poſtq̄ dd̄ fuit vnctꝰ in regē ſup totū iſrl. q. d.
Dixit dñs dño meo dd̄ poſtq̄ ia mortuus eſt
Saul: tu ſede a dextris meis: ideſt ſis rex ſu
per totū iſrael: ⁊ ego ponam oēs inimicos
tuos ſub pedibꝰ ⁊ poteſtate tua: qd̄ impletū
fuit. Nā obtinuit totū regnū iſrl: ⁊ etiā moa
bitas ⁊ Idumeos ⁊ philiſteos fecit ſibi tri
butarios. Sz tā p̄ma quā ſcd̄a expoſitio eſt
falſa. Nā ea q̄ memorant̄ in hoc pſal. nec cō
ueniunt ipſi abrae nec ipſi dd̄: qꝛ nullꝰ eorū
fuit ſacerdos ineternū: nec genitꝰ an̄ lucife
rū: vt patebit. Et iō ora impudentiū omniū
iſtorū ſaluator nr̄ ieſꝰ xp̄s obturauit: cū dixit
Matthei. xxij. Quomodo ergo dd̄ vocat ipſū
dn̄m dicens? Dixit dominus domino meo:
ſede a dextris meis. Itē petrꝰ Actuū. ij. quā
do dixit. Non eī dd̄ aſcendit in celos: dicit
autē ipſe. Dixit dominꝰ domino meo: ſede a
dextris meis. Itē paulꝰ ad hebre. j. Cui ali
quādo angelorū dixit: ſede a dextris meis?
Itē paulꝰ. j. ad Cor. xv. Oportet aūt illū re
gnare donec ponā oēs inimicos ſub pedibꝰ
eiꝰ cū quibꝰ concordat ionathā abenhuziel
vir magne autoritatis īter hebreos: cui nul
lus auſus ē ɔtradicere: q̄ in trāſlatiōe chal
daica īterpretatꝰ eſt iſtū pſalmū de xp̄o filio
dei meſſia in lege p̄miſſo dicens. Dixit dñs
verbo ſuo. Itē Rab. barachias adducit ſcri
pturā huius pſalmi et gloſſat ipſum de xp̄o
meſſia ī lege p̄miſſo. ¶ Ad cuiꝰ intelligētiā
ē notādū qd̄ poſtq̄ dauid in pſalmo p̄ceden
ti memorauit ⁊ prenūciauit ſententiā ⁊ dāna
tionē ⁊ maledictiōes quas incurrit pplꝰ iu
daicꝰ propter mortē chriſti in hoc pſal. p̄di
cit ⁊ p̄nūciat dignitates quas xp̄s adeptus
eſt in premiū ⁊ ſtipendiū ſuorū laborū ⁊ ſue
mortis ⁊ paſſionis. ¶ Nam tres dignitates
acquiſiuit ⁊ adeptus eſt xp̄s etiā inquantū
homo nō ſolūmodo ſuper omnes hoīes: ſed
etiā ſup oēs creaturas tā ſpūales q̄ corpa
les. Nā primo adeptꝰ eſt dominiū ⁊ regnū
⁊ imperiū vniuerſale ſuper oēs creaturas
in celo ⁊ in terra ⁊ ī inferno: vt ipſe ait mat.
vlti. Data eſt mihi ptās in celo et in terra.
Scd̄o adeptꝰ eſt ſacerdotiū eternū ſeu ſacer
dotalē ptātē cōſtituēdi ſacra ⁊ cōferendi eis
virtutē: que ptās nulli eſt data niſi ſoli xp̄o
tāq̄ ſummo ſacerdoti ⁊ eterno. Tertio ade
ptꝰ eſt ⁊ tradita eſt ipſi vniuerſalis iudicia
ria ptās diſcernēdi ⁊ iudicandi ⁊ tribuendi
p̄miā ſm merita: nō ſolū hoībꝰ: ſz etiā dia
bolo ⁊ angelis eiꝰ. Principalis ergo cōcluſ
ſio in toto pſal. intēta ē q̄ xp̄s ex merito ſue
paſſionis meruit ſupradictas tres ſummas
dignitates ſiue poteſtates. Quatuor ergo
facit dd̄ in hoc pſal. Nā primo oñdit q̄liter

S. Xp̄us adeptꝰ eſt tres dignitates ſup oēs creaturas ī q̄tū hō.

Diuiſio pſī.

deꝰ pr̄ tradidit homini xp̄o filio ſuo vniuer
ſale regnū ⁊ imperiū totiꝰ mūdi. Scd̄o qua
liter tradidit ipſi ſummā ptātē ſacerdotalē
ſiue ſacerdotiū eternū. Tertio q̄liter tradi
dit ipſi iudiciariā ptātē vniuerſalr̄ ſup oēm
creaturā. Quarto oñdit q̄liter has tres p̄e
dictas dignitates meruit xp̄s pp ſuā paſſio
nē: ⁊ mortē: ⁊ obedientiā. ſcd̄z erit ibi. Iura
uit dñs. tertiū ibi. Dñs a dextris tuis. q̄rtū
ibi. De torrēte in via bibit. ¶ Quantū ḡ ad
primū dicit pp̄heta dd̄. Sicut ego p̄uidi in
ſpū punitionē ⁊ dānationē quā īcurrit pplꝰ
iudaicꝰ ppter mortē ⁊ paſſionē xp̄i ⁊ īgrati
tudinē ⁊ inuidiā quā ɔmiſerūt ɔ̄ ipſū ita p̄r
p̄uidi tres dignitates ⁊ ſummas ptātes q̄s
xp̄s adeptꝰ eſt a patre in premiū ⁊ ſtipēdiū
ſue mortis ⁊ paſſiōis ⁊ hūilitatis ⁊ obedien
tie. Nā primo preuidit in ſpū qualiter dñs
deꝰ pr̄ ops̄ dixit dño meo Jeſu xp̄o filio ſuo:
ſede a dextris meis. Donec ponā inimicos
tuos ⁊ ſubiiciā tanq̄ ſcabellū pedū tuorꝰ. In
hac aūt prima p̄ticula ſunt tria vidēda. Nā
p̄io vidēdū eſt q̄d eſt ſedere: ſiue q̄ō ſedet
filꝰ ad dexterā patris. Et qñ pr̄ dixit hoc fi
lio. Scd̄o q̄ō ⁊ qñ pr̄ poſuit ⁊ ſubiecit filio
inimicos ſuos ſub pedibꝰ eiꝰ. Tertio eſt vi
dēdū q̄ō ſumat̄ ly donec: nā ſi xp̄s ſedet ad
dexterā patris donec ſubiiciant̄ ſibi inimi
ci ſui: vr̄ q̄ poſt iudiciū poſtq̄ ſubiecti fue
rint oēs inimici xp̄i: q̄ nō amplꝰ ſedebit fi
lius ad dexterā patris: qd̄ ē erroneū. ¶ Ad
primū eſt dicēdū ſm Aug. qd̄ dicere dei idē
eſt qd̄ facere: vel p̄cipere. Nā deꝰ dicēdo fe
cit oīa. Sed eſt aduertēdū q̄ deꝰ pr̄ dupliciter
locutꝰ eſt. Uno mō ab eterno: ⁊ ſic p̄duxit fi
liū ſuū ⁊ verbū ſibi coequale ⁊ cōſubſtātiale.
Et ſic pr̄ez loq̄ ad filiū nihil aliud eſt niſi p̄
ducere v̄bū ſibi coequale ⁊ cōmunicare ſibi
totā ſuā ſubſtātiā ⁊ eſſentiā: vt dictū ē pſal. ij.
Alio mō deꝰ pr̄ locutꝰ eſt ex tpe. Et ſic p̄du
xit vniuerſitatē creature. Qñ dixit. fiat lux ⁊
facta ē lux. Gen. j. ⁊ Joan. j. Oīa p ipſum v̄
bū facta ſunt. Et iſtud dicere eſt ad extra tēſ
poralr̄. Tertio mō multiplr̄ locutꝰ ē ad filiū
um. ſ. qñ vniuit ipſm p̄ſonalr̄ verbo ſuo in die
incarnatiōis. Nā lz talis vnio terminet̄ ad
ſolā perſonā filij tamen tota trinitas opata
eſt efficiēter totū illud myſteriū incarnatio
nis. Et ſic locutꝰ eſt pr̄ filio in baptiſmo: et
in trāſfiguratiōe cū dixit. Hic eſt filꝰ meꝰ di
lectꝰ. Et ita locutus eſt etiā in die aſcēſionis
qñ aſſumpſit eū: ⁊ fecit ipſm ſedere ad dexte
rā ſuā: et tradidit ipſi regnum ⁊ imperium
ſuper oēs creaturas: ⁊ ſic dicere dei eſt idē
quod facere. ¶ Secundo eſt notandū q̄ ſe
dere tripliciter ſumit̄ ī ſacra ſcriptura. Uno
modo dicit̄ poſitionē ſiue ſitum in loco: ⁊ ſic
ɔuenit ſoli animali: ſecūdo mō idē eſt qd̄ a
labore quieſcere. tertio mō idē eſt qd̄ reſide

E

T dicere dei ſeculo q̄ ē facere. Deus pr̄ dupl̄r locutꝰ ē

Q ſedere m plr capi

re.ſiue poſſidere:vt cũ dicim⁹ φ rex reſidet ſi
ue ſedet in regno.i.φ poſſidet ipm ꝛ potit̃ et
dñat̃ ei.ſcđo ꝙ ꝛ tertio mõ xp̃s ſedit a dextris
p̃ris in die aſcẽſionis ſiue reſurrectionis:ſcȝ
q̃ꝫ q̃euit ab oĩ labore paſſionis ꝛ amplꝰ non
paſſus ẽ:nec mortuꝰ nec mors illi vltra dña-
bit̃.ſcđo qꝛ reſidet ꝛ potit̃ potiorib⁹ bõis p̃ris
ꝛ poſſidet illa potiora. Tertio eſt notãdũ q̃ꝺ
dextrã q̃tuor modis ſumit̃ in ſacra ſcriptura.
Uno mõ đr poſitionẽ l loco ſiue differẽtiã po
ſitiõis cuiꝰ oppoſitũ ẽ ſiniſtrũ:ꝛ ſic ſolis reb⁹
corporeis cõuenit.ſcđo mõ dicit eq̃litatẽ in eſ
ſentia ꝛ potẽtia.tertio dicit p̃ncipiũ vñ motꝰ:
ſiue mediãte quo q̃s imediate op̃atur.Et ſic
đr Ariſt.ꝭ.celi.φ oriẽs eſt dextrũ mũdi:eo φ
inde incipit oĩs p̃m⁹ mot⁹.et ſic dicit̃ ẽt in li-
bro de motu aĩaliũ φ q̃ꝺlibet aĩal hꝫ dextrã
vñ incipit op̃ari:ꝛ cuȝ qua immediate op̃at̃.
quarto mõ đr dextrũ oĩs p̃ſperitas:ꝛ aduer
ſitas đr ſiniſtrũ.Et ſic potiora bona dicuntur
etiã dextera p̃ris:p̃mo mõ filiꝰ nõ ſedet a de-
xtris p̃ris:qꝛ deꝰ pꝛ cũ ſit ſimpliciſſima ſub-
ſtantia ꝛ incorporea nec hꝫ dextrum:nec ſini
ſtrũ.ſcđo mõ filius ſedet a dextris patris ſm
deitatẽ:qꝛ eſt ſibi coequalis in eſſentia:ꝛ po-
tentia:ꝛ ſic non conuenit humanitati.tertio
mõ filius ſedet a dextris p̃ris p̃mo ſm deita
tem:qꝛ xp̃s eſt v̾bum patris p q̃ꝺ fecit oĩa:qꝛ
pꝛ dixit oĩa verbo ſuo.Et ſic oĩa facta ſunt p
ipſum v̾bũ:vt dictũ eſt pſal.xxxij.ſcđo ſedet
inq̃tũ hõ.Nam ſicut p ipſum inquantũ deus
creauit ꝛ regenerauit nos p gratiã ad Cor.
ꝭ.qꝛ nulla g̃ra põt hoĩ conferri niſi p xp̃m me
diatorẽ dei ꝛ hominũ:in cuius fide ꝛ g̃ra ſal
uati ſunt oẽs fideles vtriuſq; teſta.ideo rõne
vtriuſq; nature xp̃s đr dextera dei patris et
v̾tus.Sed inq̃tũ hõ dicit̃ mediator ꝛ dexte-
ra p̃ris p quã pꝛ operat̃.Ex quo ptȝ φ vt ſic
non ſolũ ſedet a dextris:patris:ſed etiã ẽ de
xtera patris quarto mõ xp̃s ſedet:a dextris
patris inq̃tum hõ:quia reſidet in potioribus
bonis patris:et potitur eis et poſſidet ea in
ſummo gradu poſt patrem. Et notanter di-
cit.Sede a dextris meis.ꝛ non ad dexteram
meam:qꝛ potiora bona p̃ris in quo reſidet fi
lius:dicunt̃ multa.ſ.ſummũ regnũ ꝛ ip̃eriũ:
ſiue ſumma regia ꝛ imp̃ialis poteſtas ſuper
oẽs creaturas.ſcđo ſummũ ꝛ eternum ſacer
dotium.tertio vniuerſalis iudiciaria pote-
ſtas ꝛ diſtributio p̃miorum.quarto eadem
adoratio ꝛ veneratio ſimul cuȝ ver.Hec qua
tuor ſunt illa dextera ꝛ p̃ſpera ꝛ potiora bo-
na dei patris in quibus ſedet ꝛ reſidet filius
etiam inq̃tum homo.que quidẽ bona pater
ſoli homini xp̃o tradidit:deridenda eſt ergo
cauillatio porphyrij qui dicebat q̃ꝺ ſi filius
ſedet a dextris p̃ris:ergo ſequit̃ q̃ꝺ pater ſe-
det ad ſiniſtrã.Ad quem reſpondet̃ φ dexte-
ra patris in qua ſedet chriſtus:non dicit diſ-

Dextrã q̃tuor modis ſumit. Ariſtoteles.

Not.

ferẽtiã diſpoſitionis l loco:ſȝ dicit potiora bo
na q̃ pꝛ poteſt cõicare creature alicui. Per h̃
etiã r̃ndet̃ ad arriũ:q̃ dicit q̃ꝺ ſi filꝰ eſt ſubie
ctus patri p oĩa vt ait ap̃ls: ꝙ q̃ũo ſedet a de-
xtris eiꝰ?R̃ndet̃ φ q̃libȝ filꝰ p̃mogenitꝰ ſiue
vnigenitꝰ p̃rifamilias eſt ſubiectꝰ p̃ri:tñ cuȝ
hoc ſedet l potiorib⁹ bonis:ꝛ in ſumma p̃tãte
gubernatiua ꝛ honore poſt patrem reſpectu
oĩm famulorũ ꝛ ſeruorum domus.Et iſto mõ
p̃mogenitus cuiuſcũq; regis ſedet a dextris
patris t̃p̃o viuente.Sic ergo xp̃s lȝ inq̃tũ hõ
ſit p̃ri ſubiectus:tñ đr ſedere a dextris reſpe
ctu omnium creaturarũ l quatuor ſup̃dictis
potiorib⁹ bonis.Sed p̃pter hoc xp̃s vt homo
non dicit̃ equalis patri p omnia:qꝛ vt ſic non
eſt ſibi tradita poteſtas creatiua inquantum
homo qua p̃tãte deus põt creare multos mũ
dos:qꝛ alia ẽ poteſtas creatiua:alia guberna
tiua.Nam poteſtas gubernatiua ꝛ imp̃ialis
p̃t cõicari alicui creature v̾bo vnitate:ſȝ for-
ſan hoc repugnat poteſtati creatiue:ſed hoc
relinquat̃ determinationi eccleſie. Sȝ hoc ẽ
certũ φ chriſtus inq̃tũ homo hꝫ poteſtatem
gubernatiuã ꝛ regnũ ꝛ imperiũ ſup omnes
angelos ꝛ hoĩes ꝛ demones.Et p hoc dicitur
ſedere ad dexteram patris.Habet etiam hoc
humanitas chriſti:qꝛ ſimul adoratur ꝛ vene
rat̃ cũ verbo ab angelis ꝛ beatis cũ quo ver-
bo facit vnã p̃ſonam:vt ptȝ Apoc.v.ꝛ.vij.vbi
Joan.vidit.xxiiij.ſeniores ꝛ turbã magnam
ꝛ oẽs angelos procidentes ꝛ adorantes xp̃m
ad dexteram patris et dicentes. Dignus eſt
agnus qui occiſus eſt accipere virtutẽ ꝛ diui-
nitatẽ ꝛ honorẽ ꝛ g̃liam:ꝛ benedictionem et
oẽm creaturam que in celo eſt:ꝛ ſup terraȝ ꝛ
ſub terra ꝛ q̃ ſunt in mari.Ex quibus ptȝ q̃ꝺ
humanitas xp̃i ſiue xp̃s inquantũ hõ ſimĩ cũ
patre ꝛ ſp̃uſctõ adorat̃ ꝛ glorificat̃:et regit ꝛ
gubernat oẽm creaturã:ſȝ quantũ ad huma
nitatẽ ſp ſit minor p̃re.Sed reſpectu omniuȝ
aliarum creaturaꝝ ſimul cũ p̃re ꝛ ſpirituſan
cto đr rex ꝛ dñs ꝛ gubernator:ꝛ ſup omnes ꝛ
ab omnibus habet gloriã ꝛ honorẽ ꝛ cultum
ꝛ latriam ꝛ adorationẽ. Et hoc eſt ſedere ad
dexterã patris.Sed ſi querit̃ q̃ꝫ homo chri-
ſtus hoc habuit a patre?Dicendũ quod ha-
buit realiter in die incarnationis ex p̃ſonali
vnione.Nam ſemp ſedit in potioribus bonis
glorie ꝛ fruitionis.Et ſemp fuit adoratus ab
angelis ſimĩ cũ verbo:ſȝ effectiue ꝛ oſtẽſiue
hoc adeptus eſt in die aſcenſionis. Et ideo
cum aſcẽdit in celũ:dixit diſcipulis ſuis. Da
ta eſt mihi poteſtas l celo ꝛ in terra:ergo nõ
ſolummõ de die aſcenſionis:ſȝ etiã de die in-
carnatiõis põt itelligi de xp̃o hoĩe hoc q̃ꝺ đi
cit p̃pheta dd.Dixit dñs dño meo ſede a de
xtris meis.i.accipe p̃tãtẽ gubernatiuã ꝛ re-
gnũ ꝛ imperiũ ſup oẽs creaturas:ꝛ gloriã et
honorẽ ꝛ latriã ꝛ ſummã fruitionẽ ꝛ gloriam

R̃nſio ad obiectionem arrij.

Que ſtio.

Sed hoc nõ fuit manifeſtũ niſi poſt reſurre-
ctionẽ i die aſcẽſiõis vt magis patebit. Nam
dupl'r debet xpo hoi talis ſeſſio: vno mõ ĩq̃tũ
filius naturalis rõne vniõis vbi. Alio mõ ex
merito ſue paſſiõis. Pˢo mõ accepit talẽ ptã
tẽ ⁊ icepit ſedere a dextris pr̃is i die icarna-
tiõis. Scdo mõ i die aſcẽſiõis vt magʒ pate-
x bit. ¶ Ad ſcdm eſt dõm ꝙ mltipl'r pr̃ poſuit
Xpi ⁊ ſubiecit inimicos xpi ſub pedib⁹ ei⁹. Et hoc
inimi a pncipio ſue icarnatiõis ⁊ natiuitatis. Naʒ
ci ſub ilico i natiuitate ſua corruerũt mlta idola in
pedi- egypto ⁊ vlularũt idola apd getas ⁊ meſſa-
bus getas: ⁊ dederũt ſibi dicẽtis vniuerſalẽ dñʒ
⁊c. ⁊ regẽ eẽ natũ: imo nyl⁹ egypti diuiſus eſt
p ducentos alucos: q̃rũ ſeptẽ diffuſi ſunt p to
ta egyptũ: ⁊ intrarũt p ſeptẽ oſtia in mare me-
diterraneũ: ⁊ alij ſeptẽ itrauerũt mare rubrũ
vſqʒ i hodiernũ diẽ. Et h accidit tpe octauia
Uer. ni qñ xpo nat⁹ ẽ: vt ait ſtrabo i libro de ſitu or
bis. Hoc idẽ dĩ Uer. in. vj. cũ dĩ. Hui⁹ i aduẽtu
iã nũc ⁊ caſpia regna Reſpõſis horrent diuũ
⁊ meotica tellus. Et ſeptẽ gemini turbãt tre-
pida oſtia nili. Hoc idẽ ptʒ p totuʒ diſcurſum
euãgelicũ: vbi demõſtrat ꝙ non ſoluʒ vẽti ⁊
mare obedierunt xpo ſed etiam demões fue
runt ipſi ſubiecti: quos eiecit de corpibus ob
ſeſſis: ⁊ multos eoꝝ miſit in porcos: qui ſe in
mare pcipitauerũt. Sitr xpo ſubiecit demo-
nes inimicos ſuos qñ deſcẽdit ad iferos ⁊ ibi
ſedit tãq̃ iudex circit. xl. horas ⁊ condẽnauit
⁊ ligauit diabolũ vſqʒ ad iudicium ⁊ expolia
uit limbum ⁊ purgatoriuʒ ⁊ inde traxit ſctõs
pr̃es ⁊ oẽs q̃ extrãt in fide xpi ſub vete. teſt.
vſqʒ ad illã diẽ. Itẽ poſtea ſubiecit inimicos
ſuos demones cum penit⁹ eiecit eos ab ido
lis de mundo ⁊ deſtruxit oĩa noĩa idoloꝝ: nec
nolantur vltra. Itẽ ſubiecit ſub pedib⁹ eius
oẽs inimicos ſuos iudeos: qñ abſtulit eis ho
ſtiam ⁊ ſacrificiũ ⁊ ſacerdotium: ⁊ eos p titũ
⁊ romanos deſtruxit et captiuauit ⁊ diſpſit:
⁊ in ſeruitutem ſub xpianis ⁊ ſaracenis rede
git. Item ſubiecit ſibi oẽs inimicos gentiles
quoſdam puniendo: ⁊ quoſdã ad fidẽ ſuã con
uertendo. Nã totus ppl's xpianus p maiori
parte qui hodie eſt ſub iugo xpi deſcendit de
pplo gẽtili: ſup quẽ pplm xpo ſedet tanq̃ ſu-
pra ſcabellũ. ceteros aũt conculcat ſub pedi
bus ſuis puniendo pena tpali ⁊ eterna. Sed
hoc magis apparebit in die iudicij qñ deſtina-
bit oẽs dãnatos cum diabolo ⁊ angelis eius
ad penã eternã iuſtos aũt ſecum aſſumet ad
felicitatem ppetuã. Tunc ergo perfecte erit
completa iſta prophetia. ſ. Donec ponam ini
micos tuos: vt ait aplˢ. j. Corin. xv. Qui dicit
Deinde finis: cum tradiderit regnũ deo: ⁊ pr̃
cũ euacuauerit oẽm pncipatũ ⁊ poteſtateʒ et
virtutem opʒ aũt illum regnare donec ponat
oẽs inimicos ſuos ſub pedibus eius: nouiſ-
ſime autẽ inimica deſtruetur mors. Sed eſt
Not. aduertendũ ꝙ qñ dicimus qd xpo inq̃tũ ho-
mo ſedet a dextris pr̃is in illis quatuor potiori
bus bonis non eſt dicẽdũ ꝙ ly inq̃tũ replicet
rõnẽ formalẽ humanitatis: qꝛ hoc nõ conue-
nit xpo ex pncipijs formalib⁹ hũanitatis: qꝛ
ſic cuilibet hoi cõueniret. Sʒ ly inq̃tũ repli-
cat materialr ipſaʒ hũanitatẽ xpi rõne vnio
nis vbi ⁊ filiatiõis naturalis quã accepit in Y
incarnatiõe. Et rõne paſſiõis quã ex obediẽ
tia pr̃is accepit. Et ex charitate ſuoꝝ mẽbro
rũ. q. d. ꝙ xpo ſedʒ ꝙ hõ q̃ eſt vnit⁹ vbo: ⁊ fili⁹
naturalis dei pr̃is ſedet a dextris ei⁹. ¶ Ad Dõec
tert. ũ dĩ ꝙ iſtõ aduerbiũ dõec. ⁊ iſtõ aduerbiũ ⁊ vſqʒ
vſqʒ tripl'r ſumunt i ſacra ſcriptura. Pˢo mõ tripl'r
pciſe ⁊ determinate: ⁊ ſic ſumit Gñ. xlix. cuʒ ſumũ
dĩ. Nõ auferet ſceptrũ d iuda donec veniat q tur.
mittẽd⁹ ẽ. q. d. ꝙ poſt aduẽtũ xpi non erit rex
tpalis de tribu iuda. Itẽ eodeʒ mõ dicim⁹ ꝙ
mulier ẽ alligata cõiugio dõec vir moriat. Et
ſcti pr̃es fuert i limbo dõec xpo venit. Et eo-
dẽ mõ ſumit illũ apſ ad Galathas. iiij. Quã
to tpe heres puul⁹ ⁊ ſub tutorib⁹ ⁊ auctorib⁹
eſt vſqʒ ad pfinitũ tps a pr̃e: ideſt donec ema-
cipet: ⁊ donec ſit finitum tps pater ſubmiſit
ipſum tutoribus. q. d. ꝙ poſt tale tps ſtatutuʒ
non ampli⁹ eſt ſub tutorib⁹. Secundo mõ ſu
mit donec ⁊ tenet abſolute ⁊ ide terminate.
Et ſic ſumit pſal. cxxij. cuʒ dĩ oculi noſtri ad
dñm deũ nr̃m donec miſereat nr̃i: qꝛ non ſe-
quit ꝙ poſtq̃ deus miſert⁹ fuerit noſtri: non
amplius habeamus oculos ad deũ. Itẽ eodẽ Et de
mõ indeterminate ⁊ abſolute ſumit h aduer vbo.
biũ donec. Matt. j. cũ dĩ. Ioſeph non cogno- ſigni
ſcebat virgineʒ donec pepit filiũ ſuũ pmoge fica.
nitũ: ⁊ eodẽ mõ ſumit hic donec in hoc pſal. Qd dĩ
indeterminate ⁊ abſolute: qꝛ non ſeq̃t ꝙ poſt ⁊ ad
q̃ pr̃ ſubiecerit filio oẽs inimicos ſuos. quin heb.
filius ſedeat a dextris pr̃is. Tertio ſumitur xij. c.
donec infinite ⁊ eternalr. ⁊ ſic ſumitur pſal.
lxxj. cũ dĩ. Orieť in diebus ei⁹ iuſtitia ⁊ abun
dãtia pacis donec auferat luna. Sed qꝛ luna
nunq̃ auferet nec annihilabit: ideo pax xpi
nunq̃ ceſſabit: ſed erit ineternũ. Itẽ eodẽ mõ
ſumit ly donec Mat. xviij. cũ dĩ: ꝙ irat⁹ dñs
tradidit illũ ſeruũ nequã ⁊ ingratum tortori
bus donec redderet debitum. Sʒ qꝛ nullus
põt reddere debitum in inferno: ergo in eter
nuʒ cruciabit. Eodẽ ergo etiã mõ põt ſumi h
ly donec: cũ dĩ. Dixit dñs dño meo: ſede a de
xtris meis. Donec ponam inimicos tuos ſca
belluʒ pedum tuoꝝ. Et ponit pro q̃ ſiue ideſt
q̃diu ponã inimicos tuos q. d. qd ineternum
ſubiectã tibi inimicos tuos: qꝛ ieternũ erũt ſibi
ſubiecti i iferno dãnati: q ineternũ ſedebis a
dextris meis. Et ſic patet veritas ſnie huius
verſiculi.

Uirgã vtutis tue emittet dñs ex ſiõ: dñare i medio inimicoꝝ tuoꝝ.

¶ Hic oſtendit propheta vbi ⁊ quando ince-
pit mãifeſtari executio ⁊ poteſtas regni xpi

ni. Et demõſtrat q̄d hec poteſtas incepit in
hieruſalē in mõte ſiõ: q̄n miſit ſp̄m ſctm̄ i diſ
ſcipulos. Nã tūc dedit eis ſeptē dona: puta
donū ſapiētie z itellect⁹ ad itelligēdas ſcri
pturas. Et ip̄m cõſiliū z fortitudinis ad pſe
cutiões tolerandas. Et ſciētie z pietatis et
aliar̄ grar̄ ad miracula facienda: et vices
xp̄i exercēdas. Itē in die aſcēſiõis dedit eis
ptãtē calcãdi ſup ſcorpiões. Sz in die pent.
habuerãt executionez. Jō dicit dñs Dñs pr̄
mittet ſil' tecū virgã virtutis.i. ptãtem z doſ
na grarū quas ap̄li fecerũt ṽtutes z hoc mit
tet ex ſiõ in die pēthe. Et iõ poſtq̄ habes po
teſtatē z cõmiſiti eã ap̄lis dominare in me
dio inimicorū tuorū: z ſubiuga inimicos.i.
ſubiugabis oēs inimicos: z eis dominabeſ
ris quoſdã ad fidē quertēdo: z q̄ſdam ſcz iuſ
deos p̄ncipib⁹ mūdi tp̄aliter ſubiiciendo z
quoſdam ſcilicet omnes fideles obſtinatos
ad eternã mortē cõdēnãdo. Vñ eſt aduerten
dū q̄ notãter p̄pheta ponit in hoc loco virſ
gã p poteſtate. Vñ quadruplex memoratur
poteſtas in ſacra ſcriptura: ſcz regia et ſaſ
cerdotalis z doctrinalis z ṽtutis ſcz miraſ
cula faciēdi. Sz vnaqueq̄ iſtar̄ poteſtatuz
denotat̄ z figurat̄ p virgã. Nã de ptãte reſ
gia dicit̄ Gñ.xlix. Nõ auferet̄ ſceptruz ſiſ
ue ṽga de iuda. Jõ reges z regū officiales
ſemp portãt virgã i manu. Et ita pinguntur
cū virga in ſignū dominij z regiminis. De
ṽga ergo ſacerdotali habet̄ Numeri.xvij.
q̄n data eſt virga ipſi aarõ. Et iõ epiſcopus
portat virgã paſtoralem in manu in ſignum
regiminis ſp̄ualis. Tertio modo magiſter
ſcholar̄ q̄ docet: tenet ṽgã ſiue ferulã i ma
nu in ſignũ doctrine. De q̄rta aũt virga vir
tutis habet̄ Exo.iiij. quam de⁹ dedit moyſi
cũ qua fecit oĩa miracula: vt p̄z per totum
diſcurſum Exo. Eſt ergo q̄druplex ṽga poſ
teſtatiua: ſcz regia ſacerdotalis: et doctrine
z virtutis faciēdi miracula. Hanc ergo qua
druplicē virgã tradidit deus pater ipſi xp̄o
filio ſuo inq̄tũ hõ: z ip̄e xp̄s tradidit eam diſ
ſcipulis ſuis in die pētheco. Et etiam in die
aſcēſiõis q̄n miſit eos p totū orbē: cũ q̄ virſ
ga apoſtoli ſubiecerunt xp̄o oĩes inimicos
ſuos. Nã ſicut virga moyſi fuit dicta virga
virtutis: eo q̄ cū ea faciebat miracula ſcdm
virtutē a dño illi virge collatã: ita etiam lex
euãgelica dicit̄ virga virtutis: continens il
las q̄tuor ptãtes ſupradictas cū quas apoſto
li miracula faciebant. Quam virgaz emiſit
dñs ex ſion. Nam quaſi illas quatuor ptãſ
tes dedit xp̄s apoſtolis ſuis i mõte ſiõ. Nam
in illa z eadē domo in q̄ dd fecit iſtū pſalmū
z oēs alios que erat ſita in monte ſion fuit
poſtea cenaculū in quo xp̄s fecit cenam cuz
diſcipulis ſuis in die iouis ſancta z ibidem
inſtituit ſacramētū altaris: z dedit poteſtaſ
tē apoſtolis cõficiēdi hoc ſacramentuz: cum
dixit. Sumite z diuidite inter vos hoc quoſ
tieſcunq̄ feceritis z c. Itē in eodē loco i die
paſche in ſero ſtetit in medio apoſtolorum
poſt reſurrectionem: z aperuit eis ſenſum z
ſcripturas: vt p̄z Luc.vlt. Itē in eodē loco in
die octauo poſt paſcha dedit poteſtatē apoſ
ſtolis remittēdi: z retinēdi pctã: vt p̄z Joan.
xx. q̄n inſufflauit in ſuos diſcipulos dicens.
Accipite ſp̄m ſctm̄: quor̄ remiſeritis pctã re
mittunt̄ eis. Itē in eodē loco in die penthe.
miſit ſp̄m ſctm̄ in diſcipulos: vbi receperunt
oĩa dona gratiarū z intelligētiã ſcripturar̄
z genera linguarū: vt p̄z Actuum primo: iõ
ibi co beatus petrus cepit facere miracula ſi
mul cū ceteris ap̄lis: intm̄ q̄ illa die cõuerſ
ſa ſunt q̄tuor milia hoim: et ſic ap̄li diſperſi
ſunt p vniuerſum mūdũ: z cõuerterũt totum
p̄ xp̄m gentilē. Ex q̄ p̄z q̄ ṽga virtutis xp̄i et
ptãs incepit: z egreſſa eſt de ſion. Et ſic dilla
tata eſt p vniuerſum mūdū ſicut dictum eſt
pſal.xlviij. z .l. Qz de ſion exibit lex: z verbuz
dñi de hieru̾m. Eſaie.ij. Ideo dicit hic p̄phe
ta. O xp̄e dñs pater ſimul tecum emittet virſ
gã virtutis ſcz legis euangelice ex ſion doſ
minare in medio inimicorum tuorum.

Tecum principium in die virtuſ
tis tue in ſplendoribus ſanctorum:
ex vtero ante luciferum genui te.

¶ Sed ne q̄s putaret xp̄m ex tp̄e totaliter
incepiſſe: z velut fili⁹ adoptiuus: z nõ natuſ
ralis regnū a patre accepiſſe: iõ hoc remoſ
uet dd oſtēdēs xp̄m eſſe verū filiuz dei pr̄is
naturalē: z eternū z p q̄ñs iure hereditario
regnū eternū z ſupradictam ptãtez a patre
accepiſſe. Nã lz ſit tēporalis ſcdm humaniſ
tatē: tñ eſt etern⁹ ſcdm diuinitatē. Et etiam
lz ſit ver⁹ hõ ex matre ſcdm carnē: tñ eſt ve
rus de⁹ ſcdm diuinitatē. Et q̄ verbum acce
pit illã humanitatē in vnitatem pſone: ideo
xp̄s de⁹ z hõ eſt vna pſona z nõ plures: z ſic
eſt vn⁹ fili⁹ naturalis dei patris. Nec etiam
inquantū homo habet aliū patrē niſi deum
Et ſic iure hereditario debet̄ ipſi regnū mũ
di. Nã ſicut ſimul cū verbo adorat̄ z glorifiſ
catur z veneraẗ: ita ſimul cū ṽbo oĩa regit z
gubernat eo modo quo ſupradictum eſt. Et
hec habuit humanitas xp̄i a principio ſue
vnionis vt dictum fuit. Sed magis oſtēſum
eſt z demõſtratū z manifeſtatū in die aſcēſ
ſionis: vt ſupradictũ fuit. Et hoc eſt q̄d inten
dit dicere cū ait. Tecū p̄ncipiū i die virtutz
tue. Vñ p p̄ncipiū intelligit verbū quod eſt
p̄ncipiũ formale oĩm creaturar̄. Ad cuius
exēplar facta ſunt omnia. Et per quod verſ
bum deus dixit oĩa creata ad extra: vt ait
Auguſt. hoc principiuz ſemper fuit vnitum
cum humanitate chriſti a primo inſtanti ſue

Ptãs q̄druplex ſeu virga ptãtiua.

Per p̄ncipiū intelligitur ṽbuz. Aus.

incarnationis:ita ꝙ icepit dies ꝟtutis: maxie
tpe pegrinatiõis xpi in hac vita:dũ fuit via
tor:q̃ui dies militie ⁊ certaminis ⁊ triũphi ⁊
laboris. Nã xpus a pmo inſtanti ſue incarna-
tionis ilico incepit opari nr̃am redẽptionẽ.
Nã ſtatim mouit ꝟginẽ mariã matrẽ ſuã vt
iret ad viſitãdũ elizabeth:⁊ ẽt ex vtero ꝟgi-
neo ſctificauit Joãnẽ baptiſtã:vt eſſet pcur-
ſor. Et etiã i die natiuitatis ſue opat⁹ eſt in-
effabiles ꝟtutes:qꝛ appuit noua ſtella i oriẽ
te:que duxit magos ad pſepe: et multitudo
celeſtis exercit⁹ cãtauit gl̃ia in excelſis deo
Et illa die fuerũt facta miranda p diuerſas
ptes orbis terrarũ:qꝛ oẽs creature dedert ſi
gnũ ei⁹ natiuitatis. Et multas alias ꝟtutes
opat⁹ eſt xpus vſq; ad.xxx. annũ:de ſcriptura
tacet. Sꝫ oẽs euãge. ſic icepert narrare vir
tutes ⁊ miracula xpi a ſuo baptiſmo. Et ſic
in illis trib⁹ annis opat⁹ eſt tot ꝟtutes ⁊ mi
racula:ꝙ ſi oia ſcriberent mũdus non poſſet
cape ꝙ ſcribẽdi ſunt libros:vt pꝫ Jo. vl. Sed
maxie fuit dies ꝟtutis xpi:dies paſſiõis ⁊ re
ſurrectionis ſue:qꝛ triũphauit de diabolo:
⁊ expoliauit infernũ. Sꝫ dies ſplẽdorꝫ ſui et
ſctõꝝ fuit totũ tps poſt reſurrectionẽ. Dicit
ꝙ pr̃ ad filiũ. O xpe nõ ſine cã debet tibi re-
gnũ mũdi:ẽt ſm hũanitatẽ rõne vniõis pſo
nalis ꝟbi. Nã pncipiũ exẽplare oĩꝫ creatu-
rarũ. ſ. ꝟbũ eternũ p qḋ facta ſunt oia fuit ſp
tecũ pſonalr̃ vnitũ in die:imo a die tue ꝟtu
tis. i. tue incarnatiõis:⁊ in toto die tui certa
minis ⁊ militie:⁊ in die tui triũphi:in ꝙ die
opat⁹ es ꝟtutes ⁊ miracula:⁊ vicisti diabo-
lũ abſtuliſti ipi pdã. Et nõ ſolũmõ fuit tecũ
pncipiũ in die ꝟtutis ⁊ laborꝫ mortalis vite
ſꝫ ẽt fuit ſp tecũ i ſplẽdorib⁹ ſctõꝝ. i. in toto
tpe poſt reſurrectionẽ cũ accepiſti gl̃iã ⁊ ſplẽ
dorẽ p te ⁊ ſctis tuis:nã hũanitas tua ſplen
det i celo oib⁹ ſctis ⁊ btis plus ꝙ ſol. Cuius
ſplẽdor nũꝙ cognoſcet occaſuꝫ. Apo. vlt. Ex
ꝙ pꝫ ꝙ ꝟbũ poſtꝙ ſemel aſſũpſit hũanitatẽ
nũꝙ dimiſit. Nã ſp fuit vnitũ in toto die vir
tutis añ reſurrectionẽ:lꝫ aĩa fuerit ſepata a
corpe:⁊ ſp fuit vnitũ poſt reſurrectionẽ ſicut
añ:⁊ ſp fuit vna pſona cũ ꝟbo:⁊ p ↄ̃ñs filius
dei. Utrũ aũt xps i triduo fuerit hõ vel nõ:ẽ
alibi diſputabit:qꝛ nõ eſt pñtis ſpeculatiõis.
Sufficit ꝙ xpus ſp fuit fili⁹ naturalis dei. Et
ſic iure hṙditario meruit r̃gnũ ſup oẽs crea
turas tãꝙ filius naturalis. Et iḋ vt pbaret
hãc naturalitatẽ ſubdit. Añ luciferũ genui
te. q. d. O xpe lꝫ ſis hõ:tñ es deus a pncipio
tue incarnatiõis:nã ꝟbũ ſp fuit tecũ pſona
liter vnitũ añ ⁊ poſt reſurrectionẽ. Et ſic es
fili⁹ me⁹ naturalis ⁊ etern⁹ rõne ꝟbi cõſub
ſtãtialis ſꝫ diuinitatẽ:qꝛ ex vtero. i. ex ſubſtã
tia mea genui te añ luciferũ. i. añ oẽm crea
turã:⁊ añ ſolẽ ⁊ lunã ⁊ ſtellas:nã nihil pce-
dit luciferũ. ſ. ſolẽ niſi ſola eternitas. Uñ e:t

Diuinitas nũꝙ dimiſit humanitatẽ.

aduertẽdũ ꝙ ſm cõem opinionẽ doctoꝝ qui
ponũt ſucceſſionẽ tpalẽ in dieb⁹ creationis
nõ valeret iſta ↄ̃ña:xpus fuit genitus añ luci
ferũ ſiue añ ſolẽ:ꝙ xpus eſt eternus: eo ꝙ ſol
fuit creat⁹ in. iiij. die:ſꝫ bñ valet ↄ̃ña apud
Aug. ꝙ ponit oia eſſe ſil̃ creata ⁊ diſtincta ſm
ſuas ſpẽs ⁊ formas referẽdo illos dies ad
ſucceſſionẽ nature ⁊ cognitionẽ ãgeloꝝ. Et
ſic añ luciferꝝ nihil ſuit niſi eternitas:etiam
p iſtũ añ luciferꝝ põt intelligi natura ãgelica
ꝙ in pria die ponit creata ſub noĩe lucis. De
ꝙ dicit de⁹. Fiat lux:⁊ facta eſt lux:⁊ tunc bñ
valet ↄ̃ña:ꝙ ſi ꝟbũ eternũ ſiue fili⁹ dei ẽ ge
nit⁹ añ luciferꝝ. i. añ naturã angelicã ꝙ pma
fuit creata eſt etern⁹ ⁊ genit⁹ de vtero. i. de
tota ſubſtantia pris:qꝛ pr̃ ſe totũ dixit. i. d̃ to
ta ſua ſubſtãtia dixit ꝟbũ:⁊ ſic de tota ſubſtã
tia filiũ ſibi equalẽ genuit:qꝛ totã ⁊ eãdẽ eſ-
ſentiã cõicauit:vt ait Aug. xv. de trini. ¶ Et
nota ꝙ notãter ait ppheta ex vtero ante ⁊c.
Nã p vterũ intelligit memoriã fecundã pa-
tris ex qua verbũ gñatur ſubſtãtialr̃ ꝙ qui-
dem memoria paterne ſimilitudinarie ⁊ meta
phorice dicit vterus ſiue matrix:nã ſicut ex
matrice fecunda mulieris ſiue ex fecundita
te matricis gñatur fetus ita p quandã ſimi
litudinẽ ⁊ memoriã fecundã patris dicẽtis
generat verbũ. Et ſic dicit Augu. ꝙ pr̃ dicit
verbũ de tota ſua memoria fecũda ſiue fecũ
da. Hoc eſt ergo qḋ dicit hic ex vtero. i. ex me-
moria fecũda ⁊ de tota ſubſtãtia mea añ lu-
ciferꝝ. i. ab eterno genui te. Et iḋ vbi nos ha
bem⁹ ex vtero añ luciferũ genui te. q̃dã lr̃a
hebraica hꝫ de matrice aurore tibi ros nati
uitatis tue. ꝙ lr̃a ad eandem ſniam deducit.
Tota ergo ſnia ſiue cõiũctio hui⁹ ꝟſus ſtat
in hoc:qꝛ dicit pater ad filium. O xpe dñare
in medio inimicoꝝ tuoꝝ:qꝛ tibi debet ſũma
regia ptãs iure hereditario:eo ꝙ tu es fili⁹
me⁹ naturalis nõ ſolũ inquãtũ de⁹:ſꝫ ẽt in-
quãtũ hõ. Nã inquãtũ hõ pncipiũ. i. verbuꝫ
eſt pſonalr̃ vnitũ in die ꝟtutis. i. peregrina-
tiõis ⁊ laboris ⁊ certaminis ⁊ militie ⁊ triũ
phi. ſ. a die incarnationis vſq; ad diẽ paſſio-
nis incluſiue. Et etiã tecũ eſt principium in
ſplẽdoribus ſctõꝝ. i. i die tue gl̃ie ſplẽdoris
ſctõꝝ ꝙ incepit a tua reſurrectiõe ⁊ durabit
ineternũ. Et ſic etiã inquantũ hõ tu es fili⁹
me⁹ naturalis rõne verbi vniti. Scḋo tu es
fili⁹ me⁹ naturalis inquãtũ de⁹:qꝛ ex vtero
i. de tota memoria mea fecũda ⁊ ſubſtantia
añ luciferꝝ. i. ab eterno genui te Ex ꝙ pꝫ qḋ
iure hereditario tibi debet ſedere ad dexte
rã meã ⁊ dñari i medio inimicoꝝ tuoꝝ. Et poſ
ſidere regnũ ⁊ iperiũ ſup oẽs creaturas vt
dictũ eſt. q. d. pr̃. o xpe ſede a dextris meis ⁊
dñare i medio inimicoꝝ tuorũ:qꝛ tu es fili⁹
me⁹ naturalis. Nã inꝙtũ de⁹ ego te genui
añ luciferꝝ ex vtero. i. ex mẽoria mea fecũda

Per vterũ memoria patris intelligit. Aug.

id eſt de tota ſubſtātia mea. Sꝫ inquantū hō
ego te genui poſt luciferꝫ ex vtero virginali B
ope ſpūſſcti. ¶ Sꝫ ↄ̄ h̄ arguit̄ ⁊ videt̄ ꝙ xp̄s
inquātū hō nō ſit fili⁹ naturalis dei pr̄is. Nā Gale-
dicit Galen⁹ ꝙ ſol⁹ ille ē pr̄ naturalis q̄ ge- nus.
nerat filiū de ſubſtātia ſua: cui⁹ ſemē ↄcurrit
etiā naturalr̄ ad fetū: ſꝫ de⁹ pr̄ nō genuit xp̄ꝫ
ſm̄ ꝙ hō de ſua ſubſtātia: ḡ nō ē ei⁹ pr̄ natu-
ralis. Itē Aug. dicit ſup Ioā. ꝙ duas legim⁹
xp̄i natiuitates. Unā in celo ſine matre. Et
aliā i terris ſine pr̄e: ergo xp̄s vt hō nulluꝫ
hꝫ patrē naturalē. Ad h̄ r̄ndet̄ ꝙ ſi volum⁹
ſeq̄ viā Ariſto. xvj. de aīalib⁹ ⁊ alioꝝ ph̄oꝝ
q̄ dicūt ꝙ pr̄ naturalis nō ↄcurrit niſi actiue
ad ḡnationē fetus: inq̄tū ipſus ꝑlificus ſiue
ꝟtus ḡnatiua cōſeruata i ſemine tantū for-
mat fetū in matrice mulieris ex menſtruo.
Et ſic nullā ſubſtantiā cōicat pater filio niſi
inq̄tū ſe hꝫ actiue ad formationē fet⁹ media-
te ſpū ꝑlifico ſiue generatiuo. Tunc abſq̄
preiudicio fidei poſſumus dicere ꝙ deus eſt
pater naturalis xp̄i: ⁊ etiā q̄ ad humanita-
tē: qꝛ ille eſt pater naturalis cuius virt⁹ for-
mat fetū in matrice. Sꝫ ſpūſſctūs q̄ eſt vir-
tus patris ex puris ſanguinibus formauit
corp⁹ xp̄i i vtero ꝟginali: ergo xp̄s eſt filius
naturalis dei patris. Maior etiam patet ex
ſnīa ph̄i. Minor etiā pꝫ ex articulo fidei. Et
etiaꝫ patet Luce. j. Spūſſanctus ſuꝑueniet
i te: ⁊ virt⁹ altiſſimi obūbrabit tibi. ¶ Sed Obie-
qꝛ ex hoc mō dicendi poſſent fieri cōplures ctio.
cauillationes: qꝛ ꝑ eandē rationē xp̄s vt hō
poſſet dici fili⁹ ꝟbi: eo qđ ſpūſſanctus q̄ for-
mauit corp⁹ xp̄i in vtero ꝟginis ꝓcedit tam
a verbo quā a patre: ⁊ eſt virt⁹ vtriuſq̄. Iteꝫ
qꝛ tota trinitas creauit animaꝫ xp̄i. ideo ſm̄
creationē xp̄s poſſet etiam dici fili⁹ trinita-
tis: ſicut adā dicit̄ fili⁹ dei: Luce. iij. ⁊c. Ideo
ad remouendū omnē cauillationē arguēdi
⁊ ad vitandū omne ſcandalū meli⁹ eſt ꝙ re-
curramus ad perſonam. ¶ Naꝫ chriſtus in ¶
quātum homo nullā hꝫ ꝓpriā perſonalitatē Xp̄s
niſi ſolam perſonalitatē verbi in qua ſubſi- inquā-
ſtit. Nā ſicut pater communicat verbo eſſen- tū hō
tia nō cōmunicādo ꝑſonā: ita per oppoſituꝫ nō hꝫ
verbū cōmunicat illi hūanitati eandem ꝑ- pro-
ſonalitatē non cōmunicando naturam: quia priaꝫ
vtraq̄ nature manet integra in ſua eſſentia perſo-
ſub vna ⁊ eadem perſonalitate. Et ſic ma- nali-
net vna ſola ꝑſona q̄ dicit̄ xp̄s habens duas tatē.
naturas eſſentialiter diſtinctas. Et ſic ver-
bū cōicando humanitati perſonalitatē cōi-
cat etiā filiationem. Et ſic xp̄s homo dicitur
filius naturalis dei patris: quia in xp̄o ſicut
non eſt niſi vna ꝑſona ⁊ vnū eſſe: ita non eſt
niſi vna filiatio. Et ſic nō eſt niſi vn⁹ ſol⁹ fi-
li⁹ naturalis deus hō: cui ꝓpter filiationem
naturalem debetur regnum mundi iure he- Rn̄-
reditario: vt dictū eſt. Tunc ad argumentū ſio.

Galeni negat̄ ei⁹ ꝓpoſitū: qꝛ non tenet̄ eius
opinio apud ph̄os. Ad ſcđm dr̄ qđ Aug. non
negat qđ xp̄s nō habeat patreꝫ naturalē in
celis. etiā que ad ſcđaꝫ ḡnationē: ſꝫ dicit qđ
nō hꝫ patrē carnalē in terris. Et ſic cōcludit̄ Xp̄s
ſine heſitatiōe ceteris dimiſſis qđ hō xp̄s ē nō hꝫ
fili⁹ naturalis dei pr̄is genit⁹ ante luciferū pr̄em
ſm̄ diuinitatē: ⁊ genit⁹ poſt luciferū ſm̄ hūa- car-
nitatē. Et ly in die ꝟtutis tue refert̄ ad totū naleꝫ
tēpus peregrinationis xp̄i ab incarnatione in ter-
vſq̄ ad paſſionē incluſiue: ⁊ ly in ſplendori- ris.
bus ſanctoꝝ refert̄ ad totā durationē poſt
reſurrectionē xp̄i. Sed ly ante luciferū ge-
nui te refert̄ ad eternitatē in qua xp̄s geni-
tus eſt quo ad diuinitatē. Eſt ergo xp̄s geni-
tus ante luciferum ex vtero patris: ⁊ poſt lu-
ciferum ex vtero matris ope ſpūſſancti qui
eſt virtus altiſſimi. Et nota qđ illum ſupradi-
ctuꝫ verſum multi multipliciter exponūt.
Nā q̄dā illud ꝑncipium referūt ad patrem:
vt dicat pr̄ ad filiū. Et ſum tecū vnuꝫ ⁊ idē
ꝑncipiū ꝓducendi ſpm̄ ſctm̄ i die ꝟtutis tue
i. in tota eternitate cuius ſplendorē ſancti ꝑ-
ticipāt. Et etiā ſuꝫ ꝑncipium tecum: qꝛ ꝓdu-
xi te. Et ſic ſum tecū ſicut ꝑncipiū dicens in
ꝟbo dicto ⁊ ꝓducto. Et tu es mecū tā q̄ ver-
bū in dicente ⁊ hoc ab eterno: qꝛ an̄ luciferū
genui te. Itē etiā alij dicunt. Ego pr̄ ſum te-
cū. O filij ſimul cū ſpūſctō vnū ꝑncipiū ꝓdu-
cēdi creaturā in die ꝟtutis tue. i. in die crea-
tionis: in q̄ ꝟtute tua facta ſunt oīa. Sed ali-
ter terminat̄ ⁊ cōtinuat̄ lr̄a pꝫ Caſſiodorum
q̄ ↄtinuat vnā ſnīaꝫ ab illo loco ꝟgā ꝟtutis
tue vſq̄ ad ly in ſplēdorib⁹ ſctōꝝ incluſiue.
Un̄ dicit dd. O xp̄e ipſe dn̄s pr̄ emittet virgā
virtutis tue. ſ. legē ⁊ ptātē euāgelicā ex ſion.
Et iđ dn̄are: vn̄ ipſe pater eſt tecū vnū ꝑnci-
piū mittēdi ſpm̄ ſctm̄ in die virtutis tue. ſ. in
die Pente. in ſplēdorib⁹ ſctōꝝ: qn̄ ſplendor
igneus venit ſuꝑ ſanctos apoſtolos. Nam il-
lo die ſimul cuꝫ pr̄e miſiſti virtutē ſuꝑ eos q̄
dies dicit̄ ſplēdor ſanctorū: eo ꝙ fuerūt illu-
minati ⁊ oīb⁹ virtutib⁹ ⁊ donis referti: et iđ
vt pater oſtendat filiū eſſe eternū ſm̄ diuini-
tatē ſubdit. Ex vtero ante luciferū genui te.
Un̄ eſt aduertendū qđ hebreus ⁊ tranſlatio
Hiero. aliter habēt literā hui⁹ verſiculi. Nā
vbi. lxx. habēt. Tecū ꝑncipiū ⁊c. hebrei hn̄t
Populi tui ꝑncipes in die ꝟtutis tue: in de-
core ſancto de matrice aurore tibi ros ado-
leſcētie tue. Et tūc ſm̄ hāc literā mutaretur
ſnīa. Nā prima pars huius verſiculi videt̄
eſſe ſequela ad verſum ⁊ ſnīam precedentē
nā dictū eſt ſupra. virgā ꝟtutis tue. i. pote-
ſtatē emittet tibi dn̄s ex ſiō. i. ſpiritūſanctū
in diſcipulos mittēdo in die Pēte. Iđ dn̄are
in medio ⁊c. Et ſequit̄ ſm̄ hāc literam. Po-
puli tui ꝑncipes. i. apoſtoli facti ſunt ꝑnci-
pes ſuꝑ oēm terrā ⁊ hoc i die ꝟtutis tue ſc-

in die p̄tē. q̄n misit eis dona grāꝝ ꝛ ꝟtutū in decore sctō q̄n oēs apl̄i ꝛ discipl̄i sunt sanctificati ꝛ decorati ꝛ ornati lumine sp̄ūsctī ꝛ oīs generis grāꝝ ꝛc. Qd aūt sequit̄ de matrice aurore tibi ros adoleſcētie tue: videl̄ ꝯtinere ad ḡnationē xp̄i tp̄alē de ꝟgine maria sine p̄re ex solo ope sp̄ūsctī q. d. O xp̄e ḡnatio tua ē mirabilis. Nā ros adoleſcētie tue ꝛ formatio tue infantie .i. corpis tui: ꝛ infātia fuit de matrice aurore .i. virginis marie sine ſemine viri. Nā ſicut ros matutin⁹ ḡnat̄ ex aurora: ſiue in aurora ex ſummo celo: ita tu ꝑceſſiſti ex vtero ꝟginis tanq̄ ſol ex aurora: ꝛ tanq̄ ros in aurora: ex ſolo celo ꝛ p ꝯn̄s es genit⁹ de matre ſine p̄re carnali ſolo ope ſp̄ūsctī Et huic ſniē concordat Rabi baraschias ſup illud Trench. vi. Pupili facti ſum⁹ abſq3 p̄re. Vñ dicit̄ de⁹ ſanct⁹ ꝛ b̄ndict⁹ ait. Uos dixiſtis pupilli facti ſum⁹ abſq3 p̄re. Et ego dico vobis q̄ redēptor quē ego ſuſcitabo vobis ſine p̄re erit ſicut ſcriptū eſt pſal. cix. de matrice aurore tibi ros adoleſcentie tue. Sz ſ3 hāc lr̄am ꝛ ſniā3 ꝟſus iſte nō videt̄ ꝑtinere ad eternā ḡnationē: nec ad equalitatē patris a filij: ſed ad ḡnationē tp̄alem ꝛ humanā xp̄i ex matre ſine patre. Eſt tn̄ veꝝ q̄ vtrobiq3 memorat̄ miraculū in ḡnatione xp̄i. Sed maiora ſacramēta videt̄ continere trāſlatio nr̄a .i. ipſoꝝ ſeptuaginta cui magis credēdū eſt: eo q̄ eſt ſine ſuſpiciōe: iō eccl̄ia nō vult cātare trāſlationē pſalterū quā hieronymus trāſtulit imediate ex hebreo: eo q̄ litera iam erat pūctuata: ꝛ ad eoꝝ intētū interpretata p appoſitionē punctoꝝ: vt dictū fuit in principio. Et ideo in talibus paſſibus eſt cauēda calūnia hebreoꝝ: nec eſt eis danda fides: vt dictū eſt. Et ideo ex ſupradictis duab⁹ primis expōnibus poſſumus eligere quā volueribus. Sed prima videt̄ mihi magis ꝓfunda ꝛ conueniēs: qꝛ nihil aliud vult ondere ꝓpheta in hoc ꝟſiculo: niſi q̄ regnū mūdi debet̄ xp̄o iure hereditario: eo q̄ eſt filius naturalis dei patris: qui ſm diuinitatē eſt genitus añ luciferum: ꝛ ſm humanitatē eſt genitus poſt luciferum ex tempore.

extra de iure iur. c. et ſi xp̄s ꝛ ad hebre. vij. c.

Jurauit dñs ꝛ non penitebit eum: tu es ſacerdos ineternū: ſm ordinē melchiſedech.

Xp̄s vt eēt ver⁹ meſſias erant

¶ Hec eſt ſcda pars pncipalis: in q̄ ꝓpheta p̄dicit xp̄m fore ſacerdotē eternū: q̄ eſt ſecūda dignitas quā xp̄s acq̄ſiuit i p̄mio ſue paſſionis. ¶ Unde eſt aduertendū q̄ ad hoc q̄ xp̄s eſſet ver⁹ ꝛ pfect⁹ meſſias in lege pmiſſus: oportebat vt eſſet de⁹ ꝛ hō: rex et ſacerdos. Hō: vt poſſet p nobis pati ad iuſtitiam cōplendā. De⁹: vt preualeret aduerſus diabolū: ꝛ preciū eſſet validū ꝛ infinitū. Rex: vt haberet vniuerſale dominiū. Et ſic oportuit vt eſſet fili⁹ dei naturalis: ꝛ p ꝯn̄s de⁹. Item vt eſſet vnis iudex. Sacerdos: vt poſſet ſeip̄3 p nobis in ara crucis offerre: et ſacerdotiū nouū inſtituere: ꝛ ceteris ptātē ꝯferre. Et iō vere fuit xp̄s figurat⁹ p Melchiſedech. Nā ille fuit figura xp̄i: tripl̄r. P̄rio in perſona: qꝛ ſine p̄re ꝛ ſine matre ꝛ genealogia: nec legit̄ ei⁹ pncipiū: nec finis. Ita xp̄s eſt ſine patre carnali i terris: ꝛ ſine m̄re i celis: ſicut dictū eſt. Itē ſine pncipio q̄ ad diuinitatē: ꝛ ſine fine q̄ ad hūanitatē. Scdo fuit figura i officio ꝛ dignitate. Nā fuit melchiſedech rex ꝛ ſacerdos: qꝛ rex ſalē: et ſacerdos dei altiſſimi: vt p3 Gen. xiiij. ꝛ ad heb. vij. ita xp̄s rex ꝛ ſacerdos. Itē melchiſedech iterp̄tat̄ rex iuſtitie: xp̄us aūt ē ver⁹ rex iuſtitie. P̄rio qꝛ in ſe oēs nos iuſtificauit p mortē ꝛ paſſionē: et p oib⁹ ſoluit p̄ciū. Scdo qꝛ a p̄re accepit oēm ptātē iudicādi: ꝛ ſic eſt ver⁹ rex iuſtitie. Itē ſicut melchiſedech fuit rex ſalē: item xp̄s fuit ver⁹ rex pacis: q̄ i ſuo ſanguine oīa pacificauit ꝛ nos p̄ri recōciliauit. Tertio fuit figura in actu ꝛ oblatiōe: ſiue i ordine oblationis. Nā ſicut ille obtulit panē ꝛ vinū p Abraam deo altiſſimo: ita xp̄s iſtituit ſacrificium eucharistie: in q̄ obtulit ſeip̄3 ſub forma panis ꝛ vini in memoriā ſue paſſiōis: in q̄ paſſiōe obtulit ſeip̄m in forma ꝛ in carne hūana in cruce. Inſtituit ergo ſacrificium: ꝛ ſacr̄m vt offeram⁹ ip̄m ſub forma panis ꝛ vini in memoriā ſue paſſionis: in qua obtulit ſeip̄m in forma ꝛ carne hūmana in cruce. Sacerdotiū ergo xp̄i nō eſt ſm ordinē aarō: qui offerebat oues: ꝛ boues: ꝛ vitulos et arietes: et hircos ꝛc. Dicit q̄ dō ad xp̄m ſi tū. Nō ſolū eris rex: ꝛ de⁹: ꝛ hō: ſed etiam eris ſacerdos eternus. Nā ego vidi i ip̄ū qualr̄ dñs deus pater iurauit ideſt firmiter ſtatuit: ꝛ nō penitebit eū .i. nunq̄ retractabit: nec reuocabit pmiſſum: ꝛ decretum ſuū. ſtatuit q̄ ſine retractatione ꝛ reuocatiōe dicēs tibi. Tu xp̄e es ſacerdos ineternū nō ſm ordinē aarōis: ſm ordinē melchiſedech offerēs ſeip̄m ſacrificiū ſub forma panis ꝛ vini. ¶ In qb⁹ verbis notant̄ q̄tuor ꝯclones. ¶ Prima: q̄ hec pmiſſio facta ē cū iuramēto: p qd denotat̄ certitudo ꝓphetie ꝛ pmiſſiōis. ¶ Scda. qd lex moyſi ꝛ ſacerdotiu3 ipſius aarō: ꝛ p ꝯn̄s ſacramēta: ꝛ ſacrificia vete. le. debebāt ceſſare ꝛ aliud ſacrificiū ꝛ ſacerdotiū. et per ꝯn̄s alia lex debebat ſuccedere. Nā tranſlato ſacerdotio neceſſe eſt vt legis trāſlatio fiat. ad heb. vij. ¶ Tertia ꝯclo q̄ ſacrificiū panis ꝛ vini in lege noua erat offerēdu3 p hoc quod ait. Scdm ordinē melchiſedech. ¶ Quarta ꝯclo. q̄ lex ꝛ ſacerdotiū chriſti eſt eternū: i. q̄ nulla alia lex nec aliud ſacrificiū ſubſeq̄tur: p hoc qd dicit. Tu es ſacerdos ieternū
¶ Vñ eſt notādū: q̄ eternū tripliciter ſumi

Hec nec ſacri. Melchiſedech figura fuit xp̄i. Melchiſedech quatr̄ interp̄tat. Nota .i. ꝯclo. ij. ꝯclo. iij. ꝯclo. iiij. ꝯclo. Eternū triplic

Eternum dr in ſcriptura.

tur in ſcriptura. ¶ Primo inquantū eſt ſine termino ⁊ ſine fine: ⁊ ſucceſſiōe: q̄ eſt tota ſimul ⁊ pfecta poſſeſſio vite itermīabilis: et ſic ſoli deo ꝯuenit: q̄ nihil ē eternū niſi de⁹. ¶ Sc̄do eternū idē eſt ꝙ coeuū dicēs totam etatē alicui⁹. Et ſic dicim⁹ ꝙ vir eſt eternus vxori: q̄ quādiu vixerit. eſt alligatus vxori p totā etate ⁊ vitā: ⁊ ecōuerſo. Et ſic circūciſio fuit eterna legi ⁊ pacto abrae: q̄ quādiu durauit lex ⁊ pactū ⁊ illa etas: tandiu ꝑſeuerauit circūciſio: ſcz vſq; ad xp̄m: in q̄ terminauit illud pactū et illa etas. ¶ Tertio mō dr eternū cui nullū aliud tale ſuccedit. Et iſto mō lex moyſi aut circūciſio non fuit eterna: q̄ alia lex ſucceſſit ⁊ aliud ſacrificiū. Sz iſto mō lex euāgelica ⁊ ſacerdotiū xp̄i eſt eternū: q̄ nulla alia lex nec ſacrificiū ſuccedet. Jō ait xp̄s Matt.xxvj. Hic eſt calix ſanguinis mei noui ⁊ eterni teſtamēti. Si nouum: quō eternū dicit? Nouū dr inquātū ſucceſſit veteri. Dicit aūt eternū inquātum nullū aliud ſibi ſuccedet: ſz ſolū premiū ⁊ vera beatitudo: et iō pater ꝑmiſit filio ſuo xp̄o ſacerdotiū eternū ſub iureiurando: et ſine reuocatione: q̄ſi promittens nullum aliud ſacerdotiū ſucceſſurum. Jdeo quādo dedit ſacerdotiū moyſi ipſi Aaron nō dedit ſub iureiurando. Nā lz filij iſrael iuraſſent ſeruare legem: vt patet Deuterono.xxvij. tn̄ deus non iurauit eis eternalitatē legis ⁊ ſacerdotij: ſicut hic promittit filio ſacerdotiū eternū: et legē ſub iureiurando. ¶ Et nota ꝙ origenes putauit hunc Melchiſedech fuiſſe angelū dei: qui occurrit abrae. Sed didymus: et euſebi⁹ dicunt ipſum fuiſſe verū hominē cananeum ⁊ gētilē regē ſalē: qui obtulit panem ⁊ vinum pro abraam: et benedixit ei: quaſi bn̄dixiſſet chriſtum in lumbis abrae licet non deſcēderet ab eo p naturalē generationē immediate. Et per hoc datur intelligi ꝙ ordo ſacerdotalis nō incepit a iudeis aut leuitis: ſed a gentibus. ſcz ab abel ⁊ enoch. ⁊ noe et melchiſedech: vt per hoc denotaret ꝙ omēs gētes erant venture ad chriſtum. Hoc idē dicit Hieronymus in epiſtola ad euagriū de melchiſedech. Jtē templum ſalomonis edificatum eſt in area ornē Jebuzei. quā emit dauid: vt patet .ij. Reg. viij. et gētiles fuerūt latomi et fabri qui edificauerunt templū vt per hoc denotaretur ꝙ eccl̄ia erat fundanda: et amplianda in gentilibus ⁊ p gentiles qui erant poſſeſſuri terrā viuentium. Jtem job fuit rex ⁊ ſacerdos: quia quotidie ſacrificium offerebat pro filijs. Ex quo patet ꝙ ſacerdotiū nō incepit ab aaron: ſz ex gētilib⁹. Et ita p gentiles ad fidē cōuerſos erat extendendū ⁊ cōtinuādum: vt pz manifeſte in effectu. Nota ꝙ ſacerdotiū xp̄i dr eternū ⁊ ſummū. dr enim eternū ꝓpter cauſas iā dictas

Nota

Sacerdotiū xp̄i.

dicit aūt ſummū ꝓpter triplicē ſummā poteſtatē quā xp̄s accepit a patre in ſacerdotio. Nā primo habuit ſummā poteſtatē inſtituēdi ſacrā noue legis. Sc̄do habuit poteſtatē cōferendi eis virtutē ex merito ſue paſſiōis. Tertio habuit poteſtatē committendi miniſteriū ⁊ exercitiū ſacramētorū ſuis ſucceſſoribus. Et ſic dr ſummus ſacerdos. Uno mō q̄ prim⁹ obtulit ſacrificiū. Sc̄do q̄ habuit triplicē ſupradictā ptāte quā nullus habuit ꝑter xp̄m. Nā lz papa ⁊ ep̄s habeāt poteſtatem a xp̄o cōferēdi ordines: ⁊ ceteri ſacerdotes habeāt poteſtatē miniſtrādi ſacramēta: tñ nec papa nec tota eccl̄ia habēt poteſtatē inſtituēdi ſacrā: nec cōferēdi eis gratiā ⁊ virtutē niſi ſolus xp̄s: qui eſt caput eccl̄ie. Et iō ꝓprie dicit ſummus ſacerdos ⁊ etern⁹ q̄ talē poteſtatē recepit a pr̄e vt dictū ē. ¶ Tertio dicit ſummus ſacerdos: q̄ ſolus ipſe eſt mediator dei ⁊ hoīm. Sz cōtra ꝑdicta arguitur: q̄ videt ꝙ nuſq̄ in tota ſacra ſcriptura veteris teſtamēti reperit ꝙ de⁹ pater iurauerit: nec ſub iureiurando ꝑmiſerit meſſie in lege ꝑmiſſo ꝙ eēt futur⁹ ſacerdos ſm ordinem melchiſedech: ꝓut ſupra expoſitū ē. ¶ Ad hoc rn̄det ꝙ talis petitio eſt ſuꝑflua: cū manifeſte ꝓbatū fuerit in ꝑncipio dauid fuiſſe verū ⁊ eximiū ꝓphetarū: cui de⁹ locutus eſt: ⁊ facte fuerūt ipſi multe reuelatiōes de regno ⁊ ſacerdotio xp̄i: vt ipſemet dd dicit .ij. Reg. xxiij. vbi dicit. Dixit vir cui ꝯſtitutū eſt de xp̄o dei iacob egregi⁹ pſaltes iſrael Sp̄us dn̄i locut⁹ eſt p me: ⁊ ſmo ei⁹ p linguā meā de⁹ iſrl̄ mihi locut⁹ eſt ſicut lux aurore oriēte ſole mane abſq; nubibus rutilat. Nec tāta ē dom⁹ mea apd deū: vt pactum eternū iniret mecū firmū i oib⁹ atq; munitū. Ex tota iſta ſcriptura pz q̄r de⁹ cū pacto eterno locut⁹ eſt clarū ⁊ manifeſte de xp̄o in lege ꝑmiſſo ⁊ de regno eius et ptāte ipſi dauid. Et ſic non opz ꝙ q̄ram⁹ vbi reperiat tale iuramētū: niſi dicam⁹ ꝙ dd hoc ꝑuidit in ſpū per ſpūalē reuelationē. Sz lz hoc ſufficiat ad reſpōdēdū cuiq; q̄rēti: tn̄ adhuc poſſum⁹ aſſignare locum in ſacra ſcriptura vbi de⁹ fecit ſupradictū iuſiurandū de eterno ſacerdotio xp̄i. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā ē notandū ꝙ iuſiurādū dei in ſacra ſcriptura ſumit ꝓ immobilitate et certitudine ꝓpoſiti dei. Sz q̄cq̄d deus ꝓpoſuit in veteri teſtō ſub aliqua figura ꝓpoſuit immobiliter et irrefragabiliter. Cū ergo melchiſedech ſacerdos dei altiſſimi ⁊ rex iuſtitie ⁊ pacis ſine generatione et principio offerens panē ⁊ vinū fuerit figura ipſius xp̄i vt ſupradictū eſt: q̄ deus acceptauit oblationē ipſius melchiſedech ſub tali figura ſacerdotiū eternū xp̄i. Et ſub tali figura voluit deus ꝙ melchiſedech benediceret abraā: de quo xp̄s erat deſcenſurus ſm carnem

Xp̄s ſacerdos ſummus

Obiectio.

Solutio

quid ſit iuſiurandum dei.

nem. Ergo ſequit̃ ꝙ tunc deus immobiliter
irrefragibiliter ⁊ firmiter ſtatuit xp̄m in le-
ge ꝓmiſſum fore ſacerdotē eternū ſ3 ordinē
melchiſedech. Hoc ergo preuidēs dd̄ in ſpū
ↄtēplādo illud myſteriū dixit. Jurauit dn̄s ⁊
nō penitebit eū: tu es ſacerdos ineternū ſm
ordinē melchiſedech. Hoc idē myſteriū ꝑuı-
dit dd̄ Exo. xxix. vbi dn̄s precepit ſeruari pa-
nes ꝓpoſitiōis aū altare ꝑ totā ſeptimanā:
et ꝙ ſacerdos eleuet cruſtulā panis añ totū
ꝑplm ſupra caput ſuū: vbi manifeſte figura-
tur ſacrificiū panis ſiue eucharıſtie. S3 ſu-
pradictū iuſiurādū de eterno ſacerdotio xp̄i
magis manifeſte exprimit̃ ge. xxij. Ubi legit̃
qd̄ Abraā ex ꝑcepto dei voluit ſacrificare fi-
liū ſuū Jſaac: cui de⁹ ſub iureiurādo ꝓmiſit
dicēs. ꝑ memetiꝑm iuraui qꝛ feciſti hāc rem:
bn̄dicam tibi ⁊ multiplicabo ſemē tuū ſicut
ſtellas celi. ⁊ velut arenā q̄ eſt in littore ma-
ris. Poſſidebit ſemē tuū portas inimicorum
ſuorū. Et bn̄dicent̃ in ſemine tuo oēs gētes:
qꝛ obediſti voci mee: q̄ locus in quo factum
fuit hoc ſacrificiuȝ vocatus eſt dn̄s videbit:
imo ſm hebreos dn̄s videbitur. Jn quo my-
ſterio ꝑuidit dd̄ in ſpū ꝓphetico qualr̃ xp̄s
filius dei in eodē mōte ⁊ loco debebat ſe ſpō-
te offerre deo patri hoſtiā acceptabilē in ꝑ-
tiū ꝓ oīb⁹ nobis: qꝛ in eodē loco fuit crucifi-
xus. Et iō vocatus eſt ille locus dn̄s videbit
q. d. in hoc loco factū eſt ſacrificiū de iſaac in
hoc eodeȝ loco videbit̃ xp̄s offerri pr̄i in ſa-
crificiū in cruce ꝓ omni ꝑplo. Et ſic ibi xp̄s
fuit vere ſacerdos ⁊ vera hoſtia: qꝛ ipſe ſpon-
te ſe patri obtulit in ſacrificiū. Ex quo patet
ꝙ tunc deus pater iurauit ſub iureiurādo ⁊
promiſit ſacerdotium eternuȝ ipſi xp̄o: quia
ſub iureiurādo ꝓmiſit ꝙ in eo benedicerent̃
oēs gentes. Sed nō aliter bn̄dicte ſunt oēs
gētes in xp̄o niſi per eius ſacerdotiū. ¶ Pri-
mo inꝙtū ſeipſum obtulit ꝓ nobis in cruce.
¶ Scd̄o inꝙtū per baptiſmum nos regene-
rauit: et a maledicto abſoluit ⁊ liberauit: er-
go ſequit̃ ꝙ illa ꝓmiſſio facta ipſi abraāȝ in
ſemine ſuo. i. in xp̄o fuit de eterno ſacerdo-
tio: qꝛ ꝑ ſacerdotiū chriſti ſumus bn̄dicti: et
a maledicto liberati. Et ꝑ hoc pz̄ reſponſio
ad friuolū argumētū modernorū hebreorū
ꝑ qd̄ putāt ꝑuertere literā hui⁹ verſus nō eſ-
ſe dictam de ſacerdotio eterno xp̄i vt magis
patebit. ¶ Dicit̃ ergo xp̄s ſacerdos inꝙtuȝ
ſeipſum obtulit in ara crucis et ſacra inſti-
tuit. Dicitur autē ſacerdos ineternū dupli-
citer. Primo qꝛ ipſe ꝑſonaliter eſt etern⁹ an-
te luciferum genitus. Secundo qꝛ ſacerdo-
tiū eſt eternū. Et hoc triplr̃. Primo quia per-
petuat̃ in ſuis ſucceſſorib⁹. Scd̄o qꝛ nullum
aliud ſacerdotiū ſibi ſuccedet. Tertio qꝛ ef-
fectus ſacerdotij chriſti eſt eternus. Nā ſan-
ctificatio facta per ſacerdotiū chriſti ineter-

ſacer dos i eter num xp̄s.

nū durabit. Qꝛ iuſtificati ⁊ regnati ꝑ ſacr3
ieternū erūt icti ⁊ bti. apoc. v. Dicit̃ aūt xp̄s
ſacerdos ſm ordinē melchiſedech: eo ꝙ per
ola fuit figurat⁹ ꝑ ipm melchiſedech. ⁊ hoc
ꝗdruplr̃. Primo qꝛ fuit rex et ſacerdos ſicut
melchiſedech. Scd̄o qꝛ rex pacis ⁊ iuſtitie.
Tertio qꝛ ſine gn̄atione. Quarto qꝛ ſub for-
ma panis ⁊ vini iſtituit ſacrificiū noui. teſta.
Quito qꝛ in eodē ciuitate ⁊ forſan i eodēmet
loco inſtituit eucharıſtiā vbi melchiſedech
obtulit panē ⁊ vinū. Hoc ergo preuidens da-
uid in ſpiritu dicit. Jurauit dominus ⁊c.

Dominus a dextris tuis: confregit in die ire ſue reges. ꝟ ꝯ. di. ſ. c. las cer dos.
Judicabit ī natiōib⁹ īplebit ruinas ↄquaſſabit capita in terra multoꝝ.

¶ Hic ponit tertiā dignitateȝ quā xp̄s ade- extra q̄ ſi. sunt legi. c. per vene rabi lem.
ptus ē merito ſue paſſiōis: q̄ fuit iudiciaria
poteſtas vt ſit iudex viuorum ⁊ mortuoꝝ: tā
in iudicio occulto ꝗ̄ in iudicio manifeſto vni-
uerſali ꝙ fiet in nouiſſimo die: quā iudicia-
riā ptātē h3 xp̄s etiā inquantū hō ex merito ſue
paſſiōis vt ipſemet ſaluator ait Joan. v. Et
poteſtatē dedit ei iudiciū facere: qꝛ filius ho-
minis eſt. Uñ poſtꝗ̄ ſuperi⁹ demōſtrauit ꝓ-
pheta qualr̃ pater tradidit regnū ⁊ ſacerdo-
tiū xp̄o filio ſuo īquātū hō demōſtrat qualr̃
ex cōſequēti tradidit ipſi iudiciariā ptātē: qꝛ
ad ſolū regem ⁊ ſacerdoteȝ ꝑtinet iudicare.
¶ Uñ eſt aduertēdū ꝙ duplr̃ iudicat deus Deus
poſt aſcēſionē. vno mō occulto iudicio. Nam iudi
exiſtens in celo ad dexterā patris iudicat in cat
terris puniēdo tyrānos ⁊ ꝑſecutores iuſtoꝝ du
tꝑaliter in hac vita. Et poſt mortem deſtinat plr
ad penā eternā ſi moriunt̃ ſine fide ⁊ penitē- poſt
tia. Et iſto mō puniuit neronē ⁊ domitianuȝ aſcen
⁊ diocletianū et iulianū. Et plures alios re- ſionē.
ges. Et de h̄ ꝑo iudicio dicit ꝓpha in h̄ ver-
ſiclo dirigēdo ꝟba ad patrē. O pr̄ De⁹ me⁹
ieſus xp̄s fili⁹ q̄ ſedet a dextris tuis ↄfregit
reges in die ire ⁊ iuſte ⁊ correctiōis ſue. Nam
puniuit ⁊ ꝓſtrauit neronē ⁊ diocletianū ⁊c.
Et ēt ↄfregit mlt̃os reges eos corrigendo ⁊
tꝑaliter puniēdo ⁊ a ſupbia deducēdo: q̄ reli-
cta idololatria ſe iugo fidei ſubiecerūt. Et ſic
correxit magnū ↄſtātinū ꝑ leprā: cū cui⁹ ve-
nit ad baptiſmū: exēplo cuius oēs alij reges
terre ↄfracta eorū ſupbia venerūt ad baptiſ- Xp̄s
mū. ¶ Scd̄o xp̄s iudicabit iudicio manife- rega
ſto ⁊ vlī ⁊ hoc in die iudicij: de q̄ ſubdit pro- bit
pheta ꝙ tūc iudicabit in natiōib⁹. i. iudica- tripli
bit oēs natiōes gn̄alr̃ ⁊ in manifeſto ⁊ tunc cem
implebit ruinas. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt ad- rui
uertēdū ꝙ triplicē ruinā reparabit ⁊ reficiet nā in
⁊ reſtaurabit xp̄s in die iudicij. Nam primo die
reparabit ⁊ implebit ruinā corpoꝝ ⁊ cadaue- iudi
rū mortuorū: qꝛ mittet angelos ſuos: et vo- cij.
cabit omnes mortuos a quatuor vētis terre

Et cō gregabit oēs in valle ioſaphat.i.in lo-
cū iudicij: ꝛ ſic erit ipleta ꝛ repata ruina cor-
porū mortuoꝝ. ¶ Scḋo xp̄s iplebit ꝛ repa-
rabit ꝛ rectificabit ruinā falſaꝫ iudeoꝝ. Nā
tria dꝫ iudicare xp̄s in iudicio. Pͥo nō iudi
cata.ſ.facta pncipiū hui⁹ mūdi q̄ non fuerūt
iudicata: eo ꝙ null⁹ potuit eos iudicare nec
facta eoꝝ corrigere. ¶ Scḋo qꝛ xp̄s iudica-
bit male iudicata: puta ea q̄ iudices hui⁹ mū
di ꝑꝑ odiū vl' metū vl' lucrū male iudicarūt.
Jō oīa iſta talia xp̄us rectificabit in iudicio
gñali. ¶ Tertio iudicabit xp̄us facinora oc-
culta: puta homicidia ꝛ adulteria ꝛ multa
alia pctā q̄ in h̄ mūdo non fuerūt manifeſta
nec ꝑ pniaꝫ deleta. Jō talia manifeſtabūt ꝛ
publicabunt i iudicio. ¶ Jſta ḡ tria ſupradi
cta.ſ.nō iudicata ꝛ male iudicata ꝛ occulta
dūr ruine iudicioꝝ: ꝛ tales ruinas iplebit ꝛ
repabit xp̄s in iudicio. Tertio xp̄s iplebit ꝛ
repab.t ruinā angeloꝝ: qꝛ tūc erit ꝯplet⁹ nu
mer⁹ electoꝝ ꝛ iplebūt ſedes vacue: de q̄b⁹
angeli mali ruerūt. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ triplicē rui
nā repabit xp̄s i iudicio.ſ.ruinā mortuoꝝ ꝛ
ruinā iudicioꝝ ꝛ ruinam angeloꝝ. Et iō de
his trib⁹ ruinis dicit pp̄ha ꝙ xp̄s i nouiſſimo
die iudicabit in natiōib⁹: ꝛ iplebit ruinas.ſ.
qꝛ reſtaurabit et repabit ruinā mortuoꝝ: qꝛ
oēs reſurgēt: et ruinā iudicioꝝ ꝛ ruinā āge-
loꝝ. Sꝫ qꝛ i ruina iudicioꝝ iudicabit reges
ꝛ pncipes ꝛ platos hui⁹ mūdi q̄ nō fuerūt iu
dicati nec pūiti. Et rectificabit falſa iudicia
eoꝝ: ꝛ manifeſtabit ꝛ pūiet occulta ꝑ pniaꝫ
nō deleta nec ꝯfeſſa. Jō oēs tales tā reges ꝛ
pncipes ꝛ platos q̄ȝ falſos iudices ꝛ ipenitē
tes ꝯ.llabit ad penā ꝑpetuā in iferiorib⁹ ter
re. Et iō ſub.it pp̄ha ꝙ xp̄s poſtꝙ iudica-
uerit i natiōib⁹ diſcernendo geſta ꝛ facta: et
poſtꝙ ipleuerit ſupradictas tres ruinas cō-
quaſſabit ꝛ ꝯfringet capita mltoꝝ ſcꝫ pricī-
pū ꝛ regū et aliꝝ dānatoꝝ i terra.ſ.i infer
no q̄ eſt in iferiorib⁹ terre: qꝛ tales nō aſcen
dūt in celū. Sed capita eoꝝ ꝯquaſſabunt in
terra.i.pena capitali punient. Jn hebreo et
in trāſlatiōe hiero. habet. iudicabit in gēti
bus plenitudo ꝑſonaꝝ plagauit caput i ter
ra multa qḋ idē ſonare videt. Tūc ḡ xp̄s cō
fregit reges in ira ſua qñ nerone ꝛ domitia-
nū ꝛ diocletianū ꝛ ceteros reges ꝛ tyrānos
pena tpali ꝛ eterna puniuit. Et ēt qñ ꝯſtanti
nū impatorē ꝛ ceteros reges ꝛ pncipes gen
tiū ꝯfracta ſupbia iugo fidei ſubiecit. Jtem
tūc xp̄s iplenit ruinas. Pͥo qñ ruinā ipſius
adā ꝑ mortē et paſſionē ꝛ reſurrectionē re-
parauit. Scḋo qñ oēs mortuos in iudicio ſuſ-
citabit: Tertio qñ oīa iudicia iniuſta facta
ꝑ falſos iudices i gñali iudicio rectificabit:
Quarto qñ ruinam angeloꝝ reparabit cuꝫ
dicet iuſtis. Uenite bñdicti patris mei poſ-
ſidete regnū vobis paratū a ꝯſtitutiōe mū-
di. Jtē tūc cōq̄ſſabit capita multoꝝ in terra
qñ dicet dānatis. Jte maledicti in ignē eter
nū qui paratus eſt diabolo et angelis eius.

De torrente in via bibit: propterea exaltauit caput.

¶ Poſtꝙ ſupius ꝑpheta ꝑdixit tres digni- ḡ.ꝯ. x.c.
tates ſiue ptates quas pr̄ tradidit xp̄o filio xxx.
ſuo etiā inq̄ntū hō.i.ptātē regiā ꝛ ſacerdo vō.c. xiiij.
talē et iudiciariā: in hac tertia pte aſſignat dis.c.
cāꝫ vn̄ meruit xp̄s adipiſci tales dignitates ſi.
ꝛ ptātes. ꝛ dicit ꝙ h̄ meruit xp̄s ex laborib⁹ No.
ꝛ tribulatiōib⁹ et morte ꝛ paſſiōe quā ex obe bñ.
diētia ꝛ cōpatiētia et charitate ꝑ nobis ſuſti
nuit. Uñ ē aduertēdū qḋ oēs labores ꝛ itine
ra ꝛ ꝑegrinatiōes ꝛ fames ꝛ ſitis ꝛ iiurias ꝛ
opprobria ꝛ vbera q̄ ꝑ nobis xp̄s ſuſtinuit
ꝯputātur in ei⁹ paſſiōe: qꝛ tota vita xp̄i fuit
cōtinu⁹ labor ꝛ quedā paſſio ꝛ vn⁹ act⁹ meri
tori⁹ reſpectu xp̄i: vt dictū ē pſal.xxix. Et iō
vita hui⁹ mūdi dr̄ q̄ſi torrēs ꝛ fluui⁹ tribula
tionū. Nā ſicut torrēs in q̄ cōgregāt oēs aq̄ Tota
pluuiales trahit ſecum oes arbores ꝛ oīa q̄ vita
ſunt i ripa: ita ꝯ xp̄m cōgregate ſunt oēs aq̄ hui⁹
ꝑſecutionū ꝛ laboꝝ. Et ſic vita xp̄i fuit q̄dā mūdi
torrēs plenus ꝑſecutionū ꝛ laborū ꝛ afflic- dr̄ tor
tionū: ꝑ quē xp̄s trāſiuit: ꝛ de quo bibit in rēs ꝛ
hac vita corpali: ꝑ quos labores meruit ex- fluui⁹
altari ꝛ obtinere regnum ꝛ ſacerdotiū ꝛ iu- tribu
diciariā ptātem. Et ideo ſi q̄s q̄reret q̄b⁹ me latiōſ
ritis ꝛ quib⁹ laboribus ꝛ triumphis meruit num.
xp̄s obtinere regnū ſup oēꝫ creaturā ꝛ eter
nū ſacerdotiū ꝛ iudiciariā ptātē ſup oēs ho
mines ꝛ angelos cū ipſe ſit hō: R̄ndet pro-
pheta dauid dicēs qḋ de torrente in via bi-
bit ꝑpterea exaltauit caput. q.d. ꝙ qꝛ xp̄us Qm̄
bibit calicē paſſiōis de torrente tantaꝝ per xp̄us
ſecutionū ꝛ laborū ꝛ opprobrioꝝ et mortis nobꝫ
ꝛ crucis in via huius mūdi inq̄ntū fuit via me
torr ꝛ iō in ꝑmiū tātoꝝ laboꝝ ꝛ tāte hūilita ruit.
tis et charitatis: qꝛ humiliauit ſemetipſum
vſq ad mortē crucis: ideo exaltauit caput ꝛ
honorē ꝛ regnū ſuū ꝛ ptātē ſup oēs creatu-
ras: vt dictū eſt: et pater dedit illi nomen qḋ
eſt ſup oē nomē.ſ.ieſus qḋ interpretatur ſal
uator. Et ſic eſt deus ꝛ hō: ꝛ rex et ſacerdos.
Et ideo hꝫ nomē ſup oē nomē et ſup omnes
creaturas: vt in noīe ieſu oē genu flectat ce
leſtiū terreſtriū ꝛ infernoꝝ: intantum qḋ in
gloria eſt dei patris ſedens ad dexterā eius
in potioribus bonis: eo modo quo dictuꝫ eſt
Chriſtus ergo ex merito ſui laboris et paſ-
ſionis exaltauit caput ideſt ſublimatus fuit
ad ſedēdum a dextris patris in quatuor vel
q̄nq potioribus bonis: vcꝫ poſſidendo ſum
mā regiā imperialē ptātem. Et ſummum et
eternū ſacerdotium: et ſummam iudiciariā
poteſtatem. Et ſummum honorem: et latriā
ſimul cum verbo: ꝛ quinto ſummā felicitatē

et beatitudinē. In q̄b⁹ q̄nq̄ potiorib⁹ bonis ſedet xp̄s a dextris p̄ris ſup oēs creaturas: put videbit beat⁹ Johānes apo. v. Quando vidit agnū ſedētē a dextris p̄ris in throno. Et vidit. xxiiij. ſeniores q̄ cecid. ſt corā agno mittētes coronas ſuas: dicētes. Dignus es dn̄e accipe librū ꝛ aperire ſignacula ei⁹ q̄m occiſ⁹ es ꝛ redimiſti nos deo ī ſanguie tuo: ex oī tribu ꝛ liguā ꝛ pp̄lo ꝛ natiōe. Et feciſti nos deo nr̄o regnū et ſacerdotes: ꝛ regnabimus ſup terrā. Ultra h̄ vidit beat⁹ Johānes ꝛ audiuit vocē āgeloꝝ mltoꝝ: ꝛ erat nūer⁹ coꝝ milia miliū voce magna dicētiū. Dign⁹ eſt agn⁹ q̄ occiſ⁹ ē accipe v̄tutē ꝛ diuinitatē: ꝛ ſapiētiā: ꝛ honorē ꝛ fortitudinē ꝛ glīā: ꝛ bn̄dictionē: et oēm creaturā q̄ in celo eſt ꝛ ſup terrā: et ſub terra: et in mari ꝛc. Ex ſupradicta viſione deſignant oīa hec potiora bona q̄ poſſidet agn⁹ q̄ eſt xp̄s ſedēs a dexteram p̄ris etiā inquātū hō. Nā p̄io d̄: hab re regnū ꝛ iperiū cū dicit: q̄ dign⁹ eſt accipe oēz creaturā ſub ditione ſua q̄ eſt in celo et ſup terrā ꝛ ſub terra ꝛc. Scd̄o deſignat poſſidere ſummū ſacerdotiū: cū d̄: Feciſti nos deo nr̄o regnū ꝛ ſacerdotes. Tertio videt q̄ xp̄s poſſidet eandē latriā cū v̄bo: cum dicit. Dignus eſt accipe virtutē et diuinitatē ꝛ ſapiētiā ꝛ fortitudinē et honorē. i. latriam adorationē ꝛ cultū. Quarto deſignat xp̄s hr̄e ſūmā felicitatē ꝛ btitudinē. cū ſubdit. gl̄iam ꝛ bn̄dictionē. Itē oſtēdit hr̄e iudiciariā ptātē cū ſubdit. Uidi thronū magnū ꝛ ſedētem ſup eū ꝛc. Ultimo deſignat q̄ xp̄s meruit ſedere in his q̄nq̄ potiorib⁹ bonis ex merito ſue paſſiōis p h̄ qd̄ dicit. Dign⁹ eſt agn⁹ qui occiſus eſt. Et ex hoc ſequit q̄ xp̄s poſſidet hoc inquātū hō: q̄m inquātū hō occiſus eſt. Et inq̄tū hō exaltauit caput: ꝛ fuit ſublimatus ad ſedēdū a dextris dei ī ſupradictis q̄nq̄ potiorib⁹ bonis. Primo q2 eſt fili⁹ dei naturalis: vt ſupradictū eſt. ſcd̄o q2 h̄ adeptus eſt ex merito ſue paſſionis.

No. bona q̄ xp̄s poſſidet.

¶ Ex iſto g̊ pſal. recolligunt. xiiij. cōcluſiones. Quaꝝ prima eſt q̄ xp̄s li3 inquātū de⁹ ſedeat ad equalitatē p̄ris: tn̄ īquātū hō ſedet a dextris dei patris. i. in potiorib⁹ bonis: q2 poſſidet potiora bona poſt p̄rem. ſ. regnū ꝛ iperiū ſup oēs creaturas. Et poſſidet altiorē gradū felicitatis ꝛ fruitiōis ꝛ honorꝫ poſt p̄rez vt dictū eſt.

I pſal. epilogatio. j. ɔcl'.

¶ Scd̄a ɔclo q̄ pater ſubiecit oēs inimicos chriſto filio ſuo non ſolummodo vſq̄ ad diem iudicij: ſed etiam ineternū.

ij. concluſio

¶ Tertia cōcluſio. q̄ ſceptrū regni xp̄i realiter incepit ab incarnatione: ſed oſtenſiue incepit ꝛ exiuit e hieruſalē in die pente.

iij. cōcluſio

¶ Quarta cōclo q̄ verbū eternū ſemp fuit vnitum humanitati chriſti: nō ſolummodo in die virtutis ab incarnatione vſque ad reſurrectionem. i. plēdorib⁹ ſanctoꝝ. i. ī die gl̄ie xp̄i poſt reſurrectionē: p hoc qd̄ ait. Tecū p̄ncipium.

iiij. concluſio

¶ Quinta ɔclo q̄ xp̄s inquātū homo: fuerit genit⁹ poſt luciferū: tamē inquātū de⁹ fuit genit⁹ ar̄ luciferū. i. in eternitate.

v. cōclo.

¶ Sexta concluſio qd̄ chriſtus fuit verus ſacerdos: q2 et ſeipſum obtulit in ſacrificium deo patri pro nobis in ara crucis.

vi. cōclo.

¶ Septima concluſio. qd̄ ſacerdotiū xp̄i eſt eternū: q2 ppetuat in ſuis filijs regeneratis ꝛ poſt ipſum nullū aliud ſacerdotiū ſuccedet.

vij. ɔclo.

¶ Octaua concluſio q̄ ſacerdotiū xp̄i eſt ſc̄m ordinem melchiſedech ꝛ nō ſc̄dm ordinē aaron. Ex quo patet q̄ ſacerdotiū aaron debuit ceſſare.

viij. ɔclo.

¶ Nona cōcluſio qd̄ li3 lex moyſi ceſſauerit quo ad cerimonialia ꝛ figuralia: tamē remanet quo ad veritatē figuratā.

ix. cōclo.

¶ Decima cōcluſio qd̄ chriſto tradita eſt iudiciaria poteſtas in qua confregit ꝛ puniuit ꝛ ſubiecit ſibi oēs reges terre occulto iudicio.

x. cōclo.

¶ Undecima ɔcluſio qd̄ p eandē iudiciariā poteſtatē chriſtus iudicabit gn̄aliter et manifeſte oēs natiōes in nouiſſimo die.

xi. cōclo.

¶ Duodecima cōcluſio q̄ chriſtus in nouiſſimo die implebit et reparabit tres ruinas ſc3 ruinam mortuoꝝ ꝛ iudicioꝝ ꝛ angeloꝝ.

xij. ɔclo.

¶ Tredecima cōclo. q̄ xp̄s in iudicio cōquaſſabit capita multoꝝ. i. demonia ꝛ hoīm dānatoꝝ in die iudicij cum dicet. Ite maledicti in ignē eternū.

xiij. ɔclo.

¶ Decimaquarta cōclo. q̄ xp̄s exaltauit caput. i. meruit ſublimari in ſummū regē ꝛ ſacerdotē eternū ꝛ iudicē vl'em: eo q̄ de torrēte in via bibit calicē paſſiōis ī hac via ꝛ in h̄ mūdo. q. d. q̄ ex merito paſſiōis ꝛ hūilitatis ꝛ obediētie meruit ꝛ obtinuit oīa que de ſe ſcripta ſunt in hoc ps.

xiiij. ɔclo.

¶ Cōtra p̄dictā ſ̄āt expoſitionē ꝛ catholicā intelligētiā hui⁹ pſal. pbādo q̄ non poſſit exponi de xp̄o. Arguit q̄dā hebre⁹ vocat⁹ Comhi: ꝛ hoc multipliciter: Et p̄io ɔtra expoſitionē duoꝝ p̄imoꝝ v̄ſuū in quo nos dicim⁹ q̄ ibi p̄r loq̄t xp̄o filio ſuo meſſie in lege p̄miſſo. Un̄ dicit ſic. p hūc v̄ſum pbāt xp̄iani q̄ eſt trinitas in diuis. Nā ibi eſt p̄r qui loquit: ꝛ eſt fili⁹ cui loquit q̄ ē de⁹ ſicut ꝑ: ꝛ ſic cū ſp̄ūſctō faciūt trinitatē in diuinis. Tūc arguit ſic: ſi iſte filius cui p̄r loquit ē de⁹: vt xp̄iani dicunt. Tūc ſequit q̄ vn⁹ de⁹ eſt maior altero ꝛ fortior ꝛ alter debilior. Nā ſi p̄r h3 ponere ꝛ ſubijcere inimicos filio ſequit q̄ filius nō eſt ſufficiēs nec fortis ad ſubijciēdū ſibi inimicos cū indigeat auxilio alteri⁹ q̄ ē ɔ̄ oīpotētiā dei Ex quo ſequit q̄ iſte fili⁹ nō eſt de⁹.

Arg. p̄mus

¶ Scd̄o arguit cōtra hoc q̄ nos dicim⁹ q̄ xp̄s eſt genit⁹ an̄ luciferū a p̄re p hoc qd̄ d̄r in l'ra. Tecū p̄ncipiū. ꝛc. Un̄ dicit qd̄ nr̄a trāſlatio eſt falſa: q2 nō ponit ſic in hebreo. imo d̄r ſic ſ. populi tui voluntarij erūt in die v̄tutis tue

Arg. ſecun

In decore ſctõ oriet̃ tibi ros natiuitatis tue. ❡ Tertio arguit ꝯ͂ id qđ dicim⁹ ꝙ xp̃s eſt ſacerdos:q̃ offert ſacrificiũ:ſʒ deus nõ põt offerre ſacrificiũ:imo ipſi offert̃ ſacrificiũ ⁊ ſic ſequeret̃ ꝙ vn⁹ de⁹ offerret ſacrificiũ alteri deo. ❡ Quarto arguit ꝙ xp̃s nõ ſit ſacerdos etern⁹ Nã xp̃o ſucceſſerunt q̃tidie multi ſacerdotes q̇ nõ ſunt de gñatiõe ei⁹:q̃ ſacerdotiũ ſuũ nõ fuit ꝑpetuatũ in eo nec in ſuis ſucceſſorib⁹ de ſua gñatiõe. ❡ Quinto arguit ꝯ͂ id qđ dicim⁹ qđ de⁹ iurauit ꝙ ſacerdotium xp̃i eēt ſm ordinẽ melchiſedech:⁊ nõ ſm ordinẽ aarõ. Tũc arguit ſic.ſi de⁹ mutauit ſacerdotiũ ipſi⁹ aarõ in ordinẽ melchiſedech: ſequit̃ ꝙ ceſſauit ſacerdotiũ aarõ ⁊ ꝑ ꝯñs tota lex moyſi. Sequit̃ ergo ꝙ penituit deũ cõſtituiſſe ſacerdotiũ aarõ ⁊ legẽ moyſi. Nã q̃ deſtruit qđ conſtituit vr̃ penitere:ſed hoc eſt impoſſibile qđ deus peniteat:imo dicit in litera iurauit dñs ⁊ nõ penitebit eũ:q̃ ſequit̃ ꝙ de⁹ nũq̄ mutauit nec mutabit ſacerdotiũ aaron nec legẽ moyſi. hoc cõfirmat̃. Nã de⁹ dicit ꝑ malach. ꝓphetã q̇ eſt ſigillũ oim ꝓphetarũ. Mementote legis moyſi ſerui mei quã mãdaui ei in oreb ad oẽm iſrl̃ ꝓcepta ⁊ iudicia. Ex q̊ ſequit̃ ꝙ de intẽtiõe ⁊ firmo ꝓpoſito dei eſt ꝙ ſemꝑ ſeruet̃ lex moyſi ⁊ nunq̄ deficiat:eo ꝙ in fine oim ꝓphetaꝝ hoc cõfirmat. Item ſubdit ꝓpha malachias. Ecce ego mittã vobis heliaʒ ꝓphetã anq̄ veniat dies dñi magn⁹ ⁊ horribilis:q̃ ſequit̃ ꝙ iſte ieſus nazaren⁹ quẽ nos dicim⁹ fuiſſe meſſiã nõ fuit meſſias in lege ꝓmiſſus:qꝛ anq̄ meſſias veniat dʒ venire helias ꝓpheta. Sexto arguit̃ ꝯ͂ id qđ nos dicim⁹ ꝙ xp̃s ꝯfregit mlt̃os reges plagauit ⁊ ſubiecit in ſuo aduẽtu. Nã xp̃s nulla bella nec ꝓlia geſſit:nec aliq̄s reges vicit:nec ſubiecit:nec aliq̄s ppl'os obtinuit:imo fuit pauꝑ ⁊ egen⁹:⁊ in fine crucifixus. Et ſic dicit iſte Rabbi ꝙ nos xp̃iani falſo mõ gloſſam⁹ iſtũ pſal. de xp̃o. Sʒ exponẽdus eſt de ipo dd̃ ⁊ ei⁹ regno q̇ ꝯfregit ⁊ plagauit mltos reges gẽtiliũ. ſ. regem moab et amõ ⁊c. vt hr̃. ii. re. vi. c. ❡ Rñdere aũt ad argumẽta hui⁹ ceci ⁊ obſtinati ⁊ ignorãtis facile ẽ cuicũq; credẽti i ſacrã ſcripture mediocriter docto:nec eñ eſt mirũ ꝙ iſte obſtinat⁹ ⁊ cec⁹ talia dicat:eo ꝙ ignorat myſteriũ icarnatiõis:⁊ caret lumine fidei. Nec eſt miruʒ qꝛ caput tã impurũ ⁊ imũdũ ⁊ maledictũ nõ eſt dignũ nec meret̃ attingere tam grãde et ineffabile myſteriũ ⁊ ſacramẽtũ:eo ꝙ cõprehẽderit iſtũ obſtinatũ oẽs maledictiones xxiii. q̃ memorate ſunt in pſal. ꝯcedẽti ꝯ͂ oẽs crucifixores xp̃i ⁊ ſequaces eoꝝ:de quibus dicit etiã dd̃ pſalmo. lxviii. Obſcurent̃ oculi eoꝝ ne videãt:⁊ dorſum eoꝝ ſemꝑ incurua. ⁊ eſa. vi. excecã cor ppl'i ⁊c. Itẽ ſapiẽtie. ii. excecauit eos malitia eoꝝ ne intelligerẽt ſacra dei:imo tota ſcriptura vet. teſt. legis et ꝓphetarũ eſt plena cecitate iſtorum obſtinatorũ:⁊ iõ ſuperfluũ eſt eis reſpõdere. cũ non capiãt nec intelligãt. Sed ne argumenta eorũ maneãt inſoluta reſpondebimus ꝓpter conſolationem ſimplicium chriſtianorum.

❡ Ad cuius intelligẽtiam eſt notandũ ſicut predictũ eſt qđ in xp̃o ſunt due nature integre ⁊ ꝑfecte diuina. ſ. ⁊ humana ſub vna perſonalitate verbi. Nam v̇bũ aſſumpſit naturã humanã ſine aliq̄ ꝑſonalitate creata imo ꝑſonauit ⁊ ſuppoſitauit illã ꝑ ꝑſonalitatem ſuã:et ſic manet vnũ ſolũ ſuppoſitum et vna ꝑſona hñs duas ꝑfectas naturas. Et ratiõe iſtarũ duarũ cõicant̃ idiomata in xp̃o. Et ſic dr̃ xp̃s ver⁹ deus et verus hõ. et dr̃ creator ⁊ creatura ⁊ mortu⁹ ⁊ paſſus ſm diſtinctas naturas:vt dictũ ẽ ſupra. Itẽ xp̃s eſt cõſubſtantialis ⁊ coeternus ⁊ coeq̄lis pr̃i ſm diuinitatẽ:ſʒ eſt minor pr̃e ſʒ humanitatẽ. Et ſʒ hãc hũanitatẽ accepit regnũ mundi a pr̃e ex tpe ⁊ ptãtem ſacerdotalẽ diuinã et iudiciariam ptãtem. Et ſic reſpectu huius humanitatis dicit pr̃ filio. Sede a dextris meis. donec ponã inimicos tuos ſcabellũ pedum tuorum:⁊ ſub iureiurãdo dedit ipſi ſacerdotiũ eternũ ⁊ iudiciariã ptãtem.

❡ Ad primũ ergo argumẽtũ qđ dicit iſte cecus et obſtinat⁹ ꝙ ſequeret̃ ꝙ pr̃ eſſet maior filio ⁊ ꝑ ꝯñs vnus deus maior altero. Rñdet̃ ꝙ ex hoc non ſequit̃ ꝙ vn⁹ de⁹ ſit maior altero:qꝛ fili⁹ non eſt alter de⁹ a pr̃e inquãtũ de⁹:ſʒ eſt altera ꝑſona diuina:nec fili⁹ eſt minor pr̃e ſm diuinitatem imo coeq̄lis:ſʒ eſt minor pr̃e ſm humanitateʒ. Et ſm hãc hũanitatẽ q̇ eſt minor accepit regnum a pr̃e:et pr̃ ſubiecit ipſi oẽs inimicos ſuos. Et ſic nõ ẽ incõueniẽs ꝙ indiguerit fauore pr̃is inqũtũ hõ eſt ꝑ hoc tñ non tollitur q̇n ſit de⁹ ꝑfect⁹ ⁊ oĩs coeq̄lis pr̃i ſm diuinitatẽ idẽ ſubſtãtialr̃ eſſentialiter et diſtinct⁹ ꝑſonaliter.

❡ Ad ſcđm rñdet̃ ꝙ maior fides ẽ adhibenda nr̃e tranſlationi q̄ ſue:eo ꝙ fuit facta. ꝑ. lxx. interptes. ꝑ. cc. ãnos ãn aduentuʒ xp̃i qñ nulla erat ſuſpicio:vt ait Euſebi⁹. ix. de ꝑparatiõe euãgelica. Naʒ litere iudaice ſicut hodie iacet punctuate nõ eſt adhibenda omnimodo fides. ſicut dictũ eſt in principio ꝓlogo hui⁹ libri:eo ꝙ thalmudiſte punctus. ut ipſam ad ſuũ libitũ et lectionẽ. Sʒ ſi remouerent̃ pũcta poſſem⁹ dare eũdẽ intellectũ ⁊ facere ſonare eadem verba ſicut habemus in tranſlatiõe noſtra. Sed adhuc ſicut iacet litera hebraica hodie punctuata ſonat idẽ ſcđm ⁊ eternã generationẽ. Cum dicit. In decore ſancto orietur tibi ros natiuitatis tue. Oſtẽdit eñ natiuitatẽ xp̃i eſſe ex decore ſancto ideſt ex ſubſtantia patris: ⁊ iõ non eſt curandũ de ſua ꝑfidia.

❡ Ad tertiuʒ rñdet̃. ꝑ iã dicta patet ꝙ ſicut xp̃s inquantũ homo

Arg. tercium.
Arg. quartũ.
Arg. quintũ.
Rñſio.

L
In xp̃o due ſunt nature.
Rñſio ad argumẽto.
Ad p̃mũ.
Ad ſecũdũ.
Ad terciũ.

accepit regnū a patre ex tpe: ita inquātum
hō fuit ver⁹ ſacerdos et obtulit ſeipſꝫ deo pa
Ad qr tri in ara crucis ꝓ omnib⁹ nobis. Ad quartū
tum. eſt dicendū ꝙ xp̄s dr̄ ſacerdos ineternū inq̄
tū ſuū ſacerdotiū eſt eternū cui nullū aliud
ſacerdotiū ſuccedet vt dictū eſt ſupra: ⁊ inq̄
tū ꝑpetuatᷓ ſacerdotib⁹ et ſucceſſorib⁹ ſuis:
q̄ꝛ ab eo immediate acceperūt ſacerdotalē
ptātē in mōte ſion vt dictū eſt ſupra et ab il
lis aplīs deriuantᷓ in ſucceſſores. Sꝫ cū poſt
ea arguit ꝙ cū iſti ſacerdotes q̄ ſunt hodie
nō deſcēdāt a xp̄o ꝑ carnalē gn̄ationē: ergo
ſacerdotiū xp̄i nō ꝑpetuatᷓ in eis ſicut fuit ꝑ
petuatū in filiis aaron. Ad hoc rn̄detᷓ iſti ce
co ꝙ nos magis ſum⁹ filii xp̄i ꝑ regn̄ationē
ſpūalē q̄ ſucceſſores aarō ꝑ generationem
carnalē. Nā cum ſacerdotiū ſit res ſpūalis:
magis reſpicit gn̄ationē ſpūalē q̄ carnalē:
⁊ idō vere ſacerdotiū xp̄i fuit figuratū ꝑ ſacer
dotiū melchiſedech: de q̄ nō legitᷓ in ſcriptu
ra pr̄ carnalis: nec mr̄: nec gn̄atio: ad dnotā
dū ꝙ ſacerdotes no. te. nō dn̄t hr̄e reſpectū
ad q̄n ad gn̄ationē carnalē: ſꝫ ad ſpūalē. Et ſic ptꝫ
tum. ꝙ ſacerdotiū xp̄i eſt eternū ꝑpetuatū ⁊ con
tinuatū in filiis ſuis ſpūalib⁹. Itē eſt eternū
inq̄tū nullū aliud ſuccedet. ¶ Ad q̄ntū rn̄
detᷓ ꝙ ex argumēto ei⁹ pōt argui ꝯ̄ ſeipm̄ nā
manifeſtū eſt hodie ꝙ poſt aduētū xp̄i ⁊ poſt
deſtructionē ſcī templi factā ꝑ romanos ceſ
ſauit hoſtia ⁊ ſacrificiū ⁊ ſacerdotiū aarō: q̄ꝛ
nuſq̄ offeruntᷓ talia ſacrificia ſicut deus pre
cepit offerri i exodo ⁊ leuitico. Itē q̄ꝛ nō pn̄t
aſſignare ipi filios aarō inter eos cū gn̄atio
nes ſint deſtructe ⁊ ꝑturbate et obliuiōi tra
dite: lꝫ q̄doſ eorū falſo appellentᷓ choē idest
ſacerdotes: ⁊ tn̄ lꝫ ceſſauerit ſacerdotiū aa
ron ⁊ ꝑ ꝯn̄s lex moyſi q̄tum ad talia cerimo
nialia: tn̄ de⁹ nō manet mēdax imo verax: q̄ꝛ
ita ꝑuidit ꝑ danielē i. c. ix. qđ ceſſaret hoſtia
⁊ ſacrificiū poſt aduētū xp̄i. Et tn̄ nō eſt dicē
dū ꝙ ꝓpter hoc penituit deū iſtituiſſe legē
moyſi: q̄ꝛ ita inſtituit oīa illa cerimonialia ⁊
legalia erāt figura ſacerdotii xp̄i ⁊ ſacrificii
no. te. Idō debebāt ceſſare in aduētu xp̄i ſicut
ꝓdixit ꝑ oēs ꝓphetas. Ad illō qđ dicit ꝙ de⁹
dixit ꝑ malachiā. Mementote legis moyſi ⁊c.
ex q̄ arguit ꝙ lex moyſi et ſacerdotiū aaron
nūq̄ debebat ceſſare. Rn̄detᷓ ꝙ melius recor
damur ⁊ meminim⁹ nos legis moyſi q̄ ipſi
ceci: q̄ꝛ meli⁹ intelligim⁹ ꝟitatē ipſi⁹ legis:
imo dixit xp̄s eis. Jo. v. Scrutamini ſcriptu
ras in q̄bus vitā vos putatis habere: q̄ꝛ ille
teſtimoniū ꝑhibēt de me ⁊ ſi moyſi crederi
tis: crederitꝭ forſan ⁊ mihi: q̄ꝛ moyſes de me
ſcripſit. Ex q̄ ptꝫ ꝙ nos vere ſeruamus legē
moyſi: q̄ꝛ recepim⁹ illū de q̄ moyſes ſcripſit
deut. xviii. q̄n dixit de⁹. ꝓphetam ſuſcitabo
de medio fratrū tuorū ſimilē tui. Ponā ver
ba mea i ore eius: loq̄turq̄ ad eos quecūq̄

dixero ei. Et q̄ verba ei⁹ q̄ loq̄tur: audire no
luerit vltor exiſtā. Ex q̄ ptꝫ ꝙ nos magis ſer
uam⁹ legē moyſi. Nā venit iſte ꝓpha xp̄s et
declarauit nobis oīa q̄ locut⁹ eſt de⁹ moyſi
in lege ⁊ credim⁹ ſibi et recepim⁹ eū. Judei
aūt ceci q̄ nō receperūt nec audire voluerūt.
Sequitᷓ ꝙ nō ſeruāt legē moyſi nec recordā
tur ei⁹ legis. Et idō de⁹ vlciſcēs punivit eos.
xxiiii. maledictiōibus dictis in pſal. ꝓterito.
Uñ dictū ē pluries ꝙ in lege moyſi ſunt duo Duo
ꝯſiderāda. ſ. litalis figura: ⁊ veritas clauſa in ꝯſide
illa figura. Que q̄dē ꝟitas fuit īpleta in xp̄o rāda
quia vnum iota non preteribit a lege qđ in i lege
xp̄o nō fuerit cōpletū. Et idō dicitᷓ Jo. i. ꝙ lex moy
ꝑ moyſen data eſt: gratia aūt et veritas per ſi.
xp̄m facta eſt. Ex q̄ pꝫ ꝙ tota lex euangelica
nil aliđ eſt niſi ꝟitas legis moyſi in xp̄o. Nā Lex
ſicut dr̄ Ariſt. in ꝑdicametis ⁊. vi. meta. ꝙ ex euan
eo ꝙ res eſt vel nō eſt: orō dicitᷓ eſſe vera vel geli
falſa. Et idō tota lex moyſi dicitᷓ q̄dā orō acci ca eſt
piens ꝟitatē a xp̄o et lege euāgelica vbi fuit veri
verificata: ⁊ hec eſt cauſa q̄re lex moyſi tra tas le
dita eſt in ſcriptis. Sed lex euāgelica tradi gis
ta eſt ꝑ xp̄m in re ⁊ ſcripta in ſolis cordibus moy
hoim: vt ꝓdixit de⁹ ꝑ hiere. xxxi. c. Ex q̄ pꝫ ſi ſi.
cut pluries dictū eſt: ꝙ lex vet⁹ nō eſt totalr̄
altera a lege euāgelica: q̄ꝛ vna lex fuit ⁊ erit
ab adā vſq̄ ad iudiciū eſſentialiter loquen
do. q̄ꝛ vna fuit fides in eis ⁊ in nobis: q̄ꝛ xp̄m
quem ipſi credebāt futurū ſaluatorem: nos
credim⁹ iam veniſſe: ⁊ omnia que erāt figu
rata in lege impleuiſſe. Lex ergo moyſi eſt
vna cū lege euāgelica ⁊ ē altera. Eſt eñ vna
eſſentialiter: q̄ꝛ eadē eſt fides xp̄i in vtraq̄.
Eſt aūt altera accidētaliter ratione cerimo
nialiū q̄ nō ponebantᷓ ad rē: ſꝫ ad figurā. Sꝫ
differt ſolummō illa lex ab iſta ſicut figura
tū ⁊ figura quātum ad cerimonialia. Nā il
li exercebant figurā: nos aūt figuratū: et illi
colligebāt paleas ⁊ folia: et nos colligimus
grana. Et idō dicit Gregorius ꝙ vna fuit vi Gre
nea ab abel vſq̄ ad vltimū iuſtū. Sꝫ in xp̄o gori⁹
fuerūt vue mature. Et idō dixit xp̄s Jo. iiii. ꝙ
vna fuit meſſis ab adam vſq̄ ad ipſū. Sed
apoſtoli collegerūt grana. Nā illi antiq̄ pa
tres ſeminauerūt: ⁊ apoſtoli meſſes eorū in
troierunt: ergo nos non facimus iniuriā le
gi moyſi: imo recordamur ſi in tēpore debi
to colligimus vuas ⁊ grana ⁊ ſeruam⁹ ei⁹ ve
ritatē. Ex q̄ patet ꝙ iſte obſtinatus neſcit q̄d
dicat: nec poteſt capere hanc veritatem: imo Ad ſe
videtur ꝙ ipſe non recordatur legis moyſi. ptis
Ad illud aūt qđ dicit ꝙ helias erat vētur⁹ mū.
ante xp̄m. Reſpōdetᷓ ꝙ iſte cec⁹ neſcit diſtin
guere inter primū et ſecūdū aduentum xp̄i.
Nā helias nō fuit promiſſus in primo aduē
tu: ſed in ſecundo. Idō dicitur mittam vobis
heliam ꝓphetam anq̄ veniet dies dn̄i ma
gnus ⁊ horribilis: qui erit dies vltimi iudi
cii. Nam

cũ. Nã dies pmi aduent⁹ nõ fuit horribilis: imo let⁹ ꝛ iocũd⁹: qꝛ angeli cãtarunt. Gloria in excelſis deo. Et noua ſtella apparuit in oriẽte ꝛ multa ſigna letitie p totũ mũdũ vt dictũ fuit ſupra. De quo pꝛio aduẽtu dꝛ malachie.iij. Ecce ego mittã angelũ meũ ideſt Joãnẽ baptiſtã: ꝛ pparabit viã añ faciẽ meã ꝛ ſtatim veniet ad tẽplũ ſanctũ ſuuz dñator quẽ vos qritis ꝛc. De ſcđo aũt aduẽtu dr in eodẽ mal. Ego mittã vobis heliã pphetaz. Ex q̃ pꝫ ꝙ ſicut Joan.bap.fuit pcurſor xp̃i i pꝛio aduẽtu: ita helias erit pcurſor eiuſdez in ſcđo. Sꝫ hoc nõ capit iſte cecus: qꝛ malachias p illa vba nos iducit ad fidem xp̃i dicẽs. Mementote legis moyſi.q.d.qđ ille de xp̃o ſcripſit: ꝛ oia ſcripſit: ꝛ oia ſcripſit i figura xp̃i ꝛc: q.d. recipite vitatẽ ꝛ figuratũ cum venerit. Ad.vj.iã rñſuꝫ ẽ iſti ceco i pſal.lxxj. vbi demõſtratũ eſt ꝙ xp̃s nõ geſſit bella corpalia: ſꝫ ſpũalia: qꝛ miſit illos.xij. duces et capitaneos: q̃b⁹ dixit Mat.vlti. Ite per vniuerſuz mũdũ ꝛ pdicate euãgeliũ: q̃ i noie ie ſu demonia eiecerũt de mũdo ꝛ dſtruxerũt oia idola: ꝛ ſignis ꝛ miraculis obtinuerunt totũ orbẽ: ꝛ ſubiecerunt oẽs reges ꝛ pplos terre iugo xp̃i ꝛ miſit xp̃s capitaneũ ſuũ cuz exercitu Romanoꝝ: ꝛ icẽdit ꝛ euertit a fundamẽtis totã ciuitatẽ hierl'm cũ tẽplo: ꝛ ptẽ iudeoꝝ fame puniuit: ꝛ ptẽ gladio trucidauit: ꝛ ptẽ i captiuitatẽ redegit: ꝛ p totũ mundũ diſpſit in vindictã ꝛ vltionez ſue mortis. Vñ oẽs iudei in ſua pfidia obſtinati ſunt in captiuitate ſub xp̃o. nã nõ ſolũ apđ xp̃ianos ſꝫ etiã apđ ſaracenos affliguntꝛ ꝛ male tractantꝛ ppter xp̃m: vt ibi dictũ eſt. Et p hoc pꝫ rñſio ad iſtũ cecũ obſtinatũ. Nã qꝛ iſte cecꝰ hꝫ velamẽ poſitũ añ oculos qñ legit moyſẽ ꝛ pphetas: iõ nõ põt videre veritatẽ: ſꝫ deponat velamẽ p baptiſmũ ꝛ fidẽ: ꝛ ilico videbit veritatẽ euãgelicã clauſam in litera vet. te. Nã vetus teſta. nil aliud eſt niſi figure et occultatio noui: ꝛ nouũ teſta. nil aliud eſt niſi veritas ꝛ manifeſtatio veteris: vt ait Auguſti. in libro de cathetizandis rudibus de quo iam dictũ eſt in pꝛologo huius libri.

Aug.

aleph Beth de ꝯl. diſ. ij. acceſſerũt ſimel he. et vau.

Confitebor tibi dñe i toto corde meo: in cõſilio iuſtoꝝ ꝛ congregatiõe Magna opera dñi: exquiſita in omnes voluntates ei⁹. Confeſſio ꝛ magnificẽtia op⁹ ei⁹: ꝛ iuſtitia ei⁹ manet in ſeculũ ſcli.

¶ Titul⁹ alla. Ex titulo appet qđ dđ fecit hũc pſalmũ ad laudandũ deũ i tẽplo. Sꝫ qꝛ alla nõ pponiꝛ niſi i pſal. in q̃b⁹ narrantꝛ bñficia a deo nobis collata: eo ꝙ alla. dicit laudẽ cũ cõmemoratiõe bñficioꝝ receptoꝝ vt dictũ eſt i plogo iõ: ẽ vidẽda materia huius pſ.ſ. de q̃b⁹ bñficiis laudat deuz ppheta in hoc pſal. ad qđ dicũt hebrei moderni ꝙ propheta laudat deũ ꝛ agit grãs pro bñficiis q̃ receperũt filij iſrl' i deſerto maxie de mãna qđ dedit de⁹ pr̃ib⁹ i deſerto. Et ſic iſrlr exponũt iſtũ pſal. Sꝫ talis expoſitio ẽ inutilis tollẽs dignitatẽ ppheticaꝫ ipſi dđ: qꝛ abſqꝫ ſpũ prophetico poterat cõmemorare talia bñficia: ſꝫ qꝛ ipſe nõ fuit min⁹ ppheta in h̃ pſal. q̃ i ceteris: iõ eſt i eo qrẽda itelligẽtia pphetica. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã ẽ aduertẽdũ qđ cũ tota ſollicitudo ipſi⁹ dđ erat meditari i lege dñi die ac nocte: ꝛ ꝯſiderare mirabilia de lege ei⁹: ꝛ pſcrutari profunda myſteria ſacre ſcpture cõtẽplãdo frequẽter myſterium de agno paſchali imolãdo ꝛ comedẽdo: de q̃. pcepit Exo.xij. Rapt⁹ in extaſim puidit i ſpũ prophetico q̃lr xp̃s i lege pmiſſ⁹ p nob erat imoland⁹ in ara crucis: ꝛ p ei⁹ ſanguinẽ oẽs fideles de captiuitate diaboli redimẽdi: ꝛ a morte ppetua liberãdi: ꝛ ẽt ſic puidit totum myſteriũ future redẽptiõis: ꝛ ẽt cõtẽplando pceptũ de pane azimo comedẽdo puidit in ſpũ q̃lr xp̃s dẽbat iſtituere ſacrm euchariſtie i memoriã ſue paſſiõis: in q̃ ſacro paſſio xp̃i erat iugiter repſentãda: ꝛ ſicut de⁹ pcepat agnũ ſemel i pncipio imolari ꝛ p oẽs ſeptẽ dies ſequẽtes vſqꝫ ad veſperã ſeptimi diei abſqꝫ oi fermẽto panẽ azimũ comedi et ꝯſuari: ita puidit ꝙ xp̃s ſemel erat i cruce imoland⁹. Sꝫ poſtea vſqꝫ in finẽ ſeptime etatis dẽbat ſacrm euchariſtie in eccl'ia pſeuerare.ſ. vſqꝫ i finẽ mũdi. Itẽ ꝯtẽplãdo myſteriũ de mãna dato pr̃ib⁹ i deſerto Exo.xvj. puidit ẽt totũ myſteriũ ſacri euchariſtie. Naꝫ ſicut ille ros celeſtis ꝯuertebaꝛ i illũ panem: ita puidit ꝙ de⁹ dẽbat fieri hõ nõ p ꝯuerſionẽ: ſꝫ p aſſumptionẽ hũanitatꝫ in deũ. Itẽ ſicut illđ mãna fuit eis viaticũ vſqꝫ ad ingreſſum terre pmiſſiõis vt pꝫ ibidẽ: ita pitꝛ puidit q̃liter hoc ſacrm debebat nobis eſſe viaticũ ꝛ durare in tota pegrinatiõe hũ⁹ eccleſie vſqꝫ ad ingreſſuꝫ terre viuẽtiũ poſt iudiciũ. Itẽ p myſteriũ reſeruatiõis panis ppoſitiõis ꝛ p eleuationẽ panis añ dñm in ꝯſpectu ppl'i de q̃ habeꝛ Exo.xxix. puidit q̃lr corpus xp̃i i forma panis erat eleuãdũ ſup capita ſacerdotũ i ꝯſpectu ppl'i: ꝛ offerẽdũ añ deũ ꝛ reſernãdũ in tabernaculo altaris. ſicut fit i noſtris eccleſijs. hoc idẽ puidit p oblationẽ panis ꝛ vini ꝙ obtulit melchiſedech p abrañ ꝛ ſuis. Ge.xiiij. hoc ſacrm puidens dđ p ſupradicta myſteria fecit hũc pſal. in q̃ tria facit. Nã pꝛio excitat ſeipm ad laudem dei. ſcđo explicat hoc ſacramẽtũ p ſupradicta myſteria in le.ve. figuratũ de quo principaliter intendit laudare deum. Tertio ex

Dđ p uidit xp̃z imolã dum.

Diuiſio pſi.

hortat vt fideles cū puritate ꝛ timore acceſdāt ad tātū ſacrm: ſcdm ibi memoriaz fecit. tertiū ibi. ſanctū ꝛ terribile. Quātū ad pⁱmū puidēs dd in ſpū p ſupradicta myſteria tantū ſacrm ꝛ magnū bñficiū gñi humano per xp̄m cōferendū in ſuo aduentu excitat ſe ad laudādū deū hic in pſona corporis myſtici Eccl̃e ꝯfeſſione fidei ꝛ laudis confitebor tibi dñe: nō ſolū lingua ꝛ voce: ſꝫ in toto corde ꝛ affectu referēdo grāꝝ actiōes pro bñficiis. Et hoc faciā in cōſilio ꝛ ꝯgregatiōe iuſtorū. i. fideliū. q. d. lꝫ cōfeſſio mea nō ſit credenda ꝛ acceptāda in ꝯgregatione iudeoꝝ: reproborū ꝛ ſaracenorū ꝛ hereticorū: tñ recipiet apud fideles: qꝛ hoc ſacrm euchariſtie de q̄ intendo p̄dicare ꝛ cātare recipiet in tota eccleſia fideliū ꝛ celebrabit. ¶ Et nota q̄ tota religio xp̄iana dr cōgregatio iuſtoꝝ inquantū eſt adunatio oīm fideliū. Sed dr cōſilium iuſtorū inquātū oēs in ea congregati ꝯueniūt ꝛ cōſentiūt in vnā fidē ꝛ vnū baptiſma ꝛ oēs venerant hoc ſacramētū ꝛ cetera ſacramēta eccl̃iaſtica: ꝛ credūt oīb⁹. xii. articulis fidei: id ait ꝓpheta dd in pſona toti⁹ corporis myſtici q̄ lꝫ non cōfiteatur: hoc ſacramētū in ſynagoga iudeorū: nec in ineſquita ſaracenoꝝ: nec in ꝯuenticulis hereticoꝝ ceteroꝝ infideliū ꝛ paganoꝝ: tñ hoc cōfitebit in cōſilio iuſtoꝝ ꝛ cōgregatiōe eoꝝ qꝛ i ſola eccl̃ia laudat de⁹ ꝛ acceptant orōnes ꝛ laudes ꝛ ſit vera cōfeſſio fidei. Sꝫ qꝛ ſacrm euchariſtie ꝛ myſteriū nr̄e redēptiōis de q̄bus intēdit cātare in hoc pſal. ſunt magna ꝛ exquiſita inter oīa opera in q̄bus deus nobis maxime oñdit ſuā miam ꝛ amorē: id ſubdit magna opa. i. ego confitebor tibi ꝛ p̄dicabo ꝛ p̄dicā in ſpū magna opera q̄ faciet deus et magis exquiſita ꝛ electa ꝛ magis nobis vtilia inter oēs voluntates eius. Et ponit hic cauſa p effectu. Nā effectus diuine volūtatis eſt amor ꝛ mia quam maxie oñdit nobis in ſua paſſiōe ꝛ in largitione hui⁹ ſacri relicti in memoriā ſue paſſionis. Et ſic iſta duo opera ſunt exquiſita inter oīa bñficia nobis collata: ſunt etiam precipua: vt patebit. Et notāter dicit exquiſita in oēs voluntates qꝛ nō ſunt nobis collata ex debito: ſꝫ ex mera liberalitate ꝛ bonitate diuine volūtatis talia bñficia. Sꝫ qꝛ pro tātis bñficiis collatis d iure ꝛ iuſtitia debet deo laus ꝛ magnificētia q̄ eſt pars latrie q̄ q̄dē latria eſt pars iuſtitie: id ſubdit. Non mireris ſupple q̄ ego cū tāto affectu ꝓrumpā in ꝯfeſſionē laudis qꝛ h teneor facere d iure: nā ꝯfeſſio ꝛ magnificētia eſt op⁹. i. ius ei⁹. ſ. dei. Et id talis iuſtitia manebit ꝛ durabit in ſeculum ſeculi. i. in eternū: nā hec vna ps latrie. ſ. cōfeſſio laudis ꝛ adoratio durabit ꝛ manebit in ſeculuꝫ ſeculi. ſ. in hoc ſeculo: ꝛ in alio: vt ptꝫ apoca.

M ecclia dr cōgregatio iuſtoꝝ.

vii. qꝛ nō ſolū. xxiiii. ſeniores ſꝫ etiam. cxliiii. M. ꝛ turba magna quā denumerare nemo poterat nō ceſſabāt clamare. Benedictio et claritas ꝛ grāꝝ actio: ꝛ ſic pꝫ q̄ confeſſio. i. gratiaꝝ actio ꝛ magnificentia eſt op⁹. i. ius debitū deo: qꝛ de iure tenemur deū laudare ꝛ magnificare ꝛ grās agere p bñficiis receptis. Et hoc nō ſolū aliqñ ſꝫ et ſemp ꝛ nō ſolū in hoc ſclo: ſꝫ etiā in alio ꝛ i ſclm ſeculi. Aliter aūt pōt exponi iſte vſus. ſ. q̄ op⁹ dei. i. opa dei ſunt ꝯfeſſio ꝛ magnificentia. i. cogūt nos deū laudare ꝛ magnificare. q̄ idē ē. Itē op⁹ ei⁹ eſt cōfitēdū ꝛ laudādū ꝛ magnificādū. ſed pⁱma expō magis explicat vitatē ꝛ intelligētiā litere ꝛ maiꝫ in lr̄a contentam.

Memoriam fecit mirabiliū ſuorū miſericors ꝛ miſerator dñs: eſcaꝫ dedit timentibus ſe. ſacr. Exo. xi. Theth

Memor erit in in ſeculum teſtamēti ſui: virtutem operum ſuorū annuntiabit populo ſuo. Lamech Not. tria.

Et det illis hereditatē gētiū: opera manuū ei⁹ veritas ꝛ iudicium. opa dñi.

¶ In hac ſcđa pte explicat q̄ ſunt iſta magna opa exquiſita inter opa diuine mie de quib⁹ intēdit i hoc pſal. deū laudare: q̄ fuerūt in vet. teſt. figurata. Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdū q̄ credit ab aliquib⁹ q̄ dd fecit hūc pſal. vt cātaret in tēplo in die azimorū: in q̄ de⁹ fecit tria grandia opa mie corpalia q̄ figurabant duo maxima opa mie ſpūalia futura q̄ xp̄s fecit in nouo teſt. Nam pⁱmo vt dictū eſt liberauit de⁹ illuꝫ pplm p moyſen de egyptiaca captiuitate. Scđo liberauit pⁱmogenita hebreoꝝ a morte corpali p ſanguinē agni. Tertio qꝛ tot⁹ ille pplꝰ fuit refect⁹ pane azimoꝝ ꝓpter q̄ de⁹ fecit edictū ꝛ pceptū de agno immolādo ꝛ de pane azimo ſeruādo ꝛ veſcēdo p ſeptē dies poſt paſcha ꝛ hoc federe ſempiterno in memoriam illi⁹ myſterii: vt ptꝫ Exo. xii. Per q̄ tria myſteria fuerūt figurata tria alia maxima myſteria futura p xp̄m. ſ. qꝛ tali die ꝛ pus verus agn⁹ erat in cruce immoland⁹. Et p eius ſanguinē gen⁹ humanū erat a morte liberādū. Et in tali die ꝛ veſpere ſacrm euchariſtie p xp̄ꝫ inſtituēdū ſub forma panis ꝛ vini vt dictū eſt. Et hec ſunt tria magna opera dñi exquiſita inter oēs volūtates ei⁹. ſ. myſteriuꝫ paſſiōis nr̄e redēptiōis ꝛ ſacrm euchariſtie in q̄b⁹ de⁹ maxim⁹ nobis oñdit ſuū amoreꝫ ꝛ miam. Hoc ergo puidēs ꝓpheta dd dicit vñ teneor cōfiteri magna opa dñi exquiſita qm̄ dñs ieſus xp̄s miſericors ſm naturam ꝛ miſerator p cōſuetudinem ꝛ operationē fecit memoriā ſuorū operū: qñ dedit ſeipſum

in eſcā ⁊ cibū apl'is timētibus ſe:idest q̄n in
die cene.ſ.i nocte ⁊ veſpe paſche inſtituit ſa
crm̄ eucharistie:⁊ dedit ſeipm̄ apl'is ad veſ
ſcēdū ſub forma panis et vini. Qđ myſteriū
fecit in memoriā ſuoꝝ operū mirabilium.
¶ Ad cui⁹ itellectū ē p̄mo notādū qđ i ſacro
eucharistie ꝯtinent ⁊ repſentant ⁊ memorā
tur q̄tuor p̄ncipalia ⁊ maxima opa diuie mi
ſericordie q̄ xp̄s opatus eſt in nobis ad noſ
trā ſalutē. Nā p̄mo in eo repn̄tat myſteriū
incarnatiōis. Nā ſicut de⁹ factus eſt hō: ita
ſubſtātia il'i⁹ panis fit corpus xp̄i verum:ſꝫ
nō eodē mō. Nā ſubſtātia panis cōuertit ſiſ
ue trāſſubſtātiat in verā carnē xp̄i deſinēte
pane ⁊ manētib⁹ ſolis accidētib⁹ ſine ſubie
cto:ſꝫ in myſterio incarnatōis nulla fuit faſ
cta cōuerſio. Nā fili⁹ dei manēs pfect⁹ de⁹
factus eſt ver⁹ hō:nō p conerſionē ſed p aſſ
ſumptionē humanitatis in deū. Itē etiāꝫ in
hoc ſacro repreſentat myſteriū incarnatioſ
nis q: ſicut ibi facta fuit vnio pſonalis hūa
nitatis ad verbū:ita i eſu hui⁹ ſacri fit vnio
myſtica inter fideles ⁊ xp̄m vt ptꝫ Jo.vi. Q:
qui mādncat me ipſe viuet pꝑter me ⁊ in me
manet ⁊ ego in eo. Scđo memorat ⁊ repſen
tat in eo myſteriū paſſiōis:q: quod ſemel fa
ctum eſt anniuerſaria et etiam quotidiana
recordatiōe repn̄tatur vt inq̄t Aug.in ſentē
tiis pſperi.⁊ de ꝯſe.di.ii.ſemel xp̄s. Tertio
repn̄tatur miſterium reſurrectionis. Quar
to myſteriū aſcēſionis vt pꝫ in canone miſſ
ſe vbi dī. Beate paſſiōis nec nō ab iferis re
ſurrectiōis ⁊ in celos glſoſe aſcenſiōis meſ
moriā offerimus hoſtiā purā. Ex quib⁹ ptꝫ
q ꝓpheta memorādo hoc ſacrꝫ eucharistie
intendit mēorare oia ſupradicta tria myſte
ria que in hoc ſacro continent:et in quorꝫ
memoriā celebratur ⁊ fuit a chriſto inſtituſ
tuꝫ vt ipſe ait Luc.xxii. Hoc facite in meam
cōmemorationē.hoc idēꝫ prime ad corinth.
xi.ideo dicit ꝓpheta. Memoriā fecit mirabi
lium ſuoꝝ. Sed q: xp̄s in inſtitutione huius
ſacri impleuit figurā vet.teſti.ſ.de agno imſ
molato:⁊ aſimorū p̄cepto et myſterio manſ
ne:et de pane ꝓpoſitionis eleuato corā dn̄o
vt ſupradictum eſt. Iō ſubdit ꝓpheta q xp̄s
q̄n inſtituet hoc ſacrꝫ tūc memor erit ineter
nū teſti ſui.ſ.preceptorum et myſteriorum q̄
operat⁹ eſt in teſta.vet. Naꝫ illa que fecit et
p̄cepit ibi in figura tūc: nūc adipleuit p hoc
ſacrm̄ in re et vitate. Q: lex p moyſen data
eſt:ſꝫ grā ⁊ veritas p xp̄m facta eſt. Johā.i.
Et ideo dicit q xp̄s inſtituēdo hoc ſacramē
tū erit memor teſti ſui.ſ.eorum que fecit in
teſta.vet.q: ipa verificabit et adimplebit. Itē
erit etiā memor teſti ſui noui ineternum: q:
vſq ad finē ſcl'i durabit ⁊ pſeuerabit ⁊ celeſ
brabitur hoc ſacrm̄ in eccl'ia: ⁊ iō ſequit q
xp̄s faciet iſta:⁊ dabit iſtā eſcā panis timen
tibus ſe.vt det il'is hereditatē gētiū.i.grām
⁊ glīam gentib⁹ pmiſſam. Nā ſicut poſt exi
tū de egypto de⁹ dedit illi pp'lo hereditatē
gentiū.ſ.terrā chanaan quā gētiles poſſ.de
bant:ita pariter xp̄s poſt ſuā paſſionē ⁊ aſſum
ptionē:⁊ poſtq̄ liberauerat ſctōs patres de
limbo: ⁊ de captiuitate diaboli dedit popuſ
lo ſuo.ſ.cetui apl'oꝝ eccl'ie fideliū hereditā
tē gentiū ſcꝫ totū pp'l'm ⁊ regna gentiū a ſo
lis ortu vſq ad occaſum:q: totū mundū ſub
iecerunt apl'i iugo xp̄i in quo celebratur ſaſ
cramentū eucharistie:⁊ colitur xp̄s ⁊ adoraſ
tur. Et ſic patet q xp̄s in inſtitutione ⁊ pſeſ
cutione hui⁹ ſacramenti fuit et erit memor
teſtamenti ſui ineternum vſq ad cōſumma
tionem ſeculi:in quo ſacramēto annūciauit
virtutem operum ſuorum que fecit figurali
ter i teſtamēto veteri. Et annūciauit ⁊ repre
ſentauit etiā virtutem operum que fecit in
nouo teſtamento.ſ.myſterium incarnatiōis
⁊ redemptiōis:⁊ paſſionis:et reſurrectiōis
⁊ aſcēſiōis:que in h̄ ſacro memorant ⁊ repn̄
tātur:⁊ in quorum memoriā hoc ſacrm̄ cele
brat. Ex ſupradictis patet q ſacrm̄ euchaſ
riſtie eſt vnū de quatuor p̄ncipalib⁹ miraſ

Quatuor mirabilia opat⁹ ē de⁹ i nobꝫ ſup oēm capacitatē natur

bilibus myſteriis q̄ de⁹ operatus eſt in noſ
bis ſup oēm capacitatē nature:quoꝝ p̄mū
eſt creatio.ſcđm incarnatio.tertiū nr̄a redē
ptio.quartū eucharistie cōſecratio. Opera
manuū ei⁹ veritas ⁊ iudiciū. Dauid in hac
particula laudat deū de veritate et iuſtitia.
¶ Ad cui⁹ intellectū eſt notandū vt frequē
ter dictū eſt:q oia myſteria geſta i teſtō ve.
nō erāt gratia ſui:niſi inquātū fuerūt veriſ
ficata ⁊ impleta in nouo teſtō:q: oia gerebā
tur ⁊ p̄cipiebant in figura: et ideo illa geſta
⁊ p̄cepta facta in lege nil aliud erāt q̄ queſ
dā pmiſſiōes de xp̄o ⁊ eccl'ia:⁊ ideo deus in
tm̄ dicitur ver⁹: ⁊ illa p̄cepta ⁊ myſteria inſ
tm̄ dicunt vera inquātum fuerunt impleta
⁊ verificata p xp̄m in nouo teſtō:⁊ ſic de⁹ eſt
laudād⁹ et magnificād⁹: eo q ipleuit in no.
te.ea q̄ p figuras ⁊ p̄cepta pmiſit i ve.te.⁊ iō
ꝓpheta volēs deū laudare de veritate quā
impleuit in hoc ſacro:q: in eo verificauit myſ
ſteriū de agno paſchali: ⁊ de pane azimo et
de manna et pane ꝓpoſitionis: Dicit q oia
opera manuum dei que fecit in ve.teſti:ſunt
veritas ⁊ iudicium in nouo.nā quicqd deus
fecit:iuſte ⁊ vere fecit. Vel ponit hic iudiciū
p ſecreto myſterio. ¶ Nā triplex ē iudiciuꝫ

O Triplex dei iudiciū.

dei.ſ.examinatiōis ⁊ diſcretionis ⁊ ſecretio
nis.i.myſteriū ſecretorum. Et ideo quando
q: p iudicia in ſacra ſcriptura intelliguntur
ſecreta ⁊ iudicia dei. Ad romanos.xi. O alti
tudo diuitiarū ſapie ⁊ ſcie dei q̄ incōprehen
ſibilia ſunt iudicia.i.ſecreta ei⁹. Itē pſalmo
xxxv. iudicia dei abyſſus multa. ¶ Vñ ad
maiorē euidētiā eſt notandum q ſacrificia

⁊ ſacra ⁊ p̄cepta ⁊ mādata cerimonialia ve. legis intm̄ dnr̄ iudicia inquantuꝫ figurabāt aliquā iuſtitiā in nouo te. Uñ imolatio ſiue ſacrificium agni paſchalis figurabat ſacrificiū xp̄i futurū i ara crucis: qḋ q̄dē ſacrificiū xp̄i dr̄ ṽa iuſtitia ⁊ veꝝ iudiciū ꝑ qḋ gen⁹ humanū fuit a pctō iuſtificatū. Nā xp̄s fuit punit⁹ ꝓ nr̄o pctō. Nā penā ⁊ mortē quaꝫ nos merebamur xp̄s voluit ꝓ nobis pati ⁊ ad ſe trāſferre: ⁊ ſic oēs fuim⁹ in eo crucifixi ⁊ puniti: ⁊ ꝑ ſanguinē ei⁹ p̄ri recōciliati ⁊ pacificati. Et ſic ē dicēdū qḋ in ara crucis factum ē iudiciū ⁊ iuſtitia ⁊ punitio nō ſolū de pctō p̄moꝝ parētū. ſꝫ etiā de pctis nr̄is: ⁊ ſic ē dicēdū de ceteris ſacrificijs ⁊ p̄ceptis cerimōialib⁹ q̄ oia dnr̄ iuſtitie q̄dā et iudicia nō a iuſtitia q̄ erat in ip̄is: ſꝫ a iuſtitia quā figurabāt implēdā i xp̄o. Nā ſicut orō dr̄ ṽa vel falſa nō a ṽitate q̄ eſt in ip̄a: ſꝫ ex eo qḋ res eſt vł nō eſt. vj. meta. ⁊ in p̄dicamētis: ita tota lex moyſi ⁊ oia illa ſacra ⁊ mandata non dnr̄ ṽa a ṽitate q̄ erat in ip̄is: ſed a veritate quā figurabāt in xp̄o futuro: et ſic dicebanť ṽa in xp̄o: in q̄ fuerūt ṽificata ⁊ ip̄leta ⁊ terminata: ⁊ in q̄ finierūt curſum ⁊ terminum ſuū. Nā paſſio xp̄i ⁊ facr̄ꝫ eucharjſtie ⁊ aſcēſio: ⁊ reſurrectio dederūt ⁊ impoſuerūt terminū oib⁹ figuris ⁊ mādatis legalib⁹ ⁊ cerimonialib⁹ ve. te. hoc ergo p̄uidēs dauid in ſpū dicit ꝙ bñ laudand⁹ ⁊ magnificand⁹ eſt deus. Nā opa oim manuū eius q̄ fecit deus in figura ve. te. nō ſunt niſi veritas ⁊ iudiciū quia omnia fuerūt verificata in nouo teſtō.

Job. xxviij **Fidelia oia mādata ei⁹: ꝯfirmata i ſclm̄ ſcli: facta i ṽitate ⁊ eq̄tate.**

¶ Etiā oia mandata legalia q̄ dedit illi populo in figura fuer̄t fidelia ⁊ nō deceptoria. Probať: q2 fuerūt ꝯfirmata in ſclm̄ ſcli: ⁊ facta ⁊ impleta in ṽitate ⁊ equitate: nā liberatio filioꝝ iſrł de egypto ⁊ mādatuꝫ de agno paſcali imolādo ⁊ de pane azimo veſcendo: oia iſta myſteria ⁊ mādata fuerūt fidelia: q2 per xp̄m fuerūt facta i veritate ⁊ eq̄tate: qñ ꝓ nobis in ara crucis fuit immolat⁹: ⁊ nos de captiuitate diaboli ⁊ de morte ꝑpetua liberauit. Jtē illa mādata fuerunt cōfirmata in ſclꝫ ſeculi: qñ inſtituit eucharjſtiā et dicit accipite ⁊ comedite ⁊c. ⁊ hic eſt calix noui et eterni te. ⁊c. Et ſic pꝫ ꝙ myſteria q̄ fecit xp̄s fuerūt verificatio ⁊ cōfirmatio ve. te. Quia oia illa legalia receperūt veritateꝫ ⁊ terminum ⁊ cōfirmationem in xp̄o: q2 ꝑ mortē teſtatoris fuerūt ꝯfirmata q̄ ad coꝝ veritatē: q2 lex euāgelica nil aliḋ eſt niſi veritas ⁊ manifeſtatio le. ve. vt ait aug. de cathetizandis rudib⁹. Jtē fuerūt facta in veritate. i. verificata per xp̄ꝫ. Et fuerūt etiā facta i eq̄tate ⁊ iuſtitia: q2 ꝑ paſſionē xp̄i figuratā ꝑ illa myſteria et mādata cerimonialia fuit facta iuſtitia ⁊ punitio ꝓ pctō p̄moꝝ parētū ⁊ oim aliorꝫ: q2 xp̄s ꝓ nobis paſſus ē ⁊ punitus.

Redēptinē miſit dñs populo ſuo: mādauit in eternū teſtamētū ſuū. d. 21. d. ö. i cali ce. in glo.

¶ Qḋ oia illa myſteria ⁊ mādata ve. te. fuerint fidelia. i. fidelr̄ adipleta ⁊ ꝯfirmata ⁊ facta i ṽitate ⁊ eq̄tate: ꝓbať. Nā qñ venit plenitudo tp̄is dñs de⁹ p̄r miſit redēptionē populo ſuo qñ miſit filiū ſuū natū ex mlīere: ⁊ factū ſub lege: vt eos q̄ ſub lege erāt r̄dimeret: ad gal. iiij. Qui ꝑ ſuā mortē ⁊ paſſionē ⁊ reſurrec. oēs redemit: ⁊ tūc mādauit i eternū teſtm̄ ſuū qñ anq̄ pateret inſtituit ſacr̄m eucharjſtie figuratū ꝑ ſupradicta myſteria Q

¶ Et iḋ dr̄. hic calix nouū ⁊ eternū teſtm̄ eſt in meo ſanguine Qḋ q̄dē teſtm̄ dr̄ nouū inq̄tū ē declaratio ve. ⁊ ṽificatio: q2 i illo effūdebať ſanguis agnoꝝ ⁊ vituloꝝ: ſꝫ in iſto effuſus ē ver⁹ ſanguis xp̄i ꝑ ſup̄dicta figurat⁹ ſꝫ dr̄ teſtm̄ eternū inq̄tū nullū aliḋ dꝫ ſuccedere: ⁊ dr̄ teſtm̄ ꝯfirmatū: q2 ꝑ mortē xp̄i legiſlatoris ⁊ teſtatoris fuit cōfirmatū: ⁊ iō dr̄ vita volūtas dei: q̄ ampli⁹ in h̄ ſclo mutari nō p̄ot: nec aliḋ teſtm̄ ſuccedere: ⁊ iō xp̄s qñ hoc teſtm̄ ſiue ſacrificiū iſtituit: mandauit ineternū teſtm̄ ſuū qḋ ꝑ mortē ⁊ paſſionē in eternū ꝯfirmauit. Uñ lex moyſi ſiue te. ve. ñ fuit ꝯfirmatū in ſe ⁊ in figura: ſꝫ fuit ꝯfirmatū i figurato: ⁊ iſto mō rōne figurati p̄t dici ꝯfirmatū in eternū: ⁊ ad hūc itellectū circūciſio p̄ot dici eterna occiſio agni paſcalis. Nā ſicut illa oia legalia nō fuerūt ṽificata i ſe ſꝫ i xp̄o: ita oia dnr̄ eterna nō i ſe ſꝫ i xp̄o i q̄ receper̄t terminū ⁊ ṽitatē ⁊ iuſtitiā. P̄ot ēt tota illa ꝑticula referri ad ſola opa ⁊ mādata xp̄i facta i nouo te. ſ. ꝙ opa manuū xp̄i nil aliḋ fuer̄t niſi ṽitas ⁊ iudiciū. eo ꝙ eius mādata fuerūt fidelia ⁊ ꝯfirmata i ſclꝫ ſcli: ⁊ fctā i ṽitate et eq̄tate ⁊ iuſtitia: oia q̄ p̄cepit i lege euāgelica. Sꝫ tūc itelligētia eſt q̄ſi eadē: q2 lex euāgelica dr̄ ṽitas legis ve. inq̄tū ṽificauit oia myſteria ⁊ mādata le. ve. et ea ꝯfirmauit ⁊ iuſtificauit: q2 i xp̄o fctā ē ṽa iuſtitia. nam in lege ve. hoies peccabāt: ⁊ ꝓ pctō eoꝝ effūdebať ſanguis alaliū brutoꝝ: et iḋ ſanguis alienuꝫ nō poterat iuſtificare pctā hoiꝫ. Sꝫ in no. te. ꝓ hoib⁹ pctōrib⁹ ſanguis hūan⁹ xp̄i: effuſus ē: iō in xp̄o ṽe facta eſt iuſtitia: et illa mors bñ et iuſte hoies potuit iuſtificare: qḋ mime potuit ſāguis aut mors hircoꝝ aut vituloꝝ. Q2 ille ſāguis nō dabať nec effūdebať i p̄tiū: ſꝫ i ſignū federis ⁊ p̄tiū ꝑ xp̄ꝫ i cruce ſoluēdi: vt dictū ē pſal. xlix

Sctm̄ ⁊ terribile nomen eius: initium ſapientie eſt timor domini. xxix. q. iiij

¶In hac tertia parte erortatur fideles: vt cū puritate z timore accedāt ad hoc ſacr̄m. Nā ſicut bonis z iuſtis hoc ſacr̄m euchariſtie ē ſalutiferū z vtile: ita indigne ſumētibus eſt nociuū. Nā q̄ indigne mādu cat z bibit iudiciū ſibi mādu cat z bibit: nō diiudicās corp⁹ dñi: prime ad cor. xi. ¶Un̄ nomē xp̄i eſt ſanctū z terribile. Nā inq̄tū ſanctū ſctificat z ſaluat fideles z digne ſumentes hoc ſacr̄m. Sz inq̄tū terribile iudicat z condēnat immūde z indigne ſumētes. Un̄ ſicut iuſtis p̄deſt ad tutamētū mētis z corporis z ad medelā recipiendā ita indignis z immundis puenit ad iudiciū z ad cōdemnationē: iō dī pp̄heta q̄ caueāt ſumētes xp̄m cōſecratū. Nā ſcm̄ eſt nomē eius q̄z digne ſumentes ſctificat z ſaluat. Sz eſt terribile z timēdū: q̄z idignos cōdēnat. Un̄ ſi ē terribile ergo timēdū: z ſi timēdū ḡ cū maxio timore z deuotiōe ad ipm̄ eſt accedēdū: q̄z initiū ſapiētie eſt timor dñi. Nā oia myſteria dei ſunt tractāda cū ſapia. Sz initiū ois ſapie ē timor dñi: ḡ cū magno timore hoc ſacr̄m eſt ſumēdū z ptractandū. Et ſic pz q̄uo hoc nomē ieſus eſt ſcm̄: q̄z bonos ſctificat z malos ɔdēnat: iō eſt valde timēdū z cū magno timore ei⁹ eccl'iaſtica ſacra ſunt tractāda z miniſtrāda: q̄z initiū ois ſapie z ois bōe opatiōis ē timor dñi p̄cipue filialis: vt latius videbit in pſalmo ſequēti.

Nomen xp̄i ſcm̄ z terribile R

eccl. j.b xj.q iij.c quatuor.

Intellect⁹ bon⁹ oib⁹ faciētib⁹ eū: laudatio eius manet i ſeculū ſcl'i.

¶Iſta vltima pticula pōt habere triplicez intellectū. Uno mō q̄ ɔtinuet cū lr̄a p̄cēdēti z ſic eſt pbatio cōparatiua illi⁹ pticule ſcm̄ z terribile nomē ei⁹: vt ſit ſenſus: q̄ ſicut intelligētia ſiue intellect⁹ ſacre ſcripture z diuini mādati eſt bonus oibus faciētib⁹ z obſeruātib⁹ eū. Et inutilis z nociuus trāſgreſſorib⁹: q̄z ſeru⁹ ſciēs volūtatē dñi: z nō faciēs plagis vapulabit multis. Luc xij. ita pari rōne māducatio hui⁹ ſacramēti ē bona iuſtis z puris z dignis. Et inutilis imo nociua indigne ſumentib⁹. Q̄z ſcm̄ z terribile eſt nomen ei⁹: iō timēdū q̄z initiū ſapie timor dñi.

S Scdo mō pōt habere aliū intellectū. ¶Ad cui⁹ euidētiā eſt p̄lo notādū q̄ differētia ē inter ſciam pure ſpeculatiuā z ſcientiā moralē. Nā finis ſciētie ſpeculatiue eſt tm̄ ſcire. Sz finis practice z moralis ē opatio. Iō ſcia moralis eſt inutilis nō opantib⁹ ſm̄ virtutē: q̄z nō addiſcimus ſcientiā moralem vt ſciamus tm̄: ſz vt boni efficiamur: iō ſciētia moralis eſt inutilis pueris incontinētib⁹. j. Ethi. Ita pariter ſciētia z noticia ſacre ſcripture eſt non ſolū inutilis: imo nociua malis: z nō obſeruantibus diuina mandata: q̄z nō damus ſtudiū z operā ſacre ſcripture vt ſciamus tm̄: ſed vt ſm̄ diuina mādata z pre-

Scia ſpeculatiua et ſcia moralis q̄liter differunt.

cepta dn̄i operemur: z ſic iuſti efficiamur: q̄z nō iuſtificamur in ſciēdo: ſz in opando ſm̄ legē diuinā: vt dictū eſt pſal. j. Et ſic ergo itelligētia ſiue intellect⁹ ſacre ſcripture ē bon⁹ z vtilis z meritori⁹ nō oib⁹ indifferēter: ſed ſolū oibus faciētib⁹ z implētib⁹ z ſeruātib⁹ eū. ſ. diuinū mādatū. Scdo mō eſt notandū q̄ differētia inter ſapere z ſcire: z inter ſciētiā et ſapiētiā. Nā ſcire idē eſt q̄ diſcernere inter rē z rē. Sapere aūt idē eſt q̄d rē ſcitā guſtare p experiētiā: et ſic oē ſapere eſt aliquo mō ſcire: ſz nō ecōuerſo. nā ille q̄ hz tm̄ noticiā de ſacra ſcriptura: z ſcit diſtinguere inter diuina mādata: et ſcit dare rōnē de diuinis mādatis: z nō operat ſm̄ legē z diuina mādata: ille talis hz tm̄ ſciam: ſz nō ſapiētiā: q̄z nō guſtat nec ſapit p opationē ea de quibus dat rōnē. Sz ſicut ſi quis hz odorē de pomo z nō ſaporē: q̄z non guſtat: iō ſolus ille dicit habere ſapiētiā q̄ intelligit ſacrā ſcripturā: z opat ſcd̄m ipam. Et ſic ille talis dī habere bonū et pfectū intellectū de diuina lege: q̄z ſcit diuinā legē cū ſapiētia z opatiōe z ſapore. Et ſic pz: q̄d nō pōt haberi bon⁹ intellectus de diuina lege ſine ſapiētia. Sz q̄z vera ſapiētia nō pōt haberi ſine timore filiali dñi iō dicit pp̄heta. Q̄d intellect⁹ diuini mādati eſt bon⁹ oibus facientibus eū z operātibus ſm̄ eū: q̄z talis intellect⁹ dī ſapientia q̄z talis bon⁹ intellect⁹ fit cuz timore filiali. Quia initiū ois ſapiētie eſt timor dñi. Nam ois bona opatio incipit a timore dñi filiali. Quia aliter talis opatio non eſt meritoria: vult ergo innuere pp̄heta q̄ ſicut ad ſtudiū ſacre ſcripture nō eſt accedēduz ſine timore dñi: vt ait Aug. in p̄ncipio primi de trinitate: ita ad hoc ſacr̄m nō eſt accedēdū niſi cuz deuotione z timore Q̄z initiū ſapiētie timor dñi. Itē tertio iſte vltim⁹ verſiculus pōt habere aliū intellectū. Nā in principio huius pſal. dicit pp̄heta. q̄ intēdebat canere hūc pſal. z cōfiteri hoc ſacr̄m euchariſtie non in cōuenticulis hereticorum: nec in ceca ſynagoga iudeorū: ſed in cōſilio z ɔgregatione z eccl'ia iuſtoꝝ z fideliū xp̄ianoꝝ. Tūc poſſet q̄s arguere cōtra z dicere q̄ iſte pſal. nō ſolū cātat in eccl'ia xp̄ianorū: ſed etiā in ſynagoga modernorū iudeoꝝ q̄ in ſuis feſtiuitatibus cātāt hūc pſalmū? Ad hoc rn̄det propheta in hoc vltimo v̄ſiculo huius pſal. dicēs q̄ lz iudei cātent hūc pſal. in ſynagogis tn̄ inutiliter cantāt: q̄z nō hn̄t bonū intellectū: nec intelligētiā verā de hoc pſal. cū ſint ceci: q̄z nō pcipiūt ſacr̄m euchariſtie de q̄ dd̄ pp̄hetice loq̄t in h̄ pſal. z ideo nō intelligūt nec cantant ipm̄ cū vera intelligētia: q̄z verus eſt bonus intellectus huius pſalmi et hui⁹ ſacri nō dat niſi faciētibus et colētib⁹ eū. ſ. venerātibus hoc ſacr̄m euchariſtie. Et

ſape ſcire ſcia z ſapia differunt.

Obiectio.

rn̄ſio.

id quomodocūq̧ intelligat iſte v̾ ſicut⁹ ſem-
p ſequit̄ q̄d laudatio eius manet in ſecl'm ſe
culi. Nā laudatio ⁊ p̄miū digne ſumētis hoc
ſacr̄m manet ⁊ pſeuerabit in ſeculū ſeculi:
⁊ laudatio intelligētis ſacrā ſcripturā cū ti-
more ⁊ ſapia ⁊ laudatio hui⁹ ſacr̄i ſiue lau-
datio itelligētis pphetice hoc ſacr̄m eucha
riſtie eē pphetatū in h̄ pſal. ſp manebit ine-
ternū ⁊ in ſecl'm ſecl'i. Vñ eſt iterū aduertē-
C dū q̄d hec eſt differētia inter ſciam ⁊ ſapiam
dr̄ia legis. Nā ſcia legis dicit ſolā cognitionē et
inter intelligentiā: ſ; ſapiētia dicit intellectū cum
ſapiē opatiōe. Et iō cognitio ⁊ intellectus legis ſi
tiā et ne opatiōe: nec pdeſt: nec eſt vtilis ſciētib⁹.
ſciam Sz intellect⁹ legis cū opatiōe eſt bon⁹ ⁊ vti
lis ſaciētib⁹ ⁊ opantib⁹ eū .i. opantib⁹ ſm in
tellectū legis: ⁊ iō ꝯcludit q̧ laudatio ei⁹ .ſ.
habētis itellectū cū timore dei ⁊ opatione
manet in ſecl'm ſecl'i: q̄ ſciētes legē ⁊ facien
tes ſemp laudabunt̄ a deo ⁊ hoib⁹. Per op-
poſitū aūt ſciētes ſiue intelligētes legem ⁊
nō faciētes nec opantes ſemp vituperabū-
tur ⁊ puniētur ⁊ accuſabunt̄. Nā ſeru⁹ ſciens
volūtatē dn̄i ſui ⁊ nō faciens plagis vapula
bit multis. Luc. xij. Ex q̄ ſequit̄ q̧ talis co-
gnitio ⁊ intellect⁹ ſine opatiōe poti⁹ erit ipi
V nociuus q̄ vtilis. C Ex toto iſto pſal. pñt re-
ſ. 2cl'. colligi decē cōcl'ones. C Pria ꝯclō q̧ dn̄s in
hoc pſal. intendit cātare opa magis mirabi
lia ⁊ electa ⁊ exq̄ſita q̄ fecit de⁹ erga genus
hūanū. C Scd̄a cōcl'o q̧ quatuor ſunt mira
ij. cō- bilia myſteria q̄ de⁹ operat⁹ eſt erga nos .ſ.
cl'o. opus creationis ⁊ incarnationis et redem-
ptionis ⁊ euchariſtie ꝯſecrationis. C Ter-
iij. cō tia ꝯcluſio q̧ xp̄s iſtituit nobis ſacr̄m eucha
cl'o. riſtie ad refectionē ⁊ eſcā ſpūalē ⁊ ſacrificiū
quotidianū in memoriā ſuoꝝ operū mirabi
liū ſcz in memoriā paſſionis ⁊ nr̄e redēptio
nis: ⁊ etiā incarnationis: q̄ in hoc ſacr̄o rep̄
ſentatur incarnatio ⁊ paſſio xp̄i ⁊ noſtra re-
dēptio: ⁊ ſit noſtra recōciliatio ⁊ ſpiritualis
refectio. Et implent̄ ⁊ memorantur ſacrifi-
cia ve. teſt. ⁊ refectio manne. C Quarta cō-
cluſio q̄d in hoc ſacr̄o cōplentur oia ſacrifi-
iiij. cia figuratiua ⁊ oblatiōes ve. te. C Quinta
2clō. cōcluſio q̧ p hoc ſacr̄m datur recōciliatio et
v. cō- redēptio et ſanitas ſpiritualis deuote et ri-
clo. te ſumentibus ⁊ timentibus deū. C Sexta
cōcluſio q̧ hoc ſacrificiū ⁊ ſacramētū dura
vj. cō bit ineternū p totā iſtā etatē q̄ nullū aliud
cl'o. ſacrificium ipſi ſuccedet acceptabile apud
deum. C Septima concluſio q̧ ſicut hoc ſa
vij. cramentū eſt ſalutiferū rite ⁊ deuote ſumē-
2cl'o. tibus: ita eſt nociuum indigne ſumentibus
ideo cū magno timore et puritate eſt ad ip-
ſum accedēdum: eo q̧ in ipſo deus realiter
continetur. Nam nomen dei quod eſt ipſe
xp̄s ſanctū eſt iuſtis ⁊ terribile peccatorib⁹
et indignis: ideo ſanctificat iuſte ſumentes
et terrificat et damnat iniuſte ſumentes.
C Octaua ꝯclō q̧ ſicut intellect⁹ ſacre ſcri- viij. 2clō.
pture eſt bon⁹ ⁊ vtilis ⁊ ſalubris oib⁹ opan
tibus ⁊ faciētib⁹ ſcd̄m p̄cepta legis: ita per
oppoſitū intellect⁹ ⁊ intelligētia legis ē no-
ciua ⁊ inutilis p̄uaricatorib⁹ legis. Ex q̄ pz
q̄d initiū ois ſapie eſt timor dn̄i. Nā ſcire ſi-
ne opatione ⁊ timore nō eſt ſapere. Nā ille
q̄ opatur ſcd̄m ſciētiā ⁊ notitiā: iō ois ſapiē-
tia incipit a timore dn̄i. C Nona cōcluſio q̧ ix. cō
ſcientia cū operatione dr̄ iuſtitia et vera ſa- cl'o.
pientia. q̄ homo iuſtificat̄ quādo operatur
ſm legē cognitam: et ideo eius iuſtitia ma-
net in ſeculū ſeculi quo ad p̄miū. Quia pre-
miū talis iuſtitie eſt eternū q̄d nemo tollet
a iuſto. C Decima ꝯcl'o q̄d hoc ſacr̄m mul-
tipliciter dr̄ mirabile inter oīa opera dei. x. con
C Prio q̄ in eo iplentur oia mirabilia opa cl'o.
⁊ ſacrificia ⁊ oblatiōes ve. te. C Scd̄o dicit̄ Eu-
mirabile ratione tranſlationis: q̄ mirabili cha-
ter panis trāſſubſtantiat̄ in verū corp⁹ xp̄i. riſtie
C Tertio ratione rep̄ſentationis: q̄ in eo ſacr̄z
repreſentat̄ paſſio xp̄i et noſtra redēptio et dicit̄
incarnatio. C Quarto ratiōe mirabilis con mul-
tinētie ⁊ inexiſtentie: ⁊ coexiſtētie ⁊ cōcomi- tipl'r
tantie. Nā in eo realiter cōtinetur corp⁹ xp̄i mira
ex vi cōſecrationis: ⁊ ex cōſequenti ineſt aīa bile.
per eſſentialē vnionem et v̾buz p pſonalem
vnionē ad humanitatem: et ex conſequenti
inexiſtit pat̾ ⁊ ſpūſſanctus p cōſubſtātia-
lem vnitatē ad verbū: ⁊ ſic per talē cōcomi-
tantiaz inexiſtit tota trinitas huic ſacr̄o. Et
ſic in hoc ſacr̄o adorat̄ deus in trinitate pfe
cta: q̄ filius nullibi adoratur ſine patre et
ſpū ſancto: q̄ fides catholica hec eſt vt vnū
deū in trinitate ⁊ trinitatē in vnitate venere
mur. C Quinto dr̄ hoc ſacr̄m mirabile ra-
tione modi exiſtendi: q̄ eſt in pluribus lo-
cis totus xp̄s ex vi ꝯſecrationis ſub parua
quantitate: et in eo accidentia exiſtunt ſine
ſubiecto. Sexto dicitur mirabile ratiōe mi
rabiliū effectuū quos efficit in ipſis deuote
⁊ digne ſumētibus: vt alibi latius explica-
tur. C Sed ad pleniorem ſufficientiā ⁊ cla-
riorem intelligentiam eorum que dicta ſunt x
quinq̧ ſunt videnda. Primo eſt videndū de poſſi
poſſibilitate cōuerſionis hui⁹ ſacramēti. Se bili-
cūdo de ei⁹ exiſtentie v̾itate. Tertio de eius tas
officio ⁊ vtilitate. Quarto de ei⁹ forme viſi ꝯuer
bilis ꝯgruitate. Quinto de recipiētiū mūdi ſiōis
cia ⁊ puritate. Quātū aūt ad p̄mū eſt ſcien- hui⁹
dū q̄d tota poſſibilitas hui⁹ ſacr̄i cōſiſtit in ſacr̄i.
preſupponendo q̄d xp̄s inſtitutor huius ſa-
cramenti ſit verus deus: q̄ vt ſic clarum eſt
q̄d ſicut a principio temporis ſolo verbo po
tuit ex nihilo cūcta creare: ita potuit in die
Cene ſubſtātiā panis ꝯuertere i corpus q̄d
ex Maria virgine pſonaliter ſibi vniuit. Et
ratio huius eſt: nā quia omnis creatura de

pendet de ſolo vbo diuino quo ad totū ſuum eſſe in gñe cauſe efficiētis ⁊ formalis: ⁊ finalis: iō xp̄s ſolo vbo abſq; motu ⁊ tp̄e ⁊ labore pōt res pducere q̄ ad totū ſuū eſſe. Un̄ cauſa q̄re domificator ſolo vbo ⁊ pcepto abſq; labore ⁊ tp̄e nō facit domū accidit: q2 lȝ dom⁹ dependeat ab arte domificatoris quo ad ſolam formam artificialē: tn̄ nō q̄ ad materiā.ſ.quo ad lapides ⁊ ligna ⁊c. Et iō opȝ qd̄ pri⁹ incidat lapides de mōte ⁊ ligna de ſylua ⁊ ducat ad locū ⁊ pparet ⁊ cōpaginet ſȝ ordinē artis: q̄ oia facere nō pōt ſine motu: ⁊ tēpore ⁊ labore. ¶ Et iō lȝ domificator milies dicat fiat dom⁹: nunq̄ fiet niſi apponat laborem ⁊ conatū ⁊ tp̄s. Sed q2 totū celū ⁊ natura dependet a deo: vt ptȝ.xij. Metaphiſice. hinc eſt qd̄ deus ſolo vbo pōt ex nihilo condere vniuerſum: q2 dicēdo fiat lux: facta eſt lux ⁊c. vt ptȝ Gene.j. A fortiori ergo idem deus incarnatus dicēdo. hoc eſt corpus meum. potuit cōuertere ſubſtātiā panis in corpus ſuum. Et hoc nullus verus metaphiſicus ⁊ Philoſophus bene diſpoſitus poterit negare: prout latius patebit pſalmo.cxlvij. ⁊ in tractatu finali. Et ſic pȝ poſſibilitas cōuerſionis huius ſacri: ſed q2 iudei ⁊ ſaraceni negant xp̄m eſſe deum pp̄ter cecitatē ⁊ ɔ̄triā indiſpoſitionē iō nō eſt cū eis diſputandū de hoc ſacramento niſi cum autoritatibus ve.te. vt patebit in tractatu finali. ¶ Sȝ dicet aliq̄s quod lȝ xp̄s tanq̄ de⁹ potuerit tunc cōuertere ſubſtantiam panis in corpus ſibi aſſumptum: tn̄ hoc non poterit facere ſacerdos cum ſit creatura. Ad hoc rn̄det̄ qd̄ ſacerdos non facit in pprio verbo tanq̄ actor pncipalis: ſed tanq̄ miniſter in verbo xp̄i: q̄ operat̄ in hoc ſacro ad plationē verboꝝ factā p ſacerdotē: ſicut moyſes non faciebat miracula p illā virgam tanq̄ autor: ſed tanq̄ miniſter. Nā dū moyſes mouebat ⁊ eleuabat virgam ex precepto dei: tūc deus tanq̄ actor principalis opabat̄ miracula in egypto ⁊ in toto deſerto ita pariter qn̄ ſacerdos pfert verba cōſecrationis ex diuina inſtitutione xp̄s operatur in ſacro cōuertēdo ſubſtantiā panis in corpus ſuum et hoc de primo. ¶ Quantū aūt ad ſecundū eſt dicendum qd̄ tota veritas eſſentie huius ſacri cōſiſtit i his. Nā primo p ſola verba cōſecratiōis ſubſtātia panis cōuertit̄ in ſolum illud corpus chriſti quod ſpūſſanctus formauit ex puris ſanguinibus virginis: prout tale corpus habet eſſe ſubſtantiale ab aīa: et ideo iſta cōuerſio pprie dr̄ tranſſubſtātiatio ſed q2 tale corpus xp̄i in qd̄ cōuertit̄ ſubſtantia panis actuat̄ ⁊ informatur ab aīa chriſti iō neceſſario eſt ibi aīa xp̄i p quandā concomittantiā: ſecus aūt fuiſſet ſi aliquis apoſtolus conſecraſſet in triduo: de quo alibi diſputatur. ¶ Item illud corpus xp̄i in ſacro nō eſt ſine ſanguine: ideo eſt ibi ſanguis per quādā cōmitātiā. Itē q2 tota hūanitas xp̄i pſonat̄: ⁊ ſuppoſitat̄ p vbū: iō eſt ibi verbū per vnionē pſonalē. Itē q2 vbū eſt p̄ri ⁊ ſpiritui ſancto cōſubſtātiale: iō p vnitatē eſſentialē ⁊ conſubſtantialē eſt ibi pater ⁊ ſpirituſſanctus: eo q filius procedit inſeparabiliter et naturaliter a patre: ⁊ ſpirituſſanctus p modum voluntatis ⁊ libertatis ab vtroq;. Et ſic patet qualiter ſolum corpus chriſti eſt in hoc ſacr̄o ex vi cōſecrationis: ſed oīa xp̄i et tota trinitas eſt ibi per quandam concomitantiā ſcd̄m ordinem predictū. Et ſic etiam ſanguis eſt per concomitantiā in corpore conſecrato ⁊ econuerſo. Ex quibus omnibus ſequitur q omnia accidentia panis preteriti manent ſine ſubiecto in hoc ſacr̄o ſupra naturā. Item ſequitur q corp⁹ ⁊ ſanguis xp̄i nō ſunt i hoc ſacr̄o localiter ſed realiter ⁊ ſacr̄aliter et per modū ſubſtantie. Itē ſequit̄ qd̄ poſtq̄ in hoc ſacramento eſt ver⁹ de⁹ incarnat⁹: ⁊ p conſequens coexiſtit tota: ſequit̄ q verus deus trinus et vnus adorat̄ in hoc ſacro adoratione latrie. Et ſic ptȝ veritas eſſentie huius ſacri.

Quantū ad tertiū eſt notandū q triplex officiū exercet̄ in hoc ſacro. Nā primo offertur in altari. ſcd̄o ſumit̄ et recipitur a ſacerdote ⁊ fidelibus. tertio reſeruat̄ in ſacrario. Primo aūt modo offert̄ in oblationē ⁊ ſacrificium p delictis ⁊ pctīs populi. Scd̄o recipit̄ in ſacramentum inquantum ſignificat maducationē ⁊ refectionem ſpūalē anime. Tertio reſeruatur in monumentū ⁊ memoriā ipſius chriſti. (de officio ⁊ vtilitate euchariſtie.) ¶ Quo aūt ad primum fuit hoc ſacramētuȝ figuratū p panē ⁊ vinū ſiue p oblationē panis et vini quam obtulit melchiſedech pro abraā. Gen.xiiij. Itē fuit figuratū p cruſtulā panis quā deus pcepit eleuari coram dn̄o in tabernaculo. Exo.xxix. Itē p ſacrificiū agni matutini ⁊ veſpertini. ibidē. Itē p ſacrificia olm aīaliū mūdoꝝ: vt ptȝ p totū Leuiticum. ¶ Quo ad ſcd̄m fuit figuratū p māna quod dn̄s de⁹ pluit de celo q̄ ille pp̄ls fuit refect⁹ in tota pegrinatiōe vſq; ad terrā pmiſſiōis. Exo.xvj. Et p panē ſubcinericiū helie: in cui⁹ fortitudine ambulauit.xl.diebus: ⁊.xl.noctibus vſq; ad montem dei oreb. Regum.xix. ¶ Quo ad tertiū fuit figuratū p vrnā manne quā de⁹ pcepit reſeruari in arca dn̄i: ⁊ per panes ppoſitionis q̄ reſeruabat̄ añ altare. Exo.xxv. ¶ Iterum aūt eſt aduertēdū q xp̄s inſtituit hoc ſacr̄m ad ſupradicta tria officia pp̄ter multas vtilitates quas cōſequimur ex tribus officiis huius ſacri. Nā primo inquātū offertur in altari pro delictis ppl̄i conſeq̄mur remiſſionē pctōꝝ ⁊ penarū eoꝝ. Sed inquātū recipimus euchariſtiam ad ſacramentū efficit in nobis inuiſibilem gratiam quam ſignificat ſub illa viſibili manducatio

ne:nã viuificat alam nrãm pbẽdo ipſi vitam ſpũalẽ: et reſtaurat bõa deꝑdita: et trãſformat nos in xp̃m quẽ ſacrãlr mãducam⁹: et recõcili at nos deo prĩ. Inq̃tũ aũt reſeruat in ſacra rio ꝯfert nobis duplicẽ vtilitatẽ Nã pͥo nos ibi adoram⁹ deũ et dñm nr̃m: inq̃tũ ibi reſidet xp̃s tãq̃ de⁹ dñs: et ꝑ ꝯñs adoram⁹ ip̃m v̾bum cũ prẽ et ſpũſctõ q̃b⁹ eſt ꝯſubſtãtialis filius: et ſic adorat de⁹ et hõ adoratiõe latrie ꝑ quẽ cul tũ ꝯtinue merẽt fideles adorãtes in eccleſia ſcdõ qꝛ ibi in ſacrario reſidet xp̃s tãq̃ caput et ſummus pontifex nr̃: iõ ſimul nobiſcũ orat ꝓ nobis et interpellat apud prẽm in toto of ficio canonico: et omnib⁹ orõnibus priuatis fi fideliũ: et ſic qđ nr̃is meritis obtinere nõ poſ ſum⁹ adipiſcimur meritis et itercesſione xp̃i capitis nr̃i. Et hec eſt cauſa q̃re reſeruamus xp̃m in ſacrario eccl̃ie ſub forma hui⁹ ſacri: et pȝ q̃re xp̃s reliq̃t nobis ſeip̃m ad ſupradictũ triplex officiũ in hoc ſacro. ¶ Quantum ad quartũ eſt aduertẽdũ ſicut ſepi⁹ dictũ eſt qđ cibus ꝓhibitus quẽ comedit adã multa dãna attulit gñi hũano. nã pͥmo ꝓpter ipſum ꝑdidimus lignũ vite paradiſi: ꝑ cuius eſum poteram⁹ non mori: ſed poſt longã vitã fuiſſemus trãſlati in vitã meliorẽ celeſtẽ: et ex cõſequẽti incidimus in mortẽ corporis et aĩe: et fuimus ſubiecti innumeris infirmitatibus et miſerijs: et fuimus ſauciati morbo concupiſcentie: vñ ꝓuenerũt nobis oĩa mala: et ſum⁹ proni ad oẽ nephas. Et ideo xp̃s tanq̃ verus redemptor et reſtaurator reliquit nobis ſeipſum in cibũ: in hoc ſacro: pͥo in ſupplementum ligni vite ꝑditi vt per eſum huius ſacramẽti viuamus ſpũaliter. ſcdõ in medelam et antidotũ cõtra venenũ cibi ꝓhibiti: et ad ſanandas nr̃as infirmitates: vñ ille cibus prohibit⁹ nos mortificauit: ſed iſte nos viuificauit: itẽ ille nos ſauciauit et vulnerauit: ſȝ iſte nos ſanauit: item ille nos debilitauit et interfecit ſed iſte nos roborauit et refecit. itẽ ille nos a deo ſeparauit: ſed iſte recõciliauit. Et vt ꝑ eſum huius cibi recuperem⁹. vitã et bõa que ibi ꝑdidimus. Et ideo nõ ſolũ ſub forma cuiuſlibet cibi: ſed ſpũaliter ſub forma panis et vini ſeipſum ſumendum nobis reliquit: et ideo dicit Jeſus phariſeis Joan. vj. Ego ſuȝ panis viuus qui de celo dſcendi. ſi quis mãducauerit ex hoc pane viuet ineternum. Unde de⁹ tunc dixit pͥmis parentib⁹ de illo cibo vetito qua hora comederitis morte moriemini: ſed ꝑ oppoſitũ de iſto ſacro pane dicit. Hic eſt panis de celo deſcẽdẽs: vt ſi quis ex ipſo mãducauerit non moriet ſed viuet in eternũ ⁊c. Cõgruẽter ergo xp̃s reliq̃t nobis corpus ſuũ ſumẽdũ ſub forma panis et ſanguinẽ ſuũ bibendũ ſub forma vini: vt ſicut ꝑ eſum et potum panis et vini materialis con tinuamus vitã tꝑalem: et nutrimur corꝑalr:

De ex⁹ forme viſibilis ꝯgruitate.

ita ſub forma eiuſdẽ panis et vini ſacrãlr abſq̃ errore mãducem⁹ corp⁹ xp̃i et bibam⁹ eius ſanguinẽ ad refectionẽ ſpũalẽ. Aug. aũt ſuꝑ Joãnẽ addit: q̃ totũ hoc factũ eſt ad ſignificãdã grãm et vnitatẽ corporis myſtici quã cõſeq̃mur ex eſu hui⁹ ſacri. Nã ſicut ex multis granis frumẽti bñ purgatis a paleis i area: et trituratis imolati: et mixtis cũ aqua et coctis in furno vn⁹ panis ꝯficit: q̃ manducat⁹ i nr̃am carnẽ ꝯuertit: et ſicut ex m̃tis racemis et granis vnũ vinũ cõficit: ita pariter ꝑ eſuȝ huius ſacri ex m̃tis fidelib⁹ vnũ corp⁹ myſticũ conficit in eccl̃ia: et ſuo capiti xp̃o vnit: et prĩ recõciliat et iungit: et iõ iſta mãducatio facit effectũ ꝯ̃riũ reſpectu corꝑalis comeſtiõis. Nam mãducãdo cibũ materialẽ ꝯuertim⁹ ip̃m in nr̃am ſubſtãtiã: ſȝ mãducãdo hunc ſacrũ cibũ: et bibẽdo hũc ſacrũ potũ: nos trãſformamur et mutamur in ip̃m et ſic pȝ cõgruẽtia forma hui⁹ ſacramẽti. ¶ Quãtũ aũt ad quintũ eſt dõm q̃ ſi per receptionẽ et eſum hui⁹ ſacri debem⁹ in xp̃m trãſformari: et prĩ recõciliari: et viuere ꝑ grãm et ab oĩ morbo ſpũali ſanari: oportet de neceſſitate vt mũdi ad ip̃m accedam⁹: vt hoc ſacrȝ efficiat qđ ſignat: q̃ aliter null⁹ bon⁹ intẽt⁹ ſequeret effect⁹: eo qđ act⁹ actiuoꝝ ſunt in patiẽte diſpoſito: Nã ſi ꝑ pctm̃ a deo ſeparamur: ergo nullo mõ cũ pctõ poſſum⁹ deo ꝑ grãm cõiũgi niſi pri⁹ purgemur a pctõ: et iõ ſicut digne accedens ad hoc ſacr̃m conſequit vitam ſpũalem et eternã: et oẽs ſupradictos effect⁹: ita immundus et indign⁹ accedẽs in iudiciũ ſibi manducat et bibit. Et iõ dauid vt oſtendit q̃to cũ timore eſt accedendũ ad hoc ſacr̃m concludit in hoc pſal. dicens ſctm̃ et terribile eſt nomẽ ei⁹ initiũ ſapie timor dñi ⁊c. Eſt aũt aduertenduȝ q̃ oĩa iſta ſupradicta ſubtilius et latius diſputant ꝑ doctores in. iiij. ſnĩarũ: ſed ſola iſta dicta ſufficiãt ad inſtructionẽ et cõſolationẽ ſimpliciũ ſacerdotum et xp̃ianoꝝ quia iſta gloſſa non patitur longam aut ſubtilem diſputationem ſed ſolam ſanam pſalmorum literalem et ꝓpheticam declarationem.

De mũditia recipiẽtiũ corp⁹ xp̃i

B
Eat⁹ vir q̃ timet dñm: i mãdatis ei⁹ volet nimis. ¶ Titulus aĩa. Ex titulo ap pet q̃ dd̃ fecit iſtũ pſal. ad laudãdũ deũ marie in feſtiuitate paſche: nã ſicut fecit pſal. pcedẽtẽ i q̃ cõmẽdat ſummã dei miaȝ quã oñdit i te. ve. figuralr liberãdo filios iſrl̃ đ egypto et realr liberãdo gen⁹ hũanũ i te. no. de captiuitate et morte eterna ꝑ ſuã mortẽ et paſſionẽ et euchariſtie inſtitutionẽ: et voluit q̃ ille pſa. cãtaret i die paſche: ita pariter fecit iſtũ pſa. in quo cõmẽdat miam hominis erga proxi

aleph. pꝛĩã. q. vj. ſcilꝫ maris ci.

mū ſuū. Nā ſicut miſeratio dei eſt maximuz
op⁹ iter oīa opera dei: ita opera mie ſūt ma
iora iter oīa opera hoīs ꝛ maioris meriti: ex
cepta latria q̄ debet deo. Et iō voluit ꝙ iſte
pſal. cātaret in feſtiuitatib⁹ paſche: vt mone
ret ppl'm ad eleemoſynas faciēdas ꝛ canta
bat cū alleluia: ad denotādū ꝙ maxime lau
dat de⁹ in operib⁹ mie exercēdis: qꝛ de⁹ ma
gis laudat opere q̄ ore. Et iō duo facit in h̄
pſal. Nā p̄mo ꝓmittit p̄miū tꝑale faciētib⁹
miam ꝛ eleemoſynā ſcḋo ꝓmittit p̄miū eter
nū ibi iocund⁹ homo. ¶ Quantū ad p̄mum
eſt aduertēdū ꝙ timor dn̄i filialis eſt p̄nci
piū oīm bonorū: ſicut dictū ē pſal. xviij. Nā
ille q̄ timet deū amore filiali cauet oē malū
ꝛ cauet tranſgredi precepta ꝛ timet offende
re deū ne diſpliceat ipſi: ꝛ ſic ꝑdat euz: ꝛ ſic
conatur ad poſſe adimplere mādata dei: vt
cōplaceat ipſi. Et ſtudet inherere amori dei
ꝓpter ſe vt poſſideat eū: ꝛ ſic toto conatu fer
tur in deū. Et iō timor filialis nihil aliḋ ē q̄
ſumma charitas. Et qꝛ amās ſemꝑ laborat
ꝛ conat traſſformari i amatū: iō oīs ille q̄ ti
met ꝛ vere amat deū: ꝛ xp̄m filiū ei⁹ ſemꝑ la
borat toto conatu: ꝛ ſtudet imitari xp̄m. Sꝫ
qꝛ de⁹ in toto teſt. vete. ꝛ in nouo ſemꝑ ope
rat⁹ eſt miaꝫ nobiſcū: vt patuit in pſal. p̄ce
denti. Et ſemꝑ p̄cepit i vtroq; teſtamēto mi
ſericordiā fieri: ꝛ iō ille q̄ vere timet dn̄ꝫ vo
lēs imitari xp̄m ꝛ adimplere ei⁹ volūtatē et
mādata: ſemꝑ erit miſericors proximo ſuo.
Ex q̄ pꝫ ꝙ principiuꝫ ꝛ cā mie in oībus eſt
timor dn̄i. Et iō ꝓpheta dd volēs cōmēdare
miam in hoīb⁹: incipit a timore dn̄i. Vn̄ di
cit. Beat⁹ vir q̄ timet dn̄m timore filiali: qꝛ
talis de neceſſitate diligit dn̄m. Et ſic timet
ꝛ diligit dn̄m. Tūc in mandatis ei⁹ cupit ꝛ
volet nimis ambulare. i. ꝙ toto conatu ꝛ ſtu
dio laborat ad implere mandata dei. Vn̄ ly
nimis nō dicit exceſſum vituperabilē: ſꝫ di
cit totū conatū. q. d. ꝙ q̄ timet deū timore fi
liali ex toto corde: ꝛ ex tota aīa: ꝛ ex oīb⁹ vi
rib⁹ ſuis ſtudet ꝛ laborat ꝛ conat ꝛ deſide
rat adīplere ei⁹ mādata. Sꝫ qꝛ inter oīa mā
data dei de charitate ei⁹ eſt mai⁹ mādatuꝫ:
vt pꝫ Mt. xxij. ꝛ ꝑ totū diſcurſum euāgeli
cū. Et qꝛ marie xp̄s in iudicio exiget a nobꝫ
opa charitatis ꝛ mie: vt pꝫ Mat. xxv. iō oīs
vir q̄ timet dn̄m maxime cupit adimplere
opa ꝛ mādata charitatis ꝛ mie. Vn̄ licꝫ i hoc
verſiculo nō explicet mia: ſꝫ timor dei et ob
ſeruātia mādatoꝝ ei⁹: tn̄ ꝑ ea q̄ ſequunt vi
det manifeſte ꝙ ꝓpheta miam hoīs inten
dit commēdare: ꝛ miſericordes beatificare.

Potens in terra erit ſemen eius: generatio rectorum benedicetur Gloria ꝛ diuitie in domo ei⁹: ꝛ iu ſtitia eius manet in ſeculum ſcl'i. Exortum eſt in tenebris lumē rectis. miſericors ꝛ miſerator ꝛ iuſt⁹

¶ Qꝛ ſuperi⁹ dixit ꝙ btūs eſt vir qui timet
dn̄m ꝛ facit miam cū ꝓximo ſuo: hic explī
cat ei⁹ btitudinē. Vn̄ eſt aduertēdū ꝙ hoīes
miſericordes ꝛ eleemoſynarū. non ſolū hn̄t
beatitudinē ꝛ p̄miū eternū in celo: ſꝫ et hn̄t
p̄miū tꝑale in hac vita ꝑ maiori pte. Et ſic
btitudo hoīs miſericordis nō ſolū eſt eter
na: ſꝫ tꝑalis. Et etiā mia nō ſolūmō beatifi
cat hoīem eternalr in celo ſꝫ etiā tꝑaliter in
hac vita. Duo ḡ facit. Nā p̄mo explicat pre
mia tꝑalia q̄ cōſequunt miſericordes i hac
vita. Scḋo explicat p̄mia eterna q̄ cōſequū
tur poſt hāc vitā. Tertio explicat dānatio
nē eternaꝫ quā patientur impij ꝛ crudeles
poſt hāc vitā. Scḋm ibi. Iocūd⁹ hō. Tertiū
ibi peccator videbit. ¶ Quātū ḡ ad p̄mū di
cit ꝓpheta ꝙ tria bona ꝯſequit hō miſeri
cors in hac vita. P̄mo premiat in filijs. qꝛ ſe
mē ei⁹ eſt potēs ꝛ abundās ꝛ copioſuꝫ. Qua
ſi dicat ꝙ p̄miat in copia filioꝝ. Et tales fi
lij ſunt boni ꝛ ꝟtuoſi ꝛ pacifici: qꝛ gn̄atio re
ctoꝝ bn̄dicet. i. filij hoīm iuſtoꝝ ꝛ miſericor
diū erūt boni ꝛ ꝟtuoſi. Et ſic a deo ꝛ hoībus
bn̄dicent. Nā ſicut iuſti abūdāt in bn̄dictio
ne filioꝝ: ita in bn̄dictiōe ꝟtutū. Vn̄ nota ꝙ
bn̄dictio in ſcptura freq̄ter ſumit ꝑ abū
dātia ꝛ mltiplicatiōe. Iō cū dꝛ hic gn̄atio re
ctoꝝ bn̄dicet. idē eſt dicere ꝙ gn̄atio iuſtoꝝ
abūdabit ꝛ mltiplicabit. Scḋo ſicut vir mi
ſericors eſt largus ad porrigēdū ꝛ erogādū
eleemoſynas paupib⁹: ita de⁹ augmētat bo
na ei⁹ tꝑalia ꝛ honores: iō ſubdit ꝓpheta: ꝙ
gl'ia ideſt honor ꝛ diuitie tꝑales erūt ſemꝑ
in domo ei⁹. Tertiū p̄miuꝫ erit abſolutio a
peccatis. Nā eleemoſyna extinguit pctm̄ et
iuſtificat hoīem ꝛ ꝯſeruat ip̄m a pctō. Et ſi
eſt i peccato illuſtrat ip̄m ꝛ mouet ipſum ad
penitētiā agēdā. Et iō ſubdit ꝙ iuſtitia ꝛ me
ritū hoīs miſericordis ꝛ eleemoſynarū ma
net in ſeculū ſeculi: inquātū iuſtificat ip̄m ꝛ
illuſtrat ipſum ne cadat i peccatū ꝛ vt egre
diat etiam a pctō. Et iō ſubdit quod lumen
gratie exortū eſt i tenebris peccatoꝝ ipſis
rectis ꝛ miſecordibus. Qḋ q̄dē lumē ē ipſe
de⁹ miſericors miſerator ꝛ iuſt⁹. Quaſi di
cat: ꝙ xp̄s de⁹ q̄ ē miſericors ꝛ miſerator et
iuſt⁹ illuſtrat ꝛ iuſtificat hoīes eleemoſyna
rios ꝓpter miam ꝛ charitatē. Sꝫ eſt notan
dū qḋ totū hoc qḋ dictū eſt de p̄mio tēpora
li pōt etiā intelligi de ſpirituali. Et ſic ſupra
dicta premia poſſunt ſpiritualiter intelligi
nā multi ſūt ꝛ fuerūt miſericordes ꝛ eleemo
ſynarū in hac vita q̄ nō habuerūt ſupradi
cta bona tꝑalia: qꝛ nō habuerūt filios: nec
diuitias nec honores imo poſtq̄ erogauer

Right margin notes: he h Sa= meth | ħō miſe= ricors tria cōſeq̄ tur bona. | Bn̄di ctio freq̄n ter ſu mit ꝑ abun dātia

Left margin notes: Sy= mel. xv.q. j.c.ſi= nuſſi me. Des luh.

rant oīa bona ſua pauperibꝰ compulſi ſunt mendicare Sꝫ tales nō caruerūt bonis ſpiritualibꝰ:nec ſūt alieni a ſupradictis bñdictionibꝰ intelligēdo eas ſpūalr. Nā ſemina hois elecmoſynarij ſunt elecmoſyne ⁊ opa mie q̄ dicuntur ſemina in ſacra ſcriptura:vt ait aplꝰs ſcdē ad Corinthios nono. Qui parce ſeminat parce ⁊ metet ⁊c. Et de hoc ſemine elecmoſynaꝝ dicit hic ꝓpheta. Qđ ſemē viri elecmoſynarij erit potēs i terra quo ad potentiā meritoꝝ:⁊ qꝛ gñatio rectoꝝ ideſt bona opera bñdicenł:⁊ qđ gl'ia diuitie ſpūales q̄ germinanł ex elecmoſynis ſꝑ erunt in domo eiꝰ:⁊ iō iuſtitia eiꝰ.ſ.p̄miū ⁊ fructꝰ illoꝝ operū manebit in ſeculū ſeculi. Et dñs ieſus xp̄s qui eſt miſericors ⁊ miſerator ⁊ iuſtus:eſt exortū.i.orieł in tenebris pctōꝝ ipis rectis illuſtrādo eos ⁊ fugādo tenebras eoꝝ. Nā hoc eſt p̄miū eoꝝ qui faciunt elecmoſynā:qꝛ illuſtranł ne cadāt in pctm̄:et vt egredianł a tenebris pctōꝝ. Uñ viro mie et elecmoſynario dicit deus ꝑ Eſa.lviij.c. Frāge eſurienti panē tuū ⁊c. ⁊ orieł in tenebris lux tua ⁊ tenebre tue erunt ſicut meridies. Ex quo pꝫ qđ elecmoſyne maxime fugāt tenebras pctōꝝ ⁊ preſeruāt hoiem a pctō. Et nota qđ ly exortū eſt in tenebris lumē rectꝭ: pōt intelligi etiā de aduētu chriſti. Naꝫ xp̄s exortꝰ eſt velut lumē oibꝰ rectis corde ⁊ miſericordibꝰ. Nā eiꝰ aduentꝰ ⁊ redēptio ſolis rectis ⁊ miſericordibꝰ eſt vtilis. Nā impij ⁊ crudeles repellenł a facie xp̄i in ignē eternū in die iudicij. Et nota qđ bñmerito exortum eſt lumē gr̄e faciētibꝰ miam. Nam congruū eſt:vt q̄ agit miam:miam cōſequał. Sicut eſt cōgruū:vt iudiciū ſine mia fiat illi q̄ nō facit miam. Jaco.ij. Ex quo pꝫ qꝛ hoc premiū eſt connumerandū inter bona ſpiritualia.

Premiuꝫ faciēſtium elecmoſynaꝝ.

Jocundꝰ hō q̄ miſereł ⁊ cōmodat: diſponit ſermones ſuos in iudicio qꝛ ineternū non commouebitur.

Textꝰ Jothdiſ.i. pōde retmi ſeri cors ꝯſeq̄tur hec bona

¶ Hec eſt ſcđa pars in qua narrat ⁊ explicat p̄mia ſpūalia q̄ cōſequenł viri miſericordes et elemoſynis elargitis ⁊ operibꝰ mie. Quoꝝ primū eſt iocunditas:et ſecuritas cōparendi ante xp̄m in die iudicij: nam viri miſericordes cū cōfidētia ⁊ ſecuritate apparebunt coram xp̄o iudice i nouiſſimo die:qꝛ cū ſecuritate poterūt reddere rōnem de talētis ſibi cōmiſſis:qꝛ apparebūt ante iudicē afferētes oleū mie i lampadibꝰ ſuis. ideo nō timebūt qđ ſponſus dicat eis clauſis ianuis. Neſcio vos:imo recipiet eos:⁊ intrabunt cū eo ad nuptias. Et ſimiliter ſecure ⁊ cū iocūditate accedēt cū talētis duplicatis: ⁊ ideo dicet eis dñs. Euge ſerue bone ⁊ fidelis qꝛ i pauca fuiſti fidelis ⁊c. Per oppoſitū auari ⁊ crudeles trepidabūt ire añ faciē iudicis:eo qđ nō afferēt oleū mie ⁊ elecmoſyne in lāpadibus:iō claudeł eis ianua regni celoꝝ:⁊ diceł eis neſcio vos. Jtē qꝛ talis auarꝰ ⁊ crudelis abſcōdit talentū in terra: iō eijcieł in tenebras exteriores:vt pꝫ Mat. xxv. Et hoc eſt qđ dicit hic dđ:qđ miſericors q̄ miſereł primo ſuo ⁊ cōmodat dādo elecmoſynā ille talis erit iocūdus ⁊ ſecurus: qꝛ cū fiducia diſponet ſermones ſuos i iudicio ideo rñdebit xp̄o interrogāti de talētis commiſſis:qꝛ poterit dicere. Dñe quinq; talēta tradidiſti mihi:ecce alia q̄nq; ſuplucratus ſum. Et dicet etiā. Dñe vnū talentū bonoꝝ tēporaliū tradidiſti mihi:ecce aliud ſuplucratus ſum. Qꝛ illud diſtribui pauperibus. Et iō ſubdit ꝓpħa qꝛ iſte talis vir elecmoſynarꝰ nō ꝯmouebił ineternū:nec ſeparabił a p̄mio eterno ⁊ gl'ia celeſti:qꝛ gaudiū ſuum nemo tollet ab eo. Et iō memoria huiꝰ iuſti erit eterna:qꝛ elecmoſyne eius viuent in p̄miū eternū ⁊ elecmoſynas illius enarrabit omnis eccleſia ſanctorum. Jdeo ſubdit.

Auari incurrent hec mala

In memoria eterna erit iuſtus:ab auditione mala non timebit.

Paratum cor eius ſperare i dño: confirmatū eſt cor eiꝰ:nō cōmouebił donec deſpiciat inimicos ſuos

Diſperſit dedit pauperibus: iuſtitia eiꝰ manet in ſeculū ſcli: cornu eius exaltabitur in gloria.

Lamech xiv.d. c. Ua iuſtitia. Phe. di. lxxvj. §. in ipa.c. ſrem.

¶ Triplex ergo p̄miū ſpūale narrał in his duobꝰ verſibus. Primū qꝛ vir q̄ miſereł ⁊ cōmodat iocūdus ⁊ ſecurꝰ reddet rōnē in nouiſſimo die de bonis tēporalibꝰ ſibi traditis. Scđm qđ p̄miū eiꝰ ineternū nō tolleł ab eo. Tertiū erit qꝛ iuſtꝰ ⁊ miſericors mēorabił ⁊ viuet ineternū in hac eccl'ia ꝑ gr̄am:⁊ i ſupna ꝑ gl'iaꝫ. Quartū p̄miū ſubdit ꝓpħa cū dicit Ab auditiōe mala nō timebit. Nam qñ xp̄s dicet virginibus fatuis:neſcio vos:et qñ dicet abſcōdēti talētū in terra:ſerue male ⁊ piger ⁊c. Et qñ dicet oibus crudelibꝰ et auaris. Jte maledicti in ignē eternū. Tunc iſte vir miſericors nō timebit a tali ſnīa ⁊ mala auditiōe:imo erit ſecurꝰ de ſuo p̄mio: iō talis auditio ſiue ſnīe erit mala ipis auaris ⁊ impiis ⁊ crudelibꝰ. Quā ſnīaꝫ auditā nō timebūt miſericordes. Et iō ſeq̄ł qđ cor talis viri miſericordis erit paratū ⁊ firmū ſperare in dño ⁊ ꝯfirmatū i bono:⁊ nō commouebitur a firmo propoſito:nec a premio ſibi promiſſo ⁊ dato. Et in hoc deſpiciet inimicos ſuos q̄ſi dicat. Qđ intantū erit firmꝰ. iudicio qđ deſpiciet inimicos ſuos accuſando eos ⁊ inſtādo ꝯ eos:ſicut legił ſapiētie.v. qꝛ tūc ſtabūt iuſti in magna cōſtātia aduerſus eos q̄

ſe anguſtiauerāt. Et etiā deſpiciet inimicos demones accuſatores ſuos: et ſubdit vltimuz pmiū et ſummū et optimū ipſi⁹ viri miſericordis: qd erit hēre regnū et ſummā felicitatē et glā i patria celeſti. Uñ dt qd iſte miſericors: qr ꝯmodauit et diſperſit bōa ſua pauperib⁹ iō iuſtitia et pmiū ei⁹ manebit in ſeculū ſecli: qr erit eternū: et cornu.i.honor ei⁹ et felicitas exaltabit in glia celeſti. Uñ notāter dictū eſt ſupra. Jucūdus hō q̄ miſeret et ꝯmodat. Nam dare elemoſynā nihil aliud eſt q̄ cōmodare et mutuo tradere ſiue ſeminare. Nā cōmodat tpalia et recipit eterna: et ſeminat tpalia et colligit ſpūalia et eterna. Uñ ꝯmodat nil aliud eſt niſi mutuo aliqd tradere.ſ.ſub ſpe recuperādi et retribuēdi aliqd mutuare. Et iō largiens elemoſynā dr cōmodāre aut mutuare dupliciter. Pmo qr a deo pmiū pmiſſuz miſericordib⁹ expecta. Scdo qr pauperē recipiētē ad rogadū p eo obligat. Sz eſt aduertēdum q lr exortū eſt in tenebris lumē rectis pōt referri ad bona ſpiritualia. Nā gratia q̄ declinat hoiem a malo et facit bonum pōt ꝯputari inter bona ſpūalia. et ſic erit prim⁹ fructus ſpūalis.

Margin: dare elemoſynā qd ſit. cōmodare qd ſit ꝯmodat miſericors

Peccator videbit et iraſcet: dētib⁹ ſuis fremet et tabeſcet: deſiderium peccatorum peribit.

Margin: Reſtat q pc. di.iij. ſ.exh ſenſu. Faciſnoreſſor q̄drupler pena.

¶ In hac tertia parte memorat et annūciat et cōminat penā et premiū ipſoꝝ viroꝝ crudeliū et maloꝝ: q̄ qdē pena erit q̄druplex. Pmo qr cū peccator ſuperb⁹ videbit ibi in iudicio miſericordes et paupes ad gloriam deſtinari quos ipe pſecut⁹ ē in hac vita: et cōtēpſit: tūc iraſcet pre inuidia et vret i corde. Scdo. qr fremet ex pena ſenſus ad quā deſtinabit ex ſnia xpi. Tertio tabeſcet et putreſiet in aia ex pena vmis: cū cognoſcet ſe talē felicitatē pdidiſſe ex ſua culpa. Quarto qr votū et deſiderū ſuū erit fruſtratū: qr tūc pdet gloriā mūdi in q̄ ꝯfidebat: et illecebras et dlectatiōes illi⁹: et ſic torq̄bit in aio. Patiet ergo penā inuidie et fremitū doloris ſenſus et tabē vermis propter culpā et amaritudinē: cū bōis mūdanis et delectatiōibus priuatū ſe viderit. Hs penas deſcribit ſapiēs Sapiētie q̄nto dicēs. Et qui abſtulerūt labores illoꝝ turbabunt timore horribili et c. p totū capitulū. Nota q diuerſum eſt deſideriū et ſpes pctōꝝ a deſiderio et ſpe iuſtoꝝ. Nā pctōres ponūt ſpem et deſideriū in delitijs et diuitijs: et dominio tēporali huius mūdi. Juſti aūt oia iſta ꝯtēnūt ponentes ſpem in vita futura eterna: et pꝑter illam diſtribuūt diuitias in eleemoſynas pauperibus. Et iō deſideriū et ſpes iſtoꝝ nō commouebit ab eis: imo iuſtitia et pmiū eorū manet in ſeculū ſeculi. Sz deſideriū et ſpes pctōrum

Margin: B Pene crudelium xpo.

peribit ul'cū eis. qr nihil inueniēt diuitiarū ſuarū: qd marie ei pebit: et cognoſcet in iudicio. Et hoc ꝯcludit dd i hoc pſalmo: i q̄ enumerat fruct⁹ et pmia iuſtoꝝ et miſericordiū: et dāna et penas pctōꝝ et crudeliū ipſoꝝ. ¶ Ex toto ergo iſto pſal. ifert tres ꝯcl'ones: qrū prīa ē: qd ois timēs deū ē miſericors: qd pbat: qr ois timēs deū toto conatu cupit et laborat adimplere diuina mādata. Sz oē mādatū ē de charitate dei et primi: et p ꝯñs de mia erga pximū: g ois timēs deū ē miſericors. ¶ Scda ꝯcluſio q ois miſericors ē beatus tā beatitudine tēporali q̄ eterna: pbatur. Nā ex mia et ei⁹ opib⁹ colligit et recipit decē pmia ſiue fruct⁹ tres tēporales et ſeptē ſpirituales. Qui quidē decē fructus reddūt hoie beatū in hac vita ſpe: et in alia i re: igitur et c. ¶ Prim⁹ fruct⁹ temporalis eſt copia et bñdictio filioꝝ bonoꝝ: p hoc q ait. Potēs in terra erit ſemē et c. ¶ Secūd⁹ fruct⁹ eſt copia bonoꝝ tpaliū: et honor in hac vita: p hoc qd ſubdit. Gloria et diuitie in domo eius et c. ¶ Terti⁹ eſt bona fama in hac vita: p hoc qd ſubdit. Et iuſtitia ei⁹ manet i ſeculū ſeculi. ¶ Prim⁹ fruct⁹ ſpiritualis eſt illuſtratio aie: vt declinet a malo et faciat bonū: p h qd ait. Exortū eſt et c. ¶ Secūd⁹ fruct⁹ eſt iocunditas et ſecuritas ad reſpōdēdū in iudicio: p hoc qd ait. Jocūd⁹ hō q̄ miſeret et c. ¶ Terti⁹ erit memoria eterna et premiū immobile: p hoc qd ait. Quia ineternū nō ꝯmouebit et in memoria et c. ¶ Quart⁹ erit q nō timebit ſententiā datā ꝯ malos in iudicio: p hoc qd ait. Ab auditiōe et c ¶ Quit⁹ erit: qr gaudebit cuz audiet chriſtum dicentem. Uenite benedicti patris mei: p hoc q ait. paratum eſt cor eius et c. ¶ Sextus erit: qr videbit vindictā de inimicis ſuis: p h q ait. Donec deſpiciat inimicos ſuos. ¶ Septim⁹ fructus erit honor et btitudo eterna. p hoc q ait. Cornu ei⁹ exaltabit in glia. ¶ Tertia concluſio: q pmiū auaroꝝ et crudeliū. erit q̄druplex pena pmo ineffabilis inuidia ex pſperitate iuſtorū ſcdo qr fremēt pena ſēſ⁹. tertio qr tabeſcent pena vermis. quarto qr fruſtrabunt in deſiderio ſuo hui⁹ mundi. ¶ Sed ꝯ predicta arguūt auari dicētes q xps iniuſte condemnabit in iudicio eos qui nō egerūt eleemoſynas: nā ſi quis cuſtodiēs bona ſua q̄ iuſte acq̄ſiuit negat elemoſynā pauperi: nulli facit iniuriā: nec furat aliquid. nec agit cōtra aliqd decē preceptorū ergo nō debet puniri: Jn oppoſitū eſt dauid in hac pſal. et ſaluator Matth. xxv. q̄ dicet eis Jte maledicti in ignē eternū et c. Reſpondetur q ſubuenire miſeris paupib⁹ et indigētib⁹ in neceſſitate nō ſolū eſt de lege euāgelica: ſed de iure et lege nature: et de lege moyſi et doctrina pphetica. Sed vltra hoc ponitur pro concluſione

Margin: B j.ꝯcl. ij.ꝯcl Miſericors recepit d cēpremia. Pena auaroꝝ et crudeliū q̄druplex. C xpiani negans eleemoſynam xpiani egēti ꝯmittit furtum

q xpian⁹ negās elemosynā ⁊ auxiliū xpia no indigēti cōmittit furtū: ⁊ agit ꝯ illd pce ptū: nō furtū facies. Pro cui⁹ pbatiōe ꝯsup Not. ponūt tres ppositiōes. ¶ Pria q negās aut retinēs debitū creditori: cōmittit furtū .ista est clara in foro ꝯscie. ¶ Scda q xps veniēs in carnē: ⁊ passus labores ⁊ miserias p nobis ꝯstituit seipz creditorē: ⁊ nos oēs sibi debitores pbat: nā cū esset dei filius in glia Paupe pria: seipm exinaniuit formā ſui accipiēs cū peres seotē miserijs nris. s. cū siti ⁊ fame ⁊c. vt iste sunt miserie eēnt instrm ad patiēdū ⁊ merēdū p xpi nobis: qr voluit esurire ⁊ sitire ⁊ mēdicare ⁊ here infirmari ⁊ pegrinari ⁊ capi ⁊ vēdi ⁊ mori. ⁊ i des. alieno sepulcro tāq̄ paup p nobis sepeliri: ḡ vnusq̄sq̄ obligat xpo reddere vicē: scz ipz cibare ⁊ potare ⁊ vestire ⁊ hospitari ⁊ redimere ⁊ sepelire ⁊c. ¶ Tertia propositio q oēs paupes xpiani ⁊ idigētes petētes amore xpi sūt hrdes ⁊ successores xpi: pbat: qr hos relīqt xps successores ad recipiēdū p se dbitū ⁊ auxiliū nle loco sui: vt pz. Mat. xxv. q vni ex his minimis fecistis ⁊c. Itē cap. xxvj. Sp paupes habebitis vobiscū qb⁹ potestis bñfacere: me aūt nō sp habebitis. q. d. q dū viuo tenemini mihi subuēire: qr post mortē ⁊ resurrectionē iā reliquo vobz paupes qb⁹ poteritis subuēire loco mei. his ḡ habitis arguit sic: ois negās auxiliū ⁊ miaz xpo ꝯmittit furtū: sed negās miam paupib⁹ indigētib⁹ negat auxiliū xpo: cū oēs pauperes sint christi successores: cui nos oēs sum⁹ debitores: ergo omnis diues negās auxilium ⁊ miam pauperib⁹ in necessitate positis committit furtū cōtra xpz: ⁊ p consequēs iuste potest ipz cōdēnare in iudicio dicēs: Ite maledicti in ignē eternū ⁊c. Et p h ptz rñsio ad argm auarorum. Qr sub pena furti vnusq̄sq̄ xpian⁹ deiure obligat subuenire paupib⁹ in effectū vel in affectu. vt magis patebit psal. cxiij

I. ex xxx iiij. Jo. j. d. xx vj. q. vij. c. minis strat.

Laudate pueri dominum: laudate nomen domini.

Sit nomē dñi bñdictum: ex hoc nunc et vsq̄ in seculum.

A solis ortu vsq̄ ad occasum laudabile nomen domini.

Excelsus super oēs gentes dñs: ⁊ super celos gloria eius.

de ꝯs. d. ij. c. acces serūt.

¶ Titul⁹ alla. Ex titulo appet q iste psal. est de illis psal. quos dauid fecit ad laudandū nomē dñi in tēp'o: vt sepe dictū ē. Uñ est notādū q iudei moderni in trib⁹ magnis festiuitatib⁹ ⁊ i ol neomenia cātāt istū psalmū cū quinq̄ sequētib⁹. Et appellāt ipsum alla magnum siue hymnum magnū: qr ex sex psal. faciūt vnū: ⁊ etiā i nocte pasche post q comederūt panē azimū loco agni paschalis: dicunt istum psal. cū magna solēnitate: et dicūt q ita faciebāt pmi patres i pmo ⁊ scdo tēplo: sz hoc isti iudei moderni nulla autoritate nec rōne possunt pbare: imo hūc ritū: ⁊ multas alias cerimonias quas hodie seruāt ordinarūt thalmudiste in babylonia egypti tpe magni Cōstantini. Nā a destructione secūdi tēpli vsq̄ ad magnū Constantinū tanq̄ bestie viuebāt iudei dispersi et captiuitati p mūdū sine aliqua cerimonia ⁊ ritu. Sz vidētes maiores eorum q maior ps iudaismi cōuertebat ad fidē xpi sicut cū pplo gētili: tūc ꝯgresti i babylonia egypti pūctuauerūt scripturā ve. te. q̄si ad suū intētū. Et ordinauerūt q̄sdā rit⁹ ⁊ cerimonias quas hodie seruāt: imo est dōm d titulis psalmorum ⁊ cerimonijs ⁊ ritib⁹ q̄ seruabāt in pmo ⁊ scdo tēplo q meli⁹ scim⁹ nos dare rōnē q̄ ipsi: ⁊ hoc p Josephū ⁊ Phi ronē ⁊ alios antiquos quos ipsi penit⁹ ignorāt. Et iō in similib⁹ nulla fides ē eis adhibēda. Et iō nō est multū curādū de q̄busdā ad fidē nouiter ꝯuersis q̄ volūt successiue incipiēdo ab abel p tpa discurrēdo hos sex psal. exponere cū manifeste iste psalm⁹ pm⁹ loqt de cōuersiōe ppli gētilis facta post xpm. Nā manifeste ppheta inuitat pplm gētilē ad fidē conuersum a solis ortu vsq̄ ad occasuz ad laudādū deū: ⁊ agendum grās: eo qd ipsum de stercore idololatrie suscitauit. Et inter pncipes ppli sui collocauit: vt patebit. ¶ Ad cui⁹ intellectū est notādū q Dauid legens ⁊ contemplās mysteriū anne matris Samuelis que ante erat sterilis: ⁊ deiecta ⁊ opprobrijs afflicta et cōtēpta a fenēna pellice sua Not. de synagoga reprobāda. Et qūo ppter humilitatem suā de⁹ aperuit vuluā ei⁹: et peperit samuelē qui fuit sanct⁹ et iudex in israel. Et reprobatis et iterfectis filijs heli translatū est sacerdotiū ad samuelē. Uñ anna mater ei⁹ repleta spiritusancto cecinit illd cāticū. Exultauit cor meuz: vt pz primo Reg. scdo ca. In quo manifeste predicit reprobationē: ⁊ abdicationē synagoge et electionē populi gentilis. Per qd mysteriuz preuidit dauid in spū qualiter synagoga que ante erat fecunda in copia filiarum: erat repudianda a viro suo christo: quem per lōga tēpora expectauerat ⁊ ppter superbiā. Et preuidit qualiter gētilitas que p magna tempora fuerat sterilis: quia non generabat filios ad cultū diuinum: debebat effici fecunda in aduentu christi: eo q ipsum in virū erat acceptura: ⁊ ex eo plurimos filios regnatura. Ita quod ipsa que ante erat abiecta in domo dei erat recipienda: et ex filijs suis erat ecclesia congreganda: ⁊ filij sui qui ante erant pagani: debebant effici ciues: et habitare in ciuitate et domo dei. Et sic domus de q̄ ante stringebatur intra fines palestine erat dila-

tãda a ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum: ⁊ deꝰ qui ſolū in iudea erat notus: erat adorãdꝰ ⁊ colendus a ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum per vniuerſum orbē a ꝑplo gētili ad chriſtū cōuerſo. Et de hoc fecit dauid hūc pſalmū: in quo duo facit. Nā primo inuitat totū pplm gētilē ad laudādū dn̄z veniētē i carnē. ſcd̄o oñdit eiꝰ opulētiā: ⁊ largitatē: ⁊ beneficia ꝙre eſt laudādꝰ. ibi. Quis ſicut dn̄s. ¶ Quātū ḡ ad pͥmū dicit dd̄: o pueri. i. gētiles ad xp̄z nouiter ꝯuerſi ſimplices ⁊ teneri i fide laudate dn̄z nr̄m ieſum xp̄z ⁊ laudate nomē dn̄i qd̄ eſt ſaluator q̄ ſaluauit vos: qꝛ vt ſic eſt deꝰ ⁊ hō. Et nomē eiꝰ qd̄ ē ieſuz ſit bn̄dictū a vobis ⁊ iter vos ꝯfitētes ipm verū deū ⁊ hoiem ⁊ redēptorē. Et colite eū: ⁊ nō ſolū colatis ⁊ bn̄dicatis ip̄m ad tp̄s: ſicut iudei qui coluerunt deū vſqꝫ ad aduētum meſſie: ⁊ poſtea maledicūt eū: ⁊ negāt eum in xp̄o: ſed colite eū. Et ſit benedictū a vobis ex hoc nūc. i. hoc inſtanti in quo cepiſtis fidē vſqꝫ in ſeculū et in eternū ⁊ in oi tēpore. Et nō ſolū in omni tpe: ſꝫ in omni loco a ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum. i. ab india vſqꝫ i hiſpaniā ⁊ mauritaniā q̄ ſunt ad occaſum: ⁊ ab ethiopia in ſcythiā ſit laudabile nomē dn̄i a vobis hec aūt prophetia iā fuit impleta. Nā oēs iſti ceperūt fidē vt oſtenſum eſt pſal. lxxj. Et reddit cāz: qꝛ excelſus ſuꝑ oēs gentes dn̄s. Nam ſicut in gloria eſt ſuꝑ oēs celos ⁊ ſuper oēs angelos: ita ergo debet eē: ⁊ erit excelſus ſuꝑ oēs gētes. Quaſi dicat ꝙ ſicut oēs angeli obediūt ⁊ laudant deū: ita omnes gētes veniēt ad fidē ⁊ laudabunt deum a ſolis ortu.

Quis ſicut dn̄s deꝰ nr̄ q̄ i altꝭ habitat: ⁊ hūilia reſpicit i celo ⁊ i terra

Suſcitās a terra iopē: ⁊ de ſtercore erigēs pauperez.

Ut collocet eū cuz principibꝰ: cuz principibꝰ populi ſui.

¶ Hic oſtendit dei omnipotentiā quare eſt laudādus: ⁊ quomodo eſt excelſus ſuper celos ⁊ ſuꝑ oēs gentes. ¶ Unde eſt notanduz ꝙ omnipotētia vnius regis maxime in hoc demonſtrat. ſcꝫ ex magnis facere paruos et ex paruis magnos. Et deijcere ſuperbos et exaltare hūiles. Et parcere ſubiectis: ⁊ debellare ſuperbos. Et id̄o virgo Maria in cantico ſuo marie i hoc oñdit deū eē oipotētē: qꝛ depoſuit potētes de ſede: ⁊ exaltauit humiles. Et diſperſit ſuꝑbos mēte cordis ſui. Dicit ḡ dd̄: Quis oipotens ſupple ſicut eſt dn̄s deꝰ nr̄ qui in celis altis habitat. i. ſummitatē ⁊ imperiū ſuꝑ oīa tenet. Et tn̄ hūilia ⁊ ſolos hoies reſpecit ⁊ diligit ⁊ fauet tā i celo q̄ i terra. Nā i pͥcipio ⁊ deiecit luciferū ⁊ ſeq̄cibꝰ ſuis ſuperbis d̄e celo. Et exaltauit michaelē ⁊ alios humiles: ⁊ fecit michaelez pͥncipē militie celeſtis: cū eēt minor lucifero in natura. ¶ Et oñdit ēt deꝰ magis ſuā oipotentiā cū ex hoibꝰ q̄ tenēt vltimū gradū i genere intellectiuoꝝ ſuſcitauit ⁊ eleuauit quoſdā ꝑ gratiā in tā ſublemē gradū: vt poſſideāt loca ⁊ ſedes ꝑ humilitatē quas illi angeli ꝑdiderūt ꝑ ſuꝑbiā: ⁊ collocent inter pͥcipes ppl̄i ⁊ celeſtis exercitꝰ. Ūn̄ deꝰ pͥo reſpexit humilia in celo: qn̄ angelos humiles ⁊ obedītes elegit: ⁊ ſuꝑbos i iſernū d̄iecit. ¶ Scd̄o reſpexit hūilia in terra: qn̄ ſeip̄m exinaniuit formā ſerui accipiēs. Et tunc erexit de terra inopē ⁊ pauperē. qn̄ hoiez ſauciatū ⁊ expoliatū redemit: ⁊ ꝑ gr̄am elegit. Et tūc inter pͥncipes ppl̄i ſui collocauit. Item tūc ſuſcitauit xp̄s a terra inopē qn̄ hoiem ſauciatū relictū i terra iacētē ſupra humeros ſuos poſuit: ⁊ a morte peccati ꝑ mortē ⁊ paſſionē ſuā redemit: ⁊ i celo inter angelos collocauit. Id̄o ſubdit. Suſcitās a terra. i. de hoibꝰ de terra formatis inopē ſcꝫ Adā ⁊ Petrū ⁊ Paulū ⁊ latronē ⁊ magdalenā ⁊ ceteros penitētes ⁊ terrenos ⁊ erigēs pauperē de ſtercore terrenoꝝ. Uocat hoiem pauperē: inq̄tū ꝑ pctm̄ fuit expoliatꝰ bonis gratuitis: et originali iuſtitia ⁊ cū ſuo pͥmio fuit pͥuatꝰ. Et vocat ip̄z inopē: inq̄tū fuit ſauciatꝰ in oibꝰ potētijs fomite ꝯcupiſcētie debilitatꝰ: et ſic fuit ſine auxilio. Et iſtū collocauit iter pͥncipes ppl̄i ſui. i. iter hierarchias āgeloꝝ ⁊ inter pͥncipatꝰ ⁊ poteſtates: vnūquēqꝫ ſcd̄m mēſurā gratie ſibi collate ⁊ ſꝫ merita ⁊ oꝑa bona collocauit. Itē exaltauit eū inter ap̄los ⁊ euāgeliſtas ⁊ martyres: ⁊ oēs penitētes ⁊ fideles: hic ꝑ gratiā ⁊ in celo ꝑ gl̄iā ⁊ inter hierarchias q̄ ſunt pͥncipatꝰ celeſtis collocauit. Itē exaltauit Petrū ⁊ Joānē ⁊ Jacobū ⁊ ceteros apl̄os ⁊ diſcipulos de ſtercore ⁊ fimo artis piſcatorie et ignorātia ⁊ ſimplicitate: ⁊ ꝑ dona ſp̄ūſancti eos ex piſcatoribꝰ apl̄os ⁊ euāgeliſtas ⁊ doctores fecit: ⁊ pͥncipes terre ꝯſtituit. Et ſic inter pͥncipes ppl̄i ſui ſcꝫ eccl̄ie ſue collocauit. Nā principes eccl̄ie ſunt patriarche ⁊ pphete apl̄i. Sed pͥncipaliores ſunt apoſtoli qui nati ſunt eccl̄ie pro patribꝰ ſuis ⁊ ſubſtituit. Nam eccleſia xp̄i ex pauperibꝰ ⁊ ſimplicibꝰ ꝯgregata eſt ⁊ eleuata ⁊ ſuſcitata. Et in hoc magis oſtenſa eſt chriſti potētia. Itē etiā per inopē ſuſcitatū a terra intelligit pplm gentilē liberatū a terrenis per fidē. Et ꝑ pauperē erectū de ſtercore intelligit quēlibet peccatorē a ſordibꝰ peccatorum per penitētiam mundatū ⁊ eleuatū. Nam ille erat mortuus in terra: ⁊ iſte iacebat inuolutus in ſtercore pctōꝝ. ¶ Tres ergo cōditiones perſonaruz xp̄s eleuauit ⁊ ſuſcitauit a terra. Nā primo paru.

Deꝰ hoiez exaltauit.

Tres cōditiōes perſonarū.

ſuſcitauit Adā ⁊ totā ſuā poſteritatem ſilie
Sup
laudās
tauit
ſeu
ele
ua
uit.
hū: ⁊ collocauit inter hierarchias angeloꝝ. ¶ Sc̄do ſuſcitauit apl'os ⁊ ceteros diſcipu
los a terrenis ⁊ ƌ ſtercore cerimonialiū. Et cōſtituit eos pncipes eccl'ie: ⁊ collocauit eos
cū pncipib⁹ celeſtis exercit⁹. ¶ Tertio ſuſcitauit ⁊ erexit pplm gētilē a terrenis volu
ptatib⁹ ⁊ de ſtercore ⁊ ſpurcitia idoloꝝ ⁊ ne
phādoꝝ rituū: ⁊ collocauit eos cū pncipib⁹ ppli ſui i celo p gl'iaꝫ ⁊ in hac eccl'ia p gra
tiā ⁊ honorē. Nā ſucceſſores apl'orū eos fecit: ⁊ ex eis epiſcopos ⁊ ſacerdotes cōſtituit:
vt magis patebit in ſequenti verſu.

i. re.
b.
Eſa. l
iiij.

Qui habitare facit ſterilē in domo: matrem filiorum letantem.

¶ Hic cōcludit pncipale intentū. Naꝫ poſtq̄ oñdit oppoſitionē dei: eo q̄ de celo eiecit angelos ſupbos ⁊ rebelles in abyſſuꝫ inferni: ⁊ ſuſcitauit de terra hoiem pauperē ⁊ inopeꝫ ⁊ collocauit cū inter pncipatus angeloꝝ vt poſſideret loca ⁊ ſedes q̄s āgeli ſupbi pdiderāt: ita pari rōne xp̄s venit in hūc mūduꝫ miſſus a patre tanq̄ meſſias i lege pmiſſus ad ſynagogā ſc̄daꝫ copie filioꝝ quā de⁹ añ p magna tpa ƌſpōſauerat ⁊ i ſublimē gradū exercerat: ⁊ in ppriū pplꝫ ⁊ hr̄ditateꝫ elegerat: cui tot bñficia cōtulerat ⁊ cui ducē ⁊ ſaluatorē ⁊ meſſiaꝫ pmiſſerat q̄ eā de hoc mūdo in celū trāſferret. Sꝫ ipſa velut rebellis ⁊ igrata nō ſolū ipꝫ negauit ⁊ repudiauit: ſꝫ ēt crucifixit: iō xp̄s poſt rſurrectionē ⁊ aſſēſionē ipam repudiauit: ⁊ abdicauit ⁊ repbauit ⁊ maledixit: ⁊ ſterilē reddidit. Q2 ſāctuario ⁊ lege puauit ⁊ regno ⁊ ſacerdotio ⁊ hoſtia ⁊ ſacrificio. Et ſynagoga repudiata eccl'iā ex gētilib⁹ cōgregauit: ⁊ ſibi eā deſpōſauit: ⁊ fecūdā reddidit cū ipſi legē euāgelicā ⁊ ſacr̄a donauit. Ex q̄ copiā filioꝝ p ſacr̄a q̄tidie regenerat. Jtaq̄ gētilitas q̄ ānte erat ſterilis ⁊ pagana exn̄s extra domū ⁊ hereditatē dei nūc aūt facta eſt ſpōſa xp̄i ⁊ mr̄ multoꝝ filioꝝ ⁊ fecūda: ⁊ habitat in hereditate dei in domo q̄ eſt eccl'ia hic p gr̄am: in futuro per gloriā: iō dicit dd̄. dñs de⁹ eſt oīpotēs ⁊ laudādus in celo ⁊ in terra ⁊ excelſus. Nā gētilitatē quondā ſterilē p cōuerſionē ad fidē factā fecūdā matrē multoꝝ filioꝝ facit habitare in domo ſuo letātē: q̄ eſt eccl'ia abdicādo ⁊ repudiādo ſynagogā: q̄ añ erat ſponſa ⁊ fecūda ⁊ hoc factū eſt ex eius ſupbia ⁊ ingratitudie: Nota q̄ dauid ex duob⁹ cōcludit repudiationē ſynagoge ⁊ electionē eccl'e ex gētibus cōgregate. Primo exēplo eiectionis angeli ſupbi ⁊ ſublimatione hois humilis ſuccedētis i dignitatē. ¶ Sc̄do p figurā anne q̄ añ fuerat ſterilis: ⁊ poſtea facta ē fecūda: cui⁹ ples: ſcꝫ ſamuel ſucceſſit in ſacerdotium filijs heli reprobatis. Et h̄ adducit da

uid in huiuſmodi verboꝝ. Primo cū dicit Suſcitās a terra inopē. Et ſc̄dm cū ſubdit. Qui habitare facit ſterilē in domo. de q̄ myſterio cāticū cecinit anna. i. Reg. ii. ¶ Jtē h̄ idē vaticinat⁹ ē Eſa. liiij. dicens. Lauda ſterilis q̄ nō parturis ⁊c. Quā pphetiā adducit apl's ad Gala. iiij. ad pbādum gētilitatē vēturā ad gaudiū ⁊ laudē dei. Et iō dd̄ puidēs hoc añq̄ Eſa. in hoc pſalmo excitat gētiles nouiter cōuerſos ad laudem dei dicēs. Laudate pueri dñm: pro gr̄aꝝ actionibus.
Ex ſupradictis i h̄ pſalmo poſſunt recolligi ſex ↄcl'ones. ¶ Pria ↄcl'o: q̄ nomen dñi ieſu fuit dilatatū inter oēs gētiles et cult⁹ dei a ſolis ortu vſq̄ ad occaſum. ¶ Sc̄da ↄcl'o: q̄ ſi de⁹ ſit excelſus: tñ ſupbos deſpicit hūiles reſpicit ⁊ eligit. ¶ Tertia ↄcluſio q̄ tūc de⁹ i celo reſpexit hūilia: qñ āgelos ſupbos de celo deiecit: ⁊ obedientes elegit: ⁊ i gr̄a confirmauit: ¶ Quarta concluſio q̄ tunc deus in terra reſpexit: ⁊ inopē ƌ terra ſuſcitauit: qñ carnē ſuſcepit: ⁊ hominē de morte peccati liberauit. ¶ Quinta ↄcl'o q̄d tunc pauperē de ſtercore erexit: ⁊ inter principes ppli ſui collocauit: qñ reprobatis iudeis gētiles de ſtercore et ſpurcitia idolorū retraxit: ⁊ inter apoſtolos et angelos in celo collocauit.

x.
i. coi
cl'o.
ij. cōi
cl'o.
iij. cō
cl'o.
iiij.
cōcl'o
v. cō
cl'o.
vi. cō
cl'o.

¶ Sexta cōcluſio q̄ xp̄s tunc ſterilē in domo tanq̄ matrē filioꝝ fecit habitare qñ reprobata ſynagoga ex gētibus cōuerſis ſuaꝫ eccleſiā congregauit: ⁊ ſic gentilitas q̄ ante ſterilis erat ſine fructu facta eſt fecunda et mater multoꝝ filiorū per chriſtum. ¶ Sed dubitaret forte aliquis quare dauid dicit. Laudate pueri dñꝫ. Et poſtea ſubdit: Laudate nomē domini. quia videtur facere differentiā inter dominum ⁊ nomen domini ⁊ inter laudate dominū ⁊ laudate nomē dñi? Ad quod reſpondet q̄ dauid hoc non fecit abſq̄ grandi ⁊ profundo myſterio. Nam dictū eſt in plogo tractatu quarto q̄ in ſacra ſcriptura frequenter memoratur deus ſiue dñs ⁊ verbum dei ſiue verbum domini. Et nomen dei ſiue nomen domini. Et dictū eſt ibi quomodo deus ſiue dominus quandoq̄ ſumit eſſentialiter q̄d idē eſt q̄ deus trinus ⁊ vnus vt ibi. Jn principio creauit de⁹ celū ⁊ terrā. Et quādoq̄ ſumitur pſonalr̄ pro perſona patris vt ibi. Dominus dixit ad me filius meus es tu. Et quādoq̄ ſumit p perſona filū vt Eſa. xv. pater dicit ad filiū. Tu es deus abſcōditus. Sed verbum dei ſiue verbum domini ſemp ſumit pro perſona filij: quod quidē verbū pater ab eterno dicendo pduxit per q̄d ex tēpore facta ſunt omnia. Sed nomen dñi idē eſt q̄d verbuꝫ incarnatum ſcꝫ dominus noſter ieſus chriſtus deus ⁊ homo meſſias in lege pmiſſus. Nam in quātum verbum ab eterno explicat totā eſ

S
Obie
ctio.
riſſo.
deus
q̄ño
pt ſu
mi p
pſo
na
⁊c.
vbū
ſp ſu
mit
p p
ſona
filij.

ſentiã p̄ris tanq̄ ei⁹ ꝓpria diffinitio vt ibi dictũ eſt. Sʒ inq̄tũ v̄bũ incarnatũ dicit̃ nomen dei: eo qḋ explicauit ⁊ notificauit mũdo quatuor ineffabiles effect⁹ dei. ſ. oīpotētiã ꝑ miracula ⁊ ſummã dei ſapiētiã ꝑ dationē legis: ⁊ in ſua predicatiōe et ſpiritusſc̄ti miſſione. Et notificauit ſummã iuſtitiã: in iudeoꝝ ⁊ tyrãnoꝝ punitiōe. Sʒ magis illã notificauit in generali iudicio: vt frequēter dictũ eſt. Propter iſta ergo q̄tuor q̄ xp̄s mũdo d̄ p̄re notificauit Jeſus xp̄s dicit̃ nomē domini. Et iō dixit añ ſuã paſſionem Joānis. xvij. Pater manifeſtaui nomen tuum hominibus: vt oſtenderet ꝙ propter hoc venerat in mundum. Et hoc eſt nomen domini tetragrammaton qḋ in lege veteri quatuor litteris ſcribatur: ſcʒ Jot. he. vau. he. Que quidem quatuor littere hoc nomen Johesua in hebreo ſonãt et reddunt: qḋ latine Jeſus declinat̃: qḋ hebrei preter naturã literaruʒ adonai pronunciabant. Et ſic hoc nomen Jeſus eſt illud nomen dei qḋ oēs patriarche ⁊ prophete ⁊ fideles veteres teſtamenti ſcire deſiderabãt. Et hoc nomē Jeſus oēs inuocabãt: ⁊ in hoc oēs ſaluari expectabãt. Ex quib⁹ patet qḋ differentia eſt maxima inter iſtud nomen dñi et nomina rerũ creatarũ. Naʒ omnia nomina rerũ creatarũ vel ſunt mentalia: vel vocalia: vel ſcripta: et ſic omnia ſunt accidentia tranſitoria. Et ita ſunt ſigna rerũ que non ſunt res quas ſignificant et notificant. Nã hoc nomen hō diſſyllabũ non eſt hō: ſʒ ſignificãt hoīem. Sed ipſe dñs Jeſus xp̄s eſt ſubſtantia et res realis et eſt ipſe deus quē in mundo realiter per opa ⁊ effectus notificauit mũdo non ꝙ xp̄s ſit p̄r: ſed eſt eadē ſubſtãtia diuina cũ pater: et de⁹ ſicut pater: et vn⁹ deus cum patre: et ſpiritu ſancto. Et ideo qñ in ſacra ſcripture memoratur nomen dei ſiue nomē domini nō intelligit̃ hoc nomen de⁹ habens duas ſyllabas breues q: vt ſic nō eſt deus ſed quoddã accidens. Sed intelligitur ieſus chriſtus ſaluator noſter de⁹ et hō q̄ notificauit mũdo ſummã dei omnipotentiã et ſapiētiã et miſericordiã ⁊ iuſtitiã et volũtatem patris. Nam ſicut verbũ materiale induit vocē vel literã vt notificet intentionē: ita verbum diuinũ induit carnē vt nobis notificaret diuina myſteria: vt inquit Auguſtinus. Et ſic p̄ʒ ꝙ oīa creata notificant̃ per noīa prime intentionis vel impoſitionis. Sed ſolus deus notificat̃ ꝑ nomen reale qui eſt ieſus ſaluator noſter v̄buʒ incarnatũ qui non cōſtituitur ex literis ſʒ ex verbo in humanitate. Unde dictũ eſt pſal. viij. ꝙ verbũ incarnatũ eſt nomē quo de⁹ pater nominat ſe. Iſte ergo ieſus ſaluator eſt illud nomē dñi qḋ oēs ſancti patres expectabant ⁊ inuocabant in veteri teſtamento: et in quo expectabant ſaluari. Unde hoc eſt nomē dñi qḋ incepit inuocare Enos. Geñ. iiij. Itē hoc ē nomē dñi qḋ inuocauit abrahã cũ edificauit altare dñi Geñ. xij. ⁊ xiij. Itē hoc ē nomē dñi ꝙ inuocauit Jſaac in altari edificato. Geñ. xxvj. Itē hoc nomē inuocauit iacob ſup lapidē quē erexit in titulũ. Geñ. xxviij. Itē hoc eſt nomē dñi qḋ de⁹ nō reuelauit viſibilr̃ p̄rib⁹ veteris teſtamēti vſq; ad icarnationē. Itē hoc eſt nomē dñi ꝙ venit de lōginq̄ Eſa. xxx. Itē h̄ ē nomē dñi de quo dr̄ Eſa. xij. Haurite aq̄s de fontib⁹ ſaluatoris. Et dicetis in illa die: cōfitemini dño: ⁊ inuocate nomē ei⁹. Itē hoc eſt nomē dñi ⁊ dei iacob qḋ dd in toto iſto libro pſalmoꝝ exhortat̃ ad inuocãduʒ ⁊ laudãdũ ſepe: de q̄ precipue dicit in hoc ps. Laudate pueri dñm: laudate nomen dñi. Ubi ly laudate dñʒ dicit deũ in trinitate: ⁊ ly nomē dñi: dicit verbũ incarnatũ. i. Jeſum xp̄ʒ ſaluatorē. Quaſi dicat: o gētiles ꝯuerſi ad fidē. Laudate dñm deũ in trinitate perfecta: et laudate nomen dñi ſcilicet Jeſum xp̄m deũ ⁊ hoīem verbum incarnatũ. Sit etiã hoc nomē dñi ieſus laudabile per totũ populũ gentilem a ſolis ortu vſq; ad occaſum poſtq̄ iudei nō receperunt ipm̄. Quaſi dicat: ꝙ non ſufficit ad verã ꝯſecũ latriã ſolũ adorare: ⁊ deũ trinũ ⁊ vnũ colere: et laudare: ſed opʒ Jeſuʒ xp̄m v̄bum incarnatũ ſaluatorē colere ⁊ laudare: ⁊ cũ ceteris articulis ad hũanitatē pertinentib⁹ credere. ¶ Ex ſupradictis p̄ʒ ꝙ iudei non adorant: nec laudant: nec colũt deũ. Probat̃. Nã non itēdũt imo deteſtant̃ adorare deũ trinũ ⁊ vnũ. Sed ille qui eſt ver⁹ deus creator oīm eſt trin⁹ et vnus: ⁊ nullus alius eſt ver⁹ deus vt frequēter ꝓbatũ eſt per ſcripturam. Ergo nullũ deũ adorant. nec colũt. ¶ Item ſecundo ſequit̃ ꝙ iudei non laudant: imo ſemper blaſphemãt nomē dñi in ſcriptura frequenter memoratum. Probat̃. Nã iugit̃ blaſphemant xp̄m ⁊ nomē ei⁹ in ſuis ſynagogis ⁊ domib⁹ in publico ⁊ ſecreto. Sʒ Jeſus xp̄s eſt illud nomen dei in ſcriptura frequenter memoratũ: ergo cōtinue blaſphemant deum et nomē eius. Ideo ſunt reprobati et maledicti de q̄bus dicit Eſaias primo. Blaſphemauerũt ſanctũ iſrael. Et alienati ſunt retrorſum. Itē blaſphemauerũt nomen meũ q̄tidie. Et q: h̄ nomē dñi cōtempſerũt iudei: ideo fuit dilatatũ et veneratum per oēs gentes a ſolis ortu vſq; ad occaſum. Ideo dr̄. Malachie. i. A ſolis ortu vſq; ad occaſum magnum eſt nomen meũ in gentibus et in oī loco ſacrificatur et offert̃ noī meo oblatio munda. Quia magnũ eſt nomen meum in gentibus: et vos polluiſtis illud ⁊c. Preuidens ergo dd in ſpiritu reprobationem iudeoꝝ: eo qḋ contempſerunt hoc nomen dñi: ⁊ blaſphemant quotidie. Et preuidens cōuerſionem ppl̄i gentilis in quo debebat h̄ nomē ieſus coli et laudari. Dicit

Iudei non adorant: nec laudant nec colũt deuʒ.

laudate pueri dñz laudate nomē dñi ɀc. Qua ſi dicat. Poſtq̄ iudei reprobati ɔtēpſerūt deū trinū ꝛ vnū ꝛ ieſum xp̄m q̄ eſt nomē dñi: ergo vos gentiles tanq̄ pueri nouiter ɔuerſi lauda te deū in trinitate ꝛ vnitate: ꝛ v̄bū incarnatū qđ ē nomē dñi ſcilicet ieſuz xp̄z filiū dei deū ꝛ hominē. Ex q̄bꝰ pz φ ſemꝑ in ſacra ſcriptura ꝑ nomē dñi intelligit̄ ieſus xp̄s dñs noſter ꝛ hō meſſias i lege ꝓmiſſus. Sz miſeri ꝛ ceci iudei h̄ myſteriū ꝛ ſacr̄m capere nō poſſūt ex maledictiōe ꝛ cecitate eis inflicta: q2 nō ſunt digni tāto bñficio nec lumine illuſtrati.

Exo. xiij. & ps. di. iij. c. reuersa. [

In exitu iſrl̄ de egypto: domus Jacob de populo barbaro.

Facta eſt iudea ſanctificatio eius: iſrael poteſtas eius.

Mare vidit et fugit: iordanis conuerſus eſt retrorſum.

Montes exultauerunt vt arietes: ꝛ colles ſicut agni ouium.

¶ Huic pſalmo i hebreo nullꝰ titulꝰ ꝑponit̄. Propter qđ iudei dicūt φ nō eſt ꝑs diſtinctꝰ a ꝑcedēti. Sz hoc videt̄ falſum. Primo q2 v̄t materia ſpecialis ꝛ diſtincta. Scđo q2 iſte cōputat̄ pſalmꝰ .cxiij. ſm̄ hieronymū ꝛ oēs catholicos. Uñ lz nō explicet̄ titulꝰ: tñ manifeſte v̄t φ ſit all'aticus: ꝛ φ dđ ip̄m ad laudādū deū in feſto dedicatiōis tabernaculi ꝛ templi. In quo dđ intēdit agere grās: q2 deꝰ memor fuit nr̄i ꝛ bñdixit nobis: ꝛ liberauit nos de captiuitate diabolica ꝛ de iugo idoloꝝ. Et de pſecutiōe tyrānoꝝ ꝑ xp̄m filiū ſuū: ſicut quōdā liberauit iſrl̄ de egypto. Et ſic ꝓpheta principaliter intēdit agere grās: q2 xp̄s redemit nos: ꝛ elegit nos in pp̄lm ſuū ꝛ hereditatez. Et hoc ꝓbat ꝑ tria myſteria tanq̄ ꝑ tres ꝓpōnes. Quarum pria eſt φ ſolus pp̄ls iſrael fuit electꝰ ad laudādū deū. Secūdū qđ ſola iudea ꝛ terra ꝓmiſſionis fuit dedicata ꝛ ſanctificata tanq̄ ꝓpriꝰ locus vbi deus colitur.

Diuiſio ps. Prila. ¶ Tertio φ ſolus deꝰ iſrl̄ ꝛ nullꝰ aliꝰ eſt venerādꝰ ꝛ colendꝰ. Ideo ꝑs iſte diuidit̄ in tres ꝑtes. Nā in prima ꝓbat ſimul primas duas ꝓpoſitiones. In ſcđo ꝓbat tertiā .ſ. φ ſolꝰ deꝰ iſrl̄ eſt colēdꝰ. In tertia reſumit ꝓbationem ſcđe ꝓpoſitionis ſcz φ a ſolis filijs iſrael eſt deꝰ colendꝰ. Scđm ibi. Deꝰ aūt noſter in celo. Tertiū ibi. Nō mortui laudabūt. ¶ Quātū ergo ad primū ꝓponit ꝑmas duas ꝓpoſitiones .ſ. φ ſola terra iudee ſiue terra ꝓmiſſionis eſt locꝰ dedicatꝰ ad cultū diuinū. Et ſolus pp̄ls iſrael eſt dedicatꝰ ad colēdū deū. Et dicit φ in exitu iſrael .i. cū pp̄ls iſrael exiret de egypto .ſ. de illo pp̄lo barbaro ꝛ extraneo ꝛ rudi: ꝛ ìhūano: tūc facta eſt iudea ſanctificatio eiꝰ .i. locꝰ ſanctificatꝰ ꝛ dedicatꝰ: ꝛ deputatꝰ ad dei cultū ꝛ ſanctificationē. Et hec eſt pria ꝓpoſitio. Scđa vero φ factꝰ eſt iſrael ꝑtās ꝛ poſſeſſio eiꝰ ꝛ pp̄ls electus ad colēdū deū. Et iđ dixit moyſes pharaoni ex ꝑte dei: dimitte pp̄lm meū vt ſacrificet mihi ɀc. Exo di. iiij. Itē pſalmo .xiiij. Dedit eis regiōes gētiū vt cuſtodiāt iuſtificatiōes eiꝰ ɀc. Et has ꝓpoſitiōes ꝓbat dđ .ſ. deꝰ elegit hūc pp̄lm: qđ appet. Nā cū miraculis deduxit eū ꝑ deſertū: ꝛ cū miraculis itroduxit eū in terrā ꝓmiſſionis. Nā mare rubrū fugit in trāſitu eoꝝ: ꝛ diuiſum eſt in duodecim partes. Ergo ſignū eſt φ deꝰ elegit illū pp̄lm ꝛ dilexit ad cultum ſuū. Itē iordanis ɔuerſus ē retrorſuz i introitu terre ꝓmiſſiōis: et filij iſrl̄ trāſierūt pede ſicco: ergo ſignū ē φ deꝰ elegit illā t̄rā ꝛ locū ad cultū ſuū. Itē qñ īgreſſi ſunt iuenerūt bona paſcua i terra pingui ꝛ fecūda: ꝛ ſicut agni ouiū exultāt ſeq̄ntes matres ꝑ loca ꝛ mōtes pingues ꝛ huberes: ita filij iſrl̄ exultauerūt ꝑ mōtes terre promiſſiōis occupātes mōtes pingues ꝛ ciuitates ꝛ oppida ꝛ cāpos coagulatos ꝛ huberes: ꝛ trucidauerunt: ꝛ eiecerūt chananeos a ſedibus ſuis. Exo.

Quid eſt tibi mare qđ fugiſti: ꝛ tu iordanis q2 cōuerſus es retrorſuz.

Montes exultaſtis ſicut arietes: ꝛ colles ſicut agni ouium.

A facie domini mota eſt terra: a facie dei iacob.

Qui conuertit petrā in ſtagna aq̄rum: ꝛ rupem in fontes aquarmu. Exo. xij.

¶ Hic ꝓbat φ hoc factū eſt ex magno miraculo. Uñ q̄rit dđ vt ꝓbet ꝓpoſitiōes: o mare q̄d eſt tibi φ fugiſti .i. vñ euenit tibi cū ſis res inanimata ꝛ ſine ſenſu ꝛ cognitiōe qđ ita fugiſti ꝛ fuiſti diuiſuz i duas diuiſiōes ꝛ ꝑtes: ꝛ dediſti locū vt trāſiret ille pp̄ls cū h̄ ſit ɔ nāzuā. Exo. xvij. Nūe. xx. Et ſiliter o iordanis q̄d venit tibi φ i trāſitu eoꝝ ꝛ itroitu ɔuerſus es retrorſum ɔ naturā tuā. et o vos mōtes q̄re exultaſtis vt arietes? Et vos colles q̄re exultaſtis ſicut agni ouiuz recipiētes illū pp̄lz ꝛ abijciētes chananeos ꝛ pherezeos ꝛ cetera cū i vobꝫ eēnt ciuitates inexpugnabiles ꝛ oppida? Quaſi dicat: q̄ mō ꝛ q̄ ꝑtāte hoc potuit fieri? Rñdet ꝛ ſoluit qōnē dicēs: Quia ſupple a facie dñi mota ē terra. Nō a facie deoꝝ gentiliū: ſʒ a facie dei iacob: q̄ eſt verꝰ deꝰ: q̄ in nube ꝑcedebat illū: ꝛ in arca ſedebat ſuꝑ cherubin. Et ſic oīa obediebāt ei ꝛ cedebāt. Nā in v̄tute dei moyſes ꝑcuſſit mare cū virga: ꝛ aq̄ diuiſerūt ſe obedientes ꝛ parētes creatori ſuo. Et ſic factum eſt de ɔuerſiōe iordanis retrorſuz ꝛ de ruina muroꝝ hierico ꝛ in victoria ioſue cōtra oēs reges

reges chanaā. Nā oīa pſternebant: ⁊ cedebāt ⁊ parebāt pñſentie ⁊ ptāti ⁊ voci dei exiſtētis i arca. Qui etiā cōuertit petrā oreb in ſtagna aquar̄. Exo. decimoſeptimo. Et poſtea rupē ⁊ ſilicē in fontes aq̄r̄. Numeri. xx. Ex q̄ p3 ꝙ oīa iſta nō facta ſunt i ptāte hoim: ſ3 i ſola dei ptāte q̄ elegerat illū ppl'm et terrā ad ſuū cultū ſicut ꝑmiſerat ipſi abraā: ⁊ iſaac: ⁊ iacob: nec fecit de⁹ hoc ꝑꝑ merita illi⁹ popu li q̄ mīltoties deū ꝓuocauerat ad irā i dſerto. S3 de⁹ hoc fecit ſc3 introduxit in terrā ꝑmiſſionis cū tot ſignis ⁊ miraculis ꝑꝑ ſolā miaꝫ ſuā ⁊ veritatē: ſc3 vt ipleret ꝑmiſſuꝫ qđ polli citus fuerat ipſi abraā: iſaac: ⁊ iacob: ſcilicet ꝙ daret illā terrā ſiliꝰs ſuis ⁊ cetera. Ideo ſeqr̄.

Non nobis domine nō nobis: ſ3 nomini tuo da gloriam.

Super mīa tua ⁊ veritate tua: neq̄ñ dicant gentes vbi eſt de⁹ eorum.

¶ Nō nobis dñe ſed nomini tuo da gloriā. i. iſta poteſtas ⁊ gl'ia nō eſt tribuēda nobis ſed nomini tuo. Nec dediſti nobis iſtā gl'iā ⁊ poſſeſſionē ꝑꝑ nr̄a merita: ſ3 hec feciſti mīa tua ⁊ v'itate tua. i. ꝑꝑ ſolā miām tuā: ⁊ ꝑpter v'itatē tuā: ſc3 vt impleres qđ ꝑmiſiſti pr̄ib⁹ nr̄is: ⁊ ſic maneres ver⁹ ⁊ nō fallax: neq̄ñ. i. ne aliqñ dicāt nec dicerēt gētes. Ubi eſt de⁹ eorū. Nā ſi nō ipleuiſſes ꝑmiſſa irridēdo dixiſſent gentes: vbi eſt de⁹ iſtoruꝫ hebreorū q̄ ꝑmiſit eis terrā ⁊ nō dedit: q̄ſi dicat mēdax ⁊ fallax eſt qꝛ ſic eos decepit: vel null⁹ eſt. ¶ Itē ſi nō dediſſes nobis victoriā: tūc gētiles dixiſſent vbi eſt de⁹ eorū q̄ nō iuuat eos quaſi dicerēt: Forſan dormit deus iſrael: qꝛ non iuuat eos.

Deus aūt noſter in celo: omnia quecunq̄ꝫ voluit fecit.

Simulachra gentiū argētū ⁊ aurū: opera manuū hominum.

Os habent ⁊ nō loquent̄: oculos habent ⁊ non videbunt.

Aures habēt ⁊ nō audiēt: nares habent ⁊ non odorabunt.

Manus habent ⁊ nō palpabūt: pedes habent ⁊ nō ambulabūt: nō clamabunt in gutture ſuo.

¶ In hac ſcđa pte ꝓbat tertiā ꝓpoſitionem ſ. ꝙ ſol⁹ de⁹ iſrael eſt colendus ⁊ nullus ali⁹ Quā ſic ꝓbat. Nam ſolus ille deus eſt colendus ⁊ adoratione latrie venerandus q̄ fecit q̄cūq̄ꝫ voluit in celo ⁊ in terra. Sed ſolus de⁹ iſrael eſt hmōi ⁊ nullus ali⁹. Qꝛ dū gētiū nihil poſſunt facere: cū nō ſint res viue ſed in ſlate igit̄ ſequit̄ hec ſnīa aduerſum impiorē: ſcꝫ ne q̄ſi dicāt gētes vbi eſt de⁹ eorū: iđ dicit dd. De⁹ noſter ē colēd⁹: ⁊ nō dū gētiū: qꝛ de⁹ nr̄ eſt ver⁹ de⁹. Qꝛ q̄cūq̄ꝫ voluit fecit tā in celo q̄ in terra. S3 dū eorū nihil poſſunt facere: cū ſint ſtatue ⁊ ſimulachra inalata. Et pri mo ꝓbat p̄mā ptē: ſc3 qđ dū gētiū nō ſunt colēdi: cū nō ſint v'i dū: nec pn̄t iuuare ſuos cultores. Dicit ḡ p'io qđ dū gētiū nō ſūt veri dū nec colēdi: nec poſſunt iuuare cultores ſuos. Probat̄: qꝛ dū gētiū ſunt ſimulachra inalata: vel illa ſimulachra q̄ gētes colūt vt deos: nil aliud ſunt niſi aurū ⁊ argētū: ⁊ opa manuum hoim viuētiū Ergo q̄ꝫo pn̄t eſſe dū cū nō mō viuāt. Nā l3 ſint facta ⁊ fabricata ad ſimilitu dinē hoim viuētiū: tn̄ nō viuūt. Nā l3 habeāt os ⁊ aures. i. videant̄ habere os ⁊ oculos: tn̄ non loquent̄ neq̄ꝫ videbūt vnq̄. Et eodē mō habēt aures ⁊ nares: tn̄ nūq̄ audiēt nec odorabūt. Et ſic eodē mō de habēt manus ⁊ non palpabūt. Et habent pedes ⁊ nō ambulabūt ⁊ videnť habere guttur: ⁊ tn̄ nunq̄ clamabūt quia in iſtis ſimulachris predicta organa nō ſunt vera: ſed equiuoce dicta: qꝛ hō ſculptus vel depictus nō eſt homo niſi equiuoce: v⁹ ait Ariſt. ij. de aīa ⁊ in topicis. Et iđ ſequitur. xxxij. q. iiij. ſicut ſanctius.

Similes illis fiāt q̄ faciūt ea: ⁊ oēs q̄ confidunt in eis.

¶ Similes inq̄t fiant. Nā ſicut illa ſimulachra ſunt quaſi mortua ⁊ muta ⁊ ſine ſenſu ⁊ motu ⁊ cognitione: ita oēs gentiles q̄ ea faciunt ⁊ colunt ⁊ eis cōfidunt: ſunt facti muti ⁊ ſine ſenſu ⁊ intellectu: ⁊ ceci ⁊ mortui quia nullū bonū agere poſſunt. Et ſicut illa ſimulachra ſunt mortua ⁊ inalata: ⁊ per ꝯſequēs nō poſſunt iuuare cultores ſuos: ita non poſſunt coli ab aliquo: nec qui colunt talia ſimulachra ſunt digni ⁊ apti ad colēdū deū: quia nil colunt cum ſint ſimiles ſimulachris. xi. q. iij. ca. admētiā. ad rom. viij. et de. p. di. ij. talib⁹ ⁊. di. iiij. ſi ex bono.

Dom⁹ iſrael ſperauit i dñō: adiutor eorū ⁊ ꝓtector eorum eſt.

Dom⁹ aarō ſperauit i dñō: adiutor eorū ⁊ ꝓtector eorum eſt.

Qui timet dñꝫ ſperauerūt i dñō: adiutor eorū ⁊ ꝓtector eorum eſt.

¶ Hic ꝓbat ſcđ. m ptē ꝓpōnis. ſ. ꝙ deus iſrl̄ eſt ver⁹ de⁹: ⁊ ꝑ ꝯñs colēd⁹ Probat̄: qꝛ iuuat cultores ſuos ſperātes in ſe. Probat̄. Nā primo liberauit iſrael ab oīb⁹ piculis. eo ꝙ ſperauit in eo ſcđo eum bñdixit ⁊ multiplicauit. Primū ꝓbat̄. Nā tota dom⁹ iſrl̄ ſperauit in dñō q̄ñ exiuit de egypto: ⁊ clamauit ad eum. Et tn̄ ipſe adiutor eor̄ fact⁹ ē i exitu egypti: ⁊ ꝓtector eor̄ fact⁹ eſt ꝑ totū deſertum: ⁊ in terra ꝑmiſſionis: vt p3 per ſingula. Itē domus aaron ſperauit in domino: cum dathan abiron ⁊ chore fecerunt coniurationē cōtra eū. Tamen dominus adiutor eorum factus

eſt cũ cõbuſti ſunt.ccl. Et aperta ẽ terra ⁊ deglutiuit alios ſeditioſos: vt patz numeri.xvj. Sz q: diceret aliqs. Quare dñs nõ adiuuit oẽs filios iſrael? q: mlti mortui ſunt ⁊ trucidati i deſerto: vt illi q̃ adorauerũt vitulũ: illi q̃ litiati ſunt beelphegor: ⁊ oẽs q̃ egreſſi ſũt de egypto a.xx. annis ⁊ ſupra: quoꝝ cadauera iacuerũt i deſerto: quoꝝ null⁹ intrauit terrã ꝓmiſſiõis niſi caleph ⁊ ioſue. Et tñ oẽs iſti ſperauerũt in dño: q: cũ fiducia itrãdi terrã ꝓmiſſiõis exierũt de egypto ⁊ tñ de⁹ nõ iuuit eos Ad hoc reſpõdet dd ꝙ iſti nõ timuerunt deũ q: rebelles fuerũt iõ nõ vere ſperauerũt in eo. Jõ ſequit: q̃ timẽt dñm: ideſt de⁹ fact⁹ eſt adiutor oĩm eorũ q̃ timẽt deũ ⁊ ſperauerũt in eo: quia tales liberauit.

Nãc. xxxiiij ⁊.xxxiiij. **Dñs memor fuit nr̃i: ⁊ bñdixit nob̃**
Bñdixit domui iſrael: benedixit do
vx.q.i **mui aaron.**
c. nr. **Bñdixit omnib⁹ q̃ timẽt dñm: pu-**
miſſi. **ſillis cum maioribus.**
me.

¶ Scdo ꝓbat ꝙ nõ ſolũ liberauit eos a periculis: ſed etiã bñdixit ⁊ multiplicauit in poſſeſſionib⁹ ⁊ bonis tpalibus ⁊ copia filioꝝ. iõ dit. dñs memor fuit noſtri ad implendum qd̃ ꝓmiſit patrib⁹ noſtris: ⁊ bñdixit nobis dando nobis terrã chanaã in poſſeſſionẽ: ⁊ multiplicãdo nos in magnũ populũ. ſicut ꝓmiſit patri noſtro Abraã ⁊ iacob dicens benedicam ſemen tuum ⁊c. Et ſic bñdixit domui iſrl̃ dando terram ꝓmiſſam. Et benedixit domui aaron dãdo ſacerdotiũ ⁊ iura leuitica. ſ decimas ⁊c. Et bñdixit omnibus qui timẽt dominum puſillis cuz maiorib⁹: nõ aũt rebellib⁹: ⁊ ſic nõ ſolũ benedixit vos in copia bonorum tẽporaliũ: ſed in copia filioꝝ. Jdeo ſequitur.

xxii. **Adiciat dñs ſuper vos: ſuper vos ⁊**
q.ũ.c. **ſuper filios veſtros.**
ſi quis **Bñdicti vos a domino: qui fecit ce-**
bet. **lum ⁊ terram.**
Eia. **Celum celi dño: terram autez dedit**
lxiij. **filus hominum.**
xxxij.
q. iiij.
recur
rat.

¶ Adiiciat dñs: ⁊ adiecit numerũ ſuꝑ vos ⁊ fecunditatẽ prolis: ⁊ non ſolũ ſuꝑ vos: ſz ſuꝑ filios veſtros ſuꝑ copiã generationis ⁊ fecunditatis prolis. Et vnde hoc? q: bñdicti eſtis vos a dño q̃ fecit celũ ⁊ terrã. Qt colitis eũ ⁊ non ſimulachra nec deos gentiũ. Jdeo illi qui colunt eos ſunt mortui ⁊ inepti ad laudanduz deũ. Nã ipm celũ celi ſcz empyreũ datum et factũ eſt ipſi dño deo vt ibi a beatis videatur Terraz aũt dedit filiis hoĩm: ideſt oĩbus filiis. Adã ad habitãduz ⁊ laborãdum tanꝙ viatoribus: ⁊ iõ reſumit ⁊ cõcludit ꝓbationẽ ⁊ propoſitum proprie propoſitionis: ꝙ ſolus populus iſrael eſt electus ⁊ dedicatus ad colendum ⁊ laudandum deũ ⁊ nõ gẽtiles: eo ꝙ ſunt mortui ſicut dũ coꝝ ⁊ facti beſtiales ſicut inepti ⁊ mortui in peccato: ideo ſequitur.

Non mortui laudabũt te dñe: neqꝫ
oẽs q̃ deſcendũt in infernum. quoniam qõ.j. oẽs
Sed nos q̃ viuim⁹ benedicim⁹ dño:
ex hoc nũc ⁊ vſqꝫ in ſeculum. .ſ. ex

¶ Nõ ẽ gẽtiles ⁊ pctõres q̃ ſũt mortui ⁊ inepti ad bñ agẽdũ laudabũt te dñe: neqꝫ oẽs q̃ deſcẽdũt i infernũ. Cũ poti⁹ blaſphement pre dolore tormẽtoꝝ: ſz nos q̃ viuim⁹ i lege tua ꝑ graz bñdicim⁹ tibi dño ⁊ laudam⁹ ⁊ colim⁹: ex h̃ nũc ⁊ vſqꝫ i ſcl̃z: h̃ ꝑ graz ⁊ i futuro ꝑ gliã amẽ. Sz q: iſte ps. nõ ẽ lantꝰ nec ẽ ſine fructu ſicut ⁊ ceteri: iõ videam⁹ q̃dnã ſibi vult ſenſ⁹ ſpũalis ipſi⁹: ⁊ q̃d in eo itellexit dd de xp̃o et eccl̃ia: vñ aduertẽdũ qd̃ dd ꝯtẽplãdo i exitu iſrl̃ de egypto: ⁊ trãſitu maris rubri ⁊ i miraculis factis i deſerto: ⁊ i ꝯuerſiõe iordanis retrorſuz: qñ igreſſi ſunt filij iſrl̃ terrã ꝓmiſſionis ⁊ i victoriis ioſue qñ occupauit terrã: ⁊ diuiſit eã filiis iſrl̃ ꝑ trib⁹ i poſſeſſionẽ eiectis gẽtilib⁹ ⁊c. Tũc ꝓuidit i ſpũ myſteriũ duct⁹ xp̃i i carnẽ. Et qũo poſt paſſionẽ eduxit pr̃es de limbo iferni. Et nos oẽs de tenebris pctõrũ: ⁊ qũo infern⁹ fugit a facie ei⁹: ⁊ mare. ſ. ꝑſecutio tyrannoꝝ fugit: ⁊ eccl̃ia fideliũ q̃ eſt pp̃ls dei itroiuit ꝑ totũ mũdũ ꝓpulſa idololatria: ⁊ qũo ſol⁹ pp̃ls xp̃ian⁹ colit veꝝ deũ ⁊ nullũ aliũ. Et ſic de hac materia ꝓphetãdo fecit hũc pſalmũ vt cãtaret in die ſabbati: ⁊ i feſto dedicatiõis tabernaculi ⁊ tẽpli. ¶ Ex q̃ patz qd̃ dd nõ memorauit ſupradictas hiſtorias ⁊ myſteria tãꝙ ꝑncipalẽ materiam huius pſal. ſed tanꝙ ꝓpoſitiões ⁊ ꝑabolas: ex q̃bus intendit elicere tres cõcluſiões euãgelicas. ¶ Quaꝝ ꝑma eſt ꝙ ſol⁹ pp̃ls xp̃ian⁹ eſt redẽpt⁹ ⁊ recept⁹ ad colẽdũ diuia. ¶ Secũda ꝙ ſola eccl̃ia ẽ dedicata ad cultũ dei. ¶ Tertia ꝙ illemet deus q̃ liberauit iſrl̃ de egypto añ incarnationẽ: ille idẽ incarnat⁹ liberauit patres de limbo ⁊ eccleſiã ſuã de captiuitate diaboli: ⁊ ꝑ ꝯñs xp̃s de⁹ ⁊ hõ eſt dñs in celo ⁊ in terra: iõ eſt vere colẽd⁹ cultu latrie. Probat: q: ſola eccl̃ia xp̃i ſucceſſit illi pp̃lo: ⁊ dicta eſt iudea: ⁊ iſrl̃: ⁊ fuit figurata ꝑ omnia illa myſteria: in cuius figura facta ſunt omnia illa: vt frequenter ꝓbatũ eſt. Dicit ergo dd: ego ſupple vidi in ſpiritu ꝙ ſicut in exitu iſrael de egypto: ſcz domus iacob. i. cum iſrael. i. domus iacob exiret de egypto: ſcz de illo populo barbaro: nunc facta eſt iudea ſctificatio ei⁹ ⁊c. Jta ꝙ xp̃s figurat⁹ eſt ꝑ moyſen eduxit ſanctos pr̃es de limbo inferni: ⁊ oẽs nos de tenebris pctõꝝ. Tunc iudea ſcz eccl̃ia q̃ vere deũ confitet facta eſt ſanctificatio ei⁹. i. electa eſt a xp̃o in ſanctificationem ⁊ cultum

Note f. ꝯcl. ꝗ. cõ clo. iñ. cl clo.

verū dei. Et iſrl'.ſ.pplo xp̄ianus q̄ eſt verus
iſrael: q2 vere ⁊ ſolus videt deū per fidez ta-
ctus eſt ptās ⁊ poſſeſſio ⁊ exercit⁹ ⁊ heredi-
tas eius ad poſſidendū terrā: viuentiuz que
eſt regnū celoꝝ. Et tūc in aduētu eius ma-
re ⁊ furia diaboli ⁊ tyrannoꝝ fugit q2 ptās
eius obtuſa ⁊ ꝯprehēſa eſt: ⁊ pplo dei trāſi-
uit: ⁊ p aquas baptiſmales iordanis ingreſ-
ſus eſt eccl'iaz p.xij. lapides qui ſunt.xij. ar-
ticuli fidei. Et ſic letanter poſſidet eam hic
p grām: ⁊ in futuro p gl'iam. ¶ Vñ nota qḋ
per iordanē qui interp̄tat deſcēſus recte fi-
gurat defluxus gñis hūani. Nam iordanis
orit ⁊ emanat ⁊ deſcēdit a mōte libano q̄ in-
ter oēs mōtes ſirie ⁊ aſſirie eſt felicior ⁊ ame-
nior ⁊ fructuoſior: ⁊ ꝯgregat ex duob⁹ fonti-
bus. Et fact⁹ magn⁹ tēdit ⁊ fluit inter pale-
ſtinā ⁊ arabiā petreā v̄ſus meridiē: ⁊ p val-
lem illuſtrē q̄ſi ſemp inter mōtes: ⁊ facit ma-
re Tiberiadis: ⁊ poſtea in anguſtū alueum
reduct⁹ diſcurrit p vallē illuſtrē: ⁊ tēdit vſq3
ad mare mortuū in regionē ſodomoꝝ: ⁊ ibi
ſubmergit in illo mari amariſſimo ⁊ infru-
ctuoſo ⁊ horribili. Per hoc figurat gen⁹ hu-
manū: ſiue defluxus gñis hūani deſcēdētis
a p̄mo hoīe adā q̄ in illo ameniſſimo ⁊ feli-
ciſſimo mōte p̄adiſi creat⁹ eſt ſiue in eo cōſti-
tut⁹: qui q̄dē hō cōponit ex duob⁹ fontibus.
ſ. ex corp̄e ⁊ aīa. tñ q2 deo inobediēs fuit: iō
a mōte paradiſi eiectus eſt. Et deſcēdēs de
monte per vallem lachrymaꝝ huius mūdi
diſcurrebat cū tota ſua poſteritate: q̄ lȝ p lo-
ca amena flueret. i. per delitias hui⁹ mūdi q̄
nō ſunt cōparande delitijs paradiſi a q̄ eie-
cti ſunt: tñ i finē oēs ſubmergebant in mare
mortuū inferni amariſſimū multiplicib⁹ pe-
nis ⁊ tormentis. Sȝ veniēs dñs nr̄ Jeſus in
v̄tute ſua nō ſolū mare ſȝ iordanis ꝯuerſus
eſt retrorſum cū in eo poſuit duodecim arti-
culos fidei. ⁊ nō intrauit mare mortuū imo
per ipſum tranſiuit pplo xp̄ian⁹ in iſtam ec-
cl'iam p grām ⁊ in ſuperiorē p gl'iam. Et ſic
mare rubꝝ hui⁹ mūdi q̄ oēs ſubmergebat
⁊ iordanis q̄ oēs ad mare mortuum deferē-
bat facti ſūt p quatuor p̄mittētes nō trāſire
in patriā nobis p̄miſſam. Jn qua ſicut agni
ouiū ⁊ arietes letemur paſcentes in monti-
bus ⁊ collibus eccl'iaſticis paſcua huberri-
ma ⁊ ſaluberrima ſacroꝝ hic p grām ⁊ in
futuro p gl'iam. Jō dauid cōtemplans hu-
iuſmodi myſteria interrogat mare rubꝝ et
iordanē et montes ⁊ colles dicens. Quid eſt
tibi mare quod fugiſti ⁊ tu iordanis ⁊c. q.d.
Quō ⁊ in qua virtute ꝯmiſiſti trāſire illū po-
pulū. i. q̄d ſignificabāt illa myſteria? Et rñ-
det ſpūſſctūs p os dd̄ prophetādo aduentuz
xp̄i dicēs. vis ſcire q̄d hoc ſignificat? Q2 a fa-
cie dñi nr̄i ieſu xp̄i q̄ eſt de⁹ iacob meſſie in
lege p̄miſſi mota eſt ⁊ mouebit tota terra.

Nā in ei⁹ natiuitate oīa regna mūdi fuerūt
mota: q2 flumē nili diuiſuz eſt in.vij. oſtia: et
inūdauit vltra ſolitū: ⁊ oēs dij ⁊ idola gētiuz
clamarunt apud meotidas paludes et ca-
ſpia regna regē pacis eſſe natum: ⁊ templū
pacis rome p̄ſtratū eſt: et ſtella p̄ter ſolituz
in oriente apparuit que magos ad xp̄m per-
duxit: ⁊ poſtea a facie eius mota eſt terra cē-
tralis inferni: cū inde patres abſtraxit: ⁊ ma-
gis mota eſt qñ ap'los p mūdū miſit: ⁊ mare
tyrānoꝝ fugit ⁊ ceſſit: idolatria reiecta fides
⁊ eccl'ia mūdū occupauit in v̄tute xp̄i. Nā ſi-
cut tunc tota terra mota eſt a facie dñi qui
portabat in arca: ita tota terra gentiliū mo-
ta eſt a facie nominis Jeſu qḋ ap'li portabāt
in arca euāgelica q̄ cōuertit petrā in ſtagna
aquaꝝ: cū corpus ſuū lācea eſt p̄foratū: ⁊ ex̄i-
uit ſanguis ⁊ aq̄ in remiſſionē pctōꝝ: vnde
ſacra eccleſiaſtica virtutē ſumpſerūt. ¶ Itē
cōuertit rupē in fontes aquaꝝ cū miſit ſpm̄
in diſcipulos: ⁊ dedit eis ſeptē dona ſpūſſan-
cti ⁊c. Vñ illi q̄ erāt groſſi ⁊ duri ſicut rupis
p̄ruperūt in fōtes aquaꝝ ſapie dei: ⁊ effude-
rūt p totū mundū vñ hauſimus aq̄s ſapie le-
gis euangelice: ⁊ iō pp̄heta apoſtrophat ad
xp̄m petēs ⁊ rogās vt iſta cito impleant: vt
veniat ſicuti p̄miſit ſctis p̄riarchis: ⁊ deleat
idola gētiū: ⁊ oēs veniāt ad terraz p̄miſſam
v̄e fidei: ⁊ in ipſo bñdicent oēs gentes: quia
hoc nō cedit p̄ncipalr̄ ad gl'iam nr̄am ſȝ tuā
iō ſubdit o dñe Jeſu xp̄e nō nob. i. nō dicim⁹
q̄ venias ex meritis nr̄is: q2 nō meremur in-
troire i gl'iaz. Sed da gl'iaz noi tuo. i. vt oēs
gētes ſeruiāt tibi. i. adorēt ⁊ colāt nomē tuū
qḋ eſt ieſus. i. colāt ieſuz xp̄z q̄ ē nomē tuum.
Et hoc fac ſup mīa tua. i. p̄pter miam tuā et
veritatē tuā: vt impleas qḋ p̄miſiſti abrae.
ſ. in ſemine tuo bñdicent oēs gētes ergo fac
qḋ hoc ſit verū. Ne aliqñ dicāt gētes vbi eſt
deus eoꝝ iudeoꝝ q̄ expectāt meſſiā eis pro-
miſſum. Quia cū ſis dñs hoc potes facere.
nā tu es deus in celo. Qui oīa q̄cunq3 volui-
ſti feciſti vſq3 ad p̄ñs tp̄e. Nam tu de nihilo
creaſti celū ⁊ terrā: ⁊ liberaſti p̄res noſtros:
⁊ eieciſti gētes ⁊ puniſti: et introduxiſti eos
in terrā p̄miſſam: q̄ quidē myſteria ſignifi-
cabāt aduētū tuū: ⁊ ruinaz idololatrie ⁊ ele-
ctionē eccleſie: ⁊ hereditatē ⁊ poſſeſſionem
⁊c. Ergo nō p̄mittas regnare idola gentiū ⁊
ſimulachra cū nō ſint niſi argentū ⁊ aurū et
opera manuū hoīm: ergo oēs q̄ faciūt ea: et
qui ꝯfidūt in eis: ⁊ nolūt ꝯuerti fiāt ſimiles
illis. ſ. muti ⁊ ſine ſenſu ⁊c. haud ſic de nobȝ
qui ſum⁹ dom⁹ iſrael ⁊ vera eccl'ia. Nā do-
mus iſrael. ſ. eccl'ia fideliū ſp̄auit in dño. Q2
ſicut ille pplus ſp̄auit in dño: ⁊ dñs adiutor
eoꝝ fuit eos a p̄iculis tp̄alib⁹ liberādo: ita
poſt xp̄i n⁹ ⁊ eccl'ia q̄ ſperauit i dño libera-
bit: et eſt liberata p xp̄m a morte pcti et p̄ni

(margin: q̄ñ de-
us cō-
uer-
tit ru-
pē in
fōtes
aq̄rū.)

culis ſpūalibus ꝑ aduentū ſuū: ⁊ ſicut tunc
ꝓphe memor fuit illius ppl'i: ⁊ benedixit ei in
terrā promiſſam introducēdo: ⁊ poſſeſſiões
⁊ bona tpalia cōferendo. Et bn̄dixit domui
aaron ſacerdotiū ⁊ cetera iura leuitica lar
giendo: ita xp̄s petro ⁊ ſucceſſorib' ſuis epi
ſcopis ⁊ pſbyteris ⁊ toti cetui apl'oꝝ tradi-
dit claues regni celoꝝ ⁊ eccl'iaſticā ptāté: et
tā intra tpalia ꝙ ſpūalia: ⁊ ſic bn̄dixit domui
⁊ cetui miniſtroꝝ eccleſie. Et vt breuit' oēs
fideles cōp̄hēdāt: dt ꝙ bn̄dixit oīb' q̇ timēt
dn̄ꝫ puſillis cū maiorib'. i. paruis ⁊ magnis
diuitib' ⁊ paupib' ⁊ ſimplicib' grecꝫ ⁊ bar
baris ⁊ latinis. poſtꝙ venerūt ad fidē ⁊ deū
timēt. Et qꝛ ex paucis iudeis. ſ. aplis ⁊ diſci
pulis incepit eccl'ia: ſꝫ poſtea creuit in ma-
gnū numeꝝ ex gētib' ꝑ totū orbē: idō ait pro
pheta. Adūciat dn̄s ſuꝑ vos. O vos apl'i ⁊ di
ſcipuli. i. creſcere vos faciat: ⁊ addat magnū
nūerū fideliū ſuꝑ vos ⁊ ſuper filios vr̄os ex
gētib' ad fidē regn̄atos. Et ſubdit. o fideles
bn̄dicti eſtis a dn̄o qui fecit celū ⁊ terrā ex
quo cepiſtis baptiſmū: ⁊ nō curatis habere
regnū in terris: nec ꝯgregare bona munda
na ⁊ tpalia: nec ſcādalizamini ſi hoīes pra-
ui ⁊ mundani abundāt bonis tpalib': ⁊ con
culcant ⁊ pſequunt' iuſtos: et vos eſtis ino-
pes ⁊ pauperes ⁊ afflicti ab impiis. nam in
hoc mūdo tm̄ hn̄t felicitatē. vr̄a aūt merces
in celo eſt. Nā de' pater dedit dn̄o nr̄o Jeſu
xp̄o celū celi. i. celū empyreū in poſſeſſionē ⁊
habitationē eternā: vbi eſt ſumma ⁊ eterna
⁊ ſecura felicitas. Et hoc celū dedit pr̄ filio
ꝓ ſe ⁊ ſuis fidelibus: terrā autē iſtā inferio-
rē dedit filiis hominū. ſ. terrenis ⁊ munda-
nis: cui' felicitas erit breuis ⁊ pēa erit eter
na. Nam licet videantur viuere: tn̄ mortui
ſunt deo: ⁊ priuati illa ſuperiori vita eterna
nam hic ſunt mortui in ſuo pctō: ⁊ in futuro
per penā in inferno ideo ſubdit propheta.
nō iſti hoīes terreni qui ſunt mortui in pctō
laudabūt te o dn̄e hic in hoc mundo: nec om
nes qui deſcēdunt in infernū laudabunt te
imo blaſphemant hic peccādo: et ibi penas
patiendo: ſed nos qui viuimus hic ꝑ grām
ſeruādo legē euāgelicā benedicim' dn̄o ore
⁊ ope. Bn̄dicim' dico: ex hoc nunc. i. iam in
cepimus ex hoc inſtanti: ⁊ ex hoc ſcl'o viuen
do ꝑ grām: ⁊ vſqꝫ in ſcl'm aliud fruendo per
gloriā. ¶ Ex iſto te. tu. ſ. celū celi dn̄o: terrā
autē dedit filiis hoīm: dogmatizant magi-
ſtri moderni iudeorum in ſynagogis ſuis qḋ
hoīes poſt hanc vitam nō aſcendunt in ce-
lum: nec aſcēdēt poſt reſurrectionē: ſed ma-
nebūt in terreſtri paradiſo cū Abraā: Jſaac
⁊ Jacob: ⁊ ibi erūt in perpetuū. Nā celū nō
eſt datū hoībus: ſed dn̄o deo. Terrā aūt de-
dit filiis hoīm ad habitandū ⁊ manendū.
Unde iudei moderni nō expectāt glīā in ce

Malorū felicitas breuis erit pena autē eterna.

R ꝯ hereticos q̇ dn̄t hoīes non aſcendere celū

lo: ſed in terra cū Abraā: Jſaac: ⁊ Jacob. ſ. in
illa terra vn̄ fuit eiect' Adā. hn̄t em̄ ꝓ incon
ueniēti ꝙ hoīes poſſint aſcēdere in celum:
ac ibi manere: cū ſit ꝯ naturā hoīs. Sed ꝙ-
tū ſit deteſtabilis iſta doctrina ⁊ ꝯ ſacrā ſcri
pturā de ſe ip̄o manifeſtū eſt. Nā ſicut nō eſt
incōueniens nec impoſſibile ꝙ āgeli deo re
belles a p̄ncipio fuerint deiecti de celo: non
ſolū in facie terre: ſed vſqꝫ in ꝓfundū infer-
ni vbi ꝑpetuo cruciant' penis eternis: ita nō
eſt incōueniens ꝙ hoīes iuſti ⁊ ſcti q̇ non ſe
cundū carnē vixerūt: ⁊ p̄niam de ſuis pctis
egerunt aſcendant in celum: ⁊ inter hierar-
chias angelorum collocati ſempiterno euo
fruant': vt dictū eſt pſalmo p̄cedenti. Nā licꝫ
hoc nō cōueniat nec debeat' hoībus ꝑ natu
rā: tn̄ dat' eis ꝑ grām ⁊ merita paſſ' dn̄s xp̄i:
cui' mēbra ſūt ꝑ baptiſmū ⁊ fidē effecti. Un̄
qn̄ xp̄s aſcēdit in altū celū in die aſcēſionis:
ſecū duxit captiuitatē ſctōꝝ patrū. ſ. Adam:
Abraā: Jſaac: ⁊ Jacob vt dictū eſt pſal. lxvii.
⁊ ſic Abraā: Jſac: ⁊ Jacob: nō ſunt in hac ter
ra: vt iſti moderni iudei mētiunt': ſed regnāt
in celo cū xp̄o ⁊ cū filiis promiſſionis. Et idō
iſti iudei carnales nunꝙ aſcendūt cū eis in
celū: ſed in inferno ꝑpetuo cruciandi deſcen
dunt: idō dicit xp̄s Matt. viii. Qḋ multi ab ori
ente ⁊ occidēte veniēt ⁊ recūbēt cū Abraam
Jſaac ⁊ Jacob in regno celoꝝ. Filii aūt re-
gni mittēt' i tenebras exteriores: vbi erit fle
tus ⁊ ſtridor dentiū: ⁊ idō dn̄s notāter dixit. Ce
lū celi dn̄o. i. ꝙ de' pr̄ dedit celū xp̄o dn̄o ce
li ꝓ ſe ⁊ ſuis mēbris: qꝛ oēs aſcēdem' cū ca-
pite nr̄o xp̄o: ſed terrā dedit filiis hoīꝫ. i. car
naliter ⁊ ſcd̄m hoīem viuētibus. Nā fideles
iā nō dn̄r filii hoīꝫ: ſꝫ hoc nō poſſunt capere
occecati ⁊ obſtinati iudei. Nā qui vult acci-
pere repromiſſionē in celo cū abraā: Jſaac:
⁊ Jacob: oportet ꝙ aſcendat cum xp̄o capite
noſtro cū quo illi aſcenderunt. Aliter nemo
poterit aſcendere niſi efficiatur mēbrū xp̄i.
Quia nemo aſcendit in celū: niſi qui deſcē-
dit de celo filius hoīs qui eſt in celo. Qui cū
fuit exaltatus in celum ⁊ in crucem oīa ſua
membra traxit ad ſeipſum. Joan. iii.

Improbatio opinionis iudeorum.

DIlexi quoniā exaudiet domi-
nus: vocem orationis mee.
Quia inclinauit aurē ſuam mihi: ⁊
in diebus meis inuocabo.
Circūdederūt me dolores mortis:
⁊ pericula inferni inuenerunt me.
Tribulationem ⁊ dolorem inueni:
⁊ nomen domini inuocaui.

xv. d. c. ſctā romana. ꝫ. xvii. q. vii. q. i. aduerſitas. ⁊ xxiiii. q. iiii. c. vii.

¶ Titulus alleluya. Ex titulo apparet qḋ
Dauid fecit hunc pſalmum ad laudandum
deū in feſtiuitatibus determinatis maxime

in die paſche: eo q̄d agit grās p̄ toto genere hūano: q̄ fuit liberatū de captiuitate diaboli: z viuificatū a morte eterna: z cōſtitutū i regione viuo℞.i.in eccl̄ia xp̄i viuēdo p̄ gratiā. ¶ Tria ergo facit: nā p̄mo p̄ponit q̄d intendit narrādo afflictiones in q̄b⁹ erat poſitus iſte hō miſtic⁹. Scd̄o inuocat xp̄m vt veniat i carnē ad liberādū ip̄m. Tertio excitat aīaꝫ ſuā ad penitētiā z fidē ad agēduꝫ grās. ſcd̄ꝫ ibi. O dn̄e libera aīam meā: tertiū ibi. Conuertere aīa mea. ¶ Quātū ad p̄mū ē notādū ſcd̄m apoſtolū ad Epheſeos primo. Et ſcd̄m Auguſtinum in ſermone de ap̄lo. Quod de⁹ prius dilexit nos affectu z effectu q̄ nos diligeremus ipſum. Nam ipſe ab eterno dilexit nos z elegit: z p̄deſtinauit anteq̄ eſſemus Et poſtea gratificauit nos in xp̄o filio ſuo: et vocauit nos p̄ xp̄m ad fidem: z redemit nos anteq̄ aliq̄d boni faceremus: z ſic p̄ꝫ q̄ nos ex debito tenemur ipſum diligere z amare: quia per prius dilexit nos non ſolūmō in affectu. ſed etiā in effectu cōferēdo talia bn̄ficia. Et ideo Adā myſticus qui introducitur ad loquēdū in hoc pſal. cum ſua poſteritate fideliuꝫ dicit: ego dilexi: id eſt teneor diligere dn̄m. Et ponit̄ p̄teritū p̄ futuro ratione certitudinis p̄phetie: vt dictum eſt pluries: z p̄ꝫ p̄ literā ſequētē: id eſt diligam dn̄m q̄m ipſe dn̄s exaudiet vocē orationis mee factā p̄ patriarchas z p̄phetas. Et diligam etiā ipſuꝫ: z teneor pro debito ipſum ſemp̄ diligere: eo q̄ inuoco ipſum. Primo vt veniat ad liberandum me. Et poſtq̄ liberauit me: inuoco eum agendo gratias: z bene cogor inuocare ip̄m vt veniat. Nam poſtq̄ fui eiectus a paradiſo per pctm̄ circūdederunt me dolores mortis. Quia fui afflictus in corpore multis īfirmitatibus z miſeriis. Et in aīa fui ſauciatus et vulneratus fomite cōcupiſcentie: p̄pter q̄d ſum pronus ſemp̄ ad male agēdum z cadendum: z impotens z fragilis ad bn̄ op̄andum: Et ſic pericula inferni inuenerunt me propter pctm̄ originale z actuale. Et ſic pericula inferni inuenerunt me: q̄ cecidi in morteꝫ p̄petuā z eternā: a qua non poſſum liberari niſi p̄ xp̄m. Et iō nomē dn̄i inuocaui per patriarchas z p̄phetas exiſtēs in tali tribulatione z dolore a principio caſus mei vſq̄ ad xp̄m z iō inuocaui nomē eius q̄d eſt Jeſus z ſaluator: q̄ nullum aliud nomen eſt ſub celo in quo nos oporteat ſaluari niſi in xp̄o Jeſu q̄d eſt nomē tetragrāmatō ꝯtinēs in ſe q̄tuor virtutes. ſ. oipotētiā: ſapiētiā: miām: z iuſtitiā: vt dictum eſt in prologo z pſalmo. viij. z. cxij.

O dn̄e libera animā meā miſericors dn̄s z iuſt⁹: z de⁹ noſter miſeretur. Cuſtodiēs paruulos dn̄s: humiliatus ſum z liberauit me.

¶ In hac ſcd̄a p̄te p̄pheta in p̄ſona toti⁹ corp̄is myſtici ꝯuertit̄ ad xp̄m vt veniat ad liberādū ip̄m a ſupradictis penis z miſeriis i q̄s incidit p̄ pctm̄: z dicit. O dn̄e Jeſu xp̄e libera aīaꝫ meā a ſupradictꝫ penis: q̄ tu es dn̄s q̄n̄tū ad oīpotētiā: z es miſericors z iuſt⁹ q̄ h̄ ꝯtinet nomē tuū Jeſus q̄ ē nomē tetragrāmatō Et iō tu ſol⁹ potes me liberare: q̄ de⁹ z hō z p̄pheta mutat p̄ſonā p̄ ſemetip̄ꝫ dicēs. De⁹ nr̄ Jeſus xp̄s miſeret̄ nob: eo q̄ ē miſericors z iuſt⁹. Et ē dn̄s cuſtodiēs p̄uulos. i. hūiles z ſimplices. Quaſi dicat volēdo ſeip̄ꝫ z nos cōſolari: Jeſus xp̄s dn̄s de⁹ nr̄ miſerebit̄ nr̄i: q̄ ip̄e ē pr̄ z aduocat⁹ z tutor pauperū: z ſimpliciū z miſero℞ iō efficiamur p̄uuli p̄ hūilitatē z fidē z miſerebit̄ nr̄i: q̄ ego hūiliat⁹ ſuꝫ p̄ fidē: iō liberauit me p̄ paſſionē ſuā z eccl̄iaſtica ſacr̄a. Itē hūiliat⁹ ſum. i. deiect⁹ z punit⁹ in hac valle miſerie p̄pter pctm̄: tn̄ dn̄s Jeſus liberauit: z redemit me in aduentu ſuo.

Conuertere aīa mea in requiē tuā: quia dn̄s benefecit tibi.

Quia eripuit aīaꝫ meam de morte: oculos meos a lachrymis: pedes meos a lapſu. ꝟ. 19. di. ii. q. vij. c. teſtes ꝟ. xp̄us de ꝯſ. di. ii. ſucare.

Placebo dn̄o: in regione viuorum.

¶ In hac tertia p̄te excitat aīaꝫ ſuā ad fideꝫ xp̄i z ad agēdū grās: z ad ꝯtēplationē p̄ bn̄ficio redēptiōis p̄fecte p̄ xp̄m: vn̄ dicit. O aīa ꝯuertere i requiē tuā. i. ad ſtatū grē a q̄ cecidiſti p̄ pctm̄: q̄ dn̄s Jeſus xp̄s bn̄fecit tibi redimēdo p̄ mortē z paſſioneꝫ. Quia eripuit aīaꝫ meā de morte ad quā erat ꝯdēnata per pcm̄. Et eripuit oculos meos a lachrymis z penis i q̄b⁹ erā: q̄ ſp̄ flebā caſuꝫ meū z felicitatē quā p̄diderā. Et eripuit ēt pedes meos a lapſu. Et dedit mihi grāꝫ ad reſiſtēdū tētationib⁹: ne cadā i pctm̄: z ſic ſanauit vulnera mea: z viuificauit aīam meā a morte. Vn̄ q̄ ſi erā mortu⁹ p̄ pctm̄: nūc viuo p̄ grāꝫ. Ideo hūiliat⁹ in regiōe viuo℞ q̄ eſt eccl̄ia: placebo dn̄o. i. oſones mee: z bona op̄a erūt deo grata z accepta: q̄ extra eccl̄iā null⁹ exaudit̄. Q̄ nō mortui laudabūt te dn̄e: neq̄ oēs q̄ deſcēdūt i īfernū: vt dictū ē pſal. p̄cedēti. Sꝫ nos q̄ viuim⁹ i hac regiōe viuo℞ p̄ grāꝫ z i futuro p̄ glīā placebim⁹ dn̄o: q̄ laudes nr̄e z oſones erūt deo grate z accepte. Nota q̄ iſtū pſal. cātat eccl̄a i p̄ſona cuiuſlibꝫ defuncti exiſtētis i purgatorio iq̄tū deſiderat liberari p̄ ſuffragia eccl̄ie vt reqeſcat z placeat deo i regiōe viuo℞ p̄ glīā. Et ſic etiā tota eccl̄ia cātat hūc pſalmū anagogice in dieb⁹ ferialib⁹ inq̄tūꝫ petit liberari a vinculis z morte corp̄is hui⁹ z quieſcere cū xp̄o in ſup̄na regione viuoꝝ: in

ii. cor. iiii. de pe. d. iiii. c. ſi ei rom̄. id. z d. ſ. di. ii. ca. tiernt L

Credidi ꝓpter qđ locut⁹ ſum: ego autē̄ humiliat⁹ ſum nimis.
Ego dixi in exceſſu meo: oīs homo mendax.

¶ Huic pſal. null⁹ titul⁹ ꝓponit̄ i hebreo: ſed de ſe oñdit ꝙ ē all'atic⁹: eo ꝙ agit grās đ bñſiciis receptis. Ad cui⁹ intellectū eſt aduertēdū ꝙ dđ p'lo fuit hō̄ ſimplex z paſtor: z ignarus: ſicut dictū fuit pſal. xvii. z. lxxviii. Et ſic abſqꝫ lřis z ſola credebat p ſolā fidē: z viuebat in fide ecclie ſm illū ſtatū: z ꝯfitebat̄ xp̄ꝫ futurū in ſola fide parētū: ſꝫ qñ ſp̄us ſaulis trāſiuit i ip̄ꝫ iā fuit magis illuſtrat⁹: ſꝫ qñ dedit totū ſeip̄m diuie ꝯtēplationi z rapiebat̄ i extaſim z exceſſuꝫ mētis tūc in ſpū z lumine ꝓphetico ꝓuidit oīa futura myſteria de xp̄o z ecclia put erāt ſigurata i lege moyſi z in geſtis p̄triarchaꝝ z ꝓphetaꝝ q̄ ip̄ꝫ ꝓceſſerāt z i geſtis ioſue z iudicū z in oīb⁹ aduerſitatib⁹ z z pſperitatib⁹ ſuis: z ſic in illa ꝯtēplatiōe et mētis exceſſu z extaſi in quā frequēter rapiebat̄: vidit manifeſte q̄lr ſola ſacra ſcriptura et lex diuia erat vera: eo ꝙ erat a ſolo deo ip̄ſi moyſi z p̄triarchis z ꝓphetis tradita. Et vidit

Nota

q̄mō ſupſtitio gētilium erat falſa: eo ꝙ erat a diabolo z hoīb⁹ ꝯficta: qꝛ ſicut nullū ē ens niſi ꝓcedat a p̄mo entitate: ita nullū pōt eē verū: niſi ꝓcedat a p'ia v̄itate q̄ ē de⁹. ſ. v̄bum eternū fili⁹ p̄ris q̄ illūinauit mētes p̄triarcharū z ꝓphetaꝝ: z reuelauit eis v̄itatē ſuā i ſacra ſcriptura. Et ſic ſupſtitio gētilium nullo mō potuit eē v̄a poſtq̄ nō fuit a p'ia v̄itate reuelata ſꝫ a diabolo z hoīb⁹ ꝯficta. Et ſic vidit q̄lr oīs hō̄ ē mēdax i v̄bis ſuis lr̄ꝫ loq̄t̄ ex ꝓpriis de reb⁹ diuinis: niſi illuſtret̄ a ſpūſctō z iō ſacerdotes z poete z necromātici z magi gētiliū fuerūt mēdaces i v̄bis z traditionibus ſuis: eo ꝙ nō fuerūt illuſtrati a p'ia v̄itate ſꝫ deluſi a diabolo: q̄ ab initio i v̄itate nō ſtetit ſꝫ ſp̄ fuit mēdax z p̄r ei⁹ in eadē z m'tiplici extaſi ꝓuidit dđ i ſpū q̄lr fili⁹ dei q̄ ē p'ia v̄itas q̄ locut⁹ fuit moyſi z p̄triarchis z ꝓphetis ve. te. erat vētur⁹ i carnē z locut⁹ ap̄lis ſimplicib⁹ z illiteratis: ꝙ q̄dē ap̄li p'io debāt ſimplr credere xp̄o z ſcđ ip̄ꝫ poſt reſurrectionē debebat mittere eis ſpūſctm z rape eos i altiorē extaſim z illuſtrare eoꝝ mētes altiori lumine ſupra oēs p̄triarchas z ꝓphetas: vt intelligerēt claro lumine oīa illa q̄ ſub figuris et enigmatib⁹ ꝓuiderāt ꝓphete. Et ꝓuidit ēt dđ q̄lr iſti ap̄li z diſcipuli ſic illuſtrati debebāt diſpergi p totū mūdū ad p̄dicādū veritatem euāgelicā quā a xp̄o acceperant. z debebant eliminare z exterminare mendaciū z falſam ſupſtitionē quam diabol'us ſeminauerat in ꝑplo gentili: z ſic apoſtoli z martyres debebant edificare eccleſiam in ꝑplo gentili toto orbe diffuſam z ſanguine ſuo eā irrigare z ꝯfirmare: z in ea ſeipſos in hoſtiā z ſacrificiū deo offerre. Et ſic pꝫ q̄lr ap̄li ſimplices z idiote p'io ſimplr xp̄o crediderūt: ſꝫ poſtea p receptionē ſpūſcti in illa extaſi rapti ſcā ſacrā ſcripturā in lumie euāgelico intellexerūt. Et ſic locuti ſunt z p̄dicauerūt euāgeliū p vniuerſuꝫ orbē: p quā p̄dicationē totū mūdū iugo xp̄i ſubiecerūt. ꝓpter quā fidē ſeip̄os morti z martyrio in eadē ecclia obtulerūt: oīa ergo iſta ꝓuidēs dđ in ſpū z extaſi ſua fecit hūc pſalmū in q̄ introducit eccliaꝫ ap̄loꝝ z oīm martyrū z doctorū z oīm fideliū loquentē z agētē xp̄o gratias p bñficio fidei z luminis euāgelii recepti. In q̄ pſal. duo facit. Nā primo explicat beneficiū receptū. Secundo promittit ſe gratias acturū z ſacrificium oblaturū pro tanto bñficio recepto: ibi. Quid retribuā dño. Quantū ergo ad p̄mū dicit cet⁹ diuis ap̄loꝝ z diſcipuloruꝫ z tot⁹ homo myſticus. Ego quoqꝫ credidi Jeſu xp̄o qui eſt prima veritas: z ſecutus ſum ip̄m z inſtruxit me primo in monte Matt. v. Et ex ꝯſequēti in ſua p̄dicatione ꝓpter qđ z ꝓpter quā ſimplicem veritatē locutus ſum z p̄dicaui legē euāgelicam primo in ſola terra ꝓmiſſionis: z qñ miſit me ad p̄dicandū z baptizandū in omnem ciuitatē z locū quo erat ipſe venturus: vt pꝫ Luc. ix. z. x. Unde debet ſic ordinari iſta litera: ego nolui aſſentire mēdacio ſcribarum z phariſeorū: nec falſe ſupſtitioni gentiliumꝫ autem p ſed humiliat⁹ ſuꝫ nimis z captiuaui intellectum meū z credidi xp̄m qui eſt prima verit̄as ꝓpter qđ ꝓpter quā credulitatē z veritatem locutus ſum z predicaui euangelium omni creature. Et poſtea ego dixi in exceſſu z extaſi: ideſt cognoui in illa receptione ſpū ſſancti qualiter ſola lex diuina a ſpiritu ſctō illuſtrata z reuelata erat vera: z oīs alia doctrina erat falſa: qꝛ omnis homo carnalis inquātū homo eſt mēdax: et ſic omnis doctrina eius eſt mendaciū niſi a ſpiritu ſancto homini reueletur: qꝛ tūc ille homo ſic illuſtratus non eſt homo: ſed deus p participationem: vt dictū eſt pſalmo. lxxi. Iſta etiam intelligentia z ſententia poteſt incipere in ſecundo verſu: vt ſit ſenſus. Ego in iſto exceſſu meo z extaſi illuſtratus in die Penteceſtes dixi z cognoui qualiter oīs homo inquantū homo eſt mēdax in ꝓpria ſcientia z doctrina niſi fuerit a deo qui eſt p̄mo veritas illuſtratus: z ſic noui qualiter doctrina ſcribarum z phariſeorum erat mendax z falſa: eo qđ non erat a deo: ſed ab eis ꝓpter lucrū ſuū ꝯficta z dixi: z noui deteſtabilē ſupſtitionem gentiliū eſſe falſam: qꝛ nō erat a deo ſꝫ a diabolo z ſacerdotibus z poetis eorum iniecta z pſuaſa. Et ideo nolui credere nec aſſentire falſo fermento ſcribarum z phariſeorum: nec ne

diuis · ro ſi · M

phãde ſuperſtitioni gentilium .aũt pro ſed: ſed humiliatus ſum nimis ꝛ captiuaui in‑tellectũ meũ: ꝛ credidi xp̃o q̃ eſt pla veritas: ꝛ ſecutus ſum ip̃m ꝑpter qḋ ego locut⁹ ꝛ cõ‑feſſus ſum ip̃m eſſe verũ deũ ꝛ meſſiã in le‑ge ꝓmiſſum: ꝛ locut⁹ ſum ꝛ p̃dicaui euange‑liũ oĩ creature: ſi ĝ xp̃s fecit mihi tãtã gr̃az ꝑ ceteris: q̃d ego retribuã dño ꝓ oĩbus ꝛ tã‑tis bñficiis q̃ xp̃s retribuit mihi: ita ẽt ſunt ꝟba ppl̃i gẽtilis aḋ ꝓm ꝯuerũt q̃ humiliauit ſe ꝓ ip̃m ꝛ credidit xp̃o: ꝛ tã illuſtratus cogno‑ſcẽs ſe ꝓ ip̃m ꝛ falſam ſupſtitionẽ in q̃ pri⁹ erat dixit in ſua cõtẽplatiõe veritatis q̧ oĩs homo carnalis eſt mẽdax in ſua doctrina niſi fue‑rit a deo illuſtrat⁹ vt pꝫ hiere .xvi. vbi dr̃. Gẽ‑tes ad te veniẽt ab extremis terre: ꝛ dicent vere mẽdaciũ poſſederũt p̃res nr̃i: ꝟitatẽ q̃ eis nõ ꝓfuit ꝛc. Que oĩa fuerunt impleta in Auguſtino ꝛ Ambro. ꝛ ceteris doctoribus ꝛ martyrib⁹ ꝯuerſis ex pplo gẽtili: q̃ nõ ſolũ i p̃dicationib⁹: ſꝫ ẽt in diſputationib⁹ ꝛ ſcriptu‑ris detexerũt deceptionẽ ꝛ mẽdaciũ i quo la‑borabat tot⁹ ille pplo añ ſuã ꝯuerſionem: vt oñdit Aug. in decẽ p̃mis libris de ciui. dei. ꝛ Euſebi⁹ in libris de p̃paratiõe ꝛ ꝟitate euã‑gelica. ꝛ in triginta libris ꝯ porphiriũ. ꝛ hoc idẽ Lactan. in octo libr. diuinaꝝ inſtitutio‑nũ. Et ſic de multis: q̃ oẽs dixerũt in ſuo mẽ‑tis exceſſu ꝛ cõtẽplatione: ꝛ cõfeſſi ſunt illã deteſtabilẽ ſupſtitionẽ eſſe falſam ꝛ mẽdacẽ a diabolo. ꝛ hoibus carnalib⁹ ꝯfictã de q̃ q̃‑dẽ pplo gẽtili poſt ꝯuerſionẽ ꝛ agnitionẽ ꝟi‑tatis fuerũt mlt̃i martyres ꝛ doctores ꝛ reli‑gioſi ꝛ heremite. Et ſic obtulerũt ſeipſos in hoſtiã deo placentẽ ꝓ xp̃o ꝛ fide euangelica quã añ impugnauerãt. ¶ Ex his pꝫ q̧ nulla doctrina de reb⁹ diuinis eſt vera: niſi illa q̃ tradita eſt a ſpũſctõ ꝑ p̃triarchas ꝛ prophe‑tas ꝛ aplos ꝛ doctores: in q̃bus locutus eſt ſpũſſanctus. Quia nõ erant illi qui loquebã‑tur: ſꝫ ſpũs p̃ris q̃ loquebat in eis: ergo oĩs hõ ẽ ſe ſemꝑ ẽ mẽdax. Et oẽ verũ a quocũ q̧ dicat. a ſpũſctõ eſt ſm Ambro. Et iõ null⁹ de ſe debet p̃ſumere nec affirmare aliq̃d ſi‑ne autoritate ſacre ſcripture ſm Dionyſiũ ꝛ Auguſt. in ſermone de martyribus: vbi de‑clarat hũc verſum. Et etiã ad hũc ſermonẽ allegat aplõs hos verſiculos .ii. ad Corl. iiii.

Quid retribuam domino: pro om‑nibus que retribuit mihi?

Calicem ſalutaris accipiã: ꝛ nomẽ domini inuocabo.

Vota mea dño reddã coram omni populo eius: precioſa in conſpectu domini mors ſanctorum eius.

¶ In hac ſcda parte intendit agere gr̃as ꝓ beneficiis receptis: p̃mo ꝓ bñficio redẽptio‑nis ꝛ electiõis q̧ elegit ip̃m ꝑ fidẽ: ſꝫ q̧ cũ difficile ſit ꝓ his deo ſatiſfacere: ꝛ gr̃as ſuã ex‑ter reddere: nõ ait. Quid retribuã dño ꝛ quã ſatiſfactionẽ faciã ꝓ his oĩb⁹ q̃ retribuit mi‑hi? Qz p̃mo me d̃ nihilo creauit: ꝛ in tãto ho‑nore in ꝑadiſo ꝑfecit: ꝛ poſt lapſũ me ꝓprio ſanguine redemit. Et deĩn ꝑ gr̃az ꝛ fidẽ vo‑cauit ꝛ elegit: ꝛ iudeis manẽtib⁹ cecis in ec‑cleſia ſua ꝯgregauit: ꝛ verã ꝛ ſanã doctrinã docuit. Et fidẽ inſpirauit ꝑ quã cũ audatia p̃dicaui ꝛ locut⁹ ſum. Nõ ſum ergo ſufficiẽs pro tãtis beneficiis ſatiſfacere: ſed ſcio quid faciã: Nã cum bona tp̃alia nõ ſufficiant: da‑bo ipſi qḋ precioſius habeo ſcꝫ meipſum et vitã meã. Naz ſicut ipſe obtulit ſe pro me in ara crucis ad mortẽ: ꝛ bibit ꝓ me calicẽ paſ‑ſionis: ita ego offerã meipſum ꝛ exponã me ad mortem ꝓ ipſo ꝛ defenſione ſui noĩs ꝛ le‑gis euangelice. Et ſic calicem ſalutaris: ſcꝫ paſſionis ꝛ mortis martyrii accipiam: ꝛ no‑men dñi inuocabo: ꝛ cõfitebor corã hoibus. Nã quia video q̧ nil eſt p̃cioſus apud deum ꝛ in conſpectu dñi q̃ mors ſanctoꝝ eius per martyrium: ideo vota mea dño reddam: ſcꝫ meipſum offeram: ꝛ ad mortẽ ꝛ martyrium libenter exponã. Et nomẽ Jeſu chriſti confi‑tebor: nõ abſcõſe: ſed corã oĩ pplo ei⁹ ſicut ipſe cõfeſſus eſt me in cruce coram hoib⁹: ꝛ mortu⁹ eſt ꝛ paſſ⁹ eſt. Jta ego volo ꝓ eo mo‑ri: q̧ ſcio q̧ precioſa ꝛ magni p̃tiĩ eſt in con‑ſpectu dñi mors ſanctorũ ei⁹: per martyriũ voluntariũ ꝑpter nomẽ ei⁹. Qḋ quidẽ votum factũ a dauid in ꝑſona toti⁹ eccleſie fuit im‑pletũ in oĩbus apoſtolis ꝛ martyrib⁹: q̃ paſ‑ſi ſunt pro xp̃o: ꝛ calicẽ martyrii acceperũt et etiam impletum eſt per Magdalenam et athanaſium: ꝛ Ambroſium: et hylarium: et hieronymum: ꝛ Auguſtinũ: qui pro chriſto perſecutiones ꝛ labores ſuſtulerunt: ꝛ ſeip‑ſos ad labores ꝛ penitentiã expoſuerunt: et totã vitam obtulerunt. Quia omnes iſti ad mortẽ ciuilem ſeipſos ꝓ chriſto obtulerunt q̧ vita chriſtiani ſi ſecundum eccleſiam vi‑uat martyriũ eſt: vt inq̃t Auguſtinus. Nam nullus põt retribuere nec ſatiſfacere xp̃o ꝓ tantis bñficiis receptis niſi per martyriũ. Vita xp̃ia‑ni ſm eccle‑ſiã vi‑uẽtis mar‑tyriũ eſt .ax. b. q. ũ. cũ reſ‑dem ꝑ‑ploꝝ ſ. eo.

O domine quia ego ſeru⁹ tuus: ego ſeruus tuus et filius ancille tue.

Dirupiſti vincula mea: tibi ſacrifica‑bo hoſtiã laudiſ: ꝛ nomẽ dñi inuocabo

Vota mea dño reddam in cõſpectu omnis ppli eius: in atriis dom⁹ do‑mini in medio tui hieruſalem.

¶ Sꝫ cõuerſus in ſe dd̃ in gloriã eccl̃ie con‑ſiderãs ꝛ ꝯtemplãs magnitudinẽ ꝛ firmitã

ſitatē bñficio℞ xp̄i: ⁊ cōſiderat paruitatem
muneris noſtri videns q̄ nō eſt conueniens
retributio: nec recōpēſatio nr̄a: nec equa cō
mutatio: ⁊ ſic nō ſatiſfacim⁹: ſ3 offeram⁹ nos
metipſos ad mortē: nā ipſe dñs ⁊ innocens
obtulit ſe ꝑ nobis peccatorib⁹: ⁊ ſic obtulit infi
Nota quō ſum⁹ xp̄i ſerui. nitū ⁊ mūdū ꝑ finito ⁊ immūdo. Et nos offe
rimus finitū ⁊ paruū. Itē nos ſum⁹ ſerui: et
ipſe dñs: ergo nō eſt equa ꝯmutatio. Itē ipſe
nos liberauit a captiuitate ⁊ morte eterna.
Et nos ꝑ martyriū ſolū reddim⁹ vitā tpalē:
ergo maior fuit donatio q̄ ſit retributio: et
minus donū q̄ mun⁹. ¶ Item ſi nos damus
Seruus ex debito tenet̄ mori ꝑ domino. noſmetipſos facim⁹ qđ debem⁹ ⁊ tenemur:
nā ex debito ſeruus tenet̄ mori ꝑ dño: ⁊ de
fendere nomē ſuū: iō faciēs hoc inutilis ſer
uus eſt: q2 facit qđ d3: ⁊ nihil erogat de ſuo.
Lu. xvij. Itē magis eſt ſeru⁹ ille q̄ eſt redēpt⁹
q̄ ille q̄ ſolū eſt iure belli captiu⁹ ⁊ raptus.
Et magis tenet̄ redēptori q̄ emptori ſiue pi
rate q̄ ip3 rapuit ſiue bellatori q̄ ipſum iure
belli acq̄ſiuit: q2 iſte violēter poſſidet: ⁊ ille
libēter ⁊ gratāter. Ex q̄ ſequit̄: q̄ licet ꝑ xp̄o
noſmetipſos martyrio exponam⁹ non eque
ſatiſfacim⁹: nec eq̄le mun⁹ retribuim⁹: q2 ni
hil nr̄i offerim⁹: q2 iā ſerui ei⁹ ſum⁹: ⁊ faci
mus qđ tenemur: iō ſubdit. O dñe l3 accipi
am calicē martyrii ꝑ te nō ſatiſfacio: nec re
tribuo eq̄le mun⁹ dono recepto: q2 nihil of
fero de meo. Nā ego ſum iā ſeru⁹ tu⁹ in ꝑſo
na creat⁹ ⁊ redēpt⁹ ⁊ qđ forti⁹ eſt fili⁹ ācille
tue. ſ. nature hūane prius captiue: ⁊ poſtea re
dēpte ergo nō ſolū ſum ſeruus in ꝑſona: ſed
etiā in natura. Nā magis captiuus eſt ille q̄
eſt captiu⁹ ⁊ fili⁹ ancille et captiue: q̄ ille q̄
ſolū eſt captiuus ⁊ fili⁹ libere. ſicut eſt ille q̄
eſt rapt⁹ a pirata: cui⁹ mater eſt libera i ci
uitate ſua l3 iſte ſeruiat i domo dñi ſui q̄ ra
puit eū. Nos aūt nō ſum⁹ ſerui a fortuna: ſi
cut eſt rapt⁹ a pirata vel capt⁹ in bello: ſed
eram⁹ ſerui natura: ⁊ filij ire ⁊ vindicte: a q̄
ſeruitute tu xp̄e nos liberaſti. Et ſic ſu3 nūc
fili⁹ ecclie q̄ eſt ancilla tua a captiuitate re
dēpta: ex q̄b⁹ p3 q̄ in exponēdo me morti:
nihil do de meo: imo nō retribuo equū mu
nus. Nā tu me a captiuitate liberaſti: ⁊ di
rupiſti vincula mea ꝑ mortem ⁊ paſſionē et
reſurrectionē quib⁹ viculis tenebar vinct⁹
⁊ captiu⁹ i ꝑtāte pctī: ergo iō ſu3 ſeru⁹ tuus.
Si ḡ nō poſſum retribuere eq̄le munus: eo
qđ ſum ſeru⁹: ⁊ tu dirupiſti vincula captiui
tatis ⁊ pctī mei: ſcio q̄d faciā offerā eni3 ma
ius mun⁹ ꝑ ſacrificiū qđ nō eſt meū ſ3 tuum
qđ eſt bonū de ope operato: ⁊ iō tibi ſacrifica
bo hoſtiā laudis: ⁊ de ſe laudabilē ⁊ bonā:
qđ eſt ſacrm̄ euchariſtie i q̄ offert̄ xp̄e filius
tu⁹. O pr̄: qđ ſacrificiū nō pōt refutari cū ſit
ꝓtiū infinitū tibi acceptabile agn⁹ ſine ma
cula. ſcđo & noīe dñi īnocabo petēdo ſalu
tē redēptionis. Nā offerēdo illō ſacrificiū ⁊
hoſtiā participam⁹ xp̄i paſſionē ⁊ redēptio
nē ⁊ ſalutē. Q2 in memoriā ei⁹ paſſiōis cele
bram⁹: iō ergo hoſtiā ſacrificabo tibi q̄ti
die. Et ſic reddā iſta vota mea dño in cōſpe
ctu totiꝰ ppl̄i xp̄iani: ⁊ hoc ſacrificiū nō offe
rā in plateis ſicut ſacrificiū martyrii qđ ſie
bat in plateis: ſ3 hoc ſacrificiu3 euchariſtie
offerā in atrijs domus dñi. i. in eccleſijs ſicut
ſacrificiū dedicatū: ⁊ in medio tui o hieruſa
lē. i. o eccleſia xp̄i. Quaſi dicat in eccleſia et
tēplo offerā: ⁊ frequentabo quotidie hoc ſa
cramētū: ⁊ hoc ſacrificiū de ſe laudabile et
acceptabile retribuā deo pro beneficijs ac
ceptis poſtq̄ meū nō eſt ſufficiēs. ¶ Sed eſt Expō alia.
aduertendū q̄ etiā totus iſte pſal. pōt eſſe
vox xp̄i q̄ poſtq̄ vidit oēs eſſe pctōres pre
ter ſeipſum. Iō ſolus ipſe fuit ſufficiens ſa
crificiū ad ſatiſfaciēdū pro toto gñe hūano:
⁊ iō obediēs pr̄i vſq3 ad mortē obtulit ſeipm̄
ꝑ nobis ſicut dictū ē pſal. xxxix. iō dicit hic.
Ego credidi. i. obediui patri meo nā credē
re idē eſt qđ obedire. Nā q2 pr̄ me⁹ voluit vt
ego paterer ꝑ oib⁹: iō ꝑpter hoc locut⁹ ſum
manifeſtādo ſuā volūtatē hoib⁹: ⁊ dando le
gem euāgelicā. Et exinde humiliat⁹ ſum ni
mis. i. valde: q2 vſq3 ad mortē crucis fui obe
diens ⁊ paſſus ſum ꝑ oib⁹: ⁊ hoc feci: q2 nul
lus ali⁹ erat ſufficiēs ad liberādū gen⁹ hu
manū cū oēs eſſent pctōres: q2 ego dixi. i. co
gnoui: q̄ ois hō erat mendax ⁊ peccator. Q2
oēs in adā peccauerūt: ⁊ declinauerūt a via
veritatis. Et iō q̄n ego vidi q̄ nullū aliđ ſa
crificiū erat acceptabile apud deū. Tunc di
xi: ecce venio ad offerēdū meipſum pro ſa
crificio: quid ergo retribuā domino. Quaſi
xp̄s dicat inquantū homo. Si pater tantum
exaltauit me: vt verbo ſuo me perſonaliter
vniret: ⁊ agnū ſine macula ⁊ caput eccleſie
me cōſtitueret: ⁊ ab eterno me vt facerē vo
luntatē ſuā predeſtinauerit: et in capite li
bri me ſcripſerit. Quid ergo faciā ꝑ his oi
bus q̄ retribuit mihi? Scio q̄d faciā q2 obe
diens pr̄i accipiā calicē ſalutaris paſſionis ⁊
⁊ nomē dñi inuocabo ⁊ interceſſor ero ⁊ me
diator inter patrē meū ⁊ genus humanum.
Et reddā vota mea dño patri meo: q2 i ara
crucis me offerā in ſacrificiū corā oī popu
lo eius in ciuitate hieruſalē. Et hoc faciā q2
precioſa eſt: ⁊ ſacrificiū valde acceptabile in
cōſpectu domini mors ſanctorū eius. Quia
mors cuiuſcunq3 iuſti eſt valde acceptabi
lis apđ deū. Quāto magis mors xp̄i agni ſi
ne macula q̄ eſt iuſtus iuſtificās oēs ⁊ ſuffi
ciēs ad ſatiſfaciēdū pro oib⁹ ſcelis ſanctoꝝ
O dñe pater ego iſtud ſacrificiū offerā. pri
mo q2 ſum ſeru⁹ tuus ⁊ obediēs inquantum
me creaſti ⁊ ꝑdeſtinaſti. Sum etiā ſeru⁹ tu⁹
vere ⁊ obediēs ⁊ humilis inquātū ſum fili⁹

ſginis marie āCille tue:ex q̄ formā ſerui ac cepi cui᷒ hūanitatē ſup oēs mulieres reſpe xiſti. Et ſic oib᷒ modis iuȝ tibi ſeru᷒ ⁊ obedi ēs:⁊ ſic teneor tuā volūtatē adiplere ⁊ mor tē ſubire. ¶ Scđo. Q: diruptiſti vīcla mea.ſ. mēbroꝝ meoꝝ remiſiſti: ⁊ me et matrē tuaȝ ab oī pctō p̄ſeruaſti:q: nō fui capt᷒ ī retiacl'o pctōꝝ in q̄ oēs ceciderūt. Jō tibi ſacrificabo hoſtiā laudis.i.meipſ̄ȝ hoſtiā acceptabilē in ara crucis:⁊ nomē dñi ꝑ oib᷒ iuocabo. Et ite rū vota mea ad dñȝ reddā.i.ſacfm euchari ſtie q̄tidie offerēdū inſtituā in ꝯſpectu dñi ⁊ hoc nō ī platea:ſȝ ī tēplo:⁊ ī atriis tuis:o hie ruſalē.ſ.ī locis dedicatꝭ ⁊ ꝯſecratis. Et h̄ di cit xp̄s:q: pmū ſacrificiū.ſ.mors ⁊ paſſio fuit factū corā oī pplo. Sȝ ſcđm ſacrificiū ſcȝ eu chariſtie nō offert niſi ī eccl'iis ad miniſtrā da ſacra dedicatis. ¶ Et ſic pȝ q̄ñ tot᷒ iſte pſalm᷒ pōt eſſe vox eccl'ie:vt pȝ ſcđm pmaȝ expoſitionē. Et etiā pōt eſſe vox xp̄i:vt patet per ſcđaȝ expoſitionē:q: pōt exponi in per ſona eccleſie ⁊ in perſona chriſti per ſe.

Laudate dñm oēs gētes:lau date eum omnes populi.

Q̄m confirmata eſt ſup nos miſeri cordia eius:et veritas domini ma net ineternum.

¶ Titul᷒ all'a. Notādū q̄ dd ꝯtēplās ī pmiſ ſiōe facta ipſi abrae Gen.xxij.ſ.ī ſemine tuo bñdicent oēs gētes:⁊ ī bñdictiōe iude facta a Jacob Gen.xlix. vbi dicit. nō auferet ſce ptrū d̄ iuda donec veniat q̄ mittēd᷒ ē.ſ.meſ ſias xp̄s. Et ipſe erit expectatio gētiū ⁊c. Per hoc p̄uidit dd in ſpū qualr eccl'ia erat ꝯgre gāda ex gētilib᷒ ad fidē xp̄i ꝯuerſis. Et q̄ gē tiles q̄ añ idola colebāt relicta idolo atria debebāt xp̄ȝ colere ⁊ laudare. Jō fecit hunc pſalmū:qui lȝ ſit paru᷒ in v̄bis:tñ cōprehē dit totā ſacrā ſcripturā:⁊ preſupponit eaȝ in ſnis in quo ꝓphetando inuitat totum ppl'm gentilē ad laudandū deū:⁊ ad cultuȝ vnius dei:⁊ ad agendaȝ gr̄as pro beneficiis rece ptis ⁊ ꝓ pmiſſione cōpleta per aduētū xp̄i Et dicit. O oēs gētes a ſolis ortu vſq; ad oc caſum. Laudate dñm deū trinum ⁊ vnū re licta omni idololatria. Et vos oēs ppl'i tam gētiū q̄ iudeoꝝ:laudate ⁊ colite eū ⁊ agi te deo gr̄as:q̄m per aduentū eius ⁊ ſui filii eius cōfirmata eſt ſup nos mīa eius q: venit ad miſerendū nobis per mortem ⁊ paſſionem. Et ſic miſericordia nobis pmiſſa de redem ptione vniuerſali cōfirmata eſt ⁊ cōpleta p xp̄m. Nam qđ deus promiſit abrae dicens. Jn ſemine tuo benedicentur oēs gentes. Et illud qđ predixit Jacob. Ipſe erit expecta tio gentiū. Et qđ pmiſit moyſi. Prophetam ſuſcitabo de medio fratrum tuorū. Oīa iſta pmiſſa ꝯfirmata ⁊ impleta ſunt ī aduētu xp̄i ſup nos:⁊ ſic v̄itas dñi manet ieternū imobi lis. Nā qđ pmiſit ⁊ figurauit ī ve.teſt.totum ē v̄ificatū in xp̄o:et de᷒ manet ver᷒ ieternū: ⁊ nō fallax. Laudate ḡ eū ꝑ tāto bñficio re cepto ⁊c. Veritas ḡ ei᷒ manet ieternū:poſt q̄ adimpleuit qđ pmiſit. Et ſic lex ei᷒ manet v̄a ieternū. Jtē xp̄s q̄ eſt v̄itas patris:et eſt veritas ⁊ finis tot᷒ legis in quo ē ī cōpleta lex:ipſe manet ineternum ⁊c. ¶ Vñ nota q̄ duo fecit pr̄ in mittēdo filiū. Nā p̄rio cōfir manit miam patribus ve.te.pmiſſam. ſcđo verificauit oēs ſcripturas.ſ.legē et prophe tas:q: vnū iota nō fuit p̄termiſſū:ſȝ quin per xp̄m fuerit ipletū. Q: ad hoc venit xp̄s vt te ſtimoniū phiberet veritati ſcripturarū:⁊ ſic v̄itas euāgelica quā xp̄s docuit et impleuit manet ineternū. Q: poſt legē euāgelicā non ſuccedet alia:iō ꝓph'a inuitat oēs gentes et ppl'os vt laudēt deū p̄rēȝ ī filio:⁊ filiū in pa tre:eo q̄ cōfirmabit ⁊ ipleuit miam mundo pmiſſam. Et v̄ificauit oēs ſcripturas in ad uētu filii ſui. Tūc eñi pactū eſt ꝯfirmatū qñ eſt cōpletū ⁊ ad effectū deductū. Et quis de verax qñ iplet qđ pmiſit. Et iō mīa dñi pro miſſa patriarchis et prophetis fuit ſup nos ꝯfirmata in paſſiōe dñi ieſu xp̄i. Et veritas dñi manet incōcuſſa ⁊ iuiolata ineternū: in quātū tota ſcriptura ve.te.fuit ī xp̄o ⁊ ꝑ xp̄m v̄ificata. Jō dr̄ Joā.j. Lex per moyſen data eſt:gr̄a aūt ⁊ veritas per xp̄m facta eſt.

Confitemini dño quoniā bonus:q̄m in ſeculuȝ mi ſericordia eius.

¶ Titul᷒ all'a. Ex hoc apparet q̄ dd fecit hūc pſal. ad laudan dū dñm. Sȝ de materia hui᷒ pſal. dicūt he brei moderni q̄ dd fecit hūc pſal. ꝓ gratiaꝝ actione:q: ipſe fuit liberat᷒ de perſecutione ſaulis. Et q: ipſe liberauit ppl'm de manu gē tiliū circūſtantiū:⁊ ſic exponunt vſq; ad illā partem. Aperite mihi portas iuſtitie. Et ab illo loco vſq; ad finē dicūt qđ dauid inducit populum ad laudem dei ⁊ gratiarum actio nes pro edificatione templi. Et ſic dicunt q̄ dauid fecit ipſum:vt cantaret in dedicatio ne tēpli. Et ſic applicāt pmā partē ad libe rationē dd:⁊ ſecūdam ad edificationem tē pli. Sed oēs iſti manifeſte ſe fallunt:q: nec liberatio dd:nec edificatio templi ſalemo nis materialis pōt adequari huic pſal. in q̄ dicit. Quoniā ineternuȝ miſericordia eius. q: nec liberatio dd fuit eterna:nec templum ſalomonis fuit eternū:vt pȝ. Ergo loquitur hic de aliqua liberatione ⁊ redēptione eter na:⁊ de aliqua edificatione tēpli ſpiritualis ⁊ eterni. ¶ Ad cui᷒ intelligentiā eſt aduer tēdū ſicut ſepius dictuȝ eſt:qđ oīa myſteria

Nota pater ī miſſione filii duo fecit.

ſupra ciiij. ⁊ cv. et cvj. et infra cxxxv.

david a principio quo fuit unct⁹ p samuelē vsq̄ custodiebat oues vsq̄ ad finē vite sue fuerit figura xp̄i vel eccl'e. In q̄b⁹ tāq̄ in speculo puidit oīa mysteria xp̄i ꝛ eccl'e: vt dictū est. Et idē puidit i exēplari seu descriptione sibi tradita a spūsancto pmi para. xxv. Et iō licȝ literal'r aliq̄ mō iste psal. possit applicari ipi dd: inquantū in pdictis psecutionib⁹ preuidit mysteria futura: tn̄ talis intelligētia non esset propria ꝛ adequata: nec esset attendeȝ in ea. Sed est sequēda ꝛ continuanda intelligētia primaria ꝛ pphetica: ad quam ꝛ de qua david principal'r ꝛ literaliter fecit hūc psal. scȝ de redēptiōe vniuersali facta p christum. Et de edificatiōe ꝛ prosperitate ecclesie ei⁹. ¶ Erit ergo dicendū quod propheta david in hoc psalmo loquit pphetice ad literā de xp̄o redemptore generis humani ꝛ edificatore ecclesie militantis: q̄ intelligit p lapidē queȝ reprobauerunt edificantes. Et hanc snīam ꝛ intelligentiam confirmat saluator Mat. xxi. cū dixit phariseis de seipo: nunq̄ legistis in scripturis. Lapideȝ quem reprobauerūt edificātes ꝛc. Hoc idē confirmat beat⁹ petrus Actuū. iiij. allegādo hanc scripturā esse dictā de xp̄o. Cū his etiā concordat Rab. salo. q̄ glossādo illud Michee v. Et tu bethleē effrata paruulus es in milibus iuda. Ex te mihi egrediet qui sit dominator in israel ꝛc. qd̄ exponens dicit. Ex te mihi egrediet messias fili⁹ dd: sicut ipse dixit psal. cxvij. Lapidē quē reprobauerāt edificātes: hic fact⁹ est in caput anguli. Ex quibus verbis pȝ qd̄ tria cōcedit iste hebreus. ¶ Primo qd̄ david fecit istū psal. Scd̄o qd̄ fecit ipsum de xp̄o. Tertio concedit quod xp̄s ante erat reprobandus per sacerdotes q̄ regnaturus ꝛ glorificādus: queadmodū scripserunt euangeliste: prout magis patebit suo loco. ¶ Duo ergo facit dd in hoc psalmo in psona corporis mystici. Nam primo inuitat oēs status fideliū ad laudandū deū: q̄ receperūt xp̄m in suo aduētu: ꝛ ad agendū gratias pro bñficio redēptionis facte per xp̄m: In secunda parte introduxit populū gentiū petentē simul incorporari ꝛ recipi in ecclesia cū cōuersis de iudaismo: vt ex vtroq̄ populo fiat vnus vno lapide angulari connexus ibi. Aperite mihi portas iusti tie. Nam primo inuitat oēs fideles ad laudādū deuȝ de sua infinita mia. Scd̄o enumerat beneficia collata ex dei mia: ibi. De tribulatione mea. ¶ Quantū ergo ad primū dicit O vos oēs fideles cōfitemini dn̄o: cōfessiōe laudis dātes laudes deo: quoniā bon⁹ est. i. q̄uo est bon⁹: ꝛ q̄uo mia eius est stabilis ꝛ firma et eterna: ꝛ incternū magnificāda: quasi dicat Cōfitēdo ꝛ laudando annunciate oīa beneficia que sua mia ꝛ bonitate contulit nobis.

Dicat nūc israel quoniā bon⁹: quoniā in seculū mia eius.
Dicat nūc dom⁹ aaron: quoniā i seculū misericordia eius.
Dicāt nūc qui timēt dn̄m: quoniaȝ in seculum mia eius.

¶ Ad cui⁹ itelligētiā est notādū sicut frequēter dictuȝ est: qd̄ pp̄ha dd qui fecit istū psal. vt cātaret in festiuitatib⁹: ꝛ maxie i dedicatione tēpli. Primo inuitat oēs stat⁹ fideliū illi⁹ tēporis: vt cātarēt istū psal. in tēplo. Sȝ qr̄ primo ꝛ principal'r itēdit tp̄s ꝛ statū nr̄e redēptionis ꝛ gr̄e: iō maxime inuitat ad laudādū deū fideles noui testamēti q̄ receperūt bñficiū redēptiōis in tpe suo. Et iō p tres stat⁹ hic nominatos nō solumō intellig t illos tres status veteris testi q̄ expectabāt xp̄m: sȝ etiā intendit tres stat⁹ no. te. q̄ successerūt illis tribus statib⁹ ꝛ receperūt xp̄m i suo tp̄e. Vñ sicut tot⁹ pplus xp̄ianus dr̄ domus israel fm spiritū ꝛ pmissionē: ita similiter stat⁹ sacerdotū noui testamenti dicit domus aaron eo q̄ ad eos est trāslatū sacerdotium aaron fm veritatē. Nā sacra q̄ illi ministrabāt in figura: nos ministramus in re. ꝛ iō per domum aaron intelligit cetū ꝛ statum ecclesiasticuȝ noui testamenti. Et p domū israel intelligit oēs fideles xp̄i recipiētes ꝛ vidētes deū: ꝛ p eos q̄ timēt dn̄m intelligit iustos q̄ seruant pcepta ꝛ mādata dei. Tota ḡ ecclesia christi dicitur domus israel: inquātū videt deū per fidem ꝛ tot⁹ status ecclesiasticorum dicit domus aaron inquātū successerūt in sacerdotiū ꝛ ministrāt sacra ecclesiastica. Sed soli iusti dicunt: q̄ timēt dn̄m: eo q̄ seruāt pcepta dei ꝛ mādata. Nā multi vidēt deū p fidē: ꝛ multi ministrāt ecclesiastica sacra: ꝛ viuunt i statu ecclesiastico qui non timent dn̄m: eo q̄ nō seruant eius mandata ꝛ precepta. Et ideo nō sunt iusti. Nā qui timet dominū in mandatis eius cupit nimis: vt dictum est psal. cxi. Itē multi cōfitent se nosse deū: factis autem negāt: eo q̄ sunt reprobati ad omne op⁹ bonū. Ad titū. i. c. Itē per eos qui timent dn̄m possunt intelligi cōuersi de gentilitate: hos ergo supradictos status inuitat pp̄heta ad cōfitendū dn̄o. Et primo inuitat oēs fideles tam noui q̄ veteris testamenti dicēs. Dicat nūc israel. id est confiteant oēs fideles per fidē xp̄m vidētes tā noui q̄ veteris testamēti. Quoniam dn̄s est bonus ꝛ incternū magnificāda mia eius. Et dicat nunc etiaȝ domus aaron. i. status sacerdotalis tā noui q̄ veteris testamenti: qm̄ dn̄s est bonus: et mia ei⁹ durabit: et est magnificanda incternū: eo q̄ ei⁹ effect⁹ nostre redēptiōis est magnific⁹ et

Diui sio p̄i

Iudith xvi. c. xci: d. c. lege simo ꝛ. f. q. f. mul ti.

Ecclesia est domus israel.

eternus. Itē dicāt nūc q̄ timēt dn̄m.i.cēs iu
di q̄ ex timore dn̄i filiali et caſto ſeruāt eius
mādata q̄ in eternū mia ei⁹:ideſt q̄ bene
ficia nobis collata ex ſua mia ſunt magnifi
ca ⁊ eterna ſcʒ myſteriū icarnatiōis:⁊ redē
ptiōis ⁊ reſurrectiōis ⁊ nr̄e glificatiōis: Qui
a iſta myſteria ſunt ineternuʒ duratura et
magnificāda. ¶ Ex ſupradictis pʒ q̄ ſicut
vna eſt eccl'ia veteris ⁊ noui teſti quantū ad
fundamētū fidei xp̄i:eo q̄ vna eſt fides olim
ita ē vna dom⁹ iſrl' ⁊ vna dom⁹ aarō noui ac
veteris teſti rōne fidei xp̄i ſm iſtū modū lo
quēdi. Nā q̄d illi tractabāt i figura: nos tra
ctam⁹ in re ⁊ ꝟitate:vt dictū eſt. Sʒ eſt diffe
rētia q̄ nos ſum⁹ filiū iſrl' ſm pmiſſionē ⁊ ve
ritatē pmiſſam: iuſti aūt et fideles illi⁹ tpis
erāt filiū ſm carnē ⁊ ēt ſm pmiſſionē inq̄
tū expectabāt ſaluari p xp̄ʒ futurū. Et ſic vi
uebāt in fide xp̄i futuri: quē iā recepim⁹. Et
ſic ē dicēdū de domo aarō: ⁊ ꝯ timētib⁹ deū.
Et ēt ē dicēdū q̄ p ly q̄ timet dn̄m dd itelli
git pp'lʒ gētilē quē inuitat vt veniat ad ꝯfiten
dū xp̄o in ſuo aduētu. Quia xp̄s eſt lapis an
gularis cōiūgēs duos parietes ideſt vtrūq̄
populū. ſ. iudaicū et gētilē: vt infra patebit.

...al. ...ar. ...dic.

De tribulatione inuocaui dn̄m: et
exaudiuit me in latitudine domin⁹.

¶ Hic enumerat iſte hō myſtic⁹ tribulatio
nes de q̄b⁹ liberauit ipm̄ xp̄s in nōie ſuo q̄d
eſt ieſus. Vñ dd in hac pte intēdit ꝯmēdare
hoc nomē ieſus i cui⁹ ꝟtute ſemp iſte hō my
ſtic⁹ fuit liberat⁹ q̄d q̄dē nomē ieſus ſonāt il
le q̄tuor l'tere poſite i illo nōie adonai: vt di
ctū eſt pſal.viij. Et iō iſte hō enumerat tribu
latiōes de q̄b⁹ fuit liberat⁹ in ꝟtute nōis ie
ſu. Vñ fideles veteris teſ i inuocabāt eūdeʒ
xp̄m quē nos inuocam⁹. Sed illi inuocabāt
ipm̄ ſub nomine adonai: nos vero ſub nomi
ne ieſu: q̄d per illas q̄tuor literas importat.
¶ Ad cui⁹ intelligētiā ē notandū ſicut ſepi⁹
dictū eſt q̄ iſte hō multipliciter fuit afflict⁹.
Uno mō in aīa per pctm̄ ⁊ culpā. Alio mō in
corpe. Et etiā dupliciter fuit in corpore affli
ctus: vno mō interit⁹ p ꝯcupiſcentiā ⁊ infir
mitates. Alio mō exterit⁹ p inimicos ⁊ infi
deles: ⁊ ſic fuit afflict⁹ p diabolū interius in
aīa ⁊ corpore: ⁊ p mēbra diaboli exterius. A
quib⁹ fuit afflict⁹ ſemp ille pp'ls vſq̄ ad xp̄ʒ.
Et deinde vſq̄ ad iudicium. Unde ipſe xp̄s
multotiēs liberauit iſtū pp'lm a tribulationi
bus exteriorib⁹. Et hoc in vtroq̄ teſtamen
to vt patet per totū diſcurſum ſacre ſcriptu
re. Sed principaliter chriſtus liberauit fide
les in anima de poteſtate diaboli: per ſuam
mortē ⁊ paſſionē ⁊ reſurrectionē. Et ideo p
pheta in hoc loco de omnib⁹ his tribulatio
nibus tā interiorib⁹ q̄ exterioribus in per
ſona toti⁹ holo myſtici cōfitet ſe eē liberatū

...dd du ...phetis ...ter af ...flict⁹.

p xp̄m. Vñ dicit de tribulatiōe tā corporis
q̄ aīe inuocaui dn̄m: et tamē dn̄s exaudiuit
me in latitudine ideſt large ⁊ copioſe: ⁊ abū
dāter. Primo pōt hoc dicere adam q̄ primo
fuit poſit⁹ in tribulatiōe cū toto cetu patriar
charū ⁊ pphetaꝝ ſcʒ in carcere inferni: ⁊ tū
dn̄s exaudiuit eū q̄ abſtraxit eōs de limbo
⁊ arcto carcere inferni. Et eduxit eos in lati
tudinē ⁊ requiē glie. Itē pp'ls iſrael inuoca
uit dn̄m de tribulatiōe egypti: ⁊ dn̄s exaudi
uit eū: ⁊ eduxit ipm̄ in latitudinē ⁊ libertatē
p moyſen famulū ſuū. Et collocauit ipſuʒ in
terra pmiſſionis p Joſue: Itē multotiēs in
uocauit dn̄m ille pp'ls ſub iudicib⁹: tn̄ ſemp
fuit exauditus ⁊ liberatus ex inimicis. Iteʒ
fuit ille populus liberatus per ipſum dauid
de ſeruitute philiſtinoꝝ: q̄ occidit Goliam
Itē ipſe dd qui fuit figura xp̄i ⁊ eccleſie mul
toties de tribulatiōe inuocauit dn̄m in pſe
cutiōe ſaulis ⁊ abſalonis. Et q̄ numerauit
pp'lm de tribulatione peſtilētie. Et tn̄ ſp fuit
exaudit⁹ ⁊ liberat⁹. Et eodem modo inuoca
uit dn̄ʒ ezechias cōtra ſennacherib: dū eſſet
in obſidiōe: ⁊ tamē exaudiuit eū dn̄s: ⁊ libe
rauit eū: quia in vna nocte angel⁹ dn̄i occi
dit centum et octoginta quinq̄ milia. Et ſic
etiā ille pp'ls fuit liberat⁹ de captiuitate ba
bylonis dū clamarēt ad dominū ezechiel: ⁊
aggeus: zacharias: ⁊ eſdras. Itē fuit libera
tus etiam ille populus: ⁊ exauditus tēpore
machabeorum. Sed primo et principaliter
fuit exaudit⁹ zacharias ⁊ Simeō: ⁊ ceteri iu
ſti: q̄ aſſidue inuocabāt dominū: vt veniret
ad redimendū gen⁹ hūmanū de tribulatiōe
peccati ⁊ captiuitate diaboli. Unde ſimeō q̄
expectabat redēptionē iſrael accepit reſpō
ſum a ſpūſancto nō viſurum ſe mortem niſi
pri⁹ videret chriſtum domini. Et eodem mo
do fuit exaudit⁹ zacharias et anna prophe
tiſſa: vt pʒ luce.i. Et ſic de quolibet iſtorum
in pſona cuiuſlibet iuſti vete. teſta. dicit pro
pheta. De tribulatiōe inuocaui dn̄ʒ: ⁊ exau
diuit me in latitudine dn̄s ideſt late ⁊ abun
danter exaudiuit me. Et ſubdit.

Dominus mihi adiutor: non time
bo quid faciat mihi homo.
Dominus mihi adiutor: et ego de
ſpiciam inimicos meos.

Ad hebr. xiij. a xcv. d c. ecce. et xiij. q. i. ca. bis ita.

¶ In perſona toti⁹ eccleſie xp̄i dicit etiā ea
dē verba quia fuit liberata de tribulatione
⁊ perſecutiōe tyrānorum: ⁊ de ſpurcitia ido
lorū tēpore Cōſtātini: ⁊ de prauitate multo
rū hereticoꝝ tempore Auguſtini ⁊ aliorum
doctorū. Et ideo dicit: dominus de⁹ me⁹ ie
ſus chriſtus fuit mihi adiutor in omnib⁹ his
tribulationibus. Et ideo non timebo quid
faciat mihi homo īfidelis aut hereticus. Et
etiam mihi domin⁹ adiutor: ⁊ ego deſpiciaʒ

inimicos meos: tā iudeos ꝙ̄ gētiles ꝙ̄ hereticos. Nā iudeos vidi deſtructos p̄ Titū et Rōanos: ⁊ gētiles ſubiecti iugo xp̄i: ⁊ hereti
eccl. xxx iiij. coſ ſupaui ⁊ ꝯuici. Jō cognoſco ⁊ ꝯfitebor ꝙ
Bonuꝫ eſt confidere in domino: ꝙ̄
v.p.d. confidere in homine.
nu. ſi er bo no. Bōnū eſt ſperare in domino: ꝙ̄ ſperare in principibus.
Et. xj q. iij. Omnes gentes circuierūt me et in
ad nomine domini q꞉ vltus ſum eos.
mēſa Circundātes circundederūt me: et
xxiij. in noīe domini q꞉ vltus ſuꝫ in eos.
q. j. c. Circundederūt me ſicut apes: ⁊ ex
noli arſerunt ſicut ignis in ſpinis: ⁊ i no
d ꝯſ. d. iiij. mine domini quia vltus ſuꝫ in eos.
poſtꝙ̄ aſ Impulſus euerſus ſum vt caderēꝫ:
ſcēdit et dominus ſuſcepit me.
Bonū. i. meli⁹ ē ꝯfidere i dn̄o: ꝙ̄ ꝯfidere i
i glo. hoīe. i. virib⁹ hoīs alicui⁹. Et bonū. i. meli⁹ ē ſperaꝛ. i. ponere ſpē ſuā i dn̄o: ꝙ̄ ſperare in p̄ncipib⁹. Qđ pbo. Nā oēs gētes circūdederūt me: ⁊ aſſurrexerūt volētes me totalr̄ delere: tā in p̄mo ꝙ̄ i ſcđo teſtō. Sꝫ in noīe dn̄i Jeſu vlt⁹ ſum i eos. i. vindicaui me de ipſis. q. d. Et in noīe dn̄i īuocaui. q꞉ vlt⁹ ſum in eos: q꞉ eos mihi ſubieci iugo xp̄i. Et ſꝑ p̄ nomē dn̄i itelligit h̄ nomē Jeſus: i cui⁹ ꝟtute ſꝑ fuit li berat⁹ ⁊ victor. Nā i ly dn̄i ponit nomē quatuor lr̄aꝝ qđ ſonat h̄ nomē ieſus: vt dictū eſt pſal. viij. ⁊ i p̄logo: q꞉ Jeſus ē nomē ſalutꝫ et oīpotētie. Jtē diaboli circūdātes circūdederūt me p̄ſequētes ap̄los et diſcipulos. Et in noīe dn̄i īuocaui ſup. q꞉ vlt⁹ ſuꝫ i eos: eos ſupando ⁊ vincēdo. Jtē h̄ꝛtici circūdederūt me ſicut apes figentes ſpicula venenoſe hereſis ſue. Et exarſerūt i ſpinis. Et tñ i noīe dn̄i īuocaui: q꞉ vlt⁹ ſuꝫ i eos. i. vīdicaui me d̄ ip̄is occidēdo i eis errorē: ⁊ ſuſcitando fidē. Et q̄ſdā ēt totalr̄ ꝯfundēdo ⁊ ab eccl̄ia exterminādo. Uñ ab ip̄is īpulſus ſuꝫ ⁊ vexatus vt totalr̄ caderē. Nā tyrāni p̄ſequebant me p̄ ciuitates ⁊ mōtes. Sꝫ dn̄s ſuſcepit me tp̄e Cōſtātini: ⁊ nō p̄miſit me totalr̄ deleri. Jmpulſus ſum a diabolo vt caderē ⁊ peccarē in adā. Sꝫ dn̄s ieſus xp̄s ſuſcepit me in cruce: ⁊ ip̄e fuit fortitudo mea ⁊ laus mea: ⁊ ſꝑ laudabo eū: q꞉ fact⁹ ē mihi i ſalutē. Nā ieſus idē ē ꝙ ſaluator: iđ fact⁹ ē mihi i ſalutē: q꞉ ſaluauit me p̄ ſuā mortē ⁊ paſſionem. Uñ nota ꝙ iſte hō fuit īpulſus a diabolo in paradiſo terreſtri: ⁊ luctat⁹ ē cū eo: ⁊ eiecit ip̄ꝫ in terrā: q꞉ deſcēdēs iſte hō ab hierl̄m in hiericō icidit i latrones. q̄ expoliauerūt eū oībus bonis gratuitis. Et inſuper vulnerauerunt ſauciauerūt eū i aīa ⁊ corpe: ſemiuiuo relicto abierūt vt habet Luc. x. Sꝫ venit ille ſamaritan⁹ xp̄s q̄ mot⁹ mīa: alligauit vulnera ei⁹ īfundēs oleū ⁊ vinū: ⁊ īpoſuit illū ſuꝑ humerū ei⁹: ⁊ ſic ſanauit eū: ⁊ liberauit a miſeria vt p꞉ Lu. j. Et h̄ ē qđ đr i h̄ ꝟſiculo: īpulſus euerſus ſū vt caderē: ⁊ dn̄s ſuſcepit me.

Fortitudo mea ⁊ laus mea domin⁹ ⁊ factus eſt mihi in ſalutem. exod. xv. e.
Uox exultatiōis ⁊ ſalutis: in taber naculis iuſtoꝛum. caue xij. a. đ pe. d. j. ſ.
Dextera dn̄i fecit ꝟtutē: dxtera dn̄i exaltauit me: dxtera dn̄i fecit ꝟtutē. cꝫue
Quaſi dicat: dn̄s ieſus xp̄s ſuſcepit me in h̄ꝛ... ⁊ ip̄e fuit tota fortitudo mea diabolū ſupādo. Et ſic erit laus mea: q꞉ teneoꝛ ip̄ꝫ laudaꝛ: q꞉ fctūs ē mihi i ſalutē. i. fctūs ē ſaluatoꝛ ⁊ redēptoꝛ me⁹. Et iđ erit ſꝑ vox exultatiōis ⁊ ſalutꝫ i tabernacl̄is. i. i eccl̄ia iuſtoꝝ ⁊ fideliū agēdo grās p̄ bñficio redēptionis. Et ꝯfitēdo q̄ñ dextera dn̄i q̄ ē xp̄s fecit ꝟtutē debellādo ⁊ ſupando diabolū. Et q̄ñ dextera dn̄i q̄ ē xp̄s exaltauit me d̄ morte ad vitā. Et de captiuitate i libertatē. Et exaltauit me p̄ grāꝫ in h̄ ſeclo: ⁊ p̄ gl̄iam in altero. Jtē dextera dn̄i fecit ꝟtutē iudeos ꝯfūdēdo ⁊ dſtruēdo: ⁊ gētiles ſubiciēdo ⁊ idola delēdo: ⁊ diabolū foras eiiciēdo. Uñ dictū eſt i p̄logo ꝙ ſicut ieſus đr nomē dn̄i: ita ēt đr dextera dn̄i: q꞉ p̄ xp̄m exercet de⁹ ſuā ꝟtutē. Et iđ p̄p oīa iſta tria q̄ fecit xp̄s q̄ ē dextera dn̄i ip̄e erit laus mea. Et erit ſꝑ vox exultatiōis ⁊ ſalutꝫ i eccl̄ia iuſtoꝝ. Triplr̄ ḡmo multiplr̄ dextera dn̄i q̄ ē xp̄s fecit ꝟtutē ⁊ oñdit ſuā oīpotētiā ⁊ diuinitatē. Nā p̄mo fecit ꝟtutē i ſua natiuitate p̄ multa ſigna ⁊ p̄digia vt dictū ē ſupi⁹. Jtē fecit ꝟtutē īfirmos ſanādo mortuos ſuſcitādo: ⁊ mari ⁊ vētꝫ īpando: ⁊ diabolū i cruce d̄bellādo ⁊ īfernū d̄ſtruēdo ⁊ īfernū expoliādo. Scđo fecit ꝟtutē q̄ñ hoīeꝫ deiectū ⁊ ſauciatū ſanauit ⁊ releuauit: ⁊ per grāꝫ ⁊ gl̄iaꝫ exaltauit. Tꝛtio fecit ꝟtutē poſt ſuā aſcēſſionē q̄ñ oēs īimicos tā iudeos ꝙ̄ gentiles ſub pedib⁹ ſubiecit: ⁊ diabolū ēt mundū eiecit: put dcm̄ ē pſal. cix. ⁊ iđ iſte hō a morte eterna p̄ dexterā xp̄i libat⁹ agēdo grās dic. p dextera domini q̄ eſt xp̄s tripliciter oñdit ſuam oīpotētiā.

Non moꝛiar ſed viuam: et narrabo opera domini. xiij. q. j. hic ita.
Nō moꝛiar morte eterna: ſꝫ viuā p̄ grām Q꞉ xp̄s p̄ mortē ſuā tp̄alē libauit me a morte eterna. Et iđ viuā p̄ grām: ⁊ narrabo opa dn̄i.
Caſtigans caſtigauit me dominus ⁊ moꝛti non tradidit me. v. q. v non oīs d vū. q j. ſu geſti.
Dn̄s miſericoꝛs caſtigans multoties caſtigauit me p̄ p̄ſecutiones tp̄ales in vtroq꞉ teſtō. Sꝫ morti nō tradidit me: q꞉ nec me voluit totalr̄ delere: neq꞉ i morte pctī relinque

re:ſed ꝑ ſuā paſſionē redimere a pctō:ꝛ per ſuā miām de perſecutionib⁹ tpalibus liberare. Ex ſupradictis ptꝫ ꝙ in tota parte ſupradicta maxime cōmendat virtus nois ieſu qui eſt nomen dei ꝛ virtus ꝛ dextera dei.

Aperite mihi portas iuſtitie: ꝛ ingreſſus in eas confitebor dño:hec porta domini iuſti intrabunt in eā. Cōfitebor tibi qm̄ exaudiſti me:ꝛ factus es mihi in ſalutem.

Lapidē quē reprobauerunt edificātes:hic factus eſt in caput anguli.

A dño factū eſt iſtud:ꝛ eſt mirabile in oculis noſtris.

¶ Hec eſt ſcda pars pncipalis: ꝛ ē vox ppli gētilis directa ad aplos ꝛ ceteros de iudaiſmo ꝙ ceperāt fidē xpi. Et idō tria facit in hac pte. Nā pmo itroducit pplm gētilē petētē recipi ad fidē xpi. ſcdo ponit rōnē aplorū recipiētiū pplm gētilē. tertio ponit cōfeſſionē fidei ipſi⁹ ppli gētilis iā ꝯuerſi: ſcdm ibi. Bndirim⁹ vobis. tertiū ibi. De⁹ me⁹ es tu. ¶ Quātū ad pmū eſt notādū ꝙ xps ꝑ ſe vocauit pmo pplm iudeorū ad fidē. Sed ex iudeis pauci ꝯuerſi ſunt: ꝛ tñ fides fuit pdicāda iudeis. Sed qꝛ maior ps iudeorū ſe fecit indignā: ideo xps miſit aplos ſuos per vniuerſum mundū: vt vocarent gētiles ad fidē: poſtꝙ iudei ſe fecerāt indignos. Et ſic patet ꝙ gentiles recepti ſunt ad fidem loco iudeorū: vt ptꝫ ꝑ totum diſcurſum epiſtole ad Romanos. Hoc ergo puidens ppheta in ſpiritu introducit pplm gentilē: petentē recipi ad fidē ꝛ ſociari cū apoſtolis ꝛ fidelibus. Ideo in ꝑſona gentiliū dicit. O vos apli qui primo recepiſtis fidē: ꝛ facti eſtis ſucceſſores xpi. ¶ Aperite mihi portas iuſtitie. i. conferte mihi ſacramēta eccleſie: ꝛ date mihi baptiſmū qui tollit peccatū: ꝛ aperit portas celi ꝛ eccłie. Nā ſacramēta dicūtur porte iuſtitie: eo ꝙ per ipſa introim⁹ eccleſiā: ꝛ iuſtificamur a pctō: ꝛ gratificamur ad glīā. Aperite ergo mihi iſtas portas iuſtitie: vt intrem eccleſiā: ꝛ ꝯfitebor dño ſimul vobiſcū ꝯfitēdo xpm eſſe verū deū ꝛ hominē: ꝛ meſſiā in lege pmiſſū. Quia hec. ſ. lex euāgelica: ſiue etiā eccleſiaſtica ſacra: ſunt porta domini: ꝛ ſoli iuſti intrabunt in eā: qꝛ nullus poteſt iuſtificari: niſi introierit eccleſiā per portā baptiſmalē. ꝛ ſic ingreſſus confitebor dño. Itē hec porta ſcilicet chriſt⁹ eſt porta dñi: qꝛ ipſe eſt oſtiū per qd intrat in ouile oviū eccleſie: vt ipſe ait. Io. x. ꝛ per ipm itur ad patrē. Et cū ingreſſus fuero per iſtā portā. Cōfitebor tibi qm̄ exaudiſti me mihi aperiēdo. Et qñ factus es mihi in ſalutē me redimendo: ꝛ ꝑ tua eccłiaſtica ſacra ſanādo. Et ſic ꝯfitebor te eſſe verū redēptorē ꝛ meſſiā. Et vos apli aperite mihi iſtas portas iuſtitie: ꝛ efficiamur ſimul vn⁹ pplſ i vno xpo ieſu ꝯiūct⁹. Qm̄ hic eſt ille lapis quē reprobauerūt edificātes: ꝛ idō fact⁹ ē in caput anguli: cōiūgēs duos parietes. i. duos pplos ſcꝫ gētilē ꝛ iuda: cū ſub vna fide ꝛ vno baptiſmo i eadē eccłia infra eaſdē portas ꝛ eadē ſacra. Qꝛ a dño factū ē iſtd: ꝛ ē mirabile i oculis nr̄is. Itē cū hoc cōcordat illd Eſaie. liiij. Ecce accola veniet ꝗ nō erat mecū: aduena qādā tu⁹ adiūget tibi. Itē zacharie. viij. Hec dt dñs exercituū: I diebus illis cōprehendēt decē hoies ex oib⁹ linguis gentiū fimbriā viri iudei dicentes: Im⁹ vobiſcū. Audiuim⁹ eñ qm̄ de⁹ vobiſcū eſt. ¶ Sed hic poſſunt eſſe quinqꝫ dubia.

Dubiū.

¶ Primū erit quare ppheta appellat xpm ꝛ eccleſiaſtica ſacra portas iuſtitie ſiue portaꝫ dñi. ¶ Scdo quare vocat xpm lapidem. ¶ Tertio qui ſunt illi edificantes a qb⁹ reprobatus eſt iſte lapis. ¶ Quarto qño iſte lapis factus eſt in caput anguli. ¶ Quinto qño h̄ fuit mirabile in oculis noſtris: ꝛ a ſolo dño factū ē. ¶ Quātū ad pmū eſt dicēdū ꝙ ppheta dd in h̄ loco recurrit ad viſionem quā vidit Jacob Ge. xxviij. qū fugiebat i meſopotamiā. Nā cū fuit in illo loco vbi modo eſt hieruſalē poſt ſolis occaſum tulit vnū de lapidibus ꝛ ſuppoſuit capiti ſuo ꝛ dormiuit in eodē loco. Et vidit in ſomnis ſcalā ſtantē ſup terrā ꝛ cacumē illius tāgēs celū ꝛ angelos aſcendentes ꝛ deſcēdētes ꝑ eā. Et vidit dñm innixū ſcale dicētē ipſi ego ſū dñs de⁹ Abraā: ꝛ dabo tibi terrā in qua dormis ꝛ ſemini tuo. Eritqꝫ ſemē tuū quaſi puluis terre. dilataberis ad orientē ꝛ occidētē ꝛ ſeptētrionē ꝛ meridiē ꝛ bñdicent i te ꝛ ſemine tuo cūcte trib⁹ terre. Cum euigilaſſet iacob de ſomno ait. Vere dñs ē in loco iſto: ꝛ nō eſt h̄ aliud niſi dom⁹ dei ꝛ porta celi. Surgens ꝗ Jacob mane tulit lapidē quem ſuppoſuerat capiti ſuo: ꝛ erexit in titulū fundēs oleū deſup. Et vocauit nomen vrbis bethel. In iſta viſiōe puidit ipſe Jacob: ꝛ iā magis clare et diſtincte ipe dd puidit totū myſteriū incarnationis ꝛ noſtre redēptionis ꝛ eccłie edificatiōis ꝛ dilatatiōis: Nā per hoc qd dormiuit ſuper lapidē ſiue ꝑ illū lapidē ſupra quē dormiuit puidit in ſpū qualr xps ꝛ de⁹ ꝛ hō debebat eſſe ille lapis firmiſſim⁹ ſup quē tota eccłia erat edificāda. Et idō erexit eū in titulū puidēs ꝗlr debebat in cruce leuari et ab oib⁹ venerari. Et effudit oleū deſup figurādo ꝙ ab eo debebāt ſumere virtutē oia eccleſiaſtica ſacra: ꝛ in eo debebāt fundari. Et ꝑ hoc ꝙ vidit ſcalā in terrā tangentē celū et deū innixum ſcale preuidit qualr xps debebat nos in celū introducere. Et idō vocauit

Qre xps ꝛ ſacra dñr porte

illā ſcalā ſcꝫ portā celi. Et ſic tāꝫ xp̄s ꝙ
eccleſiaſtica ſacrā ⁊ lex euāgelica dicūt porte
ſiue porta celi: inquātū ꝑ illā itroducimur in
celū ⁊ i iſtā eccleſiā militātē ꝑ grām. Et dicūt
porte iuſtitie inquātū ꝑ illā iuſtificamur. Et ꝑ
hoc ꝓuidit qḋ ſicut Jacob dormiuit ſupra il
lū lapidē: ita oēs filij Jacob ſm ꝓmiſſionē
debebāt dormire ⁊ fundari ſupra petrā q̇ eſt
xp̄s. Et ꝑ hoc qḋ dicit. In ſemine tuo bn̄dicē
tur cūcte trib⁹.i. gn̄atiōes terre: ꝓuidit i ſpi
ritu qualr̄ totus populus gētilis erat i xp̄o
per baptiſmū ⁊ cetera ſacramēta bn̄dicen
dus. Et per hoc ꝙ dicit: dilataberis ad oriē
tē ⁊ occidentē ⁊c. Preuidit qualiter tot⁹ po
pulus gētilis debebat effici ſemen iacob et
iſrael ꝑ ſpiritualē generationē ⁊ ꝓmiſſionē.
Et ſic debebat poſſidere hereditatē ⁊ terrā
xp̄us q̄re dr̄ lapis. viuentiū ſimul cū abraā iſaac ⁊ iacob et cuꝫ
apoſtolis. Hoc ergo ꝓuidens dauid in ſpiri
tu in perſona ppl̄i gētilis dicit ad apoſtolos
et diſcipulos ſucceſſores xp̄i. Aperite mihi
portas iuſtitie: ⁊ introducite me in eccleſiam
ꝑ eccleſiaſtica ſacrā: ⁊ facite me ſemen iacob
ꝑ ſpiritualē regenerationem: qꝛ ita eſt mihi
ꝓmiſſa hereditas xp̄i ſicut ⁊ vobis. Quā hec
eſt porta dn̄i quam vidit iacob: ⁊ appellauit
portā celi: ⁊ fundate me ſupra illā petrā: et
ſuꝑ illū lapidē ſuꝑ queꝫ dormiuit iacob: Qꝛ
ita dormiuit ſuꝑ eum ꝓ me ſicut ꝓ vobis. Et
ille lapis ita dꝫ eſſe caput meū ſicut caput
veſtrū: vt oēs ſimus vnū corpus in vno ca
pite. ¶ Ad ſcḋm eſt dicendū ꝙ xp̄us multi
pliciter dr̄ lapis ⁊ figurat̄ ꝑ lapidē in ſacra
ſcriptura ve.te. Nā p̄mo dr̄ lapis capitalis
⁊ fundamentalis. Et ſic ꝓuidit ip̄m iacob in
viſione ſupradicta. Nā inquantū dormiuit
ſuꝑ eū ⁊ impoſuit caput ſuꝑ euꝫ preuidit q̄
liter xp̄s debebat eſſe caput totius eccleſie.
Et ſic dr̄ lapis capitalis. Scḋo inquātū ere
xit eū in titulū dr̄ lapis refugij: vt dictum eſt
pſal. xc. Tertio dr̄ lapis offenſionis ⁊ petra
ſcādali rōne iudeoꝝ ⁊ hereticoꝝ inquātū iu
dei ⁊ heretici offenderūt eū ⁊ ſcādarizati ſūt:
nō credētes nec recipiētes eū. Et ſic ceciderūt
i cecitatē et obſtinationē. Et ſic Eſaias
vocat ip̄m lapidē offenſiōis ⁊ petrā ſcādali.
in. viij. capitulo. Iteꝫ quarto daniel. ij. c. vo
cat xp̄m lapidē cōtritionis ⁊ cōminutionis
inquātū contriuit oīa regna mūdi ⁊ commi
nuit oīa idola gētiliū. Moyſes aūt q̄nto vo
cat ip̄m lapidē reprobatiōis ⁊ ꝯtradictiōis
Nume. xx. eo ꝙ filij iſrael nō crediderunt ꝙ
moyſes ex illo lapide poſſet aquā elicere et
tū moyſes in ꝟtute diuina ꝑcuſſit de ꝟge ele
cit aquā de petra vñ bibit tot⁹ ppl̄s: ꝑ quaꝫ
petrā figurat⁹ fuit xp̄s: ex cui⁹ latere ꝑcuſ
ſo exiuit ſanguis ⁊ aq̄ copioſiſſima i remiſ
ſionē oīm pctōꝝ. Sexto aūt dd̄ vocat ip̄ꝫ in
h̄ loco lapidē angularē inq̄tū in eo cōiun

cti fuerūt duo ppl̄i. Et ſic xp̄s a ꝓprietate ve
dr̄ lapis ꝓpter ſex myſteria ſuꝑdicta: vt ma
gis patebit. ¶ Ad tertiū eſt dicēdū ꝙ docto
res ⁊ p̄lati eccl̄ie dicūt edificatores. Nā ſi
cut edificator adaptat lapides et ordinat: ⁊
ex his ꝯſtituit parietes: ita doctores ⁊ p̄lati
eccl̄ie ex autoritatib⁹ ſacre ſcripture ꝯficiūt
ſermōes ad ppl̄m: vt edificēt ppl̄m ſupra pe
trā q̇ eſt xp̄s. Et ita euāgeliſte ⁊ apl̄i edifica
uūt eccl̄iā ex dictis ſacre ſcp̄ture tāq̄ ex la
pidib⁹. Et ita videm⁹ ꝙ euāgeliſte i ꝯſtructio
ne ⁊ edificatiōe euāgelij adducebāt ⁊ alle
gabāt dicta ꝓphetaꝝ ⁊ myſteria ſacre ſcri
pture q̇ fuerāt fcā i figura xp̄i. Et ita beat⁹
petr⁹ ꝑ dicta ꝓphetaꝝ ꝓbauit xp̄m eē verū
meſſiā i lege ꝓmiſſuꝫ. Et ſic fuit ver⁹ edifica
tor. Sꝫ oppoſitū fecerūt ſacerdotes ⁊ ſcribe
⁊ phariſei: q̇ debebāt iſtruere ppl̄m: ⁊ edifi
care i fide xp̄i: et recipe eū: et oſtēdere ppl̄o
ipſum eē verū meſſiāꝫ poſtq̄ videbant in eo
impleri oīa que de meſſia ſcripta erāt in ve
te. Et tū ipſi p̄mo negauerūt ip̄m ante pila
tū dicētes: nō habem⁹ regē niſi ceſarē ⁊ re
probauerūt ipſuꝫ añ ppl̄m aſſerētes ſacras
ſcripturas nō eē de eo dictas. Et iō hoc pre
uidēs dd̄ dicit hic. Lapidē quē reprobaue
rūt edificātes. i. ſcribe ⁊ phariſei. Et ſic dicē
dū ꝙ ſcribe et phariſei ſedētes in cathedra
moyſi q̇ erant poſiti ad edificandū ⁊ iſtruē
dum ppl̄m in via ⁊ doctrina reprobauerunt
iſtū lapidē: qñ xp̄m negauerūt: ⁊ ad morteꝫ
deſtinauerunt: ⁊ ſcripturas que de eo erant
ꝑuerterunt. ¶ Ad quartum eſt dicenduꝫ ꝙ
xp̄s tripliciter dr̄ lapis factus in caput angu
li. Primo inquantum in xp̄o cōiungunt̄ due
nature humana. ſ. ⁊ diuina ſub vna perſona.
Scḋo inquantū in eo cōiungunt̄ due leges
noua. ſ. ⁊ vetus. Tertio inquātū in eo fuerunt
cōiuncti duo ppl̄i iudaicus. ſ. et gentilis. Uñ
xp̄s ꝑ quandā ſimilitudinē dr̄ lapis angula
ris. Nam ſicut lapis vn⁹ ⁊ idē exiſtens in an
gulo cōiungit duos parietes: ita vna ꝑſona
xp̄i exiſtens vna coniungit duas naturas in
vnitate ſuppoſiti. Et ita vnus xp̄s cōiungit
duos ppl̄os et duob⁹ faciē vnū ſub vno ca
pite. Itē ſicut lapis angularis exiſtens vnus
eſt finis vni⁹ parietis et ꝑncipiū alteri⁹: ita
xp̄s fuit finis totius legis veteris: qꝛ oīa que
ſcripta vel dicta ſunt i lege veteri figurabāt
vel ꝑnūtiabāt xp̄m: ⁊ oīa impleta ſunt in xp̄o
Et ſic xp̄s tāq̄ finis illi⁹ legis cepit circūci
ſionē: ⁊ cōedit agnū paſchalē: vt daret fineꝫ
illi legi: ⁊ fuit ꝑncipiū legis no. Qꝛ vt ꝑnci
piū legis euāgelice cepit baptiſmū: ⁊ iſtituit
ſacr̄m euchariſtie vt daret ꝑnciū legi noue.
Et ſic vt impleret oīa q̇ ſcripta ſunt in lege
veteri ⁊ vt morerent̄ ſimul ⁊ extinguerētur
oēs figure ⁊ oīa cerimonialia ⁊ figuralia vo
luit mori ⁊ voluit reſurgere exbitis figuris.

p̄lati ⁊ doctores dn̄i edificatores.

xp̄us lapis factus in caput anguli.

oim cũ eo reſurgerẽt.Et ſic fuit lapis angu-
laris cõiungẽs et cõtinuãs iſtas duas leges
vt dictu eſt.Et ſic ex duab⁹ legib⁹ fecit vnã:
q2 pterijt vmbra ⁊ mãſit vitas.Itẽ ſicut
lapis angularis manẽs vn⁹ ɔiũgit duos pa
rietes:⁊ ẽ caput vtriuſqȝ parietȝ.ita xp̃s ma-
nẽs vn⁹ ɔiũgit duos pp̃los iudaicũ.ſ.⁊ gẽti
lẽ:⁊ fact⁹ eſt vnũ tm̃ caput vtriuſqȝ pp̃li:⁊ ꝑ
ɔñs ex duob⁹ pp̃lis fact⁹ eſt vnus pp̃ls rõne
vni⁹ capitis.Ad cui⁹ intelligẽtiã eſt notãdũ
vt dictũ eſt pſal cj.ꝙ eccl̃ia dei toto orbe dif
fuſa nõ eſt ɔſtructa ex lapidib⁹ mortuis aut
inaiatis ſed ex lapidib⁹ viuis ex vtroqȝ pp̃lo
exciſis.Nã xp̃s q̃ eſt lapis angularis primo
excidit ⁊ q̃drauit ⁊ poliuit lapides de iudaiſ
mo.ſ.apl̃os ⁊ diſcipl̃os:⁊ hos ſibi in parietẽ
cõiunxit.Et ſic fact⁹ eſt lapis capitalis vni⁹
parietis tm̃:ſed poſtea excidit alios lapides
de pp̃lo gẽtili:⁊ iunxit ſibi ⁊ cõſtruxit alium
parietẽ ex alio latere.Et ſic ex lapide capita
li fact⁹ eſt lapis angularis ⁊ caput duoꝝ pa
rietũ.Et ſic xp̃s dr̃ lapis fact⁹ in caput angu
li duorũ pp̃loꝝ ſiue parietũ conſtructorũ ex
lapidib⁹ viuis.De q̃b⁹ lapidib⁹ dr̃ pſal.cxj.
Qm̃ placuerũt ſeruis lapides ei⁹ ⁊c.Itẽ za-
cha.ix.Et ſaluabit eos dñs de⁹ eorũ in die il
la vt gregẽ pp̃li ſui.Quia lapides ſcti eleua
bunt̃ ſup terrã ei⁹.Ex iã pradictis ptȝ ꝙ oĩs
lapis angularis eſt capitalis ſȝ nõ ecõuerſo
xp̃s ergo ſimul eſt lapis capitalis ⁊ angula-
ris totius eccl̃ie ex duob⁹ pp̃lis cõgregate.
Et oẽs fideles ſunt lapides viui ex duobus
pp̃lis exciſi ꝑ fidẽ euãgelicã:⁊ q̃drati ⁊ poli
ti ꝑ baptiſmũ ⁊ pn̄iam ⁊ iuncti ⁊ inalleati per
martyriũ:⁊ hoc mõ ſunt coaptati ⁊ iũcti la-
pidi angulari xp̃o ieſu.hoc ergo p̃uidẽs dd̃
in ſpũ dicit.Lapidẽ quẽ reprobauerũt edifi
cãtes hic fact⁹ eſt in caput anguli.¶ Ad q̃n
tũ eſt dicẽdũ ꝙ ſi cõſideram⁹ iſtas tres cõiũ
ctiones in iſto lapide angulari factas:de ne
ceſſitate habemus cõfiteri ꝙ non potuerũt
fieri niſi a deo:q2 tales cõiunctiões ſunt ſu-
pra naturam.Nã cõiunctio duarũ naturaꝝ
in xp̃o ſub vna ꝑſona a ſolo dño facta eſt.Et
nõ ſolũmõ eſt mirabilis ſupra humanã na-
turã:ſȝ ẽ incõprehẽſibilis ab omni intelle
ctu creato.Itẽ ꝙ xp̃s impleuerit in ſe totam
Quo legẽ veterẽ:⁊ abſtulerit peccatũ de mundo:
hoc ⁊ vicerit diabolũ:⁊ liberauerit genus huma
fuit nũ:⁊ inſtituerit eccl̃iaſtica ſacrã:⁊ reſurrexe
mira rit:⁊ verificauerit in ſe oĩa que erant ſcripta
bile i in ve. teſt.a ſolo dño factũ eſt:et eſt mirabile
ocu- in oculis noſtris.Item ꝙ tot⁹ pp̃ls gentilis
lis no- ⁊ oĩa reges terre qui ante pp̃ter idola ꝑſe-
ſtris. quebant̃ pp̃lm̃ dei:⁊ perſequebant̃ chriſtia
nos poſtea pp̃ter xp̃m cõminuerent et dele-
rent oĩa idola ⁊ ſubiugarentur iugo xp̃i.Et
adorarẽt xp̃m quẽ añ blaſphemabãt ⁊ vene
rarent̃ p̃latos ⁊ xp̃ianos quos ante perſe
quebant̃:⁊ ꝙ duodecim pauperes ſubiugare
rẽt totũ orbẽ iugo xp̃i.Et ꝙ ex gentib⁹ et iu-
deis cõuerſis fieret vnus pp̃ls xp̃ian⁹.hoc
totũ nõ potuit fieri ab aliquo hoie.Sȝ a do-
mino factũ eſt iſtud:⁊ eſt mirabile in oculis
noſtris.Tota ergo intelligentia iſtorũ qua-
tuor verſuũ ſtat in hoc q2 pp̃ls gẽtilis intro-
ductus ad loquendũ dicit ad apl̃os.Aperi-
te mihi portas iuſtitie ⁊ recipite me ad ſocie
tatẽ ⁊ fidẽ veſtrã vt efficiar vnus pp̃ls ſimul
vobiſcũ:⁊ cõfitebor ſic vobiſcũ vnũ redẽpto-
rẽ ⁊ ſaluatorẽ xp̃m.Nã poſtq̃ iudei obſtinati
ſi reprobauerũt eũ:ipſe fact⁹ eſt in caput an-
guli cõiũgens duos pp̃los in vnũ ex nobis
⁊ vobis:qd̃ myſteriũ a dño factũ eſt:⁊ eſt mi
rabile in oculis nr̃is.Et ad hũc intellectũ al
legauit hãc iſtam ſaluator Mat.xxj.Nã poſt
q̃ vidit iudeos obſtinatos ɔ̃ eũ ⁊ occecatos
⁊ ꝙ negabãt eũ.Idõ ꝑ parabolã de agricolis
tib⁹ q̃ occiderunt filiũ patriſfamilias p̃dixit
dãnationẽ ⁊ reprobationẽ eorum.Et ſubdit.
Nunq̃ legiſtis.Qz lapidẽ quẽ reprobauerũt
edificãtes hic factus eſt in caput anguli ⁊c.
Quaſi dicat.vos reprobaſtis me:cũ manife
ſte cognoſcatis me eſſe meſſiam pp̃ter mali
tiã veſtrã.Sȝ ego reprobo vos:⁊ hereditatẽ
que vobis debebat̃ dabo pp̃lo gẽtili:et con-
iungã ip̃m cũ paucis cõuerſis de iudaiſmo.
Et ſic efficiar lapis angularis ɔiũgens iſtos
duos pp̃los vobis manẽtibus reprobatis et
obſtinatis.Et idõ ſubdit xp̃s ad maiorẽ dãna-
tionẽ iudeorũ.Et q̃ ceciderit ſup lapidẽ iſtũ
ɔfringet̃:ſup quẽ vero ceciderit ɔteret eũ.Et ſic
in illo loco xp̃s nõ ſolũmõ ſe dicit lapidẽ an
gularẽ ſȝ et lapidẽ offenſiõis ⁊ ſcãdali.Eſa.
viij.Et etiã ſe dicit lapidẽ cõtritiõis.Danie.
ij.vt dictũ eſt ſupra.De hoc et lapide angu-
lari dicit apl̃s ad Ephe.ij.Ip̃o ſũmo lapide magiſter
angulari xp̃o ieſu in q̃ creſcit eis edificatio hiſto-
ɔſtructa in q̃ vos coedificamini i habitacu- riarũ
lũ dei i in ſpũſctõ.Sȝ de hoc lapide angulari de la-
dicit magr̃ in hyſtorijs ꝙ edificatores tẽpli pide
ſalomõis myſtice ceperũt vnũ lapidẽ q̃ nũ angu
q̃ potuit adaptari nec ordinari i parietib⁹ tẽ lari.
pli.Et ſic p̃iecerũt eũ ⁊ reprobauerunt.Sed
poſtea ille lapis fuit reſumpt⁹ ⁊ poſit⁹ in ca
put cuiuſdã anguli tẽpli.Et fuit ita aptus il
li loco ac ſi ꝑ illo loco eſſet ad ꝓpoſitũ fact⁹
qd̃ fuit mirabile in oculis edificatorũ.Et de
iſto lapide dicũt q̃dã iudei ꝙ dicit dd̃.Lapi
dẽ quẽ reprobauerũt ⁊c.magiſter hiſtoriarũ
dicit.ꝙ ille lapis fuit figura xp̃i.qui primo
reprobatus eſt a phariſeis ⁊ ſacerdotib⁹ ſed
poſtea receptus a gẽtilibus:factus eſt in ca
put anguli duorum:vt dictũ eſt.Quam figu
rã preuidẽs dauid in illo lapide predixit de
xp̃o in hoc pſal.Lapidem quem reprobaue Dub-
runt.Sed de hoc illo lapide poſſet eſſe du- biuȝ.
bium.Nã tẽpl̃ũ ſalomonis fuit edificatum

post mortē dd: ergo dd nō potuit videre illū lapidē quē edificatores reprobauerūt. Sz ad
Rñsio. hoc posset rñderi q dd añ mortē suā fecit incidi lapides z ligna: z ɔduxit latomos ad poliēdos z qdrādos lapides: z sic dimisit lapides iā qdratos z politos: vt hr. j. Paralip. xxij. Et sic potuit videre illū lapidē pⁱo reprobatū et postea ad angulū adaptatū: in q potuit pvidere figurā de ipo xpo. Et iō dicit in hoc psal. Lapidē quem reprobauerūt rc. Quocūqz q sit dd in hoc psal. p istū lapidem angularē intelligit xpm: z loquit ad litam de xpo. Nā a dño factū est istud: scz q iste lapis q est xps pⁱo sit excisus de mōte sine manibus. i. nat⁹ est d maria vgine sine pře carnali. Et sic rex z sacerdos de⁹ z hō incarnat⁹ et mortu⁹ z resurrexit: z iste lapis sit fundamētalis in q fundat tota ecclesia. Et sit capitalis z titularis in quē oēs tendūt z vnct⁹ te n q rex z sacerdos. Et sit lapis ten[illegible] contradictiōis cui multi ɔdixerunt. Et sit lapis offensionis z petra scādali: q sit reprobatus a iudeis z postea fact⁹ in caput anguli coniungēs vtrāqz legē z coniungēs duos pplos: vt dictū est. Et q iste lapis creuerit in mōtē magnū: z contriuerit z subiecerit oīa regna mūdi. Totū hoc a solo dño factū est sup oēz naturā z facultatez et est mirabile in oculis nřis: z hec est intētio pphete. dicit em dauid istū lapidē xpm reprobatū p infidelitatē iudeorū: sz recipiēdū z collocādū in caput anguli p fidē apłoꝝ et gentiliū. Et hoc potuit pvidere dauid in spū in descriptione tabernaculi sibi a deo tradita: aut per illum lapidem artificialē z naturalez de quo dictū est.

lxxv. dis. q pie.

Hec est dies quam fecit dominus: exultemus z letemur in ea.

¶ Ad cuius intelligentiā est notandū q sicut absentia solis materialis causat noctez: z presentia eiusdē causat diem: qz dies materialis nihil aliud est nisi latio solis sup terrā: ita pariter totū tps ab adā vsqz ad xpz dictū est nox p absentiā xpi. Et etiā tota lex vetus dicta est nox: qz oīa cōtingebant illis i vmbra z figura. Sed cū ortus est xps sol iustitie factus est dies sup vniuersam terrā: z q omnino erant occulta sub vmbra z figura apparuerūt manifesta inquantuz fuerūt impleta in xpo. Et maxime apparuerūt in luce manifesta post resurrectionē. ¶ Triplicē ergo noctē fugauit xps sol iustitie in suo ortu z resurrectiōe. Nā pⁱo fugauit vmbrā oim cerimonialiū le. ve. Scdo fugauit tenebras oīz peccatorū. Tertio ignorantiā et superstitionem idolorz de populo gentili. Et hoc ptz sicut fuit nox ab adā vsqz ad xpm: ita est nunc vna dies grē a xpo vsqz ad iudiciuz cui succedet dies glorie. De hac ergo dic gratie z etiam

Triplicē noctē xps fugauit.

glorie dicit ppheta in psona ppli gētilis cōuersi. hec dies quā fecit dñs. qsi dicat: Aperite mihi portas iustitie: z cōfitebor dño. Qz iā xps lapis fact⁹ est in caput anguli sicut dictum est: z iā recessit nox legis veteris z nox pctī. Et iā fugate sunt tenebre idolorū: qz iā ortus est xps sol iustitie: z iā facta ē dies gratie: qñ surrexit dñs: z cessauit ab oī ope redēptiōis qd patrarat. Et iō hec est dies gratie quā fecit dñs iesus xps p suū aduētū z resurrectionē. Exultem⁹ q z letemur i ea oēs rc: z nō ambulem⁹ ampli⁹ in vmbra legis: nec in nocte pctī: nec i tenebris z supstitiōe idolorū. Sz sicut in die ambulem⁹ z exultemus in hymnis z cāticis pfitēdo et pdicādo legē euāgelicā z opando ým eā z cōstituam⁹ dies festos i memoriā bñficiorū receptorū a xpo. Et maxime cōstituam⁹ diē dnicā: z dedicemus ipsam ad quietē z cōtēplatione in memoriā resurrectiōis xpi. Qz hec est dies quā fecit dñs. Et cōstituam⁹ alias festiuitates in memoriā alioꝝ beneficioꝝ z mysterioꝝ xpi z sanctorū suorū. Dicit ergo dauid in persona ppli gentilis. Aperite mihi portas iustitie rc. Quia hec est dies quam fecit domin⁹.

O dñe saluū me fac: o dñe bñ psperare: benedict⁹ qui venit i noīe dñi.

Mat. xxj. z xxiij. q. vz. c. q.

¶ Postq̄ superi⁹ pplš gētilis petiuit introduci in ecclesiā dei vt fieret vn⁹ pplš simul cū apłis z ceteris de iudaismo conuersis in hoc versiculo cōuersus ad christum petit saluari z redēptionis z passionis participē fieri. Et cōfitet xpm venisse in noīe dñi et messiam fuisse tāq verum redēptorē z messiā.

S pfessio pma e credere in xpm.

¶ Ad cui⁹ intelligentiā est notandū q tota confessio z professio fidei xpiane consistit in hoc versiculo: scz credere xpm esse verū saluatorē in lege pmissum z iam venisse. Et in hoc differt quilibet xpianus a nō christiano Et sic pplš gētilis in sua cōuersiōe fecit illā cōfessionē quā tot⁹ pplš iudaic⁹ debebat facere. Nā xps ipsi pplo iudaico siue pplo israel pⁱo fuit in lege pmissus. Et iō oēs patriarche z pphete z fideles veteris testi expectabāt xpm tanq redēptorē z saluatorez. Sz qñ venit: licet aliqua pars receperit euz sicut apłi z discipuli: tamē maior pars negauit eū. Et iō illa pars q recepit eū fecit hanc cōfessionē scz bñdictus q venit in nōie domini. Sed alia pars que negauit eū dixit. Non habemus regē nisi Cesarē rc. Et iō popul⁹ gentilis qui recepit eū z confessus est ipsum venisse in nomine domini successit in hereditatē regni celorū simul cū apłis et ceteris de iudaismo Christū recipiētib⁹ iudeis manentib⁹ obstinatis z reprobatis. Vñ ad maiorē euidentiā est notandū q hāc cōfessionē fecerunt apostoli christi z pauci hebreoꝝ in

die ramispalmarū

die ramiſpalmaꝝ qñ xp̄s intrauit hieruſalē ſedēs ſup aſinā. vt pꝫ ꝑ oēs euāgeliſtas. Naꝫ tā apl'i q̄ veniebāt poſt xp̄m q̄ pueri q̄ ibant añ xp̄m ſternētes ramos oliuaꝝ in via cātabāt totū hūc v̄ſum ſcꝫ Oſanna filio dd: bn̄dictus q̄ venit i noīe dn̄i. Un̄ oſanna hebraice idē eſt ſalua obſecro ſiue o dn̄e ſaluū me fac latine. ex q̄ pꝫ q̄ tūc ad literā fuit īpleta iſta ꝓphetia. Nā apl'i ⁊ ceteri q̄ ibāt poſt xp̄m retro ꝯfitebant ip̄m eſſe veꝝ meſſiā loco iuſtoꝝ olim ātiquoꝝ. ¶ Per pueros aūt hebreoꝝ ſignificabat ppl's gētilis q̄ xp̄ꝫ erat recepturꝰ. Et ſic vtriq; tā ꝓcedētes q̄ ſubſequētes clamabāt oſanna filio dd bn̄dictꝰ q̄ venit in nomine dn̄i. Et ſic ꝯfitebant ip̄m eſſe verū meſſiā: ⁊ ſaluatorē in mūdū iā veniſſe. Et ſic pueri cōfitebant q̄ ſcribe ⁊ phariſei debebāt ꝯfiteri ⁊ ſcribe ⁊ phariſei nō ſolūmō nō recipiebant nec ꝯfitebant xp̄m: ſed etiā negabant: ⁊ zelo inuidie moti increpabāt pueros ⁊ apoſtolos ne clamarent. Bn̄dictꝰ qui venit. Quibus xp̄s reſpondit. Nunq̄ legiſtis me: q: ex ore infantiū ⁊ lactātiū ꝑfeciſti laudē. q̄ſi diceret: nō cognoſcitis q: hoc ꝓphetatū eſt ꝑ dauid pſalmo. viij. Nā idē ſp̄us qui mouit dauid ad ꝓferendam illā ꝓphetiā. Ex ore infantium ⁊ lactantium: ⁊ iſtam ſcꝫ. O dn̄e ſaluum me fac ⁊c. Ipſe idez ſpiritus mouet nunc infantes ⁊ apoſtolos ad clamandū. Oſanna filio dauid: benedictus qui venit i nomine dn̄i. Ex quo pꝫ quod multe prophetie fuerūt implete in illa die ſcilicet illa. Ex ore infantium ⁊ iſta. O dn̄e ſaluum me fac. ⁊ etiam illa lapidem quē reprobauerūt edificantes ⁊c. Itē fuit impleta illa grandis figura ⁊ myſteriuꝫ quod precepit deus fieri. Exodi. xij. quando dixit ad moyſen. Decima die menſis huius tollat vnuſquiſq; agnum per familias ⁊ domos ſuas. Unde erat mos apud iudeos q̄ in na. x. ante paſcha tollebant agnum de grege: ⁊ introducebant ipſum in ciuitatē ramis ⁊ floribus obſitum ⁊ fulcitum ⁊ redimitum ⁊ ornatum. Et ſic cum magno gaudio reponebant ipſum in domo v̄ſq; ad. xiiij. lunam in qua immolabant euꝫ. Sed ita q̄ xp̄s. x. luna ante paſcha. ſ. in die dn̄ica introiuit hier'lm ſedens ſup aſinaꝫ cū ſupradicto honore pueris ſternentibꝰ ramos oliuarū in via ex quo pꝫ q̄ illo mane multa milia agnorum introierūt cū xp̄o cū ramis ⁊ floribus. Et ſic chriſtꝰ intrauit inter eos. vñ per totam illam diē de mane oēs ciues ciuitatis hieruſalem introduxerunt agnos ſuos ramis ⁊ floribus ornatos. Et ſic xp̄s verꝰ agnus per illos figuratꝰ introiuit cū eis in die ramiſpalmarū ad immolandum: ⁊ ſic ſimul intrauit figuratꝰ agnꝰ cum figura ⁊ econuerſo. Ex quo patet quod illa die fuit impleta illa figura: ideo non temere: ſed a ſpiritu ſancto factū eſt qd xp̄s reciperet cū tāto honore ⁊ pueri ſternerēt ramos ⁊ frōdes in via: ⁊ oēs ſimul clamarent. Oſanna filio dd. dicit ergo dd in ꝑſona totꝰ ppl'i fidelis xp̄m recipientiſ. O dn̄e Ieſu ſaluū me fac ex tua morte ⁊ paſſiōe poſtq̄ tu es ſaluator ⁊ redēptor: q: ego cōfiteor q̄ tu es ille bn̄dictꝰ meſſias q̄ venit in noīe dn̄i. i. a deo ꝑmiſſus ⁊ miſſus. Iō poſtq̄ ⁊ tāq̄ agnꝰ ad occiſionē venis ad patiēdū ꝓ me: iō ſaluū me fac vt tua paſſio ſit mihi ſalutē anime. Q: tu es verus ſaluator: ideo nominaris Ieſus.

Bn̄diximꝰ vobis de domo domini: deus dominus: ⁊ illuxit nobis.

Conſtituite diē ſolēnem in cōdenſis v̄ſq; ad cornu altaris.

¶ Hic ponit ꝛ̄ſiſio apl'oꝝ recipiētiū ppl'ꝫ gētilē ad fidē. Quaſi dicat. Uos gētiles dicitis. Apite mihi portas iuſtitie ⁊c. Et creditis q̄ xp̄s ē lapis ſc̄tūs i caput āguli. ⁊ dicitꝭ. O dn̄e ſaluū me fac. ⁊ dicitis q̄ ē xp̄s verꝰ meſſias: ⁊ q̄ bn̄dictꝰ q̄ venit i noīe dn̄i. Et iō nos bn̄dicimus vobis de domo dn̄i: baptizātes vos ⁊ cōferētes alia eccl'iaſtica ſacra q̄ abſoluūt vos ab oī maledicto. Et ſic icorpamꝰ vos i vna eccl'ia nobiſcū ſub vno capite xp̄o. Q: ip̄e ē dn̄s deꝰ ⁊ illuxit nobis tāq̄ verꝰ ſol iuſtitie. ⁊ adduxit diē grē: ⁊ fugauit tenebras legis ⁊ noctē pctī. ⁊ idololatrie. Et ꝯſtituite diē ſolēnē i ꝯdēſis. i. celebrate diē dn̄icā: ⁊ ꝑdicate eā ad cultū diuinū i memoriā reſurrectionis ⁊ alia feſta in ꝯdēſis. i. i magna frequētia ppl'oꝝ: vt eccl'ia ſit plena ⁊ ꝯdēſa v̄ſq; ad cornu altaris Quaſi dicat nullꝰ maneat i domo ſua: ſꝫ oēs veniāt ad eccl'iā ad audiēda diuia offīcia: ⁊ implēāt tēplū v̄ſq; ad cornu altaris. Itē bn̄diximꝰ vobis d domo dn̄i. i. d theſauro domꝰ dn̄i. ſ. eccl'ie bn̄diximꝰ vobis diuia ſacra ꝯferēdo. Nā xp̄s deꝰ nr̄ illuxit nobis linguis igneis i die pēte. vbi recepimus ſp̄m ſc̄tm̄: ⁊ oīa dona grāꝝ. vt poſſemꝰ vobis ⁊ oībꝰ fidelibꝰ ea cōicare: ⁊ vobis portas iuſtitie apire: ⁊ i eccl'iā introducere. No. q̄ vbi nos habemꝰ ꝯſtituite diē ſolēnē ⁊c. Hebreꝰ hꝫ ligate feſtiuitatē i funibꝰ v̄ſq; ad cornu altaꝝ. q. d. ligate ramos in funibꝰ ꝑ eccl'iā ſolēnizādo hāc feſtiuitatē. Sꝫ iudei aūt exponūt. i. ligate vitulos ad ſacrificia

Deus meꝰ es tu ⁊ cōfitebor tibi: deꝰ meus es tu ⁊ exaltabo te.

Confitebor tibi qm̄ exaudiſti me: et factus es mihi in ſalutem.

Confitemini dn̄o qm̄ bonꝰ: qm̄ in ſeculum miſericordia eius.

¶ Hic ppl's gētilis iā conuerſus ⁊ receptus in eccl'ia ſimul cū ceteris fidelibus agēs gratias dicit ad xp̄m. o dn̄e Ieſu chriſte ego cōfiteor q̄ deꝰ meus es tu: ⁊ confiteor tibi natu

Pueri hebreorum idest gentiles ⁊c.

Mos antiquus iudeorum.

Nota

xvj. q. i. vj. c. miniſtrare ⁊ d. ꝯſ. d. ſ. c. cū ad celebrandas.

xv. q. j. c. reuertimini.

xcvj. d. c. cece. de pe. d. ij. q: diui nitatis natura.

Nota q̄ xp̄s venit i noīe dn̄i q̄ſtio.

rādo mirabilia tua: ⁊ ego exaltabo ſcꝫ ma-gnificabo te ⁊ p̄dicabo qm̄ de⁹ me⁹ es tu p̄ri-mo de⁹ p creationē. Scd̄o deus ⁊ hō p redem-ptionē ⁊ glorificationē mā: qꝛ redemiſti me ⁊ glo-rificaſti me: ⁊ ideo confitebor tibi qm̄ exaudiſti me: deſiderio meo ſatiſfaciēdo i carnē veniē-do ⁊ fact⁹ es mihi i ſalutē p me moriendo et reſurgendo. Ultimo pp̄ha cōcludit cōiūgēs finē pſalmi cū principio inuitando oēs fide-les xp̄ianos ex vtroqꝫ pp̄lo conuerſos: ⁊ di-cit. Cōfitemini dn̄o qm̄ bon⁹: qm̄ in ſeculum mīa eius. Quaſi dicat. Magnificate ei⁹ bo-nitatē quā oſtēdit nobis in creatione. ⁊ mīam quā oſtēdit in noſtra redēptione. ¶ Querit

Intereſt uā de ſneſtia xp̄ianis ⁊ iudeis cō ueniūt et intercedō di ſcordāt.

aūt vtrū Jeſus xp̄s quē nos redemptorē cō-fitemur: venerit i noīe dn̄i: put ſupradicta ex-poſitio confitetur. Ad cuius intelligentiam eſt aduertendum put legitur Deuter. xviij. Quod meſſias ſub noīe dn̄i quatuor literarū fuit in lege pmiſſus. Un̄ ait dominus moyſi: prophetam ſuſcitabo eis de medio fratrum ſuoꝝ ſimilē tui. Et ponam verba mea in ore eius: loqueturqꝫ ad eos oīa q̄ precepero illi. Qui aūt verba ei⁹ q̄ loquet̄ in noīe meo au-dire noluerit: vltor exiſtam. Ex ſupradictis verbis p̄ꝫ q̄ meſſias in lege pmiſſus debe-bat mitti a deo: ⁊ venire in nomine dei: ⁊ lo-qui verba dei: ⁊ in noīe dei: ⁊ ideo in hoc cō-cordāt iudei cū chriſtianis: qꝛ dicunt q̄ ille q̄ mittetur a deo: ⁊ loquet̄ v̄ba dei: ⁊ loquet̄ et veniet in noīe dei: iſte talis erit meſſias in le-ge pmiſſus: ſed differūt in hoc. Nam xp̄iani cōfitent̄ xp̄m veniſſe in nomine domini: et p conſequens fuiſſe meſſiam Judei vero negāt Jeſum xp̄m veniſſe in noīe dn̄i: eo q̄ nō libe-rauit eos de captiuitate i q̄ mō manēt. Et qꝛ

X

multa facit cōtra legē ſcꝫ qꝛ violauit ſabba-tū ⁊c. Et ſic manentes i ſua cecitate expectāt futurū meſſiā q̄ veniat in noīe dn̄i. Ad cuius euidentiā eſt notādum q̄ xp̄m veniſſe in noīe dn̄i ſtat quatuor modis: ſcꝫ qꝛ nominatus eſt noīe dn̄i tetragrammatō: aut qꝛ ipſe habuit illas pprietates p illud nomē ⁊ quatuor lr̄as illius noīs ſignificatas. Aut qꝛ fuit miſſus a deo: ⁊ locutus eſt in noīe dei: aut quia omnia ſcripta in lege veteri de meſſia fuerunt i xp̄o Jeſu completa. Sed qꝛ oīa quatuor ſupradi-cta fuerunt reperta in chriſto: ergo ipſe venit in nomine domini. Et p cōſequens fuit verus meſſias. Primum probatur. Nam chriſt⁹ vo-catus eſt iohoſua in hebreo: quod ſignificat Jeſus in latino. Sed iſte q̄tuor litere ſcꝫ iot. he. vau. he. quibus ſcribit̄ nomē dei reddūt hoc nomē iohoſua ſi recte punctuent̄. Ergo ſequit̄ qđ chriſtus vocatus eſt nomine dn̄i te-tragrāmaton. Et per cōſequens venit in no-mine domini. Secundum probatur. Nam p nomen dei quatuor literarum importantur ⁊ ſignificant̄ quatuor principales pprietates

Xp̄m veniſſe in noīe dn̄i q̄tuor modis ſtat.

Per nomē dei q̄ ſignificant̄ q̄tuor dei p̄prietates.

dei: ſcilicet ſumma omnipotentia ⁊ ſapientia ⁊ iuſtitia ⁊ mīa. Sed iſta maxime fuerunt in chriſto vt probatū ē in pſal. viij. igit̄: ⁊c. Et ſic cōcludit̄ q̄ xp̄s venit in noīe dn̄i: qꝛ venit cū oīpotētia mortuos ſuſcitādo ⁊ cetera miracu-la operando. Et venit cū ſumma ſapiētia legē declarādo. Et noua precepta ⁊ cōſilia pmul-gādo. Et cū ſumma iuſtitia: oēs iuſtificādo ⁊ cuncta diſcernēdo: ⁊ cū ſumma mīa p oībus moriendo ⁊ patiendo. Et ſic patet quod ve-nit in noīe domini: qꝛ iſta quatuor importan-tur per nomen dn̄i. Item iſte quatuor litere ſonant etiam hoc nomen hiehu: q̄ idem eſt q̄ eſſe: quod eſt propriū nomen dei vt dixit deus moyſi. Qui eſt miſit me ad vos Exodi. iij. Et ſic dicit xp̄s Joan. viij. Anteq̄ abraam fieret ego ſum. Et ſic patet quod chriſtus ha-buit nomen domini quatuor literarum ſimul cum proprietatibus eius. Tertio chriſtus ve-nit i nomine domini: eo q̄ fuit miſſus a deo: vt patet p opera que fecit: que a nullo alio poterāt fieri niſi ab aliquo a deo miſſo. Quar-to q̄ chriſtus venit in nomine dominico q̄ venit cum omnibus conditionibus aſſigna-tis in ſcriptura de meſſia promiſſo. Quod p-batur: qꝛ omnia in eo fuerunt impleta vt p̄ꝫ per totum diſcurſum euangelicum. Itē chri-ſtus non ſolum venit in nomine domini: ſed etiam ipſe ſubſtantialiter fuit nomen dn̄i vt dictū eſt. pſal. cxij. Ex ſupradictis p̄ꝫ qđ bene merito in ramis palmarū pueri ⁊ turba pre-cedens ⁊ ſubſequens cantauit ipſi. benedict⁹ qui venit in noīe dn̄i: qđ canticū iugiter can-tat eccleſia xp̄m verū ſaluatorem ⁊ meſſiam a deo miſſum confitendo.

Beati immaculati in via: q̄ ambulāt in lege domini. Beati q̄ ſcrutantur teſti-monia ei⁹: in toto corde exquirunt eum.

aleph de. p. di. iū. c. p̄ria p̄fatio.

¶ Huic pſal. preponit̄ titulus alleluia. Ex titulo p̄ꝫ cā finalis huius pſal. qꝛ fact⁹ eſt ad laudā-dum deū. De cā aūt efficiēte nō ſolū ſm̄ om̄s gene: ⁊ Aug. ⁊ ambroſiū: ſꝫ etiā ſm̄ hiero. eſt affirmādū q̄ dauid fecit hūc pſal. Un̄ in epi-ſtola ad Marcellam dicit. Dicit ergo dauid Priuſq̄ humiliarer ego deliqui. Itē ad amici-cā egrotā: dauid illuſtris pp̄heta hmōi car-mē expreſſit bonū mihi qꝛ humi-liaſti me: vt cognoſcam iuſtificationes tuas. Itē in epiſtola ad nepotianū ⁊ ad fabiolam. Et dauid verba cantantis. Reuela oculos meos ⁊ conſiderabo mirabilia de lege tua. abſqꝫ dubio ergo affirmat̄ dđ hunc pſalmū cōdidiſſe. ¶ Sed quantū ad formā ⁊ mate-riā eſt notādū q̄ quinqꝫ habet iſte pſalmus ſup oēs alios. Primo qꝛ ſemp loquitur cum

hiero. ayma ad marcellā.

deo. Scdo quia ſemper petit ſpūalia. Tertio quia deſcribitur per ordinem alphabeti hebraici ꝑ viginti duos octonarios verſuū iuxta numerū literaꝝ hebraicarū. Et verſ⁹ cuiuſlibet octonarij icipit ab vna litera hebraica. Et ſic ſunt tot octonarij quot ſunt ſre hebraice. Et ſic iſte pſal. eſt maior quocunq; alio. Quarto qꝛ nō eſt aliquis verſus quin i eo memoreť lex diuina: ſed ꝑ diuerſa vocabula ſcꝫ verbū dei: iudicia dei: eloquium dei ⁊c. Quinto qꝛ ſepi⁹ eadē petitio repetiť ⁊ itcratur: ꝓpter q̄ iſte pſalm⁹ redditur difficilis ad diuidēdū ꝑ materiā. Et ad exponēdū et
Ꝑ intelligēdū. ¶ Et iō anteq̄ deueniamus ad expoſitionē tria ſunt videnda ꝑ q̄ apparebit materia hui⁹ pſalmi. Primo eſt videndum ⁊ q̄rendū q̄s eſt ille qui loquiť in hoc ꝓo: ⁊ q̄d petit a deo. ſcdo quare iſte pſal. deſcribiť ꝑ literas hebraicas in ꝑncipio cuiuſlibꝫ ſiuꝰ ⁊ ꝑ duodecim octonarios ſm ordinē hebraicarū lraꝝ: ꝑ qd̄ videť forma ſcribēdi: et q̄re lex tā freq̄nter memorať. tertio videbiť quare toties iterat et repetit eādem petitionē.
Q̄d in hoc pſal. petať ¶ Quantū ad primū eſt aduertendum ꝓut dictum eſt in prologo tractatu. iij. in quinto ꝑncipio ⁊ etiā regula. vj. dictū eſt enim ibi qualiter ille hō qui deſcēdit ab hieruſalē in hierico q̄ incidit in latrones: qui expoliauerunt eū ⁊ vulnerauerūt: ⁊ plagis affecerūt: ⁊ ſemiuiuo relicto abierunt: de quo ſaluator ait Luc. x. Fuit ipſe adā primus homo quē domin⁹ ad imaginē ⁊ ſimilitudinē ſuā creauerat ⁊ monarchā mundi ⁊ illi⁹ felicis ciuitatis cōſtitueret ⁊c. Hunc enī hominē crea-
Aug. uit deus vt inq̄t Auḡ. vt deū cognoſceret ⁊ cognoſcēdo amaret ⁊ ꝑ conſequens deo placeret ⁊ obediret ex qua obediētia mereretur quandā felicitatē corporis ⁊ anime ꝑ lōgū tempus in preſenti in illo paradiſo delitiarū terreno. Sed poſtea abſq; morte cōmutaret illam vitam in aliam meliorē ⁊ eternam in celo vbi deum per eſſentiam clara viſione videret ⁊ videndo amaret et amando in eternū frueretur. Et hec fuit primaria intētio qua deus ad imaginē ſuā hominē creauit: vt inquit Aug. ſuꝑ Geneſim que creauit cum quadam originali iuſtitia ꝑ quā voluntatē ſuam diuine voluntati cōformaret ⁊ in nullo ab illa deuiaret: prout decens ⁊ debitum eſt omni creature: et commiſit ipſi illā ciuitatē et paradiſum delitiarum cuſtodiendā ſub tali ꝑcepto ne comederet de fructu ligni prohibiti ⁊c. Opus ergo iuſtitie ⁊ iuſtificatio ipſius ade conſiſtebant in ſeruando obedientiam huius precepti iuxta volūtatē dei. In qua obediētia ⁊ obſeruātia iuſtificabatur: et ſic merebatur felicitatē in ꝑſenti ⁊ gloriam in futuro ꝑ premio illius iuſtitie ⁊ obedientie. Felicitas autem ⁊ premiū tēporale qd̄ merebať ⁊ poſſidebat in ꝑſenti ex ta li iuſtitia ⁊ obediētia ꝯſiſtebat in ſex. Primo Ade obedientia ſeu iuſtitia i ſex cō ſiſtebat.
qꝛ habuit ſcientiā ⁊ cognitionē ꝑfectā de oībus reb⁹ creatis tā ſuꝑiorib⁹ q̄ inferiorib⁹. Et nō ſolū in naturalib⁹ ſꝫ etiā mathematicis ⁊ methaphyſicis. Et etiā habebat colloquiū familiare cū angelis qd̄ augebat eius ſcientiā ⁊ felicitatē. Scdo habebat dñiū rationis ſupra ſenſualitatē ⁊ obediētiā partiū inferiorū ad rōnē. Nā ſicut volūtas ſua parebat ⁊ cōformabať diuine volūtati: ita caro parebat rōni ⁊ corpus ale. Tertio qꝛ erat liber ab oī miſeria corporali: ⁊ ſic poterat nō mori: ⁊ nō peccare. Quarto quia oīa animalia obediebāt ipſi ad nutū tanq̄ dño. Quinto quia poſſidebat totum illum paradiſum delitiarum ad facultatē ſui: ⁊ nullā poterat pati indigentiam ad vitā tuendam ⁊ feliciter gerendam. Iſta autē quinq; ſupradicta poſſidebat in ꝑmiū ꝓ obedientia et iuſtitia ſeruāda. Sed in futurū ꝓmiſſa erat ſibi viſio ⁊ fruitio eterna i celo ad quā fuiſſet trāſlatus abſq; morte cū tota poſteritate ſi ſteti ſſet cū illa iuſtitia ⁊ nō peccaſſet: ſed qꝛ deuiauit a diuina volūtate et ꝑcepto conſentiēdo ꝑſuaſioni mulieris ⁊ diaboli: ideo ilico ꝑdidit illam originalem iuſtitiam cum oībus illis ſex ꝑmiūs que ex obſeruantia iuſtitie poſſidebat. Et fuit cōdēnatus ⁊ incidit in ſex mala cōtraria. Nā ꝑdidit ſciētiā oīm: qꝛ non habuit in tanta ꝑfectione. Et ilico fuit Ade mala
vulnerat⁹ ⁊ ſauciatus in carne ⁊ ſenſualitate ⁊ in omnibus potentiīs ale. Et ilico caro ſurrexit aduerſus ſpm̄: ⁊ ſi co apparuit nudus ⁊ expoliat⁹ oīb⁹ bonis gratuitis tā corporalibus q̄ ſpūalibus: ⁊ factus eſt paſſibilis et mortalis de neceſſitate ⁊ fuit ꝯdēmnat⁹ ad mortē ⁊ oēm miſeriā corpalē in ꝑſenti et ad mortē ale eternā in futuro. Et fuit expulſus ab illo felici loco i hāc vallē lachrymaꝝ miſerie ⁊ ſic ille q̄ erat creat⁹ vt deū cognoſceret ⁊ amaret in pñti: ⁊ deo frueretur in futuro ꝯdēnat⁹ eſt ad oēm miſeriā in pñti ⁊ ad exiliū ⁊ ꝑegrinationē in hac valle miſerie: ⁊ ad penā eternā cū diabolo in futuro. Sed deus oīpotens ⁊ miſericors ⁊ iuſtus hūane fragilitati ⁊ creature quā ad imaginē ſuā creauerat miſert⁹ ipſi ꝓmiſit et verbū ſuū ꝑ ſucceſſionē tēporis in mūdū mitteret. Et de quadā virgine ſui generis ⁊ poſteritatis carnē aſſumeret. In qua quidē carne pro peccato ade et oīm poſteriorū mortē ⁊ paſſionē libēter ſuſciperet: vt eos a morte ⁊ captiuitate ⁊ omni miſeria liberaret ⁊ redimeret et ꝓ omnibus debitum ſolueret: ⁊ per legem euāgelicā ⁊ medelam ſacramentorum ⁊ ab omni egritudine ſpiritali ſanaret. Et ſic de⁹ miſit adam cum tota poſteritate tanq̄ ꝑegrinum ⁊ infirmum per hāc vallem lachrymarum

rum peregrinādo: et remiſit ipm ad xpm vt ſa‑
naret et redimeret ab eo. Unde iſte adā cum
tota ſua poſteritate fidelium · icit hō myſtic⁹
et peregrinus vſqȝ ad xpm cui de⁹ in pncipio
dedit legē naturalē. Primo quo ad cultū di‑
uinū de ſacrificio et oblatione: vt pȝ Geñ. iiij
Quia abel offerebat de frugibus: et caim de
aialib⁹. Itē dedit legē naturalē ꝯ ꝯuerſatio
ne et charitate erga primū. s. Qd tibi nō vis
alteri nō facies: et ecōtrario nullū bonū irre‑
muneratū: et nullū malū impunitū. Uñ dixit
dñs ipſi caim. Cur iratus es et ꝯcidit facies
tua ꝯ fratrē tuū? Nonne ſi bñ egeris recipi
es. Si aūt male ſtatī pctm̄ tuū in foribus ade
rit. Itē laudare dñm eſt de lege nature. Nā
enoch incepit inuocare nomen dhi Geñ. v.
Per iſtā ergo legē naturalē et viā legis natu
re miſit de⁹ hoīem peregrinando vſqȝ ad noe
nō declinādo ad dexterā neqȝ ad ſiniſtraȝ a
via hui⁹ legis. Sȝ in noe iā accepit alia pce
pta magis expſſa ꝯfirmādo ſupdicta vt pȝ
Geñ. viij. Item iſte hō peregrinat⁹ eſt vſqȝ ad
abraā in q̄ accepit a deo pceptū de circūciſio
ne. Et exinde peregrinat⁹ eſt vſqȝ ad moyſen
in q̄ accepit legē ſcriptā pceptoꝝ moraliū et
iudicialiū et cerimonialiū: vt pȝ ꝑ totū diſcur
ſum quinqȝ libroꝝ legis moſi. Exinde iſte
hō peregrinat⁹ eſt vſqȝ ad dd in q̄ accepit am
pliationē diuini cult⁹ et magnū donū pphe‑
tie de xpo et eccleſia. Et exinde peregrinat⁹
per omnes pphetas in pmo et ſcdo tēplo vſ
qȝ ad chriſtū. Et exinde ſanatus eſt et redem
ptus: et accepit pmiſſionem: vt pȝ ad Heb.
xj. Et accepit ṽitatē legis ve. et perfectionē
ꝑ legē euāgelicā. Ex qbus pȝ ꝙ iſte homo
myſtic⁹ ſemꝑ peregrinatus eſt querēdo xpȝ
tanq̄ finē ſuū et medicū et ſaluatoreȝ. Et ſub
tali fide et ſpe chriſti futuri ſaluat⁹ eſt et eua
ſit penā eternā in teſtamēto veteri. Sed non
accepit repromiſſionē et premiū niſi in xpo
Ad heb. xj Qȝ oēs patres veteris teſti et fi‑
deles liberati de limbo aſcenderunt cū xpo
in celū vt dictū eſt pſalmo. lxvij. Sed exinde
iſte homo myſtic⁹ poſtq̄ accepit legē euan‑
gelicā a chriſto adhuc peregrinatur per le‑
gē euāgelicā vſqȝ ad ſcdm aduentū vt acci‑
piat vltimā perfectionē per reſurrectioneȝ
ad vitā glorioſam. Ex quib⁹ omnibus pȝ ꝙ
iſte hō myſticus eſt eccīa fideliuȝ. Qui per
quatuor milia annorū peregrinatus eſt ab
adā vſqȝ ad xpm per legē veterē vt redimere
tur et ſanaret quo ad aīam et reciperet legeȝ
iuſtificantē. Sed poſtq̄ redemptus eſt rece‑
pit legē euangelicā iuſtificantē in preſenti:
et nunc peregrinat per eā vſqȝ ad ſecundum
aduētū xpi ad iudiciū vbi recipiet premium
corporis per reſurrectionem et pmiū aīe per
fruitionē. Et ſic erit in ſuo vltimo termino et
pfectione hunc ergo hoīem myſticū et peregri

Marg.: homo myſtic⁹ id eccl̄ia peregrina

num introducit dd loquētē in hoc pſal. Qui
peregrinādo querit xpm in vete. teſta. vt redi‑
mat et liberet: et ſanet a pctōꝛ liberet de ca
ptiuitate: et etiā de iugo legis ꝑ legē liberta‑
tis. Sed poſtq̄ venit ad xpȝ in nouo teſtō pe‑
regrinādo ad ſcdm aduentū ſꝑ petit ſeruari
a vitio cōcupiſcentie: et petit gram̄ ne cadat
iterū in latrones: ſed confirmet in ea. Et ſic
pȝ nō ſolū cā efficiens: ſed etiā materia toti⁹
pſalmi. Et hoc q̄ ad pmū dubiū. ¶ Ad ſe‑
cūdū dubiū eſt dicendū ꝙ cauſa quare da‑
uid deſcripſit hunc pſalmum per literas al
phabeti hebraici ſecundū ordinē ſuū: quia
in hoc pſalmo deſcribit totuȝ diſcurſum le‑
gis per quā peregrinatur iſte hō myſtic⁹ ab
adā vſqȝ ad vltimū iudicium vt dictum eſt.
Que quidē lex et peregrinatio figurat ꝑ diſ‑
curſum et ordinem literarū hebraicarum iſti
us alphabeti hebraici. Unde dictū eſt in pro
logo tractatu ſexto qualiter quelibet litera
hebraica habet ſuā iuſtificationeȝ a primo
vſqȝ ad vltimam. Uñ quia lex vetus nō fuit
data gratia ſui niſi vt figurabat xpm et ec‑
cleſiam et ēis geſta et myſteria facta in vete‑
ri teſtamēto: et ōis lex et prophetia non erat
gratia ſui: niſi prout figurabat aut pnuntia
bat chriſtū et legē euangelicam ideo voluit
deus vt totum vetus teſtamentū literis he‑
braicis ſcriberet: vt lex ſignificatiua ꝑ lite‑
ras ſignificatiuas ſcriberet ad denotanduȝ
qđ omnia illa erant in figura. ¶ Unde dic‑
tum eſt ibi ſecundū mētem Euſebij et Hie‑
ronymi ꝙ aleph prima litera ſignificat di‑
ſciplinā. Et beth ſecūda litera ſignificat do‑
mum: et Gimel idē eſt qđ plenitudo Daleth
ideſt libroꝝ. Quaſi dicat: quod lex diuina
eſt doctrina ſiue diſciplina domus eccleſie.
Et plenitudo librorum: qȝ omnes libri ſacri
ſunt in lege. Rurſus q̄nta lra ſcilicet he idē
eſt ꝙ iſta: aut iſte. et vau. ideſt ipſa: et zaim
ideſt viuit ſiue viuens. Quaſi dicat: qđ lex
diuina eſt ipſa in qua viuens viuit. Et habet
et acquirit eē diuinū. Rurſus he. ideſt bonuȝ
iot ideſt principium. Caph. ideſt tu. lamech
ideſt diſce. Quaſi dicat in iſta legē tu bonuȝ
pncipiū diſce Rurſus. Mē ideſt ex ipſis. Nū
ideſt ſēpiternū. Samech. i. adiutoriū. Ayn.
i. ocul⁹. phe. i. os. Sade ideſt iuſtitia. Quaſi
dicat: qđ ex pceptis diuinis hr̄ diuinū adiu
toriū ſempiternū. Et ocul⁹: et os iuſtitie ad
vidēdū et operanduȝ et loquendum. Rurſus
chof. i. vocatio. Res. ideſt capiȝ. Sin. i. n es
dicomētū. Thau. i. ſignū ſiue termin⁹. Tota
ergo cōbinatio iſtarū ſignificationuȝ iſta‑
rū vigintiduarū lrarū ſm Euſebiū de ꝑpa‑
ratione euāgelica reddūt hāc ſniam: ſcȝ qđ
lex diuia eſt diſciplina et doctrina dom⁹ et ple‑
nitudo libroꝝ i ipſa viuit viuēs: bonū pnci‑
piū in ipſa tu diſce. Ex ipſis preceptis ſem‑

Marg.: Nota de lris hebraicis.

pitern͂ū auxiliū. ſono. os. ocul⁹ iuſtitie. voca-tio capitis medicamētū ſup vuln⁹. Signū ꝙ ſic idē dicit hiero. ad marcellā. ¶ Ex ſupra-dictis ptꝫ qd̄ iſte hebraice qb⁹ lex fuit ſcripta ſnotabāt ſcdꝫ ſuas ſignificatiōes qd̄ illa lex erat qdā doctrina q̄ tēdebat ad ſignū q̄ ē xp̄s Et vocabat caput ꝛ medicamētū hūane na-ture. Qꝛ nihil aliō erat niſi vocatio xp̄i capi-tis nr̄i Et pegrinatio ad ſignū ꝛ finē q̄ ē xp̄s. Et dirigēs oēs in xp̄ꝫ tāq̄ i finē legis. Et iō ꝑ maiori parte oēs pſalmi intitulant̄ in finē: vt frequēter dictū eſt. Et iō cantabant̄ cū oi co natu ad victoriam vocū: eo ꝙ vocabāt xp̄ꝫ vt veniret ad ſanandū oēs: vt frequenter dictū eſt. Ex ſupradictis ptꝫ qd̄ benemerito dd̄ ſcri pſit iſtuꝫ pſal. ꝑ viginti duos octonarios ver ſuū iuxta numerū lrarū alphabeti hebrai-ci: ꝛ vſus cuiuſlibet octonarū īcipiūt ab vna litera hebraica. Nā oēs verſus p̄mi octona-rū incipiunt ab aleph: ꝛ verſus ſcdi incipiūt a beth. Et ſic ꝓcedūt vſq̄ ad tau: vt oſtende-ret ꝙ oēs debem⁹ ſcire legē dei: ſicut alpha-betū: q̄ q̄dē lex in hoc pſal. explicat̄ ꝛ diſcutit̄ vt patebit. Itē ſcd̄o: ſicut ſine ſcia literarū eſt īpoſſibile ꝑuenire ad alias ſcias: cū ſit p̄nci piū oim̄ ſcientiarū: ita vult oſtēdere dd̄ i hoc pſal. ꝙ lex diuina eſt doctrina ꝛ via ꝛ princi-piū ꝑueniendi ad verā beatitudinē. Item ſi-cut oēs litere tendunt ab aleph vſq̄ ad tau ita tota lex tendit in xp̄m tanq̄ in ſignū et fi-nē ꝛ te minū legis. ¶ Itē ſicut puer in addi ſcendo incipit a prima litera ſcꝫ aleph: ꝛ ꝓce dit ꝛ diſcurrit ſm̄ ordinē ꝑ oēs alios vſq̄ ad tau: q̄ eſt finis ꝛ terminus oim̄ literarum: ita p̄res ꝛ oēs fideles inceperunt ꝑegrinari ab adā p̄mo hoīe. Et ſic iſte hō myſticus pere-grinatus eſt ꝑ iſtā legē ꝑ oēs patriarchas ꝛ ꝓ phetas ſemꝑ aliq̄d addūcendo ꝛ aliquā per fectionē recipiendo vſq̄ ad xp̄m tāq̄ in fineꝫ ꝛ terminū illi⁹ legis: in quo recepit redēptio neꝫ ꝛ ſalutare medicamentū. Sed nūc pegri nat̄ vſq̄ ad eūdem xp̄m tanq̄ ad finem ꝛ ter minum noſtre glorificationis. ¶ Propter oēs ergo ſupradictas cauſas dauid dſcripſit hunc pſalmum ſcd̄m ordinem alphabeti he-braici: eo qd̄ in hoc pſalmo deſcribit diſcur-ſum diuine legis ꝑ oēs ſuas etates. ¶ Item qꝛ tota peregrinatio eccleſie ꝛ cuiuſlibet pe-grini fidelis cōſiſtit in quodā octonario eta-tum. Nā nos ꝑegrinamur ꝑ ſepteꝫ etates in hoc mundo: ꝛ expectam⁹ octauā etatē: ꝛ octa uū diem in celo. Iō dauid poſuit vnū octona riū in q̄libet litera. Item qꝛ totus iſte pſalm⁹ nihil aliud eſt niſi q̄ddā itinerariū ꝛ ꝑegrina tio diuine legis ꝑ quam peregrinamur: ideo non eſt verſus quin in eo memoret̄ ꝛ nolet̄ di uina lex p̄terq̄ i duob⁹: vt patebit. Et hoc de ſcd̄o dubio. ¶ Quātū aūt ad tertiū eſt dicen dū ꝙ cauſa quare eadē petitio toties iterat

Scia lrarū eſt p̄n cipiū oim̄ ſciarꝫ

ꝛ repetit̄ in hoc pſalmo. eſt iſta. Nā dictū eſt qualr̄ iſte hō myſtic⁹ q̄ fuit expoliat⁹ ꝛ ſaucia tus a latronib⁹ i adā loq̄t̄ in h̄ pſalmo. Et ꝑe grinat̄ ꝑ legē diuinā vſq̄ ad xp̄m: ꝛ qꝛ recor-dat̄ q̄lr̄ tūc qꝛ deuiauit a diuino p̄cepto: inci dit in latrones: ꝛ q̄lr̄ ipſum expoliauerūt. et grauiter vulnerauerūt: ꝛ videt ꝙ tres latrōes ſcꝫ caro mūd⁹: ꝛ diabol⁹: ſēꝑ ꝛ iugiter conant̄ ip̄m retrahere a via ꝛ a rectitudine legis et iterū ip̄ꝫ grauī⁹ vulnerare. Itē videt tot p̄ci-pitia a dextris ꝛ ſiniſtris. Et videt ꝛ conſide-rat quot milia laqueoꝝ tēdant iſti inimici vt capiāt eū ſi deuiauerit a via legis: ꝛ conſide rat etiā ꝙ ex ꝓprijs viribus non pōt euade-dere inimicos vigilantes ſuꝑ eū circūquaq̄ ꝙ niſi ꝑ gratiā dei fuerit adiutus ꝛ directus in hac via ne limites legis tranſgrediat̄. Iō oībus his cōſideratis tā amaricat⁹ ꝛ expert-tus inſidias iſtoꝝ inimicoꝝ timēs ne iterū incidat in latrones ſp petit dirigi ꝛ adiuuari per gratiaꝫ in hac via ne deuiet a lege ꝛ inci dat in latrones. Ideo ꝑ maiori p̄te in quoli-bet verſu: ꝛ in quolibet paſſu huius itineris petit auxiliū ꝛ gratiā dicens. Doce me iuſti-ficatiōes tuas: aut nō abſcondas a me māda ta tua: aut ꝯfirma me in verbis tuis: aut de lege miſere mei ꝛc. ¶ His habitis deuenien dū eſt ad expoſitionē ꝛ diuiſionē huius pſal-mi: in quo dauid duo p̄ncipalr̄ facit. Nā p̄i-mo: introducit deū ſiue angelū legē ipſi ade ꝓponētē. Secundo introducit ip̄m adā myſ-ticū ꝛ ꝑegrinū legē acceptantem ꝛ ꝑegrinā tē ibi. Tu mādaſti mandata tua cuſtodiri ni mis. ¶ Quātū ad primū iā dictū eſt qualiter iſte hō recedens a diuino p̄cepto incidit in la trones qui ipſum expoliauerunt a p̄ſenti ꝛ futura beatitudine: ꝛ vltra hoc ipſum vul-nerauerunt ꝛ ſauciauerunt plagis multis in tātum ꝙ ex ꝓprijs virib⁹ nullū pōt agere bo nū: nec vitare malū. Et qualiter deus miſer tus huius hominis remiſit ip̄m ad chriſtū q̄ ſanaret eū ꝛ reduceret eū ad btitudinē quaꝫ ꝑdiderat. Ad quem xp̄m iſte hō ꝑuenire non poterat niſi ꝑ viā legis ꝛ obſeruantiā ei⁹. Et ideo de⁹ per angelū ſuū qui ip̄m eiecit a pa-diſo dedit ipſi ſupradictā legē diuinam in q̄ ambularet in hoc mundo: per quā ad xp̄m ꝑ ueniret non declinando a dextris: nec a ſini-ſtris: nec declinando a diuina voluntate: que ꝯtinet̄ in diuinis p̄ceptis legis. Et ideo dicit̄ lex iuſtitie ꝛ veritatis iuſtificans hoīeꝫ totū ꝛ reddens ip̄m īmaculatū. Hanc ergo legem tradidit deus ipſi ade cū tota ſua poſterita-te: cum eiecit ip̄m de paradiſo: ꝛ remiſit ipſum ad xp̄m. Quaſi dicat deus. Tu adaꝫ deſide-ras recuperare beatitudinē quaꝫ perdidiſti ꝛ ego dico tibi ꝙ non poteris ip̄am recupera re niſi ꝑ chriſtuꝫ mediatorē dei ꝛ hominum. Ideo oportet ꝙ peregrinando tēdas in ipſum

Nota de illo q̄ incidit in la-trōes

Diui ſio p̄s

eſt tota poſteritate. Ad quē non poteris puenire: niſi ambulando ꝑ iſtā legem quam tibi trado. Sʒ cū ſit lex iuſtitie: ꝑ ipſaʒ nā poteris recte ambulare: niſi te immaculatū ſeruādo: declinādo ab oī malo: ⁊ faciēdo bonū: q̄r aliud nō docet: nec ꝑcipit iſta lex q̄ ducit ad xp̄m ⁊ ad btitudinē recuperādā. Et iō dico tibi q̄ ſoli illi erūt btī: q̄ ambulāt imaculati in lege dn̄i in hac via mortali. q.d. Nemo poteſt eſſe beat⁹ niſi ſe ſeruet imaculatū ſine pctō i hac via ⁊ vita mortali. Et nemo ſe pōt ſeruare ſine pctō: niſi ābulādo in lege dn̄i ⁊ ſcd̄ʒ ipſaʒ viuēdo ⁊ operādo: ⁊ declinādo ab oī malo: et faciēdo bonū qd̄ in lege ꝑcipit. Sed q̄r nemo pōt incedere ꝑ viā quā ignorat: nec dirigere greſſus ⁊ ſuos actus niſi nouerit terminum ⁊ finē: ſic ſagittarius nō pōt recte trahere ſagittā niſi nouerit ſignū: vt p̄mo ethicoꝝ. Iō dico tibi adā q̄ neceſſe eſt vt ſcias iſtam viā ⁊ legē: per quā debes ambulare. Quare dico tibi q̄ beati erunt ⁊ ſunt omnes qui ſcrutant teſtimonia et precepta ei⁹ meditādo in lege dn̄i die ac nocte: ⁊ cōtēplando in ea: ſicut dictū eſt pſalmo primo. Sed q̄r nō ſufficit ſcire legē niſi homo operet ſcd̄m ipſam ideo dico tibi q̄ illi ſunt beati qui non ſolū ſcrutātur ⁊ cōtēplant teſtimonia ⁊ ꝑcepta eius ſed q̄ in toto corde: exquirunt eū operādo corde ⁊ ope: q̄r non q̄ auditor eſt tātū: ſed q̄ factor hic beatus i facto ſuo erit. Jacobi. j. q.d. opʒ q̄ diligas deū toto corde ⁊ voluntate tua q̄ntū ad charitatē ⁊ ex tota mēte ⁊ ſcia tua: q̄ntū ad fidē. Et ex oīb⁹ virib⁹ tuis quo ad effectū charitatis: ⁊ ex tota aīa tua q̄ntum ad ſpē future beatitudinis: ita q̄ oīa opa tua dirigas in illū finem xp̄m expectādo. Et q̄ diligas proximū tuum ſicut teipm̄: ſicut precipit diuina lex. Et hoc eſt ſcrutari teſtimonia dei in toto corde ⁊ exquirere eū. Et hoc eſt immaculatū ⁊ ſine pctō ambulare in via ⁊ lege dn̄i Et hoc eſt declinare a malo ⁊ facere bonum. Et hoc eſt ambulare ꝑ viā rectā non declinādo a dextris nec a ſiniſtris.

Ales/ ph. Jac. j ⁊. xv. qd̄. vi. c. ſi a facerdotibus.

Non eīn q̄ operant iniquitatem: in vijs eius ambulauerunt.

¶ Quaſi dicat: q̄ lex ⁊ via dn̄i eſt ita iuſta et recta q̄ nemo pōt ſimul opari iniquitateʒ et ambulare in ea lege. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt notandū ſicut dictū eſt pſal. xviij. q̄ lex diuina nihil aliud eſt niſi effect⁹ ⁊ ſignū ⁊ imago diuine voluntatis: q̄r in ea lucet ⁊ manifeſtat diuina voluntas erga actus hūanos. Et iō iſta lex diuina dr̄ recta ⁊ iuſta: q̄r eſt lata ⁊ ꝯdita iuxta diuinā volūtatē que dicit metrū ⁊ menſura oīm actuū humanorum. Et iō actus humani intantū dicunt ⁊ ſunt iuſti ⁊ recti inq̄ntū ſunt facti iuxta diuinam legem ⁊ ſunt ipſi cōformes.

B Lex eſt ſignū diuine volūtatis.

Ex quo patet: q̄ q̄ ambulat ſecundū iſtam legē aut intra limites huius legis non poteſt operari iniquitatē: nec iniuſtitiaʒ: ſed ſolam equitatē ⁊ iuſtitiaʒ. Nec econuerſo illi qui operant iniquitatē non poſſunt ambulare in hac lege vt ſic: eo quod equitas ⁊ iniquitas ſunt cōtraria: ⁊ ſic non pn̄t ſe compati in eodē: ⁊ ideo nemo poteſt operari iniquitateʒ nec iniuſtitiā niſi inq̄tūʒ deuiat ab equitate ad iniquitatē: ⁊ in hoc apparet maxima difficultas obſeruantie diuine legis ⁊ maxima facilitas trāſgreſſionis eius: q̄r eſt difficillima ad obſeruandū: ⁊ facillima ad ꝑuaricandū. ¶ Secundo eſt notandū q̄ tota lex diuina cōſiſtit in dilectiōe dei ⁊ pximi: vt ait ſaluator mat. xxij. ⁊ luce. x. Sed in tali dilectiōe opʒ q̄ ſeruet ſpecies ⁊ modus ⁊ ordo ſm̄ Auguſt. i. q̄ diligat illud qd̄ diligēdum eſt: ⁊ mō ⁊ ordine quo diligenduʒ eſt. Et iō ſicut res ſe hʒ ad eſſe: ita opʒ ipſam diligi. Sʒ q̄r ſol⁹ de⁹ eſt p̄mū ⁊ ſummū bonū: ⁊ ꝑ ſe: ⁊ pp̄ ſe: a nullo dependens: nec ad aliquid aliud referibile nec ordinabile: ⁊ ideo deus eſt ſolū ſumme diligibilis ⁊ per ſe ſiue in ſe ⁊ ꝓpter ſe. Sed q̄r oīa alia ſunt a deo creata: ⁊ ſunt in deo ꝯſeruata: ⁊ ordinant in deū tāq̄ in finē: ideo ſunt diligendi hoīes tanq̄ imago dei ⁊ in deo ꝓpter deū. Et iō homo ⁊ angelus tenetur diligere deū ex toto corde ſiue voluntate: ⁊ ex tota mēte ex oīb⁹ virib⁹ ⁊ opationibus. Et tenetur diligere pximū ſuū ſicut ſeipm̄. Sed quia ꝓpter h̄ hō nō dʒ ſe diligere ꝓpter ſeipſum: ſʒ ꝓpter deū ad quē ordinat iō non dʒ diligere pximū niſi ꝓpter deū: ⁊ ſic oīa alia dʒ diligere ꝓpter deū: aliter eīn puerteret modū ⁊ ordinē diligendi. Et ſi ſic hō diligit deuʒ ⁊ pximū h̄c ſeruabit oīa diuina ꝑcepta q̄ explicantur in lege erga deū ⁊ pximū: ⁊ in nullo preuaricabit ea: nec deuiabit a diuina lege ⁊ iuſtitia: nec ab eq̄tate in iniquitatē. Sʒ h̄ eſt difficillimū. ſ. qd̄ ſeruet iſte ordo ⁊ modus dilectionis dei ⁊ pximi q̄n aliq̄ñ q̄s deficiat declinādo a tali eq̄tate. Iō obſeruantia legis eſt difficillima ⁊ impoſſibilis ꝑ ſtatu iſto hoī de ſe: vt patebit. ſed btī q̄ ſcrutantur teſtimonia eius: in toto corde exquirunt eū: nō eīn q̄ operant iniquitatē in vijs eius ambulauerunt.

C Lex diuina ꝯſiſtit in dilectiōe

Ales/ ph. h xxi. d. c. ſſez ⁊. vij. qd̄. j. ſciendū ⁊ xxiij. qd̄. j. ſumme

Tu mandaſti mandata tua cuſtodiri nimis.

¶ In hac ſcd̄a pte dd̄ itroducit adā myſticū acceptātē hāc legē ſibi poſitā a deo ⁊ icipiētē pegrinari i ea. Sʒ duo facit iſte hō myſticus. Nā p̄mo petit dirigi ꝑ auxiliū dei vſq̄ ad xp̄ʒ ābulādo ꝑ legē veterē. Scd̄o petit dirigi ꝑ legē euāgelicā vſq̄ i finē ſue pegrinatiōis. In qua pacta pegrinatione: ⁊ decurſo toto itinere cupit diſſolui: ⁊ eſſe cū xp̄o ⁊ accipere ꝑ optatā btitudinē dicens. Erraui ſicut ouis q̄

perijt:quere ſeruum tuū domine:q2 manda
ta tua nō ſum oblit⁹.Scḋa pars incipit ibi:
Legē pone mihi dn̄e.In pncipio q̄nti octo-
naru ¶ Quantū ad primū duo facit. Nam
primo petit dirigi gnāliter in hac peregrina
tione.Secundo petit ſpālīter dirigi in ſua
adoleſcētia z iuuētute ibi: In quo corrigit.
¶ Quantū ergo ad primū eſt dicendum qḋ
poſtq̄ iſte hō audiuit a deo legē ſibi propoſi
tam ſub talibus conditionibus ſupradictis.
Primo conſiderauit difficultatē legis in ſe.
Scḋo ꝯſiderauit difficultatē z ingētiaz innu
mera pericula itineris. Tertio cōſiderauit
impedimentū z fragilitatē z inhabilitatē ex
pte ſui:eo q erat ſauciat⁹ z vulnerat⁹ in car
ne:z in oībus potentijs:z vinctus z ligatus
morbo z vinculo cōcupiſcētie in carne. Tūc
arbitratus eſt ſe nō fore aptū nec ſufficientē
ad tā arduū op⁹ aggrediendū nec tā duram
z piculoſam pegrinationē aſſumendaz:niſi
ſpeciali auxilio z gr̃a dei muniret z adiuua
ret:z in tā inexecrabili via dirigeret. Tunc
ergo cū tali proteſtatione acceptās peregri
nationē ꝯuerſus ad deū dicit: O dn̄e ego be
ne accepto hanc peregrinationem z legē cu
D ſtodiendam. ¶ Sed tu mandaſti mandata
tua cuſtodiri nimis.i.valde z abſq3 defectu:
q2 ponis ardua precepta.Dicis eñ q beati
immaculati in via:ideſt q nemo poteſt per-
uenire ad hanc beatitudinē:niſi immacula
tus ſine pctō per hanc viaz.Dicis preterea
q beati q ſcrutantur teſtimonia eius:z toto
corde exquirūt ea.i.nemo poteſt eſſe beat⁹
niſi perſcrutet profunda teſtimonia et my-
ſteria legis.Et meditet in ea die ac nocte:z
exquirat z ſeruet p̄cepta tua ex toto corde z
mente:z ex tota aīa:z ex oībus viribus:z ex
dictis z factis.Dicis tandē q nemo pōt de-
uiare a mandatis tuis ſine pctō z iniquita-
te.Sed oīa iſta precepta tua nō ſolum ſunt
mihi difficilia z ardua:ſed etiā impoſſibilia
ad implendū z hoc triplici ratione.Nā pri-
mo iſta ſunt ardua ex parte ſui:q2 arduū z
difficile eſt q diligā deū ex toto corde z mē-
te z aīa z ex oībus viribus meis z proximū
meū ſicut meipſum:in quibus duob⁹ prece
ptis continet z pendet tota lex z prophete.
Ad quorum preceptorū obſeruantiam mul
ta requirunt z ad eorū preuaricationē ſuffi
cit vnum.Quia qui deliquerit in vno:fact⁹
eſt omniū reus:z ſic multipliciter contingit
errare.Secūda difficultas accidit ex parte
extraneorū inimicorū z latronum impediē-
tium hāc peregrinationē.Nam video ad ſi-
niſtrā ſathan cum ſeptē ſpiritibus nequiſſi-
mis qui in itinere iſto innumerabiles mihi
laqueos tendunt.Et video ad dexterā mun
dū cū ineuitabilibus effectibus z aduerſita
tibus iſtis:qui modo cum delectationibus:
mō cū aduerſitatib⁹ z pſecutionib⁹ me a re
ctitudine hui⁹ vie abducere ſine interuallo
conat. Tertio video familiarē inimicum.ſ.
morbū z concupiſcentiā in carne infixā:in
que cōtinue luctat aduerſus aīaz. Et video
oēs potentias z vires ſauciatas z vulnera-
tas nō valētes reſiſtere.Et video legē i mē-
bris meis repugnātē legi mētis:intantū q
nollē hoc ago:z qḋ vellē nō facio.Et ſic q̄cū
q me verto ſemp video mihi aliq̄d ſupeſſe
qḋ timeā:ne incidā iterū in latrones:z iterū
expoliēt me bonis ex hac lege collatis:poſt
q̄ tūc me expoliauerūt bonis gratuitis ori-
ginalis iuſtitie.Et ſic ptz q ex viribus meis
pctm̄ vitare nō poſſū:nec tot inimicis reſiſte
re valeo:nec poſſum a mādatis tuis deuia-
re ſine pctō:vt cū dicis.Q2 nō ābulāt i vijs
tuis:qui operant iniq̄tatem.Ergo nullo mō
ex pprijs virib⁹ poſſum recte p hāc incede-
re:nec vitare pctm̄.Quid ḡ faciā neſcio niſi
q recurrā ad auxiliū gr̃e tue:vt qui dediſti
mihi legē z p̄cepta p auxiliū gr̃e tue dirigas
etiam me in hac difficili via:hoc eſt vt des
mihi gratiā p̄uenientē:vt velim:vt incipien
tē vt incipiā.Et cooperātē vt pſequar:z pfi
cientem vt pficiā:z cōſummē hāc peregrina
tionē z viā z curſū.Et des mihi fidē vt cre-
dā z charitatē vt diligā z operer.Et ſpez ve
rā vt ſpretis rebus hui⁹ mūdi nō intendam
niſi verū finē z dirigā oīa opa mea in te q̄ es
finis itineris z peregrinationis mee.Et ſic
cū tali fide ſcrutabor legē tuam.Et cum tali
charitate i toto corde exquirā eā.Et cū tali
ſpe ambulabo in lege tua recto tramite in-
ſpiciēdo finē nō declinādo ad dexteraz:nec
ad ſiniſtrā.Et ſic incedā imaculat⁹ vſq3 ad
verā beatitudinē.Q2 ergo tu mādaſti man-
data tua cuſtodiri nimis.i.valde z ſine defe
ctu cū oībus cōditiōib⁹ ſupradictis.Et cum
hoc ſit mihi nō ſolū difficile ſ3 etiā ipoſſibi-
le pp̄ter tria ſupradicta ipedimēta.ſ.pp̄ter
diabolū mūdū z carnem niſi ſim adiutus et
directus per gratiam tuam.Ideo. D

Utinā dirigantur vie mee:ad cuſto de pe.
diendas iuſtificationes tuas. di. iij.
c. nec

¶ per gr̃am tuā z fidē z ſpē z charitatez q2 queq̄
aliter opatiōes mee nō poſſent eē iuſte:nec
ego poſſez recte p tā difficilē viā icedere:iō
rogo vt des mihi gratiam vt dirigā greſſus
meos ad cuſtodiēdas iuſtificationes tuas. xl. di.

Tunc non confundar cū proſpexe c. illḋ
ro in omnibus mandatis tuis. xl. di.

Cōfitebor tibi in directiōe cordis:i c. ſit
eo quod didici iudicia iuſtitie tue. bet. ſ.

Iuſtificationes tuas cuſtodiam:nō q. ſ. c.
me derelinquas vſq3quaq3. ſ.

Q̃ſo precepta non poſſumus implere ſine gr̃a.

¶ Cum adiut⁹ ꝛ munitus tali gratia ꝛ fide ꝛ spe ꝛ charitate ꝛ ꝓseuero i mādatis tuis nūq̄ confundar: nec deficiaz a via tua. Nec confundar: nec superabor a predictis trib⁹ inimicis: imo ↄfitebor in directione cordis: idest recto corde ꝛ opere confitebor tibi tua precepta seruādo. i. eo ꝙ didici iudicia iusticie tue. q. d. ꝙ sicut didici precepta tua seruando ea per studiū ꝛ meditationē: ita cōplebo ope ꝛ effectu ꝛ operabor ſm legem tuā ꝛ precepta. Quia nō auditor tm̄: sꝫ etiā factor existā. Et iō nō me derelinquas vsq̄quaq̄: idest deinceps: nec in aliquo momēto. Et custodiā iustificatiōes tuas. q. d. Non auferas a me hāc grāz ꝛ auxiliū ꝛ custodiam ꝑcepta tua: qꝛ nemo pōt ꝑcepta tua adimplere sine grā: nec ꝑuaricari sine pctō: vt dictū est propter impedimēta supradicta: nec pōt q̄s vinci a cōcupiscētia ꝛ mūdo ꝛ diabolo sine pctō ꝛ deuiatione a diuinis ꝑceptis. ¶ Sed ↄtra predictā expositionē sūt tres opiniones ꝛ secte detestabiles ꝛ execrabiles. Quarū prima fuit ipsius pelagij cū sequacibus suis q̄ dicebat ꝙ tanta est vis liberi arbitrij: ꝙ vnusquisq̄ ex ꝓpriis virib⁹ absq̄ aliqua grā spirituali pōt recte velle et opari si vult: et pōt implere diuina ꝑcepta ꝛ vitare oē pctm̄. Ad qđ probādū arguebat dupliciter. Primo sic Potētia hois sequit̄ liberū arbitriū. Sꝫ hō habet liberꝝ arbitriū ad vtrūlibet: ergo pōt libere operari bonū ꝛ malū vt libet: qꝛ si nō pōt velle bonū semꝑ aūt nolle: ꝛ operari qđ vult bonū ꝛ malū tunc non habere liberum arbitriū ad vtrūlibet. Secūdo arguebat sic. Si homo ex propriis viribus nō posset adimplere ꝑcepta sequeretur ꝙ non obligaret̄ ad legem seruandā: quia ad impossibile nemo obligatur: qꝛ aliter deus esset iniust⁹ imponēdo homini legem quam seruare nemo posset: ꝛ sic puniret eum iniuste. ¶ Secunda opinio fuit ipius manichei qui asserebat nullo mō hominē peccatū posse vitare: etiā cum gratia. Sed iste mouebatur ex falso et detestabili principio ponebat enim in hoie duas alas. vnā. s. corporeā ꝛ carnalē creatā a principe tenebraꝝ de substātia sua mixta cū elemētis. Et alterā alaz ponebat spūalē creatam a principe lucis. Et ideo dicebat ꝙ prima aia ita erat mala ꝙ nunq̄ posset agere bonū. E sic per nullā gratiā ꝛ auxiliū hō poterat subiicere cōcupiscentiā rationi: nec vincere eā Et sic nō poterat vitare peccatū sed ꝑ alam spūalē hō poterat facere aliqua bona. ¶ Tertia opinio est iudeorū et saracenorū ꝛ quorundā maloꝝ xp̄ianoꝝ: qui dicunt ꝙ nō oīs act⁹ carnalis cōcupiscētie est pctm̄: nec est ꝓhibitus in lege. Et sic dicunt ꝙ simplex fornicatio nō est pctm̄. Uñ dicunt ꝙ de⁹ non ꝓhibuit in lege fornicationē: nec omnē carnalē cōcupiscentiā: sꝫ solū adulteriū: dicens. Nō adulterabis cu vxore ꝓximi tui. Itē vt magis astruāt suā detestabilē vitam: dicūt ꝙ de⁹ non ꝓhibet ea que sunt naturalia: ꝛ de necessitate nature: sed carnalis concupiscētia est de necessitate nature sicut comedere ꝛ bibere: igitur nō est semꝑ pctm̄.

C contra pelagium sine grā nō pt hō ex virib⁹ ꝛc.

contra manicheū.

contra iudeos.

¶ Respōsio. has tres detestabiles ꝛ ↄtagiosas hereses bestias conatus est Augu. simul cū tota ad ꝑse eccl̄ia extinguere ꝛ extirpare ꝛ eliminare ex dextra limites eccl̄ie catholice: demōstrās ꝙ nec etiā mo pōt adimplere diuina ꝑcepta: nec vita opinire peccatum sine gratia dei ↄ pelagianos. onte. Et ꝙ quilibet pōt implere diuina ꝑcepta et vitare pctm̄ adiut⁹ grā dei ↄtra manicheos Et ꝙ null⁹ pōt esse act⁹ carnalis cōcupiscētie ꝛ libidinis sine pctō nisi ꝑ m̄rimoniū ex ꝛ ↄ pelusef. Uñ venena istoꝝ trium bestiaꝝ extinxit: sagiguit beat⁹ Aug. in vno solo catholico iaculo nos. ꝛ pricipio. eo ꝙ oēs illi mouebantur ex vno falso ꝑncipio dicētes: ꝙ cōcupiscētia ꝛ libido ē bonū nature datū ad ḡnatioēz: sicut datū est bestiis ꝛ ceteris alalibus. Et dicebant ꝙ libido nec est pctm̄: nec effectus nec pena alicui⁹ pcti: imo dicūt ꝙ siue adā peccasset aut nō peccasset: semꝑ habuisset hāc concupiscētiā ꝛ libidinem: ꝛ fuisset mortu⁹ postq̄ erat cōposit⁹ ex q̄tuor humorib⁹ ꝛ elementis. Et sic cōcupiscētia ꝛ mors ꝛ cetere passiones ꝛ defect⁹ sunt naturales cuilibet hoi. ¶ Sꝫ ad destruendū hoc falsum fundamentū Aug. ponit plures cōclōnes ꝛ doctrinas ↄ Julianū ꝛ ↄ pelagianos hypognosticō. responsione prima ꝛ quarta. ¶ Quarū prima est ꝙ ista cōcupiscētia et libido ꝛ mors ꝛ cetere passiones nō sunt homini a natura: sꝫ pena pcti ꝛ in pcti penaz inflicte. Probat̄. Primo de libidine ꝛ cōcupiscētia. Nā adā ꝛ eua añ pctm̄ erāt ambo nudi: ꝛ nō erubescebāt nec cōfundebant̄. Gen. ij. Sed illico post peccatum erubescentes fugerunt a facie domini cooperiētes partes pudendas ꝛ genitalia: ergo signū est qđ ibi fuerūt sauciati vitio et feditate libidinis ex pctō. Scđo probat̄ de morte ꝛ ceteris infirmitatibus. Nā si adam ꝛ eua ante pctm̄ habuissent naturaliter necessitatē moriendi: nō fuisset eis factum preceptuz de ligno prohibito sub cōminatione mortis. Itē deus nō dixisset nec annūciasset eis mortē post pctm̄: cū dixit. Maledicta terra in ope tuo donec reuertaris in terrā. Ex quo pꝫ ꝙ mors ꝛ infirmitas ꝛ labor ꝛc. data sunt eis in penā pcti: sed cū postea arguit Juli. ꝙ vñ inest libido: ꝛ mors bestiis q̄ nūq̄ peccauerūt? Ad hoc r̄ndet Aug. Quod si libido ꝛ mors cōparentur ad mixtionē elemētorū ꝛ cōplexionē humorū sunt communes hoibus ꝛ brutis: ꝛ sūt passiones naturales: sed si cōparent̄ ad statū innocētie hominis

C prima ↄclo. mors ꝛ cetere passiones non sunt hoi a natura.

Obiectio iuliani. r̄nsio.

ſic nec ſunt nec debēt dici naturales:ſꝫ pe‑
ne pcti. Nā hō creat⁹ eſt liber ⁊ immunis ab
hmōi ⁊ hāc libertatē poſſedit añ pctm̄ i pre
miū originalis iuſtitie ꝑ grāꝫ.Sꝫ qꝛ ꝑꝑ pctm̄
ꝑdidit hāc libertatē qꝛ ſine libidine poterat
coire ⁊ gñari:⁊ poterat nō mori.Et inſi cta
eſt ipſi reditas libidinis:⁊ cōcupiſcētie i car
ne ⁊ neceſſitas moriēdi:iō ola hec dicunt pe
na pcti:⁊ nō naturalia. ¶ Scōa ɔcl'o qd̄ libi
do ⁊ cōcupiſcētia nō ſolū ē pena pcti i q̄ubet
hoie:ſꝫ et obligat hoiem ad debitū pcti ipſi⁹
adā nō ad debitū pene ſenſus:ſꝫ ad culpā ⁊
penā dāni:qd̄ dr̄ pctm̄ ſiue culpa originalis
in hoie quā trahit aia ex cōtubernio corpis
⁊ carnis ii. viciate ⁊ corrupte. Qd̄ pctm̄ trā
ſit a genitorib⁹ parētib⁹ in oēs filios ꝑ libi‑
dinē genitos. Quā cōcl'onē ꝓbat auguſtin⁹
ꝑ plures auctoritates ſacre ſcripture p̄cipue
ꝑ illā pſalmi quīquageſimi. Ecce eñi i iniquitatib⁹
ɔcept⁹ ſuꝫ:⁊ i pctis ɔcepit me mr̄ mea. Ex q̄
pꝫ q̄ ſol⁹ habit⁹ hui⁹ fomitis ⁊ cōcupiſcen‑
tie obligat habētē ad debitū originalis iu‑
ſtitie amiſſe cū oib⁹ gratuitis ⁊ p̄mijs ꝑdi‑
tis. ¶ Tertia ɔcl'o.q̄ ſola gratia xp̄i abſol‑
uit hoiem a tali debito ꝑ baptiſmū in nouo
teſtamēto:⁊ ꝑ circūciſionē ⁊ oblationē in ve
teri ſicut dictū ⁊ probatum eſt pſalmo.xxix.
¶ Quarta ɔcl'o.q̄ baptiſm⁹ nō tollit concu
piſcētiā ⁊ fomitē:vt non ſit in baptizato:ſed
vt nō imputet̄ ipſi ad ſupradictū debitum.
Ex q̄ pꝫ q̄ baptiſm⁹ ſoluit debitū origina‑
lis iuſtitie ⁊ olim p̄mioꝝ ei⁹. Hāc cōcluſionē
ꝓbat Aug. in lib. de nuptijs:⁊ de baptiſmo
paruulorū. ¶ Quinta cōcluſio:q̄ lꝫ cōcupi
ſcētia q̄ manet i carne poſt baptiſmū nō ipu
tet̄ hoi q̄ ad debitum originalis iuſtitie:nec
iputet̄ ad pctm̄:tñ effect⁹ ⁊ act⁹ eius cauſat
pctm̄ actuale ꝑ cōſenſum i volūtate:qd̄ iputa
tat hoi ad culpā ⁊ penā eternā.ꝓbat̄.Nam
baptiſmus nō abſoluit baptizatū ab actu et
effectu inordinate cōcupiſcentie:ne iputet̄
ipſi ad pctm̄ ſꝫ tñ abſoluit ne habitus talis
cōcupiſcētie iputet̄ ipſi ad pctm̄:eo q̄ habi‑
tus talis corruptiōis ⁊ ɔcupiſcētie nō ē vo‑
lūtari⁹:nec ꝑ hoieꝫ ɔmiſſus:ſꝫ a parētibus
ɔct⁹ ⁊ inflict⁹. Sꝫ qꝛ act⁹ carnalis ſiue q̄li‑
bet effect⁹ cōcupiſcētie inordinati in lege ꝓ
hibit⁹ cōmittit̄ ⁊ perpetrat̄ voluntarie ab
hoie:iō obligat ⁊ imputat̄ ad culpā ⁊ penaꝫ
ſenſus:hoc idem ꝓbatur. Nam ſicut pctm̄
actuale ipi⁹ adā obligat ipm̄ ad debitū cul
pe ⁊ pene eterne:eo q̄ fuit volūtariū.⁊ ex i‑
nordinato appetitu cōmiſſuꝫ:ita pariter ois
act⁹ i lege ꝓhibit⁹:⁊ ꝑ talē concupiſcētiaꝫ
perpetratus obligat hoiem ad pctm̄ ⁊ debi
tū culpe ⁊ pene eterne. Itaq̄ꝫ habitus hui⁹
cōcupiſcentie non obligat hominem ad pec
catū actuale:⁊ penam eternam ipſius adā:
ſed ad dānū. Sed effect⁹ ⁊ act⁹ hui⁹ concu‑
piſcētie obligat hoieꝫ ad penā eternā ſenſ⁹.
¶ Sexta ɔcl'o.q̄ nulla alia cā p̄t tollere q̄n
act⁹ cōcupiſcētie carnalis imputet̄ ad pctm
mortale:niſi ſola grā ſacri matrimonij. Iſta
ɔcl'o ꝓ vna parte ſui ē approbata ꝑ eccliaꝫ.
¶ Quia ꝓpter q̄tuor bona fuit mr̄imonium
a deo inſtitutū. Pmo ꝑꝑ bonū mutui obſequij.
Scōo ꝓpter bonū fidei ⁊ ſacri. Tertio ꝓpt̄
bonū prolis:vt pꝫ Gen. ij. Sed quarto fuit
cōfirmatū in remediū libidinis:⁊ ne cōcupi
ſcētia iputaret̄:poſtq̄ natura ⁊ vniuerſa ca‑
ro fuit corrupta ⁊ prona ad malum vt patet
Gen. viij. Altera ps hui⁹ ꝓbatur. Nā baptiſ
mus dat̄ ad delēdū pctm̄ originale iā habi‑
tū. Et cōfirmatio dat̄ ad robur:⁊ ad reſiſten
dū tētatiōib⁹ a pctō anq̄ꝫ ꝑpetret̄. Pnia aūt
datur ad delendū peccatū actuale iā perpe
tratū. Extrema aūt vnctio datur decedenti‑
bus ⁊ penitentib⁹ ad delēdū venialia ⁊ obli
ta ad pleniorē remiſſionē penarū debitarū
ex peccatis cōfeſſis ⁊ oblitis. Ergo ſolū ſa‑
cramētū matrimonij datur ad remediū:ne
act⁹ venere⁹ ⁊ libidinoſus ɔbite ɔmiſſus in
ter coniuges iputet̄ ad pctm̄ mortale. ¶ Se
ptia ɔcluſio.q̄ ſimplex fornicatiō ⁊ ois act⁹
venere⁹ extra matrimoniū cōmiſſus eſt pec
catū mortale:⁊ obligat ad culpam ⁊ penam
eternā.ꝓbat̄. Qꝛ nullum aliud ſacr̄m excu‑
ſat pctm̄ carnis ante factū:nec in facto:pre‑
ter ſacramētū matrimonij:vt dictū eſt. Hoc
idē probatur. Naꝫ concupiſcentia carnis iō
dr̄ pena peccati:eo q̄ nō pōt venire in actuꝫ
niſi inordinate:vt ait Auguſti. Et ꝑ ɔñs non
ſine pctō iſta aūt concluſio nō opꝫ q̄ probet̄
apud catholicos ⁊ rectos xp̄ianos:qꝛ exp̄ſ‑
ſe p̄ceptū ē i lege. Exodi.xx. nō mechaberis.
Itē deuter. xxiij. nō erit meretrix de filiab⁹
iſrael:nec ſcortator ⁊c. Itē qꝛ iam ꝓbata eſt
ꝑ apoſtolū ad Ro. j. vbi ponit dānādos for‑
nicatores inter adulteros ⁊ mūdanos. Itē
pmo ad Corin. vj. vbi dicit̄:q̄ fornicarij et
idolis ſeruientes ⁊ adulteri:⁊ molles:⁊ ma
ſculoꝝ cōcubitores:⁊ ebrioſi:⁊ maledici re‑
gnū dei non poſſidebunt:hoc idē docet apo‑
ſtolus ꝑ totā doctrinā ſuaꝫ:hoc idem docet
Iacobus ⁊ Petrus ⁊ Joannes et Judas in
canonicis ſuis. Et nihil aliud clamat tota
doctrina euāgelica ⁊ apoſtolica ⁊ catholica
Ideo tā iudei q̄ꝫ ſaraceni:⁊ q̄ꝫ mali xp̄iani q̄
vt deteſtabilē vitam ſuam excuſent ⁊ defen‑
dāt aſſerūt ſimplicē fornicationē eſſe licitā
maledicti ⁊ heret ci ſunt cēſendi:⁊ ſathane
ſunt tradendi. ¶ Octaua concluſio. q̄ poſt
lapſuꝫ ipoſſibile ē cuiq̄ꝫ hoi ſeruare diuina
p̄cepta:nec vitare peccatū:nec reſiſtere ten
tationibus abſq̄ꝫ gratia xp̄i. Prima pars hu
ius cōcluſionis ⁊ tota concluſio ꝓbatur ab
ap̄lo ad Ro. vij ⁊ ꝑ totū diſcurſuꝫ illi⁹ ep̄le.
Et ab Auguſtino, de perfectione iuſtitie ho‑

ij. cō‑cl'o. Libido ſeu cō cupi‑ſcētia ⁊c.

iij. cō cl'o.

iiij. ɔcl'o. Bap‑tiſ‑mus non tollit cōcu‑piſcē tiam.

v. cō cl'o. Con‑cupi‑ſcen‑tia nō im‑puta‑tur hoi ⁊c.

vi. ɔ. ſacro mr̄i‑mo‑nij ɔ cōcu‑piſcē‑ſcētiā ⁊c.

G inſti‑mo‑nium pro‑pter qua‑tuor bona fuit a deo in‑ſtitu‑tum.

vij. cō cl'o. ſim‑plex forni‑catio eſt pctm̄ mor‑tale.

viij. ɔcl'o. ſine grā deinō ſeruā‑tur p̄‑cepta

minis. Et in alijs libris quos fecit ꝯ pelagia
nos vbi dicit ꝙ tota natura nr̄a fuit corru-
pta in adā: ⁊ oēs potētie vulnerate ⁊ debili-
tate. Et nostrū liberū arbitriū claudicatū.
Vñ sicut īpossibile ē claudū recte ābulare:
nisi iuuet ab altero: ita est īpossibile hoiem
post lapsū ex ꝯcupiscētia ⁊ fomite sauciatū
⁊ claudicatū recte incedere in lege dñi: ⁊ diui
na precepta adiplere: nec aliqđ bonū agere ni
si iuuet grā xp̄i. Qr nō ē currētis neqꝫ volē-
tis: sꝫ dei miserētis. Ad Rom. vij. ⁊ viij. ⁊ ix.

Obiectio. p totū. ¶ Sꝫ ꝯ hoc arguebat Julian⁹ dicēs.
Qm̄ nos videm⁹ ꝙ vn⁹ hō existēs ī vno pctō
vitat aliđ. Nā qñqꝫ adult̄ vitat homicidiū: ⁊
facit eleemosynas: ⁊ alia opa mīe: ⁊ tñ talis
nullā hꝫ grāꝫ: cū sit ī pctō mortali: ḡ q̄s pos
set iplere pcepta: ⁊ agere multa bōa sine grā.

Rñsio. ¶ Ad hoc rñdet Aug. cū distīctiōe: ꝙ ꝫ adul
ter dū vitat homicidiū ⁊ agit illa bona opa
mīe nō habeat grāꝫ gratū faciētē: tñ nō opa
tur sine gratia disponēte ⁊ pueniente. Nam
lꝫ gratia gratificatiua non cōpatiat̄ secum
peccatū: tñ gratia preueniens ⁊ disponens
hoiem ad bene agendum ⁊ malū vitandum
pōt esse in aliquo peccatore p quā disponit̄
ad gratiam gratum facientem. Ex quo ptꝫ
ꝙ nec iustus nec peccator potest vitare ali-
quod peccatum: nec bene agere sine gratia
xp̄i adiuuāte: aut disponēte: aut cooperāte

Ix. cōclu. Deus nō denegat grāꝫ. aut gratificāte: aut pficiēte. ¶ Nona cōclu-
sio. qđ hec gratia nulli petenti ⁊ conanti ⁊ se
pparāti negat̄ a deo. Hec pbat̄. Primo do-
ctrina euāgelica. Lu. xj. Petite ⁊ accipietis:
pulsate: ⁊ aperiet̄: ⁊ oī petēti dabit̄: ⁊ Joh.
xiiij. ⁊ xv. Quodcūqꝫ petieritis in noīe meo
fiet vobis. Itē ibidē ait saluator ꝙ oportet
semp orare ne intremus in tētationē. Mat.
xxvj. Hoc idē Jacobi primo. Qui vult sapiē-
tiā postulet a deo: qr humilib⁹ dat gratiam:
⁊ superbis resistit. Quia omne datum opti-

X. ꝯclu. Obligamur seruare pcepta mū desursum est. ¶ Decima conclusio ꝙ lꝫ
absqꝫ gratia xp̄i nemo possit implere diui-
na pcepta: nec vitare peccatū: tñ oēs obli-
gamur ad seruandū diuina precepta vita-
re peccatū ⁊ agere opera mīe: nec est incon
ueniens ꝙ quis obliget̄ ad sibi impossibile
in casu. Prima pars pbatur. Nam ī vtroqꝫ
testamēto obligamur ad seruandū manda-
ta: vt ptꝫ Mat. xix. ⁊ Lu. x. Et etiam obliga-
mur ad opa mīe. Mat. xxv. Secūda pars p-
bat̄. Nā impedimentum ppetratū lꝫ tollat
possibilitatē: tñ nō tollit obligationē debi-
ti: exēpli gratia. Nā homicida semper obli-
gat̄ ad restituendū hoiem viuū: sꝫ hoc ē im-
possibile. Itē latro q̄ destruxit oīa q̄ furatus
fuerat semp obligat̄ ad restitutionē totius ⁊
dāni: tñ hoc est sibi impossibile. Itē ebrius
tenet̄ seruare leges ⁊ vitare omne malum:
dum est ebrius: ⁊ tñ hoc est ei impossibile.

Et tñ nō excusat̄ quin puniat̄ de q̄cūqꝫ cri-
mine cōmisso durāte ebrietate: imo duplici
pena ē plectēd⁹. iij. Ethico. Ita ḡ pari rōne:
qr ista corruptio ⁊ ꝯcupiscētia mala fuit ab
adā nobis ppetrata p quā sum⁹ inepti ad ma
lū vitādū ⁊ bñ agēdū: nō nō excusat nos qn̄
obligemur ad seruāda mādata ⁊ vitādū oē
pctm̄ ⁊ ad recuperādā libertatē quā pdidi-
mus ī adā. ¶ Vñ ē aduertēdū ꝙ ad tria no- Ad tria īpossibilia obligamur.
bis impossibilia īpedita p pctm̄ sum⁹ obliga
ti. Prio ad credēdū q̄ nō videm⁹: nec possu-
mus naturali rōne cōprehendere. Scđo ad
agēdū ⁊ operādū qđ nō possum⁹ facere. Itē
ad sperādū q̄ nō tenem⁹: nec ex nostris viri-
bus possem⁹ acq̄rere sine grā dei. Et iđ ma
n̄ felic ptꝫ ꝙ virtutes theologales collate sūt
nobis in supplemētū iustitie originalis ⁊ p-
miorū ei⁹. Nā iste virtutes iustificāt nos ī sup
plemētū illi⁹ originalis iustitie. Nō ergo mi
ret̄ pelagius ⁊ quicūqꝫ ali⁹ si obligamur ad
ea q̄ sunt nobis impossibilia postqꝫ impedi-
mētū fuit a primis parentib⁹ nobis perpe-
tratū: nec hoc est incōueniēs. ¶ Undecima XI. cōclu.
cōclusio ꝙ lꝫ obseruātia diuinorū pceptorū
sit impossibilis q̄ ad nos ex proprijs viribus Nō ē īpossibile simpr pcepta seruare.
post lapsum tñ nō est impossibilis simplici-
ter. Prima vero pars est pbata p iam dicta.
Secūda pbat̄ qr talis obseruatio est nobis
possibilis p auxiliū gratie xp̄i: qđ q̄dē auxi
liū nobis nō negat̄ si cū perseuerantia peti-
mus sicut dictum est: ergo nō est impossibile
simpliciter: lꝫ sit impossibile sꝫ quid: et quo
ad nos. Iđ nō est incōueniēs qđ obligemur
ad aliquod impossibile quo ad nos: postqꝫ
nō sit simpliciter impossibile. Itē lꝫ sit ob-
seruantia impossibilis quo ad nos sine gra-
tia: tñ est nobis possibilis petitio huius gra
tie q̄ nobis nō negat̄: si instanter ⁊ perseue-
rāter petim⁹: vt ait saluator. Petite et acci-
pietis: ⁊ pulsanti aperiet̄: ⁊ oī petēti dabitur
Iđ ait Augustinus ꝯ donatistas: ꝙ xp̄s non
dānat peccatorē: qr peccauit: sed qr non cur
rit ad medicū: ꝙ aūt sit impossibile aliquem
saluari absqꝫ auxilio dei: patet Mat. xix. qñ
dixit petrus ⁊ discipuli: q̄s poterit saluus es
se? Respondit Jesus. Apud homines hoc im
possibile est: apud deū autem omnia possi-
bilia sunt. Ex quo patet quod licet sit impos
sibile hominem bene operari sine gratia: ta
men possibile est vt petat gratiam p quam
potest bene operari: ⁊ malum vitare. Et iđ
peccatū semp imputat̄ homini: postqꝫ potest
facere quod in se est gratiā petendo: ⁊ gra-
tie oblate non resistendo: ex quo patet ꝙ ex
tali impossibilitate nullus habet ius que-
rele. ¶ Differt ergo positio Augustini catho
lica ab impietate Manicheorum: quia illi
ponebant essentiam ⁊ substantiam hominis
naturaliter ⁊ substantialiter malā a pncipio ta

ne dtarū de ſua mala ſubſtātia creatā: ⁊ ideo nullo mō poterat vitare pctm̄. Sʒ Aug. dicit o ē in naturā ⁊ ſubſtātiā a deo naturalr̄ ⁊ ſub ſtātialr̄ bonā creatā. Sʒ i carne hoīs ꝓpter pctm̄ primorū parētū malā cōcupiſcētiam ⁊ morbū inflictū: cui⁹ morbo ⁊ cōcupiſcētia ce ro hoīs taliter fuit corrupta: ⁊ liberuʒ arbi triū taliter claudicatū. ꝙ ex ꝓpriis viribꝰ nō pōt vitare pctm̄: ſʒ adiutū ꝑ gratiā: nō ſoluʒ pōt vitare pctm̄: ſʒ etiā implere diuina pre cepta et agere oē bonum. Differt etiā poſi tio Auguſtini a praua hereſi Pelagianorū. Nā illi dicebāt mortē ⁊ libidinē eſſe hoī na turalē: ⁊ volūtatē hoīs eſſe ita liberā: vt poſ ſit vitare oē malū: et implere diuina p̄cepta ō ſe ſi velit: ⁊ agere bonū. Auguſtin⁹ autē di cit mortē ⁊ cōcupiſcētiā ſiue libidinē nō eſſe naturalē: nec creatā cū hoīe: ſed inflictā na ture in penā peccati: quā ꝯcupiſcētiā inimi cus diabolus in bona natura quaſi zizaniā inter bonū triticū ſeminauit. Et iō naturam noſtrā corruptā tali concupiſcētia ex ꝓpriis viribus nō poſſe vitare pctm̄: nec iplere p̄ce pta abſqʒ diuina gr̄a preueniente ⁊ adiuuātē ſexto modo quo dictū eſt. Tertio modo poſi tio Auguſtini catholica differt a deteſtabili excuſatione ⁊ ſpurcitia iudeorū ſaracenorū: ⁊ quorundā malorū chriſtianorū qui dicunt ſimplicē fornicationē ⁊ omnem actum vene reum nō eſſe pctm̄: eo ꝙ inducit hominem a natura poſtq̄ nō ſit cū adulterio. Augu. au tē dicit cōcupiſcētiā ⁊ libidinē nō eſſe a na tura: ſʒ inflictā ex peccato. Et ideo non indu cit hominē ad actū venereū a natura ſed ex corruptione. Et qꝛ inflicta in penam pctī: iō nō pōt ordinate exercere actuʒ venereū niſi cū feditate et peccato. Un̄ ſicut ſola gr̄a ba ptiſmalis excuſat vt habitus concupiſcētie non imputetur ad peccatū originale: ita ſo la gr̄a ſacramēti matrimonii excuſat vt act⁹ ꝯcupiſcētie libidinoſus nō imputet̄ ad mor tale. Nā ideo illa cōcupiſcētia dr̄ ſemen ⁊ ſo mes peccati: eo ꝙ ꝑ conſenſum deliberatuʒ cauſat pctm̄ mortale in volūtate. Item quia actus venereus nō fuit a deo ordinatus. nec conceſſus niſi ſolis in matrimonio coniuga tis: ideo ſine pctō non poteſt aliter exerceri: quia iā deuiat a diuina ordinatione ⁊ man dato. ¶ Ex ſupradictis ergo patet ꝙ licet hō fuerit creatus a deo naturalr̄ bonus: tamen quia in penā peccati natura eius fuit ex cō cupiſcentia corrupta: ideo ſine gr̄a dei nec pōt de ſe vitare peccatū: nec agere bonum. Sed hoc magis etiam patebit pſal. cxlviij. Et per hoc patebit reſponſio ad argumenta hereticorum. Ex oībus ſupradictis patet ve ritas dictorū Auguſtini: ſcilicet ꝙ abſqʒ pec cato non eſt preceptorum tranſgreſſio nec ſi ne gratia chriſti eſt eorum adimpletio. Iteʒ

Hō ſine gr̄a dei ñ p̄t vi tare pctm̄ nec a gere bonū

ꝙ ſine gratia nemo pōt vitare pctm̄ nec re ſiſtere cōcupiſcentie ⁊ pugne: nec agere bo nū: qđ accidit ex corruptiōe nature ⁊ penali illius primi ꝯdēnatiōe pcti. Et hoc patet ma nifeſte ex ſententia ſaluatoris. Luce. x. Nā il le homo q̄ deſcēdebat ab hierlm̄ in hierico: incidit in latrones qui nō ſolū expoliauerūt eum bonis gratuitis ⁊ illa originali iuſtitia: ſed etiā vulnerauerūt eū: ⁊ plagis impoſitis ſemiuiuo relicto abierunt. Qui iacēs in via: nec ex propriis viribus poterat ſurgere: nec ambulare: nec potuit ipſum eleuare ſacer dos: nec leuita ſed ſolus chriſtus ſamarita nus. Qui eleuās eum impoſuit ſupra hume ros ſuos: ⁊ recommiſit ipſuʒ ſtabulario: cui tradidit duos denarios pro cura hui⁹ infir mi: ſcilicet denariū gratie ſacramentorū ad ſanandum vulnera: ⁊ denarium doctrine ſa cre ſcripture et legis euangelice ad nutritio nē ⁊ refectionem ſpiritualem. ¶ Ex quib⁹ patet ꝙ homo in adā ſauciatus: nec pōt ſur gere a peccato: nec ambulare: nec peregri nari ꝑ obſeruātiā legis: niſi per gratiā chri ſti eleuetur ⁊ adiuuetur. Iſte ergo homo ſic ſauciatus ⁊ vulneratus: et paralytic⁹: ⁊ in li bero arbitrio claudicat⁹ loquit̄ in hoc pſal mo peregrinando ad chriſtum ꝑ viam legis diuine: q̄ ſemꝑ petit iuuari per gratiaʒ chri ſti: et dirigi in hac peregrinatione: ne deuiet a rectitudine legis: nec declinet ad dextrā nec ad ſiniſtrā. Unde aliquādo petit eleuari ad credendum ꝑ fidem articulorum. Aliquan do petit adiuuari ꝑ charitatem ad obſeruā tiam preceptorum. Aliqñ petit dirigi ꝑ ſpeʒ ꝓmiſſorū bonorū futurorū. Et aliqñ petit ſa nari ꝑ medicinā ſacramentorum. Aliquan do roborari ꝑ gratiā donorum ſpiritusſan cti cōtra hoſtes impugnatores. Unde ſi iſte hō cognoſceret ꝙ ex propriis viribus abſqʒ alio auxilio poſſet recto tramite hanc viā in cedere ⁊ ꝑagrare: et iuſtificationē legis ad implere non diceret. iuſtificationes tuas cu ſtodiam: non me derelinquas vſqʒquaqʒ. Et nō in omni paſſu auxiliū ⁊ gratiam peteret. Itē ſi iſte homo cognoſceret ſe eſſe liberum ⁊ ſanum ⁊ non ſauciatum veneno cōcupiſcē tie: non diceret toties. Domine viuifica me ſcḋm verbum tuū. Et aufer a me opprobrium ⁊ contemptum. Item ſi iſte homo non crede ret nec ſperaret poſſe cōſequi gratiaʒ ad re ſiſtendum carni ⁊ hoſtibus viſibilibus ⁊ in uiſibilibus: ſicut dicebat manichę⁹: nō pſe ueraret inſtāter grām petere. Itē ſi iſte hō nō crederet omnem fornicationē ⁊ concupi ſcentiā carnis eſſe dānabilem: nō diceret in hoc pſal. Confige timore tuo carnes meas a iudiciis em̄ tuis timui. Iteʒ ſi nō crederet cōcupiſcētiā ⁊ ambitionē honorū et omnem ſuperbiā eſſe pctm̄: nō diceret. Auerte ocu

Hō a ſcens debat ab hieru ſalem in hie rico.

los meos. ne videant vanitatē. Ex quib⁹ patet q̄ solus iste psal. eliminat ⁊ extinguit supradictos tres errores et tres hereses et specialiter eliminat et heresim donatianorū dicentiū pniam ⁊ remissionē esse impossibilem post lapsum. eo qđ charitas semel amissa nō poterat recuperari: quorū impietatez exterminat tota sacra scriptura: ⁊ maxie psal.

J quinquagesimus. ¶ Nā sicut charitas semel acquisita ⁊ adepta pōt pdi p pctm̄: ita eadē charitas semel deperdita pōt p grām recuperari: vñ lʒ talis gratia ⁊ charitas non possit

nota. in nobis recupari p motū agētis naturalis: tñ acquirit̄ p creationē ⁊ illustrationē spiritus sancti. Et sic lʒ nō recuperet̄ eadē charitas ⁊ grā in numero: tñ recuperat̄ eadem in specie. Jtē lʒ talis grā ⁊ charitas nō possit a nobis dari et creari: tñ potest a nobis desiderari ⁊ peti et postulari. Et possum⁹ adhibere conatū ⁊ nos ad talē grām a deo recipiendā pparare. Uñ dicit Jacobi. j. q̄ si q̄s

Ja. j. indiget sapiētia: postulet a deo q̄ dat oibus affluēter: ⁊ dabit̄ ei ⁊c. Uñ si gratia ⁊ charitas semel habita nō posset pdi p pctm̄: sicut dicebat Jouinian⁹ nō diceret dauid in hoc psal. Jn corde meo abscōdi eloq̄a tua vt nō peccez tibi. Jtē si charitas ⁊ gratia semel pdita nō posset recuperari petēdo ⁊ orādo sicut dicebāt Donatiani: non peteret Dauid a pctō per gratiā viuificari dicens: viuifica me fm verbū tuū. Unde iste hō mystic⁹ semper petit a deo in hāc viā p gratiā dirigi. Et si aliqñ deuiauerit p pctm̄: semp petit p gratiā viuificari ⁊ in viā salutis reduci: vt patet per totū discursum hui⁹ psal. ⁊ multorū aliorū. Et iō rogat omnes fratres meos catholicos christianos: ⁊ maxime ecclīasticos ⁊ religiosos: q̄ quotidie recitāt hūc psal. in ecclīa vt attēdāt ⁊ cōtēplent̄ cū affectu sniam. ⁊ veram intelligētiam huius psalmi: quoniā docet fugere omne peccatū: ⁊ omnē heresiz eliminat ⁊ cōfundit. Et docet sequi ⁊ amplecti omnē virtutē et cōtemnere omnia ista tēporalia: et appetere vera bona spiritualia grē et glorie. Et ideo ecclesia spiritusancto illustrata et directa bñmerito ordīauit: vt quotidie p octonarios recitet̄ in horis canonicis diurnis: eo q̄ cū hoc psalmo cōtinue pugnamus cōtra diabolū: ⁊ mundū ⁊ carnē: vt magis patebit. Redeamus ergo ad continuādā expositionē huius psalmi simpliciter et literaliter. Nā qui cupit ad altiorē intelligentiā hui⁹ psalmi conscendere pergat ad beatum Ambrosium ⁊ augustinum: q̄r ibi videbit et colliget copiosum et immensum thesaurum exhaustum ⁊ effusum ab isto psalmo: tantuz hic videat literalē et superficialē expositionem: vt facilius capiat intelligentiā illoruz spūsancto fuerunt illustrati.

Jn quo corrigit adolescentior viam suā: in custodiendo sermones tuos. Beth; De qi. d. uū. c. gl. i glo. et ca. plo. cuit. R

¶ Jn hoc scdo octonario preponitur litera Beth: que interp̄tat̄ dom⁹: eo q̄ iste peregrinus loquit̄ de doctrina domestica ipsi⁹ adolescētie. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā est notādum fm aplʒ prie ad Corinthios decimotertio. ⁊ ad Galathas tertio et q̄rto. Qđ iste pegrinus siue hō mistic⁹ discurrēs p oēs etates: q̄s vigintiduas dictas ab Adā vsq̄ ad scdm aduentū xpi. in qualibet etate cepit aliquaz perfectionē. sed maxime in sua pueritia aut adolescētia et iuuentute: que fuit ab adā vsq̄ ad xp̄m semp abiecit et euacuauit impfectiōes. Nā indiguit lege ad reprimēdas passiones ei⁹: ⁊ ad reprimēdū aliquo mō pctm̄. Et sic in Adā ⁊ Noe cepit legē nature: quasi in sua infantia ⁊ pueritia. Sʒ in sua adolescētia accepit circūcisionē in abraā ad imputandū ɔcupiscētiā carnis in remediū originalis pctī. Sʒ postea in sua iuuētute accepit decē. p̄cepta ptim negatiua ⁊ ptim affirmatiua in ipso Moyse ad cōpellēdas passiones ⁊ cōprimēdos motus illicitos: et ad ordinādā vitā erga deū et proximuz: vt occupatus circa talia legalia nō declinaret ad idololatriā. Et sic p legez iste peregrinatus est vsq̄ ad xp̄z ab impfecto ad pfectū: in quo accepit legē euāgelicā iustificātē ad vitā eternā: ⁊ p se sanantē ab oī vulnere peccati: et sic incepit pficere. Nā in lege veteri nō proprie pficiebat: sʒ incipiebat: inquantū retrahebat a malo ⁊ phibebat actū. Sʒ iste hō post x̄p̄ fuit in statu euāgelico successiue recepit multas pfectiōes vsq̄quo puenit ad statū pfectorū post tpa Constantini: q̄r tunc in ecclesia habuit multitudinē doctorū q̄ declarerūt vtrū q̄ testamētū. Et sic dū ecclesia fuit in perfecto esse habuit copiā virorum perfectorum religiosorū ⁊ anachoritarū in egypto et mesopotamia ⁊ armenia: ⁊ p omnes partes mūdi. Ex quibus patet q̄ iste homo semper pcessit ad maius pfectū in isto itinere: et peregrinatiōe. ¶ Secūdo est notādū q̄ tres gradus sunt viatorū in hac ecclīa militāte. Nā quidā dicunt̄ incipientes: puta illi qui continue certant ⁊ pugnāt contra vitia in principio sue cōuersionis ⁊ penitentie. Scds gradus est ipsorū pficiētiū: qui peracta penitentia iā pficiūt in bonis opibus erga deū ⁊ proximū. Terti⁹ est grad⁹ perfectorū: puta illorum qui totaliter mūdū relinquerūt: ⁊ seperati ab oīb⁹ viuūt i sola vita ɔtēplatiua: sic anachorite: ⁊ viri religiosi i heremo viuētes. ¶ Tertio est notādū q̄ i ecclīa dei tres sūt stat⁹ vite fideliū. Nā q̄dā viuūt in vita actiua: puta viri vxorati viuētes i hōesto ɔiugio ⁊ ceteri artifices viuētes fʒ legē dei. Aliī aūt

Tres gradus viatorū in ecclīa militāte.

Tres sunt stat⁹ vite fideliū in ecclīa.

viuunt in vita miniſtratiua:ſicut ſunt miniſtri ⁊ plati eccliē q̄ ꝓtim viuūt in vita cōtemplatiua:⁊ ꝓtim in actiua:eo ꝙ habent miniſtrare ſacra:⁊ docere:⁊ regere ppl'm dei in ſpiritualib⁹. Terti⁹ ſtat⁹ eſt ipſoꝝ pure ɔtēplatiuoꝝ ⁊ ꝑfectoꝝ:de quibus in paradiſū eſt.

¶ Et iō iſte pſalm⁹ q̄druplicit̄ ɔuenit exponi ꝑ ſacros doctores ipſi⁹ eccliē. Uno mō p̄ncipalr̄ ꝑ ipſo homine myſtico q̄ ꝑegrinat̄ ab Adā vſq; ad finē mūdi. vt dictū eſt. Sc'do mō de q̄libet hoie ꝑticulari q̄ pegrinat̄ ab adoleſcētia vſq; ad finē vite ſue:put petit dirigi ꝑ legē dn̄i i ſua pegrinatiōe. Tertio mō pōt exponi ꝑ trib⁹ gradib⁹ viatoꝝ:ſcʒ incipiētiū ꝓficiētiū ⁊ ꝑfectoꝝ. Quarto mō poteſt exponi de trib⁹ ſtatib⁹ fideliū eccliē. ſ. de actiuis ⁊ miniſtris ⁊ ɔtēplatiuis ſiue de pegrino. Jō meli⁹ ē ꝙ p̄mo ⁊ p̄ncipalr̄ exponat̄ iſte pſalmus de iſto peregrino:⁊ hoie myſtico q̄ fuit incipiēs:ꝓficiēs:⁊ ꝑfect⁹:⁊ actiu⁹:⁊ miniſter:⁊ cōtēplatiu⁹. Et diſcurrit ꝑ oēs ſtat⁹ ⁊ etates q: oia ɔtinet i ſe cū ſit totū corp⁹ eccliaſticū. Et iō iſte pegrin⁹ ſicut in ſe cōtinet oēs iſtos ſtat⁹ ⁊ grad⁹ ⁊ etates:ita ꝑ oib⁹ loq̄t̄ in iſto pſalmo:et ſp̄ petit dirigi i hac pegrinatione. Nā quandoq; petit dirigi ⁊ adiuuari in ſua adoleſcētia:q̄nq; in ſua iuuentute:⁊ q̄nq; in ſua virilitate:⁊ q̄nq; in ſenectute:⁊ quādoq; petit dirigi in incipientib⁹:q̄nq; in ꝓficientibus:⁊ q̄nq; in ꝑfectis:⁊ quādoq; petit dirigi i reb⁹ agibilib⁹:vt cū dicit. Ne repellas me a mādatis tuis. Et q̄nq; in credibilib⁹ ⁊ rebus ſpeculatiuis:q̄ñ dicit. Reuela oculos meos ⁊ ɔſiderabo mirabilia de lege tua. Q̄ñq; petit celeſtia ⁊ eſſe cū chriſto:vt quādo dr̄ Quere ſeruū tuū domine ⁊c. Et ſic pſalmus iſte eſt ꝓpheticus ⁊ moralis ⁊ anagogicus. Et ideo oportet q̄ ꝑ omnem ſenſum exponatur ſimul. Duo ergo facit dauid in perſona hui⁹ peregrini in hoc pſalmo. Nam primo petit dirigi in ſua adoleſcentia et iuuentute per legē veterem. Secundo petit dirigi et iuſtificari ⁊ ꝓficere in ſua virilitate per legem euangelicā:ibi. Legem pone mihi domine.

¶ Quantū ergo ad primum iſte peregrin⁹ in ꝑſona ſui:⁊ olim incipiētiū petit vt reprimantur ſue paſſiōes et motus illiciti ꝑ legē dei in ſua adoleſcētia:⁊ ſic cōuerſus ad deū dicit. In quo corrigit viam ſuam ipſe adoleſcētior idest iuuenis:idest q̄uo corriget ⁊ reprimet paſſiones impellentes ipſum ad malū in adoleſcentia ⁊ iuuentute ſua? Et reſpōdet dicens ipſemet in cuſtodiēdo ſermones tuos et obſeruando legem tuam. q. d. in quo corrigit adoleſcentior viā ſuam niſi ſupple cuſtodiēdo ſermones tuos. ⁊ ſeruando legē tuā? Et poteſt etiam talis reſponſio eſſe ipſius ſpiritusſancti. Unde interrogat iſte hōi in quo corrigit adoleſcētior ⁊c. Et reſpondet ſpiritusſanct⁹ in cuſtodiēdo ⁊c. Et ideo ipſe homo myſticus ſubdit dicens.

In toto corde meo exq̄ſiui te:ne repellas me a mandatis tuis. De ꝯ. d.iiij. c.placuit

¶ Ubi ē aduertēdū q̄d q̄tuor ſūt neceſſaria ſi q's vult obſeruare et cuſtodire ſermones dn̄i. P̄mo ꝑſcrutari ⁊ exq̄rere legē ei⁹. Scd'o reponere eā in alta mēoria. Tertio delectari in ei⁹ ſtudio. Quarto exerceri i opatiōib⁹ ei⁹. Dicit ḡ ꝙ iuuenis corrigit viā ſuā in cuſtodiēdo ſermōes tuos. Jō i toto corde meo exquiſiui te vt cognoſcerē. Et exquiſiui legē tuā:que docet cognoſcere te ꝑ beneficia nobis collata Ideo rogo vt non repellas me a mādatis tuis:q: eis volo inherere ⁊ obedire. Quatuor neceſſaria ad obſeruare ſmones dn̄i

In corde meo abſcōdi eloquia tua: vt non peccem tibi. De ꝯ. d.iiij. c.vij.

¶ In corde meo ⁊ volūtate abſcōdi et alta mēte repoſui:⁊ celaui:⁊ impreſſi eloq̄a:⁊ mandata:⁊ p̄cepta tua vt nō peccē tibi. ¶ Nota q̄ intm̄ timet iteꝝ cadere ꝙ impreſſit eloq̄a ⁊ p̄cepta dei i corde ne iteꝝ peccet. Jō ſubdit

Benedictus es domie:doce me iuſtificationes tuas. Iuſ. d. c.dn̄e

¶ Et iō tu q̄ es bn̄dictus et benignus doce me iuſtificatiōes tuas. Et oñde mihi ꝑ legē q̄uo poſſim meritorie opari:⁊ a malis ⁊ peccatis deuiare. Q: ad hoc indigeo auxilio et gratia tua. Nā ex ꝑte mei adhibeo conatū.

In labijs meis ꝓnūtiaui omnia iudicia oris tui. viij.q. i.olim ⁊.c.i ſcriptura.

¶ Ergo poſtq̄ alios p̄dicaui legem da mihi gratiā vt faciā opa legis:ne cū ceteris p̄dicauero reprob⁹ efficiar. vel hic forſan ponit̄ preteritū ꝑ futuro q̄ſi dicat. Si tu docueris me iuſtificatiōes tuas:ego ꝓnunciabo ceteris ⁊ predicabo omnia iudicia oris tui. i. totam legem tuam. Et ſequitur.

In via teſtimoniorū tuorū delectatus ſum ſicut in omnibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor:⁊ conſiderabo vias meas. Beth. xxxviij. di.c. oēm.

¶ In via teſtioniōꝝ. i. i ſtudio ⁊ obſeruantia legis tue habituat⁹ delectat⁹ ſum ⁊ delector ſicut delectat̄ ſupple auar⁹ in oibus diuitijs ſuis mltō labore ɔgregatiſ. Nā oēs diuitias tpales in ɔparatiōe legis tue nihil ē dixi. Sapiē. vij. Et iō vt acq̄rā habit⁹ ꝟtutiſ ad reprimēdas paſſiōes adoleſcētie ⁊ iuuētutiſ ɔſiderabo vias tuas. Cōſiderabo opa abrahe et Iſaac ⁊ Iacob:⁊ ceteroꝝ ſctoꝝ:⁊ imitando eos exercebor in mādatiſ tuis:q: ex freq̄ntatiōe ⁊ exercitio opationū ꝑhat̄ habit⁹ q̄ facit hoiem opari cū delectatiōe:⁊ talis opatio ē ꝟtuoſa ⁊ laudabilis et meritoria. Et ſic ſeq̄t̄

3.pe. d.ſi. 4. op pōit. lex dei dr mltis nois dus.

In iuſtificationib⁹ tuis meditabor: nō obliuiſcar ſermones tuos.

¶ Q: nō ſolū factā habitū moralē in appetitu ſenſitiuo: ſʒ ēt habitū cognitiuū i intellectu ꝛ mēte: a. ¶ Eſt aūt valde aduertēdū ꝙ dd in hoc pſal. xv. noīb⁹ appellat legē dei: ꝛ hoc ſʒ diuerſos modos ſignificādi. Nā īquātū ē a deo dr lex dñi: ꝛ īquātū ꝑ āgelos ꝛ multos teſtes multotiēs teſtificata ꝛ examīata: dr teſtimoniū dñi maxie īquātū data ē in teſtimoniū ꝛ fed⁹. Itē inquātū ēplata ab ore dei dr ꝟbū ꝛ eloq̄uʒ ꝛ ſermo dei: qđ maxie cōpetit legi euāgelice: q̄ imediate a xp̄o ē ꝓlata: Itē īquātū ducit ad xp̄ʒ ꝛ vitā eternā dr via ꝛ ſemita ꝛ iter. Et īquātū ꝓhibet oē vitiū dr ꝑceptū. Sʒ inquātū mādat ꝛ iubet fieri oēm ꝟtutē q̄ ē mēſura oim hūanoꝝ opationū dr iuſtitia: ꝛ ei⁹ opatio dr iudiciū ꝛ iuſtificatio inquātū nō deuiat a diuia volūtate ꝛ ꝑ eādē rōnē dicit eq̄tas īquātū adequat diuie volūtati. Itē dr ꝟtutes inquātū eſt ꝟificata tota in xp̄o ꝛ eccl'ia: vt ſepi⁹ dictū ē. Dicit ēt lex diuina ꝟitas inq̄tū ɔformis ꝛ adeq̄ta diuine volūtati. Nā ſicut in ſpeculabilib⁹ intellectus ſiue oratio dicit ꝟa vel falſa inquātū adeq̄t reb⁹: q: ex eo ꝙ res ē vel nō eſt oratio dr ꝟa vł falſa: ita ꝑ oppoſitū i agibilib⁹ ꝛ factibilibus res dicūt ꝟe inq̄tū aſſimilāt ꝛ adequāt recte ratiōi ꝛ arti. Cū ḡ diuina volūtas ſit recta ratio ꝛ mēſura oim actuū humanoꝝ: iđ diuina lex dr cōiter veritas in ſacra ſcriptura: et ſic idem eſt qđ iuſtitia. Et ideo in hoc pſal. et in ceteris ſepe veritas ſumitur pro ipſa iuſtitia.

Gimel ꝯ ɔſe. d tiū. c. vlti.

Retribue ſeruo tuo: viuifica me: ꝛ cuſtodiam ſermones tuos.

¶ In hʼ tertio octonario ꝑponit lr̄a gimel q̄ īterꝑtat plenitudo ſiue retributio: eo ꝙ iſte peregrin⁹ i hoc octonario petit ſibi retribui oīa bona que ꝑdiderat ꝑ pctm̄. Ad cuius intelligētiā eſt notādū. vt ait ſaluator Luc. x. ꝙ iſte pegrin⁹ cū deſcēdit a hierl'm in hierico nō ſolūmō fuit ſpoliat⁹ bonis gratuitis: ſʒ etiā plagis impoſitis fuit multiplr vulnerat⁹ ꝛ mortificatus ꝛ quaſi ſemiuiu⁹ relict⁹. Uñ fuit ſpoliat⁹ iuſtitia originali ꝛ oīb⁹ premijs ei⁹: q: ꝑdidit imortalitatē ꝛ locū ꝛ ſciētiā ꝛ obedīētiā aīaliū: ꝛ ſic fuit factus ignorās ꝛ exul ꝛ miſer. Et vltra hoc fuit taliter vulneratus ꝛ ſauciat⁹ in appetitu ſenſitiuo ꝙ nō ꝑt reſiſtere carni nec mūdo: nec diabolo: nec ꝑt iplere ꝑcepta dei: niſi fuerit adiutus ꝛ viuificat⁹ ꝑ grāʒ. Uñ lʒ videat viuus quo ad opationē naturaliū. tñ eſt mortuus quo ad opationē ꝟtutū ꝛ reꝝ ſpiritualiuʒ. ꝛ ſic nō ōt adimplere precepta nec legem dei: ꝛ ideo non pōt bene operari niſi reſtituat ipſi originalis iuſtitia quā ꝑdidit vel aliq̄d loco ei⁹: puta iuſtitia fidei ꝑ grāʒ. Et hoc petit in hoc octonario. Dicit ḡ iſte hō aſſlict⁹ mortificat⁹ mulctat⁹. O dñe retribue mihi ſuo tuo ꝑ grāʒ oīa illa bona q̄ abſtuliſti mihi ꝓpter culpā ꝛ ingratitudinē meā: q: taliter maneo mortificat⁹ et debilitat⁹ in carne ꝛ appetitu ꝙ nō poſſuʒ vitare malū nec agere bonum: nec iplere diuia ꝑcepta ḡ viuifica me ꝑ grāʒ ꝑuenietē ꝛ cooperātē: vt cuſtodiā ſermones tuos. i. vt legē ꝛ ꝑcepta tua poſſ. ʒ ſeruare ꝛ adiplere. Itē quia etiā fui vulnerat⁹ ꝛ occecatus in intellectu per ignorantiam. Ideo

Reuela oculos meos: ꝛ cōſiderabo mirabilia de lege tua. de X d. ui c. placuit.

¶ Reuela oculos meos. i. remoue velū ignorātie ab oculis meis: ꝛ ſic ɔſiderabo mirabilia ꝺ lege tua penſendo differētiā inter bonū ꝛ malū remoto ꝑuerſo iudicio: ꝛ tūc vere iudicabo: nō ſolūmō de agēdis: ſʒ ēt de credēdis ꝛ ſperādis: q: huculq; ex vitio ignorātie iudicabā bonū malum: ꝛ malū bonū. Remoue ergo a me hāc ꝑuerſitatē iudicij illuminando ꝑtem rōnalē: ne paſſiones impediant rationē: que infirmitas rōnis fuit mihi data i penā peccati qñ fui expulſus a paradiſo: ꝛ factus ſum peregrin⁹ in hac lachrymarum vale. Ideo ſequitur.

Incola ego ſum in terra: nō abſcondas a me mandata tua. j. ethi coiā. v.

¶ Ideſt peregrin⁹ ꝛ exul fact⁹ ſuʒ i terra: iđ nō abſcōdas a me mādata tua ꝑ ignorātiā ſʒ fac ea mihi nota ꝑ gratiā. Uñ litera hieroñ. hʒ. peregrin⁹ ego i terra. Ex hoc demōſtrat ꝙ oīa mala que habet iſte peregrinus ſunt ipſi inflicta ex pena pctī vel i penā peccati qñ fuit expulſus. Sʒ q: i ſupradicto exilio iſte hō nō ſolū fuit punit⁹ i itellectu ꝛ rōne ꝑ ignorātiā: ſʒ ēt in volūtate ꝛ appetitu: q: ꝑdita iuſtitia originali fuit volūtas ꝑuerſa i ſuo actu ꝛ q̄ſi ligata ad nutū ſēſualitatꝭ intantū ꝙ licet ꝑ legē dei cognoſcat bonum tñ ſtimulata lege mēbroꝝ ſeq̄t malū. Et ſic iſte hō inuenit legē carnis i mēbris ſuis repugnātē legi mētis ꝛ captiuantem ipm̄ in lege peccati: ideo iſte paup hō incipiēs ad legeʒ dei cupit liberari: ſʒ ſtimulat⁹ lege mēbroꝝ ſequit paſſiões. Et ſic dolet: vñ ſimul cupit liberari ꝛ obtinere finē bonū: ſʒ ſequit deſideriū paſſionū. ¶ Uñ differētia eſt īter cupe ꝛ deſiderare. Nā cupere ē finē appetere Sʒ deſiderare eſt conatum apponere ꝑ ea q̄ ſunt ad finē. Uñ aliq̄s cupit felicitatē ꝛ nō ꝑuenit ad penas ꝺbitas ex pctō. Sʒ nō vult dimitere illđ qđ īducit pctm̄. ſ. rē ablataʒ aut mlierē aut vidictā ꝛ ſic nō facit p̄ilaʒ ꝑ quā dʒ ɔſeq̄ finē ꝑlo cupitū. Et ſic talis cupit deſiderat ſʒ īpedit conat⁹ ei⁹ ꝑ paſſionē. Et iđ iſte pegrin⁹ ſic ligatus lege mēbrorum dicit

no cupere et deſiderare vi ſeriū

vid. q̄ ſ. oliij zc. in ſcri- ptu- ris.

Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificatiões tuas in omni tẽpore.

¶ Id eſt facere opa iuſta ſm legẽ in oi tpe: q̄d nõ ſit ſine colluctatione carnis adductiuo ipſis. ¶ Eſt aũt aduertẽdũ q̄ in hoc verſiculo iplicant̃ z latent due magne difficultates Et hoc apparet in diuerſitatẽ tranſlationũ. Nam vbi nr̃a trãſlatio dicit. Cõcupiuit aia mea deſiderare iuſtificatiões tuas in oi tpe. Trãſlatio hierony. h3. Frãgit ſe aia mea deſiderare zc. Itẽ alia trãſlatio h3. Cõterit aia mea deſiderãdo iuſtificatiões tuas. Itẽ alia trãſlatio h3. Tabeſcit aia mea deſiderando iuſtificatiões tuas zc. Et iõ Aug. ſm primã trãſlationẽ dicit: q̄ iſte nõ dixit aia mea deſiderauit: ſ3 cõcupiuit aia mea deſiderare: qr q̄nq3 videm⁹ q̄ vtiles ſunt iuſtificatiões dei: id eſt op3 iuſtitie: ſ3 ex infirmitate aliq̄n non deſideram⁹. Et iõ iſte cõcupiſcebat deſiderare iuſtificatiões dei: oñdẽs q̄b⁹ q̄ſi gradibus ad eas pueniat̃. Prim⁹ eñ eſt vt videat̃ q̄ ſunt vtiles z honeſte. Deinde vt earũ deſideriũ cõcupiſcat̃. poſtremo vt pficiẽte lumine atq3 ſanitate dilectet earũ opatio zc. Iſta aũt vba Aug. l3 ſint ſubtiliſſima z bñ ad ppoſitũ litere: tñ nõ explicant totã intẽm: nec explẽt oẽs difficultates iplicatas in h̃ v̓ſiculo. Nã alie trãſlatiões nõ ſolũ vident̃ explicare infirmitatẽ nr̃am ad deſiderãdas iuſtificatiões dei: ſ3 etiã explicãt conatũ z diligẽtiã quã debem⁹ apponere z adhibere in deſiderãdo ſiue cum deſiderio ad cõſequẽdas iuſtificatiões dei. i. ad opandũ ſm iuſtitiã. et vt iuſtificemur in operando: qr non ſufficit deſiderare iuſtificari: ſ3 apponere totũ conatũ z diligẽtiã ad iuſtificãdũ vt hõ iuſtificet̃. Ad cui⁹ intellectũ eſt aduertẽdũ q̄ l3 Aug. in hoc loco totalr̃ nõ explicet: nec ſoluat totã difficultatẽ z itelligẽtiã hui⁹ v̓ſiculi: tñ ex dictis ei⁹ in pleriſq3 locis põt haberi ei⁹ declaratio: vt patebit. Vñ eſt p̄io notãdũ q̄ cũ tota iuſtitia hois cõſiſtat in declinãdo a malo z faciẽdo bonũ z opando ſm legẽ dei z viuẽdo ſine macula: vt dictũ eſt pſal. xiiij. q̄ nõ oẽ deſideriũ declinãdi a malo z faciendi bonũ iuſtificat hoiez: nã q̄s põt q̄nq3 deſiderare iuſtificari: puta exire a pctõ: ſ3 nõ q̄rit mediũ: nec conat̃ agere pniam nec cõteri: ſic nec q̄ nõ põt exire a pctõ: ergo nõ iuſtificat̃ in tali ſimplici deſiderio: ergo op3 vt q̄rat mediũ: z agat pniam ad hoc q̄ pſequat̃ veniã z iuſtificet̃: qr volũtas z deſideriũ eſt finis: ſed cõſiliũ z cõſultatio eſt de his q̄ ſunt ad finẽ iij. Ethicoꝝ. Et iõ ad hoc q̄ q̄s iuſtificet̃ nõ ſufficit deſiderare iuſtitiã. ſed op3 apponere z adhibere totũ conatũ z diligentiã ad conſequẽdã iuſtitiã declinãdo a malo z faciẽdo bonũ. Et iõ in ſacra ſcriptura vbicũq3 gemi-

Declinare a malo et facer̃ bonũ eſt hois iuſtitia.

nat̃ aliq̄d vocabulũ: ſemp denotat̃ aliq̄d conat⁹. vt pſal. xxxix. dicit̃. Expectãs expectaui: qr cũ toto affectu z conatu expectaui non ſolũ deſiderãdo finẽ: ſ3 q̄rẽdo mediũ ad conſeq̄ndã rẽ expectatã. Itẽ Mat. xxvj. dicit ſaluator deſiderio deſideraui hoc paſcha mãducare vobiſcũ añq̄ patiar. i. cũ toto conatu et affectu deſideraui viã pueniẽdi q̄rẽdo: qr voluntarie puenit xp̄s ad paſſionẽ: et pparauit oia neceſſaria zc. Ita ĝ pter dd in hoc loco ſciẽs q̄ ſolũ ſimplex deſiderium declinãdi a malo z faciẽdi bonũ non poterat iuſtificari niſi apponerẽt totũ conatũ et affectũ cũ ſolo deſiderio denotãdo affectũ z conatum dicit. cõcupiuit aia mea deſiderare iuſtificatiões tuas in oi tpe. oñdit eñ z notificat deſideriũ ſuũ eſſe cũ toto conatu p duo vba q̄ñ idẽ ſignificãtia. ſ. cõcupiſcere z deſiderare. q. d. cũ toto conatu z affectu deſideraui iuſtificatiões tuas. Item nõ dixit. feci iuſtificationes tuas: ſ3 aia mea cõcupiuit deſiderare. i. totũ conatũ adhibuit: qr ex infirmitate non ſemp eſt in nr̃a ptãte implere diuina precepta ſine gr̃a: vt ſupra dictũ eſt. Et iõ multotiẽs q̄s nõ valẽs adimplere diuina pcepta i effectu: maxime affirmatiua pter aliquẽ defectũ iuſtificat̃ tñ p ſolũ deſideriũ z affectũ poſtq̄ adhibeat totũ conatũ. Nã pctõr nõ hñs copiã ſacerdotis: nec locũ nec tp̄s cõfitẽdi ex ſolo deſiderio cũ cõtritiõe fit dign⁹ venia. z iuſtificat̃: vt inq̄t Aug. i lib. de pnia: vt magis patebit. ¶ Ergo p hoc ſoluit̃ inſtãtia quã faciebat porphyrius cõtra legẽ euãgelicã dicẽs ipſam eſſe iniuſtã z falſam z vanã: eo q̄ pcepit ipoſſibilia. Et p ſñs dicit q̄ nõ oẽs poteſtãt nec pñt in ea iuſtificari. Nã lex euãgelica pcipit reddi q̄ debitũ vſq3 ad vltimũ q̄drãtẽ: hoc aũt q̄nq3 eſt ipoſſibile pp defectũ rei: ſi fur deſtruxit oia q̄ furatus fuerat: aut ſi q̄s nõ h3 vñ reddat q̄ mutuo accepit: igit̃ ſp manet iniuſt⁹. Itẽ lex euãgelica precepit adimplere oia opa mie. z hoc ſub cõminatione ignis eterni. Mat. xxv. S3 hoc q̄q3 ẽ impoſſibile: qr infirm⁹ nõ põt viſitare nec ſeruire alteri infirmo: nec pauper ſubuenire alteri paupi pp defectũ zc. Et ſic p3 q̄ ipoſſibile ẽ oẽm hoiem ſp z in oi loco et tpe z in oi ſtatu iplere euãgelica pcepta. S3 in oppoſitũ eſt ſaluator Mat. xj. dicẽs. Venite ad me oẽs q̄ laboratis: iugum eñ meũ ſuaue eſt: et onus meũ leue zc. ¶ Et iõ ad r̃ñſionẽ hui⁹ eſt dicẽdũ q̄ iſte apoſtata nõ bñ cõſiderauit legẽ euãgelicã z iuſtitiã eius: nã l3 pcepta negatiua ſemper z vbiq3 obligent hoiem q̄ad affectũ z effectũ: tñ precepta affirmatiua l3 ſemp obligent quo ad affectũ: nõ tñ ſemper obligãt quo ad effectũ pter ſupradictum defectũ. Et ſic in tali caſu iuſtificetur homo per ſolum deſiderium z affectuz: poſtq̄ ad-

Porphyrius.

habeat totus conatꝰ: vt dictū eſt. Et hoc oſtē-dit ſaluator Mat. xviij. de illo q̄ debebat. x. M. talēta: q̄ nō habēs vn̄ redderet et pcidēs in terrā dicebat patientiā habe in me et oīa reddā tibi: cui dn̄s dimiſit oē debitū videns ſolū eiꝰ affectū. Itē Lu. vij. ille ſenerator di-miſit debitū duobꝰ debitoribꝰ nō habētibꝰ vn̄ redderēt. Ex q̄ pꝫ ꝙ deꝰ nō ſemꝑ reſpicit nec q̄r. t effectū: ſꝫ in caſu acceptat ſolū affe-ctu cū toto conatu: ꝛ ſic iuſtificat hō ꝑ ſoluꝫ affectū in tali caſu. Et iō Mat. v. nō dixit: btī q̄ faciūt iuſtitiā ſꝫ beati q̄ eſuriūt ꝛ ſitiūt iu-ſtitiā: qm̄ ipſi ſaturabunt ꝛc. ¶ Ad cuiꝰ intel-lectū eſt notādū ꝙ iſta ſe habēt ꝑ ordinem. ſ. deſiderare et eſurire ſiue ſitire ꝛ facere. Vn̄ deſiderare idē eſt qđ aliq̄d cupere. vel appe-tere: ſꝫ eſurire vel ſitire idē eſt qđ cū toto affectu ꝛ conatu talē rē deſiderare. i. cū tali deſiderio ad cōſequēdā rē deſideratā totū conatū apponere. Facere aūt eſt rē deſide-ratā ꝑ effectū adīplere. Et ſic q̄s pōt deſide-rare aliquā rē q̄ tn̄ nō eſurit eā: q2 nō appo-nit vires nec conatū: nec q̄rit mediū ad cōſe-quendā eā: vt aliq̄s deſiderat comedere pa-uonē aut caponē: ꝛ hꝫ facultatē emēdi: ſꝫ ex auaritia nō emit. Et ſic deſiderat bibere ne-ctar: ſꝫ ex auaritia nō emit. Ex q̄ pꝫ ꝙ talis nec eſurit pauonē. nec ſitit nectar: q2 ſi eſuri-ret ꝛ ſitiret totū conatū apponeret ad emen-dū ſicut qn̄ q̄s eſurit cibū vel ſitit potū ſim-pliciter totū conatū apponit ad q̄rendū cibū ꝛ potū: nec patit moras q̄n comedat ꝛ bibat ſi hꝫ cibū ꝛ potū pn̄tē: ita ergo pariter multi deſiderāt reſtituere rē ablatā: ꝛ hn̄t vn̄ red-dāt: ſꝫ ꝑꝑ auaritiā nō reddunt. Et multi deſi-derāt facere eleemoſinā: et hn̄t vn̄ faciāt: ſꝫ ex auaritia nō faciunt: nec eis deficia in fu-turum. Itē multi pctōres deſiderant facere pn̄iaꝫ ꝛ iuſtificari formidine pene future: ſꝫ nō faciunt: nec dimittāt rē amatā: aut nō re-mittāt iniuriā. Et iō eſt ſignuꝫ ꝙ ſꝫ tales de-ſiderēt iuſtitiā: tn̄ nō eſuriunt: nec ſitiunt iu-ſtitiā: q2 nō apponāt totū conatū: nec q̄runt mediū ꝑ qđ iuſtificent: nec faciūt qđ in eis ē: poſtq̄ habēt tp̄s ꝛ locū ꝛ copiā rei. Et iō ſolū deſiderium nō pōt eos iuſtificare: ſꝫ ſi tales apponerēt totū conatū cū deſiderio: tūc di-cerent eſurire ꝛ ſitire iuſtitiā. Et ſi in tali de-ſiderio ꝛ eſurie deficeret locꝰ aut res fami-liaris aut tp̄s adimplēdi ꝑ effectū: tūc ſoluꝫ deſideriū ꝛ eſuries ꝛ ſitis iuſtitie iuſtificaret eos. Et iō nō dixit ſaluator: btī q̄ faciūt iuſti-tiā: q2 hoc q̄nq3 eſt īpoſſibile ꝓpter defectū loci ꝛ tp̄is: aut rei familiaris: aut cōditionis ꝛ ſtatus ꝛ fortune: ſꝫ dixit. beati q̄ eſuriunt ꝛ ſitiūt iuſtitiā ꝛc. q2 vnicuiq3 poſſibile eſt cuꝫ auxilio gratie: q2 talis eleemoſyna nō datur de cellario: ſed ex affectu et conatu volunta-tis: vt inquit Aug. in ſermone de martyribꝰ.

Not. ꝙ eſu-rire ꝛc.

Et iō tp̄s nō ſemꝑ q̄rit ab hoībꝰ effectū iuſti-tie: ſꝫ affectū ꝛ eſuriē et ſitim iuſtitie q2 talis affectus ꝛ eſuries ꝛ ſitis iuſtificādi ꝯſiſtit in pn̄te a actu volūtatis: ſꝫ ſemꝑ cū gr̄a ꝓue-niēte ꝛ coadiuuāte: vt dictū eſt ſupra: hoc er-go voluit dicere dauid cū dixit. ꝯcupiuit aīa mea deſiderare iuſtificationes tuas. i. eſuri-uit ꝛ ſitiuit aīa mea iuſtificatiōes tuas. i. cuꝫ toto conatu deſiderauit iuſtificari ꝛc. Vn̄ vi-dēs dd̄ ꝙ nō ſemꝑ poterat iuſtificari ꝛ cōple-re ꝓcepta oīa ꝑ effectū: ad minꝰ ꝑ affectū et eſuriē ꝛ ſitim iuſtitie petit iuſtificari eſurien-do ꝛ ſitiēdo iuſtitiā ꝛ eſurit ꝛ ſitit adimplere diuina ꝓcepta: vt ꝑ talē eſuriē ꝛ ſitim iuſtifi-cet. Et iō addidit in oī tp̄e: q2 oīs hō pōt eſu-rire ꝛ ſitire iuſtitiā ꝛ adimplere diuina ꝓce-pta ꝛ facere pn̄iam in oī tp̄e ꝛ loco ꝛ ſtatu: et hoc in affectu: ſꝫ nō ſemꝑ in effectu: vt dictū eſt. ¶ Per ſupradicta pꝫ rn̄ſio ad argumēta Porphyrii: q2 ꝓcepta affirmatiua non obli-gāt hoīem ſemꝑ ꝛ ꝓ ſemꝑ q̄ ad effectū in ca-ſibus ꝓdictis: ſꝫ ſemꝑ ꝛ ꝓ ſemꝑ obligāt ho-minē q̄ ad affectū ꝛ eſuriē et ſitim iuſtitie: q2 in caſu ꝑ ſolū affectū ꝛ eſuriē: ꝛ ſitim iuſtifi-cādi iuſtificat hō. Et iō vidēs ſe nō ſꝑ valere iuſtificari in effectu ꝑꝑ infirmitatē et corru-ptionē nature: aut ꝓpter ſupradicta impedi-mēta petit iuſtificari in affectu: ꝛ eſurit iuſti-ficari in oī tp̄e: iō ait. cōcupiuit ſiue fregit ſe aīa mea deſiderare iuſtificatiōes tuas. i. cū toto conatu deſiderauit ꝛ eſuriuit iuſtifica-tiōes tuas nō ad tp̄s: ſꝫ in oī tp̄e ꝛ ī oī loco ꝛ ſtatu: q. d. eſuriuit ꝛ ſitiuit aīa mea iuſtifica-ri ꝓcepta ꝛ mādata: ſcꝫ tua ſeruādo in omni tp̄e: q2 in hoc conſiſtit tota iuſtitia hoīs. ſ. vt eſuriat ꝛ ſitiat iuſtitiā: eo mō quo dictuꝫ eſt q2 vt ſic meretur ſaturari fruitione celeſti. Mat. v. q2 ex ſola eſurie et ſiti iuſtitie meret ſaturari ꝓmio eterno: q2 deus nō querit niſi cor firmum. Proverbiorū. xxiij. Fili da mihi cor tuū. Et volēs iſte hō aſſignare cām ꝛ tp̄s ꝛ locum ſue infirmitatis et infortunii dicit.

✱ precepta affirmatiua q̄ mō obligāt.

Increpaſti ſuperbos: maledicti qui declinant a mandatis tuis.

xxvi. q. v. ſi libet ꝛ xl. diſ. c. adā

¶ O dn̄e ego incurri ꝛ aſſecutus ſum iſtam maledictionē et īfirmitatē iuſto tuo iudicio qn̄ eiectꝰ ſum a ꝑadiſo ex pctō parentū meo-rū. Nā tūc increpaſti parentes meos ſuper-bos ꝛ ingratos: qn̄ dixiſti ipſi Ade. Maledi-cta terra in opere tuo. Et ideo maledicti ſunt oēs q̄ declināt a mādatis tuis. Et ſic p̄mo fuit maledictꝰ diabolus: q2 ex ſupbia ꝛ ingra-titudine ꝛ rebelliōe declinauit in celo. Scđo declinauit a mandatis tuis adā cū vxore ſua. Et ſic increpaſti eos ꝛ relegaſti ī valle lachry-maꝝ et miſerie. Et ſic declinauit a mādatis tuis caim. Et iō increpaſti eū ꝛ ꝓieciſti a fa-cie tua vt ambularet ꝑ terrā ꝓfugus et ſta-

pidus ꝛ tremulus

pidus ⁊ tremul⁹ in maledictionē homicidij. Et sic oēs q̄ declinauerūt a mādatis tuis ⁊ declināt sunt maledicti ꝑ superbiā: ⁊ rebellionē: ⁊ cōdēnati ad penā eternā nisi ꝑ obedientiā ⁊ hūilitatē redeāt ad obseruāda mādata tua. Dicit ergo iste ꝑegrin⁹: o dn̄e q2 tu increpasti ⁊ punisti supbos parētes meos: eo ꝙ declinauerūt a mādatis tuis: iō ego dſcēdēs ab illis ꝑmis parētib⁹ supbis ⁊ sic maledictis. i. illā sniam ⁊ maledictionē incurrētib⁹: iō ego iure hereditario traxi illā sententiā: maledictionē et legē mēbroꝝ ⁊ corruptionē nature. Et sic dat⁹ sum in opprobriū ⁊ cōtēptū et seruitutem carnis et peccati. Igitur.

De. p. d. v. c. consideret

Aufer a me opprobriū ⁊ ꝯtemptū: quia testimonia tua exquisiui.

¶ Aufer a me ꝑ grām hoc opprobriū et ꝯtēptū ⁊ maledictionē q2 null⁹ pōt me liberare ab hmōi lege ⁊ miseria corporis hui⁹ nisi grā xp̄i. Et dū fuero liberat⁹ testimonia tua exq̄rā et sic ponit̄ ꝑteritū ꝑ futuro explicat ꝙ est opprobriū et q̄s ꝯtēpt⁹ ei⁹: ⁊ est triplex. Nā ꝑ talē sniam et maledictionē fuit iste hō addict⁹ triplici seruituti: ⁊ fact⁹ seru⁹ trib⁹ dn̄is. s. mūdo et carni ⁊ diabolo. Nā hō q̄ cōstitutus fuerat dn̄s istoꝝ fact⁹ est seru⁹ eoꝝ. Nā ꝑ iustitiā originalē corp⁹ ⁊ caro erāt subiecta aīe: sensualitas rōni: et tot⁹ mūd⁹ ⁊ oēs creature elemētales erāt facte ad seruitutē hōis sicut dictū est Gen. i. Dn̄amini piscib⁹ ⁊ volatilib⁹ ⁊c. Et ēt erat data tāta libertas et fortitudo ꝙ poterat nō solū resistere: sed etiā dn̄ari diabolo et fugare eū. Sed ꝓpter pctm̄ isti. s. mūd⁹ caro et diabol⁹ q̄ serui ipsius hominis facti sunt ei⁹ dn̄i et ꝑncipes ei⁹ trahētes homines quo volūt. Et hō factus est seruus eorum. A quo em̄ quis deuictus est ille seruus addict⁹ est. ii. Petri. ii. Et isti tres ꝑncipes sedēt: et loquunt̄ et vexant istū pauperē hominem et accusant et exercent. Et ideo dicit.

Triplex hois opprobriuz.

Pri. q. ii. vi sis. ill qꝺ. i. nulu.

Etenim sederūt principes: ⁊ aduersum me loquebant̄: seruus aūt tu⁹ exercebat̄ in iustificationib⁹ tuis.

¶ Etē. i. certe ꝑncipes. s. diabol⁹ et mund⁹ sederūt extra alliciēdo: et ꝯcupiscētia et lex fomitis in mēbris stimulādo: oēs isti sederūt et aduersum me loqbant̄: q2 semper me accusant postꝙ vicerūt me. Et sic seru⁹ tu⁹. exercebat̄ in tuis iustificationib⁹ ꝯ istos trēs hostes et prīcipes pugnādo ne trāsgrediar iustificationes et ꝑcepta tua. Sz i oīb⁹ his nemo adiutor nisi frequens meditatio et obseruātia legis tue q̄ docet resistere carni et mūdo et diabolo. Ideo sequitur.

Pri. q. ii. c. p pheta vii.

Nā ⁊ testimonia tua meditatio mea est: ⁊ ꝯsiliū meū iustificatiōes tue.

¶ Quasi dicat: cū his armis victor existam. Nota qꝺ illi ꝑncipes q̄ sederūt: ⁊ locuti sunt aduersuz istū hoīem mysticū intelligūt̄ etiā ꝑncipes paganoꝝ: sz Pharao et Nabuchodonosor: et Antiochus et ceteri q̄ vexauerūt et afflixerūt ⁊ exercitauerūt ꝑpl'z dei. Itē isti ꝑncipes ꝑmo intelligunt̄ diaboli: ⁊ ex cōsequēti mēbra ei⁹ puta tyrāni: ⁊ ipsi q̄ agūt vt moti et impulsi a diabolo q̄ est caput eoꝝ: vt dictū est in ꝓlogo tractatu tertio in octaua regula de intelligētia sacre scripture. Nā sicut xp̄s prius passus ē in se a iudeis: ⁊ postea passus est in mēbris a iudeis ⁊ tyrānis hereticis ita diabol⁹ prius per se dat persecutiones fidelibus tentando ⁊c. Et postea persequit̄ eos ꝑ membra sua inpellendo malos vt ꝑsequant̄ bonos: vt ait Augustinus.

Adhesit pauimēto anima mea: viuifica me secundū verbū tuum. Uias meas enunciaui ⁊ exaudisti me: doce me iustificationes tuas. Uiam iustificationū tuaꝝ instrue me: ⁊ exercebor in mirabilib⁹ tuis.

De leth. De. p. dis. v. s. i. circa ꝑncipium.

¶ In hoc quarto octonario petit alleuiari a grauitate et pondere et defectib⁹ q̄s aīa trahit a corpe in penā peccati. Et petit recuperare bona q̄ ꝑdidit. s. agilitatē libertatē ⁊ facilitatē ad bn̄ operādū. Et imortalitatē et ipassibilitatē. Nā lz aīa nō moriat̄: tn̄ dolet et aggrauat̄ ꝓpter societatē corpis: ⁊ sic ꝺbilitata ē2 q̄si mortificata: iō petit viuificari ab hmōi mortificatione et dormitione: et fortificari a tali debilitatione ⁊ hꝫ ꝑ legē diuinā et grām. Dicit ergo: o dn̄e viuifica me fm̄ verbū tuū et ꝑ legem et sacra legis tue qm̄ aīa mea adhesit isti graui corpori qꝺ est q̄ddā pauimentū terrenū cōcultatū et subiectū tot passionibus et defectib⁹ a q̄ aīa grauat̄ ex inhesione et cōiunctione et ꝯsortio ei⁹: q2 cōicat cū corpore in dolorib⁹ ⁊ passionibus. Et iō viuifica me fm̄ v̄bū tuū. i. fz ꝓmissuz tuū sicut ꝓmisisti abrae: isaac: ⁊ iacob. Quoꝝ semē ꝓmisisti bn̄dicere. i. ab hmōi maledictiōib⁹ absoluere nō solū filios fm̄ carnē sed etiā fm̄ spm̄. i. oēs gētes. Ego em̄ annūciaui tibi vias. s. opationes meas ⁊ ꝓcessuz vite mee et petā mea ⁊ ꝺsideria: et tu exaudisti. Ideo doce me iustificatiōes tuas: et istrue me viā iustificationum tuaꝝ: et exercebor i iustificatiōib⁹ tuis: legē ⁊ mādata adiplēdo. Ubi aduertendū est ꝙ iste hō mystic⁹ q̄nq3 loq̄t̄ de ꝑterito dicēs se exercitatū i lege rōne abrae: isaac: ⁊ iacob: ⁊ aliorū ꝑteritoꝝ patrū qui obseruauerūt ꝑcepta dn̄i. Et q̄nq3 rogat ⁊ petit excitari a dormitione ⁊ pigritia bn̄ agēdi: ⁊ fortificari a ꝺbilitate q̄ aīa trahit a corpe: vt sine difficultate possit implere mādata et legem dei: et dicit.

Dormitauit anima mea pre tedio:
xlo.d. c.vi: **confirma me in verbis tuis.**
esa.ij. **Viam iniquitatis amoue a me: et de**
q.h. q̄ **lege tua miserere mei.**
ritur. **Viam veritatis elegi: iudicia tua**
non sum oblitus.

¶ O dñe aia mea dormitauit ⁊ debilis ⁊ pigra facta est ad bñ agēdū: ⁊ timida ad difficilia tolerāda: ⁊ hoc ꝑ tedio ⁊ grauitate corpis. Ideo ꝯfirma ⁊ fortifica me i vbis tuis ⁊ i lege quā vbis tuis tulisti. Et amoue a me vitā ⁊ iclinationē iniqtatis: qꝛ sꝫ iclinatio mea ē ire ꝑ viā iniqtatis: ⁊ sꝫ tēdit ad pctm̄ Itē lex mēbroꝝ dr via iniqtatꝭ: qꝛ ē vestigiū pcti ꝑmi parētꝭ i nobis isflictū ⁊ īpssuꝫ: iō postq̄ lex mēbroꝝ ita vexat me: tu de lege tua ⁊ sm̄ legē tuā miserere mei. Nā lex tua destruit legē pcti ad Rom. vij. vñ dimissa via iniqtatis ⁊ lege pcti elegi viā vitatis: qꝛ iudicia tua nō sum oblitus: imo

Lex mem broꝝ dr via iniqtas tis

Adhesi testimonijs tuis domine:
noli me confundere.
Viam mādatoꝝ tuoꝝ cucurri: cū
dilatasti cor meum.

xp̄ō. q ñ.c. si q̄libꝫ ⁊.xx iij.q. iiij.c. displicet.

¶ Ipsam legē tuā in mēte habui: et ego opeꝛ seruaui in patriarchis et pphetis ⁊ iustis viris ⁊ adhesi testimonijs tuis legē seruādo: ideo noli me ꝯfundere. i. sm̄ legē pcti ⁊ ꝯfusionis iudicare ⁊ punire: qꝛ viā mandatoꝝ tuoꝝ cucurri sm̄ legē viuēdo ⁊ ābulādo cū dilatasti cor meū tua grā et auxilio. Nā aliter nō potuissē pcurrere nec adīplere viā mādatoꝝ cū via q̄ ducit ad vitā sic arcta ⁊ difficilis. Sꝫ tu dilatasti cor meū et fortificasti ꝑ grāꝫ tuā. Et sic via q̄ erat difficilis ⁊ arcta facta ē mihi facilis et lata: qꝛ nihil ē difficile amāti: qꝛ vireo q̄ꝫ imperitia denegat charitas administrat sm̄ Gregoriū hom. lia xij. ¶ Duo enim sunt q̄ faciūt opꝰ facile. Primo affectꝰ operātis. Secūdo pmiū rei adipiscēde. Cū ergo in principio huius psal. sit pmissa beatitudo q̄ est bonū ꝑ se sufficiēs ambulantibꝰ sine macula in lege dñi vt possint ꝯseq̄ beatitudinē promissam. Item qꝛ iste pegrinꝰ ꝯsiderauit se vltra q̄tuor. M. annoꝝ pegrinatum fuisse ꝑ legeꝫ veterē q̄rēdo xp̄ꝫ saluatorē et redēptorē ⁊ none legis latorē oībꝰ pPriarchis ⁊ pphetis in lege pmissum iō ait. O dñe ego iā adhesi testimonijs tuis legē tuam seruādo: ergo veni ad saluādū me: qꝛ iā tps ē: ⁊ noli me ꝯfundere nec frustrare in desiderijs ⁊ spe mea. Naꝫ si tu nō veneris: ego manebo ꝯfusus et irrisus ⁊ subsannatus apd alias gñatiōes q̄ dicūt ⁊ īpropēt mihi tarditatē tuā et dilationem tui aduētꝰ: imo dicūt qꝫ frustra expecto

nihil amāti difficile.

Duo faciūt opus facile

aduētū tuū vt liberes me de manu eoꝝ: Ergo veni qꝛ iā satis cucurri ⁊ ꝑ grauī viaꝫ mādatoꝝ tuoꝝ ꝑ.iiij. M. annoꝝ. Cū tu dilatasti. i. dilatādo aduētū tuū ꝯfortasti cor meū sub spe veniēdi. Vñ ista vba dicit ꝓpheta in psona zacharie ⁊ Simeonis ⁊ alioꝝ sanctoꝝ patrū q̄ fuerūt ꝓpe aduētū xp̄i: q̄ maiori desiderio ipm̄ petebāt: vt pꝫ Luc. j. ⁊ ij. Et iō iste octonarꝰ pōt eis applicari. s. qḋ Simeō fractus lōga expectatiōe xp̄i dicat cum ceteris sanctis sui tēporis. O dñe iesu aia mea adhesit pauimēto: qꝛ cōtinue erā ꝓstratꝰ ad faciē meā ad pauimētū terre rogādo vt accelerēs aduētū tuū. Ergo viuifica me ꝑ verbū tuum incarnatū: siue sm̄ verbū ⁊ pmissionē tuam Quia a te expecto viuificari a morte ⁊c. Qꝛ aia mea dormitauit iā stupida ⁊ mortificata pre tedio tam longe expectatiōis ⁊ dilatiōnis tui aduentus. Ergo confirma me in vbis tuis idest fac vt sim firmus in tuis promissis ⁊ non habeā desperare nec deficere: sꝫ sic vexat in pmissis. Nā qñ impleueris qḋ pmisisti: tūc ero confirmatus in verbis tuis. Ergo veni: et viā iniqtatis amoue a me pro me patiēdo et me instruēdo. Et miserere mei de lege tua. i. de mandatis et documētis ⁊ sacramentis legis tue. ¶ Nota q̄ iste pegrinus ab exilio ⁊ exitu paradisi vsq; ad xp̄m: cōplevit quatuor cursus siue status significatos ꝑ quatuor literas peragratas scilicet aleph. bet. gimel: deleth. nam ꝑ aleph significatus fuit cursus nature. Et ꝑ bet cursus circūcisionis. Et ꝑ gimel lex moysi. Et ꝑ deleth cursus ꝓphetarum. Et sic ambulauit ab adam vsq; ad abraā ꝑ cursum legis nature. Et ab abraam vsq; ad moysen ambulauit per literam bet. i. ꝑ circūcisionem. Et a moyse vsq; ad dd ambulauit ꝑ literā gimel. i. ꝑ legeꝫ scriptam Et a dd vsq; ad xp̄m ambulauit ꝑ delet. i. per statum ꝓphetaꝝ. A xp̄o aūt vsq; ad diem iudicij ambulat ꝑ. xviij. literas: scꝫ ab ipsa lr̄a he vsq; ad thau. Vñ ista litera he significat esse siue vitam. Et thau significat signum ad denotandum q̄ semper ambulat in lege vite vsq;quo perueniat ad signum ⁊ vltimum terminum: que est vita eterna ad quā dirigimꝰ totum discursum nostrum ⁊ oēs operatiōes nostras: vbi erit finis discursus et pegrinationis: et vbi erit quies ⁊ beatitudo nostra. Sexdecim aūt litere q̄ sunt inter he et thau ꝑ quas ambulat iste peregrinus vsq; ad iudicium sunt sexdecim varie persecutiones et asperitates quas ecclesia passa ⁊ passura est vsq; ad antixp̄m. Et iō postq̄ peregrinꝰ peragrauit supradictos quatuor statꝰ: scꝫ legis nature ⁊ circuncisionis et legis scripte et ꝓphetarū iam querit et petit statū legis euāgelice: ⁊ viuificantis ad vitam eternam per gratiā in sequentibus decē octo octonarijs

T Adas seu hō fecit q̄tuor cursus.

Legē pone mihi dñe viã iuſtifica‐tionũ tuarũ: ⁊ exquirã eam ſemp̄. Da mihi itellectũ ⁊ſcrutabor legē tuã: ⁊ cuſtodiã illã i toto corde meo

¶ In hoc q̇nto octonario ꝑponit lr̃a he. Un̄ poſtq̄ iſte ꝑegrin⁹ ꝑegrinat⁹ eſt ab adã vſq; ad xp̄m ꝑ q̄tuor milia annoꝝ. ⁊ ꝑagrauit totã legē moyſi: ⁊ vidit ꝙ in ea nõ potuit iuſtificari nec ꝑficere: nec ꝑ eã recuperare btitudinē quã ꝑdiderat: idõ petit a xp̄o legē euãgelicã: in q̄ credit iuſtificari ⁊ recuperare felicitatē regni celoꝝ quã ꝑ pctm̃ ꝑdiderat: et idõ duo facit nã p̄mo petit ꝑfici ꝑ legez in ſe. Scd̄o petit dirigi ⁊ adiuuari ꝑ eã ꝯ pſecutores. Ibi defecit in ſalutare. ¶ Ad p̄mũ ē notãdũ ꝙ lex euãgelica tripl'r iuſtificat: ⁊ facit hoiem dignũ vita eterna. Primo ꝑ fidē inq̄tũ credit ieſuz xp̄m eſſe verũ deũ ⁊ hoiem et redēptorē toti⁹ gn̄is humani meſſiã in lege ꝓmiſſum. Scd̄o iuſtificat ꝑ charitatē ꝑfectã erga deũ ⁊ ꝓximũ. Tertio ꝑ ſpē inq̄tũ conteptis reb⁹ terrenis ponit ⁊ ꝯſtituit finē ſuũ in celeſtib⁹ a xp̄o ꝓmiſſis. Et ſic non operat̃ ꝓꝑ aliqd̄ p̄miũ tꝑale: ſz ꝓpter vitã eternam ꝓmiſſaz. Tria ergo facit: nã p̄mo petit iuſtificari ꝑ fidē euãgelicam ⁊ eccl'iaſtica ſacr̃a. ſcd̄o ꝑ ſpē ⁊ charitatē. tertio agit gr̃as ſe per euãgelicã legē fuiſſe iuſtificatũ. ſcd̄z ibi. memor eſto. tertiũ ibi. Bonitatez feciſti. In q̇b⁹ trib⁹ ꝑtib⁹ ꝯtinent̃ ſex octonarij. quoꝝ p̄m⁹ ſcribit̃ ꝑ he qd̄ ſignificat iſta. ſcd̄s ꝑ tau qd̄ ſignificat in ip̄a. In tertio octonario ponitur zai. qd̄ ſignificat viuit. in quarto ꝑponit̃ he qd̄ ſignificat viuēs. q.d. ꝙ in iſta lege euãgelica: ⁊ ꝑ iſtã viuit ois viuēs ꝑ gratiaz. Et qd̄ iſta lex euãgelica iuſtificat ad vitã eternã vt pz ꝑ totũ diſcurſuz ep̄l'e Ad Romanos: ⁊ ad Gala. ⁊ ad hebreos. Quod vidēs iſte ꝑegrinus dicit ad xp̄m. O dñe poſtq̄ tm̄ laboraui in le. ve. ⁊ per ipſam nõ poſſum iuſtificari et ꝑuenire ad verã btitudinem: nec ita ꝑfici vt reddar ſine macula. Ergo pone ⁊ fer et ſtatue ⁊ ꝓmulga mihi legē nouã .ſ. euãgelicã. ſ. viã iuſtificationũ tuaꝝ: q2 ip̄a eſt via ad iuſtificandũ hoiem ⁊ reddēdũ ip̄z dignũ eterna btitudine. Et cũ dederis mihi ego exq̇rã eã ſꝑ corde ⁊ oꝑe: ſz q2 tali legi nõ potero adherere firmit̃ niſi ꝑ donũ intellect⁹. idõ da mihi intellectũ ꝑ fidē ⁊ ſcrutabor legē tuã: ⁊ cuſtodiã illã in toto corde meo: q2 ſi bñ crediderō ⁊ bñ itellexero legē bũ ⁊ ſuabo cuſtodiaz eã: ⁊ notãter dixit. Cuſtodiã illã i toto corde meo: ad dr̃iaz le. ve. q̄ nõ ꝓhibebat aĩm: ſed manũ ⁊ actũ: ſz lex euãgelica nõ ſolũmõ iuſtificat actũ: ſz ⁊ cor ⁊ ꝓpoſitũ ⁊ volũtatē: vt patet Matth. v. Et ideo ſequitur.

Deduc me in ſemitã mandatorum tuorum quia ipſam volui.

¶ Id. ſi toto corde d̄ ſiſcrcui. q. di. Ego bñ vellē ire in ſemita mãdatoꝝ: ſed non poſſuz meis virib⁹ niſi tu duxeris me ſz q2 habeo appetituz ꝑuerſum ad malũ: vt dictũ eſt: idõ.

Inclina cor meum in teſtimonia tua: et non in auaritiam.

Auerte oculos meos ne videant vanitatem: in via tua viuifica me.

Statue ſeruo tuo eloquium tuum in timore tuo.

¶ Inclina cor meũ i teſtimõia tua: ⁊ nõ iclines. i. iclinare ꝑmittas i auaritiã: itē q2 non ſolũ appetit⁹ me⁹ ē ꝑuert⁹ i auaritiã ſz ēt in ſuꝑbiã ⁊ vanitatē ⁊ appetitũ dñandi idõ auerte ocl'os meos ne videãt hãc vanitatē ambitionis: ſz viuifica ⁊ rectifica me in via ⁊ lege tua. Et ſtatue mihi ſeruo tuo ⁊ imp̄me eloquiũ. ſ. legē tuã a te ꝓbatã i timore tuo. q.d. ꝯfirma me i timore tuo filiali ꝑ legē tuã q̄ dt̄ dñ: deũ tuũ timebis ⁊c. Nã ſi fuero ſtatut⁹: ⁊ ꝯfirmat⁹ i tuo tiore tũc abiiciã oēz ꝯcupiſcētiã carnis. ⁊ oēz ſuꝑbiã ⁊ auaritiã q̄ r̃gnãt i mũdo ⁊ ipediũt hoiez ad ſuãdã ⁊ cuſtodiē dã leg̃. ⁊ ñ ſolũ me cuſtodias a ſuꝑdictiſ ſz ēt

Amputa opprobriũ meũ qd̄ ſuſpicatus ſum: q2 iudicia tua iocunda.

¶ Amputa ⁊ aufer pctm̃ ⁊ opprobriũ qd̄ ſuſpicat⁹ ſum. i. ꝑ ꝙ ſuſpicor ⁊ vereor apparet̃ añ hoies. Et ſuſpicor ⁊ vereor penã eternã ꝑ ꝙ ſuz mortu⁹ ⁊ p̄uor vita et̃na. Ergo ãputa ⁊ aufer h̄ opprobriũ ꝑ ſacr̃a leg̃ tue q̄ purgãt ⁊ delēt pctm̃: q2 iudicia dei ſũt iocũda. q.d. ego ꝑ pctm̃ ⁊ culpã q̄ dr̃ opprobriũ ⁊ maledictio ſuſpicabar ⁊ verebar venire in triſtes ⁊ crudeles pēas ſz tu ãputa h̄ opprobriuz ꝑ iuſtitiã tuã. ſ. ꝑ tuã legē iuſtificãtē: ⁊ ꝑ ſacr̃a q̄ ſũt iocũda ⁊ ſalubria: ⁊ ponũt̃ hic iudicia ꝓ ſacr̃is legꝫ: nã ꝑ ſacr̃a xp̄o mutat iudiciũ: q2 pctõrē q̄ iudicat⁹ erat ad mortē r̃uocat ad vitã ſatiſfaciēdo ꝓ eo ⁊ dãdo ꝑtiũ ſigulis: idõ vocat talia iudicia iocũda: q2 viuificãt hoiez ⁊ d̄ morte ad vitã r̃uocãt: ⁊ cõmutãt. Idõ ſeq̇t̃

Ecce concupiui mandata tua: in equitate tua viuifica me.

¶ Ecce. i. ꝓꝑ h̄: ꝯcupiui mãdata tua. i. legez tuã euangelicã: idõ i eq̇tate tua viuifica me: nõ i mea eq̇tate ſiue iuſtitia: ſz i tua. Et exaudi me i tua iuſtitia: ⁊ nõ i mea: q̄ nulla eſt: idõ nõ intres in iudiciũ cũ ſeruo tuo: ſz viuifica me in tua iuſtitia: et lege ſacramentoꝝ: que habet vim viuificatiuã ⁊ ſanatiuã ⁊ ampu‐tatiuã pctõꝝ ⁊ vitioꝝ ⁊ opprobrioꝝ. Petit ergo iſte bon⁹ hõ legē euãgelicã q̄ hz vim viuificatiuã ⁊ ſanatiuaz: ⁊ inclinat cor ad te‐

Marginal notes (left): he. d. ſ. ca. oēs ie ges. i glo. et vi. d. c. teſ‐tem. — U lex fa cit ho minē dignuz vita et̃na.

Marginal notes (right): d. lvj. c. naſci. et viij. q. j. cap. iciendum. — xv. q. j. §. ex volũtate. xxiiij. d. bis xxxij. qõ. v. nec ſo lo. — de. p. d. j. c. aliꝗ eſt. — xxij. q. ij. q. libet.

gitatē ⁊ deuiat ab auaritia ⁊c. Eſt ḡ lex euā-
gelica viuificatiua: intelligētie largitiua: in
via dei deductiua: ad bonū ⁊ miaꝫ: ab auari
tia ⁊ vanitate ſupbie auerſiua. In timore dei
ꝯfirmatiua: opprobrij amputatiua: ⁊ in ipſa
eq̄tate ⁊ iuſtitia renouatiua ⁊ iuſtificatiua:
q̄ ſunt ſeptē fruct⁹ ⁊ ꝓprietates fide ſiue le-
gis euāgelice ꝑ fidē. Primo ergo iſte petit le
gē euāgelicā in cōi ad iuſtificādū: ⁊ ī ſpecia
li petit itelligere eā ꝑ fidē ſiue petit fidē ad
intelligēdā legē ⁊ ꝑſcrutādā. Ex cui⁹ itelle-
ctu colligunt̄ ſupdicti ſeptem fruct⁹ ex lege
euāgelica. Uñ nota ꝙ lex euāgelica nō ſolū
Fru- abſtulit opprobriū peti: ſed etiā opprobriuꝫ
ct⁹ le ⁊ iugū le. ve. ⁊ on⁹ importabile. Cū ḡ dd̄ ꝑui
gis diſſet in ſpū ab vtroq̄ opprobrio nō alr̄ q̄ꝫ ꝑ
euan legē euāgelicā fore ſe abſoluēdū: iō petit eā
gelice ⁊ petit tale opprobriū a ſe auferri: Jtē in le.
ve. mlta tolerabant̄ ⁊ cōcedebant̄ ꝑꝑ duri-
tiā illi⁹ ꝑpl̄i q̄ ſunt opprobrioſa: puta vſura:
auaritia: liber repudij ⁊c. Que oīa abijcit lex
euāgelica q̄ nō ꝯtinet niſi p̄cepta ſuauia et
iocūda ⁊ portabilia: iō hanc petit dd̄. Ex di-
ctis in hoc octonario pꝫ ꝑfectio ⁊ ſupeminē
tia legis euāgelice ſupra legē ve. Nā iſta iu
ſtificat totū hoīem interi⁹ ⁊ exteri⁹ ⁊ q̄ ad vo
lūtatē ⁊ factū ⁊ quo ad deū ⁊ ꝓximū: ⁊ ꝓhi-
bet oēm auaritiā ⁊ vſurā: nō ſolū cū ſuis: ſed
etiā cū extraneis: qd̄ nō faciebat lex vetus.
Ex ſupradictis ēt pꝫ ꝙ alia lex erat danda: ⁊
aliā legē petit hic dd̄ p̄ter legē moyſi ꝑ quā
expectabat iuſtificari: qꝛ iā ip̄e habebat le-
gē moyſi q̄ ſoluꝫ dirigebat cultores ſuos in
xp̄ꝫ: ꝑ quē ⁊ ꝑ cui⁹ legē nouā expectabat iu
ſtificari ⁊ dirigi ī eternā btītudinē celeſtem
quā adā ꝑdiderat ꝑ pctm̄: hanc ergo legem
euāgelicam petit a xp̄o dauid in hac parte.

**Et veniat ſup me mīa tua dn̄e: ſa-
lutare tuum ſcd̄m eloquium tuum**

¶ In hoc ſexto octonario deſiderat ꝓficere
in fide ⁊ iuſtificari ꝑ eccl'iaſtica ſacr̄a: nā lex
Dan. euāgelica nō ſolū dat p̄cepta ⁊ mādata iuſti
i.ꝯſ. tie: ſꝫ etiā ſalutaria ſacr̄a: q̄ nō ſolūmō iuſti-
d.iiij. ficāt a pctō: ſꝫ ēt cōferūt gr̄aꝫ gratificātē ad
c. pla vitā eternā: ⁊ ꝯferūt dona ſpūſſctī adiuuati
cuit. ua ⁊ roboratiua v̄tutū theologaliū. Uñ in oī
bus his petit ꝑfici ⁊ ꝓficere in h̄ octonario
ꝑ aduētū xp̄i: iō dicit. O dn̄e pr̄ veniat ſuper
me mīa tua ⁊ ſalutare tuū q̄ eſt xp̄s ⁊ h̄ ſcd̄ꝫ
eloquiū. i. ꝓmiſſionē tuā ſicut ꝓmiſiſti pr̄ib⁹
ve. te. Et ēſt veniat ſup me mīa tua. i. remiſ-
ſio pctōꝝ q̄ dat̄ ꝑ ſacr̄a baptiſmi et pnīe. Et
veniat ſup me ſalutare tuū. i. ſanitas meoꝝ
languorū ſpūaliū qꝛ eccl'iaſtica ſacr̄a remit
tūt penā ⁊ ſanāt a culpa: ⁊ gratificāt ad glo
riā. Et iō inuocat xp̄ꝫ vt ꝯferat ſibi ſacr̄a ſa-
lutaria r̄miſſiua ꝑ legē euāgelicā. Et ꝯferat
ēt ſibi oēs v̄tutes theologales ꝑ q̄s defēdat
v̄itatē euāgelicā: ⁊ ꝯfirmet eū ī eis. ⁊ iō ſeq̄t̄

**Et r̄ndebo exprobrātib⁹ mihi ver- d. pe.
bū qꝛ ſperaui in ſermonibus tuis. di. ii.
Et ne auferas de ore meo v̄bū ve ſ. ex
ritatiſ vſq̄q̄: qꝛ ī iudicijs tuis ſu rio.
per ſperaui. xlij.
Et cuſtodiā legē tuam ſemper: in di. c.
ſeculum ⁊ in ſeculum ſeculi.** ꝑ re-
uerſia.

¶ Sumitꝰ me ꝯfirma in fide ⁊ ceteris v̄tuti xxiij.
b⁹ theologalib⁹: ⁊ ne auferas vſq̄q̄. i. ine q. j. ſi
ternū v̄bū v̄itatis de ore meo: qꝛ in iudicijs ma.
tuis ſupſperaui. Et tūc r̄ndebo cū audacia
infidelib⁹ exprobrātib⁹ mihi v̄bū ⁊ cōfeſſio
nē ⁊ p̄dicationē meā iō da mihi ſapiaꝫ ad de
fendēdā legē corā exprobrātib⁹: qꝛ ſp ſꝑaui
in ſmonib⁹ tuis. Qꝛ dixiſti. Dū ſteteritis añ
reges ⁊ p̄ſides ⁊c. dabit̄ eñ vob̄ in illa hora
q̄d loq̄mini ⁊c. Et iō ne auferas de ore meo
v̄bū v̄itatis ⁊c. Et ſic cuſtodiā legem euan-
gelicam nō ad tempus ſicut cuſtodiui legē
vete. ſed ſemper in ſeculum ſecul'. vij. q

**Et ambulabam in latitudine: qꝛ j. ſac
mandata tua exquiſiui.** dū in

¶ Ambulabā. i. ambulabo in latitudine. i. ī glo. et
ſecuritate ſine timore ſicut ille qui vadit ꝑ xxiij.
campum planum ⁊ latum ſine metu et diffi q. j: c.
cultate. Et hoc quia mādata tua exquiſiui. niſi.

**Et loq̄bar de teſtimonijs tuis in xxvij.
ꝯſpectu regū: ⁊ non confundebar. d. c. ſe
Et meditabar in mandatis tuis q̄ dulo
dilexi.** ⁊. vij

¶ Loq̄bar cū audacia ī ꝯſpectu regū mani- q̄. j.
feſtādo legē tuā ⁊ ꝯfitēdo te corā hoīb⁹: ⁊ nō oim.
ꝯfundebar: qꝛ ꝯfirma⁹ us erā ī fide. ⁊ vñ hoc
Qꝛ. ſ. meditabar ī mādatꝫ tuis q̄ dilexi: ī q̄b⁹
dixiſti. Nō eñ vos eſtꝫ q̄ loq̄mini: ſꝫ ſpūs pa
tris q̄ loq̄t̄ ⁊c. Et ſic nō ſolū p̄dicaui legē tuā
in ꝯſpectu regum ⁊ hoim ore: ſed etiā opere
adimplendo. Nam.

**Et leuaui man⁹ meas ad mādata xiij.
tua que dilexi: et exercebor in iu- q. j. in
ſtificationibus tuis.** ſumꝰ.

¶ Leuaui man⁹ meas. i. opatiōes. i. opera
manuū meaꝝ ad mādata tua. i. ſm̄ mādata
q̄ dilexi. Et ſic ope adimplēdo exercebor in
iuſtificatiōib⁹ tuis. qꝛ fides ſine exercitio et
opibus mortua ē. q. d. In toto iſto octonario
vēiat mīa tua ⁊ ſalutare tuū ſup me: ⁊ cōfir
met me ī fide: ⁊ ne auferas de ore meo v̄bū
v̄itatis ſꝫ da mihi os ad loquēdū: ⁊ tunc r̄n-
debo infidelibus exprobrantibus mihi ver-
bum: et cuſtodiam legem tuam ſemper: et
ambulabo in latitudine ſecuritatis: ⁊ loquar

bar in cõſpectu regũ ⁊ ꝑncipũ ſine ꝯfuſiõe ⁊
opabor ⁊ exercebor i iuſtificatiõib⁹ tuis. Qua
ſi dicat. Qđ iſti qnqꝫ fruct⁹ naſcunt ⁊ ſequũt
ex fide ꝯfirmata. Uel forte poſſum⁹ dicere ꝙ
in hoc ſexto octonario petit iuſtificari ꝑ cha‑
ritatẽ q̃ ꝑ fidẽ diligit deũ ⁊ ꝓximũ: q̃ q̇dẽ cha
ritas ꝑ latitudinẽ intelligit̃ qꝛ ad oĩa ſe extẽ‑
dit etiã ad diligẽdũ inimicũ: vñ dt. Et veniat
mia tua ſuꝑ me charitatẽ ifundẽdo ⁊c. et tũc
armat⁹ fide ⁊ ſtimulat⁹ ꝑ charitatẽ rñdeo ex
probrãtib⁹ mihi v̄bũ ⁊c. Quia charitas foras
mittit timorẽ ⁊c. Et ſic ãbulabo in latitudine
charitatis q̃ nihil timet ⁊ loq̄t i ꝯſpectu regũ
ſine cõfuſiõe ꝓ legẽ xp̄i. Et meditabor in mã
datis tuis ea q̃ ex charitate dilexi. ſ. deũ ⁊ ꝓ‑
ximũ. Et leuaui man⁹ meas ⁊ o͂pa ad mãda‑
ta tua q̃ ex charitate dilexi ⁊ ſic exercebor ⁊c.

Zayn ſ. q. ſ. c. int catholicam

Memor eſto verbi tui ſeruo tuo: in quo mihi ſpem dediſti.

¶ In hoc ſeptio octonario petit ꝑfici ⁊ iuſtifi
cari ꝑ ſpẽ q̃ p̄cedit charitatẽ in operando. lꝫ
ſequatur eam in effectu: vt dictũ eſt. Uñ ſpes
eſt habit⁹ quo anim⁹ ſiue voluntas ſubleuat̃
a terrenis ad cõſtituẽdũ finẽ ſuuꝫ in ſummo
bono amato. Et ſic ſpes hec hꝫ quatuor effe‑
ctus. Nã pmo ſubleuat voluntatẽ a terrenis
mũdana ꝯtẽnẽdo. Scđo facit eã ꝯſtituere fi‑
nẽ ſuũ i ſummo bono amato. Tertio facit ip
ſam opari ꝓpter illũ finẽ ⁊ nõ ꝓꝑ aliũ: nec ꝓ
pter aliud. Quarto exhibet ei potẽtiã in mo‑
ra ⁊ tarditate: ſi ilico ⁊ i hac vita differt̃ poſ‑
ſeſſio et acquiſitio finis: qui eſt deus ⁊ v̄a bti
tudo. Ex quo ſequit̃ ꝙ latior ⁊ maioris am‑
bitus eſt fides ꝙ̃ charitas ⁊ charitas quam
ſpes. Nã plura credim⁹ ꝙ̃ diligimus. Nam
nos credim⁹ bona ⁊ mala in lege memorata:
ſcꝫ deũ eſſe ſummũ bonũ ⁊ oĩpotẽtem crea‑
torẽ celi ⁊ terre: ⁊ diabolũ cecidiſſe ineternũ
puniendũ ⁊ infideles ⁊ legis trãſgreſſores nõ
penitentes ineternũ cruciãdos: ⁊ tñ ex cha‑
ritate nõ diligim⁹ niſi deũ ⁊ ꝓximũ. Itẽ dili‑
gimus deũ ⁊ ꝓximũ: ⁊ tñ nõ ponim⁹ ſpẽ et fi‑
nem nr̃m niſi in ſolo deo ⁊ vera beatitudine.
¶ Itẽ ſequit̃ ꝙ diffinitio ſpei q̃ dat̃ a magi‑
ſtro non eſt ſufficiẽs nec euacuat nr̃ꝫ ꝓpoſitũ
ſpei cum dicit. Qđ ſpes eſt expectatio future
btitudinis ex grã ⁊ ex meritis precedẽtibus
Nã habit⁹ infuſus ſpei non ſequit̃ meritum
imo p̄cedit: imo eſt cã merẽdi: qꝛ intantũ me
ret̃ q̃s iquãtuꝫ opat̃ ꝑ ſpẽ rõne ſummi boni:
qꝛ ſi ſpes nõ ſubleuaret ad opandũ ꝓꝑ ſoluꝫ
deũ opator nõ mereret̃. Nã ſicut actus mo‑
ralis non eſt dign⁹ laude niſi ꝓueniat ex ha‑
bitu morali: ita opatio nõ eſt meritoria bti‑
tudinis niſi ꝓueniat ab habitu theologico
ſ. fide ſpe ⁊ charitate. Qui q̇dem habitus ſp
eſt iunct⁹ ⁊ inſeparabilis a grã gratificãte:
Ideo actus ſpei non eſt ꝓprie expectare: ſed

X q̃d ſit ſpes · Spes hꝫ q̃tuor effectus.

L

nota diffinitiõe ſpei.

ſperare qđ idẽ eſt qđ vltimatũ finẽ in deo cõ
ſtituere. Et ex hoc ſeq̄t̃ meritũ iuſtificãs ⁊ di
gnificãs hoiem ad btitudinẽ eternã ꝯſequẽ‑
dã. Jđ dđ cupiens ꝑfici ⁊ iuſtificari ⁊ ſuble‑
uari ꝑ ſpẽ ad ꝯſtituẽdũ finẽ ſuũ i ſolo deo pe‑
tit xp̄m in lege ꝓmiſſũ q̇ erat legẽ euãgelicã
latur⁹ q̇ ꝑ ſpẽ cũ fide ⁊ charitate nos erat iu
ſtificatur⁹. Itẽ anagogice petit etiã btitudi‑
nẽ ꝓmiſſam quã ꝑ ſpẽ ſumus aſſecuturi: ⁊ iđ
dicit in ꝑſona toti⁹ corpis myſtici. O dñe mit
te filiũ tuũ ⁊ memor eſto v̄bi. i. ꝓmiſſiõis tue
facte ſuo tuo abrae cũ dixiſti. in ſemie tuo bñ
dicẽt oẽs gẽtes. Et dixiſti ꝑ os Jacob. Non
auferet̃ ſceptrũ de iuda ⁊c. Itẽ da mihi beati
tudinẽ quã ꝓmiſiſti olim abrae ⁊ ſemini ei⁹
cũ dixiſti. Ge. xv. Suſpice celũ ⁊ numera ſtel
las ⁊c. ⁊ ſic erit ſemẽ tuũ. q. d. Sicut ſtelle ſũt
in magno numero fixe i celo ſtellato: ſic erit
ſemẽ tuũ ⁊ filij ꝓmiſſiõis i celo ẽpyreo collo
cati: i q̃ v̄bo ⁊ ꝓmiſſo ſpẽ đdiſti mihi ſuo tuo
ꝙ̃ ſpẽ ego ſtatui finẽ meũ vltiatũ i illa ꝓmiſſa
btitudine. Ueniat ergo meſſias q̇ ꝑ fidẽ ⁊ ſpẽ
⁊ charitatẽ mihi eſt datur⁹ hãc beatitudineꝫ.
Itẽ eſto memor verbi tui qđ dixiſti in ꝑ̇ncipio
qñ me de ꝑadiſo eieciſti ⁊ in hãc ꝑegrinatio‑
nem miſiſti. ſ. ꝙ mitteres filiũ tuũ in carnem
de mea progenie vt redimeret me ⁊ reduce‑
ret in beatitudinẽ amiſſam: in quo verbo ⁊ ꝓ
miſſione dediſti ſpem mihi ſeruo tuo ſub qua
ſpe ego peregrinor in hac via: ergo mitte ipꝫ
primo in carnẽ et poſtea in gloriam.

Hec me cõſolata eſt in humiliate mea: qꝛ eloq̃ũ tuũ viuificauit me. ſ. q. ſ. c. iter rogo i glo.

¶ hic aſſignat effect⁹ ⁊ fruct⁹ ⁊ ꝓfectus ſpei.
Nam primo cõſolat̃ ꝓpter p̄mium ꝓmiſſum
Scđo fortificat ꝯtra impedimẽta. Tertio pel
lit timorẽ ⁊ defectũ. Quarto letat̃ in aduer‑
ſis: et exercitat̃ in eis. Quinto cum patientia
et equanimitate tollerat morã finis ꝯſequen
di. ađ in hoc ſeptimo octonario memorat pri‑
mos qnqꝫ fruct⁹ ipſi⁹ ſpei: in ſequẽti v̄ſo ibi.
Portio mea. memorat ſextũ fructum. Dicit ꝑ
pmo. Hec ſcꝫ virtus ſpei ꝯſolata eſt mẽ in hu‑
militate ⁊ ꝑſecutione mea. Qꝛ ſemꝑ ꝯſolat̃ in
aduerſitate: eo, qđ offert pretium finis ante
oculos: et ſic reddit laborẽ facilẽ. Ideo ſequi
tur. Quia eloquiũ ſcꝫ promiſſum tuũ viuifica
uit me dando vires in aduerſis.

Superbi iniq̃ agebant vſqꝫquaqꝫ: a lege autẽ tua nõ declinaui. iiij. q. ſ. c. vi ti. ⁊

Memor fui iudicior̃ tuorũ a ſecu‑ lo domine: ⁊ conſolatus ſum. xix. d. ca. in memoriam.

¶ Itẽ dedit mihi ſpes fortitudinem ꝯ ſuper‑
bos ꝑſequẽtes me. Nã cũ ſuꝑbi agebãt ini‑
que vſqꝫquaqꝫ. i. aliqñ vel ſp: tunc in virtute
ſpei a lege tua non declinaui: id eſt licet ſuꝑ‑

bis agerēt iniq̄ ꝯ me: tā de lege tua nō de
clinaui. Et quare nō declinaui a lege tua? q2
memor fui iudicioꝝ tuoꝝ a ſeculo. i. q̄ a pnci
pio vſq nūc feciſti. Nā lꝫ ad tēpus ꝑmiſeris
iuſtos vexari a malis tñ in fine liberaſti eos
ſperātes in te: ꝛ puniſti ꝑſequētes eos: ſicut
patet de pharaone ſennacherib et nabucho
donoſor ꝛ ātiocho. Et ſic cū tali ſpe ꝯſolat⁹ ſū

saen. xxi. q vlt. c. vlti. Defectio tenuit me ꝑ peccatorib⁹: derelinquētib⁹ legem tuam.

Cantabiles mihi erāt iuſtificatio nes tue: in loco ꝑegrinatiōis mee. xvi. q. ii: p⁹ me.

Memor fui nocte nominis tui dñe: et cuſtodiui legem tuam.

Hec facta eſt mihi: q2 iuſtificatio nes tuas exquiſiui.

¶ Itē ſpes dedit mihi tertiū fructū: q̄ ē glia
ri in aduerſis: ꝛ mittere foras timorē: nā de
fectio ꝛ timor mortis tenuit me aliqn̄ ꝑ pctō
rib⁹ derelinq̄ntib⁹ legē tuā q̄ mihi mortē ꝯmi
nabāt. Sꝫ ꝑꝑ ſpē cātabiles mihi erāt iuſtifi
catōes tue. i. cū alacritate ꝯſiderabam legē
tuā: vbi p̄cipis ꝛ dicis ꝙ beati q̄ ꝑſecutionem
patiūt ꝑꝑ iuſtitiā: ꝛ ꝙ merces eoꝝ copioſa ē
in celis. Et iō iſta lex erat mihi cātabilis ꝛ ꝯ
ſtabilis in hoc loco ꝑegrinatiōis mee. ſ. i hac
vita ꝛ in hoc tpe ꝑſecutiōis. Et ſic memor fui
noīs tui i nocte aduerſitatꝫ ꝛ ꝑſecutiōis ifide
liū ꝛ maloꝝ: ꝛ cū ſpe cuſtodiui legē tuā. Et h̄
nox ꝛ ꝑſecutio ſiue aduerſitas fctā ꝛ data eſt
mihi a tyrānis ꝛ ifidelib⁹ ſeu ꝑuis hoīb⁹: co
ꝙ iuſtificatiōes tuas exq̄ſiui. i. q2 viuebā iu
ſte fm legē tuā: ꝛ erāt diſſīlis vite ꝛ moribus
eoꝝ ēt q2 ꝯfitebar xp̄m corā hoīb⁹: ꝛ defende
bā legē ei⁹ iō iferebāt mihi vexatiōes ꝛ tormē
ta. Sꝫ i ꝟtute ſpei oīa tolerabā. Vn̄ cātabiles
erāt iuſtificatiōes ꝛ p̄cepta dei aplis qn̄ ibāt
gaudētes a ꝯſpectu ꝯcilii: ꝛ ſe dignos reputa
bāt ꝑ noīe Jeſu a iudeis ꝛ ceteris ꝯtumeliā
pati. Q2 tūc cātabāt ꝛ p̄dicabāt legē ꝛ p̄cepta
xp̄i dicētes. Obedire opꝫ deo magis ꝙ hoīb⁹
Actu. iiii. Itē p̄cepta ve. le. fuerūt oneroſa et
flebilia vſq ad xp̄m: ſꝫ p̄cepta ꝛ iuſtificatiōes
legis euāgelice ſūt cātabiles. i. delectabiles
ꝛ faciles et ſuaues fidelib⁹ chriſtianis.

heth. xxiiii. q. c. j. ſum me.

Portio mea dñe: dixi cuſtodire legem tuam.

¶ In hoc octauo octonario ponit q̄rtū effe
ctū ſiue fructū fidei: q̄ eſt cū patiētia tolera
re longitudinē et morā beatitudinis ꝑmiſſe.
Nā ſpes patientiā operat: vt ait Jacob⁹ ca. j.
Dicit ergo. O dñe q2 es portio mea et here
ditas mihi ꝑmiſſa: iō dixi. i. ſtatui cū patiētia
ꝛ longanimitate cuſtodire legem tuam.

Deprecat⁹ ſū faciē tuā in toto cor de meo: miſerere mei fm eloqū tuū. xxiii. q. j. c. od. ꝛ xiii. q. v. c. vlti.

Cogitaui vias meas: ꝛ cōuerti pe des meos in teſtimonia tua.

¶ Et ſic nō diffidēs de ꝑmiſſo lꝫ differat: de
ꝑcat⁹ ſum faciē tuā in toto corde meo ſine in
termiſſiōe: vt nō auferas ꝑmiſſū: ſꝫ miſerere
mei btitudinē ꝯferēdo fꝫ eloquiū ꝛ ꝑmiſſum
tuū: q2 ꝑꝑ hoc cogitaui dirigere vias meas
ad te: ꝛ ꝯuerti pedes meos. i. opatiōes meas
in teſtimonia tua. i. direxi opa mea ad te tanꝙ
i finē vltimū: q̄ ē terti⁹ effect⁹ ꝛ ꝓprietas ſpei

Parat⁹ ſum ꝛ nō ſum turbat⁹: vt cuſtodiam mandata tua. xiv. d. c. duo ꝛ xv. q. vj. c. j.

Et iō lꝫ differat mihi p̄miū: tn̄ ꝑat⁹ ſū ꝛ non
ſum turbat⁹: nec deſꝑaui vt cuſtodiā mādata
tua: imo cū patiētia ꝑo ꝛ tolero morā: ꝛ nō d
ſiſto laborāt ꝛ cuſtodire ꝛ obſuare legē tuam.

Funes pctōꝝ circūplexi ſunt me: ꝛ legem tuā non ſum oblitus. d. xxi. c. ꝑdi ter cū ꝯ cel. miſſ.

Media nocte ſurgebā ad ꝯfitēduꝫ tibi ſup iudicia iuſtificationis tue. ca. j.

¶ Itē lꝫ fu. es ꝛ laq̄i pctōꝝ ꝛ vitioꝝ ꝛ tētationū
ſiue ꝑſecutiōes hoīꝫ pctōꝝ circūplexi ſunt
ꝛ circūdederūt me: ꝛ tn̄ legē tuā nō ſū oblit⁹
poſtꝙ ſū ꝑ ſpē ſubleuat⁹ ꝛ radicat⁹ oīe ꝛ ope
obſuādo rōe ꝑmiſſe btitudis. Et ſic i ꝯtinua
orōne ꝑſeuerādo media nocte ſurgebā ad cō
fitēdū tibi matutia officia celebrādo: ꝛ ibi in
offō nocturno r̄citabā iudicia iuſtitie legēdo
geſta no. ꝛ ve. teſt. vbi ſcribūt iudicia tue iuſti
tie. ſ. miracula ꝛ pūitio maloꝝ ꝛ p̄mia bonoꝝ
q̄ ſūt iudicia iuſtitie tue i vtroq teſtō ꝯtēta.

Particeps ego ſū omniū timētiū te: ꝛ cuſtodientiū mādata tua. xv. q. j. c. fre miſſ: me. glo.

¶ Etiā ſic legēdo ꝛ imitādo opa iuſtoꝝ ꝛ vi
tādo iniq̄tates prauoꝝ fact⁹ ſū ꝑticeps oim
timētiū te: ꝛ cuſtodiētiū legē tuam. Tota eñ
lex tua ꝯſiſtit in duob⁹. ſ. in declinādo a malo
ꝑꝑ timorē pene: ꝛ in faciēdo bonū ꝛ cuſtodiē
do legē ꝑꝑ ſpē beatitudinis: iō ꝑ ſpē nō ſum
fact⁹ ꝑticeps maloꝝ nec filiis: ſꝫ timētiū ꝛ cu
ſtodiētiū legē tuā ꝑꝑ ſpē: nā mādata tua iu
bēt bn̄ agere ꝑpter ſpē: ſꝫ p̄cepta ꝓhibēt ma
lum fieri propter timorem pene. 3. xxx ii. a.

Miſericordia tua dñe plena eſt ter ra iuſtificationes tuas doce me.

¶ Concludit ergo dicēs. O dñe Jeſu xp̄e: q2
per aduentū tuū et dationē legis euāgelice
plena eſt terra mia tua. Quia omni volēti et
pulſanti facis miam ꝑ ſacramenta eccleſia
ſtica remittēdo culpā ꝛ largiēdo gratiam in
preſenti et beatitudinē in futuro in virtute
ſpei q̄ ꝑſuppōit fidē ꝛ charitatē effectiuā: iō

iuſtificatiões tuas doce me:vt poſſim cõſeq̃ btitudinẽ. Sunt ḡ fructus ſpei: ɔſolatio ſiue gaudiũ internũ: vigor ⁊ audacia ɔ̃ ſupbos pulſio timoris: ⁊ ſupplementũ defect⁹ acti tis in ɔſecutionib⁹: aggreſſus terribiliũ: ex ercitiũ in aduerſis: dirigere opa in deũ: pa tienter tolerare morã: ſtatuere finẽ in deo: cõtinua deprecatio: ɔticipatio iuſtorũ. his fructib⁹ acq̃rit btitudo: ⁊ hos petit iſte hõ i duob⁹ octonariis ſupradictis. ⁊ hos fruct⁹ ſpei enũerat aplᷣs ad Gal. v. lʒ ſub alio ordi ne ⁊ vocabulis: ⁊ vocat eos fructuʒ ſpũs ⁊c. Bñmerito ḡ iſti octonarij ſupdicti ſcribunt p ordinẽ i pncipio cuiuſlibet ɔ̃ſus his lrãs hebreis. ſ. he q̃ iterptat vita. vau. q̃ iterptat in ipſa. ʒai. q̃ interptat viuit. ⁊ het. q̃ interpre tat viuẽs. q. d. ꝙ in ipſa. ſ. fide: ⁊ in ipſa. ſ. ſpe viuit oĩs viuens in grã. i. in vita ſpũali.

Fru ctus ſpei.

teth. xj. d. noli, te. viſi q. j. in ſcri ptu rio.

Bonitatẽ feciſti cũ ſeruo tuo do mine: ſecundum verbum tuum:
Bonitatem ⁊ diſciplinam ⁊ ſciam doce me: quia mandatis credidi.
Priuſq̃ humiliarer ego deliqui: ꝓpterea eloquium tuũ cuſtodiui.

¶ Hic petit pfici et iuſtificari p charitatem euangelicã. Et iõ iſte non⁹ octonari⁹ ſcribit p lrãm teth qd ſignat bonũ. Et ſequẽs octo nari⁹ ſcribit p lrãʒ iot: qd ſignat pncipiũ. q. d. ꝙ charitas euãgelica de q̃ agit in his duo b⁹ octonarijs ẽ bonũ ⁊ optimũ pncipiuʒ oĩs meritorie opatiõis. ¶ Ad cui⁹ intelligẽtiaʒ ẽ notãdũ: ꝙ in hᵒ differt charitas euãgelica a charitate legali. nam illa pcipiebat diligi amicũ ⁊ pmittebat haberi odio inimicũ: ſed ex charitate euãgelica precipimur diligere amicũ: ⁊ orare p inimicis: ⁊ bñfacere eis q̃ oderũt nos. Et p ɔ̃ns pcipit diligere vtrũq̃. ſ. amicũ pp nos: ⁊ vtrũq̃ ꝓpter deũ. Ex q̃ pʒ ꝙ ſola charitas euãgelica reddit holeʒ bo nũ: eo ꝙ iuſtificat volũtatẽ: ⁊ p ɔ̃ns totũ ho minẽ. Vñ ſicut hõ dr̃ ver⁹ p fidẽ: ⁊ rect⁹ per ſpẽ inq̃tũ intẽdit veꝝ ⁊ rectũ ⁊ bonũ finem: ita dr̃ bon⁹ p charitatẽ q̃ pficit ⁊ eleuat volũ tatẽ ad bñ opandũ. Nã hõ dr̃ bon⁹ moralr̃ ⁊ meritori⁹ a bonitate volũtatʒ. Et iõ iſte pe grin⁹ in hᵒ octonario petit iuſtificari p chari tatẽ euãgelicã. Et in ſeq̃nti octonario petit i ea ɔfirmari: ibi. man⁹ tue. ¶ Quãtũ ḡ ad pͥ mũ dr̃. O dñe tu feciſti bonitatẽ cũ ſuo tuo ɔferẽdo ei euã gelicã charitatẽ: ⁊ faciẽdo ip ſuʒ bonũ p eã ſʒ ỽbũ ⁊ pmiſſuʒ tuũ: qꝛ pmi ſiſti p hieremiã ⁊ alios pphas dare legem ſcptaʒ in cordib⁹ holm. i. iuſtificãtẽ ⁊ pficiẽ tẽ corda holm. Et nota ꝙ hic ponit ɔ̃teritũ indicatiui p iperatiuo ſiue optõ. i. fac bõita tẽ cũ ſeruo tuo ɔferẽdo ei charitatẽ euãgeli cã q̃ reddit ⁊ facit holem bonum totalr̃ ⁊ p fecte. Et iõ ſeq̄r bonitatẽ ⁊ diſciplinã ⁊ ſciaʒ doce me. i. vt ſciã in q̃ ɔſiſtit ỽa diſciplina q̃ ẽ charitas ⁊ ſcia diſciplinabilis ad recipiẽdũ ⁊ obſeruãdũ precepta charitatis: q̃ nõ ſequit. Qꝛ mãdatis tuis credidi. q. d. Da mihi cha ritatẽ ⁊ diſciplinã: vt ſeruẽ mandata tua: qꝛ eis credere intẽdo. Nã talia mãdata ⁊ ɔ̃ce pta data ſunt mihi ad cohibẽdũ pctĩn. Nam priuſq̃ hũiliarer. i. priuſq̃ puniret ego deli qui mãdata ⁊ ɔ̃cepta tua trãſgrediẽdo ſiue ɔ̃uaricãdo: ꝓpterea eloquiũ tuũ cuſtodiui. i. cuſtodire intẽdo ne iteꝝ lcidã i talẽ ſulam

⁊ Cha ritas euan geli ca dif fert a legali

Bonus es tu ⁊ ĩ bonitate tua do ce me iuſtificationes tuas.
Multiplicata eſt ſup me iniq̃tas ſuperborũ: ego autẽ in toto corde meo ſcrutabor mandata tua.
Coagulatũ eſt ſicut lac cor eorum ego vero legẽ tuã meditat⁹ ſum.

de. p. d. j. ſpẽs. iij. q. j. nul li du bium xũ. q. j. oĩs etas.

¶ Ergo poſtq̃ bonus es tu p amorẽ ⁊ dile ctionẽ eſſentialr̃: iõ doce me iuſtificationes tuas in bonitate tua. Et hoc ad pferẽdos in curſus ſupboꝝ iudeoꝝ q̃ noluerunt venire ad fidẽ euãgelicã ⁊ charitatẽ: ſʒ manſerunt in ſua obſtinatiõe. Vñ qꝛ ego ſecut⁹ ſuʒ fidẽ euãgelicã mltiplicata eſt ſup me iniquitas ſupboꝝ obſtinatoꝝ iudeoꝝ. Ego nõ timebo eos. imo in toto corde meo ſcrutabor mãda ta tua i lege euãgelica ɔtenta. Et ſeruabo ea ⁊ p ɔ̃ns orabo p eis vt cõuertant. Sʒ coagu latũ ⁊ obduratũ eſt cor eorũ ſicut lac qd con gelat in caſeũ. ⁊ ſic manent obſtinati ⁊ ceci ⁊ indurati. Ego vero legeʒ tuam meditatus ſum in ea die ac nocte contemplando.

Bonũ mihi qꝛ humiliaſti me: vt diſcam iuſtificationes tuas.
Bonum mihi lex oris tui: ſup mi lia auri et argenti.

vij. q. ij. cẽ. ad uerſi tas. xxj. q. vlt. ca. vlti.

¶ Bonuʒ ergo fuit mihi: qꝛ hũiliaſti me ad credendũ: vt diſcã iuſtificationes tuas ⁊ euã gelicas opatiões. Itẽ lex euãgelica oris tui fuit mihi bonũ. i. multo meli⁹ ſup milia ta lẽta auri ⁊ argẽti. q. d. ad mai⁹ pretiũ reputo intelligere ⁊ ſeruare legẽ euãgelicã q̃ data eſt ab ore tuo ɔ̃ oĩa põdera auri et argenti. Vñ nota ꝙ lex vet⁹ cõtinet legẽ moyſi ⁊ pro phetas. Vñ tñ doctrina moyſi ɔ̃ pphetarũ eſt reuelata p angelos: ſʒ lex moyſi tradita eſt mõ obſcuro ſub q̃buſdã velaminib⁹: do ctrina vero prophetarũ reuelata eſt magis clare: ⁊ iõ per argentũ intelligit ppheta le gẽ moyſi: ⁊ p aurũ intelligit doctrinã ꝓphe taꝝ: ſʒ qꝛ lex euãgelica tradita eſt nobis im mediate ab ore xp̄i q̃ eſt ver⁹ de⁹: iõ ẽ melior

abſq₃ cõparatiõe ꝙ̃ lex moyſi ⁊ doctrina ꝓ
phetarũ: ⁊ iõ dicit dd. O xp̃e bonũ mihi lex
oris tui .i. melior eſt mihi lex euãgelica oris
tui ſup milia auri ⁊ argenti .i. ꝙ̃ mille leges
moyſi ⁊ ꝓphetarũ. Et hoc multiplici rõne.
Primo rõne dignitatis: qꝛ tuo ore immediate
plata ⁊ p̃dicata: ⁊ in cordib⁹ hoĩm ſcripta.
ſcdo qꝛ liberat a iugo ſeruitutis ve. le. tertio
qꝛ iuſtificat et mundificat a pctõ: quarto qꝛ
reddit holez bonũ: eo ꝙ nõ ſolũmõ iuſtificat
actũ: ſ₃ etiã ꝓpoſitũ ⁊ volũtatẽ. q̇ntò: qꝛ gra
tificat ad vitã eternã: g̃ nulla alia doctrina
nec lex eſt ipſi cõparãda. Ergo melior eſt mi
hi lex oris tui euãgelica ſup milia auri ⁊ argẽ
ti ve. le. poſtꝙ̃ illa nõ poterat me iuſtificare.

Job. x. b xlvii. d. ca. oēs. **Manus tue fecerunt me: ⁊ plaſma
uerunt me: da mihi intellectuz vt
diſcam mandata tua.**

¶ In h decimo octonario ꝑetit ꝯfirmari in
fide: ſpe ⁊ charitate ꝑ grãm: ⁊ intm̃ ꝑfici: vt
A reddat immaculat⁹ ⁊ apt⁹ ad btitudinẽ pro
miſſam. Uñ eſt notandũ ſm Aug. in lib. de li
Duplex gr̃a. bero arbitrio. ꝙ duplex eſt gr̃a vna p̃ueniẽs
bonã volũtatẽ: ⁊ alia ſubſequẽs. illa gr̃a pre
ueniẽs p̃cedit hũilitatẽ: qꝛ humiliat hoĩem
ad audiendã legẽ dei: ex cui⁹ auditu ſequit̃
fides ⁊ credit hõ. Ex fide ſequit̃ charitas: et
ex charitate affectiua ſequit̃ ſpes: ⁊ ex hac ſe
Gr̃a ſubſequẽs triplex eſt. quit̃ charitas q̃ ꝑ fidẽ ⁊ ſpẽ incipit oꝑari: ſ₃
iſta nõ põt oꝑari niſi ꝑ grãm ſubſequentẽ ⁊
iõ gr̃a ſubſequẽs eſt triplex ſm eundẽ aug.
Nã q̃dã dꝛ incipiẽs: alia ꝑficiẽs: alia ꝑficiẽs
nã lȝ q̇s ꝑ grãm p̃ueniat̃: ⁊ illa nõ ſubſequa
tur: nũꝙ̃ incipit. Et lȝ incipiat ꝑ grãm ſubſe
quẽtẽ ⁊ illa gr̃a nõ ꝓſequat̃: ſ₃ deficiat poſt
inceptũ nunꝙ̃ hõ ꝑficiet: ⁊ ſi in ꝑficiẽdo de
ficiat nunꝙ̃ ꝑficiet. Eſt g̃ neceſſaria hoĩ ad
ꝯſequendã btitudinẽ gr̃a p̃ueniẽs ⁊ icipiẽs:
⁊ ꝑficiẽs: ⁊ ꝑficiẽs. Uñ Aug. vbi ſupra. cõ
Aug. Dubium aliq̃rum. operãdo de⁹ in nobis ꝑficit qd cooperando
incipit. Gratia aũt incipiẽs ⁊ ꝑficiẽs bñ con
cedit̃ ꝙ eſt eadẽ: ⁊ gratificat niſi ꝙ hȝ ſuos
grad⁹: ſ₃ dubitãt aliqui de gr̃a p̃ueniente et
mouẽte ad credendũ ſi eſt eadẽ cũ operatio
ne. Sed nõ eſt dubiũ quin hũilis ſit comes
cũ oĩ gratia: nã gr̃a p̃ueniẽs primo mouet
ad humilitatẽ vt audiat legẽ ⁊ diſciplinã vt
dictum eſt: ex qua ſequit̃ fides. Et ſic credit
humilis ſimul cũ gr̃a incipiẽdo ⁊ operãdo ⁊
ꝑficiẽdo. Et iõ qꝛ iſte hõ petit ſuperi⁹ iuſtifi
cari ꝑ legẽ euãgelicã puta ꝑ fidẽ: ⁊ charita
tẽ: ⁊ ſpẽ: ⁊ humilitatẽ: iõ in hoc decimo octo
nario petit ꝑfici ⁊ cõtinuari ꝑ gratiã que eſt
p̃incipiũ ⁊ finis toti⁹ legis euãgelice: ⁊ red
dit hoĩem ꝑfecte iuſtũ ⁊ immaculatũ qd p̃n
cipalr̃ petitur in hoc pſal. dicit ergo. O dñe
da mihi intellectũ vt diſcam mandata tua:
qꝛ manus tue fecerunt me: ⁊ plaſmauerunt
me ad imaginẽ tuã: nã tu me feciſti ad ima
ginẽ tuã dãdo intellectũ ⁊ memoriã ⁊ volũ
tatẽ vt oia intelligerẽ ⁊ cognoſcerem: ſed ex
pctõ peruerſus iudicaui bonũ malũ: ⁊ ma
lũ bonũ. ⁊ ſic perdidi viam eundi ad veram Joh. xxiii.
beatitudinem ad quam me creaſti: q. iii. diſplicet.

**Qui timẽt te videbũt me ⁊ letabũ
tur qꝛ in verbo tuo ſuperſperaui.**

¶ Da ergo mihi intellectũ .i. vera intelligẽ
tiam vt diſcã mãdata tua ⁊ viuam ſm legez
tuã: ⁊ tunc q̇ timẽt te videbũt me ambulãtẽ
in via iuſtitie: ⁊ ex charitate letabunt̃: quia
charitas cõgaudet de bono ꝓximi: ⁊ nõ gau
det ſuꝑ iniq̃tate: ꝯgaudet autẽ ꝟitate. ii. ad
Cor. xii. ⁊ Mat. v. Sic luceat lux vr̃a ⁊c. Ut
videãt oꝑa vr̃a bona: ⁊ glĩficẽt pr̃em vr̃m q̇
in celis ẽ. Fac g̃ hoc: qꝛ in ꝟbo ⁊ ꝓmiſſo tuo
ſuꝑſperaui. Et letabit̃ ẽt timẽtes te eo ꝙ ſu
ꝑſperaui .i. valde ſꝑaui ĩ ꝟba ⁊ ꝓmiſſa tua.

Cognoui dñe qꝛ equitas iudicia xi. di. c. adã in gl.
tua: ⁊ in veritate tua hũiliaſti me

¶ Et da mihi intellectũ: qꝛ nõ peto cũ ſuꝑ
bia. ſ₃ cũ humilitate. nã ego cognoſco ꝙ iu
ſte puniſti me in adã. Qꝛ iudicia tua equi
tas .i. iuſta ⁊ equa ſunt: nulli facies iniuriaz
ideo cognoui ꝙ ĩ veritate tua ⁊ iuſtitia hũi
liaſti me ⁊ puniſti me a paradiſo eiiciẽdo: ⁊
penalitatibus ⁊ paſſionibus: ⁊ infirmitati
bus ⁊ ignorantie ſubiiciendo. xxiiii. q. viii. c. ſcias e.

**Fiat mia tua vt conſolet̃ me: ſcdꝫ
eloquium tuum ſeruo tuo.**

¶ Fiat g̃ mia tua vt cõſolet̃ me ſaluatorem
mittẽdo: ⁊ bñdictionẽ ⁊ grãm largiẽdo quã
ego ſpero ſm eloquiũ ⁊ ꝓmiſſionẽ factã ſer
uo tuo abrae ⁊ Iſaac: ⁊ Jacob: ⁊ Dauid. e ꝯ. d. iii. c. neq̃ e g̃

**Ueniãt mihi miſeratiões tue ⁊ vi
uã: qꝛ lex tua meditatio mea eſt.**

¶ Ueniãt mihi miſeratiões tue. ſ. euãgeli
ca p̃dicatio ⁊ ſacr̃a eccl̃aſtica: ⁊ paſſio: ⁊ re
ſurrectio: ⁊ viuam per iſtas miſeratiões: qꝛ
p̃bebũt mihi vitã ſpũalẽ ꝑ gratiaz. Qꝛ pro
pter hoc lex tua meditatio mea eſt: nã ſemꝑ
meditor ⁊ contemplor in lege tua expectan
do huiuſmodi gratiam. Et tunc in aduentu
tuo per dationem legis euangelice.

Confundant̃ ſupbi qꝛ iniuſte iniq̃ iii. q. i. c. nul li dubium. xvi. q. iiii. c. i.
**tatẽ fecerũt in me: ego autẽ exer
cebor in mandatis tuis.**

**Conuertant̃ mihi timentes te: et
qui nouerunt teſtimonia tua.**

¶ Cõfũdãt̃ iudei ſuꝑbi ⁊ obſtinati: ⁊ ceteri
ĩfideles qꝛ iniuſte iniq̃tatẽ fecerũt ĩ me: ꝑſequẽ
do me ⁊ affligẽdo. Ego aũt cũ tali ꝑſecutiõe
exercebor ĩ mãdatis tuis: qꝛ virt⁹ cũ ĩfirmi
tate ꝑficit̃. Et lȝ ſuperbi ⁊ obſtinati confun

dant: tñ aliq̄ ex iudeis timētes te ɔuertant michi: ⁊ oēs q̄ nocuerūt .i. cū hūilitate audire voluerūt ⁊ crediderūt legi tue. Hoc dicit: qꝛ multi ex iudeis credētes ɔuerſi ſūt ad fidē xp̄i p̄dicatiōe aploꝝ: vt ptꝫ Actuū .ij. ⁊ .iij. Qꝛ i vna die ɔuerſi ſūt circiter q̄tuor milia. Et ɔcludit iſte hō qđ p̄ncipalr itēdit dicēs.

xj.q. iij.c. ſenti.

Fiat cor meū imaculatū i iuſtificationib⁹ tuis: vt non cōfundar.

¶ Fiat cor meū imaculatū: vt nō cōfūdar in morte eterna: ſꝫ p obſeruationē legis conſequar vitā eternā. Nā tu dicis q̄ ſoli imaculati ſūt beati p obſeruātiā legis ⁊ ābulādo ſine macula i lege dn̄i. Ergo fiat cor meū imaculatū p grām tuā. petit ḡ i h̄ octonario. P̄rio itelligētia legis euāgelice ad pficiēdū itellectū. Scđo miām ⁊ gratiā ad pfectionē voluntatis. Tertio vt ſupbi ⁊ obſtinati cōfūdāt. Quarto vt hūiles ⁊ timētes deū ɔuertāt ad fidē xp̄i. Quīto vt cōſciētia ⁊ tota aīa ſit ſine macula: ⁊ iuſtificet p grāꝫ legis: vt iſte hō myſtic⁹ ſit apt⁹ ⁊ habilis ad beatitudnē cāpeſſēdā. Qđ aūt grā quā hic petit diſtiguāt a charitate q̄ ſup⁹ petierat i ſexto octonario ſorſā manifeſtū ē. Nā charitas ē virt⁹ ⁊ habit⁹ volūtatis ⁊ p̄ncipiū opādi: q̄ diligim⁹ deū ⁊ p̄ximū. Sꝫ grā hic q̄ſita ē pfectio toti⁹ eēntie aīe ⁊ p̄ncipiū viuēdi ſpūalr q̄ a deo diligi-

Quid charitas

mur. Sꝫ tñ vna nō ē ſine alia. Tñ de hoc alſ dictū ē. Ex ſupradictis i his ſex octonariis pꝫ q̄lr iſte pegrin⁹ accepit a xp̄o legē euāgelicā iuſtificātē p fidē: ⁊ ſpē ⁊ charitatē ⁊ eccl'iaſtica ſacramenta in qua viuit ⁊ peregrinatur vſ-

caph xxv. d.ca. ab exordio adam ſeu hō pfecit i lege euangelica.

q̄ ad ſecundum aduentum chriſti.

Defecit i ſalutare tuū aīa mea: ⁊ i verbum tuum ſuperſperaui.

Defecerūt oculi mei i eloqū tuuꝫ: dicentes qñ cōſolaberis me?

¶ In hac tertia pte peregrin⁹ petit pficere i lege euāgelica quā a xp̄o accepit: ⁊ p quam fuit iuſtificat⁹. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā ē notādum q̄ iſte pegrin⁹ q̄druplicit pfecit i lege euāgelica poſt aſcēſionē xp̄i. Nā p̄mo pfecit i p̄dicatiōe legis euāgelice p quā triūphauit de pp'lo gētili multo ſāguine martyrū effuſo.

B

Scđo pfecit i doctria ⁊ ſapia legꝫ. Et hoc immediate poſt cōuerſionē conſtātini: quo tempore floruerunt multi doctores in eccl'ia in exponēdis ſacris ſcripturis. Tertio pfecit in ſanctitate vite in eodē tpe in q̄ claruerūt multi ſancti patres monachi: ⁊ heremite in egypto: ⁊ in ceteris ptib⁹ mūdi. Quarto pfecit in magnā diſputatiōe p quā cōuicit et cōfutauit prauitatē hereticorū. Quatuor ḡ facit pphet a in hac tertia parte p ſex octonarios. Nā p̄io petit pficere in fortitudine ⁊ patiētia ɔ̄ tyrānos. Scđo petit pficere in ſciētia ⁊ doctrina euāgelica. Tertio petit pficere in ſanctitate vite. Quarto petit pficere ɔ̄ hereticos: ſcđm ibi . Quō dilexi legem tuā: tertiū ibi. Lucerna pedibus meis: quartū ibi: Iniquos odio habui. ¶ Quantū ergo ad primum eſt aduertēdū: vt legit p totū diſcurſum actuū ⁊ hiſtoriaꝝ apoſtoloꝝ q̄ ilico poſt aſcētionē ⁊ miſſionē ſp̄ſſācti apl'i icepe rūt pdicare euāgeliū xp̄i. ⁊ iō incurrerūt irā ⁊ pſecutionē iudeoꝝ. Sꝫ exinde diſpſi p vniuerſū mūdū p̄dicauerūt euāgeliū i toto populo gētili. ⁊ ſic icide rūt i dirā pſecutionē imperatoꝝ ⁊ p̄ncipū ⁊ tyrānoꝝ in q̄ occiſa ē infinita multitudo martyrū vſq̄ ad magnū Cōſtātinū. Sed p ɔuerſionē illi⁹ finaliter eccl'ia de toto pp'lo gētili triūphauit: ⁊ ipſum iugo xp̄i ſubiecit. Qđ p̄nidēs dđ i ſp̄ū i pſona iſti⁹ peregrini petit pficere ⁊ adiuuari. Dicit ḡ. O dn̄e ieſu xp̄e aīa mea defecit .i. laſſata ⁊ fatigata eſt i ſalutare tuū .i. expectādo tuū auxiliū ⁊ ſalutē ad liberādū me: ⁊ ſupſperaui .i. valde ſperaui cū magna ɔfidētia i v̄bū tuū .i. in pmiſſionē q̄ pmiſiſti in tua aſcenſione qñ miſiſti nos ad p̄dicādū p vniuerſuꝫ mundū: q̄ tot⁹ mūdus ſubijceretur nobis in noie tuo. Et ſic p̄dicauim⁹ euangeliū et ſuſtinuimus nomē tuū. Propt quā p̄dicationē paſſi ſum⁹ intolerabiles pſecutiōes expectādo vt

Deficere acci pit p infirmari.

liberes nos a feroci pſecutiōe tyrānoꝝ: ⁊ iō oculi mei defecerūt .i. laſſati ſunt ⁊ fatigati ſunt dicētes. O dn̄e ieſu xp̄e qñ cōſolaberis me ⁊ liberabis me ab iſta pſecutiōe? Uñ h̄ i loco deficere ſumit p ifirmari ⁊ ſtupefieri. Nā xp̄iani tpe pſecutionū intantū fuerunt afflicti q̄ inceperūt deficere ⁊ in fide ifirmari imo fugiebāt ad mōtes: nec xp̄ianos coram pp'lis ſe audebāt nolare. Et intm̄ ſunt infrigidati ⁊ ſtupefacti q̄ Marcellinus papa ex timore ɔ̄ cōſciētiā cōpulſus ē idolis ſacrificare ſiue incenſum adolere. Ideo ſequit:

xlvij. d.ca. oēs i gloſ.

Quia fact⁹ ſuꝫ ſicut vter i pruina: iuſtificationes tuas non ſuꝫ oblit⁹

¶ Intātū defecit aīa mea ⁊ oculi mei expectādo auxiliū q̄ fact⁹ ſum frigid⁹ et rigid⁹ ⁊ humore fidei ſiccus ⁊ euacuat⁹ ⁊ ſtupefactus et immobilis ſicut vter in pruina .i. in tpe pruine ⁊ hiemali cōſtringit dū eſt vacu⁹ itm̄ q̄ vix pōt aperiri ⁊ tractari: ita ego fui i frigidat⁹ ex timore pſecutionū. hoc faciebā ad extra corā gētib⁹ nō audēs xp̄m ɔfiteri: tñ ab intra iuſtificatiōes tuas nō ſuꝫ oblit⁹. Qꝛ nō pdidi fidē: qꝛ bñ credebā te eſſe verū deū ⁊ meſſiā: Sꝫ ex timore rigid⁹ et frigid⁹ fact⁹ non te audebā cōfiteri coram hominibus videns tantam ſtragem martyrum.

de.p. d i.c. econtrario.

Quot ſunt dies ſerui tui: quādo facies de pſequētib⁹ me iudicium,

Narrauerũt mihi iniq fabulatio-
d: p. di. ii. oppo nitur. nes ſed nõ vt lex tua.
℄ O dñe q̃tũ durabit iſta pſecutio? quem
das finẽ rex magne laboꝝ? reuela mihi q̃t
ſũt dies ſui tui. i. qñ finiet iſta pſecutio ⁊ qñ
facies iudiciũ de tyrãnis ⁊ paganis pſeq̃nti
bꝰ me puta de nerone ⁊ domitiano et decio
diocletiano ⁊c. Nã gẽtiles ⁊ tyrãni iniq nar
rauerũt mihi fabulatiões ſcʒ ſupſtitiões fa
buloſas deoꝝ ⁊ ritꝰ nephãdos oſiris ⁊ cete-
ris ⁊ bacchi ⁊ papi ⁊c. Et cõ pellebãt me ſer
uare ritus nephandos. Sed iſta non erant
vt lex tua que docet vnum ſolum deum ado
rari trinũ i pſonꝭ ⁊ vnũ i eẽntia. Et qũo vbũ
ẽ icarnatũ: ⁊ qũo nos redemit p paſſionẽ ⁊c
iii. q. j nulli dubiũ vũ qõ: ſ c. ſũ gẽtiũ Omnia mãdata tua veritas: iniq p
ſecuti ſunt me: adiuua me.
Paulominꝰ cõſũmauerũt me i ter
ra: ego aũt nõ dereliq mãdata tua
℄ Nã ſicut ſupſtitio gẽtiliũ eſt fabuloſa et
falſa ⁊ vana: ita p oppoſitũ oĩa mãdata tua
⁊ tota lex eſt veritas ⁊ vera. Et qꝛ legẽ tuã
eſſe verã pdicabã ⁊ cõfitebar: nõ iniq tyrãni
me pſecuti ſũt. Quare adiuua me ab eis libe
rãdo. Nã tãta fuit ⁊ tã grãdis ⁊ crudelis pſe
cutio ⁊ ſtrages martyrũ q paulominꝰ cõſũ
mauerũt ⁊ deleuerũt me i terra: itãtũ q vix
reperiebat xpianꝰ i oppĩs ⁊ ciuitatibꝰ: niſi q̃
dã abſcõditi i ſpelũcis mõtiũ: vt pʒ de vrba-
no papa ⁊ Silueſtro q̃ latebat cũ paucis imõ
tibꝰ ſe rapinis ppe vrbẽ Romã: q̃ q̃liꝰ ductꝰ
ante cõſtantinũ putauit cũ ſocijs interire ⁊
totaliter eccleſiã eſſe extinctam et deletam
xl. di. s. quelibet. Secũdũ miſericordiã tuã viuifica
me ⁊ cuſtodiã teſtimonia oris tui.
℄ Sʒ dicit iſte hõ: ego aũt i extremo pericu
lo poſitꝰ nõ dereliq mãdata tua. Nã ſocios
lʒ paucos exhortabar ad martyriũ. nõ deſi-
ſtebã ab oratione dicẽdo. O dñe ieſu xpe ſm
mĩam tuã viuifica me. Nã lʒ ſim mortificatꝰ
⁊ frigidꝰ ⁊ euacuatꝰ ſicut vter i pruina: tñ tu
me potes viuificare ⁊ calefacere ⁊ fortificare
⁊ totã eccliã reſtaurare p cõuerſionẽ Cõſtã
tini ⁊ ceteroꝝ gẽtiliũ. ⁊ ſic multiplicatꝰ ⁊ vi
uificatꝰ ⁊ reſtauratꝰ cuſtodiã teſtimonia oris
tui. ſ. legẽ euãgelicã te platã: ⁊ i cordibꝰ hoĩꝫ
ſcriptam. Et nota q ſicut totꝰ hõ myſticꝰ tẽ
dit ad bʒ aduẽtũ xpi p legẽ dñi: vt recipiat vl
timã pfectionẽ ⁊ btitudinẽ p reſurrectionẽ ⁊
iudiciũ retributionẽ: ita q̃libet fidelis pticula
riꝰ pegrinat p legẽ xpi vſq ad finẽ vite ſue:
vt pticulariṫ recipiat retributionẽ future vi
te Et iõ vnuſq̃ſq i hac pegrinatiõe petit diri
gi p fidẽ: ⁊ adiuuari p grãm ⁊ charitatẽ ne
incidat i latronẽ. Et ſic ſp petit auxiliũ i hoc
pſo dicẽs. Defecit in ſalutare tuũ aĩa mea.

Lamech vj. di. c. teſtes mẽtis ⁊. xii. q. ii. c. duo.
Ineternũ dñe vbum tuum perma-
net in celo.
In gñatione ⁊ generationẽ vitas
tua: fundaſti terram et permanet.
℄ Hic i hoc duodecimo octonario agit gr a
tias de liberatiõe ⁊ reſtauratiõe eccliẽ fa-
cta p Cõſtãtinũ: vñ dicit. O dñe lʒ i pdicto p
ſecutiõe mlti dubitauerint ⁊ timuerint ne to
taliṫ ecclia periret ⁊ multi iã deficerẽt ⁊ q̃ſi
de reſtauratiõe deſperarẽt Tñ vbũ tuũ ⁊ p
miſſio fcã abrae de multitudine filioꝝ ⁊ bñ
dictiõe gẽtiũ i xpo manet vera ⁊ rata ⁊ firma
iternũ qꝛ p cõuerſionẽ Cõſtãtini ex gẽtibꝰ ec
clia cõgregata eſt. ⁊ filiũ pmiſſiõis multipli
cati ſũt ſicut tu fũdaſti trã ⁊ mũdũ materia-
lẽ: ⁊ manet i gñatiõe ⁊ gñationẽ. Qꝛ lʒ fiãt
multe corruptiões: tñ ſuccedũt gñatiões: ⁊
ſic pmanet: ita ecclia quã fũdaſti pmanebit
p mltas gñatiões vſq ad iudiciũ: ſic pmiſſ
ſit Mat. xxiiii. Nõ pteribit generatio hec ⁊c.
d. ii. c. acceſ. ſerũt. Ordinatiõe tua perſeuerat dies: q̃
nĩã omnia ſeruiũt tibi.
℄ Nã i lʒ fuerũt facte multe ſtrages marty
rũ: tñ fiet noua regñatio ⁊ reſtauratio ex gẽ
tibꝰ ad fidẽ cõuerſis: ⁊ ſic ecclia durabit. Et
ſic dies pſeuerabit vſq ad iudiciũ ex ordina
tiõe tua. Nã lʒ aliqñ p abſẽtiã ſolis fiat nox:
tñ p viciſſitudinẽ redit ſol ſup trã: ⁊ ſic pſeue
rat ⁊ pſeuerabit dies vſq ad ↄſũmationẽ
ſecli ita pari mõ lʒ xps cuiꝰ pñtia cauſat diẽ
grẽ ſup trã i ecclia qñq abſcõdat: ⁊ ſubtra-
hat auxiliũ tpale a ſuis: ⁊ pmittat eos flagel
lari ⁊ pati pſecutiões: ⁊ ſic videt eis nox ⁊ di
es defeciſſe: tñ poſt pſecutionẽ xps oñdit vul
tũ auxiliũ ſup eccleſiã ſuã: ⁊ ſic fit dies ⁊ pro
ſperitas in eccleſia ſicut eſt tpe Cõſtantini
⁊ exinde oĩa ſeruiunt tibi o xpe. Nam oẽs
d. ſ. c. cõſuetudo. nationes: ſcʒ indi: ethiopes greci: ⁊ latini: ⁊
barbari: venerunt ad fidem.
xx v. q j. c. id. ſ. bis ñaq. Niſi q lex tua meditatio mea eſt
tũc: forte periſſẽ i humilitate mea.
Ineternũ non obliuiſcar iuſtifica
tiões tuas: qꝛ i ipſis viuificaſti me
℄ Sʒ dũ fui in illa perſecutione: niſi q lex
tua fuit meditatio mea: tũc forte periſſem
in humilitate. id eſt pſecutiõe ⁊ deiectiõe et
aduerſitate mea: qꝛ ſemp meditatꝰ ſum in
ea cõſiderãs pſecutiões antiquoꝛũ: ⁊ quõ in
finẽ ſemp eos liberaſti. In hoc ergo ſpera-
ui: ⁊ nunq̃ pdidi fidẽ ſciẽs q pmiſſio euan-
gelica nõ poterat mẽtiri niſi aliter defeciſ-
ſet. Et iõ ineternũ nõ obliuiſcar iuſtificatio
nes tuas grãs agẽdo: cãtãdo hymnos: ⁊ cele
brãdo feſta ⁊ mẽorias martyꝝ. Qꝛ i ipĩs vi-
uificaſti ⁊ reſtauraſti me nã martyres tui ſan

guine ſuo viuificauerāt ꝛ ↄfirmauerūt ecclīā

xi.q.iij.c.admēſa iij.q.i.c.nulli du-biū.

Tuus ſum ego: ſaluum me fac qm̄ iuſtificationes tuas exquiſiui.

Me expectauerunt peccatores vt ꝑderēt me: teſtimonia tua itellexi.

¶ Ergo ſaluū me fac deiceps me a tyrānis liberā. Qꝛ iā tu⁹ ſeru⁹ ꝛ cultoꝛ ſū ego cū toto ꝑplō gētili ad fidē ↄuerſo. Nā lꝫ añ eēꝫ in volut⁹ i ſup̄ſtitiōe mltoꝝ deoꝝ: nūc tñ iuſtificatiōes tuas exq̄ſiui. ꝛ legē euāgelicā colere ꝛ ſuare decreui. Nā olī me expectauerūt. ꝛ īſidiati ſūt pctōres vt ꝑderēt me i ſua ſupſtitiōe: tñ teſtimonia tua itellexi. i. ꝑ fidē legis euāgelice cognoui illam eē falſam. Et ſic liberatus ſum a macula illi⁹ ꝛ etiā a tormentis ꝛ pſecutoꝛib⁹ ſum liberatus ꝟtute legis euangelice: ꝛ fidei: ꝛ charitatis.

xv.q.i.c.ſūt miſſi me.

Omnis conſummatiōis vidi finē: latum mandatum tuum nimis.

¶ Nā ego itellexi ꝛ vidi oclīs fidei xp̄ꝫ eē finē oīs cōſūmatiōis legꝫ: qꝛ fuit finis legis ꝛ ꝓpheꝝ. Uidi ēt ꝛ itellexi i lege eē latū mandatū tuū. ſ. mandatū dilectiōis dei ꝛ ꝓximi: qđ dꝛ latū: eo ꝙ ex eo pēdēt lex ꝛ ꝓphe: ꝛ cōtinet oīa alia mādata ꝛ p̄cepta q̄ lꝫ ſint mlta tñ oīa radicant̄ in vno mandato dilectionis.

mandatū q̄d dicat latum.

Hoc inquā mādatū nimis latū itellexi eē finē oīs ↄſummatiōis ꝛ obſeruātie legis: ꝛ iđ cū hac charitate oēs pſecutiones ſupaui. iđ grās ago ꝛc. Agit ḡ grās in p̄dictis duobus octonariis de victoria habita de tyrānis et ꝑplō gētili quē iugo fidei ſubiecit ꝑ charitatē ꝛ donū fortitudinis. Ex ſup̄dictis pꝫ i his duob⁹ octonariis ꝙl̄r iſte ꝑegrin⁹ ab aſcēſione dñi vſq; ad Cōſtāt. fuit multiplr̄ ꝑ tyrannos vexat⁹ ꝛ afflict⁹ in apl̄is ꝛ martyrib⁹: ſꝫ tandē de oīb⁹ triūphauit ꝑ cōuerſionē magni Cōſtātini ꝛ totū orbē ſubiugauit: hoc ēt dicit vnuſq̄ſq; vir iuſt⁹ q̄ triūphauit de pctō reſiſtēdo tētationibus ꝑ gratiā ꝑueniētē: aut ſurrexit a peccato per penitentiam.

de pe.di.i.c. reuertimini.

Quomodo dilexi legem tuam domine: tota die meditatio mea eſt.

Sup īimicos meos prudētē me feciſti mādato tuo qꝛ ieternū mihi ē

¶ In h̄. xiiij. octonario iſte ꝑegrin⁹ petit ꝓficere i doctria ꝛ ſapia euāgelica: vel pōt dici ꝙ agit grās ꝙ tm̄ ꝓfecerit i doctria ꝛ ſciētia Cōſtātini: ꝙ tota idololatria fuit deleta ꝛ totus ꝑplꝰ gētilis venit ad fidē. Et ſic diabol⁹ q̄ eiecerat hoīeꝫ de ꝑadiſo fuit eiect⁹ ab iſto mūdo: ꝛ ſic creuit ecclīa i fide ꝛ doctria legꝫ euāgelice. Ex cui⁹ ſtudio ꝛ doctrina ↄſecuta eſt ecclīa. xv. fruct⁹: vt patebit in h̄. xiiij. ꝛ ſeq̄nti octonario. Uñ ꝑmo ecclīa ꝓfecit in doctrina. Scđo in ſanitate vite plurimoꝝ religioſoꝝ et heremitaꝝ. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā ē notā. ꝙ finita pſecutiōe tyrānoꝝ tp̄e Conſtantini ecclīa habuit frequētiā ꝛ copiā doctoꝝ tā grecoꝝ q̄ latinoꝝ: q̄ declararūt et interp̄tati ſunt totā ſcripturā noui ꝛ vet. teſt. ſicut fuit Athanaſi⁹ ꝛ Euſebi⁹ ꝛ Gregoriꝰ Nazanzen⁹ ꝛ Baſili⁹ ꝛ hylari⁹ et Ambroſi⁹ hiero. et Aug. Et ſic ecclīa tūc maxie viguit in ſapia ꝛ doctria eccl̄iaſtica. Et iđ illa etas dicta eſt etas aurea ſacroꝝ doctoꝝ. Hoc ergo ꝓuidens dđ in ſpū dicit in ꝑſona hui⁹ ꝑegrini eccl̄iaſtici. Quō dilexi legē tuā dñe. i. intiꝰ dilexi legē tuā: ꝙ tota die ↄtēploꝛ in ea. Et ſic ꝑꝑ aſſiduū ſtudiū ꝛ ↄtēplationē ꝑ dona ſapie ꝛ intellect⁹ mihi in lege grē collata feciſti me prudētē ſup oēs ifideles ꝛ hereticos inimicos meos. Et hoc non ex meis virib⁹ ꝛ laborib⁹: ſed qꝛ ineternū mihi es ꝓpitius dona huiuſmodi conferendo.

C

de cō ſe. di. iiij. c. grā.

Sup oēs docētes me intellexi: qꝛ teſtimonia tua meditatio mea eſt.

Super ſenes intellexi: qꝛ mandata tua queſiui.

¶ Et cū tali grā ꝛ freq̄nti meditatiōe itellexi ſecreta ꝛ myſteria et ſacra legꝫ ſup oēs. i. magꝫ q̄ oēs mgr̄i docētes me. Nā pl⁹ itellexit Paul⁹ đ arcanis legꝫ q̄ Gamaliel magr̄ ei⁹. Et h̄ qꝛ mādata tua meditatio mea eſt. Et nō ſolū itellexi ſup omnes docētes: ſed ēt ſup oēs ſenes ꝛ antiq̄s p̄res p̄riarchas et ꝓphas. ¶ Nā plus itellexit cetus apl̄oꝝ q̄ abrahā Iſaac ꝛ iacob ꝛ Dđ et ceteri ꝓphe: vt ait hiero. i ꝓlogo ad đſideriū. Nā qđ illi viderūt ſub enigmate i figura: iſti viderunt oclīs corpis ꝛ mētis ꝛ ꝑ effectū ꝛ hiſtoriā: vñ ſaluatoꝛ Mat. xi. Bti ocl̄i ꝛc. Qꝛ mlti reges ꝛ ꝓphe voluerūt videre q̄ vos videtꝫ: ꝛ nō viderūt. Et ſeq̄r: qꝛ mādata tua q̄ſiui freq̄nti ſtudio ꝛ meditatiōe cū auxilio bonoꝝ ſpūſſcī. Et nota ꝙ ea q̄ dicta ſūt nō ſolūmō itelligūt̄ ꝛ ꝟificāt̄ đ ecclīa ꝓ ſtatu doctoꝝ: ſꝫ ēt đ ipomet dđ q̄ fecit hūc pſal. Nā ipe in ſtatu ꝓphetico itellexit myſteria ecclīe ſup oēs docētes ꝛ ſenes q̄ ipm p̄ceſſerūt. Nā clarius ꝛ magis diſticte fuit ipi reuelatū myſteriū incarnatiōis ꝛ paſſiōis et reſurrectiōis xp̄i q̄ ipi moyſi ꝛ abrae ꝛ ceteris p̄riarchis ꝛ ꝓphetꝫ: vt dictū ē in ꝓlogo. ¶ Et iđ lꝫ moyſes ſcripſerit legē: tñ intelligentia legis clarius fuit reuelata ipi dauid. Nā vt plurimū iterꝓtatus eſt legem moyſi in pſalmis. Et ideo de ſeipſo pōt dicere. Super ſenes intellexi.

D

itelligētia legis clari⁹ ipi dđ q̄ moyſi fuit reuelata.

E

i. q. i. c. ſi q̄ ferē. ꝛ. c. vigēti.

Ab omni via mala ꝓhibui pedes meos vt cuſtodiam verba tua.

A iudiciis tuis non declinaui: qꝛ tu legem poſuiſti mihi.

¶ Sz q: lex xp̄i nō solūmō est data cū sciē
di: sz ēt cū bñ opandi: vt p ipam efficiamur
boni ⁊ iustificemur in opibus nr̄is: iō dicit:
Intantū pfeci supple in studio sacre scriptu
re qd ab oi via mala ⁊ ab oi vitio phibui pe
des. i. affect⁹ meos ⁊ appetit⁹ ⁊ opatiōes et
vt custodirē vba tua: ⁊ pcepta ⁊ mādata: et
a iudicijs tuis ⁊ statutis non declinaui. Q:
de p. d. ij. c. firmū fūdamētū. tu legē posuisti mihi phibentē oē peccatū.

Quā dulcia faucib⁹ meis eloquia tua: super mel ori meo.

¶ O ergo q̄ dulcia facta sunt faucib⁹ meis
F intellect⁹ fidelis hz duas fauces. spiritualib⁹ eloquia tua ad vescēdū spūalis
ter. Intātū q: facta sunt dulcia ori meo ⁊ gu
stui spūali sup. i. magis q̄ mel. ¶ Uñ nota q:
intellect⁹ fidelis hz duas fauces qbus mā
dit ⁊ ruminat sacrā scripturā. Faux superior
est sensus mystic⁹. Faux inferior est sensus
moralis: os aūtē anime est sensus anagogi
cus. His enim faucibus ruminata ⁊ hoc ore
hausta sacra scriptura est dulcior super mel.
Si aūt solo sensu literali deglutiant: reddit
insipida ⁊ inutilis ⁊ indigesta. Iō vt sic occi
dit: sed illis faucibus digesta et illo ore ex
hausta viuificat et nutrit animam.

A mandatis tuis intellexi: pp̄terea odiui omnē viam iniquitatis.

de p. d. ij. §. nō ē mirꝝ. ¶ Itē fecit mihi septimum fructū et attulit
meditatio iugis legis euāgelice. Q: mādas
tis. i. ex mādatis tuis itellexi iniqtatē ⁊ iusti
tiā ducere hoiez l interitū mortis. Iō. i. pp̄te
rea odiui oēm viā ⁊ pcessuz ⁊ opationē inis
qtatis. Ex supdictz ptz qr iste peregrin⁹ mlt
tū pfecit l ista etate circa itelligētiam sacre
scripture quā spūsctūs ipsi dclarauit p au
gustinū ⁊ alios doctores. Et digessit ⁊ rumi
nauit eā duab⁹ faucib⁹. s. sensu pphetico et
morali: ⁊ sic reddidit eā dulciorē sup mel et
fauū ⁊ magis dulcē quā aurū ⁊ argentū ves
teris legis. Intm̄ q: iste peregrin⁹ p illo sta
tu supradictoꝝ doctorū super oēs senes ve.
te. intellexit legē dn̄i ⁊ sacrā scripturā. Et h̄
est qd intendit pphetice dicere dauid in p
sona huius peregrini in hoc octonario.

Lucerna pedibus meis verbū tuū ⁊ lumen semitis meis.

num xxiij. q. i. c. non túrbat. ¶ In hoc octonario petit pficere in sctitas
te vite: ⁊ bonis opib⁹ sm legē euāgelicā: cu
iusmodi fuerūt mlti scti viri religiosi ⁊ ana
chorite l heremo tpe Cōstātini: vt dictū est.
Et sic nūmerat sex alios fruct⁹ qs adept⁹ ē
ex studio legis euāgelice l societate sctōrum
religiosorū. Et iō l psona eorū dt. O dn̄e ver
bū tuū. i. lex euāgelica fuit lucerna pedibus
meis ⁊ lumē dirigens pedes ⁊ operationes
meas ne ruerēt in pcītū: demōstrās qd psēq
qd ve cauere deberē: ⁊ fuit lumē semitis et
pgressib⁹ meis. Et. h. d. q: lex euāgelica do
cet phiberē pedes ab oi via iniqtatz: ⁊ dirigit
nos p semitas mādatoꝝ ⁊ ꝯsilioꝝ: ⁊ iō seqr.

Iuraui et statui: custodire iudicia iustitie tue.

¶ Cū recepi baptismū sup. iuraui: voui ⁊ p xxiij.
misi ⁊ statui. i. firmiter me obligaui custodis q. i. c.
re iudicia iustitie tue cū abrenūtiaui diabos no l.
lo ⁊ mūdo ⁊ pōpis ei⁹. Hoc idē pt referri ad
statū monachorū ⁊ religiosoꝝ q renūtiātes
mūdo ⁊ pōpis ei⁹ se a pplo segregauerūt: ⁊
iurauerūt: ⁊ statuerūt seq ꝯsilia xp̄i: ⁊ sic voue
rūt tria vota. s. obediētiā: castitatē ⁊ paupta
tem: ⁊ sic secuti sunt xp̄m: ⁊ ideo sequitur.

Humiliatus sum vsquequaq dn̄e: viuifica me scd̄m verbum tuum. xviij. ij. c. pn̄s.

Volūtaria oris mei bñplacita fac domine: et iudicia tua doce me.

Anima mea in manib⁹ meis semper: ⁊ legem tuā non sum oblitus.

¶ Humiliat⁹ suz vsquequaq dn̄e. s. p obediēs
tiā ⁊ castitatē. Et iō viuifica me p grāz sm v
bū tuū. Et iō seqr. Bñplacita fac tibi dn̄e et
accepta voluntaria vota oris mei: q: scio q:
pctōres nō exaudis: iō doce me iudicia tua. i.
fac me iplere ex grā: q: aia mea sp ē l mani
bus tuis. i. offero eā tibi vt facias volūtaria
oris mei tibi bñplacita: q: legē tuā nō sū ob
lit⁹. Hoc aūt dt: q: religiosi secl'o renūciātes
posuerūt aiaz ⁊ volūtatē l manib⁹ sui plati.
Sz q: vt plīmū hr. Aia mea l manib⁹ meis
sp sz nr̄am trāslationē. iō ē alia sn̄ia. i. q: aia
mea ē sp l manib⁹ meis. i. l arbitrio meo libe
ra ad vtrūlibet. Iō legē tuā nō sū oblit⁹: vel
sic fac q vota mea volūtaria bñplacita tibi:
q: nil aliō habeo meū ppriū nisi opatiōes ⁊
orōnes voluntarias: eo qd pcedūt ex libero
arbitrio. Nā aia ⁊ volūtas ē in manib⁹ meis
idest in mea ptāte: q: nihil tam in potestate
nostra q̄ voluntas: vt inquit Augustinus. iij. q. i. nulli dubium.

Posuerunt peccatores laqueū mihi: ⁊ de mandatis tuis nō erraui.

¶ Et declarat qd dixit: aia mea in manib⁹
meis sp: q: posuerūt pctōres. i. demōes mi
hi laqueū. i. mltiplices tētatiōes: q: scti mul
tas tētatiōes passi sunt l deserto: vt pz d btō
Antonio. Et iā nō solū diaboli posuerūt mi
hi laqueos interi⁹: sz ēt pctōres ⁊ praui hæti
ci q sūt mēbra diaboli posuerūt mihi laqueū
hereseos l sacra scriptura adducētes falsas
opiniōes vt l aliquā hrēsim icidere. Et cū au
xilio grē tue: ⁊ diligēti studio legis euāgelis
ce: nūq̄ erraui de mādatis tuis nec a vitate
fidei catholice: nec ēt erraui mortalr trans
grediēdo mādata: imo ea opere compleui:

iij.q Hrditate acqſiui teſtimonia tua i
x.di etnū:q eꝛultatio cordis mei ſunt
plic; Incliaui cor meū ad faciēdas iuſti
xv.q. catiōes tuas ineternū: ꝓpter retri
j.ca. butionem.
fir- ¶ Et hc ex iugi meditatiōe ſacre leg; acqſi
missi ui ietnū teſtimon a tua. Itellī ſētiāſacre ſcri
me. pture heredıtatē q iā.i.i hrditatē ⁊ poſſeſ-
ſionē: q qdē mādata ſūt exultatio cord; mei
q exulto ⁊ letor i poſſidēdo itelligētiā leg;.
ſicut poſſ dere magnū theſaurū ıncrū i agro.
Matt.xiij. Q nō ſolū letor i poſſidēdo iſtū
theſaurū ſacre ſcripture i ſciēdo: ſ; ope ad i
plēdo cōpleui q i ea ꝑcipiūt ⁊ iubēt: iō iclina
ui cor meū ⁊ appuli animū ad faciēdas iuſti
ficatiōes tuas ietnū. Et h nō i vacuū currē
do: ſ; ꝓpt retributionē ⁊ coronā icorruptibi
lē ⁊ btitudinē ꝓmiſſā ⁊c. Q ꝓpoſitū eſt i pn
Fru- cipio. Bti imaculati i via: q ābulāt i lege dni.
ctus ¶ Ex q pꝫ ꝙ xv. fruct⁹ dicit iſte hō ſe collegiſ
xv. ex ſe ex iugi ſtudio ſacre leg; euāgelice ⁊ ſacre
ſtu- ſcripture p grā. donū ſapie ⁊ itellect⁹. Pmo
dio q fact⁹ eſt prudēs ſup inimicos ſuos. Scdo
ſcri- q itellexit ſup magros ſuos. Tertio q itel-
pture lexit ſup oēs ātiqs patriarchas ⁊ ꝓphetas.
Quarto q a lex euāgelica ꝓhibuit pedes ei⁹
ab ol via mala. Quito q nō declinauit a iudi
ciis dei. Sexto q p ſalē euāgelicū facta eſt
dulcis ſcriptura ve.te. q erat iſipida. Septi
mo q odiuit oēꝫ viā iniqtat;. Octauo q lex
euāgelica fuit lucerna ipſi ⁊ lumē. Nono q
ꝓpt ei⁹ dulcedinē iurauit eā ſeruare ⁊ in re
ligiōe tria vota ꝓmittere. Decimo q viuifi-
cauit eū a morte. Undecimo q ſola lex euā
gelica ē illa q offert deo ſacrificiū de ſe gra-
tū ⁊ bnplacitū deo. Duodecimo ꝙ q dirigit
a lege nō pt errare. Decimotertio ꝙ ei⁹ poſ
ſeſſio eſt lata. Decimoqrto ꝙ inclinauit cor
hois ad faciēdas iuſtificatiōes. Decimoqn
xxiij to q p ſolā ipſam habemus retributioneꝫ
q.iiij. eternam: ⁊ beatitu linem promiſſam.
duo. Iniqs odio hai: ⁊ legē tuā dilexi.
lxxxv ¶ In iſto.xv.octonario ⁊ ſeqnti petit auxil ū
di. ꝯ hereticos. Et agit ⁊ grās de victoria habi
odio. ta de eis ibi. Feci iudiciū. ¶ Quātū ad pmū
ē aduertēdū ꝙ poſtq iſte pegrin⁹ euaſerat
⁊ triūphauerat d tyrān; vidit nouū gen⁹ bel
li qſi ciuil; ⁊ viſcerał; ꝯtra ſe ꝯcitari: ꝙ fuit cō
ſcienticula ⁊ puitas hereticoꝝ: q tūc ſurrexit
hereſis arriana q āpleri ſūt ipatores greco
ruꝫ ⁊ reges Gothoꝝ ⁊ vvādaloꝝ q viſa ē ſu
perare crudelitatē tyrānoꝝ. Iō nō ceſſat ſp
petere auxiliū ꝯtra eos debellādos p arma
ſacre leg; ⁊ donū ſapiētie ⁊ itellect⁹. dicit ḡ.
Donec ego viciſſem hereticoꝝ iniquoꝝ cō
ſpirantia mihi cōminantē ⁊ ſal

ſas opiniões ꝯ lege tuā machināte: i, no.ui
ādereret: imo iniqs hrticos odio habui: ⁊ le
gē tuā dilexi.q.d. Malui ſeq vitatē leg; tue
q eoꝝ iniqtatē. Ego eni nō odiui eis nam:
ſ; iniqtatē: q ſp deſideraui ꝯuerſionē eorū.
Adiutor ⁊ ſuſceptor meus es tu: ⁊ xcv.
in verbum tuum ſuperſperaui. di.c.
¶ Et iō ad debellādas hrticos tu es adiutor ⁊ ecce.
ad dfendēdū me ab eis ne capiāt me i laqo
⁊ ia. ſis opinionib⁹ eoꝝ ⁊ ſis ſuſceptor dona
grāꝝ ꝯferēdo. Q i vbū tuū ſupſperaui: cuꝫ
t ixiiii. Nā eſtis vos q loqmini: ſ; ſpūs patr;
q loqt in vobis ⁊c. Et nolite cogitare ⁊c:
Declinate a me maligni: ⁊ ſcruta- iij.q
bor mandata dei. i.ca.
¶ Iā ꝯuerſus ꝯ hrticos dt. Declinate a me his
hrtici maligni ⁊ ſimulati ⁊ deceptores machi ita.
nātes ⁊ ꝯfingētes nouas ⁊ falſas ſectas cu-
piditate ꝓprie glie: ⁊ p q ego ſcrutabor mā
data leg; dei mei: ⁊ doctrinā ei⁹ i qb⁹ dat vba
doctria ad ꝯfundēdos ⁊ dbellādos vos oēs.
Suſcipe me ſm eloquꝫ tuū ⁊ viuā: xxiiij
⁊ ñ ꝯfūdas me ab expectatiōe mea q..c.
Adiuua me ⁊ ſaluus ero: ⁊ medita i.qt
bor in iuſtificatiōibus tuis ſemp. xv.o
¶ Et cōuerſus ad deū dt. O xpe ſuſcipe me c.lan
mihi grāꝫ ⁊ auxiliū ꝯferēdo ſm vbū ⁊ ꝓmiſ cia.
ſum tuū q dixiſti. Ego p te petre rogabo ne
deficiat fides tua: ⁊ iterū. Ego aūt vobiſcū
ſum vſq ad ꝯſūmationē ſecli. Et ſi h feceris
viuā p grāꝫ i lege tua: et nō moriar in hereſi
eoꝝ: q ſp ſperaui: ⁊ fiduciā habui i ſupradi
ctis ꝓmiſſis. Adiuua ḡ me ꝯ iniqs: ⁊ ero ſal
uus: nec timebo eos. Et nō ſolū ero ſalu⁹: ſ;
victor ⁊ meditabor in iuſtificatiōib⁹ tuis ſp: xxiij.
quaſi dicat: ꝙ iō ſalu⁹ ero q meditabor ⁊c. q. iiij.
Spreuiſti oēs diſcedentes a iudi- ipſa
ciis tuis: q iniuſta cogitatio eoꝝ. pie-
Preuaricātes reputaui oēs pctō- tas.
res terre: iō dilexi teſtimōia tua.
¶ Et quare eris mihi adiutor ⁊ ero ſaluus
et victor? q ſupple tu ſpreuiſti ⁊ confundiſti
omnes hereticos diſcedentes ⁊ ſeparantes
ſe a iudiciis tuis et doctrinis legis euange-
lice nouas ſectas et falſas confingētes: ⁊ in
hoc feciſti: q cogitatio eorū eſt iniuſta ⁊ ini-
qua. q non zelo veritatis ſed ambitionis et
vtilitatis ⁊ ꝓprie glorie confingunt ipſi ta-
les ſectas et falſas opiniones contra veri-
tatem legis diſcedentes a veritate catholi-
ca: ideo reputaui omnes hereticos ⁊ pecca
tores terre: ſcilicet terrenos ⁊ querētes glo
riā in mūdo eſſe puaricātes ⁊ trāſgreſſores
legis ⁊ falſificatores ſacraꝝ litaꝝ ꝯtra veri

ſēſū eas ad ſuas falſas opiniōes detorquētes vel ex eis falſas opiniōes ꝯtra veritatē extorquētes: iō ego dilexi teſtimonia tua ⁊ doctrinā tuā verā. Legē ſcđꝫ veritatē ⁊ ſēſū ſpualē ⁊ verū itelligēdo: ⁊ ētnō ſolū hereticos: ſꝫ oēs pctōres ⁊ īfideles reputaui p̄uaricatores legis. Nā iudei ſūt p̄uaricatores legis veteris lītū nō recipiūt ſēſū myſticū ad quē p̄ncipalr̄ fctā eſt. ſꝫ ī lr̄a volūt morari. Et gētiles ſūt ēt p̄uaricatores. Nā lꝫ nō haberēt legē moyſi tñ habeāt legē nālē ſcriptā ī cordib⁹ hr̄tici ꝟo manifeſte ſunt p̄uaricatores ſcripture puertēres verū ſenſuꝫ ⁊ extorquētes falſum. Mali ꝟo xp̄iani ſunt p̄uaricatores mādatorū: ⁊ trāſgreſſores p̄ceptorum.

xxiiij. q. vj. ſchiſmatici. **Cōfige timore tuo carnes meas: a iudiciis eni tuis timui.**

¶ Sꝫ q: tales iō ſūt p̄uaricatores ⁊ traſgreſſores legis: q: cōtēnūt ⁊ñ timēt deū: iō tu dn̄e cōfige ⁊ penetra ⁊ rep̄me carnes meas ⁊ appetit⁹ ⁊ affitiōes iordiatas timore tuo caſto ⁊ filiali: vt fugiā talē peſtē ⁊ hr̄ticā p̄uitatē ⁊ talē ianē glīaꝫ ⁊ ābitionē. Et oēꝫ carnalē ꝯcupiſcētiā: q: ſp timui diſcedere a iudiciꝫ tuꝫ ⁊ mādatꝫ tuꝫ eo ꝙ tu ſp̄uiſti diſcedētes a iudic. ītuꝫ

Feci iudiciū ⁊ iuſtitiā: nō tradas me calūniātib⁹.

Ain. xv. q. vj. ſi a ſacerdotib⁹. ⁊ lvj. c. ſi ſēs. **Suſcipe ſeruū tuū in bonū: nō calūniētur me ſupbi.**

¶ Q: nō diſceſſi a iudiciꝭ tuis: imo timui: diſcedere ab eis: imo feci iudiciū ⁊ iuſtitiā: q: opat⁹ ſuꝫ ſcđm iuſtitiā ⁊ p̄cepta legꝫ tue iō nō tradas me hereticis calūniātib⁹ ⁊ volētibus me decipe cū ſuis fictis et falſis opinionib⁹. Sꝫ ſuſcipe me ſeruū tuū in bonū. i. trahe me ad bonā ptē ⁊ bonū ſenſum ſacre ſcripture p dona ſpūſſcti ꝯferēdo mihi grāne ſupbi ⁊ ambitioſi heretici calūnient me nec decipiāt in ſuis prauis ⁊ falſis ſectis.

xxiiij qō j. non turbat. xj. q. iij. c. ad mēſam. ⁊ lvj d. c. naſci xxiij. q. iij. c. hereſis **Oculi mei defecerūt in ſalutare tuum ⁊ in eloquium iuſtitie tue.**

¶ Nā oculi ſpirituales mētis defecerūt. i. laſſi ⁊ fatigati ſunt ſperādo in ſalutare tuū ſ. in chriſtū ⁊ in eloquiū iuſtitie tue: ſcꝫ in legē euangelicā que dicitur eloquiū iuſtitie quia ſola ipſa hominem iuſtificat.

Fac cū ſeruo tuo miſericordiā tuā ⁊ iuſtificationes tuas doce me.

Seru⁹ tu⁹ ſuꝫ ego: da mihi intellectū vt ſciā teſtimonia tua.

Tēp⁹ faciēdi dn̄e diſſipauerunt legem tuam.

¶ Quaſi dicat. O xp̄e te ⁊ legē tuā diu expectaui ⁊ poſtea in ea p̄ſcrutāda diu inſudaui ⁊ laboraui. Fac ergo mīaꝫ tuā cū ſeruo tuo ⁊ iuſtificatiōes tuas doce me. i. poſtq̄ dediſti legē mihi: doce me ī ea: vt itelligā ei⁹ ſecreta. Sꝫ q: h̄ ñ pōt eē ſine grā eleuāte itellectū: ḡ da mihi itellectū: ñ potētiā itellectiuā. q: iaꝫ eā dediſti mihi naturalr̄ cū aīa ī creatiōe. ſꝫ da mihi donū itellect⁹: vt ſciā ⁊ itelligā teſtimōia tua i. ſecreta ⁊ arcana legis tue quā ſignis ⁊ miraculis ⁊ teſtiōio legis ⁊ pphetaꝝ ꝯfirmaſti. Fac ḡ mīā: poſtq̄ ſeru⁹ tu⁹ ſuꝫ ego ⁊ ſeruire tibi intēdo: legē tuā ſeruādo ⁊ defendēdo ab hereticis ⁊ infidelib⁹. Qui quidē heretici diſſipauerūt legē tuā falſo mō gloſſādo ⁊ ſcripturas puertēdo a vero ſenſu. ¶ Que quidē lex euāgelica eſt tp̄s faciēdi. Nā lex vet⁹ fuit tp̄s prophetādi ⁊ ſignificādi: q: oīa cōtigebāt illis ī figura, ⁊ fuit tp̄s ſignificādi ⁊ figurādi. Tñ lex euāgelica fuit ⁊ ē tp̄s faciēdi ⁊ iplēdi ea q̄ ī lege veteri ſunt figurata et pphetata: nā xp̄s fecit et iplenit ea q̄ ibi dicta ſūt ⁊ figurata. Silr̄ lex euāgelica dr̄ tp̄s faciendi: q: in ea eſt tp̄s meritorie operandi. — Lex euāgelica eſt tp̄s faciēdi.

xxiiij. qō j. ſūma ⁊ vu. qō. j. ſciendum **Ideo dilexi mādata tua: ſup aurū ⁊ topazion.**

Propterea ad oīa mādata tua dirigebar: oēm viā iniqnā odio habui

¶ Ideo ego dilexi mādata legis euāgelice ſup aurū ⁊ topaziō: ⁊ ſup oēꝫ lapidē p̄cioſuꝫ: q: nullū p̄ciū tpale eſt ipſi cōparādū. cū per⁹ obſeruātiā emat regnū celoꝝ. Ideo ego dilexi legē tuā: q̄ eſt tp̄s faciēdi ⁊ meritorie operādi: ppterea ad oīa madata tua dirigebar i. q: lex tua direxit me ad oīa mādata tua itelligēda ⁊ faciēda: oēꝫ viā iniquā ⁊ falſā ſectā hereticoꝝ ⁊ pctōꝝ ⁊ vitioꝝ odio habui ⁊ fugi ⁊ euitaui. ¶ Unde notaq̄ q̄tuor gn̄a hoīꝫ conata ſunt diſſipare legē dei ī tpe faciēdi: ſcꝫ poſt aduētū xp̄i. Nā p̄io iudei diſſipauerūt totā legē veterē negādo xp̄ꝫ: q: totū tp̄s legis veteris fuit tp̄s ſignificandi ⁊ figurādi ⁊ p̄nūciādi: ſꝫ in xp̄o incepit tp̄s faciendi et verificādi: q: verificauit legē ⁊ pphetas ⁊ impleuit: ⁊ fecit oīa q̄ in lege erāt ſignificata et pphetata. Iudei ḡ negādo xp̄ꝫ negauerūt ⁊ falſificarūt ⁊ diſſiparūt legē ⁊ pphetas in tpe faciēdi ⁊ verificādi. Scđo conati ſunt diſſipare legē dei ipſi tyrāni: vt pꝫ in paſſionibus martyꝝ: q: Diocletian⁹ p̄cepit incendi oēs ſcripturas ſacras vtriuſque teſti: vt pꝫ in eccl̄iaſtica hiſtoria. Tertio hr̄etici conati ſūt diſſipare legē dei ⁊ totā ſcpturā vtriuſq teſti falſo mō gloſſando ⁊ trahēdo ad ſuos falſos errores: vt pꝫ ibidē. Quarto conabit̄ deſtruere ⁊ diſſipare eandē legē ipſe fili⁹ pditiōis antixp̄s: vt pꝫ Danielis. x. ¶ Collegiti — Iiij diſſipantes xp̄ilegē ⁊c.

ergo iſte hō ex cōtēplatione: ⁊ iugi ſtudio le-
Decē fructꝰ ex iugi ſtudio legis diuine. gis diuine: ſicꝫ cū dono intellectꝰ decē fructꝰ
ſiue pfectꝰ. Primo q2 habuit iniq̄s odio. Se-
cūdo q2 habuit deū ſuſceptorē ⁊ adiutorē.
Tertio q2 declinauit a malignis. Quarto q2
nūq̄ fuit cōfuſus nec fraudatꝰ ab expecta-
tiōe ſua. Quīto q2 fuit adiutꝰ ⁊ ſaluꝰ. Sexto
q2 ſpreuit oēs hereticos ⁊ p̄uaricātes. Septi-
mo q2 ſemꝑ i carne fuit ꝯſtrꝰ ⁊ refrenatus.
Octauo q2 fecit ſemꝑ iudiciū ⁊ iuſtitiā. Et ſic
nō eſt traditꝰ deceptoribꝰ nec calūniātibꝰ.
Nono q2 habuit bonū ⁊ verū ſēſū ſacre ſcri-
pture ⁊ ipm̄ attigit. Decimo q2 totū ſuū affe-
ctū ⁊ conatū poſuit in ſacra ſcriptura: ⁊ eam
ſuper omnia dilexit.

Phe qd̄ interp̄tat erraui vt ouis que perijt. q.v.c. non vos. L

**Mirabilia teſtimōia tua: iō ſcruta-
ta eſt ea anima mea.**

**Declaratio ſermonū tuoꝝ illumi-
nat: et intellectum dat paruulis.**

¶ In toto reſiduo hꝰ pſalmi iſte pegrinꝰ
petit cōſummare ⁊ pacere curſū ſuū .i. q̄ete
ꝯtēplatiōe ⁊ vita pfecta. Et ſic ꝯtinue petit
auxiliū ꝯ impedientes iſtū curſū ſuū. ¶ Ad
cuiꝰ itelligētiā ē notādū vt pluries dictū ē:
q̄ finita rabie tyrānoꝝ ſurrexit prauitas he-
reticoꝝ. Iō ſicut xp̄s dedit martyribꝰ chari-
Not. tatē ⁊ donū fortitudis ad ꝑpulſādos īcurſꝰ
tyrānoꝝ: ita dedit ſapiētiā doctoribꝰ ⁊ itelle-
ctū: ⁊ cetera dona ſpūſſcti. Et ſic ꝑuerſitas
hereticoꝝ fuit cā vt mlti doctores ſcrutarēt
ſacrā ſcripturā: ⁊ gloſſarēt ⁊ declararēt eā:
vt defēderēt eā ab hereticis: ⁊ ſic origenes
⁊ Athanaſiꝰ: ⁊ Baſiliꝰ: ⁊ Epiphaniꝰ. ⁊ Chry-
ſoſtomꝰ apud grecos multa ⁊ īfinita volumi-
na ſcripſerūt. Apud latinos auguſtinꝰ ꝯ gēti-
les libros de ciui. dei ſcripſit: i q̄bꝰ defēdit
ciuitatē dei: eo q̄ Romani volebāt repetere
idolatriā: in q̄bus oēs ſcripturas conatur elu-
cidare: Et ꝯ arrianos libros ſcripſit de tri-
nitate ⁊ plures alios. Cōtra pelagianos ꝓo
viginti duo volumina. Et ꝯ manicheos toti-
dē. In pſalteriū aūt copioſos edidit cōmēta-
rios. Et ſup Joh. ⁊ oēs ep̄las Pauli: et ſup
totū teſtm̄ vetꝰ ⁊ nouū. Et infinita alia volu-
mina in q̄bꝰ theſauros ſacre ſcripture quon-
dā clauſos nobis aperuit. Hoc ēt fecit Hie-
ro. ⁊ Ambroſius: ⁊ Hilariꝰ: et Grego. ⁊c. Et
ſic ꝑ iſtos tres doctores hereticis deuictis
ſacra ſcriptura fuit elucidata ⁊ nobis mani-
feſtata intantū q̄ multi ſe dederūt ſtudio di-
uine legis ⁊ cōtēplationis. ⁊ dimittētes vitā
actiuā ſe ad ꝯtēplatiuā trāſtulerūt: vt p3 de
frequētia monachoꝝ egypti ⁊ grecie ⁊ italie
⁊ britannie. Et ſic ex illo tp̄e magꝫ apparue-
rūt nobis mirabilia arcana ſacre legis. Et
ex tūc ecclia ꝑ aliqua tp̄a fuit in pſpero ſta-
tu. Sed q2 nūq̄ deerūt heretici ⁊ hypocrite
vſq̄ ad antichriſtū qui erit iudeus ⁊ tyrān-
nus ⁊ hypocrita ⁊ hereticꝰ: vt pluries dictū
ē. nō q̄ ſit iudeꝰ: ſꝫ negat ſe iudeū: ⁊ circūci-
det ſe vt attrahat ad ſe iudeos. ⁊ iō Dauid
p̄uidēs i ſpū totū diſcurſū ecclie reſidui tp̄is
a pſperitate ecclie vſq̄ ad ātixp̄m. In ſeq̄nti-
bꝰ ter octonarius itroducit iſtū hoīeꝫ myſti-
cū q̄ agit gr̄as de dōis gr̄aꝝ ipſi datꝫ i ſcri-
pturis elucidādis: ⁊ de q̄ete ⁊ otyo ipſi dato
i vita ꝯtēplatiua: ⁊ petit auxiliū ꝯ ipedientes
otyā ⁊ ꝯtēplationē ⁊ pſperitatē eccle. ⁊c. Ideo
duo facit. Nā p̄io agit gr̄as d̄ p̄dictis. Scd̄o Diuiſio pſi.
inocat diuinū auxiliū ꝯ ꝑſecutionē antixp̄i ⁊
ceteroꝝ ibi. Clamaui i toto. Quātū ad p̄miū
duo facit. Nā p̄mo agit gr̄as de p̄dictis. Se-
cūdo petit auxiliū ⁊ vltionē ꝯ hypocritas et
ſimulatos ibi iuſtꝰ es dn̄e. Dicit ḡ ad p̄mū.
O dn̄e q2 mirabilia ſūt teſtimōia .i. ſecreta ⁊
arcana legis teſtificata i veteri teſtō ꝑ pr̄iar-
chas ⁊ pp̄has ⁊ i nouo ꝑ os tuū ⁊ ꝑ ſigna ⁊
miracula: iō ſcrutata ē ea aīa mea ꝑ Orige-
nē ⁊ Aug. ⁊ Euſebiū ⁊ hiero. ⁊ ceteros docto-
res q̄ ſcrutati ſūt arcana ſacre ſcripture. Uñ
declaratio ⁊ gloſſa ſermonum tuoꝝ facta ꝑ
iſtos doctores illuminat oēs pp̄los fideles.
Et dat ite lectū ⁊ itelligētiā paruulis ⁊ ſim-
plicibꝰ: q̄ ſecreta tua an̄ erāt abſcōſa. Nūc
aūt abſcōdiſti hec a ſapiētibꝰ: ⁊ prudentibꝰ
huius mundi ⁊ reuelaſti ea paruulis ⁊ ſim-
plicibus fidelibus. Et ideo

**Os meū aperui et attraxi ſpm̄: q2 de ꝯſ. dis. i. qm̄ ēt flamus.
mandata tua deſiderabam.**

¶ Poſtq̄ vidi tātā copiā ⁊ ābūdātiā theſau-
ri ⁊ luminis tue ſapie: aperui os ale .i. itelle-
ctꝰ ⁊ volūtatis. Et attraxi ſpm̄ ſapie ad refi-
gerādā ⁊ nutriēdā aīam q̄ an̄ fuerat eſuriēs
q2 mādata tua deſiderabā. Nā iſtū cibū ⁊ po-
tū ſpiritualē deſideraui a principio mundi
vſq̄ ad aduentum tuum.

**Aſpice i me ⁊ miſerere mei: ſecūdū xv.q. j.vos aūt.
iudiciū diligentiū nomē tuum.**

¶ Poſtq̄ adeptꝰ ē hāc copiā ⁊ abūdātiā. Pe-
tit i ciꝰ otyo ⁊ q̄te diu ⁊ ſemꝑ manere ⁊ ꝯſir-
mari. Iō dicit aſpice i me ⁊ miſerere mei: ⁊
ꝑmitte me q̄etari ⁊ frui h̄ otyo ſꝫ iudiciū dil-
ligētiū nomē tuū .i. ſicut ꝑmittis āgelos q̄ di-
ligūt nomē tuū manerē i ꝑpetua q̄ete ꝯtēpla-
tiōis. Nā a p̄ncipio iduiſti ⁊ ꝯfirmaſti eos in
gr̄a ⁊ q̄ete: eo q̄ tibi adheſerūt: alios autem
iuſti ⁊ caſti ad penam eternam.

**Greſſꝰ meos dirige ſcd̄ꝫ eloq̄ū tuū de.p. dis. i. .§. q̄rēdū:
et non dominetur mei oīs iniuſtitia**

¶ Ergo aſpice in me ſm̄ iudiciū iſtorum bo-
noꝝ angeloꝝ diligētiū nomē tuū: ⁊ conſer-
ua me i lege tua: ⁊ dirige greſſus ⁊ opatio-
nes meas ſꝫ eloquiū ⁊ legē ⁊ mandata tua:
vt nulla iniuſtitia: ⁊ nullū pctm̄ dñetur mei:
q2 oē pctm̄ ſit ꝯ iuſtitiā ⁊ pcepta dei que cōſi-

ſunt in quādā iuſtitia: qz vel illi cui cupiditas z caro z ſupbia z iniuſtitia dñat: qz ſm Cice. miſer eſt cui peccare lz: qz z ſi dñe: nr ſeruus eſt. Et qđ deteri⁹ eſt: quot vitioꝝ tot dñorū.

Cicero.

xxii. q iii. c. leg.

Redime me a calumnijs hominū vt cuſtodiam mandata tua.

¶ Et nō ſolū rogo vt nō dñent mei iniuſtitia pcti ſed etiā vt nō dñent mei tyranni et infideles et hoies iniuſti. Redime et libera me ergo a calūnijs z deceptionib⁹ z fraudibus hoim hypocritarū q̄ veniūt in veſtimentis ouiū ad calūniandū: ne impediant me in cōtemplatione. Sed cuſtodiam mandata tua.

de. p. diſ. ii. §. cui deter

Faciem tuam illumina ſup ſeruū tuū z doce me iuſtificatiōes tuas.

de. p. d. j. c. ſicut

Exitus aquarū deduxerunt oculi mei: qz nō cuſtodierūt legē tuam.

¶ Facies eni pri eſt fili⁹ xps q lumē ſuū ſup nos emiſit. Et p tale lumē doce me iuſtificatiōes tuas. Nā qz p ꝑteritū peccaui z te: iō iā feci pniaz i lachrymis zc. Uñ ocul' mei ꝺduxert exit⁹ aqrū .i. riuos lachrymaꝝ pre dolore et ꝯtritiōe: qz nō cuſtodiert legē tuā: imo ꝑuaricati z trāſgreſſi ſūt ꝑcepta tua. Jō poſtq̄ egi pniaz ex gr̄a tua: z paſſus ſum tot afflictiones z ꝑſecutiōes: et deduxiſti me in hūc ſtatū ꝑſecrū ꝯtēplatiōis. Conſerua me leo: ne vlteri⁹ cadā. Et nota q̄ iſte pegrinus nō ſolū fecit pniaz i ſe ſz pamplius z pfectius fecit pniaz i capite ſuo xpo. Jō totus xps caput z mēbra ꝺt exit⁹ aqrū zc. Et ēt hoc dicit referēdo ad tpa ꝑſecutionū tyrānorū qn eccl'ia erat afflicta: z fideles latebāt i mōtib⁹ z antris ꝺſſēdo iacturā z ꝑſecutionē martyrii.

ſade.

Juſtus es dñe: z rectū iudiciū tuū Mandaſti iuſtitiā teſtimonia tua: z veritatem tuam nimis.

¶ In hoc decimooctauo octonario cōtinue iſte pegrin⁹ nō ceſſat petere ꝯſeruari i ſtatu gr̄e z ꝯtēplatiōis. Sz qz iuſt⁹ nō ſolū ꝺlectat in ꝯtēplatiōe z iuſtitia: ſz ēt ex zelo legis dolet: cū viderit hypocritas fingētes iuſtitiam exteri⁹: z iteri⁹ eē lupos z alios mordētes z īpedictes: qz vt pl'm ſūt inuidi z mordaces et īpedictes iuſtos. Dicit ḡ O dñe tu nō es ſimulat⁹: imo iuſt⁹ z iudiciū tuū rectū z tu domine mandaſti teſtimonia tua eſſe iuſtitiam oib⁹ .i. iuſta z ꝟitatē tuam nimis. .i. tu deſiſti mādata tua ſub quādā magna iuſtitia z ꝟitate z ſi cū iuſtitia z fictiōe. Nec ſunt tu z ꝑce pta iniuſta nec ficta qz lex tua ē iuſta z vaꝺ ꝟa

Tabeſcere me fecit zelus meus: qz obliti ſunt verba tua inimici mei.

xxiii. q. iiii. c. cum dele

Ignitum eloquiū tuum vehementer: et ſeruus tuus dilexit illud.

¶ Et iō zelus me⁹ quē erga legē tuā habeo me fecit tabeſcere z liq̄fieri z īdignari: eo q̄ īimici mei īfideles z hypocrite z pctōres obliti ſunt ꝟba tua: z trāſgreſſi ſunt legē tuā z doctrinā qz extermināt facies ſuas: vt appareāt hoīb⁹ ieiunātes. Et faciūt iuſtitiā ſuam corā hoīb⁹ vt videant ab eis. Nā eloquium tuū eſt ignitū vehemēter: z vrēs corda hoim iuſtificans interi⁹: z nō vult apparētiā exterius. Jō ille q̄ eſt vere ſeruus tuus dilexit illud: z ſeruat intrinſecus z extrinſecus.

Adoleſcētulus ſuz ego z ꝯtēptus: iuſtificationes tuas nō ſuz oblit⁹. Juſtitia tua iuſtitia ineternum: et lex tua veritas.

de. p. d. iii. c. vii.

xxxv. q. i. c. j.

¶ Jō lz ego ſim adoleſcētul⁹ z ꝯtēpt⁹ ꝺ me z cito lapſur⁹: tn̄ iuſtificatiōes tuas nō ſū oblit⁹: qz iuſtitia tua ē iuſtitia ieternū z non ad tpa: z lex tua nō eſt ficta ſz ꝟitas qz ꝟitas et gr̄a z iuſtitia p xp̄z patefacta ē. Et ſic lz ego ſim fragilis z mobilis z variabilis ſicut adoleſcentul⁹: tn̄ lex tua eſt iuſta z vera ieternū.

Tribulatio z anguſtia inuenerūt me: mādata tua meditatio mea ē. Equitas teſtimonia tua ineternū: intellectum da mihi z viuam.

xxi. q. vii. c. viii.

viii. q. i. c. ꝗ. z et. xj. q. iii. ſi is qui.

¶ Et iō lz tribulatio inimicorū exteriorū et hypocritaꝝ: z pctōꝝ: z āguſtia paſſionū interioꝝ iuenerūt me: tn̄ ſp mādata tua meditatio mea ē. Et ſic euado a tribulatiōibus z anguſtijs: qz teſtimoia tua z lex euangelica ē quādā eq̄tas z iuſtitia. Jō da mihi itellectū: ideſt donū itelligētie vt itelligēdo obſeruez ipa. Et ſic ſpūalr viuā p ei⁹ obſeruantiam.

¶ Uita ḡ ꝯtēplatiua z ꝯtēplatio legis facit octo fruct⁹. Nā pmo mouet hoiez ad ꝑſcrutādū mirabilia legz. Scđo illumiat z dat itellectum. Tertio ſatiat aīam. Quarto dirig' greſſ⁹. Quīto redimit a calūnijs. Sexto mouet ad pniaz ꝺ ꝑteritz. Septio ex zelo legis dolet ꝺ pctōrib⁹ z hypocritz: liberat eni a tribulatiōib⁹ iteriorib⁹ z exteriorib⁹. Octauo dat vitā ſpūalē. Qz nō i ſolo pane viuit hō ſz in oī ꝟbo qđ pcedit de ore dei. Deute. viii.

Uita cōtēplatiua facit octo fructus.

Clamaui i toto corde meo exaudi me dñe: iuſtificatiōes tuas reqrā. Clamaui ad te ſaluum me fac: vt cuſtodiam mandata tua.

coph interꝑtatur vocatio vl' ꝓph' q̄ interꝑtatur zel'

¶ Poſtq̄ iſte pegrin⁹ duxit curſuz ſuū i lege dñi vſq ad q̄etē z pacē eccl'e: ꝺuicto iudeis z tyrānis z hēticis: z petūt ꝑſeuerātiā z ꝯfirmari i pace z ꝯtēplatiōe et q̄ete. iā cōfract⁹ lōgitudine itineris z verat⁹ aſperitate z afflictiōe laboꝝ cupit diſſolui z eē cū Chriſto et aſſequi beatitudinem et obſeruantiam

legis ſibi

legis ſibi i pncipio pmiſſam. Jdõ in hoc decimo nono octonario ⁊ trib⁹ ſeqntib⁹ qſi epilogã do memorat totũ diſcurſum ſue pegrinatio/nis ⁊ laborũ ſuorũ qn petẽs pmiũ pmiſſum p cunctis laborib⁹ emptũ vñ quatuor facit. Nã pzio epilogat diſcurſum ſue pegrinatio nis ab adã vſqꝫ ad aduentũ xpi oẽs labores enumerãdo. Scdo rememorat totã pegrina tionẽ ab aductu xpi vſqꝫ ad ſtatũ pſperitatꝫ eccl'ie enumerãdo oẽs pſecutiones ⁊ labo/res p defenſione legis euangelice. Tertio petit diſſolui ⁊ poſſidere pmiũ ⁊ beatitudi/nẽ cũ xpo. Scdm ibi. Uide humilitatẽ. Ter tiũ ibi. appzopinquet depcatio mea. ¶ Quã tum ergo ad primũ dicit. O dñe ſemp in hac peregrinatiõe clamaui i toto corde meo ſcꝫ mente ⁊ affectu vt requiram iuſtificationes tuas: ideſt reqſiui iuſtificationes tuas: cla maui ad te ergo ſaluũ me fac vt cuſtodiam mãdata tua ideſt ſemp clamaui vt me ſaluũ facereſ: vt cuſtodirem mandata tua.

xvi.q v.c. hu/mane in gl. **Preueni in maturitate ⁊ clamaui qꝛ in verba tua ſuperſperaui.**

¶ Et exponit ſem tpm dicens ego preueni in maturitate.i.añ maturitatẽ: ⁊ tps legis euãgelice dũ eſſẽ ſub lege veteri. Ego pue ni clamãdo ⁊ petẽdo legẽ grẽ iuſtificãtẽ. Et aductũ meſſie i lege prib⁹ pmiſſi: idõ ſequit ⁊ in verba ⁊ promiſſa tua ſup rſperaui.

de cõ. d.v. nõme dio/criter **Preuenerunt oculi mei ad te di/luculo: vt meditarer eloquia tua.**

¶ Magis exponit ⁊ declarat ſeipm dicens. Preuenerũt oculi mei: ſcꝫ mẽtis ⁊ affectus. diluculo.i. ante aurorã ⁊ ppe aurorã: quod fuit tẽpus zacharie ⁊ Simeonis ppe incar/nationẽ. q cũ magno deſiderio rogabant et orabãt aductũ ſaluatoris accelerari. Quib⁹ reuelat⁹ eſt de ppinquo aductus xpi. Nam Simeoni pmiſſum fuit nõ viſurum ſe mor/tẽ niſi pri⁹ videret xpm dñi. Hoc idẽ zacha/rie vt ptꝫ Luce primo. Et hoc eſt qd dicit. Preuenerũt oculi mei ad te diluculo: vt me ditarer eloquia ⁊ promiſſa tua.

xv.d. c.ſctã roma na .xx viii. q i.ido lola/tria. **Uocẽ meã audi ſecũdũ miam tuã dñe ⁊ ſm iudiciũ tuũ viuifica me. Appropinquauerunt perſequen/tes me iniquitati: a lege autẽ tua longe facti ſunt.**

¶ Jdõ vocẽ meã audi ſm miaꝫ tuã ⁊ iuſtitiã tuã dñe. Qꝛ p totũ illd tps añ aduẽtũ xpi ⁊ poſt pſequẽtes me ſcꝫ caym pharao ⁊ nabu chodonoſor ⁊c. appropinquauerũt iniquita ti: ſcꝫ infidelitati ⁊ ſuperſtitioni idolatrie et odio: idõ a lege tua q precepit vnũ deũ coli ⁊ proximum dilig: longe facti ſunt. Quia le/gem tuam preuaricati et tranſgreſſi ſunt.

Prope es tu dñe: ⁊ omnes vie tue veritas. xvi. q i. vos autẽ xxiiij. q.i.c. qꝛ.

Initio cognoui de teſtimõijs tuis quia ineternum fundaſti ea.

¶ Sꝫ lꝫ illi ſe elõgauerint a te et a lege tua tñ tu dñe ſemp es ⁊ fuiſti mihi ppe: qꝛ obſer uaui legẽ tuã: qꝛ oẽs vie tue ſunt veritas: ſu pſtitiões aũt illoꝝ ſunt mẽdacia ficta ⁊ vio lẽta ⁊ nõ duratura. Sꝫ ego cognoui in initio ideſt a pncipio de teſtimonijs tuis qꝛ ineter nũ fundaſti ea. Quaſi dicat. tu dñe in princi/pio dediſti legẽ de obediẽtia ad deũ et de di lectiõe primi ⁊ d cultu diuino. Que qdẽ pce pta ⁊ mãdata ſunt eterna p totã legẽ veterẽ ⁊ nouã. Uñ xps Mat. vij. Quecũqꝫ vultis vt faciãt vobis hões ⁊ vos facite illis: hec lex ⁊ pphete. Jtẽ Mat. xix. Uis ad vitã ingredi ſerua mandata: itẽ ibidẽ. xxij. Diliges dñm deũ tuũ ⁊c. Et q pꝫ qꝛ iſta mãdata iã a princi pio data ſunt ipſi adã ⁊ caim. Geñ. iiij. Et ipſi moyſi. Deut. vij. ⁊ xps i euãgelio ea ↄfirma uit: qꝛ ſunt eterna i vtroqꝫ teſtõ. Jdõ dt Ego co gnoui qꝛ ineternũ fundaſti ea. Uñ nota qꝛ vie dñi ſunt mãdata ⁊ pcepta i lege ſcripta q oĩa dñr veritas. Primo qꝛ a prĩa veritate pcedũt q ẽ de⁹. Scdo dicũt veritas: qꝛ oĩa in xpꝫ ⁊ euãge/licã veritatẽ tẽdebãt tãqꝫ in finẽ in quo oĩa fue rũt verificata: iã cerimonialia qꝫ iudicialia: et etiã moralia. Tertio oĩa pcepta dicũt veritas ideſt iuſtitia: inqtũ oĩa erãt ↄformia diuine volũtati. Et ſic oĩa erant immobilis veritat/tis quãtũ ad finẽ vt ſepi⁹ dictũ eſt. Jdeo dicit dauid qd oẽs vie tue veritas. Pre/cepta i lege ſcpta dñr veri tas. Res qd lex ptat caput xi. q. iij. ne mo.

Uide humilitatẽ meã ⁊ eripe me: qꝛ legem tuã nõ ſum oblitus.

¶ Jn hoc. xx. octonario memorat labores iti neris eccl'ie xpi poſt ei⁹ aduẽtũ ⁊ pſecutionẽ factã a iudeis: idõ dt. Uide hũilitatẽ meã quã habuit i pmitiua eccl'ia i pſecutiõe iudeoꝝ. Et eripe me ab eis. Et eripe me a iugo legis veteris: qꝛ legẽ tuã euãgelicã que vere iuſti/ſtificat nõ ſum oblit⁹: imo qꝛ cũ humanitate eã ſuſcepi ⁊ obſuauit pmiſi: q qdẽ lex ẽ fũdata i hũilitate: vt dcm eſt q vid hũilitatẽ meã ⁊c. ix.q.i. c. alio rũ de pe. d. iiij. e contra.

Judica iudiciũ meuꝫ ⁊ redime me: pter eloquiũ tuũ viuifica me. Longe a peccatoribus ſalus: quia iuſtificatiões tuas nõ exquiſierũt.

¶ Et tu o xpe q veniſti iudex in mũdum nũc p directionẽ ⁊ in nouiſſimo die p examinatio nem iudica iudiciũ meũ diſcernẽdo cauſam meam ſeparãdo me a conſortio iudeoꝝ: redi me me nõ ſolũ a pctõ: ſꝫ etiã abſolue me a iu/go legis veteris p legẽ euãgelicã. Et etiã ab oĩ peccato: ⁊ pter eloquiũ tuũ .ſ. pter le/gem euãgelicã q'a plata viuifica me a mor

te pcti. p vitã gratie ac ſacraméto℞ eccleſie qꝛ talis ſal⁹ ꝛ vita data p legez euangelicam eſt lõge a iudeis ꝛ infidelib⁹ ꝛ ceteris pctõrib⁹: eo q̄ iuſtificatiões tuas nõ exq̄ſiuerũt.

De pe. d. **Miſericordie tue multe dñe: ſecundum iudiciuz tuum viuifica me.**

iij. q. diuini tatꝭ na tura. ¶ Et qꝛ dñe mie tue ſunt multe i lege euangelica: qꝛ multa remedia dediſti ad ſaluandũ nos puta p baptiſmũ: ꝛ cõfirmationez: et pniam ꝛc. Jõ ſcdm̃ iudiciũ ꝛ ſniam viuifica me. ſ. ſm ſniam a te datam Mar. vlti. Qui

iij. q. j. e. nul li du bii. crediderit ꝛ baptizatus fuerit ſalu⁹ erit ꝛc. **Multi q̄ perſequunt me ꝛ tribulãt me: a teſtimonijs tuis nõ dclinaui.**

xxiij. q. iiij. **Uidi preuaricãtes ꝛ tabeſcebã: qꝛ eloquia tua non cuſtodierunt.**

quid cuſtode ic. ¶ Jte ꝫ multi ſũt iudei ꝛ gentiles ꝛ pfidi q̄ tribulãt ꝛ tribulauerũt me: tñ a teſtimonijs ꝛ lege tua non declinaui: imo cũ vidi iudeos ꝛ infideles ꝛ hereticos puaricãtes legẽ tuã ꝛ cõtẽnẽtes ego tabeſcebã ꝛ liqueſiebam ex zelo q̄ illa mandata tua non cuſtodierunt.

xvj. q. j. c. vos aũt. **Uide qm̃ mandata tua dilexi dñe: in miſericordia tua viuifica me.**

Principiũ verborũ tuo℞ veritas in eternũ oĩa iudicia iuſtitie tue.

¶ Uide ḡ ꝛ nõ negẽs mihi p̄miũ o dñe: qm̃ ſp i hĩs pſecutiõib⁹ mãdata tua d̄ilexi qꝛ ſ. iſta ꝛ nõ fa ſa nec ficta: qꝛ pricipiũ v̄bo℞ tuo℞ ẽ vitas: nã tu loq̄ris p xp̄z q̄ ẽ v̄bũ tuũ p que fctã ſũt oĩa. Sz ipe ẽ via v̄itas ꝛ vita: iõ p̄ncipiũ v̄bo℞ tuo℞ ẽ v̄itas. Et iõ dilexi legẽ tuã: ꝛ ſic nõ poſſũ falli. Jõ ſũt eťna i v̄itate oĩa iudicia ꝛ pmiſſa iuſtitie tue ꝛ p̄mia q̄ p iuſtitiã adiudicaſti ꝛ pmiſiſti: ꝛ ſic viuifica me i mĩa tua ſicut pmiſiſti obſuãtib⁹ legẽ tuã ꝛ ñ fallas me qꝛ p̄ncipiũ v̄bo℞ tuo℞ v̄itas ꝛc. Jõ nõ dubito p̄miari nec timeo falli. Uñ p̄ncipiũ v̄bo℞ dei eſt veritas: qꝛ v̄ba dei a p̄ma v̄itate pcedũt: ꝛ in verit̃ ipẽ q̄ eſt xp̄s tẽdũt. Et ſic oĩa q̄ ſcribũt i lege ſũt v̄a ꝛ iuſta ſcḋꝫ iuſtã diuinã volũtatẽ ſũt ordiata. Et ſic v̄itas idẽ ẽ q̄ iuſtitia.

Syn qꝺ in ſtat ſup vuln⁹ **Principes pſecuti ſunt me gratis: a v̄bis tuis formidauit coꝛ meum.**

Letaboꝛ ego ſup eloquia tua: ſicut qui inuenit ſpolia multa.

xv. q. vij. c. aſſes ſcũ ꝛ crĩ. d. c. preſ bt. **Iniquitatẽ odio habui ꝛ abominatus ſum: legẽ autẽ tuam dilexi.**

¶ Jn h. xxi. octonario rememorãs pſecutiones tyrãno℞ petit p̄m̃ ñ pmiſſuz dicẽs. Principes ꝛ impatores ꝛ tyrãni ꝛ diaboli pſecuti ſũt me nõ d̄ meritꝭ meis pcedẽtib⁹ ſꝫ gratis et ſpõte: ꝛ certa malitia pp nomẽ tuũ: eo q̄ dicebã fidẽ tuã Iñ q̄ a v̄bꝭ tuis formidauit coꝛ meũ fugiẽdo pſecutionẽ eo℞ p mõtes ꝛ ſpelũcas. Et tñ letaboꝛ ſup eloq̄a tua. i. i ꝯtẽplatiõe ꝛ ꝯfidẽtia legis ꝛ pmiſſiõis tue ſicut qui iuenit ſpolia mľta. Quaſi dicat q̄ ita letabar in pſecutiõib⁹ ꝛ tormẽtꝭ ſic victoꝛ i bello q̄ inuenit ſpolia mľta. Nã illi p bella ſpolia lucrabãt ſpolia terrena: ſꝫ ego p martyriũ inueni ſpolia ſp̃ualia ꝛ diuina: qꝛ illi lucrerũt coronã corruptibilẽ: ſꝫ ego icorruptibilẽ: Jꝫ ergo p̄ncipes me ſuerint pſecuti ꝛ timuerim i p̄ncipio: tñ ꝯſiderãs eã btitudinẽ q̄ mihi in lege pmittiť: ꝯtẽpſi p̄ncipes pſeq̄ntes: ꝛ letabar ſup eloq̄a ꝛ pmiſſiões tuas ſic̃ q̄ inuenit ſpolia mľta. Et hĩ odio: ꝛ abominat⁹ ſũ oẽꝫ iniq̄tatẽ eo℞ legẽ aũt tuã dilexi ꝛ ꝯtẽplat⁹ ꝛ ſecut⁹ ſuꝫ.

Septies in die laudẽ dixi tibi: ſup iudicia iuſtitie tue. xvj. q. j. re uertimini.

¶ Uñ deuictis tyrãnis ꝛ hereticis ꝯtẽplatiči totaľr me dedi. Et ſic ordinaui officia eccľiaſtica p ſeptẽ horas diei ad laudẽ dei in hymnis ꝛ cãticis ꝛ ãpliaui diuinũ cultũ p doctores meos. Et ſic ſepties i die laudẽ dixi ꝛ cãtaui tibi ſup iudicia iuſtitie tue. Quaſi dicat: q̄ i illis ſeptẽ horis diu:nis pariť q̄ nocturnꝭ cãtanť geſta pŕiarcha℞ ꝛ pphẽta℞ ꝛ apľo℞ ꝛ marty℞ ꝛ geſta euãgelica q̄ ſunt iudicia iuſtitie tue. H̄ dicit qꝛ i illa etate hier. ꝛ Ambro. ꝛ Aug. ꝛ gregoꝛi⁹ ordinarũt officia eccľiaſtica: ꝛ horas. vij. canonicas cãtari in eccľia feceŕt p totũ orbẽ: d̄ q̄b⁹ horis dicet. pſal. cxix.

Pax multa diligẽtib⁹ legẽ tuam: ꝛ non eſt illis ſcandalum. iij. q. j. h̄ q̄ppe

Expectabam ſalutare tuũ dñe: et mandata tua dilexi. xxiij. q. iiij.

Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua ꝛ dilexit ea vehementer. cap. j. xvj. q. j. vos aũt.

Seruaui mãdata tua ꝛ teſtimonia tua: qꝛ oẽs vie mee in ꝯſpectu tuo.

¶ Sedatis pſecutiõib⁹ fuit mľta pax diligẽtib⁹ legẽ tuã ꝛ oĩ⁹ xp̄ianis i eccľia tua. Et iã nõ ẽ illis ſcãdalũ: qꝛ oẽs hereſes q̄b⁹ mľti ſcãdalizabãť ſũt extĩcte ꝛ ſedate: ꝛ iõ iã expectabãt ſalutare tuũ in eterna felicitate reiectis reb⁹ terrenis. Nã ꝯuerſatio mea i celis ẽ: iã viuẽdo i hac vita ꝯtẽplatiua: ꝛ ſola mãdata tua dilexi: qꝛ i ſola lege tua eſt volũtas mea die ac nocte. Et ſic i ꝯtẽplatiõe cuſtodiui aĩa mea teſtĩonia tua: ꝛ dilexit ea vehemẽť. Et ſeruaui mãdata tua ꝛ teſtĩonia tua: qꝛ oẽs vie mee ſ. itellect⁹ ꝛ volũtas ꝛ affect⁹ ẽ tot⁹ fuit i ꝯſpectu tuo abſtract⁹ a terrenꝭ. thaꝰ xterpretur e ras u t vl ꝛ uim mas uit.

Appropinquet deprecatio mea in cõſpectu tuo dñe: iuxta eloquiũ tuuz

da mihi intellectum.

¶In hoc vltimo octonario iā petit abſolui a mēbris corpis hui⁹ ⁊ eē cū xp̄o i btitudi e ⁊ petit p̄miū p laborib⁹ ⁊ pegrinatiōe. Dicit ergo. o dn̄e appropinquet iā orō mea i ɔſpectu tuo: ⁊ da mihi intellectū ⁊ itelligētiā clare viſiōis in pr̄ia iuxta eloquiū.i. ſ3 p̄miſſionē tuā: nā in p̄ncipio dixiſti. Bti immaculati in via q̄ ambulāt in lege dn̄i. Ego autē ia3 ambulaui in lege tua: ⁊ me ſuaui immaculatū ex gratia tua: ergo da mihi clarā viſionem ⁊ intellectum beatitudinis.

xv.d. c.ſcā xcv.d c.ec oe.

Intret poſtulatio mea in ɔſpectu tuo: ſecūdū eloquiū tuū eripe me.

Eructabūt labia mea hymnū: cu3 docueris me iuſtificationes tuas.

¶Et intret i ɔſpectu tuo poſtulatio mea et ſ3 eloquiū ⁊ p̄miſſū tuū eripe me. Abſolue me ab hoc mortali ⁊ pōderoſo corpe ⁊ paſſibili: ⁊ abſolut⁹ ab hoc mortali corpe eructabūt ⁊ cātabūt labia mea hymnū cū btis in pr̄ia. Dū p poſtq̄ docueris me iuſtificationes tuas.i. poſtq̄ impleuerim iuſtificatiōes quas me docuiſti ⁊ etiam cum docueris et oſtēderis mihi iuſtificationes tuas.i. premia iuſtificationum tuarum in patria.

xiij.q. j.c. h.e ...

Pronunciabit lingua mea eloquiū tuum: q2 oīa mādata tua equitas.

¶Et tūc p̄nunciabit lingua eloquiū tuum agēdo gratias cū ceteris btis: q2 oīa mādata tua ẽitas q2 quicq̄d p̄miſiſti adimpleſti: Ideo oēs beati in ſecula ſeculoꝝ laudabūt te dicentes. Benedictio ⁊ claritas ⁊ gratiarum actio ⁊c. Apoc.vij.

xxij.q. ij.c. q liber. di.cj. oēs leges l.g.o. xvj.q. j.c. nerit munt

Fiat manus tua vt ſaluet me: quoniam mandata tua elegi.

Concupiui ſalutare tuum domīe: ⁊ lex tua meditatio mea eſt.

Viuet anima mea ⁊ laudabit te: ⁊ iudicia tua adiuuabunt me.

¶Ergo fiat man⁹ tua ⁊ mia tua ſuper me: ⁊ ſaluet me btitudinē cōferendo: q2 mandata tua elegi ⁊ ipleui: ḡ da mihi p̄miū: q2 hoc p̄miū ⁊ ſalutare tuū ſp cōcupiui: ⁊ pp̄ter ip̄m ſp laboraui: q2 lex tua meditatio mea eſt q2 ſp fui⁹ in ea volūtas mea die ac nocte. Et ſic cū dederis mihi h̄ p̄miū viuet aīa mea btā ⁊ eterna fruitiōe: ⁊ i ſcl'a ſcl'oꝝ laudabit te q2 iudicia tua.i. obſuātia legis tue adiuuabit ⁊ adiuuit me ad ɔſequēdam beatitudinem.

xj.q. ij. oīs etas d pe. di.j. ſpēs.

Erraui ſicut ouis q̄ periit: q̄re ſeruū tuū: q2 mādata tua nō ſū oblit⁹

¶Hic cōcludit totū intellectū hui⁹ pſalmi ¶Uñ eſt aduertēdū ſicut in p̄ncipio dictu3 eſt q iſte hō fuit in p̄ncipio creat⁹ a deo: ⁊ factus ciuis ⁊ dn̄s illi⁹ amene et felicis ciuitatis padiſi terreſtris: quē ornauit oib⁹ bonis gratuitis in corpe ⁊ aīa: cū illa originali iuſtitia cui dedit legē obediētie quē ſi ſeruaſſet abſq3 labore poſt lōgū tp̄s fuiſſet tranſlat⁹ in celū cū tota ſua poſteritate ad meliorē ⁊ optimā vitā ⁊ eternā felicitatē: ſ3 q2 fuit rebellis nō ſolū pdidit eternā felicitatē ſ3 etiā p̄ſtē: q2 fuit expulſus ab illa terreſtri ciuitate padiſi. Et ſic ex ciue ⁊ dn̄o felici fact⁹ eſt exul ⁊ miſer ⁊ pegrin⁹ i hac lachrymaꝝ valle. Tūc iſte miſer petiit ſi eēt aliq̄ remiſſio ſui pctī ⁊ mod⁹ recupādi ſupnā felicitatē pditā ⁊ btitudinē. Tūc dixit iſi āgel⁹ ex pte dei q alr nō poſſit recuperare: niſi p lōga tp̄a pegrinaret p hūc mūdū ābulādo ſine macula i lege dn̄i: itaq3 ſic iobediētia ⁊ pcm̄ fuit via ad expellēdū ip̄3 a btitudie: ita lex diuina erat via ad reducēdā ip̄3 ad btitudinē pditā ⁊ ſic dixit iſi āgel⁹. Bti imaculati i via q̄ ābulāt i lege dn̄i: ⁊ q2 op3 viatorē ſcire legē a deo datā: iō ſeq̄r. Bti q̄ ſcrutār teſtimōia ei⁹ ⁊c. Et q2 obſuātia hui⁹ leg' ɔſiſtit i dclinādo a malo ⁊ faciēdo bonū: iō ſeq̄r. Non eī q̄ opanr iniq̄tatē i viis ei⁹ ābulauerūt. Tūc iſte pegrin⁹ acceptauit pegrinationē ⁊ legē: ⁊ p̄miſit ip̄aꝝ obſuare: ⁊ rn̄dit dicēs. Poſtq̄ tu domine mādaſti mandata tua cuſtodiri nimis: vtinā dirigār vie mee ad cuſtodiēdas iuſtificatiōes tuas: ⁊ ſic petit auxiliū ⁊ gr̄a3: vt in hac via ⁊ lege ⁊ pegrinatiōe dirigat: ſ3 petit q̄uo i ſua adoleſcētia corrigit viā ſuā ⁊ mot⁹ ⁊ paſſiōes. Cui rn̄der q i cuſtodiēdo ſermones tuos: ⁊ ſic iſte pegrin⁹ ē vſq3 ad xp̄3 in lege ve. ⁊ tūc dt. Ecce dn̄e iā viā mādatoꝝ cucurri ⁊c. S3 iā deicēdo legē pone mihi iuſtificationū tuaꝝ: q2 ip̄a3 volui: ⁊ ſp dſideraui poſtq̄ in lege ve. nō potui iuſtificari. Poſtq̄ āt recepit legē euāgeli. iuſtificantē agit gr̄as dicēs. Bōitatē feciſti ⁊c. Et cū h̄ petit auxiliu3 ad ɔfūdēdū iudeos: poſtea petit auxiliu3 a i d̄bellādos tyrānos. Poſtea ɔ̄ hr̄ticos q̄b⁹ oib⁹ dūictis āpliauit cultū diuinū ⁊ petit ɔfirmari i ocio ⁊ q̄ete vite ɔtēplatiue. Nunc āt i fine iā fract⁹ aſpis laborib⁹ ⁊ lōga pegrinatiōe ⁊ ɔpleto curſu p obſeruātiā legis: et poſtq̄ ābulauit imaculat⁹ i lege dn̄i petit p̄miū btitudīs in p̄ncipio p̄miſſe. ⁊ dicit o dn̄e iā erraui ⁊ pegrinat⁹ ſu3 exul extra pr̄ia3 ſicut ouis q̄ periit. Ergo iā q̄re ſuū tuū: ⁊ duc tecū in ſupnā btitudinē: q2 mādata tua non ſu3 oblit⁹: imo ipleui legē quā mihi poſuiſti ⁊ pegrinationē. ¶Et reſpice bn̄ q2 ab iſto p̄o furat⁹ ē igeniū ⁊ inuētionē Salomō i canticis niſi q mutauit ſiliū a pegrino in ſponſa3: ſ3 ſeruauit eūdē diſcurſu3: ⁊ iō eodē mō finiūt cāticū: nā ſpōſa poſt lōgā pegrinationē deuictis tyrānis ⁊ hereticis ⁊ iā q̄ſcens

Nota q adā ſeu hoie myſtico.

N

in pꝑeritate: cupit diſſolui ⁊ eſſe cum xpo: ideo vocat eā ſponſus dicēs. Que habitas in hortis amici auſcultāt te: fac me audire vocē tuā. ⁊ tūc ipſa rñdet dicens. Euge dilecte mi ⁊ duc me tecū ſup. i mōtes aromatū. Ex

O ꝗtuor ſtat⁹ ſeu etates eccl'ia ꝯſiderat.

q̄ pʒ ꝙ eadē ē inia hic ⁊ ibi: ⁊ idē diſcurſus: ⁊ eadē ꝯclō. ¶ Eſt ḡ aduertēdū ꝙ eccl'ia cōſiderat ꝗtuor ſtat⁹ ſiue etates in ea ꝑſecutione tꝑis. Primus fuit ab adaʒ vſqꝫ ad xp̄m: q̄ dr̄ adoleſcētia. Scd̄s fuit a p̄dicatiōe xp̄i vſqꝫ ad p̄dicationē apl'oꝝ. In q̄ ſtatu data eſt lex ⁊ redēptū ē gen⁹ humanū q̄ etas dicta ē iuuēt⁹ ⁊ renouatio. Terti⁹ fuit ab apl'is vſqꝫ ad Cōſtantinum ⁊ doctores q̄ dicta eſt virilitas: q̄ tūc pugnauit ⁊ fuit in ſuo vigore. Quart⁹ fuit a doctorib⁹ vſqꝫ in finē q̄ dr̄ ſenect⁹. ¶ Quaſi ſm iſtū modū ſupius expoſitus eſt ꝓphetice ⁊ myſtice iſte p̄s ſm ꝑegrinationē corꝑis myſtici eccl'iaſtici ꝑ etates ⁊ ſtat⁹ ſucceſſiue: q̄ in eccl'ia ſunt ſil'r ꝗtuor ſtatus. ſ. pctōꝝ ⁊ cōuerſoꝝ penitentiū: ⁊ ꝓficiētiū ⁊ ꝑfectoꝝ. nā p̄mi q̄ indigēt corrigi iam corriguntꝰ. Scd̄i iā ꝓficiūt ſibi i viuēdo. ⁊ tertiū ceteris in docēdo. Quarti iā relictis terrenis viuūt in cōtēplatiōe: iō eccl'ia cātat ꝗtuor p̄mos octonarios hui⁹ pſalmi ad p̄mā ꝑ pctōrib⁹ deſiderātib⁹ corrigi: ad tertiā ꝟo cātat ſex octonarios ſequentes ꝑ ꝯuerſis et pēitētib⁹. Ad ſextā ꝟo cātat alios ſex ſequentes ꝑ ꝓficientib⁹ qui ſunt martyres ⁊ doctores: ⁊ q̄ iā fecerūt ꝑulaʒ. Itē ꝑ ꝑfectis cātat ſex vltimos. ſ. ꝑ ꝯtēplatiuis. ¶ Itē q̄ eccl'ia ꝯſiderat in q̄libet fideli ꝗtuor ſtat⁹ ſiue etates. ſ. adoleſcentiā i qua idiget corrigere et reprimere affectiōes ⁊ paſſiōes. Scd̄a eſt iuuent⁹ in qua iā opatur ⁊ laborat in vita terrena: iō opʒ ꝯprimi ab auaritia ⁊ ſuperbia. Tertia ē virilitas i qua iā ſibi ꝓficit ⁊ alios docet exēplo ⁊ doctrīa. Quarta ē ſenect⁹ in q̄ totalr̄ dʒ relinq̄re terrena ⁊ cōtēplari de vita futura. Iō eccl'ia cātat p̄os ꝗtuor octonarios ad p̄mā ꝑ adoleſcētib⁹ ⁊ ſex ſeq̄ntes ad tertiā ꝑ iuuenib⁹: ⁊ ſex ſeq̄ntes ad ſextaʒ

Triplex ſtat⁹ i lege euangelica.

ꝑ viris ⁊ ſex vltios ad nonā ꝑ ſenib⁹. ¶ Itē q̄ etiā eccl'ia cōſiderat tres ſtat⁹ ſil'r in lege euāgelica. Prim⁹ dr̄ ſtat⁹ cōis olb⁹ xp̄ianis q̄ viuūt i fide. ⁊ ſpe: ⁊ charitate inſtitiati ꝑ eccl'aſtica ſacr'a. Scd̄s dr̄ ſtat⁹ ꝓficientiū ſibi ⁊ aliis: ⁊ iſte ſtat⁹ doctoꝝ ⁊ p̄latorū q̄ ſibi ꝓficiūt in vita iuſta: ⁊ alios docēt vita ⁊ doctrina: ⁊ eccl'iaʒ dei defendūt ab hereticis ⁊ infidelib⁹. Terti⁹ eſt cōtēplatiuoꝝ ⁊ ꝑfectiſſimorū ſicut ſunt martyres ⁊ heremite ⁊c. q̄ ſecluſi a mūdo cupiūt eſſe cū xp̄o: iō eccl'ia ꝑ ſtatu cōi cātat p̄mo quatuor octonarios ad primā: ⁊ ſex ſequētes ad tertiā ⁊ ꝑ ſtatu ꝓficientiū. Et cantat ſex ſequētes ad ſextam ꝑ eiſdē: ⁊ ꝑ ſtatu ꝑfectorum ſex vltios ad nonā. Vñ prima correſpōdet adoleſcētie: ⁊ ter

tia iuuentuti: ⁊ ſexta virilitati: ⁊ nona ſenectuti: eo ꝙ iā declinet. vita hois. ¶ Ex q̄ pʒ ꝙ illi q̄ gloſſāt iſtū pſal. ꝑ vita ꝯtēplatiua ⁊ actiua bñ dicūt: ⁊ ēt qui gloſſāt ipſum ꝑ incipiētib⁹ ⁊ ꝓficiētib⁹ nō min⁹ bñ dicunt: ſed nō euacuāt totā intelligētiā hui⁹ pſal. q̄ tales expoſitiones ſunt q̄ſi mere morales: ſed opʒ vt exponatꝰ ꝓphetice ſicut ſupradictū ⁊ factū ē. Nā iſta fuit p̄maria intētio ipſi⁹ dd̄ vt pʒ diligēter intuēti ꝑ diſcurſuʒ hui⁹ pſal. ⁊ ꝑegrinationē ⁊ diuerſos ſtat⁹ hui⁹ ꝑegrini ⁊ intētionē eccl'ie q̄ non ſolū recitat hunc pſal. ad mores capeſſendos. Sʒ ēt p̄mo ſemper petēdo auxiliū ⁊ gr̄as agēdo de bn̄ficiis acceptis ꝑ oēs ſtat⁹ ⁊ etates hui⁹ ꝑegrinatiōis: ideo ꝓponitꝰ in ei⁹ titulo alla. ¶ Ex ſupradictis etiā pʒ ꝙ cū vita cuiuſlibet hoīs nō ſit niſi quedā ꝑegrinatio inter ꝑcipitiā laqueos carnis ⁊ mūdi ⁊ diaboli: iō iſte pſal. nō ſolū eſt intelligend⁹ ⁊ exponēdus ꝓphetice de ꝑegrinatione toti⁹ corꝑis ⁊ hois myſtici ab adā vſqꝫ ad iudiciuʒ ſicut expoſitus eſt: ſed etiam moraliter de peregrinatiōe vite cuiuſlibet hominis: ſed q̄ circa talē moralem expoſitionē maxime inſudarunt ſacri doctores. ſ. Ambroſius: ⁊ Augu. ⁊ caſſiodor⁹ vt dictū eſt in ꝑncipio: ideo q̄lqꝫ cupiens ſatiari huberiori doctrina ꝑgat ad eos: q̄ hic principaliter intēdim⁹ ꝓpheticā intelligentiā pſalmoꝝ reſerare: vt ꝑ eam ad moraleʒ et anagogiam vnuſquiſqꝫ per ſe faciliter valeat ꝑuenire: ſemꝑ tñ auxilio diuino inuocato: vt docet dauid in hoc pſalmo.

Ad dominum cuʒ tribularer clamaui: ⁊ exaudiuit me. Domie libera aīaʒ meam a labijs iniquis: ⁊ a lingua doloſa.

de. p. d. iii. c. j. cō ſolatio. Ꝝ. cxvij. Jone ij. a. Not.

¶ Huic pſal. ⁊ quatuordeciʒ ſequētib⁹ gñaliter preponitur talis titul⁹. ſ. canticuʒ graduum: eo ꝙ iſti q̄ndecim pſal. cantabātur ꝑ ſacerdotes ⁊ leuitas in aſcēſu q̄ndeci gradū tēpli Salomonis. ¶ Ad cui⁹ intelligētiam dicūt thalmudiſte vt refert chamhi. ꝙ qñ Salomō fodit fundamenta templi tāta abūdantia aque incepit emanare qḋ voluit quaſi ſubmergere totā ciuitatē hierl'm. Sʒ tūc achitophel vir ꝑudēs ſcripſit ſemiforas. i. nomē tetragrāmatō in teſta olle: ⁊ miſit in aquā adiurādo eaʒ vt retrocederet: et ſic aqua deſcēdit ꝟſus cētrū terre ꝑ ſexdecī milia ſtadioꝝ: ſʒ tūc dixerūt ſapiētes ꝙ h̄ cedebat in maximū damnū ciuitatis ꝙ aq̄ eēt ita ꝓfūda puta ꝑ puteis fodiēdꝫ: ſʒ tūc achitophel iterꝫ ſcripſit nomē ſemiforas in alia teſta olle: ⁊ miſit in illud ꝓfundū adiurādo aquā vt aſcēderet per quindecim milia ſtadiorum: quod ſic factum fuit. Et tunc Salomon fecit fundamēta templi: et fecit quaſ

decim gradꝰ in aſcēſu tēpli in memoriā illoꝝ q̄ndecim ſtadioꝝ q̄bꝰ aqua aſcēderat d̄ abyſſo. Et ſic dicūt thalmudiſte ꝙ Salomō ꝑcepit cātari hos q̄ndecim pſal. i aſcēſu illoꝝ q̄ndecim graduū in memoriā illiꝰ magni miraculi. Sʒ ꝯtū iſta poſitio ſit ficta ꝛ friuola ꝛ irriſoria: ꝛ in ſe ꝯcludēs mēdaciū ꝛ ꝯdictionez cuilibet diſpoſito pōt patere. Et iō eſt aliter dicēdū ſm Aug. et ſacros doctores: ꝙ tota edificatio ꝛ diſpoſitio hierl'm ꝛ illiꝰ tēpli fuit figura xp̄i ꝛ eccl'ie militātis ꝛ ex cōſequēti eccleſie triūphātꝭ. Et iō an̄ꝙ̄ edificaret̄ fuit tradita ipſi dd a ſpūſctō deſcriptio ꝛ exēplar totius tēpli ꝛ tabernaculi in qua itellexit oīa q̄ ibi erāt d̄ſcripta ꝛ figurata: vt pꝫ. j. Para. xviij. Et iō ſicut ordiauit dd: ita Salomō edificauit tēplū i mōte Moria cū aſcēſu q̄ndecim graduū ſm exēplar ſibi traditū. ¶ Ad cuius itelligētiā eſt notādū ꝙ adā duo dāna ḡnalia icurrit ꝑ pctm̄. [margin: p Adā duo dāna per pctm̄ incurrit.] Nā p̄mo cecidit a dignitate ꝛ felicitate in qua erat de p̄nti ꝛ a culmie gl'ie celeſtis ſibi promiſſe ſi ſtetiſſet. ſcd̄o fuit exul et relegatꝰ ab illa paradiſo terreſtri: ꝛ factꝰ peregrinꝰ cū tota ſua poſteritate ꝑ hūc mundū miſerabilē. Et iō ſicut dictū eſt i pſal. precedēti: nō pōt redire in patriā a qua expulſus eſt niſi peregrinādo ꝛ ambulando in lege dn̄i ab ea non deuiādo vſqꝫquo ꝑueniat ꝑ xp̄m ad hierl'm quā ꝑdiderat: ꝛ ad templum glorie vn̄ cecidit. Sed cū ꝑuenerit ꝛ ꝑductꝰ fuerit ad terminū vite ſue obſeruādo legez: adhuc reſtat vt aſcendat ꝑ q̄ndecim gradus virtutū vſqꝫ ad tēpluꝫ glorie vn̄ cecidit: ꝛ qđ ꝑ pctm̄ amiſit. Et iō ſicut dauid fecit pſa. precedentem in quo denotat̄ tota peregrinatio huius mūdi: in quo hō myſticꝰ ꝑegrinat̄ ab adā vſqꝫ ad xp̄m: et a xp̄o vſqꝫ ad vltimū iudiciū ſiue ad finē vite cuiuſlibet hoīs: vt dictū eſt pſal. ꝑcedenti: ita pariter dd fecit hos quindecim pſal. pro aſcenſu quindecim graduū templi ꝑ quos denotant̄ ꝛ memorantur q̄ndecim gradus virtutum ſine q̄bus nemo pōt in celū aſcēdere: nec gloriā amiſſam recuperare. Nā ꝑ illā ciuitatem hierl'ꝫ intelligebat̄ p̄ns eccl'ia: ꝛ ꝑ tēplū edificatū figurabat̄ ſuperior p̄ria: ad denotādum ꝙ lꝫ ſimus in iſta hierl'm ꝑ fidē ꝛ gratiam: tn̄ adhuc reſtat vt aſcēdamus in hierl'm ſupnam ꝑ gradus et merita virtutum. Et hoc figurabat̄ ꝑ peregrinationem iudeoꝝ qui erāt in diſperſione. Nā veniebāt de grecia: et de italia: et de egypto: et de ceteris partibꝰ mundi ad diez feſtū in hierl'm. Sed dum erāt ibi adhuc reſtabat vt aſcēderēt ꝑ quindecim gradus in tēplum: ꝛ iō illi peregrini dum ꝑegrinabant̄ ꝑ itinera dicebāt pſalmū ꝑcedētē. ſ. Beati immaculati in via: et hoc ꝑ totū iter. Sed poſtea in aſcēſu tēpli dicebāt hos q̄ndecim pſal. vnū in quolibet gradu ꝑ ordinem ꝑcedēdo.

Sed oīa illis cōtingebāt in figura. Nā totū ſpaciū itineris a domibꝰ ſuis vſqꝫ ad portas hierl'm ſignificabat totū diſcurſum legis ab adā vſqꝫ ad xp̄m ꝛ eccl'iā euāgelicā. Sʒ a portis hierl'm vſqꝫ ad tēplū ſignificabat diſcurſum legis euāgelice ꝛ fideliū q̄ ꝑegrinat̄ in hac hierl'ꝫ ſiue eccl'ia xp̄i. Sed aſcēſus graduū tēpli figurabat aſcenſuꝫ in gl'iaꝫ celeſtē. [margin: nota figurā] Et iō dd fecit hos q̄ndecim pſal. appropriatos his q̄ndeciꝫ gradibꝰ tēpli ſm ordinē virtutū. Nā primꝰ pſal. appropriat̄ p̄mo gradui virtutū: q̄ eſt receſſus a mūdanis: ꝛ vltimus pſalmꝰ memorat vltimū gradū v̄tutuꝫ q̄ eſt in quiete laudare deū. Et ēt dicit ꝑfectionez glorie que eſt iā in patria inceſſanter deum glorificare ꝛ bn̄dicere. Et iō vltimus pſal. dicit. Ecce nūc ſm bn̄dicite dn̄m ꝛc. Et ſic ſm ordinē virtutū prudens lector pōt facere diuiſionem iſtoꝝ. xv. pſal. Diuidantur ergo iſti xv. pſal. in q̄ndecim partes ſm q̄ndeciꝫ gradus virtutū figurataꝝ per q̄ndecim gradus tēpli in quoꝝ quolibet principaliter memoratur vna virtus ſm ordinē ꝛ ꝓprietates illorum quindecim graduū. ¶ Eſt ergo iteruꝫ aduertēdū ꝙ iſti. xv. pſal. tripliciter p̄nt exponi. [margin: exponūt tripl'r.] Uno modo myſtice ſiue ꝓphetice ꝛ hoc dupl'r. Uno mō de q̄ndecim gradibus q̄bus hō myſticus aſcendit a lege veteri in legem euāgelicam: ꝛ a ſynagoga in eccl'iam xp̄i: ab imperfecto ad perfectū: relinquēdo cerimonias et figuras. Alio modo ꝑ q̄ndecim gradibus quibus iſte hō myſticus aſcēdit in celum relicto mundo poſt peractam peregrinationem. Et ſic totus iſte ſenſus dr̄ myſticꝰ et ꝓpheticus. Tertio modo pōt exponi moraliter de quindecim gradibus cōuerſionis penitentie quibus homo aſcendit a peccato in ſtatū gratie ꝛ in deū ꝑ ſpeculationem ꝛ cōtēplationē: de quibus ait propheta ſupra pſalmo. lxxxiij. Beatus vir cuius eſt auxiliuꝫ abs te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit in valle lachrymarū in loco quem poſuit ibunt de virtute in virtutē: videbitur deus deoruꝫ in ſion. Eccleſia ergo omnibꝰ iſtis tribus modis intēdit cantare iſtos quindecim gradus ſiue q̄ndecim pſalmos. p̄io ꝑ apl'is ꝛ diſcipulis: q̄ aſcenderunt a ſynagoga in eccleſiā et tēplū xp̄i relictis legalibus. Et etiā pro oībus fidelibus a pctō aſcēdentibus in ſtatum gr̄e. Tertio ꝑ viris ſctis ꝯtēplatiuis aſcēdētibus a terrenis curis ad contemplationem ſpūaliū. Et iō in diebꝰ ferialibꝰ q̄drageſime eccl'ia facit tres quinarios ex his q̄ndecim pſal. an̄ matutinas maiores. Et p̄mū q̄nariuꝫ dicit ꝑ defunctis q̄ ſunt in purgatorio: vt abſoluti a penis cito aſcēdāt in celū. Et iō dicit orationē. Abſolue. Scd̄m quinariuꝫ dicit ꝑ penitētibꝰ: vt aſcēdāt a pctō in gr̄am ꝑ penitētiā: ideo dicit orōnē. Deus cui proprium

Tertiū q̄nariū d: p iuſtis z cōtēplatiuis vl cōſeratis in grā: z paciāt i ꝟtutib⁹ viq̄z ꝗno pꝑuenīāt ad glīā. Jō dr: oratiōne p̄cede dn̄e famu tu z famulab⁹ tuis zc Jtē etiā eccl̄ia ſicut totū pſal. p̄cedētē diuiſuz p octonarios ſic q ꝗtuoꝛ gtes dicit ad p̄mā: tertiā: ſeptā: nonā p pegrināntib⁹ i mūdo: vt dictū ē: ita pariter ad oēs hoꝛ is btē marie ꝟginis dr hos q̄ndeciz pos eo q̄ beata ꝟgo per hos q̄ndecim grad⁹ ꝟtutū meruit aſcēdere ſup oēs choros āgeloꝝ ad celeſtia regna. Et iō qꝛ btūs Au. z caſſiodoꝛ⁹ quos magr̄ ſeq̄t i gloſſa ordinaria ſatis lucide: z p excellētiā dixerūt l ſeuiu z expōe morali iſtoꝝ pſal. Jō p̄mo z p̄ncipalr̄ iuxta ꝯſuetudinē ſequar expōnē z ſenſuz pphetica ānie myſticū nō dimittēdo moralē z anagogicū. Et hoc breuiſſime poſtq̄ p p̄dictos doctores oīu q̄ſq lucidiſſime pōt iformari. Quātū g ad p̄mū eſt dicēdū q dd fecit hūc p̄muz pſal. p aſcēſu p̄mi grad⁹ tēpli: vn̄ ſicut p̄muz qd fit ab aſcēdēte ē relinq̄re a tergo terrā inferiorē. Jta ergo apl̄i p̄mo reliq̄rūt cerimonias: et relictis legalib⁹ aſcēderūt cum xp̄o. Et ita p̄mum qd fit a penitēte eſt deteſtari et relinquere a tergo pctm̄ et ꝯculcare terrena ſub pedib⁹: z ſic etiā viri cōtēplatiui in p̄mo gradu virtutū cōtennūt curā iſtoꝝ terrenoꝝ. Jō dd fecit hūc pſalmū p p̄mo gradu z itroducit iſtū hoīez myſticū q̄ p̄lo fuit tribulatus et decept⁹ a ligua doloſa diaboli: z poſtea fuit tribulat⁹ p liguā doloſaz alioꝝ īfideliū in toto itinere hui⁹ vite: iō petit liberari ab hmōi: z petit grāz: vt ꝯtēnat oīa iſta terrena et abſoluat ab hmōi tribulatiōib⁹ p aſcēſum p̄mi gradus. Vn̄ dr. O domine ieſu xp̄e cū ego tribularer a diabolo in principio mūdi z p mēbra ei⁹ i toto itinere vite mee nō ſolū a regib⁹ egypti: z babylonie et ceteris nationib⁹ ſz ēt a ſcribis z phariſeis volētib⁹ me detinere ſub iugo legis: ne aſcēderē in legez euāgelicā et tēplū tuū: et ēt cū tribularer ab hereticis et ſaracenis: z etiā ab antixp̄o z ſequacibus ei⁹. Tūc clamaui ad dn̄z ieſuz xp̄z vt veniret ad liberādū me et ipſe exaudiuit me: vn̄ in orōne mea dicebā: o dn̄e ieſu xp̄e libera alam meā a labijs iniq̄s et a ligua doloſa ſpētis q̄ me decepit i pdiſo vn̄ cecidi: z fui expulſus: z libera me a labijs iniq̄s et a ligua doloſa mēbroꝝ diaboli. .i. īfideliū et hereticorū q̄ me ipedirūt ne aſcēdā iſtū p̄mū gradū.

expoſitio p̄ma.

xiiij. q. iiij. diſplicet. et x. q. j. hrs miſſus me.

Quid detur tibi aut q̄d apponatr̄ tibi: ad linguam doloſam.

Sagitte potētis acute: cum carbonib⁹ deſolatorijs.

¶ Hic ppheta. p̄dicit punitionē īfideliū q̄ p hibēt fideles i aſcēſu ſuo. Vn̄ dr iſte hō myſticus q̄ū idignatiue ꝯ diabolum z mēbra ei⁹. O maledicte diabole: z o tu infidelis q̄d putas dei tibi aut apponatr̄ tibi i penā ad liguā doloſā. i. q̄ pena dabitr̄ tibi p ligua doloſa z p deceptiōe: et rńdet: q̄d putas dabitr̄ tibi: Dabunt ei tibi ſagitte ire et vindicte dei oipotētis cū carbonib⁹ et ignib⁹ deſolatorijs q̄ deſtruēt oēs īfideles et pſecutores eccleſie: et vaſtabūt hieruſalē p Tituz et Veſpaſianū. Et puniēt diocletianum et neronem et ceteros pſecutores eccleſie. Et etiā iterficiēt antixp̄m: et poſt obitū eoꝝ apponentr̄ eis carbones deſolatorij in inferno et in penā eternā. Et iſta erit vltio oīz malignoꝝ q̄ conati ſunt impedire fideles ne aſcēderent in celum.

Heu mihi qꝛ incolat⁹ me⁹ plongatus eſt: habitaui cū habitātib⁹ cedar: multū incola fuit aīa mea. di. xl. c. j. et xxxv. q. v. ſ poni⁹ ex de ꝯſe. di. nā cōcupiſcētiā O.

Cū his q̄ oderūt pacē erāt pacific⁹: cū loq̄bar illi ipugnabāt me gratis

¶ Jſte hō nō ſolū dicitur blaſphemias īfideliū et pctā: ſz dolet ex abſentia btitudinis future ad quā cupit aſcēdere et tedet eū pp longā pegrinationē z qꝛ p magna tpa diuerſimode oēs īfideles ſuſtinet opprobria ꝯ legē xp̄i inter eos. vn̄ ē aduertēdū q int oēs hrſes z ſectas pl⁹ durauit et pſeuerauit ſecta machometi: q̄ iā durauit vltra octingētos ānos: z occupauit totā arabiā et aphricā z ſyriā et pſiā: z armenias et aſiā minorē: et greciā nr̄is tpib⁹ z maiorē ptē mūdi. Que q̄dē ſecta icepit a machometo d gñe Cedar filij iſmaelis: iō ſaraceni dnr ppl̄s Cedar qd iterptatr̄ vmbra. Et iō qꝛ dd p̄uidit pplz dei mltipl̄r et p lōga tpa affligēdū a ſecta ſaracenoꝝ quaſi vſq ad ppe tpa antixp̄i. Vel etiā quo antixp̄s ſeruiſſen eſt egreſſurus iō ait heu mihi qꝛ incolatus meus et peregrinatio mea inter infideles plongata eſt. Nā diu habitaui cum habitantibus cedar. i. inter ſaracenos filios cedar. Et cū eis multū incola et pegrina et cohabitās fuit aīa mea: ideſt duxi vitā meā in captiuitate: hoc dicit: qꝛ multi xp̄iani manent inter eos captiui. Et qꝛ lz velimus q̄ñq pacē cum eis. tn̄ ſemper nos affligunt terras noſtras occupando. Jō ſubdit: cū eis. ſ. ſaracenis z infidelibus et tenebroſis pctōribus qui ſemꝑ oderūt pacē ego erat pacificus: nō malū eis inferendo cū loq̄bar eis pacifice ipſi impugnabant et affligebāt me gratis. Et forſan dauid memorat hic fugā ſuā q̄n fugit a facie ſaul ad terrā idumee: que eſt cedar trās iordanez: vbi congregati ſunt ppl̄us eius et fratres. Et alij. CCCC. de ſtirpe ſua ad ſpeluncā odolā. Et habitauerūt per aliquod tempora in maſphat: vbi vidit in ſpiritu: qualiter eccleſia debebat diu peregrinari: et habitare et affligi inter ſaracenos filios Cedar

Not. de ſecta machometi.

Cedar i terpᵽtatur vmbra.

cedar interpretatur tenebra vel meror.

Jdo dicit. heu mihi q incolat⁹ meus plongatus est: ꝛ habitaui cū habitātibus cedar ꝛc. Jtē cedar interpretat̄ tenebra vel meroꝛ ꝛ tūc exponit̄ moraliter: vñ peccatoꝛ veniēs p pniam in gratiā dolet tā diu habitasse in meroꝛe psecutionis. Et cōtēplatiui ꝛ sancti dolēt se tādiu fuisse inuolutos in curis mundi ꝛ meroꝛe. Et sic ascēdūt primū gradū dicendo istū psal. s. cōtemplatiuus ꝛ penitēs: ꝛ fidelis. Ex quo ptz ꝙ prim⁹ gradus ascendētis in templū spūale est detestatio pctī et vite veteris ꝛ doloꝛ detentionis in hac vita eo ꝙ diabolus ꝛ infideles impediūt nos ne ascendamus istum primum gradum.

pcv. d c.cccc

Leuaui oculos meos in mōtes: vñ veniet auxiliū mihi. Auxilium meum a domino: qui fecit celum et terram.

¶ Secūdus grad⁹ huius ascēsus est subleuatio a curis terrenis ꝛ eleuatio mentis in deū. Nā qñ q̄s ascendit ex infima ꝛ hoꝛribili valle illico obliuiscit̄ infimā: ꝛ cum spe et gaudio suspicit in altum ꝛ desiderat peruenire ad finē: ꝛ idō dd fecit hūc psalmū p scdo gradu in quo docet ascēdentes ꝛ instruit leuare oculos ad deū in ascēsu scdi gradus: ꝛ ponere totalr̄ spē ad superioꝛa: ꝛ petere auxiliū a deo per custodiā angelox. ¶ Ad cuius intellectū est notandū sicut dictū ē psal. lxiiij. ꝛ. lxvij. q̄d tota illa terra pmissionis: ꝛ etiā ipa ciuitas hierl'm erat circūdata ꝛ munita montib⁹ circūquaq3: q̄ quidē mōtes cōiter sunt vtiles ad tria. Pmo ad tutelā ꝛ foꝛtitudinē terre q̄ phibent accessum inimicis. Scdo sunt vtiles ad pascua p animalib⁹ et pecoꝛib⁹. Tertio sunt vtiles pp̄ter aq̄s q̄ ex eis fluūt ꝛ descendūt ad irrigādos campos pp̄ter quā dispositionē terre ꝛ pp̄ter quas tres pp̄rietates ꝛ vtilitates illa terra pmissionis cū illis mōtib⁹ sic circundata figurabat ecclesiā xp̄i tā militantē q̄ triūphātem. Et illi mōtes tā circūdantes terrā pmissionis. quā ciuitatē hierl'm figurabāt montes spūales eccl'ie xp̄i. Et idō in sacra scriptura sṗ per illos mōtes materiales intelligunt̄ mōtes spūales ecclesie xp̄i. Vñ in q̄tū illi montes erāt ad tutelā ꝛ defensionē p̄rie ꝛ ciuitatis phibētes accessum inimicis figurabant custodiā angelox qui custodiūt ecclesiam ꝛ oēs fideles: s3 in q̄tū erāt herbosi ꝛ fructuosi ad pascua pecoꝛū: figurabāt septē ecclesiastica sacra: q̄b⁹ pascunt̄ fideles. Jn q̄tū vo a montibus descendūt aque ad irrigandos cāpos: figurabāt apostolos ꝛ doctores a q̄bus deriuata est euāgelica doctrina ꝛ dona gratiarū in ecclesiā xp̄i. Et idō in sacra scriptura p montes intelliguntur angeli custodes aut ecclesiastica sacra: aut apl'i et doctores eccl'ie xp̄i. Et q̄ in hoc psal. p mōtes possunt itelligi tā angeli q̄ ecclesiastica sacra et apl'i: tñ ad l'rā pncipalr̄ itelligūt̄ āgeli custodes. Dd ḡ hoc pṽidēs in spū cōtēplando eccl'iā xp̄i: ad quā tota lex ascēdebat ꝛ tēdebat tā q̄ in finē fecit hūc psal. in q̄ cōmendat eccl'iā xp̄i de securitate pp̄ter custodiā āgelox a xp̄o ipsi datā. Nā sicut illa hierl'm materialis erat circūdata mōtib⁹ phibētibus accessum inimicis ita pāplius ꝛ pfecti⁹ eccl'ia xp̄i est munita milib⁹ angelox q̄ die ac nocte defendūt ipsā3 muro inexpugnabili. Duo ḡ facit. Nā pmo ipe i psona sua ꝛ ēt i psona coꝛpis mystici dicit se cōmittere āgelox custodie: scdo admonet oēs fideles vt ascendāt ad hāc eccl'iā xp̄i pmittēs eis securitatē ꝛ tutelā pp̄ter custodiā āgelox ibi. Nō det in cōmotionē. Quantū ad primū dicit. Ego ascēdēdo ad tēplū ꝛ eccl'iā xp̄i leuaui oculos meos i mōtes circūdātes istā ciuitatē ecclesie q̄ q̄dē mōtes sunt āgeli dati ad custodiā hui⁹ ciuitatis dei: vñ. i. a q̄b⁹ mōtib⁹ ꝛ āgelis veniet auxiliū mihi cō inimicos visibiles ꝛ inuisibiles: a q̄b⁹ angelis spero tutari ꝛ defendi ꝛ ptegi. veniet inquā auxilium mihi: quā q̄dē ptātē ꝛ v̄tutē angeli nō hñt a seipsis: sed a solo deo ꝛ dño nr̄o iesu xp̄o q̄ eos posuit custodes hui⁹ ciuitat̄. Jtē totū auxiliū meū ē pncipalr̄ a dño q̄ fecit celū ꝛ trā ꝛ nō a diis gētiū q̄ sūt demōia. Deinde cū dt.

Nō det in cōmotionē pedē tuū: neq̄ doꝛmitet qui custodit te.

Ecce non doꝛmitabit neq̄ doꝛmiet: qui custodit israel.

Dominus custodit te dñs ptectio tua super manum dexterā tuam.

¶ Admonet oēs fideles vt ascēdāt ad hanc ciuitatē ꝛ q̄ foꝛtalitiū eccl'ie vt saluent̄ i ea: eo ꝙ ē munita ꝛ septa mr̄ox āgelox custodia ꝛ tutela vñ dt. O fidelis ascēde ad q̄ foꝛtalitiū ꝛ p̄sidiū eccl'ie: vt diabol⁹ sup. nō det pedē tuū i cōmotionē. i. vt non faciat te a via rectitudis ꝛ v̄itat̄ deuiare. q. d. ꝙ si tu fuer̄ mūn⁹ q̄ p̄sidio nūq̄ diabol⁹ mouebit pedez tuū: nec opatiōes tuas a semit̄ mādatoꝛu3 dei: nec nocebit tibi i coꝛde: nec i aīa: ꝛ rō ē. nā āgel⁹ custos ꝛ vigil q̄ custodit te i hac ciuitate ꝛ q̄sidio nūq̄ doꝛmit: q̄ ecce. i. certe māifestū ē: ꝙ de⁹ ꝛ exercit⁹ āgelox q̄ custodit isrl' n̄ doꝛmitabit neq̄ doꝛmiet vnq̄: ꝛ rō ē: nā dñs nr̄ ies⁹ xp̄s ē ille q̄ custodit te p custodiā āgelox ꝛ eccl'iastica sacra: ꝛ p sctoꝛu3 oꝛones: ꝛ ip̄e dñs ies⁹ xp̄s sic ē sal⁹ tua: ita ē ptectio tua: nā eiusdē salutat̄ ꝛ custodire: idō ip̄e ē ptectio tua sup manū dexterā tuā. i. magis ꝛ p āpli⁹ custodiet te dñs iesus xp̄s cū ā

Nota montes sunt vtiles ad tria.

xxiiij. q. j. c. alienus. Esa. v. c. j. q. iu. ca. ad mensam.

dextera man⁹ tua. ¶ Nota q̄ dormitare est frequētatiuū de dormio: ideo hec ē dr̄ia inter dormitare ⁊ dormire: nā dormire dicit dormitionem successiuā sine interuallo: ſ; dormitare dicit dormitionē cū multis interuallis: ⁊ sic vigiles oppidorū ⁊ exercit⁹ dicunt qñq̄ dormitare: eo quod vigilāt ne inimici intrent oppidum: sed qñq̄ opprimunt somno: sed ilico excitant propter solicitudinem: ⁊ iterum dormiunt: ⁊ iterum excitantur ⁊c. Et sic dñr dormitare ⁊ excitari: sed nō facit sic dñs q̄ est custos israel: nec angeli eius: q: cōtinue vigilāt sup ciuitatē dei: ideo dicitur Esa. lxij. Sup muros tuos hierl'm posui custodes qui die ac nocte nō cessabunt laudare nomen domini ⁊c. Ideo subdit Dauid.

Not.

Per diem sol nō vret te: neq; luna per noctem. Domin⁹ custodit te ab omni malo custodiat animam tuam dominus Dñs custodiat introitū tuū: ⁊ exitū tuū: ex hoc nūc ⁊ vsq; in seculū.

xxiij. q. j. c. loq̄. i. a. ⁊. c. oib⁹.

¶ Q: dñs custodit te: ⁊ dñs est ꝓtectio tua ideo sol nō vret te p diē. Lra hiero. h; p diē sol nō percutiet te: neq; luna p noctē. ¶ Ad cuius intellectū est notandū: q̄ sicut nec estus solis: nec frigiditas lune pōt nocere illis q̄ habitant in domib⁹ bñ muratis ⁊ tectis: ita nec diabol⁹: nec estus tentationū nec defectus alicui⁹ rei pōt nocere iustis ⁊ fidelib⁹ habitantib⁹ in hac eccl'ia ⁊ ꝑsidio ciuitatis dei p gratiā: eo q̄ eccl'ia est septa muro fidei ⁊ spei: ⁊ charitatis ⁊ circūdata mōtib⁹ angeloꝝ: ⁊ cooperta tecto articulorum fidei: ⁊ donis spūssancti. ¶ Itē est aduertendum q̄ quedā sūt peccata tētatiōis q̄ dñr fieri i die. i. in manifesto sicut est supbia ⁊ auaritia: et etiā luxuria. Et qdā dñr fieri in nocte in luna. i. in abscōdito ⁊ occulto sicut pctm̄ inuidie: ⁊ odij inueterati ⁊ oia pctā q̄ manēt in solo ꝓposito: ⁊ nondū venerūt in actū: ſ; nullū istoꝝ pōt nocere iustis habitantibus in hac eccl'ia p graẑ: nec in supiori p gl'ā: ⁊ hoc intēdit dicere dd̄ cū ait. Per diē sol non vret te. q. d. O fidelis si tu ascēderis i hāc ciuitatem ⁊ fortalitiū eccl'ie: ⁊ fueris munit⁹ eius montib⁹ ⁊ angeloꝝ custodia ⁊ tect⁹ virtute ecclesiasticoꝝ sacrorum: ⁊ donis spūssancti ego dico tibi q̄ sol. i. estus pctōꝝ ⁊ manifestaꝝ tentationū superbie ⁊ auaritie ⁊c. nō vret te per diem. i. in manifesto neq; luna. i. peccatum odij ⁊ inuidie non percutiet te in nocte. i. in occulto. q. d. q̄d nec pctā manifesta nec occulta nocebūt tibi munito ⁊ protecto in hoc ꝑsidio ⁊ ratio est. Nā dñs noster Iesus xp̄s q̄ est edificator ⁊ custos huius ciuitatis custodiet te ab oī malo corporali: et

Diabol⁹ nō nocet in eccl'a existētibus

Pctā qdaꝫ dñr fieri i manifesto ⁊ qdā in nocte.

dñs custodiat aīam tuam: et dñs custodiat introitū tuū. i. custodiet te p sacrm̄ baptismā qa ingressus fuerit in hāc ciuitatē ⁊ custodiet exitū tuū per sacrm̄ extreme vnctiōis. Nā per baptismū intrant fideles in hāc ciuitatem: ⁊ p extremā vnctionē exeūt: ⁊ per confirmationē armant ⁊ roborant ⁊ p eucharistiam reficiunt. Et p pnīam resurgunt ⁊ viuificant: ⁊ p matrimoniū legitime ꝓcreant. Et p sacrm̄ ordinis regunt ⁊ diriguntur in hac ciuitate et ecclesia xp̄i: ex hoc tpe vsq; ad seculum glorie. i. dū ista ecclesia durabit hic per gratiā vsq;quo perueniat in seculū glorie. Ex q̄bus patet q̄ dñs iesus christus est principalis dñs ⁊ custos hui⁹ ciuitatis ⁊ ꝑsidij. Sed custodit eā per angelos tanq̄ per vigiles et ministros: ⁊ p ecclastica sacramēta ⁊ per doctrinā ⁊ orationes sctōꝝ virorū. Nam tam angeli q̄ ecclesiastica sacramēta: q̄ dona spūsscti: q̄ sancti viri sunt montes munientes istā ciuitatē ⁊ ꝑsidiū et ideo Dauid nos ammonet vt leuemus oculos nostros ⁊ recurram⁹ ⁊ refugiam⁹: ⁊ ascēdamus ad istos mōtes vnde veniat auxiliū nobis. Ex q̄bus patet q̄ iste psal. est similis in materia ⁊ in sententia psal. xc. sc;. Qui habitat in adiutorio altissimi ⁊c.

xxiij. q. j. c. oib⁹ sen. xvij.

Letatus sum i his que dicta sunt mihi: i domū dñi ibim⁹.

¶ Titulus canticum graduum. Terti⁹ gradus ascendentium in celum est gaudium de bonis spiritualibus promissis. Nam prim⁹ gradus est relinquere terrena et detestari peccata. Secundus est eleuatio mentis in deum: sc; auersio a bono commutabili: ⁊ cōuersio ad bonum incommutabile. Et ideo sequitur tertius gradus immediate q̄ quis gaudeat ⁊ delectetur in tali bono incōmutabili promisso: ⁊ ideo dauid fecit hunc tertiū psal. p ascēsu tertiū grad⁹ tēpli: qui quidē psal. l; sit paruus in verbis: tñ est ꝓfundus ⁊ difficilis nō solūmō in snia ſ; etiā in cōstructiōe ⁊ ordinatione lre. Pro cuius intelligētia est notandū sicut pries dictum est q̄ illa hierl'm terrena: ⁊ illud tēplū materiale: q̄d edificauit Salomō ex ꝓcepto dd̄ pris sui: oīno fuit figura vtriusq; eccl'ie. s. militātis: ⁊ triūphātis: nō solūmodo rōne iterpretationis noīs: q: interpretatur pacifica: sed etiā q: tota eccl'ia xp̄i ibi sumpsit exordium in illis aplis ⁊ discipulis: ⁊ ibidem est edificata p xp̄m sub noīe pacis vt dictū est psal. xlvij. ⁊. l. ⁊ in plerisq; aliis locis: ⁊ iō tota ecclesia dr̄ hierl'm: eo q̄ ide fuit deriuata ⁊ dilatata ⁊ multiplicata p totū orbem: et ideo patriarche ⁊ ꝓphete multipliciter cōmēdarunt illā ciuitatem terrenā nō ratiōe sui: ſ; q: in ea erant impleta mysteria xp̄i: et in ea

Per hierusalem intelligitur paradisus.

xp̄s debebat incipere ⁊ edificare eccleſiam ſuā. Qđ multipliciter ꝑuidēs dauid in ſpū fecit iſtū pſal. in q̄ cōmēdat hieruſalē ſpūalē ſub noīe hierl'm terrene: q̄ quidē pſal. lz videat applicari illi ciuitati terrene ⁊ materiali: tñ in veritate fact⁹ eſt pro hieruſalē ſpūali q̄ per illā ⁊ tēplū eius fuit figurata. Et ideo eſt iterum notandum ſicut dicit Ra. moyſes de egypto q̄ ſicut duplex eſt hieruſalem ſcz terrena ⁊ ſuperna: ita in ſacra ſcriptura per hierl'm inferiorē intelligūt prophete hierl'm ſuperiorē: vñ ſuper illud Gen. xxviij. qñ vidit Jacob ſcalā ⁊c. Dicit gloſſa hebraica in bereſit raba: q̄ moyſes antequā moreret̃ ductus eſt in celū: ⁊ vidit ibi meſſiā edificātē hieruſalē in celis ex margaritis ⁊ lapidibus precioſis. Et dixit meſſias ipſi moyſi q̄ iacob pater ei⁹ vtranq̄ hieruſalē preuiderat edificandā: ⁊ q̄ nihil erat illa q̄ erat edificāda i terris reſpectu illius q̄ erat p meſſiam edificāda in celis: quia iſta erat tpaliter et illa in eternū duratura p filiis iſrael qđ audiēs moyſes dixit. Letatus ſum in his que dicta ſunt mihi ⁊c. ¶ Ex quibus ſequit̃ primo: q̄ preter illam hieruſalē temporalem eſt dare aliā hieruſalē ſpūalē et eternā. Scđo ſequit̃ q̄ meſſias debebat eē de⁹: qꝛ iā erat in celo tpe moyſi. Tertio ſequit̃ q̄ meſſias nō erat edificatur⁹ hieruſalē terrenā: ſed ſpūalē et celeſtē. Et p cōſequens nō erat datur⁹ ſuis felicitatē in hoc mūdo. ſed in celo. Quarto ſeq̄t̃ q̄ iſte pſal. nō eſt itelligēd⁹ de hieruſalem terrena: ſz de ſpūali ⁊ celeſti: ⁊ de hac dđ fecit hūc pſalmū. Duo ergo facit dđ in hoc pſalmo. Nā primo cōmēdat magnificētiam hui⁹ ciuitatis. Scđo rogat p ei⁹ ꝯſeruatiōe ⁊ ppetuitate. ibi. Rogate q̄ ad pacē ſūt hieruſalē. ¶ Quantū ad pmū ppheta expectans poſſeſſionē ⁊ ſtatū hui⁹ ciuitatis q̄ ē eccl'ia militās p grām ⁊ triūphās p gl'iā: ppter q̄tuor ei⁹ magnificētias letat̃ iā i ſpe: ⁊ commendat ipſam in quatuor magnificentiis.

R. cōmēdat padis his.

Primo qꝛ oēs iuſti habitant in ea hic p gratiā: ⁊ in futuro p gloriā. Scđo quia iſta ciuitas hierl'z militans hic per gratiā eſt imago ſuperioris triūphantis p gloriā. Tertio qꝛ oēs iſti q̄ aſcendūt in iſtā eccleſiā ad laudandū deū p gratiā laudabūt ipm i ſuperiori p gloriā. Quarto qꝛ in hac eccleſia iudicant̃ ⁊ lucrant̃ premiū oēs iuſti pro illa gloria. Pro his ergo quatuor letat̃ ppheta expectando eccleſiā xp̄i: in qua expectabat adipiſci oīa quatuor ſupradicta. Et ideo iſte pſal: ſimul opz q̄ exponat̃ pphetice ⁊ myſtice de iſta eccleſia ⁊ anagogice de ſuperiori: eo q̄ nullus pōt venire ad illā niſi tranſeat p iſtā. Dicit ergo dđ. Letatus ſum in his que dicta ſunt mihi. ¶ Ad cuius intelligentiam eſt aduertēdū q̄ multipliciter fuit reuelata ipſi dđ pſperitas vtriuſq̄ eccl'e ⁊ multipliciter ꝑuidit eā in ſpū. Nā pmo ꝑuidit p pmiſſionē factā ipſi abrae Gene. xv. Cui dns dixit. Suſpice celū: ⁊ numera ſtellas ſi potes ſic erit ſemē tuū. Ubi ꝑuidit q̄ ſemē ſuū ſm pmiſſionem erat collocādū i celo: ⁊ i eterna beatitudine. Itē hī potuit Dđ ꝑuidet p lapidē quē Jacob erexit i titulū Ge. xxviij. Preuidit ei nouā hierl'z: ſcz eccl'iā edificādā i xp̄o. Et p ſcalā āgelos aſcēdētes ⁊ dſcēdētes ꝑuidit q̄lr̃ filii iſrael p fidē debebāt aſcēdere vſque ad xp̄m ⁊ eccleſiā ſuā: ⁊ exinde p gradus virtutum erant aſcenſuri in celū. Itez p pmiſſionē factā de edificatione tēpli ⁊ ciuitatis. ij. Regū ſeptimo preuidit in ſpiritu qualiter xp̄s erat nobis edificatur⁹ hieruſalē nouā: hic p gratiā ⁊ in futuro p gloriam. Propter oēs ergo iſtas pmiſſiōes ⁊ reuelationes ipſi factas de iſta hieruſalē ſpūali dicit. Dauid. Letatus ſum in his que dicta ſunt mihi. ſ. per patriarchas ⁊ pphetas ⁊ reuelatiōes mihi factas: quia oēs fideles ibimus in domū dñi. i. in eccleſiā xp̄i. Et etiā. Letatus ſum in his nō ſolūmodo per Nathan pphetā de terreno tēplo cōſtruēdo et ppetuitate regni ⁊ de ſede iudiciali ⁊ regali: ⁊ eternitate dom⁹ dđ ſed etiaz ſum magis letatus de reuelatione mihi facta a ſpūſancto de ſupradictis myſteriis ⁊ pmiſſionib⁹: qꝛ ꝑuidi in ſpū q̄liter nos oēs filii pmiſſiōis ibim⁹ in domū dñi q̄ eſt eccl'ia. Nā in iſtā eccleſiā aſcendim⁹ p gratiā ⁊ in ſuperiorē p gloriā. Et tunc propheta conuerſus ad hieruſalem dicit.

de 21. di. v. non medios critos

Stātes erāt pedes nr̄i: i atriis tuis hieruſalem.

Hieruſalem q̄ edificat̃ vt ciuitas: cuius participatio ei⁹ in idipſum.

¶ O hierl'm pedes nr̄i erāt ſtātes in atriis tuis. hic p gratiā ⁊ in futuro p gloriā. Uel pōt dici qđ hoc tps refert ad pphetiā: quaſi dicat. O hieruſalē. Letatus ſum in his q̄ dicta ſunt mihi p reuelationē: nā ego ꝑuidi in ſpū q̄liter. pedes noſtri erāt ſtantes in atriis tuis. i. q̄liter oēs iuſti ⁊ fideles debem⁹ habitare in te. hic p gratiā: et in futuro p gloriā. Et hoc pbat p hoc qđ ſequit̃. Nā ne q̄s putaret q̄ hic letat̃ de hierl'm terrena: hoc remouet dicēs. hierl'm q̄ edificat̃ vt ciuitas ¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt notādū ſicut pluries dictū eſt: et notat Augu. ij. de ciui. dei. q̄ ſm Ciceronē in tertio de republica. Ciuitas ſiue pplē eſt cōcors holm multitudo iuris cōſenſu vtilitatis cōmuniōe ſociata antiq̄s morib⁹ cōſiſtēs. Ex q̄ diffinitiōe manifeſte pz q̄ quatuor ſunt de rōne ciuitatis. pmo cōcordia quo ad pacē ⁊ bonū cōmune. Secūdo cōſenſus legis ⁊ iuris. Tertio cōitas vtilitatis ratione boni cōmunis. Quarto tatis.

S. qd ē ciuitas. Quatuor ſūt de rōne ciuitas.

honesta a morū ⁊ virtutū. Ex his q̄tuor arguit Aug. φ Roma nūq̄ fuit vera ciuitas qꝛ nūq̄ fuit in ea vera pax: nec cōcordia: nec iuris cōsensus ⁊c. Ergo ex his possum⁹ arguere φ hierl'm terrena nunq̄ fuit vere ciuitas maxime qñ venit xp̄s: qꝛ i ea nūq̄ fuit cōcordia sed discordia: nec fuit i ea iuris ꝯsen⁹ ⁊ legis. imo dissensio ⁊ schisma: qꝛ debuerunt recipere christū ſm legē: ⁊ nō receperūt. Et fuit discordia etiā i reb⁹ ciuilib⁹. Nā a passione xp̄i vsq̄ ad destructionē factā p Titum temp fuit cōtinua seditio iter ciues ⁊ ꝯtinue cedes: vt ait Joseph⁹ i lib. de bello iudaico. (Josephus) Ex q̄ ptz φ nūq̄ fuit vera ciuitas: nec recte fuit vocata hierusalē idest pacifica: cū i ea temp fuerit cōtinue discordie. Ex q̄ ptz qđ nō dicta fuit hierusalē .i. pacifica rōe sui: ſʒ i quātū dēbat fieri pax iter deum ⁊ hōies p morte ⁊ passionē xp̄i mediatoris: ⁊ iquātū i ea dēbat xp̄s edificare verā hierl'ʒ: ſcʒ ecclesiā ex cōgregatiōe illoꝝ paucoꝝ aplo'ꝝ ⁊ discipuloꝝ quā ecclesiā in pace fundauit. (hierusalem q̄r dr̄ pacifica.) Nā quotiescūq̄ xp̄s veniebat ad discipulos semp dixit eis. Pax vobis. Et hāc pacē reliquit eis in testamentū eternū. Et ideo eccl'ia xp̄i vere dr ciuitas ⁊ edificata vt vera ciuitas p christū: qꝛ in pace ⁊ cōcordia ⁊ iuris consensu ⁊ vtilitatis cōmunione sociata: qꝛ erat eis anima vna ⁊ cor vnum in deo: vt patet Act. iii. Et sic illa hierl'm ex parua dilatata est p totū orbem ⁊ multiplicata. Et de hac hierl'ʒ dicit ppheta. Letatus sum in his que dicta sunt mihi ⁊c. Stantes erant pedes nostri in atriis tuis hierusalē. q. d. Ego non letor qꝛ habeo mansionē in hierusalē terrena: sed letatus sum: qꝛ pedes nr̄i erūt in atriis tuis. O hierusalē nō terrena: ſʒ hierl'm que edificat' vt vera ciuitas p xp̄m: in qua est summa pax ⁊ ꝯcordia: cuius participatio ei⁹ in idipsum. Litera hiero. habet simul vel pariter. Vñ vbi nos habemus in psal. iiii. In pace in idipm dormiā ⁊ requiescā. Litera hiero. hʒ. In pace simul dormiā ⁊ requiescam. Et iđ ly in idipm ponit' p simul vel pariter. Et sic ponit' in hoc loco: cui⁹ participatio ei⁹ simul. q. d. φ pticipatio ⁊ ꝯuersatio ciuiū illi⁹ superne ciuitatis est simul .i. ꝯcors vnita et nō diuisa: ſʒ in summa pace ⁊ charitate cōuiuēs Ex q̄ pʒ φ hʒ nō pōt itelligi de ista hierusalē terrena: qꝛ nūq̄ participatio illoꝝ ciuiū fuit i idipm: nec simul: nec cōcors i vna charitate: qꝛ hoc solumō ꝯuenit eccl'ie militāti ⁊ triūphanti. Sed lʒ q̄nq̄ sit discordia inter malos in eccl'ia: tñ inter iustos semp est pticipatio simul ⁊ ꝯcordia i vna fide. Dicit ergo ppheta. hierl'm q̄ edificat' vt ṽa ciuitas: cui⁹ pticipatio est tota simul ⁊ ꝯcors: qꝛ oēs ciues hui⁹ ciuitatis sunt vnanimes ⁊ vnius moris habitātes i domo: qꝛ vna est fides oīʒ et vnū baptisma. Pōt etiā per ly hierusalēʒ itelligi de q se ista eccl'ia militās i q̄ nūc habitam⁹ p fidē ḡ edificata est a xp̄o. vt ciuitas .i. ad modū ⁊ similitudinē ciuitatis superne: qꝛ imago ei⁹: qꝛ ciues ei⁹ iā sūt ciues ſctoꝝ ⁊ domestici dei: cui⁹ pticipatio ē simul p fidē ⁊ charitatē. vel p istā hierl'm potest intelligi sola hierusalem superna cui⁹ participatio est in idipsum .i. tota simul ⁊ eterna. ¶ Nā scđm Boe. iiii. de ꝯsolatiōe. Eternitas ē iſminabilis vite tota simul pfecta possessio: ⁊ talis ē duratio illius eterne ciuitatis: qꝛ nō est successiua: nec termiabilis maxie q̄te post: ſʒ tota simul ⁊ pfecta. (Eternitas quid sit.) q. d. ppheta. O hierl'm celestis: letatus sū i his q̄ dicta sūt mihi: qꝛ pedes nr̄i erūt stātes in atriis tuis. Stantes dico nō mobiles: ſʒ quieti in tua visiōe: non negotiātes in mūdana solicitudine: sed q̄eti in cōtēplatiōe. hierl'm dico nō ista terrena: sed superna q̄ edificat' vt vera ciuitas ⁊ pacifica: incorruptibilis ⁊ ppetua. Probat': qꝛ pticipatio ⁊ habitatio ⁊ ꝯuersatio eius est in idipm: ⁊ tota simul ⁊ eterna: Et notanter dr pticipatio. Nā deus est sua felicitas per essentiā: ⁊ iđ nō dr pticipatio respectu eius: sed respectu nr̄i qui ipsam pticipamus. Ex q̄b⁹ ptz φ isti tres versus p̄dicti nō psūt intelligi de hierl'ʒ terrena: nec de illa v̄ificari: qꝛ eius pticipatio nec est eterna: nec concors nec tota simul: ſʒ itelligunt' de hierl'm militāti p vnā fidē ⁊ charitatē ⁊ d̄ triūphanti p gloriā. Itē ista eccl'ia militās edificata ē a xp̄o vt .i. tamq̄ ciuitas triūphans .i. ad similitudinem ⁊ imaginem illius. ad Galathas. iiii.

Illuc enī ascēderūt trib⁹ trib⁹ dn̄i testimoniū isr'l: ad ꝯfitēdū noī dn̄i (xxiii. q̄d. i vbi exo xxiii. ⁊ xxxviii. q .oēs)

¶ ad cui⁹ intelligentiā est notādum vt legitur Exo. xxiii. φ de⁹ p̄cepit ipsi moysi ⁊ toti isr'l. vt ascēderēt oēs ter in anno ad adorandū dn̄m in tabernaculo: ⁊ sacrificarēt ⁊c. Et hoc fiebat in testimonium israel .i. vt eēt eis testimoniū v̄e fidei ⁊ latrie ⁊ ꝯfiterent' se eē veros cultores v̄i dei. Et vt p hoc distinguerent' a ceteris nationibus. Et ideo dū da tū fuit exēplar ⁊ descriptio templi ipsi dd' pariter fuit ipsi preceptum a spūsancto: vt oēs israelite ter in anno ex omnibus partibus mūdi ascenderēt in hierusalē ad cōfitendū ⁊ testificādū nomē dn̄i in testimoniū v̄i cultus. Vñ pʒ hoc etiā p visionē scale iacob p quā fuit reuelatū ipsi dauid q̄liter de⁹ erat adorād⁹ in trinitate pfecta in eccl'ia militāte: ⁊ eodē modo erat vidēdus a nobis i celo p gloriā: ⁊ q̄uo eramus ascēsuri in templum spūale: hic p fidē spem charitatem ⁊ ad hierusalem superiorē per visionē ⁊ possessionē ⁊ securitatē Et q̄uo ibi debebamus sedere in eternum ⁊c. Hoc ergo preuidens dauid

fecit & pcepit fieri quindecim grad⁹ in tēplo z fecit hūc psalmū in tertio gradu figurādo trinitatē ꝑsonarū in diuinis z tres naturas in xp̄o: scʒ carnē z animā z diuinitatē: qꝛ sicut caro z ala vnus est hō: ita de⁹ z hō vnus est xp̄s. Et iō ait ppheta z dō Letatus sum in his q̄ dicta sunt mihi in spū suo. quō in domū dñi ibim⁹ zc. Hic ergo demōstrat z probat ꝙ illa supna ciuitas hierusalē est nobis ꝓmisse ineternā mānionē que edificat vt vera ciuitas. cui⁹ pticipatio ē tota simul z eterna. Et similiter ista hierusalē militās est nobis ꝓmissa ad habitandū p grām. Nā sicut ad illā terrenā hierusalē trib⁹ israel carnales ascēdebāt ter in anno ad cōfitendū nomini dñi et ad offerēdū sacrificia: ita tribus dñi spūales z filij israel secūdū ꝓmissionem ascēderūt cōtinue ad istā hierusalē militantē ad cōfitēdū nomini dñi p fidē z grāʒ z ad illā hierusalē supnā p visionē z glīā. ¶ Un̄ notāter dr trib⁹ dñi: qꝛ nō oēs trib⁹ z gnātiones ascēdūt in hierl'm: sʒ sole trib⁹ dñi. Un̄ tribus dñi dnr veri filij israel q̄ receperunt messiā: qꝛ soli illi vidēt deum z cōfitent nol ei⁹ in testimoniū ꝙ sūt veri filij israel: cui facta est ꝓmissio. Qui ergo nō receperūt xp̄m nō sūt veri filij israel: qꝛ nō receperūt testimoniū ei⁹ nec ꝓphetiā verificant nec affirmāt: imo ꝑuaricant z puertunt ad terrena. Nā illa scala quā vidit iacob i somnis significabat xpʒ: z ecclesiā z angeli ascēdētes zc. significabāt veros filios israel nō ſm carnē sed ſm spūm q̄ p xpʒ erāt in celū ascēsuri. Jō fideles q̄ xp̄m recipiūt: recipiūt verum testimoniū israel: z faciūt testimoniū ipi israel de veritate: q̄ aūt negāt xp̄m negāt testimoniū z prophetiā israel: z ipsuʒ testent esse mēdacem: ergo soli fideles ascēderūt illuc in hierusalem celestem ad confitendū nol domini in testimonium israel. z secundū ꝙ israel vidit in illa visiōe: z soli isti sunt tribus domini. Nā sicut in hac ecclesia cōfitētur xpʒ: ita in illa supna felicitate cōfitebunt nol dñi cōfessiōe laudis: qꝛ beati qui habitāt in domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabūt te. q. d. ppheta: ꝙ sicut filij israel scd̄ʒ carnē ascēdebant in festiuitatibus in templū salomonis ad cōfitendū nol dñi: ita soli veri filij israel secundum spūm erant ascensuri in celum zc.

U fideles dicunt dñi trib⁹ z ascēderūt hierlm.

Quia illic sederunt sedes in iudicio: sedes super domum dauid.

ij. reg. vij. et michee. iiij.

¶ Nā ibi erāt sedes regales ad iudicandū tpalia z secularia z erant sedes sacerdotales ad iudicādū ea q̄ ptinebāt ad cultū diuinū: et iste sedes erant sup domū dd. i. ꝓmisse ipi dd posteritati ei⁹ ineternū: vt ptʒ. ij. reg. vij. vbi dr. Stabiliā soliū ei⁹ ineternū: qd in solo xp̄o impletū est: vt pʒ Luc. j. Dabit illi dñs sedē dd prīs ei⁹ z regnabit in domo iacob ineternū. Jntēdit ergo dd dicere ꝙ sicut in tēplo salomonis sederūt reges sup domū dd ita illic in hierl'ʒ superi⁹ sedebit xp̄s fili⁹ dd z sup domū dd ineternū: et sedebūt apl̄i sup sedes. xij. iudicantes. xij. trib⁹ isrl' zc. Et nō solū apl̄i: sʒ et alij: qꝛ oēs regnāt ibi: z sedēt sup sedes btās. et sp ibi iudicāt angelos malos: q̄ ceciderūt ex illis sedib⁹ z iudicant filios isrl' ſm carnē obstinatos z ceteros infideles q̄ ad illas sedes noluerūt puenire ppter duritiā z malitiā z scelera sua. Ex q̄ ptʒ ꝙ in hierl'm supnā nō ascēderūt in trib⁹ carnales: sʒ trib⁹ ꝓmissiōis z spūales in xp̄o ex gētibus z iudeis regnāte. Un̄ Esa. xliij. Ab oriēte educā semē tuū: z ab occidēte ꝯgregabo te zc. Oēm q̄ inuocat nomē tuū in gloriā meā creaui eū: formaui eum: z feci eū: educ foras ppl'm ceci zc. Oēs gētes ꝯgregate sūt simul z collecte sūt a trib⁹ zc. Hoc totū etiā pōt itelligi de ipa ecclia militāti q̄ dr hierl'ʒ z dom⁹ dd p repromissionē: ad quā hierl'm ascenderūt trib⁹ dñi per fidē z regenerationē baptismalē i qua laudāt z cōfitent non ini dñi z pdicāt legē euāgelicā: i q̄ domo dd sedēt plati ecclesie: z habēt sedes: scʒ sūmus pontifex z ptiarche z archiepi et epi et iudicant de rebus spūalibus scd̄m ecclesiasticā potestatē. Nā sicut illa dr hierl'm et domus dauid per gloriā. Jta ista dr hierusalē per fidē et gratiā. Et iō iste psal. pmo glossandus est de ista ecclesia allegorice z mystice: finaliter z ꝑnr z principaliter de hierusalem superna: in qua cōsistit vltimū z perfectū gaudiū z felicitas nostra. Et nota ꝙ sicut ille tribus carnales ascendebāt in hierl'm ad ꝯfitēdū nomini dñi in testimoniū israel: z in signū obseruātie legis: ita nos xp̄iani qui sumus trib⁹ dñi spūales regnāti p apostolos cōtinue ascēdim⁹ in hierl'm militātē ad confitendū z pbendū testimonium. i. fidē israel nomini dñi qui ē iesus xp̄s. Naʒ credēdo in xpʒ z exhibēdo z ipi latriā: cōfitemur testioniū isrl'. i. seqmur fidē z testimoniū qd israel pbuit z pdixit et puidit de xp̄o: qn̄ vidit scalā. Gene. xxviij. et qn̄ luctatus est cū angelo Gen̄. xxxij. Et marie qn̄ dixit. Juda te laudabūt fratres tui zc. Genesi. xlix. Ubi predixit passionē z resurrectionē z regnuʒ xp̄i. Et sic ptʒ ꝙ nos vere ꝯfitemur z testificamur fidē israel profitēdo legem euangelicam in hac hierl'm per fidem z in superna per gloriaʒ.

xj. d. c ecclesiasticarū. et xxxviij. d. sedulo.

Rogate que ad pacem sunt hierusalem: z abundātia diligētib⁹ te.

¶ In hac secūda pte orat p conseruatiōe z pspitate hui⁹ hierusalē. ¶ Ad cuius intellectum est notandum ꝙ in duobus consistit psperitas z securitas cuiuscūq ciuitatꝭ ter

Ciuitatis psperitas consistit in duobus

x

rene. pilo in fortitudine muroꝝ ⁊ turrium. Scdo in abūdātia ciuiū ⁊ victualiū. Naz vt ſc nūꝙ expugnabit ab inimicis: ſz ſp erit in pace ⁊ ſecuritate: qꝛ ſicut ciuitas non capit ab inimicis niſi pp defectū alicui⁹ iſtoꝝ duo rū: ita pit̃er duo ſūt q̄ pſperāt ciuitatē dei ⁊ cōſeruāt in ea pacē ⁊ ſecuritatē. Nā muri ec cl̃ie xp̄i qb⁹ reddit inexpugnabilis ⁊ ſecura ſūt fides: ſpes: ⁊ charitas: ⁊ doctores ⁊ mar tyres ⁊ militātes p ea: victualia aūt ſunt co pia ſacroꝝ eccl̃iaſticoꝝ: qb⁹ paſcūt ⁊ alunt fideles ſiue ciues hui⁹ ciuitatis. Et iō dū p ſeuerabūt hmōi turres ⁊ copia et abūdātia victualiū ſupradictorū nūꝙ expugnabit hec ciuitas q̄ pegrinat in h̄ mūdo: ⁊ militat ꝯ in fideles: ⁊ ſic ſp erit in pace ⁊ abūdātia et de tali pace ⁊ abūdantia dt ppha ad oēs fide les. O hierl̃z. i. ꝯgregatio fideliū eccl̃ie mi litātis. Rogate q̄ ad pacē ſunt. i. orate vt de⁹ ꝯſeruet in vobis fidē: ſpē: ⁊ charitatē: et det vobis dona ſpūſſcti. Nā iſti ſunt muri vr̃i: et iſta ſunt ad pacē ⁊ ſecuritatē vr̃aꝫ. Et ſil̃r tu hierl̃m ora ⁊ roga vt ſit abūdātia ⁊ copia ſa croꝝ ciuib⁹ ⁊ fidelib⁹ diligētib⁹ te: qꝛ dū ta lis abūdātia erit nūꝙ pibit ciuitas. Et ad maiorē expreſſionē ſubdit ⁊ declarat inten tum ſuum ſubdens.

muri eccl̃e xp̄i q̄ ſunt.

riū.d c.les ſim⁹ **Fiat pax in virtute tua: et abundā tia in turribus tuis.**

O hierl̃z fiat pax ⁊ ſecuritas i v̄tute ⁊ for titudine tua: q̄ fortitudo ē fides: ſpes: ⁊ cha ritas et dona ſpūſſcti. Nā in iſtis ꝯſiſtit tota v̄tus ⁊ fortitudo hui⁹ ciuitatis q̄bus reddit inexpugnabilis. Et fiat ēt abūdātia in turri bus tuis. ſ. copia ciborū ⁊ victualiū ſpūaliū. ſ. eccl̃iaſticoꝝ ſacrorū ⁊ doctrine euāgelice. Nā ſicut illa ciuitas dr eſſe bn̄ munita q̄ hꝫ turres bene munitas armis ⁊ victualibus: ita eccl̃ia dr bn̄ munita qn̄ eius turres. ſ. do ctores ⁊ martyres fuerūt muniti armis do ctrie euāgelice: ⁊ fuert muniti v̄tutib⁹ ⁊ ſcti tate vite: ⁊ ſic nō ſolūmō defenderūt eccl̃iā: ſz ēt ſubiecerūt infideles iugo xp̄i: ⁊ tūc fuit pax i eccl̃ia ⁊ abūdātia i turrib⁹ ſuis: qđ fuit cōpletū in ꝯuerſiōe magni Cōſtātini: qꝛ tūc fuit copia doctorū in eccl̃ia et tota gētilitas ꝯuerſa ē ad fidē. Poteſt h̄ ēt referri ad xp̄m mediatorē. q. d. p̄ph̄a. O xp̄e mediator fiat pax hui⁹ hierl̃z in v̄tute tua ⁊ paſſiōe: ⁊ fiat abūdātia ⁊ copia bonoꝝ ſpūaliū in turrib⁹ ſue ciuitatis hieruſalem militantis.

ſ.q.ſ. c.m̃ ſe. ⁊.rr: nū.q .lo q̄ tur. **Propter fratres meos ⁊ primos meos loquebar pacem de te. Propter domum domini dei no ſtri: queſiui bona tibi.**

In hoc loco ppheta explicat p q̄ hieruſalē ⁊ p quib⁹ ciuib⁹ petiit ⁊ predicit hāc abūdā tiā ⁊ pacē: qꝛ nō de hierl̃m terrena: nec de ci uib⁹ eius: qꝛ in illa nulla ē pax nec ꝯcordia: imo fuit incenſa ⁊ deſtructa: ⁊ ciues ei⁹ fue rūt partim trucidati ⁊ fame cōſumpti ⁊ par tim in diſpſionē ⁊ captiuitatē relegati: ſz lo quit de hierl̃z ſpūali q̄ eſt eccl̃ia tā militans q̄ triūphās. Nā iſta eſt vera dom⁹ dō ipi p miſſa: ⁊ iſti ſunt veri ciues ⁊ primi ⁊ filii dō p repromiſſionē: qꝛ receperūt xp̄m meſſiā fi liū dauid ipſi pmiſſum. ii. Reg. ſeptimo. Et iō dicit. O hierl̃m ego loquebar pacē de te. i. pphetizabā ⁊ petebā pſperitatē ſupradi ctā nō ppter iudeos obſtinatos ⁊ cecos: ſed ppter aplos ⁊ ceteros fratres meos de iu daiſmo ad xp̄m conuerſos ⁊ ppter primos meos gētiles p baptiſmū regn̄atos: q. d. p̄p iſtis ⁊ de illis ego loquor ⁊ pphetizo et p̄di co pacē ⁊ pſperitatē eccl̃ie: qꝛ iſtos p̄uidi in ſpū ad iſtā hierl̃m vētnros: ⁊ ſi ppter domū dn̄i dei nr̄i queſiui ⁊ p̄dixi tibi ſupradicta bo na ſpūalia ⁊ nō bona tpalia ppter mūdum. q. d. ꝙ omnia iſta q̄ ego dixi in iſto pſal. refe ro ad deū ⁊ nō ad mūdū: qꝛ nō loquor de hie ruſalē terrena: ſz de ſpūali q̄ hic viuit p fidē ⁊ grām: ⁊ de ſupna q̄ ineternū viuit p gl̃iaꝫ. Ex q̄ ptꝫ ꝙ tota iſta ſcđa pars eſt etiā referē da ad hierl̃m celeſtē: cui⁹ muri ſunt eternis tas ſecuritas ⁊ abundātia bonoꝝ gl̃ie: cu ius cibi ſunt perfecta fruitio: ⁊ eterna felici tas. Ex quibus ptꝫ ꝙ iſte pſal. inſufficienter gloſſat a iudeis et etiā a q̄buſdā catholicis de hierl̃m terrena: cū ea que ea dicta ſunt i pſal. nullo pacto. ipi ꝯueniāt imo totū oppo ſitū vr̃ in ea vt ptꝫ manifeſte. Et iō rōne ſui nō meret dici hierl̃z nec ciuitas: imo baby lon ⁊ ꝯfuſio ⁊ deſolatio. Sz q̄cq̄d dixerūt de ea pphe et p̄triarche dixerūt in figura rōne hierl̃m ſpūalis q̄ i ea habuit exordiū a xp̄o ⁊ ſic dilatata eſt p vniuerſum orbē: ⁊ ita pa riter iſta hierl̃m militans eſt imago ⁊ ſimilitu do ſupioris nam ſicut ex illa hierl̃m terrena iſta ſpūalis eſt dilatata multiplicata: ita ex iſta hierl̃z militāti ſupna eſt repata ⁊ reſtau rata ⁊ multiplicata. Nā ciues q̄ ſunt in hac p gratiā ⁊ fidē ſunt poſtea in illa ciues p vi ſionē ⁊ gloriā. Et iō qꝛ oia iſta ſupradicta p̄ uidit dō i ſpū ⁊ reuelatiōe d̄ iſta hierl̃z mili tāti ⁊ triūphāti: iō fecit hūc pſal. i ꝯmēdatio nē hui⁹ ciuitatis ⁊ ppter letitiā rei pmiſſe dicto. Letatus ſuz in his q̄ dicta ſunt mihi.

Ad te leuaui oculos meos: qui habitas in celis. Ecce ſicut oculi ſeruoꝝ: in manibus dominorum ſuorum. Sicut oculi ancille i manib⁹ dn̄e ſue: ita oculi nr̄i ad dominū deum noſtrum donec miſereatur noſtri:

De ꝯ. d. v. nos ines dios criter ⁊.rr viii. d. ſes dul e

¶ Quart⁹ grad⁹ cōtēplatiōis ꝛ ascē⁹ iceliā ē eleuatio mētis i ip̄ȝ: ꝛ iō dd fecit hūc psal. p ascēsu q̄rti grad⁹: q̄ poſ q̄ i scdo gradu do cuit ascēsorē eleuare oculos i mōtes.i.ad sctōs vt ipetrēt sibi gratiā: iā docet eleuar̄ oculos ad ip̄zmet deū: ꝛ petit miaȝ ab eo ꝛ liberari a supbis ꝛ petulātib⁹. dicit ergo in ꝑsona to ti⁹ hois mystici. O dñe q̄ habitas in celis ꝑ gloriā: q̀ ibi te ōndis beatis in glīa tua: Jam ante leuaui oculos ad sctōs vt orent ꝓ me nūc aūt leuaui oclos mētales ꝛ etiā corpo⸗ rales ad seipsuȝ. Nam sicut oculi seruoꝝ sunt in manibus dñorū suoꝝ: q̀ totū bonuȝ vel malū pendet a dño q̀ in manu dñi ē bñ facere vel nocere seruo: ꝛ sicut ancille sunt in manib⁹ dñe sue ꝓpter eādē cām: ita ergo ꝓpric oculi nostri sunt eleuati ad dñm deū nostrū donec misereat̄ nr̄i: q̀ ab eo totaliter depēdem⁹ quo ad corpus ꝛ aīam: iō in ma⸗ nu eius est misereri vel flagellare: nā xp̄s ē dñs noster ꝛ diuina sapiētia dña nostra: ꝛ po pul⁹ est seruus ꝛ eccl̄ia ancilla. Ergo dñe postq̄ tu es vere dñs: ꝛ oculi nr̄i sunt eleua⸗ ti ad te ꝛ ab alio non expectant auxiliū.

3 pe. di. iū sunt p̄res iu. q. j. ca. nulli du⸗ biū.

Miserere nr̄i dñe miserere nr̄i q̀ multū repleti sumus despectione.

Q̀ multū repleta ē aīa nr̄a oppro briū abūdātib⁹ ꝛ despectio supbis

¶ Miserere nr̄i: q̀ multa repleti sum⁹ des pectiōe ꝛ cōtēptu q̄tū ad corp⁹ ꝛ aīa nr̄a mlt̄ iō ē repleta d̄spectiōe ꝛ opprobrio sup. sum⁹ eni sup. opprobriū abūdātib⁹ ꝛ diuitib⁹: ꝛ su m⁹ q̄dā despectio ip̄s supbȝ. ¶ Vñ not. q̀ ho les cōtēplatiui ꝛ iusti fz deū viuētes: q̀ cōtē pserūt diuitias: iō sūt cōiter paupere: iō sūt opprobriū ꝛ derisio ipsis diuitib⁹ ꝛ vitupan tur ab eis. Itē sunt ēt humiles ꝛ mites non sequētes dignitates ꝛ honores ꝛ sic sunt de spectio supbis: q̀ superb⁹ sp̄ despicit ꝛ per uipēdit hūiles ꝛ mites: imo iudicat eos im potētes ꝛ isensibiles: eo q̀ nolūt vēdicare in iurias: iō iustus iste ꝛ cōtēplator petit miaȝ ꝛ auxiliū. vt possit patiēter tolerare oppro. bria diuitū ꝛ despectionē ꝛ ꝑuipēsionē sup⸗ boꝝ. Nota q̀ lꝫ donec nō stat terminatiue: sꝫ simplr̄ ꝛ ɔtinuatiue fm hiero. ꝯ heluidiū.

i dec q̄li stat. xcv. d c. ec. ce. et xiiij. q j. his ita. Nisi q̀ dñs erat in nobis di⸗ cat nunc israel: nisi q̀ domi⸗ nus erat in nobis.

Cum exurgerēt homines in nos: forte viuos deglutissent nos.

Cū irasceret̄ furor eoꝝ in nos: for sitā aqua absorbuisset nos.

Torrētē ꝑtrāsiuit aīa nr̄a: forsitā ꝑtrāsisset aīa nr̄a aquā itolerabilē

¶ In h̄ q̄nto gradu iste ascēsor ꝛ iust⁹ agit deo grās: q̀ eripuit eū a despectione facta i ꝑdicto psalmo: scȝ q̀ est erept⁹ ex dei auxilio ab opprobrio ꝛ furore supboꝝ: ꝛ pōt referri ad oēs tribulatiōes a q̄b⁹ liberat⁹ est pp̄ls dei ꝑ dei auxiliū dicit ergo. Nisi q̀ dñs erat i nobis adiutor ꝛ ꝓtectr⁹ i nobȝ dicat nūc isrl̄: nisi q̀ dñs erat i nobis. q. d. totaliter defecis sem⁹ ꝛ deleti fuissem⁹ sup. Et d̄clarat. cū ex urgerēt ifideles holes i nos ꝛ inimici eccl̄e tāi ve. te. ꝑ egyptios ꝛ chaldeos q̄ inouoꝝ iu deos ꝛ tyrānos ꝛ hereticos: forte tūc deglu tissēt nos viuos: nisi q̀ dñs erat i nobis adiu tor ꝛ ꝓtector. Itē cū furor ꝛ rabies ꝛ ꝑsecutio eoꝝ. s. tyrānoꝝ: regū ꝛ ꝑncipū gētiliū irascer̄ i nos forsitā aq̄. i. ꝑsecutio absorbuisset nos vt ptȝ tp̄e diocletiani ꝛ maximiani: q̀ nisi de⁹ suscitasset Cōstātinū eccl̄ia defecisset vl̄ vi⸗ debat̄ q̄si dficere. Nā tūc. l. a xp̄o vsq̄ ad ɔstā tinū aīa nr̄a ꝑtrāsiuit torrētē ꝑsecutionū ꝑ. x. i pastores ꝛ forsitā ꝑtrāsisset aīa nr̄a aq̄ȝ itole rabilē. i. nobis fuisset illa ꝑsecutio intollera bilis q̀ vires hūane nō sufficiebāt talia tor mēta ꝑpeti: ꝛ iō iā deficiebat eccl̄ia: intm̄ q̀ marcellin⁹ papa ex timore adoleuit incēsuȝ idolis ꝯ ɔsciētiā: ꝛ oēs xp̄iani latebāt ꝑ mō tes ꝛ speluncas. Ideo agēs gratias dicit.

Benedictus dñs: q̄ nō dedit nos in captionē dētib⁹ eorum.

Anima nr̄a sicut passer erepta est: de laqo venantium.

Laq⁹ ɔtrit⁹ ē: ꝛ nos liberati sum⁹

¶ Bñdictus dñs qui nō dedit nos dētibus ꝛ potestati eoꝝ i captionē: q̀ totalr̄ nō deuo rauerūt nos. Nam anima ꝛ vita nr̄a erepta est de laqueo venātiū tyrānoꝝ ꝛ spiculatoꝝ ꝛ etiā hereticoꝝ sicut passer q̄n eripit̄ a la⸗ queo. Nā laqueus ꝛ ptās diaboli ɔtritus est q̄n Cōstātinus fuit ɔuersus: nā tūc diabol⁹ ꝑdidit potestatē: cū Cōstatinus dedit licen tiā xp̄iani publice ꝑdicādi ꝛ eccl̄ias ɔstruē di: ꝛ ampliauit diuinū cultū: Vñ destructa ē idolatria: ꝛ sic nos liberati sumus. Nā nos q̄ eram⁹ de pp̄lo gētili sub iugo ꝛ laqueo dia boli assumpto baptismo ɔtrit⁹ ē laque⁹ dia boli. s. pctm̄ originale ꝛ actuale: ꝛ sic liberati sumus ꝑ baptismū: ꝛ q̄ eram⁹ serui ꝑ pctm̄ falsaȝ supstitionē facti sumus liberi ꝑ grāȝ.

v. q. v ñ ois ꝑ Jo. and. ex de el ec. i ples. risq̄ cle.

Adiutoriū nr̄uȝ i nomine domini qui fecit celū ꝛ terrā.

xiiij. q j. ca. his ita.

¶ In oībus his tribulationibus totuȝ ad⸗ iutoriū nostrū fuit in nomine dñi veri dei q̄ fecit celū ꝛ terrā. s. iesu xp̄i qui ē verbū p̄ris deus ꝛ homo qui fecit ex tēpore celū ꝛ terrā ꝛ nūc factus hō nos liberauit ꝑ passionē et resurrectionē suā: q̀ nō fuit aliud nomē sub q̄ possem⁹ salui fieri nisi iesus. In noīe ers

Z go ei' fuit adiutoriũ nr̃m. ¶ Nã ſicut tũc fe-
terra cit celũ materiale ꝛ terrã: ita ĩaductu ſuo fe-
eſt ec cit celũ ſpũale ꝛ terrã. Terra eñ eſt eccl'ia:
cleſia celũ ꝟo eccl'aſtica ſacra q̃ illuſtͭ ꝟtutẽ ꝛ grãz
celũ in ecclĩa. xp̃s vero eſt mouẽs illud celũ: ꝛ ſol
ſacra. lucẽs: in eo mittẽs lumẽ ĩ ecclĩã. Nota q̃ p̃dı
ctũ quinariũ pſalmoꝝ dr̃ in eccl'ia in p̃mis p
mortuis q̃ p̃ceſſerũt eo q̃ ſunt iã liberati a la
queo hui' mũdi: ſʒ manẽt adhuc in purgato
rio: q2 nõdũ aſcẽderũt in celũ: idõ dr̃ oro p eis
Abſolue ꝛc. Nã in quolibet pſalmoꝝ p̃cedẽ-
tiũ agunt gratie p liberatione a terrenis: et
etiã petit diuinũ auxiliũ idõ bñ cõpetit defun
ctis. Item totus etiã iſte pſalmus põt exponi
de liberatione totius generis humani facta
p chriſtum de captiuitate peccati.

QUi confidunt in dño ſicut
de ↄſ. mõs ſion: nõ cõmouebit in
d. iiii. eternũ q̃ habitat ĩ hierl'z
c. ec- Montes in circuitu eius: et domi-
cleſia nus in circuitu populi ſui: ex hoc
d. pe. nunc et vſq3 in ſeculum.
d. ſ. c. ¶ Sext' grad' aſcenſus in celũ eſt vera ↄfi-
olg. ſ dẽtia ꝛ ſecuritas. Uñ eſt notãdũ q̃ illd̃ tẽplũ
tẽpli Salomõis taliter erat ſitũ ĩ alto in illo mõti
ſitua culo dicto moria. ꝛ ei' grad' erãt diſpoſiti ta
tio liter q̃ ĩ p̃mo ſc̃do ꝛ tertio gradu nõ poterat
q̃s videre muros ciuitatis: eo q̃d p̃cedebat
grad' ab infima valle ĩ altũ mõtẽ: ꝛ idẽ quãto
pl' q̃s aſcẽdebat tãto plus videbat: idõ qñ q̃s
erat ĩ ſexto gradu iã poterat videre muros ci
uitatis circũq̃ꝗ ꝛ oẽs mõtes q̃ ſũt ĩ circuitu
hierl'z: ꝛ ſic poterat videre fortitudinẽ illi' ci
uitatꝫ q̃ magna erat. Nã ſic dictũ ẽ: iudea eſt
altior tota terra p̃miſſiõis ꝛ hierl'm ẽ ſita in
mõte ſion q̃ ẽ circũit' ab aliis mõtib' p̃ruptꝫ
ꝛ fragoſis ꝛ ſpẽris: ꝛ ſic aſcẽſus in hierl'm eſt
difficilis inimicis Ut pꝫ ĩ li. Judith ꝛ macha-
beoꝝ: ꝛ ſic hierl'z erat fortiſſima oĩꝫ ciuitatũ
ſyrie: tũ q2 ſita ĩ p̃ruptis mõtib': tũ q2 mũita
muris altiſſimis ꝛ fortib': ꝛ putabãt viuere
ĩ ſecuritate ꝛ ↄfidẽtia ei' habitatores. Et idõ ſo
rẽſes ꝛ alienigene veniẽtes ĩ hierl'z ꝛ aſcẽdẽ-
tes ĩ tẽplũ cũ erãt ĩ ſexto gradu: ꝛ circũſpicie
bãt mõtes ꝛ muros ciuitatꝫ dicebãt eẽ ĩpoſſi
bile illã ciuitatẽ capi ab inimicis: ſcꝫ ĩ ꝟitate
ſeipſos mł'totiens fefellerũt q2 mł'totiens fuit ca
pta ꝛ diruta ciuitas diuerſis vp pctã coꝝ.
Uñ oñdit nõ eẽ ↄfidẽdũ ĩ virib' hoĩꝫ: nec ĩ for
titudine muroꝝ ꝛ mõtiũ hui' mũdi: ſʒ ĩ ſolo
deo qui ſol' põt p̃tegere ciuitates et hoĩes.
Sʒ bñ fuit illa ciuitas figura eccl'ie q̃ ẽ fun-
data ſup mõtes ꝛ fundamẽta apl'oꝝ ꝛ p̃pha
rũ q̃ fundant ſupra firmã petrã qui ẽ xp̃s: in
circuitu cuius ſunt alii montes fortiſſimi ad
cuſtodiã ei' q̃ ſunt angeli. Hãc ciuitatẽ p̃n-
cipal'r cuſtodit xp̃s: ꝛ ex ↄſti angeli q̃ eſt cir-
cũdata triplici muro. ſ. fide ſpe et charitate
ꝛc. q̃ q̃dẽ eccl'ia militãs ẽ poſtea figura ꝛ exẽ
plar ciuitatis ſupne. Fecit ḡ dd̃ hũc pſal. p
aſcẽſu ſexti grad' tẽpli Salomõis figurãdo
ſextũ gradũ aſcẽdẽdi ĩ celũ ꝛ eccl'iã triũphã
tẽ p ↄfidẽtiã. q. d. dd̃ q̃ illd̃ tẽplum ꝛ ciuitas
erat edificata ſʒ exẽplar ſibi traditũ a ſpiri
tuſctõ in ꝓtũ ſignificabat eccl'iã militantẽ p
grãz ꝛ triũphãtẽ p gl'iaz Et idõ q̃ erat in ſex-
to gradu circũſpiciens oc'lis corp'is videbat
muros ꝛ mõtes ꝛ fortitudinẽ illi' ciuitatꝫ in
qua cõfidebãt habitatores: figurabat q̃ ita
eleuaret oc'los mẽtis p fidẽ ꝛ ↄtẽp'atiõe et
ↄſideraret ꝛ ↄtẽplaret eccl'iã xp̃i militãtẽ in
q̃ ciues dei habitãt p fidẽ ꝛ grãz: ꝛ triũphã-
tẽ in q̃ habitãt p gloriã: ꝛ poſuit ibi ſuã cõfi-
dẽtiã ꝛ ſpẽ. q2 illa ẽ ĩexpugnabilis cũ ſit val
lata mõtib' ꝛ muris ꝛ ĩcorpalib'. ſ. apl'is p
phetis ꝛ ãgelis ꝛc. Ergo ĩ illa debem' habi-
tare ꝛ ↄfidere ꝛ ciues fieri: ꝛ illd̃ tẽpluꝫ per
grad' ꝟtutũ ꝛ bonoꝝ opeꝝ aſcẽdere. Dicit
ḡ dd̃ Multi ↄfidũt in virib' hoĩꝫ ꝛ ſuis: ꝛ ↄfi
dũt ĩ ciuitatib' mũitiſſimis ꝛ fortiſſimis: et tñ
mł'totiens fallũt: idõ dico vobĩſ q̃ q̃ ↄfidũt ĩ dño
ꝛ nõ ĩ idolis ĩ virib' ſuis erũt ĩmobiles ſup.
ſicut mõs ſion. Et q̃ habitat ĩ ꝟa hierl'z. ſ. ec
cleſia q̃ ẽ viſio pacis ille nũq̃ ↄmouebit: q2
lʒ aliq̃ñ affligat corpal'r: tñ nõ ĩeternũ q̃ ad
aĩaꝫ: q2 illa ẽ fũdata ſupra firmã petrã q̃ eſt
xp̃s: ꝛ ſic erit ĩmobilis ꝛ tut' ꝛ firm' ꝛ ĩexpu
gnabilis. q2 iſta hierl'm terrena multotiens
fuit expugnata ꝛ incẽſa ꝛ euerſa q̃re nõ ẽ in
ea ↄfidẽdũ: nec ẽ ẽt ↄfidẽdũ in diis gẽtiũ: q2
fefellerũt cultores ſuos ꝛ ĩ fine oĩa idola ſũt
deleta ꝛ ↄminuta: ḡ ĩ ſolo dño nr̃o ieſu ẽ ↄfi
dẽdũ: ꝛ ĩ ſola hierl'm ſpũali ẽ habitãdũ hic
p grãz: ꝛ ĩ futuro p gl'iã: q2 illa ẽ ꝟe fortis ꝛ
ĩexpugnabilis: q̃ p̃bo. Nã montes. ſ. angeli
ſũt ĩ circuitu ei' ad cuſtodiã: ḡ ĩ ea ẽ habitã
dũ: ꝛ dñs ẽ ĩ circuitu ppl'i ſui ex hoc nũc ꝛ vſ
q3 in ſcl'z: q2 nobiſcũ ẽ vſq3 ad ↄſummationẽ
ſcl'i: ḡ in dño ẽ ↄfidẽdũ ꝛ nõ ĩ hoĩb': nec ido
lis eẽ iũ: ꝛ ſic ĩexpugnabilis manet hec ciui xxiiii.
tas. Sʒ q2 diceret aliq̃s contra: q2 mł'totiens qd .n.
deuenit iſta eccl'ia in diruptionẽ maxime tẽ qu d
pore diocletiani ꝛc. Reſpondet hic p̃pheta. ergo

Quia nõ relinquet dñs ꝟgã pctõꝝ et de
ſup ſortẽ iuſtoꝝ: vt non extendant pe. d.
iuſti ad iniquitatem manus ſuas. iũ

¶ Licet de' p̃miſerit affligi eccl'iã ſuã ꝛ iu- ſunt
ſtos habitãtes in ea tpal'r quo ad corpa: tñ plco.
nõ quo ad aĩam: nec eternaliter: q2 ſi de' p q̃re
mittit iuſtos affligi a malis ꝛ prauis tpal'r de'
h̃ facit in exercitiũ vt mereãt: ꝛ ne elati in p pmit
ſperitate cadãt in pctĩn: ꝛ ne iuſti extendant tit in
man' ſuas ad iniq̃tatẽ ꝛ pctã: ſʒ nõ p̃mittit ſtos
eos diu affligi q2 ſp ponit finẽ afflictiõi eo- affli
rũ: ne deſperẽt ipſi iuſti: ꝛ ne extẽdãt man' gi a me

ſuas ad iniq̇tatē. Dicit ḡ. Non mireť aliq̇s: nā lʒ aliqñ affligant̃ iuſti: tñ non ṙlinq̇t dñs diu durare virgā ⁊ ptātē pctōꝝ tyrānorū ſuꝑ ſortē ⁊ eccl̃iaʒ ⁊ meritū iuſtorū: ne iuſti deſperati moueant̃ a merito: ⁊ extendāt man⁹ ſuas ad iniq̇tatē ⁊ pctm̃: ⁊ ſic afflictio coꝝ ꝓhibitio ē ad mai⁹ meritū ⁊ ad tutelā ꝟtutis ⁊ grē: ⁊ iō afflictio vertit̃ iuſtis in meritū: et tyrānis ⁊ afflictionibus vertit̃ in dānationē eternā: qḋ ꝑ modū orōnis declarat dicens.

xv.q. j.c.ſir miſſi me. xxiij. q.iiij. diſpli cet.

Bñfac dñe: bonis ⁊ rectis corde: Declinantes autem in obligatio nes adducet dominus cum operā tibus iniquitatem: pax ſuper iſrl̃.

¶ O dñe bñfac bonis ⁊ rectis corde dando patiētiā ⁊ fortitudinē hic in ſuis afflictiōib⁹ ⁊ ī futuro ꝑ gl̃iaʒ ſempiternā in p̄miū: ⁊ dñs adducet et adducat tyrānos declinantes in prauitatē ⁊ obligatiōes. i. in pctā q̄ obligant ad culpā ⁊ penā dñs deducet iſtos cū diabolis ſꝑ opantib⁹ iniq̇tatē poſt mortē eoruʒ in die iudicii: cū dicet. Ite maledicti in ignē eternū: q̇ parat⁹ ē diabolo ⁊ angelis ei⁹. ¶ Uñ nota q̄ oīs pctōr peccādo declinat a via rectitudinis ⁊ libertatis in obligationes. i. in culpas q̄ obligant ad penā eternā: hos ḡ declinātes in obligatiōes adducet dñs in infernū cū diabolis opantib⁹ iniq̇tatē. q.d. q̄ dñs faciet bonū rectis corde: hic dādo grāʒ ⁊ in futuro gloriā. Sʒ dñs deducet pctōres declinātes in obligatiōes diuerſarū culparū cuʒ opantib⁹ iniq̇tatē in infernū: ⁊ hoc dabit̃ in premiū ⁊ in punitionē afflictorib⁹ et tortoribus ⁊ ꝑſecutorib⁹ iuſtorū martyrū: aūt ꝑ ſʒ pax ⁊ quies erit ſemꝑ ſuꝑ iſrael. i. populū fidelem qui eſt verus iſrael ſm ſpm̃: ⁊ videns deum hic per gratiā ⁊ in futuro per gloriā.

Eſdre j.c. ...

In cōuertēdo dñs captiuitatem ſion: facti ſumus ſicut cōſolati. Tunc repletum eſt gaudio os noſtrū ⁊ lingua noſtra exultatiōe. Tunc dicent inter gentes: magnificauit dominus facere cum eis. Magnificauit dominus facere nobiſcum: facti ſumus letantes.

¶ Sextim⁹ grad⁹ eſt gaudiū de bonis factꝫ poſt cōuerſionē. Nā ſicut iuſt⁹ gaudet ſe eſſe erectū a pctō: poſtea dʒ gaudere de bonis ⁊ fructib⁹ q̄s fecit ꝑ pniam ⁊ poſt pniam. Uñ eſt notādū vt legit̃ Eſdre. j. q̄ Cyrus rex perſarū ⁊ medorū poſtq̄ adeptus eſt regnū babylonie relaxauit captiuitatē iudeoꝝ: ⁊ dedit licētiā vt tēplū ⁊ ciuitatē hierl̃ʒ edificarēt ⁊ de ſuis redditib⁹ pro reſtauratione et edificatiōe precepit dari: ⁊ ō hoc fecit fieri vniuerſale p̄conium ⁊ edictū publicum ꝑ vniuerſa regna ſua cōſitendo deuʒ celi eſſe ſuꝑ oīa: ⁊ ab eo recepiſſe victoriam et oīa regna terre. ⁊ ſic nō ſolū magnificauit iudeos ī ſe: ſʒ etiā inter oēs gētes honorauit: ⁊ ſic iudei qui cū fletu ⁊ tribulatione ſeruierāt reuerſi ſunt cū gaudio ⁊ templū et ciuitatē edificauerūt. ¶ Per hoc vidit dd̄ in ſpū relaxationē captiuitatis humane futurā ꝑ verū Cyrū xp̄m q̇ eſt heres vniuerſalis patris: ⁊ q̄liter gētiles q̇ añ deſtruxerāt eccl̃ias: ⁊ ꝑſeq̄bant xp̄ianos: poſt ad fidē ꝑ apl̃os ⁊ martyres cōuerſi debebant eccl̃ias reſtaurare: et edificare ꝓpriis ſumptib⁹ ⁊ xp̄ianā religionē ampliare ⁊ magnificare: vt ptʒ de Cōſtātino ⁊ ceteris regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹. Jō dd̄ fecit hūc pſal. ꝑ aſcēſu ſeptimi grad⁹ tēpli: ī quo deſcribit gaudiū eccleſie de ꝯuerſiōe gentiū ⁊ gaudiū apl̃orū et ceterorū fideliū qui eos cōuerterūt. In quo duo facit: nā p̄io predicit huiōi gaudiū ꝯuerſiōis ꝑ figurā relaxatiōis captiuitatis iudeorū. Scdō memorat fruct⁹ apl̃orū ⁊ martyrū ⁊ oīm iudeoruʒ: vñ hñt cām gaudēdi ibi. Cōuerteť dñe. ¶ Quātū ergo ad p̄imū: ſicut zorobabel ⁊ ceteri iudei letati ſunt in reuerſiōe ⁊ reditu de captiuitate babylonica. ita nos fideles xp̄iani facti ſum⁹ ſicut cōſolati: in cōuertēdo dñs captiuitatē ſion. i. cū dñs ieſus xp̄s cōuerteret captiuitatē tot⁹ eccl̃ie. P̄io a pctō ꝑ paſſionē ⁊ reſurrectionē: ⁊ ponit̃ noīatiu⁹ ꝓ actō inquantū gerūdiū ponit̃ ꝓ coniunctiuo. Secūdo cū cōuerteret ppl̃m gentilē ab idololatria: nā tūc repletū ē gaudio os nr̃ʒ ⁊ lingua nr̃a repleta ē exultatiōe laudādo ⁊ magnificādo deū ī mirabilib⁹ ſuis. Nā tūc ī illa conuerſiōe dicēt gētes ⁊ cognoſcēt et p̄dicabūt q̄lr̃ dñs magnificauit facere. i. q̄ magnifice facit cū eis. ſ. xp̄ianis. Nā ꝟe dñs magnificauit. i. magnifice fecit nobiſcū ita eccl̃iā āpliādo ⁊ exaltādo ⁊ gētiles ſubiiciēdo: iō fcti ſumus letātes. Totū h̄ pōt referre ad pctōreʒ ꝯuerſuʒ a pctō q̇ ꝑ pniaʒ exit de ſeruitute et captiuitate pcti: q̇ gaudet et laudat deū qui magnificauit cum eo miſericordiam ſuam.

Conuertere domine captiuitateʒ noſtrā: ſicut torrens in auſtro. Qui ſeminant in lachrymis: in exultatione metent. Euntes ibat ⁊ flebant: mittentes ſemina ſua. Uenientes autē venient cum exultatiōe portātes manipulos ſuos.

I.d.c. Purgabit de.p. di:iii. intm̄ ⁊.v.d. c.j. in fine. ¶ Uer⁹ auſter ē calidus.

¶ Hic dd̄ p̄cat xp̄ʒ vt accelerēt aduētū ſuū. ¶ Uñ notandū q̄ vēt⁹ auſter eſt calidus iō reſoluit nubes in mōtib⁹: ⁊ ſic defluūt aque ⁊ torrētes implent̃ ⁊ currūt [illegible] mare: ita ꝑ

prie factū eſt ī aduētu xp̄i. Nā ſcriptura ve⸗
te.te.erat ꝯgelata ⁊ clauſa: ſ3 xp̄s miſit ſpi⸗
ritūſctm̄ in aplos ⁊ aperuit ſcripturas eis
⁊ fluxerūt aq̄ a chryſtallo ⁊ niue ꝯgelata. Nā
ſcriptura q̄ erat dura fctā ē eis mollis ⁊ blā
da ⁊ portabilis ⁊ītelligibilis calore ſpūſſcti
⁊ aq̄ ſapie īpleuit torrētes.ſ.aplos et docto⸗
res: ⁊ ſic aq̄ defluxerūt ī mare eccle. Itē ꝑ⸗
flauit auſter.i.lumē ⁊ calor ſpūſſcti in corda
dura gētiliū ⁊ mollificauerūt ea ꝑ p̄dicatio
nē aploꝝ: ⁊ ſic ꝯuerſi gētiles veniebāt ⁊ cur
rebāt ad ecctiā: ⁊ īpleuerūt eā ſicut ꝯcurrūt
aq̄ ꝑ torrētes flāte auſtro ſuper niues. iō ait
pp̄ha. O dn̄e ieſu accelera aduētū tuū: ⁊ cō
uerte captiuitatē nr̄am a pctō: ⁊ mitte ſpm̄ in
corda dura gētiliū: ⁊ currāt ad ecctiā molli⸗
ficati ſicut torrens implet ⁊ currit ad mare
auſtro flāte ⁊ reſoluēte niues ī aquā. Et tūc
apli q̄bꝰ dixiſti Luce decimo. Meſſis q̄dem
mlta ⁊c. Et miſiſti eos metere qđ nō ſemīna
rūt Johānis.iiii. Ipſi ḡ apli q̄s miſiſti ad ſe
minādū v̄bū tuū ī corda hoim. Eūtes ibāt ⁊
flebāt.i.eūtes ⁊ flētes ibūt mittētes ſemina
ſua ⁊ p̄dicātes cū tribulatiōe ⁊ pſecutiōe ⁊c.
Uerūtn̄ ſeminatio coꝝ ⁊ pdicatio mltū fru
ctū afferet: qꝛ totū pplꝫ gētilē cōuertet ad fi
dē. ⁊ aīas lucrifaciet: ⁊ ſic veniētes ⁊ reuer
tētes veniēt cū exultatiōe portātes vnuſqſ
q̄ manipulos ſuos quos meſſuerunt. nam
Mattheus lucrifecit ethiopiam: ⁊ Symon
egyptū. ⁊ Bartholomeꝰ ⁊ Thomas indiā:
⁊ Paulꝰ greciā: ⁊ pariter Auguſtinꝰ ⁊ hie⸗
ro. ⁊ ceteri doctores venerūt ⁊ venient cum
exultatiōe in die iudicii portantes manipu⸗
los ⁊ libros ſuos q̄s ad elucidādas ſcriptu⸗
ras ⁊ defendēdā eccleſiā ediderūt: ⁊ omnes
De.ꝯſ. p̄lati veniēt gaudētes ⁊ portātes talēta du⸗
d.iiii. plicata ⁊c. ⁊ oēs penitētes cū fructu pnie ⁊c.
c.gra
et ca.
pla⸗
cuit.⁊
j.q.i.
lex ca
tholi
ca.

Niſi dn̄s edificauerit do
mū ī vanū laborauerūt
qui edificant eam.
Niſi dn̄s cuſtodierit ci⸗
uitatē3 fruſtra vigilat
qui cuſtodit eam.
Uanū eſt vobis ante lucē ſurgere:
ſurgite poſtq̄ ſederitis qui man⸗
ducatis panem doloris:

¶ Titulꝰ cāticū grāduū Salomōis. Nota
q̄ ſm̄ q̄ſdā hebreos dđ fecit hūc pſalmū: ⁊ di
rexit ipm̄ Salomōi q̄ ī pſona ipſiꝰ dđ erat tē
plū ⁊ ciuitatē edificaturꝰ: ⁊ iō intitulat cāti
cū graduū Salomonis: ⁊ ſic gloſſāt ipm̄ pſal
mū de edificatiōe illiꝰ hieruſalē materialis
Chaldei aūt p̄ncipalr gloſſat hūc pſalmū de
meſſia ꝑ Salomonē ītellecto. dicit em̄ q̄ in
ſcriptura ꝑ Salomonē cōit ītelligit xp̄s me⸗
ſias q̄ erit deo dilectꝰ: vt patet ī cāticis. Et
ſic dicit q̄ multi voluerunt edificare ciuitatē.
⁊ tēplū hieruſalē ſ3 ī vanū laborauerūt vſq3
q̄ dn̄s meſſias veniet ad edificādū eā. Nam
pꝛio dđ voluit edificare domū dn̄i: ſ3 ī vanū
laborauit: quia dn̄s nō ꝑmiſit: eo q̄ erat vir
ſāguinis. Itē ſalomō poſtea edificauit tēplū
⁊ murauit ciuitatē: ſ3 ī vanū laborauit: qꝛ tā
tēplū q̄ ciuitas fuit d̄ſtructa ꝑ chaldeos Itē
eſdras ⁊ zorobabel iteꝝ reedificauerūt ea3:
ſ3 ī vanū laborauerūt: qꝛ fuit deſtructa ꝑ ro
manos. Itē ūdē.ſ. Romani et xp̄iani ⁊ ſarace
ni multoties voluerūt reedificare illā ciuita
tē tn̄ pluries fuit deſtructa: ſ3 qn̄ veniet rex
meſſias reedificauit eā: ⁊ nūq̄ āpliꝰ deſtruet
iō dicit hic dđ q̄ niſi dn̄s edificauerit domū
⁊ tēplū ⁊ ciuitatē meſſie ī vanū laborāt oēs
alii q̄ volūt eā edificare. Ex his pꝫ q̄ l3 iſte
obſtinatꝰ iudeꝰ mala ītētiōe tn̄ ꝑtim dicit ve
rū ⁊ ꝑtim dicit falſū. dicit em̄ veꝝ q̄ntū dicit
q̄ meſſias ī aduētu ſuo debēat edificare tēplū
etnū ⁊ ecctiā ſpūalē repudiato tēplo ⁊ ciuita
te materiali ꝑ alios edificata: tn̄ dicit falſū ⁊
errat circa tp̄s ⁊ pſonā. p̄mo errat circa tp̄s
qꝛ q̄ ē p̄teritū fruſtra expectat adhuc futuꝝ.
Scđo errat circa pſonā: nā ieſꝰ xp̄s filiꝰ dei
quē ipſe repudiat: ē ille verꝰ rex meſſias q̄
hāc hierlꝫ ſpūalē.i.ecctiā edificauit. Tertio
errat circa ipſā ciuitatē ⁊ tēplū: nā ipſe expe
ctat q̄ meſſias redificabit illā hierlꝫ mate
rialē ⁊ corpalē ⁊ terrenā ī q̄ oēs iudei debēt
tpalit habitare: ⁊ tn̄ meſſias erat edificaturꝰ
ciuitatē ſpūalē toto orbe diffuſā ī q̄ oēs fide
les habitāt ꝑ gratiā: ⁊ erat etiā edificaturꝰ
ſupnā hieruſalē ⁊ paraturꝰ nobis felices in
ea mānſiōes. Et iō ē dicēdū q̄ dđ pp̄ha q̄ pꝛio
ꝓpoſuerat edificare tēplū dn̄o: ⁊ p̄parauit
oīa neceſſaria: ⁊ tradidit deſcriptionē ſalo
mōi ⁊ ſm̄ illud exēplar ⁊ deſcriptionē p̄cepit
edificare tēplū: p̄uidit ī ſpū q̄lit illud tēplū
materiale erat figura tēpli ſpūalis eccleſie
qđ xp̄s erat edificaturꝰ in q̄ oēs fideles erāt
ſaluādi ⁊ tuēdi. p̄uidit etiā in ſpū q̄liter iu⸗
dei debebāt ponere totā ſuā ſpē ⁊ fiduciam
in illa hieruſalē ⁊ templo materiali: ⁊ circa
eiꝰ edificiū debebāt apponere totā ſuā ſoli
citudinē cōtempta ſalute ſpūali. Hoc ergo
p̄uidēs dđ in ſpū fecit hunc pſal. ꝓ aſcenſu
octaui gradus. Et iō intitulat v̄o Salomo
ni q̄ eſt xp̄s: ī quo pſalmo admonet iudeos
ne ponāt totā ſuā ſpē ⁊ ſolitudinem in illa ci
uitate ⁊ tēplo materiali ſed in illa hieruſa⸗
lē ſpūali.ſ. ecctia tam militāti q̄ triūphanti
quā xp̄s erat edificaturus in qua oēs erant
ſaluādi ⁊ tuendi hic per fidē ⁊ gratiā et in
futuro per gloriā. q.d. in toto iſto pſalmo q̄
non ponant ſuam ſpem ⁊ ſolitudinem: nec
laborent pro iſta ciuitate materiali: quia
multipliciter eſt deſtruenda. Sed ponāt ſuā
ſolicitudinem

reno bata expo ſitio nis chal dei

sollicitudinē ⁊ spē in eccl'ia quā xp̄s erat edificaturus: q2 nō poterāt saluari nisi in ea. Duo ergo facit: nā p̄io admonet eos ne ponāt suā sollicitudinē ⁊ spē i hierusalē materiali. Scd̄o vt querāt ciuitatē p xp̄m edificādā ibi. ¶ Cū dederit dilectis suis somnū. ¶ Quātū ad p̄mū est notādū ꝙ tripliciter erāt solliciti iudei circa edificiū ⁊ ciuitatē hierl'm. P̄io circa fortitudinē ei⁹: ⁊ sic Salomō edificauit eā i alto mōte sion ⁊ in loco arduo: ⁊ circūdedit eā triplici muro: sicut pluries dictū ē. Scd̄o fuit sollicit⁹ Salomō circa custodiā ciuitatis: ⁊ sic muniuit eā copia armoꝝ ⁊ vigiliū. Tertio erāt soliciti ciues circa abūdātiā ⁊ diuitias ciuitatis: vt esset abundās ⁊ potētissima: ⁊ sic laborabant admodū ⁊ conabāt congregare diuitias cum oī sollicitudine: corpali labore: ⁊ cū vsuris ⁊ aliis negotiis illicitis: q̄si non sperātes aliā vitā ⁊ felicitatē. Hec ergo tria remouet ppheta in tribus p̄mis v̄sibus huius psal. dicens: ꝙ non ɔfidāt in hoc tēplo materiali nec in fortitudinē ciuitatatis: q2 nō poterit eos saluare nec cōfidant in custodia ⁊ armis hui⁹ ciuitatis: q2 non poterūt eos tueri: nec laborēt cū tota sua sollicitudine circa diuitias congregādas ⁊ cibos corpales: q2 nō poterunt eos eternaliter satiare. Sed ponāt spē suā in domo quā xp̄s erat edificaturus q2 ibi debent saluari. Scd̄o capiant arma que datur⁹ erat xp̄s: q2 i illis debēt tueri. Tertio ꝙ laborent circa cibū quē xp̄s erat daturus: q2 in toto illo dn̄i satiari. ¶ Dicit ergo p̄mo ꝙ nisi dn̄s noster Jesus xp̄s edificauerit domū ⁊ templū sp̄uale. i. ecclīā in vanū laborauerunt oēs q̄ edificāt eā. q.d. ꝙ quodcūq2 tēpluū seu ciuitas p Salomonē vel p alios edificatū est vanū ad saluandū nisi solū illud qd̄ xp̄s erat edificaturus: in q̄ oēs fideles sūt saluādi hic p fidē ⁊ gratiā: ⁊ in futuro p gloriā. Itē scd̄o subdit ꝙ nisi dn̄s Jesus xp̄s cū suis armis sp̄ualib⁹. s. cum fide: spe ⁊ charitate: ⁊ cum donis sp̄ussancti: ⁊ cū suis vigilib⁹. s. angelis ⁊ ap̄lis ⁊ martyrib⁹ ⁊ doctorib⁹ custodierunt hāc ciuitatē eccl'ie: frustra vigilat q̄ custodit eādē q̄ putat eā cum armis ⁊ viribus tpalib⁹ custodire. Tertio subdit. O vos hoīes tpales ⁊ mundani q̄ mādūcatis panē doloris vanū est vobis surgere añ lucem ad laborandū p isto cibo tpali ad congregādas diuitias p ista vita tpali conseruanda q2 hic non poteritis manere ineternū: sed surgite a peccō postq̄ sederitis per magna tpa in eo: ⁊ surgite ad gl'oā: ⁊ ad laborādū p cibo sp̄uali per opa mie ⁊ alias pias opationes. Itē i aduētu xp̄i surgite a iugo legis ⁊ a dormitione. postq̄ i tenebris sedistis p magna tpa: ⁊ recipite xp̄m q̄ affert diē gratie ⁊ lucē: ⁊ fugat non solūmō noctē legis: ⁊ etiā noctē peti q2 iā nox pcessit: dies aūt appropinquauit. abijcite ergo opa tenebrarū ⁊ induamini arma lucis ⁊c. ¶ Vn̄ notādū ꝙ vbi trāslatio cōis h3 q̄ manducatis panē doloris: ⁊ fu hier. h3. panē idoloꝝ siue panē idolatricū: ⁊ trāslatio alia h3: panē auaritie: ⁊ alia h3. panē laborantiū. qd̄ eadē sn̄ia est. Nā auaritia est idoloꝝ seruitus: ⁊ id̄ q̄ laborāt pp̄ter auaritiā dicunt laborare p panē idolatricū ⁊ pp̄ter idolatricos diuitias: ⁊ sic panis in hoc modo acq̄situs dr̄ panis laboris: q2 cū labore acq̄rit: ⁊ dicit panis doloris: q2 cū dolore acq̄rit: dicit etiā panis idolatric⁹: q2 cū auaritia acq̄rit. ¶ Vn̄ est aduertēdū ꝙ ppheta hic nō p̄hibet quin debeamus acquirere panē cū labore ⁊ sudore vultus nostri: sed p̄hibet nimiā sollicitudinē ⁊ abusum circa res tpales: ne propter tpalia omittamus sp̄ualia: sed intendit dicere ⁊ admonere: vt primum queramus regnum dei ⁊ ponamus spē nostrā in xp̄o ⁊ ecclesiasticis sacramentis: ⁊ postea cum discretione possumus laborare p victu ad vitam necessariā.

Cū dederit dilectis suis somnū ecce hēditas dn̄i: filij merces fruct⁹ vētris. xxiiij. q. i. q2 ex sola.

¶ In hac scd̄a pte ostendit declarādo supra dicta. s. in quib⁹ bonis debemus ponere spē nostram. ⁊ dicit ꝙ in bonis p xp̄m nobis adeptis. ¶ Ad cuius intelligentiā est notandū ꝙ tota hereditas nostra ⁊ tota merces et premium etiā tota virt⁹ sacramentoꝝ eccl'ie fēst nobis ex passione xp̄i: nā p suā mortem ⁊ passionē nos a peccato ⁊ captiuitate absoluit: ⁊ per suū sanguinem emit nobis regnū celoꝝ ⁊ hereditatē. A quo quidem sanguine ecclesiastica sacra traxerunt virtutem. E ¶ Ex quo p3 ꝙ redēptio nostra ⁊ hereditas nostra ⁊ felicitas non fuit manifesta nisi post passionem xp̄i: nec patriarche ⁊ prophete: nec apostoli ⁊ martyres ⁊ sancti potuerint possidere hereditatem nisi post passionē xp̄i: nec potuerunt eā possidere in hoc mundo q̄tū ad gloriā nisi post mortē eoꝝ. Ex quibus pa3 ꝙ vana erat spes iudeoꝝ qui expectabant fructū ⁊ hereditatē ex illo tēplo ⁊ ciuitate materiali i hac vita: ⁊ vanus erat labor eorū laborando pro isto cibo tpali: cū talis heredi as ⁊ quies nō possit possideri in hac vita: nec cibus sp̄ualis nobis p̄missus. ¶ Et ideo est dicendum ꝙ hereditas promissa abrae ⁊ isaac ⁊ Jacob non est illa terra chanaan: nec illi fructus q̄ in ea colliguntur: cum sint corruptibiles et transitorij: sed illa hereditas est patria celestis: ⁊ ille fructus est pfecta fruitio diuine essentie: quam apostoli ⁊ oēs iusti nō potuerūt acquirere in hac vita nec in hoc seculo: sed post mortem eoꝝ in celo. Et id̄ dicit dauid. Nolite sup. querere hereditatem et mansionē nec premium nec mercedem: nec fructū ventris corporalis in hoc mundo: sed taliter

Passio xp̄i ē nobis meritoria sic. F

laborare:vt in celo post mortẽ hec possidere possint. Nã
q̃rere:qꝛ ista ĩ sola patria celesti patebũt Nã
cũ dñs dederit somnũ ⁊ reqẽm dilectis suis
aplis ⁊ martyꝛib⁹ ⁊ iustis post mortẽ tpalẽ:ec
ce hereditas dñi.i.tũc apparebit vera here
ditas dñi scilꝫ patrib⁹ pmissa qđ est regnum
celoꝝ:qđ dabitur iustis in hereditatẽ:⁊ ecce
merces.i.tũc appebit merces ⁊ pmiũ:⁊ ecce
filij.i.tũc videbit q̃ erãt vere filij dei. Litera
hier.hꝫ filiũ mercedis.i.tũc appebũt filij q̃
adepti sunt mercedẽ ⁊ pmiũ:qꝛ illi deũ vide
bũt. Nã visio ẽ tota merces. Et seq̃t. Ecce fru
ctus vẽtris.i.tũc appebit ⁊ dabit fruct⁹ ven
tris spũalis iustis:q̃ erit vera fruitio:p qua
ĩ hac vita laborauerũt iusti. In hoc ḡ ꝟsicu
lo nihil aliud intẽdit dicere nisi qđ ꝑe filij
dei ⁊ filij israel ⁊ abrae p repromissionẽ: ⁊ p
fidẽ ⁊ baptismũ regñati post istã mortem tpa
lẽ in celo obtinebunt hereditatẽ pmissam ⁊
mercedẽ ⁊ fructũ:qꝛ ibi deũ videbunt ⁊ possi
debunt ⁊ adamabũt:⁊ fruent:⁊ sic ammonet
q nõ est ponẽda spes in ciuitate terrena sed
in celesti. Litera aũt hieronymi hꝫ. Cum de
derit dilecto suo somnũ siue ad dilectũ suuꝫ:
⁊ tunc esset ista manifestioꝛ:quia hereditas
dñi ⁊ fruct⁹ ei⁹ hic p gratiã ⁊ in celo per glo
riam nunq̃ fuit data iustis nisi post mortem
xpi dilecti filij dei:vt supradictuꝫ est. Etiã ly
fruct⁹ ventris põt referri ad xpm q̃ est fruct⁹
ventris virginalis marie:⁊ illemet est fruct⁹
spũalis ventris in patria nã tot⁹ hõ fruet ip
so xpõ:nã p aiam fruet diuinitate:⁊ p poten
tias corꝑales glorificatas fruet xpi huma
nitate totus homo. Et etiaꝫ fructus ventris
ecclesie sunt fideles per baptismuꝫ regñati.
Sed prima expositio est melioꝛ. Et etiaꝫ xps
q̃ est fructus vẽtris virginis marie erit fru
ctus noster quo fruemur in patria:quem fru
ctuꝫ nõ poterimus aquirere nec frui nec gu
stare:nisi post somnũ ⁊ mortem huius vite.

xcix.) Sicut sagitte ĩ manu potẽtis:ita filij
d. c. ic excussoꝛum.
gim⁹ ¶ In hoc loco exp̃mit pphã q̃ sunt veri filij
z.j.q. q̃ p illa hereditate laborant:⁊ q̃bus
j.mul ecclesie q̃ p illa hereditate laborant:⁊ q̃bus
te. armis ecclesiã defenderũt ⁊ ampliauerũt:et
iõ post somnũ coꝝ.i.post mortẽ meruerunt
possidere in celo illã hereditatẽ ⁊ mercedẽ ⁊
fructũ ventris. Et dicit q isti fuerũt apli:et
martyꝛes ⁊ doctores q̃ non armis corꝑalib⁹:
sed sagittis ⁊ armis euangelicis defenderũt
eã:⁊ ampliauerunt ⁊ eã plantauerũt sanguine suo.
¶ Ad cuius intelligẽtiã est notãdũ q
Apli frequenter dicunt sagitte
sunt apli ⁊ discipuli xpi frequenter dicunt sagitte
sagit in sacra scriptura Nã sicut sagitta mittit ve
te. lociter a sagittatore.ita apli missi sunt a xpo
velociter p vniuersam mũdũ:⁊ cũ eis xps sa
gittauit corda hoim:⁊ vulnerauit eos in cor

tis:q̃ eos misit.ſꝫ frequẽtius ⁊ magis ppꝛie
ꝟba xpi euãgelica dicunt sagitte.q̃ꝺ⁹ xps et
apli sagittarũt ⁊ penetrarũt corda hoiꝫ:⁊ sic
apli dicũt sagitte inq̃tũ sunt missi:⁊ sagitta
tores iꝑtũ traxerũt ⁊ iecerũt sagittas ꝟbo⸗
rum dei in corda hoim p pdicationẽ:⁊ sic dicit sup
pra psalmo.xliiij. Sagitte tue acute cadẽt su
pra corda inimicoꝝ. Itẽ psal.lxvj. Sagitte paruu
lorũ facte sũt plage eoꝝ. Itẽ Esaie.lxvj. mittã
ex eis q̃ saluati fuerint.s.ex discipulis ad gẽ
tes in mare in africã ⁊ Lydiã tenẽtes sagittã
in Italiã.i.dirigẽtes ꝟbũ euãgelicũ in italiã.
Et q̃ pꝫ q apostoli dicunt excussi.i. expediti Not.
ad bellũ siue precincti ⁊ parati ad pugnãdũ
p xpo. Dicunt etiã excussores.i.trituratores Apli
ꝟbi dei. Nã sicut agricola triturat ⁊ excutit dñr ĩ
messẽ:⁊ separat granũ a paleis ita apostoli lr ex
fuerũt messores ꝟbi dei:⁊ triturauerũt ⁊ ex cusso
cusserunt grana euãgelica a paleis ⁊ cerimo res.
nijs legalibus:vñ granũ reposuerũt in hor
reo ecclesie. Paleas aũt cerimoniaꝝ cõbusse
re:unt igni inextinguibili.i.reprobauerunt ⁊
annullauerunt ventilabꝛo xpi:vt pꝫ Mat.iij.
⁊ Lu.iij.⁊ sic apli dicunt filij excussoꝝ.i.ex
cussi siue excussores:vt est mos loquendi cõ
suet⁹ ĩ scriptura ve.test.vt tu es filius mortis
i.moriturus fili⁹ duoꝝ annoꝝ.i.vite bienus
⁊ filius peccati.i.peccatoꝛ. Dicit ergo Dd:iõ
dilecti.i.apli ⁊ iusti merent illã hereditateꝫ
⁊ data est illis merces ⁊ fruct⁹ ventris eter
nus:qꝛ bñ laborauerũt in hoc mundo p xpo
⁊ in pdicatione ꝟbi:nã sicut sagitte sunt ĩ ma
nu potentis venatoris vel pugilis:ita fue
runt ⁊ sunt filij excussoꝝ.i.apli ⁊ doctores ⁊
discipuli:q̃ relictis curis ⁊ solicitudinibus ⁊
diuitijs hui⁹ mundi facti sunt excussi.i.expe
diti ad pugnã ꝯ infideles mittentes sagittas
idest ꝟba euãgelica ĩ corda hoim:⁊ sic ꝯuer
terunt mũdũ ⁊ facti sunt etiã excussores idest
trituratores dirigẽtes scripturas ve.te.⁊ de
clarãdo euangeliũ xpi:⁊ sic ꝯplerũt domũ
materialẽ in hac vita:⁊ edificauerunt eccle
siã supra firmã petrã qui est xps pdicatione
⁊ vita ⁊ exẽplo ⁊ sanguine suo. Et etiã fabri
cauerunt domũ nõ manu factã in celo:quaꝫ
possident in eternũ:⁊ illa est hereditas coꝝ
⁊ merces ⁊ in ea fruunt fructu ventris vir
ginalis.s.xpo ⁊ ibi est tota merces ⁊ felicitas
Ex quo pꝫ q isti non edificauerũt domuꝫ va
nã nec ciuitatẽ friuolãꝫ:sꝫ firmã ⁊ expugna
bilẽ:nec surrexerũt in vanũ ad laborãdũ an
lucẽ siue ante diẽ:qꝛ non laborauerũt nec la
crati sunt mercedẽ tpalẽ ⁊ cibũ siue fructum
corruptibilẽ ⁊ insufficientẽ:sed eternũ ⁊ suffi
cientẽ qui satiat appetitũ humanũ ⁊ ange
licũ:qui nunq̃ peribit imo dat vitã eternam
Itẽ isti surrexerũt a peccato in quo p multa
tpa sederunt:⁊ venerunt ad gratiam:sequẽtes
xpm. Item isti apostoli surrexe
runt post ipsum

ſuo ſol:et dico q̄ eſt xp̄s.Ceteri aūt māſerūt
in nocte legis:⁊ noluerūt edificare domū in
celo nec laborare ꝑ cibo celeſti in eccl'ia xp̄i
idō manēt inanes ⁊ vacui et decepti.¶Nota
q̄ lr̄a hieron.hȝ:ita filij̄ pueritie.alia litera
hȝ.ſicut ſagitte in manu potētis:ita filij̄ iu⸗
uētutis:qḋ idē eſt q̄ filij̄ excuſſoꝝ.Nā pue
ri et iuuenes ſunt expediti excuſſi ⁊ habiles
ad pugnandū ſicut fuerūt apl'i et martyres
⁊c.Et etiā alia lr̄a hȝ:filii bn̄ laborātiū.i.fi⸗
lij̄ bn̄ laborātes ⁊ laboratores ⁊ nō pigri in
vita actiua et cōtēplatiua:ſicut fuerūt apl'i
et martyres et doctores.Oēs apl'i et marty
res ⁊ doctores ⁊ iuſti fuerūt excuſſores et fi
lij̄ excuſſorum ⁊ laboratores in fructu euan
gelico:⁊ ſagittatores mittētes ſagittas euā⸗
gelicas in corda hominum.

ps.21. Beatus vir qui impleuit deſideriū
di.v. ſuum ex ipſis:non confundetur cū
nō me loquetur inimicis ſuis in porta.

dios ¶hic cōcludit totū ꝓpoſitū.Nā dictū ē ſup̄
criter q̄ in vanū laborāt amatores hui⁹ mūdi:⁊ po
et de nētes ſolicitudinē ſuā ⁊ ſpē i reb⁹ hui⁹ mū
pe.d. di ⁊ etiā in op̄ib⁹ legis veterꝭ:⁊ dictū eſt etiā
d.§.ſi q̄ hr̄ditas in lege ꝓmiſſa nō datur niſi poſt
ſmo hāc vitā.⁊ etiā dictū eſt q̄ apl'i cū ſagittis et
meus armis euāgelicis edificarūt ⁊ amphauerūt
eccl'iā.Idō dicit hic ꝯcludēdo q̄ btūs vir qui
ipleuit deſideriū ſuū nō ex diuitijs tp̄alibus
nec cibis corp̄alib⁹:ſꝫ ex ipſis v̄bis euāgeli
cis ⁊ eccl'iaſticis ſacris et ex fructibus ſacre
ſcripture:qꝛ ille cib⁹ v̄e ſatiat appetitū iuſto
rū:qꝛ nō i ſolo pane viuit hō:ſꝫ in oī v̄bo qḋ
p̄cedit de ore dei:qꝛ doctrina legis eſt cibus
aīe.Itē qꝛ apl'i fuerūt excuſſores meſſis ſa⸗
cre ſcripture colligentes grana ⁊c.Idō btūs
vir q̄ ipleuit deſideriū ſuū ex ipſis granis et
panib⁹.In lr̄a hier.hȝ.Btūs vir q̄ impleuit
pharetrā ſuā ex ipſis.⁊ ſic refert̄ ad ſagittas
q.d.btūs q̄ iplet pharetrā cordis ⁊ ip̄ius ſui
ex ſagittis miſſis ab apl'is.i.ex doctrīa apl'i⸗
ca et euāgelica.Nā q̄ talib⁹ armis ⁊ ſagittꝭ
eſt refert⁹ ⁊ armat⁹ nō ꝯfundet̄ añ reges et
iudices ⁊ p̄ſides cū loquet̄ inimicis ⁊ aduer
ſarijs ſuis in porta ciuitatꝭ vl' theatri vbi ſte
bāt iudi:maximo cū illis ſagittis.i.cū autori
tatib⁹ noui aut veteris teſt̄ ꝯſūdē inimicos
eccl'ie ⁊ īfideles.Vñ dicit eis xp̄s.Cū ſteteri⸗
tis añ reges ⁊ p̄ſides nolite cogitare q̄d lo⸗
Lex q̄mini:dabit̄ eñ vobis in illa hora q̄d loqua
ſeu di mini ⁊c.Duo ḡ bona facit q̄ iplet deſideriū
v̄buȝ ⁊ pharetrā cordis ſui ex iſtis ſagittis.Nā p̄⸗
hoc mo vulnerat̄ i corde ⁊ morit̄ pctōr viuit xp̄o
facit. Scḋo hȝ armā offenſiua ⁊ defenſiua ꝯ inimi
cos ſpi.Tria ḡ intēdit p̄ncipal'r dicere in h̄
pſal.P'rio q̄ nō eſt ponēda ſpes nec ſecuri⸗
tas in hierl'm materiali:ſꝫ in hierl'm ſp̄uali
edificāda ꝑ xp̄ȝ nō lapidib⁹ materialibus ⁊
mortuis:ſꝫ lapidib⁹ viuis:q̄ erat repiēda tur
rib⁹ ⁊ muris v̄tutū ⁊ donoꝝ ſp̄ūſcti.Scḋo q̄
hec ciuitas nō erat defendēda nec āplianda
armis materialib⁹:ſꝫ ſagittis euāgelicꝭ per
p̄dicationē apl'orū q̄b⁹ erāt ſupandi gētiles
⁊ hr̄tici.Tertio dt q̄ hr̄ditas nob̄ ꝓmiſſa ꝑ
aduētū meſſie nō eſt q̄rēda i hac vita.Quar
to ꝯcludit q̄ btūs eſt ille vir q̄ ipleuit deſide
riū ſuū ex ſagittꝭ ⁊ fructib⁹ euāgelicis.Quin
to q̄ xp̄ian⁹ armat⁹ talib⁹ ſagittꝭ ⁊ armis nō
ꝯfundet̄ cū accuſabit̄ ab inimicꝭ ſuis i porta.
i.i exitu hui⁹ vite:nec i iudicio q̄ fit in porta
hui⁹ vite.Nā mors ſiue hora mortꝭ dr̄ porta mors
hui⁹ vite ꝑ quā exit hō de h̄ mūdo in q̄ hora dr̄ por
ilico iudicat̄ hō iudicio ꝑticulari.Et ēt no⸗ ta hu
uiſſim⁹ dies dr̄ porta tot⁹ tp̄is hui⁹ mūdi i ius
quo fiet vl'e iudiciū.Ex q̄ pȝ q̄ hō iuſt⁹ tali⸗ vite.
bus armis munit⁹ i neutra porta:⁊ i neutro
iudicio ꝯfundet̄ cū loquet̄ diabo.inimicꝭ ſuis
ip̄ȝ accuſātib⁹:qꝛ ab auditiōe mala nō time
bit:nec a v̄bo aſpero:vt dictū eſt ps.xc.⁊.cx.
¶Et nota q̄ lꝫ iſte ps ſit paruus in quanti
tate:tn̄ eſt valde difficilis in lr̄ali ſn̄ia propt̄
verba metaphorica.Et ideo diuerſe fuerūt
de ipſo interpretationes ⁊ ambigue:vt inq̄t
hieronym⁹.Ideo cum magna difficultate
pōt extorqueri ex eo firma ⁊ vera ſententia.

Beati omnes qui timent dn̄m: xvi.q.
qui ambulant in vijs eius. ij.poſt
me.et
¶Non⁹ grad⁹ ē timor filialis ſiue obedien xvi.q.
tia:idō dd̄ fecit hūc pſalmū ꝑ aſcēſu noui te⸗ i.ca.
pli grad⁹:i q̄ deſcribit p̄miū obediētie ⁊ timo⸗ vos
ris filialis ſine q̄ aſcēdere in celū nemo pōt autē.
q̄ q̄dē timor ⁊ obediētia ꝯſiſtit in ꝯformādo
volūtatē ꝓpriā ſoli volūtati dei ⁊ ei⁹ legi et
p̄ceptis.Nā timor caſt⁹ nihil aliud timet ni
ſi ne diſpliceat deo ne ledat eū cogitatiōe ⁊
ope ⁊ vera obediētia nō eſt ſollicita niſi q̄uo
placeat deo et ambulet in vijs eius.Idō apl'i
et oēs iuſti dn̄r ſicut ſagitte in manu poten⸗
tis pſal.p̄cedēti.Nā ſicut ſagitta non tendit
niſi q̄ mittit̄ a ſagittāte ⁊ dirigēte:⁊ ad eius
nutū mouet̄:nec morat̄ i via:ita iuſt⁹ ⁊ timēs
deū nō mouet̄ niſi ſm̄ legē ⁊ p̄cepta dei:nec
tardat iplere ei⁹ volūtatē:⁊ talis eſt btūs:⁊
nō edificat domū:nec ciuitatē t̄renā:nec la⸗
borat ꝑ cibo mūdano ſꝫ celeſti:⁊ idō i h̄ pſal.
ꝓmittit̄ ſibi p̄miū ⁊ cib⁹ i celo:ſꝫ talis fuit ie
ſus xp̄s q̄ pfecte hūit hūc timorē ⁊ obedien
tiā erga p̄rē:vt ip̄e dt ꝑ totū diſcurſum euā
gelicū:vñ dt.Nō veni facere volūtatē meā:
ſꝫ ei⁹ q̄ miſit me:ſꝫ nos ſum⁹ ei⁹ imitatores
inquātū poſſum⁹ ſi cū eo aſcēdere volum⁹.
Duo ḡ facit dd̄.Nā p'rio oſtēdit xp̄ȝ aſcēdiſ
ſe i illā hereditatē ⁊ felicitatē ꝑ timorē filia
lē et obediētiā.Scḋo nos exhortat̄ ad imi⸗
tādū eū:vt ſimus participes cū eo in illo p̄e⸗
mio ⁊ bn̄dictione:ibi.Ecce ſic bn̄dicetur hō

¶ Quātū ad p̄mum dr. Beatꝰ vir eſt q̄ timet dñm: ſ. ore caſto ⁊ filiali: ⁊ q̄ ābulat ī viis eiꝰ: iſte ē ſolꝰ xp̄s q̄ p oīa impleuit voluntatem pr̄is. Et qꝛ p̄uidit pp̄heta q̄ ſolꝰ xp̄s ē hm̄oi pfectiōis: ⁊ pmꝰ totalr̄ impleuit volūtatē pr̄is: de q̄ in capite libꝛi eiꝰ ſcriptū eſt: ⁊ ad hoc eſt deſtinatus: iō ɔuerſus ad xp̄m dicit.

xv.q. j.hre missi me. xxii. q.v.ſi quibet

Labores manuum tuaꝝ quia man ducabis: beatus es ⁊ bene tibi erit.

Uxor tua ſicut vitis abundans: in lateribus domus tue.

Filij tui ſicut nouelle oliuarum: in circuitu menſe tue.

¶ O xp̄e iō tu b̄ndictꝰ es: qꝛ patrē ſic timuiſti: ⁊ in viis eiꝰ ābulaſti: iō bñ tibi erit: ⁊ p̄mꝰ habebis p̄miū in celo ⁊ in hac eccl'ia tua mi litāte. ¶ Nā p̄miū ɔſiſtit in tribꝰ. P̄rio in co pia bonoꝝ ⁊ ciboꝝ. Scd̄o in pulchritudine ⁊ bonitate vxoris. Tertio in fecūditate p̄lis ⁊ filioꝝ: ⁊ h̄ eſt bonū qd̄ tibi erit ex p̄mio. P̄ri mo qꝛ labores manuū tuarū manducabis. i. p labore manuū tuaꝝ mādu cabis panē in celo: qꝛ p̄rio ⁊ pfectiꝰ ſine cōparatione fruit aīa xp̄i ⁊ xp̄s totꝰ vn̄ dicit Joan. iiij. Hic ē ci bus meꝰ vt faciā volūtatē pr̄is. Itē Lu. xxij. Uado vobis parare regnū ⁊c. vt edatis ⁊ bi batis mecū in mēſa mea in regno pr̄is mei. Māducat ḡ xp̄s labores manuū ſuarū: hoc etiā pōt referri ad ſacr̄m euchariſtie: qꝛ ipſe met cōſecrauit corpꝰ ſuū: ⁊ fregit: ⁊ ſic come dit labores manuū ſuaꝝ ⁊ i pſona totiꝰ cor poris myſtici comedit corpus verū: ⁊ iſte eſt cibꝰ iuſtoꝝ in hac eccl'ia p grām: ⁊ in alia p gloriā ⁊ fruitionē. Scd̄o p̄miaberis o xp̄e in pulchritudine ⁊ fecunditate vxoris. Nā vxor tua eccleſia erit ſicut vitis abūdās palmiti bus ⁊ thyrſis in lateribꝰ domꝰ tue. Nā ſicut vitis q̄ plantat̄ in domibꝰ creſcit in altū ⁊ in latū: intm̄ q̄ circuit latera domꝰ: ⁊ ēt coopit domū abūdātia palmitū ⁊ thyrſoꝝ ⁊ pāpi noꝝ ⁊ vuaꝝ: ⁊ ſic eccl'ia tua dilatabit̄ p to tū vniuerſum orbē: ⁊ extēdet palmites ſuos vſq ad mare ⁊ vſq ad terminos orbis terra rū: ⁊ iſta vxor nō erit ſterilis imo abūdās et fecūda: ⁊ ex ea regñabis tot filios p baptiſ mū: ⁊ in tātū numerū q̄ filij tui erūt i circui tu mēſe tue ſic nouelle oliuarū. Nā ſicut ar bor oliue pducit copiā ramoꝝ ſuperiꝰ ⁊ co piā ſurculoꝝ ad radicē circa truncū eiꝰ q̄ di cunt̄ nouelle ſiue germina eiꝰ: ita magnus numerꝰ filioꝝ tuoꝝ fidelium erūt in circuitu mēſe tue. ſ. tui altaris ad mādu cādū cōiōnē

J eccl'ia in ſas cra

euchariſtie in hac eccl'ia tāq̄ cibū viaticū p grām: ⁊ in alia erūt iſti filij ſincteo celeſti ci bo p glīā. ¶ Nota q̄ tota eccl'ia frequēt ap pellat̄ i ſacra ſcriptura vinea: et aliq̄n ager meſſis: ⁊ aliq̄n oliuetū in ſacra ſcīptura ve.

ſcri pture freqn ter ap pella tur vi nea. vi.q.

te. eo q̄ xp̄s ex ea expꝛeſſit vinū ⁊ oleū ⁊ granū euāgelicū: ⁊ ɔgregauit in horreū ⁊ cellarioꝝ ſuū. q̄ ſunt eccleſiaſtica ſacra ad cibū ⁊ potū fideliū. Ex q̄bus ſacr̄is expmet xp̄s i iudicio fructꝰ glīe. Et iō p abūdātiā frumēti ⁊ vini ⁊ olei in vet. te. pmiſſa: ſp intelligit̄ abūdā tia bonoꝝ grē in pn̄ti eccl'ie ⁊ abūdātia eī bonoꝝ fruitionis ⁊ glorie in futuro. Et per hoc pꝫ deceptio ⁊ cecitas iudeoꝝ: qui intelligūt materialiter ⁊ temporaliter ad literam.

Ecce ſic b̄ndicet̄ hō: qui timet dñm

¶ Hic exhortat̄ nos ad imitādū xp̄m p timo rē ⁊ obediētiā dicēs. Ecce ſic b̄ndicet̄ oīs il le q̄ timet dñz. Nā ſicut imitabit̄ xp̄z i timore ⁊ obediētia: ita pticipabit cū eo in b̄ndictione ⁊ p̄mio ⁊ cibo ſpūali ⁊ eterno. Precatur vlte rius pp̄heta b̄ndictionē p eccl'ia fideliū va ticinādo b̄ndictionē ⁊ premiū eius dicens.

Bn̄dicat tibi dñs ex Siō: ⁊ videas S. q.e

bona hierl'm omnibꝰ diebꝰ vite tue l. xi.

Et videas filios filiorum tuorum: pacem ſuper iſrael.

¶ O cetꝰ ⁊ eccl'ia fideliū b̄ndicat tibi dñs. i. det tibi dñs p̄dictā b̄ndictionē ex ſion. i. ex ſacr̄is ⁊ meritis eccleſie: qꝛ aliunde non pōt venire talis b̄ndictio niſi ex ſacr̄is eccl'ie nec pōt dari niſi a xp̄o: q̄ eſt dñs deꝰ q̄ fecit celū ⁊ terrā. Ille ḡ det tibi iſtā b̄ndictionē intm̄ qd̄ videas bona hierl'z oībus diebꝰ vite tue i. ſp. ſ. hic in hac eccl'ia: ⁊ in hac hierl'm vide as bona grē: et in ſuperiori hierl'm videas bona glīe q̄ ſunt memorata: ⁊ tu eccleſia ⁊ q̄ libet fidelis videas filios filioꝝ tuoꝝ p bap tiſmū regeneratoꝝ: ⁊ videas pacē ſup iſrl' hic per grām: ⁊ ibi p glīā. Nā iſta eccl'ia vi uit p charitatē ⁊ pacē: qꝛ pace ⁊ charitate ɔpaginat̄ corpus myſticū eccl'ie ⁊ vnitur ſuo capiti et tota felicitas ſupioris iſrl': ſiue iſrl' ɔſiſtit in ſumma pace ⁊ q̄ete ⁊ ſecuritate fe licitatis poſſeſſe. Et hic eſt fructꝰ timentiū deū. ¶ Notādū eſt q̄ totꝰ iſte pſal. pōt ad li terā exponi de Abraam Iſaac ⁊ Jacob ⁊ de oībus timētibus deū in ve. teſtamēto. q̄bus pmittebant̄ bona terre. Sꝫ qꝛ dd̄ nō fuit mi nus pp̄heta in hoc pſal. q̄ in aliis: ideo eſſet pctm̄ ⁊ ſacrilegiū dimittere myſticā ⁊ verā expoſitionē: et occultare ⁊ cōtēnere ⁊ dimit tere tā p̄cioſum theſaurū in p̄dicto ⁊ cēteris pſalmis abſconſum. Sed qꝛ qd̄ cōpetit toti corpori etiam compet: i cuilibet mēbro: ideo pōt exponi ēt de quolibet fideli timēte deū cuiꝰ b̄ndictio eſt abūdātia meritoꝝ in hac vita ⁊ in alia p̄mioꝝ: ⁊ iō prudēs lector ſiue deat applicare ⁊ legat doctores ſanctos ſup h̄ libꝛo: qꝛ ego p̄ncipalr̄ curo de ſēſu myſti co ⁊ pp̄hetico. Naz dd̄ oīa iſta p̄dicit p̄mo de xp̄o capite: ⁊ ex cōſequēti de ſuis mēbris

fidelib⁹. Nā a xp̄o capite ad ſua mēbra deſcēdit oīs bñdictio ⁊ gr̄a ⁊ oīa bona gratie et glorie vt magis patebit pſalmo.cxxxij.

SEpe expugnauerunt me a iuuētute mea: dicat nūc iſrael.
Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea: etenim non potuerūt mihi.
Supra dorſuz meū fabricauerūt peccatores: plūgauerūt iniq̄tatē ſuam.

¶ Decimus gradus aſcēſus in celū ē patiētia longa in pſecutiōe. ideo dauid fecit hunc pſalmū pro decimo gradu tēpli: in quo memoratur long⁹ in patientiam: eccleſie in longis perſecutionibus ab Abel vſq₃ ad xp̄z ⁊ a xp̄o vſq₃ ad iudiciū. Uñ meruit aſcendere in celū ⁊ obtinuit victoriam de inimicis patienter tolerando eoꝝ incurſus. Duo ergo facit. Nā primo memorat longam patientiā ei⁹ in pſecutionibus. Scdo punitionē pſequētiū. ibi dñs concidet. Dicit ergo ecclia et iſte homo myſtic⁹: vel dicit dd in pſona eccleſie dicat nunc iſrael. ſepe expugnauerūt me infideles: ⁊ inimici dei: ⁊ pctōres. ⁊ ſcelerati a iuuētute mea. Nā primo a iuuentute ⁊ infantia mea fuit impugnat⁹ in abel p caim vbi inceperūt due ciuitates. ſ. dei ⁊ diaboli ⁊ filiū dei ⁊ filiū carnis: vñ chā impugnauit noe: ⁊ chaldei ipſum Abraam ⁊ Iſmael ipſum Iſaac et Eſau Jacob: ⁊ Pharao omnes filios iſrael in egypto ⁊ Saul dauid: ⁊ reges egeypti ⁊ babylonis ⁊ antioch⁹ impugnauerūt populum dei. Et iudei impugnauerūt xp̄m ⁊ aplos: et tyrāni martyres ⁊ heretici catholicos: ⁊ antixp̄s impugnabit totā eccleſiaz. Ideo dicit. Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea vſq₃ ad ſeniū ſupple. Uerumtamen lʒ ſepe expugnauerunt me: tñ qꝛ patiebar talia cū fide bona ſpe ⁊ charitate: ideo non potuerunt mihi preualere: nec in aīa noceri: lʒ afflixerunt corp⁹: ⁊ ſupra dorſuz meū fabricauerūt pctōres ⁊c. Et iportabilia ſupra dorſum meū onera ipoſuerūt. Et ſic plōgauerūt iniq̄tatē ſuā ſupra dorſū meū. In trāſlatiōe aūt hieronymi habet̄. Supra ceruicē meā arauerūt aratores: ⁊ plongauerūt ſulcū ſuū qđ idē eſt. Nā vult dicere ꝙ pctōres pſequētes fideles ⁊ populū dei ⁊ ecclīā: bñ nocuerūt i bonis tpalibus ⁊ in laborib⁹ corpalib⁹ ⁊ in carne occidēdo ⁊ affligēdo corp⁹: ſʒ nō vicerūt: nec potuerunt occidere aīaz: nec totalr̄ eccleſiā delere vt frequenter dictū eſt: imo ipi fuerūt deleti in corpe ⁊ aīa. Et nota ꝙ prius itelligitur de xp̄o capite ⁊ poſtea de ecclia ei⁹. Naz primo pctōres iudei fabricauerūt ⁊ machinati ſunt ſnīam mortis ⁊ paſſionis ſupra dorſum xp̄i: ⁊ prolongauerūt ſup eum iniquitatē ⁊ inuidiā ⁊ maliciam ſuam accuſantes eū corā pilato. Et ēt poſt paſſionē ⁊ reſurrectionem xp̄i ipſa eadē ſynagoga fabricauit dolos ꝯ eccleſiā ⁊ apoſtolos: vt patet in actib⁹ aploꝝ.

Dñs iuſt⁹ cōcidet ceruices pctōꝝ: confundant̄ ⁊ cōuertant̄ retrorſum omnes qui oderūt Sion.
Fiant ſicut fenuz tectoꝝ: qđ priuſq̄ euellatur exaruit.
De quo nō ipleuit manū ſuā q̄ metet: ⁊ ſinū ſuū q̄ manipulos colliget.

xp̄ū q. iiij. diſplicet. ⁊ d pe. d. ij. c. ſunt plres gl. ſ. antoritas.

¶ Hic memorat punitionē finalē ipugnatoꝝ eccleſie dicēs. Licet ipi impugnauerit me: tñ nō potuerūt mihi ꝑualere: imo ipſi delebunt̄ ⁊ punient̄. Nā ſicut fuerūt puniti impii pctōres q̄ impugnauerūt pplm dei in teſtamēto veteri: ita punient̄ impugnatores eccl̄ie xp̄i ſcʒ tyrāni ⁊ heretici ⁊ antixp̄s. Nā dñs noſter Jeſus xp̄s cōcidet tāq̄ iuſt⁹ iudex ceruices ⁊ ſupbiā ⁊ ptātē eoꝝ: ⁊ ſic omnes q̄ oderūt ⁊ pſecuti ſunt ſion. i. eccliam xp̄i cōuertent̄ retrorſum: ⁊ cōfundent̄ in ſua prauitate ⁊ cecitate. iſti fuerūt iudei q̄ cōuerſi ſunt pdētes regnū ⁊ ſacerdotiū: ⁊ māſerūt ꝯfuſi vidētes xp̄z reſurrexiſſe ⁊ eccliaz pſperari. Et fiēt ſicut fenū tectoꝝ. Nā fenū tectoꝝ qđ naſcit̄ ſupra tectū cito ſiccat̄ ⁊ morit̄ eo ꝙ non pōt extēdere radices i terrā bonā: qꝛ cōiter fit tectū calce cū arena mixta: ⁊ ſic ſiccat̄ fenū anq̄ euellat̄ ſic ꝓprie ſynagoga deſiccata exaruit poſt aduētū xp̄i: eo ꝙ defecit ipſi humor gr̄e ⁊ fundamētū ⁊ terra pinguis ⁊ fecūda. ¶ Uñ nota qđ ſacr̄ʒ ⁊ cerimonię veteris teſt. ꝯparant̄ feno nato ſup tectū. Nā illđ fenū nec viret: nec fructificat: nec multū creſcit ꝓpter defectū terre humide ⁊ aque. Ita ſynagoga eſt effecta ſterilis p aduētū xp̄i: ⁊ ſacr̄a veteris legis infructifera ⁊ infecūda: qꝛ defecit eis gr̄a xp̄i quā ꝯtulit ſacramentis noue legis: ⁊ iō aruit ſynagoga ⁊ ficulnea eius. Iō ſicut meſſores non veniūt ad metēdū fenū natū ſup tectuz: eo qđ ē inutile ⁊ ſine fructu: ita iā nēo pōt metere nec colligere aliquē fructū: nec meſſem ex ſynagoga: nec ex ſacramētis ⁊ cerimoniis veteris legis iō dicit ꝓpheta. Fiant ſicut fenū tectoꝝ ⁊c. De quo feno ſynagoge ⁊ ſacrorū ⁊ cerimoniarū ei⁹ q̄ metet ⁊ q̄ colliget manipulos deludet̄. i. meſſor fidelis ⁊ collector manipuloꝝ ⁊ fructuū nō ipleuit: aut iplebit manū ſuā ex meſſib⁹: nec ēt iplebit ſinū ſuuz ex fructib⁹. Quia illud fenū ſiccū nullū fructum affert: imo ſunt mortifera ſacramenta veteris legis: ⁊ cerimonie poſt aduentū xp̄i. Et ſic ptereūtes nūq̄ bñdicunt fenū ortū ſup tectū: imo maledicūt: eo ꝙ nociuū ⁊ inutile: ⁊ deſtruit tectū: ita nēo iā bñdicit ſynagogam nec fenuz ſacr̄ ... ꝯtoꝝ ⁊ cerimoniaꝝ eo

R. Nota. de cerimoniis legis vete.

quod infructuoſum ⁊ nociuū ⁊ maledictum a chriſto quādo maledixit ficulneā que continuo aruit Matth. xxi. Ideo dicit.

Et nō dixerūt q̄ preteribāt bñdictio dñi ſup vos: bñdiximꝰ vobis i nōie dñi.

ſ.q.ſ. ex catholica. et xxiiij. q. j. q: ex ſola. ¶ Nā mos eſt hoīb' cū trāſeūt videntes meſſem vberē bñdicere eā dicēdo deus bñdicat tibi: ⁊ ꝑueniat ad maturationē: ſꝫ qñ herba eſt arida nemo ei bñdicit: imo ecōtrario dicit Ignis de celo cōburat te. ¶ Ita nemo fidelis bñdicit hodie ſynagogā: nec fenū tectoꝝ eius cū ſit arida ⁊ maledicta q: ea q̄ naſcunt̄

L in ea nō creſcunt in nomine dñi: ideo nō creſcunt nec virent. Iſta ſententia ⁊ maledictio data ſynagoge dat̄ omnibꝰ iudeis ꝑteruis ⁊ oībus infidelibus ꝑſequentibus eccleſiam ⁊ hereticis tā in corpe q̄ in aīa. Nam eoꝝ ceruices ⁊ ꝑſidia eſt concīſa ⁊ ꝓſtrata: ⁊ idololatria deleta: ⁊ omnes ad fidem ſunt conuerſi.

puniſio ſynagoge pꝰ xpi mortem. ¶ Ad cuius maiorē euidentiā eſt notādū q̄ ſynagoga iudeoꝝ multiplici pena fuit plexa ⁊ punita poſt mortē xpi. Primo q: fuit eiꝰ ceruix. i. ſupbia conciſa ⁊ contracta ⁊ deiecta q: fuerūt dediti ſeruituti ⁊ diſpſi ꝑ mundū. Scdo fuit cōfuſa manens in ſuo mēdacio cū vidit xp̄m reſurrexiſſe: ⁊ vidit eccleſiam proſpari. Tertio fuit retrorſum ꝯuerſa ⁊ ab honore deiecta: cū ꝑdidit ſacerdotiū ⁊ hoſtias ⁊ ſacrificiū. Quarto exaruit ſicut fenū tectorū qñ cerimonialia ⁊ legalia ꝑdiderūt virtutē. Quinto facta eſt etiā infructuoſa: quando ipſa legalia nullum fructum aut meritū afferunt: q: cum xp̄o fuerūt mortua ⁊ ſepulta. Sexto ſynagoga fuit maledicta a deo: quia poſt publicationē euāgelij legalia non ſolū fuerūt mortua ⁊ īfructuoſa: ſed et fuerūt mortifera oībꝰ q̄ obſeruant ea: ⁊ ſpē ponūt in ipſis. Septio ipſa ſynagoga nō ſolū eſt maledicta a deo: ſed et ē maledicta ab oībꝰ nationibꝰ ⁊ data in opprobriū ꝓꝑ mortē xpi: q: vt ſic ſunt reputati inimici dei. Iō ꝓꝑ primum dicit ꝓpheta in hoc loco. dñs iuſtus cōcidet ceruices peccatorū. De ſcdo dixit ꝯfundant̄. De tertio dicit. conuertant̄ retrorſum. De q̄rto dicit. Fiant ſicut fenum tectoꝝ qd̄ priuſq̄ euellat̄ exaruit. De q̄nto dicit. De quo non impleuit manū ſuā qui metet: ⁊ ſinū ſuum q̄ manipulos colliget. De ſexto dicit. Et nō dixerunt qui preteribant bñdictio dñi ſup vos De ſeptimo dicit. Nec dixerūt benedicimus vobis in nōie dñi. Iterū eſt aduertendū qd̄ has eaſdem ſeptem punitiones induxit deꝰ ſup gētiles ⁊ hereticos obſtinatos qui perſecuti ſunt eccleſiam dei: ⁊ etiā veniēt ſup ſaracenos ⁊ ſequaces antixp̄i: q: oēs infelicem exitū patient̄: ⁊ finaliter eccleſia de omnibꝰ ꝑſecutoribꝰ triūphabit. Et ſic prudens lector poterit his ſeptem punitiones oībus eccleſie ꝑſecutoribꝰ applicare ſm intētū ꝓphete.

De ꝓfundis clamaui ad te dñe dñe exaudi vocem meam. Fiāt aures tue intendētes: in vocem deprecationis mee. Si iniquitates obſeruaueris dñe: domine quis ſuſtinebit?

¶ Undecimꝰ gradꝰ huiꝰ aſcēſus in deū eſt ꝓfunda oratio ⁊ firma ⁊ ꝑſeuerās ꝯfidētia venie de pctis. Et iō dd̄ fecit hūc pſal. p aſcenſu vndecimi gradꝰ tēpli. in q̄ deſcribit ꝓfundā orōnē hōis myſtici deſiderātis ⁊ petētis redēptionē ꝑ aduētū xpi: ⁊ etiā deſcribit deſiderium cuiuſcūq̧ pctōris aſcēdētis d ꝓfundo carcere pcti ad altitudinē ſtatꝰ grē: ⁊ iō iſta vox pōt eē totiꝰ corporis myſtici exiſtētis i ſtatu veteris leg. ⁊ ſic petit redimi ⁊ educi de carcere pcti originalis ⁊ de onere legis ⁊ et de limbo inferni: ⁊ ſic pōt eē vox patrū exiſtētiū in limbo petētiū liberari ꝑ xp̄ꝫ: vel pōt eē vox cuiuſq̧ pctōris penitētis petentis educi de carcere pctōꝝ ⁊ aſcēdere ad ſtatū grē ꝑ pniam: ⁊ ſic iſte pſal. dupli͛r pōt exponi. Uno mō ꝓphetice ⁊ myſtice put ē vox corporis myſtici exiſtētis i ſtatu legis veteris: aut ē vox ceiꝰ patrū exiſtentiū in limbo. Scdo mō pōt exponi moral͛r put eſt vox ipſiꝰ penitētis. Duo ḡ facit dd̄ in h pſal. Nā primo īroducit adā ſiue totū hoīeꝫ myſticū petētē redēptionē ꝑ aduētū xpi: ⁊ liberari a carcere ⁊ captiuitate pcti. Scdo ꝓpheta exhortat̄ nos oēs ⁊ reddit ſecuros ad ſperādū in dño ⁊ petēdum veniā ⁊ ad ſpandū aduētū xp̄i ibi. Speret iſrl' in dño. ¶ Quātū ḡ ad p̄mū adā cū tota ſua poſteritate fideliū ſiue totꝰ hō myſticꝰ exiſtēs in ꝓfundo ⁊ captiuitate diaboli ꝓꝑ pctm̄ p̄mi parētis ꝑ magna tpa clamauit ꝑ oēs patriarchas ⁊ ꝓphetas vt xp̄s veniret in carnē: ⁊ educeret ipſꝫ de illa captiuitate. in cuiꝰ memoriā eccleſia ſepties vocat xp̄m in aduētu ante feſtū natiuitatis dicens. O ſapiētia ⁊c. Et ſic iſte hō myſticꝰ dicit exiſtēs in ꝓfundo carcere vel i limbo inferni. O dñe Ieſu xp̄e ego clamaui ꝑ magna tēpora de ꝓfundo limbi inferni ⁊ de profundo carceris pcti. clamaui etiam de ꝓfundis cordis ⁊ mentis mee ad te cū maxima contritiōe ⁊ deſiderio vt venires ad liberandū me. Et ideo domine exaudi orationem meam admittēdo petitionē meā. Et fiant intēdētes aures tue in vocē. i. erga vocē deprecationis mee adimplēdo qd̄ peto: ⁊ non reſpicias pctā mea. Naꝫ ſi tu dñe obſuaueris. i. reſpicere volueris iniq̄tates meas ⁊ meritū eaꝝ ⁊ punire me iuxta demerita mea ⁊ ſm grauitatem pcti mei. O dñe q̄s ſuſtinebit. i. q̄s poſſit ſuſtinere penas debitas ꝑ culpa tā graui: Ergo ſi tu vos

luerꝭ attẽdere ad demerita iniq̃tatũ meaꝝ rũ ꝛ dare mihi pẽas debitas: tũc īpoſſibile ẽ me illas ſuſtinere: cũ tales pene ſint eterne.

de. p. diſ. j. ſpẽs. ij. q. iũ. c. ad me ſam: xciũ. d. ca. diaco ni.

Quia apud te pꝛopitiatio eſt: ꝛ pꝛo pter legem tuam ſuſtinui te dñe.
Suſtinuit anima mea in verbo ei⁹: ſperauit anima mea in domino.
A cuſtodia matutina vſq₃ ad noctẽ: ſperet iſrael in domino.
Quia apud dominuʒ miſericoꝛdia ꝛ copioſa apud eum redemptio.
Et ipſe redimet iſrael: ex omnibus iniquitatibus eius.

¶ Qꝛ ſcio dñe ꝙ nõ obſeruas nec attendis ad pctã hoim: ſ₃ cõſideras ꝛ cõpateris fragilitati hoim. Et ſcio ꝙ es miſericoꝛs et pi⁹ naturalr̃: eo ꝙ es facilis ad veniã: ꝛ tardus ad penã: ꝛ ſic ſcio ꝙ apd̃ te eſt ꝓpitiatio ꝛ remiſſio. Itẽ ſcd̃o ſcio qꝛ tu in lege tua ꝓmiſiſti veniã penitẽtib⁹ dicẽs ꝑ ꝓphetã. Derelinquat impi⁹ viã ſuã ꝛc. Et id̃ ꝑꝑ iſta duo. Pꝛio qꝛ apud te ꝓpitiatio eſt naturalr̃ ꝛ remiſſio. Scd̃o ꝑꝑ legẽ tuã: qꝛ ī tota lege tua ꝛ ꝓphetis nihil aliud eſt: nec ſcribit̃: nec ꝓmittit̃: nec figurat̃: nec vaticinat̃ niſi aduẽt⁹ meſſie qui nos d₃ redimere ꝛ liberare: ꝓpter ergo iſta duo ſuſtinui te. O dñe. i. ſperaui in te: ꝛ ſub tali fide ꝛ ſpe futuri redẽptoꝛis ꝛ meſſie expectãdo te ego vixi in lege veteri. q. d. O dñe ego ſuſtinui te. i. expectaui te ꝑ lõga tpa cuʒ magna patiẽtia ꝑꝑ duo. Pꝛio qꝛ apd̃ te ẽ magna ꝓpitiatio ꝛ remiſſio ꝛ mia. Scd̃o ꝓpter legẽ tuã: qꝛ ſcio ꝛ ↄtinue lego ī lege ꝛ ꝓphetis ꝑ myſteria ꝛ ꝓphetias q̃lr̃ ꝓmiſiſti nobꝫ xp̃m redẽptoꝛẽ ꝛ ſaluatoꝛẽ. Et id̃ aĩa mea ſuſtinuit ꝛ ſperauit in v̄bo ei⁹ ꝛ in ꝓmiſſiõe facta ꝑ v̄bũ ei⁹ oib⁹ pr̃iarchis et ꝓphetis. Et id̃ ꝓpter tale v̄bũ ꝛ ꝓpter talẽ ꝓmiſſionem aĩa mea ſperauit ī dño a cuſtodia matutina

N i. a ꝑncipio mũdi vſq₃ ad noctẽ. i. vſq₃ ad iudiciũ. ¶ Ad cui⁹ ītelligẽtiã eſt notãdũ qd̃ totus ſtat⁹ veteris legis ab adã vſq₃ ad iudicium dr̃ vna nox reſpectu gr̃ie ꝛ reſurrectõis ꝛ ſic iſte hõ myſtic⁹ ſperauit in dño a cuſtodia matutina q̃ fuit ſtat⁹ innocẽtie ipſi⁹ adã ꝛ expectauit vſq₃ ad noctẽ. i. ꝑ totũ ſpatium tp̃is vſq₃ ad diẽ iudiciũ expectauit xp̃m vt veniat ad gl̃ificãdũ ip̃m ꝑ ſcd̃ʒ aduẽtũ. ¶ Sed

Tp̃a legis gr̃e dr̃ dies.

rurſum ẽ aduertẽdũ ꝙ totũ ſpatiũ legis veteris ↄparatũ ad ſtatũ gr̃e dr̃ nox: ꝛ tp̃s legꝫ gr̃e dr̃ dies ꝛ ſic iſte hõ myſticus expectauit xp̃m a cuſtodia matutina. i. a ꝑncipio mũdi in q̃ fuit in ſtatu gr̃e vſq₃ ad noctẽ: in q̃ fuit ī ſtatu culpe: in cui⁹ fine noctis venit xp̄us in carnẽ tã q̃ ſol iuſtitie q̃ ꝑ ſuã p̄ſñtiã cauſauit diẽ gr̃e. ¶ S₃ rurſus ꝑ totũ iſtũ diem gratie a cuſtodia matutina. i. a tpe reſurrectionis xp̄i vſq₃ ad noctẽ. i. vſq₃ ad finẽ mũdi ſuſtinet ꝛ expectat ip̃ʒ tota eccl̃ia: vt veniat ad gl̃ificandũ nos. Et id̃ dicit. Sperauit aĩa mea in dño a cuſtodia matutina vſq₃ ad noctẽ. i. ad finẽ mũdi. ¶ S₃ ẽ aduertẽdũ ꝙ l̃ra hieron. h₃ ſic. Expectauit aĩa mea ad dñm a vigilia matutina vſq₃ ad vigiliã matutinã: ꝛ hoc foꝛſan ſtat meli⁹. Quaſi dicat: ꝙ aĩa mea expectauit xp̃m a vigilia matutina q̃ fuit ſtat⁹ innocẽtie añ pctm̃ Ade vſq₃ ad vigiliã matutinã in q̃ apparuit xp̄s ī carne: ꝛ dedit legem euangelicã in ꝑmo aduẽtu: ꝛ ſic expectauit ip̃m ad redimẽdũ. S₃ adhuc expectat ip̃m ī ſcd̃o aduẽtu vſq₃ ad aliã vigiliã matutinam q̃ erit in gñali reſurrectiõe ī q̃ veniet xp̄s ad gl̃ificãdũ: ꝛ tũc reſtituet regnum deo pr̃i ꝛc.

¶ Uñ ad maioꝛẽ intelligẽtiã eſt notandum qd̃ ꝓpheta hic loquit̃ ꝑabolice ad modũ paſtoꝝ cuſtodiẽtiũ gregẽ vel ſm̃ moꝛẽ exercitus armoꝝ. Nã ↄſuetudo paſtoꝝ ẽ facere q̃tuoꝛ vigilias vel cuſtodias in nocte ꝛ q̃tuoꝛ in die. Nã pꝛia vigilia noctis ẽ ꝛ incipit poſt occaſuʒ ſolis: ꝛ durat ꝑ tres hoꝛas. Scd̃a durat a tertia hoꝛa noctis vſq₃ ad mediam noctẽ. Tertia vigilia īcipit a medietate noctis ꝛ durat ꝑ tres hoꝛas. Ultia aũt vigilia ẽ totũ reſiduũ vſq₃ ad auroꝛã: ꝛ ſic diuidũt paſtoꝛes totã noctẽ ꝑ q̃tuoꝛ vigilias ſm̃ ꝓpoꝛtionẽ tp̃is. Uñ qñ vna ps coꝛuʒ vigilat: alia doꝛmit: ꝛ ſic diuidũt ſibi totã nocteʒ ꝑ q̃tuoꝛ vigilias vt defendãt gregẽ ſuũ de faucibus lupoꝝ: ꝛ ita ꝑiter diuidũt diẽ ꝑ alias q̃tuoꝛ vigilias ꝛ cuſtodias. Et eãdẽ cõſuetudinem ſeruãt pugiles in exercitu armoꝝ ꝛ etiã ī oppidis obſeſſis. Et ſic dicẽdũ ꝙ ꝑiter de⁹ oĩpotẽs oꝛdinauit q̃tuoꝛ vigilias ī tota nocte legis veterꝫ. Nã ī ꝑma vigilia poſuit pr̃iarchas ab adã vſq₃ ad iacob ꝛ etiã Moyſen q̃ cuſtodierũt gregẽ ꝛ ppl̃m dñi ↄ dia. In ſecũda vigilia poſuit moyſen ꝛ oẽs iudices q̃ cuſtodierũt gregẽ dñi ꝑ legẽ ſcriptã vſq₃ ad dd̃. In tertia vigilia poſuit Dd̃ ꝛ oẽs ꝓphetas ꝛ reges q̃ cuſtodierũt gregẽ dñi vſq₃ ad trãſmigrationẽ Babylonis ꝛ finẽ ꝑmi tẽpli. Sed in quarta vigilia poſuit eſdrã et alios ſacerdotes q̃ cuſtodierũt ꝛ rexerunt ppl̃m dñi vſq₃ ad aduentũ chꝛiſti: in quo fuit dies gr̃e ꝛ iuſtitie. Et rurſus xp̄e iſtũ diẽ dr̃. iſit ꝑ quatuoꝛ vigilias. Nam in pꝛima vigilia poſuit apl̃os q̃ rexerũt ꝛ cuſtodierũt eccleſiam domini de manu diaboli ꝛ iudeoꝛũ. In ſcd̃a vigilia poſuit martyꝛes q̃ defenderũt eccleſiã dñi de manu tyꝛannoꝛũ vſq₃ ad cõuerſionẽ Cõſtãtini. In tertia vigilia poſuit doctoꝛes q̃ defenderũt eccleſiã dei ab incurſu hereticoꝛuʒ. In q̃rta vigilia tpe antixp̄i ponet viros foꝛtẽs ꝛ charitatiuos q̃ mltõ ſanguine

O paſtoꝛuʒ q̃tuoꝛ vigilie.

De⁹ oꝛdinauit q̃tuoꝛ vigilias ī totaʒ noctẽ legis veterꝫ

defendēt ecclīaz xp̄i ab imanitate et ſeuitia antixp̄i. ¶ Ex quo p3 q̄ iſte hō myſticus a p̄ia cuſtodia matutina. i. a principio mundi p q̄tuor vigilias noctis veterꝫ expectauit vſ q3 ad primū aduentū xp̄i. Et poſtea p alias quatuor vigilias hui⁹ diei grē expectat xp̄3 vſq3 ad aliā vigiliā matutinā que erit in ſecundo aduētu: ꝛ iō dicit ꝓpheta. Suſtinuit ſiue expectauit aīa mea in v̄bo ei⁹. i. ī ꝓmiſſione a cuſtodia matutina vſq3 ad cuſtodiā matutinā. i. a p̄ncipio hui⁹ mundi vſq3 ad ſinē: poſt quē incipiet alia cuſtodia matutina q̄ đr dies glorie. ¶ Iterū eſt aduertendū q̄ ex hoc dicto ꝛ exēplo ecclīa ſumpſit ꝛ ordinauit officiū canonicū diuiſum p has horas ꝛ vigilias nocturnas pariterq3 diurnas. Nā3 ſicut paſtores diuidūt totā noctē p. iiij. vigilias ꝛ cuſtodias vt defendāt ꝛ cuſtodiāt gregē ſuū ne rapiat a lupis aut diſpergat: ita p̄iter ecclīa cui eſt cura de oīb⁹ xp̄i: ordinauit ꝛ diuiſit totā noctē p q̄tuor vigilias ī offō nocturno. Nā totū offm̄ nocturnū diuidit ī q̄tuor p̄tes. ſ. ī tres nocturnos ꝛ laudes. Nā ī p̄io nocturno cātat. iij. p̄s ꝛ. iij. lectiones iuxta tres horas p̄ie vigilie: ꝛ in. ij. ꝛ. iij. totidē. Uñ. j. nocturnū cantat p prima vigilia noctis: ꝛ. ij. p ſcdā: ꝛ. iij. p tertia: ꝛ laudes cātat p q̄rta ꝛ vltia vigilia noctis. In q̄b⁹ laudib⁹ cātat hymnū ꝛ bn̄dict⁹ dñs de⁹ iſrl: agēdo grās: q2 iā venit dies q̄ ſignificat vltimā vigiliā ſe. ve. In q̄ fuerūt zacharias ꝛ Simeō q̄ recepert xp̄3 q̄ſi ī aurora illi⁹ noctis ī q̄ xp̄3 recepert. Et iō dicit zacharias. Bn̄dict⁹ dñs de⁹ iſrl ꝛc. Et ſimeō dixit. Nunc dimittis ꝛc. Uñ ad ſimilitudinē harꝫ vigiliarum ſcti p̄res p̄mitiue ecclīe apđ egyptū: vt ait Euſebi⁹ ꝛ philo: p totā noctē orabāt in hymnis ꝛ pſal. ſucceſſiue vigilias noctis cuſtodiētes. Nā vna ps portabat p totā p̄mā vigiliā: ꝛ alia ps ſurgebat ꝛ orabat ī ſcda vigilia: ꝛ ſic alia vigilabat ī tertia ꝛ alia in q̄rta. Et ſic nullo mō ceſſabāt a laudib⁹ dei p totā noctē: ſ3 poſtea ꝯſiderata hūana fragilitate ordīauit ecclīa vt ad min⁹ poſt mediā3 noctē ſine interuallo celebret totū offm̄ matutinale ī q̄ ꝯtinent ſupdicti. iij. nocturni cū laudib⁹ ī q̄b⁹ denotant q̄tuor vigilie ſiue q̄tuor cuſtodie noctꝫ. Poſtea v̄o ī die celebrat alias q̄tuor vigilias. ſ. primā: tertiā: ſextā: ꝛ nonā. In q̄b⁹ includit tota dies ſumēdo ꝛ includēdo tres horas diei in q̄libet hora ꝛ vigilia. Et iō cātat tres p̄s in q̄libet illarū q̄tuor horarꝫ. ſ. ad primā tres: ꝛ ad tertiā tres ꝛc. S3 poſtea ecclīa addidit veſp̄as ꝛ cōpletoriū rōne depoſitiōis xp̄i de cruce ꝛ repoſitionis in ſepulchro. Et ſic dicunt ſeptē hore canonice cōputādo totū offm̄ matutiales p vna hora. Et ſic vnuſq̄q3 fidelis p̄t dicere ī hac p̄egrinatiōe p q̄libet die. Sperauit aīa mea in dño: a cuſtodia matutina vſq3 ad noctē: ſiue a vigilia matutina vſq3 ad vigiliā matutinā p oēs horas cāonicas ſup. diſcurrēdo: vñ iſte mod⁹ orādi p q̄tuor vigilias noctis: ꝛ p q̄tuor vigilias diei iā reperit ī ve. teſta. vñ Eſdras p̄cepit vt orarēt iudei ī tēpl̄o q̄ter in die ꝛ q̄ter in nocte. Speret iſrl in do. Hic incipit v̄ſus ꝛ ſnia in hebreo vbi dd̄ exhortat oēs p̄res ve. te. ꝛ totū cetū iſrl ad expectādū xp̄m in carnē in p̄mo aduētu: ꝛ etiā exhortat oēs fideles no. te. ad ſperādū xp̄m in glīa in ſcdo aduētu. Et ideo đr: poſtq̄ aīa mea ſpauit in dño a cuſtodia matutina vſq3 ad noctē: ita exhortor totū iſrl vt ſperet ī domino ieſu xp̄o: vt veniat in carnē ad redimēdū nos: q2 apud dñm eſt infinita mīa: ꝛ apđ eū eſt copioſa redēptio ꝛ abūdās. Nā3 ſicut mīa ipſi⁹ eſt infinita: ita redēptio ei⁹ eſt copioſa ꝛ nō limitata: q2 nō ſolūmō p̄t delere vnū pctm̄: ſ3 infinita: nec ſolūmō redimere vnū hoīem: ſ3 infinitos: nec redēptio ei⁹ eſt p puū tp̄s: ſ3 ſucceſſiue p infinita tp̄a ſi mundus duraſſet in infinitū. Et iō q2 redemptio ei⁹ eſt copioſa nō ſolūmō effudit vnā guttā3 ſanguinis: ſed tot⁹ ſanguis e corpe effuſus ꝛ exhauſt⁹ eſt. Et ideo q2 ei⁹ redemptio eſt copioſa ꝛ infinita extēſiue: iō ipſe redimet iſrl ī. totā ecclīam ex oībus iniq̄tatib⁹ ꝛ pctis ei⁹. ¶ Ad maiorē euidētiā eorū q̄ dicta ſunt eſt notandū q̄ redemptio xp̄i tripl'r p̄t dici copioſa ſm̄ q̄ ad tria p̄t cōparari. Nā p̄io p̄t ꝯparari ad xp̄m redēptorē. Scđo ad genus hūanū redēptū a pctō et pena. Tertio ad glīa3 eternā ꝛ regnū celorū qđ xp̄s ſāguine ſuo emit p nobis. ¶ Quantū ergo ad p̄imū redēptio xp̄i đr copioſa: eo q̄ xp̄s copioſe nos redemit: q2 nō ſolū effudit partē ſanguinis: ſ3 totū ſanguinē3 p nobis exhauſit. Itē nō ſolū dedit totū corp⁹ ſ3 ſepulchrū: ſ3 etiā animā p nobis omnib⁹ obtulit p̄r: ꝛ ſic ſeipſū3 totū obtulit pro nobis in preciū: ꝛ ſic ex parte xp̄i redēptio non potuit eſſe copioſior. Secūdo modo quo ad nos illa redēptio quadrupliciter fuit copioſa. P̄io q2 nō ſolū nos redemit quo ad aīam pctā ꝛ penā relaxādo: ꝛ eam a morte culpe liberādo: ſ3 etiā nos redemit quo ad corpus ab oīb⁹ penalitatibus liberando ꝛ ſanando ꝛ immortalitatē recuperādo: quā ſum⁹ adepturi in nouiſſimo die: quia ſi nondū ſurreximus in actu: tñ iam ſurrexim⁹ in merito rōne baptiſmi xp̄i: vt dictū3 eſt pſal. cxij: ꝛ ſic xp̄s quo ad totū nos redemit. Scđo per iſtā redēptionē nō ſolū redemit vnum hominē: ſed ꝛ oēs homines: ꝛ non ſolū vnā nationē: ſed oēs: nec vnā prouinciā: ſ3 totū orbē terrarū. Tertio fuit copioſa ratione temporis: quia nō redemit ſolū preſentes: ſ3 ꝛ preteritos ꝛ futuros Quarto fuit copioſa rōne multitudīs pec

[Marginal notes, left column:] P Not. de q̄tuor ecclīe vigilijs. — Offm̄ nocturnū diuidit ī quatuor p̄tes.

[Marginal notes, right column:] Q redēptio xp̄i đr tripl'r copioſa. — Redēptio xp̄i q̄ ad nos q̄druplr fuit copioſa.

celoꝝ: nā nō solū liberauit ⁊ redemit nos ab vno pctō: nec ab vno solo gñe pctōꝝ: sȝ ab oī pctō tā mortali ꝙ originali ⁊ veniali. Et sic ex oī pte ⁊ loco ⁊ tpe ⁊ numero illa redēptio fuit copiosa apud xp̄m. Tertio redēptio xp̄i fuit copiosa rōne regni celorumq̄d ꝑ nobis oībꝰ emit a p̄re. Nā regnū celoꝝ est infinitū in se intēsiue ⁊ extēsiue inquātū ab infinitis successiue pōt ꝑticipari: sȝ ꝑ oībꝰ illis emit ip̄m xp̄s: igit̃ eiꝰ redēptio fuit copiosa. Pr̄io rōne sui. Scd̄o rōne gñis humani redēpti. Tertio rōne regni celoꝝ ꝑ omnibꝰ empti.

R Xp̄s ⁊ non alia creatura potuit genus hūanū redimere.

¶ Ex supradictis sequit̃ ꝙ solꝰ xp̄s ⁊ nulla pura creatura quātūcūq; perfecta ⁊ sancta potuit genꝰ hūanū redimere: hoc dupl'r ꝓbat̃. Pr̄io rōne multiplicis culpe ⁊ pene: a q̄ inia sumꝰ redēpti. Scd̄o rōne regni celoruȝ nobis acq̄siti. Pr̄imū pȝ: nā pctā a q̄bꝰ sumꝰ liberati sunt infinita itēsiue rōne dei ꝯ q' ē facta ē offensa ⁊ sunt ꝯmissa: ⁊ extēsiue: qꝛ oēs eramꝰ pctō multiplici obnoxii: qꝛ nō solū redemit p̄ntes: sȝ ēt p̄teritos ⁊ futuros: vt dictū est: ergo talia pctā nō poterāt deleri nisi ꝑ ꝟtutē ⁊ p̄tiū infinitū nā actio nō fit nisi a ꝓportiōe maioris ineq̄litatis: vt inq̄t cōmētator scd̄o de gñatiōe. g̃ opȝ ꝙ sit maior virtus agētis i agēdo ꝙ passi i resistēdo: sȝ pctm̄ totius gñis hūani ē infinitū itēsiue: ⁊ extēsiue: ⁊ pena p̄ter ē infinita extensiue: ergo ꝑ nullū meritū aut ꝟtutē alicuiꝰ creature poterat relaxari: cū meritū cuiuscūq; creatur̃ pur̃ nō possit eē nisi finitū: qꝛ q̄libet creatura pura data ip̄ hȝ minꝰ de merito ꝙ sint oīa peccata gñis hūani i culpa: ⁊ sic sp̄ manet maior resistētia nō solū i toto gñe hūano: sȝ ēt i q̄libet pctōre qꝛ q̄libet pctōr magis hȝ d' culpa ad resistēdū: ꝙ pura creatura hȝ de merito ad relaxādū: g̃ oportebat vt redēptor haberet magis de grā ⁊ merito ꝙ totū genus hūanū de culpa ⁊ pena: ⁊ sic solꝰ xp̄s potuit esse redēptor rōne grē vnionis ⁊ rōne puritatis et immunitatis: vt dictuȝ est psal. xvij. qꝛ vt sic hȝ graȝ ⁊ meritū infinitū extēsiue ꝯ oēm culpā ⁊ penā ⁊ sic solꝰ xp̄s nos potuit redimere q̄ ad corpꝰ ⁊ aīaȝ ab oī culpa ⁊ pēa: ⁊ potuit dare de se p̄tiū sufficiēs ꝑ oībꝰ p̄ntibus ⁊ futuris. Et ꝑ eandē rōnē potuit dare sufficiens p̄tiū patri ꝑ regno celoꝝ suis mēbris possidēdo ⁊ ꝯferēdo. Et sic pȝ q̄liter redemptio xp̄i oībꝰ modis fuit copiosa. Et iō concludit ꝓpheta ꝙ qꝛ redēptio ē copiosa apd̄ xp̄m: iō redimet israel ex oībꝰ iniq̄tatibꝰ eiꝰ Sed qꝛ iste p̄s est vnus de septē psalmis penitētialibꝰ: ⁊ cōiter recitat̃ i tpe p̄nie: iō oportet vt post sensum ꝓpheticū etiaȝ moraliter exponat̃ pro quolibet penitente.

Not. ¶ Ad cuiꝰ intellectum est notandum secunduȝ Augu. q̄d sicut homo per gratiaȝ eleuatur vsq; ad propinquitatem dei: ita per peccatū deprimit̃ ⁊ dimergit̃ vsq; ad ꝓfūdū inferni ⁊ elongat̃ a deo. Jō dicebat Abraā ad diuitē epulonē existētē i ꝓfundo. Int̃ nos ⁊ vos magnū chaos firmatū est: ⁊ sic oīs pctōr dr̄ esse in ꝓfundo miserie ⁊ in ꝓfundo carcere pcti: ⁊ ꝓꝑ̄ue q̄n peccator cognoscit seip̄ȝ ꝑ grāȝ p̄uenientē: de ꝓfundis pctōꝝ clamat ad deū petēdo veniā ⁊ remissionē de culpa sua: ⁊ q̄rit liberari ab illo carcere pcti ⁊ sic d' ꝓfundis dr̄ clamare ad dn̄m q̄si de ꝓfundo statu

Tres ptes penitētie.

¶ Itē est iterū aduertēdū: ꝙ tres sunt ptes p̄nie. s. Cordis cōtritio ⁊ oris ꝯfessio: ⁊ operis satisfactio. Et sic oīs p̄nia icipit a cordis cōtritiōe: ⁊ sic pctōr q̄n icipit q̄rere veniā ⁊ icipit p̄niaȝ dicit̃ clamare de ꝓfundis cordis ꝑ ꝯtritionē Dicit g̃ dd' in ꝑsona cuiuslibet penitētis. O dn̄e ego clamaui ad te ⁊ clamo de ꝓfundis ⁊ intimis cordis mei: iō exaudi vocē meā: et remissionē indulgēdo: ⁊ fiant aures tue mie intendentes in vocē deprecationis mee: penitētiā meā acceptando: ⁊ noli attēdere ad grauitatē pcti mei: nec dare penā cōdignaȝ peccatis meis. Nam si tu obseruaueris ⁊ respexeris iniq̄tates meas dando penaȝ condignam quis substinebit aut quis sustinere poterit talē penā. q. d. nullꝰ. ⁊ iō. O dn̄e ego substinui id est expectaui ⁊ expecto obtinere veniam per p̄niam: ⁊ hoc ꝓpter duo. Primo qꝛ apud te est ꝓpitiatio. i. infinita mia. Scd̄o ꝓpter legē tuaȝ: qꝛ semp ꝑ oēs patriarchas ⁊ ꝓphetas ⁊ vtrāq; legē tā euangelicā ꝙ vetereȝ ꝓmisisti veniā penitentibus. Et iō aīa mea sustinuit. i. expectauit in verbo eius. s. dei q̄ talē veniā ꝓmisit. Et sic aīa mea sperauit in dn̄o a custodia matutina vsq; ad noctē. i. a p̄ncipio vite mee vsq; ad mortem. Ergo totꝰ isrl'. i. tota ecclīa fideliū speret in dn̄o ⁊ vnusq̄sq; pctōr speret veniaȝ ꝑ p̄niam: q̄m magna mia ē apd̄ deū ⁊ copiosa redēptio est apd̄ deū ꝓpter causas iā dictas. Et ipse redimet isrl' ⁊ totā ecclīā fideliū ex oībꝰ iniq̄tatibꝰ eiꝰ: qꝛ ꝑ eis effudit totū sanguinē i cruce: ⁊ eos ꝑ mortē redemit: ⁊ ex cuiꝰ latere oīa sacra ecclesiastica sumpserūt ꝟtutē ad delēdū oīa pctā: ⁊ infundēdū ⁊ ꝯferēdū gratiā.

de. p. d. ij. c. j. de ꝯfe. d. iij. firmissime. xv. q. j. c. illud.

Domine non est exaltatū cor meū: neq; elati sūt oculi mei.
Neq; ambulaui in magnis: neque in mirabilibus super me:
Si non humiliter sentiebam: sed exaltaui animam meam.
Sicut ablactatus est super matre sua: ita retributio in anima mea;

¶ Titulus cāticū graduū ipsi dauid. Duodecimꝰ gradꝰ est ꝓfunda humilitas. Ideo dauid fecit hunc psal. ꝑ ascensu duodecim

gradus tēpli in quo deſcribit in quo ſtat ſua humilitas. ¶ Ad cui' intelligētiā eſt notādū: ꝙ iudei ꝛ quidā catholici dicūt ꝙ dd fecit hūc pſal. ad placādū deū in peſtilētia data: qñ nūerauit ppl'z: in quo allegat ſuā hūilitatē oñdēdo inocētiā ꝛ hūilitatē ſuā ꝛc. Sz h' manifeſte appet irrōnabile. Nā certū eſt ꝙ dd peccauit ꝑ ſupbiā qñ nūerauit ppl'z: ꝛ iō fuit punit' in toto illo pplo: in cui' copia fuerat elat' ꝛ gl'iat'. ergo ſi dd vellet placare irā dei: nō ſe redderet innocētē: ſz pctōrē: ſicut fecit in ſitate qñ dixit: ego ſum q peccaui: iſti qui oues ſunt ꝛc. ij. reg. vlti. Ex quo pz ꝙ ſnīa hui' pſal. nō pōt cōuenire alicui puro hoi: maxīe cū adiuret ſub anathemate ꝛ maledictiōe ſe nūꝗ ſupbe ſenſiſſe. ¶ Jdō eſt aduertendū ꝙ pctm̄ pmi parētis fuit exaltatio cordis ꝛ elatio oculoꝝ: ꝛ appetit' aſcēdēdi in magna ꝛ mirabilia ſupra naturā ꝛ facultatē ſuā. Et iō ꝑdidit felicitatē. Nā lac ꝛ vbera felicitatis ipoꝝ prioꝝ parētū erat poſſeſſio ill' ꝑadiſi in pñti in quo fruebant bonis ill' ꝛ fructib' ꝛc. Et pmittebat eis i futuro eterna felicitas. Et hoc erat lac quod fruebant: ꝛ felix mamilla quā ſuggebāt: dū vellēt deo eſſe ſubiecti: ꝛ inferiores obediendo ſicut decet. Sz cū ſerpēs oñdit eis pomū vetitū ſuaue oculis ad vidēdū: ꝛ guſtui ad veſcēdū ꝛ dixit: qua hora comederitis: eritis ſicut dii ſciētes bonū ꝛ malū: qd bonū ꝛ malū: vt quidā dicūt eſt ſcire librū pdeſtinatiōis ꝛ reprobatiōis: ꝛ nūerū ꝛ ꝑſonas electoꝝ: qd ſoli deo conuenit. Jō qñ Adā ꝛ Eua cōſenſert huic falſe ꝑſuaſiōi: ꝛ ei appoſuerūt appetitū: tūc exaltatū eſt cor eoꝝ vltra fas ꝛ licitū: ꝛ elati ſūt oculi eoꝝ appetētes dei eq̄litatē ꝛ voluerūt ābulare in magnis ꝛ mirabilib' ſup eos ꝛ eoꝝ facultatē: volētes vſurpare ꝛ rapere diuinitatē: qd eſt mirabile ſup oēz facultatē creature ſcire pdeſtinationē electorū. Et ſic volētes vſurpare ꝛ rapere diuinitatē: ꝛ qd deo ꝓpriū eſt: ꝑdiderūt felicitatē vtriuſq ꝑadiſi: ꝛ fuert ablactati ab hubere mr̄is: nā ſicut puer cū ablactat a mr̄e: ꝛ auferf ipſi mamilla putat ꝑdere totū bonū ſuū: qr nō cognoſcit aliā felicitatē: ita ꝑdidit totā felicitatē adā: cuz ipſi fuit ablata felicitas paradiſi: ꝛ fuit eiect' foras in hāc vallē lachrimarū ꝛ miſeriarū: et ſic dr ablactat' ſup mr̄ez. Sed qr illud pctm̄ trāſiuit in oēs poſteriores ab eo ꝑ naturā ꝛ libidinoſam gñationē deſcēdentes: ꝛ oībus eis eſt ad culpā ꝛ ad penā damni imputatū. Jō de oīb' eſt verū dicere ꝙ exaltatū eſt cor eoꝝ: ꝛ elati ſūt oculi: ꝛ ābulauert i magnis: ꝛ in mirabilib' ſup ſe. Et ſic in punitionē et penā oēs ſunt ablactati ſup matrē ꝛ priuati lacte felicitatis. ¶ Sz qr ſolus xp̄s deſcēdit ex adā abſq ſemiali ꝛ libidinoſa gñatione: ergo ſol' eſt inter mortuos liber de debito ꝛ

pctm̄ ade ſuperbia.

iure ꝛ tali anathemate ꝛ maledictiōe ꝛ ablactatiōe. Et ſi ſgo maria fuit libera: hoc non fuit ex debito: ſz ex gr̄a ꝓueniēte: vt oīs dictū eſt. Sol' ergo xp̄s pōt dicere pr̄i. Dn̄e nō eſt exaltatū cor meū: neq3 elati ſunt oculi mei in adā: in quo oēs peccauerūt: qr nec mihi eſt imputatū illud pctm̄: nec fui imitator ipſius adā: nec ambulaui i magnis. i. nec elegi honores ꝛ diuitias: nec ambulaui in mirabilibus ſup me: qr oia pr̄i meo attribuebā cū dixi. Doctrina mea nō ē mea: ſz ei' q miſit me pr̄is: ꝛ cū dixi. Nō q̄ro gloriā meā: ſz ei' qui miſit me pr̄is: ꝛ nō veni facere volūtatē meā ſz ei' q miſit me ꝛc. Et iō ſubdit ſub anathemate. Si in oib' actib' meis ꝛ ꝓdicatiōib' meis ꝛ miraclis nō ſentiebā hūiliter: ꝛ ſi exaltaui aīam meā mihi honores attribuēdo ſi hoc feci ſit talis retributio ꝛ punitio mea q̄lis fuit retributio ade: ꝛ ſic ſim ablactat' ꝛ a lacte ꝛ hubere ꝑadiſi ꝛ felicitatis: ſicut eſt puer ablactat' ſup matrē: ſed qr h' non fecit iō nō ſum obnoxi' illi anathemati ꝛ maledictioni ꝛ culpe: ſed ſolus iter mortuos liber. Ex quo ptz ꝙ ſupradicta verba nulli membro poſſunt cōuenire: ſed ſoli capiti xp̄o. de ꝑl. d. li. literal ꝛ do. c. maiores.

Speret iſrl' i dn̄o: ex hoc nūc ꝛ vſq3 in ſeculum.

¶ Hic ꝓpha exhortat eccl'iam et fideles ad ſperādū in xp̄o. Nā ſi ipſe eſt ſol' inter mortuos liber ꝛ nō ablactat' ab illo lacte felicitatis: ergo ſol' ille nos pōt oēs liberare ab illo anathemate ꝛ maledictione ꝛ reducere nos ad mamillā: ꝛ lac a quo ſum' ablactati: ergo in eo ſolo ē ſperādū. Dicit ergo. Speret iſrl' i dn̄o nr̄o ieſu xp̄o. ꝛ inocet eū: vt veniat ad liberandū nos ex nūc dādo grāz: ꝛ i ſeclm ꝯferēdo gloriā. Nota ergo ꝙ magn' theſaur' ē in hoc pſalmiculo abſcōdit': ꝛ quo peccāt q nolūt pulſare vt eis aperiat. Ex quo ptz ꝙ cū eccl'ia recitat iſtū pſal. loquit in ꝑſona xp̄i: q eſt caput eccl'ie ꝛ corpis myſtici. Et etiā tot' iſte pſal. ſificat de tota eccl'ia rōne capitis ſimplr: ſz ꝑ grām pōt ſificari rōne ꝑſone ſginis marie: rōne gr̄e ꝓueniētis. Et ſic etiā pōt ſificari de quibuſdā iuſtis q gr̄a ꝓuēti nūꝗ actualiter peccauerūt. Et ſic ſentētia hui' pſalmi ſemp eſt referenda principaliter ꝛ ſimpliciter ad chriſtum: qui eſt caput eccleſie. ꝑ. paſtoral.

vj. vel qd. j. oīs. ſi qd. j. pleraq3.

Memento dn̄e dauid: ꝛ omnis manſuetudinis eius.

¶ Titulus canticum gradunm. Licet in h' titulo non explicet autor huius pſalmi. tamen hieronymus in epiſtola. cxiiij. de obitu paule aſſerit dauid feciſſe iſtum pſalmum. dicens. Bene dauid iurauit dicēs. Si introiero in tabernaculum domus mee: ſi aſcendero in lectum ſtrati mei ꝛc.

Un̄ eſt aduertendū q̄ tredecim⁹ grad⁹ aſcē-
dētis in deū eſt pfunda deuotio. Et idō dauid
fecit iſtū pſal. p aſcēſu. xiij. gradus tēpli. in q̄
explicat deuotionē ſuā erga diuinū cultum.
Et idō ſacerdotes ⁊ leuite cātarunt hūc pſal.
qn̄ introduxerūt arcā in tēpliū: ⁊ etiā in dedi-
catiōe eiuſdē tēpli: vt pz. ij. Paralyp. vj. c. iux-
ta finē. qui qdē pſal. fundat ſup pmiſſione
facta ipſi dd̄ de meſſia futuro: ⁊ de ppetuita-
te regni ei⁹ ⁊ eccle. Que qdē pmiſſio facta
fuit ipi dd̄ q̄ſi in pmiū. pmo ad ſatiſfaciēdū
ei⁹ māſuetudini ⁊ patiētie i aduerſis. Scđo
ad ſatiſfaciēdū ei⁹ deuotiōi ſiue deuoto pro-
poſito de tēplo edificādo: vt pz. ij. reg. vij. vbi
duo myſteria memorant. Pmo ex pte dd̄ de
tēplo edificādo deuotū ppoſitū. Scđo ex p-
te dei. de meſſia ⁊ ei⁹ regno eterno firma p-
miſſio. Ex qua pmiſſiōe dd̄ ſemp fuit affect⁹
⁊ ſolicit⁹ ad deſiderādū ⁊ petēdū meſſiā de
ſua domo ⁊ carne pmiſſū: ⁊ ſic mot⁹ fuit ad
faciēdū iſtū pſalmū ⁊ plures alios: vt dictū
eſt. In quo qdē pſal. duo pncipalr facit. Nā
pmo pmittit de tēplo edificādo ſuā deuo-
tionē. Scđo de reb⁹ ipſi pmiſſis format pe-
titionē: ibi. Surge dn̄e in requiē tuā. ¶ Quā-
tū ad pmū eſt aduertēdū q̄ lz gratia prece-
dat oē meritū in nobis. tn̄ cōiter premiū ſub-
ſequit meritū. Un̄ lz talis pmiſſio facta fue-
rit ipſi dauid. tn̄ hoc fuit pp̄ter aliqđ meritū
pcedens. Qđ quidē meritū nō fuit ſine gra-
tia precedente. Unde duo merita fuerunt in
ipſo dauid pp̄ter que deus pmiſit ipſi meſ-
ſiam de carne ſua ⁊ perpetuitatē regni xp̄i.
Pmū fuit magna patiētia ⁊ māſuetudo in
eius perſecutiōib⁹. Scđm meritū fuit ſum-
ma deuotio ⁊ ppoſitū qđ habuit ad edificā-
dū templū ⁊ ampliandū diuinū cultū: vt pz
ij. Reg. vij. Nā illico poſt explicationem eius
boni ppoſiti de tēplo edificādo facta ē ipſi a
deo pmiſſio. Eſt verū q̄ gratia dei preceſſit
iſta merita. Nā nunq̄ dauid potuiſſet habe-
re tātā patiētiā in ſuis pſecutiōib⁹ niſi fuiſ-
ſet diuina gratia pueniēs ⁊ adiuuās. ita nec da-
uid hūiſſet tantū affectū ad edificādū tēplū
⁊ āpliādū diuinū cultū: niſi diuina gr̄a fuiſ-
ſet impulſus. Sed nō tollit pp̄terea q̄n ex his
actib⁹ aliquo mō de ɔgruo mererer ſibi fa-
ctā pmiſſionē: lz nō de ɔdigno: vt ipſemet ex-
plicat in textu: cū dicit. Quis ego ſū dn̄e de⁹
meus: ⁊ que domus mea ⁊c. Duo ergo facit
dauid in hac prima parte antequā formet ſuā
petitionē. Nā pmo allegat ſuā māſuetudi-
nē ⁊ patientiā pp̄ter quā facta eſt ſibi pro-
miſſio. Scđo allegat ſuā deuotionē ⁊ ppoſi-
tū de tēplo edificādo: ibi. Sicut iurauit dn̄o.
¶ Quātum ad primum eſt aduertendum q̄
in pluribus dauid oſtendit ſuā manſuetudi-
nem ⁊ patiētiam. Primo q2 cū tot beneficia
feciſſet ipſi ſauli ⁊ toti pplo iſrael ſp̄o libera-
uit de opprobrio ⁊ ſeruitute philiſtinorū: qn̄
occidit gigātē: ⁊ cū ſaul inuidia mot⁹ multo-
ties voluit ipz interficere: ⁊ nūq̄ ceſſauit ipm
pſequi: ⁊ in dd̄ oēs has pſecutiōes cū maxia
patiētia ⁊ māſuetudīe tolerauit: vt pz p totū
diſcurſuz. j. reg. Scđo oſ̄dit ſuā maxiaz māſue-
tudinē ⁊ patiētiā: q2 bis poterat Saulē inter-
ficere: ſ3 ei in ſpelūca qn̄ abſcidit ipſi pticu-
lā veſtis: vt pz. j. reg. xxiiij. Itē qn̄ abſtulit ipſi
dormiēti haſtā ⁊ cyphū: vt pz. j. Reg. xxvj. tn̄
in tāta oportūitate excuſauit ipm de morte
dicēs. Nolite pōere manū i xp̄z dn̄i. Tertio
oſ̄dit māſuetudinē: q2 fleuit mortē Saul: q2
⁊ ſcidit veſtimēta ſua: ⁊ egit miām erga do-
mū ſuā: vt pz. ij. Re. j. Quarto oſ̄dit maximā
māſuetudinē ⁊ patiētiā in pſecutiōe filij ſui
Abſalō: vt pz. ij. Reg. xvj. Un̄ dn̄t cōiter ſacri
doctores q̄ idō dd̄ oēs has pſecutiōes cū tan-
ta māſuetudīe et patiētia tolerauit q2 i ipſis
⁊ ꝑ ipſas pu̇idit i ſpū oēs pſecutiōes xp̄i et
eccle. Nā q2 pu̇idit q̄ xp̄s de⁹ et hō: ⁊ rex re-
gū: ⁊ dn̄s dominātiū p toto gn̄e hūano erat
tot ⁊ tāta paſſur⁹: anq̄ ſuū regnū ⁊ gl̄iā ob-
tineret: idō dd̄ tanq̄ figura ipſi⁹ xp̄i cū maxio
deſiderio ⁊ patiētia voluit pſecutiōes tole-
rare: cu̇ qdē patiētia nō fuit ſine gratia pre-
cedēte ⁊ adiuuāte: vt dictū eſt: q2 ergo in his
pſecutionib⁹ p tāta patiētia ⁊ māſuetudine
pmiſſus fuit ipſi meſſias de domo et carne
eius: idō incipit in hoc pſal. dicēs. O dn̄e ieſu
xp̄e memēto ipſi⁹ ſerui tui dd̄: ⁊ omnis man-
ſuetudinis ⁊ patientie ei⁹ quā habuit in ad-
uerſis et pſecutiōib⁹: pro qua māſuetudine
promiſiſti ſumere carnem de domo eius in
qua totum genus redimeres humanū. qua-
ſi dicat. Fac quod promiſiſti. Et nota q̄ lite-
ra Hieronymi habet. Memento domine dd̄
⁊ omnis afflictionis eius. id eſt manſuetudi-
nis: quam habuit in afflictionibus.

Ingens patiētia ipſi⁹ dd̄

Sicut iurauit domino votum vo-
uit deo iacob.

¶ Hic allegat ſcđaz cām et meritum huius
pmiſſionis. Nam vt legitur. ij. reg. ij. poſtq̄
dauid adept⁹ fuerat regnū ſup totū iſrael: ⁊
q̄ſi q̄euit a ſplūs familiarib⁹ ſue gentis: tunc
introduxit arcā in hierlz cū maxio honore ⁊
tetendit ipſi tabernaculū iuxta domū ſuā: et
tūc ppoſuit i corde ſuo edificare tēplū lapi-
deū ⁊ magnificū i q̄ reponeret arca dn̄i. ⁊ qe-
ſceret a lōga pegrinatiōe. Et ppoſuit ētiā am-
pliore cultū diuinū: ſed ex magno et ſecreto
myſterio de⁹ phibuit ne ipſe edificaret illō
templum materiale: ſed filius ei⁹ Salomō.
Ueruntamē deus vt ſatiſfaceret eius deuo-
tioni ⁊ bono ppoſito pmiſit ipſi p nathā p-
phetam meſſiam futurum de ſua generatio-
ne ⁊ regnū eternum eiuſdem: quā pmiſſio-
nē: licet ipſe nathan nō intellexerit in princi-

pio:niſi de tēplo materiali [illegible] regno Salo
monis terreno:vñ ꝑ ſucceſſionē tpis: ꝛ ꝑ con
tinuā orationē ꝯtēplādo ꝑdictā ꝓmiſſionez
fuit ipſi reuelata veritas ꝛ intelligētia ipſi
us illius ꝓmiſſiōis maxime qñ fuit ipſi tra-
dita deſcriptio tēpli a ſpūſctō:in q̄ intellexit
totū myſteriū icarnatiōis xp̄i:ꝛ paſſiōis ꝛre
ſurrectiōis ꝛ nr̄e redēptiōis. ¶ Vñ cognouit
Z qualr̄ illud tēplū materiale erat figura to-
tius tēpli hūanitatis xp̄i in q̄ verbū diuinuz
per vnionē ꝑſonalē debebat reqeſcere. Vñ
ꝓprie arca illa ſignificabat hūanitatē xp̄i:i
qua xp̄s habitat ꝑſonalr̄:ꝛ totū tēplū ſignifi
cabat totā eccl'iaȝ:in qua xp̄s habitat ꝑ gra
tiā ꝛ myſticā vnionē. Et iō dauid poſtq̄ vidit
q̄ nō poterat edificare illō tēplū materiale
in effectu voluit ipm̄ edificare in affectu. Et
iō ꝑparauit lapides:ꝛ ligna:et aurū: ꝛ argē
tū:ꝛ oīa neceſſaria ꝓ tēplo edificando:et ſic
ꝑcepit Salomoni vt edificaret illō tēplū iu-
xta exēplar ꝛ deſcriptionē ſibi traditā: et ſic
etiā diſtribuit oīa officia ad cultū diuinū ꝑ-
tinētia ꝑ ſacerdotes ꝛ leuitas. Ex quo ptȝ q̄
lȝ dauid nō edificauerit tēplū in effectu:ta-
men edificauit ipm̄ in affectu: vt ptȝ.j. Pa-
ral.xxviij. Ex qua deuotione ꝛ ꝓpoſito me-
ruit ꝓmiſſionē de meſſia futuro: ꝛ hoc alle-
gat hic.q.d. O dn̄e nō ſolūmō memēto mā-
ſuetudinis ipſi⁹ dd:ꝛ patiētie ſupradicte: ſȝ
ēt memēto ſicut ꝛ q̄lr̄ iurauit.i.cū iuramēto
ꝛ firmo ꝓpoſito decreuit:ꝛ qñ vouit votuȝ
deo iacob de tēplo edificādo:ꝛ ſic nō ſolūmō
recorderȝ ei⁹ māſuetudīs:ſȝ ēt voti qđ vouit
deo iacob:vt edificaret tēplū deo iacob. Et
notāter dr̄ deo iacob:nā dd ꝯtēplās illō my
ſteriū q̄lr̄ iacob vidit ſcalā ꝛ erexit lapidē in
titulū effundens oleum deſuꝑ:ꝛ dixit. Nihil
aliud eſt hic niſi dom⁹ dei et porta celi. Per
hoc myſteriū ꝑuidit totū edificiū eccleſie fu
ture ꝑ xp̄m. Et iō dixit votū vouit deo iacob
q.d. q̄ vouit edificare tēplū qđ fuit figuratū
per myſterium ipſius iacob. geñ.xxviij. cum
erexit lapidem in titulū di. Erit mihi dñs in
deum ꝛ lapis iſte in titulum:ꝛ vocabitur do
m⁹ dei ꝛc. Et explicat votū qđ fecerat dicēs.

Si introiero in tabernaculū dom⁹
ij. reg. **mee:ſi aſcendero in lectū ſtrati mei.**
vij. de **Si dedero ſomnum oculis meis:et**
ꝯſe. d. **palpebris meis dormitationem.**
j. §. j. **Et requiē tpib⁹ meis donec iueniā**
locū dño:tabernaculum deo iacob.

¶ Si itroiero in tabernaculū dom⁹ mee:et
ponit ſi ꝓ nō.i.nō itroibo i tabernaculū do-
mus mee:nec aſcēdā in lectū ſtrati mei:nec
dabo ſomnū oculis meis:nec palpebris dor
mitationē,nec dabo requiē tpib⁹ meis.i.il
lis ꝑtib⁹ capitis vbi ſomn⁹ ſituaf:et vbi ob-
ſtruif ſēſus cōis:et ſēſus exteriores ligant q̄
ipa vocāt:cui⁹ ꝑtis ſomn⁹ ē paſſio. Iſta non
faciā ſuꝑ.cū qete donec inueniā locū dño:ꝛ
donec iueniā tabernaculū deo iacob vbi ar
ca reponaf. Vñ h̄ dd nō dicit q̄ nō comede-
rit:nec dormierit poſt votū factū:ſȝ loqͥt ſm
modū loquēdi vulgarē:ſicut cū qs dicit: nō
comedā nec bibā cū qete ſuꝑ. donec faciā qđ
ꝓmiſi. Hoc aūt votū fecit dd.ij. Reg.vij. cū di
xit ad nathan. Vides q̄ ego habitē in domo
cedrina:ꝛ arca dñi poſita ſit i medio pelliū:
tūc dd fecit votū apud ſe edificare magnifi-
cum templum in quo arca quieſceret.

Ecce audiuimus eaȝ in effrata:in-
uenimus eam in campis ſylue. j. reg.
Introibim⁹ i tabernaculū ei⁹:ado- xxj. ꝛ
rabim⁹ i loco vbi ſteterūt pedes ei⁹. ij. reg.
v.
¶ Ad cui⁹ itelligētiā ē notādū q̄ iſta arca dñi
i q̄ figurabaf myſteriū xp̄i ꝛ eccl'ie fuit fctā
ꝑ moyſen i dſerto: ꝛ iuxta mōtē Sinai. Exo.
xxv. Scđo fuit portata.xl. annis ꝑ deſertū ꝑ
mltas māſiōes. Tertio fuit itroducta in ter
rā ꝓmiſſiōis ꝑ iordanē aq̄s retrorſuȝ ꝯuer-
ſis ſuꝑ.xij. lapides. Joſ.iiij. Quarto fuit col-
locata i ſilo:q̄ ē i mōte ꝛ tribu effraiȝ. Quīto
fuit capta a philiſteis et trāſlata de ciuitate
in ciuitatē eorū:vt pȝ.j. reg.v.ꝛ īde reducta i
bethſames ſiue chariathiariȝ.j.c.vij.ꝛ īde i
maſphat:ꝛ īde in gabaa:poſtea in nobe vbi
erat tpe ſaulis:ꝛ cū dd cōedit pāes ꝓpōnis:ꝛ
cepit gladiū golie ab achimelech.j. reg.xxj.
Et exīde trāſlata ē in gabaa i domū aminas
dab:qñ ſaul ꝑcepit dſtrui ciuitatē nobe:ꝛ ne
cari ſacerdotes.j. reg.xxij. Et exīde trāſtulit
eā dd i domū obededō:vbi māſit ꝑꝑ mortē
oze. Et exīde i hierl'm:vbi dd tetēdit ipſi ta-
bernaculū.ij. reg.v. Ex q̄ pȝ q̄ vltra.cccc. an
nos arca dñi ꝑegrinata eſt ꝑ diuerſa loca:et
nūq̄ qeuit. Et iō ꝑꝑ iſtas tā freq̄ntes tranſ-
mutatiōes dd fecit votū de tēplo fixo edifi-
cādo:ꝛ iō ait ꝛ ſubdit:nō mireriȝ ſuꝑ. q̄re feci
tale votū. Nā ecce audiuim⁹ eā i effrata.i.in
ſilo terra effraiȝ:ꝛ poſtea iuenim⁹ ipam va-
gā ꝛ inq̄etā in cāpis ſylue.i.in gabaa ꝛ in do
mo obededō:ꝛ iō volui ipi edificare domū ꝛ
tēplū:vbi ꝯtinue qeſcat:ꝛ ſic itroibim⁹ in ta
bernaculū ei⁹:ꝛ adorabim⁹ i loco vbi ſteterūt
pedes ei⁹. L'ra hiero. hȝ Intrem⁹ i taberna
culū ei⁹ꝛ adorem⁹ i loco vbi ſteterūt pedes ei⁹
Et tūc ſn̄ia ē magis clara.q.d. Jō iuraui tē-
plū edificaf ne ãpli⁹ arca dñi vagef ꝛ ꝑegri
nef ꝑ cāpos ꝛ ſyluas:ſȝ ſit firma ꝛ q̄eta:ꝛ itre
mus i tabernaculū ei⁹ꝛ adorem⁹ i loco arce
vbi ſteterūt pedes ei⁹. Et notāter dr̄. Audi-
uim⁹ eā in effrata. Nā dū arca dñi fuit i ſilo
freq̄nter audiebanf r̄nſa ex ea:vt patet ꝑ
totū librū iudicū. Itē notāter ēt dicif. Ado-
rabim⁹ in loco vbi ſteterūt pedes eius. Naȝ

In arca federis dicebat dñs hře pedes ꝛ ſe⸗ dere: ꝛ ibi exaudire eos: vt pꝫ.iiij.Reg.vj.ꝛ.j.Pa⸗ ra.xxviij.ꝛ.ij.Para.iiij.Et ſic deus dabat rñſa ex arca:et ſic de⁹ audiebatꝰ:ſꝫ nō videbat.ꝛ ſic illa arca figurabat corp⁹ ꝛ hũanitatē xp̄i in qua de⁹ pſonalr latebat:ꝛ audiebat ab apl'is ꝛ iudeis:ſꝫ nō videbat oculis corpeis. Itē ſicut illa arca capta eſt a philiſteis ꝛ de luſa ꝑpter pctā ppl'i:ita hũanitas xp̄i: ſiue xp̄s in hũanitate fuit deluſus ꝛ tract⁹ ꝛ mor⸗ tu⁹ ꝛ ſepult⁹.Itē ſicut philiſtini fuerāt puni ti ꝑꝑ arcā:ꝛ pcuſſi in poſteriora opprobrio ſempiterno:ita iudei fuerīt dſtructi ꝛ regnū eoꝝ ꝑꝑ mortē xp̄i:ꝛ ſicut in illa arca ꝛ tēplo de⁹ adorabat:ꝛ dicebat habitare ꝛ hře pe⸗ des ei⁹:ita de⁹ habitat in illa hũanitate xp̄i ꝑ vnionē ſuppoſitalē:ꝛ dr hře pedes dei. Et ēt xp̄s dr habitare i tota ecclia ꝛ hře pedes in ea:eo ꝙ ē caput eccl'ie. Et ſupradictis pꝫ explicite tota deuotio ꝛ pmiſſio ipſi⁹ Dauid.

Exurge dñe in requiē tuā:tu ꝛ arca ſanctificationis tue.

Sacerdotes tui induant iuſtitiā:et ſancti tui exultent.

¶ In hac ſcda pte dd exponit ſuaz petionē vt deus ipleat ſuaz pmiſſionē petēdo meſ⸗ ſiā ꝛ lege pmiſſuꝫ ꝛ edificationē ecclie futu re. Verūtn iudei moderni exponūt totā pt̄e ſequētē de petitiōe tēpli materialis p Salo monē edificādi ꝛ de pſperitate ſacerdotij ꝛ regni tpalis Salomonis:dicētes qd dd vel Salomō in hac pte petit vt tēplū materiale edificet:et arca in eo reponat.et cult⁹ diui⸗ nus p ſacerdotes augeat et exerceat in eo⸗ dē tēplo materiali. Sꝫ iſta itelligētia eſt fri⸗ uola ꝛ falſa. Primo qꝛ pmiſſio facta ipſi dd nō fuit pncipalr de tēplo materiali:nec d re gno tpali:vt pluries pbatū eſt. Scdo qꝛ dd nō petit hic regē tpalē:nec tēplū materiale ꝙ pbat. Nā ſi de⁹ ꝓhibuit ne dd edificaret ħ tēpluꝫ materiale aut hoc fecit:qꝛ dd erat indign⁹ ꝛ Salomō dign⁹:aut ꝑpter aliquā aliā cauſam latentē ꝑpter aliqd myſteriū. Nō pmū. ¶ Nā dd ſemꝑ fuit dignior ꝛ ſan ctior Salomone. Nā in ſua pria vnctiōe re⸗ cepit ſpm̄ ſcm̄ et ſpm̄ grē:vt pꝫ.j.Reg.xvj. nec vnꝗ Salomō fuit ſibi cōparādus i mā⸗ ſuetudine ꝛ patiētia ꝛ deuotione nec fideli tate. Nā oia ꝙ fecit Salomō erga cultū diui nū fecit ex pcepto dd pris ſui:nec aliqd ex⸗ poſuit de ſuo. Nā oia neceſſaria reliqt ipſi pater:vt ſupradictū eſt:imo plura expoſuit Salomō in cōſtructione triū tēploꝝ idolis dedicatoꝝ p vxoribus alienigenis ꝙ vnꝗ expoſuit in tēplo dñi:imo cū hmōi edificiū impoſuit ppl'o exactiōes pecuniarū ꝛ one⸗ ra importabilia:vt pꝫ.iij.Regū.xij. Itē dd nunꝗ apoſtatauit ſicut Salomon. Itē dd lꝫ

peccauerit qñqꝫ:tñ a fide nūꝗ apoſtatauit: ꝛ ſi dr qd de⁹ dicit:ꝙ dd fuit vir ſanguinis ꝛ ꝑpter hoc non fuit dign⁹ edificare tēpluꝫ:p eādē rōnē pōt dici ꝙ Salomō fuit min⁹ di⸗ gn⁹. Nā dd nō effudit niſi ſanguinē indeliū p defenſiōe diuine legis:ſolū aūt legit effu diſſe ſemel ſanguinē innocētē hoc ē in homi cidio vrie. Sꝫ Salomō multū ſanguinē effu dit i pncipio. Nā fratrē ſuū Adoniā ꝛ Joab interfecit:ꝛ ei⁹ ſanguine coram altaris vio⸗ lauit. Ergo min⁹ fuit dign⁹ edificare tēpliī: ꝛ iō eſt dicēdū qd illa ꝓhibitio hꝫ aliā cām latētē.q.d.de⁹. Tu dd nō es dignus edifica re eccliam:ſꝫ fili⁹ tu⁹ ieſus ꝙ ſcḋm carnē egre dict poſtea. Vñ in illa edificatiōe tēpli late bat totū myſteriū incarnationis:nā ſicut dd ꝑparauit oīa neceſſaria p illo tēplo:ſꝫ Salo mō dedit operā edificio:ita p hoc figurabat ꝙ vbū diuinū ſolūmō habebat ſumere car⸗ nē ex gñe dd ex puris ſanguinibus virginis ſed nō mō naturali:qꝛ ſolus ſpūſſctūs debe⸗ bat formare corp⁹ xp̄i ex illis puris ſangui⸗ nib⁹ virginis:in qua carne ꝛ tēplo vbū pſo⸗ nalr habitauit. Itē per hoc etiā ſignificaba tur ꝙ nec dd nec aliqs ali⁹ poterat edifica⸗ re ecclīā niſi xp̄s ſolꝫ p Salomonē figurat⁹. Ex quib⁹ pꝫ ꝙ illa ꝓhibitio poti⁹ facta eſt in figura tēpli ſpūalis. ꝛ nō ſolūmō ꝑpter illū tēpliī materiale. Ex dictis ergo in ħ pſal.et in ceteris ptꝫ ꝙ illa pmiſſio nō eſt facta pre ciſe nec pncipalr de tēplo materiali:ſed de tēplo ſpūali p xp̄m edificando. Et hoc petit dd in hac parte.q.d. O dñe poſtꝗ ego iple⸗ ui votū meū ſicut iuraui ꝛ voui:nam oīa ne ceſſaria p tēplo cōſtruēdo ꝑparaui:ꝛ tēplū in voto ꝛ effectu edificaui ergo tu imple ꝛ fac qd pmiſiſti:ſcꝫ mitte filiū tuū:et ſumat carnē:ꝛ cōſtruat tēpliī ecclie in quo oēs de⸗ bem⁹ ſaluari.vñ dicit. O dñe Jeſu xp̄e poſt ꝗ ego feci tēplū p qd figurat myſteriū icar nationis:ergo ſurge in requiē tuā.i. veni et accipe carnē ex vgine:ꝛ ſume humanitatē in qua reqeſcas:qꝛ hoc figurabat illa arca teſtamenti:ꝛ ſurgat etiā arca ſctificationis tue.i.tota ecclia quā tu es edificaturus per pdicationē tuā ꝛ p mortē ꝛ paſſionē ꝛ ſacroꝝ rū inſtitutionē:ꝛ ſurgat ecclia.i. edificet in altū ſupra firmā petrā:ꝙ dr arca ſanctifica⸗ tionis tue:eo qd tu ſanctificabis ꝛ conſecra bis eā ſanguine tuo ꝛ ſanctificaberis ꝛ ado⸗ raberis in ea. ¶ Vñ eſt notādū:ſicut ſupra dictū eſt ꝙ arca dñi pxio figurabat humani⸗ tatē xp̄i:ꝛ ex ꝯſequēti figurabat eccliam:et iō de vtraqꝫ dr.ſurge dñe in requiē tuam:qꝛ in vtraqꝫ qeſcit xp̄s ꝛ latet:ꝛ ponit ſurgere p apparere:ꝛ iō dicit.ſurge dñe in requiem tuā:idē appare nobis in carne:et oſtende te in ecclia. Pōt hoc etiā referri ad reſurre ctionem corporis xp̄i:qd primū fuit ſolutuꝫ

Na. eccl'ia ſola xp̄s po⸗ tuit edifi⸗ cari.

B. Arca dñi eccl'ia vł xp̄i hũa nitas

per mortẽ ⁊ poſtea reedificatũ p̱ reſurrectionez: ⁊ iõ dicit. Surge dñe in requiẽ tuã: id eſt ſurge a mortuis tu ⁊ corp⁹ tuũ glorioſum: qḋ eſt arca ſanctificatiõis tue et ſurgat etiã eccleſia tecũ. Nã tua reſurrectio erit cã nr̃e reſurrectiõis. Uñ te reſurgẽte ſurget eccl̃ia q̄ eſt arca ſctificationis tue. Nã dabis ptãtem ſacerdotib⁹ ad conficiẽda ſacr̃a: ⁊ dabis eis dona ſpũſſancti: ⁊ induent̃ ꝟtute ex alto: vt ſcti tui apl̃i exultẽt ⁊ iõ ſequit̃. Sacerdotes tui induant̃ iuſtitiã. i. ꝟtutẽ ⁊ ptãtẽ eccl̃iaſticam ⁊ dona ſpũſſcti: ⁊ ſcti tui ⁊ oẽs fideles exultẽt i tali ſctificatiõe. Duo ḡ petit dd̃ in his duob⁹ ꝟſiculis ſub figura ipi⁹ arce. P̱rio petit myſteriũ icarnatiõis ⁊ reſurrectiõis. Scḋo petit edificationẽ eccl̃ie ⁊ nr̃az redẽptionẽ ⁊ ſacrõꝝ iſtitutionẽ. Itẽ p̱ arcã ſctificatiõis xp̄i p̄t itelligi ꝟgo maria q̄ fuit arca ſctitatis xp̄i: in qua xp̄s p̱ nouẽ mẽſes q̇euit ſecũdum carnẽ: et poſtea ſingulariter ſemp̱ requieuit et inhabitauit per gratiam.

D 2ſ. viii. i. §. i. i pnci. Propter dauid ſeruũ tuũ: nõ auertas faciem chriſti tui.

℃ Hic delirãt iudei dicẽtes ꝙ qñ Salomon introducebat arcã in tẽpluũ: ⁊ fuit i iſto xiii. gradu qḋ tũc clauſe fuerũt porte tẽpli p̱ ſe. Tũc Salomõ putãs qḋ hoc fuit factũ ppt̃ pctm̃ dd̃ p̱ homicidio Urie orãdo deũ dixit. O dñe nõ auertas faciẽ xp̄i tui. i. a xp̄o tuo. Salomõe qui eſt iuſt⁹ ppter Dd̃: ideſt ppt̃ peccatũ Dauid. Et dicũt iudei ꝙ tunc facta oratiõe et dicto iſto ꝟſiculo illico fuerũt apte porte tẽpli miraculoſe. Sz hoc eſt manifeſte falſũ ⁊ ꝯfictũ ⁊ ꝯdicit toti ſcripture p̄cedẽti: in qua dictũ eſt. Memẽto dñe dd̃ ⁊ oĩs manſuetudinis ei⁹: ⁊ allegat̃ ei⁹ manſuetudo ⁊ deuotio. Apparet etiã p̱ hoc qḋ ſequit̃. Iurauit dñs dd̃ veritatẽ: vbi allegat̃ ipſi facta pmiſſio: ergo dd̃ hic poti⁹ noiat̃ vt ex ei⁹ meritis deus ipleat qḋ petit̃ in hoc p̄o ⁊ nõ oppoſitũ: ſicut iſti dicũt. Et ideo iſta oratio dauid in qua rogat deũ vt veniat et appareat in eccleſiã. ⁊ hoc vt ſatiſſaciat ſue deuotioni et mãſuetudini: ⁊ ſibi facte pmiſſioni. Unde dicit dauid. O dñe ſurge in requiẽ tuã ⁊c. et pp̱ dauid ſeruũ tuũ. i. ppter ei⁹ mãſuetudinẽ ⁊ deuotionẽ te rogo vt nõ auertas ab eo faciẽ ⁊ notitiã ⁊ viſionez meſſie xp̄i tui: imo mitte ipſum in carnem: vt videat̃ ab oĩbus ciuis facies ⁊ humanitas ſicut promiſiſti: ⁊ hoc fac propter Dauid ſeruum tuum: ideſt amore dauid ſerui tui: et propter mãſuetudinẽ et fidem et deuotionem: quaz tibi ſeruauit ſicut promiſiſti ⁊ iuraſti.

act. ii. c. xxiii. q. i. log. ſur. ⁊ c. ol. hus. xciii. p. les gim⁹ Iurauit dñs dauid ꝟitatẽ ⁊ nõ fruſtrabit̃ euz: de fructu vẽtris tui ponam ſuper ſedem tuam.

Si cuſtodierit filii tui teſtim̃ meũ: ⁊ teſtimonia mea hec q̄ docebo eos. Et filij eoꝝ vſq̧ in ſeculum ſedebũt ſuper ſedem tuam. ii. re. vii.

℃ In hac vltima p̱ticula volẽs dd̃ inclinare deũ ad ſuã petitionẽ allegat pmiſſionẽ ſibi a deo factã ſub iureiurãdo ⁊ ſtabili firmitate. ℃ Ad cui⁹ intelligẽtiã eſt notãdũ ꝙ de⁹ decẽ dona pmiſit ipi dd̃. Nã pmo pmiſit ꝙ de ei⁹ fructu ⁊ gñatiõe ſederet ſp rex ſup ſedẽ ſuã. Scḋo promiſit ꝙ ſi filii ⁊ nepotes dd̃ ſuarẽt mãdata ⁊ legẽ dei nũq̄ auferret̃ eis regnũ. Tertio ꝙ de⁹ elegerat ſiõ in ſuã habitationẽ eternalr̃. Quarto qḋ ip̄e bñdiceret iſtã ſiõ ineternũ. Quinto pmiſit ſaturare pauperes ⁊ ciues hui⁹ ſiõ panib⁹ ſacr̃alib⁹ ⁊ ſpũalib⁹. Sexto pmiſit ornare ei⁹ ſacerdotes. Septimo letificare ciues ei⁹. Octauo pmiſit pducere gñationẽ dd̃ vſq̧ ad xp̄z. Nono pmiſit ꝯfundere ⁊ maledicere inimicos hui⁹ ſiõ. Decio pmiſit pſꝑare ⁊ mlt̃iplicare gñationẽ ⁊ filios dd̃ ſm pmiſſuz in hac ſion ſiue eccl̃ia. Oĩa ḡ iſta decẽ promiſſa allegat dd̃ p̱ ordinẽ in hac vltima p̱ticula petẽdo vt de⁹ impleat qḋ pmiſit. Dicit ḡ p̱rio. O dñe nõ auertas faciẽ xp̄i tui a me: ſz mitte ipm̄: vt pmiſiſti ſupple. Nã dñs de⁹ iurauit ꝟitatẽ. i. cũ veritate iurauit: vt hz lr̃a hierony. ⁊ nõ fruſtrabit̃ nec fraudabit eũ dicens. De fructu vẽtris tui. i. de tua gñatiõe ſm carnez ponã filiũ regẽ ſup ſedẽ tuã. i. fili⁹ tu⁹ ſz carnẽ regnabit ſup ſedẽ q̄ erit meſſias i lege pmiſſus. ℃ Uñ nota ꝙ ſedes eccl̃ie hic p̱ gratiã ⁊ in futuro p̱ glĩã dr̃ ſedes dd̃ q̄ fuit pmiſſa ipſi dd̃ in filio ei⁹ meſſia. Et iõ dr̃ Luc. i. Dabit illi dñs de⁹ ſedẽ dd̃ p̄ris ei⁹: ⁊ regnabit in domo Iacob ineternũ. Et ſic etiã tota eccl̃ia militãs ⁊ triũphãs dr̃ dom⁹ ⁊ regnũ Iacob: eo qḋ de iſta eccleſia ipſi eſt facta pmiſſio in filiis ſm pmiſſionẽ vnde ſicut oẽs fideles dicunt̃ filii Iacob et iſrael et Abrae ſm promiſſionẽ: ita per eandem rationez ⁊ promiſſionem omnes dicuntur filii dd̃. Et ſic tota eccleſia dr̃ domus dd̃. Et ſic etiã ſicut duplr̃ dicuntur filii abrae et iacob. ſ. ſm pmiſſionẽ et ſm carnẽ: ita pariter dd̃ habet duplices filios. ſ. ſm pmiſſionẽ qui ſunt oẽs fideles ⁊ ſm carnẽ q̄ ſunt ab eo p̱ gñationez carnalẽ deſcẽdẽtes. Et iõ illa pmiſſio de ſucceſſiõe regni dd̃ facta. ii. reg. vii. c. fuit geminata ⁊ gemino mõ dz itelligi. Nã filiis ⁊ regib⁹ a dd̃ deſcẽdentibus ſm carnẽ promiſit de⁹ ſucceſſionẽ regni tẽporalis: ſi ſeruarent legẽ ⁊ mãdata dei: ſed quia fuerunt preuaricati legem dei: declinantes ad idola: ⁊ ad alia flagitia nephanda: ideo fuit eis ablatũ regnuz ⁊ ciuitas deſtructa per chaldeos ⁊c.

C Decẽ dona de⁹ pmiſit Dd̃.

D ſedes eccl̃ie dr̃ ſedes dd̃.

Nota.

iſtis aũt ꝓmiſſiõis ⁊ fidelib⁹ ꝓmiſit de⁹ ſedẽ eternã ⁊ ſpũalẽ in domo dñ.i.in hac eccl'ia ꝑ graꝫ: ⁊ in futuro ꝑ gl'iã:ſi ſeruarẽt ⁊ cuſtodirẽt legẽ dei.i.ſi reciperẽt xp̄ꝫ in lege ꝓmiſſũ ꝑ patriarchis ⁊ ꝓphetis: ⁊ ſi eiuſdẽ xp̄i mãdata ſeruarẽt. De vtriſqꝫ ergo filijs dicit hic ſuo mõ: ſi cuſtodierit filij tui.i.filij tui carnales: ⁊ filij eorũ cuſtodierit teſtim meũ ſ.legẽ ⁊ ꝑ ctũ ⁊ hec teſtimonia mea: q̃ docebo eos: tũc tales filij tui carnales ſedebũt ſuꝑ ſedẽ tuã materialẽ in ſecl'ꝫ ſeculi.⁊ ꝑ multa ſecl'a. Sꝫ de filijs ſpũalib⁹ dicit. O dd ego ꝓmitto tibi q̄ filij tui ſm ꝓmiſſionẽ et filij eorũ.i.oẽs ſucceſſores eorũ ſpũales cuſtodierint teſtim meũ: ⁊ pactũ xp̄ꝫ recipiẽdo ſm pactũ ⁊ legẽ meã: ⁊ cuſtodierint hec teſtimonia ⁊ p̄cepta mea q̃ docebo eos cum venero in carnẽ: tũc oẽs iſti ſedebũt in ſecl'ꝫ ſecl'i.i.ieternũ ſuꝑ ſedẽ tuã i hac eccl'ia ꝑ grãꝫ ⁊ i futuro ꝑ gl'iaꝫ.

Dubiũ. Rñſio. ¶ Sed hic dubitaret forte aliq̈s. Nã.ij.reg. vij.c.vbi ſcrã fuit iſta ꝓmiſſio non ſcribit̃ q̄ de⁹ ꝓmiſerit ſub iure iurãdo: ſicut h̄ dr̃ et in pſal. Jurauit dñs dd̃ ṽitatẽ. Sꝫ ad hoc rñdetur q̄ vnicuiqꝫ dꝫ ſufficere autoritas dd̃ qui fuit egregi⁹ pſl'tes in iſrael: ⁊ cui dñs locut⁹ ẽ: ⁊ ꝑ cui⁹ linguã locut⁹ ẽ ſpũſſct̃s: vt pꝫ.ij. reg.xxiij.c. Et iõ ẽ dicẽdũ q̄ ꝑ ſucceſſionẽ tẽporis fuit fcã ipi dd̃ multiplex reuelatio de itelligẽtia illi⁹ ꝓmiſſiõis: vt dictũ ẽ. In q̈b⁹ reuelatiõib⁹ de⁹ ſub iureiurãdo iſta ꝓmiſit. Et iõ dicit. Jurauit dñs ṽitatẽ ⁊c. Sꝫ ad demonſtrandũ q̄ illud regnũ et iſta ſedes regalis ꝓmiſſa ipſi dd̃ non erat tẽporalis: nec tẽpaliter ꝑpetuãda: ſed in ſion ſpũali ⁊ celeſti: ideo ſubdit propheta dicens.

xxiiij. q.j. loquit. de p. d. vſ. eſ.j. **Quoniam elegit dominus Sion: elegit eam in habitationem ſibi. Hec requies mea in ſeculum ſeculi: hic habitabo quoniam elegi eaꝫ.**

¶ Jõ ſup. ꝓmitto tibi ⁊ filijs tuis ſedẽ eternã nõ i ſiõ ṫrena ſꝫ i ſpũali: qm̃ dñs elegit ſiõ elegit eã i h̃itationẽ ſibi ⁊ bis dicit elegit: et bis notat ſiõ vt cõprehẽdat vtrãqꝫ ſiõ.ſ.militãtẽ ⁊ triũphãtẽ: nã i hac habitat ꝑ grãꝫ ⁊ in illa ꝑ gl'iã. ⁊ iõ ſeq̇t. hec ſiõ ſpũalis et req̇es mea i ſecl'm ſecl'i. hic habitabo ꝑ grãꝫ ⁊ eccl'iaſtica ſacra: ⁊ i futuro ꝑ gl'iã qm̃ elegi eã ꝓ me ⁊ filijs ⁊ mẽbris meis. Ex ſupradictis pꝫ q̄ i toto iſto pſal. nõ loq̇t dd̃ de regno nec de ſede tẽpali. Nã regnũ dd̃ non fuit eternũ: nec loquit̃ ẽt h̄ de ſiõ ⁊ hierl'm ṫrena: q2 arca dñi nõ h̃itauit: nec req̇euit i eo ieternuꝫ: q2 fuit cõbuſta arca ſil'r cũ tẽplo ⁊ ciuitate ꝑ chaldeos: ⁊ ſic de⁹ nõ h̃itauit i ſecl'm ſecl'i in illa arca: nec i illa ſiõ terrena: ꝓut iudei del[iran]t: Et iõ ẽ itelligẽda iſtã lr̃a de ſiõ ſpũali. i. de eccl'ia xp̄iana: q̄ vna ps̄ ꝑegrinat̃ i hac vi-

ta in q̃ xp̄s q̇eſcit ꝑ grãꝫ ⁊ eccl'iaſtica ſacra: q̃ dr̃ eccl'ia militãs: ⁊ altera iã fruit̃ i pr̃ia: q̃ dr̃ eccl'ia triũphãs: i q̃ xp̄s q̇eſcit cũ bt̃is per gl'iã. Sꝫ q2 xp̄s ſpõſ⁹ nõ ꝯuerſat̃ familiar̃r in iſta eccl'ia militãti: iõ dr̃ vidua q vſqꝫ recipiat ſpõſũ i pr̃ia: vñ dupl'r iſta dr̃ vidua. Primo ꝑꝑ abſentiã ſpõſi. Scḋo q2 iſta induta in ſcitu ⁊ nigredie mortalitatꝫ. ſꝫ qñ exuta fuerit iſtã carnẽ mortalẽ: ⁊ induta carnẽ gl'ioſaꝫ: tũc dicet̃ nupta: ⁊ nõ vidua. vt pꝫ Apo. xx. q2 tũc gaudebim⁹ ⁊ exultabim⁹ cũ venerint nuptie agni ⁊ ſpõſa p̄parauerit ſe. Sed vſqꝫ ad illud t̃ps iſta eccleſia inferior dr̃ vidua: et de iſta vidua ꝓmittit deus per prophetam dicens. eccl'a q̃redã vidua.

Uiduam eius benedicẽs benedicã: pauperes eius ſaturabo panibus. xxiij. q̃.j. aliẽs h⁹. et c. q̃ceſ ꝙ. Et j. q. ſ. et co thoſ lica.

¶ Ego bñdicẽs.i.cũ maxia bñdictiõe bñdicã iſtã viduã ei⁹.i.iſtã eccl'iã militãtẽ: ⁊ dicit bñdicẽs bñdicã: q2 duplici bñdictiõe bñdixit iſtã eccl'iã xp̄s. P̄rio bñdictiõe ſacrorum abſoluẽdo a pctĩs. Scḋo mõ bñdictiõe donorũ ſpũſſcti ipſam multipl'r ornãdo. Et ideo ſeq̇t. Pauꝑes ei⁹ ſaturabo panib⁹. Nã multiplici pane ſaturauit de⁹ ciues ⁊ pauꝑes huius eccl'ie.i.pane.vij.ſacrorũ ⁊ panib⁹ donorũ ſpũſſcti.i.ſapie ⁊ itellect⁹. ꝯſilij fort. ſcie ⁊c. Et nota q̄ iſ ei⁹ refert̃ et põt referri vno mõ ad ipam ſiõ q̃ hꝫ duas ptes.ſ.militãtẽ et triũphantẽ vel põt referri ad xp̄m: eo q̄ iſta eccl'ia eſt vidua ei⁹ ꝓpter abſentiã familiaris ꝯuerſatiõis: vt dictũ eſt. Sꝫ ẽ aduertẽdũ q̄ in hebreo h̄t. Eſcã ei⁹ bñdicẽs bñdicã. et iõ ſequit̃. pauꝑes ei⁹ ſaturabo panib⁹: ⁊ tũc ſumit̃ totũ ꝓ eſca ſpũali ipſi⁹ eccl'ie: q̃ eſt duplex.ſ.eſca ſacrorũ ⁊ eſca donorũ ſpũſſcti: et tũc lr̃a redit in eãdẽ ſniam. Et tũc ẽ ſnia iſta. Ego bñdicens bñdicã eſcã ei⁹.i.cũ maxima abũdãtia largiar ⁊ cõferã ipſi copiã ſacroꝝ et donorũ in eſcam ſpũalẽ ad reficiendũ fideles i hac vita. De qua eſca dicit virgo maria in cantico ſuo. Eſurientes impleuit bonis: et diuites dimiſit inanes. hoc dicit. Nã ſicut apoſtoli ⁊ xp̄iani fuerũt refecti iſta eſca ſacramentorum ⁊ donorum ſpũſſancti: ita ꝑ oppoſitũ ſcribe ⁊ phariſei et iudei moderni fuerũt excluſi ab eſu iſtorum ciboꝝ ſpũaliũ. Hãc ergo eſcã eſuriũt iudei ceci et obſtinati ⁊ patiunt̃ famem eiuſdẽ: vt dictuꝫ eſt ſupra pſal. lviij. vbi p̄dixit dd̃ famẽ ⁊ inediã iudeorũ dicẽs. Conuertent̃ ad veſperã.i.ad tenebras ignorãtie: et famem bonoꝝ ſpũaliũ patient̃ vt canes: ⁊ circuibũt ciuitatẽ: q2 nunq̄ intrabũt intelligẽtiã ſacre ſcripture: nec ſocietatẽ ſanctorũ: imo ipſi diſꝑgent̃ ad mãducãdũ: ſed q2 nõ erũt ſaturati iſta eſca ⁊ cibo ſpũali: iõ murmurabunt. de his ergo panibus et cibis ſpiritualib⁹ dicit xp̄s per os dauid. Pauperes eius ſaturabo panibus.

Xp̄s dupli ci bñdictiõe bñ dixit eccleſiam.

Eſca ſpũa lis ip ſius eccl'ie du plex.

quid eccleſiaſtica ptās.

Sacerdotes eius induā ſalutari: et ſancti eius exultatione exultabūt.

¶ Et ſubdit aliā pmiſſionē factā ſacerdotibus eccle dicēs. Sacerdotes ei⁹ induā ſalutari. i. indumēto grē ꝛ eccleſiaſtice ptātis. vñ eccleſiaſtica ptās dr indumētū ſpūale ipſi⁹ ſacerdotꝫ ꝛ iō i figura cū ordinaꝛ: induiꝛ ſacerdotalib⁹ indumētꝫ: ꝛ dr indumētū ſalutare inqꝫtū p eccleſiaſticā ptātē ꝯferꝛ ſal⁹ ꝛ grā recipiētib⁹ ſacra. q. d. ꝯferā ptātē eccleſiaſticā ipis ſacerdotib⁹: vt p ſacra ꝯferaꝛ ſal⁹ ꝛ grā ipis fidelib⁹: ꝛ ſctificenꝛ p eccleſiaſtica ſacra. Et iō ſeqꝛ. Et ſcti ei⁹. i. ſctificati p ſacra duplici exultatiōe exultabūt. ſ. hic p grām: ꝛ i futuro p gloriam: exultabunt etiam in corpore ꝛ anima cantando pſalmos et hymnos.

Extra. de c. legim⁹ circa med. diuz.

Illuc producam cornu dauid: paraui lucernam chriſto meo.

¶ Hic ponit aliā pmiſſionē factā ipſi dd de meſſia vēturo ex carne ſua i ecclīā dei. vñ dicit. Illuc. i. vſqꝫ ad illā ecclīā pducā cornu. i. glīā ꝛ regnū dd: ꝛ pducā xpꝫ q̄ ē cornu ꝛ gloria dd: vl ſic. ego pducā cornu. i. gñationem dd p ſucceſſionē: qꝛ nō deficiet linea dd vſqꝫ ad illū. i. vſqꝫ ad xpm: ꝛ ſic paraui lucernā et gñationē xpo meo ieſu. ¶ Vñ nota q i veteri teſtō lucerna qñqꝫ ſumiꝛ p linea gñatiōis nā ſicut q̄diu nō extinguiꝛ dr durare lucerna: ita q̄diu ſuccedit aliqs in linea gñatiōis dr durare ei⁹ lucerna. vñ dictū fuit ipſi dd: iō nō egredieris i belliū ne extinguas lucernā in iſrl. ii. reg. xxj. Et iō pmiſit de⁹ ipſi dd vt pduceret ei⁹ lucernā vſqꝫ ad xpm. i. q nō deficeret eius linea ꝛ gñatio: q pꝫ in Mat. q̄ dſcribit gñationē xpi ad dd vſqꝫ ad xpm p Mariā vginē d ſtirpe ꝛ gñatiōe dd Et ſeqꝛ.

ſ lucerna in ve. te. ſumitur p linea gñatiōis.

Extra. q. io. ſ. vi.

Inimicos ei⁹ induā ꝯfuſiōe: ſup ipm autem efflorebit ſanctificatio mea.

¶ Ego induā inimicos ei⁹. ſ. ſcribas ꝛ phariſeos: ꝛ totū pplm iudaicū q̄ eū negaturus eſt: induā ꝯfuſiōe: qꝛ eos puabo regno ꝛ ſacerdotio ꝛ ſenſu ſcripturarū: ꝛ manebūt ceci ꝛ diſpſi ꝛ pfugi ꝛ captiui: ꝛ ſic multiplici ꝯfuſiōe induā illos. aūt p ſꝫ ſup ipm ꝛ pplm ei⁹ efflorebit ſctificatio mea: ꝛ regnū ꝛ ſacerdotiū: ꝛ grā ꝛ ſctificatio: ꝛ poteſtas ſacerdotalis ꝛ grā donorū florebit ſup ipm. Oia ḡ iſta tu dñe pmiſiſti ꝛ iuraſti i vtute ipi ſeruo tuo ergo memēto ipſi⁹ ꝛ oīs māſuetudinis eius ꝛ deuotiōis: qꝛ iā fecit ipſe qd pmiſit: iā fecit ipſe tēplū ꝛ figurā: ergo veniat figurat⁹ quē pmiſiſti: ꝛ exurge in requiē. ſ. in humanitatē ꝛ ecclīā: ꝛ veni ꝛc. ꝛ ſacerdotes tui induāꝛ iuſtitiā ꝛc. In his ḡ duob⁹ verſib⁹ petit totum ſuū optatū: vt pꝫ intuēti: qꝛ petit xpm vēturū ad ꝯſtituendū ſacerdotiū ꝛ eccleſiaſtica ſacra.

Ecce q̄ bonuꝫ ꝛ q̄ iucundum: habitare fratres in vnum. Sicut vnguentum in capite: quod deſcēdit in barbam barbam aaron. Quod deſcendit in oram veſtimenti eius: ſicut ros hermon qui deſcēdit in montem Sion.

16. q. j. ca. multis. rii. q. j. c. ii. de p. di. j. c. ſtatuit. liber. et cō. de ſa. vnctio. c. vnico.

¶ Titul⁹ cāticū graduū. xiiii. grad⁹ eſt charitas primi mutua. vñ qñ qs aſcēderat vſqꝫ ad. xiiii. graduꝫ iā videbāt p portā magnā ptē tēpli: ꝛ videbat ſacerdotes ꝛ leuitas cantātes ꝛ laudātes deū i ſocietate ꝛ charitate ꝛ ſic aſcēſor lꝫ nō eēt iter eos: tñ iā letabaꝛ videns illā ſocietatē ꝯgregatā ad laudādū deū iō fecit dd hūc pſal. p aſcēſu. xiiii. grad⁹ templi: in q̄ deſcribit fructū ꝛ delectationē charitatis. q̄ ē iter primos i vnū ad laudē dei cōgregatos: iō dixit. Ecce videte q̄ bonū. i. fructuoſum: ꝛ q̄ iucūdū. i. ſuaue ꝛ delectabile ē fratres habitare i vnū. i. i vnitate ꝛ charitate. i. q̄ſi: ū ē dlectabilis ꝛ fructuoſa charitas ꝛ vnitas int̄ frēs. ꝛ primos hītātes i vnū: ſꝫ qꝛ ly q̄ poniꝛ p q̄tū comparatiue: ꝛ relatiue ſubintelligiꝛ vnū aliud aduerbiū. ſ. tātū: iō ſeqꝛ Sicut vnguētū. Duo eni dt d charitate ſ. qd ē bona ꝛ fructuoſa. Scdo q ē iucūda ſiue dlectabilis: ꝛ iō cōparat eā ad vnguētum ſacerdotalē inq̄tū iucunda: ꝛ ſcdo ad rorem hermō ꝛ ſiō inq̄tū bona ꝛ fructuoſa ē. Dicit ḡ: tātū eſt iucūdū hītare frēs i vnū: q̄tū ē iucūdū ꝛ ſuaue ꝛ dlectabile vnguētū ſiue oleū ſacerdotale in capite ſummi ſacerdotis qd dſcēdit i barbā barbā dico ipſi⁹ aarō ſummi ſacerdotis et ſucceſſorū ei⁹: qd q̄dē oleū et vnguētū dſcēdit a barba i orā veſtimēti ei⁹. Not. ō charitate

¶ Vñ ē notādū q de⁹ pcepit ipi moyſi Exo. xxx. vt vngeret Aarō i ſummū ſacerdotē vnguēto ſiue oleo qd q̄dē oleū ſiebat ex balſamo ꝛ mīxꝫ aliis oleis aromaticꝫ et odoriferꝫ ꝯficiebaꝛ: iō dicebaꝛ vnguētū: ꝛ cū ꝯſecrator vngebat ſūmū ſacerdotē: pmo ponebat ipſi magnā guttā vnguēti in capite: intm̄ q totū caput iſundebatur. Poſtea trahebat illud vnguētū p vtraqꝫ ꝑa vſqꝫ ad barbā. Et ſic dſcēdebat vnguētū a capite i barbā ipi⁹ aarō et cuiuſlibet ſucceſſoris. Deinde deſcēdebat a barba i orā veſtimētorū: ꝛ ſic redolebāt veſtimēta ſacerdotis: ꝛ ita q̄ſi vngebanꝛ reges Per hoc aūt voluit figurare de⁹ q ipſe erat vnctur⁹ ieſum xpm filiū ſuū tanq̄ caput eccleſie i regē ꝛ ſacerdotē pre cōſortibus ſuis oleo letitie ſpūſſancti: in quo erat oleū gratie et ſacerdotalis et regalis ptātis tanq̄ in fonte ꝛ capite: ꝛ a xpo capite erat deſcēſurū ſſtud oleuꝫ grē ꝛ poteſtatis in ſua membra. Primo in barbam ſcilicet in apoſtolos: et in

orā veſtimentorū

ora3 veſtimẽtoꝝ.i.ꝑ oĩa mẽbra vſq3 ad fines terre. ¶ Nã apoſtoli dicunť q̃ſi barba xp̃i:eo ꝙ fuerũt fortes in bello:tota aũt eccleſia ďr quaſi veſtimẽtũ xp̃i:eo ꝙ latet ĩ eccl'ia quaſi ſub veſtimẽto:vt p3 in ſacro altaris ſub accidentib⁹:ꝛ in ceteris ſacramentis latet ỽtus xp̃i. Nã oẽ ſacramẽtũ eſt iuiſſibilis gratie viſibilis forma. Dicit ergo dd̃ ꝙ iſta eſt iucũda ꝛ ſuauis ꝛ delectabilis charitas.ꝛ habitatio fratrũ ĩ vnitate:ſicut eſt vnguẽtũ in capite ſacerdotis ſupple qđ deſcẽdit in barbã aaron a capite:ꝛ deſcẽdit a barba in orã veſtimenti qđ facit redolere caput ꝛ barbã ꝛ veſtimenta:ꝛ ſic dd̃ hic myſtice ꝛ ꝓphetice loquutus eſt quõ charitas ꝛ gratia debebat deſcendere a xp̃o capite in apoſtolos:ꝛ ab apoſtolis ĩ totam eccleſia3 vſq3 ad vltimũ electũ. ¶ Nota ꝙ ſic eſt ordinata litera.ſ.ſicut vnguẽtum in capite aaron qđ deſcẽdit in barbam eius. Hic ergo cõparat charitatẽ p̃mo oleo deſcẽdenti a capite ſacerdotis in veſtimẽta ꝛ mẽbra eius. Scđo comparat ipſam charitatem ipſi rori q̃ deſcẽdit de celo in montẽ hermon ꝛ in montẽ ſion. Et ex cõſequẽti cõparat eccleſiã ꝛ ſocietatẽ fratrũ exiſtentiũ in charitate ipſi mõti ſiõ ſiue hermõ recipiẽti rorẽ a celo ꝛ cõparat eã ẽt ipſi corpi ꝛ veſtimento ſacerdotali recipiẽti oleũ deriuatũ a capite.q.d.ꝙ ſicut oleũ q̃ vngebantur ſacerdotes erat ſuaue ꝛ iucũdũ:ſic ẽ odorifera charitas ĩter fratres. Et ſicut ros q̃ deſcẽdit in mõtẽ hermon ꝛ ſion eſt bonus ꝛ fructifer:ita charitas inter fratres. Itẽ ſicut oleũ deſcẽdebat a capite ſacerdotis p̃mo ad barbã ꝛ ex barba ad mẽbra.ita oĩs gratia ꝛ bona grãꝝ primo deſcẽderũt a xp̃o ad ap̃los:ꝛ ab ap̃lis ad tota3 eccleſia3 vſq3 ad finẽ terre. Ex ſupradictis cõcludiť ꝛ ſequiť ꝙ ſicut oleũ cõſecrationis nõ deſcendebat a capite ſacerdotis niſi ad ſola membra ꝛ veſtimẽta ſua:ita oĩs virtus ꝛ grã non deſcẽdũt a xp̃o:niſi ĩ ſolã eccl'iã ꝛ mẽbra ei⁹ fideliũ. Itẽ ſicut ille ros celi nõ deſcendebat de celo.niſi ſolũ in montẽ ſion ꝛ hermon: q2 nec ros nec pluuia cadebat ſuper montes gelboe:ita pariter gratia xp̃i non deſcendit nec cadit niſi ſuꝑ eccleſiã xp̃i charitate vnitã. Et ſic p3 ꝙ nullus põt ꝑticipare gratiã chriſti in p̃nti:nec gloriam in futuro:niſi efficiať mẽbrũ xp̃i:ꝛ habitet in eccl'ia:ꝛ cooperiatur veſtimento xp̃i fide ꝛ ſpe ꝛ charitate ꝯtexto: ꝛ tegať illa tunica incõſutili:q̃ nõ fuit diuiſa in paſſione xp̃i:de q̃ dictum eſt pſal.xxi. Et in hoc cõſiſtit tota ſnĩa huius pſalmiculi parui in quãtitate ſed magni ĩ ſnĩa ꝛ ꝓfunditate. Sed q2 dicit ꝙ charitas non ſolũ eſt iucunda ſicut vnguẽtũ illud p̃dictũ:ſed etiã eſt bona.i. fructuoſa ſicut ros hermõ:ꝛ ſicut ros q̃ deſcendit in mõtẽ ſiõ. ¶ Idẽ aduertẽdũ ꝙ duo mõtes reperiunť fructiferi inter ceteros in terra ꝓmiſſiõis.ſ.hermõ ꝛ ſiõ. S3 mõs hermõ ẽ duplex vn⁹ magn⁹ ꝛ excelſus q̃ claudit terrã ꝓmiſſiõis ab aq̃lone:ꝛ eſt inter tribũ neptalim ꝛ agrũ damaſcenũ:a q̃ monte emanant farfar ꝛ abbana flumina damaſci ex latere aq̃lonari:ex latere aũt meridionali oriť fõs fiala dict⁹:vbi putať origo iordanis:q̃ quidẽ mõs ꝯtinuať cũ libano niſi qđ eſt modica vallis media vbi ẽ ĩtroit⁹ emach. Iſte ergo mõs hermõ ẽ magis fructifer ꝛ vuber ꝛ ferracior inter mõtes oẽs ſyrie in oĩ gñe lignoꝝ ꝛ fructuũ ꝛ herbarũ:vbi nutriũť inumera armẽta boũ ꝛ pecoꝝ ꝛ greges pecudũ:ſuꝑ quẽ montẽ cadit cõtinu⁹ ros celi ad modũ mãne fecũdãs illũ mõtẽ. Eſt etiã ali⁹ mõs paru⁹ in galilea iuxta iordanẽ ꝛ ſalim vocat⁹ hermõ paruus ꝛ modic⁹:ď q̃ pſal.xlij. hermõ a mõte modico:ſil'r fecũd⁹ ꝛ ferax apt⁹ ad paſcua fauorat⁹ rore celi:ita ſil'r mõs ſiõ ĩ q̃ ẽ ſita arx ꝛ ciuitas hier'l3 ẽ vuber ꝛ ferax ꝛ fructuoſus ꝑꝑ frequẽtẽ rorẽ ď ſcẽdẽtẽ ĩ eũ ď celo. Iſti ꝓfecto duo mõtes figurabãt eccl'iã xp̃i. Nã hermõ ĩterp̃tať excelſus ꝛ fructuoſus denotãs celſitudinẽ crucis et eccl'ie xp̃i:ſuꝑ quẽ deſcendit ros grẽ ꝛ nr̃e redẽptiõis ꝛ ros ſãguinis xp̃i: q̃ fecũdã ꝛ feracẽ ꝛ fructiferã fecit eccl'ia3 ꝛ crucẽ. Itẽ ſiõ ĩterp̃tať ſpecula:ad denotãdũ ꝙ ĩ ea dẽbat xp̃s apparere ꝛ videri ĩ cruce:ꝛ in p̃dicatiõe:ſuꝑ quã debebat deſcẽdere ros ꝛ grã donoꝝ ſp̃uſſancti ſuꝑ diſcipulos ꝛ totã eccleſiã ĩ mõte ſion in die pẽteco.ꝯgregatã q̃ q̃dẽ ros fecit eccleſiã fructiferã fecũditate ſacroꝝ ꝛc. Et iđ ꝓpheta myſtice loquendo dicit ꝙ charitas ꝛ habitatio fratrũ in vnitate ꝛ dilectione eſt fructifera:ꝛ ita bona ſicut ros hermon:ꝛ ros q̃ deſcẽdit in mõtẽ ſiõ q̃ facit terrã fructiferã. Et ad oſtendendum: qđ totũ hoc dicit ꝓphetice.cõcludit dicens.

Qm̃ illic mandauit dñs b̃ndictionem ꝛ vitam:vſq3 in ſecula. xxiiij. q.iiij.

¶ Qm̃ illic.i.iđ charitas eſt ita bona et fructuoſa ſicut ros q̃ deſcẽdit in montẽ ſion qm̃ illic.i.in mõte ſion figurãte eccleſiã mandauit.ꝛ miſit dñs benedictionem ꝛ vitã. Primo in figura ſupra tẽplũ dñi vbi fiebãt ſacrificia ꝛ laudes. Secundo in re ſuꝑ apoſtolos ꝛ eccleſiam ibidẽ cõgregatã:qñ deſcẽdit ros donoꝝ ſp̃uſſcti ſuꝑ eos in die pẽte.ꝛ ſil'r qñ deſcendit ros ſanguinis xp̃i ſuꝑ crucẽ figuratã ꝑ mõtẽ hermõ:vel põt iy illic referri ad charitatẽ ꝛ habitationẽ fratrum vt ſit ſenſus:ita eſt iucũda charitatiua ꝛ fraterna habitatio ſicut ros hermõ ꝛ ſion qm̃ illic.i.ĩter charitatiuã habitationẽ fratrũ mãdauit dñs b̃ndictionẽ ꝛ vitã vſq3 in ſeculũ:q2 vbi charitas ꝛ amor ibi deus eſt:ꝛ hoc eſt magnum ꝛ maximũ mandatũ qđ deus mãdauit:vt p3 Mat.xxij. Licet iſtud aduerbium illic poteſt ſtare

Margin notes (left): G Ap̃li dñr q̃ſi barbe. — H Charitas eſt oleum. — I Duo montes fructiferi.

Margin notes (right): Hermõ interp̃tať excelſus et fructuoſ⁹ — Sion iterp̃tatur ſpecula. — ipſa pietas.

pro illuc referendo ad montem ſion: et ibi re
ferêdo ad vtrûq; ſcz ad charitatê et ſion.

infra cxxx. iiij. et ſupra cxxvij. xv. q. i. c. reuertimini xxi. q. vlt. c. vlti.

Ecce nunc benedicite dñm: omnes ſerui domini.
Qui ſtatis in domo dñi: in atriis domus dei noſtri.
In noctib⁹ extollite man⁹ veſtras in ſancta: et benedicite dominum.
Benedicat te dominus ex ſion qui fecit celum et terram.

¶ Ultimus gradus et laus diuina eſt grãꝝ actio: nã qñ qs conſummauit pegrinationez vel aſcẽſuz difficilẽ et arduũ bñdicit deũ gras tias agẽdo. idẽ dd fecit hunc pſal. p vltio gradu. Nã qñ ſacerdos aſcẽderat vltimũ gradũ iã erat in tẽplo cuz aliis: et tũc inuitabat oẽs alios ad laudẽ dei: maxĩe cũ primo ſacerdotes aſcendentes introduxerũt arcã dei: et collocauerũt in tẽplo. Tunc dixit ſacerdos magn⁹. O vos fideles q̃ iam ſtatis in domo dñi in atriis dom⁹ dei nr̃i: ecce ergo nũc benedicite dñm grãs agẽdo et laudes cantando qui noſtrũ intentũ et deſideriũ adimpleuit: qr vidẽmus tẽplũ pfectũ et arcã introductã in tẽplo. Et extollite manus vr̃as in ſancta ſanctoꝝ vbi arca reponit̃ non ſolũ in die: ſz etiã in noctibus perorãtes: et grãs agentes: et benedicite dñm benedictione laudis et cõfeſſionis: et tunc ſacerdos cõuerſus ad pplm bñdixit eũ dicens. Bñdicat tibi dñs ex templo qđ eſt in mõte ſiõ ſitũ: dñs dico q̃ fecit celũ et terrã. Et poſt datam bñdictionẽ pplꝰ reuerſus eſt ad ſua. ¶ Unde eſt aduertẽdũ q frequenter cũ nolat̃ deus in libro pſalmoꝝ ſequit̃: q̃ fecit celũ et terrã. Nam nullus populus credebat mũdi creationẽ: niſi pplꝰ iſrael. Nã lz gentiles multũ venerarent̃ deos ſuos ob aliqs ꝟtutes: tñ nullũ deũ vocabãt creatorẽ: cũ putarẽt mundũ eſſe ab eterno: niſi aliq̃ poeẽ q̃ poſuerãt formationẽ rerũ ex illo primo chao: in q̃ erãt forme rerũ oẽs in ꝯfuſo ſicut dicebat Anaxagoras quẽ ſecut⁹ eſt Ouid. et Uergi. Lz illa nõ eſſet creatio ex nihilo i tpe. Nã dicit Ouid. q Añ mare et terras: et qđ tegit oĩa celũ. Un⁹ erat toto nature vult⁹ in orbe quẽ dixere chaos rudis: ĩdigeſtaq; moles. Nec q̃cq̃ niſi põd⁹ mers: ꝯgeſtaq; eodẽ. Nõ bñ iunctarũ diſcordia ſemina reꝝ ⁊c. Ex quo ptz ſm eos q oĩa iſta erãt coeterna deo. ſ. indiſtincta in illo chao: et ſic factio rerũ non eſſet creatio ex nihilo ſed quedã diſtinctio formarum ex illo chao: vt ait Uergil. in buccoli. Et paulatim reꝝ ſumere formas ⁊c. Ex quo ptz q ſolus de⁹ iſrl̃ credebat̃ creator celi et terre. Ideo dd cõmuniter qñ nolat verũ deũ iſrael addit: q̃ fecit celũ et terrã. ad differẽtiã falſorum deoꝝ gẽtiliũ queꝝ nulla erat poteſtas. idẽ ſol⁹ iſrl̃ q̃ fecit celũ et terrã põt bñdicere et ptegere: et eſſe adiutor ⁊c. ¶ Un̄ eſt itex aduertẽdũ q dd nõ eſt min⁹ pph̄eta in h̄ pſal. q̃ in ceteris. Nã ſicut dictũ eſt: illđ tẽplũ ſignificabat eccl̃iã et illa arca figurabat ꝟbũ incarnatũ. ſ. xp̃m q̃ in eccl̃ia tãq̃ caput erat repoſnẽd⁹: in q̃ nũc latet p grãm: in ſacris: et in euchariſtia eſt realr̃ tect⁹ ſub accidẽtib⁹. Idẽ inuitat dd pplm xp̃ianũ ad laudãdũ xp̃m deũ i humanitate latẽtẽ tãq̃ in arca et in eccl̃ia tãq̃ in tẽplo ſuo poſt incarnationẽ et paſſionez. Itẽ inuitat oẽs cõprehẽſores: vt laudẽt et bñdicãt eũ repoſitũ in celo ad dexterã pr̃is poſt aſcẽſionẽ. Et idẽ fidelis ſacerdos et xp̃ian⁹ aduertat cum recitat hũc pſal. et alios. Dicit ergo dd eccl̃ie fideliũ. O oẽs xp̃iani ſerui dñi nr̃i Jeſu xp̃i qui iã ſtatis in domo dñi edificata per xp̃m et in atriis domus dei noſtri. ¶ Un̄ nota q eccl̃ia fideliũ h̄z tria atria. ſ. fidẽ: et ſpẽ et charitatẽ. Nã q̃dã habitãt tñ in p̃mo atrio: ſcz habẽtes fidẽ informẽ. Aliĩ in ſecũdo qr habẽt fidẽ cũ aliqua ſpe. ſed nõ operant̃ p charitatẽ. Aliĩ ſcz iuſti habitãt in tertio atrio eccl̃ie ſcz operãtes p fidẽ formataz ſpe et charitate et iſti pñt bene laudare et bñdicere dñm: Ex his loq̃t dicẽs. Qui ſtatis i domo dñi in atriis domus dei noſtri p fidẽ formatã ſpe et charitate bñdicite dñm benedictione ꝯfeſſionis et laudis. Itẽ eccl̃ia h̄z tria atria. i. tres ſtat⁹. Nã i p̃mo ſunt icipiẽtes ſiue penitẽtes. In ſcđo pficiẽtes. In tertio perfecti: qr oẽs iſti pabitãt in domo dñi collocati i trib⁹ atriis. Idẽ oẽs hos exhortat̃ ad laudem dei. ¶ Silr̃ eſt aduertẽdum q tot atria ſunt in eccl̃ia q̃t ſũt dignitates et ſtat⁹. ſ. Apl̃i Euãgeliſte. doctores. prelati. Uirgines. Uidue. et ſtatus cõis ꝯiugatoꝝ. Oẽs iſti habẽt atria diſtincta in eccl̃ia q̃ ad grad⁹ licet viuant ſub vna fide et charitate. Silr̃ in domo dñi triũphãti hñt mãſiones diſtictas q̃s oẽs inuitat pph̄a ad laudez: poſtq̃ aſcendeꝛũt ad domũ dñi per p̃dictos. xv. gradus ⁊c. Et poſtq̃ arca xp̃i repoſita eſt in eccleſia per xp̃m edificata: bñdicta ⁊c. ¶ Et nota q ly in noctib⁹ aliter ordinat̃ in hebreo et trãſlatiõe Hierony. et aliter in noſtra. Nã ibi ordinatur ſic: q̃ ſtatis in domo dñi in atriis domus dei noſtri in noctib⁹. et ponitur in fine ſe cum verſus: et ex conſequenti incipit tertius verſus. Extollite manus veſtras in ſancta ⁊c. Et tũc eſt ſenſus: O vos fideles qui in noctib⁹ et per noctes ſtatis in domo dñi extollite man⁹ veſtras in ſancta ⁊c. et ponit̃ ly in noctibus pro ſtatu huius eccleſie et huius vite q̃ dicit̃ nox reſpectu glorie et vite future: vt frequenter dictũ eſt. q. d. O vos fideles qui ſtatis et habẽtatis in hac eccleſia et in hac vita mortali: in qua deus videtur ſolum per fidem et ſpeculũ

Not. decreatiõe mũdi.

Ouidius.

Uerg.

L Eccleſia: h̄z tria atria.

Eccleſia h̄z tres ſtat⁹.

in enigmate: extollite man⁹ v̄ras in ſctā ſan ctorū petēdo veniā ⁊ remiſſionē pctōꝝ ⁊ g'o riā ꝓ futuro vt facili⁹ valeatꝫ ipetrare bñdi cite dñz ei⁹ mirabilia cātādo ⁊ referēdo et i ei⁹ mēoꝛiā feſta celebrādo. Et ēt ē dūmq; dd exhortabaꝛ ⁊ inuitabat ēt fideles ⁊ ſacerdo tes ve.te. q̄ ꝯueniebāt ad illū tēplū ⁊ erāt in illa nocte ⁊ vmbra ve.te. vt extollerent man⁹ ad deū vt mitteret xp̄z meſſiā i lege ꝓmiſſū. Nā ſicut nos extollim⁹ man⁹ nr̄as i ſctā agē do grās ꝓ bñficijs redēptiōis iā receptis: ⁊ petim⁹ glīā futurā: ita illi extollebāt man⁹ i illa ſctā ſctōꝝ agēdo grās ꝺ exitu egypti ⁊ igreſſu terre ꝓmiſſe: ⁊ petebāt xp̄z ⁊ redem ptionē futurā. Et ad h̄ exhoꝛtabaꝛ dd eos: ꝓ ut ꝓuiderat i ſpū: ⁊ vtrūqꝫ ſtatū iuitat i h̄ pō.

Laudate nomen domini: lau date ſerui dominum.

Qui ſtatis in domo dñi: in atrijs domus dei noſtri.

¶ Titul⁹ Alla: Notandū q̄ ſicut Dd fecit ꝓdictos.xv.pſal. ꝓ aſcēſu q̄ndeciꝫ graduum vt dictū ē: ita fecit hūc pſal. ⁊ ſeq̄ntē ad lau dādū deū poſt ītroitū tēpli: vt eos cātarēt le uite poſtq̄ fuerat i q̄ete arca iā collocata in ſctā ſctōꝝ: vt cātarenꝛ in dedicatiōe tēpli: ⁊ in oib⁹ renouatiōib⁹ ei⁹. vn̄ tāta ē ꝟtus hu ius pſal. ⁊ ſeq̄ntꝫ q̄ cū cātarēt eos leuite: ignꝫ de celo deſcēdit ſuꝑ holocauſta: ⁊ cremauit ea: ⁊ glīa dñi circunfulſit eos: vt pꝫ.ij. Para ly.vij. In h̄ g̊ pſal. tria facit Nā p̄mo iuitat oēs ſtātes in tēplo ad laudē dei ꝓꝑ oipoten tiā: q: ſol⁹ ē opš ⁊ ver⁹ de⁹. Scd̄o demōſtrat q̄d oia idola ſunt deteſtāda: eo q̄d nō ſunt ve ri dij. Tertio reſumit ⁊ exhoꝛtaꝛ oēs ſtat⁹ fi deliū ad bñdicendū deū. Scd̄m ibi ſimulachꝛa gētiū. Tertiū ibi. Dom⁹ iſrl̄ bñdicite. Quā tū ad p̄mū dt. O vos oēs ſerui dñi q̄ iā aſcē diſtis.xv.grad⁹ ⁊ iā ſtatꝫ i domo dñi i atrijs dom⁹ dei nr̄i. Poſtq̄ etiā repoſita ē arca i tē plo. Laudate nomē dñi. Et ſic exponiꝛ ſicut in p̄cedēti pſal. nō ſolū l̄raꝛr ſꝫ etiā figuralit ter ⁊ ꝓphetice de xp̄o ⁊ eccl̄ia: vt dictū eſt: ⁊ reddit duas cauſas q̄re tenenꝛ ipꝫ laudare.

Laudate dñm q: bonus dñs: pſal lite nomini eius quoniam ſuaue.

Quā Jacob elegit ſibi dominus: iſrael in poſſeſſionem ſibi.

¶ Primo q: de ſe ē bonus ⁊ ſuauis ſcꝫ miſeris coꝛs: Nā nomē ei⁹ q̄d eſt Jeſus eſt ſuaue: q: ipoꝛtat ſalutē: ⁊ ſic de⁹ ē bon⁹ ⁊ ſuauis ⁊ be nign⁹: q̄d ꝓbaꝛ: q: de⁹ elegit ſibi Jacob in h̄ditatē ſibi ꝑ ceteris natiōib⁹: ergo valde fuit ipi ſuauis q: dū nihil bōi vl̄ mali egiſſet iacob dilexit: ⁊ eſau odio h̄uit: ⁊ elegit totuꝫ ꝑplm iſrael in iacob vt poſtea demōſtrauit

per effectū: ergo maxime iſrael tenenꝛ lauda re deū: q: ſolus aſcendit.xv.grad⁹ cū arca: ⁊ ſtat in domo dñi ⁊ in atrijs domus dei nr̄i.

Quia ego cognoui q̄ magn⁹ ē do min⁹: ⁊ de⁹ nr̄ p̄e omnibus dijs. ꝺ pe. o.ij.c. oia.

¶ Scd̄o eſt de⁹ de ſe laudād⁹ q̄m opš ⁊ ve rus de⁹: ⁊ null⁹ ali⁹ eſt de⁹ p̄ter ipm̄: q̄m ego cognoui q̄ magn⁹ eſt dñs: ⁊ omnipotens et deus noſter eſt verus de⁹ ſolus p̄e omnib⁹ dijs: ideſt alijs dijs refutatis vt falſis. hiere r.

Oia q̄cūqꝫ voluit dñs fecit in celo ⁊ in terra: ⁊ i mari ⁊ i oib⁹ abyſſis

¶ Q: p̄dicta ꝯcl'o hꝫ duas ptes. ſ. q̄ de⁹ nr̄ eſt ſol⁹ ver⁹ de⁹. Scd̄a pꝫ eſt q̄d null⁹ ali⁹ ē de⁹ ſcꝫ q̄d idola nō ſunt dij: iō p̄ꝛo ꝓbat p̄ꝛi mā p̄tē. ſcd̄o ſcd̄am ibi. Simulachꝛa. ꝓbaꝛ p̄mū. ſ. q̄ de⁹ nr̄ q̄ dt de⁹ iſrl̄ eſt ver⁹ de⁹ et oipotēs. Nā oia q̄ voluit fecit in celo ⁊ i ter ra ⁊ in mari ⁊ in oibus abyſſis: ergo eſt dñs omnipotēs in celo ⁊ in terra ⁊ in mari ⁊ i in ferno: ⁊ ſic eſt verus deus p̄e omnib⁹ dijs.

Educēs nubes ab extremo terre: fulgura in pluuiam fecit. ꝺ.lxx vij.ſ.

Qui ꝓducit vētos de theſauris ſu is q̄ꝑcuſſit p̄mogenita egypti ab homine vſqꝫ ad pecus. ꝺ.ciiij et.ꝺ. lxxvij exodi. rij.

Et miſit ſigna ⁊ ꝓdigia i medio tui egypte: i pharaonē ⁊ i oēs ſuos ei⁹

¶ ꝓbaꝛ p̄mū q̄ ſit dñs ⁊ facit q̄d vult i ce lo: nā ipſe eſt educēs: ⁊ eduxit nubes ab ex tremo terre: ⁊ fecit fulgura ꝯuerti ſup. in plu uiā hoc eſt: nā in nubib⁹ apparēt fulgura in cēſa ex exhalatiōib⁹ ſiccis: ⁊ ſic ērētholes ſꝫ de⁹ ꝯuertit nubes i pluuiā abſqꝫ leſiōe ad ir rigādā terrā: ⁊ totū h̄ ſit ex diuia ꝓuidētia q̄ ꝓducit vētos ꝺ theſaurꝫ ſecretꝫ ſuis. ⁊ vehūt nubes ſuꝑ terrā vt reſoluanꝛ i aquā ad vtili tatē hoiꝫ: ſꝫ null⁹ facit iſta niſi ſol⁹ de⁹ q̄ ex ſua oipotētia ⁊ diuia ꝓuidētia ꝓducit iſta ꝺ theſaurꝫ ſuis ſecretꝫ q̄ ignoꝛata ſūt hoībus. ariſt. Un̄ Ari. ⁊ multi philoſophi an̄ eū et poſt vos mlti luerūt reddere cās naturales de oibus me teoꝛicis: ſꝫ in mltis ꝺcepti ſūt ⁊ ſeipſos ⁊ alios fellerūt vt pꝫ de mirabilib⁹ effectib⁹ fulminū phos i momēto de q̄b⁹ nec valēt nec ſufficiūt red dere cās. Itē ⁊ de gn̄atiōe ⁊ inūdatiōe ma rum pece gnoꝝ fluuioꝝ: vt de nilo euphrate ⁊ gāge ⁊ ptio ⁊ ceterꝫ: ſꝫ liter ſe p̄hi diſcoꝛdāt ⁊ deficiūt. Itē i red dēdis tpe peſtilētie cū vidēt varios effect⁹ ⁊ irre pabiles i eadē regiōe ⁊ ciuitate ⁊ domo oēs cāis medici ſtupeſcūt: ⁊ p̄hi cū vidēt ſe deceptos rerū nec poſſe certā rōnē reddeꝛ dñtūta de⁹ vult nāliſi ſicipſi placet: ſol⁹ ipſe ſcit natura deficit. Iō igno dicit hic q̄ de⁹ ꝓducit ventos de theſauris rātia.

ſuis. ſ. de ſecretis: qꝛ facit ſicut vult: ꝛ nos nõ
debem⁹ terere tẽpus querẽdo alias cauſas
friuolas ꝛ incertas. ¶ Qui percuſſit. Hic ꝓ
bat ꝙ de⁹ facit qḋ vult in terra. Naꝫ ꝑcuſſit
ꝑmogenita egypti ab hominib⁹ vſqꝫ ad pec⁹.
Itẽ facit qḋ vult in mari. Nã miſit ſigna ꝛ ꝓ
digia in medio tui o egypte decẽ plagas ĩſe
rẽdo: ꝛ in pharaonẽ ꝛ oẽs ſeruos ei⁹ eos ſub
mergẽdo ĩ mari rubro diuidẽdo aq̃s ꝛ redu
cẽdo. Ergo eſt etiã dñs maris ꝛ oĩm aquarũ

vt ptꝫ li. Joſue ꝑ totũ. Qui percuſſit gentes multas: ꝛ oc
cidit reges fortes.
Seon regẽ Amorreoꝝ: ꝛ Og regẽ
Baſan: et omnia regna chanaan.
Et dedit terrã eoꝝ hereditateꝫ:
hereditatem iſrael populo ſuo.

¶ Et ẽt dñs hoĩꝫ ꝛ ciuitatũ ꝛ regnoꝝ. Nam
ipſe ꝑcuſſit gẽtes mltas. ſ. amalechitas ꝛ a
lios ꝛ occidit reges fortes. Seõ regẽ amor
reoꝝ ꝛ og regẽ Baſan: ꝛ ſuꝑauit oĩa regna
chanaã cũ regib⁹ ſuis: vt ptꝫ ꝑ totum diſcur
ſuꝫ libri Joſue. Et dedit terrã eoꝝ heredita
tẽ: hereditatẽ dico iſrael pplo ſuo. Per hoc
demõſtrat oĩa iſta facta fuiſſe in figura xp̃i
ꝛ eccleſie. Ideo ſubdit Dauid dicens.

de xp̃o. vi. ũ. acceſſerũt. Dñe nomẽ tuũ ĩeternũ: dñe memo
riale tuũ in gñatione ꝛ gñationẽ.
Qꝛ iudicabit domin⁹ populũ ſuũ:
ꝛ in ſeruis ſuis deprecabitur.

¶ Dñe oĩa iſta myſteria ſuꝑdicta feciſti et
mẽoriale tuũ ꝛ figurã xp̃i ꝛ eccl̃ie ĩ gñatiõe
ꝛ gñationẽ: qꝛ ſignificabat nr̃aꝫ futurã redẽ
ptionẽ ꝛ liberationẽ a captiuitate diabo. Et
q̃r filii iſrl̃ ſcḋm ꝓmiſſionẽ erãt poſſeſſuri he
reditatẽ eccl̃ie tue: hic ꝑ grãꝫ ꝛ ĩ futuro per
glĩã. Et ſic mẽoriale tuũ ſuꝑdictoꝝ myſte
rioꝝ ꝯplebit ꝑ xp̃ꝫ ĩ gñatiõe ꝛ gñationẽ ꝛ re
gnabit hic vſqꝫ ad iudiciũ ĩ hac eccl̃ia: ꝛ ĩ fi
ne iudicabit dñs pp̃lꝫ ſuũ: ꝛ ſic oñdet ſe dñꝫ
celi ꝛ t̃re ꝛ inferni: qꝛ diabolos ꝛ hoĩes ma
los dãnabit: ꝛ bonos ſaluabit: qꝛ ĩ ſuis dep̃
cabit̃ ꝛ exorabit̃ ꝛ audiet̃ dãdo eis p̃miũ et
felicitatẽ. Vñ ẽt iſte v̄ſ⁹ p̄t ꝯtinuari cũ ſn̄ia p̄
cedẽti ĩtelligẽdo ḋ vtroqꝫ aduẽtu ꝛ iudicio:
vt exponat̃ ſic. O dñe Jeſu oĩa myſteria ſuꝑ
dicta erũt mẽoriale tuũ ꝛ figura ĩ gñatiõe ꝛ
gñationẽ: vſqꝫ ad aduẽtũ ĩ carnẽ: ꝛ tunc iudi
cabit dñs ieſ⁹ pp̃lꝫ ſuũ iudicio diſcretiõis fi
deles eligẽdo ꝛ infideles ꝛ obſtinatos repro
bando: vt ipſe dicit Jo. ix. Judicium venit in
mũdũ: vt q̃ non vident videant ꝛ q̃ vident
ceci fiãt. Et exiñde mẽoriale xp̃i iã ñ ĩ figura:
ſ; ĩ re ĩ gñationẽ vſqꝫ ad iudiciũ finale: ꝛ tũc
iudicabit pp̃lm. ſ. iudicio examinatiõis ⁊c.

Simulachra gentiuꝫ argentũ ꝛ au p̃. cxiiii. ſe p̃i. xv.
rũ: opera manuum hominum.
Os habent ꝛ nõ loquentur; oclos
habent ꝛ non videbunt.
Aures habent ꝛ non audient: neqꝫ
enĩ eſt ſpiritus in ore ipſorum.
Similes illis fiant q̃ faciunt ea: et
omnes qui confidunt in eis.

¶ Probata ꝑma pte ꝯcluſiõis ꝓbat ſcḋaꝫ. ſ.
ꝙ idola gẽtiũ nõ ſũt v̄i dii. ꝓbat̃. Nã verus
de⁹ nõ ẽ fact⁹: nec mortu⁹ aut vita ꝑuat⁹: ſꝫ
idola ꝛ ſimulachra gẽtiũ ſũt opa manuũ hoĩꝫ: ĩ
fctã. Itẽ ver⁹ de⁹ ẽ v̄e vita ĩ q̃ oĩa viuunt ſed
ſimulacra gẽtiũ nõ viuũt: qꝛ os h̃ñt: ꝛ ñ loq̃nt̃ ꝛ
oclos h̃ñt ꝛ nõ videbũt: ꝛ nec eſt ſp̃us in ore
eoꝝ: ꝛ ſic nec ſpirãt nec reſpirãt. Ex q̃ ptꝫ qḋ
nõ viuũt: ex quo ptꝫ qḋ nõ habent verũ os:
nec oclos: nec aures ſꝫ eq̃uoce ſimiles illis
fiãt q̃ faciũt ea: prout declaratũ ẽ pſal. cxiii.

Domus iſrael benedicite dño: do p̃. cxiii. c.
mus aaron benedicite domino.
Domus leui benedicite dño: qui ti
metis dominum bñdicite domino xvi. q. iii. reuerti mini.
Benedictus dominus ex Sion: q̃
habitat in hieruſalem.

¶ Repetit exhortãdo oẽs ſtat⁹ ad bñdicẽdũ
deũ dicẽs. O dom⁹ iſrl̃. i. tota xp̃iana religio
bñdicite dño: ꝛ o dom⁹ Aarõ. i. ſtat⁹ ſacerdo
talis bñdicite dño: ꝛ dom⁹ leui. i. oẽs eccl̃ia
ſtici ad ſeruitiũ dei dedicati bñdicite dño: ꝛ
oẽs q̃ timetꝫ dñꝫ. i. oẽs iuſti q̃rũ laus ẽ acce
pta bñdicite dño: qꝛ ſol⁹ dñs q̃ habitat ĩ hie
ruſalẽ iſta ꝑ grãꝫ: ꝛ ĩ alia ꝑ glĩã ẽ bñdict⁹ ex
ſiõ. ſ. ex pplo fideli. q. d. poſtq̃ ſimulachra gẽtiũ
nõ ſũt bñdicẽda: nec colẽda ꝑꝑ rõnes ſuꝑdi
ctas ḡ q̃ eſtis ver⁹ iſrl̃ bñdicite dño nr̃o ieſu
xp̃o: ꝛ vos dom⁹ aarõ. ſ. ſacerdotes figurati
ꝑ aarõ ⁊c. qꝛ xp̃s ẽ ver⁹ de⁹ q̃ deſtruet oĩa ſi
mulachra gẽtiũ. Ex q̃ pꝫ ꝙ dd in hoc pſal. ñ
inuitat ad laudẽ dñi iſraelẽ: nec Jacob ſꝫ car
nẽ: ſꝫ ſcḋm ꝓmiſſionẽ ꝛ electionẽ q̃ ſunt fide
les vtriuſqꝫ teſti: vñ dicit. Laudate nomen
dñi: qḋ ẽ ieſ⁹ oẽs ſerui dñi ⁊c. qm̃ dñs elegit ſi
bi iacob ĩ h̃rditatẽ ſibi: ex q̃ pꝫ qḋ nõ inuitat
iudeos modernos: qꝛ nõ ſũt electi ſꝫ repro
bati: qꝛ nõ receperũt nomẽ dñi qḋ ẽ ieſ⁹: imo
ip̃ꝫ negauerũt: ſꝫ ſoli apl̃i ꝛ pplꝰ xp̃ian⁹ q̃ xp̃ꝫ
recepit: eſt a deo elect⁹. Et iõ eſt ver⁹ iacob ꝛ
iſrl̃: ꝛ ſunt veri ſerui dñi. Ergo populũ xp̃ia
nũ inuitat dauid ad laudandum chriſtum ꝛ
nomen eius in ſuo aduentu: qui fecit ſupra
dicta mirabilia in lege vete. ꝛ maiora in no
uo teſtamẽto per illa figurata: ideo aduers

tat lector ⁊ ſciat cõcordare figurã cũ figura/lo. qꝛ idẽ de⁹ fecit mirabilia in vtroqꝫ teſtõ.

Confitemini dño qm̃ bon⁹: qm̃ ineternum mia eius.

¶ Titul⁹ all'a: vñ eſt aduertẽdũ ꝙ dd̃ fecit hũc pm̃ ꝑ dedicationẽ tẽ/pli cũ pcedẽte. vt dictũ ẽ ad laudãdũ deũ. Jõ in mẽtris ꝯuenit cũ pcedẽte: ſed forſan hec eſt differẽtia. Nã pcedẽtẽ pſal. cãtabat ſol⁹ cho/rus leuitarũ: ſꝫ iſtũ incipiebat chor⁹ leuitarũ: ⁊ in q̃libet v̄ſu rñdebat pplꝰ: qm̃ ineternum mia ei⁹: ⁊ iõ i hebreo cũ q̃libꝫ v̄ſu ſu ꝑaddit: qm̃ ineternũ mia ei⁹: ſm̃ ꝙ reperit ſcriptũ. ſi/cut accidit in ſecularib⁹ cãtilenis. Nã chorea ſemꝑ reperit pncipiũ cãtilene: cũ pncipalis cãtauerit v̄ſum: ⁊ ſic etiã reperit i cãtico triũ puerorꝫ i caldeo. Nã i fine cuiuſlibꝫ v̄ſus ad/dit. Laudate ⁊ ſuperexaltate eũ i ſecula: ⁊ hoc accidit: qꝛ vn⁹ eorꝫ ſpũſctõ illuſtrat⁹ dicebat v̄ſus: ⁊ duo alii rñdebant: iõ forſan ibi dr oẽs vno ore dicebãt ⁊c. q̃ſi dicat: ꝙ null⁹ tacebat laudare ⁊c. Et iõ cũ cantaret iſte pſal. appa/ruit gl'a dñi in tẽplo: vt pꝫ. ii. paral. vii. Duo ergo facit in h̃ pſal. Nã pmo inuitat pplm ad ꝯfitẽdũ dño ratione ſue bonitatis. Scđo ibi. Q̃ fecit reddit cãm vel pbat p effectũ deũ eſſe bonũ: vel poſſum⁹ dicere ꝙ in pcedẽti laudat de⁹ inquãtũ magn⁹ ⁊ bon⁹ ⁊ oipotẽs: in hoc autẽ inquãtũ miſericors. Dicit ḡ. Cõfitemini dño qm̃ bon⁹ eſt ſup. qm̃ mia ei⁹ eſt ⁊ erit in/eternũ ⁊ fuit: qꝛ ſemꝑ miſericors nec defecit inuocantibus eum. Et ſequitur.

Confitemini deo deorum.

¶ Jdeſt angelorꝫ ⁊ iuſtorꝫ q̃ dñr dii ꝑ ꝑtici/pationẽ pſal. lxxxi. Ego dixi dii eſtis ⁊ filii ex/celſi oẽs: ⁊ addit rñſio: qm̃ ineternũ mia ei⁹.

Confitemini domino dominorũ.

¶ Scꝫ regũ ⁊ principũ: qꝛ nõ ſolũ eſt de⁹ an/gelorꝫ: ſed etiã eſt dñs regũ ⁊ principũ ⁊ oim dominorum terrenorum: qꝛ ipſe dat ⁊ aufert eis regna ſicut ipſi placet: ⁊ rñdetur qm̃ in/eternum miſericordia eius: ⁊ ſic in fine cuiuſ/libet verſus vſqꝫ ad vltimum.

Qui fecit mirabilia magna ſolus.

¶ Probat ꝙ ſit de⁹ deorꝫ ⁊ dñs dñorꝫ dicẽs: qꝛ fecit magna mirabilia ipſe ſol⁹ ⁊ null⁹ ali⁹.

Qui fecit celos in intellectu.

¶ Probat h̃: pmo ꝙ eſt de⁹ deorꝫ. Nã ipſe fe/cit celũ in intellectu. i. ꝑ intellectũ et verbũ ſuũ. Nã ab eterno idee omniũ rerũ erant in intellectu ⁊ v̄bo diuino: ad quarꝫ exemplar creauit oĩa ex tpe ſcđm ſpecies ſuas: et fecit etiã celũ empyreũ in intellectu ideſt ꝑ ſub/ſtantiis intellectualibus ad gloriam eorum.

Qui firmauit terram ſuper aquas.

¶ Jdeſt eminentẽ ſuper aquas. Nam ſicut dictũ eſt pſal. ciii. ſemꝑ aqua ſituat in terra ⁊ ſuꝑ terrã: ſꝫ qꝛ petit ſꝑ valles ⁊ infima: ⁊ mõ/tes ſupereminẽt: iõ dr terra fundari. i. emine/re ſuꝑ aquas q̃ ad montes: ⁊ ſic dr Neapolis ſuꝑ mare: ⁊ alexãdria: ⁊ tyr⁹: ⁊ ẽt h̃ põt intel/ligi q̃ ad venas terre ꝑ quas currũt maris aq̃ ⁊ etiã in viſceribus terre ſunt maxia recepta/cula aquarꝫ vñ egrediũt maria ⁊ vaſtiſſima flumina ſicut tanais ⁊ boryſtenes: nã dictũ ẽ ꝙ infra mare ſubmergũt magne aq̃ ⁊ vadũt ad receptacula terre: ⁊ exinde fluũt magna flumina: q̃ q̃dẽ aq̃ dulcorant i viſcerib⁹ terre ex nimia frigiditate ⁊ lõgo tractu: ⁊ ẽt mĺta flumina ſubmergunt i vno loco ⁊ emergũt ⁊ oriunt i alio: vt dr de nilo ⁊ tygri: ⁊ ſic ſerpũt ſubt⁹ terrã. Et iõ terra videt: iſto mõ fundari ſuꝑ aq̃s: qđ nõ fit ſine magno miraculo ⁊ oi/potẽtia dei: intm̃ ꝙ intellect⁹ nr̃ nõ põt ſuffi/cienter reddere rõnẽ de his. Et ſequitur. Ge. i. b

Qui fecit luminaria magna.

Solem in poteſtatem dei:

Lunã ⁊ ſtellas i poteſtatẽ noctis.

¶ Qui fecit. ſ. vt ſol preeſſet diei: vt dr Ge. i. ⁊ luna ⁊ ſtelle luceãt ꝑ noctẽ. Totũ h̃ etiã põt referri ad illud. Cõfitemini deo deorꝫ. ¶ Nã gẽtiles adorabãt ſolẽ tãq̃ deũ. quẽ phebũ et apollinẽ vocabãt: ⁊ etiã adorabãt lunã quã dianã ⁊ lucinã ⁊ iunonẽ vocabãt: ⁊ adorabãt ſtellas in q̃b⁹ putabãt ſtellificatos famoſos pncipes Jouẽ ⁊ mercuriũ ⁊ ſaturnũ ⁊ hercu/lem ⁊c. Et iõ dicit hic Dauid. Cõfitemini dño qꝛ ipſe eſt de⁹ ⁊ domin⁹ deorum: quos gẽtiles adorãt: ⁊ ipſe fecit eos. ſ. ſolem ⁊ lunã ⁊ ſtel/las ⁊c. ⁊ ſic eſt deus deorum. M

Qui percuſſit egyptum cum primo/genitis eorum. Exo. xi.

Qui eduxit iſrael de medio eorũ.

Jn manu potẽti ⁊ brachio excelſo.

¶ Jtẽ eſt ẽt dñs pncipũ ⁊ dñorꝫ terrenorum Probat nã ipſe ẽ dñs q̃ ꝑcuſſit egyptũ. i. egy/ptios cũ primogenitis eorꝫ: vt pꝫ i exo. q̃ edu/xit iſrl' de medio ei⁹ ſcꝫ egypti: ⁊ hoc in ma/nu potẽti ⁊ etiã pſona ⁊ brachio excelſo: quia cum ſignis ⁊ pdigiis ſupra naturam.

Qui diuiſit mare rubrũ i diuiſiões: Exo. iiii.

Et eduxit iſrael per medium eius.

Et excuſſit Pharaonem ⁊ virtutẽ eius in mari rubro.

¶ Jſta litera ẽ ſatis plana ⁊ expoſita ſupra pſal. lxxvii. ⁊ ciiii. ⁊ in pleriſqꝫ locis etiam q̃ ad ſenſum ſpiritualem.

Qui traduxit pplm ſuũ ꝑ deſertũ: Exo.

Qui percuſſit reges magnos: xiii.

Et occidit reges fortes:
nūe. Seon regem amorreorum.
xxi. Et Og regem baſan.
Nū. xxxi. d Et dedit terrā eorꝫ hereditatē he
reditatē iſrael ſeruo tuo.
¶ Qui traduxit ppl'm ſuū p deſertum.xl.an
nis ꝛ pcuſſit reges magnos ꝛc. vt expoſitum
eſt pſal. precedēti per hos.v.verſus.
xl.q. Qꝛ i hūilitate nr̄a memor fuit nr̄i.
iij.c. Et redemit nos ab inimicis nr̄is.
ad mē ¶ Qꝛ i hūilitate nr̄a.i.i pſecutiōe ꝛ tribula
ſam tiōe memor fuit nr̄i ſp miſerēdo ꝛ ſubueniēdo
iō ſeq̄r:ꝛ rdemit nos ab īimicꝫ nr̄is egyptiis
ꝛ ceterꝫ ifeſtātib⁹ nos tpe iudicū ꝛ ſaul' ꝛ dd
d.lxi. Qui dat eſcam omni carni.
c.na. Confitemini deo celi.
ſci. Cōfitemini dn̄o dominorꝫ. qm̄ in
eternum miſericordia eius.
¶ Et ꝯfitemini deo celi q̄ ē ꝟ⁹ de⁹ ꝛ dat eſcā
ꝛ cibū ꝛ victū oī carni.i.oī aīali. Lꝫ tot⁹ pſal.
debat itelligi ſpūal'r d xp̄o ꝛ eccl'ia:th̄ pnci
pali⁹ dmōſtrāt iſti q̄tuor vltimi ꝟſiculi loq̄ d
xp̄o ꝛ eccl'ia iō dī:qꝛ ipē dn̄s Jeſ⁹ xp̄s fuit me
mor nr̄i i hūilitate ꝛ deiectiōe ꝛ captiuitate
nr̄a i ptāte diaboli:ꝛ ēt mēor fuit nr̄i i hūili
tate nr̄a ꝛ clamore:qꝛ oēs pr̄iarche ꝛ pp̄he
cū hūilitate clamabāt vt xp̄s veniret:ꝛ ſicve
nit:ꝛ rdemit nos ab īimicis nr̄is diabo.ꝛ iu
deꝫ ꝛ tyrānꝫ p mortē ꝛ paſſionē. ꝯfitemini ēt
d ꝯſe. do celi q̄ dat eſcā ſacri altarꝫ oī carni fideli ꝛ
diſ.i. ꝯclud tcū pn.ꝯfitemini dn̄o dn̄orꝫ:qm̄ ie ſnū ꝛc
c.hi
duo. SUper flumina babylonis il
lic ſedimus ꝛ fleuimus: dum
recordaremur tui Sion.
¶ In hebreo huic pſal. null⁹ titul⁹ ſponit:
ſꝫ i pleriſqꝫ biblijs īuenit talis titul⁹.ſ.pſal.
dd p hieremiā. Uñ forſan aliq̄s videns qd
hic r. iſte pſal. eſt q̄dā lamētatio iudeorꝫ facta pp
captiuitatē hieruſalem p nabuchodonoſor
q̄ ꝯcordat cū lamētatiōe hieremie:iō appo
ſuit hūc titulū:qꝛ manifeſta ē materia. Hier.
aūt i ꝓlogo ſup abdiā vr aſſerere q dd fecit
hunc pſal. dicens. de q̄ regno olim per dd in
pſal.lxxxvi. dictū ē Memēto dn̄e filiorꝫ edō
in die hierl'ꝫ ꝛc. Sꝫ q̄dā dubitāt ne forte iſte
pſal. ſit fact⁹ poſt reditum a captiuitate per
eſdrā:eo q poti⁹ vr hiſtoria q̄ pp̄hetia:cū ita
N clare nolet babyloniā ꝛc. Sꝫ h̄ non refert. Nā
reue reuelatiōes ſpi⁹ dd fuerīt ita clare:vt ipēmet
latio dī.ij Reg.xxiij. q excedāt oēꝫ pp̄hetiā. ¶ Et
nes ideo de paſſiōe xp̄i in q̄tuor pſalmis.ſ.xxi.
dd ex ꝛ.xxxiiij.ꝛ.lxviij. ꝛ.cviij. magis viſus ē euā
cedūt geliſta q̄ pp̄heta. Nec fuit dd min⁹ pp̄heta
q̄ ille q̄ venit de iuda i Bethel ſub hierobo ā oēs
ſtāte ſupra altare vituli:q̄ dixit. Altare:altare pp̄he
re hec dī dn̄s. Ecce fili⁹ naſcet' de domo dd tas
Joſias noīe:ꝛ immolab it ſup te ſacerdotes
excelſorꝫ ꝛc. qd q̄dē ꝟbū impletū eſt p Joſiā
poſt.cc.annos:ptꝫ.iiij. Reg.xxiij. Item Eſa.
c.xlv. manifeſte nolauit Cyrū q̄ poſt.cc.an
nos dimiſit captiuitatē iſtā. Ex quo pꝫ q iſta
captiuitas ꝛ deſtructio tēpli fuit reuelata ipī
dd:eo q multū laborauit:ꝛ orauit vt ſciret
futuras fortunas ꝓſpitatis ꝛ aduerſitatis il
lius regni ꝛ ciuitatis ꝛ tēpli:ꝛ ſic fecit plres
pſal. de illa vaſtatiōe.ſ.lxxij.ꝛ.lxxviij.ꝛ iſtū.ꝛ
iſte pſal. eſt q̄dā tragedia ſeu lamētatio i qua
chor⁹ iudeorꝫ captiuorꝫ in babylonia deflet
miſeriā ꝛ ifelicitatē ſuā dū recordabat' ꝓteri
te felicitatis ꝛ ꝓſpitatis tēpli ꝛ cult⁹ diuini.
In q̄ duo facit. Nā pmo facit qd dcm̄ ē. Scd̄o
petit vltionē de ſuis afflictorib⁹:ibi Memor
eſto. ¶ Quātū ad pmū dī chor⁹ captiuorꝫ O
ſion nos ſedebam⁹ ꝛ ſedim⁹ ſup flumia baby
lonis:ꝛ illic fleuim⁹ dū recordaremur tui.ſ.
ciuitatis ꝛ tēpli qd ē ſitū i te:ꝛ dū recordare
mur cult⁹ ꝛ ſacrificiorꝫ ꝛ feſtiuitatū q̄s i te ce
lebrabam⁹ ꝛ hymnorꝫ ꝛ pſorꝫ q̄s cātabam⁹ dū
eram⁹ i ꝓſpitate:ꝛ libertate i te habitātes. Sꝫ
capit babylonē p tota ꝓuīcia i q̄ erāt diſpſi:q̄
q̄dē ꝓuīcia ē tota irrigata mltꝫ flumib⁹:q̄ſūt
eufratꝫ diuiſi i plres riuos ꝯcurrētes ī tigriꝫ:i
ripis quorꝫ ſituāt' mlte ciuitates ꝛ oppida:i
q̄b⁹ captiui ſeruiebāt iudei:in ripis quorum
fluminū naſcitur copia ſalicū:ideo ſequitur.
In ſalicib⁹ in medio eius:ſuſpen
dimus organa noſtra.
¶ Ideſt i ſalicib⁹ q̄ naſcunt' i ripis fluuiorū
q̄ diſcurrūt p mediā regionē babylōis nos
ſuſpendim⁹ organa nr̄a ꝛ inſtr̄a muſica nr̄a
q̄bus cātabam⁹ pſal. ꝛ cātica:et eſt modus
loquēdi militū emeritorꝫ. Nā qn̄ q̄ſceebant
et ſubtrahebāt ſe a labore ꝛ exercitio armo
rū ſuſpēdebant arma in tēplis:ꝛ doctores et
poete cū relinquebāt ſtudiū ꝛ exercitium di
cebant' ſuſpēdere arma:vt dicit Hora. i epi
ſto.ꝛc. Ita ergo iſti captiui quia ceſſauerunt
ab oī cātu letitie ꝛ erāt in captiuitate ꝛ an
guſtia dicebāt ſe ſuſpēdiſſe organa muſica
in ſalicib⁹ fluuiorꝫ. Lr̄a Hiero. habet ſuper
ſalices in medio eius ſuſpendimus organa
noſtra. Et tunc litera eſt clara. d pe
Quia illic īterrogauerūt nos q̄ ca di.
ptiuos duxerūt nos:ꝟba cātionū. c.lia
Et qui abduxerunt nos:hymnum liab⁹
cantate nobis de canticis ſion.
Quomodo cantabimus canticum
domini in terra aliena?

¶ Sequit chor⁹ ⁊ dicit: qꝛ babylonĩ q̃ capti nos duxerãt nos i babyloniã illic īterrogauerũt nos ꝟba cãtionũ.i.petẽdo ⁊ p̃cipiẽdo nos cãtare verba cantionũ: ⁊ apponit duos actꝰ iſti ꝟbo īterrogo: eo q̄ ẽ vehementis trãſitiõis d̃ illo collegio. Poſtulo poſco peto īterrogo ⁊c. Vñ r̃git ſcḋ actũ rõne gerũdũ ſubītellecti ⁊c. et iõ explicat petitionẽ dicẽs: ⁊ chaldei q̃ abduxerũt nos captiuos dixerũt ⁊ p̃ceperũt ſupple.cãtate nob̄. O vos iudei d̃ cãticis ſiõ.i.d̃ illo p̃lchris hymnis q̃s in ſiõ cãtabat̄ q̃b⁹ ſupple rñdim⁹: q̃uo cantabim⁹ cãticũ dñi.i.ad cultũ diuinũ d̃putatũ ſtãtes ī terra aliena idololatrie dedita? Et conuertſus chor⁹ ad ciuitatẽ hierl̃z deſtructã dicit.

De pe. d.v.c. ſein/nium. Si oblit⁹ fuero tui hieruſalẽ: obliuioni detur dextera mea.

De pe. d. iiij. eccleſiam. Adhereat lingua mea faucib⁹ meis: ſi non meminero tui.

Si non propoſuero hieruſalem: in principio letitie mee

¶ O hierl̃m detur dextera mea.i. vita mea obliuiõi.i.obliuiſcar ego vitam meã: ſi vnq̄ oblit⁹ fuero tui. Nã q̃ cãtat ⁊ letat̃ vr̃ obliuiſci aduerſitates ⁊ bona ꝑdita: ⁊ iõ nũq̄ obliuiſcar tui: ⁊ ꝑ ꝯñs nũq̄ cãtabo vſq̄ q̄ reuertar ad te cũ ꝓſperitate: ⁊ facit aliã adiurationẽ dicẽs. Adhereat lingua mea faucibus meis: vt nũq̄ poſſi̅ cãtare nec loq̄ ſi nõ meminero tui: ⁊ nõ ꝓpoſuero te: ſꝫ o hierl̃m in p̃ncipio cuiuſlibet letitie mee. Nã q̃cũq̄ in aliq̄ ꝓſperitate fuero q̃ merito vnuſq̄ſq̄ dꝫ letari: tũc ꝓponã memoriã tui: ⁊ ſic ceſſabo a q̃libꝫ letitia: vr̃ iſti tres ꝟſus p̃dicti pñt referri ad deũ q̃ miſert⁹ afflictiõis eoꝝ rñdet eis dicẽs. O hierl̃z tu affligeris ī hac captiuitate: ⁊ ducta pnia deſideras fuerit vt fuisti mihi: ⁊ ego promitto tibi ſub pacto iſto ⁊ adiuratiõe q̄ obliuioni det̃ dextera ⁊ potẽtia mea ſi oblit⁹ fuero tui: ⁊ adhereat lĩgua mea faucib⁹ meis.i.vita mea d̃ficiat: ⁊ ꝟbũ meũ ſit falſũ qḋ totũ eſt īpoſſibile: ſi nõ meminero tui te ab hac captiuitate liberãdo: ⁊ ciuitatẽ ⁊ tẽplũ iterꝫ reſtaurãdo ⁊c. Et hec adiuratio ẽ ſilis illi quã ſepe de⁹ facit: viuo ego ⁊c. Et ſequit̃ Adhereat lĩgua mea ⁊c. ſi nõ ꝓpoſuero te an̄ oẽs alias natiões ī p̃ncipio mee letitie q.d. te letificabo: ⁊ eris mihi accepta p̄ ceteris nationib⁹: ⁊ eris p̃ncipiũ mei cultus: ⁊ mihi ſacrificabis: ⁊ ſeruies in templo renouato et reſtaurato: et forſan iſte intellectus eſt melior.

De pe. di. iij. cũ in ſalicibus. Memor eſto domine filioꝝ edom: in die hieruſalem.

Qui dicũt exinanite: exinanite vſq̄ ad fundamentum in ea.

¶ Hic petit vltionẽ d̃ idumeis q̃ mouerũt ⁊ ſcitarũt chaldeos ad d̃ſtruendũ hierl̃z. ¶ Ad cui⁹ intelligẽtiã eſt notãdũ q̄ ꝯſuetudo dei fuit ⁊ eſt punire pplm̃ ſuũ ꝑ īfideles ⁊ inimicos ſuos ne fideles polluant̃ ⁊ dãnent̃ in talib⁹ pũitionib⁹: ſꝫ poſtea de⁹ nõ obliuiſcitur punire inimicos ſuos q̃ pplm̃ ſuũ vexauerũt qḋ ita factũ eſt. Nã ꝑ chaldeos ſiue babylonios ⁊ ẽt egyptios frequẽter flagellauit populũ ſuũ ⁊ maxime ciuitatẽ hierl̃m ⁊ tribus iuda. In q̃ ꝑſecutiõe fuerũt q̃ habitant ꝓpe terrã ꝓmiſſionis.ſ.tyrũ ⁊ damaſceni et oẽs idumei q̃ habitabãt vltra iordanẽ: ⁊ ẽt alij arabes ſcitabãt ⁊ ꝓuocabãt reges aſſyrioꝝ ⁊ egypti ad īfeſtãdũ hierl̃z ⁊ totũ iſrl̃ ex zelo īuidie. Et iõ Eſaias ⁊ hieremias ⁊ Ezechiel ⁊ Daniel ⁊ ceteri minores ꝓphe ſicut p̄dixerũt deſtructionẽ ⁊ flagellationẽ regni iſrl̃ ⁊ toti⁹ iudee futurã ꝑ chaldeos ⁊ egyptios: ita ꝑiter p̄dixerũt d̃ſtructionẽ babylonie faciendã ꝑ cyrũ ⁊ dariũ. Et ita ẽt p̄dixerũt d̃ſtructionẽ idumeoꝝ ⁊ moabitaꝝ ⁊ ceteroꝝ finitimoꝝ hierl̃z faciẽdã ꝑ cãbyſeꝫ ⁊ alios r̃ges pſaꝝ ⁊ medoꝝ: qḋ totũ fuit poſtea īpletum: vt pꝫ ī hyſtoriis herodoti: ⁊ danielis ⁊ ẽt iudith: vbi legit̃ qḋ holofernes dux cambiſis igne ⁊ ferro vaſtauit totã moſopotamiã ⁊ ſyriã ⁊ idumeã ⁊ egyptũ vſq̄ ī ethiopiaꝫ: ⁊ ſic pũiuit oẽs eos q̃ flagellauerũt pplꝫ dei. Hec ḡ ꝓlo p̄uidẽs dd̃ ī ſpũ ī hac ſcḋa pte pſal. p̄dicit pũitionẽ idumeoꝝ ⁊ babylonioꝝ: eo qḋ idumei excitarũt chaldeos: ⁊ venerũt cum eis ad d̃ſtruẽdum hierl̃z. Dicit ḡ dd̃ O dñe memẽto filioꝝ edõ: q̃d ſup.fecerũt ī die d̃ſtructiõis hierl̃z: q̃ dñt ⁊ dicebãt chaldeꝫ: Exinanite exinãite.i. d̃ſtruite d̃ſtruite ipaꝫ hierl̃z ⁊ euertite eã vſq̄ ad fũda. ne aliq̄d r̃maneat.

De pe. d. iij. ſ. ſalicibus. i. qḋ. iij. q. ⁊ ſi in pia. Filia babylonis miſera: beatus q̃ retribuet tibi retributionẽ tuam quam retribuiſti nobis.

Beatus qui tenebit: et allidet paruulos ſuos ad petram.

¶ Cõuerſus ꝓpha cũ cõminatiõe apoſtrophat ad babylonẽ ⁊ cõminãs ei futurã punitionẽ faciẽdã ꝑ dariũ ⁊ cyrũ dicit. O filia i.gẽs babylonis miſera. Nã btũs reputabitur ſupple ille q̃ retribuet tibi retributionẽ tuã quã retribuiſti mihi.q.d. qḋ ſicut flagellaſti ⁊ afflixiſti ⁊ cruciaſti me: ita in vltioneꝫ tanti ſceleris flagellaberis et retribuentuꝛ tibi vices crudelitatis ꝑ cyrũ ⁊ dariũ. Nam beat⁹ reputabit̃ ille q̃ tenebit ⁊ capiet ⁊ allidet paruulos tuos.ſ.babylonios ad petrã. ¶ Vñ ẽ manifeſte aduertẽdũ q̄ tota iſta ꝓphetia fuit impleta ꝑ cyrũ ⁊ dariũ q̃ deſtru

ferūt babyloniā: ꝛ ꝑ cambyſem ꝛ holofer-
nē q̄ deſtruxerit idumeā ꝛ arabiā ꝛ egyptū:
vt pꝫ per totū diſcurſum libri ꝛ hiſtorie he-
rodoti. Nā medi ꝛ pſe in captiōe babylonis
decerebrabāt puulos ꝛ infantes allidētes ꝛ
ꝓiciētes eos ad petrā ꝛ parietes. Ex ſupra
dictis pꝫ eſſe vanā ꝛ inanē opinionē ꝛ ſpem
iudeoꝝ modernoꝝ q̄ expectāt vaſtationem
xp̄ianoꝝ ꝓpter hoc dictū in pſal. ſ. Memor
eſto filioꝝ edō: et ꝑ hoc qđ dicit Hieremias
xlix. c. de futura vaſtatione edō. ꝛ etiā Tre-
no. iiij. cū dicit. Gaude ꝛ letare filia edō qui
habitas i terra hus. Ad te quoqꝫ ꝑuenit ca-
lix. Inebriaberis atqꝫ nudaberis. Itē ꝑ hoc
qđ dicit ꝓpha Abdias in toto libello ſuo ꝯ
edō. Vñ ꝑ edō volūt intelligere Romanum
imperiū ꝛ totū pp̄lm xp̄ianū: ꝛ ſic dicunt qđ
P oēs iſte ꝓphetie ſunt implēde in pp̄lo xp̄ia-
pp̄ls no: ſꝫ h̄ ē manifeſte falſū ꝛ ridiculoſū. ¶ Nā
roma pp̄ls Romanoꝝ ꝛ xp̄ianoꝝ nō deſcendit de
noꝝ ꝛ edō: imo hꝫ ortū a Japhet. Itē oēs iſte pro-
xp̄ia- phetie iā fuerūt iplete tp̄e cyri ꝛ darij ꝛ tp̄e
noꝝ cābiſis q̄ deſtruxit totā idumeā ꝛ ſyriā ꝛ egy
hꝫ or- ptū: vt ſcribit herodot⁹ ꝛ trog⁹ pōpei⁹. Itē
tum a idumei q̄ māſerūt facti ſunt xp̄iani poſt tp̄a
Ja- apl'oꝝ ꝛ poſt ꝯuerſionē magni Cōſtātini. Sꝫ
phet. poſtea apoſtatarūt a fide ſequentes ſectam
machometi. Nā idumea eſt vna ps arabie.
Ex quo pꝫ ꝙ romanū imperiū ꝛ pp̄ls xp̄ia-
noꝝ q̄ hodie eſt: nullo mō ꝑtinet ad edom.

¶ Secunda expoſitio eiuſdem pſalmi.

SEd qꝛ iſte pſalm⁹ nō ſolū eſt ꝓphetia inquātū ꝑdicit futura ſꝫ etiā cōputaꝛ iter ſacras ſcripturas inquantū ꝯtinet in ſe ſacrꝫ de xp̄o ꝛ eccl'ia: vt frequēter dictū ē in aliis: nā intellect⁹ dđ i hoc pſal. habuit duplicē ſpm̄ ꝓpheticū ſic i ceteris ꝓut dictū ē i ꝓlogo tractatu. ij. ꝛ. iij. Nā ꝑmo ꝑuidit captiuitatē ꝛ liberationem babylonicā: ꝛ ꝑ illā ꝑuidit futurā liberationē gn̄is hūani faciēdā ꝑ xp̄m: ꝗ nō ſolū ſiſtebat i captiuitate babylonie tūc futura: ſꝫ ēt ꝑmo ꝛ ꝑncipalr' trāſibat ad xp̄m ꝛ eccleſiā ſicut ſtās ſup altā turrim nō ſolū videt montes ꝓpinquiores ſꝫ etiā remotiores vltra illos ꝓpinquiores dū nō ſunt altiores ꝛ ſupeminentiores: ita ꝓphete ꝑuidebāt in ſpū mlta ꝓpinquiora vētura in illo pp̄lo tanꝙ mōtes puulos ſꝫ vltra videbāt mlta myſteria xp̄i ꝛ eccl'ie: eo ꝙ altiora: ꝛ iđ Eſaias ꝛ ceteri prophete poſtꝙ dixerūt aliq̄ vētura in illo populo ſaltāt ad xp̄m ꝛ eccl'iā: qꝛ ꝑ illa videbāt iſta ita ꝑiter fecit dđ in hoc pſal. ꝛ in multis aliis. Nā ꝑ illā captiuitatē babylonis ꝑuidit ꝑſecutionē quā ſemꝑ paſſa eſt eccl'ia ab infidelib⁹ malis ꝛ patiꝛ vſqꝫ ad diē iudicij ꝛ ꝑuidit: etiā punitionē perſecutorū eius et eius ſubuerſionē. Nam illa captiuitas babylonie figurabat ꝑſluras ꝛ ꝑſecutiones futuras ipſi⁹ eccl'ie: vt ait Aug. li. de catezizādꝭ rudib⁹. ¶ Vñ eſt aduertēdū ſm aug. xiiij. đ ciuitate dei. c. vi. ꝛ. xv. li. c. j ꝙ a ꝑncipio mūdi diuiſuꝫ ē totū gen⁹ hūanū i duas ciuitates. Una vocata eſt ciuitas dei q̄ incepit ab adā ꝛ abel. Alia ciuitas diaboli que icepit a caim. Pria dr̄ ciuitas dei: qꝛ de⁹ ē ei⁹ rector ꝛ finis. Scđa dr̄ ciuitas diaboli que icepi a caim: qꝛ diabol⁹ eſt caput ei⁹. Pria dr̄ freq̄nter i ſcriptura hierl'm: qꝛ eſt viſio pacꝭ ꝛ videt deū ꝑ fidē viuēs i pace ꝛ charitate. Diciꝛ ēt ſiō qꝛ deū ſpeculaꝛ ꝑ fidem: ꝛ ēt iſrl' ꝗ ſi vidēs deū. Nā quomōcunqꝫ noiaꝛ ſꝑ videt deū ꝛ ſpectat ꝑ fidē. Nā i teſtō ve. expectabat ꝛ ꝑuidebat xp̄ꝫ incarnādū ꝛ ſaluaturūꝫ eā: nūc aūt ꝑuidet ꝑ eādē fidē ꝛ expectat ipꝫ nos i celo glificaturū. Illa aūt ſocietas diaboli dr̄ cōiter in ſcriptura babylon ſiue babylonia: qꝛ iterp̄taꝛ ꝯfuſio: eo ꝙ nūꝙ habuit vnū caput: nec rectorē ſꝫ colebat pluralitatē deoꝝ. Nec expectabat vnū finē. Nā dij eoꝝ diuerſos fines eis ꝓmittebāt. Iđ erāt iter gētes diuerſe ꝛ nephāde ſuꝑſtitiones ꝛ rit⁹ colēdi. Diciꝛ ēt edō qđ interp̄taꝛ terra ſiue terrenā ꝛ rubeū: qꝛ oēs ciues illi⁹ ciuitatis ſūt terreni: ꝛ terrena diligūt ſicut iſti nr̄i amāt celeſtia. Iſti ꝗ duo amores ꝛ fines diuerſi fecerūt: duas ciuitates duraturas vſqꝫ ad iudiciū. ꝛ iđ ſicut illa babylō fluctūat i hac vita ꝛ gaudet circa terrena ꝛ ei⁹ finis ē pena ꝛ iſern⁹: ita nr̄a hierl'm ꝑ fidē ꝑegrinatur i hac vita: ſꝫ finis ꝛ vltim⁹ ꝉmin⁹ ei⁹ eſt celū ꝛ ꝑpetua btitudo et felicitas. Et iđ illa babylō ſiue edō ſꝑ afflixit ꝛ vexauit ꝛ ꝑſecuta ē nr̄am hierlꝫ ſiue ſiō ſiue iſrl': ꝛ h̄ ꝑuidit dđ i hoc pſal. vltra illā captiuitatē factā per nabuchodonoſor. Iđ ꝑ babylonē itelligiꝛ ciuitas ꝛ pp̄ls diaboli ꝛ ifideliū. Et ꝑ ſiō ꝛ hieruſalē itelligiꝛ eccl'ia ab abel vſqꝫ ad vltimū iuſtū. Et ēt icepit iſta eccl'ia ab adā in padiſo terreſtri. Nā tūc nabuchodonoſor. i. diabol⁹ captiuauit gen⁹ hūanū: ꝛ traxit ipꝫ ab illa felici ſiō ſiue hierl'm vbi adā fruebaꝛ in pace viſiōe āgeloꝝ ꝛ ſocietate. Et iđ hō erat ab illa ciuitate poſit⁹ ꝛ captiuus i hac valle lachrymaꝝ babylonie ꝛ ꝯfuſiōis defler caſum ſuū recordat⁹ illi⁹ felicis ſiō vñ cecidit ꝛ dicit. Sup flumina babylōis illic ſedim⁹ ꝛ fleuim⁹ dū recordaremur tui ſion ꝛc. ¶ Vñ nota qđ ꝑ flumina i ſacra ſcriptura frequenter interp̄taꝛ ꝑſecutiōes ꝛ tribulatiōes et furie tyrānoꝝ ꝛ maloꝝ: ꝑ ſalices itelliguꝛ fideles ꝛ ſimplices. Nā ſalices ſūt arbores amare ꝛ faciliter flexibiles ad nutū. Ita ſimplices ꝛ fideles ſemꝑ obediūt malis ꝛ affliguꝛ ab eis ꝛ exercitantur ꝛ patiūꝛ ab eis amaras ꝑſecutiōes: dicunꝛ ꝗ flumia diſcurrere ꝑ mediū babylonie: qꝛ ſꝑ in hoc mūdo

Due ciuitates.

ſocietas diaboli dr̄ babylō.

Not. a

uerūt furioſi mali ꝛ tyrāni ꝛ petulātia tyrā
noꝝ. Dicunt͛ etiā ſalices naſci iuxta flumi-
na q: ſꝑ boni fuerūt dati i exicitiū maloꝝ.
Nā ſicut flumina tumida ꝛ furioſa rapiūt ꝛ
euertūt ſalices: ꝛ oia q̄ ſūt i ripa. Ita tyrāni
ſemꝑ ꝑſecuti ſunt ſimplices fideles ab itio:
q: ilico diabol⁹ iſurrexit i adā: ꝛ caym i abel
ꝛ chaldei i abraam: et iſmael in iſaac: ꝛ eſau
ſiue edom i iacob ſiue iſrael: ꝛ ſaul i dd: ꝛ po
pul⁹ gētilis i filios iſrael: ꝛ babylonia ꝛ egy
pt⁹ i hierl'z: ꝛ ſynagoga ꝯ eccl'iaz: tyranni ꝛ
heretici ꝛ hypocrite ꝛ antixp̄a ſemꝑ iſurgēt
ꝯ eādē vſqꝫ ad iudiciū. Sꝫ oēs iſti mali vni-
uerſal'r cōp̄hēduntur ſub noīe babylonis ꝛ
edom: ſicut eccleſia intelligit͛ ſub hoc noīe
ſion ꝛ hierl'm: Sedet ergo eccleſia ab initio
mūdi ſuꝑ flumina babylonis ſꝑ a malis af-
flicta: ꝛ tn̄ nunq̄ ꝑdidit fidē: q: ſꝑ recordatur
ipſi⁹ ſion in q̄ xp̄s regnat: hic ꝑ fidē ꝛ ſupe-
ri⁹ ꝑ gratiā: ꝛ ſꝑ ꝑ fidē recordat͛ qūo adā ꝑ
ſuperbiā cecidit ab illa arce ſion paradiſi
terreſtris: ꝛ qūo ꝓpter i'ld pctm̄ ſedet i hoc
mūdo ſuꝑ flumina babylonis: ꝛ iō ſe abſtra
xit a voluptatib⁹ ꝛ ritib⁹ gētiliū infideliū: ꝛ
qūo expectauit xp̄m incarnandū: vt veniret
in carnē: nūc aūt expectat ip̄m videre in glo
ria. Et ſicut i lege veteri deſiderabat reuer
ti in hierl'm. i. ꝑuenire ad legē gratie: vt cā-
taret de cāticis ſiō: ꝛ in hierl'm ſuperiorē: vt
ibi cātet cātica glorie poſtq̄ hic cātat canti-
ca gratie xp̄i iā reuerſa de pria babylonia
diaboli: in q̄ tenebat͛ captiua: ſꝫ nūc adhuc
retinet͛ in hac babylonica mūdi inter mem
bra diaboli ſcꝫ inter infideles ꝛ hereticos ꝛ
tyrannos ꝛ impios. Semꝑ ergo eccleſia de
flet ꝑſecutiones ꝛ amaritudines hui⁹ mūdi
vſqꝫ quo requieſcat in ſuperna hierl'm. Dicit
ergo eccl'ia. O ſiō: ideſt terreſtris ꝑadiſe ꝛ ſu
ꝑior ſiō quā expectam⁹ ſemꝑ nos ſedimus
amari ſuꝑ flumina babylonis. i. ꝑſecutiōes
mūdi ꝛ diaboli: ꝛ fleuim⁹ illic dū recordare
mur tui. i. felicitatis in q̄ eram⁹ in terreſtri
ꝑadiſo: ꝛ quā ꝑdidim⁹ in ſuꝑiori. Et iō non
poſſum⁹ letari: nec cātare cāt⁹ letitie in hac
lachrimarum valle ꝛ exilio ꝛ amaritudine:
q: nos ſuſpendim⁹ organa noſtra. i. cauſas
cantandi carmina letitie in ſalicib⁹ q̄ ſunt i
medio ei⁹. ſ. Babylonis. Nā ibi nō ſunt niſi
tribulatiōes ꝛ anguſtie ꝛ amaritudines: q:
ibi dimiſim⁹ oēm letitiā: ꝛ nos ſubtraximus
ab oī delectatiōe. Ergo ibi ſuſpendim⁹ ꝛ di-
miſim⁹ oēm letitiā: ꝛ cāticū iter anguſtias.
Et iō nō poſſum⁹ recuꝑare illā ſiō: ꝛ hierl'm
ꝑditā ꝑ cāt⁹ letitie mūdane: ſꝫ ꝑ cāt⁹ amari
tudinis ꝛ pnīe ꝛ pauꝑtatis ꝛ ꝑſecutionis ꝓ-
pter xp̄m ꝛc. Un̄ mat. v. Beati pauꝑes ſpū:
q̄m ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. Bti mites. Bti q̄
lugēt. Beati q̄ eſuriunt. Beati q̄ ꝑſecutionē
patiunt͛ ꝛc. Quare q: ſum⁹ i terra aliena: et
ſedemus ſuꝑ flumina babylonis captiui ꝛ
exules a nr̄a ſiō ꝛ hierl'z: q̄ ſic nos opꝫ reuer
ti ad eā. hebre⁹ ꝛ lr̄a hiero. hꝫ ſuꝑ ſalices.
In medio ei⁹ ſuſpēdim⁹ organa nr̄a: ꝛ tunc
lr̄a eſt plana. ¶ Un̄ nota q̄ babylō hic non
ſolū ſumit͛ ꝓ tota ꝓuincia babylonie: q̄ eſt
ſita in medio duoꝝ fluuioꝝ magnoꝝ. ſ. iter
tygrim ꝛ eufratē ſꝫ etiā ciuitas magna ba-
bylon eſt ſita inter duo flumina interfluen-
tia muros ei⁹: nā ab ortu hꝫ tygrim ꝛ ab occ-
caſu ꝛ meridie hꝫ regiū qd̄ eſt brachiū de-
fluens ab eufrate ꝛ intrās in tygrim poſtq̄
circuit ciuitatē. Quocūqꝫ ergo ſumat͛ ſemꝑ
babylon ē ſita in medio fluminū. Item tota
chaldea eſt circū ꝛ irrigata alueis tygris
ꝛ eufratis: ꝛ abūdat ſalicib⁹: ꝑ quā bn̄ figu-
rat͛ hic mūd⁹ circūfuſus ꝑſecutionib⁹ ꝛ ama
ritudinib⁹. Et iō hic dicim⁹: q: diaboli ꝛ ip̄i
q̄ captiuos duxerūt nos ꝛ affligebāt: iterro
gauerūt. i. irriſorie exq̄ſierūt a nobis ṽba cā
tionū: ꝛ q̄ abduxerūt nos a pr̄ia nr̄a dicebāt
nobis irriſorie. ¶ Cātate nobis de cāticis ſiō ſi
poteſtis. i. q̄re nō cātatꝫ talia cātica: ſicut cā-
tabatis dū eratis i ſiō i ꝓſperitate ꝛ letitia?
Un̄ r̄ndet corp⁹ myſt cū ſiue eccl'ia. Quo cā-
tabim⁹ cāticū dn̄i i terra aliena exules ab il
la ſiō ꝑadiſi ꝛ captiui in hac babylone con-
fuſiōis ꝛ miſie? Un̄ nō negat eccl'ia q̄n cātet
cāticū dn̄i i hac t̄ra aliena ꝛ ꝑegrinatiōe: ſꝫ
negat modū: q: i illa ſiō ꝑadiſi cātabat cāti-
cū dn̄i cū felicitate ꝛ letitia ſine miſia ꝛ ama
ritudie habitās iter illas felices arbores ꝑa
diſi veſcēdo illo cibo vite ſibi ꝯceſſo: ſꝫ nūc q̄
habitat i medio hui⁹ babylonie inter ſalices
amaras ꝛ ifructuoſas fuiēdo inimicis iā nō
ꝑt eo mō cātare cāticū dn̄i q̄n patiat͛ ꝑſecu-
tiōes int⁹ ꝛ ex̄ ꝛ amaritudines ſalicū. Nā dū
i hac vita ꝑegrinamur: cū difficultate opa- R
mur: ꝛ ſꝑ i bn̄ opādo it⁹ ꝛ ex̄ r̄ſiſtētiā iuenim⁹
¶ Un̄ btūs Amb. hymnos ſuaues cātabat
i eccl'ia mediolanēſi: tn̄ ab arrianis itolera-
biles ꝑſecutiōes patiebat͛: ꝛ ſic cū amaritu-
dine ꝛ lachrimis cātabat cāticū dn̄i in terra
aliena hr̄tice prauitati ddita. Eodē mō cāta
uit ſꝑ eccl'ia xp̄i in ꝓncipio ꝛ tp̄e tyrannorū ꝛ
hr̄ticoꝝ ꝛ cātabit tp̄e antixp̄i. Iō ſeq̄t͛ r̄nſio
dei. O hierl'z eccl'ia mea obliuiōi det͛ dexte-
ra mea. i. vita mea dficiat: ſi fuero oblit⁹ tui
q̄n veniā ad liberandū te carnē aſſumēdo ꝛ
ꝓ te patiēdo ꝛ ab iſta babylonia liberando
h̄ ꝑ grām ꝛ i futuro ꝑ glīā. Et adhereat lin-
gua mea faucib⁹ meis mētiēdo ſi nō memi-
nero tui in hac tribulatiōe: ꝛ ſi nō ꝓpoſuero
te i ꝓncipio. i. die letitie mee. i. rēdēptionis.
O hierl'z dies letitie xp̄i fuit ſtat⁹ legis grē.
Iō i ꝓncipio hui⁹ diei ꝛ letitie ꝓpoſuit eccle
ſiā ſuā ceteris natiōib⁹: q: ſolā iſtā elegit in
ppl'z ſuū ꝛ ſpōſā. Promittit ḡ xp̄s h̄ liberat͛
ppl'z ſuū ꝛ eccl'iā fideliū liberat͛ a captiuita

babylonis ſituatio.

te Babylonis hic p gratiã: z i futuro p gl'iaz tã i hoc die gr̃e q̃ in alio die gl'ie future. Jõ eccl'ia leta de pmiſſiõe ſibi facta p xp̄z petit viſionẽ de babylonia z de pplo terreno qui ipſam affligit. Et dicit. O dñe poſtq̃ tu pmittis reminiſci nr̃i z ꝑponere nos ceteris ideſt ipſis infidelib⁹ z terrenis in principio letitie tue: q̃ erit dies gr̃e z dies hierl'm: ſʒ memẽto filiorum edom: z punias eos in die reſtitutiõis hierl'm. ſ. i tpe gr̃e: poſtq̃ ipſi affligerũt nos i pſperitate ſua filij edom ſũt hoies terreni. Et cõuerſ⁹ ad babylonios. i. filios ꝯfuſiõis q̃ ijdẽ ſunt z terreni: dicit. O gens infidelis z miſera filia babylonis: vñ eris miſera i die iudiciũ: z i die hierlʒ gr̃e z gl'ie. Nã tunc ille ppl's quẽ tu pſecuta es: erit beat⁹ ſedẽs ad iudiciũ cũ xp̄o iudicãte te: z cõdẽnabit te in eternã penã: z retribuet tibi retributionem quã tribuiſti nobis: z ipſe ppl's dei z eccl'ia erit btũs: z tenebit z poſſidebit illã hieruſalẽ z allidet filios tuos z ꝓijciet ad petraz inferni in penã eternã Et no. q̃ hec punitio tpaliter facta eſt ꝯ inimicos et pſecutores eccl'ie. Nã nõ ſolũ iudei fuerũt puniti p romanos z paruuli eorum alliſi ad petrã: ſʒ etiã fuerũt maxima bella deſtructiões ciuitatũ inter gẽtiles: in q̃b⁹ facte ſunt magne crudelitates in punitionẽ eorum. Ex q̃ pʒ q̃ ſicut dd p captiuitatẽ ſiue p liberationẽ a captiuitate p̄terita egypti ꝓuidit liberationeʒ totius humani generis futurã p xp̄m de captiuitate diaboli a peccato: ita pariter p liberationẽ futurã a captiuitate babylonis preuidit etiã liberationẽ futurã p xp̄z z vniuerſalẽ redẽptionẽ: z ꝓuidit liberationẽ eccl'ie de afflictione z pſecutiõe iudeorum z tyrannorũ z hereticorũ z antichriſti. ¶ Patet etiam q̃ triplex eſt hieruſalẽ. Prima materialis. Scd̃a militans p gratiã. Tertia triũphans p gloriã. Unde ante aduẽtũ xp̄i erãt oẽs in captiuitate peccati originalis. Et lʒ eſſent in hierl'm materiali: tñ erant in babylonia diaboli p pctm̃. Jõ deſiderabãt reuerti ad hierl'm militãtẽ p gratiã: z cãtare in ea cãticũ nouũ p gratiã q̃ eſt lex euãgelica: vt pʒ Eſa. xxxvj. cantabit in illa die canticũ in ea zc. Sed qr iam ſum⁹ in hierl'm militãte z cãtam⁹ cãticũ gr̃e: iõ adhuc deſiderem⁹ exire ob hac corpali captiuitate poſtq̃ eximimus a captiuitate ſpũali p xp̄m: z deſideramus ire ad hieruſalẽ eternã triũphantẽ. vt cãtemus ibi cãticũ glorie abſq; aliqua tribulatiõe z dolore tã corpali q̃ ſpũali. vbi abſterget deus oẽm lachrymã ab oculis inſtorum z iam nõ erit ampli⁹ neq; luct⁹ neq; dolor zc. Uñ hoc canticũ nouũ glorie nemo põt cãtare in hoc mũdo: ſʒ in ſion ſuperiori z celeſti cãtant illud illa. cxliiij. M. cũ cithariis ſuis z organis in cõſpectu throni z agni exiſtentis ſupra mõtẽ ſiõ: vt pʒ Apoc. xiiij. Et hoc canticũ deſideram⁹ cãtare hodie: q̃ ſedem⁹ ſup flumina babylonis hui⁹ mũdi: z illas citharas deſideram⁹ recupare vt cũ eis cãtemus cãticũ dñi i illa celeſti hierl'm quã Joãnes vidit deſcẽdẽtẽ de celo q̃ſi ſpõſaz ornatã viro ſuo. Apo. xxj. Ex q̃ pʒ q̃ dd in hoc pſal. intẽte monet: q̃ nõ velim⁹ i hoc mũdo cõſidere: nec cãtare cãticũ letitie mũdane: ſʒ cãticũ pnie z amaritudinis z cãticũ fidei: z gr̃e: vt poſſim⁹ cãtare i ſupiori ſiõ cãticum gl'ie corã agno. Nã q̃diu ſum⁹ i hoc mundo ſup flumina babylonis ſedem⁹ iuxta ſalices amaritudinis: z ide ſumim⁹ cibũ poſtq̃ pdidim⁹ cibũ vite i paradiſo: vnde ſumus eiecti. ¶ Jtẽ monet moraliter q̃ ſi q̃s ẽ captiuus in babylonia p pctm̃ actuale nolit ibi manere: nec cãtare: ſed laboret inde exire vt cantet canticũ dñi in hierl'm gratie: que eſt eccleſia iſta vt inde poſſit aſcendere ad celeſtem ſion: ad cantandũ cãticũ glorie. Sʒ eſt iterũ aduertẽdũ q̃ poſtq̃ eccleſia dei. i. corpus myſticũ fuit liberatũ p xp̄m de ſeruitute ſpũali babylonis z ptãte diaboli: z hoc p paſſionẽ xp̄i z eccl'iaſtica facta: z fuit abſoluta a iugo legis: tũc incidit in pſecutionem tpalẽ: z fuit afflicta p magnã meretricẽ babylonẽ. ſ. ppl'm paganũ. ¶ Uñ ſicut ex conuerſis de pplo iudaico z gẽtili facta eſt vna eccl'ia xp̄i z ciuitas dei q̃ dr̃ hierl'm z iſrael ita ex obſtinatis de pplo iudaico z gentili facta eſt ciuitas diaboli q̃ dr̃ magna babylon q̃ illico incepit pſequi z affligere ciuitatẽ dei z nouã hierl'm q̃ eſt eccl'ia xp̄i: ſʒ prio incepit ſynagoga obſtinata ad pſequendã eccleſiã: z exinde cõtinuauit gẽtilitas affligere eccleſiã vſq; ad magnũ Cõſtãtinũ: ſed cõuerſa gẽtilitate ad xp̄m: tũc ſola ſynagoga mãſit obſtinata z inimica pplo dei: z ſic gẽtilitas tota q̃ ante erat babylon facta eſt hieruſalẽ z iſrael z populus z ciuitas dei: z ſynagoga q̃ ſola erat iudea z hierl'm z ciuitas ſancta facta eſt babylon: z cõfuſa p obſtinationẽ z infidelitatẽ: z ſola manſit inimica populo z ciuitati dei z ipſi hierl'm. Per eãdẽ ergo rõnẽ ſynagoga q̃ ante erat iacob z iſrael per fidẽ ante aduentũ xp̄i: facta eſt edom poſt aduentũ xp̄i ꝓpter infidelitateʒ. Et gentilitas que ante dicebat̃ edom facta eſt iacob z iſrael recipiẽdo xp̄m: qd̃ ſic probatur. Nam Jacob dictus eſt Jacob: id eſt ſupplantator: eo q̃ ter ſupplantauit fratreʒ ſuũ edom. Primo quando eiecit ipm̃ de ventre matris: z ſic natus eſt tenens plantam fratris. Scd̃o qñ ſubripuit ipſi primogeniturã p cibo lẽticularũ. Tertio qñ ſubripuit ipſi bñdictionẽ dũ abierat ad venãdũ cibos corpales. Et iõ dict⁹ eſt iacob: ideſt ſupplantator: z ita pariter Eſau dict⁹ eſt edom. i. ru-

Nota.

T

S Triplex hieruſalẽ.

Nota. iacob ſupplantator fratris.

deus ꝛ ſanguinolēt⁹:eo ꝙ eiect⁹ a vētre na-
tus eſt ſanguinolēt⁹:ꝛ rubēs ſanguine inuo
lutus.Scđo dict⁹ eſt edō.i.terren⁹:eo ꝙ p ci
bo terreno vēdidit primogeniturā ipſi iacob
Tertio dict⁹ eſt edō.i.terren⁹ eo ꝙ dū abijt
ad venādū cibos corꝑales ꝑdid.t bñdictio-
nē ſpūalē:quā ipſi ſurripuit frater ei⁹ iacob
Et ſic pꝫ ꝙ ꝑꝑ tꝑalia ꝑdidit ſpūalia:ꝗbus
bonis ſpūalib⁹ ſucceſſit ipſe iacob:vt pꝫ Ge
ne.xxv.et.xxvij.Quia ergo ita ꝓprie accidit
inter ſynagogā ꝛ gētilitatē poſt aduētū xp̄i.
Nā primo gētilitas ꝗ erat minor eiec t ſyna
gogā de vētre eccl̄ie ſumēdo fidē xp̄i.Scđo
ſurripuit ipſi primogeniturā.Nā p̄io opor-
tebat p̄dicari iudeis ṽbū dei: ſꝫ qꝛ indignos
ſe fecerūt:iō apl̄i ꝓfecti ſunt ad gētes:vt pꝫ
Actuū.xiij.Tertio ſubripuit ipſi bñdictionē
ꝓmiſſam ipſi abraē ꝛ ſemini ei⁹:qꝛ voluit re
generari ꝛ benedici in xp̄o.Et ſic gentilitas
ꝗ erat edō facta eſt iacob ꝛ iſrl̄ ꝛ ſemē abraē
per oppoſitū autem ſynagoga facta eſt edō:
ꝛ ſanguinolenta quādo eiecta eſt a vētre ec-
cleſie occidendo chriſtum.Et facta eſt edō
vendendo primogenituram:ꝛ perdendo be
nedictionē.Et ſic pꝫ quō ſynagoga vere fa
cta eſt edom ſiue idumea.¶ Unde eſt iterū
aduertēdū ꝙ ſynagoga quadruplici rōne fa
cta:ꝛ dicta eſt edom poſt aduētū xp̄i.Primo
ratione myſterij ipſius Eſau cōpleti in ipſa
ſynagoga:put dictū eſt:eo ꝙ ſynagoga con
tempſit benedictionē ꝛ redēptionē xp̄i.ꝛ pri
mogeniturā ꝓpter bona tꝑalia mundana ꝛ
terrena:quia edom interp̄tat terren⁹ ꝛ mū
danus.Item ſecundo hoc nomē edom ſiue
idumea cōpetit ipſi ſynagoge rōne alteri⁹
interp̄tationis.Nā edom interpretatur ſan
guinolētus:ꝛ idumea ſanguinolenta: ſꝫ ipſa
ſynagoga māſit ſanguinolēta ex homicidio
et nece xp̄i:in qua obſtinatione homicidij ꝑ
perſeuerat:ideo vere dicitur edom. Tertio
dicitur edom ſiue idumea ratione officij et
inimicitie.Uñ eſt aduertēdum ſm hierony
mū in ꝓlogo ſuꝑ abdiā ꝙ hebrei oēs popu
los ſibi aduerſantes appellabant edom.vñ
dicebāt ꝙ ſicut eſau appellat⁹ eſt edom:eo
ꝙ ſemꝑ aduerſatus eſt ipſi iacob:et ꝗrebat
mortē ei⁹:ita pariter oēs qui aduerſaban
tur populo iſrael debēt dici edom.Et ſic to-
tū populū gentilē appellabāt edō:et ſic di-
cit hieronymus ꝙ per edō in ſacra ſcriptu-
ra nō ſolū intelligitur illa pars arabie ꝗ eſt
vltra iordanē:ſed intelligitur etiā totus po-
pulus gentilis: qui ſemꝑ inimicabat et ad-
uerſabat populo dei:ꝛ ꝓcurabat eius deſo-
lationē.Et hec fuit cauſa quare ppl̄m chri-
ſtianū appellarūt edom:eo ꝙ fuit cōgrega-
tus ex cōuerſis de populo gentili:ꝛ quia eſt
ſemꝑ contrarius populo iudaico. His ergo
habitis ꝛ preſuppoſitis per eos ſequitur ꝙ
ſola ſynagoga eſt hec edō:et intelligit ꝑ edō
ꝛ idumeā in ſacra ſcriptura.Nā edō eſt iſte
ppl̄s ꝗ aduerſat ppl̄o dei:ꝛ ipſi iacob:ꝛ iſrl̄
ꝛ aduerſat ṽitati legis ꝛ ꝓphetaꝝ.Cū ergo
ſupius in plurib⁹ locis ꝓbatū eſt ꝗliter ſola
eccl̄ia xp̄i eſt iacob ꝛ ver⁹ iſrl̄ ꝛ ſemē abraē:
eo ꝙ ſubripuit ꝓmogeniturā ꝛ bñdictionē:ꝛ
fuit bñdicta ꝛ regñata in xp̄o in lege ꝓmiſ-
ſo:quā ꝓmogeniturā ꝛ bñdictionem ꝛ rege-
nerationē et redēptionē cōtēpſit ſynagoga
ꝓpter bona tēporalia:ergo quicūqꝫ aduer-
ſat ppl̄o xp̄iano ꝛ legi euangelice ꝗ eſt veri-
tas legis ꝛ ꝓphetarū:ille talis eſt vere edō
ꝛ idumea:ſed ſynagoga eſt hmōi:qꝛ ilico ad
uerſata fuit xp̄o ꝛ doctrine eius:ꝛ per con-
ſequēs veritati legis ꝛ ꝓphetarum:et ilico
poſt paſſionē ꝑſecuta eſt apl̄os ꝛ totā eccle-
ſiam:ꝛ hodie pſeuerat in eadē obſtinatione
ꝛ malitia et cecitate:ergo ipſa ſynagoga ve
re eſt edom ꝛ idumea.Et ſic pꝫ qualiter ip
ſa ſynagoga obſtinata eſt illa idumea cui
ſemꝑ cōminatur de⁹ ꝑ hieremiā et Abdiā:
ꝛ ꝑ oēs alios prophetas. Quarto ꝓbat ſy-
nagogā intelligi ꝑ idumeam:ꝛ hoc ratione
falſe doctrine Thalmudice:quā hodie ſeq
tur.¶ Ad cuius intelligētiā eſt aduertendū
ꝙ ſcribe ꝛ phariſei audita reſurrectiōe xp̄i
per teſtes idoneos:et viſa poteſtate xp̄i per
euidētiam ꝛ miracula:ꝛ viſa veritate euan-
gelica per doctrinā miraculoſam apoſtolo-
rum poſt receptionē ſpiritusſancti:tunc que
ſierūt modos ꝛ vias quomodo tegerēt ſuū
errorē ꝛ malitiā:ꝛ retinerēt illū ppl̄m i ſua
cecitate ꝛ falſa doctrina et fermēto mēdacij
ꝛ malitie.Et ſic vt oſtēderēt ieſum xp̄m non
fuiſſe verū meſſiā:cōfinxerūt ſibi quēdā fal-
ſum meſſiā vocatuꝫ barcocibā:ſꝫ ille perijt
cū magna ꝑte ſcribarū ꝛ phariſeoꝝ:ꝛ cū to
ta ciuitate biter et magno nūero iudeoꝝ:et
ſic etiā cōfinxerūt quēdā aliū egyptiū i meſ
ſiā:quē adrianus capitali ſnīa puniuit:tūc
ſcribe ꝛ phariſei recurrerūt ad magos ꝛ ne
cromāticos:ꝛ ſic aſciuerūt ſimonē magū tā
ꝗ meſſiā:ſꝫ apl̄i petr⁹ ꝛ paul⁹ ipm̄ corā ne-
rone ſupauerūt ꝛ ꝯfuderūt:ꝛ ſuā fraudē de
texerūt. Ultimo aūt aſciuerūt quendā ma-
gnū necromātiū idumeū vocatū Mayr:ꝛ ꝓ
miſſis magnis donis ꝛ muneribus ipm̄ ꝑſe
litū fecerūt:ꝛ ſuis falſis traditionib⁹ phari
ſaicis inſtruxerūt. Ille aūt cū eſſet verſutus
ꝛ mag⁹ ex cōſilio diaboli ꝯfinxit in ſcriptis
quādā legē quā miſna appellauit.i.ſcđam
legē:quā de⁹ orēten⁹ dederat ipſi moyſi in
mōte ſinai vltra legē ſcriptam. Uñ dicit iſte
ſcelerat⁹ ꝛ ſacrileg⁹ ꝙ moyſes bñ ꝓmulga-
uit ꝛ manifeſtauit illi populo legē ſcriptam
ſed nō manifeſtauit legē orēten⁹ datā ſꝫ illā
tm̄ reuelauit i ſecreto ipſi ioſue:ꝛ ioſue reue
lauit ipſam alteri.Et ſic ꝑuenit vſqꝫ ad rab-

Marginal notes, left margin: U | ſyna-goga dicit. edō. | Edō inter p̄tat terre-nus. | he-brei popu-los oēs ſi bi ad-uerſā-tes appel labāt edō.

Marginal notes, right margin: ſyna-goga eſt hec edō. | X | No. bened

bi Mayr poſt aſcẽſionẽ xp̃i: ſʒ tũc ipſe rabbi
Mayr ex volũtate dei publicauit illã in ſcri
ptis toti pp̃lo iudeorũ. Et iſta falſa doctrina
hui⁹ ſcd̃e legis appellata miſna ꝑſeuerauit
q̃ſi p. cclx. annos: a rabbi Mayr vſq; ad ma-
gnũ Cõſtãtinũ. Sʒ vidẽtes magr̃i iudeorũq;
tota gẽtilitas ↄuertebat ad fidẽ euãgelicam
pp ↄuerſionẽ cõſtãtini: pp quã etiã cãm ma-
xima ps iudeorũ ↄuertebat ad fidẽ cogno-
ſcẽtes xp̃ʒ fuiſſe verũ meſſiã: tunc cõgregati
ſunt in babylonia egypti q̃ dr̃ cayre ⁊ ibi cõ-
poſuerũt libros Thalmud ↄtinẽtes dclara
tionẽ illi⁹ ſcd̃e legis q̃ dr̃ Miſna tradite ⁊ cõ
ficte p rabbi Mayr idumeũ: quã doctrinam
thalmudicã ſuat ⁊ colit hodie tota ſynago-
ga iudeorũ p maiori pte: nã alia ſecta iudeo
rũ repit in grecia ⁊ in ptib⁹ oriẽtalib⁹ q̃ dñr
charraim: q̃ habominant hãc doctrinã thal
mudicã: ⁊ phariſaicã. Ex q̃b⁹ oĩb⁹ pʒ q̃ iſta
ſynagoga iudeorũ modernorũ obſtinatorũ
nõ põt dici pp̃ls dei: nec ſynagoga dei: q̃r nõ
obſeruãt veritatẽ legis ⁊ pphetaꝝ: ſʒ falſaʒ
doctrinã thalmudicã ipſi⁹ rabbi Mayr idu-
mei inuẽtoris hui⁹ erroris et falſe doctrine.

L ¶ Et p ↄñs ſynagoga dʒ appellari edom ſi-
ue idumea ab illo idumeo Mayr: cuius do-
ctrinã obſeruat: ſicut oẽs ſequaces ſecte ma
chometice appellant arabes: eo q̃ macho-
metus fuit de arabia. Et oẽs xp̃ianos iudei
appellãt nazarenos: eo q̃ xp̃s cui⁹ doctrinã
ſequimur fuit de nazareth. Et ita nos oẽs ſe
ctatores Platonis appellam⁹ academicos
⁊c. Et ſic pʒ q̃lr q̃druplici rõne ſynagoga ho
dierna iudeorũ appellat ⁊ dʒ appellari idu
mea. Pᵒ rõne myſterij iacob ⁊ eſau cõple-
ti i ſynagoga. Scd̃o rõne interptatiõis: q̃r ẽ
tota terrena ⁊ ſanguinolẽta. Tertio rõne of
ficij: q̃r ſp aduerſat ṽitati legis ⁊ pphaꝝ ⁊
pp̃lo dei. Quarto rõne doctrie rabbi Mayr
idumei quã colit ⁊ obſeruat. Et iõ vbicunq;
ponit idumea in ſacra ſcriptura ſp pphetiſ-
ce eſt intelligẽda ſynagoga obſtinatorũ iu-
deorũ: q̃r pdidit p̃mogeniturã ⁊ bñdictionẽ:
⁊ ẽ homicida ⁊ ſanguinolẽta ſp aduerſatrix
veritati ⁊ pp̃lo dei: ⁊ ſequẽs falſaʒ doctrinã
ſcelerati ⁊ ſacrilegi rabbi Mayr idumei. Ex
his oĩbus pʒ eẽ falſaʒ ⁊ fictã poſitionẽ rab-
bi Salomonis ⁊ rabbi Chãhi ⁊ oĩm moder
noꝝ dicẽtiũ q̃ eccl̃ia romana et tota religio
xp̃iana eſt edom: imo p edom intelligunt re
gnũ rõanoꝝ ⁊ oĩʒ xp̃ianoꝝ: qd̃ eſt manifeſte
falſuʒ. Nã hiſpani ⁊ Galli ⁊ Germani ⁊ Ita
li ⁊ cetere natiões xp̃ianoꝝ nullo mõ deſcẽ-
dũt ab eſau: nec ſm carnẽ nec ſm doctrinã.
Nã ſm doctrinã iaʒ appellant xp̃iani a xp̃o
cuius legẽ ⁊ doctrinã colũt. ſm ṽo carnẽ de
ſcẽdunt p maiori pte a Japhet: ⁊ exinde ex
diuerſis natiõib⁹ q̃ nihil attinẽt ad edõ: ſed
populus xp̃ianus vere dicit iacob et iſrael

synagoga dicit idumea.

pp̃ls xp̃ianus

⁊ ſemẽ abrae: quorũ fidẽ ſequit ⁊ pmiſſionẽ
oĩa ergo ſupradicta puidẽs dauid in ſpũ nõ
ſolũ fecit hũc pſalmũ litaliter de captiuitate
tpali babylonie: put dictũ eſt in pria expo-
tiõe: nec de captiuitate ſpũali toti⁹ gn̄is hu
mani: put dictũ eſt in ſcd̃a expõne. Sʒ etiaʒ
fecit hũc pſalmũ i q̃ deflet afflictionẽ eccl̃ie
xp̃i quã paſſa eſt in p̃ncipio ilico poſt paſſio
nẽ xp̃i: primo p obſtinatã ſynagogã ſcribaꝝ
⁊ phariſeorũ intellectã p edom: ⁊ poſtea paſ
ſa ⁊ afflicta eſt p tyrannicã crudelitatẽ ppl̃i
gẽtilis intellectã p babylonẽ: quã ꝑſecutio-
nẽ ⁊ afflictionẽ eccl̃ie xp̃i puidit dauid in du
plici ſpũ p captiuitatem tpalem babylonis.
Tria ergo facit dauid in hoc pſalmo. Nam
primo p̃dicit afflictionẽ primitiue eccl̃ie tpe
iudeorũ ⁊ tyrãnorũ. Secũdo predicit cõſtã
tiã martyrũ et oĩm fidelium in illa afflictio-
ne. Tertio petit vltionẽ p̃dicẽs punitionem
ꝑſecutorũ eccleſie. Secundum ibi. Si obli-
tus fuero. Tertiũ ibi. Memor eſto. ¶ Quã-
tum ergo ad primum dicit primitiua eccl̃ia
intellecta p ſion et hieruſalẽ: imo dicunt ci-
ues fideles huius hieruſalem: o ſion. i. ciui-
tas dei: cuius xp̃s eſt caput nos ſedimus et
fleuimus ſuper flumina. i. ꝑſecutiones ba-
bylonis q̃ eſt tota ciuitas paganorũ et infi-
delium cõgregata ex obſtinatis iudeis ⁊ gẽ
tilib⁹ tyrãnis: ⁊ hoc dũ recordaremur tui: q̃r
in tali ꝑſecutione nunq̃ negauimus fidem.
Uñ in illa ꝑſecutione non potuimus canta-
re: q̃r tyrãni p̃hibebãt diuina officia publi-
ce celebrari: iõ ſubdit qd̃ in medio babylo-
nis inter ſalices amaritudis ſuſpẽdim⁹ or-
gana nr̃a. q. d. publice nõ audebamus cele-
brare diuia officia: q̃r quõ cãtarem⁹ cãticuʒ
dñi euãgelicũ in terra aliena. ſ. inter iudeos
⁊ hereticos et tyrãnos: oĩa iſta dicit dauid:
quia chriſtiani latebãt per antra deſerti: et
criptas montiũ pp̃ter metũ tyrãnorũ impe-
ratorũ et regum. ¶ Si oblitus fuero tui. In
hac ſcd̃a parte p̃dicit conſtantiã martyrum
q̃ patiẽter ferẽtes ꝑſecutiones firmiter ↄfi-
tebant fidẽ xp̃i nõ timẽtes tormẽta tyrãno-
rũ. vñ dicit cet⁹ martyrũ. O hierl̃m ciuitas
xp̃i p cuius defenſione ego patior: ſi obli⁹
fuero tui xp̃m negãdo: obliuioni det dexte-
ra mea. q. d. Deficiãt mihi oẽs vires et peat
aĩa mea ſi negauero te. Et ſi non ppoſuero
hierl̃m. i. eccleſiã in p̃ncipio letitie mee. i. ſi
nõ cõtempſero omnia bona tẽporalia et pro
miſſiones tyrannorũ pp̃ter fidem ⁊ eccleſiã
chriſti. ¶ Memor eſto filiorũ edom. In hac
tertia parte predicit punitionẽ perſecutorũ
eccl̃ie: ⁊ petit vltionẽ primo de ſynagoga in
tellecta per edom: vt dictũ eſt: ideo dicit O
domine ieſu chriſte memento filiorũ edom
ideſt ſcribarum ⁊ phariſeorum et ceteroꝝ
iudeorum filiorũ ſynagoge obſtinate: vt pa

ve di iacob ⁊ iſr̃l ⁊ ſemen abrahe.

nias cos q̄ ꝯtinue dicūt exinanite exinanite i. dſtruite ꝛ anihilate eccl'iā xp̄i vſqꝫ ad fundamētū i ea: q: petūt ꝛ conāt dſtruere eccl'iam vſqꝫ ad fundamēta. Deīde cū dī. Filia babylōis miſera: p̄dicit ſit' punitionē iudeoꝝ et tyrānoꝝ ꝛ pſecutoꝝ eccl'ie q̄ itelligunt p filiā babylōis. vn̄ ait. O miſera ſynagoga et gētilitas filia babylōis ꝛ ꝯfuſiōis tp̄s venit in q̄ dicet. Btūs ille q̄ dſtruet te: ꝛ retribuet tibi retributionē quā retribuiſti nobis: vn̄ beat⁹ reputabit ille q̄ tenebit ꝛ capiet filios tuos puulos: et alliđet ꝛ pcutiet eos ad petrā ꝛ parietes: q̄ oīa illa fuerūt cōpleta i excidio hieruſalē p romanos ꝛ in mutuis p̄lijs ipoꝝ et pp̄li gētilis inter ſe: vt ptꝫ in hiſtorijs ipaꝝ toꝝ vſqꝫ ad tēpora Cōſtātini: vbi tota gētilitas conuerſa eſt ad chꝛiſtum. Et ſic ceſſauerunt bella in magnam partem.

Confitebor tibi dn̄e i toto corde meo: quoniaꝫ audiſti verba oris mei.

¶ Titul⁹ p̄s ip̄i dd. Un̄ eſt aduertēdū q̄ lꝫ l'ra hui⁹ p̄i poſſit applicari ip̄i dd q̄ ſit graꝝ actio qn̄ liberat⁹ ē de pſecutiōe filij ſui abſalon ſicut qdā hebreoꝝ dicūt: tn̄ talis itelligētia nō eſt p̄cioſa: q: mlta dicunt in hoc pſalmo q̄ excedunt facultatē illius hiſtorie: p̄cipue cum dd nō ſit min⁹ ꝓpheta in hoc p̄o q̄ in ceteris: ideo eſt dicendū q̄ poſtq̄ dd defleuit in p̄cedēti p̄o captiuitatē generis humani factā in poteſtate diaboli: ꝛ etiam in pſecutionibus tyrānoꝝ: ideo in hoc pſalmo agit gratias qualiter iſte homo myſticus .i. ec̄c̄liaſtic⁹ fuit liberat⁹ de huiuſmodi duplici captiuitate ſcꝫ diaboli ꝛ tyrannoꝝ. Unde captiuitate diaboli fuit liberat⁹ p mortē ꝛ paſſionē et reſurrectionē xp̄i: ſed de captiuitate pſecutionū fuit liberat⁹ p conuerſionē magni conſtantini: ante quā cōuerſionē multi reges ꝛ principes tyrānoꝝ fuerūt grauiter puniti nō ſolūmodo in aīa: ſꝫ etiaꝫ in corpe: ſicut fuerūt iudei et nero et domitianus et diocletian⁹ ꝛ maxenti⁹: ſꝫ poſt conuerſionē cōſtantini oēs reges terre et p̄ncipes gentiliū venerūt ad fidē chꝛiſti cū ſuis populis ꝛ publice confeſſi et pfeſſi ſunt nomē xp̄i ꝛ legē euāgelicā. Tria ergo facit dd in hoc pſal. Nā pmo in pſona hoīs myſtici agit gr̄as ſe eſſe liberatum de ſupradicta duplici captiuitate. Secundo agit gr̄as qd oēs reges terre venerūt ad fidē. Tertio agit gr̄as: q: multi inimici fidei in vltionē eccl'ie fuerūt grauiter puniti. Secūdū ibi. Confiteant tibi dn̄e oēs reges terre. Tertiū ibi. Qm̄ excelſus dn̄s. ¶ Quātū ꝫ ad p̄mum: q: eccl'ia fideliū in veteri teſtō dixit ſe nō poſſe cātare cāticū dn̄i captiua i terra aliena: cuꝫ ſederet ſup flum.na babylonis flendo pctm̄ ſuū deſiderādo aduētū xp̄i: vt reduceret eā in hierl'm p ſuā paſſionē ꝛc. Nū aūt redempta iā p xp̄m agit gr̄as dicēs. Cōfitebor tibi o dn̄e ieſu xp̄e nō ſolum ore corā hominib⁹ ſed etiā in toto corde meo ſcꝫ intentione et ope quoniā audiſti vba et orationē et petitionē cordis mei redimendo me de captiuitate diaboli ꝛ babylonica.

In cōſpectu angeloꝛum pſallā tibi: adoꝛabo ad templum ſanctum tuum: ꝛ cōfitebor nomini tuo. xliij.d. c. nulli. xvj q. vij. ꝛ hic diximus lxxvj. d. pulchꝛa. angeli frequentant eccleſiam dei.

¶ Poſtq̄ in illa captiuitate nō poterā cantare eo q̄ erā in terra aliena: nūc aūt q: ſuꝫ in nr̄a hierl'm ꝛ in tēplo pſallā ꝛ cātabo tibi i ꝯſpectu angeloꝝ. Nā āgeli freq̄ntāt templū ꝛ eccl'iā dei poꝛtātes orōnes ꝛ petitiōes nr̄as ad deū. ꝛ reducūt nobis gr̄aꝫ petitā ꝛ dona: ſicut vidit iacob āgelos aſcendētes ꝛ deſcēdētes p ſcalā Ge. xxviij. Jō ſeq̄t ꝛ ibi in hierl'm adoꝛabo ad tēpl'ū ſctm̄ tuū ſacra noue legis offerēdo: ꝛ ꝯfitebor noi tuo qd ē ieſus ꝛ ſaluatoꝛ. nā publice te ſaluatoꝛē et redēptoꝛē oīm p̄dicabo: pt ēt iſta l'ra ſic oꝛdinari ꝛ ꝯſtrui. In cōſpectu angeloꝝ pſallā tibi. i. ego exiſtēs in hac eccl'ia militāti vbi nō poſſum te videre niſi p fidē: pſallā tibi q̄ exiſtis in p̄ria in cōſpectu angeloꝝ a q̄b⁹ faciā liter cōſpiceris ꝛ videris: et ſic ſequit. Adorabo tēpl'ū ſanctum tuum et confitebor nomini tuo: tua beneficia memoꝛando.

Sup mia tua ꝛ v̄itate tua: qm̄ magnificaſti ſup oē nomē ſanctū tuū. ꝫ. cxiij. b. xj. diſ. c. nolite.

¶ Subdit de q̄b⁹ bn̄ficijs intēdit ip̄m laudare: ꝛ dicit q̄ de duob⁹. ſ. de mia ꝛ veritate nā de⁹ oſtēdit ſuā veritatē qn̄ adimpleuit in lege noua qd ꝓmiſerat in lege veteri: ꝛ oſtēdit miam ſuā cū nos p mortē ꝛ paſſionē redemit dicit ꝫ: ego ꝯfitebor noi tuo ſup mia ꝛ v̄itate. i. de mia ꝛ v̄itate: et etiā qm̄ magnificaſti nomē ſctm̄ tuū qd eſt Jeſus ſup oē nomē. Et hoc in miraculis faciēdis: nā magnificaſti nomē tuū ſup oēs creaturas. Pꝛio ſup āgelos: q: i tua natiuitate cātarūt. Gl'ia i excelſis deo: ꝛ p eos tāq̄ p miniſtros voluiſti miracula facere. Jtē magnificaſti nomē tuū ſup oīa corpa celeſtia: q: oīa dederūt ſignū i tua natiuitate ꝛ i tua paſſiōe. Jtē magnificaſti nomen tuū ſup oīa elemēta: q: mare ꝛ vēti obedierūt tibi. Jtē magnificaſti nomē tuū ſup demōes: q: eos coegiſti: ꝛ expuliſti de corpib⁹ obſeſſis ꝛ ſic oīa ſubiecta ſunt ſub pedibus tuis: intātū q̄ oē genu flectit in noīe Jeſu ꝛc. Et ſic magnificaſti nomē ſctm̄ tuū ſuper omne nomē.

In q̄cunq̄ die īuocauero te exaudi me: mltiplicabis i aīa mea v̄tutē. ꝫ. cia

¶ p̄rio eā redimēdo. Scd̄o ad pugnandū ꝯ inimicos fidei dona gr̄a℞ ꝯferendo. Tota ēt iſta p̄ma ps ē exponēda d̄ liberatiōe eccl'ie a p̄ ecutiōe tyrānoꝝ. ¶ Uñ ē notādū q̄ tyrāni q̄ fuerūt a p̄ncipio eccl'ie vſq₃ ad Cūſtātinū ꝓhibebāt ne xp̄iani edificarēt eccl'ias lapideas. Et ēt ne publice orarēt: nec ꝯfiterētur nomē xp̄i: ⁊ ideo orabāt xp̄iani occulte in angulis ⁊ criptis ⁊ ſpelūcis: ſ₃ Cōſtantin⁹ poſt ſuā ꝯuerſionē idulſit licētiā ⁊ facultatē xp̄ianis: vt libere ⁊ manifeſte poſſent eccl'ias cōſtruere ⁊ altaria conſecrare: in q̇b⁹ eccleſijs ab oib⁹ fidelib⁹ poſſent diuina officia celebrari. De hac ḡ licētia ⁊ libertate data xp̄ianis d̄ eccleſijs edificādis ⁊ diuinis officijs publice celebrādis agit ēt gr̄as p̄p̄ha i hac p̄tis p̄te dicēs. Confitebor tibi. O d̄ne ieſu xp̄e i toto corde meo abſq₃ aliq̄ trepidatiōe: q̄m audiſti v̄ba oris mei. Nā p̄.ccc. ānos clamaui vt liberares me a ſupradictis ꝑſecutorib⁹: ⁊ tādē audiſti v̄ba oris mei: me p̄ ꝯuerſionē cōſtātini liberādo q̇ dedit facultatē: vt poſſe₃ eccl'ias fabricare ⁊ diuia officia publice celebrare. Et iō abſq₃ metu ⁊ trepidatiōe pſallā tibi i eccl'ia i ꝯſpectu angeloꝝ: ⁊ adorabo ad tēplū ſanctū tuū: ⁊ ꝯfitebor noī tuo: laudabo te ſup̄ mia tua qua₃ feciſti mihi de manib⁹ pctōꝝ liberādo: ⁊ laudādo te d̄ v̄itate tua: q̄ ſicut p̄miſiſti: ita ⁊ ipleuiſti: na₃ tu p̄miſiſti Marci vlti. q̄ i noīe tuo eiicerem⁹ d̄monia: ⁊ tolleremus ſerpētes ⁊c. q̄ ita factū ē. Nā oīa idola deleuim⁹: ⁊ oēs reges ⁊ p̄ncipes ⁊ ppl'z gētilē tibi ſubiecim⁹ i v̄tute noīs tui: ⁊ magnificaſti nomē ſctm̄ tuū ſup̄ oē nomē creatū: q̄ oē genu tibi flectit̄. ſ. celeſtium terreſtriū ⁊ iſernoꝝ. Et ſic tu exaudiſti me i quacūq₃ die inuocaui: ⁊ eciā multiplicaſti v̄tutē in aīa mea mihi dona gr̄arū ꝯferēdo: qua v̄tute oēs inimicos eccl'ie ſubieci ⁊ ſuperaui: ⁊ multa miracula feci in v̄tute noīs tui ieſu. Itē v̄itas in ſacra ſcriptura ſumitur p̄ iuſtitia. iō dicit eccl'ia. Confitebor tibi agēdo gr̄as ſup̄ mia tua: quā oñdiſti me liberādo ⁊ ſup̄ v̄itate tua. i. iuſtitia tyrānos pu̇niēdo.

xvi. q. j. c. reuerti mini ¶ Cōfiteant̄ tibi d̄ne oēs reges t̄re: q̄ audierūt omnia verba oris tui. Et cātēt i vijs d̄ni: quoniam magna eſt gloria domini.

¶ hic ꝓphetice inuitat oēs reges ⁊ principes terre ad ꝯfeſſionē v̄e fidei: ſicut fuit ipletū poſt ꝯuerſione₃ Cōſtātini: vt dictū ē. Dicit ḡ d̄d: poſtq̄ ip̄ator Cōſtātin⁹ ꝯuerſus eſt etiā data eſt licētia liber̄ fabricandi eccl'ias ⁊ celebrādi nomē xp̄i p̄ vniuerſum ip̄eriū: ḡ ꝯfiteāt̄ tibi. O xp̄e oēs reges terre: q̄ audierūt v̄ba oris tui: ſc₃ legē euāgelicā q̄ publicata ē p̄ ap̄l'os ⁊ martyres et doctores: et reges oēs cū ppl'is ſuis cātēt ⁊ ꝯfiteant̄ i vijs ⁊ eccl'ijs d̄ni: q̄m magna ē gl'ia d̄ni. i. ꝯfiteant̄ q̄m d̄ns ieſ⁹ xp̄s de⁹ ⁊ hō rex regū et d̄ns dn̄antiū i gl'ia ē dei p̄ris ⁊ qd̄ ē iudex viuoꝝ et mortuoꝝ et vltor et punitor malorum.

Q̄m excelſ⁹ d̄ns hūilia reſpicit: ⁊ alta a longe cognoſcit. d. pl. / da. v. / eccl / ſeni
Si ābulauero i medio tribulatiōis viuificabis me: ⁊ ſup̄ irā inimicorū meoꝝ extēdiſti manū tuā: ⁊ ſaluū me fecit dextera tua.
Dn̄s r̄tribuet p̄ me: d̄ne mīa tua i ſecl'm opa manuū tuaꝝ ne d̄ſpicias.

¶ hic eccl'ia agit gr̄as: q̄m xp̄s puniuit inimicos ſuos ⁊ ꝑſecutores: puta iudeos ⁊ tyrānos: ⁊ ēt coꝝ ſup̄biā p̄ſtrauit ⁊ deiecit: vñ d̄t Cātēt reges terre: ⁊ ego ēt gr̄as ago q̄m d̄ns Jeſ⁹ xp̄s ē excelſ⁹: ⁊ tñ hūilia r̄ſpicit. i. hoīes hūiles ad ſe elegit ⁊ r̄cepit: ⁊ alta. i. hoīes ſup̄bos a lōge cognoſcit. i. a ſe abijcit ⁊ p̄ijcit: ⁊ iō ſi ego hūilis ābulauero i medio tribulationis viuificabis me. i. q̄ ego cu₃ hūilitate ⁊ patiētia ābulaui i medio ꝑſecutiōis iudeorū ⁊ tyrānoꝝ ideo viuificaſti ⁊ liberaſti me. Et extēdiſti manū ⁊ potētiā tuā ſup̄ irā et ſeuitiā inimicoꝝ tuoꝝ iudeoꝝ ⁊ tyrānoꝝ. Na₃ per Titum et Romanos iudeos trucidaſti et captiuaſti: ⁊ ciuitatē eorum incendiſti. Et poſtea Neronē et Domitianū ⁊ Diocletianū et Maximianū grauiter in corpore ⁊ aīa afflixiſti: et puniſti: et ſaluū me fecit dextera tua de manu eoꝝ: et ſic d̄ns retribuet eis penā pro me: q̄ eos puniuit: ⁊ conuerſus ad xp̄um dicit eccleſia. O d̄ne ieſu xp̄e mīa tua ſemp̄ erit in ſeculū ꝓpicia inuocātib⁹ te iō rogo ne deſpicias opa manuū tuarū que ſumus nos: q̄ p̄ baptiſmu₃ nos regn̄aſti ⁊ recreaſti. Et ſic ne d̄ſpicias eccl'ia₃ tuā: nec deſeras in ceteris ꝑſecutionib⁹ vſq₃ ad ſcd̄m aduētū tuū. ¶ Tota etiā iſta vltima ꝑticula pōt referri ad op⁹ redēptiōis: vñ d̄t hōmyſtic⁹. O d̄ne ieſu xp̄e ſi ambulauero i medio tribulatiōis pctī tu viuificabis me p̄ paſſionē ⁊ reſurrectionē tuā ⁊ eccl'iaſtica ſacra. In quib⁹ ſaluū me fecit dextera tua. Et ſic d̄ns Jeſus xp̄s retribuet et ſoluet p̄ me patiētia penā quā ego debebā ſoluere ⁊ ꝓpheta conuerſus ad xp̄₃ dicit. O d̄ne mīa tua ē magna in ſeculū: et iō ne deſpicias nos q̄ ſum⁹ opa manuū tuarum: ſ₃ veni in carnem ⁊ redime nos. Totus etiam iſte pſalmus poteſt exponi de quocunq₃ peccatore penitente poſt actam penitentiam qui agit gratias ſe eſſe exauditum ⁊ liberatū de poteſtate peccati.

⁊ reductā i grām.p quā gratiā poteſt libere ⁊ fructuoſe orare i eccliā ⁊ exaudiri. Itē eccleſia cātat iſtū pſal.i agēda dfunctoꝝ i pſona cuiuſlibet exiſtētꝭ i purgatorio:in q̄ pſal.ille dfunct⁹ agit grās:qꝛ p paſſ ⁊ eccleſiaſtica ſacra fuit liberat⁹ a culpa pcti ⁊ recept⁹ in eccliā:⁊ tāq̄ mēbrū xp̄i ⁊ eccle cū charitate deceſſit ab hac vita: ſꝫ petit liberari a pena purgatoria dicēs. Dñs retribuet p me.i.tu dñe ieſu xp̄e retribue ⁊ offer pro me merita paſſiōis tue aā pr̄em vt recipiat paſſionem tuā i recōpēſationē penaꝝ meaꝝ debitaꝝ. qm̄ mīa tua ē magna in ſclm.⁊ merita tua ſunt ſufficiētia ad ſoluēdū p me: iō nō d̄ ſpicias opa manuū tuaꝝ: qm̄ man⁹ tue fecerūt me:⁊ blaſmauerūt ⁊ iterū redemerunt me.

DOmine pbaſti me ⁊ cognouiſti me: tu cognouiſti ſeſſionē meā et reſurrectionē meam.

¶ Titul⁹ ad victoriā vel in finē pſalm⁹ dauid.Ex titulo ptꝫ q̄ dd fecit iſtū pſalmū:⁊ dedit ipſum cantorib⁹ ⁊ leuitis vt cantarēt eū ad victoriā vocis:ad denotandū q̄ iſte pſal. eſt difficillim⁹ in lrā et mīa pp̄ter pfundum theſaurū in eo latentē:⁊ iō indiget maximo conatu ⁊ ſtudio ad intelligēdū ipſum.Sꝫ qꝛ hoc ex nobis nō poſſumus attingere niſi ex gra dei ⁊ lumine ſpūſſcti iō exhortaꝫ nos ad votū:vt vnuſq̄ſq noſtrū ⁊ oēs ſimul clamemus ad dñm:⁊ pulſem⁹ toto conatu vt apeṙiat nobis intellectū ⁊ ſenſum ⁊ theſaurū latentē in hoc pſal.gratiā nobis cōferendo: vt patebit in litera.Itē dicit in finē ad denotādū q̄ iſte pſalm⁹ dirigit nos in finē noſtrū q̄ eſt xp̄s ⁊ vera beatitudo ⁊ caput noſtrū. Iudei aūt dicūt q̄ dd loqꝫ i hoc pſal. vt iducat oēs ad laudandū deū cōmēdādo ipm̄ de oipotētia. Rabbi aūt Chamhi dicit q̄ tot⁹ iſte pſalm⁹ eſt vox ipſi⁹ primi Adā q̄ fuit formatus ex puluere terre collecte ex olb⁹ partib⁹ mūdi:p hoc qd dicit:formaſti me ⁊c.Et dicit q̄ i hoc pſal.loquit Adā p olb⁹ filiis ſuis ſed iſta poſitio eſt falſa. Primo qꝛ iſte q̄ loqꝫ hic pbat ſe eſſe immunē ab ol pctō.Scdo qꝛ dixit ſe reſurrexiſſe Et ideo ē dicēdū q̄ xp̄s loquit i hoc pſal.ad patrē petēs p̄miū p labore ⁊ merito ſue paſſiōis ⁊ reſurrectionis.

¶ Vñ eſt aduertēdū q̄ p̄miū laboris et paſſionis xp̄i erat regnū celoꝝ pmiſſuꝫ p ſe et mēbris. Peracto ergo labore xp̄s de iure petit a pr̄e p̄miū ſue paſſiōis ⁊ reſurrectionis: iō in h̄ pſal.interpellat pr̄em tanq̄ iuſtū iudicē:vt tribuat ſibi hāc mercedē:nā iniuſte ageret iudex vere cognoſcēs laborē militis: ſi nō retribueret ipſi mercedē multo labore cōparatā.Duo ergo pncipalr̄ facit.Nā p̄io examinat laborē ſuū.Scdo petit mercedem ſibi in fine pſa. Proba me de⁹.Quātū ad primū duo facit. Nā p̄io demōſtrat ſuū laborē deo manifeſtiſſimū ⁊ notum. Scdo ex parte ſui demōſtrat laborē ſibi impoſitū eſſe perfectū.ibi.Mihi aūt nimis. ¶ Quantū ergo ad primū dicit.O dñe pr̄ ⁊ iuſte iudex tu pbaſti me cū in mundū miſiſti:⁊ laborib⁹ ⁊ pſecutiōib⁹ me expoſuiſti:: ⁊ cognouiſti me humilē ⁊ patientē ⁊ mitē ⁊ obediētē in olb⁹: et cognouiſti ſeſſionē:ideſt paſſ.onē et extaſim ⁊ mortē ⁊ ſepulturā meā et reſurrectionem meā.Nā iſtū laborē aſſignaſti mihi: p q̄ regnū celorū pmiſiſti p me ⁊ mēbris meis ſ q̄ paſſione ⁊ morte ⁊ extaſi ego ſurrexi:nā p paſſionē et mortē ego redemi mea mēbra a morte eterna.⁊ emi regnum celoꝝ meo ſanguine:⁊ p reſurrectionē recuperaui imortalitatē ⁊ gl̄iaꝫ p me ⁊ p meis mēbris:⁊ p toto corpe meo eccleſiaſtico et myſtico.Ergo poſtq̄ oīa iſta cognouiſti me peregiſſe :da mihi celorū regnū lucratū ⁊ emptū Et pbo q̄ tu cognouiſti ſeſſionem meam ⁊c.Nam

Intellexiſti cogitatiōes meas de longe: ſemitam meam et funiculum meum inueſtigaſti. ri.q. c.nolite. xxxij. d.ca. erubeſcāt.

Et oēs vias meas preuidiſti:quia non eſt ſermo in lingua mea.

¶ Tu intellexiſti de longe oēs cogitationes ⁊ vota mea:et intentiōes meas de lōge ideſt p magnū tp̄s ante:⁊ inueſtigaſti:⁊ perſcrutatus es ſemitā ⁊ viā meā.i.totū diſcurſum vite mee:⁊ funiculū.i.menſurā ⁊ limitē vite.ſ.principiū:⁊ mediū:⁊ finē:⁊ preuidiſti oēs vias meas ⁊ opera anteq̄ fierent ⁊ ſcis ſupple:qꝛ nō eſt ſermo: ideſt mendaciū:nec dolus in lingua mea.vñ in litera hieronymi habeꝫ.Non eſt dolus in lingua mea:vel ſic nō eſt ſermo in lingua mea: quin tu ſcias ſupple et ſit tibi manifeſtus. xxiij. d.erubeſcant.

Ecce tu dñe cognouiſti oīa nouiſſima ⁊ antiqua:tu formaſti me: ⁊ poſuiſti ſuper me manum tuam.

¶ Hic pbat p rōnē qd dicit. ¶ Vñ eſt aduertendū q̄ ſex requirunꝫ ad hoc q̄ aliquid cognoſcaꝫ ⁊ videaꝫ a nobis. P̄io q̄ ſit in tp̄e pſenti: ⁊ dū ſit remotū a preſenti:iō nō videmus ea q̄ fuerūt tp̄e belli Troiani:nec que fient cras.Scdo q̄ nō ſit remotū nimis a loco noſtro:iō nō videm⁹ q̄ ſunt in perſia ⁊ india:⁊ etiā ſi terra ponereꝫ in celo nō videremus eā. Tertio q̄ mediū ſit diaphanū qꝛ ſi eſſet corp⁹ opacū puta paries in medio non viderem⁹ rē vltra parietē.Quarto q̄ illud mediū diaphanū ſit illuminatū.Nā ſi ēēt tenebroſuꝫ:nō viderem⁹ rē quātūcūq̄ ppinquā Quinto q̄ poſſit imutare ⁊ cāere ſpeciē ſuā i intellectū aut ſenſum noſtrū:⁊ iō nō poſſa- Et ad alicuius rei cognitionem ſex requiruntur.

mus intelligere cogitatiões hoim. Sexto q̄ illa res cognita ꝛ viſa habeat eſſe: et iõ ea q̄ nõ habẽt eſſe in ſe: nõ poſſunt videri nec ſentiri: ꝛ q̄ nõ habẽt eſſe in ſe: nec in ſua ſpecie: nec poſſunt cognoſci ꝑ ſenſuz: nec ꝑ intellectũ: q2 qđ nõ ẽ nõ ꝯtingit ſciri. ꝑrio poſteriorũ. Ex q̄ ſequiť q̄ ſi aliqđ iſtoꝝ dficit nõ põt res videri nec cognoſci. Ergo ſex ſunt cauſe ignorãtie l aliq̄ cognoſcẽte. Primo remotio tpis a pñti. Scđo remotio loci lõginq̄. Tertio mediũ opacũ. Quarto diaphanum tenebroſum. Quinto ſi defect⁹ ẽ in eẽndo. Sexto ſi cognoſcẽs nõ illabiť mẽti alteri⁹: non põt cognoſcere ei⁹ cogitatiões. ¶ Cũ aũt nullum iſtorũ ſex poſſit deo obeſſe: nec obſiſtere: ergo nihil ẽ ei occultũ nec ignotũ: nec põt aliqđ ignorare. Jõ ſex facit dđ in ꝑma ꝑte. Nã ꝑmo ꝓbat q̄ remotio tpis nõ põt ipedire diuinã cognitionẽ. Scđo q̄ nec remotio ſeu lõginquitas loci. Tertio q̄ nec corp⁹ opacuz. Quarto q̄ nec diaphanuz tenebroſum: nec obſcuritas aliq̄. Quito q̄ nec ſecretũ cordis alicui⁹ cũ ipſe illabaꝛ mentib⁹ hoim. Sexto q̄ nec defect⁹ in eẽndo ipedit diuinã cognitionẽ. ſcđm ibi. Quo ibo a ſpũ tuo. tertiũ ibi. Et dixi. quartũ ibi. Q2 tu poſſediſti. q̄ntum ibi. Nõ ẽ occultatũ. ſextũ ibi. Jmpfectũ meũ q. d. ſi tu pr̃ habes oẽ tps tanq̄ pñs: ꝛ es vbiq̄: ꝛ oia penetras: ꝛ attingis viq̄ ad ifinitũ ꝛ ſummũ: ꝛ tutemet es lux: ꝛ illaberis mẽtibus ꝛ cordib⁹ hoim et a te ꝓcedũt oia: ergo nullũ horũ te põt ipedire l tua cognitiõe: q2 que ſunt: q̄ fuerũt: ventũtq̄ vno mẽtis cernis in ictu. ¶ Ergo quãtũ ad ꝑmũ eſt aduertendũ q̄ cã quare de⁹ ſcit oia pñtia ꝑterita et futura eſt q2 oẽ tps eſt ipſi pñs. cuz ipſe ſit in eternitate extra ꝛ ſupra oẽ tempus: cũ ei⁹ durãtio ꝛ eſſe ſit interminabilis vite tota ſimul ꝛ pfecta poſſeſſio. Et iõ oẽ tps ſimul attingit ſub ſe: cũ ipſe ſit cã tpis ꝛ oĩs mot⁹: nã tps fluit ab euo tanq̄ a ſua cã: ꝛ oia q̄ ſunt in tpe fluunt ab eſſe diuino. Et ſic de⁹ i cognoſcẽdo ſeipſum cauſat oia que ſunt et q̄ fuerunt: ꝛ que erũt: cũ a ſuo eſſe dependeãt. Jõ omne tps ꝛ oia que fuerũt ꝛ ſunt ꝛ erũt in tẽpore ſimul videt vno ictu mẽtis: vt ait Boetius et Aug. Jõ dicit. Ecce tu dñe pr̃ cognouiſti oia nouiſſima. ſ. vltima futura et antiq̄ preterita: et q2 tu formaſti me in vtero mřis mee opere ſpũſcti: ꝛ poſuiſti manũ ꝛ potentiã tuã ſuper me: ꝛ poſuiſti etiã ſup me magnam ꝛ ſententiã tuã qñ peccauit adam quia voluiſti vt ego paterer ꝑ eo: ꝛ toto humano genere. Ex quo patet q̄ vere cognouiſti ſeſſionẽ meã et reſurrectionẽ meã: Et probaſti me per experiẽtiã q2 feci qđ voluiſti. ¶ Unde eſt aduertẽdũ q̄ iſtud verbũ ſedeo qñq̄ poniť in ſcriptura ꝑ q̄eſcere: ꝛ ſic xp̃s dr ſedere ad dexterã patris: et oẽs ſcti in gloria.

Cauſe ignorãtie aliq̄ cognoſcẽte ſunt ſex.

Quare deus ſcit oia.

Uerbũ ſedeo varie poniť in ſcriptura Not.

Et talis dr ſeſſio q̄etis qñq̄ aũt poniť ꝑ pugnare ꝛ laborare ꝛ anguſtiari: ꝛ ſic dicimus febricitãtes inſidere ꝛ reſidere in ꝯflictu febriũ: ꝛ ille ꝯflict⁹ dr ſeſſio: ꝛ cũ vicerit febres dr reſurgere a ſeſſiõe. iſto ğ mõ tota paſſio ꝛ mors ꝛ ſepultura xp̃i ꝛ oẽs labores ꝛ pſecutiões q̄s ſuſtulit dicta eſt q̄dã ſeſſio ꝛ ꝯflict⁹ iõ dicit xp̃s ad patrẽ: tu cognouiſti ſeſſionẽ. i. paſſionẽ meã ꝛ reſurrectionẽ. i. victoriam.

Mirabilis facta eſt ſciẽtia tua ex me: ꝯfortata eſt ꝛ nõ potero ad eã. Quo ibo a ſpiritu tuo: et quo a facie tua fugiam. Si aſcendero in celũ tu illic es: ſi deſcendero in infernum ades. Si ſumpſero pennas meas diluculo: ꝛ habitauero i extremis mari. Etenim illuc manus tua deducet me: ꝛ tenebit me dextera tua.

de p. n. j. c. et venit.

¶ Hic ꝓbat deũ oia ſcire: eo qñ remotio loci ipſi nõ reſiſtit: cũ ſit vbiq̄ per ſubſtantiaz et virtutẽ ꝛ operationem. ideo dicit: o pater mirabilis facta eſt ſciẽtia tua ex me. i. quam habes ex me. i. de me: ſicut habet lra hieronymi. nem intantũ ſupple eſt ſciẽtia tua cõfortata. i. roborata: ꝛ magna: ꝛ alta: ꝛ pfunda: q̄ nõ potero attingere ad eã: nec reſiſtere ipſi: nec agere cõtra eã: cum tu ſis vbiq̄. Nam quo ibo fugiẽs a ſpũ ꝛ volũtate et ſua notitia: ꝛ quo fugiã a facie ꝛ preſentia ꝛ potẽtia tua ſupple cũ ſis vbiq̄: naz ſi aſcẽdero fugiẽs in celũ nõ potero ſupple euadere: q2 tu illic es ꝑ gloriã: ꝛ ſi deſcẽdero in infernũ ibi ades ꝑ iuſtitiã ꝛ executionẽ: ꝛ ſi ſumpſero pẽnas ꝛ alas meas: et voluero volare et habitauero i extremis maris: et i oriẽte vel occidẽte: vel ad polos: etenĩ. i. certe man⁹. i. potẽtia tua deducet. i. abſtrahet me illuc. i. illinc: ꝛ tenebit me vinctũ ꝛ captum: ꝛ poniť illuc ꝑ illinc: nam iſta aduerbia localia freq̄nter cõmunicãt ſibi adinuicem ſignificationes. vnde pſal. ciij. diciť illic naues ꝑtrãſibũt: ꝛ poniť pro illac: ideo litera hieronymi hz in hoc loco: ibi manus tua deducet me. i. illinc vnde ſacra ſcriptura nõ ſubiiciť litere ſed ſenſui. Unde eſt notandum q̄ xp̃s hic loquiť inq̄ntũ homo: ꝛ ſm humanitatem: in q̄ paſſus eſt ꝛ reſurrexit. Jõ dicit ſe nõ attingere ad ſcientiã patris: cuz vt ſic ſcientia ei⁹ ſit finita: lz ſupereminicat ceteris hoib⁹ in ſummũ: Jnquãtũ aũt deus eſt et equalis patri habet eandem ſcientiam cum patre.

Sacra ſcriptura ſubiiciť ſenſui non lre. xvj. c. et bes ſce

Et dixi forſitã tenebre cõculcabũt me: ꝛ nox illuminatio mea in delitijs meis

Quia tenebre

Quia tenebre nõ obſcurabũtur a te ⁊ nox ſicut dies illuminabitur: ſicut tenebre eius ita et lumen eius.

¶ Hic oñdit deũ ſcire oĩa: q̄ nulle tenebre reſiſtũt ipſi: eo q̄ ipſe eſt lux p̄ eſſentiã illuminãs oĩa: nã ſicut ipſi ſoli non reſiſtũt tenebre cũ de ſe ſit luminoſus: immo fugat tenebras: ⁊ illuminat diaphanũ: ita de⁹ cũ ſit lux per eſſentiã fugat oẽs tenebras ⁊ illuminat oĩa. Dicit ergo xp̄s loquẽs i p̄ſona alicui⁹ inſipiẽtis: ⁊ dixi .i. cogitaui .i. ſi cogitarẽ tãq̃ inſipiẽs forſitã tenebre cõculcabũt me .i. ponãt me i aliq̄ tenebroſo loco vbi tenebre abſcondãt me ne videat me de⁹: ſʒ hoc eſſet ſuperfluũ ⁊ nullũ ſupple: nã ʒ talis nox ⁊ tenebra mea eſſet illuminatio ⁊ illuminata reſpectu dei q̄ lumĩe ſuo illuminat oĩa ⁊ fugat noctẽ ⁊ tenebras: nã ocul⁹ catti ſic illuminat medium de nocte ⁊ videt murẽ: ḡ a fortiori de⁹ q̄ eſt ip̄a lux p̄ eſſentiã fugat tenebras: ⁊ illuminat ⁊ videt i tenebris: q̄ p̄ eo nulla eſt tenebra: eſt hoc dicit p̄pter multos peccãtes i occulto q̄ putãt q̄ ſicut homines nõ vidẽt peccata eorũ: ⁊ ſic nec ſcit de⁹: iõ dixit. nox mea ⁊ illumiatio ẽ manifeſta deo in meis delitijs ⁊ pctis ideſt pctã mea erũt ita deo manifeſta i nocte ſicut i die: iõ ſequit̄ q̄ tenebre nõ obſcurabunt̄ .i. abſcõdent a te: nec aliq̄d in eis latebit: imo nox tibi ⁊ a te illuminabit̄ ſicut dies: ⁊ mutat p̄ſonã p̄ ſyneptoſim dicẽs ſicut tenebre ei⁹ ita ⁊ lumẽ ei⁹ .i. de⁹ eodem mõ ſe hʒ i tenebris ſicut i lumine: ſicut ſe hʒ lumẽ ad eũ ita ⁊ tenebra: ⁊ ſicut videt in lumine: ita i tenebris ⁊ nõ ẽ dr̃ia apud eũ. Ab iſto ḡ pſal. accepit ſalomõ illd̄ qd̄ dicit Sapiẽtie p̄mo: ſpũs dñi repleuit orbẽ terrarũ: et hoc qd̄ cõtinet oĩa ſciam hʒ vocis ⁊c. Itẽ infra capl̄o ſeptio. In nationes p̄ aĩas ſanctas ſe trãſfert ⁊c. Attingit ḡ a fine vſq; ad finẽ fortiter: ⁊ diſponit oĩa ſuauiter. Itẽ ab hoc pſalmo accepit Boeti⁹ .v. de cõſola. carmine primo illd̄ qd̄ dicit. Puro clarũ lumine phebũ melliflui canit oris Homer⁹ q̄ tñ intima viſcera terre nõ valet aut pelagi radiorũ infirma p̄rũpere luce. Haud ſic magni cõditor orbis. Huic ex alto cũcta tuẽti nulla terre mole reſiſtũt: q̄ ſunt: q̄ fuerint veniẽtq;: vno mẽtis cernit in ictu. Quẽ q̄ reſpicit oĩa ſol⁹ verũ poſſis dicere ſolẽ. Omnia ergo quinq; p̄dicta cõp̄rehendit Boetius in hoc carmine.

Boetius a dd aliq̃ acceſſit.

Quia tu poſſediſti renes meos: ſuſcepiſti me de vtero matris mee.

Cõfitebor tibi quia terribiliter magnifica:⁹ es: mirabilia opera tua: et anima mea cognoſcet nimis.

Joſ. di. na ſci de cõſe. d. ij. acceſſerũt.

¶ Hic p̄bat q̄ ſciẽ dei etiã ſe extẽdit ad cogitationes hominũ: eo q̄ illabit̄ mentib⁹ hominũ poſſidet ſecreta cordis nr̃i: ⁊ p̄ſcrutat̄ corda ⁊ renes: ⁊ interiora nr̃a: q̄ ſoli ipſi cõuenit. Et rõ eſt: nã hõ nõ põt ſcire niſi qd̄ capit p̄ ſenſum: ſʒ cogitationes nr̃e anteq̃ faciãt effectũ nõ capiũt aliquã ſpeciem ad extra: iõ nemo põt ſcire cogitationẽ alterius: nec etiã angelus cũ nõ habeat ſcientiã niſi eorũ quorũ hʒ ſpecies cõcretas rerum q̄ ſunt a deo facte ⁊ create ſm̄ ſpeciẽ ⁊c. Cogitatio aũt ⁊ deſiderium hoĩs: ⁊ affectus volũtatis anteq̃ eliciat actũ ad extra manet in ſola volũtate iõ ſoli deo ẽ cognit⁹ q̄ illabit̄ volũtati: ⁊ ẽ ipſi intimus: iõ dicit xp̄s tu p̄r nõ ſolũ ſcis op̄a mea p̄pter rõnes iã dictas: ſʒ etiã ſcis cogitationes meas: eo q̄ tu poſſediſti renes .i. ſecreta mea interiora: ⁊ cor meũ p̄ illapſum: qd̄ tibi ſoli conuenit q̄ p̄ſcrutaris corda ⁊ renes: q̄ es intim⁹ oĩb⁹ reb⁹. cũ oĩb⁹ influas eẽ ⁊ oĩa dependeãt a te in eſſe ergo eſſe tuũ eſt intimũ oĩbus aliter deficerẽt oĩa: q̄ ergo tu poſſediſti renes meos vt dictum eſt et ſuſcepiſti me de vtero matris mee. in q̄ me formaſti: iõ mirabilis facta eſt ſciẽtia tua ex me: quã ſciẽtiã nemo põt habere niſi tu p̄pter predicta iõ ego p̄ ceteris cõfitebor tibi grãs agẽdo cũ abſq; ſemine viri ex ſolo ope ſpũſſcĩ in vtero virginali matris mee ex puris ſanguinib⁹ me formaſti: iõ dico tibi: q̄ mirabilia ſunt op̄a tua in me magis q̃ in ceteris: iõ aĩa mea hoc cognoſcet nimis: ⁊ valde: ⁊ non erit tibi ingrata: imo hec ſemp̄ cognoſcet: et cõfitebit̄ tibi: ⁊ laudabit te gratias agẽdo. Litera vero Hiero. hʒ Cõfitebor tibi: q̄ magnificaſti me: quod idem eſt ſm̄ expoſitionem predictam et magis clarum.

Quare ſoli deo cõuenit cognoſcere cogitat⁹ hoĩs.

Non eſt occultatum os meum a te quod feciſti in occulto: et ſubſtãtia mea in inferioribus terre.

xxx. d. ca. erus des ſcal.

¶ Hic oñdit q̄ nullũ corp⁹ opacũ ⁊ ſpiſſum reſiſtit viſui ⁊ ſciẽtie dei: nã nos nõ poſſum⁹ videre niſi p̄ diaphanũ illuminatũ: ſed de⁹ nõ ſolũ videt p̄ diaphanũ tenebroſum in nocte vt dictũ eſt: ſed etiã p̄ mediũ ⁊ corp⁹ opacũ ⁊ groſſum penetrans lapides et muros: nã etiã videt oſſa noſtra: q̄ enim carnibus ⁊ neruis ⁊ pellibus ſunt tecta: ſunt ei manifeſta: iõ ait. Os meũ qd̄ poſuiſti i occulto corporis tanq̃ fundamentum nõ eſt occultatũ: imo manifeſtũ: ⁊ tota ſubſtantia mea et vita ⁊ aĩa mea q̄ ẽ poſita in iferiorib⁹ terre hui⁹ corporis nõ eſt occultata a te: imo manifeſta ⁊ ẽt ſubſtãtia mea: et totũ corp⁹ meũ cũ erit ſepultũ in iferiorib⁹ terre nõ erit tibi occultũ: ⁊ ſubſtantia mea .i. aĩa q̄ eſt forma huius corporis: ⁊ eſt in inferiorib⁹ terre .i. in intima materie prime quam immediate informat ⁊ dat ipſi eẽ ſubſtãtiale: nõ ẽ tibi occulta. Ex

q pz q tibi nō remāſit tēpo:nec locus:nec te
nebre:nec corp⁹ opacum.nec ſecretū cordis
q2 oia penetras.q2 es vbiqz 2 ſemp.2 p cōſe
quens oia ſcis 2 nihil te fugit:nec tibi reſi
ſtit. ¶ Nota q Abenazra p os itelligit po
tentiā exiſtentē in materia pma.Jō dicit q
os meū:ideſt potentia mea nō ſuit tibi occul
ta.Et cū erā in embrione.i.cū ego erā in po
tētia in materia prīa anteq̄ haberem eſſe in
actu:iā cognoſcebas me:q2 nō erat tibi oc
culta poten tia mea in materia prima:2 etiā
ſubſtātia mea dū erat in īferiorib⁹ terre.i.in
materia elemētoꝝ nō erat tibi occulta:itelli
git eīn p terrā materiā elemētoꝝ.q.d.nō ſo
lū dū erā in materia elemētoꝝ:ſz etiaz dum
erā in potētia materie prime anteq̄ pduce
rer noſcebas me:z dēſequit. Jmperfectū meū
viderūt oculi tui.i. imperfectū meū informē
anteq̄ reciperet formā in embrione:ſz ma
nifeſte mentit. Prīo q2 tollit ſcīm latens in
hac litera.Scdō eſt heretic⁹:q2 aia dō nō q̄
fuit in potētia materie cū ſit a deo denihilo
creata i corpe 2c.2 nō ſit educta de potentia
materie:ſz de foris p creationē vt pz.xvj.de
aialib⁹.Et in libro de ꝓprietatib⁹ elemētoꝝ
Jntēdit erǵo dicere dd q lz oſſa nr̄a ſint oc
culta 2 inviſa:eo q ſūt carnib⁹ 2 pellib⁹ coop
ta:tñ iſta oſſa ſūt dō manifeſta:q2 carnes et
pelles nō obſtāt diuine viſiōi 2 cognitiōi.Jtē
ſubſtātia nr̄a accidētib⁹ coopta nō ē ipi deo
occulta:nā lz viſ⁹ nr̄ nō attigat ſubſtātiā ſz
ſolū accidētia:tñ itellect⁹ 2 viſ⁹ diuin⁹ attin
git oia ab infimis vſqz ad ſūmū:2 ſic lz ſubſtā
tia hoīs q̄ aia 2 materia prīa ſit occultata et
abſcōſa in inferiorib⁹ terre:ideſt corpis ter
reni:tñ nō ē occulta:imo manifeſta ipſi deo

Not.
hanc
fallaz
opini
onem

Jmperfectū meū viderūt oculi tui:
et in libro tuo omnes ſcribentur di
es formabuntur et nemo in eis.

De q
d.iiii.
ea.lib
cui in
ſacra
mētis

¶ Hic oñdit qd res ante ſuū eē erāt ab eter
no cognite ipſi deo.et ſic cognoſcit oia anteq̄
fiant.Ad cuius euidentiam eſt notandum q
iſta ſeptē ſe hñt p ordinē apud deū reſpectu
noſtri:ſcz dilectio:electio:pdeſtinatio:2 ſcri
ptio i libro vite:vocatio iuſtificatio: magnifi
catio ſiue beatificatio.nam de⁹ prīo ab eter
no dilexit ſuos futuros.Scdō elegit eos ſe
parando ab improbis et reprobis futuris.
Tertio ſcripſit eos in libro vite ſecūdū eter
nū ꝓpoſitū:q2 formaliter 2 diſtincte ꝓpoſuit
eos ſaluare.Quarto pdeſtinauit eos ad glo
riā futurā pparādo eis gratiā:q̄ ſidem ꝗnoꝝ
fuerūt ab eterno in diuina volūtate.Quinto
et tpe vnūqueqz predeſtinatorum vocauit.
Sexto ipſos iuſtificauit in hac vita. Septi
mo ipſos magnificauit ſiue glorificauit et
beatificauit in celo.Et de his ſeptem a tib⁹
de ſcō iſtis tribus enumerat ꝗuos apoſtolꝰ

Not.
hens
iſta
ſeptē
apud
deum
reſpe
ctu
nrī.

ad Roma.viij.Ubi dicit.Quos de⁹ predeſti
nauit hos 2 vocauit:2 quos vocauit hos 2 iuſti
ficauit:2 quos aūt iuſtificauit hos 2 magnificauit
in glia ſupple.Sz ad epheſi.j.ponit alia tres
primos cū dicit.Bñdict⁹ de⁹ 2 pr̄ dñi nr̄i ie
ſu xp̄i q̄ dilexit nos 2 elegit in ipſo ante mū
di cōſtitutionē:vt eſſem⁹ ſancti 2 immacu
lati q̄ pdeſtinauit nos 2c.Ex q̄ pz q quinqz
fuerūt ab eterno.Nā prīo de⁹ nouit oēs taz
bonos q̄ malos. Scdō dilexit quos voluit
futuros bonos.Tertio elegit bonos ſepará
do a malis:2 p ɔ̄ñs tūc reprobauit etiā quos
pſciuit 2 pnouit futuros malos.Quarto bo
nos ſcripſit in libro vite:2 malos i libro mor
tis.Quinto bonis pparauit gratiā et hec dr̄
pdeſtinatio.Ex q̄b⁹ oīb⁹ pz q deus ab eter
no pnouit oēs tā bonos q̄ malos:nā dilectio
pſupponit notitiā ſm Aug.2 veritatē. ¶ Sz
iterū eſt aduertendū q iſte liber in q̄ oēs ab
eterno ſunt ſcripti eſt duplex:vn⁹ dr̄ liber et
pdeſtinatiōis:2 aliꝰ liber mortis.Jn libro vi
te ſcribunt oēs pdeſtinati et electi.Jn libro
aūt mortis ſcribunt mali 2 reprobati.Sz et
liber vite eſt duplex vnus q̄ dr̄ liber vite ſm
eternū ꝓpoſitū:in q̄ ſcribunt ſoli pdeſtinati
quos de⁹ elegit ab eterno 2 ꝓpoſuit ſaluare et
iſte ꝓprie dr̄ liber pdeſtinatiōis.Scdō dicit
liber vite ſm pñtē diſpoſitionē:nam quicūqz
qui eſt in gratia ſcribit in iſto libro:q2 p illo
tpe eſt deo charus 2 accept⁹ ſm pñtē 2 talez
diſpoſitionē:eo q viuit p grām ſed qn perdit
gratiā p pctm̄ tunc delet de iſto libro vite:2
ſcribit in libro mortis.i.dānatiōis:2 qn per
pniam reuertit ad gratiā tūc delet de libro
mortis 2 reſcribit in hoc libro vite: ſed ſi eſt
predeſtinatus nunq̄ deletur de primo libro
vite:ſcz de libro predeſtinationis ſm eter
nū ꝓpoſitū.Ex quo pz q multi ſunt ſcripti
in libro pdeſtinationis ſm eternum propoſi
tū q̄ nō ſunt ſcripti in libro vite ſm pñtem
diſpoſitionē ſicut paulus 2 Auguſtinus qui
ab eterno fuerūt predeſtinati:ſz p multa tēs
pora fuerūt ſcripti in libro mortis ſm pñtez
diſpoſitionē:dū fuerūt in peccato 2 infidelis
tate.Et multi poſſunt eſſe ſcripti in libro vi
te ſm preſentem diſpoſitionem q̄ ſunt ſcri
pti in libro mortis 2 reprobationis ſm eter
nū ꝓpoſitum:ſicut potuit eſſe iudas ſi aliqñ
fuit in gratia. Scdō ſequit q ſicut ē duplex
liber vite ſcz predeſtinatiōis et pñtis diſpo
ſitiōis:ita eſt duplex liber mortis . Unus liber
ſm eternum ꝓpoſitum i quo ſunt ſcripti oēs
pſciti 2 reprobati quos deus ab eterno preſ
ſciuit ſine pnia morituros:et aliꝰ eſt liber
mortis in quo ſcribunt oēs q̄ ſunt extra gra
tiā in pctō.tertio ſequit q nemo pōt deleri
de primo libro predeſtinatiōis nec de primo
libro mortis ſiue reprobationis:q2 vterqz
reſpicit eternuz ꝓpoſitum: ſed tam de libro

Quinq̄
q̄ ſunt
ab
eter.

D
liber
du
plex i
q̄ oēs
ſcri
bunt.

liber
vite
du
plex.

Ad
uerte

liber
mortis
duplex

vite q̄ de libro mortis ſm̄ pñtez diſpēnē q̄ cotidie poſſunt hoīes deleri ⁊ reſcribi ⁊ ſcribi. Unde de hoc ſcdo libro vite dicebat moyſes Dñe dele me de libro vite ſi nō dimittis eis hanc noxā Exo.xxxij. Qr de p̄rio libro nō dubitabat nec ſciuit deleri. quaſi diceret Moyſes Dñe ſi eis nō pepceris incidā ī peccatū ⁊ murmurabo cōtra te: ⁊ ſic pdā grām: et per ꝯñs delebor de libro vite ſm̄ pñtez diſpoſitionē. ¶ Scdo ē notādū q̄ diuerſa eſt cauſa deſcriptionis hoꝝ duoꝝ primorum librorū. nam deꝰ nō ideo ſcripſit p̄deſtinatos in hoc libro qr bonos futuros p̄nouit: ſꝫ qr ipſe p̄rio diligere ⁊ p̄eligere eos voluit: vt boni eēnt eis grām p̄parauit ⁊ eos ad glaz vocauit: vt dicit apl's ad Ephe.j. q̄ elegit nos añ mūdi cōſtitutionē: vt eſſemꝰ ſancti ⁊c. Ex quo pꝫ q̄ cauſa p̄deſtinatiōis ⁊ ſcriptionis in libro vite nō ineſt p̄deſtinatis ſꝫ ſoli deo. Sed p oppoſitū eſt de reprobatis: nā deꝰ nō fuit cā reprobatiōis: eoꝝ: ſꝫ iō eos ſcripſit ab eterno in libro reprobatiōis ⁊ mortis: qr ab eterno p̄ſciuit eos futuros malos ⁊ in pctō morituros: iō liber mortis nō ponit̄ in deo niſi obiectiue: ſꝫ in reprobatis ponit̄ ſubiectiue vt dictū ē pſal.lxviij. In quo libro ſūt ſcripti infideles ⁊c. De q̄ pſalmo.lxviij. deleant̄ de libro viuētiū: ⁊ cū iuſtis non ſcribant̄: in libro aūt vite ⁊ p̄deſtinatiōis eſt p̄mo ſcriptꝰ xp̄s ab eterno: vt pꝫ pſal.xxxix. in capite libri ſcriptū ē de me ⁊c. Et ex ꝯñti eſt ſcp̄ta b̄ta virgo Maria: ⁊ poſtea apl'i. ⁊ ex ꝯñti oēs martyres et oēs iuſti: vt ait xp̄s Matt.v. ⁊ x. ⁊ Luc.x. Gaudete ⁊ exultate qm̄ noīa vr̄a ſcripta ſūt in celis. Ex quo pꝫ q̄ ſoli deo ab eterno eſt cognitus totꝰ numerꝰ electoꝝ ⁊ reprobatoꝝ. Probat̄ qr ab eterno eos ſcripſit in illis duobus libris ⁊ ſequit̄ q̄ etiā p̄ſciuit ⁊ p̄nouit oēs futuros hoīes tā bonos q̄ malos q̄ erūt in nouiſſimis tp̄ibus antichriſti: quoꝝ nullꝰ eſt in p̄nti tēpore. Ideo dicit dd̄ in hoc verſiculo. O dñe nō ſolū fuerūt note creature poſt q̄ fuerūt create: ſꝫ etiā ab eterno anteq̄ eſſent ī p̄fecto ſuo eēntiā oculi tui viderūt me imperfectū. i. anteq̄ fierez. Lr̄a aūt Hiero. habet. Informē adhuc me viderūt oculi tui i. ab eterno anteq̄ formarer: ⁊ ī libro tuo oēs ſcribent̄. i. ſunt ſcripti: ⁊ ab eterno appebūt ſcripti in die iudicij: qñ aperient̄ libri. ſ. vnꝰ liber q̄ ē vite: ⁊ alter q̄ eſt mortis. Apoc.xx. Ergo ſi ab eterno oēs ſūt ſcripti ī libro tuo mortis ⁊ vite: ergo ab eterno oēs p̄nouiſti: ⁊ precipue me prenouiſti: qm̄ in capite libri vite ſcripſiſti. Item dies formabunt̄: ⁊ nemo ē in eis. i. tp̄s nouiſſimū venit ī quo nemo eſt adhuc: ⁊ tñ iaꝫ nouiſti oēs qui erunt in illo tp̄e: ⁊ ſic nihil ignoras. Ex his q̄ ſcḋ q̄ dicta ſūt: voēt p̄bari ꝓpoſitio ꝓpoſita in p̄ncipio. Nā ſi deꝰ cognouit oīa nouiſſima ⁊ antiqua: eo q̄ cōp̄rehēdit ſimul oē tp̄s: ⁊ eſt vbiq̄: et videt tā in tenebris q̄ in luce: ⁊ tā p opacum q̄ per diaphanū: ⁊ poſſidet ⁊ ſcrutat̄ renes ⁊ corda p illapſum: ⁊ ab eterno p̄uidit oīa añ q̄ formarent̄: ⁊ oēs hoīes ſcripſit in ſuis libris eligēdo ⁊ p̄deſtinādo iuſtos ⁊ reprobando malos: ergo cognouit humilitatē ⁊ obediētiā ⁊ patiētiā: ⁊ ſeſſionē: ⁊ reſurrectionez xp̄i ⁊ pōt ipm̄ habere examinatū ⁊ p̄batū p oīa: ⁊ p ꝯñs xp̄s iuſte pōt mercedem petere. ¶ Ad cuiꝰ maiorē declarationē eſt aduertēdū: eo q̄ dicit. Probaſti me ⁊ cognouiſti me ⁊c. Quod qñ deus tentauit Abraā precipiēdo vt imolaret filiū vnicū et dilectū Iſaac: nō tentauit vt de nouo cognoſceret: ſꝫ p̄baret eiꝰ obedientiā: nec voluit h̄ p̄bare apud ſe cū ab eterno cognouit ipm̄ obediturum ⁊ ſuis p̄ceptis obtēperaturū: ſꝫ vt toti mundo p̄batū redderet ⁊ oñderet: ꝗ͞ tū iſaac figurabat xp̄ꝫ deo patri p oīa obtēperaturū: ⁊ ſic deꝰ p̄bauit obediētiā ipſiꝰ abrae: ⁊ obedientiā ⁊ humilitatē ipſiꝰ iſaac: ſꝫ deꝰ nō cognouit patiētiā p effectū qr effectꝰ illiꝰ ſacrificū nō ſecutꝰ eſt: nō q̄ abraā ⁊ iſaac nō eſſent parati obedire: ſed qr deꝰ noluit: eo q̄ illud fiebat in figura xp̄i: ſꝫ ſecutꝰ ⁊ ipletꝰ eſt effectꝰ ſacrificū in ariete q̄ inter vepres apparuit: q̄ loco ipſiꝰ iſaac imolatꝰ ē: p qđ figurat̄ q̄ ſicut p mortē illiꝰ arietis fuit iſaac liberatꝰ a morte: qr loco illiꝰ aries mortuꝰ eſt: ita xp̄s erat imolandꝰ p toto gñe hūano. cuiꝰ morte oēs eramꝰ liberādi a morte ꝑpetua: ad quā eramꝰ deſtinati. Ex q̄ pꝫ q̄ xp̄s fuit figuratꝰ p abraā ⁊ iſaac: quo ad obediētiā ⁊ hūilitatē: cū decreuit p oībꝰ mori cuꝫ dixit. Non ſicut ego volo ſꝫ ſicut tu: fiat volūtas tua: ſꝫ figuratꝰ ē p arietē cū realr̄ in cruce ſpōte paſſꝰ ē: ⁊ ſic pꝫ q̄ deꝰ pater nō ſolū p̄bauit obediētiā ⁊ humilitatē xp̄i ſꝫ etiā cognouit eiꝰ paſſionē ⁊ ſeſſionē p effectū ⁊ p experiētiā: ⁊ p̄bauit ⁊ cognouit eiꝰ obediētiā ⁊ hūilitatē ⁊ patiētiā in tota eiꝰ paſſiōe ⁊ ſeſſiōe iō dicit xp̄s in p̄ncipio. O dñe pr̄ tu p̄baſti me. i. p̄batū oñdiſti p hūilitatē ⁊ obediētiā meā: qr ſpōte me obtuli ad mortē: cū dixi ī horto fiat volūtas tua ⁊ cognouiſti me p effectū: nō ſolū p̄baſti me in voto ſicut p̄baſti abraā: ſꝫ cognouiſti ſeſſionē ⁊ reſurrectionē meā p effectū: qr ſicut imolatꝰ fuit ille aries in effectu p Iſaac: ita mortuꝰ ſum p oībꝰ realr̄ ī actu.

Mihi aūt nimis honorificati ſunt amici tui deus: nimis confortatus eſt principatus eorum.

Dinumerabo eos ⁊ ſup arenā multiplicabunt̄: exurrexi ⁊ adhuc ſū tecū

In hoc ſcdo gte xp̄s explicat laborē tp̄ā apl'oꝝ

Margin notes (left): In libro vite q̄ ſunt ſcripti. — Soli deo q̄ ab eterno eſt cognitus numerus electorum et reproborum.

Margin notes (right): Deus diuerſis tentauit. — xxiiij. q.j. ſi turbatur. — ſe. xxij.

patre moſtẽdens ſe impleuiſſe oia q̃ ipſi p̃ pa
[illegible] impoſita: ⁊ ꝓpter que pater ipm̃
miſit in mũdum. ¶ Ad cuiꝰ intelligentiã eſt
notãdũ q̄ xp̄s in lege ꝓmiſſus tria erat fa-
cturꝰ in mũdo in ſuo aduẽtu ⁊ legatione: q̃
ꝑtinebãt ad officiũ ſuũ. Nã primo debebat
implere ⁊ verificare oia q̃ fuerãt pr̄iarchis
⁊ ꝓphetis i lege ꝓmiſſa: ⁊ breuiter debebat
implere in ſe oẽs ſcripturas ve. teſta. vt ptꝫ
Mat. xxvij. totũ hoc factũ eſt: vt adimpleren
tur ſcripture ꝓphetarũ. Item ipſemet ſalua
tor dicit Luc. xxiiij. oportet impleri oia que
ſcripta ſũt in lege ⁊ prophetis ⁊ pſalmis de
me. Itẽ Joan. xviij. Ad hoc natus ſum: ⁊ ad
hoc veni in mũdum vt teſtimoniũ ꝑhibeam
veritati. i. vt verificẽ ⁊ impleam oẽs ſcriptu
ras. Scd̄o venit xp̄s ad vocandũ ⁊ iuſtificã-
dum p̄ paſſionẽ ⁊ legem euangelicã ⁊ eccle
ſiaſtica ſacra: quos pater p̄deſtinauerat vt
eos per reſurrectionem magnificaret: vt pꝫ
ad Rom. viij. ⁊ Joan. xiiij. cum dicit. Nemo
venit ad patrẽ niſi per me. Itẽ Mat. xx. Se-
dere ad dexterã meã aut ad ſiniſtrã non eſt
meũ dare vobis: ſꝫ q̄bꝰ paratũ eſt a pr̄e meo
i. illis q̄s ab eterno p̄deſtinauit. Uñ officiuꝫ
xp̄i fuit vocare ⁊ cõgregare: ⁊ iuſtificare p̄-
deſtinatos p̄ paſſionẽ ⁊ ſacra ⁊ eos magnifi
care ⁊ ſublimare ad imortalitatẽ p̄ ḡnalem
reſurrectionẽ. vt pꝫ Eſa. xj. ⁊ Ezechie. xxxiiij.
vbi dicit ego ipſe requirã oues meas ⁊c. Ter
tio xp̄s debebat ꝯſummare curſuꝫ ſuũ ⁊ offi
ciũ huiꝰ mũdi in ſcd̄o aduẽtu: puta cũ fuerit
cõpletꝰ numerꝰ electoꝝ p̄deſtinatoꝝ: qꝛ tũc
debet venire ad iudicium ḡnale: ⁊ tribuere
vnicuiqꝫ ſcd̄m opa eiꝰ: puta obſtinatis penã
eternã: et iuſtis regnũ celorum: vt ipſe dicit
Mat. xxv. ⁊ tũc reddet regnũ et hereditateꝫ
deo ⁊ patri vt ait ap̄ls. j. ad Corin. xv. q. ſpõ
ſa erit ornata veſtibꝰ immortalitatis: ⁊ tunc
introducet̄ cũ ſponſo in celeſtem hierl'm: vt
ptꝫ apoc. xxj. Iſta ergo tria myſteria explic
cat xp̄s per os dd̄ in vltima parte huiꝰ pſal.
Nã primo demõſtrat apd̄ pr̄em i die iudicij
qualiter ipſe vocauit: ⁊ iuſtificauit ⁊ magni
ficauit oẽs predeſtinatos: ⁊ ꝯpleuit numeꝝ
electoꝝ. Scd̄o petit apud pr̄em vt deſtinent̄
dãnati i penã eternã. Tertio petit p̄ iuſtis
⁊ electis gloriã eternã: ſcd̄ꝫ ibi. Si occideris
deus petõres: tertium ibi. Proba me deus
¶ Quãtũ ad primũ ẽ aduertendũ q̄ in his
duobꝰ verſibꝰ latet magnꝰ theſaurꝰ ⁊ maxi
ma myſteria ad q̃ iudei nõ poſſũt attigere:
eo q̄ occecauit eos malitia coꝝ ne itelligãt
ſacra hic abſcõſa: q̃ ſine ḡra itelligi nõ poſ-
ſũt. Nã totꝰ iſte p̄s ⁊ ſpecialiter iſti duo v̄ſ
culi fundant̄ ſup quinqꝫ ꝓmiſſiones inter
ceteras factas patribus antiquis: in q̄bꝰ dd̄
in ſpũ ꝓuidit premiũ paſſiõis ⁊ reſurrectio-
nis xp̄i: ideo fecit hũc pſalmũ in quo itrodu

Xp̄us erat factu rus tria.

Xp̄s petit h̄edi tatem p̄ mẽ bris ſuis deꝰ ſe cit q̃n q̄ ꝓ miſſi ones p̄ribꝰ anti quis.

cit xp̄m loquentem ⁊ petẽtem hereditatẽ re
gni celoꝝ in premiũ p̄ mẽbris ſuis vt dictũ
eſt. Quarũ ꝓmiſſionum prima facta eſt ipſi
abrae Geñ. xv. cuꝫ deus dixit. Noli timere
abraã protector tuꝰ ego ſum ⁊ merces tua ma
gna nimis. cui abraaꝫ r̄ndit. Dñe q̃d dabis
mihi cũ vadã abſqꝫ liberis ⁊c. cui deus dixit
nõ erit heres tuꝰ Eliezer: ſed q̃ egredietur de
vtero tuo ipm̃ habebis heredẽ: ⁊ educẽs ipꝫ
foras dixit. Suſpice celũ ⁊ numera ſtellas ſi
potes ⁊ ſic erit ſemẽ tuũ ⁊c. p̄ qd̄ cognouit tũc
abraã: ⁊ poſtea dd̄ in ſpũ ⁊ per reuelationeꝫ
q̄ xp̄s erat naſciturus ſm̄ carnẽ de ꝓgenie
abrae: cui cõpetebat celũ in hereditatẽ: ⁊ q̄
filij abrae ſm̄ ſpm̄ ⁊ ꝓmiſſionẽ q̄s xp̄s erat
regñaturꝰ p̄ baptiſmũ erãt multiplicandi ſi-
cut ſtelle celi: ⁊ q̄ ſoli xp̄o erat cognoſcendꝰ
numerꝰ electoꝝ ⁊ p̄deſtinatoꝝ. Ex quo ptꝫ
q̄ merces: ⁊ p̄miũ: ⁊ hereditas xp̄i ⁊ ſuorum
nõ erat in terra ſꝫ in celo. Uñ nos nõ habe-
mus q̄ deꝰ ꝓmiſerit hereditatẽ in celo niſi
in illo capl'o: nõ canit eccleſia: ſctũs michael
repñtet eas in lucẽ ſanctã quã olim abrae p̄
miſiſti ⁊ ſemini eiꝰ ⁊c. Uñ p̄ illas ſtellas celi
deſignabat̄ numerꝰ p̄deſtinatoꝝ ⁊ filiorum
abrae ſm̄ ꝓmiſſionẽ in celo collocãdorum.
Scd̄a ꝓmiſſio facta eſt eidẽ abrae. Geñ. xxij.
cũ deꝰ dixit abrae p̄ angelũ per memetipſũ
iuraui qꝛ feciſti rẽ hãc: ⁊ nõ pepercisti filio
tuo vnigenito ꝓpter me. bñdicã tibi: ⁊ mul-
tiplicabo ſemẽ tuũ ſicut ſtellas celi: et velut
arenã q̃ eſt i littore maris: ⁊ poſſidebit ſemẽ
tuũ portas inimicoꝝ ſuoꝝ: ⁊ in ſemine tuo
bñdicẽtur oẽs gẽtes ⁊c. hic ꝓuidit dd̄ in ſpũ
et p̄ ſacrificium abrae: ⁊ yſaac: ⁊ illius arie-
tis: qualiter xp̄s erat p̄ oibꝰ nobis immolãs-
dus: ſicut dictũ eſt: ⁊ qualiter premiũ poſſio
nis xp̄i a deo ꝓmiſſũ erat hereditas celi: ⁊ q̄
xp̄s erat naſciturꝰ de ḡne abrae: in quo oẽs
gẽtes erãt p̄ baptiſmũ bñdicende: ⁊ q̄s fi-
deles nõ ſolũ erãt multiplicandi ſicut ſtelle
celi: ſed etiã ſicut corpuſcula arene q̃ ẽ in to
to littore maris: ⁊ q̃ñ iſti filij abrae regene
rati p̄ xp̄m erãt poſſeſſuri portas inimicoꝝ
i. ſedes angeloꝝ malorum q̃ de celo cecide
rũt p̄ ſupbiam ⁊c. ¶ Sed eſt valde aduertẽ
dũ q̄ in hac promiſſione notificantur et di-
ſtinguũtur duplices filij: abrae: nã p̄ ſtellas
celi intelliguntur filij promiſſionis et ꝓp̄e
xp̄ianꝰ: ſed per arenam que eſt in littore ma
ris intelligunt̄ filij carnis ⁊ terreni: ſicut ſũt
iudei moderni ⁊ ſaraceni: qui deſcẽdunt ab
abraam p̄ iſmaelem ⁊ Eſau. vñ locꝰ illorum
eſt celũ: ſed locus iſtoꝝ eſt ipſa terra. Etiaꝫ
diſtinguunt̄ due ciuitates. Una celeſtis ⁊ al
tera terrena. ¶ Tertia ꝓmiſſio facta eſt ipſi
Jacob Gene. xxviij. In bethel quando vidit
ſcalam in ſomnis habentem pedẽ in terra: ⁊
ſummitatem in celo et angelos aſcendentes

Prima ꝓmiſſio.

hereditas xp̄i et ſuorũ nõ ẽ i terra ſꝫ i ce lo.

Scd̄a ꝓmiſſio.

duplices filij abrae.

Tertia ꝓmiſſio.

Deo ⁊ deſcēdētes: ⁊ vidit dn̄m innixū ſcale di-
cētē ipſi: tibi dabo terrā hāc ⁊c. Ubi preuidit
Jacob ⁊ dd̄ ꝙ xp̄s erat crucifigēdꝰ in cruce: ꝑ
quā tāq̄ ꝑ ſcalā eramꝰ in celū aſcenſuri: ꝑ h̄
ēt ꝓmittebat xp̄s cruci affigēdꝰ: q̄ in cruce
lucratꝰ eſt nobis regnū celoꝝ ⁊c. ¶ Quarta
ꝓmiſſio facta eſt a deo ꝑ os Jacob ipſi iude ī
ꝑſona oīs fideliū. Gen. xlix cū iacob bn̄dixit
iude dicēs. Juda te laudabūt fratres tui: ma-
nus tue in ceruicibꝰ inimicoꝝ tuoꝝ. Adora-
būt te filij prīs tui: catulꝰ leonis iuda. Ad pre-
dā fili mi aſcēdiſti: requieſcēs accubuiſti vt leo
⁊ q̄ſi leena. Quis ſuſcitabit eū? nō auferet̄ ſce-
ptrū de iuda: nec dux de femore eiꝰ: donec ve-
niat q̄ mittendꝰ eſt: ⁊ ipſe erit deprecatio gen-
tiū: ligans ad vineā pullū ſuū: ⁊ ad vitē o fi-
li mi aſinā ſuā: lauabit in vino ſtolā ſuā: ⁊ in
ſanguine vue palliū ſuū: pulchriores ſunt ocu-
li eius vino: ⁊ dētes eiꝰ lacte cādidiores. In
quibus quidē verbis vndecim myſteria intel-
lexit dd̄ in ſpiritu. Primo ꝙ xp̄s rex meſſias
erat naſciturus de tribu iuda. Scḋo ꝙ ī eius
aduētu erat auferendū ſceptrum ⁊ p̄latio de
tribu iuda. Tertio ꝙ totus pplˢ iudeorum ⁊
oēs filij iſrael aliarū tribuum debebāt lauda-
re xp̄m videntes ſigna ⁊ miracula: q̄ facturꝰ
erat in iudea ⁊ galilea: ⁊ ꝓpter p̄dicationē ⁊
doctrinā. Quarto ꝙ lꝫ oēs filij iſrl̄ ſm carnē
debebant eū laudare: tū ſoli filij iſrl̄ ſm ſpm̄
⁊ ꝓmiſſionē erāt adoraturi xp̄i: q̄ nō oēs iu-
dei nec filij aliarū tribuū conuerſi ſunt: iō ait
adorabūt te filij prīs tui ſcilicet iſrl̄ ſm ſpm̄.
Quinto ꝙ erat occidendꝰ in ſanguine: cū di-
cit lauabit in vino ſtolam ſuā. i. carnē ⁊c. Sex-
to ꝙ erat aſcēſurꝰ in crucē ⁊ ibi recuperatu-
rus pre. lā a diabolo. Septimo ꝙ erat ſepeli-
ēdus ī ſepulchro: q̄ dicit: quieſcens accubui-
ſti. Octauo ꝙ inde erat reſurrecturus virtu-
te diuinitatis: ſicut leo ſuſcitat filios rugitu
ſuo cum dicit vt leo ⁊ q̄ſi leena: q̄s ſuſcitabit
eum. Nono ꝙ poſt reſurrectionē erat ligatu-
rus pplm̄ gentilem ad vineā. i. ad eccleſiā ⁊
ſubiugaturus ⁊ etiā aſinā. i. pplm̄ iudeorū: ⁊
⁊ ſic ex duobꝰ erat facturꝰ vnā eccl̄iā funda-
tam ſupra petrā. Decimo ꝙ apoſtoli ⁊ mar-
tyres ⁊ doctores qui ſunt oculi xp̄i: erant ho-
norandi: ⁊ debebant triumphare de iudeis
⁊ tyrannis cū dicit ꝙ erūt pulchriores vino
rōne ſāguinis effuſi. Et dētes xp̄i ſūt oēs ce-
teri fideles p baptiſmū mundati ⁊ iuſtificati
erāt futuri cādidiores lacte rōne puritatis.
Undecimo ꝙ xp̄s erat iudicaturus ⁊ punitur-
ceruices inimicoꝝ infidelium. ¶ Quinto ꝓ-
miſſio facta fuit ipſi Moyſi. Deut. xviij. cum
dicit dn̄s: ꝓphetā ſuſcitabo de medio fratrū
tuorū ſimilē tui: ⁊ ponā verba mea in ore eiꝰ
loq̄turq̄ ad eos q̄cunq̄ ꝑcepero illi. Et q̄ ver-
ba q̄ loquet̄ nō audierit: vltor exiſtā. In q̄bꝰ
verbis tria ꝑuidit dd̄ in ſpū. Primo ꝙ xp̄s erat

Nota
q̄ quinta
ꝓmiſſio
ē ex-
poſi-
tionē.

Nota
quīta
ꝓmiſ-
ſio.

naſciturꝰ ſcḋm carnē de pplo iſrl̄. Scḋo ꝙ ex
ꝑte dei prīs erat nouā legē euāgelicā nūcia-
turus ipſi pplo iſrael. Tertio qḋ oēs cōtēnē-
tes xp̄m ⁊ legē euāgelicā erāt ꝑ vltionē gra-
uiter puniēdi ꝑ deū patrē. Ex ſupradictis ēt
ꝓmiſſionibꝰ ptꝫ ꝙ xp̄s in lege ꝓmiſſus in ſuo
p̄mo aduētu debebat nouā legē euāgelicam
ferre: ⁊ p̄deſtinatos q̄ ab eterno erāt ſcripti ī
libro vite vocare ⁊ iuſtificare: ⁊ in vnā eccl̄iā
cōgregare: ⁊ ad immortalitatē ſublimare et
vl̄r oīa q̄ erāt ſcripta in lege ⁊ ꝓphetis adim-
plere: q̄ oīa manifeſte adimpleuit ⁊ ꝑfecit vt ptꝫ
ꝑ totū diſcurſum euāgeliū. Nā primo de ſe-
mine dauid carnē aſſumpſit ⁊ legē euangeli-
cā p̄dicauit: ⁊ oēs ꝑ mortē ⁊ paſſionem rede-
mit ⁊ ꝑ ſe ⁊ ꝑ aplōs ſuos in eccl̄iā vocauit: ⁊
ꝑ ſacra eccleſiaſtica iuſtificauit ⁊ diſcipulos
ſuos de infimo ſtatu ad apicem apoſtolatus
ſublimauit ⁊ honorauit: ⁊ p̄ncipes terre con-
ſtituit: ⁊ eorum principatū ꝑ regenerationē
baptiſmalem per totū mūdū multiplicauit.
Et ſic non ſolūmodo honorauit apoſtolos: ſꝫ
etiam martyres ⁊ doctores: ⁊ oēs fideles: q̄-
bus contra mundū ⁊ diabolum in omnibus
perſecutionibus ⁊ tentationibus victoriam
condonauit. Unde ex ſuis fidelibus alios q̄-
dē fecit ꝓphetas: alios apoſtolos: alios euā-
geliſtas: alios martyres: alios ꝟgines alios
doctores: alios contemplatiuos: alios peni-
tentes. Et ſic vnūquēq̄ in ſuo gradu honora-
uit: ſed maxime honorabit eos in fine mun-
di: cum omnes electos completo electorum
numero ad immortalitatē ſublimabit. Hoc ē
ergo quod xp̄s dicit ad patrē in hac parte: di-
cit ergo: o pater iam ſunt mihi honorati amī-
ci tui: ideſt iam honoraui nimis ideſt valde
omnes amicos quos ab eterno dilexiſti ⁊ pre-
deſtinaſti: q̄m eos ad fidē vocaui: ⁊ ꝑ paſſio-
nem ⁊ baptiſmum iuſtificaui: ⁊ dona gratiarū
eis diſtribui faciendo quoſdam apoſtolos et
quoſdā euāgeliſtas ⁊c. ⁊ eis victoriam contu-
li in omnibus perſecutionibus ⁊ tentationi-
bus contra diabolum ⁊ mundū: intantū ꝙ ido-
lolatriam deleuerunt ⁊ oēs reges ⁊ p̄ncipes
terre: ⁊ aplōs gentiū iugo fidei ſubiecerunt
ergo valde mihi ideſt a me honorati ſunt: q̄
cum eſſent plebei ⁊ piſcatores oēs principes
terre cōſtitui: ⁊ p̄ncipatꝰ eoꝝ nimis cōfortat-
tus. i. augmentatꝰ ⁊ multiplicatꝰ eſt ꝑ oēs ꝑ-
tes mūdi: q̄ ad predicationem eoꝝ oēs re-
generati ſunt. ⁊ facti ciues et filij eccleſie: et
ſic dinumerabo. i. dinumeraui eos: q̄ cōr le-
tus eſt numerus electoꝝ ī eis. Unde ſm̄ p̄-
ſperatus eſt numerus electoꝝ ꝙ ſup arenā
multiplicabuntur: ⁊ ſic etiā impleui cū tu p̄-
miſiſti eidē abrae. Gen. xv. ſcꝫ ꝙ multiplica-
res ſemen eiꝰ ſicut ſtellas celi. Itē impleui et
illud qḋ ꝓmiſiſti abrae. Gen. xxij. ſ. ꝙ multipli-
cares ſemen eiꝰ ſicut arenā q̄ eſt in littore ma-

xp̄s in
lege
ꝓmiſ-
ſus de-
bebat
legē
euan-
geli-
cam
ferre
ī ſuo
p̄mo
aduē-
tu.

rio: et in eo bñdicerent oẽs gẽtes. Ecce qd in me q̃ sũ de gñe abrae ẜm carnẽ bñdicte sunt oẽs gẽtes: et sctificate p regñationẽ baptismalẽ: et oẽs sancti sũt filii abrae ẜz pmissionẽ et ipm̃: et sic mltiplicati sũt sicut arena: q̃ ẽ in littore maris: et in eis cõplet⁹ est numer⁹ electoꝝ. Jtẽ iã ipleui qd pmisisti p Jacob. Gen. xlix. in bñdictiõe Juda: qr iã accepi carnẽ ex tribu ei⁹: et iã abstulit sceptrũ de tribu iuda et iã ascẽdi in crucẽ et recuperaui predã quã diabol⁹ tyrãnice possidebat. Et iã q̃eui et accubui in sepulchro vt leo: et iã surrexi a mortuis: et iã sum tecũ sedẽs ad dexterã tuã: ẜ redde mercedẽ mihi: scz da hereditatẽ regni celoꝝ p mẽbris meis et da malis penã eternã: et bonis gl'iam pmissaz: postq̃ me ɔstituisti iudicẽ viuoꝝ et mortuoꝝ: quia iã cõsummaui cursum meũ: et compleui numerũ electorum: et sicut suscitasti me: suscita meos ad gloriam.

xiiii. q. iiii. c. duplica.

Si occideris de⁹ peccatores: viri sanguinum declinate a me.

Quia dicitis in cogitatiõe: accipiẽt in vanitate ciuitates suas.

Xp̄s petit dãnationẽ malorum.

¶ Post ꝗ̃ superi⁹ examinauit cãm suã: et iustificauit se ẜm oñdẽs se pegisse et ɔsummasse cursuz suũ: et laborẽ ipsi ipositũ in hac pticula fulminat sniam ꝯ ipsos et obstinatos destinãs eos ad penã eternã. ¶ Ad cui⁹ itelligẽtiã est notãdũ q̃ xp̄s ex p̄cepto p̄ris venit in mũdum ad declarãdã legẽ et oñdẽdã mũdo volũtatẽ p̄ris ei⁹. Et sic p̄mo vocauit iudeos ad fidem euãgelicã: in qua docuit et p̄dicauit oĩa ista terrena esse cõtẽnẽda et spẽ et finẽ nr̃m in bonis celestib⁹ eẽ cõstituẽdũ: sz scribe et pharisei et maior ps iudeoꝝ cum essent dediti supbie: et auaritie et mũdanis affectionib⁹ noluerũt venire: sz tñ secuti sũt eũ duodecim apl'i et pauci discipuli: ceteri aũt non solũ ɔtẽpserũt doctrinã ei⁹: sz etiã cũ odio gratis habẽtes iterfecerũt: et iõ post resurrectionẽ xp̄s misit apostolos suos p vniuersum mũdũ: ad p̄dicãduz euãgelium oĩ creature: ad quoꝝ predicationẽ multi ppl'i cõuersi sunt: sed p̄ncipes et reges illoꝝ ppl'oꝝ aplos interfecerunt. Et sic p successum tpis tyrãni doctrinaz xp̄i odio et irrisui habentes multa milia martyruz occiderunt.

Julianus apostata deridebat xp̄ianos.

¶ Uñ Julian⁹ apostata xp̄ianos deridebat et doctrinã xp̄i: eo q̃ ista terrena contẽnebãt: et in celo mansiones beatas pmittebãt. Uñ xp̄ianis irridendo dicebat: xp̄s p̄cepit et dixit: si vis pfect⁹ eẽ: vade oĩa que possides et da paupib⁹: et habebis thesauꝝ in celo: et etiã dicit: q̃ nõ renuntiauerit oĩbus q̃ possidet non potest me⁹ esse discipulus ꝛc. Unde dicebat iste iulianus: vos christiani postq̃ nõ potestis possidere bona tẽporalia nos auferem⁹ et possidebimus res vestras: vos autẽ possidete vestras mãsiones et ciuitates beatas quas in celo expectatis. Et iulian⁹ auferebat xp̄ianis bona tpalia: et eos fustib⁹ cedebat: vt p3 in ecclesiastica hystoria. Eodez mõ Deci⁹ irridebat Laurẽtiũ et Datian⁹ Uincẽtiũ et Pascasi⁹ Luciã et Maxẽti⁹ Catharinã: vt p3 in historiis eoꝝ: et iõ xp̄s oĩa ista examinabit et iudicabit: et iproperabit obstinatis et dãnatis in vniuersali iudicio imo oẽs sctĩ et iusti accusabũt psecutores suos añ xp̄m iudicẽ in illa die petẽdo vltionẽ de eis: vt p3 Sap. v. qr tũc stabũt iusti in magna ɔstãtia aduersus eos q̃ se ãgustiauerũt et q̃ abstulerũt labores illoꝝ accusãdo eos: sz tũc illi tyrãni vidẽtes se ɔfusos et vidẽtes paupes et iustos quos ipsi contẽpserãt et occiderãt in tãto honore sublimãtos turbabũtur timore horribili dicẽtes intra se. Hi sunt q̃s aliqñ habuim⁹ in derisuz et similitudinẽ iproperii nos insensati vitã illoꝝ estimabam⁹ insaniã et finẽ illoꝝ sine honore. Ecce qmõ ɔputati sũt inter filios dei: et inter sctõs sors illoꝝ est ꝛc. Et tũc xp̄s iudex iust⁹ examinatis oĩb⁹ istis fulminabit sniaz ꝯ istos ipsos dicẽs. Discedite a me maledicti in ignẽ eternũ Matt. xxv. Et h̄ ẽ qd dicit xp̄s in hac p̄ticula. Uñ ɔuersus ad patrẽ ait. O p̄r de⁹ si occideris pctõres. i. eis occideos dãnabis pctõres ad mortẽ eternã in die iudicii. Ego q̃ ero iudex ex pte cui iudiciũ oẽ et ptãtẽ commisisti fulminando sniam dicã eis. O viri sanguinũ et pctõres et homicide qui meos aplos et martyres occidistis et iustos afflixistis: declinate et discedite a me maledicti in ignẽ eternũ q̃ paratus est diabolo et angelis ei⁹. eo q̃ dixistis in cogitatiõe et corde vestro irridẽdo legẽ meã et aplos et ceteros iustos accipiant xp̄iani ciuitates et mãsiones suas ꝗ̃ in vanitate et frustra et in vanũ expectãt possidere in celo dũmõ nos fruamur bonis q̃ in mũdo sũt: et possideamus et vsurpam⁹ bona eorum: hoc vos tyrãni et obstinati et viri sanguinũ irridẽdo dicebatis electis meis: iõ declinate et discedite a me in ignẽ eternũ ꝛc. Et tũc xp̄s cõuersus ad patrem iustificãs seipsum dicit.

Nonne q̃ oderũt te dñe oderã: et super inimicos tuos tabescebam? lxxx. d. ca. odio. et xxiii. q. iiii. duo.

Perfecto odio oderã illos: inimici facti sunt mihi.

¶ O dñe nõne bñ scis q̃ ego oderã oẽs istos obstinatos q̃ oderũt te ɔtẽpserũt te et iterfecerunt electos tuos: et tabescebam et idignabar sup inimicos tuos cũ talia scelera cõmittebant ꝗ̃si dicat: isti obstinati nõ pñt habere excusationẽ: qr iã veni in mũdũ et p̄dicaui ꝯ vitia eoꝝ exhortando eos ad iustitiã et v̓tutes et indignabar et tabescebam contra eos dicendo: ve vobis scribe et pharisei qui comes-

editis domos viduarū zc.vt pꝫ Mat.xxiij. z p totū diſcurſum euāgelicū.Vñ i tali indi gnatiõe nõ vitioſa:ſꝫ pfecto odio oderā in eis nõ naturā ſed vitia:q̄ q̄dē vitia cupiebā delere inſerēdo virtutes:ſed ipſi tā͞q mūda ni z icorrigibiles inimici facti ſunt mihi:et ſic interfecerūt me hoc idē fecerūt tyrāni in mēbris meis:qꝛ multa milia martyrū occi derūt.Ex qb⁹ ptꝫ ꝙ iſti obſtinati nullā hñt excuſationē.Nā ſi nõ veniſſem z loquutus eis nõ fuiſſem p me z diſcipulos meos z pre dicatores meos:pctm̄ nõ haberēt nunc aūt excuſationē nõ habent de pctõ ſuo. Nam ſi opa nõ feciſſem in eis q̄ nemo ali⁹ fecit:pec catū nõ haberēt nūc aūt z viderūt z oderūt me z patrē meū.Jo.xv.Et ſic iſti obſtinati facti ſunt mihi z tibi.O pr̄.Et iõ xp̄us dicit ad oēs obſtinatos.O viri ſanguinū declina te a me:z diſcedite i ignē eternū poſt͞q voca ui vos ad nuptias:z cenā:z noluiſtis venire

Su pra. xxvj. a. xxx b.d. erube ſcant. Proba me de⁹ z ſcito cor meū:iter roga me:z cognoſce ſemitas meas. Et vide ſi via iniquitatis in me eſt: z deduc me in via eterna.

¶ Poſt͞q xp̄s examinauit z iuſtificauit ſeip ſum oñdēs ſe curſum ſuū peregiſſe:z fulmi nauit ſniam ꝯ obſtinatos:z ipſos:hic autē i fine pſalmi cõcludēdo:z q̄ſi epilogādo pe tit hereditatē regni celoꝝ p ſuis electis:vñ dicit.O dñe pr̄ pba me z ſcito cor meū.i.iā pbaſti me p effectū z ſciuiſti cor meū:qꝛ ni hil te latet nec tibi obſtat:qꝛ nec remotio tē poris nec loci diſtātia:nec tenebra pt ipedi re cognitionē tuā:qꝛ oia nouiſti añ͞q fierent ſicut dictū eſt.Et iā cognouiſti ſemitas me as:iā interrogaſti me de oibus.vide ḡ ſi via iniq̄tatis i me eſt zc.ponit̄ ſi p qꝛ z non.i.tu vidiſti z video qꝛ in me nõ ē via iniq̄tatis.qꝛ iā examinaui oia mēbra mea:z electos me os z i eis nõ inueni viā iniq̄tatis: nec pctm̄ ḡ deduc me cū eis i via et̄na.q.d.Da mihi he reditatē regni celoꝝ p eis qꝛ p eis laboraui: z curſū ꝯſummaui ḡ da eis coronā iuſti tie:qꝛ iā vocaui eos z iuſtificaui z honoraui eos z cõpleui nūerū electoꝝ:ḡ da eis pmiū laboꝝ meoꝝ. ¶ Sꝫ hic vr̄ eſſe maximū du biū.Nā vr̄ ꝙ nõ petit illā hr̄ditatē regni ce loꝝ p ſuis mēbris ſꝫ p ſe. Nā nullū ſuorum mēbroꝝ pt dicere q̄n hbeat i ſe viā iniq̄ta tis niſi ſol⁹ ip̄e:ḡ null⁹ p̄ter ip̄m meret̄ de cõ digno illā hereditatē. ¶ Ad cui⁹ intelligen tiā eſt rñdēdū z pzio notādū ꝙ via iniq̄tatis in hoīe eſt duplex.Una dr̄ in aīa q̄ dr̄ culpa pctī.altera dr̄ in carne q̄ dr̄ cõcupiſcētia z fo mes pctī infecta in nobis ex pctõ p̄mi parē tis.Que q̄dē ꝯcupiſcētia dupl'r dr̄ via iniq̄ tatis.Uno mõ qꝛ ē veſtigiū q̄ſi impreſſum ex

Dubi um.

Via iniqui tatis du plex.

relictū ex pctõ p̄mi parētis.Alio mõ dr̄ via iniq̄tatis in q̄tū tēdit i culpā formal'r in aīa exiſtētē.Nā pzio illa ꝯcupiſcētia ſiue fomes p ſuā vnionē z cõtuberniū cauſat pctm̄ z cul pā originalē formal'r i aīa ſm cõēꝫ modū lo quēdi doctoꝝ:z p iſtigationē z ꝯſenſū cauſat culpā actualē z mortalē i eadē aīa.Itē eadē culpa ipreſſa i aīa dr̄ via iniq̄tatis iniq̄tū reli quit̄ ex actu peccādi:z ſic dr̄ via iniq̄tatis:in via iniq̄tatis null⁹ potuit euadere nec libera ri niſi p grāꝫ pueniētē:aut ſubſequētē: ſicut plurics dictū eſt.Nā ſol⁹ xp̄s ſꝫ naturā fuit liber ab hm̄õi via iniq̄tatis:eo ꝙ nõ deſcen dit ab adā p naturalē ppagationē:ſꝫ nõ icõ ueniit q̄n p gratiā pueniētē z pſeruātē virgo Maria potuerit liberari z pſeruari:vt dictū ē pſal.xlv.ſꝫ oēs alij z i oib⁹ aliis fuit via in iq̄tatꝫ:z tā i aīa q̄ i carne:q̄ via iniq̄tatis lꝫ ma neat i carne tñ ei⁹ debitū z culpa remouetur ab aīa:z delet̄ vt nõ iputet̄ p baptiſmū.Naꝫ vt inq̄t Aug.nõ tollit̄ ꝯcupiſcētia vt nõ ſit:ſꝫ iputet̄ ad reatū:ſꝫ p pniāꝫ delet̄ ab oi culpa actuali.Et ſicq̄ꝫ q̄s diſceſſerit ab hoc ſeculo cū va͞pnia z charitate põt dicere ꝙ nullā hꝫ viā iniq̄tatis i aīa:ſꝫ in finali reſurrectiõe to tal'r erūt imunes electi a via iniq̄tatis i car ne:qꝛ reſurgēt i corpa glioſa z imortalia et ſic poterūt dicere iuſti in illo ſtatu ꝙ nullāꝫ hñt viā iniq̄tatis in ſe:nec in corpe nec i aīa z ſic de cõgruo,z de cõdigno potuerūt poſſi dere hr̄ditatē regni celoꝝ eis pmiſſam z iõ xp̄s poterit dicere in iudicio apud patrem. Proba me de⁹:qꝛ via iniq̄tatis i me nõ eſt:i me p naturā z in mēbris meis p gratiāꝫ. Et iõ deduc eos in via eterna z ſic pꝫ ꝙ in pſo na mēbroꝝ petit hereditatē iā i pmiū ſui la boris.Et iõ aduertat bñ lector q̄d intēdat p pheta i hoc pſalmo qꝛ nihil al'd itelligit ni ſi qꝛ itroducit xp̄m loquētē in iudicio finali: z petētē regnū celoꝝ i pmiū ſui laboris pro mēbris ſuis in q̄ fulminat ſniam ꝯ obſtina tos z introducit ſctõs z electos i regnū celo rū q̄n reſtituet regnū deo pr̄i.prime ad cor. xv.¶ Ex toto ergo iſto pſal.colligunt̄ q̄nq꜄ pncipales concluſiones.¶ Quarum prima eſt ꙗ deus pater probauit chriſtum in oib⁹ actibus ſuis eſſe humilē z obedientem.ſ. in tota vita z in morte z paſſione zc. ¶ Scda cõcluſio ꙗ nihil obſtat nec reſiſtit diuine co gnitioni:qꝛ oia ſit̄ pnouit añ͞q fiāt. ¶ Ter tia ꝯcluſio ꙗ ſicut xp̄s nouit numerū electo rū predeſtinatoꝝ.ita vocauit z iuſtificauit oēs quos pr̄ ab eterno predeſtinauerat:q̄ q̄ dē numerus predeſtinatoꝝ eſt ſicut ſtelle ce li. ¶ Quarta ꝯcl'o.ꙗ ſicut xp̄s vocauit z iu ſtificauit oēs pdeſtinatos q̄ libēter venerūt ad fidem:ita reprobauit oēs obſtinatos qui cõtēpſerūt regnū celorum pꝑter iſta terre na. ¶ Quinta ꝯcl'o.q̄d quia in xp̄o nulla eſt

Aug.

pſal. epilo gatio.

i ꝯcl'o

ij.ꝯcl'.

iij.cõ cluſio

iiij. ꝯcl'o.

v.con cluſio

reperta iniqtas: nec culpa: nec vis iniquita
tis: qz nō ſolū fuit immunis a pctō: ſed ēt ab
oī fomite. Et cōpleuit offīm z laborē ipſi ipo
ſitū z volūtatē patris in oībus: ideo de iure
xj.q. debetur ipſi regnum celorum ꝑ ſe et ſuis.

iij. ad mēlā. vj.q. c. lum mo.

E Ripe me dñe ab hoīe malo: a viro iniquo eripe me.

Qui cogitauerunt iniquitates in corde: tota die conſtituebant prelia
Acuerūt linguas ſuas ſicut ſerpen
tes venenū aſpidū ſub labijs eoꝝ.

¶ Titul⁹ ad victoriā ſiue in finē ps. dd. Ex
titulo ptz q dd fecit hūc pſal. z dedit illū ad
cātādū leuitis cū conatu eleuatiōis vocum
ad denotādū q loqᷓ de xpo q eſt finis legis
in q xps petit liberari a morte z paſſiōe ꝑ re
ſurrectionē: z iō cātabat cū altis voc.b⁹: in
q introducit xps caput nr̄m ad loqndū: nō ſo
lū ꝑ ſe: ſz etiā ꝑ toto corpe myſtico: z prio pe
tit liberari a ꝑſecutoib⁹ ſuis. S. do petit vl
tionē ꝯ ꝑſis ibi: Caput circuit⁹ eoꝝ. ¶ Quā
tū ḡ ad pmū eſt notādū q dd in ꝑſecutione
Saulis z ſuoꝝ in mōte gelboe ꝑuidit ruinā
z deſtructionē ppli iudeoꝝ xp̄m ꝑſequētiū:
z etiā tyrānoꝝ z hereticoꝝ eccliā affligen
tiū: z ꝑ detractores et alios ſatellites ipius
Saulis: q corā ipo Saule dd accuſabant. et
detrahebāt z inſidias parabāt: ꝑuidit accuſa
tores xpi z emulos eccle q̄s ꝑuidit etiā ꝑ
illud tēpus futuros. Et ſic mot⁹ a ſpūſctō fe
cit iſtū pſal. poſtq̄ fuit i q̄ete z regno ſuo: et
ſic dd introducit xp̄m petentē liberari a ſuis
crucifixorib⁹: ſicut dd fuit liberat⁹ a ſuis emu
lis: dīt ḡ xps. O dñe pr̄ eripe me ab hoīe ma
lo. ſ. a pplo iudeoꝝ maligno: z eripe me a vi
ro iniq. ſ. a cetu phariſeoꝝ z ſacerdotū iniq̄
rū z iniuſtoꝝ q ex inuidia et malitia meam
mortē ꝓcurauerūt: q cogitauerūt iniqtates in
corde falſa teſtimonia ꝯ me machinādo z q
rēdo opportunitatē qūo me dolo tenerēt et
occiderēt z ſic q̄tidie ꝯſtituebāt ꝑlia z vexa
tiōes ꝯ me: ſicut fecit Saul ꝯ dd acuerūt lin
guas ꝯ me añ Pilatū: z corā pōtificib⁹ ſicut
acuūt ſerpētes volētes mordere: z fuit q̄ſi ve
nenū aſpidū ſub labijs eoꝝ: cū īponebant
mihi dicētes: h dixit. Poſſuz dēſtruere tēpliū
h z i triduo reedificabo illud zc. Itē cū dixerūt
me īpedire dari cēſuz ceſari: z turbare totā
d. qd. trā a galilea vſq ad hieruſ: z me regē facere
vij. te z ꝯdicere ceſari. Itē acuerūt liguas ſuas cū
ſti. ſ. veneno: cū dixerūt. Crucifige crucifige eū.
xpo. Cuſtodi me dñe de manu pctōrū: z
xxiij. ab hominibus iniquis eripe me.
q ſ. c. Qui cogitauerūt ſupplātare greſſus
ſ vi. meos: abſcōderūt ſupbi laqueū mihi
gmiot. Et funes extenderunt in laqueum:
iuxta iter ſcandalū poſuerūt mihi.

¶ Itē dñe non ſoluz me eripias de iudeis
ſz etiā cuſtodi me de manu ppli pctōris ty
rānoꝝ eccliā z mēbra mea ꝑſequētiū. Et eri
pe me ab hoīb⁹ iniqs z crudelib⁹ tā iudeis
q̄ gētilib⁹ eccliā meā ꝑſequētib⁹: q cogita
uerunt z conati ſunt ſupplantare z deuiare
greſſus meos. i. aplos z martyres: z oēs fi
deles a fide euāgelica z ſic ſupbi tyrāni ab
ſcōderūt z parauerūt laqueū mihi. i. eccle
mee qñ cū minis: aut ꝑcib⁹: aut ꝓmiſſiōib⁹
volebāt ꝯuertere fideles a lege mea ad ſuas
ſupſtitiōes z idololatriā: z hoc pt referri ad
iudeos q volebāt ſupplātare pedes xpi: z in
ücere laqueū: vt caperēt eū i ſermone: cū di
xerūt: qd eſt magnū mandatū in lege et ſi lz
cēſum dari ceſari an nō: z cū obtulerūt ei mu
lierē dephenſam i adulterio: iō ſequitur: z fu
nes ſiue retes extēderūt mihi in laqueū vt
me in ſermōe caperēt z poſuerūt ſcādalum
iuxta iter. i. iuxta legē q eſt iter z via eūdi ad
deū ibi poſuerūt mihi ſcādalū vt offenderē
z caderē: cum dixerūt: qd ē magnū mādatū
zc. puta ſi dixiſſez qd mādatū de ſacrificijs
erat mai⁹ tūc incurrerē indignationē ppli: z
z ſi dixiſſem qd mādatū de elemoſyna z ſub
uētiōe proximi erat mai⁹: tūc me accuſarēt et
poſſent me accuſare de blaſphemia. Iſte ēt
verſus pt referri ad hereticos: q poſuerūt ſim
plicib⁹ laqueū z ſcādalū diuerſaꝝ hereſum
iuxta legē xpi q ē via ad vitā: poſuerunt eū
iuxta ipm ſcādala: qñ ex eis q̄b⁹ dictis male in
telligēdo z gloſſando ſūpſerūt occaſionē vt
ſimplices deciperēt: z fideles ruere facerēt
z in diuerſas ſemitas hereſū diuerterēt zc.
Uerūtñ lz heretici conati fuerint ꝯuertere
oēs fideles a fide: tñ nō ꝑualuerūt: qz xps nō
ꝑmiſit imo rogauit ꝓ petro z tota ecclia: ne
deficeret fides ei⁹. Luce xxij. ne ꝯuerterēt
a tyrānis idololatris: nec hereticis: ꝯ hoc
preuidens dauid dicit in perſona chriſti.

Dixi dño deus meus es tu: exaudi xv. d.
domine vocem deprecationis mee c. ſancta.

¶ Ego dixi dño pr̄i meo rogando ꝓ aplis z
martyrib⁹ et tota ecclia mea: ne deficiat fi
des eius in aplis z martyrib⁹ z doctorib⁹ z
fidelib⁹ oīb⁹ vſq ad iudiciū: nec preualeant
iudei: nec tyrāni: nec heretici: nec ipſe anti
xps cōtra ipſam eccleſiā imo cōfundantur.

Dñe dñe virt⁹ ſalutis mee: obūbra de d.
ſti ſuper caput meum in die belli. c. nas ſc.

¶ O dñe ſalutis mee. i. tu q es vera ſal⁹: z mi
ſiſti ſalutem eccle mee: tu obūbraſti caput
meū. i. ꝓtexiſti me ſcuto fidei: z gr̄e i die z tē
pore belli ꝑſecuti⁹is iudeoꝝ z tyrānoꝝ z he
reticoꝝ z āntixpi: ſicut ꝓtexiſti dd de ſaule in
figura mei. Et loquit de pterito pro futuro
ꝓpter certitudinē ꝓphetie. z ſequit ꝑ ecclia

Nõ tradas me dñe a deſiderio meo peccatori: cogitauerũt cõtra me: ne derelinquas me ne forte exaltẽtur.

¶ O dñe pater rogo ne tradas me.i.mẽbra mea ipi peccatori pplo iudeo℞ z tyrãno℞ z hereticorũ z antixpo remouẽdo me a deſiderio z firmo pposito meo: qr firmit' ppoſui fidem ſuare: z p ipa pati z mori. Et qr oẽs iſti maleuoli.i.iudei z tyrãni z heretici z antixpo p ſucceſſionẽ tpis ſp cogitauerũt ꝯ me: et quer terẽt: iõ rogo ne derelinquas me ſupari ab eis: ne forte exaltẽt in ſupbiã ſi ſupauerint me: imo ſuperent ipi z ꝯfundant. eñ et aduertẽdũ qd oia vba ſupradicta põt eẽ vba eccle corpis myſtici directa ad caput nr̃m: ſcz ad xp̃m petẽdo auxiliũ ꝯ oẽs pſecutores eccle vſqz ad tp̃a antixpi incluſiue. Sz totũ meli' ẽ qd ſint vba xp̃i ad pr̃em.i p ona ſui z eccle ppter myſticã z indiſſolubilẽ vnionẽ corpis ad caput z ecõuerſo: ſicut dicit xp̃s ad Paulũ in pſona eccleſie z mẽbrorũ. Saule ſaule quid me pſequeris? et frequenter p totũ librũ pſalmo℞ dictũ eſt. Et iõ iſte pſalm' cantat in quibuſdam eccleſiis pro martyribus in quibus xp̃s paſſus eſt: z econuerſo.

Caput circuit' eorũ: labor labio℞ ipſorum operiet eos.

¶ In hac ſcd̃a parte petit xp̃s z pdicit punitionẽ pſecuto℞ ſuo℞ z eccleſie quã preuidit dd in ſpũ p ruinã z punitionẽ Saulis z doech in mõte gelboe: vñ q' caput z pncipiũ z cã q.e Saul p multos circuit' z modos doloſos pſecut' ẽ dd: z qre doech z ceteri cõplices ip detrahebãt z mordebãt z accuſabãt eũ fuit ſupbia z inuidia qd fuit figura future pſecutiõis xp̃i z eccle: ita q ſiliter cã z caput z pncipiũ z occaſio pſecutiõis fuit inuidia z ſupbia phariſeo℞ z ſacerdotũ. Et eadẽ fuit cã tyrãno℞ z hereticorũ ad infeſtandã eccleſiaz zc. Iõ eadẽ fuit cauſa punitionis eorũ. Nã iudei nõ valentes et ſuperbia pferre iniurias Romano℞ rebellarũt contra romanos. Et ſic venit Titus z Veſpaſianus cum magno exercitu: z ipſi iudei de muro maledicebãt z blaſphemabãt Romanos. Et ſic ppter ſupbiã z linguã eo℞ fuerũt trucidati z venditi z ciuitas eo℞ incẽſa z euerſa z totũ regnum diſſipatũ: z ipſi ad dãnationẽ ppetuã z ignẽ eternuz deſtinati. Et hoc eſt qd pdicit dd in pſona xp̃i dicens. Caput circuitus.i.cauſa z pncipiũ circuitionis eo℞ fuit ſuperbia z inuidia: qr et ſupbia z inuidia circuierunt me parãdo inſidias z accuſando zc. z labor ſcz dolus z blaſphemia et accuſatio labiorum ipſo℞ operiet eos ſicut rethe operit aues z piſces z muſcipula capit mures: qr propter inuidiã z ſupbiã z linguã ſuã peribũt. Nam ſicut ipi circuierũt me p multas inſidias z accuſatiões zc. ita Romani circũdabũt ciuitatẽ eo℞ cũ exercitu ſuo: z capiẽt eos i medio: z trucidabũt eos: z igne cremabunt eos z ciuitatem: ideo ſequitur.

Cadẽt ſuper eos carbones: in ignẽ deycies eos: in miſerijs nõ ſubſiſtẽt. xxiij. q.iiij. diſolli cet.

¶ Idẽ nõ euadẽt: qr ibi pibũt. Vñ l tranſlatiõe hieronymi ſic habet. Amaritudo ꝯuiua℞ ei' z pctõ labio℞ eo℞ opiet eos: cadẽt ſup eos carbones ignis: deycies eos l foueas vt nõ ꝯſurgãt. Et ſic appet ſnia magis clara. Vñ ẽ aduertẽdũ qd iſta ſnia nõ ſolũ ſe extẽdit ad penã corpalẽ: ſz ẽt eternã. Nã iudei nõ ſolũ fuerũt trucidati z ꝯbuſti z venundati tpalr ad exiliũ: ſz ẽt ad ignẽ eternũ i iferno ꝯdẽnati. Et hec ſnia nõ ſolũ ſe extẽdit ad iudeos ſz ẽt ad tyrãnos idolatras z hereticos z ad antixp̃m: qr oẽs tpalr z eternalr pierũt: vt pz p diſcurſũ ãnaliũ ipato℞: z eccaſtice hiſtorie ẽt antixpo pibit: vt patet.ij.ad Theſſal.ij. ij.di. vij.ac cuſa tio.

Vir linguoſus nõ dirigẽt i terra: virum iniuſtũ mala capiẽt i interitu.

¶ Dat cauſã z doctrinã quare oẽs ſupradicti peribunt. Et dicit qr vir linguoſus.i.detractor et adulator blaſphemus cuius modi fuerũt iudei z tyrãni z heretici: nũqȝ talis dirigẽt p viã iuſtitie ad gl'ã nec pſperabit i terra: iõ oia mala culpe et pene capiẽt virũ iniuſtũ z maleuolũ z crudelẽ z blaſphemũ in interitu.i.cũ morietr tũc punietr eternalr: qr tunc inueniẽt eũ oia mala: ſz ſi aliqñ v deat pſperari: tñ nõ dirigẽt in terra viuẽtiũ vitã eternã: ſz i iteritũ mortis eterne: qr pctã nõ dirigũt: nec deducũt hoiem ad vitã ſz ad interitũ eternũ.

Cognoui quia faciet dominus iudiciũ inopis: et vindictam pauperũ. xxiij.q ij.ii q libet. xv.q. i.ſir miſſi me.

Verũtamẽ iuſti ꝯfitebunt noi tuo: et habitabunt recti cum vultu tuo.

¶ Cõcludit hic dd vl' ipe xp̃s dicens. Ego cognoui in ſpũ z mihi pmiſſum ẽ: qr dñs faciet iudiciũ inopis: z vindictã paupe℞.i.in iudicio puniet iniuriã factã inopis: z vidicabit paupes ꝯ inimicis z pſecutorib' ſuis z ꝯ appoſitũ. verũtñ dabit pmiũ bonis q iniurias paſſi ſũt. Nã iuſti ꝯfitebũt noi tuo h p grãz z i futuro p gl'ã z ẽt recti fideles hitabũt cuz vultu z facie tua i hac eccl'ia vidẽdo te p fidẽ. z i ſupna facie ad faciẽ fruẽdo per gl'ã. xv.di. c. ſctã roma na de ꝯſe d. i.qñ.

Domine clamaui ad te exaudi me: intende voci mee cum clamauero ad te.

Dirigatur oratio mea ſicut incenſuz in ꝯſpectu tuo: eleuatio manuũ

autē ſtam⁹ z.xxx viij.d ſedu lo.

mearum ſacrificium veſpertinum.
¶ Titul⁹ pſal.dd: iſte pſalm⁹ intātū eſt intri cat⁹ z difficilis in lra z etiā i ſnia ꝙ iudei cū maiori labore z conatu z circuitu z extorſiōe trucūt ipm ad ſenſuʒ literalē ꝑ ipo dd ꝙ nos ad ſenſuʒ ſpūalē ꝑ xp̄o z eccl'ia. ¶ Ad cuius declarationē eſt notādū ſicut dictū eſt ſupi⁹ ꝙ xp̄s pmiſit petro ꝙ ipe rogaret prēʒ ꝑ to ta eccl'ia ne deficeret fides ei⁹. Et ſic poſt lō gū ſermonē eleuatis oculis ad patreʒ dixit. Clarifica me pr̄ zc. Et etiā rogauit ꝑ apl'is z fortitudine coꝝ in fide dicēs. Pr̄ conſerua eos in nōie tuo quos dediſti mihi zc. Et non ſolū rogauit ꝑ fide z fortitudine aplo ꝝ ſed etiā oīm martyꝝ z fideliū dicēs. Nā pro eis rogo tm̄ ſʒ etiā ꝑ eis q̄ credituri ſunt ꝑ v̄bū eoꝝ zc. Jo.xvij. Et ſic rogauit etiā in horto per trinā oratiōnē ꝑ oībus electis z mēbris ſuis vt eſſent firmi z fortes in ꝑſecutionib⁹ z tormētis ꝯ perſecutores z haberēt patien tiā in opprobriis z afflictionibus ſicut ipſe tanq̄ agnus ad occiſionē ductus eſt. Et ro gauit etiam ꝑ peccatoribus vt venirent ad pniam. Et ideo dauid hoc preuidens in ſpū fecit hunc pſalmū: in quo introducit xp̄m lo quentē ad prēʒ z orantē ꝑ tota eccl'ia z mē bris eius z ꝑ omni ſtatu in quo quatuor fa cit. Nā primo petit oratiōnē z paſſionē ſuaʒ acceptari apud patrē. Scdo rogat ꝑ oībus membris ſuis per oēs ſtatus z cōditiones. Tertio predicit futurā conuerſionē tyran norū z regū z principū z omniū gentilium. Quarto rogat ꝑ ſua reſurrectione. ſcdm ibi: Pone dn̄e cuſtodiā ori meo. tertiū ibi: Quo niaʒ adhuc oratio mea. quartum ibi: Quia ad te dn̄e oculi mei. ¶ Quantū ad primum xp̄s rogat patrē pilo vt audiat oratiōnē ſuā quā ꝑ toto gn̄e hūano fecit in mēſa z in hor to z in cruce cū dixit. Dn̄e ignoſce eis: qꝛ ne ſciūt q̄d faciūt. Et ſic petit veniā z remiſſio nem pro ſuis: dicit ergo xp̄s. Dn̄e pater ego ſemper clamaui ad te orādo ꝑ toto genere humano. Ergo exaudi me remittēdo eis cul pam z intēde voci deprecationis mee in cru ce: qꝛ rogo ꝑ preteritis z pn̄tibus z futuris qui credituri ſunt: vt eos illumines z veniāt

no.de ora tiōe.

ad fidē z ſaluent. Et vt hoc facias dirigatur oratio mea ad te: ſicut dirigit incenſum in cūſpectu tuo. Nā incenſum eſt de ſe odoriſe rum: z ō de ſe acceptabile z delectabile: iō ſi gnificat oratioueʒ iuſti viri ſine pcti fetore. Et iō talis oratio eſt deo accepta. Et non ſo lū acceptat orōnē z petitionē meā ꝑ redem ptione generis humani: ſed etiā opera z ſa crificiū meū qd faciā in cruce de meipſo: q̄ꝛ extendā man⁹ z clauis affigar in cruce ma nibus extēſis. ergo illa eleuatio z extenſio z affixio manuū meaꝝ ſit tibi acceptavelut ſa crificiū veſpertinū qd ſiebat in lege. Uñ eſt notādū vt legit Exod.xxix. ꝙ de⁹ ꝑcepit moy ſi vt q̄tidie in tabernaculo offerrēt duo agnī immaculati: vn⁹ mane z poſt illū offerebant mlta alia ſacrificia: z ſiebāt oblatiōes: z ꝑci piebat immolari aliū agnū in veſpere z poſt illū nihil aliud offerebat nec ſacrificabat. ꝑ pmū agnū ſacrificatū de mane ſignificabat ꝙ abel fuit occiſ⁹ z immolat⁹ in pncipio mū di in figura xp̄i: z ſic poſt Abel fuerūt facta mlta ſacrificia i lege i figura xp̄i: ille ꝟo agn⁹ ſine macula immolat⁹ in veſpe ſignificabat xp̄ʒ q̄ in fine legis Moyſi z tot⁹ ve. te. occiſ⁹ eſt poſt quē iā null⁹ agn⁹ nec vitul⁹ dʒ imola ri. Nā poſtq̄ venit figuratū iā dʒ ceſſare oīs figura. Nā ſacrificiū xp̄i abſtulit oīa ſacrifi cia ve. te. Et iō xp̄s ꝑcepit fieri aliud ſacrificiū ſ. eucharīſtie nō amplī⁹ i figura alteri⁹ futu riſʒ in memoriā ſue paſſiōis. Et h̄ eſt qd dī hic xp̄s. O dn̄e eleuatio manuū meaꝝ i cru ce z paſſio mea ſit corā te ſacrificiū veſptinū ideſt ſit verū ſacrificiū ꝑ pctō oīm: qd figura tū in lege ꝑ agnū imolatū in veſpere tpe le gis veteris aliaſiū: z ſit finis ſacrificioꝝ deo rū z ceſſet ꝑ ipʒ oīa ſacrificia veteris legis.

Pone dn̄e cuſtodiā ori meo: z oſtiū circūſtantie labiis meis.

Nō ōclines cor meū i v̄ba malitie: ad excuſādas excuſatiōes in pctis.

ccc.l. xiij. xvi.q. j.ca. pdica tor.z ex ve gin.c. quia xp̄us mlto ttes dicat pctā nr̄a eē ſua

¶ In hac ſcda pte xp̄s rogat ꝑ mēbris ſuis. ¶ Ad cuius euidētiā eſt ſemꝑ aduertendū ſicut frequēter dictū eſt ꝙ tanta eſt vnitas xp̄i capitis ad ſua mēbra z ecōuerſo: ꝙ cōi cant vndiq; idiomata. Nam multotiens xp̄s pctā noſtra dicit eſſe ſua non ꝙ ſint ſua ad culpam: ſed quo ad penam: inquantuʒ in ſe voluit recipere z pati penā peccatoꝝ nr̄orū vt ait Eſa. ꝑpheta. liij.c. Dn̄s poſuit in eo iniq̄tates oīm noſtrū: ideſt penas iniq̄tatuʒ noſtrarū. Et ſic etiā nos qui ſumus membra eius merita ſua dicimus eſſe noſtra: nō quo ad laborē cōdignū: ſed quo ad pmiū inquā tū participamus premiū meritorū eius: ſcʒ remiſſionē peccatorū z gloriam. Et ſic dici mus ꝙ in paſſione chriſti meruimus veniā z remiſſionē: z in eius reſurrectiōe merui mus gloriā: z ſic pticipam⁹ eius effect⁹ quo ad effectū: ſicut ipſe voluit participare pctā noſtra: nō q̄ ad culpā: ſʒ quo ad penā vt ait Aug. ii. de bap. paruuloꝝ. ꝑpter iſtam ergo myſticā vniōnē mēbroꝝ ad caput z ecōuer ſo xp̄s loquit in hoc pſalmo: z maxime i hac ſcda parte: z orat pro mēbris ſiue in ꝑſona mēbrorū. Unde in hoc maxime decipiuntur iudei: q̄ ignorantes iſtā vniōnē z ſacramen tū: putāt ꝙ dauid loquit de ſe z pro ſe i hoc pſalmo: ſʒ hoc eſt manifeſte falſum per hoc qd dicit in fine pſalmi. ſ. Cadēt in retiaculo

eius peccātes: ſingulariter ſuz ego donec trā
ſeā: qḋ nō pōt cōuenire niſi ſoli xp̄o: vt pate
bit. Rogat ergo xp̄s ad p̄rem ꝓ ſuis mēbris
in ꝑſona ſui ⁊ p̄rio ꝓ v̄itate fidei apl̄orum et
aliorū mēbrorū.ſ. ne incidāt in cecitatē ⁊ ob
ſtinationē iudeorū. Scdo rogat ꝓ eiſdez ne
incidāt in flagitia ⁊ ignominiā ⁊ falſam ſuꝑ
ſtitionē gētilium: ſ; ſuſcipiāt patiēter corre
ctiones legis euāgelice: ibi. Cū hoib⁹ ope
3 rātib⁹ iniq̄tatē. ¶ Quātū ergo ad p̄mum eſt
aduertēdū q̄ iudei poſtq̄ nō receperūt x̄p̄m
nec intelligētiā verā legis ⁊ ꝓphetarū fue
rūt tāta malitia occecati q̄ ꝯ oēm v̄itatē ma
nifeſtā q̄ſierūt mēdacia ⁊ falſa ꝯmēta ad ꝑ
uertēdū ſcripturas ⁊ ſtrahēdū eas ab oī ve
ritate: vt defendāt malitiā ⁊ ꝓteruitatē ſuā.
Et ſic thalmudiſte ꝯpoſuerūt illā ſcripturā q̄
d͛r thalmud vt d͛ciperēt vulgares iudaiſmi:
⁊ retinerēt eos in ſua cecitate ⁊ ꝓteruitate:
ita ꝑiter Rabbi ſalomō et Abenazara ⁊ chā
hi ⁊ ceteri ſcriptores in alio nō laborant niſi
ad ꝑuertēdū ſcripturas retrahēdū eas a veri
tate fidei euāgelice ⁊ trahēdū eas ad ſuā ꝑ
fidiā: ⁊ ſic declināt intelligētiā et corda eorū
ad excuſandas excuſationes in pctis: ⁊ iō
xp̄s rogat ꝓ apl̄is et fidelib⁹ ſuis ne incidāt
in hāc ꝓteruitatē et cecitatē. Dicit ḡ: p̄s. O
dn̄e p̄r pone cuſtodiā ⁊ mēſurā ori meo idest
apl̄is ⁊ martyrib⁹ ⁊ doctorib⁹ ⁊ ceteris fide
libus q̄ ipſi ſunt os meū ꝑ q̄d loquor et an
nuntio euāgeliū et veritatē vt in ſua p̄dica
tiōe vera p̄dicēt: ⁊ ne labant̄ in mendaciū ꝯ
legē ⁊ ꝓphetas: ſicut faciūt ſcribe et phari
ſei thalmudiſte ⁊ ſeq̄ces eoꝝ: ⁊ pone et oſtiū
⁊ mēſurā labiis meis.i. doctorib⁹ ⁊ p̄dicato
rib⁹ vt veraciter exponāt et declarēt ſacras
ſcripturas et pone obſtaculū in labiis eorū:
ne ex ore eorū exeant mēdacia: nec errores:
ſ; v̄aciter inſtruāt pp̄l̄m vt v̄a poſſint ſcribere
⁊ p̄dicare: ⁊ nō declines cor meū i v̄ba mali
tie.i. nō pmittas vt fideles q̄ ſunt cor meū in
q̄rū cordib⁹ ego hito ꝑ fidē ⁊ grāz nō pmit
tas inq̄ vt ipi declinēt ⁊ applicent corda ſua
in v̄ba malitie ad excuſandas excuſationes
in pctis: ſicut faciunt thalmudiſte ⁊ iudei: q̄
per verba malitie volunt excuſare errorem
⁊ cecitatem ⁊ proteruitatem ſuā. Nā cū fal
ſis verbis malitie excuſant errorem ſuum: ⁊
retinent ſe et ſuos in illo errore ⁊ cecitate.

Cum hominib⁹ operātib⁹ iniq̄tatē:
et nō cōmunicabo cum electis eoꝝ.
Corripiet me iuſt⁹ in miſericordia
⁊ increpabit me: oleum autem pec
catoris non impinguet caput meū.

¶ Hic rogat ꝓ apl̄is ⁊ ſuis fidelib⁹ ne inci
dāt in cōicationē ⁊ ſuꝑſtitionē gētiliū ⁊ cete
rorū prauorū hoīz. ¶ Ad cuius intelligētiā
eſt notādū q̄ ſacerdotes gētilium retinebāt
ſuos in illis ſu ꝑſtitiōib⁹ ꝑ blādas adu
latiōes pmittēdo eis ꝓ cultu idolorum ⁊ ne
ph̄ādis ſacrificiis et ludis ſcenicis magnas
ꝓſperitates in h̄ mūdo et ꝑſuadebāt regib⁹
⁊ p̄ncipib⁹ eos deificari: ⁊ inter deos refer
ri aut inter aſtra celi ſtelliſicari poſt hāc vi
tā: ⁊ cū talib⁹ adulatiōib⁹ retinebāt eos ⁊ ꝑ
ſuadebāt ad oē flagitiū ⁊ vitiū: ⁊ iō q̄n vene
rūt apl̄i ⁊ ceteri doctores ad p̄dicādū legez
euāgelicā inter eos q̄ ꝓhibet oē vitiū: ⁊ p̄ci
pit ⁊ hortat̄ oēm v̄tutē: ⁊ tūc vidētes talē le
gē euāgelicā eſſe oīno cōtrariam flagitiis ⁊
neph̄ādis ritib⁹ eorū ꝯmoti ſunt ſacerdotes
⁊ p̄ncipes gētiliū ꝯ apl̄os ⁊ oēs xp̄ianos: et
conati ſunt extinguere et delere penit⁹ totā
religionē ⁊ legē euāgelicam: vt ꝑ; ꝑ totū di
ſcurſum eccl̄iaſtice hiſtorie. itaq; illis gētili
bus magis placebāt adulatiōes nephande
ſuꝑſtitiōis q̄ correctiōes legis euāgelice: ro
gat ḡ xp̄s ne ſui fideles incidāt in tā peſtife
rā ſuꝑſtitionē dicit ḡ. O p̄r ne pmittas ſup. vt
ego cōmunicē cū hoib⁹ ⁊ fratrib⁹ pctōribus
opantib⁹ iniq̄tatē: ⁊ ne cōmunicē cū electis
⁊ ſeq̄cib⁹ eorū imo magis volo vt corripiat ⁊
increpet me iuſt⁹ in mia.i. q̄ corrigāt me pre
dicatores legis euāgelice cum charitate et
mia q̄ oleū.i. adulatio pctōrū ipinguet ⁊ vn
gat caput meuz: vñ lr̄a hiero. h;. Corripiat
me iuſt⁹ ⁊ arguat me: oleum aūt amaritudi
nis nō ipinguet caput meū. Ex q̄ ꝑ; q̄ in no
ſtra trāſlatiōe ponit̄ futurū indicatiui ꝓ op
tatiuo: eo q̄ hebrei nō hn̄t optatiuū: ⁊ ſic ꝑ;
q̄ iſte modus loquēdi eſt dep̄catiu⁹: ſicut di
ctū eſt: ⁊ loquit̄ h̄ metaphorice: nā h̄ ponitur
oleū ꝓ adulatiōe nā ſicut oleū materiale vn
git et mollificat res rigidas vt ſint tractabi
les ita ꝑiter adulator cū ſuis blādis v̄bis et
adulatiōib⁹ mollificat volūtatē ⁊ mētē ⁊ af
fectū hoīs: ⁊ ꝑſuadet ad flagitia facinora et
vitā voluptuoſaz: ⁊ ita poete cū ſuis fabulis
⁊ fictis ⁊ mēdacib⁹ locutiōib⁹ ꝑſuadebāt po
pulis ⁊ cōcitabāt eos ad flagitia cōmittēda:
ponit̄ ḡ hic oleū ꝓ blāda adulatiōe: ⁊ caput
ponit̄ ꝓ ꝑte rōnali q̄ decipit̄ et trahit̄ a ſen
ſualitate: dicit ḡ xp̄s i ꝑſona ſuorū mēbroꝝ. O
p̄r fac vt nō cōicē cū iſtis opantib⁹ iniq̄tatē:
nec cū electis ⁊ ſequacib⁹ eorū: nec ſeq̄r ele
ctiōes eorū: imo magis volo q̄ corripiat me
q̄libet iuſt⁹ ⁊ doctor ⁊ p̄dicator euangelicus
in mia: q̄ oleū et falſa adulatio ⁊ ꝑſuaſio ali
cui⁹ pctōris et falſi doctoris impinguet ⁊ de
mulceat et decipiat caput meū.i. rōnē meaz
hoc etiā totū pōt intelligi de falſa et menda
ci adulatiōe Thalmudiſtarū ⁊ rabbinorū ⁊
iudeoꝝ qui ꝑſuadent et decipiūt pp̄l̄m eoꝝ.
hoc etiā pōt itelligi de quacūq; falſa adula
tione et perſuaſione incitāte hoīez ad ꝑctm̄
vnde chriſtus rogat pro ſuis ne adulatiōe et

Scripto res iudeorum in alio nō laborāt niſi ad ꝑuertēdum ſcripturas.

Officium adulatoris.

perſuaſione alicuiꝰ pctōꝛis incidāt in aliqđ pctm̄: vñ petit vt ſui fideles ſint obedientes correctiōi iuſtoꝝ.i.ꝙ patiēter audiāt ꝑdicatiōes ⁊ correctiōes ꝑlatoꝝ ⁊ maioꝝ ⁊ fratrū ſuoꝝ iuſtoꝝ: iō dixit petro: ſi peccauerit in te frī tuꝰ vade et corrige eū inter te ⁊ ipm ſolū ꝙ ſi te audierit lucratꝰ eris fratrē tuū: iō h̄ dicit xp̄s. Corripiet.i.corripiat me iuſtꝰ ⁊ ꝑlatꝰ ſuꝰ i mīa ⁊ zelo charitatis.i.cū patiētia mēbra mea audiāt correctionē factā cum mīa ⁊ charitate ⁊c. Itē ne audiant adulationes: iō ſubdit. Oleū aūt pctōꝛis.i.ꝟbū blādū: ⁊ ſuauū: ⁊ adulatoꝛiū: nō ipinguet caput meū.i. blādiat ꝯſcīe mee. Lr̄a hiero h̄z oleū fellis ⁊ amaritudinis: qđ idē eſt: nō ꝟba adulatoris lȝ videant blāda ⁊ ſuauia: tn̄ ſunt amara

adu' latoꝛ dicit pctōꝛ du plr. adcōmittēda alia pctā: dr̄ eīm adulatoꝛ peccatoꝛ: qꝛ p̄mo mētit cū adulat alteri tribuēdo ipſi qđ nō h̄z. Scđo qꝛ hoc facit cā decipiēdi ſimplices: iō xp̄s rogat vt dꝰ auertat talē peſtē a ſuis fidelibus ſimplic̄ibꝰ: imo ꝙ vnuſqſq; ſe reputet pctōꝛē: ⁊ diligat corrigētē ſe: ⁊ fugiat adulatores. Et iſto mō Jo. baptiſta fugit adulatores qn̄ dixit: nō ſum ego xp̄s: nec ſum dignꝰ calciamenta eiꝰ ſoluere. Jo.i. Itē qn̄ dicit. Illū opȝ creſcere: me aūt minui ⁊c. Jo.iii. Itē hāc adulationē fugerūt Paulus ⁊ Barnabas quādo ſacerdotes idolorum volebant eis honores diuinos impēdere. Actuum.xiiii.

Pol .q ſ cs. vos auté d ꝯie. di.ij. ca. ex ꝑ̄mis lib. xxiiii. q.i.n iur bat.

Quoniā adhuc ⁊ oratio mea in beneplacitis eorum abſorpti ſunt iuncti petre iudicis eorum.
Audiēt ꝟba mea qm̄ potuerūt: ſicut craſſitudo terre erupta ē ſup terrā.
Diſſipata ſunt oſſa nr̄a ſecꝰ infernū qꝛ ad te domine dn̄e oculi mei: in te ſperaui non auferas animam meā.

¶ In hac ſcđa pte xp̄s ꝑdicit ꝯuerſionē iperatoꝝ ⁊ regū ad xp̄m ſub iugo fidei: vñ iperatores ⁊ reges ⁊ tyrāni q̄ añ pp idola ꝑſeq̄bant xp̄ianos poſt ꝯuerſionē ad fidē ꝑcepe rūt idola deleri ꝓpter xp̄m: ⁊ qꝛ oꝛo ⁊ ꝑdicatio ⁊ lex euāgelica añ fuerat abominabilis ⁊ deſpecta: ⁊ odioſa: poſtea fuit placabilis ⁊ decora in bn̄placitis eoꝝ.ſ.regū ⁊ gētiliū.i. erit ⁊ eſt placabilis ⁊ acceptabilis: qm̄ colēt eā ⁊ obſeruabāt: ⁊ ꝯuertent ad fidē euāgelicā ⁊ vincti et ligati eꝰ iūcti ſunt ipſi petre: ſcȝ xp̄o: q̄ eſt petra in q̄ fundat eccl'ia: erūt ḡ victi ⁊ ligati ſub iugo legis xp̄i q̄ añ ligabāt ⁊ torq̄bāt: ⁊ vexabāt xp̄ianos: qđ ipletū fuit in Cōſtātino ⁊ ceteris iperatoꝛibꝰ ⁊ regibꝰ q̄ ad fidē ꝯuerſi ſunt: ⁊ iō ſequit. Audient verba mea.i.legē meā euāgelicā qm̄ potuerūt facere ſup. miracula: nā ꝟba xp̄i ſunt potētiſſima ⁊ efficaciſſima et effectiua miraculoꝝ ⁊ ſanitatū: ⁊ iō qn̄ vidit Cōſtātinus ꝙ virtute noīs ieſu ⁊ baptiſmi ipſe fuit liberatꝰ ⁊ ſanatꝰ a lepra: ⁊ videbāt ceteri reges ſigna ⁊ ꝓdigia q̄ faciebāt apl'i ⁊ martyres: tūc voluerūt audire ꝟba xp̄i euāgelica: iō audiāt ipſi reges ⁊ impatores ⁊ iudices ꝟba mea: qm̄ potuerūt.i. potētiſſima fuerūt ad miracl'a faciēda: ⁊ ad gētes ꝯuertēdas ⁊ corda hoīz ꝑpenetrāda: ēt fuerūt fructifera ſicut craſſitudo terre ⁊c. ¶ Vbi nota ꝙ craſſitudo tre ē in ſupficie terre: iō qn̄ agricole volūt ꝙ ager ſit huber ⁊ fructificet: arāt ⁊ ſcīdūt terrā aratro: ⁊ ſic exit craſſitudo tre ad ſupficiē: ⁊ ſic bn̄ creſcit ⁊ germinat qđ ſeminat. Ita ḡ germinauerūt ⁊ fructificauerūt ꝟba euāgelica i cordibꝰ hoīz ab aplīs ſeminata: nā apl'i et fideles diſpoſuerūt corda hoīm gētiliū p ꝑdicationē: et ſeminauerūt i eis ꝟbū dei: ſȝ illa corda ſctā craſſa p grāz ſpūſſctī fructificauerūt fructꝰ fidei ⁊ bonoꝝ opeꝝ: ⁊ iō ſeq̄t in pſona mēbroꝝ: iō diſſipata ſūt oſſa nr̄a i. qꝛ ꝟba euāgelica fecerūt fructū i nobꝫ: iō diſſipata ſunt oſſa nr̄a: qꝛ cepimꝰ ⁊ paſſi ſumꝰ tormēta ⁊ martyrium pp xp̄m: ⁊ i q̄ martyrio diſſipata ⁊ fracta ſūt oſſa nr̄a ſecꝰ infernū. Et ponit h̄ infernꝰ p foſſa: nā freq̄nter i ſcp̄tura ve. te. foſſa dr̄ infernꝰ: ſicut dr̄ Jacob. Deſcēdā i infernū.i. in foſſaz ꝑ mortē. dicit ḡ. Diſſipata ⁊ cōfracta ſunt oſſa nr̄a ſecꝰ.i. vſq; ad foſſaz ⁊ mortē qꝛ fide q̄dā fuerūt decollati: q̄dā laniati q̄dā oſſibꝰ fracti ⁊c. ¶ Pōt ēt icipe alia ſimilis ſnīa ab illo loco ſicut craſſitudo. q.d. ſicut terra nō fructificat: niſi qn̄ craſſitudo rupta ē ſup terrā cum agricola arat ⁊ ſcīdit: ⁊ rūpit eā aratro: ⁊ tūc facit bonū fructū: ita corpa martyꝝ fecerūt fructū meritoꝝ cū fuerūt bn̄ rupta ⁊ ſciſſa ⁊ laniata ⁊ oſſa eoꝝ diſſipata ⁊ fracta vſq; ad foſſaz ⁊ mortē: qꝛ ita meruerūt martyres optimas māſiōes i celo ⁊ ſummā btitudinē: ⁊ ille fuit fructꝰ martyrii ſicut granū frumēti cū mortuū fuerit ſub tra mltū fructū affert ⁊c. Jo. xii. ordinet ḡ ſic lr̄a. in pſona ppl'i gētilis ꝯuerſi ad fidē d̄ q̄ inūerabiles fuerūt diſſipati ⁊ ꝯfracti ad fidē xp̄i oſſa nr̄a vſq; ad mortē ⁊ foſſaz ſine ſepulturā: ⁊ ita fuerūt lacerata: ⁊ fuerūt rupte carnes: ſicut craſſitudo tre ē rupta ⁊ arata et ſciſſa cū vomere et aratro ſup trā: ⁊ ſic terra ſic rupta ⁊ arata efficit craſſa ⁊ fructifera: ⁊ facit bonos ⁊ huberes fructꝰ ita corpa nr̄a ſic laniata ⁊ rupta pp fidē fecerūt mirabiles fructꝰ in glīa ⁊ btitudine. Et iſta lr̄a ē diffcilioꝛ: iō ē vidēda trāſlatio hiero: q̄ ſic h̄z in his trībꝰ ꝟſibꝰ. Qm̄ adhuc oꝛo mea ⁊ p malitiis eoꝝ ſublati ſunt iuxta petrā iudices eoꝝ ⁊ audiāt dicta mea: qm̄ ſuauia ſūt ſicut agricola cū ſcīdit trā: ⁊ diſſipata ſunt oīa oſſa nr̄a in oꝛe inferni: q̄ q̄dē trāſlatio latis cōcordat cū ſupradicta expoſitiōe.

Nota

infernus i ſcrip tura ve. teſt. crebro ponit pro foſſa.

Judei aūt quib⁹ nō eſt datū noſſe myſteriū regni dei ꝓpter malitiā eoꝝ:nō poſſūt vide re hāc ꝟitatē ꝫ ſecretū clauſuꝫ in hac lr̄a:iō dicūt hic multa fatua ꝫ irratiōabilia ꝫ diſcor dia īplicātia ꝯtradictionē. Jō nos agam⁹ grōs quib⁹ de⁹ reuelauit arcana celeſtia:ſequēdo ergo ꝑdictā expoſitionē ſeq̄tur lr̄a:qꝛ ad te dn̄e oculi mei:qꝛ diſſipata ſunt oſſa nr̄a vſqꝫ ad foſſaꝫ ꝫ infernū qꝛ difficile ꝫ impoſſibile eſt talia tormēta perpeti ſine auxilio dei ſpe cialꝫ:iō dicit. O dn̄e qꝛ in his tormētis ad te ſūt fixi oculi mei petētes auxiliū.in te ſpaui in hoc ꝯflictu:ideo rogo vt nō auferas aīam meā:q.d.lꝫ decidat corpus ꝫ iaceat vſqꝫ ad mortē:tn̄ nō ꝑdat nec moriat anima ꝑdēdo fidē ex timore tormētoꝝ:ſꝫ faias eā dando ipſi fortitudinē ꝫ cōſtantiā vt ꝯtēnat mortē corporalē. Et cuſtodi me a laqō quē ſtatuerūt mihi tyrāni. Nā primo ꝓmittebant magna donaria vt negarē fidē:ꝫ cū nolo:addūt tor mēta:ꝫ ſic parāt iſtos laqos ad capiēdū me: nā ꝓm⁹ dr̄ laque⁹ vt capiat:tormēta vero di cunt ſcādalū vt infirmitate ruā ꝫ cadā:ergo libera me a laqō ꝓmiſſiōis quē ſtatuerūt mi hi:ꝫ a ſcādalis tormētoꝝ tyrānoꝝ operātiū iniq̄tatē. Uerūtn̄ lꝫ peccatores ꝫ auari ꝫ lu xurioſi cadāt ꝓpter voluptates ꝫ auaritiā ꝫ mundum cadāt in laqueo et retiaculo ei⁹.ſ. ipſiꝰ ꝫ tyrāni. Et diaboli q̄ parāt mihi huiuſ modi laqueū ꝫ ſcandalū ꝫ retiaculū:qꝛ q̄uidē peccatores cadūt in hoc retiaculo negādo fi dē:tn̄ ego cū auxilio diuino ſingulariter ſuꝫ donec tranſeā:quaſi dicat:nō cadam cū eis imo ſingularis ſine eis ꝫ immunis ꝫ illeſus trāſibo rumpēdo laqueū ꝫ retiaculū:ꝫ nihil mihi nocebit:ꝫ cōtēnā donaria ꝫ munera ꝫ tormēta ꝫ mortē corporalē. Sed iſta vltima particula magis ꝓprie ꝫ ꝑ ſe ē exponēda de xp̄o capite. ¶ Qꝛ ad te dn̄e dn̄e oculi ꝫc. Jn iſta vltia pte xp̄s caput nr̄m loquit non ſolū in ꝑſona noſtra:ſed etiaꝫ in perſona ſua per reſurrectionē. ¶ Ad cui⁹ euidentiā eſt notā dū ſm Auguſti.lib.hyponoſticō ꝯ pelagia nos ꝙ mors poſt lapſuꝫ ade nō dr̄ naturalis ſꝫ pena pctī:qꝛ inflicta eſt nobis ex pctō pri mi parētis. Ex q̄ ptꝫ ꝙ xp̄s nō erat obligat⁹ ad mortē corpalē poſtꝙ nō deſcēdit ab adaꝫ ꝑ naturalē generationeꝫ:ſed voluit ſponte mortē recipe ꝫ quaſdā alias infirmitates:vt mereret ꝑ nobis:ꝫ eēt cauſa noſtre reſurre ctiōis ꝫ primitie reſurgentium:et ideo xp̄s in hac pte petit reſurrectionē a p̄re vt reſur gat ad imortalitatē oſtēdēs ꝙ ipſe nō erat ob ligat⁹ morti:poſtꝙ nō ꝯprehendit ſub pctō ipſi⁹ ade:imo ē immunis de iure ꝫ debito. di cit ergo. O dn̄e ocl'i mei ſūt fixi ſup. ad te:ꝫ ō ñ auferas aīaꝫ meā.i.ne ꝑmittas vt maneat in īferno cū ceteris pctōrib⁹ imo fac vt reſti tuat corpi ꝑ reſurrectionē.qꝛ ſp in te ſpaui.

Mors pena pctī.

Xp̄s non erat obli gat⁹ ad mor tē nā ſ km.

Cuſtodi me a laqueo quē ſtatuerūt mihi:ꝫ a ſcādalis opantiū iniq̄tatē. Cadēt in retiaculo ei⁹ pctōres:ſin gulariter ſum ego donec tranſeam.

¶ Cuſtodi me a laqueo quē diaboli ſtatue runt mihi ꝫ a ſcādalis ꝫ occaſionib⁹ operā tiū iniq̄tatē:qꝛ ego liber ſum a laqō peccati: nā oēs ceteri hoies cadēt in retiaclō ꝫ laqō i.cuiꝫ oēs alij ſunt pctōres:tn̄ ego ſingularis ſum.i.ſingulariter exēpt⁹ ꝫ immunis ꝫ ſol⁹ inter mortuos liber a pctō donec tranſeā de hoc mūdo ad p̄rēꝫ ſup.q.d.xp̄s:ego ſuꝫ liber ab oi pctō:nec obligor ad mortē:qꝛ nō ſui ca ptus i retiaculo pcti ipſius diaboli ſicut ce teri pctōres:ꝫ iō de iure me debes reſuſcita re:qꝛ ſpōte aſſumpſi mortalitatē ꝫ infirmita tes hūanas. ¶ Ad maiorē aūt intelligentiā hui⁹ vltime partis tria ſunt videdā. Pmo qd ē iſtud retiaculū in q̄ ceciderūt oēs pctōres. Scdo q̄re xp̄s non potuit cadere nec capi in hoc retiaculo. Tertio eſt videnduꝫ quō xp̄s nos liberauit ab iſto retiaculo. ¶ Quantū ad primū eſt dicēdū ſm Aug.ꝙ retiaculū in quod ceciderūt oēs pctōres fuit eius cibi li gni ꝓhibiti quē comederūt parētes ꝯ volun tatē dei:quē cibū m'tis noib⁹ appellat Aug. vñ primo appellat ipm hamū inquantū ſub eſca illi⁹ ſuauis fruct⁹ latebat ham⁹ venem in q̄ capti ſunt ꝓmi parētes. Scdo appellat ipſum laquꝫ in quo ipſi capti ꝫ illaqati ꝫ liga ti ſūt. Tertio appellat illā arborē muſcipu lā inquātū primi parētes mordētes fructuꝫ fuerūt ibi morſi ꝫ capti ꝫ obligati diuine ſnīe. Quarto appellat illū fructuꝫ ſcādalū inquā tū in eo offendētes ceciderūt. Quinto appel lat ipm retiaculū inquātū nō ſoluꝫ primos parētes:ſꝫ etiā totā eoꝝ poſteritatē diabol⁹ ꝯcluſit ꝫ ꝯprehēdit in illo pctō. Jlle ergo fru ctus ꝓhibit⁹ fuit ham⁹ ꝫ laque⁹ ꝫ muſcipu la ꝫ ſcādalū ꝫ retiaculū qd diabol⁹ parauit in illo fructu in q̄ ꝯphēdit oēs pctōres filios adā:qꝛ adā peccādo oēs filios futuros obli gauit ad penā dāni ſui pcti ꝫ trāſgreſſionis ꝑut pluries dictū ē. Nā ſicut adā ꝑdidit ꝑ ſe illā origialē iuſtitiā cū oib⁹ donis q̄ gratis a deo acceperat cū illa origiali iuſtitia:ita ꝑdi dit ꝑ oib⁹ ſuis poſteris oīa illa donaꝫ ꝓmia illi⁹ originalis iuſtitie. Sꝫ vltra illō dānū ex eſu illi⁹ cibi venenoſi fuit ille fruct⁹ q̄daꝫ morb⁹ ꝯcupiſcētie inordinate in carne ꝫ ſenſualita te ipoꝝ ꝓmoꝝ parētū:q̄ q̄dē morb⁹ veneno ſus taliṫ corrupit totā carnē ꝫ appetitū ſen ſitiuū:ꝫ vulnerauit ꝫ debilitauit oēs potētias naturales:qd caro ſic corrupta ꝫ vulnerata ilico fctā rebellis inſurrexit aduerſ⁹ ſpm ꝫ rō nē:itḡ ꝙ icepit ſtrahere aīaꝫ ꝫ volūtatē ab oi bono ꝫ hōeſto ꝫ īpellere ad oē malū:ꝫ iſt-

xxxij. qō.j. bis. ō pe. d.j.ꝙ pues ro.

Eſus ligni vetiti ꝫc.

cib⁹ ligni vetiti varijs noi⁹ ap pella tur.

fuit ſc̄ ꝺo laqueus ⁊ retiaculū qđ diabolus pa
rauit latēter in carne p̄mo⁊ parētū ꝯ rōnē
⁊ volūtatē: eſt q̄dā ham⁹ latēs ſub eſca car-
nis: cui carni ꝯſentiēs volūtas illos capit ⁊
obligat actuali ⁊ mortali pctō. Et h̄ ē ſcđm
retiaculū ⁊ laque⁹ cōcupiſcētie quē p̄mi pa
rētes trāſmiſerūt ſucceſſiue in oēs poſteros
p libidinoſā ḡnationē. Nā caro q̄ formatꝛ ⁊
ꝯcipitꝛ ex tali libidinoſo ꝯcubitu nō pōt eſſe
ſine feditate ⁊ morbo ⁊ illo fomite ꝯcupiſcē
tie. Qui q̄dē morb⁹ ⁊ fomes ē quoddā retia
culū abſcōſuꝫ in carne. Nā p̄mo p ſolā vnio
nē cauſat culpā originalē i aīa creata ⁊ infu
ſa ipſi in puris naturalib⁹: qꝛ p ſolā ꝯiuber
atiū: eo q aīa ſit vna pſona cū tali carne infe
cta: efficitꝛ obnoxia culpe originali pplo⁊ pa
rētū: ⁊ ſic efficitꝛ filius ire ⁊ vindicte ⁊ debitrix
originalis iuſtitie pdite i adā. Itē rurſus hoc
idē retiaculū cōcupiſcētie alliciēdo volūtatē
ad honores illicitos ⁊ carnales voluptates
⁊ diuitias illicite acquiſitas p ꝯſenſuꝫ deli-
beratū capit aīam in pctō actuali ⁊ mortali:
⁊ p cōſenſum indeliberatū capit eā in venia
li. Ex q̄b⁹ oīb⁹ pꝫ q vnū ⁊ idē retiaculū ꝯcu
piſcētie ⁊ fomitis latēs in carne p ſolā vnio
nē capit aīaꝫ in culpa originali obligans eā
ad penā dāni priuās eā oīb⁹ donis grē ⁊ ce-
leſtis glīe. Et p ꝯſenſuꝫ dliberatū capit aīaꝫ
i pctō mortali obligādo eā ad penam ſenſus
eternā. Et p ſolū ꝯſēſuꝫ nō deliberatū capit
aīaꝫ i pctō veniali. Ex ſupradictis ēt pꝫ q du
plex retiaculū parauit diabol⁹ ꝯ hoīeꝫ. Nā
primū retiaculū ⁊ laqueū parauit in ligno ⁊
cibo phibito in quo cepit p̄mos parētes in
pſona: ⁊ cepit oēs poſteros in natura: qꝛ in
illo oēs fuim⁹ p̄uati oīb⁹ donis grē ⁊ glīe ⁊
obligati ad penaꝫ dāni: de quo ait aplꝰs ad
Ro. iij. q oēs in Adā peccauerūt: ⁊ oēs fue-
runt i illo venūdati ⁊ obligati ad penā dāni.
Scđm aūt retiaculū parauit diabol⁹ in car
ne ⁊ appetitu i ſenſitiuo vniuſcuiuſqꝫ: ⁊ hoc
eſt retiaculū ꝯcupiſcētie in q̄ p ſolā vnionē
aīe capit vnūquēqꝫ pſonalr̄ in originali: ⁊ p
ꝯſenſuꝫ volūtatis deliberatū capit aīam in
actuali ⁊ mortali: ⁊ p ꝯſenſuꝫ ideliberatū ca
pit eā in veniali. De vtroqꝫ ꝗ retiaculo intēdit
dicere Dauid qđ ait in pſona xp̄i. Cadēt in
retiaculo ei⁹ pctōres ⁊ cetera. ¶ Quātū ad
ſcđm eſt dicendū q xp̄s nullo mō potuit ca-
pi in primo retiaculo nec in ſcđo: nō in pri-
mo: qꝛ Adā nō potuit obligare nec venūda-
re pctō ſuo ⁊ darano niſi filios ſuos natura-
les ab eo genitos imediate vel mediate: ſed
xp̄s lꝫ dicatꝛ filius Adā ſcđm carnē inquan-
tū accepit carnē ex virgine: tñ nō dicitꝛ fili⁹
naturalis ſcđm generationē: qꝛ non ex ope
Adā natus eſt: ſed ſolo opere ſpūſſancti: et
ſic nō potuit obligari nec venūdari in Adā.
Nec potuit etiam capi in ſecundo retiaculo

Duplex retiaculū ꝯ hōminē

R

cōcupiſcētie carnis: qꝛ adā non potuit trāſ-
ferre in eū vitiū carnis ⁊ ꝯcupiſcētie poſtq̄
xp̄s nō deſcēdit ab eo per generationē natu
ralē. Et ſic pꝫ q xp̄s nō captus ē i retiaculo
nature p generalē obligationē nec in retia-
culo pſone p naturalē: vel libidinoſaꝫ ḡnera-
tionē. Et ideo dr̄ ſolus inter mortuos liber
nō ſolū in pſona: ſed etiā in natura. Et iđ
ſolus potuit totū gen⁹ humanum liberare.
¶ Sꝫ quid dicendū de virgine matre eius?
Ad hoc rñdetꝛ ſicut dictū eſt pſal. xlv. q non
poſſum⁹ excuſare q̄n fuerit capta in retiacu
lo nature inquātū fuit obligata in adā cum
tota natura ⁊ deſcēdētia naturali ipſi⁹ Adā
qui oēs filios naturales obligauit ⁊ venū-
dedit ad penā dāni pcti ſui: de q̄ dicit aplꝰs
ad Ro. iij. q oēs in Adā peccauerūt in na
tura ſup. inquātuꝫ in eo fuerūt obligati. Sꝫ
illud pctm̄ nō potuit trāſire in pſonā ꝟginis
quo ad culpā originalē: nec mortalē: nam lꝫ
ꝟgo maria deſcēdat ab adā p naturalē ḡna
tionē: tñ qꝛ caro ei⁹ fuit ſctificata ⁊ mūdata
ab omni fomite ante aīationē: ⁊ aīa fuit ſi-
mul creata ⁊ ſctificata ⁊ gratificata ⁊ in grā
ꝯfirmata ⁊ iſuſa in illa carne mūda. Iđ nec
caro potuit inficere aīaꝫ: nec aīa inficia car
ne p culpā originalē: ⁊ ſic pctm̄ nature non
potuit trāſferri a carne in aīaꝫ: ⁊ p ꝯñs nec
in pſonā: qꝛ virgo maria nunq̄ dicta eſt per
ſona humana niſi p aīam ⁊ ſic fuit liberata
a pctō originali nature p preuiā ſanctifica-
tionē ⁊ grām xp̄i. Ex hoc etiā ſequitꝛ q virgo
Maria nūq̄ cecidit: nec fuit capta in retia-
culo diaboli actualr̄ ⁊ mortalr̄: nec venialr̄
qꝛ fomes cōcupiſcētie q̄ eſt ſemē omnis pcti
fuit extincta in carne virginis ante aīatio-
nē per virtutē ſpūſſancti: vt dictum eſt: ergo
caro non potuit ſurgere aduerſus ſpm̄: nec
capere volūtatē p aliquē illicitū conſenſum
deliberatū nec indeliberatū. Et per ꝯñs nō
fuit capta pſonalr̄ in retiaculo ꝯcupiſcētie:
nec originalr̄: nec actualr̄: nec venialr̄ dicēt
lꝫ fuerit obligata ſolū in natura: iđ indiguit
redimi ⁊ liberari in pſona p grām ꝓuenien-
tē q̄ habuit virtutem ex paſſione xp̄i ⁊ vt plu
ries dictū eſt. Et ſic pꝫ qualr̄ oēs pctōres ce
ciderūt in retiaculū diaboli in natura vel in
pſona: ⁊ q̄ ſolus xp̄s trāſiuit liber ⁊ ſingula
ris tā i natura q̄ i pſona: ſꝫ ſola ꝟgo maria
fuit liberata ne caderet in pſona. Ex ſupra-
dictis pꝫ q ſol⁹ xp̄s potuit redimere genus
hūanū: ⁊ ſatiſfacere p pctis oīꝫ: q ſic pꝫ: nā
tria neceſſario req̄rebantꝛ ad h̄ q aliq̄s ſuf-
ficiēter poſſet redimere totū gen⁹ hūanū: nā
p̄mo oportebat vt eēt liber ⁊ inort⁹: nō capt⁹
i retiaculo ipi⁹ diaboli: ⁊ nō ſolū in pſona ſꝫ
et liber i natura: vt alios poſſet ab illo retia
culo liberare: qꝛ inolut⁹ ⁊ obnoxius nō pōt
alios ꝺ laq̄o liberare ⁊ abſoluere. Scđo opoꝫ

Na. ꝺ maria q̄n cecidit pctō

caro ꝟgīs fuit ſctificata ab oī fomite ā aīationē

debat vt haberet ſummā charitatē: vt eius
paſſio ⁊ oblatio eſſet deo chara ꝑ oībꝰ ⁊ me
ritoria ⁊ accepta. Tertio opꝫ vt . ēt deo pſo
naliter vnitꝰ ꝑ grām vniōis: vt ſua opatio ⁊
redēptio eſſet meritorie infinitatis ꝙ debe-
bat remittere culpā ⁊ penā infinitā: ⁊ recu-
perare ꝓmiū celeſte infinitū: vt dictū ē pſal.
cxxix. id nō potuit eſſe niſi in ſuppoſito infi-
nito. Sed qꝛ ſolꝰ xp̄s habuit oīa iſta tria put
dictū eſt pſal. xvij. ⁊ xxj. ⁊ in pleriſqꝫ locis: er
go ſolꝰ xp̄s potuit genꝰ humanū ſufficiēter
redimere ⁊ liberare: q nō cecidit in retiacu
lo aliorū: de cuius redēptiōis modo patebit
in articulo ſequēti. ¶ Quātū ad tertiū eſt di
2 cēdū ꝙ xp̄s q vt hoīem ꝑditū ⁊ captiuū in re
Xp̄s tiaculo diaboli repararet ⁊ liberaret: vene-
ſapiē rat in carnē: ſicut eſt ſapientia ꝑ eſſentiā: ita
ter ho- ſapiēter hoīem liberauit: nā ſicut diabolus
iem li- excogitauit artē malignā ⁊ callidā ad capiē
bera- dū Adā cū tota ſua gñatiōe in ſuo retiaculo
uit holēz ita xp̄s ſapiēs reſtaurator reppit artē ſa-
piētē ad rūpendū retiaculū diaboli ⁊ liberā
dū aīas ⁊ totū genꝰ humanū in illo retiacu-
lo obligatū ⁊ obnoxiū: ⁊ reppit nouū retia-
culū ad capiēdas aīas ꝑ grām: vñ ſicut dia-
bolꝰ abſcōdit venenū ſub ſpē fructꝰ ꝓhibiti
tanꝗ hamū: quē fructū volēs mordere Adā
fuit mortuus morſu mortis ⁊ captꝰ in hamo ⁊
retiaculo ⁊ laqueo venenoſo latēte ſub ſpe-
cie illiꝰ fructꝰ: ita pariter xp̄s obiecit diabo
lo carnē ſuā tanꝗ eſcā ſub qua latebat ha-
mus ⁊ laqueꝰ diuinitatis: ⁊ tetēdit eā in cru
ce: ſꝫ diabolꝰ putās xp̄m eſſe purū hoīem et
obnoxiū morti obligatū in Adā voluit ipſuꝫ
in cruce mordere ꝑ mortē ſicut ceteros: ſed
ipſe captꝰ ⁊ mortuus fuit victus in morte xp̄i:
ſub cuiꝰ carne latebat hamus diuinitatis: ⁊
ſic diabolꝰ fuit victꝰ ⁊ captꝰ in retiaculo paſ
ſiōis xp̄i. Itē rurſus ſicut diabolꝰ cepit Adā
in retiaculo ſuo: ⁊ parauit ⁊ abſcōdit retia-
culū cōcupiſcētie in carne ipſius Adā et in
gñatione naturali ꝑ quā generationē libidi
noſam Adā trāſtulit pctīn ſuū in oēs poſte-
ros particulariter: ita pariter xp̄s abſcōdit
⁊ impreſſit virtutē et pretiū ſue paſſionis in
ſeptē eccleſiaſticis ſacris: per que quidē ſacra
menta trāſtulit virtutē ſue paſſionis parti-
cularitter in vnūqueqꝫ fidelē: vnde ſicut adā
ꝑ generationē libidinoſam tranſtulit pctīn
ſuū in filios: ita xp̄s per regenerationē ba-
ptiſmalē tranſtulit merita ſue paſſionis ad
rūpendū retiaculū diaboli ⁊ liberādū bapti
zatos ab originali: ⁊ ꝑ pniam trāſtulit meri-
ta ſue paſſiōis ad abſoluēdū a mortali pctō
oēs penitētes: ⁊ ſic de ſingulis. Itaqꝫ eſt di-
cendū ꝙ in vnoquoqꝫ ſacro latet virtus paſ-
ſionis xp̄i tāꝗ hamꝰ ſub eſca: ⁊ tanꝗ retiacu-
lū ſalubre ad capiendas aīas ꝑ gratiā: ⁊ ad
rumpēdū retiaculū diaboli. Sꝫ in ſacramē

to eucharistie ſpecialiter ⁊ realiter continet
ipſe xp̄s verbū incarnatū: quē ꝑm ſub for-
ma panis ſumimꝰ in cibū ſpiritualē ad refe
ctionē ſpūalē ⁊ reſtaurationē bonorū ꝑdito
rū: put dictū eſt pſal. cx. Et ſic ptꝫ qualiter ec-
cleſiaſtica ſacra ſunt quaſi retiacula ſpūalia
ad capiēdas aīas nr̄as ꝑ grāꝫ paſſiōis xp̄i ꝯ
retiaculū diaboli: ꝑ que qdē ſacra rumpitur
retiaculū diaboli: ⁊ liberant fideles. Et ptꝫ
qualiter ſicut Adā ꝑ gñatiōnē naturalē ⁊ li- Eccle
bidinoſam multipliciter ⁊ gñauit filios car ſie ſa
nales in mūdo ad quos trāſfudit pctīn et ſo- cra
mē ⁊ fomitē pctīn: ita pariter xp̄s ꝑ regenera ſunt
tionē baptiſmalē regenerauit ⁊ multiplica- retia
uit filios ſpūales ⁊ fideles i eccl̄ia ad quod cula.
tranſtulit gratiā ⁊ virtutē ſue paſſionis per
baptiſmū aque vel flaminis vel ſanguinis.
Et ſic lꝫ oēs pctōres fuerūt capti et cecide-
runt in retiaculū diaboli ꝑ pctm̄: tñ oēs pñt
liberari a xp̄o ꝑ retiaculū baptiſmi ⁊ cetero
rū ſacroꝝ: eo ꝙ xp̄s ſingulariter trāſiuit in-
ter mortuos liber nō captꝰ in retiaculo dia-
boli in perſona nec in natura. ¶ Ad cuiꝰ in-
tellectū maiorē eſt notādū ꝙ iſtud retiaculū
⁊ myſterium crucis fuit figuratum. Nume.
xxj. vbi dicit: ꝙ qñ populus murmurauit ꝯ
deū ⁊ moyſen miſit deꝰ ſerpētes ignitos quī
mordētes multos occidebāt: q penitētia du
cti rogarūt moyſen vt rogaret ꝑ eis dñm vt
tollerent ſerpētes: ⁊ tūc moyſes ex precepto
dñi ſuſpendit ſerpentem eneum in ligno. Et
tunc morſi a ſerpēte aſpiciētes illum ſerpē-
tem pendentē in ligno ſanabant a morſibus Ser
ſerpentum: per qđ myſteriū fuit figuratum pens
qualiter xp̄s redēptor mūdi debebat ſecum eneꝰ
ſuſpendere ⁊ crucifigere antiquū ſerpentē: fuit ſ
qui in ſuo ligno prohibito momorderat pri- ve. ſe.
mos parētes morſu mortifero: qui quidem figu
morſus venenoſus trāſlatus eſt in oēs poſte ra
ros: ⁊ ſic ꝑ vnius hoīs delictuꝫ mors introi- xp̄i.
uit in totū orbē terrarū. Et ſic ptꝫ ꝙ mors et
oēs infirmitates ⁊ defectꝰ ⁊ oīs culpa et oīa
pctā ſunt effectus et pene illius peccati et
morſus illius antiqui ſerpētis: ⁊ ideo xp̄s vt
nos liberaret a morſu antiq ſerpentis et ab
oībus effectibꝰ ⁊ veſtigijs illius morſus vo-
luit indui veſte illiꝰ ſerpētis. ſ. morte ⁊ cete
ris corporalibꝰ defectibus ⁊ penalitatibus
ꝓuenientibꝰ ex illo pctō preter culpā: eo ꝙ
aſſumpſit in ſua carne oēs penas peccati
preter culpā: vt frequenter dictum eſt: et ſic
dr̄ xp̄s induiſſe veſtē penalitatū antiqui ſer-
pentis: ⁊ cū tali veſte crucifixus eſt in cruce: ⁊
ſed venit diabolus ⁊ voluit mordere chriſtū
ſicut ceteros: ſed ipſe captus eſt hamo diui
nitatis latentis ſub carne: et ſic in cruce ſi-
mul cum xp̄o crucifixū eſt pctīn noſtrum cū
oībus penalitatibꝰ ſuis: ⁊ mortuū eſt pctīn
noſtrum cum xp̄o: ſed xp̄s ſurrexit ad vitam

gloriosam manente serpente antiquo in sepulchro cū suis penalitatibꝰ: et iō dī Aug. in ser. de marty. q ipse vt vinceret et occideret mortē vestitꝰ est morte morte aūt ibi in cruce occisa. est: sz dn̄s ip viuit: et sicut moyses exaltauit serpentē in heremo: ita xp̄s cū veste serpentis. i. cū penalitatibꝰ exaltatꝰ et crucifixus est in cruce: et sicut oēs q̄ fuerāt morsi a serpente aspiciebāt serpentē et sanabant: ita oēs quos momordit astutia sathane aspicientes et contemplātes xp̄m i cruce pēdentē sanabunt a morsu serpētis antiq̄: sic ptz q̄lr nr̄a redēptio et salꝰ fuit figurata p exaltationē et suspēsionē serpētis enei i ligno: et pcm̄ nr̄m fuit significatū p morsum antiq̄ serpētis. Et ptz ēt q̄lr sicut serpēs antiquꝰ pauit retiaculū in ligno in q̄ momordit et cepit Adā cū oībꝰ posteris et sauciauit oēs morsu et veneno pestifero: ita xp̄s pauit laqueū et retiaculū in cruce vbi cepit et crucifixit serpētē antiquū et sic liberauit genꝰ hūanū a morsu illiꝰ. Item sicut diabolꝰ pticularit̄ pauit retiaculū et laqueū concupiscentie et fomitis in carne vniuscuiusq; ad capiēdū vnūquēq; ꝑsonalr in originali et venialr actualr: ita xp̄s pauit retiaculū suū spūale in vnoquoq; septē eccl'iasticorū sacrorū cuiꝰ retiaculi circa est patēs visibilis forma: sz hamꝰ latēs est inuisibilis gr̄a illiꝰ sacri: q̄ qdē gr̄a reficit et saluat et liberat fideles: et extinguit et occidit antiquū serpentē: et sic ptz qualiter oēs pctōres preter xp̄m ceciderūt in retiaculū antiq̄ serpētis p mortem. Et qn̄o oēs fideles et iusti ceciderūt in retiaculū xp̄i p gr̄am: et qn̄o antiquus serpēs fuit crucifixus in ligno cū xp̄o: et captꝰ cū retiaculo crucis: et hec est cā q̄re serpēs antiquꝰ diabolus fugit crucē: eo q ibi fuit suspēsus cū veneno suo: et ibi fuit extinctū venenū suū et p cōsequens ibi fuit captꝰ et victꝰ. Et sic ptz q̄lr serpēs antiquus prio fuit suspēsus figuraliter i deserto. Numeri. xx. Sz postea realiter fuit suspensus in cruce cū christo qr pater in xp̄o posuit iniquitates oim nostrorum: et eius liuorē sanati sumus. Esaie. liij.

Aug. in ser. de marty.

Quare diabolꝰ fugit crucē

extra de reli. et ve. sācto. c. vnico

V

Oce mea ad dn̄m clamaui voce mea ad dn̄m deprecatus sum. Effundo in ꝯspectu eiꝰ oratiōnē meā: et tribulationem meam ante ipsuz pronūtio. In deficiendo ex me spiritū meuz: et tu cognouisti semitas meas.

¶ Titulꝰ eruditio siue intellectꝰ dd̄ cū eēt in spelūca orō. Judei et q̄dā catholici exposuerūt hūc psal. put est orō dd̄ petētis liberari de manu Saulis et ꝑsecutiōe cū esset in spelunca odolā latēs cū amicis suis: qui ad eum cōfugerāt: vt ptz. j. Reg. xxij. et sic exponunt ad literā istū p̄m illuz titulum: in quo Dauid petit liberari a ꝑsecutiōe: et petit regnum: vt inos amicos et sequaces posset exaltare: sed hec expositio est friuola faciēs iniuriā huic psal. priuādo ipm̄ sacro pphetie de xp̄o et ecclesia: qd̄ manifeste in se cōtinet. Item talis expositio manifeste falsificat titulu; in quo dī q iste psalmꝰ est eruditio dauid et intellectus facta a spūsctō: manifestum est enim q Dauid nō indigebat erudiri a spūsctō: sz tm̄ narrat ꝑsecutionē suā et petit donū tpale in hoc psalmo. Nā ipse expertꝰ erat suā ꝑsecutionē: ergo non erat ipsi necessaria eruditio spiritusscti ad scribendū eā sicut Cesar i cōmētariis scripsit oīa ꝓlia q̄ gessit: et victorias suas ex sola memoria sine lumine spūali spiritusscti. Ex quo ptz q aliud sacrm̄ maius intēdit hic dd̄ ꝑdicere p illā historiā: et sub figura illius historie: vnde p hoc qd̄ dauid fugit a Saul ad regē Geth ne occideret eū: figurabat qn̄o xp̄s fugit vsq; ad mortē corporalē crucis: et latuit in spelūca sepulchri corpꝰ eiꝰ et aīa descendit ad speluncā inferni: et venerūt ad eum oēs patres veteris testamēti qui erant in limbo: vt eos inde liberaret. Et sicut multi amici dauid erāt afflicti in captiuitatibꝰ a Saul: et expectabāt exaltationē dauid: vt ipsi liberarentur: ita apostoli et totū genus humanum in illo triduo expectabāt vt xp̄s resurgeret a mortuis: et rediret ad inferno et a spelūca sepulchri: vt oēs liberaret et c. Hoc ergo ꝑuidēs dauid in spiritu per illam fugā et latitationē fecit hunc psal. in quo introducit xp̄m loquentē et petentē a pr̄e liberari per resurrectionē a spelūca sepulchri: s̄m q dd̄ fuit eruditus a spiritusancto: et sic erudit nos vt credamus resurrectionē xp̄i et nostrā redēptionē predictam et figuratā in hoc psalmo qui dicitur eruditio dauid et oratio xp̄i: in qua duo facit. Nam primo manifestat christus patri suam afflictionem et passionē. Secūdo petit liberari ibi: Clamaui.

fuga dd̄ ad regē Geth fuit fuga xp̄i.

¶ Quantuz ergo ad pmū dic̄it. Uoce mea ad dominū deū patrē meū clamaui: ꝯquerēdo de ꝑsecutoribus et crucifixoribus meis: et voce mea et non per aliū deprecatus sum ad deū petendo resurrectionē. Effundo in conspectu eius orationem meam in horto et in cruce: et pronuncio tribulationē et passionē meam ante ipsum cōquerendo de crucifixoribꝰ nam cognouisti semitas et intentiones meas in deficiēdo spm̄ meū: idest qn̄ in tantū tribulauerūt me q deficiebat in me spiritus vitalis et fortitudo pre tormētis intolerabilibus: et etiā defecit aīa a corpore: et q separata fuit ab eo in triduo. Unde idē defecit in me spiritus et fortitudo corporalis.

In via

In via qua ambulabā: abſcōderūt ſuperbi laqueum mihi.
Conſiderabā ad dexterā ꝛ videbā: et non erat qui cognoſceret me.
Perijt fuga a me: ꝛ nō eſt qui reqrat animam meam.

Scribe ꝛ phariſei abſcōdert mihi laqueū tētatiōis: vt me caperēt i ſermone ꝛc. ꝛ abſcōderūt laqū iponēdo falſa crimina ꝛ i fine abſcōſo mō ipoſuerūt laqueū mortꝫ: ꝛ iō defecit i me ſpūs ꝛ corpalis fortitudo: qm̄ fui capt⁹ i horto. Nā ꝯſiderabā ꝛ reſpiciebā ad dexterā ſi erat aliqs apl's q̇ cognoſceret me: ꝛ iuuaret: ꝛ nullus fuit nā mei relicto oēs fugerūt. Itē in toto tpe paſſiōis cōſideraui ꝛ reſpexi ad dexterā.i.ad partē pſperā. ꝛ ſi aliqs iuenireť q̇ eſſet i me fauorē: ꝛ loquereť p me: ꝛ nō erat q̇ cognoſceret me ad pſtādū auxiliū ꝛ fauorē: imo oēs ꝯſpirarūt ferēdo ſnīam mortis ꝯ me: ꝛ ſic perūt ois fuga ꝛ refugiū hūanū a me: nec fuit aliqs q̇ rqreret ꝛ dfenderet aīaꝫ meā.i.vitā meā imo oēs clamabāt crucifige crucifige eū. ꝛ ſic null⁹ fuit mihi ad dxterā: ſꝫ oēs fuerūt ad ſiniſtrā: qꝛ oēs fuerūt aduerſarij

Clamaui ad te domine: dixi tu es ſpes mea: portio mea i tra viuētiū.
Intende ad dep̄catonē meā: quia humiliatus ſum nimis.
Libera me a perſequentibus me: quia confortati ſunt ſuper me.
Educ de cuſtodia animā meam ad cōfitēdū nomini tuo: me expectant iuſti donec retribuas mihi.

Expoſita superi⁹ q̇rimonia: i hac ſcda pte petit liberari p reſurrectionē dicēs. o dn̄e pr̄ poſtq̄ deſtitut⁹ fui ab oi auxilio hūano i mea paſſiōe: ꝛ nō iueni ad dexterā q̇ iuuaret me: ꝛ fugit a me ois fuga ꝛ rfugiū: iō oi auxilio ꝛ ſpe hūana poſtpoſita ꝯuerti me ad te: ꝛ clamaui ad te: ꝛ refugi ad te: ꝛ clamaui ꝛ dixi: tu dn̄e pr̄ es ſpes ꝛ portio mea i terra viuētiū. Nam poſtq̄ in hac terra mortaliū me dereliqſti in ptāte crucifixoruꝫ vſq ad mortē ſine hūano auxilio: iō dixi fiat volūtas tua: ſed tūc poſui ſpē meā i te vt mihi dares hereditatē eternā p me ꝛ p mēbris meis i terra viuētiū: ꝛ illaꝫ peto: ꝛ mortalē ꝛ terrenā cōtēno: intēde ḡ ad dpcationē meā: qꝛ poſtq̄ hūiliat⁹ ſū nimis.i. valde p paſſionē ꝛ mortē: qꝛ hūiliat⁹ ſuꝫ vſq ad mortē crucis: iō libera me d crucifixorib⁹ pſeqntib⁹ me: qm̄ ꝯfortati ꝛ roborati ſunt ſup me: poſtq̄ i ptāte corꝝ me dereliqſti: ꝛ iō cuꝫ ingēti odio ꝛ iniquitate putantes me annihilare: ꝛ memoriā ꝛ ptātē meā de mūdo abolere crucifixerūt me: ꝛ ſic tādē poſit⁹ ſum i hac ſpelūca ꝛ ſepulchro: in quo adhibuerūt cuſtodes armatos: ne diſcipuli mei venirēt ad furādū corp⁹ meū. Et adhibuerūt magnū lapidē ꝯ ſepulchrū ne qs poſſet faciliter amouere: ꝛ ſigillarūt oſtiū ne aliqua fraus poſſet fieri: ꝛ ſic tenēt corpus meū tāq̄ in carcere. Educ ḡ de carcere inferni p̄mo animā meā ꝛ corp⁹ meū in hac cuſtodia: ſcꝫ q ōia membra mea exeāt de inferno cū antiqua p̄da ſctōꝝ patrū: ꝛ recupet corp⁹ de ſepulchro p glioſaꝫ reſurrectionē: ꝛ egrediať aīa mea ſimul cum corpe de hac cuſtodia ſiue ſepulchro: ad cōfitendū noi tuo.i. vt manifeſtē nomē tuū ꝛ potētiā poſt reſurrectionē ꝛ liberēť oēs fideles ꝛ electi: qꝛ oēs tā pr̄es in limbo q̄ pn̄tes ꝛ futuri electi me expectāt: vt rtribuas mihi aīaꝫ p reſurrectionē: ꝛ retribuas mihi regnū celorū p adā pditū: vt poſſim hic p gratiā liberare eos: ꝛ in futuro eis regnū celoꝝ elargiri.

Domine exaudi orōnē meā: auríb⁹ percipe obſecrationem meam: in veritate tua exaudi me in tua iuſtitia. ʒ.cj.ꝛ xv.d. c.ſctā romana.

Huic pſalmo preponiť talis titulus in hebreo ꝛ trāſlatione hierony. ꝛ in.lxx.ſ.pſal.dd abſq alio addito. Sꝫ i q̇buſdā biblijs repeŕiť additū qn̄ pſequebať eū ab abſalon filius ei⁹. Sed hoc forſan fuit additū ab aliq̇ doctore: eo q quidam hebreorū dicunt q dd fecit hūc pſal. in illa pſecutione Abſalō filij ſui de qua pſecutione petit liberari a deo petendo in fine pſalmi vltionē de inimicis ſuis. Et ſic gloſſant iſtū pſalmū literaliter p̄ciſe de illa pſecutione. hāc expoſitionē pſequunť etiam qdā catholici. Sed talis expoſitio eſt inutilis fidei eccleſie tollens dignitateꝫ pphetie ipſi dauid q̇ non fuit min⁹ ppheta i hoc pſal. q̄ i ceteris. Itē talis p̄ciſa expoſitio occultat alta myſteria latentia: imo ſatis explicita i hoc pſal. q̇ nō ptineret ad ſcripturā. nec eum feciſſet dauid cantari in tēplo: nec nos cantaremus ipm̄ in eccl'ia: niſi aliqua myſteria de xp̄o ꝛ eccleſia cōtineret: vt ſepius dictum eſt de ceteris pſal. Ideo ſatius ꝛ melius dicunt quidā alij magiſtri hebreorū dicentes q dd fecit hūc pſal. cxlij. in pſona ipſius adā hariſon.i. adā p̄mi hoīs: q̇ loqť in hoc pſal. ſicut in pſal. xxxvij. ꝛ. xcj. ꝛ. cj. vn̄ dicunt q adam in hoc pſal. xxxij. ꝛ. xcj. ꝛ. cj. vn̄ dicunt q adā in hoc pſal. deflet caſuꝫ ſuū: ꝛ petit a deo liberari de miſerijs corporalib⁹ ꝛ tēporalibus q̄s traxit ex illo pctō: ꝛ ſic exponūt iſtū pſalmū ſꝫ iſti multipliciter deficiūt in tali expoſitione. Primo qꝛ putant, q ſolus primus hō pro ſe loquiť in hoc pſalmo. Scdo quia putāt q non petit liberari niſi de miſerijs ꝛ afflictio

nibus tpalib⁹ τ corpalib⁹. Tertio qꝛ putāt φ talē petitionē nō petit p xpm mediatorē ſiue cui⁹ interceſſione nulla oratio apd patrē pōt exaudiri. Et h faciūt iſti: qꝛ nullā hñt fidē de xpo deo τ hoie redēptore τ glificatore τ eterno pmiatore. Et iō relictis oib⁹ ſupradictis defectib⁹ ſequēdo qd verū eſt: eſt dicendū φ nō ſolus adā prim⁹ hō p ſe: ſȝ ipſe adā cū tota ſua poſteritate fideliū qd dicit corp⁹ myſticū ſiue hō myſtic⁹ loqꝛ in hoc pſal. deflens caſuȝ: τ petēs liberari p xpm mediatorē τ redēptorē τ nō ſolū petit liberari ab iſirmitatibus corpalib⁹: ſȝ prio τ pncipalr a ſeruitute peccati quam ibi incurrit: τ ab oibus peccatis que poſtea ex illa occaſione perpetrauit
ps. diuiſo. quā quidē liberationē toti⁹ generis humani potuit preuidere dd in ſpū per liberationem ſuā de pſecutione Abſalonis: ppter qd fecit hunc pſal. in pſona ipſius adā loquentis in hoc pſal. Quatuor ergo facit: naȝ prio conaꝛ deū inclinare ad miam ſe humiliādo: τ ſuam fragilitatē allegādo. Scdo cōqueriꝛ de antiquo ſerpente mala q ipſi procurauit explicādo. Tertio petit liberari p xpm. Quarto petit vltionem de diabolo perſuaſore τ auctore oim maloꝝ. Scdm ibi. Qꝛ perſecutus eſt inimicus aiam meā: humiliauit ⁊c. Tertiuȝ ibi. Memor fuit dieꝝ antiquorum meditat⁹ ſum in oibus ⁊c. Quartū ibi. Educes de tri. ⁊c. ¶ Quantū ad primū eſt preaduertenduȝ ſicut dictuȝ fuit pſal. xj. τ. xiiij. φ ſicut tota veritas ipſius adam ante lapſuȝ conſiſtebat in adequatione τ cōformitate ad primā veritatē q eſt verbū diuinū: ita τ tota ſua originalis iuſtitia conſiſtebat in adequatione τ conformitate ſue voluntatis: ad diuinā volūtatem ſeruando eius pceptū: q quidē iuſtitia radicabaꝛ in charitate ordinata: τ qua erat deo gratus τ acceptus. τ ipſe diligebat deum ordinate: ſcȝ ſup oia: τ oia alia ppter deum. Et ſic adam dicebaꝛ ver⁹ τ iuſtus: τ ſanctus manendo in tali veritate τ iuſtitia: τ ordine charitatis τ dilectionis. Cū ergo adam peccauit pdidit veritatē τ iuſtitiaȝ τ ſanctitatem eo φ deuiauit a prima veritate magis credēdo vbis mulieris: que pmo fuerat ſeducta a diabolo: φ verbis dei q pceperat ne comederet: τ deuiauit a diuina voluntate q eſt metrum τ regula oim actuum iuſtoꝝ τ iuſtitie: τ deuiauit ab ordine charitatis q ordinat actū dilectionis in deū τ primū: τ ſic māſit adā mēdax: τ iniuſtus τ inordinatus τ peruerſus in ordine potētiaꝝ aie. Et pdēdo illā originalē iuſtitiā q in ſe includebat. charitatē τ gratiā in quibus radicabaꝛ pdidit etiam oia ſepteȝ premia illius originalis iuſtitie: imo de neceſſitate incurrit penas cōtrarias: qꝛ incurrit neceſſitatē moriendi τ patiendi ⁊c. et incurrit debitū recuperādi originalem iuſtitiā

Juſtitia ade ꝯſiſtebat in hoc.

cū gratia τ charitate cū oib⁹ ſuis pmijs: τ ſic māſit ſubditus τ debitor τ obnoxius diuine ſnie cū tota ſua poſteritate filioꝝ: p quib⁹ et acceperat illā originalē iuſtitiā cū ſuis pmijs. Ex qb⁹ pȝ φ adā aut aliqs filioꝝ nullo pacto cū vitate τ iuſtitia poterat cū deo cōtendere i iudicio qn exiret ꝯdēnat⁹: poſtq trāſgrediēdo diuinū pceptū pdiderat oēȝ vitatē τ iuſtitiā: qꝛ i vitate quā deo pmiſerat nō ſtetit: τ a diuina voluntate deuiauit: τ ſic nihil habebat ſuū niſi pctm: p qd pdidit oia bona gratuita q de⁹ in ei⁹ natura plātauerat gratis: τ ſic adā per nullā iuſtitiā merebatur audiri. ¶ Scdo eſt notādū φ tota veritas dei erga nos cōſiſtit in ſeruādo pmiſſa τ nō fallendo in reuelatis in lege: τ tota eius iuſtitia conſiſtit in ſeruādo vitatem in pmiſſis τ reuelatis in lege: τ tribuendo vnicuiqꝫ qd ſuū ē: ſcȝ remunerādo bona τ puniēdo mala: τ ſic pȝ qliter iuſtitia diuina includit veritatē in promiſſis τ reualatis: qꝛ qſi iniuſtus reputareꝛ de⁹ niſi ipleret pmiſſa reuelata in lege τ prophetis τ iō in ſacra ſcriptura ſepe p vitatem intelligitur diuina iuſtitia: vt frequēter dictū eſt. Ex ſupradictis ſequiꝛ φ diabol⁹ fecit deū mendacem: qn dixit mulieri nequaq moriemini ⁊c. Scit eñ deus qꝛ q hora comederitis: eritis ſicut dij ſciētes bonū τ malū. Aſſerebat eñ diabolus deū mēdacē in vbis: τ cōminatione mortis: τ et aſſerebat ipm iniduȝ. et p conſequens negabat ipm eſſe deuȝ: τ ſic adā aſſentiēdo ſuaſui mulieris q pmo fuit ſeducta: lȝ nō negauit deū vbis τ directe: tñ negauit ipm factis τ indirecte: put dictū fuit pſal. xiiij. Et ſic adā nō ſtetit nec māſit in veritate τ iuſtitia: q fuit creatus modo ſupradicto: ideo nullo modo poterat in iudicio cum deo contēdere: deus aūt ſemp māſit τ pſeuerauit τ pſeuerat in veritate ſua τ iuſtitia ſeruando veritatē in pmiſſis τ reuelatis: τ puniendo mala τ remunerādo bona τ ſeruādo vitatem i vbis ſuis τ in illa cōminatiōe ſnie quā cōminatus fuit ipſi Adam. Nā ilico incurrit mortē ſpūalē ipi⁹ aie pdendo gratiā Seneca. p quā ſpiritualiter viuebat: τ ilico icepit mori in corpe perferendo infirmitates et cetera mala q inducunt mortē ſucceſſiue. Itē ilico incepit tendere i mortem: qꝛ vita hois nil aliud eſt niſi via in mortē: qꝛ qcqd vite retro eſt mors tenet: vt inquit Seneca. Item deus manſit verax i promiſſis τ reuelatis in lege τ prophetis. Nā qn venit plenitudo tpis miſit filiū ſuū i carnem ad redimēdū adā cū tota ſua poſteritate: ſicut pmiſit ipſi adam qn eiecit ipſum de paradiſo: τ ſicut promiſeraꝛ oibus patriarchis τ pphetis: qui impleuit oia que erant ſcripta de eo in lege τ prophetis: vt pȝ per totū diſcurſum euangelicum. Item manſit iuſtus in ſua iuſtitia et incons

Ꝯ dei iuſtitia i hoc ꝯſiſtebat.

cuſſa ſnia nullū bonū relinquēdo irremune ratum:nec malum impunitū:nā ꝑ paſſionē xp̄i ſi:ij ſui:cui⁹ meritū fuit infinitū in virtu te extēſiue voluit punire oīa pctā p̄terita et futura:ꝛ redimere adā cū tota ſua poſterita te a miſerabili ſeruitute:ꝛ reſuſcitare ip̄m a morte eterna pticipādo illā paſſionē ꝛ meri ta ei⁹ ꝑ fidē ꝛ grām xp̄i:ꝑ quā graꝫ non ſolū quilibet hō abſoluit ob illa ſnia:ſꝫ etiā me rer p̄miū vite ꝛ glīe eterne.Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ ſo lus de⁹ manet in ſua vitate ꝛ iuſtitia:iō ſo lus ipſe pōt cōtēdere nobiſcū in iudicio: et nō adā:nec aliq̄s filiorū ei⁹ q̄n creat cōdē nat⁹:poſtq̄ nulla mãſit in eis vitas nec iu ſtitia.Et iō p̄uidēs in ſp̄ū ex ꝑmiſſiōe ꝛ re uelatione ſibi facta non poſſe liberari a ſu pradicto pctō cū ſua poſteritate niſi ꝑ xp̄m l lege ꝑmiſſum.vt inq̄t Aug.lib.Cur de⁹ hō. Hinc ē ꝙ in h̄ pſal.orat deū patrē vt mittat filiū ſuū in carnē ad redimēdū ip̄m:ꝛ deū in clinet ad miam:ꝛ ad exaudiēdā petitionem ſuā allegat veritatē ꝛ iuſtitiā dei ꝯ ſuā iniu ſtitiā.vn̄ ait. O dn̄e de⁹ exaudi orōnē meā ꝛ petitionē meā:ꝛ pcipe obſecrationē ꝛ depre cationē meā aurib⁹ tue mie.Et nota ꝙ orō dicit ſimpliciter aſcēſum mētis in deū: ďpre catio aūt dicit orōnē petēdo liberari ab aliq̄ malo:ſꝫ obſecratio dicit orōnē ꝛ deprecatio nē factā cū ſacris vbis:aut cū ſacrificijs aut oblationib⁹ aut cū vehemēti affectu ꝛ effe ctu:ꝛ ſic iſte hō myſtic⁹ cū oib⁹ ſupradictis ꝯditionib⁹ dirigit ſuā orōneꝫ petendo xp̄m vt veniat:qꝛ oēs pr̄es ve.te.cū tali ꝛ ſub tali fide ꝛ ꝓteſtatiōe xp̄i futuri offerebāt ſacrifi cia ꝛc.iō ſubdit. O dn̄e nō peto vt exaudias me in mea veritate ꝛ iuſtitia:qꝛ nulla ē i me qꝛ iā ꝑdidi ipſam originalē iuſtitiā ꝛ grām ꝛ charitatē in adā ꝑ illā trāſgreſſionē p̄mi p̄ cepti:q̄n comedi cibū ꝓhibitū:ꝛ ſic nō ſum dign⁹ exaudiri ꝑ aliqd̄ bonū ꝓpriū:qꝛ nihil meū habeo niſi pctm̄ per qđ mereor eterna liter puniri.Sꝫ tu dn̄e exaudi me in tua vi tate q̄ ꝑmiſiſti filiū tuū ad me redimēdū in carnē mittere:ꝛ exaudi me i tua iuſtitia vi tatē in ꝑmiſſis ſeruādo vt vitas legꝫ ꝛ ꝓphe tarū maneat incōcuſſa.Itē exaudi me i tua iuſtitia quā debes facere ꝑ paſſionē xp̄i filij tui:ꝑ quā pctm̄ toti⁹ gn̄is hūani ē i cruce pu niēdū:ꝛ remittēdū:ꝛ ꝑ cui⁹ reſurrectionē ꝛ aſcēſionē vita et̄na ē nobis reſtituēda:quaꝫ paſſionē oēs fideles debēt pticipare ꝑ fidē ꝛ grām ip̄i⁹ xp̄i:ꝑ quē oēs ſunt iuſtificandi:ꝑ cui⁹ fidē ſaluant̄ oēs pn̄tes p̄teriti ꝛ futuri. q.d.iuſtifica me ꝛ viuifica me ꝑ fidē ꝛ paſſi onem chriſti:qꝛ illa eſt veritas ꝛ iuſtitia pris quam promiſit in mundo ꝛ qua impleta de⁹ redditur verax ꝛ iuſtus in lege ꝛ prophetis ꝛ euangelio.Deinde cum ſubdit.

C.p.d h. co. ſius.

Et nō itres i iudiciū cuꝫ ſuo tuo: qꝛ nō iuſtificabitur in cōſpectu tuo omnis viuens.

¶ Oſtēdit iſte hō nullā eſſe in ſe veritatem nec iuſtitiā ꝑ quā mereat̄ exaudiri nec intra re cū deo in iudiciū:eo ꝙ in adā ꝑdidit oēm iuſtitiam dicit ergo. O dn̄e ſi ita eſt ꝙ in me nulla eſt vitas nec iuſtitia:ğ nō velis itrare in iudiciū cū ſeruo tuo.Nā tu dn̄ potes itra re in iudiciū ſecur⁹:cū ſis dn̄s ꝛ iuſtus ꝛ ve rax:ſꝫ ego nō poſſum tecū intrare:nec in iu dicio cōtēdere:cū nulla ſit:in me iuſtitia :qꝛ null⁹ apđ te iuſtificabit̄ hō viuēs in hac vi ta:eo ꝙ oēs peccauim⁹ in adā:ꝛ in eo ꝑdidi mus iuſtitiā:ꝛ facti ſuim⁹ rei ꝛ iniuſti:ꝛ ob noxij ſentētie tue:ꝛ ibi iuim⁹ ꝑcuſſi ꝛ ſaucia ti:ꝛ oēs ibi ꝯſtituti ſuim⁹ pctōres:ꝛ iō null⁹ apđ te iuſtificabit̄ hō.Ergo nō intres i iudi ciū cū ſuo tuo:nec velis tractare me ſꝫ cul pā meā:ſꝫ ſm̄ iuſtitiā ꝛ vitatē tuā:q̄ ꝑmiſi ſti veniā pctōrib⁹ ꝛ ꝑmiſiſti mittere filiū tuū ad iuſtificandum omnes peccatores.

Quia pſecutus eſt inimic⁹ animā meā:hūiliauit in terra vitā meā. ſ3.q.ſ c. nul li du bium

¶ Qꝛ ſuperi⁹ dixit ꝙ nu⁹ hō viuēs pōt ap parere iuſt⁹ apđ deū:nec cū eo intrare in iu diciū:cū in nullo hoie reperiat̄ ꝓpria iuſti tia i hac ſcđa pte explicādo miſerias ſuas: oſtēdit vn̄ euenerīt ip̄i iſta mala:ꝛ q̄uo factus eſt iuſt⁹ apđ deū.Et dicit ꝙ iſta mala et iſta iuſtitia nō ꝓuēit ip̄i ex natura ſpecifica:nec a deo creā ē. ¶ Nam p̄io de⁹ creauit i eo bonā naꝫ ſpecificā:qꝛ q̄ ad ſpēs ſuas oīa q̄ fe cit de⁹ erāt valde bona naturalr̄ Gen̄.j.Nā ſpēs ſūt ſicut nūeri.vij.metaphyſice:et ſic oēs pticipāt illđ p̄mū ens ſm maiorē ꝛ mi norē ꝑfectionē.E iō oīa entia a deo nihil ha bēt naturalr̄ niſi bonū ſꝫ vltra bonū nature plātauit de⁹ in illo p̄mo hoīe mlta bōa gra tuita.ſ.illā originalē iuſtitiā ꝛ gratiā gratifi cā:ꝛ ſciētiā oīm rerū:ꝛ cetera p̄mia origina lis iuſtitie.Et ſic q̄cquid de⁹ in hoīe planta uerat erat bonū ꝛ nullū malū:ſꝫ cuꝫ iſte hō attentauit deſcēdere ab hier̄ſꝫ in hiericho de uiādo a diuia volūtate icidit in latrones.ſ. diabolos q̄ eū expoliauerūt ab oībus bonis gratuitis.ſ.ab illa originali iuſtitia cū oīb⁹ p̄mijs ſuis:ꝛ inſuꝑ vulnerauerūt eū in car ne vulnere ꝛ morbo ꝯcupiſcētie ꝛ corruptio nis ꝛ in aīa vulnere mortalis culpe:ꝛ ſic ď neceſſitate fact⁹ eſt mortalis corpe ꝛ aīa :et ſp̄us qui dn̄abat̄ carni ilico fuit ipugnat⁹ et afflict⁹ a carne:ꝛ tot⁹ ordo ꝑſone fuit ꝑuer ſus.Nā oīa inferiora q̄ aū obediebant rōni inceperūt rebellare:ꝛ hoc eſt qđ intēdit di cere iſte hō in hac ſcđa pte.vnde ait. O dn̄e ego non habeo ius querele contra te:ſꝫ con tra diabolum.Et cauſa quare apud te non

O Q̄uo adam fact⁹ ſit ma luo.

in iuſtū:ubi ẽ oia que ſūt:nō eſt a te:ſʒ a diabo
lo.nā tu dñe bonū ſemē ſeminaſti i me:ſʒ ve
nit inimic⁹ diabol⁹ ſerpēs ātiqu⁹ ⁊ extincto
bono ſemine ſeminauit ʒiʒaniā. Quia dum
eſſem poſit⁹ in illa felici pᵹadiſo terreſtri ve
nit iſte inimic⁹ ſerpēs antiquus:⁊ hūiliauit
in terra vitā meā.Nam cuʒ eſſem immorta
lis ad libitū:qꝛ poterā nō mori edendo de li
gno vite:tñ comedēdo de ligno ſcie boni et
mali mihi ꝓhibito eiect⁹ ſuʒ ab illa pᵹadiſo:
⁊ pᵹdidi lignū vite:⁊ fact⁹ ſum de neceſſitate
mortalis:⁊ ſic inimic⁹ hūiliauit ⁊ deiecit vi
tā meā felicē in hac terra miſerabili:in qua
tāq̄ exul dego ⁊ laboro:ille ergo inimic⁹ ſer
pēs antiquus hūiliauit ⁊ deiecit ⁊ releʒauit
me ab illa pᵹadiſo in hac terra ⁊ lachrymarꝫ
valle ⁊ ille deiecit vitā meā in terra pᵹ mortē
Psal.q. qꝛ moriēdo fui reuerſus in terram et pulue
q.ca. rem terre de qua fuerā aſſumpt⁹ ⁊ format⁹.
viſo **Collocauit me i obſcurꝫ ſicut mor**
⁊.iij. **tuos ſcl'i:⁊ anxiat⁹ eſt ſup me ſpūs**
q.j. nulli **me⁹ in me turbatum eſt cor meū.**
⁊.xx ¶ Iſte inimic⁹ nō ſolū hūiliauit vitā meā i
iiij.q. mortē corpalē:ſʒ etiā in mortē pctī ſiľ cū dia
pzla bolo.Nā collocauit me in locis obſcurꝫ iter
mira ni iter diabolos ſicut mortuos ſcľi.i.iter dia
mur. bolos ad mortē eternā deſtīatos:vt p⁹ pᵹmā
mortē corpis icurrā mortē eternā aīe:⁊ ha
bitē cū diabolis i locis obſcurꝫ inferni inef
nū.lrā hiero.hʒ Collocauit me iter mortu
os antiq̄s.i.inter diabolos q̄ pᵹmo ab ātiquo
mortui fuerāt pᵹ pctm̄:⁊ i illo obſcuro infer
no collocati.Itē iſte inimic⁹ nō ſolū me oc
cidit q̄ ad corp⁹ ⁊ aiaʒ:⁊ ab illa pᵹadiſo deie
cit i hac terra miſera et poſt morteʒ in locis
obſcurꝫ collocauit:ſʒ ēt talr carnē meā vitio
ꝯcupiſcētie ⁊ fomitꝫ vulnerauit ꝙ ilico iſur
rexit aduerſus ſpm̄ ⁊ ꝯtinue ſtimulat eū: in
tm̄ ꝙ ſꝑ āxiat⁹ eſt ſup me ſpūs me⁹:⁊ ſtimu
lat⁹ ē ⁊ afflict⁹ a carne ⁊ ꝯcupiſcentia.Item
q̄rto tot⁹ ordo fuit ꝑuerſ⁹ ⁊ turbat⁹. Nā ca
ro q̄ dēbat obedire volūtati ⁊ rōni:nūc facta
rebellis ꝑturbat iudiciū ⁊ rōnē ⁊ ſic ꝙ nolo
h̄ ago:⁊ qđ volo h̄ nō facio.Et ſic ex tali per
uerſitate turbatū ē i me cor meū ⁊ volūtas ⁊
ſō q̄nq̄ iudico bonū malū:⁊ malū bonū .Et
ſic pꝫ qualr ego nō poſſum retorq̄re iſtam
culpā niſi in inimicū diabolū:q̄ mediāte mu
liere:⁊ pᵹ mlıereʒ decepit ⁊ ſeduxit me:⁊ ſic
expoliauit me oī iuſtitia ⁊ grā:⁊ oib⁹ bonis
gratuitꝫ.Uñ ſeq̄r ꝙ null⁹ viuēs pt apđ te iu
ſtificari:nec tecū i iudiciū itrare:ḡ nō itres i
iudiciūꝫ cū ſuo tuo dñe:ſʒ exaudime i tua iu.
Ps.q: **Memor fui dierū antiquorꝫ me**
m.a oia in **ditat⁹ ſuʒ in oib⁹ operib⁹ tuis:⁊ i**
gloſſ. **factis manuū tuarū meditabar.**

¶ Poſt ſuperi⁹ explicauit miſerias ſuas ⁊ cāꝫ
ſue miſerie:nūc i hac tertia pᵹte petit auxiliū
⁊ petit iuſtificari pᵹ xp̄m:qꝛ iā ſciebat adam
cū ſua poſteritate ꝑriarcharꝫ ex reuelatiōe
⁊ frequētib⁹ ꝓmiſſionib⁹ ꝙ null⁹ poterat iu p
ſtificari ⁊ ſaluari niſi pᵹ xp̄m. ¶ Ad cui⁹ itel Aug.
lectū eſt notandū ſm̄ Aug.ꝯ aduerſariū le
gis ⁊ ꝓphetarꝫ:ſicut dictū fuit pſal.ciij.ꝙ to
ta creatio hui⁹ mundi naturalis fuit figura
recreationis mūdi ſpūalis q̄ eſt eccľia:⁊ ſic
dđ pᵹ illā creationē mūdi material.s pᵹuidit
in ipā recreationē eccleſie:⁊ pᵹ formationeʒ
pᵹmi hois pᵹuidit myſteriū incarnatiōis. Uñ
pᵹ hoc ꝙ tota trinitas ꝯcurrit ad creationeʒ
vniuerſi:qꝛ pr̄ pᵹ verbū dixit.fiat lux:⁊ facta Tota
eſt lux ⁊c.Et ſic pᵹ verbū fecit oia:⁊ pᵹ ſpm̄ſan trini
ctū viuificauit oia creata:qꝛ ſpūs dni fereba tas
tur ſup aquas ⁊c.Per hoc pᵹuidit dđ in ſpū nr̄am
qualr̄ tota trinitas debebat concurrere ad opat
noſtrā regñationē.Nā pater debebat mitte rgñas
re verbū ſuū in carne:et per verbum incar tionē.
natuʒ debebat nobis loqui ⁊ notificare no
bis voluntatē ſuam dādo legem euāgelicaʒ
⁊ pᵹ illud verbuʒ incarnatū nos debebat re
dimere et iuſtificare :⁊ per ſpm̄ ſanctū pr̄ ⁊
fili⁹ in nobis debebāt oēm grām infundere
⁊ nos per grām viuificare:⁊ ſic oia que pᵹdi
dim⁹ pᵹ pctm̄: debebamus recuperare pᵹ re
gñationē.Itē per hoc ꝙ deus formauit cor
pus Ade ex terra virginis:et ſpirauit in eo
ſpiraculū vite ⁊c.Preuidit dđ qualiter pr̄ pᵹ
ſpiritumſctm̄ debebat formare corp⁹ xp̄i ex
puris ſanguinibus in vtero virginis marie
qđ corp⁹ ſimul cū aīa vbū debebat pſonali
ter aſſumere:vt illa humanitas eſſet inſtr̄m
nr̄e redēptionis ⁊c.⁊ ſic patet qualiter pᵹ my
ſteriū creatiōis dauid pᵹuidit totū myſte
riū incarnationis ⁊ nr̄e redēptionis:⁊ ideo
ex hoc mouet ad petendū liberari per xp̄m
in pſona toti⁹ corpis myſtici:vñ ait. O dñe
ego mēor fui dierꝫ antiquorꝫ.i.illorꝫ ſex dies
rū in quibus feciſti oia opa mundi:⁊ medi
tabar ⁊ cōtemplabar in oibus operib⁹ tuis
⁊ in factis manuū tuarꝫ q̄ feciſti in illis ſex
dieb⁹ antiquis ⁊ pmis:vbi pᵹuidi totū my
ſteriū totius nr̄e redemptionis.Nam pᵹ hoc
qđ per verbū creaſti omnia:preuidi quali
ter per verbum tuū incarnatuʒ nos omnes
debebas recreare et redimere:et per ſpiritū
ſanctū viuificare ſpiritualiter : et vitam ſpi
ritualē quam pᵹdidimus in adam nobis re
ſtituere.Itē pᵹ myſterium formationis hoīs
ex terra virgine pᵹuidi myſteriū incarnatio
nis.Itē pᵹ dormitionem ipſius Ade preuidit
totum myſteriū nr̄e redemptionis. Nā per
hoc qđ adam ſopore dormiuit ego pᵹuidi in
ſpiritu q̄liter xp̄s debebat i cruce vera morꝫ
te ſoporari pᵹ redēptione totius generis hu
mani:et pᵹ hoc quod adaʒ dormiente, ex vna

coſtarum eius formata fuit mulier: ꝛ exiuit ꝑ latus eius: ꝑ hoc ꝓuidit qualiter xp̄o mortuo in cruce ex latere ei⁹ debebat exire tota eccleſia: q2 exinde exiuit ſanguis ꝛ aqua i remiſſionē peccatoꝝ: ꝛ exinde exiuit virt⁹ omniū ſacroꝝ eccleſie ſcʒ virt⁹ baptiſmalis per quā regn̄ati ſunt oēs fideles: ꝛ formata eſt ꝛ mltiplicata tota eccleſia: ꝛ exinde exiuit virtus ↄfirmationis ꝑ quā eſt roborata: ꝛ virtus penitētie ꝑ quā quotidie recōciliant̄ ꝛ ſanāt̄ fideles ꝛc. Dicit ergo dd̄ i pſona ipſi⁹ corpis myſtici. Et etiā hoc dicit adā ꝓm⁹ hō cū tota ſua poſteritate fideliū. Ego memor fui dierū antiquorum ſcʒ illoꝝ ſex primoꝝ dieꝝ: ꝛ meditat⁹ ſum in olb⁹ opib⁹ tuis q̄ feciſti in illis ſex dieb⁹: ꝛ meditabar ꝛ ↄtēplabar in factis manuū tuarū et in olb⁹ myſteriis ꝓuidit myſteriū incarnationis: et in illa dormitione ꝓuidit totū myſteriū paſſionis xp̄i ꝛ eccl̄ie formationis ꝛ toti⁹ generis humani regn̄ationis ꝛ redemptionis et reparationis.

Expandi man⁹ meas ad te: anima mea ſic⸱ꝛ terra ſine aqua tibi.

ſe, ū. tat Q ❡ Uidēs ergo ꝙ genus hūanū ꝑ aliū nō pōt reparari niſi ꝑ te. O xp̄e iō expādi: ꝛ iugiter expādo ad te man⁹ meas orādo ꝛ obſecrando vt venias ad liberādū et redimēdū et iuſtificādū ꝛ refrigerādū me: qm̄ ala mea eſt ſicut terra ſine aqua tibi. ❡ Ad cuius intellectū eſt notādū: ꝙ lʒ rōnes ſeminales paſſiue olim plātarū ſint indite ipſi terre a ꝑncipio vt inquit Auguſt. ſup Gen̄. tn̄ tales rationes ſeminales paſſiue nō pn̄t excitari ad generādum niſi ꝑ celeſtē influentiā actiuā. Itē cū vita plātarū ꝛ cuiuſlibet viuentis mixti conſiſtat in calido ꝛ humido: ꝛ terra de ſe ſit natuturaliter frigida ꝛ ſicca: iō nūꝙ de ſe germinabit aliqd̄ viuens: niſi humectet̄ ꝑ aquā et ſic eſt neceſſaria aqua ipſi terre ad h̄ ꝙ germiet ꝛ nutriat plātas: q2 ex eiſdē nutrimur ꝛ ſumus: ꝑmo ꝛ ſcd̄o de gn̄atione: et primo et quarto metheoroꝝ. Et ſic ptʒ ꝙ impoſſibile eſt ꝙ terra germinet plātas: ꝛ ꝙ nutriat ſine aqua. Ita ergo a ſiti facta fuit anima homis poſt peccatū per abſentiā gratie. Nam deus creauit primo aiam hominis cū ipſis potentiis ſenſitiuis ꝛ intellectiuis: ꝛ has potētias humectauit humore gr̄e ꝛ iuſtitie originalis ꝛ olm virtutū ꝛ calefecit ꝑ charitatem: et ſic aia ade viuebat ꝑ gratiam ꝛ charitatem: ſed perdita iuſtitia perdidit totā vitā: ꝛ ſic manſit illa aia ſicca et frigida abſq; humore gratie calore charitatis cū ſolis potentiis naturalibus paſſiuis que nullo modo poterant germinare aliud bonū opus: niſi recuperarent humorem gratie ꝛ calorē charitatis: in quibus conſiſtit vita ſpiritualis anime. Et ſic manſit ala ſicut terra ſine aqua, ꝛ hoc eſt ergo qd̄ intēdit dicere iſte homo. Uñ ait. o dn̄e q2 cōſideraui ola opa creationis: ꝛ i olb⁹ opibus ꝛ factis manuū tuarū meditabar i q̄b⁹ ꝓuidit totum myſteriū noſtre redēptionis: qd̄ nō pōt fieri niſi ꝑ te: ꝛ vidi ꝙ anima mea erat facta ſicca ſicut terra ſine aq̄ tibi. i. quā aquā ꝛ charitatē ꝛ gratiā nō pōt habere niſi a te: iō expādi ad te man⁹ meas: vt mittas ꝛ pluas de celo iſtā aquā ꝛ imbrē ſcʒ v̄bum tuū: ꝛ aperiat̄ terra ꝛ germinet ſaluatorē. Uñ iſte liber v̄bi dei deſcēdat ꝑmo i vterū v̄ginalē ꝑ incarnationē: vt poſtea pluat ibi ꝛ grāʒ ꝛ v̄tutē ſue paſſiōis i alaʒ meā vt refrigeret ꝛ viuificet eā ꝛ faciat germiare opa meritoria: ꝛ iō

Not. q ala poſt pctm̄.

Velociter exaudi me dn̄e: defecit ſpiritus meus. 8. q.

❡ Dn̄e velociter exaudi me accelerādo aduentū tuū ad viuificandū me ꝑ grām qm̄ iaʒ defecit ſpūs meus in me. i. defecit grā ꝑ quā viuebā. Nā ſicut deficiēte ſpū ꝛ anima morit̄ corpus: ita deficiente gratia moritur anima. d bas ptiſ. c. maiores.

Non auertas faciē tuam a me: ꝛ ſimilis ero deſcendentib⁹ in lacum.

❡ Nō auertas faciē tuā a me. i. non auertas filiū tuū incarnatū qui dr̄ facies tua ꝑ quem tu notificaris in mundo: q2 ſicut ꝑ faciē notificat̄ hō: ita per humanitatē fuit deus pater notificatus: quia per ipſum filiū locutus eſt nobis. Et ideo auertas a me iſtā humanitatē in qua tu xp̄e debes pati. Et ꝑ qu a: quia ſi non veneris: ſimilis ero diabolis deſcendētibus in lacum inferni: q2 ſemꝑ cū eis in inferno manebo: niſi tu veneris. Quaſi dicat ſi nō redimis me eſſet pctm̄ meū quaſi irremiſſibile ſicut pctm̄ diaboli: cuius oppoſitū promiſiſti et mihi reuelaſti.

Auditā fac mihi mane miſericordiam tuā: q2 in te ſperaui. xvj. q. j. cap. vos autē.

Notam fac mihi viam in qua ambulē q2 ad te leuaui animā meam.

❡ Ueni ergo in carnē ꝛ loquere mihi: et ſonet vox tua in auribus meis: et audiatur vox turturis in terra nr̄a: ꝛ auditā fac mihi mane miſericordiam tuā. i. tranſeat iſta vox veteris legis ꝛ vmbra pcti: ꝛ oriat̄ ſol iuſtitie: ꝛ fiat mane gr̄e per aduentum tuū: et audiam ego vocē mie tue: et vocem euangelicā per quam intendo ꝛ ſpero iuſtificari: quia in te et non in altero ſperaui iuſtificari. Et notam fac mihi viā in qua ambulem per talem vocem euangelicam. Nam ſicut ambulaui per totam noctem per viam legis obſcuram: ita deſidero ambulare in mane et in die gratie per viam legis euangelice: que eſt lucida ꝛ clara obiiciens omnes tenebras peccatoruʒ

ꝛ ignorātie:iō auditā fac mihi iſtā vocē euā
gelicā:q̄ annūtiat miaꝫ ꝛ redēptionē tuā:qm̄
ad te leuaui aīam meā ſemꝑ orādo vtvenias
ꝛ etiā ad te leuabo animā meā ī aduētu tuo
xxxv. recipiendo te in verum meſſiam.

D. ca. **Eripe me de inimicis meis ad te**
ab ex **ꝯfugi doce me facere volūtatē tuā:**
ordio. **quia deus meus es tu.**

Ueni xp̄e ī carnē:et eripe me de inimicis
meis diabolis:q̄ me ꝑ tot tpa ī captiuitate ꝛ
ſeruitute pcti tenuerūt:qm̄ ad te ꝯfugi:qꝛ nō
habeo aliud refugiū ad qđ cōfugiā nec aliū
ſaluatorē nec redēptorē p̄ter te.Et ideo doce
me facere volūtatē tuā ꝑ legē euāgelicā qm̄
tu ſolꝰ es deꝰ meꝰ ꝛ legiſlator:q̄ debes māife
ſtare volūtatē pr̄is in mūdo:et ſic ego tanq̄
verū deum meum patri cōſubſtātialē te con
xvi. fitebor:et recipiā ī aduētū tuo. Deide cū dt.
ſ.vos **Spiritus tuꝰ bonus deducet me in**
oūtē **terrā rectā ꝑpter nomē tuū domi-**
R **ne viuificabis me in equitate tua**

Petit diſponi ꝑ ſpūſanctuꝫ. Ad cuius in-
tellectū eſt aduertēdū ſicut ſupradictum eſt:
ꝙ ſicut tota trinitas indiuiſe operata eſt ꝛ cō
Trini- currit ad creationem vniuerſi.ita etiaꝫ tota
tas trinitas opata eſt noſtrā redēptionem indi-
opata uiſe.Nā ſicut pr̄ per verbum dixit oīa quo
ē redē ad ſpecies ꝛ eſſentias ſuas:ꝛ dicendo ꝑ v̄bū
ptio- ſpirauit eſſe et vitā naturalē in rebus ꝑ ſpi-
nem. ritūſanctum:ita pariter ī noſtra regeneratio
ne ꝛ redēptione pater ꝑ filiuꝫ nos redemit ꝛ
regnauit:ꝛ ꝑ fidē regnando ſpirauit ī nobis
gratiā ꝑ ſpiritūſanctum.Et ſic indiuiſe tota
trinitas cōcurrit ꝛ operata eſt noſtrā redem
ptionem:ſed ipſa redēptio intantū attribui-
tur filio:inq̄tū facta eſt inſtrumentaliter per
humanitatē:cui verbū perſonaliter vnitum
eſt:ꝛ ſanctificatio ꝛ regeneratio intantum at
tribuitur ſpiritui ſancto in quātum pater ꝛ fi
lius nos ſanctificant ꝛ gratiaꝫ inſpirant per
ſpiritūſanctum.Et ideo iſta ſanctificatio ꝛ re
generatio ꝛ gratie inſpiratio ad extra vnicꝰ
actꝰ eſſentialis eſt totius trinitatis. Et ideo
tales locutiones q̄ fiunt de operationibus
eſſentialibus trinitatis ad extra:ꝓferunt̄ cō
muniter cū verbo ſingulari. Secundo eſt
notandū ꝙ xp̄s vt doceret ꝛ reſeraret ꝛ ma-
nifeſtaret mundo myſteriū trinitatis:primo
S venit in carnē miſſus a patre:vt ipſe frequē
Xp̄us ter dicit per totum diſcurſum euāgelicum:ꝛ
trini- ſic incarnatus tulit legeꝫ euangelicā decla-
tateꝫ rando legeꝫ veterē:ꝛ ſic etiā in carne paſſus
mani ꝛ mortuus eſt ꝑ nobis ꝛ reſurrexit:ꝛ imple-
feſta- to curſu noſtre redēptionis aſcendit in celuꝫ
uit. Sed poſtea xp̄s vt oſtēderet non ſolum eſſe
duas perſonas in diuinis ſed etiam eſſe ter-
tiā perſonā miſit ſpiritū ſanctuꝫ in ſigno viſi
bili ſuꝑ diſcipulos ī die pēthecoſtes:vt oſtde
ret q̄ iſte ſpūſſctūs ꝑcedit ab vtroq̄ dixit
Joānis decimoquinto.Cū venerit paracle-
tus q̄ a patre ꝑcedit quē mittet pr̄ in nomie
meo ꝛc.Itē vt magis explicaret xp̄s ꝙ ſpūs
ſctūs nō ſolū ꝑcedit a pr̄e.ſꝫ etiā ab eo:ſub-
dit.Si aūt abiero:mittā vobis eū.Itē vt oſt
deret ꝙ actus nr̄e regn̄ationis ꝛ ſanctifica-
tionis ꝛ gratie creatiōis ꝛ infuſionis ꝛ inſpi
ratiōis nō fit ſine ſpiritūſancto imo a pr̄e et
filio ꝑ ſpūm ſanctū:ꝛ ꝑ ꝯn̄s a tota trinitate
ideo ſubdit:ecce ille vos docebit oīa:et ſug-
geret vobis oīa q̄ dixi vobis ꝛc.Item vt hec
oīa oſt̄deret ꝑ effectum:ideo in die penteco
ſtes xp̄s miſit ſpiritūſanctū ſuꝑ diſcipl'os in
ſigno viſibili:qui diſpoſuit mētes eoꝝ:ꝛ in-
fudit ꝛ inſpirauit in eis ſeptē charismatū do
na ꝛc.quā ſpirationē ad extra facit pater et
filiꝰ ꝑ ſpiritū ſanctū:vt dictū eſt.ꝓpheta er-
go dd̄ oīa ſupradicta ꝓuidēs in ſpū poſtq̄ ſu
perius exorauit et petiuit vt xp̄s veniret in
carnē ad docendū viā ſalutis per legē euā-
gelicā ꝛ ad notificādū diuinā volūtatē:ꝛ ad
liberādū ꝛ eripiēdū genꝰ humanū de inimi
cis diaboli ꝑ mortē ꝛ paſſionē ꝛ reſurrectio
nem ꝛc.nūc in hoc verſu petit vt xp̄s mittat
ſpm̄ſanctū ſuū vt dirigat ꝛ illuminet:ꝛ ſan-
ctificet:ꝛ inſpiret dona gratiarū ſuper totū
collegiū diſcipuloꝝ in die penteco.et ꝑ ꝯn̄s
ſucceſſiue ſuꝑ totā eccl'iā ꝛ corpus myſticuꝫ
ꝑ eccleſiaſtica ſacra:vn̄ ait. O dn̄e ieſu xp̄e
poſtq̄ docueris me voluntatē tuā per legem
euangelicā ꝛ eripueris:ꝛ redemeris me per
mortē ꝛ paſſioneꝫ ꝛ reſurrectioneꝫ ꝛc.Rogo T
vt mittas ſpm̄ ſanctū. Et ille ſpiritus tuus ſpūſ:
bonus:qui dicitur ſpiritus tuus:eo qđ non ſctūs
ſolū a patre:ſed etiā a te ꝑcedit:qꝛ ab vtroq̄ dr̄ bo
procedit tanq̄ ab vno principio.qui ꝗdē ſpi- nus.
ritus dr̄ bonus eſſentialiter ꝛ per eſſentiam
inquantū idē eſt conſubſtātialis patri ꝛ filio
ꝛ dicit̄ etiā bonus inquātū ſpirat gratiarum
dona in mentibus hoim:ꝑ quā gratiā hō dr̄
bonus ꝛ gratus ꝛ acceptus apud eū ꝛ dicit̄
etiā bonꝰ iſte ſpūs:qꝛ dirigit hoies in bonū
finē ꝑ fidē ꝛ ſpē:ꝛ ordinatā charitatem .Iſte
ergo ſpiritus tuus bonus deducet ꝛ diriget
me per gratiam ꝛ ordinatam charitatem in
terram rectam ꝛ patriam viuentiuꝫ:ad quā
nemo poteſt peruenire niſi dirigat̄ a ſpiritu
ſancto per gratiam ꝛ charitatem ordinataꝫ
ſcilicet vt diligat deum in ſe ꝛ propter ſe ꝛ ꝓ
ximum propter deum:ſed qꝛ iſte ſpiritusſan
ctus non eſt a ſe:ſed a patre ꝛ filio:ita ꝙ non
habet qđ ſpiret a ſe:ſed ab vtroq̄ ſpirando
accepit quicquid habet et ſic pater et filius
ſpirat gratiam ꝛ ſanctificat per ſpiritumſan
ctum.ideo tu pater et fili viuificabis me a
morte peccati ſanctificabis me per iſtum
tuum ſpiritumſanctum:ꝛ hoc facies ī equita

tate ꝛ iuſtitia tua:qꝛ viuificabis et iuſtificabis me a morte pcti ꝛ iniuſtitie ad vitaȝ grẽ ꝛ iuſtitie. Uñ ſicut pater ꝛ vbũ viuificat oia creata ſpirando eſſe p ſpm̄ſanctũ q̃ ferebaẗ ſup aquas.i.ſup oia creata ꝛ mobilia conferendo eſſe ꝛ vitaȝ:qꝛ viuere viuentibus eſt eſſe:ita pariter pr̄ ꝛ vbũ p ſpm̄ſctm̄ viuificauit oẽs fideles a pctõ cõferẽdo grãȝ p quaȝ viuũt ſpũalr̃ fideles:ꝛ ſic lȝ viuificare p gratiã ſic act⁹ toti⁹ trinitatȝ:tñ attribuiẗ ſpũſancto:eo mõ q̃ dictũ ẽ pp rõnes iã dictas:iõ cãtat eccl'ia in ſymbolo. ¶ Credo in ſpm̄ſanctuȝ dñm ꝛ viuificantẽ q̃ ex patre filioq; ꝓcedit.

ð.q .iã q̃ bet. .q.v. on io.

Educes de tribulatiõe aiam meã ꝛ in miſericordia tua diſperde omnes inimicos meos.

¶ In hac q̃rta pt̃e petit vltionẽ de diabolo: ꝛ petit cõuerſionẽ ppl'i gẽtilis:imo p cõuerſionẽ ppl'i gẽtilis vltionẽ de eo petit. ¶ Ad cui⁹ intellectũ eſt aduertẽdũ q̃d poſtq; apl'i receperũt ſpm̄ſctm̄ ilico i die pẽtecoſtes inceperũt p̄dicare v̄itatẽ euangelicã i hierl'm ꝛ p ſacras ſcripturas conuicerunt ſcribas ꝛ phariſeos:intãtuȝ q̄ illa die baptizata ſunt tria milia hoim:ꝛ exinde incepit ꝛ ꝓceſſit creſcere eccl'ia xp̄i ex iudaiſmo:vt pȝ in actib⁹ aploꝝ:Sed exinde diſperſi ſunt oẽs apoſtoli p totũ orbẽ iuxta p̄ceptũ xp̄i. Et ſic ꝯuertẽdo ppl'm gentilẽ diruebãt ꝛ cõminuebãt oia ſimulacra idoloꝝ q̃ totalr̃ cõminuta ſunt p cõuerſionẽ magni cõſtãtini: qꝛ tũc cõtritis oib⁹ idolis oẽs reges ꝛ ppl'i gentiliũ fuerũt baptizati. Et ſic diaboli nõ ſoluȝ fuerũt eiecti ab aiab⁹ hoim p baptiſmũ:ſȝ ẽt a ſimulacrȝ idoloꝝ:in quib⁹ dabãt falſa rñſa:et adorabant ab oi pplo gẽtili. Et ſic oẽs diaboli fuerũt ꝯfuſi ꝛ eiecti ꝛ diſperſi. Hoc ergo p̄uidẽs dd in ſpũ dicit in ꝑſona corporis miſtyci. O dñe ieſu xp̄e poſtq̄ miſeris ſpm̄ſanctũ apoſtolos ꝛ p dona gratiaꝝ deduxeris ꝛ duxeris me in terrã rectã.ꝛ viuificaueris me ab oi pctõ p eccleſiaſtica ſacr̄a ꝛc.tunc educes de tribulatiõe pcti aiam meã p baptiſmuȝ: ꝛ cetera ſacr̄a habentia virtutẽ ex tua paſſione meritorie ꝛ a tota trinitate poteſtatiue:in q̄b⁹ ſpiraẗ gratia per ſpm̄ſctm̄. Et primo educes de tribulatione aiam meã in cõuerſis de iudaiſmo:ꝛ poſtea in cõuerſis de pplo gẽtili:ꝛ ſic diſpdes oẽs inimicos meos diabolos.qui habitant in aiabus p pctm̄.

Et ꝑdes oẽs q̃ tribulãt aiaȝ meã: quoniam ego ſeruus tuus ſum.

prid. q.iiij. diſplicet.

¶ Ex ꝯſequẽti ꝑdes oẽs diabolos eijciẽdo a ſimulacris idoloꝝ:q̃ tribulant aiam meã decipiẽdo p falſas ſupſtitiões ꝛ ritus deteſtabiles:qꝛ demones rñdentes ex ſimulacris cogebãt pr̄es immolare filios:vt dictũ eſt pſalmo.xj. Et ſic demones inimici hũane nature nõ ſolũ tribulabãt hoies i aia:ſȝ etiã i corpe p talia nephãda ſacrificia ꝛ ceteros labores execrabiles:ſȝ oẽs iſti ritus nephãdi fuerũt a mũdo eliminati ꝛ extirpati p p̄dicationẽ euãgelicã i cõuerſiõe populi gẽtilis:nec potuit mũdus abſolui nec liberari a tali tribulatiõe ꝛ miſerabili ſeruitute niſi p xp̄m:vt narrat Lactã.i libro diuinarũ inſtitutionũ.ꝛ Euſebi⁹ in.v.de p̄paratiõe euãgelica ꝛ Aug.ix.ꝛ.x.de ciuitate dei. De hac q̃ tribulatiõne petit liberari iſte hõ myſtic⁹ p xp̄m in h̃ vltimo v̄ſu vñ ait. O dñe ieſu xp̄e tũc p p̄dicationẽ euãgelicã ꝑdes ꝛ diſꝑdes ꝛ cõfundes oẽs demones q̃ tribulant aiam meã p falſas ſupſtitiões:qm̄ ꝯminutis idolis ego ſeru⁹ tu⁹ ſum p baptiſmũ.i.tũc conuerſus ad fidẽ efficiar ſeru⁹ tu⁹ p baptiſmũ ꝛ nõ ero ampli⁹ ſeru⁹ diaboli p ſupſtitionẽ: imo ꝯminuã oia noia idoloꝝ d̄ terra.zacha.xiij. Tota ergo ſnia hui⁹ pſalmi ꝯſiſtit in h̃ꝛ qꝛ adã cũ tota ſua poſteritate petit liberari p xp̄m ꝛ legẽ euãgelicã a pctõ ꝛ ignorãtia ꝛ ſanctificari ꝛ dirigi p ſpm̄ſctm̄:et liberari ab idololatria p p̄dicationẽ apoſtolorum et martyꝝ:ꝛ doctrinã ſacroꝝ doctoꝝ. ¶ Sed qꝛ q̃d cõuenit toti corpi myſtico rõne peccati ipſius adã q̃d fuit remiſſuȝ p mortẽ ꝛ paſſionẽ xp̄i ꝯuenit ẽt cuiq; pctõri et penitenti rõne pctõꝝ mortaliũ ꝓprioꝝ:ideo tot⁹ iſte pſal.põt eſſe vox cuiuſlibet pctõris penitentis ꝛ deſiderãtis p pnīaȝ liberari ꝛ iuſtificari:iõ eccl'ia aſſignauit ꝛ elegit iſtũ pſalmũ. ꝛ collocauit ipm in numero ſeptem pſalmorũ penitentialium:ꝛ collocatur ſeptimus in ordine ratione ordinis libri pſalmoruȝ: qui quideȝ pſal.inter ceteros inclinat deum ad miam ꝓpter magnã humilitatem quam in ſe oſtẽdit ꝛ ꝓpter filiũ quẽ interponit interceſſorẽ apud pr̄em ꝛ ſpm̄ſctm̄ inſpiratoreȝ. vt inquit hiero. Et iõ ꝓpter cõſolationem ꝛ humilitatẽ fideliũ:et precipue pnīam:opȝ q̄ exponaẗ particulariter p q̃libet penitẽte.

Pſal. epilogatio

¶ Introduciẗ ergo q̃libȝ penitẽs ad loquendũ in hoc ps. In quo quatuor facit. Nã primo petit ſuam orationem exaudiri allegando ſuã indignitatẽ. Secundo explicat ſuas miſerias retorquendo peccatũ in diabolum perſuaſorẽ. Tertio petit liberari per virtutẽ penitentie ꝛ infuſione noue gratie ſpirituſſancti. Quarto petit vltionẽ de diabolo. per eiectionẽ ab anima ſua. Secũdum ibi. Quia ꝑſecut⁹. Tertiũ.ibi. Memor fui dierũ. Quartum ibi. Educes de tribulatione. x

pctõr ad penitẽtiã inducit

¶ Quantũ ergo ad primum vidẽs pctõr ſe omni iuſtitia ꝛ grã expoliatũ:ꝛ pcti veneno ſauciatum ꝛ vulneratuȝ:ꝛ in ſeruitute pcti cõſtitutũ ꝛ a deo abiectũ:cõſiderans quantũ eſt miſerabilis ſtatus peccatoris:ꝛ q̄ di

ro ſuppl:cio in eternis penis expectat puni
ri:ꝛ ꝯſiderãs ꝙ felix eſt ſtat⁹ viri iuſti:ꝛ quã
felicitaté expectat poſſidere.Et videns ꝙ a
tali miſero ſtatu et miſerabili ſeruitute nõ
põt liberari niſi ꝑ pniam: q̃ eſt ſcḋa tabula
poſt naufragiũ:iõ recurrit ad pniam:ſed q̛
pnia incipit ab eiectione ꝛ deteſtatione pcti
ꝑ recurſum ad deũ q̇ ſolus pctm̃ põt remit-
tere ꝛ grãz ꝯferre:iõ iſte pctõꝛ humiliãdo ſe
ipm recurrit ad deũ dicẽs.Dñe exaudi oro
né meã aurib⁹ ꝑcipe obſecrationé meã:ꝛ nõ
peto vt tu me exaudias in mea veritate ꝛ iu
ſtitia:q̛ nulla é in me.Imo in me nulla é ve
ritas:q̛ fact⁹ ſuz tibi mẽdax:qñ trãſgreſſus
ſum ꝛ violaui legé tuã quã in baptiſmo ſer-
uare ꝑmiſi.Jtẽ fact⁹ ſum iniuſt⁹ qñ tranſgre
diẽdo p̃cepta a tua volũtate deuiaui:ꝛ cha-
ritaté amiſi:ꝛ ſic nil manſit mecũ in me:niſi
ſolũ pctm̃.Et ſic nõ ſuz dignus exaudiri: q̛
nulla ꝟitas aut iuſtitia eſt in me:ꝛ iõ exau-
di me in tua ꝟitate q̃ ꝓmiſiſti penitẽtib⁹ ve
niã ꝛ exaudi me in tua iuſtitia obſeruando
ꝟitaté i ꝓmiſſis:ꝛ exaudi me in tua iuſtitia
facta ꝑ tuã paſſioné qua ſuſcepiſti ad iuſtifi
cãdũ oẽs pctõres penitentes.Ex q̃ paſſione
pnia hꝫ ꝟtuté iuſtificãdi pctõres:ꝫ exaudi
me in tua iuſtitia paſſiõis faciẽdo me ꝑtici-
pẽ tue paſſiõis ꝛ applicãdo mihi merita tue
paſſiõis:ꝛ ꝑ talia merita remitte mihi cul- Efficimur filii ado-ptiui dei p ba-ptiſmum.
pã ꝛ reatũ ꝛ penã quã mereoꝛ ex pctis ꝑpe-
tratis:ꝛ q̛ in me nulla eſt ꝟitas nec aliq̃ iu
ſtitia ꝑꝑ pctm̃:iõ rogo ne intres in iudicium
cũ iſto inutili ꝛ indigno ſuo tuo:nã ego prio
fui fact⁹ tibi fili⁹ adoptiu⁹ ꝑ baptiſmũ.Sed
q̛ ꝑdidi illã grãz ꝑꝑ pctm̃ actuale qḋ ꝑpe-
traui:iõ iã nõ ſuz dign⁹ vocari fili⁹ tu⁹:ꝛ iõ
recipe me in ſeruũ tuũ:ꝛ fac ſicut vnum de
mercẽnariis tuis:ꝛ nõ intres i iudiciũ cum
ſeruo tuo recordãdo ꝛ imputãdo pctã mea:
ꝛ ſm pctã mea me puniẽdo:q̛ nõ iuſtificabi
tur tibi oĩs viuẽs:q̛ ꝑꝑ naturã corruptã ꝛ vi
tiũ ꝯcupiſcẽtie null⁹ põt pctm̃ vitare:nec diĩ
p̃cepta implere:niſi tua grã fuerit adiut⁹ et
ꝑuẽtus.Et ſic null⁹ põt ꝯfidere in virib⁹ ſu-
is:nec q̇s põt i ꝯſpectu tuo iuſtitiã ſuã alle-
gare:cũ nihil habeat ꝓpriũ niſi pctm̃ ꝛ viti
um:ꝛ iclinationé ad peccãdũ. ¶ Deinde cuꝫ
dr.Q̛ ꝑſecut⁹ é inimic⁹ aiaꝫ meã ꝛc. Retor
quet culpã ſuã i diabolũ ꝑſuaſoré ꝛ tẽtatoré
vñ ait.O dñe bñ poſſuz diceꝛ:ꝛ iõ dico ꝙ nõ
intres mecũ i iudiciũ:ꝛ ꝙ nõ poſſuz appare
re iuſtificat⁹ i ꝯſpectu tuo:ꝛ cã é q̛ inimic⁹
hũane nature diabol⁹ ſꝑ perſecut⁹ eſt aiam
meã me tẽtãdo:ꝛ ad ſcelera ipellendo: ꝛ ad
luxuriã ꝛ auaritiã ꝛ ſupbiã ꝛ cetera pctã al
liciẽdo.Et ſic iſte iimic⁹ q̛ ibi ꝯſenſi hũilia-
uit ꝛ deiecit i terrã vitã meã:q̛ cecidi a grã
ꝑ quã ſpũaliꝛ viuebaꝫ ſcãndo iſta frena:ꝛ ſic
cecidi a vita i morté pcti.ꝛ ſic iſte inimic⁹ me
collocauit in obſcuris tenebris pctõrũ inter
mortuos ſcꝫ.i.iter diabolos mortuos ꝛ de-
ſtinatos ad morté eternã.Uñ ego erã collo-
catus ꝑ grãm inter viuos angelos ꝛ iuſtos:
ſꝫ iſte inimic⁹ alliciẽdo me ad pctm̃ me col-
locauit iter mortuos pctõres ꝛ demones ad
penã ꝛ morté eternã deſtinatos.Et ſic ſemꝑ
ſpũs me⁹ é anxiatus ꝛ anguſtiat⁹ ꝛ afflict⁹
ab iſto inimico.Et coꝛ meũ.i.volũtas mea q̃
deberet deo ſꝑ obedire:ſempꝑ é turbata ꝛ iſe
ſtata ab iſto inimico.Jtẽ ſpũs me⁹ eſt anxia
tus:q̛ culpa aſſidue remordet cõſcientiam
meã:ꝛ ꝑturbat coꝛ meũ ꝛc. ¶ Deinde cũ di-
cit.Memoꝛ fui dieꝝ antiquoꝝ ꝛc.Petit re-
miſſioné pctõꝝ allegãdo cõſuetã ꝛ antiquã
dei miam q̇ cõſueuit antiq̇s tẽporib⁹ miſe-
reri ſꝑ ꝛ ꝑcere penitẽtib⁹ ꝛ ſuccurrere ꝛ ſub
uenire afflictis clamãtib⁹ ad ſe.vñ ait. Ego
fui memoꝛ ꝛ recordat⁹ ſum dieꝝ ãtiquoꝝ ꝛ
p̃teritoꝝ:ꝛ meditat⁹ ſum in oĩbus opibus Alle-gat miam dei.
tuis q̇ feciſti in tꝑe antiq̃ ꝛ in factꝫ manuum
tuaꝝ meditabar:q̛ ſꝑ ꝯſueuiſti miſerꝫ ſub-
uenire.Nã liberaſti me de diluuio et filios
iſrl̃ de ſuitute egyptiaca ꝛ de ſubmerſione
in mari rubro:et pluiſti eis mãna de celo:
ꝛ eduxiſti aquã de petra:ꝛ mĺtoties libera-
ſti eos de manu inimicoꝝ tꝑe iudicũ:ꝛ remi
ſiſti ipſi dõ pctm̃ adulterũ ꝛ homicidũ per
pniam:ꝛ remiſiſti pctã mĺta ſpi magdalene
ꝛ pepꝑciſti latroni i extremis ꝛc.Et ideo me
moꝛ oĩꝫ iſtoꝝ ꝯfidẽs de tua cõſueta mĩa ex-
pãdi ad te man⁹ meas oĩ alio auxilio deſti-
tut⁹:ꝛ tãꝙ arid⁹ ꝛ ſicc⁹.Nã aĩa mea ſine grã
é facta ſicca ꝛ arida tibi.i.i cõſpectu tuo ſic
terra ſine aq̃:q̇ nullo mõ põt fructificaꝛ nec
plãtas germinare:ꝛ ſic aĩa mea ſine tua grã
fctã ſicca ꝛ inepta:nullo mõ põt vitare pec-
cata nec opa meritoria facere:ꝛ iõ velociter
exaudi me ne pereã:q̛ iã defecit ſpũs me⁹
niſi ꝑ gratiã viuificeꝛ ꝛ reſurgat: ꝛ recuꝑet
vitã quã ꝑdidit ꝑ pctm̃.Et iõ nõ auertas fa
cieꝫ mĩe tue a me veniã denegãdo:q̛ ſi tuã
facié auertis ſicut auertiſti a iuda ꝓditore:
tũc ero ſimilis diabolis ꝛ damnatis deſcen
dentibus in lacum inferni:ergo nõ auertas
ſed aduerte:ꝛ conuerte:ꝛ flecte faciem tuã
ad me:ꝛ reſpice me ſicut reſpexiſti Petrum
ꝛ Magdalenã:ꝛ latroné.Nã conuerſus ad
mulieré Magdalenã dixiſti. Remittunꝛ ti-
bi peccata tua:ꝛ cõuerſus ad latroné dixi-
ſti.Hodie mecũ eris in paradiſo.Ergo con-
uerte facié tuã ad me ſicut conuertiſti ad il
los:vt nõ ſim ſimilis deſcendentib⁹ in lacũ
ſed ſimilis aſcendentibus in celũ.Et audi-
tam fac mihi mane miam tuam i.fac vt ego
audiam vocem mĩe tue.ſicut audiuit cha-
nanea ꝛ Magdalena:ꝛ latro:et audiam qḋ
dicas mihi:fiat tibi ſicut vis: ſicut dixiſti
chananee:ꝛ remittunꝛ tibi peccata ſicut di.

xiſti Magdalene: ⁊ nec ego te cōdēnabo: ſi-
cut dixiſti mulieri adultere fac mihi ꝙ ma-
ne.i. ꝑ pniam auditā miam tuā: ſicut feciſti
oib⁹ ſupradictis: q꞉ ego i te ſperaui et nō i al
tero. Nā ꝯſiderādo ⁊ meditādo ꝙ oib⁹ ſupra
dictis ſubueniſti ⁊ pepciſti: et pctā remiſiſti.
Jdō i te ſperaui liberari. Et i te ſpē ⁊ fiduciā
poſui: vt mihi remittas ſicut ⁊ illis. Et idō no
tā fac mihi viā pnie in q̄ ambulē vt poſſim ꝑ
ficere pniam. Quaſi dicat poſtq̄ ddiſti mihi
gratiā ꝑueniētē vt velim facere pniam: da
mihi grām cooperātē vt pſequar: grām ꝑ
ficiētē: vt ꝑficiā pniam: ⁊ grām ꝯfirmātē vt
poſſim deiceps ambulare immaculat⁹ i via
⁊ lege tua: qm̄ ad te leuaui ⁊ leuare intēdo
aīam meā ꝑ ꝯtēplationē orādo vt me ſemꝑ
in tali grā cōſerues. Eripe ergo me de ini-
micis meis tam viſibilibus q̄ inuiſibilibus
ne amplius incidā in peccatū poſtq̄ egero
pniam qm̄ ſꝑ ad te ꝯfugi ⁊ ꝯfugere ⁊ recur-
rere intēdo i oibs oꝑationib⁹ ⁊ piculis meis
Et idō doce me facere volūtatē tuā legē euā-
gelicā obſeruādo ⁊ in me gratiā inſpirando
vt poſſim mala cauere ⁊ bona oꝑari. q꞉ de⁹
me⁹ ⁊ ꝓtector ⁊ rector et gubernator es tu.
i. te in gubernatorē ⁊ directorē accipio: ſꝫ q꞉
tu hoc nō facis niſi ꝑ latentē inſpirationem
ſpūſſcti q̄ in aīas hoīm ſe trāſfert ⁊ inſpiran
do gratiā et diſponēdo eos ꝑ gratiam ami-
cos dei ⁊ ſanctos prophetas et bonos et iu-
ſtos facit: idō mitte mihi illū ſpm̄ tuū bonū:
et ille ſpūs tu⁹ bon⁹ deducet ⁊ diriget me in
terrā rectā viuētiū ꝑ viā rectā legis euāge-
lice: ⁊ ſic ꝑ iſtū ſpm̄ bonū viuificabis me in
equitate tua. i. facies me viuere ꝑ gratiam
ſm̄ iuſtitiā tuā euāgelicā. Et hoc facies ꝓꝑ
nomē tuū qd̄ ē ſaluator: eo ꝙ ſal⁹ idē eſt qd̄
vita integra ⁊ eterna: ſicut dictū ē pſal. viii.
ergo ſi tu es Jeſus ⁊ ſaluator ⁊ dator ſalu-
tis: ergo ad te ptinet viuificare et iuſtifica-
re et ſic ꝓꝑ nomē tuū Jeſus: qd̄ eſt nomē ſa
lutis ⁊ vite pfecte viuificabis me in eq̄tate
⁊ iuſtitia tua: ⁊ ſi oia ſupradicta egeris. i. ſi
exaudieris me ⁊ cōuerteris faciē mie tue ad
me: et feceris mihi auditā miam tuā: et do-
cueris me facere volūtatē tuā et ſpūs tuus
bon⁹ deduxerit me ꝑ viā rectā: et tu viuifi-
caueris me a pctō ꝑ gratiā et pniā ꝓpter
nomē tuū: tūc educes aīā meā de tribula-
tiōe mortis ⁊ pcti ſeruitute: et ſic diſperdes
oēs demones inimicos meos: ⁊ fugabis eos
a me. q̄ añ mihi dn̄abant et me in ſeruitute
tenebāt q꞉ adueniente grā fugat pctm̄ cum
diabolo auctore ſuo: ⁊ ſic in pn̄ti diſꝑdes ⁊
fugabis inimicos meos a me: ſꝫ in die iudi-
cū perdes ⁊ dānabis oēs demones q̄ in hac
vita tribulāt aīam meā. q. d. ꝙ nūc diſꝑdes
⁊ fugabis me ꝑ pniam meā: ſꝫ tūc pdes et
dānabis eos cū dices. Jte maledicti in ignē

Non iuſti-ficamur niſi ꝑ ſpm̄ ſctm̄.

eternū q̄ parat⁹ ē diabolo ⁊ āgelis ei⁹ ⁊c. Sed
ego ſeru⁹ tu⁹ ſū ⁊ intēdo eſſe ieternū vt ſim d̄
numero iſtoꝝ qb⁹ dices. Venite bn̄dicti pa
tris mei ⁊c. ❡ Tota etiā iſta vitis ⁊ q̄rta pe
pt legi de pctā iuuētutē ſit ſenſ⁹. O dn̄e Jeſu xp̄e
educ d̄ tribulatione pcti aīā meāꝝ pniam:
⁊ diſperde diabolos inimicos meos vt fugi-
ant a me: ⁊ pdes eos i die iudicū: q꞉ ego ſer-
uus tu⁹ volo eſſe ⁊ nō ſeru⁹ pcti ſicut fui vſ-
q̄ mō ⁊ āte pniam factā. ❡ Ex toto iſto pſal.
tū ſcd̄m expoſitionē ꝓphetica q̄ moralem
pn̄t recolligi decē cōcluſiones. ❡ Prima cō
cluſio. ꝙ null⁹ homo viuēs pōt iuſtificari de
ſe apud deū in hac vita: nec cū eo cōtēdere.
probat. Q꞉ nil veritatis ⁊ iuſtitie hꝫ homo
de iure ſue nature niſi ſolū pctm̄ ⁊ penalita
tes eius. ❡ Scd̄a ꝯcluſio ꝙ antiquus ſer-
pens inimic⁹ hūane nature pſecut⁹ eſt pri-
mū hoīem in pncipio tentando ipm̄ median
te muliere: ⁊ ꝑ eſuꝫ ligni ꝓhibiti deiecit ipm̄
in mortē corporis ⁊ aīe: ⁊ ſic homo neceſſa-
rio factus eſt mortalis ⁊ paſſibilis ⁊ morbo
concupiſcentie in carne corruptus: ex q̄ cor
ruptione ſpūs ſemꝑ anxiatur a carne ⁊ tot⁹
ordo fuit in eo perturbatus: quē morbum et
corruptionē ⁊ neceſſitatē moriendi ⁊ patien
di adam trāſtulit in oēs poſteros. ❡ Tertia
cōcluſio. ꝙ eundē ordinē ſeruat diabolus in
tentando oēs hoīes quē tenuit in tentando
primos parentes. Nā ſicut ibi prio tentauit
euā incipiendo a pte fragiliori: ⁊ poſtea eua
ſeduxit ⁊ tētauit virū. Sed cū vir cōſentiens
mulieri comedit fructū vetitū fuit peccatuꝫ
cōſummatū ꝑ qd̄ introiuit mors in orbē ter
raꝝ: ita pariter diabol⁹ prio mouet ſenſua-
litatē in q̄libet hoīe obūciēdo ipſi aliqd̄ de-
lectabile vel vtile apparēs bonū: ⁊ tūc ſen-
ſualitas obūcit ⁊ ſuadet voluntati ⁊ rōni vt
ſeqnē ⁊ admittat: ſi autē voluntas rōnalis
cōſentit ſenſualitati: tūc peccatū eſt conſum
matū. qd̄ q̄dē pctm̄ pcipitat hoīem in mor-
tē ſpūalē: ⁊ manet ſpūs hoīs anxiat⁹ ⁊ ptur-
batus a culpa peccati. Et ſic ptꝫ q̄liter dia-
bolus plātauit cōcupiſcentiā in ſenſualita-
te loco ligni ꝓhibiti: cuius fructus ſunt lu-
xuria ⁊ auaritia: ſcꝫ ꝯcupiſcētia carnis ⁊ pe-
cuniarū ⁊ honoꝝ ⁊ vindicte ⁊c. q̄ occidunt
hoīem. ❡ Quarta concluſio. ꝙ aīa ſine grā
dei eſt ſicut terra ſine aqua que nō pōt fru-
ctificare. ❡ Quinta concluſio ꝙ aīa noſtra
viuit ꝑ gratiā: ⁊ ideo deficiente gratia defi-
cit ſpūs vite in ea. ❡ Sexta cōcluſio. ꝙ oēs
illi a quib⁹ de⁹ auertit faciē negādo gratiā
deſcendūt in lacum inferni. ❡ Septima cō
cluſio. ꝙ lex euangelica quā xp̄s tulit docet
viā in patriā facere diuinam voluntatem:
❡ Octaua cōcluſio ꝙ pater ⁊ filius per ſpi
ritū ſanctū ſpirauit apoſtolis dona grārū ⁊
dirigit oēs iuſtos in terrā rectā. ❡ Nona

R

i. ꝯcl.

ii. cō clo.

iii. cō clo.

Tentādo homī nēdia bol⁹ ſer-uat ordi-nē ſi-cut fe cit in adā ⁊c.

iiii. ꝯclo

v. ꝯcl.

vi. cō clo.

vii. ꝯclo.

viii. ꝯclo.

ix. cō clo.

cōclusio ꝙ xp̄s ꝑ ꝑdicationē aplor̄ ⁊ baptiſ
mū diſperſit ⁊ fugauit diabolū de mūdo ⁊ d
x. con- ſimulacris idolor̄. ¶ Decima cōclō ꝙ xp̄s
clūſio. ꝑdit ⁊ deſtruit pctm̄ in q̄libet penitēte ꝑ pe
x nitētiā ⁊ eccliaſtica ſacramēta. ¶ Sed ɔ pri
mā ɔclōnē arguit: in qua fundatur tota ſnīa
hui pſalmi vbi dr ꝙ null viuēs ſe pōt apud
deū iuſtificare: ⁊ videt ꝙ illd dictū pphe nō
ſit vniuerſalr verū. Nā Johānes baptiſta ⁊
ſancti innocentes de qb dicit in Apocalipſi
ꝙ ſine macula ſunt ante thronū dei: ⁊ multi
alij qui nunq̄ actualiter peccarūt: poſſunt
iuſtificari apud deū ⁊ cū in iudicio conten
nullꝰ dere. Itē virgo Maria nō ſolū poteſt ſe iuſti
ſe apd ficare apud deum a pctō actuali ⁊ veniali: ſz
deuz etiam de originali quod nunq̄ habuit: nec
pōt ad ipſam trāſiuit: vt ꝓbatū fuit pſal. xlv. igit
iuſti- ɔclō falſa: In oppoſitū eſt ꝓpheta in preſen
fica- ti pſal. dicēs. Nō iuſtificabit in ɔſpectu tuo
re. oīs viuēs. ¶ Rndetur ꝙ notanter dicit pro
pheta. Nō iuſtificabit in conſpectu tuo oīs
viuens. Nam lz multi poſſint iuſtificare ſe
apud hoīes de pctīs que nō cōmiſerūt: ⁊ in
trare ſecuri in iudiciū: ⁊ cōtendere cū iudice
defendēdo ſuā iuſtitiā: tn̄ apud deū nullus
pōt ſe iuſtificare a pctō de iure ſue nature.
¶ Ad cuiꝰ intellectū eſt notādū ꝙ lz homo
poſſit iuſte defendere apud quemlibet iudi
cem ea q̄ ſunt de iure nature: tn̄ nō ſemꝑ ea
q̄ ſunt largita ex mera grā ſiue gratis. Naz
ſi aliquis naturalr ſeruus liberat gratis a
dño: ⁊ vltra libertatē recipit aliqua bona tē
poralia ab illo dño: lz apud alios poſſit de
fendere iuſte ſuā libertatē ⁊ illa bona colla
ta: tn̄ hec nō poſſet defendere i iudicio apud
dñm: qꝛ nō pōt ſe negare eſſe ſeruū a natura
⁊ liberatū ꝑ grām: ⁊ dñm poſſe ipſi auferre
oīa collata poſtq̄ retinuit ſibi tale ius. Et ſic
lz talis ſeruus libertati donatꝰ cum ceteris
poſſit cōntendere in iudicio ſuā iuſtitiā alle
gādo ⁊ defendēdo: tn̄ nō cum dño nec apud
dñm: ita pariter eſt dicendū. Nā cū in adaz
oēs poſteri fuerint ꝑpetue ſeruituti pcti ob
noxij ⁊ obligati ⁊ emācipati: ⁊ incurrerit cor
ruptionē nature ꝑ quā liberuz arbitriū eſt
vulneratū ⁊ claudicatū: ⁊ libertas bn̄ agēdi
amiſſa: ⁊ neceſſitas peccādi inflicta: vt ꝓbat
Aug. lib. de ꝑſecutiōe iuſtitie hoīs: ⁊ ſic nul
la manet iuſtitia i hoīe niſi ꝑ grāz donec ⁊ ꝑ
ficiat. Ergo ſequit ꝙ nullus hō viuēs apud
deū pōt allegare aliquā iuſtitiā ꝓpriā de iu
re ſue nature: qꝛ oēs iuſti fuerūt ab illa ſer
uitute ꝑ grām ⁊ ꝑ iuſtitiā fidei xp̄i liberati.
Et ſic lz innocētes ⁊ multi ſancti viri nō cō
miſerūt multa pctā ⁊ ſcelera actualia: ⁊ fece
rint mlta bona: nō eſt eis apud deū ſimplr
imputandū: qꝛ hoc nō fecerit ex ꝓprijs viri
bus: nec ex natura ſua corrupta: ſed ex grā
xp̄i preueniēte ⁊ preſeruāte a pctō ⁊ impellē

te ad bona faciēda: qꝛ ſi fuiſſēt relicti i ſua
nā corrupta peiora facinora potuiſſent ꝑpe
trare q̄ Nero ⁊ iudas ⁊c. ideo dt Aug. i homi Aug.
lia d peccatrice ⁊ phariſeo ꝙ nō ē peccatuz
ꝙ fecit hō quin faciat alter hō niſi iuuet a
deo a quo factꝰ ē hō. Itē idē in libro d ꝟgini
bus dt ꝙ ꝟgines nō poſſunt i ſe gliari ſi ſer
uarūt ꝟginitatē ⁊ vitarūt vitia carnis: nec
debēt minꝰ diligere deū ſi nō remiſſa ſūt eis
pctā mlta ſicut mulieri peccatrici ⁊ latroni:
qꝛ lz deꝰ nō remiſerit eis pctā q̄ nō ɔmiſerāt:
tn̄ remiſit eis oīa pctā q̄ cōmiſiſſent. ſi deꝰ ꝑ
grām eos nō ꝑueniſſet: ⁊ i ſua nā corrupta d
reliquiſſet: ideo cōcludēdo dt eis Aug. Depu
tate vobis a deo eſſe dimiſſū q̄cq̄d a vobis
nō ē illo regēte cōmiſſuz ⁊c. Itē lz oēs ſupra
dicti ſcti poſſēt gliari apd hoīes ſe non pec
caſſe actualr tn̄ nō poſſēt gloriari apd hoīes
ſe nō fuiſſe obnoxios culpe originali: vt inqt
Aug. ſcdo d baptiſmo ꝑuulor̄. ⁊ libro de nā
⁊ grā. Item lz ꝟgo Maria nunq̄ habuerit i
ꝑſona pctm̄ originale: tn̄ h nō habuit ex ꝓ
pria nā ſz ex grā xp̄i ꝑueniēte ⁊ ſanctifican
te ipſam in pmo inſtanti ſui eē: q̄ ꝓhibuit ne
pctm̄ nature trāſiret in ꝑſonaz: vt dictuz eſt
pſal. xlv. ⁊ cxl. ſz fuit ꝑ grāz ꝑſeruata. Et ſic
pz ꝙ nec virgo Maria pōt introire in iudi
ciū apd deum allegādo naturalē iuſtitiā: cuz
ipa ſm naturā fuerit obligata cū ceteris in
adā. Ex quibꝰ oībꝰ ptz qd nec iuſti: nec pec
catores pnt intrare in iudiciū cū deo. Nam
pctōres nō pnt cōqueri de deo: nec iputare
deo ſcelera ſua: ſz ſibijpſis ⁊ nature ſue cor
rupte: qꝛ deꝰ bonā naturā creauit in adā: ſz
ipſe pctōr corrupit eā: ⁊ ſic vnuſquiſqz tra
ctus ⁊ illectꝰ ɔcupiſcētia ſua peccat: qꝛ deꝰ
actor malor̄ nō eſt, Jac. j. nec iuſtꝰ pōt glia
ri de iuſtitia ſua: qꝛ nō eſt currētis nec volē
tis ſz dei miſerētis: ⁊ ſic o deus nunq̄ iuſti
ficabitur in conſpectu tuo omnis viuens. ſupra

Benedictꝰ dñs deꝰ meusꝰ qui xvij.
docet manus meas ad pliū: c. xcv
⁊ digitos meos ad bellum. d. ca.
Miſericordia mea ⁊ refugiū meū: cccc.
ſuſceptor meꝰ ⁊ liberator meus. xvj. q
Protector: meꝰ ⁊ i ipo ſperaui: q̄ j. ca.
ſubdis populum meū ſub me. vos

¶ Titulꝰ pſal. dd. hiero. i ꝓlogo huiꝰ libri autez
dicit ꝙ dd facit hūc pſal. qñ ſtetit ɔ goliath: xiij. q
ideo in aliqbus biblijs addit iſta particula. ſ. j ca.
pſalmus dd cuz ſtetit ɔ goliath. vñ legit. j. his
Reg. xvij. ꝙ cū veniſſent philiſtei ɔ Saul ⁊ ita.
filios iſrl añq̄ finū ɔmitterent: ſurrexit. Go
lias getheus de genere giganteo: ⁊ incepit
blaſphemare ꝟbis ⁊ cōtēnere deū iſrl ⁊ le
gē moyſi dicens. Eligite ex vobis virum et

deſcẽdat ad ſingulare certamẽ: q̇ ſi ꝑcuſſe-
rit me: erim⁹ vobis ſui: ꝛ ſi ꝑcuſſero eũ: vos
ſuietis nobis ꝛc. ↄ̃ quẽ dð iuuenis venit idu
tus armis regalib⁹ ipſi⁹ Saul: ſꝫ cũ nõ eſſet
talib⁹ armis aſſuet⁹ exut⁹ illis armis cepit
q̃nq3 lapides ð torrẽte: ꝛ poſuit i pera. ꝛ exi-
uit ↄ̃ getheũ i bacłoꝛ ſũda. Golias aũt erat
mũit⁹ caſſide ferrea ꝛ lorica erea ꝛ lãcea ro
buſta grãdi ad modũ licitatorũ: ↄ̃ quẽ dð ꝓ-
iecit lapidẽ i noie dñi: ⁊ iſixit eũ i frõte ipſi⁹
Golie: ꝛ diecit ad frã: ꝛ ꝓprio gladio euagia
to caput ipſi⁹ gc lie ãputauit: q̇ viſo philiſtei
ꝓſtrati ſũt: ꝛ diſpſi fugerũt: ꝛ ſic dð liberauit
iſrł ð opprobrio ſuitutis: ꝛ vidicauit iniuriã
dei. Per hoc ꝛ ꝑ hãc victoriã ꝓuidit dð i ſpũ
ꝛ reuelatiõe totũ myſteriũ pugne xp̃i cõ dia
bolo. Nã ſicut dð adoleſcẽs vicit Goliã: ꝛ ab
ſtulit ipi caput: ꝛ liberauit iſrła ſeruitute ꝛ
ſubiecit philiſteos: ita xp̃s depoſitis armis
rgalib⁹. i. occultat a diuinitate: apparẽs in
hũanitate ꝛgreſſ⁹ ẽ cũ diabolo: ꝛ cũ pera et
lapide obediẽtie ꝛ patiẽtie ꝛ hũilitatis ſe ob
iecit ↄ̃ diabolũ: ꝛ abſtulit ipſi caput: nã prio
abſtulit ipi gladiũ: q̇ erat armat⁹ ꝛ ꝑcinct⁹ ꝛ
ſolebat interficere cẽs hoies: q̇ quidẽ gladi⁹
erat pctm̃ originale: q̇ oẽs vulnerabat. dia-
bolus: ꝛ ſibi ſubũciebat: hũc gladiũ abſtulit
xp̃s: ꝛ cũ eo ipꝫ ðcapitauit: ꝛ abſtulit ipſi ca
put. i. ptãtẽ: ꝛ ſic libauit gen⁹ hũanũ. ꝛ ſub-
iecit ppłꝫ gẽtilẽ ad fidẽ: vñ bacul⁹ xp̃i i illo
certamine fuit crux: ꝛ lapis fuit hũilitas et
patiẽtia: vñ dð ꝓuidẽs h̃ myſteriũ poſt habi
tã victoriã: ꝛ dũ fuit i q̇ete fecit hũc pſal. In
q̇ dð q̃tuoꝛ facit. Nã prio agit dð grãs de vi
ctoria hita ↄ̃ Goliã. Scðo petit aduẽtũ xp̃i vt
veniat ad pugnã ↄ̃ diabolũ. quã ipe ꝓuidit i
ſpũ ꝑ pugnã ſuã ꝛ victoriã. Tertio ꝓmittit ſe
grãs actuꝝ. Quarto petit vt liberet̃ eccłia
de ꝑſecutiõe tyrãnoꝝ ꝛ hꝛticoꝝ. Scðm ibi.
Dñe iclina. Tertiũ ibi. De⁹ cãticũ. Quar-
tũ ibi. Et erue me. Dicit ergo dð. Benedict⁹
ſit dñs de⁹ meus qui docet ꝛ docuit manus
meas ad ꝓliũ cõtra Goliã: ꝛ direxit digitos
meos ad bellũ: cũ eſſem adoleſcens ꝛ inexꝑ
tus ꝛ inſuetus in armis: nã ego nõ erã ſuffi
ciens niſi ipe me direxiſſet: ꝛ iõ ipſe eſt mia
mea ꝛ refugiũ meũ: ad quẽ ſp refugio: ꝛ ipſe
eſt ſuſceptoꝛ me⁹ in oi caſu: ꝛ liberatoꝛ me⁹
de oi ꝑiculo: qꝛ ipe ex ſola mia ſua ꝛ nõ meis
meritis me liberauit: ꝛ ꝓbo q̇ hoc factuꝫ eſt
ex dei miſericordia ꝛ non meis viribus: Nã

Dñe quid eſt hõ qꝛ innotuiſti ei:
aut fili⁹ hominis qꝛ reputas euꝫ

¶ Ideſt q̇d ſũ ego cũ ſim adoleſcẽs ꝛ ruſti-
cus ꝛ pauꝑ: cui tã grandẽ victoriaꝫ innotui-
ſti: ꝛ tam grãde myſteriũ innotuiſti ꝛ reuela
ſti: nã per meaꝫ victoriam de Golia reuela-
ſti ꝛ innotuiſti mihi victoriã quã tu es habi-
tur⁹ de diabolo i cruce: qua reuelatiõe ego
nõ ſuꝫ dign⁹ meis meritis: q̇d ſuꝫ ego filius
hominis. ſ. fili⁹ yſai: qꝛ reputaſti me in tãto
honore ſup. tãtã victoriã tribuẽdo: ꝛ qð ma-
ximũ eſt tã magnũ myſteriũ mihi reuelãdo
ꝛ loquitur de ſe in tertia perſona: Et ſubdit.

Homo vanitati ſimilis fact⁹ eſt: iob.
dies eius ſicut vmbra pretereunt. viij. ꝛ

¶ Nã hõ in ſua natura ꝛ i ſuis virib⁹ deſti ð pe.
tut⁹ vanitati ſimilis factus eſt et fragilis et d. ij. c.
mortalis: nã dies ei⁹ ſicut vmbra pretereũt ſi.
Ex q̇ pꝫ q̇ dð ſe reputat indignũ tãta victo-
ria ꝛ reuelatiõe tãti myſterũ futuri ꝑ xp̃m.
Põt ẽt dici q̇ hꝫ dð loquit̃ i ꝑſona corporis my
ſtici: nã ꝑ h̃ myſteriũ ꝛ victoriã ſuã quam ha
buit ↄ̃ Goliã. ꝓuidit etiã in ſpũ q̃liter xp̃s in
aduẽtu ſuo debebat nos ita armare vt etiaꝫ
vinceremus diabolũ: ꝛ cõculcarem⁹: nã xp̃s de
dit nobis prio baculũ fidei ꝛ ſpei cũ q̇ aude-
m⁹ ire ↄ̃ diabolũ. ꝛ lapidẽ fidei quẽ ipi obũ
cim⁹: et cũ eo ipm occidim⁹. Et dedit nobis
gladiũ charitatis quo caput et poteſtatẽ ei⁹
abſcidim⁹. Quã victoriã figuratiue per ſuã
ꝓuidit: iõ dicit totũ corp⁹ myſticuꝫ. Bñdict⁹
dñs deus meus ꝛc. qꝛ tantã miam ꝛ dilectio
nẽ homini oñdit: ꝛ tantam dignitatẽ ꝛ ipi cõ
ceſſit: cũ hõ ſi fragilis ꝛ parui momenti: ꝛ ꝓ
homine qui eſt tã parui pretij velit de celo De
deſcendere ꝛc. iõ ait. quid eſt homo ꝛc. ſum.

Dñe inclina celos tuos ꝛ deſcẽde: tan tri. et
ge montes et fumigabunt. fide

Fulgura coruſcationẽ ꝛ diſſipabis eos cat. c.
emitte ſagittas tuas ꝛ cõturbabis eos. dãna
Emitte manũ tuã ð alto: eripe me ꝛ libe m⁹. ſ.
ra me ð aq̇s mltiſ: ꝛ ð manu filioꝝ alieñoꝝ qð. ſ.
Quorum os locutum eſt vanitatem: et mitte
dextera eorum dextera iniquitatis. ꝛſ. qð

ij. c.

¶ Hic petit aduẽtũ xp̃i ſibi reuelatuꝫ: nam ita ſe
poſtq̇ aduẽt⁹ xp̃i ad pugnandũ ꝛ vincẽdum pc. et
diabolũ ꝛ liberãdũ nos de ptãte ei⁹ inotuit xvj. q.
ipſi ꝑ reuelationẽ ꝛ figuram ſue victorie de ſ. c. vñ
Golia dicit: o dñe ieſu xp̃e iclina celos. i. ma ſig.
ieſtatẽ tuã de celo ad terrã: ꝛ deſcẽde ꝑ hũi-
litatẽ vt tu q̇ ab eterno es de⁹ i ſinu patris
efficiaris hõ in vtero virginis matris. ꝛ q̇ es
imortalis ꝑ diuinitatem efficiaris mortalis
ſm humanitatẽ: ꝛ qui ab eterno es i forma
dei ꝛ de⁹: appareas nobis in forma ſerui: et
ſic tãge montes. i. apoſtolos dãdo eis ptãtẽ
ꝛ ſpiritũſctm̃: ꝛ fumigabũt legẽ tuã euange-
licã ꝑ mũdum predicando. Et emitte fulgu
ra ꝛ coruſcationes mittendo fulmina euan- dð pe
gelica: ꝛ diſſipabis eos. ſ. diabolos ꝛ infide- tit.
les et totam idolatriam. Et emitte ſagittas xp̃i
tuas. ſcꝫ apoſtolos qui ſunt ſagitte in manu aduẽ
potentis: ꝛ verba euangelica q̇ ſunt ſagitte tum.

acute miſſe in corda inimicoꝝ regis: ⁊ ↄtur
babis eos: ⁊ ↄfundes oēs infideles: q̄ſdā cō
uertēdo: q̄ſdā p̄dendo. Jtē tāge cū ei⁹ poten
tia ⁊ v̄tute mōtes. i. diabolos ſupbos ⁊ mē
bra eoꝝ. ſ. reges: p̄ncipes: ⁊ paganos: ⁊ tyrā
nos: ⁊ fumigabūt ⁊ cremabunt puniti ⁊ ful
gura. i. fulgurādo mitte coruſcatiōes ⁊ ful
mina euangelica p̄ apl'os tuos: ⁊ diſſipabis
eos. ſ. diabolos eiiciēs a ſimulacris ⁊ genti
les ab idololatria q̄ſdā ↄuertēdo: ⁊ q̄ſdā p
dēdo ⁊ puniendo: ⁊ emitte ſagittas tuas. ſcʒ
euāgelicas ⁊ ↄturbabis eos. vt ſup̄. Et emit
te manū. i. potētiā ⁊ v̄tutē tuā de alto celo: ⁊
libera me de aq̄s ⁊ pſecutiōib⁹ multis. ſ. de
tētatiōib⁹ ⁊ ſeruitute diaboli et de manu et
ptāte filioꝝ alienorū. ſ. tyrānorū q̄ nō ſunt d̄
filiis dei: ſʒ diaboli: ⁊ nō ſunt filii v̄tutū. ſed
vitiorū q̄ ſunt filii alieni a te: ⁊ ēt libera me
me de manu iudeoꝝ q̄ fcti ſūt alienati negā
do te: ⁊ facti ſunt filii mūdi ⁊ diaboli: cū dixe
rūt. Nō habem⁹ regē niſi ceſarē: iā ſeq̄t̄ q̄rū
os locutū ē vanitatē dicēdo blaſphemias ↄ
te ⁊ iproperia in domo anne ⁊ caiphe: et an
pilatū ⁊ i cruce cū dicebāt. Si fili⁹ dei es de
ſcēde de cruce ⁊c. ⁊ ēt os eorū locutū ē vani
tatē ↄ te: q̄n dicebāt ꝙ diſcipuli furati erant
corp⁹ tuū de ſepulchro ⁊c. Jtē q̄n pſeq̄bāt
tur apl'os i p̄mitiua eccl'ia loquētes blaſphe
mias ↄ paulū ⁊c. ⁊ de hac pſecutiōe petit ec
cleſiā p̄ xp̄ʒ liberari. ſ. p̄ mortē ⁊ paſſionē pe
tit liberari a diabolo: et p̄ reſurrectionem ⁊
ſpūſſancti miſſionē a pſecutione iudeorum.

Not. **Deus canticū nouū cātabo tibi: in pſalterio decachordo pſallaʒ tibi.**

¶ Hic pollicet̄ ſe gratias acturū p̄ bñficio redēptiōis recepto dicēs. O deus cū feceris hoc ſcʒ reſurgēs a mortuis ⁊ viceris diabolum: ⁊ liberaueris me de eius ptāte: ⁊ aſcenderis in celū: ⁊ miſeris ſpiritūſctm̄: et ornaueris apl'os diuerſis donis grāꝝ: tūc cāticū nouū cātabo tibi: nō cāticū ve. te. q꜠ poſt ꝙ xp̄s venerit veritas figurata dimittā figuras ⁊ cerimonias: et offerā nouū ſacrificiuʒ euchariſtie: ⁊ p̄dicabo legē nouā euāgelicā ⁊ noua ſacra abolitis veterib⁹ ſacramentis ⁊ pſallā tibi in pſalterio decachordo. ſ. decē chordarū ⁊ preceptorū ſimul cū ↄſiliis euāgelicis: q꜠ tūc vere ſeruabātur precepta data i mōte ſinai que vſqꝫ ad aduētū xp̄i nūꝗ̄ fuerunt pfecte intellecta: nec ſeruata: vt ptʒ Mat. v. q꜠ antiqui nō reſpiciebāt affectum ⁊ volūtatē p̄ quā iuſtificamur: ſʒ ſolū effectuʒ ⁊ actū ad extra: ideo nūꝗ̄ vere ſciuerūt cantare: nec pſallere in pſalterio decē chordaꝝ vſqꝫquo xp̄s docuit nos nouiter pſallere et cātare cū ſacramētis noue legis. Jdeo hoc eſt cāticū nouū quod cātabo tibi. ſ. legē euāgelicā que declarat pſalteriū decē chordaꝝ ve. te. Jtē lex euāgelica dr̄ etiā pſalteriū decachordū: ſiue decē chordarum: eo ꝙ nihil aliud cōtinet ⁊ explicat niſi decē myſteria noue legis q̄ p̄ xp̄m erāt explicāda: ſʒ myſteriū trinitatis ⁊ incarnatiōis ⁊ p̄dicatiōis xp̄i ⁊ miraculorum operationis: ⁊ paſſionis: ⁊ reſurrectiōis: ⁊ aſcēſiōis: ⁊ ſpūſſancti miſſiōis ⁊ eccleſie cōgregatiōis ⁊ finalis nr̄e glorificationis: vñ hoc eſt cāticū nouū qđ cōtinue cantat tota eccl'ia ⁊ cōfitet̄ ⁊ predicat: et hoc eſt pſalteriū decē chordaꝝ qđ cōtinue ſonet et predicat ⁊ pulſat. Jtē cātat etiā eccl'ia canticū nouū ⁊ pſalteriū v̄ginis marie. ſ. Magnificat aīa mea dñm: qđ q̄dē cāticū ⁊ pſalteriū cōtinet. x. chordas. i. x. v̄ſus: vt ptʒ intuenti. Lex euangelica eſt cāticū nouum.

¶ Eſt ergo triplex pſalteriū. ſ. decachorduʒ ⁊ canticū nouū. ſ. pſalteriū decē p̄ceptorum moraliū ⁊ pſalteriū decē myſterioꝝ noui teſtamēti et pſalteriū v̄ginis marie. Hoc ergo triplex pſalteriū ꝓmittit cātare dd in pſona totius eccl'ie p̄ gratiaꝝ actionibus dicens. Deus cāticū nouū cātabo tibi. i. totā legē euāgelicā ⁊ in pſalterio decachordo pſallā tibi. ſ. decē myſteria noui te. p̄ xp̄m explicata predicabo ⁊ ↄfitebor tibi: ⁊ etiā cātabo ⁊ pſallā tibi pſalteriū ⁊ cāticuʒ v̄ginis in officio quotidiano veſperoꝝ: et ēt cātabo tibi cāticū nouū celebrādo nouas feſtiuitates: ſcʒ natiuitatis: paſſiōis: ⁊ reſurrectiōis ⁊c. Jn q̄b⁹ ↄtā tuā noua officia eccl'iaſtica: ⁊ ceſſabūt veteres feſtiuitates q̄ erāt figure nouaꝝ feſtiuitatū: hoc ḡ cāticū nouum cātabo tibi agēdo grās eo ꝙ dediſti ſalutē regib⁹ xp̄ianoꝝ eos p̄ fidē a nephādo ritu idololatrie liberādo. Et no. ꝙ idē pſalteriū cātabāt ātiq̄ qđ ⁊ nos: ſʒ illi cātabāt hoc pſalteriū i figura et ꝓphetice. nos aūt cātam⁹ in re ⁊ euāgelice: q꜠ iaꝫ oēs ille decē chorde ſunt complete p̄ xp̄m. Triplex pſalteriū.

Qui das ſalutem regibus: qui redemiſti ſeruum tuum: de gladio maligno eripe me.

Et erue me de manu filioꝝ alienorū: q̄rū os locutuʒ eſt vanitatē: et dextera eorū dextera iniquitatis.

¶ Hic icipit alia ſnīa ⁊ petitio: nā poſtꝙ corpus myſticū petit liberari de ſeruitute diaboli ⁊ ꝓmiſit cātare cāticū ⁊c. hic petit liberari de ptāte ⁊ pſecutiōe tyrānoꝝ ⁊ hereticoꝝ. Nā hoc etiā p̄uidit dd in ſpū p̄ victoriā ſuā: nam ſicut amputato capite Golie et ſuperato: philiſtei fuerunt diſperſi et fugati et in finem ipſi dd ſubiecti: ita p̄uidit dd in ſpū ꝙ tyrāni ⁊ impatores et gētiles pſecutores eccleſie erant ſuperādi et eccleſie iugo ſubiciendi: et hoc petit hic dauid in perſona totius eccleſie dicens. O domine ieſu xp̄e: qui quondā das et dediſti ſalutē regibus iſrael

ꝛ victoriã ꝯ paganos:et redemiſti ſpãlr d̾ ſuũ tuũ de ptãte Golie.Eripe me nũc ĩ hac ꝑſecutiõe d̾ gladio maligno ꝛ crudelitate tyrãnoꝝ ꝛ ĩfideliũ ꝛ hereticorum.❡ Nota ꝙ ſicut v̾bũ dei dr̾ gladiꝰ benignꝰ penetrãs corda hoĩꝫ ꝛ d̾putãs ſentes pctõꝝ:ita ꝑ oppoſitũ culpa ꝛ pctm̄ dr̾ gladiꝰ malignꝰ ꝛ veneno ſuo occidẽs aĩas hoĩm morte ꝑpetua:nã iſto gladio diabolꝰ occidit aĩas.Ita ſpecialr̾ culpa originalis dr̾ gladiꝰ diaboli q̇ occidit ꝛ interimit aĩas ad mortẽ dãni ꝓuans eas vita eterna.Et cõcupiſcẽtia ꝛ fomes iſtictꝰ carni ẽ aliꝰ gladiꝰ malignꝰ diaboli q̇ occidit aĩam ꝑ ꝯſenſum ad mortẽ ſenĩꝰ ꝛ pene:et d̾ hꝫ gladio maligno petit hꝫ ꝓmo libarari.Eſt etiam aliꝰ gladiꝰ malignꝰ q̇ dr̾ poteſtas tyrãnoꝝ ꝛ crudelitas:q̇ gladio tyrãni ꝑſecuti ſunt martyres:et d̾ iſto gladio ſpãlr̾ petit eccl̾ia liberari a reſurrectiõe xp̄i vſqꝫ ad Cõſtãtinũ:qꝛ tũc ille gladiꝰ fuit factꝰ.Eſt ẽt aliꝰ gladiꝰ malignꝰ q̇ fuit prauitas et ꝑuerſio hereticoꝝ q̇ inualuit ꝯ ẽccl̾iam poſt magnũ Cõſtãtinũ:et d̾ hꝫ etiã eccl̾ia petit liberari v̾tute xp̄i:dicit ḡ:de gladio maligno eripe me:ꝛ ꝓ.i.erue me d̾ manu ꝛ poteſtate ꝛ gladio filioꝝ alienoꝝ.ſ.tyrãnoꝝ ꝛ hereticoꝝ filioꝝ diabolorum:qꝛ illoꝝ ſunt filij q̇s ſequũtur et quoꝝ oꝑa faciũt:ĩos q̇rũ.ſ.tyrãnoꝝ locutũ eſt vanitatẽ blaſphemãdo xp̄ꝫ ꝛc.et os hereticoꝝ ꝑuertẽdo ſcp̄turas ad falſũ ſẽſũ ꝛ ꝓferẽdo hereſes ꝛ falſas ſectas:ꝛ id̾ dextera eoꝝ.ſ.ptãs et ꝓſperitas ẽ dextera.i.ptãs tenebraꝝ ꝛ iniquitatis q̇ non põt durare:imo auferet̃ per aduẽtũ lucis et iuſtitie et punitionis dei.

Quorum filij ſicut nouelle plãtationes:in iuuentute ſua.

Filie eorũ cõpoſite:circumornate vt ſimilitudo templi.

Promptuaria eorũ plena:eructãtia ex hoc in illud.

Oues eoꝝ fetoſe abũdãtes ĩ egreſſibꝰ ſuis:boues eorũ craſſe.

Non ẽ ruina macerie neqꝫ trãſitꝰ:neqꝫ clamor in plateis eorum.

Beatũ dixerũt ppl̾m cui hec ſunt:beatꝰ populus cuius dñs deꝰ eiꝰ.

❡ Ad cuius declarationẽ eſt notãdũ ꝙ gladius ꝛ ptãs et crudelitas maloꝝ tyrãnorũ cõſiſtit in dñio et tyrãnide:et copia diuitiarũ ꝛ filioꝝ ꝛ ꝓſperitate mũdana:nã cũ quis videt ſe in tali ꝓſperitate poſitũ:ꝛ maxime illi tyrãni ponebãt felicitatẽ ſuã in hac mũdana ꝓſperitate ꝛ ꝯfidẽtes in ſuo dñio ꝛ tyrãnide et in ſuis diuitijs et ꝑdijs et copia filioꝝ quibus aſſumebant vxores filias alienorũ regum ꝛ principum:et ſuas pulchras filias dabãt in vxores ceteris regibꝰ et principibꝰ:ꝛ ſic fortificabãt ꝛ ꝯciliabãt ꝛ roborabãt potẽtias ſuas:ꝛ in hꝫ cõfidẽtes ꝯtẽnebãt deũ:putãtes nihil eis poſſe nocere:ꝛ ſic ꝑſeq̇bant̃ paupes:ꝛ ꝯmittebãt oẽ nephas: nec volebãt audire legẽ euãgelicam que p̄cipit oẽm iuſtitiã.ſ.nulli nocere et omnibꝰ ꝓdeſſe ꝛc.ꝛ ideo ꝑſeq̇bant̃ chriſtianos:ꝛ conabãtur cũ ꝓmiſſionibꝰ aut minis ꝛ tormẽtis eos ad ſuã ꝑfidiã adducere.Ex q̇ ptꝫ ꝙ gladius ꝛ dextera ꝛ potẽtia eoꝝ cõſiſtebat ſcd̾ꝫ opinionẽ eoꝝ in ꝓſperitate huiꝰ mũdi:in qua cõſtituebãt felicitatẽ ꝛ beatitudinẽ:ꝛ hos beatos vocabãt quibꝰ ſupradicta ꝓſperitas aderat:ſꝫ dicit dauid ꝙ falſa erat eoꝝ opinio:nã beatitudo eſt ſtatꝰ oĩm bonoꝝ aggregatiõe ꝑfectꝰ:ſed habẽtes talia ſunt mali:ꝛ flagitioſi alieni ab oĩ v̾tute:ergo nõ ſunt beati. Itẽ beatitudo eſt bonũ ꝑ ſe ſufficiens cõtẽtãs habẽtẽ:ſed poſſidẽtes talia nunq̄ cõtẽtant̃:imo ſemꝑ cupiunt plura habere:ſicut ptꝫ de Alexãdro:ḡ nullꝰ talis eſt beatꝰ nec felix.Itẽ beatitudo eſt bonũ ꝓpriũ qd̾ non põt auferri:ſꝫ oĩa ſupradicta bona tẽporalia faciliter auferunt̃ vt filij ꝛ regnũ ꝛc.ſicut ptꝫ de creſſo ditiſſimo q̇ ꝑdidit ꝓmo ĩfeliciter filiũ ꝛ poſtea regnuꝫ ꝛc.ḡ nullꝰ tal̾ ẽ felix. Itẽ beatꝰ eſt q̇ habet q̇cq̇d vult:ꝛ nihil mali vult:ſed nullus talis hꝫ quicquid vult:et vult ꝛ cõmitit oẽ malũ:vt ptꝫ de Sardanapalo ꝛ Pharaone:ꝛ Nerone ꝛ ceteris grecis.Ex quo ptꝫ ꝙ ſolus ille poplꝰ eſt beatus qui colit deũ:nã talis contemnit oẽm ꝓſperitatẽ mundanã que affert omne maluꝫ ꝛ delectat̃ in cõtẽplatiõe diuinoꝝ: ꝛ operat̃ ſm̄ virtutẽ ꝛ iuſtitiã ꝛ precepta euangelica cui datur in ꝓmiũ in celo illa ſumma beatitudo:q̇ eſt ſtatus oĩm bonoꝝ agregatione ꝑfectus:et bonũ ꝑ ſe ſufficiens qd̾ non põt auferri:ꝛ hoc eſt qd̾ hic dicit dauid cũ dicit: dextera eoꝝ:ſcꝫ mũdanoꝝ et tyrãnoꝝ et poteſtas et ꝓſperitas eſt dextera iniquitatis ꝛ in q̇ ponũt ſuã btitudinẽ: nã illos putãt beatos ſup. quorũ filij ſunt in magna copia in iuuẽtute ſua ſicut nouelle plãtatiões oliuarũ aut alioꝝ virgultoꝝ:ideſt habẽt copiã filiorũ iuuenum:ſcꝫ habẽt oliueta nouele in circuitu:vt dictũ eſt pſal.cxxvij.ꝛ filie eoꝝ ſunt pulcre compoſite:et circũornate veſtibus et iocalibꝰ ſicut ſimilitudo: ideſt ad ſimilitudinẽ vnius tẽpli bene ornati:hos ergo putãt felices.Itẽ putant ſe eẽ felices inꝰ poſſeſſione multorũ predioꝝ ꝛ vinearũ ꝛc. ꝛ ſic prõptuaria ꝛ torcularia ꝛ cellaria ꝛ horrea eoꝝ ſunt plena vini ꝛ frumẽti:et olei:et ſic ſunt eructãtia iſta prõptuaria:ideſt effundentia ex hoc in illud.i. eſt ex iſta vegete in

Q̇d ſit btitudo.

iuxta illud vnus pelleo iuueni non ſufficit orbis.

illã:ex hoc de area in illud:⁊ ex hoc cellario in illud idest q̃ ſufficiat ad iplẽdũ multa cellaria ⁊ horrea ⁊c. Itẽ putãt ſe beatos i poſſeſſiõe multoꝝ armẽtoꝝ ⁊ gregũ pecudũ:nõ dicit:tũc ſe putãt btõs ſi oues i magno ſunt numero ⁊ fetoſe ⁊ plene fetib⁹ ⁊ ꝑgnãtes ⁊ abũdãtes i egreſſib⁹ ⁊ partub⁹ ſuis ⁊ boues ⁊ vacce eoꝝ ſunt craſſe in numero ⁊ carne. Itẽ q̃rta btitudo eoꝝ ẽ q̃ hñt ciuitates ⁊ domos fortes ⁊ iexpugnabiles ⁊ bñ muratas nõ diſruptas:ne p eas iimici poſſint habere igreſſũ:neq; trãſitũ ad capiẽdas ciuitates ⁊ oppida:vt ſit clamor i plateis eoꝝ p igreſſũ iimicoꝝ rupta maceria ⁊ muro:ſicut ſolet fieri clamor mulieꝝ ⁊ viroꝝ cũ iimici capiũt violẽter ciuitates ⁊ trucidãt ifantes:⁊ iterficiũt viros:⁊ expoliãt domos ⁊c. Beatũ ergo dixerũt hoĩes mũdani pplm:cui hec bona ſupradicta iſunt ⁊ ꝓſperitates tpales. Sz dicit ꝓpheta ego dico tibi q̃ ſol⁹ ille ppls eſt beat⁹ cui⁹ ver⁹ de⁹ ẽ dñs ei⁹.i.q̃ colit veruz ⁊ vnũ deũ trinũ i pſonis ⁊ vnũ i eſſentia:qꝛ talis ppls viuit ſz legẽ euãgelicã q̃ precipit oẽm ꝟtutẽ ⁊ iuſtitiã:cui⁹ ꝑmiũ ẽ ſumma ⁊ vera btitudo i celo:nã q̃ in ſupradictis bonis tpalib⁹ cõſtituũt ſuã btitudinẽ ſp fallunt̃:⁊ eis accidit infelicitas ⁊ miſeria p amiſſionẽ taliũ bonoꝝ tpaliũ ⁊ p aduerſitates q̃ iugit iteruenĩũt ⁊ accidũt:beat⁹ g̃ ſol⁹ ppls cui⁹ dñs de⁹ eius:libera g̃ me dñe a tali gladio maligno:⁊ a tali dextera ⁊ ptãte ⁊ ꝓſperitate iniq̃tatis:⁊ de tali poteſtate tenebrarum. Sz tñ aduertẽdũ ẽ q̃ tota iſta lr̃a iſtoꝝ ſex ꝟſuũ vltimoꝝ.ſ.ab illo loco. Quoꝝ filij ſicut nouelle ⁊c. Cõtrariũ ſenſuz videt̃ hr̃e in hebreo ⁊ in trãſlatiõe hiero.nã dicit ſic:⁊ ſint filij noſtri q̃ſi plantatio creſcens in pueritia ſua filie nr̃e ſicut angeli ornati ad ſimilitudinez tẽpli promptuaria nr̃a ⁊c.⁊ tauri noſtri pingues ⁊c.⁊ non eſt egreſſus nec eiulatus in plateis nr̃is:⁊ beatus ppls cui talia ſunt beatus ppls cui⁹ dñs de⁹ ſu⁹:⁊ ſic tota iſta litera videt̃ referri ad pplm dei ponẽtis felicitatẽ ſeu partẽ felicitatis in copia bonorũ tpaliũ ⁊ in cultu diuino:ſed hoc videt̃ ſuſpectũ:⁊ tollit ſenſum ſpũalẽ ⁊ ꝓpheticũ p ſtatu eccl̃ie xp̃i ⁊ de ꝟa btitudine:⁊ confirmat ꝯuerſam opinionẽ gẽtiliũ ⁊ tyrãnoꝝ:⁊ ꝯdicit ei q̃ dictũ eſt. Dextera eoꝝ dextera iniq̃tatis. Jõ putãt multi hãc lr̃am vitiatã in hac pte:⁊ in aliquib⁹ alijs locis cum ſuis pũctis:quã vitiarũt ⁊ ꝯuerterũt rabbini eorũ tpe Cõſtãtini cõgregati in egypto:cũ viderũt oẽs gẽtiles et multos iudeos ꝯuerti ad fidẽ xp̃i:et ſic volũt dicere q̃ tpe hiero. iã erat biblia ſiue ſcriptura ve.te.in aliq̃b⁹ locis vitiata p iudeos:⁊ pũcta q̃ totalr̃ mutãt ſenſuz:⁊ iõ trãſlatio.lxx.interptũ eſt i dubijs magis amplectẽda.qꝛ min⁹ ſuſpecta ꝑp rõnes ſupdictas:nã illa interꝑtatio fctã fuit p.cc.ãnos ãn aduẽtũ xp̃i:⁊ tũc lr̃a ve.te. nõdũ potuit eſſe vitiata nec ſuſpecta. Etiã poſſem⁹ exponere lr̃az hebraicã modernam ad bonũ ſẽſũ ſpũalẽ:vt dicat dd ⁊ corp⁹ myſticũ petẽs aduẽtũ xp̃i ⁊ ꝓſperitatẽ eccl̃ie:ſint filij nr̃i.i.apli ⁊ martyres ⁊ fideles i magna copia virẽtes i ꝟtutib⁹ ⁊ gr̃a ſicut plãtatiões nouelle oliuaꝝ. Et filie nr̃e.ſ.virgines ſint ſpecioſe ⁊ ornate ꝟtutib⁹ ſicut ãgelis ad ſimitudinẽ tẽpli:⁊ prõptuaria ⁊ torcularia ſacrorũ eccl̃iaſticoꝝ ſint eructãtia ⁊ ꝓfũdẽtia copiã vini ⁊ olei.i.operũ mie ex h̃ pplo i illũ:⁊ oues nr̃e ſint fetoſe ⁊ abũdãtes i egreſſib⁹ ⁊ ꝑtub⁹ ſuis regñando filios p baptiſmũ ⁊ copiã meritoꝝ aĩe nr̃e generent p bona opa:⁊ ſint boues nr̃e craſſe.i.aĩe nr̃e ⁊ corpa nr̃a ſint craſſa pĩguedine gr̃e meritoꝝ ⁊ aĩa nr̃a ſit fortis:ne capiat̃ ab inimicis diabolis:nec ſit eiulat⁹ i plateis aĩe nr̃e ex penis iferni. Nã btũs ppls cui⁹ talia bona ſpũalia ſũt:⁊ beatus ppls cui⁹ dñs de⁹ ſu⁹:⁊ iſto mõ bñ põt iſta lr̃a aptari ad bonũ ſẽſum:ſz i ꝟitate lr̃a.lxx.interꝑtũ videt̃ magis cõſona lr̃e ꝑcedẽti iõ tene qd placeat. ¶ Tot⁹ etiã iſte pſal.põt eẽ vox xp̃i.q̃ in ꝑncipio loquit̃ i pſona capitis agẽs gr̃as patri q̃ direxit manũ ⁊ potẽtiam ſuã ꝯ diabolum ⁊ triũphauit ꝯ illo:ſicut dd triũphauit ꝯ golia:ſz poſtea loquit̃ i pſona corpis:petẽdo vt pr̃ mittat filiũ i carnẽ ad liberandũ ipm ꝯ manu ⁊ ptãte diaboli:⁊ poſtea petit vt liberet ipz ꝯ pſecutione tyrannoꝝ ⁊ oĩz ifideliũ. ¶ Ex quo pſal.pñt recolligi due principales ꝯcluſiones. Quaꝝ pria eſt q̃ ſicut dd triũphauit de golia:et liberauit illuz pplz de manu philiſtinoꝝ:ita xp̃s deſcẽdẽs in carnẽ liberauit genus humanũ primo de ptãte diaboli. Scdo liberauit eccl̃ia de manu oĩm ꝑſecutoꝝ. Scda q̃ lz hoĩes ifideles ⁊ mũdani ⁊ alieni a fide ponãt ſuã felicitatẽ in copia filioꝝ ⁊ bonoꝝ tpaliuz:tñ ſolus eſt beatus in veritate qui colit vnũ deuz qꝛ ille expectat verã ⁊ eternã beatitudinez in celo

Not. C j.reg. xvij. ij.cã. cho.

Exaltabo te deus meus rex:⁊ benedicã nomini tuo in ſeculum ⁊ in ſeculum ſeculi.

Per ſingulos dies benedicam tibi ⁊ laudabo nomen tuum in ſeculum:⁊ in ſeculum ſeculi.

Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis ⁊ magnitudinis ei⁹ non eſt finis.

¶ Huic pſal. ꝑpõit̃ talis titul⁹.i. hymn⁹ dd ad dnotãdũ q̃ dd fec̃ hũc pſal. ad laudãduz deũ in tẽplo cũ cãtico ⁊ exultatiõe. Nã vt in pra dictũ eſt in ꝓlogo hymn⁹ dr̃ laus dei cũ

Laudatio ipſi dd. Aleph. gech xvj. q i.reſ nerti mini hymel. 1lvj

exultatiōe et cātico. Nā laus q̄ dirigit̄ creature nō pōt dici hymn⁹ ꝓprie. Item si talis laus nō sit cū exultatiōe nō pōt et̄ dici hymnus sicut sūt tragedie: ⁊ threnoꝝ liber. hyeremie ⁊ carmina ipsi⁹ Iob: q̄ oīa poti⁹ dicūt̄ tragedie et lamētatiōes. Et iō q͛ dd intēdit laudare deū i hoc ps̄o cū letitia agēdo gr̄as de bn̄ficiis q̄ ꝯtulit mūdo a p̄ncipio mūdi vsq̧ ad finē: iō intitulat̄ iste psal. hymnus dd. Iō ꝓcedit ꝑ ordinē alphabeti hebraici ab aleph vsq̧ ad tau. Itaq̧ tot sunt v̄sus i hoc psal. q̄t sunt lr̄e i hebreo: ⁊ sic sunt.xxij. v̄sus iuxta numerū literarū hebraicarum. Et sic vnuīq̧q̧ v̄sus icipit a sua lr̄a distincta: est verū q̧ vna lr̄a omittit̄: loco cui⁹ altera gemi-
D nat̄: ⁊ sic manet numer⁹ ꝑfect⁹: qđ nō factū est absq̧ mysterio. ¶ Ad cui⁹ intellectū est no: adū: ꝑut dictū est psal.cxviij. q̧ sicut vna queq̧ lr̄a hebrea significat aliqđ mysteriū in lege: ita tot⁹ discursus alphabeti hebraici significat totū discursum diuine legis: et totū discursum hoīs mystici ꝑegrinātis per istā legē in vtroq̧ testa. ab adā vsq̧ ad finē mūdi: ⁊ iō q͛ dd in ꝑsona hoīs mystici peregrinātis ꝑ istā legē i vtroq̧ testō intēdit laudare deū: ⁊ agere gr̄as d̄ oīb⁹ bn̄ficiis a deo receptis: ⁊ memorare oīa opera mirabilia q̄ deus fecit in vtroq̧ testa. a principio mundi vsq̧ in finē discurrēdo ꝑ oēs etates ⁊ oīa secula ⁊ oēs gn̄atiōes: hinc est q̧ scripsit hunc psal. scđm ordinē ⁊ discursum alphabeti hebraici: q͛ i vtroq̧ test. semꝑ vn⁹ de⁹ fuit lau-
E datus ⁊ cult⁹ ⁊ inuocat⁹. ¶ Scđo est notan-
cult⁹ dū s̄m Aug. li. de vera religione q̧ cultus la-
latrie trie ꝓsupponit fidem: ideo vnusquisq̧ colit
fidē ꝑ deū s̄m fidē quam hz de deo. Et iō dicit hic:
sup- oēs p̄res ve. te. crediderūt deū creatorē ⁊ re-
ponit. dēptorē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s trinū ⁊ vnū. Nā articulus creationis ꝓsupponit articulum trinitatis. Que quidē fides incepit ab adā p̄mo cultore dei: nā Adā ꝑ ordinē creationis potuit nosse in spū mysteriū trinitatis. Nā ꝑ hoc q̧ deus ꝑ v̄bū creauerat oīa: q͛ dicēdo: fiat lux fctā est lux ⁊c. ergo de⁹ hz verbū sibi consubstantiale: ⁊ sic potuit nosse p̄rem et filiū: sz ꝑ hoc q̧ spūs dn̄i ferebat̄ sup aquas ad viuificandū oīa creata: nouit spm̄sctm̄ in diuinis ⁊ sic nouit in spiritu tres ꝑsonas in diuinis. s. patrē et filiū et spm̄sctm̄ cū vnitate substantie. Et hoc potuit h̄re adā ex doctrina angeloꝝ. Rurs⁹ ait aug. de sup Ge. ⁊ sup Io. q̧ mysteriū īcarnatiōis fuit reuelatū ipsi adā in illo sopore: lz nō fuit ꝓsci⁹ sui casus: ⁊ sic adā ān lapsū iā habuit fidē trinitatis ⁊ incarnationis. Rurs⁹ dicit Aug. lib. Cur de⁹ hō. q̧ adā post lapsum ꝯnouit totū mysteriū hūane redēptionis: nam quando deus eiecit eū a paradiso promisit ipsi de sua progenie carnem assumere: ⁊ in illa humanitate mortē ⁊ passionē subire: vt posset adā cū tota sua posteritate redimere: ⁊ immortalitatē ⁊ felicitatē quā perdiderat restituere. Et sic dicit Aug. q̧ ab adā ⁊ eius successorib⁹ iā dn̄i in carnē prestolabat̄ aduent⁹: vt si de instāti miseria doleret: tamē de suo sueq̧ posteritatis remedio iā d̄ lōginq̄ gauderet: ⁊ sic p̄z q̧ adā expectabat xp̄m deū et hoīez gn̄is humani redēptorē ⁊ humane ruine restauratorem: ⁊ sic credit deū trinū ⁊ vnū creatorē ⁊ gubernatorē ⁊ redēptorē ⁊ glorificatorē: ⁊ sub tali fide icepit colere deū ⁊ ipsi latriā exhibere: ⁊ hāc fidē ⁊ ritū colendi deū docuit filios suos ⁊ nepotes. ¶ Nouit ḡ adā q̄tuor essen- F
tialia in deo. p̄mo summā oīpotētiā q̄ mūdū Adā
creauerat: ⁊ summā sapiām q̄ oīa creata gu- nouit
bernat ⁊ ꝯseruat: et summā mīam q̄ genus qua-
humanū debebat redimere ⁊ restaurare: et tuor
angelicā ruinā reparare ⁊ summā iustitiā q̄ essen-
diabolū reprobauerat: ⁊ bonos angelos bti- tialia
ficauerat: ꝑ quā etiā iustitiā malos hoīes de i deo.
bebat punire: et iustis suā gloriā dare. Et iō sub tali q̄druplici rōne adā deū coluit ⁊ adorauit. s. incr̄ptū trin⁹ ⁊ vn⁹ ⁊ creator ⁊ gubernator ⁊ redēptor ⁊ p̄miator. Sed q͛ preuidit adā in spū ⁊ reuelatiōe q̄r fili⁹ dei v̄bū icarnādū scđa in trinitate ꝑsona debebat oīa supradicta cōplere ⁊ mūdo notificare: q͛ debebat notificare dei p̄ris oīpotētiā in miraculorū opatiōe ⁊ gn̄is humani repatiōe ⁊ inferni expoliatiōe: ⁊ debebat notificare dei summā sapientiā in legis euāgelice datiōe ⁊ sūmā mīam in nr̄a redēptione ꝑ mortē et passionē: ⁊ debebat notificare summā iustitiam in finali iudicio: ideo appellauit ip̄m verbū incarnandū nomen dn̄i: eo q̧ oīa supradicta debebat i se ōndere ⁊ mūdo notificare: sicut dictū est psal. viij. Et iō adā q̄ oībus creaturis nomina imposuerat: inuocauit deum incarnatū sub noīe q̄tuor literaꝝ. s. ioth. he. vau. he. que significāt illa supradicta mysteria in xp̄o: vt dictū est psal. viij. Et sub tali fide ⁊ rōne adā ⁊ abel ⁊ seth inuocabāt nomē dn̄i. s. xp̄m in lege ꝓmissum. Et sic enos incepit inuocare nomē dn̄i: idest cōfecit aliquas orationes ad inuocandū xp̄m futurū redemptorē: et sic oēs successores vsq̧ ad moysen inuocauer̄t nomē dn̄i: ⁊ exinde vsq̧ ad xp̄m. ¶ Quia ḡ dd in h̄ psal. i ꝑsona toti⁹ corporis mystici icipiēdo ab adā ⁊ discurrendo ꝑ oēs gn̄atiōes intēdit laudat̄ nomē dn̄i q̄ ē iesus v̄bū dei ꝑ quē supradicta q̄tuor sunt mūdo notificata ⁊ effecta: iō tria p̄ncipaliter facit in hoc psal. Nā primo laudat deum siue nomē dn̄i de oīpotentia ⁊ sapiētia quā de⁹ ostēdit in ve. te: in mūdi creatiōe ⁊ gubernatiōe mate-
sui ppl̄i. Scđo laudat deū de mīa ⁊ potētia ria
⁊ sapiētia quā maxime deus ostendit in nos- psal.
tra redēptiōe ꝑ v̄bū incarnatū. Tertio lau

dat deū de iuſtitia quā marie xp̄s oñdet i ſu-
ne fecit malos eternalr puniēdo: ꝛ iuſtis et-
nā gl'iam largiēdo: ꝛ ſic i toto iſto pſal. lau-
dat deū tāq̄ creatorē ꝛ gubernatorē ꝛ redē-
ptorē ꝛ gl'ificatorē: q̄ oīa ꝑtinēt ad cultū la-
trie. Scd̄a ps erit ibi. Miſerator et miſcors
Tertia ibi. Iuſt⁹ dñs i oib⁹ vijs ſuis. Quātū
ergo ad p̄mū dicit iſte hō myſtic⁹ ꝑ ſtatu ve.
teſt. O de⁹ me⁹ ꝑ creationē: ꝛ rex me⁹ ꝑ gu-
bernationē ego ſp te exaltabo. i. exaltatū p̄-
dicabo ꝛ laudabo ꝛ bñdicā noī tuo bñdictio
ne laudis: ꝑ qđ nomē nobis notificat tua oī
potētia in creatiōe ꝛ miraculoꝝ opatiōe: et
notificat tua ſumma ſapiētia in gubernatio
ne toti⁹ vniuerſi: ꝛ qꝛ nō deſiſtis in tua oīpo
tētia ſp creata cōſeruādo ꝛ mirabilia opan-
do: nec ceſſas ꝑ tuā ſapiētiā oīa creata diſpo
nēdo ꝛ gubernādo ſucceſſiue: iō nō bñdicā
te i vno ſolo ſeculo ꝛ etate: ſꝫ i ſeculū ſeculi ꝑ
oēs etates imo ꝑ ſinglos dies ꝛ etates: ſi-
ne interuallo ꝛ intermiſſiōe bñdicā tibi ꝛ lau-
dabo nomē tuū i ſclm ſcli. Nā ſicut tu i nul-
la etate ceſſaſti a bñficijs: ita ego nō ceſſabo
bñdicer ꝛ laudare nomē tuū ꝛ gr̄as agere ꝛ
cultū latrie tibi exhibere tāq̄ creatori ꝛ gu-
bernatori ꝛ redēptori et gl'ificatori. Et hanc
laudē ꝛ latriā exhibebo tibi in ſignū ſumme
oīpotētie ꝛ maieſtatis ꝛ ſapie ꝛ mie ꝛ iuſtitie
qm̄ tu es magn⁹ dñs et laudabilis nimis et
magnitudinis tue nō eſt finis: iō tibi debet
cultus latrie. Sed qꝛ iſtā tuā magnitudinez
oñdiſti ſucceſſiue ab initio mūdi ꝑ oēs gn̄a-
tiones tā in nouo q̄ in veteri teſtamento. Iō

Gn̄atio ꝛ generatio laudabūt ope ra tua: ꝛ potētiā tuā ꝓnuntiabūt.

¶ Gn̄atio ve. te. ꝛ gn̄atio noui te. laudabunt
opa tua mirabilia: ꝛ potētiā tuā ꝓnūtiabūt
ꝛ p̄dicabūt. Nā p̄riarche ꝛ ꝓphete ꝓnuntia
būt ꝛ ſcribēt ea q̄ feciſti in vet. te. vt pꝫ in li-
bris legis moyſi et ioſue et iudicū et regū et
oīm ꝓphetaꝝ: ꝛ apl'i ꝛ martyres ꝛ doctores
p̄dicabūt ea mirabilia q̄ feciſti i nouo teſtō.

ve **Magnificētiā gl'ie ſctitatis tue lo quentur: ꝛ mirabilia tua narrabūt**
Uau. **Et virtutē terribiliū tuoꝝ dicēt:**
Saen **et magnitudinē tuam narrabunt.**
ꝛ Jar **Memoriā abūdātie ſuauitat̄ tue eructabūt: ꝛ iuſtitia tua exultabūt**

¶ Prio gn̄atio ve. te. narrabūt et loqnt ma-
gnificētiā ſctitatis et gl'ie tue quā oñdiſti: in
mōte ſinai in datione legis: ꝛ qn̄ apparuiſti
moyſi i rubo: ꝛ qn̄ duxiſti illū ppl'm i colūna
nubis i die: ꝛ tota nocte i illuminatiōe ignis
ꝛ dicēt ꝟtutē operū terribiliū q̄ oñdiſti i egy
pto ꝛ i trāſitu maris rubri: et ſic magnitudi-
nē tuā narrabūt i illo cātico. Cātemus dño
gl'ioſe etem magnificat⁹ es ꝛc. Itē memoriā
abūdātie tue dicēt qn̄ dediſti eis māna et co-
turnices de celo in abūdātia. Et tua iuſtitia
exultabūt: qꝛ ꝓſtrauiſti oēs inimicos eoꝝ: vn̄
p̄res ve. te. nō ſolū exultabāt ꝛ exultabāt et
exhibebāt tibi latriā ꝑ illa bñficia tpalia:
ſꝫ p̄ncipalr ꝑ futura myſteria hūane redē
ptiōis q̄ i no. te. ꝑ xp̄ꝫ faciēda ꝛ ꝯplēda figu-
rabāt: Et ſic oīa ſacrificia ꝛ oblatiōes ꝛ cete
ra q̄ fiebāt ꝛ offerebāt i ve. te. tā i lege natu
re q̄ ſcripte nō erāt niſi q̄dā ꝓteſtatiōes q̄
fiebāt i ſignaculū fidei de xp̄o futuro: vt di-
ctū ē pſal. xxxix. ꝛ. l. Et ſic i oib⁹ colebat ꝛ inuo
cabat xp̄s ieſus qui eſt nomen domini: vt di
ctum eſt pſal. viij. Deinde cum dicit.

Miſerator et miſericors dn̄s: pa- tiens ꝛ multum miſericors. vah
Suauis dominus vniuerſis: ꝛ mi- ſeratiōes ei⁹ ſuper oīa opera eius. de. p. d. j. c. ſer- pens.

¶ Iſte hō myſtic⁹ laudat deū de mia quaz
marie notificauit ꝑ ꝟbū icarnatū i nr̄a redē
ptiōe: i q̄ q̄dē redēptiōe xp̄s nō ſolū oñdit ſū
mā dei miam: ſꝫ ēt ſummā oīpotētiā ꝛ ſapien
tiā: ꝛ iuſtitiā quā pͥo xp̄s notificauit mūdo
ꝑ ſe eētialr carnē aſſumēdo: ꝛ legē euāge
licā dādo: ꝛ gen⁹ hūanū liberādo ꝛ i ſe iuſti
ficādo: ſꝫ poſtea oīa iſta notificarūt p̄dicat
apl'i ꝛ martyres: ꝛ doctores per vniuerſum
orbē: dt ꝑ ꝓpha: dn̄s ieſ⁹ xp̄s de⁹ ꝛ hō eſt ꝛ
erit miſericors habitualr ꝛ eſſētialr ꝛ miſe
rator effectiue: ꝛ erit ꝛ ē patiēs mortē ꝛ paſ-
ſionē ꝑ toto gn̄e hūano. Et ſic ē mltū ꝛ ma-
gis miſericors i te. nouo gen⁹ hūanum redi
mēdo de ptāte ꝛ ſeruitute diaboli: et morte
etna q̄ i ve. te. liberādo filios iſrl' de egypto
ꝛ de oib⁹ alijs picul'is ꝛ captiuitatib⁹ tpali-
bus: qꝛ ibi de⁹ ſolū fuit ſuauis illi pplo ptic-
culari liberādo ipꝫ de illa tpali et pticulari
captiuitate: ſꝫ dñs nr̄ ieſus xp̄s i teſt. no. fuit
ſuauis ꝛ miſericors vniuerſis pplis ꝛ natio
nib⁹ ꝛ linguis: qꝛ oēs ꝑ mortē ꝛ paſſionē de
captiuitate ꝛ morte eterna liberauit. Et iō
redēptio ei⁹ dr copioſa; vt dictū ē pſal. cxxix.
Ex qb⁹ pꝫ q̄ miſeratiōes ei⁹ ſunt laudabi-
les nobis ſuꝑ oīa opa ei⁹: qꝛ lꝫ iſta q̄tuor. ſ.
potētia ꝛ ſapia ꝛ mia ꝛ iuſtitia ſint eq̄liter in
deo inq̄tū ſunt eētialia: tn̄ oīa iſta magis
ſunt oñſa in nr̄a redēptiōe ꝑ miam qꝛ mai⁹
opus fuit gen⁹ hūanū iuſtificare q̄ mūdum
creare vt inq̄t Aug. ſuꝑ Joān. Et put decla
ratū eſt pſal. ciij: Sꝫ qꝛ xp̄s nunq̄ laudauit
ſe: imo ſemp ſe hūiliauit oīa opa ſua patri
attribuēdo: vt pꝫ ꝑ totū diſcurſum euāgeli-
cū: ſꝫ opa ꝛ miracula q̄ fecit laudabāt eū: et
oſtendebāt ipſum eſſe verū deū: et dabant
teſtimoniū de ipſo: ideo ſubdit propheta ioth glit d. c qn̄.

Cōfiteant tibi dn̄e oīa opa tua: et

ſancti

ſancti tui benedicant tibi.

Gloriam regni tui dicent: ⁊ potētiā tuam loquentur.

Ut notā faciant filiis hoīm potētiā tuā: ⁊ gloriā magnificētie regni tui.

Regnū tuū regnū oīm ſclo℞: ⁊ dñatio tua in oī gñatione ⁊ gñationē.

¶ Cōfiteant tibi oīa opa tua: ⁊ oſtendant tuā oīpotētiā ī miraculis: ⁊ tuā ſapiaꝫ ī datione legis euāgelice ⁊ tuā miaꝫ ī paſſiōe: ⁊ tuā iuſtitiā ⁊ iudiciariā ptātē in aſcēſiōe. Sꝫ qꝛ xp̄s nō ſolū oſtēdit iſta ſupdicta effectiue ī hierl'm ⁊ terra pmiſſiōis p ſeipm opādo: ſꝫ ēt voluit q iſta p aplos ⁊ martyres ⁊ doctores notificarent ⁊ pdicarent euāgeliū p vniuerſuꝫ mūduꝫ oī creature: iō ſubdit. Et ſcti tui. ſ. apl'i ⁊ martyres ⁊ doctores dicēt ⁊ pdicabūt gl'iam regni tui. ſ. q̄lr reſurrexiſti ī corpe gl'ioſe. Et q̄lr aſcēdiſti in celū: ⁊ accepiſti a pre ptātē iudiciariā ī celo ⁊ ī terra ⁊c. ⁊ ſic apl'i ⁊ oēs fideles loquent ⁊ pdicabūt potētiā: ⁊ notā faciēt potētiā ⁊ maieſtatē ⁊ gl'iam tuam oīb' filiis hoīꝫ ⁊ oīb' natiōib' p pdicationē euāgelii et notā faciēt magnificētiā regni: ⁊ qꝛ regnuꝫ tuū nō eſt regnū pticulare ⁊ tpale: ſꝫ regnuꝫ vle ī celo ⁊ ī terra ⁊ in īferno: ⁊ regnū oīꝫ ſclo℞ ⁊ eternū: ⁊ dñatio tua nō eſt in vna gñatione nec ī vna etate: ſꝫ ī oī gñatiōe ⁊ gñationē: ⁊ hoc regnū tu xp̄e fuiſti adept' pp tuā hūilitatē ⁊ ꝟtutē ⁊ obediētiā vſqꝫ ad mortē crucis.

Fidelis dñs in oīb' ꝟbis ſuis: ⁊ ſanctus in omnibus operibus ſuis.

Alleuat dñs oēs qui corruunt: et erigit omnes eliſos.

¶ Qꝛ fuiſti fidelis ī oīb' ꝟbis tuis: qꝛ oīa q̄ erāt ī lege ⁊ pphetis ſcripta ⁊ pmiſſa ꝯpleuiſti: ⁊ ſic fuiſti ſctūs ⁊ iuſt' in oīb' opib' tuis: qꝛ ſicut docuiſti ꝟbis: ita opib' feciſti: qꝛ īcepiſti facere ⁊ docere qꝛ nō ſolū docuiſti ꝟbis: ſꝫ ēt factiſ. Fuit ḡ xp̄s fidelis ī oīb' ꝟbis ſuis ꝟa dicēdo: ⁊ ſctūs ī oīb' opib': iuſta ⁊ ſctā opando qꝛ ip̄e alleuat ⁊ ſubleuat oēs q̄ corruūt. i. ſubleuauit a morte eterna adā ⁊ oēs q̄ p pctm̄ corruūt. Et erigit ⁊ ſanat p eccl'iaſtica ſacra oēs eliſos ⁊ vulneratos p pctm̄: ⁊ ſic o dñe Jeſu xp̄e nūc añ tuū aduētū oēs expectabāt te vt venires ad redimēdū: ⁊ dares eis eſcā ⁊ refectionē redēptiōis ī tpe opportuno qd̄ dr̄ tps gr̄e: ita pit er poſt factā redēptionē ī h̄ tpe opportuno quod eſt tempus merēdi ⁊ penitēdi.

Oculi oīm in te ſperāt dñe: ⁊ tu das eſcam illo℞ in tempore opportuno.

Aperis tu manū tuā: ⁊ imples omne animal benedictione.

¶ Oculi oīm ſperant ī te: vt des eis eſcā grē ſpūalē eccl'iaſtico℞ ſacro℞ ad refectionē ſpūalē. Et ſic tu xp̄e apis manū tuā ⁊ theſaur' diuinita℞ ⁊ merito℞ tue paſſiōis: ⁊ ſic ipleſ oē aīal rōnale tua bñdictione. q. d. tu xp̄e nō ſolū es larg' ⁊ benign' ⁊ miſericors oīb' aīalib' tā irrationalib' q̄ rōnalib': qꝛ oīb' puides de cibo corpali ad cōſeruādā vitā corpalē: ſed magis oſtēdiſti tuā miaꝫ erga gen' hūanū: nā oculi oīm hoīm pr̄iarcharū ⁊ pphetarū: ⁊ fideliū ſperabāt in te: vt dares eis eſcā redēptiōis ſꝫ tu aperuiſti manū tuā. i. lat' tuū vñ emanauit ptiū nr̄e redēptiōis ⁊ virt' oīm eccl'iaſtico℞ ſacro℞: ex q̄bus imples oē aīal rōnale bñdictiōe ſpūali: nā p baptiſmum ſanas ab originali: ⁊ ꝯfers fidē ⁊ ſpē ⁊ charitatē. Et p cōfirmationē ꝯfers ſeptē dona ſpūſſcti: ⁊ p pniaꝫ ꝯfers remiſſionē oīm mortaliū ⁊ venialiū. ſed p euchariſtiam totalr̄ cōſeruas vitā ſpiritualē ⁊c. Deinde cum dicit. men, lem. ⁊ d. lvſ. naſci.

Juſtus dñs in oīb' vijs ſuis: ⁊ ſctūs in omnibus operibus ſuis. ladid vel Zaſdik.

¶ Laudat deuꝫ de iuſtitia quā xp̄s oſtēdit in hac pegrinatiōe p iudiciū occultū: ⁊ quā maxime oſtēdet ⁊ notificabit ī fine mūdi iudicio manifeſto: nā ī finale iudiciū de' dat gloriā bonis: ⁊ punit malos tā tēporalr̄ q̄ eternalr̄: ſꝫ h̄ facit iuſto ⁊ occulto iudicio ſicut videm' q puniuit iudeos ⁊ tyrānos: ſꝫ ī finali iudicio manifeſte deſtinabit oēs malos ⁊ obſtinatos in penā ppetuā: ⁊ iuſtos in gl'iā eternā. Dicit ergo iuſt' eſt dñs Jeſus xp̄s in oīb' vijs ſuis: ⁊ ſctūs ⁊ bñ ordinat' ī oīb' operib': iudiciis ſuis tribuēs vnicuiqꝫ ſm opa ei': ⁊ ſcd̄ꝫ bonā aut malam intentionē ⁊ volūtatē ſuam. de. p. d. ū. ſ. cm.

Prope eſt dñs oīb' inuocātib' eū: oīb' inuocātibus eum in veritate.

Volūtatē timētiū ſe faciet ⁊ deprecationem eorum exaudiet: et ſaluos faciet eos.

Cuſtodit dñs oēs diligentes ſe: et omnes peccatores diſperdit. raph rum h r' ſ. q. ini. c. ois. ſchiz vel Syn.

¶ Ipſe eſt ppe. i. ppiti' oīb' inuocātib' euꝫ nō aūt oīb' iuocātib' petēdo falſa ⁊ friuola bona tpalia: ſꝫ eſt ppiti' inuocātib' eū ī ꝟitate. i. petētib' ꝟa bona ſpūalia ad vitā eternā ſicut petūt ſcti ⁊ iuſti. Et iō volūtatē ⁊ votū ⁊ petitionē iuſto℞ timētiū ſe faciet: ⁊ orationē eo℞ exaudiet cōferēdo eis gratiā ī pñti ⁊ gl'iaꝫ in futuro ⁊ ſic ſaluos faciet eos: ſicut pꝫ de ſctis viris q̄ nō petebāt tpalia: ſꝫ ſpūalia. iō ꝫ paterent in pñti: tñ de' exaltauit eos in gl'ia: ⁊ cuſtodiuit oēs diligentes ſe liberādo eos a morte eterna. Sꝫ oppoſitū fecit d̄ prauis ⁊ petōrib' tā iudeis q̄ tyrānis q̄ hereticis: q̄ pſecuti ſunt eccl'iā ⁊ viros iuſtos: nam oēs aīs

los pctōres ⁊ obſtinatos ⁊ infideles deſtruxit ⁊ diſpſit ⁊ diſpdet i iudicio finali: nā p̄io deſtruxit ⁊ diſpſit totū pplm iudaicū crucifixorem xp̄i ⁊ pſecutorē apoſtoloꝝ. Scḋo deſtruxit Neronē ⁊ Domitianū ⁊ Diocletianū ⁊ oēs tyrānos: Tertio deſtruxit ⁊ diſſipauit oēs hereticos: ſ; punitio oīm iſtoꝝ magis erit manifeſta in finali iudicio: qn̄ oēs iſtos deſtinabit in penā eternā cum dicet xp̄s. Ite maledicti in ignem eter. Deinde cum dicit.

vj. q. ſ reuertimini.

Laudationē dn̄i loquet̄ os meum: ⁊ bñdicat oīs caro nomini ſancto ei⁹ in ſeculū ⁊ in ſeculum ſeculi.

Tau. ¶ In hoc vltimo v̄ſu q̄ īcipit a lr̄a tau: q̄ ſignificat ſignū ſiue terminū ſiue finē: ꝑ quem vult ſignificare regnū celoꝝ ſiue vitam eternā: nā ſicut lr̄a tau eſt vltima vltra quā nulla alia lr̄a apd̄ hebreos: ita vita eterna eſt vltimus finis itētus ab oīb⁹ fidelib⁹: ⁊ eſt finis oīm actuū humanoꝝ: vn̄ ſicut ſagitarius dirigit ſagittā i ſignū: ita oēs fideles dirigunt act⁹ ſuos i deū ⁊ ꝓpter vitā eternā cōſequendā. Itē ſicut poſt literā tau non eſt alia lr̄a: ita poſt vitā eternā nulla eſt alia vita. Item ſicut finis nō eſt finis: ſ; finit ⁊ terminat illd̄ cui⁹ ē finis: ita regni celoꝝ nō ē finis: ſ; ē finis oīm tēpoꝝ ⁊ oīs vite ⁊ oīm actuū humanoꝝ ⁊ oīs hūani ⁊ rōnalis appetit⁹: ⁊ iō recte ſignificat̄ ꝑ lr̄am tau. Et iō in hoc vltimo v̄ſu ponit vltimū finē oīm actuū hūanorum: qḋ eſt laudare deū ineternū ſine fine: nā oēs beati poſtq̄ ꝯſecuti ſunt vltimū finē q̄ ꝯſiſtit i fruitione ſummi boni tūc ex imēſo gaudio oēs ꝓrūpūt i ꝑpetuas laudes dei ſicut dictū eſt i pſal lxxxiij. Beati qui habitant i domo tua dn̄e: in ſecula ſeculoꝝ laudabūt te. Item pſal cxlix. Exultabunt ſcti i glria ⁊c. ⁊ ſic illa exultatio cū cāticis diuinis laudis ꝯputat̄ i btitudine ſctōꝝ. Et iō dd̄ i ꝑſona toti⁹ corꝑis myſtici in fine toti⁹ peregrinatiōis hui⁹ vite ab adā vſq; ad finē mūdi: ſicut hic ſp laudauit deū ꝑ grām: ita ibi ꝓmittit laudare deū ſine fine: ⁊ ieternū ꝑ gloriā ſic ꝯcludit dicēs. Laudationē dn̄i loquet̄ os meū i illa celeſti gloria cātādo deo ⁊ agēdo grās de bñficio creatiōis ⁊ redēptiōis ⁊ nr̄e glificatiōis: ⁊ ſic oīs caro hūana ꝑ xp̄m redēpta bñdicat nol ei⁹ q̄ eſt Ieſus xp̄s fili⁹ dei: ꝑ quē ſum⁹ creati gubernati ⁊ redēpti ⁊ finalr glificati ⁊ ſctificati. Et talis laus ⁊ bñdictio nō erit tpalis: ſed eterna ſine fine in ſeculū ⁊ i ſeculū ſcli: q̄ eſt eternitas ⁊ interminabilis vite tota ſimul et ꝑfecta poſſeſſio. Ex dictis i toto iſto pſal. pꝫ q̄r hō myſtic⁹. ſcḋm cū tota ſua poſteritate i ſeliū ⁊ vnā legē ambulauit: ⁊ ꝑegrinatus eſt ab aleph vſq; ad tau. i. a ꝓncipio mūdi vſq; ad finē diſcurrendo ꝑ oēs etates ſub vna fid: xp̄i: in q̄ diſcurſu iſte hō ꝑ ſingulos

Not. de tau ſignificante finem vltm.

dies ⁊ etates abſq; itermiſſiōe laudauit deū tanq̄ oīpotētē ⁊ creatorē ⁊ gubernatorē ⁊ redēptorē ⁊ glificatorē. Et ſub tali rōne ei exhibuit deo cultū latrie: ⁊ ſp i vtroq; teſtō inuocauit nomē dn̄i: ſcȝ v̄bū icarnatū q̄ eſt Ieſus filius dei de⁹ ⁊ hō. Eſt verū q̄ iſte hō myſtic⁹ ſp ꝑ totū teſtm̄ vet⁹ iuocauit nomē ſub hoc noīe adonai q̄tuoꝛ literis ſcripto: ſcȝ ioth: he vau he. ſ; i toto nouo te. inuocat ipm ſub hoc noīe Ieſus agendo gratias de bñficio redēptiōis ⁊ petēdo bñficiū glorificatiōis. Et ſic de⁹ ſp fuit laudat⁹ ⁊ cult⁹ ⁊ Ieſus xp̄s inuocat⁹ ē in vtroq; teſt. abſq; intermiſſione: vn̄ nulla fuit etas in q̄ de⁹ nō fuit laudat⁹. ¶ Sȝ ꝯ totā expoſitionē hui⁹ pſal. poſſet argui. Nā a noe vſq; ad abraā fuit ſcḋa etas mūdi. Sȝ in ſacra ſcriptura nō reperit̄ q̄ aliq̄s coluerit verum deū: nec iuocauerit nomē dn̄i poſt Noe vſq; ad abraā quē de⁹ vocauit ⁊ eduxit d̄ hur chaldeoꝝ: ⁊ de cultu idoloꝝ q̄ pr̄ ei⁹ thare adorabat: vt pꝫ Gē. xij. ⁊ xu. ergo ſequit̄ q̄ per aliqḋ tp̄s ver⁹ de⁹ nō fuit adoratus: nec nomen dn̄i inuocatū vſq; ad abraam q̄ in terra chanaā ex ꝓcepto ⁊ nutu dei edificauit altare ⁊ inuocauit nomen dn̄i ibi Gē. xu. ¶ Ad hāc qōnē rn̄det Aug. xvj. de ciui dei. c. x. dicens q̄ licet a Noe vſq; ad abraā ꝑ annos amplius q̄ mille non ſit facta memoratio in ſacra ſcriptura de aliquo iuſtoꝝ q̄ deū coleret tn̄ nō eſt credendū q̄ aliq̄n aliquis defuerit qui deum coleret in ciuitate dei q̄ ſemper fuit cōtinuata ab adam vſq; ad xp̄m: ſed mr̄ iſte ſcriptor libri gē. ſolum ſcripſit ea geſta que non ſolū narrabāt p̄terita: ſ; etiā ꝓnūtiabant ⁊ figurabāt futura myſteria de xp̄o ⁊ eccleſia ꝓpter vitandā prolixitatem. Ex quibus verbis Aug. pꝫ q̄ per totū illud ſpatiū temporis ſemꝑ deus reuelauit aliquibus fidem vnius dei creatoris ⁊ redēptoris ⁊ ꝑ ꝯſ̄s fidē xp̄i futuri ꝑ quā exhibebāt cultū latrie et ſaluabantur. Et ſub hac fide Adam ⁊ ſeth ⁊ Abel ⁊ enos: ⁊ oēs ſucceſſores inuocabant nomen dn̄i in prima etate: ⁊ in ſcḋa noe ⁊ oēs ſucceſſores vſq; ad abraā. Hoc ēt pōt ꝯfirmari. Gē. xiiij. Nā anteq̄ Abraā vocaret̄ ⁊ exiret de chaldea ⁊ meſopotamia ex ꝓcepto dei iā melchiſedech rex ſalē erat ſacerdos dei altiſſimi: ⁊ colebat vnū deū creatorē ⁊ redēptorē: qꝛ in figura xp̄i obtulit deo panē ⁊ vinū ꝓ abraā ⁊ recepit decimas ab eo: ⁊ bñdixit ei: imo bñdixit xp̄m in illo: inquātum preuidit in ſpū xp̄m ex abraā ſcḋm carnē naſciturū: ⁊ tn̄ melchiſedech non erat de gn̄e abrae nec thare: ⁊ ſic ſequitur q̄ melchiſedech habuit ritū colēdi vnū verū deum ⁊ fidē xp̄i futuri ꝑ doctrinā parētū deſcēdētiū a noe: vl' ex ſingulari ⁊ ſpeciali reuelatiōe. Et ſic pꝫ q̄ p̄ter abraā fuit aliūs factā reuelatio de fide xp̄i futuri: ⁊ ſic nō defuit aliq̄s i illa etate q̄ ro-

Obiectio.

Rn̄ſio.

Nota ſemꝑ fuerūt fideles.

eret vnū verū deum:ꝛ inuocaret nomē dñi
ſub fide xp̄i futuri vt ciuitas dei ſine itermiſ
ſiōe ꝑſeueraret ſub vero cultu dei ꝛ fide xp̄i
ꝑ quā fidē ē vna ciuitas ꝛ eccl'ia ab adā vſ
qꝫ ad finē mūdi. ¶ Sꝫ nūc reſtat dubiuꝫ:an
abraam anteꝗ̄ a deo vocaret̃ ꝛ exiret de hur
chaldeoꝝ adorauerit idola ſm̄ ꝯſuetudinē
pr̄is ꝛ pr̄is ei⁹ thare? Super hoc dubio ſunt
due ꝯtie opiniões. Nā q̇dā dicūt ꝙ abraam
adorauit idola anteꝗ̄ a deo vocaret̃ ꝛ ꝓ ꝑte
ſua allegāt illud qd̄ dñs dixit ꝑ Joſue:vi.c.
trās fluuiū habitauer̃t pr̄es vr̄i ab initio:tha
re pr̄ abraā ꝛ nachor ſeruierūt diis alienis
ꝛc. ex quo hn̄t iſti:ꝙ abraā ſil̃ cū pr̄e ꝛ pr̄ib⁹
ſuis ꝑdeceſſorib⁹ adorauerūt idola in chal-
dea. Sꝫ alij tenētes oppoſitū allegāt ꝓ ſe il
lud qd̄ dixit achior amonites ipſi holoferni
narrādo ꝓgeniē ꝛ ꝓgreſſuꝫ:ꝛ ortū ppl'i iſrl̃.
Judith.v.vbi ait. ppl's iſte ex ꝓgenie chal-
deorū ē. Hic ꝑmū i meſopotamia habitauit
qm̄ noluerūt:ſeq̇ deos pr̄ꝫ ſuoꝝ q̇ erāt i ter
ra chaldeoꝝ:deſerētes itaqꝫ cerimonias pa
trū ſuoꝝ q̇ in multitudine deoꝝ erāt:vnum
deū celi coluerūt:q̇ ꝛ ꝑcepit eis vt exirēt in-
de:ꝛ habitarēt in charrā ꝛc. Ex his v̄bis vo
lūt q̇dā innuere ꝙ Abraā nūꝗ̄ adorauit ido
la in chaldea:ſꝫ ꝓ adorauit vnū deū celi:ſꝫ
vt fugeret cerimonias ꝛ rit⁹ pr̄m ꝛ ꝑdeceſſo
rum ſuoꝝ exiuit de chaldea nolēs adorare
mltitudinē deoꝝ ꝛ hoc ex precepto dei. ꝛ ſic
manet iſta q̄ſtio ex vtraqꝫ ſui ꝑte dubia ꝓpt̃
autoritates adductas ꝛ iō aug. reliq̇t ipſaꝫ
īdeterminatā:vt pꝫ.xvj. ē ciuitate dei.c.xij.
ꝛ.xiij. eo ꝙ ex ſacra ſcp̄tura nō reperit̃ alia
aliq̄ autoritas q̇ ꝯfirmet alterā parteꝫ. Sed
vneq̄qꝫ opinio pōt rn̄dere ad ꝯtriā autorita-
tē:vt pꝫ intuēti. Eſt veꝝ ꝙ Aug. magis vide
tur adherere ſcd̄e opinioni.ſ.ꝙ abraā nunꝗ̄
adorauit idola ꝓ hoc qd̄ dicit ibidē ꝙ vna re
māſit dom⁹ thare:i q̄ cuſtodita ē plātatio ci
uitatꝫ. Sufficit ḡ ꝙ non defuit in illa etate q̇
verū deū coleret ꝛ laudaret:ꝛ nomē dñi ſub
fide chriſti futuri inuocaret:vt dictum eſt.

Lauda anima mea dominum: laudabo dominū in vita mea pſallam deo meo ꝗ̄diu fuero.

¶ Titul⁹ alla:ꝛ ita intitulat̃ q̇nqꝫ ſeq̄ntes
ad denotādū ꝙ dd̄ fecit iſtos ſex pſal. ad lau
dādū deū i certis feſtiuitatib⁹ in h̄ pſal. Pri
mo excitat aīam ſuā ad laudādū deū. Scd̄o
exhortat̃ oēs ne ponāt ſpē ſuaꝫ in aliq̄ hoie:
ſꝫ i ſolo deo:ibi. Nolite ꝯfidere dicit ergo. O
aīa mea lauda dn̄ꝫ:a q̄ tot bn̄ficia recepiſti.
ſ. et ꝑ creationē ad imaginē ſuam:q2 te fecit
aptā ad ꝑticipandū ſuā btitudinē:ꝛ iō lau-
dabo deū in vita mea narrādo oīa bn̄ficia:ꝛ
pſallā deo meo.i. ī laudando exercebor et

opa legis iplēdo diuia ꝑcepta ꝗ̄diu fuero:ꝛ
viuā hic ꝑ gratiaꝫ:et in futuro per gloriam.
Nolite cōfidere in ꝑncipib⁹:i filijs xcv.d.
hominum in quibus non eſt ſalus. ca. ec
Exibit ſpiritus eius ꝛ reuertetur in cc.in
terram ſuam:in illa die peribūt om- gi.e-
nes cogitationes eorum. ij.c.i eccl'a ſtica.

¶ Hic excitat alios ad ponēdā ſpem in ſolo
deo ꝛ aduētu xp̄i ꝑ quē erat futura ſ̄ua redē-
ptio. ꝛ ꝑio exhortat̃ oēs ne ꝯfidāt:nec ponāt
ſpē ſuā i aliq̄ hoie:vt i ꝑncipib⁹. Scd̄o dicit
ꝙ ponāt ſpē ſuā i ſolo deo ꝛ xp̄o futuro. naꝫ
in fide ꝛ ſpe xp̄i futuri oēs ſaluabant̃. dicit ḡ
O fideles nolite ꝯfidere i ꝑncipib⁹ hui⁹ mū
di:nec in filijs hoim in q̄b⁹ nō ē ſal⁹ nec re-
dēptio nec vll⁹ eoꝝ vos poterit ſaluare:nec
r̃dimere cū ipi ſint pctōres ꝛ fragiles trāſito
rij:vt pꝫ de oib⁹ q̇ voluerūt ponere ſpē ſuā
in regib⁹ ꝛ principib⁹:tn̄ in fine perierūt:q2
eos nō potuer̃t liberare:ſicut pꝫ de manaſſe
ꝛ ſedechia q̇ ex ꝯfidētia regis egypti perie-
rūt capti a rege babylonis. ꝛ rō eſt. Nā oēs
ꝑncipes mūdi ſunt mortales ꝛ faciliter poſ
ſunt ꝑdere regnū:ꝛ ideo lꝫ in vita ſua dēt fa
uorē alicui:tn̄ poſt mortē non poſſunt faue-
re:ꝛ ſic affligunt̃ q̇ in eis cōfiſi ſunt:vt pꝫ de
curialib⁹ ipſius Saul q̇ poſt mortē ei⁹ diſꝑ
ſi ſunt ꝑdētes oīa bona tp̄alia ꝛ etiā vitā cū
fauore. ideo dicit:exibit ſp̄us illi⁹ principis
in quo cōfidebāt:ꝛ mortuus reuertet̃ corp⁹
in terrā ſuā:de qua hō aſſumpt⁹ ꝛ ꝯpagina-
tus eſt:ꝛ ſic incinerabit̃:ꝛ putreſcet:ꝛ in illa
die mortis ꝑibūt oēs cogitatiōes ꝛ afflictio
nes eoꝝ ꝑncipū:ꝛ eoꝝ q̇ i eis ꝯfiſi ſunt:q2 ꝑ
dēt fauorē ꝛ ea q̄ poſſidebāt.ſ. dignitates et
oia q̄ expectabāt:ꝛ ſic manebūt ꝯfuſi:ꝛ etiaꝫ
fugati ꝛ diſperſi ſicut ſatellites ipſi⁹ Saul.
Beat⁹ cui⁹ de⁹ iacob adiutor eius ac.x-
ſpes ei⁹ in dño deo ipſi⁹ q̇ fecit ce- iiij.c.
lū ꝛ terrā:mare ꝛ omnia q̄ i eis ſunt apo.

¶ Hic oñdit qd̄ in ſolo deo ē cōfidēdū:et in xiiij.
ſolo xp̄o ſꝑandū q̇ hꝫ oīpotētiā:ꝛ eſt rex re- b.et
gū:ꝛ dñs dn̄antiū. dicit ḡ. Btūs ē ille hō vel xxiij.
ille ppl's:cui⁹ de⁹ Jacob.i. xp̄s q̇ ꝓmiſſus ē q.iij.
ipſi Jacob cū vidit ſcalā ꝛc. Gen.xxviij. ꝛ ge. c.p⁹
xlix. cū dixit:nō auferet̃ ſceptrū ꝛc. ḡ btūs ē fide-
ille ppl's cui⁹ xp̄s ē ꝓtector ꝛ adiutor.i. acce les.
pit xp̄m in ꝓtectorē ꝛ adiutorē. ꝛ beat⁹ ē ille
cui⁹ ſpes ei⁹ eſt in dño deo ipſi⁹ Jacob: qui
q̇dē de⁹ fecit celū ꝛ terrā ꝛ oīa q̄ in eis ſunt.
Nā lꝫ appareat in carne humana:tn̄ ipe fe-
cit celū ꝛc. qui q̇dē deus ſiue xp̄s cuſtodit ve
ritatem in ſeculū. Nā ea q̄ promiſit in lege
ante incarnationē oīa fuerūt impleta in le-
ge euāgelica:ꝛ oīa que ꝓmiſiſti in lege euā
gelica implebuntur in celo:ꝓpterea ſubdit

di. vj. **Qui cuſtodit veritatē in ſeculū: fa-**
naſci **cit iudicium iniuriam patientibus**
xj. q. **dat eſcam eſurientibus.**
iij. ad
melā. ¶ Cuſtodit veritatē cū ipſe ſit ipſa veritas: ⁊ facit iudiciū pauꝑib⁹ ⁊ afflictis patiētib⁹ iniuriā vindicādo de ꝑſecutorib⁹ eoꝝ ⁊ puniēdo eos: ⁊ dat eſcā eſurientib⁹. ergo in eo eſt ponēda ſpes: vñ deus in te. ve. fecit veritatē cū duxit iſrl' de egypto ſicut ꝓmiſerat moyſi: ⁊ i te. nouo cū eduxit ⁊ redemit gen⁹ hūanū de tenebris inferni ⁊ pctī. Itē in ve. te. fecit iudiciū iniuriā patiētib⁹: cū puniuit egyptios ⁊ ſubmerſit i mari: ⁊ dedit eſcā eſuriētib⁹ cū dedit filijs iſrl' māna ad mādūcādū ⁊c. ⁊ in te. nouo puniuit demones et iudeos crucifixores xpi: ⁊ dedit eſcā euchariſtie fidelib⁹ eſuriētib⁹ ⁊ dñs Jeſus ſoluit ꝯpeditos ⁊ ligatos in corpe ⁊ i aīa. ſ. pctōrēs ⁊c. ⁊ dñs xp̄s illuminat cecos in corpe ⁊ in aīa: vt ptz ꝑ totū diſcurſū euāgelicū q̄ illūiauit cecū a natiuitate: ⁊ duos cecos i hierico: ⁊ illūiauit nos oēs fugādo tenebras pctōꝝ ⁊ ignorātie.

Dominus ſoluit compeditos: dominus illuminat cecos.

Dñs erigit eliſos: dñs diligit iuſtos:
Dñs cuſtodit aduenas: pupillū ⁊ viduā ſuſcipiet: ⁊ vias pctōꝝ diſꝑdet.

¶ Erigit eliſos ⁊ curuos ⁊ paralyticos: ⁊ dirigit: ⁊ etiā diligit iuſtos: ⁊ iō ſicut erigit ⁊ rectificat eliſos ⁊ curuos: ⁊ obliq̄s i aīa. ⁊ dirigit eos remouēdo obliq̄tatē pctī: ita diligit ⁊ amat iuſtos ⁊ rectos: q̄re ex eliſis ⁊ obliq̄s ⁊ curuis ꝑ pctm̄ facit iuſtos ꝑ grāz ⁊ dñs ieſ⁹ xp̄s cuſtodit aduenā ⁊ pplz gētilē ⁊ ſuſcipiet pupil. ⁊ viduā: q2 oib⁹ ſubuēit ⁊ ſuſcipiet ad fidē pplz gētilē q̄ erat pupill⁹ ſine pr̄e ⁊ ſine lege: ⁊ erat vidua ſine viro: q2 ñ habebat virū nec ſpōſū: nec legē ſz xp̄s ſuſcipiet illū populū: ⁊ factus ē ſpōſ⁹ ei⁹: ⁊ xp̄s vias pctōꝝ iudeoꝝ obſtinatoꝝ diſꝑdet ꝑ mūdū ⁊ ciuitatē eoꝝ ſuccēdet ⁊c. nā r̄ꝓbata ſynago. elegit pplz gētilē. Et iō dō ꝯuertit' ad eccl'iā dicēs.

xj. d. **Regnabit dñs in ſecula de⁹ tu⁹ ſiō**
c. no-
ſtre. **in generatione ⁊ generationem.**

¶ O ſiō xp̄s de⁹ tu⁹ regnabit i celo ⁊ i ſcl'a ſ. in eternū ꝑ glīā ⁊ i hac eccl'ia ⁊ i gñatione ⁊ gñationē vſq3 ad iudiciū ꝑ grāz ⁊ fidē: nam ei⁹ ciues hic viuēt ꝑ fidē vſq3 ad iudicium: ⁊ in celo ineternum per gloriam: Ex quo patet q2 licet iſte pſal. realiter enumerat beneficia facta a deo ſpālia in te. ve. tñ principaliter intelligunt' bñficia ſpūalia nobis collata a xp̄o in teſta. nouo: qḋ ptz manifeſte ꝑ id quod dicit Dñs erigit eliſos: dñs diligit iuſtos. ⁊ ſic pſal: iſte nō eſt alienus a ꝓphetia: imo ꝓncipalr' excitabat illū pplm ad ponendū ſpem et ad expectandū xp̄m futurum redemptorem: in cuius fide ſaluabantur.

Laudate dñm qm̄ bonus eſt pſalmus: deo noſtro ſit iocunda decoraq3 laudatio. xxio. q. v. ca. j. xco ꝯ c. j. in gloſ.

¶ Lz huic pſalmo nō ꝓponat' titul⁹. tñ ipſe ē de le alleluiatic⁹: q2 icipit ab allā. Nā alla interptat' laudate deū vt ſepi⁹ dictū eſt: ſz iſte pſal. icipit ſic i hebreo. alla qm̄ bon⁹ ē p̄s ⁊c. q̄ q̄dē pſal. ſi l'r̄alr' exponat' in ꝓ͞ncipiū dō inuitat pplm ſuū ad laudādū deum. Pmo ꝓꝑ bñficia q̄ ſpāl'r cōtulit illi pplo. Scdo ꝓꝑ bñficia q̄ vl'r cōtulit ⁊ cōfert toti hūano gnī i dando pluuiā ⁊ eſcā ⁊ victū oibus: ⁊ ſic facilis eſt expoſitio ⁊ itellect⁹ ei⁹: ſz q2 iſte pſal. nō ē alienus a ꝓphetia ⁊ myſtico ſenſu ſicut ceteris iō p̄ſuppoſita l'r̄a q̄ poti⁹ eſt figura exponendus ē ꝓphetice: put ꝯtinet bñficia a xp̄o collata ipſi eccl'ie. Nā ad hūc ſenſum legit' i eccleſia nr̄a. In q̄ pſalmo duo facit: Nā primo excitat oēs ad laudādū xp̄m ꝓpter bñficiū redēptionis. ſcdo ſpālr' xp̄ianos iā redēptos ⁊ cōgregatos in eccl'ia ꝓpter bñficia ⁊ dona grāꝝ ⁊ ſacr̄oꝝ ipſi eccleſie collata: ibi. Precinite dño. Dicit ergo ad primū. O vos oēs redēpti laudate dñm noſtrū Jeſum xp̄z quoniā pſalm⁹ eſt bon⁹ ipſi idest quecūq3 laus et honor eſt ipſi decorus ⁊ debitus: nec poſſemus ſufficiēter ipſi grās agere: nec ſatiſfacere ꝓ tantis bñficijs ab eo receptis: ideo ſequitur Sit ergo deo noſtro iucunda laudatio ex deuotione cordis ⁊ decora et mūda ex puritate et ſine pctō: quaſi dicat ſit cum deuotione et affectu ⁊ puritate cordis. Nā decorum et iucundum ad virtutez ꝑtinēt iuſtitie: vt patet quinto ethicoruz. Et enumerat beneficia redemptionis dicens. Dñs ſtē ſ.

Edificans hieruſalem dñs: diſperſiones iſraelis congregabit. j. c. ie quit ⁊. ca. oib⁹.

¶ Dñs Jeſus edificās ꝑ redēptionē hieruſalē. i. eccl'iam fideliū ⁊ deſponſans eaz ſibi congregauit diſperſiones iſraelis. i. a q̄tuor vētis congregabit exules filios Adam ex iudaiſmo et gentilitate: et faciet eos in eccl'ia filios iſrael ſpirituales ſcdm ꝓmiſſionem. vij. q.

Qui ſanat contritos corde: ⁊ alligat contritiones eorum. j. magiſtrū et de ꝯſ. di. nū. ꝑ pue i ſin.

¶ Xp̄s ēt ꝑ eādē virtutē paſſiōis ſanat ꝯtritos corde ⁊ penitētes ab infidelitate cuiuſlibet pctī et alligat contritiones et fracturas eorum cathaplaſmate ⁊ medicina ſacramētorum: et ſic facit eos filios iſrael licz eſſent ante gentiles et alieni: et idololatre. xxxio. d. erubeſcant

Qui numerat multitudinē ſtellaꝝ et omnibus eis nomina vocat.

¶ Tertio xp̄s enumerat multitudinẽ ſtellarũ ⁊c. Iſta eñ multitudo ſtellarũ ẽ nũer⁹ electoꝝ ⁊ p̄deſtinatoꝝ quẽ in figura oñdit dño abrae Geñ.xv. cũ dixit. Suſpice celũ ⁊ nũera ſtellas ſi potes: ſic erit ſemẽ tuũ. Itẽ Ge.xxij. Multiplicabo ſemẽ tuũ ſicut ſtellas celi: ⁊ ſicut arenã q̃ eſt i littore maris ⁊c. quẽ numerũ ſol⁹ xp̄s nouit: vt dic'ũ eſt ſupra pſal.cxxxviij. Iõ iteꝝ dr hic dd d xp̄o q̃ nũerat mltitudinẽ ſtellaꝝ.i. numerũ electoꝝ ⁊ p̄deſtinatoꝝ: et oib⁹ eis nola vocat: vt ipſe xp̄s ait Ioã.x. ego cognoſco oues ⁊c. Nã bon⁹ paſtor vocas eas nominatim ⁊c. Vñ ſicut deus electos oẽs ab eterno p̄deſtinauit ⁊ elegit ita ex tp̄e oẽs vocat noialiter ⁊ iuſtificat: vt ait apoſtolus ad Roma.ix. Quos p̄deſtinauit hos ⁊ vocauit ⁊ iuſtificauit: ex quo ptʒ ꝙ ſoli xp̄o eſt datum et cõuenit nũerare multitudinẽ iſtaꝝ ſtellaꝝ: ⁊ vocare nola earũ. Iõ ſequitur de xp̄o.

Magnus dñs noſter ⁊ magna virt⁹ eius: ⁊ ſapiẽtie ei⁹ nõ eſt numerus. Suſcipiens mãſuetos dñs: hũiliãs aũt peccatores vſq; ad terram.

¶ Maxime inquãtũ de⁹ ⁊c. quã magnitudinẽ ⁊ ſapiẽtiã oſtendit xp̄s dñs q̃ ſuſcepit mãſuetos ⁊ humiles corde ad eccleſiaʒ ⁊ fidẽ ⁊ veniã: quos exaltauit i gl'ia: ⁊ hũiliauit pctõres ſup̄bos ⁊ obſtinatos vſq; ad terrã ⁊ cẽtrũ inferni ad penã ꝑpetuã. Nam p̄mo ſuſcepit apoſtolos ⁊ diſcipulos ex iudeis: ⁊ conſtituit eos p̄ncipes ſup oẽm terrã ⁊ ſup̄bos iudeos hũiliauit ⁊ deiecit vſq; ad terram deſtruẽdo eoꝝ ciuitatẽ ⁊ regnũ ⁊ ſacerdotiũ: ⁊ etiã vſq; ad infernũ: ⁊ ſic deiecit eos in corp̄e ⁊ aīa.

Precinite domino i cõfeſſiõe: pſallite deo noſtro in cithara.

¶ Hic excitat eccleſiam ad laudẽ xp̄i: ꝑpter bñficia donoꝝ ⁊ gratiarum ⁊ ſacramẽtorum ipſi collata ad eſcam ⁊ cibuʒ ⁊ vitam anime. Dicit ergo. O vos fideles precinite.i. precipue ⁊ ſpecialiter canite domino in cõfeſſiõe laudis ⁊ pſallite domino i cithara fidei ſpei ⁊ charitatis: que ſunt tres chorde ipſi⁹ cithare: ſicut decẽ precepta ſunt decẽ chorde pſalterij: ideo non ſolum cantate voce: ſʒ ⁊ corde ⁊ opere ipſi chriſto.

Qui operit celum nubibus ⁊ parat terre pluuiam.

¶ Nã ſicut celũ obtegitur nubibus: ſed nubes cõſtricte ⁊ cõpreſſe emittunt pluuiam in terrã: ita deus obtexit ſcripturã veteris teſtamenti nubibus figurarũ ⁊ cerimoniarum ſed venit xp̄s ⁊ cõpreſſit nubes virtute donorum ſpiritusſancti: ⁊ miſit ⁊ parauit pluuiaʒ intelligentie ⁊ ſenſus ſcripturarum aperuit nobis ꝑ ſe ⁊ ap̄los ſuos dãdo eis dona ſpũs ſcti ⁊c. Itẽ xp̄s obtexit ſacra eccl'iaſtica nubibus ſenſibiliũ formaꝝ: ⁊ iñ pluũt nobis pluuiã intellig̃ne gr̃e dum ſacramẽta eccl'iaſtica ſunt cõprehenſa ⁊ credita ꝑ fidẽ ⁊ cõprehenſa per charitatem: ⁊ ideo ſequitur.

Qui producit in montibus fenum: et herbam ſeruituti hominum. ð.ciij

¶ Nã xp̄s ex tali pluuia ſacre ſcripture p̄duxit in montibus: idest in ap̄lis ⁊ doctoribus fenũ ⁊ bonã herbã paſcualẽ doctrinẽ ad ſeruitutẽ.i. vſum ⁊ cibum hoīm ſimplicium Nã ap̄li ⁊ doctores ⁊ prelati paſcunt homines ⁊ oues ſimplices illa herba doctrine. Itẽ paſcũt etiam ſimplices illa herba ⁊ eſca ⁊ gratia ſacramẽtorum, puta eucharistie ⁊ ceterorum. Ideo ſequitur. lvſ. &

Qui dat iumentis eſcã ipſorum: et pullis coruorum inuocãtib⁹ eum. c.na ſci.

¶ Qui dat iumẽtꝭ.i. ap̄lis ſimplicibus ⁊ ouibus xp̄i q̃ ſunt iumẽta.i. adiumẽta eccl'ie: q2 laborãt ꝑ eccl'ia vt tp̄al'r ipſi ꝓuideãt dat eſcam ſpũalẽ.ſ. euchariſtiã ⁊ cetera ſacra q̃ eſt eſca ipſoruʒ iumẽtoꝝ: ſicut habet' i l'ra Hier. q̃ dat iumẽtis panẽ ſuũ: õ ly ipſoꝝ refert' ad ly iumẽtis: ⁊ dat etiaʒ eſcam pullis coruoꝝ inuocãtib⁹ eũ. ¶ Vñ eſt aduertendũ ꝙ pul'i coruoꝝ qñ egrediunt' ab ouo ſunt albi ꝑ aliquot dies: ⁊ iõ parẽtes dimittũt eos putãtes nõ eẽ filios ſuos vſq; q̃ fiũt nigri ⁊ ſic illi pulli ꝑ illos dies ſp hñt ora aperta ꝟſus celuʒ: ⁊ paſcunt' rore celi: ꝑ qd figurant' gẽtiles ad fidẽ xp̄i cõuerſi: nã cũ ſint filij infideliũ ⁊ nigrorũ ꝑ pctm̃ ⁊ infidelitatẽ: ſi ipſi renati ſunt albi ⁊ puri ꝑ fidẽ ⁊ regenerationẽ baptiſmalẽ: ⁊ licet tales fideles conuerſi fuerint priuati hereditate temporali: ⁊ bonis tp̄alibus a parentibus infidelibus: vt ptʒ de cecilia ⁊ agatha ⁊c. tamẽ xp̄s pauit eos i eccl'ia iſta bonis gratie ſacramẽtoꝝ ⁊ doctrine legis ⁊ glorie in futuro: ideo dicit: ⁊ dat eſcã pullis coruorũ.i. filijs infideliũ ad fidẽ cõuerſis inuocantibus eũ: quib⁹ non defuit gratia xp̄i: q2 deus non acceptat diuites hui⁹ ſeculi ⁊ robuſtos corpore nec magnates nec ſuperbos ad eccleſiã ⁊ gratiam ſuã ⁊ vitã eternã: ſʒ mites ⁊ humiles corde timentes eum: ⁊ iuſtos vocauit ⁊ his dedit predictam eſcã ⁊ gratiã licet ſint priuati bonis temporalib⁹: q2 tales ſunt deo chari ⁊ accepti ad vitã eternaʒ ad fruendum illa eſca celeſti. Ideo ſequitur.

I pulli coruí

Nõ i fortitudine eq̃ volũtatẽ habebit nec i tibijs viri bñplacitũ erit ei. Bñplacitũ ẽ dño ſup timẽtes eũ: ⁊ in eis q̃ ſperant ſup mia eius. Fſ.q. iu.ca. ita ſe pe. et rũ. q. j. ſutu ram.

¶ Idest chriſtus non eliget p̄ncipes ⁊ reges ad apoſtolatũ nec ad gloriã: nec erit bñpla-

citū eī in tibiīs viri.i.ī fortitudine corpoꝝ:q: a nobis nō querit iſta:ſʒ fortitudinē ſpūalē ⁊ hūilitatē ⁊ timorē:iō ſequit̄ bn̄placitū ē dn̄o ſup timētes ſe:⁊ ī eis q̄ ſperant ſup mīa.i.de mīa ei⁹.i.nō acceptat ſupbos ⁊ pñtes hui⁹ ſcl̄i nec ɔfidētes ī virib⁹ ſuis ſʒ timētes eū ⁊ hūiles ⁊ penitētes ⁊ iuſtos q̄ nō ponūt ſpē in diuitiīs ⁊ bōis tp̄alib⁹ nec ɔfidūt ī virib⁹ ſuis ſʒ ɔſtituūt ſpē ſuā ī deo ⁊ ſperāt ī mīa de: ⁊ ɔfidūt ī ea oī auxilio hūano ⁊ tp̄ali poſtpoſito.

glōſa Aggei et zacharie.

Lauda hieruſalē dominū lauda deum tuum ſion.

¶ Iſte pſ. lʒ in hebreo ſit oīno ſine titulo:tñ de ſe mōſtrat q̄ eſt all'aticus eo q̄ incipit ab all'a.ſ.lauda hieruſalē ⁊c.ideo in quibuſdam bibliīs preponitur all'a vt titulus:⁊ q: videbatur aliquibus q̄ iſte pſal.videtur memorare reedificationem ipſius hieruſalem poſt relaxationem captiuitatis babylonice factā p aggeū ⁊ zachariam:ideo preponitur aggei ⁊ zacharie cū all'a:ſed talis expoſitio videtur inutilis. Nam manifeſtum eſt q̄ hieruſalē poſt reedificationem nunq̄ fuit in tāta pace nec pſperitate:imo ſemꝑ fuit ī tribulatione ⁊ litigio:vt pʒ ī libr'o eſdre ⁊ neemie ⁊ machabeoꝝ:niſi velint dicere q̄ illa reedificatio fuit figura edificationis eccleſie ⁊ renouationis p xp̄m future:vel q: ī illa hierl'm ⁊ ſion terrena erat incipienda ⁊ inchoāda eccleſia xp̄i:⁊ q: ad illā erat xp̄s venturus:⁊ ī ea vl'em eccleſiā incepturus p ſuā p̄dicationē ⁊ mortē ⁊ paſſionē ⁊ reſurrectionem ⁊c. Ex quo pʒ q̄ dd̄ inuitat ad laudādum deuʒ hierl'm ⁊ ſion ſpūalē:in qua ſunt bona ſpiritualia hic memorata:vt patebit:q̄ eccl'ia a xp̄o recepit in eius aduētu:q̄ q̄dē bona futura in eccleſia dd̄ p̄uidit in ſpū:ideo excitat eccleſiā ad grarū actiones ⁊ laudē p tantis ⁊ tot bn̄ficiīs receptis:iō p̄mo excitat ad laudem. Scd̄o dat rōnē quare eccleſia dʒ xp̄m laudare enumerando bn̄ficia ibi:q̄ñ ɔfortauit. Dicit ergo primo. O hierl'm.i.eccleſia q̄ vere es viſio pacis lauda xp̄m dn̄m tuū in ſuo aduētu.i.o ſion ſpūalis ex qua ⁊ de qua deus videt̄ ⁊ ſpeculat̄ lauda xp̄m deuʒ tuū:q: ipſe eſt dn̄s ⁊ deus tu⁹ p ſpūalē cultū:q: in te ſola ⁊ non extra colit̄ deus:q: ad te venturus eſt in carneʒ: ⁊ multa bona collaturus:iō p̄cipue ipſm laudare teneris. Itē etiam tertio ɔcitat oēs ciues celeſtes ⁊ illā hierl'm ⁊ ſion celeſtem vt laudēt dn̄m deū in ſecula ſeculoꝝ cū gloria ⁊ felicitate:pōt etiam dici q̄ p̄lo dd̄ excitat ad grarū actiones illā hierl'm materialeʒ:vt agat deo grās:eo q̄ xp̄s in eā erat ventur⁹ et in ea totū myſteriū nr̄e redēptionis operaturus:⁊ totā hierl'm ſpiritualem edificaturus: ⁊ omnia bona ſpiritualia iſta memorata collaturus:q: ibi omnia iſta bona fuerunt data ⁊ inchoata. Et etiā de exhortat̄ ad grāꝝ actiones hierl'm ſpūalē ex illa hierl'm materiali exortā ⁊ toto orbe diffuſā:in qua pſeuerant oīa iſta bona ſpiritualia. Et ex ɔñti excitat ad hmōi laudē hieruſalem ſupernā in qua ineternum perſeuerant bona glorie.

xvj.q.j.c. reuertimini.

Quoniā ɔfortauit ſeras portaꝝ tuarum:benedixit filiis tuis in te.

Qui poſuit fines tuos pacē:⁊ adipe frumenti ſatiat te.

Qui emittit eloquiū ſuū terre velociter currit ſermo eius.

¶ hic reddit cāʒ hmōi laudis:⁊ enumerat oīa bona q̄ eccl'ia xp̄i recepit in aduētu eius. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā eſt notādū:q̄ ad felicitatē ⁊ nobilitatē ciuitatis inter cetera ſex requirunt̄. p̄rio q̄ ſit bn̄ murata. Scd̄o q̄ ſit fortiſſimis portis ⁊ ſeris clauſa. Tertio q̄ ſit frequētia ciuiū populata. Quarto q̄ ſit bene armata. Quinto q̄ ſit copia victualiū munita. Sexto q̄ ſit copia aq̄rū abūdās:q̄b⁹ oīb⁹ iſtis ſex munitionib⁹ xp̄s dotauit eccl'iā ſuaʒ in aduētu ſuo. Nā p̄lo muniuit ipſaʒ triplici muro inexpugnabili.ſ.fide ⁊ ſpe charitate. Secūdo fortiſſimis portis eccl'iaſticoꝝ ſacroꝝ. Tertio freq̄ntia ciuiū ⁊ filioꝝ fideliū. Quarto fortiſſimis armis donoꝝ ſpūs ſcti. Quinto abūdātia cibi ſpūalis ſacri eucharíſtie ⁊ aliorū ſpūaliū bonoꝝ. Sexto abūdātia aq̄ꝝ intelligentie ſacre ſcripture ad potādā ⁊ reficiendā aīam. Hoc ḡ p̄uidens dd̄ in ſpū fecit hunc pſal.in quo enumerat oīa ſupradicta ſex bona:⁊ inuitat eccleſiā ad laudādū deū p talibus bonis receptis:dicit ergo dd̄ O hierl'm lauda dn̄m:qm̄ ipſe xp̄s cū edificauit te confortauit taliter ⁊ fortificauit ſeras ⁊ vectes portaꝝ tuaꝝ:ſcʒ eccl'iaſticorū ſacrorum q̄ portæ inferi nunq̄ p̄ualebunt aduerſum te. Nam ſicut ſeptē vitia capitalia ſunt porte inferi per quas intrant damnati:ita ſacra ſunt porte p quā intrant fideles ad eccl'iā:q̄ ſacra deſtruunt portas inferi:⁊ abolent earū cuſtodias:ideo ſequitur. Benedixit filiis tuis in te. Nam peccatores qui per.vij.vitia erant maledicti ⁊ extra hieruſalem ſunt benedicti a chriſto per ſacramenta eccleſiaſtica:⁊ facti ciues ⁊ filii huius hieruſalem ⁊ quo benedicuntur omnes fideles ⁊c.qui q̄dē xp̄s poſuit pacē tanq̄ muros tuos:que quidē pax eſt fides informata charitate:ex qua ſequitur firma ſpes:⁊ ſic nihil pōt tibi nocere. Nam iſta fides ⁊ charitas firmat et vnit filios tuos cū xp̄o capite:iō finis eius eſt pax. Et poſtq̄ prouidit tibi de fortitudine murorum:ſic voluit etiā tibi p̄uidere de victualibus ⁊ cibis ſpiritualibus. Nā primo prouidit tibi de pane euchariſtie:in quo corpus xp̄i ſumitur ⁊c.

Extrā. q.j.c. omnibus de ɔſe. di.ij. xp̄s. xxiij. q̄.j. aliter n⁹.j. q.j.c. ex catholicis. co.xx iiij. q.j. q: ex ſola.

R. Ad nobilitatē ⁊ felicitatē ciuitatis vj requirunt̄.

ſacra ſacramenta ſunt portas inferi.

idō ſequit̃.Et adipe frumēti.i.de pinguedine ſpūali corꝑis xp̄i ſub forma panis ſatiat te: ꝛ reficit q̄ ad aīam:ꝛ dat tibi vitā ſpūalē:et ad potādū dat tibi aquā ſapiē ꝛ itellectꝰ ſa cre ſcripture:idō ſequit̃.Qui emittit eloquiū ſuū terre.i.legē euāgelicā xp̄o ꝑlatā q̄ i bre ui fuit p̄dicata ꝑ vniuerſuꝫ orbē ab aplīs:et ſic velociter dilatata ē ecclīa ꝑ totū mūduꝫ: idō ſequit̃.q̄ emittet verbū ſuū euāgelicū ter re.i.toti orbi terrarum ꝑ aplos ꝛ diſciplos ſuos:ꝛ h̄ nō pigre:ſꝫ velocit̃ currit ſmo eiꝰ. Nā i breui tp̄e i oēm t̃rā exiuit ſonꝰ ꝛ p̄dica tio aplorꝫ:ꝛ i fines terre ꝟba eorꝫ.Nā mat theꝰ p̄dicauit euāgeliū i ethiopia:ꝛ Bartho. i idia.ꝛ ādreas i cicilia:ꝛ Petrꝰ ꝛ pau.i euro pa:ꝛ ſic velociter cucurrit ſmo xp̄i ꝑ vniuer ſum mūdū:vt patet in hiſtoriis apoſtolorū.

pr.di. Qui dat niuem ſicut lanam: nebu-
e.ſcië lam ſicut cinerem ſpargit.
dū et Mittit criſtallū ſuā ſicut bucellas
lr.di. añ faciē frigoris eiꝰ quis ſuſtinebit
q̄o ne Emittet verbū ſuū ꝛ liquefaciet ea
ſciat flabit ſpiritus eius ꝛ fluent aque.

¶ Qꝛ dixit q̄ xp̄s dedit nobis corpꝰ ſuū i ci bū ꝛ ꝟbū ſuū.i.doctrinā euāgelicā in potum q̄ velociter currit ꝑ mūdū:idō hic demōſtrat
L. eminētiā quā tenet lex euāgelica ſupra vete
Scri rē q̄tū ad claritatē ꝛ vtilitatē.¶ Vñ eſt ad
ptura uertēdū q̄ ſcriptura ve.te.hꝫ tres defectꝰ re
ve.te. ſpectu legis euāgelice:nā ipſa eſt coagula
habet ta ꝛ frigidata vt nix.Secundo ſparſa ꝛ obſcu
tres ra vt nebula. Tertio coagulata:ꝛ frigida et
defe indurata vt glacies:naꝫ ſicut nix licet ſit aq̄
ctꝰ re tñ eſt coagulata propter frigiditatē:idō mu
ſpe tat colorē qꝛ ē alba ꝛ volatilis ſicut lana:et
ctu le ſic lꝫ ſit aq̄:tñ ꝓpter frigiditatē ꝛ coagulatio
gis nem fit impotabilis:et inutilis:ita pariter
euan ſcriptura ve.te.ſicut iacet vt̃ frigida ꝛ ipo
geli tabilis ꝛ inutilis.Itē lꝫ nebula ſit q̄dā aqua
ce. tñ qꝛ nō eſt coadunata:lꝫ ſparſa ꝑ vapores ꝛ obſcura:idō eſt ipotabilis ꝛ inutilis:ita pa riter ſcriptura ve.te.eſt obſcura de ſe ꝛ ſpar ſa ſi ad l̃ram intelligat̃:qꝛ non vt̃ cōſona rō ni nec ꝟba inter ſe ꝯſonare:nec aliquā vtili tatē afferre:vt pꝫ in lib.moyſi ꝛ ꝓphetarum ꝛ i cerimoniis legalibꝰ:ꝛ ſic ē iutilis ꝛ impo tabilis ſicut nebula.Iteꝫ glacies lꝫ ſit aq̄:tñ qꝛ eſt ſumme frigida ꝛ indurata:idō redditur impotabilis ꝛ inutilis: qꝛ nullꝰ pōt ſuſtine re eiꝰ frigiditatem ꝛ duritiē:ita pariter ſcri ptura ve.te.de ſe eſt frigida ꝛ dura ad itelli gēdū:ꝛ etiā cerimonie ſunt dure ad ſeruan dū ꝛ ſuſtinēdum:ſicut dixit btūs Petrꝰ Act. xv.q̄d tentatis imponere iugū ſuꝑ ceruices diſcipulorꝫ qđ neq̄ nos neq̄ pr̃es noſtri por tare potuimꝰ?ꝛ ſic reddit̃ de ſe inutilis et in fructuoſa. Ex q̄ pꝫ qđ lꝫ nix nebula ꝛ cryſta

lus ſiue glacies ſit aq̄ tñ ꝓpter eiꝰ indiſpoſi tiōes reddet̃ inutilis ꝛ ipotabilis:tñ qñ flat auſter vel zephyrus q̄ eſt calidꝰ ꝛ humidus reſoluit niues ꝛ nebulā ꝛ glaciē in aquaꝫ.et tūc illa aqua eſt:ꝛ reddit vtilis ad potandū ita pari rōne lꝫ ſcriptura ve.te. nihil aliud ſit niſi ꝟitas euangelica ſub figuris et enig matibꝰ ꝛ cerimoniis ꝛ indurata ꝛ obſcura: idō reddit̃ inutilis ꝛ infructuoſa niſi reſoluat̃ ꝑ calorē ꝛ flatū ſpūſſanctii:idō deꝰ miſit ꝟbuꝫ ſuū.i.xp̄m q̄ liquefecit nobis niuē ꝛ nebulā: ꝛ glaciē ſcripture ve.te.remouēdo frigidita tē ꝛ tenebras:ꝛ duritiē ab ea:cū aperuit apo ſtolis ſenſuꝫ ꝛ ſcripturas:ꝛ ſic poſt aſcēſionē ſuā xp̄s miſit ſpm̄ſctm̄ ſuꝑ eos:q̄ flatu ſuo ca lido reſoluit:ꝛ liquefecit duritiā legis ꝛ lu mine ſuo fugauit obſcuritateꝫ:ꝛ ſic reſoluit niuē ꝛ nebulā ꝛ glaciē in aquā potabilē q̄ dr̃ lex euāgelica:q̄ nihil aliđ ē niſi aq̄ fluēs ꝛ li
q̄facta ex illa nebula ꝛ glacie:ꝛ niue:ꝛ hanc Not.
aquā ꝑmiſit xp̄s ad potādū mulieri ſamari de le,
tane Joā.iiij.ꝛ hāc dedit toti ecclīe i potū ſa euan
lubrē in vitā ſpūalē ꝛ eternā:ꝛ hoc eſt qđ dt gelis
dd.q.ſ.deꝰ dat legē ve.ſup.q̄ſi niuē frigidaꝫ ca.
coagulatā ꝛ volatilē tāq̄ lanā ꝛ ad modū la ne:ꝛ nebulā ꝛ obſcuritatē eiꝰ ſpargit ſicut ci nerē.Et idō erat inutilis lex ꝛ amara ꝛ obſcu ra ſicut cinis:ꝛ miſit cryſtallū ꝛ glaciē legꝫ ſicut bucellas ꝛ fruſta dura:ꝛ impotabilia: cuiꝰ frigꝰ nemo p̄t ſuſtinere nec bibere eā ꝓ pter frigiditatē ꝛ duritiē idō ſubdit.añ facieꝫ frigoris eiꝰ.i.legꝫ ſic dure ꝛ coagulate:q̄s ſu ſtinebit?q.d.nullꝰ poterit eā bibere ſic cū ta li diſpoſitiōe niſi liq̄fiat nobis:ꝛ aperiat̃ ſen ſus eiꝰ ꝛ remoueat̃ frigiditas ꝛ obſcuritas ꝛ durities ꝛ reſoluat̃ i aquā potabilē ſpūalr̃ ꝑ ſenſuꝫ ſpūalē:qđ ſolꝰ deꝰ p̄t facere: idō ſeq̄t̃ q̄ lꝫ deꝰ ſic oliꝫ dederit legē ve.admodū ni uis ꝛ nebule ꝛ cryſtalli dure ꝛ frigide:tñ ip̄e mittet ꝟbū ſuū.ſ.xp̄ꝫ:ꝛ liq̄faciet ea.ſ.niuē et nebulā ꝛ glaciē exponēdo ſcripturas:ꝛ ape riēdo ſenſuꝫ eaꝝ ip̄is aplis.Et poſt aſcēſio nē flabit ſpūs eiꝰ ſctūs i die pēte.dona grā tiā largiēdo ꝛ tūc fluēt ꝟe aq̄ ex niue ꝛ nebu la ꝛ glacie.Et ſic ſcriptura ve.te.reddet̃ po tabilis ꝛ intelligibilis:cuiꝰ aqua reſoluta ꝛ fluēs ex ea:ē ipſa lex euāgelica.¶ Ad maio rē itellectū huiꝰ ptis ē notādū q̄ dd hic cō parat legē euāgelicā ad vet.ſicut aquā liq̄ factā ad niuē ꝛ ad glaciē ꝛ ad nebulā:ex q̄ bus aq̄ liq̄facta reſoluit̃ ꝛ fluit. Et cōparat xp̄m ad ſolē:ꝛ ſpm̄ſanctū ad ventū auſtralē Et cōparat ſtatū ve.te.ad hyemē:et ſtatum grē ad tp̄s vernū. Nā ſicut i hyeme ningit deꝰ ſuꝑ montes niuē coagulateꝫ et ſpargit nebulā ſuꝑ mōtes:ꝛ cadit grando ſuꝑ eoſdē mōtes:q̄ quidem nix nil aliud eſt:niſi aqua leuiter coagulata:ꝛ grādo nil aliud eſt niſi aqua ſiue vapor aqueꝰ nō fortiter coagula

tus nec cõgelat⁹. Sed qñ venit tps vernum dupliciter reſoluunt iſta tria.ſ.nebula: ⁊ nix ⁊ grãdo. Uno mõ ꝑ fortiorẽ calorẽ ſolis acce dẽtis ad nos: aut ꝑ ventũ auſtralẽ: aut ꝑ ze phyrũ ſtantẽ ſup niuẽ ⁊ nebulã ⁊ grãdinẽ ⁊ glaciẽ: ita ergo ꝑiter accidit in datiõe legis ⁊ ꝓphetaꝝ. Nã in tpe hyemali nature ⁊ le gis ſiue in ve.te. de⁹ pluit ⁊ ſparſit ſup mon tes ve.te.ſ.ſup pñarchas ⁊ ꝓphetas ſcriptu ram legis ⁊ ꝓphetaꝝ ad modũ niuis ⁊ gla ciei: ⁊ nebule. Nã illa ſcriptura erat coagu lata ſicut nix ⁊ congelata ⁊ dura ſicut grãdo ⁊ glacies: ⁊ erat tenebroſa ſicut nebula. Sꝫ venit tps vernũ gratie in quo xp̃s ſol iuſtitie apparuit ſupra nr̃m horizontẽ: ⁊ miſit radi os ſuos ſup ſcripturã legis ⁊ ꝓphetaꝝ coa gulatã ⁊ cõgelatã ⁊ durã: ⁊ nebuloſaꝫ ⁊ ob ſcurã. Et liquefecit niuẽ ⁊ nebulã ⁊ glaciem facte ſcripture remouẽdo duriciẽ ⁊ frigidita tẽ ⁊ tenebroſitatẽ ſcripture: ⁊ ſic liq̃facta eſt in aquã euãgelicã clarã ⁊ calidã ⁊ ſuaueꝫ ⁊ ſic facta eſt potabilis oib⁹ fidelib⁹. Itẽ poſt ea xp̃s miſit ventũ auſtralẽ ⁊ zephyrũ ſpũſ ſctũ i die pẽte. q̇ liq̃fecit ⁊ reſoluit forti⁹ ⁊ ꝑfe cti⁹ eãdẽ ſcripturã ꝑ xp̃m liq̃factã ⁊ diſpoſu it mẽtes apl'oꝝ ꝑ inſpirãdo ꝟitatẽ ſcripture ⁊ mẽtes coꝝ. Ex quib⁹ pꝫ ꝙ ſicut aq̃ decurrẽ tes ex mõtib⁹ in tpe verno nil aliud ſunt niſi niues aut nebule: aut glacies liq̃facte ꝑ ſo lẽ aut ventũ auſtralẽ ſiue zephyꝝ ita pariter lex euãgelica nil aliud eſt niſi ſcriptura legꝭ ⁊ ꝓphetaꝝ liq̃facta ⁊ reſoluta per chriſtum ⁊ ſpiritumſanctum: remota tenebroſitate et duritie: ⁊ frigiditate cerimoniarum. Et hoc eſt quod intendit dicere dauid in hoc pſal. cũ ait. Qui dat niuem ⁊c. Deinde cum dicit

Uerno tẽpore aduenĩẽte nebula nix ⁊ grãdo dupliciter reſoluunt.

Qui annunciet verbum ſuuꝫ iacob iuſtitias ⁊ iudicia ſua iſrael.

Non fecit taliter omni nationi: ⁊ iudicia ſua non manifeſtauit eis.

xvj.d.c. teſtamẽtum.

¶ Cõcludit ꝙ eccl'ia q̃ incepit ab apl'is di cta Jacob ⁊ iſrl' ſm ſpm̃ ⁊ ꝓmiſſionẽ maxie dꝫ deũ laudare: eo ꝙ ſoli ipſi per xp̃m colla ta ſunt oia dona ſupradicta: nã de⁹ annun ciauit verbũ ſuũ incarnatũ ipſi iacob: ⁊ iu dicia ꝯdicta annunciauit ipſi iſrl'. Nam my ſteria q̃ ꝑ figuras pri⁹ annunciauit ipſi ia cob ⁊ i.rl' p̃ri illi⁹ ꝓpli in ve.te. poſtea ãnun ciauit ⁊ declarauit ꝑ xp̃m ꝟbũ icarnatũ ipſi eccl'e q̃ eſt Jacob ⁊ iſrl' ſm ꝓmiſſionẽ ⁊ ſpm̃. Sꝫ nõ fecit tal'r oi alteri nationi carnali: qꝛ iudicia ⁊ myſteria ſua nõ manifeſtauit eis: qꝛ ſolis aplis ⁊ diſcipl'is ⁊ gentilib⁹ ꝯuerſis factꝭ iſrl' ſm ſpm̃ datũ ẽ noſſe myſteriũ regni dei.i. veritatẽ legis ⁊ ꝓphetaꝝ: ceteris aũt. ſ. obſtinatis ⁊ infidelib⁹ datũ ẽ noſſe i ſolis parabolis.i. noſſe ſolã ſupficiẽ l're vt pꝫ Mat.

N eccl'ia ⁊ ciuitas dei tenẽt ꝑ ꝓpter ſeptẽ bñfi cia lau dare deum

xiij. ⁊ Luc. viij. ¶ Ex ſupradictꝭ pꝫ ꝙ ꝓp ſe ptẽ bñficia tenet eccl'ia ⁊ ciuitas.ſ.olim fide liũ ⁊ maxie religio xp̃iana laudaꝛ deũ p̃ ce teris natiõib⁹. Primo qm̃ xp̃us ꝯfortauit por tas ei⁹ ꝑ eccl'iaſtica ſacra. Scḋo qꝛ bñdixit ⁊ abſoluit a maledicto oẽs ciues ⁊ filios i ea. Tertio qꝛ murauit eã muro pacis ⁊ fidei et charitatꝭ. Quarto qꝛ ſatiauit eum cibo eu chariſtie ⁊ ceteris bonis ſpũalibus. Quinto qꝛ velociter eam congregauit ex predicatio ne apoſtolorum. Sexto qꝛ per verbũ ſuũ liq̃ fecit ſcripturã ve.te. ⁊ ꝑ ſpm̃ſctm̃ fecit eam fluere i mẽtib⁹ apl'oꝝ a q̇b⁹ ꝟitas ſacre ſcri pture diffluxit ꝑ orbeꝫ. Septio qꝛ ſoli eccl'ie xp̃i ⁊ religiõi xp̃iane data ſũt ſupradicta dõa

Laudate dñm de celis: lauda te eum in excelſis.

Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.

Alla. ag gei et za cha.

¶ Huic pſal. ꝓponit titul⁹ all'a: eo ꝙ totus iſte ps eſt laudatori⁹. Nã all'a idẽ eſt ꝙ lau date deũ: qꝛ dd̃ in hoc pſal. inuitat oẽs crea turas ad laudãdũ deũ: vt pꝫ ex toto diſcur ſu pſal. ¶ Ad cui⁹ itellectũ eſt pri⁹ aduertẽ dũ: ꝙ hec eſt dñia inter hõnorẽ ⁊ laudẽ. Nã honor eſt ꝑmiũ ꝟtutis et tribuit bonis viũ. ethico. aut ẽ exhibitio reuerẽtie in teſtimo niũ ꝟtutis ſm Cice. Sꝫ laus eſt cõmemora tio bñficioꝝ receptoꝝ. Et ſic honoram⁹ bo nos ⁊ ꝟtuoſos indifferẽter: ſꝫ laudam⁹ bñ factores agẽdo gr̃as ꝓ bñficiis receptis. Sꝫ qꝛ quicq̇d boni eſt i nobis recepimus a deo: iõ nõ ſolũ tenemur honorare deũ: eo ꝙ ẽ bo nus de ſe: ſꝫ ẽt iugit' tenemur laudare eũ cõ memorãdo bñficia: eo ꝙ oia bõa recepim⁹ a deo: ſꝫ qꝛ nõ ſolũ hoies ⁊ itellectuales crea ture: ſꝫ ẽt oẽs creature tã ꝙ inaiate: tã cele ſtes ꝙ terreſtres ⁊ elemẽtales q̇cq̇d bõi hñt receperũt a deo: ⁊ iõ oẽs creature tã rõna les ꝙ irrõnales tã celeſtes ꝙ elementales tenent deũ laudare. ⁊ iõ dd̃ inuitat oẽs crea turas ad laudãdũ deũ i hoc pſal. ¶ Ad cui⁹ maiorẽ euidẽtiã ẽ iteꝝ aduertendũ ꝙ q̃tuor bona receperũt creature a deo: nã q̇dã rece perũt bõa nature: ⁊ h̃ ꝯuenit oib⁹ creaturis tã celeſtib⁹ ꝙ terreſtrib⁹: tã i aiatis ꝙ aiatis q̇dã ꝟo receperũt bõa fortune: ⁊ h̃ ꝯuenit o lis hoib⁹ ⁊ q̇buldã tã fidelib⁹ ꝙ infidelibus Tertio q̇dã receperũt bõa gr̃e: ⁊ h̃ ꝯuenit ſo lis fidelib⁹ q̃rto q̃ tñ receperũt bona glie: ⁊ h̃ ꝯuenit ſolis electis ⁊ ꝑdeſtinatis. Quatu or h̃ facit dd̃ in hoc pſal. Nã primo inuitat dif ferẽter oẽs creaturas ſupiores ⁊ inferiores ad laudandũ deũ ꝓpter beneficia nature q̃ receperũt in ſua creatiõe. Scḋo ſpecialiter inuitat oẽs homines ⁊ populos tam fideles quã infideles propter bona fortune ⁊ ſpalia que a deo receperũt vnuſquiſq; in ſuo gra

O honor ⁊ laus differunt.

P Quatuor bona a deo receperũt creature.

du ⁊ cōditiōe ⁊ etate. Tertio ⁊ quarto inuitat specialr oēs fideles ad laudādū deū ꝓꝑ bona grē q̄ receperūt i hoc seculo: ⁊ ꝓpt bona glīe q̄ recepe't i patria celesti. scđꝫ ibi. Reges terre tertiū ⁊ q̄rtū ibi. Cōfessio eius ⁊c.

De⁹ ē cā oīm.

¶ Quātū ad pm̄ū est notādū ꝙ cū de⁹ sit cā oīm i triplici gñe cause. s. formalis efficiētis ⁊ finalis fꝫ philosophū ⁊ cōmētatorē. xij. meta. Tria recepe't ⁊ traxerūt a deo oēs creature. s. essētiā ⁊ eē ⁊ naturalē ꝓpetatē. Primo eni traxerūt essētiā. Et sic vnaqueq̄ creatura dr̄ ens: ⁊ vera inquātū est creata ⁊ facta ad instar ⁊ exēplar illi⁹. Idee ꝓprie existentis in verbo diuino: ⁊ inquātū imitat̄ illā eternam ideā: qꝛ vt sic hꝫ entitate: ⁊ dr̄ vere ens. Secūdo vnaqueq̄ creatura recepit a deo suā ꝓprietatē ⁊ ꝑfectionē naturalē consequentē formā suā ꝓpriā ⁊ specificā: ⁊ sic oēs creature dr̄ naturalr bona: inquātū hꝫ inditā aliquā ꝓprietatē naturalē ⁊ imitat̄ ⁊ ꝑticipat aliquā diuinā ꝑfectionē p quā ꝯsequitur finē ꝓpriū: ⁊ ordinat̄ in deum creatorē suū: q̄ q̄dē ꝓprietates lꝫ nobis sint ignote: tñ earū effect⁹ qñq̄ nobis notificant̄. Nā videmus ꝙ rha barbaruꝫ attrahit ⁊ purgat cholerā: ⁊ magnes attrahit ferrū: ⁊ sic de singulis: qđ nō fit nisi ab illa naturali ꝓprietate ⁊ ꝑfectiōe toti speciei a p̄ncipio creatiōis indita lꝫ nobis sit ignota. Rōne cui⁹ ꝓprietatis ⁊ naturalis ꝑfectiōis vnaq̄q̄ res ⁊ species dr̄ naturalr bona qꝛ ꝓpter illā ꝓprietatē ⁊ ꝑfectionē ē naturalr appetibilis. Vñ nō appetimus rha barbarū ⁊ medicinā ꝓpter se sꝫ ꝓpter illā ꝓprietatē ⁊ ꝑfectionē quā in se hꝫ. Vñ p illā naturalē ꝓprietatē vnaqueq̄ res naturalis dr̄ hr̄e p̄ncipiū sui mot⁹ ⁊ sue actiōis: eo ꝙ talis ꝓprietas cōsequit̄ formā ⁊ iō ei⁹ effect⁹ dicunt̄ naturales siue a natura: vt pꝫ. ij. phȳr sic. Et sic ꝓpter tales ꝓprietates vnaqueq̄ res dr̄ bona fm̄ naturam et naturalr: iō dr̄ Gen. j. ꝙ vidit deus cuncta q̄ fecerat ⁊ erāt valde bona naturalr sup. Tertio vnaqueq̄ creatura recepit esse actualis existētis: qꝛ aliter nō posset actualr existere nec opari. Nā sol⁹ de⁹ existit ⁊ opat̄ p suam essentiā ⁊ substantiā: eo ꝙ sua opatio est sua substātia ⁊ essentia: ⁊ iō opꝫ vt de⁹ inspiret esse actuale ad hoc ꝙ essentia existat i actu ⁊ exerceat opa vite: qꝛ viuere viuētib⁹ ē esse qꝛ aliđ est vnitas ⁊ vnitatē esse. vj. posteri. et aliđ est magnitudo ⁊ magnitudinē esse. iij. de aīa. Nā sicut mot⁹ est act⁹ mobilis inquātū mobile: ⁊ differt a re mobili: ita esse act⁹ entis in actu inquātū in actu: ⁊ p cōsequens differt realr ab essentia quam actuat scđm Boetiū in libello de hebdomadi. qꝛ esse non est sꝫ essentia ⁊ indiuiduū siue ꝑsona est illud esse actuare vt inq̄t Boetius. Et sic vnaqueq̄ creatura depēdet a deo i triplici gñe

Boe.

cāe ꝓpter h triplex esse. Nā p eē ēntiale ⁊ ideale depēdet a deo i gñe cause formalis: ⁊ p esse actualis existētie istarū depēdet i gñe cāe efficiētis: sꝫ p eē naturale. i. p illā naturalē ꝓprietatē depēdet a deo in gñe cāe finalis: eo ꝙ p illā ordinat̄ in suū finē p̄mariū q̄ est hō: qꝛ oīa facta sūt ꝓpter hoīem ⁊ vltimū q̄ est de⁹: qꝛ oīa sunt ꝓpter hoīem animata ⁊ inanimata: ⁊ hō ꝓꝑ deū: et sic oīa finalr ordinant̄ in deū. Et sic ꝯcludit Aug. in lib. de nā boni: qꝛ oīa sūt bona naturalr ⁊ fꝫ naturā sui: ⁊ ꝙ oīs nā ⁊ essētia ē bona. Primo inquātū ē a deo Scđo īquātū hꝫ talē bonā ꝓprietatē ⁊ ꝑfectionē cōcreatā ꝓpter quaꝫ est appetibilis. Quō aūt natura diaboli facta est mala: ⁊ natura hoīs corrupta: postea dicet̄: sꝫ naturaliter oīa sunt bona ⁊ vera fm̄ ꝙ ꝑticipāt illam primā entitatē. ij. Meta. ⁊ oīa sunt bona inquātū ꝑticipāt bonitates ⁊ ꝑfectiones illi⁹ primi in q̄ cōtinent̄ ꝑfectiones oīm rex̄. v. meta. Item sicut oēs numeri ꝓcedunt ab vnitate: ita oēs species q̄ sunt numeri depēdēt ab illa p̄mo fꝫ magis ꝑfectū ⁊ minus ꝑfectū. vij. ⁊. x. methaphisice ⁊ p̄mo celi. Ex q̄ pꝫ qđ oēs creature sunt naturalr bone vidēs ergo dd̄ quō oēs creature receperunt a deo supradicta bona in sua creatione. s. esse essentiale ⁊ actuale ⁊ esse naturale scꝫ illas naturales ꝓprietates ⁊ ꝑfectiōes ꝓpter has dicunt̄ naturalr bone: iō in hac prima pte huius psal. inuitat se iatim oēs creaturas ad laudādum deū agēdo gratias p bñficijs naturalib⁹ receptis. Et primo inuitat creaturas superiores ⁊ celestes scđo inferiores ⁊ terrestres ibi. Laudate dn̄m de terra. Incipiēs ergo dauid ab ordine nature inuitat creaturas ⁊ dicit: o vos creature de celis. i. de numero celestiū laudate dn̄m. Naꝫ sicut tenetis primū ordinē in natura: ita primo debetis laudare deū ⁊ excelsiori mō: iō laudate eū in excelsis locis mūdi. s. in celo. Nā sicut altiora ⁊ maiora bñficia recepistis a deo iō in primis ⁊ in excelsis ⁊ excelsiori mō debetis cuꝫ laudare grās agēdo ⁊ iō vos oēs angeli ei⁹. s. cherubin et seraphin et throni laudate eū: ⁊ vos oēs v̄tutes ei⁹. s. oēs intelligētie q̄ exercetꝫ ei⁹ v̄tutē mouēdo celestia corpa ad gñationē ⁊ cōseruationē istorū inferiorū: ⁊ hoc facietis ꝓpter deū amatū ⁊ desideratū: vt pꝫ xij. meta iō: laudate eū qui tantā v̄tutē vobis concessit vt regatis et gubernetis totū vniuersum: qꝛ op⁹ nature est op⁹ intelligētie. xj. de aīalib⁹. Deinde cū dicit.

Aug.

Oīs natura et essentia est bona

Laudate deum sol ⁊ luna: laudate omnes stelle ⁊ lumen.

Da. iij. c. ⁊ xxx. ij. b. iudi. xvj.

¶ Inuitat corpa celestia. Et primo corpora luminosa nobis magis nota dicens. Laudate eū sol ⁊ luna laudate eū oēs stelle celi et oē

lumē mūdi tā corpeū q̄ icorporeū. Et forſan facit endiadim ponēdo ſubſtātiuū p adiectiuo dicēdo oēs ſtelle ꝛ lumē.i.laudate eū oēs ſtelle luminoſe:ꝛ oīa aſtra ꝛ planete ꝛ cōprehēdit cū ſole ꝛ luna ꝛ ſtellis lūinoſis oēs orbes coꝝ ꝛ deferētes ꝛ epicyclos planetaꝝ i q̄b⁹ aſtra ferunt ꝛ ꝯtinent. Deinde cū dicit.

de ꝯſ. d.ſ.c. letiu nium in gl.

Laudate eū celi celoꝝ:ꝛ aque q̄ ſup celos ſunt:laudent nomē domini.

¶ Inuitat duos celos ſuperiores nobis ignotos ad ſenſuȝ:eo ꝙ nō deferūt aſtra lumīnoſa. Quoꝝ primū dr celū empyreū qđ dr i plurali celi celoꝝ ꝑ exiſtētiā:eo ꝙ eſt loc⁹ btōrū ꝛ in ſe ꝯtinet tres hierarchias ꝛ nouē ordines angeloꝝ ꝛ innumeras māſiōes btōꝝ ſicut dictū eſt pſal.ciii. Aliud ē celū aqueum vel cryſtalinū qđ dr pmū mobile ſup polos mūdi dictū aqueū a diaphanitate ꝛ ſumma velocitate:qđ collocat īter celū empyreuȝ ꝛ ſydereū:ſicut dictū ē ibidē. Hos ḡ duos celos inuitat ad laudē dei dicēs. O celi celoꝝ i.celū empireū cū oīb⁹ hierarchis ꝛ ordinibus angeloꝝ ꝛ māſiōib⁹ btōꝝ laudate euȝ. Deide cū dicit. Et oēs aq̄.inuitat celū cryſtallinū ꝛ pmū mobile ꝛ notat ipm i plurali:eo ꝙ diuidit p.xii.ſigna ſub q̄b⁹ mouent ſydera ꝛ planete:ex quoꝝ diuerſitate cauſant diuerſi effect⁹ i iſtis īferiorib⁹:vt ꝑȝ māifeſte īō dicit dd.ꝛ oēs aq̄ q̄ ſup celos ſūt.i.celum aqueū cuȝ duodecim ſignis q̄ ſūt ſup celos aſtroꝝ laudēt nomē dñi. Deinde cum dicit.

de ꝯſ. d.ii.c. reuesra.

Quia ipſe dixit ꝛ facta ſunt:ipſe mādauit ꝛ creata ſunt.

Statuit ea in ſeculū ſeculi:ꝑceptuȝ poſuit ꝛ non preteribit.

Quare oīa debēt deum laudare.

¶ Aſſignat triplicē rōnē ꝙre tā celuȝ empyreū cū āgelis ꝛ btis:q̄ celū aqueū cū duodeciȝ ſignis:q̄ celū aſtroꝝ cū oīb⁹ ſtell' ꝛ planetis debēt laudare deū:ꝙrū pria rō ē:qꝛ deus creauit oīa iſta ex nihilo:i q̄ creatiōe accepīt oīa bona naturalia ſupradicta.ſ.eē eſſētiale ꝛ naturale ꝛ actuale ſiue ſubſtantiā ꝟtutē ꝛ opationē ſiue pncipiū mediū ꝛ finē:qđ idē ē Scđo iſte creature celeſtes acceperūt al' donū ꝑ ceteris ſ.icorruptibilitatē ꝛ eternitatē a pte poſt qꝛ creauit ea icorruptibilia. Tertio qꝛ regūt oīa iſta iferiora ꝛ mouēt oīa ꝑ deū amatū ꝛ deſideratū.x.metaphi.qꝛ ſēp implēt volūtatē dei Dicit ḡ dd. Oīa iſta celeſtia laudēt deū. ¶ Pmo ꝑ bñficiū creatiōis qm̄ ipſe de⁹ dixit ꝛ fctā ſunt ꝛ mādauit ꝛ creata ſunt:quia ad ſolum dictum ꝛ preceptum omnia ſunt creata ꝛ facta. Nam dicēdo fiat lux ilico facta ē lux.i.tota angelica natura. Et dicēdo fiat firmamētū factū ē firmamētū i medio aq̄ꝝ:ꝛ ſic de ſingulis:vt ꝫ ge.i. ¶ Itē ſcđo iſta celeſtia tenent laudare deū: eo ꝙ fecit ea icorruptibilia ꝛ eterna. Nā ſtatuit ꝛ firmauit ea i ſcl'ȝ ſeculi:qꝛ nūq̄ corrumpent nec deficiēt quātū ad ſubſtātiā ꝛ exiſtētiā. ¶ Itē tertio creature celeſtes tenentur laudare deū ꝑ dignitatē officiū ꝛ regimē qđ habēt ſup oīa iferiora. Nā pmo itelligentie mouēt oēs celos ꝓpter deū amatū ꝛ deſideratū gñatiōes iſtoꝝ iferioꝝ ꝛ ad vitā ꝛ ꝯſeruationē eoꝝ:ꝛ vt natura exerceat oīa opera ſua:qꝛ op⁹ nature ē op⁹ itelligētie:vt dictū ē. Et iō impreſſit i mētib⁹ āgeloꝝ ſpecies oīm inferioꝝ ad ſciētiā artificialē eoꝝ:vt ait Augu.ſup gen.ꝛ etiam ipreſſit in celis et aſtris virtutes actiuas ad gñatiōes illoꝝ inferiorū ſicut ipreſſit in materia phyſica rōnes ſeminales paſſiuas:vt idē Aug.dicit ibidem. Itē etiā de⁹ poſuit āgelos cuſtodes ſup ciuitates ꝛ regna ꝛ hoīes pticulares:ꝛ ſic creature celeſtes regunt oīa inferiora ad nutum ꝛ preceptum dei:qđ preceptū a deo poſitū ꝛ ſtatutū nō ꝑteribit:nec deficiet vſq; ad fineȝ mūdi:qꝛ ſemꝑ implet diuina volūtas. ¶ Sȝ hic ſunt tria no.ꝓpter ꝟba dd.nā primo poſt q̄ ꝑnominauit angelos cuȝ celis ſubdit:qm̄ ipſe dixit ꝛ facta ſunt:mādauit ꝛ creata ſunt hoc aūt dixit ad explicādā mentē ipſi⁹ moyſi. Nā moyſes lȝ implicite tñ nō explicite explicauit creationē āgeloꝝ īter ceteras creaturas:ſȝ voluit intelligere naturā euangelicā ꝑ lucē cū dixit de⁹. Fiat lux ꝛc.ſm Aug. Et forſan moyſes hoc fecit:eo ꝙ loquebat ꝑplo rudi ꝛ groſſo ne putaret et intelligeret pluralitatē deoꝝ ꝑ angelos. Sed dd qꝛ loq̄batur ꝑplo iaȝ magis erudito:ꝛ etiā qꝛ ꝓphetice loq̄bat ꝑplo xp̄iano iaȝ multo magis illuſtrato:iō explicat creationē angeloꝝ ſimul cū creatiōe celoꝝ ꝛ aſtroꝝ in hoc pſal. dicēs:qm̄ ipſe dixit ꝛ facta ſunt ꝛc. Scđo ē notādū ſm platonē in thimeo ꝙ lȝ angeli et ēt celi ſint eterni ꝛ incorruptibiles tñ non ſimpliciter:ſȝ ſolū a pte poſt qꝛ ex tpe ꝛ a pncipio ſunt creati et facti:incorruptibiles de ſe ꝛ abſolute:ſȝ ex ſola dei voluntate ꝛ ꝑcepto vñ ait.vos q̄deȝ dii opa mea indiſſolubilia:ꝛ. mea tñ voluntate ſolubilia. qꝛ nati creatiq; eſtis nūq̄ tñ diſſoluemini. Ex q̄ ꝑȝ ꝙ ſi de⁹ ſubtraheret īfluxū ab āgelis ilico deficerēt: ſȝ nūq̄ deficiēt ex diuīa volūtate ꝛ ꝑcepto:ꝛ iō ait dd:ꝙ de⁹ ſtatuit ꝛ firmauit oīa celeſtia i ſcl'ȝ ſcli ex mera volūtate. Et iō poſuit i eis ꝑceptū ꝛ ſtatutū qđ nūq̄ ꝑteribit i eis:qꝛ ſemꝑ viuēt. Tertio ē aduertēdū ꝙ lȝ corpa celeſtia ꝑtereāt poſt iudiciū:eo ꝙ xp̄s ait Mat. xxiiii.celū ꝛ terra trāſibūt ꝟba aūt mea nō ꝑteribūt. H aūt eſt intelligēdū q̄ ad motū.qꝛ ñ āplius mouebūt poſt q̄ ñ erūt gñatiōes nec corruptiōes:tñ nō deficiēt nec ꝑteribūt q̄tū ad ſubſtā ꝛ exiſtētiā:imo ſol ꝛ luna lucebūt ſeptēpliciter:ꝛ oēs āgeli ꝛ bti laudabūt deū

Aug.

Not.

Quō angeli ſūt .ſni

in ſecula ſeculorū. Item licet tunc ceſſabunt angeli quātū ad preceptum regiminis iſtorum inferiorū: tñ nō ceſſabūt clamare incenſtanter Sanctus Sanctus Sanctus ꝛc. nec quātum ad fruitionem. Deinde cum dicit.

Laudate dominum de terra: dracones et omnes abyſſi.

de gñ. di. ij. c. pa nis ꝛc. ¶ Inuitat ad laudē dei oēs creaturas inferiores tā elemētata ꝙ elemēta: ꝛ tā inalata ꝙ alata. Et pmo irrationabilia. Jō ait Uos oēs creature de terra. i. de nūero terreſtriū laudate dñm: ꝛ pmo vos dracones ꝛ oēs abyſſi. i. oēs abyſſales ꝛ marine cū oib⁹ piſcib⁹ et natatilib⁹ laudate dñm: ꝛ intēdit p dracōes cete ꝛ balenas ꝛ oēs grādes piſces: vt pꝫ ge. j. Nā vbi nr̄a trāſlatio hꝫ. creauit deus cete grādia: i hebreo habet. creauit de⁹ dracōes magnos. Deinde inuitat oīa elemēta ꝛ metheorica que generantur in aere: cum dicit.

ibidē. **Ignis grādo nix glacies ſpūs pcellarum: que faciunt verbum eius.**

¶ Uñ p ignē nō ſolū itēdit elemētū ignis ſꝫ ēt fulmia ꝛ coruſcatiōes ꝙ incēdunt ꝛ gñantur i ventre nubis ex exhalatiōib⁹ calidis ꝛ ſiccis i medio iterſtitio aeris: ſicut grādo et nix ꝛ glacies gñant ex vaporib⁹ hūidis ꝛ frigidi. ſpūs aūt pcellaꝝ ſunt venti cauſati ex aere agitato lateralr̄ p exhalatiōes calidas ipellētes aerē: vel qꝛ iſte exhalatiōes ipellūtur lateralr̄ a ꝯtra frigiditate aeris. Sed qꝛ oīa iſta ſemp ſiūt ex diuia volūtate ꝛ ordinatiōe pmiſſiue ꝛ qñqꝫ pceptiue ad terrorē aut punitionē hoīm: iō ſubdit. Que faciūt vbbū. i. pceptū ei⁹ qꝛ oīa iſta faciūt ꝛ iplēt pceptū dñi

Mōtes ꝛ omnes colles: ligna fructifera ꝛ omnes cedri.

rcd. di. c. j. igio. **Beſtie ꝛ vniuerſa pecora: ſerpētes et volucres pennate.**

¶ Deinde inuitat terrā cū ptib⁹ ſuis cū ait: mōtes ꝛ oēs colles. Deide iuitat plantas et oēs arbores cuꝫ ſubdit. Ligna fructifera et oēs cedri. Deide iuitat oīa aīalia bruta ꝛ irrationabilia cū ſubdit. Beſtie ꝛ vniuerſa pecora ꝙdrupedia ſerpētes. i. oīa reptilia: volucres pēnate. i. oīa volatilia laudate dñm ꝛc.

R qō i. alata laudent deū. Aug. ¶ Sꝫ hic pōt dubitari: ꝙre dꝰ iuitat ad laudē dei iſta ſuprādicta inaīanimata ꝛ irrōnabilia cū ſint inepta ad laudādū deum? ad hoc rñdet Aug. ꝙ lꝫ iſta nō laudēt deū lingua ppria tñ laudāt deū repñtatiue inꝗ̄tū i eis lucet diuia bonitas: ꝛ repñtāt i eis diuie pfectiōes ꝛ vtutes: vñ mouēt nos ad laudādū ꝛ bñdicēdū deū pp illas vtutes et ꝓprietates ꝙs de⁹ i eis creauit ad obſequiū ꝛ vtilitatē nr̄am: ꝛ ſic de⁹ laudat ꝛ bñdicit i eis a nobis: ꝛ ſic oīa inalata ꝛ irrōnalia laudāt deuꝫ effectiue. Jtē oīa ſupradicta tenent laudare deū agēdo grās ꝓpter bona naturalia ꝙ a deo receperūt: ſed qꝛ nō pñt laudare deum lingua laudant cū effectiue p nos: ꝙ tenemur aſſidue laudare deū ꝙ tribuit illis rebus talia bona naturalia ad nr̄m obſequiū: ꝛ pncipalr̄ iquātū eis lucet ꝛ apparet veſtigium trinitatis ꝛ diuinaꝝ pfectionū: ꝛ potētia ꝛ ſapiētia ꝛ bōitas artificis. ſ. dei aialib⁹. Et hoc eſt qđ intendit dicere ꝓpheta in hac parte.

Reges terre ꝛ omnes populi: principes ꝛ omnes iudices terre.

Juuenes et virgines ſenes cum iunioribus laudent nomē domini qꝛ exaltatum eſt nomen eius ſolius.

¶ In hac ſcđa pte iuitat totā hūanā naturā ad laudē dei ꝙ ad oēs dignitates ꝛ ꝯditiones ꝛ ſex⁹ ꝛ etates: et hꝫ pp bona maiora ꝙ a deo accepit. ¶ Ad cui⁹ itellectū ē pmo notādū ſm Aug. ꝙ hō nō ſolū accepit a deo eē naturale ſicut cetere creature: ſꝫ pulchrū eē ꝛ pfectū. Nā eē naturale in hoīe ē illō p qđ cōuenit cū ceteris creaturis: tā alatis ꝙ inalatis: puta eē naturale ꝛ vegetatiuū ꝛ ſēſitiuū ꝛ ſcđm locū motiuū ſꝫ pulchrū ē p qđ ē ad imaginē dei ſpālr̄ fact⁹: p qđ attigit ſciētiaꝫ ꝛ notitiā oīm rerū tā ſpūaliū ꝙ corpaliū: et attigit oēs vtutes: tā theologales ꝙ morales: ꝛ attigit oīa dona grāꝝ ꝛ ſacrorū: ꝛ ſingulariter attingit verā btitudinē. Et hꝫ ē pulchrū eē qđ a deo accepit hō vltra cetera aīantia. Sꝫ vltra hoc pulchrū eē accepit pfectū: qꝛ pfecit cū dñs oībus laudib⁹ ꝛ ceteris creaturis: vt pꝫ Ge. j. ꝛ. ij. cū dixit. Dominamini piſcib⁹ maris ꝛ volatilib⁹ ꝛ beſtiis terre ꝛc. ex ꝙ pꝫ ꝙ plura dona accepit hō a deo ꝙ cetera aīantia. Scđo eſt aduertēdū ſm Aug. ꝓut dictū ē ꝙ hō tria dona accep. a deo in hꝫ mūdo ſcꝫ dona nature ꝛ fortune: ꝛ grē: ꝙ intelligūt p illa bōa ꝙ tradidit pr̄familias ſeruis ſuis ad negotiandū: ꝛ peregre pfectus eſt Mat. xxv. Nā p ꝙnqꝫ talēta itelligūt ꝙnqꝫ bona nature: ꝙ ſunt ꝙnqꝫ ſenſus exteriores ſ. viſus auditus guſtus odorat⁹ ꝛ tactus data ad neceſſitatē vite hoīs ꝛ quinqꝫ potētie interiores cognitiue date ad diſcurrendum ꝛ rōcinandum ꝛ fruēdum. ſ. imaginatiua et ſenſus cōis et phantaſia ꝛ cogitatiua et tota pars rōnalis cōtinēs intellectū et memoriā et volūtatē. Iſta aūt ꝙnqꝫ tā interiora ꝙ exteriora dñr bona nature: ꝙ quib⁹ tenet hō reddere rōnē deo in nouiſſimo die: bona autē fortune hoī data intellecta p vnū talentū ſunt dignitates et pſtātes et diuitie tpales ꝙ dñr bona fortune: nō ꝙ dēt a caſu. nec a dea dicta fortuna: ſicut putabāt etl.. qꝛ a ſolo deo omniū creatore dātur: et ab eo ſolo

S hō accepit a deo eſſe pulchrū ꝛ pfectū.

T hō tria dona accepit a deo.

ſunt petēda: vt inquit aug. li. ꝯ academicos Et p̄io de ciuit. dei. c. viij. Sed intm̄ vſitato vocabulo dn̄r bona fortune: q2 cā corū igno raſ a nobis. Nā bn̄ nouim⁹ qḋ a ſolo deo da tur aut p̄ceptiue aut ꝑmiſſiue: ⁊ ſcim⁹ qḋ ſūt bonis bona: ⁊ malis mala: ſꝫ ignoram⁹ quaꝛ de⁹ ꝑmittit qñq3 prauos regnare ⁊ preceſſe: ⁊ ꝓſperari: ⁊ iuſtos ōprimi et ſubeſſe: put di ctū eſt pſal. lxxij. Et iō ꝓpter corū cām latē tē ⁊ nobis ignotā dn̄r bona fortune bona ꝟo gr̄e ꝑ il a duo talēta itellecta dn̄r dona gra tiarū ſpūſſctī ⁊ dona eccl'iaſticorū ſacrorū ꝑ q̄ q̄dē dona gr̄e recepta in hoc ſc'lo: hō reci pit et adipiſcit dona gl'ie in futuro. Q2 ergo hō pre ceteris creaturis recepit a deo iſta tria gñā bonorum. ſ. nature fortune ⁊ gr̄e: iō magis teneſ deū laudare et gr̄as agere ꝯ dō enūeratis ceteris creaturis in hac vltia ꝑte iuitat oēs hoīes ad laudē dei ⁊ hoc q̄ ad oēs ſtat⁹ ⁊ dignitates ⁊ ſexus ⁊ etates: dicit ergo. O vos oēs reges terre q̄ pre ceteris a deo accepiſtis maiora bona fortune q̄ loco dei p̄eſtis oībus ppl'is ⁊ regnis. Et vos oēs ppl'i ſub iure ⁊ legib⁹ ⁊ magr̄atib⁹ ⁊ regib⁹ ſociati: ⁊ vos p̄ncipes ⁊ oēs iudices ⁊ p̄ſides terre: ⁊ vos iuuenes maſculi ⁊ ꝟgines ⁊ fe mine: ⁊ vos oēs ſenes ſil'r cū iunioꝛib⁹: lauda te deū ſup. et oēs iſti p̄dicti laudēt xp̄m q̄ eſt nomē dn̄i. Nā h̄ nomē ieſus qḋ ē nomē ſoli⁹ dei ē exaltatū in celo ⁊ i terra. Nā eo q̄ xp̄s ſeip̄m exinaniuit formā ſerui accipiēs: ⁊ hūi liauit ſeip̄m fact⁹ obediēs p̄ri vſq3 ad mortē crucis: iō p̄r dedit filio iſtud nomē qḋ ē ſup oē nomē: ⁊ exaltauit ip̄m intm̄ q̄ in noīe ie ſu oē genu flectaſ celeſtiū terreſtriū ⁊ infer norū ⁊ tādē in gl'ia eſt dei patris. Ex q̄ pꝫ q̄ hoc nomē Jeſus ſolius dei eſt ibi exaltatuꝫ: ergo oēs ſtatus hoīm tenētur xp̄m laudare.

xj. di. c. nos lue. Confeſſio eius ſuper celuꝫ ⁊ terrā: et exaltauit coꝛnu populi ſui.

¶ Si ergo ita eſt q̄ hoc nomē ſoli⁹ dei qḋ eſt Jeſus eſt exaltatū ſup oēs ſtatus ⁊ conditio nes hoīm ⁊ in celo ⁊ in terra et in inferno: q̄ ſit cōfeſſio laudis eius ſup celū ⁊ terrā eo q̄ ipſe xp̄s exaltauit coꝛnu. ſ. regnū ⁊ honoꝛem ppl'i ſui ꝑ ſuā mortē ⁊ paſſionē ⁊ reſurrectio nē et aſcēſionē. Nā ꝑ oīa iſta meruit xp̄s ex altare hūanā naturā ⁊ eccl'iam ſuā in tantā dignitatē vt mēbra ei⁹ mereanſ felices mā ſiones in celo iter ⁊ ſup angelos. ¶ Duplici ter q̄ xp̄s mereſ vt cōfeſſio laudis ei⁹ ſit ſup celū. i. ſup oēs angelos ⁊ beatos: ⁊ ſup terrā i. ſup oēs hoīes hui⁹ eccl'ie et ſup vtrāq3 ec cleſiā. ſ. triūphātē ⁊ militātē. P̄rio: q2 nomen ei⁹ ſolius eſt exaltatū a patre: q̄ dedit ipſi il lud nomē qḋ eſt ſup oē nomē in oīpotētia et ſapiētia ⁊ mīa ⁊ iuſtitia. Scḋo q2 ipſe chriſt⁹ meruit exaltare coꝛnu ppl'i ſui: eo mō q̄ di

laus xp̄i ſuper ange los.

ctū eſt. Debet q̄ ſic oꝛdinari ⁊ ꝯſtrui iſta l'ra. Reges terre ⁊c. laudēt nomen dn̄i. ſ. Jeſum xp̄m q̄ ē nomē dn̄i tetragrāmatō: put dictuꝫ eſt ſuperi⁹ ⁊c. Et ſic cōfeſſio ei⁹. ſ. ieſu xp̄i ſu ꝑ celū ⁊ terrā: q2 nomē ei⁹ ſoli⁹ ē exaltatū a p̄re. Et q2 ipſe xp̄s exaltauit coꝛnu ppl'i ſui. Nā nomē xp̄i fuit exaltatū i terra in miracu lis faciēdis: ⁊ in iferno ip̄m expoliādo: ⁊ fuit exaltatū i celo: q2 i die aſcēſionis ſedit a dex tris p̄ris: ſꝫ ipſe exaltauit coꝛnu ppl'i ſui qñ ip̄m de captiuitate diaboli liberauit: ⁊ i celo inſ p̄ncipes ⁊ āgelos collocauit. Deide cū dī

Hymnus oībus ſanctis eius filijs iſrael populo appꝛopinquanti ſibi.

¶ Spāliter inuitat ppl'm dei: eo q̄ pre cete ris accepit a deo dona gr̄e et gloꝛie: ⁊ noīat ip̄m trib⁹ noībus. ſ. ppl'm ſctōꝛū et filios iſr'l ⁊ ppl'm appꝛopinquātē deo. Ad quoꝝ itelli gētiā eſt p̄io notādum q̄ ſctūs dī de ſancio ſancis: qḋ idē eſt qḋ bn̄ oꝛdinare: et iō ſanct⁹ dī in vita: ⁊ ſic oēs q̄ viuunt ſub lege diuina dn̄r ſctī. Et iſto mō oēs iuſti vtriuſq3 teſta mēti q̄ vixerūt ſub diuina lege et ſanctione dicti ſunt ſctī ab adā vſq3 ad vltimū iuſtum. Et tot⁹ ille cet⁹ dī ppl's ſctōꝝ: et nō ſolū dn̄r ſctī in hac vita: ſed etiā dū iam fruunſ i cele ſti. Totū ergo iſtū ppl'm ſanctoꝝ vtriuſq3 te ſtamēti ⁊ vtriuſq3 eccleſie tam militantis q̄ triūphantis inuitat dauid ad laudē dei: cuꝫ ait. Hymnus oībus ſctīs eius. ¶ Deinde cū ſubdit. Filijs iſrael ppl'o appꝛopinquanti ſi bi. eſt adnertendum: put dictum eſt in ꝓlo go: q̄ Jacob filius Jſaac habuit duo noīa. ſ. Jacob ⁊ iſrael. P̄imū nomen ſcꝫ Jacob ha buit a natiuitate carnali: lꝫ non fuerit abſq3 myſterio ⁊ ſignificatiōe. Scḋm nomē. ſ. iſr'l fuit ipſi ipoſitū in natiuitate ⁊ regeneratiōe ſpirituali: qñ fuit bn̄dictus a deo: ⁊ luctatus eſt cum angelo: vt patet Gen̄. xxxij. vbi quat tuoꝛ notanſ myſteria. Nam p̄imo Jacob te nuit foꝛtiter angelū in ꝑſona dei: nec voluit ipſum dimittere. Scḋo fuit bn̄dictus ab eo. Tertio fuit direct⁹ ab eo Quarto vidit dn̄ꝫ in illo angelo q̄ ſecuꝫ luctabaſ. Et ideo pꝛo pter iſta quatuoꝛ myſteria de⁹ voluit q̄ dei ceps appellareſ iſr'l. P̄imo q2 foꝛtis cū deo ip̄m tenēdo et non dimittendo. Scḋo q2 fuit a deo bn̄dictus ⁊ regeneratus. Tertio quia fuit a deo directus. Quarto q2 vidit dn̄m fa cie ad faciem: q2 iſta quatuoꝛ ſignificat hoc nomē iſrael: ⁊ iō ille populus fuit binominis in ſcriptura. Nam vno modo dicitur Jacob inquantū eſt filius Jacob ſm carnem et na tiuitatē carnalē. Alio modo dicebatur iſrael ſiue fili⁹ iſrael ⁊ hoc ſm ſpm: inquantū erat directus a deo per legeꝫ: ⁊ videbat dominū per fideꝫ. Et ideo ꝑ illa duo noīa ſcꝫ Jacob et iſrael: figurabaſ q̄ in aduentu meſſie ille

xcō. di. c. i glo.

ſctūs a quo dicaſ.

x

Jacob vocabaſ duobus noībus.

pplꝰ erat diuidēdꝰ i duas ptes. Naȝ vna ps
eoꝝ debebāt manere filij iſrł ſꝫ carnē tm̄ ⁊
debebāt pdere nomē iſrł ſꝫ ſpūm qꝛ debāt
dimittere deū negādo xp̄m: ⁊ nō debebāt bn̄
dici: nec dirigi a xp̄o: nec videre deū p fideȝ:
imo debebāt claudicare a via v̄itatis ⁊ erra
re ab vtero legis: ⁊ alienari a vulua ⁊ loqui
falſa ꝯ v̄itatē ſacre ſcripture: vn̄ dictū eſt in
ꝓlogo ꝙ Jacob poſtq̄ luctatꝰ ē cū āgelo mā
ſit claudꝰ vno pedeꝝ qđ fuit figuratū ꝙ vna
pars filioꝝ eiꝰ debebat claudicare a rectitu
dine ⁊ v̄itate legis negādo xp̄ȝ eſſe meſſiaȝ.
Sȝ alia ps debat recipere xp̄m eſſe meſſiā.
Sȝ alia ps debat recipere xp̄ȝ ⁊ tenere eū ⁊
bn̄dici ab eo p baptiſmū ⁊ eccl'iaſtica ſacr̄a ⁊
dirigi ab eo: ⁊ via recta pcedeř ⁊ pede recto
p legē euāgelicā: ⁊ videre deū ⁊ appropiqua
re ſibi p fidē ⁊ gr̄aȝ: ſicut fuerūt apl'i ⁊ oēs
filii qui receperūt xp̄m: ⁊ ſic oēs iſti erāt dicē
di ⁊ appellādi filij iſrael: ⁊ iſrael ſm̄ v̄itatē
⁊ p repromiſſionē. ¶ Et ſic pȝ ꝙ iudei mo-
derni ⁊ tota illa pars q̄ negauit ⁊ repudia-
uit xp̄ȝ lȝ ſint filij iacob ſm̄ carnem: tn̄ falſo
mō nominanř iſrł ſeu filij iſrł: qꝛ tale nomē
eſt ſm̄ ſpm̄ ⁊ pmiſſionē impoſitū ipſi iſrł in
illa bn̄dictiōe regn̄atiua p illa quatuor my-
ſteria: ſed qꝛ ipſi nullū ipſoꝝ hn̄t. Primo qꝛ
nō fortiter tenuerūt xp̄m: nec appropinqua
uerūt ſibi: imo negauerūt ⁊ fugerūt eū: nec
voluerūt dirigi ab eo p legē euāgelicā: nec
regenerari: nec bn̄dici per baptiſmū ⁊ eccle
ſiaſtica ſacr̄a: nec volunt ipſum videre per
fidē: ſȝ in ſua cecitate pmanere: ideo nullo mō
pnt dici iſrł: nec filij iſrł. Sed nos lȝ nō ſimꝰ
filij iacob ſm̄ carnē: tn̄ quia recepimus ⁊ te-
nemus xp̄m et appropinquamus ipſi p gra-
tiā ⁊ adheremus per fidē: ⁊ fuimꝰ ab eo bn̄-
dicti p baptiſmū ⁊ eccl'iaſtica ſacr̄a ⁊ fuimꝰ
directi p legē euāgelicā: ideo ſumꝰ veri iſrael
⁊ filij iſrł ſm̄ veritatē ⁊ repromiſſionē ⁊ re-
generationē: qꝛ iſrael nō eſt nomen carnis:
nec gn̄ationis: ſed nomē regenerationis et
repromiſſionis: h̄ ergo p̄uidēs dauid in ſpū
concludendo inuitat hunc ppl'm regn̄atum
ad laudē dei dicens. ſit hymnus et cātus le
tine filijs iſrael nō carnalibꝰ negātibꝰ ⁊ fu-
gientibꝰ xp̄m: ſȝ pplo appropinquanti ſibi p
regn̄ationē et fidē et gr̄am: ſicut dictum eſt:
Ex ſupradictis pȝ nō eſſe verā poſitionē il-
loꝝ qui dicant ꝙ dd ſolū inuitat ppl'm ve.
te. ad laudē dei in hoc pſal. nā p̄mo hoc eſt
manifeſtiſſime ꝯ textū qui dicit Reges ter-
re ⁊ oēs ppl'i principes ⁊ oēs iudices terre
laudate dn̄m. Nā ſolꝰ ille paruꝰ ppl's lau-
dabat deū qui erat minimꝰ inter oēs popu-
los alios. Itē in illo pplo non erat niſi vnus
rex ⁊c. Ex quo ſequiř ꝙ dd ꝓphetice inuitat
⁊ excitat omnes reges ⁊ pplos ⁊ principes
totius terre gentilium ad laudandū xp̄m:
quos i ſpū p̄uidebat ad fidē xp̄i venturos. Itē
ideo manifeſte videmꝰ ſm̄ ſupradicta ꝙ dd
inuitat filios iſrł ſm̄ ſpm̄ ⁊ repromiſſionē: q̄
eſt pplꝰ appropinquās ſibi: ſȝ talis eſt pplꝰ
xp̄ianꝰ: ḡ nō ſolū inuitat pr̄es nec pplm ve.te.
Itē ex tali poſitiōe ſeq̄reř ꝙ dd nō eſſet pro-
pheta i hoc pſal. qđ eſt falſuȝ: qꝛ ita locutꝰ ē
ꝓphetico ſpū in hoc pſal. ſicut i ceteris: vt ſe
piꝰ dictū eſt. Ex ſupradictis ḡ pȝ q̄liter dd in
uitat in hoc pſal. oēs creaturas tā ſuperio-
res q̄ inferiores: tā irrationales q̄ rōnales
tam noui teſt. q̄ veteris. ſed ſpecialr̄ inuitat
verū iſrł ſm̄ ſpm̄ ⁊ promiſſionē populū ap-
propinquantē ſibi qui eſt populus xp̄ianus
quē in ſpiritu preuidit per xp̄m regeneran-
dū ⁊ benedicendū ⁊ dirigendū ⁊c. ¶ Sȝ hic ℞ obiectio.
dubitař: naȝ videř ꝙ ꝓpheta nō inuitat oēs
creaturas ad laudādū deū: nā nō inuitat aua
ritiā: nec luxuriaȝ: nec inuidiam: nec cetera
hmōi ad laudādū deū? Ad hoc rn̄det Aug.
ꝙ iſta non ſunt creata in deo: nec d̄ ſe ſūt ali
qua ſubſtātia: nec habenř aliquam eſſentiā:
ideo nō inuitanř ad laudādū deū qꝛ nō com
putanř: nec numeranř inter creaturas. Ad
cuius itellectū eſt aduertendū ſm̄ Aug. lib.
de natura boni ⁊ in oībꝰ tractatibꝰ quos fe-
cit contra manicheos ⁊ pelagianos ⁊ prout aug. not.
dictū eſt pſal. xiij. ⁊. xiiij. ⁊. cxviij. ꝙ oīs res et
oīs ſubſtantia eſt bona naturaliter. Primo q̄ſtio
qꝛ eſt creata ad inſtar ⁊ exemplar illarū eter pctm̄
naꝝ ideaꝝ. Scđo qꝛ in oī eſſentia deus con- nō hȝ
creauit aliquā virtutē ⁊ ꝓprietatē vtileȝ ad eſſe a
ꝯſeruationē vniuerſi: p quaȝ res d̄r bona et deo.
appetibilis: vt pȝ de auro ⁊ argento ⁊ lapi
de pretioſo ⁊ agarico et rha barbaro ⁊c. Et
ſic eſſentia ⁊ ſubſtātia: hoīs naturaliter eſt
bona imo melior eſt oī alia creatura irrōna
li: qꝛ nō ſolū accepit a deo eſſe ſed pulchrum
eſſe: vt ſupradictū eſt. Sed hō ex freq̄ntibꝰ
actibꝰ indebitis ⁊ inordinatis ex ꝓprio libe
ro arbitrio cōmiſſis pōt gn̄are in ſe aliqueȝ
malū habitū ⁊ vitiuȝ: ſicut ſunt auaritia lu-
xuria odiū ⁊ pigritia ⁊c. q̄ quidem vitia nō
ſunt creata a deo. ſed ab hoīe ppetrata ⁊ ex
ꝓprio arbitrio elicita: ⁊ vltra hoc vitiū infligi
tur culpa ⁊ peccatū in aīa: p qđ d̄r diſſimilis
deo: ⁊ deo odioſa ⁊ obligata ad penā eternā
vt ſepiꝰ dictū eſt. Vn̄ talis actus intantū d̄r
malus inq̄ntū deuiat a diuina lege ⁊ volūta
te que eſt metrum ⁊ menſura et regula oīm
actuū humanoꝝ. Unde actus venereus in
tantū d̄r peccatū inquātū fit cōtra diuinā le
gē: vt puta cū vxore alterius: ⁊ ſic diciř adul
teriū vel aliter q̄ cū propria vxore aut modo
ordinato: ⁊ ſic d̄r fornicatio. Ex q̄ pȝ: ꝙ ſola
inordinatio ⁊ modꝰ indebitꝰ ⁊ ꝓhibitꝰ facit
actū vł ꝯcupiſcētiā eſſe pctm̄ ⁊ dānabilē. Et
ſic pȝ: ꝙ vitiū ⁊ pctm̄ vt puta auaritia ⁊ adulte
riū ⁊ hōicidiū nō ſubſtantia aliqua: nec hn̄t

nota q̄ȝ xp̄iani nō in dei ſunt filij iſrł ſeu ia cob.

eſſentiã: nec ſunt creata a deo: ſ; a mala ꝑ
uerſa hoīs volũtate ꝑpetrata deuiãdo a di
uina lege ꝛ volũtate ꝛ deficiendo ab illa. Et
ſic nõ hñt cãm efficiẽtẽ: ſ; deficiẽtẽ: vt inq̃t
Aug. xij. de ciui. dei. c. vij. ¶ Cũ ergo iſta vitia ꝛ
ꝑctã nõ ſint a deo creata: imo ꝯ eiꝰ regulã ꝛ
volũtatẽ ꝑpetratã: iõ nõ pñt laudare deũ: ſ;
blaſphemare: hec eſt ꝗ cã q̃re ꝓpħa non lui
A tat ea ad laudãdũ deũ int̃ creaturas. ¶ Ex
Qd. dictis i iſto p̃o ſurgũt ẽt alie due mirabiles
q̃ſtiões. Quaꝝ pria ẽ. Uñ eſt ꝙ ſolꝰ deus ſo
lo verbo et p̃cepto abſq; oī motu ꝛ admini
culo dicẽdo ad extra ꝓduxit celũ et terrã et
angelos et totã vniuerſitatẽ creaturarũ: q2
ipſe dixit ꝛ facta ſunt: mãdauit ꝛ creata ſũt:
Qd. qd nulla creatura citra deũ põt facere. Se
cũdo querit̃ quare Jeſus filius dei verbum
incarnatũ ſcda de trinitate ꝑſona magis dr
nomẽ dei ꝛ intelligit̃ ꝑ nomẽ dei in tota ſa
cra ſcriptura q̃ꝫ perſona patris aut ſc̃i ſpũſſci
Quo de qua ꝑſona filij dĩ. Exaltatũ eſt nomen eiꝰ
deus ſolius. ¶ Quãtũ ad primũ abſq; argumen
ỽbo tis philoſophoꝝ eſt dicendũ ſicut iã dictum
oĩa eſt p̃ial. cx. ꝙ cauſa quare deus ex ſolo ỽbo
crea dicẽdo creat oĩa abſq; aliquo alio exteriori
uit. eſt: q2 quelibet creatura quo ad totũ ſuũ eẽ
depẽdet a verbo diuino ꝛ volũtate. Nam q̃
ad eſſe eſſentiale ꝛ ſubſtãtiale depẽdet a ver
bo inquãtũ eſt ſimilitudo illius eterne idee:
ꝛ exẽplaris forme exiſtẽtis eternalr̃ in ver
No. bo diuino. Et ſic depẽdet a deo in gñe cauſe
formalis: ſed quo ad eẽ exiſtẽtie actualis de
pẽdet a diuina volũtate: inquãtũ diuina vo
lũtas ſpirat ꝛ influit eſſe actualis exiſtentie
in illa eſſentia ꝛ ſubſtãtia deducẽdo ſimili
tudinẽ illiꝰ idee ad actualẽ exiſtẽtiã ad ex.
Loq̃ Uñ loq̃ dei ad ex̃ nihil aliũ eſt niſi multipli
dei care ſimilitudines ideaꝝ exiſtẽtiũ in verbo
ad ex̃ ſpirãdo actualẽ exiſtẽtiã: ꝛ ſic creãt creatu
q̃d ſit re ad ſilitudinẽ illarum idearũ. Uñ ſicut ad
locutionẽ humanã ꝯcurrit intellectꝰ ꝛ volũ
tas: nã p̃mo intellectus educit et exprimit
ad extra ſilitudines ſcie et cogitatiõis idea
lis quã diu ãte habebat: ſ; voluntas mouet
organa ad formãdã vocẽ in qua ĩprimit̃ co
gitatio intellectus: ꝛ ſic illa vox manifeſtat
ad extra cogitationẽ intellectꝰ: ꝛ iõ ſicut hu
mana locutio ſiue verbũ vocale vel ſcriptuꝫ
eſt effectus intellectus ꝛ volũtas totalr̃ de
pendens ab eis: ita pariter q̃libet creatura
nihil aliud eſt niſi diuina locutio ad extra
In q̃ totalr̃ depẽdẽs a diuino verbo ꝛ volũtate.
libet Itaq; ſicut in verbo ꝛ locutiõe humana cõ
crea ſiderant̃ duo: ſc; ſonus ꝛ ſignificatio: nã ille
tura ſonus ĩportat ſignificationẽ ỽbi mẽtalis im
conſi preſſaꝫ: ꝛ ſic notificat cogitationẽ mẽtis ad
derã extra: ita pariter in qualibet creatura cõſi
tur derant̃ duo. P̃rimo eſſentia ſiue ſubſtãtia q̃
duo. eſt ſilitudo idee diuine. Scdo cõſideratur eſſe

inſpiratũ ꝛ influxũ a diuina volũtate: qd q̃dẽ
eſſe ſubſtãtat et actuat et ꝑſonat: et ſuppoſi
tat eſſentiã ꝛ ſubſtantiaꝫ: ꝛ iõ multi doctores
ſcholaſtici ꝓ maiori parte tenẽt ꝙ iſtud eſſe
actualis exiſtẽtie diſtiguit̃ realr̃ ab eſſẽtia ĩ
creaturis: eo ꝙ ẽ actꝰ et ꝑfectio eſſentie. Ex
q̃bꝰ p; ꝙ locutio dei ad extra nihil aliud eſt
niſi eductio ꝛ exp̃ſſio ſimilitudinũ diuinarũ
ideaꝝ cũ influxu actualis exiſtentie: ꝛ iſta dr
creatio rerũ. Et iõ dicit actor cauſaꝝ ꝙ pria
rerũ creataꝝ eſt eẽ. ¶ Ex ſupradictis fũda
mẽtis ſequunt̃ q̃tuor corollarie cõcluſiones. B
P̃ria ꝯcluſio ꝙ deꝰ ex ſolo ỽbo dicẽdo potuit i. ꝯclu.
ꝓducere totã vniuerſitatẽ creaturaꝝ ex ni
hilo p̃ſuppoſito. Probat̃: nã cũ deꝰ ſit p̃muꝫ
ens continẽs virtualr̃ in ſuo verbo ꝛ volun
tate totũ eſſe: ꝛ oẽs perfectiones oĩm creatu
rarũ: q2 oĩa dependẽt ab eo ĩ genere cauſe
formalis rõne idearũ ꝛ in genere cauſe effi
ciẽtis rõne volũtatis: ꝛ ſic oĩa ſunt entia ꝛ ve
ra illa prima entitate ꝛ veritate. ij. Meta. et
oĩa ſunt perfecta in illa prima ꝑfectione. v.
Metaphy. Et oĩa ꝓcedunt ꝛ multiplicantur
ab illa vnitate ſicut numeri. viij. Metaphy.
Et oĩa menſurantur ab illa ſimplici menſu
ra. x. Meta. Ex quibus p; ꝙ poſt q̃ oĩa depẽ
dent a diuino verbo ꝛ volũtate quo ad totũ
ſuũ eſſe: et ꝑ oẽm modũ: ergo ſolo verbo deꝰ
põt oĩa ꝓducere. Itẽ cauſa quare agens na
turale et artificiale nõ põt ex ſolo verbo pro
ducere res ad extra eſt q2 non continet in ſe
res ꝛ effectus ſuos quo ad totũ eẽ earũ nec
ipſe res depẽdẽt quo ad totũ eẽ. Naꝫ mate
ria phyſica nõ depẽdet ab agente naturali:
imo preſupponit̃ ab eo. Ita materia artifi
cialiũ nõ depẽdet ab artifice: imo artifex p̃e
ſupponit lignũ vel metallũ factũ a natura.
Uñ ſi materia artificialium totalr̃ depende
ret ab artifice: ꝛ artifex ꝯtineret eã virtualr̃
ſicut deꝰ cõtinet creaturas virtualr̃ quo ad
totum ſuũ eẽ: tunc domificator ex ſolo ver
bo dicendo faceret domũ: ꝛ artifex ſolo ỽbo
faceret caliceꝫ ꝛc. ¶ Scda cõcluſio. ꝙ deus ij. cõ
potuit ſolo verbo ꝓducere creaturas ad ex clu.
tra nõ cõmunicãdo eis ſubſtantiaꝫ. Probat̃
nã ſicut domificator ꝓducit domum ad ex
tra cõmunicãdo ſibi ſilitudinẽ artis quam
habet in intellectu nõ cõmunicãdo ſubſtan
tiã ꝓpriã: eo ꝙ ꝓducit domũ nõ de ſubſtan
tia: ſ; ex arte: ita pariter deꝰ ꝓduxit creatu
ras cõmunicãdo ſilitudines idearũ nõ com
municãdo ſubſtantiã diuinã. Et ſicut magi
ſter ꝛ doctor cõicat et manifeſtat diſcipulis
ſciẽtiã ſuam loquendo et dicendo nõ cõmu
nicãdo ſubſtantiã: ita pariter deus in crean
do cõmunicat creaturis ſilitudinẽ ꝑfectio
nũ ꝛ idearũ nõ cõmunicãdo ſubſtantiã. Et
rõ eſt q2 deus ꝓducit creaturas per moduꝫ
artiſtis nõ per modũ nature. Sz qꝛ pꝫ in dis

uinis loquēdo ab intra et dicēdo ꝓducit filiū ⁊ ꝟbū diuinū ꝑ modū creature: iō cōicat ſibi eādē ſubſtātiā et eētiā. ¶ Tertia ꝯclo ꝙ mūdꝰ nō eſt ꝓducꝰ ex neceſſitate ab eterno: ſꝫ deꝰ potuit ex tpe ipm ꝓducere ⁊ creare. Probaꝭ: nā ea oīa ꝗ ꝓducunꝭ ꝑ artē ſunt tpalia: ſꝫ deꝰ ꝓduxit oīa artificialr̄ ⁊ nō naturalr̄: q2 oīa ꝓcedunt ex illa diuina arte: vt ait cōmētatoꝛ. xij. Methaphy. et Aug. xv. de trini. Aliter p3: nā cū ars ſit pncipiū ⁊ mēſura reꝝ artificialiū quātū ad formā ⁊ voluntas ſit pncipiū effectiuū: iō volūtas ⁊ ars ſp ꝓcedūt effectꝰ artificiales. Et ſic ars pōt eē añ res artificiales. Un̄ artifex ꝑ magna tpa pōt hr̄e artē: ⁊ poſtea qñ ſibi pl3 ꝓducit res artificiales. Ita p̄r deꝰ ab eterno habuit ideas reꝝ: ſꝫ qñ ſibi placuit ꝓduxit creaturas ex eis qñ ſibi placuit ex tpe ꝑ modū artis ⁊ volūtatis. Sꝫ q2 pr̄ ꝓducit ⁊ dicit ꝟbū ⁊ filiū ꝑ modū nature ⁊ nō ꝑ modū artis: iō ꝓducit filiū ab eterno ⁊ nō ex tpe: ex ꝗ p3 ꝙ dupliciter loquiꝭ deꝰ. Uno mō ab intra: ⁊ ꝑ modū nature: et ſic ꝓducit et dicit filium ab eterno cōicādo ipi eādē ſubſtātiā. Scd̄o mō loquiꝭ ad extra ⁊ ꝑ modū artis: ⁊ ſic ꝓducit creaturas ex tpe: nō cōmunicādo eis ſubſtātiā: ſꝫ ſolas ſimilitudines ſue artis: ⁊ ſuaruꝫ idearū ⁊ ꝑfectionū. ¶ Ex ſupradictis p3 eē falſam opinionē ⁊ hereſim manicheoꝝ: qui dicebāt ꝙ deus pnceps lucis creauit angelos: ⁊ aīas rōnales de ſubſtātia ſua cōicādo eis partē ſue ſubſtātie: ⁊ ita diabolꝰ pnceps tenebraꝝ creauit aīas ſenſibiles: et oīa corpora de ſua ſubſtātia. Itē ſcd̄o ex hoc p3 eē falſam opinionē Auicenne qui dicit ꝙ ſcd̄a intelligētia creat tertiā: ⁊ tertia quartā ⁊c. ⁊ vltima intelligētia creat aīas intellectiuas ⁊ oēs alias formas generabiliū et corruptibiliū: q2 nulla intelligētia continet virtualiter aliquā creaturā ꝗ ad totū ſuū eē niſi ſola pria ꝗ eſt deꝰ. Tertio ſequiꝭ poſitioneꝫ Ariſtotelis ⁊ cōmētatoris eē falſam qui dicunt mūdū ex neceſſitate eē a deo cauſatū ab eterno formaliter ⁊ eſſentialiter: nā deꝰ nō ꝓduxit mūdū ꝑ modū nature: ſꝫ ꝑ modū artis et voluntatis. Et iō lꝫ ars creatoris ſit eterna in ſuis ideis: ⁊ in ꝟboꝝ ꝓductio reꝝ tñ eſt tpalis facta ad placitū et nutū diuine volūtātis dicēdo res ad extra: hoc ꝗ̄ videns dauid in ſpiritu dicit in hoc pſal. ꝙ ipe deus dixit ⁊ facta ſunt: mādauit ⁊ creata ſunt oīa iſta ex tpe: quando dixit. Fiat lux ⁊c. Gene. j. ¶ Quarta ꝯclo. ꝙ in diuinis ē trinitas ꝑſonarū cū vnitate ſubſtātie. Probaꝭ: naꝫ ibi eſt deꝰ ꝗ dixit oīa creata ad extra ex tēpore: et ibi eſt verbū ꝑ qḋ dixit oīa illa in quo erant idealiter creature ab eterno: a quo formaliter dependent quo ad eē eſſentiale: ⁊ ibi ē ſpiritusſanctus per quem pater ⁊ verbum ſpirāt eē actualis exiſtētie in rebꝰ creatis ꝗ ferebaꝭ ſuꝑ aquas. Sꝫ oēs iſte tres ꝑſone ſunt vna ſubſtātia ⁊ vna eſſentia ⁊ vnū eē: ꝗ̄ ſūt vnꝰ tñ deus ſubſtātialiter ⁊ eſſentialiter. hoc ꝓbaꝭ: nā ſicut intelligere dei eſt ſubſtātia: ita dicere dei ab eterno eſt ſubſtātia: ⁊ ꝑ ꝯñs verbum qḋ ab eterno ꝓducit de ſua ſciētia eſt ſua eadē ſubſtātia: ⁊ ꝑ ꝯñs licet ꝟbū a patre ꝓductū ⁊ dictū diſtinguaꝭ ꝑſonaliter ab eo tñ eſt idē eſſentialiter ⁊ ſubſtātialiter cū eo. hoc idē eſt dicendū de amore ſpirato ⁊ ꝓducto ab vtroqꝫ. Et ſic p3 ꝙ tota trinitas ꝑſonarū tanꝗ̄ vna ſubſtātia ⁊ vnus deꝰ ⁊ vnus creatoꝛ cōcurrit ad creationē rerū: ⁊ hoc voluit explicare Moyſes Ge. j. cuꝫ dixit ꝙ vnꝰ deꝰ creauit celū ⁊ terrā in pncipio: ⁊ explicat tres ꝑſonas dicēs ꝙ deꝰ dixit. Fiat lux: ⁊ ſtatim facta eſt lux: ꝗ̄ ſi deus dixit ꝑ aliqḋ ꝟbū dixit: ⁊ ꝑ ꝯñs anꝗ̄ iſta diceret ex tēpore iā habebat verbū dictū eſt ꝓductum ab eterno de re tota ſcientia ⁊ ſubſtātia ſua: ꝑ qḋ ꝗdē verbuꝫ eternū pr̄ ex tempore dixit iſta. Itē ſubdit poſtea Moyſes: ꝙ terra erat inanis et vacua: ſꝫ ſpūs dñi ferebaꝭ ſuꝑ aquas conferendo ſupple eē actuale omnibus rebus creatis. Ex quo p3 ꝙ tres perſone diuine explicantur in creatione rerum. ſ. pater dicēs: ⁊ verbū ꝑ qḋ dicit res: ⁊ ſpiritusſanctꝰ per quem ſpirat eē rebus et viuificat eas. Et tñ dicit Moyſes ꝙ iſte tres ꝑſone non eſt niſi vnꝰ creatoꝛ ꝗ creauit oīa: hoc ergo ideꝫ dicit. dd̄ pſalmo. xxxij. cuꝫ ait: ꝙ ꝟbo dñi celi firmati ſunt ⁊ ſpū oris eius oīs virtus eoꝝ. Et hoc idem dicit in hoc pſalmo cū ait. Ipſe deus dixit ⁊ facta ſunt: per quod explicatur pater dicens ⁊ verbū per qḋ dixit oīa. Deinde explicat perſonā ſpiritusſancti: cum ſubdit. Mādauit ⁊ creata ſunt: naꝫ ſicut pater dicit per intellectū ⁊ verbum: ita mandat et dat eē per volūtatē et ſpm̄ ſctm̄: nam ſicut dicere denotat ⁊ cōnotat actum intellectus ita mādare connotat actū voluntatis. Et ſic explicaꝭ tota trinitas ꝑſonarū cōcurrētium ſub vna ſubſtātia ad actū creationis ſꝫ miſeri dei non recipiunt. ¶ Quantū ad ſecundā queſtionē eſt aduertendum ꝙ nomē dici ſeſaotur a notificando. vij. Metaphiſice. Ideo illud dr̄ nomen per qḋ magis notificatur res dicitur nomen rei: ⁊ h3 rationem nominis rei. Sed q2 dei tota plenitudo diuinitatis et omniū diuinarum perfectionū: ⁊ etiam trinitas perſonarum magis notificantur in verbo ꝗ eſt ꝑſona filii ꝗ̄ in alia ꝑſona: ideo dicitur nomen dei. Et hoc nō eſt intelligendum quo ad eē ꝙ plenitudo diuinitatis ⁊ diuinarū ꝑfectionū magis ſit in vna perſona ꝗ̄ in alia: nec ꝙ pater ſit magis in filio ꝗ̄ in ſpūſancto nec econuerſo: quia eēt erroneum dicere. Sed quantū ad notificationeꝫ dicitur ꝙ plenitu-

q̃ diuinitatis ꝛ trinitatis ꝑſonarū magis notificat in ꝑſona filii q̃ in alia. Et hoc non ſolū ex tpe: ſed etiā ab eterno: ꝛ iõ ꝑ nomen dei ſemꝑ intelligit ꝑſona filii: put dictū eſt pſal. viij. ꝛ cx ij. ꝑ totam expoſitionem huius libri. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt pie et fideliter ꝛ ſꝑ cū correctiõe ecclie aduertēdū ſm Auguſtinū. xv. de trinitate: qd de⁹ pater ab eterno itelligit ꝛ nouit ſe ſm totā plenitudinem ſue diuinitatꝪ: ꝛ ſic itelligēdo ſe dicit ṽbū de tota ſua ſciētia ꝛ ſubſtātia: ꝛ ꝑ ꝯñs cõicat ṽbo totā ſuā ſubſtātiā ꝛ eccleſiam ꝛ plenitudinez ſue diuinitatis. Et ſic pr̃ ſicut eſt in ṽbo ſm totā plenitudinē ſue diuinitatis: ita nouit in ṽbo ꝛ diffinit ſe ꝑ verbū ſꝫ plenitudinē diuinitatis ꝛ oim diuinarū ꝑfectionū: ꝛ ꝑ ꝯñs pr̃ notificat in ṽbo. Et ſic fili⁹ non ſolū dr̃ ... ṽbū ꝛ ꝯcept⁹ diffinitiu⁹ patris inq̃ntū explicat totā eſſentiā pr̃is: ſꝫ etiā dr̃ nomē dei inquātū notificat totā plenitudinē ꝑfectionū diuinarū vel inquātū in ipſo ꝑ ipm notificant: Itē rurſus: ſicut pr̃ ſe nouit in filio ſm totā plenitudinē diuinitatis ꝛ oipotētie: ꝛ ſapie: ꝛ mie: et iuſtitie: et bonitatis: ita diligit ſe in filio ꝛ filiū in ſe: ꝛ ſic pr̃ ſimul cū filio ſpirat amorē q̃ eſt ſpūſctūs ab vtroqꝫ ꝓcedēs. Et ſic ſicut pr̃ dicēdo cõicat ṽbo totā ſuā ſubſtātiā ꝛ plenitudinem diuinitatis: ita pariter pr̃ ꝛ fili⁹ ſpirādo cõicat ſpūiſctō totā eandē ſubſtātiā ꝛ eſſentiā ꝛ plenitudinez diuinitatis ꝛ ſic pꝫ q̃liter pr̃ in ṽbo nouit ſe ab eterno eſſe deū ꝛ eſſe patrē ꝛ in verbo nouit ſpūmſctm̄ ꝓcedentē ab vtroqꝫ: ꝛ iõ lꝫ tota plenitudo diuinitatis ſit q̃liter in trib⁹ ꝑſonis ꝛ lꝫ nõ magis pr̃ ſit in verbo ꝛ in ſpūſctō q̃ ecõuerſo: tñ quātū ad modū notificādi: qꝛ oia ſupradicta notificant in filio aut ꝑ filiuz iõ fili⁹ dr̃ diffinitio ꝛ nomē dei. ¶ Sꝫ iſta notificatio diuinarū ꝑfectionū facta ꝑ filiū magis fit mūdo manifeſta ex tpe ad extra: put dictū eſt i ꝓcedēti q̃ne: nā pr̃ hñs i ſuo verbo ideas ꝛ exēplaria oim rerū ab eterno: ꝛ i ſpiciēs illa exemplaria tanq̃ in arte: ex tpe dixit oia ad extra: qꝛ dicendo fiat lux: facta ē lux: ſcꝫ tota natura angelica: et dicendo fiat firmamētū: factū ē ita. Et ſic pꝫ q̃liter ꝑ verbū ſuū de⁹ notificauit ex tpe ad extra multitudinē ꝑfectionū diuinarū quā hꝫ ab eterno ad intra: ꝛ ꝑ ꝯñs fili⁹ dei ꝑ quē facta ꝛ notificata ſunt oia dꝫ dici nomē dei. Itē ꝑ ṽbum filiū dei nõ ſolū fuerūt nobis notificate diuine ꝑfectiões eſſentiales i ope creatiõis: ſꝫ etiā myſteriū trinitatis: nā ꝑ hoc q̃ de⁹ dicit fiat lux ꝛc. oñdit deus pr̃ ſe hr̃e ṽbū: per ꝯñs filiū: ꝑ quē fecit: ꝛ notificauit oia: et per hoc q̃ ſpūs dñi ferebat ſup aquas: oñdit ſe ſimul cū filio habere ſpūmſctm̄: ꝛ ſic ꝑ filium fuit notificatū etiaz myſterium trinitatis in opere creationis. ¶ Sed multo magis oia

Aduerte

Not.

ſupradicta fuerūt mūdo notificata ꝑ filium incarnatū in ope nr̃e recreatiõis ꝛ redēptionis. Nā primo xp̄s magis clare notificauit mūdo myſteriū trinitatis: oñdēs q̃liter ipſe ꝓcedebat a pr̃e qñ dixit: ego a patre ꝓceſſi. Joā. viii. Item qñ dixit Exiui a pr̃e ꝛ veni in mūdū. Joā. xvi. Itē oñdit ꝛ notificauit nobis q̃liter ſpūſctūs ꝓcedit a pr̃e cū dixit. Cū venerit paraclitus q̃ a pr̃e ꝓcedit. Joā. xv. Itē oñdit q̃ ꝓcedit a filio cuz dixit. Ille de meo accipiet. Joā. xvi. Et cum inſufflauit in diſcipulos dicēs Accipite ſpūmſctm̄ Joā. xx. Itez oñdit q̃ lꝫ iſte tres ꝑſone diſtinguant realiter ꝛ ꝑſonaliter tñ ſunt vni⁹ ſubſtātie ꝛ conſubſtantiales cū dixit. pr̃ ꝛ ego vnū ſum⁹ ꝛc. Joā. xiiii. Ex q̃b⁹ pꝫ q̃ ieſus xp̄s notificauit mūdo myſteriū trinitatis perſonarū cū vnitate ſubſtantie in ſuo aduentu: ꝛ ꝑ ꝯñs vere dicit nomen dei. Itē magis clare notificauit mundo diuinas ꝑfectiões. ſ. ſummā oipotentiā dei ꝛ ſapientiā ꝛ miam ꝛ iuſtitiam: notificauit enim ſummā dei omnipotētiam in miraculorū operatione: ꝛ inferni expoliatione: ꝛ generis humani liberatione. Scdo notificauit ſummaz dei ſapientiam in legis euangelice datione. Tertio ſummam miaz in morte ꝛ paſſione. Quarto ſummam iuſtitiā oſtēdet in finali iudicio: Et ſic pꝫ q̃ ſi oia ſupradicta ſunt facta et notificata mundo ꝑ ieſum xp̄m filiū dei: ergo ipſa ꝑſona xp̄i incarnata meret dici nomē dei: qd q̃dē nomē dei eſt nomē oipotentie ꝛ ſapiētie ꝛ mie ꝛ iuſtitie: et virtutis; eo q̃ in virtute huius nominis oia ſūt facta ꝛ creata ꝛ recreata: vñ ſicut deus pater in virtute huius nois dicendo creauit mūdū viuificando oia ꝑ ſpūmſctm̄ ita in virtute hui⁹ nois induxit ꝛ eduxit diuinum in terram. Et in virtute hui⁹ nominis moyſes eduxit iſrael de egypto: ꝛ fecit ſigna ꝛ ꝓdigia: ꝛ diuiſit mare rubrū: ꝛ traduxit illū populū ꝑ deſertū in manu potenti: ꝛ percuſſit petrā: ꝛ fluxerūt aque ꝛc. Itē in virtute huius nominis Joſue introduxit populū in terrā ꝓmiſſam ꝛc. Et iõ adam primus homo q̃ ex nutu dei impoſuerat noīa oib⁹ reb⁹ creatis iuxta ſuas naturales ꝓprietates et virtutes vidēs in ſpū q̃ deus pr̃ ꝑ verbū filiū ſuū creauerat oia: ꝛ notificauerat ſuā oipotentiā: ꝛ ſapientiā ꝛ preuidens in ſpū q̃liter deus pater ꝑ filiū ſuū verbū incarnatū ꝛ ꝑ eius virtutē debebat mūdo magis notificare ſuā oipotentiā totū gen⁹ humanum de poteſtate diaboli liberando: et debebat notificare ſuā ſapientiā legē veterē ꝑ legez euangelicā declarando: et ſuā miam pro genere humano mortē patiēdo: ꝛ ſuā iuſtitiam i malos puniēdo: ꝛ iuſtos glorificādo. Ideo propter has q̃tuor virtutes et proprietates quas chriſt⁹ de deo mundo manifeſtauit et notificauit

Xp̄s mundo notificauit trinitatem

notificauit:appellauit ⁊ vocauit ipſuz nomẽ
dei ⁊ voluit ſcribere ⁊ ſignificare ip̄z p̄ illas
quatuoꝛ literas.ſ.ioth.he.vau.he.Nã p̄ ioth
q̄ ſignificat p̄ncipiū:voluit ſignificare in xp̄o
ſummã ꝟtutẽ ⁊ omnipotẽtiã quã mūdo noti
ficauit in miraculoꝝ operatiõe ⁊ inferni ex
poliatione:⁊ triūpho quẽ habuit de diabolo.
Et p̄ he:que ſignificat eſſe voluit ſignificare
ſummã ſapientiã quã oſtẽdit in legis euāge-
lice datione.Et p̄ vau:q̄ ſignificat virtutẽ et
bonitatẽ:voluit ſignificare in xp̄o ſummam
miam quã oſtendit in nr̄a redẽptione.Et per
he voluit ſignificare ſummã iuſtitiã in xp̄o p̄
quã reddet vnicuiq3 iuxta opera ſua:p̄ quas
q̄tuoꝛ literas voluit ſignificare in p̄ſona xp̄i
incarnata illas quatuoꝛ ꝟtutes q̄s in ſe oſtẽ
dit:⁊ mūdo notificauit:ſcʒ ſummã dei oīpo-
tẽtiã ⁊ ſapiẽtiã ⁊ miam ⁊ iuſtitiã.Et ſic adam
ſub illis quatuoꝛ litteris icepit colere deum
⁊ inuocare nomen dn̄i ſcʒ filiū dei:vt veniret
ad redimendū ipſum cū tota ſua poſteritate
⁊ ſic docuit filios ſuos inuocare nomen dn̄i:
qui eſt Jeſus xp̄s fili⁹ dei verbū incarnatū:
vt dictū eſt pſal.viij.⁊.cxliiij.⁊ ſub tali ratiõe
inuocauit nomen dn̄i:⁊ exhibuit deo cultum
latrie Abel.Et tali ratiõe Enos filius Seth
incepit inuocare nomen dn̄i.Gen̄.iiij.i.repe-
Not. de inuocatione nois dn̄i. rit ⁊ cõfecit aliquas ac̄tones ⁊ ritus ad inuo-
candum nomẽ dn̄i:ideſt Jeſum xp̄m ⁊ filium
dei:vt veniret ad ſaluãdū mūdū.Et ſub hac
ratione Noe inuocauit nomẽ dn̄i . Gen̄.viij.
Itẽ ſub tali ratione Abraã inuocauit nomen
dn̄i.Gen̄.xij.Et ſic eſt dicendū de Iſaac ⁊ Ja
cob.Itẽ ſub tali ratione moyſes inuocando
virtutem huius noīs ⁊ in virtute huius no-
minis eduxit iſrael de egypto:⁊ fecit omnia
ſigna ⁊ miracula.Et i virtute huius nominis
Joſue introduxit illū pp̄lm ⁊ trãſiuit iorda-
nem:proſtrauit muros hierico ⁊ triumpha-
uit de oībus regibus illius terre. Et hoc eſt
illud nomen dei quod Dauid memorat ⁊ in-
uocat in omnibus pſal.⁊ hoc nomen inuoca-
bãt omnes prophete ⁊ fideles ve.teſta. Sed
quãdo venit plenitudo tẽpoꝛis miſit deus fi
liū ſuū:⁊ tunc venit nomẽ dn̄i de longinquo
celo miſſuz:⁊ de longinquo tempoꝛe inuoca
tum:⁊ expectatū ⁊ notificauit ⁊ fecit ⁊ cõple
uit in mundo omnia ſupradicta:q2 in virtute
quam in ſe xp̄s habebat tanq̄ nomẽ dn̄i fecit
miracula ⁊ redemit mundū et expoliauit in
fernum ⁊ triumphauit de diabolo.Et in vir-
tute hui⁹ noīs.ſ.ꝟbi incarnati in quo eſt tota
plenitudo deitatis:apl̄i ⁊ diſcipuli ⁊ ſucceſ-
ſores eiecerunt principẽ huius mundi foras
⁊ ſubiecerūt oēs reges terre ⁊ oīa regna mū
di iugo xp̄i.Et in virtute huius noīs faciebãt
miracula ⁊ reſuſcitabant moꝛtuos:⁊ ſanabãt
egrotos:vt patet in Actibus apoſtoloꝛum:et
in hiſtoꝛijs ⁊ geſtis eoꝝ.Et ſic ptʒ qualiter
ꝟbū incarnatū dicit nomẽ dn̄i p̄ totã ſacram
ſcripturã:⁊ q̄re eſt nomẽ tante ꝟtutis. Qđ q̄
dẽ nomẽ in ve.te.ſcribebat illis quatuoꝛ lr̄is
⁊ in nouo teſta.nos inuocamus ip̄m ſub hoc
noīe.Jeſus:p̄ut dictū fuit pſal.viij.Sʒ nos
arguūt iudei moderni dicẽtes q̄ ſi Adã q̄ im
poſuit oīa noīa reb⁹ inuocauit ⁊ ſcripſit nomẽ
dn̄i ſub illis q̄tuoꝛ lr̄is hebraicis:ergo quare
nos xp̄iani nõ ſcribim⁹ ⁊ inuocam⁹ ipſum ſub
illis q̄tuoꝛ lr̄is:ſed ſub hoc noīe Jeſus?Ad h̄
reſpondetur q̄ ſicut ſacr̄a ⁊ ſacrificia ve.leg.
non erãt gratia ſui:nec niſi inquãtū ſignifi-
cabant futura de xp̄o myſteria fuerūt inſti-
tuta ita pariter adaʒ nominauit Jeſum xp̄m
nomen dn̄i ſub illis q̄tuoꝛ literis:inquãtū il-
le quatuoꝛ lr̄e ſignificabãt in xp̄o illa quatu-
oꝛ myſteria q̄ debebat in ſe complere in ad-
uentu ſuo:iđ ſicut qñ venit xp̄s ceſſarunt oīa
ſacr̄a ⁊ ſacrificia ve.le.eo q̄ erant data in ſi-
gnū:ita pariter ceſſarunt ille q̄tuoꝛ lr̄e poſt-
q̄ xp̄s impleuit in ſe earū ſignificata. Ergo
nomẽ dn̄i non ãpli⁹ dʒ ſcribi cum illis q̄tuoꝛ
lr̄is:ſed dʒ ſcribi ſub hoc noīe Jeſus. Cui⁹ ſo
nū ⁊ p̄prietates ſignificabant ille q̄tuoꝛ lite
re prout dictuʒ fuit pſal.viij.eo q̄ eſt nomen
virtutis ⁊ ſalutis:ſicut vocatū eſt ab angelo
Mat.j.⁊ Luc.j. ¶ Ex quibus ptʒ eſſe fatuaʒ
⁊ erroneã opinionẽ illoꝝ xp̄ianoꝝ qui ſcri-
bunt nomen dei cū illis quatuoꝛ lr̄is ſub hoc
noīe adonai poꝛtãtes in collo aut p̄ſona ſua
putãtes habere maioꝛẽ virtutẽ:qđ non ſolū E
eſt erroneū:ſed etiã hereticū cū oīa q̄ ſignifi Nota
cabãt ille quatuoꝛ litere ſint in xp̄o cõpleta q̄ poꝛ
⁊ ſic dʒ ceſſare ſcribi nomen dn̄i illis q̄tuoꝛ li tãtes
teris ⁊ pronuntiari ſub nomine adonai:imo in col
ſub hoc noīe Jeſus ⁊ non ſolū debet ⁊ poteſt lo bre
ſcribi literis vnius lingue:ſed oīm linguaꝝ uia.
quia omnibus linguis ⁊ nationibus fuerunt
notificata huiuſmodi myſteria et omnibus
nationibus eſt notificatum nomen domini ⁊
euãgeliū:xp̄s eñi oēs redemit:⁊ eſt vniuer-
ſalis ⁊ non ſolum iudeoꝝ redemptoꝛ.Ex hc̄ e
etiam apparet eſſe falſum ⁊ vanum laboꝛem
necromanticoꝛum qui querunt illud nomen
domini quatuoꝛ literarū putãtes eſſe maio-
ris virtutis q̄ aliud nomen cuʒ iſtud nomen
Jeſus ſit illud nomen qđ eſt ſuper omne no-
men vt dictū eſt pſal.viij.Et ſic patet quare
nomẽ domini qui eſt Jeſus filius dei ẽ tante
virtutis q̄ in ſe continet totam pulchritudi-
nẽ diuinitatis ⁊ in virtute eius facta creata
ſunt omnia:⁊ redemptum et liberatum gen⁹
humanum:⁊ diabolus victus ⁊ ſuperatus:
⁊ hec eſt cauſa quare diabolus fugit iſtud no-
men ⁊ timet. ¶ Ex ſupradictis omnibus pa-
tet q̄ nomen domini quod eſt Jeſus notifi-
cat nobis oīa principaliter conſiderata in to
ta ſacra theologia viatoꝛum.Nam eſt nomẽ
omnipotẽtie ⁊ ſapientie ⁊ miſericoꝛdie ⁊ iu-

ſitie: vt di.ũ eſt ſupra pſal. viij. ⁊ iõ notifica-
uit mũdo ⁊ notificat myſteriũ creatiõis ⁊ gu
bernatiõis ⁊ nr̃e redẽptiõis ⁊ glificationis: ⁊
p ↄ̃ñs notificat nobis myſterium trinitatis ⁊
incarnationis. Nã myſteriũ creationis p̃ſup
ponit myſteriũ trinitatis: nã ſi de⁹ dicẽdo ⁊ p̃
cipiẽdo creauit mũdũ: ergo h̋z verbũ p qd di
xit oĩa: ⁊ ſpm̃ ſanctũ p quẽ oĩa viuificat ⁊ gu-
bernat ⁊ mouet: vt dictũ eſt. Jtẽ myſteriũ re-
dẽptionis p̃ſupponit myſteriũ icarnationis:
in qua hũanitate ⁊ carne aſſumpta eſt deus
paſſus: ⁊ nos redemit: ⁊ etiã hoc nomẽ Jeſus
qd eſt nomẽ ſalutis ⁊ reſtaurationis ⁊ integre
vite: importat ⁊ notificat in ſe myſteriuz nr̃e
glificationis: p quã vitã eternã recuperam⁹
⁊ vltimatã ſalutẽ ↄſeq̃mur: ⁊ ſic pꝫ ꝙ ſicut il-
la pſona incarnata eſt reale nomẽ dei ſignifi
catũ p illas q̃tuor lr̃as veteris teſtamẽti: eo
ꝙ oĩa ſupradicta ipſa in ſe ⁊ p ſe mũdo notifi
cauit: ita pariter hoc nomẽ Jeſus mẽtale vel
vocale vel ſcriptũ: quo nos filiũ dei nolam⁹:
qd ẽ interp̃tatũ p illas quatuor lr̃as: ⁊ ſonãt
ille q̃tuor litere in hebreo: hoc inquã nomen
Jeſus notificat ⁊ ſignificat nobis i deo q̃tuor
oĩa ſupradicta: ſcꝫ oĩpotentiã in creãdo: ⁊ re-
creãdo: ⁊ ſapiẽtiã in gubernando mũdũ ⁊ in
datione vtriuſq; legis: et miam in redimẽdo
⁊ iuſtitiã in p̃miãdo ⁊ nos beatificãdo: ⁊ ſic h̋
nomẽ nomen Jeſus cõprehẽdit in ſe oẽm ſub qua
ieſus de⁹ p̃ncipaliter cõſideratꝛ in ſacra ſcriptura
i deo vtriuſq; teſtamenti: ⁊ p ↄ̃ñs in tota ſacra ſcri
nobis ptura theologice: ⁊ iõ non eſt mirũ ſi eſt nomẽ
q̃tuor tãte virtutis ⁊ dignitatis ⁊ excellẽtie: ⁊ ſi apl̃i
ſigni- ⁊ ſancti viri ad inocationẽ hui⁹ nõis opera-
ficat. bantꝛ miracula ineffabilia: nec ceſſant hodie
miracula fieri: nã in virtute huius nominis
cõferũt gratiã oĩa eccleſiaſtica ſacramenta.
Nec eſt mirũ: ſi p̃res veteris teſtamẽti cũ tã-
to deſiderio deſiderabãt ſcire virtutẽ huius
nõis ⁊ videre effect⁹ ⁊ opera ei⁹. Nec eſt etiã
mirũ ſi dd in ſuis pſal. tãtũ frequentat iſtud
ſacrũ nomẽ: cui attribuit oẽm virtutẽ ⁊ pfe-
ctionẽ de quo dicit ⁊ ↄcludit in hoc pſalmo ꝙ
oẽs ſtatus ⁊ ↄditiões mũdi laudẽt nomẽ dñi
qm̃ exaltatũ ẽ nomẽ ei⁹ ſoli⁹: q̃ omnia bona
⁊ omnem perfectionem ⁊ virtutem includit
⁊ continet in ſe.

xciij. d
c. j. in
gloſſ.
xcv. d
c. ec-
ce.

Cantate dño cãticum nouum: laus ei⁹ in eccleſia ſanctoꝝ. Letetꝛ iſrl̃ in eo q̃ fecit eum: ⁊ filie ſion exultent in rege ſuo.

¶ Titulus alla: per qd denotatꝛ ꝙ dd fecit
hũc pſalmũ ad laudandũ deũ: in quo p̃dicit
gaudiũ: exultationẽ electoꝝ in primo ⁊ in ſe
cundo aduentu chriſti. Unde eſt aduertendũ
ꝙ quãdocunq; dauid inuitat ad cantandum
canticũ nouum intendit populũ chriſtianum
in xp̃o renouatũ: ⁊ p cãticũ nouũ intendit lẽ-
gẽ euãgelicã: q̃ in ſe cõtinet obſeruantiã p̃ce
ptoꝝ: ⁊ fidẽ articuloꝝ: ⁊ gratiã ſacrorum ſub
ſpe futuroꝝ ⁊ celeſtiũ bonoꝝ p̃miſſoꝝ. Et in
tendit etiã gloriã ſanctoꝝ i celeſti beatitudi-
ne. Dicit ergo. o vos fideles in xp̃o renouati
iã nõ cãtetis canticũ vet⁹: nec legẽ moyſi. Re
cedãt vetera iã de ore veſtro. i. abijcite. cerimo
nias ⁊ figuras ſꝫ cãtate cãticũ nouũ: ⁊ p̃dica
te euãgeliũ oĩ creature. Et iã nõ opꝫ cantare
exitũ egypti: nec agnũ paſchalẽ i ſynagoga:
ſꝫ cãtate myſteriũ icarnatiõis ⁊ natiuitatis:
⁊ celebrate feſtũ reſurrectiõis ⁊ aſcẽſionis ⁊
d iſtis myſterijs ſit laus ei⁹. i. xp̃i i eccl̃ia ſctõ
rũ aplõꝝ martyrũ: ⁊ doctoꝝ: q̃ ẽ xp̃iana reli
gio ⁊ ↄgregatio. Et iſrl̃: ſcꝫ p̃dicta eccl̃ia lete
tur i eo q̃ fecit eũ non ſolũ creãdo: ſꝫ p reſur-
rectionẽ ⁊ regñationẽ ⁊ renouationẽ. Et ec-
cleſie mũdi. i. oẽs anime deuote: q̃ dicunꝛ filie
Siõ exultent in rege ſuo xp̃o in eius aduẽtu.

Laudate nomẽ eius i choro: i tym pano ⁊ pſalterio pſallant ei. xiij. q. j. hic iſta.

¶ Jam eñ dictũ eſt quõ pſalmi cantabantur
cũ aliquib⁹ inſtrumentis nõ ſoluz ad delecta
tionẽ: ſꝫ etiã ad myſteriũ nam chorus qui eſt
cõcordia vocum ſignificat concordiam vite Cho-
cũ doctrina vel cõcordia appetitus cũ ratiõe rus
et concordiã morũ. Tympanum autẽ ſignifi qd ſi-
cat paſſionẽ xp̃i: pſalteriũ vero harmoniam gnifi-
decẽ preceptorũ ⁊ articulorum. Ad iſta ergo cet et
nos inuitat p̱pheta ꝙ cantemus xp̃o cãticuz qd ty̅m-
nouũ cũ p̃dictis. Et etiã vt in eccleſia cãtem⁹ panũ.
canticum nouum: ſcꝫ natiuitatis predicatio-
nis paſſionis: ⁊ reſurrectionis: ⁊ horuz feſta
celebramus: ⁊ dat rationẽ quare debent can
tare illud canticum nouum: ⁊ dicit.

Quia bñplacitũ eſt dño i pp̃lo ſuo: ⁊ exaltabit manſuetos in ſalutem. xj. q. iij. ad men-ſam.

¶ Jdeſt q: iã nõ placent dño cerimonie vete
teris legis: nec veteres feſtiuitates q̃ celebrã
tur in figura: q: iã oĩa ſunt renouata p aduẽ-
tũ xp̃i: iã g̃ nõ eſt volũtas dñi: nec placitũ i ſa
crificijs veteris legis: ſꝫ in feſtiuitatibus no
ue legis: ⁊ in ſacrificijs: ideo dicit. beneplaci
tum eſt dño in populo ſuo chriſtiano et vero
iſrael q: iã diſperſit ſupbos iudeos obſtina-
tos: ⁊ depoſuit reges gentiles potentes de ſe
de idololatrie ⁊ potentes ſcribas ⁊ phariſe-
os ⁊ iudeos d ſede regni ⁊ ſacerdotij: et exal
tauit apoſtolos ⁊ diſcipulos humiles qui ſe-
cuti ſunt humilitatem chriſti: ideo conſtituet
eos principes ſuper omnem terram ⁊c. Et
etiã exaltabit omnes fideles manſuetos in
ſalutez gratie ſanando eos a peccato: q: ſoli
mãſueti ⁊ hũiles ſalui facti ſunt: eo ꝙ depo
ſita ſupbia ⁊ vanitate ⁊ diuitijs huius mũdi:

Lex euangelica cāticum nouū dicit

xp̄z ſecuti ſunt. ¶ Ad maiorē euidentiaz eſt notandū q lex euāgelica quā nūc nos cātamus z p̄dicam⁹ quadrupliciter dr cāticum nouū. Primo qr oīa antiq̄ cerimonialia z legalia abiicit z repellit.ſ. feſtiuitates z ſacrificia et ſacra ve.leg.zc.eo q oīa cōpleuerunt curſum z offm ſuū in xp̄o. Scd̄o lex euāgelica dr canticū nouū: eo q xp̄z nouū regē recepit in antiq̄ lege pmiſſum. Tertio qr repudiatis antiq̄s legalib⁹ nouas feſtiuitates z noua ſacra celebrat: z nouū z deo placitū: z acceptū offert ſacrificiū eucbariſtie: put iā p̄dixerat Eſaie.lxvj. Que eſt iſta dom⁹ quaz edificabis mihi p totū capitulū. Itē Mala.j. Nō eſt mihi volūtas i vobis dicit dn̄s exercituū zc. Itē Hierem.xvj. Ecce dies venient dicit dn̄s: z nō dicet vltra: viuit dn̄s q̄ eduxit filios iſrl' de terra egypti zc. Quarto dr cāticū nouū qr exaltat manſuetos z hūiles: z deprimit ſupbos: oīa ergo iſta q̄tuor tāgit dd̄ i hac p̄ma pte: nā primū tangit cuz dicit Cātate dn̄o canticum nouum. Scd̄z vero cū ſubdit. Et filie ſion exultēt in rege ſuo. Tertium ibi. Laudent nomen ei⁹ in choro zc. qr beneplacituz eſt dn̄o i populo ſuo. Quartuz cum ſubdit. Exaltabit manſuetos in ſalutez

xv.q. j ca. firmiſſime i glo.

Exultabunt ſancti in gloria: letabuntur in cubilibus ſuis.

¶ In hac ſcd̄a pte predicit canticū z gl'iam ſctōꝝ z iuſtoꝝ in ſcd̄o aduētu xp̄i: q̄ quidez aduent⁹ lz ſit terribilis dānatis: tn̄ erit delectabilis iuſtis z ſaluatis: z maxie apl'is et martyrib⁹: z rō eſt. Nā p̄m⁹ aduent⁹ xp̄i fuit terribilis apl'is z martyrib⁹. ¶ Naz in p̄mo aduētu apl'i z diſcipuli fuerūt vexati z afflicti. Primo a iudeis. Scd̄o a tyrānis: z ſic vſq ad Cōſtātinū mlta milia martyꝝ interfecti ſunt pp̄ xp̄m. ergo rō eſt q i ſcd̄o aduētu p oppoſitū apl'i z martyres gaudeāt z recipiant vltimatū premiū z pſecutores eorum tūc patiant vltimatū ſupplicū z penā eternā. Et iō pmiſit xp̄s q iudicarēt malos i die iudicii: z ſederēt ſup duodeciz ſedes zc. Itē Sap.v. dicit q tūc ſtabūt iuſti in magna conſtātia aduerſus eos q̄ ſe anguſtiauerūt zc. Et tūc tyrāni z mali turbātur timore horribili vidētes felicitatē z gloriā iuſtoꝝ zc. Secūdo eſt notādum ex ſnia ſupradicta q glia ſctōꝝ in duob⁹ cōſiſtit tūc. Primo qr videntes ibi xp̄z in maieſtate videbūt crucē z ſpineaz coronā: z clauos: et totum triumphum xp̄i et videbunt ibi omnes perſecutores xp̄i ad iudiciū dānationis. z videbunt etiam ſuos pſecutores cōdemnatos ad mortem eternā tunc qr voluntas beatoꝝ beatificatur z letatur conformando ſe volūtati diuine: ideo iuſti duplici letitia letabunt. Primo de glia quā ibi poſſidēt: Scd̄o de iuſtitia dei z ſententia data dānatis: qr letabit iuſtus cū viderit vindictā ibi factā de pſecutorib⁹ xp̄i z ſuis: z ſic iudicabūt malos duplici iudicio. Primo eos accuſādo petēdo vltionē. ſcd̄o ſniaz xp̄i approbādo: z ſic iuſti prunipēt i laudes vocales illa die: z laudabūt xp̄m explicātes triūphuz z victoriā ei⁹: ꝯmemorātes ei⁹ incarnationē z p̄dicationē z ꝯuerſationē quā habuit in h̄ mūdo: z ei⁹ paſſionē z reſurrectionē: z aſcēſionē: z iſtud canticū nouū cātāt aſſidue ſcti in glia celeſti: vt pz Apoc.v. z iſta ſunt inſtr̄a muſicalia cū q̄b⁹ cantant z exultāt ſcti in glia: ſicut vidit Jo. apoc.v. Vn̄ dicunt q q̄tuor aialia z.xxiiij. ſeniores hn̄tes cytharas z phialas aureas plenas odoramētis q̄ ſunt orōnes ſctōꝝ ceciderūt i ꝯſpectu agni. z cātabāt canticū nouum dicētes. Dign⁹ eſt agn⁹ q̄ occiſus ē accipe gliaz. Ex quo pz q btī in ſuis laudib⁹ ꝯmemorāt triūphum xp̄i z myſteria incarnatiōis: z paſſionis: toti⁹ nr̄e redēptiōis. Et hoc ē qd̄ dr dd̄ i hac pte: nā qr in p̄mo aduētu fuim⁹ renouati p grāz: iō in hac eccl'ia nos monet cātare cāticū grē: ſz qr in ſcd̄o aduētu erim⁹ renouati p gliā iō dicit q ſcti tūc cātabūt cāticū nouū glorie: z cantāt ſp. dicit ergo dd̄ q tūc in ſcd̄o aduētu ad iudiciuz qn̄ ſcti recipient vlt'atū p̄miū exultabūt ſcti in glie: z letabūtur in cubilib⁹ z ſedib⁹ z māſionib⁹ ſuis: q̄s āgeli mali p ſupbiā pdiderunt. Et ipſi ſcti p hūilitatē z māſuetudinē poſſidere meruerit

Exultationes dei in gutture eoꝝ z gladij āicipes i manib⁹ eorum. Ad faciēdaz vindictam in nationibus increpationes in populis. Ad alligādos reges eoꝝ i ꝯpedib⁹ z nobiles eoꝝ in manicis ferreis Ut faciāt in eis iudiciū cōſcriptū. gloria hec eſt oībus ſanctis eius.

l.d.c. ſi q̄s diaconus. z xcij. d c. primo. xxiij q. iiij. diſplicet.

¶ Nō ſolū exultabūt letitia z gaudio interno: ſz ēt exteriori p laudes vocales deū laudādo cātando exultationes dei.i. mirabilia opa dei.ſ. myſteriū creatiōis z redēptiōis z reſurrectiōis. Et erūt exultatiōes dei i gutture eoꝝ: nā ibi corpa glificata veraes voces formabūt: vt alſs ē pmiſſuz vn̄ i tali exultatiōe ſcti nō ſolū laudabūt z ꝯmēdabūt triūphū xp̄i: ſz ēt ei⁹ iuſtitiā z iudiciū: z ſniam ꝯ dānatos datā a xp̄o approbabūt: vn̄ ſequit q gladij ācipites in manib⁹ eoꝝ: nam gladij ſctōꝝ in illa die dicent ācipites: qr duplex acumē habebūt: qr cū vno accuſabūt ſuos pſecutores: z cū alio ſniam xp̄i approbabunt Et iō ſequit q gladij iſti ancipites erunt in manib⁹ eoꝝ ad duo ſup. ſcz primo ad faciēdam vindictam in nationib⁹ ſniam xp̄i con

Sedus aduē⁹ xp̄i fuit terribilis apl'is z martyribus.

Glia ſctōꝝ i duobus.

Iuſti iudicabūt malos duplici iudicio.

firmādo. Scd̄o ad faciendas increpationes in ppl'is eos accuſādo ⁊ ad alligādos reges ⁊ pncipes ⁊ tyrānos eoꝝ ppl'oꝝ infideliū in cōpedib⁹. Et ad alligādos nobiles ⁊ ſuperbos in manicis ferreis inferni: q̄ erūt obſtinati tm̄ in malū ꝙ nunꝙ poterūt bn̄ agere: dn̄r ēt iſti gladū ācipites ⁊ bicipites: q̄ āgeli ⁊ ſcti duplici pena ꝯdēnabūt reprobatos ſ. pēa dāni ⁊ ſenſus: q̄ nunꝙ deū videbūt: ⁊ in eternū patienr: ⁊ ſic erit eis pena vermis ⁊ ignis: habebūt ergo ſcti ⁊ angeli iſtos gladios āncipites i manib⁹ ad faciēdā vīdictā ⁊c. ⁊ ad alligādos reges eoꝝ ⁊c. finaliter vt faciāt iudiciū ꝯſcriptū. i. a xp̄o decretū ⁊ determinatū: q̄ intm̄ ſcti ⁊ āgeli dn̄r facere iudiciū inquātū cōplacent et approbāt ſnīam cōſcriptā ⁊ determinatā a xp̄o ⁊ p xp̄z: ⁊ hec ē gl'ia oib⁹ ſctis ei⁹. ſ. ſnīam xp̄i approbare: ⁊ ei⁹ volūtati ꝯplacere ⁊ ſe ꝯformare. Et ēt hec eſt gl'ia: ⁊ in hoc cōſiſtit gl'ia ſctōꝝ. ſ. in oib⁹ predictis in hoc pſal. ſ. in iudicādo malos approbādo xp̄i ſnīam: et i laudādo deū ineternū triūphos ei⁹ cantādo: ⁊ memorando ⁊ exultādo in cubilib⁹ ſuis i gl'ia celeſti. Itē etiā hec erit gl'ia oib⁹ ſctis dei. ſ. accuſare dānatos et approbare ſnīaz eoꝝ: ⁊ videre ⁊ letari in vindicta facta de ipſis: q̄ letabit iuſt⁹ cū viderit vindictā: q̄ tūc ſtabunt iuſti in magna ꝯſtātia aduerſus eos q̄ ſe āguſtiauerūt. Sap̄. v. ſ3 talis gl'ia nō erit ſctis eēntialis ſ3 accidētalis: nā gl'ia eēntialis ꝯſiſtit in viſiōe diuine eēntie: vt dictū fuit pſal. p̄rio.

Āgeli et ſcti dupli ci pēa ꝯdem nabūt repro batos

Eſt de re. et ven. ſctōrū c. vnico in eis.

Laudate dn̄m in ſanctis eius laudate eum in firmamento virtutis eius.

❡ Iſte eſt. cl. pſal. ⁊ vlt. in ordīe collocatus: cui p̄ponit titul⁹ alla: eo ꝙ dd̄ fecit ipſuz ad laudādū deū in tēplo: vn̄ q̄ pſal. anpenultimo inuitat oēs creaturas tā corpales ꝙ incorpales: tā irrōnales ꝙ rōnales ad laudādū deū. Et pſal. p̄cedēti ſpecialr inuitat creaturas rōnales ad recipiēdū xp̄z in hac eccleſia: ⁊ cātādū ipſi cāticū nouū hic p grām: ⁊ i p̄ria p gl'iā. Nūc in hoc vlti. pſal. inuitat oēs fideles vtriuſꝗ eccl'ie: ⁊ maxie eccl'ie militātis ad laudādū deū trinū ⁊ vnū creatorē et redēptorē aſſignādo modū laudādū: in quo duo facit. Nā p̄rio docet vbi dēm⁹ deū laudare. Scd̄o cū q̄b⁹ inſtrīs iſte pſal. cātabat in tēplo p q̄ inſtra figuralr docebat q̄ṅo inte. no. tenemur deū ⁊ xp̄m nr̄m laudare ibi. Laudate eū in ſono tube. ❡ S3 q̄tū ad p̄rimū ē notādū ſm Aug. de v̄bis ap̄li: ⁊. xxii. de ciuita. dei ꝙ oppoſito mō cognoſcit deus in p̄ria ⁊ in via. Nā in p̄ria cognoſcit in ſe ipſo et oia alia in ipſo eo ꝙ oia lucent in eo: ſ3 in via cognoſcit i creaturis: eo ꝙ ip̄e lucet i eis ❡ Et ideo aliter laudat de⁹ in via: aliter in

Cognitio dei i via ⁊ p̄ria ⁊ eius laus.

patria. Nā in via laudam⁹ deū in creaturis eo: ꝙ lucet in eis ⁊ in p̄ria beati laudāt deū in ſe: eo ꝙ vidēt eū p eſſentiā ⁊ oia in eo. Cū ergo in hac vita nō poſſum⁹ videre deū per eſſentiā niſi in creaturis p veſtigiū ⁊ imaginē: iō laudam⁹ deū p creaturas ſiue i creaturis inquantū pfectiones q̄ reperiunt in ſole ⁊ luna: ⁊ ſtellis: ⁊ in ceteris creaturis nos excitāt ad magnificādū ⁊ laudādū deuz qui eas creauit. Et ſub tali p̄textu pphēta inuitauit oēs creaturas irratiōales ad laudādū deū in pſalmo añpenultimo: nō ꝙ ipſi poſſint deū laudare: eo ꝙ nō hn̄t intellectuz et rōnē: ſ3 inquātū p eas cognoſcim⁹ oipotētiā et bonitatem dei ideo monēt nos ad laudādū deum in eis aut per eas: ideo qn̄ pphēta dicit: laudate eum ſol et luna et oēs ſtelle et lumē. Et laudate eum ignis ⁊ grando et nix ⁊c. nihil aliud intēdit dicere niſi. O vos creature rōnales cōtēplamini ſolē et lunā: ſtellas ⁊c. et cōſiderate ꝙ magna eſt dei omnipotētia ⁊ bonitas dei q̄ iſta creauit pp̄ter vos: et laudate eum grās agendo p tantis bn̄ficiis ⁊c. ❡ Ulterius eſt notandum qd̄ l3 de⁹ a principio creationis cōicauerit oibus creaturis ſimilitudines ſuaruz perfectionū naturaliuz ſm magis perfectum ⁊ minus pfectum: vt dictum eſt: tn̄ q̄ xp̄us deus et hō eſt caput eccl'ie ab adā vſꝗ ad vltimum electum a quo deriuant oia dona grāꝝ et meritoꝝ in oia membra ſua: ideo peramplius ⁊ pfectius cōicauit et cōicat cōtinue pfectiones et dona grāꝝ ſupernaturalium mēbris ſuis fidelib⁹ et ſanctis: et ſic cōicauit innocētiam et puritatē ipſi Abel et fidem et iuſtitiam Noe ⁊ abrae: et caſtitatem ipſi Iſaac ⁊ charitatē ipſi iacob et manſuetudinem ipſi moyſi ⁊ zeluz diuini cult⁹ ipſi dauid: ⁊ ſp̄m ppheticum oib⁹ pphetis. Et peramplī⁹ ⁊ pfectius cōicauit dona grāꝝ ipſis apoſtolis in die pēte. et fortitudinē ⁊ conſtantiā ipſis martyribus et integram virginitatē ⁊ ſctitatē cōfeſſoribus: ⁊ intelligētiā ſcripturarum ipſis ſacris doctorib⁹ per quas quidē perfectiones de⁹ fecit oēs electos ⁊ ſanctos ſuos quaſi deos p participationem vt dictum eſt pſal. lxxxi. Ex quo patet ꝙ de⁹ peramplī⁹ et pfectius lucet in viris ſanctis. Itē xp̄s etiaz inq̄tum hō lucet in viris ſanctis quantū ad labores ⁊ pſecutiōes ad mortem ⁊ paſſionē nā paſſio eius iam lucebat in abel et abraā et iacob. q̄ iā illi patiebantur in figura xp̄i pp̄ter veritatem et iuſtitiam: vt ait Ambroſius et Leo papa: imo chriſtus iam patiebatur in eis figuraliter vt ipſe ait in ſermone de paſſiōe xp̄i: ſed peramplī⁹ ⁊ perfecti⁹ paſſio chriſti lucebat in apoſtolis ⁊ martyribus: q̄ realiter pp̄ter chriſtuz patiebant expreſſe: imo chriſtus in martyribus ⁊ mēbris

I dona ſua deus cōicat fidelibus.

ſuis patiebat̄:vt ipſe dixit Actu.vj.Saule ſau
le q̄d me pſeq̄ris ꝛc.Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ xp̄s de⁹ ꝛ hō
ſaluator ꝛ redēptor nr̄ maxie manifeſtat̄ no
bis in ſctis ꝛ electis ſuis i hac eccl'ia:ꝛ ꝑ ꝯñs
i ſctis ꝛ electis ſuis eſt laudād⁹ in hac eccl'ia
ꝛ ſic eſt dicēdū ꝙ qñ nos laudam⁹:ꝛ magnifi
cam⁹ aliquē apl'm aut martyrē aut ꝯfeſſorē
ꝛ ſctm̄:ꝛ celebram⁹ ꝛ colim⁹ feſta ꝓ eis ꝛ in
noie ipoꝝ nō laudam⁹ eos ꝑ ſe:ſꝫ laudam⁹ ꝛ
magnificam⁹ deū ſiue xp̄ꝫ caput nrꝫ in eis:ꝛ
ſic colim⁹ ꝛ celebram⁹ paſſionē xp̄i i btō Lau
rētio ꝛ Uincētio iq̄tū iſti martyres ꝑticipat̄
paſſionē xp̄i in ſuo martyrio ꝛ i ſuis tormētis
īmo gerebāt imaginē paſſiōis xp̄i:ꝛ iō ꝓprie
laudamus ꝛ colimus xp̄m i eis:hoc ergo ꝓ
uidens ꝛ cōtēplās ꝓpheta dd̄ in ſpiritu in
uitat ſpecialiter in hoc pſal.oēs fideles hu
ius eccleſie:vt laudemus deum in ſctis ſuis
eo mō quo dictū eſt.Dicit ergo.O vos fide
les laudate dñm in ſanctis eius:ideſt ꝯſide
rate primo bñficia q̄ deus cōtulit viris ſan
ctis ve. teſt.ſ.Abel Noe Abrae Iſaac et Ia
cob ꝛ Moyſi ꝛ dauid ꝛ oībus ꝓphis:que oia
erant figura xp̄i ꝛ eccl'ie:ꝛ ſic laudate deū in
eis qui talia dona cōicauit eis et vos fideles
no.te.conſiderate ꝛ cōtēplamini dona gra
rū q̄ xp̄s communicauit apoſtolis ꝛ martyri
bus ꝛ confeſſoribus ꝛ doctoribus ꝛ virgini
bus ꝛ ceteris viris ſanctis:q̄ dona fuerunt
ſupra humanā facultatē:q̄ deus oſtendit in
ſanctis ſuis ſuā oīpotentiam ꝛ ſapientiam ꝛ
bonitatē ꝛ ceteras perfectiones. Et ſic lau
date dñm in ſctis ſuis gratias agēdo ꝛ dies
feſtos celebrādo ꝛ triumphos martyrū pre
dicando et oia iſta dona ad xp̄m referēdo:q2
laudare deum in ſanctis ſuis nihil aliud eſt
niſi triumphos ꝛ virtutes coꝝ in xp̄m lau
dando ꝛ gratias agendo referre. Sed q2 in
ter ceteros dona gratiarū ꝛ virtutū xp̄i ma
xime viguerunt in apoſtolis qui fuerunt fir
mamentū ꝛ fundamentū eccleſie:iō ſubdit.

Xp̄s mani feſtat̄ nobis i ſanctis ſuis.

Laudate eum in firmamēto virtutis ei⁹ ſcꝫ i
collegio apoſtoloꝝ ſup quos xp̄s fundauit ꝛ
firmauit eccleſiam ſuā ꝛ q̄ firmarunt eccle
ſiam miraculis ꝛ ſignis ꝛ doctrinis. Et etiaꝫ
ꝑ fundamentū ꝛ firmamentum virtutis xp̄i:
intendit totā eccleſiā que dicitur firmamen
tum virtutis xp̄i:vbi virtutes predicant̄ ꝛ ec
cleſiaſtica ſacramenta in q̄bus virtus paſſio
nis xp̄i cōtinet̄:celebrantur ꝛ exercitantur:
ꝛ frequentant̄ q.d.Laudate eum in eccleſia
que eſt firmamentum virtutis ei⁹ ꝑ eccleſia
ſtica ſacra.Sed q2 apl'i ꝛ ſancti viri operati
ſunt multa ſigna ꝛ miracula virtute nominis
xp̄i:vt patet in actibus ꝛ hyſtoriis apl'orum
ꝛ martyrū ꝛ aliorū ſanctorū.Ideo ſubdit.

Laudate eū i ꝟtutib⁹ ei⁹:laudate eū
ſcd̄m m̄ltitudinē magnitudinis ei⁹.

I ꝯſe. ui.ū. ſucceſſiue.

¶ Quaſi dicat:oia dona graꝝ ꝛ oia ſigna ꝛ
miracula ꝛ bona opa q̄ ſcti fecerūt i hoc vita
referatis ad xp̄ꝫ:q2 ipſe tāq̄ caput eccl'ie ꝯtu
lit ꝛ cōicauit eis oia:ꝛ iō laudate xp̄m in ſctis
ſuis. Totū h̄ etiā pōt referri ad ſtatū ꝛ gl'iaꝫ
ſcōꝝ.q.d.O vos fideles laudate deū q̄ ē i ſctis
ſuis:ꝛ i celo empyreo qđ eſt firmamētū ꝟtu
tis ei⁹ ꝛ laudate eū i ꝟtutib⁹ ei⁹ angelicis:q2
ibi de⁹ ē oia in oībus ꝛc.Deinde cū dicit.

Laudate eū i ſono tube:laudate eū
in pſalterio ꝛ cithara.
Laudate eū i tympano ꝛ choro:lau
date eū in chordis ꝛ organo.
Laudate eū in cymbalis bñſonanti
bus:laudate eū i cymbalis iubilatio
nis:omnis ſpūs laudet dñm.

ar.xe iiij. d. c. j.in gloſſa xvj.q. j.re uertimini.

¶ Docet cū q̄b⁹ iſtrumētis muſicis cātabat̄
iſte pſal.in tēplo:q2 cū octo inſtrumētis cāta
bat̄.ſ.in ſono tube:ꝛ cū pſalterio ꝛ cithara ꝛ
tympano:ꝛ choro:ꝛ cū chordis.i.cum mono
chordio ꝛ cū organo fiſtulaꝝ:ꝛ cū cymbalis
bñſonātib⁹:ꝛ cū cymbalis iubilatiōis:cū his
ḡ octo iſtrumētis đt dđ ꝙ debem⁹ cātare hūc
pſalmū:ꝛ ꝑcipiebat ipm cantari in tēplo:ꝑ q̄
inſtrumēta materialia figurabant̄ octo my
ſteria ſub q̄b⁹ laudam⁹ deū in eccl'ia xp̄i. Nā
dictū eſt in ꝓlogo tractatu q̄nto:q̄l'r illa octo
inſtrumēta cū q̄b⁹ cantabant̄ pſal.in templo
Salomonis ſignificabāt myſteria euangeli
ca de xp̄o ꝛ eccl'ia q̄ nos hodie ꝑdicam⁹ ꝛ ce
lebram⁹:ꝛ iō dauid in hoc pſal.per tympa
nū factū de corio aīalis mortui baculis ꝑcuſ
ſum intelligit paſſionē xp̄i. ¶ Et ꝑ pſalteriū
intendit triplex pſalterium:ſcꝫ pſalteriū mo
rale decē ꝑceptoꝝ:ꝛ pſalteriū euāgelicū de
cē articuloꝝ humanitatis xp̄i:ꝛ pſalterium
anogogicū ꝛ btificū decem gaudioꝝ que btī
ꝛ quibus btificant̄ ſcti in gl'ia. Nā ſicut pſal
teriū euangelicū ꝯtinet decē chordas euāge
licas.ſ.xp̄i incarnationē ꝛ legis dationem ꝛ
paſſionē:ꝛ redēptionē ꝛ reſurrectionē ꝛ aſcē
ſionē ꝛ ſpūſſcti miſſionē ꝛ ſacroꝝ inſtitutio
nē ꝛ eccl'ie ex vtroq3 ppl'o ꝯgregationē ꝛ futu
ri iudicij retributionē:ita pariter pſalterium
anagogicū qđ cātāt ꝛ pulſant ſcti i gl'ia cōti
net decē chordas beatificas:ſcꝫ viſionē eēn
tialē diuine trinitatis:ꝛ vnitatis:ꝛ dilectio
nē:ꝛ fruitionē:ꝛ immortalitatē:ꝛ charitateꝫ
ꝛ ſubtilitatē:ꝛ agilitatē:ꝛ ſummā delectatio
nē ꝛ ſatietatē ꝛ ſecuritatē. Itē ꝑ cytharaꝫ qđ
eſt inſtrumentuꝫ triāgulare habens ſeptem
chordas principales intendit primo trinita
tē diuinarū ꝑſonarū in vna ſimplici eſſentia.
Scđo intendit trinitatē virtutū theologaliū
cū q̄bus laudamus deū:ſcꝫ fidem articulo
rum:ꝛ charitatē decem preceptoruꝫ ꝛ oīum

R pſal teriū anagogi cū qđ cātāt ſcti cō tinet chor das bñſi cas.

cõſilioꝝ: ⁊ ſpẽ grẽ ſeptẽ ſacroꝝ: ⁊ id cithara
cõtinet ſeptẽ chordas ſignificantes ſeptẽ ec-
cleſiaſtica ſacra quib⁹ renouamur ⁊ ſanamur ⁊
reficimur ⁊ roboramur ⁊ inſignimur: ꝑ ſonũ
aũt intẽdit ꝓdicationẽ aplõꝝ ꝑ quã ꝯgrega
tũt eccleſiã in vnũ ⁊c. ꝑ choꝝ intẽdit dei oipo
tẽtiã in ope nr̃e creationis ⁊ redẽptiõis: ꝑ mo
nochordiũ intẽdit cõcordiã vite quã debem⁹
hr̃e cũ doctrina: ꝑ organũ aũt intẽdit cõſo-
nãtiã corporis imortalis ad animam quam
conſequemur ꝑ reſurrectionem: per cymbala
beneſonantia intendit vocationẽ populi ad
audienda diuia officia in eccleſia: ꝑ cymbala
vero iubilationis intendit melodiã ⁊ iubila-
tionẽ diuinoꝝ officioꝝ q̃ celebrant in eccl̃ia
militanti ꝑ gratiã: ⁊ in triũphanti ꝑ gloriam
nihil eñ aliud eſt cũ ſupradictis iſtrumentis
deum laudare: niſi omnia dicta myſteria de
xp̃o ⁊ eccl̃ia credere ⁊ ꝓdicare ⁊ celebrare.
Itẽ etiã dñ ꝑ monochordiũ intendit ꝯcordiã
oium mẽbrorum corpis myſtici eccleſiaſtici ad
ſuũ caput qui eſt xp̃s: qđ q̃dem corpus ec-
cleſiaſticũ cõſiſtit in quodã ordine ſub ordi-
natione ſtatuũ ⁊ prelationũ ⁊ officiorum: vt
dictũ eſt pſal. lxvii. ⁊ hoc eſt monochordium
euangelicũ ſignificatũ ꝑ illud materiale in-
ſtrumentũ. Item per organũ etiam intendit
cõſonantiam ⁊ concordiam noui ac veteris
teſtamenti quia nihil geſtum aut ſcriptũ eſt i
veteri teſtõ quin fuerit impletũ per xp̃m in
nouo. Et nihil factum eſt in nouo teſtõ quod
fuerit figuratũ aut vaticinatũ in vete. teſta-
mento vt frequẽter dictũ eſt. Et ideo omnia
inſtrumenta muſicalia materialia: cuꝫ quib⁹
cantabant pſal. in ve. te. figurabant ſupradi
cta myſteria de xp̃o ⁊ eccl̃ia: ⁊ ſic qđ illi can-
tabant ꝓphetice ⁊ in figura: nos cantamus
euãgelice in veritate: q̃ſi dicat ꝓpheta dd. O
vos fideles noui teſtamẽti laudate dñm no-
ſtrũ Jeſum xp̃m in ſuo aduẽtu. Primo in ſo-
no tube. i. predicate euangeliũ oi creature ⁊
exercete tubam euangelicã ⁊c. Item ſecun-
do laudate eũ in pſalterio morali decẽ p̃ce-
pta moralia obſeruando: ⁊ laudate eum in
pſalterio euãgelico articulos fidei firmiter
credendo: ⁊ etiã vos hĩc laudate eũ cũ pſal-
terio. x. celeſtiũ gaudioꝝ deũ videndo ⁊ dili-
gendo ⁊ fruendo ⁊c. Itẽ tertio. O vos fideles
laudate eũ cũ cithara euãgelica: ſcꝫ cum fi-
de trinitatis ⁊ oim articuloꝝ ⁊ cuꝫ charitate
x. preceptorũ ⁊ cũ grã ſacroꝝ. Item quarto
laudate eũ cuꝫ tympano mortis ⁊ paſſionis
contẽplando mortem ⁊ paſſionem quam ꝓ
vobis xp̃s paſſus eſt. Itẽ. v. laudate eum in
choro qđ eſt inſtrumentũ rotundũ: per qđ de
notat̃ eius eternitas ⁊ omnipotentia. i. ma-
gnificate eius oipotentiã ⁊ eternitatem. Et
ideo exhibete ipſi cultum ⁊ honorem latrie.
Item. vi. laudate eũ in chordis. i. eũ mono-
chordis vite cũ doctrina. Itẽ. vii. laudate eũ
in organo ꝯſonantie corporis ad aiam quam
adepti eſtis ꝑ reſurrectionẽ. Itẽ. viii. lauda-
te eũ in cymbalis bñſonantib⁹ euangelica fe-
ſta ⁊ triũphos xp̃i ⁊ martyrũ celebrãdo et fi-
deles ad diuina officia vocando. Itẽ. ix. Lau
date eũ in cymbalis iubilationis hymnos et
pſal. et diuina officia dulciter ſepties in die
decãtãdo. q. d. ꝓpheta ꝙ cũ his ſupradictis
ꝯditionib⁹ tenemini oẽs fideles deuꝫ colere
⁊ laudare: qꝛ aliter deus non põt coli nec ſve
credi: nec laudari niſi trinus ⁊ vnꝰ ⁊ incarna
tus ⁊c. put lex euãgelica ꝓdicat. Et qꝛ taliter
deũ laudere cõuenit oibus ſpiritualib⁹ crea
turis: ideõ ꝯcludit ꝓpheta dicẽs. Ois ſpũs lau
det dñm. i. mõ ſupradicto laudet dñm trinuꝫ
⁊ vnũ creatorẽ ⁊ redẽptorẽ ⁊ glorificatorem: ſ
put dictum eſt. ¶ Ex ſupradictis pꝫ ꝙ iudei
moderni non cãtãt hũc pſal. nec ceteros: nec
vere laudãt nec colũt deũ: nã dñs p̃cepit vt cã
temus hũc pſalmũ ⁊ ceteros: ⁊ laudem⁹ deũ
cum inſtrũis ſupradictis ſꝫ iudei nec laudant
deũ cũ ſupradictis inſtr̃is materialibus nec
ſpũalib⁹ vt pꝫ: ꝗ nullo mõ colũt nec laudant
deũ: nec cãtãt hũc pſal. Ex q̃ ſequitur ꝙ ſoli
xp̃iani vere laudãt ⁊ colũt deũ et cãtãt iſtum
pſal. ⁊ totũ pſalteriũ: ideo ꝙ cantãt ipſũ cum ſu-
pradictis inſtr̃is ſpũalib⁹ ꝑ inſtrumenta ve.
te. figuratis. Hoc eſt ergo pſalterium in q̃ dd
in principio pmiſit apire ꝓpoſitionẽ ſuã: nam
ꝑ oia ſupradicta pꝫ qualr̃ dd in hoc pſalterio
ꝓſequit aliquã vel aliquas ꝓpoſitiones ⁊ my-
ſteria figuralia ve. te. Ex quib⁹ elicuit ⁊ intulit
ſemp ꝓphetice aliquã vel aliquas cõcluſiones
euãgelicas noui teſtamẽti: hoc eñ pſal-
teriũ euãgelicũ ẽ quadrãgulare: qꝛ q̃tuor li-
neis ⁊ limitibus euãgelicis cõtẽtuꝫ ⁊ termi-
natuꝫ: qꝛ quatuor autenticis euangeliſtis eſt
firmatum ⁊ roboratũ ⁊ teſtificatũ. Hoc etiam
pſalterium ꝯtinet quatuor angulos: ſcꝫ obſer
uãtiã preceptoꝝ ⁊ cõſilioꝝ: ⁊ fidem articulos
rũ ⁊ grãm ſacramentoꝝ ⁊ ſpem futuroꝝ bo
norũ nobis pmiſſorũ: hoc autẽ pſalterium
euãgelicum dicitur decachordũ ab ipſo da-
uid: eo ꝙ continet decem chordas euangeli
cas principales: q̃ ſunt decẽ myſteria de xp̃o
⁊ eccleſia eius: vel ſunt decẽ principales ar-
ticuli: quos principalr̃ confitet̃ eccleſia. Quo-
rum primus eſt articulus trinitatis. Secun-
dus articulus creationis. Tertius articul⁹
incarnationis. Quartus articulus ꝓdicationis
⁊ miraculoꝝ operationis xp̃i. Quintus paſ
ſionis ⁊ nr̃e redẽptionis. Sextus articulus
reſurrectionis. Septimus articulus aſcẽſio-
nis ⁊ vniuerſalis xp̃i iuriſdictionis. Octau⁹
articul⁹ ſpũſſcti in aplos miſſionis. Nonus
ſacroꝝ efficatie ⁊ pfectionis. Decim⁹ articu
lus eſt futuri iudicii examinationis ⁊ retribu-
tionis. Iſti ſunt decẽ articuli principales: quos

Nihil factũ eſt in nouo teſtõ qđ nõ figuratũ fuerit in ve. teſta.

Iudei moderni non cãtãt hũc pſal.

Iudei non laudant deũ.

Aduerte decẽ articulos quos ꝯfitet̃ eccl̃ia

connectunt alii articuli ſub eadẽ fide creden
di.ſ.deſcẽſus xpi ad inferos ⁊ liberatio ſctõꝝ
⁊ oim̃ fideliũ ve.teſt. ⁊ autoritas vni⁹ eccſie
ipſi tradita a ſpũſctõ ⁊ reſurrectio gñalis et
remiſſio pctõꝝ ꝑ pniam: ⁊ eccliaſtica ſacra
⁊ vita eterna iuſtis ꝓmiſſa q̃ q̃ue articuli cõ
tinent̃ in decẽ ꝑmis ⁊ pncipalib⁹: vt pꝫ itué
ti ſicut chorde parue ponunt̃ inter pncipa
m les in inſtrumẽtis muſicis. ¶ Vñ iſti articu
li dicunt̃ chorde pſalterij euãgelici: eo ꝙ in
ter ſe cõtinẽt quãdã cõcordiã ⁊ harmoniã ⁊
ordinẽ: q2 vn⁹ articul⁹ ꝓſupponit aliũ ſcdm
Vn⁹ ordinẽ: nã articul⁹ creatiõis ꝓſupponit arti
arti- culũ trinitatꝫ ⁊ emanatiõis ꝑſonaꝝ diuina-
culus rũ ⁊ articul⁹ icarnatiõis ꝓſupponit articulũ
ꝓſup- trinitatꝫ ⁊ creationis: q2 ſola ſcda ꝑſona fuit
ponit incarnata.ſ. ꝟbũ diuinũ: ⁊ talis icarnatio fa
aliũ cta eſt ꝑ nouã creationẽ aie xpi: nã tota trini
tas creauit illã aiam xpi ⁊ ope ſcti ſpũs illd
corp⁹ ex puris ſanguinib⁹ ꝟginis in vno in-
ſtãti formauit: ⁊ totũ iſtud aiatũ corp⁹ in eo
dẽ inſtãti i vnitate ſuppoſiti ⁊ ꝑſonaliť ꝟbuꝫ
aſſumpſit. Et ſic pꝫ ꝙ icarnatio ꝟbi ꝓſuppo
nit trinitatẽ diuinarũ ꝑſonarũ ⁊ creationẽ.
Et etiã oẽs alii articuli hũanitatis xpi ꝓſup
ponũt articulũ icarnatiõis: nã ſi xps nõ fuiſ
ſet de⁹ ⁊ hõ nõ feciſſet illa miracula: nec ei⁹
paſſio fuiſſet tã valida: nec expoliaſſet infer
nũ: nec reſurrexiſſet i ꝓpria ꝟtute ⁊c. Hoc ẽ
ergo pſalteriũ decẽ pncipaliũ chordarũ cuꝫ
ſuis annexis ſequẽtib⁹ qd ꝓphetice cecinit
dd i toto iſto libro pſalmoꝝ: ⁊ in oib⁹.cl. pſal
mis ſuperi⁹ expoſitꝫ: nã in q̃libet pſal. canta
uit ⁊ pulſauit ꝓphetice aliquã vł aliq̃s chor
das hui⁹ pſalterij euãgelici ꝓut fuit expoſi
n tũ. ¶ Et hoc idẽ pſalteriũ qd ꝓphetice cãta
uit dd in h̃ libro pſalmoꝝ: nos cãtam⁹ euan
gelice i ecclia q2 tota lex euãgelica ↄtinet̃ ꝓ
phetice in h̃ libro: vt frequẽter dictũ eſt. Jõ
ecclia in oib⁹ officiis frequẽtat ⁊ cãtat pſal-
mos dd ſil' cũ euãgelio tenẽdo iſtũ modũ: nã
in officio matutinali cantat tres nocturnos
cũ pſalmis dd: ⁊ lectionib⁹ de vet.te.: ſꝫ i ter
tio nocturno cãtat euangeliũ xpi: ⁊ cõiter in
laudib⁹ ãtiphone ſũt de nouo te. Et ita pari
ter i miſſa introit⁹ ⁊ rñſum ⁊ graduale cõi-
ter ſummunt̃ de libro pſalmoꝝ: ⁊ lectio legi
tur de teſtõ ve. vel de doctria aplica ſꝫ finali
ter legit̃ euãgeliũ ꝑ qd denotat̃ concordia ⁊
ꝯſonãtia legis euãgelice cũ vet.teſtõ: q2 euã
geliũ nihil al.ð eſt niſi ꝟitas legis veteris.
Et ſic pꝫ ꝙ tota lex euãgelica ẽ pſalteriũ il-
lud decachordũ qd dd ꝓphetice cantat in
pſalmis ¶ Deo gratias. Amen.

SUperno tandẽ ſuffragãte ꝓſi
dio: op⁹ mihi impoſitũ ⁊ aſſũ-
ptũ ꝓut potui pio labore peregi et
cõſummaui. In q̃ q̃dẽ expõne magis
ſtudui votis ⁊ deuotionib⁹ ſimpli-
ciũ ſacerdotũ ⁊ religioſoꝝ ac fideliũ
xpianoꝝ: q̃ ꝑ me expoſcebãt ſatiſ
facere: ꝙ ſubtilib⁹ diſputatiõib⁹ in
ſudare. Rurſus in ea expõne malui
veꝝ ſenſũ ⁊ ſanũ intellectũ ꝓpheti-
cũ iuxta mẽtẽ ꝓphete ſĩaĩr reſerar̃
ꝙ falſas ⁊ ieptas gloſſas moderno
rũ iudeoꝝ imitari. Qua i re nõ mõ
inutile ⁊ inane veꝝ ſacrilegũ ⁊ ipiũ ext
ſtiaui ꝓpheticã dignitatẽ auferre
quã ſpũſſctm̃ ipi dd ꝓut i ſgũ libꝛi
legim⁹ nouim⁹ ꝯtuliſſe. Quẽ ñ ſolũ
ꝟitas euãgelica i ſpũ locutũ fuiſſe
teſtat̃: veꝝ ẽt i paulus eccl'ia eũ eximi
uꝫ oĩꝫ ꝓphetaꝝ vbiq; ſraꝝ ꝑconiza
re nõ ceſſat. Veꝝ enĩuero q2 i mł'is
loq̃: vt inq̃t ſpũſſctũs nõ deẽſt pcm̃
iõ ſi q̃d i hoc ope ſcriptũ vel reptũ
fuerit qd catholice fidei directe aut
idirecte diſſonar̃: videat̃: nolo vt q̃s
arbitret̃ me aliq̃d tale obſtiato aĩo
aſſeruiſſe: ſꝫ ex ignorãtia aut iaduer
tẽtia fuiſſe locutũ: aut codicẽ i pſſo
rũ defectu i illa pte fuiſſe mẽdoſũ et
icorrectũ. Quapropť oĩa i hoc ope
⁊ i ceterſ ꝑ me dctã atq; dicẽda aucto
ritati ſacroſctẽ Rõane ecclie oĩ cuꝫ
hũilitate ſub̃q emẽdãda ⁊ corrigẽda
reliquũ ẽvt ꝓ iſto pio labore ꝑmiũ i
h̃ ſclo ñ exiga tpale: ſꝫ vt portio mea
ſit i ſra viuẽtiũ: vbi xps caput nrꝫ re
dẽptor ⁊ ꝑmiator cũ pre ⁊ ſpũſctõ vi
uit ⁊ regnat de⁹ i ſcl'a ſcl'oꝝ. Amen.

¶ Finit̃ expoſitio dñi Jacobi perez Chriſto
politani epi in.cl. pſal. Dauidicos exẽplari
collatio ex nobiliſſimo diui bernardi domo
clareuall'. ¶ D. Jacobi perez d Va. ordinis
diui auguſtini pſeſſi ⁊ Chriſtopolitani epi:
in cãticoꝝ officialiũ expoſitionẽ pfatio.

COnſũmmata ⁊ pacta expõne
libri pſalmoꝝ iterũ fui roga-
tus ⁊ excitatus ꝑ ſacerdotes et de-
uotos preſbyteros vt exponerem

cātica que in dieb⁹ ferialib⁹ cantantur ad laudes: vt maiori deuotione orarēt: ſi ea q̄ in ore verſant: ſane et fidel'r intelligerēt. Eoꝝ ergo deuotiōi cupiēs ſatiſfacere ſuffragāte diuino ꝑſidio: ad hmōi expeditionē accedere tētaui. Et q̄d ſibi velit cātica ferialia īueſtigatiōe aggreſſus ſum Et primo incipiendo a cantico triū puerorum: qḋ in laudibus dñicalis

Dan. iii. xc. xiii. di. c. j. in glo. officii ⁊ oīm feſtiuitatum decātaꝶ.

BEnedicite oīa opera dñi dño: laudate ⁊ ſuperexaltate eū i ſcl'a

¶ Hoc cāticū intitulaꝶ Cāticū triū puerorū Ananie: Azarie: Miſaelis. In q̄ iſti tres pueri inuitāt oēs creaturas ad bñdicēdū deū. Pro cui⁹ tituli ⁊ cātici declaratiōe ſūt duo ꝓuidēda añq̄ ad expōnē cātici accedaꝶ. Prio q̄ ex cā ⁊ quo ſpū ducti ⁊ moti fuerūt iſti tres pueri ad ꝯficiēdū ⁊ cātādū iſtḋ cāticū. Scḋo q̄re iſti tres pueri nō ſolū inuitāt angelos et creaturas rōnales ad bñdicendū dñm: ſʒ et inuitāt nō ſolū oēs beſtias ⁊ pecora q̄ carēt rōne ſʒ et ignē ⁊ imbrē ⁊ cetera elemēta ⁊ mi-

A neralia: q̄ nō ſolū carēt rōne: ſʒ etiam ſenſu. ¶ Quātū ergo ad pmū eſt aduertendū ꝑut legitur Danie. iii. q̄ poſtq̄ nabuchodonoſor obtinuit totā monarchiā oriētis. ſ. regnorū aſſirioꝝ ⁊ ꝑſaꝝ: ⁊ medoꝝ: ⁊ chaldeoꝝ: ⁊ toti⁹ ſyrie: poſtq̄ explorauerat ⁊ dēſtruxerat ciuitatē hierl'm ⁊ tēplū: ⁊ duxerat totū illū populū captiuū in babylonē: tūc eleuat⁹ i ſupbiā fecit ſe adorari tāq̄ deū ab oīb⁹ regibus ⁊ ꝑncipib⁹ ⁊ ꝓpriis ſibi ſubditis. Et īter cetera fecit ſibi ſtatuā aureā ⁊ collocauit eā i foro: ⁊ fecit venire oīa gña muſicoꝝ ad cātādū ⁊ ſonādū corā ſtatua. Et tūc fecit edictū publicū ꝑ oīa regna ſua: vt oēs venirēt ad adorādū ſtatuā ei⁹. Et fecit fieri vaſtā fornacē ignis ardētis i illa pte fori vt ſi q̄s cōtēneret adorare ſtatuā ilico ꝓiceret in caminū ignis ardētis. Tūc aūt accuſati ſūt apḋ rgē iſti tres

Not. de tribus pueris. pueri iudei. ſ. de ſemine regio regū hierl'm ḋ filiis captiuitatis q̄s rex in domo ſua familiares habebat: q̄ edicto regio rebelles ꝯtēpſerūt venire ad ſtatuā adorādā. Qui cū a rege īterrogarent q̄re ſbto regio ꝑcepto ſtatuā nō adoraſſent? rñderūt ſe nō eſſe ꝑatos adorare niſi vnū ſolū deū iſrl' q̄ fecit celū ⁊ terrā q̄ poterat eos libare de fornace ignis ardentis. Tūc rex replet⁹ furore ꝑcepit eos ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ ꝓiici in fornacē ignis. Ignis vero cōbuſſit vīcula eoꝝ: corpa aūt eorū nō ireſſit nec veſtes: ſʒ ſoluti ābulabāt laudātes dñm ꝑ mediū fornacis ignis: ⁊ cōfitē-

tes pctā ppl'i iſrl': ꝓp q̄ ille ppl's affligebaꝶ in illa captiuitate. ⁊ tūdē angel⁹ dñi i forma viri deſcēdit de celo in mediā fornacē: ⁊ excuſſit flāmā ignis ex fornace: ⁊ cōbuſſit oēs miniſtros regis circūſtātes. Illos aūt tres pueros nō leſit nec cōtriſtauit imo affuit ibi ventus ad modū roris flātis: q̄ refrigerauit eos ⁊ expulit oēm calorē a fornace. Per qḋ q̄dē myſteriū viderūt illi tres pueri i ſpū ꝓphetico q̄lr fili⁹ dei dēbat deſcēdere ḋ celo i vterū ꝟginis: ⁊ abſq̄ leſiōe ꝟginitatis ſumere carnē hūanā ex ea: ⁊ relinq̄ndo eā ꝟginē de⁹ ⁊ hō naſci ex ea: ⁊ ꝓuiderūt q̄lr fili⁹ dei factus homo dēbat libare totū gen⁹ hūanū ḋ fornace ignis ⁊ captiuitate pctī: ⁊ q̄lr dēbat libare ſctōs patres ḋ fornace ⁊ limbo inferni. Et ſic oēs illi tres vno ſpū ꝓphetico illuſtrati: nō ſolū ꝓ eorū corpali liberatiōe ſʒ ꝓ libatiōe ꝑ xpm ꝑ verbū icarnatū faciēda quā i ſpū ꝓuiderāt oēs tres vno ore agēdo grās decātarūt iſtḋ cāticū i medio fornacis dicētes. Bñdict⁹ de⁹ prm nroꝝ ⁊c. vñ pri⁹ bñdixerūt dñm: ⁊ poſtea inuitarūt oēs creaturas ad bñdicēdū dñm ⁊ agēdū grās dicētes. Bñdicite oīa opa dñi dño: laudate ⁊ ſuperexaltate eū i ſcl'a: ꝑut i h̄ cātico cōtineꝶ: ⁊ ſic pʒ q̄lr iſti pueri nō ſolū moti ſūt ad faciēdū h̄ ꝓ ſua libatiōe iā ſctā: ſʒ et ꝓ liberatiōe eccl'ie faciēda quā ꝓuiderāt i ſpū ꝑ illā tpalē libationē ſuā. ¶ Sed nūc reſtat videdū ḋ ſcḋo q̄ſito. ſ. q̄re i hoc cātico nō ſolū Q8.

B inuitāt creaturas rōnales ſʒ et irrōnales ad bñdicēdū deū cū illa careāt rōne: et ſol⁹ hō ſit redēpt⁹ ⁊ liberat⁹ ꝑ xpm. ¶ Ad qḋ rñdeꝶ q̄ q̄nq̄ viderūt i ſpū illi tres pueri i illo myſterio. Nā prio viderūt myſteriū trinitatis diuinarū ꝑſonaꝝ i vna ſimplici ⁊ īdiuidua ſbſtātia ꝑ h̄ q̄ ipi tres pueri fuerūt īdiuiſi ⁊ īſeparati i vna ſimplici ⁊ īdiuidua fide vni⁹ veri dei: ⁊ īō oēs tres vno ore laudarūt deū. Scḋo ꝓuiderūt i ſpū ꝓphetico myſteriū icarnationis. ſ. q̄lr fili⁹ dei ſcḋa ꝑſona i trinitate dēbat aſſumere hūanitatē i ꝟitate ſuppoſiti ꝑ h̄ q̄ viderūt illū āgelū ḋſcēdētē de celo i forma viri de q̄ poſtea dixit nabuch. video q̄tuor viros ſolutos ⁊ ſpēs q̄rti ſilis ē filio dei. Tertio ꝓuiderūt myſteriū nre redēptiōis ⁊ vl'is libatiōis. ſ. q̄lr fili⁹ dei i forma hoīs dēbat libare gen⁹ hūanū a ꝑpetua ſeruitute pctī ⁊ de manu diaboli ⁊ ꝑpetua pena ⁊ igne inferni ꝑ hoc q̄ ille angelus in forma viri abſoluit eos ⁊ cōfregit vincula eoꝝ: et liberauit eos ab illo igne q̄ nō leſit nec ꝯtriſtauit eos q̄rto ꝓuiderūt i ſpū ꝓphetico deſtructionē futurā oīū idoloꝝ ⁊ ꝯuerſionē oīū ꝑatoꝝ ⁊ ꝑncipū terre totius ppl'i gētilis ad fidē xpi: ⁊ per ꝯñs ꝓuiderūt futurā liberationē eccl'ie de ꝑſecutiōe tyrānoꝝ: q̄ q̄dē deſtructio idoloꝝ fuit facta ꝑ ꝯuerſionē magni Conſtanti. Et hoc preuiderunt in ſpiritu illi tres pueri ꝑ

Illi tres pueri viderunt quinq̄ i ſpū.

hoc q nabucho. vides illū angelū qui libe-
rauerat illos tres pueros de camino ignis
ardētis habētē speciē similē filio dei cōmi-
nuit statuā aureā: ꝛ publice laudauit deum
celi q̄ liberauit illos tres pueros ꝛ cōfessus
est eiꝰ oipotētiā ꝛ magnificētiā sup oēs ꝑnci
pesꝰ ꝛ pīātes mūdi: vt p3 Dan. iij. Quinto
isti tres pueri manifeste viderūt in sua libe-
ratiōe obediētiā oīū creaturaꝝ ad suū crea
torē: ꝛ q̄ōo oēs creature nō solū rōnales sed
etiā irrationales obediūt diuine voluntati:
Nā nō solū ille angelꝰ q̄ erat creatura rōna
lis obediuit diuine volūtati: inq̄tū descēdit
de celo ꝛ liberauit eos: s3 etiā ignis illiꝰ for-
nacis ꝯ naturā suā obediuit deo: inquātū su-
spēdit actionē suā naturalē ꝛ nō cōbussit il-
los pueros nec cōtristauit eos. Itē ille vētꝰ
roris flantis ad nutū ꝛ volūtatē dei descēdit
de celo ꝛ refrigerauit eos i medio ignis. Et
sic ignis ꝛ aq̄ et aer obedierūt diuine volun
tati ꝛ nō solū angeli ꝛ celū ꝛ elemēta obedie
rūt deo i illo mysterio: s3 ēt nabucho. cū toto
suo pplo: eo q laudauit ꝛ magnificauit do
minū celi: ꝛ eduxit tres pueros de fornace: ꝛ
pmouit eos ꝛ ꝑfecit eos rectores in suo re-
gno ꝛ sic illi pueri i sua liberatiōe manifeste
viderūt obediētiā quā angeli ꝛ celi ꝛ hoies
ꝛ oīa elemēta ꝛ elemētata seruarūt ꝛ gesta-
rūt erga suū creatorē in illa liberatiōe. Per
qđ mysteriū ꝑuiderūt in spū ꝓphetico q̄ōo
oēs creature tā irratiōales q̄ rōnales debe
bāt xp̄o obedire in suo aduētu ꝛ in nr̄a vni-
uersali redēptiōe ꝛ xp̄i passiōe ꝛ resurrectio
ne ꝛ aicēsiōe: ꝛ in scđo aduētu ad iudicium.
Nā ꝑuiderūt q̄liter angeli debebāt cantare
Glīa i excelsis deo i sua natiuitate: ꝛ pasto-
res ex ꝑcepto angeloꝝ erāt vēturi ad adorā
dū ipm in ꝑsepio. Et qualit nova stella debe
bat i celo apparere: ꝛ magos ad xp̄m adorā
dū ducere ꝛ q̄lr nō solū celū s3 ēt oīa elemē
ta debebāt xp̄i natiuitatē signa ondere. s. q̄li
ter Rome i cāpo martio fons olei erat ema
naturꝰ. Itē q̄liter bos ꝛ asinꝰ i presepio de-
bebāt ipsi obedire. Itē q̄liter mare ꝛ vēti de
bebāt ipsi parere ꝛ oēs egritudines ꝛ infir-
mitates ꝛ demones ꝛ mors a suo nutu ꝛ cō-
spectu debebāt fugere ꝛ cedere. Itē ꝑuidit
q̄liter sol ꝛ luna ꝛ cel ꝛ oēs stelle debebāt da
re signa in sua passiōe. Et infernꝰ obedire i
resurrectiōe ꝛ sanctoꝝ patrū liberatione et
oēs celi in sua ascensione vt manifeste fuit
impletum ꝛ visum ab apostolis ꝛ oī populo.
Et ita pariter ꝑuiderūt isti pueri q̄liter an-
geli ꝛ celi ꝛ oīa astra ꝛ elemēta ꝛ elemētata
ꝛ oēs creature dabūt signa obediētie in. ij.
aduentu ad iudicium. Et iō isti tres pueri in
hoc cātico multipliciter inuitāt oēs creatu-
ras ad laudādū ꝛ bn̄dicēdū deū sm q creat-
ture mltiplr pn̄t dn̄z laudare. ¶ Nā tripli-

Ad-
uerte

¶ Crea
ture
pn̄t
tripli
citer
lau-
dare
deū.

citer pn̄t deū laudare. Vno mō vocaliter: ꝛ
sic sole creature rōnales laudāt deū: eo q so
lū ipe hn̄t sermonē: ꝛ sic laudāt deū i vtraq
ecclesia: s3 triūphāti ꝛ militāti. Scđo laudant
deū creature excitatiue inq̄tū vestigiū tri-
nitatis ꝛ diuine ꝑfectiōis lucet in oībꝰ crea
turis: ꝛ sic oēs creature tā inanimate q̄ aia
te ꝛ tā irratiōales q̄ rōnales excitāt angelos
ꝛ hoies ad laudādū ꝛ bn̄dicendū deū in eis
ꝑꝑ diuinas ꝑfectiōes q̄ in eis lucēt. Nā an-
geli ꝛ hoies cōtēplādo vestigiū trinitatis ꝛ
diuine ꝟitatis: ꝛ ɔtēplādo siitudines diui-
narū ꝑfectionū q̄ lucēt i oibus creaturis sm
magis ꝛ minꝰ ꝑfectū laudāt deū i oībꝰ crea-
turis inq̄tū bonitas artificis lucet ꝛ appet in
artificiato: sicut ait Arist. xj. de aialibꝰ si sic
oēs creature dn̄t laudare deū inq̄tū ondūt
similitudines diuinaꝝ ꝑfectionū q̄s deꝰ in
eis ipressit: et sic excitāt angelos ꝛ hoies ad
laudādū ꝛ bn̄dicēdū deū ꝓut dictū est psal.
cxlviij. Tertio dn̄r laudar deū nō solū rōna
les creature: s3 irrōna ea: inq̄tū supra suā
naturā ondūt se obedir deo i suis opatiōibꝰ
ꝛ sic laudauit deū mare rubꝝ: qn̄ ad ꝑcus-
siōnē ꝟge moysi fuit diuisū: ꝛ ꝑbuit iter filijs
isrl̄. Eodē mō obediuit deo ꝛ bn̄dixit deo pe
tra qn̄ ꝑcussa ꝓtulit aq̄s i oreb ꝛ i deserto. Itē
aq̄ iordanis laudauerūt ꝛ bn̄dixerūt deū qn̄
obediēdo deo reuerse sunt retrorsū: vt pede
sicco trāsirēt filij isrl̄ i terrā ꝓmissā. Itē an
geli ꝛ celū ꝛ elemēta ꝛ elemētata oīa lauda
uerūt ꝛ bn̄dixerūt deū qn̄ obediēdo xp̄o de
derūt signa sue natiuitatis. Itē vēti ꝛ mare
galilee laudauerūt deū qn̄ obedinerūt xp̄o:
ꝛ iō dixerūt hoies illi q̄s ē hic: qr mare ꝛ vē
ti obediūt illi? Itē q̄nq3 panes ꝛ duo pisces
laudauerūt deū qn̄ obediēdo xp̄o fuerūt mlt-
tiplicati ad ꝛfectionē totiꝰ ppli. Et sic infernꝰ
ꝛ mors ꝛ oēs infirmitates laudauerūt deū
obediēdo xp̄o: ꝛ sic ē dōm de oībꝰ creaturis
q̄ obedierūt xp̄o i sua passiōe ꝛ resurrectiōe
ꝛ ascēsiōe ꝛ obediēt i scđo aduētu. Ex q̄bꝰ p3
q triplr creature laudāt ꝛ bn̄dicūt deū. vno
mō mētalr ꝛ vocalr ꝛ sic ɔuenit solis āgelis
ꝛ hoībꝰ. Sc̄do mō excitatiue repn̄tādo diuinas
ꝑfectiōes excitādo hoies ꝛ āgelos ad laudā
dū deū: ꝛ sic ɔuenit oibus creaturis. Tertio
mō obediētialr: ꝛ sic ēt ɔuenit creaturis inq̄
tū nō solū naturalibꝰ opatiōibꝰ s3 ēt. s. natu
rā obediūt diuie volūtati i electis tpibꝰ sm
suā ordinatā dispositionē. istis g̃ tribꝰ modis
supdictis isti tres pueri cū tota ecclia inuitāt
ꝛ appellāt oēs creaturas ad laudādū ꝛ bn̄-
dicēdū deū. Nā vno mō inuitāt oēs āgelos ꝛ
hoies vt veniāt ad laudādū ꝛ bn̄dicēdū deū
mētalr ꝛ vocalr. s. corde ꝛ voce ꝛ ope p bn̄fi
cio creatiōis ꝛ gubernatiōis ꝛ nr̄e redētio-
nis ꝛ glīficatiōis. Scđo inuitāt oēs creaturas
tā iaiatas q̄ aiatas ꝛ irrōnaleq vt laudent

Arist.

Crea
ture
tripli
citer
lau-
dāt et
bn̄di-
cunt
deū.

deū excitatiue. i. vt repreſentādo ſimilitudi-
nes diuinarū ꝑfectionū excitēt hoīes ⁊ āge-
los ad laudādū deū. Que quidē inuitatio po-
tius dirigit hoīb⁹ ⁊ angelis vt ↄtēplent diui-
nas ꝑfectiones q̄ lucēt in oībus creaturis: ⁊
laudēt ⁊ bñdicāt deū in eis. Tertio inuitāt
oēs creaturas: vt laudēt deū obediēdo ipſi i
opatiōib⁹ miraculoſis ſupra naturā. Et iſto
mō iſtud cāticū ꝑtim fuit ꝓpheticū: q2 illi pue-
ri nō ſolū agebāt grās q2 oēs creature obe-
dierāt deo in liberatiōe eoꝝ: ſ3 adhuc ꝓphe-
tice inuitabāt ⁊ excitabāt āgelos ⁊ hoīes ⁊
oēs creaturas: vt obedirēt xp̄o i ſuo aduētu
in miraculis faciēdis: ⁊ darēt ſigna ſue nati-
uitatis ⁊ paſſiōis: ⁊ obedirēt ipſi in ſua reſur-
rectiōe ⁊ aſcēſiōe: ⁊ in .ij. ſuo aduētu. Et ſic
ad oēs iſtos tres reſpect⁹ eccl'ia cātat iſtud
cāticū in dieb⁹ dñicis ⁊ feſtiuis agēdo grās
ꝓ bñficiis creatiōis ⁊ gubernatiōis: ⁊ nr̄e re-
demptiōis in q̄ oīa creata xp̄o obedierūt ⁊ fue-
rūt q̄ſi inſtrumēta xp̄i in nr̄a redēptione. Et
inuitarūt eaſdē creaturas vt obediāt xp̄o in
Diuiſio ſpi ſcd̄o aduētu ⁊ in nr̄a glificatiōe. Et ꝑ hoc p3
rñſio ad ſcdm̄ q̄ſitū. His ergo habitis habet
tota intelligētia hui⁹ cātici: nec op3 imorari
in ei⁹ expōne: eo q2 tota ↄtinet in pſal. cxlviij.
Et iā ibi p3 ei⁹ lr̄alis intelligentia ⁊ expō.
Sed vt ſeruet forma ei⁹ ſpālis expōnis. Di-
uidit ergo hoc cāticū in duas ꝑtes pncipa-
les. Nā pmo inuitant ſimul gnalit oēs crea-
ture ad laudādū ⁊ bñdicēdū deū. Scd̄o inui-
tant ſingulr ⁊ particulariter oēs creature
diuiſim ⁊ ſucceſſiue ſm dignitates ⁊ cōditio-
nes ⁊ naturas ſuas ibi. Bñdicite angeli ⁊c.
Bñdicere qđ ſit ¶ Quātū ergo ad pmū eſt pmo aduertēdū
q2 bñdicere vno mō idē eſt q2 aliq̄d boni ſiue
aliq̄d grē ↄferre ſiue gratificari ⁊ ſctificare:
⁊ ſic maior bñdicit minorē: puta creator crea-
turā ſiue creaturas. Et ſic deus bñdixit pmis
parentib⁹ dicēs: creſcite et multiplicamini
⁊ replete terrā. Et dñamini piſcibus maris
⁊c. Gen. j. ⁊ .ij. q2 tūc dedit eis virtutē gnati-
uā: ⁊ dñium ſuꝑ oīa creata inferiora. Itē Ge-
ne. ij. dr̄ q2 de⁹ bñdixit diei ſabbati ⁊ ſctifica-
uit illū. i. ad opa ſctā facienda dedicauit. Et
ſic etiā ep̄s bñdicit eccl'ias ⁊ altaria ⁊ orna-
mēta eccl'iaſtica. i. dedicat ea ad vſus ⁊ opa
ſctā faciēda ⁊ hoc inuocādo diuinā potētiā.
Et ſic etiā ex ꝑte dei ep̄s bñdicit ppl'o indul-
gētias ↄferendo tanq̄ miniſter dei: q2 ſolus
de⁹ ꝑ ſe dat grām ⁊ gratificat ⁊ ſctificat ho-
minē. Iuxta illud qđ ait dñs. Ponite nom̄
ſuꝑ filios iſrl': ego aūt bñdicā eis. Et q2 ſol⁹
de⁹ eſt ille q̄ gratificat ⁊ bñdicit ⁊ ſctificat ꝑ
ſe. Iō ait dd̄ pſal. lxvj. ¶ Bñdicat nos deus
noſter benedicat nos de⁹: ⁊ metuant eū oēs
fines terre. Scd̄o mō bñdicere idē eſt qđ cō-
mendare aut bñficia referre ⁊ cōmemorare
aut ꝓ talib⁹ bñficiis receptis grās agere: et
iſto mō minor bñdicit maiorē ⁊ ſuperiorē et
creatura creatorē: ſ. eius oīpotentiā ſapiam ⁊
miam ⁊ iuſtitiā cōmēdādo ⁊ pdicādo. aut bñ-
ficia recepta ab ipſo ⁊ alijs referēdo ⁊ memorā-
do: aut ꝓ talib⁹ bñficiis grās agēdo. Et iſto
mō dd̄ pſal. cij. dicit. Bñdic aīa mea dño: ⁊
oīa q̄ intra me ſunt nomi ſctō eius. Bñdic aīa
mea dño: ⁊ noli obliuiſci oēs retributiones
ei⁹. Qui ꝓpitiat oīb⁹ iniq̄tatib⁹ tuis: q̄ ſanat
oēs infirmitates tuas ⁊c. Et iſto etiā mō iſti
tres pueri in hoc cātico inuitāt ⁊ appellant
oēs creaturas ad bñdicēdū deo creatori ſuo
⁊ ad agēdū grās ꝓ bñficio creatiōis ⁊ guber-
natiōis ⁊ ↄſeruatiōis: eo mō quo ſupradictū
eſt: q2 illi loq̄bant nō ſolū in ꝑſona ſui ꝓ illa
tꝑali liberatiōe: ſed etiā in ꝑſona tot⁹ eccl'ie
ꝓ gñali redēptione: iō eccleſia cātat hoc cā-
ticū inuitādo oēs creaturas ad bñdicendum
deo: vñ d. i. vos oīa opa dñi tā inuiſibilia q̄
viſibilia ſuperiora ⁊ inferiora bñdicite dño
ei⁹ oīpotentiā ⁊ ſapientiā ⁊ miam: ⁊ ceteras
ꝑfectiones. pmo cōmendādo ⁊ pdicādo. Se-
cūdo bñficia vobis ab eo collata memorā-
do. Tertio ꝓ talibus bñficiis receptis grās
agendo: ⁊ ſic laudate ⁊ ſuperexaltate. i. longe
lateq3 i ſecula cōmēdatū ⁊ exaltatū ꝓclama-
te. q. d. vnūquodq3 ſm laudet ⁊ ſuperexal-
tet deū in ordine ſuo ⁊ ſm naturā ⁊ cōditio-
nē ſuā: puta rōnab lr̄ ⁊ itellectualis laudēt
deū mentalr̄ ⁊ vocaliter: cetera aūt laudent
deū: i. dū excitent hoīes ad laudandū deum
diuinas ꝑfectiones oſtendendo. Et laudent
deū in miraculis obediēdo: ⁊ in pmo aduē-
tu xp̄i ſuper naturā ſigna demonſtrādo.

Benedicite āgeli domini domino: benedicite celi domino.

Benedicite aq̄ oēs q̄ ſup celos ſunt dño: bñdicite oēs virtutes dñi dño.

Benedicite ſol et luna domino: benedicite ſtelle celi domino.

¶ Hec eſt ſcd̄a pars principalis in qua ſpe- Oīa
cialiter ⁊ diuiſim oīa genera creaturarū in- gñā
uitantur ad bñdicendū et laudandū deum. crea-
Et hoc vnūquodq3 in ordine ſuo incipiendo a turas
ſuperiorib⁹ ⁊ pcedendo ad inferiora vſq3 ad iō di-
hominē qui eſt finis oīm creaturarū corpo- uiſim
rearum. Et ideo pmo inuitant angelos ⁊ cor- inui-
pora celeſtia. Scd̄o inuitāt ignem ⁊ aerem ⁊ tant
oīa metheorica que in aere generātur. Ter- pueri
tio inuitāt terram ⁊ aquā ⁊ oīa que in eis ge- ad
nerant. Quarto ſpecialiter inuitant populū lau-
dei. ſecundū ibi. Bñdicite imber et ros dño. dādū
tertiū ibi. Benedicat terra dñm. quartū ibi. deū.
Bñdicat iſrael. ¶ Quantū ad primū dicit.
O vos angeli dñi benedicite domino agen-
do gratias. Primo pro beneficio creationis
quia ſe nalie pmū gradum in ordine crea-

turarū. Scd̓o q̄ꝛ fuiſtis p̄ gr̄am p̄ſeruati: ne cū demonib⁹ apoſtaticis caderetis. Et ſic lau date ꝛ ſuperexaltate eū in ſecl'a: nō ſolū p̄ bn̄fi cio creatiōis: ſꝫ etiā p̄ bn̄ficio redēptiōis: q̄ꝛ in xp̄o futuro fuiſtis redēpti ꝛ gratificati: in q̄ntū ipſi adherere ꝛ obedire ab initio decre uiſtis. Jd̓ q̄n venerit xp̄s in carnē bn̄dicite ꝛ laudate ꝛ ſuperexaltate eū i ſecl'a: ipſi miniſtrā do ꝛ obediēdo i ſua natiuitate. Stellā i excel ſis canēdo: ꝛ magos ad ipm̄ adorādo dirigē do: ꝛ i oib⁹ miraclis ſibi miniſtrādo et in ſua paſſiōe totā terā ꝯmouēdo ꝛ vectes ferreos ꝛ portas ereas iferni an̄ ipm̄ ꝯfringēdo. Et in ſua reſurrectiōe lapidē ab oſtio monumē ti agiēdo ꝛ cuſtodes exterrēdo: ꝛ reſurrectio nē mulierib⁹ annūtiādo: ꝛ i ſua aſcēſiōe cuꝫ nobili pōpa ipſꝫ tāq̄ dn̄ꝫ i celū recipiēdo. Et in ſcd̓o ei⁹ aduētu antixp̄ꝫ pimēdo: ꝛ celū et oia elemēta ꝯmouēdo: ꝛ oēs mortuos ad iu diciū vocādo ꝛ finalr̄ diabolū cū oib⁹ ſuis ſe q̄cib⁹ in iſernū p̄cipitando. Jtē vos oēs celi bn̄dicite dn̄o: ꝛ laudate et ſuperexaltate eū in ſecl'a: et p̄mo celū empyreū emittat illū ſua uiſſimū ꝛ feliciſſimū ſplēdorē ad gl'iam oim̄ btōꝝ. Scd̓o cū ceterꝫ celis mittat ſuā iſluen tiā ꝛ ſtutē ad eē ꝛ ꝯſeruationē oiꝫ iſtoꝝ in ferioꝝ. ¶ Et nota q̄ in q̄libet ſ'ſu reperit̄ ly laud. ꝛ ſuperexaltate eū in ſecl'a. Jtē q̄ꝛ celum chryſtallinū ſiue aqueū eſt p̄mū mobile ſup polos mūdi trahēs ſecū oēs celos iferiores ab oriēte i occidētē: cōplēs gyrū ſub .xxiiij. hor'. Jd̓ ſpecial'r iuitat ipſꝫ ad laudādū deū dicēs. bn̄dicite aq̄ q̄ ſup celos ſunt dn̄o: et ſit mutatio ꝑſone p̄ figurā q̄ dr̄ ſyneptoſis. Sꝫ q̄ꝛ āgeli ſiue itelligētie de ordine ſtutū mo uēt celos pp̄ deū amatū ꝛ deſideratū: vt dr̄ xij. metaphy. ꝛ dictū ē pſal. ciij. ꝛ. cxlviij. Jd̓ ſubdit. bn̄dicite oēs ſtutes dn̄i dn̄o. Et itel ligit ēt p̄ ſtutes oēs vires ꝛ iſluētias q̄s ce li p̄ ſuū motū mittūt i hec iferiora. Jtē ſequi tur. Bn̄dicite ſol et luna dn̄o: bn̄dicite ſtelle celi dn̄o. ſ. ꝑfectiōes a deo vobis collatas oſt ēdo: ꝛ xp̄o in vtroq̄ aduētu ſeruiēdo ꝛ obe diēdo ꝛc. Lr̄a iſta ē clara: iō nō oportet imo rari: q̄ꝛ iā expoſita eſt pſalmo. ciij. ꝛ. cxlviij.

q̄d in itelli git p̄ ſtu tes.

Benedicite imber ꝛ ros dn̄o: bene dicite omnis ſpiritus dei domino. Benedicite ignis et eſtus domino: benedicite frigus et eſtas domino. Benedicite rores ꝛ pruina domino: benedicite gelu ꝛ frigus domino. Benedicite glacies et niues dn̄o: benedicite noctes et dies domino. Benedicite lux ꝛ tenebre domino: benedicite fulgura et nubes dn̄o.

xcij. q. ſ. c. ve nerit mini de ꝯſ. di. ij. nue ra. de ꝯſ. di. ij. ca. po nas ē.

¶ Hic inuitat aerē ꝛ ſia metheorica q̄ in eo ḡnant̄. De q̄b⁹ tractat Ariſt. ſ. ꝛ. ij. metheo roꝝ. Vn̄ iuitat oia iſta ad bn̄dicēdū ꝛ laudā dū deū. p̄mo p̄ ſtutes ꝛ ꝑfectiōes q̄s de⁹ in ſua creatiōe ꝯtulit oſtēdo: vt hoīes excitēt ad laudē dei. Scd̓o vt oia iſta ſeruiāt ꝛ obe diāt xp̄o i vtroq̄ aduētu put dictū ē. Dicit ḡ bn̄dicite imber ꝛ ros dn̄o: eo q̄ ḡnant̄ in aere ad fertilitatē ꝛ vtilitatē nr̄ꝫ bn̄di. oēs ſp̄s dei dn̄o: ꝛ itelligit p̄ ſpm̄ oēs vētos ꝛ differētias eoꝝ bn̄di. ignis ꝛ eſt⁹. i. elemētū ignis: et ca lor ſolis ꝛ ſtellaꝝ. Et iō ſubdit. bn̄di. frigus ꝛ eſtas. Et intelligit ēt p̄ iſta q̄tuor tp̄a anni. ſ. ver eſtatē autūnū et hyemē. Et ſubdit. bn̄d. rores ꝛ pruina dn̄o. bn̄d. gelu ꝛ frig⁹ dn̄o: eo q̄ iſta ḡnant̄ i hyeme. Et ſubdit. bn̄d. lux ꝛ te nebre. d. bn̄d fulgura ꝛ nubes dn̄o: eo q̄ iſta ḡnant̄ nō ſolū i hyeme ſꝫ ēt i eſtate. Oia eñ iſta dupl'r laudāt deū. Vno mō ſuas ſtutes oſtēdo. Alio mō deo i vtroq̄ teſtō i obediē do in miraculis faciendis: prout dictum eſt.

Benedicat terra dominum: laudet et ſuperexaltet eum in ſecula. xcij. d. c. ſ. i glo.

Benedicite mōtes ꝛ colles dn̄o bn̄ dicite vniuerſa germinātia i tra dn̄o. Benedicite fontes domino: bene dicite maria ꝛ flumina domino. Bn̄dicite cete ꝛ oia q̄ mouent̄ i aq̄s dn̄o: bn̄dicite oēs volucres celi dn̄o. Benedicite oēs beſtie ꝛ pecora do mino: benedicite filij hominū dn̄o. xvj. d. c. ita fi.

¶ Hic inuitat terrā cū oib⁹ q̄ in ea ḡnant̄ ad laudandū deū: eo q̄ terra eſt mr̄ oim̄ ḡnabi liū ꝛ corruptibiliū. Et recepit a celo oēs acti uas influētias exiſtētes rōnes ſeminales in p̄ncipio ipſi terre inditas ad vtilitatē hoīꝫ ꝛ oim̄ aīaliū. Jd̓ ait. bn̄dicat terra dn̄m ꝛc. Sꝫ q̄ꝛ tota diſpoſitio terre ꝯſiſtit in mōtib⁹ ꝛ col lib⁹ ꝛ vallib⁹ ꝛ cāpis decliuib⁹: put dictū eſt pſal. ciij. iō ſubdit. bn̄di. mōtes ꝛ colles. Sed q̄ꝛ terra ſic diſpoſita pōt recipe influētias a celo: ꝛ ex ſuis rōnib⁹ ſemialib⁹ germiāt plā tas ꝛ arbores ꝛ oia mineralia. Jd̓ ſubdit. bn̄ dicite vniuerſa germinātia in terra dn̄o: ſcꝫ plāte ꝛ arbores ꝛ oia mineralia. Sꝫ quia ex mōtib⁹ oriunt̄ cōmuniter fontes: ꝛ ex fonti bus fiunt flumina decurrētia p̄ valles ꝛ cā pos decliues. Et ex fluminib⁹ generantur ꝛ fiunt maria q̄ ſunt cōgregatiōes aquaꝝ. Jd̓ ſubdit bn̄dicite fontes dn̄o: bn̄dicite maria ꝛ flumina dn̄o. Sꝫ q̄ꝛ ex aquis fluminū ꝛ ma riū ꝛ ſtagnoꝝ generant̄ omnia genera pi ſciū: put de⁹ cōtulit a p̄ncipio aq̄s illā virtu tē generatiuā ꝛ nutritiuam ꝛ conſeruatiuā piſciū. Jdeo ſubdit. bn̄dicite cete et oīa que

monent in aq̄s dño. Sʒ q̄ꝛ aues ⁊ oīa volati
lia viuūt in aere: iō subdit bñdicite oēs volu
cres celi dño. Sʒ q̄ꝛ de⁹ creauit oēs bestias
in sexta die ⁊ oīa pecora q̄ gradiunt ⁊ viuūt
in terra. Iō subdit. bñdicite oēs bestie ⁊ pe
cora dño. Sʒ q̄ꝛ vltio creat⁹ est hō ⁊ oīa gña
bilia ⁊ corruptibilia facta sunt ad vtilitatē
hoim: q̄ꝛ plāte create sunt ꝓpter aīalia ⁊ ad
cibū aīaliū: ⁊ oīa mineralia ⁊ plāte et aīalia
facta ꝓ vsum ⁊ seruitutē hoim: eo ꝙ sum⁹ sub
finis oīm: vt inquit Aristot. ij. de aīa. et psal.
cxlvj. dr ꝙ de⁹ operit celū nubib⁹ ⁊ parat ter
re pluuiā: q̄ ꝓducit in mōtib⁹ fenū ⁊ herbā
seruituti hoim ⁊c. Iō subdit. Bñdicite filij
hoim dño. q. d. O filij hoim bñdicite dño q̄ꝛ
pre ceteris obligamini agere grās deo. Pri
mo q̄ꝛ ad suā imaginē vos creauit: ⁊ aīaʒ rō
nalē ⁊ aptā ad felicitatē dedit: ⁊ oīa alia ꝓ
pter vos ad seruitutē vr̄am creauit: ⁊ carnē
sumēdo vr̄am hūanā naturā nobilitauit: ⁊ ꝓ
vobis fuit mortuus ⁊ passus: ⁊ sic vos a pctī
suitute redemit: ⁊ finalr̄ vos ī celo colloca
bit: ḡ p̄ ceterʒ laudate eū cordē ⁊ ligua ⁊ ope.

xcj. d. Benedicat israel dñm: laudate ⁊c.
c. ps lxx. j. Benedicite sacerdotes dñi dño ⁊c.
qō. j. Benedicite serui dñi domino: lau.
neces Benedicite spiritus ⁊ anime iusto
se. et iū. q. rum domino laudate.
vū. in Benedicti sancti et humiles corde
gra domino: laudate ⁊c.

nib⁹ ⁊. v. q. iū. q. xp̄a. ¶ Quia superius oīa creata simul cum homi
nib⁹ inuitauit ad laudē dei: vt agāt grās ꝓ
oībus bñficijs receptis: nūc autē specialiter
inuitat pplʒ dei vtriusqꝫ testamēti: eo ꝙ spe
cialiter voluit ipm eligere ad cultū vere la
trie: ⁊ secreta celestia ꝑ successionē tēporū
scdm mlam manifestare. ideo ait benedicat
israel dñm pre ceteris agendo grās propter
maiora ⁊ specialiora bñficia recepta: ⁊ lau
det ⁊ superexaltet eum in secula. ¶ Sʒ quia
in hoc populo due sunt conditiones fideliū:
primo sacerdotes ⁊ ministri qui administrāt
diuina ad cultum dei: ideo subdit: benedici
te sacerdotes domini domino: et benedicite
serui dñi dño. Sed q̄ꝛ in scdo gradu sunt om
nes xp̄i fideles populares: et laici: ideo sub
dit: bñdicite spiritus. i. hoies spūales ⁊ non
carnales: et anime iustorū domino: bñdicite
scti ⁊ humiles corde dño. Sed quia isti tres
pueri pre ceteris receperunt bñficiū libera
tionis de camino ignis ardētis: ꝑ q̄d preui
derunt in spiritu mysteriū incarnationis et
nostre redemptiōis: ideo spālter excitarūt
seipsos ad benedicendum deum pro tantis
beneficijs gratias agendo: dicentes.

Bñdicite anania azaria misael dño
laudate ⁊ superexaltate eū in secula.
Qui eruit vos de inferno: et saluos xvj. q.
vos fecit de manu mortis: ⁊ libera j. re uerti
uit de medio ardentis flamme: ⁊ de mini
medio ignis eruit vos. dañ.
Confitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in iū. d. iū. q.
in seculum misericordia eius. j. sers
Benedicite oēs religiosi dño deo pens
deorum: laudate et confitemini ei: xū. q. j. qr
q̄ꝛ in oīa secula misericordia eius. tus.

¶ Huc usqꝫ dixerūt pueri: sʒ ecclia iterponit
duos v̄sus loco glia pri. s. bñdicam⁹ prēʒ ⁊ fi
liū cū sctō spū: laudem⁹ ⁊ superexaltem⁹ eū in
secula: bñdict⁹ es dñe in firmamento celi ⁊c.
¶ Sed ex v̄bis istorū triū puerorū ondit ꝙ
ipi nō solū agūt grās ꝑ illa tpali ⁊ corꝑali li
beratiōe de illo camino ignis ardētis: q̄n di
cūt. bñdicite anania azaria ⁊c. qui liberauit
vos de medio ardētē flāme: ⁊ d̄ medio ignis
eruit vos. Sʒ prio ⁊ ꝑncipalr̄ laudant xp̄m
deum ⁊ hoiem ⁊ agūt grās ꝑ bñficio gñalis
redēptiōis: ⁊ liberatiōis de inferno ⁊ morte
eterna ꝑ hoc q̄d dixerūt bñdi. dño qui eruit
vos de inferno: ⁊ saluauit vos de manu mor
tis. Et sic ptʒ ꝙ egerūt gratias de bñficio in
carnationis ⁊ vniuersalis redēptiōis quam
ꝓuiderūt in spū ꝑ xp̄ʒ faciendā. Et sic ꝓuide
rūt etiā liberationē eccłie futurā de ꝑsecu
tiōe tyrānorū: put dictū est. Et ad hōc respe
ctū ⁊ ꝓpositū ⁊ ꝓpter oīa supradicta istud cā
ticū canit eccłia in officio matutinali. Et iō
aduertat sacerdos cū in officio canonico in
uitat oēs creaturas ad laudādum deum in
hoc cantico: vt habeat respectum vt dirigat
mentem et intentionem: ad oīa supradicta.

Confitebor tibi domine: quo
niam iratus es mihi.

¶ Hoc cāticū cātat in laudib⁹ scde ferie q̄d
cecinit esaias ꝓpheta in ꝑsona toti⁹ ecclesie
xp̄i. Esaie. xij. ¶ Ad cui⁹ intelligētiā duo sūt
vidēda. Primo vn̄ sumpsit cām. Esa. ad can
tādū hoc canticū de modo ꝓphetādi. Scdo
vidēda est materia de qua est hoc canticum.
¶ Quantū ad primū est prio notādū: put di S
ctū est in ꝓlogo expositiōis psalterij tracta Que
tu scdo: ꝙ inter cetera quatuor sunt necessa tuor
ria in omni ꝓphetia. s. visio ⁊ obiectū in quo neces
representat mysteriū ꝓpheticū ⁊ lumē ꝓphe saria
ticū ad interꝓtandā visionē: q̄ꝛ intelligentia i ol ꝓ
opus est in visione Danielis. x iij. quarto ꝙ phe
mittat a deo ipse ꝓpheta q̄ꝛ aliter nō dicere tia.
tur ꝓpheta nisi haberet istas quatuor cōdi
tiōes per ista ergo quatuor Esaias ostēdit se
esse verū ꝓphetā. Unde capitu. vi. dicit. Ui
di dominum sedentem super soliū excelsum

per quod ſe oſtendit habuiſſe verā viſionē ꝛ
verū obiectū. Tertio oñdit ſe eē a deo miſſū
cū ſubdit infra: vade ꝛ dic pplo huic Quarto
oñdit ſe habuiſſe verū lumē ꝓpheticū ſupna
turale: cū vnus de ſeraphin purgauit labia
ei⁹ ꝛc. ¶ Scđo ē notādū: ꝙ de⁹ ad duplicē
finē mittebat ꝓphetas ad illū pplm. Pmo
ꝛ immediate ad ānūciandū ſcelera ꝛ pctā ꝛ
punitiões illi⁹ ppli: vt metū cōminatiōis cō
uerterētur ad deū: ꝛ ad ānūciādū liberatio
nē futurā ſi ꝯuerterētur: vltimat⁹ aūt finis
ſ; pńcipalr itēt⁹ erat ad pnūciādū gñalē re
dēptionē toti⁹ generis hūani futurā per ad
uētū xpi: ꝛ ideo ꝓpheta per duplex lumen
ꝓpheticū pūidebat in ſpiritu futuram redē
ptionē ꝛ liberationē generis humani ꝑ libe
rationē tēporalē illius ppli ꝓut ſpūſſctūs
inſpirabat mentē ꝓphete ꝛ etiā ꝓut de⁹ lo-
quebat ipſi ꝓphete doctrinalr: vt ptz i textu
ꝛ ſcriptura ꝓphetaꝝ: ꝛ ſic Eſaias tripl'r pre
uidit futura myſteria de xp̄o et eccl'ia. Pmo
per imaginariā viſionē ꝛ ſic vidit dñm ſedē
tē. Scđo ꝑ geſta ꝯtigētia i illo pplo. Et ſic
pūidit expoliationē inferni ꝑ expolitaonez
ſamarie vt patebit. Tertio preuidit futura
myſteria ꝑ familarē doctrinā ꝛ locutionem
dei ꝛ angeloꝝ vt patebit. vij. c. ¶ Tertio eſt
notādū ſ; Aug. ꝯ aduerſariū legis ꝛ ꝓphe-
tarū: ꝙ qꝛ myſteriū incarnatiōis ꝛ nr̄e redē
ptiōis ꝛ glorificatiōis fuit maximū ꝛ ineffa-
bile ꝛ incōprehēſibile: iō oportuit ꝙ multis
figuris ꝛ myſterijs ꝛ exēplis ꝛ modis ꝛ per
multos ꝓphetas p̄dicerent et prenoſticarent
vt redderent ꝓbabile ꝛ credibile apđ mūdū:
ꝛ iō Eſaias qui inter ceteros ꝓphetas po-
ti⁹ texuit euangelicā hiſtoriā de xp̄o ꝙ pro-
phetiā: nō vna ſola reuelatiōe ꝛ viſione: ſ; ꝛ
plurib⁹ viſionib⁹ ꝛ exēplis pūidit et p̄dixit
myſteriū incarnatiōis xp̄i ꝛ noſtre redēptio
nis: cui⁹ viſio ꝛ ꝓphetia ſemꝑ ꝓceſſit de im
perfecto ad magis perfectū ꝛ de min⁹ claro
ad magis clarū: ſm ꝙ lumē ꝓpheticū ipi au
gebat in viſionibus et reuelationibus. Uñ
ſm eādē opinionē pma viſio ꝛ reuelatio fuit
in principio ſue legatiōis Eſaie. vj. qñ viſio
ne imaginaria vidit dñm ſedētē ſuper ſoliū
excelſum ꝛ eleuatū: ꝛ plena erat dom⁹ a ma
ieſtate ei⁹: ꝛ ea .i. fimbrie et veſtimēta q̄ ſub
ipo erāt: replebāt templū. Et duo ſeraphin
ſtabāt ſuꝑ illđ tēplū ꝛ clamabāt ſctūs: ſan-
ct⁹: ſctūs dñs de⁹ exercituū: plena ē ois ter-
ra gloria ei⁹ ꝛc. per qđ myſteriū pūidit Eſa
ias in lumine ꝓphetico totū myſteriū trini-
tatis ꝑſonaꝝ i vna ſubſtātia ꝛ eēntia. Nā ꝑ
dñm ſedētē preuidit ꝑſonā pr̄is ꝛ ꝑ duo ſe-
raphin intellexit filiū ꝛ ſpm̄ ſctm̄: et ꝑ tēplū
intellexit hūanitatē xp̄i quā ꝟbū aſſūpſit ꝑ
ſonalr: ꝛ ꝑ h̄ ꝙ dixit ter ſctūs: itellexit tres
ꝑſonas diuinas: ꝛ ꝑ h̄ ꝙ dixit dñs de⁹ exer
cituū itellexit ꝙ ille tres ꝑſone ſunt vn⁹ ſol⁹
de⁹ ꝛ dñs ſubſtātialr. Et ꝑ hoc qđ vn⁹ de ſera
phin volauit ꝛ mūdauit labia Eſaie: itellexit
ꝙ ſcđa ꝑſona trinitatis debebat in hūc mū-
dū volare ꝑ icarnationē ꝛ peccatum toti⁹ mū
di purgare ꝛ ꝑ hoc ꝙ dñs dixit: exceca cor po
puli hui⁹ ꝛc. Predixit qualr popul⁹ iudaicus
erat ocecād⁹ in ſua obſtinatiōe ꝛ malitia ne
poſſet apprehēdere: nec credere myſterium
incarnatiōis ꝛ nr̄e redēptiōis: ꝛ qūo đbebat
xp̄m repudiare ꝛ crucifigere: ſ; ꝑ hoc qđ ſub
dit adhuc decimatio ꝛc. pūidit qualr vna ꝑs
minor illi⁹ ppli erat xp̄m receptura ꝛ ſecutu
ra: ſed iſta viſio fuit ipſi Eſaie aliq̄lr obſcura
ſ; poſtea de⁹ reuelauit ipſi Eſaie myſterium
incarnatiōis magis clare ꝛ diſtincte. In .c. ſe
quēti. Uñ cū achā timeret raſim regē ſyrie ꝛ
facere filiū remolie regē ſamarie venietes ꝯ
hierlm ꝛ iudeā de⁹ miſit Eſaiā ad achā dicēs
ne timeret illos duos reges: imo ꝙ libera-
rent ab eis. S; cū achā nō crederet. dixit Eſa
ias ex ꝑte dei. O acham pete ſignū a domio
deo tuo in ꝓfundū inferni ſiue in excelſum
ſupra Cui dicit achā nō petā ꝛ nō tētabo do
minū. Tūc dixit ꝑ eſaiā Audite ergo dom⁹
Dđ. Ecce virgo cōcipiet: ꝛ pariet filiū: ꝛ vo
cabit nomē ei⁹ emanuel ꝛc. q̄ſi dicat. tu non
vis credere quod deus abſq; aliquo auxilio
humano te pōt liberare de manu iſtoꝝ duo
rū regū: nec vis petere ſignū: ſed ego volo
ꝓbare ꝙ de⁹ faciet maius opus ꝙ̄ iſtud et
maius ſignū ꝙ̄ iſtud: qđ erit ſignū in celo et
in terra ꝛ in inferno. Nā quedā virgo de do
mo dđ ꝯcipiet ꝛ pariet filiuz ꝛ vocabit ema
nuel qđ interpretat nobiſcuz de⁹ .i. qui erit
de⁹ ꝛ hō. ſ. deus iunct⁹ nobiſcum aſſumens
nr̄am humanitatē: ꝛ iſte liberabit gen⁹ hūa
nuz ꝛ expoliabit infernuz: ꝛ ſic faciet ſignuz
in inferno: ꝛ aſcēdet triūphator cuz illa p̄da
in celuz: ꝛ ſic faciet ſignū in celo: ecce ꝙ̊ qūo
iā fuit reuelatū myſteriū icarnatiōis Eſaie
magis clare ꝛ diſtincte. Itē. c. viij. fuit ipi re
uelatū h̄ myſteriuz incarnatiōis magis cla
re ꝛ diſtincte: cū dixit de⁹ eſaie. Sume tibi li
brū grādē: ꝛ ſcribe i eo ſtylo hois: velociter
ſpolia detrahe cito p̄dare: ꝛ acceſſi ad ꝓphe
tiſſaz: ꝛ ꝯcepit ꝛ peꝑit filium: ꝛ dixit dñs ad
me. voca nomē ei⁹: accelera: ſpolia detrahe.
Feſtina p̄dari. Qꝛ anteꝙ̄ puer ſciat vocare
pr̄em ſuū ꝛ mr̄em ſuā auferet fortitudo da-
maſci ꝛc. q. d. de⁹: ego acceſſi ad ꝓphetiſſaz
ſ. virginē mariā ꝟtute ſpūſſancti illuſtrādo
ꝛ obumbrādo et ex puris ſanguinib⁹ corp⁹
pueri xp̄i diſponēdo: q̄ q̄dē ꝟgo cōcepit ſola
ꝟtute ſpiritusſancti: ꝛ peꝑit filiū: et vocabit
velociter accelera ſpolia detrahe cito p̄dat
qꝛ celeriter ꝛ in inſtāti formabit in vtero vir
gineo ꝛ ſpoliabit inferuū ꝛ detrahet predaz
antiquā ꝛ deducet in celū: qđ q̄dē myſteriū

h deus ad du plicē finē mitte bat ꝑ phe tas ad po pulū iſrael

I Na eſaie cogi tatio nea.

ema nuel i terp̄ tatur nobiſ cum deus.

erit figuratū p expoliationē damaſci ꝛ ſama rie. Et ſicut poſt modicū tp̄e rex aſſyriorū expoliauit damaſcū ꝛ ſamariā: ita i tēpore ſtatuto a deo icarnabit̄ ūbū eternū ꝛ expoliabit iſernū: ꝛ ꝓſternet oīa idola mundi: ecce quō ḡ p expoliationē damaſci ꝛ ſamarie ꝑnoſ dit eſaias expoliationē iſerni ꝛc. Quarto āt magis clare ꝛ diſtincte fuit reuelatū Eſaie myſteriū icarnatiōis ꝛ regni vl'is xp̄i. Uñ. c. ix. ait. Prio tēpore alleuiata ē terra zabulō ꝛ terra neptalim ꝛc. ꝛ īfra. paruul' eīn nat' ē nobis: et fili' dat' ē nobis: et fact' eſt ꝑnci pat' ſup hūerū ei': ꝛ vocabit̄ nomē ei' admi rabilis ꝯſiliari' de' fortis: pr̄ futuri ſeculi princeps pacis: multiplicabit̄ ei' imperium: ꝛ pacis nō erit finis. Sup ſoliū dd̄ ꝛ regnū ei' ꝛc. Ecce quō iā magis explicauit ꝑſonā ꝛ regnū xp̄i futuri. Quinto tādē multo clarī' explicat ḡnationē xp̄i ſm carnē ꝛ ſapien tiā: ꝛ ꝑdicationē: ꝛ dationē legis euāgelice ꝛ miracula: ꝛ mortē: ꝛ ſepulturā ꝛ reſurrectionē xp̄i glorioſā ꝛ vocationē ꝛ congregationē oīū fideliū ꝛ gētiliū in vnā fidē: vt p3 p totū xi. capl'3 vbi magis videt̄ texere hiſtoriā euā gelicā ꝗ ꝓphetiam. ¶ His ḡ habitis dicit de' ipſi eſaie ꝙ poſtꝗ oēs iſte ꝓphetie et re uelationes ꝛ viſiōes fuerit implete in aduē tu xp̄i: tūc ecclīa xp̄i agens grās de olb' ſupradictis: ſcʒ de bñficio incarnationis et legis datiōis ꝛ noſtre redēptionis ꝛ reſurrectiōis cantabit hoc canticū euāgelicū: ſcʒ: Cōfitebor tibi dñe ꝛc. ¶ Ex quib' p3 Primo vñ habet cauſam Eſaias cantandi hoc cāticū: qꝛ ex reuelationib' ꝛ ꝓmiſſionibus ipſi factis de xp̄o futuro ꝛ redēptiōe totius ḡnis hūani. Scd̄o p3 ꝙ iſtud canticū nō ſolū eſt ꝓpheticū: ſʒ etiā euangelicū; eo ꝙ de' dicit ipſi eſaie: ꝛ dices in illa die; ideſt in die ḡre qñ hec fuerint īpleta p aduētū xp̄i dices ꝯfitebor tibi ꝛc. In quo quidē cātico itrodu cit̄ ad loquēdū nō ſolū eſaias: imo tota eccleſia agēs grās deo: eo ꝙ ipleuit oīa ꝓmiſſa ꝛ reuelata eſaie a principio libri vſqꝫ ad hoc xii. c. d̄ xp̄o redēptore ꝛ ecclīa redēpta. In q̄ cātico tria facit: Nā primo agit grās cōnten do diuina miſericordia quā de' oñdit erga gen' humanū p ſuā incarnationē ꝛ paſſionē. ſcd̄o ꝯfitet̄ diuinā largitatem enumeran do fruct' ſui aduēt' ꝛ paſſiōis. Ubi enūcrat bñficia que recepim' in xp̄i aduētu. Tertio exhortat̄ ꝛ excitat ſpecial'r hieruſalē ad agē dū grās. eo ꝙ in ea xp̄s operat' eſt myſteriū noſtre redēptiōis ꝛ ſalutis. ſcd̄ʒ ibi. haurietis aquas. tertium ibi. exulta ꝛ lauda ꝛc. ¶ Quātū ḡ ad p̄mū dicit̄ eſaias in perſona eccleſie ꝛ toti' corporis myſtici in illa die. ſ. in tpe grē: qñ oīa ſupradicta mihi reuelata ꝛ ꝓ miſſa fuerint ipleta. i. poſtꝗ illa virga de ra dice ieſſe. ſ. virgo Maria de ḡne ieſſe et Dd̄

Myſterium incarnationis fuit reuelatum eſaie.

fuerit egreſſa: ꝛ ipſa ūgo ꝯceperit ex opere ſpūſſcti: ꝛ pepirit filiū. ſ. ieſū xp̄3 vocatū emanuel: ſcʒ deū nob3 p carnē vnitū: ꝛ poſtꝗ iſte paruul' vocat' admirabilis de' fortis ꝛ ꝑnceps pacis fuerit nobis dat' ꝛ nat': ꝛ poſtꝗ iſte flos d̄ radice ieſſe ſteterit i cruce i ſignū oīū ipſoꝝ: ꝛ ſepulchrū ei' fuerit glioſū p reſurrectionē: ꝛ poſtꝗ fuerit ipletū myſteriū nr̄e redemptionis ꝛ reparationis humane: ſicut ꝓmiſſum ē in iſto. xi. c. ꝛ i omnib' precedentibus: tunc agende gratias dicit.

Confitebor tibi dñe qm̄ irat' es mihi conuerſus eſt furor tuus et conſolatus es me. xi. q. iiij. eſt natur. ꝛ c. ſi ſolū. de pe. d. j. ſcripto i glo. d. ꝯſe. d. ū. iteratur rep. d ca. et ce.

Ecce deus ſaluator meus fiducialiter agam et non timebo.

Quia fortitudo mea et laus mea dñs: ꝛ factus es mihi in ſalutem.

¶ Cōfitebor iquit tibi dñe nō ſolū cōfeſſiōe fidei: qm̄ verificaſti ꝛ adimpleuiſti ꝙ ꝓmiſiſti ꝛ mihi reuelaſti: ſʒ etiā ꝯfitebor tibi ꝯfeſſione laudis p tātis bñficiis receptis: qm̄ tu in ꝑncipio irat' es mihi quādo Adā peccauit: qꝛ tūc a facie tua me ꝓiciſti: ꝛ d̄ illa paradiſo delitiaꝝ expuliſti: ꝛ ad duplicē mortē deſtinaſti: ꝛ ſic icidi i latrones q̄ me bonis gratuitis expoliaūt ꝛ i corpe ꝛ aīa ſauciarūt: ꝛ grauib' vulnerib' affecerūt: ꝛ ſic ſemiuiu' relict' i hac lachrymaꝝ valle vltra quinqꝫ milia ānoꝝ expectādo medicū iacui īfirm' ꝛ egrot' Sʒ licet p tot tempora fueris mihi irat': tñ nūc ꝯuerſ' ē furor tu' i benignitatē ꝛ miſericordiā: filiū tuū mittēdo medicū mihi expectatū ꝛ ꝓmiſſū: ſic ꝯſolat' es me per ipm̄. Uñ cā quare cōſolat' es me: ē iſta. Nā ecce. i. iā adeſt ieſ' xp̄s q̄ ē de' ſaluator me' mihi toties ꝓmiſſ' ad ſaluādū. qꝛ iō d̄r ieſus j. ſaluator: qꝛ ſalnū faciet ppl'3 ſuū a pctis eorū. Mat. i. Et ideo deinceps ābulādo i lege libertatis ꝛ iuſtificatiōis fiducial'r agā opa legis euāgelice: q̄ immediate ꝛ p ſe liberāt a pctō: ꝛ ꝯferūt grām gratificātē ꝛ iuſtificātē ad vitā eternā: ꝛ iō vltra nō timebo diabolū: nec mēbra ei'. Nā i lege euāgelica ſūt tot auxilia ꝛ arma ꝯ diabolū ad reſiſtēdū ꝛ ſanādū ex oī pte: ꝙ ampli' nō timebo ipm̄. Et ſic fiducial'r ꝛ cū firma ſpe agā ꝛ opabor: ꝙ non timebo penas inferni: nec ꝑpetuā captiuitatē. Sʒ ilico poſt hāc vitā in ūtute ſacroꝝ euolabo in vitā eternā. Et ſic nō timebo captiuitatē diaboli ſub q̄ fuit totū gen' hūanū vſqꝫ ad paſſionē xp̄i ꝛ reſurrectionē de q̄ captiuitate fui liberat' p ipʒ xp̄m. Et bene dico ꝙ fiducial'r agā: ꝛ nō timebo diabolū Quia ipſe dñs ieſus xp̄s ē fortitudo ꝛ laus mea: ꝛ fact' eſt mihi in ſalutem: per mortē

ac paſſionē ⁊ reſurrectionē. Nā ꝑ mortem ⁊
paſſionē ⁊ reſurrectionē me ſaluauit: ꝑ quā
paſſionē ſupauit diabolū: ⁊ triūphauit d̄ ip
ſo: ⁊ liberauit me de eiꝰ ptāte expoliādo lim
bū iferni: ⁊ ſic ipe xp̄s fuit fortitudo mea: et
ēt fuit fortitudo mea: q̄ꝛ ꝑ eccl'iaſtica ſacr̄a
me fortificauit ⁊ armauit ꝯ diabolū: ⁊ iō nō
ſolū xp̄s eſt fortitudo mea: ſꝫ ēt laus mea: q̄ꝛ
teneor ip̄m laudare: q̄ꝛ factus ē mihi i ſalu-
tē me redimēdo: ⁊ nō ſolū ieſus xp̄s eſt laus
mea inq̄ꝫtū teneor ip̄m laudare ꝓpter bn̄fi-
cia recepta: ſꝫ ēt ē laus mea: inq̄ꝫtū ꝑ ip̄m ſū
laudatꝰ ⁊ honoratꝰ ⁊ beatificatꝰ: q̄ꝛ nomen
xp̄iani qd̄ habeo ꝑ eū eſt nomē dignitatis et
laudis ⁊ honoris ⁊ felicitatis. Et ſic ip̄e eſt
laus mea ⁊ honor meus: q̄ꝛ quicq̄d boni ha
beo ab ipſo habeo: deinde cum dicit.

Exo. xv. et Ps. cvii. et cxiiii. et j.pa. xvi. et ꝯſ.d. ii.ca. acceſ ſerūt xvj.q. j.tres nerti mini.

**Haurietis aquas i gaudio de fon
tibꝰ ſaluatoris: ⁊ dicetis i die illa
Cōfitemini dn̄o ⁊ iuocate nomē eiꝰ
Notas facite i ppl'is adiuētiōes eiꝰ
memētote qm̄ excelſuꝫ ē nomē eiꝰ.
Cantate dn̄o qm̄ magnifice fecit:
annuntiate hoc in vniuerſa terra.**

¶ Inuitat oēs gētes mūdi ad recipiēdum
xp̄ꝫ ⁊ legē euāgelicā cū fructibꝰ ſuis. ¶ Ad
cuiꝰ itelligētiā ē notādū ꝙ tres ſunt gn̄ales
fructꝰ legis euāgelice. ſ. gr̄a ſacr̄oꝝ ꝑ quam
ſanamur et reficimur. Et fides articuloꝝ ꝑ
quā diuina myſteria credimꝰ ⁊ cognoſcimꝰ.
Et doctrina ⁊ obſeruātia p̄ceptorū ⁊ ꝯſilioꝝ
ꝑ quā ſimul cū fide articuloꝝ regulamur ⁊
iuſtificamur. Et iō ꝓpheta exhortat̄ oēs gētes
vt recipiāt iſtos tres fructꝰ euāgelicos: et ꝑ
ꝯn̄s recipiāt xp̄m ⁊ legē euangelicā. Et prio
exhortat̄ vt recipiāt gr̄am ſacr̄oꝝ. Vn̄ q̄ꝛ di-
xit ſupra ꝙ xp̄s factꝰ ē nobis i ſalutē ꝑ ſuam
paſſionē: ſꝫ q̄ꝛ eccl'iaſtica ſacr̄a ſumpſerūt v̄-
tutē: ⁊ fluxerūt ex paſſiōe: ⁊ q̄nq꜡ vulneribꝰ
xp̄i: iō ſubdit. O vos oēs fideles et oēs gen-
tes haurietis. i. haurite et ſumite in illa die
aq̄s ſacr̄ales de fontibꝰ. ſ. d̄ q̄nq꜡ vulneribꝰ
ſaluatoris: q̄ꝛ ex illis q̄nq꜡ fontibꝰ ⁊ vulneri
bus fluēt ſeptē eccl'ie ſacr̄a. Nā exinde prio
fluet aq̄ baptiſmalis ⁊ aq̄ pn̄ialis: ⁊ virtꝰ ex
treme vnctiōis: ⁊ vl'r v̄tutes oīm ſacr̄orū: et
ex fontibꝰ huiꝰ ſaluatoris fluēt oēs aq̄ ſapia
les. Et iō oēs ſitiētes venite ad hauriendūꝫ
iſtas aq̄s q̄ ſanāt ab oī ifirmitate: ⁊ refrige-
rāt ab oī calore pctī: ⁊ reficiūt ꝯferēdo gr̄aꝫ
in p̄nti ⁊ gl'iam i futuro. Deide cū ſubdit. Et
dicetis i illa die ⁊c. Inuitat oēs ad recipien
dā fidē articuloꝝ euangelicoꝝ. ſ. vt credant
myſteriū trinitatis ⁊ icarnatiōis ⁊ p̄dicatio
nis ⁊ miracl'oꝝ opatiōis: ⁊ paſſiōis ⁊ reſur-
rectiōis ⁊ aſcēſiōis: ⁊ euāgelice publicatio-
nis ⁊c. Iō dı̄. O vos apl'i ⁊ doctores et ſacer
dotes i illa die dicetis: ⁊ p̄dicabitis oībꝰ gē
tibꝰ. Cōfitemini dn̄o ieſu xp̄o: ⁊ inuocate no
mē eiꝰ qd̄ ē ieſus: ⁊ colite ipꝫ ieſum xp̄ꝫ: tāq̄
verū deū ⁊ hoieꝫ ⁊ ſaluatorē ⁊ meſſiā i lege
ꝓmiſſum. Et ꝯfitēdo ip̄m eē nomē dei ⁊ v̄bū
icarnatū: ſicut dictū ē pſal. viij. Tūc credetꝫ
oībꝰ articulis fidei tā diuinitatis q̄ hūanita
tis. Nā tota fides nr̄a ē credere ieſum eſſe fi
liū naturalē dei p̄ris prime Ioā. iiij. q̄ꝛ cre
dito hoc articulo credunt̄ ceteri. Deinde cū
ſubdit. Notas facite ⁊c. Exhortat̄ oēs apl'os
⁊ p̄dicatores ad p̄dicādū p̄cepta et doctrinā
euāgelicā oībus poſſis ⁊ linguis: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ex
hortat̄ oēs gētes: vt recipiāt doctrinā euan
gelicā: iō dicit. O vos apl'i Notas facite ⁊ p̄
dicate i oībꝰ ppl'is ⁊ gētibꝰ oēs adinuētiōes
eiꝰ. ſ. oīa ꝓfunda myſteria ⁊ oīa p̄cepta ⁊ ꝯſi
lia euāgelica q̄ ꝓueniūt ex iuētiōe illiꝰ ſum
me ⁊ ineffabili altitudine ⁊ iuētiōe ſcie ⁊ ſa
pie dei ⁊ dn̄i nr̄i ieſu xp̄i: et notos facite ad-
mirabiles modos q̄s diuina ſapia adinue-
nit ad ſaluādū genꝰ hūanū: q̄ꝛ mirabilia re-
media adinuenit ad ſanādas nr̄as ifirmita
tes ꝑ gr̄am ſacr̄orū: ⁊ ad ſupplēdū nr̄os d̄fe
ctꝰ ꝑ fidē articuloꝝ: ⁊ ad dirigēdā nr̄am viā
⁊ actus nr̄os ꝑ doctrinā p̄ceptoꝝ ⁊ ꝯſiliorū:
⁊ iō memētote qm̄ excelſum eſt nomē eius
qd̄ ē ieſus ⁊ ſaluator. Nā ſi eſt ſaluator ⁊ da-
tor ſalutis ſequit̄ ꝙ ip̄e eſt ſalꝰ ⁊ vita itegra
⁊ eterna. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ip̄e ē dator vite ⁊ eē ſimpli-
citer: ꝙ ſoli deo ꝯuenit: vt ꝓbatū ē pſal. viij.
Ergo ſequit̄ ꝙ excelſum eſt nomē eiꝰ: qui ta
les ꝓfundas inuētiōes ſalutis adinuenit: et
talia mirabilia opatus eſt: ⁊ iō vos oēs ppl'i
⁊ gētes cātate dn̄o ieſu xp̄o gr̄as agentes ꝓ
tātis bn̄ficiis receptis. ⁊ cōfitentes ip̄m eſſe
deū ⁊ meſſiā in lege ꝓmiſſuꝫ: qm̄ magnifice
fecit oīa opa nr̄e redemptiōis: ⁊ magnifica
opa fecit mortuos ſuſcitando: ⁊ infirmos ſa-
nādo: ⁊ vētis ⁊ mari iperādo: ⁊ demones de
corporibꝰ obſeſſis abiiciēdo: ⁊ oīa idola con
terēdo: ⁊ p̄ncipē huiꝰ mūdi foras mittendo.
⁊ ifernū expoliādo: ⁊ de diabolo triūphādo
et iō annūtiate oīa iſta opa magnifica q̄ xp̄s
fecit i vniuerſa terra. q. d. p̄dicate euāgeliuꝫ
oī creature ⁊c. Et ſic videt̄ ꝙ ꝓpheta ꝑ aq̄s
de fontibꝰ ſaluatoris intelligit gratiam ſa-
cramētorū ⁊ aquas ſacr̄ales: et ꝑ inuocatio
nē nominis ieſu xp̄i intelligit fidē oīm arti-
culorū: ⁊ ꝑ adinuentiones eius intelligit
doctrinā preceptorū et cōſiliorū euāgelico-
rū: et ꝑ opera magnifice facta intelligit oīa
opera miraculorū xp̄i: ⁊ etiam oīa myſteria
noſtre redemptionis. Deinde cum dixit.

**Exulta ⁊ lauda habitatio ſion: q̄ꝛ
magnus in medio tui ſanctus iſrl'.** Zach. ij. c. nos inc.

¶ Specialr̄ excitat ⁊ exhortat̄ illā hieruſalm ⁊

ſion materialē ad agēdū grās ꝛ laudādum xp̄m: eo ꝙ i ea fuit ꝛ apparuit pñtialr̄ ꝛ ꝑſonaľr xp̄s i carne: ꝛ i ea opat⁹ eſt oia ſupradicta opa nr̄e redēptiōis. Nā i hac ſion ꝛ hieruſalē ꝑ̄lo i tēplo fuit pñtatus: ꝛ ꝑdicauit ꝛ miracula fecit ꝛ fuit mortu⁹ ꝛ ſepult⁹: ꝛ reſurrexit ꝛ i mōte ſion euchariſtie ſacrm̄ iſtituit: ꝛ ſup aplos ſpm̄ ſctm̄ miſit ꝛ exinde tota eccl'ia icepit ꝛ fuit ꝑ vniuerſum orbē deriuata et diffuſa: ꝛ iō tota eccl'ia dr̄ hierl'm ꝛ ſiō. Vñ ſicut i illa ſiō tūc opat⁹ ē nr̄am ſalutē viſibiliter apparēs i carne ita nūc in ſion ſpūali toto orbe diffuſa ſp̄ ꝛ iugiter opaꝛ noſtrā ſalutē ꝑ eccl'iaſtica ſacr̄a q̄ a ſua paſſiōe ſtuxerūt iō dicit ꝓpħa. O tu habitatio ſion materialis exulta et lauda ſpūaliter xp̄m: qr ieſus ſctūs iſrľ ideſt meſſias ipi iſrľ ꝓmiſſ⁹ eſt magn⁹. Nā erit magn⁹ i medio tui: qr in medio tui apparebit i carne: ꝛ opabitur oia opa nr̄e redēptiōis vbi icipiet ꝛ vñ egredieꝛ vniuerſalis eccl'ia ꝛ diffundeꝛ ꝑ vniuerſum orbē. Et ēt o tu ſiō habitatio ſpūalis toto orbe diffuſa. exulta ꝛ lauda: qr ieſus xp̄s deus ꝛ hō ſctūs iſrľ habitat i medio tui inuiſibiliter ꝑ grām: ꝛ i medio tui iugiter opatur effectū redēptiōis ꝑ eccl'iaſtica ſacr̄a. Ideo age
L grās ꝛ lauda deū cum exultatione ꝛ letitia.

¶ Ex ſupradictis pꝫ ꝙ h̄ cāticū poti⁹ ē euāgelicū q̄ ꝓpheticū. P̄rio qr de⁹ p̄cepit vt cātarem⁹ hoc cāticū i tp̄e ꝛ in die grē poſt noctē legis repulſam: ꝛ poſtq̄ oia ꝓmiſſa erāt ꝑ xp̄ꝫ ipleta. Scdo qr hoc cāticū eſt gratiaꝝ actio ꝓ bñficijs iā pactis noſtre redemptionis: Et iō iugiter eccl'ia cātat hoc canticum: qr iugiter cōfiteꝛ ea q̄ in hoc cantico ꝯtinentur: ſicut iugiter recipit bñficia ſupradicta per eccleſiaſtica ſacr̄a. Ex q̄bus etiam pꝫ ꝙ Eſaias duplicē ſpiritū ꝓphetice habuit: qr in duplici lumine et ſpū ꝓphetico loquiꝛ in hoc cantico ſicut in toto reſiduo ſui libri.

Eſaias duplicē ſpiritum ꝓphetie habuit. Eſa. xxxviij.

EGo dixi i dimidio dierū meoꝝ

¶ Hoc cāticū cantaꝛ in laudib⁹ ferie tertie: ꝛ ſcribiꝛ Eſa. xxxviij. cui cātico ꝑponitur tanis titulus: ſcꝫ ſcriptura Ezechie regis iuda: cū egrotaſſet ꝛ cōualuiſſet de infirmitate ſua. ¶ Ex q̄ titulo appꝫ ꝙ Ezechias cātauit et fecit hoc cāticū agēs gratias deo poſtq̄ cōualuit ꝛ liberauit eū de⁹ de ſua infirmitate. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā eſt p̄rio no-
M tandum vt legiꝛ. iiij. reg. xx. ꝛ. Eſa. xxxviij. ꝙ
Not. de eccleſia
poſtq̄ Ezechias cū ciuitate hierl'm fuit liberat⁹ de manu ſennacherib Regis aſſyrioꝝ de⁹ miſit Eſaiā ipſi Ezechie dicēs: diſpone domui tue: qr morieris ꝛ nō viues qđ forſan accidit vt autumāt iudei ꝓpter ingratitudinem Ezechie: eo ꝙ nō egerat ſpūales ꝛ ſolēnes grās deo ꝓ tāto bñficio recepto: qr cum grādi miraculo liberauerat euꝫ: ꝛ punierat exercitū regis aſſyrioꝝ. Qđ audiens Ezechias ſcꝫ mortē ꝓpinquā eſſe ſibi nūtiatam: tūc ꝯuertit faciē ſuā ad parietē. et ſicut fletu magno orans deū vt auertat ſn̄iam mortis: ꝛ ꝓlōgaret ſibi vitā. Tūc aūt vidēs de⁹ hūilitatē Ezechie mia mot⁹ miſit ipſi Eſaiā dicens: Audiui orōnē tuā: ꝛ vidi lachrimas tuas ꝛ ecce ſanaui te: ꝛ adūciam ſuper dies tuos. xv. annos. In cui⁹ ſignū fecit deus retrocedere ſolēꝫ ꝑ decē lineas: vt apparuit ꝑ vmbrā horologū ipſi⁹ Ezech. et ſic illa dies Sol ꝛc.
fuit triplicata ſm̄ Dionyſiū i ſeptima ep'la ad policarpū. Tūc Ezechias vidēs ſe ſanatū: ꝛ videns tā admirabile ſignū in celo ꝑ retrogradationē ſolis cecinit hoc cāticū agēs gratias de tam grādi beneficio ſanitatis et ꝓlōgationis vite ſibi collato: ꝛ de tam admirabili ſigno in celo demōſtrato ꝓpter ipſuꝫ. De q̄ q̄dē ſigno ꝛ retrogradatiōe ſolis ſunt varij modi dicēdi ꝛ intelligēdi: in q̄b⁹ nō eſt mō imorādū: Sꝫ ſequēdo v̄itatē lr̄e ſꝫ Diony. in loco p̄allegato ꝙ ſol retroceſſerit realiter ꝑ decē horas a decima hora vſqꝫ ad p̄imā diei illic ſic ꝑ. xxx. horas fuit ſupra hemiſpheriū: ꝛ ꝑ ꝯñs fuit illa dies artificialis triplicata i illo hemiſpherio ſꝫ dionyſiū: ꝛ ita ē dicēdū ꝙ nox fuit ēt triplicata in oppoſito hemiſpherio: qđ fuit deo poſſibile et facile. Nā eadē facilitate q̄ itelligētia p̄mi mobilis mouit p̄mū mobile ab oriēte i occidētē ꝑ illas decē horas ꝑ deū amatū ꝛ deſideratū: potuit mouere celū p̄mū mobile ab occidēte i oriētē cū oib⁹ orbib⁹ iferiorib⁹ per alias decē horas: ad nutū ipſius dei cui deſiderat parere illa itelligētia: ꝛ hoc abſqꝫ iiuria nature q̄ tota dependet a volūtate ipſi⁹ dei. Et iō i hoc null⁹ catholic⁹ ꝛ ſane mentis dꝫ dubitare: nec q̄rere euaſiones ꝛ vanos modos N Not.
excuſandi miraculū. ¶ Nec ēt ſunt audiēdi illi q̄ dicūt ꝙ ſi celū ceſſaret moueri ꝑ momētū ꝛ horā: tūc oia iſta iferiora ceſſarēt i ſuis naturalib⁹ opationib⁹: hoc eñi eſt manifeſte falſum. Nam tp̄e ioſue ſol ſtetit in medio celi ꝑ vnā diē. ꝛ tñ exercit⁹ dñi nō ceſſauit a pugna: imo i illo ſpatio reges vicit chanaā. Nec etiā ceſſarūt opa nature i ceteris ꝑtib⁹ orbis: qr cū op⁹ nature p̄ncipalr̄ ſit op⁹ ꝑ ſe itelligētie: iō de⁹ abſqꝫ motu celoꝝ pōt agere in hec iferiora. Et etiā celi ſine motu pñt influere v̄tutes in iſta inferiora nutu dei ꝛc. Sed qr dictū eſt in ꝓlogo pſal. ꝙ nullum eſt ſcriptū: nec geſtū in ve. teſt. p̄ciſe grā ſui niſi inquātū figurabat aut prenoſticabat aliqđ myſteriū de xp̄o ꝛ eccl'ia: iō i expoſitiōe huius cātici p̄ncipaliter ſunt querenda myſteria de xp̄o ꝛ eccleſia: q̄ figurabantur ꝑ geſta ſupradicta et per ſignū de retrogradatione ſolis que myſteria principaliter intenduntur in hoc cantico. Nā per geſta contingentia in illo ꝑp'lo ꝓphete ꝑuidebant in ſpiritu futura

in futura myſteria de xpo ⁊ eccl'ia: vt dictum eſt in plogo. Ad cuiꝰ intelligētiā eſt iterū aduertēdū ꝙ qnqꝫ myſteria pceſſerūt qbꝰ ezechias fuit motꝰ ad faciēdū hoc cāticū. pmū fuit ſupbia ⁊ ingratitudo ezechie: qꝛ cor eius fuit eleuatū poſt puuitionē ⁊ receſſuz ſennacherib: vt pꝫ ſcdi Paral. xxxij. Uñ dicūt iudei ꝙ nō egit grãs deo tribuēs ſibi gloriā victorie: ⁊ ſic deꝰ fuit iratꝰ ꝯ ezechiā ⁊ hierl'm: vt pꝫ ibidē ppter qd deꝰ miſit eſaiā ad annūtiādū mortē ipſi Ezechie. In q myſterio vidit Eſaias in ſpū ꝙr adā peccauit p ingratitudinē ⁊ inobediētiā: ppter qd peccatū icurrit duplicē mortē. s. corporis ⁊ aīe ſimil' cū tota ſua poſteritate: ⁊ incurrit infirmitates ⁊ defectꝰ ⁊ paſſiones corporis ⁊ aīe ſicut ezechias incurrit illā grauē īfirmitatē ſcabiei ⁊ vlcerū imedicabiliū. Et ſic pꝫ ꝙ grauitas infirmitatis ⁊ cōminatio mortꝫ ezechie facta ppter pctm ſupbie et ingratitudinis erat figura corruptionis ſnle mortis date in adā. Scdm myſteriū fuit pnia ezechie quā fecit vidēs ſe vlteratū: ⁊ ſibi mortez denuntiatā p qd puidit eſaias in ſpū pniam ppli dei ab adā vſqꝫ ad xpm: q cōtinue erat in iugi pnia plangendo pctā ⁊ expectādo meſſiā: vt veniret ad liberādū ipm vt pꝫ p totū diſcurſum ve. te. Unde adā pmꝰ hō fuit pmus qui incepit agere pniam: vt pꝫ. Sap. x. Ubi dr ꝙ hec ſapia illum q pmꝰ factꝰ eſt hō pr orbis terrarꝫ cuſtodiuit: ⁊ eduxit a delicto ſuo: ⁊ ſic ſucceſſiue oēs fideles fuerūt i continua pnia vſqꝫ ad xpꝫ placādo deū p oblatiōes ⁊ ſacrificia ⁊ ieiunia ⁊ eleemoſynas. Tertiū myſteriuz fuit qꝛ deꝰ miſit Eſaiam ad ſanandū ⁊ inſtruendū Ezechiā: per qd fuit figuratuz ⁊ preuidit Eſaias totū myſteriū incarnationis ⁊ predicationis xpi ⁊ noſtre redēptionis. Nā eſaias interpretat' ſaluatio dñi: ⁊ ezechias interpretat' auxiliatꝰ a dño: ⁊ ſic eſaias gerebat typū Ieſu xpi ſaluatoris: ⁊ eſechias typum eccleſie auxiliate a deo: ſic puidit eſaias qualiter Ieſus xps erat mittendꝰ a deo patre ad annuntiandū vitā ⁊ ſalutē mundo ⁊ ad ſanādū genus humanū ab īfirmitate: ⁊ morte ppetrata in adā. ¶ Quartū myſterium fuit: qꝛ in ſignū fidei deus fecit ſolē retrocedere p decē lineas ⁊ horas ab occidēte verſus ortum. Et poſtea redegit curſum ſuum vſqꝫ ad occaſum: ex q pꝫ ꝙ ſol ter ptrāſiuit lineam meridianā illa die ⁊ fuit ſup illud hemiſpherium ⁊ horizontē p. xxxij. horas ⁊ vltra. Nam eundo ⁊ redeundo vſqꝫ ad decimā horam fluxerunt. xxx. hore: ſed poſtea pfecit curſum ſuuz vſqꝫ ad occaſum per duas horas ⁊ vltra: ſecundum ꝙ ſol erat citra equinoctialem: ⁊ ſic fuit illa dies triplicata ſecundū Dionyſium: per quod preuidit Eſaias qualiter verbum eternum ſol iuſtitie debebat retrocedere a celo in terrā p incarnationē q qdē miſſio filij dei metaphorice pōt dici retroceſſio: nā ille q erat ab eterno i ſinu dei pris deus immortalis factus eſt homo mortalis. Uñ cū in forma dei eſſet: ſeipm exinaniuit formā ſerui accipiēs ⁊ habitu inuentus vt hō ad phil. ij. Et idō ſicut ſol in eundo ⁊ redeūdo ſtetit. xxxij. horis ⁊ modicū vltra: ita xps a celo retroceſſit in mūdo p incarnationē ⁊ ſtetit in hoc mūdo triginta duobꝰ vel tribꝰ annis cū dimidio et poſtea reuerſus eſt ad prem in die aſcēſiōis: ſed in fine mūdi reuertet' cū ptāte magna et maieſtate ad iudicandū oēs. ¶ Et pꝫ qd illa retrogradatio ſolis vere fuit figura aduētus xpi. Et p hoc pꝫ eſſe falſam ⁊ temerariam poſitionē quorūdā dicentium ꝙ illa retroceſſio ſolis nō fuit realis: ſed ſolum in apparētia radiorū ſolariū in horologio: dicūt em ꝙ realis retroceſſio eſt maiꝰ miraculū ꝙ reſurrectio mortuorꝫ: ⁊ ꝙ quodlibet aliud miraculū factū in nouo teſt. ſꝫ ſanatio ezechie non idigebat tanto miraculo. Et ideo dicunt ꝙ ſolum fuit apparētia radiorꝫ ſolariū in horologio Sed iſte neophitus non cōſiderabat myſteriū incarnationis ⁊ aduentus xpi cuius illa retrogradatio ſolū fuit ſignū ⁊ figura ꝙ myſteriū eſt ita ineffabile ⁊ incōprehenſibile: ꝙ adhuc erat dignum maiori ſigno figuratiuo ꝙ erat retroceſſio totius machine mūdi. Itē tale ſignū nō factū eſt ppter ſanationē ezechie: ſed ppter ſanationē ⁊ redēptionem totius generis humani: quod eſt maximū myſteriuz poſt incarnationem. Et idō erat digna tali ſigno figuratiuo: ⁊ ſic ſemper eſt multo ⁊ ſine pportione magis dignū figuratū ꝙ figura ⁊ ſignatū ꝙ ſignū. Itē ꝙ illa retrogradatio fuit vere realis in illo ⁊ nō in ſola apparētia in horologio: ptꝫ: qꝛ illud portentum nō ſolū viſum fuit i hieruſalem: ſꝫ etiā i chaldea: qꝛ rex babylonis miſit nuntios ad ezechiā cū muneribus: vt interrogarent ipm de portento viſo in celo: vt ptꝫ. ij. Paraly. xxxij. ⁊ Eſa. xxxix. Quītū myſteriū fuit qꝛ Eſaias fecit cataplaſma de maſſa ficarꝫ: ⁊ appoſuit vlceribꝰ: ⁊ vulneribꝰ: ⁊ ille fuit ſanatus Ezechias: p qd puidit Eſaias cataplaſma ⁊ medelā ſacrorꝫ eccleſiaſticorꝫ trahentiū virtutē ab arbore ⁊ ficulnea crucis xpi: quo cataplaſmate cōtinue ſanant' vulnera peccatorꝫ Preuidens ergo Eſechias oia ſupradicta p doctrinā ⁊ reuelatiōnē Eſaie q ipſum informabat de myſteriis futuris xpi ⁊ eccleſie fecit hoc cāticū agēs grãs de ſanitate ſibi collata: ſꝫ principaliter agit gratias de ſalute ⁊ gnali redēptiōe totius gnis hūani ⁊ de myſterio incarnatiōis qd puidit in myſterio per ſuā ſanitatem ⁊ liberationem ⁊ in myſteriis quinqꝫ ſupradictis: ⁊ idō Ezechias cantat hoc cāticū. Pmo in pſona ſui inquātum fuit ſa-

Adã pmꝰ icepit agere pniã

P retrogradatio ſolis fuit figura aduētus xpi.

Figura ſacramentorū.

nat⁹ ab infirmitate: ꝛ liberat⁹ a morte. Scđo
in pſona toti⁹ corpis myſtici inq̃tū homo my
ſtic⁹ fuit ſanat⁹ ꝛ liberat⁹ p xp̄m ab īfirmitate
ꝛ morte pcti: ꝛ iſto ſcđo mō eccleſia cātat hec
Ezechie cōmendatio. cāticū in laudib⁹ ferie tertie: ꝛ iō p vtroq; eſt
expon ēdū cāticū iſtud. ¶ Eſt iā ulterī notādū
q Ezechias floruit ꝛ maxime fuit ſollicit⁹ in
duob⁹. Primo floruit in ſanctitate poſt dd ꝛc.
Q Ezechias ſolicitus fuit i duobus. qꝛ fuit valde ſollicit⁹ circa cultū diuinū: imo
cū iā cultus diuin⁹ eſſet turbat⁹ ꝛ diſſipat⁹ p
acham patrē ſuū ꝛ multos reges preceden
tes ipſus ezechias ī pncipio ſui regni reſtau
rauit: ꝛ ampliauit diuinū cultum ꝛ reordina
uit cantores ꝛ ſacerdotes ꝛ leuitas in ordini
bus ſuis: ſicut diſpoſuerat dauid in pncipio:
vt pꝫ.ii. paral.xxix. Itē fecit celebrari phaſe
ꝛ alia feſta que diu retro fuerant omiſſa: vt
pꝫ pſal.cxxx. Scđo fuit ſollicit⁹ circa ſtudiū
legis ꝛ pphetarum: imo reſtaurauit multas
ſcripturas hincinde diſperſas ꝛ congrega
uit in vnum: ꝛ maxime congregauit partē p
uerbiorū ſalomonis q̃ erāt diſperſa in ſche
dulis ꝛ mēbranis: ꝛ cōiunxit cū pria ꝛ ſcđa p
te libri puerbiorum ſalomonis: ꝛ eſt tota illa
pars a.xxv.cap. vſq; in finē libri. Unde illud
xxviii. capl'm incipit ſic: He quoq; parabole
ſalomonis: quas trāſtulerūt viri Ezechie re
gis iuda ꝛ ſic totū reſiduū libri puerbiorum
vſq; in finem dr̄ additiões Ezechie: ex q̃ pꝫ
q Ezechias habebat doctores ꝛ magiſtros
in lege ꝛ pphetis q̃ ipm docebant. ꝛ iō dicūt
multi q ezechias in hac pte habuit ſpm̄ pro
pheticū: ꝛ ſi nō habuit lumē ꝛ ſpm̄ ppheticū
de ſe: tñ ad min⁹ potuit doceri p ſupradictos
magiſtros: ꝛ maxime per Eſaiaꝫ ꝛ ſic potuit
preuidere futura myſteria de xp̄o ꝛ eccl'ia fi
gurata p ſupradicta myſteria: ꝛ ſic potuit p
phetice componere iſtud cāticum. Item ipſe
ſciebat ex ſacra ſcriptura ꝛ pmiſſione facta
ipſi dd.ii.Reg.vii. Ex interptatione pſal. q̃s
ipſi interptabat eſaias ꝛ alii magiſtri: qualr̄
meſſias in lege pmiſſus erat naſciturus ſcḋm
carnē de gñe dd p ſalomonem ꝛ ſucceſſores
ſuos. Et iō ezechias letabatur ꝛ gaudebat ꝛ
q mūdi redēptor erat venturus de ſua pge
nie ꝛ ſic expectabat ipm: ſꝫ cū vidit ſibi mor
tē ppinquā ſibi pnuntiatā p eſaiam: ꝛ vide
bat ſe ſine filio ꝛ gñatiōe moriturū. Tūc pdi
dit totā ſpem futuri redēptoris: imo putabat
vniuerſalē redēptionē eſſe impeditā ꝛ caſſaꝫ
poſtq̃ null⁹ manebat ſucceſſor de gñe dd p
ſalomonē ꝛ ipm ezechiā cui facta erat pmiſ
ſio: ꝫ poſtq̃ fuit ſnīa mortis mutata. i. vita ſu
pra naturā reſtituta ꝛ ſpatium xv. annorum
ipſi additū in q̃ poterat plem generare: tunc
recuperata ſpe agēs grās fecit hoc cāticum.
In q̃ tria facit. Nā pmo explicat dāna que fu
tura erāt ſibi ꝛ toti gñi humano ſi ezechias
fuiſſet tūc mortuus ſine liberis. Scđo expli
cat miſeriā ī qua erat tctū gen⁹ hūanū expe
ctādo meſſiam. Tertio petit xp̄m accelerare
ſuū aduētū ad ſaluādū pplm. Scḋm ibi. ſpe
rabam vſq; ad mane. Tertium. ſi ſic viuitur.
¶ Quātū ad pmū eſt aduertēdū q q̃nq; dā
na ſequebant ſi tūc fuiſſet mortu⁹ ezechias. mah na ſi
Prio qꝛ moriebat iuuenis ī medio ſpaciū vite
hūane. ſ. in.xxxix. anno cū potuiſſet viuere vſ
q; ad.lxxviii. ſcḋm vſum cōem. Scđo qꝛ ibat ad
infernū ſiue ad limbū īferni vbi non poterat
videre hoīes hītatores hui⁹ mūdi ꝛ ſic pde
bat regnū ꝛ ciuitatē quā decorauerat ꝛ pſpe
rauerat. Tertio qꝛ putabat nūq̃ ex īferno ſe
fore exiturū: nec deū in gl'ia viſuruꝫ. Qrto qꝛ
moriebat ſine ple ꝛ ita regnū ſuū erat ab ex
traneis poſſidēdū poſt tot labores q̃s fuerat
paſſus in obſidione ſennacherib. Quīto ſeq̃
bat ipedimētū toti⁹ hūane redēptiōis. Nam
tot⁹ ille pp̄l's expectabat redēptorē meſſiā d
gñe dd p ſalomonē ꝛ ezechiā: ī q̃ deficiebat to
ta gñatio dd ſi ezechias fuiſſet tūc mortu⁹ ſi
ne liberis: ꝛ p ꝯñs nec ezechias nec aliquis
ali⁹ poſſet videre deū p eēntiā ī terra viuētiū:
qꝛ ſol⁹ xp̄s erat ſctōs pres d libo ꝛ totū mūdū
de captiuitate pcti liberatur⁹. Iſta ḡ q̃nq; dā
na timēs ezechias dicit ī pncipio ſui cantici.
Poſtq̃ ego audiui mortē mihi pnūtiatam per
Eſaiā tūc vidēs iſta q̃nq; dāna mihi iminere.

EGo dixi in dimidio dierū meo
rum: vadam ad portas inferi. Eſaie xxxviii. xiii. q.ii.in eccleſiaſtico.
Queſiui reſiduū annorū meorū: dixi
nō videbo dominum deum in terra
uiuentium.
Non aſpiciā hominē vltra ꝛ habita l au.d monachis.
torem quietis.
Generatio mea ablata eſt: ꝛ cōuolu
ta eſt a me q̃ſi tabernaculū paſtorū. .ſ.por ro.
Preciſa ē velut a texente vita mea:
dū adhuc ordirer ſuccidit me: de ma Job. iiii.
ne vſq; ad veſperam finies me.
¶ Dixi. Ego iuuenis in dimidio dierū meo
rū. ſ. xxxix. anno q̃ eſt medietas vite naturalis
vadā ad portas inferi: ſcꝫ ad limbū patrū q̃ ē
in porta inferni: eo q eſt pm⁹ circul⁹ inferni:
quaſi dicat: intēpeſtiuā putaui mihi euenire
mortē: ꝛ ire ad locū vbi de⁹ nō videt: q̃ſiui re
ſiduū annorū meorū: qꝛ adhuc reſtabāt mihi.
xl. anni vite ſcḋm cōmunē vſum nature. Et iō
dixi ī meipſo nō videbo deū meū in terra vi
uētiū. Et legit interrogatiue: ꝛ indignatiue:
quaſi dicat in tanta iuuētute vadam ad por
tas inferi moriendo ꝛ nō videbo dñm deum
meum in terra viuentium: ſed ero priuatus
diuina viſione: ꝛ nunq̃ exibo ex inferno et

nunquid ſaluator me exinde liberabit? q.d. ad peſſimū īfortuniū h̄ imputo mihi. Itē aliud malū ꝓſpicio mihi euenire. nā ſi nūc morior nō aſpiciā hoīem vltra: nec habitatorē q̄etis q.d. ego. expectabā viuere in q̄ete ⁊ pace: poſtq̄ de⁹ liberauerat me de manu ſennacherib ⁊ exercitu ei⁹. Et nūc morte ꝑuēt⁹ nō videbo pacē ⁊ q̄etē mei regni ⁊ ciuitatꝫ: ſed ali⁹ extrane⁹ poſſidebit eā in q̄ete ⁊ pace: ⁊ pōt totū hoc legi īterrogatiue vt ſup̄. Deinde explicat ⁊ aſſignat dānū gn̄ale. ſ. impedimētū hūane redēptiōis ſi tūc fuiſſet mortu⁹ ſine liberis ꝑ q̄s meſſias in lege ꝓmiſſ⁹ erat deſcēſur⁹ idō dicit: dū habeo cām indignationis ⁊ doloris nā gn̄atio ꝯples ablata ē a me morte intēpeſtiua ꝓueniēte. Et gn̄atio mea cōuoluta ē a me q̄ſi tabernacula paſtoꝝ: nā ſicut paſtores cōuoluūt ⁊ ligāt: ⁊ complicant ſua tabernacula poſtq̄ oues cōſummarunt herbā vni⁹ mōtis: ⁊ opꝫ eos mutare locū ita tota mea gn̄atio ē cōſummata ⁊ ꝯuoluta in me: ⁊ ſic opꝫ me exire ab h̄ mūdo ⁊ mutare locū ad portas inferi poſtq̄ nō reſtant mihi amplius dies vite mee: q2 oēs dies vite mee ſūt depaſti: ⁊ cōſummati ⁊ cōuoluti ⁊c. q2 deficiet in me ꝓgenies regū: ⁊ ꝑ ꝯñs nō ē amplius expe[c]ta[n]d⁹ meſſias redēptor mūdi q̄ liberet me ⁊ oēs ſctōs fideles q̄ hucuſq; ipm expectarūt in libo: ⁊ ꝑ ꝯñs nec ego nec ipſi videbim⁹ dñm in terra viuētiū ⁊ beatoꝝ: ſꝫ ſp erim⁹ in hac terra ⁊ loco mortuoꝝ: ⁊ per ꝯñs tota hūana redēptio erit īpedita ſi moriar ſine liberis ⁊ ſine gn̄atiōe in tāta iuuentute ⁊ in medio dieꝝ: nā in medio dieꝝ ⁊ iuuētutis ꝓciſa eſt vita mea velut tela ꝓcidit a texēte anteq̄ ꝑficiat: imo ipſe deus ſuccidit me ⁊ vitā meā dū adhuc ordirer. i. dū eſſem in fieri ⁊ in fluxu. ¶ Et loquit mō poetico: nā fingūt poete q tres ꝑce filāt ⁊ texūt vitā ⁊ duratiōnē hoīs: ⁊ hoc dicūt ꝑ quādā ſilitudinē nā in v̄itate ſol ⁊ celi menſurāt vitam ⁊ duratiōnē hoīm ⁊ rerū viuentiū ꝑ ſuos circulos: vt ait Ariſtote. ij. de gn̄atiōe. et hoc faciūt ſꝫ diuinā ordinationē: ⁊ idō dicit Ezechias q ſicut textor q̄nq; ſuccidit telā in medio anteq̄ ꝑficiat eā: ⁊ ſicut orſor ſcindit q̄nq; filū anteq̄ ꝑficiat tramā ſtaminis: ita de⁹ vel celū tāq̄ inſtrm̄ ſuccidit vitā meā in medio ſui ſpatij ⁊ ſui curſus: ⁊ idō indign[a]t⁹ de tali īfortu[n]io ⁊ euētu infelici: ſubdit. O dñe de mane vſq; ad veſperā finies me: ⁊ cōſummabꝭ vitā meā: ⁊ nō dabis mihi vltra ſpatiū vite.

S
ꝑ ꝑce ſilāt et texūt vitā
Al et
ateri
ali
mēſa
rāt vi
tā ho
minū
ꝑ ſuos
circu-
los.

xiij. q.
vi. q̄
ſpo-
ſi[t]us

Sperabam vſq; ad mane: quaſi leo ſic contriuit omnia oſſa mea.

De mane vſq; ad veſperā finies me ſicut pull⁹ hirundinis ſic clamabo: meditabor vt columba.

Attenuati ſunt oculi mei: ſuſpicientes in excelſum

Domine vim patior: reſponde pro me: quid dicam: aut quid reſpondebit mihi ipſe fecerit?

Recogitabo tibi omnes annos meos: in amaritudine anime mee.

xiij. q.
ij. c. in
eccl[e]ſia
ſtico.
xxi. q.
vi. c.
vi. d.
lxvi.
naſci
d pe.
d. j. ſ.
j.

¶ Ego ſperabā vitā vſq; ad mane futurum tu vis me finire in hac die. iſto mane vſq; ad veſperā hui⁹ diei: q2 iſta infirmitas ꝯtriuit oīa oſſa mea q̄ſi leo: nā ſicut leo cōterit oīa oſſa alicui⁹ ouis vł alteri⁹ aīalꝭ: ita iſta egritudo cōtriuit oīa oſſa mea: ⁊ idō amaricat⁹ ⁊ indignat⁹ iterū ſubdit. O dñe de mane vſq; ad veſperā. i. in vna die finies me. ¶ Sꝫ eſt aduertēdū q qn̄ dicit: expectabā vſq; ad mane: ly mane pōt intelligi ꝑ tpe grē ⁊ aduentus xp̄i: qd̄ ſp appellat mane reſpectu tpis legis vete. vt patuit in expōne pſal. in plerisq; locis: ⁊ tūc eſt ſenſus. Ego ſperabā ieſum ſaluatorē meū vſq; ad mane. i. vſq; ad tēpus grē: ſed iſta infirmitas q̄ſi leo cōtriuit oīa oſſa mea: vñ ꝑdidi totā ſpē ſaluatiōis ⁊ redemptiōis mee ꝑ cauſas iā dictas: q2 ſm̄ reuelationem ⁊ annūtiationē mihi factā per Eſaiā dicentē cras morieris ⁊ nō viues in hac die de mane vſq; ad veſperā finies me. Et ſic non me opꝫ expectare aliud mane tpis nec grē q2 ſicut deficit mihi tp̄s vite: ita deficit mihi temp⁹ gratie et ſalutis: poſtq̄ morior ſine gn̄atione ꝑ quā ſperabā ſaluari: et tunc in ly ſperabā vſq; ad mane poteſt incipere ſecūda pars: in qua ꝑ dolorē mortis ſue explicat miſeriā et dolorē in quo erat gen⁹ humanū expectādo xp̄m: ideo ſubdit. Ergo clamabo expectādo ieſum ſaluatorē meū ſicut pull⁹ hirūdinis clamat vt veniat mater ad paſcedū ipm in nido: ſic ego clamo ⁊ clamabo aſſidue in limbo et in hoc mūdo vſq; quo veniat ſaluator me⁹. Item ſemꝑ meditabor cū gemitu: ſicut gemit columba expectādo maſculū ⁊ conſortem ſuum ſiue maritum: ⁊ idō oculi mei. ſ. mētis ⁊ corporis ſūt attenuati ⁊ laſſati: ⁊ feſſi: expectādo qn̄ veniat ſaluator me⁹ qui me debet liberare de omni miſeria corꝑis et anime. Iſti mei inquam oculi ſūt attenuati et feſſi ſuſpiciētes ī celū excelſum v̄ſus dñꝫ meū: vt mittat filiū ſuū ī carnē ad ſaluandū me: q2 cōtinue clamādo ⁊ gemēdo dico ipſi. O dñe vim ⁊ dolorem ⁊ miſeriā patior in corpore q̄tum ad infirmitates ⁊ defect⁹ penales: ⁊ in anima quo ad peccatū: que omnia mala eueniūt mihi per pctm̄ primoꝝ parentum. Ideo tu dñe rñde ꝑ me q2 non habeo excuſationē: ſed q̄d dicā ego

latum ⁊ figulũ: ⁊ creatura ⁊ creatorẽ aut q̃d
mihi rñdebit de⁹ cũ ipſe fecerit: ⁊ blaſmaue
rit me? et iõ ſicut me: ita ad libitũ põt me de
ſtruere vel nõ mihi ſubuenire. Nec i hoc fa
cit mihi iniuriã ſi retrahit manum qñ vult:
alia aũt tranſlatio h3: q̃d rñdebit mihi cum
ipſe fecerim cũ ego ipſe fecerim pctm̃: iõ nõ
põt rñdere niſi q̃ ego ſum in culpa: ⁊ ſum cã
mei pcti: ⁊ nõ ipſe: iõ ſubdit. Recogitabo ti
bi in tali meditatiõe ⁊ clamore oẽs annos ⁊
dies meos in amaritudine aĩe mee: q2 ſemp
fui pn⁹ ad peccãdũ cadendo de vno vitio et
pctõ in aliud: q2 nihil inuenio in eũ niſi pec
catũ ⁊ defectũ. Nã ſi quid boni feci: nõ feci
ex me: ſ3 ex gratia tua. Et ideo ſi pro poſtq̃.
xxii.d Dñe ſi ſic viuit: ⁊ in talib⁹ vita ſpi
c.d cõ rit⁹ mei corripies me ⁊ viuificabi
ſtanti me ecce in pace amaritudo mea a
nopo lita. d marissima.
p.d.ls Tu aũt eruiſti aĩa3 meã vt nõ peri
ii.ſ.q̃ q̃ d. ret: piecisti poſt tgũ oĩa pctã mea
p.d.j. Quia nõ infern⁹ ↄfitebit tibi: neq3
.ſ. nẽ ſi.xiij. mors laudabit te: nõ expectabũt q̃
q.ii. deſcẽdũt in lacum veritatẽ tuam.
cpo. Uiuens viuens ipſe cõfitebitur ti
xxv, iii.d. bi: ſicut ⁊ ego hodie: pater filijs no
ſedu tam faciet veritatem tuam.
lo.viii Dñe ſaluum me fac: ⁊ pſalmos no
q.j. ſtros cantabim⁹ cũctis dieb⁹ vite
olim. noſtre in domo domini.
¶ Hec ẽ tertia ps hui⁹ cãtici in q̃ ezechias
inuocat xp̃3 ſaluatorẽ vt vaniat ad liberãdũ
genus humanũ ⁊ ſanãdũ ip̃3 ab oĩ infirmita
te ⁊ miſeria corpis ⁊ aĩe: put p̃uiderat i ſpũ
p ſuã ſanationẽ et liberationẽ a morte cor
porali. iõ dicit. O dñe ſi p q2: q2 ſic viuit i h̃
mũdo. i. q2 talis et miſerabilis ⁊ corrupta. ⁊
fragilis ẽ vita hois in hoc mũdo: ⁊ in talib⁹
miſerijs et infirmitatib⁹ et defectib⁹ verſat
vita ſpũs mei pp̃ter pctm̃ primoꝝ parentũ
et pp̃ter pctã pp̃ria vniuſcuiuſq3: iõ tu dñe
corripies me. Et ponit futuꝝ p imꝑatiuo vl
optatiuo: eo q̃ hebrei nõ hñt optatiuũ vt fre
quẽter dictũ ẽ. q.d. tu dñe ieſu xp̃e veni i car
nẽ: et corripe me ſiue corripies me per legẽ
euãgelicam: q̃ p̃hibet oẽ pctm̃ et vitiũ: et iu
bet virtutẽ: ⁊ docet declinare ab oĩ malo: et
facere oẽ bonũ: Et ſic p talia p̃cepta euãge
lica corripies me ⁊ viuificabis a morte pcti
U p eccl'iaſtica ſacra: puta p baptiſmũ viuifica
Uita bis me ab originali: ⁊ p pniam ab actuali et
hois veniali: ⁊ per ↄfirmationẽ me fortificabis in
ſp eſt donis ſpũſcti: ⁊ p eucharistiã me reficies i
miſa bonis ſpũalib⁹ ⁊c. q2 ecce i pace amaritudo
mea amariſſima. ¶ Ad cui⁹ intellectũ ẽ ad
uertẽdũ q̃ l3 vita hois videat qñq3 pcedere
cũ q̃ete ⁊ pace: tñ ip ẽ miſia ⁊ amariſſima rõ
ne corpis ⁊ aĩe. Et p'mo rõne corpis. Nã vita
hũana eſt tã pͥculoſa et variabilis q̃ ip eſt
hõ in ↄtinuo timore ne pſperitas mutet in
aduerſitatẽ: aut pp amiſſionẽ bonorũ aut di
gnitatũ vt p3 de Priamo rege troianoꝝ: ⁊ d
Creſo rege lydoꝝ: aut pp graues infirmita
tes ⁊ amiſſionẽ bonoꝝ ⁊ filioꝝ vt p3 de Job
⁊ thobia. Et ſic talis ↄtinu⁹ timor futuroꝝ in
fortunioꝝ nullũ hoie3 ſinit eſſe felicẽ i hac
vita. Et l3 p aliqd paruũ tp̃s videat aliqs in
pſp tate: tñ p maiori pte tp̃is ẽ in miſeria ⁊
aduerſitate: pp ſupdicta maxĩe in ſenectute
cui accidũt m'te paſſiões ⁊ ifirmitates. Uñ
Seneca i thyeſte. Dolor ⁊ voluptas inuice3 ſene.
cedũt breuior voluptas quẽ dies vidit veni
ens ſupbũ: hũc dies vidit fugiẽs iacentẽ ⁊c.
Ex q̃ p3 q̃ rõne corpis ⁊ vite tpalis ſep vita
hũana ẽ amariſſima. Jta iã ẽ mag3 amariſſi
ma rõne aĩe. Nã quãtũ maiores ſunt hoies
⁊ in altiori gradu ⁊ dignitate ſũt ↄſtituti tã ſe
culares q̃ eccl'iaſtici: tãto ſunt maiorẽ rõnẽ
reddituri: vt inq̃t Gregor. Et iõ ↄtinua cogi
tatio de reddẽda rõne poſt hãc vitã ⁊ in fu
turo iudicio nõ ſinit eos eẽ felices: ſ3 ip vita
eoꝝ ẽ amariſſima: l3 videant viuere i pace
⁊ q̃ete ⁊ pſperitate. Jtẽ hoies hui⁹ mũdi nõ
pcipiũt infelicitatẽ aĩe dũ viuũt in hac vita:
eo q̃ pctã nõ inferũt eis dolorẽ ſenſibilẽ: tñ
vita eoꝝ ẽ amariſſima: q2 cumulãt ⁊ theſau
rizant ſibi dolorẽ ⁊ penã ppetuã in futuꝝ: ni
ſi agãt pniam dũ viuũt: ⁊ vita eoꝝ ip ẽ ama
riſſima. iõ ait Ezechias. O dñe veni in car
nẽ ⁊ corripies ⁊ viuificabis me: q2 vita mea
⁊ amaritudo mea ip ẽ amariſſima: dũ viuo i
hoc mũdo p rões iã dictas: l3 apd alios vi
dear viuere i pace ⁊ q̃ete. ⁊ iõ ſubdit. Tu aũt
eruiſti. ⁊ ponit p̃teritũ p futuro ſiue p imꝑa
tiuo. q.d. ſic tu dñe eruiſti aĩa3 meam me de
morte liberãdo: vt nõ periret aĩa mea: ⁊ pieci
ſti poſt tergũ oĩa pctã mea: p qd myſterium
ego p̃uidi i ſpũ futurã redẽptionẽ ⁊ libera
tionẽ gñis hũani. Jd tu dñe ieſu xp̃e veni in
carnẽ ⁊ ↄple ⁊ v'ifica hãc figurã: ⁊ reuelatio
nẽ: ⁊ erue aĩam meã de porta iferi: ⁊ a mor
te ppetua: vt nõ peat eternal'r. Et p̃iice poſt
tergũ tuũ oĩa pctã mea ne ãpli⁹ reminiſca
ris delictoꝝ meoꝝ: ſ3 ſolue pro me in ligno
crucis ſicut p̃miſiſti pati p oĩbus nobis. Et
nõ pmittas fideles vet. teſta. manere in libo
inferni: nec pmittas viuẽtes ampli⁹ pmane
re in infidalitate: ⁊ deſcẽdere in infernũ: ſ3
da eis legẽ grẽ: ⁊ viuifica eos per eccl'iaſtica
ſacra ne deſcendant in infernum: ſed deduc
omnes in regnum celeſte vbi laudent te per
ſecula ſeculorum: q2 infern⁹ nõ confitebitur
tibi neq3 mors laudabit te. i. mortui q̃ ſunt

in inferno ad ꝑpetuā penā deſtinati nō ↄfite
būť tibi cōfeſſiōe fidei nec laudis: nec ↄfeſſio
ne pctōꝝ: qꝛ ibi nō ē loc⁹ pnie: ⁊ ſic q̇ deſcen
dūt i lacū inferni nūq̄ expectabāt ỽitatē tuā
i. redēptionē ⁊ ſalutē quā ꝓmiſiſti: qꝛ i eis nō
ỽificaťtalis ꝓmiſſio ⁊ redēptio. qꝛ i inferno
nulla ē redēptio: ⁊ iō veni in carnē anq̄ ppľs
gētilis moriať in infidelitate ſua vt poſſit ↄfi
cōfeſſio vt ſit bona opʒ q̇ q̇s viuat duplici vita. teri fidē tuā: ⁊ ↄfiteri pctā ſua ⁊ agere pniaʒ:
⁊ exīde poſſit ↄfiteri ⁊ te laudare ⁊ colere tā
q̄ deū ⁊ meſſiā ⁊ viuere i lege grē: qꝛ ip̄e vi
uēs. i. dū viuit i hac vita: viuēs ꝑ grāʒ ↄfitebi
tur tibi confeſſione fidei ⁊ laudis ⁊ cōfeſſiōe
penitentie: ſicut ego hodie dū viuo in hac vi
ta cōfitebor tibi: ita oīs viuens confitebiť ti
bi. ¶ Ex hoc patet q̄ ad hoc q̄ confeſſio ali
cuius ſit valida ⁊ accepta apud deum: opʒ q̄
viuat duplici vita. Nam primo oportet q̄ vi
X uat vita naturali ⁊ tēporali. Nam poſt hanc
vitā non eſt tempus fidei nec pnie: ſed puni
tionis aut diuine vltionis: ⁊ ideo opʒ q̄ quis
cōfiteať xp̄m per fidē in hac vita: ⁊ cōfiteať
pctā ſua per pniam: qꝛ poſt hāc vitam nec fi
des nec pnia habēt locum: nec eſt fructuoſa:
qꝛ diaboli ⁊ damnati credūt xp̄o ⁊ contremi
ſcunt ꝑ ipſum puniuňť ꝓpter ſcelera ſua: ⁊ tñ
talis fides ⁊ ↄfeſſio pctōꝝ potius eſt eis in
penā q̄ in remediū: qꝛ vermis eoꝝ non mo
rieť nec ignis extinguetur. Eſa. lxvj. Ideo eſt
neceſſaria vita gratie: quia ſine tali vita gra
tie nec cōfeſſio fidei nec ↄfeſſio pctōꝝ eſt va
lida nec fructuoſa nec laus pctōris eſt ſpe
cioſa: ergo iſta triplex cōfeſſio ſcʒ fidei ⁊ lau
dis ⁊ peccatorum non oportet q̄ fiat in hac
duplici vita hoc eſt q̄ ſit fructuoſa quia i in
ferno ⁊ poſt hanc vitam non eſt fructuoſa iſta
triplex confeſſio: ⁊ ideo propheta dicit viuēs
viuens ipſe cōfitebiť tibi. ſ. viuēs in vita gra
tie ſpiritualr. Deinde cū ſubdit. Pater filiis
confirmat qđ dixit. Nā ij ſoli viuentes confi
tenť fidem ⁊ peccata: ⁊ laudant deū ⁊ iō ſi tu
xp̄e veneris ad viuificandū ⁊ ſaluandū nos
tunc oīs pater viuens faciet notam veritatē
tuam filijs ſuis: id eſt annūciabit legē ⁊ fidē
euāgelicam filijs ⁊ ſucceſſorib⁹ ſuis qđ im
pletum fuit in apoſtolis ⁊ diſcipulis qui pre
dicarunt euāgeliū oī creature: ⁊ notam fece
Y runt veritatē ⁊ fidē euangelicam filijs ſuis ꝑ
p̄r doceat ſuos baptiſmū regeneratis. ¶ Et ita etiā quilibet
bonus pater non ſolum ſpiritualis ſed car
nalis notificat ⁊ teneť notificare fidē euāge
licā filijs ſuis: ⁊ docere orationeʒ dñicā ⁊ ar
ticulos fidei: vt ſciant confiteri fidē xp̄i ⁊ lau
dare deū: ⁊ ſciant confiteri pctā ſua ⁊ agere
pniam de pctis cōmiſſis. Un̄ eſt aduertendū
q̄ lr̄ ſicut ego hodie indifferēter pōt ordina
ri cū pticulis p̄cedētib⁹: vt ſit ſenſus: viuens vi
uens cōfitebiť tibi: ſicut ego hodie cōfitebor
tibi ſup. vel pōt ordinari cum pticula ſubſe

quēti: vt ſit ſenſus: viuificabis me: vt quilibʒ
p̄r faciat notā veritatē tuā filijs ſuis annūciā
do legē euāgelicā: ſicut ego hodie ꝓphetice
notifico ⁊ p̄dico futurā ſaluationē ⁊ redēptio
nē in hoc cātico. q. d. vt illi annūciēt ⁊ p̄dicēt
redēptionē p̄ſentē ⁊ euāgelizēt ſalutē ⁊ ſalua
torē p̄ſentē ſicut hodie prenūcio ⁊ ꝓphetizo
Z ipm̄ futurū. ¶ Quinq̄ ergo ꝓuenerūt nobis
q̄nq̄ bona ex xp̄i aduētu. ex aduētu xp̄i. Primo qꝛ correxit nos ⁊ duxit ꝑ
legē ⁊ doctrinā euāgelicā vt declinaremus a
malo ⁊ faceremꝰ bonū. Secundo viuificauit
nos a morte pctōꝝ per eccľiaſtica ſacra ⁊ ꝑ
mortē ⁊ paſſionē: qꝛ mortē noſtrā moriendo
deſtruxit ⁊ vitā reſurgēdo reparauit. Tertio
liberauit fideles ve. teſt. de limbo inferni vt
poſſent deum in celo laudare. Quarto dedit
nobis vitam gratie vt oīs confeſſio tam fidei
q̄ laudis q̄ peccatoꝝ ⁊ penitentie eſſet fru
ctuoſa ⁊ ſibi chara ⁊ accepta Quinto dedit
apoſtolis ⁊ ſanctis ⁊ ſacerdotibus vt poſſent
predicare ⁊ notificare fidem ⁊ veritatē euan
gelicā per totū mundum ⁊ quilibet pater do
ceret filium ſuū veritatē euāgelicam. De p̄
mo ergo di. corripies me. De ſecundo dicit
viuificabis me. De tertio autem dicit: qꝛ non
infernus confitebitur tibi nec mors lauda
bit te. De quarto autem ait: viuens: viuens
cōfitebiť tibi ſicut ego hodie ↄfiteor tibi. De
quinto vero dicit p̄r filijs notā faciet verita
tē tuā. Et iō ad ↄfirmationē oīm doctoꝝ con
cludendo ſuū cāticū apoſtrophat ad xp̄m di
cens. O dñe Ieſu xp̄e poſtq̄ vocaris Ieſus ⁊
ſaluator veni in carnē: ⁊ ſaluū me fac cū to
ta eccleſia fidelium: ⁊ tunc cantabimus pſal.
nřos in domo dñi. i. in eccleſia fideliū oībus
diebus vite noſtre. i. cātabimus pſal. ⁊ hym
nos de tua incarnatione ⁊ natiuitate ⁊ p̄dica
tione ⁊ miraculoꝝ operatiōe ⁊ de morte ⁊ paſ
ſione ⁊ reſurrectione ⁊ aſcenſione ⁊ glorifica A
tione. Et hoc faciemus oīb⁹ diebus vite nře Alia
hic ꝑ grām ⁊ in futuro per gloriā. Ex ſupradi expō.
dictis ptʒ q̄ licet hoc canticū poſſit literalr
exponi de ꝑſona ezechie ſicut iudei ⁊ quidaʒ
catholici exponūt: tñ non eſt ſiſtendū in tali
literatura: nā ſi in hoc cātico non prediceret
myſteriū nře redēptiōis: non poneret ipſum
Eſaias inter ſuas ꝓphetias nec pertineret
ad ſacram ſcripturam nec cantareť hodie in
eccľia inter ſcripturas ve. te. q̄ non leguňť ni
ſi ꝑ ꝓphetiā ⁊ figurā noui te. vt inquit Hiero
ni. in maiori ꝓlogo pſal. ⁊ Augu. de catecizā
dis rudibus. Item multomagis exponitur
hoc canticū ⁊ magis an ꝓpoſitū de xp̄o ⁊ no
ſtra redēptione q̄ de liberatione ezechie: qđ
patet: nā qñ ezechias fecit hoc canticum iaʒ
erat liberatus ab infirmitate ⁊ morte: ſed in
hoc cantico de futuro petit liberari cum di
cit corripies me: ⁊ viuificabis me. Et viuēs
viuens confitebitur tibi ſicut ego hodie. Et

cū dicit: ſicut ego hodie: ita pr̄ filiū notā fa-
ciet vitatē tuā. Itē finalr ſalutem toti⁹ gn̄is
hūani petit cū dicit: dn̄e ſaluū me fac ⁊ pſal.
nr̄os cātabim⁹ oib⁹ diebus vite nr̄e i domo
dn̄i. Et ſic pȝ ꝙ nō ſolū loqr̄ in ꝑſona ſua: ſȝ in
ꝑſona toti⁹ corꝑis myſtici petēs vniuerſalē
redēptionē ⁊ liberationē quā ꝑuidit ꝑ libera-
tionē ſuā: ſȝ h̄ nō capiūt miſeri ⁊ ceci iudei:
iō decipiūr: ⁊ ad hūc ſenſuȝ cātat ipm ecclia:
petēdo ſalutē aie i pn̄ti ne ꝯcedam⁹ ſine pnīa
⁊ petēdo gloriā in futuro. Cātat ecclia hoc cā-
ticū in agēda defunctorū in ꝑſona cuiuſlibet
fidelis defuncti exiſtētis in purgatorio cum
adhuc ptineat ad iſtā eccleſiam poſtꝙ deceſ-
ſit cuȝ charitate ⁊ adhuc non ſit in termino.
Nā ſicut eccleſia orat ꝑ viuis vt corripiātur
⁊ viuificent a pctō ne deſcendāt in infernuȝ:
ſed agāt pnīam fructuoſam vt poſſint deum
laudare: hic ꝑ grām ⁊ in futuro ꝑ gloriā: ita
orat ꝑ exiſtentib⁹ in purgatorio vt liberent
ꝑ merita paſſionis xp̄i ⁊ ſuffragia ecclie. Iō
in ꝑſona cuiuſlibet eoꝝ dicit ecclia in h̄ cāti-
co. dn̄e vim patior rn̄de ꝑ me: ⁊ ifra. tu autē
dn̄e erue aiam meā vt nō pereat: ⁊ ifra. Dn̄e
ſaluū me fac ⁊ ꝑos nr̄os cātabimus in gloria
Dne diū. celeſti ⁊c. Sȝ h̄ pōt dubitari de locutione
dei ⁊ ꝓphetia eſaie: qr deus dixit eſaie. vade
ad ezechiam: ⁊ dic: diſpone domui tue: quia
cras morieris ⁊ non viues: q̄ qdē ꝓphia non
fuit cōpleta: qr ezechias ſupuixit. xv. annos
ḡ illa locutio dei ⁊ ꝓphetia fuit falſa: ⁊ vo-
luntas dei variabilis. Ad hoc rn̄detur qđ
Pro- prophetica dei locutio poteſt habere reſpe-
phe- ctū ad tria. Primo ad demerita hoim ⁊ po-
tica puloꝝ: ⁊ ſic dr̄ ꝓphetia cōminationis. Et ſic
locu- dixit deus Ione. Quadraginta dies erūt et
tio di niniue ſubuertet. q. d. niſi agant pnīam ifra
pōt xl. dies ſubuertent: qr ſic merētur ſcelera ſua
hr̄e Scđo locutio ꝓphetica hȝ reſpectū ad limi-
reſpe- tationē nature: ⁊ ſic qr ezechias non poterat
ctum viuere fm naturā ex illa infirmitate: iō dicit
ad deus cras morieris ⁊ non viues fm naturaȝ
tria. ſup. ⁊ iō de⁹ fecit retrocedere ſolē p. x. lineas
Nōo. ad oſtēdēdū ꝙ vltra curſum nature de⁹ adde-
bat illos. xv. ānos ſup̄ ſpatiū naturale vite ⁊
ideo illa fuit ꝓphia fm naturalē limitationē.
Tertio autē ꝓphetica locutio reſpicit eter-
nā ꝑdeſtinationē: ⁊ talis ꝑ īfaliter implet: ſi-
cut fuerunt oia dicta ꝓphetaꝝ de icarnatiōe
⁊ paſſione ⁊ reſurrectione xp̄i ⁊c. Et iſta dr̄ ꝓ-
phetia eterni ꝓpoſiti ⁊ predeſtinationis.

Re. Exultauit cor meū in dn̄o ⁊c.
Hoc cāticū cantat in laudibus ꝑrie
ferie. Et cōiter intitulatur oro ſiue cā-
ticū anne matris. Samuelis: eo ꝙ anna poſt
ſuſceptā plē cātauit hoc canticū. Ad cuius
itelligētiā ē aduertēdū put legit. i. Reg. i.
ꝙ cum helchana hō de gn̄e leuitico haberet
duas vxores quarū vna vocata eſt fenenna
altera aūt anna. Helchana ex pria ſuſcepat
liberos. Sed ex anna nullos ſuſcepit liberos
cū eēt ſterilis ꝑ magnū tp̄s. Et iō fenenna ſe-
pe ipꝓbabat anne ſterilitatis maledictionē
eo ꝙ dn̄s cōcluſiſſet vuluā ei⁹: ⁊ ſic frequēter
fenenna affligebat ānā maxie tpe paſche: qn̄
aſcendebat ad adorādū dn̄ȝ i ſilo: vn̄ accidit
ꝙ fenenna cū ceteris epulabat: āna triſtis et
afflicta ſola māſit i tēplo orādo dn̄ȝ vt auſer-
ret ab ea opprobriū ſterilitatis: vouens ꝙ ſi
de⁹ daret ſibi plē maſculinā cōſecraret filiū
ad ſeruiendū dn̄o in ſilo cūctis dieb⁹ vite tā-
ꝙ nazareū. Cum autē heli ſacerdos putaret
ipſam temulētā: eo ꝙ tali hora ſola māſiſſet
in tabernaclo: ipa expoſuit ipi heli cāȝ ſue af-
flictionis. Cū vo heli eā fuiſſet ꝯſolat⁹ reuer-
ſa eſt i domū ſuā: ⁊ cōcepit Samueleȝ: q̄ fuit
ſcīſſim⁹ ꝓpheta in iſrl̄ ſeruiens iugiter in ta-
bernaculo. Poſtea aūt anna cōcepit ⁊ pepit
tres filios ⁊ duas filias. Rurſus aūt cuȝ filii
heli fuiſſent iterfecti ⁊ arca dn̄i capta: heli h̄
audito cecidit de ſella ⁊ mortuus eſt. Et tunc
trāſlatū eſt ſacerdotiuȝ ab heli ⁊ a filiis ſuis
ad ſamuelē: q̄ ſimul ſacerdos ⁊ iudex iudica-
uit iſrl̄ ꝑ ānos. vj. quouſq̄ vnxit ſaulē: ſȝ cum
ſaul ꝑuaricat⁹ eēt ꝑcepto dn̄i: tūc ſamuel ex
ꝑcepto dn̄i reprobato ſaule vnxit dd̄ i regem
iſrl̄ q̄ poſtea reduxit arcā dn̄i in hierlm̄: ⁊ te-
tēdit tabernaculū iuxta domū ſuā in q̄ repo-
ſuit arcā dn̄i: ⁊ ſic in quo tpe facte ſunt tres
trāſlationes: nā pmo fuit facta trāſlatio ſacer-
dotij ⁊ iudicij de filijs heli ad ſamuelē. Scđo
fuit fcā trāſlatio regni de ſaule i dd̄. Tertio
fuit facta trāſlatio arce dn̄i de ſilo in gabaa
⁊ hieruſalē. Anna ḡ poſtꝙ peperit ſamuelem
⁊ cōſecrauit eū dn̄o in ſilo ibi agens grās pro
beneficio recepto: orauit dominū ⁊ dixit totū
canticum iſtud: ſcilicet.

Exultauit cor meū in dn̄o: ⁊ exalta- j. Re. ij.
tum eſt cornu meum in deo meo ⁊c.

Iō iudei moderni ⁊ multi catholici ſeq̄n-
tes eos exponūt h̄ canticū ꝑ̄e vt eē grarū
actio ipi⁹ āne ꝑ bn̄ficio plis ſuſcepte ꝑ quā
anna fuit i honorē eleuata ꝑ virū: ⁊ fenenna
emula fuit infirmata ⁊ depſſa ⁊ cōtēpta vn̄
fm eos dixit anna. Poſtꝙ deus abſtulit op-
probriū ſterilitatis mee: ⁊ dedit mihi prolem
maſculinā cor meum exultauit in deo. Et cor-
nu. i. honor me⁹ eſt exaltat⁹ in deo meo: ⁊ os
meū dilatatū ſup inimicos meos. i. ſup fenē-
nā emulā meā ⁊ ſup filios eius: q̄ mihi ipro-
perabāt opprobriū ſterilitatis: qb⁹ nō aude-
bā rn̄dere. Sed poſtꝙ recepi plē letata ſum
i ſalutari tuo. i. ſalutatione ⁊ ſalute mihi cōla-
ta. O de⁹ qr nō eſt ſcūs vt eſt dn̄s ⁊c. Et iō
o fenenna ⁊ filij tui nolite loq̄ ſublimia. i. cū
ſupbia gl̄iantes de fecūditate plis vr̄e ipas

perãdo mihi ſterilitatẽ. Sed recedãt vete-
ra.i.ṽba malitioſa ĩueterata de ore vr̃o: q̃r
dñs eſt de⁹ ſciẽtiarũ q̃ ſcit futura infortunia: ⁊
ipſi ꝓparãt cogitatiões.i.ſcit ſecreta cordis
q̃r ẽ ſcrutãs corda ⁊ renes de⁹.q.d.nemo ele
uet in ſupbiã in ꝓſperis: q̃r neſcit caſus fu-
turos niſi ſol⁹ de⁹. vñ arcus fortiũ ſuperat⁹
eſt.i.dñiũ qḋ habebat fenẽna cũ filijs ſuis ĩ
domo helcane viri mei deiectũ ẽ ꝑ nouã na
tiuitatẽ filij mei Samuelis q̃ erit iudex et
dñs in iſrl̃: et infirmi accincti ſunt robore.i.
ego q̃ erã cõtẽpta: ⁊ opprobrijs afflicta: nũc
recuperaui dñium viri mei. vñ fenẽna ⁊ filij
ei⁹ pri⁹ erãt repleti ⁊ ſaturati cibis ⁊ diuitijs
dom⁹: ſ; poſtq̃ ego habui copiã filiorũ: ego
⁊ filij mei q̃ eram⁹ famelici ſum⁹ ſaturati: ſ;
ipſi q̃ pri⁹ erãt repleti mõ paupes facti loca
uerũt ſe ad laborãdũ ꝓ panib⁹ acquirẽdis:
Donec ꝓ q̃r: q̃r anna ſterilis pepit plimos:
⁊ fenẽna q̃ multos habebat filios ĩfirmata
ẽ.i.debilitata ⁊ minuta ⁊ orbata ẽ filijs. In
hebreo hr̃: dõec ſterilis pepit ſeptẽ: ⁊ idõ hic
dubitãt hebrei: q̃r ãna nõ pepit niſi q̃nq3.i.
C tres filios cũ Samuele ⁊ duas filias vt p3
iſra ĩ textu. ¶ Ad qḋ dñt q̃dam hebreoꝝ: q̃
duo filij ſamuelis cõputãt cũ q̃nq3 filijs an
ne: ⁊ ſic dñr ſeptẽ: alij aũt dñt q̃ fenẽna ha-
buit decẽ filios ꝑ hoc qḋ dixit helcana ipſi
anne volẽs eã cõſolari: nũq̃d melior ego ſu3
tibi q̃ decẽ filij: ⁊ idõ dñt iſti: q̃ q̃tieſcũq̃ ãna
pariebat vnu3 filiũ: tũc fenẽna ſepeliebat du
os: et ſic ĩ q̃rto filio ãne nõ reſtabãt niſi duo
ipſi fenẽne: tũc aũt fenẽna videns voluntatẽ dei:
rogauit annã vt oraret deũ ne morerẽt duo
filij remanẽtes: ⁊ dedit eos ipſi ĩ filios: tũc
illi duo filij fenẽne cõnũerati ſũt cũ filijs q̃n
q3 ipſi⁹ ãne: ⁊ ſic filij ãne dicti ſũt ſeptẽ. idõ di
cit. Donec ſterilis pepit ſepte3. Alij aũt dñt
qḋ ibi ponit̃ numer⁹ ſeptenari⁹ determina-
tus ꝓ indeterminato: ſicut frequenter fit in
ꝯſuetis locutionib⁹. Vñ dicimus decies dixi
tibi: ⁊ nõ credidiſti.i. pluries dixi tibi: ⁊ hoc
ẽ etiã cõſuetũ ĩ ſcriptura: vt p3 Eſa.iiij. Ap
prehẽdẽt ſeptẽ.i. plures mulieres virũ vnũ.
Itẽ mat.xviij. Nõ dico tibi ſepties: ſ; ſeptua
gesſies ſepties: ⁊ ſic ĩ hoc loco ponit̃ ſeptẽ pro
plimis ⁊ idõ nr̃a trãſlatio dicit donec ſterilis
pepit plimos trãſferẽdo ſenſu3 ex ſenſu: ⁊ h̃
eſt veriſimile ⁊ ideo ſubdit qḋ dñs mortifi-
cat ⁊ minuit filios fenẽne: ſ; viuificat filios
anne: ⁊ multiplicat eos ⁊ ẽducit filios fenẽ
ne ad inferos.i. ad foſſam: ⁊ filios ãne ad vi
tã: ⁊ dñs fecit pauperẽ fenẽnã ⁊ ditat annã
⁊ humiliauit fenẽnã: ⁊ ſubleuat annã. Et ſu
ſcitat de puluere: ⁊ eleuat de ſtercore.i. de mi
ſeria ⁊ ſubiectiõe egenũ ⁊ pauperẽ ſamuelẽ
vt ſedeat cũ ꝓncipib⁹: ⁊ teneat ſoliu3 glorie
tãq̃ iudex in iſrl̃: eo q̃ iudicauit poſt heli: ⁊
ſic fuit vltim⁹ iudex ĩ iſrl̃. Deinde cũ ſubdit.

Numer⁹ determinatus ꝓ indeterminato crebro ponit̃

Domini enĩ ſunt cardines terre: et poſuit ſuper eos orbem ⁊c.

de ꝯſ. d.ij.c. acceſſerũt. in gl.

¶ Cõmendat oĩpotentiã ⁊ magnificentiam
dei qui ſicut mundũ creauit: ita potuit face
re oĩa iſta: idõ deus ſeruabit.i. diriget pedes
ſamuelis ⁊ aliorũ ſctõꝝ: ⁊ impij.i. infideles
cõticeſcẽt ⁊ tacebũt in tenebris ignorãtie: ſ;
oẽs aduerſarij ei⁹ formidabũt dñm: ⁊ ſuper
ipſos in celis tonabit: q̃ impletũ fuit qñ phi
liſtei venerũt ꝯ iſrael: ſ; orãte ſamuele dñs
intonuit de celo mittẽdo fulgura ⁊ fulmina
⁊ obſcuritatẽ ſup philiſteos: ⁊ ſic turbati et
diſſipati victi fugerũt. Et idõ finalr̃ cõcludit
q̃ dñs iudicabit fines terre ꝑ ſamuele3: ſed
poſtea dabit imperiũ ⁊ regnũ regi ſuo Sau
li ꝑ ſamuelẽ q̃ vnxit ſaulẽ in regẽ ex ꝓcepto
dñi: ſ; poſtea reprobato Saule ſublimauit
cornu.i. regnũ xp̃i ⁊ vncti ſui dd: vt p3.j.Re.
xv. Iſto mõ ergo ceci ⁊ miſeri iudei moder-
ni exponũt ꝓciſe literalr̃ h̃ cãticũ ſine aliq̃
alio facto. ¶ Jonatham aũt abenhuziel in
ſuo targũ iã magis eleuat⁹ ⁊ accedẽs aliq̃-
liter ad veritatẽ dicit q̃ anna fuit ĩ hoc can
tico a ſpũſctõ illuſtrata. Et q̃ ex ꝓſecutione
⁊ exaltatiõe ſua ꝓuidit totũ diſcurſum illi⁹
ppl̃i vſq3 ad xp̃m meſſiã vbi ꝓuidit ſeptẽ ad
uerſitates ⁊ ꝓſperitates ſiue laborationes
futuras ĩ pplo. Pˀmo ꝓuidit qualr̃ orante ſa
muele philiſtei debebãt diſſipari et fugere
vt p3 infra.c.vij. Scdo ꝓuidit qualr̃ Eman
nepos ſamuelis erat ſublimãdus in ꝓncipẽ
cantoꝝ: vt p3.j. Paral.xxv. Tertio ꝓuidit
qualr̃ philiſtei erãt grauiter puniẽdi ꝑꝑ ca
ptionẽ arce dñi ⁊ idõ cũ honore debebãt ipſa3
reducere in terrã iſrl̃: vt p3.j.reg.vj. Quar-
to ꝓuidit ſtragẽ ⁊ fugã ſennacherib: vt p3.ij-
ij. Reg.xix. Quinto preuidit punitionẽ ipſius
nabuchodonoſor ꝑꝑ deſtructionẽ hierl̃3: vt
p3 Dañ.iiij. Sexto ꝓuidit victoriã macha-
beoꝝ cõtra antiochũ ⁊ ſuos. Septimo ꝓui-
dit victoriã regis meſſie: q̃ erat ſibi ſubie-
cturus totũ romanũ imperium: ⁊ ſic iſte Jo
nathas exponit totũ hoc cãticũ applicando
ipſm ⁊ adaptãdo ad ſupradictas ſeptẽ victo
rias ſeu ꝓprietates vſq3 ad meſſiã: ⁊ ſic vlti
mũ verſum applicat ad meſſiã.ſ. dñs iudica
bit fines terre: ⁊ dabit imperiũ romanoꝝ re
gi ſuo meſſie: ⁊ ſublimabit cornu ⁊ regnum
xp̃i ſui meſſie. Iſta aũt expõ magis accedit
ad veritatẽ: inq̃ntũ vltimã ptẽ hui⁹ cantici
exponit de xp̃o in lege ꝓmiſſo q̃ erat ſubiu-
gaturus romanũ imperiũ. Itẽ dicit verũ in
q̃ntũ dicit q̃ anna ꝑ ſuã prolẽ et partum
⁊ ſublimationẽ ꝓuidit in ſpiritu prophetico
futura myſteria: ⁊ inq̃ntũ dicit q̃ hoc cã
ticũ eſt ꝓphetia de futuris vſq3 ad xp̃m. Sz
errat inq̃ntũ illud qḋ iam eſt impletu3 per
xp̃m: expectat futurũ. Eſt verũ q̃ quidã di-

D Materia hui⁹ cãtic

cunt q̄ fuit tp̄e Octauiani p. xviij. annos añ natiuit. xp̄i: τ tūc locutio sua eēt v̄a p tūc qr xp̄s erat subiugatur⁹ Romanū imꝑiū qd in v̄itate iā subiugauit vt pꝫ ad oculū sed eiꝰ expositio est insufficiēs inquātū nō euacuat nec explicat oīa mysteria ī hoc cātico ꝓphetice ꝯtēta: τ iō ī hac expōne magis est sequēdus τ credēdꝰ eximiꝰ ꝓphetarū dd: q̄ psal. cxiij. interp̄tat totū hoc cāticū ad lr̄am: τ q̄si sub eisdē v̄bis de reprobatione synagoge τ electiōe pp̄li gētilis: τ exaltatiōe in hac ecclesia p fidē τ gr̄aꝫ: τ in supna p gl̄iā vn̄ ꝯsolādo τ magnificādo pp̄lꝫ gētilē dicit. Laudate pueri dñm τc. Itē infra subdit. Excelsꝰ super oēs gētes dñs: τ sup celos gl̄ia eiꝰ. Quis sicut dñs deꝰ nr̄ q̄ ī altis habitat: τ hūilia respicit in celo τ in t̄ra. Suscitās a terra inopē τ de stercore erigēs pauꝑē. Ut collocet euꝫ cū p̄ncipibꝰ: cū p̄ncipibꝰ pp̄li sui. Qui habitare facit sterilē in domo m̄rēꝫ filiorū letātē. Ex q̄bꝰ pꝫ q̄ dd sub eisdē v̄bis vr̄ interp̄tari hoc cāticū in illo psal. de electione τ exaltatiōe gētiliū ī eccl̄ia xp̄i quā p̄uidit dd ꝯtēplādo exaltationē anne τ dep̄ssionem fenēne: τ ꝯtēplādo h̄ canticū sicut large dixi in expōne illiꝰ psal. cxiij. hāc ēt expōneꝫ sequit̄ Aug. xvij. de ci. dei. c. iiij. vbi p lōgū sermonē exponit τ interp̄tat̄ totū istud cāticū: vbi admiratur Aug. spm̄ ꝓpheticū tā ꝓfundū illiꝰ femine q̄ tot τ tāta τ tam manifesta mysteria de xp̄o τ eccl̄ia: τ d̄ vocatiōe τ electiōe pp̄li gētilis ꝓphetice cecinit in h̄ cātico. ¶ Sequēdo igit̄ mētē dd τ ipsiꝰ Aug. est in p̄mis valde aduertēdū q̄ postq̄ anna pepit samuelē: et duxit ip̄m ad tabernaculū dñi in silo: τ cōsecrauit τ dedicauit ip̄m dño: τ recōmisit ip̄m heli summo sacerdoti τ iudici isr̄l. Tūc existēs in tēplo orādo ꝯtemplabat̄ bñficiū sibi collatū: τ p̄mo ꝯtēplabat̄ sugbiā τ ꝓsperitatē ipsiꝰ fenēne ꝑꝑ copiā filiorꝫ τ dñiū qd habebat ī domo viri sui: τ exīde ꝯsiderabat opprobriū τ afflictionē quā ipsa patiebat̄ a fenēna τ filiis suis: τ q̄tidiana ip̄roperia: sꝫ postq̄ ip̄a ꝯcepit samuelē τ alios filios: cōsiderabat qualr̄ fenēna fuit orbata τ diminuta ī filiis: τ qualr̄ helcana trāstulerat amorē fenēne ad annā τ filios eiꝰ: τ q̄ōo illa fuit spreta τ ꝯtēpta: τ ip̄a dilecta et ꝓsperata in domo cū filiis suis: τ q̄ōo deꝰ hūiliauerat τ dep̄sserat sugbiā fenēne: τ exaltauerat hūilitatē suā in illa domo: tūc anna in tali mēditatiōe τ ꝯtēplatiōe agēdo gr̄as ītra se fuit rapta a sensibꝰ τ in extasi posita τ sp̄ūsctō et lumine ꝓphetico illustrata: vbi p̄uidit m̄lta mysteria d̄ xp̄o futuro τ eccl̄ia. Preuidit eñ deiectionē τ reprobationē synagoge τ pp̄li iudaici: τ elecctionē eccl̄ie ex pp̄lo gētili: p hoc eñ q̄ fenēna gloriabat̄ ex ꝓle τ fecūditate filiorꝫ τ copia diuitiarū τ fauore ꝓsperitatis: τ contemnebat sez τ improperabat sibi quotidie opprobriuꝫ sterilitatis: preuidit anna in sp̄ū qualr̄ synagoga τ cetꝰ sacerdotū: τ scribarū: τ pharisieorū debebāt cōtēnere xp̄m in paugtate veniētē τ spernere: apostolos simplices et paupes. Per hoc etiā q̄ ip̄a ꝯcepit τ peperit samuelē τ alios: τ fenēna fuit orbata filiis τ ꝯtēpta τ sp̄reta a viro τ depressa: ip̄a v̄o exaltata τ dilecta ī domo cū filiis: p̄uidit in sp̄ū qualr̄ xp̄s debebat repudiare synagogā cū toto pp̄lo iudaico ꝑꝑ sugbiā: τ regnare collegiū ap̄lorꝫ τ pp̄lꝫ gētilē in vnā eccl̄iā: τ sic repudiata et mortua synagoga cū filiis suis eccl̄ia erat regnanda τ m̄ltiplicāda ex pp̄lo gētili: τ ꝓsperāda in copia filiorꝫ regnandorū p baptismū τ debebat habitare in hac eccl̄ia per gr̄am: τ in futuro p gl̄iam. Itē p̄uidit de ꝓpinquo futurū qualr̄ filii heli erāt in bello interficiēdi ꝑꝑ scelera sua: τ arca dñi erat capiēda τ reducēda ī gabaa: τ exinde trāsferēda ī hierl̄ꝫ τ q̄ōo mortuo heli cū filiis suis sacerdotiuꝫ τ officiū iudicādi erat trāsferēdū in Samuelē ꝑꝑ suā sctitatē τ q̄ōo reprobato saule regnū in dd erat trāsferēdū. Per hoc vlterius in duplici sp̄ū p̄uidit anna qualr̄ reprobata synagoga cū illo pp̄lo ꝓpter suā īfidelitatē τ ingratitudinē τ scelera: sceptrū τ sacerdotiū erat in xp̄m τ eccl̄iam trāsferendū: τ sꝫ qr trāslato sacerdotio necesse est vt legis trāslatio fiat: iō tota intelligētia τ v̄itas legꝫ erat trāsferēda in xp̄m τ eccl̄iā iudeis cecis manētibꝰ in sua obstinatione. Itē sicut filios fenēne vidit mortificari: τ ī libū inferni descēdere: ita p̄uidit ī sp̄ū filios synagoge in infernū descēdere τ filios eccl̄ie p baptismum: τ cetera sacr̄a regnari τ v̄ificari a morte pctī: τ sic p̄uidit de pp̄lo gētili filios eccl̄ie viuificari: τ sacerdotē ordinari: τ inter p̄ncipes ecclesie collocari: τ soliū τ platurā ī eccl̄ia tenere: τ finalr̄ in celo sublimari: p̄uidit etiaꝫ āpliationē regni xp̄i in p̄mo aduētu τ manifestationē regni xp̄i in scdo aduētu: q̄n veniet in ptāte magna: τ maiestate: τ sic pꝫ q̄lr̄ p fenennā figurabat̄ synagoga: eo q̄ fenēna interpretat̄ abdicata aut sp̄reta: sed p annā q̄ gr̄a interpretat̄ figurabat̄ eccl̄ia xp̄i. p samuelē aūt figurabat̄ xp̄s q̄ fundauit ecclesiā τ natꝰ est ī ea: sicut dictū est psal. lxxxvj. Oīa ergo ista supradicta preuidēs anna in sp̄ū ꝓphetico fecit hoc canticū agēdo gr̄as nō solum de ꝓle suscepta: τ ꝓsperitate acquisita in domo viri: τ precise intelligūt ceci iudei: sꝫ principaliter agēdo gr̄as de bñficiis futuris nr̄e redēptionis sibi reuelatis. In quo quidē cātico in ꝑsona totius eccl̄ie xp̄i duo facit. P̄mo explicat suū gaudiū. Secūdo explicat futura bñficia ip̄i reuelata ex q̄bꝰ mouet̄ ad gaudiū τ gratiarū actiones:

Not. de cōtēplatione anne

Not. de anna ꝓphetissa.

Fenēna interꝑtatur abdicata aut sp̄reta

ſoi. Arc⁹ fortiū ſupat⁹ ē. ¶ Quātū ad p̄t imū duo facit. Nā p̄io facit qđ dictū ē. Scđo exhortat̄ pp̄lm iudaicū: vt relicta legali vetuſtate recipiat xp̄z ⁊ ei⁹ legē euāgelicā. Et p eādē rōnē exhortat̄ pp̄lz gētilē vt relicta vetuſtate idoloꝝ ⁊ ſupbia ianis p̄hie recipiat xp̄z ⁊ legē euāgelicā q̄ docet etnā ꝟitatē ⁊ ſalutē ibi: nō ē ſāct⁹. ¶ Dicit ḡ anna put gerit typū eccľie in xp̄o regnāte: ⁊ put vidit i ſpū.

Reg. ii. a. q vit. c. viii.

Exultauit cor meū in domino: et exaltatū eſt cornu meuz in deo meo.

Dilatatū eſt os meū ſup inimicos meos: q2 letata ſuz in ſalutari tuo.

¶ Cor meū ex maximo gaudio īteriori exultauit ad extra mouēdo ⁊ oñdēdo geſtū in corpore: q̄ q̄dē exultatio tota fuit a dño a q̄ cūcta bona p̄cedūt: ⁊ mihi bñficia p̄uenerunt nō ex meis meritis: ſʒ ex ei⁹ bonitate ⁊ mia: ⁊ exaltatū eſt cornu meum in dño. i. q2 honor meus exaltat⁹ eſt in deo meo. qñ filius q̄ eſt de⁹ me⁹ aſſumpſit hūanitatē ⁊ carnē hūanā de mea ſpē ⁊ natura: ⁊ ſic exaltauit ⁊ honorificauit totā hūanā naturā: qñ ꝟbū caro fctm̄ eſt: ⁊ habitauit in nobis. Sʒ maxie exaltatū eſt cornu meū ⁊ honor me⁹: qñ ipe xp̄s de⁹ ⁊ homo fact⁹ eſt ſaluator me⁹ me ſibi in pp̄lm eligendo: ⁊ me regenerando p eccleſiaſtica ſacra ⁊ legē euāgelicā ꝯferēdo: q2 vt ſic fact⁹ eſt caput ſpōſus meus ⁊ ſaluator ſynagoga repudiata: ⁊ iō poſtq̄ talibus armis ⁊ donis ſpūſſancti fuit munit⁹ ⁊ armat⁹ ⁊ doctrina euāgelica inſtruct⁹: tūc os meū dilatatū eſt ad loq̄ndū ſemp ꝯ inimicos meos demones ⁊ iudeos ⁊ reges ⁊ p̄ſides: q2 in die pēthecoſ. ⁊ in bap. dedit mihi os ad loquēdū ꝯ oēs inimicos meos: ⁊ ideo letata ſum in xp̄o ſalutari tuo o de⁹. i. in ieſu xp̄o qui eſt filius tu⁹ ⁊ ſaluatio tua inq̄ntū miſiſti eū ad ſaluandū nos: ⁊ iō eſt ſalutare tuum actiue ⁊ noſtrum paſſiue inq̄ntū p ip̄m ſumus ſaluati et ſic nō ſum letata nec exaltaui in me: ſʒ in te: q2 talia bñficia nō attribuo meis meritis: ſed tue benignitati ⁊ mie. q2 tu non eges bonis meis: ſed ego tuis: iō tu es honor meus ⁊ letitia mea ⁊ exultatio. Deinde cum ſubdit.

de ꝯſ. di. ii. acceſ ſerūt. mō. d. ca. eius bes ſcāt.

Nō eſt ſanct⁹ vt eſt dñs: neq3 eñ eſt ali⁹ extra te: nō ē fortis ſicut de⁹ nr̄.

Nolite multiplicare loq̄ ſublimia: gloriantes.

Recedāt vetera d̄ ore vr̄o: q2 deus ſciarū dñs eſt: ⁊ ipſi preparantur cogitationes.

¶ Inuitat oēs natiōes vt veniāt ad xp̄m: vt ſanctificent̄ ab eo ⁊ recipiāt eius doctrinaz eo q ad ꝯp̄m ptinet ſanctificare: ſaluare et docere: eo q ipe ē ſctūs p eſſentiā: nō ē ſctūs ſanctificās. Itē eſt ſumma ſapiētia p eſſētiā: q2 eſt ꝟbū ſapia p̄ris: ḡ ad ipʒ ptinet inſtruere ⁊ docere alios in lege: ⁊ p ꝯñs a xp̄o deriuat̄ oīs ꝟa ſanctitas ⁊ ſapia tanq̄ a ꝟo fonte ⁊ capite: ⁊ ſic oīs alia ſcītas ⁊ ſapia ē talis. Dicit ḡ: q2 nō eſt ali⁹ ſctūs vt eſt dñs nr̄ ieſus xp̄s q̄ eſt nomē dei vt dictū eſt pſal. viij: nec eſt ali⁹ de⁹ extra te o xp̄e: ⁊ non eſt fortis in potētia ſicut xp̄s de⁹ nr̄: iō o vos iudei ⁊ ſcribe ⁊ phariſei q̄ putatis ſcire legē ⁊ pp̄has ⁊ vultis alios docere venite ad Ieſuz xp̄m: vt ſctificemini ab eo q2 nō eſt ali⁹ ſctūs a q̄ valeatis ſctificari ſicut dñs Ieſus xp̄s. Et recipite ei⁹ doctrinā euāgelicā: in q̄ declarat̄ veritas ⁊ ꝟa itelligētia legis ⁊ pp̄hetaꝝ: q2 nō eſt ali⁹ ſctūs extra xp̄m: ⁊ venite ad eū vt liberet vos ⁊ redimat: q2 nō eſt ali⁹ fortis niſi Ieſus xp̄s de⁹ noſter q̄ poſſit nos liberare iō vos ſcribe ⁊ phariſei nolite loq̄ ſublimia de lege ⁊ pp̄hetis gloriantes ⁊ preſumētes de veſtra intelligentia: nec velitis itelligere ſcripturas in ſolo ſenſu literali: nec manere in vetuſtate litere: ſʒ recedant cerimonialia ⁊ ſacrificia: ⁊ oīa vetera legalis de ore vr̄o: ſʒ recipite doctrinā xp̄i euāgelicā: in q̄ declarātur ſacra clauſa in litera legis: que ſacra aperuit nobis xp̄s: qm̄ ipe eſt de⁹: ⁊ dñs oīʒ ſciētiarū cū ſit ſapia p̄ris p eſſētiā. Et cogitatiōes. i. reuelatiōes p̄riarcharum ⁊ pp̄haꝝ ipſi xp̄o p̄parant̄. Nā ipſe eſt finis legis: ⁊ iō oēs p̄triarche et pp̄hete locuti ſunt de xp̄o: ⁊ in ip̄m tēdunt oēs viſiones et pp̄hetie tanq̄ in finē: et iō nullum myſteriū et nulla reuelatio ſcribit̄ in lege gr̄a ſui: ſʒ gr̄a xp̄i. Nā tota lex vet⁹ nil aliud eſt niſi p̄paratio ꝯ xp̄m ⁊ euāgelium: vt ait Euſebius p totum librū de p̄paratiōe euangelica: et iō null⁹ potuit declarare melius et verificare legē et pp̄hetas q̄ xp̄s ſicut p̄miſit deus Deu. xviij. prophetā ſuſcitabo de medio fratrū tuorū ponā ꝟba mea in ore eius. Loq̄turq3 ad eos quecūq3 dixero tibi. Uñ ad hoc venit xp̄s in mūdū vt teſtimoniū p̄hiberet veritati legis et pp̄hetaꝝ q2 lex p moyſen data ē: gr̄a aūt et ꝟitas p xp̄m facta ē: et iō dicit hec pp̄hetiſſa q xp̄s eſt de⁹ et dñs et interp̄s oīm ſciētiarū: et oēs cogitatiōes ⁊ reuelatiōes p̄parant̄ ipſi ⁊ ordinant̄ et dirigunt̄ in ipʒ tanq̄ in finē et terminū q2 oēs reuelatiōes et cogitatiōes p̄riarchaꝝ et pp̄hetaꝝ fuerūt in eo cōplete manifeſtate et reſerate: et iō dixit ſimeō Luce. ij. hic erit i reſurrectionē et ruinā et in ſignū cui ꝯdicet̄: vt reuelent̄ ex multoꝝ cordibus cogitatiōes. i. manifeſtent̄ i eo reuelationes et vaticinia pp̄hetarū. ¶ Uñ eſt aduertendū q tria dicit iſta pp̄hetiſſa de xp̄o. Primo q nō eſt ali⁹ ſctūs per eſſentiā. Nā

Lex vetus ē p̄paratio ad euangeliū.

R

licet multi fuerint sancti in vtroque testamento tn oes fuerunt ab isto sctificati: id solus xps est sctus sctorum. Dan.ix. id dr solus sctus sctificans: et p ons ad ipm solu ptinet oes alios sctificare: et id ipe dedit ptate oibus filios dei fieri: q ex deo nati sut. Jo.j. Ite dicit q sol' est dns et de' sciettarum. Jd ad solu ipm ptinebat pri docere et interpretari et declarare lege: qr est medi' iterpres iter nos et prez. Tertio dicit q ipe xps est sol' fortis. Et id ad solu ipsum ptinebat liberare gen' huanu de ptate diaboli et oes redimere: et id illa pphetissa oes vocat ad xpm: vt ab eo sctificent et doceant et viberent: id dicit: nolite loqui sublimia glo

G riantes rc. Sed est aduertendu q qn dicit: non est alius deus fortis et sapiens rc. non excludit persona patris et spussancti: eo q vna est sapientia et sanctitas et fortitudo p essentia in trib' psonis. Jteru est aduertedu q no solu vocat iudeos ad doctrina et legem xpi: sed etia gentiles et sapientes: et phos huius mudi. Unde dicit: o philosophi et poete et oratores et sacerdotes gentiliu nolite loqui sublimia et alta in philosophia et ceteris artibus tam ronalibus q realibus gloriantes in vestra sapientia et doctrina: presumentes de vestra intelligentia. Nam ois sciettia est falsa in se nisi deriuet ab illa summa sapientia. Ideo venite ad xpm: qr ipse est deus fortis et dns scientiarum et sanctus. Ideo solus ipse pot vos docere sanctificare et liberare. Postq superius ostedit xpm solu esse sanctu et sapiente et forte: q solus pot sanctificare: et docere et alios liberare et roborare: et malos p ons punire et ideo in hac scda pte hoc mostrat p experientiam explicando oia beneficia que nobis contulit per sua sanctitate et sapientia et fortitudine. Et sic probat q sol'

h xps est fortis et sapies et sanctus. Et probat primo q solus xps et no ali' est ita fortis.

Sol' xps fortis et sapiés.

Na arcus et potestas diaboli non poterat superari nisi ab aliquo alio fortiore: sed arcus siue potestas diabolorum et demonu fortiu superatus est a xpo: que quide potestas et arcus erat pctm originale et actuale quo vulnerabat oes gentes: et suo dnio oes subiiciebat: ergo sequit q solus xps est fortissimus sup oes fortes: qr superauit oes demones: et confregit arcum et potestate eorum: et dirupit portas ereas et vectes ferreos confregit: et expoliauit infernu: et obstruxit et ligauit diabolu: ergo no est fortis sicut xps de' noster. Ite supauit et cofregit arcu supstitionis idalolatrie: et ofregit et cominuit oia idola: et eiecit diabolu et principe hui' mudi foras et eiecit ipm de corporibus obsessis: et de aiabus hoim p baptismu et ecclastica sacra: ergo arcus fortiu superatus est a xpo: quia oes fuerut subiecti iugo eius. Ite arcus et sapietia phariseorum et falsa supstitio sacerdotu getiliu fuit cofusa p aplos xpi: et oes sapientes hui' mudi fuerut supati et xpo subiecti vt pz Act.xviij. Ite arcus et ptas sacerdotalis et sceptru regale et iudiciale iudeorum fuit superatu et ablatu p xpz: et tota scietia eorum ofusa i ospectu aplorum: vt pz p totu discursu actuu aplorum: id subdit q apli ifirmi et simplices et ignari et plebei accicti sut et armati robore et fortitudine septe donorum spussctl in die pent. p qs aplos sic accictos et roboratos xps subiecit sibi totu orbe et in ptute armorum xpi cofregerut arcu demonu et pncipu mudi: et eiecto diabolo foras subiecit reges et pplos getiliu iugo suo. Un p ipatore no piscatore: sz p piscatore subiecit et lucrat' e ipatore et philosophu. Ex q pz q i h ondit xps sua fortitudine esse sup pcs: et esse diuina: qr accinxit fortitudine et robore ifirmos et simplices: et p eos supauit arcu demonu et pncipum et philosophoru et iudeorum. Deinde cum dicit.

Repleti prius p panibus se locauerunt: et famelici saturati sunt. viu.q j.c.
Donec sterilis pepit plurimos: et q aude
multos habebat filios infirmata e. ceter.
Dominus mortificat et viuificat: et xciij.
deducit ad inferos et reducit. d.c.le gim'
Dominus pauperem facit: et ditat: thre.
humiliat et sublevat. xiiij. sap.
Suscitat de puluere egenum: et de rix
stercore eleuat pauperem: vt sedeat re.xs
cu principib' et soliu glorie teneat. iij.et xxij.q

Ondit qlr xps est dns scietiaru et bonorum spualiu: qr transtulit bona spualia gre a synagoga i eccliam. Et sic ecclia agit gras: qr recepit a xpo bona spualia.s. ecclastica sacra et itelligetia legz et pphetarum: qua an possidebat synagoga: et sic xps occecauit synagoga pp ei' malitia: et illuminauit eccliam ex pplo getili. Un synagoga q an erat repleta bonis spualib': nuc occecata medicat sciam et intelligetia sacre scripture: sz ecclia est saturata: id dicit iudei q pri' erat repleti bonis spiritualib': mo post publicatione euagelij locauerut se p panib'.i.p cibis spualibus: qr otinue laborat et no possunt attingere intelligentia scripture nec alia bona gre: sz getiles et famelici q nunq habuerut lege: nec pphetas: nuc saturati sunt postq se xpo et fidei subiecerut: et ita pariter apl' q erat ignari et idiote postea sunt saturati intelligentia sacre scripture. Judei aut vadunt mendicado: de quibus dicit psal.lviij. ipsi dispgent ad manducadu: si vero non fuerint saturati murmurabut. Ite in cantico virginis Ma

j.ca. mas gnu de ?. d.iiij. pro ptie.

vie Luc.j. Eſurientes impleuit bonis: et diuites
3 dimiſit inanes. Dicit ergo q̄ iudei prius repleti
mendicauerūt panes carnales: et priuati ſunt pa
nibus ſpūalibus: ſʒ gētiles famelici ſaturati ſūt
donec p q̄ ſtueꝑ poſtq̄.i. poſtq̄ aut q̄ gētili
tas quodā ſterilis pepit plimos filios xp̄o p
regnatione baptiſmalē. Et ſynagoga q̄ mul
tos hēbat filios.ſ. p̄triarchas et pphas: nūc
aūt poſtq̄ negauit xp̄m infirmata et orbata
eſt: q̄ nullū filiū gñat deo: ſʒ carni tm̄. Eccle
ſia autē xp̄i iugiter generat filios xp̄o p ba
ptiſmū: et iō ſucceſſit ſynagoge in hēreditatē
et bonis ſpūalibus: de q̄ iſa.liiij. Letare ſteri
lis q̄ nō parturis: q̄ multi filij deſerte magis
q̄ eius q̄ hʒ virū ec. Et ſic ſynagoga mortifica
ta fuit in partu et eccleſia viuificata: iō ſubdit
dn̄s mortificat ſynagogā cū filijs ſuis: ſʒ vi
uificat gētilitatē ad vitā gr̄e in p̄ſñti et glie in
futuro. et dn̄s deducit iudeos ad inferos: q̄
ꝯdēnat eos ad penā eternā: ſed gētiles qui
erāt i ptāte diaboli reducit de iferno et mor
te ad vitā: et ēt dn̄s deduxit iudeos ad infe
ros poſt publicationē euangelij: ſed reduxit
de iferno oēs fideles ve.te. vñ reduxit illos
q̄ expectarūt aduētū: ſʒ deduxit ipſos q̄ ipſʒ
nō receperūt. Itē dn̄s ieſus xp̄s facit paupe
rē pplm iudaicū auferēdo ipſi regnū et bona
gr̄e: ſʒ ditat pplm gētilē et eccliā ſuā cōferē
do bona gr̄e et glie: et hūiliat pplm iudaicuʒ
in captiuitatē tpalē et ſpūalē ſubijciēdo: ſed
ſubleuat pplm gētilē legē libertatꝭ ꝯferēdo:
et a pctō liberādo: q̄ abſtulit ab illo et dedit
ipſm gēti faciēti fructū. Iudei aūt q̄ aū erāt
filij regni: poſtea priuati et abdicati miſſi ſūt
in tenebras exteriores. mat.xxij. Et ſic iudei
fuerūt mortificati et hūiliati. Gētiles aūt vi
uificati et exaltati et ſubleuati. Itē dn̄s ieſus
xp̄s nō ſolū trāſtulit bōa ſpūalia gr̄e a ſyna
goga in eccliā: ſʒ ēt regnū et ſedē ſacerdota
lē: q̄ de ꝯuerſis ex pplo gētili fecit ſacerdo
tes in eccliā: et iudices hñtes ſpūalē iuriſdi
ctionē: et fecit reges habētes ſecularē ptātē.
Et nō ſolū trāſtulit a ſynagoga bona gr̄e in
eccliā: ſed etiā bona glie. vñ ſubdit q̄ dn̄s ie
ſus xp̄s in ſuo aduētu ſuſcitat pplm gētilem
de puluere idololatrie: et eleuat ipſm pplʒ gē
tilē pauperē de ſtercore et ſpurcitia idoloruʒ
cōferendo ipſi regnū et ſacerdotiū: vt ſedeat
in eccleſia cū principibus: q̄ prelati eccleſie te
nēt locum apoſtoloruʒ q̄ fuerunt p̄ncipes ec
cleſie. Et ſic prelati ꝯuerſi de pplo gētili ſe
dent in eccleſia in ſede aploꝝ tanq̄ ſucceſ
ſores: et nō ſolum xp̄s ſubleuauit iſtū paupe
rē: et ſublimauit vt ſedeat in hac eccleſia mili
tāti: ſed etiā vt teneat ſolium glie in eccleſia
triumphāti poſt hāc vitā. Et ſic pplus genti
lis non ſoluʒ ſucceſſit in bonis gratie: ſʒ etiā
in bonis glorie. Deinde cum dicit.

q̄ trāſ ſtulit. xp̄s a ſyna goga in ec cleſiā

Domini eniʒ ſunt cardinales terre.

et poſuit ſuper eos orbem.

Pedes ſctōꝝ ſuorū ſeruabit: et impij in tenebris cōticeſcent: q̄ nō in fortitudine ſua roborabitur vir. Dominum formidabunt aduerſarij eius: et ſuper ipſos i celis tonabit. Dominus iudicabit fines terre: et dabit imperium regi ſuo: et ſublimabit cornu chriſti ſui.

xxiiij. q.v.c. pro deſt. xxv. q̄.j. mo et xxij. q̄.j. q̄d cui pot. xxiij d.ca. ētu deſcanſ.

Cōfirmat oīa ſupradicta. Nā dictū eſt q̄
dn̄s ieſus xp̄s ꝯfregit arcū fortiū: et accinxit
infirmos robore: et ſaturauit famelicos: et pri
uauit repletos bōis ſpūalibus et multiplicauit
gētilitatē ſterilē: et minorauit: et infirmauit fe
cūdā ſynagogā: et orbauit eā filijs: et q̄ dn̄s
mortificauit et hūiliauit ſynagogā: et viuifica
uit et ſublimauit gētilitatē. Et dictuʒ eſt ēt q̄
dn̄s ieſus xp̄s ſublimauit pplm gētilē in re
gnū et ſacerdotiū in eccleſia: q̄ ex pplo gentili
fecit doctores et martyres et p̄latos et ſctōs et
ſublimes viros in ſcia et vita et doctrina. Hic
aūt ꝯfirmādo ſupradicta oñdit q̄ xp̄s h̄ non
fecit ex meritis p̄cedētibus illius ppli: ſʒ de ſu
ma mia et bonitate q̄ voluit eos eligere: et q̄
voluerūt xp̄o obedire: iō apli et gētiles q̄ ve
nerūt ad fidē: nō ſunt exaltati ex ppria forti
tudine nec ex ppriis meritis: ſed ex ſola dei
mia et oīpotētia: iō ſubdit: q̄ iō dn̄s ieſus xp̄s
eleuauit illū pplʒ d̄ ſtercore idoloꝝ: et eleua
uit pauperē cetū aploꝝ de puluere ignorā
tie: et ſublimauit eccliā de pauperibus ꝯgrega
tā in ſedē poteſtatis ſacerdotalis et gr̄e et glo
rie: q̄ cardines terre ſunt dn̄i.i. q̄ ieſus eſt
dn̄s cardinū terre: et poſuit ſuꝑ eos orbē: ēt
loquitur hic metaphorice. q.d. ſicut dn̄s i p̄nci
pio creauit cardines mūdi.ſ. polū arcticū et
antarcticū: et ꝯſtituit orbē ſuꝑ eos: q̄ totus or
bis vertitur ſuꝑ iſtos duos cardines: ita pariter
dn̄s nr̄ ieſus xp̄s ꝯſtituit aplos et p̄latos tāq̄
cardines: et poſuit orbē eccleſie ſuꝑ eos. Nam
tota eccleſia vertitur et gubernatur et regitur ſuꝑ p̄
latos et doctores et ſacerdotes tanq̄ celū ſuꝑ
cardines: et ſuꝑ cardinū polos: et ſicut ianua
vertitur et ꝯſeruatur: ſic ſancti et p̄lati et ſacerdo
tes dn̄i cardines terre ſuꝑ quos xp̄s funda
uit et poſuit orbē eccleſie dicit ergo q̄ apli et p̄lati
et ſacerdotes et ſcti viri ſunt cardines terre.i.
eccleſie dn̄i: q̄ dn̄s poſuit ſuꝑ eos orbē ter
re ad gubernadum et regendum: nec tamē
ipſi prelati poſſunt regere et gubernare ec
cleſiā ex ſuis ppriis viribus: ſed ex ſolo auxi
lio chriſti: ideo ſubdit: q̄ dominus ieſus xp̄s
ſeruabit et diriget pedes ſanctorū et prelato
rū et ſacerdotū et ſuorū fideliū in regēdo ſeip
ſos et eccleſiam: et dabit eis os et linguam et
ſapiētiam ad loquendū ante reges et p̄ſides

Plati ſunt cardi nes.

⁊ ad confundendū iudeos ⁊ reges et tyrannos. Impleū aūt iudei q̄ xp̄z noluerūt recipe nec ei⁹ doctrinā euāgelicā: ↄticeſcēt in tenebris ignorantie oceecati: hoc aūt fuit impletū. Act. iiij. Nā petr⁹ hō piſcator ⁊ ſimplex fecit taceř oēs ſcribas ⁊ phariſeos: ⁊ p̄ ſacras ſcripturas p̄bauit eis xp̄m eſſe meſſiā in lege p̄miſſuʒ. Uñ p̄ncipes ſacerdotuʒ ⁊ ſcribe ⁊ phariſei abiecti ↄfuſi tāq̄ ceci ⁊ tenebroſi. Itē qñ ſtephen⁹ diſputauit cū eis: nō poterāt reſiſtere ſapiētie ⁊ ſpiritui q̄ loq̄batur: et hoc accidit iudeis: q: ↄfidētes in ſua ſciētia noluerunt recipe doctrinā euāgelicā: iō ſubdit; q: nō in fortitudine ſua roborabiť vir: ſʒ ap̄li q̄ p̄ceſſerunt ad bellum armati armis xp̄i euāgelicis: iō ↄfuderunt iudeos ⁊ tyrannos: q: xp̄s ſeruauit ⁊ direxit pedes eorū: et iō ſubdit ꝙ dñʒ ieſum xp̄m formidabūt oēs aduerſarij ei⁹ tā iudei q̄ reges ⁊ p̄ncipes: ⁊ tyrāni ⁊ ſup̄ ip̄os i celis tonabit q: ſon⁹ ⁊ tonitrus legis euāgelice tonuit ſup̄ oēs p̄p̄los mūdi cū ſignis ⁊ p̄digijs. Et ſic incubuit timor ſup̄ eos: intātū ꝙ totus pp̄ľs gentilis ſe ſubiecit iugo xp̄i: iō ſubdit. dñs ieſus xp̄s iudicabit fines terre: q: dñs p̄ř dabit imperiū xp̄o regi filio ſuo: ⁊ exaltabit cornu in regnū

R xp̄i filij ſui. ¶ Uñ eſt aduertēdū ꝙ xp̄s in p̄mo aduētu iudicauit mūdum iudicio diſcretionis: ⁊ de⁹ p̄ř dedit ipſi īperiū ⁊ p̄tātē in celo: ⁊ in terra in die aſcēſiōis: ⁊ exaltauit cornu ei⁹: cū fecit ip̄m a dextris ſuis ſedere. Sʒ tale dñiū ⁊ imperiū magis erit manifeſtū in ſc̄do aduentu: qñ veniet xp̄s in p̄tāte magna ⁊ maieſtate: ⁊ tūc iudicabit oēs gētes ⁊ nationes: ⁊ cognoſcēt ⁊ videbūt iudei quē pupugerūt ⁊ crucifixerūt: ⁊ cognoſcēt tyrāni quē p̄ſecuti fuerūt ⁊ idifferēter oēs cognoſcēt ⁊ manifeſte videbūt xp̄ʒ eē verū deū ⁊ redēptorē: ⁊ meſſiā in lege p̄miſſum: ⁊ qualr̄ de⁹ p̄ř dedit ipſi imperiū vniuerſale: et qualr̄ exaltabit regnū ſuū in celo ⁊ in terra et in inferno.

[margin: Xp̄s mundū iudicauit iudicio diſcretionis.]

¶ Ex ſupradictis p̄ʒ ēt ꝙ iſta mulier p̄phetiſſa duplicē ſp̄m p̄pheticū habuit in hoc cātico: de quo dictū eſt in p̄logo tractatu ſc̄do ⁊ tertio. Sed ceci iudei hoc nequeunt attingere ideo manent in ſolo ſenſu materiali.

Cantem⁹ dño. hoc canticū cantat eccľia in laudib⁹ ferie q̄nte: qđ quidē canticū cantauit Moyſes cū toto pp̄ľo: poſtq̄ il leſus trāſierat iter aquas maris rubri: et pharao cū ſuo exercitu fuerat ſubmerſus: vt p̄ʒ Exodi. xv. In q̄ agit g̃ras de mirabili liberatiōe ſua et de victoria habita de pharaone et exercitu ei⁹. In q̄ duo facit. p̄rio enim agit g̃ras narrādo liberationē ſuā ī mari rubro ⁊ ſubmerſionē pharaonis et exercit⁹ ei⁹. Sc̄do p̄dicit futuras victorias q̄s ille pp̄ľs habuit poſtea de philiſteis ⁊ moabitis et chananeis in ingreſſu terre p̄miſſe: ⁊ p̄dicit poſſeſſionē illius terre: ⁊ edificationē tēpli futurā ibi. dux fuiſti in mīa ⁊c. Qđ q̄dē canticū eſt ita clarū in narratiōe victoriaꝝ ⁊ ad litterā: ꝙ nō indiget expoſitiōe volēti legere que ſcripta ſunt Exo. xiiij. ⁊ p̄ totū librū Numeroꝝ Joſue. ⁊ in libris regū: q: oīa q̄ ibi p̄dicūt fuerūt iplet a in illo pp̄ľo. Et ideo lʒ Moyſes nō videať propheta in prima parte huius cantici inquātum narrat geſta preterita: ſcilicet liberationē factā ⁊ victoriā habitam. tamē non poteſt negari quin ſit propheta in ſecunda parte: inquantum predicit victorias futuras de moabitis ⁊ philiſteis ⁊ cananeis.

[margin: Exo. xv.]

Uidetur tn̄ dubiū an in tali p̄phetia habuerit duplicē ip̄m p̄phetie: puta ſi p̄ futuros ⁊ etiā p̄ſētes victorias p̄uidit futura myſteria de xp̄o ⁊ eccľia: vñ dictū eſt in p̄lo. libri pſalmorum qualiter p̄phete nō eodē mō: nec ſm̄ eundʒ gradū habuerūt lumē ſiue ſp̄m p̄pheticum. Nā q̄daʒ eorū habuerūt ſp̄m ſimplicē tm̄: ⁊ quidā habuerūt duplicē ſp̄m p̄phetie: vñ illi habuerūt ſimplicē ſp̄m qui tm̄ preuiderūt futura myſteria i illo populo: ſicut nathā ex reuelatiōe p̄uidit regnū Salomonis et templū edificādū p̄ ip̄m: ſʒ de eodē myſterio nō habuit duplicē ſpiritū p̄pheticū. Nā per illā p̄miſſionē in ip̄ū nō ſolū p̄uidit ſucceſſionē regni ſui vſq̄ ad captiuitatē babylonis: ſʒ etiā p̄uidit regnū ſuū p̄petuādū p̄ xp̄m in eternū in filijs p̄miſſiōis. Itē Eſa. p̄uidit in ſp̄ū p̄phetico captiuitatē babylonis p̄ chaldeos: ⁊ p̄uidit liberationē futurā p̄ cyrū regē p̄ſaꝝ: ſʒ p̄ illā p̄uidit vltra redēptionē generis hūani futurā p̄ xp̄ʒ: ⁊ iō vtrāq̄ liberationē p̄dicit Eſa. xlv. vt p̄ʒ ibidē: et q̄ p̄ʒ ꝙ Eſa. duplicē hūit ſp̄m in illo. c. et in ceteris. Itē filij p̄phetaꝝ ⁊ pľes eorū p̄uiderūt heliā eē tollēdū: cū dixerūt ip̄i heliſeo. Nūq̄d noſti q: dñs tollet hodie xp̄ʒ tuū a te. iiij. reg. ij. ſʒ in h̄ tm̄ habuerūt ſimplicē ſp̄m: et forſan tm̄ ſimplicē habuit de illo myſterio heliſe⁹: cum rñdit. Ego noui ſilete. Sʒ forſan p̄ tunc heliſeus nō habebat duplicē ſp̄m de illo raptu: q: tm̄ p̄nouerat heliā illo die fore rapiēdū: ſʒ nō p̄nouerat illū raptū eē figurā aſcēſiōis xp̄i ⁊c. ⁊ iō heliſe⁹ dixit helie. obſecro vt fiat i me duplex ſp̄s tu⁹. i. vt p̄uideā q̄d figuret iſte rapt⁹ tu⁹: et q̄d erit poſtea de te. ¶ Cui rñdit helias. Rem difficilem poſtulaſti ⁊c. Et tunc in aſcenſu helie factus eſt duplex ſpūs q̄d fuit ſup̄ heliſeum: quia per illum raptuʒ p̄ ſp̄m vidit in ſpiritu qualiter chriſtus poſt paſſionem ⁊ reſurrectionem erat aſcenſurus in celum: et qualiter helias debebat preuenire xp̄m chriſtum in ſecundo aduētu ad predicādum ſicut ↄtra antixp̄m ⁊ fortificandū populū xp̄ianū in fide xp̄i. Ex q̄bus p̄ʒ ꝙ ſp̄s propheticus

duplex:dicebat illic p̄ quē ꝓphete illcīp̄iabā tur ⁊ ꝓuidebāt futura myſteria de xp̄o ⁊ ec cl'ia p̄ ꝯtigētia q̄ accidebāt i ve.teſt.ſiue eſſēt eis pn̄tia ſiue futura. Lumen aūt ſiue ſpūs duplex erat ille q̄ tm̄ ſe extēdebat ad futura myſteria ve.te.⁊ nō vltra trāſibat cognitio nē ꝓphe. Sz lumē ſiue ſpūs duplex ꝓpheti cus p̄ myſteria ve.te.ducebat itellectū ꝓ phe i ꝯcognitionē myſterioꝝ noui te.de xp̄o ⁊ eccl'ia:⁊ talē duplicē ſpm̄ habuit dd ⁊ oēs. iiij.ꝓphe maiores et.xij.minores.q̄ ſemp i ter geſta futura i illo ꝑp'lo ꝓdicebāt aliq̄ my ſteria de xp̄o ⁊ eccl'ia figurata i geſtis ve.te. vt p̄z i Eſa.⁊ Hiere.⁊ iō ē q̄rēdū an moyſes i hoc cātico ⁊ i ceteris habuit duplicem ſpm̄ poſtq̄ ſum⁹ certi de vno ſpū:puta ſi p̄ libera tionē iſ l' de egypto ꝓuidit i ſpū liberationē gn̄is hūani futuram p̄ xp̄m? ¶Ad qđ r̄ndet ſicut dictū eſt in ꝓlogo pſal.qđ nihil eſt ſcri ptū nec geſtū in ve.te.ꝓ ciſe gr̄a ſui:ſz inquā tū figurabat aliqđ myſteriū de xp̄o q̄ erat fi nis toti⁹ legis q̄ oīa ꝯtingebāt illis in figu ra.j.Cor.x.⁊ iō dicit Ambro.q̄ ille rub⁹ vbi erat de⁹:de q̄ de⁹ vocauit moyſen q̄ ardebat ⁊ nō cōburebat:figurabat cōmerciū incar nationis admirabile:⁊ figurabat virginitatē Marie. Et illa v̄ga ꝯuerſa in colubrū:⁊ ecō uerſo cū qua moyſes fecit miracula figura bat v̄bū incarnatū ⁊ humanatū in qua hu manitate filius dei liberauit mūdū. Itē illa miſſio moyſi ad liberādū ⁊ educendū ꝑp'lm iſr' de captiuitate egypti figurabat qualr̄ de⁹ pr̄ erat miſſur⁹ filiū i carnē:⁊ dēbat edu cere fideles ve.te.de libo inferni ⁊ de captiu uitate diaboli:⁊ introducere eos ſecū in ter rā viuētiū.i.in celeſtē patriā. Itē p̄ tranſitū maris rubri figurabat qualr̄ xp̄s nos debe bat trāſferre p̄ aq̄s baptiſmales vñ ſicut aq̄ maris rubri ꝓbuerāt iter et viā hebreis ad alterū litt⁹ ſalutis:⁊ ſaluauerūt hebreos:et ſubmerſerunt egyptios:ita aq̄ baptiſmales mūdāt ⁊ liberāt hoīem a pctō ⁊ ducūt ad ſta tū gr̄e in p̄nti ⁊ gl'ie in futuro:ſz ſuffocant et extinguūt pctm̄. Et ſic ꝑp'ls gentilis p̄ baptiſ mū liberat⁹ ⁊ deduct⁹ eſt de captiuitate dia boli ad libertatē gr̄e:⁊ igreſſus terre ꝓmiſ ſionis ⁊ ſubiectio eiuſdē:et victoria habita de chananeis ⁊ philiſteis:figurabat qualr̄ apl'i debebāt igredi ⁊ ſup̄.rc ꝑp'lm gētilē:⁊ ſubijcere eū iugo fidei xp̄i:⁊ q̄ūo eccl'ia erat edificāda ⁊ multiplicāda in ꝑp'lo gentili ⁊c. ⁊ ad hāc ſenſuz legunt libri moyſi in eccl'ia in officio canonico:ſcz put i eis ꝯtinet figu ra ⁊ myſteriū figuratiuū nr̄e redēptiōis ⁊ li berationis facte p̄ xp̄m:⁊ ſic nō legunt illi li bri gr̄a ſui:ſz put tota ꝓncipalis itelligētia ordinat i xp̄z:⁊ ſic verilr̄ vr̄ q̄ moyſes q̄ fuit ductor ill'⁹ ꝑp'li in ꝑſona xp̄i ꝓuiderit in ſpū myſteriū icarnatiōis ⁊ nr̄e redēptiōis:⁊ ec cleſie ápliatiōis p̄ illa geſta ⁊ ſigna q̄ fecit in egypto ⁊ i trāſitu maris rubri:⁊ i ꝓgreſſu de ſerti:⁊ p̄ acq̄ſitionē terre chanaā ⁊ ſubiectio nē illoꝝ ꝑploꝝ. Et ſic ē dicēdū q̄ moy.nō fe cit ꝑ̄ctle h̄ cāticū ꝓ illa liberatiōe tpali nec ꝓ illa pūitiōe pharaōis:ſz p̄rio ⁊ ꝓncipalit̄ itēdit cātar̄ ⁊ gr̄as ager̄ de vl'i redēptiōe fu tura p̄.xp̄z ⁊ triūpho:quē xp̄s hitur⁹:erat de diabolo:put moyſes ꝓuidit i duplici lūine ⁊ ſpū ꝓphetico ꝯſiderādo illā tpalē liberatio nē iſraelis d̄ egypto:⁊ d̄ mari rubro:qđ q̄dē lumē aut ſpūs moyſi:lz nō eēt ita clar⁹ ⁊ diſ ſtict⁹ ſicut lumē dd vt dictū eſt i ꝓlogo:tn̄ nō tollit̄ q̄n dicat̄ ſpūs duplex poſtq̄ ducebat i tellectū moy.in ꝯcognitionē xp̄i ⁊ nr̄e redē ptiōiz p̄ illa myſteria tūc geſta:lz nō viderit ita clare ⁊ diſticte ſicut dd:eo q̄ i illo lumie ⁊ ſpū ꝓphetico ſunt m'lti grad⁹:vt dictū eſt. Et iō totū hoc cāticū ē exponēdū nō ſ̄z vni cū ſolū ſpm̄ ꝓphetie d̄ geſtis in illo ꝑp'lo:ſz ſ̄m duplicē ſpm̄ de vl'i liberatiōe ⁊ redēptio ne facta p̄ xp̄m:quā ꝓuidit moyſes p̄ illā li berationē tpalē pticularē. ¶Scđo eſt notā dū ſ̄m aplm̄ iudā in canonica ſua vt dictum eſt in ꝓlogo q̄ ieſus xp̄s eduxit ꝑp'lm iſrael de captiuitate egypti:vñ dicit Hiero.in ſer mone de aſſumptiōe v̄ginis:q̄ idē ieſus qui poſt incarnationē opat⁹ eſt nr̄am redēptio nē:aūt incarnationē opat⁹ eſt illa miracula i vete.teſt. Et ſic ē dicēdū q̄ in teſtō ve.ieſus operabatur in figura:ſz poſt incarnationem opat⁹ eſt nr̄am redēptionē in re iō eſt dicen dū q̄ ieſus p̄rio expoliauit egyptū:⁊ liberā uit iſrael de captiuitate:q̄ expoliatio et libe ratio lz fuerit realr̄ facta reſpectu illoꝝ:tñ fuit figura future expoliationis iferni et li berationis ⁊ redēptionis nr̄e ſpūalis:⁊ iō ie ſus ſicut tūc expoliauit egyptū in figura:ita poſtea expoliauit libū:⁊ liberauit ge.hu.et iō moy.nō ſolū cātauit h̄ canti.ꝑ illā tpalē liberationē:ſz et ꝑ futurā ſpūalē quā ꝓui dit i illo duplici ſpū:vt dictū eſt:ſz eccl'ia ho die ꝑfecti⁹ cātat iſtū cāticū ꝓncipalr̄ ꝑ ſpū alē redēptionē ⁊ liberationē p̄ xp̄z factā. Di cit ḡ eccl'ia poſtq̄ patres ve.te.cātarūt h̄ cā ticū memoriā illius tpalis liberatiōis:⁊ i fi gurā nr̄e redēptiōis:cātem⁹ nos iā nūc ipſū agēdo gr̄as de nr̄a redēptiōe iā facta ⁊c. Uñ

Cantemus dn̄o:glorioſe eteñ magnificatus eſt:equū ⁊ aſcē ſorem deiecit in mare.

¶Cantemus dn̄o nr̄o Jeſu xp̄o:etenī ꝓ q̄: q̄ glorioſe.i.triūphalr̄ magnificat⁹ ē nō ſolū tūc egyptū.ſz etiā poſtea iſernū expoliādo:⁊ fideles ve.te.inde liberādo. Itē equū ⁊ aſcē ſorē.ſ.pharaonem ⁊ equum eius proiecit in mare. Et ponitur ſingulare pro plurali idest

Margin notes (left): Q̄ō. No. de moy ſe. — Reſpōſio. — Ambro. Margin notes (right): Hi. — Hie. — No. q̄ ieſus eduxit ꝑp'lm d̄ egypto. — Exo. xv. pſal. cxvi. exo. xiiij.

equos pharaonis cum militib⁹ ſubmerſit in mari. q.d. ꝙ dñs ieſus ſicut tūc ſubmerſit in mari cq̄ꝫ milites ꝛ totū exercitū pharaōis: ita poſtea ſubmerſit diabolū ꝛ pplꝫ īfidelē ſn ꝑ quē ſed bat ꝛ dñabat diabol⁹. ¶ Ad cui⁹ intellectū ē notādū ꝙ tot⁹ ppl's gētilis dicebat equ⁹ diaboli. Nā ſicut miles ſedens ſup equū cū freno dñat equo ꝛ regit ꝛ ꝟtit ipm ad libitū ad oēm ptē: ita ꝑiter diabol⁹ intm̄ dñabat pplo gētili: ꝙ ꝯtrabat ipm ad oēm ignominiā ꝛ rit⁹ nephādos ꝛ ad oēꝫ deteſtabilē ſupſtitionē ꝛ ad oīa ſcelera: vt ait apl's ad Roma. j. ꝛ Euſebius in fine quīti de preparatione euāgelica ꝛ Aug. ꝑ totū. viij. ꝛ. x. de ci. dei. Itē oīs pctōr obſtinatus dr equ⁹ diaboli: eo ꝙ cum freno pcti tenet diabolus peccatorē ligatū vertēs ipium ad oē ſcelus. Vñ ꝑ frenū ſupbie mouet hoiem ad inuidiā ꝛ homicidiū ⁊c. et ꝑ auaritiā mouet hoiem ad viurā ꝛ rapinā ꝛ furtū: ꝛ ꝑ luxuriā tanꝗ̄ ꝑ frenū ꝛ chamū ducit hoiem ad adulteriū ꝛ ſtuprum ꝛ fornicationeꝫ ꝛ ad ſortilegia et maleficia ⁊c. Et ſic oīs peccator obſtinatus dicit equus diaboli. Sed maxie ſedet hodie diabolus ſuper populū iudaicū poſtꝗ̄ non recepit xp̄m: ꝛ ſic impellit diabolus ipm ad grauiora vt dictum eſt pſal. xiij. ꝛ ideo dicit moyſes in perſona eccleſie. ꝙ ſicut tūc dñs ieſus ꝓiecit equū ꝛ aſcenſorem in mare ita in ſuo aduentu ꝓiecit diabolū ꝛ equū eius: id eſt gētilē ſupſtitionē ꝛ pfidiā iudaicaꝫ ſupra quā diabolus ſedebat poſtꝗ̄ non recepit xp̄m: hos oēs infideles ꝛ pctōres cū diabolo aſcendente ſup eos ieſus ꝓiecit in mare rubrum. Ligneum ꝛ infernale: ideo ꝓ tali victoria cantemus dño. Item cantemus domino ieſu chriſto: quia

N ppl's gentilis dicebatur equus diaboli.

pctōr obſtinat⁹ dicit equ⁹ diaboli.

Fortitudo mea ꝛ laus mea dñs: ꝛ fact⁹ eſt mihi in ſalutem. Eſa. xij.

¶ Ad cuius intelligētiā eſt notandū ꝙ tria bñficia recepit ille ppl's a deo poſt tranſitū maris rubri. Nā primo recepit fortitudineꝫ cōtra inimicos: ꝛ vicit amalechitas et moabitas ꝛ chananeos. Scdo accepit religionē ꝛ legē et modū colēdi ꝛ laudādi deū. Tertio recepit terrā ꝓmiſſionis ad ſalutē ꝛ q̄etē coꝝ: ſed multo amplius et pfectius accepit iſta tria populus xp̄ianus a xp̄o. Primo accepit dona ſpūſancti ꝑ que ſubiecit ſibi totū orbē. Scdo accepit legē euāgelicā que docet verū cultū ad laudandū deū. Tertio accepit ſeptē eccl'iaſtica ſacra ad ſalutē anime ꝑ que viuit in hac eccl'ia ꝑ grām ꝛ in ſuperna eternaliter ꝑ gloriaꝫ. De primo ergo dicit qꝛ fortitudo mea. De ſcdo aūt: qꝛ laus mea. De tertio vero qꝛ factus eſt dñs mihi in ſaluteꝫ. Et ſic eccleſia in gñali enumerat v. bñficia recepta ꝑ quib⁹ tenet cātare hoc

O ppl's iſrl' tria bñficia recepit a deo poſt tranſitum maris rubri.

canticū. Primo ꝑ bñficio liberationis de libo. Scdo ꝑ bñficio redēptiōis. Tertio ꝑ bñficio ſubiectiōis gētiliū. Quarto ꝑ bñficio legis euāgelice. Quīto ꝑ bñficio ſcꝛoꝝ ſiue ſalutiſ ſacramentorum. De ꝑ'ᵒ dicit cum dicit.

Iſte de⁹ me⁹ ꝛ glorificabo eū: deus patris mei et exaltabo eum. Domin⁹ quaſi vir pugnator oīpotēs nomē eius: curr⁹ pharaōis et exercitum eius proiecit i mare. Electi ꝑncipes ei⁹ ſubmerſi ſunt i mari rubro: abyſſi operuerūt eos: deſcēderūt i ꝓfundū quaſi lapis. D. Joſ c. xx ſci. puer bis. xviij. Exo. xiij.

¶ Explicat oia ſupradicta in ſpāli: et primo explicat miracula facta in exitu egypti ꝛ in trāſitu maris rubri q̄ fuerunt figura expoliationis inferni ꝛ nr̄e redēptiōis. Scdo explicat miracula ꝛ victorias q̄ fecit de⁹ in illo pplo poſt trāſitū maris rubri q̄ fuerūt figura coꝝ q̄ fecit xp̄s poſt ſuā paſſionē ibi. dux fuiſti in mia. ¶ Quātū ad primū dicit eccl'ia bñ debem⁹ cātare dño. Nā iſte ē de⁹ me⁹: et iō glorificabo eū in oīb⁹: ꝛ iſte ieſus eſt de⁹ patris mei Abrae ꝛ Iſaac ꝛ iacob ꝓmiſſ⁹: ꝛ iō exaltabo eū i meis laudib⁹. Itē iſte ieſ⁹ ip̄e fuit q̄ſi vir pugnator ꝓ me. Nā nomē ei⁹ oīpotēs qđ ē ieſus ꝓiecit curr⁹ pharaonis ꝛ exercitū ei⁹ i mare: vñ notāter dr dñs q̄ſi vir pugnator: ad denotādū ꝙ de⁹ in forma viri ꝛ hois erat in mūdū vētur⁹ ⁊c. ¶ Notāter etiā dr oīpotēs nomē ei⁹. Naꝫ Jeſus qđ eſt nomen dei: eſt nomē omnipotētie ꝛ ſumme ſapiētie ꝛ iuſtitie ꝛ mīe i cui⁹ ꝟtute: ꝛ ad cui⁹ inuocatiōnē moyſes fecit oīa miracula. Et iō dr ꝙ nomē dei eſt xp̄s qđ eſt Jeſus: qꝛ ꝓiecit primo currus pharaonis ꝛ exercitū eius in mare ꝛ hoc in teſta. ve. ſed poſtea in no. te. idē nomē dei Jeſus q̄ eſt fili⁹ ꝛ nomē dei ſicut dictum eſt pſal. viij. idē nomē dei ꝓiecit currus pharaonis ideſt diaboli: ſcꝫ pfidiā iudeoꝝ ꝛ ſuperſtitionem gentilium ꝓiecit in mare inferni. Nam ſicut infideles dicunt equi diaboli: ita etiam dicunt currus in quibus fertur et equitat diabolus. Iteꝫ perfidia ꝛ obſtinatio ꝛ falſa doctrina iudeoꝝ dicunt currus: in q̄bus diabolus ducit iudeos ad mare ſiue ꝑ mare dānatiōis: ita pariter idololatria ꝛ diuinatiões ꝛ artes magice ꝛ cetere deteſtabiles ſupſtitiōes ꝛ rit⁹ nephādi erāt eq̄ ꝛ currus diaboli i q̄b⁹ ducebat diabolus gētiles ꝑ mare hui⁹ mūdi: ſꝫ hos curr⁹ ꝛ hos equos xp̄s demerſit i iferno ſil' cū diabolo auriga ꝛ aſcēſore coꝝ. Itē ſic electi ꝑncipes pharaonis ſubmerſi ſūt i mari rubro: ita reges ꝛ ꝑncipes gētiliū et principes ſacerdotuꝫ q̄ ip̄m ꝛ crucifixerūt ſubmerſi ſunt in mari rubro et

P ieſus nomē oīpotētie.

igneo īferni. ꝛ abyſſi īferni operuerūt eos: et deſcēderūt in ꝓfundū inferni: q̄ſi lapis ex pōdere ſuorū pctōꝝ. Item ipſe idem ieſus ſubmerſit ꝛ ligauit ꝛ detruſit ipſum diabolū cum principibus ſuis in profundo inferni: ꝛ ꝛ expoliauit limbum ꝛ eduxit ſanctos p̄res. Unde eccleſia ad dominum conuerſa dicit.

Exo. xiiij. xv. c. v. ſ. viſi.

Dextera tua domine magnificata ē in fortitudie: dextera tua dn̄e ꝑcuſſit inimicum: ꝛ in multitudine glīe tue depoſuiſti aduerſarios meos. Miſiſti irā tuā que deuorauit eos ſicut ſtipulam: et in ſpiritu furoris tui congregate ſunt aque. Sicut vnda fluens: cōgregate ſunt abyſſi in medio mari.

¶ Dn̄e p̄ dextera tua. i. ieſus xp̄s magnifi-cata ē in fortitudie illi⁹ victorie in expoliādo egyptū ꝛ infernū: qꝛ iſta dextera tua ꝑcuſſit tūc inimicū pharaonē: ꝛ poſtea diabolū: et in multitudie victorie tue depoſuiſti diabolos ad uerſarios meos. Itē ſicut tūc miſiſti irā tuā q̄ deuorauit egyptios ſicut ignis deuorat et ꝯburit ſtipulā: ꝛ ſicut ī ſpū ꝛ vēto furoris tui ꝯgregate ſūt aq̄ ad duas ptes ꝛ vnda fluēs ꝛ fluxibilis ſtetit tāq̄ paries: ꝛ abyſſi: ꝛ aque abyſſales ꝯgregate. i. diuiſe ſūt ī medio ma-ri ad duas ptes relinq̄ntes iter mediū vt trā-ſirēt filij iſrl̄: ꝛ poſtea reuerſe ſunt ad locum ſuū ꝯgregate ſūt ī vnū: ꝛ cooꝑuerūt egyptios: ita ꝑiter miſiſti irā tuā ſuꝑ iudeos ꝛ gētiles obſtinatos q̄ deuorauit eos. Nā ꝑ illo Tit⁹ cū exercitu Romanoꝝ deuorauit iudeos: ſꝫ pe-ſtilentie et guerre deuorauerūt gentiles ꝑ-ſecutores chriſti. Unde

Dixit inimic⁹ ꝑſequar ꝛ cōprehēdā diuidā ſpolia: implebitur aīa mea. Flauit ſpiritus tuus et operuit eos mare: ſubmerſi ſunt quaſi plumbū in aquis vehementibus. Quis ſimilis tui in fortibus dn̄e? Quis ſimilis tui magnificat⁹ ī ſctītate terribilis atq; laudabilis et faciens mirabilia. Extendiſti manum tuam: ꝛ deuo-rauit eos terra.

Exo. xiiij. xvj. q. ſ. ca. viſis. exo. xiij. xv. q. ſca. ma-gnā. ſaō. iſi. dol.

¶ Sicut tūc pharao inimic⁹ dixit ꝛ ꝓpoſuit ī cordi ſuo: ego ꝯꝓhēdā iuſtū pplꝫ ꝛ diuidā ſpo-lia: ꝛ implebit aīa. i. deſideriū meū ex bonis iſtoꝝ: ꝛ euaginabo gladiū ꝛc. Sꝫ ſpūs tuus flauit. i. ꝯmouit vētū ꝛ op̄uit mare: ꝛ ſubmer-ſi ſūt egyptij q̄ſi plūbū ī aq̄s vehemētibus ꝛ currētib⁹: ita ꝑiter diabol⁹ diuiſerat ſibi ſpo-lia toti⁹ mūdi ī q̄ regnabit ꝑ idololatriā. Nā in egypto regnabit ſerapis: ꝛ ī libia āmon: ꝛ in grecia iuppiter: ꝛ ī italia ſaturn⁹: et rome mars: ꝛ iſto mō diabol⁹ ſibi diuiſerat ſpolia toti⁹ mūdi: ꝛ gladio pcti originalꝭ iterfecerat ſilꝭ oēs filios Adā: ſꝫ cū gladio pcti actualꝭ q̄ſ-dā occiderat ꝑ ſupbiā: ꝛ q̄ſdā ꝑ luxuriā: ꝛ ſic d̄ ſinglis. Sꝫ ſpūs p̄dicatiōis xp̄i flauit ſuꝑ mare hui⁹ mūdi: ꝛ ſubmerſit oīa idola mun-di: ꝛ eiecit foras diabolū: ꝛ ꝯmouit oīa idola ꝛ ſubmerſi ſūt iudei ꝛ gētiles obſtinati in aq̄s īfernalib⁹ q̄ſi plūbū. Itē diabol⁹ dn̄abat to-ti mūdo ꝛ tāq̄ fortꝫ armat⁹ cuſtodiebat atriū ſuū: ſꝫ venit ieſus fortior diabolo ꝛ flauit ſuo ſpū: euāgelice p̄dicatiōis ꝑ vniuerſū orbē: ꝛ abſtulit arma diaboli. i. oēs ſuꝑſtitiōes ꝛ ri-tus nephādos ī q̄b⁹ diabolus ꝯfidebat ꝛ ſic eiecit ipꝫ foras. ꝛ d̄ſtruxit ipꝫ ī iferno. Pmo q̄ ſpūs ꝛ ptās xp̄i iſufflauit in iferno: ꝛ ꝯfregit portas ereas ꝛ vectes ferreos: et expoliauit īfernū. Scdo iſufflauit ſuꝑ pplꝫ iudaicum: ꝛ d̄ſtruxit ipꝫ. Tertio ſuꝑ idola et pplꝫ gētilē: ꝛ deſtruxit idola ꝛ ſubiecit populum gētilē. Et iō ſubdit. Quis ſilis tui in fortib⁹. O dn̄e ieſu xp̄e: q̄s ſilis tui magn⁹ ī ſctītate: qꝛ tu es fact⁹ et p̄ncipiū oīs ſctītati: ꝛ ſic es ſctūs cū ſctīs: ꝛ terribilis ꝯ diabolū ꝛ mēbra eius iu-deos gētiles ꝛ pctōres obſtinatos: ꝛ es lau-dabilis fact⁹ a bonis: et faciēs mirabilia nō ſolū in puniēdo malos: ſꝫ etiā iuſtificādo pe-nitētes. Pmo tu extēdiſti manū tuā ſuꝑ pha-raonē. Scdo ſuꝑ iudeos obſtinatos. Tertio ſuper gentiles ꝛ demones: et deuoraſti eos.

Dux fuiſti in miſericordia tua po-pulo quem redemiſti. Et portaſti eū in fortitudine tua: ad habitaculum ſanctum tuum. Aſcēderūt populi ꝛ irati ſunt: dolo-res obtinuerūt hītatores philiſtijm. Tūc ꝯturbati ſunt p̄ncipes edō: ro-buſtos moab obtinuit tremor: obri-guerunt oēs habitatores chanaan. Irruit ſuper eos formido et pauor in magnitudine brachij tui. Fiāt imobiles q̄ſi lapis: donec ptrā-ſeat ppl̄s tuus dn̄e donec pertrā-ſeat ppl̄s tuus iſte quem poſſediſti. Introduces eos: ꝛ plātabis ī mōte hereditatis tue: ſirmiſſimo habita-culo tuo quod operatus es domie. Sanctuarium tuū domine: quod firmauerunt manus tue.

Vt pꝫ Exo. xv. et c. ſeq. ꝛ nu. q̄ſi ꝑ totū. Nu. xx. et xxxj. iij. q. ſ. nul-li dubiū in gloſ-ſa ſe. ſim⁹ xciij. d. legi-m⁹ et xxiij. q. ſ. lo-quar. xiiij. q. ſ. et c. oīa xj. di. c. no-lite.

Dñs regnabit ineternum ⁊ vltra.
¶ Hic ꝑdicit moyſes victorias ⁊ bñficia q̄ fe
cit de⁹ poſt trāſitū maris rubri: ꝓut fuerūt fi-
gura bñficiorū q̄ fecit xp̄s poſt ſuā paſſionē.
Nā ſicut tūc ieſus fuit dux illi⁹ ppl̄i: ⁊ intro
duxit ip̄m in terram ꝓmiſſam: ⁊ ſubiecit ipſi
oēs habitatores illi⁹ terre: ita poſt incarna
tionē ⁊ paſſionē idē ieſus poſtq̄ eduxit ⁊ li
berauit ſctōs pr̄es de limbo fuit dux eoꝝ vſ
q̄ quo introduxit eos i gl̄iā celeſtē: Itē poſtq̄ li
berauit iudeos cōuerſos de iugo legis ⁊ gē
tiles ꝺ idoloꝝ ſeruitute ⁊ oēs pctōres de ca
ptiuitate diaboli itroduxit eos in iſtā eccl̄iā
ꝑ grām: ⁊ in futuro ꝑ gl̄iam. Dicit ḡ eccl̄ia o
dñe ieſu xp̄e bñ fuiſti fortis ⁊ terribilis ꝯ dia
bolū ⁊ mēbra ei⁹: ⁊ magnific⁹ i ſctitate erga
fideles: nā deuorato diabolo cū mēbris ei⁹:
tu ſꝑ fuiſti dux ppl̄o tuo quē tuo ſanguine et
mia redemiſti: ⁊ portaſti ip̄m ad habitaculū
ſctm̄. ſ. in hāc eccl̄iā ꝑ grām ⁊ in ſupnā ꝑ glo
riā. Aſcēderūt. i. ſicut tūc ppl̄i amalechitaꝝ
aſcēderūt ⁊ victi ſunt: vt pꝫ exo. xvij. ⁊ ſicut
habitatores philiſtīm obtinuerūt dolores
ex timore: ⁊ ſicut tūc cōturbati ſunt ꝑncipes
edō: dū trāſiret iſrael ꝑ terminos eoꝝ. Nūe.
xx. Et ſicut tremor obtinuit robuſtos moab
vidētes tētoria iſrl̄: itantū q̄ vocarūt balaā
ad maledicēdū illū ppl̄m: ⁊ ſicut obriguerūt
⁊ obſtupuerūt habitatores chanaā: q̄ nō mā
ſit ſpūs i eis vidētes iſrl̄: ita ꝑiter fuit turba
tus ⁊ obriguit tot⁹ ppl̄s gētilis et oēs reges
terre audiētes ꝑdicationē apl̄oꝝ ⁊ ſigna et
miracula q̄ faciebāt: et ſic oēs fuerūt ſubiecti
iugo fidei xp̄i: ⁊ q̄ in oib⁹ his moyſes loque
bat̄ de futuro nō ſolū de victoria illi⁹ ppl̄i ꝑ
futurū igreſſuꝫ terre ꝓmiſſiōis: ſꝫ loq̄bat̄ de
futura victoria xp̄i ⁊ apl̄oꝝ ⁊ de futura ſub-
iectiōe ppl̄i gētilis: iō ſubdit irruat ſuꝑ eos
formido ⁊ pauor i magnitudie ⁊ fortitudine
xp̄i brachij tui: ⁊ ſuper oēs reges ⁊ ꝑncipes
ppl̄i gētilis et ēt demōes ſiāt imobiles ſicut
lapides: ne poſſint nocerē fidelib⁹ donec iſte
ppl̄s quē ꝑ grām poſſediſti trāſeat de idola
tria ⁊ ifidelitate ad fidē ⁊ legē libertatꝫ: ⁊ ꝺ
Exo. xiiij. pctō ad grāꝫ ꝑ baptiſmū ⁊ pniam. Et intro
duces eos ⁊ plātabis i mōte hr̄ditatis tue.
ſ. in hac eccl̄ia ꝑ grām: ⁊ i firmiſſimo habita
culo ⁊ tēplo hui⁹ eccl̄ie fūdato ſupra. xij. ar-
ticulos ⁊ ſupra fūdamētū apl̄oꝝ et ꝓpharū
qd̄ habitaculū tu ꝑrio opat⁹ es ꝑ Salomonē
materialr̄ i te. ve. poſtea ſpūaliter ꝑ xp̄m ſan
ctuariū hūanitatis: et poſtea ſanctuariū ec-
cl̄ie qd̄ firmauerūt man⁹ tue hic ꝑ grām: ⁊ i
celo ꝑ gl̄iaꝫ. In q̄ ſanctuario celeſti dñs re-
gnauit in eternū ⁊ vltra. i. nō ſolū ꝑ ſecl̄m ſꝫ
ꝑ ifinita ſeculorū ſecl̄a. Uñ in ſanctuario hu
ius eccl̄ie dñs ieſus xp̄s regnabit ieternū. i.
ꝑ totū hoc ſecl̄m hui⁹ mūdi vſq̄ ad iudiciū:
ſed in ſanctuario celeſti regnabit vltra hoc
ſecl̄m: imo ꝑ ſecula ſeculoꝝ. Sed vt iūgat fi
nē cū ꝑncipio vnde ſumpſit ꝑncipiū: iō dicit.

Ingreſſus eſt eni̅ eques pharao cū currib⁹ ⁊ equitib⁹ eius in mare: et reduxit ſuꝑ eos dñs aquas maris. Filij autem iſrael ambulauerunt per ſiccum: in medio eius.

¶ Et exponit̄ vt ſupra. ex ſuꝑadictis pꝫ q̄
totum iſtud cāticū currit duplici ſpū: quia lꝫ
ad lr̄aꝫ fuerint realr̄ ⁊ materialiter geſta in
illo ppl̄o: tn̄ q̄ nō fuerūt geſta ꝑ ſe nec grā ſui:
ſꝫ ꝓut figurabāt liberationē ⁊ redēptionem
futurā ꝑ xp̄m: iō ꝑncipalr̄ dꝫ exponi de ſp̄ua
li redēptiōe ⁊ liberatione: q̄ ad hūc ſenſum
cātat mō eccl̄ia cāticū iſtud iō aduertat lec-
tor vt ſciat adaptare ſingula geſta veteris
teſtamēti ſingulis myſterijs noui teſti.

Domine audiui. Hoc cāticum cāta
tur feria. vj. in laudib⁹: cui ꝓphe-
te ꝑ ignorantias: q̄ quidē abacuc
ſm̄ hiero. fuit ille ꝓpheta quē an
gelus dñi rapuit de iudea: ⁊ eduxit ipſum in
babylonē ad ferēdū cibū Danieli exiſtēti in
lacu leonū. Dañ. xiiij. Ex quo pꝫ q̄ iſte aba
cuc ꝓphetauit tꝑe babylonice captiuitatis.
Sed hoc cāticū collocat̄ in. iij. ⁊ vl. c. prophe
tie ipſius abacuc: qd̄ quidē canticū eſt diffi-
cillimū ad intelligēdū. Primo q̄ eſt de reb⁹
altiſſimis. Scdō q̄ ꝓcedit per verba et vo-
cabula metaphorica: ⁊ iō eſt valde ſudādū
in expoſitiōe ⁊ intelligētia hui⁹ cantici: ſꝫ q̄
tota eius intelligētia depēdet ex duob⁹ pre-
cedētib⁹ capitulis: ideo neceſſario eſt ꝓha-
bēda intelligētia duorū ꝓcedentiū capitulo
rū. Ad cui⁹ euidētiā eſt notandū ſm̄ hiero.
in ꝓlogo hui⁹ ꝓphetie: q̄ iudei exiſtentes in
captiuitate babylonica: ⁊ etiam paupes ma
nentes in iudea ſub ſeruitute dura videntes
ſtragē ⁊ excidiū hierl̄m ⁊ tēpli factum ꝑ na-
bucho. ⁊ chaldeos: ⁊ vidētes ſe indigne ⁊ du
re vexari ⁊ affligi in illa captiuitate: ⁊ viden
tes nabucho. holem ipurū ⁊ ſceleratū mira
biliter ꝓſperari: ⁊ ſibi oēs nationes ⁊ reges
ſubiugare: ⁊ vidētes eū i tantā ſuperbiā ele
uatū q̄ fecerat ſtatuā aureā: i qua ſe ꝓcepe-
rat ab oībus nationib⁹ adorari. Dañ. x. ij. et
xiiij. Tūc ḡ multi fragiles de ppl̄o iudeoruꝫ
inceperūt dubitare de diuina ꝓuidētia ⁊ iu
ſtitia: q̄re ꝑmittebat holem tā ſceleratuꝫ re
gnare: et iudeos deū colentes per inimicos
dei idolatras affligi: intm̄ q̄ multi iudeoruꝫ
declinabāt ad ſuꝑſtitiones gētiliū. Tunc er
go abacuc ꝓpheta vidēs fragilitatē ⁊ erro-
rē illius populi ex debilitate fidei nō in per
ſona ſui cū eſſet ſanctus ⁊ ꝓpheta: ſed in ꝑ-
ſona fragiliū illius populi appellat deū ad
diſceptandum cum eo ⁊ quare vult talia:

Abacuc. iij. f.

nota multi deuiant poſt exemplum malorū

Uñ dicit

Vñ dicit in.j.c. Uſqꝫ dñe clamabo ꝑ hac cap tiuitate ſup. ꝛ nõ exaudies: vociferabo ad te vim patiẽs. ꝛ nõ ſaluabis? Quare oſtẽdiſti mi hi iniq̃tatẽ ꝛ laborẽ. videre ꝑdam ꝛ iniuſtitiã ꝯ me? Quare reſpicis ꝯtẽptores: ꝛ taces cõcul cãte impio iuſtiorẽ ſe ꝛc. Et ſic i toto iſto ca. vr̃ arguere deũ ꝙ ꝑmittit malũ hoiez ſcelera tũ regnare ꝛ pſperari ꝛ ꝯculcare ppl'ꝫ iudeo rũ iuſtiorẽ ſe. i. nabu. Nã pp'ls iudeoꝝ cole bat veꝝ deũ ꝛ nabu. colebat idola nephãda ꝛ deꝑdabat: ꝛ expoliabat ꝛ interficiebat bo nos ꝛ iuſtos: ꝛ exaltabat ꝛ ditabat iniuſtos ꝛ prauos ex bonis iuſtoꝝ. Ex ꝗ pꝫ ꝙ abacuc nõ loq̃bat in pſona ſui cũ eſſet ſctũs ꝛ ppheta: ſꝫ hec dicebat i pſona fragiliũ illi' ppl'i q̃ loq̃ bant ex ignorãtia ꝛ temeritate: nõ ꝯſiderãn tes quõ maiorẽ penã meruerãt ſcelera ꝛ pcã q̃ ꝑpetrauerũt ꝯ deũ. Itẽ ignorabãt ꝙ̃lr ꝟtus in infirmitate pficitur ꝛ eam nat ſicut au rũ ꝛ argentũ in igne. Et quõ iſte afflictiones cedebant in punitionẽ maloꝝ ꝛ in augmẽtũ meritoꝝ bonoꝝ. Et ignorabant quõ deus iꝫ ad tps ꝑmittat malos pſperari ꝛ iuſtos con culcari ꝑpter rõnes iam dictas. Tamẽ fina liter non obliuiſcet malos punire: ꝛ liberare ꝛ cõſolari bonos: ꝛ retribuere premiũ ꝑ me ritis ꝛ patientia habita in aduerſis. Et ſic dd in pſona taliũ fragiliuꝫ fecit pſal. lxxij. q̃ inci pit. Quã bonus iſrael deus his q̃ recto ſunt corde: vbi dicit. mei autez pene moti ſunt pe des: ꝛ pene effuſi ſunt greſſus mei: qꝛ zelaui ſupra iniq̃s pacẽ pctõꝝ videns ꝛc. Tũ poſt ea dd in pſona ſui inq̃ntũ fidelis dicit. Mihi adherere deo bonum eſt ꝛc. Ita pariter fe cit hic ppheta abacuc. Nam poſtꝙ in. j. c. ex poſuit q̃rimoniã ex pte illius populi afflicti. Jõ. c. ij. ponit rñſionẽ dei ꝯſolãtis ipꝫ: ꝛ ꝑmit tẽtis punitionẽ nabucho. ꝛ oim ſceleratoruꝫ ꝑmittẽtis liberationẽ illius populi ꝛ oim iu ſtoꝝ. Et iõ in. iij. c. ponit cãticũ ipſius abacuc agentis gratias de vniuerſali redẽptiõe: ꝛ li beratiõe ipſi ꝑmiſſa. Ibi domine audiui ꝛc.

¶ Quantũ ergo ad ſcdm ponit diuina rñſio. Unde dicit abacuc. Super cuſtodiam meam ſtabo. q. d. poſtꝙ expoſui querimoniã ex par te populi afflicti. ego ſtabo ſuper cuſtodiam meã. i. in altitudine cõtẽplationis expectan do diuinum rñſum. Sicut ſtat ſpeculator in alta turri ꝛ ſpeculat expectãdo ſi veniret ali q̃s ꝯ ciuitatẽ ita ego expectabam quid foret futurũ ꝛ q̃d mihi rñderet dñs. Nam prophe tie ſpeculatores dicunt in populo. Eze. iij. et xxxiij. iõ ſubdit ꝛ rñdit mihi domin' et dixit. Scribe viſum ꝛ explana eum ſupra tabulas: vt percurrat q̃ legerit eũ: qꝛ adhuc viſus pro cul. Et apparebit in finẽ: ꝛ nõ mẽtiet. Si mo rã fecerit: expecta illũ: qꝛ veniet ꝛ non tarda bit. Et qui incredulus eſt non erit recta aia eius in ſemetipſo. Juſtus autem ex fide vi uit ꝛc. ¶ Ex verbis dñi rñdẽtis ſequuntur q̃ tuor concluſiones. Pria ꝙ abacuc fuit verus ppheta ꝑ hoc ꝙ dicit: qꝛ ipſe erat hi' in cuſto dia ꝛ altitudine ꝯtẽplatiõis: ꝛ dñs rñdit ipſi. Ex q̃ pꝫ ꝙ reuelauit ipſi futura myſteria ſup his q̃ querebat: ꝛ cõtulit ipſi lumẽ pphetici ad interꝑtandũ ꝛ explanandũ ꝟba dñi ꝑ hoc qd ſubdit explana ſupra tabulas ꝛc. Scdo ſe quit ꝙ iſta q̃ de' hic pnũtiat ꝛ reuelat nõ erãt de ꝑpinq̃: ſꝫ in fine mũdi faciẽda ꝑ hoc ꝙ ſub dit: qꝛ adhuc viſus pcul: ꝛ apparebit i finez. Tertio ſeq̃ ꝙ iſte meſſias quẽ ꝑmittit vẽtu rũ: bis erat vẽtur' in mũdo. Pŕio ad liberãdũ ꝛ ſaluãdũ fideles ꝛ iuſtos. Scdo i fine mũdi ad iudicãdũ bonos ꝛ malos dãs bonis ꝑmiũ et malis penã eternã: ꝑ hoc qd ſubdit. Si morã fecerit expecta illũ: qꝛ ecce veniẽs i pŕio aduẽ tu veniet in ſcdo ſup. Quarto ſequitur ꝙ xps in ſuo aduẽtu erat daturus vitã gr̃e ꝛ glorie credẽtib' in eũ: ꝑ hoc qd ſubdit. Ecce q̃ incre dulus eſt nõ erit recta aia ei': qꝛ iuſt' ex fide viuit. Iſte ergo ſupradict' iudex ꝑmiſſus eſt a deo ipſi abacuc vẽtur' ad ſatiſfaciẽdũ q̃ri monie ſue. i. ad puniẽdũ malos ꝛ liberandos fideles de ptãte infideliũ ꝛ ipioꝝ. ¶ Sed eſt aduertendũ ꝙ ille pp'ls captiu' non curabat ꝺ afflictiõib' alioꝝ pplorũ: nec ꝺ captiuitate ſpũali i q̃ totũ gen' hũanũ iacebat ſub ptãte diaboli. Nec curabat de pr̃ibus exiſtẽtib' in limbo inferni: ſꝫ ſoluꝫ curabat de afflictione ſua tpali ꝛ iõ non petebat niſi vindictã corpa lem de nabucho. Et de chaldeis eos affligẽti bus: ꝛ de liberatione tpali eoꝝ vt libere poſ ſent redire in hierl'm illã materialẽ. Sꝫ deus qꝛ eſt oim hoiꝫ creator ꝛ ꝯſeruator: iõ eos de bebat liberare non ſolũ in corpe: ſꝫ pncipalr in aia: ꝛ iõ plura ꝑmittit ꝙ pp'ls ille petebat. Et ſic deus non ſolum puniuit Nabucho. et chaldeos q̃ affligebant illũ pplm: ſꝫ etiã dia bolũ q̃ tyrãnice tenebat totũ gen' hũanũ in captiuitate ꝛ non ſolũ liberauit illũ pplm de illa babylonica captiuitate tpali: ſꝫ etiam li berauit totũ gen' humanum de captiuitate diaboli ſpũali: ꝛ iõ primo de propinq̃ ꝑmit tit vindictã ꝯ Nabucho. ꝛ filiũ eius Euilmea dorach ꝛ Balthaſar nepotẽ ei' ſimul cum ci uitate ꝛ regno babylonie. Exinde ꝑmittit li berationẽ illi' ppl'i ꝑ Cyrũ regẽ pſarum: ſed poſtea xps in primo aduẽtu liberauit ſpũali ter gen' hũanũ ꝑ mortẽ ꝛ paſſionẽ ſuã: ꝛ pu niuit diabolũ: ꝛ eiecit ipm foras. Et poſtea in ſcdo aduentu totaliter puniet ſeternũ diabo luꝫ cũ mẽbris ei' ꝛ ꝑmiabit bonos in eterna felicitate. Et ſic expoliatio ꝛ deſtructio baby lonis fuit figura expoliationis ꝛ deſtructiõis regni diaboli. ¶ Ad cui' maiorẽ itellectũ eſt iterũ notãdũ ꝙ ſicut tota eccl'ia xpi ꝛ ciuitas dei dr̃ hierl'm: eo ꝙ ẽ viſio pacis: ꝛ qꝛ icepit ꝛ deriuata eſt ab illa hierl'ꝫ materiali: vt ſcrip'

Margin notes: C; Not.; Pro phete dicũt ſpecu lato res pplo.; R

Ciuitas terrena dr babylon. dictū est: ita pariter ciuitas terrena et regnū diaboli dicta est magna babylon: eo q̄ est ciuitas cōfessionis et discordie: et q̄ ex illa babylone materiali diffusa ē p totū orbē ipe diuisiōis et liguaꝝ: q̄ in illa babylone incepit supbia et violētia dn̄atio et tyrānides pmo p Nebroth et belū et ninū. Et sic pseuerauit vſq; ad nabu. ꝛc. Et sic diffusa ē tyrānis p vniuersuz orbē: et iō cōiter in sacra scriptura p babylonē spūaliter intelligit regnū diaboli: et p hierlʒ itelligit ciuitas dei. s. eccl'ia: q̄ vna fuit figura alteri᷒. Nā sicut illa ciuitas babylonie cū suis pncipib᷒ sp afflixit et psecuta ē et destruxit illā hierl'm cū tēplo: ita regnū diaboli et ciuitas ifideliū semp psecuta ē ecclā. Et iō de᷒ pmo reuelauit ipi Esaie et hieremie et Abacuc destructionē illi᷒ ciuitatis babylonie cū pncipe suo: et liberationē et reedificationē ipsius hierusalē materialis. Sʒ p istā reuelauit eis futurā destructionē et punitionem diaboli et regni eius: et futurā redēptionē et liberationē et reedificationē spūalē eccl'ie p x̄pm faciendā. Et ita nouit et puidit ex reuelatione et spū pphetico vtrāq; destructionē. s. illi᷒ babylonie particularis et vlis. i. regni diaboli: et preuidit vtrāq; liberationē. s. illi᷒ ppli p cyrū: et totius eccl'ie p x̄pʒ faciendā. Ex q̄b᷒ pʒ q̄ abacuc habuit duplicē spm̄ pphetie i hoc libro.

Not. Nā p tale lumē et spm̄ ppheticū nō solum attigit futurā destructionē babylonie faciendā de propinquo per nabuchodonosor et liberationē faciendā p Cyrū: qd̄ ptinet ad vnicum spm̄. Sʒ ille spūs duplex transiuit vltra illaʒ destructionē et liberationem et attigit vſq; ad x̄pm et ecclā vlem. Oia ista q̄ puidēs abacuc p diuinā rñsionem et liberationem duo facit. Primo em̄ explicat diuinā rñsionē i hoc scd̄o capitulo. Scd̄o agens grās explicat itellectū diuine reuelationis sibi facte: et h̄ i cātico sexto. c. iij. c.

Diuisio cātici. ¶ Qr ergo in principio scd̄i capli deus pmisit mittere supradictū punitorē malorū: et liberatorē iustorū et doctorē vite ipsis credentib᷒: et pene ipsis incredulis: in hac aūt i scd̄a pte enumerat vitia q̄ dʒ extirpare: et gentes q̄s dʒ punire: aut explicat pctā q̄ regnabant i babylone et i vniuerso mūdo: pp q̄ illa ciuitas erat de ppinquo puniēda p Cyrū et Dariū: et ex cōsequenti vlis babylonia erat punienda et destruenda p x̄pʒ in pmo et in secūdo aduentu. ¶ Ad cui᷒ intellectū est notādū: q̄ cū superbia sit initium omnis peccati.

Supbia pctī initiū. Ideo oia ista peccata nascunt̄ ex superbia. Unde cum superbus non velit cōpati maiorem ilico prorūpit in rebellionem et inobedientiam: nec compatitur equalem: ideo prorumpit in violentiā: q̄ omnes vult suppeditare. Et exinde in rapinam et auaritiam: aliena rapiendo. Et exinde in homicidia: possessores occidendo. Et exinde venit in cōtemptū dei et proximi: et etiā in gulam et luxuriā ex abundantia et pinguedine bonorum. Sed ex contemptu dei prorumpit supbus in detestabiles supstitiōes puta in idololatriā et diuinatiōes et obseruatiōes: et alios rit᷒ nephādos. Sʒ q̄ in babylonia et pncipe ei᷒ ab initio sue fundatiōis regnauit supbia: vt pʒ Gen. xj. Jō sp regnarūt ex ɔsequēti oia vitia sequētia. Et iō nabucho. postq̄ subiecit sibi babyloniā in magnā supbiā elat᷒ subiecit sibi oia regna finitima cū multo sanguine hoim effuso et itm̄ fuit cor ei᷒ elatū q̄ cōtēpsit deū et hoies: et sic destruxit ciuitatē hierl'z: et tēplū icēdit: et sacra vasa in babylonē asportauit: et sic secutus est ritus nefandos et supstitiōes: imo fecit statuā aureā: in qua se fecit adorari: et i hac supbia secut᷒ est eum fili᷒ ei᷒ Euilmerodach et Balthasar nepos eius. Que q̄dē supbia cū vitiis sequentib᷒ et supstitionib᷒ deriuata ē a babylonia: et diffusa est p totum orbē. Et sic regnabat in toto mūdo in pplo infideli. Jdeo totus pplus infideliū et pctōꝝ dr̄ babylonia in sacra scriptura. Cuius caput est diabolus. Et ideo de᷒ misit cyrū et dariū ad puniēdū illā babyloniā pticularē: cū pncipe eius: in q̄b᷒ regnabant vitia supradicta: sʒ postea misit filiū suū ad puniendū vlem babyloniā hui᷒ mundi: et liberādū ecclā: vt patebit. Et hoc ē qd̄ de᷒ intēdit dicere ipsi pphete in residuo secūdi capituli. Uñ dicit. Tu abacuc in psona ppli conquereris q̄ ego video ɔtēptores dei et hominū et laceratores legis. Et q̄ taceo ipis cōculcāte iustorē se ꝛc. Et ego rñdeo tibi et promitto mittere punitorē maloꝝ et liberatorem iustoꝝ: q̄ nō solū puniet babyloniā istam pticularē: sʒ etiā vniuersalē in q̄ regnat supbia cū oib᷒ vitiis sequētib᷒: et iō pmo puniet i ea supbiā.

Supbia derīuata a babylonia. Nam sicut vinū decipit potātē: et vituperat et minuit honorē pncipis: ita supbia occecat et destruit et vituperat pncipē. Et sic nabuchodonosor et q̄libet supbus qui dilatauit regnū: et rapuit aliena: cadet p supbiā: et puniet̄ ab isto iudice. Primo iudicio particulari. Secūdo iudicio vniuersali in corpore et aia: et ideo in aduentu huius iudicis: vel illi principi et cuicunq;: qui multiplicat non sua ꝛc. q̄ punietur hic tpaliter: et in iudicio gn̄ali eternaliter. Jtē ve cuiq; auaro q̄ congregat auaritiā. Jtē ve cuiq; homicide q̄ edificat ciuitatē in sanguinib᷒ ꝛc. Jtē ve nabuchodonosor et cuiq; contēnenti deum et primū et cuiq; sacrilego: q̄ puniet̄ ab hoc iudice sicut punitus est nabuchodonosor: q̄ ɔbussit tēplum et lacerauit legē. Jtē ve cuiq; idololatre q̄ q̄rit et expectat auxiliū ab idolo ligneo vel argenteo: in q̄ nō est spūs vite: q̄si dicat: q̄ oia peccata supradicta puniet̄ ab isto iudice vero. Jō concludit. dn̄s i tēplo sancto suo sileat a facie eius oīs terra: q̄si dicat q̄ babylonia

Not. de supbia.

et tot⁹ mũd⁹ tollit idola lignea coopta auro et argẽto in q̃b⁹ nõ est aia: ꝫ veniet dñs in tẽplo sctõ sue hũanitatis.i.carne idui⁹.q̃ destruct oĩa idola: et pctã supradicta: et silebit a facie ei⁹ vniuersa terra q: destructis idolis subijciet sibi totũ orbẽ: et adorabit ipse sol⁹ in tẽplo sctõ suo incarnat⁹: et hũanat⁹: q: sepe dictũ est ꝙ illa hũanitas est ppriũ tẽplũ dei in quo habitat pſonalr̃ ꝛc. ¶ Ex supradictꝫ põt patere bñ ꝯsiderãti et ꝯtẽplãti totũ h̃ fm capitulũ ꝙ de⁹ nõ solũ cõminat̃ punitionẽ nabuchodonosor et illi⁹ pticularis babylonie: ꝫ pticulariter itẽdit ꝯminari pũitionẽ magne meretricis vr̃is babylonie. Nã lꝫ illa babylonia cũ suo pncipe tũc fuerit punita p Cyrũ. Et ille pplꝰs iudaic⁹ fuerit liberatus: tñ h̃ fuit in figura vr̃is liberatiõis et redẽptiõis facte: siue faciẽde p xp̃m: quã pncipalr̃ ꝓuidit et intendit p̃dicere pp̃ha in h̃.c. Nã ꝯditiões q̃s de⁹ pmittit et assignat in h̃ capitulo nõ ꝯueniũt illi liberatiõi pticulari nec illi punitiõi: q: punitio babylonica et liberatio iudeoꝝ facta est de ppinquo: sed in textu pmittit̃ ille punitor et liberator pcul et de lõginquo cũ d̃r: q: adhuc visus pcul. Et si morã fecerit nõ tardabit. Itẽ ille Cyr⁹ q̃ liberauit iudeos: et puniuit balthasarẽ regẽ babylonis: nõ dedit vitã credẽtib⁹: nec pass⁹ ẽ incredulis: nec erat necessaria fides ad credẽdũ in eo: sicut d̃r in textu.s.iust⁹ ex fide viuit ꝛc. Itẽ i illa liberatiõe nõ appuit dñs i tẽplo sctõ suo.i.hũanitate et carne: nec siluit a facie ei⁹ oĩs terra: sic̃ d̃r i textu: imo regnauit idololatria cũ oib⁹ alijs vitijs et supstitioib⁹ vsq ad xp̃ꝫ. Et iõ tota ista ꝯminatio et pũitio dirigit̃ ad vr̃ẽ babylonẽ meretricẽ magnã: cui⁹ punitionẽ et dãnationẽ descpsit Io. apo.xvij.et.xviij. Nã si q̃s diligẽter vult ꝯtẽplari et speclari videbit ꝙ eadẽ pũitio babylõis describit̃ h̃ et ibi: et idẽ pũitor et libator et eadẽ vitia d̃scribũt̃ p xp̃ꝫ pũiẽda i iudicio h̃ et ibi. Uñ pmo vẽit xp̃s i tẽplo sctõ sue hũanitatꝫ: et pũiuit caput et pncipẽ hui⁹ magne babylõis: q: isernũ expoliauit: et ipꝫ diabolũ foras misit: q̃n oĩa idola ꝯfregit: et oĩa vitia sꝰ p̃dicta in pplꝰo gẽtili extirpit: et totã orbẽ euãgelice fidei subiecit. et sic siluit a facie ei⁹ vniuersa t̃ra. ¶ Sꝫ q: diabo. caput et pnceps hui⁹ babylõice ciuitatꝫ adinuenit sibi alias vias.s.sectã saraceni. et alias h̃reses et enormia et d̃testabilia scelera: q̃b⁹ dilatauit et ampliauit regnũ et ciuitatẽ suã: cũ q̃ fornicati sũt reges et pncipes et pplꝰi isideles et iudei obstinati et ceteri pctõres et ĩpenitẽtes hui⁹ mundi. Iõ vẽiet xp̃s i fine mũdi: et ꝯdẽnabit istã magnã meretricẽ cũ pncipe suo ad penã et̃nã: et libabit ciuitatẽ suã.s.ecclãm ab oĩ psecutione: et mittẽs corpis et aie p gl'iosã resurrectionẽ tribuẽdo ipi vitã et̃nã: vt pꝫ p Io. in apo. c.xvij. vsq i finẽ. Et hãc eadẽ dãnationẽ et punitionẽ ꝯminat̃ de⁹ p pp̃hetã Abacuc in h̃ cap. ꝯ diabolũ et ciuitatẽ suã p xp̃m faciẽdã. Sꝫ infi. et ceci iudei nõ pñt capere nec ꝑcipere h̃ facꝫ. Iõ totũ h̃ capl'm solũ itelligũt de pũitiõe illi⁹ pticularꝫ babylõie et totũ cãticũ i cap. sequẽti exponũt d̃ dicta pũitiõe et liberatiõe pticulari illi⁹ pplꝰi iudaici: et h̃ accidit q: nõ pcipiũt duplicẽ spm̃ ppheticũ: sic̃ dcm̃ ẽ i ꝓlogo tracta.ij.et.iij. Nos aũt xp̄iani q̃bus datũ ẽ nosse mysteriũ r̃gni dei clausũ i legeꝫ pphetis: p̃ita catholica itelligẽtia p̃dictoꝝ duoꝝ capl'oꝝ pcedam⁹ ad expõnẽ hui⁹ cantici qd̃ abacuc scribit in.iij.capl'o. In q̃ lꝫ eccl'ia tremat diuinũ iudiciũ et pũitionẽ et dãnationẽ ipsoꝝ sibi reuelatã: tñ gaudet et agit gr̃as de vr̃i redẽptiõe et saluatore sibi pmisso. Cui cãtico ꝓponit̃ talis titul⁹.s.orõ abacuc pp̃he p ignorãtijs. ¶ Uñ cũ oĩs orõ sit aut depcatiua: aut laudatiua aut gr̃aꝝ actiua: aut narratiua: ista ꝯtinet oẽs modos orõnis: q: oĩa ista obseruat pp̃ha i hac orõne. Nã pmo depcat̃ deũ vt mittat saluatorẽ pmissũ. Scd̃o laudat et ꝯmẽdat maiestatẽ hui⁹ saluatorꝫ. Tertio narrat ei⁹ victoriã. Quarto agit gr̃as vt patebit. Iõ h̃ cãticũ intitulat̃ orõ ipi⁹ abacuc pp̃he. Sꝫ q: ille pplꝰs ex ignorantia iudicioꝝ dei ꝯq̃rebat̃ ꝯ deũ: vñ de⁹ r̃uelauit pp̃he aduẽtũ ꝑpi iudicꝫ: q̃ erat malos pũiturus et iustos libatur⁹ et saluaturus: q̃ oĩa ista erãt ignorata i illo pplꝰo. Iõ pp̃ha p mysteriũs sibi r̃uelatꝫ: et i illo pplꝰo ignorãtis fecit istã orõnẽ agẽdo gr̃as. Iõ d̃r orõ abacuc pp̃he p ignorãtijs illi⁹ pplꝰi sup.i.p mysterijs ignoratꝫ toti mũdo et sibi reuelatꝫ in ipsũ et in mẽte ppheticõ. alia aũt lr̃a h̃ꝫ p ignorãtib⁹ popularib⁹ fragilib⁹ sup. Uñ cũ ista orõ sit depcatiua et ꝯmẽdatiua: et narratiua: et gr̃aruꝫ actiua: q̃tuor facit pp̃ha. Nã pmo orat deuꝫ pr̃eꝫ vt mittat saluatorẽ pmissũ. Scd̃o ꝯmẽdat maiestatẽ et dignitatẽ hui⁹ saluatorꝫ in suo aduẽtu: et ei⁹ victoriã ꝯ diabolũ. Tertio explicat et narrãdo p̃dicit victoriã ei⁹ ꝯ pplꝫ gẽtilẽ. Quarto p̃dicit cõsolationẽ pphetice et toti⁹ eccl'ie gr̃as agẽdo. Scd̃ꝫ ibi. De⁹ ab austro veniet. Tertiũ ibi. pro iniquitate vidi. Quartũ ibi. Audiui et cõturbatus est venter meus. Dicit ergo pp̃heta ad pumum.

Domine audiui auditionem tuam: et timui.
Domine opus tuum: in medio annorum viuifica illud.
In medio annorũ notũ facies: cum iratus fueris mĩc recordaberis.

¶ O dñe de⁹ ego audiui.i.duplici spũ itellexi auditionẽ.i.r̃ualonẽ et locutionẽ et r̃uelatiõnẽ tuã et timui: vñ sicut eadẽ lectio d̃r doctrina

Margin notes: T caput babylonie diabolus. — Oro mltiplex. — Abacuc. xxiij. c. e. xvij. f. q. ii. c. qui.

& diſciplina: dr enī doctrina reſpectu magiſtri docētis & diſciplina reſpectu diſcipuli: q2 ea dē eſt via ab athenis ad Thebias: & ecōuerſo. ita pariter eadē vox dr locutio reſpectu dei & auditio reſpectu pphete in hoc loco. q. d. O dñe ego audiui & itellexi i tua rñſiōe multa admirāda q̄ ſunt ſup hūanā facultatē: ſicut eſt myſteriū incarnatiōis: & audiui multa q̄ ſunt tremēda: ſicut ē iudiciū & punitio malorū. Et iō timui & expaui. Nā pmo ego audiui & intellexi ex tua rñſione qualiter debes mittere iſtū ſaluatorē & liberatorem huius ppl'. Et qūo dz punire Nabucho. & babylonē cū oibus chaldeis q̄ incēderūt hieruſalē cū tēplo & affligunt cōtinue pplz tuū iuſtiorē eis. Et hoc ppter ſuperbiā & iniquītia peccata & ſcelera que ibi regnant. Et z q2 et hoc & per talē particularē deſtructionē & punitionē babylonis pticularis pnidit in duplici ſpū & lumine pphetico qualr iſte ſaluator in finali iudicio dz punire & cōdemnare magnā meretricē babylonis: ſcz ciuitatē diaboli: cū pncipe ſuo & membris ſuis q̄ fornicati ſūt cū iſta magna meretrice p ſupbiā & auaritiā: & violētiā: & hōicidia: & luxuriā & idolatriā: & alias nefādas ſupſtitiōes. Jō timui iudiciū tāti iudicis. Sz q2 in tali rñſiōe audiui multa vtilia bñficia que gn̄i hūano dz afferre iſte ſaluator: iō fui cōſolat9. Nā nō ſolū dz liberare ppl'm iudaicū de iſta pticulari captiuitate: ſed etiā pmiſiſti qualr dz venire in carnem & habitare in tēplo ſctō ſue hūanitatis. Et ois terra dz ſilere a facie ei9: q2 totū mundū dz ſibi ſubijcere & viuificare et iuſtificare pctōres: q2 iuſtus ex fide viuit. Quapropter rogo: vt venias ad viuificādū & iuſtificādū nos. Nā totū gen9 hūanū iacet mortificatū p pctm̄ pmi parētis: q̄ deſcēdit ab hieruſalē in hierico: & incidit in latrones qui ipm̄ expoliauerūt bonis gratuitis: & pcuſſerūt: & ſauciauerūt: & plagauerūt: et ſemiuiuo relicto abierūt: Et ſic opus tuū qđ creaſti: & man9 tue formauerūt iacet in vita huius mūdi ſauciatū: & mortificatū: ḡ viuifica illud p tuam mortē & paſſionē & reſurrectionē. ¶ Et q2 dixiſti ſuperi9 in ſecundo capitulo. Qz adhuc viſus eſt pcul: & apparebit in finē & nō mētiet. Jō rogo φ non differas opus tuū viuificare in fine annorū & in fine mūdi. Sz veni pmo in carnē in fine annorū qn̄ finē mūdi in pmo aduētu: & viuifica illud opus tuuz quantū ad animā a morte pcti: & poſtea venies i fine annoꝝ in ptāte magna & maieſtate: & tūc viuificabis nos qntū ad corpus p glīoſam reſurrectionē. ¶ Et nota qđ mediū nō ſumit hic p medio geometrico: nec etiā ariſthimetico: ſz ſumit p medio excludēte pncipiū & finē: ſicut dicim9 φ q̄cqđ

eſt inter Valētiā & Romā eſt in medio earū: Et ita rogat & orat ppheta dnm ne differat aduentū ſuū ad ſaluādū gen9 humanū vſqz ad finē mūdi: ſz veniat i medio añ finē. Pōt etiā dici mediū ōnis reſpectu dei q̄ nouit i ſua ineffabili puidētia qn̄ fuit opportunum mittere filiū ſuum &c. Jō dicit ppheta. Dñe opus tuū in medio annoꝝ viuifica illud. i. añ finē mūdi. Jtē q2 iſtud nō fuit vulneratū: & mortificatū ex culpa tua: ſed ipi9: q2 potius voluit credere diabolo & obedire φ tibi. Vñ tu fuiſti irat9 ꝯ ipſum in ptāte diaboli relinquēdo & a facie tua abijciēdo. Tñ licz per magna tpa fueris irat9 talis ira nō erit ppetua imo finalr mie recordaberis: et notū facies ſaluatorē operis tui in medio annoꝝ. Loca ſiue mūdi in tpe a te ſtatuto: q2 qn̄ veniet plenitudo tpis p tuā puidentiā ꝯſtituti mittes filiū tuū natū ex muliere ſz carnē &c. Trāſlatio aūt ipioꝝ. lxx. hz. Jn medio duoꝝ alaliū cognoſceris. Et tūc eſt ſenſus. i. cognoſceris in medio duoꝝ teſtamētoꝝ: q̄ p duo alalia deſignant & figurant. ¶ Nā teſtm̄ vetus deſignat p aſinū: eo φ ip̄ fuit ſub iugo ſeruitutis: & portabat onera iportabilia pceptoꝝ cerimonialiū. Et teſtm̄ nouū deſignat p vitulū liberū ſine iugo. Et etiā xp̄s fuit not9 & inuēt9 in bethleē in medio duorū alaliū ſcz bouis & aſini in pſepio & etiā duo teſtamēta dñr duo anni diuine legis. Nā teſtamētum vetus dr annus ſeruitutis et iterū teſtamētū nouū dicit ann9 mie & gratie: & libertatis & benignitatis: vt dictū eſt pſalmo. lxiiij. Et ideo dicit ppheta in medio duorū annorum legis: ſcilicet ire & miſericordie notū facies ſaluatorē: q2 cū iratus fueris p totū annum vete. teſta. miſericordie recordaberis in fine illi9 anni venies in carnē: & inſtitues annū gr̄e & miſericordie & benignitatis: et ſic notū facies ſaluatorē & opus tue ſalutis in medio iſtorum duorū annorū ſiue alaliū.

Deus ab auſtro veniet: & ſanct9 de monte Pharam.

Operuit celos gloria ei9: & laudis eius plena eſt terra.

Splendor eius vt lux erit: cornua in manibus eius.

Jbi abſcondita eſt fortitudo eius: ante faciem eius ibit mors.

Egredietur diabol9: añ pedes ei9. ¶ Hec eſt ſcđa ps in q̄ ppheta ꝯmēdat maieſtatē hui9 ſaluatoris pdicēdo pmū aduētū ei9 i carnē: & pdicit ēt victoriā xp̄i ꝯ diabolū in ſua morte & paſſiōe. ¶ Ad cui9 intellectū ē pmo notādū φ cū xp̄s ſit de9 et hō duplex

Eadē lectio dr doctrina & diſciplina.

X Medium capit' dupl'r

Teſtm̄ vetus deſignat p aſinum teſtm̄ nouū p vitulū deſignatur.

[illegible] d. ij. c. vi. & iū. iri. et inde ca. c. j. de [illegible] ij. [illegible] criſtiū. Xp̄i natiuitas duplex.

X

legit̃ ei⁹ natiuitas ꝛ ortꝰ: nã vna eſt eterna a pr̃e ſine matre: ꝛ altera tp̃alis a matre ſine pr̃e: de natiuitate hũana tp̃ali dr̃ Michee.v. Tu bethleẽ terra effrata iuda parua es i milib⁹ iuda: ex te mihi egredie̾t q̃ ſit dñator in Iſrl̃. Sz de natiuitate diuia ꝛ eterna ſubdit. ꝛ egreſſus ei⁹ ab initio a dieb⁹ eternitatis. Has ergo eaſdẽ duas natiuitates mẽorat Abacuc de xp̃o dicẽs: de⁹. i. Jeſus xp̃s de⁹ ꝛ hõ ſm diuinitatẽ ꝛ eternã gñationẽ veniet ab auſtro ꝛ a meridie. i. ab eternitate q̃ ſp̄ eſt tota ſimul i meridie nõ habẽs mane nec veſper: nec p̃ncipiũ: nec finẽ: ſz ſp̄ eſt in meridie. Et idẽ xp̃s ſctũs ſctõꝝ ſine macula ſm hũanã ꝛ tp̃alem natiuitatem veniet de monte pharã ideſt de monte denſo ꝛ vmbroſo. Pharã eñ vmbroſum ꝛ denſuz interp̃tat̃: hoc dicit: q: xp̃s lz fuerit lucidus ſine pctõ: tñ deſcendit ſcdz carnẽ de monte tenebroſo. i. ab adam pctõre et ab abraã ꝛ dauid per reges ꝛ duces qui omnes fuerunt vmbroſi quo ad originale ꝛ multi eorum fuerunt vmbroſi in multiplici genere peccatorum: ꝛ etiam dicit de mõte vmbroſo: q: tota humana generatio fuit infecta ꝛ vmbroſa in adaz: vnde notanter dr̃: ſanctus veniet de monte pharan: quaſi dicat: lz iſte ſaluator deus ꝛ hõ ſm humanitatẽ deſcendat ꝛ veniat de monte ꝛ generatiõe humana vmbroſa p peccatũ: tñ ipſe erit ſanctus ꝛ immunis ab oi peccato ſm naturã: eo q nõ concipie̾t de ope adã ideſt p naturalẽ generationẽ: ſed ex ope ſpiritusſancti formabit̃ in vtero virginali. et quia ſcdm diuinitatem veniet a meridiana eternitate: ſed ſcdm carnem veniet de vmbroſa generatione ipſius adam: tñ ex ope ſpiritusſancti. Ideo erit ſanct⁹ ſanctoꝝ qui oẽs alios poterit ſanctificare. Itez licet veniat in ſimilitudinẽ carnis peccati: tñ erit ſanctus ſine vmbra pcti. Itẽ ſm Auguſt. vt dictum eſt pſal. lvij. xp̃s eſt ꝛ dicitur filius legis veteris: eo q latebat obumbratus in vtero legis ꝛ ſub vmbra legalium cerimonialium ꝛ antiquorum myſteriorum: et ſic tota lex vetus dicitur mons vmbroſus: in q̃ xp̃s latebat ante aduẽtũ ſuum. Et ideo dicit propheta q dñs Jeſus chriſtus veniet ab auſtro et meridiana eternitate ſm diuinitatem: ſed ſecundũ humanitatem veniet de monte vmbroſo ideſt de lege veteri vmbroſa in qua latebat ꝛ fuit pmiſſus. Et ideo trãſlatio. lxx. dicit dñs de teman ideſt de meridie veniet. Et ſanctus de monte vmbroſo aut denſo ideſt vmbroſa gñatiõe ipſi⁹ Adã: ꝛ de lege vmbroſa in qua latebat. Et ideo ſequitur quod licet iſte chriſtus venerit de monte vmbroſo: tamen quia ortus ſine peccato: ꝛ quia deus veniens a luce meridiana: ꝛ diuina: ideo gloria ei⁹ operuit celos: quia in die natiuitatis cantarũt angeli: gloria in excelſis deo. Et apparuit noua ſtella i celo: ꝛ multa alia ſigna glorioſa fuerũt facta. Nã in illa hora oia idola mũdi clamauerũt regẽ pacis eſſe natũ. Et iõ ſubdit q laudis ei⁹ plena eſt terra. Itẽ gloria ꝛ virt⁹ hui⁹ xp̃i operuit celos. i. aplos in die pẽte. diſtribuẽs eis oia dona grãꝝ: de q̃bus dr̃ in Job. Spirit⁹ dñi ornauit celos. Et iõ laudis ei⁹ plena eſt terra p p̃dicationem apłoꝝ: q: in omnẽ terrã exiuit ſonus eoruz ꝛc. Itẽ dũ xp̃s pegrinat⁹ eſt i hoc mũdo operuit celos: ꝛ ſuperauit celos glĩa ei⁹ i ſapientia doctrine ꝛ miraculoꝝ opatiõe. Et ſic laudis eius plena eſt terra. Ideo ſequitur ſplẽdor eius. i. virt⁹ miraculoꝝ ꝛ doctrina euãgelica erit vt lux p̃bẽs iter vite oib⁹: ꝛ fugãs oẽs tenebras vitiorũ ꝛ peccatoꝝ. Cuius lux nõ ſolũ fugauit ꝛ vicit pctã quo ad doctrinã: ſed etiam ipſe p mortem crucis ꝛ paſſionem deleuit omnem culpã: ꝛ triũphauit de diabolo. Ideo ſequitur. Et cornua triũphi et trophei erit in manib⁹ ei⁹. Nã ipſe conclauatus ꝛ affixus cornibus crucis expugnabit ꝛ debellabit diabolũ. Nam ibi dabit vitam ꝛ ſanguinẽ in pretium generis humani. Et ſic deſcendet ꝛ expoliabit infernuz: ꝛ ex ſua paſſione conferet virtutẽ ſacramentis ad oia pctã delenda. Ex quibus patet q cornua triumphi erunt in manibus eius cruci affixis. Iõ ſubdit q ibi ſcilicet in cruce fuit abſcondita fortitudo eius. Ad cuius intellectum eſt notandum: ſicut dictum eſt pſal. xxj. q xp̃s in illo triduo fuit derelictus in poteſtate iudeoꝝ quia chriſtus noluit vti ſua poteſtate. Ideo dixit Petro. An putas quia non poſſum rogare patrem: et exhibebit mihi pluſq̃. xij. legiones angelorum ꝛc. quapropter fortitudo xp̃i ibi erat abſcondita cum q̃ poterat eos annihilare ꝛ diſſipare. Sz p illa hora noluit exercere virtutem ſuã contra iudeos: ꝛ ideo putantes iudei ipm̃ a deo eſſe derelictum dixerunt: ſi filius dei eſt: deſcendat nũc de cruce ꝛ liberet eũ ſi vult. Veruntamẽ lz xp̃s nõ exerceret pro tunc virtutem ſuam ꝯtra iudeos tamen exercebat ipſam ꝯtra diabolũ ꝛ cõtra mortẽ: q: moriendo vincebat diabolum ꝛ viuificabat nos. Ideo fortitudo xp̃i in abſconſo ꝛ non manifeſte opabat̃ in cruce: q: diabolũ ꝛ mortẽ nr̃am moriẽdo deſtruxit in abſcondito: iõ dicit ppheta q ibi in cruce abſcondita eſt fortitudo eius q̃ ad iudeos: ꝛ opabatur in abſconſo mortẽ ꝛ diabolum occidendo: iõ ſubdit q ante faciem eius ibit ꝛ fugit et fuit mortua mors: ꝛ diabolus egredie̾t et fugiet victus ante pedes ei⁹: q: pede cõculcauit tartara: ꝛ ꝯfregit vectes ferreos ꝛ portas ereas ꝛ expoliauit infernum: ꝛ truſit diabolum in eum. Ex quo patet q licet virtus ꝛ fortitudo xp̃i fuit abſcondita iudeis i cruce: tñ fuit manifeſta in inferno. Deinde cum dicit.

Pharan interp̃tatur denſuz ꝛ vmbroſum.

Xp̃s dr̃ fili⁹ legis vete.

Xp̃s in triduo i ptãte iudeorũ eſt dereliſtus.

D.q. Stetit: ⁊ menſus eſt terram.
.ſug. Aſpexit ⁊ diſſoluit gētes: ⁊ ꝯtriti ſūt
ſētā montes ſeculi.
ad ꝯl. Incuruati ſunt colles mūdi: ab iti-
d. iiii. neribus eternitatis eius.
xpue

¶ Hic incipit verſus ⁊ ſnia in hebreo. Sed hoc pōt dupliciter intelligi. Uno mō ſequendo victoriā quā xp̄s habuit de inferno. Secundo mō poteſt intelligi de ſubiugatiōe gētiliū. Quo ad primū dicit propheta ꝙ licꝫ xp̄s abſconderit fortitudinem in cruce: tñ mors fugit an̄ faciem ei⁹: ⁊ vicit eā per reſurrectionē: qꝛ mortē noſtrā moriendo deſtruxit: ⁊ vitā reſurgendo reparauit: ⁊ diabol⁹ egredietꝰ ⁊ fugiet ante pedes ei⁹ qñ deſcēdet in infernū: et iſte xp̄s poſtq̄ ingreſſus eſt infernū ſtetit ibi p. xl. horas: ⁊ ſedit tanq̄ iudex ⁊ dñs et menſus eſt: ⁊ menſurauit totā terrā īferni. ſ. oēs q̄tuor circulos īferni puta libū patrum: ⁊ purgatoriū: ⁊ libū puerorꝫ non baptiſatorꝫ nec circunciſorꝫ: ⁊ infernū dānatorꝫ. Omnia iſta loca menſurauit ⁊ peragrauit per potētiā ⁊ aſpexit eam ⁊ diſſoluit ⁊ abſoluit eam ⁊ liberauit gentes patrū ⁊ fideliū ve. te. exiſtētiū in illa terra: vel diſſoluit ⁊ diſſipauit gentes demoniorum. Et tunc cōtriti ſunt mōtes ſcli. i. mōtes īferni: ⁊ maiores demōes q̄ a ſeculo erāt ibi fuerūt ꝯtriti ⁊ ꝯterriti ex pñtia xp̄i ⁊ colles mundi curuati ⁊ hūiliati: ⁊ victi ſunt ⁊ depſſi ab itinerib⁹ eternitatis ei⁹. i. ex itinere ⁊ igreſſu xp̄i eterni. q. d. ꝙ ſicut mōtes ⁊ altitudies terre applanāꝰ ⁊ curuāꝰ ⁊ depriꝰ ex eterno ⁊ ꝯtinuo itinere gentiū tranſeuntiū: maxime qñ tranſit aliquis magnus exercit⁹: ita fuit curuata ⁊ ōpreſſa et fcā plana ſuperbia ⁊ poteſtas inferni in ingreſſu et tranſitu chriſti. Hoc etiam quaſi idem dicit dauid pſal. lxxv. Unde ait. Ibi cōfregit potētias demonū: arcū: ſcutum: gladium ⁊ belliū: illuminās tu mirabiliter a montib⁹ eternis turbati ſunt omnes inſipientes corde: qđ fuit expoſitum de ingreſſu xp̄i in infernum: ⁊ de victoria habita de diabolo: vñ montes inferni dicunꝰ itinera eternitatis p q̄ poſtea xp̄us eſt ingreſſus. Ideo dꝛ ꝙ colles mundi infernalis ſunt curuati ab itineribus eternitatis ei⁹. ſ. inferni eterni ⁊ eternitatis inferni. Et ſic ly eternitatis eius refertur ad eternitatē inferni p cuius itinera nō intrabunt niſi dānati ⁊ ſcelerati: ⁊ ideo fuerunt contriti ⁊ curuati ex ingreſſu xp̄i ſancti ⁊ iuſti. ¶ Unde dicunt q̄dā ꝙ xp̄s nō ſolū: expoliauit limbū: ſꝫ etiā purgatoriū ꝓpter aduentū tāti regis et dñi. Itē dicūt ꝙ etiā abſtraxit aliquos de limbo incircūciſorꝫ ⁊ imbaptiſatorꝫ: ⁊ etiā de inferno dānatorꝫ vt oñderet ſe habere verꝫ dominiū ſup oīa loca inferni: ſicut hꝫ dñiū ſup oēs celos ⁊ ſup oēs ꝑtes terre ⁊ iō dꝛ ꝙ diſſoluit gētes ⁊ mēſus eſt terrā. Itē ſcdo hoc idē pōt exponi de p̄dicatiōe xp̄i. Nā in tribus annis cū dimidio mēſus eſt ⁊ ꝑluſtrauit terrā ꝓmiſſiōis p̄dicādo ⁊ miracula faciēdo ⁊ vitia carpēdo ⁊ deſtruēdo vſq ad ꝑtes tyri ⁊ ſidonis vbi liberauit filiā chananee q̄ erat de populo gētili: ⁊ iō dicit: ꝙ diſſoluit gētes ⁊ aſpexit gētes. Et ſic cōtriti ſūt mōtes ſeculi ⁊ curuati ſūt colles mūdi. i. diaboli ⁊ maiores hu⁹ ſcli ⁊ minores fuerūt ꝯtriti ab itineribus eternitatis. i. deitatis xp̄i. Itē tertio pōt itelligi de p̄dicatiōe aplorꝫ ⁊ ꝯuerſione ppli gētilis. Nā xp̄s ſtetit ⁊ mēſus eſt ⁊ ꝑluſtrauit totā terrā p aplos ſuos: ⁊ aſpexit oculo mīe ad pplꝫ gētilē: ⁊ ſic diſſoluit gētes a vinculo idolatrie ⁊ oīs ſupſtitiōis: ⁊ ꝯtriti ſunt mōtes. i. iꝑatores ⁊ reges ſcli: ⁊ icuruati ſūt colles. i. phī ⁊ ppli hui⁹ mūdi humiliati ſunt ad fidē catholicā ſicut Diony. ⁊ ceteri phī: ⁊ iperiū Romanorꝫ cū ceteris regnis ⁊ ꝓuinciis: ſicut pri⁹ ꝓphetauerat Eſaias. xl. c. Ois collis exaltabiꝰ: ⁊ ois mōs hūiliabiꝰ: ⁊ erūt praua in directa ⁊ aſpera in vias planas ⁊c. Et nota X
etiā ꝙ ly ſtetit ⁊ mēſus ē terrā pōt referri ad diabolū victū: ⁊ expulſum a pplo gentili per xp̄m ⁊ apoſtolos. Nā poſtq̄ diabolus fuit expulſus de populo gentili luſtrauit ⁊ menſus eſt terrā ⁊ oēs nationes mundi querens requiem ⁊ nō inuenit: qꝛ in omnem terrā exiuit ſon⁹ ⁊ predicatio apoſtolorꝫ. Et ſic diabolus a toto populo gentili expulſus dixit. Reuertar in domum meā vnde prius exiui tempore abrae ⁊ moyſi. Et immundus ſp̄s aſſumptis ſeptē neq̄oribus ſe: ingreſſus ⁊ regreſſ⁹ eſt in populū iudaicū ⁊ in ſynagogā in qua habitabit vſq ad ꝯſummationē ⁊ finē ſeculi cum ſeptē ſpiritib⁹ nequiorib⁹ ſe. i. cū blaſphemia: ſacrilegio: ⁊ homicidio: ⁊ igratitudine ⁊ ſecitate ⁊ obſtinatione ⁊c. ⁊ ſic ptꝫ qualiter diabolus fugiens ante pedes chriſti menſus eſt terrā. ¶ Ad maiorem autē euidentiā corum que dicta ſunt eſt vlterius notandum ꝙ xp̄s inquantū homo multipliciter dꝛ veniſſe de monte pharā. i. vmbroſo. Primo inquātū ſine vmbra peccati: ſꝫ ſub vmbra penalitatū traxit carnē de gñatione vmbroſa ipſi⁹ Adā. Scđo qꝛ venit de monte ſacre ſcripture legis ⁊ ꝓphetarꝫ ⁊ ſub myſteriis vmbroſis et vaticiniis fuit ꝓmiſſ⁹. Tertio vēit de mōte vmbroſo ⁊ ſecretiſſimo. ⁊ incōp̄hēſibili rōne modi incarnatiōis: qꝛ nō ex opere Adā: ſed ex opere ſpiritusſancti cōcept⁹ eſt. Ideo dixit angelus ipſi ioſeph. Noli timere: qꝛ qđ in ea natū eſt ex ſp̄uſancto eſt. Quarto venit de monte vmbroſo rōne ſue natiuitatis: qꝛ ex ꝟgine nat⁹ ē natura mirāte conferēdo matri fecunditatē ⁊ non auferendo virginitatem. Quinto fuit vmbroſa ⁊ incōprehenſibilis tota vita chriſti vſq ad reſurrectionē: inquantū aliq̄ opabatur vt de⁹ miracula faciendo: quādoq vt hō

A Xp̄s ſpoliauit purgatorium.

B Xp̄us hō de mōte pharā ⁊c.

eſuriendo ꝛ comedendo ꝛ patiendo: intm̄ ꝙ nō ſolū homines: ſed etiā diabolus mirabat̄ et heſitabat nō valēs cōprehēdere ei⁹ conuerſationē: vt pꝫ Mat. iiij. Sexto venit de mōte vmbroſo ratione ſue reſurrectiōis: qꝛ cuſtodientib⁹ ꝛ ignorantib⁹ cuſtodib⁹ reſurrexit ꝛ exiuit de ſepulchro clauſo ꝛ ſigillato. Septimo venit de mōte vmbroſo qñ reuerſus de inferno ꝛ hoc mūdo vmbroſo aſcēdit in celū cū triūpho ꝛ preda recuperata quā in gl'ia collocauit. ¶ Ola ergo preuidēs Salomon in ſpū Prouer. xxx. dicit. Tria ſunt mihi difficilia ꝛ quartū penitus ignoro. ſ. via aquile in celo. ſ. quō deſcēdit de⁹ in virginē. Et via nauis in medio maris. i. conuerſatio xp̄i inter homines huius mūdi: ꝛ via colubri ſup petra. i. quō xp̄s exiuit de ſepulchro clauſo. Et via viri in adoleſcētia ſua. i. quō xp̄s vir perfect⁹ in oī ſciētia ꝛ ſapia ꝛ virtute potuit cōcipi ſine viro ꝛ naſci ex ỽgine adoleſcētula ꝛ ſecreta ſine corruptiōe relinquēdo eam virginē: quē ſeptē oīa ſunt vmbroſa ꝛ incomprehēſibilia ſup hūanā facultatē ꝛ naturā ꝛ ſic pꝫ quāt xp̄s venit de mōte vmbroſo ſꝫ humanitatē. ¶ Qt ergo xp̄s venit ab auſtro ꝛ meridie dei patris ſm̄ diuinitatē: ꝛ de mōte vmbroſo ſeptē modis predictis ſm̄ humanitatē iō propheta volēs hoc explicare dicit ꝙ xp̄s tanꝗ dn̄s venit ab auſtro diuinitatꝭ: ſed ſctūs ſine peccato venit de monte vmbroſe gn̄ationis Adā opere ſpūſſancti. Et iō non fuit obnoxius peccato ade: prout dixit angelus marie. Quod enim ex te naſcet̄ ſanctū vocabit̄ fili⁹ dei. Et iō qꝛ xp̄s eſt de⁹ ꝛ homo ſanctus ſine peccato: ſubdit ppheta ꝙ operuit celos gloria eius: ꝛ laudis ei⁹ plena eſt terra: ppter operationē miraculorū: ꝛ ſic ſplendor eius vt lux erit ꝑ ſuā predicationē mundū illumināndo: ꝛ cornua i manibus eius in cruce de diabolo triūphādo. Vñ licet ibi in cruce fuerit abſcondita gloria eius ꝛ fortitudo: ꝛ maxime quo ad opinionē iudeorū qñ viderunt ipſum mortuum tñ ante faciē eius ibit ꝛ abiit ꝛ fugit mors cum diabolo eius autore tanꝗ victa et deſtructa: quia mortē noſtrā moriendo deſtruxit: ꝛ vitam reſurgēdo reparauit. Et ſic diabolus victus egreſſus eſt conculcatus et fugatus ante pedes ipſius xp̄i: quia fugatus ꝛ eiectus eſt foras a populo gentili ex hoc mūdo per apoſtolos ꝙ ſunt pedes chriſti euangelizantes pacem ꝛ bona gratie: ꝛ ſic diabolus ſtetit ꝛ ceſſauit ab idololatria: ꝛ mēſus eſt ꝛ luſtrauit terram fugiendo predicationē apoſtolorū: ꝛ tunc xp̄s aſpexit gētes oculo mie: ꝛ diſſoluit eas a vinculo peccati ꝛ iugo ꝛ ſeruitute diaboli ꝛ deteſtabilis idololatrie et tunc omnes montes. i. imperatores ꝛ reges ꝛ principes terre contriti ꝛ humiliati ſunt ꝛ ſubiecti iugo xp̄i. Et populi. i. populi gentiū ſuperbi incuruati ſunt xp̄o: et ceſſarūt ab itineribus eternitatis. i. ab idololatria quā a multis ſeculis ꝛ longis tpib⁹ fuerunt ſecuti: ꝛ oēs reges et principes terre qui ppter idola ante perſequebant̄ xp̄ianos idola ppter xp̄m poſtea deleuerūt. Et ſic fuit incuruata ꝛ ſubiugata oīs poteſtas iugo xp̄i vt dicit Aug. Et ſic pꝫ intelligētia hui⁹ prime partis ſecundū noſtram tranſlationem. Sꝫ verū ꝙ litera hebraica ſecundū ꝙ iacet punctuata multū diſcrepat in verbis ꝛ ſententiis a noſtra trāſlatione. Sed iam dictum fuit in prologo libri pſalmorū qualiter non eſt danda fides litere hebraice ſic punctuate propter cauſas ibi aſſignatas.

Tria ſalomoni difficilia.

Apl'i pedes xp̄i dicūt̄.

Pro iniquitate vidi tētoria ethiopie: turbabunt̄ pelles terre madian

Dan. viij. Paralypome. xxiij. ind. vl.

¶ Hec eſt tertia pars in qua ppheta explicat ꝛ p̄dicit victoriā ꝛ triumphū quē xp̄s habuit de diabolo ꝛ pp̄lo gētili. Judei aūt ꝛ ꝗdā catholici totā iſtā partē ꝛ precedentē exponūt de triūpho quē habuit Cyr⁹ de chaldeis ꝛ babylon et quō diuiſit magnū flumē eufratē in. cccxxxiij. alueos. Et ꝙſi pede ſicco ingreſſus eſt babylonē ꝛ interfecit balthaſarē regē babyloīs: ꝛ deſtruxit ciuitatē: et trāſtulit regnū babylonis ad pſas. Dan. v. quā captionē ꝛ deſtructionē latius deſcribit herodotus ꝛ trogus pompeius ꝛ iuſtin⁹. Vñ qꝛ iſte cyrus cepit ꝛ puniuit chaldeos ꝛ babylonios cū rege ſuo: ꝛ liberauit iudeos de captiuitate dans eis licentiā reuertendi in hierl'm ꝛ reedificandi ciuitatē ꝛ templū: vt pꝫ Eſdre. j. iō totū hoc canticū exponunt de illa captiōe pticularis babylonie preciſe ꝛ de liberatiōe illi⁹ ppl'i iudaici ab illa captiuitate. Sed qꝛ dictū eſt ꝙ vtrūqꝫ preuidit ppheta. Nā ipſe cū toto pp̄lo petebat vltionē de chaldeis ꝛ regib⁹ eoꝝ affligētib⁹ iudeos: ꝛ petebāt liberari ab illa captiuitate ꝛ redire in hierl'm: ſed de⁹ maiora ꝛ plura pmiſit pphete. Primo mittere eis Cyrū regē pſarū ꝛ medorū ad puniendū babylonios ꝛ liberādū iudeos de illa captiuitate: ſed cuꝫ de⁹ nō ſit acceptor pſonarū: ſꝫ ſicut eſt creator oīm hoīm ꝛ iudex gn̄alis: ita debet totuꝫ genus humanū de generali captiuitate diaboli redimere ꝛ liberare: ꝛ diabolum principem tyrannoꝝ huius mūdi cū ſuis mēbris ꝛ cū ſuo regno punire: iō de⁹ in duplici lumine ꝛ ſpiritu prophetico oſtendit ꝛ reuelauit ipſi abacuc redēptionē futurā totius generis humani faciendā per chriſtū. Et reuelauit ipſi dānationē magne meretricis ꝛ vniuerſalis babylonis cū p̄ncipe ſuo faciendā in finali iudicio: ꝛ ſic ppheta ꝑ liberationeꝫ ppinquā ꝛ pticularē illius ppl'i figurat̄ et

prophetice preuidit vniuerſalē redemptionē generis humani per xpm. Et de hac vniuerſali redēptione: ꝛ de hoc redēptore ꝛ ſaluatore erat decēs vt faceret canticū: de quo habuit altiorē ſpiritū pphetie. Et iō lz hoc cāticū poſſit applicari ad illā particularē liberationē: inquantū fuit figura vſis redemptionis: tñ nō eſſet ibi ſiſtendū: ſed ſemꝑ eſt trāſcurrēdū ad pncipalē ꝛ finalē intētionē ipſius pphete. Imo multi ſcribunt in hoc cantico q̄ valde ꝛ extorte ꝛ inepte: imo cū grādi iniuria ſacre ſcripture poſſent applicari illi particulari liberatiōi iudeoꝝ. Iō ſequēdo catholicā doctrinā Aug. qui hoc canticū de xpo ſaluatore exponit. xviii. de ciuita. c. vii. ē notandū q ſicut dd pſal. xvii. ꝛ. lxxii. ꝛ. lxxvi. ꝛ lxxviii. ꝛ in ceteris pſal. adducit myſteria figuratiua petēdo xpm figuratū ꝛ nr̄am redēptionē figuratā ꝑ illa myſteria vete. te. ita pariter abacuc i iſto cātico adducit ſex myſteria ve. te. figurātia xpm ꝛ noſtrā redēptionē ꝑ q̄ myſteria petit vt xpus acceleret aduentū ſuū ad liberandū genus humanū: et hūc ordinē ꝛ cōſuetudinē ſeruant quaſi oēs pphete. Iō aduertat lector in hoc loco. Et ſequēdo doctrinā Origenis ꝛ hiero. ꝛ aliorum ſacroꝝ doctoꝝ exponēda eſt etiaz iſta tertia pars cū ſequēti de mō nr̄e redēptionis. ¶ Ad cui⁹ intelligentiā eſt notandū qd in hoc differt duplex ſpūs ppheticus a ſimplici. Nā pphete per ſimplicē puidebāt geſta ve. te. nō attingentes futura myſteria de xpo ꝛ eccl̃ia: ſicut dictū eſt. iiii. Regū. ii. de filiis pphetaꝝ ꝛ heliſeo anteq̄ daret ipſi duplex ſpūs pphetie. Sz pphete i lumine duplici ſpūs prophetici nō ſolū puidebant futuros euētus in illo pplo: ſed etiam per illos futuros euētus ppinquos preuidebant longinquiora futura myſteria de xpo ꝛ eccl̃ia. Et etiā per myſteria pterita ꝛ pñtia ve. teſt. quaſi interptatiue preuidebant future myſteria de xpo ꝛ eccl̃ia: ſicut frequēter dictuz eſt de dauid. Et ita iſte propheta abacuc q̄ receperat a deo duplicē ſpiritum pphetie: licet nō in tam alto gradu ſicut dauid: tamē in ſuo gradu ꝛ ordine ſicut per propinquam deſtructionē babylonis ꝛ liberationem preuidit de longinquo futurā generalem redēptionē per chriſtum faciendam: ita pariter hoc preuidit interpretādo myſteria preterita ſcripta in ve. te. que aduentū ꝛ triūphum xpi vniuerſalē figurabāt. Uñ ſicut dauid allegando myſteria ſacre ſcripture: in quibus nouerat figuraliter futura myſteria de xpo ꝛ eccleſia appellat chriſtū vt veniat in carnē ad cōplenduz qd ꝑmiſit per illa figuratiua myſteria: vt ptz pſal. lxxiii. ꝛ. lxxvi. ꝛ. lxxix. et lxxviii. ꝛc. ita pariter abacuc in hac tertia parte duo facit. Primo adducit ꝛ allegat q̄dam myſteria ve. te. in quibus figurabatur aduētus xpi ꝛ noſtra redēptio ꝛ ſubiugatio ppl̃i gētilis ad fidē: ꝛ triūphus xpi de diabolo ꝛ mēbris ei⁹ cōpellendo xpm vt ipleat in illis figurata ꝑmiſſa. Scdo cōparat victoriam xpi ad illa myſteria: ibi. Egreſſus eſt in ſalutē ppl̃i tui. ¶ Quātū ergo ad pmū propheta intendit tale argumētū erga dn̄m dicēs. O dn̄e de⁹ ego vidi in ſacra ſcriptura q̄ multoties pplꝰ tu⁹ fuit afflictus ab infidelibus: tñ ſemper miſiſti aliquē liberatorē ꝛ ſaluatorē ad liberandū pplm: ꝑ quos ſaluatores figuraſti: ꝛ in figura ꝑmiſiſti mittere ſaluatorē totius gn̄is hūani. Ergo ne differas mittere eū: nā lz qñq̄ tu eſſes irat⁹ ꝯ illum pplm ꝑpter aliqd ſcel⁹ ꝛ pctm̄ cōmiſſum: et affligeres pplm tuū ꝑ infideles ꝑpter pctā ſua: tñ finaliter recordaberis tue mie: ꝛ mittebas aliquē ſaluatorē ꝛ liberatorē: vt ptz ꝑ totū librū Judicū: ꝛ ꝑ totū diſcurſum ve. te. Uñ primo ego vidi tētoria ethiopie. i. qualr zara rex ethiopū venit cū decies centū milibus hoim ꝯ hierl̃m Sz Aza rex hierl̃m inuocato noie dn̄i exiuit cōtra eum: et vicit eum ꝛ diſſipauit exercitū ei⁹: ꝛ fugauit: vt ptz. ii. Paralipo. xiiii. per qd fuit figuratum qualr xps rex ꝛ caput ppl̃i dei ꝛ totius hieruſalē ſpūalis debebat exire ꝯ diabolū regē ethiopū ꝛ oim denigratoruz per pctm̄: ꝛ debebat ipſum vincere ꝛ fugare: ꝛ fidelem populum de ipſi⁹ poteſtate liberare. Sed eſt aduertēdū q in hebreo hr̄. Uidi tentoria cuſan. Et tūc eſſet intelligendū qualiter qñ populus iſrael peccauit in cōſpectu dn̄i adorādo idola: tradidit illum populum in manus cuſan raſathaim regis ſyrie: ſz cū populus ductus penitentia clamaret ad dn̄m: tunc miſit eis ſaluatorē ſcz othoniel: qui liberauit eos: vt ptz Judicum. iii. qd fuit figura q̄liter deus pater dēbat mittere xpm ſaluatorē ad liberandū mundū de captiuitate peccati. Item in ſecundo loco adducit hiſtoriam figuratiuam: qualiter Gedeon liberauit illum populum de manu madianitarum q̄ venerant cōtra eos cū tentoriis: vt patet Judicū. vii. per quod preuidit propheta generalem redemptionē. dicit ergo propheta: pro iniquitate et peccato ppl̃i ego vidi tentoria ethiopie ſiue cuſan turbata ꝛ diſſipata ꝛ victa cū toto exercitu. Et pelles madian turbabant idest tentoria madianitarū facta ex pellib⁹ ꝛ coriis animaliū turbabunt ꝛ diſſipabunt: vt patet in locis preallegatis q̄ſi dicat ego vidi in ſpiritu per illas victorias preteritas futuram victoriam chriſti de mundo ꝛ diabolo. Ergo mitte ſaluatorem ad liberanduz totum genus humanum a peccato ꝛ captiuitate diaboli: ſicut tunc miſiſti ſaluatorem ad liberandum illos. Deinde cum dicit.

D Duplex ſpūs ppheticus differt a ſimplici

E Pplo iſrael afflicto ſp deus miſit aliquē liberatorez

Geñ. vj. mū. q.j.c. allegans. ꝛ c.q̄ cheg. et de pe.d vi.c. ſ ꝟ8 locꝫ.

Nunquid in fluminib⁹ irat⁹ es dñe: aut in fluminib⁹ furor tu⁹: vel ī mari indignatio tua.

Qui aſcēdes ſup equos tuos: ꝛ quadrige tue ſaluatio.

¶ Hic adducit tertiū myſteriū de inūdatiōe diluuij. Uñ dicit̄ Geñ.vj. ꝙ vidēs de⁹ corrupt oñe vniuerſe carnis p enormia pctā irat⁹ ꝯ gen⁹ hūanū induxit diluuiū ſup vniuerſaꝫ terrā: ꝛ interiecit oēm aiam viuā: ꝑter aias q̄ ingreſſe ſunt arcā: in q̄ fuerūt ſaluate ſup aquas: ſꝫ poſtea de⁹ recordat⁹ mīe recordatus ē noe cunctoꝝ q̄ viuēt ū. Et adduxit ſpm̄ mīe ſue ſup terraꝫ: et diminute ſunt aque: ꝛ ceſſauerūt aque reuerſe in loca ſua: ꝛ ſic reſtauratū eſt gen⁹ hūanū p illā arcā. Per qd̄ myſteriū fuit figuratū qualiter xp̄s erat vētur⁹ in q̄driga hūanitatis: ꝛ debebat edificare ꝛ cōſtruere arcā eccl'ie in qua ſolus pp'ls fideliū erat liberād⁹ p xp̄m a diluuio peccatorū ꝛ mortis eterne: que quidē eccleſia dicitur etiā quadriga ducta p quatuor euangeliſtas: in qua quadriga euangelica conſiſtit tota noſtra ſaluatio. (Eccleſia dr̄ q̄driga.) Hoc ergo preuidens ꝓpheta in ſpū dicit. o dñe cum iratus fueris cōtra nos in adā ꝛ ꝓpter peccata noſtra. tñ finaliter mīe recordaberis ſicut recordatus fuiſti mīe tue poſt inūdationē diluuij: vnde O dñe nunq̄d iratus es in fluminibus. i. in aquis fluentibus ſup terrā tpe diluuij? aut tunc furor tuus in fluminibus aquarū? aut in mari ꝛ cōgregatiōe aquarū fuit tūc indignatio tua contra totū genus humanum? qꝛ catharacte celi aperte ſunt: ꝛ pluit ſup terram quadraginta diebus cū ſuis noctibus intantū ꝙ aque aſcēderūt ſup altiores montes quindecim cubitis. Et ſic tota habitatio factū eſt vnū mare: vbi apparuit īdignatio ꝛ furor tuus cōtra genus humanū. Sed recordat⁹ poſtea mīe aſcendiſti ſup equos tuos: qꝛ miſiſti ſpiritum tuuꝫ ſuper terram: tunc quadrige tue fuerunt ſaluatio vniuerſe carnꝭ. ¶ Unde nota ꝙ deus dicitur ſedere ſuper cherubin tanq̄ ſup quadrigam. Et ſic angeli dicuntur equi ꝛ quadrige dei: q̄ñ aliquid opꝛat̄ in mundo: ꝛ ſic dicit̄ deſcendiſſe ſup equos ꝛ quadrigā angeloꝝ: q̄ñ deſcendit ſup aquas diluuij vt minuens ꝛ fugans aquas ſaluaret genus humanū. (Angeli dr̄ eq̄ et q̄drige dei.) Itē angeli fuerūt equi ꝛ quadrige ī q̄b⁹ ferebat̄ arca ſup aquas: iō dicit̄. quadrige tue ferētes arcā fuerūt ſaluatio. Alia tranſlatio hꝫ: ꝛ equitatio tua ſalus. Unde xp̄us equitauit primo ſuper equos humanitatis: ꝛ equitatio eius ꝛ curſus per hieruſalē ꝛ terram ꝓmiſſionis fuit noſtra ſaluatio: (Nota de eq̄tatione xp̄i.) ſed poſt aſcēſionē equitauit ſup apoſtolos ꝛ equos ſuos ꝛ peragrauit totū mūdū: cui⁹ eq̄tatio ī apoſtolis eqs ꝛ q̄drigis fuit mūdi ſaluatio. q.d. ꝓpheta. O dñe ſicut tunc lꝫ fueris iratus in fluminib⁹ ꝛ aquis ꝯ gen⁹ humanū: tñ recordat⁹ mīe aſcēdiſti equos ꝛ curr⁹ angeloꝝ: ꝛ deſcēdiſti ad tollēdū diluuium: ꝛ tue q̄drige fuerūt ſaluatio ferētes illā arcā. ita pariter recordat⁹ mīe tue aſcēdes equos hūanitatꝭ in q̄drigā eccl'ie: q̄ quatuor eqs euāgelicis ꝛ quatuor rotis fert̄: q̄ q̄dē quadriga ꝛ equitatio erit ſaluatio toti gñi humano ꝯ diabolum ꝛ peccatū. Deinde cum dicit.

Suſcitās ſuſcitabis arcū tuū: iuramenta tribubus que locutus es. Geñ. ix.

¶ Adducit q̄rtū myſteriū figuratiuū: vnde legit̄ Geneſis.ix. ꝙ poſtq̄ ceſſauit diluuium de⁹ dixit ipſi Noe: arcuꝫ meū ponā ī nubib⁹ celi: ꝛ erit ſignū inter me ꝛ terrā: cumq; obduxero nubib⁹ celū: apparebit arcus meus in nubibus: ꝛ recordabor federis qd̄ pepigi vobiſcū: ꝛ nō erūt vltra aque diluuij ad delēdū terrā ꝛc. p hoc myſteriū ꝛ fedus preuidit abacuc in ſpū totū myſteriū incarnationis. ¶ Naꝫ ille iris ſiue ille arcus nil aliud eſt niſi imago ſolis impreſſa in concauo nubis rorate digeſte. Id eſt ſignū ꝙ pluuia iaꝫ ceſſauit: ꝛ iō cauſat diuerſitatē coloꝝ in diuerſis partib⁹ nubis ſm diuerſitateꝫ nubis iam digeſte: ſed principaliter cauſat tres colores ſcꝫ rubeum in ſuprema parte et viridem in medio: et ceruleum in profundo (Q̄d ſit iris ſeu arcus celeſtis.) per qd̄ preuidit ꝓpheta qualiter deus pater q̄ ē fons ꝛ principiū diuinitatis debebat imprimere imaginē ſuam in nube humanitatis. i. mittere filiū qui eſt imago patris in carneꝫ: qui debebat latere in nube humanitatis: in qua ꝑſona tres ſunt ſubſtantie ſcꝫ verbum anima ꝛ caro: ex q̄bus cōſtituit̄ vnica ꝑſona ſub vnico eſſe perſonali ꝛ diuino: q̄ q̄dē arc⁹ diuinus debebat fugare omnem tempeſtatē ꝛ totū diluuiū peccatoꝝ et ſedare oēs tenebras veteris peccati ꝛ inducere lucem et ſerenitatē gratie. Ad quē arcū reſpiciēs pater nō ampli⁹ debebat r̄cordari veteris peccati: imo de⁹ reſpiciēs illū arcuꝫ q̄ eſt filius incarnatus ilico recordatur federis ꝓmiſſi inter ipſum ꝛ gen⁹ humanū. Et ſic pater reſpiciendo illū arcū in cruce recordat⁹ federis ꝓmiſſi remiſit peccatū toti generi humano ꝛc. Itaq; quoties filius offert pro nobis ſuā paſſionē: pater nunq̄ negat ſuā veniam p nobis. Hoc ergo ꝑuidēs abacuc in ſpū dicit. O dñe tu ſuſcitans ſuſcitabis arcū federis tui: q̄ñ mittes filiū tuū in carnē tūc ſuſcitabis ꝛ verificabis iuramenta ꝛ federa q̄ locutus es ꝛ ꝓmiſiſti tribubus: id eſt Noe ꝛ omnibus gñationibus ſuis: quando iuraſti ꝙ quoties appareret ille arcus in nubibus

celi.i.verbū in carne:tūc reſpiciēs ad illū et
cū nō induceres ampliꝰ diluuiū peccatoꝝ
ſup terrā.Quaſi dicat.ergo recordare miſe
tue ⁊ federis pmiſſi:⁊ mitte imaginē:ſcȝ fi
liū tuū induē hūanitatis ⁊c.Deinde cū dicit

**Fluuios ſcides terre:viderūt te ⁊ do
luerūt mōtes:gurges aqꝝ tranſijt.
Dedit abyſſus vocē ſuam:altitudo
manus ſuas leuauit.** Exo. xiiij.

¶ Adducit quintū myſteriū de diuiſiōe ma
ris rubri:qñ Moyſes pcuſſit aq̄s maris ru
bri cū vga:⁊ diuiſit ⁊ ſcidit mare rubrū i diui
ſiōes:⁊ trāſiuit iſrl' illeſus.Sȝ abyſſus ideſt
mare dedit vocē ſuā qñ deꝰ intonuit ſup ma
re inducēs fulmina ⁊ grādinē:⁊ reduxit aq̄s
maris ſup egyptios.Et ſic doluerunt ⁊ ſub-
merſi ſunt Pharao et pncipes eiꝰ.ꝑ qd pui-
dit Abacuc totū myſteriū baptiſmi. Nam ꝑ
hoc ꝙ Moyſes pcuſſit aquas maris cū vga
puidit in ſpū ꝙ xps q̄ eſt de radice ieſſe:⁊
radix ⁊ vgultū de terra ſitiēti debebat cum
vga hūanitatis pcutere ⁊ tāgere aquas:et ꝑ
eius contactū debebat prebere virtutē re-
generatiuam aquis ad delendū peccatum.
Unde ſicut ille aque maris rubri tacte ꝑ vir
gā Moyſi prebuerunt iter ⁊ viā tutam filijs
iſrael:vt ſecure tranſirent ad aliud littꝰ:ſed
eedem aque in ſe reducte ꝑ ventū ⁊ tempe-
ſtatē ſubmerſerunt egyptios:ita pariter aq̄
baptiſmales tacte virtute ⁊ paſſionis xpi:⁊
mūdant hoīem a peccato:⁊ prebent viā ad
vitā eternā:ſȝ eedem aque baptiſmales ſub
mergunt ⁊ extinguūt ⁊ fugāt diabolū ⁊ pec
catū in hoīe.Hoc ergo preuidēs Abacuc in
ſpū dicit:o dn̄e ſicut tu ſcidiſti ⁊ diuiſiſti ma
re rubrū:⁊ tranſiuit populꝰ in montes:ideſt
principes egypti viderunt tranſeuntes he-
breos:⁊ doluerunt qñ abyſſus dedit vocem
ſuam:ideſt qñ dominus intonuit ſuper ma-
re:⁊ altitudo maris.i.profunditas leuauit
manus ⁊ fluctus:⁊ gurges tranſijt ſup egy
ptios:⁊ ſubmerſit eos:ita tu in aduentu tuo
ſcindes fluuios terre.i. aquas baptiſmales
virtutē eis prebendo:⁊ ipſe aque prebebunt
iter ad gloriā fidelibus.Et tunc montes.i.
pncipes demonū dolebūt:qꝛ gurges aqua-
rū baptiſmaliū tranſibit ſup eos ⁊ ſubmer-
get:⁊ extinguet eos:⁊ hoc accidet qꝛ abyſ-
ſus aque iordanis dedit vocē ſuā ⁊ altitudo
maris leuauit manus ſuas:qñ vox patris in
tonuit ſuper aquas dicens.Hic eſt filiꝰ meꝰ
dilectus ⁊c.quia tunc aque receperunt vir-
tutem regeneratiuam propter vocem pa-
tris ⁊ contactum carnis chriſti ⁊ ꝓpter vir-
tutem ſpiritusſancti apparentis in ſigno co
lumbe:quia tunc altitudo et dignitas bapti
malis leuauit manus ideſt poteſtatem et
virtutē ſuā.Quidā aūt referūt illud nunq̄d
in fluminibꝰ ⁊c.ad diuiſionē maris rubri ⁊
trāſitū filioꝝ iſrl'.Et iſtam partē ſcȝ fluuios
ſcindes terre referūt ad retrogradationem
aque iordanis ⁊ ingreſſuȝ filioꝝ iſrl' i terrā
pmiſſionis ⁊c.ſȝ iſto mō occultarent᷑ multa
pfunda myſteria.Sȝ quomodocūq̨ ſit tam
trāſitꝰ maris rubri ꝙ igreſſus terre pmiſſio
nis figurabat myſteriū baptiſmi ⁊ liberatio
nē totius generis hūani a pctō.Et ſic pro-
pheta ſemꝑ adducit ſupradicta myſteria in
figuram petendo ſaluatorem humanum.
Deinde cum ſubdit.

(margin: xps vga hūanitatis diuiſit aq̄s.)

**Sol ⁊ luna ſteterunt in habitaculo
ſuo i luce ſagittaꝝ tuaꝝ ibūt in ſplē
dore fulgurantis haſte tue.** Joſue x.

¶ Adducit ſextū myſteriū.Ubi.legit᷑ Joſue
x.q̄ videntes gabaonite victorias ⁊ vtutes q̄s
dn̄s fecit ꝑ Joſue ⁊ filios iſrl' ꝯfederati ſunt
cū eis.Sȝ videtes q̄nq̨ reges illius terre ꝙ
gabaonite q̄ erāt gētiles ⁊ ꝯfederati eſſēt cū
filijs iſrl':tūc ꝯgregati venert ſimul cū exer-
citibꝰ eoꝝ ad diſtruēdos ⁊ delēdos gabaoni
tas. Et ſic caſtrametati ſunt circa gabaon
oppugnantes eam.Sed gabaonite miſerūt
nuntios ad Joſue:vt veniret ad auxiliandū
⁊ liberandum eos.Tunc autem Joſue cum
exercitu ſuo venit galgalis:⁊ irruit ſup quin
que reges ⁊ percuſſit eos plaga magna:⁊
perſecutꝰ eſt eos vſq̨ ad azecha ⁊ maceda.
Et tunc dn̄s miſit ſuper chananeos lapides
grādinis de celo.Ubi mortui ſunt multo plu
res lapidibꝰ grādinis ꝙ gladio.Tūc ad pre
ces Joſue ſtetit ſol i medio celi ⁊ luna ex ad
uerſo ꝑ totā diē non decūbētes ad occaſum
pbētes lumē filijs iſrl' pliantibꝰ vſq̨quo diſ
ſiparūt exercitū q̄nq̨ regū:q̄s quinq̨ reges
poſtea Joſue pcepit ſuffocari et ſuſpendi.Et
ſic gabaonite fuert liberati ⁊ tota terra cha
naan cū regibꝰ ſuis fuit ſubiecta filijs iſrael
⁊c.Per hoc myſteriū preuidit abacuc in ſpū
totā victoriā eccl'ie ⁊ ſubiugationē totiꝰ po-
puli gentilis ad fidem ſaluatoris dn̄i noſtri
ieſu xpi.Unde puidit primo qualiter xps de
bebat mittere apl'os ⁊ diſcipulos ꝑ vniuer-
ſam regionē ⁊ orbem:vt docerent ⁊ inſtrue-
rent ⁊ predicarent euāgelium omni creatu
re tam paganis ꝙ gentilibus ⁊ ceteris na-
tionibus ⁊c.Et q̄n vna pars de populo gē
tili videtes virtutes ⁊ ſigna q̄ faciebant apo
ſtoli in vtute nominis xpi debebāt ꝯfedera
ri cū apoſtolis in eccl'ia xpi ſicut gabaonite.
Preuidit etiam qualiter reges ⁊ principes
terre videntes eccleſiā de pplo gentili ad fi
dē conuerſam debebāt ipſaȝ pſequi crudeli
ter ⁊ multa milia martyrū occidere i e vſq̨
ad magnū Conſtantinū.Sed xps ꝑ ſolem fi-
guratus debebat ſtare in medio celi ⁊ reſpi

gere eccliam figuretā p lunā: ⁊ illuſtrare eā ꝯ reges gentiū. Et ꝓuidit etiā qualr xp̄s de bebat mittere tēpeſtates ⁊ peſtilētias ⁊ ter remotus: ⁊ multa alia incōmoda ꝯ ppl̄z gē tilē in vindictā martyꝝ: ſed finalr eccl̄ia fi gurata p Joſue in lumine ⁊ virtute noīs ieſu q̄ eſt ſol iuſtitie debebat ſubiugare oēs re ges terre cum toto ppl̄o gentili ad fidē xp̄i. ¶ Hoc ergo preuidēs abacuc in ſpū dicit. O dne ſicut ſol ⁊ luna ſteterūt vnuſqſq; in ha bitaculo ſuo tp̄e Joſue nō declinādo ad oc caſum: in cuiꝰ lumine Joſue vicit qnq; reges ⁊ diſſipauit exercitū totū p lapides grandi nis miſſos de celo. Et poſtea ſubiugauit to tā terrā chanaā cū regibꝰ ſuis: ita i tuo ad uē tu ſol q̄ eſt xp̄s ⁊ luna q̄ eſt eccl̄ia ſtabunt ſi militer in habitaclo ſuo: nec poterūt vinci: nec deteri a ppl̄o gētili: imo apoſtoli ⁊ martyres ibāt in luce ſagittaꝝ tuarū ⁊ fulminū euan gelicorū: ⁊ in ſplēdore tue haſte ⁊ fortitudi nis euāgelice fulgurātis ⁊ mittentis radios euangelicos per vniuerſum mundum illu ſtrando apoſtolos et terrendo gentiles ⁊ in ecl. § fideles ſignis et miraculis. et ſic

In fremitu conculcabis terram: et in furore obſtupefacies gentes.

¶ In fremitu ⁊ ſonitu p̄dicatiōis apl̄oꝝ cō culcabis terrā vniuerſam: ⁊ in furore tuo. ſ. cū miraculis ⁊ punitionibꝰ obſtupefacies ⁊ terrebis gētes: ⁊ ſic veniēt ⁊ cōuertent ad fi dē. Nā cōſtātinꝰ pcuſſus lepra cognouit vir tutē xp̄i p baptiſmū ſanatꝰ: ⁊ ſic fuit ꝯuerſꝰ. Ad cuiꝰ exēplū p maiori pte oēs reges ⁊ pn cipes europe fuerūt ad fidem cōuerſi ⁊ xp̄o ſubiugati. Hoc idē factū eſt in partibꝰ aqlo naribꝰ et orientalibꝰ: vt patet per eccleſiaſti cam hiſtoriam. Deinde cum dicit.

Egreſſus es in ſalutem populi tui: in ſalutem cum chriſto tuo.

Percuſiſti caput de domo impii: de nudaſti fūdamētū eiꝰ vſq; ad caput.

¶ Explicat veritatē ſupradictarū figurarū. Nā ipſe dixit qđ i ſupradictis ſex myſteriis ꝓuidit figuralr in ſpū futurū ſaluatorē mun di: ⁊ myſteriū incarnatiōis: ⁊ gn̄alis redem ptiōis: ⁊ cōuerſiōis pp̄li gentilis: ideo nūc ap plicādo figuratū figure explicat veritatē vn̄ ait. O dn̄e deus ſicut nūc exiuiſti in ſalutem ppl̄i tui p aſa q̄ liberauit hieruſalē de manu zara regis ethiopum. ij. Para. xxiiij. ⁊ libera ſti pplm̄ de manu caſan p othoniel. Judi. ij. ſū. Et liberaſti illas octo aīas p noe de dilu uio: ⁊ liberaſti filios iſrl̄ p moyſen: ⁊ libera ſti gabaōitas p Joſue: ⁊ ſubiugaſti oīa re gna chanaan ⁊c. ita ergo realiter tu in medio an norū exis ingreſſus in ſalutē ⁊ redēptionem

gn̄alē ⁊ ſpūalē ppl̄i tui fidelis. Et nō venies in ſalutē ppl̄i tui et ad ſaluādū pplm̄ tuū cū othoniel nec cū gedeō: nec cū noe: nec cum Joſue: nec cū moyſe ſicut quondā feciſti: ſed egreſſus es in ſalutē ppl̄i. i. ad ſaluādū po pulū tuū cū xp̄o tuo ieſu in lege pmiſſionis pphetie ꝯuenit ſaluat: qꝛ idē dꝛ ieſus. i. ſaluator q. d. ꝙ tūc miſiſti illos ſupradictos ad liberā dū iſtū pplm̄ tpaliter. Sꝫ in plenitudie tp̄is mittes filiū tuū ieſum xp̄m ad ſaluādū ⁊ re dimēdū genꝰ humanum ſpūaliter de morte eterna ⁊ captiuitate diaboli. Et loquitur de futuro p vba de pterito ppter certitudinem pphetie: ſꝫ qꝛ xp̄s debellādo ⁊ cōterēdo dia bolū ⁊ mēbra eiꝰ liberauit genꝰ humanū: idō ſubdit: tu xp̄e ſaluator in tuo aduētu pcuſſi ſti ⁊ cōtriuiſti caput de domo impii. i. pcuſſi ſti diabolū qui eſt caput domus impie ⁊ ciui tatis terrene babylonis magne meretricis: cū qua fornicant oēs reges terre: ⁊ infideles ⁊ obſtinati pctōres. de illa ergo domo impii pcuſſiſti eius caput. i. diabolum: ⁊ denudaſti fundamētū eius vſq; ad collū. ¶ Ad cuiꝰ in tellectū eſt notādū ſm Euſebiū. v. ⁊. vj. de p̄ para. euāge. Et ſm Aug. p totū. viij. ⁊. ix. ⁊. x. de ciui. dei ꝙ totū fundamētū diaboli q̄ dn̄a bat toti mūdo erat falſa ſupſtitio. Nā oēs ſa cerdotes idoloꝝ erāt dediti magicis artibꝰ ⁊ ſic oēs necromātici ⁊ diuinatores et horo ſcopi: ⁊ haruſpices ⁊ hidromātici ⁊ geomā tici ⁊ obſeruatores aſtroꝝ ⁊ mēſiū ⁊ dieruꝫ. ſalſa
Et ſic cū his falſis artibus q̄ nō cōtinēt in ſe ſupſti
niſi mēdaciū decipiebāt reges ⁊ ppl̄os: imo tio fe
ſacerdotes arte hūana faciebāt quoſdā oc cit re
cultos ſubterraneos meatꝰ: ⁊ ibi loqbant: et gnar
p quaſdā fiſtulas ⁊ ſimolas mittebāt vocez diabo
vſq; ad cōcauū idoli aut ſtatue: ⁊ ſic videbat lum.
ppl̄o ꝙ idola loqrent: ⁊ darēt reſpōſa d̄ q̄ſitꝫ vt appꝫ Dan. xiiij. de idolo beli. Et iſto mō illa idola dabāt falſa ⁊ deceptoria ꝛ̄nſa: ⁊ p̄ cipiebāt fieri nephāda ſacrificia: ⁊ ludos ſce nicos ⁊ nephādos ritꝰ in ppl̄o gētili. Et cuꝫ hoc fundamēto diabolꝰ adorabat ⁊ dn̄abat in toto mundo: ſed venit xp̄s: et miſit apoſto los ſuos per totum orbē ad predicandū vir tutē euāgelicā oī creature: q̄ quidez apoſto li dixerūt falſitatem ⁊ deceptionē omniū ſu perſtitionū falſarū ipſoꝝ ſacerdotuꝫ. Nam in preſentia apoſtoloꝝ nō poterāt idola da re reſponſa: vt pꝫ in hiſtoria beati bartholo mei ⁊ Matthei: imo idola ruebāt ⁊ ꝯminue bant: et ſic apparebat deceptio et artificiuꝫ qđ ibi latebat ad decipiendos populos. Et tūc ppl̄i viſa manifeſta deceptione idoloꝝ ⁊ viſa veritate euāgelica ꝯuertebāt ad xp̄ꝫ. ſed ſupſtitioſa deceptio magis patuit: et fuit manifeſta poſt cōuerſionē magni cōſtantis ni p totū orbē. Et ideo oēs reges terre q̄ an ppter idola perſequebant chriſtianos: tunc

ppter xp̄m deleuerāt oīa idola mūdi. Et ſic illa falſa ſupſtitio q̄ erat diaboli ad decipiē-dū inuēta q̄ p tot tpa fuerat coopta ⁊ occul-ta: tūc fuit denudata ⁊ manifeſta: ⁊ ſic diabo-lus pnceps hui⁹ ſeculi eiect⁹ eſt foras. Et h̄ eſt q̄ intēdit dicere ppheta. vn̄ ait. O xp̄e q̄n egreſſus es in ſalutem ppl'i tui: tūc pcuſſiſti caput diabolicū de domo impij: ⁊ denudaſti ⁊ deteriſti fundamentū ei⁹ vſq ad collū. Et loquit metaphorice. Naz ſicut mulier q̄nq h̄z multas indiſpoſitiōes ⁊ impfectiōes: ſed coopit ſe cū veſtib⁹ ⁊ caligis a plāta pedis vſq ad collū: q2 faciē nō pōt tegere: et ſic coo-perit oēs defect⁹ occultos: ſ3 ſi q̄s denudat et detegit eā a plāta pedis vſq ad collū: tūc videbunt oēs ei⁹ defect⁹ q̄ ſub veſte latebāt Ita pariter eſt dicēdū de illa falſa ſupſtitiōe: q2 erat velata ⁊ tecta multis falſis apparētijs ad extra: in q̄tū q̄nq fingebāt religionem et ſtutē in apparētia: ſ3 int⁹ latebāt multa ne phādā: ⁊ abominādā: ⁊ deteſtabilia: vt p3 in bacchanalib⁹ bacchi: ⁊ in nocturnis dee ve-ſte ⁊ veneris ⁊c. S3 venit xp̄s ⁊ detexit ⁊ de-nudauit iſtā falſaz ſupſtitionē p oēs ptes vſq ad collū ⁊ faciē: vbi apparet veritas rei. Sic ergo xp̄s pcuſſit caput de domo impij: ⁊ denudauit fundamētū ei⁹ vſq ad collum. Pmo q̄n deſcēdit ad infernū q̄ eſt domus dei impij. Ibi em̄ pcuſſit ⁊ ꝯtriuit ⁊ iudicauit eū ⁊ nudauit: ⁊ expoliauit limbū: ⁊ etiā purga-toriū q̄ erat fundamētū eius. Scd̄o pcuſſit diabolū caput impie dom⁹ ⁊ ciuitatis terre-ne: q̄n eiecit ipm̄ a pplo gētili: ⁊ nudauit: et manifeſtauit falſitatē ſupſtitiōis. S3 q2 dia-bolus cū angelis ſuis apoſtaticis nō fuit eie-ctus de mundo nec eijcitur ab hoīe: niſi per baptiſmū ⁊ exorciſmū: vbi dicitur ipſi. Ergo maledicte diabole recognoſce ſentētiā tuā: ⁊ recede ab hoc famulo dei. ⁊c. Ideo ſubdit Oſee vij. propheta in perſona eccleſie.

abacuc. iij. c. ⁊. xxvi. q. ſ. di. ꝓ-lectꝫ. Maledixiſti ſceptris eius capiti bellatorum eius: venientibus vt turbo ad diſpergendum me.

¶ O xp̄e tu p baptiſmū ⁊ exorciſmū maledi-xiſti diabolo capiti olim bellatorū ⁊ oīm tēta-tionū ⁊ vitiorū: q̄ pugnāt cōtra nos. Et male-dixiſti ſeptris eius. i. oībus demonibus ſub-ditis ſub ſeptro ⁊ dominio eius venientib⁹: vt turbo ventorū: ⁊ acies: ⁊ turba bellatorū ad diſpergendū ⁊ diſſipandū me. Oīa iſta di-cit ppheta: q2 in baptiſmo ⁊ pnia nō ſolū eij-cit diabol⁹ ⁊ maledicit: ſ3 etiā oīa pctā ⁊ tē-tatiōes q̄ iugiter pugnāt: et conant diſpge-re nos. Itē cū xp̄s nō ſolū maledixit diabo-lū: ſed etiā ſeptra eius. ſ. oēs iudeos et infi-deles obſtinatos: q̄ iugiter conant diſperge-re et deſtruere eccleſiam. Et ideo ſubdit.

Exultatio eorum: ſicut eius qui de-uorat pauperem in abſcondito.

¶ Exultatio eorū ipugnā do ꝯ ecclīā ⁊ pplm xp̄ianū: ⁊ ꝯ quēlibet iuſtū eſt ſicut exultatio ei⁹. i. illi⁹ latronis q deuorat aliquē paupe-rē i abſcōdito. q. d. q̄ ſicut latro letat ⁊ exul-tat q̄n i abſcōdito reperit aliquē ⁊ expoliat ⁊ eū ⁊ ex diuite facit paupez: ita letat diabol⁹ tē-tare hoīez ⁊ īducere eū ad peccādū expoliā-do ipm̄ bonis grē. Et ita exultauit pplo inſi-delis pſequēndo ⁊ expoliādo ecclīam ⁊ pplm xp̄ianū. Et ita letat⁹ ē ⁊ exultauit diabolus q̄n expoliauit adā oīb⁹ bonis gratuitis: ⁊ pcuſſit eū in corpe ⁊ aīa q̄n inobediēs diuino pcepto deſcēdere voluit ab hierlm̄ in hieri-co: ⁊ incidit in latrones ⁊c. Et ſic pariter exul-tauit diabol⁹ q̄n p ſupradictas falſas ſupſti-tiones occupauerat totum populū gentilē. Sed q2 chriſtus miſit apoſtolos ſuos ad de-bellādū ⁊ eijciēdū ipm̄ de mūdo: iō ſubdit.

Viam feciſti in mari equis tuis: in luto aquarum multarum. exo. xiiij. xv. q. ſ. non eſt.

¶ O dn̄e ieſu xp̄e tu feciſti viaz eq̄s tuis ſcꝫ aplīs q̄ ſunt eq̄ tui p q̄s luſtraſti ⁊ pambulaſti totū mūdū: viā q̄ feciſti: ⁊ aquilis eis i ma-ri hui⁹ mūdi: ⁊ i luto aq̄rū mltarꝫ feciſti eis viā vt trāſirēt ad debellādum diabolū: ⁊ ad auferēdū ipi predā quā tyrānice ⁊ cum falſo fundamēto ⁊ ſupſtitione deteſtabili poſſide-bat. ¶ Et nota q̄ ppheta in hoc cantico cōi-ter vtit ſbis metaphoricis et ideo appellat aplos equos xp̄i: cū q̄b⁹ peragrauit mūdū: ſicut Eſaias appellat eos pedes cuz dicit: q̄ pulchri ſunt pedes euāgelizātiū pacē. Item appellat eos nubes inq̄tum ferebāt ⁊ pluebāt pluuiaz euangelicā. Eſa. lx. Qui ſunt hi q̄ vt nubes volant ⁊c. Et iſto mō abacuc ap-pellat eos eq̄s trāſeuntes maria et flumina lutoſa ipi⁹ mūdi ad ſubijciēdas iſulas iugo xp̄i: ⁊ hūc modū ſeruat Eſaias. xi. cū dixit: q̄ dn̄s ieſ⁹ xp̄s dſolabit liguā marꝫ egypti: ⁊ le-uabit manū ſup flumē in fortitudīe ſpūſcti. Et pcutiet eū i ſeptem riuis: ita vt trāſeāt p eū calciati: et erit via reſiduo pplo meo ⁊c. apli dn̄r equi. apli dn̄r nu-bes.

Audiui ⁊ cōturbat⁹ eſt venter me⁹: a voce contremuerunt labia mea.

¶ Hec eſt quarta ⁊ vltima pars principalis hui⁹ cātici in qua agit grās: ⁊ explicat cōſo-latiōnē et gaudiū qd̄ eccleſia iuſtorū habuit de beneficio redēptionis in primo aduentu xp̄i: ⁊ etiā de gaudio qd̄ eſt habitura in ſcd̄o aduētu poſt iudiciū: ⁊ iō iſta quarta pars primo exponet de gaudio primi aduēt⁹. Se-cūdo de gaudio ſecūdi aduētus. ¶ Quo ad pmū eſt ergo prenotādū ſicut dictum eſt ſu-pra q̄ abacuc in ſimplici ſpiritu preuidit de-ſtructionē illius particularis babylonie cū

rege ſuo de ꝓpinquo futurã ꝑ cyrum: ⁊ preuidit propinquã liberationẽ particularem ⁊ tpalẽ ppli iudeoꝝ: ſ; duplici ſpũ ꝓphetico ꝑ illã particularẽ pũitionẽ ꝓuidit generalẽ punitionem magne meretricis babylonis ⁊ gnalẽ redemptionẽ faciẽdã ꝑ xp̃z de lõgiquo. S; in pma pũitiõe et ꝓpinqua ꝓuidit qualr cyrus erat factur⁹ gnale edictũ ꝑ ola regna ſua.i.medoꝝ ⁊ aſſyrioꝝ ⁊ pſaꝝ ⁊ chaldeoꝝ: vt oẽs hebrei.xii.tribuu tã illi q̃ fuerant captiuati per ſalmanaſar et teſhaglaphar: et trãſmigrati et captiuati ꝑ Nabuchodonoſor poſſent libere redire in hierl̃m: ⁊ reedificare templuz ⁊ ciuitatẽ reddẽs eis ſacra vaſa tẽpli ⁊ magnã copiã auri ⁊ argẽti ꝑ templo edificãdo. Sed lz iſta generalis libertas eſſet data oĩbus iſraelitis habitantibus per illa regna: tñ maior pars renuit redire. Nã de decẽ tribubus captiuatis ꝑ ſalmanaſar aut pauci: aut nulli redierunt: eo ꝙ iã erant collocati ⁊ radicati in poſſeſſionibus et vineis in regno medoꝝ ⁊ aſſiriorũ ⁊ pſarum. De iudeis autẽ tranſmigratis ⁊ captiuatis maior pars remãſit: tum qꝛ ibi poſſidebant domos ⁊ vineas ⁊ oliueta et predia et ceteras poſſeſſiones: ideo noluerũt illa relinq̃re: tũ qꝛ timebãt laborẽ ⁊ pericula itineris: ⁊ ſic plures mãſerunt in babylonia q̃ redierunt: qđ ptz. Naz heſter ⁊ aſſuerus qui fuerunt ꝑ magnũ tẽpus poſt relaxatã captiuitatẽ per cyrũ: tunc tpis habitabant in chaldea ⁊ media ⁊ aſſyria et perſide et etiam in ethiopia magna multitudo hebreorũ et iudeorum de illa captiuitate: vt ptz ꝑ totũ diſcurſum libri heſter. Ex quib⁹ ptz ꝙ amore bonoꝝ tpaliũ ⁊ ex timore laborum itineris maior pars voluit remanere in illa captiuitate: ⁊ minima pars venit ad libertatẽ. Sed illi q̃ mãſerũt in babylonia bñ fuerũt puniti: nã poſt deſtructionẽ factã ꝑ cyrũ ⁊ dariuz tota ꝓuincia chaldeoꝝ paſſa eſt grauẽ ſterilitatẽ ⁊ peſtilẽtiã holm ⁊ alaliũ ⁊ multa alia miſerãda diſcrimina et tribulationes: ſicut dicũt oẽs h̄ ſtoriographi oriẽtales: ⁊ put ꝓphetauerat Eſaias et ezechiel: ⁊ quaſi oẽs ꝓphete minores. Et ſic ptz ꝙ iudei remanẽtes in babylonia ex amore bonoꝝ tpaliuz ⁊ volẽtes vitare labores ⁊ pericula itineris ⁊ cõtẽnentes libertatẽ ⁊ cultũ diuinum iuſto dei iudicio inciderunt in maiora pericula et tribulationes: ⁊ paſſi ſunt ſterilitatem et famẽ et penuriã bonorũ tẽporaliũ. Per hoc ꝑfecto myſterium preuidit abacuc in duplici ſpiritu ꝓphetico totã cecitatẽ et obſtinationẽ ⁊ iniquitatem in qua manet populus iudaicus: vnde preuidit qualiter xp̃us in lege ⁊ ꝓphetis ꝓmiſſus erat venturus inter eos: ⁊ debebat eos abſoluere a iugo legis: et captiuitate pcti: ⁊ dare eis legem libertatis ⁊

Nota bñ ꝙ volentes hec ſibi ꝓ ſuis ꝓpriis [illegible]

grẽ: ⁊ vocare eos ad hierl̃m ſpũalẽ quã ipſe edificauerat. Sed ꝓuidit qualr maior pars iudeoꝝ debebat ꝯtẽnere xp̃m meſſiã ⁊ legẽ libertatis: ⁊ hoc ꝓpter amorẽ bonoꝝ tpaliũ. Et ſic ſpõte erat manſura ſub iugo leuj ⁊ ſub captiuitate diaboli ꝑpetua ⁊ ꝯfuſiõe babylonis manſura. Et ſic ꝓuidit qualr minor pars illi⁹ ppli erat xp̃z ⁊ legẽ euãgelicã ſuſceptura: ⁊ ꝓuidit qualr illa parua pars q̃ fuit collegiũ aplõꝝ ⁊ diſcipuloꝝ debat edificare nouã hierl̃m ⁊ eccliã ſupra firmã petraꝫ q̃ eſt xp̃s. Et ꝓuidit etiã qualr iudei remanentes in ſua obſtinatiõe nõ ſolũ debebãt ꝑdere oĩa bona tẽpalia: ſ; etiã ſpũalia ⁊ eterna. Nam pmo ꝑ q̃tuor ãnos poſiti ſunt ſeditiões ⁊ bella inteſtina ⁊ furta ⁊ homicidia: vt ait. Joſeph⁹ li. de bello iudaico. Et poſtea fuerũt obſeſſi ⁊ intollerabilẽ inediã paſſi ⁊ tandẽ fuerunt capti ⁊ partim interfecti ⁊ trucidati: et partim capti ⁊ diſperſi ꝑ mundũ: et ciuitas fuit euerſa: ⁊ tẽplũ incẽſum: ⁊ ſic ꝑdiderunt bona tpalia ⁊ etiã ſpũalia: qꝛ ꝑdiderunt ſacerdotiũ ⁊ ſacrificiũ: ⁊ lex fuit deſiccata ⁊ arida facta: qꝛ nõ amplı⁹ facit fructum cum ſit mortua: ⁊ nõ ſolũ mortua ſed etiã eis mortifera: vt dictũ eſt pſal.l. Oĩa ergo ſupradicta ꝓueniẽs abacuc in ſpũ pmo perdolet ⁊ expauеſcit talẽ obſtinationẽ ⁊ ſnlam ⁊ damnationẽ tpalẽ et ſpũalẽ obſtinatorũ iudeorũ. Secũdo gaudet ⁊ cõſolar ſe eſſe de illa ſocietate iudeorũ ⁊ fideliũ q̃ xp̃m erãt recepturi: ⁊ etiã de illis qui cũ xp̃o erant in celũ aſcenſuri ⁊ de limbo liberandi. ¶ Dicit ergo ꝓpheta i perſona ſui ⁊ eccleſie. O dñe ego vidi ex reuelatione qualiter maior pars populi iudaici debet dãnari ⁊ in ſua obſtinatione permanere. Nam qñ tu fueris egreſſus in ſalutẽ populi tui: ipſi non recipient te nec doctrinã: immo ꝑſequent ⁊ crucifigẽt te. Et ſic ſponte ꝑmanebũt in ſua ꝑfidia ⁊ obſtinatione et captiuitate diaboli: ꝓpter qđ ꝯdẽnabis eos ad penã ⁊ captiuitatẽ perpetuã in corpore ⁊ aĩa. Itaq; minor pars eorum recipiet legeꝫ tuã: ex quibus facies pplm tuũ et eccleſiam ſimul cũ cõuerſis de populo gẽtili. Ideo cũ ego audiui ingratitudinẽ et obſtinationem ⁊ dãnationẽ illi⁹ populi ſic alienati ꝯturbatus eſt vẽter meus.i. interiora mea: ⁊ a voce tue reuelationis cõtremuerũt labia mea ne poſſint talia proferre ⁊ ſcribere in h̄ cãtico. E ꝫ qꝛ ex alia parte video me eſſe de grege ⁊ ſocietate illius ppli q̃ te receptura eſt: ⁊ debet tecũ aſcẽdere in hieruſalẽ ſpũalẽ ꝑ gratiam ⁊ in ſupernam per gloriam: ideo

Ingrediat putredo in oſſibus meis et ſubter me ſcateat.

Vt requieſcã in die tribulatiõis: vt aſcẽdã ad populũ accinctũ noſtruz.

vĩ. ꝗ. j. ſuggeſtũ. z. vj. q. j. ꝗ plurimi.

¶ Nõ timebo labores: nec p̄icula: nec paſſiões: ꝛ nõ curo ſi ingrediatᷣ putredo ꝛ dolor in oſſib⁹ meis: ꝛ ſubter me ſcateat et ſerpat q̄cūq̄ dolor ꝛ labor vt. ſ. dūmõ requieſcā tecū ī die tribulatiõis ꝛ dānatiõis iudeoꝝ ꝛ aſcē dā tecū ad pplm nr̄m accinctū ꝛ p̄paratū ad ābulādū in lege tua euāgelica: ꝛ accīctū ad pugnā ꝯ̄ diabolū: ꝛ inimicos fidei. q̄ſi dicat: dñe: nõ ego ſim de ſocietate ꝛ nūero tui ppl̄i fidelis: ego ſuꝫ p̄parat⁹ ad p̄ferēdas ꝛ tolerādas oēs p̄ſecutiões vſq̄ ad mortē īcluſiue.

3 ¶ Et nota q̄ pp̄heta appellat diem tribulatiõis nõ ſolū futuꝝ ſtatū iudeoꝝ in inferno: ſꝫ etiā p̄ſentē ſtatū in hac vita. Nā de futuro ſtatu nõ eſt dubiū: q꞉ in ſecula ſeculoꝝ cruciabuntᷣ. Sꝫ etiā p̄ſens ſtat⁹ dicitur dies tribulatiõis eoꝝ. Naꝫ p̄mo ſunt in captiuitate tp̄ali et ſpūali ſine regno et ſacerdotio exules a ſua patria: ꝛ vltra h̄ ſunt ſine lege ꝛ fructu legis: q꞉ nullū fructū hñt ex obſeruantia: quia nõ ſolum eſt eis mortua: ſꝫ mortifera. Jõ oratio: ꝛ ieiunia: ꝛ oblationes: et oīa opera legis q̄ faciūt: vertuntᷣ eis in peccatū: vt dictū ē pſalmo. xlix. ꝛ. l. ꝛ. cviij. Jõ licet non ſemꝑ patiantur ſterilitatem bonoꝝ temporaliuꝫ: tamē ſemꝑ patiuntᷣ ſterilitateꝫ legis: et bonorum ſpiritualium. Ideo eoruꝫ ſtatus dicitᷣ dies tribulationis: ſicut dies legis euāgelice dr̄ ann⁹ benignitatis ꝛ fecūditatis propter abundātiam bonoꝝ ſpiritualium. pſal. lxiiij. Sꝫ q̄ ſtatus iudaic⁹ ſit dies tribulationis et ſterilitatis: p̄batur: q꞉ poſt aduentum chriſti.

Mat. vij. Luc. vj. xxiiij. q. ij. de dañ. ſr. c. Oſee j.

Ficus enim nõ florebit: et nõ erit germen in vineis.

Mētietᷣ opus oliui: et arua nõ afferent cibum.

Abſcindetᷣ de ouili pec⁹: ꝛ nõ erit armentum in preſepibus.

¶ Ficus. i. lex vet⁹ figurata per ficulneā nõ florebit: q꞉ iā fuit maledicta per chriſtum ne amplius faceret fructū Matthei. xxi. Et non erit germē nec fruct⁹: nec palmes in vineis illi⁹ ppl̄i ꝛ legis. i. precepta cerimonialia nõ germinabunt. ¶ Vñ nota q̄ lex diuina et eccleſia dei ab adā vſq̄ ad vltimum iuſtuꝫ dicitur vna ſcḋm Gregoriū ꝛ omnes doctores vt dictū eſt in ꝓlogo. Sꝫ iſta lex aut eccleſia in ſacra ſcriptura q̄nq̄ appellatᷣ vinea: cui⁹ palmites ſūt chriſti fideles. Quandoq̄ appellatur oliua: cui⁹ rami ſunt fideles. Quādoq̄ dicitᷣ aruum ſeu ager: cui⁹ fruct⁹ ꝛ ſegetes ſūt fideles. Quādoq̄ appellatᷣ ouile dei cui⁹ oues ſunt fideles. Sꝫ poſt aduētū chriſti oēs iudei obſtinati fuerūt abciſſi ab hac oliua ꝛ vinea ꝛ agro ꝛ ouili: ī quoꝝ locis fuerūt inſerti ꝯuerſi de ppl̄o gentili: vt ait apoſtol⁹ ad Roma. Jõ iſta vinea ꝛ oliua ꝛ ager nõ facit eis ampli⁹ fructū: q꞉ lex iā fecit ꝛ ꝓtulit fructū in tp̄e determinato ſcꝫ in aduentu xp̄i: et iõ fuerūt ipſi abciſſi rami cerimonialiū: ꝛ nati ꝛ orti ſūt in eodē trūco legis ramī euāgelici: q̄ ꝓferūt fruct⁹ euāgelicos eccl̄iaſticoꝝ ſcōꝝ: ꝛ fruct⁹ gr̄e. Ex q̄b⁹ patet q̄ lex vet⁹ cū illis ramis ꝛ palmitib⁹ veteribus iā abciſſis ꝛ aridis: nullū iā fructū ꝓfert. Ideo dicit. Non erit germen in vineis et mentietᷣ opus oliue. Nam ſicut vinea legis non facit vuas: ſed labruſcas: ita oliua legis nõ facit oliuas: ſꝫ amurcas ꝛ mētita ē ī fructu ſuo: et eadē rõne arua legis nõ afferūt cibū. ſed venenū mortiferū. Itē cū ille ppl̄s añ aduētuꝫ xp̄i eēt ppl̄s peculiaris ꝛ de ouib⁹ dei: poſtea fuit abſciſſus ab ouili dei: ꝛ iā nõ paſcitur nec comedit in p̄ſepib⁹ dei: q꞉ deū negauit. D. ſr. c. Vñ ppl̄s gētilis q̄ nõ erat plebs dei fact⁹ ē plebs dei ꝑ baptiſmū: ꝛ ppl̄s iudaic⁹ fact⁹ ē nõ plebs dei ꝛ abſq̄ mīa ꝑ īfidelitatē. Oſee. j. iõ dr̄ q̄ ppl̄s iudaic⁹ q̄ ex oue fact⁹ ē pecus abſcindetur de ouili dei: ꝛ factus armentum beſtiarum non erit in preſepibus cum ouibus chriſti.

Ego autem gaudens gaudebo: et exultabo in deo Jeſu meo. xcij. d c. j. in gloſſ.

Deus dñs fortitudo mea: ꝛ ponet pedes meos quaſi ceruorum. xcv. d c. ecce

Et ſuꝑ excelſa mea deducet me victor: in pſalmis canentem. xiij. q. j. hic ma. xxvj. q. j. vos autē

¶ Quaſi dicat in ꝑſona ppl̄i fidelis. Poſtq̄ iudei ſpõte abiecerūt xp̄m ꝛ voluerūt manere ſub iugo legis: et abſcidi ab ouili xp̄i ego aūt gaudēs in p̄ſenti ꝑ gr̄am ꝛ fruct⁹ euangelicos: gaudebo in futuro per gl̄iaꝫ in xp̄o deo Jeſu ꝛ ſaluatore meo quē recepi ꝑ fidē. Quia ipſe Jeſus qui eſt de⁹ ꝛ fortitudo mea ponet: ꝛ p̄parabit pedes meos aptos ꝛ veloces q̄ſi ceruoꝝ ad ambulādū in lege euāgelica: ꝛ ad aſcendēdū in hieruſalē ſupnam ꝑ gloriā: ꝛ ipſe deducet me gr̄a ſui ſuꝑ excelſa mea. i. ſuꝑ cacumina celeſtia mihi ꝓmiſſa. Et ipſe victor ꝯ̄ diabolū deducet me canētē in pſalmis gr̄e in p̄ñti ꝛ in pſalmis gl̄ie in futuro. q. d. q̄ iudeis ꝛ oībus infidelib⁹ manētib⁹ reprobatis ꝛ dānatis in ſua obſtinatiõe ego gaudebo cū Jeſu deo r̄dēptore ꝛ gl̄ificatore: hic ꝑ gr̄am ꝛ in futuro per gloriam.

¶ Secunda Expoſitio.

¶ Scḋo modo iſta vltima pars ab illo loco. Audiui et cõturbat⁹ ꝛc. põt exponi de pena damnatoꝝ: et gaudio iuſtorum poſt iudiciū. Vñ dicit ꝓpheta. O domine: ego audiui ex reuelatiõe mihi facta in ſecūdo capitulo dānationē magne meretricis ꝛ ciuitatꝫ diaboli

quā facturꝰ eſt in vltimo iudicio de pſecuto-
ribꝰ iuſtoꝝ. Et iō ↄturbatꝰ eſt vēter meꝰ ꝛc.
Sꝫ qñ audiui glīā quā daturꝰ eſt iuſtis ī me
ritū ꝛ pmiū pſecutionū: tūc fui ↄſolatus: et
volo ꝙ ingrediat̄ putredo in oſſibꝰ meis .i.
paratꝰ ſuꝫ pati oēs pſecutiōes ꝛ aduerſita-
tes in hac vita: vt requieſcant in die tribula
tionis .i. in die iudicij. ꝛ aſcendā ad pplm no
ſtrū iuſtorū accinctū ꝛ liberatū ꝛ expeditū
ab iſtis miſerijs huius mūdi: cū quo aſcēdā
in celū. Vñ poſt diē iudicij ficus iuſtorū diui
tū mūdanorū non amplius florebit: nec erit
amplīꝰ germen in vineis eorū: ꝛ opus oliue
mētiet̄ eis: ꝛ arua nō afferēt fructū eis. q.d.
ꝙ oīa iſta bona mūdana pdēt in illa die: nec
poterūt eis pdeſſe. Ego autem: qꝛ iſta bona
mūdana ↄtēpſi ppter xp̄m ꝛ ppter eccl̄iā
in illa die gaudēs gaudebo ꝛ exultabo ī deo
ieſu meo meſſia in lege pmiſſo: qꝛ ipſe ē deꝰ
ꝛ fortitudo mea: ꝛ ponet pedes meos velo-
ces: q̄ſi ceruorū ad aſcēdēdū in celū: ꝛ dedu
cet me ſup excelſa celeſtia canētē ī pſalmis
glorie. Ipſe enim victor ꝛ triūphator de mū
do et diabolo deducet me ſecū cū populo vi
ctorie canentem victoriā ſuā in pſal. glorie.

Admonitio autoris.

H Ec ergo ſupradicta in hac ex-
poſitiōe ſunt q̄ diuino auxiliꝰ
fretus potui haurire ꝛ extorq̄
re ꝛ intelligentia huius cātici
ſm ſanam fidem ꝛ doctrinā.
Ideo oro: et obſecro fratres
meos fideles ꝛ catholicos: vt velint cū cha-
ritate attēdere ad intelligentiā huiꝰ cantici:
qꝛ difficillimū eſt ad intelligendū. Pžio qꝛ ē
de rebꝰ altiſſimis. Scd̄o qꝛ pcedit p vocabu
la metaphorica ꝛ inſurpata ꝛ extranea. Ter
tio ppter diuerſitatē trāſlationū. Nā quaſi
oēs interpretes fuerūt diuerſi in interptā-
tione ꝛ traductione huiꝰ cantici: eo ꝙ in he
breo pcedit p verba metaphorica et multū
equiuoca. ¶ Et iō dicunt hebrei ꝙ quatuor
partes ſunt in ſacra ſcriptura multū diffici
les ad intelligēdū: quas nō debēt legere ni
ſi prouecti ꝛ antiqui doctores: quarū prima
eſt primū ꝛ ſecundū ꝛ tertiū capi. libri Gen.
Secunda eſt liber canticorum ſalomonis.
Tertia eſt liber Ezechielis in primo capi. ꝛ
quadrageſimo capi. vſq ad finem. Quarta
autē eſt iſtud canticum abacuc qꝛ iō intitu
latur oratio abacuc p ignorantia: ſiue pro
ignorantibus: eo ꝙ ab omnibus ignoratur
eius vera intelligentia: vſq quo veniat rex
meſſias ad declarandum ipſum. Et ſic pꝫ
ꝙ non ſolum apud nos: ſed etiam apud he-
breos hoc canticū reputat̄ difficillimū. Et
ideo ſi lector fidelis non valeat attingere
plenam intelligentiam ex hac ſupradicta

2 Qua tuor ſunt ptes ī ſacra ſcptu ra mlt̄ dif ficiles q̄s ſo li pro uecti tanq̄ docto res le gere debēt ſm he breos

expoſitiōe rogo pergat ad alios catholicos
expoſitores: quia deus voluit communicare
ꝛ reuelare ſingulis diuiſim theſauros ſapiē
tie ſue: put ipſi placuit. Iō oportet lectorem
cū charitate accedere: ꝛ ſtudium adhibere.

A Udite celi que loquor. Deu. xxxij.
¶ Hoc canticū cātat eccl̄ia
in laudibus diei ſabbati: qđ
canticū reperit̄ ſcriptū Deut.
xxxij: ꝛ fecit ipſum Moyſes
ex pcepto dñi: ꝛ pcepit vt re
poneret̄ in arca federis: vt eēt in teſtimoniū
ↄ filios iſrl̄ quoties peccarēt et apoſtatarēt:
ꝛ recederēt a dño: vt pꝫ in capitulo pcedēti
xxxj. Vñ dicit dñs ad Moyſen. Ecce tu dor-
mies cū pr̄ibꝰ tuis. Et pplꝰ iſte ↄſurgēs for
nicabit̄ poſt deos alienos ꝛc. Et iraſcet̄ furor
meꝰ ↄ eū in die illa: ꝛ derelinquā eū: ꝛ ab-
ſcōdā faciē meā ab eo. Et erit in deuoratio-
nē: ꝛ inuenient eū oīa mala: ꝛ afflictiones ꝛc.
Nūc itaq ſcribite vobis cāticū iſtđ: ꝛ doce-
te filios iſrl̄ vt memorit̄ teneāt: ꝛ ore decan-
tēt: vt mihi ſit carmē iſtđ p teſtimonio īter fi
lios iſrl̄ ꝛc. Ex ſupradictis inferunt̄ concl̄o- M
nes. ¶ Pžia ↄcl̄o: ꝙ moyſes fecit canticū ex j. ↄcl̄.
pcepto dñi. ¶ Scd̄a ↄcl̄o. ꝙ deꝰ pnouit ꝛ re ij. con
uelauit ipſi moyſi qualiter ille pplꝰ debebat cl̄o.
fornicari ꝛ ſeq̄ deos alienos dū eēt in ter-
ra pmiſſa poſtq̄ eſſent īcraſſati: ꝛ īpinguati. iij. cō
¶ Tertia ↄcl̄o. ꝙ moyſes poſuit hoc cāticū cl̄o.
in arca federis: vt eſſet teſtimoniū ↄ filios iſ-
rael: vt qñ viderēt punitiones in eis cogno- iiij.
ſcerēt hoc eis fuiſſe pdictū. ¶ Quarta con- ↄcl̄o.
cl̄o. ꝙ moyſes pnouit ex reuelatiōe oēs pu-
nitiōes venturas illi pplo ppter pctm̄ vſq
ad extremū tpa. Vñ concludit in illo trigeſi-
mo primo capitulo. Noui enī ꝙ poſt mortē
meā inique agetis: ꝛ declinabitis cito a via
quā pcepi vobis: ꝛ occurrēt vobis mala ī ex
tremo tpe: qñ feceritis malū ↄ deū ꝛc. Ex di
ctis in hoc capitulo: ꝛ ex dicēdis in hoc cāti-
co pꝫ manifeſte moyſen fuiſſe verū pphetā
eo ꝙ nouit in ſpū ex diuina reuelatiōe futu-
rā rebellionē ꝛ idololatriā illiꝰ ppli: ꝛ preui
dit pariter futuras punitiones ꝛ deſtructio-
nes: quas ille populus erat paſſurus ppter
ſupradicta pctā: et q̄liter ille maledictiones
date ſupra in cap. xxviij. debebant iſtū popu- N
lū cōprehendere. Et iō Moyſes fecit hoc cā- Si
ticū in quo cōtinent̄ ꝛ predicunt̄ beneficia q̄ Moy-
deus fecit illi populo: et predicit ingratitu- ſes
dines ꝛ ſcelera que ille populus erat perpe ha-
traturus contra deū: ꝛ punitiōes quas erat bue-
paſſurus. Et ſic patet moyſen fuiſſe verum rit du
prophetā: ꝛ habuiſſe ſpiritum prophetie de plicē
futuris cōtingentibꝰ. ¶ Sed eſt querēdum ſpm̄.
an Moyſes habuerit duplicem ſpiritum
prophetie in hoc cantico. ſ. an ſpiritus et lu-

men ꝓpheticū Moyſi attigerit. et ꝑuenerit vſ ad xp̄m ꝛ eccleſiā: an fuerit terminatus in geſtis ve. te. Dictū eſt enī ꝓlo. tractatu. ij. ꝛ. iij. ꝙ ſpirit⁹ ſimplex ꝓpheticus eſt illi q̄ tāgebat mentē ꝓphete tm̄ de futuris cōtingētibus in illo ꝑp̄lo in ve. teſtamēto: in quibus terminabat̄ notitia ꝓphete: ſꝫ ſpirit⁹ ꝓpheticus duplex erat q̄ trāſcēdebat futura contingētia ve. te. imo ꝑ geſta preterita ꝛ preſentia ꝛ futura ve. te. manuducebat mentē ꝛ notitiā ꝓphe vſ ad myſteria xp̄i ꝛ eccl'ie: quē duplicē ſpiritū ꝛ lumen ꝓpheticū habuit et adeptus eſt dauid ꝛ Eſaias ꝛ ceteri tres maiores. et. xij. ꝓphete minores: vt pluries dictum eſt. Et iō eſt videndū an moyſes in hoc cātico habuit hunc talē ſpm̄ ꝛ lumē duplex ꝓpheticum: ꝛ an noticia ſua ꝓphetica ꝑuenerit vſ ad xp̄m et eccleſiā. ¶ Ad cuius intelligentiā eſt prenotandū ꝙ due fuerūt punitiōes generales illius ꝑp̄li et due d[e]ſtructiones ꝛ euerſiōes ꝛ incēſiōes ꝑhales illi⁹ templi et ciuitatis hieruſalē. Prima fuit facta per nabuchodonoſor ꝛ chaldeos. Secūda fuit per Titū ꝛ Romanos. Prima autem fuit ꝓpter pctm̄ idololatrie. Secūda ꝓpter odiū ꝛ homicidiū ꝑpetratuꝫ cōtra meſſiam in lege ꝛ ꝓphetis: qꝛ non ſolū ipſum negauerunt et audire noluerūt: ſed etiā occiderūt. Ideo prima captiuitas et deſtructio fuit remiſſa ꝛ reſtaurata per Cyrum: et ciuitas et tēplū reedificatū per zorobabel et Jeſum ſacerdotē magnum. Secūda autē fuit irremiſſibilis et irreparabilis: vt pꝫ ad oculū: has profecto duas captiuitates ꝛ deſtructiones nouerunt ꝛ p̄dixerūt quaſi oēs ꝓphete. Primo enī dauid ꝓuidit ꝛ p̄dixit captiuitatē primā per babylonicos et ei⁹ remiſſionē: vt patet pſalmo ſeptuageſimooctauo: ꝛ ſeptuageſimonono: et centeſimo vigeſimoſexto. Sed ꝑpetuā captiuitatē ſecundā ꝛ irreparabileꝫ p̄dixit pſal. lxviij. dicēs deſtrues illos et non reedificabis eos. Itē de ſecunda captiuitate dicit pſal. xciiij. Hodie ſi vocē eius audieritis nolite obdurare corda veſtra ꝛc. Item Eſaie. xliij. Educ foras populū cecū ꝛ ſurdū ꝛc. Itē Eſaie. l. Ecce in iniquitatib⁹ veſtris vēditi eſtis ꝛ in ſceleribus veſtris dimiſi matrē veſtrā: qꝛ veni: ꝛ nō erat vir: et vocaui: et nō erat qui audiret hoc idē. c. lxv. Item Danielis. ix. de prima captiuitate ꝛ ei⁹ remiſſione ꝛ reedificatione dicit̄. Rurſum reedificabit̄ platea ꝛ muri ꝛ anguſtia temporis. Sed de ſcd'a captiuitate et deſtructione dicitur. Poſt hebdomadas. lxij. occidet̄ xp̄s et non erit eius populus: qui eum negaturus eſt in ciuitatē: ꝛ ſanctuariū diſſipabit popul⁹ cum duce venturo: ꝛ finis eius vaſtitas: ꝛ poſt finē belli ſtatuta deſolatio: ꝛ vſ ad conſummationē ꝛ finem perſeuerabit ſtatuta deſolatio. Sufficit ergo ꝙ omnes ꝓphete in hoc concordant ꝙ ſecunda deſtructio et captiuitas erat ventura illi populo: eo ꝙ erat negaturus deum et debebat recipere: nec audire meſſiam in lege ꝛ prophetis promiſſuꝫ: imo erat ipſum occiſurus. Et omnes concordāt in hoc. ſ. ꝙ illa ſecunda captiuitas erat irreparabilis ꝛ ꝑpetua. Et ꝙ ꝑp̄ls gentil[i]s erat eligendus: et loco ꝑp̄li iudaici ſubſtituēdus vt pꝫ ꝑ totū diſcurſuꝫ ꝓphetarū: que omnia iſta prenouerūt ꝛ p̄dixerūt in duplici ſpiritu oēs ꝓphete. Quā etiā vltimā perpetuā deſolationē ꝛ reprobationē ꝓpter pctm̄ negationis xp̄i preuidit Moyſes in duplici ſpū ꝓphetie. Deut. xviij. cū dicit ipſi de⁹ ꝓphetā ſuſcitabo eis de medio fratrū ſuorū ſimilē tui: ꝛ ponā verba mea in ore ei⁹: loquet̄ ad eos oīa q̄ dixero illi. Et quicū verba q̄ loquet̄ audire noluerit vltor exiſtā. Ex quibus pꝫ ꝙ Moyſes preuidit ex diuina reuelatione duplici ſpū xp̄m naſciturū de illo populo ſm̄ carnē: in cuius ore deus pater debebat ponere verba ſua: imo de⁹ pater erat locuturus nobis per os xp̄i: qꝛ quicquid habet: hꝫ a patre naſcendo: et ſic ꝓuidit qualiter deus erat nobis locutur⁹ in carne: ꝛ ꝓuidit q̄liter ille ꝑp̄ls. ſ. maior pars ei⁹ nō erat ipſm̄ auditur⁹: imo negatur⁹. Et ſic preuidit vltimā ꝛ ꝑpetuā vltionē ꝛ deſtructionē eoꝝ. Ex quib⁹ pꝫ ꝙ moyſes nō ſolū ꝓuidit p̄maꝫ captiuitatē iudeorū futurā ꝓpter pctm̄ idololatrie: ſꝫ etiā ꝓuidit ſcd'am captiuitatem ꝛ ꝑpetuā deſtructionē ſcd'i tēpli ꝑ pctm̄ infidelitatis ꝛ odiū ꝛ homicidiū ꝑpetrati ꝯ xp̄m. Et hāc duplicē captiuitatē ꝛ deſtructionem populi iudeorū: ꝛ templi ꝛ ciuitatis predicit moyſes in hoc cantico. Et precepit ipſum reponi in arca: vt eſſet teſtimonium cōtra illū populum ne allegarēt ignorantiā quia de⁹ premonuiſſet eos et predixiſſet eis punitionē ſui peccati appellādo celū ꝛ terrā in teſtimonium. In quo cantico duo principaliter facit. Primo enim p̄mittit p̄miū ꝛ exordiū. Secundo exequit̄ narrationē: ibi. Date magnificentiam deo noſtro. ¶ Quantū ad primum: qꝛ ſuperius dixit moyſes ꝙ faciebat hoc canticū in teſtimoniuꝫ ꝯ filios iſrael: vt ipſm̄ nulla deleret obliuio: cōtra quos inuocabat celū ꝛ terrā: iō nunc in exordio huius cātici obteſtat̄ celū ꝛ terrā: ꝛ appellat eos in teſtimoniū ꝯ illū ꝑp̄lm: ꝛ petit diuinū auxiliū inuocādo nomē dn̄i. Dicit ergo Moyſes

Deutero. xxxij.

Audite celi q̄ loquor: audiat terra v̄ba oris mei. ¶ O celi audite que loquor. ſ. ſententiam dei datā cōtra populum iudaicum: ꝛ ſicut eſtis immobiles a loco: ſitis mihi teſtes ꝯtra iſtū populū qui

populū q̄ rebellatur⁹ ꝛ blaſphematur⁹ eſt ꝯ
deū ſuū. Et terra q̄ ē immobilis audiat v̄ba
oris mei: ꝛ ſit mihi teſtis de immobili ſnia da
ta a deo cōtra iſtū populū: ꝛ tam celi q̄ꝫ terra
ſitis mihi teſtes q̄liter volo p̄dicere ſniam do
mini ꝛ punitionē ꝯ iſtū ppl'z ꝑ futurū pctm̄
idolatrie ꝛ infidelitatis: qd̄ ꝑpetratur⁹ eſt ꝯ
dn̄m ꝛ meſſiem ſuū: ne poſſit allegare igno
rātiā qn̄ euenerint ſibi iſta mala. Itē vos ce
leſtes ꝛ angelice creature audite q̄ loquor: vt
ſitis mihi teſtes: ꝛ terra. i. oēs habitatores
terre audiāt v̄ba oris mei q̄ ego annuntio ex
ꝑte dei ꝯ illū populū rebellē. Deinde cū dicit.

**Cōcreſcat in pluuiā doctrina mea:
fluat vt ros eloquium meum.
Quaſi imber ſuꝑ herbā ꝛ q̄ſi ſtille ſu
ꝑ gramina: q2 nomē dn̄i inuocabo.**

i. di. q̄d eſt hoc ꝛ c. xx3 exem de to. et xxv. q. vi. ſine ꝛ. viij qd̄. i. ſum

¶ Captat beniuolētiā dei: ꝛ petit auxilium ꝛ
gratiā. Primo vt ipſe abūde poſſit loq. Scd̄o
vt faciat fructuz in populo ꝛ ad hoc inuocat
nomē dn̄i tetragrammatō: qd̄ eſt v̄bū incar
natū. i. Jeſus xp̄s meſſias in lege ꝑmiſſus: i
cuius v̄tute moyſes fecerat oīa miracula: in
cui⁹ fide ꝛ ſpe oēs fideles ve. teſt. ſaluabant̄.
Vn̄ ait. Ego moyſes inuocabo nomē dn̄i q̄ ē
dn̄s Jeſus in carnē futurus ꝛ vētur⁹ ſine quo
nullū donū ꝛ nulla gr̄a pōt nobis dari a p̄re
luminū: hoc inq̄ꝫ nomē dn̄i inuocabo vt do
ctrina mea moralis ꝛ ꝓphetica in hoc canti
co p̄nūtiāda creſcat ꝛ abundet vt pluuia ſo
let abundare. Et eloquiū meū fluat affluen
ter ſicut ros: ꝛ fluat ꝛ creſcat iſta doctrina ſu
per mentes hoīz ad intelligendū: ꝛ ſuꝑ volū
tates eoꝝ ad operādū: q̄ſi ꝛ ſicut imber fluit
ſuꝑ herbā ꝛ facit eā germinare: ꝛ ſicut ſtille
cadentes ſuꝑ gramina faciunt ea creſcere et
proſperari: ita pariter doctrina mea faciat
fructuz fidei in mentibus audientium: ꝛ fru
ctū charitatis i voluntatibus eorum. Vn̄ ad
uertendum q̄ recte moyſes inuocat Jeſuz q̄
eſt nomen dn̄i ad gratiā impetrandam: q2 ex
reuelatione ſciebat euz eſſe in oībus media
torē dei ꝛ hoīm: per quē deus erat remiſſu
rus peccata hoīm: ꝛ datur⁹ oēm gratiā: et in
v̄tute cuius ꝛ ad cui⁹ inuocationē moyſes fe
cerat oīa miracl'a i egypto ꝛ i mari rubro ꝛc.

**Date magnificētiā deo nr̄o: dei ꝑfe
cta ſunt opera: ꝛ oēs vie ei⁹ iudicia.
Deus fidelis ꝛ abſq̄ꝫ vlla iniq̄tate: iu
ſtus ꝛ rectus.
Peccauerūt ei: ꝛ nō filij ei⁹ i ſordib⁹**

xi. q. i. ca. ſi oīs in ꝓo. Luc. xviij.

¶ Premiſſa inuocatione diuini auxilij in ex
ordio hic incipit ſuaz narrationem in q̄ tria
facit ſm̄ qd̄ hꝫ tres partes principales. Naz
primo p̄dicit primā punitionem illi⁹ ppl'i fu
turā propter pctm̄ idololatrie. ſcd̄o predicit
punitionē ſcd̄am ꝑ pctm̄ odij ꝛ mortis xp̄i.
Tertio p̄dicit electionē ꝛ ſubſtitutionē ppl'i
gentilis ad eccl'iā loco populi iudaici. Scd̄a
ibi. Et dixi. vbi nā ſunt. tertia ibi. Laudate gē
tes. In p̄ma ꝑte tria facit. Primo em̄ explicat
breuiter bn̄ficia q̄ ſpecialiter ille popul⁹ re
cepit a deo pre nationib⁹. Scd̄o p̄dicit igra
titudinē ꝛ apoſtaſiam quā ille popul⁹ erat ꝑ
petratur⁹ ꝯ deū ꝓpter idolatriam. Tertio
predicit futurā punitionē ꝛ deſtructionē eoꝝ
ꝓpter illud pctm̄. ſcd̄m ibi. Incraſſat⁹ tertiū
ibi. vidit dn̄s ꝛ ad iracūdiā. ¶ Quātū ad pri
mū eſt aduertēdū q̄ ꝓpter q̄tuor de⁹ eſt de ſe
magnificād⁹ ab oīb⁹. Primo q2 eſt ꝑfect⁹: ꝛ ꝑ
fecta opera creauit ꝛ fecit. Secūdo q2 ſapiēs
in condēdo legē nature. tertio q2 fideles in ꝓ
miſſis: q2 neminē fallit. Quarto q2 rect⁹ ꝛ iu
ſtus in iudicando: q2 tribuit vnicuiq̄ꝫ ſm̄ oꝑa
ſua: vn̄ ꝓpter iſta quatuor tenet̄ magnificare
deū nō ſolū ppl's iudaic⁹: ſꝫ etiā oēs ppl'i: q2
oēs equaliter iſta receperūt a deo. Dicit er
go moyſes. o ppl'i date magnificentiam deo
nr̄o ꝓpter beneficia gn̄alia recepta quia oīa
oꝑa dei ſunt perfecta in ſua natura: ꝛ ſic fecit
hoīem ꝑfectuz in ſua natura: ꝛ oēs vie legis
eius in q̄b⁹ p̄cepit hoīes ambulare ſunt v̄a
iudicia ꝛ iuſta: ꝛ ſic eſt iuſtus in cōdendo le
gē ꝛ fidelis in ꝓmiſſis: ꝛ iuſtus ꝛ rect⁹ abſq̄ꝫ
vlla iniquitate in iudicando ꝛ reddendo vni
cuiq̄ꝫ punitiones ꝛ premia ſm̄ merita aut de
merita: ex q̄ ptꝫ q̄ oēs tenent̄ deū magnifica
re. Sed ꝑamplius iſrael recepit a deo legem ꝛ
bn̄ficia: q2 magis de⁹ ſe oſdit eis amicū dan
do legē ſpecialē ꝛc. Jd̄ ſubdit. Peccauerūt et
nō filij ei⁹. q. d. iſte ppl's magis tenebat̄ deuz
magnificare ꝛ laudare: eo q̄ elegerat ipſum
tanq̄ꝫ filium dando ipſi legē ſpecialr̄ tn̄ ipſi
tanq̄ꝫ nō filij. i. nō tanq̄ꝫ filij peccauerunt i ſor
dibus ꝛ ſpurcitijs idololatrie ꝛ alioꝝ ſceleꝝ:
q. d. q̄ lꝫ debebāt deū magnificare tanq̄ꝫ pa
trē: tn̄ ipſi tanq̄ꝫ nō filij blaſphemarūt euz in
ſordibus idololatrie ꝛ ſupſtitionis deteſtabi
lis: ꝛ id̄ moyſes incipit reprobare ꝛ obiurga
re totam ſucceſſionē illius populi dicens.

De⁹ magnificād⁹ ab oībus ꝓpter q̄tuor. P

**Gn̄atio praua atq̄ꝫ ꝑuerſa: heccine
reddis dn̄o popule ſtulte ꝛ iſipiēs?
Nunq̄d nō ipſe eſt pater tu⁹ q̄ poſſe
dit te: ꝛ fecit ꝛ creauit te?
Memēto dierū antiquoruz: cogita
generationes ſingulas.
Interroga patrē tuū: ꝛ annuntiabit
tibi maiores tuos: ꝛ dicent tibi.
Qn̄ diuidebat altiſſim⁹ gētes qn̄ ſe
pabat filios Adā: ꝯſtituit terminos
ppl'orū iuxta numerū filioruz iſrael.**

xxiij. q. iij. c. vi. lvj. d. c. naſci. de p. d. v. c. ꝯſideret Joā. viij. Ge. xlix.

¶ O gñatio praua ꝛ ꝑuerſa in fide heccine reddis dño.i.has grãs reddis dño ꝓ tantis bñficiis receptis:o ppl'e ſtulte i eligẽdo ꝛ iſipiẽs i iudicãdo ꝛ cognoſcẽdo qꝛ contẽpſiſti bonũ ꝛ elegiſti malũ:ꝛ tãq̄ inſipiens oblit⁹ es bñficioꝝ receptoꝝ:ꝛ nõ cognouiſti creatorẽ tuũ:ꝛ elegiſti creaturã vanã ꝛ falſaʒ ꝯtẽnẽdo verũ deũ olim creatorẽ:nũqd ipſe de⁹ nõ ẽ pr tu⁹.qui prio fecit te q̃ ad corp⁹ d terra:ꝛ creauit te q̃ ad alaʒ de nihilo ſpirãdo in corp⁹ formatũ de terra ſpiraculũ vite:ꝛ poſtea poſſedit tãq̄ populũ peculiarẽ ꝛ ꝓpriũ pre ceteris ppl'is memẽto dierũ antiq̃rũ a ꝑncipio mũdi ꝛ cogita gñatiões ſingl'as ab adã vſq̄ noe ꝛ abraã ꝛ maxie ab abraã quẽ ſeparaui de chaldea vſq̄ ad exitũ d egypto ꝛ interroga pr̃em tuũ quecũq̄ carnalẽ ꝛ pr̃eʒ tuũ abraã q̃ fuit ꝑncipiũ hui⁹ ppl'i ꝛ maiores tuos ſcʒ Iſaac ꝛ Jacob ꝛ oẽs duodecim pr̃iarchas ꝛ oẽs duces ꝛ ſacerdotes ꝛ dicẽt tibi totũ diſcurſũ tue gñationis ꝛ bñficioꝝ a deo receptorũ ꝑ ſucceſſionẽ. Et dicẽt tibi ꝑncipiũ ꝛ modũ electionis hui⁹ ppl'i ad deũ ꝛ dicẽt tibi q̃n ꝛ q̃uo diuidebat altiſſim⁹ gẽtes:ꝛ q̃n ſepabat filios adã. ¶ Ad cui⁹ intellectũ eſt notãdũ ſecundum hiſtoriographos:q' deſcendẽtes a tribus filiis noe poſt diluuiũ fuerunt diuiſi per aſiã europã ꝛ aphricã in.lxx.gñationes ſeu ppl'os ſiue nationes aut regiões. Itẽ cũ ante edificationẽ turris babel oẽs gñatiões eẽnt labii ꝛ lingue ꝛ idiomatis vni⁹:tñ poſt ꝯfuſionẽ linguarũ diuiſi ſunt i.lxx.linguas. Iteʒ legit gẽ.xlix. q' oẽs aie filioꝝ iacob q̃ igreſſi ſunt in egyptũ cũ iacob pr̃e ſuo fuerũt.lxx. ex q̃ ptʒ q' numer⁹ ppl'oꝝ tã i diuiſione gñationũ filioꝝ noe:q̄ in diuiſione liguarũ fuit iuxta numerũ filiorum iſrl' q̃ ingreſſi ſunt in egyptũ cũ iacob patre ſuo. Et h̄ eſt qd̃ dicit hic:interroga patrẽ ꝛ maiores tuos:ꝛ dicent tibi q̃n ꝛ q̃uo altiſſimus diuidebat gẽtes poſt diluuiũ ꝛ i edificatione turris babel ꝛ q̃uo ſeparabat filios adã i illis duab⁹ diuiſionib⁹: q̃ꝛ ꝯſtituit ꝛ diſtixit termios ppl'oꝝ.i.diuiſit eos i.lxx.ppl'os ꝛ liguas iuxta nũeꝝ filiorũ iſrl' q̃ igreſſi ſũt i egyptũ cũ iacob pr̃e ſuo

Pars aũt dñi populus eius:iacob funiculus hereditatis eius.

xj.q.iij. ad menſam. ¶ Et tñ ex illis.lxx.linguis ꝛ ppl'is deus ſolũ elegit ſibi vnum.ſ.populũ iſrael:qꝛ iacob fuit pars dñi:ꝛ ppl's:ꝛ fuit funiculus ꝛ ſors ꝛ portio hereditatis ei⁹. In trãſlatione autẽ ipſeꝝ.lxx.habet. Cõſtituit terminos populorum iuxta numerũ filiorum dei:qd̃ idẽ eſt:eo q' ſoli filii illius populi dicebantur filii dei Alia trãſlatio hʒ ſm numerũ angelorum:et tũc intellectus poteſt eſſe ſatis conſonus litere ſequenti. Nam vnuſquiſq̄ populus ſiue natio aut regnũ hʒ ꝓpriũ angelũ cuſtodẽ:ꝛ quot ſunt ppl'i tot ſunt angeli cuſtodes q̃ dñt archãgeli iſtũ ſunt principes regnoꝝ q̃bus dant i cuſtodiã:vt ptʒ de angelo ꝛ ꝑncipe regni pſarũ. Dañ.x. Et q̃ ptʒ q' numer⁹ ppl'oꝝ q̃ fuerũt diuiſi ꝑ linguas ꝛ natiões poſt diluuiũ aut i cõfuſiõe turris babel fuit ſm nũerũ angeloꝝ ad cuſtodiã illoꝝ ppl'oꝝ deputatoꝝ. Sʒ lʒ de⁹ deputauit vnicuiq̄ illoꝝ ꝓpriũ angelũ ꝛ ꝑncipẽ ad cuſtodiã:tñ de⁹ voluit ſibi eligere illũ ppl'm i ꝓpriũ. Et ipſemet voluit eẽ ꝓpri⁹ ꝑnceps ꝛ cuſtos illi⁹ ppl'i:lʒ haberet michaelẽ archãgelũ in miniſtrũ:vt Dañ.x. ꝛ hoc itẽdit dicere moyſes i hoc paſſu ſʒ iſtã trãſlationẽ. Vñ ait. Interroga pr̃eʒ tuũ ꝛ maiores tuos:ꝛ dicẽt tibi qualr̃ q̃n altiſſim⁹ diuidebat gẽtes:ꝛ ſeparabat filios adaʒ poſt diluuiũ ꝛ in ꝯfuſiõe linguaꝝ turris babel tũc ꝯſtituit termios ppl'oꝝ.i.nationũ ꝛ ꝓuinciarũ mũdi iuxta nũerũ angeloꝝ deputatoꝝ ad cuſtodiã regnoꝝ. Sʒ Jacob cum plebe ſua fuit ps dñi ꝛ ppl's ei⁹ ſibi ad cuſtodiã ꝛ regimẽ elect⁹:ꝛ fuit funicul⁹ ꝛ ſors ꝛ portio hereditaria ei⁹:qꝛ ipſe ſpãlr elegi ſibi pplʒ i hr̃editatẽ. Vñ ꝓbo q' dñs elegit ſibi iſtũ pplʒ hr̃editatẽ ꝛ ꝓpriã cuſtodiã ꝛ regimen. Nam.

Inuenit eũ in terra deſerta:in loco horroris ꝛ vaſte ſolitudinis. gene. xij. Exo. iij.

Circũduxit eũ ꝛ docuit:ꝛ cuſtodiuit quaſi pupilam oculi ſui.

¶ Dñs inuenit iſtũ ppl'm i terra deſerta ꝛc. Qꝛ pmo inuenit abraã in chaldea terra deſerta ꝛ remota a vero cultu diuino:ꝛ reduxit in terram meſopotamie:ꝛ exinde in terra chanaã edificauit altare dño:ꝛ incepit inuocare nomẽ dñi. Gene.xij. Et exinde inuenit filios iſrael i loco horroris.i.i horrido loco egypti ſub dura ſeruitute:ꝛ poſtea inuenit moyſen i loco vaſte ſolitudinis iuxta montem oreb cuſtodientem oues ſoceri ſui Jetro:ꝛ vocauit ipm de rubo ꝛ miſit ipm ad pharaonẽ:ꝛ cuʒ multis ſignis ꝛ ꝓdigiis eduxit illũ ppl'm de egypto. Et circũduxit ipm ꝑ deſertum:ꝛ docuit eũ legẽ ꝛ precepta in monte ſinai:ꝛ cuſtodiuit eũ ab oi periculo:ſicut pupillam oculi ſui. Primo cuſtodiuit euʒ i mari rubro. Scdo cuſtodiuit ipm ꝛ liberauit ab inedia ꝛ fame ꝛ ſiti dando ipſi aquã de rupe oreb:ꝛ dulcorando aquas maratʒ mittẽdo manna. Et vt ptʒ nu.x totũ.

Sicut aquila ꝓuocãs ad volãdum pullos ſuos:ſuꝑuolitans expandit alas ſuas:ꝛ aſſumpſit eũ atq̄ portauit in humeris ſuis. aqle circa pullos q̃tuor beneficia.

¶ Ad cui⁹ intellectũ eſt notãdũ ſcdm naturales ꝛ ſcdm experientiam q' aquila pre ceteris auibus et alalibus nutrit filios ſuos:vñ quatuor mirabilia beneficia oſtendit filiis

pre ceteris: nã pmo ſplẽdide paſcit eos: ⁊ no bilibꝰ cibis. i. pdicibꝰ: ⁊ leporibꝰ: ⁊ cuniculis ⁊c. Scḋo ſapiẽter cuſtodit collocãdo nidũ in altis rupibꝰ ne q̇s poſſit accedere ad tollen dũ filios. Tertio prudẽter docet eos volare ⁊ venari: ⁊ cibũ q̇rere volitãs ſup eos oñdẽ do eis venationẽ: vt rapiãt ⁊ diſcãt cibũ ꝓcu rare. Quarto collocat filios i loco fertili ⁊ co pioſo ciborũ: vñ q̃n filij ſũt iã puecti ⁊ habi les ad venãdũ ⁊ q̇rẽdũ cibũ: tũc pr̃ ⁊ mr̃ que rũt eis locũ ⁊ terminũ ſemotũ ⁊ aptũ: ⁊ por tãt filios illuc. ſ. maſculũ ⁊ feminam. ⁊ dimit tũt ⁊ collocãt eos ibi i loco fertili ⁊ copioſo: ⁊ ipſi reuertunt̃ ad terminos ſuos: ita ḡ pi ſiter fecit deꝰ erga illũ pplm̃: nã pmo cuſtodi uit eũ ab oi piculo. Scḋo cibauit ipm mãna de celo ⁊ cõturnicibꝰ. Tertio docuit ipm dã do legẽ. Quarto collocauit ipm in terra pro miſſa fluẽte lacte ⁊ melle: ⁊ ſic deꝰ fuit ſicut aquile in cuſtodiẽdo ⁊ cibãdo ⁊ docẽdo ⁊ col locãdo illũ pplm̃. Dicit ḡ moyſes ꝙ deꝰ cir cũduxit ⁊ docuit: ⁊ cuſtodiuit illũ pplꝫ ſicut facit aq̇la puocãs ad volãdũ pullos ſuos: ⁊ volitãs ſup eos: vt cuſtodiat: ⁊ ipſi addiſcant volare: ⁊ ſic deꝰ ad modũ aq̇le expãdit alas ſuas extẽdẽdo nubẽ ſup eos in die: ne vrerẽ tur ardore ſolis: ⁊ aſſumpſit eũ quaſi ſuper humeros ⁊ aſportauit eũ p totũ deſertũ. Et

Exo. xiiij.

Dominus ſolus dux eiꝰ fuit: ⁊ non erat cum eo deus alienus.

¶ Solꝰ deꝰ abſq; alio deo alieno fuit dux il liꝰ ppli p quadraginta annos i toto illo iti nere ⁊ pegrinatiõe tãdẽ aũt cõſtituit eũ ſup illã terram excelſam quã ipſi pmiſerat: que quidẽ terra pmiſſiõis pris dr̃ excelſa: eo qḋ eſt ſita in alto loco reſpectu egypti ⁊ arabie ⁊ chaldee. Et ẽt erat excelſa r̃ſpectu deſerti arabie i copia aquaꝝ ⁊ fructuũ: ⁊ oĩz ciboꝝ.

Ira p miſſionis dr̃ ex celſa.

Conſtituit eum ſuper excelſam ter ram vt comederet fructus agroꝝ. Ut ſuggeret mel de petra: oleumq; de ſaxo duriſſimo.

Nu. xx iiij. et xxxii ij.

Butyꝝ de armẽto: ⁊ lac de ouibus cũ adipe agnoꝝ ⁊ arietũ filioꝝ baſã Et hircos cũ medulla tritici: ⁊ ſan guinem vue biberent meraciſſimũ

¶ Iḋ deꝰ cõſtituit ⁊ collocauit eũ i illa terra ⁊ ſup illã terrã fertilẽ vt comederet fructus agroꝝ q̇bꝰ illa terra abũdat ⁊ ſuggeret ille pplꝰ mel ḋ petra: qꝛ ibi apes mellificãt i ca uernis petraꝝ ⁊ rupiũ. Et ſuggeret ⁊ colli geret oleũ de ſaxo duriſſimo: qꝛ in terra lapi doſa ⁊ ſaxoſa creſcũt oliue q̇ repiunt̃ abũdã ter in illa terra: ⁊ vt ſuggeret butirum de ar mẽto vaccarum: ⁊ lac de ouibꝰ q̇ erãt in ma gna copia i illa terra: qꝛ chananei erãt ma ximi cultores terre. Et iḋ plãtauerãt oliuas ⁊ vineas ⁊ ceteras arbores ⁊ ſeminauerant agros: ⁊ nutrierãt greges ouiũ ⁊ armẽta bo uum i magna copia: q̃s q̇dẽ oues et arietes ducebãt chananei de t̃ra filioꝝ baſan vltra iordanẽ furto aut ꝓlio: eo ꝙ terra baſan il lis tpibꝰ abũdabat i paſcuis ⁊ gregibꝰ ouiũ ⁊ iḋ dicit ꝙ ↄſtituit dñs illũ pplm̃ ſup terrã copioſaꝫ vt ſuggeret mel de petra: oleũq; ḋ ſaxo duriſſimo ⁊ butyrũ de armẽto: ⁊ lac de ouibꝰ cũ adipe ⁊ pinguedine agnorũ ⁊ arie tũ filioꝝ baſan: qꝛ t̃ra filioꝝ baſan abunda bat in his. Et vt comederet hircos nõ cũ or deo nec furfure: ſꝫ cũ medulla ⁊ farina triti ci. Et vt biberẽt ſanguinẽ vue. i. vinũ mera ciſſimũ ⁊ puriſſimũ. Itaq; deꝰ dedit eis illã terrã ⁊ ↄſtituit eos dños ſup eã: vt comede rẽt fructꝰ q̇s nõ plãtauerãt: ⁊ frumẽtũ qḋ nõ ſeminauerãt: ⁊ agnos ⁊ arietes q̇s nõ nutri uerãt: ⁊ biberẽt vinũ ḋ vineis q̃s nõ plãtaue rãt: q̇ oĩa ſupdicta patẽt p totũ diſcurſũ Exo di. ⁊ leuitici: ⁊ Nũeri: ⁊ Joſue Deide cũ dr̃.

Incraſſatꝰ eſt dilectꝰ ⁊ recalcitrauit incraſſatus impinguatus dilatatꝰ. Dereliquit deum factorem ſuum ⁊ receſſit a deo ſalutari ſuo. Prouocauerũt eũ in dijs alienis: ⁊ in abominationibus ad iracundiaꝫ concitauerunt. Immolauerũt demonijs ⁊ non deo dijs quos ignorabant. Noui recenteſq; venerũt: quos nõ coluerunt patres eorum. Deum qui te genuit dereliquiſti: ⁊ oblitus es domini creatoris tui.

d. p. d iij. q̇d g. Exo. xxxii. ⁊ xxx iiij: q. iõ. ſer. d p. d. v ↄſide ret. ẽ dolen dum. xo. q. ſ. c. mer to. ẽ. a ſi ſi nem.

¶ Predicit futurã ingratitudinẽ ⁊ ſcelera: ⁊ pctm̃ idololatrie illiꝰ ppli. Vñ dicit ꝙ ille pplꝰ ꝓ ceteris deo dilectꝰ: cui deꝰ tot beneſi cia cõtulerat: ⁊ tot ſigna amoris oñderat in craſſatꝰ ẽ ex abũdãtia delitiaꝝ: ⁊ ipinguatꝰ ex abũdãtia diuitiaꝝ: ⁊ dilatatꝰ in dñio ⁊ ho nore: ⁊ ſic oblitꝰ bñficioꝝ a deo receptoꝝ re calcitrauit ꝯ deũ ſicut equꝰ pinguis ⁊ delitio ſus ꝯ dñm. Vñ dereliq̇t deũ factorẽ ⁊ crea torẽ ⁊ bñfactorẽ ſuũ. Et receſſit ⁊ apoſtata uit a deo ſalutari ſuo: q̇ toties ſaluauerat ⁊ liberauerat eum de captiuitate egypti: ⁊ de aliis piculis obliti tot bñficioꝝ receſſerunt a deo ſuo: ⁊ adheſerũt dijs alienis. ⁊ ſic ꝓuo cauerũt deũ ad furorẽ ⁊ vindictã in dijs alie nis. i. colẽdo deos alienos: ⁊ cõcitauerũt eũ ad iracũdiã in ſuis abominatiõibꝰ. Nã poſt mortẽ Joſue imolauerũt ſacrificia demonijs ⁊ nõ deo ſuo vero: ſꝫ demonibus dijs ſuis fal ſis quos ignorabant eſſe deos: q̇ quidem nũ

falſi noui recẽteſq venerũt inter eos quos pres eoꝝ Abraã: Iſaac: et Jacob: et Moyſes et Aarõ: et ceteri antiq nõ coluerũt: imo abo minati ſũt et exhorruerũt: qđ quidẽ ſcel' ꝑpe trarũt filij iſrl' in terra eis data: vt pꝫ ꝑ totũ diſcurſum libri iudicũ et regum. Uñ Moyſes preuidẽs talia ſcelera futura illi' ppli apoſ ſtrophat ad eũ exprobrãdo et obiurgãdo. et di cit. O pple ſcelerate dereliquiſti deũ qui te genuit et honorificauit: et oblit' es dñi crea toris tui ſequẽdo deos alienos. q.d. non im punitus abibis propter tantam ingratitudi nem: et ideo. Deinde cum dicit.

ſiũ. re xxv. d.p.d ſiũ.p dus ctio. Uidit dñs: et ad iracũdiã cõcitat' ẽ: q2 prouocauerunt eum filij et filie.

¶ predicit illi' populi punitionẽ et deſtru ctionẽ. Ad cui' euidẽtiã eſt primo notandũ q ille pplſ non ſemel: ſed multoties apoſta .ſ.j. et tauit a deo: et ſecutus eſt deos alienos. Uñ xv. q. ilico poſt paruũ tps poſt mortẽ Joſue forni j. re cat' eſt cũ dijs terre: ſꝫ de' icepit eos oppri uertis mere ꝑ reges finitimos: ſꝫ ſuſcitauit eis otho mini niel q liberauit eos: et ſic l. cc. annis decies apoſtatarũt: et decies de' liberauit eos ꝑ iu dices quotieſcũq reuertebant ad dñꝫ vt pꝫ ꝑ totũ diſcurſum libri Judicũ et iteꝝ tpe re gũ Salomõ incepit idololatrare et tria tẽpla idolorũ fabricare: q pſeuerauerũt in hierlꝫ vſq ad tpa Joſie. Itẽ poſt Salomonẽ diuiſi ſunt in duo regna. vñ regnũ iſrl' ſp pſeuera uit in idololatria et ꝑ maiori pte reges iuda et hierlm pſeuerauerũt in eadẽ. Sꝫ cũ tã re ges iſrl' q hierlm frequẽter moniti ꝑ ꝓphe tas nollẽt deſiſtere a via ſua mala: iđ de' in cepit prio attediari ꝯ iſrael et auertere faciẽ ſuã ab eis: et incepit eos ſucceſſiue punire. Nã prio venit Tethaglatphalaſar rex aſſy riorũ et infeſtauit regnũ iſrael: et aſportauit duas trib' cũ dimidia q habitabãt vltra ior danẽ: et etiã partẽ eoꝝ q habitabãt circa ior danẽ: et tranſtulit eos in aſſyrios. iiij. regum xxv. q2 ſp pſeuerabãt reges iſrael in eadeꝫ idololatria: iđ uenit Salmanaſar: et trãſtulit et aſportauit in captiuitatẽ ſeptẽ tribus cum dimidia que remanebãt citra iordanẽ de re gno iſrael: et ſic fuit penit' deletũ illđ regnũ ꝑpter ſcelera ſua. Et maxime ꝑpter pecca tũ idololatrie vt pꝫ. iiij. Reg. xxv. Poſt mor tẽ aũt Joſie incepit de' ꝑpter idẽ pctm pu nire regnũ hierlm et iuda ꝑ reges chaldeo rũ vidẽs obſtinationẽ eoꝝ. Nã prio vẽit Na buchodonoſor et cepit Joachim regẽ hieru ſalem: et occidit eũ: et duxit ſecũ pueros oẽs de ſemine regio in Babyloniam: inter quos duxit ſecũ danielẽ: et Ananiã: et Azariã: et Mi ſaelem: cũ multis alijs nobilib'. Et iſti dicti ſilũ obſides de hierlꝫ: Iteꝝ poſt tres ãnos reuerſus eſt Nabuchodo. et tranſmigrauit

Jhieconiã: cum decem milib' nobiliũ in Ba byloniã: et cõſtituit Sedechiã in regẽ hieru ſalẽ. Sed cũ Sedechias in ſuis ſcelerib' cũ oĩ populo pſeueraret: ꝑmiſit de' vt cõtra re gẽ Babylonie rebellaret: et ſic venit Nabu chodo. in hieruſalem et obſedit eam in girũ xviij: mẽſibus intantũ q matres ex inedia coacte ſũt comedere ꝓpos filios: et ſic capta et incenſa eſt ciuitas cũ tẽplo: et a fundamen tis euerſa: et rex oculis orbat': et cũ oĩ popu lo ductus eſt captiuus in Babyloniã: et ibi miſerabiliter interfect'. Et ſic fuit finis mi ſerabilis illoꝝ duoꝝ regnꝫ ꝑpter pctm ido lolatrie quos frequẽter de' ꝑ ſuos ꝓphetas monuerat et multoties eis pepcerat. Et per magna tpa eos ad pniaꝫ expectauerat. Sꝫ finaliter videns obſtinationẽ eoꝝ: iđ decre uit a ſuis regnis eos eijcere: et in terras alie nas in captiuitatẽ et ſeruitutẽ redigere: poſt q maluerũt dijs alienis q ꝓprio deo ſerui re. hãc ergo futuram deſtructioneꝫ et capti uitatẽ predicit Moyſes ex parte dei: et ꝯmi natur illi populo. Et loquit ſemper per ver ba de pterito ꝑpter certitudineꝫ ꝓphetie et ſnie dei. Uñ lꝫ de' ꝑ magna tpa expectaue rat correctionẽ illius ppli: tñ q2 finalr vidit obſtinationẽ et incorrectionẽ eoꝝ: iđ ad iracũ diã cõcitat' eſt: q2 filij ſui et filie quos in fi lios et pplm peculiarẽ ſibi elegerat ꝓuoca uerũt eũ ad iracũdiã et vindictã q2 eſt gñã tio praua et infideles: et rebelles filij. Jdeo.

Et ait: abſcondã faciem meã ab eis et conſiderabo nouiſſima eorum. xlv.d. Generatio enim peruerſa eſt: et in c.ſꝫ ii fideles filij. iud. et

xxiij. ¶ De' ait. Ego abſcondam faciem meã ab q.v.c. eis auxiliũ et fauorẽ ſubtrahendo et negãdo ſi aut et ꝯſiderabo nouiſſima ſcelera eoꝝ. i. fm no dies niſſimã obſtinationẽ et impniam eoꝝ repro rio. babo: et puniã eos: eo q eſt gñatio praua et incorrigibilis et infideles filij: et apoſtate: et R idololatre. ¶ Uñ notãter dicit cõſiderabo not. ꝓ nouiſſima eoꝝ: q2 alr ſe hꝫ de' pdeſtinãdo pdeſti holem et alr in reprobãdo. Uñ de' nõ pdeſti natio nat holem: q2 nouit ipm futuꝝ bonũ et iuſtũ: ne. imo pdeſtinauit ipm ab eterno: et pparauit grãm ipſi: vt ſit bon' et iuſt': q2 elegit nos añ mũdi cõſtitutionẽ vt eſſem' ſctí. ad Ephe. j. Sꝫ ꝑ oppoſitũ eſt de reprobatis. Nã nõ pre ſciuit: nec reprobauit eos de' ab eterno: vt eſſent mali et dãnati: ſꝫ q2 pſciuit eos ſp et fi nalr malos impenitẽtes: iđ eos reprobauit et iđ dicit de' de illo pplo: quem preſciuit in ſua idololatria obſtinatum. Cõſiderabo no uiſſima ſcelera eoꝝ incorrigibilia: et nouiſſi mã impniaꝫ et obſtinationẽ eoꝝ. Et fm illa nouiſſimo puniã eos abſq mia. Et ideo red

ſeno cauſam ſubdit.

Ipſi me prouocauerunt: in eo qui non erat deus.

Sequẽdo deos alienos: ⁊ cõtempſerant me.

Et irritauerũt me in vanitatib⁹ ſuis

Et ſuꝑſtitionib⁹ relinquẽdo verũ cultuꝫ: ideo

Et ego prouocabo eos in eo qui nõ eſt populus meus.

Ideſt ſubijciã eos ppl'o alieno: ſcꝫ babyloni co qui non eſt populus meus: ſed alienus.

Et in gente ſtulta irritabo illos.

¶ Ideſt cõtẽnã illos: ⁊ ponã i gẽte inhũana ⁊ crudeli: q̃ affligat eos ſine mĩa: q̃ſi.d. ſicut idololatrãdo me negauerũt eẽ deũ ſuũ: ⁊ ad heſerũt dijs alienis ⁊ falſis: ita ego negabo eos i pplm meũ: ⁊ ſubijciã eos gẽti aliene et ſtulte ⁊ crudeli: Quẽadmodũ fuerũt chaldei q̃ ciuitatẽ ⁊ tẽplũ incẽderũt ⁊ eos trucidauerũt ⁊ captiuos i babyl. duxerũt: ⁊ crudelr̃ eos abſ ꝗ mĩa trucidauerũt ⁊ afflixerũt ⁊c. Vñ ſubdit.

Ignis ſucceſus eſt in furore meo: ⁊ ardebit vſ ad inferni nouiſſima.

¶ In illo tẽplo ⁊ ciuitate ⁊ cõburet ciuitatẽ ⁊ tẽplũ vſ ad īfima foſſe fũdamẽta: vñ ſcol hebraice idẽ ẽ qđ foſſa īferior latine. Nã añ ꝙ muri edificẽt̃ pri⁹ fodit̃ ⁊ cauat̃ foſſa in q̃ faciunt̃ fundamẽta ſuꝑ q̃ edificant̃ muri ⁊ parietes. Et ſic dicit ꝙ ille ignis cõbuſſit tẽplũ ⁊ ciuitatem vſ ad fundamẽta que latebãt in foſſa inferiori. Et ideo ſubdit.

Deuorabit terrã cũ germine ſuo: ⁊ montium fundamenta comburet.

¶ Ignis ille deuorabit totã terrã iude cum germine. ſ. cũ oĩb⁹ arborib⁹ ⁊ vineis ⁊ ſegetibus ⁊c. ⁊ cõburet fundamẽta montiũ ſcꝫ predia ⁊ poſſeſſiões q̃ erãt in mõtib⁹ ⁊ radicib⁹ mõtiũ: q̃ oĩa cõbuſſerũt ⁊ deſtruxerũt chaldei in illa obſidiõe. Et nota ꝙ ille ignis non ſoluꝫ intelligit̃ de igne materiali q̃ cõbuſſit ciuitatẽ ⁊ tẽplũ ⁊ totã terrã: ſed etiã itelligit̃ de igne furoris ⁊ ire dei q̃ accẽſus ⁊ effuſus eſt ſuꝑ illũ pplm ꝑꝑ ſupradicta ſcelera eius q̃ totalr̃ decreui delere eos. Et ideo ſubdit.

Congregabo ſuper eos mala: ⁊ ſagittas meas complebo in eis.

Conſumentur fame et deuorabunt eos aues morſu amariſſimo.

Dẽtes beſtiarꝫ imittã i eos: cũ furore trahẽtiũ ſuꝑ terrã at ſerpẽtuꝫ.

Foris vaſtabit eos gladius et intus pauor: iuuenem ſimul ac virginem lactentem cum homine ſene.

[Left margin notes: xvi. q. i. ... idolo latria xvi. q. i. ... ſcieũ dum eſt ... dif. ſꝫ illud. ... x. xx... q. non turbatur. — ...q. v. ſ. viſio. — ... Reg. xxxv. xv. q. i. reuerti mini. x. xlv. d. ſed illud x. xx... q. v. ſ. audite ...]

¶ Ego ꝯgregabo ſuꝑ eos multa mala: ⁊ ꝓlia ⁊ ſeditiões ⁊ ſic ſagittas meas ideſt ſagittas mee vindicte ꝯplebo in eis ꝑ chaldeos in illa obſidiõe: intãtũ ꝙ ꝯſument̃ ⁊ deficiẽt: ⁊ peribũt fame: ⁊ aues. i. chaldei voloces ad modũ auiũ deuorabũt eos morſu amariſſimo: ⁊ dẽtes beſtiarũ ideſt crudelitatẽ chaldeorũ ad modũ beſtiarũ immittã in eos cũ furore trahẽtiũ: ideſt reptiliũ draconũ at ſerpẽtiũ: ideſt mittã ꝯ eos chaldeos q̃ deuorabũt eos tanꝙ beſtie ⁊ dracones ⁊ ſerpẽtes ⁊ griphones ⁊ aquile. Et ſic gladi⁹ cũ machinis ⁊ ⁊ tormẽtis ⁊ telis vaſtabit eos foris cõtinue inijciẽdo arma bellica cõtra ciuitatẽ. Et intus vaſtabit eos pauor cõtinu⁹: vaſtabit dico iuuenẽ ſimul ac virginẽ ac infanteꝫ lactantẽ in huberib⁹ matris ſue cũ hoĩe ſene. q.d. ꝙ tant⁹ erit ſtrepitus armorũ ⁊ machinarũ ⁊ tormẽtorũ in illa obſidiõe: ꝙ oẽs ſtatus ⁊ cõditiones ab hoĩe ſene vſ ad infantẽ lactantẽ in ſinu ⁊ hubere matris tremẽt ⁊ pauebũt vidẽtes iminere eis interitũ vſquequo deueniãt i finalẽ deſtructionẽ ⁊ captiuitatẽ. Que oĩa mala fuerũt cõpleta in illo pplo ⁊ tẽplo ⁊ ciuitate: vt ptꝫ quarti regũ vltimo ⁊. ij. paralypomenon vltimo cap̃.

Et dixi: vbinã ſunt: ceſſare faciã ⁊c.

¶ Hec ẽ dicẽda po hui⁹ narrationis: ⁊ cõminationis quã iudei ꝯtinuãt cũ ꝓcedẽti exponẽtes totũ d̃ deſtructiõe hierl'ꝫ facta ꝑ chaldeos nullã faciẽtes mentionẽ de deſtructione ſecũdi tẽpli ⁊ ciuitatis de vltima captiuitate facta ꝑ Romanos. Sꝫ dictũ eſt ſuperi⁹ q̃liter moyſes preuidit in ſpiritu ꝑ reuelationẽ totũ diſcurſum illius ppl'i vſ ad xp̃ꝫ ⁊ ſubſtitutionẽ populi gẽtilis: ⁊ preuidit deſtructionẽ vtriuſ tẽpli. Et ideo poſtꝙ ſuperius moyſes in perſona chriſti predixit: ⁊ cõminatus eſt deſtructionẽ primi tẽpli ⁊ ciuitatis que facta fuit ꝑ chaldeos: nunc in hac ſcđa parte predicit: ⁊ precomminat̃ deſtructionẽ ſcđi tẽpli ⁊ ciuitatis: ⁊ perpetuam captiuitatẽ illi⁹ populi que fuit facta per Romanos in vindictã mortis chriſti. Ad cuius intellectũ eſt notãdũ ꝙ iudei ꝓpter peccatũ idololatrie ⁊ obſtinationis merebant̃ nõ ſolũ deleri: ⁊ eijci de terra ſua: ſed totaliter deleri de mundo nullo remanente nec vnꝙ ad propria reuerti: ſed deſcẽdere ad inferni nouiſſima: ſed deus noluit iudeos totaliter de mũdo delere: nec eos in ꝑpetua captiuitate detinet̃: ne Nabuchodonoſor ⁊ ſui ſucceſſores ſuperbirent de victoria ſua putãtes deum iudeorum eſſe victuꝫ ab eis: ⁊ iudeos non eſſe traditos ſue poteſtati ꝓpter peccata commiſſa contra deum: ſed proprijs viribus de ipſis iudeis obtinuiſſe triumphum Et ideo de⁹ voluit poſt. lxx. annos reducere

[Right margin notes: x. q. ii. hoſ. — nota d̃ dei mĩa.]

filiis populaꝝ i terrā ſuā: ⁊ excitauit ſpiritū n Cyri vt dimitteret captiuitatē: ⁊ daret licētiā iude o reedificādi ciuitatē ⁊ tēplū: ⁊ ibi libere deſeruirēt vſq ad aduētum meſſie ⁊ deīceps a pctīs abſtinerent ⁊ corrigerent: ⁊ meſſiā i lege pmiſſū fidelr reciperēt in illo ſcdo tēplo reedificato: ſʒ ipſi pei⁹ pctm̄ ppetrarūt ⁊ cōmiſerūt ꝯ deū. Nā venit xp̄s de⁹ ⁊ hō meſſias in lege pmiſſus vt legē declararet: ⁊ eos de captiuitate liberaret: ſʒ q2 doctrina xp̄i erat coꝝ ſupbie ꝯtraria ⁊ auaritie iō ꝯceperūt in crorabile odiū ꝯ eū: ⁊ occecati i ſua malitia ꝯ legē ⁊ p oēm iniuſtitiā xp̄m morti tradiderūt: ⁊ qd pe⁹ fuit ſpōte in ſua malitia ⁊ obſtinatione manere voluerūt: ⁊ ſic facta ſūt nouiſſima ppli illi⁹ peiora oib⁹ ſceleribꝰ ꝑorib⁹ iō punitio coꝝ fuit i corpe ⁊ aīa: nā p titū ⁊ romanos ciuitas cū tēplo fuit ſcēſa: ⁊ ipſi pˀim fame cōſupti ⁊ trucidati ⁊ totū reſiduū i ppetuā captiuitatē ⁊ ſeruitutē fuit deſtinatū: ⁊ p totū orbē diſperſum ⁊ aīe coꝝ fuert ad eternā penā ꝯdēnate. Et ſic in corpe ⁊ aīa fuerūt puniti. Et h̄ eſt qd ꝑdicit ⁊ cōminatr de⁹ p moyſen in hac ſcda parte: i q̄ tria facit. Pmo em̄ explicat cāʒ q̄re de⁹ noluit totalr eos i pˀma captiuitate de mūdo delere: ſʒ eos a captiuitate i hierlm̄ reuocare. Scdo explicat irremiſſibile pctm̄ qd cōmiſerūt ꝯ deū ⁊ meſſiā ei⁹. Tertio ꝑditionē coꝝ ⁊ finalē deſtructionē: ⁊ ppetuā dānationē. Scdm̄ ibi. De vinea ſodomoꝝ. Tertiū ibi. Nōne hec ꝯdita ſūt apd me. ¶ Quātū ad pˀmū ē aduertēdū q duplici de cā de⁹ voluit ſeruare reſiduū illi⁹ ppli ⁊ nō totalr de terra extirpare ⁊ delere: imo voluit poſt. lxx. annos eos in terrā ſuā reuocare p cyrū: pˀima cā fuit pp̄ter ſupbiā regū babylonie ⁊ oīm chaldeoꝝ: ne putarēt victoriā ſuā cōtra iudeos puenīſſe ex virib⁹ ſuis ⁊ nō ex peccato iudeoꝝ: ⁊ ne pp̄ter hoc cōtēnerēt deū iſrael dicētes eum eē impotētē ⁊ victū: vnde balthaſar fecit conuiuiū: ⁊ in vaſis ſacris tēpli dabat potū cōcubinis ⁊ ceteris in cōtēptum dei: vt patet. Danie. v. Scda vt remaneret ſps penitēdi vt recordati punitionis et captiuitatis facte ne iterū peccarēt nec rebellarēt ꝯ deū: ſʒ p punitionē factā de ꝑterito cauerēt peccata ꝺ futuro: ne amplius rebellarēt cōtra deū in carnē vēturū: ſed ipſuʒ reciperent tanq̄ ſaluatorē: ⁊ meſſiā: ⁊ eius doctrinā ſequerent. Et hoc eſt qd dicit dñs p moyſen in hac parte vnde ait. Dicens vbinam ſunt iſti iudei ſcelerati.

Ceſſare faciā ex hominibus memoriam coꝝ.

Sed pp̄ter irā inimicoꝝ diſtuli: ne forte ſupbirēt hoſtes coꝝ ⁊ dicerēt.

T quāl deus ſaluauit p teʒ iudeoꝝ

ſ pe. di. j. c facis turni tas. ſ deus eſt.

Manus noſtra excelſa: ⁊ non dominus fecit hec omnia.

¶ Ceſſare faciā memoriā coꝝ ex hoīb⁹ ⁊ delebo ⁊ extirpabo eos totalr ꝺ mūdo ne ā plius nolent i memoria hoīʒ ſʒ q merent pctā coꝝ q. d. ita debuiſſem facer. ſ. delere memoriā eoꝝ: ſʒ ego ꝺ ſtuli coꝝ vitā pp irā ⁊ temeritatē ⁊ ſupbiā inimicoꝝ ſuoꝝ chaldeoꝝ. Ne forte hoſtes coꝝ chaldei ſupbirēt ⁊ glorient de viribꝰ ſuis: ⁊ de potētia ſua. Et dicerēt ⁊ manus ⁊ ptās nr̄a excelſa fecit hec oīa. ſ. ſugauit ⁊ captiuauit iudeos: ⁊ ſcēdit hierlʒ cū tēplo. Et nō fecit h̄ dñs deus coꝝ: imo fuit victus a nobis: nec potuit nobis reſiſtere: q2 ei⁹ vaſa ſacra apportauim⁹ i babyloniā: ⁊ oēs m⁹ in eis bibere ꝯcubinis ⁊ familiaribꝰ nr̄is: vt pʒ Danie. v. Scda cā q̄re de⁹ noluit totalr iudeos delere: ſʒ eos ꝺ captiuitate reuocare fuit vt ex ꝑterita punitiōe caſtigarēt ⁊ corrigerēt: ⁊ ꝑcauerēt futurā ⁊ nouiſſimā rebellionē: ſʒ qn̄ vēiret meſſias reciperent eū: ſʒ q2 h̄ nō fecert iudei imo totū oppo. iō ſubdit moyſes

Gens abſq conſilio eſt: ⁊ ſine prudentia vtinam ſaperent ⁊ intelligerent: ac nouiſſima prouiderent.

Quomodo perſequebatur vn⁹ mille ⁊ duo fugarent decem millia.

¶ Ita gēs iudaica eſt abſq ꝯſilio ⁊ ſine prudētia. Un̄ ē aduertēdū ſicut dictū ē in pˀncipio q iſta doctrina ſimul eſt moralis ⁊ pphetica. ⁊ iō ſimul docet itelligere verū bonū ⁊ cauere malū futurū: ⁊ iō dicit q iſta gēs ſine ꝯſilio inq̄ū neſciuit diſcernere inter bonū ⁊ malū coꝝ q̄ ſunt ad finē: ⁊ fuit ſine prudentia inq̄tū neſciuit memorare ꝑterita ⁊ diſpēſare pn̄tia ⁊ ꝓuidere futura imo ſp in oībus elegit peiorē ptē dimittēdo deū verū a quo tot bona receperat ⁊ ſeqndo deos falſos: pp qd pctm̄ tot punitiones paſſus eſt: et ſic iſta gēs ē ⁊ fuit ſp ſine ꝯſilio in nō diſcernēdo et ſine prudētia i male eligēdo: ⁊ malū non cauēdo ſʒ ſp ad deteriora ꝑcipitādo ⁊ ꝓcedendo vſqquo xp̄m occiderūt. Et iō ſubdit: vtinā iſti iudei ſapent ſcripturas. i. diligēter explorarēt ⁊ inueſtigarēt ⁊ ꝑſcrutarent cū ſapore ſcripturas: q2 hoc pertinet ad ſapiētiā que eſt de rebus diuinis ⁊ altiſſimis que in ſola ſacra ſcriptura reperiunt. Et vtinam intelligerēt. i. ad intelligendū ſcripturas cū humilitate ⁊ ratione ſe ꝓpararēt non ad ſenſum carnalē: ſʒ ſpūalē. Et ſic ꝓuiderēt idest procul viderent nouiſſima myſteria de xp̄o ⁊ eccleſia: que in ſcripturis latēt ⁊ occultantur ⁊ ꝓuiderent quomodo chriſtus eſt finis nouiſſimus totius legis: ⁊ quomodo omnes ſcripture loquunt. de chriſto tāq̄ de fine vo

xxiiij. q. iij. c. in eccleſiaſtico. ⁊ ix. q. iij. c. aliorum.

xp̄s ē finis legis

miſſimo. Un̄ ſi iudei fuiſſent vſi bono cōſilio
in diſcernēdo ⁊ bona ꝓuidētia in eligēdo et
ſapuiſſēt ⁊ itellexiſſēt ſacras ſcripturas ad
verbū ſēſū: ⁊ ꝓuidiſſēt nouiſſima myſteria fi-
gurata ꝑ ſacrā ſcripturā nō negaſſent: nec oc
cidiſſent xp̄m gīē peſſimā ⁊ malā eligendo.
Itē ſi cū cōſilio ⁊ prudētia ſapuiſſent ⁊ intel
lexiſſent victorias ⁊ punitiōes p̄teritas quō
de⁹ punierat eos ꝓ pctā ſua qtiēs peccaue
rāt: ꝓuidiſſent nouiſſima ⁊ cauiſſent iterum
peccare. Un̄ ſi ſapuiſſent ⁊ intellexiſſent ⁊ re
cordati fuiſſent quō ꝓpter idololatriā toties
puniuerat eos ꝑ finitimos tpe iudicū ⁊ regū
⁊ finalr ꝑ chaldeos fuerāt afflicti ⁊ deſtru-
cti ⁊ a finib⁹ expulſi ⁊ captiuati in babylo-
nia: tūc ꝓuidiſſent nouiſſima: ⁊ nō occidiſſēt
nec negaſſent xp̄m. Itē ſi ſapuiſſent ⁊ intelle
xiſſent oīa ſupradicta cognouiſſent: ⁊ cogno-
ſcerēt quō ciuitas cū tēplo fuit incēſa ꝑ chal
deos ⁊ ppls duct⁹ captiu⁹: ⁊ quō vnus chal
de⁹ fugabat mille iudeos: ⁊ duo fugabāt de
cē milia iudeorū in illa obſidiōe: tūc cogno-
ſcerēt ꝙ h̄ nō euenit ex defectu et debilitate
dei: nec ex virib⁹ ⁊ potētia chaldeoꝝ ⁊ aduer
ſarioꝝ: ſꝫ ex pctō idololatrie iudeoꝝ. Unde

Nonne ideo quia deus ſu⁹ vendidit eos: et dominus concluſit illos? Non enim deus noſter vt dij eoꝝ: et inimici noſtri ſicut iudices.

❡ Nōne iō iudeis euenit iſta perſecutio: qꝛ
de⁹ ſu⁹ vendidit illos ⁊ tradidit in man⁹ ini
micoꝝ: ⁊ dñs cōcluſit illos in illa obſidione
ꝓpter pctā ſua ſup. ⁊ non ex impotentia dei
q. d. imo ꝓpter pctā illi⁹ ppli: qꝛ de⁹ nr̄ non
eſt de⁹ vict⁹ ⁊ impotēs ſicut dij eoꝝ q̄ ab eis
dicunt qn̄qꝫ victi ⁊ impotētes: vt pꝫ in libro
eneidos. j. vbi dicit Iuno. Gens inimica mi-
hi tyrrhenū nauigat equor: Iliū in Italiam
portās: victoſqꝫ penates. Itē in libro. ij. eiuſ-
verū · dem Uerg. Heu nihil inuictis ſas quēꝙ fide
deus re diuis. vbi alij legūt inuitis. i. nolētib⁹. Ex q̄
nr̄ pꝫ ꝙ dij Troianoꝝ ⁊ aliorū gētiū ſūt impo
ops. tēs ⁊ victi: ſed de⁹ nr̄ nō eſt impotēs ſicut dij
eoꝝ: imo eſt oīpotētiſſim⁹: de quo inimici nr̄i
fideles p̄nt eſſe iudices ⁊ teſtes: eo ꝙ exper-
ti ſunt multoties oīpotentiā dei nr̄i: vt pꝫ in
portētis ⁊ ſignis egypti: ⁊ in tranſitu maris
rubri: vbi dixerūt. Fugiam⁹ iſraelē: dñs em̄
pugnat ꝓ eis cōtra nos. Exo. xv. Item Seon
rex amorreorū: ⁊ Og rex baſan: ⁊ omnia re-
gna chanaā ſunt iudices ⁊ teſtes de omnipo
tētia dei noſtri: quia in ingreſſu terre ꝓmiſ-
ſionis non manus ipſos nec vires in hoſtib⁹
ſenſerunt ꝙ vnus de populo hebreorum fuga
bat mille de chananeis. Itē nabuchodono-
ſor punitus a deo dixit ꝙ nō erat alius deus
ſup terrā niſi deus hebreorū. Danielis. ij.
⁊. iiij. ⁊. v. Et vltimate Cyrus ⁊ Dari⁹ reges
perſarū q̄ interfecerunt Balthaſarē regem
babylonie: ⁊ ſubiugarūt regnū: ⁊ relaxarunt
captiuitatē ſunt iudices ⁊ teſtimoniū de oī-
potentia dei: vt pꝫ Eſdre. j. Ergo ſequit ꝙ de
ſtructio regni iudeoꝝ nō ꝓuenit ex viribus
chaldeorū: nec ex impotentia dei: ſed ex pec
catis iudeoꝝ: in tota ergo ſupradicta parti-
cula oñdit Moyſes ꝙ lꝫ iudei ex ſuis deme-
ritis: ⁊ pctō idololatrie meruiſſent totalr̄ de
leri a memoria hoīm tñ de⁹ voluit eos ꝓlon Inde
gare vitā ꝓpter tria. P̄mo ne inimici iudeo- os vi
rū ſupbirent ⁊ gloriarent̄ de viribus ſuis: ⁊ uere
attribuerēt victoriā dijs ſuis. Scdo vt iudei vo-
ſaperēt ⁊ intelligerēt ſcripturas ⁊ cōſidera- luit
rēt punitiōes factas: ⁊ ꝑ illas cauerēt futu- de⁹ ꝓ
ra pctā: ⁊ ꝓuiderent nouiſſima myſteria de pter
xp̄o ⁊ eccleſia: ⁊ reciperēt xp̄m in aduētu ſuo tria.
ne ſibi eſſent iterū rebelles ſicut primo. Ter
tio ne gētiles putarēt deū nr̄m eſſe impoten
tē ⁊ victū: ⁊ nō potuiſſe iuuare cultores ſuos
ſꝫ vt iudei cognoſcerēt illā punitionē ſibi fuiſ
ſe inflictā ꝓpter ſcelera ⁊ pctā ſua: ⁊ propter
idololatriā deo ꝑmittente ipſos rebellare re
gi babylonie: ⁊ ꝑ ipm̄ affligi. Deinde cū dicit.

De vinea ſodomorum vinea eorum: et de ſuburbanis gomorre. Uua eorum vua fellis: et botr⁹ amariſ(ſim⁹). Fel draconum vinum eorum: et venenum aſpidum inſanabile. Hier. ix. et xxiij. q. j. c. vlt. et ad Ro. iij.

❡ Predicit vltimū pctm̄ iudeoꝝ cōmiſſum
cōtra deū ⁊ meſſiā in lege ꝓmiſſum. Unde
ſupra dixit de⁹ ꝙ iō reliquit ⁊ reuocauit eos
e captiuitate ad terrā ſuā. Primo vt inimici
nō ſupbirēt ⁊ putarēt deū nr̄m impotentē.
Scdo vt iudei deinde ſaperēt etiā ⁊ itellige-
rēt ſcripturas: ⁊ ꝓuiderēt nouiſſima de xp̄o
vēturo: ⁊ nō negarēt: ſꝫ reciperēt ipm̄: ⁊ dein
de cauerēt rebellare contra deū: ſed ipſi iu-
dei fuerūt ſine ſapia ⁊ conſilio ⁊ prudentia:
qꝛ peiora ſcelera cōmiſerunt ꝙ primo. Nam
añ deſtructionē primi tēpli peccauerunt per
idololatriā ſed poſt captiuitatē in fine ſcdī
tēpli nō ſolū fuerunt deo rebelles negando
xp̄m meſſiā ſuū: ſed etiā ex odio ipſiꝰ occide
rūt: ⁊ in eadē infidelitate ⁊ obſtinatione per-
manſerūt: quorū peccatū ⁊ eius grauitatem
explicat deus ꝑ moyſen per comparationem
vinee ⁊ vue ⁊ vini. ❡ Ad cui⁹ intellectum eſt
notandū vt patet. Eſa. v. ꝙ tot⁹ ille populus Ut
ab adam ⁊ iſrael vſqꝫ ad aduentum xp̄i dict⁹ vinea
fuit vinea chriſti: vt dictum eſt pſalmo. lxxix. dicti
⁊ Ezechi. xvij. Quam vineam coluerunt pa- ſūt iu
triarche ⁊ prophete: ⁊ omnes fideles vete- dei.
teſta. expectando vt faceret illam ſalutarem
vuam et botrum qui fuit chriſtus: ⁊ qui qui-
dam botrus et vua fuit torta ⁊ expreſſa i tor-

culari crucis ex qua expſſum eſt vinū ſacrorū ad ſalutē oim fideliū ſimul cū vino grā tie redēptiōis: ⁊ ſub tali fide ⁊ ſpe omnes fideles ve. teſt. colebāt iſtā vineā ⁊ legē Moyſi

Dom⁹ iſrael fuit in duas ptes diuiſa

Sed iſta vinea legis iā ꝓtulit vuam iaā in aduētu ſuo: ⁊ collegiū apl'orum ⁊ fideliū iaz ꝓtulerūt fructū fidei colligēdo iſtā vuam ꝑ fidē: ſed ſynagoga nō fecit vuas fidei ſed labruſcas amariſſimas īfidelitatis ⁊ odiū ⁊ homicidū ꝯ xp̄m: ⁊ ſic ex vinea dñi facta eſt vinea ſodomorū ⁊ gomorre: ⁊ ſic p3 ꝙ domus iſrael q̄ erat vinea dñi exercituū diuiſa fuit i duas ptes. Quarū minor recepit xp̄m per fidem: ⁊ ſic fecit verū fructū: ⁊ collegit de vinea legis vuam ſalutarē q̄ fuit xp̄s: ex qua expreſſit vinū redēptionis ⁊ ſacrorum: ⁊ ſic iſta minor portio manſit vera cū ſuo fructu. Altera aūt pars maior non fecit vuas fidei ſ3 labruſcas amariſſimas īfidelitatis odiū ⁊ homicidū: q2 nō ſolū nō recepit xp̄m: ſed negauit ⁊ occidit eū: ⁊ ſic ex lege non collegit fructū ſalutis ⁊ redēptiōis: ſed dānationis ⁊ ſic facta eſt pars vinee ſodomorū tota ſynagoga iudeorū q̄ xp̄m negauit vſq3 in hodiernū diē. Et ideo dicit Moyſes: q2 iudei nō ſapuerūt legē nec intellexerūt eā: nec ꝓuiderūt nouiſſima xp̄i que in lege erāt figurata ⁊ ꝓmiſſa: ⁊ in ꝓphetis ꝓnūciata: iō vinea eorū facta ē de vinea ſodomoꝝ. i. ſterilis ⁊ ceca. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt iterū notādum:

Sodoma dr̄ cecitas.

ꝙ ſodoma interpretať ſterilis ⁊ cecites aut pecus aut declinatio: dr̄ eñ cecitas: eo ꝙ ex paſſione vitiorū percuſſa fuit cecitate mentis intꝰ ꝙ perdidit iudiciū rōnis ⁊ oēs effecti ſunt beſtiales in moribus: q2 abutebanť vitio luxurie i maſculos. iō ſodoma interpretatur pec⁹ ⁊ beſtia. Un̄ voluerūt abuti duobus angelis q̄ ingreſſi ſunt in domū Loth: niſi ꝙ percuſſi ſunt cecitate: et ſic facti ſunt ceci corpore ⁊ mēte. Un̄ ſodoma cum ſuburbanis ⁊ ciuitatib⁹ adiacentib⁹ ſubmerſa et cōbuſta ē ⁊ ſterilis facta: vt p3 Gen. xix. Hoc idē factū eſt de gomorra cū ſuis vicis ⁊ turibus ſuburbanis. Jō gomorra interpretatur cecitas ⁊ ſeditio aut timor ppl'aris: ⁊ q2 ppl's iudaicus ſiue ſynagoga fuit ꝑcuſſa cecitate mētis ⁊ odiū in aduētu xp̄i: ⁊ non fecit fructū fidei: ideo dr̄ ceca ⁊ ſterilis et beſtialis: ⁊ ſeditio ſicut ſodoma ⁊ gomorra: et ſic iā nō dr̄ vinea dñi. ſed vinea ſodomoꝝ ⁊ gomorre. Un̄ ſicut ſocietas aplōrū ⁊ diſcipulorū ⁊ oim cōuerſoꝝ facta eſt vinea dñi ꝑ fidē ita ſynagoga per īfidelitatē ⁊ cecitatē facta eſt vinea ſodomoꝝ ⁊ gomorre.

In vinea tria ꝯſideranť.

¶ Tertio eſt vlteri⁹ notādū ꝙ ſicut in vinea ꝯſideranť tria ꝑ ordinē. ſ. ipſa vinea q̄ eſt ꝯgregatio vitiū ⁊ palmitū viridiū. Scđo vua q̄ inde colligiť. tertio vinū qđ ex vuis exprimiť: ita ꝑiter vinea eccl'ie fuit ipſa ꝯgregatio apl'oꝝ ſub virore vni⁹ fidei adunatoꝝ. Fruct⁹ aūt ſiue vua hui⁹ vinee fuit charitas qua xp̄um receperūt: vinū aūt fuit grā ⁊ effectus redēptionis. Et etiā vinū hui⁹ vinee fuit ꝑdicatio euāgelica ⁊ opatio miraculoꝝ q̄ apl'i ex fide ⁊ charitate expreſſerant. Per oppoſitū ſynagoga. Nā q2 illa vinea ceca et in odio cōtra xp̄m inueterata: iō peperit vuas ⁊ botros amariſſimos mendaciū ⁊ falſi teſtimoniū cōtra xp̄m. Et ſic fecit deū ⁊ legē mēdacē qñ xp̄m negauerūt. Un̄ iudei pmo cōceperunt odiū cōtra xp̄m in corde ⁊ cecitate mētis. Scđo ꝓtulerunt mendatiū ⁊ falſum teſtimoniū ⁊ blaſphemiam cōtra eum in ore. Tertio cōmiſerūt homicidiū in operatiōe: ⁊ qñ ipm crucifixerūt. Quarto manſerunt in infidelitate ⁊ obſtinatiōe ⁊ dānatione ꝑpetua. Radix ergo ⁊ vitis illi⁹ vinee ſodomoꝝ eſt cecitas ⁊ odiū inueteratum: vua aūt fuit mēdatiū ⁊ falſum teſtimoniū ⁊ blaſphemia dicta cōtra xp̄3: vinū fuit homicidiū ⁊ mors xp̄i. Acetū aūt factū ex illo vino eſt obſtinatio acerrima: ⁊ dānatio amariſſima: ⁊ deſolatio q̄ manet ⁊ ꝑſeuerat in illo populo vſq3 in finē. Hoc eſt ergo qđ intendit dicere moyſes i hac ꝑticula. ſ. qđ de⁹ noluit totaliť delere iſtā vineā i illa captiuitate babylonis: ⁊ imo vocauit ipaz vt ſaperet ⁊ itelligeret legē nouiſſima myſteria xp̄i ꝓuideret: ⁊ xp̄m i aduētu ſuo ꝑ fidē reciperet ⁊ veras vuas fidei: ⁊ verū vinū colligeret ⁊ faceret ⁊c. ſed totū oppoſitū fecit. Nā vinea ⁊ ſynagoga degenerās a lege: ⁊ recedēs a deo facta eſt de vinea ſodomoꝝ ⁊ ſuburbanis Gomorre: ꝑ odiū ⁊ cecitatē mētis: ⁊ iō vua eoꝝ fuit vua fellis ⁊ botr⁹ amariſſim⁹: qñ negauerūt xp̄3 ⁊ legē ⁊ ꝓphetas mēdaces fecerūt: ⁊ falſuz teſtimoniū ꝯ xp̄m dixerūt: ⁊ amara cōuitia ⁊ opprobria intulerūt. Et vinū eoꝝ fuit tāq3 fel draconū qñ ipm amare morti ⁊ cruci tradiderūt: ⁊ ipſi acetū felle mixtū porrexerūt acetū aūt eorū fuit venenū inſanabile obſtinationis ⁊ fidelitatis quod in eis perſeuerat: q2 eſt eis inſanabile ſicut venenuz aſpidum. ¶ Unde ſynagoga quaſi ꝑ oia facta ē ſimilis aſpidi: nā ſicut aſpis eſt ſurda et ceca: ita ſynagoga poſt chriſtum manſit ceca ⁊ ſurda quia nec poteſt: nec vult audire ůitatem ſacre ſcripture: imo ponit ſibi caudam obſtinationis in aure dextra: ne audiat vocē euangelicā: vt dictū eſt pſalmo quinquageſimo ſeptimo.

Synagoga aſpis.

¶ Jtē ſicut venenū aſpidū dum eſt inſanabile: ita venenuz obſtinationis ⁊ odiū ſynagoge: ⁊ peccatū eſt inſanabile vſq3 ad iudiciū. Jta eorū damnatio venenata eſt inſanabilis ⁊ pena irremiſſibilis et infinibilis ſicut peccatū ſodome fuit inſanabile. Et ſic patet quomodo ſynagoga facta eſt de vinea ſodomorum: et de ſubur-

banis gomorre po⁹ꝙ̄ negauit et crucifixit xp̄z. Uñ notāter d.cit de ſuburbanis gomor re. Nam ſicut ſodoma ⁊ gomorra habebant ſuburbana: ſcȝ vicos ⁊ rura ꝯ̄ſinia q̄ ꝑticipa bāt peccata ⁊ punitionē illaꝝ ciuitatū: q̄z cū ciuitatib⁹ fuerunt punita ſuburbana. Et ſic mānſerunt deſtructa ⁊ ſterilia: ita pariter oīa ſuburbana ipſi⁹ hie: ſ̄m q̄ ꝯ̄ſenſerūt in necē xp̄i: ⁊ oēs iudei q̄ manēt in eadē obſtinatiōe: dicunt̄ de vinea ſodomoꝝ ⁊ de ſuburbanis gomorre: q̄z ſynagoga cū ſuis ſuburbanis ⁊ ſeq̄cib⁹ ⁊ obſtinatis iudeis dicta eſt ſodoma ⁊ gomorra ſcȝ ceca ⁊ ſterilis ⁊ beſtialis ⁊ dā nata: vt pȝ E̅ aie.j. vbi appellat ꝑncipes ſy nagoge ꝑncipes ſodomoꝝ ꝓpter cecitatē ⁊ obſtinationē ⁊ beſtialitatē. Itē ſicut ſodoma ⁊ gomorra habuerūt ſuburbana q̄ ꝑticiparūt pctm̄ eoꝝ: ita ꝑiter pctm̄ cecitatis ⁊ odij iu deoꝝ habuit ſuburbana pctā. Nā ex illa ce citate ⁊ odio ꝓruperūt i mēdaciū ⁊ falſuȝ te ſtimoniū: ⁊ blaſphemiā ⁊ homicidiū ⁊ īfide litatē ⁊ obſtinationē ⁊ venenū inſanabile odij ⁊ rācoris qđ hñt ꝯ̄ xp̄z ⁊ xp̄ianos. Et iſta ſūt pctā ſuburbana illi⁹ peccati iudeoꝝ: iđ di cit moyſes. Uinea eoꝝ de vinea ſodomoꝝ ⁊ de ſuburbanis gomorre. Deinde cum dicit.

xxxij.
diſ.c.
cru
deſ
cant
xxij.q
ij.ſi q̄
liber
v.xx
iij.q.
iiij.c.
diſpli
cet.

Nonne hec cōdita ſunt apud me: ⁊ ſignata in theſauris meis.

Mea eſt vltio ⁊ ego retribuā eis in tempore: vt labatur pes eorum.

Iuxta eſt dies ꝑditionis: ⁊ adeſſe fe ſtinant tempora.

¶ Predicit punitionē peccati ſupradicti: q̄ fuit facta ꝑ titū ⁊ exercitū Romanoꝝ in de ſtructiōe ſcđi tēpli. Dicit ergo de⁹. nōne hec ſcelera ſupradicta cōmiſſa ꝯ̄ xp̄m ⁊ meſſiā cōdita ⁊ repoſita ſunt apud me ⁊ bñ ſigna ta ⁊ ſigillata in theſauris meis. i. in memo ria mea q̄ eſt arca ⁊ theſaur⁹ oīm p̄teritoꝝ p̄ſentiū ⁊ futuroꝝ: q̄z noui oīa añq̄ fiant q̄ſi dicat: non oblit⁹ ſum iniuriā facta xp̄o filio meo: ⁊ iđ dico vobis ꝙ mea eſt vltio. i. ad me ꝑtinet facere vltionē ⁊ vindictā hui⁹ pcti de iudeis. Et ideo ego retribuā eis penā in tp̄e ꝯ̄ſtituto: ſed differo modo: vt magis labatur pes eoꝝ ad alia ſcelera. Uñ hoc dicit: q̄z i il lis quadraginta annis quos deus dedit eis ad pn̄iam plura ſcelera cōmiſerūt ad maio rē punitionē ⁊ penā eoꝝ. Iudei gloſſant ly vt ꝓ quotieſcūq̄: hoc eſt ego retribuā eis q̄tieſcūq̄ labat̄ pes eoꝝ ad peccādū: vel ly vt pōt poni ꝓ licet. i. licet in illis quadragin ta annis labat̄ pes eoꝝ ad peccandū: tñ nō diu differet̄ eoꝝ punitio: q̄z iuxta eſt dies ꝑ ditionis eoꝝ. Itē lȝ modo conceda̅t eis po teſtas vt occidant xp̄m tñ iuxta et prope eſt perditio eoꝝ. Et tēpora feſtinant ⁊ ꝓperant adeſſe. i. vt cito fiat ⁊ compleat̄ eoꝝ deſtru ctio ⁊ punitio ꝑ Tytum ⁊ Romanos. Quia

Iudicabit dñs ppl'z ſuū: ⁊ in ſeruis ſuis miſerebitur. xv.q. j.c.ſic miſſ me.

Z

¶ Hoc dicit. Nā q̄n de⁹ ſtatuit mittere. Ty tū ⁊ Ueſpaſianū cū exercitu Romanoꝝ ꝯ̄tra hieruſalē: p̄ri⁹ anteq̄ obſideret̄ apparuit an gel⁹ dñi: ⁊ p̄cepit oīb⁹ fidelib⁹ xp̄ianis: vt re cederent ab hieruſalē: ⁊ fugerēt futurū exci diū ciuitatis: vt ait Euſebi⁹ in ſcđo eccſiaſti ce hiſtorie. Et ſic xp̄s cōdmenauit ⁊ puniuit oēs iudeos obſeſſos in hieſlm: ſȝ miſert⁹ eſt eos auiſando vt fugerēt illā ſtragē ⁊ punitio nē: ſȝ tota cōgregatio maloꝝ obſtinatoꝝ iu deoꝝ manſit ⁊ fuit incluſa ⁊ obſeſſa in ciuita te: quoꝝ ꝑtiȝ fuerūt machinis belloꝝ i mu ris iterfecti: ꝑtiȝ in fama cōſumpti: ꝑtim gla dio in captiōe trucidati: ⁊ ceteri i captiuita tē diſperſi. Et iđ ſubdit: ꝙ de⁹ ⁊ q̄libet aliꝰ

Euſe bius.

Uidebit: ꝙ infirmata ſit man⁹: ⁊ clau ſi q̄q̄ defecerūt: reſiduiq̄ ꝯ̄ſūpti ſūt. vj.q.j ſunt pth.

Et dicēt: vbi ſunt dij eoꝝ in q̄b⁹ ha bebant fiduciam. hier. ij.nu me.

De quorū victimis comedebāt adi pes: ⁊ bibebāt vinum libaminum. xxv iij

¶ Infirmata et debilitata ſit manus et po teſtas illius populi in illa obſidione ⁊ clau ſi ⁊ obſeſſi defecerūt in virtutib⁹ victualib⁹ ⁊ in cōſilio: ⁊ oībus neceſſarijs: ⁊ reſidui cō ſumpti ſunt fame ⁊ gladio ⁊ captiuitate. Et tūc Romani vidētes iudeos obſeſſos ⁊ deſti tutos a deo dicēt: vbi ſunt dij eoꝝ. i. iudeoꝝ in quib⁹ habebāt fiduciā? de quoꝝ victimis ⁊ ſacrificijs comedebāt adipes ⁊ pinguedi nē: ⁊ bibebāt vinū libaminū ⁊ oblationum. Surgāt ergo dij veſtri o iudei ⁊ opitulēt̄ vo bis: ⁊ ꝓtegāt vos in hac vr̄a neceſſitate: ⁊ li berēt vos de manibus noſtris. ¶ Et nota ꝙ Romani ⁊ gētiles loq̄bant ſ̄m cōſuetudinē eoꝝ. Nā ſicut ipſi gētiles colebant plures deos q̄b⁹ offerebāt diuerſa ſacrificia: ita pu tabāt ꝙ iudei colerēt plures deos ꝓp multi tudinē ⁊ diuerſitatē ſacrificioꝝ ⁊ holocau ſtoꝝ ⁊ oblationū ⁊ libaminū. Itē putabāt ꝙ dij ciuitatis obſeſſe ⁊ capte ꝑiter vincebant̄ cū ciuitate a dijs exercit⁹ vincētis ⁊ triūphā tis: ſicut dictū eſt de dijs troianoꝝ. Scđm q̄ hāc cōſuetudinē dicebāt Romani iudeis ob ſeſſis: vbi ſunt dij eoꝝ in q̄b⁹ habebāt fidu ciam? quaſi dicerent: aut dormiunt: aut ſunt victi. Et maxime hoc dicebāt gentes exerci tus: eo q̄đ ſentiebāt quomodo populus ob ſeſſus continue clamabāt ad dominū in tē plo: ⁊ offerebant oblationes ⁊ ſacrificia. Et tñ deus nō exaudiebat eos: ſicut dictum eſt pſalmo decimoſeptimo. Clamauerūt ad do

minū nec exaudiuit eos: eo ꝙ iā erat clauſum celū orationibus eoꝝ. Et idō gētes exercitus habebant cauſam dicendi: dii veſtri.
xv.q. Surgāt ⁊ opitulētur vobis: ⁊ in ne
v.c.j. ceſſitate vos protegant.
¶ Quaſi diceret: fortiores ſunt dii Romanorum ꝙ iudeoꝝ. Sed ad hoc rñdet deus dicēs
de ꝯſ. Uidete ꝙ ego ſum ſolus: ⁊ nō ſit alius
di. iiij deus preter me.
c. vlt.
¶ Quaſi dicat: vos Romani putatis ꝙ in iſrł ⁊ hierłm ſunt plures dii: ⁊ ꝙ dii veſtri ſunt fortiores diis hierłz: eo ꝙ nō opitulentur eis: nec protegūt eos in hac neceſſitate ⁊ obſidiōe ⁊c. Et ego dico vobis vt videatis ⁊ cōſideretis vos ꝙ ego ſum ſolus deus: ⁊ nō ſit alius deus preter me. Et idō ſi vellē liberare iſtū pplz ego bene poſſem liberare. Sz ego dimiſi eū ꝓpter pctā ſua: ⁊ ſic pmiſi vt rebellarēt ꝯtra Romanos: vt venirent ꝯ hieruſalē: ⁊ abſtuli ⁊ abſtraxi auxiliū meū ⁊ cuſtodiam angeloꝝ ab eis: ⁊ tradidi eos in manus vr̃as puniendos. Et ſic nō gloriemini nec putetis deos vr̃os victores: qꝛ ego ſuz ſolus deus: nec eſt alius deus preter me qꝛ dii vr̃i ſunt falſi ⁊ impotentes. Et idō ego per vos Romanos tanꝙ per miniſtros volui punire iſtū pplm ꝓpter pctā ſua. Unde
Io. v. Ego occidā ⁊ ego viuere faciaz: per
c. naſci. cutiā ⁊ ego ſanabo: ⁊ nō eſt q̇ de ma
ſap. nu mea poſſit eruere.
vj. et ¶ Ego occidā iſtū pplm iudaicum: ⁊ viuere
xxij. q faciā pplm gentilē per fidē. Et ego percutiam
j. ca. iſtū pplm cecitate ⁊ liuore: ⁊ ſanabo populū
ma gentilē a peccato. Et nō eſt aliquis q poſſit
gnū. eruere ſe: nec aliquē aliū de manu mea. Itē quoſdā de iſto populo occidā per peccatū. Et quoſdā eoꝝ faciā viuere per fidē ⁊ gratiā: ſicut fuerunt apoſtoli ⁊ etiā multi q̄ quotidie cōuertunt. Et quoſdā ego percutiā cecitate Et quoſdā ſanabo per baptiſmum ⁊ pnīam et ſic nemo pōt eruere de manu mea quez ego punio. Quapropter ſuz q̄ punio iſtū pplm: ⁊ nō dii gētiū ſicut vos putatis. Et idō ego deus
xxiij. Leuabo ad celū manū meaz: ⁊ dicā
q. v. c. viuo ego ineternum.
pdeſt
xxix. Si acuero vt fulgur gladiū meū: et
q̄. j. arripuerit iudicium manus mea.
quid Reddā vltionē hoſtib⁹ meis: ⁊ his
culpa qui oderūt me retribuam.
tur. ⁊
xxiij. Inebriabo ſagittas meas ſanguie:
q. v. ſ. et gladius meus deuorabit carnes.
vlti. De cruore occiſorum: et de captiui
tate nudati inimicorum capitis.
¶ Leuabo manū meā in celū: idē cū iurerādo dicā. Uiuo ego in eternū: id eſt ſicut viuo ego ineternū: ita ſnīa mea ꝯ pplm iudaicū eſt immobilis ⁊ ſtabilis: ⁊ firma. Qñ ſi acuero (⁊ ponit ſi pro qñ:) id eſt qñ ego acuero gladiū iuſticie mee vt fulgur ꝯ iudeos: ⁊ manus mea arripuerit iudiciū .i. propoſuerit ⁊ decreuerit iudicare eos ⁊ punire: tūc reddā vltionē ⁊ vindictā hoſtib⁹ meis iudeis q̇ me crucifixerūt. Et retribuā vicē his q̇ oderūt ⁊ neg uerūt me. Et inebriabo ſagittas meas .i. Romanos ſanguine iudeoꝝ. Et gladius meus deuorabit carnes eoꝝ in excidio hieruſalē. Et inebriabo ſanabo ſagittas: gladios meos de cruore inimicoꝝ occiſoꝝ. Et captiuitate capitis nudati ⁊ abſciſſi: ⁊ captiuitate tēpli nudati ⁊ expoliati. Ubi iudei gloſſant: de captiuitate nudati .i. capitū abſciſſoꝝ ponendo ſingulare pro plurali: vt ſepe fit in ſcriptura. Ubi capita abſciſſa dicūtur nudata ⁊ expoliata ⁊ ſeparata a corpe. Et ſic de cruore iugulatoꝝ ⁊ capitū abſciſſoꝝ Romani ſatiabūt gladios ſuos
Laudate gētes populū eius: qꝛ ſan exhor
guinem ſuorum vlciſcetur. tatio
Et vindictaz retribuet in hoſtes: ⁊ ad cu
propitius erit terre populi ſui. ſtodiam
¶ Hec eſt tertia pars pncipalis in q̄ pdicit mandatorum
cōuerſionē ppłi gētilis ad xp̄m ⁊ eius eccłiaz.
¶ Unde poſtꝙ ſuperius pdixit finalē deſtructionē illius tēpli ⁊ reprobationē illius ppłi: qꝛ poſt pdicationē euāgelii ipſa ſynagoga iā nō amplius fuit de vinea dñi: ſz de vinea ſodomoꝝ: ⁊ de ſuburbanis gomorre ⁊ diaboli. Idō deus voluit ſuſtinere populū gentilē ⁊ vocare ad eccłiam: vt ex ꝯuerſis de pplo gentili cum apłis ⁊ ꝯuerſis de iudaiſmo fieret vna eccleſia. Et ſic ppłs gētilis q̇ ah abominabatur deū cū pplo ſuo: poſt cōuerſionē laudauit deū ⁊ populū eius: idō cōuerſus Moyſes ad populū gētilē: dicit. O gētes laudate vos ppłm dei q̇ remanet cōuerſus de iudaiſmo. Poſtꝙ populus iudaic⁹ reprobatus eſt: qꝛ ex populo dei factus eſt de pplo ⁊ vinea ſodomorū. In hebreo habet. Exultate gentes in populo eius: Tranſlatio .lxx. habet. Letamini gentes cū plebe. Et ita allegat hunc textū apoſtolus ad Roma. xv. Et ſic litera eſt magis clara ad ꝓpoſitū: vbi dicit Moyſes, Poſtꝙ ſynagoga receſſit ⁊ eſt reprobata a populo dei. Ergo vos gentes venite ad fidē xp̄i ⁊ letamini cū plebe eius: ⁊ gaudete de bñficio redēptionis ⁊ gratie ſacramentorum poſtꝙ iudei indignos ſe fecerūt. Qꝛ xp̄s vlciſcetur ⁊ vindicabit ſanguinez ſeruorum ſuorum: ſcꝫ Stephani ⁊ Jacobi ⁊ alioꝝ quē iudei effuderūt. Et etiā retribuet vindictā in hoſtes tyrannos ⁊ reges paganorū qui perſecuti ſunt eccleſiam: ⁊ effuderunt ſanguinē mar

xv. q. j. c. ſit miſſus me.

tyꝛū: ⁊ finalr̄ xp̄o erit ꝓpiti⁹ terre ꝑpl̄i sui. i.
toti⁹ eccl̄ie toto oꝛbe diffuse q̄ finalr̄ iudeis
trucidatis ⁊ capt.s ⁊ subiectis ⁊ diſpꝰſis ⁊ ty
rānis ⁊ infidelib⁹ extirpatis ⁊ correctis de⁹ ꝓ
ſperabit eccl̄iā suā: qđ īpletū eſt ꝑ cōuerſio,
nē Cōſtātini. ¶ Ex ſupradictꝫ ꝑ3 qualr̄ do,
ctrina Moyſi in hoc cātico nō solū fuit mo,
ralis ⁊ exhoꝛtatoꝛia ⁊ ꝯminatoꝛia: ſ3 & pro,
phetica ꝑnūtiāſ geſta futura ī illo ꝑpl̄o. Et
ſic Moyſes fuit ꝟe ꝓph̄a in hoc cantico. Et
nō solū habuit ſpm̄ simplicem ꝓphetie ꝑdi
cēs solū vētura in illo ꝑpl̄o vt gloſſant iudei
⁊ q̄dā catholici hoc cāticū vſq3 ad captiuita
tē babylonie incluſiue ⁊ liberatione ei⁹: ſ3 ha
buit duplicē ſpm̄ ꝓphetie: ꝑ quē ſua ꝓphetia
ſe extēdit vſq3 ad xp̄3 ⁊ eccl̄iā: ⁊ ad diſtructio
nē ſcđi tēpli ⁊ ciuitatꝫ: ⁊ eiectionē ⁊ ſubſtitu,
tionē ꝑpl̄i gētilis ī eccl̄ia ⁊ ꝑpl̄o dei. Uñ ma
nifeſte ꝑdicit Moyſes dſtructionē ꝑmi tēpli
⁊ ciuitatꝫ et captiuitatē ſctāꝫ ꝑ chaldeos ꝓꝑ
pctm̄ idololatrie ⁊ igratitudinis: vt ꝑ3 ex il
lo loco. Peccauerūt ⁊ nō filij ei⁹. vſq3 ad illū.
Et dixi vbinā ſūt. Scđo ꝑdicit deſtructionē
ſcđi tēpli ⁊ ciuitatis ꝓꝑ aliud pctm̄ grauius
pꝛio q̄ vinea illi⁹ ꝑpl̄i ſctā ē de vinea ſodo,
moꝛū ⁊ ſuburbanis gomoꝛre ꝓꝑ cecitatē et
amariſſimū odiū ⁊ venenū pcti eoꝝ factū ē
inſanabile ⁊ irremiſſibile: qđ non potuit eſſe
aliđ in ſcđo tēplo niſi negatio ⁊ moꝛs xp̄i: vt
manifeſte ꝑ3 ab illo loco. Et dixi vbinā ſūt:
vſq3 ad illū locū. Laudate gētes ꝑpl̄z eius.
Uñ poſt dſtructionē ꝑmi tēpli ⁊ tp̄s captiui
tatis babylonice ꝑdicit̄ reuocatio eoꝝ ⁊ ꝓ
rogatio ſtat⁹ illi⁹ ꝑpl̄i. Ne inimici ſupbirēt ⁊
vt ipſi iudei ſaperēt ⁊ itelligerēt ⁊ ꝓuiderēt
nouiſſima myſteria de xp̄o ⁊ eccl̄ia ī lege et
ꝓphetis ꝓmiſſa ⁊ ꝑnūciata. S3 poſt deſtru,
ctionē ſcđi tēpli ⁊ ciuitatꝫ factā ꝑ Romanos
nō ꝓmittit̄ nec ꝑdicit̄ relaxatio hui⁹ captiui
tatis in q̄ ꝯſeuerant: nec ꝑdicit̄ reedificatio
tēpli ⁊ ciuitatꝫ: ſ3 ꝑdicit̄ ſubſtitutio ꝑpl̄i gēti
lis. Et vocant̄ gētiles vt veniāt ad eccl̄iā ad
laudādū deū ſū aptis: ⁊ recipiant̄ cū eis ad
eccl̄iā: ⁊ gaudeāt bñficio redemptiōis ſicut
Za, fuit ꝓphetatū zacharie. viij. circa finem. vbi
cha dr̄ q̄ venient ꝑpl̄i multi ⁊ gētes robuſte ad q̄
rie. rēdū dñm exercituū in hierl̄m ⁊ deprecādā
vj. faciē dñi. Et in dieb⁹ illis apprehendēt decē
homines ex oīb⁹ linguis gentiū: ⁊ apprehendent
fimbꝛiā viri iudei dicētes: ibimus vobiſcuꝫ.
Audiuim⁹ enim q̄ deus vobiſcuꝫ eſt. Quod
fuit impletū qñ gētiles vidētes ſigna ⁊ mira
cula ⁊ doctrinā apoſtoloꝝ ſponte ⁊ cū ꝯuer,
ſis ꝟ iudaiſmo: ſynagoga reꝓbata ⁊ abdi,
cata. Uñ de cōuerſiōe ⁊ ſubſtitutione popu,
li gētilis ꝑ3 ꝑ totū diſcurſum legis ⁊ ꝓphe,
tarū. Et hoc voluit dicere Moyſes cum con
cludit. Laudate gentes populum eius ⁊c.

¶ Finit̄ expoſitio canticoꝝ ferialiū edita ꝑ lōge reuerendū dñm Ja,
cobum Perez de valentia epiſco,
pum Chꝛiſtopolitanum.

¶ Eiuſdē in cāticū Marie ꝑfatio.

¶ Ex hiſpanoꝝ regū illuſtri ꝓpa,
gine nobiliſſime filie ac dilectiſſi,
me dñe Eliſabeth de bilena abba,
tiſſe ſancti monaſterij ſancte trini,
tatis vꝛbis Ualentie Jacobus Pe,
rez epiſcopus Chꝛiſtopolitanus in
filio virginis ſalutem.

Ingēti cū affectu oꝛaſti ſepenu
mero ībecillitatē meā dña di,
lectiſſima: vt q̄ cōmētarios in pſal,
mos Dō quōdā ediderā: ⁊ cātica fe
rialia ſimi cū cātico Ambꝛoſij ⁊ Au
guſtini nō multo poſt tp̄e expoſue,
rā: Nūc aūt ad cāticū ꝟginis expo
nēdū aīm appellare nō negarē. In,
dignū enī ac repꝛehēſibile exiſtima,
bas: ſi īter tot laboꝛes mihi ꝯductꝫ
aſſumptos cāticū tāte virginis ma
nere omiſſuꝫ. Addebas ꝑterea: ne
in illi⁹ laudib⁹ explicādis calamo ꝑ,
cerē. Et ne ꝓlixitatꝫ metu: aut quo
uis alio ſiniſtro reſpectu: cuncta ei⁹
ꝑuilegia: dignitateſq3 a deo eidem
largitas ſilētio paterer ptrāſire. Et
hoc vt habeāt q̄ in tuo ſacro colle,
gio tecū dño ſeruiūt ꝟgines ⁊ filie:
vñ ī laudib⁹ ꝟginis die noctuq3 cō,
tēplent̄. Dō q̄dē opus tā arduū et
inextricabile mihi aggrediēdū ꝑdif
ficile exiſtimaui. Hoc enī eſt illud
pſalteriū decachoꝛdum: q̄ dauid
in ſuis pſalmis in ꝑſona ꝟginis ma
rie: ⁊ toti⁹ eccl̄ie ſepenumero cātā,
dum pollicet̄. Quod quidē canticū
ipſa intemerata ꝟgo afflata ſpiritu
ſctō decē breuib⁹ verſib⁹ abſoluit ⁊
decantauit. Quis ḡ digne cogitare
q̄at hui⁹ cātici inacceſſibilē ꝓfundita
tē: ī quo nō solū cūcta myſteria ac ꝓ
miſſiōes ꝑriarcharū: ⁊ vaticinia ꝓ,

phetaꝝ fuiſſe ɔpleta in xp̄o dignoſ-
ceret: verũtamē tota ſ̄itas euāgeli-
ca breui ſermōe reſerat. Aut q̄s de-
niq̄ tāte ſ̄ginis laudũ imēſitatē po
terit hũanis ſ̄bis explicar: ⁊ tot bñ
ficia ipſi a deo collata pūo libro cō-
ſcribere: q̄ illũ ſuo ſ̄gineo gremio
meruit geſtare: cui āgeli ſeruiũt de
mones ɔtremiſcũt: celi parēt: ⁊ mu
ta obediũt elemēta. Quid ḡ dicam
pauꝑ īgenio: egēs eloq̄o: pſertī cũ
mihi egritudie oculoꝝ ꝑgrauato ſi
mō calami officio vti nō ɔcedit: ve-
rũetiā legēdi facultatē liberā vidēā
d̄negari. Uerũtñ tāte ſ̄ginis deuo
tiōe ɔpulſ⁹: ⁊ ea quā erga me ſꝑ geſ
ſiſti charitate cōuict⁹: tuis deuotis
exhortatiōib⁹ ſatiſfacere: ⁊ ꝑut mi
hi deſuꝑ fuerit ɔdonatũ obedire co
nabor. Et q̄d ſibi velit ſ̄go maria ī
h̄ altiſſimo cātico ſupno ſꝑ fret⁹ au
xilio: ⁊ tuis tuaꝝq̄ filiaꝝ oratiōib⁹
p̄munit⁹: pſcrutari tētabo. Tādem
āt ad ſ̄ginis filiũ mea ſ̄ba ɔuertēs
ſil' cũ eadē ſ̄gie tympaniſtria nr̄a h̄
pſalteriũ decē chordaꝝ cāere icipiā

Luc. j. Magnificat aīa mea dñſ. ¶ huic cātico ꝑponit tal' titulus. ſ. cāticũ ſ̄ginis marie: eo q̄ ip̄a ip̄ſ edidit: ⁊ p̄lo cantauit ſic dictũ ē. ¶ Sꝫ totũ iſtō cāticũ et ei⁹ ſn̄ia ⁊ itelligētia fundat in ſ̄bis āgeli Gabrielis q̄n ſalutauit ſ̄ginē mariā in īcarnatiōe filij dei: ⁊ ī ſ̄bis Eliſabeth q̄n maria ſalutauit eā: iō ad ɔſeq̄ndā itelligētiā huius cātici neceſſario ē p̄habēda itelligētia illorũ ſ̄boꝝ. Et iō añq̄ veniam⁹ ad expōnem ⁊ diuiſionē hui⁹ cātici breuiter ꝑcurrem⁹ dicta āgeli ⁊ Eliſabeth. Luc. j. Ubi ait. Lucas euāge. q̄ ī mēſe ſexto poſt ɔceptionē Joānis bap. Miſſus ē āngel⁹ Gabriel a deo in ciuitatē galilee: cui nomen nazareth: Ad ſ̄ginē deſpōſatā viro cui nomē erat Joſeph de domo dd: Et nomen ſ̄ginis Maria. Jn quibus ſ̄bis ſ̄ificant dicta ꝑphetarũ q̄ xp̄s ex virgine erat naſcitur⁹ ſicut p̄dixerat Eſaie. vij. capitulo. Ecce virgo cōcipiet: ⁊ pariet filiũ ⁊c. Et etiā verificant ꝑmiſſiōes patriarcharũ: q̄ xp̄s erat naſcitur⁹ ex dauid. Et ꝑ ɔñs de tribu iuda: ⁊ de genere iacob ⁊ abrae ſecundũ carnem: ſicut eis fuerat ꝑmiſſus. Et iō ſubdit Lucas q̄ Gabriel ingreſſus ad ſ̄ginē mariā explicauit ſuā legationē ex parte dei dicēs. Aue gratia plena dñs tecũ bñdicta tu in mulierib⁹. Jn qua q̄dē legatione ⁊ in q̄bus verbis. ¶ Quatuor bona noua et magna bñficia annũtiat angel⁹. P̄lo virgini marie ⁊ ex cōſequēti toti generi humano annũtiat vniuerſalē redemptionē ⁊ ſalutem generis humani cũ ait. Aue. Secũdo annũtiat plenitudinē gratie quā primo cōſecuta eſt Maria: ⁊ exinde tota eccleſia cũ ait Gratia plena. Tertio annũtiat aduentũ filij dei in ei⁹ vterũ: ⁊ exinde in totā eccleſiā cũ ſubdit. Dñs tecũ. Quarto annũtiat bñdictionē ⁊ dignitatē marie ſuꝑ oēs mulieres cũ ſubdit Bñdicta tu in mulierib⁹. ¶ Ad quorũ intellectũ eſt notandũ q̄ quatuor mala incurrerũt p̄mi parētes ex trāſgreſſiōe p̄cepti dei in eſu cibi ꝑhibiti. P̄rimo incurrerũt mortē corporis ⁊ anime. Scdo irā ⁊ indignationē dei. Tertio exiliũ. Quarto eua ſpecialiter ſimꝉ cũ oib⁹ mulierib⁹ incurrit maledictionē erũ mnarũ ⁊ miſerie in conceptibus ⁊ partub⁹ ſuis. Que oia q̄tuor mala fuerũt denũtiata in ſn̄ia data p̄mis parētib⁹: q̄n angel⁹ eiecit eos de treſtri ꝑadiſo. Ubi tũc annũtiata fuit eis mors: q̄n dixit ade: puluis es ⁊c. Et tunc fuit annũtiata ira dei ɔ̄ eos: q̄n ſe nouerūt nudos ab oi oi gr̄a ⁊ audierũt vocē furibundā dei deābulātis ad aurā poſt meridiē: ī q̄ voce timuerũt: ⁊ ſe abſcōderũt a facie dei cognoſcētes ſe irā ⁊ īdignationē dei īcurriſſe. Itē tũc fuit annũtiata eue ⁊ oib⁹ mulierib⁹ ſpālis maledictio: cũ dixit ei: mꝉtiplicabo erũ. ⁊c. Sꝫ tũc fuit eis annũtiatũ ꝑpetuũ exiliũ ⁊ ſeꝑatio a deo q̄n eiecti ſũt de ꝑadiſo ⁊ ī hāc vallē lachrymaꝝ emiſſi ⁊ relegati. Sed oia ſup̄dicta q̄tuor mala fuerūt āñtiata p̄mis parētib⁹ a deo ꝑ āgelũ tāq̄ ꝑ ſubaꝫ mediũ: vt ī q̄t aug. Iō ꝑ āgelũ voluit de⁹ āñtiari ſ̄gini marie ī hac legatiōe abſolutiōeꝫ ḡnalē fctāꝫ ꝑ xp̄ꝫ ab illis q̄tuor malis ſup̄dictꝫ. Nā p̄lo ſicut āgel⁹ p̄mis parētib⁹ annũtiauit mortē

A Quatuor bona noua ſeu bñficia angelus annũtiat marie.

quatuor mala ꝑꝑ pctm̄ Ade. B

corporis ⁊ alacrita p oppoſitū nunc annūciat Marie vitā ⁊ ſalutē. Et p ↄſequēs abſolutionē a morte cū dixit ei. Aue.i.ſalue ⁊ ſal⁹ ſit tibi ⁊ toti generi hūano. Uñ ſal⁹ idē eſt qđ vita ītegra ſine defectu ↄ̄ oēm morbū ⁊ mortem: ſicut dictū eſt ī expoſitiōe pſal. viij. ⁊ dicet infra. Not. Itē ſcđo illis angel⁹ denūciauit irā ⁊ indignationē: ſʒ marie ānūciauit grāʒ: ⁊ p ↄ̄ñs abſolutionē ab illa ira: cū ſubdit. Gratia plena. Itē tertio illis denūciauit ppetuū exiliū a facie dñi: ſʒ marie ānūciat recōciliationē ⁊ remiſſionē dei ad nos: ⁊ p ↄ̄ñs reuocationē ab exilio: cū ſubdit. Dñs tecū. Itē q̄rto illis nūciauit maledictionē: vt ſpecialr ipſi Eue cū oībus mulierib⁹: ſed Marie annūciat benedictionē ſup oēs mulieres. Et p ↄ̄ñs annūciat ipſi preſeruationē ⁊ exemptionē ab oībus maledictionib⁹ ⁊ erūnis ſup oēs mulieres cū ſubdit. Benedicta tu in mulierib⁹ Et ideo ꝟgo Maria videns q̄ iſta ſalutatio ⁊ annunciatio erat totalr contraria denunciationi ⁊ ſentētie date primis parētib⁹: hinc ē q̄ turbata eſt in ſermone ei⁹: ⁊ cogitabat q̄lis eſſet iſta ſalutatio.i. cogitādo iſtā nouam ſalutationē cōtrariā denūciationi facte primis parētib⁹: turbata eſt in ſermone ei⁹ nō valens reddere reſponſum angelo ſue legationis. expli cat ange lus p̄ dicta Sed tunc angelus videns ipſam turbatā pre cogitatione: ait ei. Ne timeas Maria: inueniſti eīm grām apud deū ⁊c. In quibus verbis nil aliud facit angel⁹ niſi q̄ ſub verbis clariis ⁊ manifeſtis explicat ſupradicta quatuor myſteria que ſupra dixerat implicite: quaſi ſub ꝟbis obſcuris: vñ ait. Ne timeas maria.i. ne timeas iſtā ſalutationem eſſe fictā ⁊ vanā aut fraudulētā: qꝛ a deo tibi miſſus ſum. Et ne mireris qꝛ dixi tibi grā plena: qꝛ tu pre ceteris inueniſti grām apđ deū: qꝛ nō ſolū grāʒ gratifice vniōis cū deo: ſʒ etiā maternalis vnionis. Et ideo non mireris qꝛ dixi: Dñs tecū. Nā licet de⁹ cū ceteris ſit p vnionē gratificā: tñ tecū erit p vnionē gratificā ⁊ maternā. Et ſic tecū erit nō ſolū p gratiā in mēte: ſed etiā per incarnationem in vētre. Nā ecce ↄcipies in vtero ⁊ paries filiū. Et qꝛ iſte filius tuus debet ſaluare totū ppl'm ſuū a pccis eoꝝ. Et afferre ſalutē toti generi hūano. Ideo vocabis nomen ei⁹ Jeſum qđ interpretat ſaluator ⁊ dator vite ⁊ extinctor mortis ⁊ miſerie. Et ideo ne mireris q̄ dixi tibi. Aue.i. ſalue: qꝛ tibi annuntio ſalutem quā iſte filius tuus ieſus afferet toti mūdo. Nā hoc nomen Jeſus.i. ſaluator ē nomē potentie ⁊ ſapie ⁊ iuſtitie ⁊ mie: que quidē quatuor ſoli deo cōueniūt. Et iđo hic filius tuus ieſus erit magnus in potentia iuxta ppꝛietatē ſui nominis ⁊ filius naturalis altiſſimi vocabit. Et per ↄ̄ñs erit deus: quia iſtđ nomē Jeſ⁹ ſoli deo ⁊ filio dei ↄuenit pp ſupradictas q̄tuor ppꝛietates q̄s ↄ̄pꝛhēdit hoc nomē Jeſus.i. ſaluator: vt dictū eſt pſal. viij. ⁊ dicet infra. Et qꝛ iſte ieſus ē ver⁹ fili⁹ naturalis dei pr̄is: iđo dñs pr̄ dabit ei ſedē dđ pr̄is ſui. Et regnabit ī domo iacob ī eternū: ⁊ regni ei⁹ nō erit finis. ¶ Ad cui⁹ itellectū eſt notādū q̄ xp̄s ē fili⁹ dei naturalis: ſʒ nō carnalis. xp̄s cui⁹ ſit fili⁹. Et ē fili⁹ ꝟginis naturalis ⁊ carnalis: ⁊ eſt fili⁹ ipſi⁹ dđ nō naturalis: ſʒ carnalis.i. ſʒ carnē. Et ſic ēt ē fili⁹ ipſi⁹ Jacob ⁊ abrae ⁊ ipſius adā inq̄tū ab eis deſcēdit ⁊ fuit eis pmiſſus ſm carnē. Et iđ eſt iterū aduertendū q̄ duplex regnū fuit pmiſſum ipſi dauid ſ. vnū tpale qđ iā poſſidebat: ⁊ fuit pmiſſum ei⁹ ſucceſſorib⁹ p ſalomonē ⁊ ſuos poſteros tm̄ quantū nō deuiarent a preceptis ⁊ lege dei. Et ſic perſeuerauit illud regnū temporale vſq̄ ad captiuitatē babylonis: ſʒ p figurā illius pmiſit ipſi regnū eternū ſpūale et celeſte per xp̄m filiū ſuū futurū ſm carnē: eo q̄ gñatio dđ ſm carnē pducta eſt vſq̄ ad virginē Mariā: de qua natus eſt Jeſus rex eternus: qui obtinuit ſedē regni eterni tāq̄ heres dei patris: cuius eſt filius naturalis. Et iđ ſedes regni eterni dr ſedes dđ pr̄is xp̄i: inq̄tū fuit ipſi in xp̄o ⁊ p xp̄m pmiſſa. ij. reg. vij. cū dixit dñs ipſi dđ. Cū completi fuerint dies tui: ⁊ dormieris cū patrib⁹ tuis. Suſcitabo ſemen tuū poſt te qđ egredietur de vtero tuo. Et firmabo regnuʒ eius: ipſe edificabit mihi domum nomini meo: ⁊ ſtabiliaʒ regnū eius vſq̄ in ſempiternū. Ego ero ei in patrē ⁊ ipſe erit mihi in filiū ⁊c. Nunc autē manifeſtū eſt q̄ iſta ꝟba nō poſſunt intelligi preciſe de ſalomone: qꝛ ſalomō añq̄ dđ dormiret cū pr̄ib⁹ ſuis: iā fuerat ſuſcitatus ad vitaʒ ⁊ ī regnū. Et eius regnū nō fuit eternū ſʒ tēporale: ⁊ in breui diuiſum: ⁊ finalr deſtructū Et ſalomon licet fuerit fili⁹ dđ tñ non filius dei. Et ideo iſta pmiſſio regni eterni facta ē in chriſto qui fuit filius dei naturalis: et filius dđ ſm carnē: qui p multos annos poſt mortē dauid de vtero ꝟginis Marie fuit ſuſcitatus ⁊ ↄcept⁹ opere ſpūſſcti. Que quidē maria pueniebat ex vtero ⁊ gñatione dđ naturalr ⁊ carnalr opere adā ⁊ naturali gñatione: ⁊ ſic ſm oēs pphetas xp̄s dr fili⁹ Dđ ⁊ regnū eius eternū dr regnū dđ: vt ptʒ Hiere. xxij. ⁊. xxxiij. ⁊ Ezec. xliiij. ⁊c. Et ad iſtū intellectū dixit angelus Marie: q̄ dñs pater dabit xp̄o ſedē dđ pr̄is ſui.i. ſedē regni eterni ipſi dauid in xp̄o pmiſſam pſal. cxxxj. di. Jurauit dñs veritatē ⁊ nō fruſtrabit euʒ: de fructu vētris tui ponā ſuper ſedē tuā. Sʒ qꝛ iſtđ regnū eternū nō ſolū fuit pmiſſum ipſi dđ per xp̄ʒ: ſed etiā ipſi Jacob Geñ. xxviij. et marie. xlix. cū dixit. Nō auferet ſceptrū de iuda: nec dux de femore ei⁹: donec veniat q̄ mittēd⁹ eſt: ⁊ ipſe erit expectatio gentiū ⁊c.

Ex quib' pȝ q' regnū xpi pmiſſum ipſi Jacob nō erat preciſe p filiis ſm carnē:ſed p filys Jacob ſeu iſrael ſm ſpm̄ ⁊ pmiſſionē in xpo regenerādis:cuiuſmodi fuerūt nō ſolū iudei:ſȝ etiā gētiles ad fidē vēturi. Et iō ſubdit ā;el' q' iſte ieſus fili' dei Marie ⁊ dd regnabit incternū in eccl'ia q̄ eſt do' dom' Jacob ⁊ iſrl'. Sȝ qz iſta eccl'ia militās eſt via ad triūphātē:⁊ eternificat p illā ⁊ i illa:iō ſubdit. Et regni ei' nō erit finis. Sȝ qz v̄go maria vouerat v̄ginitatē abſolute abſq; aliqua cōditiōe:⁊ cū tali ⁊ ſub tali voto fuerat ꝯiuncta ꝯiugio ipſi Joſeph vt inſra patebit:iō dixit ad āgelū. Quō fiet iſtd qm̄ virū nō cognoſco nec cognoſcere itēdo cū ſȝ alligata voto virginitatȝ ⁊c. qm̄ nō ſum iūcta viro Joſeph ad procreādā plē:ſȝ ad ſolū mutuū obſequiū ſēp intacta ⁊ inuiolata v̄ginitate: Et tūc rn̄dēs angelus dixit ei. Spūſſctūs ſupueniet in te:et virt' altiſſimi obūbrabit tibi. Ideoq; qd naſcet ex te ſctm̄ vocabit fili' dei. ¶ Ad quorū verborū intelligētiā eſt aduertēdum q' quatuor icōpatibilia videbat Maria ſm naturā in hoc myſterio ex verbis angeli. Primū q' poſſet cōcipere nō violato voto virginitatis:⁊ poſſet habere plē. Scdm̄ q' ſimul poſſet eſſe virgo ⁊ fecūda et mater. ſcȝ q' fetus poſſet ipſi afferre fecunditatē nō auferendo virginitatē ⁊ ecōuerſo. Tertiū q' ipa poſſet habere plē nō de ioſeph abſq; eius iniuria. Quartū quō illud germen conceptū ſub tali cōiugio ⁊ nō de ioſeph poſſet eē non adulterinū nec p cōſequēs maledictū in lege. Et ideo dixit quō fiet iſtud ⁊ c. Et idea angelus remouet hāc dubitationē declarādo modū huius ineffabilis myſterij icarnatiōis:oſtēdens q' lȝ iſta quatuor ſint inconpaſſibilia ⁊ icōpatibilia ſm naturā apud hoīes:tamē iſta p grām ſunt cōpatibilia et conpoſſibilia apud deū. Nam ſi talis gn̄atio fuiſſet facta naturalr̄ ex ſemine viri:non potuiſſet fieri abſq; illa quadruplici iniuria. ſ. abſq; violatione voti:⁊ abſq; corruptione v̄ginitatis et abſq; iniuria ipſius ioſeph cōiugis v̄ginis:⁊ abſq; maledictiōe adulterina germis conceptī. Sed eo modo quo facta eſt iſta bn̄dicta incarnatio:nullū ſupradictorū inconuenientiū fuit ſecutū. Et ideo ait angelus:ſpiritusſctūs ſupueniet in te:et virtus altiſſimi obūbrabit tibi. Vn̄ nō interueniēte adulterio tollitur iniuria ipſi' Joſeph ⁊ ſacramenti cōiugij ⁊ maledictio adulterina:ſed interueniēte ſolo ſpiritusancto tollit violatio voti:et corruptio virginitatis:⁊ tollit generalis ſententia ⁊ obligatio facta in adā:Et iō tale germē fuit naturalr̄ liberū ⁊ ſctm̄:nō ſolū a maledictiōe adulterina:ſȝ etiā ab obligatiōe adā naturalr̄ liberū. Et rōne opatiōis ſpūſſancti etiā ōr naturalr̄ ſctm̄:ola ſan

ctificatio:⁊ dr̄ fili' dei. Pmo rōne ſpūſſācti ſormātis q̄ eſt v̄tus p̄ris. Scdo rōne vnionis pſonalis v̄bi q̄ eſt fili' naturalis p̄ris. Dicit g āgel'. O maria tu dubitas de mō hui' ſacratiſſime ꝯceptiōis:ne ſit cū iniuria voti v̄ginitatis ⁊ cū iniuria fidei ꝯiugalis. Et ego dico tibi q' nulla ſequit iniuria nec incōueniēs: qz iſta ꝯceptio nō fiet mō hūano:ſed diuino: nec fiet ope adā ſȝ ope ſpūſſcti. Et ſic nec derogabit voto:nec v̄ginitati:nec fidei ꝯiugali Nā ille ſpūs q̄ i tua creatiōe ⁊ aiatiōe venit in te:ſctificauit te p grām p̄ſeruātē te ab omni malo:⁊ ꝯfirmātē in oi bono:ille idē ſpūſſctūs qui tūc venit in te ad ſanctificandum nūc ſupueniet in te ad obūbrandum. Et ſicut tunc p illā ſanctificationē factā in primo inſtanti tue creatiōis ⁊ aiationis te p̄ſeruauit ab oi culpa originali:⁊ veniali:⁊ actuali:ita nūc p iſtā obūbrationē te p̄ſeruabit a violatione voti ⁊ a corruptione virginitatis ⁊ iniuria fidei ꝯiugalis. Naȝ iſte ſpūs formabit corpus filij tui i vtero tuo ex puris ſanguinibus:⁊ ſimul creabit in eo aīa rōnalis omnib' pfectionib' habitualiter ornata. Et ſic corpus illud ſimul tp̄e erit formatū ⁊ aiatū ⁊ p v̄bū pſonalr̄ aſſumptū. Et iō h̄ germen ſanctū qd naſcet ex te vocabitur filius dei. ¶ Vn̄ eſt aduertendum q' quatuor dicit angelus:q̄ ſunt valde aiaduertēda. Nā primo dicit ſpūſſctūs ſupueniet in te. Scdo dicit virtus altiſſimi obumbrabit tibi. Tertio dicit ideoq; qd naſcetur ex te ſctm̄. Quarto qd vocabit fili' dei. Et ideo eſt vidēdum de vno quoq;:qz altiſſima importāt myſteria. Vn̄ p primū q' dicit. ſ. ſpūſſctūs ſupueniet in te denotat q' ſpūſſanctus iā ante venerat in eā: ſed nūc debebat ſuperuenire in eā:nam ſupuenire preſupponit ante venere:p qd denotat q' ſpūſſanct' iā venerat in mariā in primo inſtāti ſue creationis et aiationis:qz illa ſctiſſima aīa ſimul fuit creata ⁊ ſanctificata ⁊ corpori infuſa:que q̄dē ſctificatio in grā p̄ſeruauit eā ab oi malo et a pctō tā originali ⁊ actuali q̄ veniali:et cōfirmauit in oi bono ſicut dictum eſt in expōne pſal. xlv. ⁊ clarius dicet infra. Itē ſcdo dicit q' v̄t' altiſſimi obūbrabit tibi:vn̄ dicit Aug. virt' altiſſimi non ſolū obūbrabit ipſi vētrē: ſȝ et mentē. ¶ Vn̄ eſt aduertēdū q' ſicut illa ſctificatio facta in creatiōe ⁊ in aiatiōe virginis nō ſolū ſanctificauit aiaȝ:ſed etiā corpus ⁊ carnē in ea fomitē penit' extinguēdo aut ligādo:⁊ p ꝯñs nulla fuit vnq̄ lucta:nec pugna carnis aduerſus ſpm̄:⁊ p ꝯñs ſicut p illā ſctificationē fuit p̄ſuata ab origīali culpa:ita ⁊ ab actuali ⁊ veniali:qz ſicut aīa nō potuit infici a carne i ſua creatiōe ⁊ iſuſiōe ⁊ aiatiōe p culpaȝ originalē:ita poſtea in vita voluātas nec poſſuit contaminari:nec vinci a fomite concu

Quatuor incōpatibilia ⁊c.

Xp̄s dr̄ filius dei.

V̄ba angeli notāda

Quō maria caruit fomite.

piſcētis carnis: q2 iā erat extinct⁹ aut ligat⁹: Et ſic nullā potuit facere pugnam. Ita ergo pariter ſicut virt⁹ ſpūſſcti ſanctificauit corpus ⁊ aīam virginis ſimul in illa ſctificatione pſeruādo eam ab oī culpa tā originali ꝙ actuali et veniali: ita pter qđ ſpūſſctūs ſupuenit ⁊ iterū veniet ſup eā in ſua annūciatione: obūbrabit ipſi nō ſolū ventrē ſʒ et mētē. Et fecit duos effect⁹ in ā obūbrādo vētrem formauit corp⁹ xpī ex puris ſanguinib⁹ eius pter oēm viri concurſum aut cōmerciū: ⁊ ſic pſeruauit eā a violatiōe voti ⁊ a corruptiōe virginitatis mentis ⁊ corpis: ⁊ ab oī iniuria maritali et cōiugali excuſando oē adulteriū Sʒ q2 nō ſolū virt⁹ ſpūſſcti obūbrauit vētrē: ſʒ etiā mentē v̄ginis: iō pter effectū quē fecit in vētre v̄ginis fecit aliū effectū in ei⁹ mēte ⁊ aīa: nā intm̄ illuſtrauit ⁊ eleuauit et ſublimauit illā aīam ꝙ reddidit ipſi intellectum purgatū ab oī ignorātia vt poſſet penetrare celeſtia et intelligere oēs ſacras ſcripturas ad verū ſenſum euāgelicū: ⁊ ſic dedit ipſi ſpm̄ ppheticū ⁊ euāgelicū: ⁊ facta eſt propheta ſimul ⁊ euāgeliſta: vt patebit in hoc cantico: q2 ſimul pphetauit de futuro: ⁊ euāgelizauit d̄ pūti. Et ad hūc itellectū dicit Damaſcen⁹ ꝙ ſpūſſctūs ſupuenit in mariā purgās eā. qđ nō eſt itelligendū ab aliq̄ pctō: ſʒ ꝙ reddidit ipſi intellectū purgatū ad penetrandū ea q̄ erāt ſup naturā: et ſic habuit intellectū adoptatū ⁊ purgatū: de q̄ loquit̄ ꝯmentator iij. de aīa. ad intelligēdas ſubſtātias ſeparatas ⁊c. Sʒ vltra hoc habuit ſpm̄ ppheticum ⁊ euāgelicū: quē fuit adepta in illa obūbratiōe ſpūſſcti. Et ſic pʒ qūo ſpūſſctūs ſupuenit i v̄ginē: ⁊ qūo ſpūſſctūs obūbrauit ipſi nō ſolū vētrē ſʒ et mētē. Tertio aūt eſt aduertēdū pter illō qđ ait. Iō qđ naſcet̄ ex te ſctm̄ ꝙ nullū germē hūanū pōt dici naturalr̄ liberū a pctō ⁊ ſctm̄ ⁊ bñdictū pter xpm̄. Et rō ē. Nā oē germē humanū preter xpm̄ deſcēdit ab adam per libidinoſam gñationē: vt pbat Augu. in. iij. de bap. paruulorum. ſed libidinoſa gñatio ſit ex inordinato appetitu et fomite morbido inſecto in adā pter pctm̄ et trāſlato in oēs poſteros p libidinoſam gñationē: ſed inordinatio opponit̄ ſctitati ⁊ iuſtitie: q2 factū dr̄ bene ordinatū ⁊ iuſtū: ⁊ peccatum dr̄ inquātū deuiat ab ordine. Et iō nullū germē humanū deſcendēs ab adam p naturalē ⁊ libidinoſam gñationē pōt dici naturaliter liberum a peccato: nec pōt dici naturaliter ſctm̄ nec bñdictū q2 oēs vt ſic deſcendūt ex illa inordinata ppagine pctī: vt īquit Aug. Sed q2 xps nō deſcēdit ab adā eo modo per naturalē generationē: ſed ſolo opere ſpūſſcti: prout dictū eſt: ⁊ iō ſolum illud germen eſt naturalr̄ liberū a pctō ⁊ naturaliter ſctm̄ ⁊ bñdictū. Et iō ſolus xps potuit alios liberare ⁊ bñdicere et ſctificare. Et iō virgo maria nō pōt dici naturaliter libera: nec naturalr̄ ſctā: eo ꝙ venit ex illa ppagine ⁊ gñatiōe pctī ipſius adā: vt inquit augu. ſed q2 in pmo inſtāti ſue creatiōis fuit ſctificata p gratiā xpī: iō pctm̄ nature ⁊ maledictio nō potuit trāſire a natura i pſonā: vt patebit: ⁊ ſic nō pōt dici naturalr̄ libera: ſʒ liberata p gratiā: vt patebit. Et iō ipſa nec aliq̄s ali⁹ ſctūs potuit alios liberare: nec ſctificare: ſʒ ſolus xps q̄ eſt inter mortuos liber ⁊ ſctūs ſctōꝝ. Iō dicit Aug. ſup Ioā. ꝙ ſolus ille infans innocēs eſſe potuit: q̄ nō ex ope coit⁹ adā nat⁹ ē: ſʒ ope ſpūſſcti. Et iō ſolus ille agn⁹ innocēs tollit pctā mūdi. Et ſic pʒ q̄lr̄ dupliciter xps dr̄ germē ſanctū. pmo q2 ex inordinato ꝯcupīe adā cōcept⁹ eſt. Et ad hunc intellectū dicit angelus. Iōꝙ qđ naſcet̄ ex te ſctm̄. i. q2 germē qđ naſcet̄ ex te: nō erit ope adā ſʒ ope ſpiritusſancti: ideo erit germē ſctm̄. Et ſic opus ſpiritusſancti nō ſolū excuſauit illud germē ab adulterio: ſʒ etiā ab opere adā fecit liberū. Et ſic fuit naturaliter ſctm̄ ſumendo naturā p generatione non p natura ſpecifica: Et ex hoc ſequit̄ quartū qđ cōcludit angel⁹ ſcʒ ꝙ illud germē ſctm̄ vocabit̄ filius dei. Et hoc dupliciter. Nam pmo illud germē nō eſt formatum opere adā: ſed opere ſpiritusſancti: qui eſt virt⁹ dei: ergo nō erit filius naturalis ipſi⁹ adā: ſʒ fili⁹ dei naturalis. Item illud germē ſimul fuit formatū ⁊ filio dei pſonaliter vnitū ergo eſt naturalis filius dei. Et iō lʒ iſtud germē ſanctū ſit fili⁹ adam ſm carnē tantū tñ nō ſm naturā: q2 non naturaliter ex eo cōcept⁹ eſt nec opere adā: ſed ope ſpūſſancti. Et ideo principaliter dicit̄ filius dei illud ſanctū germen: q2 a filio dei natura in pſonaliter aſſumptum eſt. Et ſic patet itelligentia verborum angeli. ſ. qūo ſpūſſanct⁹ ſanctificauit virginem: quando pmo venit in eam in ſua creatione: eam ab omni malo pſeruando ⁊ in omni bono confirmādo. Secūdo qūo ſuperuenit in eā ipſi ventrē ⁊ mentē obūbrando: ⁊ qūo preſeruauit eā a violatione voti: ⁊ corruptione v̄ginitatis: et ab adulterino fetu: ⁊ ab iniuria coniugali: imo ſeruauit in ea votū ⁊ virginitatē ⁊ fidem cōiugalē et ſanctitatem prolis ſimul cū fecunditate. Item tertio patet qūo illud germen fuit naturaliter ſanctū ⁊ liberū ⁊ benedictū Quarto q̄lr̄ eſt naturalis filius dei: lʒ ſm carnē ſit filius dd̄ ⁊ adam ⁊c. Et ſic etiā pʒ q̄lr̄ angelus abſoluit dubitationē et queſtionē v̄ginis marie. ſ. qūo poſſet ſe cōpati iſta quotuot incompoſſibilia apud mariā. ſ. qđ ipſa poſſet ꝯcipere ⁊ parere abſq violatiōe voti ⁊ corruptione virginitatis: ⁊ abſq adulterino fetu: et iniuria fidei coniugalis. Ne oſtendit angelus ꝙ lʒ iſta ſint incōpoſſibilia

Damaſcen⁹.

null⁹ ger ſine pec cato pter xpm̄.

xps dr̄ germen ſctm̄.

ꝛ incōpaſſibilia apud naturā: tñ ſunt poſſibi
lia apud deū. Et iō dat ipſi exēplū de eliſa
beth naturalr̄ ſterili ꝛ ſene: q̄ cōceperat ioā
nā in ſenectute ſua ſexto mēſe aīt: p hoc oſtē
dēs nō eſſe ipoſſibile apud deū oē vbū fa
ctū: qđ eſt ipoſſibile apud naturā. Quod au
diēs maria dixit. Ecce ancilla dñi fiat mihi
ſm vbū tuū. Et tūc ſub tali aſſenſu fidei ſup
uenit ſpūſſctūs in eā: ꝛ obūbrauit ipſi ven
trē eo mō q̄ dictū eſt: ꝛ cōcepit filiū dei ſicut
dixerat ipſi angel⁹. Et obūbrauit ꝛ illuſtra
uit ipſi mētē: ꝛ fecit eā pphetā ꝛ euāgeliſtā.
Et iō fili⁹ dei q̄ erat in vtero ei⁹: ꝛ cōtinue in
ſtillabat in eā radios diuinoꝝ ſecretoꝝ: ili
co mouit eā vt iret ad viſitādū Eliſabeth: vt
ſanctificaret Joānē baptiſtā in vtero mr̄is.
Et ſic virgo maria exurgēs inde cū feſtina
tione abijt in mōtana iude inter hierl'z ꝛ be
thleē. Et ingreſſa domū zacharie ſalutauit
eliſabeth annūtiādo ipſi ſalutē ſicut aīt an
gelus annūtiauerat ipſi ſalutē toti⁹ generis
hūani. Que q̄dē vox ſalutatiōis p̄io puenit
vſq ad aures eliſabeth. Et exinde puenit vſ
q ad Joānē exiſtentē in ei⁹ vtero. Et ſic illa
vox ſalutatiōis fuit q̄ddā inſtrumētū ꝛ vehi
culū p qđ xp̄s ex vtero virginis emiſit ſpūs
ſanctificatiōis in Joānē baptiſtā: q̄ q̄dē ſan
ctificatio mūdauit ipm ab originali: ꝛ cōfir
mauit ipm in gratia: et accelerauit i eo vſuz
liberi arbitrij vt cognoſceret dñz ſuū: prout
cōiter tenet̄. Et iō ilico audita tali voce exul
tauit infans in vtero eliſabeth. Que quidez
exultatio vt dicūt aliq̄: fuit talis: q2 cū natu
raliter fet⁹ habeat faciē verſus dorſum ma
tris: tñ tūc infans cōuertit faciē vſus pecto
ra matris ꝛ vſus virginē mariā amplecten
tē ipſam eliſabeth vt ex vtero faciliter poſ
ſet adorare xp̄m exiſtentē in vtero virginis.
Et iō fecit magnū motū i vtero matris: qui
q̄dē mot⁹ nō fuit cū dolore et moleſtia mr̄is
ſed cuz gaudio. Et iō dr̄ q exultauit infans
pre gaudio i vtero ei⁹: ꝛ tūc repleta ſpūſan
cto eliſabeth exclamauit voce magna: et di
xit. Bñdicta tu ꝛc. Ex q̄ ptz q pri⁹ fuit reple
tus ſpūſancto īfans q̄ mater: q2 prius exul
tauit pre gaudio q̄ mater: lz p prius tranſie
rit vox marie p aures eliſabet ad infantem:
ſed hoc nō eſt mirū. Nā radij ſolares prius
tranſeūt p aerē ad terrā: tñ prius generant
calores in terra q̄ in aere: eo q terminātur
ad terrā: ꝛ iō ibi cauſant vehementē calorē:
ſed poſtea reflexi cauſant calorem in aere: ꝛ
eodē modo cauſant lucē: ita pariter factū ē
ibi. Nā xp̄s exiſtēs i vtero marie emiſit vir
tutē ſanctificatiuā p vocē eius in Joannem
baptiſtam tranſeuntem per aures eliſabeth
vſq ad infantē: ſed facta exultatiōe ꝛ ſancti
ficatiōe in Joanne baptiſta: tunc quaſi per
quandā reflectionez lumē ſpūſſancti reple

Salutat maris Eliſabeth.

uit eliſabeth ꝛ fecit eā pphetā de p̄terito et
p̄ſenti et futuro: ſcđm q de triplici tpe teti
git mentē ei⁹: ꝛ iō de p̄ſenti dixit Bñdicta tu
inter mulieres. i. ſup oēs mulieres q2 tu es
ꝛ fuiſti ꝛ eris p̄ſeruata a maledictiōe aliarū
mulierū in cōcipiēdo ꝛ gerēdo ꝛ pariēdo fi
liū. Sz q2 hoc nō habuit maria p naturā: ſz
p gratiā filij: vltra cōmunē legē ꝛ ſententiā
datā in primis parentib⁹ iō ſubdit: et bñdi
ctus fruct⁹ vētris tui: quaſi dicat q fructus
ventris tui ſcz xp̄s fili⁹ dei incarnat⁹ in vte
ro tuo quē ſupnaturaliter cōcepiſti: te bene
dixit p gratiā: ꝛ q2 ipſe eſt naturaliter liber ꝛ
ſanct⁹ ꝛ bñdict⁹: iō te in tua creatione ſancti
ficauit ꝛ benedixit p gratiaz ab omni malo
p̄ſeruando: ꝛ in oī bono cōfirmādo. Et poſt
ea te benedixit tibi ventrē ꝛ mentē obūbrā
do: ꝛ ſic ab omni maledictiōe mulierū te p̄
ſeruauit. Et nota q angel⁹ in ſalutatiōe di
xit. Bñdicta tu in mulieribus: eo qđ iaz erat
bñdicta p primā ſanctificationē: ſed nō dixit
bñdict⁹ fruct⁹ ventris tui: eo q xp̄s nondum
erat cōcept⁹ vſq quo dixit maria ecce ancil
la ꝛc. Sed q2 hic iam xp̄s erat conceptus in
vtero virgineo: iō eliſabeth tanq̄ ppheta et
etiam euangeliſta de preſenti dicit Benedi
ctus fructus ventris tui. q. d. oēs aliū fruct⁹
mulierū fuerūt maledicti p naturaz: ſed fru
ctus ventris tui eſt benedict⁹ ꝛ ſanctus p na
turā: iō potuit te ſanctificare ꝛ benedicere p
gratiā: ꝛ q2 vidit in ſpū ipſa eliſabeth q̄liter
virgo maria erat mater dei: et habebat filiū
dei in vtero: iō ſubdit. Et vñ hoc mihi. i. tan
tus honor ꝛ gr̄a: vt mater dñi mei veniat ad
me? q. d. nō mereor. Sed q tu ſis mater dñi
mei: ego pbo. Nā vt p poſtq̄ facta eſt vox ſa
lutationis tue in auribus meis: ecce ideſt ili
co ꝛ ſtatiz exultauit p̄ gaudio: infans i vtero
meo nō mihi aliquā moleſtiā nec dolorē: ſz
gaudiū inferēdo. Ex q̄ noui in ſpū pphetico
qualiter fili⁹ dei eſt incarnat⁹ in vtero tuo:
ꝛ noui quō ipſe p vocē ſalutatiōis tue miſit
virtutē ꝛ gratiā ſuā ad ſanctificandū filium
meū in vtero meo: et iō dico tibi in ſpū pro
phetico de p̄terito q beata es que credidi
ſti ipſi angelo. Nā credēdo verbis ei⁹ ꝛ dicē
do. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ſm verbum
tuū: tunc concepiſti filium dei: ꝛ ſic etiā dico
tibi in ſpū pphetico de futuro q beata es et
eris: quoniam perficientur in te que dicta
ſunt tibi ab angelo Gabriele. Nam ſicut iaz
ſunt aliqua cōpleta ex his q̄ tibi dixit: q2 iaz
ſpūſſanctus ſuperuenit in te et obumbrauit
tibi ventrem ꝛ mentem: etiaz concepiſti ꝛc.
ita pariter perficientur in te ea que reſtant
ſcilicet q2 paries filiū dei: ꝛ vocabis nomen
eius ieſum ꝛc. Et ſic tu es benedicta inter
omnes mulieres et felix ꝛ beata inter ꝛ per
oēs generationes. Tunc autem Maria au
diens verba

Vba eliſabeth ad vginē mariam.

diens verba eliſabeth cōcordari cū verbis angeli ait. Magnificat aīa mea dñm: ⁊ exultauit ⁊c. ¶ Et in p̄dictis verbis euangelicis tā angeli ꝙ eliſabeth poſſunt recolligi xviij. dignitates ⁊ honores: ⁊ magna dona ⁊ beneficia q̄ virgo maria recepit a deo ſuper oēs alias puras creaturas. Primo qđ ipſa fuit illa virgo de domo dauid que oibus patriarchis et pphetis fuit i mūdo pmiſſa: vt eſſet mater redēptoris mundi. Secundo ꝙ ſicut eue prio fuit annūtiata dānatio mortis toti⁹ generis hūani: ita marie primo eſt denūciata vita ⁊ ſal⁹ et vlīa redēptio. Tertio ꝙ ſicut primis parētib⁹ primo fuit denuntiata ira: ⁊ idignatio: ita marie primo ē denūtiata grē plenitudo. Quarto quod ſicut primis parentibus fuit annūtiatū exiliū: ita marie vlīa recōciliatio. Quinto ꝙ ſicut eue primo fuit denūtiata maledictio olim mulierū: ita marie fuit annuntiata benedictio. Et ſic tota maledictio eue fuit mutata in benedictioné marie. Sexto ꝙ maria meruit cōcipere in ſuo vtero ⁊ parere filiū dei: regē eternū ⁊ iperatorem toti⁹ vniuerſi: de quo locuti ſunt oēs patriarche et pphete. Septimo ꝙ maria nō concepit modo humano ex opere odā: ſed ſolo ope ſpiritusſancti. Octauo ꝙ ſimul cum voto virginitatis ſeruauit votum fidei ꝯiugalis: ⁊ ſic vixit ſub duplici voto cōtrario apud naturam ſcʒ deo dedicata ⁊ viro cōiugata. Nono ꝙ abſq3 voti violatione ⁊ virginitatis corruptione cōcepit ⁊ peperit. Decimo ꝙ ſimul facta eſt virgo ⁊ fecūda qꝛ fecūditas nō ipſi abſtulit ꝟginitaté. xj. ꝙ abſq3 leſione fidei cōiugalis ꝯcepit nō de viro ſibi cōiugato. xij. ꝙ germē ex ea cōceptuʒ nō ſoluʒ fuit liberū ab adulterio: ſed etiam ab oī culpa ⁊ pctō naturaliter fuit inter omnes mortuos ⁊ pctōres liberū ⁊ ſctm̄. xiij. ꝙ maria facta eſt mater carnalis ⁊ naturalis ⁊ ſic habuit filiū cōem cū deo pre abſq3 iniuria ioſeph viri ſui. xiiij. ꝙ ſpiritusſancti⁹ non ſolū obūbrauit ventrem ipſi⁹ marie faciēdo ipſam matrē dei ⁊ cōſeruā do in ea virginitatē ⁊ fidē cōiugalē ⁊ ſanctitateʒ plis: ſed etiā obūbrauit ipſi mētē faciendo ipſaʒ pphetā ⁊ euangeliſtaʒ. xv. ꝙ ex humilitate et obedientia meruit cōcipere filiū dei. Et hec ſunt marie annumtiata per angelū. Cetere aūt dignitates fuerūt ipi per eliſabeth nūtiate. Et iđ. xvj. dignitas eſt ꝙ poſt ꝙ virgo maria cōceperat filiū dei ipſe exiſtēs in ei⁹ vtero reuelabat latēter ipi diuina myſteria ⁊ ſic mouit eā ad viſitandaʒ eliſabeth. xvij. ꝙ p vocē ſalutatiōis marie chriſtus emiſit ſpiritū ſanctificationis in Joā. bap. q̄ p reflexioné fecit eliſabeth pphetā de pñti ⁊ pterito ⁊ futuro. xviij. ꝙ nō ſolū p angelum: ſed etiā per eliſabeth fuit marie annuntiatum

Dona et bñficia dedit deus Marie ſup oēs creaturas.

ipſam eſſe benedictā inter omnes mulieres et fructum ⁊ germē ſuum eſſe benedictū ⁊ naturaliter ſanctū: ⁊ ipſam eſſe matrem dei naturalem. Et ſic eliſabeth in ſpiritu pphetico firmauit omnia que dicta fuerant ab angelo. Uidens ergo maria angelum ⁊ eliſabeth concordes in ſuis laudibus: ⁊ auditis ſupradictis dignitatibus ſibi collatis prupit in laudem dei dicens.

Magnificat anima mea dominum ⁊c. Ad cuius intellectum eſt aduertendum quod tam in nouo quā in veteri teſtamento nō eſt factum cāticū niſi pro receptione alicuius magni beneficij a deo toti populo collati. Sed eſt differētia qꝛ in ve. te. facta ſunt cātica p beneficijs tēporalibus tūc receptis. put figurabāt ⁊ promittebāt bñficia ſpūalia futura in no. te. Jn nouo aūt te. facta ſunt cantica agēdo gratias pro beneficijs noſtre redemptionis iā recepte. que quidē beneficia fuerunt prefigurata ⁊ p omiſſa in ve. teſta. Et ſic omnia cantica vet. teſt. fuerunt figura ⁊ pphetia cāticorū no. te. Et ſic prio moyſes cū toto pplo cantauit canticum glorioſum p liberatione iſrael de egypto ⁊ mari rubro prout illa liberatio temporalis figurabat vniuerſalē redēptioné gñis humani de ſeruitute pcti ⁊ ptāte diaboli. Scđo idē moyſes in fine vite cātauit ⁊ fecit canticū dicēs. Audite celi q̄ loquor in quo prenuntiat ingratitudinē ⁊ reprobationē illi⁹ populi negaturi xp̄m meſſiā futurū. Et prenūtiat electioné ⁊ conuerſioné populi gentilis ad fidem xp̄i put fuit expoſitum in illo cantico. Tertio cātauit canticū delbora cū barach p victoria habita de chananeis: eo quod in manu mulieris. ſ. iahel tradit⁹ ē ſyſara dux ⁊ princeps exercitus: qꝛ pforauit caput ei⁹ cū clauo tētorij: ⁊ ipſum interfecit. Et ideo tota victoria attributa fuit illi mulieri: vt pʒ Judi. iiij. qđ qdē myſteriū fuit figura qliter ſola mulier. ſ. virgo maria in virtute dei debebat triūphare de antiquo ſerpēte eius caput cōterendo prout deus predixit Gen. iij. Et ſub tali figura delbora cū barach cātauit canticū dicens. Qui ſponte obtuliſtis deo iſrl aias veſtras ⁊c. vt patet Judicū. v. Quarto cantauit canticū Anna mater ſamuelis: eo ꝙ poſt longam ſterilitatem conceperat ſamuelem virum ſanctū. qui reprobatis fratrib⁹ ⁊ pellice nouerca fuit heres domus ⁊ dilectus patri. Et priuato heli cū filijs ſuis ſacerdotio ⁊ officio iudicis trāſlatum eſt ſacerdotium ⁊ iudiciū ad ſamuelē. Per qđ fuit figuratum qualiter xp̄s erat ex virgine maria naſcitur⁹ ad quē erat trāſferendum regnum ⁊ ſacerdotium reprobata ſynagoga: prout in illo cantico fuit declara

Luce. i.

Not. de cāticis.

Moyſes.

Delbora.

Anna

Ds.

tum. Quinto cātauit dauid centum quinquaginta cātica ſiue pſal. in quibus in ſpū pre

Salomon. dicit totū myſteriū nře redēptiōis ⁊ oīa futura myſteria de xpo ⁊ eccřia: put ibi expoſitū ē. Sexto cātauit Salomō decē cātica: in quib⁹ ſub metaphora ſpōſe ⁊ paſtoris ⁊ gregis. pdicit cōceptionē ⁊ ſctificationē virginis marie figuralr ⁊ lralr p fabricā ⁊ ſctificationē tabernaculi moyſi. Et pdicit myſteriū icarnatiōis p fabricā arce. Et pdicit vocationē ppli iudaici p pdicationē xpi ⁊ pdicit mortē ⁊ paſſionē xpi ⁊ ei⁹ reſurrectionē. Et pdicit vocationē ⁊ 9uerſionē ppli gētilis p pdicatione aplo⁊. Et pdicit ampliationē ⁊ dilatationē eccřie p victoriā martyrū ⁊ doctrinā ſctō⁊ docto⁊. Et pdicit ei⁹ pſperitatē p 9uerſionē Cōſtātini: put patebit i expoſitiōe libri cāticoꝝ ſalomonis: ſi de⁹ mihi viſā incolumē dederit p itercessionē virginis

Eſai. mřis ſue. Septio cātauit Eſa. canticū p nřa futura redemptiōe q ipſi fuerat reuelata dicēs. Cōfitebor tibi dñe: qm irat⁹ es mihi: et

Ezech. 9uerſus 9ſolat⁹ es me. Eſa. xij. Octauo Ezechias cātauit canticū: eo q fuit a morte ipſi d. nunciata reuocat⁹: put figurabat liberationē gñis hūani a morte eterna ⁊ reuoca-

Abacuc tionē ab iferno dicēs. Ego dixi i dimidio dierū ⁊c. put ibi fuit expoſitum. Nono cātauit abacuc cāticū p liberatiōe futura gñis hūani de captiuitate diaboli: put ipſi fuit reuelatū p liberationē ppli iudaici de captiuitate

tres pueri babylonis: ſicut ibi fuit expoſitū. Decio ⁊ vlti. cātarūt cāticū tres pueri i camio ignis ardētis liberati ab oi leſiōe: vbi pmiſerūt myſteriū icarnatiōis et liberatiōis gñis hūani ab igne iferni: put ibi fuit declaratū. Et ſic pꝫ qlr ſupdicta decē cātica fuerūt ſctā in vet. te. a ſcīs p gřas p bñficiis tēpalib⁹: put pfigurabāt ⁊ pmittebāt: ⁊ pphetabant futura bñficia nře redēptiōis i nouo te. Et iō virgo maria vidēs q oīa q erāt ſcripta i lege ⁊ pphetis ⁊ oīa q antiq cātauerāt futura in ſupradicta cāticis erāt cōpleta in ea p icarnatiōnē filii ſui: ⁊ cetera erāt in breui cōplēda: iō prumpēs i laudē dei iā nō cātat illa cātica vetera: ſꝫ exultās in ſpū agēs gřas oīa illa eſſe cōpleta cātat cāticū euangelicū ⁊ nouū dicēs. ¶ Magnificat aīa mea dñm ⁊c. Et iō virgo maria poſuit decē vſus in hoc canti

cā tri- co iuxta numerū decē cāticoꝝ ve. teſt. Et ex plex q̄ hoc ẽ pſalteriū decachordū euāgelicū figurās re ma- rāte ſꝑ pſalteriū materiale: ⁊ ppheticū vet. ria cā- te. put ſupradictū ē: ⁊ ſic pꝫ triplex cāuſa mo tauit ta eſt virgo maria ad cātandū iſtud cāticum. ⁊ tria Prio pp̄ter bñficia q ſpecialiter ipſa recepit facit i a deo: put dictū ē ab angelo ⁊ eliſabeth. Se hoc cūdo pp̄ter redēptionē toti⁹ gñis hūani de cāti. ppinquo p xp̄m faciēdā. Tertio qꝛ xp̄s in lege ⁊ pphetis ex ſupradictis x. cāticis pmiſ-

ſus fuit populo iſrl: iā erat in ſuo vtero cōceptus ⁊ recept⁹ p toto iſrl. ¶ Et iō tria principaliter facit virgo maria i hoc cātico. Nā primo agēdo gřas laudat ⁊ magnificat deū pro bñficiis que ipſa ſingulariter a deo recepit ſup oēs creaturas. Scdo magnificat deū p gñali bñficio redēptionis: qđ oēs generatos ⁊ natos ⁊ totū genus humanum recepit p xp̄m. Tertio magnificat deū in gloria ppři iſrl ex q nat⁹ eſt ieſus fm carnē: pro ut pr̄iarchis ⁊ pphetis fuerat pmiſſus. ſecundū ibi. Et mia ei⁹ a pgenie ⁊c. tertiū ibi. Suſcepit iſrl puerū ſuū. ¶ Quantū ad primū eſt notādū q in ſacra ſcriptura qñqꝫ reperiť qlr de⁹ magnificat ⁊ ſctificat ⁊ bñdicit ⁊ gl'ificat hoīes. Et ſepe repertiuť qlr hoīes magnificāt ⁊ ſanctificāt ⁊ bñdicunt ⁊ gl'ificāt deū. Sed aliter ⁊ aliter. Nā de⁹ magnificauit nos ex primo magnos faciēdo: ⁊ magna dona nobis cōferē do. Et ſanctificauit nos ſctōs ⁊ iuſtos faciēdo: ⁊ bñdixit nos nobis per ſacramēta vel quouis alio modo gratiā cōferēdo. Et gl'ificauit nos in celeſti glřa collocādo ⁊ ſue gl'e participes faciēdo Sed nos magnificam⁹ ⁊ ſctificam⁹: ⁊ bñdicimus: et glorificam⁹ deū ipſum magnificū ⁊ ſctm̄ ⁊ bñdictū ⁊ glorioſum p eſſentiā pdicādo: ⁊ magnifica opa ⁊ ſctā ⁊ bñdicta q fecit nobis ⁊ eius gloriā cōfitēdo ⁊ pconizando: ⁊ ſic ergo nos bñdicimus deū. Quia primo benedixit nos. Et magnificamus ⁊ ſanctificam⁹ ipm̄: qꝛ primo nos p gratiā magnificauit ⁊ ſanctificauit. Et iſto mō virgo maria magnificat deū in hoc cantico: qꝛ de⁹ primo eā magnificauit: ⁊ magnā fecit ipſi magna dona cōferēdo: put dictū fuit ipſi ab angelo ⁊ eliſabeth. ¶ Scdo eſt aduertendum. q iſta. viij. ſe habēt p ordinē. ſ. reuereri: honorare: laudare: magnificare: glorificare: ſctificare: bñdicere: adorare. Vñ reuereri idē eſt qđ exiſtimare maius bonū in altero q in ſeipſo. Et ſic exiſtimam⁹ hoīem iuſtū ⁊ virtuoſum melioRē nobis: ⁊ p 9ñs reuerenur eūm corde noſtro. honorare aūt eſt reuerentiam quā de altero in corde habem⁹ ipſi ope exterius iudicare: iō dicit Cicero q honor eſt exhibitio reuerentie in teſtimoniū virtutis. Ariſto. aūt. iiij. ethi. dicit q honor eſt pmiū virtutis: ⁊ tribuiť bon's ⁊ virtuoſis. Laudare vero eſt honoratum alius verbis commendare. magnificare aūt eſt magnifica opa alicui⁹ ceteris publice pdicare. gl'ificare vero eſt honoratū laudatū magnificū ſp ⁊ vbiqꝫ preconizare. Sanctificare aūt idē eſt qđ ſanctitatē alteri⁹ 9fiteri fm q ſanctitas dicit ſpēm modū ⁊ ordinē. Et p 9ñs cōtinet in ſe ſapientiam ⁊ iuſtitiā ⁊ bonitatē: ⁊ p 9ñs miſiam. Et iō deū ſanctificare idē eſt qđ eius ſummam ſapientiam ⁊ iuſtitiā miſericordiā: ⁊ per cōſ

Not. de honorare laudare ⁊c.

Cicero

Ariſto.

ſequēs oīpotētiā cōfiteri. Bñdicere aūt idē eſt qḋ ꝓ bñficijs a deo receptis grāꝝ actio nes exhibere. Adorare aūt idē eſt qḋ reuerē dū: honorādū: laudādūꝫ: magnificādū glo rificādū ꝓpter eminētiā oīpotentie ⁊ ſctita tis colere: ⁊ oīa bona ſibi tāꝙ datori ſoli at tribuere. ⁊ oī alia ſpe ⁊ fiducia poſt poſita ſe totū illi ſubijcere ⁊ hūiliare ⁊ iō adoratio ꝯſupponit oīa ſupradicta ⁊ ſic ḋ: latria: q̄ ſo li deo ꝯuenit. ¶ Ex ſupradictis ⁊ dicēdis pꝫ qꝫ v̄go maria oīa. viij. ſupradicta facit: ⁊ per ꝯſis exhibet deo oīa q̄ ſunt creature poſſibi lia ⁊ debita facere: nā p̄mo v̄go maria in h̄ cātico magnificat deū ꝯfitēdo ⁊ p̄dicādo oīa magna dona q̄ ſibi ⁊ toti gn̄i hūano libere cōdonauit: ⁊ ſic eſt dicēdū qꝫ laudat ⁊ hono rat ⁊ reuerēt deū. Scḋo ſctificat deū dicen do: qꝛ̄ potēs eſt: ⁊ ſanctū nomē eiꝰ: ⁊ ꝑ ꝯñs bñdicit ⁊ gl̄ificat ipm̄ ⁊ magnificat. Tertio adorat deū ⁊ colit cultu latrie ſe totam deo humiliando ⁊ ſubijciendo: ⁊ oīa bona ipſi ꝑ angelū ⁊ eliſabeth nūciata: ⁊ oēs honores ⁊ dignitates deo tribuēdo ⁊ nō in ſe: ſꝫ in deo ſalutari ſuo ꝓ talibꝰ bonis exultando ⁊ gra tias agēdo: cū dicit. Et exultauit ⁊c. Et ſic in hac p̄ma parte magnificat ⁊ ſctificat: ⁊ colit deū cultu latrie. ¶ Auditis ḡ laudibꝰ ⁊ ho noribꝰ ⁊ dignitatibꝰ ꝑ angelū marie nūcia tis: ⁊ ꝑ eliſabeth ipſi tributis: tūc maria nō exultauit nec gauiſa eſt in ſe: ſed in deo ſalu tari ſuo: a q̄ oīa ſupradicta bona gratis rece perat. Et q̄ eā magnificauerat: ⁊ talibꝰ bo nis dignificauerat: iō nō magnificat ſeipām laudatā ⁊ cōmēdatā ab angelo ⁊ eliſabeth: ſed exclamādo magnificat deum dicens.

Luc. **Magnificat aīa mea dn̄m. Et exultauit ſpiritus meus in deo ſalutari meo.**

¶ Quaſi di. O eliſabeth tu putas quod ego gaudeā ſolū in corde meo ⁊ in meipſa: ⁊ ma gnificē meipſam ꝓꝑ honores ⁊ dignitates q̄bꝰ me cōmēdaſti ⁊ magnificaſti: ⁊ ego di co tibi qꝫ tali cōmēdatiōe nō exultaui i me ipſa mihi talia bona ex meritis mee nature tribuēdo: nec tali exultatiōe magnifico me ipſam: ſꝫ ꝓ talibꝰ bonis receptis ſpūs meꝰ exultauit nō i me: ſꝫ in deo ſalutari ⁊ ſalua tore meo: q̄ me talibꝰ dignitatibꝰ ⁊ honori bus dignificauit: ⁊ iō nō magnifico meipāꝫ:
Diffa ſꝫ aīa mea magnificat dn̄m: q̄ me tātis ⁊ ta
inter magnis donis magnificauit. Uñ notādū qḋ
ſuper iſta eſt differētia inter ſupbū ⁊ humilē iuſtū.
baꝫ ⁊ Nā ſupbꝰ cū laudat ⁊ cōmendat ab altero
hūilē totꝰ gaudet ⁊ exultat i ſeipſo: ⁊ ſic in ſupbiā
iuſtūꝫ elatꝰ ſeipſum gl̄ificat: ⁊ magnificat oīa illa bona ſibi attribuēdo. ſꝫ ꝑ oppoſitū humilis ⁊ iuſtꝰ cū a ceteris laudat ⁊ ꝯmēdat: nō ex ultat nec gaudet i ſeipſo: q̄ſi a ſeipſo habeat illa bona: ſꝫ gaudet ⁊ exultat in deo a q̄ ta lia bona recepit. Et ſic humiliatꝰ nō cōmen dat nec magnificat ſeipſūꝫ: nec in ſe nec co rā alijs: ſꝫ magnificat ⁊ laudat deū cōfitēdo nil boni ex ſe habere: ſꝫ oīa bona a deo rece piſſe. Et ſic lucifer cū ſuis q̄n ſe vidit magnū ⁊ nobilē nō exultauit in deo: ſꝫ ſolū i ſe i pſo: ⁊ ſic nō dilexit ſe in deo: ſꝫ in ſeipſo. Et ſic ꝑ ſupbiā elatꝰ cōtēpſit deū ⁊ legē eiꝰ. Sed per oppoſitū boni angeli qꝛ cōſiderātes ſe a deo tāt̄ creatos ⁊ oīa bona a deo recepiſſe id p̄ mo dilexerūt deū ſup oīa ⁊ ex ꝯñti dilexerūt ſe in deo: ⁊ ſic nō exultauerūt in ſe: ſꝫ in deo creatore coꝝ. Et iō illi ceciderūt miſeri per ſupbiā: ⁊ iſti māſerūt btī ꝓpter humilitatē: ⁊ magnificauerūt deū: ſicut dictū fuit in ex poſitiōe pſal. lxxij. ⁊ in expōne ſup Te deū laudamꝰ: ita ergo pariter v̄go maria in tali bus laudibꝰ nō fuit glorificata: nec exulta uit in ſeipſa: ſꝫ i deo ſalutari ſuo: nec ex tali exultatiōe magnificauit ſeipām: ſꝫ deum di cēs. Magnificat aīa mea dnm. q. d. nō ma gnifico meipāꝫ ſꝫ deum ⁊c. Et nō ſolum vox mea magnificat deū: ſꝫ tota aīa mea cū oībꝰ ſuis viribꝰ ⁊ potētijs. Et ſic magnifico deuꝫ ex toto corde ⁊ ex tota mēte: ⁊ ex tota aīa cū oībꝰ viribꝰ ſuis. Et in talibꝰ laudibꝰ mihi di ctis nō exultauit ſolū vox mea cū toto corpe ſed principalr̄ exultauit ſpūs meꝰ ⁊ nō i me ſed in deo ſalutari meo: ⁊ ſic ex tali interiori exultatiōe aīa ꝓrupit ad magnificādū deū ꝑ vocē. Et ſic pꝫ qualr̄ exultatio ſpūs ⁊ ma gnificatio ſpiritualis iterior p̄ceſſit voceꝫ et magnificationē vocalē: qꝛ priꝰ maria magni ficat deū ſpū q̄ꝫ voce: qꝛ priꝰ exultauit ſpūs eiꝰ in ſalutari ſuo. Et notāter. dꝛ. Exultauit ſpūs meꝰ i deo ſalutari meo: nā ſub tali rō ne. ſ. ſub rōne ſaluatoris exultauit in deo: nā ſicut deꝰ inq̄ntū deꝰ opus creauit ⁊ guberna Nota
uit mūdū. Ita inq̄ntū ſaluator venit in carnē ad recreandū: ⁊ reſtaurandū: ⁊ ſaluādū ho minē qui ꝓpter pctm̄ perierat vt pꝫ Mat thei. ix. ⁊ Luce. v. ⁊ ideo vocatum eſt nomen eius Jeſus: eo qꝫ ſaluauit populum ſuum a pctīs eorum: vt pꝫ Matth. j. Et ꝑ ꝯſequens ſub rōne ſaluatoris accepit carnē ex virgi ne: ⁊ eā magnis donis ⁊ dignitatibꝰ magni ficauit ⁊ dignificauit: et ſic redēptio noſtra fuit cauſa exaltationis: et per conſequens exultationis virginis marie: vt cōmuniter tenetur vtrunqꝫ ergo volens exprimere ait. Et exultauit ſpiritus meus in deo ſcilicet creatore: ⁊ ſalutari meo. ſ. redēptore: quia vt ſic magnificauit me: ⁊ ideo tanꝙ creatorē ⁊ redemptorem magnifico ipſum.

Quia reſpexit humilitatē ancille ſue: ec ce enim ⁊c. xxx viii. d ſedu lo.

¶ Hec eſt tertia chorda huiꝰ pſalte. virgina lis. Ut eo dꝛ pſalteriū decachordū. i. decem

pſalteriū decachordū q̄ re ita dicat

chordarū: q: cōtinet .x. chordas .i. decē ꝟſus cōcordes in unū. Nā ſicut in cithara ⁊ pſalterio materiali ſemp media chorda ꝯcordat cū ꝑcedēte ⁊ ſequēte in harmonia vocuȝ: q: ſcd̃a eſt ꝑfectio prime ⁊ pncipiū ſequentis. ita pariter in hoc pſalterio ꝟginali ⁊ ipſius h vnus verſus cōcordat cū ꝑcedēte: et ſubſequēte i ſilia: ⁊ ſic q: prima particula hu⁹ verſus cōcordat cū duob⁹ verſib⁹ ꝑcedentibus: ⁊ cū particula ſequēti eiuſdē verſus: idō pōt ordinari in expoſitiōe ⁊ cōſtructione cū duobus verſibus ꝑcedētibus. Et cū particula ſequenti: eo ꝙ humilitas virginis cā fuit quare exultauit i deo ſalutari ſuo ⁊ nō in ſeipſa: ⁊ per cōſequens fuit cā quare magnificauit deū ⁊ nō ſeipſam: ⁊ eadē humilitas fuit cauſa quare deus accipit carnē ex ea: et per cōſequēs quare oēs generationes dicūt eā beatā vt patebit. Et ideo ꝑpter primū eſt aduertēdū ꝙ ſicut ſupbia eſt initiū oīa pctī: ⁊ oīm pctōrum ⁊ maloꝝ: ita humilitas eſt principiū ⁊ radix oīm virtutū ⁊ bonarū opationū: vñ hūilitas dr̃ ab humo qđ eſt terra: q̃ eſt infimū elemētorū. Et ſic dr̃ q̃dā virtus qua q̃s cognoſcit ⁊ cōſiderat ſeipſum .ſ. naturā ⁊ originē ſuā primā: ⁊ nō ſm fortunā pñtē ſuā. Et talis habebit duplicē reſpectū .ſ. vnū ad deū a q̃ habuit bonū nature ꝑ creationē ⁊ hȝ oē bonū ꝑ grām: ⁊ alterū ad primos parētes a q̃b⁹ traxit oē malū ꝑ culpā: ⁊ ſic talis cognoſcet ꝙ ex ſe et natura ſui corrupta nō hȝ niſi malū ⁊ pctm̄ et nō pōt habere aliquid boni niſi a deo: ⁊ per cōſequēs ꝙ quid boni habet illud eſt a deo: ⁊ ſic ꝑ talē cognitionē cōtēnet ſeipſum: ⁊ diliget deū: ⁊ ꝑ cōſequēs ſeruabit eius precepta: ⁊ ſic diliget primū in deo ⁊ ꝑpter deū: ⁊ ſic cupiet vitare oē vitiū ⁊ ſequi oēm virtutē. ⁊ ſic fiet virtuoſus ⁊ iuſtus. Itē ex tali cognitione cognoſcet ꝙ qñ vitauit et vitat aliqđ malū ⁊ pctm̄: ⁊ facit aliq̃ bonū: hꝫ nō facit ex viribus ſuis: nec nature corrupte: ſed ex grã dei ꝓſeruante ⁊ adiuuāte: q: ſi derelinquere̾ in ſua natura vitiata ⁊ corrupta ꝑcipitare̾ i oīa mala ⁊ pctā peiora ꝙ iudas aut latro ⁊c. q: nō ē malū qđ fecit homo. qui facit alter hō niſi iuue̾ a deo a q̃ fact⁹ eſt hō: vt inq̃t Aug. in homilia đ Magdalena ⁊ ſic iſte agēs deo grãs de ſe cōpatie̾ ceteris peccatorib⁹. ⁊ orabit pro eis. Et ꝑ eādē rationē cōpatie̾ pauperibus eis ſubueniēdo cognoſcens bona etiā tpalia eſſe ſibi a deo collata: ⁊ ſic erit miſericors ⁊ iuſt⁹: ⁊ ſic iſte talis non deſperabit: nec blaphemauit in aduerſis: q: oīa mala reputabit ad naturā ſuā miſerā ⁊ corruptā: ⁊ per cōſequēs ad culpā ſui: ⁊ ſic patiēter tolerabit aduerſa: nec in ſe gloriabi̾: nec eleuabi̾ in ꝓſperis q: omnia bona attribuet deo a quo talia re

hūilitas mater cā lcarnatiōis

hūilitas dr̃ radix oīm virtutum.

cepit ⁊ ſic non exultabit in ſe: ſed in deo. Et ſic patet qualiter humilitas qua quis cognoſcit ſeipm̄ eſt principiū ⁊ radix ⁊ fundamentū oīm virtutū: ⁊ oīm bonorū. Et idō dicit Iuuena. ⁊ oēs poete ⁊ phi ꝙ illud puerbiū nue cōſilium .ſ. cognoſce ſeipſum: deſcēdit ⁊ fuit elapſum de celo in lamina aurea: ⁊ lr̃is aureis deſcriptuȝ eo ꝙ eſt cauſa ⁊ pncipium oīm virtutū ⁊ bonoꝝ in actibus humanis: et ſic patet qualiter due ſunt virtutes ſine q̃bus nulla virtus pōt creſcere nec ꝑfici. Quarū prima eſt humilitas q̃ eſt principiū ⁊ radix oīm aliarum virtutum. Ideo nulla alia virtus pōt radicari: nec per cōſequens creſcere nec augeri: nec perſeuerare ſine humilitate. Scd̃a dr̃ charitas q̃ eſt forma ⁊ ꝑfectio oīm virtutū ſine qua nulla virtus alia pt̃ ꝑfici: nec valere: nec mereri. ⁊ ſic dicit aug. ꝙ iſte due virtutes .ſ. humilitas ⁊ charitas cōtinēt ceteras virtutes incluſas. Hinc eſt ergo ꝙ virgo maria cōſiderās ꝙ nullū bonū traxerat ab adam ex natura ſui ſed qđ oīa bona ⁊ dignitates quibus angelus ⁊ elizabeth eā magnificabāt habuerat a deo ſalutari ſuo: ideo nō exultauit in ſe per elationem: ſed in deo ſalutari ſuo. a quo illa bona receperat. Et ideo ex tali exultatione prorupit ad magnificādū deū: ⁊ nō ſeipſam Vñ ſicut diabolus in pricipio elatus in natura ſua exultauit in ſe ⁊ nō in deo creatore ſuo ꝑpter quā ſuperbiā fuit depreſſus ⁊ expulſus de celo: ita ꝑ oppoſitum maria q: ex humilitate nō fuit elata in ſe: ſed in deo ſalutari ſuo: ⁊ ſic magnificauit deū: ideo fuit exaltata. Et ita eſt dicendū de primis parētib⁹: q: ex ſupbia exultarūt in ſe volēdo vſurpare diuinitatē: ⁊ idō eiecti de padiſo pdiderū felicitatē: vt inq̃t Aug. ſup pſal. lxviij. ꝑ oppoſitū aūt maria humiliādo ſe nō reddēbat: nec reputabat dignā vt eēt mr̃ dei: ſed q: obediēs deo dixit. Ecce ācilla dñi fiat mihi ſm ꝟbū tuū. Idō meruit fieri mr̃ dei: ⁊ ſic ſicut ſua hūilitas fuit cā quare meruit fieri mr̃ dei: ita eadeȝ hūilitas fuit cā q̃re in tali dignitate nō exultauit in ſe: ſȝ in deo ſalutari ſuo. Et ꝑ ꝯñs q̃re in talib⁹ liberis nō magnificauit ſeipſam ſȝ deū. Et hꝫ eſt qđ intendit dicere ꝟgo maria in hac pte. vñ ait maria. Idō nō exultauit ſpūs me⁹ in meipſa per ſupbiā: ſed in deo ſalutari meo ꝑ hūilitatē: eo ꝙ dñs ſalutaris meus reſpexit humilitatē ancille ſue .i. me hūilē fecit: ⁊ ex hꝫ me matrē ſuā fecit: idō nō magnifico meipſam: ſȝ dñm qui me magnā ⁊ hūilē fecit. Duo ergo habuit ꝟgo maria ex humilitate. Primo quia meruit eſſe mater dei. Secundo quia ꝑpter talē humilitatē nō fuit elata in ſuperbiam nec exultauit in ſe: ſed i deo ſalutari ſuo. Et ꝑ ꝯñs nō magnificauit ſe pſam: ſed deū q̃

Cognoſce teipm puerbiuȝ notādum. Nota

hūilitas ⁊ charitas includunt reliquas virtutes.

Duo maria hūilit ex humilitate

B eam magnificauerat. ¶ Sz hic eſt valde ad
uertẽdũ ꝙ de⁹ nõ reſpexit hũilitatẽ in ma-
ria tãꝙ formã efficiẽtẽ ex ꝓpria natura ipi⁹
marie: ſz tãꝙ formã diſpoſitiuaz quam ipſe
de⁹ in ea creauit ⁊ impreſſit. Nã ſicut in ea
ꝑter naturã in ꝑncipio creauit gratiã ⁊ cha
ritatẽ: per quã itaꝗ fuit deo grata et acce-
pta: ita creauit in ea hũilitatẽ: vt eſſet apta
fieri mater dei: quĩ in bonis reſpicere dei idẽ
eſt qđ facere aut ꝑuꝓponit facere. Nam iđ
reſpexit de⁹ ꝟginẽ mariã bonã ⁊ humilẽ eo
ꝙ fecerat ipſaz bonã ⁊ humilẽ. Et ſic reſpi-
cit in viris iuſtis gratiã quã in eis creauit:
⁊ bona q̃ in ipſis fecit: ꝑp quã gratiã ⁊ bona
merenť: ⁊ fiũt deo grati ⁊ accepti i ſuis ope
rib⁹. Et ſic de⁹ dat eis ꝑmiũ. Secus autẽ ẽ
de malis: q: de⁹ nõ reſpicit mala ⁊ peccata
in hoib⁹: non q: ipſe fecit: nec creauit talia
mala in eis: ſz iđ reſpicit in eis talia mala:
eo ꝙ ex ꝓpria volũtate illa mala ꝑpetrarũt
⁊ in culpã inciderũt. Et ſic de⁹ ſicut culpam
quã hõ ex ſe ꝑpetrauit odit in eo: ita gratiaz
⁊ hũilitatẽ quã i iuſtis creauit diligit i eis: ⁊
reſpicit in eis ad meritũ ꝑmiũ. Et hoc eſt ꝙ
intẽdit dicere ꝟgo maria cũ ait. Q: reſpexit
humilitatẽ ⁊c. q. d. iđ exultauit ſpũs me⁹ in
deo ſalutari meo. Et magnificat aĩa mea do
minũ: ⁊ nõ magnifico meipſam. Q: dñs re-
ſpexit hũilitatẽ ancille ſue quam ipſe in me
plãtauit ⁊ creauit cũ ceteris bonis gratificis
⁊ gratuitis: quib⁹ bonis me diſpoſuit vt eſſẽ
mř ſua. Et ſic oĩa bona attribuo ipſi ⁊ nõ mi
Aug. hi. Et iđ dicit Auguſt. in ꝑma ꝑte de fide ad
petrũ: ⁊ ꝯ quinꝗ hereſes: ꝙ xp̃s talẽ matrẽ
elegit ⁊ fabricauit ⁊ fecit ⁊ taliť ipſaz diſpo-
ſuit: vt eſſet digna de qua carnẽ aſſumeret.
Itẽ i ſermone q̃ legiť i vigilia epiphanie al
loquiť ꝟginẽ mariã dicens. O maria lacta
panẽ de celo veniẽtẽ. Lacta eũ qui talez fe-
cit te: vt ipſe fieret in te ⁊c. Et ſic patet qua-
luc. xi liter ſunt intelligenda ꝟba virginis marie.
xx. o. Ecce enim ex hoc beatam me dicẽt om
ꝗ ſcri nes generationes.
pſim⁹ ¶ Iſta particula ⁊ ſententia poteſt ordinari
cũ particula ⁊ ſentẽtia ſuperiori tãꝙ ſeque-
la ei⁹: vt ſit ſenſus: ſcilicet. Quia dñs reſpe-
xit hũilitatẽ ancille ſue: me matrẽ ſuã faciẽ
do ⁊ oĩa bona ſupradicta conferendo. Ecce
enim ex hoc ideſt ob hoc beatam me dicent
oẽs generationes me matrem dei predican
xciũ. do. Et ex hoc omnes gñationes me dicent
di. c. beatã: q: dñs reſpexit hũilitatẽ ancille ſue:
dñs ⁊ me matrẽ faciẽdo. Uel põt etiã iſta particu
q. q. la ordinari cũ verſu ſequẽte tanꝙ ſequela
m. eius: vt ſit ſenſus. Ecce eñ ex hoc beatam
iu⁹. me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens eſt
⁊ ſanctum nomen eius.

¶ Q: dñs q̃ eſt potẽs ⁊ nomẽ ei⁹ qđ eſt ſctm̃
fecit mihi magna. i. bona multa ſupradicta
iđ ex h̃ beatã me dicẽt oẽs gñationes ⁊c. Et ſic
iſta particula ſicut concordat cũ vtraꝗ iũat
ita eſt intelligẽda. In quib⁹ ꝟbis tria aſſerit
ꝟgo maria. Pᵒ ꝙ oẽs gñationes dicũt ipſaz
beatã. Scđo ꝙ dñs fecit ſibi magna: eo quod tria aſ-
potẽs eſt ⁊ ſanctũ nomẽ ei⁹. Et ſic ptz qualř ſerit
q: dñs eſt potens: ⁊ nomẽ ei⁹ ſctm̃: ideo fecit ma-
magna: ⁊ magnificauit ipſam mariã. Et q: fe ria.
cit ipſi magna: iđ ex hoc dicent oẽs gñationes
eã beatã. Iđ ſequẽdo poti⁹ ordinẽ ſententie
ꝙ litere: tria ſunt videẽda. Pͥmo qđ eſt iſtud
nomẽ dei potens ⁊ ſanctũ: ⁊ quõ ⁊ potens et
ſctm̃? Scđo q̃ ⁊ quot ſunt iſta magna q̃ dñs ⁊
nomẽ ei⁹ ſanctũ fecit marie matri ſue. Ter-
tio quõ dicent aut dicunt beatã mariam oẽs
generationes cũ nos videamus impuros iu
deos ipſam blaſphemantes: ⁊ videamus im
mũdos ſaracenos: ⁊ omnes machometanos
negantes ipſam eſſe matrẽ dei. Et ideo quia
hic latẽt multa ꝓfundiſſima myſteria: hinc
eſt qđ opz in his aliquãtulũ imorari: ⁊ talia
myſteria nõ paucis verbis explicare: vt ſim
plices ſacerdotes ⁊ religioſi ⁊ mulieres ſctĩ
moniales quibus iſta expoſitio dirigiť: poſ-
ſint plane ⁊ ſane capere ⁊ itelligere. ¶ Quã h
tũ ad ꝑmũ eſt dicẽdũ ſicut iã dictũ ⁊ declara No
tum fuit in expoſitiõe pſal. viii. ꝙ iſtud nomẽ men
dei potens ⁊ ſanctum eſt verbũ dei incarna- dei ſã
tũ ſiue veritas incarnata. Dictum eſt eñ ſm ctũ et
Ariſto. iii. de aĩa ⁊. vii. meta. ⁊. i. perihermeo- potẽs
nias qualiť intellect⁹ nř apprehendens rem ẽ ꝟbũ
ꝑ ſua eſſentialia in ꝑma ſui oꝑatione format dei
cõceptũ diffinitiuũ rei q̃ dr diffinitio ⁊ rõ rei
nota ſoli intelligẽti: quẽ ꝯceptũ greci appel-
lant logos qđ latine dr ꝟbũ: q̃ quidẽ cõcept⁹
ad hoc qđ ad extra ceteris notificetur opz ꝙ
induat vocem Et ſic ille cõcept⁹ voce indu-
tus ⁊ fact⁹ vocalis dr nomen a notificando:
eo ꝙ ꝑ talẽ vocẽ ceteris notificať. Et ſic no-
men vocale nil aliud eſt niſi cõcept⁹ intelle-
ctiu⁹ factus nomen. Et ideo dicit pħus quod
nomen ſignificat diffinitionẽ rei: ⁊. i. perihe
menias dicit ꝙ voces ſunt note eaꝝ q̃ ſunt in
aĩa paſſionũ. Itẽ rurſus dictũ eſt ibi ꝑ Aug.
xv. de trini. qualiter filius dei eſt verbũ pr̃is
ipſi ſoli notũ ab eterno: ⁊ in quo ſe pr̃ nouit
ab eterno. Et ꝑ ꝯñs eſt concept⁹ diffinitiuus
pr̃is quo ſe diffinit ſm totũ pelagus et ple-
nitudinẽ ſue diuinitatis ꝑ qđ ꝟbũ tãꝙ ꝑ ar-
tẽ ex tpe dixit ⁊ fecit oĩa ad extra. Et dictũ eſt
rurſum ibi ꝙ ſicut nos ad h̃ ꝙ notificem⁹ no
ſtrũ ꝟbũ ceteris: opz vt induam⁹ ipm̃ ꝑ vocẽ
⁊ fiat nomẽ ꝑ vocẽ: ꝑ quã vocẽ ⁊ nomẽ notifi
camus verbũ nr̃m: ⁊ ſecretã volũtatẽ nr̃am i
teriorẽ: ita de⁹ pr̃ iduit ꝟbũ ſuum carne: ⁊ ſic
ꝑ ꝟbũ incarnatũ tãꝙ ꝑ nomen manifeſtauit

mūdo ſeipſum ⁊ volūtatē ſuā. Et ſic v̄bū in⸗
carnatū eſt illud nomē dei: ꝑ qđ de⁹ p̄r nobis
locut⁹ eſt: ⁊ notificauit mūdo ſeip̄m ⁊ v̄itatē
legis ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ volūtatē ſuā. Et iō Jo. j. q̄
ꝑ illud v̄buin qđ erat in p̄ncipio .i. ab eterno
apđ deū poſtea ex ipe fctā ſunt oia: ⁊ poſtea
illud v̄bū caro factū eſt: ⁊ habitauit in nobis
de cui⁹ plenitudie gr̄e ⁊ ſapie oēs accepim⁹.
Et ſic poſtea illud v̄bū incarnatū per totum
diſcurſuȝ euāgelicum dicit q̄ nō venit ꝓpter
aliđ in mūdū niſi ad manifeſtādū patrē ⁊ vo
luntatē eius dictis ⁊ factis. Et ſic in die cene
dixit Clarifica me o p̄r: q̄ ... manifeſtaui no⸗
mē tuū hominib⁹. Et ſic pȝ q̄liter v̄bū incar
natū eſt nomē dei ꝑ qđ ⁊ in quo deus mūdo
locut⁹ eſt. Iđ ap̄ls ad Heb. j. dicit. Multifa⸗
rie multiſq̄ modis de⁹ locut⁹ eſt olim patri⸗
bus in ꝓphetis. nouiſſime dieb⁹ iſtis locut⁹
eſt nob. i in filio ꝑ quē fecit ⁊ ſcl'a. Hoc eſt er
go illud nomē dei .i. v̄bū incarnatum: qđ tm̄
deſiderauerūt ſcire ⁊ videre oēs patriarche
⁊ ꝓphete de q̄ de⁹ dixit moyſi. nomē meū nō
duȝ reuelaui abrae nec iſaac: nec iacob ⁊c.
Itē hoc eſt illud nomē dei: de quo dr̄ eſa. xxx.
Ecce nomē dn̄i veniet de longinq̄: nūc auteȝ
manifeſtū eſt q̄ ꝑ h̄ de⁹ nō p̄mittebat aliud
nomē vocale vl' ſcriptū de celo i terrā venire
de lōgiquo: ſȝ p̄mittebat mittere v̄bū ſuū in
carnē. Itē h̄ eſt illud nomē dn̄i qđ os dn̄i
nolauit Eſa. lxij. q̄ ex ore altiſſimi ꝑ ... Itē
hoc eſt nomē dn̄i icōprehēſibile: de q̄ dr̄ Pro
uerb. xxx. qđ eſt nomē dei aut filij ei⁹ ſi noſti?
Itē hoc ē nomē dn̄i ſoli deo ɔprehenſibile ⁊
notū ⁊ manifeſtū: de q̄ dr̄ Apoc. xix. q̄ xp̄s hȝ
nomē ſcriptū i diademate: q̄ nemo nouit niſi
ipſe: ⁊ veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine: ⁊
vocabit̄ nomē ei⁹ v̄bū dei. Ex q̄b⁹ pȝ q̄ iſtud
nomē dei veniēs de longinquo qđ os dn̄i no⸗
minauit: qđ nemo nouit niſi ipſe vocatū ver⸗
bū dei ñ ē aliqđ nomē vocale trāſitoriū: nec
ſcriptū i charta corruptibili: ſȝ eſt illa ꝑſona
xp̄i de⁹ ⁊ hō ⁊ v̄bū ⁊ veritas icarnata. Ex q̄
bus etiā pȝ q̄ iſtđ nomē dei ſcȝ v̄bū icarna
tū ē ſctm̄ ꝑ eſſentiā q̄ ad diuinitatē: q̄ ꝑ ip̄ȝ
facta ſūt oia. Et ē ſapiēs ꝑ eſſentiā: q̄ ꝑ ip̄m
oia gubernant̄ et diſponunt̄. Et ē iuſtū eēn⸗
tialiter: q̄ ꝑ ip̄ȝ oia iuſtificant̄. Et eſt bonuȝ
q̄ eſt finis oiȝ ⁊ ɔ̄ ɔ̄ñs eſt miſericors: q̄ rele
uat oēm miſeriā: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs iſtđ nomē eſt ſctm̄
per eſſentiā: quo ad diuinitatē: nā dictū eſt
ſctūs q̄s dr̄ pſal. xj. ⁊ in expoſitione ſup̄ Te deū lauda⸗
mus: q̄ ſctm̄ dicit̄ a ſanciēdo qđ idē ē qđ bñ
⁊ recte ordinare res in ſuū bonū finē: et ſic
ille dicit̄ ſctūs q̄ ſapiēter ⁊ recte ⁊ iuſte diſpo
nit ⁊ ordinat res ⁊ operatiōes ſuas i debitū
⁊ bonū finē: ⁊ ſic ois ſanct⁹ eſt ſapiēs ⁊ iuſt⁹
⁊ bon⁹: ⁊ per ɔ̄ñs miſericors: ſȝ oia iſta ſoli
deo eſſentialiter cōueniunt: ergo ſolus de⁹
eſt ſanctus ꝑ eſſentiā. Et ideo oēs angeli et
beati inceſſabili voce ꝓclamāt in celo ſctūs
ſanct⁹: ſanct⁹ dn̄s ⁊c. vt dictū eſt ibi. Sȝ q̄ i
v̄bo incarnato eſt tota plenitudo diuinita⸗
tis: ḡ v̄bū incarnatū qđ eſt nomē dei eſt om
nipotēs ⁊ ſanctū: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs ſumme ſapiens ⁊
iuſtū ⁊ bonū: qđ quidē nomē eſt nobis incō
prehēſibile: qđ deſiderauerūt ſcire oēs pa⸗
triarche ⁊ ꝓphete .i. deſiderarūt ip̄m in car
ne videre. Sed eſt iterū aduertēdū qđ illud Not:
nomē dei ſcȝ verbū incarnatū nō ſolū ē ſan
ctū inq̄ptū de⁹ ſm̄ deitatē. etiā eſt ſanctū in⸗
q̄ātū hō ſȝ hūanitatē aſſumptā: ſȝ eſt diffe
rētia: nā xp̄s inq̄ptū de⁹ eſt ſanct⁹ ꝑ eſſentiā:
ſȝ ſȝ hūanitatē aſſumptā eſt ſctūs ꝑ naturā
ideſt ꝑ ſanctā ɔceptionē ⁊ gñatione inq̄tuȝ
nō ex ope adā: ſȝ opere ſp̄ūſſancti ɔcept⁹ ē.
Ad cui⁹ intellectū eſt valdē notādū ſicut di
ctū fuit pſalm. xj. q̄ tota ſanctitas ⁊ iuſtitia
hois cōſiſtit in debita ordinatiōe ⁊ ɔformita
te ipi⁹ ad deū ſcȝ q̄ tota rō ⁊ volūtas ſit ſub Sctitas
iecta ⁊ ɔformis diuine volūtati: ⁊ ſenſuali⸗ hoīs ī
tas ſit ɔformis ⁊ ſubiecta rationi: et ſic tot⁹ q̄ ɔſiſ⸗
hō eſt deo ɔformis: ⁊ tūc dr̄ ſanct⁹: ⁊ ita adā tit.
in ſtatu innocentie tādiu fuit iuſt⁹: ſanctus
quādiu eius volūtas ⁊ ratio fuit conformis
diuine volūtati: ⁊ ei⁹ ſenſualitas fuit ɔfor⸗
mis ⁊ ſubiecta ratiōi: ⁊ ſic dicebat̄ eſſe in ori
ginali iuſtitia ⁊ ſanctitate. Sed qñ volūtas
ei⁹ fuit difformis ⁊ deuiauit a diuina volū⸗
tate guſtādo cibū ꝓhibitū ſuaſu diaboli: ili⸗
co ſenſualitas ei⁹ fuit difformis ⁊ deuiauit
a rōne: imo ꝑuerſa ⁊ inclinata ad omne ma
lū ilico ſurrexit aduerſ⁹ ſp̄m ſauciata ⁊ vul
nerata morbo iordinate cōcupiſcētie carni
ſ infecte: ⁊ ſic adā ex ſctō fact⁹ eſt corrupt⁹ et
peruerſus ⁊ inimic⁹ in ſua carne et natura
q̄ debit⁹ ordo fuit in eo ꝑuerſus ⁊ corrupt⁹
⁊ talē naturā ⁊ carnē morbo cōcupiſcētie vi
tiatā trāſmiſit in oēs poſteros ſucceſſiue ꝑ
gñationē libidinoſam naturaliter genitos.
Et ſic null⁹ ei⁹ ſucceſſoꝝ naturaliter geni⸗
tus pōt dici naturaliter ſanctus: imo ꝑuer⸗
ſus ⁊ iniuſtus ſm̄ naturā ⁊ generationeȝ: ſȝ
q̄ ſol⁹ xp̄s inter hoies nō eſt concept⁹ natu
raliter ex opere adam: ſȝ ſolo ope ſpiritusſā
cti: iō adā nō potuit tranſmittere in eū taleȝ
naturā carnalē corruptā ⁊ vitiatā ⁊ inordia xp̄s
tā. Et iō xp̄s eſt ſol⁹ inter mortuos liber na ſol' in⸗
turaliter a tali morbo ⁊ culpa naturali: ſȝ ē ter
ſol⁹ ſanctus in ſua cōceptiōe ⁊ gñatione: et mor⸗
iō ſicut oēs nos maxim⁹ carnē vitiatā et in⸗ tuos
ordinatā ab adā corrupto: ita caro ⁊ corpus liber.
xp̄i traxit ſanctitatē a ſp̄ūſctō a quo formatū
eſt: ⁊ ſic pȝ q̄ xp̄s tripliciter dr̄ ſctūs natu⸗ Tri⸗
raliter quo ad humanitatē. Primo rōne cor plr
poris a ſp̄ūſancto formati. Secūdo rōne aie xp̄s
cū plenitudine ois perfectionis ⁊ virtutis ⁊ dr̄ ſā⸗
gratie create ⁊ vnctiōe ⁊ ſp̄ūſſancti pre ɔſor ctus.
tibus ſuis create. Tertio ratiōe vnionis ꝑ⸗

ſonalis ad verbū qḋ eſt ſctm̄ eſſentialiter: et iḋ iſtud nomē dei.ſ.verbū incarnatū dr̄ ſctm̄ non ſolū rōne deitatis: ſ; etiā rōne humanitatis aſſumpte: cui⁹ pars rōnalis ſemꝑ fuit et eſt ꝯformis diuine volūtati: et caro ſemꝑ fuit cōformis et ſubiecta rōi: put dictū fuit pſal.xx. et ſic ſpe xp̄s fecit volūtatē p̄ris: de q̄ dixit dd pſal.xxxix. In capite libri ſcriptū ē de me vt facerē volūtatē tuā ꝛc. et ſicſicut ſol⁹ xp̄s ſm hūanitatē ē naturalr̄ liber a culpa et morbo ipſi⁹ adā: ita ſol⁹ eſt naturalit̄ ſctūs etiā ſm hūanitatē: iō de hūanitate xp̄i ſctā dr̄ pſal. xcviij. Adorate ſcabellū ei⁹ qm̄ ſctm̄ ē: eo ꝙ illa hūanitas tripliciṫ ſctā ſimul adorat̄ cū verbo ſibi ꝑſonalit̄ vnito: vt dictū eſt i tractatu cōtra iudeos qōne.v. Et ſic ptꝫ qualr̄ nomē dei qḋ eſt verbū incarnatū eſt ſāctū et nō ſoluꝫ q̄ ad diuinitatē: ſꝫ etiā q̄ ad hūanitatē: et ſic quo ad vtrūqꝫ dr̄ nomē dei ſanctū ꝑ totā ſcripturā: et oꝑs vn̄ pſal.cx. ſctm̄ et terribile nomē ei⁹: et hoc eſt nomē dei qḋ deſiderabāt videre p̄riarche et ꝓphete: qḋ nō potuit videri nec reuelari niſi i no.te. Sꝫ qꝛ moyſi deſiderāti videre iſtud nomen fuit reuelatum q̄liter iſtud nomen dei.ſ.verbū incarnatū erat vēturū in mundū cū oīpotētia et ſumma ſapientia et iuſtitia et mia, iō ſcripſit ip̄m q̄tuor lr̄is hebraicis.ſ.ioth: he: vau: he. Et ſic cū iſtis q̄tuor lr̄is reperit̄ nomē dei ſcriptū i tota ſcriptura legis et ꝓhetarū in hebreo: q̄ quideꝫ quatuor lr̄e ſole ſumpte non formāt aliquā notā dictionē: ad denotādū nomē dei qḋ ſignificabāt eſſe incōp̄rēſibile: ſed vbicunqꝫ reperit̄ nomē dei iſtis q̄tuor lr̄is ſcriptū: ipi hebrei ꝓnūtiabāt et ꝓnūtiāt adonai.i.dn̄s oꝑs. Et iō dicūt ꝙ iſtud nomē tetragrāmaton.i.quatuor lr̄arū eſt ineffabile quo ad ea q̄ cōp̄rehēdit et ſignificat: eo ꝙ ſignificabat ꝑ q̄tuor lr̄as illa q̄tuor icomprehēſibilia q̄ ſunt in xp̄o.ſ.oīpotentiā: et ſapientiā et miam et iuſtitiā: ſed ſi iſte q̄tuor lr̄e recte cōbinent̄ per pūcta q̄b⁹ hebrei cōbinant lr̄as in ſcriptura: tūc reddūt iſtud nomē hebreū iohetſua: qḋ grece dr̄ ieſos et latine ieſus: qḋ ē ſaluatio ſiue ſaluator: et ſic vbicunqꝫ in hebreo ſcribit̄ hoc nomē Joethſua: in latino impaſſiue ſcribit̄ ſaluator aut ſalutare ſiue ieſus. Et iō ſicut hebrei ꝑ illud nomē tetragrāmaton.i.q̄tuor lr̄arū notant deū et nomē ei⁹: ita nos ꝑ hoc nomē ieſus ex illis q̄tuor lr̄is conbinatū notamus verbū incarnatū qḋ eſt nomē dei reale: quo de⁹ ſe notauit et notificauit mūdo. et ſic ſicut illud verbū incarnatū eſt nomen dei reale: quo ip̄e de⁹ p̄r notauit ſeip̄m mūdo ita hoc nomē ieſus vocale: vel ſcriptū eſt nomē q̄ nos notam⁹ illḋ verbū incarnatū deū et homīem: qḋ eſt nomē dei: quo ipſe ſe notat: qḋ q̄dē nomē nō fuit mundo cognitū niſi vſqꝫ ad aduētū xp̄i: qn̄ angel⁹ dixit marie: Ecce cōcipies in vtero: et paries filiū: et vocabis nomē ei⁹ ieſū ꝛc. Itē hoc idē nomē cū ſuo ſignificato reuelauit āgel⁹ ipſi ioſeph i ſōnis dicēs. Uocabis nomē ei⁹ ieſū ipſe em̄ ſaluū faciet pp̄lm ſuuꝫ a pctīs eorū. Et ſic pꝫ ꝙ illud idē verbū icarnatū qḋ ſignificabāt ille q̄tuor lr̄e hebraice ſignificat hoc nomē ieſus vocale vl̄ ſcriptū Et ſic etiā pꝫ: ꝙ qn̄ nos ꝑferētes hoc nomē ieſus flectim⁹ genua. non adoram⁹ adoratione latrie hoc nomē ieſus vocale habēs duas ſyllabas breues: ſed adoram⁹ verbū icarnatū deū et hoīem ꝑ hoc nomē ieſu vocale ſignificatū. Et ita etiā ptꝫ ꝙ quādo dr̄ Gen.iiij. ꝙ enos cepit inuocare nomē dn̄i et Gen.xij. qn̄ abraā edificauit altare: et adorauit nomē dn̄i: ibi nō ē dicēdū ꝙ enos inuocauerit: nec abraā adorauerit illud nomē vocale q̄tuor lr̄is ꝓlatū aut ſcriptum: ſed adorauerūt verbū icarnatū deū et hoieꝫ per illas quatuor lr̄as ſignificatū: et in hoc decipiunt̄ miſeri et ceci iudei. ¶ Ex q̄bus ḡ ſupradictis ptꝫ q̄liter nomē dei.ſ.verbū icarnatū qui eſt filius virginis marie de⁹ et hō eſt nomē oꝑs et ſctm̄: et ꝑ ꝯñs ſapiēs et iuſtum et miſericors eſſentialiter quo ad diuinitatē et ſanctū naturaliter quo ad humanitatem. Et ideo qꝛ oꝑs potuit facere magna virgini m̄ri ſue: et ipſam magnificare ſupra naturā. Et qꝛ ſctm̄: iō de facto magnificauit et dignificauit eam oīb⁹ illis dignitatibus ꝑ angelum et Elizabeth ſibi nuntiatis: qꝛ ad filium ſanctū pertinet inquantum poteſt matrem ſuā ſanctificare: et magnificare: et omnibus dignitatibus poſſibilib⁹ eā dignificare: vt magis infra patebit: et hoc intēdit dicere virgo maria: cū ait. Quia fecit mihi magna qui potēs eſt: et ſanctū nomen eius.i: qꝛ nomen eius eſt potens et ſanctuꝫ: ideo fecit mihi magna.i.me magnis donis magnificauit. Et hoc de primo q̄ſito. ¶ Ad ſcdm̄ autem queſitū eſt dicendū: ꝙ.xij. dignitatibus et magnis priuilegiis dignificauit xp̄s virginem matrem ſuā ſuper omnes puras creaturas. Quarū prima fuit ſingularis predeſtinatio. Secūda ſingularis ſanctificatio: ꝑ quam eam ab omni pctō preſeruauit. Tertia ſingularis vſus rōnis accelleratio. Quarta ſingularis deſponſatio cū voto virginitatis. Quinta ſingularis cū virginitate cōceptio et parturitio. Sexta ſingularis dei maternitas: qꝛ mater dei naturalis effecta. Septima ſingularis ſpiritusſcti obumbratio: ꝑ quā facta eſt ꝓpheta et euangeliſta. Octaua: quia ſingularis fuit chriſti miniſtra et ſecreta cubicularia. Nona: qꝛ ſingularem aureolā martyrū eſt adepta. Decima: qꝛ abſqꝫ incineratiōe i corp⁹ glorioſum fuit reſuſcitata. Undecima: qꝛ ſuper oēs hierarchias et choros āgeloꝝ fuit exaltata. Duodecima: qꝛ

Not.

Priuilegia marie notādo.

inter nos ⁊ filiũ singl'aris mediatrix est effe
J cta. ¶ Quãtũ ergo ad primã dignitatẽ ẽ di
Maria p̄destinat. cendum q̄ p̄ria dignitas singularis ꝟginis
marie fuit: q̄ꝛ post xp̄ꝫ singulariter fuit p̄de
ſtinata ſup oẽs puras creaturas ⁊ libro vite
aſcripta. Cui⁹ rõ ẽ. Nã cũ p̄deſtinatio ſit p̄
paratio ad grãm ſm ꝓpoſitũ eterne volũtatis
dei. Et iõ i ordie dignitatꝫ p̄us de⁹ p̄deſtina
uit xp̄m hoīem ad grãm vniõis ꝑſonalis ad
ꝟbũ: vt eſſet fili⁹ dei naturalis ⁊ primogeni
tus in hereditate celeſti. Et vt eſſet caput ſu
quid p̄deſtinatio. per oẽm eccl'iam tã celeſtẽ q̄ militãtẽ: ⁊ oẽꝫ
principatũ ⁊ ptãtẽ ⁊ ꝟtutẽ ⁊ donationẽ: ⁊ oẽ
nomẽ qd̄ nominat' nõ ſolũ in hoc ſeculo: ſed
etiaꝫ in futuro vt ait apl's ad Ephe. j. Et iõ
xp̄s hõ eſt prim⁹ p̄deſtinatus ſimpl'r ad no
biliorẽ ⁊ primũ gradũ dignitatis. vt ipſe ait
p os dd̄ pſal. xxxix. In capite libri ſcriptũ eſt
de me ⁊c. Et ex cõſequẽti oẽs electi ſunt pre
deſtinati ab eterno in xp̄o i adoptionẽ filio
rũ: vt in eodẽ capitulo ait apl's dicẽs. Bñdi
ctus deus ⁊ pr̄ dñi nr̄i ieſu xp̄i q̄ bñdixit nos
in oi bñdictiõe ſpūali i xp̄o: ſicut elegit nos
añ mũdi cõſtitutionẽ vt eſſem⁹ ſc̄ti ⁊ imacu
lati: q̄ nos p̄deſtinauit in adoptionẽ filiorũ
p ieſum xp̄m in ip̄m ſm ꝓpoſitũ vo'ũtatis
ſue in laudẽ glie ⁊ grẽ ſue in q̄ gratificauit
K nos in dilecto filio ſuo ⁊c. ¶ Ex q̄bus pꝫ q̄
deus ab eterno p prius predeſtinauit ieſuꝫ
xp̄m ad grãm vnionis filialis naturalis vt
eſſet: fili⁹ p̄iogenit⁹ naturalis ⁊ caput vtri
uſq̄ eccleſie. Et exīde p̄deſtinauit oẽs alios
electos in adoptionẽ filiorũ ſm ordinem di
gnitatis ſm qd̄ poſtea ex t̄pe p xp̄ꝫ filiũ ſuũ
eos vocauit ⁊ iuſtificauit: ⁊ gratificauit per
grãꝫ ⁊ magnificauit i glia. Ex q̄b⁹ ſequit' q̄
ꝟgo maria ſicut ex t̄pe fuit dignior poſt xp̄ꝫ
⁊ ad maiores ⁊ digniores dignitates ex t̄pe
vocata: ita ab eterno fuit imediate poſt xp̄m
i p̄rio gradu ⁊ ad altiores dignitates prede
ſtinata: ⁊ ad tot grãs et dignitates fuit pre
deſtinata ab eterno: ad quot ex t̄pe ſucceſſi
ue fuit vocata. Sed q̄ꝛ grã vnionis ſpiritua
lis ⁊ ſc̄tificationis ⁊ gratificationis p quam
de⁹ habitat in creatura p̄cedit oẽs alias di
gnitates p ordinẽ p̄ſuppoſitionis: quia grã
maternitatis p̄ſupponit grãm ſanctitatis q̄ꝛ
maria prius concepit xp̄m mẽte q̄ carne: et
prius fuit ſp̄oſa q̄ mr̄ xp̄i: ⁊ prius habitauit
in ea p grãm q̄ per carnẽ. Et iõ ſicut xp̄s ab
eterno fuit p̄deſtinat⁹ ad grãm vnionis per
ſonalis in ſua creatiõe vt eſſet caput eccl'ie
et p̄iogenitus naturalis: ita ꝟgo maria ab
eterno fuit p̄deſtinata ad gratiã vniõis ſpi
ritualis: vt eſſe filia dei adoptiua ⁊ ſancta ⁊
imaculata in ſua creatione vt eſſet apta ad
grãm maternalis vnionis ſuo t̄pe. Et ſic eſt
dicendũ q̄ ſicut xp̄s hõ fuit ab eterno p̄de
ſtinat⁹: vt in p̄rio inſtãti ſue creatiõis eſſet fi
lius dei naturalis p gratiã naturalis vnio
nis q̄ ẽ prim⁹ gradus dignitatis poſt deũ in
tota latitudine entiũ: ita ꝟgo maria fuit ab
eterno p̄deſtinata ad grãm ſc̄tificationis: vt
in p̄mo inſtãti ſue aie creatiõis ⁊ infuſiõis eẽt
ſimul cũ corpore ſc̄tificata p grãm adoptio
nis filialis vt i eodẽ p̄rio inſtãti ſue creatio
nis eẽt ſc̄tã ⁊ immaculata ⁊ filia dei adopti
ua ⁊ ſp̄oſa xp̄i vt eẽt apta vt poſtea fieret mr̄
xp̄i: ⁊ iſte fuit ⁊ eſt prim⁹ gradus dignitatis
poſt xp̄m. Et hãc dignitatẽ publice cõtitet'
⁊ cãtat vniuerſalis eccl'ia de ꝟgine maria i
ep̄l'a ſiue lectiõe attribuẽdo ipi illud Eccl'.
xxiiij. i ꝑſona ſui dicẽs. Ab initio ⁊ añ ſcl'a
creata ſuꝫ: ⁊ vſq̄ ad futurũ ſcl'ꝫ nõ deſinã ⁊c.
Per h̄ volẽs ondere eccl'ia q̄ ab initio. i. ab
eterno ꝟgo maria fuit creata in grã ſꝫ eter
nũ ꝓpoſitũ. i. fuit p̄deſtinata vt ſimul eſſet
creata ⁊ ſc̄tificata ⁊ gratificata p gratiã pſer
uatãtẽ ab oi malo ⁊ cõfirmantẽ ipiaꝫ i oi bo
no. Ad hoc idẽ ꝓpoſitũ vniuerſalis eccleſia
Romana cãtat ip̄i illud ꝓuerb. viij. in feſto
ſue natiuitatis. i. Dñs poſſedit me in initio
viarũ ſuarũ añq̄ quicq̄ faceret a principio.
Ab eterno ordinata ſum: et ex antiq̄s añq̄
terra fieret: nõdũ erãt abyſſi: ⁊ ego iã ꝯcepta
erã ⁊ añ oẽs colles ego p̄turiebar ⁊c. q. d. q̄
dñs de⁹ ab eterno i ſuo ꝓpoſito poſſedit me
p gratiã. i. ꝓpoſuit me poſſidẽ p grãꝫ: ⁊ ab
eterno ꝓpoſuit ne p aliqd̄ inſtãs ⁊ ip̄s diabo
lus poſſideret me p aliquã culpã: ſed a p̄mo
inſtãti mee creatiõis aie eſſem ſp̄ deo grata ⁊
accepta: q̄ꝛ nondum erãt abyſſi marini: nec
erat facta aliq̄ creatura ⁊ ego iã ꝯcepta erã
in grã i diuino ꝓpoſito. Et etiã abyſſi. i. ali
qd̄ pctm̄ nondũ erat in me ⁊ ego iã cõcepta
erã p grãm. i. anteq̄ macularer aliqua cul
pa fui p grãm: ⁊ cũ grã cõcepta in mea cõce
ptione aie: q̄ꝛ aia mea ſil' fuit creata in grã ⁊
in carne cõcepta ⁊ infuſa: vt patebit. Et ſic
iſto mõ ab initio fuit creata: ⁊ ab eterno cõce
pta: ⁊ p grãm poſſeſſa in diuino ꝓpoſito. Sꝫ Obiectio.
cõtra ſupradicta inſtaret aliq̄s: nã ꝟba ſu
pradicta tã in eccl'iaſtico q̄ in ꝓuerbis Sa
lomonis ſunt dicta de ſapientia eterna: iter
genita ⁊ cõcepta. Et iõ nõ poſſunt verifica
ri de ꝟgine maria. Sed pro hmõi reſpõſio
ne ⁊ declaratione eſt valde aduertendũ: q̄ ſu
pradicta verba eſſentialiter ſunt dicta ⁊ ve
rificant' de diuina ſapiẽtia increata ⁊ꝫ geni
ta. Sed ſꝫ predeſtinationẽ p̄rio verificantur
de humanitate xp̄i aſſumpta: ⁊ ſecũdo de ſo
la ꝟgine maria: ⁊ iõ qñ verbũ diuinũ qui eſt
ſapiẽtia genita de fecũda memoria fecũda pa
tris dicit. Ab initio ⁊ añ ſcl'a creata ſum ⁊c. Not.
Ponit' ly creata vocabulo generali p pro hanc
ducta ⁊ genita. i. ab eterno ⁊ ante ſecula ſuꝫ expo
ꝓducta ⁊ genita ⁊ ex ore altiſſimi prodiui. Eccl'iaſtico
ita pariter dicit eadẽ diuina ſapiẽtia genita nem.

ta: dñs poſſedit me ab initio viarū ſuarū: qꝛ
ab eterno filiꝰ eſt in ſinu pr̄is tanꝙ̄ verbum
in dicēte: ꝛ ſapiā i memoria de q̄ gignit inſe
parabiliter. Et eadē ſapiā dicit qꝺ nondum
erāt abyſſi: ꝛ ego iam cōcepta erā: qꝛ ỽbū ē
cōceptꝰ eternꝰ pr̄is q̄ ſe totū itelligit ꝛ diffi
nit. Et iō ſubdit ꝙ cū eo erā cūcta cōponēs:
qꝛ deꝰ ꝑ ỽbū ſuū ꝛ ſapiaꝫ dixit oīa: ꝛ ea ſa-
piēter diſpoſuit. Sꝫ ita eadē ỽba ſm̄ predes-
tinationē ꝑio ỽificant̄ de humanitate xp̄i
aſſumpta ꝛ ꝑſonalr̄ vnita diuine ſapie geni
te. Unde iſte hō ſiue hūanitas aſſumpta di-
Obiectio. cit Ab initio ꝛ ante ſecula creata ſum in di-
uino ꝓpoſito in gr̄a perſonalis vnionis ad
verbū. Et ꝑ ꝯñs ꝑiogenitꝰ filius naturalis
dei ꝛ caput vtriuſꝗ eccl'ie. eo modo q̄ dictū
eſt. Et ſic dñs pater poſſedit me ab initio
viarū ſuarū tanꝙ̄ filiū naturalē ꝛ ꝑimoge-
nitū. Et nonduꝫ erāt abyſſi. ꝛ ego iā cōceptꝰ
erā tanꝙ̄ filiꝰ ꝑimogenitꝰ in diuino ꝓpoſi-
to. Et ſic etiā ſupradicta verba attribuuntur
ꝛ ỽificant̄ de ſola ỽgine Maria: l ſcd̄o gradu
ꝑdeſtinatiōis ad gr̄am adoptiōis ꝛ ſpūalis
deſpōſatiōis ꝙ̄ adepta eſt i ſua creatiōe ꝛ cō
ceptiōe: eo mō q̄ dictū eſt ꝛ dicet̄. Sꝫ adhuc
aliq̄s poſſet inſtare: qꝛ ỽba ſupradicta parit̄
pn̄t ỽificari de q̄libet iuſto ſm̄ ꝑdeſtinationē
qꝛ oēs electi ſūt ab eterno ꝑdeſtinati ſꝫ eter
nū ꝓpoſitū. Ad hoc aūt r̄ndet ꝙ lꝫ oēs electi
ab eterno ſint ꝑdeſtinati ad gratiā gratificā:
tñ nō oēs fuerūt ꝑdeſtinati: vt cōciperēt̄ ꝛ cre
arēt̄ in gr̄a: eo mō q̄ dictū eſt: ſicut videt̄ ſo-
nare ỽba ſupradicta. Et iō qꝛ talia ỽba ſoli
virgini Marie cōueniunt poſt hūanitatē xp̄i
hinc eſt ꝙ benemerito hāc ſcripturā cantat
eccl'ia de ſola virgine Maria ꝛ nō de aliquo
ſācto nec ſancta: ꝑ hoc intēdēs talē excellen
tiam illi ſoli attribuere: ꝛ talē ſcripturā de ſo
la ỽgine Maria verificari. Et ſic ptꝫ q̄liter
virgo Maria ab eterno fuit ꝑdeſtinata ad-
gratiā gratificā ꝛ ſanctificātē i ꝑincipio ſue
creatiōis ꝛ cōceptiōis: exinde ad oēs alias
dignitates. ſ. vt eſſet mater dei ꝛc. Et hoc de
2ª prima dignitate virginis Marie. ¶ Secūda
Ma- aūt dignitas fuit gr̄a ꝑme ſanctificationis
ne ſã ꝛ gratificatiōis in ſua creatiōe ꝛ ꝯceptione.
cti. Nā ſicut ab eterno fuit ꝑdeſtinata in ꝑimo
catio gradu dignitatis: ita ex tp̄e fuit in ꝑio gra-
du dignitatis vocata ꝛ ſanctificata. ¶ Ad
Dñia cuius intellectū eſt notandū ꝙ oēs doctores
docto catholici tā antiq̄ ꝙ̄ moderni ꝯueniūt i hoc
rū de ꝙ ỽgo Maria fuit ſanctificata i vtero ma-
tpe ſã tris: ſꝫ inter doctores modernos ꝛ ſcholaſti-
ctifi. cos ē dñia de tp̄e huiꝰ ſctificatiōis: nā q̄dam
catio dicūt ꝙ virgo Maria fuit ſctificata ꝑ moru
nis lā tp̄is poſt aīationē. Et ſic iſti cōcedūt ꝙ ꝑ
marie totaꝫ illā morulam fuit ſub culpa originali.
i vte Et ꝑ ꝯñs hñt ꝯcedere ꝙ fuit i ira ꝛ odio dei
ro. ꝑ illā morulā vſꝗ ad gr̄aꝫ ſctificatiōis. Alij

aūt reputātes id magnū incōueniēs dicunt
ꝙ fuit ſanctificata ꝛ gratificata in ꝑio inſtan
ti ſue creationis ꝛ ſui eſſe. ſ. qꝺ illa aīa ſimul
fuit creata ꝛ ſanctificata ꝑ gr̄am ꝛ i illo cor-
pore. infuſa ꝛ ſimul fuit ſctificata aīa cū cor
pore. Nā ſicut illa ſctificatio gratificauit eā
q̄ ad aīmā: ita extixit aut ligauit in corꝑe oēꝫ
fomitē ꝛ ꝯcupiſcētiā: ꝛ ſic ſimul fuit ſctificata
tota ꝑſona ꝑ gr̄aꝫ ꝯfirmatā ꝑſeruātē eā ab oī
malo ꝛ culpa: ꝛ ꝯfirmātē i oī bono. Et ſic cul
pa originalis nature nō potuit trāſire ad ꝑſo
nā ỽginis. Et ſic ꝑ talē ꝑimā ſctificationē fu
it ꝑſeruata a culpa originali i ꝑſona. Et qꝛ fo
mes i ea fuit totalr̄ extinctꝰ, ꝛ ligatꝰ: ꝛ ipſa in
gr̄a ꝯfirmata: iō nūꝙ̄ potuit peccar̄ mortalit̄
nec venialit̄. Et ſic fuit ab oī culpa ꝛ pcō ꝑſer
uata in ꝑſona. qꝛ ꝙ̄diu fuit idiuiduū ꝛ ꝑſona
hūana ꝑ aīationē ſp̄ fuit deo grata ꝛ accepta
ꝑ ſāctificationē factā i aīatiōe: i q̄ aīa fuit ſi
mul creata ꝛ īfuſa i carne cōcepta. Et talis
cōceptio aīe in carne dr̄ cōceptio gratie. Et
ſic cōcedit̄ ꝙ ỽgo Maria q̄ ad aīaꝫ fuit ꝯce-
pta in gratia ꝑter oēm culpā originalē quā
ceteri ꝑſonalr̄ in ſua aīatiōe ex carne libidi
noſa traxerūt: ꝛ hoc ſufficit ad ꝑſeruādā vir
ginē Mariā ab oī originali culpa ꝛ veniali
ꝛ actuali. ¶ Alij aūt dicūt ꝙ ꝑter ſanctifica
tionē ſupradictā factā in aīatiōe iam ante
aīationē fuerat ſanctificata illa caro: et fuit
mūdata ꝛ purificata a feditate libidinis pa
rētū: ꝑ quā ineſt ſeminalis fomes cōcupi-
ſcētie in carne: ꝛ ſic ante aīationē iam fue-
rat extinctus fomes q̄ ſeminaliter erat i car
ne. Et ſic poſtꝙ̄ caro fuit taliter mūdata nō
potuit aīa a carne maculari culpa originali
ex eius cōſortio in aīatione. Nā ſm̄ Aug. ꝛ
Ambro. ꝛ oēs antiquos aīa in puris natura
libus creata ex conſortio carnis libidinoſe
trahit ꝑſonaliter culpam in aīatione carnis
qꝛ ꝑ carnē infectā infligit̄ originalis culpa
in aīa. Sed dicūt quidā ꝙ illa caro ante aīa-
tionē nō potuit ſanctificari: cū eſſet res inaīa Caro
ta: ꝛ ꝑ cōſequens nō capax gratie ſanctificā virgi-
tis. Sed ad hoc r̄ndet̄ ꝙ nō eſt neceſſe ꝙ ta- nis
lis ſāctificatio fieret ꝑ gratiā gratificantē: ante
ſed per quādam virtutem ſpiritusſancti pur aīa-
gantē illū morbum carnis ſicut oleū exorci tionē
zatur ꝛ cōſecrat̄ ꝛ ſanctificat̄ in chriſma. nō an po
per gratiā gratificantē: ſed ꝑ virtutem ſpū tuerit
ſancti expellentem omnem immunditiam ꝛ ſctifi-
poteſtatem inimici ab illo oleo: ꝛ ab aqua cari.
qñ benedicit̄. Et iſto modo recōciliant̄ eccle
ſie pollute ꝛ cemiteria: q̄ ſunt res inaīate: et
etiā per quandā ſanctificationē ꝯſecrant̄ al
taria ꝛ eccleſie: ꝛ dedicant̄ ad cultum diui-
nū. Ita pariter illa caro virginis ante aīa-
tionē potuit ſanctificari: ꝛ per talē ſanctifi-
cationē dedicari ad receptionē illius ſacra-
tiſſime aīe. q̄ quidē aīa ſimul fuit creata et

ſanctificata: z oi gratia ornata z illo corpore ſactificato infuſa. Et ſic pz q̄l'r p iſtā duplicē ſāctificationē v̄go Maria fuit p̄ſeruata ab oi culpa in pſona. Et ſic ſequit̄ q̄ lz v̄go Maria fuit obligata i adā ad culpā originalē tāq̄ in natura: eo q̄ deſcendit ex illa ppagine p naturalē gñationez: tñ illa obligatio nature nō trāſiuit ad pſonā: nec ad aiam ppter p̄uiā ſanctificationē factā i aiatione p quā ſp fuit i gr̄a dei: put dictū ē. Et iſta ē ſcḋa dignitas v̄ginis Marie q̄ conuenit z eſt decēs ipſi tāq̄ mr̄i dei: nec v̄go Maria debuit eſſe expers talis dignitatis: put patebit. ¶ His habitis ſit

M ſ. ꝯcl'. Deꝰ potuit mariā p̄ſeruare ab originali.

hec p̄ma ꝯcl'o ſcz q̄ deꝰ potuit a culpa originali ppetrata in adā matrē ſuam p̄ſeruare z imunē reddere. Hoc aūt tripl'r pbat̄. Primo inquātū deꝰ eſt creditor: z adā cū tota ſua poſteritate debitor. Nā creditor abſq̄ p̄iudicio ſui iuris z dominij pōt diminuere debitū cuicunq̄ debitori z i quolibet tēpore: ergo ſicut hiere. z Joā. baptiſte dimiſit deus debitum originalis iuſtitie: z eos abſoluit ab originali culpa in vtero matris poſt animationem: ita hoc idem potuit facere virgini Marie in primo inſtanti creationis z aiatiōis. Itē hoc potuit facere inquātuz eſt oīps: q̄r vt ſic ſicut potuit creare gratiā et ſanctificare hieremiā z Joā. bapatiſtā ante natiuitatē et oēs alios iuſtos poſt natiuitatē: ita potuit creare gratiā ſimul cū aia virginis z per talē gratiam ſimul totā virginē ſanctificare z gratificare. Et per conſequens ab oi culpa in pſona p̄ſeruare. Et ſic peccatum nature nunquā poſſet tranſire ad perſonā. Itē tertio hoc idē deus potuit facere inquantū dn̄s abſolutus: nam dn̄s abſq̄ preiudicio ſui iuris et dn̄ij pōt libertate donare quēlibet ſeruum z captiuum ſuum in quolibet tp̄e z etate illius ſerui: ſed nos videmus manifeſte q̄ aliq̄s dn̄s tpalis liberat ſeruū aut filiū ſerui non ſolū in etate adulta: ſz adhuc in puerili: et qn̄q̄ in ventre matris: z qn̄q̄ in die conceptionis eius: imo qn̄q̄ ante conceptionē: put pz manifeſte. ergo a fortiori hoc potuit deus facere de matre ſua: q̄r potuit eam in ſua aiatione liberare z preſeruare ab oi culpa z ſpūali ſeruitute ad quam in natura z adam fuerat obligata. Sed q̄r hoc nullus ſane mentis pōt negare

N ſ. ꝯcl' decēs fuit mariā ab originali p̄ſeruari.

iō hoc ſufficiat ad hmōi pbationem: q̄r deus inquantum creditor et dn̄s abſolutus et oīps hoc potuit facere matri ſue. ¶ Scḋa ꝯcluſio. q̄ decēs fuit virginē Mariā a tali originali culpa preſeruari in principio ſui eſſe per gratiaz. Iſta concluſio probat̄ tripl'r. Primo ex parte ipſiꝰ virginis. Scḋo ex pte filij quo eā fabricauit. Tertio ex parte noſtri. Primo pbat̄ ſic. Nā illud eſt decens attribuere virgini Marie matri dei qḋ cedit in eiꝰ decorē z decus: z illud negandū z remouendum qḋ cedit in eiꝰ dedecꝰ: ſz v̄ginē Mariā in principio ſui eſſe fuiſſe ſctificatā z ornatā oībꝰ gratijs ſibi paſſibilibꝰ z gratificatā: z deo ſemp gratā z acceptā z factā habitaculū dei cedit in decorē z honorē eiꝰ. Et totū oppoſitū. ſ. nō fuiſſe ab originali culpa taliter p̄ſeruatā: cedit ipſi i magnū dedecꝰ z vituperiū ꝯ eiꝰ dignitatē. igit̄ hoc eſt ab ea remouēdū z negādū: z illḋ p̄miū attribuēdū ad eiꝰ decorē z honorem. Maior ptz de ſe. Minor aūt pbat̄: nā nō pōt eſſe maior decor z decꝰ z honor alicui rōnali creature q̄ eē deo ſp gratā z acceptā z factā habitaculū ſpūſſcti: nec pōt eſſe maiꝰ dedecus z vituperiū z infelicitas p illo tp̄e q̄ eſſe aliqn̄ in ira z odio dei z ſeruitute diaboli: put tota ſcriptura teſtat̄: ſz ſi v̄go Maria in p̄mo inſtāti fuit ſctificata: ſequit̄ p̄mū. ſ. q̄ fuit deo grata ſemp z accepta z filia dei adoptiua et facta tabernaculū ſpūſſcti. Et ſi nō fuiſſet p̄ſeruata a tali culpa p p̄uiā ſctificationē: ſeq̄ret̄ ſcḋm. ſ. q̄ fuiſſet in odio z ira dei: z ancilla in ſeruitute diaboli pro illa morula: ergo decēs fuit ad eiꝰ decorē. z dignitatem virginē Mariā fuiſſe ſctificatā i ſua creatiōe z aiatiōe: put dictū eſt. Scḋo h̄ idē pbat̄ ex pte filij ſui q̄ eā fabricauit vt eſſet mr̄ ſua. Et hoc multipl'r. Naz p̄io decēs eſt vt filius decoret matrē ſuā inquātū pōt: z cōferat ipſi oia q̄ faciūt ad decorē z honorē eius. ſed oia iſta cedūt in honorē virginis matris eiꝰ: ergo decēs fuit vt xp̄s hec faceret erga matrē ſuā poſtq̄ ipſe ad ſuū libitū potuit ipſam fabricare z tali honore z ornatu decorare: quia q̄cūq̄ filius hoc faceret ſi poſſet: ſcz fabricare ſibi domū aut matrē aut ſponſam ſine aliq̄ defectu cū oi ornatu z decore. Item hoc ptinet ad xp̄m iquātū eſt ſctūs ſanctoꝝ: ergo ad euz ptinebat ſctificare matrē ſuā pre ceteris poſtq̄ veniebat ad ſanctificandum oēs: ergo ſingulari z excellētiori mō debuit ſctificare matrē ſuā: de q̄ debebat carnē aſſumere z in eo maternal'r habitare. Itē hoc idē ſic pbat̄ nam ſi deꝰ in fabricādo totā machinā mundi nō deficit in neceſſario in his q̄ faciūt ad decorē vniuerſi: ergo minus defecit in fabricatione ſue matris: de q̄ debebat carnē aſſumere ad recreādū genꝰ humanū: z ad fabricandū eccleſiā: z in q̄ carne de matre aſſumpta nos debebat redimere. Et ſic etiā in fabricatione illiꝰ ſacri tabernaculi v̄ginalis i nullo debuit xp̄s deficere: poſtq̄ i eo ſingul'r nō ſolū p gratiā: ſz etiā per carnē debebat habitare. Tertio aūt hoc idē fuit decēs ex parte noſtri: ad remouēdū oē ſcādalū tam a fidelibus q̄ ab infidelibꝰ. Nā magnū ſcādalū infert z generat in aīo z auribꝰ audientium dicere matrē dei aliqn̄ fuiſſe in odio z ira dei z in ſeruitute z captiuitate diaboli. Vn̄ anno dn̄i. M. cccxxij. preſidēte Jo. xxij. in ſede apo.

Nota exemplū.

venit q̄dā ſoldani filius armenie greca ⁊ la-
tina lingua eruditus ad nr̄as ꝑtes latinas
cū ſaluo cōducto ad vidēdū mores ⁊ ritus
xp̄ianorū: ⁊ fuit receptus Auinióe in curia
pape cū magno honore: q̄ quotidie itererat
in ſolēnitatibus diuinoꝝ officioꝝ: in q̄bus
maxime delectabat̄. Et accidit in die conce-
ptionis virginis marie ꝙ quidā accēdit ad
ꝑdicādū: in qua ꝑdicatione voluit ꝓbare ꝑ
quaſdā autoritates ſacre ſcripture virginē
mariā ꝯtraxiſſe culpā originalē. Quib⁹ ver-
bis auditis intātum fuit ſcādalizatus ille fi-
lius regis armenie quod ſurrexit a loco cuꝫ
magno furore ⁊ dixit pape ⁊ cardinalib⁹: qđ
mirabat̄ de ipſis q̄ erāt capita xp̄iane reli-
gionis. vt talia tolerarēt audire de virgine
maria. Unde etiā dixit ꝙ ſi q̄s talia dixiſſet in
conſpectu caliſe aut ſoldani egypti aut in cō-
ſpectu alioꝝ ſaracenoꝝ nullo pacto potuiſ-
ſet euadere q̄n ab oib⁹ lapidaret̄: quātūcū-
q̄ ille eēt magn⁹: imo ſi q̄s talia dixiſſet de
mr̄e machometi nullo pacto euaderet mor-
tē. Et ſic ille tal̄r ſcādalizat⁹ reuerſus eſt in
regionē ſuā: q̄ an̄ deliberauerat baptiſmuꝫ
ſuſcipe. Itē ſi iſta ꝯtra opinio nō fuerit ꝓhi-
bita ſcādalizabit multos tp̄e antixp̄i. Et ſic
nocebit multū xp̄iane religiōi ꝯ dignitateꝫ
nr̄e redēptiōis. Et ſic pꝫ q̄l̄r multis modis
fuit decēs vt xp̄s fabricator mr̄is ſue deco-
Aug. raret eā tali dignitate: vt eēt apta et digna
de qua carnē aſſumeret̄: ne deſpiceret̄ ab iſi
delib⁹ ⁊ hereticis. Et hoc ꝓbat Aug. in li. ꝯ
q̄nq̄ hereſes dicēs i ꝑſona xp̄i. Hec quā de-
ſpicis manichee mr̄ mea eſt: manu fabrica-
ta ē mea. Ego mr̄em ex q̄ naſcerer feci. Ego
viā itineri meo paraui ⁊c. I q̄b⁹ v̄bis oñdit
Aug. ꝙ poſtq̄ xp̄s tāq̄ de⁹ ⁊ ſapiēs artifex
ad libitū fabricauit mr̄em ſuā tal̄r eā fabri-
cauit ſine aliq̄ defectu ne ab aliq̄ deſpiceret̄
et cū tāto decore ⁊ ꝑfectiōe: vt eēt apta ⁊ di-
gna vt ex ea carnē aſſumeret: ⁊ ab oib⁹ vene-
raret̄. Hō idē aſſerit ꝺ fide ad petrū ꝑte ꝑma
dicēs ꝙ tali ⁊ ſingulari gr̄a fuit illa v̄go ꝑue-
ta vt eēt digna de q̄ fili⁹ dei carnē aſſumeret
Anſelmus in. Hoc idē aſſerit Anſelm⁹ lib. de ꝯceptu v̄ginali
dicēs ꝙ decebat vt illa v̄go tali puritate nite-
ret: q̄ ſub celo neq̄at maior itelligi. Et ſic pꝫ q̄-
l̄r fuit decēs v̄ginē mariā i p̄rio īſtāti ſue crea-
tiōis fuiſſe ſctificatā: ⁊ ab oi culpa ꝑſeruataꝫ
q: aliť ſeq̄rēt̄ oīa ſupdicta icōuenientia: nec
poſſēt dicta aug. ⁊ Anſelmi de ipſa v̄ificari:
¶ Tertia ꝯcluſio: ꝙ xp̄s tenebat̄ de debito
⁊ debuit ꝑſeruare v̄ginē matrē ſuam a tali
culpa ꝑ talē ſctificationē ⁊ decorare eā tali
dignitate. Iſta ꝯcluſio ꝓbat̄ p̄rio inquātū
filius ⁊ ſanctus ſanctorum. Nā ad filiū ſan-
ctū ꝑtinet de debito: imo obligat̄ inquātuꝫ
pōt et decens eſt decorare et honorare ma-
trē ſuā: ſed xp̄s eſt verus filius naturalis et
carnalis virginis marie vt dictum eſt et di-
cetur: ergo tenebatur ⁊ obligabatur hono-
rare eam tali honore ⁊ dignitate poſtq̄ po-
tuit ⁊ fuit decens: vt dictū eſt: q: aliter non
decenter honoraſſet matrē ſm̄ decētiā ſuā.
Itē hō idē ꝑtinet ad xp̄m ipſū ſctūs ſanctoꝝ
q: ad ſanctū ꝑtinet oīa diſponere ⁊ i ſine op-
timū ſꝫ decētiā ordinare: ergo poſtq̄ xp̄s
tāq̄ ſanct⁹ ſctorū venit ad ſua mēbra ſanctifi-
cāda ⁊ i debitū ſinē ordinādā: ergo debuit v̄-
ginē ⁊ matrē ſuā ꝑ ceteris ſctificare ⁊ i debi-
tū ⁊ nobiliorē ſinē ſibi poſſibilē ordinare: eo
ꝙ ex ipſa debebat illā carnē aſſumere: cū q̄
inſtr̄aliter debebat oīa ſanctificare. Itē hoc
idē debuit facere xp̄s tanq̄ legiſlator. Nam
ipſe qui dederat legē de honore parentum:
debuit illā legem obſeruare: ſicut in ceteris
obſeruauit q: in oībus prim⁹ cepit facere ⁊
poſtea docere: vt pꝫ Act. j. ⁊ Luc. ij. ergo ſi-
cut honorauit matrē in ſeruāda obedientia:
ita magis debuit eā venerari ab omni labe
preſeruando ⁊ oī gratia decorādo in princi-
pio ſui eſſe. Unde oēs ille decēꝫ rōnes quas
facit Augu. in libello de aſſumptione virgi-
nis Marie ad ꝓbāduꝫ ꝙ nō fuit incinerata
in ſepulchro: magis ꝓbāt hoc ꝓpoſitum q̄ il-
lud. ¶ Ex ſupradictis ꝯcluſionibus infertur
vnū corrollariū ſiue corollaria cōcluſio. ſ. qđ
de facto xp̄s preſeruauit virginē matrē ſuā
ab oī culpa tā originali q̄ actuali: ⁊ veniali
per talē ſctificationē. Hoc ꝓbat̄ nā xp̄s hoc
potuit: ⁊ cū decentia debuit facere ergo fe-
cit: q: potuit: ⁊ debuit facere cū decentia vir-
ginis ⁊ ſui ⁊ noſtri: vt ꝓbatū eſt per ſupradi-
ctas cōcluſiones. Sed iſtā conſequētiā poſ-
ſet q̄s negare. Nā multa potuit deus face-
re q̄ non fecit: puta facere multos mūdos. ⁊
facere hoīem impeccabilē: ⁊ aliter hoīem li-
beraſſe: ſed tñ iſta non fecit. Ad hoc reſpon-
det̄ ꝙ licet de⁹ oīa illa potuiſſet facere: tñ q:
nō tenebat̄: nec obligabat̄ facere: ideo non
fecit: q: decebat eū ⁊ tenebat̄ tanq̄ filius et
ſanctus ⁊ legiſlator dignificare ⁊ honorare
matrē ſuā eo modo quo dictū eſt. Ideo fecit
vnde cauſa quare in xp̄o valet illa cōſequē-
tia: ⁊ nō in nobis eſt iſta. Nā ſi homo diues
pōt decēter ⁊ obligat̄ facere eleemoſynam ⁊
nō facit: hoc accidit ex aliquo paſſioneꝫ im-
pediēte: puta auaritia. ſed in deo nulla pōt
eſſe paſſio impediens ad bonum ergo ſi po-
tuit hoc decenter: et debuit facere de neceſ-
ſitate: cogimur dicere quod fecit abſq̄ pre-
iudicio ſue libertatis: imo cuꝫ decentia ſue
maieſtatis et officij ſue legationis. Et ſic pa-
tet qualiter illa ſanctificatio facta in prin-
cipio creationis ⁊ animationis virgiomarie
preſeruauit eam ab omni malo: ⁊ confirma-
uit eaꝫ in omni bono: imo dicunt quidam ꝙ
illa ſanctificatio accelerauit in ea viium li-

Probatur xp̄us virginē ab originali ꝑſeruaviſſe.

beri arbitriū ad merēdū: ſꝫ in hoc nō ē ſiſten dū. ¶ Quarta concluſio: ꝙ virginē mariaꝫ eſſe immunem ⁊ p̄ſeruatā a tali labe pōt expreſſe ⁊ ꝓbaliter deduci ex ſacra ſcriptura vtriuſqꝫ teſti. Hoc p̄mo ꝓbat: nā totū fundamētū p̄mū vñ li. ꝙ oēs filii adā fuerūt obligati ad originalē culpam: deducitur ex pctō p̄moꝝ parētū: ⁊ ex ſnīa eis īflicta propter illud pctm̄: q̄ audiētes vocē ſerpentis preuaricati ſunt preceptū dñi. Vñ ex ſententia ibi data et dictis ſacre ſcripture recolligit ꝙ ſerpēs antiquꝰ quadruplici morſu momordit primos parētes cū tota ſua poſteritate .ſ. morſu culpe i aīa. Et morſu morbide ꝯcupiſcētie in carne. Et morſu erūnaꝝ ⁊ miſerie i ꝯceptu ⁊ partu mulierꝝ. Et morſu doloris ⁊ incineratiōis ⁊ putrefactiōis corpis in morte. Et iſte morſus vltimꝰ cū duobꝰ primis fuit cōmunis filiis Adā ꝑ naturalē generationē ꝓpagatis. Sꝫ anteq̄ deus ꝓmulgaret iſtam ſnīam exceptauit ⁊ exemit virginē Mariā ab hac ſnīa: vt pꝫ in eadē ſcriptura: ergo virgo Maria non ſubiacuit: nec fuit obnoxia illi ſnīe. Hoc pꝫ i textu Gen. iii. Nā anteq̄ ferret ſnīam ꝯ hoiem poſt maledictionē ſerpētis dixit ipſi. inimicitias ponā inter te ⁊ mulierē ⁊ ſemē tuū ⁊ ſemē illiꝰ: ipſa cōteret caput tuū: ⁊ tu inſidiaberis calcaneo eiꝰ. Poſtea v̾o dixit mulieri. Multiplicabo erūnas tuas ⁊ cōceptus tuos: in dolore paries filios. Et ſub poteſtate viri eris: ⁊ ipſe dñabitur tui. Ex quo pꝫ ꝙ p̄lo tulit ſnīam contra mulierē: eo ꝙ primo fuit ſeducta: ⁊ peccauit: ⁊ poſtea ſeduxit virum: iō duplici pena ſpeciali fuit plexa et punita. ſcꝫ pena erūnarū in cōceptu ⁊ partu ⁊ pena ſubiectiōis ſub p̄tāte viri. Exinde promulgauit ſnīam generalē ꝯ vtrūqꝫ cū tota eoꝝ poſteritate dicēs. Maledicta terra in ope tuo: in laboribꝰ comedes ex ea oībꝰ diebꝰ vite tue: ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi per quas ſpinas et tribulos nō ſolū intelligūt ſpine ⁊ tribuli q̄ generāt in terra ad laborē ⁊ tediū noſtrū ⁊ ad īpediēdū eiꝰ hubertatē: ſꝫ etiā itelligūt ſpine ⁊ tribuli fomitis ſpinoſe ꝯcupiſcētie inflicte i nr̄a carne ex morſu ſerpētꝫ. Et poſtea deꝰ ſubdit ſnīam morſꝫ cū incineratiōe dicēs. Donec reuertarꝫ i terrā de q̄ aſſumptꝰ es. q̄a pluis es ⁊ i puluerem reuerteris. Et ſic patet quadruplex morſus ſerpentis. ⁊ ſententia generalis ꝓmulgata ꝯtra primos parētes cuꝫ tota eoꝝ poſteritate Sed anteq̄ promulgaret iſta ſententia facta fuit exceptio de virgine Maria: ꝑ hoc qḋ dixerat deꝰ ſerpēti. Ipſa mulier ꝯteret caput tuū: qḋ nō fuit impletū in eua: nec in alia muliere niſi in ſola v̾gine maria: ꝓut oēs doctores dicūt. ergo ſi ſola virgo maria cōtriuit caput ſerpentis prout an ſnīam latā fuit predictum: ergo ſerpens

Octauū ꝯclo. Mariam fuiſſe ꝑſuatā ꝓbat ꝑ ſcptu ram. Serpens antiquus q̄druplici morſu ino mordit p̄mos patrētes

non potuit mordere virginē mariā illo quadruplici morſu: quia aliter nō cōtriuiſſet caput ſerpētis. Nā manifeſtū ē ꝙ non momordit eā morſu corruptiōis et erūnarū ⁊ dolorū in cōceptu ⁊ partu filii dei. nec morſu incinerationis: vt iam cōmuniter tenet tota eccleſia: ergo minꝰ momordit eā morſu originalis culpe aut alteriꝰ peccati: qḋ maxie ipſaꝫ vulneraſſet ⁊ deſpiciēdā reddidiſſet. Et ſic ñ cōtriuiſſet caput ſerpētis. qḋ eſt ꝯ ſacrā ſcripturā. Et cōtra ſpeciale p̄uilegiū ibi iā virgini marie collatum ⁊ contra exceptionē factam ante legem latā. Sed diceret aliquis ꝙ ante illam legē latam exceptionē factā iam adā erat ſauciatus in corpe ⁊ aīa. et iam incurrerat ſnīam mortis p̄o ſe ⁊ oībus poſteris ad hoc vndeꝫ ꝙ pctm̄ primoꝝ parentum fuit perſonale: ⁊ ideo obligauit eos ſolos ad ꝑ enā ſenſus eternā. Sed nōdū lata erat ſnīa ꝙ illud peccatū cū tali onere: ⁊ quo ad penā dāni trāſiret ad poſteros originalr̄: niſi vſqꝫ quo lata eſt ſupradicta ſnīa: vū expreſſe dñs dixit ſerpenti: inimicitias ponā inter te ⁊ mulierē. ⁊ inter ſemē tuū ⁊ ſemē illiꝰ: ipſa ꝯteret caput tuū: ⁊ tu inſidiaberis calcaneo illiꝰ ⁊c. Ex q̄bꝰ v̾bis pꝫ ꝙ illā ſnīam de nouo tulit ⁊ ꝓmulgauit deꝰ ꝯtra ſemē ⁊ poſteritatē p̄lorū parētū. vt diabolꝰ ⁊ ſemē eiꝰ q̄ ſunt ſeq̄ces eiꝰ ſemp īſidiaret calcaneo. i. vt morderet carnē ⁊ ſēſualitatē vniuſcuiuſqꝫ i ſua origie: a q̄ q̄dē carne trāſiret culpa originalis i adā ꝑ ſolū cōſortiū: ⁊ trāſiret ī cūi mortale ⁊ actuale ꝑ cōſenſuꝫ volūtatis ānuētis cōcupiſcētie carnis. A quo morſu ⁊ inſidiis ſerpētis: excipitur virgo maria cōterēs caput ſerpētis: ꝑ gratiā preuenientem: ne ipſam aliquo morſu poſſet mordere. vt patet in īfa ſm cōmuneꝫ expoſitionē oīm doctoꝝ. ¶ Hec eadē concluſio probat autoritate no. te. Luc. i. per verba āgeli dicētis marie. Aue gratia plena dominꝰ tecū. bñdicta tu in mulieribꝰ ⁊c. q̄ quideꝫ verba exponens Aug. in primo ſermone de natiuitate v̾ginis ait. quō gr̄a plena niſi q: totaliter euacuata ē a culpa: ⁊ quō benedicta tu in mulieribꝰ: niſi ꝙ maledictio eue in benedictionē mutatur marie ⁊c. Itē hoc magis exprimens Aug. declarādo eadē verba āgeli ait in ſcḋo ſermōe natiuitatis eiuſdeꝫ virginis marie. Si maria gratia plena: quid iuſtitie. qḋ ſanctitatis hec v̾go indigere potuit: q̄ efficaciꝰ ad oīa gratie plenitudinē accepit: Aut q̄s vnq̄ in eiꝰ aīa vel corpore locꝰ potuit inueniri peccati: que ad iſter celi continētia oīa templū dñi ē effecta: ⁊c. Itē ꝓpter eadē verba Hierony. in ſermone de aſſūptiōe v̾ginis marie dicit ꝙ iō dr̄ gr̄a plena: q: in ceteris ꝑ partes ſed in maria tota ſe diffudit gratie plenitudo ⁊c. ¶ Ex quibus patet ſm Auguſt. ꝙ ideo dicitur gratia

Obiectio.

Reſſio

Aug.

Hieronymꝰ

Maria q̄re dr̄ gr̄a plēa

plena:q2 nulla ipſi defuit gr̄a: et nūq̄ in er⁹
aia et corpore loc⁹ potuit eſſe peccati:ergo p
gr̄am ſctificantē in ſua creatiōe fuit preſer⸗
uata ab omni peccato.Et p ꝯñs pctm̄ natu
rale nō trāſiuit in eius aiam quo ad culpā:
nec in ei⁹ corpus quo ad morbū concupiſcē
tie actualr̄ poſt aiationē:ſicut tranſiuit in
ceteros.Itē ſm̄ hier.nulla fuit gr̄a data ali
cui creature quin fuerit data vgini Marie:
ſ; primi parētes et angeli fuerunt creati in
gr̄a:ergo hoc nō defuit virgini marie: et ſic
pt; ꝙ inia data in adā et Eua de quadruplici
ci morſu ſerpētis nō tranſiuit in perſonam
virginis:eo ꝙ ex ſingulari gr̄a et priuilegio
fuit excepta ante legē latam:put dictū; eſt.
Jō eſt dictum ipſi ab angelo.Aue gr̄a plena
etc.Nā Benar.et oēs doctores aſſerunt quod
sola vgo ꝯtriuit caput ſerpētis ꝓpter illud (Docto res aſſerūt ſolā virginē ca put ſerpē tis cō triuiſ ſe.)
priuilegiū añ legē communē latā ſibi colla⸗
tū et ꝓmiſſum:q2 aliter nō cōtriuiſſet caput
ſerpētis:nec fuiſſet gratia plena niſi ab om
ni morſu ſerpētis fuiſſet preſeruata p gra⸗
tiā:eo mō quo dictū eſt.¶ Quinta ꝯcluſio
ꝙ virginē Mariā fuiſſe preſeruatā ab om⸗
ni culpa tā originali q̄ actuali et veniali fuit
de expreſſa intentiōe Aug.et hiero.Pro cu⸗
ius ꝓbatiōe eſt aduertendū ꝙ cū pelagiani
negarēt pctm̄ primoꝝ parētū cū ſuis penis (R)
et onere in oēs poſteros fuiſſe tranſlatum:ſ;
aſſererēt vnū quēq; ex libertate volūtatis et (v. ꝯcl uſio)
ꝓprijs virib⁹ naturalibus poſſe vitare om⸗
ne malū et pctm̄: et facere oē bonum:ſi velit.
Cōtra hāc peſtiferā doctrinā pelagianam
Aug.cōfecit libros de baptiſmo paruuloꝝ et
plures alios:in quib⁹ ꝓbat illud pctm̄ prio
rū parētū originalr̄ trāſiſſe in oēs poſteros
p naturalē et libidinoſam generationē pro⸗
pagatos:et ſic probat neminē eſſe liberū ſm̄
naturā ab illo peccato niſi ſolū xp̄m media
torē dei et hoim̄:qui nō ex opere adā natus
eſt:et iō non fuit obligatus in adam.Et ideo
oēs ceteri hoies preter xp̄m fuerunt obliga (Obiec tio.)
ti pctō: et in ſe fuerūt peccatores ſm̄ naturā.
Sz cū Pelagius et Julianus arguendo con
tra Auguſtinū adducerēt in exēplū complu
res ve.te.quos ſacra ſcriptura iuſtos appel
lat:ſcz Abel:enos:noe:Abrahā:Iſaac et Ja⸗
cob etc.Ad h̄ rñdet Aug.in li.de natura et gra (Rñſio)
tia ꝙ licet ſacra ſcriptura illos iuſtos appel
let ob ingētes virtutes:tñ nō fuerūt liberi a
culpa originali:nec aliqñ a pctō actuali:et ſi
aliqñ vitarūt peccata actualia:h̄ nō fecerūt
ex ꝓprijs virib⁹ nature:cū in eis eſſet natu⸗ (Obiec tio.)
ra viciata et corrupta ſicut in ceteris:ſed hoc
fecerūt per gr̄am preuēti ad vitandū pecca
tū.Itē cū rurſus arguerēt mēorādo Jo.ba⸗ (Rñſio)
p.iſtā Simeonē iuſtum:et Joſeph quos iu⸗
ſtos euāgelica commēdat auctoritas: et inno⸗
centes:de quibus in Apoca.ꝙ ſine macula

ſunt añ thronū dei.Ad hoc reſpondet Aug.
ꝙ etiā illi nō fuerūt ſine peccato tamē origi
nali:ſed q2 fuerūt p gr̄am iuſtificati ab ori⸗
ginali et preſeruati ab actuali.iō eos iuſtos
euāgelica appellat auctoritas.Sed cū rur⸗
ſus pelagius et iulianus memorarēt virginē
Mariā matrē xp̄i:cui dictū ē ab angelo.Aue
gratia plena etc.Tunc ad hoc reſpōdet Au⸗
guſtin⁹ in eodē libro de natura et gr̄a ꝙ hac (Aug.)
virgine excepta ſi oēs ſancti et ſancte ꝯgrega
ri poſſent:et q̄rere ab eis.an peccatū habe⸗
rent:quid poſſent rñdere niſi qḋ Jo.ait.Si
dixerim⁹ ꝙ pctm̄ nō habemus:noſipſos ſe⸗
ducim⁹:et veritas in nobis nō eſt.¶ Ex qui⸗
bus verbis pt; ꝙ Aug.nō ſolū excipiat vir
ginē Mariā ab actuali peccato:ſed etiā ab
originali et veniali.Sz dicūt aliqui ꝙ Aug. (Not.)
nō loquit̄ hic niſi de pctō actuali.Sz hoc eſt
irriſorie dictū.Nā aug.in hoc libro et cete⸗
ris loquit̄ de omni pctō et ſpecialiter de pctō
nature et origiali qḋ negabāt pelagiani.Itē
aug.cōparat virginē Mariā Joanni bapti
ſte et innocentib⁹:de quib⁹ eſt certū ꝙ nūq̄
peccarūt actualiter:et dicit ꝙ nullus eoꝝ po
tuit dicere ſe non habuiſſe peccatū niſi ſola
vgo Maria:ergo ſequit̄ ꝙ exceptat et immu (Mo⸗)
nē dicit eam etiā ab originali.Modum autē (d⁹ q̄)
p quem Maria fuit preſeruata exprimit au (vgo)
gu.cū ſubdit in eodem libro.ꝙ ꝓpter honorē (Ma⸗)
domini cū de peccatis agit̄:de virgine Ma (ria a)
ria nullā prorſus intendo agere mentionē. (pctō)
Scim⁹ enim tantū gratie ad vincendum ex (fuit p̄)
omni pte peccatū illi fuiſſe collatū.ꝙ illum (ſeru a)
meruit parere:quem cōſtat nullū habuiſſe (ta.)
peccatū:ſed hec magis exprimit Auguſtin⁹
in ſcḋo ſermone de ei⁹ natiuitate cū ait:qḋ
nūq̄ in ei⁹ anima vel corpore loc⁹ potuit
inueniri peccati:put dictū eſt in p̄cedēti cō
cluſione.Itē hoc idē ſatis exprimit Auguſti
nus cōtra.v.hereſes cū ait.hec quā deſpi⸗
cis Manichee mater mea eſt:manu fabrica
ta eſt mea:ego matrē ex qua naſcerer feci:
ego viā itineri meo p̄paraui etc.Tūc maniſe
ſtū eſt ꝙ ſingulariter et ſpecialr̄ fabricauit
eā vltra communē modū alioꝝ nō in pecca⸗
to ſ; in gratia preparando viā itineri ſuo:vt
ipſa eēt apta et digna mater dei:de qua car⸗
nē aſſumeret.Itē hec etiā ſatis exprimit hie (hie⸗)
ronym⁹ in expoſitiōe pſalmi.lxxiv.ſup illo (roñ.)
Deduxit eos i nube diei:et tota nocte in il⸗
luminatiōe ignis.Ubi dicit hiero.ꝙ p iſtā
nubē lucidā p totā noctē poſſum⁹ intellige
re ſanctā Mariā.Ipſa em̄ nūq̄ fuit in nocte
ſed ſemp in die:et nūq̄ in tenebris:ſed ſemp
in luce.Ex quib⁹ oib⁹ pz ꝙ de intētione Au
guſtini et hierony.fuit virginē Mariā nūq̄
fuiſſe pſonalr̄ ſub culpa originali ſed ſp in
gr̄a.Nā aug.dicit ꝙ nūq̄ in eius aia aut cor
pore loc⁹ potuit inueniri pctī.Et hiero.dicit

q nūq̄ fuit in tenebris nec in nocte peccati:
ſed ſemper in luce & die grē. Ergo nūq̄ fuit
alicui obnoxia pctō actuali: vel originali.
S ¶ Cōtra dictā aūt poſitionē arguūt q̄dā di
Obiectio. cētes ipſam eſſe ꝯ ſacrā ſcripturā vtriuſq̄ te
ſtamēti, & ꝯtra ſacros doctores: ex q̄ ſeq̄r
ipſam eſſe falſam & etiā erroneā. Uñ p̄mo ar
guūt ex doctrina ꝓphetica pſal. xiij. Dns de
celo ꝓſpexit ſup filios hoīm ut vī. ſi eſt intelligens
aut requirens deū: oēs declinauerūt ſimul inu
tiles facti ſunt: nō ē q faciat bonū nō eſt vſq̄
ad vnū. idest p̄ter vnū q eſt xp̄s: vt cōmuni
ter gloſſat. Ex quibus verbis dicit aplūs ad
Roma. quod omnes in adam peccauerunt
et egent gratia dei. Item p̄me ad Corinti.
xv. ſicut in adam omnes moriuntur: ita i chri
ſto omnes viuificabuntur. Item ad Ephe.
ij. Eramus aliquando oēs natura filij ire
&c. Que quidē vba adducēs Aug. ꝯtra pela
gianos ꝓbat in ſcdo de baptiſmo paruulo
rū qualr nemo fuit vnq̄ liber a pctō preter
xp̄m: vbi cōcludēdo dicit. Sol9 ergo iſte hō
fact9 manens deus nullū pctm̄ vnq̄ habuit
nec ſumpſit carnem pcti: q̄uis de materna
notāda augu ſtini ver ba. carne pcti. Itē3. x. ſup Geneſim. c. xxiiij. gloſ
ſans illō Sap. viij. Puer ingenioſus eram: &
veni in corpus coinq̄natū &c. Dicit Aug. q
caro xp̄i lz de pcti ꝓpagine venit: non tñ de
pcti ꝓpagine cōcepta eſt &c. Itē ſuper pſal.
xxxiiij. Maria ex adā mortua ꝓpter pctm̄: &
caro dñi ex Maria mortua propter delēda
pctā. Itē ſup pſal. l. ſolus ille infans inocēs
eſſe potuit qui nō ex ope adā nat9 eſt. Item
adducūt illā vulgatiſſimā regulā Aug. de fi
de ad petrū parte ſcda: qui ait. Firmiſſime
tene: & nullaten9 dubites oēm hoīem qui p
concubitū viri & mulieris ꝯcipit in originali
pctō naſci: impietatiq̄ ſubditū mortiq̄ ſub
iectū: & ob h naſci naturalr ire filiū: de q di
cit apl's. Eram9 aliqñ natura filij ire: ſicut &
ceteri: de qua null9 liberat niſi p gratiā dei
& hominis ieſu xp̄i. Cōplures etiā alias au
toritates adducūt: ſed iſte ſunt fortiores que
Obiectio. videnf impugnare prefatā poſitionē. Sz ite
rum arguūt p rationē ducentē ad inconue
niens. Nā ſi ꝟgo Maria nō peccauit in adā
nec habuit pctm̄. ergo nō indiguit redēptio
ne: nec gr̄a xp̄i. Et per ꝯñs xp̄s nō fuit vni
uerſalis redēptor qd eſt cōtra Leonē papā
in ſermone natiuitatis xp̄i dicentē q chri
ſtus filius dei ſicut neminē a pctō liberum
repperit: ita p oib9 liberandis venit. Itē ſe
q̄ret q xp̄s nō fuiſſet prim9 q apparuit i mū
do in carne facta p̄ter pctm̄ ad liberandam
carnē pcti: ſi ꝟgo Maria fuiſſet totaliter im
munis a pctō: & iſte ſunt rōnes fortiores q vi
dētur ꝯcludere oppoſitū ſupradicte poſitio
nis. Sz in oppoſitū eſt veritas fidei catholi
ce q nulli veritati cōtradicit: [illegible] autori

tate ſacri canonis & ſacroꝝ doctorū ꝓbatur
eſt ꝟginē Mariā fuiſſe p̄ſonalr immunē et
p̄ſeruatā ab oī pctō tā originali q actuali &
veniali: q oēs iſte autoritates i oppoſitū ad
ducte nō ſunt ſupradicte poſitioni ꝯtrarie imo
ſtāt ſimul cū ſupradicta poſitione in ꝟitate:
q2 nūq̄ aliq̄ ps ſacre ſcripture ꝯdicit alteri:
imo ratificat & ꝯfirmat ipſam & ſic nec etiam
Aug. ꝯdicit ſibi ipſi: imo ꝯfirmat dicta ſua
p hec inducta in ꝯtrariū. ¶ Ad cui9 intellectū
ē valde aduertēdū q illi q amplius & lati9 Tractatio
locuti ſunt de hac materia originalis pcti in Nota.
no. teſt. fuerūt Paul9 & Aug. quoꝝ vterq̄ in bñ ſe
cidit occaſionalr in eā: vñ in p̄mitiua ec quētia
cleſia fuit magna ꝯtrouerſia inter ꝯuerſos Paulus.
de iudaiſmo & ꝯuerſos de gētilitate. Nā illi
de iudaiſmo glīabanf de natura ſua & gñā
tiōe ſua: eo q deſcēdebāt ex abraā iſaac & ia
cob: q̄s de9 elegerat i ꝑplm peculiarē. Et ſic
putabāt ſe haber maiorē gradū hic & i futu
ro & precedere cōuerſos de gentilitate in gr̄a
& gloria: & ſic deſpiciebāt eos improperātes
eis deteſtabiles rit9 & ſuperſtitiones prede
ceſſorū ſuorū. Ecōtra aūt ꝯuerſi de gētilitate
gloriabāt de natura ſua dicētes ſe habuiſſe
imperatores: & reges: & phos: & floruiſſe i dñio
mundi & oi ſcientia & arte: & deſpiciebant iu
deos q ſemp fuerāt deo rebelles & apoſtate
a lege p maiori parte & occiſores pphetarum
&c. Et ſic vtriq̄ tam iudei q gētiles conuerſi
gloriabanf de natura ſua: hoc aūt p̄ſentiens
aplūs ſcripſit epiſtolā ad Romanos ꝯuerſos
ex vtroq̄ ꝑplo volēs ſedare hāc vanā alter
cationē: in qua conat oſtēdere q nullus po
teſt gloriari de natura ſua: ſed de gr̄a quam
vnuſquiſq̄ p baptiſmū accepit in xp̄o. Nam
tā iudei q gentiles deſcendūt ex adā per li
bidinoſam gñationem: in quo omnes pecca
uerunt & fuerūt venundati & obligati ad pe
nā illius peccati: & ſic ſecundū naturā nil tra
him9 a parētib9 niſi malū et pctm̄ et penas
ei9: q2 tota humana natura fuit viciata & cor
rupta in adā: de qua corruptione & pctō ne
mo pt liberari niſi p gratiā xp̄i: & ſic ꝯcludit
q omnes in adā peccauerūt: & egent gratia
dei ſc3 xp̄i. Et iō tā iudei q gentiles ꝯuer
ſi non poſſunt gloriari de natura ſua pecca
trice & viciata: ſz debēt gloriari & agere gr̄as
de gr̄a xp̄i: p quā perſonalr ſunt liberati a
pctō nature: qd ex adā & parentibus ꝯtraxe
rūt. Et ſic p3 qualiter aplūs loquif de pecca
to nature & eius penalitatib9: qd oēs origina Aug.
liter traxim9 ex adā ſecundū naturā: poſtea ꝯ pe
aūt tpe Aug ſurrexit quidā monachus noie lagiū.
pelagi9 qui cū duob9 diſcipulis & cōplicibus
ſc3 celeſtino & Iuliano inciderūt in ſimilē er
rorē: q negabāt pctm̄ primoꝝ parētū trāſiſ
ſe in oēs poſteros: ſz ſolis ipſis nocuiſſe: nec
humanam naturam fuiſſe in eis corruptam

ꝛ viciatā: imo attribuebāt tantā nobilitatem nature ꝙ aſſerebant vnūquēq ex ꝓprijs viribꝰ cū ſua libertate arbitrij poſſe oē pctm̄ vitare ꝛ oē bonū opari ſi vellet abſq3 oī grā et auxilio. Aug. aūt ꝯſiderās hanc doctrinā eſſe peſtiferā ꝛ euacuātē myſteriū totiꝰ nr̄e redēptiōis: ꝛ deſtruētē ſupradictā doctrinā apoſtoli: iō in defenſionē ecclie ꝛ ſacre ſcripture ſcripſit libros de bap. puuloꝝ ꝛ de pfectiōe iuſtitie hois: ꝛ de nā ꝛ grā ꝛ hyponoſticō: ꝛ de nuptijs ꝛ ꝯcupiſcētijs ꝛc. In qbꝰ ondit ꝙ qn̄ adā peccauit: obligauit totā gnatiōnē ꝛ naturā ꝛ deſcēdētiā pctō ſuo. Et qūo oēs poſteri fuerāt obligati pctō ꝛ venūdati i eo ꝛ qño tota eiꝰ natura fuit in eo corrupta ꝛ viciata i q obligatiōe ꝛ vēditiōe nō potuit obligare xp̄m: eo ꝙ nō ex ope eiꝰ p libidinoſā gnatiōnē: ſ3 ex ope ſpūſſancti ꝯceptꝰ ꝛ natꝰ eſt: ꝛ ſic in ſcd'o de baptiſmo paruuloꝝ: ꝛ de natura et grā pbat neminē eſſe liberū a pctō ipſiꝰ adā pter vnū ſolū Jeſum xp̄m deū ꝛ hoīem ꝛ mediatorē: iō potuit oēs alios liberare: ꝛ ſic ex fundamētis apl'i ꝯcludit i lib. de nā ꝛ grā. ꝙ oēs peccauerūt in ſe ipſis: vel in adā qr ſine pctō nō ſunt: vel ꝙ originaliter ex adam ꝯtraxeriunt: vel ꝙ malis motibꝰ addiderunt: ſed modū qūo illd peccatū primoꝝ parētū tranſiuit pſonaliter i poſteros explicat aug. in lib. de nuptijs. ꝛ ad valerium: ꝛ de fide ad Petrū. ꝛ Ambro. de ṽbis apl'i. quos ſequitur magiſter ſenten. li. ij. diſt. xxxiij. Un̄ aiunt qd qn̄ adā peccauit: tota ſua caro ꝛ ſenſualitas fuit corrupta vitio ꝛ morbo ꝯcupiſcētie ꝛ facta rebellis rōni: cui an̄ erat ꝯformis ꝛ ſubiecta. Et fuit puerſa ꝛ inclinata ad oē malū: ꝛ ſurrexit illico ad luctādū aduerſus ſpūtū. Et ſic fuit corrupta in ſua gnatiōe: ne ſine libidine poſſet filios generare: ꝛ qr exinde abſq3 libidine nō potuit gnare: iō talē carnē corruptā trāſtulerūt pmi parētes: ꝛ ꝯicarūt poſteris: q̄lē ipſi habebāt ꝛ ſic trāſtulerūt pctm̄ ſuū cū ſuis penalitatibꝰ ꝛ pſonis in naturā ꝛ in carnē. Et exidē trāſlatū eſt i aiā formalr p ꝯſortiū ꝛ pſonalē vniōnē. Un̄ illd pctm̄ in pmis parētibꝰ fuit pſonale: ꝛ actuale ſed in carne dicit peccatū nature ꝛ ſeminale: qr in carne ante animationē nō ineſt peccatū formaliter: ſed ſeminaliter ꝛ materialiter: ſ3 qn̄ aia in puris naturalibus creata iungit carni libidinoſe ꝛ corrupte: cū qua fit vna perſona: tunc contrahit ex ꝯſortio carnis pctm̄ formaliter qd dicit originale: ꝛ ſic tota perſona dicit filia ire dei ꝓpter adā: a quo trahit carnem. Et ſic peccatum ade reputat ipſi ad culpā ꝛ penā damni: ꝛ non ad penam ſenſus eternā: eo qd tale peccatū nō eſt voluntariū ſicut fuit in adam. ¶ Eſt aūt aduertendum ſm Aug. Cōtra Julianum ꝙ qn̄ dicit ꝙ tota humana natura peccauit in adā ꝛ fuit obligata: ꝛ venūdata in eo nō ſumit ibi natura p natura ſpecifica q eſt eſſe rei qr tūc in xp̄o et vbicūq reꝑiret talis natura fuiſſet talis obligatio: qd eſt falſum. Sed ſumit ibi natura p gnatiōe ꝛ deſcendētia ipſiꝰ adā. ſicut dr natura. i. gnatio ſcipionū ꝛ claudioꝝ ꝛc. Itē qn̄ dr ꝙ tota humana natura fuit corrupta in adā nō ſumit p natura ſpecifica: ſ3 p carne ꝯicata p gnatiōnē naturalem: ꝛ ſic tota ꝓpago ab adā vſq3 ad vnūquēq dr natura corrupta ꝛ caro ꝛ ꝓpago pcti. Et nec ꝯcedit Aug. ꝙ virgo maria deſcēdit ex illa carne ꝛ propagine pcti ſm naturā. Et cū hoc fiat: ꝙ pctm̄ nature nūq trāſiuerit ad aiam nec p ꝯñs ad pſonā. Un̄ Aug. totā ꝓpaginē ꝛ totā illā maſſā ꝛ gnatiōnē q fuit ab Adā vſq3 ad ṽginē mariā appellauit carnē pcti: ꝛ ꝓpaginē pcti ꝛ maternā carnē pcti: eo qd ſemper talis caro fuit ſucceſſiue ꝯicata fedata ꝛ corrupta feditate libidinis: in qua quidē carne ſemper latebat pctm̄ ſeminaliter: per cuiꝰ ꝯſortiū cauſabat culpā originale in aia: ꝛ per cōſenſum cauſabat actualiter peccatū mortale aut veniale. Dupliciter ergo dicit Auguſt. ꝙ oēs poſteri peccauerūt in adā. Pmo inquātū in eo oēs fuerunt obligati ꝛ venūdati. Scd'o ꝙ oēs ppagant ex illa ꝓpagine ꝛ carne pcti in q latet pctm̄ materialiter ꝛ ſeminaliter. Et ideo vtrūq iſtorū dicit pctm̄ nature in adam: qr aliud nō trahimus ab adā niſi carnem ſic vitiatā: ſ3 qn̄ tale pctm̄ nature trāſiuit in aiam nudā p ꝯſortiū aut ꝯſenſum: tā dicit peccatū pſonale ꝛ formale obligans aiam ꝛ totā pſonā ad penā damni ꝛ irā: ꝛ odiū dei: ꝛ de q ira ꝛ obligatiōne nemo pōt liberari niſi per gratiā xp̄i ſanctificantē aiam: aut preueniendo ante lapſū: aut ſubueniendo poſt lapſū ꝛ ſic dupliciter pōt q̄s abſolui ab iſto peccato nature in q oēs in adam p obligationem ꝛ propaginē pcti peccauerūt. Uno modo preueniendo aiam aut carnē p ſup̄dictā ſanctificationem factā in creatione ꝛ aiatione ꝛ ſic peccatū ꝛ obligatio nature facta in adam ꝛ peccatum nature ſeminatū in carne nō pōt trāſire ad aiā: nec perſonā. ꝛ iſto modo ſola virgo maria fuit liberata ꝛ p̄ſeruata a peccato perſone tam originali quam actuali: eo ꝙ p ſanctificationē carnis fuit i ea fomes totaliter extinctꝰ aut ligatus: ꝛ p ſanctificationē aie fuit ab oī malo preſeruata ꝛ in omni bono ꝯfirmata: ꝛ ſic eſt dicendum ꝙ l3 virgo maria peccauerit in adam: ideſt fuerit in eo obligata ꝛ venūdata ſm naturam ꝛ deſcenderit ab adā per ꝓpaginē ꝛ carnem peccati ſeminaliter: tn̄ in aia ꝛ pſona ſua nunq ꝯtraxit: nec habuit formaliter culpā originalem: aut mortalem: aut actualem et venialem. Et ſic ergo qn̄ apl's dicit ad Romanos iij. ꝙ oēs i adā peccauerūt nō loquit de pctō

Qn̄ adam peccauit caro fuit corrupta.

Quo mō natu ram adam peccauit.

Poſteri oēs i adā dupl'r peccauerāt

dupl'r q̄s pōt ab ipſo peccato nature abſolui.

pſone:ſ3 de pctō nature:de cuiꝰ nature no-
bilitate ⁊ dignitate ipſi glīabant͛ qa vt ſic
oēs ī adā peccauerūt.i.fuerāt venūdati in
eo ⁊ ad culpā ⁊ penas dānati illiꝰ pctī ī eo obli
gati:a cuiꝰ peccati debito oēs fuerūt ꝑ xp̄3
ꝑſonaliter liberati aut ꝑ gratiā preuenien
tē aut ſubueniētē:ſ3 nō aſſerit apl's ꝙ oēs
ꝑſonaliter peccauerimꝰ ī adā:q2 nōdū era-
mus:ſed illud pctm̄ tranſiuit ꝑſonaliter ad
nos ⁊ ad aīas nr̄as ꝑſonaliter ꝑ cōſortium aīe
ad carnē libidinoſam ex adā traductā:ſed
Aug. ſumꝰ liberati ī ꝑſona ꝑ gratiā. Itē Aug. qñ
dicit ꝙ virgo maria deſcēdit ex ꝓpagine ⁊
materna carne pctī ex adā:nō intēdit dicere
niſi ꝙ ſm carnē deſcendit ex illa ꝓpagine
pctī ſ3 poſtea negat ꝙ pctm̄ nature ⁊ obli-
gatiōis in adā ⁊ pctm̄ qđ ſeminaliter erat ī
ꝓpagine pctī ipſiꝰ adā trāſierit ī aīam ⁊ ꝑ-
ſonā v̄ginis:imo aſſerit ꝙ nūq̄ ī eiꝰ aīa aut
Quō corꝑe locus potuit inueniri pctī. Et idō cōce
ma- dit͛ ꝙ v̄go maria peccauit in adā:inq̄tū in
ria eo fuit cū ceteris obligata ⁊ venūdata ī na-
pecca tura. Et aſſerit͛ ꝙ ipſa deſcēdit ex ꝓpagine
uit ī ⁊ materna carne pctī ſeminaliter ex adā:ſ3
Adā. negat͛ ꝙ peccauerit.i.fuerit obligata ī ꝑſo-
na:⁊ ꝙ pctm̄ nature ⁊ propaginis ⁊ carnis
trāſierit formaliter ⁊ ꝑſonaliter ī aīam ⁊ ꝑ-
ſonā. Et idō peccare in adā ⁊ eſſe obligatū in
adā nō eſt peccaſſe:nec eſſe obligatū in ꝑſo
na. Ex qbꝰ p3 q̄liter ſupradicta poſitio non
ꝯdicit ſacre ſcripture imo ꝯfirmat et rectifi-
cat ipſa3:nec oēs autoritates q̄s adducit ꝯ
illā poſitionem militāt nec ꝯdicūt illi. Nam
iſte autoritates non probāt niſi ꝙ virgo ma-
ria peccauit in adā.i.fuit in eo obligata et
venūdata cū ceteris in natura. Et qđ venit
ex ꝓpagine ⁊ carne pctī ipſiꝰ adā ſeminali-
ter ſm carnē q̄ oīa ꝯcedunt͛. S3 ſupradicta
poſitio aſſerit ꝙ l3 virgo maria deſcēderit
ſeminaliter ex illa ꝓpagine pctī ſm carnē:
⁊ fuerit obligata ⁊ venūdata in adā cū tota
natura ⁊ deſcēdētia:tn̄ illđ pctm̄ ⁊ obliga-
tio nature nō trāſiuit ꝑſonaliter ⁊ formali-
ter in aīam:nec ꝑſonā virginis ꝓpter ꝓuiā
ſanctificationē gr̄e xp̄i:q̄ ꝓſeruauit eā ꝑſo-
naliter ab oī pctō:⁊ ꝯfirmauit in oī bono:⁊
hoc fecit deꝰ:q2 potēs eſt ⁊ ſanctū nomē eiꝰ
⁊ ꝑ ꝯñs q2 hoc potuit facere abſq3 ꝯdictiōe
⁊ ꝑiudicio ſacre ſcripture ⁊ ſui iuris. Et de-
cuit ⁊ debuit facere inq̄tū filiꝰ ergo fecit:
q2 ſanctū eſt nomē eiꝰ. Et ꝑ hoc p3 rñſio ad
oēs autoritates ⁊ rōnes:q2 oēs ꝓcedūt de
pctō nature. ¶ Ad primā ergo qñ dr̄ ꝙ oēs
filii adā declinauerūt.⁊ inutiles facti ſunt
⁊ ⁊c. R̄ñdet͛ ſicut dictū eſt in expoſitiōe illius
Ad pſal.xiii.ꝙ totū genꝰ hūanū ⁊ oēs fuerunt
ꝓmā corrupti in adā q̄ ad naturā. Et idō niſi ſan-
cti viri fuiſſent ꝓuenti in ꝑſona ꝑ gr̄a3 oēs
corruiſſent in oīa illa ſcelera q̄ memorant͛
in illo pſal.xiii. Ad ſecūdā cū dicit͛ ꝙ oēs in Ad ſe
adā peccauerūt:⁊ egēt gratia dei:ergo vir- cūdā.
go maria peccauit ī adā ⁊c. ¶ Cōcedit͛ eo mō
q̄ Aug. intelligit ⁊ exponit illā autoritatē li-
bro hiponoſticō:⁊ de v̄bis apl̄i.ſ.ꝙ oēs fue-
rūt tāq̄ in natura obligati ⁊ venūdati in
eo:⁊ ſic cōcedit͛ ꝙ virgo maria fuit obliga-
ta ⁊ venūdata in adā:ſ3 fuit liberata in ꝑſo
na ꝑ ꝓuiā ſanctificationē:⁊ ſic nunq̄ ha-
buit aliqđ peccatū formaliter in aīa:nec ꝑ-
ſona:⁊ ꝑ ꝯñs nunq̄ fuit perſonaliter in ira
dei:ſed ſemꝑ in gr̄a. Et idō qñ arguit͛ ꝙ oēs ī Not.
Adā peccauerūt:nō ſequit͛ niſi ꝙ maria pec
cauit ⁊ obligata fuit in adā:ſ3 cū rurſus ar-
guit͛:ergo habuit culpā originalē ⁊c. negat͛
cōſequētia:q2 arguit͛ a natura ad ꝑſona3:⁊
ſic nō arguit͛ vniformiter:ſ3 variat͛ ſuppoſi
tio:imo arguit͛ in.iiii.terminis ꝓpter varia
tionē ſuppoſitionis terminoꝝ:⁊ ſic eſt rñdē
dū ad oēs autoritates apl̄i. Sed ad autorita
tes ⁊ dicta Aug. reſpondet͛ ꝙ ſicut apoſtolꝰ
in predictis nō loquebat͛ niſi de pctō natu-
re ꝯ cōuerſos de iudaiſmo ⁊ gentilitate glo Ad
riantes de ſua natura ⁊ generatione et de- aug.
ſcendentiis:ita pariter Aug. in oībus libris
ſuis loquit͛ de peccato ⁊ corruptiōe nature
humane traducte ex adam contra pelagia
nos preſumentes de viribus nature.⁊ idō di
cit Aug. ꝙ cū oēs veniamus ex illa radice ⁊
propagine et materna carne peccatꝰ ꝑ libi-
dinoſam generationē:niſi ꝑ gratiā xp̄i pre-
uenientē aut ſubſequentem nullo modo po-
terimꝰ liberari a peccato. nec vitare pecca-
tū:nec agere bonum:⁊ ſic concedit virginē
mariā ſm naturā ⁊ carnē veniſſe ex illa pro
pagine ⁊ carne peccati:ſ3 aſſerit ꝙ ꝑſonali-
ter fuit ꝓuēta ꝑ gratiā ſingularē:⁊ ſic pec
catū ꝓpaginis ⁊ nature nō trāſiuit forma-
liter in perſonā:⁊ ideo nunq̄ in eiꝰ aīa ⁊ car-
ne ꝑſonaliter locus potuit inueniri peccati Ad
Ad aliud qñ dicit͛ qđ marie fuit mortua in aliud
adam propter peccatum cōceditur qđ fuit
mortua in corpore nō ꝓpter peccatū ſuum.
ſed ꝓpter peccatū ipſius adā:⁊ ita in oībus
nobis non ineſt mors propter peccatum no-
ſtrum:ſed ꝓpter peccatum primoru3 paren-
tum:⁊ ſic iam in nobis mors non dicitur na-
turalis ſed pena peccati ipſorum primorum
parentū:ꝓut fuit determinatum:in cōcilio
africano:vt patet de cōſecra.di.iiii.placuit.
Ad regulam aūt vulgatā ipſius Aug. dicen Ad
dū.ꝙ ſi bene inſpicit͛ illa regula in ſe conti- aug.
net ⁊ importat rñſionē. Nā ibi dicit͛ qđ oēs
q̄ concipiuntur ex concubitu viri ⁊ mulieris
naſcunt͛ natura filii ire in pctō originali de
q̄ ſnia nemo pōt liberari niſi per gratiā xp̄i.
Et hoc cōceditur:q2 niſi liberetur per gra-
tiā xp̄i preuenientem:aut ſubuenietē3 ſemꝑ
naſcit͛ in peccato originali.⁊ ſic hieremias
⁊ Iohānes

et Joā.bapti.niſi fuiſſent liberati p̄ grām
xp̄i p̄uen ētē.vtiq̄ fuiſſent nati in pctō ſicut
fuerāt cōcepti cōceptione carnis ⁊ aīe.⁊ ſic
virgo maria poſtq̄ fuit ſeminal'r cōcepta q̄
ad carnē:ſi nō fuiſſet ſanctificata ⁊ p̄ gratiā
p̄ueñta in creatiōe ⁊ aīatiōe:vtiq̄ cōtrariſ-
ſet pctm̄ originale formaliter i aīa et pſona
⁊ ſic vere fuit liberata p̄ grāꝫ xp̄i ſingul'r ſu
per oēs alios nā iſta regula dicit:q̄ oēs ſic
cōcepti naſcunt̄ in pctō:ſꝫ poſtea dicit q̄ de
tali ſnia nemo pōt liberari niſi p̄ gratiā xp̄i:
ſic ſicut ab i la ſnia oīa fuimus liberati p̄ gra
tiam xp̄i ſubuenientē poſt lapſū:ita v̄go ma
ria fuit liberata p̄ gratiā xp̄i p̄uenientē ante
lapſum ⁊ ſic p̄manet v̄a illa regula:nec ꝯdi
cit huic poſitioni: nec econuerſo.Ad primā
Ad p̄mam rōnē. aūt rōnem qñ d̄r q̄ ſequeret̄ q̄ virgo maria
nō eſſet redēpta:nec xp̄s fuiſſet vniuerſalis
redēptor:Rñdet̄ q̄ hoc eſt ſup̄flue dictū:nā
virgo maria ita fuit redēpta in xp̄o ⁊ libera-
ta p̄ gratiā p̄uenientē:ſicut nos p̄ gratiam
ſubuenientē.nā illa grā p̄ueniēs q̄ fuit ſan
ctificata añ lapſum:ita fuit data ex meritis
paſſ onis xp̄i:ſicut illa que nobis ſubueniet
poſt lapſum.Et iō ita mortu⁹ eſt xp̄s p̄ ipſa
ſicut p̄ nobis:⁊ ita ipſa p̄ticipauit paſſionē
xp̄i p̄ illā gratiā ſicut ⁊ nos p̄ baptiſmū:⁊ ſic
ipſa nō fuit libera:ſꝫ liberata:eo q̄ liber d̄r
q̄s ſm naturā:⁊ ſic ſol⁹ xp̄s fuit inter mor-
tuos liber ſm naturā ⁊ pſonā iō potuit ce-
Ad ſecūdā. teros liberare Ad aliā aūt rōnē cū d̄r q̄ per
hoc ſequeret̄ q̄ nō ſolus xp̄s appareiſſet pri
mus in mūdo preter carnē pctī ad dānādū
pctm̄ ceterorū in ſua carne libera a pctō.
Rñdet̄ q̄ virgo maria nō apparuit in mun-
do in carne libera a pctō ſm naturā:ſed li-
berata ſcōm pſonā p̄ grām xp̄i:q̄ primo ap-
paruit in carne libera ſm pſonā ⁊ naturā:⁊
ſic p̄ꝫ q̄liter iſta ſancta ⁊ deuota poſitio nul-
lo mō ꝯdicit ſacre ſcripture:nec rōni:imo
ꝯcordat cū ſacra ſcriptura:⁊ rōne:⁊ ſic p̄ꝫ ſe
cūda dignitas virginis marie:ſcꝫ q̄liter ſin
gulariter fuit in ſua creatiōe ⁊ aīatiōe ſan-
ctificata:p̄ quā ſanctificationē fuit p̄ſerua-
ta ab oī malo:⁊ cōfirmata in oī bono ſuper
oēs creaturas:⁊ hoc eſt ſecūdū magnū pri-
uilegiū q̄ xp̄s magnificauit matrē ſuā ſuper
oēs ſanctificatos.¶ Tertia aūt dignitas ⁊
priuilegiū virginis marie fuit:q̄ deus acce
lerauit in ea liberū arbitriū ad merendū ſu
per oēs creaturas idest q̄ incepit vti libero
arbitrio ſnē voluntatis poſt ſuā creationē in
ſua infantia:⁊ habere magis vſuꝫ rōnis:q̄
aliq̄s homo mūdi p̄ter xp̄m.hoc aūt dupli-
citer ſic p̄bat̄.P̄rio cōparādo virginē ma-
riā ad oēs infantes ⁊ pueros.Scd̄o cōparā-
do eā ad ſcōs.Quantū ad primū quidam ar-
guunt ſic.Nā quicquid gratie ⁊ ſanctitatis
cōſecuti ſunt ceteri ſancti in hoc mūdo:mul

Maria ſu p̄ oēs creaturas meruit ⁊c.

to altius ⁊ excellentius fuit cōſecuta virgo
maria:ſꝫ q̄dā ſcti cōſecuti ſunt vſum liberi
arbitriū in ſua natiuitate:⁊ q̄dā in vtero ma
tris añ natiuitatē:g̃ hoc idē excellenti⁹ cō-
ſecuta eſt v̄go maria.Maior hui⁹ fundat̄ in
v̄bo angeli.ſ.Aue maria gratia plena.ſup
q̄d dicit Hierony.q̄ ceteris p̄ ptes:ſed ma- Hier.
rie tota ſimul ſe diffudit gratia.Itē ſup idē
v̄bū dicit Aug.in ſmone de natiuitate v̄gi-
nis.Quid iuſtitie:q̄d ſctitatis hec v̄go indi Aug.
gere potuit:q̄ efficacis ad oīa grē plenitudi
nē accepit?aut q̄s vnq̄ in ei⁹ corpe vel aīa
loc⁹ potuit inueniri pctī?Ex q̄ p̄ꝫ q̄ ſicut nā
q̄ fuit euacuata a gratia:ſic nunq̄ pctō fuit
obnoxia.Et iō ſubdit.Cui null⁹ vnq̄ p̄riar-
charū:null⁹ p̄phetarū potuit cōparari:nec
mirū ſi puritate altitudinē cunctoꝝ ſuperet
mortaliū:q̄ partu cunctoꝝ celſitudinē trā-
ſcendit angelorum.Ex quib⁹ v̄bis arguunt
iſti q̄ nulla gratia ſctitatis fuit collata ali-
cui ſancto in hac vita:quin illa excelentius
fuerit collata virgni marie: cuius cauſa aſſi
gnat Aug.q̄ de⁹ fabricauit illud tabernacu
luꝫ:de q̄ ſctūs ſanctorū debebat carnē aſſu-
mere ⁊ in eo habitare:ergo in ſui fabricatio
ne ſicut nulli pctō debuit ſubiacere.ita nul-
la grā ⁊ ſanctitate potuit indigere.Minor p̄
batur:nā multi ſancti incéperunt vti libero
arbitrio in ſua natiuitate:⁊ p̄ cōſequēs ince
perūt mereri:ſicut fuit btūs Nicolaus:qui
ilico poſt natiuitatē duꝫ lauaret̄ ſurrexit pe
dib⁹ ⁊ ſtetit erect⁹ in peluī:⁊ ilico icepit ieiu
nare ter in ſeptimana:ſcꝫ.ij.⁊.iiij.⁊ vj.feria
q̄d nō factū fuit ſine vſu liberi arbitrij:q̄ ali
ter non meruiſſet in tali ieiunio:ergo ſequit̄
q̄ hāc gratiam merēdi peramplius et perfe
ctius conſecuta eſt virgo maria in ſua nati-
uitate.Itē de Joanne baptiſta q̄ añ natiui-
tatē exultauit in gaudio in vtero mr̄is ad p̄-
ſentiā ſaluatoris ⁊ v̄ginis marie:dicit Aug.
q̄ forſan fuit in eo accelerat⁹ vſus liberi ar-
bitrij:q̄ q̄deꝫ opinio poſtea habita eſt tanq̄
certa quaſi apud oēs doctores:eo q̄d Joan.
baptiſta in tertio anno iam vtebat̄ libero ar-
bitrio:q̄ ingreſſus eſt deſertū ad p̄niam agē
dā.Ex quib⁹ p̄ꝫ q̄ ſi talē gratiā merēdi con-
ſecutus eſt Johānes baptiſta in ſexto menſe
ſue ꝯceptiōis:⁊ in q̄rto mēſe a ſua aīatione:
vt patet Luce primo:ergo perampli⁹ ⁊ pfe-
ctius ꝯſecuta eſt virgo maria i vtero matris:
ſcilꝫ q̄ ſi Joan.incepit vti libero arbitrio in
quarto menſe ſue animationis:ergo virgo
maria incepit añ quartū mēſem:q̄ in aliquo
debuit excedere Joānem baptiſtam.Et ideo
dicūt quidam viri contemplatiui quod vir-
go Maria in ſua prima ſanctificatiōe cōſecu
ta eſt hāc gratiā ſimul cū ceteris.⁊ ilico ince
pit vti libero arbitrio ⁊ mereri.Et hoc p̄mo
probant per rationem iam dictam:quia de-

btūs Nicolaus incepit vti libero arbitrio in ſua natiuitate.

Q̄d marie fuit accelerat⁹ vſus liberi arbitrij.

buit excedere ioannem baptiſtā ⁊ oēs alios in tali gr̄a. Sc̄do per nullū tempus debuit ceſſare ab actu merēdi i vigilia. Et iō dicūt iſti ꝙ virgo maria ilico poſt ſanctificationē fecit votū ꝑpetue ꝟginitatis i vtero matris: qḋ poſtea ꝑ ſucceſſionē temporis oſtendit. Nā ſtatim tertio anno tanꝙ ꝟgo ſe ad dei famulatū dedicauit ad ſeruiendū deo in tēplo domini. Et abſq auxilio aſcēdit qndecim gradus tēpli cunctis qui aſtabāt mirātibus. Et ſic ieiuniis ⁊ iugi oratione ⁊ cōtēplatione ſeruiuit in tēplo domini vſq ad diē deſponſatiōis ſue. Et ſic patet qualiter fuit in ea accelerat⁹ vſus ratiōis et liberi arbitrij peramplius ⁊ perfectius ⁊ citi⁹ ꝙ in vlla creatura.

Obiectio.

Sꝫ cōtra hoc inſtant aliq̄ dicētes ꝙ ſeq̄ret ꝙ ꝟgo maria eſſet eq̄lis xp̄o in dignitate: qui ab inſtanti ſue creationis habuit hoc priuilegiū: eo ꝙ ilico fuit viator ⁊ cōprehēſor.

Rn̄ſio.

Quibus reſpōdet̄ ſcḋm iſtos contemplatiuos: ꝙ nunꝙ ꝑpter hoc maria fuit xp̄o equalis in dignitate: qꝛ multiplex fuit in hoc differētia. Primo qꝛ xp̄s a primo inſtāti fuit ſibi comprehenſor ⁊ viator. Maria aūt viatrix tantū Secundo quia chriſt⁹ habuit hoc ꝑ ſe ratione perſonalis vnionis tanꝙ caput ⁊ fons omniū gratiarū ad diſtribuendū. Maria aūt tanꝙ mēbrū habuit deriuatiue a xp̄o tāꝙ a capite. Itē xp̄s ſemper vtebat̄ libero arbitrio: ⁊ merebat̄ tā in ſomno ꝙ in vigilia: qꝛ vnicus fuit actus merendi in xp̄o cōtinuus ⁊ nō interpollatus a principio in inſtanti incarnationis vſq ad crucem incluſiue: vt dictū eſt ſuper pſalmo xxviij. Uirgo aūt maria ſolū vtebat̄ libero arbitrio i vigilia. Et ſic fuit multiplex differentia abſque ꝓportiōe equalitatis.

Uſus liberi arbitrij citius fuit acceleratus in maria ꝟgine ꝙ in q̄cūꝗ alio ſctō.

Eſt verū ꝙ ſi virgo maria habuit hāc gratiā ilico in ſua prima ſanctificatione: et ſtatim incepit vti libero arbitrio: an hoc fuerit ei ꝯceſſum in ſc̄da hora vel die vel mēſe poſt aiationē nō eſt differendū nec altercandū. qꝛ totum abſq cōtradictione deus potuit facere. Sꝫ ſufficit nobis ꝙ fuit in ea acceleratus vſus liberi arbitrij citius ⁊ peramplius ⁊ perfecti⁹ ꝙ in Joāne baptiſta ⁊ q̄cūꝗ alio ſancto ꝑpter ratiōes iā dictas: ⁊ hec eſt tertia dignitas quā cōſecuta fuit virgo maria i hac vita ſup oēs alios ſanctos ⁊ ſctās: q̄ dignificauit ⁊ magnificauit eā fili⁹ ſu⁹.

Marie cōiugiū ec.

¶ Quarta aūt dignitas ⁊ ſingulare p̄uilegiū q̄ xp̄s q̄ potens eſt nomen eius ſanctū magnificauit matrē ſuā fuit ſingulare coniugiū quo eam magnificauit ſuper oēs coniugatas: ⁊ ſponſas preteritas ⁊ figuras. Quia nunꝙ fuit nec erit tam mirū ⁊ dignum coniugiū: eo ꝙ fuit factū ⁊ celebratū ſimul cum voto virginitatis vtriuſq coniugis: ſcilicet marie ⁊ ioſeph. Jō dictū eſt coniugiū virginale cui nunꝙ ſimile factū eſt nec ſeruatū ⁊ celebratū. Et iō benemerito queſierūt oēs doctores tā ſacri ꝙ ſcholaſtici vtrū fuerit verū ꝯiugiū ſeu matrimoniū inter ioſeph ⁊ ꝟginē mariā: cū vterꝗ vouiſſet ꝟginitatē aī ꝙ deſpōſaret̄: ſꝫ qꝛ in deſpōſatiōe vterꝗ ꝓmiſit alteri poteſtatē ſui corporis ad ꝓlem ꝓcreandā ⁊ actū venereū exercendū: iō videt̄ ꝙ cū voto virginitatis prius facto non potuit fieri nouū votū ꝯiugale: cū tale votū videat̄ ꝯtra voto virginalis caſtitatis.

Os ꝑ pulcra.

Rn̄ſio ad q̄ſtionem. Quō inter Joſeph ⁊ mariam fuit verū mr̄imoniū.

Ad hoc cōiter rn̄dent oēs doctores: ꝙ illud fuit verū cōiugiū ſub vtroq voto: ſed ſcḋm votū nō fuit affirmatiuum virginitatis: ſed conditionatū: iſto modo: nā ante coniugiū vterꝗ fecerat votū virginatis abſolute: ſed in cōiugio iterū fecerūt votū ꝓ voto cōiugij iſto modo: ſcꝫ ꝙ volebant viuere in cōiugio nō ad gn̄andā ꝓlē: nec ꝑpter actū venereū: ſꝫ viuere ſub virginali caſtitate ſicut aū ꝓmiſerāt: niſi de⁹ aliter diſponeret ⁊ diſpēſaret: ſed iſta cōditio eſt valde gn̄alis qꝛ omne votū factū deo ſemꝑ ſit cū tali ꝯditione: qꝛ vnuſquiſꝗ in vouendo firmiter ꝓmittit ſuare votū ex ꝑte ſui: reliquū aūt relinq̄t ⁊ ponit in dei arbitrio ⁊ volūtate. Et iō rn̄ſio non videt̄ mihi euacuare ⁊ explicare myſteriū iſti⁹ ꝟginalis ⁊ ſacri ꝯiugij: imo eſt dicēdū ꝙ illḋ ꝯiugiū fuit factū īter eos cum abſoluta ⁊ exꝑſſa ꝯfirmatiōe ꝓteriti voti ꝟginitatis ex ꝑte vtriuſꝗ: ⁊ factū fuit votū cōiugale ex ꝑte vtriuſꝗ ſub abſoluta negatiōe act⁹ venerei manēte ꝟo ꝯiugio.

Mr̄imonium ad triplicem finem fuit a deo inſtitutum.

¶ Ad cuius itellectū eſt valde aduertendū ꝙ cōiugiū ſiue mr̄imoniū: qḋ eſt primū ⁊ naturale ſacramentū ad triplicē finem ⁊ bonū fuit a deo inſtitutū a principio. Quorum primus finis fuit abſolutus ad hoīs felicitatē. Secundus fuit cōditionatus ꝑpter neceſſitatē nature lapſe. Tertius ꝑpter neceſſitatē ſalutis et peccati euitandi: vel pōt dici qḋ coniugium fuit inſtitutum ad triplex remediū. Pmo ad remediū ꝯſone q̄ ad ſui felicitatem. Scḋo ad remediū ⁊ ꝯſeruationē nature lapſe. Tertio i remediū libidinis ⁊ ad excuſationē peccati.

Cōiugium fuit inſtitutū ad triplex remediū.

Pmo ergo fuit inſtitutū cōiugiū ꝑpter bonū mutue ſocietatis: ⁊ amoris: ⁊ mutui adiutorij ⁊ obſequij: vt ꝑꝫ Gene. ij. Nā de⁹ pmo formauerat hoīē: ⁊ ſpirauerat i eo ſpiraculū vite: ſꝫ facto viro ſine femina dixit. Non eſt bonū hoīē eſſe ſolū: faciam⁹ ei adiutoriū ſimile ſibi. Et ſeq̄t̄ poſtea. Ade vero nō erat adiutoriū ſimile ipſi: miſitꝗ dn̄s ſoporē in adam: tulitꝗ vnam de coſtis ei⁹: ⁊ repleuit ꝓ ea carnē ⁊ edificauit coſtā in mulierē: ⁊ adduxit eam ad Adā: vn̄ ſurgēs Adā a ſopore dixit: nunc os ex oſſib⁹ meis ⁊ caro ex carne mea propter hoc dimittet homo patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori ſue: et erunt duo in carne vna

⁊c. Ex quibus verbis ptʒ ꝙ cõiugiũ de pria-
ria intentione fuit a deo iſtitutũ ꝓpter tri-
plex bonum: ſcʒ ꝓpter mutuã ſocietatẽ ⁊ mu
tuum amorẽ: ⁊ mutuũ adiutoriũ ⁊ obſequiũ
Bne ſine quib⁹ nulla põt eſſe felicitas q̃ ſine ſo-
ſius cio nulla põt eſſe iocũda poſſeſſio: vt inquit
Boetius: iõ dixit deus: nõ eſt bonũ hoĩem eẽ
ſolũ ⁊c. Iſta ergo tria bona ſufficiũt ad verũ
et ꝑfectũ coniugiũ ꝓpter hoĩs felicitatem: ⁊
iſta fuit primaria cauſa inſtitutiõis cõiugij.
Scdo aũt fuit iſtitutũ ꝓpter bonũ ꝓlis ad
cõſeruationẽ ſpeciei ⁊ nature lapſe: ⁊ ad re-
ſtaurandã ruinã angelorũ: vñ vidẽs deus ſe
des celeſtes vacuas ex angelorum ruina et
ꝓuidens hoĩem peccaturũ ⁊ moriturũ ꝓpter
pctm̃. Iõ ne ſpecies humana periret: ⁊ vt nu
mero hoĩm electorũ ⁊ iuſtorũ reſtauraretur
ruina angelorũ: dedit gñationẽ hoĩ: ex cã er
go pcĩi data eſt hoĩ gñatio: ſcʒ propter pecca
tum hoĩs ⁊ angelorũ. Nã ſi angeli non pec-
caſſent: non fuiſſet neceſſaria eorũ repara-
tio ruine: ⁊ ſi hõ nõ peccaſſet: non fuiſſet ipi
inflicta mors nec corruptio. Et ſic nõ fuiſſet
neceſſaria generatio: quia in illis duob⁹ po
tuiſſet humana ſpecies in perpetuũ conſer-
uari: vſqʒquo aſcendiſſet in vitam meliorem
⁊ eternã vt inquit Aug. Ex q̃bus patet ꝙ ge
p̃mi neratio prolis accidit cõiugio propter pecca
parẽ- tum. Et ideo iam inſtituto vero ⁊ ꝑfecto con
tes iugio ꝓuidens deus adã ⁊ euaʒ peccaturos
erant dedit eis generationẽ bñdictã dicẽs. Creſci
veri te ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrã. ⁊ tũc cõ
cõiu- iugiũ dictũ eſt matrimoniũ ratione prolis.
ges Ex quibus patet ꝙ primi parẽtes iam erãt
añ da veri coniuges añ datã gñationẽ. Et per cõſe
tam quẽs cõiugiũ fuit perfectũ ſacramentũ pre-
gña- ter datã generationẽ. Itẽ ſequitˀ etiã ꝙ gene
tionẽ. ratio de p̃maria intentione fuit data ad re-
ſtaurãdã ruinaʒ angelorũ. Et ideo fuit data
cũ benedictione. Et ideo primi parentes añ
peccatũ genuiſſent ſine libidine. Et ꝑ cõſe-
quẽs filios ſctõs q̃ ꝑpetuãtes vitaʒ in ſctita
te ꝑ eſum ligni vite poſt lõgũ tẽpus fuiſſent
trãſlati in vitã meliorẽ ad reparandã ruinã
angelorũ. Ex cõſequẽti aũt data fuit gñatio
in coniugio ad cõſeruationem humane ſpe-
ciei: ne periret ꝓpter mortẽ indiuiduorũ. Sed
q̃ gñatio q̃ añ lapſuʒ fuerat data benedicta
poſtea ꝓpter pctm̃ fuit maledicta et vitiata
morbo libidinis. Vñ ꝓuenit corruptio in to-
ta gñatione humana ꝓpter qð pctm̃ carnis
venit diluuiũ ſuꝑ terrã: iõ poſt diluuiũ deus
iterũ cõfirmauit matrimoniũ dicẽs: creſcite
⁊ multiplicamini ⁊ replete terrã Geñ. viij. et
tũc confirmatũ eſt matrimoniũ in remediuʒ
libidinis ad euitãdũ pctm̃ in cõiugib⁹ ſcʒ ne
actus venere⁹ ⁊ officiũ generãdi reputetur
eis ad pctm̃ ꝓpter libidinẽ. Nã cũ libido ſit
inflicta ꝓpter pctm̃ vltra primã inſtitutionẽ
gñationis: ⁊ peruertat verã intẽtionẽ ⁊ finẽ
⁊ ordinẽ generãdi: q̃ gñatio nõ fuit data ni
ſi cauſa ꝓlis generãde: nec cõcubitus debet
fieri niſi cauſa ꝓlis generãde: tñ libido ver
tit illũ ordinẽ: q̃ ſemꝑ ꝓuocat ad implendũ
illicitũ appetitũ carnis iõ ſolũ ſacramentuʒ
matrimonij excuſat pctm̃ in actu venereo: ⁊
ſic tertio fuit inſtitutũ mrĩmonium in reme-
diũ libidinis ꝓut dictũ fuit ſuꝑ pſal. cxviij. ⁊
vt latius ptʒ ꝑ Augu. in lib. de nuptijs et de
adulterinis cõiugijs. Ex quibus oĩb⁹ ptʒ ꝙ
aliq̃n fuit verũ ⁊ ꝑfectũ cõiugiũ ſine mrĩmo
nio: ideſt ſine gñatione: ⁊ aliq̃n fuit verũ ma
trimoniũ ſine libidine. Nã licet p̃mi paren-
tes nõ genuerũt proleʒ ante lapſum: tñ iam
erat eis collata virtus generatiua ⁊ licentia
generãdi. Ex quib⁹ oĩbus ptʒ ⁊ ſequitˀ ꝙ in-
ter Mariã ⁊ beatũ Ioſeph potuit eſſe ⁊ fuit
de facto perfectũ ⁊ verũ ⁊ ſacr̃ale cõiugium
ſiĺ cũ abſoluto ⁊ expreſſo voto virginalis ca
ſtitatis cũ negatiõe cuiuſcunqʒ oppoſiti. Et
ſic quãdo Ioſeph et Maria conuenerunt in
cõiugiũ fecerunt duplex votũ. Primo voue-
rũt incõcuſſe ſeruare virginitatẽ deo ⁊ fuge Ma-
re oẽ cõſortiũ carnale: eo ꝙ in ambob⁹ erat ria
fomes extinctus per ſanctificationẽ. Secũ- ⁊ io-
do vouerũt mutuam ⁊ indiuiduã ſocietateʒ ſeph
⁊ amorẽ ſpũalẽ ⁊ mutuũ obſequiũ ⁊ adiuto du-
riũ. Et ſic fuerũt reducti ad primũ ſtatũ in- plex
nocentie quo ad hoc ⁊ ad primariã intentio fece-
nẽ ⁊ finẽ cõiugij: ꝓut principalr̃ fuerat a deo runt
inſtitutũ. Et fuit etiã cõiugiũ verũ ſacramẽ- votũ.
tũ: q̃ ſignificabat ſacramentũ incarnatiõis
⁊ vnionis humanitatis ad verbũ. Et ſic fuit
celebratũ ſuꝑ bono fidei ⁊ ſacramẽti. Poſtea
vero ſecutũ eſt bonũ ꝓlis: ſed non ex officio
cõiugali: ſed ope ſpũſſcti: ꝓut infra patebit
⁊ ideo nõ abſtulit bonũ fidei coiugalis: nec
bonũ ſacramẽti. Et ſic ptʒ ibi fuiſſe verũ cõ-
iugiũ abſqʒ cõditiõe. Q̃r illud cõiugiũ Marie
ſolũ fuit celebratũ ꝓpter bonũ ſocietatis et
adiutorij: ⁊ mutui amoris inter eos: et fina-
liter ad ſeruitiũ ⁊ myſteriũ xp̃i. Et hoc expli orige
cat Origenes qñ querit cauſaʒ quare voluit nes.
de⁹ vt mater ſua eẽt deſpõſata añ myſteriũ
incarnatiõis? Ad qð rñdet Origenes ſimul
cũ ceteris ſacris doctorib⁹: ꝙ hoc factũ fuit
multiplici ex cã. Primo ad cuſtodiã ⁊ adiu-
toriũ v̾ginis Marie: ⁊ vt Ioſeph eſſet teſtis
ſue virginitatis. Et eſſet ſoci⁹ ⁊ comes ſui iti
neris i eũdo ad viſitãdũ Elizabeth. Et eũdo
in bethleẽ ad ptũ. Et ad circuncidẽdũ puerũ
in hieruſ vt ſiſterẽt eũ dño. Et fugiẽdo i egy
ptũ. Et in redeũdo in iudeã et nazareth ⁊c.
Que oĩa finalr̃ ordiabãt i ſuitiũ ⁊ obſequiũ
pueri. Scdo aũt hoc factũ eſt ad cõſeruãdã
terrenã famã v̾ginis: ne putaret̾ ꝓpoſ ꝓlẽ
cõcepiſſe ex adulterio: ⁊ ſic de ceteris cauſis.
Sʒ principaliter illi⁹ cõiugij cauſa aſſigna-

tur ꝑpter mutuã ſocietatẽ obſequiũ. Ex qui-
bus oĩb⁹ ptʒ qualiter xp̃s potẽs ⁊ ſctũs ma-
gnificauit matrẽ ſuã: ſingulari ꝑuilegio ⁊ di-
gnitate ſup oẽs cõiuges in ſtatu cõiugali: qꝛ
A Maria ꝟgo cõcepit ⁊ peperit ꝟgo. illud fuit cõiugiũ ꝟginale ſimul cũ voto ꝟgi-
nitatis factum ⁊ celebratum ⁊ obſeruatum.
¶ Quinta dignitas ſingularis ⁊ magna vir-
ginis marie fuit ꝟginalis cõcept⁹ et partus
qua magnificauit eã xp̃s: qꝛ abſq; oĩ ſorde et
corruptione cõcepit et peperit xp̃m ſeruata
virginali integritate: immunis ⁊ excepta ab
illa ſentẽtia ⁊ lege ⁊ maledictiõe data in p̃n-
cipio oĩbus mulierib⁹ cõcipiẽtib⁹ et partu-
rientib⁹: quib⁹ oĩbus in ꝑſona Eue dictũ eſt.
Multiplicabo erũnas ⁊ cõceptus tuos: ⁊ cũ
dolore paries ⁊c. Et ꝑ ꝯñs fuit ſola ꝟgo ma-
ria illa mulier de qua dixit de⁹ ſerpẽti. Ipſa
cõteret caput tuũ ⁊c. In qua quidẽ cõceptio-
ne et partu virgo maria nõ ſolũ fuit immunis
ab oĩ erumna ⁊ ſorde ⁊ dolore: ſed etiã a ſue
integre virginitatis corruptiõe et violatiõe:
qꝛ ille ſacratiſſimus cõcept⁹ ⁊ partus ita pre-
buit ipſi fecunditatem ⁊ prolẽ: ꝙ nõ abſtulit
nota incõpoſſibilia. ꝟgininitatẽ: vt inquit Aug. et ſic ſimul facta
eſt mater ⁊ virgo. ¶ Vñ eſt aduertendũ qd̃
quinq; erãt incompoſſibilia et incõpatibilia
apud naturã ⁊ exiſtimationẽ hoĩm ante my-
ſteriũ incarnatõis. Primo ꝙ mulier cõcipe-
ret ſine viro. Secundo ꝙ mulier cõciperet ⁊
pareret ſine corruptione virginitatis. Et ꝑ
cõſequẽs ꝙ ſimul eſſet virgo ⁊ fecũda. Ter-
tio ꝙ cõcipet ⁊ pareret ſine ſorde ⁊ erumnis
⁊ dolore. Quarto ꝙ mulier poſſet cõcipere ⁊
parere ex altero abſq; adulterio et fornica-
tione ⁊ iniuria et violatiõe fidei coniugalis.
Quinto ꝙ tale germẽ nõ eẽt adulterinum ⁊
maledictũ ñ pctõ obnoxiũ. Sʒ oĩa iſta q̃nq;
fuerũt facta cõpoſſibilia ⁊ cõpatibilia ⁊ ve-
rificata in iſta ſacratiſſima incarnatiõe filij
dei ex ꝟgine maria. ¶ Nã ibi fuit vera cõce-
ptio ꝓlis abſq; ſemine viri: ⁊ ꝑ ꝯñs ſine fecũ-
ditate libidinis. Et ibi verus cõcept⁹ ⁊ par-
tus abſq; amiſſione virginitatis. Et maria
fuit fecũda et mater ſimul cum virginitatis
integritate. Et cõcepit ⁊ peperit abſq; oĩ cor-
ruptione ⁊ ſorde ⁊ erumna ⁊ dolore cũ oĩ le-
titia ⁊ felicitate. Et cõcepit filiũ dei ſine iniu-
ria Joſeph ⁊ fidei cõiugalis: ⁊ illd̃ germẽ nõ
ſolũ nõ fuit adulterinũ: nec fornicariũ: nec
maledictũ: ſed etiã fuit liberũ in nã ⁊ perſo-
na ab omni peccato: qꝛ nõ ex opere adã: nec
ex adulterio: ſed opere ſpirituſſancti fuit for-
matum ⁊ cõceptũ. Et ſic fuit germẽ natura-
liter ſanctum. Modus autem quõ ſupradi-
cta quinq; incõpoſſibilia facta ſunt poſſibi-
lia ⁊ vera explicat̃ Luce. j. Vñ qñ Maria di-
xit. Quomodo fiet iſtud quoniam virum nõ
cognoſco: ideſt ex voto virginitatis cogno-
ſcere virum non intendo? Ad hoc reſpondit
angelus dicens. Spirituſſanctus ſuperueniet
in te: ⁊ virtus altiſſimi obũbrabit tibi. Jdeoq;
et qd̃ naſcet̃ ex te ſanctũ vocabit̃ filius dei ⁊c.
¶ Ex quib⁹ ptʒ ꝙ ſpũſſanct⁹ ꝑ ſuã obumbra-
tionẽ illa quinq; impoſſibilia apud naturã:
fecit eſſe cõpoſſibilia in virgine Maria ſup
naturã. Vñ dixit Aug. ꝙ ſpirituſſctũs nõ ſo- Aug.
lum obũbrauit ipſi ventrẽ: ſʒ etiã mentẽ. Nã
per obumbrationẽ ventris fecit illã fecũdã
illa quinq; incõpoſſibilia auferẽdo ſed obũ-
brãdo ipſi mentẽ fecit ipſam ꝓphetiſſam ⁊
euãgelicã tympaniſtriã vt patebit. Primo ĝ
ſpirituſſanctus obumbrando ventrẽ Marie
formauit ⁊ organizauit corpus chriſti ex pu-
ris ſanguinib⁹ eius. Et ſic cõcepit ſine viro
abſq; opere adã ⁊ ſine adulterio et fornica-
tione ⁊ abſq; iniuria fidei cõiugalis ⁊ ſacra-
menti. Et tunc tota trinitas creauit in eodẽ ſpũſ-
inſtanti animã in illo corpore formato: ⁊ or- ſctũs
ganizato oĩ plenitudine gratiarum ⁊ perfe- xp̃i
ctionum preditam. Et ſic illud germẽ nõ ſo- cor-
lum fuit ab oĩ culpa ⁊ pctõ naturaliter et ꝑ- pus
ſonaliter liberũ: ſed etiã fuit germen natu- orga-
raliter ſanctum ſumendo naturã pro modo niza-
ꝓductionis et liberationis: ⁊ oĩa iſta voluit nit.
angelus explicare cũ dixit. ſpirituſſanctus
ſuperueniet in te: et virtus altiſſimi obũbra-
bit tibi. Jdeoq; quod naſcetur ex te erit ſup-
ple ſctm̃: ſʒ qꝛ illa humanitas ſic in vtero cõ-
ditionata ⁊ formata in atomo in eodem in-
ſtanti formationis et animationis fuit ꝑ ver-
bum perſonaliter aſſumpta: iõ ſubdit ange-
lus. Jdeoq; ideſt propter talem modũ illud
germen ſanctũ quod naſcetur ex te vocabi-
tur filius dei. q. d. ꝙ illud germen erit ſan-
ctũ ⁊ nullo mõ adulterinũ: nec alicui pctõ
obnoxiũ ꝑpter modũ conceptionis. Et vo-
cabitur filius dei propter gratiam perſonalis
vnionis ad verbũ. Et ſic ptʒ qualiter ex obum-
bratione ⁊ opere ſpirituſſcti virgo maria cõ-
cepit ſine ſemine viri ⁊ ſine opere adam ob-
ſeruata ſp̃ virginitate abſq; oĩ ſorde ⁊ corru-
ptione ⁊ abſq; fidei coniugalis iniuria ⁊ le-
ſione: ⁊ cũ prolis ſanctitate ſancta ſimul ma-
ter ⁊ fecũda et virgo: et poſtea peperit ſine
dolore ⁊ oĩ ſorde virginitatis tam corporis
ꝙ̃ mẽtis leſione: qꝛ ille dei filius dominus
nature qui ventis ⁊ elementis imperauit ⁊
ſuper aquas ſiccis pedib⁹ ambulauit: ⁊ de
ſepulcro clauſo ⁊ ſigillato exiuit: iam in ſua
natiuitate voluit vti ſua poteſtate naſcendo
ex virgine clauſtro ꝟginitatis illeſo. Et hec
ẽ q̃nta dignitas ⁊ quintũ ꝑuilegiũ q̃ xp̃s vo-
luit magnificare ꝟginem mr̃em ſuã ſup oẽs
ꝯcipiẽtes ⁊ parturiẽtes rẽddẽdo ipſam immũ-
nẽ a cõmuni lege ⁊ maledictiõe oĩʒ aliarum
mulierꝫ. Et q̃ pʒ ꝙ ipſa fuit ſola q̃ ꝯtriuit ca-
put ſerpẽtis ꝓut de⁹ ꝓdixit añ legẽ ꝓmulga-
tã. ¶ Sexta dignitas ꝟginis marie q̃ digni- D

ficauit ⁊ magnificauit eã xp̃s fuit:q2 in ſup dicto myſterio incarnatiõis fuit facta natu ralis ⁊ carnalis mater dei: p quã dignitatẽ nõ ſolũ altitudinẽ oĩz mortaliũ:ſz etiã celſi tudinẽ trãſcẽdit olm angeloꝝ.vt inqͥt Aug. in.ij.ſermone de natiui.virginis. ¶ Uñ eſt aduertẽdũ q̄ iſta ſexta dignitas eſt altera a quinta p̃cedẽte:⁊ multo altior ⁊ ſublimior. Nã maior dignitas eſt eẽ mr̃ez dei:q̃ cõci pere ſine ſemine ope ſpũſſcti:⁊ ↄcipere ⁊ pa rere abſq3 oĩ ſorde ⁊ dolore:ſeruata virgini tate:q2 de⁹ poſſet facere illud ſine iſto l aliq̄ alia muliere.Nã ſpũſſctũs abſq3 viro poſ ſet formare fetũ ex ſanguinib⁹ alicui⁹ mulie ris in vtero ei⁹ abſq3 conſortio viri:⁊ creare aiaz in illo fetu abſq3 h̄ q̄ verbũ nec aliq̄ p ſona diuina aſſumeret ipm pſonalr̃:⁊ ↄñs ille hõ nõ eẽt de⁹.Et poſſet etiã facere q̄ il la mulier nõ corrũpereť in ↄcipiẽdo:nec pa riẽdo:ſz maneret virgo poſt partũ: ⁊ tñ illa mulier nõ eſſet mr̃ dei:poſtq̃ illa ples non eſſet pſonaliter deus.Et p conſeqnes illa mulier nõ eẽt ita digna ſicut virgo maria q̄ eſt mater dei.Et ſic eſt dicendũ q̄ mgna ⁊ grãdis dignitas eſt cõcipere ſine viro ope ſpũſſcti:⁊ parere cũ virginitate abſq3 omni ſorde ⁊ dolore:ſed multo maior eſt eſſe ma trẽ dei.Nã ſicut nõ poteſt excogitari maior dignitas in aliqua creatura q̃ vniri deo p ſonalr̃:⁊ deũ eẽ pſonaliter ſicut eſt xp̃s ho mo:ita poſt xp̃m ⁊ poſt illã dignitatem non poteſt maior dignitas excogitari q̃ eſſe ma trem dei.Et ſic ſicut non potuit aliquis hõ magis ſublimari ⁊ dignificari q̃ aſſumi p ſonaliter adeo in vnitate ſuppoſiti:ita vir go maria nõ potuit magis dignificari poſt

Not. xp̃m q̃ q̄ verbũ aſſumeret illã carnẽ ex ea. Et per ↄſequẽs faceret eſſe matrẽ dei in vni tate maternali qua non põt eſſe maior poſt vnitatem perſonalem.et hoc ſemper intelli gendo cum gratia gratifica .Et ſic dignior eſt maria inquãtũ mater dei q̃ inquãtũ cõ cepit ⁊ peperit virgo.Uñ intãtuz iſta digni tas eſt maior ceteris dignitatib⁹ tã p̃cedẽti bus q̄ ſubſequẽtibus:inquãtuz oẽs alie di gnitates vel ordinabantur ad iſtã:vel date ſunt ipſi propter iſtã:q2 decuit eam habere oẽs alias dignitates inquantum eſt mater dei.Quia vt eſſet mater dei fuit in pmo gra du poſt xp̃m predeſtinata ab eterno:⁊ in li bro vite ſcripta.Et vt eſſet apta mater dei fuit in ſua creatione ſctificata:⁊ ab oĩ culpa p̃ſeruata:⁊ fuit in ea vſus liberi arbitrij ac celerat⁹ ad merendũ in infantia ⁊ pueritia et ſic de ceteris.⁊ ſic poſtea facta mater dei meruit ſup oẽs choros angelorum in gloria collocari:⁊ mediatrix ſingularis inter filiũ ⁊ oẽs hoĩes fieri. q2 xp̃s inq̄uãtũ erat fili⁹ eius:⁊ ipſa mater eius voluit eã ceteris om

Maria na mater natu ralis.

nibus dignitatib⁹ ⁊ p̃uilegijs dignificare:⁊ magnificare:q2 eſt ei⁹ fili⁹ ſingularis. Sed hic eſt valde inſiſtẽdũ.Nã videť q̄ xp̃s non ſit ſingularis fili⁹ marie v̄ginis.Nã l ſacra ſcriptura maxie euãgelica xp̃s nõ ſolũ dr̃ fi li⁹ marie v̄ginis:ſz etiã filius dei ſicut dixit angel⁹ Luc.j.Qd eñ ex te naſceť ſctm̃ voca bit fili⁹ dei.Et dr̃ fili⁹ Dd ibidẽ cũ ait.Da bit ei dñs ſedẽ Dauid pr̃is ſui.Itẽ dr̃ filius Joſeph Luc.ij.cũ ait maria.Ego ⁊ pr̃ tu⁹ do lẽtes q̄rebam⁹ te.Et ſic p3 qualr̃ olm iſtorũ q̄tuor xp̃s dr̃ fili⁹:⁊ idõ cũ ſacra ſcriptura non poſſit mẽtiri:eſt valde aduertẽdũ ⁊ cũ humi litate ⁊ charitate iquirẽdũ quõ xp̃s dicať fi lius vniuſcuiuſq3 iſtoꝝ. ¶ Ad cuius intelle ctũ eſt valde aduertẽduz q̄ l3 xp̃s dicať fili⁹ vniuſcuiuſq3 iſtoꝝ:tñ nõ eodẽ mõ:ſz aliter ⁊ aliter eſt fili⁹ vniuſcuiuſq3 iſtoꝝ.Nã xp̃s dr̃ fili⁹ dei naturalis:ſz nõ carnalis:⁊ fili⁹ Ma rie v̄ginis naturalis ⁊ carnalis:⁊ filius Da uid ⁊ abrae: ⁊ fili⁹ Adam carnalis: ideſt ſm carnẽ:ſz nõ fili⁹ naturalis:⁊ dr̃ fili⁹ Joſeph nõ carnalis:nec naturalis ſed legalis .et idõ differẽdũ eſt de vnoquoq3 iſtoꝝ. ¶ Quantũ ad primũ nõ eſt dubiũ quin xp̃s ſit filius na turalis dei patris:nõ ſolũ inquãtũ deus:ſed etiã inquantũ homo pſonaliter aſſumptus. Nam inquantum deus ⁊ verbum patris ab eterno naturaliter ⁊ p modum nature pro ductum ⁊ genitũ de tota memoria fecũda ⁊ ſubſtãtia patris:vt oſtẽdit Auguſtinus.xv. de trinitate ⁊ ↄtra Maximinũ. Et ſic eſt ve rus filius naturalis ipſi⁹ patris :vt freqũe ter dictũ eſt in expoſitione pſalmoꝝ ⁊ maxi me.pſal.xliiij.Et etiã inquantũ homo eſt fi lius naturalis pr̃is ratione perſonalis vnio nis.Et ſic xp̃s nõ h3 aliũ patrẽ naturalẽ in quãtũ hõ aſſumptus niſi deũ patrem:vt di ctũ eſt ſup pſal.cix. ¶ Quãtũ autẽ ad ſecun dũ p eãdẽ rõnẽ xp̃s de⁹ ⁊ hõ diciť fili⁹ natu ralis v̄ginis.Et v̄go maria diciť mr̃ dei na turalis.Nã manifeſtũ eſt q̄ ipſa eſt vera mr̃ naturalis illi⁹ hoĩs.Nã l3 nõ p ↄſuetũ modũ nature ex ſemine viri ipſum ↄcepit:tñ ex ſuis naturalib⁹ ſanguinib⁹ fuit in eius vtero for matus ope ſpiritusſancti:non ex menſtruo: ſed puris ſanguinib⁹ naturalibus:⁊ ex illis fuit in vtero p nouem menſes alitus.Et ſic iſto modo virgo maria naturalr̃ ipſum aluit ex p̃prio naturali ſanguine.Itẽ poſt natiui tatez aluit ipſum:⁊ p̃prio naturali lacte la ctauit.Et ſic fuit vera mater naturalis ipſi⁹ chriſti.Et p eandem rationẽ fuit vera mater carnalis:q2 ex ſuis puriſſimis ſanguib⁹ illa caro fuit formata:et alita ⁊ augmentata.Et ideo chriſt⁹ fuit ſingulariter ⁊ magis et pfe cti⁹ filius naturalis ⁊ carnalis v̄ginis marie q̃ vnq̄ fuerit aliquis homo fili⁹ matris ſue: ⁊ ratio eſt.Nam cũ omnes alij hoĩes fuerint

obiectio.

rñſio.

Xp̃s quo ẽ filius dei et virginis.

Not.

coagulati ⁊ formati i vtero materno ex ſan-
guine mẽſtruoſo ⁊ ſuꝑfluo: ⁊ ex eodẽ fuerint
aliti tam in vtero ꝙ̃ extra: ſolum autẽ corpus
xp̃i fuit in inſtanti formatũ ex puris ſangui-
nibꝰ venaꝝ virginis Marie: ⁊ eodẽ puro ſan
guine alitũ ẽ ⁊ augmẽtatũ in vtero. Et ex eo
dem puro ſanguie in lacte dealbato xp̃s fuit
alitꝰ ⁊ lactatus poſt natiuitatem. Et ſic ṽgo
Maria ſingulariter eſt mater chriſti natura
lis ⁊ carnalis. Et ꝑ cõſequẽs eſt vera mater
dei ⁊ hominis: q̲ꝛ chriſtꝰ inſeparabiliter eſt
deꝰ ⁊ homo. Et ſic non ſeparãtur idiomata
q̲ꝛ quicquid verificatur de deo perſonalr̃: ve
rificat̃ etiã perſonaliter de illo homine aſſũ
pto: ⁊ ecõuerſo. Et ideo ſicut ṽgo maria dici
tur vera ⁊ naturalis mater chriſti: ita dicit̃
mr̃ dei: q̲ꝛ xp̃s ẽ deꝰ: et ille homo aſſumptus
eſt deꝰ perſonaliter. Et ideo fuit determina
tũ in ꝯcilio Calcedo. cõtra neſtoriũ ꝙ virgo
maria ſicut eſt vera mr̃ dei: ita ſp̄ in oi locu-
tione ꝓferat̃ abſolute mr̃ dei: ita quocũq3 fi
deli. eſt verũ ꝙ ipſa eſt mater dei: inquãtũ ẽ
naturalis ⁊ carnalis mr̃ xp̃i: qui eſt deꝰ ⁊ hõ

E ¶ Quãtũ ad tertiũ eſt dicẽdũ ꝙ xp̃s ſp̄ dicit̃
Xp̃s quõ dicit̃ filius dd. filiꝰ dauid i tota ſacra ſcriptura nõ ſolũ no-
ui ſed etiã vet. te. q̲ꝛ per oẽs prophetas xp̃s
ꝓmiſſus fuit filius dauid de genere ipſius:
vt pꝫ. ij. Reg. vij. ⁊ pſal. lxxj. ⁊ lviij. ⁊ cxxxj. et
Eſa. vij. dꝛ Audite domꝰ dauid. Ecce ṽgo cõ
cipiet ⁊c. Itẽ hiere. xxiij. ⁊ xxxiij. Et ſuſcita-
bo Dauid germẽ iuſtũ ⁊c. Et iõ Mattheꝰ vo
lens texere gñationẽ xp̃i carnalẽ incepit di-
cens. Liber generationis Ieſu xp̃i filij Dd
filij Abraã ⁊c. hoc idem fecit Lucas dicens
Miſſus eſt angelus ad virginẽ deſponſataꝫ
viro de domo Dauid ⁊ poſtea ſubdit. Dabit
illi dominus ſedẽ Dauid pr̃is ſui. Et ſic pꝫ
ꝙ chriſtꝰ dicit̃ filius Dauid ⁊ filius Abraã:
⁊ per cõſequẽs filius Adã. Et ideo xp̃s ſem-
per ſe nominat filium hois. i. filiũ Adã in to
to diſcurſu euangelico: ad denotãdũ qđ erat
verꝰ hõ deſcẽdẽs ex adã ſꝫ carnẽ: eo ꝙ vene
rat ad patiẽdũ in illa carne ꝓ liberãdis oibꝰ
filijs adã. Eſt tñ aduertẽdũ qđ lꝫ xp̃s dicat̃
filiꝰ adã ⁊ abrae ⁊ dđ ſcđꝫ carnẽ: tñ nõ dicit̃
filiꝰ naturalis eorum: quia nõ naturalr̃ ideſt
ꝑ generationẽ naturalẽ deſcẽdit ab eis: ſꝫ ſo
lo ope ſpiritusſancti: ſꝫ intm̃ dicit̃ filiꝰ carna
lis ⁊ factꝰ ex ſemine abrae ⁊ dauid ſm carnẽ:
vt inq̃t apoſtolꝰ ad romanos ꝑmo incꝑtuꝫ ac
cepit carnẽ ex virgine maria: que eſt filia na
turalis illorũ: ⁊ deſcẽdebat ab eis ꝑ genera-
tionẽ naturalẽ: ⁊ iõ chriſtus licet ſit filiꝰ illo
rum carnalis: tamẽ nõ naturalis: ⁊ ſic aliter
eſt filiꝰ virginis marie: quia carnalis ⁊ natu
ralis: ⁊ aliter filiꝰ illorũ: quia ſolum carnalis
F ſed non naturalis: eo mõ q̃ dictũ eſt. ¶ Sed
nunc reſtat ꝑ magna ⁊ pergrãdis difficultas
quomodo Ioſeph dicat̃ pater chriſti in ſcri-
ptura: cũ ipſe nec ſit pater chriſti naturalis
nec carnalis: nec ſcđꝫ carnẽ: ⁊ ideo dixerũt Quõ
quidã ꝙ Ioſeph erat pater putatiuus chri- ioſeph
ſti: inquantuꝫ reputabatur chriſtꝰ apud po- dr̃ pr̃
pulũ filiꝰ ioſeph: ꝓut dꝛ Luce tertio. ⁊ puta xp̃i.
batur filiꝰ Ioſeph: q̃ fuit heli ⁊c. ¶ Sꝫ iſta
nõ ſufficiũt ad ſaluandã euãgelicã veritatẽ.
quia maria abſolute ⁊ affirmatiue dixit chri
ſto. Ecce ego ⁊ pater tuus dolẽtes quereba
mus te ⁊c. Nã illa reputatio ⁊ opinio quaꝫ
ppl̃s habebat de xp̃o erat falſa: q̲ꝛ ppl̃s: pu
tabat xp̃m eſſe filium Ioſeph carnalem: et
naturalem: quando dicebant. Nõne hic eſt
filius ioſeph ⁊ marie qui ſũt apud nos: ⁊ itẽ
quãdo philippꝰ dixit ad nathanael Inueni
mus ieſum meſſiam filiũ ioſeph a nazareth
⁊c. Putabãt chriſtũ eſſe filium carnalem et
naturalem ipſiꝰ ioſeph: quod erat falſum.
Ideo virgo maria ſub tali falſa reputatiõe
nõ appellauit ioſeph patrẽ chriſti. Ideo ori- Origenes.
genes hieronymus dicunt ꝙ chriſtus ideo
appellatur filius ioſeph: eo ꝙ fuit filiꝰ eius
adoptiuus: ⁊ ioſeph pater eius nutritiuus.
Sed adhuc iſta non ſufficiunt ad euacuan-
dum tantũ ſacramentum: quia quemcunq3
alienum poterat adoptare ioſeph in filiũ: ⁊
ipſum nutrire et iõ maior affinitas erat in
ter ioſeph ⁊ chriſtũ ꝙ̃ affinitas adoptiua ⁊
nutritiua: quia talis affinitas ſola nõ pone-
ret in genealogia ſaluatoris, q̲ꝛ ſola affini-
tas carnalis aut legalis ponit̃ in genealo-
gia ſaluatoris: ſicut ſola talis affinitas ſcilꝫ
carnalis aut legalis ꝯſueuit aſcribi i genea
logia aliorum ſecũdum ſcripturam veteris
teſtamenti. Et ideo eſt dicẽdum ꝙ hic latet
illud maximum ſacramẽtum. Nam manife
ſtum eſt ꝙ chriſtus natꝰ eſt ex illo ſacro vir-
ginali ⁊ inuiolato cõiugio abſq3 iniuria ip-
ſius ioſeph ⁊ fidei ꝯiugalis: ⁊ natꝰ ẽ ex ma-
ria ṽgine indiuiſa ſpõſa ipſiꝰ ioſeph: quia in-
diuiſibiliter erãt duo in carne vna: ⁊ i tali cõ-
ceptu nũꝙ̃ ṽgo maria fuit diuiſa ab ip̃o io-
ſeph ſꝫ ſp̄ in fide ꝯiugali ꝯiũcta: q̲ꝛ caro ꝯiu-
galis nõ dicit̃ diuiſa niſi ꝑ adulteriuꝫ: ergo
ſequit̃ ꝙ lꝫ ioſeph nõ ꝯcurrerit officialiter
ad generationem xp̃i: tamẽ quia talis cõce-
ptio ⁊ generatio facta eſt in eius ꝯiuge ipſi
cõiugaliter ⁊ indiuiſibiliter ꝯiũcta abſq3 in-
iuria fidei cõiugalis: ergo ioſeph nõ fuit ex-
pers ne per aliquẽ ſpecialẽ modũ eſſet pa-
ter xp̃i multomagis ⁊ digniꝰ ꝙ̃ adoptiuus
⁊ nutritiuus: maxime q̲ꝛ coniugiũ ioſeph ⁊
marie ordinabatur: vt chriſtꝰ ex tali coniu-
gio ṽginali naſceret̃: ad denotãdũ ꝙ xp̃s q̃
ex tali ṽginali ⁊ inuiolato ſancto ꝯiugio na
ſcebat̃: nõ carnaliter ſꝫ ſpiritualiter ex ſpiri-
tuali cõiugio eccleſie debebat filios regene
rare: vt inquit Au 3u. ⁊ dicit Augu. ꝙ illđ cõ-
iugiũ ordiabat̃ ad myſteriũ incarnatiõis: ⁊ Aug.

dicit etiã in libro de bono cõiugali ꝙ oĩa bo
na requiſita ad bonũ cõiugiũ fuerũt ĩ illo ſa
cro cõiugio. Nam ibi fuerũt oĩa bona ſacra
mẽti: q: nullũ diuortiũ: ⁊ bonũ fidei: q: nõ in
teruenit ĩc adulterio. ⁊ bonum ꝓlis: q: inde
xp̃s nat᷒ eſt. Ex quibus ſequit̃ ꝙ ioſeph aliq̃
mõ ſingulari ⁊ ſpũali eſt pr̃ xp̃i: et xp̃s filius
Jo- eius: eo ꝙ de ei᷒ cõiugio. ¶ This igit̃ habitus
ſeph ponit̃ ꝓ cõcluſiõe ſemꝑ ſalua fide catholica
pater ꝙ licet ioſeph nõ fuerit pater xp̃i naturalis
xp̃i ſꝫ nec carnalis: tñ fuit pater xp̃i legalis ⁊ ſecũ
legẽ. dũ legẽ. Et ꝑ ꝯñs xp̃s fuit filius ioſeph lega
lis ⁊ ſcðm legẽ. Hec aũt cõcluſio ſic ꝓbatur.
Nã deus p̃ceperat Deutero. xxv. ꝙ ſi q̃s mo
reret̃ ſine filijs tũc ſcðs frater illius accipe-
ret illã in vxorẽ ad ſuſcitãdũ ſemẽ fratri ſuo:
qð ſic eſt intelligẽdũ. Nã q: ille mortuus di-
ſcedebat ſine gñatione: iõ relinquebat ꝓpin
quiorem ſucceſſorem in vicariũ qui exerce-
ret actum generandi vice et loco ſui ex eius
vxore: iõ illa mulier ſemper erat vxor primi
ſcðm amorem ⁊ ꝓpoſitũ: ſꝫ erat vxor ſcði ſm
carnẽ: inquantũ exercebat carne naturalẽ
actũ generandi loco illius. Et ideo illa pria
ꝓles nõ aſcribebat̃ ſecundo ſed primo viro:
⁊ ſic ſuccedebat ipſi in nõie filiali: ⁊ in here-
ditate ⁊ ſcðm legẽ. Et iõ illa proles dicebat̃
cõis illorũ duorũ. ſ. primi ſcðm legẽ et ſpiri-
tũ: ⁊ ſcði ſm carnẽ ⁊ naturam. Et iõ oporte-
bat ꝙ ille q̇ ſuccedebat primo mortuo eſſet
ꝓpinquior illi inter oẽs viuos: ſꝫ q: ſemper
immediatus et ſcðo genit᷒ erat ꝓpinquior:
iõ ille ſuccedebat in tali matrimonio vice et
officio generandi et prolis ſuſcitande. Et iõ
ille filius ſic natus vere dicebat̃ filius lega-
lis primi: eo ꝙ natus vere dicebat̃ filius le-
galis primi: eo ꝙ nat᷒ ipſi ex vero coniugio
Obie ſcðm legem ſic ordinatam: ⁊ non ex adulte-
ctio. rio. Sed ſi forſan contingeret ꝙ illa mulier
poſt mortẽ viri fornicaret̃ cũ aliq̃ alio: et ex
illo haberet prolem: tũc ille filius nunq̃ di-
cebat̃ filius primi viri: q: non ex lege: ſed ex
ſcorto ⁊ fornicatiõe nat᷒ erat. A ſimili ergo
eſt dicenduꝫ ꝙ poſtq̃ xp̃s ex vero cõiugio et
vxore ipſi᷒ ioſeph abſqꝫ adulterio et iniuria
fidei ſacramentaliter cõcept᷒ eſt: ⁊ natus: er
go fuit eius verus filius legalis: q: ex eius
inuiolato coniugio nullo pacto ꝑ adulteriũ
diuiſo cõceptus eſt: quã ꝓlem ſuſcitauit de᷒
filio ſuo ioſeph. Sꝫ diceret aliq̃s qð iſta non
eſt vera ſimilitudo. Primo quia ioſeph erat
viuus ⁊ nõ mortu᷒. Scðo q: in lege non fuit
p̃ceptũ vt pater ſuſcitaret ſemẽ filio ſuo: ſed
Rñ- ꝙ ſol᷒ frater immediat᷒ ſuſcitaret tale ſemẽ
ſio. fratri ſuo. Ad primũ reſpondet̃ qð licet bea
tus Joſeph nõ eſſet mortuus quo ad cetera
opera vite. tamẽ erat mortuus quo ad gene
rationẽ propter votum virginitatis. Et erat
mortuus quo ad peccatum. Et ideo oportuit

vt deus ipſi illo mõ ſuſcitaret ꝓlem legalẽ ⁊
ſpiritualẽ. Ad ſecũdũ reſpondet̃ ꝙ lꝫ nõ fue
rit p̃ceptuꝫ in lege: vt pater ſuſcitaret ſemen
filio ſuo: tñ ĩ figura hui᷒ myſterij hoc ſemel
in veteri teſtõ fuit factũ ⁊ cõceſſuꝫ: ⁊ in libro
legis ſcriptũ. Nam legit̃ Gen. xxxviij. ꝙ tha
mar ex diuina inſpiratiõe exiuit in biuio ad
Judã ſocerũ ſuũ ignarꝫ. vt ſuſcitaret ex ea ſe
mẽ duob᷒ filijs mortuis abſqꝫ ꝓle: qð fecit in
quãtũ q: ex vno ꝯcubitu gẽuit duos filios ex tha
mar: q̃ſi ſuſcitãs ſemen ⁊ prolem duobus fi-
lijs mortuis ſine prole: q: genuit ex ea Pha-
res ⁊ zaram: ꝑ quẽ quidem Phares qui ge-
nuit Eſron deſcẽdit xp̃s ex iuda et iacob et
abraã ſecundũ carnẽ: q̇ q̇dẽ act᷒ nõ fuit im
putatus ipſi thamar ad ſcortum: ſed ad iu-
ſtitiã ⁊ myſteriuꝫ: cui dixit iudas in iudicio.
Juſtior me es. Et tota eccleſia reputat illud
fuiſſe factũ in ꝓpheticũ ⁊ myſticũ myſteriũ
inquantuꝫ thamar p̃uidit in ſpũ q̃liter xp̃s
erat naſcitur᷒ de tribu iuda ſecundũ carnẽ.
Et q: vidit qð nõ poterat habere prolem ex
duobus primis filijs iude: nec ſibi dabatur
tertius in virũ ad ſuſcitandum ſemen fratri
bus ſuis. Et iõ ne ipſi᷒ gñatio preteriret: et
vt ex ea xp̃s naſceret̃: iõ ne perderet tantam
dignitatẽ: intentauit ſuſcipere prolẽ ex ſoce
ro ſuſcitante prolem filijs ſuis: put myſtice ⁊
ſacramẽtaliter factũ eſt. Sed q: nil geſtum
eſt in veteri teſtamẽto quin fuerit cõpletum
in xp̃o ⁊ eccleſia: ad cuius myſteriuꝫ ⁊ figu
rã oĩa ibi contingebant: inquantum xp̃s fuit
finis totius legis. Jõ per illud myſterium fi
gurabatur qualiter mortuo Joſeph quo ad
mundũ ⁊ carnalem generationem ꝓpter vo
tũ virginitatis. Deus pater debebat ipſi ſu-
ſcitare prolem ſpiritualeꝫ ex virgine maria
coniuge ioſeph ⁊ ſponſa dei patris. Jtem fi-
gurabat̃ etiaꝫ qð ſicut thamar concepit ge-
minam prolem ſcilicet phares et zaram: ita
pariter virgo Maria erat conceptura et de
facto concepit geminam prolem: non ſecun
dũ perſonaꝫ: ſed ſecundum naturam: eo qð
xp̃s ſub vna perſona habet duas naturas
diuinam ſcilicet et humanam. Et ideo illud
myſterium generationis phares et thamar Xp̃s
approbat̃ in ſcriptura: et ponit̃ in genealo- fili᷒ le
gia ſaluatoris: eo ꝙ ordinabat̃ figuraliter ⁊ galis
ſacramentaliter ad myſterium incarnatio- Jo-
nis xp̃i factum ex Maria virgine: et coniu- ſeph
gio virginali et legitimo ipſi᷒ Joſeph. Du- dupli
pliciter ergo xp̃s dicit̃ filius legalis ipſius citer
ioſeph. Primo q: in lege fuit ꝑ iudam ⁊ tha- dicit̃.
mar ⁊ phares prefiguratũ: et in nouo teſta-
mento adimpletũ illud myſterium. Secun-
do quia chriſtus ex legitimo coniugio et
ſponſa ⁊ coniuge ipſius Joſeph abſqꝫ iniu-
ria coniugali fuit conceptus ⁊ natus. Et iõ
ad hũc intellectũ Mattheus ſcribẽdo chri-

ſti genealogiam dicit ꝛ concludit in fine totiꝰ
catalogi ꝙ Mathā genuit Joſeph virū Ma
rie: de ꝗ natꝰ eſt ieſus qui vocat̃ xp̃s: vñ nō
dicit ꝙ Joſeph genuit xp̃m ad denotandum
ꝙ xp̃s nō eſt filiꝰ naturalis nec carnalis ipiꝰ
Joſeph: ſed dicit ꝙ ioſeph erat vir ꝛ coniunx
marie: de ꝗ natꝰ eſt ieſus xp̃s. Ad denotandū
qḋ lꝫ Chriſtꝰ nō eſſet filiꝰ carnalis nec natu-
ralis tñ fuit filius ſcḋm legē ꝛ filius legalis
ipſius Joſeph: poſtꝙ̃ erat natus ex indiuiſa
cōiuge ſua ſalua fide cōiugali abſqꝫ oī nota
adulterij ꝛ pctī. Et hec voluit ꝯfirmare po-
ſtea Matthꝰ cuꝫ ſubdit gñatio xp̃i ſic erat:
vt ſequit̃. Nā cū eſſet deſpōſata Maria ma-
ter xp̃i ioſeph: inuēta eſt in vtero habēs ger
mē ex ſpūſctō: et nō ex ioſeph: nec ex ſcorto:
nec adulterio: ſꝫ ex ſpūſctō: eo mō quo ſupra
dictū eſt. Et iō qñ ioſeph volebat ipſam tra-
ducere: dixit ipſi angelꝰ. Joſeph fili dauid
noli timere accipere mariā cōiugem tuā: qꝛ
qḋ in ea natū eſt ex ſpirituſctō eſt: quaſi di-
cat. Ipſa eſt vere cōiunx tua nō a te ꝑ adul-
teriū diuiſa: qꝛ nō humano opere concepit:
ſed opere ſpirituſſcti. Iō coniugiū tuuꝫ nul
lo modo leſum eſt: imo magis confirmatū:
qꝛ ꝑ legem ꝛ ꝓphetas prenuntiatū ꝛ ꝑ ſpm̃
ſanctū in te cōfirmatū. Itē ad hunc intelle-
ctū virgo Maria dixit xp̄o: ego ꝛ pater tuus
ſcꝫ legalis: dolentes querebamus te. Item
ad eundē intellectū Lucas frequēter appel
lat ioſeph parentē ꝛ patrē xp̃i: ſcꝫ ſm legeꝫ:
eo modo ꝗ dictuꝫ eſt. Et ſic pꝫ qualiter xp̃s
eſt filius naturalis dei patris. Et filꝰ natu-
ralis ꝛ carnalis virginis marie ꝛ filꝰ dauid
ꝛ abrae ſcḋm carnē ꝛ nō ſm naturā ꝛ filꝰ
ioſeph legalis ſiue ſm legē. Hanc aūt poſi-
tionē ego aliqñ predicaui in noſtra ſede Va
lentina in cōſpectu dominoꝝ canonicorum
et totiꝰ populi in feſto beatiſſimi ioſeph ſpō
ſi virginis. Sed qꝛ put abā me ſolum in opi-
nione: iō dubitaui ipſam in prioribus meis
ſcriptis relinquere. Sꝫ qꝛ poſtea nouiter vi-
di ſermonē quē venerabilis ac famoſiſſimꝰ
Joannes Gerſon cancellariꝰ Pariſiēſis ha-
buit et fecit in conſilio Conſtantienſi coram
toto ſenatu eccleſiaſtico: in quo ponit iſtam
poſitionem ꝗſi ad literā: qui ꝗdē ſermo fuit
pergratus ꝛ acceptus toti faciei eccleſie ibi
dē cōgregate: ꝓpter qḋ iaꝫ publice celebrat̃
officiū beati ioſeph in pluribꝰ eccleſijs gal
liarū: ꝛ ſpecialiter ſolennizat̃ in eccleſia no-
S ſtra Valentina hiſpanie. Hinc eſt ꝙ ego nō
Ma- erubui ſcribere hanc poſitioneꝫ in hoc loco
ria ꝓ vbi mihi videt̃ neceſſariū iuxta materiam ꝛ
phe- ꝓpoſitū: ſemꝑ tñ cū correctione ſacroſancte
tiſſa ꝛ matris eccl'ie catholice: ꝛ hoc de ſexta digni
euan tate ꝛ priuilegio virginis marie. ¶ Septi-
geli- ma dignitas ſingularis virginis Marie: ꝗ
ſta. dignificauit ꝛ magnificauit eā xp̃s fuit: quia
ſingulariter fuit illuſtrata ꝛ iſpirata ꝑ obū-
brationē ſpūſſcti vñ adepta eſt ſpm̃ ꝓphetis
cum ꝛ euāgelicū ſuꝑ oēs ꝓphetas ꝛ euāgeli
ſtas. vñ qꝛ dictū eſt ꝑ Auguſtinū: ꝙ ſpūſſctūs
in illa obūbratiōe nō ſolū obūbrauit ventrē
marie: ſꝫ ꝛ̃ mentē: nā obūbrādo ventrē for-
mauit corpus xp̃i in vno inſtāti ex puris ſan
guinibꝰ virginis. Et ſic ꝑſeruauit eā a fedi-
tate libidinis ꝛ a corruptiōe mētis et corpis
cōſeruādo ꝟginitatē: et faciēdo ipam ſimul
virginē ꝛ fecūdā: ꝛ ꝑſeruauit in ea fidē cōiu-
galē. Et ꝑſeruauit germen nō ſolum a nota
adulterina: ſꝫ etiā ab oī nota pctī ipſiꝰ adā:
imo fecit illḋ germē ſanctū plenitudine oīs
ſanctitatis ꝛ gratie: ꝑut dictum eſt: ita ergo
pariter ſpūſſanctꝰ obūbrādo mētē virginis
Marie illuſtrauit eam lumine ꝓphetico ſuꝑ
oēs ꝓphetas: ꝛ lumine euangelico ſuꝑ oēs
euāgeliſtas: ꝛ ſic fecit eā ſimul ꝓphetām et
euāgeliſtā. ¶ Ad cuiꝰ intellectū eſt notāduꝫ b
ꝙ obūbrare idē eſt qḋ ꝑ vmbrā aliqḋ circū- Quid
dare ꝛ cōprehēdere. Et iō aliter obumbrat̃ ſit
corpus opacū: ꝛ aliter corpꝰ luminoſuꝫ. Nā obū-
corpus opacum ꝓhibet lumen ꝛ calorem ne brare
tranſeat: ꝛ ſic ꝗ vult ꝓtegi ab ardore ꝛ lumi
ne ſolis ponitur ſub vmbra domus aut ali-
cuius tecti. Et ſic etiā ſi luna interponit̃ in-
ter ſolē ꝛ terrā: tūc ꝑ ſuā vmbrā cauſat ecly-
pſim ꝛ defectū luminis ſolis in terra. Et etiā
terra interpoſita diametraliter inter ſolem
ꝛ lunā cauſat eclypſim in luna ꝑ ſuam vm-
brā: eo ꝙ eſt corpus opacū. Et iō ꝓhibet ra-
dios ſolares ne ꝑueniant ad illuminandaꝫ Vm-
lunaꝫ. Sꝫ oppoſitū facit vmbra corporis lu- bra
minoſi ſcꝫ ſolis: qꝛ ſicut vmbra corporis nil ſpūſ-
aliud eſt niſi lumen illius corporis lumino- ſancti
ſi: ita penetrat omne diaphanū: ꝛ pellit oēm ꝗd ſit
tenebrā ꝛ illuminādo ipm̃ diaphanū ſimul
illuminat ꝛ calefacit ex ſui natura. Sic ergo
ad ꝓpoſitū: qꝛ vmbra ſpūſſancti nil aliud eſt
niſi lumē eiꝰ ꝛ gratia iō quocūqꝫ intrat pel-
lit oēm tenebraꝫ ignorantie et frigiditatem
pctī inducēdo lumē veritatis ꝛ caloreꝫ gra-
tie. Nā ſicut ſe habet ſol per ſuū lumen cor-
ruptibile ad oē diaphanuꝫ corruptibile: ita
ſpūſſanctus ad omne diaphanū ſpūale ſicut
eſt angelus vel aīa hoīs. Et ideo ſicut ſol pe
netrando omne diaphanum pellit omnē te-
nebrā: ꝛ illuminat illud ꝛ calefacit: ita ſpūſ-
ſanctus obumbrando animam per ſuuꝫ lu-
men penetrat eam: ꝛ illuminat pellēdo oēm
ignorantiā. Et gratificat eā pellendo omne
peccatū: ſi inſit: ideo dicitur Sap. vij. ꝙ iſte
ſpiritus omnia penetrat: et omnia luſtrat et
in animas ſanctorum ſe transfert: et eos dei
amicos ꝛ ꝓphetas facit. Et ſic patet quali-
ter obumbratio ſpūſſancti nil aliud eſt niſi
illuſtratio ꝛ penetratio ꝛ illuminatio ꝛ pur-
gatio ab omni tenebra ignorantie: aut a for-

de r labe pcti. Et iõ qñ ſpiritusſctũs ſupuenit in mariã: ⁊ obũbrauit eã ſua v̄tute ⁊ lumine non eſt dicẽdũ q̄ purgauerit eã ab aliq̄ labe pcti: q2 iã i ſua aiatiõe ⁊ creatiõe venerat ad eã: ⁊ ſanctificauerat eã p̄ſeruãdo p gratiã ab oi peccato: ⁊ confirmãdo in omni bono. Et iõ qñ ſuperuenit, i. iterũ venit in eã: ⁊ obumbrauit eam: non purgauit eã ab aliqua culpa q2 nulla erat: ſed purgauit intellectũ et mentẽ eius ab oi ignorãtia ipſam rapiendo vſq; ad tertium celum: p̄bẽdo ipſi verã intelligẽtiã totiꝰ ſacre ſcripture: ⁊ pateſaciẽdo ipſi diuina arcana ⁊ myſteria celeſtia: que non l3 homini loq̄.

Not. ¶ Ad hũc ergo intellectũ ſunt intelligenda verba Joannis Damaſceni: que recitat magiſter tertio ſniarum diſtinctione tertia dicẽs q̄ ſpũſſanctꝰ venit in virginem purgans ipſam ⁊c. Uñ nõ eſt intelligendum q̄ purgauerit eã ab aliqua labe peccati: ſicut dictum eſt: ⁊ omnes doctores tenent: ſed q̄ ſpiritusſanctus in illa obũbratiõe illuſtrauit mẽtem eius: ⁊ purgauit ab oi nube ignorantie: quã habebat de modo myſterij incarnatiõis ⁊ de ſecretis ſacre ſcripture: put ipa ſe fatebat̃ ignorare: cum dixit quomodo fiet iſtud ⁊c. ⁊ ſic illa purgatio nil aliud fuit: niſi qd reddidit ipſi intellectũ ⁊ mentẽ purgatã ⁊ liberã ab omni nube ignorantie myſteriorũ ſacre ſcripture: rapiendo eã a ſenſibꝰ: ibꝰ vſq; ad arcana celeſtia. vnde ſm Ariſtot. et commentatorem ⁊ Auicennã ⁊ oẽs philoſophos intellectus purgatꝰ dicitur intellectus adeptꝰ: ⁊ eſt ille qui pulſa omni nube ignorantie adeptꝰ eſt habitualr̃ ſcientiã omnium itelligibiliũ vſq; ad intellectionẽ ſubſtantiarũ ſeparatarũ incluſiue. Scd̃m verũ theologos talis intellectus purgatus dicit̃ intellectꝰ heroicus: eo q̄ excedẽs iſta naturalia p̄ueniat vſq; ad ea q̄ ſunt ſupra facultatẽ nature ſui. Et ſic dr̃ intellectꝰ deſup illuſtratus ſupra ſuũ lumẽ naturale. Et ſic purgare idem eſt qd deſup illuminare et illuſtrare. Et iſto

Dionyſiꝰ. modo dicit Dionyſiꝰ q̄ angeli ſupiores purgãt ⁊ illuſtrant inferiores. Et iſto modo dicit

Damaſcenꝰ. Damaſcenꝰ q̄ ſpũſſanctus ſuperuenit in mariã: ⁊ purgauit eã ſc3 ab omni nube ignorãtie rapiẽdo ipſam vſq; ad celeſtia myſteria ⁊

Spũſſctũs locutus eſt ⁊c. faciẽdo ipſam pphetã ⁊ euãgeliſtã: vt patebit. ¶ Ad cuiꝰ maiorẽ euidẽtiã eſt aduertendũ ſm Aug. ꝯ̃ fauſtum ⁊ contra aduerſariuz legis ⁊ pphetarũ: ⁊ vt dictum eſt in prologo pſal. tract. iij. ⁊ regula. vij. q̄ idẽ ſpũſſanctus ⁊ idẽ deus locutus eſt in vtroq; teſtamento: ſed fuit iſta differẽtia. Nã in veteri teſtamento deus locutꝰ eſt per ora pphetarũ infundẽdo eis ſpm̃ ppheticũ: ſed in nouo teſtamento locutꝰ eſt nobis p filiũ incarnatũ. S3 poſt ſuã aſcenſionẽ locutꝰ eſt nobis p aplos infundẽdo eis lumẽ euangelicum. Et ſic deus ſemp locutꝰ eſt nobis p hoiem. Nã v̄bũ eternũ p hominẽ ipſi ꝑſonalr̃ aſſumptũ locutꝰ eſt mũdo. Et ſic ipſemet xp̄s q̄ liberauit aplos ſpũ euãgelico illuſtrauerat añ pphetas ſpũ p̄phetico? Et ſic p3 qualiter tã apli q̄ euãgeliſte non ſunt locuti niſi ſpiritusſancto obumbrati ⁊ illuſtrati: ſicut ait Petrꝰ in canonica. Sed dictũ eſt in illo plogo: q̃liter talis illuſtratio tã pphetica q̄ apoſtolica non potuit fieri niſi per mentis exceſſum ⁊ aliquẽ raptũ a ſenſibus: q2 mens mẽbris obruta cecis nequit oppreſſi luminis igne rerum tenues noſcere nexus: ſicut dicit Boetiꝰ libro. v. de cõſolatione: carmine. iiij. ergo oportet q̄ mens Boetius.

rapiat̃ a ſenſibus. Et ſic tam pphete q̄ apoſtoli fuerũt rapti a ſenſibus p obũbrationẽ ſpũſſcti. Sed fuit magna dr̃ia in tali obũbratione ⁊ raptu ratione termini: nã ſpũs ppheticus ſolũ rapiebat pphetas a ſenſibus vſq; Not. de raptu.

ad cognitionẽ enigmaticã futurorum myſteriorũ de xp̄o ⁊ eccleſia: put repreſentabant̃ eis in aliquo obiecto creato p enigmaticam ⁊ imaginariã viſionẽ: ſicut ibi dictũ eſt. Sed ſpũs euangelicus rapuit apoſtolos i die pentecoſt. vſq; ad tertiũ celum ⁊ diuinam eſſentiam: vbi per modum tranſeuntis viderunt arcana celeſtia que non licet homini loqui. Et ibi legerũt in illo ſacro libro oĩa q̄ poſtea predicarũt in mundo: q2 ſi Joannes non legiſſet in illo ſacro libro: nunq̄ explicaſſet myſterium trinitatis dicens. In principio erat v̄bũ ⁊c. Et ſic poſtea Paulus vas electionis ad portandũ nomen xp̄i corã gentibus ⁊ filiis iſrael fuit raptꝰ vſq; ad idem tertiũ celũ: vt patet Act. ix. vbi vidit arcana dei q̄ nõ l3 homini loq̄: vt ipſe ait. ij. ad Corint. xij. Quo autem fuit neceſſe vt apoſtoli fuerint rapti vſq; ad tertium celum ſm exigentiam ſue legationis: ſicut Paulꝰ: iam fuit dictum in expoſitione pſal. lxvij. ¶ Ex q̄bus patet ſicut I

etiã ibi fuit dictum q̄ Maria nõ fuit expers a tali raptu in die pentecoſtes ſimul cũ apoſtolis: imo ante in conceptione filij dei per obumbrationem ſpũſſancti: q̄ ipſis reddidit intellectũ purgatũ: vt dictum eſt fuit rapta vſq; ad tertiũ celum diuine eſſentie: vbi pſectiꝰ q̄ Paulus ⁊ ceteri apoſtoli vidit arcana dei: que nõ licet homini loqui. Et perfectius vidit myſteriũ incarnationis: ⁊ totã intelligentiã ſcripture vtriuſq; teſtamenti. Et ibi non ſolum accepit ſpiritum euangelicum de preſentibus ⁊ preteritis: ſed etiam de rebus futuris: ⁊ de modo future propinque redemptionis de pꝓpinquo p xp̄m exercẽde ⁊ de oĩbus futuris ꝯtingentibus in eccleſia vſq; ad diẽ iudicij: multo pfectius ⁊ clariꝰ q̄ Joannes euangeliſta in Apocalypſi: et ſic virgo Maria facta fuit tunc ſimul ppheta ⁊ euangeliſta ſuper omnes alios: Unde iſte raptus

virginis Marie multiplex fuit pfectior q̃ raptꝰ aplorꝫ. Nā Paulꝰ fuit tm̄ semel raptꝰ in sua ꝯuersione: ꝛ apostoli semel rapti i die pētecostes. Sz ṽgo maria vltra raptū factuz p obūbrationē spūssctī in sua annūtiatione fuit rapta in die pētecostes cū ceteris aplis: ꝛ vltra hoc ꝯtemplādo dñm incarnatuz quē in vtero gerebat: sepe rapiebatur ad arcana celestia: ꝛ multa reuelauit ipsi filius tam in somno q̃ in vigilia: et multa reuelabat ipsi filius post natiuitatem familiari locutione [Multiplex raptꝰ marie ṽgi.] que postea ipsa docuit apostolos et euangelistas. Nam ipsa docuit beatum Lucam totum mysteriū incarnationis: prout communiter tenet: quia sola ipsa nouerat illud mysterium experiētia ꝛ doctrina euangelica et visione supernaturali in multiplici raptu: et sic fuit facta vera pphēta et euangelista sup omnes pphetas ꝛ euangelistas: quia nullus propheta consecutus est talem modum euāgelizandi. Nam virgo Maria non solum loquebatur et pphetabat ꝛ euāgelizabat per spm̄ infusum: sz etiā xp̄s deꝰ incarnatus existens in vtero loquebat per os et vocē eius. Nā xp̄s p vocē eius imisit spm̄ sctificationis in Joānem baptistā: ꝛ spm̄ pphēticū in Elizabeth: sicut dictū est. Et sic etiā in isto cātico xp̄s deꝰ incarnatus locutus fuit p os ꝛ vocē virginis marie faciēdo ipsam simul pphetā ꝛ euāgelistā. Et iō ṽgo maria in isto cantico partim fuit euāgelista: inquantū annūciauit ꝛ euāgelizauit q̃lr isrl' iā receperat puerum suū: qꝛ iā deꝰ erat incarnatus in vtero: q̃ ab fuerat pmissus in lege et pphetis: ꝛ euāgelizauit etiā magna q̃ ipsi fecerat deꝰ potēs ꝛ sctūs. Sz cū hoc pphetauit ppinquā redemptionē p xp̄m faciēdā: ꝛ pdixit futurā ruinaz ꝛ obstinationē ppli iudaici pp suā infidelitatē ꝛ exaltationē ꝛ societatē ppli gentilis pp suā hūilitatē ꝛ fidē: vt patebit p totū discursum ꝛ expositionē huiꝰ cantici. ¶ Ex supradictis ergo pz septima dignitas q̃ dignificauit ꝛ magnificauit eā filiꝰ suus. Et q̃lr singulariter p spūsctm̄ obūbrauit ipsi nō solū ventrē faciēdo ipaz mrēm dei absq3 oi labe ꝛ corruptiōe mētis ꝛ corporis ꝯseruādo ṽginitatem sz etiā obumbrauit ipi mētē rapiēdo vsq3 ad tertiū celū: ꝛ faciēdo ipam pphām euāgelistā sup oēs alios eo mō q̃ dictū est. Et iō est dicēdū q̃ ista est illa mulier: quā vidit Joānes amictā sole: ꝛ lunā sub pedibꝰ eius. Apo. xij. Nā p hoc q̃ erat amicta sole: denotat q̃ nulla fuit in ea nubes ignorātie nec culpe. Sz p hoc q̃ luna erat sub pedibus eiꝰ: denotat q̃ fuit illuminata ꝛ obūbrata lumine spūsscti sup oēs pphas ꝛ euāgelistas ꝛ alios in tota ecclia: ꝛ q̃ fuit rapta supra lunā huius eccl'ie vsq3 ad solē diuine essentie. Et ideo nullū potuit pati defectū: sicut sol non pōt pati defectū respectu sui. ¶ Octaua dignitas singularis q̃ xp̄s dignificauit ṽginē mrēz suā fuit: qꝛ p̄ cūctis ceteris fuit eiꝰ singularis ꝛ familiarior ministra ꝛ cubicularia ꝛ secretaria. vnde manifestū ē q̃ i domo regia ille p̄ ceteris magis hr̄ dignꝰ honore q̃ familiariꝰ ministrat ꝛ seruit regi: ꝛ diutiꝰ cū eo manet ꝛ ꝯuersat: sicut ē camerariꝰ ꝛ cubiculariꝰ ꝛ secretariꝰ: qꝛ istis rex maiora signa amoris ostendit: qꝛ eis credit: ꝛ sua secreta ꝛ arcana ꝯmēdat. [K Maria regis familiarissima secretaria.] Et ita xp̄s dixit aplis. Jo. xv. Jā nō dicā vos seruos sz amicos: qꝛ q̃cūq3 audiui a pr̄e meo nota feci vobis. Jtē d̄ ministerio dixit Jo. xij. Si qs mihi ministrauerit: honorificabit eū pr̄ meꝰ ꝛc. ¶ Ex q̃bꝰ pz q̃ illi fuerūt magis amici xp̄i q̃ magis cū eo ꝛ familiariꝰ ꝯuersati sunt: ꝛ q̃bus plura secreta ꝯmēdauit. Et illi fuerūt digniores: ꝛ magis honorati ministri q̃ familiariꝰ ꝛ diutiꝰ xp̄o ministrarūt: sz ṽgo Maria p̄ ceteris diutiꝰ familiariꝰ ꝛ laboriosiꝰ xp̄o ministrauit: ꝛ seruiuit ꝛ cū eo ꝯuersata ē: g̃ seq̄t q̃ p̄ ceteris fuit digna laude ꝛ honore: ꝛ fuit a xp̄o honorata. Maior est nota p ea q̃ dicta sūt. Sz minor pbat p singula. Nā ṽgo maria diutiꝰ deo ministrauit. Nā sicut i ea citiꝰ fuit acceleratꝰ vsus liberi arbitrij q̃ i ceteris: iō citiꝰ icepit deo seruire ꝛ ministrare. qꝛ iā i tertio ãno fuit i tēplo ad seruitiū ꝛ ministeriū tēpli ꝯdicata: vbi deo cū ceteris ṽginibꝰ seruiebat ꝛ oroni et ꝯtēplationi ꝛ ieiunio vacabat vsq3 ad suā despōsationē: put supra dictū est in tertia dignitate eius. hoc idē faciebat tpe sue despōsatiōis sil' cū spōso suo Joseph. Sz iā familiariꝰ ministrauit xp̄o post icarnationē: qꝛ sola ipa ipsi carnē ex suis sanguinibus ministrauit: ꝛ cōicauit. Et p nouē menses in vtero aluit ꝛ nutriuit. Jtē post natiuitatē sola ipa ex suo sacro lacte lactauit Jtē sola ipsa ipm̄ lauabat ꝛ vestiebat: ꝛ exuebat: ꝛ pannis inuoluebat: ꝛ in cunas reponebat ꝛ oīa eius psone secreta nouerat. Et h̄ in eiꝰ ifantia. Sz i eiꝰ pueritia ex pane ꝛ ceteris bonis pprio labore adeptis ipm̄ alebat: ꝛ ipsi de necessarijs puidebat. Jtē sp in oibꝰ mysterijs eiꝰ comes fuit. Nā sicut nō defuit i ptu cū ipm̄ peperit. ita nō defuit i eiꝰ circūcisiōe: ꝛ i magorꝫ adoratiōe: nec i repńtatiōe ad tēplū: nec defuit in eiꝰ ꝑsecutiōibꝰ. s. qñ fugit i egyptū: et qñ reuersꝰ est i iudeā. nec i nazareth: nec qñ p singlos annos ascēdebat in hierl'm tpe festiuitatū: vt pz Luc. ij. Nec defuit qñ fuit inuitatꝰ ad nuptias. Joh. ij. Nec defuit in itinere pdicationū: vt pz Luc. viij. Nec defuit in eius morte ꝛ passione: qꝛ cum ceteri fugissent sola ipsa cum Joanne et ceteris mulieribus erat iuxta crucem: vt patet Joannis decimo nono: ꝛ in ceteris euangelistis: nec defuit dū fuit depositus de cruce: ꝛ positꝰ in sepulcro. [Xp̄us primo apparuit Marie post resurrectionem] Sed non legit q̃ virgo maria amplius fue-

rit reuerſa ad ſepulchrū:ſicut maria magda
lena ⁊ cetere marie:⁊ Joannes:⁊ Petr⁹:co
qꝺ ỽgo maria abſq̧ quouis dubio aut heſi-
tatiõe erat certiſſima ꝺ reſurrectiõe xp̄i. Et
iõ nõ fuit neceſſe ipaꝫ ire ap̄lꝰ ad ſepulchrū
qr pri⁹ apparuit ipſi xp̄s poſt reſurrectioneꝫ
q̄ magdalene nec alicui alteri:vt cõiter te-
net. Et rõ eſt:nã ſicut pre ceteris in xp̄i paſ-
ſiõe fuit dolorib⁹ afflicta:⁊ pre ceteris i fide
reſurrectiõis fuerat firma:iõ prius meruit
videre filiū ſuū in gloria reſurrectiõis.Et iõ
xp̄s nõ annūciauit mr̄i ſue gl'iaꝫ reſurrectio
nis p angelos ſicut magdalene:ſꝫ p ſeipſuꝫ
in pſona eā letificauit:iuxta illud pſal.xxix.
Ad veſperā demorabit fletꝰ:⁊ ad matutinuꝫ
letitia.Itē pſal.xciij.Scd̄m mlt̄itudinē dolo-
rū meoꝝ ↄſolationes tue letificauerūt aiaꝫ
meā:⁊ ſic pꝫ octaua dignitas virginis:qr ſi-
cut pre ceteris familiari⁹ ⁊ diuti⁹ ⁊ laborio
ſius xp̄o miniſtrauit:⁊ ſecreti⁹ fuit cū eo con
uerſata:ita p̄ ceteris ipaꝫ dignificauit:⁊ma
gnificauit:⁊ honorauit ⁊ letificauit. ¶ No-
L na dignitas ⁊ ei⁹ p̄uilegium fuit ſingulare
Maxima fuit martyr. martyriuꝫ ſup oēs alios martyres qr abſq̧
laniatiõe ſui corpis atroci⁹ paſſa eſt in aia i
paſſiõe xp̄i:q̄ aliq̄s alioꝝ martyruꝫ paſſus
vnq̄ fuit in carne. ¶ Ad cui⁹ intellectum eſt
notādū q̄ martyr grece vno mõ idē eſt q̄ te-
ſtis latine:⁊ ſic martyriū idē eſt qꝺ teſtimo-
Martyres q̄ dicant. niū:⁊ ſic oēs martyres dicuntur teſtes fidei
xp̄i:qr vt teſtarent ⁊ ↄfiterent fideꝫ xp̄i paſſi
ſunt dira tormēta:ꝑ que tormēta inuiolabili
teſtimonio ↄfitebant fidē xp̄i.Et ſic patiebā
tur ꝑꝑ xp̄m ⁊ ei⁹ fideꝫ. Alio aūt mõ martyr
ꝺr a marte deo belloꝝ ⁊ p̄lioꝝ:⁊ ſic martyr
idē eſt qꝺ p̄liator ⁊ certator:⁊ pugnator:⁊ vi
ctor:⁊ ſic martyriū nil aliud eſt niſi preliū:et
certamē:⁊ pugna:⁊ victoria.Et ſic ap̄li ⁊ ce
teri viri dñr xp̄i martyres:eo quod p xp̄o pu
gnarūt ⁊ certarūt ↄ̄ ſeuitiā p̄ncipū:et ↄ̄ oēs
infideles.Et in corpe ſuo dira vulnera ptu-
lerūt.Sꝫ finalr̄ effuſo ſanguie coronā victo-
rie ⁊ triūphi obtinerūt.Et ſic totū pp'lm gen
tilē ⁊ ipatores iugo xp̄i ſubiecerūt:⁊ iõ tā̄e
dicunt martyres.i.pugnatores ⁊ victores:⁊
Aug. iõ dicit Aug.q̄ nõ oēs q̄ patiunt tormenta
ſunt martyres:ſꝫ ſoli paſſi ꝑpter xp̄m:qr tor
mētū⁹ ſolū nõ facit martyrē:ſed cã:⁊ ſic dicit
Aug.q̄ non ſolū ſunt vere martyres q̄ paſſi
ſunt vulnera:⁊ laniati ſunt in carne ꝑꝑ xp̄m
ſed etiā illi q̄ paſſi ſunt pſecutiones ⁊ dolo-
res ⁊ tormēta in aia ⁊ corde ꝑpter xp̄m:⁊ ſic
ꝑpter iſta tria virgo maria ꝺr vere martyr
⁊ maior martyr q̄ aliq̄s alioꝝ:qr maiores ꝑ
ſecutiões ⁊ labores in pſona:⁊ maiores do-
lores in corde:⁊ maiora tormēta paſſa fuit
in aia ⁊ cū firmiori fide p xp̄o:q̄ aliq̄s apo-
ſtoloꝝ aut alioꝝ martyrū in corpore:et hoc
ꝓbat per ſingula. ¶ Unde primo difficul-
tas et magnitudo perſecutionis conſiſtit in
magnitudine laboris et timoris et triſtitie.
Sꝫ ỽgo maria in ſua pſecutione paſſa ē imē
ſos labores ⁊ triſtitias ⁊ timores:ꝑpter chri
ſtum q̄ aliq̄s ſctūs:ergo atrociorem ⁊ maio
rem pſecutionem q̄ ceteri paſſa eſt. Maior
pꝫ:minor probat.Nā nõ eſt ↄparādus aliq̄s
labor labori ỽginis marie:qñ ex timore he-
rodis ne interficeret xp̄m fugit in egyptum
cū puero.Nā ſicut xp̄s fuit delicatiſſim⁹ in-
cõplexione:⁊ per cõſequēs ſenſus tact⁹ i eo
fuit nobilior.Et iõ minor labor erat maxi-
mus:et cauſabat maiorē moleſtiaꝫ in eo:ita
virgo maria cū eſſet pre ceteris mulieribus
delicatiſſima:iõ maiorē laborē ⁊ moleſtiam
paſſa fuit in illa fuga in itinere fugiendo in Vgo ma-
egyptū ⁊ redeūdo in iudeā:⁊ poſtea fugien ria p̄
do in nazareth ꝑpter archelaū:q̄ regnabat ceteris
p patre q̄ in iudea vnq̄ aliquis alius ptule mulie
rit:qr paruus motus erat ipſi maximus la- ribus
bor ⁊ moleſtia.Itē in illa fuga maiorē triſti- fuit
tiā ⁊ timorē paſſa eſt:ne herodes interfice- deli-
ret puerū:maxime cū vidit cū tāta ſeuitia i catiſſi
terfeciſſe tot īfantes inocētes p filio ſuo q̄ ma.
vnq̄ aliq̄s paſſus fuerit.Et ſic etiā paſſa eſt
multas pſecutiones poſt paſſioneꝫ xp̄i ſimr̄
cū ap̄lis:vt pꝫ p totū diſcurſum actuū apo-
ſtolorum:qr nõ minus ipſa patiebat q̄ ap̄li.
Itē ſcꝺo nõ ſolū paſſa eſt imēſas perſecutio
nes ⁊ labores ꝑpter xp̄m:ſed etiā immēſos
dolores in corde:qꝺ eſt ſecūdū genus mar-
tyrij:nā nunq̄ aliquis paſſus eſt tantū do-
lorē pro aliqua re amiſſa quantum paſſa eſt
virgo maria:qñ amiſit filiū ſuū in hieruſa-
lē querens ipſum p totū triduū:cuius ratio
eſt.Nā ſm Auguſtinū.j.de ciui.ca.x.Quan-
to q̄s magis diligit rē tāto magis dolet de
ei⁹ amiſſiõe.Et qñ res maiorē letitiam cau-
ſat in corde in eius poſſeſſione:tāto maiorē
dolorē cauſat in corde in eius amiſſione:cū
ergo cõſtet q̄ ỽgo maria magis dilexit xp̄m
q̄ aliqua alia mulier filiū aut pr̄em:aut ma
trē:aut fratrē ſuū:nec aliā rem mundi:ergo
ſequitur q̄ virgo maria magis perdoluit et
maiorem ⁊ intenſiorē dolorē in corde paſſa
eſt p totū illud triduum nõ reperiens filiuꝫ
ſuū amiſſum:q̄ vnq̄ alia mulier paſſa fue-
rit in amiſſione filij ſui:nec alicui⁹ alterius
rei pdite ⁊ amiſſe:q̄ quidem dolor ſemp fuit
cū grādi timore:ne Archelaus ⁊ ceteri ſuc-
ceſſores herodis occiderent filiū ſuū.et ſic
etiam virgo maria in qualibet abſentia xp̄i
ſemper fuit cū ſimili cordis dolore:p quod
patet ſecūdū genus martyrij eius. Tertiuꝫ
genus martyrij ỽginis marie fuit:qr paſſa
fuit atrociora tormēta realiter i aia q̄ vnq̄
alter martyr paſſus fuit in carne ꝑꝑ xp̄m
ꝑpter qꝺ ỽgo maria nõ fuit metaphorice ſꝫ
realiter martyr. ¶ Ad cuius intellectum eſt M

valde aduerteñ: q martyriū ſine tormen‑
tū eſt tm̄ materialiter in corpe: ſed formali
Martyriuz i aia. ter in aia. Ideo magis ꝛ perfecti⁹ eſt in aia
q̄ in corpe. vñ dolor ſm Auicēnā nil aliud eſt
niſi quedā paſſio cauſata in aia ex corpe et
Dolor qd ſit carne quā in forma: ꝛ cui pſonaliter iungit:
rōne cui⁹ cōiūctionis ꝛ vnitatis ois diſcon‑
uenientia carnis cauſat dolorē in aia: ꝛ quā
dā triſtitiā quādoq; intolerabilē ſm maiorē
diſpropoꝛtionē ꝛ diſcōuenientiā factā i car‑
ne: ꝛ ſm exceſſum diſcōueniētie partiū car‑
nis: q̄ quidē exceſſus diſcōueniētie cauſatur
in carne pp nimiā dilatationē: ſicut accidit
in torturatis: aut pp nimiā macerationē ſi‑
cut accidit in pcuſſis ꝛ flagellatis: aut pro‑
pter diuiſionē partiū carnis ſicut accidit in
vulneratis: aut p fractionē oſſiū: aut diſloca
tionē eorū: aut p ɔ̄ctionē neruorū: ſicut acci
dit in ſpaſmo: aut diſcōueniētiā humorū: ſi‑
cut accidit in febricitātib⁹ ꝛc. Uñ ſicut cōue
niētia partiū corporis cauſat quietē in aia:
ita diſcōuenientia cauſat dolorē in eadē ani
ma. Et hoc cauſat ꝑpter amorē naturalem
anime ad corp⁹ qđ informat: ꝛ quod eſt iſtru
mentū medium ſuarū operationū. Sz quia
aia magis eſt vbi amat q̄ vbi informat: vt in‑
quit Auguſtin⁹: eo q amor trāſformat amā
tez ꝛ amatū: ꝛ in eo extaſim facit: vt inquit
Dionyſi⁹. Hinc eſt q pōt aliqs tm̄ amare al
teruz q oblit⁹ ſui magis erit in altero q̄ in
ſeipſo ſz eſtimationē: ꝛ ſic magis dolebit in
paſſiōe ꝛ tormēto alteri⁹ q̄ in ſuo: qꝛ magis
pcipit aliuz q̄ ſeipſum pro illo tēpore. Et ſic
patitur in amato magis q̄ in ſeipſo. Et per
ɔ̄ñs maior erit in eo cōpaſſio amati q̄ paſſio
ſuiipſius. Sicut xp̄s in medio flagellorum ꝛ
in cruce magis compatiebat gñi humano q̄
ſibiipſi. Et ſic in eo maior erat compaſſio q̄
paſſio: ꝛ hoc accidebat ꝑpter nimiā charita
tem q̄ nos diligebat: ꝑut dictū fuit pſal. xxi.
Cum ergo ſim⁹ certi q virgo maria dilige‑
bat filiū ſuū ſup oia ꝛ p ɔ̄ñs magis q̄ ſeipaz
qꝛ in charitate xp̄i excellit oēs alias creatu
ras: ꝛ iō virgo maria intantū erat amore et
charitate transformata .i. xp̄m filiū ſuum: q
quādoq; per extaſim ꝛ exceſſum magis erat
in xp̄o q̄ in ſeipſa quo ad opationes aiales:
quia ſenſus totaliter abſorptus ſequebatur
volūtatē rōnalē: ꝛ ſic oblita ſuiipſius dole‑
bat in amato: imo magis dolebat realiter i
verberibus ꝛ flagellis ꝛ vulnerib⁹ xp̄i in aia
ſua: q̄ ſi ipſa paſſa fuiſſet illa vulnera ꝛ fla‑
gella in carne ſua: quia illa paſſio xp̄i amati
magis penetrabat aīam virginis: q̄ tormen
ta Laurentii ꝛ Uincentii penetrauerint ani
mas eorū pp rōnes iā dictas. Et iō dixit Si
meon ꝟgini Marie. Tuā ipſi⁹ aīam vtran‑
ſibit gladius: idest gladi⁹ ꝛ dolor paſſionis
ipſius filii tui ptranſibit: ꝛ penetrabit: ꝛ tor

quebit animā tuā. Et ſic pz qualiter virgo
maria fuit paſſa realr̄ martyriū in xp̄o quo
ad animā: vbi realiter ꝛ formaliter eſt dolor.
Et per ɔ̄ñs intātū virgo maria fuit magis ꝛ
altior martyr p o chriſto quātuz vehemēti⁹
et atrocius fuit paſſa in aia q̄ Laurentius
ꝛ ceteri martyres in carne: qui quidē dolor.
aie ꝟginis etiā redundabat in carnē: qꝛ ſpi‑
ritus triſtis deſiccat oſſa. Prouerbi. xvii. Ex
qb⁹ pz q magis debet aureola martyrū vir Aureola martyrii magis debet
gini marie q̄ alicui aliorū martyrū. Et hec
eſt cauſa quare xp̄s nō permiſit vt virgo ma
ria p martyriū trāſiret ad aliā vitā ſicut ce‑
teri apoſtoli eo q iā paſſa fuerat martyriuz
cuz eo in paſſione ſua: vt infra patebit. Naz marie q̄ alicui aliorum ſctōꝝ
cū ceteri apoſtoli relicto eo oēs fugiſſent in
hora paſſionis: tamē ſola virgo nunq̄ ipm
dereliquit tāq̄ comes ꝛ particeps eius paſ
ſionis. Sed qꝛ Joannes euangeliſta monitu
ꝛ exhortatione virginis marie reuerſus eſt
ad xp̄z cū ſocietate virginis marie ꝛ aliaruz
mulierum ideo xp̄s non pmiſit vt Joannes
euangeliſta ꝛ Magdalena ꝛ cetere mulie‑
res decederent ab hoc ſeculo cum martyrio
eo q oēs fuerunt paſſi cuz chriſto iuxta cru‑
cē ꝛ ſepulchrū. Sed quia paſſio eorum licet
fuit meritoria: tñ non fuit comparanda paſ‑
ſioni virginis. Ideo chriſtus nō pmiſit cor‑
pus marie in ſepulchro incinerari: ſz tertia
die ipſam ad gloriā ſuſcitauit: vt infra pate‑
bit. Et per hoc patet nona dignitas virginis
marie: qua ipſam xp̄s dignificauit et magni
ficauit. ¶ Decima dignitas ſingularis vir‑
ginis fuit: quia chriſtus non pmiſit corpus N
ei⁹ i ſepulchro incinerari: ſz tertia die ad in‑ Maria in
ſtar ſui in corp⁹ glorioſuz ipſam reſuſcitauit aia et
ꝛ ſecū i gl̃ia celeſti collocauit. Et h̄ fecit mul corpe
tiplici ex cauſa: quarū prima fuit mera dei eſt in
volūtas: eo q ad hāc dignitatem et ceteras celo.
aliās eā ab eterno ꝑdeſtinauerat. Et qꝛ añ
legē datā de icineratiōe ꝛ reſolutiōe oīz alio
rū pri⁹ ex ſpāli ꝑuilegio eā a tali ſnīa exeme
rat: qñ dixit ſerpēti. ipſa ɔteret caput tuuz:
nā ipſa maria intātū cōtriuit caput ſerpen‑
tis: q ſicut nō potuit mordere ipſam morſu
culpe originalis: nec morſu ɔcupiſcētie nec
morſu erūnaruz ꝛ corruptionis mentis nec
carnis: ita non potuit mordere ipſam mor‑
ſu doloris in morte nec incineratiōis in car
ne: qꝛ illa ſacratiſſima aia ſine dolore imocū
ſummo gaudio ad tēo⁹ ſeparata fuit a cor‑
pore cū deſiderio vidēdi gloriā ꝛ cum certa
ſpe recuperandi corone glorioſum in bre‑
ui: ꝑut ipſi fuerat a filio ſuo pmiſſuz. Iō illa
mors nō fuit doloroſa nec triſtis: ſed leta et
felix ꝛ glorioſa. Secūdo hoc fuit factum in
premiū ſingulare ꝛ ſpeciale. Nā poſtq̄ vir‑
go maria inter ceteros hoies mundi fuerat
miniſtra xp̄i: ꝛ ſecreta cubicularia ꝛ camera

ria: ꝛ ꝑ ceteris cū labore fuerat: ꝛ ꝑ ceteris fuerat paſſa ſupradicta tria gña martyrii ꝑꝑ xp̄m: ſcȝ martyriū ꝑſecutionis ꝛ dolorū ꝛ tormētoꝝ. Eo mō q̄ dictū ē ill' cū xp̄o in illa paſſione: ergo ratio fuit: ne iterū torq̄ret morte: ſȝ ſine dolore ꝛ triſtitia decederet ꝛ tertia die ad inſtar filii ſui in corp⁹ glioſuȝ reſurgeret. Ut ſicut fuerat ſocia paſſionis: ita eſſet ſocia reſurrectionis ꝛ glie chriſti. Alia autē cauſa fuit inq̄tū xp̄s tāq̄ fili⁹ debuit honorificare matrē ſuā inquātū fuerat ſibi decēs ꝛ poſſibile ꝛ iquantū erat eadē caro matris ꝛ filii. Et ſic poſſunt aſſignari oēs ille decem cauſe: q̄s aſſignat Auguſtinus in libro de aſſumptione virginis: quibus ꝓbat virginem Mariam nō fuiſſe in ſepulchro incineratā: ſed in breui ſicut filius in corpus glorioſum fuiſſe ſuſcitatā ꝑ filium: ꝛ in ſupremo celo cū filio collocatam. Et ꝑ hoc breuiter ptȝ decima dignitas: qua ꝑ filiū virgo Maria fuit magnificata. ¶ Undecima dignitas v̄ginis Marie fuit q: ſuper oēs choros ꝛ hierarchias angelorū ꝛ oim beatoꝝ meruit exaltari ꝛ collocari immediate poſt Jeſum Xp̄m filiū ſuum: prout canit eccleſia ꝛ predicant omnes ſancti doctores. Et hoc multiplici ratione: quarum prima eſt: q: eodē ordine fuit in celo collocata: ꝛ imediate poſt filiū: quo ab eterno fuit predeſtinata. Et ideo ſicut deus ab eterno ꝑſcripſit eā in libro predeſtinationis imediate in ſecūdo gradu poſt Jeſum xp̄m hominem: et predeſtinauit eā ad gratiam vt eſſet ſanctior vniuerſis creatoris poſt Jeſum chriſtum et vt eſſet mater dei: et ſuperaret oēs creaturas i in ſanctitate ꝛ dignitate in hac via. Ita collocauit eam in patria ſuper oēs creaturas immediate poſt dn̄m noſtrū Jeſum chriſtū ſaluatorē noſtrum quia ordo glorificationis ſequitur ordinē et gradum ꝑdeſtinationis. eo q̄d predeſtinatio reſpicit glorificationem tanq̄ finem vltimatum cuiuſcunq̄ creature rationalis. ¶ Ad cuius intellectū eſt notādum q̄ q̄n dicitur q̄d predeſtinatio eſt ab eterno ad gratiā ꝑparatio nō eſt intelligendū q̄ gratia ſit finis predeſtinationis: ſed diſpoſitio ad finē: nec predeſtinatio reſpicit gratiam tāq̄ finē vltimatū ſed tanq̄ diſpoſitionē ad finem vltimum. qui eſt glorificatio et beatificatio. Nā ſcd̄m aplm ad Ro. viij. quos deus ab eterno ꝑdeſtinauit: hos ꝛ filius per gratiam vocauit ex tēpore ſupple. Et quas vocauit: hos idem filius iuſtificauit: et quos iuſtificauit: hos ꝛ magnificauit: ſupple per gloriam in celo. ¶ Ex quibus patet q̄ licet glorificatio ſit finis vltimatus in executione: tn̄ eſt a deo ꝑ marie intentus ſm eternū ꝓpoſitum ſue voluntatis. ad Ephe. i. Et ideo predeſtinatio nil aliud eſt niſi ꝑparatio grē ſm eternū propoſitū: per quam quis poſſit conſequi futuram felicitate in celo ſm gradū gratie ꝛ charitatis ſibi collate in via: q: eiuſdē eſt intēdere finē. ꝛ ꝑparare ea q̄ ſunt ꝛ diſponūt ad finē. Et idō ſicut xp̄m ſublimauerat v̄gine matrē ſuā in ſupremo gradu oim grāꝝ ꝛ meritoꝝ ꝛ dignitatū in hac via ſm q̄ de⁹ pr̄ ab eterno eā ꝑdeſtinauerat: collocauit ꝛ ſublimauit eā in ſupremo gradu xp̄s immediate poſt ſeipm̄ in gloria celeſti. Itē ſicut dei eſt ꝑparare grām ab eterno: ꝛ ex tp̄e ꝑ xp̄m eā cōferre: ita hois eſt ꝑ talē gratiā operari ꝛ mereri in hac vita vitā eternā in futurū. Sed quia v̄go maria a principio ſui meruit vitā eternā ꝑ quandā excellētiā in omni ſtatu ꝛ etate ſuper oēs gradus ꝛ etates ꝛ ſuper oēs cuiuſcūq̄ ſtat⁹ ꝛ etates et gradus in hac via: ergo ꝑ quandā excellentiā fuit collocata in gloria celeſti in ſupremo gradu poſt xp̄m ſuper oēs alios ſtatus ꝛ ordines ꝛ hierarchias oim aliarum creaturarū. Et hoc patet diſcurrendo ꝑ oēs etates ꝛ ſtatus virginis marie: q: in q̄libet ſtatu meruit ſuꝑ oēs creaturas. Un̄ dictum eſt in ſcd̄a dignitate v̄ginis marie: q̄ ipſa fuit ſcificata in ꝑmo inſtāti ſui eſſe ꝑ ſupremam grām habitualē in ſupremo gradu poſt xp̄m ergo ſequit̄ q̄ in eodē inſtāti iā meruit ſupremū gradū glorie poſt xp̄m ſuꝑ oēs ſanctificatos: ꝛ hoc ex ſolis meritis paſſionis xp̄i. Itē dictum eſt in ſecunda dignitate q̄d vſus liberi arbitrii fuit accelleratus in virgine maria in vtero matris ante natiuitatem: et poſt natiuitatem in ſua infantia ꝛ pueritia: et per ꝯñs habuit ꝓpriā opationē meritoriam poſt q̄ opabat̄ ꝑ gratiam confirmatā: ꝛ ad ꝓpoſitum. ¶ Ex quo ptȝ q̄ virgo maria iam incepit mereri vitā eternā in vtero matris ſuper oēs ſcificatos in vtero: in q̄bus vſus liberi arbitrii fuit acceleratus: ꝛ ſic etiam ꝑ tale liberū arbitriū acceleratū meruit in ſua īfantia ꝛ pueritia opando per grām a ꝓpoſito ſuper oēs infantes ꝛ pueros: q: ſm gradū grē ꝛ charitatis eſt meritū opatiōis ꝓprie. Et ſic v̄go maria in ſua infantia pueritia iā excellēter meritorie opabat̄: ꝛ merebat̄ i ſua opatiōe vt dictū eſt: ꝛ ſic iā meruit coronā glie excellēter ſuper oēs infantes ꝛ pueros illi⁹ etatis ꝛ ſtatus. Itē dictū eſt in quarta dignitate qualr̄ v̄go maria fuit ſingularis in ſua deſpōſatiōe ꝛ coniugio: q: ſimul cū virginitate ſeruauit fidē ꝯiugalē ſuꝑ oēs coniuges: ꝛ fidē v̄ginalē ſuꝑ oēs virgines: ꝛ idō meruit coronā virginalē ſuꝑ oēs virgines ſeruādo ea q̄ v̄ginis ſūt ꝛ ꝑtinēt ad ſtatum v̄ginalē. Ita ēt meruit coronā cōiugalē ſuꝑ oēs coniuges ſeruādo fidē ꝛ ſtatū cōiugalē. Itē eodē modo meruit coronā ſuper oēs cōcipientes ꝛ pregnātes: ꝛ parturientes: ꝛ lactantes ꝛ chriſto miniſtrantes et ſeruientes: q: nulla mulier cū tāta diligentia ꝛ charitate nutriuit filium

Margin notes: O Maria ſr choros angelorum exaltata. Not. — Maria in vtero merebat.

ſiuum. Et null⁹ ex miniſtris xp̄i cū tāta charitate ⁊ cū tāta familiaritate ⁊ diuturnitate et cū tāto labore miniſtrauit xp̄o: ſicut fecit maria: put dictū eſt. Itē meruit aureolā ſup oēs martyres ⁊ aplos ⁊ doctores: q2 oēs ſupauit i martyrio ⁊ fide ⁊ doctrina: put dcm̄ eſt. Itē meruit ſup oēs viduas coronaꝫ poſt obitum Joſeph: ⁊ poſt xp̄i aſcēſionē viuēdo i ſtatu viduali exēplo vite ⁊ doctrine alios docēdo vn̄ totū ſpaciū tp̄is ab aſcēſiōe xp̄i vſq ad obitū ſuū v̄go maria diſtribuebat tp̄s i duas ptes. Nā in vna pte tp̄is occupabat in vita actiua ſ. eleemoſynas largiendo: ⁊ ieiunādo: ⁊ loca ſctā quotidie viſitādo. In alia aūt parte tp̄is occupabat circa vitam cōtēplatiuā in orōnibus ⁊ meditationib⁹ rerū diuinarū: puta cōtēplādo myſteriū incarnatiōis ⁊ ꝯuerſatiōis xp̄i in hac vita: ⁊ myſteriū noſtre redēptiōis ⁊ cōtemplādo gloriā filij ſui ⁊ oim btōꝝ in q̄rum ſocietate frui deſiderabat. In qua q̄deꝫ cōtēplatiōe ſepe ꝯſolabat familiari cōſortio angeloꝝ ⁊ colloquio. Et etiaꝫ ſepe rapiebat in ſpū magis q̄ magdalena vſq ad tertiū celū. Et ſic v̄go maria i vita actiua meruit ſup oēs actiuos. ⁊ in ꝯtēplatiua ſup oēs ꝯtēplatiuos. Ultio aūt meruit in ſuo obitu ſup oēs
p
Maria in merito excessit oēs stat⁹ hoim ⁊ etates.
ab h̄ ſclo diſcedētes: q2 cū maiore charitate diſceſſit: ⁊ cū maiore d̄ſiderio cupiebat diſſolui: ⁊ eē cū xp̄o. Et ſic p3 q̄lr in merito exceſſit oēs ſtat⁹ hoieꝫ ⁊ etates. Et nō ſolū exceſſit in merito oēs ſtatus hoim: ſed etiam oim angeloꝝ. Nā lꝫ fuerit eq̄lis angelis in puritate: tn̄ ſupauit celſitudinē oiꝫ āgeloꝝ i charitate ⁊ diuine infinitatis dignitate: vt inq̄t Aug. et iō maria meruit hierarchiā nō ſolū ſup oēs ſtatus hoiꝫ ſꝫ ſup oēs ordines ⁊ hierarchias āgeloꝝ in potiorib⁹ bonis xp̄i filij ſui: eo qd̄ p quādā excellētiā meruit ⁊ adepta eſt coronā gl̄ie ſue ſup oēs ſtat⁹: ⁊ ſup oēs ꝯditiones hoim ⁊ angeloꝝ: ideo in die ei⁹ aſſumptiōis cantat ipſi eccleſia in lectiōe miſſe illō eccleſiaſtici. xxiiij. In omnibus requiē queſiui: et in hereditate domini morabor. ⁊c. q. d. virgo maria. Ego q̄ſiui requiē vite eterne in omnibus ſtatib⁹ ⁊ etatib⁹: ⁊ in omnib⁹ ꝯditionib⁹ ⁊ operationibus meritorijs: ſed quia in omnibus illis merui coronā vite p excellentiaꝫ ſup oēs homines ⁊ angelos: ideo morabor in eternū in hereditate dn̄i. i. in potiorib⁹ bonis filij mei ſup oēs ordines ⁊ hierarchias oim hoiꝫ ⁊ angeloꝝ. Et ſic etiā cantat ipſi eccl̄ia Exaltata es ſancta dei genitrix ſuper choros angelorū ad celeſtia regna. Itē virgo maria aſſumpta eſt i ethereū thalamū: i quo rex regum ſtellato ſedet ſolio. Et ſic patet vndecima dignitas virginis marie: qua dignificauit et magnificauit eā filius ei⁹ in fine ſui curſus ⁊ peregrinationis: que eſt finis aliarū dignitatū. ¶ Sed adhuc reſtat duodecima dignitas
Q
quā ſingulr̄ exercet v̄go Maria erga peccatores clamātes ad ſe: pegrinātes in h̄ ſeculo — Maria pctōrib⁹ intercedit
q̄ dr̄ dignitas itercessionis p quā v̄go maria ſola dr̄ mr̄ gr̄e ⁊ mie ⁊ aduocata: peccatorū: ⁊ mediatrix inter nos ⁊ xp̄m: Nā ſicut de⁹ pr̄ cōſtituit xp̄ꝫ hoiem mediatorē inter hoies ⁊ deū: ppter quod hō Xp̄s Jeſus dicit mediator dei ⁊ hoim p aplm̄: ⁊ dr̄ aduocatus apd̄ patreꝫ: ad hebre. Ita pariter xp̄s caput eccleſie cōſtituit virginē matrē ſuā aduocateꝫ ⁊ mediatricē ſingularē inter nos ⁊ ipſum. vn̄ — Xp̄us dupl̄r dr̄ mediator dei ⁊ hoiꝫ inq̄tū hō.
xp̄s dupliciter dicit mediator dei ⁊ hoim inq̄tum hō. Primo q2 eſt medius in dignitate q2 minor patre ſm humanitatē. ⁊ maior ⁊ dignior omni hoie ⁊ angelo: ⁊ ideo ratio eſt qd̄ ſit medius interceſſor ⁊ redēptor inter nos ⁊ deū. Itē q2 eſt dei fili⁹ ſup omnes dilect⁹: q2 gratia ⁊ remiſſio nō dat niſi interceſſiōe aliicuius p̄dilecti: vt teneat mediū inter bonificatorē ⁊ bonificandū: ppter has ergo duas cās xp̄s ꝯſtituit virginē matrē ſuā mediatricē inter nos ⁊ ipſuꝫ. Nā p̄mo eſt minor filio: ſꝫ maior oi alia creatura in gr̄a ⁊ gl̄ia ⁊ in oi dignitate: vt dictū eſt. Scd̄o q2 eſt ſibi mr̄ et p̄dilecta ſup oēs alias creaturas. Et iō nunq̄ negat ipſi petitionē. nā ſicut p̄ ceteris fili⁹ diligit matrē: ita nō pōt negare ipſi petitionē q2 amor ⁊ dilectio eſt cā impetratiōis cuiuſcūq rei poſtulate. Itē v̄go Maria p̄ ceteris diligit filiū ſuū: ⁊ p̄ ceteris illi miniſtrauit: ergo fili⁹ nō pōt ipſi negare vicē amoris ⁊ retributionis: q̄n audiat eā: ⁊ annuat ipſi in oi iuſta petitione ex priuilegio ipſi conceſſo: eo q ꝯſtituit eā mediatricē ⁊c. ¶ Un̄ eſt valde aduertēdū q ppter ꝯſeruationē reipublice — R
militātis: ⁊ ad reparationē reipublice triūphātis: ⁊ complendū numerū electorū neceſſe fuit vt ꝯſtitueret xp̄s mediātricē virginem matrē ſuā inter nos ⁊ ipſꝫ: poſtq̄ eiuſdē eſt tēdere i finē: ⁊ p̄parare ⁊ diſponere ea q̄ ſūt ad finē. vn̄ manifeſtū eſt q oēs pctōres peccant cōtra deū patrē p inobediētiā preuaricando ei⁹ p̄cepta: ⁊ iō p talē culpā merentur penaꝫ eternā ⁊ etiā tp̄alē: q2 ppter culpā occultam merētur penam eternam in futuro: ſed ppter peccata publica merentur penam eternā in futuro: ⁊ penas tēporales in preſenti de quibus nemo poteſt liberari niſi per interceſſionē xp̄i mediatoris. Sꝫ q2 oēs peccatores poſt baptiſmū vltra hoc q peccāt p inobedientiā cōtra deum patrem: peccant etiaꝫ grauiter per ingratitudinē cōtra filiū: eo q eos redemit per ſuam paſſionē: ⁊ ⁊ fecit eos ſue paſſionis participes p baptiſmuꝫ. Et iō peccando poſt baptiſmū videntur contēnere ⁊ deſpicere paſſionē xp̄i: ⁊ ſic null⁹ pctōr meret q xp̄s amplius intercedat p ipſo apd̄ patrē: ſine cuius interceſſiōe nemo pōt liberari a pena eterna: nec tp̄ali: nec culpe quā

ipſe voluntarie ꝑpetrauit. Et iō fuit neceſſe vt xp̄s ꝯſtitueret m̄rem ſuā ꝑdilectā mediatricē inter nos ⁊ ip̄m: vt in talibus caſib⁹ intercedat ꝓ nobis inter nos ⁊ ip̄m: ⁊ mitiget irā ei⁹ ꝓpter talē ingratitudinē. Et vt filius placat⁹ precib⁹ matris intercedat ꝓ nobis apud patrē: ⁊ iō dicit btūs Bernardus qꝺ ſicut fili⁹ ꝓ nobis ſemꝑ oſtēdit p̄ri lat⁹ ⁊ vulnera: ita mater filio pectus ⁊ vbera. Et hoc videm⁹ manifeſte de multis deuotis virgini Marie: qui in grauib⁹ pctis ⁊ ſcelerib⁹ laborantes: tn̄ finalr̄ venerūt ad pniam. Et etiā inter pctā liberant a magnis malis ⁊ pìculis tpalib⁹: ne pereant in eis: ſed ꝑducantur ad finalē pniaꝫ. Itē videm⁹ q̄ſdā ciuitates ⁊ ppl'os ⁊ oppida: q̄ ꝓpter pctā publica patiunt multa diſcrimina ⁊ ꝑſecutiones: ⁊ infirmitates: ⁊ aduerſitates: ſed qꝛ diuina officia virginis marie in eis frequētant: ⁊ deuote celebrant: iō miraculoſe ab illis aduerſitatib⁹ liberant: nec puniunt q̄tū eoꝝ ſcelera merent. Qꝺ nō ſit niſi ꝑꝑ iuges p̄ces ꝟginis marie fuſas ꝓ deuotis ei⁹ apꝺ filiū: qui placat⁹ p̄cib⁹ m̄ris intercedit ꝓ nobis apud patrē: ⁊ ſic in hac ꝑegrinatione nō relinquit nobis aliud refugiū in nr̄is tribulationib⁹ ⁊ aduerſitatib⁹: niſi recurrere ad ꝟginē mariā mediatricē: vt velit placare irā filij: q̄ ꝑmittit nos flagellari ꝑꝑ īgratitudinē. Et hoc ꝓbat Aug. in lib. Cur de⁹ hō dicēs. Eſt adhuc q̄dā ſingulare p̄ſidiū ⁊ refugiū poſt deuꝫ. ⁊ marie fiducia quā in illo regno habemus. Reginā. ſ. ſororē nr̄aꝫ ⁊ dei genitricē ſempꝙ ꝟginē mariā: q̄ nō ceſſat apud deū ꝓ hoīb⁹ ſꝑ interuenire. Et marie ꝓ illis q̄s filiū ſuū cōgrue imitari videt. Et ꝓ illis q̄ aliqn̄ d̄ malo ad bonū redire volūt. Credere autē indubitanter poſſum⁹: qm̄ nō eſt aliq̄d qꝺ filius m̄ri ſue petēti debeat negare aut velit. Hec eſt ꝟgo maria de q̄ ꝓceſſit dei ſophia: q̄ pctōrib⁹ ſatis eſt pia. Per quā pateſcit ſaluꝫ via Qui ḡ ab ea auxiliū poſtulauerit: ⁊ poſtulās perſeuerauerit: nunq̄ ab ea vacuus recedit Fruſtra eni alios ſctōs oraret ille: queꝫ iſta non adiuuaret. ⁊ vt magis dicā. Qꝺ aliū ſcti minime auderēt: hec q̄dā ꝯgruēti autoritate a filio poſtulans obtineret. Hec Augu. In q̄bus ꝟbis nobis oſtendit ꝙ xp̄s poſt ſe hoc ſingulare refugiū nobis reliq̄t. Et qūo poſt xp̄m hāc ꝟginē habem⁹ aduocatricē: q̄ pro nobis intercedere nō ceſſat: ⁊ qūo rōne affinitatis maternalis ⁊ filialis dilectionis: nil xp̄s pōt ipſi negare: ergo ſemꝑ ad ipſam an̄ oēs ſctōs eſt recurrenduꝫ. ¶ Et hec eſt vltima ⁊ ſingularis dignitas q̄ xp̄us dignificauit ⁊ magnificauit virginē matrē ſuā: qꝛ conſtituit ipſam mediatricē inter nos et ipſum.

Bernard⁹ Aug.

B

¶ Duodecim ergo ſunt dignitates ⁊ p̄uilegia ſingularia ꝟginis marie: q̄bus xp̄s fili⁹ eius ſuper omnes alias creaturas eam dignificauit ⁊ magnificauit. Primo qꝛ ſingulariter eā ab eterno p̄deſtinauit. Scđo qꝛ ſingulariter eā in ſua creatiōe ſanctificauit: et ab oī pctō p̄ſeruauit. ¶ Tertio: qꝛ in vtero matris in ea vſum liberi arbitrij ⁊ rōnis ſingulariter ad merendū accelerauit. Quarto: qꝛ in ei⁹ coniugio fidē ꝟginitatis ſimul cū fide coniugali ſeruauit. Quinto: qꝛ ſingulariter ſine viro ⁊ corruptione concepit: ⁊ abſq; oī erūna cū virginitate peperit. Sexto: qꝛ in tali ꝯceptu et partu m̄r dei ⁊ filiū dei ē effecta. Septimo: qꝛ in illa obūbratiōe ſpūſſancti intellectū purgatū ⁊ heroicū eſt adepta: ⁊ propheta: ⁊ euāgeliſta ſimul effecta. Octaua. qꝛ familiari⁹: diutius: et laborioſius xp̄o miniſtrauit. Nono: qꝛ coronā ⁊ aureolā martyꝛij ſuper oēs apoſtolos ⁊ martyꝛes eſt conſecuta. Decimo: qꝛ a ſentētia incineratiōis fuit excepta. Undecimo: qꝛ ſuper oēs hierarchias hoīm ⁊ angeloꝝ in celo īmediate poſt filiū ē collocata ⁊ exaltata. Duodecimo: qꝛ mediatrix īter hoīeꝫ ⁊ ip̄m ī ſingulare p̄ſidiū ē ꝯſtituta. Hec ḡ ꝟgo maria m̄r dei ē illa mulier amicta ſole: ⁊ habens lunā ſub pedib⁹ ſuis: quā vidit Ioā. in apo. Et hec eſt illa corona ⁊ diadema ſtellarū duodecim in capite ei⁹: q̄ ſunt. xij. dignitates et priuilegia q̄ ꝑ grām meruit ꝟgo maria: q̄b⁹ corrn̄dēt. xij. p̄mia in glīa: ⁊ nō ſicut iſtis. xij. dignitatib⁹ dignificauit ⁊ magnificauit xp̄s ꝟginem in hoc ſclo ꝑ grāꝫ: ⁊ ī celo ꝑ glīam: ꝑꝑ q̄s oēs gn̄ationes p̄dicāt eā beatā: ita ipſa ī hoc cātico agendo grās magnificat deū dicēs Magnificat ⁊c. q. d. aīa mea magnificat dn̄m: q̄ potēs eſt et ſanctū nomē ei⁹ ꝓpter iſta. xij. magna p̄uilegia q̄ fecit mihi: qꝛ ex hoc qꝛ fecit mihi iſta magna oēs gn̄atiōes dicēt me beatā. Et hoc de ſcđo p̄ncipali q̄ſito. ¶ Sꝫ nunc reſtat rn̄dere ad tertiū p̄ncipale q̄ſitū. ſ. q̄re ꝟgo maria dixit ī hoc cātico: ꝙ oēs gn̄atiōes debebāt ipſaꝫ dicere ⁊ p̄dicare beatā ꝑ ſupradicta. xij. p̄uilegia ⁊ dignitates: cū nos videamus iudeos ipſaꝫ blaſphemātes ⁊c. Ad h̄ rn̄det: ꝙ iſta tria nota. ſ. gētes: natiōes: ⁊ gn̄atiōes cōiter ī ſacra ſcriptura ſignificāt ppl'z gētilē q̄ viuebat ſꝫ naturā ⁊ carnē: ⁊ nō ſm̄ legē dei vt dictū eſt ꝑ totā expoſitioneꝫ libri pſal. q̄ q̄dē gētes ⁊ gn̄atiōes erāt vēture ad fidē xp̄i: ⁊ debebāt fieri filij iſrl' ⁊ abrae ſm̄ ſpm̄ ⁊ laudare nomē dn̄i: ⁊ deū iſrl' ⁊ meſſiā ī lege ꝓmiſſuꝫ: vt videm⁹ eſſe cōpletū: q̄ quidē gn̄atiōes ſicut nūc laudāt nomē dn̄i q̄ eſt xp̄s ꝟbū īcarnatū: ita pariter laudāt virginē matrē ei⁹: ⁊ dicūt eā beatā. Que q̄dē gn̄atiōes lꝫ nō ſimul venerūt ad fidem: ſed ſicut ſucceſſiue venerūt ꝑ oēs ptes mundi: ita ſucceſſiue laudauerūt nomē dn̄i: ⁊ beatā dixerūt m̄reꝫ ei⁹ qꝛ nō fuit aliqꝺ regnū: nec p̄uincia

¶ Rn̄ſio ad tertium.

Geneſeo. ⁊c. i. gentiles.

q̄ nõ venerit ſucceſſiue ad fidez xp̄i:ſicut diſ
ctũ eſt pſal.lxxj.ꝛ cix.ꝛ ſic iudeis reprobatis
blaſphemãtibꝰ xp̄z ꝛ mr̄em eiꝰ:oẽs gn̄atioſ
nes ppl'i gẽtilis venerũt ad fidẽ:ꝛ laudarũt
xp̄z:ꝛ beatã dixerũt matrẽ eiꝰ. ¶ Sz qꝛ nr̄is
demeritis exigẽtibꝰ arabia q̄ i multis hereſ
ſibus laborabat:receſſit a vera fide xp̄i frau
de machometi ꝛ ſuoꝝ:ꝛ icidit in iſtã ſectã q̄
poſtea maiorẽ ꝑtẽ mũdi decepit ꝛ vſurpauit
idõ in magnã ꝑtẽ fuit perturbata a ꝟa laude
xp̄i et ꝟginis mr̄is eiꝰ:eo ꝙ negat xp̄m eſſe
deũ.Sz nõ tãtũ fuit ꝑturbata.q̄n dicat xp̄m
ſanctũ ſuꝑ oẽs hoĩes:ꝛ filiũ ſpũs dei:ꝛ ꝟgiſ
nẽ mariã beatã ſuꝑ oẽs mulieres ꝛ ſuꝑ oẽs
gn̄ationes.Aſſerũt etiã xp̄m eſſe maximũ ꝓ
phetã ſctm̄ ſuꝑ oẽs ſctõs:ꝛ ſapientẽ ſuꝑ oẽs
ſapiẽtes:ꝛ ꝓphetã ſuꝑ oẽs ꝓphetas:ꝛ potẽ
tẽ i miraculis ſuꝑ oẽs potẽtes:natũ ex ꝟgie
ſine pr̄e.vñ machometꝰ volẽs cõmẽdare ſeſ
ꝟm ꝛ autorizare fraudẽ ſuã finxit in alcora
no ſuo in capitulo filioꝝ ir̄l:ꝙ q̄dã die dum
erat i orõne fuit raptꝰ ab angelo gabriele et
portatꝰ a mecha i hierl'm.Et exinde aſcẽdit
in celũ cũ angelo vſq3 ad oratoriũ dei:a quo
accepit librũ alcorani:qđ iterp̄tat᷑ collectio
p̄ceptoꝝ dei.Et idõ cõiter itroduxit deũ ad lo
quẽdũ q̄ſi ꝑ totũ alcoranũ.Et ſic in capitulo
elbachera.dicit deꝰ.Dedimꝰ ieſuz filie maſ
rie:vt faceret ꝓdigia ꝛ miracula manifeſta:
ꝛ fecimꝰ cũ ꝑ ſpm̄ſctm̄.Jtẽ infra dr̄.Jiſuffla
uimꝰ i mariã de ſpũ nr̄o.Jtez ibidẽ dicit qđ
xp̄s fuit ſue mr̄i ꝑ angelũ annũtiatꝰ ꝛ ꝑ ſpm̄
ſctm̄ ſanctificatꝰ ꝛ ꝯceptꝰ ex ꝟtute dei d̄ ma
tre ꝟgine ſanctiſſima ꝛ puriſſima ſuper oẽs
mlieres.Jtẽ i capitulo elmeibe dicit deꝰ.liſ
mitauimꝰ veſtigia olm hoĩm ꝑ ieſum filium
marie veraciſſimũ patiẽter:ꝛ dedimꝰ ei euã
geliũ:in q̄ eſt ꝟa directio ꝛ lux ꝛ ꝟitas mani
feſta:ꝛ ſic machometꝰ qñq3 appellat xp̄z ꝟſ
bũ dei:qñq3 ſpm̄ dei:ꝛ nũtiũ dei:qñq3 aiam
dei:ſz nõ vult appellare ip̄z deũ ꝯcordando
cũ hereſi arriana.Jtẽ i cõmẽdationẽ ꝟginis
marie dicit in capitulo amarã ꝙ dixerũt an
geli ad mariã O maria deꝰ p̄tulit te ſuꝑ oẽs
mlieres.O maria deꝰ euãgelizat tibi de ꝟſ
bo ſuo.ꝛ nomẽ xp̄s ieſus filꝰ marie.Jtez in
capitulo elneſſa dicit.Nõ dicatis de deo niſi
ꝟitatẽ:qꝛ ieſus filꝰ marie ẽ nũtiꝰ dei:ꝛ ꝟbũ
dei:ꝙ ipſe poſuit in ea ꝑ ſpm̄ſctm̄:ꝛ ſic dicũt
oẽs alphaq̄ni.i.doctores ſaracenoꝝ:ꝙ poſt
q̄ deꝰ ꝛ angeli ꝛ machometꝰ appellant ꝟgi
nẽ mariã ſctãz ꝛ beatã:ꝙ ſit anathema ois
iſte q̄ eã nõ fuerit veneratus.Unde quidam
alphaquinus vocatus aben rodoã volẽs ex
ponere illa verba q̄ dixerũt angeli ad beaſ
tã Mariaz.Lo maria deus pretulit ꝛ elegit
te ſuper oẽs mulieres ꝛc.Dicit in ſuo libro
quẽ intitulat librũ Moriez ꝙ illa ꝟba tanq̄
conſolatoria dicebant angeli tripudiantes

Not. de machomcto.

Not. ꝛc. ſaracẽi dicũt mariã ſctãz.

in partu ꝟginis marie:letificãtes eam de fi
lio ſuo magno ꝓpheta:quẽ in virginitate pe
pererat.Jtẽ dicit in eodẽ libro:ꝙ q̄n heroſ
des cũ ſuis militibꝰ q̄rebat pueruz ieſum in
bethleẽ ꝛ hieruſalẽ vt interficeret eũ cũ ceſ
teris innocentibꝰ:tunc ꝟgo maria tranſibat
inter eos cũ puero in vlnis:ꝛ non videbant
pueꝝ:nec matrẽ:eo ꝙ angeli occecabãt eos
ꝛ ſic ꝟgo maria tranſiuit illeſa vſq3 ad fines
inde:intrãs in egyptũ.Jtẽ dicit ꝙ q̄dã agri
cole annũtiauerũt herodi:q̄l'r viderãt maſ
riã fugiẽtẽ cũ puero i egyptũ q̄ audito heroſ
des cõfeſtim miſit milites q̄ occiderẽt iſanſ
tẽ ꝛ matrẽ.Qui q̄dẽ milites inſequentes.in
deſcẽſu cuiuſdã collis viderũt Joſeph cum
maria ꝛ infante in fundo vallis iuxta quẽdã
fontẽ:tũc cõcito paſſu inceperunt currere ꝯ
eos:quos vidẽs maria dixit ad iſantẽ.O fiſ
li ecce milites herodis veniũt ad interficien
dũ te ꝛ me:ergo ſalua temetipſuz ꝛ me.Erat
aũt ibi iuxta fontẽ quedã antiquiſſima ficul
nea habens trũcũ groſiſſimũ ꝛ latũ ꝛ ꝯcauũ
ex nimia antiq̄tate:ad quã ficulneã ſe appo
diauit ꝟgo maria tenẽs infantẽ in brachijs
q̄ q̄dẽ ficulnea ilico ſe aperuit in duas ꝑtes
ad tactũ ꝟginis marie:ꝛ tũc maria cũ infan
te poſuit ſe intra ficulneam apertã:q̄ ſtatim
iterũ clauſa eſt occultãs matrẽ cũ puero:ve
nientes aũt milites ad fontẽ nõ inuenerunt
nec viderũt niſi ſolũ Joſeph cũ aſino.Qui dĩ
xerũt vbi eſt mulier quã ꝓſpeximꝰ de colle
tecũ exiſtẽtẽ iuxta fontẽ cum puero in maniſ
bus?Quibꝰ ioſeph r̄ndit:neſcio.Uos videſ
tis nullũ mecũ eſſe niſi aſinũ cum iſta ficulſ
nea forſan iſta ficulnea viſa eſt vobis mlier:
tunc milites putantes ſe deluſos in viſu:reſ
uerſi ſunt via q̄ venerant:ꝛ ſic iterũ apta fiſ
culnea maria exiuit illeſa:ꝛ ſedẽs ſuꝑ aſinũ
profecta eſt in egyptum ſimul cum filio ꝛ io
ſeph.Jtem dicit vlterius:ꝙ maria peruenit
cũ puero ad locũ prope magnam ciuitatem
que nunc dicitur cayre:vbi eſt fons:ex cuiꝰ
aqua rigatur illa vinea:ex quibus vitibus
diſtillat balſamũ:in quo fonte maria quotiſ
die lauabat pannos pueri Jeſu:et lauabat
ſeipſam anteq̄ faceret zala ideſt orationez.
Et ideo firmiter credunt omnes ſaracene:
ꝙ ideo ſola aqua illius fontis eſt vtilis:haſ
bet virtutem ad rigandum illam vineaz:eo
qđ virgo maria lauabat ſe et pannos. Jeſu
in illo fonte:ꝛ ideo nulla alia aqua habet il
lã virtutem preter illam.Et hinc eſt qđ nulſ
lus ſaracenus audet ſe lauare in illo fonte
añ orationẽ dicũt enim ꝙ nullus eſt dignus
lauari i illo fonte:vbi ꝟgo maria lauit ſe cũ
filio ſuo.Jtẽ dicunt ſaraceni:qđ dum virgo
maria fuit in illo loco egypti:nulla mulier
ꝑturiẽs potuit periclitari ſi ꝟgo maria ipoſ
neret ipſi manus:ꝛ ideo oẽs parturientes:
vocabant eaz

Nota de fuga in egyptũ.

Not.

Exempla.

vocabāt eā: vt iponeret ſibi man⁹. Itē dicūt ꝙ oēs mulieres habētes infantes infirmos veniebāt ad mariā: ⁊ ipſa iponebat man⁹ in fantis Jeſu ſup eos: ⁊ ſanabant a quacūꝗ deti nebant infirmitate. Itē ego audiui a fidedignis ꝗ cauſa viſitādi loca ſancta fuerūt i hierusalē. Qr ſaraceni venerāt valde ſepulchrū ꝟginis marie qḋ eſt in valle ioſaphat: vbi frequēter ſaraceni faciūt zala: ideſt orone: imo dixit mihi ꝗdā miles ꝙ decies iuit in vna die ad ſepulchrū ꝟginis vt faceret orationem: ⁊ nūꝗ potuit intrare: qꝛ ſemp inueniebat ibi ſaracenos faciētes oratione: ꝗ non pmittebāt ipſum intrare: dicentes ipſum nō eſſe dignū intrare ſepulchrū tāte virginis. Unde ſaraceni non habent in tāta veneratione ſepulchrū xp̄i ſicut ſepulchrū ꝟginis: eo ꝙ non credunt xp̄m fuiſſe mortuū nec ſepultū: imo dicūt ꝙ qn̄ iudei voluerūt rapere xp̄m in horto: ꝙ angeli rapuerūt xp̄m in celū: ⁊ ibi manet viuus in ſocietate dei vſꝗ ad antixp̄m: qꝛ tūc mittet eū de⁹ vt interficiat antixp̄m: vt dicit machomet⁹ in alcorano: imo dicūt ꝗdā alphaquini: ꝙ Jeſus xp̄s nō ſolum interficiet antixp̄m: ſꝫ etiā oēs iudeos: eo ꝙ voluerūt ipſum interficere. Ex ꝗbus oibus ptꝫ ꝙ lꝫ ſaraceni decepti p machemetū nō habeāt rectā fidē de diuinitate xp̄i: tn̄ venerātur ipſum tanꝗ verbū ⁊ ſpm̄ ⁊ aiam dei ⁊ nuntiū dei ⁊ prophetā ſup oēs prophetas: ⁊ venerantur virginē mariā matrē xp̄i: aſſerentes ipſam virginē ante partū ⁊ poſt partū eſſe puriſſimaꝫ ⁊ ſanctiſſimā ſuper oēs mlieres abſꝗ omni peccato: imo ſi quis oppoſitū diceret lapidibus obrueret. Et ſic p̄dicant ipſam beatam ſuper pēs generationes. Ex quibus pꝫ ꝙ non ſolū omnes generationes populi gentilis ꝗ ſucceſſiue per omnes partes mūdi venerūt ad fidē xp̄i: dixerūt beatā virginem mariam: ſed etiā modo tam ſaraceni ꝗ chriſtiani omnes deſcendentes de generatione ⁊ natione ppl̄i gētilis dicunt ⁊ predicant virginē mariā beatā ⁊ felicē: vt dictū eſt: lꝫ iudei blaſphement ipſam: ⁊ hoc intendebat dicere maria cū dixit. Beatā me dicēt oēs gn̄ationes: quaſi diceret: ꝙ iudeis reprobatis ⁊ in cecitate obſtinatis beatā me dicēt oēs gn̄ationes: ſcꝫ pp̄ls gētilis que ad fidē conuertent. Et hoc declarabit maria in ſequentibus cū dicet ꝙ filius ſuus diſperſit iudeos ſuperbos ⁊ depoſuit eos de ſede ſacerdotali. Et exaltauit humiles gentiles credentes ⁊ impleuit eos bonis ſp̄ualibus. Et ſic oēs credētes ⁊ exaltati dicunt beatā virginē mariam. Hoc eſt ergo argumentū ꝙ virgo maria facit in p̄ia parte huius cantici: ſcꝫ qꝛ de⁹ eſt omnipotens ⁊ nomen eius eſt ſanctū quod eſt verbū incarnatū. ſ. Jeſus xp̄s deus ⁊ homo. ideo fecit magna mihi matri ſue. i. magnis dignitatib⁹ et

Not. de ſepulchro virginis.

priuilegiis me magnificauit: ⁊ iḋ ex hoc beatā me dicēt oēs gn̄ationes conuerſe ex pplo gentili: iudeis reprobatis: ⁊ ideo magnificat aīa mea dn̄m. Et exultauit ſpiritus meus: in deo ſalutari meo: put latius patebit. *Lu. j. et de pe. d. j. ca. ſerpēs.*

Et miſericordia ei⁹ a pgenie in progenies: timentibus eum.

¶ Hec eſt ſecūda ps hui⁹ cātici: in qua ꝟgo maria magnificauit deū in pſona toti⁹ eccl'ie pp bona ꝗ tota eccl'ia recepit in aduētu xp̄i: p hoc volēs oſtendere. ꝙ nō ſolū ipſa obligat deū magnificare eo ꝙ fili⁹ ſuus eā magnificauit ⁊ dignificauit puilegiis ⁊ dignitatibus ſupradictis: ſꝫ etiā tota eccl'ia obligat deum magnificare eo ꝙ xp̄s eā redemit ⁊ exaltauit ⁊ mltis bonis ſp̄ualib⁹ repleuit ⁊ ditauit. Ad cui⁹ intellectū eſt notādū: ꝙ qꝛ dictū ē ſupra: ꝙ xp̄s fili⁹ ꝟginis eſt nomē dei potēs ⁊ ſctm̄. Et p ꝯn̄s cōtinet in ſe eſſentialiter ⁊ naturaliter oipotentiā ⁊ ſummā ſapiam ⁊ iuſtitiā et miam ⁊ ſic dr̄ brachiū patris ⁊ ſapiētia prīs: iō venit in carnē ad notificandaꝫ ⁊ exercendā oipotentiā ⁊ ſapiētiā ⁊ iuſtitiam ⁊ miam in mundo in opere noſtre redēptionis. Hoc ergo volens oſtēdere quatuor facit virgo maria in hac ſecunda parte huius cantici. Nam primo dicit ꝗliter xp̄s exercuit ſuā miaꝫ erga timētes deū ⁊ humiles in ſuo aduētu. Scḋo qualiter exercuit ſuā potentiā ꝯ ſupbos eos diſperdendo de mēte cordis ſui. Tertio qualiter exercuit ſuam iuſtitiā potētes ſuperbos ⁊ ingratos deponēdo de ſede: ⁊ humiles exaltādo. Quarto qualiter ſuā exercuit ſapientiā ſimul ⁊ miam: eſurientes humiles replendo bonis: ⁊ diuites ingratos ⁊ ſuperbos inanes relinquēdo. ſcḋm ibi. Fecit potentiam. tertiū ibi. Depoſuit potētes. ꝗrtum ibi. Eſurientes ipleuit bonis: ⁊ diuites ⁊c. ¶ Quantū aūt ad primū eſt aduertendū ꝙ lꝫ xp̄s venerit in carnē ad oſtendenda ⁊ exercendam oipotentiā ⁊ iuſtitiam ⁊ ſapiam ⁊ miam tamē principal'r venit ad oſtendendā miam ſuā in opere noſtre redēptionis: de ſeruitute ⁊ captiuitate peccati nos liberando: qḋ non potuit fieri abſꝗ omnipotentia ⁊ ſapiētia ⁊ iuſtitia. Iō prēs vet. teſt. oēs expectabant eū: vt faceret nobiſcū miam nos a pctō liberando. Iō dicebat dd̄ pſal. lxxix. Excita potētiā tuaꝫ ⁊ veni: ⁊ oſtde faciē tuā ⁊ ſalui erim⁹. Itē ps lxxxiiij. Oſtēde nobis dn̄e miſericordiā tuaꝫ ⁊ ſalutare tuum da nobis. Sed qꝛ actus actiuorum ſunt in patiente diſpoſito: ideo opꝫ ꝙ hō diſponat p aliquā diſpōnem vt ſit apt⁹ ad talem gratiā ⁊ miam xp̄i: ⁊ remiſſionē pctōrū recipiendā. Sed qꝛ humilitas eſt prima diſpoſitio ⁊ radix oim virtutū ⁊ gratiarum ſicut ſupradictū eſt: iō opꝫ ꝙ hō diſponat per humilitatē ad grām ⁊ miam xp̄i capeſſendā

Xp̄s in ſuo aduētu oſtēdit ſuam miaꝫ.

Un sicut superbia reddit hoiez ineptu ad oem virtute z gratia recipieda: ita humilitas reddit ipm aptu z habile ad oem virtute z gram capessedã: z remissione cuiuscuq delicti z venia sequedã: ideo dicit Jacob in canonica sua ca.j. q deus superbis resistit: humilib aut dat graz Ite psal.xvij. Tu pplm humile saluu facies: z oculos superboz humiliabis. Et sic ptz q sicut opz q ex pte dei sit sanctitas z mia ad gram z venia et remissione cofereda: ita opz vt ex pte hois sit humilitas ad tale gram z remissione recipienda z merendam z sequenda: qz deus respiciens humilitate z timore in hoie: dat ipsi gratia z veniam: z releuat ipsum a miseria in qua est. Unde sicut superbia et temeratis negat veniam: ita humilibus z timentibus no negat miam z remissione peccatoz. Et ideo hec est causa quare xpo non vsus est mia cum diabolo superbo z iudeis obstinatis: qz eoz superbia z temeritas non meruit venia z remissione: qz erant inepti z indispositi ad miam z veniam capessendam: z sic non profuit eis mia z passio xpi. Sed profuit omnib humilibus z timentibus deum quales fuerunt omnes fideles z apostoli et discipuli de populo iudaico: z conuersi ad fidem xpi de populo gentili. Et hoc intendit dicere virgo maria in hoc versu. Unde ait: q sicut dominus cuius nomen est potens z sanctu respexit humilitatem in ea propter quaz fecit ipsi magnalia supradicta: ita pariter respexit humilitatem z timorem in ceteris omnibus fidelibus: z ideo mia eius non subuenit: nec profuit superbis z temerarijs z impenitentibus diabolis z iudeis obstinatis: sed profuit omnibus humilibus z fidelibus timentibus cum conuersis tam de populo gentili q iudaico. Que quidem misericordia processit primo a progenie iudeorum in apostolis z ceteris fidelibus recipientibus xpm ex illo populo: z successit in progenies gentilium predicatione apostolorum: z ita fruct redemptionis subuenit z profuit successiue omnibus timentibus deum a progenie in progenies z ab etate vsq in finem mundi.

[margin: dispositio ad gram necessaria.]

[margin: Xpo quare non e vsus mia cum diabolo superbo et iudeis obstinatis.]

[margin: Not. I]

¶ Ad huiusmodi autem intellectum est aduertendum q ista se habent per ordinem: scilicet humilitas: z timor dei: z charitas affectiua z spes: quia vltimum presupponit primum z p ordinem oia sequentia. Nam ex humilitate sequitur timor dei: z ex timore sequitur fides: z ex fide charitas: z ex charitate sequitur spes: z ideo qui non habet humilitatem nullum aliorum potest habere. Nam superbus: nec timet homines: nec timet deum et si non timet deum non credit: et per consequens non diligit nec ponit spem in eo. Et si homo est humilis timet diuinum iudiciuz: z p consequens credit: z exide amat deum: z p consequens ponit spem in eo. ¶ Ex quo pz q fides q est pncipium virtutu theologaliu psupponit z includit humilitate cu timore. Et hanc humilitate fide spe z charitate formata ostedit virgo maria qn dixit. Ecce ancilla dni fiat mihi sm verbu tuu: z hanc humilitatem respexit deus in ea: ppter quam voluit ex ea carnem assumere: z ppter qua fecit ipsi magna supradicta eo modo quo dictu est. Et ideo dicit maria q sicut deus respiciendo in ea humilitatem fecit ipsi magna supradicta: ita respiciendo humilitate z timore in oibus fidelibus a pgenie in pgenies eius mia pfuit oibus timentibus: eo q humilitas q est radix oim virtutu: z timor deu q est initiu sapie: est queda dispositio ad recipienda miam dei z fructum z effectu redeptiois. ¶ Sed est iteru aduertendu sicut dictu est in psal.xviij. q quadruplex pot esse timor. s. seruilis: filialis: castus z sctus. Aliter eni timet seruus aliter filius: aliter vxor: aliter vir iustus z sanctus. Seruus enim timet facere malu ne verberet a dno. Filius vero timet patrem: ne priuet ipsum hereditate. Uxor vero timet viru: ne separet z dimittat illa. Sed vir iustus z sanctus timet peccare q deum non ppter aliqd ppriu interesse sz ne displiceat deo que diligit in se z ppter se: et plus q seipsum: qz vir sanctus oblitus sui ipsius diligit deu sup oia: z si qd aliud diligit illud diligit in deo: z ppter deuz: z sic diligit se in deo z non pncipaliter in se: z iste talis timor est cum summa charitate: q mittit foras oem seruilem timore: lz includat timorem filialem z castu: qz timor sanctus etia timet pdere deu z eius hereditatem. Est veru q timor seruilis quo timent peccare mali formidine pene: lz non sit perfectus: tn non est malus: eo q opponit temeritati. Unde licet talis timor non sit meritorius: tn pot esse pncipiu z via ad timore filiale z castum z sanctu: qz trahit hoiem ad alios tres sequentes timores sm ordine pfectionis: qz timor seruilis trahit ad filiale: z filialis ad castum: et castus ad sanctuz: qui costituit hoiem in summa perfectione. Unde sicut acus se habet ad filum: quia perforando trahit ipsum consugendo pannu vnu cu altero: z missa acu foras manent partes panni consute z vnite p filu: ita pariter timor seruilis formidine future pene pungit z penetrat cor hois: z exinde trahit seruu ad timorez filialem ne pdat pctor gloria dei: z sic pctor iam magis adheret deo. Et exinde ille talis nitit recuperare deu p pniam: z sic iam est in amore z timore casto z vxorali: timendo ne pdat deum: z per sns gloriam eius: z sic timebit ipsi displicere solu ppter eius bonitatem: z sic misso foras timore seruili: manet ala hois consuta z vnita cu deo filio timoris z amoris facti sub Adaz

[margin: fides includit humilitate cu timore.]

[margin: Quadruplex timor]

[margin: copa ratio decta]

extaſi i deū trāſformata. vt inqt Diony. Et
magis in deo amato ꝙ̄ i corde qd̄ informat
ꝛ aiat: vt inqt Aug. Virgo aūt maria lʒ iā in
ſua pria ſctificatiōe fuerit a deo diſpoſita ꝑ
hūilitatē formatā fide: ꝛ ſpe: ꝛ charitate: ꝛ ꝑ
ↄ̄ñs timore filiali: ꝛ caſto: ꝛ ſctō: q̄ q̄dē timor
ſctūs ↄ̄ſtituebat ipſā in ſūmo gradu ꝑfectio
nis: ꝛ reſpiciēs de⁹ i ea hāc hūilitatē ſic for-
matā fecit ipi cetera magna ſequētia. ſ. ꝟgi-
nē cū fide ↄ̄iugali ꝛ cū fecūditate: mrem dei
ꝛc. tñ ad h̄ ꝙ de⁹ det hoi grāz ḡtificaʒ ex me
ritis ſue paſſionis: opʒ ꝛ ſufficit ꝙ ſit diſpoſi
tus ꝑ hūilitatē formatā tiore ſaltē ſeruili: et
filiali. ſ. ꝙ timeat penas futuras: ꝛ timeat ꝑ
dere gl'iā quā de⁹ ꝓmiſit diligentib⁹ ſe: imo
deſideret talē gl'iā ꝛ grāz ꝑ quā de⁹ dat talē
gl'iā: qd̄ nō pōt fieri ſine fide ſaltē informi: ꝛ
tūc de⁹ iformat illā fidē ꝑ charitatē ꝛ ſpē ſor
mā ꝛ per ↄ̄ñs ꝑ grām. Sʒ qꝛ apl'i ꝛ ceteri di-
ſcipuli ad ꝓmā vocationē habuerūt talē hu
militatē ꝛ timorē: ꝛ fidē audiēdo xp̄m ꝛ ppl's
gētilis audiēdo apl'os: iō ſicut fides apl'orū
fuit poſtea firmata ꝛ formata ꝑ charitatē et
grāz: ita et hūilitas ꝛ fides gētiliū. Et oibus
iſtis ꝓfuit mia redēptiōis xp̄i: ſꝫ ꝑſupponen
do ꝙ xp̄s ꝑ grāz ꝓueniētē diſponebat primo
corda eoꝝ ꝑ hūilitatē ʒ timore ſuili ꝛ filiali
formatā ad recipiēdā grām redēptionis: qꝛ
cui⁹ eſt itroducere formā eiuſdē ē diſponere
materiā ꝛ ſubiectū: vt dictū ē. Et iō dr virgo
maria ꝙ mia ei⁹ ꝛ fruct⁹ redēptiōis tm̄ ꝓfuit
ſic timētib⁹ deū: ꝛ nō reſiſtētib⁹: ꝛ h̄ a proge
nie in ꝓgenies. Nā talis mia ꝛ fruct⁹ redē-
ptiōis prio dat⁹ ē apl'is ꝛ diſcipl'is xp̄i q̄ erāt
de ꝓgenie iudeoꝝ. Et exinde ꝓceſſit in pro
genies gētiliū ꝑ ꝑdicationē apl'oꝝ ꝛ diſcipu
lorū: ꝛ ſic ēt tranſiuit ſucceſſiue ex vna ꝓge-
nie ꝛ etate in aliā vſq; ad magnū Cōſtāt. et
exīde ab vno r̄gno in alterū: ꝛ ex vna lingua
i alterā vſq; q̄ tot⁹ mūd⁹ ꝑuenit ad fidē xp̄i:
ꝛ ſic in catholicis xp̄ianis ꝑſeuerabit a ꝓge
nie vſq; ad finē mūdi: vbi recipiem⁹ vltimā
ꝑfectionē ꝛ premiū ex meritis paſſionis xp̄i
Luce i.xvij. in corꝑe gl'ificato ꝛ aia btā. Deīde cū dicit.

q.iij. **Fecit potentiam in brachio ſuo: di**
c.maior in gloſſe **ſperſit ſuperbos mente cordis ſui.**

¶ Explicat qd̄ ſupius iplicite dixit. ſ. ꝙ de⁹
oīpotens cui⁹ nomen eſt ſctm̄ et miſericors
vſus fuit ſua mia cū ſolis hūilib⁹ timētibus
eū: qꝛ mia ei⁹ ſolis timētib⁹ deū ꝛ humilib⁹
ꝓfuit hic aūt dicit: ꝙ de⁹ cum ſit potens nō
vſus eſt mia: ſꝫ iuſtitia ꝛ potētia cū ſupbis ꝛ
temerarijs: ꝛ obſtinatis iudeis: ꝛ ceteris in
fidelib⁹: eo ꝙ nō ſolū noluerunt recipere bñ
ficiū mie ꝛ redēptionis xp̄i: ſed etiam ex ni-
mia ſupbia ꝛ auaritia noluerūt diſponi ꝑ hu
militatē ꝛ timorē: nec audire predicationē ꝛ
legē xp̄i: que diſponit ad grāz redemptiōis
recipiendā. Et ſic nō ſolum formam: ſʒ nec
etiā diſpoſitionē voluerūt recipere quia noe
luerūt intelligere ne gn̄ agerēt: imo cōtem-
pſerāt ꝛ toto conatu reſtiterūt: ꝛ gratis ode
rūt xp̄ʒ ꝛ crucifixerūt: ꝛ ideo xp̄s nō ſolū pu
niuit eos pena dāni auferēdo ab eis fructū
redēptiōis ꝛ regnū dei: ꝛ dādo ipſuʒ timēti
bus eū ꝛ ppl'o gētili facīēti fructū hūilitatis
ꝛ fidei: ſʒ etiā puniuit eos pena ſenſ⁹ ꝛ diſꝑ-
ſionis: ꝛ captiuitatis i p̄ñti: ꝛ pena eterni ignꝭ
in futuro: ꝛ ſic oñdit in eis potētiā puniēdo
ꝛ nō miam redimēdo. Et hāc potentiā oñdit
de⁹ pr̄ ꝑ filiū q̄ dr brachiū pr̄is. Nā fili⁹ dei
incarnat⁹ dr nomē pr̄is: inquātū pr̄ ꝑ ipſum
filiū incarnatū ſeipſuʒ mūdo nolauit ꝛ ma-
nifeſtauit: ꝛ dr mia pr̄is inquātū ꝑ ipſum mū
dū redemit. Sed dr brachiū pr̄is inquātū ꝑ
ipſuʒ ſuā potētiā exercuit in miraculis faciē
dis ꝛ in malis puniendis: ꝛ diabolis ſuperā
dis. Et ideo dicit virgo maria: ꝙ deus pater
nō fecit miam ſʒ potētiam in brachio. i. cum
filio ſuo cōtra ſupbos iudeos infideles: ſed
fecit potētiam ꝛ iuſtitiam eos puniendo: et
ſic diſperſit eos ſuperbos mente cordis ſui.

Filius dr nomen pr̄is.

Filius dr brachiuʒ pr̄is.

¶ Ad cui⁹ intellectum eſt notandum ꝙ ſcri
be ꝛ phariſei: ꝛ ſequaces eorū multiplr̄ fue
runt ſupbi in mēte ꝛ in tentatiōe cordis ſui
Et ideo xp̄us multiplr̄ diſpſit eos a ſupbia
ꝛ intētu ſupbie cordis ſui. Vñ ꝓmo ſcribe et
phariſei erāt ſuperbi gloriātes de ꝓpria na
tura carnali: ꝛ de gn̄atione: et iō putabant:
ꝙ ſoli filij abraā ꝛ iſrael erāt ſaluandi: ꝛ de-
bebāt eſſe liberi ab oi ſeruitute: ꝛ ideo dixe-
rūt xp̄o Ioā. viij. Nos ſemē abrae ſumus: et
nemini ſeruiuimus vnq̄. Scd̄o erāt ſupbi in
honoribus Nam lʒ oñderent humilitatem
exterius: tñ intrinſecus erant lupi rapaces
mat. v. Et q̄rebāt prios accubit⁹ in mēſis et
ſalutatiōes in foro: ꝛ vocari ab hoib⁹ rabbi
vt pʒ Matth. xxiij. Tertio erant ſuperbi in
dñio: qꝛ timebāt ꝑdere cathedram moyſi in
qua iudicabāt iudicia: ꝛ timebant ꝑdere ſce
ptrū et ſacerdotium: ꝛ emolumēta oblatio-
nū ꝛ ſacrificiorū: ꝛ ideo dixerāt: ſi hūc dimit
tim⁹: venient romani: et tollent locum nr̄m
et gentē Ioh. xi. Et ex tali ſupbia ꝛ mala mē
te cordis ſui: ꝛ mala intentione crucifixerūt
xp̄ʒ. Quarto fuerūt ſupbi i mēte cordis ſui:
et inflati intelligētia ſcripturarum: nā ſicut
erāt carnales ꝛ tꝑales totā ſcripturam tra-
hebāt ad ſenſum carnalē: ꝛ ad lucrū ſuuʒ: ꝛ
iō noluerūt humiliari ad audiēdā doctrinā
xp̄i q̄ ſcripturā legis ꝛ ꝓphetaꝝ eis ſpūali-
ter ꝛ ad verū ſenſum declarabat: ꝛ ↄ̄tra eoꝝ
ſuperbiā ꝛ auaritiam ꝛ cecitatē predicabat
vt pʒ ꝑ totū diſcurſum euāgelicū. ꝛ iō timen
tes ꝑdere ſacerdotiū ꝛ ſceptrum iudiciale ꝛ
ꝑdere locū ꝛ gentē: ꝛ bona tꝑalia ꝛ honores
interfecerūt xp̄ʒ putātes omnia ſupradicta

Pharisei superbi

picula euadere: ⁊ ipm̄ de terra poſſe delere ⁊ ſic putabāt manere i ſupbia mētis cordis ſui: ⁊ putabāt manere in ſuperbo ꝓpoſito ⁊ mala intētione. Sed de tali ſupbia et mala mēte cordis ſui diſpſit ⁊ deiecit eos dn̄s nr̄ ieſus xp̄s poſt ſuā reſurrectionē: q2 i oia picula ⁊ maiora q̄ vitare cupiebāt īciderūt: et totū oppoſitū euēit eis: vt pbatū fuit pſal. lij. Nā pͦo venerūt romani: ⁊ obſiderūt ciuitatē eoꝝ: ⁊ poſt lōgā obſidionē ⁊ famē: ⁊ multā ſtragē: ⁊ cedes ⁊ internas ſeditiones et homicidia inteſtina Romani ceperūt ciuitatem: ⁊ cōbuſſerūt eā cū tēplo ⁊ in ore gladij reſiduū eoꝝ ptim trucidauerūt: ⁊ ptē3 p mūdū in captiuitatē diſpſerūt: ⁊ ſic pdiderūt locū ⁊ gentē: ⁊ ſacerdotiū ⁊ oblatiões ⁊ honores ⁊ hoſtiā ⁊ ſacrificiū ⁊ qḋ peiꝰ eſt pdiderūt intelligētiā ſcripture legis ⁊ pphetarum: et māſerūt obſtinati in ſua cecitate nō valētes pcipere veritatē ſacre ſcripture: q̄ eſt cibꝰ et potꝰ ſpūalis ipiꝰ aīe: ſ3 tanq̄ canes latrātes circuibūt ciuitatē ſacre ſcripture vſq3 in finē mūdi: ſed q2 nūq̄ ſaturabunt: nec guſtabunt ꝟitatē latētē i ſcriptura: q2 nūq̄ eueniet eis qḋ deſiderāt: iō ip̄ murmurant ⁊ murmurabunt expectātes fruſtra ſuū falſum meſſiā: vt dictū eſt pſal. lviij. ⁊ ſic vadūt diſperſi ⁊ captiui p mundū ſp̄ ſub ſeruitute. Et ſic patet qualr̄ deꝰ pr̄ fecit potētiam in brachio ſuo: qui eſt xp̄s: quia p xp̄m oſtendit potentiam ſuam cōtra iudeos obſtinatos: ⁊ q̄uō diſpſit ſuperbos mēte cordis ſui: ⁊ deiecit eos a ſuperbia ⁊ mala mēte ⁊ malo ꝓpoſito cordis ſui: q2 oia mala q̄ putabāt vitare euenerunt eis. Et fruſtrati ſūt deſiderio mentis cordis ſui: ⁊ in bonis q̄ conſequi putabant chriſtu3 occidēdo. ¶ Et nota ꝙ ꝟgo maria tanq̄ vera ꝓpheta loquit ⁊ prenunciat futuram deſtructionē3 iudeorum p verba de pͤterito ꝓpter certitudinē ꝓphetie quam videbat in ſpū ꝓphetico quē filiꝰ exiſtēs i vtero infundebat in mētē eiꝰ: q2 filius eſt ille q̄ loq̄bat per linguā mr̄is. Et iō maiorē .i. clariorē certitudinē de futuris myſteriis xp̄i habuit q̄ aliq̄s alioꝝ ꝓphetaꝝ ⁊ modū diſperſionis ⁊ iō p verba de pͤterito pͤdicit futurā diſpoſitionē ⁊ deſtructionē iudeoꝝ. Deinde cū dicit

Luc. j. Ja. iiij. j. petri v. et iij. q. j nulli.

Depoſuit potentes de ſede: ⁊ exaltauit humiles.

¶ Oſtēdit qualr̄ xp̄s in ſuo aduētu exercuit ſuā iuſtitiā cōtra ingratos: eos de ſede ptātis deponēdo: ⁊ hūiles in locū eoꝝ exaltando ⁊ ſubſtituēdo. ¶ Ad cuiꝰ intellectū eſt notādū: ꝙ ſicut iuſtitia dictat vt ſupbꝰ hūiliet ⁊ humilis exaltet: ita dictat vt ingratꝰ Z deponat de ſede dignitatis et ptātis: ⁊ hūilis: et gratus exaltet ⁊ ſubſtituat: ⁊ ſuccedat in locū eius. Et ita fecit xp̄us tanq̄ iuſtus iudex. Nā ipſe primo añ incarnationē liberauerat illū pp̄lm de captiuitate egypti: ⁊ expulſis chananeis dedit illis terrā ꝓmiſſiōis: ⁊ dedit eis regnū ⁊ ſacerdotiū in ea. Et dedit eis ꝓphetas p quos ꝓmiſit eis futuꝝ ſaluatorē ⁊ redemptorē aīaru3 ⁊ glorificatorē ⁊c. Qui poſtea venit in carnē ſicut ꝓmiſerat. Et incepit exercere officiū ſibi a patre iniūctū .i. legē ⁊ ꝓphetas ad verā intelligētiā declarare: ⁊ ꝟtutes ſerere: ⁊ vitia carpere ⁊ extirpare ⁊ miracula operari. Sed ſcribe ⁊ phariſei ⁊ ſupbi ⁊ inuidi de tot et tātis beneficijs ingrati: timētes pdere dn̄ium ⁊ ſedem iudicialem: ⁊ ſacerdotalē: ⁊ bona tpalia noluerūt xp̄m audire: ſ3 ip̄3 ſunt pſecuti: ⁊ finaliter crucifixerūt: ꝓut dictū eſt. Bene ergo merito et iuſte depoſuit eos xp̄s de ſede ſacerdotali ⁊ iudiciali. Et trāſtulit regnū ⁊ ſacerdotiū in pp̄l3 xp̄ianū. Et exaltauit hoies paupes: ⁊ humiles ⁊ piſcatores in ſedē ſacerdotalē: quēadmodū fuerūt ap̄li ⁊ querli de pp̄lo gentili. Et hͦ intēdit dicere ꝟgo maria cū ait. Depoſuit potētes de ſede .i. depoſuit ſcribas ⁊ phariſeos de ſede ⁊ cathedra moyſi: in q̄ ſedebāt iudicātes iudicia ⁊ diſcernētes cauſas iudicioꝝ deſtruētes paupes ⁊ viduas: ⁊ pupillos dilatādo iudicia: falſo mō gloſſādo ſcripturā legis ⁊ ꝓphetaꝝ. Et ſpoliauit potētes pncipes ſacerdotū de ſede ſacerdotali ⁊ loco eoꝝ exaltauit hūiles ap̄los q̄ ſucceſſerūt in ſacerdotio: et etiā exaltauit humiles gentiles: qui ex hūilitate cordis ſui crediderūt xp̄o ⁊ euāgelio: ⁊ iō ſucceſſerunt in ſacerdotio ad quos fuit trāſlata lex ⁊ ſacerdotium quo ad verā intelligētia3: ⁊ nō ſolū xp̄s depoſuit potētes ſcribas ⁊ phariſeos de ſede iudiciali ⁊ principes ſacerdotū de ſede ſacerdotali ſed etia3 potētes ciues iudeoꝝ depoſuit de ſede ⁊ loco ⁊ ciuitate et libertate: q2 cōbuſta ⁊ euerſa ciuitate cū tēplo: ⁊ cōbuſtis ⁊ deſtructis ceteri3 ciuitatibꝰ iudee ⁊ galilee eos de tota terra ꝓmiſſiōis eiecit: ⁊ in captiuitatē redegit: ⁊ p totū mūdū diſpſit. Et hūiles xp̄ianos ē pp̄lo gētili p maiori pte exaltauit. Ite3.

Eſurientes impleuit bonis: et diuites dimiſit inanes.

Luc. j. Ja. iiij. j. petri. v. et iij. q. j nulli.

¶ Nō ſolū depoſuit eos de ſede ſacerdotali ⁊ iudiciali ⁊ de loco ⁊ regno: ⁊ puauit eos bonis tpalibꝰ q̄bꝰ gl'iabant ⁊ ſupbiebāt in mēte cordis ſui: ſ3 et puauit eos bōis ſpūalibꝰ q̄bꝰ aīa reficit. Un̄ ipi q̄ ſe reputabāt diuites in bōis ſpūalibꝰ ſacre ſcripture: ⁊ i meritis ſacrificioꝝ oblationū māſerūt inanes ⁊ vacui: q2 nec hn̄t itelligētiā ſcripture: imo manēt ceci: nec ſacrificia ⁊ opa legis ſūt eis ſalutifera: imo mortifera poſt publicationē euāgelij: ſ3 gētiles q̄ erāt eſuriētes xp̄s impleuit bonis ſpūalibꝰ legis et ꝓphetarū. q̄bus

Illi iudei fuerūt priuati. ¶ Ad cuius intellectū eſt aduertendū q scriptura legis ꝛ ꝓphetaꝝ erat quidā ager vbi latebat clauſus ꝛ abſconſus theſaurus euangelicus ꝛ veritates eius ſub nube litere ꝛ cerimoniarū. Et illa ſacrificia ꝛ oblationes ꝛ ſacra veteris legis erāt quedā ſcrinia ꝛ gazophilatia: in quibus tanq̄ in ſigno latebāt theſauri meritoꝝ paſſionis xp̄i: quia quidē ſacrificia nō iuſtificabant de ſe niſi inq̄tū erāt ſignacula fidei: ꝛ dabant i ſignū veri p̄tiū per xp̄m ſoluēdi in cruce: vt dictū ē pſal. xxxix. ꝛ in tractatu ꝯtra iudeos q̄ſtione prima. Sed ſcribe ꝛ phariſei ſuperbi in mente cordis ſui putabāt ſe habere verā itelligētiā ꝛ theſauꝛū ſacre ſcripture: ꝛ putabāt ſufficienter iuſtificari ꝛ ſaluari ꝑ ſacrificia ꝛ oblatiōes ꝛ cetera opa legis. Et ſic ſe reputabāt diuites ꝛ cōtētos in intelligentia legis ꝛ ꝓphetarū: ꝛ in obſeruantia cerimoniaꝝ. Sꝫ hoc nō poterat fieri ſine xp̄o in lege ꝓmiſſo q debebat detegere theſauros abſcōditos in agro ſacre ſcripture: ꝛ cōfringere vectes ferreos peccatoꝝ vt pꝫ Eſa. xlv. Et iō dixit eis xp̄s Joā. v. Scrutamini ſcripturas i quibus vitā putatis habere: quia ille teſtimoniū ꝑhibēt de me. Et ſi crederetis moyſi crederetis forſit ꝛ mihi. In quibus verbis oſtendit xp̄s q ſcribe ꝛ phariſei falſo ſe putabant habere vitam in ſcripturis ſm intellectū eoꝝ: ꝛ niſi intelligerēt eas ad ſenſum verū ꝛ ſp̄ualē de xp̄o qui erat finis ꝛ veritas ſcripturarū: ꝛ iō māſerāt ceci ꝛ inanes in ſua falſa intelligētia: ꝛ vacui ꝛ famelici in meritis ſacrificiorum: quia illa ſcriptura non erat de ſe vera: niſi inq̄tū erat ſignū veritatis euangelice: ꝛ fuerūt verificata ꝑ ipſm: nec illa ſacrificia ꝛ ſacra erant meritoria: nec de ſe conferebant gratiā: niſi inq̄tū erāt ſignacula fidei ꝛ grē dande ꝑ xp̄m: quia lex ꝑ moyſen data eſt: gratia aūt ꝛ veritas ꝑ xp̄m facta eſt Joā. j. Et iō illi fuerūt vere diuites ꝛ refecti qui receperunt fidē xp̄i ꝛ gratiā chriſti ꝑ eccleſiaſtica ſacramenta: ſicut fuit ppl̄s gentilis qui ante aduentū xp̄i eſuriebat: ꝛ iō dicit virgo maria: q xp̄s in ſuo aduentu gentiles qui ante erāt eſurientes ſine lege ꝛ ꝓphetis: impleuit bonis ſp̄ualibus grē ꝛ glīe: ſed diuites iudeos qui ſe putabāt habere diuitias tantū in litera legis dimiſit inanes ꝛ vacuos et famelicos in bonis ſp̄ualibus. Sed hic ſunt duo videnda. Primo qui ſunt iſti eſuriētes: ꝛ quare dicuntur eſurientes: ꝛ qui ſunt iſti diuites? Scđo quibus bonis deus ſatiauit et impleuit iſtos eſurientes? ¶ Quātū ergo ad primū eſt notādū q ſicut dictū eſt pſal. cxviij. ſuper illud cōcupiuit anima mea deſiderare ꝛc. q differentia eſt inter ſimpliciter deſiderare ꝛ eſurire ꝛ ſitire. Nam eſurire ꝛ fameſcere ꝛ ſitire addunt conatū ꝛ neceſſitatem ſuper deſiderare: ꝛ ſic eſurire ſiue fameſcere idē eſt

Scriptura prophetarū ager.

Eſurire quid ſit.

qđ deſiderare ꝛ appetere calidū cibū ꝛ ſiccū ex neceſſitate ꝓpter reſtaurationē deꝑditi: ꝛ ſitire ideſt qđ deſiderare humidū ꝛ frigidū ꝓpter reſtaurationē deꝑditi: ꝛ h̄ cū oī conatu ꝛ neceſſitate: vñ quis faſtidiēs vnū cibū ex abūdātia pōt aliū deſiderare: puta ſatiatus carnibus caprinis pōt deſiderare carnes gallinarū ꝛ ecōuerſo: ſꝫ iſte talis quia nō eſurit nec fameſcit: iō nō curat multū inq̄rere talē cibū: ꝛ ſic aliquis faſtiditus aqua pōt deſiderare vinū abſq neceſſitate: ꝛ ſic eſt dicēdū q nō ſitit vinū: ſicut nec ille alius eſurit cibū. Nā ſi iſte eſuriret cibū cū oī conatu q̄rere: ipſm ꝛ ilico comederet quēcūq cibū inueniret: ꝛ ſic ſitiens q̄reret cū conatu potum: ꝛ ilico biberet ſiue aquā ſiue vinū ꝓpter vehementē appetitū ꝛ neceſſitatē: ita ergo a ſimili eſt dicendum de eſurie ꝛ ſiti ſp̄uali. Nā multi deſiderāt cibū ꝛ potū ſp̄ualē ad ſalutē aīe: ꝛ ad reſtaurationē gratie deꝑdite: ꝛ tñ nō eſuriūt: neq ſitiunt: quia non apponunt conatum: ꝛ diligentiā ad q̄rēdū ꝛ recipiendū: cū habeāt opportunitatem: vñ q̄nq aliquis adulter vel fornicator vel auarus deſiderat exire a pctō: ꝛ facere penitētiā ꝛ reſtituere ablatū: ſed non facit ꝓpter amorem carnis ꝛ pecunie. Et iō eſt ſignū q nōdū eſurit: nec ſitit iuſtitiā ꝛ ſalutē aīe: nec recuperare grām deꝑditam: quia ſi vere eſuriret et ſitiret iuſtificari: ilico dimitteret pctm̄ ꝛ curreret ad pniam. Ex quo patꝫ q ille vere eſurit et ſitit cibū ꝛ potū ſp̄ualē: ꝛ verā iuſtitiā: qui abſq mora dimittēdo pctm̄: querit illā ꝑ baptiſmū ꝛ pniam: ꝛ iō ad verū intellectū dixit ipſe Mat. v. Bti qui eſuriūt ꝛ ſitiūt iuſtitiā: quoniā ipſi ſaturabunt Vñ notāter dixit bea i qui eſuriūt ꝛ ſitiūt iuſtitiā: ꝛ iō dixit beati qui iuſtificentur Naꝫ aliquis infidelis eſuriēs ꝛ ſitiens iuſtitiā pōt venire cū oī conatu ad baptizandum: ſed morit in via: ꝛ iō talis ex ſola eſurie ꝛ ſiti iuſtitie iuſtificat ꝛ baptizatur baptiſmo flaminis: ꝛ ꝑ ꝯñs btificat. Item ſi aliquis pctōr ad deū conuerſus veniēs cōcito gradu ad pniaꝫ ꝛ cōfeſſionē moriat in tali interuallo: tunc ille ex tali eſurie ꝛ ſiti ꝛ deſiderio cōfitēdi iuſtificat: ꝛ ꝑ ꝯñs beatificatur in ſpe: vt inquit Aug. li. de pnia. Quia ex ſolo deſiderio ſacerdotis fit dignus venia: ꝛ ideo ſaluator: q beati qui eſuriunt ꝛ ſitiunt iuſtitiā. i. cū oī conatu ꝛ diligentia querunt. Et cum inueniunt eā grataner ſuſcipiunt ꝛ tenent: ꝛ cū gaudio cuſtodiunt. ¶ Ex his oībus pꝫ q ſcribe ꝛ phariſei ꝛ principes ſacerdotū ꝛ ceteri iudei carnales ꝛ occecati in rebus tꝑalibus non eſuriebant: nec ſitiebant ſalutē aīe: nec verum meſſiā in lege ꝓmiſſum: ſꝫ ipſuꝫ deſiderarēt ꝛ expectarent: quia nō deſiderabāt ipſuꝫ ꝓpter bona ſp̄ualia: ſed tꝑalia. Et iō faſtidientes bona ſp̄ualia non recte ꝛ cū eſurie querebāt xp̄m meſſiam in lege ꝓmiſſum: nec tenuerūt

ſitis iuſtitiā qui agit penitētiā

⁊ receperūt eam qn̄ ipſe venit ad eos ⁊ voca-
bat eos volēs eos iuſtificare ⁊ ſaluare. Et iō
dixit eis: ſcrutamini ſcripturas in q̄b9 vitam
putatis h̄re: q2 ille teſtimoniū ꝓhibēt de me.
Itē ſi moyſi crederetis: crederetis forſan et
mihi: q2 ille de me ſcripſit. Joā. v. Itē lux ve-
nit in mūdū: ſʒ dilexerūt hoīes magis tene-
bras q̄ lucē: erāt eīm eoꝝ mala opa Jo. iij. q.
d. ꝓpter auaritiā ⁊ ſupbiā ⁊ bona tp̄alia con
tēpſerūt xp̄m ⁊ bona ſpūalia. Ecce quō repu
tātes ſe diuites i bonis tp̄alib9 faſtidierūt et
cōtēpſerūt diuitias ſpūales ⁊ bona ſpūalis
grē ⁊ glīe: q̄ xp̄s afferebat ⁊ ſic nō fuerūt eſu
riētes: ſʒ faſtidiētes bona ſpūalia: iō xp̄s di-
miſit eos inanes. Sʒ virgo maria ⁊ ioſeph ⁊
Simeon ⁊ zacharias ⁊ ap̄li ⁊ gēſilēs: q2 vere
eſurierūt ⁊ ſitierūt: ⁊ cū conatu vehemēti q̄ſie
rūt ſaluatorē: ⁊ cū venit ad eos: nouerūt ⁊ re
ceperūt eū: iō eos eſuriētes impleuit bonis
ſpūalib9 grē in p̄nti: ⁊ glorie in futuro. Et in
deos diuites ⁊ faſtidiētes dimiſit inanes et
vacuos bonis ſpūalib9 in ſua dānatione. Et
dimiſit etiā eos fruſtratos ⁊ inanes i ſua ſpe
⁊ intētiōe: q2 in ꝑicula ⁊ mala que vitare pu-
tabant inciderunt ⁊ totū oppoſitū eius quod
ſperabant euenit eis: vt dictum eſt. Duplici-
ter ergo ſcribe ⁊ phariſei ⁊ principes ſacer-
dotū ⁊ ceteri iudei obſtinati dicūtur diuites
Primo: q2 totam ſuam ſpem ponebāt in di-
uitiis tēporalibus: ⁊ toto conatu illas q̄rere
bant. Secundo quia ſoli ipſi habebant pre
manibus legem ⁊ prophetas in quibus la-
tebant diuitie ſpūales: ſed propter diuitias
tp̄ales diuitias ſpūales quas habebant fa-
ſtidiebāt: ⁊ contēnebant. Sed virgo maria ⁊
Joſeph ⁊ zacharias ⁊ ap̄li dicti ſunt eſurien-
tes. Primo q2 cū omni conatu ⁊ vehementi
deſiderio querebant xp̄m ꝓpter bona ſpūa-
lia. Scd̄o q2 cū viderunt eū: illico cū gaudio
tenuerunt ⁊ cuſtodierunt eū: vt infra pate-
bit. Et iō impleuit eos bonis ſpūalibus ⁊ ſic
eſt dicendū de pp̄lo gentili qui recepit xp̄m
ad ſolā predicationē ap̄loꝝ. ¶ Quantū ad
ſcd̄m eſt dicendū: q xp̄s multiplici bono re-
pleuit fideles eſurientes ⁊ ſitientes iuſtitiā.
Nā in p̄nti vita repleuit eos bonis grē: ſed
in futuro bonis glīe. Sed eſt aduertendū q
tria ſunt gn̄a bonoꝝ gratie quibus repleuit
eos in hac vita ⁊ eccleſia militante. Naʒ que
dā dicunt̄ bona gratie ſacroꝝ: quedaʒ bona
donorum ſpiritusſancti: quedam bona me-
rito: ia ex obſeruantia p̄ceptoꝝ ⁊ cōſiliorum
euangelicoꝝ. Vn̄ bona grē ſacramentorum
ſunt ſeptē cōtra ſeptem mala q̄ traximus ex
pctō p̄moꝝ parentum: ſcʒ tria mala culpe: et
tria mala pene. Et iō dedit ⁊ inſtituit nobis
xp̄s ſeptē eccleſiaſtica ſacra i remediū iſtoꝝ
maloꝝ: tria eīm mala culpe ſunt culpa origi-
nalis ⁊ mortalis ⁊ venialis. Iō p̄mo inſtituit
baptiſmū in quo dat̄ fides: ſpes: ⁊ charitas i
habitu ſimul cū grā gratifica: p quā delet̄ ori
ginale. Scd̄o inſtituit pn̄iaʒ p quā delet̄ cul-
pa mortalis: ⁊ ſit remiſſio oīʒ mortaliū. Ter-
tio iſtituit extremā vnctionē ad delēda venia
lia. Mala aūt pene ſūt tria. ſ. ſeparatio a deo
p pctm̄. Et iō inſtituit euchariſtiā: p quā deo
recōciliamur ſcd̄m malū pene ē īfirmitas ad
bonū faciēdo: ⁊ ꝓnitas ad cadēdū ⁊ malū ꝑ-
petrādū: ꝯ quā infirmitatem inſtituit confir
mationē ad roborādū fideles: vt valeant pu-
gnare ꝯ carnem ⁊ mūdū ⁊ diabolū. Tertia
pena fuit feditas libidinis: in cuius remediū
inſtituit m̄rimoniuʒ: ne libido imputetur ad
pctm̄ mortale in ꝯiugatis. Septimo aūt xp̄s
inſtituit ſacrm̄ ordinis: in quo datur ptās
ſacerdotibus ad miniſtrandum ſupradicta
ſacra ſecularibus. Sed iſta ſufficientia et cā
neceſſitatis eccleſiaſticoꝝ ſacroꝝ quoꝝ vir
tus emanat ex paſſione xp̄i clarius pōt aſſi-
gnari. Nam p̄mo ex parentib9 traximus car-
nē corruptā vitio libidinis in qua ſeminali-
ter latet culpa originalis ⁊ mortalis: ideo qn̄
anima noſtra creatur a deo in puris nature-
libus in illa carne libidinoſa: per ſolū conſor
tiū trahit culpā originalē: vt inquit Ambro.
⁊ Augu. per culpā incurrit iram ⁊ odiū dei ⁊
priuationē oīm bonoꝝ ſpūaliū tam gratie q̄
glorie ⁊ cum hoc incurrit debitū recuperādi
iuſtitiā quā perdidit in Adā. Et ideo xp̄s in-
ſtituit ſacramentū baptiſmi cui prebuit vir-
tutē regeneratiuā ⁊ purgatiuā illius culpe
⁊ collatiuā gratie p quā baptizato remittitur
culpa ⁊ debitum: ⁊ cōfert̄ gratia gratifica cū
fide ⁊ ſpe ⁊ charitate in habitu: per quā ille
qui erat in odio ⁊ in ira dei abſoluitur ab ol
debito ⁊ reducitur in gratiā dei: quia fit deo
gratus ⁊ acceptus per illā gratiā cōtinenteʒ
pretium ⁊ merita paſſionis xp̄i. Et ideo ille
reus per illam gratiā ⁊ pretiū paſſionis xp̄i
ſoluit omne debitum ⁊ liberauit. Sed q2 ille
baptiſmus licet abluat aīam ⁊ tollat culpaʒ
originalem ab ea ⁊ abſoluat eam debito: et
reducat in grām: tn̄ non tollit fomitē cōcupi
ſcentie: vt nō inſit in carne: ſʒ tollat vt nō im
putet̄ aīe ad pctm̄ ſicut ante baptiſmum: ſed
adhuc manet illa morbida ꝯcupiſcētia i car-
ne in q̄ ſeminalr̄ ſunt ⁊ latent oīa pctā morta
lia ex qua concupiſcētia oīa mala oriunt̄. Eo
q ſp pugnat ⁊ luctat̄ aduerſus ſpm̄ ⁊ rōneʒ.
Et iō ſicut illa concupiſcētia carnis ante ba-
ptiſmū p ſolū conſortium cauſabat originale
in aīa: ita poſt baptiſmū p conſenſum delibe
ratum cauſat pctm̄ ⁊ culpā actualeʒ ⁊ morta
lē in voluntate ⁊ aīa p quā obligat̄ ad penaʒ
eternā. Et p ſolum cōſenſum indeliberatum
cauſat veniale. Et iō xp̄s inſtituit ſacrm̄ ꝯfir-
mationis: per qd̄ dat̄ robur ⁊ arma grē: ⁊ dā
tur dona ſpūſſancti ipſi aīe: vt valeat pugna

Iudei quō dr̄r diuites.

Vgo Maria ⁊ ap̄li dicti ſunt eſurientes

A

tria gn̄a bonorum grē.

mala pene tria.

Not. de ſacroꝝ inſtiōne.

re ⁊ reſiſtere ipſi cōcupiſcentie ⁊ vincat carnem ſic morbidam ⁊ corruptā:ne voluntas ꝑ conſenſum cadat in pctm̄ mortale. Sed qꝛ ala cōſentiendo carni:aut mūdo:aut diabolis ſepiꝰ cadit in pctm̄ mortale:⁊ iō xp̄s inſtituit ſacrꝫ pnie:in qua ꝑ merita paſſiōis xp̄i remittit pctm̄ mortale ⁊ pena īferni eterna. Sed qꝛ ꝑ tale pctm̄ actuale ille pctōr fuit a deo ſeparatus iō xp̄s inſtituit ſacrm̄ euchariſtie:ꝑ qḋ deo recōciliamur:⁊ ſpūaliter reſcimur ⁊ recuperamꝰ bona ſpūalia depdita ſed qꝛ ꝑ talē pniam nō potuimꝰ omnia pctā mortalia ex obliuione cōfiteri:nec ola venialia ex ignorātia ⁊ inaduertētia ⁊ multitudine:iō in exitu ab hoc ſeculo dat ſacrm̄ extreme vnctionis:ꝑ qḋ remittunt venialia: ⁊ ēt lꝫ totalr̄ nō dimittat pena pctōꝝ mortaliuꝫ oblitorū debita in purgatorio pꝑ negligētiā differendi ꝯfeſſionē:tn̄ tales pene debite in purgatorio aliqualr̄ remittunt ⁊ minuūt ex ꝟtute ſacri illiꝰ vnctiōis ꝯtinētis ꝟtualr̄ ſiue inſtrumētalr̄ merita paſſionis xp̄i. Nā ſicut illa caro corrupta ⁊ morbida ⁊ libidinoſa quā traximꝰ ex parētibꝰ ꝯtinet naturalr̄: ⁊ ſeminalr̄:⁊ ꝟtualr̄ ola pctā:qꝛ ꝑ ſolū ꝯſortiū cauſat culpā originalē in aīa:⁊ ꝑ ꝯſenſuꝫ cauſat actuale ⁊ veniale in eadē:ita qdāmō eccliaſtica ſacra qſi ſeminalr̄ ⁊ virtualr̄ ſiue inſtrumētalr̄ ꝯtinēt merita paſſiōis xp̄i:qꝛ ꝑ iſta ſacra dat gr̄a paſſiōis xp̄i olbꝰ fidelibus Et iō iſta ſacra ſunt qſi capſe ⁊ vaſa medicinalia:in qbꝰ latēt merita paſſiōis xp̄i ad medelā ſupradictarū īfirmitatū:vt inqt Hugo de ſctō victore. (Hugo de ſācto victore.) Et ꝑ hec pꝫ neceſſitas ſupradictorū qnqꝫ ſacroꝝ. Sꝫ qꝛ poſt ola ſupdicta ſacra ſꝑ in h̄ mūdo manet inordinata ꝯcupiſcētia in carne q̄ ſemꝑ īordinate ꝯcitat actū venereū p̄ter intentū gnationis:⁊ iō ꝑpter talē maledictionē nō pōt ille actus exerceri abſqꝫ pctō mortali:iō deꝰ inſtituit ſacrm̄ matrimonij īter cōiuges ad remediū libidinis: ne tale officiū qḋ nō fit ſine libidine: īputet eis ad pctm̄ mortale. Itaqꝫ ſicut baptiſmus nō tollit habitualē ꝯcupiſcētiam vt nō ſit in carne:ſed vt nō imputet ad pctm̄ originale ipſi aīe ꝑ conſortiū:ita ſacrm̄ mrīmonij non tollit libidinē actualē:vt nō inſit inter cōiuges in officio venereo:ſed tollit vt nō imputetur eis ad pctm̄ mortale:ſi debite et abſqꝫ abuſu exerceāt illū actū ⁊ officiū. Et ſic pꝫ qūo ad remediū libidinis:⁊ ad excuſanduꝫ pctm̄:neceſſariū fuit matrimoniū:quia ſolū ſacrm̄ mrīmonij tollit et excuſat pctm̄ mortale in ol actu venereo:vt inqt Aug. (Aug.) in libro de nuptijs:ſꝫ nō tollit originale ī puulis ex legitimo ꝯiugio ꝑpagatis ꝑpter libidinem parētū:ſꝫ inter cōiuges ſolū hoc ſacrꝫ excuſat pctm̄. ⁊ nō eſt. Nā ols alius actus venereꝰ aut eſt adulteriū:aut fornicatio:aut cōtra naturā:ſꝫ ola iſta tria īcurrūt pctm̄ mortale. vt dicit̄ ē pſal. cxviij. ergo ſolū cōiugiū excuſat pctm̄ ⁊ ſic pꝫ neceſſitas ſex ſupradictoꝝ ſacroꝝ. Sꝫ qꝛ ſupradicta ſacra nō pnt dari niſi in ptātē eccl̄ie ſpōſe xp̄i:cui deꝰ ola iſta dedit in dotē:iō xp̄s īſtituit ſacrm̄ ordinis ꝑ qḋ dat ptās ſacerdotibus ad adminiſtrandū ſupradicta ſacra:in qbꝰ olbꝰ ſacris ꝑpter gratiā ſingularē dat ſemꝑ gr̄a gn̄alis gratifica debite ſumētibꝰ:⁊ ſic patēt bona gr̄e ſacroꝝ eccliaſticoꝝ:qbus xp̄s impleuit oēs fideles eſurietes in pmo gn̄e bonoꝝ.

In ſcdo aūt gn̄e bonoꝝ ſpūaliū qbꝰ xp̄s impleuit eſurientes:ſūt bona ſpūſſcti:q̄ receperūt apl'i ꝑ ſe ⁊ pro tota eccl̄ia in die Pente. quoꝝ pmū eſt donū ſapie ꝑ qḋ fideles cōtēptis ictetus mūdanis apponūt aīꝫ ad ſtudiū rerū diuinarū:⁊ ad meditandū in lege dn̄i: die ac nocte ꝯtēplādo ſacra myſteria geſta in vtroqꝫ te. ⁊ ad querēdā ſalutē ⁊ iuſtitiā ꝑ ſacrā ſcripturā:⁊ breuiter relictꝫ rebꝰ hūanis ad ꝯtēplādū diuina:ſꝫ qꝛ intellectꝰ non ſufficit talia diuina ꝑcipere:nec ꝓfunda myſteria ſacre ſcripture itelligere:iō dat fidelibus donū intellectꝰ ad differēdas ⁊ intelligēdas ſacras ſcripturas:vn̄ ſicut ꝑ donū ſapiētie appetimꝰ intelligētiā ſacre ſcripture: ita ꝑ donū intellectꝰ dat nobis facultas ad intelligētiā ſacre ſcripture:ſicut habuerunt apl'i. (2 dona ſpūſſcti.) Sꝫ qꝛ nō ſufficit ſtudiū ⁊ intelligentia ſacre ſcripture operemur bonuꝫ per ipſam quia finis eiꝰ non eſt vt ſciamꝰ tm̄:ſꝫ vt per talē intelligētiā operando boni efficiamur. (Not. de dono intellectus.) Sed qꝛ in tali operatione habemꝰ pugnare cōtra carnē ⁊ mundū ⁊ diabolum qbus nullo pacto ex viribus nr̄is reſiſtere poſſumus ꝑpter naturā corruptā ⁊ fragilē:iō dat donū fortitudinis ad vincēdū ⁊ pugnandū iugiter ꝯtra tria ſupradicta. Itē etiā qꝛ ī lege euangelica ſunt aliq ꝯſilia ſupra totā hūanā facultatē ⁊ ſupra naturā. ſ. pati oēm perſecutionē ⁊ tormēta ⁊ mortem propter xp̄m ⁊ iuſtitiā. Et orare pro ꝑſecutoribus ⁊ inimicis:quo ola per ſolas morales virtutes non poſſent tolerari nec exerceri. Ideo datur donum fortitudinis ad ſupradicta toleranda ⁊ aggredienda. Sed qꝛ per ſolam prudētiā moralem ⁊ humana m non poſſumus de talibus ſupernaturalibꝰ ⁊ difficilibꝰ ꝯſultari: nec qn̄:nec vbi:nec quantū talia eſſent eligenda ⁊ aggredienda:ideo datū fuit deſuꝑ donū conſiliū:ꝑ qḋ apl'i ⁊ martyres ⁊ ceteri fideles contemptis mundanis:⁊ poſtpoſito qcūqꝫ timore mundano:qūo oportuit ⁊ vbi ⁊ quātū oportuit ꝑ xp̄o ꝑſecutiōi morti ſe obtulerūt:ſꝫ cū dono ꝯſilij datū ē eis donū fortitudis ad ꝯſultata oportunis locis ⁊ tpibꝰ exercēda:⁊ ſic ꝑpe donū ꝯſilij p̄cedit donū fortitudīs:ſꝫ qꝛ nō oēs ſūt ꝯſtituti ī eodē ſta

in pfecto: ſicut fuerāt apli ꝛ martyres: ꝛ prelati: ꝛ ſacerdotes ꝛ religioſi: ſꝫ q̄ iam ſunt in ſtatu inferiori ꝛ cōiugali: ꝛ ſeculari in rebus tpalib⁹ inuoluti: ideo pter ſciam mūdanam datū eſt fidelibus ſecularibus donum ſciē: vt ſic diſponāt ꝛ trāſeant per iſta tpalia: ne amittāt eterna: nā ſicut ſapia eſt de reb⁹ diuinis ita ſci a de hu manis ꝛ tpalib⁹. Itē qꝛ fideles ſeculares in infimo ſtatu ꝯſtituti nō pñt meditari in lege dñi die ac nocte: nec intelligere ꝛ ↄcipere pfecte altiſſima myſteria ſicut plati: ꝛ ſacerdotes: ꝛ religioſi cōtinuo ſtudio ꝛ ↄtēplationi dediti, Iō daꝛ donū pietatis ad credēdū: ꝛ firmiter inherēdū articulis fidei: ꝛ pfundis myſterijs ſacre ſcptu re q̄ capere nō poſſum⁹: ꝛ ad pie credēdū ſp partē magis piā: ꝛ magis cōuenientē deo et *Tior* ſcilis er⁹ in opinionib⁹ nōdū determinatis p *ſupna* eccleſiā. Sꝫ qꝛ lex diuina cōminaꝛ tranſgre *tura,* dientib⁹ nō ſolū p̄uationē hereditatis vite *lis no* eterne: ſꝫ etiā eternā penā trāſgreſſoribus ꝛ *bione* pmittit vitā eternā ꝛ viſionē dei: cū ſumma *ceſſa-* fruitione ꝛ felicitate obſeruatorib⁹ ei⁹: nō eſt *ti⁹ cu* neceſſari⁹ nobis timor ſupnaturalis p quē *mor* timeam⁹ pdere bonū nobis pmiſſuꝫ qđ nō *ſupna* videm⁹: ꝛ timeam⁹ icurrere penas eternas *turas* q̄s in hoc ſeculo nō videm⁹ nec ſentim⁹: ꝛ iō *lis h3* datur donū timoris ſupnaturalis q̄ habet *ꝗtuor* q̄tuor gradus. Nā primo p ipm refrenatur *grad.* temeritas et audacia nr̄a: vt timeamus penas ignis eterni. Scđo: vt timeamus pdere hereditatē regni celeſtiꝫ et iſte dꝛ timor filialis. Tertio vt timeam⁹ pdere ipꝫ deū p ſepationē a deo: et iſte dꝛ timor caſt⁹ et vxoralis ſiue deſponſalis. Quarto vt timeamus deo diſplicere pper ſuā bonitatē: et ne incurramus igratitudinē: et iſte dꝛ timor ſctūs ꝛ immaculat⁹. Et ē idē q̄ nr̄a pfecta charitas q̄ iā totaꝛr foras mittit timorē ſeruilem: et ſic pꝫ qualꝛ ſunt neceſſaria oīa iſta ſeptē dona donorū et grāꝝ toti eccleſie q̄b⁹ donis xp̄s in eccl'ia alios fecit aplos: alios pphetas, alios euāgeliſtas: alios doctores: alios predicatores: alios martyres, alios ↄfeſſores: ꝛ virgines et ↄtinentes: et alios veros religioſos: et alios iuſtos coniugatos: et quoſdā in facit quotidie inſipiētes: et quoſdam proficientes et perfectos. Et ſic ſpūſſctūs ſpirat dona grāꝝ diuidēs ſingulis put vult et inq̄t aplꝰ. Et hec ſūt bōa donoꝝ q̄b⁹ xp̄s impleuit fideles eſuriētes et ſitiētes iuſtitiā. ¶ In tertio aūt gñe ſūt bona meritoria et obſeruātia pceptoꝝ ꝛ ↄſilioꝝ. Nā qꝛ diligentib⁹ deū ꝛ fidelibus oīa ↄopanꝛ in bonū meritoriū ad Rom. ix. Iō xp̄ian⁹ exiſtēs i charitate p oīa opa que facit ſm legem euāgelicā meretꝛ vitā eternā. Uñ obſeruādo precepta negatiua non ſoluꝫ euadit penas eternas: ſed etiā meretur vitā eternā pper pugnā

C Bona meri toria ꝛc.

et victoriam: qꝛ nemo pōt obſeruare diuina pcepta: nec vitare pcīm ſine grādi pugna et victoria reſiſtēdo carni ꝛ mūdo: ꝛ diabolo: q̄ nō pōt fieri ſine grā. Et p ↄñs ſine merito: ſꝫ iā magis meretꝛ q̄s obſeruare pcepta affirmatiua. ſ. diligēdo deū ſup oīa in ſe: ꝛ pter ſe ꝛ diligēdo primū ſicut ſeipm ꝛ i deo et p deū. Et ſic implebit oīa opa mie taꝫ ſpūalia q̄ corporalia erga primū indigentē pper q̄ opa xp̄s in iudicio oīb⁹ iuſtis dicet. Uenite bñdicti pr̄is mei ↄcipite regnū ꝛc. Sꝫ magꝫ ꝛ alti⁹ merenꝛ obſeruatores cōſilioꝝ xp̄i in ſtatu pfectiōis q̄ vēdētes oīa q̄ poſſidebāt ꝛ dātes pauperib⁹ ſecuti ſunt xp̄m p paupertatē: ꝛ obediētiā ꝛ caſtitatē in ſtatu religionis. ſꝫ iā magis ꝛ alti⁹ merenꝛ q̄ tollūt crucē ſuā ꝛ ſequunꝛ xp̄m p martyriū ꝛc. Et iſta ſunt bona meritoria ꝛ obſeruātia pceptoꝝ euāgelicoꝝ quib⁹ xp̄s ditauit: ꝛ repleuit ſuos fideles eſuriētes i hac vita. ſꝫ bonis grē ſactoꝝ ꝛ donoꝝ. ¶ Sed bona glie quib⁹ xp̄s impleuit iſtos eſuriētes i celo ſunt clara ꝛ facialis viſio diuine eſſentie ꝛ idiuidue trinitatis: q̄ q̄dē clara viſio daꝛ eis in pmiū ex merito fidei quā hic habuerūt. Et daꝛ eis pfecta ꝛ ſecura poſſeſſio illi⁹ ſummi boni in pmiū ſpei quā hic habuerūt: ꝛ daꝛ eis ſufficiēs ꝛ pfecta fruitio i pmiū charitatis: quā cū effectu operū mie ꝛ obſeruātie pceptoꝝ ꝛ cōſilioꝝ. i hac vita habuerūt. Ex q̄b⁹ trib⁹ bonis reſultat in eis vera ꝛ pfecta beatitudo in aīa. *Bona glie.* Sed vltra hec tria bona aīe cōſequenꝛ quatuor dotes ꝛ bona i corde glificato. ſ. imortalitatē cum impoſſibilitate: ꝛ claritatē: et ſubtilitatē: ꝛ agilitatem: in q̄bus q̄tuor conſiſtit gloria corpis. Et ſic tūc oēs erūt in ſua vltia pfectiōe: quo ad totū. ſ. q̄ ad corp⁹ ꝛ aīam: q̄ q̄dē ſtat⁹ eſt oīm bonoꝝ aggregatione perfectus: in quo ſolo cōſiſtit beatitudo iſtoꝝ. His ergo oīb⁹ bonis ſupradictis tam grē in pſenti q̄ glorie in futuro impleuit xp̄s omēs ſuos fideles eſuriētes: q̄b⁹ priuauit oēs iudeos obſtiatos: ꝛ ceteros ifideles et ſupbos. ꝛ diuites mūdanos ꝛ idemitētes. Quos non ſolum priuauit bonis ſupradictis: et dimiſit eos vacuos ꝛ inanes: ſꝫ etiā ad penas eternas deſtinauit. Et ideo de iudeis obſtinatis dixit Matth. viij. Multi veniēt ab oriente et occidente: ꝛ recūbēt cū abraam ꝛ iſaac in regno celoꝝ. Filij aūt regni mittent in tenebras exteriores: ibi erit flet⁹ ꝛ ſtridor dentiū. Item Mat. xxj. dixit ſcribis ꝛ phariſeis. Auferet a vobis regnū dei: ꝛ dabitꝛ genti facienti fructū. ¶ Ex quibus pꝫ qualꝛ iudeos ꝛ ſupbos priuauit bonis ſpūalibus: ꝛ reliq̄t eos inanes: ꝛ gentiles eſurientes impleuit bonis: ꝛ non ſoluꝫ priuauit iudeos illis bonis: ſed etiā puniuit eos pena ſenſus per fletū ꝛ ſtridorē dentium. Et noto q̄ iudei obſtiā

nati nō ſolū dicunt̃ inanes: inq̄tū ſunt pri-
nati ⁊ vacui ſupradictis bonis: ſ; etiā q: opa
legis oīa q̄ faciūt ſunt inania ⁊ vacua meri-
tis: q: in vanū ⁊ fruſtra circūcidunt̃: ⁊ faciūt
(Iudei obſtinati q̄ te dicunt̃ manes.) alia opa legis: q: iā ſunt exinanita ⁊ euacua
ta p aduētū xp̄i: ⁊ opa euāgelica. Itē etiā il-
la opera nō ſolū ſunt eis inania ⁊ mortua: ſ;
etiā mortifera: q: quotieſcūq; faciūt ⁊ obſer
uāt aliqđ op⁹ cerimoniale peccāt mortalr:
⁊ addūt pctm̄ ſup pctm̄: ⁊ oratio eoꝝ vertit̃
in pctm̄: ſicut dictū eſt ps lxij. ⁊ .cviij. Et ſic
manēt inanes in bonis ⁊ meritis: ⁊ fruſtrati
in ſua intētiōe: q: inciderūt in oīa mala q̄ vi-
tare putabāt. Et pdiderunt oīa bona q̄ ↄſeq̄
putabāt ⁊ cupiebāt. Et gētiles eſuriētes fue
rūt exaltati ⁊ repleti bonis q̄b⁹ ipi ſunt p̄ua
ti. Et iō dicit ꝟgo Maria q xp̄s fili⁹ ſu⁹ fecit
potētiā i brachio ſuo: q: diſpſit iudeos obſti
natos ⁊ ſupbos mente cordis ſui: ⁊ depoſuit
eos de ſede ſacerdotali ⁊ iudiciali: ⁊ loco ⁊
regno. Et exaltauit hūiles aplos ⁊ gētiles p
fidē hūiliatos. Et aplos ⁊ gētiles eſuriētes ⁊
⁊ pauperes ⁊ ſimplices ipleuit bonis grē in
p̄ſenti ⁊ glie in futuro. Sz diuites iudeos di
miſit inanes ⁊ fruſtratos non ſolum bonis
ſpūalib⁹: ſ; etiā dignitatib⁹ tpalib⁹ ⁊ in ſua
(Not. de luciſero.) mala intētione. ¶ Sz eſt iterū ad̄ttendū
q iſti tres verſus ſupradicti nō ſolū verifi-
cant̃ de ſupbis iudeis: imo p̄mo verificant̃
de ſuperbis demonibus quos de⁹ in princi
pio diſpſit ⁊ depoſuit de ſede celeſti. Unde
dictū fuit in expoſitione pſalmi. lxxxj. q̄liter
de⁹ gradauit in p̄ncipio ordines angeloꝝ
ſcđm ordinē nobilitatis nature eoꝝ. Et ſic
collocauit luciferū in ſupremo ordine p̄mū
ſup oēs alios: ſed q: vidit ſupra ſe a dextris
dei. i. in potioribus bonis toti⁹ glorie ſuper
oēs ordines ⁊ hierarchias angeloꝝ ſedem
preparatā pro xp̄o hoīe: quē verbū eternum
debebat pſonaliter aſſumere. qui q̄dē xp̄us
tanq̄ caput ⁊ dñs hoīm ⁊ angeloꝝ exaltado
rand⁹ ab oīb⁹ angelis. Et hoc ſcđm dei vo-
lūtatē: tūc lucifer ſupbiens in mente cordis
ſui dixit nō eſſe equū nec iuſtū aliquē hoīez
ſup angelos aſcēdere: nec etiā hoīes cū an-
gelis coequari. Et ſic diligēs ſe poti⁹ q̄ deū
⁊ diligēs ſe in ſe ⁊ nō in deo: voluit poti⁹ ſe-
q̄ appetitū ſuū q̄ voluntatē dei: qui hoc ab
eterno ſtatuerat adiplere. Tūc ↄcepit odiū
⁊ inuidiam ↄ̄ xp̄m: ⁊ decreuit cōſcendere et
vſurpare ſedē ⁊ ſoliū imperiale pro xp̄o pre
paratū: ⁊ facta cōiuratione ↄ̄ xp̄m ⁊ volūta-
tē ⁊ ſtatutū dei: dixit in corde ſuo. In celum
cōſcendā: ⁊ ſup aſtra celi. i. ſup oēs ordines
⁊ hierarchias angeloꝝ a dextris dei: exalta
bo ſolium meū: ⁊ ſedebo in monte: ſc; in he
reditate xp̄i. Aſcendā ſup altitudinem nu-
biū: ⁊ ſimilis ero altiſſimo: vt p; Eſa. xiiij.
b ¶ Ex q̄bus p; q lucifer fuit primus ſuper
bus i mēte cordis ſui: q̄ voluit ⁊ ſtatuit vſur
pare ſedē imperialē xp̄i filij dei aſcēdere ad (Lucifer fuit primus ſuperbus.)
ſimilitudinē ⁊ eq̄litatē dei ⁊ vſurpare ipeiū
mūdi xp̄o debitū Sz tūc de⁹ fecit potētiā in
brachio ſuo: ſc; in ꝟbo ſuo: per qđ facta ſunt
oīa: ⁊ p̄cepit Michaeli ⁊ angelis ei⁹: vt deij
cerēt luciferū cū ſeq̄cib⁹ ſuis de celo in infer
nū. Et tūc factū eſt p̄liū magnū in celo: nam
michael ⁊ āgeli boni ſeq̄ces Michaelis dei
volūtati cōformes ⁊ obediētes p̄liabant̃ cū
dracone lucifero ei⁹ prauę volūtati ⁊ ſuper
bie reſiſtētes. Sed piect⁹ eſt draco ille ma
gnus ſerpēs antiquus q̄ vocat̃ ſathanas. i.
aduerſari⁹ ⁊ cōtrari⁹ diuine volūtati ⁊ xp̄o
futuro: piect⁹ enim eſt in terrā: ⁊ angeli ei⁹.
i. ſequaces ei⁹ ⁊ rebelles deo miſſi ſunt cū
eo in ſtagnū ignis vt p; Apocal. xij. Et ſic p;
q̄liter xp̄s iam in p̄ncipio fecit potentiaz in
brachio ſuo: ⁊ diſpſit de celo demones ſup-
bos in mēte cordis ſui: q: tunc depoſuit eos
potentes de ſede xp̄i: quā vſurpare temere
preſumebāt. Et nō ſolū depoſuit eos de illa
ſede: ſ; etiā eos q̄ erant potentes in natura
depoſuit de ſedibus eoꝝ: quas in celo poſſi
debant a primo inſtanti ſue creationis: ⁊ ele
ctis depoſitis eis a ſedib⁹ ſuis exaltauit hu
miles homines et ſanctos in ſedes eorum.
Nā hoīes iuſti ⁊ ſancti poſſiderūt p grām ⁊
humilitatē ſedes celeſtes quas āgeli rebel
les pdiderunt p ſupbiā. Et ſedes quas mali
perdiderunt xp̄o contradicēdo ⁊ inuidendo
poſſiderant hoīes iuſti et humiles xp̄m di-
ligendo ⁊ credēdo et ſequendo. Et iō ex con
ſequenti hoīes eſurientes et ſitientes iuſti-
tiam ⁊ cupientes toto conatu iuſtificari per
xp̄m: et eſurientes et cū affectu et conatu et
violētia pnie deſiderantes illam gloriā: xp̄s
impleuit illis bonis celeſtibus: et demones
q̄ erant in celo diuites p naturam: ⁊ gratiaz
expectātes eſſe diuites p gloriā ſi ſtetiſſent
⁊ deo paruiſſent: dimiſit inanes ⁊ vacuos et
fruſtratos in mēte cordis ſui: ⁊ in ſua inten-
tiōe. Qr nō ſolū pdiderūt ſedē xp̄i quā vſur-
pare volebāt: ſed etiā ſedes q̄s poſſidebant.
Et nota q mali angeli non ſolū voluerūt cō-
ſcendere ⁊ vſurpare ſedē xp̄i imperialē pre-
paratā in potioribus bonis patris: ſed etiā (Cā inuidie diabo- li ↄ matrē eius.)
ſedē virginis quā viderant preparatā in po
tiorib⁹ bonis ⁊ a dextris xp̄i filij eius ſuper
oēs choros ⁊ hierarchias angeloꝝ. Et hec li-
fuit prima cauſa inuidie eoꝝ ↄtra xp̄z ⁊ ma-
trē eius. Scđa cauſa fuit: q: preuiderunt q inter
quidā hoīes infantū erant p gratiā ⁊ meri-
ta exaltandi p xp̄m q erant cū eis in gloria
coequandi ⁊ collocandi. Et iō moti ſunt ad
reſiſtendū diuine legi ⁊ voluntati. Et ideo
ſunt de celo diſperſi ⁊ depoſiti. Ex quibus
p; q̄liter xp̄s q̄ eſt brachiū ⁊ potentia dei pa
tris diſpſit demones ſupbos mente cordis

ſui. Et q̄ñ depoſuit eos potētes de ſede et
gradu ⁊ dignitate celeſti. Et q̄ñ exaltauit
hoīes humiles: vt reparerēt ruinā eoꝝ: ⁊ poſ
ſiderēt ſedes eoꝝ. Et q̄ñ hoīes eſuriētes ⁊
cū conatu ꝑnie querētes gl'iā celeſtē imple-
uit bonis: ⁊ demones q̄ in celo erāt diuites
ꝑ naturā ⁊ gratiā ⁊ expectabāt fieri beati ꝑ
gl'iā cū eſſent viatores: tñ q2 i gr̄a nō ſteterūt:
nec voluntati dei adheſerūt: nō dimiſit eos
inanes ⁊ vacuos: ⁊ qḋ deteri⁹ eſt ad eternā
penā ⁊ īfernū deſtinatos. Et ſic iſta v̾ba vir
ginis p̄mo verificant̄ de demonib⁹ ſupbis.
Scḋo de iudeis obſtinatis ꝑut ante dictum
eſt. S3 tertio v̾ificant̄ de ſupbis tyrānis pſe
cutorib⁹ eccl'ie: quos xp̄s diſpſit ī ſupba mē
te cordis ſui: ⁊ depoſuit de ſede poteſtatis: ⁊
Not. de nerone. exaltauit xp̄ianos humiles. Un̄ p̄io diſpſit
Neronē de ſupba mēte cordis ſui: ⁊ d̄poſuit
ip3 de ſede iꝑiali. Nā cū īterfeciſſet apl'os
Petrū ⁊ Paulū p̄ncipes eccl'ie: ⁊ rempubli-
cā deſtruxiſſet: vidēs totū ſenatū motū con
tra ſe: ſeipſum interfecit: ⁊ loco ei⁹ fuit exal
tat⁹ in imperiū humilis Ueſpaſian⁹: ⁊ poſt
ea Tit⁹ fili⁹ eius. Itē domitian⁹ cū ſecūdā
pſecutionē ꝯ eccleſiā diu concitaſſet ⁊ con-
tra rempublicā multa mala ꝑpetraſſet tan-
dē ꝑ ſenatū depoſitus: vt quidā ferunt ſe-
ipſum interfecit: ⁊ loco eius humilis ⁊ iuſt⁹
Traian⁹ in imperiū eſt exaltat⁹ q̄ aliquan-
diu dedit pacē eccleſie. Itē Diocletianus ⁊
Maximian⁹ ⁊ Maxentius cū ꝑ magna tp̄a
ſeu pſecutiōe eccleſiā xp̄i vexaſſent ⁊ infe-
ſtaſſent: tñ finalr̄ de imperiali ſede depoſiti
miſerabilr̄ vitā finierūt: loco quoꝝ humilis
Conſtantinus in imperiū eſt exaltatus qui
poſtea ad fidē ipſi cōuerſus deſtructis ido-
lis eccleſiā dei pſperauit ac ditauit. Exem-
plo cui⁹ oēs reges terre cū toto pp̄lo gētili
ſe iugo fidei xp̄i ſubiecerūt. Et ſic deiecta ſu
pbia hui⁹ mūdi oīs poteſtas ſubiugata eſt
iugo xp̄i. Et Conſtantinus imperator cū oī-
bus regibus ſe ſubiecit Silueſtro pape: tāq̄
vicario xp̄i ī terris. Et relicta ipſi Roma cū
Laurēti⁹ valla in lib. de falſa donatione cōſtātini huic ſnie refragatur
toto patrimonio ſe in Conſtātinopolim re-
cepit ⁊ imperialē ſedē illuc tranſtulit. Et ſic
p3 q̄liter ſuperbi ⁊ potētes gētiles depoſiti
ſunt de ſede ſupbie ⁊ poteſtatis: ⁊ humiles
xp̄i in ſedē ſacerdotalē ⁊ imperialē exaltati.
Itē demones ſupbi q̄ adorabant̄ in idolis
a toto mūdo fuerūt depoſiti de ſede idola-
trie ⁊ humiles facti fuerūt exaltati. Nā tem
pla idoloꝝ comminut̄is ⁊ deſtructis idolis
fuerūt cōſecrata in eccl'ia apl'oꝝ ⁊ martyꝝ.
Et in velubris vbi adorabant̄ idola: poſt-
ea poſite ſunt imagines ſanctoꝝ: in quibus
ſancti nō adorant̄: ſ3 a fidelib⁹ venerant̄: et
ī ſanctis ſuis deus laudat̄. Et apl'i p̄ncipes
pp̄loꝝ: ⁊ martyres vt dii fortes eleuati ⁊ ex
altati ſunt pſal. xlvi. Et ſic p3 q̄ñ xp̄s non
ſolū demones ſupbos ⁊ iudeos obſtinatos
ſ3 ēt ſupbos tyrannos pſecutores eccl'ie diſ
pſit de ſupbia mētis cordis ſui: ⁊ depoſuit
de ſede: ⁊ dimiſit inanes. ⁊ xp̄ianos hūiles ⁊
eſuriētes exaltauit ⁊ impleuit bonis in p̄ñti
ꝑ gratiā: ⁊ in futur⁹ ꝑ gl'iā: ꝑut dictum eſt.
¶ Itē hoc nō ſolū eſt intelligēdū de demo-
nib⁹ ⁊ iudeis obſtinatis et de tyrannis ⁊ pſe
cutorib⁹ eccl'ie ſ3 ēt de ſupbis regib⁹ ⁊ prin-
cipib⁹ ⁊ magnatib⁹: ⁊ diuitib⁹ xp̄ianoꝝ: qui
pluries fuerūt depoſiti ⁊ eiecti a ſedib⁹ ⁊ a
culmine poteſtatis ꝑpter ſupbiā ⁊ elationē
ſuā: ⁊ h̄ iuſto dei iudicio: eo q̄ cōfiſi in virib⁹
ſuis ⁊ diuitiis ſepe deū ꝯtēpſerūt: ⁊ paupes
deſpexerūt: ꝑut dictū fuit in expoſitiōe pſal.
xlviii. ⁊ lxxi. Et hec de ſcḋa pte hui⁹ cātici. Lu. j. Sen. xv. et xxx.

Suſcepit iſrael puerum ſuum: ⁊ recordatus miſericordie ſue.
Sicut locut⁹ eſt ad patres noſtros: abraam et ſemini eius in ſecula.

¶ Hec eſt tertia ⁊ vltima ps principalis hu
ius cātici in q̄ virgo Maria cōcludēdo red-
dit cām oīm eoꝝ q̄ dicta ſunt. Nam oīa q̄ di
cta ſunt de virgine Maria ⁊ eccl'ia fecit xp̄s
veniēs in carnē. Et ſic aduēt⁹ ei⁹ in carnem
fuit cā eoꝝ q̄ dicta ſunt. Un̄ q2 xp̄s debebat
ex v̾gine Maria carnē aſſumere: iō magnifi
cauit ⁊ dignificauit eā ſupradictis duodeci3
dignitatib⁹ ⁊ p̄uilegiis in p̄ma pte memora
tis: ⁊ fecit ipſi illa duodeci3 magna. Itē poſt
q̄ venit in carnē exercuit myſteriū noſtre re
dēptiōis: cuius mīa pceſſit: ⁊ profuit omni
bus timentibus eum a progenie in progeni
es. Et in ſua paſſione manente corpore in
cruce ⁊ ſepulchro deſcendit ad inferos: et di
ſperſit demones ſuperbos per infernum: et
depoſuit eos de ſede poteſtatis quā ſup to-
tum genus humanū habebāt: ⁊ expoliauit
limbū ⁊ purgatoriu3: ⁊ liberauit humiles ⁊
captiuos de inferno: ⁊ exaltauit eos ſecū in
gloriā: ⁊ eos qui ibi per magna tp̄a fuerant
eſurientes xp̄m expectando impleuit bo-
nis fruitionis: ⁊ demones qui erant diuites
poſſidentes illam predam ⁊ totum genus
humanum: dimiſit inanes ⁊ vacuos preda
eis ablata. Item poſt aſcenſione3 depoſuit
iudeos obſtinatos de ſedibus cordis: ⁊ diſper
ſit eos ꝑ mundū: vt dictum eſt. Et exaltauit
humiles ⁊c. Et ſic p3 q̄ omnia iſta fecit xp̄s
q̄ñ venit in carnem. Et ideo dicit virgo Ma
ria in fine huius cantici qḋ quia iſrael iam
ſuſcepit puerum ſuum in lege promiſſum
qui oīa ſupradicta partim fecit: ⁊ partim in
breui debet facere: ideo ipſa agēdo gratias
magnificat dominū ⁊c. ¶ Ad cuius intelle-
ctum eſt notandum ſicut dictū eſt in princi-
pio: quod iſtud canticum eſt finis totius le-

gis ⁊ pphetarũ: ⁊ principiũ totius euange- lij. Nã virgo Maria recipiẽs xp̄m in lege p miſſum in vtero ſuo agit grãs: annũtians q iſrael iã recepit meſſiaʒ in lege pmiſſum: de [Iſtud canti cũ eſt princi pium euan gelij.] quo locuti ſunt oẽs p̄riarche ⁊ pphete: quẽ de⁹ pmiſit oĩbus p̄riarchis ⁊ pphetis. Et p ꝯñs agẽdo gratias ⁊ magnificãdo deũ euan gelizat xp̄m iã veniſſe q̃ fuerat a deo pmiſſ⁹ in lege ⁊ pphetis. Et iõ ꝯcludẽdo ſuũ cãti- cũ dicit: iõ Magnificat aĩa mea dñm: ⁊ exul- tauit in deo ſalutari meo. qꝛ ſuſcepit iſrael puerũ ſuũ ieſum ⁊ ſaluatorẽ: ⁊ iam de⁹ recor dat⁹ eſt mĩe ſue mittẽdo filiũ ſuũ mundi ſal- uatorẽ: ſicut locut⁹ eſt quando ad p̄res nr̄os Adã ⁊ enos ⁊ noe: ⁊ locut⁹ eſt et pmiſit ipſi abraã ⁊ ſemini ei⁹ in ſecl'a. i. ſucceſſiue per ſingula ſecula et etates. Et nota q ly recor- datus mĩe ſue nõ ordinaẽ cũ ly ſuſcepit iſrľ puerũ ſuũ: ſʒ cũ ſequenti oꝛone: vt ſit ſenſus .ſ. ſuſcepit iſrľ puerũ ſuũ ſicut de⁹ recordatus mĩe ſue locut⁹ eſt ad p̄res nr̄os ⁊c. Vľ vt cla rius et meli⁹ dicaẽ: ly recordat⁹ mĩe ſue fa- cit ſnĩaʒ ⁊ oꝛonẽ p ſe cũ ſupplemẽto: vt ſit ſẽ ſus. ſ. Suſcepit iã iſrael ieſum puerũ ſuũ qꝛ de⁹ ſupple recordat⁹ mĩe ſue iã miſit filium ſuũ: ſicut locut⁹ eſt ad p̄res nr̄os ⁊c. vel qꝛ de⁹ recordat⁹ eſt mĩe ſue mittẽdo filiũ ſuuʒ: [Not.] ſicut pmiſit ⁊ locutus eſt ad patres nr̄os ⁊c. [qs ſit] ¶ Sʒ hic occurrũt tria dubia. P̄ͥo quis eſt [iſrael] iſrael q̃ ſuſcepit puerũ ſuũ cũ nos videam⁹ q pp̄ľs iſrľ negauit ⁊ abiecit ⁊ crucifixit xp̄ʒ. Scđo eſt videnduʒ qũo et qñ iſrael ſuſcepit iſtum puerũ ieſum. Tertio ad quos p̄res et qũo ⁊ qñ de⁹ locutus eſt xp̄o: ⁊ qñ et quomõ locut⁹ eſt ⁊ pmiſit de⁹ xp̄m ipſi abraã et ſe- mini ei⁹ in ſecula. Quantũ ad primũ rñdeẽ ſicut dictũ eſt in plogo ſup pſalteriũ tracta- tu. iiij. ⁊ per totam eius expoſitionem et tra ctatu contra iudeos q iſta nomina. ſ. abraaʒ et iſrael: et ſemen abrae ⁊ iſrael non ſunt no mina carnis ⁊ nature: ſʒ nõĩa fidei ⁊ gratie ⁊ myſterij. Nã primo abraaʒ a ſua natiuitate carnali appellat⁹ eſt Abraʒ a parẽtib⁹: ſcri- ptum cũ ſimplici a: vt ptʒ Geñ. xj. Sed poſt- q̃ facta eſt repromiſſio de xp̄o futuro: ⁊ ipſe credidit repromiſſiõi pp̄ter quã fidẽ fuit iu- ſtificat⁹: tũc fuit ipſi mutatũ nomẽ p quandã additionẽ pp̄ter fidẽ quã habuit de xp̄o fu- turo: ⁊ ſic dictus eſt abraã ſcriptũ cũ duplici a. vñ legiẽ. Ge. xv. q qñ abraã petijt a deo ge nerationẽ et plẽ ne moreretẽ ſine liberis qui ſuccederent in eius hereditatem: tunc deus eduxit ipſum foras dicẽs. Suſpice celum et nũera ſtellas ſi potes ſic erit ſemẽ tuũ: ⁊ tũc credidit abraã: et reputatum eſt illi ad iuſti tiam. ¶ Ex quibus verbis ſequitur primo q de⁹ nõ modo promiſit ipſi abraã ſemẽ terre num ſed celeſte et ſpirituale: quia non dixit reſpice terrã: ſed reſpice celũ: per qđ fuit de

notatum q ex celo debebat deſcẽdere ſemẽ eius. hoc eſt q filij⁹ dei debebat ſumere car nẽ ex ſemine ipſi⁹ abraã ſcʒ ex Maria virgi- ne futura filia ipſi⁹ abraã. Itẽ ſequiẽ q xp̄s deus ⁊ hõ celeſtis debebat regnare ⁊ multi plicare filios celeſtes ſpirituales ipſi abraã p hoc qđ ait numera ſtellas ſi potes. Ter- tio ſequiẽ q tunc abraã credidit xp̄ꝫ futurorꝫ imo credidit xp̄m futurũ deũ ⁊ hoĩem ⁊ mũ- di ſaluatorẽ pp̄ter quã fidẽ fuit iuſtificat⁹: p hoc qđ ait: credidit abraã: et reputatum eſt illi ad iuſtitiã. Nã ſi abraã p talem pmiſſio- nem credidiſſet tm̄ gñationẽ carnalem futu ram ⁊ ſpũalem ſup naturã ⁊ nõ deũ incarnã dũ: ſua credulitas non fuiſſet ex fide infuſa: qꝛ abſq; fide infuſa ⁊ ſupnaturali vnuſquiſq; põt credere res carnales et ſpirituales. Et ſic nõ fuiſſet iuſtificat⁹ p fidem: nec merces ſua fuiſſet magna nimis: put diciẽ in textu. Et ſic patet qualr̄ p talẽ pmiſſionẽ fuit ipſi xp̄s pmiſſus: ⁊ qꝛ credidit p taleʒ fidem xp̄i futuri fuit iuſtificatus. Item vlterius poſtq̃ iam habuerat filium carnaleʒ ſcʒ iſmael: ite rum vocauit euʒ deus dicẽs. Ego ſum: ⁊ po nam pactũ meum tecum: eriſq; pater multa rum gentiuʒ: nec vltra vocabitur nomẽ tuũ Abram: ſed appellaberis abraam: quia pa- trem multarum gentium conſtitui te ⁊c. Et tunc deus fecit pactum circunciſionis cum abraam. Et ſic abraam cepit circunciſioneʒ in ſignũ federis et fidei xp̄i futuri. Ex quib⁹ ptʒ q abraã ante circunciſionem iã credide rat xp̄m futuruʒ: ⁊ p ſolã fidẽ xp̄i futuri fue- rat iaʒ iuſtificatus: ſʒ cepit circũciſionẽ in ſi gnũ federis. ⁊ tanq̃ ſignaculũ fidei: vt lquit apoſtol⁹: in qua quidẽ circũciſione deus ac ceptabat illũ modicũ ſanguinẽ nõ in pretiũ ſolidũ: ſed tanq̃ arrã: ⁊ ſignũ pretij futuri p xp̄m in cruce ſoluendi: vt dictũ eſt ſup pſal. xxxix. ⁊ in tractatu contra iudeos. Itẽ ſequi tur q regeneratio baptiſmalis ⁊ fidei quam figurabat illa circunciſio: ⁊ additio illi⁹ no- minis nõ tollit ſubſtantialiter naturam ho- minis: ſed addit gratiã ſupra naturã remo- uẽdo pctm̄ qđ corrũpebat naturam: qđ de- notaẽ p hoc q illa ſyllaba ha cuʒ aſpiratiõe addita ipſi nomini abraam nil remouet de ſubſtantia nominis: ſʒ addit ⁊ adauget ipm̄ nomen addẽdo iſtam ſyllabam ha: et ſic dr̄ [abraã] abraam: p qđ myſterium ptʒ q iſtud nomen [aſpi-] abraam nõ eſt nomen natiuitatis et nature [ratio] ſed nomẽ fidei ⁊ repromiſſiõis ⁊ gratie ⁊ ſpi [nẽ re] ritualis regenerationis ⁊ nomen augmẽta- [cipit.] tionis ⁊ pfectionis: inquantuʒ gratia addit ſupra naturaʒ: ⁊ perficit eã. Et per hoc etiã denotaẽ q abraam debebat habere dupli- cẽ generationẽ ſcʒ vnã naturalem ⁊ carnalẽ figuratã p hoc nomẽ abraam qđ ante habe- bat: ⁊ aliã ſpũalem per repromiſſionẽ: figu-

ratā p addit oāē huiꝰ nois abraā: qđ ptȝ nā tā nato ismaele filio carnis facta est ipsi repromissio p isaac. Itē hoc mag s explicatur Gen. xxii. qñ facto sacrificio deꝰ cū pmissiōe ⁊ iure iurādo dixit ipsi abraā. Multiplicabo semē tuū sicut stellas celi ⁊ arena q̄ est in litto: e maris ⁊ in semine tuo bñdicent oēs gētes ⁊c. ¶ Ex q̄bus ptȝ q duplicē gñationē ⁊ duplicē multiplicationem pmittit deus ipsi abraā: scȝ gñationē carnalē figuratā p arenā maris: ⁊ multiplicationē spūalē figuratā p stellas celi. Itē sequit q generatio spūalis erat multiplicāda ex pplo gētili p baptismalē bñdictionē in xpo: p hoc qđ ait. in semine
B tuo bñdicent oēs gētes ⁊c. ¶ Ex his oībus ptȝ q istud nomē abraā nō est nomē carnis ⁊ nature: nec carnalis gñationis: ⁊ natiuitatis qꝛ nonagīta annoꝝ erat abraā qñ datū est a deo ipsi istud nomē. Sed est nomē fidei xpi repromissionis ⁊ grē et bñdictiōis. Ex q̄ sequit q filii carnales tantū descēdentes ab abraā sine fide xpi ⁊ regñatione: nō sunt veri filii abrae: sȝ filii abraā. i. sm carnē tātū ⁊ nō sm pmissionē ⁊ fidē: qꝛ abraā est nomē fidei ⁊ grē ⁊ bñdictionis: ergo solū sunt veri filii abrae illi qui xpm receperūt et fidem eius. Et fuerunt regenerati ⁊ bñdicti in xpo p baptismū: qꝛ isti addiderunt grām ⁊ benedictionē sup naturā: ⁊ sic ptȝ qualiter populus gentilis: idest oēs venientes ex illo populo ⁊ omes qui regenerati sunt in xpo per baptismū facti sūt abrae semē ⁊ veri filii abrae sm repromissionē: qꝛ secuti sunt fidem ipsiꝰ abrae: ⁊ benedicti sunt in xpo qui fuit ex semine abrae sm carnem. Et sic etiā ptȝ qualiter hoc nomē abraā trāsiuit a populo iudaico in pplm gētilē p fidē xpi ⁊ predicationeȝ aploꝝ. Nā apli in xpo primo regenerati regenerauerūt postea pplm gētilē p baptismū: ⁊ sic p fidē ⁊ regenerationē baptismalē fuit trāslatū ⁊ ꝯtinuatū nomē et semē abrae in pplm gētilē: ⁊ cōtinuat semp i pplo xpiano: ⁊ sic nos sumus veri filii ⁊ semen abrae. Vñ tria fecit abraā anteq̄ consequeret nomen augmentatū. Nā primo exiuit de terra natiuitatis vbi idola adorabant. scđo inuocauit nomē dñi: qđ est verbū icarnatū. Tertio credidit deū incarnādū q̄ ipsi hereditatē debebat dare in celo. Et hec fides fuit ipsi reputata ad iustitiā. Et iđ in pmium adeptꝰ est h̄ nomē abraā tanq̄ pr̄ multarū gentiū: sed postea p mysteriū imolatiōis arietis p isaac credidit xpm passurū p nobis: ideo dictū est ipsi qualiter in xpo erāt regenerande oēs gētes. Per eandē ergo rōnē istud nomē israel nō est nomē nature nec carnalis natiuitatis ⁊ generatiōis: sȝ est nomen fidei gratie et bñdictionis. vñ legitur Gene. xxxii. qđ qñ iacob reuerteret ex mesopotamia in terrā pmissā. bis dū dormiret iuxta vadū iacob, Ecce vir. i. angelus in forma viri luctabatur cū eo vsq ad mane: quē noluit dimittere iacob vsq quo bñdixit sibi: cui dixit angelꝰ nequaq iacob appellabit nomē tuū: sed israel qm si ꝯtra deū fortis fuisti: quāto magis cōtra hoīes preualebis? Et tūc isrl vocauit nomē loci illiꝰ Fanuel dicēs: vidi dñȝ facie ad faciē ⁊ salua facta est aīa mea ⁊c. ¶ Ex q̄bꝰ ptȝ q pp̄ter. iiii. impositū est ipsi nouiter hoc nomē israel. Pmo pp̄ter fidē: qꝛ vidit hoīeȝ: ⁊ credidit deū in illo hoīe: dicēs: vidi dñm facie ad faciē ⁊c. Et sic p fidē vidit in spū ⁊ credidit deū incarnādū. Et iđ dictus est israel: qđ interptat vir vidēs deū. Itē scđo qꝛ tenuit fortiter deū. Tertio qꝛ fuit a deo bñdictus. Quarto qꝛ fuit p eū directus. Et iđ ille qui a natiuitate dicebat iacob: dictꝰ est postea israel a deo pp̄ter ista ꝙtuor. Israel est idem est q vir vidēs deū: ⁊ fortis vel pnceps cum deo: et benedictus ⁊ directus a deo. Ex q̄ ptȝ q istud nomē israel nō est nomē natiuitatȝ ⁊ nature: sȝ nomē fidei xpi: ⁊ nomē fortitudis et bñdictionis et directionis. ¶ Ex q̄bꝰ etiā ptȝ q nō solum sunt veri filii isrl illi qui nati sunt ex eo solū sm carnē: sed soli illi qui habuerūt ⁊ habent fidē isrl: quā habuit iacob de xpo incarnādo in illa luctatione. Et solū sunt verus isrl et veri filii isrl illi qui sunt bñdicti per xpm et in xpo per batismum: et qui sunt directi a xpo per legē euāgelicā. Et sic etiā est dicendū q ante aduētū xpi et in aduētu xpi solū erāt veri filii israel illi qui credebāt et expectabāt filiū dei incarnatum in messiā: ⁊ q̄ credebāt et expectabāt saluari p eius mortē ⁊ passionem: et bñdici p baptismū ⁊ dirigi p legē euangelicā: sicut preuidit ⁊ credidit iacob in illa visione pp̄ter quā fidē sortitus est hoc nomen israel. Et sub istis iiii. cōditionibus expectabāt illū oēs patriarche ⁊ pphete: vt pbatū est p totā expositionē psal. Et iđ sequit q scribe ⁊ pharisei ⁊ seducees eoꝝ tēpe nō erāt veri filii israel qñ venit xps: qꝛ nō credebāt nec expectabāt messiā deū ⁊ hoīeȝ: nec deū incarnatū ad saluādū eos spūaliter: sed expectabāt messiā purū hoīem q̄ liberaret eos de seruitute tēporali Romanoꝝ: ⁊ psperaret eos in copia bonoꝝ tpaliū. Et iđ oēs erāt heretici deuiantes a vera intelligētia sacre scripture legis et pphetarū. Et p ꝯñs nō habebāt fidē abrae nec isrl: sicut latius pbatū est p totā expositionē psal. ⁊ in tractatu cōtra iudeos. ¶ Ex q̄bꝰ sequit q veritas nois abrae ⁊ isrl solū fuit reseruata in virgine maria: et Joseph: ⁊ zacharia: ⁊ Joanne baptista: ⁊ Elizabeth: ⁊ Simeone ⁊ ceteris q̄ expectabāt verā redēptionē israel. Et iđ ipse simeon ⁊ zacharias habuerūt responsum a spū scō nō visuros se

Hi sunt filii abraam.

Tria fecit abraam ⁊c.

Ab abraam ē nomē israel ipositū pp̄ter quatuor.

morté niſi viderét xp̄m dñi vt p3 Luc.j.de
zacharia.⁊ Lu.ij.de ſimeone.Et patebit in-
fra. ¶ Ex q̇b⁹ p3 ꝙ qñ venit xp̄s iã erát diui
ſi filij iſrael in filios carnis tm̄:q̇ erát ſcribe
⁊ phariſei ⁊ ſeq̄ces eoꝝ.⁊ in filios ꝓmiſſióis ⁊ fidei ⁊ gr̄e q̇ erant fideles ſupra-
dicti:qđ fuit figuratū in iacob q̇ poſt factam
ꝓmiſſioné ⁊ illã viſioné ⁊ impoſitioné nois
mãſit claud⁹ vno pede:⁊ rect⁹ alio pede:ad
denotãdū ꝙ vna pars filioꝝ debebat clau-
dicare ⁊ deuiare a fide ei⁹ ⁊ a ṽba ꝓmiſſ.õe ⁊
intelligẽtia ſacre ſcp̄ture:ſicut ſcribe ⁊ pha-
riſei ⁊ oẽs ſeq̄aces eoꝝ q̇ ſunt moderni iu-
dei obſtinati.Et altera pars filioꝝ iſrl' debe-
bat manere recta in fide ei⁹ xp̄m recipiẽdo:
ſicut ṽgo maria cū ſupradictis ⁊ oib⁹ fideli
bus futuris.Et ſic p3 q ſunt veri filij iſrael ⁊
verū ſemẽ abrae.Et ſic p3 primum q̄ſitum.
No. ¶ Quãtū ad ſcđm p3 ex ſuprioꝛib⁹:nã poſtq̄
quo ⁊ veritas nois iſrael manſit in ṽgine maria ⁊
quan ioſeph ⁊ q̇buſdã fidelibus:iõ ṽgo maria cū
do iſ illis fidelib⁹ ſuſcepit ieſum xp̄m vice ⁊ in p-
rael ſona toti⁹ iſrael:⁊ oim patriarchaꝝ ⁊ ꝓphe
ſuſce- taꝝ ⁊ oim fideliū p̄teritoꝝ ve.te.Et tãq̄ ve-
pit rū meſſiã ⁊ redeptoré ⁊ ſaluatoré in lege ꝓ-
pue- miſſū:lʒ oẽs illi nõ receperũt eū eodé tpe
rū ie nec modo.Nã ſola ṽgo maria ſuſcepit xp̄m
ſum. p̄mitate tp̄is ⁊ dignitatis:qꝛ nõ ſolū ſuſcepit
xp̄m mẽte ſed etiã carne in ei⁹ vtero ṽginali.
qñ dixit.Ecce ancilla dñi:fiat mihi ſm ver-
bum tuū:qꝛ tũc in eodé inſtanti oꝑe ſpũſſcti
corp⁹ xp̄i fuit ex puris ſanguinibus ṽginis
formatū ⁊ ꝑfecte organizatū:⁊ a tota trini-
tate aia fuit in illo corꝑe creata.⁊ in eodé in-
ſtãti tota illa hũanitas in atomo cõditiona
ta fuit a ṽbo ꝑſonalr̄ aſſumpta et ſic virgo
maria in eodé inſtáti ꝯcepit:⁊ ſuſcepit i vte-
ro ṽginali ieſum verū ⁊ ꝑfectū deū ⁊ hoiem
tanq̄ mũdi redẽptoré ⁊ ſaluatorem:ꝑut an
gelus ipſi annunciauerat.In ſcđo aut loco
ſuſcepit ipʒ btũs ioſeph ſpõſus ṽginis.Nã
cū maria eẽt inuenta in vtero habẽs de ſpi-
rituſctõ:⁊ ioſeph cogitaret occulte dimitte-
re eã tũc angel⁹ apparuit in ſomnis ioſeph
dicẽs Ioſeph fili dauid noli timere accipe
Mariã cõiugé tuã.Q3 eñ in ea natū eſt:dé
ſpirituſancto eſt:⁊ pariet filiū:⁊ vocabis no-
men eius ieſum.Ipſe enim ſaluū faciet po-
pulū ſuū a pctis eoꝝ ⁊c.Tunc autem exur-
gens ioſeph a ſomno fecit ſicut precepit an
gelus:⁊ accepit mariã cõiugé ſuã ⁊c. ¶ Ex
quo p3 ꝙ ioſeph tunc accepit mariã tanq̄
matré dei:qꝛ iã ante erat ipſi vera coniunx
3 ⁊ ſponſa.Et tunc accepit puerū ieſum tanq̄
Ioan- ſaluatoré mũdi:vt p3 Mat.j.In tertio auté
nes loco ſuſcepit ieſum Ioan.baptiſta tãq̄ do-
ſuſce- minū ⁊ ſaluatoré mundi:⁊ hoc qñ maria in-
pit ie greſſa eſt domū zacharie:⁊ ſalutauit Eliſa-
ſum. beth:qꝛ tũc Ioh.exultauit in gaudio i vtero
ipſius Eliſabeth.Et ex ꝯſilii eliſabeth plena
ſpũſancto recepit mariã tãq̄ matre dei:⁊ re
cepit Ieſuʒ xp̄ʒ tãq̄ dñm ⁊ mũdi ſaluatoreʒ
cū dixit:⁊ vñ h mihi vt mr̄ dñi mei veniat ad
me.Bñdicta tu inter mulieres:⁊ bñdict⁹ fru
ct⁹ vẽtris tui:⁊ btã q̇ credidiſti:qm̄ ꝑficient
in te q̇ dicta ſunt tibi a dño ⁊c. ¶ Ex q̇b⁹ p3 4
ꝙ iſti tres.ſ.ioſeph:⁊ Ioa.baptiſta:⁊ Eliſa-
beth ſuſceperũt xp̄m in dñʒ ⁊ mũdi ſaluato
ré adhuc exiſtẽté in vtero ṽginis marie.Itẽ
in q̄rto loco ſuſcepit ip̄m zacharias pr̄ ioã.
baptiſte:qꝛ in natiuitate filij ſui plenus ſpũ
ſcto ꝓphetauit dicẽs.Bñdict⁹ dñs deus iſrl':
qꝛ viſitauit ⁊ fecit redẽptioné plebis ſue ⁊c.
In quo q̇dẽ cantico zacharias annũciat et
ꝯfitet ſaluatoré ⁊ redẽptoré veniſſe ad faciẽ
dū ſalute ⁊ redẽptioné plebis ſue:⁊ confitet
in xp̄o eſſe cõpletas oẽs ꝓmiſſiones factas
ipſi abrae ⁊ oibus pr̄iarchis ⁊ prophetis de
meſſia mũdi ſaluatore ⁊ redẽptore:⁊ ꝑdicit
Io.baptiſtã futurū p̄curſoré xp̄i:ad ꝑparã-
das vias eius.Et confitet qualr̄ iã viſitauit
nos oriẽs ex alto illuminare his qui in tene
bris ⁊ vmbra mortis ſedét ad dirigẽdos pe-
des noſtros in viã pacis. ¶ Ex quibus p3
ꝙ zacharias iã ꝯfeſſus ẽ:⁊ ſuſcepit xp̄m ad-
huc exiſtẽté in vtero matris tãq̄ ſaluatoré ⁊
redemptoré ⁊ legé iſrael.Et per ꝯñs meſſiã
in lege et ꝓphetis ꝓmiſſum vt patet Luc.j.
In.v.aute loco ſuſceperunt ip̄m paſtores q̇
monitu angeli venerant ad adorandū xp̄m
nouiter natū in bethleẽ:vt p3 Luc.ij.Nec
eſt ambigendū quin eliſabeth et zacharias
venerint ad adorandū xp̄m in preſepio ſicut L'
paſtores:eo ꝙ dom⁹ zacharie vix diſtabat a Item
bethleẽ per vnum miliare:in ſexto aũt loco magi.
in perſona et vice totius ꝑpl'i gentilis facti
veri iſraelite ꝑ fidé:venerunt magi ab oriẽn
te:⁊ adorarũt xp̄m tãq̄ deū ⁊ hominé ⁊ dñm
totius vniuerſi ⁊ ſpecialé regé iudeoꝝ.Et ꝑ
ꝯñs verū meſſiã in lege ꝓmiſſum:vt patet
Mat.ij.⁊ ſic patet qualr̄ illi magi facti veri
iſraelite ſuſceperunt xp̄m in perſona et vice
totius populi gentilis:q̇ erat futurus ver⁹
iſrael ⁊ ſemen abrae per fidé:⁊ erat benedi-
cend⁹ ⁊ regenerãdus in xp̄o tanq̄ verū ſemẽ
abrae ſm repromiſſioné ipſi factam:ꝑut ſu-
pradictū eſt.In ſeptimo autẽ loco ſuſcepit
eū ſimeon iuſtus in tẽplo in perſona totius Itẽ ſi
iſrael ⁊ in perſona legis.Unde cū virgo ma meon.
ria nõ obligaretur apparere in tẽplo i qua
drageſimo die poſt partū:eo ꝙ nõ ſuſcepto
ſemine:ſed opere ſpũſſcti ꝯceperat:nec cum
grauis ⁊ ſordibus aliaꝝ mulierū:ſed cū pu
ritate et virginitate pepererat:nec xp̄us erat
obligatus ad preſentãdū in templo eo ꝙ ſo-
lus inter mortuos liber in adam non fuerat
obligatus:eo ꝙ non ex opere adam conce-
ptus fuerat:nec in carnem peccati venerat

ſed qꝛ ſpōte voluit ſubūci legi:vt eos q̄ ſub
lege erāt redimeret:⁊ a iugo legꝭ liberaret:
iō virgo Maria ſola inter oēs mulieres p̄ ſi
lū gratiā erat ab illa lege excepta:tn̄ mo-
tu ⁊ volūtate ſuā venit in q̄dragesimo die a
natiuitate ſm legē moyſi ad p̄ſentādū filiū
ſuū in tēplo ipſi Simeom p̄ tūc vicē gerenti
ſummi ſacerdotis:⁊ p̄ſentauit ipm illi. Qua
ſi diceret virgo Maria. O Simeō. Ecce fili⁹
me⁹:quē lꝫ videas venire in ſimilitudinem
carnis peccati:vt dānet pctā olim in carne
ſua:tn̄ nō habet vllū peccatū qꝛ nō ex opere
adā cōcept⁹ nec natus eſt:iō nō preſento ti
bi ipſum tanq̄ peccatorē:ſꝫ tanq̄ peccatorū
olim ſaluatorē ⁊ redēptorē:⁊ toti⁹ iſrael a iu
go legis liberatorē ⁊c. Tūc Simeon iuſt⁹ q̄
diu expectauerat ⁊ optauerat redēptionem
iſrael:⁊ acceperat reſpōſum a ſpūſancto nō
viſurum ſe mortē niſi p̄us videret xp̄m dn̄i:
cognouit in ſpū illū ſibi p̄ſentatū eſſe ſalua-
torem mūdi:iō cū gaudio ⁊ lachrymis acce
pit illū in vlnas ſuas:⁊ bn̄dixit deum gr̄as
agēdo:dixit. Nunc dimittis ſeruū tuum dn̄e
ſcd̄m verbū tuū in pace:qꝛ viderunt oculi
mei ſalutare tuū. Quaſi diceret. O domine
poſtq̄ oculi mei viderunt ſaluatorē mundi:
iā non eſt amplius q̄ deſiderare queā:ideo
qꝛ iā deſideriū meū impletū eſt ſcd̄m p̄miſ-
ſionē mihi factam:ideo dimitte me in pace:
qꝛ cōtētus recedam ab hoc mūdo:qꝛ ſcio in
breui liberari:et exire de limbo inferni per
iſtū ſaluatorē quē preparaſti ante faciē oīm
populoꝝ:vt ſit lumē ad reuelatiōnē ⁊ illu-
minationē gentiū ⁊ ſpūalē gloriā plebis tue
iſrael:quaſi diceret:iſte nō erit ſaluator tpa-
lis ſolius populi iudaici:vt dicunt ſcribe et
pharisei:ſed erit illuminator ⁊ glorificator ⁊
oīm gētiū ⁊ plebis tue iſrael:⁊ ſic erit redē-
ptor vniuerſalis:qꝛ oēs fiēt iſrael in eo per
lumen fidei. Et tūc Simeon ꝯuerſus ad vir
ginē mariā annūciauit ipſi totū myſterium
paſſionis ⁊ reſurrectionis xp̄i:et nr̄e redem
ptionis:et predixit obſtinationē multoꝝ iu-
deoꝝ. Et tūc etiā anna p̄phetiſſa p̄dicabat
ipſum vniuerſalē redēptorē mūdi oīb⁹ qui
expectabant redēptionē iſrael:vt pꝫ Lu.ij.
Et ſic pꝫ qualiter Simeon in perſona legis
⁊ ſacerdotū:⁊ toti⁹ veri iſrael ſuſcepit xp̄m
puerū ſuū:ſcꝫ ſibi p̄miſſum tāq̄ redēptorē
⁊ meſſiā ⁊ ſaluatorē. Sed poſtea in trigeſi-
mo anno in tēpore oſtēſiōis ſue ſuſceperunt
ipſum ap̄li ⁊ diſcipuli ⁊ mulieres que ipm
ſunt ſecute vſq; ad paſſionē ⁊ ſepulturā in-
cluſiue. Et exinde poſt ſpūſſcti miſſionē ſu-
ſcepit ipm magna multitudo ꝯuerſorum de
iudaiſmo:vt pꝫ p̄ totū diſcurſum Actuum
apoſtolorū. Ultimo aūt totus pp̄ls gentilis
factus verus iſrael p̄ fidem ⁊ regeneratio-
nē baptiſmalē ſuſcepit chriſtum puerū ſuū

No. de virgine maria xp̄m ſimeoni p̄ſentā ⁊c.

ipſi p̄miſſum in abraā:vt pꝫ Gen.xxij.⁊ in
iacob Gen.xlix. ¶ Ex qb⁹ pꝫ q̄ Simeō iuſt⁹
fungēs p̄ tūc ſuo ſacerdotio in tēplo:tanq̄
ſyndic⁹ ⁊ p̄curator legis ⁊ ſacerdotū ⁊ olim
patriarchaꝝ ⁊ p̄phetaꝝ ⁊ toti⁹ iſrael ſuſce
pit ieſum puerū ſuū tanq̄ redēptorē ⁊ meſſi
am ⁊ ſaluatorē iſrl':⁊ ſic ꝯfeſſus eſt ipm ſal-
uatorē ⁊ lumē gētiū ⁊ glīā plebis dei iſrael.
Sed magi p̄miceriū pp̄li gētilis ſuſceperūt
ipm in dominū. Sꝫ apoſtoli tāq̄ primicerij
⁊ p̄ncipes toti⁹ eccl'ie xp̄i ſuſceperūt ipꝫ in
redēptorē ⁊ glorificatorē:q̄ quidē eccl'ia fuit
cōgregata ex cōuerſis de pp̄lo gētili ⁊ iudai
co:q̄ dr̄ vere iſrl' ⁊ ſemē abrae ſm fidē. Et ſic
patet q̄uo ⁊ qn̄ ⁊ per quos ſuſcepit iſrl' pue-
rum ſuū:p̄ut ſecundo querebat. ¶ Quantū
ad tertiū eſt dicendū q̄ deus recordatus mi
ſericordie ſue multoties et multis modis lo
cutus ad patres veteris teſtamenti:et p̄ di-
uerſa ſecula ſucceſſiue locut⁹ eſt ipſi abraāꝫ
⁊ ſemini eius xp̄m p̄mittēdo. Nam in prima
etate locutus eſt ad adā poſt lapſum ⁊ poſt-
q̄ eiecit ipm de paradiſo. Uñ dicit Augu. in
libro. Cur deus homo:q̄ de⁹ lꝫ in puniendo
adā p̄pter inobedientiā fuerit vſus iuſtitia:
tn̄ recordatus ſue miſericordie promiſit ipſi
mittere filiū ſuū in carnē:qui eum cum tota
ſua poſteritate p̄ carnem ſuā redimeret:vt ſi
de inſtāti miſeria ei doleret:iā de ſuo ſueq;
poſteritatis remedio iā de longinquo gau-
deret ⁊c. Et ſic etiā locut⁹ eſt ad abel de chri
ſto futuro:⁊ ad enos q̄ incepit inuocare no
mē dn̄i:qd̄ quidē nomē nil aliud eſt niſi ver
bū incarnatū:vt frequenter dictū eſt. Et ſic
etiā locutus eſt ad enoch q̄ p̄ fidem xp̄i futu
ri placuit deo:⁊ trāſlatus eſt in paradiſum.
Eccle.xliiij. Itē in ſecundo ſeculo ⁊ etate lo
cutus eſt ad Noe:⁊ fecit cum eo pactū fidei
poſt diluuiū p̄mittēdo ipſi xp̄m ſaluatorem
mundi p̄ figurā ⁊ myſterium arcus federis
celeſtis dicēs. Et non erūt vltra aque dilu-
uij ad delendā oēm carnē ⁊c. Arcū meū po
nā in nubibus celi:⁊ erit ſignum federis in-
ter me ⁊ terram:eritq; arcus meus in nubi
bus:et videbo illum:et recordabor federis
ſempiterni ⁊c. Gen.ix. Per qd̄ myſteriū pre-
uidit noe totū myſteriū incarnationis ⁊ no-
ſtre redēptionis. Nam ille arcus qui dr̄ iris
nil aliud eſt niſi imago ſolis in p̄fundo nu-
bis rore iā quaſi digeſte:q̄ quidē imago cau-
ſat tres principales colores p̄ter alios min⁹
p̄ncipales. ſ. colorē rubeum ⁊ viridem ⁊ ce-
ruleū:p̄ qd̄ fuit ſignificatū qualr̄ filius dei
q̄ eſt imago patris debebat deſcēdere de ce
lo ⁊ poni ⁊ latere i nube humanitatis ⁊ fie-
ri hō q̄ dr̄ xp̄s:i quo eſt v̄bū ⁊ caro ⁊ aīa tan
q̄ tres colores. Uñ ſicut qn̄ appet ille arcus
federis in nube amplius nō timetr̄ tēpeſtas
nec diluuiū:qꝛ ille arc⁹ vr̄ ſedare oēm tēpeſ

No. Deus locut⁹ ē patribus multis modis. Aug.

No. de arcu federis

ſtatē: ita qḋ filiꝰ dei apparuit icarnatꝰ in mun dū: iā ápliꝰ non timuimꝰ diluuiū dānatiōis. Et ſic deꝰ reſpiciēs ad illū arcū recordat̄ fe deris ⁊ pacti: ne ampliꝰ inducat diluuiū: ita pariter deꝰ reſpiciēs xp̄m verbū incarnatū ſm ꝙ imaginē ſuam ſemꝑ recordat̄ mīe ſue. Et ſic recordatꝰ ꝑ merita paſſiōis filij ſui fi guratī ꝑ colorē rubeū liberauit totū genus humanū de diluuio ꝑpetue mortis ⁊ ſeruitu tis: ⁊ quotidie liberat nos a peccatis reſpi ciēdo merita paſſiōis xp̄i filij ſui. Et hoc my ſteriū incarnatiōis ⁊ redēptiōis generis hu mani ꝓuidit Noe in ſpū ꝑ illū arcū federis. Et etiā ꝑ liberatiōnē a diluuio factā ꝑ arcā: et ſub tali fide xp̄i futuri redēptoris ſaluatꝰ eſt Noe cū ſuis filijs fidelibꝰ in primo ⁊ ſecū do ſeculo. Itē i tertia etate locutꝰ eſt deꝰ ip ſi abraā ꝓmittēdo filiū ſuū ſaluatorē mūdi cū dixit. Suſpice celū ⁊ numera ſtellas ſi po tes. ſic erit ſemen tuum. Et tunc qr credidit abraā ſaluatorē mūdi futurū de ſuo ſemine ſm carnē: nō reputatū eſt ei ad iuſtitiā. Geñ. xv. ⁊ etiā locutus eſt deus ipſi. Gene. xxij. in ſacrificio iſaac: qñ dixit. Per memetipſum iu raui: qr feciſti rē hāc ⁊ nō pepercisti filio tuo ꝓpter me: multiplicabo ſemē tuū ſicut ſtel las celi: ⁊ ſicut arenā que eſt in littore maris ⁊ in ſemine tuo benedicent̄ oēs gētes. In qui bus verbis preuidit abraā in ſpū et credidit ipſum futurū ex ſua generatione ſm carnē: in quo oēs gētes erāt benedicēde ⁊ regene rāde per fidē baptiſmalē: ⁊ fieri ſemē abrae ſm repromiſſionē. Et preuidit etiā totū my ſteriū paſſionis xp̄i. ſ. qualiter xp̄s erat cru cifigendus in illo loco ⁊ monte: vbi ipſe im molauerat arietē: ideo appellauit nomē lo ci illius dñs videbit. In hebreo autē habet̄ in loco dñs videbit̄: q̄ſi dicat ꝙ dñs ⁊ cius xp̄s deus ⁊ homo videbit̄ crucifigi in hoc lo co: ſicut in veritate completū eſt: qr in eodē loco crucifixus eſt chriſtus: vbi abraā immo lauit illū arietē. Deinde autē deus locutus

Locutus e deus pone ris abraē. eſt ſemini eius. i. poſteris abrae: de xp̄o per ſingula ſecula ⁊ ſingulas etates. Nā in ea dē tertia etate locutus eſt ipſi iſaac promit tendo ipſi chriſtū. Geñ. xxvij. vnde qñ iacob venit ad Iſaac coopertis manibus pellibꝰ hedi ſimulās fratrē ſuū eſau et petijt bene dictionē ⁊ oſculatꝰ eſt eū Iſaac: ſentiens fra grantiā ⁊ odorē veſtimentorū bñdicens eū dixit. Ecce odor filij mei ſicut odor agri ple ni cui benedixit dñs ⁊c. Tūc iſaac preuidit in ſpū qualiter filius dei debebat fieri hō et indui ⁊ ſumere carnem de genere Iacob: qr tunc ſenſit odorem ⁊ fragrantiā veſtimento rum humanitatis chriſti: que fuerunt meri ta paſſionis chriſti: qbus genꝰ humanū fuit recreatū. Item in eodem tertio ſeculo mūdi deus locutus eſt ipſi Iacob. Geñ. xxviij. quā do vidit ſcalā ſtantē ſuꝑ terrā cuiꝰ ſummitas tāgebat celū: ⁊ angelos aſcendētes ⁊ deſcen dētes ꝑ eā: ⁊ dñm innixū ſcale dicentē. Ego ſum deꝰ Abraam ⁊ iſaac: vbi facta eſt ipſi re promiſſio de xp̄o futuro. Itē iā clarius ꝓui dit Iacob chriſtū incarnandū Geñ. xxxij. qñ luctatus eſt cū angelo in forma viri. Itē cla rius ꝓuidit in ſpū ⁊ ꝓdixit iacob myſterium incarnatiōis ⁊ paſſionis xp̄i ⁊ cōuerſionē gē tiū Geñ. xlix. qñ dixit. Nō auferet̄ ſceptrū de iuda: nec dux de femore eiꝰ donec veniat q̄ mittēdꝰ eſt: ⁊ ipſe erit expectatio gētiū ⁊c. Itē in q̄rta etate locutꝰ eſt deꝰ ipſi moyſi ꝓmittē do xp̄m qñ Exo. xxxiij. dixit. Ego oñdā oē bo num tibi: ⁊ vocabo te noīe tuo. Et miſerebor cui voluero ⁊c. Et ponā te i foramine petre: ⁊ ꝓtegā te dextera mea donec trāſeā. tollā q̄ manū meā ⁊ videbis poſteriora mea ⁊c. Itē clariꝰ ꝓmiſit deꝰ filiū in carnē: qñ dixit Deu. xix. Prophetā ſuſcitabo de medio fra trū tuorū ſimilē tui ponā verba mea in ore eiꝰ: loquetq̄ ad eos q̄cūq̄ dixero illi ⁊c. Itē in q̄nta etate ⁊ ſeculo mūdi locutꝰ eſt deꝰ ipſi dauid ꝓmittēdo ipſi xp̄m in carnē: qñ dixit ip ſi. ij. Reg. vij. Cū dormieris cū ꝑribꝰ tuis ſuſ citabo ſemē tuū poſt te: qḋ egredietur de vte ro tuo ⁊ firmabo regnū eius: ipſe edificabit domū noī meo ⁊ ſtabiliā thronū regni eiꝰ vſ q̄ in ſempiternū. Ego ero ei in patrē: et ipſe erit mihi in filiū ⁊c. Itē hoc idē p̄z pſal. lxxx viij. ⁊ cxx. ſ. Itē in eadē etate deꝰ locutꝰ eſt Eſa. ꝓmittēdo xp̄m dicēs. c. vij. Ecce virgo cō cipiet ⁊ pariet filiū: ⁊ vocabit̄ nomē eiꝰ emā nuel ⁊c. Itē. c. ix. Paruulꝰ natꝰ eſt nobis: ⁊ fi lius datꝰ eſt nobis. Et factꝰ eſt principatꝰ ſuꝑ humerū eiꝰ: ⁊ vocabit̄ nomē eiꝰ admirabilis: deꝰ fortis princeps pacis: pr̄ futuri ſeculi ⁊c. hoc idē p̄z ꝑ totum diſcurſum Eſaie. Item hiere. xxxi. Nouū creauit dñs ſuꝑ terrā: fe mina circūdabit virū ⁊c. Itē. c. xxxiij. Germi nare faciā dd̄ germē iuſtū: ⁊ faciet iudiciū ⁊ iuſtitiā i terra: ⁊ ſaluabit̄ iuda ⁊ hierl̄m: ⁊ h̄ eſt nomē qḋ vocabūt eū. Dñs iuſtus nr̄ ⁊c. Itē Ezechi. xxxvj. Cū ſanctificatus fuero in vo bis effundā ſuꝑ vos aquā mundā: ⁊ munda bimini ab olbꝰ inq̄namētis ⁊c. In ſexta autē etate locutꝰ eſt dñs per angelum gabrielē ipſi danieli dicēs. Septuaginta hebdoma de abbreuiate ſūt ſuꝑ ppl̄m tuū: ⁊ ſuꝑ vrbē ſanctā tuā vt cōſumetur ꝑuaricatio: ⁊ finem accipiat peccatū: ⁊ deleat̄ iniq̄tas: ⁊ inducatur iuſtitia ſempiterna: ⁊ ipleat̄ viſio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngat̄ ſctūs ſctōꝝ ⁊c. Item in eadem ſexta etate ꝓmiſit deus ipſi aggeo mittere filium ſuū i illū ſcōm et vltimū tēplū dicēs. Adhuc modicū eſt. Et ego cōmouebo celū ⁊ terram ⁊ mare ⁊ aridā: ⁊ mouebo oēs gētes. Et ve niet deſideratꝰ cunctis gentibꝰ: ⁊ implebo do mū iſtā glīa dicit dñs: magna erit glīa do

Moyſi.

Dauid.

aggei.

nus iſtiꝰ nouiſſime plus ꝙ̄ prime ꝛc. Itē Za
cha. ij. Lauda ꝛ letare filia ſyō: qꝛ ecce ego ve
nio ꝛ habitabo in medio tui. Et applicabun
tur gētes multe ad dn̄z in die illa: erūt mihi
in ppl'm ꝛc. Itē. c. ix. Ecce rex tuꝰ venit iuſtꝰ
ꝛ ſaluatoꝛ ipſe pauꝑ ſedens ſuꝑ aſinā et ſuꝑ
pullū filiꝰ aſine ꝛc. Itē vltio ī eadē ſexta eta
te locutꝰ eſt dn̄s Malachie. iij. dicens. Ecce
ego mitto angelū meū q̇ ꝑparabit viā añ fa
ciez meā ꝛ ſtatim veniet ad tēplū ſctm̄ ſuum
dn̄atoꝛ quē vos q̄ritis: ꝛ angelꝰ teſti quē vos
vultis ꝛc. Que q̇dē ꝓphetia ſil'r cū ꝓphetia
aggei fuit ipleta qñ v̄go maria p̄ntauit xp̄m
filiū ſuū Simeōi ī tēplo. Qꝛ tūc ſuſcepit iſrl'
puerū ſuū: ſicut deꝰ locutꝰ fuerat ad p̄res no
ſtros ꝛ ꝓmiſerat ipſi abraā ꝛ ſemini eiꝰ ſuc-
ceſſiue ꝑ ſecl'a ꝛ etates. Et ſic pꝫ quō ꝛ qñ et
ad q̄s p̄res locutꝰ ē dn̄s ī teſt. ve. ꝓmittendo
xp̄z venturū. Et quō h̄ ꝓmiſit ipſi abraā ꝛ ſemi
ni eiꝰ ī ſecl'a. Et iō dr̄ v̄go maria ꝯcludendo
cāticū ſuū: ꝙ ipſa magnificat dn̄z agēdo gra
tias qꝛ iā ſuſcepit iſrl' puerū ſuū recoꝛdatus
mie ſue ſicut locutꝰ ē ad p̄res nr̄os abraā et
ſemini eiꝰ in ſecl'a. Un̄ notādū ē ꝙ deꝰ dupl'r
fuit recoꝛdatꝰ mie ſue. i. ad modū recoꝛdātiꝫ
ſe habuit. P̄mo ꝓmittēdo filiū ſuū in carnez
ad ſaluādū ppl'm: ſicut dr̄ Aug. lib. Cur deꝰ
hō. Qꝛ ne deſperaret adaꝫ ꝛ ſui ſucceſſoꝛes
miſertꝰ dn̄s ꝓmiſit filiū ſuū in carnē. Scd̄o
fuit dn̄s recoꝛdatꝰ mie ſue mittēdo ipz ſicut
ꝓmiſit. Et iō ly recoꝛdatꝰ mie ſue pōt dupl'r
oꝛdinari. Uno mō cū ly ſicut locutꝰ eſt: vt ſit
ſenſus: ꝙ iā ſuſcepit iſrl' puerū ſuū ſicut dn̄s
recoꝛdatꝰ quōdā mie ſue locutꝰ eſt ad p̄res
nr̄os. Scd̄o mō ly recoꝛdatꝰ mie ſue pōt face
re oꝛonē ꝑ ſe vel ꝑ verbū ſubſtantiuū ſubin-
tellectū referēdo ad tp̄s miſſiōis: vt ſit ſen-
ſus: ꝙ iā ſuſcepit iſrl' puerū ſuū: eo ꝙ deꝰ in
hac ſeptima etate recoꝛdatꝰ eſt mie ſue mit
tēdo filiū ſuū: ſicut quōdā locutꝰ eſt ad p̄res
nr̄os ꝛc. Itē eſt aduertēdū ꝙ ly abraā eſt da
tiui caſus īdeclinabil': ſicut hoc nomē abraā
frequēter ponit' indeclinabiliter ꝑ oēs caſus
ſicut ibi. deꝰ abraā deꝰ iacob ꝛc. Item pſal.
ciiij. Semē abraā ſerui eiꝰ: ꝛ regitur ab illo
v̄bo locutꝰ eſt iterū repetito referēdo ad di-
uerſa: vt ſit ſenſus. ſ. ſicut locutꝰ eſt ad p̄res
nr̄os p̄ie ꝛ ſcd̄e etatis ſcꝫ Adā ꝛ Noe. Et ſi-
cut locutꝰ eſt ipſi abraā ꝛ ſemini eiꝰ. ¶ Ite-
rū eſt aduertēdū ꝙ ly in ſecula dupl'r pōt oꝛ
dinari. P̄mo cū ly recoꝛdatꝰ mie ſue: ꝛ tūc
eſt idē qḋ ineternū: vt ſit ſenſus: deꝰ recoꝛda
tus ē mie ſue in ſecula. i. ineternū: qꝛ ineternū
mia eius. Alio mō pōt oꝛdinari cū ly locutꝰ
eſt. Et tūc idē eſt qḋ per ſecula. i. per ſingula
ſecula et etates: ſcilꝫ iſrael ſuſcepit puerum
ſuū: ſicut deꝰ recoꝛdatus mie ſue locutus eſt
quondam per ſingula ſecula ad patres no-
ſtros: et locutus eſt per ſingula ſecl'a ſucceſ-
ſiue abraā ꝛ ſemini eiꝰ. Nā in p̄io ſeculo et
etate mūdi locutꝰ eſt ad adā: et in ſcd̄o ſecu
lo ad noe. Et in tertio ſeculo locutus eſt ipſi
abraā. ꝛ ſic ſucceſſiue ſemini eius. Nā in q̄r
to ſeculo locutus eſt ipſi moyſi. Et in quinto
ipſi dd̄ ꝛ iſaac ꝛ hieremie ꝛ ezechie ꝛ ceterꝫ
Et in ſexto locutus eſt danieli ꝛ aggeo et za
charie ꝛ malachie: Sꝫ in ſeptimo ſeculo deꝰ
adimpleuit qḋ ꝓmiſerat oībus ſupradictis:
qꝛ miſit filiū ſuū in carnē. Et ſic iſrael ſuſce-
pit puerū ſuuz ieſum: ſicut deus recoꝛdatus
mie ſue oībꝰ ſupradictis ꝑ ſingula ſecula ꝓ-
miſit. ¶ Et in hoc ꝯcludit' pſalteriū deca-
choꝛdū ꝛ canticū nouū virginis Marie. Qḋ
q̇dē canticū benemerito dr̄ pſalteriū decha
choꝛdū ꝓpter eiꝰ ꝯcoꝛdiā ꝛ ꝓpoꝛtionatam
harmoniā ꝛ melodiā. Nā nullū cāticū repe
rit' in ſacra ſcriptura cū tanta harmonia et
ꝓpoꝛtiōe artizatū. Habet enim decem choꝛ
das quarū nulla diſcrepat ad aliā: imo p̄i-
ma ꝯcoꝛdat cū vltima ꝛ ecōuerſo: ꝛ ſemper
media ꝯcoꝛdat cū p̄cedente ꝛ ſubſequēte: ꝛ
vita eius nō in rebus mundanis: ſed in deo
ſalutari ſuo exultans in vniuerſali ſalute et
redēptiōe. Itē maria exultauit in deo ſalu-
tari ſuo: eo ꝙ dn̄s reſpexit humilitatē eius
faciendo ipſam matrē ſuā. Et qꝛ fecit ipſam
matrē ſuā: iō dicunt eā beatā oēs ḡnationes
imo ideo dicunt eam beatam oēs generatio
nes: eo ꝙ dominus qui potens eſt et nomen
eius ſanctum fecit ei magna. i. magnificauit
eā magnis priuilegiis: ꝛ ſupradictis. xij. di-
gnitatibus eam ſuꝑ oēs alias puras creatu
ras dignificauit. Item qꝛ deus potens eſt et
ſanctū nomen eius: iō nō ſolum extēdit po-
tentiā ꝛ miam ſuā ad matrē ſuam: ſed etiam
mia eius ſucceſſiue ꝓceſſit a progenie in ꝓ-
genies. Et ꝓfuit et ſubuenit oībus timenti-
bus ꝛ credētibꝰ in eū. Et ſic inquātū deus
ꝛ ſctūs vſus eſt mia cū oībꝰ timētibꝰ eū. Sꝫ
inquātū potēs fecit potentiā in brachio ſuo:
qḋ eſt verbū incarnatū ꝛ filiū eius ꝯ oēs ſuꝑ
bos ꝛ obſtinatos: cū q̇bꝰ non ē vſus mie: ſed
potētia et iuſtitia: qꝛ diſꝑſit oēs demones et
iudeos ꝛ obſtinatos ſuꝑbos de ſuꝑba men-
te ꝛ mala intētiōe coꝛdis ſui. Nam depoſuit
oēs ſupradictos potentes de ſede poteſtatis
in q̄ ſedebāt: ꝛ exaltauit humiles et obediē-
tes ꝛ fideles. Nā loco demonū exaltauit ho
mines iuſtos in ſedes eoꝝ. Et loco ſcribarū
et phariſeoꝝum ꝛ ſacerdotum exaltauit apo
ſtolos ꝛ oēs xp̄ianos in ſacerdotiū ꝛ intelli-
gētiā legis. Et loco tyrānoꝝ exaltauit xp̄ia
nos reges ꝛ imperatoꝛes. Item eſurientes
gentiles ad fidem conuerſos impleuit bo-
nis gratie in preſenti et gloꝛie in futuro:
ſed iudeos diuites in lege et prophetiis
reputatos: dimiſit inanes et vacuos: et
priuauit bonis ſupradictis. Sed quia
omnia iſta

Deꝰ fuit dupl'r recoꝛdatus mie ſue.

Quare hoc canticū dr̄ decachoꝛdum.

Nota.

oīa iſta fecit xp̄s in ſuo aduētu q̄ eſt brachiū dei:ideo iſrael ſuſcepit pueruꝫ ſuū ieſum q̄ fecit oīa ſupradicta:ꝛ iō iſrael ſuſcepit eum: eo ꝙ iſrael fuerat ꝓmiſſ9s:ſicut deus recordatus mīe ſue locut9 eſt quondā ad patres noſtros in prima ꝛ ſecunda etate. Et poſtea locutus eſt ipſi abraā: ſemini eius in ſecula id eſt ꝑ ſingulas etates et ſecula ſucceſſiue: eo modo quo dictum eſt.

¶ Et ſic explicitū eſt cāticū virginis Marie cū eius expoſitione.

¶ Prefatio ī cāticū zacharie.

Conſummata autē ꝛ completa expoſitiōe cātici virginis Marie rurſus fui rogatus a q̄buſdam ſacerdotib9 filiis meis vt poſt tātū laborē aſſumptū nō omitterem cetera tria cantica euāgelica: puta cāticū zacharie: ꝛ ſimeōis: ꝛ angeloꝝ. Et ideo deuotioni eoꝝ ſatiſfacere cupiens in expoſitione ſupradictorū canticorum breuiter me expediā. ¶ Ad quorū generalem intelligentiā eſt notandum ꝙ licet cantica vtriuſq; teſtamenti fuerint facta ſemper ad laudem dei agendo gratias pro

Cātica ve. te. et no. te. ſic. differunt. aliquibus beneficiis receptis: tamē eſt differētia inter cātica noui teſtamenti ꝛ ve. Nā cantica ve. te. ſemꝑ fuerūt facta agēdo gratias ꝓ aliquib9 bonis tꝑalib9 tūc receptis: ſed prout figurabant ꝛ ſignificabant futura beneficia nr̄e redēptionis cōferenda in nouo teſt. ꝑ aduentū xp̄i. Qr aliter illa cantica nō ꝑtinerent ad ſacrā ſcripturam: ſicut pluries dictū eſt. Sed cātica euāgelica nō ſunt facta pro beneficiis tēporalibus ſꝫ ꝓ beneficiis ſpiritualibus ꝑ illa bñficia tꝑalia ve. te. figuratis. Que quidē bñficia ſpiritualia

Cantica potiora ſūt euangelica. recepimus in aduētu xp̄i. Et ſic cātica euāgelica ſunt gratiaꝝ actiones: eo ꝙ iā recepimus bñficia nr̄e redēptionis q̄ in ve. te. fuerunt ꝓmiſſa ꝛ deſiderata ꝛ figurata ꝛ vaticinata de futuro. Et ideo cantica euāgelica ſunt potiora et digniora q̄ legalia et ꝓphetica. Qr potior ē poſſeſſio q̄ ſpes. Et potior finis q̄ ea q̄ ſunt ad finē. Sꝫ qr ſicut incarnatio ꝛ natiuitas xp̄i fuit finis legis veteris: ita fuit p̄ncipiū nr̄e redēptiōis: iō in incarnatione ꝛ natiuitate xp̄i facta ſunt q̄tuor cātica ꝑ q̄tuor dignas ꝛ autēticas ꝑſonas ꝛ hoc ſucceſſiue agēdo gr̄as ꝓ aduentu xp̄i noſtre redēptionis ꝛ ſalutis auctoris. Quorū p̄mum cātauit v̄go maria in domo elizabeth paulo poſt īcarnationē dicēs. Magnificat aīa mea dn̄m. De quo ſupradicta expoſitio facta eſt. Scd̄m canticū cantauit zacharias in tertio mēſe ab incarnatiōe xp̄i in natiuitate Joānis baptiſte ꝓcurſoris eiuſdē xp̄i dicēs. Bñdict9 dn̄s de9 iſrael ꝛc. Tertio cātarūt angeli in die ꝛ hora natiuitatis eiuſdē ſaluatoris dicētes. Glīa ī altiſſimis deo ꝛc. Quartū tādē cāticū cātauit Simeō iuſt9. xl. die poſt natiuitatē xp̄i: qn̄ fuit in tēplo ꝑſentat9 dicens Nūc dimittis ſeruū tuū ꝛc. Sed qr canticuꝫ virginis ſuperius fuit expoſitū: ideo cetera tria cātica ſuperno ſuffragante ꝑſidio ſunt nobis breuiter diſſerenda. Eſt veꝝ: ꝙ lꝫ cāticum angelorū ſit tertiuꝫ in ordine tēporis ꝛ ſcripture euāgelice: tñ erit vltimum in ordine expoſitiōis: ideo primo ad expoſitionē cantici zacharie eſt accedendum.

Benedict9 dn̄s de9 iſrl̄ ꝛc.

¶ Ad intellectū ꝛ argumētuꝫ hui9 cātici eſt notādū ꝓut ſcribitur Luce. i. Qd̄ circa tēpus incarnatiōis xp̄i inter fideles illi9 tēporis in q̄b9 māſerat vera fides ꝛ ſpes iſrael ꝛ abrae de chriſto futuro ꝛ myſterio nr̄e redēptiōis: fuit vn9 zacharias vir eliſabeth: vn9 de. xxiiii. ſacerdotibus electis: q̄ ſecūdū vices ſuas ꝛ hebdomadas miniſtrabāt in tēplo. Et ideo cum iſte zacharias vir ſanctus ꝛ iuſtus videret ſeptrum de iuda eſſe ablatū ꝛ regnum iudeorum in poteſtate herodis viri alienigene ꝛ tyrāni qui multis modis affligebat populū: ꝛ videret populū iudeorum depranatum per falſam doctrinā ꝛ fermentū ſcribarū ꝛ phariſeorū qui iā depranauerant ꝛ corruperāt ſcripturam legis ꝛ prophetarum falſo modo ꝛ ad ſuū lucrū gloſſando. Et videret inſtare tempora aduent9 meſſie: eo qd̄ iam erant cōplete. lxx. hebdomade Danielis ꝓphete ī quarū fine promiſſus xp̄s debebat venire: hinc eſt ꝙ diebus ac noctibus deum orabat vt deus mitteret xp̄m filium ſuum ad liberanduꝫ genus humanum de ſeruitute peccati ꝛ ad liberandum illum populum ab errore ſcribarum ꝛ phariſeorum ꝛ hereticorum: et de manu herodis tyranni: vt omnes libere ꝛ recte poſſent deo ſeruire in iuſtitia ꝛ veritate ꝛ ſanctitate ſm̄ verum intellectum ſacre ſcripture. ¶ Sed factum eſt cum zacha

rius fungeretur officio sacerdotali in tēplo ſm vicem suam: quadā die apparuit ibi angelus gabriel stās a dextris altaris in cēsis
Uerba angeli ad zachariam. qui dicit ipsi. Non timeas zacharia qm̄ exaudita est deprecatio tua: de acceleratione aduentus xpi supple. Unde elisabeth vxor tua pariet tibi filiū. Et vocabis nomen eius Joannem. Et erit gaudiuz tibi: z exultatio Et multi in natiuitate eius gaudebūt: eo q ipse erit precursor xpi quē totus mūdus desiderat supple. Un̄ iste puer spūsancto replebitur adhuc ex vtero matris sue. Et multos filiorꝫ isrł cōuertet ad dn̄m deū ipsorū. Et ipse precibit tanq̄ pcursor ante illū idest xp̄m in spū z ꝟtute helie: vt cōuertat corda patrū in filios z incredulos depravatos per scribas z phariseos ɔuertat ad prudentiā z verā intelligētiā iustorꝫ parare: idest ad parādū dn̄o plebē pfectā: qꝛ preparabit corda eorꝫ vt recipiant xp̄m z legem iustitie eius z euāgelice veritatis zc. Sꝫ qꝛ zacharias dubitauit in ꝟbis angeli: iō māsit mut⁹ non loquēs visqꝫ quo verba angeli fuerūt impleta vt pꝫ Luc. j. Et ideo postq̄ elisabeth cōcepit Joannē baptistā in mēse sexto idez angelus gabriel missus a deo nūtiauit marie ꝟgini incarnationē filij dei ex ea dādo ipsi exēplū de elisabeth que cōceperat filiū in senectute sua. Un̄ postq̄ virgo maria cōcepit filium dei: illico exurgēs abijt cū festinatiōe a nazareth in iudeā: z igressa domū zacharie salutauit elisabeth. Et māsit cū ea tribus mensibus visqꝫ ad natiuitatez ioannis baptiste:
Maria suscepit Joannē in manibus. quē suscepit virgo maria i manib⁹. Et interrogauit zachariā quē vellet vocari euz: qui accepto pugillari scripsit dicēs ioannes est nomen eius. Et tunc apertum est os zacharie. Et plenus spiritusancto prout christus existens in vtero virginis inspirauit in eum agens deo grās cātauit hoc cāticuz dicens Benedictus dn̄s deus israel in quo quidem cantico duo principaliter facit. Nam primo agit grās: qꝛ iam venit xp̄s ad cōplendum ola promissa patriarcharū et pphetarum. Scd̄o dirigit verba ad puerū natū cōmēdādo ipsum de officio precursoris: qꝛ erat precursor xpi Secundū ibi. Tu puer ppheta altissimi zc. ¶ Ad intellectū ergo prime partis est notandū: q tota sacra scriptura legis z prophetarū frequenter appellatur testamentū dei: cui⁹ ratio est. Nā testamentū dicit a testando: qd̄ idem est qd̄ affirmare. Et ideo vtriusqꝫ iuris professores dispositionē
Scriptura dr̄ dei testm̄. olm bonorꝫ cōfirmatā per mortem testatoris appellant testamentū. Un̄ diffinientes testamentū dicūt: q testamentū est vltima voluntas testatoris. i. dispositio olm bonorum p vltimaz voluntatē testatoris ɔfirmata: vltimā aūt voluntatem appellat illam que per
Testi diffinitio.

mortē firmat̃ z cōfirmat̃. Et iō nunq̄ dispositio testa. est valida nec ɔfirmata nisi p mortē testatoris: eo q p totū tp̄s añ testator potuit mutare volūtatē: z p ɔñs dispositionē suorū bonorꝫ: z iō heres nō recipit hr̄ditatez nisi post mortē testatoris: z iō illa dispositio olm bonorꝫ q̄ facta ē p magnū tp̄s p testatorem nō dr̄ donatio: nec ɔcessio: sꝫ q̄dā ipōsatio z pmissio: q̄ nō sortit̃ effectū nisi p mortē testatoris. Ex q̄b⁹ olb⁹ pꝫ q tota scriptura legis z pphetarꝫ añ aduētū xpi nō pprie poterat dici testm̄ respectu illi⁹ ppl̄i: sꝫ sola dispositio te. iquātū pmittebat̃ eis xp̄s i carne vētur⁹: q̄ eos de ꝟtute pcti dēbat liberat̃ z bona spūalia grē z glie in hereditatē ɔferre. Sꝫ respectu dei sꝫ dictū est testm̄: inq̄tū volūtas dei semp fuit z est firma z imutabilis. Sꝫ respectu illorꝫ fideliū z nr̄i nūq̄ fuit verū testm̄ visqꝫ q̄ p xp̄z z ei⁹ mortē fuit ɔfirmatū. Un̄ xp̄s de⁹ q̄ oliz illā testm̄ disposuerat p pmissiones factas patriarchis z pphis postea veniēs in carnē ɔfirmauit p suā mortē z passionē. Et iō tūc oēs fideles ve. te. sūt nobiscū ꝟcepert̃ repromissiōes: vt inq̄t aplꝯ Ad hebre. xj Et sic pꝫ q̄liter testm̄ nouū nil aliud est nisi ɔfirmatio ve. te. facta per xp̄m in sua incarnatione z ɔuersatione et morte z resurrectione z ascensione: z ideo tota scriptura vtriusqꝫ legis nō est nisi vnuz testm̄. s. ante aduentū xpi dispositiuū: et aduentum xpi ɔfirmatū: qꝛ tota sacra scriptura vet. te. nil aliud fuit nisi q̄dā dispositio testa. Iō dr̄ psal. lxxxviij. Disposui testamentū electis meis: sꝫ tota scriptura no. te. nil aliud ē nisi ɔfirmatio veteris facta p mortē xpi: iō dicit saluator hic calix nouus testm̄ in meo sanguine. i. p meū sanguinē nouit̃ ɔfirmatum. i. ad Cor. xj. Et iō hoc ē cā q̄re patriarche z pphete z oēs fideles ve. te. cum tanto affectu desiderabāt aduentū xpi. s. vt veniret ad cōfirmādū testm̄ sui: z vt reciperēt pmissiōes faciēdas debñficio redēptiōis: z ꝓpē cā q̄ re ꝟgo maria z zacharias z simeon cantauerūt cātica noua agēdo grās in ɔceptione z natiuitate xpi: eo q p xp̄m totū testm̄ vetus i breui erat ɔfirmādū: imo iā icipiebat ɔfirmari. Et iō est vidēdū q̄ sunt illa bona in ve. testa. pmissa z i nouo testō. p xp̄m cōfirmata z cōpleta pro quib⁹ zacharias agit gratias in hoc cantico. ¶ Ad qd̄ dr̄ q primo xp̄s
Nota bona pmissa in ve. te. zc. pmisit venire in carnē ad visitandū plebez suā z oues suas: vt pꝫ Ezech. xxxiiij. Secūdo pmisit redimere ppl̄m suū: vt pꝫ psal. cxxix Tertio pmisit exaltare regnū dauid sūpās le de ipso carnē assumēdo: vt. ij. Regū. vij. et xxiij. z psal. lxxxviij. z. cxxxj. hoc idē pꝫ Esa. vij. z. ix. z hie. xxiij. z. xxxiij. z Ezech. xxxiiij. sꝫ talis pmissio pri⁹ facta fuerat ipsi abrae. Et iō zacharias in hoc cantico agit grās: qꝛ

oēs illas ꝓmiſſiões putat eſſe ꝯpletas poſt
ꝙ myſteriū incarnationis erat factū: eo q͞d
xp̄s in carne aſſumpta oia illa erat in breui
completurus. Et ideo dicit

Luc. j. **Bn̄dict⁹ dn̄s de⁹ iſrael: q꞉ viſitauit
& fecit redemptionem plebis ſue.**

¶ Quaſi di. q꞉ iā viſitauit nos per ſuā preſentiā & predicationē: & miraculorū operationē. Et iā fecit redemptionem plebis ſue
B.2ſ. per ſuam mortem & paſſionem.

D.iiij. **Et erexit cornu ſalutis nobis: in do
c.vi. mo dauid pueri ſui.
z.ij. Sicut locutus eſt per os ſanctorū
re. vij qui a ſeculo ſunt prophetarum ei⁹.
ezec. Salutem ex inimicis noſtris: et de
xxx iiij. manu omnium qui oderunt nos.
Ps. c xix. D Ad faciendā miam cum patrib⁹ no
2ſ. Di. ſtris: & memorari teſtamēti ſui ſcti.
h. ites ratur Iuſiurandū q͞d iurauit ad abraam
eis. prēm noſtrum: daturum ſe nobis.
vij. et Ut ſine timore de manu inimicorū
x. gc. noſtrorum liberati: ſeruiamus illi.
j. z. xx h. vij. In ſanctitate & iuſtitia coram ipſo:
q. j. omnibus diebus noſtris.**

ſuggeſtiõ. z de 2ſ. D. iiij. c. Pe puie. ¶ Et iā erexit cornu. i. regnum ſalutis nr̄e in domo dd̄ pueri ſui de ꝟgine maria carnē aſſumēdo ꝑ q͞d myſteriū exaltauit domū dd̄ eo ꝙ ꝟgo Maria erat de domo dd̄. Et exaltauit hūanā naturā inquātū dignat⁹ eſt noſtrā naturā aſſumere. Et id̄o de domo dd̄ exaltauit & erexit cornu. ſ. victoriā nr̄e ſalutis. Nā hūana natura q̄ ꝑ pctm̄ ipſi⁹ adā erat ꝓſtrata xp̄us erexit ipſam aſſumendo & poſt mortē & paſſionē in ea reſurgēdo. Quatuor ergo modis erexit hūanā naturā ꝓſtratam. Uno mō ipſam perſonal'r aſſumēdo ꝑ incarnationē. Scd̄o mō ipſam liberādo ꝑ mortē & paſſionē. Tertio ipſam glorificando ꝑ reſurrectionē. Quarto in celo inter angelos collocādo ꝑ ſuā aſcēſionē. Et totū hoc fecit xp̄s ſicut quōdā locut⁹ eſt. i. ꝓmiſit ꝑ os ſctōrū ꝓphetarū ei⁹ q̄ a ſeclo & in ꝑncipio mundi ſunt. i. hoc fecit vt īpleret & verificaret ꝓmiſſiones q̄ facte ſunt eis a ſeculo & ꝑncipio mūdi diſcurrēdo ꝑ oia ſecla & etates. Nā in pͥo ſeculo & etate xp̄s redēptor fuit ꝓmiſſ⁹ ipſi adā & abel & enos & enoch. & in ſcd̄a etate fuit ꝓmiſſ⁹ ipſi Noe: & i tertia ipſi Abraā & Iſaac & Iacob: & in q̄rta ipſi moyſi et Ioſue: & in q̄nta ipſi dd̄ & oīb⁹ ꝓphetis ꝑmi tēpli. Et in ſexto ſeculo & etate fuit ꝓmiſſus ipſi Danieli & aggeo cū ꝓphetꝫ ſcd̄i tēpli: ſicut dictū eſt in cātico virginis. Et id̄o xp̄us venit in carnē: & viſitauit nos ꝑ incarnationē. Et fecit redēptionē plebis ſue ꝑ mortē & paſſionē. Et erexit cornu ſalutis nr̄e ꝑ reſurrectionē & aſcēſionē: ſicut locut⁹ eſt & ꝓmiſit ꝑ os ſctōrū & ꝓphetaꝝ & ꝑtriarchaꝝ ei⁹ qui ſūt et fuerūt a ſeculo & mūdi ꝑncipio ꝑ oia ſecula: & ꝑ oēs etates vſq꞉ ad xp̄m. Unū ꝯſecuti ſumus ſalutē ꝑ xp̄m ex inimicis noſtris. i. ſaluauit & liberauit nos ex inimicis diaboli & de manu īfideliū qui oderūt nos: & hoc ꝑ mortē & paſſionē: & ꝑ eccl'iaſtica ſacra: & ꝑ ꝑdicationem apl'oꝝ. Itē xp̄s iam viſitauit nos & venit ad faciēdā miam cū patrib⁹ noſtris. i. venit ad liberādū eos de limbo inferni: ſicut locutus eſt & ꝓmiſit ꝑ os ſctōꝝ ꝓphetarū ei⁹: & maxime zacharie. ix. qui dixit. Tu vero in ſanguine teſtamēti tui eduxiſti vinctos de lacu vbi nō erat aqua. Item xp̄s dignatus eſt memorari teſtamenti. i. promiſſi & pacti ſui ſancti veniendo in carnem ſicut locutus eſt & ꝓmiſit ipſi Dauid pſal. lxxxviij. dicens. In eternum ſeruabo illi miam meam & teſtamentū meum fidele ipſi. Et ponā in ſeculū ſemen eius & thronum eius ſicut dies celi. Neq꞉ prophanabo teſtamentū meū. Et q̄ procedunt de labiis meis non faciam irrita &c. Itē xp̄s nō ſolū impleuit teſtamentū & ꝓmiſſionem factā ipſi Dauid & omnibus ꝓphetis veniēdo in carnem: ſed memoratus & recordatus ꝓmiſſionis & teſtamenti ſui ſancti: adimpleuit iuſiurandum q͞d iurauit ad Abraā pātrem noſtrū Gen. xxij. q͞n ſub iureiurando ꝓmiſit deus daturū ſe nobis in carnem ad redimēdū nos ꝑ mortē & paſſionē: ꝑ figurā ſacrificii ipſius Iſaac: & ꝑ immolationē illi⁹ arietis: vbi dicit dn̄s. Per memetipſum iuraui: q꞉ feciſti rem hāc: multiplicabo ſemen tuū ſicut ſtellas celi &c. Et in ſemine tuo bn̄dicētur oēs gentes Et ſemē tuū. ſ. xp̄s poſſidebit portas inimicoꝝ ſuoꝝ. i. expoliabit infernū ei⁹ portas ereas cōfringendo. Et eiecto ꝑncipe hui⁹ mūdi foras ſubiiciet & poſſidebit populū gentilē: & ideo ſubdit zacharias dicens. Dn̄s Ieſus adimpleuit iuſiurādū q͞d iurauit ad Abraā patrem noſtrū veniendo in carnē: & per mortē & paſſionem nos liberando: vt liberati de manu diabolorū & infidelium inimicorū nr̄orum libere & ſine timore ſeruili ſeruiem⁹ illi in ſctitate & iuſtitia in lege euāgelica q̄ ſctificat & iuſtificat hoiem: q̄ quidem lex euangelica data ꝑ xp̄m d꞉ lex libertatis amore future btitudinis. Et nō d꞉ lex ſeruitutis formidine pene tpalis ſicut lex moyſi: nec oneroſa iugo cerimoniarū ſicut illa. Itē lex euāgelica d꞉ lex iuſtitie: q꞉ iuſtificat ꝑ fidē articuloꝝ: & ꝑ charitatē obſeruātiā ꝓceptorū non ſolū in effectu: ſed etiam in affectu. Et d꞉ lex ſanctitatis: quia ſanctificat ꝑ gratiam ſacramētorū Lex euangelica iuſtificat.

Et ĩō dicit: vt in ſctitate z iuſtitia ſeruiam⁹ illi oib⁹ dieb⁹ nr̃is: eo ꝙ lex ve. ſub qua in ti more ſeruiebam⁹ non de ſe ſctificabat: nec iuſtificabat niſi ꝑ ſolã fidem xp̃i futuri: put frequẽt̃ dictũ eſt. ¶ Nota etiã ꝙ tota iſta cõſtructio z ſnĩa põt depẽdere ab illo ꝟſu. ſ. locut⁹ ẽ ꝑ os ſctõꝝ zc. vt ſit ſẽſus. Bñdict⁹ dñs de⁹ iſrael: qꝛ viſitauit z fecit redẽptionẽ plebis ſue. Et erexit cornu ſalutis nr̃e zc. ſicut locut⁹ ẽ. i. ſicut ꝓmiſit ꝑ os ſctõꝝ ꝓphetaꝝ ei⁹. Nã ipſe locut⁹ ẽ. i. loquẽdo ꝓmiſit ſalutẽ ex inimicis nr̃is. i. ꝓmiſit mittere ſaluatorẽ: q̃ ſaluaret z lĩbaret nos ꝺ inimicis nr̃is tã diabolis q̃ͣ infidelib⁹: z de manu ꝑtãte oim inimicoꝝ q̃ oderũt nos: z hoc locut⁹ ẽ z ꝓmiſit ꝑ Samuelẽ: z Nathã: z ꝑ ipm dd. pſal. lxxxviij. dicẽs. Jnueni dd ſeruũ meum oleo ſctõ meo vnxi eũ: man⁹ eñ mea auxiliabit̃ ei. Et brachiũ meũ cõfortabit eũ. Nihil ꝓficiet inimic⁹ i eo: z fili⁹ iniq̃tatis diabol⁹ nõ apponet nocere ei. Et cõcidã a facie eius inimicos ei⁹ z odiẽtes eũ in fugã cõuertã. Jtẽ iã xp̃s viſitauit plebẽ ſuã z venit ad faciẽdã miam pr̃ib⁹ nr̃is: ſicut locut⁹ ẽ z ꝓmiſit i eodẽ pſalmo dicens. Mias dñi in eternum cãtabo. Qm̃ dixiſti in ęt̃nũ mia edificabit̃ i celis: z ꝑparabit̃ mia tua i eis zc. Jtẽ iã xp̃s erexit cornu ſalut̃ nr̃e aſſumẽdo carnẽ ꝺ domo dd: ſicut locut⁹ ẽ i eodẽ pſalmo dicẽs. Diſpoſui teſtm̃ electis meis. Juraui dd ſeruo meo vſq̃ in eternũ ꝑparabo ſemẽ tuũ zc. itẽ infra Et veritas mea z mĩa mea in ipſo: z in noĩe meo exaltabit̃ cornu eius. ¶ Jtẽ iã memorat⁹ z recordat⁹ eſt teſtĩ ſui ſctĩ veniendo in carnẽ ſicut locut⁹ eſt z ꝓmiſit memorari teſtamẽti ſui dicẽs i eodẽ pſal. Neq̃ ꝓphanabo teſtm̃ meũ: z q̃ ꝓcedũt de labiis meis non faciã irrita. Jtẽ in eternũ ſeruabo illi miam meã: z teſtm̃ meũ fidele ipſi. Jtẽ iã adimpleuit iuſiurandũ quod iurauit ad abraã pr̃em nr̃z daturũ ſe nobis in carnẽ: ſicut locutus ẽ z ꝓmiſit ipſi Gen. xxij. Jtẽ iã venit xp̃s z liberauit nos de iugo legis: z de falſo frumẽto ſcribaꝝ z phariſeorũ: z dedit nobis legẽ euãgelicã q̃ eſt lex libertatis z ſctitatis z iuſtitie: z vt de manu inimicoꝝ nr̃oꝝ: nõ ſolũ demonũ: ſꝫ etiã ſcribarũ z phariſeorũ q̃ corrũperũt legẽ: z de manu infideliũ liberati ſeruiamus illi in ſctitate z iuſtitia: z hoc fecit xp̃s ſicut locutus eſt z ꝓmiſit Eſa. ij. Qꝛ de Syon exibit lex ꝟbũ dñi de hierl'z. Jtẽ Hie. xxxj. Dabo legẽ meã in cordib⁹ eoꝝ: z in viſceribus eoꝝ ſcribã eã. Jtẽ Malachie. iij.

Not. Erunt offerẽtes dño ſacrificia in iuſtitia. z placebit dño ſacrificiũ iuda z hieruſalẽ zc. ¶ Propter aũt oia q̃ dicta ſunt i hac prima ꝑte eſt aduertẽdum: ꝙ virgo maria z zacharias z Simeõ: z etiam angeli in quatuor cãticis euãgelicis tenẽt mediũ inter ꝓphetas z euãgeliſtas. Nã ꝓphete ꝑdixerũt de xp̃o z eccl̃ia oia q̃ erãt mere futura. Et apl̃i z euangeliſte ſcripſerũt z ꝑdicarũt ea q̃ iã erãt ſctã z cõpleta. Sꝫ ſupradicti q̃tuor cantarunt de xp̃o z eccl̃ia ea q̃ ꝑtim erãt facta. i. myſterium incarnatiõis z ꝑtim incepta: ſꝫ nondũ cõpleta ſicut myſteriũ nr̃e redẽptiõis. Nã xp̃us a p̃mo inſtanti ſue incarnatiõis incepit noſtrã redemptionem in ꝓpoſito z affectu: pro nobis pr̃em orando. Et etiã in effectu: qꝛ ſtatim mouit mr̃em vt iret ad viſitandã eliſabeth vt ſctificaret ioannẽ baptiſtaꝫ. Et ſic reſpectu: ꝙ̃ vnic⁹ fuit act⁹ non interpellat⁹ nr̃e redẽptionis a primo inſtanti incarnationis vſq̃ ad aſcẽſionẽ incluſiue: vt dictũ ẽ ſupra pſal. xxix. Et hec ẽ cauſa quare virgo maria in ſuo cãtico: z zacharias in iſto iã ꝑdicãt futurã redẽptionẽ ꝑ ꝟba de preterito: nõ ſolũ ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie ſicut faciebãt ꝓphete: ſꝫ etiã qꝛ myſteriũ nr̃e redẽptiõis iaꝫ erat inceptũ: z de ꝓpinquo cõpiendũ. Et iõ dicit virgo maria. Fecit potẽtiaꝫ in brachio ſuo zc. Et dicit zacharias. Qꝛ viſitauit et fecit redẽptionẽ zc. Et ſimeon dicit. Qꝛ viderũt oculi mei ſalutare tuũ zc. z angeli dixerunt Glĩa i altiſſimis deo. Et in terra pax hoibus zc. Eo ꝙ myſteriũ nr̃e redẽptionis licet non dũ eſſet complet̃ tñ iã erat inceptuꝫ. Nam qui incepit: pl⁹ q̃ dimidiuꝫ habet: vt inquit ph̃us z horati⁹. Et ideo iſti quatuor loquuntur per verba de preterito: qꝛ ꝑtim ſunt euãgeliſte: z partim ꝓphete vt patet intuenti.

Et tu puer ꝓpha altiſſimi vocaberis: Preibis enim ante faciem domini: parare vias eius. mat. xj. z. xxj. q. iiij. c. j. in gloſ.

Ad dandã ſcientiaꝫ ſalutis plebi ei⁹ in remiſſionem peccatorum eoruꝫ. mat. iij. z

Per viſcera mĩe dei noſtri: in quib⁹ viſitauit nos oriens ex alto. ioh. j. d. p.

Jlluminare his q̃ i tenebris et in vmbra mortis ſedent: ad dirigẽdos pedes noſtros in viam pacis. d. j. c. ꝑpẽs mas lac. iij.

¶ Hec eſt ſcda pars pricipalis hui⁹ cantici in qua cõmẽdat pueꝝ nouiter natũ. ſ. Joannẽ baptiſtaꝫ in dignitate officiũ precurſoris. Vñ poſtq̃ in prima parte egit grãs de bñficio incarnatiõis bñdicẽdo xp̃m deũ incarnatũ exiſtentẽ i vtero ꝟginis marie nũc aũt conuertit z dirigit verba ſua ad ioannẽ nouiter natũ: quẽ ꝟgo maria tenebat i vinis ſuis. Et ſic poſtq̃ ſuperi⁹ ꝑdixit xp̃m fore mũdi ſaluatorẽ z redẽptorẽ. hic aũt ꝑdicit ioãnẽ baptiſtã fore xp̃i ꝑcurſorẽ. ¶ Ad cui⁹ intellectũ eſt aduertẽdũ: ꝙ zacharias ex duplici reſpectu z noticia loq̃t̃ ꝟba ſequẽtia in cõmẽdationẽ Duplex cã hu ius ꝓphie.

pueri. Nā p̄rio hoc habuerat ex reuelatiōe
angeli gabrielis ſtātis a dextris altaris incē
ſi: q̄ ipſi reuelauerat ꝯceptionē: ⁊ natiuitatē
⁊ ſctitatē ⁊ officium ioānis: q̄n ipi dixit vxor
tua eliſabeth pariet tibi filiū ⁊c. Itē dixit vl
tra quo ad officiū ſuū. Multos filiorū iſrael
cōuertet ad dn̄m deū ipſorū. Et ipſe p̄cedet
an̄ illū in ſpū ⁊ v̄tute helie: vt cōuertat cor-
da p̄rm in filios ⁊ incredulos ad prudētiā iu
ſtorū parare dn̄o plebē ꝑfectā: quaſi diceret
ꝙ ſicut helias tanꝙ p̄curſor p̄cedet xp̄m in
ſcd̄o aduētu ad conuertēdos incredulos ad
xp̄m: ita ioānes baptiſta tanꝙ p̄curſor prece
det eundē xp̄m ſaluatorē in p̄rio aduētu di-
rigēdo corda hoim ad xp̄m recipiēdū ⁊c. Sȝ
q̄ꝛ ꝓ tūc dubitauit zacharias nō credēs ver
bis angeli: iō fact᷒ eſt mutus nō valēs loqui
vſq̄ ad circūciſionē pueri. Et iō tūc data ipſi
facultate loquēdi manifeſtauit reuelationē
ipſi factā de ſanctitate ⁊ officio pueri dicēs.
tu puer ꝓpheta altiſſimi vocaberis ⁊c. Se
cūda aūt cā huius ꝓphetie fuit noua reple
tio ſpūſſcti. Nā lȝ angel᷒ ipſi illa an̄ reuelaſ
ſet: tn̄ nō potuit tunc capere illud myſteriū.
Sed cū virgo maria teneret puerū in mani
bus loquēs ipſi zacharie petēdo quē vellet
vocare eū tūc xp̄s emiſit ſpiritū ꝓpheticum
in zachariā ꝑ vocē virginis marie. Et ſic za
charias repletus ſpirituſctō itellexit diſtin-
cte reuelationē factam ante ipſi ab angelo.
Et iō ꝓphetando officiū p̄curſoris dicit. O
puer tu vocaberis ꝓpheta xp̄i ſaluatoris al
tiſſimi. Et nō ſolum ꝓpheta: ſȝ pluſꝙ ꝓphe
ta. Nā quē alij ꝓphete de longinquo p̄dixe
runt vēturū: tu digito oſtēdēs veniſſe dicēs
Ecce agnus dei. Et p̄dicabis ipſuȝ de xp̄m
quo vēturū ad baptiſmū: ⁊ legē euāgelicam
daturum. Itē eris p̄curſor altiſſimi eſt ꝓ q̄ꝛ
precibis ante dn̄m Jeſum xp̄m parare: ideſt
ad parandū vias eius. ¶ Un̄ nota ꝙ iohan.
bap. multipliciter p̄uiuit an̄ xp̄m. Nā primo
p̄uiuit ante conceptionem et natiuitatem: et
p̄uiuit ante ipſum tanꝙ p̄curſor ad pn̄iam fa
ciēdā ⁊ ad p̄dicationē ⁊ ad baptiſmū ⁊ mor-
tē: ⁊ p̄nūciauit ip̄m in limbo patrum: ⁊ ſic ēt
multipl'r parauit vias eius. i. p̄parauit cor-
da hoim ad ſequēdū vias xp̄i: et ad ſequen-
dū xp̄m in oib᷒ vijs ſuis: vn̄ ſicut xp̄s dux et
caput ⁊ legiſſer nr̄ ꝑ multas vias duxit nos
in gloriā ſuā: ſcȝ ꝑ viā pn̄ie ⁊ baptiſmi ⁊ ob-
ſeruātie legis euāgelice: ⁊ ꝑ viā ꝑſecutionis
vſq̄ ad mortē ⁊ paſſionem: ita iohānes fuit
xp̄i p̄curſor ⁊ nūtius in oibus illis vijs: ⁊ per
oēs illas vias direxit corda hoiȝ illi᷒ t̄pis vt
reciperēt xp̄ȝ. vt pȝ Mat. iij. ⁊ Mar. j. ⁊ Luc.
iij. ⁊ Joh. j. Nā primo p̄parauit ⁊ direxit cor
da hoim ad xp̄m ꝑ viā pn̄ie: q̄ꝛ in tertio an-
no igreſſus eſt deſ'tū: ⁊ fuit ibi vſq̄ ad. xxix.
annū. Itē inde egreſſus venit in regionē ior
danis p̄dicās baptiſmū pn̄ie: ⁊ ſic dirigebat
hoies i xp̄m ꝑ viā baptiſmi: q̄ q̄dē baptiſm᷒
lȝ nō tolleret pctm̄: tn̄ diſponebat hoies ad
baptiſmū xp̄i q̄ vere tollit pctm̄. Itē p̄para-
uit corda hoim ad legē xp̄i ſuſcipiēdā: q̄n di
xit turbis: q̄ hȝ duas tunicas det vnā nō ha
bēti. Et qui hȝ eſcas ſil'r faciat. Itē q̄n dice-
bat militib᷒. Neminē cōcutiatis: eſtote cōtē
ti ſtipēdijs vr̄is. Itē publicanis: nihil āpli᷒
ꝙ ꝯſtitutū eſt vobis faciatis ⁊c. Itē parauit
viā dn̄i ad ꝑſecutionē ⁊ mortē ſuſcipiēdaȝ:
q̄ꝛ ꝓpter v̄itatē p̄dicandā ab herode caput
ei᷒ abſciſſuȝ eſt ⁊ ſic ēt p̄parauit viaȝ xp̄i ad
limbū: q̄ꝛ aduentū ei᷒ ad liberādos p̄res in
limbo p̄nūciauit. Et ſic in oibus p̄uiuit an̄ fa-
ciē dn̄i parare vias ei᷒. Quas q̄dē vias xp̄i p̄-
parauit ad dandā ⁊ cōferendā ſciētiā ſalutꝭ
plebi xp̄i in remiſſionē pctōꝝ eorū: q̄ꝛ p̄dica
uit baptiſmū pn̄ie in remiſſionē pctōrum di
cēs pn̄iam agite ⁊ appropinquabit i vos re-
gnū celoꝝ: q̄ꝛ veniebāt hoies ad ioannē cō-
fitentes pctā ſua ⁊ baptizabantur ab eo: vt
pȝ Marci. j. Un̄ lȝ baptiſmus ⁊ pn̄ia et do-
ctrina ioannis nō ꝯferret ꝑ ſe ſalutē et gra-
tiā: tn̄ dirigebat in ſciam ſalutis euāgelicaȝ
⁊ in baptiſmū ⁊ ſacr̄a euāgelica q̄ cōferūt ꝑ
ſe ſalutē ⁊ gratiā et remiſſionē pctōꝝ. Et iō
oia q̄ faciebat ioannes anteꝙ xp̄s baptiza-
retur: ſe habebāt ad legē euāgelicā: ⁊ ad ec
cleſiaſtica ſacr̄a ꝑ xp̄um inſtituta tanꝙ via
in terminū ⁊ diſpoſitio ad formā: ⁊ ſic prepa
rant corda hominū ad formā et ꝑfectionem
ſuſcipiendā ab eis et dandā ꝑ xp̄m. Sed q̄ꝛ
omnia iſta dedit nobis xp̄us ꝑ viſcera mie
ſue: et merita paſſionis eius: ideo ſubdit: ꝙ
xp̄s dedit plebi ſue remiſſionē pctōꝝ eoꝝ
nō per aurū nec argētū: ſed per viſcera mie
ſue: dādo ꝓpriū ſanguinē in p̄ciū offeren-
do ſe ꝓ nobis ad mortē in cruce: in quibus
viſcerib᷒ mie xp̄us oriens ab eterno ex alto
ſinu p̄ris viſitauit nos ex t̄pe carnē aſſumē-
do: viſitauit nos eſt incarnat᷒ ⁊ nr̄a hūani-
tate indutus: vt nobis poſſet familiarit' loq̄
⁊ legem euāgelicā dare: ⁊ vita ⁊ exēplo do-
cere illuminare. i. ad illuminādū: ⁊ lumē p̄-
bere: his q̄ in tenebris et in vmbra mortis
ſedēt: ⁊ ad dirigēdos pedes nr̄os in viā pa-
cis. ¶ Un̄ eſt aduertēdū ꝙ multipliciter ſe
debant hoies in tenebris: et vmbra mortis ſedeb.
⁊ multipliciter xp̄us illuminauit et prebuit i tene
eis lumē: ⁊ direxit pedes noſtros in viā pa- bris
cis. Nā primo omnes fideles ve. teſta. ſede- m̄lti-
bāt in limbo inferni q̄ eſt vmbra mortis et pl'r.
loc᷒ tenebraꝝ: ſed xp̄s deſcēdit ad inferos ⁊
expoliauit libū ⁊ purgatoriū: et eduxit eos
de illo loco tenebraꝝ ad lumē ⁊ de illa vm-
bra mortis ad vitā celeſtē. Scd̄o ſedebat in
tenebris idolorū ⁊ vmbra mortis tot᷒ popu
lus gētilis: ſed ꝑ fidē xp̄i ⁊ p̄dicationē apo-

Ioan- nes ante xp̄m preci- uit.

ſtolorũ gentiũ ppl's qui ambulabat in tenebris vidit lucẽ magnã. Eſa. ix. Itẽ tertio tot⁹ ppl's iſrl' ſedebat i tenebris cerimonialib⁹ ⁊ vmbra mortis legis: ſꝫ xp̃s ſol iuſtitie eduxit fideles de illa vmbra mortis ⁊ de illis tenebris ad lumẽ euãgelicũ: ⁊ direxit pedes noſtros in viã pacis q̃ eſt lex euãgelica. Vñ lex vetus dr̃ via vmbroſa ⁊ tenebroſa rõne cerimonialiũ: ⁊ dr̃ vmbra mortis: qꝛ iſta de ſe occidit: ſꝫ lex euãgelica dr̃ via lucis: eo ꝙ illuminat legẽ veterẽ. Et dicit̃ via vite: qꝛ legeꝫ veterẽ mortuã illuminãdo viſitauit. Et dicit̃ via pacis: eo ꝙ cũ deo nos pacificat ⁊ recõciliat ⁊ qꝛ finis ei⁹ eſt pax ⁊ requies eterna. vt patebit in cãtico angelorũ. Oĩa ergo iſta ꝓuidẽs zacharias ꝑ xp̃m faciẽda. Et ꝑ Joãnẽ baptiſtã corda hoim ad iſta preparanda ⁊ dirigẽda dicit. Tu puer ꝓpheta altiſſimi vocaberis: ꝓibis eñ ãte faciẽ dñi parare vias eius ⁊c.

Lex vetus dicit̃ vmbra mortis.

¶ Sed ꝓpter ea q̃ dicta ſunt in hoc cãtico occurrũt ⁊ inſurgũt duo dubia. Quorũ primum eſt ꝓpter illud qđ dictũ eſt in prima parte: ſcꝫ iuſiurandũ: qđ iurauit ad abraam patrẽ noſtrũ daturũ ſe nobis. Nã nõ videt̃ ꝙ deus ꝑ illud iuſiurãdum Geñ. xxij. ꝓmittat daturum ſeipſum nobis ⁊ venire ꝑſonaliter ad nos: ſed ſoluꝫ ꝓmiſit abrae. ꝙ in ſemine ſuo benedicerent̃ oẽs gẽtes: qđ potuit fieri abſqꝫ hoc. ꝙ ipſe veniret in carnẽ. Secũduꝫ dubium inſurgit: ꝓpter illud qđ dicit. Preibis ante dñm parare vias eius ⁊c. Nã cum tota ſcriptura legis et ꝓphetarum nil aliud ſit niſi via in xp̃m: tanq̃ in terminũ ⁊ finem: ergo non potuit venire Joãnes baptiſta ad parandas et dirigendas vias in xp̃o: qꝛ iam erant ſatis parate ꝑ patriarchas et prophetas. Et ſic per ſacras ſcripturas poterant oẽs cognoſcere xp̃m eſſe meſſiã in lege promiſſum ſm opera q̃ faciebat.

Dubia duo. Dubium primum. Dubium ſcḋm.

¶ Quantũ ad primum eſt dicenduꝫ ꝙ ſi ſubtiliter volum⁹ ſpeculari myſteriũ ſacrificiũ abrae: ⁊ ea que ibi ſcripta ſunt videbim⁹ q̃lr ibi deus ſub illo iureiurãdo ꝓmiſit daturũ ſemetipſuꝫ nobis ad imolandũ: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑſonalr̃ venire in carnem. Vñ ibi dr̃ ꝙ poſtq̃ deus ꝓhibuit ne abraã occideret puerũ Iſaac: ſꝫ immolauit ⁊ obtulit arietẽ ꝓ filio ſuo. i. loco filij ſui. Tũc dixit ipſi de⁹ ꝑ angelũ. Per memetipſũ iuraui dicit dñs ꝙ multiplicabo ſemẽ tuũ ⁊c. Et in ſemine tuo bñdicent̃ oẽs gẽtes. Et poſſidebit portas inimicorũ ⁊c. In q̃b⁹ v̈bis ⁊ ꝑ qđ ſacrificiũ ꝓuidit ⁊ fuit ipſi abrae reuelatũ in ſpũ q̃lr de⁹ erat in carnẽ vẽturus: vt imolaretur ꝓ nobis in illo eodem loco vbi abraã imolauit illũ arietẽ loco iſaac filij ſui. Et idõ appellauit nomen loci illi⁹ domin⁹ videbit. In hebreo autẽ ſcribit̃ Adonai hiere. i. dñs videbit. Et ſcribit̃ ly dñs cum illis quatuor litteris: ſcꝫ ioth. he. vau. he. qđ ſoli deo con-

Solu. pme dub. Abrahe deus ꝓmiſit ſe daturũ nob.

venit. Et ſic eſt ſenſus ꝙ dñs deus videbit̃ imolari in mõte iſto ꝓ toto gñe hũano: ſicut iſte aries ſiue agn⁹ imolatus ẽ deo ꝓ iſaac. Et ſic pꝫ qualr̃ de⁹ ꝑ illud iuſiurãdũ ꝓmiſit daturũ ſe ipſum ꝓ nobis in illo loco imolandũ in carnẽ: qꝛ aliter nõ appellaſſet illũ mõtẽ dñs videbit̃ niſi qꝛ ꝓuidit in ſpũ ⁊ ꝓmiſſione xp̃m i carnẽ vẽturũ ⁊ ꝓ nobis in illo mõte imolandũ. Et idõ dixit xp̃s iudeis Jo. viij. Abraaꝫ pr̃ veſter exultauit vt videret diem meũ vidit ⁊ gauiſus eſt. Vñ dicunt magiſtri hebreorũ: ꝙ duo ſancti viri ipoſuerũt nomẽ illi ciuitati hierl'm: quorꝫ vn⁹ fuit melchiſedech rex ſalẽ q̃ in illo loco obtulit deo panẽ ⁊ vinũ ꝓ abraã. Et idõ appellauit ciuitatẽ illam ſalẽ. i. pacificã. Scḋs fuit abraã q̃ in altera pte illi⁹ mõtis imolauit arietẽ ꝓ iſaac cui dñs apparuit dicẽs: ꝑ memetipſum iuraui ꝙ in ſemine tuo bñdicent̃ oẽs gẽtes: et idõ appellauit locũ illum in mõte dñs hier. i. dñs videbit̃. Et ſic ex his duob⁹ nominibus ſ. hier. ⁊ ſalẽ cõpoſitũ eſt hoc nomẽ hierl'm: ꝙ interp̃tat̃ viſio pacis: eo ꝙ in illo loco xp̃s deus factus hõ debebat ꝓ nobis imolari ⁊ pr̃i nos recõciliare ⁊ pacificare. Vñ xp̃us in monte ſion fecit cenã cuꝫ diſcipulis: ⁊ inſtituit ſacramentũ altaris ꝑ qđ deo reconciliamur in eodẽ loco vbi melchiſedech obtulit panem ⁊ vinuꝫ. Item in altera parte illius mõtis. ſ. in mõte caluarie fuit xp̃s crucifix⁹ in eodẽ loco vbi abraã imolauit arietẽ. Bñ ergo merito appellata eſt illa ciuitas hieruſalẽ. i. viſio pacis: qꝛ i ea xp̃us rex pacificus deus ⁊ hõ viſus eſt p̃dicare ⁊ miracula facere: ⁊ finaliter ꝓ nobis imolari ⁊ crucifigi: prout Abraã ꝓuidit i ſpũ: qñ imolauit arietẽ: ⁊ ꝓut deus ipſi ꝓmiſit ſub iureiurando daturꝫ ſeipſuꝫ nobis in carnẽ. Et ideo dicit zacharias in hoc cãtico. Bñdictus dñs de⁹ iſrael: quia xp̃s veniens in carnẽ iam adimpleuit iuſiurãdum qđ iurauit ad abraã patrẽ nr̃m daturum ſe nobis ⁊c.

Hieruſalem nomẽ impoſitur. Hieruſalem nomẽ ꝯpoſitum.

Ad ſecunduꝫ autẽ dubium eſt dicẽdum ꝙ cum tota ſcriptura legis ⁊ prophetarum nil aliud ſit niſi q̃dam via ⁊ diſpoſitio in xp̃m ſatis etiã ſufficiens ad diſponẽdum corda ⁊ mẽtes illius ꝑp̃li ad cognoſcẽdum xp̃m eſſe meſſiã in lege ꝓmiſſuꝫ: ⁊ ꝑ ꝯñs ad recipiẽdũ ipſum ⁊ legẽ ei⁹ euãgelicã. Sꝫ auaritia ⁊ inuidia ⁊ malitia occecauit eos ne intelligerẽt facta dei ⁊ ſcripturas. Ad cui⁹ intellectũ eſt aduertẽdũ: ꝙ ſicut lex vet⁹ fuit data ad duplicẽ reſpectum ⁊ finẽ: ita deus ꝓmittebat in lege duplex premiũ. Unde illa lex primo fuit data illi ꝑp̃lo ad officiũ ſiue i ſignũ officiale. ſ. vt ꝑ obſeruãtiã multitudinis illorꝫ cerimonialiũ ꝑ illos ille ꝑp̃ls cognoſceret deũ creatorem mundi: ⁊ cognoſcendo coleret. Scḋo vt ꝑ talẽ religionẽ diſtingueretur a ceteris na-

Solu. ſcḋi dub.

Duplex lege ꝓmiſſa qꝛ duplici reſpectu dabit̃ lex.

ſion:vt:ꝫ eēt ſpecialr dict⁹ pp̄ls dei pecu
liaris. Et ſic p̄lo modo illa lex data fuit ad
victum ſiue in ſignū officiale. Scđo aūt mō da
ta fuit in ſignaculū xp̄i futuri: inq̄tū oīa illa
ſacra cerimonialia et ſacrificia figurabant
xp̄m futurū redēptorē: ⁊ myſteria nr̄e redē⸗
ptiōis: ⁊ iō duo erāt ꝯſiderāda i illis ſacris
⁊ ſacrificijs ⁊ oib⁹ cerimonialib⁹. ſ. offim reli
gionis ⁊ obſeruātie in ſe. Scđo fides xp̄i fu⸗
turi ſub cui⁹ ꝓteſtatiōe illd offm a religio⸗
ſis exercebat: ⁊ illa ſacrificia offerebāt. Qꝛ
illa ſacra ⁊ ſacrificia de ſe nō poterāt tollere
pctm: nec iuſtificare niſi rōne fidei d xp̄o fu
turo: ſub cui⁹ ꝓteſtatione fiebāt: qꝛ non da⸗
bant in p̄ciū redēptiōis p pctis: ſed i ſignū
⁊ arrā precij futuri p xp̄m in cruce ſoluēdi:
put dictū eſt pſal. xxxix. et in tractatu ꝯ iu⸗
deos. Et iō duplex p̄miū ꝓmittebat i lege ⁊
ꝓphetis obſeruatorib⁹ illi⁹ legis. ſ. vnū tp̄a
le: ⁊ alterū ſpūale. Nā p obſeruātia ⁊ obediē
tia illi⁹ religionis ꝓmittebant eis bona ter
rena tp̄alia. ſ. illa terra chanaā cū fructib⁹ ei⁹.
Sꝫ in p̄miū fidei xp̄i ſub cui⁹ ꝓteſtatiōe ob
ſeruabāt illā religionē ꝓmittebat eis redē⸗
ptio aīaꝝ ⁊ grā xp̄i: ⁊ terra viuentiū figura⸗
ta p illā terrā chanaā: ⁊ ſic ſub tali fide: ⁊ ſpe
de xp̄o futuro obſuabāt illā legē ⁊ religio⸗
nē oēs p̄res ⁊ fideles ve. te. Et ſub tali fide
ſaluati ſunt i xp̄o: ⁊ recepert nobiſcū repro⸗
miſſionē in aduētu xp̄i: vt inq̄t apl's ad heb.
xj. Sꝫ accidit p. xl. ānos an̄ aduētū xp̄i: ꝙ ſur
rexit ſecta phariſeoꝝ ⁊ ſcribaꝝ q̇ negabant
legē eſſe datā in ſignaculū fidei: ſed ſolū ad
offm: ⁊ ſic negabāt redēptionē ſpūalē: ⁊ fu⸗
tura bona ſpūalia. Sed qꝛ iſti fingebāt ſcti⸗
tatē ⁊ arctā religionē i vita ⁊ inceſſu ⁊ habi
tu ab alijs diuiſi. iō dicti ſunt phariſei q̄ſi a
ceteris in ſctitate diuiſi. Et ſic in tāt̄ū habe⸗
bāt in veneratiōe apud pp̄lm: ꝙ oēs ciues
ꝯſtituebāt eos executores teſtōꝝ cōmitten⸗
do eis filios ⁊ vxores ⁊ viduas. Et exīde eis
data autoritas ⁊ ptās a ſummis ſacerdoti⸗
bus vt ſederēt in cathedra moyſi: ⁊ in cathe
dra iudiciali vt poſſent gloſſare ⁊ interp̄ta⸗
ri ſcripturā legis ⁊ ꝓphetaꝝ: ⁊ iudicare iu⸗
dicia: ⁊ diſcernere cās religionū: ex q̄ autori
tate iā⁊ in ſupbiā eleuati: ⁊ auaritia ſauciati
intm̄ ꝙ cā lucri ceperūt tyrānizare deſtruē
do viduas ⁊ pupillos eis cōmiſſos: ⁊ dilatā
do litigia vt expoliarēt paupes: ⁊ īpingua⸗
rēt domos ſuas: occecati ḡ ſic in auaritia ⁊
lucro ceperūt gloſſare ſcripturas: ⁊ trahe
re ipſas ad ꝓpoſitū ſuū pp lucrū tp̄ale dicē
tes ꝙ meſſias nō erat venturus ad ſaluan⸗
das aīas: nec ad dāda bona ſpūalia: ſꝫ ſolū
ad liberandū eos de iugo ⁊ tributo romano
rū: ⁊ ad dn̄andum toti mūdo: ⁊ faciēdū eos
magnos dn̄os: qꝛ pctā iam tollebant ſuffi⸗
cienter per ſacrificia et oblationes: ⁊ cetera
opera legalia. Nam ſacrificia ⁊ oblationes
ſimul tollebāt pctā: ⁊ multiplicabant bona
tp̄alia: ⁊ hoc faciebāt ꝓpter ſuū lucrum: vt
pp̄ls offerret multitudinē oblationū ⁊c. Sꝫ
quantū ſit deteſtabilis ⁊ heretica talis do⸗
ctrina: ⁊ cōtra ſacrā ſcripturā de ſe eſt mani
feſtū: nā dauid iā habebat legem moyſi: ſed
qꝛ ſciebat ꝙ p illā non poterat iuſtificari: iō
petebat legē xp̄i iuſtificātē dicēs. Legem po
ne mihi dn̄e viā iuſtificationū ⁊c. Item dd
dn̄s etiā in illa terra chanaā: tn̄ terrā viuen
tiū petebat dicens. Portio mea dn̄e in terra
viuētiū. Itē Eſa. iā habebat ezechiā regem
terrenum tn̄ regē ſpūalē petebat dicēs: vti
nā dirūperes celos ⁊c. Et ſic ergo ſcribe et
phariſei cū iſta falſa doctrina ⁊ ſermōis de⸗
prauarūt ſcripturas ⁊ corda hoim: intm̄ ꝙ
oēs erāt effecti tp̄ales ⁊ carnales p̄ter pau⸗
cos: in q̇b⁹ remāſerat vera fides iſrl: ⁊ ab alijs
de xp̄o redēptore futuro: ſicut erat tota do⸗
mus parētū v̄ginis marie: ⁊ dom⁹ zacha. et
Eliſa. ⁊ ſctūs Simeō: cū quibuſdā fidelib⁹
q̇ expectabāt redēptorē iſrael. Et iō fuit ne⸗
ceſſe ꝙ xp̄s mitteret corda hoim q̄ erāt per
fallaꝫ doctrinā ſcribarū ⁊ phariſeoꝝ depra
uata: ⁊ dirigeret eos in via ⁊ lege dn̄i p ba⸗
ptiſmū pnie ⁊ verā intelligētiā ſcripturarū
vt reciperēt xp̄m ⁊ legē ei⁹ euāgelicā: vt pꝫ
p oēs euāgeliſtas. Hoc ergo zacha. p̄uidēs i
ſpū. Primo p reuelationē Gabrielis. Scđo
p inſpirationē xp̄i exiſtentis in vtero virgi⸗
nis marie tenētis Joannem baptiſtā in ma
nib⁹ dicit in hoc cantico. Tu puer ꝓpheta
altiſſimi vocaberis: preibis enim ante dn̄m
parare vias eius ⁊c. Et ſic pꝫ expoſitio can
tici zacharie. Et ideo eſt iam accedendum
ad expoſitionem cantici Simeonis.

Nunc dimittis ſeruū tuū
dn̄e: ſm v̄bū tuū i pace.
¶ Hoc canticū eſt quartū in or
dine iter cātica euāgelica: ſꝫ po
nit hic tertiū quo ad expoſitio
nē ꝓpter bonū reſpectū. Et intitulat cāticū
Simeonis: eo ꝙ ipſe cātauit ipſum: qn̄ xp̄us
fuit in templo p̄ſitatus. Pro cui⁹ argumēto
⁊ intelligētia eſt notandū: ꝙ q̄tuor ingentes
ꝑfectiōes: ⁊ virtutes teſtat ⁊ refert auctori⸗
tas euāgelica de iſto Simeone: vt pꝫ Luc.
ij. Nā p̄mo dicit: qđ erat hō iuſt⁹: p qđ deno
tatur ei⁹ rectitudo ⁊ iuſtitia. ¶ Naꝫ iuſtitia
hois conſiſtit in conformitate ei⁹ ad diuinā
voluntatem. Et per conſequens in obſeruā
tia preceptorum legis diuine. Secundo di⸗
cit: ꝙ erat timoratus per quod denotat eius
autoritas. Nam non dicitur quis tantum ti
moratus: inquantum timet deum: ſed inquā
tum eſt reuerēdus ⁊ timendus et metuend⁹
apud populum propter ei⁹ virtutes qꝛ ha⸗

Margin (left): Not. ſ aua ritia ⁊ phari ſeorū.

Margin (right): in. ſ.

Margin (right): ſimeo nis q̄ tuor ma⸗ gne ꝑ fectio nes ⁊ virtu tes.

nor eſt exhibitio reuerẽtie in teſtimoniũ vir
Hono tutis: vt inq̇t Tulli⁹. Tertio dicit q̃ erat ex
ris pectãs redẽptionẽ iſrl: p qđ denotat ei⁹ vera
diffi fides ⁊ ſpes quã habebat de xp̄o vẽturo in
nitio ter paucos fideles illi⁹ tp̄is: eo q̃ multi alij
ſm erãt deprauati ⁊ decepti falſo fermẽto ſcri
tulliũ baꝝ ⁊ phariſeoꝝ: q̇ nõ expectabãt meſſiã ni
ſi vt daret eis bona terrena: put dictũ eſt in
cãtico p̄cedẽti. Quarto dr̃ q̃ ſpũſſctũs erat
cũ eo p qđ denotat excellẽtia ei⁹ ſctitatis ⁊
cõtẽplationis in dono pphetico ⁊ diuine re
uelationis. Et iđ iſte ſimeõ nõ ſolũ cognomi
nabat iuſt⁹ in illa etate: ſꝫ ẽt cognominat iu
ſtus p oẽs thalmudiſtas ⁊ doctores hebreo
rũ q̇ dñt q̃ dũ ſimeõ iuſt⁹ miniſtrabat ⁊ exer
cebat ſacerdotale offĩn i tẽplo: adhuc pſeue
rabãt decẽ antiq̃ miracula: ſꝫ poſt obitũ iu
ſti ſimeonis nũq̃ viſa ſunt miracula in ſcđo
tẽplo. Et iđ cito vẽit ad deſtructionẽ. Videñs
ḡ iſte ſimeõ iuſt⁹ corda hoiꝫ deprauata: ⁊ ve
rã fidẽ de xp̄o meſſia i paucis illi⁹ tp̄is pma
nere: ⁊ vidẽs tp̄a aduẽt⁹ xp̄i ſm. lx. hebdo
madas Dañ. iã iminere: hinc eſt q̃ ſp i ſuis
orõnib⁹ ⁊ ſacrificiis iugiter orabat vt deus
mitteret ſaluatorẽ ad redimẽdũ mũdũ đ ſer
uitute pcti. Cũ ḡ in talib⁹ orõnib⁹ ⁊ ieiuniis
iugiter eſſet intẽt⁹: exaudita eſt orõ ſua itm̃
q̃ accepit rñſum a ſpũſctõ nõ viſurũ ſe mor
tẽ: niſi pri⁹ videret xp̄ꝫ dñi: put refert lucas
⁊ iđ. xl. die a nati. dñi: cũ parẽtes inducerẽt
puerũ i hierl'ꝫ: vt ſiſterẽt eũ dño: tũc diuia p
uidẽtia fecit: q̃ ſimeõ vn⁹ de. xxiiii. ſacerdoti
bus venit i ſpũ i tẽplũ ad miniſtrãdũ ſacer
dotiũ ſm vicẽ ſuã: q̇ cũ ipſi puer ieſus pñtare
tur: accepit eũ i vlnas. Et vidẽs i ſpũ illũ eẽ
meſſiã i lege pmiſſuꝫ deũ ⁊ hoiem. Et vidẽs
rñſuꝫ q̃ acceperat a ſpũſctõ eſſe ɔpletũ: tũc
eleuatꝫ oculis ad prẽꝫ agẽdo grãs cãtauit h̃
cãticũ dicẽs: nũc dimittis ⁊c. in quo q̇dẽ can
tico duo facit. Nã p̄mo tãq̃ ſyndic⁹ ⁊ pcura
tor toti⁹ iſrl agit grãs deo: q̇ ɔpleuit ſuũ de
ſideriũ ⁊ pmiſſũ. Scđo reddit cãm ſue leti
tie. ſcđm ibi: q: viderũt ⁊c. Quãtũ ad primũ ẽ
aduertẽdũ q̃ pax ⁊ q̇es eſt finis ⁊ terminus
Diui cuiuſcũq; negotii: q: negotiamur vt ociemur
ſio cã x. Ethi. Vñ tm̃ eſt bonũ pacis vt ẽt ipſa ſit fi
tici. nis belli: vt inq̄t Aug. p totũ. xix. de ciui. dei:
ſed q: xp̄s fuit finis ⁊ termin⁹ toti⁹ legis ⁊ p
phetaꝝ q: tota lex ⁊ pphe deſiderabãt xp̄m
ſibi pmiſſum: ⁊ tẽdebãt i xp̄z tãq̃ in finẽ ⁊ ter
minũ: iđ ſol⁹ termiauit deſideriũ ⁊ pmiſſio
nes ptriarchaꝝ ⁊ pphaꝝ: ⁊ laborẽ ⁊ iugũ le
Pax gis. ¶ Ex q̇ ſequit q̃ fuit pax legis ⁊ patriar
qes ſi chaꝝ ⁊ pphetarũ ⁊ oiꝫ fideliũ ve. te. q: tota
nione lex quo ad illũ actũ ⁊ myſteriũ ſacerdotale
goiij. terminauit curſuꝫ i xp̄m in illa die: ⁊ in illa
pñtatiõe facta p ſimeonẽ: iđ ſimeõ te habuit
ibi tãq̃ ſyndicũ ⁊ pcuratorẽ toti⁹ legis ⁊ ſa
cerdotij ⁊ toti⁹ iſrael. Et ideo in pſona oim

illoꝝ agit grãs in hoc cãtico. Et q: videbat
xp̄m tãq̃ pacẽ ⁊ finẽ legis ⁊ pphetarũ ⁊ tã
q̃ quietẽ ⁊ cõplementũ deſiderij ⁊ laboris ⁊
ſeruitutis eoꝝ: iđ dicit: nũc dimittis o dñe
ſeruũ tuũ in pace ⁊ q̇ete: ⁊ fine mei deſiderij
⁊ toti⁹ iſrl ſm verbũ ⁊ pmiſſuꝫ tuũ: et nõ ſo
lũ ſm verbũ ⁊ pmiſſum: qđ mihi particula
riter feciſti per ſpm̃ ſctm̃. i. nõ me viſuꝝ mor
tem niſi prius viderẽ dñm. Sed etiã ſm ver
bũ ⁊ pmiſſum qđ feciſti oibus ptriarchis et
pphis: ⁊ iđ ego in pſona oim tibi ago grãs.
Et ideo iam nõ timeo mori poſtq̃ ſcio q̃ in
breui liberabis me ſimul cũ oibus patriar
chis ve. te. de libo inferni: et ſic dimittis me
in pace: ⁊ non in timore nec triſtitia: et ideo
ago grãs: q: dimittis me in pace ⁊ q̇ete. Eo

Q: viderũt oculi mei ſalutare tuuꝫ. V. qđ. vij. te
¶ Ideſt medicũ ſalutarẽ ⁊ ſalutiferũ ⁊ veꝝ ſteo.
ſaluatorẽ: queꝫ tu pater in mundum miſiſti. .ſ.

Qđ paraſti añ faciẽ oim populoꝝ. xp̄s.
Lumen ad reuelationem gentium: de. ꝯſ.
⁊ gloriam plebis tue iſrael. o. u. c.

¶ Qđ quidẽ ſalutare paraſti añ faciẽ ⁊ no xp̄s ⁊
titiã nõ ſolũ vni⁹ ppli ⁊ natiõis: ſꝫ oim pplo ca. ſes
rũ ⁊ linguaꝝ ⁊ nationũ tãq̃ verũ lumen ad quẽti.
reuelationẽ ⁊ illuminationẽ oim gẽtiũ. i. toti⁹
ppli gẽtilis: ⁊ ad gliaꝫ ⁊ claritatẽ: ⁊ honorẽ
plebis tue iſrl: de qua carnẽ ſpãliter aſſum
pſit. Nã ſicut oibus fuit pmiſſus tã iſraelitiſ
q̃ gẽtilib⁹: ⁊ neminẽ a pctõ liberũ reppererat.
ita p oibus liberãdis ⁊ illuminandis venit
tãq̃ lux vera illum: nãs oẽm hoiem venientẽ
in hũc mũdũ. Sꝫ eſt aduertẽdũ: q̃ lꝫ xp̄s in Alr xp̄s
lege ⁊ pphetiis fuit pmiſſus tã pplo gentili fuit p
q̃ iſraelitico: tñ aľr ⁊ aľr. Nã pplo iſrl fuit miſſ⁹
pmiſſus vẽtur⁹ ad eos in carnẽ: puta lumẽs ⁊c.
do ex eis carnẽ ⁊ eis pſonalr p̄dicãdo: ſꝫ po
pulo gẽtili pmiſſus fuit vẽturus tm̃ p lumẽ
fidei: p p̄dicationẽ aploꝝ. Et q: erat ventu
rus in carnẽ tm̃ pplo iſrl dixit iacob Gene.
xlix. Non auferet ſceptrũ de iuda: neq; dux
đ femore ei⁹. ſꝫ q: erat vẽtur⁹ ad gentiles p
lumẽ fidei: iđ ſubdit Jacob. ⁊ ipſe erit expe
ctatio gẽtiũ. Itẽ q: ſolũ iſrl erat vẽtur⁹ i car
nẽ pſonalr p̄dicãdo. Ideo dicit ſaluator: nõ Not.
ſum miſſus niſi ad oues q̇ perierãt domus
iſrl. Mat. xv. Itẽ q: ad pplꝫ gentilẽ erat tm̃
ventur⁹ p lumẽ fidei dr Eſa. lx. Ambulabunt
gẽtes in lumine tuo ⁊c. Et iđ dicit Simeon
Lumen ad reuelationẽ gentiũ: p fidem ſup.
Et gloriã plebis tue iſrael veniẽdo in carnẽ
⁊ pſonaliter predicando: ⁊ miracula operã
do q̇ fuit magna glia ⁊ honor toti iſrl. Sed
iſtã gliam ⁊ honorẽ pticipauit poſtea pplo
gentilis: q̇ illuminatus per fidem xp̄i fact⁹
eſt verus iſrael. Et ſic venit xp̄s ad illuminã
dum populum gentilem per apoſtolos: et

facere ipſum verū iſrael: qui quidē ver⁹ iſrael
cōſtat ex cōuerſis ex pplo iudaico ⁊ gētili ſub
vno lapide āgulari xpo cōiūctis. Et ꝑ hoc pꝫ
breuis expoſitio hui⁹ paruī cātici ſimeonis.
¶ Ex quib⁹ pꝫ ꝙ oīa ſupradicta cātica euā
gelica: nō ſunt niſi grāꝝ actiones ꝓ bñficio
incarnatiōis ⁊ nr̄e redēptiōis facte ꝑ aduen
tū xp̄i: q̄ fuit pax ⁊ finis legis ⁊ ꝓphetaruꝫ.

Lu.ij. et de ꝯſ.di. j.c. nocte. ⁊ ca. de hymnis ⁊ ca. hi duo.

Gloria in altiſſimis deo. Et in terra pax hoīb⁹ bone voluntatis.

¶ hoc ē quartū cāticū euāgelicū qđ dr̄ cāticū ſiue hymnus
angeloꝝ: eo ꝙ ipm cātarūt angeli i hora na
tiuitatis xp̄i. Pro cui⁹ titulo ⁊ argumēto eſt
notādū ꝓut refert Lucas euāgeliſta. c. ij. ꝙ i
hora natiuitatis xp̄i angel⁹ dñi apparuit pa
ſtorib⁹: q̄ in mōtib⁹ iuxta bethleem cuſtodie
bāt vigilias noctis ſuꝑ gregē ſuū. Quib⁹ dixit
eis. Euāgelizo vobis gaudiū magnū qđ erit
oī pplo: q: nat⁹ eſt hodie vobis ſaluator: qui
eſt xp̄s dñs in ciuitate dd̄. ⁊ hoc vobis ſignū.
Inuenietis īfantē pānis inuolutū ⁊ poſitū
i p̄ſepio. Et ſubito facta ē cū āgelo multitudo
militie celeſtis laudātiū ⁊ dicētiū Gl'ia i altiſ
ſimis deo. Et i t'ra pax hoīb⁹ bone voluntaꝫ
⁊ ſic pꝫ q̄liter ⁊ q̄re iſtud cāticū intitulat̄ cāti
cū ſiue hymn⁹ angeloꝝ: eo ꝙ āgeli cātarūt
ipm. Pro cui⁹ quidē argumēti ⁊ cātici ⁊ ei⁹ titu
li intelligentia q̄nqꝫ ſūt vidēda. Primo q̄re xp̄i
natiuitas pri⁹ fuit annūtiata ⁊ euāgelizata
paſtorib⁹ ꝙ ſacerdotib⁹ ⁊ ceteris ꝯditiōib⁹
iudeoꝝ? Scdo q̄re in xp̄i natiuitate āgeli cā
tarūt nouū canticū poſtꝙ natiuitas xp̄i non
ptinebat ad eos: q: xp̄s nō aſſumpſit natu
rā angelicā in vnitate ſuppoſiti: nec venit ad
redimēdū eā: ſꝫ hūanā tm̄? Tertio querit̄ q̄
fuit illa gl'ia q̄ nouiter ꝓuenit deo in celo
ex xp̄i natiuitate: cū gloria ⁊ felicitas dei nō
poſſit augeri: nec minui. Quarto q̄rit̄ q̄ fuit
iſta pax quā ꝯſecuta eſt hūana natura per
xp̄i natiuitatē: cū videam⁹ nūꝙ bella ⁊ pre
lia poſt xp̄i aduentū in mūdo defuiſſe? Quin
to querit̄ in q̄ ꝯſiſtit bonitas volūtatis ho
minis: ⁊ ꝑ ꝯſequēs q̄ ſunt hoīes bone volū
tatis: q̄b⁹ pax xp̄i fuit collata. ¶ Quantum
ad p̄mū eſt dicēdū ꝙ quadruplici rōne na
tiuitas xp̄i fuit pri⁹ paſtorib⁹ euangelizata
ꝙ ceteris. Primo q: xp̄s in lege tanꝙ paſtor
fuit ꝑ moyſen ⁊ ceteros p̄triarchas ⁊ ꝓphe
tas figurat⁹. Scdo q: tāꝙ paſtor fuit ꝓmiſ
ſus. Tertio q: tanꝙ ver⁹ paſtor venit in mū
dū. Et offm̄ veri paſtoris exercuit: ⁊ bonū pa
ſtorē ſe noīauit. Quarto q: xp̄s non ſupbis
⁊ dormiētib⁹: ſꝫ hoīb⁹ ſimplicib⁹ ⁊ vigilanti
bus erat cōmiſſur⁹ gregē ſuū: ⁊ offm̄ paſto
rali⁹. ¶ Primū quippe ꝓbat̄. Nā moyſes ꝑ

Quare xp̄i natiuitas fuit prius nūciata paſtoribus.

quē fuit xp̄s figurat⁹ paſtor erat oſm ⁊ pa
ſcebat oues Iethro ſoceri ſui cū ipi dñs appa
ruit i flāma ignis i rubo: ⁊ tāꝙ paſtorē miſit
ipm dñs ad liberādū ⁊ educēdū illū pplꝫ de
egypto: ⁊ dirigēdū: ⁊ cuſtodiendū ipm ꝑ de
ſerta. Exo. iij. vñ q̄tuor fecit moyſes erga il
lū gregē dñi. Nā primo liberauit ⁊ eduxit ipm Qua
de ſeruitute ⁊ captiuitate pharaonis. Scdo tuor
ꝑ legē moyſi datā ſanauit eū a malis morib⁹ fecit
⁊ ritib⁹ egyptioꝝ q̄b⁹ erat ſauciat⁹ ⁊ vulne moy
ratus. Tertio pauit eū māna de celo miſſo. ſes et
Quarto minauit ⁊ direxit ⁊ cuſtodiuit eū .xl. da
annis ꝑ deſertū ⁊c. Per q̄ q̄tuor fuit figuratū uid: et
q̄liter xp̄s a p̄re miſſus tanꝙ paſtor ꝓncipalis gem
ſuꝑ gregē hūanū debebat ipm de ſeruitute dñi.
diaboli: ⁊ a pctō liberare: ⁊ ab oī labe pctī ꝑ Not.
eccl'iaſtica ſacramenta. Et pane eucariſtie
reficere ⁊ paſcere. Et doctrina euāgelica di
rigere ⁊ cuſtodire. Itē abel ꝑ quē xp̄s fuit fi Xp̄s
gurat⁹ paſtor fuit. vt pꝫ Ge. iiij. Itē dd̄ ꝑ quē pa
xp̄s fuit figurat⁹ paſtor fuit ouiū ⁊ de poſt fe ſtor.
tātes eduxit ipꝫ dñs ad paſcēdū pplm ſuū ⁊
ꝓncipē ⁊ regē: vt pꝫ .j. Reg. xvi. ⁊ pſal. lxxvij.
Itē xp̄s nō ſolū fuit figurat⁹ ꝑ Iacob Amos
⁊ cōplures alios paſtores de pplo dei: ſꝫ etiā
fuit figurat⁹ ꝑ Cyrū regē pſaꝝ ⁊ medoꝝ ne Xp̄s
potē aſtiagis: q̄ proiect⁹ i nemora fuit nutrit⁹ figu
a q̄dā paſtore q̄ fuit etiā paſtor ouiū: ſꝫ poſt ratus
eū cōpert⁹ nepos aſtiagis fact⁹ ē rex pſaꝝ ⁊ fuit ꝑ
medoꝝ: vt narrat herodot⁹: etiā poſtea libe cyrū.
rauit pplm dei de babylonica captiuitate:
vt pꝫ eſdre .j. Et ꝓ hec eſt cā q̄re voluit xp̄s
ſuā natiuitatē pri⁹ paſtorib⁹ nūciari: eo quia
ꝑ paſtores tanꝙ verus paſtor fuerat figura
tus in. ve. teſt. ¶ Scđa rō eſt: q: tanꝙ verus
paſtor fuit ꝓphetis ꝓmiſſus ⁊ vaticinat⁹: ⁊
tāꝙ ver⁹ paſtor ad liberādū ⁊ ſanādū ⁊ pa
ſcēdū gregē ſuū promiſit venire: vt ipſe ait ꝑ
Ezech. xxxiiij. Ecce ego requirā oues meas
et viſitabo eas: ſicut paſtor viſitat gregem
ſuū: ⁊ liberabo eas de oīb⁹ locis in q̄b⁹: diſꝑ
ſe fuerāt: in die nubis ⁊ caliginis. Et paſcā
eas in paſcuis ubertimis: ⁊ i mōtib⁹ iſrael
erūt paſcua eaꝝ. Et qđ perierat requirā: et
qđ abiectū fuerat reducā: ⁊ qđ cōfractū fue
rat alligabo: ⁊ qđ infirmū fuerat cōſolida
bo ⁊c. Que oīa fuerūt cōpleta ꝑ xp̄m tāꝙ ꝑ ve
rū paſtorē. Tertia aūt rō q̄re natiuitas xp̄i
fuit pri⁹ euāgelizata paſtorib⁹: ⁊ q̄re paſto
res pri⁹ meruerunt audire iſtud canticū ab
angelis: fuit q: xp̄s tanꝙ verus paſtor ve
nit in mūdū ⁊ officiū veri paſtoris exercuit. Se
¶ Ad cui⁹ intellectū eſt aduertendū ꝙ ſex ptē ꝑ
ptē ꝑtinent ad officiū veri paſtoris. Primo tinet
oues de faucib⁹ lupi eripere. Scdo oues ꝑ ad of
lupū vulneratas vnguento ſanare. Tertio ficiū
oues ereptas et ſanatas paſcere. Quarto veri
eas regere ⁊ minare ⁊ dirigere. Quinto ſuꝑ paſto
gregē ouiū ſemꝑ inuigilare. Sexto pro de rio.

ſeruſione gregis ſi neceſſe fuerit ſe ad mortē
exponere. Septimo in locū hubertimū ⁊ ſe-
curū ⁊ tutū oues ſuas itroducere. Quas q̄-
dē ſeptē cōditiōes oēs habuit xp̄s tāq̄ ver⁹ ⁊
bonus paſtor. Nā p̄mo eripuit oues ſuas de
fauce lupi ⁊ draconis q̄ vltra q̄tuor milia an
noꝝ eas ſub iugo ⁊ captiuitate ⁊ ſeruitute
pcti poſſederat. Secūdo ſanauit ⁊ vnxit eas
vnguētis ſacroꝝ. Tertio pane ſacramentali
eas pauit. Quarto lege euāgelica eas dire-
xit. Quinto ſup gregē ſuū diligēter inuigila
uit: ⁊ diligēter cuſtodes dimiſit ⁊ conſtituit.
Sexto p defenſiōe ⁊ redēptiōe eaꝝ ſe morti
⁊ pſecutionib⁹ obtulit ⁊ obiecit. Septimo ⁊
vltimo oues ſuas in huberrimoꝝ ſecuro oui
li celeſti vbi ſempiterno euo fruentē colloca-
uit. Et iō pp̄ter iſtas ſeptē rōnes xp̄s Joā. x.
ſe bonū paſtorē nūcupauit: vbi ait. Amē amē
dico vobis qꝛ ego ſum paſtor bon⁹: bon⁹ pa-
ſtor aīaꝫ ſuā dat p ouib⁹ ſuis. Et ſic pꝫ tertia
rō q̄re xp̄s voluit p̄ri⁹ paſtorib⁹ ſuā natiuita
tē nūtiare. Quarta vero rō fuit qꝛ xp̄s tanq̄
ver⁹ paſtor p̄ncipalis cui⁹ oues erāt pp̄rie
nō ſuꝑbis ⁊ iſtatis ⁊ auaris ⁊ crudelib⁹: ſed
hoīb⁹ hūilib⁹ ſimplicib⁹ ⁊ impotētis ⁊ diligent
vigilātib⁹ ſup gregē ſuū: erat ꝯmiſſur⁹ officiū
paſtorat⁹ eccl'ie ſicut poſtea fecit. Nā nō ele
git ad apl'atū ⁊ officiū paſtoratus ex ſcribis et
phariſeis ⁊ ſacerdotib⁹ ꝑitis: ſꝫ ex ſimplicio
rib⁹ ⁊ plebeis ⁊ piſcatorib⁹: q̄b⁹ totū gregē
ſuū ⁊ eccleſiā cōmiſit. Et iter ceteros tanq̄
caput ⁊ vicario Petro: q̄ erat de ſimplicib⁹
eccleſiā ꝯmiſit: ⁊ oues ſuas paſcēdas tradi-
dit Jo. vi. dicens. Paſce oues meas: ⁊ paſce
agnos meos ⁊c. ¶ Ex ſupradictis igit̄ qua-
druplici rōne pꝫ q̄re xp̄s voluit ſuā natiui-
tatē p̄ris paſtorib⁹ euāgelizare. Et q̄re pa-
ſtores meruerūt hoc cāticū angeloꝝ audi-
re. Et hoc de p̄mo q̄ſito. ¶ Ad ſcdm aūt q̄ſi-
tū eſt dicēdū q̄ q̄druplici ex cā ⁊ rōne ange
li cantarūt hoc cāticū nouū et euāgelicū in
xp̄i natiuitate. P̄mo qꝛ p fidē incarnationis
xp̄i fuerūt a p̄ncipio redēpti. Scdo: qꝛ p ad-
uētū xp̄i eoꝝ ruina fuit reparata. Tertio: qꝛ
ex tali reparatione eoꝝ gl'ia ⁊ felicitas fuit
accidētaliter augmenta. Quarto: qꝛ gloria
dei fuit effectiue ⁊ extēſiue dilatata. Primū
aūt pꝫ. Nam dictū fuit ſup pſal. lxxxi. ⁊ cvi.
q̄n in vera fide ⁊ obediētia xp̄i futuri angeli
boni fuerāt iuſtificati: dictum eñ fuit ibi q̄lr
oēs angeli fuerūt creati i gr̄a: tñ nō ꝯfirma
ti. Et oēs fuerūt viatores añ lapſuꝫ. Qui vi-
derūt quandā ſedē p̄paratā ſup oēs choros
⁊ hierarchias angeloꝝ p hoīe xp̄o futuro:
quē vbū diuinū debebat aſſumere in vnita-
tē pſone. Et ſic inq̄ntum hō debebat ſedere a
dextris. i. in potiorib⁹ bonis p̄ris. Et qꝛ ille
debebat eſſe de⁹ ⁊ hō: iō volebat de⁹ q̄ ille
xp̄s deus ⁊ hō eſſet caput ⁊ īperator totius
vniuerſi tanq̄ ver⁹ fili⁹ dei: ⁊ q̄ adoraret et
veneraret ab oīb⁹ angelis ⁊ hoīb⁹ vero cultu
latrie. Et hec fuit p̄ia lex in illo p̄ncipio et
ſtatu vie āgelis a deo pp̄oſita. Scda lex fu-
it q̄ de⁹ p̄deſtinauerat quoſdā hoīes q̄ lꝫ eſ-
ſent iferiores natura: tñ p gr̄aꝫ debebāt ade
q̄ri ⁊ collocari iter angelos i gl'ia: q̄ q̄dē due
leges nō viſe fuerūt iuſte lucifero ⁊ ſeq̄cib⁹
ei⁹: dixerūt eñ q̄ nō erat equū nec iuſtū q̄
aliq̄s hō aſcēderet ſup eoꝝ hierarchias: nec
collocaret iter eos i gl'ia nec poſſet eis p̄uci
pari: cū hō ſit inferioris nature: iō iuſti⁹ erat
vt fili⁹ dei aſſumeret ſup̄mū angelū i vnita-
tē pſone: cui daret imperiū toti⁹ vniuerſi: ⁊
obtineret illā iperialē ſedē q̄ pſonalr aſſu-
meret aliquē hoīeꝫ. Et ſic ceperūt reſiſtere
diuine legi ⁊ p ꝯñs diuine volūtati q̄ eſt lex
eterna: ⁊ ſic lucifer iuidēs xp̄o futuro: appe
tiuit illā ſedē ⁊ iperiū toti⁹ vniuerſi. Michae
li aūt ⁊ alteri pti viſa ē iuſta illa lex diuina.
dicebāt eñ q̄ de⁹ nulli poterat facere iniu-
riā: cū eēt dñs abſolut⁹ ⁊ oīpo. Nā ſicut non
creauerat mūdū ex neceſſitate: ſꝫ ex ſola vo
lūtate ⁊ bonitate: iō ſicut abſq; iniuria hūa-
ne nature āgelos eleuauerat nobilitate na-
ture ſup oēs hoīes: ita poterat gr̄e largitate
eleuare aliquē hoīeꝫ ſupra totā angelicā na
turā: ⁊ q̄ſdā hoīes p gr̄am int̄ angelos collo-
care i gl'ia. Et ſic diuiſa fuit tota curia cele-
ſtis i duas ptes ⁊ ciuitates q̄rū vna incepit
ab amore ſui vſq; ad ꝯtēptū dei: ⁊ altera ab
amore dei vſq; ad ꝯtēptū ſui. Et ſic illa tāq̄
rebellis diuīe volūtati icepit reſiſtere iſti. Et
iſta tāq̄ ꝯformis ⁊ obediēs diuīe volūtati in
cepit reſiſtere illi: ⁊ ſic iſti duo diuerſi amo-
res fecerūt duas ꝯtrias ciuitates. Nā amor p
uerſus ſui vſq; ad ꝯtēptū dei fecit ciuitatē in
diaboli: ſꝫ amor dei vſq; ad ꝯtēptū ſui fecit ⁊
ꝯſtituit ciuitatē dei: vt dicit Aug. Et iō lucifer
rebellis deo: ⁊ inuidēs xp̄o futuro voluit ⁊ at
tētauit ⁊ p̄ſūpſit aſcēdere ⁊ vſurpare ſedē xp̄i
⁊ p ꝯñs iperiū vniuerſi dicēs i corde ſuo: aſcē
dā i celū ⁊ ſtabiliā ſoliū meū in nubib⁹ ſup
aſtra celi ⁊ ſimilis ero altiſſimo. Eſa. xiiii. Sed
tūc Michael ⁊ angeli ei⁹ ꝯformes diuine vo
lūtati ⁊ xp̄o futuro obedire ſtatuētes p de-
fenſiōe illi⁹ ſedis p̄liabāt cū dracone: ⁊ fina
liter pieci⁹ ē draco cū angelis ſuis apoſtati
cis de celo i pfundū iferni: ⁊ ſic nō ē inuēt⁹
loc⁹ eoꝝ ampli⁹ i celo. Apo. xii. Et ſic lucifer
cū ſuis tāq̄ peccātes i termio vite māſerūt in
iniq̄tate obſtinati. Michael aūt cū ſuis viato
rib⁹ facti ꝯprehēſores ⁊ bti māſerūt ſil'i gr̄a
⁊ gl'ia ꝯfirmati. ¶ Ex q̄b⁹ oīb⁹ pꝫ q̄ gr̄a fi-
dei xp̄i futuri quā habuerūt dū erāt viatores
⁊ obediētia quā iā tūc xp̄o pmiſerūt: ⁊ ipi ſer
uare pp̄oſuerūt eruit ⁊ liberauit āgelos bo
nos a caſu āgeloꝝ maloꝝ: ⁊ ſic boni dicūr libe
rati ⁊ redempti p fidē ⁊ gr̄am xp̄i futuri. Et

A

Angeli q̄re hoc canticū cā tauerunt.

Not. de pe(?)ris angelo-rū cū dracone.

curia celeſtis in duas ptes diuiſa.

hec fuit p̄ma cā q̄re āgeli cātauerūt cātícū nouū ĩ natiuitate xp̄i: eo q nat⁹ erat ille q̄ debebat sedere ĩ illa sede quā ip̄i ĩ pncipio ɔ̄ diabolū defenderāt: ꝛ quē in illa sede debebāt adorare ꝛc. Scōa rō ꝛ cā fuit q̄ p xp̄i aduentū reparāda fuit angelorū ruina. Nā hos de⁹ ab eterno elegit ꝛ p̄destinauit ad reparādā ruinā angelorū ꝛ ad replēdas sedes a q̄bus mali angeli ceciderūt: hos xp̄s ĩ suo aduētu vocauit: et iustificauit et magnificauit ad Ro. viij. Et sic eleuauit p g̃raʒ petrū ꝛ Jo. bap. ꝛ oēs ap̄los ꝛ martyres ꝛ doctores: intm̄ q meruerūt possidere sedes q̄s illi p superbiā ꝛ ĩobediētiā pdiderūt. Et iō dicit saluator Matthei. xj. q a dieb⁹ ioā. bap. regnū celorū vi; patit: ꝛ violēti rapiūt illud. Sup qd̄

hiero sym⁹ dicit hiero. q magna q̄ppe violētia ē ɔ̄seq̄ ꝛ rapere p g̃raʒ: qd̄ nō ɔ̄uenit nob p nām. Itē Mat. xxiij. dicit q erūt hoīes sicut āgeli dei ꝛc. ¶ Ex q̄b⁹ pʒ q p aduētū xp̄i ruina āgeloruʒ fuit repata. Et p ɔ̄ns hec est scōa cā q̄re cātarūt cātícū nouū. ¶ Tertia aūt rō et cā fuit: q̄ coruʒ gl'a ꝛ btitudo accidētalis fuit augmētata. ¶ Ad cui⁹ itellectū ē aduertendū q g̃lia ꝛ btitudo angeloꝝ ꝛ scōꝝ est duplex. Una ēntialis q̄ ɔ̄sistit in visiōe faciali ꝛ fruitiōe eēntie. ꝛ altera accidētal': q̄ ɔ̄sistit in aliq̄ gaudio accidētali ꝛ ɔ̄tīn. Un̄ btī p̄mo vidētes facial'r diuinā eēntiā: ꝛ fruētes bono possesso btificant ꝛ q̄escūt in illo bono secure possesso. ꝛ illd̄ ē gaudiū eēntiale: eo q diuina essentia vt summū bonū ē obiectuʒ p se fruibile nō in aliud referibile vltimate et sufficiēter satiās appetitū btōrū. Sʒ q̄ tāta est charitas ꝛ cōformitas volūtatis āgelorū ad volūtatē diuinā q gaudēt ĩ oīb⁹ q̄ placēt diuine volūtati: sʒ q̄ diuina volūtas vult et ip̄i placet vt hoīes iusti fiuant inter āgelos in societate nō angeli duplici rōne ɔ̄gaudēt de societate hoīʒ iustorū ꝛ scōꝝ. Scōo vt cōplaceāt deo amato ꝛ desiderato. Scōo q̄ ex pfecta charitate diligūt hoīes sicut seipsos. Jō ita gaudēt de felicitate hoīm scōꝝ sicut de sua. Itē tertio q̄ vidēt āgeli q hoīes iusti ꝛ sācti aplī ꝛ martyres doctores tanta possidēt p xp̄o: iō mag' diligūt eos. Et p ɔ̄ns tāto āpli⁹ gaudēt de eoꝝ btitudi: ꝛ sic nō timēt nec inuidēt: sʒ ſp āpli⁹ gaudent plures hēre ɔ̄sortes. Et iō magnū gaudiū ē in celo coraʒ āgelis dei sup vno petōre pniam agēte: vt inq̄t saluator: q̄ vt sic ſp augeat nūer⁹ btōꝝ ꝛ societas āgeloꝝ: ꝛ p ɔ̄ns gaudiū ꝛ btitudo eorū: sʒ talis btitudo nō ē eēntialis: sʒ accidētalis: vt dictū est. Sʒ hoc cōsecuti sunt angeli post aduētū xp̄i q̄ introducit hoīes iustos in celū: q̄ añ null⁹ fuerat ingressus: vt patebit. Jō hec ē tertia cā quare angeli cātarūt in natiuitate xp̄i. Per hoc idē pʒ quarta rō q̄ p xp̄i aduētū g̃lia dei fuit dilatata: nā añ

Glia scōꝝ duplex.

angeli duplici rōne gaudēt d̄ societate hoīm ꝛ scōꝝ rum.

aduētū xp̄i soli angeli laudabāt deū in celo. Sʒ post ascēsionē xp̄i oēs scti ꝛ iusti hoīes simul ĩ societate āgeloꝝ laudāt ꝛ g̃lificāt deū. Et iō āgeli sicut magis diligūt deū q̄ seipsos: ita magis gaudēt ĩ g̃lia ꝛ laudib⁹ dei q̄ ip̄i dant ab hoīb⁹ ꝛ a plurib⁹ q̄ a paucioribus: put infra patebit. Et iō cātarūt h̄ cāticū nouū. Et h̄ de scōo q̄sito. ¶ Ad tertiū aūt q̄situ et p ei⁹ itelligētia ē aduertēdū q g̃lia dei ē duplex siue dupl'r sumit. vno mō p illo sūmo gaudio qd̄ de⁹ ab eterno hʒ de seipso: deo inq̄tū fruit ifinite seipso ifinite amato trinis et xp̄isto et sūmo bono in q̄ summe btificant. Alio mō sumit p honore latrie q̄nē dāt ip̄i oēs angeli ꝛ bti ĩ celo: q̄ ɔ̄sistit in adoratiōe ꝛ continuis laudib⁹: q̄ nō cessant pcidētes ĩ facies suas laudare: ꝛ bñdicere ꝛ g̃lificare deū ꝛ p bñficūs receptis g̃ras agere. Prīa ḡ g̃lia quā de⁹ hʒ de seip̄o nō fuit augmētata p aduētū xp̄i: cū sit idē qd̄ diuina eēntia: q̄ hanc ſp de⁹ habuit ab eterno nec p tali g̃a indiget bonis nr̄is. Itē q̄ de⁹ ab eterno iā dilexit ꝛ p̄destinauit suos ad suā g̃liam: ꝛ iō iam ab eterno gaudebat in se de nobis: vt inquit Aug. ĩ sermōe de ap̄lis: ꝛ iō illd̄ gaudiū non fuit ēt augmētatū ĩ deo p aduētū xp̄i: sʒ fuit effectiue dilatatū q̄ ad nos: inq̄tū nos btitudinis ꝛ gaudiū nos p̄ticipes fecit. Sʒ sumendo g̃liā dei p illa quā dāt creature: sic g̃lia dei icepit ex tp̄e ab āgelis ĩ celo post ɔ̄firmationē ꝛ ɔ̄uersionē eoꝝ: q̄ ilico icepert cātare. scūs scūs scūs ꝛc. put añ incarnationē vidit Esaias: ꝛ put dictū fuit in expōne cātici aug. Sʒ ista g̃lia dei fuit augmētata ꝛ nouit dilatata vsq ad hoīes scōs p aduētū xp̄i: et h̄ vidit ip̄e Jo. Apoc. iiij. vbi dicit q vidit illa q̄tuor aīalia q̄ nō hēbāt requiē die ac nocte dicētia. scūs: scūs: scūs ꝛc. Itē infra. c. vij. Ait q post hec vidit turbā magnā quā dinūerare nēo poterat: ex oīb⁹ gētib⁹: tribub⁹ ꝛ pplis ꝛ linguis stātes añ thronū: ꝛ clamabāt voce magna dicētes: sal⁹ deo nr̄o ꝛc. Et oēs āgeli stabāt ĩ circuitu throni ꝛ seniorū ꝛ q̄tuor aīaliū: ꝛ ceciderūt ĩ ɔ̄spectu throni in facies suas: ꝛ adorauerūt deū dicētes. Bñdictio ꝛ claritas ꝛ sapientia ꝛ g̃raꝝ actio: honor virt⁹ ꝛ fortitudo deo nr̄o in scl'a seculorū. Amen. ¶ Ex quib⁹ patet q soli angeli dabāt istā gloriam deo ante aduentum christi. Sʒ post ei⁹ aduētū hoīes sīl cum angelis dāt g̃liā deo in celo: et sic nouiter fuit gloria dei augmentata et dilatata. Sʒ talis gloria deo exhibita ē g̃lia exterior: ꝛ sic nō est incōueniēs ip̄am augeri ꝛ augmētari successiuatim q crescit numer⁹ electoꝝ ĩ celo ꝛ ĩ terra. Sʒ g̃lia dei iterior iā pp̄ter h̄ nō augmētat q̄ nō idiget bonorū nr̄oꝝ ad suā g̃liam interiorē augendā: quā iā ab eterno totuʒ simul intermīnabiliter habuit ꝛ in sua eternitate.

B Not. glia dei natiuitas

Et sic iſta gloria quã deo exhibem⁹ nõ cedit
in mai⁹ bonũ dei intrinſecũ:ꝫ in mai⁹ bonũ
nr̃m: q2 vt ſic bonũ dei ꝑticipam⁹. Sꝫ q2 iſta
glia dei ꝑ myſteriũ icarnatiõis xp̃i fuit i an
gelis ꝛ hoib⁹ adaucta: eo mõ q̃ dictũ eſt. Iõ
dixerũt angeli in iſto cãtico. Glia in excelſis
ſiue in altiſſimo deo.i.nũc ꝑ xp̃m incarnatũ
ꝛ natũ dabit maior glia deo i altiſſimis an-
gelis ꝛ hõis: q̃ſi dicerent ꝙ maior ꝛ amplior
extẽſiue erit glia deo i celis altiſſimis q̃ añ:
q2 iſta glia ꝛ latria ſe extendet ẽt ad hoies: ꝑ
ſimi cũ angelis dabũt gliã deo. Itẽ iſta glia
nõ ſolũ ſe extẽdet ꝛ ampliabit exhibitiue ad
hoies cũ angelis: ꝫ ẽt terminabit ad deum
trinũ ꝛ vnũ. Sꝫ ꝛ poſt icarnationẽ ſe exten-
det ad hũanitatẽ xp̃i aſſumptã q̃ ſimi cũ ṽ-
bo ꝑſonalr adorat: q2 illa hũanitas ꝑſonalr
coexiſtit termino adorationis. Et ꝑ ꝯñs deus
adorat et glificat i illa humanitate ꝑ grãm
vniõis ꝑſonalis exaltata. Et iõ locutio ãge-
lorũ i h̃ cãtico põt ẽt referri ad humanitatẽ
xp̃i: vt ſit ſenſus. Nunc erit glia dei: ꝛ dabit
glia deo nõ ſolũ in ſeipſo eterno: ꝫ ẽt in altiſ
ſimis.i.hũanitate aſſumpta altiſſima facta
ꝛ eleuata ſupra totã facultatẽ creature per
vnionẽ ad verbũ: ꝛ ſic ꝑꝫ q̃lr in aduẽtu xp̃i
fuit nouiter ampliata glia dei exterior ex ꝑ-
te nr̃i exhibitiue: ꝛ ẽt ex ꝑte altiſſime hũani
tatis xp̃i terminatiue: q2 ſimi cũ ṽbo coado
rat ꝛ glificat abſq3 nouo augmento glie dei
ẽentialis ꝛ interioris. Et iõ dixerũt: glia in al
tiſſimis deo. Et ꝑ h̃ ꝑꝫ r̃nſio ad tertiũ q̃ſitũ
ꝛc. Per h̃ idẽ ꝑꝫ q̃rta rõ: q2 ꝑ xp̃i aduentum.

¶ Pax data hoibus.

¶ Quãtũ aũt ad q̃rtũ q̃ſitũ vbi q̃rebat q̃ fuit
illa pax quã angeli annũtiarũt i natiuitate
xp̃i eſt aduertẽdũ ꝙ pax d2 de pango pãgis
pepigi ſiue pegi pactũ: qd idẽ eſt ẽm vnã ſi-
gnificationẽ q̃ ꝯiũgere ſiue factũ facere: q2
in oi federe ꝛ pacto ſit q̃dã ꝯiũctio. Et iõ pax
nil aliud eſt niſi q̃dã ordinata ꝯiunctio aliq̃-
rũ. Sꝫ q2 ex tali debita ꝛ ordinata ꝯiunctiõe
rerũ reſultat quies ꝛ tranquillitas: ideo pax
diffinit ab Aug.xix.de ci.dei.c.xiij.ꝙ eſt trã-
q̃llitas ordinis. Ordo autem eſt pariũ diſpa
riũq3 rerũ ſua cuiq3 loco tribuẽs diſpoſitio
ꝛ ſic vnaq̃q3 res manet in pace et trãq̃llitate
q̃ñ eſt diſpoſita: ꝛ locata in ſuo ordie natura
li ꝛ ꝯueniẽti ꝛ debito. Per oppoſitũ aũt q̃ñ
res eſt ſeiũcta extra ſuũ locũ ꝛ ordinẽ nũq̃ põt
in pace ꝛ trãq̃llitate q̃eſcere: ſicut videmus
in ſepatiõe aut diſlocatiõe: aut diuiſiõe mẽ
broꝝ corꝑis alalis: q̃ nõ põt fieri abſq3 ma-
ximo dolore: vſq3 q̃ mẽbrũ vel ps redeat i lo
cũ ꝛ ordinẽ ſuũ: ꝛ tunc corp⁹ ꝛ tot⁹ hõ q̃eſcit
in pace: ꝛ ſic res tũc dicunt ẽẽ i pace ꝛ trãq̃-
litate: cũ ſunt in ſuo naturali loco aut ordi-
ne cõiũcte ꝛ cõpacte: ex qua debita cõiũctio
ne ꝛ ordinata cõpactione ſequitur quies et
trãquillitas q̃ dicitur vera pax et econuerſo.

Pax vnde dicta.

Qd ſit pax.

Ordinis diffinitio.

Et iõ tantũ eſt bonũ pacis qd ipã ẽt eſt finis
belli: q2 bella quippe gerunt: vt ſãcta in pa
ce q̃eſcãt: vt lquit Aug. ꝛ philoſoph⁹.x.ethi.
Et ſic oia appetũt pacẽ tanq̃ bonũ vltima-
tũ. Et iõ ẽm Aug. i loco ſupra memorato poſ-
ſum⁹ diſtinguere de ſeptẽplici pace. Nã q̃-
dã d2 pax corꝑis inter ſe: ꝛ iſta d2 ordiata tẽ-
peratura ꝑtiũ iter ſe. Alia d2 pax corꝑis ad
alam q̃ eſt ordiata vita ꝛ ſalus aiantis: q̃ re-
ſultat ex tẽꝑata cõplexiõe: ꝛ cõueniẽtia hu-
morũ. Alia eſt pax ſenſualitatis ad rõnẽ: q̃ ẽ
ordinata cognitiõis actiõiſq3 ꝯſenſio: q̃ pro-
prie ꝯſiſtit i ꝯformitate appetit⁹ ſenſitiui ad
rõnẽ. Alia eſt pax hoĩs ad deũ q̃ eſt ordinata
in fide ſub eterna lege obediẽtie. Alia ẽ pax
hoĩs ad alios hoies q̃ eſt alioꝝ ſub aliq̃ le-
ge ordinata ꝯcordia. Alia ẽ pax hoĩs ad alia
alalia: q̃ eſt vtendi ordiata facultas. Vltima
eſt pax celeſtis q̃ eſt ordiatiſſima ꝛ ꝯcordiſſi-
ma ſocietas fruẽdi deo: ꝛ inuicẽ vidẽdi deũ.
Oẽs ꝑfecto has ſeptẽ paces hẽbat adã añ
lapſum ꝛ in ſtatu innocẽtie ꝛ habuiſſet ſi ſte-
tiſſet. Nã pmo hẽbat pacẽ cũ deo tñ q̃tum
fuit ꝯformis diuine volũtati: ꝛ legi: ꝛ mane-
bat i ſuo ordiato ꝑncipio. Scd̃o habebat pa
cẽ cũ angelis eo ꝙ eis ſimul erat ꝯcors ꝛ cõ-
formis diuine volũtati. Et iõ fruebat collo-
quio angeloꝝ q̃ ipi reuelabãt diuinã volun
tatẽ. Tertio hẽbat pacẽ corꝑis: q2 nullũ pa-
tiebat dolorẽ in mẽbris. Quarto hẽbat pacẽ
corꝑis ad alam: q̃ nũq̃ ꝑ mortẽ fuiſſet
ſepata. Quinto hẽbat pacẽ ſenſualitatis ad
rõnẽ: q2 ſicut ipẽ erat deo ꝯformis ꝛ obediẽs
diuine volũtati: ita ſenſualitas erat ſp ꝛ fuiſ
ſet ꝯformis ꝛ obediẽs rõni. Sexto habuiſſet
pacẽ cũ oib⁹ hoibus: q2 nullũ fuiſſet cũ rixe: q2
poſtq̃ oẽs fuiſſent ꝯformes diuine legi ꝛ vo-
lũtati. Septio habebat pacẽ cũ oibus alali-
bus q2 oia ad nutũ ſibi obediſſent: ſicut fue-
rat a deo ipſi datũ dñium ſup oia alalia ꝛc.
Vltio aũt habuiſſet pacẽ celeſtẽ in ſocietate
angeloꝝ ſibi ꝑmiſſaꝝ ſi ſtetiſſet: q2 poſt lon-
gã ꝛ felicẽ vitã fuiſſet trãſlat⁹ in vitã melio-
rẽ ꝛ eternã in celũ. ¶ Sꝫ oẽs iſtas paces ꝑ-
didit adã ꝑdẽdo pacẽ dei in peccando. Nam
ſicut ipſe fuit difformis ꝛ inobediens diuine
volũtati: ita oia receſſerunt ab eo: ꝛ perdidit
pacẽ cũ angelis ꝛ ceteris oibus: q2 fuit pie-
ctus de padiſo a facie dei et etiã a colloquio
ꝛ pace angeloꝝ h̃ et in futuro. Et inuaſerũt
eũ oẽs infirmitates ꝛ dolores et mors ꝛc. ſi-
cut dictũ eſt frequenter in expoſitione pſal.
Et ſic patet qualiter adam perdendo pacem
dei ꝑdidit pacẽ cũ oibus aliis. Ad hanc ergo
pacẽ reddendã ꝛ recuperandam toti generi
humano venit xp̃s in carnẽ.ſ.ad recõciliãn-
dũ ꝛ pacificãdũ hoies cũ deo: ꝛ ꝑ ꝯñs cũ an-
gelis. Nã ꝑ ſuã mortẽ ꝛ paſſionẽ nos deo re-
cõciliauit: ꝛ ꝑ eccl'iaſtica ſacra et exinde per

ſuā reſurrectionē recuꝑauit nobꝫ pacē corꝑis
⁊ aīe ⁊ imortalitatē ⁊ impaſſibilitatē: ⁊ ꝑ ſuā
aſcēſionē recuꝑauit nobis futurā glīā ⁊ pa-
cē ⁊ vitā eternā. Et ſic in pñti nos deo recōci
Cā aduēt⁹ xp̄i liauit ꝑ grāz ⁊ in futuro ꝑ glīā. Et iō tota cā
aduēt⁹ xp̄i fuit vt hoīes deo pr̄i recōciliaret
⁊ pacificaret: ⁊ pacē ꝑditā hoīb⁹ redderet: ⁊
iō añ paſſionē ſuā dixit apl'is. Pacē meā do
vobis: pacē meā relinq̄ vobꝫ. Et nō ſicut mū
dus dat ego do vobis: ſꝫ ſicut dedit mihi pr̄
ita do vobis. Hāc aūt pacē ⁊ recōciliationeꝫ
gñis hūani cū deo magis explicat ſaluator
Jo. xvii. cū ait. Pr̄ clarifica filiū tuū: vt fili⁹
clarificet te: ſicut dediſti ei ptātē oīs carnis:
vt oē qđ dediſti ei: det eis vitā eternā. Hec ē
vita eterna vt cognoſcāt te verū deū ⁊ queꝫ
miſiſti ieſuꝫ xp̄z. Itē ibīa. Nō ꝑ eis rogo tm̄:
ſꝫ et ꝑ eis q̄ credituri ſūt ꝑ ꝟbū eoꝝ ī me: vt
oēs vnū ſint ſicut tu pr̄ ī me ⁊ ego in te: vt ⁊
ipſi ī nobis vnū ſint: vt credat mūd⁹ q2 tu me
miſiſti ⁊ ego claritatē quā dediſti mihi dedi
eis: vt ſint vnū ſicut nos vnū ſumus: ⁊ ego ī
eis: ⁊ tu ī me: vt ſint ꝯſūmati ī vnū: vt cogno
ſcat mūd⁹ ꝙ tu me miſiſti: ⁊ dilexiſti eos ſic
Xp̄s vēit vt nos pacificaret. me dilexiſti. ¶ Ex quib⁹ oīb⁹ pꝫ qđ tota cā et
rō q̄re venit xp̄us in carnē fuit vt q̄ eram⁹ a
deo ſeparati ꝑ pctm̄: nos deo recōciliaret ⁊
pacificaret in hoc ſeculo ꝑ grām ⁊ in futuro
ꝑ glīaꝫ: ſicut de facto fecit ꝑ ſuā paſſionē et
reſurrectionē ⁊ aſcēſionē. Et ſic recuperauit
pacē dei ⁊ angeloꝝ ⁊ corꝑis et aīe quā ꝑdidi
mus in adā ꝑ pctm̄. Et hāc pacē attulit no-
bis in ſua incarnatiōe ⁊ natiuitate: ⁊ acq̄ſi
uit nobis ī hac ꝑegrinatione vſq3 ad ſuā aſcē
ſionē. Hec eſt illa pax quam angeli annun-
tiāt ⁊ annūtiarūt paſtorib⁹ in h̄ cātico in na
tiuitate xp̄i dicētes. Glīa ī altiſſimis deo et
in terra pax hoībus ⁊c. Quaſi dicerēt grās
agam⁹ deo in natiuitate hui⁹ pueri: q2 per
ip̄m dabit glīa deo ī celo: ⁊ reddet pax hoī
Obiectio. bus ī terra: quā adaꝫ ꝑdidit ꝑ pctm̄. ¶ Sed
adhuc reſtat difficultas. Nā nos videm⁹ ꝙ
poſt aduētū xp̄i adhuc reſtāt bella ⁊ litigia
inter hoīes: ⁊ adhuc reſtant infirmitates et
mors ī corꝑe: ⁊ pugna īter carnē ⁊ aīaꝫ. Ad
Rñſio. h̄ rñdet ꝙ pncipalr̄ pax q̄ ē īter hoīes ⁊ deū
⁊ angelos iā tradita ⁊ recuperata ē nobis.
Nā hic recōciliati ſumus deo ꝑ grām et ec-
clīaſtica ſacra: ⁊ poſt hāc vitaꝫ recōciliamur
ꝑ glīaꝫ in celo: ⁊ etiā recuꝑauit nobis paceꝫ
corꝑis ⁊ aīe ⁊ imortalitatē et īpaſſibilitateꝫ
Sꝫ nō vult ꝙ iſtā pacē poſſideamus nūc ꝑ
Rō. pter maius bonū nr̄ꝫ vſq3 ad gñalē reſurre-
ctionē: ſꝫ manēt nobis iſte paſſiōes ad exer
citiū virtutū ⁊ inſtr̄m merēdi: put dictū fuit
pſal. cii. q2 ſi nulla manſiſſet in nobis pugna
nulla fuiſſet victoria: nec corona martyꝝ ⁊
ꝯfeſſoꝝ ⁊ ꝯtinētiū ⁊ ꝟginū. Et ꝑ ꝯñs nō poſ
ſet reparari ruia āgeloꝝ. Itē ſi ilico ꝑ baptiſ-
mū tollerent iſte paſſiōes: tolleret oē meri
tū: q2 oēs currerēt ad baptiſmū nō ꝑꝑ vitaꝫ
eternā futurā: ſꝫ ad vitādū mala pñtia. Vt in
quit Aug. xiii. de ciui. dei. c. iii. Itē ꝑmittit de⁹
tyrānos ⁊ malos vt exerceāt bonos: ⁊ ꝑmit-
tit bella ⁊ ꝑlia: vt bōi cū malis flagelēt: q ne
eis cēnt in ꝯſenſu eos corrigere ꝯtēpſerūt: vt
inq̄t idē Aug. p̄mo ꝺ ci. c. ix. Sꝫ pacē oīꝫ iſto
rū poſſidebim⁹ poſt futurā reſurrectioneꝫ:
quā q̄dē pacē ⁊ imortalitatē ſꝫ nondū poſſi-
deamus in facto tñ iā poſſidem⁹ in merito ꝑ
baptiſmū: vt inq̄t Amb. in ſermone martyꝝ
quā xp̄s reſeruat nobis ꝑ nouiſſimo die. Et
ſic pꝫ ꝙ ꝑ xp̄m oīs pax fuit recuperata: ſed
nūc iā poſſidem⁹ pacē aīe cum corꝑe: q2 tūc
abſterget de⁹ oēm lachrymā ab oculis iuſto
rū. Et iā nō erit vltra luct⁹: neq3 clamor: ne-
q3 dolor: neq3 vll⁹ eſt. Apo. xxi. Ergo bñ me
rito angeli annūtiarūt pacē hoīb⁹ redditā
ī xp̄i natiuitate. ¶ Quātū ad q̄rtū q̄ſitū vbi D
q̄rebat q̄ ſint hoīes bone volūtatis ꝑ quos In q̄
pax xp̄i annūtiat: ⁊ in q̄b⁹ ꝯſiſtit bonitas vo conſiſtit
lūtatis hoīs. Pro huiꝰ rñſiōe eſt aduertēn- bonitas
dū ꝙ bonū ꝺr̄ de beo beas beaui: qđ idē eſt volūtatis
ꝙ ꝯtētare ⁊ ſatiare et quietare. Et iō bonū ē hoīs.
illud qđ beat ⁊ ſatiat ⁊ q̄etat appetituꝫ ⁊ vo
lūtatē. Et q2 oē tale eſt appetibile: ⁊ optabi
le: iō vnū ⁊ idē inq̄tū beat ⁊ ꝯtētat volunta
tē ꝺr̄ bonū: ſꝫ inq̄tū appetit ⁊ optat ꝺr̄ opti-
mū. Et ſic q2 bonū beat ⁊ ꝯtētat volūtatē ſi-
ne appetitū: iō in diffinitiōe beatitudinis et
felicitatis ponit bonū. Vñ ꝺr̄ pelo ethicoꝝ
ꝙ beatitudo ſiue felicitas eſt bonū ꝑ ſe ſuffi-
ciēs delectās habentē. Itē Boe. dicit qđ bti Boe.
tudo eſt ſtatus oīm bonoꝝ aggregatiōe ꝑ-
fectus: quo adepto nihil eſt qđ ampli⁹ deſi-
derari queat. Et Aug. xiii. de trinit. dicit qđ
btūs eſt q̄ hꝫ q̄cq̄d vult: et nihil mali vult.
Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ bonū ſp ponit in diffinitione Aug
btitudinis: eo ꝙ eſt illud qđ beat et beatifi-
cat ⁊ ꝯtētat habētē. Et q2 oē tale appetit et
optat ab oīb⁹: iō oēs diffinientes bonū dicūt
bonū eſt illud qđ oīa appetūt. i. ethicorum.
Et iō cū de⁹ ſit ſumme bonus ⁊ ip̄a bonitas
ꝑ eſſentiā vnicuiq3 nature ſpecifice dedit in
ſua creatione aliquā naturalē ꝑfectionē cō boni
ſequētē formam ⁊ naturā illius vt appareat diffi-
bonitas artificis in artificiato: ꝑ quā perfe- nitio.
ctionē creatura nō ꝺr̄ eſſentialr̄ ſed natura
liter bona ꝑ participationē: inquātū ꝑ illaꝫ
ꝑfectionē participat diuinā bonitatē: ⁊ per
illā ꝑfectionē oīs res eſt appetēda ⁊ diligē-
da ſuo mō. Et iſto mō ꝺr̄. vi. meta. ꝙ ſicut ve
rū ⁊ falſum ſunt in intellectu: ita bonū ⁊ ma
lū ſunt ī reb⁹. Et iō appetit⁹ nr̄ mouet ad rē
ꝯſequendā ad extra ꝑpter illud bonū qđ eſt
ī ea. Sꝫ q2 volūtas hoīs pt ordiate aut inor-
dinate diligere ⁊ appetere illā rē bonā: iō ꝑ
pter talē amorē appetitū ordinatum: vel in-

ordinatū volūtas hoīs dr̄ bona vel mala:eo ꝙ modꝰ ⁊ ordo diligēdi ⁊ appetēdi dʒ ſeq̄ modū ⁊ ordinē rerū eſſēdi ī bonitate. Et iō qꝛ ſolus deꝰ ē bonꝰ ꝑ eſſentiā:⁊ ꝑ ɔ̄ns eſt ꝑ ſe ⁊ ꝓꝑ ſe bonꝰ ⁊ nō referibilis ad aliud bonū. Et eſt cā oīū alioꝝ ī bonitate:⁊ ꝑ quē oīa alia bona ſūt bona:⁊ ad quē ſūt referibilia:iō deꝰ ē ꝑ ſe ⁊ ſup oīa ⁊ ꝓpter ſe diligēdꝰ ⁊ apetēdꝰ tanꝗ̄ finis vltimatꝰ in quo dʒ ſiſtere appetitꝰ ⁊ volūtas nr̄a:⁊ oīa alia debemꝰ diligere ⁊ appetere in deo ⁊ ꝓpter deū amatū ⁊ ptīo deſideratū. Modꝰ ergo ⁊ ordo diligēdi deū ē:vt eū diligamꝰ ſup oīa ⁊ ꝑ ſe ⁊ ꝓpter ſe modꝰ diligēdi primū ē:vt ipʒ diligamꝰ in deo ⁊ ꝓpter deuʒ:eo ꝙ eſt imago dei:⁊ ꝑticipat dei bonitatem ſup oēs alias inferiores creaturas. Et tūc volūtas ſic diligēs deū ſup oīa ⁊ primuʒ in deo cuiꝰ eſt imago:ſeruat moduʒ. Et diligēdo deū ꝓpter ſe ⁊ primū ꝓpter deum ſeruat ordinē:qꝛ deꝰ creauit hoīem vt deum cognoſceret ⁊ amaret:⁊ amando frueret̄ ⁊ eiꝰ btitudinē ꝑciperet: ergo ſm̄ eūdē ordinē tenemur deū ⁊ primū diligere: ⁊ iſte talis ordo ⁊ modꝰ diligēdi deū ⁊ primū facit voluntatē hoīs bonā. Et tūc volūtas hoīs dr̄ bōa qñ ſeruat modū ⁊ ordinē ī dilectiōe dei ⁊ primi ⁊ in hoc ɔ̄ſiſtit tota bōitas eiꝰ. Et deuiando ab iſto mō ⁊ ordīe diligēdi dr̄ mala ⁊ ꝑuerſa vñ fiat ꝙ volūtas q̄ ē naturalr̄ bōa in quātū eſt ps imaginis dei:diligēdo aliqḋ bonuʒ naturale:illa efficiat̄ mala moralr̄:⁊ theologice nō ſeruādo modū ⁊ ordinē in diligēdo ⁊ appetēdo. Nā qñq̄ auarus diligit deuʒ nō ſuper oīa:qꝛ magis diligit pecunias: nec diligit deū ꝓꝑ ſe:nec vt det ipſi vitā eternā:ſed pecunias vt det ipſi abūdātiam in ſeculo. Et hoc videmꝰ manifeſte de multis:q̄ orāt deū vt ɔſeruet filiuʒ in ſanitate:⁊ liberet ipm̄ ab egritudine:tū ſi ille filiꝰ eiꝰ morit̄: nō amplius curāt de deo:ſignū eſt ergo ꝙ ille nō diligebat deū ſup oīa nec ꝓpter ſe:ſʒ magis diligebat filiū ꝙ̄ deuʒ:⁊ nō diligebat deū ꝓpter ſe:ſʒ vt liberaret filiū ſuum aut daret ipſi copiā bonoꝝ tꝑaliū. Et ſic ēt ille nō diligebat filiū in deo:nec ꝓpter deū ad futurā btitudinē:ſʒ ꝓpter gaudium huiꝰ mūdi. Et iō talis volūtas dr̄ mala ⁊ ꝑuerſa:qꝛ ꝑuertit modum ⁊ ordinē in diligēdo deū ⁊ primū ⁊ bona tꝑalia. Et iō dicit Aug. ɔ̄ fauſtū ꝙ pctm̄ ⁊ culpa nil aliud eſt niſi priuatio modi ⁊ ordinis circa bonū diligēdū:qñ illud qḋ moderate ⁊ ordinate dʒ diligi ⁊ appeti diligit̄ ⁊ appetit̄ immoderate ⁊ inordinate ɔtra ſuū debituʒ modum ⁊ ordinē. Et ſic talis voluntas dr̄ mala.

Ordo ⁊ modꝰ diligēdi deum. *Volūtas qñ dicatur bona.* *Aug.*

¶ Ex quibꝰ oībꝰ pʒ ꝙ debitus modus ⁊ ordo diligēdi deū ⁊ primū faciunt bonam voluntatē. ¶ Iterū autē eſt aduertendū ꝙ triplex eſt officium bone volūtatis hoīs in hac peregrinatiōe. Primo ꝙ ſeruet modū ⁊ ordinē ī diligēdo deū ⁊ primū. ſ. deū ſup oīa ꝑ ſe ⁊ ꝓꝑ ſe ⁊ primū in deo ⁊ ꝓꝑ deuʒ. Et iſto mō dr̄ volūtas bona. Scḋo vt ipſa volūtas in oībus ɔformet̄ ⁊ obediat diuine volūtati:⁊ legi diuie in qua lucet diuina voluntas. Et ſic dr̄ iuſta:eo ꝙ agit iuxta diuinā volūtatē ⁊ legē:⁊ nō deuiat ab ea. Tertiū officiū bone volūtatis ē:vt oēs ſuas operatiōes dirigat et referat ⁊ ordinat ī deū ⁊ ad ɔſequēdā felicitatē eternā in xp̄o nobis ꝓmiſſā tāꝗ̄ finē vltimatū:⁊ ſic talis volūtas dr̄ ſācta ⁊ bñ ordinata. Nā ſctm̄ dr̄ a ſanciendo:qḋ ē bene re in ſuū bonū finē vltimatū ordinare. Et ſic pʒ qbꝰ volūtas hoīs in hac vita dr̄ bona ⁊ iuſta ⁊ ſctā ⁊ bñ in oībꝰ modificata ⁊ ordinata: ſed qꝛ iſta tria officia non pōt exercere voluntas nr̄a ī hac via niſi ꝑ fidē ⁊ charitateʒ ⁊ ſpē:iō ſole iſte tres ꝟtutes theologales faciūt volūtatē bonā theologice ⁊ meritorie. Qḋ ꝓbat̄: nā cū nil volitū ſit niſi cognituʒ : ergo opʒ vt intellectꝰ eleuet̄ ꝑ fidē ad ſherēdū articlis fidei ⁊ ad affirmādū ea q̄ ſūt ſupra ſuā naturalē capacitatē de myſterio incarnationis ⁊ nr̄e redēptiōis ⁊ future glificatiōis:qḋ non pōt fieri ſine ɔſenſu volūtatis ꝑcipiendo intellectui vt hereat his q̄ capere nō pt̄. Scḋo ē neceſſaria charitas in voluntate vt diligat deū ſup oīa ⁊ primū ſicut ſeipm̄:q̄ qḋē charitas eleuat volūtatē hoīs:vt magis diligat xp̄ʒ ꝙ̄ pꝛem ⁊ matrē ⁊ filios ⁊ vxorē ⁊ oīa bona tꝑalia. Et diligat primū ſicut ſeipʒ:ꝑ quā charitatē volūtas ɔformet ſeipm̄ totalr̄ diuine volūtati ⁊ ꝑceptʒ euāgelicis:⁊ oīa ɔtemnat ꝓꝑ deū. Tertio ē neceſſaria ſpes:vt ɔtēptis oībꝰ rebꝰ terrenis volūtas ɔſtituat ſuā ſpē ⁊ finē ī bonis celeſtibꝰ ⁊ oīa ordīet ⁊ dirigat in illū finē ꝓꝑ quē ꝑferat oēs ꝑſecutiōes huiꝰ mūdi vſq̄ ad mortē icluſiue:ſicut fecerūt aplī ⁊ martyres ⁊ ſctī ⁊ iuſti.

Triplex offm̄ bone volūtatis. *Virtutes theologice faciunt bonā volūtatē.*

¶ Ex q̄bus oībꝰ pʒ qualr̄ ſola fides ⁊ charitas ⁊ ſpes faciūt volūtatē hoīs bonā ī hoc vita ⁊ meritoriam pacis eterne ꝑ xp̄ʒ ɔferēde poſt hāc vitā. Nā fides oſtēdit qḋ bonuʒ ē diligēdū:charitas ordīat volūtatē ad diligēdū:⁊ ſic ē forma fidei:qꝛ bonuʒ qḋ credimꝰ ordinate amamꝰ:⁊ ſpes aūt ē forma vtriuſq̄:qꝛ bonuʒ qḋ credimus ⁊ amamꝰ illḋ ɔtēptis oībꝰ terrenis ſperamꝰ ⁊ ī ipm̄ oēs opatiōes nr̄as dirigimus. ¶ Ex quibꝰ pʒ qḋ ſoli fideles veri ⁊ iuſti ſūt hoīes bone voluntatis meritorie vite eterne quā nobis xp̄s ꝓmiſit. Et iō ſolis hoībꝰ bone volūtatʒ q̄ ſūt veri fideles ⁊ iuſti ꝑ fidē xp̄i:⁊ ſpeʒ ⁊ charitatē annūciauerūt angeli pacē in h̄ ſeclo ꝑ grāʒ ⁊ in futuro ꝑ gliā. qñ dixerunt in h̄ cātico. Glia in altiſſimis deo. Et in terra pax hoībꝰ bone volūtatis: q̄ſi dicerent gaudeamꝰ oēs tā angeli ꝙ̄ hoīes:qꝛ natꝰ eſt hodie ſaluator. Nā ꝑ eiꝰ aduentū erit deo glia in altiſſimis:qꝛ augebit numerꝰ laudantiuʒ

Fideles ſoli ſūt bone volūtatis.

deū i glīa celeſti. Et in terra erit pax ⁊ recō-
ciliatio hoīb⁹ bone volūtatis: cū deo ⁊ ange
lis ei⁹: i pñti p̄ gratiā: ⁊ i futuro p̄ gloriā: q̄ſi
dicāt ⁊ p̄ oppoſitū q̄ iſta pax quā xp̄s attulit
hoīb⁹ bone volūtatis nō erit cū īfidelib⁹ et
iniuſtis ⁊ pctōrib⁹ obſtinatis: q̄ talis pax cō
ſiſtit in ɔiūctiōe ⁊ vniōe hoīs ad deū p̄ grāz
⁊ fidē ſpē ⁊ charitatē in pñti: ⁊ glīā in futu-
ro: ⁊ p̄ charitatē ad p̄ximū: q̄d null⁹ fidelis
⁊ iniuſtus ⁊ pctōr obſtinatus pōt hr̄e: cū ha
beat carētiā ⁊ ꝑuationē iſtorū: ḡ in eis nul-
la poterit eſſe pax quā xp̄s p̄miſit hoīb⁹ bo
ne volūtatis: q̄ nō eſt pax impijs. Eſa. xxviij.
cū ſint a deo ſepati. Et hoc de pma p̄te hui⁹
cātici. ¶ Scdām aūt p̄tē huius cātici addit
Not. eccl'ia: q̄ eſt declaratiua et executiua p̄tis p̄-
me. Quā teleſphorus papa addidit cātādaz
in eccl'ia. Eſt verū q̄ q̄dā extimant q̄ teleſ
phor⁹ fuit p̄im⁹ q̄ fecit cātari cāticū ange-
lorū in miſſa. ſ. Glīa i excelſis deo. Et i terra
pax hōīb⁹. ſicut añ ipm̄ Sixt⁹ fecerat cātari
ſctūs ſctūs ⁊c. Sz poſtea venit Gelaſi⁹ papa
q̄ ɔfecit p̄fationē añ ly ſctūs ſctūs. Et ita ipſe
ter fecit additionē q̄ ſequit̄ poſt cāticū ange
lorū. ſ. laudam⁹ te. Bn̄dicim⁹ te ⁊c. Que q̄dē
additio tanq̄ declaratiua ⁊ executiua ſupra
dicti cātici angelorū hz duas p̄tes. Quarū
pma corrñdet pme p̄ti cātici ſupradicti. ſ. Glo-
ria in altiſ. deo. Scda vo q̄ icipit dñe fili vni
genite corrñdet ſcde p̄ti. ſ. ly ⁊ i terra pax ho-
minib⁹. Et iō q̄tū ad itellectū pme p̄tis hui⁹
additiōis ē aduertēdū: q̄ q̄ angeli dixerunt
in pma p̄te. Glīa i excelſis deo. iō rñdēs dicit
eccl'ia i pma p̄te hui⁹ additiōis. O dñe deus
pr̄ oīps: q̄ angeli dixerunt in natiuitate filij
tui. Gloria i excelſis deo. Jō nos tanq̄ ciues
ſctōrū ⁊ domeſtici dei ⁊ ſocij angelorū: iaz in
hac eccl'ia laudam⁹ te: ſicut angeli in celo: ⁊
iā bn̄dicim⁹ te: ⁊ adoram⁹ te. Et iā agim⁹ ti-
bi grās ꝓpter magnā gloriā tuā quā nos p̄
filiū tuū p̄ticipare feciſti. ¶ Ad cuius maio
Duplex officiū eccl'ie rē euidētiā eſt notandū q̄ duplex eſt officiū
hui⁹ eccl'ie dū pegrinat̄ i hac via. quoꝝ vnū
eſt deo latrie cultū exhibere: ⁊ in hoc conue
nit cū eccl'ia triūphāti beatoꝝ. Secūdū offi
ciū ē ꝓ neceſſitatib⁹ exorare ſiue neceſſaria
petere. Et hoc facit eccl'ia i additiōe huius
cātici. Nā pmo exhibet deo verā latriā. Se-
cūdo petit neceſſaria ſpūalia: ibi dñe fili vni
Latria in q̄ conſiſtit. genite. ¶ Quātū autē ad primū eſt aduer-
tēdū q̄ latrie cult⁹ ɔſiſtit i laude ⁊ bn̄dictio-
ne ⁊ adoratiōe ⁊ grāꝝ actiōe p̄ bn̄ficiis rece
ptis. Et hoc facit eccl'ia i hac pma p̄te huius
additiōis: vñ laudare deū idē eſt q̄d ei⁹ ꝑfe-
ctionē cōmēdare. Et bn̄dicere idē eſt q̄d bn̄
ficia nobis exhibita memorare. Adorare au
tem idē eſt q̄d cū ꝓſtratiōe nos deo in ſignū
ſummi dñij ſubiectos confiteri. Glorificare
aūt idē eſt q̄d ei⁹ gloriā lōge lateq̄ ꝑconiza

re. Hāc ergo latriā exhibet deo eccl'ia i hac
p̄te: cū incipiēdo conſtructionē ⁊ ſnīam in ly
Dñe de⁹ rex celeſtis ait. O dñe de⁹ rex cele
ſtis: q̄ p̄ xp̄m maieſtatē tuā laudāt angeli: ⁊
ab oīb⁹ btis dat̄ tibi glīa i celo: iā nos i hac
pegrinatiōe tanq̄ ſocij angeloꝝ verā latriaz
exhibētes iā laudam⁹ te: tuā oīpotētiā ⁊ ſa-
piam ⁊ iuſtitiā ⁊ miaꝫ cōmēdātes. Et bn̄di-
cim⁹ te: tua bn̄ficia memorantes. Et adora-
mus te cū ꝓſtratiōe ⁊ ꝓcidētia nos tue ma-
ieſtati tanq̄ creatori ⁊ gubernatori: ⁊ vniuer-
ſali dño eſſe ſubiectos cōfitētes. Et glorifica-
mus te: tuā eternā glīā ⁊ btitudinē ꝑconizā
tes. Et agim⁹ tibi grās ꝓpter magnā glīaꝫ
⁊ btitudinē tuā quā nobis cōicaſti: ⁊ ei⁹ nos
fieri p̄ticipes voluiſti. Sz q̄ eccl'ia dū pegri
nat̄ in hac via ſp̄ eſt in ɔtinua pugna ɔ̄ dia-
bolū ⁊ mūdū ⁊ carnē: ⁊ cōtinue fluctuat in-
ter mūdanas varietates: q̄ ſp̄ impediūt iter
nr̄m ne puentam⁹ ad terminū ⁊ patriā ⁊ ſo-
cietatē btōꝝ: iō in hac ſcda ⁊ vltima p̄te pe
tit hmōi ipedimēta remoueri ⁊ ɔ̄ diabolū ⁊
carnē ⁊ mūdū ſe roborari. Sz q̄ hoc nō poſſu-
mus obtinere niſi p̄ xp̄m mediatorē dei ⁊ ho
minū iō eccl'ia i hmōi petitiōe iuocat xp̄z in
terponēdo ipm̄ itercessorē. Sz q̄ tria ſunt q̄
ipediūt nr̄m iter ad vitā eternā i hac pegri-
natiōe. Quoꝝ p̄mū eſt culpa quā cōmiſi-
mus. Scdz fragilitas carnis ⁊ corruptio ſen
ſualitatis p̄ quā pctā futura ſine grā vitare
nō poſſum⁹. Tertiū ē pena ꝓ culpis cōmiſ-
ſis debita p̄ quā i purgatorio detinemur: et
iō eccl'ia ad iſta remouēda iuocat xp̄m me-
diatorē ſine cui⁹ meritis ⁊ grā iſta remoueri
nō valēt. Jō ait. O dñe fili dei vnigenite ie-
ſu xp̄e. Et dñe de⁹ agn⁹ q̄ es fili⁹ pr̄is q̄ ſol⁹
tollis pctā mundi: miſerere nobis culpas ⁊
pctā commiſſa dimittēdo. q. d. tu puer xp̄e et
agn⁹ dei pi⁹ ⁊ miſericors q̄ ꝓ pctis nr̄is i cru
ce occiſus ⁊ imolat⁹ es. Jō ad te p̄tinet tolle
re pctā mūdi ⁊ ſoluere et ſatiſfacere ꝓ pctis
oīz nr̄z: et applica merita tue paſſiōis: ⁊ de-
lere ⁊ laua culpas nr̄as i ſanguie tuo. Jtē tu q̄
tollis pctā mūdi. i. ad quē p̄tinet tollere ⁊ re
laxare pctā nō ſolū ſubueniēdo: ſz ⁊ ꝓſeruā
do ⁊ ꝓueniēdo: iō ſuſcipe deꝓcationē nr̄am
ne itez i alia pctā icidam⁹ p̄ grāz ꝓueniēdo
Jtē tu q̄ ſedes ad dexterā pr̄is tanq̄ iudex et
tributor ⁊ diſpēſator ꝓmioꝝ. Miſerere no-
bis penas i purgatorio plenarie remittēdo
⁊ nobis tuā gloriā largiendo. Vñ o dñe ieſu
xp̄e iō inuoco tanq̄ mediatorē ⁊ itercessorē pe-
tēdo ſupradicta: eo q̄ tu ſol⁹ ſupradicta po-
tes facere qm̄ tu ſol⁹ es ſctūs p̄ eſſentiā in-
quātū de⁹: ⁊ p̄ naturā iquātū hō aſſumptus: ⁊
⁊ iō tu ſol⁹ nos potes ſctificare p̄ grām: et a
pctō liberare. Et tu ſol⁹ es dñs vniuerſalis
et heres patris. Jdeo potes noſtras depre-
catiōes exaudire. Et p̄ cōſequens de malis

Tria impediunt iter ad vitam eternam.

futuris ꝯ diabolū ꝛ ꝯ carnē ꝛ mūdū liberas re. Itē in eo sol⁹ altissim⁹ sedēdo a dextris i. in prioribus bonis pr̄is tāq̄ dispēsator: ꝗ remittēdo oēz penā debitā i purgatorio potes nobis dare glīā in celo. Sz q2 dictio exclusiua addita vni ꝑsone nō excludit aliā i actionib⁹ eēntialib⁹: iō subdit, cū spūsctō in glīa dei pr̄is. q. d. Q2 tu xp̄e es sol⁹ sctūs ꝛ dñs altissim⁹ simł cū sctō spū in glīa pr̄is: iō potes oīa supradicta q̄ petim⁹ nobis exhiberꝫ: ꝛ sic pꝫ sufficiēs itelligētia hui⁹ cātici angeloꝝ cū suo additiōe. Et pꝫ ēt itelligētia aliorꝫ triū cāticoꝝ euāgelicoꝝ. s. cātici ꝟginis marie. Et zacharie. Et iusti simeōis. ¶ Hec aūt oīa q̄tuor cātica euāgelica supra exposita cōueniūt in hoc. Q2 vnūquodq̄ eorum agit grās de natiuitate ꝛ aduētu saluatoris ꝑ quē oīa ꝑmissa ꝛ vaticinia ꝛ desideria pr̄iarcharū ꝛ ꝑphetarū fuerāt completa. Et iō eccl'ia q̄tidie frequētat ista q̄tuor cantica: ꝛ distribuit ea cātāda i q̄tidiano officio eccl'iastico in diuersis horis iuxta ꝓprietatē vniuscuiusq3 cātici. Uñ eccl'ia cātat tria cātica sꝫ in fine triū horaꝝ. s. i fine vesperoꝝ ꝛ cōpletoꝝ ꝛ laudū matutinaliū post psal. dd: ad denotandū ꝙ ista cātica sunt euangelica: ꝛ sunt finis et termin⁹ ꝛ cōplementū legis ꝛ ꝑphetarū: q2 lex ꝑ moysen data est: sꝫ grā et ꝟitas ꝑ xp̄m facta est. Et iō eccl'ia grās agēdo cantat ista cātica post psalmū dd. Sꝫ cātat spāliter canticū ꝟginis i officio vesperoꝝ. Primo rōne dignitatis ꝑsone q̄ ꝯdidit ipm. Scdo q2 fuit primū nō solū i dignitate rōne ꝑsone: sꝫ etiā in tpe: q2 fuit prio cōditū. Et iō cātatꝫ i vesperis a q̄b⁹ icipit officium cuiusq3 festiuitatis: Q2 oē officiū a vesperis ꝑmis icipit: ꝛ i secūdis desinit. cāticū aūt zacharie. s. Bn̄dictus dñs de⁹ isrł cātatꝫ i fine laudū matutinaliū: q̄si in crepusculo diei: ꝛ hoc iuxta ꝓprietatē cātici eo ꝙ sicut i crepusculo aurore iam lucifer ē ort⁹: q̄ est stella veneris annūtiās solū de ꝓpinq̄ venturū sup terrā: ita ꝓprie qn̄ zacharias fecit illud cāticū xp̄s adhuc erat i vtero autore. s. ꝟginis marie: sed Joan. baptista ei⁹ nunti⁹ ꝛ precursor iā tūc erat ortus ꝛ nat⁹ tāq̄ annūtiator solis iustitie de ꝓpinq̄ ex vtero virginis nasciturī ꝛ orituri: iō dixit zacharias de Joan. baptista: tu puer ꝑpheta altissimi vocaberis preibis em̄ ante dñm ꝛc. Et infra. Illuminare his qui in tenebris et i vmbra mortis sedēt ad dirigēdos pedes nr̄os in viā pacis. Bn̄ ergo ꝛ merito ecclesia cātat canticū zacharie in aurora. Canticuꝫ vero simeonis cātat ecclesia in fine diei iuxta crepusculū noctis. Et hoc iuxta ꝓprietatē simeonis ꝯditoris illi⁹ cātici. Nam postq̄ oculi ei⁹ viderūt saluatorē mūdi diu pr̄iarchis ꝛ ꝑphetis et toti mūdo desideratū: tūc in fine vite sue positus ꝛ iuxta noctē mortis desiderauit mori: postq̄ i breui sperabat de limbo ꝑ xp̄m educi: ꝛ in regnū celoꝝ intromitti. Et iō dicit Nūc dimittis seruū tuū dñe f̄m ꝟbū tuū i pace ꝛc. Et iō pari mō eccl'ia q̄ iā xp̄z recepit ꝛ videt q̄tidie ꝑ fidē iō i ꝑsona filioꝝ ꝑfectoꝝ q̄ iā bonū certamē certarūt ꝛ fidē cōsummarūt: cupit dissolui a vinculis corpis hui⁹: ꝛ esse in pr̄ia cum xp̄o: ꝛ ideo in hmōi signū ꝛ memoriā cātat eccl'ia cāticū simeonis i fine diei i officio cōpletoꝝ: tāq̄ in cōplemēto nr̄i cursus ꝛ vite: desiderādo requiē ꝛ vitā futurā. ¶ Cāticū aūt angeloꝝ cātat i ꝑncipio misse post introitū et kirie in dieb⁹ festiuis: eo ꝙ i missa reꝑntatꝫ mysteriū icarnatiōis ꝛ natiuitatis ꝛ passiōis ꝛ resurrectiōis ꝛ ascēsiōis xp̄i. Et xp̄s in missa non offertꝫ mortalis: sꝫ iā imortalis ꝛ gl'iosus. Et iō i missa iō ista eccl'ia cōicat cū triūphante: q2 eodē pane angeloꝝ reficitꝫ ista ꝛ illa. Nā eodē pane q̄ illa fruitꝫ facialitꝫ ꝑ clarā visionē ꝛ cōꝑhensionē reficitꝫ ꝛ fruitꝫ ista sacralitꝫ ꝑ fidē ꝛ charitatē in sacro altari: ꝛ iō eccl'ia tāq̄ angeloꝝ socia cātat i missa cāticū eorū dicens. Gloria in excelsis deo ꝛc. Ad quam gloriā nos ꝑducat xp̄s q̄ viuit ꝛ regnat cum patre ꝛ spū sancto ꝑ secula seculorum Amē.

Not. qn̄ ista q̄tuor cantica cātantꝫ q̄re.

¶ Finis expōnū i cātica euāgelica.

¶ Expō Cātici Ambrosij ꝛ Augu.

TE deū laudam⁹ ꝛc. Istud cāticū cātat eccl'ia romana et latina in oīb⁹ festiuitatib⁹ dñi nr̄i iesu xp̄i: ꝛ btē ꝟginis marie et oīꝫ sctōꝝ angeloꝝ: apostoloꝝ martyꝝ ꝯfessoꝝ atq3 ꝟginū i officio matutinali finita. iij. vigilia siue nocturno. Et itulatꝫ canticū Ambro. ꝛ Augu. eo q2 Aug. ꝛ Ambro. cōfecerūt ipm: vt patebit. Sup q̄ q̄dem cātico fui rogat⁹ a q̄dā reuerēdo sacre theologie magistro mihi dilectissimo vt post expositionē septē cāticorum ferialiū ipm exponerē. Et iuxta sanam ꝛ familiarē intelligētiā ad ꝯsolationē oīm sacerdotū ꝛ religiosoꝝ declaratū reddere. Et iō ad honorē dei ꝛ vtilitatē nr̄e sacre reipublice: ꝛ vt tāti viri petitiōi ꝛ deuotiōi satisfacerē: diuino ꝯfisus auxilio hoc canticū in q̄ fides toti⁹ xp̄iane religiōis cōtinetꝫ sufficiētiter exponēdū suscepi. ¶ In cui⁹ q̄dē expositiōe sic ꝓcedetꝫ. Nā prio est vidēdū q̄ de cā ꝛ q̄ spū beat⁹ aug. ꝛ amb. moti fuerūt ad faciēdū ꝛ cātādū hoc cāticū: cū i vtroq3 tēꝑe nō fuit cōsuetū fieri ꝛ cātari nouū cāticū nisi ꝑ aliq̄ magno mysterio vtili toti ꝑplo ꝛ ecclesie. Scdo aūt exponetꝫ litera hui⁹ cātici. Tertio tādē post expōnē videbitꝫ q̄re tota ecclesia cū tanta veneratione ꝛ celebritate suscepit istud cāticū: ꝛ publice precepit ipm cantari in vniuersali ecclesia: cū nō cōtineatꝫ in

Ordo ꝓcedēdi i expoñde hui⁹ cāñ.

no. nec

nec in ve.te.ſicut cetera cãtica q̃ cãtat eccleſia. ¶ Quãtũ ergo ad primũ eſt dicendũ z notãdũ ſm Aug. in libello de ſbis dñi z li. ꝯtrauiũ: qꝛ lꝫ xp̃s a pncipio z ſucceſſiue ꝑmiſerit ad tp̃s z ſm diuerſa tpa eccleſiam affligi ꝑ malos z infideles. Et hoc ĩ vtroqꝫ teſtõ: tñ nõ ꝑmiſit ipſam totaliẽr extingui: ſꝫ ſp ſuſcitauit aliquẽ ſaluatorẽ z defenſorẽ q eã liberaret. Et hoc ĩ vtroqꝫ teſtõ. Nã dum affligeret ĩ egypto ſuſcitauit moyſen q̃ illũ ppl̃m de illa captiuitate liberauit. Et dum affligeret in terra ꝓmiſſiõis ſuſcitauit othoniel z Iepte z gedeõ z ſanſon: z ceteros q̃ illũ pplꝫ liberarũt de manu iſideliũ ⁊c. ¶ Sꝫ multo ampli⁹ z mirabili⁹ hoc fecit xp̃s ĩ no. te. Nã nõ ſolũ ſuſcitauit defenſores ad ꝺfendẽdũ eccl̃iã ſuã: ſꝫ ẽt voluit vt illi q̃ añ fueſrãt atroces ꝑſecutores: poſtea eſſent fideles z ardẽtiores eccl̃ie defenſores z ꝓ eccl̃ia pugnatores z hoc ꝑ ſucceſſionẽ tp̃is ſm q̃ habuit diuerſos ꝑſecutores. Uñ eccl̃ia tres habuit ꝑſecutiões: q̃rũ pria fuit ſtico poſt aſcenſionẽ xp̃i: ꝑ ſcribas z phariſeos inter q̃s Paul⁹ fuit atrocior ꝑſecutor. Sꝫ xp̃s vt obſtinationẽ iudeoꝝ ꝯfunderet: z ꝟitatẽ fidei euãgelice ꝯfirmaret: miraculoſe beatũ Paulũ tãq̃ vas electiõis ſuſcitauit: z ex ꝑſecutore fecit eccl̃ie defenſorẽ z euãgelice fidei ꝑdicatorẽ: vt pꝫ ĩ actib⁹ apl̃oꝝ. Itẽ ſc̃da ꝑſecutio fuit ꝑ ppl̃ꝫ gẽtilẽ. ſ. ꝑ iꝑatores z reges z tyrãnos: ſꝫ ĩ illa ꝑſecutiõe de illomet pplo ſuſcitauit xp̃s martyres q̃ auxerũt et rigarũt eccl̃iã z ꝯfirmarũt eã ſanguine ſuo. Et tãdẽ de nũero iꝑatoꝝ ſuſcitauit magnũ Cõſtãtinũ: q̃ poſt baptiſmũ eccl̃iã xp̃i a ꝑſecutiõe q̃etauit: z eã fauorib⁹ z diuitijs ditauit. Ad cui⁹ exẽplũ oẽs reges terre ſunt ad fidẽ ꝯuerſi. Et ſic dicit Aug. q̃ reges terre q̃ ꝓpter idola ꝑſequebant̃ xp̃ianos poſtea facti xp̃iani ꝓp xp̃ꝫ idola de mũdo deleuerũt q̃ fuit mutatio dextere excelſi: qꝛ ois hũana ptãs ſubiugata eſt iugo xp̃i. Sꝫ poſt cõuerſionẽ ppl̃i gẽtilis diabol⁹ hũani gñis inimicus ſuſcitauit noua bella z diuerſas ꝑſecutiões ꝯ eccl̃iã. ſ. curioſitates phoꝝ z ꝺteſtabiles ſectas h̃reticoꝝ. ſ. arrianoꝝ: manicheorũ: pelagianoꝝ z multoꝝ alioꝝ h̃reticoꝝ. Sꝫ tũc xp̃s de nũero phoꝝ ſuſcitauit Origenẽ. q̃ magnã m̃ltitudinẽ phoꝝ gẽtiliũ ꝑ rõnes naturales ad fidẽ xp̃i ꝯduxit: z cõplures nõ ſolũ h̃reticos: ſꝫ ẽt hereſiarchas ad lucẽ veritatis recõciliauit: vt inq̃t hiero. ĩ li. illuſtriũ viroruꝫ. z Euſe. li. vj. de eccl̃iaſtica hiſtoria. Sꝫ inter ceteros vt dicit poſſidoni⁹ de numero phoꝝ z h̃ticoꝝ ſuſcitauit Aug. ad defendẽdã eccleſiã ſuã. Uñ dicit poſſido. q̃ diuina ꝓuidẽtia creauit iſtũ hoiem q̃ſi q̃ddã ſtupẽdũ ĩ natura hũana vt poſtea ĩ diuina ſcia illuſtrat⁹ oẽm hũanã curioſitatẽ ꝯfunderet z extingueret. Et ꝑ illo ꝑmiſit de⁹ cũ ſe da ipſi etate manicheoꝝ maculari: vt maiori euidẽtia poſſet illã impugnare: z oẽꝫ aliã hereticã prauitatem ab eccl̃ia eliminare: ꝓut poſtea factũ eſt. Uñ nõ ſolũ poſſidoni⁹ ſcriptor hiſtorie beati Aug. ſꝫ ẽt ipemet Aug. dicit ĩ libris ꝯfeſſionũ q̃ q̃cq̃d de magnitudinibus z nũeris z ceteris mathematicis dici põt: ꝑ ſeipm̃ legit z itellexit z nullo tradẽte cognouit. Itẽ de naturis reꝝ z cauſis z pncipijs ſup oẽs coetaneos añq̃ attingeret. xxiij. annũ diſcreuit: z diſputauit z oẽs ſuos mgr̃os ſuꝑauit: imo ſibi diſcipulos fecit. Itẽ dicit q̃ diuina ꝓuidẽtia ꝑmittẽte eodẽ tpe ĩ ſectã manicheoꝝ icidit q̃ negabãt xp̃m eſſe hoieꝫ z ꝟbũ incarnatũ: ſꝫ ſolũ deũ. Et ſic negabãt xp̃m eſſe mortuũ z paſſuꝫ: z ꝑ ꝯñs negabãt totũ myſteriũ nr̃e redẽptiõis z ꝟtutẽ ſacroꝝ ex illa paſſiõe manãtẽ: in q̃ q̃deꝫ ſecta laborauit ꝑ. ix. annos. Itẽ dt̃ poſſidoni⁹ q̃ Aug. eodẽ tpe venit Romã ex africa cum magna caterua diſcipl̃oꝝ ipꝫ ſequẽtiũ: z ibi legit ĩ ſcolis publicis Rethoricã z alias ſciẽtias hũanas ꝑ aliq̃t dies cui⁹ fama fuit diſfuſa ꝑ totã italiã vſqꝫ ad mediolanum. Tũc mediolanẽſes ĩ q̃rũ vrbe ſp floruerat ſtudiũ artis oratorie z ſciaꝝ hũanaꝝ: miſerũt legatos Romã rogãtes vt mitterẽt eis Auguſtinũ: vt legeret in eorũ ciuitate. Tũc romani miſerũt eis Augu. tãq̃ ĩ hũanis diſciplinis tenẽtẽ pncipatũ. Sꝫ accidit tũc tp̃is cũ Aug. cũ igẽti honore in ciuitate mediolani fuiſſet recept⁹: z ĩ ſcolis legere cepiſſet. qõ tũc beatus Ambroſi⁹ illã eccl̃iã miniſtraret q̃ quotidie pplo catholico ꝑdicabat: cui⁹ famã audiẽs Aug. ſtatuit cũ magna diſcipl̃oꝝ caterua poti⁹ cã diſputãdi q̃ audiẽdi ad eũ accederet: cũ q̃ de icarnatiõe ꝟbi multis dieb⁹ diſputauit. Uidẽs aũt beat⁹ Ambroſi⁹ virum humanis ꝟbis inuincibileꝫ recurrit ad diuinã ꝟtutẽ z auxiliũ. Et idixit ſpeciale ieiuniũ ĩ pplo z orõnẽ: vt ĩ ſupno lumine de⁹ Aug. illuſtraret: z ſic accidit poſt ſpatiũ tp̃is z lõgas diſputatiões z altercatiões vt q̃dã die dum btũs Ambroſi⁹ ꝑdicaret: z rões de icarnatiõe ꝟbi explicaret: tũc beat⁹ Aug. illuſtrat⁹ ꝟitatẽ fidei ꝯcipiẽs q̃ſi ſtupefact⁹ z immobilis ꝑmaneret. Et tũc reſipiſcere incipiẽs ſtatuit q̃tidie ꝑdicationẽ bt̃i Ambroſij audire cũ magna hũilitate. Et tãdẽ ĩ fidẽ catholica ſufficiẽter inſtruct⁹ ſtatuit baptizari. Tũc btũs Ambroſi⁹ videns q̃ ꝑ tot mẽſes z dies laborauerat cũ tãta ſolicitudine ꝑ ꝯuerſione illius hois z tãdẽ de⁹ ꝑduxerat ipm̃ ad baptiſmũ: z ꝓuidẽs etiã in ſpũ q̃lr ille hõ debebat oẽs hereſes extirpare: z eccleſiã dei ſuis ſcripturis z predicationibus defendere et ampliare: iñ dũ effudit aquã ſup caput eius: magna voce exclamauit dicẽs. Te deũ laudamus. Et ſic.

Quã de cã z quo ſpũ ãbro. z auguſt. hoc fecerũt cãticũ

eccleſia tres habuit ꝑſecutiones.

Aug.

Not. de origene.

not. ꝺ Aug.

Auguſtini diſciplinis ꝑdiſcẽdꝫ acrimonia.

ambo expleuerũt iſtud canticũ. ¶ Hoc aũt myſteriũ refert beatus datius quartus ab Ambro. Mediolañ. epũs in ſua chronica ſub his verbis dicẽs. Eodẽ tẽpore. ſ. xij. theodoſij maioris anno. cõtigit vt quidã magn⁹ ſapiẽs tñ manicheoꝝ errore ſeductus nomine Auguſtinus: argumẽtis dialecticis ꝛ ſophiſticis armat⁹ venit ad beatũ Ambroſiũ nõ cauſa audiẽdi ſꝫ reprehẽdẽdi grã: ſꝫ cũ btm̃ Ambroſiũ de incarnatione p̃dicãtẽ inueniſſet oblitus ſui ꝛ literarũ olim: ac cognitionũ pallẽs ac tremẽs oĩbus videntibus qui ibi aderãt obriguit. Ac etiã finita orõne ꝛ ammonitione quã ad pplm̃ btũs Ambroſi⁹ adminiſtrabat: primũ ad ipm Auguſtinũ peruenit. Ac btũs Ambroſius cognita ei⁹ ſcia: patefactaqꝫ ei⁹ diſciplina: quid in arte valeret: qualiterqꝫ in fide catholica diſſentiret ꝑ ſpm̃ ſctm̃ cognoſcẽs: qualiterqꝫ fidelis ꝛ catholicus futurus eẽt placidiſſime ꝛ multũ charitatiue eũ ſuſcepit. Itaqꝫ letabaẗ btũs Ambroſius ſuꝑ eũ: ſicut in euãgelio de quodã patre legiẗ: qui cadẽs ſuper collũ filij ſui quẽ perdiderat oſculabaẗ eũ. Tandem non poſt multos dies nutu diuino ſicut multis videntibus ꝛ ſibi cõſentientibus palã aberrauerat: ſic in fontibus q̇ beato Joãni aſcribunẗ deo opitulãte a btõ Ambroſio cũctis fidelibus aſtãtibus ꝛ vidẽtibus in nõie ſancte ꝛ indiuidue trinitatis baptizatus ꝛ cõfirmat⁹ eſt: in q̇bus fontib⁹ ꝓut ſpiritusſanctus dabat eloqui illis. Te deũ laudamus decãtãtes: cũctis q̇ aderãt audientib⁹ ꝛ videntibus ſimulqꝫ mirãtib⁹ poſteris ediderũt. Qđ ab vniuerſa eccl'ia catholica vſqꝫ hodie tenetur: ꝛ religioſe decantatur: ꝛ quaſi ditati multis diuitijs ꝛ ineſtimabilib⁹ margaritis mutuo in deo delectãtes cũ grãrũ actione cibũ ſumẽtes ꝛ magno gaudio gauiſi cõfortati ſũt. Hec dati⁹ lib. x. ſue chronice. c. j. Ex ſupradictis ꝟbis oñdit Dati⁹ coſmagraph⁹ q͛ aug. añq͂ veniret ad baptiſmũ iã erat i oĩ ſcia famoſiſſim⁹. Scđo q͛ erat fedo errore ꝛ fermẽto manicheoꝝ maculat⁹. Tertio q͛ ſola ꝟtute ſpũſſcti ꝛ nõ hũana ſcia fuit a btõ Ambroſio cõuict⁹ ꝛ illuſtrat⁹. Quarto q͛ ſuꝑmo gaudio letat⁹ ẽ btũs Ambroſi⁹ i ei⁹ ꝯuerſione. Et h̓ idẽ dĩ poſſidoni⁹ q͛ grãde feſtũ fecit btũs ambro. i vrbe mediolañ. i illa die celebrari q̄ſi nouũ filiũ ꝛ athletã ꝛ defenſorẽ illa die eccl'ia genuiſſet: ꝛ nouum ꝯ hereticos pugnatorẽ parturiſſet. Quinto etiã oſtendit dati⁹ q͛ btũs ambroſi⁹ in ſpũ ꝓphetico ꝓuidit qualis ꝛ quãtus erat augu. futurus in eccleſia dei. Sexto q͛ tã btũs aug. q͂ beat⁹ ambro. ſpũſctõ illuſtrati confecerunt illud canticũ. ſ. Te deũ laudamus: ꝛ ꝑ ꝯña dicta i hoc cãtico fuerunt a ſpũſctõ eis infuſa. Septimo oſtendit q͛ btũ ꝛ aug. a p̄cipio huius baptiſmi recepit non ſolũ gratiaꝫ gratũ facientẽ: ſꝫ etiã dona ſpũſſcti ad intelligẽdas ꝛ exponẽdas ſacras ſcripturas: ꝛ per ꝯña habuit ſciam īfuſam: q͛ ex tꝑe ꝯteſſus ꝛ ꝓfundiſſima miſteria i hoc cãtico: imo ꝓphetice locut⁹ ẽ: ꝓut videbiẗ in expoſitione et in fine eiuſdẽ. Ex ſupradictis ḡ pꝫ vñ ꝛ q̄ de cauſa ꝛ quo ſpũ ambro. ꝛ aug. cõfecerũt iſtud canticũ. ¶ Ex ſupdictis etiã ꝟbis Datij ꝛ poſſidonij põt rñderi ad id qđ queriẗ i p̄ncipio ſcꝫ q̄re in ꝯuerſione vni⁹ ſoli⁹ hõis cantandũ eſt nouũ cãticũ: cũ nõ fuerit ꝯſuetudo in ſcriptura vtriuſqꝫ teſti nouũ cãticũ fieri niſi ꝓ aliq̄ magno myſterio vtili toti pplo ꝛ eccleſie. Ad qđ reſpondeẗ verũ eſt: q͛ in eccl'ia vtriuſqꝫ teſti nõ factũ: nec cãtatũ eſt nouũ cãticũ niſi ꝓ grãrũ actiõe alicui⁹ magni myſterij et bñficij ſcti vel reuelati. Et ſic moyſes cũ toto pplo cãtauit ꝛ ſcripſit illđ cãticũ. Cãtem⁹ dño glorioſe ꝛc. ꝓ bñficio liberatiõis de egypto ꝛ de mari rubro: ꝛ ꝓut figurabat vl'em redẽptionẽ ꝑ xp̄m faciendã. Et ſic etiã anna cãtauit cãticũ nouũ i natiuitate ſamuelis: eo q͛ nõ ſolũ ꝓuidit ſamuelẽ futurũ ꝓphetã ꝛ rectorẽ illi⁹ ꝓpli: ſꝫ etiã ꝓuidit xp̄m futurũ redẽtorẽ ꝑ ſamuelẽ figuratũ: vt pꝫ. j. reg. ij. Et ꝓut fuit expoſitũ i eodẽ cãtico: ꝛ ſic etiã Eſaias fecit nouũ cãticum Eſa. xij. eo q͛ fuit ipi reuelat⁹ aduẽt⁹ xp̄i in carnẽ ꝛ myſteriũ nr̄e future redẽptionis vt ibidẽ expoſituꝫ eſt ꝛ ita etiaꝫ Ezechias fecit nouũ cãticũ ꝓ ſua liberatiõe: inquãtũ figurabat nr̄aꝫ redẽptionẽ: ꝛ ita etiã tres pueri cãtarũt cãticũ nouũ ꝓ ſua liberatiõe de camino ignis ardẽtis: ꝓut ibidẽ expoſitũ ẽ: ita ẽt in nouo te. ꝟgo maria tympaniſtria nr̄a cãtauit nouũ cãticũ in ꝯceptiõe ſaluatoris agẽdo grãs: q͛ ſaluatorẽ quẽ p̄triarche ꝛ ꝓphete cecinerãt futurũ ipſa ꝯceperat: ita ẽt zacharias cãtauit nouũ cãticũ i natiuitate ioãnis bap. eo q͛ erat ãnnũciatur⁹ ſaluatorẽ i deſerto ꝛ paratur⁹ vias ei⁹. Et ita ẽt angeli cãtarũt gl'ia i excelſis i natiuitate ſaluatoris. Lu. ij. Et ẽt ſimeõ iuſt⁹ cãtauit nouum cãticũ: q̄ñ vidit ac tenuit xp̄m i vlnis ſuis dicẽs. Nũc dimittis ſeruũ tuũ dñe ꝛc. Sicut ḡ anna cãtauit nouũ cãticũ in natiuitate filij ſui ſamuelis: eo q͛ dñs abſtulerat ab ea opprobriũ ſterilitatis ꝛ ꝯuitioꝝ emule ſue: ꝛ q͛ ꝓuidit ſamuelẽ ꝓphetã ꝛ rectorẽ ppl'i iſrl' et p̄ncipalr̄ q͛ ꝓuidit i ſpũ xp̄ꝫ vl'eꝫ futuꝝ redẽptorẽ. ita ḡ ꝑiter⁹ eccl'ia ꝑ annã figurata cãtauit nouũ cãticũ i regñatiõe ꝛ baptiſmali natiuitate btĩ Aug. eo q͛ ꝓuidit btũs Ambro. i ſpũ q̄lr̄ illa die eccl'ia ſpũalr̄ genuerat vnũ filiũ q̇ eã debat liberare ab opprobrio ꝛ incurſib⁹. hreticoꝝ: ꝛ ſuis ſcripturis ꝛ ꝓdicationib⁹ eccl'iã debebat ãpliare. Itẽ ſicut zacharias cãtauit nouũ canticũ in natiuitate io-

Poſſidoni⁹.

Not.

Q̃s

Rñſio.

Figura beatiſſimi auguſti.

annis bap. eo q̄d plenꝰ ſpū ſctō p̄uidit ipſum p̄curſorē dn̄i dicēs. Bn̄dictꝰ dn̄s deꝰ iſrł ꝛc. Ita p̄ꝛiter btūs Amb. cātauit nouū cātičū in baptiſmali natiuitate btī Aug. eo ꝙ p̄uidit ip̄m futurū xp̄i p̄dicatorē ꝛ viaꝝ xp̄i directorē. Nā ſicut ioānes bap. fuit p̄curſor xp̄i p̄parādo corda hoīm ad xp̄m recipiēdum: ita aug. fuit ſucceſſor in declarādis ſcripturis ꝛ hereticis expugnādis: ꝛ liberādo eccl̄iā ab īcurſorib9 eoꝝ: ꝛ ad ꝯfirmāda corda fideliū in fide xp̄i: ꝑut poſtea cōpertū ē ꝛ ꝑut diffuſe īfra videbit̄. Hec ḡ cā vn̄ fuit motus btūs Amb. ad cātādū iſtō cātičū ꝛ q̄re placuit diuine ꝓuidētie vt ī natiuitate baptiſmali btī aug. nouū cātičū ī eccl̄ia cātaret̄ ꝛ ꝯfiteret̄ q̄ſi diceret btūs amb. Te deū laudamꝰ. i. tota eccl̄ia laudat deū: q2 labor meꝰ nō fuit caſſꝰ nec vanꝰ: q2 iſte q̇ erat eccl̄ie rebellis tādē ꝯuenit ad baptiſmū: ꝛ factꝰ ē eccl̄ie filiꝰ. Itē q2 iſte q̇ erat eccl̄ie īpugnator ꝛ inimicꝰ erit eccl̄ie defenſor et hereticoꝝ expugnator et extirpator ꝛ totiꝰ eccl̄ie illuſtrator ꝛ amplia tor. Uniuerſa ḡ laudet deū eccl̄ia q̄ hodie talē filiū ī ħ fōte baptiſmatꝫ ḡnauit: ꝛ idō dt poſſidoniꝰ ꝙ grāde feſtū fecit btūs amb. illa die in ppl̄o medioln̄. ꝛ eccleſia celebrari in cōuerſione illius viri ꝑ quē eccleſia erat tot ꝛ tāta bona receptura. His ergo habitis cum dei auxilio ad expōnē huiꝰ cātici accedamꝰ.

Te deum laudamus.

ß ꝯſ. d.iiij. c.vlt. ꝛ.xvi. q.i. c. Fuerſtimi ni. Diuiſio cātici huiꝰ.

¶ Pro huiꝰ cātici expōne ꝛ diuiſiōe eſt p̄rꝰ aduertēdū ꝙ ſicut ī ħ cātico ſic̄ ꝯtinent̄ mł̄ta myſteria ꝛ officia: ita mł̄tiplr̄ pōt diuidi. Nā vno mō amb. ꝛ aug. laudāt deū agēdo gr̄as ꝓ bn̄ficijs receptꝭ: ꝛ petūt bn̄ficia futura. Et ſic pōt diuidi ħ cātičū ī duas p̄tes p̄ncipales. Nā p̄rio laudāt deū trinū ꝛ vnū gubernatorē ꝛ creatorē ꝛ gl̄ificatorē agēdo gr̄as ꝓ bn̄ficijs creatiōis ꝛ gubernatiōis ꝛ vl̄is redemptiōis. Scd̄o petūt vt vl̄is redemptio ſubueniat oībꝰ filijs eccl̄ie et oēs p̄ticipemꝰ bn̄ficiū redēptiōis ꝛ gl̄ificatiōis. Scd̄a pars erit ibi. te ḡ q̄s ꝛc. Scd̄o mō iſtū cātičū pōt ꝯſiderari inq̄ſtū ī eo Amb. ꝛ Aug. in ꝑſona eccl̄ie: ꝛ ad īſtructionē oīm fideliū ꝯfitēt̄ oēꝫ catholicā ꝟitatē. Et ſic pōt diuidi ī duas p̄tes. Nā in p̄ria ꝯfitent̄ oēꝫ ꝟitatē catholicā p̄tinētē ad deū ī ſe q̄ ad nr̄aꝫ creationē ꝛ gubernationē. Scd̄o ꝯfitent̄ oēs ꝟitates catholicas p̄tinētes ad xp̄m deū incarnatū neceſſarias ad nr̄aꝫ redēptionē et iuſtificationē. Scd̄a erit ibi. Tu rex gl̄ie xp̄e. Tertio pōt ꝯſiderari ħ cātičū inq̄ſtū in eo ꝯtinet̄ triplex ꝯfeſſio ad noſtrā iuſtificationē. ſ. ꝯfeſſio fidei ꝛ latrie ꝛ penitētie. ſine q̄ nēo p̄t iuſtificari: vt patebit in fine expōnis. Et ſic iſtud cātičū pōt diuidi in tres p̄tes. Nā ī p̄ria fit ꝯfeſſio vere fidei. In ſcd̄a ꝯfeſſio latrie. In tertia āt ꝯfeſſio ꝑnie.

ſcd̄a ibi. Per ſingulos dies. tertia ibi. Dignare die iſto. Sꝫ q2 laudādo deū agēdo gr̄as ꝓ vniuerſis bn̄ficijs receptis ꝛ petēdo gr̄am ꝛ auxiliū ꝓ bn̄ficijs futuris: de neceſſitate cōfitemur oēꝫ catholicā ꝟitatē ad nr̄aꝫ inſtructionē: ꝛ ꝯfitēdo oēꝫ catholicā ꝟitatē neceſſario facimꝰ triplicē ꝯfeſſionē. ſ. fidei latrie ꝛ ꝑnie. Idō p̄ria diuiſio ꝯtinet ſcd̄aꝫ ꝛ t̄tiā. Idō p̄cedēdo ſꝫ p̄mā diuiſionē ī hac expōne includemꝰ ſcd̄ā ꝛ tertiā. Nā nēo p̄t iuſtificari ꝑ triplicē ꝯfeſſionē q̄n ꝯfitea t̄ oēm ꝟitatē: et agat gr̄as ꝓ bn̄ficijs receptis: ꝛ petat futura: ꝑut magꝫ d̄clarabit̄ exponēdo l̄raꝫ ꝛ ī fine totiꝰ expōnis. Et idō p̄cedamꝰ ſꝫ p̄mā diuiſionē inq̄ſtum p̄ncipalr̄ duo faciūt amb. ꝛ Aug. Nā p̄rio laudāt deū creatorē ꝛ redemptorē agēdo gr̄as ꝓ bn̄ficio creatiōis ꝛ redēptiōis. Scd̄o petūt ī ꝑſona eccl̄ie p̄ticipare bn̄ficiū redēptiōis ꝛ gl̄ificatiōis ꝛ ī eis ꝑſeuerare ꝛ ꝑficere: ibi: Te ḡ q̄s. ¶ Quātū ad p̄rimū duo faciūt Amb. ꝛ aug. Prio eni laudāt deū trinū ꝛ vnū creatorē ꝛ gubernatorē agēdo gr̄as ꝓ bn̄ficio creatiōis memorādo bn̄ficia q̄ receperūt ꝑ creationē: ꝛ ꝯtinue recipiūt ꝑ gubernationē. Scd̄o laudāt xp̄ꝫ deū incarnatū creatorē ꝛ redēptorē ꝛ gl̄ificatorē agēdo gr̄as ꝓ bn̄ficio nr̄e redēptiōis et gl̄ificatiōis: ibi. Tu rex gl̄ie xp̄e. ¶ Sꝫ q2 dictū ē ꝙ nēo p̄t deū laudare nec agere gr̄as ꝓ bn̄ficijs receptꝭ niſi p̄rꝰ ꝯfitea t̄ eiꝰ nobilitatē ꝛ ꝑfectionē ꝛ mēoret bn̄ficia collata: eo ꝙ cōfeſſio fidei p̄cepit latriam: vt patebit: idō amb. ꝛ aug. ī ꝑſona totiꝰ eccl̄ie laudādo deū cōfitēt̄ eiꝰ nobilitatē ꝛ excellētiā ꝛ ꝑfectiōes ꝛ bn̄ficia: ꝛ ſic tria faciūt ī hac p̄ria p̄te. Nā primo laudāt ꝛ ꝯfitēt̄ vnū ſolū deū gubernatorē: et creatorē oīm. Scd̄o oñdūt q̄lr̄ deꝰ p̄āplrꝰ ꝛ ꝑfectꝰ laudat̄ ab āgelis btīs in eccl̄ia triūphāti. Tertio ꝯfitent̄ ꝛ laudāt deū trinum ꝛ vnū ī hac eccl̄ia exp̄mēdo myſteriū trinitatꝭ ſcd̄m ibi. Tibi oēs angeli. tertiū ibi. Te ꝑ orbē terraꝝ. Sꝫ q2 ī hac p̄ria p̄te laudāt deum dn̄m ꝛ p̄rem: idō iſti tres t̄mini. ſ. deꝰ dn̄s ꝛ p̄r ſunt d̄clarādi: q2 quādā diſtinctionē īportar̄ videt̄. Ad cuiꝰ itellectū ē aduertēdū p̄rio ꝙ iſtō nomē deꝰ d̄r a theos grece q̄d idē eſt q̄d ſpeculabile et īſenſibile ꝛ actꝰ purꝰ ꝛ īmaterialis ꝛ q̄d ꝑ ſe itelligibile latine. Et iſto mō d̄t q̄d vnū ſolū ꝛ īdepēdēs ꝛ īfallibile ꝛ eternū: ꝛ vnū neceſſe eē īpoſſibile al̄r ſe h̄re. Sꝫ q2 deus vt ꝓbat Ari. ꝛ ꝯmētator. xij. meta. et Auicēna ꝛ algazel ī ſua meta. imo ſꝫ Dam. d̄r pelagꝰ ꝛ fōns oīꝫ ꝑfectionū eſſentialr̄. Et iſto mō nō ē niſi vnꝰ ſolꝰ deꝰ vt ꝓbāt oēs ſup̄dicti ꝛ ꝓbāt oēs doctores ſup. j. ſn̄iaruꝫ. d. ij. Itē iſtō nomē dn̄s d̄r a dn̄ando: q̄d idē ē q̄d totā domū diſponere: regere ꝛ gubernare ad ſuā volūtatē ꝛ arbitriū: ꝛ ꝓpter ſeipſum nō neceſſit idō p̄curator aut filius nō dicitur do

p̄rio.

Not.

o. due ħ noſmine deus.

no. de hoc noīe dn̄s.

min⁹ dom⁹: licet totā domum diſponat ⁊ re-
gat ⁊ gubernet: ſ; qꝛ h̄ nō facit ꝑpter ſe: nec
ad nutū ſuū: ſ; ad nutū ⁊ p̄ceptū ⁊ ad volūta-
tē dn̄i dom⁹ ⁊ patriſfamilias: iō nec ꝓcura-
tor: nec fili⁹: nec ſeru⁹ dr̄ dn̄s dom⁹: ſ; ſol⁹ il-
le ꝑpter quē et ad cui⁹ nutū fiunt oia. Qꝛ ḡ
ſol⁹ de⁹ ꝑ ſe gubernat et regit vniuerſum: a
q̄ depēdet celū ⁊ tota natura in eēndo ⁊ gu-
bernādo: ⁊ ꝑpter quē tanq̄ ꝑꝑ amatū ⁊ d̄ſi-
deratū oēs itelligētie mouēt orbes: ⁊ regūt
oia iſta inferiora: vt inq̄t Ariſto. ij. meta. Et
oēs angeli faciūt v̄bū. i. p̄ceptū ei⁹ ad audiē-
dā vocē; ſermonū ei⁹ vt pt; pſal. ciij. Et iō ſi-
cut eſt vn⁹ ſol⁹ dn̄s vniuerſi: ⁊ ſicut non pōt
eē niſi vn⁹ de⁹: ita nō pōt eē niſi vnus dn̄s et
reges vn⁹ princeps ⁊ dux hui⁹ exercit⁹ ⁊ totius vni-
ſolos uerſi vt ꝓbat Ariſto. xij. meta. Jō improp̄e
prie ⁊ valde equoce reges et p̄ncipes mūdi dn̄r
dicuꝛ dn̄i: qꝛ nō a ſe habēt ptātē: ſ; a deo: nec ꝑꝑ ſe
dn̄i. regūt ſ; ꝑpter deū q̄ eſt dn̄s vl̄is oi; cui oēs
Sene ſūt reddituri rōnē. Vn̄ ſeneca i thieſte. Vos
ca. quib⁹ rector maris atq; terre Jus dedit ma-
gnū necis atq; vite. Poīte inflatos tumidoſq;
q; vult⁹. Quicq̄d a vobis minor extimeſcit.
Maior hoc vobis dimin⁹ minaꝛ. Omne ſub
regno grauiore regnū ē ⁊c. Hoc aūt idē ma-
gis explicaꝛ Sapiētie. v. ⁊. vj. ꝑ totum. Et ſic
p; q̄lr ſicut eſt ſol⁹ deus: ita eſt vn⁹ ſol⁹ dn̄s
vniuerſi gubernator ⁊ rector. Jtē iſtō nomē
pr̄ dicitꝛ a patyr grece qd̄ eſt idē qd̄ p̄ncipiu;
latine. Et iō genitorē vocam⁹ patrē: eo q̄ eſt
Not. p̄ncipiū ḡnationis actiuū: ⁊ genitricē voca-
de h mus matrē: eo q̄ eſt quaſi materia ⁊ princi-
noie piū paſſiuū in tali naturali ḡnatiōe. S; im-
pat. proprie et equoce genitor carnalis dicitꝛ pr̄:
qꝛ l; ſit principiū paticulare ⁊ immediatum
in ḡnatiōe: tn̄ hoc nō agit niſi i v̄tute corpo-
rū cleſtiū: ⁊ maxie ſolis: qꝛ ſol ⁊ hō generāt
holem. ij. de aia. Et iō ph̄i et poete vocarūt
ſolē patrē holmq; deoꝝ. S; adhuc ſol valde
equiuoce vocaꝛ pater: qꝛ l; ſit principiū oim
ḡnabiliū ⁊ ſpāliter holm: tn̄ hoc non h; a ſe
ſ; a deo qui ē p̄ncipiū. Jtē l; ſol cōcurrat ad
ḡnationē corporis: tn̄ non ad ꝓductionē aie
rōnalis niſi ſol⁹ de⁹. Jtē l; oia ḡnabilia ⁊ cor-
ruptibilia dependeant a corꝑib⁹ ⁊ intelligē-
tijs celeſtib⁹ q̄ ad formā: tn̄ nō quo ad mate-
riam primā: qꝛ oia agētia creata p̄ſupponūt
iſtā: ⁊ ſic materia p̄ma ⁊ aia itellectiua ⁊ ce-
lū a ſolo deo pn̄t produci ꝑ ſola; creationē q̄
eſt p̄ncipiū oi; in ḡne cauſe efficiētis forma-
lis ⁊ finalis: ⁊ qꝛ a ſolo deo depēdēt oia crea-
ta ſm̄ totū ſuū eſſe: ideo ſolus de⁹ dr̄ ver⁹ pr̄
⁊ p̄ncipiū oi;: qꝛ ab ipſo patrata ⁊ p̄ncipiata
Boe- ſunt oia. Et iō dicit Boeti⁹. iij. de cōſo. carmi-
tius. ne. v. q̄ ſicut de⁹ eſt vn⁹ in gubernādo ita eſt
vn⁹ ſol⁹ pr̄ in creādo. vn̄ ait. Omne holm ge-
nus in terris ſimili ſurgit ab ortu. Vnus eni͂
rerū pr̄ eſt: vn⁹ cūcta miniſtrat. Jlle dedit ce-

lo radios dedit cornua lune ⁊c. Et ad iſtū in-
tellectū ait ſaluator Mat. xxiij. patrē nolite
vocare vobis ſuꝑ terrā: vn⁹ eſt pr̄ vr̄ q̄ in ce-
lis eſt. ⁊ ſic ēt dr̄ in ſymbolo eccl̄ie. Credo in
vnū deū pr̄em ōipotētē ⁊c. Et ſic pt; q̄ ſicut
eſt vn⁹ ſolus de⁹: ita vn⁹ ſol⁹ dn̄s ⁊ pr̄ laudā-
dus ⁊ colēd⁹. Jſtas ḡ tres ꝓprietates cōtinu-
les cōfitenꝛ in primis de deo Amb. ⁊ Aug. ſ.
q̄ vn⁹ eſt ſol⁹ de⁹ ⁊ dn̄s ⁊ pr̄ oim. agēdo gra-
tias ꝓ bn̄ficijs receptis. Et hoc in ꝑſona to-
tius eccl̄ie. Vn̄ vidēs btūs Amb. q̄ de⁹ com-
pleuerat deſideriū ſuū. qꝛ deduxerat Augu.
ad baptiſmū ꝓ q̄ tantū laborauerat. Et p̄uiſ-
dens in ſpū. q̄lr iſte debebat eſſe defenſor ec-
cleſie ⁊ diſſipator herencoꝝ et dilucida-
tor toti⁹ ſacre ſcripturꝛ: iō i ꝑſona toti⁹ eccl̄ie
agens gr̄as vni ſoli deo exclamauit dicens.

Te deum laudamus.

¶ Nō dixit nos deos laudamꝰ: ſ; te vnū ſo- d ꝯſe.
lū deū laudam⁹ ꝓ tātis bn̄ficijs receptis ſup. d. iij.
Et cōfitēdo vnū ſolū deū agit gr̄as ꝓ tantis c. viii.
bn̄ficijs: qꝛ in illa die magna bn̄ficia recepit
tota eccl̄ia ꝑ ꝯuerſione; illi⁹ hois. Tūc aūt
Aug. exiſtēs in fonte baptiſmatis reſpōdit.

Te dominum confitemur. xxiij.

¶ Quaſi dicens. tu Ambroſi vnū ſolū cōfite- q. i.
ris deū et p̄dicas ipm̄ eē laudandū ⁊ colēdū quid
Et ego ꝯfitēdo fidē meā cōfiteor ipm̄ deū eē culpat ⁊
vnū ſolū dn̄m ⁊ gubernatorē toti⁹ vniuerſi. d. iij.
Et h̄ aſſero ⁊ cōfiteor ꝯtra multos gētiliū q̄ c. q. ?
negāt diuinā ꝓuidētiā ſe extēdere ad actus
holm: ⁊ ad iſta inferiora: ⁊ ꝯ manicheos q̄ di-
cūt deū eſſe dn̄m ⁊ gubernatorē ſolū reꝝ inui-
ſibiliū: ⁊ dicūt diabolū eſſe dn̄m et rectorem
hui⁹ mūdi iferioris. Et ſic Aug. ꝯuerſus ad
deū dixit. Te dn̄; ꝯfitemur. i. ſicut ꝯfitemur
te eē vnū ſolū deū: ita vnū ſolū dn̄; ⁊ diſpēſa-
torē ⁊ rectorē ⁊ gubernatorē et ꝓuiſorē toti⁹
vniuerſi. Tūc aūt beatus Ambroſi⁹ ſubdit.

Te eternū patrem oīs terra veneratur. x. qd.

¶ Quaſi diceret aug. te ꝯfiteꝛ dn̄m ⁊ guber- xiij.
natorē vniuerſi. Et ego ſil̄r cū eccl̄ia te ꝯfite- ſam.
bor pr̄e; ⁊ creatorē vniuerſi: a q̄ tanq̄ ab vno
ſolo p̄ncipio oia ex tpe depēdēt ꝑ creationē
quo ad totū ſuū eē in genere cauſe efficien-
tis formalis et finalis: quod eſt ꝯtra Ariſto-
te. ⁊ alios ph̄os et oēs gētiles: q̄ putāt mun-
dum fuiſſe ab eterno: iō ois terra. i. oēs fide-
les terre te veneranꝛ tanq̄ patrē oi;. ¶ No-
ta q̄ multi dicūt q̄ ambro. in hoc cantico ſo-
lum locut⁹ ē in p̄ncipio dicēs. Te deū lauda-
mus. ⁊ Aug. ꝓſecut⁹ eſt totū reſiduū vſq; in
finē ꝯfitēdo fidē ſuā: ſicut teneꝛ adulti ore ꝓ-
prio ꝯfiteri fidē ſuā publice qn̄ baptizantur
Et ſic ſm̄ iſtos hoc canticū totum eſt ꝯfeſſio
fidei beati Aug. quā ꝓfeſſus ē i baptiſmo: ſ;
qꝛ coiter teneꝛ q̄ ambo alternatim fecerūt h̄
cāticū vnuſquiſq; ꝓferēdo ſuā ſententia;: vt

ſic pcedem⁹ in ei⁹ expoſitiõe referẽdo.ſingu
Du- la ſingulis. ¶ Sʒ dubitaṫ:nã lʒ pria pſona di
bium. caṫ pater etern⁹ reſpectu filij eo ꝙ ab eterno
S pducit ṽbũ:tñ tota trinitas vn⁹ de⁹ non dr
dñs:nec pr̃ etern⁹ toti⁹ vniuerſi:qꝛ iſta ſunt
relatiua ex tpe:⁊ iõ ſicut mũd⁹ nõ ẽ etern⁹:
ita de⁹ nõ ẽ etern⁹ dñs ⁊ gubernatoꝛ ⁊ pr̃ ei⁹
ſʒ ex tpe Uel eſt dicẽdũ ꝙ pr̃ nõ ſumitur hic
eſſẽtialr̃:ſed pſonalr̃ reſpectu filij. Ad hoc
rñdeṫ ꝙ pr̃ in hoc loco ſumiṫ eſſẽtialiter re-
ſpectu toti⁹ vniuerſi:ſʒ ly eternum nõ deter
minat:nec ꝯnotat paternitatẽ ⁊ relationem
Rñſio. ſʒ diuinã ſubſtãtiã ⁊ deũ eſſẽtialr̃.q.d. ſicut
vniuerſalis eccl'ia te cõfiteṫ eternum ⁊ vnũ
deum ab eterno ita te veneraṫ vnum dñm ⁊
patrẽ ex tpe:ideſt te deũ eternũ cõfiteṫ dñm
⁊ patrẽ ex tpe et iſte modus ſeruaṫ qñqꝫ in
ſacra ſcriptura.Et ita dr pſal.lxxij .De⁹ aũt
rex noſter añ ſecula opatus eſt ſalutẽ in me
dio terre.Unde manifeſtum eſt ꝙ ly añ ſecu
la nõ determinat ly rex noſter:nec ly opat⁹
eſt ſalutem in medio terre:ſed determinat ly
deus.i.deus qui ante ſecula poſtea fact⁹ ho
mo et rex noſter operatus eſt ſalutem in me-
dio terre.Itẽ iſte modus ſeruaṫ pſal.lxxxix.
cum diciṫ.Domine refugium factus es no-
bis:a generatione in generationem. Priuſꝙ̄
formareṫ terra ⁊ orbis a ſeculo et in ſeculum
tu es deus.Tunc manifeſtum eſt ꝙ de⁹ nõ
fuit de⁹:nec refugium nr̃m ab eterno.Priuſ
ꝙ̄ mõtes fierent ⁊ formareṫ terra:⁊ orbis:ſi
cut intelligebãt origeniani hunc paſſum:ſʒ
ſic eſt legenda et pũctuanda ⁊ intelligenda
iſta litera ſcʒ tu dñe qui nunc es dñs nr̃:es
deus in ſeculum.Priuſꝙ̄ mõtes fierẽt:et or
bis formareṫ:ſed ex tẽpore per creationẽ et
redẽptionem factus es refugium noſtrũ. Et
iſto modo eſt intelligendus iſte paſſus in h
cantico.Nã illum quem cõfitentur eẽ vnum
deum immortalẽ:et eternũ ab eterno illũ eũ
dẽ cõfiteṫ eẽ dñm et patrẽ vniuerſi ex tpe.
Põt etiã dici ly eternum patrẽ capi pſona-
liter:quẽ ſimul cũ filio ⁊ ſpũſctõ ois terra ve
neraṫ:qꝛ ſicut opa trinitatis eẽntialia ſũt in
ſeparabilia ad extra ita cult⁹latrie nõ ſepat
pſonas in diuinis.qꝛ deo eẽntialr̃ debeṫ.Sʒ
melius videṫ ꝙ ly patrẽ teneaṫ eẽntialr̃ re-
ſpectu vniuerſi:eo ꝙ infra fiet ſpãlis et ex-
preſſa cõfeſſio de myſterio trinitatis:ſed hic
exprimiṫ myſterium creationis.q.d.Amb.ſi
cut te ꝯfitemur vnũ deum ⁊ dñm gubernato
rẽ:ita ois terra iam veneratur eternũ pr̃em ⁊
creatorẽ:qꝛ totus ppl's gẽtilis iam venit ⁊ ve
niet ad fidem:qui confiteṫ creationẽ mundi
quã añ negabat.quam fidẽ maxime confir-
mauit Augu.iſte in ſcriptis in p̃dicationib⁹
ſuis.Et iõ ſubdit Auguſti.tu Ambroſi dicis
ꝙ terra iam generaṫ vnũ deũ ⁊ vnum dñm ⁊
pr̃em creatorẽ.Et ego dico tibi ꝙ perãpli⁹ ⁊
pfecti⁹ veneraṫ de⁹ in celis ab angelis tan-
ꝙ̄ dñs ⁊ creatoꝛ:⁊ ſic conuerſus ad deũ dicit

Tibi omnes angeli:tibi celi ⁊ vni uerſe poteſtates.

Tibi cherubin ⁊ ſeraphin inceſſa- bili voce pclamant. Sctũs:ſctũs: ſctũs dñs deus ſabaoth.

xxiv. iij. d. ſi q̄d i glo. Apoc iiij. eſa. vi. h

¶ Ad cui⁹ intellectũ eſt valde aduertẽdũ ꝙ
illud participiũ ſanct⁹ eſt preteriti temporis
ab iſto ṽbo ſancio:qđ idẽ eſt qđ recte vitã et
actus humanos dirigere ⁊ ordinare. Et iõ
leges impatorũ ⁊ plebiſcita dr̃ ſanctiões.i.
recte ordinatiões:eo ꝙ recte ordinãt act⁹ hu
manos:⁊ ſic ergo ille hõ dr ſanct⁹: q̇ eſt bñ or
dinat⁹ in actib⁹ ⁊ opatiõib⁹ ſuis:⁊ bñ iſtituit
⁊ ordinat vitam ſuã.Et ſic ſanctitas dicitur
q̇dã iuſtitia ⁊ vita iuſta ⁊ iuſte ordinata ⁊ re Quis
gulata.Et ſic illos vocam⁹ ſanctos in eccl'ia dr ſan
q̇ iuſte ⁊ ordinate vixerũt ſm legẽ dei:ſed qꝛ ctus.
volũtas dei lucet in diuina lege:iõ ille diciṫ
iuſtus et ſanctus qui conformat voluntatem
ſuam cum diuina voluntate: ⁊ ſubordinat ſe
diuine volũtati ſeruãdo diuinã legem..Et ſic
ptʒ qualiter ſanctitas dicit quendã ordinem
ad deũ ⁊ quandã cõformitatem:⁊ p ꝯñs dicit
quandã iuſtitiã ⁊ rectitudinẽ. ¶ Sed qꝛ ta-
lis ordo ⁊ ſctitas primo reperitur in deo:ideo
de⁹ eſt prim⁹ iuſtus ⁊ ſanctus in ſe. ¶ Unde tria i
vlterius eſt aduertẽdũ ꝙ tria in primis ꝯſi- pmis
deranṫ in deo.Primo qꝛ eſt primũ ens.Secũ i deo
do quia verum ens. Tertio quia ſummum ꝯſide
bonum ens.Uel ꝙ eſt prima entitas:⁊ pria ranṫ.
veritas:⁊ p̄ma bonitas.Et iõ inquãtũ eſt pri
mũ ens ⁊ act⁹ pur⁹ itelligit:ſed inq̄tũ ẽ p̄mũ
ens verũ intelligit ſeipm̃.Et ſic itelligẽdo di-
cit ⁊ pducit ṽbũ de tota eſſentia ſua.Et ſic
cõicat ṽbo ſuo totã ſubſtãtiã ⁊ eẽntiã:ſed qꝛ
talis pductio fit ſm naturã:iõ verbũ pdu-
ctum diciṫ filius patris dicentis ⁊ gñantis
Item rurſus qꝛ pr̃ nouit ſe in filio non ſolum
eſſe verũ ens:ſed etiã ex cõſequenti eſſe ſum
mum bonum: iõ diligit ſe in filio cui per ge-
nerationem communicat diuinam eſſentiã. ordo i
Et pr̃ ſimul cũ filio diligendo ſe ſpirat ſpm̃ diuis
ſcm̃ cõicãdo ipſi eãdẽ eſſentiã p ſpirationem
q̇ cõicata eſt filio p gñationẽ:⁊ ſic manet iſte
ordo in diuinis pſonis.Nã eadẽ eſſentia et
ſubia q̇ ẽ in pr̃e a ſe:⁊ eadẽ eſt i filio a patre
cõicata p gñationẽ:eadẽ eſt in ſpirituſancto
communicata ab vtroqꝫ p ſpirationem: ſed
quia pater nõ eſt deus per paternitatem:ſed
p diuinã eſſentiã quã habet a ſe:⁊ fili⁹ nõ eſt
deus p filiationẽ:ſed p ſubſtantiã ⁊ eſſentiã
quam habet a patre p generationem:nec ſpi
rituſſanctus ẽ deus p ſpirationẽ paſſiuam:
ſed p eſſentiã quã hʒ ab vtroqꝫ:ideo ſicut in
pr̃e ⁊ filio ⁊ ſpũ ẽ vnã ſola diuinitas ⁊ eſſen-

tia. ita pr̄ ꝛ filiꝰ ꝛ ſpūſſanctꝰ: ſʒ ſunt tres pſone rōne ſuaꝝ ꝓprietatū p quas ꝯſtituūt̄: tñ oēs tres pſone nō ſunt niſi vnus deꝰ p vnā ꝛ eā dē ſubſtātiā ꝛ eſſentiā in eis repertā: qꝛ ſʒ mł tiplicent pſone ꝓpter tres relatiōes: tñ non multiplicat̄ eſſentia: nec ſubſtātia: ſʒ ſit tribꝰ pſonis communicata. Et iō nec etiā multiplicant̄ eſſentialia: ſʒ deꝰ eſſentialiter eſt ꝛ dñs ꝛ ſctūs ꝛ deꝰ: iō ſicut ē eſſentialr̄ tm̄ vnꝰ deꝰ: ita vnus dñs ꝛ vnꝰ ſctūs. Et ſic ſʒ pr̄ ſit ſctūs ꝛ filiꝰ ſctūs ꝛ ſpūs ſit ſctūs: tñ nō ꝓprie ſunt tres ſcti: ſʒ vnꝰ ſctūs. Ex q̄bꝰ pʒ ꝙ in diuinis ē ordo ſimul cū vnitate. Nā inter iſtas tres pſonas eſt ordo inquātū pater eſt a ſe ꝛ filiꝰ a pr̄e ꝛ ſpūſſanctꝰ ab vtroqꝫ: ſʒ eſt vnitas in ſubſtātia ꝛ eſſentia: qꝛ oēs tres pſone cōicāt vnā ꝛ eandem ſubſtantiam ꝛ eſſentiā equaliter: ꝛ ſic manet ordo in tribꝰ pſonis ſimul cū vnitate ꝛ equalitate eſſentie ꝛ maieſtatis: ꝛ ſic talis ordo non tollit vnitatē: nec eq̄litatē maieſtatis: ꝛ iō ſicut pr̄ eſt deꝰ a ſe: ita eſt ſctūs a ſe: ꝛ ſicut filius eſt deus a pr̄e ita ſctūs a patre: ꝛ ſicut ſpūſſanctus eſt deus ab vtroqꝫ ita ſctūs ab vtroqꝫ: ꝛ ſic quelibet pſona dicit̄ eſſentialiter ſancta: ſed tertia pſona dicit̄ cōiter ꝛ ſpecialiter ſancta inquantū eſt finis totius ordinis: eo ꝙ ſanctitas dicit quēdā ordinem in aliquē bonū finē: put ſupradictum ē.

Ordo inter tres pſonas

Sed qꝛ tota beatitudo dei ꝛ glīa conſiſtit in iſto ordine: ſcʒ inquātū deus pr̄ nouit ſe in filio: ꝛ ſimul cū filio diligit ſe in ſpū ſancto: iō oēs angeli cherubin: ꝛ ſeraphin: ꝛ vniuerſaliter oēs bti in patria volentes dare gloriam deo: ꝛ volentes explicare iſtū ordinē in diuinis: in quo conſiſtit tota dei beatitudo inceſſabili voce ꝓclamāt ſctūs: ſctūs: ſctūs. q̄ſi dicāt ſanctus pater quia a nullo: ſed a ſeipſo: ꝛ ſctūs filius qui a patre ꝛ ſanctus ſpiritꝰ q̄ ab vtroqꝫ: ꝛ ſic glorificant ꝛ laudant deū i trinitate. Sed qꝛ oēs angeli nouerāt vnum ſolum deum ꝛ vnū dñm in hac trinitate perſonarū cui debet̄ vna ſola glīa equalr̄ vna beatitudo ideo ſubdunt. dñs deus ſabaoth: quaſi dicant ſanctus pater ſanctus filiꝰ: ꝛ ſanctꝰ ſpiritus: tñ nō niſi vnꝰ deus deꝰ: ꝛ vnꝰ dñs: ꝛ p cōſequens vnus honor ſit patri filio et ſpiritui ſancto: ꝛ ſic oēs angeli in ſua latria explicāt myſterium trinitatis perſonarum cū ſimplicitate diuine eſſentie: in cuiꝰ viſione ꝛ fruitione conſiſtit tota eorum ſcilicet angelorum btitudo: vt magis patebit.

Nota bene.

¶ Ulterius eſt cū humilitate et tremore aduertendū qḋ pter ſupradictum ordinē reſpectiuum eſt ꝯſiderādus in diuinis alius ordo q̄ſi abſolutus: qui nullā diſtinctionem ponit in deo: ſcilicet inquantum deꝰ a nullo depēdet cauſaliter: ſed eſt a ſe et in ſe et propter ſe.

No'a

¶ Unde deus ſicut eſt eſſentialiter a ſeipſo ꝛ in ſeipſo: ita non eſt ꝓpter aliud bonū finaliter: ſed ꝓpter ſeipſum q̄ eſt ſummū bonū: ꝛ p ꝯñs finis vltimatꝰ: ꝛ ſic deꝰ ē a ſe: ꝛ in ſe: ꝛ ꝓpter ſe: ꝛ ſic deꝰ diligit ſe in ſe ꝛ ꝓpter ſe. Nā ſicut eſt i ſe ꝛ ꝓpter ſe: ita diligit ſe in ſe ꝛ pp ſe. Et iſte ordo q̄ videt̄ eēntialr̄ abſolutus non tollit ordinē reſpectiuū: imo eſt ſimul cū illo. Nā pr̄ intelligēdo ſe i vbo nō ſe intelligit in alio intelligibili nec in alio deo. ſʒ i ſeipſo deo: ꝛ ſilr̄ cū filio diligēdo ſe in ſpūſancto q̄ eſt nexus amboꝝ nō ſe diligit in alio deo nec i alio ſūmo bono: ſed in ſeipſo deo ꝛ ſummo bono. Et ſic pmꝰ ordo eſſentialis ꝛ cāſis indepēdētie ſtat ſilr̄ cū ſcdo ordine originis ꝛ reſpectiuo pſonarū: ꝛ iō cū deus ſit primū ens ꝛ pcipiū ꝛ cauſa olm̄ alioꝝ entiū per ſupradictū ordinē: et ſub tali ordine fecit oīa creata: ꝛ talem ordinem impreſſit in eis: vnde ſicut pr̄ ab eterno ꝓduxit filiū: ꝛ ſilr̄ cū filio ꝓduxit ſpūſctm̄ ita ex tpe pr̄ ꝑ filium q̄ eſt vbū ſuū dixit oīa q̄ dixit. fiat lux ꝛc. ꝛ ſilr̄ cū filio p ſpūſctm̄ viuificauit et mouit oīa ad ſuas opationes: q̄ ſpūs domini ferebat̄ ſup aquas. Et ſic ordo emanationis creaturarū ſequit̄ ordinē diuinarū pſonarū: ꝛ ſic eundē ordinē tanq̄ veſtigium trinitatis impreſſit in oībꝰ creaturis.

Ordo emanationis creaturarū ſequitur ordinē diuinarū pſonarū.

Nā ſicut pater eſt primū principium q̄ dixit oīa: ꝛ filius p quē dixit oīa: ꝛ ſpūſſctūs finis i quo oīa viuificauit ad ſuas opationes: ita in oībus creaturis īpſſit hāc trinitatē dādo eis ſubſtātiā vtutē ꝛ opationē: q̄ q̄dem ſubſtātia ſiue forma eſt principiū qḋ agit: ꝛ vtus mediū p qḋ agit: ꝛ opatio eſt finis pp quē data eſt rebus talis vtꝰ: ꝛ ſic in hoīe ꝯſiderat̄ tota ſubſtātia tāq̄ pncipiū pncipale ꝛ potētie aie tanq̄ mediū: ꝛ ꝯſiderat̄ opatio. ſ. ſentire intelligere tanq̄ finis illarū potentiarū: ꝛ ſic p iſtū ordinē appet veſtigiū trinitatis in oībus creaturis: quē ordinē nouerūt oēs phi i creaturis. Sʒ pythagoras appellauit ipʒ ordinē principiū mediū ꝛ finē. peripathetici autē appellāt ipm ſubſtātiā vtutē ꝛ opationē: ꝛ iō qꝛ pythagorici viderūt talē ordinē in creaturis oībus: idē ē ꝙ ex tali ordine arguebāt aliquā trinitatē in deo q̄ ē cā olm: ꝛ iō colebant deū triplici honore. ſ. hymno adoratione et oblatiōe vt inq̄t Ariſt. i. celi. ſʒ eādē trinitatē ꝛ veſtigiū trinitatis aſſignat ſalomon in oībꝰ creaturꝫ. Sap. xi. cū ait. Oīa dñe i menſura et nūero ꝛ pōdere diſpoſuiſti: ita ꝙ trinitas tāq̄ veſtigiū ſupne trinitatis repit̄ i oībꝰ creaturis: ꝛ h̄ multiplr̄. pꝰio qꝛ oīa ſūt finita ſub certo nūero: ꝛ nō infinito: ꝛ oīa ſunt ſub certo pōdere in ſuo loco ſecūdū grauitatē: aut leuitatē: aut dignitatē collocata: pꝰta āgeli i ſupmo loco: ꝛ corpa corruptibilia i infimo ꝛ celi medio ꝛ oīa ſunt ſub certa menſura ꝛ vtute in agēdo. Itē oīa fecit deus ſub numero: qꝛ ſpecies ſunt ſicut nūeri. viii. meta. Nam ſicut oēs nūeri mltiplicāt̄ ab vnitate p additionē

Nota de veſtigio trinitatis i nūero pōdere ꝛ menſura.

aliaꝝ vnitatum: ita oēs ſpēs multiplicant̄ a
pria vnitate q̄ eſt de⁹ addēdo pfectiōes eēn
tiales: ꝛ oīa diſpoſuit de⁹ ſub certa menſura
q̄ ad pfectiōes accidētales ꝛ virtutes i agē
do: q. quāto pfectioꝛ eſt forma: tanto plures
pfectiōes accidētales icludit: ꝛ plura pōtiſſi
cut aīa hoīs reſpectu aīe leonis. Et oīa fe
cit de⁹ ſub certo pōdere i q̄ qetat̄: qꝛ oīa oꝛ
dinauit ad vltimū finē q̄ eſt deus de q̄ dicit
Aug. li. confeſ. Feciſti nos dn̄e ad te ꝛ nunq̄
Aug. quieſcit coꝛ meū donec q̄eſcat i te. Itē amoꝛ
me⁹ pond⁹ meū ꝛc. Sʒ Aug. iā pfecti⁹ aſſi
gnat iſtā trinitatē i oib⁹ creaturis in lib. de
na. boni. ꝛ. iiij. ſup Gen̄. ꝛ. vj. de trini. Unde
dicit ꝙ ſicut de⁹ in ſe eſt ſpēs mod⁹ ꝛ oꝛdo:
ita oīa fecit ſub ſpecie mō ꝛ oꝛdine. Nam ſi
cut de⁹ inquātū ē ens p̄mū ꝛ act⁹ pur⁹ dicit
ſpēm: ꝛ inq̄tū eſt i ſe ꝛ nō i alio dʒ modū ꝛ in
q̄tū eſt pp ſe dicit oꝛdinē: ꝛ ſic in deo eſt ſpēs
mod⁹ ꝛ oꝛdo: iō oīa creauit ſub ſpē et mō et
oꝛdine: qꝛ oīa hn̄t ſpēm a deo: qꝛ intātū hn̄t
ſpēm ꝛ formā ꝛ eēntiā iq̄tū imitant̄ illā foꝛ
mā ꝛ ideā i diuino v̄bo: ꝛ ſic depēdēt a deo i
gn̄e cāe formalis: ꝛ intm̄ ꝯſeruant̄ i eſſe vita
li ꝛ actuali inq̄tum de⁹ influit eſſe eſſentie
actualis: ꝛ ſic depēdēt a deo i gn̄e cāe efficiē
tis ꝛ intm̄ res dʒ bona inq̄tū oꝛdinat̄ i bonū
finē q̄ ē de⁹ ꝓpter queʒ facta ſunt oīa. Et ſic
tota oīa depēdēt a deo ſm̄ totū ſuū eſſe. ſ. in gn̄e
trini cāe eff. for. ꝛ fi. ꝛ ſic oīa ſunt facta a deo ꝛ p
tas in deū ꝛ pp deū ꝛ p ꝯn̄s i oib⁹ reꝑ ē ſpēs mod⁹
diuiſe ꝛ oꝛdo: qꝛ ſub tali rōne de⁹ creauit oīa. ſ. ſub
ꝯcur ſe: ꝛ i ſe ꝛ pp ſe: ꝛ hoc ſm̄ oꝛdinē ſue trinitatʒ
rit ad Et iō tota trinitas idiuiſe cōcurrit ad oꝛdi
oꝛdi nē creatiōis. pꝛio pr̄ dixit p verbū ſuū. Fiat
nem lux. i. āgelica natura: ꝛ ſic facta ē lux ꝛc. ſʒ qꝛ
crea nō ſolū dedit reb⁹ formā ꝛ eſſe ſpecificū. ſed
tiōis. ēt eſſe actualis exn̄tie. Iō ſequit̄ ꝙ ſpūs dn̄i
ferebat̄ ſup aq̄s. i. ſup oīa creata dādo ꝛ aſpi
rādo eſſe vitalis exn̄tie. Sʒ qꝛ ſicut deus oīa
fecit a ſe ꝛ ſub ſe: ita fecit oīa ꝓpter ſe qui eſt
ſummū ꝛ vltimatū bonū: ꝛ iō i creatiōe reꝝ
dʒ vidit de⁹ cūcta q̄ fecerat ꝛ erāt valde bo
na. p qō denotant̄ oīa facta ꝓpter bonū fi
nē: ꝛ oīa hr̄e talē bonū finē in ſolo deo: qꝛ eſt
valde ꝛ ſumme bon⁹: qꝛ nulla res pōt eſſe i
ſe valde bona ſʒ debiliter bona: ſicut eſt de
biliter ens in ſe: ꝛ hoc intēdebat dicere. Ioā
nes cū dixit oīa p ipm̄. ſ. v̄bū facta ſunt ꝛ ſi
ne ipo factū eſt nihil: qō factū eſt in ipo vita
erat. q. d. ſʒ Aug. ꝛ chryſoſtomū: ꝙ pr̄ p ver
bū fecit oīa: ꝛ oē qō factū ē p ipʒ: ſit nihil ſi
ne ipo: ꝛ maxīe dū deuiat ꝛ ſepat̄ ab ipo per
pctm̄: qꝛ ſicut oē ens factū ē ab ipo: ita erat
ꝛ ē vita i ipo: qꝛ i ipa oīa viuūt ꝛ mouentur ꝛ
ſunt: ꝓpter quē facta ſunt. ia. Nā lʒ hō mo
riat̄ in mundo: tn̄ manet ꝛ viuit finaliter in
deo in q̄ cōſtituit ſuū finē. Et ſic pʒ q̄lr deus
eſt a ſe ſup oīa: ꝛ in ſe: ꝛ ꝓpter ſe: et oīa alia
ſunt a deo: ꝛ p ꝯn̄s ſub deo ꝛ facta p deum ꝛ
ꝓpter deū. ¶ Sʒ qꝛ oꝛdo cognitionis dʒ ſeq̄ I
modum eſſendi: qꝛ ſicut res ſe hʒ ad eſſe ita
ad cognoſci: iō ſicut de⁹ eſt p ſe ꝛ pp ſe: ꝛ oīa
ab eo ꝛ p eū ꝛ ꝓpter eū: ita tenemur ꝯſtr̄it
credere deū eſſe eternū p ſe ꝛ i ſe et pp ſe. et
oīa alia eſſe ab eo ꝛ p eum ꝛ pp ipm̄ creata.
Sʒ qꝛ ſicut res ſe hʒ ad eſſe ꝛ cognoſci ita ſe
hʒ ad diligi. Iō de⁹ eſt ſup oīa ꝛ p ſe ꝛ i ſe et
pp ſe nobis diligēd⁹. Et ſic dicit aug. ꝙ deus
fecit hoīeʒ: vt deū cognoſceret: et cognoſcē Aug.
do amaret et amādo frueret̄. Et ſic ēt vnuſ
q̄ſq̄ ſeruādo debitū oꝛdinē tenet̄ diligere ſe
ꝛ p̄ximū in deo ꝛ ꝓpter deū. et ſic dicim⁹ qō
ſicut diligim⁹ deū in ſe et ꝓpter ſe ita frui
mur deo in ſe et ꝓpter ſe. Et ēt dicim⁹ ꝙ frui
mur p̄ximo in deo ſicut dicit aplūs ad phile
monē. pfruar te in dn̄o fr̄ ꝛc. Iſte eſt ḡ verus
oꝛdo charitatis in via et etiā in prīa. ſ. ꝙ di
ligam⁹ deū i ſe ſup oīa: et p ſe et pp ſe. Et p̄
ximū i deo et pp deū et in hoc ſeruam⁹ ſpe
ciē modū ꝛ oꝛdinē: ꝛ in tali oꝛdine dilectio
nis cōſiſtit tota iuſtitia hoīs nō ſoluʒ in via:
ſʒ etiā i prīa. Et iō dicit ibidē Augu. ꝙ pctm̄
nihil aliō eſt niſi deuiar̄ a ſpecie: aut mō aut Not.
ab oꝛdīe dilectiōis et latrie. Un̄ gētiles ado i quo
rādo idola errabāt i ſpecie ꝛ in mō ꝛ in oꝛdi cōſi
ne: qꝛ illa idola nō erāt a ſe: imo facta manu ſtit
hoīm: nec erāt p ſe nec pp ſe. Et iō nō erant hoīs
adorāda. Itē auarus errat in ſpecie ꝛ modo iuſti
ꝛ oꝛdine diligēdo pecuniā p ſe et propter ſe. tia.
Itē ſupb⁹ errat in ſpecie ꝛ modo ꝛ oꝛdine:
qꝛ diligit ſe in ſe ꝛ ꝓpter ſe: ꝛ nō in deo: nec
ꝓpter deū. Et in hoc peccauit diabol⁹ a p̄n
cipio in oꝛdine dilectiōs. Nā ipe bn̄ cogno
uit ſe eſſe a deo creatū: ꝛ deū eſſe ſup oīa: ſʒ
nō dilexit ſe in deo nec ꝓpter deū: ſʒ dilexit
ſe in ſe ꝛ ꝓpter ſe. Et p cōſequēs non dilexit
deū ſup oīa nec ꝓpter ſe: ꝛ ſic pu̇ertit oꝛdinē
dilectionis: quia incepit ab amore ſui vſq̄
ad contēptū dei. Nā ſi incepiſſet ab amore
dei diligendo deū ſup oīa ꝛ p ſe ꝛ ꝓpter ſe:
tūc ex cōſequenti dilexiſſet ſe ꝛ oēs alios in
deo et ꝓpter deū et ſic magis dilexiſſet deū
q̄ ſeipm̄. Et p ꝯn̄s ſeruaſſet preceptū dei cō
formando ſe diuine volūtati. Se d qꝛ nō di
lexit ſe in deo: ſed in ſeipſo et ꝓpter ſeipſum
iō appetiuit imperiū toti⁹ vniuerſi ꝯ volun
tatē dei et ſic voluit p̄ſumpſit et tentauit te
mere vſurpare ſedē et ſoliū imperiale quod
de⁹ p̄parauerat p xp̄o hoīe: q̄ erat deifican
dus et pſonaliter p verbū aſſumend⁹: put
dictū fuit pſal. lxxxj. Et ſic pʒ q̄liter diabo
lus errauit in oꝛdine dilectionis: diligendo
ſe in ſe et ꝓpter ſe et nō in deo et ꝓpter deū
et ſic aberrauit et deuiauit a ſpecie: et mō
et oꝛdine. Angeli aūt boni ſeruarūt oꝛdineʒ
dilectiōis rectum et debituʒ: qꝛ ſicut cogno
uerant deum eſſe ſuper omnia per ſe et pro

pter ſe. ita prīs inceperūt ordinē dilectiōis ſm ordinē cognitiōis: qꝛ dilexerūt deū ſup oia ⁊ p ſe ⁊ ꝓpter ſe. Et ex cōſequēti dilexerūt ſe in deo ⁊ ꝓpter deū ⁊ ſic inceperūt ab amore dei vſqꝫ ad cōtemptū ſui p hūilitatē Et ſic obedierūt deo cōformando ſe diuine volūtati dliberādo obedire xpo futuro deo ⁊ hoī tāqꝫ dño ⁊ heredi ⁊ filio prīs: et ſic iſti
angeli fuerunt viatores. māſerūt i illa gra ɔfirmati: ⁊ facti ſunt btī. Et ſic pꝫ qūo vtriqꝫ angeli fuerunt viatores p totā illā morulā tpis. In qͣ ſm ordinē cognouerūt deū. ſ. qualiter deus erat eternus: ⁊ a ſe ⁊ p ſe ⁊ ꝓpter ſe: ⁊ qūo ex tpe creauerat oia ſub ſe ⁊ p ſe ⁊ ꝓpter ſe: ſꝫ qn̄ iceperūt elicere actū volūtatis: tūc illi mali pꝰuerſe diligēdo ſe in ſe ⁊ ꝓpter ſe deuiādo a diuina volūtate ex viatoribus facti ſunt obſtinati ⁊ miſeri ⁊ ab excelſo expulſi. Iſti vo eliciēdo actū ordinate dilectiōis diligēdo deū ſup oia ⁊ i ſe: ⁊ ꝓpter ſe: ⁊ diligēdo ſeipſos in deo ⁊ ꝓpter deū: ⁊ cōfirmādo ſe diuine volūtati. ex viatoribus facti ſunt cōprehēſores ⁊ btī: et in tali btitudine ⁊ felicitate ɔfirmati: et p ɔñs inceperūt frui ⁊ ex tāta glia ⁊ letitia agēdo gras ꝓrupꝑūt in laudes dei dicētes. ſctūs ſctūs. ſan. q. d. ſanctus deus a ſe: ⁊ p ſe: ⁊ eternus ⁊ ſanctus deus in ſe ⁊ ſanctus deus ꝓpter ſe. Itez ſctūs pr̄ a quo oia ⁊ ſan. filius p quē oia: et ſan. ſpūs ꝓpter quē oia creata ſunt: ⁊ angeli ſilr ɔfitent deū eſſe eternū a ſe ⁊ p ſe ⁊ pp ſe: ⁊ eſſe ſup oia ⁊ oia eſſe p eū ⁊ pp eū. Et ſilr ɔfitētur myſteriū trinitatis: ⁊ ſilr agūt gras p bn̄ficio creatiōis ⁊ ɔſeruatiōis ⁊ gubernatiōis ⁊ glificatiōis inqꝫtū a deo ſunt creati: ⁊ i ipo viuūt oia pp ipm ⁊ ad ipꝫ tēdūt oia tāqꝫ in finē. Et i ipo glificamur ⁊ felicitamur: ⁊ ſic angeli explicādo myſteriū trinitatꝫ diuinarū ꝑſonarū laudāt deū. Et qꝛ oēs tres pſone ſūt tātū vnus deus ⁊ nō plures: iō ſubdunt deus ſabaoth: qͣſi dicāt vnus deus ⁊ dñs ſabaoth. i. vnus deus ⁊ dñs exercituū angelorū ⁊ hoiꝫ ē ſctūs i pr̄e: ⁊ ſctūs i filio: ⁊ ſan. i ſpū. ⁊ ſic ɔfitēt vnū ſolū deū i trinitate. Sꝫ qꝛ talē gloriam dant deo nō ſolū ꝓpter ſe: ſꝫ etiā ꝓ bn̄ficio creatiōis ⁊ recreatiōis ⁊ glorificatiōis: iō ſubdūt

xvj. d. naſci.

Pleni ſunt celi ⁊ terra gloria (ſiue) maieſtatis glorie tue.

Duplicit celi et terra ſunt pleni glia dñi.

¶ Ad cuius intellectū eſt notādū q duplaciter celi ⁊ terra ſunt pleni gloria dñi. Primo inqꝫtū in oībus creaturis lucent diuine pfectiōes: ⁊ eſt impreſſum veſtigiū trinitatis. ſ. principiū mediū ⁊ finis: ⁊ ſubſtantia vtus ⁊ opatio aut numerus pōdus ⁊ menſura aut ſpēs motus ⁊ ordo ꝓut dictū eſt: ꝓpter quas pfectiōes reptas in creaturis mouemur ad laudandū ⁊ glorificandū deū ꝓut dictuꝫ eſt in cantico triū puerorūꝫ. ⁊ pſal. cxlviij. Scdo aūt p ly celi ītelligunt angeli ⁊ p terraꝫ intelligunt hoies: i quibus angelis ⁊ hoibus eſt impreſſa nō ſolū ſimilitudo ⁊ veſtigiū: ſꝫ etiam immago dei ſup alias creaturas p itellectū memoriā ⁊ volūtatē: iō ſunt capaces btitudinis: ⁊ glie: iō dicūt āgeli laudādo deū q pleni ſunt celi cū oibus āgelis ⁊ aſtris: et plena ē terra cū oibus i ea ɔtētis maieſtatꝫ glie dñi: qꝛ i oibus lucēt diuie pfectiōes i quibus deus ē laudādus ⁊ glificādus: ſꝫ ipālr āgeli ⁊ hoies ſunt pleni glia dñi: iquātū ſunt capaces glorie ⁊ btitudinis. Et hāc gliā dāt oēs āgeli boni ⁊ hoies iuſti. Et ab hmōi laudibus ⁊ ɔcētu nūqꝫ ceſſāt āgeli boni poſtqꝫ fuerūt in gra ɔfirmati. Et hoc myſteriū vidit Eſaias: qn̄ vidit dñm ſedētē ſup ſoliū excelſuꝫ ⁊ eleuatū: ⁊ plena erat domus maieſtatis eius: ⁊ duo ſeraphi clamabāt alt ad alterū: ſanctus: ſanctus: ſanctus: dominus deus exercituū plena ē oīs terra glia eius ⁊c. Eſa. vj. Itē hoc idē myſteriū vidit Jo. apoc. iiij. vbi dicit ſe vidiſſe i ſpū illa qͣtuor aialia plena oculis. ⁊ . xxiiij. ſeniores q nō habebāt requiē die ac nocte: ſꝫ continue clamabant. ſctūs: ſctūs: ſctūs dñs deus oīps q eſt ⁊ q erat ⁊ q vēturus eſt. Sꝫ qꝛ talē laudē dabāt deo ꝓ bn̄ficio creationis: iō ſubdebāt. Dignus es dñe deus nr̄ accipere gloriā ⁊ honorē ⁊ virtutē: qꝛ tu creaſti oia: ⁊ ꝓpter volūtatem tuam erāt ⁊ creata ſunt. In quibus vbis oñdit q oia ſunt creata a deo nō ex neceſſitate: ſꝫ ex eius volūtate ⁊ pp eū creata ſunt oia: ſic angeli ſeruāt ipm ⁊ modū ⁊ ordinē i laudādo ⁊ diligēdo deū: ⁊ explicāt myſteriū trinitatis cū vnitate diuine eēntie ⁊ ſubſtātie: ⁊ in tali lautria ɔſiſtit tota iuſtitia ⁊ felicitas btōꝝ. ⁊ ſic dicit dd pſal. lxxxiij. Btī q habitant in domo Not.
tua dñe i ſecula ſeculorū laudabūt te ⁊c. Et hoc ē qd itēdit dicere Aug. i hac pticula huius cātici cū dicit. Tibi oēs angeli: tibi celi ⁊ vniuerſe ptātes ⁊c. Sꝫ ne aliqͣs forſan putaret q ſoli āgeli dāt hmōi gliā deo i celo ⁊ btificant i talibus laudibus: iō btūs. Amb. dicit ⁊ ſubdit q nō ſolū angeli: ſꝫ etiā aplī ⁊ ꝓphete ⁊ martyres dāt hmōi gloriā ⁊ laudem deo i celeſti patria: qꝛ laudādo deū trinū et vnū btificant i viſiōe ⁊ fruitiōe diuinarū pſonarū in vnitate ſubſtātie.

Ante xpi aſcenſionē ſoli angeli dabant hmōi laus deo.

¶ Ad cuius intellectū eſt notandū q angeli ſoli dabant hmōi laudes deo ⁊ btificabant in huius laudibus a ꝓncipio ſue ɔuerſiōis vſqꝫ ad aſcēſionē xpi: qꝛ oēs pres ve. te. erāt in limbo xpꝫ expectātes: ſꝫ poſtqꝫ xps in ſua reſurrectione eduxit eos de limbo ⁊ i die aſcēſiōis itroduxit eos in patriā: tūc ſimul cū angelis iceperūt cantare: ſanctus ſanctus ſanctus ⁊c. eo q tunc viderāt myſteriū trinitatis ⁊ inceperūt frui pfecte: ⁊ ſic poſt aſcēſionē apoſtoli ⁊ martyres euolātes i celū ſimul cū angelis ⁊ ꝓphetis cātarūt ⁊ cātāt idē canticū cū oibus ſctis et iuſtis no. te. Et hoc dicit Jo. ſe vidiſſe Apo.

vij.cū dicit ꝙ ex oībꝰ tribubꝰ filioꝝ iſrł vidit añ thronū dei.xij.milia ſignatorum:ꝛ poſt hec vidit turbā magnā quā dinumerare nemo poterat ex oībꝰ gētibꝰ et tribubꝰ ꝛ ppłis ꝛ linguis:ſtātes añ thronū ı ꝯſpectu agni.Et clamabāt voce magna dicētes ſalꝰ deo nr̄o ꝛc. Et oēs āgeli ſtabāt ı circuitu thrōi ꝛ ſenioꝝ: ꝛ adorauerūt deū dicētes:bn̄dictio ꝛ claritas ꝛc.Ex qbꝰ ſeq̄ꝛ ꝙ poſt paſſionē agni oēs p̄res ꝛ fideles vtriuſqꝫ te.ſilr̄ cū āgelis cātādo cāticū ſupdictū laudāt deū:ꝛ btificāꝛ.Et

de ꝯſ. hᷓ ē ꝙ itēdit diceꝛ Amb.ı hac ꝑticła cū dicit.

d.v.c. **Te glorioſus apłoꝝ chorus.**

ſcia- **Te ꝓphetaꝝ laudabilis nūerꝰ**

niū. **Te martyꝛum candidatus laudat exercitus.**

¶ Quaſi dicat.O dn̄e nō ſolū āgeli:ſꝫ etiaꝫ glioſꝰ chorꝰ apłoꝝ laudat te cū ſupdicto cātico:ꝛ laudabilis numerꝰ ꝓphaꝝ laudat te:ꝛ exercitꝰ cādidatꝰ martyꝝ idutꝰ ſtolis albis:ꝛ palme ı manibꝰ coꝝ ı ſignū puritatꝫ ꝛ victorie laudāt te cātādo ſupdictū cāticū:ꝛ ꝑponit chorū apłoꝝ cetui ꝓphetaꝝ:q̄ lꝫ p̄ceſſerit ı tp̄e:tñ iſti p̄cedūt ı dignitate ꝛ gradibus ꝛ māſionibꝰ glie.Itē ꝑ exercitū cādidatū martyꝝ icludit oēs iuſtos xp̄iane relgiōis ꝛ ſcōs ꝛ ſctās:q̄ vita xp̄iani ſi ſꝫ euāgelium viuat:martyꝛiū ē:ſm Aug.ſup Ioā.Sꝫ q̄ dixit Ambꝛ.ꝙ oēs apłi ꝛ ꝓphe ꝛ oīs exercitus martyꝝ ꝛ ſctōꝝ noui teſt.q̄ iā ſūt cōpꝛ̄ſores ı p̄ria ſilr̄ cū āgelis:cātāt ſupdictū cāticuꝫ in glia ꝛ eccłia triūphātı:iō rn̄det Aug.ꝙ non ſolū ſcī noui ac veteris teſt.cātāt ſupdictum cāticū cōfitēdo myſteriū trinitatis ı eccleſia triūphanti:ſꝫ ēt iſta eccłia ꝑ totū orbē terrarū diffuſa cātat iſtud cāticū:ꝛ cōfiteꝛ myſteriū trinitatis:q̄ ita eccłia credit ꝛ ꝯfiteꝛ ꝛ p̄dicat vnū deū trinū ı ꝑſonis:ꝛ vnū ı ſubſtantia:ꝛ laudat deū p̄reꝫ ꝛ filiū cū ſctō ſpū:ꝛ hᷓ nō ſolū ꝯfiteꝛ eccłia ı ꝑuato:ſꝫ ı publico p̄dicat:ꝛ cātat ı ſymbolo.hᷓ idē cātat ı p̄fatione

diſ.ij.d miſſe añ canonē dicēs.Sctūs ſctūs ſctūs do

legi- minꝰ deꝰ ſabaoth ꝛc.Ex q̄ volūt dicere q̄dā

mus ꝙ tūc Ambꝛ.ı eccłia mediolanēn.ordiauit

ꝛ.j.q. p̄fationes:ꝛ Aug.ı eccłia hipponēſi:in qua

j.mul quidē p̄fatione cantaꝛ.Sctūs ſctūs ſanctus

te.ꝛ d ad expꝛeſſionē myſterii trinitatis.Queꝫ qui

ꝯſ.d. dē ritū amplexa eſt tota eccłia:ꝛ hoc eſt qđ

iiij.p intendit dicere Auguſtinus cum ſubdit.

ma.ꝛ **Te ꝑ orbē terraꝝ:ſācta:ꝯfiteꝛ eccłia**

de ꝯſ. **Patrē immēſe maieſtatis.**

di.iij.

c.vıt. ¶ Quaſi dicat nō ſolum eccleſia compꝛehē

de ꝯſ. ſoꝝ:ſed etiam ſancta eccleſia viatoꝝ per or

d.v.c. bem terrarū diffuſa confitetur te p̄rem im-

ſpū mēſe maieſtatis.Et confitetur

ſcō. **Venerādū tuū verū ꝛ vnicū filiuꝫ,**

Sāctū quoqꝫ paracletū ſpiritū. ¶ Et iſta eccłia ꝯfiteꝛ p̄reꝫ ꝛ filiū ꝛ ſpm̄ ſanctū eſſe vnū deū:ſicut cōfiteꝛ eccłia beatoꝝ.Et hᷓ ꝯfiteꝛ ꝛ cātat publice ı ſymbolo ꝛ ı p̄fatiōe miſſe cū eodē cātico dicēdo.Sctūs ſctūs ſctūs ꝛc.Et nota ꝙ beatꝰ Aug.explicat hic myſteriū ꝑſonaꝝ cū ſuis ꝓprietatibꝰ ꝫ arrianos et alios hr̄ticos.vñ vocat ſcđaꝫ ꝑſonā veruꝫ ꝛ vnicū filiū cōtra arrianos q̄ dicebāt filiū non eſſe de ſubſtātia patris.Et per ꝯñs nō eſſe verū filiū niſi ꝑ creationeꝫ.Et ſic oēs āgeli eſſent etiā filii dei.Et ideo dicit Aug.ꝙ tota eccłia cōfiteꝛ v̄bū ab eterno eſſe verū ꝛ vnicū filiū dei:ꝛ ꝑ ꝯñs venerandū ꝛ adorādū ſimul cū p̄re ꝛ ſpūſſancto.Et ſic ꝯfiteꝛ etiā eē venerādū ꝛ adorandū ſimul paracletū ſpm̄ cū p̄re ꝛ filio tāq̄ vtriuſqꝫ ꝯſubſtantialeꝫ:ꝛ ſic cōfiteꝛ etiā eccleſia in ſymbolo ꝙ ſpūſſanctus cum no.ꝙ

p̄re ꝛ filio ſimul adoraꝛ. ¶ Ad maioreꝫ eui- mun-

dētiā eoꝝ q̄ dicta ſunt:eſt aduertendū:ꝑut dꝰ eſt

dictū fuit in expoſitiōe pſal.ciij.ꝙ cū deꝰ ſit trinꝰ

trinus ꝛ vnꝰ nō ſolū impꝛeſſit veſtigiū trini ꝛ vnꝰ

tatis ſingulariter in vnaquaqꝫ creatura in- ꝛ ve-

quātū oīa fecit ſub nūero pondere ꝛ menſu ſtigiū

ra.Et ſub ſpecie ꝛ modo ꝛ ordine:ꝑut dicit trini-

Aug. Et ſub p̄ncipio medio ꝛ fine aut ſub- tatis

ſtātia ꝛ v̄tute ꝛ operatiōe:ꝑut dicebāt philoſophi:ꝛ ꝑut dictū eſt ſupra. Sꝫ adhuc totū iſtū mundū fecit trinū ꝛ vnū quantum ad naturā ꝛ ſubſtātiā.Nā lꝫ iſte mūdꝰ creatus ſit tm̄ vnꝰ in numero ꝑ aggregationē:tñ eſt trinꝰ ı natura ꝛ gradu ꝛ machina:ſꝫ ꝙ deꝰ trinā machinā creauit in eo.Pꝛio in gradu creauit naturā angelicā totā ſpūalē ꝛ incoꝛporeā ꝛ incoꝛruptibilē.In ſcđo gradu creauit naturā celeſtē coꝛporeā:ſꝫ incoꝛruptibilē.In tertio tādē gradu creauit naturā elemētalē coꝛporeā ꝛ coꝛruptibilē:ꝛ ſic mundꝰ Na-

lꝫ ſit tm̄ vnꝰ:tñ ꝯſtat ex triplici ꝛ trina natu- tura

ra ſpūali āgelica ꝛ celeſti icoꝛruptibili:ꝛ ele ange-

mētari coꝛruptibili: vt ꝓbat phūs ı libris đ lica ꝑ

celo ꝛ mūdo.Et ſic mundꝰ eſt trinꝰ ꝛ vnꝰ ad tres

iſtar ſui creatoris.Itē q̄libet iſtaꝝ triū natu hie-

raꝝ ē ēt trina ꝛ vna.Naꝫ tota natura ange- rar-

lica ſpūalis diſtinguiꝛ ꝑ tres hierarchias.i. chias

ſacros p̄ncipatꝰ ſꝫ diony.q̄ꝝ ꝑ̄ma đr ſupra diſtin

celeſtis.ſcđa celeſtis.tertia ſubceleſtis.Et q̄ guiꝛ.

libet hierarchia ꝯtinet tres ordīes ſubiarū ſpūaliū.vñ p̄mꝰ ordo prime hierarchie dn̄r cherubi.i.charitate frueētes.Scđs ordo dn̄r ſeraphin.i.ſcia ꝛ ſapia ſplēdētes. Tertiꝰ ordo dn̄r throni.i.ſedes dei ı qbꝰ deꝰ reſidet ꝛ q̄eſcit:ꝛ ſic tot q̄t ſunt ı iſta pꝛia hierarchia ſpālr̄ occupāꝛ circa diuinā ꝯtēplationē. Primus aūt ordo ſcđe hierarchie dn̄r dn̄atiōes Scđs p̄ncipatus. Tertius ptātes.ꝛ ſic tota iſta.ij.hierarchia occupaꝛ circa diſpoſitionē ꝛ regimen totiꝰ vniuerſi ı cōi.Pꝛimꝰ aūt ordo tertie hierarchie dn̄r v̄tutes:eo ꝙ mo

ꝑū celos ꝓpter deū amatū ꝛ deſideratū ad ꝯſeruationē gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū: ꝛ reſi ſtūt demonibꝰ volētibꝰ ꝛ conātibꝰ deſtruere iſtā machinā īferiorē īducēdo tēpeſtates ꝛc. Scd̄s ordo dr̄ archāgeli: eo ꝙ mittunt ad cuſtodiā regnoꝝ ꝛ ciuitatū. tertiꝰ ordo dr̄ āgeli: eo ꝙ mittunt ad cuſtodiā ꝑticularium hoīm: ꝛ ad reuelādū ola ſecreta. Et iſta. iij. hierarchia occupat circa execution ē ordina tiōis ꝛ diſpoſitiōis. ij. hierarchie Eſt aūt ad uertēdū ꝙ lꝫ tota. ij. hierarchia ſit occupa ta ꝛ d̄putata circa diſpōnē ꝛ regimē totiꝰ vni uerſi. Et. iij. hiera. circa executionē huiꝰ re giminis: tn̄ nō ſecludunt: nec īpediunt a diuia ꝯtēplatiōe ꝛ iubilatiōe ꝛ laude dei ſil cū pria hierarchia cātādo ſctūs: ſctūs: ſan. ꝛc. Item ſicut nā ſpūalis āgelica diſtīguit ꝑ tres hie rar. ita ꝑit nā celeſtis īcorruptibilis diſtīgui

Natu-ra ce-leſtis p. iij. gra-dꝰ ce-lorū diſtin-guit.

tur ꝑ tres ꝯditiōes ꝛ gradꝰ celoꝝ: Nā ꝑmū celū dr̄ ēpyrēū: eo ꝙ ē totū lumīoſū: ꝛ ē imo bile ꝓp q̄etē ſctōꝝ: qꝛ ē locꝰ btōꝝ. Scd̄ꝫ celū dr̄ aqueū ſiue cryſtalinū nō a frigiditate: ſꝫ a trāſparētia ꝛ velocitate: eo ꝙ ī. xxiiij. hoꝛꝫ mo uet ab oriēte ī occidētē: ꝛ reuertit ad eūdē ꝓctū. Tertia aūt ꝯditio ē celū aſtroꝝ ꝛ pla netaꝝ eo ꝙ mouet ſuꝑ polos zodiaci circlo obliq̄. Et ſic pꝫ trina machina celoꝝ. Itē iſta machina īferior gn̄abiliū ꝛ corruptibiliū ſilr diſtīguit ī tres ꝑtes. ſ. ī elemēta: ꝛ elemētata mixta ꝛ ī meteorica q̄ nec ſunt elemēta pura nec mixta ꝑfecta. ſicut ſūt comete ꝛ fulmia ꝛ coruſcatiōes ꝛ aliq. ꝛ anazelit cetera trāſ parētia q̄ apparēt ī aere q̄ tenēt mediū inter elemēta ꝛ mixta ꝑfecta. Et iō cito diſſoluūt.

Eccle-ſia hꝫ tres hie-rarc.

Itē iſta ecclīa hꝫ ēt. iij. hiera. ſ. ſacerdotuꝫ ꝛ cōtēplatiuoꝝ ꝛ cōiugatoꝝ. Et ſic pꝫ q̄lr deꝰ totū mūdū ꝛ quālibet eiꝰ ꝑtē creauit in tri nitate et vnitate ad iſtar ſui Et iō angelica natura creata ī trina hierarchia: q̄ nō ſolum eſt facta ad ſilitudinē: ſꝫ ēt ad imaginē dei ꝑ intellectū: memoriā ꝛ voluntatē: inde eſt ꝙ volēs ꝛ cupiēs agere gr̄as ꝓ tāto bn̄ficio re cepto: ꝛ oēs iſte tres hierarchie. ſ. cherubi ꝛ ſeraphin ꝛ throni ꝛ dn̄ationes ꝛc. a ꝑncipio huiꝰ ꝯuerſiōis nūq̄ ceſſant clamare. Sctūs ſctūs ſctūs dn̄s deꝰ ſabaoth q̄ſi dicāt ſctūs deꝰ q̄ es trinꝰ ꝛ vnꝰ: ꝛ nos creaſti ſub tripli ci hierarchia ad imaginē ꝛ ſilitudinē tuam. Sed qꝛ angelica natura nō ſolū laudat deū ꝛ agit gr̄as ī ꝑſona ſui: ſꝫ etiā in ꝑſona cele ſtis ꝛ elemētaris nature: q̄ carent intellectu ꝛ rōne: iō ſubdit. Pleni ſūt celi et terra gl̄ia tua q̄ſi dicant angeli. Sctūs ſctūs ſctūs dn̄s deꝰ: qꝛ nō ſolū nos creaſti in trinitate ꝛ vni tate: ſꝫ etiā celi ꝛ terra ſūt pleni gl̄ia tua: qꝛ adhuc naturā celeſtē ꝛ terreſtrē ſcꝫ elemen tarē creaſti ī trinitate ꝛ vnitate ad inſtar et ſilitudinē tui. Et iō nō ſolū nos creature in tellectuales te laudamꝰ trinū ꝛ vnū q̄ in tri nitate ꝛ vnitate: ſꝫ ēt a celeſtibꝰ ꝛ terreſtribꝰ creaturis irrationalibꝰ es laudādꝰ ꝛ magni ficandꝰ in trinitate ꝛ vnitate eo ꝙ oēs eas creaſti ī trinitate ꝛ vnitate. Iterū aūt eſt ad uertēdū ꝙ ſicut deꝰ diſtinxit ī ꝑncipio tripli

Tri-plex natu-ra cre-atu-rarū.

cē ſiue trinā naturā creaturaꝝ ad iſtar ſue trinitatꝭ: ꝓut dictū ē: ita parit ꝑ ſucceſſionē tꝑis diſtīxit trinā ecclīā ad colēdū ꝛ laudan dū deū: ꝛ ad cantanduꝫ cāticū ſupradictū. ſ. ſctūs ſctūs ſctūs ꝛc. Nā pria ecclīa fuit āge lica: q̄ cātauit ſctūs ſan ſan. ꝛc. a ꝑncipio ſue ꝯuerſiōis ꝛ cātabit īeternū. Scd̄a ecclīa eſt hoīꝫ btōꝝ ꝛ ab aſcēſiōe xp̄i: ꝛ iſta eſt ecclīa iuſtoꝝ lꝫ ſit vna cū pria quo ad vnū obiectū fruibile: ꝛ vnū caput ꝛ vnā charitatē: ꝛ vnaꝫ mixtā ſocietatē: inq̄tū hoīes ꝑfecti obtinue rūt ſedes maloꝝ āgeloꝝ: q̄ ceciderūt tn̄ diſtī guit ab illa natura ꝛ duratione. Nā lꝫ multi hoīes ī celo ſint eq̄les ꝛ maiores angelis ꝑ grāꝫ: tn̄ ſunt minores ꝛ īferiores ꝑ naturaꝫ. Et ſic iſte due ecclīe diſtinguūtur ſm natu rā. Itē diſtinguunt duratione: qꝛ ecclīa an

Nota-bn̄ de tripli-ci ec-cleſia

gelica īcepit a ꝑncipio frui ꝛ cātare in celo ſctūs ſan. ſan. ꝛc. ſꝫ ecclīa ſctōꝝ non incepit cātare nec frui ī celo: niſi poſt aſcēſionē xp̄i: quā oēs fideles expectabāt in limbo: q̄ q̄dē ecclīa iuſtoruꝫ hoīm ſimiliter continet tres hierarchias ſcꝫ apoſtoloꝝ martyrum: ꝛ ꝓ phetarū ſiue fideliū ve. te. Ergo aūt maria fa cit ꝑ ſe hierarchiā ſuꝑ oēs choros hominuꝫ ꝛ angelorū: eo ꝙ ſedet in potioribꝰ bonis fi lij ſui. Et ſic prima hierar. in dignitate ꝛ glo ria humane nature poſt virgineꝫ mariaꝫ eſt hierarchia apoſtoloꝝ. Scd̄a eſt hierarchia ꝓphetaꝝ cōprehēdēdo pr̄iarchas ꝛ fideles

Mar-tyr di-citur ve' cō-feſſor

ve. te. Tertia eſt hierarchia martyrū cōꝑhē dēdo oēs ſanctos q̄ vixerūt ſm euāgeliū: qꝛ martyr grece idē ē ꝙ teſtis aut cōfeſſio lati ne: ſꝫ multi diuerſimode teſtati et ꝯfeſſi ſūt xp̄m. Nā quidā confeſſi ſūt xp̄m per tormen ta mouēdo ꝛ patiēdo quos cōiter martyres vocamꝰ quidā aūt exēplo vite ꝛ doctrine vi taꝫ arctā et ſolitariā ducendo: ſicut ſunt vi ri ꝯtēplatiui ꝛ religioſi: q̄s ꝯfeſſores appel lamꝰ: q̄dā aūt cū cōfeſſiōe fidei xp̄i et ſacro cōiugio ſm euāgeliū laborātes: ꝛ cū chari tate et pn̄ia ab hoc ſeculo diſcedētes: iō oēs iſte tres ꝯditiōes iuſtoꝝ cōprehendunt ſub hierarchia martyꝝ: ſicut dicit Auguſtinus ſuper Joānē: qꝛ tota vita xp̄iani ſi ſm euan geliū viuat: martyriū eſt. Tota ergo iſta ec cleſia hoīm iuſtoꝝ ꝑ trinā hierarchiā diſtī cta ſimul cū ecclīa angelica cātat ī celo ſan ctꝰ ſan. ſan ꝛc. Tertia aūt eccleſia dr̄ viato rū in hac ꝑegrinatiōe: q̄ diſtinguit ab eccle ſia triūphāti in cōditiōe. Naꝫ illa cātat ſan ctꝰ ſan. ſan. ꝑ clarā viſionē ꝛ ꝑfectaꝫ fruitio nē. Iſta aūt per fidē et ſpē. Secundo diſtin guit duratione: qꝛ iſta cantat ſctūs ab aſcē

ſione xp̄i vſqꝫ ad iudiciũ: illa aũt cãtabit in eternũ ſine fine. Jtẽ iſta eccl'ia ꝯuertet ꝛ expectat ꝯuerti in illã: ſꝫ nõ illa i iſtã: ꝛ ſic differt ꝛ diſtinguit iſta ab illa ꝯditiõe ꝛ duratione. Ex ſupradictis ptꝫ q̃lr eccl'ia laudãtium
xp̄s deũ eſt trina ꝛ vna: et quõ iſte tres eccl'ie di-
caput ſtinguũt ad xp̄s. Nã eccl'ia ſctõꝝ differt ab
trium ãgelica natura ꝛ duratiõe a pte añ: ꝛ iſta dif
eccle- fert ab vtraqꝫ ꝯditiõe ꝛ duratiõe eo mõ q̃ di
ſiarũ. ctũ ẽ. Sꝫ iſta trina eccl'ia eſt vna rõne vnius capitis q̃ eſt xp̄s: ꝛ rõne vni⁹ obiecti laudati ꝛ rõne vni⁹ cant⁹ ꝛ laudis. Nã oẽs iſte tres eccl'ie hñt vnũ caput q̃ ẽ xp̄s: ꝛ laudãt ꝛ cõfitẽt deũ trinũ ꝛ vnũ: ꝛ cãtãt vnũ cãticũ. ſ. ſanctus ſctũs ſctũs dñs de⁹ ꝛc. qꝛ illũ cãticũ qđ btĩ cãtãt in p̄ria p clarã viſionẽ ꝛ fruitionẽ ꝛ gl'iã: cãtam⁹ nos in hac eccl'ia p fidẽ ꝛ grãm ꝛ publicã ꝯfeſſionẽ: ſꝫ poſt iudiciũ iſta eccleſia erit eadẽ cũ illa ſupna: qꝛ tũc xp̄s reddet deo p̄ri iſtud regnũ: ꝛ tũc de⁹ erit oĩa in oĩb⁹ vt ait apl's. j. ad coꝝ. xv. et ſic illa eccl'ia ſctã vna cũ illa cãtabit ieternũ ſctũs ſan. ſan. ꝛc. Et iſtã trinã ꝛ vnã eccleſiã q̃ cãtãdo ſan. ꝛc. laudat ꝛ ꝯfitet vnũ deũ i trinitate ꝛ ecõuerſo: intẽdũt nobis diſtiguere ꝛ notificare ambro. ꝛ aug. in. j. pte hui⁹ cãtici. Nã de p'ria eccl'ia. ſ. angelica q̃ icepit a p̄ncipio mũdi cãtare ſctũs. Dicit Aug. Tibi oẽs angeli tibi ce. ꝛc. Sꝫ de ſcđa eccl'ia. ſ. cõp̄hẽſoꝝ iuſtoꝝ hominũ đt amb. Te gl'ioſ⁹ apl'oꝝ chor⁹. ſꝫ de tertia viatoꝝ fideliũ đt aug. Te p orbẽ terrarũ ꝛc. Patrẽ imẽſe maieſtatꝭ. Venerãdum tuũ ꝛc. q. d. ꝙ eũdẽ deũ trinũ ꝛ vnum colit ꝛ laudat: ꝛ eundẽ cantũ. ſ. ſanctus ſan. ſan. canit iſta eccl'ia viatorũ ſil'r cũ illa in ſupna cõp̄hẽſoꝝ: qꝛ iſtud canticũ ſociat ꝛ vnit iſtã eccleſiã militantẽ cũ triũphanti: ſicut clarius videbit in fine huius expoſitiõis. Et hoc de p̄ma particula p̄me ptis huius cãtici. Sꝫ qꝛ hucuſqꝫ nulla facta fuerat expreſſa mentio
Joh. de verbo incarnato: nec de myſterio noſtre
xiiij. redemptiõis: ideo in hac ſecunda particula
ad.h. prime partis principalis que incipit.

xi. **Tu rex glorie chriſte.**

apo. ¶ Ambroſi⁹ et Auꝫ. agẽdo grãs cõfitent. x.
xx. ṽitates catholicas de ṽbo incarnato. q̃ eſt xp̄s ꝛ de myſterio nr̃e redẽptiõis. Quaꝝ prima eſt ꝙ xp̄s eſt rex glorie celeſtis. Scđa ꝙ xp̄s ẽ fili⁹ naturalis dei p̄ris. Tertia ꝙ xp̄s eſt fili⁹ etern⁹ dei p̄ris: per qđ denotat ꝙ eſt deus. Quarta ꝙ xp̄s eſt verbũ ad liberãdũ hoiẽ fact⁹ eſt hõ ex tpe. Quita ꝙ xp̄s nõ exhorruit vterũ ṽginis carnẽ infirmã in eius vtero aſſumẽdo. Sexta ꝙ xp̄s nõ horruit vterũ ṽginis: nec fedauit: qꝛ nõ p cõcubitũ ſedũ nec ex ope adã: ſꝫ ope ſpũſſcti ꝯcept⁹ eſt. iõ mrẽꝫ mũdã ꝛ ṽginẽ reliq̃t. Septia ꝙ xp̄s deuicit aculeũ mortis vtriuſqꝫ p ſuã paſſionẽ ꝛ reſurrectiõẽ: qꝛ mortẽ noſtrã moriendo deſtruxit ꝛ vitã reſurgẽdo reparauit: ꝛ ſic ẽ expoliauit infernũ. Octaua ꝙ xp̄s i ſua aſcẽſiõe aperuit credẽtib⁹ regna celoꝝ p̄ſentib⁹ ꝛ futuris: qꝛ ſecũ in regnũ celorũ quod ante erat nobis clauſum nos introduxit. Nona ꝙ xp̄s ſedet in potioribus bonis glorie patris. Decima ꝙ xp̄s accepit ibi imperiũ toti⁹ mũdi: ꝛ iudiciariã poteſtatẽ p quã eſt nunc occultus vniuerſalis iudex in celis: ꝛ eſt ṽturus manifeſtus iudex in nouiſſimo die ad iudicãdũ bonos ꝛ malos. Jſtas g̃. x. ṽitates catholicas explicãt: ꝛ agẽdo grãs ꝯfitent Ambro. ꝛ Aug. i hac. ij. pticula p̄me ptis p̄ncipa Dubiũ.
lis: iõ ẽ valde aduertẽdũ p ſingl'a. ¶ Ad cuius itellectũ ẽ notãdũ p p'ia veritate: qꝛ dictuꝫ eſt ſupra ꝙ vtraqꝫ eccl'ia adorat ꝛ colit deũ in vnitate ꝛ trinitate p ſecta dicẽdo ſanctus. ſan. ſan. in q̃ q̃dẽ latria ꝯp̄hẽſores btificant: ꝛ viatores iuſtificant ꝛ merent: qꝛ ſicut tota ꝛ ſola trinitas ẽ obiectũ latrie: ita ſola trinitas cũ vnitate ſubſtãtie ẽ obiectũ fruitiõis: qꝛ ſicut ſola ẽ adorãda: ita ſola ẽ fruenda: vt inq̃t aug. j. đ doctri. xp̄iana. Jõ dubitaret aliq̃s ſicut dubitauit vna ps euticiana. an xp̄s de⁹ fact⁹ hõ ſit adorãd⁹ i trinitate ſil'r cũ p̄re ꝛ ſpũſctõ eo ꝙ videbat eis diminut⁹ i dignitate: eo ꝙ ex deo eterno fact⁹ erat hõ tpalis: eo qđ đt apl's ꝙ ſeipꝫ exinaniuit formã ſerui accipiẽs ꝛc. Hũc aũt errorẽ remouet btũs Amb. hic dicẽs. ꝙ lꝫ ṽbũ eternum dei fili⁹ fuerit ſctũs hõ carnẽ aſſumẽdo: tñ nõ deſijt eẽ de⁹ pfect⁹: nec eſſe fili⁹ cõſubſtãtialis patri: nec p ꝯñs minuit ſuã dignitateꝫ nec p ꝯñs amiſit ſuã honorẽ ꝛ debitũ latrie qꝛ ipſe rex glorie cũ patre ꝛ ſpũſctõ coequalis ꝛ ſubſtãtialis. Et iõ ſic incarnatus ſimul cũ p̄re ꝛ ſpũſctõ adorat ꝛ gl'ificat. Et ſic humanitas xp̄i ſil'r cũ ṽbo vnica adoratiõe adorat: p analogiã tñ ad ṽbũ vnita: inq̃tũ i vnitate nõ hõ ſeorſuꝫ ſꝫ de⁹ incarnat⁹ ꝛ hũanat⁹ eſt illõ ꝙ adorat: vt inq̃t Hiero. in ſer. de aſſump. ṽgi. marie: vt ples dictũ ẽ in expõne pſal. et in tractatu. ꝯ iudeos. q. v. Et ſic xp̄s de⁹ ꝛ hõ ſil'r cũ p̄re ꝛ ſpũſctõ i trinitate ꝛ vnitate adorat ꝛ gl'ificat a cõp̄hẽſorib⁹ ꝛ viatoribus: cuꝫ đr ſctũs ſan. ſan. i. ſctũs p̄r a q̃ oĩa ſũt creata: ꝛ ſctũs fili⁹ xp̄s icarnat⁹ de⁹ ꝛ ho p quẽ oĩa ſũt creata ꝛ recreata. i. p queꝫ nos ſum⁹ redẽpti et gl'ificati. Et ſctũs ſctũs per quẽ ſum⁹ illuſtrati et ſctificati a p̄re et filio ꝛc. Et h̃ itẽdit dicere h̃ btũs amb. cũ ait. Tu rex gl'ie xp̄e. q. d. O xp̄e lꝫ tu de⁹ fact⁹ fueris hõ ex tpe: ꝛ i terris appueris ꝯuerſat⁹ vt hõ tñ ſemp manſiſti pfect⁹ de⁹. Et iõ tu es rex gl'ie. i. gl'ificandus in celo ſimul cũ p̄re ꝛ ſpiritu ſancto. Et ſic tibi debet laus ꝛ gloria: et vna ſimul coadoratio ꝛ glorificatio cum p̄re ꝛ ſpũſancto. Et tua hũanitas ſimul cum ṽo

ho adorari: qr fuit inſtrm nre redẽptiõis: z ti bi ẽ pſonalr vnita: qr illa hũanitate idutus triũphaſti ꝯ diabolo. Et iõ vt ſic diceris rex glie. i. rex victorie z triũphi z trophei. Jõ tã ꝙ rex glie triũphator cõfregiſti vectes ferreos z portas iferni: z expoliaſti limbum et purgatoriũ: z recupaſti ꝑdã ãtiquã: z de iferno eã liberaſti. Et iõ qñ deſcẽdiſti ad iferos dixerũt angeli miniſtri tui. O ꝑncipes iferni attollite portas vr̃as: z itroibit rex glie z victorie. Quib⁹ rñderũt diaboli. qs ẽ iſte rex glie: q̃ cũ tãta audacia ad nr̃a regna deſcendere auſus ẽ: q̃b⁹ rñderũt angeli: ipe xp̃s ẽ dñs z rex potens in ꝑlio z cãpo cruc3. vbi de vobis triũphauit. Et ꝑdã iuſtoꝝ ve. te. quaz diu tyrãnice in hoc carcere detinuiſtis meruit recupare: z totũ gen⁹ hũanũ de vr̃a ptã te liberare: put dd ꝓphetauit pſal. xxiij. et ſic pz q̃liter xp̃s ẽ rex glie: nõ ſolũ inquãtũ eſt ſcđa pſona in trinitate: ſ3 ẽt inq̃tũ deus incarnat⁹: z redẽptor: z victor: et triũphator de mũdo: z diabolo: z inferno: qr mortẽ nr̃az moriẽdo vicit: z vitã reſurgẽdo repauit: z de inferno triũphauit ipm expoliãdo: z de mũdo diabolũ ꝑncipẽ ei⁹ foras eiiciẽdo: z h̃ itẽdit dicere Ambr. cũ ait. Tu rex glie xp̃e. S3 qr ſcribe z phariſei obſtinati dicebãt xp̃3 eẽ filiũ ioſeph carnalẽ: eo ꝙ videbant ipm verũ hoiem z mortalẽ: iõ btũs Amb. volẽs excludere eorum errorem ſubdit.

Tu patris ſempiternus es filius.

ꝯ ꝯſe. di. v. ſaluator. ℂ Tu xp̃s dei pr̃is es filius naturalis ſupple. S3 qr cherint⁹ z ebion dicebãt xp̃m totalr incepiſſe ex tpe in vtero ꝟginis marie: z p ꝯñs nõ eẽ deũ: iõ Amb. remouẽs hũc errorẽ ꝯfitet xp̃3 nõ ſolũ eſſe filiũ dei: ſ3 eẽ eternũ filiũ dei: z coeternũ pr̃i añ incarnationẽ z añ mundi ꝯſtitutionẽ q̃d ad deitatẽ z p ꝯñs cõfitet xp̃m eẽ deũ: qr nil eſt eternũ niſi de⁹. Et iõ ſubdit tu pr̃is ſempitern⁹ es fili⁹. i. nõ ſolũ tpalis inq̃tũ hõ: ſ3 ſempitern⁹ inq̃tum de⁹. tres ergo ꝟitates cõfitet de xp̃o hic beatus Amb. pria eſt ꝙ xp̃s ẽ rex glie: et p ꝯñs adorãd⁹. Scđa ꝙ ẽ fili⁹ dei. Tertia ꝙ eſt filius etern⁹ dei z p ꝯñs ver⁹ de⁹. S3 qr btũs Ambr. cõfeſſus eſt xp̃m eẽ regem glie z eternũ filiũ pr̃is: iõ Auguſtinus p ſeptẽ ꝟitates explicat z cõfitet modũ incarnationis xp̃i: z z nr̃e redẽptionis z glorificatiõis cũ ſubdit.

Tu ad liberandũ ſuſcepturus hominẽ nõ horruiſti virginis vterũ. Tu deuicto mortis aculeo: aperuiſti credentibus regna celorum.

ꝯ ꝯſe. d. iij. c. vi. de ꝯſe. d. ij. c. ꝟeral. ℂ In q̃bus duob⁹ verſiculis explicat q̃tuor catholicas veritates. Quarũ pria eſt ꝙ verbũ eternũ. ſ. dei fili⁹ ſuſcepit hoiem vt hoiez liberaret. Scđa ꝙ in ſuſcipiẽdo hoiem non horruit vterũ ꝟginis. Tertia ꝙ deuicit aculeũ mortis. Quarta ꝙ aperuit credẽtib⁹ regna celorũ. ℂ Quãtũ ad declarationẽ pme ẽ prio notãdum ſm Aug. xi. de trini. c. xiij. ꝙ de⁹ aliter poterat liberare gen⁹ hũanũ ꝙ p incarnationẽ z mortẽ. S3 iſte mod⁹ fuit magis ꝯgruus z iuſt⁹: qr diabol⁹ nõ erat ſuperand⁹ potẽtia: ſ3 iuſtitia: z iõ voluit aſſumere hoiez paſſibilẽ: vt in illo pctm̃ ade z oim delicta puniret. Et voluit illũ hoiem aſſumere liberũ ſine pctõ: vt p ipm pctõres liberaret. S3 voluit ipm ſumere cũ penalitatib⁹ pctĩ: vt eſſent ille penalitates inſtrm ad merẽdũ z ad ſanãdũ nr̃a vulnera pctõrũ. z hec eſt cã quare ſuſcepit hoiem. ſ. vt hoiem liberaret. S3 eſt iterũ aduertẽdũ ꝙ fili⁹ dei etern⁹ nõ aſſumpſit hũanitatẽ nudã: qr nõ potuiſſet in ea pati nec aſſumpſit pſonã z ſuppoſitũ humanũ: qr tũc fuiſſent due pſone i xp̃o. Et ſic illa pſona paſſa l3 habuiſſet facultatẽ patiẽdi: tñ nõ redimẽdi totũ gen⁹ humanũ a ſeruitute pctĩ: nec iuſtificãdi oẽs hoies: nec cõferẽdi eis gloriã ſempiternã. Et ſic deus nõ diceretur paſſus nec redẽptor. Et iõ fili⁹ dei voluit illã hũanitatẽ aſſumere in atomo: ſicut ait Dama. i. accepit eã cũ corpe organizato cũ ꝯditionib⁹ materialib⁹ z indiuidualib⁹: vt in ea poſſet pati z actus hũanos exercere. Et aſſumpſit eã ſub ſuo eſſe pſonali z ſuppoſitali: qr verbũ eternũ p ſuũ eſſe perſonale z ſuppoſitale ſuppoſitauit z perſonauit eã. Et iõ qñ Aug. dicit ꝙ filius dei ſuſcepit hoiem. nõ intelligas ꝙ ſuſcepit hoiem pſonatũ z ſuppoſitatũ: ſ3 ſolũ indiuiduatũ et cõditionatum. Et iõ ſunt valde attendenda verba Aug. qr nõ dicit ꝙ ſuſcepit humanitatem: ne intelligamus hũanitatẽ nudã fuiſſe a verbo ſuſceptam: nec dixit ꝙ vniuerit ſibi hoiem in ſocietate: nec ingreſſus ẽ in hoiez ſicut dicit neſtori⁹: ſ3 dicit ꝙ ſuſcepit hoiem qr ſuſcipe dt quãdã ſuſtẽtationẽ z pſonationẽ. Et iõ nõ dt ꝙ hõ ſuſcepit deũ l3 de⁹ hoiez p h̃ ergo denotat ꝙ filius dei ſuſcepit hoiez indiuiduatũ z cõditionatũ ip3 ſuppoſitãdo z pſonãdo: vt in ipo poſſet pati. Et dicit de⁹ z hõ generis humani ſaluator z redemptor. ℂ Scđo eſt notandum ꝓpter illud qđ dicit: qr filius dei in ſuſcipiẽdo hominẽ non horruit virginis vterũ: ꝙ aliqua res dupliciter põt dici horrẽda. Uno modo: qr eſt immunda z feda ſiue corrupta. Alio mõ: qr eſt allatura dolorẽ z mortẽ. Primo modo filius dei nõ horruit virginis vterũ: nec habuit rõnez horrẽdi: nec ꝯtẽnẽdi: ipſum: quia nulla fuit i eo macula: nec feditas: nec immũdicia ſpiritualis: nec carnalis: nec ſpiritualis i aiat qr primo inſtanti ſui eſſe fuit ſimul cum corpore ſanctificata: z etiã in gratia confirmata: z habitaculũ ſpũſſcti i fctã: nec i illo vtero

Congruꝰ modꝰ liberandi hoiez fuit p xp̃i mortem.

aliq̃ res dupliciter ẽ horrẽda.

fuit feditas carnalis: qꝛ nõ ex ope adã nec cũ coitu ⁊ libidine: ſʒ ex ope ſpũſſcti ɔcepit filiũ dei: nec fuit aliqua carnalis corruptio qꝛ ſicut virgo cõcepit: ita virgo peperit: ⁊ ꝟgo inuiolata ꝑmanſit. Et ſic filius dei nõ horruit ꝟginis vterũ: imo habuit cãm habitãdi i eo ꝑ nouẽ mẽſes: ⁊ aſſumẽdi carnẽ ex eo ꝙ nulla feditas aut corruptio ſpũalis aut corꝑalis fuit i eo: qꝛ ipſemet fabricauit ⁊ formauit matrẽ ſuã ſine aliqua corruptela: vt digne ex eo poſſet carnẽ aſſumere: vt inq̃t Augu. de fide ad Petrũ. ⁊ ɔ. v. hereſes: ⁊ in ſermõe de eius natiuitate. Scđo xp̃s nõ horruit ꝟgis vterũ rõne corꝑis mortalis ⁊ paſſibilis: qđ ex eius vtero aſſumpſit: qꝛ lʒ aſſumpſerit illud corpꝰ īfirmũ ⁊ paſſibile: vt eẽt aptũ ad patiẽdũ pro pctõ: tñ nõ aſſumpſit ipm cũ culpa pcti: imo ſũpſit illũ hoiẽ oi ꝟtute ⁊ ꝑfectiõe ⁊ ſctifica tiõe ꝑditũ ⁊ munitũ: ⁊ oleo letitie ſpũſſcti ꝑ ɔſortibꝰ ſuis ꝑũctũ vt eẽt fõs ⁊ pricipiũ ⁊ metrũ ⁊ mẽſura oĩs gr̃e ⁊ ſctitatꝫ ⁊ ꝑfectiõis ⁊ inſtitie. Et ſicq̃ horruit ꝟgis vterꝰ rõne hois ex vtero eiꝰ aſſumpti: nec horruit ꝟgis vterꝰ in q̃tũ ille hõ quẽ ex vtero aſſũpſit erat mortal' ⁊ paſſibilis qꝛ lʒ paſſio ⁊ mors ſit oibꝰ hoibus trepidãda ⁊ horrẽda ⁊ fugiẽda: tñ filiꝰ dei nõ horruit tale corpꝰ aſſumere ꝑꝑ vtilitatẽ totiꝰ generis hũani: ⁊ ſic charitas coegit eũ: imo roborauit ⁊ mouit eũ: ne tale corpꝰ paſſibile abhorreret: imo ɔcitauit eũ vt tale corpꝰ eligeret: ⁊ ſic charitas ſuꝑauit ⁊ vicit oẽm horrorẽ. Et iõ dr apl's ad Ro. viij. ꝙ ꝑꝑ nimiam charitatẽ q̃ dilexit nos deꝰ: miſit filiũ ſuũ in ſimilitudinẽ carnis pcti: ⁊ ꝺ pctõ dãnauit pctm in carne. Et ſic filiꝰ dei nõ aſſũpſit pctm i illa carne ſʒ ſĩlitudinẽ pcti. ſ. paſſibilitatẽ ⁊ mortalitatẽ ⁊ ceteras penalitates pcti ꝑmoꝝ parẽtũ. Et hoc fecit: vt dãnaret ⁊ puniret pctm nr̃m i ſuã carne. Et ſic ꝑꝫ q̃lr tribꝰ modis filiꝰ dei nõ horruit ꝟginis vterũ. Primo: qꝛ nõ repit aliquẽ horrorẽ feditatꝫ ſpũalis nec carnalis corruptiõis i ea: ⁊ h̃ nec iuiuẽdo nec in ɔcipiẽdo: nec i pariẽdo. Scđo nõ horruit virginis vterꝰ ex ea corpꝰ aiatũ aſſumẽdo: qꝛ ille hõ fuit īter oẽs hoies liber ⁊ immunis ab oi pctõ: ⁊ fuit oi ſctitate ꝑditus ⁊ plenꝰ gr̃e ⁊ ꝟitatis. Itẽ tertio nõ horruit ꝟginis vterum corpꝰ paſſibile ⁊ mortale aſſumẽdo. qꝛ charitas eiꝰ ⁊ deſideriũ nr̃e redemptionis ⁊ cõis vtilitas vicit ⁊ ſuperauit horrorẽ mortis ⁊c. Itẽ etiã nõ horruit ꝟginis vterũ: qꝛ quem celi capere nõ poterãt: ⁊ q̃ pugillo cõtinet mundũ ꝟginis aluo clauſus eſt. Et ille q̃ erat de oia continẽs: nõ horruit claudi ſub virginis vtero. ¶ Iterũ eſt notãdũ ſm Aug. in ſermone de martyribꝰ ꝑꝑ illđ qđ ſequit̃. ſ. tu deuicto mortis aculeo ⁊c. ꝙ dei filius vt vinceret ⁊ ſuparet mortẽ: veſtitꝰ eſt morte: ⁊ aſſumpſit tale corpꝰ mortale ⁊ paſſibile. vñ dupl'r xp̃s

Filius dei tribꝰ modis nõ horruit ꝟgis vterꝰ.

vicit mortẽ. Uno modo inq̃tũ deſtruxit eã: qꝛ mortẽ noſtrã moriẽdo deſtruxit: ⁊ vitã reſurgẽdo reparauit. Nã moriẽdo abſoluit nos a debito mortis date ⁊ relicte nobis in penã ex peccato ade. et ſic ex mortalibꝰ fecit nos imortales ⁊ impaſſibiles: quã q̃dẽ immortalitatẽ ⁊ impaſſibilitatẽ lʒ nõ poſſideamꝰ in actu: tñ iã poſſidemꝰ nã in habitu ⁊ in merito ex meritis paſſiõis xp̃i: ſicut ait ambro. in illo ſermone martyꝝ q̃ icipit. Dignũ ⁊ ɔgruũ ẽ, fratres chariſſimi: qꝛ ꝑ paſſionẽ ⁊ reſurrectionẽ xp̃i: quã ꝑticipamꝰ ꝑ baptiſmũ ⁊ eccl'iaſtica ſcr̃a ſumꝰ habilitati ⁊ apti fcti ad merẽdũ reſurgere imortales i nouiſſimo die. Cã ãt q̃re ilico poſt baptiſmũ nõ poſſideamus imortalitatẽ ⁊ ipaſſibilitatẽ i actu: ſʒ relicta ẽ nob̃ paſſibilitas ⁊ mortalitas corꝑis ẽ ne ꝑderet̃ corona martyrũ ⁊ victoria iuſtoꝝ: ſed manerẽt nobis iſte infirmitates ad iſtrumẽtum pugnandi ⁊ merẽdi. Itẽ etiã qꝛ ſi ilico poſt baptiſmũ tollerent̃ iſte īfirmitates: ⁊ hoies manerẽt imortales ⁊ ipaſſibiles: tunc oẽs currerẽt ad baptiſmũ: nõ cã merẽdi vitã eternã et ſupnã felicitatẽ: ſʒ cã euadẽdi mortẽ corꝑalẽ ⁊ per ɔñs tolleret̃ oẽ meritũ: ⁊ nunq̃ totalr fuiſſet angelica ruina reparata: nec ɔpleret̃ nũerꝰ electoꝝ: vt dictũ eſt pſal. ciij. Et dicit Aug. xij. de ci. dei. c. iij. Reſtat ergo ꝙ xp̃s iaʒ ꝑmo mõ deſtruxit mortẽ ⁊ nos a morte corꝑali abſoluit in merito ⁊ ſpe. Scđo aũt deuicit aculeũ ⁊ gladiũ ⁊ morſum mortis: ipam puiã faciẽdo. Nã ꝑpter pctm primoꝝ parẽtũ data eſt nobis mors: vt eſſet terminus vite corꝑalis: ⁊ ꝑncipiuʒ mortis eterne ipſiꝰ aie. Sed venit xp̃s q̃ moriẽdo ⁊ reſurgendo fecit illã puiã. Nã tranſeũdo per ipam deſcẽdit ⁊ expoliauit infernũ: ⁊ reſurgẽdo ex ipſa: ⁊ deuicta morte nobis eterne vite aditũ reparauit. vt dr in coll'a paſche: ⁊ ſic moriẽdo xp̃s vicit mortem nr̃aʒ: ⁊ deſtruxit eã: ⁊ vltra h̃ deſtruxit infernũ: qꝛ ꝑ mortẽ deſcendit ad infernũ: ⁊ expoliauit eũ. Et fecit vt ꝑ ipſam eſſet nobis tranſitꝰ ⁊ aditꝰ ⁊ ingreſſus ad regna celoꝝ: ⁊ h̃ eſt qđ intendit dicere Aug. i his duobus verſiculis: cũ dicit. Tu ad liberandum ſuſcepturꝰ hoiem. i. cũ tu ſuſcepiſti hoiem ad liberãdũ ipm: nõ horruiſti ꝟgis vterꝰ: qꝛ nullã feditatẽ nec corruptionẽ in eius aia nec in corꝑe reppeiſti: nec reliq̃ſti qꝛ ita tribuiſti ipſi fecũditatem: ꝙ non abſtuliſti ꝟginitatẽ: nec horruiſti ꝟgis vterꝰ ex ea mortale corpꝰ aſſumẽdo: qꝛ illud fuit liberũ ⁊ imune ab oi pctõ: nec horruiſti mortalitatẽ in corꝑe: quia iõ aſſumpſiſti illã carnẽ mortalẽ: vt nr̃m peccatũ dãnares ⁊ punires in illa carne: ⁊ vt deuicto mortis aculeo i illo corꝑe mortali aperires regna celoꝝ oibus credẽtibus vtriuſq; te. ⁊ tã ꝑteritis q̃ futuris. Et ſic deuicto mortis aculeo in illo corꝑe mortali ex vtero ꝟgis

Dupl'r xp̃us vicit mortem.

aſſūpto: apuiſti regna celoꝝ fidelib⁹ vtriuſ
q; teſti. q. d. q ex victoria quā hūiſti moriēdo in illa carne ex ꝟgine aſſūpta meruiſti credētibus apire regna celoꝝ. Deinde cū ſubdit.

Tu ad dexterā dei ſedes: in glia patris. Iudex crederis eſſe venturus.

¶ Cōfitet̄ ⁊ explicat aug. duo bona q̄ adept⁹ eſt xp̄s poſt iſtā pegrinationē l ſua aſcenſiōe ex meritꝫ ſui laboris ⁊ paſſiōis. nā pro lōgtū hō meruit ſedere a dextris pr̄is i glia qꝛ reſidet i potiorib⁹ bonis glie pr̄is. Nā ille hō aſſumpt⁹ poſſidet potiora bona glie ⁊ btitudīs poſt pr̄ē vl cū pr̄e: qd̄ ſic ē itelligēdū. nā fili⁹ lōgtū de⁹ eq̄lē glā hꝫ cū pr̄e: cū ſit ipi ꝯſubſtal ⁊ ſic vna ē glia filij cū pr̄e ⁊ ſpūſctō cū ſit vna eq̄lis ⁊ coetna maieſtas: ſꝫ qꝛ ille hō ē vna pſona cū ꝟbo: iō ſil̄ adorat̄ ⁊ glificat̄ cū filio: ſꝫ ē dr̄is: qꝛ illa hūanitas ſiue ille hō ꝯditiōat⁹ pſonal̄r aſſūpt⁹: nec adorat̄: nec glificat̄ p ſe nec rōe hūane nature: ſꝫ p analogiā ad ꝟbū cui pſonal̄r vnit̄: ⁊ ſic rōne vniōis coadorat̄ ⁊ glificat̄ cū ꝟbo qꝛ i ꝟitate ꝟbū icarnatū ē illud qd̄ adorat̄ ⁊ glificat̄: ⁊ ſic rōne talis honoris ⁊ dignitatis dr̄ xp̄s ſedere a dextris glie pr̄is ſup̄ totā hūanā naturā ⁊ angelicā. Itē nō ſolū dr̄ ſedere a dextris rōne honoris ⁊ latrie: ſꝫ ēt rōne fruitiōis ⁊ btitudinis: eo q aīa xp̄i fruit̄ diuīa eēntia pfectiori ⁊ altiori mō ſupra totā naturā humanā ⁊ angelicā: ⁊ ſic reſidet in potiorib⁹ bonis glie pr̄is.

Xp̄us dat glam ⁊ gloriam.

Sed qꝛ iſta bona non ſolū poſſidet xp̄s hō pro ſe: ſed ēt vt diſtribuat oīb⁹ btis: qꝛ ſicut xp̄s eſt diſtributor graꝝ: ita p̄mioꝝ ⁊ bonorum glie. ⁊ ſicut fuit mediator in iuſtificādo ⁊ gratificando: ita eſt mediator i glificādo: ⁊ iō dr̄ ſedere ad dexterā in glia pr̄is: qꝛ ſedere denotat ptātē ⁊ per ꝯñs xp̄s ſedēdo a dextris patris accepit ⁊ hꝫ ptātē diſtribuēdi oībus membris ſuis bona glorie ⁊ btās māſiones: ſicut ipſe dicit. Luc. xxij. Dado vobis pare locū: ſicut dedit mihi pr̄ me⁹ regnū vt edatis ⁊ bibatis mecum in mēſa mea in regno pr̄is mei. Itē qꝛ xp̄s non ſolū in tali ſeſſione accepit ptātē diſtribuēdi bona glie hoībus: ⁊ etiā angelis: ſed ēt accepit iudiciariā ptātē in celo ⁊ in terra ſup oēs creaturas. Iō ſicut occulte nūc iudicat de oībus particulariter in celo: ita veniet in nouiſſimo die cum ptāte magna ⁊ maieſtate ad iudicandum viuos ⁊ mortuos vniuerſaliter in terra ſedēs in ſede maieſtatis ſue ⁊c.

Aug. h ꝯfitetur vij. virtutes i xp̄o.

Et hoc intēdit dicere Auguſt. cum ſubdit. Tu xp̄e ad dexterā dei ſedes in glia pr̄is in potioribus bonis glie pr̄is ſupra totā naturā humanā ⁊ angelicā fruendo ⁊ bona glorie pr̄is ceteris diſtribuēdo ⁊ ꝯmunicādo: ⁊ ſedes ad dexterā pr̄is cum ptāte iudiciaria nūc occulte iudicando: ſed tu crederis eſſe iudex vēturus i nouiſſimo die cum ptāte magna ⁊ maieſtate ad publice ⁊ gnal̄r iudicādum: ſicut pmiſit. mat. xxiiij. ⁊ xxv. ⁊ Luc. xxi. Ex ſupradictꝫ pꝫ q̄r Aug. i hac pte ꝯfitet̄ ſeptē catholicas ꝟitates d̄ xp̄o. P̄ia eſt q fili⁹ dei ſuſcepit hominē ad liberādū ipꝫ. Sc̄da q nō horruit ꝟgis vteꝝ: qꝛ nūq̄ fuit alicui culpe obnoxia. Tertia q nō horruit ꝟgis vterū ex ea abſq̄ pctō mortali corp⁹ ſuſcipiēdo. Quarta q i nr̄a carne deuicit mortē. Quīta q vincēdo mortem apuit credētib⁹ regna celoꝝ. Sexta q ſedet ad dexterā pr̄is in potiorib⁹ bonis fruendo. Septia q ſedet in ſede iudiciaria pr̄is: iō credit iudex vētur⁹. ¶ Te ḡ q̄s fa. ⁊c. hec eſt. iiij. ps pncipalis hui⁹ cātici: q̄ eſt tota oratio depcatoria: ⁊ diuine grē ⁊ mīe petitoria: vñ qꝛ ſupra i p̄ma pte btūs Ambro. ⁊ Aug. i laudādo cōfeſſi ſunt dei omnipotētiā ⁊ ſapiētiā ⁊ miaꝫ et agēdo grās confeſſi ſunt omnia bñficia q̄ a deo recepim⁹. ſ. bñficiū creationis gubernationis ⁊ redēptionis: ⁊ glorificationis: ⁊ ideo in hac ſcd̄a pte petūt vt bñficiū redēptionis nobis pficiat: vt poſſim⁹ attingere ⁊ adipiſci beneficium glificatiōis: ⁊ hoc petit p̄mo beatus Ambroſi. in gnali. vñ videns Ambroſius hāc mutationē dextere excelſi factam in Auguſtino: qꝛ cōfeſſus eſt in paucis ꝟbis totum myſteriū incarnationis ⁊ nr̄e redēptiōis qd̄ ante negabat dū erat in ſecta manicheorum. De quo myſterio Ambroſius cū Auguſtino diu altercādo diſputauerat: iō conuerſus ad xp̄m dicit: o chriſte poſtq̄ ita eſt q tu es eternus dei filius: et tu ad liberādū ſuſcepturus hoīem nō horruiſti virginis vterū: qꝛ iam factus hō verā carnē mortalē de virginis vtero ſuſcepiſti: ⁊ iā deuicto mortis aculeo aperuiſti credētibus regna celoꝝ: ſicut cōfitetur aug. ⁊ iā ſedes ad dexterā in potioribus bonis glie dei pr̄is: nō ſolū vt btūs: ſꝫ etiā vt btificator ⁊ diſpēſator bonoꝝ glie tuis fidelib⁹: ⁊ crederis iu. vētu. vt idē Aug. cōfitetur.

Te ergo q̄ſumus famulis tuis ſubueni: quos precioſo ſanguine redemiſti. Ex de bap. c. maiores.

¶ Id eſt q̄s ⁊ rogemus ⁊ petimus vt ſubuenias nobis famulis tuis: q̄s ꝑtio tui ſanguis redemiſti: vt ſubuenias nobis cum meritis tue paſſionis peccata noſtra remittendo.

Eterna fac cum ſanctis tuis in gloria numerari. Ibidē

¶ Et fac nos nūerari cū ſctīs in celeſti glia vitā eternā largiēdo: qꝛ ſicut tu es redēptor: ita ⁊ glificator. Iſta eñ meruiſti p tuā mortē ⁊ paſſionē: eo q cuꝫ in forma dei eſſes eq̄lis pr̄i ⁊ etern⁹ ⁊ imortalis fili⁹: teipꝫ exinaniuiſti formā ſerui accipiēs: ⁊ habitu inuēt⁹ vt hō: hūiliaſti teipꝫ obediēs pr̄i vſq; ad mortē crucis. Sed qꝛ nō ſolū opꝫ nos petere a deo finē ſed etiaꝫ ea q̄ ſunt ad finem: qꝛ deus non dat nobis gratiā: niſi diſponamur ad illam recis

piēdā: ꝛ nos nō poſſum⁹ diſponi niſi ꝑ gra tiā ſacramētoꝝ: quā nō poſſumus conſequi niſi ꝑ xpʒ. Et iō opʒ nos petere a xpō oia il la q̄ diſponūt nos ꝛ ꝑducunt nos vſqʒ ad fi nē q̄ eſt via eterna: iō vidēs Aug. qð beatus Ambro. petiit in ḡnali nobis ſubueniri per ſanguinē xpi quo ſum⁹ redēpti: ꝛ nos annu merari cū ſanctis i gloria celeſti: ſʒ nō ſpeci ficauit viā ꝛ moduʒ q̄uo paſſio xpi dʒ nobis ſubuenire ꝛ p̄ſcere: iō explicat hoc Aug. in ſequēti petitiōe cū dauid pſal. xxvij. dicens.

Saluum fac populū tuū dñe: ꝛ benedic hereditati tue.

Et rege eos. ꝛ extolle illos vſqʒ ī eternū.

Quatuor neceſſaria ad vitā cōſequendam. ¶ In qb⁹ ỽbis q̄tuor petit Aug. q̄ per ordi nē ſunt neceſſaria ad vitā eternā ꝯſequēdā: q̄ nō pñt dari niſi ꝑ xpm. Nā pmo oportet vt vnuſq̄ſqʒ ſaluād⁹ ꝑ grāʒ xpi ꝑuenientē vocet vt ꝑueniat ad fidē. Scdo opʒ vt bñdicat ꝛ iu ſtificet ꝑ baptiſmū ꝛ ꝑ eccl'iaſtica ſacrā: ꝑ q̄ xpo cōfiguramur ꝛ incorpoamur ꝛ ei⁹ mē bra efficimur ꝛ gratificamur. Tertio opʒ vt in grā recepta cōſeruemur ꝛ pſeuerem⁹: ꝛ in nr̄is opib⁹ ꝑ gratiā dirigamur. Quarto opʒ vt oblitis reb⁹ mūdanis ꝑ firmā ſpē ſupno rū ab iſtis mūdanis ad celeſtia bona ſuble uemur ꝛ extollamur. Sʒ hoc hʒ agere ſolus xps: vt ait aplš. Nā q̄s pr̄ ab eterno p̄deſti nauit: hos xps ꝑ grām vocauit: ꝛ hos iuſtifi cauit: ꝛ hos finalr̄ magnificauit. vbi dt Au gu. q̄ de⁹ xps pmo ꝑ grāʒ p̄uenientē ad fidem vocauit. Scdo per baptiſmū ꝛ eccl'iaſtica ſa crā ſcīficauit. Tertio ꝑ grāʒ pficientē nos di rigit ꝛ dat pficere ꝛ pſeuerare: ſʒ ꝑ gratiam pficientē ad gl'iā recipiēdā nos magnificat: ꝛ hoc eſt qð petit Aug. ſil' cū dð in hac pte vñ ait. O dñe ieſu xpe poſtq̄ tu es ieſus ꝛ ſalua tor: ergo exerce tuū officiū: ꝛ ſaluū fac ppl'm tuū pfecte pmo vocādo oēs ad fidē ꝑ grāʒ p̄ uenientē. Scdo bñdic hereditati tue ꝛ eccle ſiaſtica ſacrā: ꝑ quoꝝ bñdictionē recipiēdo. fidē ꝛ charitatē abſoluimur ab oi maledicto Tertio rege eos ꝑ gratiā pficiētē ꝛ pſeuerā tē. vt valeāt pſeuerare i oib⁹ opatiōib⁹ ſuis. Et extolle eos ꝛ ſubleua eos ꝑ firmā ſpē: ꝛ ꝑ gratiā pficientē vſqʒ q̄ ineternū. i. vſqʒ q̄ eter nā gloriā cōſequant: vñ nota q̄ xps eſt deus ꝛ hō ꝛ fili⁹ dei pr̄is. Et ꝑ ꝯñs eſt heres pr̄is ꝛ tota hereditas ꝛ regnū mūdi ptinet ad eū Et eſt verus ꝛ ſummus ſacerdos. Et iō iure xps pōt ſuā hereditatē tanq̄ heres ſaluare: ꝛ hereditati ſue tāq̄ ſumm⁹ ſacerdos ꝑ ec cleſiaſtica ſacrā bñdicere et ſanctificare: et tanq̄ ver⁹ rex ſuū regnū ꝛ hereditatē rege re. Et tanq̄ bon⁹ iudex bonos ꝛ iuſtos extol lere ꝛ magnificare. ꝛ in celeſti gloria collo care ꝛ beatificare. Et hec etiam itēdit pete re. Aug. cū ait. Saluum fac pplʒ tuū dñe: et

bñdic ꝛc. ¶ Sʒ hic videt inſurgere dubium apud peritos: ſed apud ſimplices xpianos. Dubium xxiii Nā vr̄ q̄ ambroſi⁹ ſupflue petat vt xps ſub ueniat nobis ꝑ ſanguinē ſue paſſionis: ꝛ Au guſt. ſupflue petat q̄ ieſus ſaluet pplm ſuū: qꝛ xps iā ſubuenit nobis ꝑ ſuā paſſionē: ꝛ iā redemit ꝛ ſaluū fecit pplm ſuū i cruce ꝑ pec catis tūc patiēdo ꝛ ſatiſfaciendo: ꝛ de ptāte diaboli liberādo ꝛc. Pro huiꝰ aūt rñſiōe eſt Rñſio notanda. valde aduertendū ꝑut dictum eſt in expōne pſal. xlv. ꝛ pſal. cxl. q̄ adā peccādo venunde dit ꝛ obligauit totā ſuā naturā ꝛ ḡnationē ꝛ poſteritatē ad penā ſui reat⁹: ꝛ ſic oēs poſte ri dnr̄ peccaſſe i adā. i. fuiſſe venūdati et ob noxii. ꝛ obligati i eo q̄ ad naturā ꝛ ḡnationē. Sʒ null⁹ pticipat pſonalr̄ illā culpā ꝛ indi gnationē ꝛ penā niſi pſonalr̄ pticipet eā per libidinoſaʒ ḡnationē: vt inq̄t Aug. ad vale riū ꝛ i pmo pte de fide ad petrū. Qꝛ tūc vnuſ q̄ſqʒ pſonalr̄ ꝛ i actu: ꝛ pticulariter trahit il lā culpā ſiue penā ꝛ indignationē dei ꝯ ſeipʒ Et ſic dr̄ nā filius ire vt ait aplš ad Ephe. ij. qꝛ tūc i pſona actualr̄ obligat ad penā ad q̄ potentialr̄ ꝛ in natura fuerat obligat⁹ i adā añq̄ eēt: nec ꝯciperet ꝛ naſceret i actu: ꝑut fuit declaratū ſuper pſal. xlv. ꝛ. cxl. Ita ergo pari rōne xps oēs p̄deſtinatos redemit po tentialr̄ ꝛ habitualr̄ in cruce ꝑ ſuā mortē et paſſionē: ꝛ oēs i merito ꝛ potētialr̄ reſuſci tauit ꝑ ſuā reſurrectionem: qꝛ oēs in xpo ibi fuim⁹ crucifixi ꝛ ꝯſepulti ꝛ baptizati: ꝛ ꝯſur reximus cū xpo: vt inq̄t aplus ad Ro. vj. Qð nō eſt itelligēdū pſonalr̄ ꝛ i actu. ſʒ ſolū po tētialr̄ ꝛ i merito xpi: qꝛ nōdū eram⁹: ꝛ iō ſi cut ad hoc q̄ vnuſq̄ſqʒ trahat ꝛ pticipet pſo nalr̄ peccatū ade opʒ q̄ ḡnet ꝑ naturalē ꝛ li bidinoſaʒ ḡnationē: ita ad hoc q̄ nos perſo nalr̄ ꝛ actualr̄ pticipem⁹ redēptionē ꝛ me rita paſſiōis xpi opʒ q̄ pſonalr̄ ꝛ ꝑticularí ter icorpoemur ꝛ ꝯfiguremur: ꝛ efficiamur mēbra xpi: ꝛ regeneremur ꝑ baptiſmū: et ſi cut ꝑ carnalē ḡnationē trāſiuit ad nos pſo nalr̄ pctm̄ nature ꝛ pena pcti ipſi⁹ adaʒ: ita ꝑ ſpūalē regnationē trāſeāt ad nos merita ꝛ ỽt⁹ ꝛ effect⁹ paſſiōis xpi: ꝛ iō nō ſufficit qð xps fuerit paſſus ꝛ mortuus ſemel ḡnaliter ꝑ oib⁹ nobis: ſʒ opʒ vt pſonalr̄ vnuſq̄ſqʒ par ticipet illā paſſionē ꝑ baptiſmū ꝛ eccl'iaſtica ſacrā: ꝛ ſic indigem⁹ multiplici grā: ad hoc q̄ ꝑueniam⁹ ad vltimū effectū paſſiōis xpi ꝛ ad pfectā ſaluationē. Nā pmo opʒ q̄ voce mur a xpo ꝑ grām p̄uenientē: ꝛ viuam⁹ ꝛ nō moriamur i vtero mr̄is nec in naſcendo: nec anteq̄ ꝑueniam⁹ ad baptiſmū: ꝛ ſic opʒ qð de⁹ ꝯſeruet nos vſqʒ ad illð inſtās. Et iō di cit Aug. ſaluū fac pplm tuū dñe. Scdo opʒ qð actualiter ꝛ pſonalr̄ vnuſq̄ſqʒ recipiat ꝛ pticipet paſſionē xpi ꝛ incorporet i eccleſia ꝑ benedictionē ſacramētalem. Et iō ſubdit

Et bñdic hereditati tue. Tertio opȝ ꝙ diri-
gat i ſuis opatiõib⁹ tota eccłia: ⁊ iõ ſubdit.
Et rege eos. Quarto vt extollat a mundo: ⁊
ꝑueniat ad terminū .i. vitā eternā. Et iõ ſub-
dit: Et extolle illos ineternū. Et ſic pȝ ꝗliter
nulla iſtaꝝ petitionū ē ſupflua. Petit ḡ pmo
vt ſaluet nos a malis liberādo. Scđo vt bñdi-
cat nos bñdictione ſacrāli: ſiue ꝑ eccłiaſtica
ſacrā. Tertio vt regat ⁊ dirigat nos ꝑ legeȝ
euāgelicā. Quarto vt extollat nos a terre-
nis ad celeſtia. ¶ Sȝ adhuc ē dõm ꝙ ſicut i
Not. orõne dñica poſt petitionē bonoꝝ ſpūaliū: ⁊
regni celeſtis petim⁹ neceſſaria vite: cū dici-
mus. Panē nr̄ȝ ꝗtidianū da nobis hodie: ita
pariter Aug. in hac particula petit ēt bona
tpalia neceſſaria ipſi eccłie dū ꝑegrinat̄ in
hac vita inter infideles: vſqȝquo ꝑueniat ad
terminū. Nā pmo petit vt eccłia ſaluet̄ ⁊ de-
fendat̄ ab incurſu īfideliū ⁊ hereticoꝝ: ⁊ ſecu-
re ꝑegrinet̄ ⁊ tranſeat in hac vita: ⁊ hoc dt.
Saluū fac pplm tuū dñe .ſ. a ꝑſecutione īfi-
deliū liberādo. Scđo petit eccleſiā ⁊ religio-
nē xp̄ianā ꝓſpari ⁊ augeri: ⁊ ꝑ totū orbē di-
latari ⁊ młtiplicari in filiis: ⁊ abūdare i bo-
nis tpalib⁹ ad ſufficiētiā vite neceſſariis: et
hoc cū dicit. Et bñdic hereditati tue .i. młti-
plica ⁊ ꝓſpa eccleſiā: q̄ eſt hr̄ditas tua: et h̄
i abūdātia filioꝝ ⁊ bonoꝝ tpaliū, qꝛ bñdi-
ctio in ſacra ſcptura frequēter ſumit̄ ꝓ abū-
dantia filioꝝ ⁊ bonoꝝ tpaliū. Tertio petit
vt religio xp̄iana dirigat̄ ⁊ viuat in hac vita
ſm legē dei ⁊ hoc cū ſubdit. Et rege eos .ſ. in
lege tua: vt ſm euāgeliū viuāt. Quarto pe-
tit vt xp̄iana religio ſic trāſeat ꝑ bona tpalia
vt nō amittat eterna: ſȝ vſqȝ ad terminū hu-
ius vite q̄ eſt vita eterna ſecura ꝑueniat: et
hoc cū ſubdit. Et extolle illos vſqȝ ineternū.
Et has eaſdē ꝗtuor petitiões continue facit
eccłia: vt pȝ i oib⁹ orõnibus: ⁊ maxie in die
veneris ſctā: q̄n orat ꝓ oib⁹ ſtatib⁹ eccłie et
gradib⁹ fideliū: ⁊ ꝓ ꝯuerſione infideliū. Vi-
dēs ergo btūs Ambro. oia q̄ dicta ſunt in h̄
cātico de xp̄o .ſ. ꝗlr xp̄s eſt rex glīe ⁊ eternus
fili⁹ dei patris: ⁊ per ꝯſequēs eſt deus ver⁹:
⁊ qũo incarnat⁹ ⁊ factus hō nō horruit vgi-
nis vterū: ⁊ qũo deuicto mortis aculeo ape-
ruit credētibus regna celoꝝ: q̄ ꝓpter petm̄
ade fuerāt nobis clauſa. Et qũo ſaluat ⁊ bñ-
dicit ſuā hereditatē ⁊ ppłꝫ ꝑ eccleſiaſtica ſa-
cramēta: ⁊ dirigit per gratiā: ⁊ etiā qũo ſal-
uat ⁊ defendit ſuū pplm ab incurſu ⁊ perſe-
cutione infideliū ⁊ hereticorū: ⁊ dirigit eum
inter has humanas varietates: vſqȝquo ꝑ-
ueniat ad terminū vite eterne: in hac pere-
grinatiõe optatū ⁊ intentū. Tunc cognouit
ꝙ xp̄o debet̄ vera latria tanꝗ ſaluatori re-
dēptori ⁊ glorificatori: ⁊ obligamur ꝑ ſingu-
los dies ⁊ horas ⁊ momēta laudare eū ⁊ be-
nedicere. Hec ergo oia cõſiderās Ambroſi⁹
in perſona totius eccleſie prorupit in laudē:
cum David pſalmo. cxliiij. dicens.

Per ſingulos dies benedicimus te.
Et laudamus nomen tuū in ſeculum: et
in ſeculum ſeculi.

¶ O chriſte ꝓ tātis beneficiis gratias agē-
do ⁊ verā latriā cū adoratiõe ⁊ oblatiõe ex-
hibēdo laudam⁹ nomē tuū ꝙ eſt ieſus ⁊ ſal-
uator: eo ꝙ ſaluaſti ⁊ redemiſti nos: ⁊ glīfica-
ſti nos. Et hāc exhibem⁹ tibi in ſclꝫ .i. ꝑ totū
ſclm hui⁹ vite: ⁊ i ſclm ſcli ꝑrie ſupne regni
celeſtis. ¶ Ad cui⁹ intellectū ē notandū ꝙ
de⁹ aliter bñdicit nos. ⁊ nos aliter bñdicim⁹
deū. Nā de⁹ benedicit nos ſctificādo ⁊ gra-
tificādo ꝑ eccleſiaſtica ſacrā. Et ꝓſperādo ⁊
młtiplicando eccleſiā ⁊ dirigēdo eā: ⁊ finałr
glorificādo: ⁊ vniuerſałr bona tēpalia ⁊ ſpi-
ritualia largiēdo: ſicut dictū eſt in p̄cedēti pe-
titione ⁊ ſic dd petebat bndici pſal. lxv. cum
dicit. De⁹ miſereat̄ nr̄i ⁊c. ⁊ in fine ꝯcludit: — De⁹
bñdicat nos ⁊c. Et iſto mõ etiā bñdixit oib⁹ — nos
creaturis bona naturalia in earū creatione — bene-
largiēdo: vt pȝ. Gen. i. ⁊ ij. q̄n benedixit di- — dicit.
cēs. creſcite ⁊ multiplicamini. Nos aūt bñ- — Nos
dicim⁹ deū ⁊ ei⁹ excellentiā: oipotentiā: ſa- — deum
piētiā: ⁊ miam: ⁊ iuſtitiā cõmēdādo: ⁊ predi- — bñdi-
cādo: ⁊ beneficia nobis collata memorādo: — cim⁹.
⁊ pro eis ipſi grās agendo: ⁊ verā latriā ipſi
exhibēdo: q̄ cõſiſtit in oratione ⁊ adoratione
⁊ oblatione. Et iſto mõ dd pro bñficiis grās
agēdo pſal. cij. dicit. Bñdic aia mea dño ⁊c.
Itē pſal. ciij. Bñdic aia mea dño. Et enume-
rat ⁊ explicat oia bona q̄ recepim⁹ a deo ꝑ
creationē ⁊ gubernationē. Et ſic pȝ differen-
tia in bñdicēdo. Nā de⁹ bñdicit nobis bona
tpalia ⁊ ſpiritualia largiendo. Et ſic dixit.
Aug. ſuperius. Saluū fac populū tuū dñe:
⁊ bñdic hereditati tue. nos aūt bñdicimus
deū: eius maieſtatē cõmendādo: ⁊ pro bene-
ficiis gratias agēdo: ⁊ verā latriā exhibēdo
⁊ ſic dicit hic Ambro. Per ſingulos dies bñ- — Qua-
dicimus te. ¶ Sed eſt vlterius aduertēduꝫ — tuor
ꝙ ꝗtuor principalia bñficia recepim⁹ ⁊ con- — bñfi-
tinue recipimus a xp̄o redēptore nr̄o. ꝓpter — cia a
q̄ nō ſolū per ſingulos dies: ſed etiā per ſin- — xp̄o.
gulas horas ⁊ momēta: ⁊ ꝑ ſingula loca: et
vbiqȝ ſine itermiſſiõe tenemur: ⁊ obligamur
ipſum laudare ⁊ bñdicere: ⁊ gratias agere
in qua bñdictione includit̄ pater ⁊ ſpūſſanc-
t⁹ qui indiuiſe concurrunt ad noſtra bene-
ficia. Nā primo recepimus a xp̄o beneficiū
creationis: inquātū pater ꝑ ipm verbum fe-
cit oia ſpiritu amborū incubāte ſup aquas
⁊ ſpecialr nos fecit ad imaginē ſuā: ꝑ quaꝫ
diuinū eſſe participam⁹: et ſumus capaces
eterne felicitatis. Secundo recepim⁹ bene-
ficiū redemptionis et creationis: per quod
ſumus ab oi maledicto abſoluti et deo gra-
tificati

tificati ⁊ recõſiliati: qꝛ nil ꝓfuiſſet ꝙ creaſſet
niſi mirabilibus modis recrearet: vt inquit
Aug. ⁊ Gre. Tertio r̄cepimꝰ bñficiũ expecta
tiõis ad pñiã: qꝛ ſi patiētia ⁊ benignitas et
mia dei ñ expectaſſet ⁊ expectaret ad pñiã
nil ꝓfuiſſet nob̄ xp̄i r̄dēptio. Nã q̇d eēt ð no
bis miſeris ſi xp̄s añꝙ veniremꝰ ad pñiã in
pctõ nos ꝑmitteret iterũ ⁊ mori. Q̄rtũ ē bñfi-
ciũ glĩficatiõis qð bti poſſidēt i p̄ria i actu ⁊
iuſti poſſidēt i via i merito: qꝛ oēs iuſti expe-
ctãt glĩficari iter ãgelos: ⁊ hñt mãſiões pa-
tas i celo. Pro ſupdictꝫ q̄ bñficiis tenemur ꝑ
ſinglos dies ⁊ horas ⁊ momēta ⁊ loca ⁊ ſp̄ ⁊
vbiqꝫ deũ laudare ⁊ bñdicere: ⁊ nũꝗ̄ a laudi
bus vacare: nec ꝑ hec valemꝰ deo ſatiſfa-
cere: nec eq̄les vices reddere. Qð aũt ſine i
termiſſiõe tp̄is ⁊ iteruallo loci tenemur deũ
laudarẽ ⁊ grãs agerẽ ꝓbatẽ. Nã ſicᷓ deꝰ nõ ceſ
ſat nob̄ ſp̄ ⁊ vbiqꝫ ſupdicta bñficia ꝯferr̄: ita
nos tenemur ſp̄ et vbiqꝫ ipſi grãs agere: et
latrie cultũ exhibere: vñ lꝫ deus nos ſemel
creauerit: tñ nõ ceſſat nos regere ⁊ guberna
re ⁊ de neceſſariis ꝓuidere: ⁊ in eſſe cõſerua
re. Itē lꝫ ſemel nos ꝑ mortē ⁊ paſſionē rede
merit tñ nõ ceſſat nos ꝑ grãꝫ illuſtrare et ꝑ
eccl'iaſtica ſacr̄a recreare ⁊ gratificare ⁊ pec
catores ad pñiã expectare: ⁊ iuſtos glĩfica
M re: ⁊ btis ſuã glĩã cõicare. ¶ Et ideo ꝓpter
iſtos q̄tuor reſpectꝰ ⁊ bñficia recepta ordina
uit eccl'ia in officio matutinali q̄tuor vigili-
as nocturnas. quaꝝ q̄libet vigilia ſiue no-
cturnꝰ ꝯtinet tres pſal. ⁊ tres lectiones cum
ſuis rñſis: vñ ſicut paſtores diuidũt totã no
ctem ꝑ q̄tuor ꝑtes ⁊ vigilias ad cuſtodiēdũ
gregē ꝓpter lupos: q̄rũ q̄libet vigilia ꝯtinet
tres horas: et ſic vnꝰ paſtor vigilat i p̄ia vi-
gilia vſqꝫ ad tertiã horã noctꝫ icluſiue: ⁊ aliꝰ
ꝑ al's tres horas vſqꝫ ad mediã noctē: ⁊ aliꝰ
a media nocte vſqꝫ ad tertiã horã: ⁊ aliꝰ ꝑ al's
tres horas vſqꝫ ad aurorã: ⁊ iſtũ modũ ēt ob-
ſeruãt armigeri ⁊ milites i caſtris ⁊ i oppidꝫ
cuſtodiēdis: ⁊ naute in nauigatiõe. Ita ergo
ꝑiter hũc modũ ſeruabat eccl'ia p̄mitiua in
principio in egypto: vt inquit Philo ⁊ Euſe-
bius ⁊ Hiero. ⁊ hunc modum ſeruabãt poſt-
ea monachi in egypto ⁊ ſyria: vt inquit Caſ-
Nota ſianus. Nam p̄ia ps eorum orabat in prima
vigilia noctis: ⁊ alia in ſcða: et alia in tertia
vigilia: ⁊ alia in q̄rta. Intantum ꝙ nulla ps
noctis ceſſabat a dei laudibus ⁊ pſalmodia:
⁊ ſic duꝫ vna ps dormiebat: altera vigilabat
⁊ eodeꝫ mõ faciebant in officio diurno: nam
prima ps orabat a p̄ia vſqꝫ ad tertiã ⁊ exin-
de alia vſqꝫ ad meridiem ꝑ alias tres horas:
⁊ alia a meridie vſqꝫ ad nonã per alias tres
horas: ⁊ alia vſqꝫ ad veſperã. ⁊ ſic eccl'ia no-
ctu dieqꝫ ꝑ nullũ momentum ceſſabat a dei
laudibꝰ cũ pſalmodia. Et iõ ad iſtar illorum
ordinauit latina eccl'ia tp̄e Amgroſii ⁊ Au-
guſtini in officio matutinali q̄tuor noctur-
nos iuxta q̄tuor vigilias noctis: in q̄rũ p̄io
cãtat eccl'ia tres pſal. iuxta nũeꝝ horaꝝ p̄i
me vigilie noctis: ⁊ i ſcðo noc. ſimil'r iuxta
nũeꝝ horaꝝ ſcðe vigilie. Et ſimil'r facit i ter
tio noc. ꝑ q̄rta aũt vigilia q̄ eſt vſqꝫ ad auro
rã cãtat p̄io hoc cãticũ. ſ. Te deũ laudamꝰ
poſtea ꝓcedit i laudibꝰ cũ q̄nqꝫ pſalmis ex
primētibus diuinas laudes: ⁊ cãtat hymnũ
nouũ cũ cãtico zacharie q̄ſi agēdo grãs qꝛ
nox vet. le. p̄ceſſit: dies aũt grẽ appropinq̄-
uit: vt induamur arma lucis. Et hũc eũdeꝫ
ordinem ſeruat eccl'ia in officio diurno di-
uidēdo tp̄m in q̄tuor ꝑtes iuxta q̄tuor vigi-
lias diei ⁊ iõ i p̄ia dicit tres pſal. iuxta tres
horas p̄ie vigilie diei: ⁊ ad tertiã dicit alios
tres iuxta tres horas ſcðe vigilie: ad ſextã
⁊ nonã ſimiliter vſqꝫ ad noctē. Eſt verum ꝙ
poſtea eccl'ia ordinauit offm̄ veſperoꝝ qð
iã hꝫ reſpectũ ad diē ſequētē. Et ſic ēt ordi-
nauit cõplectoriũ. Ex ſupradictis pꝫ ꝙ eccle
ſia ꝑ ſingulos dies ⁊ horas ⁊ momēta nũꝗ̄
ceſſat laudare deũ: ⁊ agere grãs ꝓ ſupradi-
ctis q̄tuor bñficiis a deo receptis: ⁊ hoc fit
ſp̄ ⁊ vbiqꝫ. Nã cũ in nr̄o hemiſpherio ē dies
in alio eſt nox: ⁊ ecõuerſo: ⁊ ſic cũ hic dꝛ offi-
ciũ diurnũ ibi dꝛ nocturnũ ⁊ ecõuerſo. Iteꝫ
cũ i vna regiõe eſt hora p̄ia in alia eſt ter-
tia. ⁊ in alia ſexta. Et ſic qñ nos dicimꝰ p̄i- Sem
mã apð ꝑſas dꝛ tertia: ⁊ apð iudeos dꝛ ſexta ꝑ lau
⁊ apud regionē ſinarũ dicunt̄ veſperi. Ex q̄ dat̄
pꝫ ꝙ nunꝗ̄ ⁊ nullibi ceſſat̄ a dei laudibꝰ: ſꝫ deus.
ſp̄ ⁊ vbiqꝫ laudat̄ deꝰ ⁊ nomē xp̄i: ⁊ etiã iter
infideles vbi habitãt xp̄ani. Itē ſi aliqñ ho-
mines tacēt i terra: tñ angeli i celo nõ ceſſãt
dicere ſctũs ⁊c. Et hoc itēdit dicere beatus
Ambroſiꝰ i hac ꝑte cũ ait ꝑ ſingulos dies
bñdicimꝰ te ⁊c. ¶ Qꝛ q̄ Ambr. dicit ꝙ ꝑ ſin-
gulos dies ⁊ horas ⁊ momēta obligamur ⁊
tenemur bñdicere ⁊ ꝯfiteri ⁊ laudare xp̄m
deũ ⁊ homīeꝫ ⁊ ipſi ſp̄ ⁊ vbiqꝫ grãs ꝓ ſupradi-
ctis bñficiis receptis agere: iõ dicit Aug. ꝙ
ita pari rõne ꝓ ſalute nr̄a de neceſſitate co-
gimur ꝑ ſingulos dies ⁊ horas ⁊ momenta
ſuã miam iplorare: ⁊ exorãre vt eruat nos a
malis p̄ñtibꝰ: ⁊ ꝑiculis futuris: puta vt cõ
ferat nobis grãm ꝑueniētē: ne amplꝰ inci-
damꝰ i pctm qð ſine grã vitare nõ poſſumꝰ
⁊ vt incitemur ⁊ roboremur ad bonũ agēdũ
⁊ liberemur a pctõ i q̄ ſumꝰ. ¶ Cã aũt huiꝰ ne
ceſſarie petitiõis ē: qꝛ tal'r ſumꝰ vulnerati
⁊ debilitati i adã ꝙ ſi fuerimꝰ ðrelicti i nr̄a
natura corrupta: nec poſſumꝰ ex viribꝰ nr̄is
vitare pctm̄. nec aliq̇d boni agere: niſi adiu
uemur grã xp̄i ꝓut ꝓbat Aug. ꝑ lõgas di-
ſputatiões ꝯ̄ pelagianos: ⁊ ꝓut dictũ ē i ex
ꝑõne pſal. xiii. ⁊. cxviii. ⁊. cxl. ⁊ alioꝝ pſal. q̄ ē
depcãda nobis diuia mia. Vñ poſtꝗ̄ ſumus
liberati ab originali ꝑ gratiã baptiſmalem

ꝛ collata eſt nobis gr̃a gratifica deprecanda eſt nobis ſp diuina mia vt i illa ꝯſeruemur ne cadam⁹ in pctm̃: ꝛ ſi ſum⁹ in pctō aliq̃ eſt nobis depcāda eadē diuina mia: vt det nobis gratiā diſponētē. vt ſurgam⁹ a pctō et det nobis gr̃az ꝓueniētē ꝛ roborātē ne inci dam⁹ in aliō pctm̃ addēdo mala malis: ne efficiamur difficiliores ad ſurgēdū. Itē dep cāda eſt diuina mia vt det nobis gratiā in tali ſtatu vt impellamur ad opa mie faciens da ꝓpter q̃ bona de⁹ moueat ad miſerēduz nobis ꝛ ad ferēdā ſupradictā gr̃az ꝓueniē tē: vt p eā ſurgam⁹ a pctō i. q̃ ſum⁹: ꝛ vitem⁹ alia pctā. hāc ꝗdruplicē gr̃am ꝛ miaz pe tit ꝛ explicat Aug. p tres verſus ſequētes in ꝑſona eccleſie. Nā in ꝑſona iuſtorum dicit.

xvj. q. j. cap. vos autez

Dignare dñe die iſto: ſine peccato nos cuſtodire.

¶ Ideſt vt in gratia ꝯſeruemur: ꝛ ne in aliquod peccatū incidamus. Sed in perſona peccatorū dicit cum dauid pſal. cxxij.

Miſerere noſtri domine

Scilicet vt a peccato reſurgamus. ꝛ

Miſerere noſtri.

Ut i aliō pctm̃ nō icidam⁹: ſed oīa alia pctā vitem⁹: ne te ad maiorē irā irritem⁹ ꝛ puocemus. Itē cū eodē dauid pſal. xxxij. petit

xciij. di. ca. diaconi.

gratiā ad bene operandum cum ſubdit.

Fiat mia tua dñe ſuper nos: quēadmodum ſperauimus in te.

¶ Hoc aūt dicit ad dr̃iaz īfideliū obſtinatorū q̄ a pctō nō deſiderāt nec intēdūt exire. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ ſicut ex debito tenemur p bñficiis receptis ꝑ ſinglos dies deo gr̃as agere. ꝛ deū laudare: ita p bñficiis futuris ſcz ad vitāda pctā futura ꝛ ad bona faciēda de neceſſitate cogimur ꝗtidie ꝛ ſp diuinā miam iplorare ꝛ exorare: qđ eſt ꝯ temeritatē pela gianorū vt videbit. Sed ne q̄s deſperet de diuina mia: qꝛ de⁹ nulli cū ꝑſeuerātia orāti et ſe diſponenti negat talē miam: iō ſubdit Aug. cōcludendo totū cāticū dicens.

Roma. viij. d pe. d. ij. tali bus. d. iiij. ſi ex bono

In te dñe ſperaui: nō ꝯfundar ieternū.

¶ Quaſi dicat o dñe ſcio ꝙ nō odiſti naturā hoīs quā ad tuā imaginē feciſti. ꝛ ſcio ꝙ nō vis mortē pctōris: ſꝫ vt ꝯuertat ꝛ viuat: ꝛ ſcio ꝙ nō deſeris clamātes ad te. ꝛ ſcio ꝙ oēs q̄ ſperāt ꝛ expectāt te nō ꝯfundent nec fruſtra erit coꝝ ſpes ꝛ fiducia ꝛ petitio: iō qꝛ in te ſperaui ꝛ pono ſpē meā: iō nō ꝯfūdar ieternū nec fruſtrabor i mea petitiōe: ſꝫ tu iplebis petitionē meā. q. d. Augu. qꝛ ego poſui ſpē meā i meritis tue paſſiōis: iō non me a te repuliſti: imo ad gratiam baptiſmi me ꝑuenire feciſti. p quē oīa pctā mihi ſunt remiſſa: ꝛ ſic nō cōfundar ieternū cū infidelib⁹ ꝛ obſtinatis: ſꝫ in celeſti fruitiōe ſaſiabor cū apparuerit gloria tua. Itē qꝛ ſcio ꝛ ſpero ꝙ ſicut penitētib⁹ nunꝙ negaſti veniā ꝛ miaz: ita iuſtis nō negabis gl̃iaz. qꝛ ſuꝑbis reſiſtis: ꝛ hūilib⁹ das gr̃az. Et iō elegi habitare in domo ꝛ eccleſia dei mei magis ꝙ habitare in tabernaculis pctōꝝ hereticoꝝ ꝛ gētiliū ꝛ ſcio ꝙ nō ꝑuabis bonis glorie eos q̄ ambulāt in innocētia ꝑ fidē ꝛ charitatez. Et ſic beatus homo qui ſperat in te pſal. lxxxiij. ꝛ iō hec eſt cā q̄re in te dñe ſperaui: qꝛ ſcio ꝙ nō cōfundar ieternū. Ex ſupradictis pꝫ rñſio ad argumentū qđ faciebāt pelagi⁹ ꝛ iulian⁹ ꝯ Aug. dicētes. Si impoſſibile eſt ꝙ aliq̄s poſſit reſiſtere malo ꝛ facere bonū nec implere diuina ꝑcepta ſine gr̃a xp̄i: ergo ſequit ꝙ nos obligaremur ad nobis ipoſſibile ꝛ ꝑ ꝯñs iniuſte dānarentur pctōres ꝛ trāſgreſſores ꝑceptoꝝ. qꝛ ad impoſſibile nemo obligat. Ad hoc rñdet Aug. ꝙ nō eſt incōueniēs ꝙ aliq̄s obliget ad ſibi ipoſſibile qñ ipe vel parentes fuerūt cā ſui reat⁹ vñ oīs homicida obligat ad reddēduz hoīez mortuū. ꝛ tñ h eſt ipi ipoſſibile. Et filij pditoris obligant ad ſeruiēdū dño ꝑ parentibus: ita ꝑ ipſis pmis parētib⁹ in pncipio data fuit iuſtitia originalis ꝑ quā libere ꝛ ſine difficultate poterant opari ꝛ diuina ꝑcepta adiplere: ſꝫ qꝛ adā peccādo pdidit illam originalē iuſtitiā: ꝛ ꝑ ꝯñs poſſibilitatē i bene opandi ꝛ adiplēdi diuina ꝑcepta put dicet: iō de⁹ iuſte pōt exiget ab adā ꝛ filiis ſuis illā originalē iuſtitiā ſeu obſuātiā ꝑceptoruz. ſꝫ illā iuſtitiā. Et ſic vnuſq̄ſqꝫ obligat ad ſeruādū diuina ꝑcepta lꝫ ſit ipi ipoſſibile ꝑꝫ naturā corruptā ꝛ īfirmā: cui⁹ īfirmitatis adā fuit cā. Et iō null⁹ hꝫ ius ꝗrele ꝯ deū. Sꝫ ad illō qđ dicebat Julianus ꝙ iiuſte dānarētur pctōres poſtꝙ ipi eſt impoſſibile vitare malū ꝛ facere bonū ſine auxilio ſupiori. Rñdet ꝙ lꝫ ſit ipoſſibile aliquē ex proprijs viribus bñ opari ꝛ ſaluari: tñ h eſt poſſibile ſi miſericordia ꝛ gr̃a xp̄i adiuuet. Et ſic lꝫ ſit ipi ipoſſibile ꝑ ſe bñ opari: tñ nō ē ipſi ipoſſibile gratiā xp̄i petere ꝛ ei⁹ miaz iplorare ꝛ ſe ad gratiā i ꝗ q̄ pōt ꝑparare: cū q̄ gratia pōt meritari ꝛ bñ opari. Et iō obſtinat⁹ nō ſolū dānat qꝛ peccauit: ſꝫ qꝛ nō recurrit ad medicū gratiā petēdo: ꝛ miam iplorādo ꝛ ſe ad gratiam quā nulli petēti ꝛ ꝑſcrutāti ꝛ ꝑparāti xp̄s vnꝙ negauit preparādo. Nā ille q̄ dixit: nemo venit ad patrē niſi ꝑ me ꝛ ſine me nihil poteſtis facere Jo. xiiij. ille idē dixit. Si qđ petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Itez petite ꝛ accipietis: querite ꝛ inuenietis pulſate ꝛ aperiet vobis: qꝛ q̄ petit accipit et q̄ querit inuenit: ꝛ pulſanti aperiet. Itez qñ xp̄s dixit Matt. xix. Facili⁹ eſt camelū intrare ꝛc. mirabant diſcipuli dicentes: q̄s ergo poterit ſalu⁹ fieri: qb⁹ rñdit xp̄s. Apud hoīes

Notā obiectio; nez et ſi ob ligeſ m ur ad impoſſibile.

Not.

mineſ impoſſibile ē hoc: apud deū oīa poſ-
ſibilia ſunt. Ex q̇bus verbis xp̄i ptʒ: ꝙ lʒ im
poſſibile ſit aliquē ſaluari ex ꝓpriis viribus
tñ pōt ſaluari adiutꝰ gr̄a dei: q̄ nulli petenti
cū pſeuerātia ꝛ ſe ꝑparāti negaṫ: ꝛ ſic nullꝰ
dānaṫ ex culpa ſui. Nā ſicut ſcit ꝙ nō pōt ex
ꝓpriis viribꝰ bñ opari ſine gr̄a xp̄i: ita ſcit ꝛ
certꝰ eſt: ꝙ xp̄s nō negabit ipi gr̄am p quaʒ
poterit bñ opari ꝛ ſaluari: ſi illā gr̄am petit
cū pſeuerātia: ſe ad illā quātuʒ ipi poſſibile
fuit ꝑparādo: ꝛ ſic ptʒ rñſio ad argumētum
Iuliani: ꝛ olim pelagianoꝝ. Et hoc ꝯfirmat
O Aug. in ꝯclōne ꝛ fine huiꝰ cātici: dicens. In
epilo te dñe ſperaui nō ꝯfundar in eternuʒ. ¶ Ex
gatio iſto ḡ cātico poſſunt recolligi. xxiiij. veritaſ
huiꝰ tes catholice fidei ad ꝯſequēdā ſalutē cuiuſ
cātici libet fidelis. Quarū p̄ma ē: ꝙ vnus ſolꝰ deꝰ
eſt laudandꝰ ꝛ colēdus. Scd̄a ꝙ iſte ſolꝰ deꝰ
eſt colēdus tanꝙ dñs ꝛ rector ꝛ gubernator
vniuerſalis. Tertia: ꝙ ſicut eſt pr̄ et creator
vniuerſi: ita eſt colēdꝰ ꝛ venerādꝰ p totū or-
bē terraꝝ. Quarta: ꝙ tota natura āgelica in-
ceſſabili voce ꝓclamāt: ſctūs ꝛc. myſterium
trinitatis explicādo. Quinta: ꝙ nō ſolū an-
geli: ſʒ oēs chori btōrū hoīm laudāt deū in
celo. Sexta: ꝙ nō ſolū eccl̃ia celeſtis: ſʒ etiā
iſta militās p totū orbē terraꝝ cōfiteṫ ꝛ co-
lit deū in trinitate pfecta. s. p̄rem ꝛ filiū ꝛ ſpi
ritū ſctm̄: ꝛ ſic iſta eccl̃ia vniṫ cū ſupna pa-
triā. Nā qđ illa cātat p btāʒ viſionē: iſta cā-
tat ꝛ ꝯfiteṫ p fidē. Septima: ꝙ lʒ xp̄s ſit hō:
tñ eſt rex glīe. Octaua: ꝙ xp̄s eſt filꝰ natura
lis ꝛ eternꝰ dei pr̄is: ꝛ p ꝯñs eſt deꝰ et heres
pr̄is cui debeṫ regnū ꝛ imperiū mūdi ꝛ vera
latria. Nona: ꝙ filius dei eternus ex tpe ſu
ſcepit hoīem in atomo. vt in illa carne poſ-
ſet pati ad liberandū genus humanū a mor
te eterna. Decima: ꝙ tripl̃r xp̄s non horruit
ꝟginis vterū: qñ ex ea carnē aſſumpſit. Pri-
mo qꝛ cū eēt deꝰ eternus nō horruit fieri hō
mortalis. Scd̄o: qꝛ nil horrendū in ꝟgine re
perit qꝛ ſicut eā purā ꝛ ꝟginē repit in conce
ptiōe ita ꝟginē ꝛ purā et ſctām reliq̇t in ſua
natiuitate. Tertio nō horruit: qꝛ licet aſſum
Xp̄s pſerit ex ea carnē cū penalitatibꝰ pctī: tñ nō
mortē cū culpa pctī. Undecima: ꝙ xp̄s in ea carne
do tri quā aſſumpſit ex ꝟgine deuicit aculeū ꝛ gla
pl̃r diū mortis: qꝛ mortē nr̄am moriendo deſtru
mor xit ꝛc. Duodecima: ꝙ tripl̃r xp̄s moriēdo de
tē no uicit mortē. Prīo: qꝛ vltra mortē q̄ erat ter-
ſtram minꝰ vite corꝑalis reſurgēdo vitā eternā re
deſtru pit ꝛ ſic fecit mortē puiā: qꝛ vltra ipſam trā-
xit. ſiuit. Scd̄o deuicit mortem: qꝛ p reſurrectio
nē imortales nos fecit. Tertio deuicit mor-
tē pctī q̄ in ſuitute oēs tenebat. Decimater-
tia: ꝙ ſicut xp̄s p ſuā mortem deuicit mortis
aculeū ita p aſcēſionē apuit credētibꝰ regna
celorū. Decimaquarta: ꝙ xp̄s vt hō ſedet in
potioribus bonis glīe pr̄is. Decimaquinta

ꝙ xp̄s ēt vt hō nō ſolū ſedet in potioribꝰ bo-
nis glīe pr̄is: q̄ ad fruitionē ꝛ honorē latrie:
ſed etiā ſedet in ſede ptātis ad iudicādū ſup
oēs creaturas in celo ꝛ in terra: ꝛ in inferno
ꝛ ſic nō ſolū ſedet in ſede glīe ſʒ etiā iudicij.
Et iō eſt iudex vēturꝰ vniuerſalis in nouiſſi-
mo die cū ptāte magna et maieſtate. Deci-
maſexta: ꝙ ad xp̄m ptinet i hac eccl̃ia diſpē
ſare merita ſue paſſiōis. Decimaſeptima: ꝙ
ad xp̄ʒ ptinet cōplere numeꝝ electoꝝ: ꝛ eos
annumerare: ꝛ cū ſctis angelis in glīa ſocia
re. Decimaoctaua: ꝙ ad xp̄m ptinet ſaluare
ppl̃m per gr̄am: ꝛ bñdicere p eccl̃ie ſacra: ꝛ
regere p legē euāgelicā ꝛ extollere p glīaʒ.
Decimanona: ꝙ ad xp̄m nō ſolū ptinet ſal-
uare ppl̃m ſuū ſpūal̃r a pctō: ſʒ etiā tpaliter
ab oī pīculo corꝑali: ꝛ bñdicere copiā bono-
rū tpaliū cōferēdo: ꝛ dirigere eos in via: ꝛ fi
naliter gl̃iam cōferēdo. Uigeſima: ꝙ p ſin-
gulos dies et horas: et momēta: obligamur
deo latriam exhibere: et laudare: ꝛ gratias
agere pro beneficio creatiōis: redēptionis
ꝛ ad pn̄iam expectationis et glorificationis
Uigeſimaprima: ꝙ ſicut ex debito obliga-
mur deū per ſingulos dies laudare pro bñ-
ficiis receptis: ita de neceſſitate cogimur di
uinam mīam implorare p futuris: vnde iu-
ſti teneṅ propter tria petere gratiaʒ primo
vt reſurgāt a pctō: ſcd̄o vt nō incidāt in alia
pctā addendo mala malis: tertio vt ſemp fa
ciant aliqua bona opera mīe vt deus ducat
eos ad pn̄iaʒ. Uigeſimaſcd̄a: ꝙ humana na iuſti
tura taliter fuit corrupta in adam morbo cō pp
cupiſcētie: ꝙ iuſtus per ſe in puris naturali- tria
bus: nec pōt vitare peccata: nec aliqđ bonū teneṅ
agere: niſi fuerit adiutus gratia chriſti pre- peteṙ
ſeruante ꝛ roborāte. Uigeſimatertia: ꝙ pec- gr̄aʒ.
cator nō pōt ſurgere per ſe a pctō: nec vitare
illud pctm̄: nec facere aliqđ bonū ſine gra-
tia xp̄i: ꝛ ideo nō debet ceſſare mīam dei im
plorare. Uigeſimaquarta: ꝙ ſicut ſumꝰ certi
ꝙ ſine gratia xp̄i non poſſumus ex propriis
viribus peccata vitare: quaʒ gratiam ſemp
tenemur implorare: ita ex ꝓmiſſione euan-
gelica ſumus certi: ꝙ ſi ad gratiā inq̄ntum in
nobis eſt: nos diſponimꝰ: et cum humilitate
eaʒ pſeueranter petimus: ꝙ nūꝙ nobis xp̄s
eā negabit: ex quo ptʒ ꝙ nullus dānatur ni-
ſi culpa ſua. Et ſic per has vigintiquatuor
veritates catholicas patet tota intelligen-
tia huius cantici Ambroſij: et Auguſtini.
¶ Sed nūc reſtat q̄rendum: quare cū tanta p
autoritate ꝛ deuotione vniuerſalis eccleſia q̄ſtio
ſuſcepit h̄ cāticū ꝛ facit ipſum publice can-
tari in eccl̃ia: in oībus feſtiuitatibus in offō
canonico: cū tāta ſolēnitate et celebritate cū
hoc cāticū nō ſit ꝓpheticū in canone vet. te.
ſicut cantica Moyſi: et Eſaie: ꝛ Abacuc: nec
ſit euangelicū ſicut canticum virginis Ma-

rie & zacharie & simeonis: q̄ cātant in officio
rn̄sio.
canonico. ¶ Ad qd' rndet q istud cāticū est
euāgelicū duplici rōne. Primo: qr amb. & aug.
nō locuti sunt spū hūano: sȝ prout spūsctūs
dabat eloq̄ illis: sicut dicit Dati⁹ & possido-
nius. Scd'o est euangelicū: eo q oēs veritates
ꝯfesse & mēorate in hoc cātico sunt euāgeli-
Istud canti cū est euan geli cum.
ce: & ex euāgelio sumpte: vt dictū ē: & etiā qr
oē qd a spūsctō dictū est euāgeliū et veritas
euāgelica ē: maxie qn̄ annūtiat de xp̄o qd iā
ꝯpletū est. Et id dicit xp̄s: dabo vobis os ad
loq̄ndū &c. nō em̄ vos estis q̄ loq̄mini &c. Itē
istud cāticū est ꝓpheticū qr in illo baptismo
ꝓuidit Abm. qualis & quāt⁹ erat aug. futur⁹
in eccl'ia vt inq̄t dati⁹: & qūo dēbat oēs here
ses expugnare: et ab eccl'ia eliminare qd in
veritate postea cōpletū est: ꝓut infra pate-
bit. Et sic ptȝ qualr hoc cāticū est ꝓpheticū
& euāgelicū: & id cū autoritate recepit ip̄a ec
cl'ia. Sȝ cā q̄re cū tāta veneratiōe & frequē-
tatiōe ꝓcepit ip̄m eccl'ia publice cātari in of
ficio matutinali: & ēt in oib⁹ gratijs agēdis:
fuit & est pp octo fruct⁹ et vtilitates q̄s istud
cāticū attulit & affert toti eccl'ie: & cuiqȝ fide
septē fruct⁹ affert istud canti cum.
li ip̄m cū deuotiōe & veneratiōe recitanti et
dicēti vn̄ septē fruct⁹ affert istd cāticū. Nam
primo instruit oēs fideles. scd'o iustificat oēs
xp̄ianos. tertio ꝯstruit eccl'iam. Quarto de-
struit oēm hereticaȝ prauitatē. Quinto pla-
cat deū. Sexto impetrat mi'am. Septimo ar
mat & p̄bet arma q̄tidiana ꝯ̄ diabolū. Octa-
uo & vltimo: qr nos cōciues sctōꝝ & domesti
cos dei efficit: & istā eccl'iā cū celesti ꝯsociat:
qr simul cū angelis & beatis cātat: sctūs: san
ctus: sctūs. &c. Et hoc ptȝ p singula. primū q̄
P̄m⁹ fruct⁹
ptȝ. Nā hoc canticū docet & cōfitet supradi-
ctas. xxiiij. veritates catholicas: in quaꝝ cō
fessione cōsistit tota doctrina et fides xp̄iani
per quas veritates ols xp̄ianus sufficienter
tota fides xp̄iani i q̄ consistit.
instruit in fide. Et differt a q̄cunqȝ infideli &
nō xp̄iano. vn̄ tota fides xp̄iani ꝯsistit in cre
dēdo deū trinū & vnū creatorē. & dn̄m: & gu
bernatorē toti⁹ vniuersi: & glorificatorē ho-
minū iustorū & angeloꝝ. Et credere xp̄m eē
verbū incarnatū & deū: & hoiem cōceptū de
spūsctō: natū ex virgine: mortuum & passum
& resurrexisse: & regna celoꝝ nobis aperuis-
se. Et per ꝯ̄ns esse redēptorē gn̄is humani: &
ꝯ̄ diabolo triūphatorē. Et q sedet a dextris
in gl'ia dei patris tanq̄ index vniuersalis: &
credere xp̄m esse caput & rectorē eccl'ie a q̄
tota eccl'ia recipit oēm gr̄am & virtutē et ola
bona sp̄ualia cui debet cult⁹ latrie: et crede
re neminē posse pctā vitare: & nec bn̄ opera
ri nisi gr̄a xp̄i fuerit adiut⁹: q̄ ola sufficiēter
C Scd's fruct⁹
docet & instruit cāticū istud. Ex q̄bus ptȝ q
instruit oēs fideles in ol veritate fidei catho-
lice. ¶ Scd'a vtilitas & fructus hui⁹ cātici ē
qr cōstruit totā eccl'iā p supradictā trinā cō-
fessionē. s. p ꝯfessionē fidei ꝯfitēdo supradi-
ctas. xxiiij. veritates catholicas: qb⁹ tota ec
cl'ia defendit & tuet ab ol incursu inimicorū
infideliū & hereticoꝝ: et p ꝯfessionē latrie q̄
deo satisfacit: et p cōfessionē pctōrū: qua dia
In h̄ cantico ꝯtinetur orō dn̄ica
bolū exterminat: & i hoc cātico cōtinent ola
q̄ ptinent ad nr̄am salutē. Vn̄ primo in eo cō
tinet totū symbolū fidei cōfitendo supradi-
ctas. xxiiij. veritates catholicas. Scd'o cōti-
net tota orō dn̄ica cū suis petitiōib⁹: naȝ si-
cut ibi dr̄. Pr̄ nr̄ q̄ es in celis sctificet nomē
tuū: ita hic dr̄ sctūs &c. & p singulos dies lau
damū nomē tuū in seculū &c. itē sicut ibi dr̄
adueniat regnū tuū. ita h̄ dr̄ eterna fac cum
sctis tuis in gl'ia numerari. Iteȝ sicut ibi dr̄.
dimitte nobis debita nr̄a sicut et nos &c. ita
hic dr̄: dignare dn̄e die isto &c. miserere nr̄i
&c. Et sic ptȝ q̄lr istd cāticū ꝯtinet totū sym-
bolū eccl'ie & orōnē dn̄icam & vlr in ꝟtute: &
iplicite cōtinet totā sacrā scripturā vet. te. &
p ꝯ̄ns ē dicēdū: q sufficiēter cōstruit totā ec
cl'ia & turri fortitudinis ei⁹ q̄ q̄dē turris tri-
plici muro circūdat & sepit naȝ p̄m⁹ exterior
mur⁹ est ꝯfessio fidei supradictaꝝ: xxiiij. ve-
ritatū: q̄ muro se tuet eccl'ia ab icursu oiȝ in
eccl'ie fortitudo tripli ci muro sepitur.
fideliū hereticoꝝ. Scd's mur⁹ & interior est
ꝯfessio penitētialis & gr̄a sacroꝝ: q̄ se tuetur
eccl'ia ab ol incursu demonū. Terti⁹ murus
& intimus est cōfessio vere latrie: & iste ē ita
altus q attingit vsqȝ ad celū. Et isto triplici
muro istd cāticū cōstruit & circūdat & robo-
rat dei eccl'iā: & id sicut h̄ cāticū cōfitet oēm
ꝟitatē catholicā: ita petit ola q̄ pertinent ad
nr̄am salutē: & agit gr̄as p bn̄ficijs receptis
Et sic instruit & cōstruit & iustificatur: q̄ sunt
R Terti⁹ fruct⁹
tres mirabiles & vtiles: et salubres fructus
hui⁹ cātici. ¶ Tertia vtilitas et fruct⁹ hui⁹
cātici est: qr sicut sufficiēter cōstruit eccl'iā p
supradictā trinā cōfessionē: ita sufficienter
destruit oēs errores infideliū & hereticoruȝ
vn̄ istd cāticū in p̄ncipio sui destruit erroreȝ
gētiliū q̄ colebāt plures deos. & dicebāt mū
dū esse eternū et ponebāt felicitatē suam in
hac vita: & in scd'a pte in q̄ dr̄: te p orbē terra
Destruit errores.
rū &c. destruit sil'r obstinationē iudeorū q̄ ne-
gāt mysteriū trinitatis: & p̄dīā arrianorum
q̄ separabāt in psonis substātiā: p hoc autem
q ait tu rex gl'ie xp̄e: destruit falsam doctri-
nā manicheoꝝ qui negabāt xp̄m esse hoieȝ
verū & mortuū: & passuȝ: p illud aūt qd dicit
dignare domie die isto destruit heretica do-
gmata pelagianoꝝ: q̄ dicebāt vnūquēqȝ ex
ꝓprijs viribus absqȝ alio auxilio posse p̄ce-
pta dei adimplere: & per ꝯsequens ola pctā
vitare: & ola opera charitatis adimplere: et
per ꝯ̄ns dicebant supernum esse deuȝ orare
postq̄ vnusquisqȝ ola supradicta bona liber
tate liberi arbitrij per se poterat facere. Et
sic patet qualiter istud canticū destruit oēs

A erroꝛes infideliū ⁊ hereticoꝝ. ¶ Sꝫ ē aduertēdū ſꝫ Poſſidoniū ꝙ vnitatē fidei quā Aug. ꝯfitet in hoc cantico in ſuo baptiſmo: poſtea defendit publice in ſuis ſcriptis ⁊ ꝑdicationibus ad deſtructionē hereticoꝝ. Un̄ Amb. nō ſolū incepit. Te deū laudam⁹: eo ꝙ deduxerat Aug. ad baptiſmū: ſꝫ q2 ꝑuidit i ſpū ꝗlis ⁊ quāt⁹ erat futur⁹ Aug. in eccl'ia: vt lq̄t Dati⁹ Et q2 ꝑuidit qual'r oēs erroꝛes hereticoꝝ debebat ab eccl'ia elimiare: vt inq̄t Poſſidoni⁹: ꝑut poſtea factū ē. Ad cui⁹ euidētiā ē notandū ꝙ īter ceteras q̄tuoꝛ hereſes affligebāt eccleſiā tp̄e Aug. Quarū p'ia fuit ſupſtitio gētiliū. Nā lꝫ m'lti reges ⁊ pp'li gentiliū fuiſſent ad fidē cōuerſi poſt cōuerſionē magni. Cōſtātini ⁊ maxime tp̄e theodoſū: tn̄ qn̄ alaric⁹ rex gothoꝛum cū ſuis gētilibus ingreſſus eſt italiā ex magna culpa: ⁊ occaſione Romonoꝛuꝫ incendiſſet ⁊ deſtruxiſſet romā cum tota italia: tunc romani tepidi in fide hoc iputabant xp̄o dicētes ꝙ dūꝫ roma colebat plures deos ſemꝑ fuit pſpera ⁊ dn̄a mundi: ſꝫ poſtq̄ fuerat ſub fide xp̄i: ſemꝑ fuerat diminuta ⁊ contēpta: ⁊ tādē ꝑ illū barbarū regē gothoꝝ deſtructa ⁊ ſic blaſphemabant romani ⁊ ceteri italici cōtra xp̄m ⁊ legē euāgelicā decernentes repetere idololatriā. Tunc aūt marcellinus ſcripſit ad Aug. dicens: vt acciperet gratiam a deo ipſi collatam. Et ſcriberet contra iſtos blaſphemos nominis xp̄i: q2 Roma cuꝫ tota italia erat in magno ꝑiculo apoſtatandi a fide xp̄i: ⁊ repetendi antiquā ſupſtitionem idololaticam: niſi ipſe apponeret remediuꝫ. Tunc aūt Auguſti. virtute ⁊ lumine ſp̄ūſc'ti armatus et illuſtratus ſcripſit. xxij. libꝛos. ꝑ defenſione ciuitatis dei ⁊ xp̄iane religionis in quibus non ſolum defendit eccleſiam ⁊ totam ſacram ſcripturam vtriuſꝙ teſta. Sed etiā deſtruit totam idololaticā ſupſtitionem. Nā in pꝛimis. x. libꝛis deſtruit oēs deteſtabiles ⁊ fedos ritus illius ſupſtitionis detegendo falſum cultum falſoꝛum deoꝝ. Et detegēdo ⁊ cōfutādo falſam doctrinā ⁊ deceptioneꝫ eoꝝ. Ab. xj. autē libꝛo vſꝙ ad. xviij. incluſiue memoꝛat diuerſos fines vtriuſꝙ ciuitatis. ſ. dānationem ꝑpetuā impioꝛum ⁊ gl'iam fideliū ⁊ iuſtoꝝ. In q̄bus. xxij. libris oſtēdit vnū deū ⁊ trinū ⁊ vnū eē creatoꝛem ⁊ gbatoꝛē vniuerſi ⁊ redēptoꝛē ⁊ gl'ificatoꝛē olm iuſtoꝛum ſicut cōfeſſus fuerat in pꝛima parte hui⁹ cātici. Et ſic Marcellus publicauit illum libꝛū Rome ⁊ ꝑ totā italiam: quo libꝛo viſo tota italia ceſſauit a blaſphemia ⁊ apoſtaſia ⁊ malo ꝓpoſito repetendi idololaticam ſuperſtitionem: ⁊ ſic quietauit totam eccleſiam Augu. ꝑ illos libꝛos de ciuitate dei: ⁊ deſtruxit errorem gentilium. ¶ Itē eodē tp̄e ſurrexit quidā vocatus maximinus ep̄s arrianoꝝ: q̄ vehementer incepit reſuſcitare ⁊ roboꝛare illā ſectā: ⁊ inuehere ꝯ fidē trinitatis pſonaꝝ diuinaꝝ in vna ⁊ eadē ſubſtātia quā ꝯfitet eccl'ia. Tūc aug. ſcripſit libꝛū ꝯ illū maximinū in q̄ deſtruit ⁊ ꝯfutat ei⁹ argumēta. Et roboꝛat fidē eccl'ie fundamētis ⁊ autoꝛitatib⁹ ſacre ſcripture. Et poſtea ſcripſit. xv. li. de trinitate vbi lucid⁹ ⁊ diffuſi⁹ ꝓbat ⁊ declarat ꝓſitū ſupꝛadictū. Hoc idē fecit Aug. in multis aliis li. ⁊ tractatib⁹ deſtruēdo ꝑfidiā arrianorū ⁊ alioꝝ īfideliū circa myſteriū trinitatis. ¶ Itē eodeꝫ tp̄e ſurrexerūt m'lti magni viri fedo ⁊ deteſtabili dogmate manicheoꝝ maculati: q̄ illā ſectā vehemēter inceperāt reſuſcitare grādi conatu reſtaurare: ꝯ q̄s Augu. ſcripſit eoꝝ dicta ⁊ ſcp̄ta ꝯfutādo ⁊ repellēdo Et pmo ꝯ fauſtū manicheū ꝑ. xl. rūſiōes. Secūdo ꝯ foꝛtunatū. Tertio ꝯ Creſconiū ⁊ ꝯ felicianū: ⁊ ꝯ epiſtolā fundamēti ⁊ ꝯ aduerſariū legis ⁊ ꝓphetarū ⁊ ꝯ m'ltos alios eiuſdē ſecte: qui inter cetera negabāt xp̄m eē hoīem verum: ⁊ ꝑ ꝯñs eſſe paſſum. Et deſtruebant totum myſterium nr̄e redēptionis ⁊ virtuteꝫ ſacroꝝ eccleſie a paſſione xp̄i pro nr̄a ſalute ⁊ iuſtificatione manantē: quos oēs Aug. ſcriptis ⁊ publicis diſputationib⁹ ⁊ ꝑdicationibus ſuperauit: ⁊ ab eccleſia eliminauit ⁊ fugauit: ꝑut cōfeſſus fuerat in hoc cantico: qn̄ dixit tu ad liberandum ſuſcepturus hoīem non hoꝛruiſti virginis vterum ⁊c. Item eodē tp̄e fuit oꝛta ⁊ ꝑ totum oꝛbē ſubito diffuſa temeraria ſecta ⁊ doctrina falſa pelagianoꝛuꝫ: qui negabant pctm̄ pꝛimoꝝ parētuꝫ cuꝫ ſuis penalitatib⁹ tranſiuiſſe ad poſteros: ⁊ ꝑ ꝯñs negabant peccatū oꝛiginale in ꝑuulis ⁊ baptiſmum ad mundationē peccati eis ꝓdeſſe. Et ſic attribuebāt tātā libertatē humane voluntati ad operandū ēt poſt lapſum pꝛimoꝛū parētum ꝙ vnuſquiſꝙ ex ꝓpꝛiis viribus naturalibus cum ſola ptāte liberi arbitrii abſꝙ quouis auxilio ⁊ gr̄a dei poterat diuina ꝓcepta adimplere: ⁊ ꝑ ꝯñs oīa pctā vitare: ⁊ oīa bona opa facere. Et ſic dicebant ꝙ ſupfluum erat ꝓ defunctis exoꝛare: ⁊ futurū auxiliū petere: poſtq̄ vnuſquiſꝙ ex pꝛopꝛiis viribus poterat bn̄ opari ⁊ ſaluari: qd̄ ſentiens btūs Auguſtinus hipponenſis ep̄s ilico congregauit oēs ep̄os pꝛouincie numidie. Et pꝛobato grandi examinatione hāc doctrinā eſſe hereticā. Tūc Aug. de cōſenſu olm illoꝝ ep̄oꝛum ſcripſit epiſtolā ad Innocentiū papā tūc eccleſie romane preſidentē: vt vigilaret ſupꝛa gregē ſuū: q2 iſta falſa ⁊ peſtifera doctrīa deſtruebat eccleſiā ⁊ fundamentum totius ſacre ſcripture ⁊ noſtre redēptionis ⁊ ſalutis: ⁊ annihilabat oēs petitiones et oīa ſuffragia eccleſie tā viuoꝛum q̄ defunctoꝝ: q2 fruſtra in oꝛatione dn̄ica peteremus ⁊ diceremꝰ: dimitte nobis debita nr̄a: ⁊ ne nos inducas in tēptationē. Et ſic de ceteris oꝛonib⁹: q̄ſi cōti

Quatuor hereſes tpe Aug.

cōplura opa Aug. ſcripſit ꝯ hereticos q̄

rū hic meminit.

nue facit eccl'ia. Tūc aūt Innocentius papa cōgregauit Rome cōciliū epoꝝ: in quo dānauit pelagiū ꝛ celeſtinū hereticos cū ſecta eoꝝ. Et dedit autoritatē p̄mati carthaginēſi vt cōuocaret ſimil' cū Aug. ɔciliū oīz epoꝝ africe ꝯ illā ſectā: in quo ɔcilio interfuit Aug. q̄ fuit ſcriptor ſymboli ꝛ decreti illi' cōcilij africani: i q̄ p ſingula fuit ɔdēnata illa peſtifera ſecta cū ſuo autore ꝛ ſeq̄cib' ſuis: vt pȝ de ɔſe. diſ. iiij. ca. placuit. ꝛ p multa ſequētia cap. Et put pſper narrat in chronica ſua in quo tpe Aug. ſcripſit librū hyponoſticō: ꝛ de pfectiōe iuſtitie hoīs ꝛ de natura: ꝛ grā ꝛ de ipſū et de ipſa: ꝛ de baptiſmo puuloꝝ: ꝛ de nuptijs ꝛ cōcupiſcētia: ꝯ Julianū ꝛ alios eiuſdē ſecte: in tm q omnes illos hereticos expulit ab africa i aſiā. Sȝ cū btūs hie. q̄ tūc in bethleē iā ſenio laborab. ꝛ ſenſiſſet illā deteſtabilē ꝛ peſtiferā doctrinā: incepit p modum dialogi ſcribere contra eos: ſed cū puenissent ad eū libri Aug. de baptiſmo paruuloꝝ quos ɔtra illā hereſim cōfecerat tūc ceſſauit a ſcriptura ſui libri vñ ait in fine illi' libri. Peruenerunt ad manus meas libri de baptiſmo paruuloꝝ quos ſcripſit Aug. cōtra hereſim ꝛ ſectā veſtram q̄bus viſis huic opi finē imponendū decreui: ne mihi dicat illud horatij. in ſyluā ne ligna feras: ꝛ ſic pȝ qualiter Aug. deſtruxit illā hereſim pelagianoꝝ: put ɔfeſſus fuerat orādo in fine iſti' cātici cū dic. Dignare dñe die iſto ꝛc. Et ſic pȝ ēt p ſupradicta qualr deſtruxit oēs alias hereticos: put pfeſſus fuerat in hoc cantico. ¶ Quarta vtilitas ꝛ fruct' hui' cantici eſt: q ſufficienter iuſtificat oēs fideles p triplicē cōfeſſionē. Ad cuius intellectū ē notandū q tota iuſtitia xp̄iani conſiſtit in triplici ɔfeſſiōe. ſ. ɔfeſſiōe fidei: ve latrie ꝛ pnie: ſiue in cōfeſſione pctōꝝ. Vñ ɔfeſſio conſiſtit in corde ꝛ ore publice cōfitēdo aſſerendo: ꝛ predicando oēs ſupradictos. xxiiij. veritates q̄ cōtinent ſub articulis fidei. Confeſſio aūt latrie cōſiſtit i trib': ſcȝ in laudando deū ꝛ oēs pfectiones eius beneficia eius memorando: ꝛ p eis gratias agendo. Scđo in adoratione. Tertio in oblatione ꝛ ſacrificio. Cōfeſſio aūt pctōꝝ cōſiſtit in pfitendo nos eſſe fragiles ꝛ miſeros ꝛ pctōres ꝛ in adā obligatos ꝛ corruptos. taliter q ſine auxilio gratie nec poſſumus peccata vitare: nec pcepta dei adimplere: nec aliq̄d boni agere: nec a pctis in q̄bus ſumus liberari. In hoc ergo triplici confeſſionē ɔſiſtit tota iuſtitia hoīs ꝛ fides et ſpes ꝛ charitas eius. Sȝ tota triplex iſta confeſſio continetur in hoc cātico Nam tota iſta prima pars a principio vſq ad illū locū. Te ergo q̄ſumus aliud ē niſi ɔfeſſio fidei. ſimul cū gratiaꝝ actione ꝛ laude: ꝛ exinde vſq ad illū [illegible] ſcȝ dignare dñe: nil aliud eſt niſi ɔfo q̄ [illegible] et ad cultum latrie: et in illa pte quādo dicit: dignare dñe die iſto nil aliud eſt niſi cōfeſſio pctōꝝ: ꝛ ſic pȝ q̄lr iſtud cāticū ſufficienter iuſtificat hoīm p triplicē cōfeſſionem.

Aug. hereticos expulit ab africa in aſia.

Q̄rtus fruct'

cōfeſſio latrie i trib' cōſiſtit.

¶ Quinta vtilitas huius cātici ē in q̄tū placat deū ꝛ delectat: ꝛ debitū p latria ſoluit et reddit ipm benignū p cultu latrie: eo q magnificus ꝛ magnanim' delectat: cū ipſi memorant bñficia q̄ ipſe fecit maxie cū graꝝ actiōe: vt pȝ. iiij. ethicoꝝ. Et iō iſtud cāticū p latriā eſt ſatiſfactoriū ꝛ deo ſolutoriū: qꝛ deo nō poſſum' ſatiſfacere niſi p ve latrie ſeruitutē ꝛ cultū: qđ maxime cōtinet in hoc cātico put dictū ē: ꝛ ad quā latriā maxie nos exhortat ꝛ incitat iſtud cāticū ꝛ hic eſt qnt' fruct' ꝛ vtilitas ei': imo ex h cāntico ſumit eccl'ia modū reddendi latriā dicēs ſctūs ꝛc. ¶ Ex iſta aūt q̄nta ſequit ſexta vtilitas ꝛ fruct' huius cantici: qꝛ eſt grē ꝛ mie ꝛ poſtulatorum impetratiuum: qꝛ ſicut deū placat ꝛ delectat cōmemorando eius pfectiones ꝛ bñficia cum graꝝ actione ꝛ latrie exhibitiōe: ita inclinat ipſum ad maiora beneficia conferenda ſcȝ miam ꝛ gratiā in p̄ſenti ꝛ gloriam in futuro put petit in hoc cantico: vñ maxime nos deo humiliam'. Nam ſicut cōfitemur deum eſſe oipotētē: creatorē: ſanctum: iuſtū miſericordē ꝛ redēptorē: ita cōfitemur nos eſſe fragiles peccatores ꝛ miſeros nō ſufficiētes ex nobis aliq̄d boni agere nec poſſe pctā vitare: niſi fuerimus adiuti grā xp̄i: ꝛ eius miſericordia ſubleuati ꝛ iō dicim'. Dignare dñe die iſto ꝛc. Et iō hoc canticū eſt dei ad miam inclinatiuū ꝛ eſt mie impetratiuū: qꝛ deus ſuperbis reſiſtit hūilib' aūt dat grām ꝛ veniā. ¶ Septia aūt vtilitas ꝛ fructus huius cātici eſt: qꝛ p̄buit ꝛ p̄bet nobis arma quotidiana ɔtra diabolū ꝛ mūdū ꝛ carnē: nō ſolū defenſiua: ſȝ ēt offenſiua fugatiua cū dic. i. dignare dñe die iſto ꝛc. ¶ Ad cuius intellectuȝ eſt notandū ſm pſperū defēſorē doctrine Aug. cōtra pelagianos: q qñ fuit orta peſtifera et venenoſa doctrina pelagianoꝝ i britānia ſil' cū ea fuit exorta medela ꝛ antidotuȝ ꝯ illud venenū i italia p ɔuerſionē Aug. Nā qñ pelagi' monach' incipiebat ſeminare ſuū venenū i britānia. tūc Aug: extirpator illi' veneni baptizabat mediolani: ꝛ ſpūalr naſcebatur tāq theriaca ꝛ antidotū ad reſiſtēdū ꝛ extinguēdū venenū ꝛ morbū peſtiferū pelagianū qđ q̄dē venenū ita ſubito ꝛ in breui tpe infecit totā eccl'iā tā i africa ꝛ i aſia q̄ i italia qđ fuit mirabile dictu. Cui' cā fuit triplex. Primo qꝛ ſeminatores hui' veneni: ſcȝ pelagi' ꝛ celeſtin' ꝛ iulian' oñdebāt i ſe eē catholicos in fide articuli trinitatis ꝯ arrianos ꝛ i articulo incarnationis ɔtra manicheos: ɔtra q̄s eccl'ia diu ante pugnauerat. Item quia iſti erāt viri eloquentiſſimi: vt patet in ſtilo epiſtole pelagianorum ꝛ in altercatiōe Juliani

Q̄ntus fruct'.

Sext' fruct'.

Septimus fruct'.

Pelagianorum hereſis triplici cā celeriter totā eccleſiā infecit.

⁊ cū hoc fuerunt aſtuti ⁊ calliđiſſimi. Nā vt in breui poſſent orbem totum inficere: fuerunt diuiſi p̄ tres partes mundi. ſ. pelagius in Europa: ⁊ Julianus in Affrica: ⁊ Celeſtinus in Aſia: ⁊ ſic in breui t̄pe fuit ſeminatū illud venenū. Tertia cauſa fuit: q2 illud venenū ⁊ fermentū erat valde palliatū ⁊ coloratū: quaſi latens ſub melle veritatis nature volūtatis ⁊ liberi arbitrij. Et ideo multi facilius fuerūt in illa doctrina peſtifera decepti hac triplici cauſa vñ dicebāt q̄ de⁹ bonā naturā ⁊ liberā creauerat in hōie: ⁊ poſuerat ipſum in voluntate arbitrij ⁊ conſilij ſui: ergo diabolus q̄ erat deo inferior: nō poterat humanā naturā corrūpere: nec libertatē volūtatis tollere nec impedire. Et iō iulian⁹ vocabat Aug. traductionariū ⁊ manicheū. Itē dicebāt q̄ ſi hūana natura ⁊ caro nr̄a itm̄ fuerat corrupta i adā q̄ nec poterat de ſe vitare malū: nec facere bonū niſi adiuta per grām xp̄i: ergo ſequeret̄ q̄ vel nullus in peccādo dānaretur: vel q̄ de⁹ eſſet iniuſtus in dānādo hoīes: q2 ad impoſſibile nemo obligat̄ de iure: ⁊ ſic aſſerebāt q̄ poſt q̄ de⁹ bonā naturā creauerat in hōie ad imaginē ⁊ ſilitudinē ſuā: creauerat in eo liberā volūtatē: ⁊ reliq̄rat eū in manu ꝯſiliū ſui: q̄ tunc ex ꝓprijs ⁊ naturalibus virib⁹ cum arbitrio voluntatis abſq3 alio auxilio poterat diuina p̄cepta adimplere: ⁊ p̄ ꝯñs pctā vitare: ⁊ oē bonū operari qñcūq3 vellet. Et ex hoc inferebāt q̄ ſupfluū erat deuz orare p̄ vitandis pctīs futuris. q2 vnuſquiſq3 de ſe poterat pctā vitare: ⁊ ſuperfluū erat etiā p̄ pctīs exorare: q2 ſi ſine pctō deceſſerunt ilico euolarūt ad celū tāq̄ bone nature ſecutores: ſi aūt cū pctīs mortui fuerāt: tunc ilico deſcēdebāt i infernū. Et ſic tollebāt oēs orōnes ecclie: ⁊ oīa ſuffragia viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Qd q̄dē venenuz ita in breui multoꝝ infecit: q̄ tota ecclia p̄ oēs ptes mūdi fuit turbata: eo q̄ oēs illos peſtifero veneno infecti ceſſabāt ab oī orōne ⁊ ſuffragiis viuorū ⁊ defunctoꝝ cōfidētes de ſuis virib⁹ ⁊ libera volūtate cōtēnendo grām xp̄i. hoc aūt ꝯſentiēs Aug. zelo eccleſie permot⁹ cōgregato cōcilio epoꝝ africanoꝝ incepit illis hereticis reſiſtere. Et ſcripſit innocentio pape romano: vt ſupra gregē ſuū uigilaret: ⁊ caute de iſto occulto ⁊ piculoſo veneno inquireret: vt dictū eſt. Et iō condēnata iſta peſtifera hereſi in cōcilio romano ⁊ africano. Tūc Aug. incepit ordinare plura officia i ſua ecclia hipponēſi cōtra interitū illi⁹ ſecte. Inter q̄ p̄rio ordinauit officiū defunctoꝝ diuiſum p̄ tres nocturnos cū ſuis laudibus: qd quidē officiū ilico ſuſcepit tota ecclia africana: ⁊ exinde venit in eccleſiā italicam ⁊ gallicanam ⁊ hiſpanicā: ⁊ germanicam. Et etiā ordinauit

Not. de libero arbitrio ⁊ libertate.

miſſam pro defunctis: in q̄ officio petuntur ſuffragia pro defunctis contra perfidiā pelagianoꝝ. Item Aug. tunc ordinauit multa alia officia feſtoꝝ inter q̄ cōfecit officiū annūtiatiōis v̄ginis marie: ⁊ etiā ordinauit multa alia eccleſiaſtica officia: quoꝝ autor ignorat̄: eo q̄ fuit multū aptus ⁊ facilis in orōnibus ordinādis: vt p3 i ſuis ſoliloquijs ⁊ contēplationib⁹ ⁊ ſupputationib⁹. Tūc etiā tota eccleſia romana ꝓpter ꝑfidiā pelagianorū ordinauit p̄ces que fiūt in p̄ma hora diei in officio puta q̄ ilico poſt v̄ſiculū dicat̄ orā dominica cū ſymbolo: ⁊ poſtea. Et ego ad te dñe clamaui. cū quinq3 ſequentibus verſiculis ſumptis de pſalmo. l. ⁊ poſtea fiat generalis confeſſio. Et poſt confeſſionē dicat̄ vltima pars huius cantici: ſcz dignare dñe die iſto: ſine peccato nos cuſtodire. Et poſtea dicat̄ illa ſalubris ⁊ electiſſima oratio. ſ. dñe deus oīps: q̄ ad principium huius diei nos peruenire feciſti ⁊c. In q̄b⁹ p̄cib⁹ manifeſte petimus gratiā ⁊ auxiliū diuinum: ne incidamus in aliquod peccatū ſed ſemp̄ faciamus bonum: ⁊ impleamus diuina p̄cepta iuxta voluntatem dei: et liberemur a peccatis preteritis: oſtendendo ⁊ cōfitēdo nos nullum bonum ex ꝓprijs viribus poſſe facere nec peccatuz vitare ſine auxilio ⁊ grā dei: ⁊ hoc idē ordinauit ecclia fieri in cōpletorio: q2 añ orationē dicit vltimā partē huius cātici. ſ. dignare dñe nocte iſta: ſine peccato nos cuſtodire: miſerere noſtri dñe ⁊c. Ex q̄b⁹ p3 q̄ ex hoc cantico accepit eccleſia arma quotidiana matutina ⁊ veſpertina ad pugnandū cōtra diabolū que quidez arma tria faciūt. Nā primo inclināt deū ad miaz ⁊ gratiā conferendam: poſtq̄ nos humiliamus cōfitētes nos eſſe fragiles ⁊ inſufficiētes ad malū vitandū ⁊ bonū agendū: ⁊ cōfitemur nos eſſe filios p̄uaricatoꝝ. Scdo fugam⁹ diabolū a nobis: ⁊ vires ei⁹ cōtrimimus. Tertio eliminam⁹ ⁊ extinguim⁹ venenū ⁊ peſtiferā doctrinā pelagianoꝝ: q̄ totaz ꝯtiā ſuadebat ⁊ totā religionē xp̄ianā iterfecerat ⁊ turbauerat: vñ etiā ecclia ꝓpter eandē cām ordinauit alias preces poſt p̄mā. ſ. Precioſa i ꝯſpectu dñi ⁊c. vſq3 ad capi. ſ. dña aūt dirigat corda ⁊ corpa nr̄a: q̄ v̄ba ſi bene ꝯſiderent̄ ⁊ ꝯtēplent̄ oīa petūt diuinā miaz ⁊ grām ⁊ auxiliū diuinū: vt valeam⁹ iplere diuina p̄cepta: ⁊ vitare pctā et facere bona opa ꝯfitētes nos nihil boni ex nr̄is viribus poſſe facere: ⁊ ſic euidē ecclia ſp̄ p̄ceſſit ordinādo noua officia ⁊ nouas orōnes: i q̄b⁹ petim⁹ diuinū auxiliū. vñ dr̄ q̄ ſicut primus q̄ ordinauit antiphonas. ad cātādū cū pſal. in ecclia fuit Amb. ⁊ ordinauit hymnos feriales ⁊ diuiſit offiñ matutinale i duas ptes. ſ. pſalmodiā ⁊ laudes. Ita prim⁹ q̄ fecit rhſa que

Not.

Eccleſia ex hoc cantico accepit arma

Gelaſius ordinavit cātare iſtud canticum.

cantarent poſt pſal. in q̄libet noc. fuit augu. Gelaſius aūt papa paulo poſt Augu. ordinavit vt cātica Aug. ſ. Te deū laudam⁹. cantaret̄ poſt tres nocturnos añ laudes. Eſt verū ꝙ beatus Amb. iam ordinauerat ꝙ iſtō cāticū cātaret̄ in ecc̄lia Mediolanēſi. ſed gelaſi⁹ poſtea p̄cepit vt cantaret̄ p vniuerſaʒ eccleſiā. Poſtea iſte Gelaſius ordinauit multa alia ꝑticularia officia eccl̄iaſtica: et ordinauit vt añ canonē miſſe cantaret̄ alia ꝑticula hui⁹ cātici. ſ. ſctūs ſctūs ſctūs ⁊c. Et ad hoc ordinauit ⁊ cōfecit illā p̄fationē cōem: q̄ q̄tidie cātat̄ in miſſa. ſ. vere dignū et iuſtum eſt ⁊c. q̄ q̄dē p̄fatio nil aliō facit niſi ꝙ recitat ⁊ declarat qō Aug. dixit in hoc cātico. ſ. tibi oēs angeli ⁊ cherubin: ⁊ ſeraphin inceſſabili voce ꝓclamāt ſctūs ⁊c. Poſtea aūt venit Greg. q̄ cōpoſuit aliquas p̄fatiōes in feſtiuitatib⁹ ſolennib⁹ appropriatas. Et etiaʒ cōfecit multa alia officia ſctōꝝ taʒ ꝓpria q̄ cōia q̄ hodie cātat eccl̄ia. Ex q̄b⁹ pʒ qualr̄ vſus eccl̄ie latina ex iſto cātico ſumpſit modū laudādi deū i miſſa: q: ſil̄ cū eccl̄ia triūphāti iſta eccl̄ia cātat ſctūs ⁊c. Et ſic ex iſto cātico accepit modū latrieſeſtē ex iſto cantico accepit ⁊ aſſūpſit arma q̄tidiana ꝯ̄ diabolū fugādū ⁊ modū iclinādi deū ad mīam ⁊ gratiā ipetrādā: qñ dicit: dignare dñe die iſto: q̄ eſt ſeptima vtilitas hui⁹ cantici.

[illegible]

Octauus fruct⁹ canticum iſtud nos ciues ſctōꝝ efficit

¶ Octaua vtilitas ⁊ fruct⁹ hui⁹ cātici eſt: q: nos concines ſctōꝝ ⁊ domeſticos dei efficit: ⁊ iſtā militātē eccl̄iā cū ſupna ⁊ triūphāti conſociat. Vñ q: dictū fuit p Aug. i pria ꝑte hui⁹ cātici: tibi oēs angeli ⁊c. vbi oñdit ꝙ oēs angeli inceſſabili voce ꝓclamāt ⁊c. Et hoc idē cantat chor⁹ apl̄oꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ martyꝝ in ſocietate eoꝝ: put ſubdit ambro. cū dicit. Te glōſus aplōꝝ chor⁹ ⁊ hoc cātat tota eccleſia p totū orbē terraꝝ: put aug. ſubdit. Te p orbē terrarū ſctā cōfitet̄ eccl̄ia ⁊c. Ex q̄b⁹ cōcludit̄: ꝙ ſicut chor⁹ aplōꝝ: ꝓphetarum: martyꝝ ⁊ oim beatoꝝ ſociat̄ cū angelis in glīa ad cōfitēdū myſteriū trinitatis cātādo ſctūs ⁊c. ita pit̄r iſta eccl̄ia toto orbe diffuſa ſub eadē cōfeſſiōe cōſociat̄ cū celeſti cātādo ſctūs ⁊c. Et ſic q̄tū ad cōfeſſionē trinitatis eadē eſt latria hui⁹ eccl̄ie ⁊ illi⁹ celeſtis ſicut ibi dictū fuit: ⁊ iō Gelaſi⁹ papa āplia-

Gelaſius papa āpliator fuit diuinorū officiorum.

tor diuinorū officioꝝ q̄ fuit valde deuotus huic cātico: ordinauit vt in oib⁹ feſtiuitatib⁹ cātaret̄ in officio matutinali finito tertio nocturno vt iſta eccl̄ia cōſociaret̄ cū ſupna cātādo ſctūs ſctūs ⁊c. Itē vt p iſtō cāticū oſtenderet ꝙ tota eccl̄ia eſt eadē. cū illa rōne ſinis ⁊ t̄mini: inchoāt iſta via in illā: ⁊ ꝙ laudat vnū ſolū deū i trinitate cū illa. Et iō ex iſto cātico accepit p̄fationē quā cātamus añ canonē miſſe vñ lʒ Ambro. ⁊ Aug. ordinaſſent in ſuis eccleſiis alias lōgas p̄fationes: vt pʒ in eccleſia Mediolanēſi: tñ Gelaſi⁹ papa ordinauit vnā breuē ⁊ cōem p̄fationē: quaʒ q̄tidie cātat eccleſia in miſſa: in q̄ nil aliud dicit: niſi ꝙ explicat totā illā partē hui⁹ cātici. ſ. tibi oēs angeli: vſq; ad illaʒ excluſiue tu rex glorie xp̄e. vñ ait. Surſum corda. i. relictis reb⁹ mūdanis eleuate corda vr̄a: et ſimul cū angelis ⁊ btīs agam⁹ gr̄as deo nr̄o. Qz vere dignū eſt ſp ⁊ hic ⁊ vbiq; tā i terra q̄ in celo cū angelis gr̄as agere: iō cōuerſa eccl̄ia ad deū patreʒ dicit. O dñe ſancte pr̄ oīps eterne de⁹: nos oēs precamur te p xp̄m filiū tuū ⁊ dñm nr̄m p quē maieſtatē tuam laudāt angeli: adorāt dñatiōes: et tremunt ꝑtātes eādē maieſtatē tuā: celi celorūq; virtutes ac btā ſeraphin: ſub q̄dā ſocia ⁊ cōcordi exultatiōe ꝯcelebrāt ⁊ colūt: ⁊ venerant̄ eādē maieſtatē tuā: cū q̄b⁹ ⁊ nr̄as voces vt admittas ſupplices p̄camur. i. ſupplices te dep̄camur: vt tu admittas ⁊ velis audire ⁊ ſuſcipere: nr̄as voces ſil̄ cū illis. i. cū vocibus illoꝝ. ſ. angeloꝝ. q. d. ſic i celo ſuſcipis ⁊ admittis voces illorū dicētiū ſctūs ſctūs ⁊c. ita dep̄camur vt ſil̄ cū eis ſocia exultatione admittas nr̄as voces ſil̄ cū eis dicentes ſctūs ⁊c. Vñ aduertāt ſacerdotes ⁊ r̄ligioſi: ꝙ cōſtructio hui⁹ p̄fatiōis ē valde intricata ꝑ lōgā ſeriē ⁊ depēdētiā: q: tota ei⁹ ꝯſtructio depēdet ab illo v̄bo dep̄camur ⁊ ipedit conſtructio in pte: ꝑ illō relatiuū. ſ. cū q̄b⁹: ⁊ iō hec magis declarauit poſtea btūs Greg. i ſuis ꝑticularib⁹ ſolēnib⁹ feſtis i fine q̄rū cōiter dicit. Et iō cū angelis ⁊ archangelis cū thronis ⁊ dñatiōib⁹ cūq; oī militia celeſtis exercit⁹ hymnū glīe tue canim⁹ ſine fine dicentes: ſctūs ⁊c. Ex q̄b⁹ pʒ ꝙ tā Gelaſi⁹ q̄ Gregō. ſil̄ cū tota eccl̄ia ex iſto cātico ſumpſerūt hāc p̄fationē quā cātam⁹ q̄tidie in miſſa ſimul cū hac ꝯfeſſiōe trinitatis dicēdo ſctūs ⁊c. Itē oñdit eccl̄ia iſta ꝙ nō ſeparata: ſʒ ſimul ſociata cū illa eccl̄ia btōrū ſocia exultatiōe intēdit cātare ſctūs ſctūs ⁊c. ſub eādē cōfeſſiōe myſterii trinitatis: ⁊ ſic intēdit cōfiteri ⁊ cātare p fidē: ⁊ cōfitet̄ eccl̄ia: ⁊ cantat p gloriā ⁊ clarā viſionē: ⁊ oſtendit etiam iſta eccl̄ia ꝙ nō cātat hoc cāticū tāq̄ i. terrenaʒ ſʒ ſurſuʒ a terrenis cū illis eleuata tāq̄ celeſtis. Ex q̄b⁹ pʒ: ꝙ iſtō cāticū nos facit ciues ſanctorū: ⁊ dei domeſticos: ⁊ facit iſtam eccleſiā cū illa celeſti cōſociā. Et hoc etiam oñdit̄ p quādā reuelationē ⁊ viſionē factaʒ cuidā ſanctimoniali in ſaxonia. vñ legitur i hoc eccleſiaſtica hiſtoria germanorū ꝙ in ſexonia erat: ⁊ adhuc extat quoddā magnū monaſteriū in q̄ laudabat deū ⁊ viuebat in vita ſanctiſſima ⁊ honeſtiſſima magna multitudo ſororū: inter q̄s erat quedā deuotiſſima iuuenis q̄ ex ingi abſtinētia vigil q̄tidie ſurgebat ad horas matutiales ⁊ ꝯtinue ſeq̄ Nota exemplum

[illegible]

bat horas nocturnas ī choro. Et id ex multis laborib⁹ erat multis infirmitatib⁹ afflicta. Et tamē ꝓpter hoc nō ceſſabat intereſſe oīb⁹ horis tam nocturnis ꝙ̄ diurnis intm̄ ꝙ quadā nocte cū eſſet in matutinis: et iā chorus eſſet in fine tertij nocturni q̄ſi ī ... ona lectiōe: tūc illa monialis incepit deficere ꝑ debilitate: ꝛ venire q̄ſi in ſincopim. Qđ vidēs abbatiſſa ꝓcepit ipſi vt iret ad cellā ſuam: ꝛ q̄eſceret. Ipa autē monialis rogabat vehemēter abbatiſſam vt ꝑmitteret eam ſtare in choro: vſqꝫ q̄ diceret̄ hoc cāticū: ſcꝫ Te deuꝫ laudam⁹. Abbatiſſa vero noluit ānuere ei⁹ ꝓcib⁹: ſꝫ p̄cepit ipſi in meritū ſctē obediētie: vt iret ad cellā ſuā. Tūc illa velut obediens egreſſa eſt eccl'iaꝫ: ſꝫ māſit in clauſtro iuxta portā eccleſie: vt audiret Te deū laudamus: ne perderet illā conſolatiōnē. Sed cum chorus inciperet cantare. Te deum laudam⁹: ipa eleuauit oculos ad celū vt ſimul ageret gratias: ꝛ laudaret deū cū aliis monialib⁹ tūc aūt eleuata ꝛ rapta in ſpū: vidit qualiter incipiēdo hoc canticū: ſcꝫ Te deū laudamus: ilico apertū fuit celū. Et q̄n chor⁹ cantabat tibi oēs angeli: tibi celi ꝛc. vidit qualr̄ oēs angeli ꝛ throni ꝛ dominatiōes ꝛ cherubin ꝛ ſeraphin: ꝛ oēs ordines angelorū proſtrati ꝛ inclinati adorabant ante thronū trinitatis: ꝛ laudabāt deū trinū ꝛ vnū ꝛ agnuꝫ ſedentē a dextris patris oēs dicētes. ſanct⁹ ſan. ſan. ꝛc. Iteꝫ q̄n chorus incepit cantare. Te glorioſus apſtoloꝝ chor⁹: vidit qualiter chorus ap̄ ſtoloꝝ ꝓcidētes in facies ſuas ante thronū cantabāt idē canticū dicentes: ſanctus ꝛc. Itē quando chorus incepit dicere. Te ꝓphetaꝝ laudabilis numerus vidit q̄liter oēs patriarche ꝛ ꝓphete ve. te. ꝓcidentes in facies ſuas cantabant idē canticū an̄ thronū maieſtatis. Iteꝫ quando chorus incepit dicere. Te martyꝝ candidatus laudat exercitus: tunc vidit turbā magnā martyꝝ ꝛ confeſſorū: ꝛ virginū ꝛ oīm iuſtorum: qui oēs ꝓſtrati in facies ſuas ante thronum dicebāt ſanctus ꝛc. Tandē aūt quando chorus incepit dicere. Te per orbē terraꝝ ſancta confitet̄ eccleſia patrē ꝛc. tūc vidit qualiter tot⁹ ille chorus monialiū aſcendit in celum: ꝛ oēs ille ſorores mixte ſimul cū angelis ꝛ apl'is ꝛ martyribus ꝛ oibus beatis ſocia exultatione cantabāt: ſanctus ꝛc. ꝛ ſic finierūt canticū vſqꝫ ad illū verſiculū: ſcꝫ In te dñe ſperaui ꝛc. quo cantico finito celum clauſum eſt: ꝛ nil aliud vidit tūc illa putans ꝙ abbatiſſa ſimul cū toto choro monialiuꝫ māſiſſet ī celo clauſo reuerſa eſt velocit̄ ad chorū: ſꝫ vidēs ꝙ chorus incipiebat dicere. De⁹ in adiutoriū pro laudibus dicendis vehemēti admiratione obrigu: ꝛ īcepit dicere ꝛ interrogare q̄uo ita velociter diſcēdiſſet d̄ celo? Sꝫ cū abbatiſſa cū ceteris monilib⁹ hec reputarēt delíramētū: ipa magis aſſerebat vidiſſe ſupradictā viſionē. poſtea autē nō poſt mltos dies cū ſanctimonialis illa veniſſet ad articulū mortis dixit abbatiſſe ꝛ oīb⁹ ſanctimonialib⁹ vt eſſent ꝛ ſtarēt attēte cū deuotiōe in choro cū hoc canticū cātat̄ in choro tā in miſſa ꝙ̄ ī matutinis: q꜊ voces fideliū aſcēdūt ī celū: ꝛ ſimul cū vocib⁹ āgelorū ꝛ oīm btōꝝ ſocia exultatiōe laudāt deū: q꜊ q̄n cantet̄ hoc cāticū ꝯſociat iſtā eccl'iā cū ſupna. Ex ſupradictis g̊ pꝫ qualr̄ octo fruct⁹ attulit nobis cāticū iſtud: ꝓpt̄ qđ tota eccl'ia ſuſcepit illđ cū tāta celebritate ꝛ deuotiōe: ꝛ ꝓcepit ipm̄ cātari in matutinali officio. Pri̇o q꜊ inſtruit fideles ī oī catholica v̄itate. Scđo q꜊ ꝯſtruit eccl'iaꝫ in hiis q̄ ad fidē ſunt neceſſaria. Tertio deſtruit oēm hereticā prauitatē. Quarto ſufficiēter hoieꝫ iuſtificat ꝑ trinā ꝯfeſſionē. Quinto deū delectat ꝛ ſatiſfacit per latriā ſeruitutē ꝛ grāꝝ actiōes. Sexto impetrat miam̄. Septimo cōfert arma q̄tidiana ad pugnādū ꝯ diabolū. Octauo cōſociat iſtā eccl'iaꝫ cū ſupna: put ꝑ ſingula ē declaratū. Depcāda ergo eſt nobis diuina clemētia: vt ſicut hoc cāticū in hoc eccl'ia cātam⁹ ꝑ fidē: ita ſimul cū beatis mereamur cātare ipſum in patria per clarā viſionē ꝛ fruitionē ꝛ gloriā. Ad quam nos perducat rex glorie xp̄s: qui cū patre et ſpūſancto viuit ꝛ regnat de⁹ in ſecula ſeculorum Amen.

Octo fruct⁹ attulit nobis cāticū te deum laudam⁹ ꝛc.

¶ Habes itaqꝫ lector bone op⁹ lectu tū iucūdū: tū ſalutare expoſitionū luculētiſſimaꝝ Reuerēdi ī xp̄o dñō p̄ris dñi Jacobi Perē d̄ Valētia Xp̄opolitani ep̄i digniſſime ī cētū ꝛ q̄nq̄gīta pſos Dauidicos. In cātica q̄ in officijs eccl'iaſticis d̄cātāt̄: In cātica euāgelica: ꝛ in cāticū ſanctorum Auguſtini ꝛ Ambroſij.

¶ Reliquū ē volumē q̄ōnū ſanc ꝙ̄ argutū in iudeos: qđ lꝫ ſeorſuꝫ imprimēdū duxerim: huic tn̄ operi impertinenter adnexerim.

¶ Extāt ꝓterea eiuſdē p̄ris doctiſſimi excellētiſſime explanatiōes in cātica cāticoꝝ: q̄s altero ſeorſuꝫ volumine nobis impmēdas ꝯcredidit cū primis honorād⁹ pater ac magiſter nr̄ Magiſter Joannes Focandus Abbas Clareuallis.

¶ Incipit tractatꝰ ꝯtra iudeos edi
tus p̄ reuerēdiſſimū dn̄z: Dn̄z Jaco
bū de valētia ep̄m Chriſtopolitanū

P Oſtq̄ꝫ expleuerā ꝯmēta
rios in libros pſo꞉ relatuz eſt
mihi q̄ſdā iudeos egretuliſſe:
ꝛ murmuraſſe ꝓpt eo q̄ dicta
ſunt in expoſitiōe pſal. xxxix. ꝛ
xlix. ꝛ. l. ꝛ i plerisq̄ꝫ locis. ſ. q̄r lex moyſi fue
rat mortua ꝛ ipleuerat curſū ꝛ officiū ſuū in
aduētu xp̄i: eo q̄ n̄ fuit data gr̄a ſui: ſꝫ i ſignū
xp̄i futuri ꝛ legis euāgelice. Et dictū fuit q̄r
oia ꝓmiſſa in lege ꝛ ꝓphetis erāt ſpūalr itel
ligēda: q̄ oia fuerāt cōpleta in xp̄o vero meſſia
i lege ꝓmiſſo: ꝛ dictū fuit q̄r ceſſante lege
moyſi q̄ ad offm̄ ꝛ figurā ſucceſſit lex euāge
lica tanq̄ꝫ v̄itas illiꝰ: eo q̄ tota ſcp̄tura legis ꝛ
ꝓpha꞉ fuit v̄ificata p̄ xp̄z ꝛ legē eiꝰ euāge-
licā. Qd̄ audiētes iudei q̄dā moderni ingēti
fremitu ꝛ conatu ıceperūt iſtare ꝛ conari ꝓ-
bar totū oppoſitū p̄ autoritates ſacre ſcp̄tur
Quāobrē ꝯpulſus ſum ab amicis meis cum
ꝓſbiteris iudeo꞉ ineptis ꝛ friuolis argumē
Sex detinēt iudeos i ſua perfidia. tis breui tractatu r̄ndet. ¶ Vn̄ ē aduertēdū
q̄ ſex ſunt q̄ detinēt iudeos modernos i ſua
ꝑfidia ꝛ obſtinatiōe. Pr̄io q̄ putāt legē moy
ſi fuiſſe datā gr̄a ſui nō ꝑ aliū finē. Scd̄o q̄
putāt ipaꝫ ineternū duraturā. Tertio q̄ pu
tāt illā terrā chanaā ꝛ hierl'ꝫ cū oibꝰ fructibꝰ
ſuis eē eis ꝓmiſſā ꝛ datā i p̄miū p̄ciſuꝫ ꝓ ob
ſeruātia legis. Quarto q̄ putāt q̄ meſſias i
lege ꝓmiſſꝰ debat eos liberare ab oi captiui
tate tpali ꝛ reducere eos i illā terrā chanaā
Et iō nō credūt ieſuꝫ xp̄ꝫ fuiſſe verū meſſiā:
ſꝫ expectāt aliū q̄ debat eos liberare. Sexto
putāt legē euāgelicā eē impfectā ꝛ eē ꝯtriā
legi moyſi: ꝛ eē ſacrilegā ꝛ falſā: iō eā nolūt
ſeq̄: nec recip̄e. Et iō in p̄nti tractatu moue-
būt q̄nq̄ꝫ q̄ōnes cū argumētis iudeo꞉ q̄bꝰ
abſolutis videbit manifeſta deceptio ꝛ ceci
tas eo꞉: ꝛ ſoluent oēs obiectiones ꝛ rōnes
eo꞉ adducte ꝯ v̄itatē noſtrā. Quarum erit
Pr̄ia. Pr̄ia: vtrū oia legalia debuerūt ceſ
ſare tanq̄ꝫ mortua p̄ aduētū chriſti.
Scd̄a Scd̄a: vtrū ſabbatū legale debuerit
ceſſare ꝛ celebrari die dominica.
Ter- Tertia: vtrū terra chanaā materia-
tia. lis cū ſuis fructibꝰ fuit p̄ciſe ꝓmiſſa
filijs iſrael in premiū preciſū ꝓpter
obſeruantiam legis.
Q̄rta. Quarta vtrū ieſus xp̄s quē nos re-
cepimꝰ: fuerit verꝰ meſſias in lege ꝛ
ꝓphetis: promiſſus ꝛ expectatus.

Quinta: vtrū ceſſāte lege Moyſi de
buerit ſuccedere lex euāgelica quā
xp̄s tulit ꝛ p̄dicauit.
¶ In q̄bꝰ q̄dē queſtionibꝰ p̄mo adducētur
rōnes ꝛ autoritates quas iudei adducūt in
ꝯtriū. Scd̄o in deciſiōe q̄ſtiōis declarabit v̄i
tas ꝛ verꝰ ſenſus autoritatum inductarum
confirmando fidem et veritatem noſtram ꝛ
ea que dicta ſunt in expoſitione pſalmorum
Tertio q̄ūt r̄ndebit ad argumenta eorum. An

Q Vātū ergo ad p̄mā que lex
ſtionē in qua querit: vtrū lex Moy
Moyſi fuerit mortua ꝛ debue ſi debue-
rit ceſſare p̄ aduētū xp̄i. Argu rit ceſ
ūt iudei moderni q̄ nullo mō ſare p̄
debuit ceſſare: ꝛ arguūt p̄mo aduē
ſic. Illa lex nūq̄ꝫ debuit ceſſare q̄ ſuficiēter tum
fuit a deo inſtituta ad iuſtificandū hoīem et xp̄i.
tollendū oē pctm̄. Lex aūt moyſi eſt h̄mōi
igit nunq̄ꝫ debuit ceſſare. Maior eſt nota de
ſe. Minor ꝓbat p̄ diſcurſum legis. Nā circū
ciſio data eſt in remediū ꝛ ad tollēdū origina
le Geñ. xvij. vbi dr̄ q̄ caro q̄ circūciſa nō fue
rit: ꝑibit aīa illiꝰ de ꝓplo ſuo ꝛc. Et iō qn̄ ſa-
cerdos ſiue rabbinus circūcidit puerum dī
cit hec v̄ba ſcꝫ. Bn̄dictus dn̄s deꝰ iſrael qui
p̄ iſtā circūciſionē liberauit iſtū puerū de in
ferno. Et ſic pꝫ q̄ deꝰ iā dedit circūciſioneꝫ
abrae ad tollēdū pctm̄ orginale. Itē deꝰ in
lege p̄cepit offerri holocauſta ꝛ ſacrificia ꝓ
pctō ſacerdotis et ꝓ pctō ꝓpli. Leui. ix. imo
ordinauit ſacrificia ꝛ oblatiōes iuxta diffe-
rentiā ꝛ conditioneꝫ peccatorum vt pꝫ per
totū diſcurſum leuitici. Ex quibus pꝫ q̄ le-
galia ſufficienter tollebant peccata: ergo
nunq̄ꝫ debuerunt ceſſare. Scd̄o arguunt q̄
lex moyſi ſiue illa legalia nunq̄ꝫ fuerāt mor
tua cū xp̄o. Nam illa que ſunt eterna ꝛ data
ſub federe eterno ſunt imortalia: ſed omnia
legalia ſunt data ſub federe ſempiterno: iō
ſunt immortalia: ꝛ p̄ conſequens nunq̄ꝫ fue-
runt mortua. Maior pꝫ. Minor ꝓbat p̄ ſin-
gula. Nā primo circunciſio data fuit abrae
ſub federe ſempiterno Geneſis. xvij. Item
eſus agni paſchalis fuit p̄ceptus cū eſu azi-
morum i cultū eternū. Exodi xij. Itē immo
latio agni matutini ꝛ veſpertini fuit manda
ta ſub oblatione ſempiterna. Exo. xxix. Iteꝫ
p̄ceptū ſabbati in ſignū pactumq̄ꝫ ſempiter
nū. Exodi. xxxj. Itē celebritas paſche ꝛ pen
tecoſtes ꝛ ceterorū feſto꞉ in legitimum ſem
piternū Leui. xxij. ꝛ. xxix. Tertio arguit ſic:
illa lex non debet ceſſare q̄ fuit promiſſa ſub
iureiurādo ꝛ pacto ſanguis effuſi. Lex autē
moyſi eſt h̄mōi. igit nō pōt ceſſare. Maior ꝓ
bat. Nā aliter deꝰ eſſet cā trāſgreſſiōis iuriſ
iurādi. Minor pꝫ Exo. xxiij. vbi totus ꝓplꝰ

congregatus dixit. Oia q̄ locutus est dñs fa
ciem⁹ ⁊ erim⁹ obedie̅tes. vñ moyses occidit
xij. vitulos iuxta numerū tribuū filiorū isrl':
⁊ dimidiū ptē sanguis aspsit sup altare: ⁊ al
terā ptē aspsit sup ppl'z dicēs. Hic ē sanguis
federis q̄d pepigit dñs vobiscū sup cunctis
sermonib⁹ his ⁊c. Ex q̄bus pz q̄ sicut pplo
sub federe sanguis ꝓmisit seruare legē ine
ternū: ita de⁹ sub eodē federe ꝓmisit nunq̄
mutare legē. Quarto arguit̄ sic illa lex non
pōt cessare: nec mutari cui nihil pōt addi:
nec diminui. Lex aūt moysi est h̄mōi igitur
⁊c. Maior pz. Minor ꝓbat̄ deu. iiij. vbi dñs
dicit. Nō addetis ad v̄buz q̄d loquar vobis
nec auferetis ex eo. ⁊c.

In opposituz.

¶ In oppositū ē illd̄
hier. xxxj. In dieb⁹ illis feriā domui iacob fe
dus nouū. Nā fm pactū q̄d pepigi cū pr̄ib⁹
eorū q̄n eduxi eos de terra egypti. Sz dabo
legē meā in cordib⁹ hoim ⁊ in viscerib⁹ eorū
scribā eā ⁊c. Ex q̄b⁹ pz q̄ illa lex data post
exitū egypti debebat cessare ⁊ alia noua suc
cedere: q2 q̄d senescit necesse ē ad interitū ten
dere ad hebr. viij.

Rn̄sio.

rn̄deo. In hac q̄one erūt
tres articuli. Nā i p̄mo videbit̄ an opa legis
poterūt p se tollere petm̄ ⁊ iustificare holez
simpl'r. In scd̄o videbit̄ an oia legalia ⁊ ceri
monialia fuerūt sil' mortua cū xp̄o. In tertio
videbit̄ p quē modū legalia data fuerūt sub
federe sempiterno.

Lex vt iustificet hec reqrunt̄.

Quātū ḡ ad p̄mū articu
lū est p̄aduertēdū q̄ ad h̄ q̄d aliq̄ lex v̄e iusti
ficet holez simpl'r opz p̄mo q̄ tollat petm̄: et
liberet holez a s̄uitute peti ⁊ a debito. Scd̄o
q̄ reddat ip̄m charū ⁊ acceptū ⁊ dignū vita
eterna: ⁊ tūc hō dr̄ vere iustificat⁹: q2 digne
meret̄ vitā eternā: q2 ḡ hō ꝓpter petm̄ origi
nale erat priuat⁹ vita eterna: ⁊ ꝓpter actua
le erat obligat⁹ ad penā sensus eternā i infer
no: ⁊ p ꝯn̄s ꝓpter vtrūq̄ petm̄ erat in odio ⁊
ira dei: idō oportebat p̄mo absolui ip̄m ⁊ pur
gari ab vtroq̄ petō. Scd̄o reduci in grāz dei
⁊ gratificari ad vitā eternā ꝯsequēdā.

A j.conclo. circūcisio non poterat hominem absoluere a peccato originali.

¶ His
habitis ponit̄ p̄ma ꝯclusio. q̄ circūcisio non
poterat hoiem de se absoluere a petō origi
nali ⁊ seruitute: ⁊ reducere ip̄m in grām dei
⁊ facere ip̄m meritoriū ⁊ dignū vita eterna.
Licet aūt ista ꝯclusio sit ꝓbata psal. xxxix.
tn̄ hic specialiter ꝓbat̄ primo sic. Nunq̄ mi
nima ⁊ vilior pars holis potest esse sufficiēs
p̄ciū ad abluēdum totū hoiem a seruitute et
cōdēnatione peccati: ad q̄d totus hō quo ad
corpus ⁊ aiam obligabat̄: sed illa pellicula
q̄ scindebatur et ille modicus sanguis q̄ ef
fundebat̄ in circuncisiōe erat minima pars
corporis et vilissima respectu aie: ergo non
erat sufficiēs p̄ciū p toto homine maxime
quo ad aiam: ⁊ p ꝯn̄s non poterat eam redi
mere: nec liberare a debito. Secūdo sic. To
tus ille homo erat obligatus ad seruitutem
peccati: ⁊ erat in ira dei quo ad corp⁹ et an
mā: q2 illa pticula ⁊ pellicula ⁊ ille modicus
sanguis ita erat obligatus petō ⁊ erat in ira
dei sicut totus hō: ergo nō poterat satisface
re p petō totius: nec reducere in gratiā dei
nec mitigare irā dei. Oportebat ergo q̄d il
lud p̄ciū esset sufficiēs ⁊ deo gratum ⁊ ac
ceptū. Et sic pz q̄ illa circūcisio nō poterat
de se satisfacere nec liberare hoiem a petō.

B ij.cōclo. sacramēta vete. le. nō poterāt p petō satisfacer̄.

¶ Scd̄a ꝯclusio. q̄ nec aialia in lege imola
ta et sacrificata: nec cetera sacramēta legis
veteris poterāt pro peccato satisfacere: nec
hominez a petō mortali liberare. ꝓbat̄. Nā
illa sacrificia ⁊ sacramēta non cōtinebant in
se tantū pretium vt possent soluere pro pec
catore cū essent aialia bruta: ⁊ p ꝯn̄s non po
terant deum placare et peccatorē deo recō
ciliare. Nam pretium satisfactiuum et pla
catiuum debet esse de per se deo gratum et
debet tenere medium inter deū ⁊ hominem
peccatorem: ⁊ ꝯn̄s debet esse melius quocū
q̄ homine ⁊ minus deo: et de per se tam bo
num et purum quod sit deo ita charum ⁊ ac
ceptum q̄ eius medio et intercessione deus
moueatur ad miserēdum et remittēdum de
bitum peccatoribus ⁊ toti populo. Sed om
nia animalia in lege occisa erant minora et
inferiora hominibus in p̄cio et dignitate. Et
sic nullū conueniēs et sufficiens pretium in
se continebant: ergo non poterant hominez
iustificare in propria virtute. Hāc autem cō
clusionem probat apostolus ad Roma. ⁊ ad
Galathas ⁊ ad hebreos per totum dicēs q̄
non ex operibus legis saluabit̄ omnis caro
⁊c.

C iij.cōclo. passio xp̄i [redacted] fuit sufficiens ad iustificādū.

¶ Tertia conclusio. q̄ [redacted] passio xp̄i fuit
sufficiens pretium ad satisfaciendum p pec
cato et ad iustificandum omnem hominem
ad merendum vitam eternam. Probat̄. Nā
solum illud sacrificiū erat sufficiens ad redi
mendum totum genus humanum q̄d in se
continebat pretium infinitum ⁊ erat de se li
berum ⁊ immune et nulli peccato obnoxiuz
et de per se deo charum et acceptum tenēs
medium in dignitate inter deum et hominē
christus autem est huiusmodi: ergo hoc sa
crificium ⁊ eius passio fuit sufficiens ad re
dimendum omnem hominez ab omni petō.
Maior pz p ea q̄ dicta sunt. Minor ꝓbatur.
nā xp̄s erat p̄mo de⁹ ⁊ hō: ergo lz inquantū
de⁹ esset eq̄lis p̄ri: tn̄ inquātū hō erat minor
patre ⁊ melior oi hole in dignitate et virtu
te: ⁊ sic erat sufficiens mediator et p̄ciū eius
erat infinitū in valore rōne dignitatis. Et in
quātū hō erat liber ab oi peccatō in natura
⁊ in persona. Et sic erat conueniens oblatio
ꝓpter puritatem ⁊ innocentiam: et erat deo
charum ⁊ acceptum sacrificium ꝓpter im
mēsam charitatem ⁊ obedie̅tiam: vt dictum
est psal. xxxix. ergo sequitur q̄d eius passio
fuit deo chara ⁊ accepta ⁊ sufficiens ad pla

candā irā dei ꝛ recōciliandū gen⁹ humanū cū deo ꝛ ſatiſfaciēdū ꝑ pctō. ¶ Quarta con cluſio. ꝙ ſola ſacra noue legis de ſe poſſunt tollere pctm̄ ꝛ cōferre gratiam ꝛ iuſtificare hoīem ꝓbat. Nā ſola ſacra noue legis ſunt inſtrumēta realiter cōtinentia virtutē ꝛ preciū paſſiōis inſtitute ad tollendum pctā ꝛ ad conferendū gratiā ꝛ iuſtificandū hoīem:er go ꝛc. hoc ꝓbat. Naȝ cauſa quare ſacrificia ꝛ ſacra ve. le. de ꝑ ſe nō poterāt hoīem iuſtificare:nec ꝑ ſe tollere pctā erat:qꝛ nō cōtinebēt realiter xp̄m:nec pretiū paſſiōis ei⁹:ſed ſacra noue legis:aut continēt realiter xp̄m ſicut euchariſtia:aut cōtinēt pretiū ꝛ ꝟtutē paſſiōis ei⁹:ſicut baptiſm⁹ ꝛ cōfirmatio ꝛ penitētia ꝛ cetera ſacra:ꝛ iō ilico efficiūt ꝛ conferūt grām inuiſibilē quā viſibiliter ſignificāt. Et ilico ſoluūt ꝑ pctōre:qꝛ xp̄s opat̄ per eccl̄iaſtica ſacra tanꝙ manuale inſtrm̄ cōtinēs virtualr̄ pretiū ꝛ theſaurū paſſiōis ei⁹. Nō eſt aūt dicendū de ſacrificiꝭ ꝛ ſacramētis ve. le. in quib⁹ nō erat xp̄s realr̄ nec eius paſſio:ſꝫ ſolū tanꝙ in ſigno inqꝫtū illa erant figura xp̄i in cruce immolādi iō nec de p̄ſenti efficiebāt grām quā ſignificabant:nec ſoluebāt pretiū redēptiōis qd̄ figurabāt ꝑ xp̄m in cruce ſoluēdum. Nō eſt ſic de ſacramētis noue legis. qꝛ ilico efficiūt qd̄ ſignificant eo ꝙ realr̄ ꝯtinēt pretiū paſſiōis xp̄i. Nā ſacrm̄ euchariſtie in q̄ xp̄s realr̄ ꝯtinet̄ ilico ꝑ ſe cōfert grām recipiēti diſpoſito:ꝛ recōciliat ipꝫ deo:et oēs ꝑ quib⁹ offert̄ recōciliat deo niſi habeāt obicē. Et baptiſmus ilico ſoluit pretiū paſſiōis xp̄[illegible] baptizato ꝛ pnīa ꝑ pctōre penitēte ꝛc. Et ſic iſta ſacra ilico efficiūt hoīnē dignū vita eterna ꝛ iuſtificāt illū:iō decedēs hō ilico euolat ad celū in virtute paſſionis xp̄i quā recepit ꝑ ſacra. Et ſic in cōfirmatiōe ilico dant̄ dona grārum ſpūſſcti. Cā ergo quare ſacramēta noue leg. ilico efficiūt qd̄ ſignificāt cū conferunt̄ eſt:qꝛ cōtinēt realiter ipm̄ xp̄m ꝛ virtutē ꝛ p̄tiū paſſionis ei⁹: eo ꝙ fluxerunt a paſſiōe xp̄i. Et cā quare ſacramēta ꝛ ſacrificia veteris legis hoc nō faciebāt erat:qꝛ nō cōtinebāt realiter pretium ꝛ virtutē paſſiōis xp̄i:qꝛ nō fluebāt ab ea:ſꝫ ſignificabāt paſſionē xp̄i futurā. ¶ Quinta ꝯcl̄o ꝙ ꝑ ſolā fidē de xp̄o futuro oēs fideles ꝛ p̄res vete. teſt. fuerunt iuſtificati et a pctīs abſoluti hāc cōcluſionē ꝓbat apl̄s ad Hebr. xj. Uñ enumerat oēs principales patres vete. incipiens ab Abel:ꝓbādo ꝙ oēs illi ꝑ fidē xp̄i futuri paſſi ſunt ꝑſecutiōes:et opati ſūt iuſtitiā:ſꝫ nō potuert̄ ꝯſeq̄ repromiſſiōes niſi ꝑ xp̄m. Uñ oēs illi ꝑ fidē xp̄i futuri facti ſunt mēbra xp̄i. Nā lꝫ xp̄s nōdū veniſſet:tñ iā erat eis credit⁹:ꝛ iā expectabant redimi ab eo. Et iō tāꝙ mēbra xp̄i iā meruert̄ participare paſſionem xp̄i:qꝛ ſub tali fide abſoluti

iiij. ſacra noue legis pñt tolle re pec catū.

v. ꝯcl. fides ð xp̄o futuro pa tres iuſti fica bat.

ſunt a pctō:hāc ēt ꝯcl̄onē ꝓbat apl̄s ad Ro. iiij. ꝛ ad Gal. iij. Naȝ abraā anteꝙ reciperet circūciſionē iā fuerat iuſtificat⁹ dū erat i p̄putio ꝑ fidē:eo ꝙ credidit deo qñ ad preceptū dei exiuit de terra ſua:ꝛ venit i terrā chanaā ꝛ qñ ſuſpiciēs in celū credidit ſemē ſuū ſpūale multiplicādū ꝑ xp̄ꝫ ſicut ſtellas celi. Et iō qꝛ credidit reputatū eſt ei ad iuſtitiaȝ: vt pꝫ gen. xv. Ex q̄ pꝫ ꝙ ꝑ ſolā fidē xp̄i futuri ſaluati ſunt p̄res ve. te. ¶ Sexta ꝯcl̄o. ꝙ lꝫ in circūciſiōe tollebat̄ pctm̄ originale in ve. te. tñ nō i ꝟtute circūciſiōis:ſꝫ in ꝟtute fidei xp̄i futuri. Iſta ꝯcl̄o hꝫ tres ptes. p̄ia ps ē credita toti eccl̄ie. ſ. ꝙ originale tollebat̄ in circūciſiōe:vt pꝫ ꝑ Aug. ꝛ Bedā et magr̄m. iiij. ſentētiaꝝ diſt. j. Scđa ps ē ꝓbata ꝑ p̄mā ꝛ ſcđam ꝯcl̄onē qꝛ illa circūciſio nō continebat ſufficiēs p̄tiū ꝑ pctō:nec ad placandum deū nec iuſtificādū hoīem:q̄ ſequit̄ ꝙ pctm̄ in illa circūciſiōe tollebat̄ in ꝟtute fidei xp̄i futuri ꝛ in ꝟtute future paſſiōis xp̄i:ſub cuius fide ꝛ ꝓteſtatiōe dabat̄ ꝛ fiebat talis circūciſio:ꝛ ſic ē dicendū de ſacrificiꝭ ve. le. qꝛ lꝫ in oblatiōe illoꝝ ſacrificioꝝ q̄ offerebantur tollerent̄ pctā actualia illis ꝑ q̄b⁹ offerebant̄:tñ nō in ꝟtute illoꝝ ſacrificioꝝ ꝛ aīaliū brutoꝝ qꝛ nō ꝯtinebāt tale p̄tiū vt ſatiſfacerēt ꝑ pctō:ꝛ recōciliarēt ppl̄m deo ꝑ ſe:ſꝫ talis iuſtificatio fiebat in virtute fidei:quaꝫ habebant offerentes de paſſione xp̄i futura:ꝛ q̄ q̄deꝫ paſſio xp̄i figurabat̄ ꝑ illa ſacrificia. Iſta etiam ꝯcluſio ꝓbat̄. Nam abraam non fuit iuſtificat⁹ ꝑ circūciſionē quā accepit:ſꝫ ꝑ fidē quā habuit in p̄putio:hoc idem ꝓbat̄ Nā vt ait Joſephus libro antiquitatū. Saracenī deſcēdētes ex iſmaele q̄ ſe ſaracenos falſo appellant oēs circūcidebant:ꝑut didiſcerunt a p̄rib⁹ ſuis:tñ nō eſt dicēduꝫ ꝙ illa circūciſio ꝯferret eis grām:eo ꝙ nec erat in eis ſignaculum fidei: nec dabat̄ eis ſub fide xp̄i futuri. Et ſic pꝫ ꝙ circūciſio nō tollebat pctm̄ i ātiq̄s ſꝫ fides cui⁹ illa circūciſio erat ſignū:vt patebit. Et iō circunciſio antiquoꝝ de ſe nulli⁹ valoris erat ad tollendum pctm̄ niſi rōne fidei ꝯferētis. Iō erat neceſſaria fides ꝯferētis:cui⁹ rō erat: qꝛ illa circunciſio nō continebat realiter merita paſſionis xp̄i. Sed ſecus eſt de baptiſmo qui realiter cōtinet virtuteꝫ ꝛ merita paſſionis xp̄i. Et iō in caſu neceſſitatis abſq; fide miniſtri poteſt cōferri. Uñ ſi null⁹ fidelis reperitur tunc in tali caſu hereticus vel ſchiſmaticus vel iude⁹ poteſt baptizare ſm̄ Iſido. Et patet de ꝯſe. di. iiij. c. roman⁹ pontifex. Item ca. ſequenti a quodā iudeo. Itē hoc idem patet de athanaſio de quo legit̄ in. x. libr. eccl̄iaſt. hiſtorie. ꝙ cum Alexāder epiſcop⁹ Alexandrinus rediret de eccl̄ia ad domum cum clero ſuo vidit ludum puerorū filiorū paganorum ꝛ gē

E vj. ꝯcl̄o. In circunci ſione tolle bat origi nale ſed in ꝟtute fidei.

Joſe ph⁹.

etem pluz.

filiū:q̄ in illo ludo volentes xp̄ianos imitari ꝯſtituerūt iter ſe athanaſiū puerū decē annorū in ep̄m:q̄ q̄dē athanaſi⁹ nō baptizat⁹ baptizauit oēs illos pueros in forma ecclie. Uidēs aūt ep̄s cū clero illū ludū vocauit ad ſe oēs illos pueros petēs q̄d ſibi vellet ille ludus:pueri aūt narrauerūt ep̄o totū caſuz geſtū.ſ.q̄r athanaſi⁹ fict⁹ ꝛ ſimulatus ep̄s eos oēs baptizauerat ſub tali forma:tūc ep̄s īformat⁹ diligēter de myſterio determinauit ſil' cū clero q̄lr oēs illi pueri erāt veri xp̄iani:et nō erāt iterū baptizādi poſtq̄ i forma ecclie erant baptizati lʒ a puero non baptizato. Et tūc ep̄s cepit athanaſiū:ꝛ baptizauit eū:eo q̄ nō erat baptizatus:lʒ alios pueros baptizauerat:ꝛ ſic ep̄s nutriuit athanaſiū in fide ꝛ ſcia ꝛ doctrina catholica:q̄ poſtea fuit eximius doctor ꝛ ep̄s alexādrinus ſucceſſor ſui magrī.

Non baptizatus p̄t baptizare.

Ex quo pʒ q̄ non baptizat⁹ ꝛ īfidelis pōt baptizare:ꝛ rō eſt iſta qꝛ merita paſſionis xp̄i ꝯtinētur realr̄ in baptiſmo ꝛ ceteris ſacrīs nō q̄ ſacra creent grām nec ſint cā effectiua eiuſdē:ſed ſunt q̄ſi q̄dā vaſa medicinalia ſm hugonē:in q̄bus ꝯtinent virtus et merita paſſionis xp̄i. Et iō ſacerdos nō concurrit ad ſacrā niſi tanq̄ miniſter. Unde ſicut dn̄s p̄cipit ſeruo vt ſumat ſciphū et hauriat vinū de vegete ſua:ꝛ det potū ceteris:ita ſacerdos ꝛ miniſter ex dei p̄cepto cum vaſe ſiue ſcipho ſacrāli haurit merita paſſionis xp̄i ex cellario ecclie:ꝛ propinat potum gratie ꝛ ſctificationis fidelibus xp̄i. Un̄ p baptiſmum tanq̄ p ſcyphū ſiue tanq̄ cū ſcypho ppinat medicinā ꝯ̄ originale:ꝛ p pniam ꝯtra actuale:q̄ quidē medela ſimul purgat ꝛ ſctificat:ꝛ gratificat:ſecus aūt erat de circūciſione qꝛ nō erat ſic inſtrm̄ grē:qꝛ nō cōtinebat realr̄ virtutē paſſionis xp̄i:ſed tm̄ in ſigno inquantuʒ ſignificabat illā.

7.ꝯcl. circūciſio dabat in ſignum.

¶Septima cōcluſio q̄ circūciſio non dabat in p̄tium pro pctō:ſed in ſignū pretij ꝛ pacti ſiue in ſignū federis. Prima pars pʒ p ſupradicta:qꝛ non continebat pretiū paſſionis xp̄i:nec erat manuale inſtrumentū ſctificandi nec ꝯferēdi grām nec pcedebat:nec fluebat a paſſione xp̄i:ſed figurabat tm̄ ipſam vt dictū eſt. Scd̄a aūt pars probat. Gen.xvij.vbi dicit dn̄s abrae. Ponā pactū meū inter me ꝛ te ꝛc. Circūcidetis carnē p̄putij veſtri:vt ſit ſignum federis inter me ꝛ vos ꝛc. pp̄ter q̄ verba dicit ap̄ls ad Roma. iiij.ꝛ ad Gal.iij.q̄ abraā nō accepit circunciſionē ad iuſtificationem ꝛ grām:qꝛ iā ante in p̄putio p fidē fuerat iuſtificatus:ſed accepit eā in ſignaculū fidei ꝛ ī ſignū federis futuri.

q̄ntuplex ſignuz circūciſionis.

¶Ad cui⁹ intellectū eſt valde notādū q̄ illa circunciſio ſortiebat̄ q̄ntuplex ſignū. Primo ſignū diſtinctiuū inquātū diſtinguebat illum populuʒ a ceteris nationibus p tale ſignum carnalis circūciſionis:qꝛ ſolus ille pplo gerebat circūciſionē in carne. Scd̄o erat eis ſignū figuratiuū:qꝛ figurabat paſſionē xp̄i futurā p effuſionē illi⁹ modici ſanguinis:ꝛ figurabat ꝛ ſignificabat abſciſſionez p̄putij cordis put dr̄ Deute.x. Circūcidite p̄putiū cordis vr̄i. Et ſic figurabat abſciſſio pcti p abſciſionē illi⁹ pellicule. Tertio ſignificabat q̄ddā cēſuale tributū. Quarto ſignificabat fidē ꝯferētis ꝛ recipiētis quā habebat de xp̄o futuro. Quinto ſignificabat p̄tiū p xp̄m ī cruce ſoluēdū:ꝛ ſic erat ſignū federis ꝛ pcti ꝛ ſignū p̄tij futuri.

Nota. iſtam inductionem.

¶Ad cui⁹ intellectū eſt viteri⁹ valde notādū q̄ illō ſignū federis ꝛ pacti erat ſimile federi ꝛ pacto bellatoꝝ ꝛ negotiatoꝝ q̄ obſeruāt iter ſe. Exēpli grā. Nā qn̄qꝫ accidit q̄ vnus miles capit aliū in bello:q̄ q̄dem captus de iure belli eſt ſeruus alterius:et ſic eſt pecunia redimēdus. Sed qn̄qꝫ accidit tale pactū ꝛ fedus inter eos q̄ ille q̄ eſt redimēdus pmittit victori ſub fide ꝛ pacto dare pecuniā ꝛ pretiū redēptionis in tali tp̄e futuro ſed de p̄nti dat ipſi anulū aut chirographuʒ manu ſua ſcriptuʒ in ſignū federis ꝛ p̄tij futuri ſoluēdi ꝛ ſic victor permittit ꝑm liberatū abire:tunc manifeſtū eſt q̄ ille anulus traditus ſiue illud chirographū nō fuit ſolidū p̄tiū redēptionis:lʒ ſignū federis ꝛ futuri p̄tij ſoluēdi ꝛ pmiſſi. Itē qn̄qꝫ accidit q̄ vnus mercator emit ab altero equū vel nauē plenā mercib⁹. Et ilico de p̄nti tradit ipſi vnum ducatū aut florenuʒ in ſignū p̄tij vt venditio ſit firma ꝛ rata:ꝛ ilico recipit merces pmittēs intra mēſem vel annū ſoluere totū p̄tiū. Tunc manifeſtū eſt q̄ nec emptor dedit:nec vēditor acceptauit illū ducatū in ſolidū pretiū:ſed in ſignū federis:ꝛ in ſignū p̄tij ſoluēdi in tp̄e ſtatuto ſub federe ꝛ pacto inter eos cōpoſito:q̄ dr̄ quedam arra. Ita ergo pariter in pp̄oſito eſt dicendū q̄ cū totus hō quo ad corpus ꝛ alam pp̄ter pctm̄ eſſet ad mortez ꝛ ſeruitutē eternam cōdēnatus:ꝛ in poteſtate diaboli detētus:oportebat ip̄m iuſto ꝛ ſufficienti pretio redimi:qꝛ q̄dē p̄tium qꝛ totū genus humanū debebat redimere:oportebat vt excederet in valore ꝛ dignitate totum genus humanū ſimul ꝛ eſſet puruʒ ꝛ naturalr̄ liberū ab oī pctō ꝛ deo gratū de p ſe et acceptū:ſed tale nō poterat eſſe niſi paſſio xp̄i vt dictū eſt:ergo nullū aliud pretium erat ſufficiēs. Sed qꝛ miſericors de⁹ ab initio ſtatuerat redimere hoīem p xp̄m ꝛ eius paſſionez:ideo fecit pactū ꝛ fedus cum abraā ꝛ ſemine eius:vt in ſignū federis ꝛ p̄tij futuri p xp̄m ī cruce ſoluēdi circūcideret ſe ꝛ oēs poſteriores:ꝛ de p̄nti daret deo ꝛ offerret illā circunciſionē in ſignū pretij futuri p xp̄m ſoluendi in cruce. Un̄ ſicut miles nō remittit ſeruū in v̄tute chirographi:nec venditor tradit merces ipſi emptori in v̄tute illi⁹ floreni dati in

ſignū:ſ3 i virtute fidei qua ꝓmiſit ſoluere in
tpe ſtatuto:ita de⁹ nō remittebat pctū i ꝟtu
te circūciſiōis:ſ3 i ꝟtute fidei ſub qua dabat
illa circūciſio. Et iō dt apl's ꝙ illa circūciſio
nō erat niſi ſignaculū illi⁹ fidei ⁊ federis:qꝛ
ꝑ talē obediētiā oñdebāt fidē quā habebant
antiq̄ de xp̄o ⁊ ei⁹ paſſione:⁊ ſic ſub tali fede-
re ⁊ pacto ilico filiū abrae liberabāt ⁊ abſol-
uebant a pctō. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ de⁹ non recepta-
bat illā pelliculā q̄ abſcindebat:nec illū mo-
dicū ſanguinē q̄ effundebat in ſolidū ⁊ ſuffi-
ciēs p̄tiū ꝑ redēptione illoꝝ:ſed in ſolum ſi-
gnū pretij futuri ſoluēdi per chriſtum. Et ſic
etiā patres ⁊ fideles veteris teſta. nō dabant
illā pelliculā ⁊ ſanguinē circunciſiōis in ſoli-
dum pretiū ꝑ pctō ſuo:ſed in ſignum futuri
pretij:inquātū ꝓmittebant ⁊ ꝓteſtabant ſol-
uere capita in ip̄o capite ſuo ⁊ redēptore vni-
uerſali ⁊ ſub tali pacto ⁊ federe abſoluebant
⁊ remittebant de preſenti:ſed ſꝑ manebant
debitores in xp̄o:⁊ hoc fuit pactū ⁊ fed⁹ ſub
quo abraā accepit circūciſionē ꝑ ſemine ſuo
⁊ hoc itendebat dicere de⁹:⁊ h̄ ſonāt ꝟba ei⁹
cum dixit h̄ eſt pactum meum qđ obſeruabi-
tis inter vos ⁊ ſemē tuū poſt te:circūcidetur
ex vobis oē maſculū:⁊ circuncidetis carnem
p̄putij veſtri vt ſit ſignum federis inter me ⁊
vos:⁊ ita maſculus cui⁹ caro circunciſa non
fuerit peribit aīa illa de pplo ſuo:qꝛ pactum
Aug. meum irritū fecit:qđ declarās Aug. de ciui-
tate:dicit ꝙ intelligit:qđ irritum fecit pactū
dei qñ peccauit in adā quaſi dicat aīa cuiuſ-
cunq̄ hoīs peccauit in adā:qꝛ irritū fecit pa-
ctū meū de fructu ꝓhibitio nō veſcēdo. Unde
oīs hō manſit ſeru⁹ pctī:iō pono tecū pactū
⁊ fedus vt circuncidat oīs maſcul⁹ in ſignū
federis:⁊ ego accipiā illā circunciſionem nō
in p̄tiū:ſed in ſignum p̄tij ⁊ in ſignū federis
vt vnuſq̄ſq̄ circūciſus ꝓmittat ſoluere p̄tiū
ſolidū ⁊ validū p xp̄m. ¶ Et ſub federe abſol-
uā illud a debito ſuitutis in cui⁹ ꝟtute remit-
tebat pctū. Aliter aūt ꝑibit aīa illa:qꝛ ſemꝑ
maneret obnoxia pctō primoꝝ parētum. Et
ſic pꝫ qđ talis circunciſio non dabat nec fie-
G bat niſi in fide ꝯferētis ⁊ recipientis. ¶ Octa-
8. ꝯcl. ua ꝯclo. ꝙ ſicut illa circunciſio non dabat in
ſacrifi- p̄tiū ꝑ pctō originali ſꝫ i ſignū federis ⁊ p̄tij
cia et futuri:ita ꝑiter ſacrificia ⁊ oblationes ve. le.
obla- nō offerebant in ſolidū p̄tium ꝓ pctis actua-
tiōes lib⁹ ſꝫ in ſignū federis ⁊ p̄tij futuri inquātū
ve. le. illi ꝓmittebāt ⁊ ꝓteſtabāt ſoluere p xp̄m. Et
erant ſub tali federe ⁊ pacto deus acceptabat illa
ſignū ſacrificia ⁊ de⁹ abſoluebat eos a pctō ⁊ debi-
fede- to:qꝛ illa ſacrificia ⁊ oblationes nō i ſe realr
ris ⁊c. ꝯtinebant p̄tium ſꝫ ſolū fiebāt in ſignū et fi-
gurā. Et iō data ſunt in q̄ntuplex ſignū ſicut
circūciſio. ſ. in ſignū diſtictiuū:⁊ i ſignū figu-
ratiuū futuri ſacrificij ⁊ future redēptiōis:in
ſignū cēſualis tributi ⁊ feudi:qꝛ erat q̄ddā

tributū ⁊ cēſus quē ſoluebāt. Quarto i ſignū
fidei quā de xp̄o futuro habebāt. Quīto in ſi- h
gnū pacti ⁊ federis ⁊ ꝓteſtatiōis ⁊ p̄tij ſoluē- Not.
di p xp̄m:ſicut dictū eſt. ¶ Nona ꝯclo. ꝙ ſicut de ob-
circunciſio ⁊ ſacrificia ⁊ cetera legalia legis latiōi
moyſi nō offerebāt i p̄tiū ſꝫ i ſignū:ita ꝑiter b⁹ pa-
ſacrificia ⁊ oblatiōes ip̄i⁹ abel ⁊ enoch ⁊ noe trum
⁊ Job ⁊ melchiſedech ⁊ abraā ⁊ alioꝝ fideliū 9. ꝯcl.
legꝭ nature nō offerebāt i p̄tiū ſꝫ i ſignū fede-
ris ⁊ p̄tij futuri p xp̄m ſoluēdi. Et illa ſacrifi- Aug.
cia erāt q̄dā ſigna fidei illoꝝ q̄ d xp̄o futuro
habebāt:nā ſꝫ aug. i lib. Cur de⁹ hō:de⁹ ip̄ſū
adā ꝓmiſit xp̄m de ꝟgine naſcituꝝ:⁊ ip̄m redē-
ptuꝝ:vt ſic de iſtāti miſeria doleret:tñ đ ſuo
ſueq̄ ꝓtātis remedio iā de lōginq̄ gauderet.
Uera itaq̄ rōne didicim⁹:(vt iq̄t Aug.) ꝙ ab
adā dñi preſtolabat aduēt⁹ ⁊c. Et ſic ē dicēdū
ꝙ ille āgel⁹ q̄ expulit adā đ ꝑadiſo docuit eū
modū colēdi ⁊ exhibēdi latriā deo:⁊ offerēdi
ſacrificia in ſignū futuri pretij ⁊ i ſignū futu-
ri ſacrificij xp̄i. Et ſic adā docuit abel ⁊ oēs
filios ⁊ nepotes. Et ſic ſub tali federe abel of-
ferebat agnū ex p̄mitūs gregꝭ. Geñ. iiij. ⁊ ſub
tali fide enos incepit inocare nomē dñi:q̄ eſt
Jeſus ꝟbū incarnatū. Et ſub tali fide enoch
faciēdo bona opa placuit deo:⁊ dñs tulit eū
Ge. v. ⁊ trāſlat⁹ eſt in ꝑadiſum. Eccl. xliiij. et
ſub tali fide fabricauit arcā noe ex precepto
dñi. Et edificauit altare:⁊ obtulit de aīalib⁹
mūdis in ſignū federis ⁊ p̄tij futuri. Ge. viij.
Itē ſub tali fide ⁊ federe abraā exiuit de ter-
ra ſua ⁊ venit in terrā chanaā ex p̄cepto dñi:
⁊ edificauit altare i bethel:⁊ obtulit ibi ſacri-
ficiū:⁊ inocauit nomē dñi Geñ. xij. Itē ſub ta-
li federe ⁊ fide melchiſedech obtulit panem
⁊ vinum deo celi excelſo. Ge. xiiij. Itē ſub tali
fide ⁊ federe in ſignū futuri p̄tij Job offere-
bat ſacrificia pro pctis filioꝝ. Job. i. ⁊ ſub tali
fide ⁊ ſpe dixit Job. c. xix. Credo ꝙ redēptor
me⁹ viuit:⁊ in nouiſſimo die de terra ſurre-
ctur⁹ ſum:⁊ rurſus circūdabor pelle mea:⁊ i
carne mea videbo deū ſaluatorē meū. Et ſic
pꝫ ꝙ p̄res ve. te. tā legis nature q̄ ſcripture
ſaluati ſunt p ſolā fidē xp̄i futuri:inq̄tū p illā
fidem efficiebāt mēbra xp̄i:⁊ ideo iā ꝑticipa-
bāt merita paſſionis ei⁹ q̄b⁹ pctā ſūt remiſſa:
⁊ iō in ip̄o capite ſuo nobiſcū acceperūt repro-
miſſiōes:ad he. xi. Et ſic pꝫ ꝙ oīa ſacrificia ⁊
oblatiōes patrū tā legꝭ nature q̄ ſcpture nō
erāt niſi q̄dā ſignacula fidei offerētiū oblata
in ſignum figuratiuū ⁊ i ſignū federis pretij
futuri p xp̄m ſoluēdi:qꝛ oēs ꝓteſtabant ⁊ ꝓ-
mittebāt ſoluere p xp̄m p̄tiū ſolidū ⁊ ſufficiēs
Uñ p talia opa ꝓfitebant ⁊ oñdebāt fidē quā
de xp̄o habebāt:⁊ ſic erāt ſigna fidei eoꝝ. Ex
q̄b⁹ oīb⁹ ſequit ꝙ xp̄s in cruce non ſoluit pro
oīb⁹ preteritis niſi tm̄ p illis a quibus acce-
perat ſignaculum fidei ⁊ ſignū future ſolu-
tionis:aut per ſacrificia ⁊ oblationes factas

ſub tali fide ꝛ ꝓteſtatione:ſicut fuerūt fide
les legis nature aut per circūciſionē ꝛ cete
ra legalia:ſicut fuerūt filij abrae ſʒ ꝓmiſſio
nē ꝛ filij iſrael q̄ fuerūt ſub lege moyſi:q̄ nō
ſunt ſaluati ꝑ opa legis tm̄:ſed ꝑncipaliter
ꝑ fidē xp̄i futuri:ſub cui⁹ federe offerebant
oīa illa in ſignū federis ad Romanos ꝛ Ga
lathas ꝛ hebr. ¶ Decima ꝯclō ꝙ poſtq̄ ba
J ptiſmus fuit inſtitutus per xp̄m oēs fideles
F. cō- vet.te.obligaban̄t baptizari:ꝓbat̄. Nā oēs
cl'o. acceperāt circūciſionē in ſignū fidei et cum
ba- ꝓteſtatione ꝓctū futuri:ergo poſtq̄ xp̄s cō
ptiſ- tulerat aquis virtutē regeneratiuā ꝛ formā
mus ſacri baptiſmi:ꝛ baptiſm⁹ iā cōtinebat ꝓctū
oib⁹ ſufficiens qđ illi ꝓmiſerant ſoluere in xp̄o:
neceſ ergo ilico fuerūt obligati ſoluere totū ꝓctiuʒ
ſari⁹. perfectū ꝑ babtiſmum:poſtq̄ opportunitas
aderat:ꝛ ideo licet Joānes baptiſta eſſet cir
cūciſus:tamē fuit baptizat⁹ ꝑ xp̄m:ꝛ xp̄s ba
ptizauit oēs ap̄los vt credit̄:ꝛ miſit eos ad
baptizandū iudeos in omnē ciuitatem ꝛ lo
cum quo erat ipſe vēturus:vt patet Mar.x.
ꝛ Luc.x.ꝛ hoc fecit xp̄s ad oſtendendum ꝙ
oēs illi nō acceperāt circuncitionē niſi in ſi
gnū fidei ꝛ in ſignū federis ꝛ ꝓctij futuri et
in ſignū illius baptiſmi i quo erat ſufficiens
ꝓctiū. Ex hoc etiā ſequit̄ ꝙ ſi adā et abel et
abraā ꝛ moyſes ꝛ dd ꝛ ceteri fideles ve.teſt.
vixiſſent vſqʒ ad baptiſmuʒ xp̄i oēs obliga
bant̄ baptizari:q: ſub tali fide ꝛ figura ꝛ fe
dere receperāt illa ſignacula circūciſionis:
aut obtulerūt ſacrificia et oblationes in le
ge nature ꝛ ſcripture:ideo xp̄s dicit̄ agn⁹ oc
ciſus ab origine mundi:apoc.xiij. Sed ꝯtra
oīa ſupradicta arguit̄. Nam vt ait Augu. et
ptʒ.iiij.ſententiaꝝ diſtinctiōe.j. Ex quo fuit
inſtituta circunciſio in illo populo hoc va
luit magnis ꝛ paruulis ad ablutionē origi
nalis veteriſqʒ pct̄i ſicut mō baptiſmus. Jtē
beda dicit ꝙ idem faciebat circūciſio qđ mo
R do facit baptiſmus niſi ꝙ non aperiebat ia
nuam regni celeſtis:ergo ſequitur ꝙ circū
beda ciſio per ſe tollebat et mundabat originale
rñſio. pct̄m. ¶ Ad hec autē r̄ndetur ꝙ tam Augu.
q̄ Beda ſecū portant reſponſiones ſuas in
dictis ſuis. Nam dictum eſt ꝙ in circunciſio
ne tollebat̄ ꝛ remittebat̄ pct̄m originale:ſed
ex hoc nō ſequit̄ ꝙ illa circūciſio eſſet inſtru
mentū manuale cōtinens virtutem ꝛ meri
ta paſſionis xp̄i:ſicut baptiſmus. Et iđ non
per ſe tollebat pct̄m:ſed in virtute fidei con
ferentis. Et ideo nullus extra legē poterat
cōferre nec miniſtrare illud ſacramentuʒ in
le.ve.nec ꝑ hoc habet̄ ꝙ illud ſacr̄m ꝯferret
gratiā:q: ſi gr̄a dabat̄ nō niſi per fidē confe
rentiū ꝛ recipientiū circunciſionē:q: opa le
gis non iuſtificabant per ſe niſi per fidē xp̄i
futuri. Unde hanc concluſionē probat apo
ſtolus ꝑ totā ep̄laʒ ad Romanos ꝛ Galath.

ꝛ hebreos. ¶ Quātum ad ſcđm articulū te
nebit iſte ordo. Nam primo in gn̄ali ꝓbabit̄ Scđo
qualit̄ lex Moyſi fuit mortua ſil' cū xp̄o:ꝛ ꝑ arti-
ꝯñs tūc ſimul curſum ſuū:ꝛ ceſſauit ab offi cul⁹.
cio ſuo. Scđo hoc idē ꝓbabit̄ particulariter
de vnoquoqʒ gn̄e ꝑceptoruʒ:ꝛ ꝑ oēs partes
legis. Primo ergo eſt ꝓſupponendū ꝛ aduer
tendū.vt dictū eſt in ꝓlogo:ꝙ lex vetus mul
tipliciter cōparatur ad xp̄m ꝛ legem euan cōpa-
gelicā. Nā primo cōparat̄ ſicut mot⁹ et via rat
ad ſuum terminū naturalem. Secūdo tanq̄ lex ve
linee a circūferētia ad centrū. Tertio tanq̄ t⁹ ad
accidentia ad ſubiectuʒ. Quarto comparat euan
eam Auguſti.cōtra aduerſariū legis ꝛ pro geli-
phetarum ſicut officiū ad ſuum finem in ar cam.
tificialibus. Jtē quinto Rabbi ſalomō ſuper
zacha.cōparat legem ꝛ ꝓphetas ad meſſiā
ſicut ſcientiā ad ſuum obiectum dicens:qđ
oēs ꝓphete nō ſunt locuti niſi vſqʒ ad tpus
meſſie. Sexto cōparatur tanq̄ ſignū ad ſuā
veritatē ꝛ ſignificatum. Septimo apoſtolus
ad Rom.cōparat eam ad chriſtū tanq̄ ꝯtra
ctum matrimonialē ad virū. Octauo in epi
ſtola ad Colloſſen.ij.cōparat eam tanq̄ con
tractum ꝛ chirographum cenſuale ꝛ debito
riū ad creditorē. Et ſic xp̄s dr̄ termin⁹ ꝛ cen
trū ꝛ ſubiectū:ꝛ obiectū toti⁹ le.ve.ꝛ dr̄ veri
tas ꝛ vir:ꝛ creditor legis. Propter oēs ergo
iſtas cōditiōes ꝛ operationes ꝓbat̄ qđ tota
lex fuit ſimul mortua cū xp̄o:probatur ergo Lex
primo ꝙ tota lex fuit mortua:inquātum fuit vetus
motus ꝛ via ad chriſtū. Nam habitib⁹ exi mor
ſtentib⁹ in materia ceſſat motus:ergo poſt tua.
q̄ lex peruenit ad xp̄m ceſſauit ꝛ fuit cū eo
mortua. Jtē ſcđo:ſicut deſtructo et ſublato
cētro deſtruunt̄ oēs linee ad illud centrum
terminate:eo ꝙ linea nō poteſt eſſe ſine pū
cto terminate:cū ſit de ei⁹ eſſentia:ita mor
tuo xp̄o mortua fuerunt oīa legalia ad ip̄m
terminata. Jteʒ tertio ſicut deſtructo ſubie
cto deſtruunt̄,ꝛ deficiunt oīa accidentia que
fundant̄ in eo:ita mortuo chriſto oīa lega
lia mortua ſunt:eo qđ chriſtus oīa legalia
cōpleuit:ꝛ toti legi voluit eſſe ſubiectus:q:
ideo voluit legi ſubijci ꝛ oīa onera legis ſu
per ſe ſumere:vt oīa ſecum crucifigeret:et
nos ab onere legis liberaret.ad Galat.iiij.
Jtē quarto ſicut habito fine artis ceſſat offi
ciū ꝛ oīa q̄ ſunt ad finem vt habita ſanitate
ceſſant oīa inſtrumenta medicalia ꝛ omnes
medele:ita facta paſſione xp̄i ceſſarunt oīa
ſacra ꝛ ſacrificia et cetera legalia que non
fiebant niſi tanq̄ officia ad chriſtuʒ qui erat
finis eoruʒ. Nam omnia illa fiebant:in offi
ciuʒ figuratiuum et oſtenſiuum talis finis.
Jtem quinto ſicut habita ſcientia alicuius
obiecti ceſſat inquiſitio ſcientie de illo obie
cto et habita et illata concluſione ceſſat ſyl
logiſmus et ceſſant premiſſe.ita ergo adue

niēte xp̄o qui fuit obiectū ⁊ concluſio totius legis ⁊ ꝓphetarū ceſſarūt oīa legalia q̄ erāt ꝓpoſitiones premiſſe concluſionū euāgelicaꝝ. Itē ſexto ſicut adueniēte ſignificato ceſſat ſignū ei⁹: ita adueniēte xp̄o qui fuit ſignificatū ⁊ veritas legis ⁊ ꝓphetaꝝ: de neceſſitate ceſſauit lex ⁊ ꝓphete: ſicut adueniente dani ad portū ceſſat ſignū qđ faciebat ſpeculator de ei⁹ aduētu. Et adueniente ꝑncipio mēſis ceſſauit clamor Calendarū rome: vt patebit. Et iđ poſtq̄ oīa figuratiua ⁊ dicta ꝑ ꝓphetarū fuerūt ipleta in cruce: dixit xp̄s. Cōſummatū eſt: ⁊ ſic tradidit ſpm̄. Ad denotandū q̄ oīa cū eo moriebant: ⁊ ſic ceſſauit lex ⁊ clamor ꝓphetarū. Itē ſeptio mortua fuit lex cū xp̄o: inq̄ntū erat q̄dā ꝯctus debitorius ⁊ chirographū cēſuale obligās illū ppl'z ad xp̄m. vn̄ ſicut ꝯctus debitori⁹ fact⁹ ad vitam creditoris rūpit ⁊ extinguit: ⁊ annullat per mortē creditoris: ita ergo mortuo xp̄o tota lex Moyſi fuit mortua ⁊ extincta ⁊ raſa: eo q̄ nihil aliud erat niſi q̄ddā chirographū cēſuale ⁊ ꝯctus debitori⁹ in q̄ tot⁹ ille ppl's ſe obligauerat ſeruare illā legē ⁊ oīa illa ꝑcepta: q̄r tot⁹ ille ppl's ſe obligauerat ſeruare illā legē ⁊ oīa illa ꝑcepta vſq̄ ad mortē teſtatoris ⁊ creditoris: qđ pꝫ Exo. xxiiij. nā cū moyſes legeret volumē legis: tot⁹ ppl's r̄ndit dicēs: oīa que locut⁹ eſt dn̄s faciem⁹: ⁊ erim⁹ obediētes ⁊c. Unde tūc Moyſes immolauit xij. vitulos: ⁊ tulit medietatem ſanguinis: ⁊ aſpſit ſup altare: ⁊ alterā partē ſuper ppl'm dicēs. Hic eſt ſanguis federis qđ dn̄s pepigit vobiſcū ſup cūctis cerimonialib⁹ his ⁊c. Per quod moyſes voluit ſignificare q̄ illud fedus ⁊ pactū ⁊ chirographum obligatiuū nō erat ſoluendū niſi per ſanguinē xp̄i mediatoris: qui erat futurus de⁹ ⁊ homo. Naꝫ per hoc qđ mediā parteꝫ ſanguinis effudit ſuper altare: voluit ſignificare q̄ de⁹ cui facta fuit illa obligatio: factus homo erat moriturus ⁊ ſanguine aſpergendus: ſed ꝑ hoc q̄ aliā partē ſanguinis ſparſit ſup populum voluit ſignificare q̄ xp̄s ꝑ ppl'o erat moriturus ⁊ ꝓprio ſanguine effuſo ip̄m ppl'm erat redēpturus ⁊ liberatur⁹. Et ſic pꝫ qn̄o tota lex Moyſi nil aliud erat niſi quoddam chirographū ⁊ ꝯct⁹ debitori⁹ vſq̄ ad mortē xp̄i Et ꝑ ꝯn̄s fuit extinct⁹ ⁊ raſus ⁊ rupt⁹ ⁊ mortu⁹ crucifixus ſil' cū xp̄o: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nullus iam tenet nec obligat ad legalia: hāc rōnē facit

apl's col. ij.

apl's ad col. ij. Un̄ ait. Cū vos mortui eſſetis in delictis cōuiuificauit cū illo donās vobis omnia delicta: delēs aduerſuꝫ nos erat chirographuꝫ decreti quod erat ꝯtrium nobis. Et ipſum tulit de medio affigēs ip̄m cruci: ⁊ expolians ꝑncipat⁹ ⁊ ꝑtātes traduxit confidenter palā triūphās illos in ſeipſo. Nemo ergo vos iudicet in cibo: aut in potu aut in parte diei feſti aut neomenie: aut ſabbatoꝝ: q̄ ſunt vmbra futuroꝝ ⁊c. Ex ꝑdictis pꝫ qualr lex moyſi fuit raſa ⁊ mortua ⁊ crucifixa cū xp̄o: inq̄tū erat q̄ddā chirographum obligatoriū ⁊ ꝯctus debitori⁹: iđ ampli⁹ nullus obligat ad obſeruantiā legaliū. Itē ꝓbatur octauo q̄ lex moyſi fuit mortua cū xp̄o: inquantū erat tanq̄ quidā ꝯctus cōiugalis vxoris ad virū: vn̄ ſicut vxor non obligat ad vinculū cōiugale niſi vſq̄ ad mortē viri: per quā mortē abſoluit vxor a vinculo cōiugali ipſi⁹ viri: ita pariter cū de⁹ deſpōſauerit ſibi illā plebē ꝑ dationē legis in mōte ſinai: ⁊ tot⁹ ille ppl's ſe obligauerit ad illā legē ſeruādā ſub federe ſanguinis: vt dictū eſt. ergo ꝑ mortē dei incarnati qui eſt xp̄s: totus ille ppl's fuit abſolut⁹ a vinculo legis: ⁊ per ꝯn̄s nō ampli⁹ obligat ad legis obſeruationem. Un̄ hanc rōnē facit apl's ad Rom. vij. vbi ait An ignoratis fr̄es? ſciētibus legē loquor: q̄r lex i hoīe dn̄atur quāto tp̄e viuit. Nā q̄ ſub viro eſt mulier viuēte viro alligata eſt legi: ſi aūt mortu⁹ fuit vir ei⁹ ſoluta eſt a lege viri ⁊c. Itaq̄ fr̄es mei ⁊ vos mortificati eſtis legi ꝑ corp⁹ xp̄i: vt ſitis alteri⁹ qui ex mortuis reſurrexit: vt fructificetis deo. Ex ſupradictis ꝟbis vult innuere apl's q̄ an̄ mortē xp̄i ſpōſi ⁊ mariti illi⁹ ppl'i: tot⁹ ille ppl's obligabat ad ſeruādā legē: eo q̄ xp̄s vir ei⁹ adhuc viuebat in corpe mortali: ⁊ tanq̄ mortalis expectabat in lege. Iđ vſq̄ ad ei⁹ mortē obligabat: ſed mortuo xp̄o viro ſuo iā nō obligatur ad vinculū cōiugale legis q̄r ſub tali cōditione ille ppl's expectabat xp̄m ſpōſuꝫ ſuū vt ꝑ eo moreret: vt pꝫ ꝑ totū diſcurſuꝫ ꝓphetaꝝ. Et ſic pꝫ cōcl'o qn̄o tota lex moyſi fuit mortua cū xp̄o quo ad cerimonialia. Sꝫ iſta eadē concluſio ꝓbat particulariter ſm̄ oēs partes legis moyſi. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt notandū q̄ tota lex moyſi cōtinet in ſe ſexcēta tredecim precepta: quoꝝ quedam dicuntur moralia: ⁊ quedā iudicialia ⁊ quedā cerimonialia. Moralia aūt ſunt illa deceꝫ precepta que fuerūt ſcripta in duab⁹ tabulis lapideis vt patet Exo. xx. ⁊ xxj. Et dicunt moralia eo q̄ pertinent ad oēs hoīes: ⁊ omnibus ſunt cōmunia: ſine quib⁹ homines non poſſunt adinuicem cōuerſari nec cōuiuere: dicunt etiā moralia: quia ſunt de iure nature: ⁊ pertinent ad moralē iuſtitiā: q̄r per iſta decem precepta tribuitur vnicuiq̄ qđ ſuum eſt ſcꝫ deo latria ſeruitus: quod pertinet ad tria prima precepta prime tabule. Alia autē ſeptē pertinēt ad conuerſationem proximi: ⁊ ideo iſta decem precepta moralia ſunt immortalia: eo q̄ ſunt de iure nature: ⁊ iaꝫ fuerunt obſeruata in lege nature licet non fuerint explicita. Et ideo nō preciſe ꝑtinent ad legē moyſi: niſi inquantum ibi fuerunt magis explicita:

L Not. ꝑcepta legis. moyſi.

gis explicita: q2 ma3is pertinent ad legem nature. De ſabbato aũt qđo eſt morale quãtum ad ſubſtantiam: ⁊ cerimoniale q̃tum ad modũ dicetur in ſequẽti queſtiõe. Precepta aũt iudicialia fuerũt data ad correctionem ⁊ punitionẽ tranſgreſſoꝝ: q2 aut dirigũt homines ad ſeruanda p̄cepta moralia: aut puniunt tranſgreſſores. preceptorũ dãdo oculum pro oculo ⁊ dentẽ pro dente ⁊ vitã pro vita: iſta aũt precepta iudicialia q2 partim erant moralia ⁊ partim cerimonialia: iõ partim mortua ſunt cũ xp̄o: vt patebit. In tertio aũt ordine ſũt et erant p̄cepta cerimonialia: ⁊ dicebant̃ cerimonialia rõne modi agẽdi ⁊ ſignificandi: eo ꝙ diſponebant ad modũ colendi deũ: que quidẽ cerimonialia erant in quadruplici genere. Nam quedã pertinebant ad ſacra: quedã ad ſacrã: quedã ad ſacrificia ⁊ oblatiões: ⁊ q̃dã ad obſeruantias ſeu abſtinẽtias. Sacra aũt erãt illa que ad cultũ diuinũ dedicabant̃ ⁊ ſanctificabãtur. Et iſta erãt quinq3 ſ3 ꝙ quinq3 ſignificabãtur ⁊ dedicabantur ad cultum diuinũ. Nã primo dedicabant̃ perſone. Scđo loca. Tertio tẽpora. Quarto ornamẽta pſonaꝝ. Quinto vtẽſilia tẽpli ⁊ loci ſacri. Perſone aũt dedicate: quedã dedicabant̃ ⁊ ſanctificabant̃ ad colendũ deũ: ⁊ iſte erat ſolus ⁊ totus populus duodecim tribuũ iſrl̃: q2 ſolꝰ ⁊ totus ille pp̄ls erat electus ad colẽdũ vnũ deum creatorẽ omnium: quedã aũt pſone dedicabant̃ ad myſteriũ cultus diuini: ſicut erant ſacerdotes ⁊ leuite ⁊ cãtores ⁊ ianitores ⁊c. Et iſti erant de ſola tribu leui. Quedã a utẽ perſone ſacrificabant̃ ⁊ purgabantur a peccato et imondicia: ſicut erant peccatores ⁊ leproſi ⁊ menſtruate ⁊c. vt p3 in Leuitico. Iſte ergo erãt pſone q̄ ſanctificabãt̃ ⁊ diſponebant̃ ad diuinũ cultũ ⁊ habilitabant̃ ad ipſu3. Loca vero cõſecrata ⁊ dedicata ad diuinũ cultũ erant hieruſalem ⁊ templũ ſiue tabernaculum ⁊ arca. Tempora aũt dedicata ad cultũ dei: erat principaliter ſabbatu3 exinde feſtũ azimoꝝ ⁊ pẽthecoſtes: ⁊ tubaꝝ: ⁊ expiatiõis: ⁊ tabernaculoꝝ ⁊c. vt p3 leuitici. xxiij. Ornamẽta dedicata ad diuinu3 cultũ erãt ornamẽta ſacerdotis. ſ. ephot: rationale: ⁊ humerale: ⁊ mitra ⁊c. Uteſilia aũt tẽpli erant cãdelabra ⁊ mortariola ⁊c. Omnia ergo iſta quinq3 ſupradicta ſc3 pſone, loca ⁊ tẽpora ⁊ ornamenta ⁊ vtenſilia dicebãtur ſacra ſiue ſancta: eo ꝙ ad cultũ diuinu3 erant conſecrata ⁊ ſanctificata ⁊ dedicata ⁊ habilitata: qđ erat primũ genꝰ cerimonialiũ. In ſecõdo genere erant ſacramenta que dicebantur illa quibꝰ ſacra conſecrabãtur. Et iſta erãt tria. Nã in primo loco erat circũciſio qua ſanctificabãt̃ oẽs filij iſrael. In ſcđo erat vnctio qua vngebant̃ ſoli ſacerdotes ⁊ reges vt h3 Exod. xxx. In tertio loco erãt purgationes ⁊ lotiones ⁊ aſpſiones quibus purgabant̃ pctõres et leproſi ⁊c. vt p3 in leuitico q̄ dicebant̃ ſacrã: eo ꝙ ↄſecrabãt ⁊ ſanctificabãt pſonas ⁊ loca ⁊c. In tertio genere cerimonialiũ erãt ſacrificia diſtĩcta q̄ offerebãt pſone ſctificate i locis ſacris q̄ quidẽ ſacrificia ⁊ holcauſta fiebant ex certis animalibus mundis: vt p3 in Leuitico: ad qđ etiã genus cerimonialiũ ꝑtinẽt oblationes. In quarto tandẽ gñe cerimonialiu3 ponebant̃ obſeruãtie ⁊ abſtinẽtie a cibis et rebꝰ immũdis: puta nõ comedere porcũ nec anguillã ⁊c. vt p3 ibidẽ. Ad iſta ergo quatuor gñã reducunt̃ oĩa p̄cepta cerimonialia q2 aut erãt de ſacris aut de ſacramentis aut de ſacrificijs ⁊ oblationibus: aut obſeruantijs ⁊ abſtinẽtijs: q̄ oĩa dicebant̃ cerimonialia inq̄tũ reſpiciebãt ⁊ obſ̃uabãt modũ: ⁊ pſonas ⁊ loca ⁊ tp̄a ⁊c. ad quãdã ſignificationẽ de futuris myſterijs: q2 deꝰ nobiliori ⁊ cõuenientiori ⁊ digniori mõ poterat coli et placari vt patebit: q̄ talis cultus totꝰ erat cerimonialis ⁊ ſignificatiuꝰ: q2 cerimonia nõ đt modũ ⁊ figurã ⁊ ſignificationem: q2 oĩs cerimonia q̄cũq3 ſit: ſit ad ſignificãdum aliud vt p3 i cerimonijs q̄ fiũt i fruitio ⁊ honore regũ.

Precepta cerimonialia erãt i q̃druplici gñe.

ſacra dicebant̃ q̄nq3.

ſacra erant tria.

¶ His habitis ⁊ notatis ponit̃ pria pticularis ↄclõ ꝙ oĩa ſacra ⁊ ſctificata leg3 veter3 mortua ſũt cũ xp̄o i cruce iſta ↄclõ pbat̃. Primo q̄ ad pſonas ⁊ gñationẽ carnalẽ pſonaꝝ q̄ ſctificabant̃ ⁊ đdicabant̃. Nã đđ3 eſt ꝙ nõ circũcidebãt̃ niſi filij iſrl̃: nec vngebant̃ niſi ſacerdotes đ tribu Leui: ⁊ reges đ tribu iuda: ſ3 oĩa ordinabant̃ ad xp̄3 tã q̄ i finẽ. Et iõ xp̄s ſ3 carnẽ voluit eẽ de gñe iſrl̃ ⁊ iſraelita ⁊ circũciſus: ⁊ voluit eẽ de tribu iuda ⁊ leui ꝑpter regnũ ⁊ ſacerdotiũ: eo ꝙ ille due tribꝰ ↄiũgebant̃ i ↄiugio: ⁊ h̄ voluit facere xp̄s vt ſecũ crucifigeret gñatiõnẽ carnalẽ filioꝝ iſrael: ⁊ regnũ ⁊ ſacerdotiũ legale: ⁊ ſic voluit eẽ rex ⁊ ſacerdos. Et iõ cũ xp̄o mortua ẽ gñatio carnalis filioꝝ iſrl̃ ⁊ gñatio carnalis regũ ⁊ ſacerdotũ: ⁊ ſic mortua eſt gñatio legalis ⁊ regnũ ⁊ ſacerdotiũ legale cũ xp̄o. Ex q̄ ſe q̃t ꝙ iudei iterficiẽdo xp̄3 iterfecerũt gñationẽ iſrl̃ carnalẽ ⁊ regnum ⁊ ſacerdotiũ. Et ſic ipſimet ſe p̄uarũt regno ⁊ ſacerdotio. Itẽ ſe q̃t ꝙ cũ xp̄o mortua ſunt oĩa ornamẽta ſacerdotalia i lege ſcripta. ſ. ephot ⁊ mitra ⁊ rõnale ⁊c. eo ꝙ talia ordiabãt i ip̄3 tã q̄ ſacerdotalẽ ⁊ finẽ regni ⁊ ſacerdotij: ⁊ ſic ẽt cũ eo fuit mortuũ ſceptrũ regale tp̄ale eadẽ rõe. Et ſic ille pp̄ls extũc fuit p̄uatꝰ regno ⁊ ſacerdotio ꝙ pphetauerat Oſee. iij. dicẽs. Dies multos ſedebunt filij iſrael ſine rege ⁊ p̄ncipe ⁊ ſine ſacerdotio.

i. ↄcl̃. M i Oĩa ſacra ⁊ ſctificata legis vete. ſũt cũ xp̄o mortua.

¶ Scđa ↄclõ ꝙ cũ xp̄o fuit mortua iudea ⁊ hierl̃m ⁊ templũ cũ arca ⁊ cũ oĩbus vtẽſilibꝰ: ⁊ tota terra iſrl̃ pbat̃. Nã de

ij. cõclõ. N Iudea ⁊.

hie- rusa- lē z to- ta ter- ra iſ- rael cum xpo moriē paſ- cha zc.

elegerat illū populū: vt ex eo naſceret meſ-
ſias ſm carnē: z elegit illā terrā iſrael: vt in
ea chriſtus predicaret: z miracula faceret: z il-
lā ciuitatē z tēplū: vt in ea legē declararet: z
moreret z reſurgeret. Et ppt iſta myſteria
noſtre redēptionis pphete deſiderauerūt z
cōmendauerūt illā terrā: z ciuitatē z tēplū:
eo q oia ordinabant ad xpm: ergo oia mor-
tua ſunt z crucifixa cuz xpo q erat finis gra
cuius olim illorum: habito ergo fine ceſſant oia
q ſunt ad finē: z ceſſant oia inſtrumēta q ſūt
facta pp ter illū finē. Itē xpo crucifixus eſt
i iudea z hieruſalē tanq in loco ad hoc de-
putato z electo: ergo locus fuit crucifixus cuz
eo: z ſepultus. hoc pbat ex experiētia per ea
myſteria que facta ſunt. Nam terremotus fa-
ctus eſt p vniuerſam terrā i morte xpi: z mo-
numēta pphetarū aperta ſunt. Et tēpli ve-
lū ſciſſum eſt qd cooperiebat ſancta ſancto-
rū: z ſic oia ſecreta q ibi latebāt fuerūt ma-
nifeſta: ad denotādū q iā tēplū illd mate-
riale nō amplius erat neceſſariū: eo q oia ſi-
gna legis z dicta pphetarum erāt i xpo cōple
3. ccl. ta zc. ¶ Tertia ccluſio. q cū xpo mortuuz fuit
paſcha z ſabbatū z oia tpa legis ad diuinuz
cultū dedicata. pbat. Nā xpo fuit crucifixus
in die paſche z ſepultus: z p totā diez ſabbati
māſit in ſepulchro: g dies paſche fuit cruci
fixus cū xpo z ſepultus: z dies ſabbati ſtetit cū
xpo in ſepulchro. Et ſic tā paſcha q ſabbatū
fuit cū xpo mortuuz: qz ſicut locus fuit mortuus
cū xpo: ita z tps eo q ad hoc fuit ordinatum
paſcha: vt xpo in eo moreret: z ſabbatū vt in
eo p totā diē xps i ſepulchro iaceret mortuus
z qeſceret. Et ſic tā ſabbatum q paſcha fuit
mortuū cū xpo. Et hoc apparet p ſignū. Nā
xpo moriēte in die paſche: tenebre facte ſūt
p vniuerſaz terrā a ſexta hora vſq ad nonā:
z ſol paſſus eſt eccliptim: z luna nō dedit lu
men: ad denotādū q paſcha cū oibus feſtis
legalibus: z cū tota ciuitate hierlm z tēplo z
cū tota terra iſrl tūc fuit eclipſatū z mortuū
qd vere fuit deſignatū p illā eclipſim factā p
ter naturā. z terremotū. Et ſic in eodē die cū
xpo fuit paſcha ſepultum z altera die q fuit
poſt paraſceuen: q fuit magnū ſabbatū vene
rūt iudei ex pte pilati ad ſigillādū ſepulchrū
z claudēdū. Et ſic clauſerūt z ſigillauerūt ſabba
tū in ſepulchro ſiml cū chriſto: z māſit ſabbatū
P ſepultū cum xpo. ¶ Quarta cōcluſio. q pa-
Not. ſcha z ſabbatuz iudeorum fuit incineratum
4. ccl. z putrefactum in ſepulchro: probatur. Nam
nec paſcha nec ſabbatū ſurrexit cuz xpo: er-
go māſerūt in ſepulchro: z per conſequēs ibi
fuerūt incinerata. Nā xps nō ſurrexit in die
ſabbati: ſed in die dominico. Et ſic ſola dies
dñica reſurrexit cū chriſto: paſcha z ſabbato
manentibus in ſepulchro. vñ xpo noluit re-
ſurgere in die paſche nec in ſabbato: ad de-
ſignandū q nec paſcha nec ſabbatū debuit
reſurgere cū eo: ſed ambo cū iuſti initatibus
xpi perpetuo in ſepulchro incinerata mane
re. Ex quibus ptz q nec paſcha nec ſabba-
tū eſt amplius celebrandum: nec obſeruan-
dū: cū ambo ſint mortua z ſepulta: z p conſe
quēs incinerata: poſtq cū chriſto non ſurre-
xerūt: ſed ſola dies dñica dz coli et celebrari
in memoriā dominice reſurrectionis: eo q
ſola illa reſurrexit cū xpo: vt patebit i ſequē- Q
ti queſtione. ¶ Quinta concluſio q omnia v. cō-
ſacra veteris legis fuerūt mortua z crucifi- cluſio
xa cū xpo. pbat. Nam dictuz eſt q oia ſacra Sa-
fuerūt ordinata ad ſanctificandū: puta cir- cra
cūciſio ad ſanctificandū: ſolos iſraelitas: et ve. le.
vnctio ad ſanctificādos reges z ſacerdotes: cum
z lotiones z aſperſiones ad ſanctificandos xpo
coinquinatos: que iſta oīa ordinabant ad cruci
ſctificationes quas xps debebat cōplere et fixa.
facere in cruce. Et iō xps voluit ſumere cir-
cunciſionem: vt illā in cruce crucifigeret. Et
ſic circūciſio fuit crucifixa cū carne xpi: z ibi
fuit crucifixa vnctio regū z ſacerdotū: qz to
ta pſona xpi fuit vncta z tincta cruore z ſan-
guie ſuo. Et fuit crucifixa ois lotio z aſpſio
legalis q fiebat ad mūdationē pctōrum z imū-
dorum: qz ibi xps pprium ſanguinē p immūdi-
cia z p pctis oim effudit. vt lauaret crimina R
olm: q quidē effuſio z vnctio fuit figurata p vj. cō
lotiones z aſperſiones legis veteris. ¶ Se clo.
xta ccl'o q cū xpo fuerūt crucifixa z mortua Sa-
oia ſacrificia z oblationes vet. le. probat: qz crifi-
dictū eſt q oia illa erāt ſigna z figura huius cia
ſacrificij vt dictū ē q illa nō offerebāt i pre etiā z
tiū: ſz in ſignū federis z in ſignū z arrā huius obla-
pretij qd xps ſoluit in cruce p oibus preteri tiōes
tis z futuris: ergo oēs ille arre et oia illa ſi-
gna fuerunt ſimul mortua crucifixa cū xpo.
Et per eādē rationē fuit mortuus z cū xpo
eſus ſiue cōuiuiū agni paſchalis: qd nō fie-
bat niſi in figurā z ſignum huius ſacri euchari
ſtie: qd xpo inſtituit in die iouis ſctā: in quo
myſterio duo fiebāt ſcz imolatio z eſus ſiue
cōuiuiū. ad ſignificandū q xps agnus q tollit
pctā mūdi prius erat immolādus i ara cru
cis poſtea in euchariſtia ſpūaliter epulan- S
dus z edendus ſicut quotidie fit in eccleſia. vij. cō
¶ Septima cōcluſio. q oēs obſeruātie z ab clo.
ſtinētie z diſcretiones ciborum fuerūt mortue Ob-
cū xpo. Probat. qz oia illa data ſunt in figu- ſeruā
rā abſtinētie vitiorum: nā p porcū ſignificaba- cie et
tur luxuria: z p gryphā rapina zc. a qbus ſi abſti
gurati illi pbibebant abſtinere: q oia erāt nētie
declarāda per meſſiā in lege pmiſſum vt pz
Deute. xviij. ſed iā xpus oia iſta declarauit
Mat. xv. qñ dixit q non qd intrat p os coin-
quinat hoiem. ſed blaſphemia z adulteria z
homicidia z cetera vitia z imūda q exeunt
de corde: hec coinquināt hominē. Et ſic ſe-

nent thalmudiſte φ meſſias quē fruſtra expectant dȝ eis oēs illas obſeruātias declarare: ⁊ licētiare eis: porcū ⁊ cetera ꝓhibita.

T viij. ɔcl'o.

¶ Octaua ɔcl'o: φ oīa iudicialia ꝑcepta fuerūt cōpleta ⁊ mortua cū xp̄o. Probat̄: nā ſimiliter illa ꝗtim erāt cerimonialia: in ꝗtū ſignificabāt φ xp̄s erat reſtitutur⁹ fructū ablatū ꝑ Adā ⁊ in ꝗtū figurabāt φ xp̄s erat daturus dentē ꝓ dente: ⁊ oculū ꝓ oculo: ⁊ vitā ꝑ vita oīm. Nā q: adā ex raptu cibi vetiti totum genus humanū in mortē ꝑcipitauit: ideo xp̄s reſtituit fructū in arborē crucis cuȝ ſeipſum ꝓ illo futuro obtulit ⁊ ibi reſtituit dentē pro dente ⁊ vitam ꝑ vita: quia totus homo quo ad corpus mortuus eſt pro ipſo ꝑuaricatore et latrone et homicida adam. Et ſic patet φ chriſtus fuit punitus pro illo peccato et i eo fuerunt exercitata et cōpleta illa ꝑcepta iudicialia: et per ɔñs in eo fuerint mortua. Et iō eccl'ia nō exercet illa: nec vult punire tali gn̄e ſuppliciorū: poſtꝙ iaȝ xp̄s cōpleuit illa ſed remittit oēs pctōres ad pniaȝ que datur loco illorū iudiciorū: vt patebit infra.

ix. cōclo. U

¶ Nona concluſio: φ lex moſayca d̄buit ceſſare ꝑ mortem ⁊ paſſionē xp̄i. hec cōcluſio ꝓbatur multiplici rōne ⁊ autoritate.

Lex moſayca ceſſat̄ d̄buit

Et primo rōne defect⁹ ꝟtutis: q: in ſe nō habebāt tantā virtutē illa legalia vt poſſent tollere pctm̄ ⁊ iuſtificare ⁊ gratificare hoīem ad vitā eternā vt dictū eſt in p̄mo articulo. Secundo ꝓbat̄ iſta concluſio ꝑpter legis limitationeȝ: erat eīm illa lex limitata: ſcȝ gn̄atione loco ⁊ tpe. Nā primo illa lex non fuit data niſi ſoli populo iſraelitico: ⁊ circunciſio nō potuit dari niſi ſolis maſculis: et miniſteriū diuini cult⁹ ſolis leuitis: ⁊ ſacerdotiū ſolis filiis aaron.

Quō iſta lex erat limitata.

Et ſic p̄ma lex erat limitata rōne vni⁹ gn̄ationis. Scd̄o rōne loci: q: non erat ſeruanda niſi in terra ꝓmiſſionis Deu. vj. Et agn⁹ pachalis nō poterat iolari: nec edi niſi i hierl'ȝ ⁊ ſacrificia non poterat mactari: nec offerri niſi in illo tēplo. deu. xvj. ⁊ ſic ptȝ defect⁹ libertatis ⁊ vniuerſalitatis illi⁹ legis ⁊ ꝑ ɔñs nō erat cōdignus cultus latrie debit⁹ diuine maieſtati. Nā ſicut de⁹ vniuerſalis creator ⁊ cōſeruator et redēptor: ita ibi debet̄ latria ꝑ oīa vl'ia cōis oib⁹ gn̄ationib⁹ et oibus locis ⁊ tpibus: vnde ſi latria non exhibebat̄ deo niſi in illo tēplo ꝗ non poterat exhiberi in oī tpe ⁊ in oī hora: ꝗ debuit ceſſare. Tertio ꝓbat̄ iſta ɔcluſio rōne indignitatis ſacrificiorū: nā munera ⁊ ſacrificia debēt eē ɔdigna diuine maieſtati ⁊ ſapie ⁊ bonitati: eo φ ſub tali rōne debet̄ deo cult⁹ latrie: ſȝ illa ſacrificia erāt diuine maieſtati incōdigna cuȝ eſſent oblata et immolata ex aīalib⁹ brutis in q̄b⁹ ꝓtiū erat vile ⁊ impuȝ: igit̄ querēdū erat mun⁹ diuine maieſtati cōdignū ⁊ purū ⁊ ꝑcioſuȝ ⁊ charū de ſe ⁊ acceptabile: nō brutū. Quarto ꝓbat̄ iſta ɔcl'o in ꝗtū lex moſayca nō fuit data gr̄a ſui: ſȝ i ſignū future ꝟitatis ꝑ xp̄ȝ adimplēde: ꝗ debuit ceſſare qñ fuit īpleta ⁊ ꝟificata ꝑ reſurrectionē xp̄i: ꝓut dictū eſt. Quinto ꝓbat̄ eadē cōcl'o in ꝗtū tota lex moyſi: ⁊ oīa legalia mortua fuerūt ſimul cū xp̄o: ⁊ nō reſurrexerūt cū eo q: tūc cōpleuerūt officiū ⁊ curſuȝ ſuū ⁊ māſerūt in ſepulchro icinerata: ⁊ ꝑ ɔñs ꝑdiderūt ſuas vires ⁊ ſuū officiū: ⁊ ꝑ ɔñs ceſſarūt q: ꝑpter aliō nō fuerāt inſtituta niſi ad ſignificādū ⁊ in ſignū pacti ⁊ federis: ⁊ ad ducēdū ⁊ dirigēdū illū ppl'm vſq ad xp̄m. in ꝗ oīa illa erāt verificāda: ⁊ a ꝗ ille ppl's erat receptur⁹ ꝟitatē repromiſſiōis ſub cui⁹ fide ⁊ ꝓteſtatiōe obſeruabat illa legalia. Ex oib⁹ ꝗ ſupradictis ſequit̄ correlarie φ ceſſante lege moyſi debuit ſuccedere lex euāgelica: eo φ ſupplet ⁊ ſatiſfacit oib⁹ defectib⁹ legis moyſi: ⁊ verificat oēs ei⁹ figuras: ⁊ verificat totā lege ⁊ ꝓphetas.

Lex euangelica debuit ſuccedere ⁊ hec facit.

Nā primo lex euāgelica explicat fidē neceſſariā ad nr̄am ſalutē ꝑ. xij. articulos in q̄b⁹ explicat̄ trinitas ꝑſonaꝝ ſub vnitate ⁊ ſimplicitate vni⁹ ſubſtātie et eēntie diuine ⁊ explicat bn̄ficiū creatiōis ⁊ oīa myſteria ⁊ bn̄ficia nr̄e redēptiōis ⁊ glificationis ꝑpter ꝗ debet̄ deo vera latria. Scd̄o lex euāgelica explicat verū intellectū ꝑceptorū moraliuȝ: vt patet Mat. v. ⁊ vj. ⁊c. ⁊ continet ſeptē eccl'iaſtica ſacr̄a ꝗ in ſe real'r cōtinēt xp̄m in ꝗ eſt tota plenitudo diuinitatis: ſicut eſt ſacrificiū euchariſtie: aut continēt real'r pretium paſſionis xp̄i: ſicut ſunt cetera ſacr̄a. Et ſic ꝑñt mundare hominē ab oī peccato: ⁊ ipſuȝ iuſtificare. Item tertio lex euāgelica eſt vniuerſalis ⁊ illimitata quia baptiſmus eſt cōmunis vtriuſq ſexui: ⁊ omnia ſacramēta ſunt cōmunia omni generi: ⁊ omni populo: ⁊ lingue: q: per totum orbē terrarū fuit predicata ⁊ in ea nō eſt exceptus iudeus nec grecus nec barbarus. ad Ro. per totū. Et ſic a ſolis ortu vſq ad occaſum offert̄ ſacrificiū mediatoris ꝓ oibus ⁊ exercent̄ oīa ſacramenta. Et hoc fit in oī tēpore ⁊ hora: nam quādo in noſtro hemiſpherio eſt nox: in alio ē dies ⁊ quādo in nr̄o hemiſpherio ē hora nona aut decima: in altera pte mūdi ē hora tertia ⁊c. et ſic nulla eſt hora nec momētū quin i aliqua parte mundi offerat̄ deo ſacrificium: ⁊ exhibeat̄ deo vera latria: qd̄ non poterat fieri in lege veteri qñ ſacrificiū offerebat̄ in hieruſalē. Itē quarto lex euangelica ſupplet totū defectū legis: q: verificat ⁊ complet oīa ꝗ illa ſignificabat ⁊ figurabat: vt dictū eſt. Item ꝗnto q: lege ve. manēte incinerata in ſepulchro ſola veritas euāgelica ſurrexit cū xp̄o. Ex quibus patet φ illa debuit ceſſare ⁊ iſta ſuccedere cui nulla altera lex eſt ſucceſſura vt patebit. Sed licet iſta cōcluſio poſſit pro

bari multiplici autoritate veteris teſtamenti tā ſoluz aducent aliquę autoritates que p iudeos nō poſſunt negari. Vn̄ Eſa. ij. Et erit in nouiſſimis dieb⁹ ꝑparatus mons domus dn̄i ſupra verticē montiū: ⁊ eleuabit̄ ſup oēs colles. Et fluent ad eū oēs gētes ⁊ ibūt ppl̄i multi: ⁊ dicēt: venite aſcēdam⁹ ad montē domini et ad domum dei iacob et docebit nos vias ſuas: et ambulabim⁹ in ſemitis ſuis: qꝛ de ſion exibit lex et verbū dn̄i de hierl'm. Ex hac autoritate ſequit̄ ꝙ totus ppl'o gentilis erat ventur⁹ ad doctrinā xp̄i meſſie ⁊ petiturus ab eo doctrinā nouā ⁊ legē nouā qꝛ non dicūt docebit nos vias moyſi: ſꝫ docebit nos vias ſuas. i. legē ſuā nouā. Scd̄o ſequit̄ ꝙ ꝑter legē moyſi q̄ exiuit de ſinai debebat alia exire de hierl'z: ⁊ per ꝯñs illa lex moyſi que exiuit de ſinai debebat ceſſare. Itē hoc idez ꝓbat̄ hier. xxxj. vbi dr̄. Ecce dies venient dt dn̄s ⁊ feriā domui iſrl' ⁊ domui iuda fed⁹ nouum: non ſm̄ pactū qd̄ pepigi cū p̄rib⁹ v̄ris in die qua eduxi eos de terra egypti: pactuz qd̄ irritū fecerūt ſed hoc erit pactū qd̄ faciā cum domo iſrl' poſt dies illos dicit dn̄s. Da bo legē in viſcerib⁹ eorū ⁊ in corde eorū ſcribā eā ⁊c. Ex hac autoritate patet ꝙ meſſias in lege ꝓmiſſus aliā legē nouā debebat dare: nō ſcriptā in tabulis lapideis: nec i chartis ſicut fuit lex moyſi: ſed ſcriptam in cordibus ⁊ viſcerib⁹ hominū per ꝓpriā ꝑdicationē: hoc idem ptꝫ Danie. ix. vbi dicit poſt lxij. hebdomadas ab edificatione ſcd̄i tēpli vngetur ſanctus ſanctorū ⁊ firmabit pactuz hebdomada vna occidet̄ xp̄s: ⁊ i medio hebdomadis deficiet hoſtia ⁊ ſacrificiū: et non erit ei⁹ popul⁹ qui eū negaturus eſt: et poſtea vſqꝫ ad conſummationem ⁊ finem erit in templo ſtatuta deſolatio. Ex hac autoritate oñdit̄ manifeſte qñ xp̄s erat venturus poſt cccclxxxiij. annos ab edificatione ſecundi tēpli: ⁊ qñ debebat firmare ⁊ dare legē nouā ⁊ pactū mortis: et non ſolū populo iudaico. Et qñ debebat ceſſare hoſtia ⁊ ſacrificiū: ⁊ p conſequēs tota lex moyſi qd̄ totuz videm⁹ eſſe cōpletuz. hoc idē patet p thalmudiſtas et ea que ſcribuntur in libro cāhadrin: et in ſtudio helie. ꝙ ſex milia annorū eſt mūdus duo milia vanitatis: ⁊ duo milia legis: ⁊ duo milia regis meſſie. Ex quo patet ꝙ lex moyſi non debebat durare niſi p duo milia annorū: incipiendo a tempore circunciſionis. Ex quo etiā ptꝫ qd̄ lex moyſi iaꝫ ceſſauit in xp̄o ꝑut lati⁹ patebit in ſequenti q̄ſtione. ¶ Decima ꝯcl'o ꝙ legalia nō ſolū p mortē xp̄i fuerūt mortua ⁊ inutilia ⁊ inualida. ſicut inquit hier. Sed ⁊ poſt publicationē euāgelij fuerūt ⁊ ſunt mortifera obſeruantibus ea. Prīa ps ptꝫ p ea que dicta ſunt: quia oīa fuerunt mortua cū chriſto ⁊ ſepulta: ⁊ nō ſurrexerūt

legalia ſunt mortifera

eū eo: qꝛ ibi cōpleuerāt curſum ⁊ officiū ſuū qꝛ nō fuerāt data gr̄a ſui: ſed in ſignū federis ⁊ pacti ⁊ i ſignū ꝑtiū et p ꝯñs ibi ꝑdiderāt vires ſuas: vt inquit hierony. ſuper epiſtolā ad galathas. Itē idē hier. ait ſup Mat. homilia de puella reſuſcitata p xp̄z: ꝙ niſi prius mū date fuerint manus iudeoꝝ q̄ ſanguine plene ſunt ſynagoga eoꝝ mortua nō ſurgit. p qd̄ intendit hieronym⁹ ꝙ ſynagoga mortua cōuertet̄ ad xp̄m in fine mundi: ſꝫ ꝑnūciato euangelio inutilis et inualida manet poſt mortē ⁊ reſurrectionem xp̄i. Scd̄a pars ꝓbat̄ p Augu. Et hoc multiplr̄. Prīo qꝛ poſt mortē xp̄i iudei offerūt rē mortuā ⁊ putridā ⁊ inutilē obſeruando legalia: ergo talia ſunt eis mortifera. Scd̄o qꝛ rūpunt ⁊ violant pactū ⁊ fedus: nā illa data fuerūt in pactū ⁊ fedus xp̄i vēturi firmata p aſpſionem ſanguinis in ſignū ꝙ p ſanguinem xp̄i erat illa lex ſoluēda: ſꝫ iā venit xp̄s ⁊ aſpſit ſanguinē ſuū ſup ppl'm ꝓut fuit figuratū Exo. xxiiij. Et iā ſoluit ꝑtiuz p omnib⁹: ergo ſequit̄ quod poſt pretiū ſolutū iudei rumpunt ⁊ violāt pactū ⁊ contemnunt pretiū et ſacrificiū pro nobis oblatum: ergo talia ſacrificia et omnis legalis obſeruantia eſt eis mortifera: eo ꝙ fit cū contemptu dei. Tertio hoc idem probat̄ inſtātum per talē obſeruantiam falſificant legem ⁊ prophetas: nam per talem obſeruantiam negant xp̄m veniſſe: ergo negant ⁊ falſificant legem ⁊ prophetas qui nihil aliud clamabant ⁊ ſignificabant niſi xp̄m in carnē vēturū: ⁊ p mortē ⁊ paſſionē mundū redempturū: ⁊ ſic falſificādo ſacrā ſcripturā ⁊ auferendo verū ſignificatū ⁊ veritatem ab ea: faciunt deū mendacez qui locut⁹ eſt in lege ⁊ ꝓphetis. Et ſi non ſolū obſeruantia legis eſt eis mortifera: ſed intelligentia et falſe gloſſa quam dant ipſi ſcripture eſt eis mortifera: vnde dicit Aug. de vnico baptiſmo cōtra donatiſtas. ꝙ in eadē lege ⁊ ſcriptura veteris teſtamenti chriſtiani fiunt boni ſpūaliter ⁊ bene intelligendo: ⁊ iudei fiūt mali literalr̄ ⁊ falſe intelligēdo: quia litera occidit ſpūs autē viuificat. Quarto obſeruantia legaliū eſt iudeis mortifera inquantū eſt prohibita. nō ſolū p chriſtuz qui eſt ille ꝓpheta quē deus ꝓmiſit Deu. xviij. qui legē iam declarauit: ſed etiā ſunt ꝓhibita per ꝓphetas oīa legalia poſt xp̄m: ſicut fuit ꝓbatuz pſal. xxxix. vbi dicit xp̄s p os dauid. Sacrificium ⁊ oblationez noluiſti: aures aūt ꝑfeciſti mihi holocauſtū p pctō nō poſtulaſti ⁊c. Itē pſal. xlix. Non accipiam de domo tua vitulos neqꝫ de gregib⁹ tuis hircos. Itē Eſaie: lxvj. Ad quē reſpiciā niſi ad pauperculū ⁊ cōtritum ſpm̄ ⁊ tremētē ſermões? Qui immolat bouē quaſi q̄ interficit viꝝ: q̄ mactat pec⁹ q̄ſi q̄ excerebrat canē: q̄ offert oblationē q̄ſi q̄ ſāguinē

hier.

p obſuantiā legaliū negāt xp̄m veniſſe.

Aug.

ſuillā offert qui recordatur thuris q̄ſi q̄ bñ
dicat idolo. Ex dictis in p̄cedēte ⁊ iſto capi-
tulo pʒ manifeſte q̄uo tp̄e meſſie legalia
debebant ceſſare: ⁊ q̄uo poſt eius aduētum
oīa illa debebāt eē deo abominabilia: ſicut
homicidiū eſt deo abominabile. Uñ dicit ꝙ
ſicut homicidiū ⁊ ſacrificiū idoloꝝ ⁊c. erant
tunc ꝓhibita ita legalia ſunt ꝓhibita poſt
aduētū xp̄i: ꝗ idē pʒ Malac. j. vbi dicit dñs:
nō eſt mihi volūtas in vobis dicit dñs ⁊ mu
nus nō accipiā de manu vr̄a. Ab ortu eī ſo-
lis vſqʒ ad occaſuʒ magnū eū nomē meū in
gentibus: ⁊ in oī loco ſacrificat̄ ⁊ offert̄ noī
meo oblatio mūda: qꝛ magnū eſt nomē meū
in gētibus dicit dñs exercituū. Et vos pol-
luiſtis illud in eo ꝙ dicitis mēſa dñi ꝯtami
nata ē: qđ ſupponit̄ ꝯtēptibile eſt cū igne
q̄ illđ deuorat ⁊c. Ex ſupradictis pʒ ꝙ poſt
reſurrectionē xp̄i nō ſolū ſunt mortua lega-
lia: ſʒ ⁊ mortifera et nō ſolū ceſſarūt offerri:
ſʒ ⁊ ſunt deo abominabilia: ⁊ ꝑ ꝯñs ſunt no
bis ꝓhibita. qꝛ ita ſunt ꝓhibita ſicut ī lege
erant ꝓhibite carnes ſuille: ⁊ ſicut homici-
diū ⁊ ſicut ſacrificiū idoloꝝ vt pʒ ex dictis
Eſaie. ⁊ ꝑ Malachiā pʒ ꝙ oīa legaliū ſunt
immunda poſt aduētū xp̄i: ergo ſunt prohi-
bita. Et oſtendit̄ etiā ꝙ ſacrificia veteris le-
gis erāt inſufficientia ⁊ imperfecta: eo ꝙ nō
poterāt offerri niſi in hierl̄m ⁊ ī ſolo illo po-
pulo iſraelitico: ⁊ ꝑ ꝯñs ſacrificiū generale
erat ab omnibus gētibus offerendū: ⁊ in oī
loco: ſicut deus eſt creator ⁊ redēptor tam
gentiliū q̄ iudeorum. Et ideo dicit deus ꝑ
Malachiā ꝙ a ſolis ortu vſqʒ ad occaſuʒ of-
fert̄ mihi oblatio mūda: qꝛ magnū ē nomē
meū in gētibus ⁊c. Itē denotat ꝙ iudei poſt
aduentū xp̄i polluūt nomē dñi offerendo ſa
crificia legalia ⁊ reprehēdēdo xp̄ianos offe
rentes ſacrificiū mediatoris per hoc quod
ait Et vos polluiſtis illud: in eo quod dicitis
mēſa dñi cōtaminata eſt ⁊c. Ex plꝛibus aliis
autoritatib⁹ ꝓbat̄ legalia eē ꝓhibita ⁊ deo
odioſa ⁊ abominabilia: et ꝑ ꝯñs hominib⁹
mortifera poſt aduētum xp̄i. ſed cā breuita
tis iſta ſufficiāt. ¶ Quantū ad tertiū arti-
culū in quo queritur de eternitate legis eſt
valde aduertēdū ꝙ eternū in ſacra ſcriptu-
ra dicit̄ valde equiuoce de diuerſis. Et ra-
tio eſt iſta: nā eternū dicitur ab euo ſiue ab
etate quod idē ē quod vita ſiue eē: qꝛ viuere
viuētib⁹ eſt eē. Et ſic viuere ſiue vita et eſſe
valde eq̄uoce đꝛ deo ⁊ creaturis nā deus ē
⁊ viuit ꝑ ſuā eēntiā: ⁊ iđ ē ſua vita ⁊ ſua etas
⁊ ſuū eē. Et iđ de ſolo ipſo đꝛ qđ eſt Exo. iij.
ego ſum qui ſuʒ: ⁊ q̄ eſt miſit me ad vos ⁊ vbi
ꝙ đꝛ in ꝓphetis: viuo ego dicit dñs: q̄ſi di-
cat ſolus ego habeo vitā a meipſo ⁊ ſum vi-
ta mea: oīa aūt alia viuū ⁊ participāt eē et
vitā a deo: iđ non ſunt ſua vita nec ſuū eē: ſʒ

r Tertiꝰ articulus etnū dicit̄ equiuoce

dicunt̄ eē adiectiue: et ſic dicunt̄ viuere ſub
aliq̄ reſpectu ⁊ ſcđm q̄d ⁊ nō ſimpl'r qꝛ lʒ ha
beāt vitā: tñ hn̄t ipam terminabilē ⁊ ſucceſ-
ſiuā: ſicut ſunt oīa iſta tp̄alia. Et iđ eē et vita
ſiue viuere valde eq̄uoce đꝛ de deo ⁊ creatu
ris. Nā lʒ angeli habeāt totā vitā ſil': tñ hn̄t
ipam terminabilē ⁊ depēdētē ⁊ ꝑticipatā: ſʒ
oīa alia dñr eē ⁊ viuere ſucceſſiue ſub tp̄e et
motu ēt vita coꝝ ē magis eq̄uoca. Sʒ quia
eternū đꝛ ab etate q̄ idē ē qđ vita: iđ ſicut vi
ta ⁊ etas đꝛ eq̄uoce de deo et creaturis: ita
ꝑiter ⁊ eternū: qꝛ eternū nihil aliđ ē niſi eq̄-
le ſeu coetaneuʒ alicui vite aut etati: ⁊ ſic q̄t
ſunt etates ⁊ vite tot ſunt eternitates: ⁊ ſicut
alia etas ⁊ vita dei: et alia creaturarum: ita
alia ē eternitas dei alia creaturaꝝ: nā eter-
nitas dei eſt iterminablis vite tota ſil' ⁊ ꝑfe-
cta poſſeſſio: ſicut đt Boeti⁹. iiij. de ꝯſolatio
ne. Et eternitas angeli ē ſua vita et duratio
tota ſil': ſʒ terminabilis ⁊ etnitas hoīs ē ſua
etas ⁊ vita nō tota ſil' ſʒ termiabilis ⁊ ſucceſ
ſiua: ⁊ ſic vnū q̄dqʒ hʒ ſuā etatē ⁊ eternitatē:
qꝛ eternū đꝛ inq̄ntū eſt alicui etati ⁊ vite co
euū ⁊ coeq̄le in duratiōe: ⁊ ſic dicim⁹ ꝙ ca-
put meū eſt mihi eternū. i. eſt mihi eq̄le ī du
ratiōe qꝛ quātū durabit vita mea tm̄ dura-
bit caput meū: ⁊ ecōuerſo. ⁊ ſic dicim⁹ ꝙ re
ſpirare ē mihi eternū. i. durās ꝑ totā vitam
meā ⁊ etatē. Et ſic dixit rex geth ipi dđ. Eris
mihi ſeru⁹ ſempitern⁹. i. ꝑ totā vitā ⁊ etateʒ
tuā. ij. re. Et ſic eternū nihil aliđ eſt niſi res
durās ſiue durabilis ꝑ totā etatē ⁊ vitā et ꝑ
totū ſclm̄ alicui⁹. Qꝛ ḡ hebrei diſtiguūt mū
dū ꝑ mlt̄a ſecula ſiue ꝑ mlt̄as etates in ſua
ſucceſſiōe: ḡ neceſſe eſt vt diuidāt ipm ꝑ ml'
tas eternitates: ⁊ tūc aliq̄d erit eternū ſiue
ſempiternū vni ſclo ⁊ etati: ⁊ alteruʒ alteri.
Uñ q̄dā diſtinguūt mūdū ꝑ tria ſcl'a ſiue eta
tes: vñ ſcribit̄ ī li. cāhadrin ꝙ legit̄ ī ſtudio.
Helie. ꝙ ſex milia annoꝝ ē mūd⁹ duo milia
nature: ⁊ duo milia legis: ⁊ duo milia regis
meſſie: aliq̄d ergo fuit eternū pꝛie etati: aliđ
fuit eternū etati ⁊ ſcl'o legis: ⁊ iſta fuit circūci
ſio q̄ durauit ꝑ totū illđ ſclm̄ ⁊ etatē legis. Et
iſto mō data fuit circūciſio ipi abrae ſub fede
re ſempiterno. i. ꝑ totā illā etatē ⁊ ſclʒ vſqʒ ad
meſſiā: q̄ fuit ſcđa etas ⁊ ſclm̄ mūdi ſʒ illā cō
putationē. Et ita ꝑiter dedit ⁊ ꝓmiſit ſemini
ſuo terrā chanaā ī poſſeſſionē eternā. i. ꝙ poſ
ſiderēt eā ꝑ totū illđ ſclm̄ legis vſqʒ ad xp̄m:
qđ ita ī ꝟitate factū eſt nā poſt modicū tp̄s ꝑ
diderūt illā terrā. Et ſic ꝑiter eſt dđm de ſab
bato ⁊ ceteris legalib⁹ q̄ data ſunt ī fed⁹ eter
nū eo mō q̄ dictū ē. i. ꝑ totū illđ ſclm̄ ⁊ etatē
vſqʒ ad aliđ ſeculū meſſie excluſiue: ⁊ ſic oīa
illa fuerunt ſempiterna cū illa etate vſqʒ ad
chriſtum. Et hoc confirmāt ipſimet iudei cū
dicūt: ꝙ lex nō debebat durare niſi per duo
milia annoꝝ inter ſeculum nature et ſecu-

Uiuere đꝛ equoce de deo ⁊ creaturis.

Eternitatis diffinitio ex Boe.

Not.

tū meſſie: ꝙ ſm̄ iudeos lex nō erat eterna ſimpli
citer: ſʒ ſolū ſcd̄m q̄d in ꝑtū erat duratura ꝑ
totū illud ſcl'm ⁊ etatē. Et iſto mō ſacrʒ alta
re dr̄ eternū. Mat. xxvj. cū dicit xp̄s. hic ē
calix noui ⁊ eterni teſti eo ꝙ durabit ꝑ totuʒ
tp̄s grē: ⁊ nullū aliō ſuccedet. Et ſic pʒ ꝙ m'l
ta dicunt ſempiterna i ſacra ſcptura nō ſim
pliciter. ſʒ ſm q̄d reſpectu alicuius ſeculi et
etatis. Et iſto mō lex moyſi ⁊ circūciſio data
fuit in fed⁹ ⁊ pactū eternū ꝑ totā illā etateʒ
vſqʒ ad xp̄m. Sʒ lʒ hoc ſit bn̄ dictū ꝑꝑ obſti-
nationē iudeoꝝ: tn̄ adhuc oia legalia ꝑnt di
ci eťna dupl'r. Uno mō q̄ntū ad ſignū tm̄ ⁊ ſic
fuerūt ſempiterna illi ſcl'o ⁊ etati ꝑ totā il-
lā etatē vſqʒ ad xp̄ʒ ſicut dctm̄ eſt. Scđo mō
dicūt eterna q̄ntū ad ſuū ſignificatū: ⁊ q̄ ad
eoꝝ ꝟitatē. Et ſic ē dicendū ꝙ circunciſio
fuit data ſub federe ſempiterno rōne paſſio
nis xp̄i: i q̄ fuit ꝟificata circūciſio: ⁊ i q̄ ſolutū
ē vcꝝ ptiū: ⁊ rōne baptiſmi q̄ ē ſpūalis ⁊ ve
ra circūciſio cordis ⁊ aie ꝑ illā carnalē cir-
cūciſionē ſignificata ⁊ figurata: que q̄dē cir
cūciſio baptiſmal' durabit vſqʒ ad iudicium
ꝑ totā iſtā vltimā etatē et tp̄s ⁊ ſcl'm grē. Et
ſic ē dōm de immolatiōe agni paſchalis et
agni matutini ⁊ veſptini: ⁊ alioꝝ ſacrificio-
rū q̄ oia verificant ⁊ ꝯtinuant in hoc ſeculo
grē ꝑ oblationē ⁊ ſacrificiū ſacramēti alta-
ris. Et ſic pʒ quō oia illa legalia ſunt eterna
q̄ ad eoꝝ ſignificata ⁊ quo ad veritatē: nā ſi
cut ſignum verificat: ita eternificat per ſuā
veritatē ⁊ ſignificatū. Et iſto mō oia illa le-
galia data fuerūt in fed⁹ eternū. Jteʒ tertio
data ſunt et in fed⁹ eternū rōne vltiati finis
⁊ p̄mij ꝑmiſſi qʒ ē ſūma btitudo ꝑ oib⁹ illis
legalib⁹: ⁊ ꝑ obſeruātia eoꝝ obſeruatorib⁹
ꝑmiſſa quā ꝑmiſſionē oēs patres ve. teſt. ꝑ
xp̄ʒ acceperūt. qn̄ eduxit eos de libo ⁊ intro
duxit in gloriā celeſtē ad Heb. xj. vbi ſempi-
terno euo fruūtur: vt patebit in tertia q̄ōne
Ex quib⁹ pʒ ꝙ oia illa legalia tripl'r dicunt
eterna ⁊ eē data ſub federe ſempiterno. Pri
mo mō q̄ntū ſunt data i ſignū ſiue rōne ſigni
⁊ ſic fuerūt eterna ſʒ q̄d ⁊ ſempiterna cū illa
etate. Scđo rōne ſignificati: ⁊ rōne ſue ꝟitat-
tiſ: ⁊ ſic iā dnr̄ magʒ eťna: qʒ adhuc durat ⁊ du
rabit ꝟitas eoꝝ ⁊ eternificat vſqʒ ad iudiciū.
Tertio mō dnr̄ eterna rōne vltiati finis ⁊ p̄-
mi vltiate ꝑmiſſi: ⁊ ſic eťnificat i glīa. Uñ lex
moyſi eternificat ꝑ legē euāgelicā: ⁊ lex euā
gelica eťnificat ꝑ eťnā fruitionē i glīa ⁊ pr̄ia
celeſti. Et i h̄ ꝯſiſt ꝟa itelligētia illi⁹ i'Ge Gen.
xvij. ⁊ Exo. xxxj. ¶ Ad maiorē euidētiā ⁊ itel
lectū eoꝝ q̄ dicta ſunt i h̄ articulo ⁊ duob⁹ ꝑ-
cedētib⁹ ē valde aduertēdū ꝙ i xp̄o viatore ⁊
in hac ꝑegrinatiōe triplex forma ꝯſiderabat
forma ſuitutis ⁊ forma ꝟitatʒ hūane ⁊ for-
ma deitatis. Forma aūt ſuitutis dicebat for
ma penalitatū ⁊ infirmitatū. ſ. ſames: ⁊ ſitiʒ:

Sacrm̄ altaris dicit eťnū.

legalia dicunt eťna dupliciter.

legalia tripl'r dicunt. eē data ſub federe ſempiterno.

Triplex forma in xp̄o ꝯſiderat.

ē dolor: ⁊ mors ⁊c. quā formā appellat ap'ls
ſimilitudinē carnis pcti eo ꝙ erat veſtigiū ⁊ effe
ct⁹ pcti ipoꝝ primoꝝ parētū: quā formā pēa
litatū voluit xp̄s ſpōte aſſumere ꝑter pctm̄:
vt ille pēalitates eēnt inſtrumētū ad patiē
dū ⁊ merēdū ꝑ nobis ad extinguēdū pecca
tuʒ. Forma aūt ꝟitatis hūane erat compoſi
tū ex corpe ſubſtātiali ⁊ aīa rōnali ex q̄b⁹ re
ſultat ꝟa hūanitas. Forma aūt deitatʒ erat
ipſum verbū diuinū. Uoluit ergo xp̄s mori
ſʒ formā ſeruitutis ⁊ penalitatū: vt extingue-
ret in nobis pctm̄ ⁊ penas peccati: ⁊ voluit
etiā mori ſm formam humanitatis: hoc eſt
qʒ aīa vere fuit a corpore ſeparata: ſed non
mortu⁹ eſt ſm formā deitatis: qʒ vt ſic erat
etern⁹ ⁊ immortalis Jta ergo pariter in le-
ge moyſi erat ꝯſiderāda triplex forma. ſ. for
ma officij ⁊ ſigni: ⁊ forma ꝟitatʒ: ⁊ forma p̄re
miū final'. Forma ei officij ⁊ ſigni legal' erāt
mōi ꝯferēdi ſacra legalia ⁊ mōi ſacrificādi ⁊
diſtinctio ſacrificioꝝ ⁊ obſuātie ⁊ diſcretio ci
boꝝ. Forma aūt ꝟitatis erat veritas euāge-
lica. ſ. myſteria xp̄i ⁊ eccleſie que figurabant
illa legalia: ⁊ in quibus illa ſigna fuerūt ve
rificata. Forma aūt finalis ⁊ vltimati p̄mij
ꝑ illi⁹ legis obſeruantia erat gratia quā ꝑ
xp̄m expectabāt recipere in preſenti ⁊ glīa
in futuro: vt videbit in tertia q̄ōne. Jſtas er
go tres ſupradictas formas continebat lex
moyſi: eo ꝙ erat mater xp̄i: de qua ⁊ ſub qua
nat⁹ ⁊ factus eſt xp̄s. ad Gal. iiij. Et iō quia
chriſt⁹ voluit naſci ⁊ fieri ſub lege: vt eos q̄
ſub lege erāt redimeret per mortē ⁊ paſſio-
nē ⁊ reſurrectionē: inde eſt ꝙ crucifixit cū
eo totā legē moyſi qua erat indutus: et per
ꝯñs tota lex moſi fuit cū eo ſimul mortua ⁊
crucifixa: vt pʒ ad Coloſſ. ij. ſed ſicut forma
penalitatū ⁊ ſeruitutis quam pro nobis xp̄s
ad iſtrumētū patiēdi ſpōte aſſumpſerat to-
taliter fuit extincta ⁊ icinerata: ⁊ xp̄s reſur-
rexit cū ſola ꝟitate ⁊ forma hūanitatis ⁊ ꝟi
tatis humane ⁊ deitatis: ita pariter forma
officioꝝ ⁊ ſignorum cerimonialiū legis moy
ſi que fuerat mortua cū xp̄o manſit incine-
rata ⁊ putrefacta in ſepulcro cū infirmitati
bus ⁊ penalitatib⁹ xp̄i: ⁊ ſurrexit cum chri-
ſto ſola veritas legis que eſt veritas euāge
lica ꝑ cerimonialia figurata ⁊ ſignificata.
Jtaqʒ ſicut xp̄s iā ampli⁹ nō morit. ita nec.
agnus pachalis immolat: nec cetera aīalia
mactantur nec ſacrificant. nec aliquis alius
ſanguis in aliquo ſacramento aut ſacrificio
effundit. Et rō eſt: nā ille ſanguis q̄ effunde
bat i circūciſiōe ⁊ imolatiōe agni paſchalis
⁊ agni matutini ⁊ veſptini ⁊ vituloꝝ ⁊ hirco
rū ⁊ oīʒ aīaliū nō effūdebat niſi i ſignū ꝑti
⁊ ſanguis xp̄i effūdēdi i cruce: ꝑut ſupra di
ctū ē: ergo forma officioꝝ ⁊ ſignoꝝ legis ve
ris iā finiuit curſuʒ ſuū: poſtq̄ ſanguis xp̄i.

In lege moyſi triplex forma.

q̄ erat effundēd⁹ figuratus p̄ illa ſigna cerimonialia iā realr̄ effuſus eſt. Nā ſicut adueniēte luce extinguit̄ vmbra: ita p̄ñte v̄itate fuit extincta ⁊ ceſſauit ſignū ⁊ figura. Et iō i ſeptē ſacramētis eccl'e null⁹ ſanguis effundit̄: nā hec eſt dr̄ia inter ſacr̄a noui ⁊ veteris teſti. nā oīa ſacr̄a ⁊ ſacrificia ve. te. fiebant in ſignū ⁊ figurā xp̄i occidēdi ⁊ crucifigēdi ⁊ in figurā ſanguinis xp̄i effundēdi. Jō q̄ſi oīa illa ſacr̄a ⁊ ſacrificia fiebāt cū effuſiōe ſanguinis aut cū occiſiōe aialiū. Sz q: ſanguis xp̄i iā effuſus eſt: iō non op3 φ ſacr̄a eccl'aſtica fiāt cū effuſione ſanguinis: ſed ſufficit φ habeāt virtutē ex ſanguine ⁊ paſſione: ⁊ offeratur xp̄s immortalis ⁊ impaſſibilis qualis reſurrexit cū v̄itate humanitatis ⁊ deitatis: et cū veritate ſignificata ⁊ figurata per legez.

Tria ſecla ⁊ tres eternitates. ¶ Ex ſupradictis p3 q: ſicut in lege moyſi cōſiderabant̄ tres forme ſcz forma ſigni officialis ⁊ forma veritatis: et forma p̄mij finalis. Jta pariter cōſiderabant̄ tres etates: et tria ſecula: ⁊ per ɔ̄ñs tres eternitates in ea. Nā prima fuit ſeculū et eternitas ſigni officialis: q̄ durauit p̄ totū ſeculū legis vet. vſq; ad ſeculū xp̄i meſſie. Scd̄a cōſiderabat̄ eternitas v̄itatis legis. ſ. redēptiōis et gr̄e a xp̄o vſq; ad iudiciū. Tertia eſt eternitas premij vltimati quā oēs patres ve. teſt. acceperunt nobiſcum in xp̄o: ⁊ iſta erit ſine fine in gloria celeſti: vt patebit in tertia q̄ne. Et ſic p3 q̄liter tripliciter lex moyſi dicebatur eterna ⁊ data ſub federe ſempiterno. ſ. eternitate cerimonialis officij: aut eternitate veritatis: aut eternitate finis vltimati. Et p3 qualiter lex moyſi fuit eternificata p̄ legē ⁊ gratiam euangelicā q̄ntū ad ſuā veritatē et eternificatur p̄ gloriā q̄ ad p̄mium vltimatū. Ex ſupradictis p3 v̄itas triū ſupradictoꝝ articuloꝝ ⁊ toti⁹ q̄nis: nā ſi lex vet⁹ non poterat iuſtificare hoiem: nec p̄ ſe tollere pct̄m ratiōe cerimonialiū niſi in fide xp̄i futuri ⁊ veritatis euāgelice p̄ illa cerimonialia figurate: ergo oportebat illa cerimonialia ceſſare ⁊ veritatē ei⁹ euāgelicā iuſtificantez ſuccedere vñ ſi lex moyſi potuiſſet p̄ op̄a ſua officialia iuſtificare ad vitā eternā: fruſtra fuiſſet deſiderium p̄riarcharū et pphetaꝝ de xp̄o futuro ⁊ de lege iuſtificante dāda p̄ ip̄m. vñ dd́ ia3 habebat legē moyſi: et t̄n adhuc petebat legē iuſtificantē pſal. cxviij. dicens. Legē pone mihi dñe viā iuſtificationū tuarū ⁊c. Jtem ſi dd́ i lege moyſi potuiſſet ſaluari: ñ petiuſſet ſaluatorē dicēs. Ueni ad liberandū nos dñe de⁹ v̄tutū oñde faciē tuā ⁊ ſalui erim⁹ pſal. lxxix. Jtē ſi lex moyſi p̄ ſe potuiſſet iuſtificare nō diceret̄ Eſa. ij. Uenite aſcēdam⁹ ad mōtē dñi ⁊c. q: de ſiō exibit lex ⁊ v̄bū dñi de hieruſalē. et ſic diſcurrēdo p̄ oēs pphas: q: oēs petebāt xp̄3 ſaluatorē ⁊ doctrinā ei⁹ euāgelicā tāq̄ v̄itatē legis moyſi: vt i ea poſſent iuſtificari. Et ſic ē dd́m d́ ei⁹ eternitate q̄ ad v̄itatē ⁊ p̄miū vltimatū: put dictū ē. Sz miſeri ⁊ ceci ⁊ obſtinati iudei nō valēt itelliger̄: nec pcipere hoc ſacr̄m: q: ſi illa eternitas deberet itelligi lr̄aliter ⁊ ſimplr̄: p̄iter dēret poſſidere eternū illā terram chanaā q̄ pmiſſa fuit eis i poſſeſſionē eternā i p̄miū circunciſionis. Et tñ poſſidet illā l3 circūcidant̄: ⁊ iō eternitas tā circūciſiōis q̄ terre pmiſſiōis ⁊ toti⁹ legis ē ſp̄ūaliter itelligēda p̄ ſuo ſignificato ⁊ ſua v̄itate: put declarabit̄ in tertia q̄ne.

Rñſio ad argumēta. ¶ Sz nūc reſtat rñdere ad argumēta ⁊ autoritates modernoꝝ iudeoꝝ q̄b⁹ nituntur defendere pfidiā ſuā. Ad p̄mū. Ad p̄mū ḡ cum dicāt φ illa lex fuit iſtituta ad tollēdū pctm̄ et iuſtificādū hoiez ⁊c. Rñdet̄ φ iā pbatū eſt in p̄mio articulo q̄ſo illa lex de ſe nec poterat tollere pctm̄: nec iuſtificare hoiez ſimplr̄ ad vitā eternā ɔſequēdā p̄ op̄a legalia: ſ3 ſolu3 fuit iſtituta ⁊ data i ſignū figuratiuū ⁊ in ſignū federis ⁊ futuri p̄tij p̄ xp̄m ſoluēdi i cruce ⁊ i figurā ſacroꝝ eccl'aſticoꝝ i q̄rū miniſterio ⁊ collatiōe ilico ſoluit̄ p̄tiū. Et iō ſoluto p̄tio federis p̄ xp̄m ilico ceſſauit ſignū federis ⁊ ceſſarūt oīa ſigna figuratiua: cuiuſmodi fuerūt oīa ſacrificia ⁊ oblatiōes ⁊ cetera legalia: q̄ nūc ɔtinuant̄ ⁊ v̄ificat̄ p̄ ſua vera ſignificata. Et iō q̄tieſcūq; hodie illa legalia obſeruant̄ p̄ iudeos falſificāt legē ⁊ pphetas poſtq̄ iam fuerūt v̄ificata ⁊ impleta p̄ xp̄m: ⁊ iā ipleuerūt officiū ⁊ curſum ſuū put dictū eſt. Et iō iudei ſunt blaſphemi talia falſa ⁊ inania ſigna exercētes ⁊ ſpectātes ⁊ nō ſolū ſūt blaſphemi: ſ3 ⁊ fatui. Nā talia legalia nō ſolū data ſūt i ſignū figuratiuū ⁊ i ſignū federis ⁊ p̄tij futuri: ſ3 i ſignū cēſualis tributi. Et ſic tota lex nil aliud erat niſi chirographū ⁊ ɔ̄ct⁹ d́bitoris ⁊ cenſualis. ad Coloſſenſes. ij. ſed iā ille ɔ̄ct⁹ fuit raſ⁹ et rupt⁹ p̄ mortē creditoris vſq; ad quē terminu3 obligat eos lex ſoluere tributū cēſuale: ḡ ſequit̄ φ p̄ mortē xp̄i creditoris et pcuratoris dei p̄ris tot⁹ ille pp̄ł's fuit abſolutus ab illo ɔ̄ctu debitorio. Ex q̄ p3 φ fatui ſunt cēſendi ſoluēdo tributū ad qd́ ſoluēdū nō obligant̄: imo p̄hibent̄ vt dictū ē. Tria ḡ mala perpetrāt iudei volendo cerimonialia obſeruare. Iudei volēdo cerimonialia obſuare tria mala pp̄etrāt. P̄rio eñ occidūt alaz ſuā ɔtēnēdo ſalutem ⁊ bñficiū redēptiōis. Scd̄o falſificāt legē dando falſa ſigna ⁊ expectādo meſſiā q̄ iā venit. Tertio p̄iudicāt ⁊ iniuriant̄ ſibiipſis ſoluendo tributū ad qd́ iā nō obligant̄. Sz q̄rtū eſt pei⁹ oib⁹: q: manēt ceci ⁊ i eadē pfidia obſtinati.

Ad ſcd̄m. ¶ Ad ſcd̄3 ē dicēdū φ circūciſio et ſabbatū ⁊ cetera legalia fuerūt data ſub federe ſempiterno q̄ ad ſuā v̄itatē et ad ſua ſignificata ⁊ q̄ ad ſuū finem: ⁊ ſic dicunt̄ eterna rōne ſuoꝝ ſignificatoꝝ: in quantū continuant̄

⁊ verificant̄ ⁊ eternificant̄ ꝑ ſua ſignificata: nã ſicut illa circũciſio fiebat tũc carnalr̄ i ſignũ circũciſiõis ſpũalis: ita fit hodie ſpũaliter ꝑ baptiſmũ: ⁊ ſic eſt dicendũ de agno paſchali ⁊ de agno matutino ⁊ veſptino q̄ q̄tidie offert̄ q̄ ad ſuũ verũ ſignificatũ in ſacro euchariſtie. Et ſic ẽ dicẽdũ de ceteris legalib⁹ carnalib⁹ q̄ hodie ſpũalr̄ obſeruantur. Fuerũt et data illa legalia in fed⁹ eternum q̄tũ ad finẽ vltimatũ: qꝛ oẽs p̄triarche ⁊ prophete et fideles q̄ obſeruauerũt illa legalia ſub pacto fidei xp̄i vẽturi eternalr̄ fruunt̄ cũ xp̄o bonis celeſtib⁹ ⁊ eternis quã repromiſſionẽ acceperũt i xp̄o. ad hebreos. xj.

Ad tertiũ

¶ Ad tertiũ r̄ndetur ꝙ illud argumẽtũ ⁊ illud myſteriũ ſcriptũ Exodi. xxiiij. de cõfirmatiõe federis ꝑ aſperſionẽ ſanguinis ſup altare ⁊ ſuper pp̄lm. eſt gladi⁹ penetrãs ꝑfidiã iudeorũ: nã ꝑ illud myſteriũ oſtẽdit manifeſte iudeos eſſe periuros ⁊ violatores pacti et federis cõpoſiti iter deũ et pp̄lm iſrael. Nam moyſes accepit librũ legis: ⁊ legit ip̄m corã toto pp̄lo congregato explicãs oĩa precepta dei: cui tot⁹ populus reſpondit dicens. Oĩa q̄ locutus eſt deus faciemus: ⁊ erimus obedientes.

Not. d ſanguine federis

Et tũc moyſes ad cõfirmationẽ pacti occidit. xij. vitulos iuxta numerũ. xij. tribuũ ⁊ vnã partẽ ſanguinis aſperſit ſup altare ⁊ alterã ſuper pp̄lm dicens. Hic eſt ſanguis federis qḋ pepigit dñs vobiſcũ ſup cũctis ſermonibus his: ꝑ qḋ myſteriũ voluit de⁹ oſtẽdere ꝙ illa lex ⁊ illud fedus nõ erat ſoluendũ niſi per effuſionem ſanguinis xp̄i ⁊ ſic illa lex debebat durare vſq ad xp̄ʒ qui ꝑ mortem ⁊ paſſionẽ debebat verificare oĩa legalia in lege precepta.

Not. de federe ⁊ ſanguie.

Vñ ꝑ hoc ꝙ occidit xij. vitulos ſignificabat̄ ꝙ xp̄s erat electur⁹ xij. apoſtolos ꝑ quos debebat multiplicare oẽs fideles ꝑ regenerationeʒ baptiſmalem quoꝝ ſanguine eccleſia ꝑ xp̄m plãtata erat cõfirmãda ⁊ irriganda. Et figurabat̄ etiã ꝙ ꝑ fidẽ. xij. articuloꝝ oẽs erant ſaluãdi: et ꝑ hoc ꝙ vnã ꝑtẽ ſanguis effudit ſup altare figurabat̄ ꝙ xp̄s deus ⁊ homo erat immolandus ⁊ ſanguine aſpergendus in ara crucis. Sʒ ꝑ hoc ꝙ alteraʒ partẽ aſperſit ſup pp̄lm figuratũ fuit quomodo xp̄s propter populũ ſuum ⁊ totum genus humanum erat effuſurus ſanguinem: vt ipſum a morte ⁊ captiuitate ⁊ ſeruitute pctī liberaret. Et ſic voluit deus prefigurare ⁊ ſignificare ꝙ cũ xp̄s effunderet ſanguinẽ ſuũ in ara crucis: ꝙ tunc ſicut totũ gen⁹ humanũ eſſet abſolutum a ſeruitute peccati ꝑ talẽ aſperſionem ſanguinis: ita pariter ille populus eſſet liber ⁊ abſolutus a iugo legis ⁊ liberatus ab obſeruãtia cerimoniarũ. Et tũc illud fed⁹ ⁊ pactum eſſet finitũ ⁊ vinculũ legis diſſolutũ. Et ideo dixit moyſes. Hic eſt ſanguis federis qḋ pepigit vobiſcũ dñs ſuper cũctis ſermonibus his. i. hic ſanguis effundit̄ in ſignũ ⁊ figuram illius ſanguinis queʒ effuſurus eſt xp̄s in cruce pro oĩ pp̄lo per quẽ ſanguinem xp̄i abſoluetur genus humanuʒ a iugo ⁊ ſeruitute diaboli: ⁊ populus iſrael abſoluet̄ a iugo ⁊ vinculo legis moſayce q̄ dr̄ lex ſeruitutis. Ex quo ptʒ ꝙ illud pactũ ⁊ fedus obſeruantie legis veteris nõ debebat durare niſi vſq ad paſſionẽ xp̄i ꝑ cui⁹ effuſionẽ illud pactũ erat finiendũ et abſoluendũ: q̄ q̄dẽ ſanguis xp̄i fuit figurat⁹ ꝑ illum ſanguinẽ quẽ moyſes aſperſit ſup pp̄lm ⁊ altare: vñ ſicut moyſes dixit. Hic eſt ſanguis federis qḋ pepigit dñs vobiſcũ ⁊c. Ita pariter xp̄s dixit. Hic eſt calix noui ⁊ eterni teſti myſteriũ fidei q̄ pro vobis effundet̄ in remiſſionẽ pctõꝝ. Matt. xxvi. i. hic eſt ſanguis me⁹ noui teſti figuratus ꝑ illũ ſanguinẽ federis quẽ moyſes effudit ſup altare ⁊ ſup pp̄lm in ve. teſt. in ſignũ federis ⁊ fidei mee paſſionis. Ex q̄b⁹ ptʒ ꝙ ſicut moyſes effudit illũ ſanguinẽ in ſignuʒ federis ⁊ in figuram paſſionis xp̄i futuri. ita xp̄s effudit ſanguinẽ in cruce ad verificãdũ illud ſignũ ⁊ figurã et ad cõplẽdũ ⁊ finiẽdũ pactũ. Et per ꝯñs tũc finiuit illa lex officiuʒ ⁊ curſum: ⁊ ꝑ ꝯñs tũc ceſſauit ab officio ſuo qꝛ tunc fuit pactũ vere confirmatum et finitũ per chriſtũ. Et ſic pʒ ꝙ argumentũ qḋ faciunt iudei ⁊ illa autoritas quã adducũt cõtra nos eſt manifeſte ꝯ eos: ⁊ deſtruit eorum perfidiã ⁊ oſtendit eos eſſe cecos.

Ad q̄rtũ duo ꝯſiderẽda i lege vete.

¶ Ad q̄rtum aũt cũ dicũt ꝙ illi legi nil põt addi. nec auferri ex dei precepto Deut. iiij. Reſpondetur ꝙ lex euangelica nihil addit: nec aufert a lege quantũ ad eſſentialia. Vñ dictũ eſt in ꝓlogo ꝙ duo ſunt ꝯſiderãda in lege veteri: nã q̄dam ſunt eſſentialia ſicut erat fides futuroꝝ myſterioꝝ xp̄i ⁊ eccl̄ie q̄ in lege erant figurata ⁊ q̄dã erant accidentalia ſicut erat mod⁹ colẽdi deũ ꝑ illa legalia q̄ erant ſigna et figura future veritatis. Vñ future veritates q̄ per xp̄m cõplete ſunt: erãt de eſſentia illoꝝ ſignoꝝ ⁊ figuraꝝ. Et ideo lex euãgelica ſeruat ỽitateʒ ſignificatã ꝑ illa legalia: qꝛ lex ꝑ moyſen data: ſed gr̄a et veritas per xp̄m facta eſt. Joã. i. ergo lex euãgelica auferẽdo legales cerimonias a lege moyſi nihil eſſentiale aufert poſtq̄ retinet et obſeruat ỽitatẽ ſignificatã ꝑ illa ſigna que erãt quedã accidẽtalia ipſi legi: quib⁹ ceſſantib⁹ non deſtruit̄: ſed conſtruit̄ lex poſtq̄ ſunt verificata per chriſtum: quia accidẽs poteſt adeſſe vel abeſſe ꝑter ſubiecti corruptionem. Et ſic ptʒ qḋ nullum eſſentiale aufertur a lege et iſto modo intellexit deus qñ dixit. Nõ addetis ad verbũ quod loquar vobis nec auferetis ab eo. i. non addetis: nec auferetis aliquod eſſentiale qḋ ſit de eſſentia legis: tunc

manifeſtū eſt ꝙ ꝟitas euāgelica eſt de eſſen
tia legis ſine q̄ nulla ps ſcripture ve.te.pōt
Not. vere itelligi:eo ꝙ eſt eiꝰ verꝫ ſignificatū.Nā
ſignificatū eſt de eſſentia ſigni:vt dictū eſt in
ꝓlogo tractatu tertio regula q̄nta:q2 ſignuꝫ
nō eſt gr̄a ſui:ſꝫ gr̄a ſignati:ad qḋ eſſentialr̄
ordinat̄.Ex q̄bꝰ pꝫ ꝙ iudei moderni ſunt cor
ruptores ꝛ trūcatores legis ꝛ latrones ꝛ ſa
crilegi:ꝛ totalr̄ faciūt ꝯ autoritatē quā ꝯ nos
adducūt:nā intelligēdo legē Moyſi pciſe ad
literā:ꝛ negādo ꝛ auferēdo ſignificatū ſpūa
le ꝛ ꝓpheticū de xp̄o futuro ꝛ ḋ eccl̄ia:mani
feſte auferūt illḋ qḋ eſt eſſentiale ꝛ p̄ncipale
in lege:q̄ tota fuit data in figurā futurorū et
in ſignū fidei ꝛ federis de xp̄o futuro:et in ſi
gnum myſterioruꝫ euangelicoꝝ:vt dictū:eſt
ergo auferendo veritatē euangelicaꝫ a lege
auferunt ꝓpriū ſignificatū ꝛ veritatem legis
q2 myſteria euāgelica nil aliḋ ſunt niſi veri
tates legis:q2 lex euangelica eſt ꝟitas legis
veteris.Naꝫ per myſteria xp̄i lex moyſi fuit
completa ꝛ ꝟificata:ergo iudei negādo xp̄m
ꝛ euangeliū : negant veritatē legis:ꝛ ꝑ cōſe
quens corrūpunt ꝛ laniāt: ꝛ truncant ꝛ mu
tilāt legē auferēdo principalem ꝛ eſſentialē
partem eius auferēdo ꝛ negando veritatem
ꝛ retinendo mendaciuꝫ.Nam poſtꝙ legalia
fuerunt ſemel mortua cū xp̄o:ꝛ non ſurrexe
rūt cū eo:ꝛ impleuerūt officiū ꝛ curſum ſuū:
Obiectio. iam non ſunt vera ſed falſa ſigna:eo ꝙ data
ſunt tantū in ſignū defuturo:q̄ oīa ſunt com
pleta.Sed cōtra hoc arguūt iudei.Uñ q2 di
ctū eſt ꝙ poſt aduētū ꝛ paſſionem xp̄i ſigna
legis manēt falſa:tūc arguūt iudei dicentes
Si lex Moyſi manet falſa:quare ergo vos
R̄ńſio xp̄iani legitis legeꝫ Moyſi in eccleſiis v̄ris?
Et q̄re xp̄s veſter allegauit Moyſen Joan
nis quinto dicens.Moyſes de me ſcripſit ꝛc.
Ad hoc r̄ndetur ꝙ nos non dicimus legem
Moyſi eſſe falſam:imo cōfitemur ipſam eſſe
veram ꝛ verificatam ꝑ xp̄m:ſed dicimus qḋ
Lex moyſi ꝯſiderat̄ triplr̄. poſt paſſionē ꝛ reſurrectionem xp̄i obſeruan
tia eius eſt falſa ꝛ mortifera q̄ ad cerimonia
lia.Uñ lex Moyſi pōt tripliciter cōſiderari.
Uno modo quātū ad ſcripturā in ſe:ꝛ quan
tum ad intētionē dei q̄ dedit illā.Scḋo quā
tū ad intellectū legis.Tertio quātū ad ob
ſeruātiā eiꝰ.Primo modo lex Moyſi eſt vera:
ꝛ iam verificata ꝑ xp̄m:nā deus dedit illam
legem i ſignū ꝑcipiēs vt illa legalia obſerua
rent̄ vſq3 quo eſſent impleta ꝑ xp̄m:ſed quia
hoc eſt iā cōpletū:ideo intētio dei ꝛ legis ꝛ fi
des patriarcharū ꝛ ꝓphetaꝝ manet ꝟa:et
ſpes eoꝝ cōpleta.Scḋo modo lege manēte
ꝟa intellectꝰ legis pōt eſſe verus aut falſus.
nā qñ iudei legūt ſcripturā legis ꝛ ꝓpheta
rum non intelligendo oīa illa eſſe impleta i
xp̄o:tūc intellectus eoꝝ eſt falſus:q2 eſt con
tra veritatē:q2 in rei veritate iam illa com
pleta ſunt:ſꝫ intellectꝰ catholicꝰ eſt verus q2
credit oīa ille eſſe iā cōpleta.Et iō dicit Au.
libro de vnico baptiſmo:ꝙ in eadē lege iudei Augu
fiūt mali male intelligēdo:ꝛ xp̄iani fiūt bo
ni bñ ꝛ ſpūalr̄ intelligēdo.Nā iudei intelli
gunt legē ad literā tātū abſq3 ſenſu ſpūali:ſꝫ
xp̄iani p̄ter ſenſuꝫ literalē itelligūt ꝛ credūt
illā literā quo ad ſenſum ſpūalē de xp̄o ꝛ ec
cleſia ꝛ credūt ꝛ affirmāt oīa illa ſigna eſſe
iam ꝯpleta ꝑ Chriſtū.Et iō i diuinis officiis
p̄mo legimus Moyſen ꝛ ꝓphetas:ad deno
tandū ꝙ oīa illa figurabant ꝛ prenuntiabāt
Chriſtū venturū:ſed poſtea legimus euan
gelium:ad denotandum ꝙ omnis ſcriptura
legis ꝛ ꝓphetarū fuit iā cōpleta ꝛ verificata
ꝑ Chriſtū in euangelio:ꝛ ſic primo legimus
ſignum:ꝛ poſtea legimus ſignatū ꝛ veritatē
illius ſigni.Et ſic patet qḋ iudei falſificant
ſcripturam legis et prophetarum negando
eius veritatem:ſed nos verificamus legem
ꝛ prophetas ſpiritualiter intelligendo .Et
ideo lꝫ ſcriptura legis ꝛ prophetarum ſit de
ſe vera ꝛ iam verificata:tñ eſt falſa ad intel
lectum quo iudei intelligunt illā.Itē non ſo
lū falſificāt legē dictis:ſed etiā falſis factis
in obſeruando legalia.Nam lꝫ obſeruantia
legaliū eſſet vera ante aduentum Chriſti eo
ꝙ figurabat aduentū xp̄i:tñ modo talis ob
ſeruātia eſt falſa:eo qḋ ſignificat ꝛ deſignat
futurū ꝙ iam eſt preteritū ꝛ completum per
Chriſtum.Et ſic illa obſeruantia legis q̄ añ
erat vera:modo eſt falſa:ꝛ tunc erat illis ſa
lubris ante aduētū Chriſti:ꝛ modo eſt mor
tifera.Uñ ponit exemplū Auguſtinus con
tra Fauſtū.Nam ſi detur medela purgatiua
vni infirmo:eſt ipſi ſalubris q2 purgat eum:
ſed ſi eadem medela det̄ ipſi poſt ſanitatem:
eſt ipſi nociua:ꝛ eū interficit.Ita pariter cir
cunciſio ꝛ ceterorum legalium obſeruantia
erāt vera ꝛ ſalubria ante aduentuꝫ Chriſti:
ſed modo ſunt falſa ꝛ nociua.Et ſic pꝫ ꝙ ſcri
ptura legis ꝛ ꝓphetarum eſt bona ꝛ vera no
bis:ſed obſeruantiā ꝛ intellectus iudeorum
eſt falſus.Unde nota qḋ opera legaliū erant
quedā ꝓteſtationes ꝛ ꝓfeſſiones Chriſti fu Quid erant
turi ꝛ future redēptionis:ꝛ ideo añ Chriſti
aduentum erant vere tales proteſtationes: o[pera] le
ꝛ talis ꝓfeſſio:ſed modo talis ꝓfeſſio ꝛ pro galiū.
teſtatio eſt falſa.q2 xp̄s iam venit:et redem
ptio iam facta eſt.Et ideo talis obſeruantia
modo dicit̄ falſa.Iteꝫ ſicut tunc opera legis
profitebantur Chriſtum venturum ita nunc
opera euangelica profitentur xp̄m veniſſe:
ideo opera euangelica ſunt vera:q2 eoruꝫ ꝑ
feſſio eſt vera:ita ergo pariter opera legis
modo ſunt falſa:q2 eoruꝫ ꝓfeſſio eſt falſa:q2
ꝓfitent̄ venturū:ꝛ futurum quod iam venit.
Et ſic talia opera falſificant legem:ꝛ ꝓphe
tas que quidem ſcriptura de ſe eſt vera.

Ueritur ſcḋo ſpecialiter de ſabbato legali vtrū debuerit ceſſare ꝑ aduētū xp̄i: ꝛ arguūt obſtinati iudei moderni ꝙ nō. Et p̄mo arguūt ſic. Nā p̄cepta moralia nūꝗ̄ debēt ceſſare: eo ꝙ ſūt de iure nature: ſꝫ p̄ceptū de ſabbato celebrādo ponit̄ inter p̄cepta moralia ſcripta i tabulis lapideis digito dei: vt pꝫ Exod. xx. ꝛ Deu. v. igit̄ eſt p̄ceptū morale: ꝛ ꝑ ꝯñs nūꝗ̄ debuit ceſſare. Scḋo hoc p̄ceptū īter cetera fuit magis repetitū. ꝛ iteratum ꝛ replicatū a deo et ſub pena ꝛ cōminatione mortis ꝛ ſub federe ſempiterno p̄ceptū vt pꝫ ꝑ diſcurſum legis ꝛ ꝓphetaꝝ: ꝛ maxīe Exo. xxxi. ꝛ xxxv. ḡ fuit de intentione dei ꝙ nūꝗ̄ ceſſaret ſꝫ firmiter ꝛ inuariabiliter celebraret̄. Itē tertio ſub eodē federe ſempiterno p̄cepit celebrari paſcha ꝛ pentecoſtē ꝛ feſtū tabernaculoꝝ: ꝛ alia feſta legalia. Leui. xxiii. ꝛ Numeri. xxix. Ergo nec etiā illa debēt ceſſare. Itē q̄rto deus p̄cēpit Deu. iiii. dicēs Nō addetis aliq̄d ad v̄bū qḋ loq̄r vobis: nec auferetis ab eo: ergo nullo mō eſt ſabbatū auferendū: nec dies dn̄ica eſt addenda. In oppoſitū eſt illḋ Eſa. lxvi. Non

Rn̄ſio erūt in memoria priora. Et erit mēſis ex mēſe: ꝛ ſabbatū ex ſabbato ꝛc. Rn̄ſio. In hac q̄ſne erūt tres articuli. Inquiret̄ eñ in p̄mo an p̄ceptū de ſabbato ſit mere morale? In. ii. videbit̄ qūo debuit ceſſare ꝑ aduentum Chriſti. In. iii. videbit̄ qūo ſola xp̄iana religio celebrat veꝝ ſabbatū: ꝛ rite ꝛ debito modo obſeruat illud cū ceteris feſtiuitatib⁹. Quātum aūt ad primū p̄io ſunt q̄rēde cāe ꝛ conditiones: ꝓpter q̄s ꝛ ſub q̄b⁹ de⁹ p̄cepit ſabbatū celebrari. Ex quib⁹ ꝓbabit̄ ꝙ ſabbati preceptū magis eſt cerimoniale ꝙ̄ morale. Uñ. viii. ſunt q̄renda de ſabbato. P̄rio q̄d eſt ſabbatū Secūdo quid fuit p̄ceptū. Tertio ꝓpter q̄d Quarto qñ. Quinto qūo fuit p̄ceptum obſeruari. Sexto quoties. Septimo ſub qua pena

A Octauo vſqꝫquo erat ſabbatū p̄ceptū obſer-

Quid uari. Quātū ad primū eſt dicendū ꝙ ſabbatū

ē ſab- idē eſt qḋ dies quietis. Sabat eñ hebraice

batū. idē eſt qḋ requies latine. Et ſic nō dicit diem in ſeptimana determinatā: q̄libet dies ſeptimane ad requiem ꝛ feſtiuitatē dedicata dicebat̄ ſabbatum in lege. hoc ꝓbat̄ Leui. xxiii. vbi dicit dn̄s Menſe ſeptimo p̄ia die menſis erit vobis ſabbatū memoriale clāgentib⁹ tubis: ꝛ vocabit̄ ſctm̄: oē op⁹ ſeruile non facietis in eo ꝛc. Itē decio die hui⁹ mēſis. vii. dies expliatiōis erit celeberrim⁹: ꝛ vocabit̄ ſctūs nihil ergo opis facietis in eo: legitimū ꝛ ſempiternū erit vobis: q: ſabbatū requietionis eſt. Die nono menſis ſeptimi a veſpa vſqꝫ ad veſperā celebrabitis ſabbata vr̄a. Item a die xv. menſis hui⁹. vii. erūt ferie tabernaculoꝝ: ꝛ ita die p̄io ꝛ octauo erit ſabbatum. i. reqes ꝛc. Ex q̄b⁹ v̄bis pꝫ ꝙ ſabbatū nihil aliud eſt niſi reqes. Scḋo ꝙ quodlibet illoꝝ feſtoꝝ dr̄ ſabbatū. Tertio ſeq̄t̄ ꝙ ſabbatū nō dr̄ aliquā diē determinatā in ſeptimana: q: q̄libet dies feſt⁹ dicebat̄ ſabbatū: ꝛ in q̄libet die ſeptimane poterat ſabbatū celebrari: ſm̄ ꝙ p̄ia dies mēſis vel decima vel q̄ntadecima poterat cadere in die lune vel martis ꝛc. ſm̄ ꝙ variant̄ mēſes ꝛ tp̄a ꝓut accidit. Nā ſi hoc anno p̄ia dies mēſis ē feria q̄nta. i alio anno erit feria tertia: ꝛ ſic ḋ ſingulis. Quarto ſeq̄t̄ qḋ nō eſt vnicū ſabbatū: ſed plura ſabbata: q: q̄libet illaꝝ feſtiuitatum dicebat̄ ſabbatum: poſtꝙ̄ erat dies q̄etis. Et iō multiplex erat ſabbatū vſuale: qḋ celebrabatur in ſeptimo die cuiuſlibet hebdomade: cetera aūt dicebantur ſabbata menſtrualia aut annualia: vt patebit.

B Sabbatū ad duo obſeruabatur.

¶ Quantū ad ſcḋm in q̄ q̄rit̄ ad q̄d p̄ceptum eſt ſabbatum obſeruari? dicēdū ꝙ ad duo. ſ. ad requiē hoīs ꝛ ad ſctificationem. Uñ duo p̄cipiebat deus. P̄rio vt hō ceſſaret ab oī ope ſeruili. Scḋo vt ſctificaret ſabbatum. ſ. opera ſctā in eo faceret. ſ. vt i illa die ſoli latrie deo exhibende intēderet ab oī opere alio ceſſando: vt pꝫ Exod. xx. ꝛ. xxi. Ex hoc ſequitur qḋ ſabbatum duo importat. ſ. ceſſationē ꝛ ſctificationem.

Sabbatū duo importat.

Iō ſabbatizare idē eſt ꝙ ceſſare ꝛ ſctificare. i. ceſſare ab opere ſeruili: ꝛ ſancta opa facere: ſed q: nemo pōt opa facere: nec diē ſctificare peccādo ꝛ male agēdo: iō neceſſe eſt pri⁹ a pctis abſtinere: ꝛ ab oī malo declinare. Et ſic vera ſanctificatio ſabbati: ꝛ verum ſabbatizare nil aliud eſt. niſi declinare ab oī malo ꝛ facer̄ bonū. ſ. opari iuſtitiā erga deū verā latriā exhibēdo ꝛ ſup oīa diligendo: ꝛ erga ꝓximum iuſte cōuerſando: ꝛ mutuum auxiliū rependendo. Et in hoc cōſiſtit vera ſanctificatio ſabbati. Ex q̄bus pꝫ ꝙ quilibet dies ꝛ quodlibet tp̄s ad diuinū cultum ꝛ opa mīe dedicatū dicit̄ verū ſabbatū: ꝛ per conſequens totū tp̄s gratie ꝛ legis euangelice eſt verū ſabbatū vt patebit.

Verū ſabbatizare q̄d ſit

C Quare de⁹ p̄cepit ſabbatū celebrari.

¶ Quantum ad tertiū dicendū eſt ꝙ deus ꝓpter duo p̄cecepit ſabbatū celebrari in die ſeptimo. ſ. ꝓpter duplicem memoriam ſcilꝫ propter memoriam creationis: q: i ſeptimo die ceſſauit deus: et quieuit ab oī opere quod patrarat: vt pꝫ in locis preallegatis: ꝛ in memoriam exitus iſrael ḋ egypto. Uñ dicit dn̄s Deu. v. Obſerua diē ſabbati ꝛc. Et memento ꝙ ſeruieris in egypto. Et dn̄s deus tuus eduxit te inde in manu forti ꝛ brachio extento. Idcirco p̄cepit tibi dn̄s vt obſerues diem ſabbati. Ex q̄bus v̄bis arguit̄ ꝙ in die ſabbati de ſero exiūt iſrl̄ de egypto. Iō p̄cepit deus ſabbatū obſeruari in die ſeptimo. Nā ſilia verba dixit deus. Exod. xx. vñ dicit̄. Sex diebus fecit celū ꝛ terram: ꝛ in ſeptimo die quieuit. Idcirco precepit tibi vt. vii. die obſerues ſabba-

tū. Et ſic pȝ ꝙ ꝑpter illā duplicē memoriam fuit ꝑceptū obſeruari. Scḋo fuit ꝑceptū propter ſignū ⁊ in ſignū. Vñ dr̄ Exo. xxxi. Videte vt ſabbatū meū cuſtodiatis: qꝛ ſignū ē inter me ⁊ vos in gn̄ationib⁹ vr̄is. Et ita cuſtodiant filij iſrl̄ ſabbatū: ⁊ celebrent illḋ i gn̄ationib⁹ ſuis pactū ē ſempiternū iter me ⁊ filios iſrl̄. ſignūq; ꝑpetuū ⁊c. Itē Ezechi. xx. Dedi eis ſabbata mea vt eēnt eis i ſignū ⁊c. Ex qb⁹ pȝ ꝙ ſabbatū nō fuit ꝑceptū ſimpliciter pp ſe: ſȝ i ſignū ⁊ pactū. Et ſic datū fuit i q̄druplex ſignū: vt dictū eſt de circūciſione in q̄ōne ꝑcedēti.

Sabbatuꝫ fuit datuꝫ in q̄druplex ſignū

Nā primo datū fuit ꝑceptum ſabbati i ſignū diſtictiuū: vt p talē religionē ille ppl̄s diſtingueret a pplo gētili: ⁊ a quolibet alio īfideli. Scḋo i ſignū figuratiuū alicui⁹ future q̄etis: ꝗ̄ tali die xp̄s debat iacere in ſepulcro p totā diē. Tertio i ſignum ſeruitutis ⁊ tributi. Quarto i ſignū federꝫ et fidei xp̄i futuri: vt magis patebit. Et ſic pȝ ꝙ de⁹ ꝑcepit ſabbatū obſeruari pp ſupradictā duplicē memoriā. ſ. creatiōis ⁊ exit⁹ iſrl̄ de egypto: ⁊ ꝑpter q̄druplex ſignū ſupradictū.

Quare fuit ſabbatuꝫ ꝑceptum

¶ Quātū ad quartū eſt dicēdū ⁊ valde notādū ꝙ nō ſolū ſabbatū vſuale: ſed etiam oīa alia ſabbata annualia deus ꝑcepit celebrari in fine ſp̄ alicui⁹ ſeptanarij. Nā ſabbatū vſuale ꝑcepit celebrari in ſeptio die cuiuſlibet hebdomade: vt pȝ Exo. xx. ⁊ xxxi. ſȝ feſtū nouarū frugū. i. pētecoſtes precepit celebrari i fine ſeptime hebdomade poſt paſcha vt pȝ Leui. xxiij. ⁊ Nu͂. xxix. Et feſtū tubarū ⁊ expiatiōis: ⁊ tabernaculoꝝ ꝑcepit celebrari i ſeptimo mēſe: vt pȝ ibidē: ⁊ ſabbatum terre ꝑcepit celebrari in ſeptio āno: vt patet Leuit. xxv. iubileū ꝑcepit cebrari in fine ſeptime ſeptimane. ānoꝝ q̄ dr̄ ann⁹ q̄nquageſim⁹ ⁊ ſabbatū gn̄alis remiſſiōis: vt pȝ ibidē. Ex qb⁹ pȝ ꝙ oīa ſabbata legalia ꝑcepit de⁹ celebrari i fine alicui⁹ ſeptenarij: ꝙ non factū ē ſine magno myſterio. Nā dictū eſt qḋ oīa ſabbata dedit de⁹ in ſignū figuratiuū et in ſignū fidei ⁊ federis: ꝗ̄ figurabāt aliquā req̄ē in aliq̄ ſeptenario futuro: ſȝ ſeptenariū futurū qḋ ille ppl̄s expectabat erat totū tp̄s meſſie: ꝗ̄ ſeq̄t qḋ oīa illa ſabbata ſignificabāt aliquā req̄eꝫ in tp̄e xp̄i meſſie in lege ꝓmiſſi. Maior pȝ. Nā poſtq̄ ſabbatū nil aliḋ ē niſi req̄es ⁊ datū ad ſctificationē: ⁊ nō pp ſe datū: ſȝ pp aliqḋ ſignū figuratiuū: ⁊ ſemꝑ fuit ꝑceptū i aliq̄ ſeptenario: ꝗ̄ ſequit qḋ figurabat aliquā req̄eꝫ futurā i aliq̄ futuro ſeptenario. Minor aūt pbat. Nā ſm oēs hebreos tot⁹ diſcurſus mūdi diuidit in ſeptem dies ſiue ſtat⁹ ⁊ etates vñ p̄ria dies ſiue dies etas fuit ab adā vſq; ad diluuiū quē vocant diē p̄mi mūdi. Scḋa dies fuit a diluuio vſq; ad abraā quē vocāt diē ſcḋi mūdi i q̄ hō ābulabat i lege nature cū aliqbus ſacrificijs: ⁊

mūdi diſcurſus in ſeptē

magie cū oblatione panis ⁊ vini: i qua etate fuit melchiſedech ſacerdos dei excelſi: q̄ obtulit panē ⁊ vinū ꝓ abraā. Gen. xiiij. Et ſic credit ꝙ ille fuit rit⁹ latrie in etate. Tertia dies fuit ab abraā vſq; ad exitū iſrl̄ḋ egypto quē vocāt diē circūciſiōis eo ꝙ hō ambulabat p circūciſionē cuꝫ lege nature. Quarta dies fuit ab exitu egypti vſq; ad ſalomonē q̄ edificauit p̄mū tēpl͂ quē vocāt diē tabernaculi. eo ꝙ p totā illā etatē ille ppl̄s fuiebat ⁊ exhibebat deo latriā i tabernaculo: vt pȝ p totū diſcurſum libri iudicū: ⁊. ſ. ⁊. ij. libri Regū. Quinta dies fuit a cōſtructiōe p̄mi tēpli vſq; ad ſcḋm edificatū p zorobabel: queꝫ diē iudei appellāt diē ⁊ tp̄s p̄mi tēpli. Sexta tandē dies fuit totū tp̄s a relaxatione captiuitatis babylonice vſq; ad deſtructionē ſcḋi tēpli factā per Titū: qḋ appellāt tp̄s ⁊ diem ſcḋi tēpli Septimā diē mūdi appellāt totuꝫ tp̄s p⁹ ḋſtructionē ſcḋi tēpli vſq; ad finē mūdi: quē appellāt diē ⁊ tēp⁹ meſſie. vñ ꝙ q̄libet eoꝝ ſeptenarioꝝ ſignificaret ſeptimaꝫ etatē mūdi ⁊ tp̄us xp̄i i q̄ erat futura gn̄alis remiſſio pctī: ⁊ gn̄alis q̄es oñdit btūs Ambro. in hymno pētec. dicēs. Solēnis vrgebat dies q̄ myſtico ſeptēplici: orbis volut⁹ ſepties: ſignat btā tp̄a ⁊c. Itē infra. Patrata ſunt hec myſtice paſcha pacta tp̄e: ſacro dierum nūero: q̄ lege fit remiſſio ⁊c. Ex qb⁹ pȝ ꝙ ſeptenari⁹ hebdomadarū dieꝝ a paſcha vſq; ad pēt. ⁊ ſeptenari⁹ hebdomadarū annoꝝ q̄ dicebat iubile⁹: ſignificabat tp̄s xp̄i in ſeptima etate mūdi. Et p ꝯñs ſic erit dōm de ceteris ſeptenarijs ſupdictis. Et ſic pȝ ꝙ totū tp̄s meſſie vſq; ad finē ſcḋi tēpli dr̄ ſeptia etas: ⁊ ſeptim⁹ dies mūdi. Ex q̄ ſeq̄t ꝙ ſabbatū vſuale qḋ de⁹ ꝑcepit celebrari in ſeptimo die figurabat requiē futurā i ſeptio die mūdi. ſ. quāſr hō debebat ceſſare ab opib⁹ ⁊ iugo legis: ⁊ ab oī ope ſeruili pctī p totum tp̄s meſſie. qḋ eſt ſabbatū mūdi figuratum p ſabbatū legale: de quo tp̄e locuti ſunt ꝓphete: in q̄ tp̄e erāt declarāda oīa ſecreta et enigmata legis: vt ait rabbi ſalo. ſup zachariā: q̄ꝝ cerimōialiū itelligētia nō pōt declarari niſi p regē meſſiā vt dicunt hebrei. Unde dicunt ꝙ null⁹ dȝ p̄ſumere talia ſecreta velle detegere: qꝛ hoc ptinet ad ſolū meſſiā in ſuo aduētu. Que quidē ſecreta cerimoniarū vocāt Ticu. i. ſilētiū reliquēdū declarādo ꝓ rege meſſia. Ex q̄ pȝ ꝙ oīa illa ſabbata figurabāt ⁊ ſignificabāt futurā requiē in ſeptimo die mūdi: qḋ eſt tp̄s meſſie. Sȝ ſabbatū vſuale vltra ħ figurabat futurā requieꝫ xp̄i in ſepulcro die ſabbati: in quo xp̄us iacuit p totā diē ſabbati. Et ſic pȝ quare de⁹ ꝑcepit ſabbatū vſuale celebrari in die ſeptimo. ⁊ q̄re omnia alia ſabbata vſualia precepit celebrari ſemper in fine alicuius ſeptanarij: qꝛ

dies ſeu etates.

Amb.

ſabbatū figurabat futuraꝫ req̄eꝫ

ola ſignificabant futurā requieꝫ in ſeptima etate mūdi.ſ.in tpe regis meſſie:in q̄ oia legalia debebant ceſſare:vt magis patebit.

Sabbatuꝫ ſic celebrādum.

¶ Quātū ad q̄ntū cū q̄rit̃ quō p̄cepit deus ſabbatū celebrandū ꝛ ſctificādū? R̄ndet̃ q̄d de⁹ p̄mo p̄cepit ꝙ hō nullū op⁹ ſeruile faceret in eo:ꝛ ꝙ null⁹ accēderet ignē i ſuis habitaculis p̄ totā diē a veſpa vſqꝫ ad veſperā. Exo.xxxv. Per q̄d figurabat̃ ꝙ xp̄s ſol iuſtitie ꝛ lumē mūdi debebat iacere in ſepulcro mortu⁹ ꝛ extinct⁹ ibi clauſus ꝛ ſigillat⁹. Et iō eſt q̄dā ſecta iudeoꝝ q̄ dicant̃ charraiꝫ in grecia ꝛ in p̄tib⁹ orietalib⁹: qui p̄ totaꝫ diem ſabbati a veſpa vſqꝫ ad veſperā nullū lumē accēdūt:nec h̄nt in tota domo ſua:ſꝫ p̄ totuꝫ illud tp̄s manent in tenebris in vno angulo dom⁹. Ũn dicūt ꝙ iſti iudei q̄ habitant inter nos latinos:ſunt p̄uaricatores legis: eo q̄d ꝯ p̄ceptū dn̄i h̄nt lumē in domib⁹ ſuis in die ſabbati. Ex q̄ p꞉ ꝙ illi magis p̄prie ſeruant ſabbatū q̄ ad figurā ꝛ ad literā q̄ iſti:vt magis inferi⁹ patebit. Scd̄o de⁹ p̄cipiebat ſanctificari diē ſabbati offerendo ſpāliter certa ſacrificia:vt p꞉ p̄ totū leuiticū:q̄ oia ſignificabant vnū ſolū ſacrificiū mediatoris:q̄d in cruce imolatū eſt vt inq̄t Aug. ꝯ aduerſariū legis ꝛ p̄phaꝝ.

Q̄re de⁹ totiens replicat h̄ p̄ceptum

¶ Ad ſextū aūt cū q̄rit̃ q̄re de⁹ totiens iterauit ꝛ repetiuit ꝛ replicauit h̄ p̄ceptū magis q̄ alia p̄ totū diſcurſuꝫ legis? R̄ndet̃ ꝙ q꞉ ſabbatū p̄ceptū fuit vno mō in mēoriā creatiōis:vbi memorat̃ fides vnius dei creatoris:p̄ quā fidē ille pp̄ls dicebatur ſpecial̃r pp̄ls dei celi ꝛ diſtiguebat̃ ab oīb⁹ aliis natiōib⁹: eo ꝙ alie natiōes adorabant plures deos:ꝛ putabāt mūdū eē ab eterno. Iō de⁹ voluit vt ſabbatum celebraret̃ q̄libet die ſeptimo ſemel in ſeptimana:vt in illo populo firmaret̃ mēoria ꝛ fides vni⁹ dei creatoris. Et ſic voluit repetere m̄ltoties h̄ p̄ceptū ne obliuiſcerent̃ fidē vni⁹ dei creatoris. Et iō dicit memēto vt diē ſabbati ſanctifices q.d. ne obliuiſcaris fidē vni⁹ dei creatoris. ꝛ ne declines ad idola ſicut cetere nationes. Et iō voluit de⁹. ꝙ in die ſabbati legeret̃ lex ꝛ fierēt plura ſacrificia in tabernaculo ꝛ tēplo:vt ꝯmemoraret̃ ꝛ firmaret̃ fides vni⁹ dei: eo ꝙ obſeruātia hui⁹ p̄cepti magis ducebat eos in memoriā ꝛ fidē vni⁹ dei creatoris oīū rerū ꝛ eſt cā quare de⁹ magis p̄cepit ꝛ dedit h̄ p̄ceptū ſub cōminatiōe mortis q̄ alia p̄cepta: eo ꝙ negligēdo hoc p̄ceptū fuiſſent obliti fidē vni⁹ dei:ꝛ declinaſſent ad idola cuꝫ ceteris nationib⁹. Et ideo p̄cepit ilico lapidib⁹ obrui illū q̄ collegit ligna in die ſabbati. Num.xv. Et p̄ hoc r̄ndet̃ ad vnicū q̄ſitum cū querit̃. Uſqꝫquo erat ſeruādū illd̄ ſabbatū dicendū ꝙ hoc precepit deus ſub federe ſempiterno. Exo.xxxi. Sꝫ iā dictū ē in q̄one p̄cedenti:quō data fuit circūciſio ꝛ tota lex ſub federe ſempiterno in ſignū fidei xp̄i futuri. Et ideo ſempiternitas ſigni erat duratura vſqꝫ ad veritatē ſui ſignificati: q꞉ eternū idē eſt ꝙ ſil̓ p̄ totā aliquā etatē. Iō ſabbatū quo ad ſignū fuit eternū cuꝫ tota lege ſil̓ cū illa etate:ſed q̄ ad ſuū ſignificatū ē eternū p̄ totū ſabbatū ꝛ tp̄s meſſie:vt poſtea dicet̃. Et ſic patēt decē ꝯditiones ꝛ cauſe: propter q̄s de⁹ p̄cepit ſabbatū obſeruari.

Cāe ꝓp̄ q̄s de⁹ p̄cepit ſabbatū obſuari. ſ.ꝯcl̄o.

Quarū p̄ma fuit ad requiē hoīs ꝛ ſctificationē:ꝛ ad latriā deo exhibēdā. Scd̄a in memoriam creatiōis ꝛ exit⁹:iſrael de egypto. Tertia in ſignū diſtictiuū. Quarta i ſignū figuratiuū. Quinta in ſignum federis ꝛ fidei. Sexta ſub tali reqe:ne accēderet̃ lumen in domo. Septima vt in die ſabbati fierēt lautiora holocauſta ꝛ ſacrificia. Octaua fuit p̄ceptū cum m̄ltiplici repetitiōe. Nona ſub pena mortꝫ. Decima ſub federe ſempiterno pp̄ cās p̄dictas. ¶ His habitis ponit̃ p̄ma ꝯcl̄o.ſ.ꝙ p̄ceptū de ſabbato celebrādo eſt partiꝫ morale pp̄ p̄mā ꝯditionē.p̄bat̃. Nā p̄io ſabbatū fuit p̄ceptū ad requiē hoīs ꝛ ſctificationem dei.ſ.vt hō ceſſaret ab oī negotio mūdano: vt facili⁹ poſſet deo ſeruire ꝛ latriā exhibere:ſed h̄ p̄tinet ad iuſtitiaꝫ. Nā de iure nature debet̃ deo latria ſeruit⁹:nā iuſtū eſt vt ipſi a nobis fuiat̃:ꝛ ipſi exhibeam⁹ latriā ſuitutē.ſ.adorationē ſub rōne ſumme maieſtatis ꝛ dn̄ij:ꝛ oblationē rōne ꝯſeruatiōis ꝛ p̄uidētie:ꝛ hymnū:ꝛ laudē rōne bonitatis ꝛ bn̄ficioꝝ oīm ab eo receptoꝝ. Et hoc dictat ipſa iuſtitia moralis. Et iō latria eſt ꝺ iure nature ꝛ morali apud oēs nationes:lꝫ mod⁹ exhibēdi iſtā latriā ſit diuerſus:q꞉ h̄ p̄tinet ad verā fidē ꝛ v̄tutes theologicas:q̄ credit verum obiectū circa q̄d ordinat verū modū ſꝫ p̄cepta diuine legis. Sꝫ v̄l̄r loq̄ndo hoc p̄ceptū eſt morale:eo mō quo dictū eſt. Et ideo vt ſic non ſibi determinat magis vnā diē q̄ aliā ſꝫ opꝫ vt aliq̄ dies i ſeptimana ad hmōi ſctificationē ꝛ latriā ſit deo dedicata. Et vt ſic h̄ p̄ceptū eſt ſtabile ꝛ eternū:vt patebit.

2ª con cl̄o. p̄ceptū d celebrādo ſabbatū eſt cerimoniale.

¶ Scd̄a ꝯcl̄o q̄d preceptū de ſabbato celebrādo magis eſt cerimoniale q̄ morale: probat̃. Nam hoc preceptū datū eſt cū decē cōditionib⁹:lꝫ ſꝫm oēs alias ꝯditiones preter p̄mā eſt cerimoniale:q꞉ oēs ille conditiōes ſunt cerimoniales:ꝛ pertinent ad cerimonias:igitur eſt magis cerimoniale q̄ morale: q꞉ tantū eſt morale p̄ primā cōditionē.ſ.inquātū datū eſt ad requiē hoīs ꝛ ſctificationē dei:vt dictū eſt. Sꝫ hoc p̄bat̃ per ſingula. Nā primo eſt morale inquātū fuit datuꝫ in memoriā creationis:eo ꝙ illa creatio mūdi materialis fuit figura recreationis ꝛ redēptiōis generis humani. Nā ſicut ſex diebus creauit deus celū ꝛ terrā:ꝛ in ſeptimo reqeuit ab omni ope quod patrarat:ita pariter

xp̄s incipiēs a die dñico q̄ intrauit hiꝛlꝫ ꝑ ſex
dies opatꝰ ē nr̄az redēptionē:qꝛ feria ſecūda
ꝛ tertia diſputauit cū ſcribꝫ ꝛ phariſeis in tē
plo.vñ ꝯceperunt odiū ꝯ eū:ꝛ feria q̄rta fuit
vēditꝰ:ꝛ feria.v.fuit captꝰ:ꝛ feria.vj.fuit cru
cifixꝰ ꝛ i die.vij.ꝑ totā diē q̄euit moꝛtuꝰ in ſe
pulchꝛo.vñ totꝰ iſte diſcurſꝰ nr̄e redēptiōis
fuit figuratꝰ ꝑ illū ſeptenariū creatiōis:in cu
ius figura deus p̄cepit ſabbatū celebꝛari.Et
ſic pꝫ q̄ q̄ ad illā memoꝛiā creatiōis eſt ceri-
moniale:eo q̄ illa creatio fuit ſignū ꝛ figura
nr̄e redēptiōis.Itē fuit p̄ceptū in memoꝛiaz
exitꝰ iſrael de egypto:eo q̄ ille figurabat exi
tū ſctōꝝ patrū de limbo iferni:vñ ſicut i illa
nocte egyptꝰ fuit expoliata:ꝛ iſrl' liberatꝰ ꝛc.
ꝑ h̄ figurabat̄ q̄ i tali nocte ſequēti ſabbatū
xp̄s debebat iſernū expoliare:ꝛ fideles ve.
te.de iferno liberare:q̄ ipletū fuit i nocte re
ſurrectiōis.Et iō i ciꝰ figurā p̄cepit ſabbatū
obſeruari:vt p̄allegatū eſt Deu.v:Itē hoc
p̄ceptū fuit mere cerimoniale inq̄tū datū eſt
in ſignū diſtictiuū ꝛ figuratiuū:aut in ſignū
federis ꝛ fidei:qꝛ vt ſic nō fuit p̄ceptum gr̄a
ſui:ſed gr̄a ſignificati futuri inq̄tū figurabat
futurā q̄etē xp̄i in ſepulchꝛo.ſ.q̄ ꝑ totā noctē
ſabbati debebat iacere ꝛ quieſcere moꝛtuus
in ſepulchꝛo:aut inq̄tū figurabat ſabbatum
mundi in ſeptima etate.Itē fuit cerimoniale
inquātū fuit p̄ceptū obſeruari in die ſeptimo
determinate:eo q̄d ſignificabat qual'r i ſepti
mo die mūdi.ſ.in ſeptimo ſeculo.ꝛ in tp̄e meſ
ſie oīa cerimonialia debebāt ceſſare:ꝛ oīs vi
ſio ꝛ ꝓphetia erat finiēda:ꝛ pctm̄ ꝛ iniq̄tas
dēbat finē accipere.Dan̄.ix.ꝛ ꝑ eadē rōnem
oīa feſta annalia erant cerimōialia:eo q̄ oīa
data ſunt ꝛ p̄cepta celebꝛari in fine alicuius
ſeptenarij:eo q̄ figurabāt requiē ꝛ myſteriū
in ſeptima etate mundi tp̄e xp̄i.Nam feſtum
pēte.q̄d fuit p̄ceptū celebꝛari i fine ſeptime
hebdomede a paſcha in memoꝛia datiōis le
gis que data fuit in monte ſinai in ſignis et
nube ignis figurabat q̄ q̄nq̄geſimo die poſt
reſurrectionē xp̄s mittere debebat ſpm̄ ſctm̄
i diſcipl'os i ſignis igneis ꝛ illuſtrare ap̄l'os
ꝛ dare eis dona grāꝝ ad intelligēdā veritatē
legis ꝛ ꝓphetaꝝ:ꝛ ita pariter i menſe ſepti-
mo p̄cepit illa tria feſta celebꝛari:ꝓut figu-
rabant qual'r in ſeptī'o die.ſ.in tp̄e xp̄i debe-
bat fieri gn̄alis expiatio ꝛ purgatio ꝛ redem
ptio per xp̄m:et qualiter debebamꝰ quieſce-
re in tebernaculis iſtius eccleſie per grām ꝛ
in futura eccl'ia ꝑ gl'iā.Et ſic pꝫ q̄ totum tp̄s
gr̄e ex quo xp̄s reſurrexit:dicit̄ ſabbatū mun
di in quo quieſcimꝰ ab operibꝰ legis cerimo
nialibꝰ.Et d̄r ſeptimꝰ menſis mūdi in quo ce
lebramꝰ illa tria feſta quo ad verū ſignifica-
tū.Et d̄r etiā annus remiſſionis ꝛ indulgētie
ꝛ libertatis:vt pꝫ Eſaie.lxj.ꝛ patebit infra.
Itē hoc p̄ceptum fuit cerimoniale rōne mo-

totuz tp̄s gr̄e d̄r ſabbatū mūdi.

di colēdi.Nā deꝰ p̄cepit Exo.xxxv.q̄ nullus
haberet nec accēderet ignē in habitaculis
ſuis ꝑ totā diē ſabbati:ſꝫ hoc myſteriū nō po
tuit eſſe gr̄a ſui nec alicuꝰ rei p̄terite ergo ſi
ebat i ſignū alicuꝰ rei future:ſicut eciā iudei
ꝯcedūt:qꝛ ſigābat q̄ oīa illa myſteria ſecre-
ta.q̄ ticu.i.ſilētiū appelant iudei:erāt detegē
da i tp̄e meſſie.Et iō figurabat̄ q̄liter xp̄s lu
mē mūdi debebat iacere extinctꝰ ꝛ moꝛtuꝰ ꝛ
abſcōſus i ſepulchꝛo ꝑ totū diē ſabbati.Et ſic
pꝫ q̄ erat p̄ceptū cerimoniale.Nā omnia il-
la dñr ab eis cerimonialia de q̄bꝰ nō p̄nt red
dere ratiōnē:ſꝫ ſunt relinquenda ꝑ tp̄e meſ-
ſie declarāda.¶ Tertia ꝯcl'o:q̄ p̄ceptum de
ſabbato celebꝛādo partim eſt iudiciale.ꝓbat̄
Nā illa p̄cepta ſunt iudicialia apud eos que
obligāt ad penam trāſgreſſoꝛes:ꝛ maxime q̄
fuerunt data ſub comminatione moꝛtis:ſed
preceptum ſabbati fuit datum ſub commina
tione moꝛtis.Exod.xxxj.et.xxxv.ergo ſequi-
tur q̄ eſt partim iudiciale.Vñ hec eſt etiam
cauſa quare deꝰ toties replicauit et repetiit
hoc p̄ceptum oſtendens ipſum eſſe iudiciale
iō precepit lapidari colligentē ligna in ſab-
bato.Numeri.xv.Ex quibus omnibus patet
q̄ p̄ceptuz ſabbati non eſt mere moꝛale:nec
etiā mere cerimōiale:nec mere iudiciale:ſꝫ
partim eſt moꝛale:ꝛ ꝑtim cerimoniale:ꝛ ꝑtiꝫ
iudiciale:iō in quātū eſt moꝛale:ponit̄ iter p̄
cepta moꝛalia.Exod.xx.ꝛ Deu.v.ſꝫ inq̄tum
eſt iudiciale:ponit̄ inter p̄cepta iudicialia.
Exodi.xxiij.Sꝫ inquātum eſt magis cerimo-
niale:ꝛ ſignificatiuū de futuro:ponit̄ iter ce
rimonialia in omnibꝰ aliis locis:vt pꝫ ꝑ to-
tū diſcurſum legis ꝛ ꝓphetaꝝ:ꝛ hoc de p̄mo
articulo.Quantū ad ſecūdum articulum po
nit̄ pꝛima ꝯcluſio ſcꝫ q̄ adueniente xp̄o pu-
ta paſcꝫ reſurrexit xp̄s debuit ceſſare prece-
ptum de celebꝛādo ſabbato pꝛobatur.Nam
illud p̄ceptū fuit cerimoniale:ḡ debuit ceſſa
re in aduentu xp̄i.Antecedēs pꝫ per ea q̄ di
cta ſunt in pꝛimo articulo.Cōſequētia etiaz
pꝫ.Nā dictū eſt ꝑ iudeos q̄ ſecreta cerimo-
niarum nō ſunt detegēda vſq3 ad tp̄s meſſie
qui omnia enigmata ꝛ ſecreta legis debet de
clarare.Sed oīa illa ſigna ꝛ enigmata fuert
in xp̄o cōpleta:ꝛ per ipſum declarata:igit̄ ad
ueniente xp̄o omnia debuerunt ceſſare.Itez
ꝓbat̄ idē.Nam adueniente veritate et vero
ſignificato debent ſigna ceſſare:ſed ſabbatū
fuit p̄ceptum in multiplex ſignū:vt ꝓbatum
eſt in pꝛimo articulo:ergo adueniente v̄itā-
te ꝛ ſignificato illoꝝ ſignoꝝ debet ſabbatū
ceſſare:ſed xp̄s compleuit in ſe omnes veri-
tates ſignificatas per ſabbatum ꝛ per ſigna
ſua:ergo ſabbatum ceſſare debuit:imo ceſſa
uit in aduentu xp̄i:poſtq̄ in chꝛiſto oīa ſigna
fuerunt impleta.Sed pꝛobatur ꝑ ſingula ea
dē ꝯcl'o.Ad cuiꝰ intellectum eſt pꝛimo notan

3.ꝯcl'. p̄ceptum d̄ celebꝛādo ſabbatū iudiciale.

p̄ceptū d̄ celebꝛādo ſabbatū ceſſare d̄buit ꝛc.

dum ſm Aug. in p̱mo de doctrina xp̄iana ⁊ ꝯ fauſtū ꝙ iſta dria eſt inter rē ⁊ ſignū. Nā res eſt grā ſui ſ3 ſignū nō eſt gratia ſui ſ3 grā veritatis rei ꝑ ip̄3 ſignū ſignificate: ⁊ figurate. S3 qꝛ lex verꝰ non fuit data abſolute in rē: ſed in ſignum: ideo non fuit data gratia ſui: ſ3 grā rei ⁊ veritatis ꝑ ipſam ſignificate. ¶ Sed eſt vlterius aduertendum qđ licet omnia ſigna ſignificēt aliquā rem ⁊ veritatē: tamē nō oīa ſigna ſignificant eodem modo ſuam veritatem. Nā quedam ſignificant ſuam veritate3 de preſenti tm̄: ſicut circulus an̄ tabernā ſignificat vinum de pn̄ti. Quedam autē ſigna ſignificant ſuā veritatē tm̄ de futuro ⁊ de lōge. Exēpli gratia. Na3 in littoribus marinis in turribus altis ponūtur ſpeculatores: q̄ vidētes a longe naues aut galeas venire ꝑ mare: ilico eleuāt ſignū nauis a longe veniētis. Et ſic cognoſcūt ciues ciuitatis: ⁊ expectant nauē ventura3: ſed poſtq̄ nauis applicat ad portum: ilico ſpeculator remouet ſignum: qꝛ aliter ſignum eſſet falſu3 ⁊ fruſtra: quia illud ſignū ita eſt de futuro ꝙ non de p̄ſenti: aliter deciperet aſpectātes. Et talis mos ſeruatur in ciuitate barchinonēſi: q̄ eſt ſita iuxta montē Jouis: in vertice cuiꝰ eſt turris: vbi continue ſpeculator circūſpicit ⁊ ſpeculat a longe naues veniētes: ⁊ facit ſigna ſupradicta. Et idē mos ſeruat i ciuitate maioricaꝝ: ⁊ pluribus alijs locis marinis. Jtē iſte modus ſeruabat Rome in calēdis p̄nūciādis. Nam rome in q̄libet mēſe fiebāt nūdine diuerſarum merciū. Et q̄libet nūdine habebāt ſua diſtincta p̄uilegia. Jō nūdine future p̄nunciabant ꝑ. x. ⁊ vij. dies an̄ p̄ncipiū mēſis vocādo mercatores ad nūdinas: ⁊ p̄nunciando p̄uilegia nūdinaꝝ illiꝰ mēſis. Et ſic p̄co exibat in foꝝ: ⁊ cū tuba clamabat dns. Calo calo: vñ q̄ties clamabat Calo: tot dies remanebāt vſq3 ad p̄ncipiū mēſis. in quo nūdine inchoabāt. Et ſic ꝑ illos. xvij. dies ſp ille p̄co ꝓcedebat diminuēdo dies vſq3 ad p̄ncipiū mēſis i q̄ iam incipiebāt nūdine. Et exinde p̄co iā nō āpliꝰ clamabat calo: nec calēdas: ſ3 clamabat nonas: nonas. q. d. iā venerīt nūdine. ⁊ ceſſabāt calēde: eo ꝙ erāt ſigna tm̄ de futuro: ſ3 none erāt tm̄ de pn̄ti. Jta ḡ pariter eſt dicēdum de lege vete. ⁊ euāgelica. Nā ſacra ⁊ ſacrificia: et oīa cerimonialia legis vete. erant ſigna tm̄ de futuro: ⁊ nō de pn̄ti. Jō patriarche ⁊ prophete ⁊ tota lex ſignificabat xp̄m de futuro: qui oīa illa ſigna debebat v̄ificare: ſicut illud ſignū ſpeculatoris ſignificabat nauē de longe veniētē. Et ſicut ille p̄co romanus clamabat ⁊ p̄nūciabat nūdinas futuras in mēſe ſequēti: ita lex ⁊ pphete clamabāt ⁊ p̄nūciabāt xp̄m vētuꝝ in tp̄e grē ⁊ in ſclo ⁊ mēſe grē. Et iō ſicut applicāte naui ad portum ſpeculator deliat ⁊ remouet ſignū: ita p̄iter veniēte xp̄o

Dria int rē ⁊ ſignu3.

Signa q̄uo ſignificant ſuā v̄itatē.

Not. de nūdinis.

in carnē ⁊ ad paſſionē ⁊ reſurrectionē ceſſarūt oīa ſigna ⁊ cerimonialia legis: q̄ xp̄3 vēturā figurabāt. Et ſicut veniēte p̄ncipio mēſis i q̄ ichoabāt nūdine: iō p̄co āpliꝰ nec clamabat nec p̄nūtiabat calēdas: ſ3 clamabat nonas: nonas. i. iā venerīt nūdie: ita p̄iter aduenīēte xp̄o ceſſauerūt clamare lex ⁊ pphete q̄ ſolu3 clamabāt ⁊ figurabāt xp̄m futuꝝ: ſ3 tūc clamauit ⁊ icepit clamare euāge. ānūciādo xp̄3 veniſſe. ⁊ ſic ē do3 ꝙ lex ⁊ pphete nō erāt ſigna de pn̄ti: ſicut circulꝰ an̄ tabernā: ſ3 erāt ſigna tm̄ d̄ futuro: ſic ſigna ſpeculatoꝝ ⁊ ſic clamor calēdaꝝ. ⁊ iō aduenīēte xp̄o ceſſauerāt oīa cerimonialia ⁊ lex ⁊ pphete: ⁊ iō Daniel fuit ſic p̄co rōanꝰ nā ſic ille p̄nūciabat nūdias ꝑ. xvij. dies an̄: ita Daniel p̄nūciauit aduētū xp̄i dicēs ꝑ. lxij. hebdomadas occidet xp̄s ⁊c. ⁊ qꝛ i aduētu ⁊ morte xp̄i debat ceſſare lex ⁊ pphe: iō dt Daniel ꝙ tūc ceſſabit oīs viſio ⁊ pphia vt finis accipiat pctm̄ ⁊c. Et qꝛ tota lex debat ceſſare. iō ſubdit. Ceſſabit hoſtia ⁊ ſacrificiū i tēplo ⁊c. Ex ſupdict3 p3 q̄ō cerimonialia erāt ſigna nō de pn̄ti ſ3 de futuro. ⁊ iō debuerīt ceſſare aduenīēte xp̄o inq̄tū erāt ſigna eiꝰ de futuro. ¶ Pro cuiꝰ d̄claratiōe pōit pria ꝯclo ꝙ ſabbatū aliq̄n d̄buit ceſſare. pbat nā ſabb3 datū fuit in ſignū future v̄itat3 ⁊ nō grā ſui: ḡ aduenīēte v̄itate debat ceſſare: qꝛ poſtq̄ ſignū ē v̄ificatū ꝑ ſuū futuꝝ ſignificatū debat ceſſare: qꝛ āpliꝰ iā nō eēt veꝝ: ſ3 fr3 ſignū: qꝛ d̄ rōe ſigni rei future ē vt eēt poſtq̄ eſt v̄ificatū aduenīēte v̄itate. ¶ Scđa ꝯclo: qđ ſabb3 legale ceſſauit ꝑ aduētū xp̄i. pbat. na3 ſabb3 legale fuit p̄ceptū im̄ltiplex ſignū ⁊ cū illꝰ ꝯditiōibꝰ ſignificātibꝰ futuras v̄itates per xp̄3 iplēdas ſ3 oīa illa ſigna cū ſuis ꝯditiōibꝰ fuerīt iplenta ⁊ v̄ificata i xp̄o ḡ totū ſabbm cū ſuis ſignis fuit v̄ificatū ꝑ xp̄3 ⁊ ꝑ aduētū eiꝰ ⁊ ḡ tūc d̄buit ceſſare: ⁊ ceſſauit. d̄ fctō. Maior ē nota: ⁊ pbata in p̄lo articlo ⁊ doctria p̄cedēti. Mior pbat ꝑ ſingla. Nā p̄lo xp̄us v̄ificauit ſabbatū inq̄tū fuit p̄ceptū in mēoriā creatiōis: eo ꝙ ille diſcurſus creatiōis figurabat p̄lo diſcurſu3 nr̄e redēptiōis. nā ſicut deꝰ ſex diebꝰ creauit celū ⁊ terrā ita xp̄s incarnatꝰ ꝑ vj. dies laborauit in nr̄a redēptiōe ⁊ recreatiōe: ⁊ in ſeptio die ꝑ totā diē māſit in ſepulchro mortuꝰ ceſſādo a labore corpis. Jtē v̄ificauit ſabbatū in ꝑtin3 diſcurſus illorum ſex dieꝝ figurabat q̄r hō myſticꝰ ꝑ. vj. dies debebat ꝑegrinari ꝑ hunc mūdū: ſed in. vij. die debebat in xp̄o ab oībꝰ opibꝰ legis q̄eſcere. v̄ificauit ſabbatū inq̄tū fuit datū in mēoriā exitꝰ iſrl̄ de egypto. Nā ſicut moyſes illa nocte expoliauit egyptos ⁊ libauit ⁊ ditauit hebreos: ita xp̄s i illa nocte reſurrectiōis q̄ fuit nox ſabbati p̄cedēt3 expoliauit iſernū ⁊ liberauit oēs fide eis ve. te. ex q̄ p3 ꝙ poſtq̄ illđ ſignū fuit v̄ificatū nō ē āpliꝰ celebrādū ſabb3

3. ꝯcl. cerimonialia erāt ſigna de futuro.

ij. ꝯcl.

R

tū legale. Uñ lȝ ſabbatū fuerit ꝓceptū ī me-
moriā illoꝝ duoꝝ myſterioꝝ.i.creatiōis et
exit⁹ egypti:tñ q꞉ illa fuerūt ēt facta ī ſignum
nr̄e creatiōis ⁊ liberatiōis:iō illis ꝟificatis
debuit ēt talis memoria ceſſare. Itē fuit ſab
batū ꝟificatū ⁊ ceſſauit inq̄ꝑtū fuit ꝓceptū in
ſignū diſtinctiuū:vt ille ppl̄s diſtingueretur a
ppl̄o gētili ⁊ ceteris natiōib⁹:q̄ nō credebāt
creationē:⁊ adorabāt plures deos:ſed poſt
aduētū xp̄i tot⁹ ppl̄s gētilis venit ad fidem
xp̄i.⁊ credidit vnū deū creatorē ⁊ ēt redem-
ptorē:ergo ampli⁹ nō fuit neceſſariū ſabba
tū celebrari ꝑꝑ talē diſtinctionē:⁊ ſic ilico de
buit ceſſare. Itē d̄buit ceſſare ⁊ fuit ꝟificatū
inq̄ꝑtū datū fuit ī ſignū figuratiuū ſepulture
xp̄i:⁊ inq̄ꝑtū fuit datū ī ſignū fidei xp̄i futuri
ī ſignū ſeruitutis:q꞉ xp̄s ꝑ ſuā ſepulturā ipȝ
ſabbatū ꝟificauit ⁊ expleuit:⁊ oēs a ſeruitu
te legis liberauit. Itē ſabbatū fuit ꝟificatū
inq̄ꝑtū fuit ꝓceptū celebrari ī ſeptima die:q꞉
vt ſic figurabat req̄em futurā ī ſeptima die
mūdi ī q̄ xp̄s venit. Nā xp̄s ꝑ ſeptē dictas ꝑe
grinat⁹ eſt ab adā vſqȝ ad ei⁹ aduētū ī ꝑriar
chis ⁊ ꝓphis ſȝ in ſeptima die ⁊ etate mūdi
apparuit incarnat⁹ ⁊ q̇euit a ꝑegrinatiōe ⁊
opib⁹ legis facta redēptiōe:⁊ q̇euit:⁊ q̇eſcit
in nobis ⁊ nos ī eo ꝑ grāȝ in toto iſto ſeptio
die mūdi vſqȝ ad ſcðȝ aduētū. Et ſic ē dicen-
dū de ceteris ſabbatis annualib⁹ q̄ fuerunt
ꝓcepta celebrari ſꝑ ī fine alicui⁹ ſeptenarij:
q꞉ oīa figurabāt requiē ī hoc vltimo ſeculo
meſſie q̄ d꞉ ſeptim⁹ dies ⁊ ſeptim⁹ ann⁹:⁊ ſe
ptim⁹ mēſis mūdi:ī q̄ de⁹ ꝟificauit oīa illa
ſabbata. Ex quo pȝ ꝙ oīa illa debēt ceſſare.
Itē de⁹ ꝟificauit ſabbatū inq̄ꝑtū precepit vt
null⁹ accēderet lumē ī domib⁹ ſuis:q꞉ ī tali
die xp̄s lumē mūdi iacuit mortu⁹ ⁊ ſepult⁹:
⁊ extinct⁹:⁊ clauſus ī ſepulcro ꝓut illð figu
rabat:ḡ poſt ſepulturā xp̄i ampli⁹ nō ē cele
brādū. Probaṫ ſcðo iſta ꝯcl̄o. Nā ſabbatum
fuit mortuū ⁊ nō reſurrexit cum xp̄o:ḡ ceſſa
uit poſt reſurrectionē xp̄i:ꝯñs pȝ:añs ꝓbaṫ
ꝓut fuit dictū ī ꝓcedēti q̄ōne. Nam xp̄s fuit
crucifix⁹ in die paſche:qð tunc accidit in die
veneris:ḡ fuit paſcha crucifixū cū xp̄o:⁊ per
ꝯñs fuit ēt ſepultū cū xp̄o ī eadeȝ die:q꞉ oīa
cerimonialia q̄ ad xp̄ȝ ordinabanṫ fuerūt cū
eo crucifixa:iq̄ꝑtū xp̄s erat finis ⁊ ꝟitas legȝ
q꞉ oīa legalia tēdebāt ī ip̄m tanq̄ ī finē ⁊ ter
minū:ḡ cū eo oīa legalia crucifixa ſunt ⁊ ſe-
pulta. Et ꝑ ꝯñs ſabbatū fuit cū eo ſepultum
q꞉ ꝑ totā diē fuit cū eo clauſum ⁊ ſigillatū in
ſepulchro:ſȝ qñ xp̄s reſurrexit: nec ſurrexit
cū eo paſcha:nec ſabbatū:q꞉ ī ſepulchro mā
ſerūt:ſȝ ſola dies dñica ſurrexit cum xp̄o. Et
ſic pȝ ꝙ ſabbatū cū paſcha fuit incineratum
ī ſepulchro cū oīb⁹ ceteris legalib⁹:ſicut di-
ctū ē ī q̄ōne ꝓcedēti:⁊ ꝑ ꝯñs nec paſcha:nec
ſabbatū debēt ampli⁹ celebrari:q꞉ res mor

Not.

Paſcha cum xp̄o crucifixū.

tua ⁊ incinerata nō dȝ celebrari. Hanc ꝯcl̄o
nē ꝓbat ap̄lus ad col.ij. Uñ duplr̄ ꝓbat ibi
ſabbatū ⁊ cetera legalia ceſſaſſe ꝑ mortē xp̄i
Uno mō iq̄ꝑtū erat ꝯct⁹ debitori⁹ q̄ obliga-
mur ad legē ſeruādā vſqȝ ad mortē teſtōris:
ḡ ſequiṫ ꝙ mortuo creditore mortu⁹ fuit et
delet⁹ ⁊ raſus ille ꝯct⁹ ⁊ obligatio. Itē mor
tua fuit ēt lex inq̄ꝑtū xp̄s qui erat finis legis
crucifixit eā ſecū ⁊ affixit cruci. Uñ ait ap̄ls.
vos cū eſſetis ī delictis ⁊ ꝓputio carnis vr̄e
⁊ viuificauit cū illo donās vobis oīa delicta
delēs qð aduerſum nos erat cyrographum
d̄creti:qð erat ꝯriū nobis ⁊ ip̄e tulit de me-
dio affigēs illð cruci. Et expoliās ꝓncipat⁹
⁊ ꝑtātes ⁊c. Nemo igiṫ vos ſeducat aut iudi
cet ī cibo aut potu:aut ī ꝑte diei feſti ⁊ neo-
menie:aut ſabbatoꝝ:q̄ ſunt vmbra futuroꝝ
corp⁹ aūt xp̄i. Ex ſup̄dictis itēdit ap̄ls diceṙ
ꝙ ſabbatū ⁊ legalia cetera erāt q̄dā cerimo
nialia ⁊ figura:⁊ q̇ddā cyrographū d̄bitoriū
iō oīa fuerūt mortua cū xp̄o ⁊ raſa:⁊ per ꝯñs
null⁹ obligaṫ ampli⁹ ad ſeruādā ea:hoc idē
ꝓbat ad Rom̄ ix. inq̄ꝑtū lex erat ꝯct⁹ mr̄imo
nialis vt dictū ē ꝓbaṫ iſta eadē ꝯcl̄o plurib⁹
autoritatib⁹ vet.te. Et p̄rio Eſaie.j. oſtendens
poſt aduētū meſſie ſabbatū ⁊ cetera legalia
abolenda:⁊ nō acceptabilia deo. dicit dñs.
Nō offeretis vltra ſacrificiū fruſtra:incen-
ſum abominatiōis mihi ē:neomeniā et ſab
batū:⁊ feſtiuitates alias non ferā:iniq̄ ſunt
cet⁹ vr̄i:calēdas ⁊ ſolemnitates vr̄as odiuit
aīa mea. Ex q̄ pȝ ꝙ poſt aduentū xp̄i ſabba-
ta ⁊ cetera legalia nō ſolū ſūt caſſa:ſȝ ēt deo
abominabilia. Itē. Eſa.lxvj. dicit dñs ꝙ nō
ſolū mutabit tēplū ⁊ ſacrificia ve.le.ſȝ ēt ſa-
cerdotiū ad ꝯuerſos de ppl̄o gētili:⁊ muta
bit oēs feſtiuitates ⁊ ſabbata. Uñ ait. Mit-
tā ex eis q̄ ſaluati fuerint ⁊ annūtiabūt gēti
bus gloriā meaȝ:⁊ aſſumā ex eis ſacerdotes
⁊ leuitas dicit dñs:q꞉ ſicut celi noui ⁊ terra
noua:q̄ ego ſtare facio corā me:ſic ſtabit no
mē vr̄m ⁊ ſemē vr̄m. Et erit mēſis ex mēſe:⁊
ſabbatū ex ſabbato ⁊c. Ex dictis in toto iſto
vltimo cap̄lo pȝ q̄liter xp̄us debebat creare
nouā eccleſiā ⁊ noua ſacrificia ⁊ nouos ſa-
cerdotes:⁊ ꝑ ꝯñs totā legē:q꞉ tranſlato ſa-
cerdotio neceſſe eſt:vt legis tranſlatio fiat.
Et ēt debebat mutare nomē illi⁹ ppl̄i ī ppl̄z
gētilē ſimul cū ſacerdotio. Nā ppl̄s gētilis
debebat notari noīe iſrl̄ ⁊ leui:⁊ ꝑ ꝯñs ppl̄s
gētilis debebat hereditare ſacerdotiū ⁊ no
mē iſrl̄:⁊ ſemen abrae. ⁊ ſubdit q̄lr̄ oīa feſta
legalia erāt mutāda in feſta euāge. Naȝ ex
ſabbato legali debebat ſuccedere ſabbatuȝ
euāge. in ſeq. die dñico. Itē hoc idē ꝓbatur
magis clare Hieremi.xvj. vbi dicit dñs com
minādo populo iudaico. Ecce. dies venient
dicit dñs. Et nō dicetur vltra viuit domin⁹.
qui eduxit filios iſrael de terra egypti:ſed

Mortua fuit lex.

viuit dñs q̄ eduxit filios iſrł de terra aquilo
nis: ⁊ vniuerſis terris ad q̄s eieci eos ⁊c. Ex
dictis i hoc. c. p3 q̄lr paſcha ⁊ ſabbatū q̄ cele
brabant i memoriā exit⁹ de egypto erāt mu
tanda ⁊ aboléda: ⁊ erat celebrādū feſtuz no
uū in memoriā reſurrectiōis ⁊ nr̄e redéptio
nis q̄ ē dies dñica ⁊c. Ex q̄b⁹ v̄bis aſſerunt
thalmudiſte: φ q̄n veniet meſſias i lege pro
miſſus d3 mutare oēs feſtiuitates ⁊ cetera
legalia. Ex q̄ p3 ſm eos φ legalia aliq̄n de-
bēt ceſſare: ⁊ p ꝯñs nō ſunt eterna ſimpl'r p
ut arguūt ꝯ nos: ⁊ ſic ꝯdicunt ſibiipſis. Itē
Hiere. xxxi. Ecce dies veniēt dicit dñs: ⁊ fe-
riā domui iſrł: ⁊ domui iuda fed⁹ nouū nō
ſm pactū qđ pepigi cū p̄rib⁹ eoꝝ cū educe
rē eos de terra egypti ⁊ patria. Poſt dies il-
los dicit dñs Dabo legē meam i viſceribus
eoꝝ: ⁊ i cordib⁹ eoꝝ ſcribā eā ⁊c. Ex q̄b⁹ p3
φ rex meſſias aliā legē ⁊ aliđ pactū erat da
tur⁹ i aduētu ſuo ⁊ nō erat datur⁹ legē ſcri-
ptā i chartis: ſ3 i cordib⁹ ⁊ viſcerib⁹ hoīm p
ſeipm ꝑdicādo i ꝑſona. Et p ꝯñs illđ ſabba-
tū ⁊ cetera legalia erāt aboléda. Hoc idē p
bat Dani. ix. vbi cōputatis. lxij. hebdoma-
dib⁹ dicit: φ in vltima hebdomada occidet
xp̄s: ⁊ ceſſabit hoſtia ⁊ ſacrificiuz: ⁊ in téplo
erit abominatio ⁊ đſolatio: ⁊ p ꝯñs ceſſabit
ſabbatuz in q̄ talia ſacrificia offerebant ⁊c.
Nā ad hoc erat dedicatū ſabbatuz ⁊ cetera
feſta: q2 ſub eodē pacto erāt data feſta ⁊ ſa-
crificia: ceſſante ergo téplo ⁊ ſacrificio ceſ-
ſat etiā ⁊ ſabbatū hoc idē pbat Oſee. ij. vbi
cū dñs ꝯminat reprobationē ppl'i iudaici: ⁊
ꝑdicit electionē ⁊ ſubſtitutionē ppl'i gētilis
inter cetera dicit: Ceſſare faciā oē gaudiuz
ei⁹: ⁊ ſolēnitatē ei⁹: ⁊ neomenias ei⁹: ⁊ ſab-
batū ei⁹: ⁊ oia feſta ⁊ tpa ei⁹. Itē cap. iij. ſub
dit. Dies multos ſedebūt filij iſrł ſine lege
⁊ ſine ꝑncipe: ⁊ ſine ſacerdotio: ⁊ ſine altari:
⁊ ſine ephot ⁊ teraphi. Et poſt hec reuertēt
filij iſrł ⁊ q̄rēt dñz deū ſuū ⁊ đđ regē ſuū. Et
paucbūt ad dñz ⁊ ad bonū ei⁹ i nouiſſimo di
eꝝ .ſ. poſt mortē āticxpi put alibi declarabit.
Et ſic ad pbationē hui⁹ ꝯcluſiōis pūt addu
ci īfinite autoritates pph'aꝝ q̄ nihil aliđ cla
māt niſi φ oia ſacrificia ⁊ oia legalia đbebāt
ceſſare i aduētu xp̄i: eo φ oia figurabāt my
Tertius articulus. ſteria p ipm iplēda: ⁊ q̄uo oia erāt via i ipm
tāq̄ finē ⁊ terminū: ⁊ q̄uo in eo debebāt con
ſummare curſum ⁊ officiū ſuū: ¶ Quātum
ad tertiū articulū ē p'io notādū: φ q2 ſabba
tū fuit ꝑceptū ad requiē ⁊ ceſſationē reſpe-
ctu hoīs: ⁊ ad ſctificationē reſpectu dei: ⁊ da
tū fuit i ſignū: iō q̄tuor ſunt ꝯſiderāda i cele
bratiōe ⁊ obſeruētia ſabbati. P'io ſignū ſi-
ue ſabbatū figuratiuū. Scđo v̄itas ſigni .i.
verū ſabbatū figuratū. Tertio ceſſatio ſiue
mod⁹ ceſſandi: ⁊ a q̄b⁹ eſt ceſſandū ⁊ abſti-
nēdū. Quarto eſt ꝯſiderād⁹ modus ſanctifi
cādi ſabbatū. ¶ Quātū ad p̄mū iā dictū eſt
qđ ſabbatū ſignificatiuū fuit determinatuz
a deo i ſeptimo die ſeptimane in ſignū futu
re q̄etis xp̄i in ſepulcro in ſeptima die: et in
ſignū nr̄e q̄etis p gratiā i ſeptima die mūdi
qđ q̄dē ſignū iā eſt verificatū p xp̄z: ⁊ p ꝯñs
iā ceſſauit: vt pbatum eſt in ſcđo articulo.
¶ Quātū ad ſcđm dictū eſt φ veꝝ ſabbatū
figuratū ⁊ v̄ificatū eſt totū tp̄s gr̄e: in q̄ ſu-
m⁹ a reſurrectiōe xp̄i vſq3 ad ḡnalē reſurre
ctionē nr̄aꝫ in die iudicij. ¶ Quātū ad ter-
tiū dictū eſt q̄uo tali die ceſſanduz eſt ab oī
tp̄e ſeruili ⁊ ꝓhibito: q2 aliter nō eēt cele-
brare: ſ3 violare ⁊ ꝑuaricari ſabbatū. Quā-
tū ad q̄rtū eſt dōm φ v̄a ſctificatio ſabbati
eſt facere opa ſancta in eo erga deū ⁊ p̄xi-
mū: ⁊ opa ſancta erga deū eſt exhibitio v̄e
⁊ pfecte latrie: ⁊ opa ſancta erga p̄ximum L
ſunt opa mie ⁊ iuſtitie: ⁊ iſte eſt ver⁹ mod⁹ j. ꝯcl.
ſctificādi ſabbatū: ¶ His habitis ponit con iudei
clo. φ iudei moderni celebrāt falſuz ſabba- falſū
tū pbat. Nā ſabbatū fuit ꝑceptū celebrari i cele-
ſeptima die in ſignū ſepulture xp̄i future: et brant
in ſignū future ceſſatiōis ab opib⁹ legis in ſab-
ſeptima die mūdi: ſ3 vtrūq3 ſignū fuit iā cō- batū.
pletū ⁊ v̄ificatū p xp̄m: q2 iā xp̄s p totū ſepti
mū diē naturalē iacuit in ſepulcro. Et iā ve
nit ⁊ ſum⁹ in ſeptimo die mūdi: ⁊ i tp̄e gr̄e: in
q̄ debem⁹ abſtinere ab oī ope ſeruili legis ⁊
pcti: ergo ſignū iā ceſſauit: nec eſt āpli⁹ aſpi
ciendū: q2 iā manet falſuz: ſicut ſignū nauis
vēture manet falſuz: poſtq̄ nauis applicuit
ad portū: eo φ illđ ſignū ē tm̄ de futuro: vt di
ctū eſt. Et ſicut clamor calēdarū eēt falſus i
ꝑncipio mēſis: q̄n iā nūdine ſunt ichoate: p
ut dictū ē. Ex q̄b⁹ p3 φ iudei celebrāt falſū M
ſabbatū. ¶ Scđa ꝯclo. φ nō ſolū iudei cele- ij. cō-
brāt falſuz ſabbatū in tali die q̄ntū ad ſignuz cluſio
ſ3 ēt q̄ntū ad itegritatē tp̄is: q2 nō obſeruant Etiā
diē naturalē ⁊ integrū l'ral'r ꝑceptum: q2 ad l'rali-
huc nō ſeruāt ſabbatū l'ral'r. Probat iſta cō- ter nō
clo. nā dies naturalis ⁊ iteger ſm ſcripturaꝫ obſer
ve. te. menſurabat a mane vſq3 ad mane: vt uant
p3 Gen. j. Nā de⁹ i p'ia die mūdi q̄ fuit dies ſab-
dñica đ mane icepit creare lucē: ⁊ diuiſit lu batū.
cē a tenebris. Et ſic diſcurrēdo factū eſt ve-
ſpe ⁊ nox. Et diſcuſſa nocte factū ē mane in
die lune ⁊ feria ſcđa: ⁊ ſic fact⁹ eſt dies vnus
i. dies p̄m⁹: vt đt gloſſa ⁊ ſic p3 φ dies p̄mus
fuit a ꝑncipio diei p̄mi vſq3 ad mane alteri⁹
in q̄ mane icepit dies ſcđs: ⁊ ſic p3 q̄uo dies
ꝑcedebat noctē ſm ordinem nature. Et ſic
diſcurrendo per omnes dies in feria ſexta
de mane explet⁹ fuit dies quintus: ⁊ icepit
ſext⁹ in quo de⁹ creauit animalia terreſtria
q̄drupedia: ⁊ creauit hoīem: ⁊ ſic in illa die
factum eſt veſpere: ⁊ tranſacta nocte factuz
eſt mane ⁊ completus dies ſextus in princi-
pio ſabbati: quia finis vnius diei erat prin-
cipiū alterius

cipium alterius. Et tūc ī ſeptima die de ma-
ne in pīcipio lucis: finito: die ſexto deꝰ ince
pit q̄eſcere ab omni opē qđ patrarat: ꝛ ſan-
ctificauit illā diē: vt pꝫ in textu. Ex quo ſeq̄-
tur pīo ꝙ illa dies ſeptima nō incepit ī ve-
ſpere noctis p̄cedentis: qꝛ illa nox p̄cedens
tota ꝑtinebat ad diē ſextū: ſꝫ incepit de ma-
ne ꝛ durauit vſq3 ad aliđ mane in q̄ incepit
dies dn̄ica. Itē ſequit̃ ſcđo ꝙ deꝰ nō incepit
ſabbatizare ꝛ q̄eſcere niſi in die ſeptimo de
mane in p̄ncipio lucis: qꝛ ibi fuit expletus
dies veneris ꝛ incepit ſabbatū. Ex q̄bꝰ oībꝰ
pꝫ veritas huiꝰ ſcđe ꝯcl'onis. ſ. ꝙ nō ſeruāt
itegrū ſabbatū quātū ad tēpus: imo trūca-
tū ꝛ diminutū ꝛ indebitū: nā vſurpāt noctē
precedentem que pertinet ad diē veneris: ꝛ
dimittūt noctē ſequētē que ꝑtinet ad diē ſe-
ptimā ꝙ̄ nō vere ſabbatizant totā diē ſepti-
mā: qꝛ incipiūt quieſcere in die veneris de ſe
ro ꝛ reuertunt̃ ad laborandū in die ſabbati
de ſero: ꝛ ſic auferūt totā noctē ſequentem
q̄ ſm ordinē nature ꝑtinet ad diē ſeptimā
vſq3 ad mane ꝛ in p̄ncipio diei dn̄ice: vt pꝫ
in lr̄a libri Geneſeos. Et ſic pꝫ ꝙ adhuc lr̄a-
liter nō vere ꝛ pfecte obſeruāt ſabbatū ī me
moriā creatiōis ꝑut ſe putāt ꝛ aſſerūt ſerua
re. Sꝫ ad hoc r̄ndent iudei ꝙ verū eſt ꝙ iſte
ſupradictus eſt verus ordo dierū ſm natu-
rā ꝛ literā Sed moyſes dedit eis modū ſer-
uādi ſabbatū Leui. xxiij. cū dicit A veſpera
vſq3 ad veſperam celebrabitis ſabbata vr̄a
Not. đ mō ſeruā dis ſabbatū ꝛc. Et iđ incipiūt ſabbatizare in veſpa noctis
p̄cedētis vſq3 ad aliā veſperā. Sed tūc non
euadūt argumētū ꝛ rōne: qꝛ ſp manet ſepti-
ma dies violata ꝛ trūcata ꝛ diminuta. Et ꝑ
ꝯn̄s nō v̄e celebraret̃ in memoriā creatiōis:
nec eo mō deꝰ eā celebrauit ꝛ ſctificauit: ꝛ
ſic deꝰ eſſet ꝯtriꝰ ſibiipſi. Et iđ illa ſecta iu-
deorū q̄ dr̄ charraim hoc īcōueniēs fuge-
re ꝛ vitare volētes gloſſant illud dictū. ſ. a
veſpera vſq3 ad veſperā. i. a nocte vſq3 ad no
ctē incluſiue celebrabitis ſabbata vr̄a. Et
ſic incipiūt ceſſare a veſpere noctis p̄cedē-
tis. ꝛ finiūt ſabbatū ſuū ī die dn̄ica đ mane
Et ſic ꝑ duas noctes cū toto die ītermedio
celebrāt ſabbatū a nocte vſq3 ad aliā noctē
incluſiue: in q̄ tpe nec accedūt: nec habēt lu
mē in habitaculis ſuis: ꝑut deꝰ p̄cepit Exo.
xxxv. Et iđ dicūt ꝙ iſti iudei vocati Raba-
nim q̄ habitāt inter nos nō ſunt veri iudei
ſꝫ p̄uaricatores ꝛ nō obſeruatores legis et
ꝙ oēs ſunt dānati ꝛ maledicti. Iđ nullo mō
nolunt cū eis cōuerſari. Itē dicūt etiam iſti
charraim ꝙ deꝰ nō ſolū p̄cepit celebrari ſab
batū ī memoriā creatiōis: ſꝫ etiā ī memoriā
exitꝰ iſrael de egipto: vt pꝫ Deu. v. Uñ aſſe-
rūt ꝙ in nocte ſequēti ſabbatū iſrl' de egy-
pto ꝛ q̄euit a dura ſeruitute. Et iđ dicit dn̄s
Deu. v. Memento ꝙ ſeruieris in egypto et
dn̄s deꝰ tuus eduxit te inde. Idcirco p̄cepit
tibi vt obſerues diē ſabbati ꝛc. Et iđ ad tollē
dū h̄ dubiū eſt dr̄m ſꝫ Aug. ꝙ tā locutio dei
de p̄cepto ſabbati q̄ꝫ locutio moyſi đ q̄ete dei
ī ſeptio die eſt figuralr̄ ītelligēda: nā Baſiliꝰ Not. Aug.
ī ſuo examerō: ꝛ Aug. xj. de ciui. dei ꝛ ſup Ge.
ad literā dicūt oīa eſſe ſimul creata ꝛ ꝑ ſuas
formas diſtincta: iuxta illud ſapi. libri viuit Baſilius.
in eternū q̄ creauit oīa ſil'. Sꝫ dicit Baſiliꝰ in
pīo capitulo libri Geneſeos diſtinguūt̃ dies
ſcđm ordinē nature: ꝛ nō ſm ordinē ꝛ ſucceſ-
ſionē tp̄is vñ qꝛ ꝯtinēs p̄cedit ꝯtētū: ꝛ res p̄-
cedit ſuū ornatū ſm naturā: iđ ibi in tribꝰ p̄
mis diebꝰ memorat̃ creatio ꝛ diſtictio celoꝝ
ꝛ elemētorū ī tribꝰ ſequētibꝰ deſcribit̃ ornatꝰ
eoꝝ Aug. aūt refert illos ſex dies ad cogni-
tionē angeloꝝ. Quidā aūt aliȷ̄ dicūt ſilr̄ oīa
ſimul creata: ſed referūt illos dies ad cogni
tionē ꝛ cōtēplationē ipſiꝰ adā nā q̄n deꝰ du-
xit oēs creaturas ad adam vt imponeret eis
noīa ſm naturas ꝛ ꝓprietates ſuas pīo die
tp̄is ꝑ totā diē ꝯtēplatꝰ eſt nām āgelicā ꝛ in
ſcđo naturā ꝛ ordinē celoꝝ: ꝛ ī tertio ordinē
ꝛ naturas elemētoꝝ: ꝛ ī tribꝰ ſeq̄ntibꝰ diebꝰ
ꝯtēplatꝰ ē naturas aſtroꝝ ꝛ volatiliū ꝛ na-
tatiliū ꝛ oīm aīaliū vſq3 ad hoīe ītcluſiue ꝛ
ſic vnicuiq3 īpoſuit nomē ſm naturā ꝛ ꝓprie
tatē ſuā. ſꝫ poſt oīa iſta in die veneris pecca-
uit. Et ſic die ſeptio dr̄ deꝰ q̄euiſſe ab oī ope
ꝛc. Aug. aut ꝛ baſiliꝰ dn̄t ꝙ ꝑ illū ordinē die-
rū ꝛ q̄etē dei intēdit moyſes ēt ī deo eē trini
tatē pſonaꝝ ī vnitate ſubſtātie eo ꝙ pr̄ ꝑ v̄-
bū dixit oīa ꝛ ꝑ ſpm̄ ſctm̄ dedit eis vitā ꝛ q̄e
uit ī eis. q̄ q̄dē ipſūs ferebat̃ ſup oīa opa ea
viuificādo ī eē exiſtēte ad opandū. Et ēt oñ
dit deū eē ī triplici gn̄e cāe r̄ſpectu oīū crea
turaꝝ: nā inq̄tū deꝰ fecit celū ꝛ terrā expli-
cat̃ eē cā ꝛ p̄ncipiū effectꝰ oīū: ſꝫ inq̄tū h̄ fe-
cit ī p̄ncipio ꝛ ī v̄bo ꝛ dicēdo ꝑ v̄bū oñdit̃ eē
cām exēplarē ꝛ formalē oīm: ſꝫ inquantū dr̄
q̄euiſſe die ſeptimo. oſtēdit̃ qđ eſt finis oīm
reꝝ creataꝝ. qꝛ ad ip̄m tēdūt ꝛ in eo ſunt et
mouent̃ oīa. Et iđ lꝫ ſm hier. ꝛ alios ſacros
doctores ꝛ ſm magiſtrū illi dies intelligant̃
tp̄ales ſm ſucceſſionē tp̄is: tn̄ ſeptimꝰ dies
ſemꝑ intelligit̃ figuratiue: qꝛ lꝫ deꝰ ceſſaue-
rit a creatiōe nouaꝝ ſpecieꝝ: tn̄ nō ceſſauit
ſimpliciter creare: qꝛ ꝯtinue creat aīas rō-
nales ex nihilo: ꝛ ꝯtinue creat nouā gratiā
in hoībꝰ iuſtis: ꝛ continue regit ꝛ gubernat
res a ſe creatas: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō ceſſauit nec ceſ
ſat deꝰ creare: vñ dicit ſaluator iudeis Ioh.
v. Pater meꝰ vſq3 modo operat̃ ꝛ ego ope- Aug.
ror. Et iđ dicit Aug. ꝯ aduerſariū legis ꝛ ꝓ-
phetaꝝ ꝙ ꝓpheta moyſes ſcriptor libri ge
neſeos nō ſolū intēdit ſcribere ordinē rerū
geſtarum: ſed etiam prout erant prefigura-
rio reꝝ futurarū. Ideo moyſes duo voluit
prefigurare per iſtum diſcurſum ꝛ ordinē re

rum. p illo diſcurſuz tpis hui[us] mūdi. Nā ſicut de[us] in ſex dieb[us] fecit oēs creaturas z i ſeptio q̄euit z ceſſauit: ita figurabat̄ q de[us] debat ducere z regere hoīem pegrinādo ab adā p ſex dietas z ſex etates vſq ad xp̄m p opa legis: ſz i ſeptio die z etate mūdi hō debebat q̄eſcere z ceſſare ab operib[us] legis q̄eſcere p grām i lege libertatis qd ita factū ē: nā iſte hō myſtic[us] pegrinat[us] eſt in p̄ma die et etate mundi ab adam vſq ad diluuiū: z i ſcda die vſq ad abraā: z in tertia vſq ad moyſen: z in quarta vſq ad primum tēplum: et in quinta vſq ad captiuitatem babylo. et principium ſecundi tēpli z in ſexta die vſq ad chriſtū: z ſic in ſeptimo die quieuit in chriſto z in lege libertatis ceſſando a lege z iugo ſeruitutz. Et ſic ptz q p diē ſeptimā z q̄etē diei intelligit̄ ceſſatio ab operibus legis in ſeptima die mundi et tpe gratie: z per illam ſeptimā diē intelligit̄ totū tēpus legis euāgelice z gr̄e xp̄i. Itē ſecundo p illā creationē et diſcurſum figurabat̄ tot[us] diſcurſus nr̄e recreatiōis z redemptiōis. nā ſic de[us] p ſex dies creauit oīa: z in ſeptia die ceſſauit z q̄euit: ita xp̄s incipiēdo a die dominico in ramis palmar[um] p ſex dies laborauit in nr̄a redēptiōe z in ſeptimo die ceſſauit a laborib[us] corporis z p totā diē corpus quieuit et iacuit in ſepulchro. Propter has g̃ ſup̄dictas rōnes de[us] p̄cepit ſabbatū celebrari in die ſeptimo in ſignū z figuram ſepulture xp̄i: z i ſignū ſeptime etatis in qua debebam[us] quieſcere in xp̄o. Ex quibus ptz q meli[us] z cōueniētius z magis integre ſeruant l̄raliter ſabbatū iudei charraim q̄ iſti iudei rabanim q̄ habitāt inter nos: inq̄tū ſeruant duas noctes cū die artificiali itermedio: q: vt ſic magis ſeruant v̄itatē figure ſepulture xp̄i. Nā p tantū ſpatiū iacuit xp̄us in ſepulcro q: ipſe fuit crucifix[us] i die veneris: z in eadē die de ſero hora cōpletorū fuit ſepult[us]: z iacuit corp[us] i ſepulchro p duas noctes z diē artificialē itermediū vſq ad diē dñicum de mane i q̄ reſurrexit. Et ſic ptz q iſti charrai meli[us] intelligunt illud Leui. xxiij. a veſpera vſq ad veſperā celebrabitis ſabbata vr̄a id eſt a nocte vſq ad noctē incluſiue: q: magis ſatiſfaciunt l̄re z figure: q aūt veſpa ſumat̄ in ſcriptura p tota nocte maxie in iſto loco pbat̄ Mat. xxviij. vbi dr̄ q veſpere aūt ſabbati q̄ luceſcit i p̄ia ſabbati venit maria Jac. z c. i. in nocte ſequenti ſabbatū que q̄dē nox luceſcit in p̄ia ſabbati. i. cuius finis et mane eſt p̄cipiū diei dñice: q̄ apud iudeos dicebat̄ prima ſabbati. ideſt prima dies poſt ſabbatū: Et ſic pz q tota illa nox dicebatur veſpera ſabbati apud iudeos. Item ſequit̄ qd iſti charraim bene allegant illud Deut. v. ad pbanduz q in nocte ſabbati ſequenti exijt iſrl̄ de egypto: z q pp̄ter hoc deus p̄cepit ſabbatū celebrari in tali die q: illō cōuenientiſſimū ſacr̄m z figura fuit p reſurrectiōe xp̄i: nā ſicut deus tali nocte expoliauit egyptū z liberauit iſrael a dura ſeruitute z quieuit i libertate. Ita xp̄s in nocte ſequēti ſabbatū expoliauit infernū z liberauit ſanctos patres z fideles ve. te. z in die dñico ſummo mane reſurrexit ad gloriā z ſic i illa nocte z mane fuit illa figura liberatiōis de egypto p xp̄m cōpleta in ſanctis patribus. Ex hoc etiā ſequit̄ q illa nox ſabbati in cuius fine z mane reſurrexit xp̄s fuit duplex nox. ſ. legis z gr̄e: nā ipa fuit nox naturalis ſabbati legis in q̄ tpe dies p̄cedebat noctē ſm naturam: vt dictū eſt: z illa eadē fuit nox diei reſurrectiōis z tpis z diei gr̄e in q̄ nox p̄cedit diē. Et rō eſt: nā i lege veteri p̄ceſſit peccatū. Vñ adā nō fuit creat[us] in nocte nec in pctō: ſz in die z in gratia: ſz poſtea factum eſt veſpere z nox in eo per peccatū: etiā i tali nocte peccati vixit totū genus hūanū p ſex etates vſqquo factū eſt mane p xp̄m. et ſic poſt noctē peccati z legis incepit dies gr̄e in reſurrectiōe xp̄i. Et ſic ille dies dominice reſurrectiōis fuit prim[us] dies legis gratie ſuccedēs nocti peccati z tpis ſabbati iudeo[rum] z nature q: nox preceſſit dies aūt appropinquauit ad Roma. xiij. Et iō in lege euangelica z in tpe gr̄e nō p̄cedit diē: z talē cōſuetudinē ſeruat eccleſia in celebratiōe feſto[rum]: q: incipit dies feſtos celebrare a veſpere noctis p̄cedētis: z facit q nox p̄cedat diē propter cām iā dictā: z ſic eſt dicēdū q illa nox reſurrectiōis fuit cōis diei ſabbati p̄cedentis z diei dñice ſubſequētis z ſic fuit duplex nox. Et p hoc ſoluit̄ difficultas illi[us] dicti ſaluatoris Matth. xij. q ſicut Jonas ſtetit in vētre ceti trib[us] dieb[us] z trib[us] noctibus: ita opz eſſe filiū hōis trib[us] dieb[us] z trib[us] noctibus in corde terre. Nā lz p ſinodochen xp̄s ſteterit i ſepulchro trib[us] dieb[us] ſumēdo partē: p toto: q: cepit finē diei veneris z principiū diei dñice cū toto die ſabbati: tñ nō cepit aliq̄d de tertia nocte: q: nō fuit ibi niſi p duas noctes. z iō q: illa nox reſurrectionis fuit duplex: ē dicēdū q lz xp̄s nō iacuerit in ſepulchro niſi p duas noctes tpales: tñ ſtetit ibi p tres noctes ſacrales: z ſic ſoluitur difficultas quia ſcriptura magis attēdit ad ſacr̄z q̄ ad literā z tps: ex ſupradictis g̃ pz q iſti iudei non ſeruāt verū ſabbatū etiā tpaliter et l̄raliter. ¶ Tertia concluſio: q ſola xp̄iana religio ſeruat verū z pfectū ſabbatum legale z figuratū. Iſta cōcluſio pbatur. Nā dictum eſt q illud ſabbatum legale p̄cepit deus ad requiē z ſanctificationē. z i memoriā creationis: z in ſignū futuri ſabbati z ſeptime etatis z diei meſſie i q̄ hō debebat ceſſare ab oibus opib[us] legis. ſz totū tps in q̄ ſumus eſt ſepti-

Moyſes duo p ſignatate voluit zc.

Dies ſeptimus ſabbatū i figura ſepulture xp̄i

Adā fuit creatus i gr̄a.

iij. cōclo. xp̄iani ſeruant verū ſabbatū.

N

ma dies mūdi: ⁊ dies grē: ⁊ dies xp̄i in lege
pmiſſi p illō ſabbatū figurat⁹. Et totū iſtud
tp̄s nos celebram⁹ ab opib⁹ legis abſtinen-
do ⁊ ipm tp̄s ⁊ diē exhibēdo deo verā latriā
ſctificam⁹: ꝗ ſola xp̄iana religio q̄ nos ſum⁹
verū ſabbatū ſctificat ⁊ celebrat. Maior au-
tē pbata ē. ſ. ꝙ oīa legalia figurabāt tp̄s meſ
ſie in vltia etate: ſꝫ h̄ pbat multis autoritati
bus ve. ⁊c. qꝛ oēs iudei appellant tp̄s meſſie
vltimā etatē: qꝛ oēs illō tp̄s expectabāt in q̄
dēbant q̄eſcere ⁊ liberari. Eſa. ij. c. appellat
tp̄s meſſie nouiſſimū tp̄s dicēs. Et erit i no-
uiſſimis dieb⁹ p̄parat⁹ mons domus dn̄i ſu
pra verticē montiū: ⁊ veniēt ad eū oēs gētes
⁊ dicēt. Venite aſcēdam⁹ ad montē dn̄i: ⁊ ad
domum dei iacob ⁊ docebit nos vias ſuas: ⁊
ambulabim⁹ in ſemitis ei⁹: qꝛ de ſion exibit
lex ⁊ v̄bū dn̄i de hierl'm. Ex his v̄bis expe-
ctāt iudei ꝙ nouiſſimū tp̄s mūdi eſt tp̄s meſ
ſie in q̄ expectāt doceri in v̄itate legis: quia
tūc ip̄e dꝫ eis reuelare ſecreta legis ⁊c. Itē
c. xlix. appellat tp̄s meſſie dieꝫ ſalutis ⁊ tp̄s
acceptū. Itē. c. lxj. appellat ipm diē liberta-
tis ⁊ annū placabilē dicēs. Spūs dn̄i ſuper
me: eo ꝙ vnxit me ad annunciādū māſuetis
miſit me: vt mederer cōtritis corde: ⁊ p̄dica
rē captiuis indulgētiā ⁊ clauſis apertionē: ⁊ p̄
dicarē annū placabilē dn̄o. Iteꝫ iacob Gen.
xlix. appellat tp̄s meſſie nouiſſimos dies di
cens. Cōgregamini vt annūciē vobis q̄ ven
tura ſunt i nouiſſimis dieb⁹ vn̄ oēs doctores
hebreoꝝ dicūt ꝙ p nouiſſimos dies intēdit
tp̄s meſſie. Itē dd appellat tp̄s meſſie annū
benignitatis pſal. lxiiij. Itē pſal. cx. vocat ip
ſum diē v̄tutis dei. Itē pſal. cxvij. vocat ipm
diē letitie ⁊ exultatiōis dicēs. Hec dies quā
fecit dn̄s exultem⁹ ⁊ letemur in ea ⁊c. Item
Zacha. xij. ⁊ xiij. appellat ipm diem grē ⁊ re
miſſiōis ⁊ baptiſmi dicēs. In die illa effun-
dā ſup domū dd ſpm grē. ⁊ ita. c. xiij. In die il
la erit patēs fons domui dd i ablutionē pec
catoris ⁊ mēſtruate. Itē Eze. xxxiiij. vocat ip
ſum diē reqetiōis ⁊ pacis ⁊ paſcue. Itē Eſa.
xiiij. vocat ipm diē reqei ⁊ liberatiōis a ſer
uitute dicēs. Prope eſt vt veniat tp̄s eius: ⁊
dies ei⁹ elōgabunt. Et erit in die illa cū re-
q̄eꝫ dederit tibi de⁹ a labore tuo ⁊ a ſuitute
tua dura q̄ añ ſeruiuiſti ⁊c. Item rabbi ſalo
mō ſup zacha. ꝙ oēs pp̄he non ſunt locuti
niſi ad tp̄s ⁊ dies meſſie. Ex ſupradictis ptꝫ
q̄liter tota lex ⁊ pp̄he appellāt vltimā etatem
mūdi tp̄s ⁊ diē ⁊ annū meſſie: ⁊ appellat ipꝫ
diē vniuerſe q̄etis: ⁊ p ꝯn̄s tp̄s meſſie ē ſab-
batū mūdi figuratū p ſabbatū legis: qꝛ ſab-
batū idē ē qđ reqes ⁊ dies reqetiōis vt pro
batū ē i p̄mo ⁊ ſcđo articulo: ⁊ ſic ptꝫ pbatio
maioris ppoſitiōis. Sꝫ pbat minor. ſ. ꝙ tp̄s
ꝙ colit eccl'ia mō ſit vltima etas ⁊ ſctꝫ ⁊ tp̄s:
⁊ dies meſſie: ⁊ p ꝯn̄s eſt veꝝ ſabbatū mūdi

Tp̄s meſſie varie appellabatur

Et pbat ex ſacra ſcriptura a ſili cū experien
tia. nā lꝫ iudei modern⁹ negēt ꝙ p̄ꝫ fuiſſe meſ
ſiā in lege pmiſſum tn̄ nullo mō p̄nt negare
tp̄s meſſie iam aduenīſſe q̄cūqꝫ ſit ille meſ-
ſias ⁊ h̄ ex manifeſta experiētia: eo ꝙ vide-
m⁹ ⁊ vidēt tp̄s determinatū p pp̄has et thal
mudiſtas in q̄ meſſias erat vētur⁹ eē cōple-
tū. ſcđo qꝛ videm⁹ p̄ncipalia q̄ erant pmiſſa
p̄triarch: ⁊ pp̄hetꝫ eē ꝯpleta q̄ negare non
p̄nt: vn̄ dterminatū ⁊ pmiſſuꝫ fuit ipi Iacob
Gene. xlix. ꝙ ablato ſceptro de iuda meſſias
erat vētur⁹. Itē pmiſſuꝫ fuit danie. ix. ꝙ poſt
lxij. hebdomadas a conſtructiōe ſcđi templi
erat xp̄s vētur⁹. Itē pmiſſum fuit aggei. ij.
⁊ Malac. iij. ꝙ meſſias ad ſcđm templū erat
vētur⁹. vn̄ dꝛ aggei. ij. Nolite timere hec dī
dn̄s exercituū. Adhuc modicū ē. Et ego cō-
mouebo celū ⁊ terrā ⁊ mare: ⁊ aridā: ⁊ mo-
uebo oēs gētes: ⁊ veniet deſiderat⁹ cūctꝫ gē
tib⁹: ⁊ replebo domū iſtā glīa dicit dn̄s Ma
gna erit glīa hui⁹ nouiſſime dom⁹ plus q̄ p̄
me. Ex dictis hui⁹ pp̄hie h̄r ꝙ meſſias erat
vētur⁹ ad illā domū ⁊ tēplū ſcđm qđ edifica
tū ē p zorobabelē poſt reditū de babylonia:
⁊ ꝙ illō tēplū erat nouiſſimū ⁊ vltimū i lege
vſqꝫ ad meſſiā. Itē Mala. iij. Ecce ego mit-
tā āgelū meū q̄ p̄parabit viā añ faciē meā: ⁊
ſtatim veniet ad tēplū ſctm̄ ſuū dn̄ator queꝫ
vos q̄ritis: ⁊ angel⁹ teſtamēti quē vos vultꝫ
⁊c. Ecce ergo q̄liter iſtis duobus pp̄hetis qui
fuerūt p̄ntes in edificatiōe ſcđi tēpli pmiſ-
ſus fuit meſſias ad illud tēplū in breui vētu
rus: qꝛ Aggeo dictū eſt modicū: ⁊ malachie
ſtatim veniet: ſꝫ illud ſcđm tēplū deſtructuꝫ
fuit p Titū et romanos: p. M. cccc. xx. annos
retro ergo iā venit tūc meſſias: Et ſic ptꝫ ꝙ
tp̄s determinatū p pp̄hetas iā trāſiuit: qꝛ iā
tūc fuit ablatū ſceptrū de iuda: et tūc fuerūt
implete. lxij. hebdomade Danie. nō ſolū die
rū ⁊ menſiū: ſed annorū: vt alibi dictum eſt:
ergo ſequit ꝙ ab alio tp̄e citra iaꝫ ſumus in
tp̄e meſſie. Hoc idē pbat p determinationē
thalmudiſtaꝝ: vn̄ q̄dā eorū diſtinguūt totū
diſcurſum mūdi p tria ſcl'a: et cuilibet ſecu-
lo attribuūt duo milia annorū: dicunt eñ ꝙ
legit in ſtudio Helie: ꝙ non eſt minus mūd⁹
q̄ ſex milia ānoꝝ: duo milia vanitatꝫ: ⁊ duo
milia legis ⁊ duo milia regis meſſie: ⁊ itelli
gūt p duo milia annoꝝ vanitatis ab adam
vſqꝫ ad abraā p duo milia legis ab abraam
cui data eſt circūciſio vſqꝫ ad meſſiā. Ex q̄b⁹
pꝫ ꝙ trāſſactis q̄tuor milib⁹ annoꝝ ab adam
incepit tp̄s meſſie. Itē ſeqt: ꝙ termin⁹ circū
ciſiōis ⁊ legis iā trāſiuit: qꝛ nō debebat du-
rare: niſi p duo milia annoꝝ ſcđm iſtos et p
conſequēs ab illo tp̄e citra ſumus in tēpore
⁊ ſeculo meſſie. Itē legit in libro zahendrin
ꝙ dixit helias ad rabbi Iahuda: ꝙ nō erat
minus mūdus q̄. lxxxv. iubilei vſqꝫ ad meſ-

Vltia etas mūdi dicit tp̄s meſſie.

Diſcurſus mūdi p tria ſcl'a.

nã qḋ cõputãs rabbi salomõ dicit q̃.lxxxv. iubilei sunt: q̃tuor milia.cel. anni in q̃rũ vltimo iubileo erat vẽturus messias. Item alii thalmudiste distinguũt totũ discursũ mũdi p.vij.scl'a siue etates aut dies q̃rũ pmũ fuit pmi mũdi ab adam vsq ab diluuiũ. Scḋm fuit

sex.s. quib⁹ totus discursus mũdi a thalmudistis distinguit.

sclm scḋi mũdi a noe vsq ad abraã. tertium fuit sclm circũcisiõis vsq ad moy. Q̃rtũ fuit sclm tabernaculi vsq ad pmũ tẽplũ. Quitũ fuit sclm pmi tẽpli vsq ad captiuitatẽ babylonis. sextũ fuit sclm scḋi tẽpli vsq ad ei⁹ destructionẽ factã p Titũ ⁊ roma. Septimum dicũt: q de necessitate est sclz messie: ex q̃b⁹ oĩbus p3 q añ multa tpa retro sum⁹ in tpe ⁊ sclo messie: q: vltra mille.cccc. annos retro fuerũt ipleta duo milia ãnoꝝ legis ⁊.lxxxv. iubilei: ⁊ sextũ sclm mũdi in scḋo tẽplo: ḡ sequit q ab illo tpe citra iã sum⁹ in tpe et sclo messie: ⁊ vltio sclo mũdi: ⁊ sic iã sum⁹ in sabbato mũdi: ⁊ p ɔ̃ns eccl'ia celebrat verũ sabbatũ mũdi p pphas ⁊ thalmudistas determinatũ: put p3 p experiẽtiã q̃ ad tps dterminatũ. Scḋo h' iã ẽ p3 p experientiã q̃ ad ea q̃ manifeste videm⁹ cõpleta i pplo gẽtili q̃ fuerũt scripta i le. ⁊ pp his: nã pmo dictũ ẽ zacha.xiij. q oĩa noĩa idoloꝝ erãt p baptismũ destruẽda tpe messie. vñ ait. In illa die erit patẽs fons domui dd: ⁊ in illa die dstruã oĩa noĩa idoloꝝ ⁊ nõ nolabunt vltra ⁊c. Sz h' videm⁹ manifeste eẽ ɔpletũ: q: reges ⁊ ipratores ⁊ oẽs ppli gẽtiliũ ɔfractis idolis fuerũt baptizati q̃ res nõ poterat fieri nisi i tpe messie: vñ oẽs thalmudiste tenent q oẽs gẽtiles tpe messie dñt vocari noĩe iacob ⁊ isrl' pp illud Esa.xliiij. Noli timere serue me⁹ iacob ⁊ rectissime quẽ elegi effundã aquã sup sitiẽtẽ ⁊ flumina sup aridam ⁊c. Et iste dicet dñi ego sum ⁊ ille vocabit noĩe iacob. Et h' scribet manu sua dño ⁊ noĩe isrl' assimilabit ⁊c. oĩa aũt ista mãifeste videm⁹ eẽ ɔpleta. nã totus pop. gẽt. venit ad baptismũ: ⁊ iã gl'iat se noĩari semẽ abrae ⁊ isrl' ⁊ iacob s3 spm̃ ⁊ pmissionẽ: ⁊ iã manu sua scpsit ⁊ pfess⁹ẽ fidẽ deo isrl'. nã Aug. ⁊ Amb. ⁊ hier. et ceteri doctores q̃ erãt d pplo gẽtili dclãrarũt legẽ et pphas ⁊ manu sua scripserũt tractat⁹ ⁊ sermones in fauorẽ dei isrl'. Itẽ tpe messie oẽs ppli gẽtiliũ dbebãt adorare deum isrl'. Esa. xlix. Dedi te in lucẽ gẽtiũ vt sit sal⁹ mea vsq ad extremũ terre reges videbũt ⁊ cõsurgẽt pncipes ⁊ adorabũt dñm deũ tuũ ⁊ sctm̃ isrl' q elegit te. Sed oĩa ista videm⁹ cõpleta: nã tot⁹ pplo gentilis venit ad fidẽ: ⁊ adorat deũ isrl' quẽ añ ɔtẽnebãt: et gl'iat se esse sub deo isrl' qḋ non poterat fieri nisi tpe messie Ex q̃ p3 q iã sum⁹ i tpe messie. Ex oĩb⁹ supdictis p3 q iesus xps quẽ recepim⁹ ⁊ colim⁹ ẽ ver⁹ messias i lege pmiss⁹: quẽ dẽbãt oẽs gẽtes recipe: ⁊ ad cui⁹ fidẽ oẽs reges ⁊ ppli gẽtiũ debebãt venire vt p3 p totũ discursũ poꝝ ⁊ oĩz pphetaꝝ: ⁊ maxime Esaie.ij. Ueniẽt ad eũ oẽs gẽtes ⁊c. Itẽ Esa.xl. Ambulabũt gẽtes in lumine tuo ⁊c. iz videm⁹ q oẽs gẽtiles ⁊ reges ⁊ iperatores eorũ venerunt ad fidẽ xpi: ⁊ obedierũt ei⁹ euãgelio: ḡ sequtur q ipse est messias. Et p ɔ̃ns nos celebramus verũ tps ⁊ sclm ⁊ diez sabbati messie p sabbatũ legale i septia die mũdi figuratum vñ l3 iudei cũ suis falsis glossis negent alia de xpo: tñ ista q̃ dicta sunt nõ pñt negare: eo q oĩb⁹ patẽt manifesta ⁊ sic p3 tertia cõclo q sola religio xpiana celebrat verũ sabbatũ mũdi qḋ ẽ totum tps a pmo aduẽtu xpi vsq ad scḋz.

O dies dñica ẽ verũ sabbatum iiij. cõclo.

¶ Quarta ɔclo. q xpiana religio celebrat verũ sabbatũ morale i die dñico q̃ ad ps.i. q i debito ɔueniẽti die celebrat illud Ista ɔclo pbat. nã dictũ est i pmo articulo q sabbatũ fuit pceptũ celebrari ad reqez hoĩs ⁊ sctificationẽ dei i die.vij. in memoriã creatiõis ⁊ in signũ future q̃etis in sepulchro. Et dictũ est q inq̃tũ est pceptũ ad cessationẽ et sctificatiõnẽ ẽ pceptũ morale: iõ talis sctificatio ⁊ cessatio nõ d3 cessare i te.no. l3 d3 cessare celebrari in die.vij. q: vt sic datũ est in signũ ⁊ figurã future q̃etis: q̃ iã ẽ ipleta in xpo. Et sil'r d3 cessare celebrari in die.vij. inq̃tũ datũ est in memoriã creatiõis ⁊ exit⁹ israel de egypto: eo q illa creatio fuit figura nr̃e recreatiõis: et ille exitus de egypto fuit figura nr̃e recreatiõis: q̃ oĩa sunt v'ificata in xpo: ⁊ p ɔ̃ns iam nõ est faciẽda memoria de creatiõe postq̃ facta ẽ noua creatio: sicut dicit dñs Esa.lxv. Ecce em̃ ego creo celos nouos et terrã nouã ⁊ hierl'm nouã: ⁊ nõ erunt i memoria pora: ⁊ sic p3 q nõ est faciẽda memoria de creatiõe postq̃ venit noua recreatio. Et p eandẽ rõnẽ nõ est faciẽda memoria de liberatione isrl' de egypto postq̃ facta est liberatio gñalis totius gñis hũani: sicut dicit dñs hiere.xvj. s3 est faciẽda memoria de noua recreatiõe ⁊ liberatiõe toti⁹ gñis hũani q̃ fuit pfecta et ɔsummata in die dñica in qua resurrexit xps ad gl'iã ⁊ nr̃am reuocationẽ: ⁊ cessauit ab oĩ tpe nr̃e redẽptionis: ⁊ incepit dies gr̃e. Et iõ eccl'ia in tali die statuit sabbatũ nr̃m celebrari in memoriã dñice redẽptiõis: ⁊ nr̃e reuocationis et recreatiõis. Itẽ q: tam pascha q̃ sabbatũ fuit mortuũ: et sepultũ cũ xpo: sed nõ surrexit cũ eo imo mãsit incineratũ in sepulchro: iõ nõ est ampli⁹ celebrãdũ: s3 q: dies dñica surrexit simul cũ xpo: iõ i ea est sabbatũ nr̃m celebrandũ: ⁊ iõ eccl'ia illã diẽ dedicauit ad sabbatũ ⁊ requiẽ nr̃ã ⁊ ad sctificationẽ dei. Et sic pceptũ de sabbato inq̃tũ morale manet in te.no. celebrãtũ dñe dñica: s3 inq̃tum cerimoniale cessat celebrari i die.vij. pp̃ter causas iã dictas: q: postq̃ facta est nr̃a recreatio iã

Obiectio. ceſſat mēoria creatiōis.et poſtꝙ ſctā eſt vñis redēptio iā ceſſat mēoria exit⁹ iſrl' de egypto ⁊ fit mēoria ꝺ recreatiōe ⁊ redēptiōe vñ Hie.xvj.Ecce dies veniēt dt dñs:⁊ nō dicetis vltra viuit dñs q̄ eduxit filios iſrl' de terra egypti:ſ; viuit dñs q̄ eduxit filios iſrl' ꝺ t̄ra aqlonis ⁊c.S; ɔ̄ h̄ poſſet arguere iude⁹ nā dictū fuit ſup̄ ꝙ i die.vij.xp̄s iacuit mortu⁹ in ſepulchro ⁊ ceſſauit ab oī labore paſſionis.Et ſic fuit ipleta figura creatiōis q̄ de⁹ reqeuit in die.vij.Et ꝑ ɔ̄ñs poti⁹ dꝫ celebrari ſabbatū ꝙ̄ dies dñica ꝓpter q̄etē xp̄i.Ad h̄ rñdet ꝙ ꝓpter pctm̄ ade tot⁹ hō fuit ɔdēnat⁹.ſ.corpus ad morte corpalē et miſerias ⁊ paſſiones ſubiectū ⁊ ad mortē eternā.Et iō xp̄s ꝑ mortē et paſſionem redemit ⁊ liberauit aiam a morte eterna ⁊ ſatiſfecit ꝓ pctō ſ; ꝑ reſurrectionē liberauit ⁊ reſtaurauit corp⁹ ab oī miſia.Et ſic xp̄s poſtꝙ fuit mortu⁹ i ſepulchro ceſſauit ab ope redēptiōis aie:ſ; corp⁹ nōdū erat reſtauratū:ſ; i reſurrectiōe fuit ꝑfectū cōſumata tota nr̄a redēptio q̄ ad vtrūqꝫ.ſ.quo ad corp⁹ ⁊ aiaꝫ.Itē corp⁹ xp̄i ꝑ mortē ceſſauit ab oī labore corpali.Et ſic q̄ſcebat i ſepulchro xp̄us q̄ ad corp⁹ a labore corpali.Et tunc fuit ipleta ⁊ v̄ificata figura ſabbati inq̄tū fuit datū i ſignū future q̄etis corpalis xp̄i in ſepulchro:ſ; xp̄s quo ad aiam nō ceſſauit i die ſabbati:q₂ ⁊ aia ꝑ totā diē ſabbati fuit in iferno non tāꝙ re⁹ ſ; tāꝙ triūphator ⁊ dñs ⁊ iudex:q₂ ibi ſedit pro tribūali.p.xl.horas:⁊ examiauit cām gñis hūani cū diabolo puta qūo diabolus nō potētia ſ; iuſtitia erat ſupand⁹:vt inq̄t augu.xj.de tri.Et ſic oñdit xp̄s qūo pctm̄ hois erat remiſſibile:eo ꝙ habuerat extriſecū ipugnatorē ⁊ q₂ ɔfeſſus fuerat pctm̄ ſuū.Et qūo peccatū diaboli erat irremiſſibile:eo q₂ nullum habuerat ipugnatorē:nec ſuggeſtorē:ſed ex ꝓp̄a ſupbia ⁊ malitia peccauerat ⁊ oñdit qūo diabol⁹ ex iuidia ꝺcepat hoieꝫ:⁊ fecerat ip̄m peccare.Et oñdit inſup qūo pctm̄ hois erat punitū ⁊ purgatū ꝑ mortē ⁊ paſſionē ſuaꝫ ⁊c.⁊ ꝑ ɔ̄ñs iuſte poterat oēs fideles ve.te.de inferno abſtrahere.Et ſic xp̄s adduxit oēs fideles ſuos de limbo:⁊ obſtruxit ⁊ ligauit diabolū ad carcerē ꝑpetuū:⁊ reſurrexit in die dñica de mane cū corpe gl'ioſo.Et ſic tūc fuit ꝑfecta tota nr̄a redēptio quo ad corpus ⁊ aiaꝫ ⁊ xp̄s ceſſauit ab oī opere nr̄e redemptiōis:⁊ q̄euit quo ad corp⁹ ⁊ aiam:q₂ amplius non morit:nec mors illi vltra dñabit.

5.ɔcl'. xp̄iana religio v̄e celebrat feſtiuitates. ⁊c. ¶ Quinta concluſio:ꝙ ſola chriſtiana religio vere celebrat oīa ſabbata ānualia ⁊ cetera ꝑ feſtiuitates in memoriā no.te.Iſta ɔcluſio pōt probari ꝑ iā dicta:nā oīa feſta ⁊ ſabbata annualia ve.te.fuerūt data in ſignū ⁊ figurā futurorū ſed oīa illa ſigna fuerunt verificata per xp̄m in te.ve.ergo iā ceſſarūt celebrari in mēoriā geſtoꝝ vete.te.poſtꝙ coꝝ figura fuit impleta ergo ſolū dꝫ celebrari mēoria nouoꝝ bñſicioꝝ ꝑ illa vetera ſignificatoꝝ:⁊ ſic poſt iam fuit ipleta figura exit⁹ iſrl' de egypto ꝑ reſurrectionē xp̄i iā nō dꝫ celebrari paſcha i mēoriā exit⁹ iſrl' de egypto:ſ; in mēoriā dñice reſurrectionis.Itē de⁹ p̄cepit diē pēt.celebrari i q̄nq̄geſimo die poſt paſcha i mēoriā datiōis legis:ſ; q₂ i q̄nq̄geſimo die poſt reſurrectionē ap̄li acceperūt itelligētiā legis ⁊ ꝓphetarū ⁊ oiꝫ ſcripturaꝝ:⁊ receperūt oīa dona gr̄arū:iō tūc fuit ipleta figura datiōis legis:q₂ ſicut in mōte ſinai ille pp̄l's accepit legē:ita in mōte ſiō ap̄li ⁊ tota eccl'ia acceperūt itelligētiā legis ⁊ v̄itatē oiꝫ ſcripturaꝝ:ergo magis dꝫ celebrari dies pēte.i mēoriā datiōis ſpūſſancti ꝙ̄ i mēoriā datiōis legis:q₂ ꝑ illā acceperūt illi legē:ſ; ꝑ dationē ſpūs nō t m̄ accepim⁹ itelligētiā ⁊ v̄itatē legis:ſ; accepim⁹ oīa dōa gr̄aꝝ.Et ita pīter eſt dōm de ſabbatis ⁊ feſtis mēſis ſeptimi:q₂ figure illoꝝ fuerūt cōplete ⁊ v̄ificate in iſto.vij.menſe.⁊.vij.etate mūdi in qua ſum⁹ ⁊ ſic i hac etate celebram⁹ ſacrificiū xp̄i figuratū ꝑ ſacrificiū iſaac:⁊ celebram⁹ feſtum vere expiatiōis facte ꝑ xp̄m ⁊ feſtū tabernaculoꝝ ꝑ cōſecratiōes eccleſiarū.Et ita pīter celebram⁹ feſtū icarnatiōis ⁊ natiuitatis xp̄i:⁊ celebram⁹ feſta ſctōꝝ no.te.eo q̄d ilico abſoluti a vinculis corpis huius.euolarūt in eternas māſiōes ⁊ et̄na tabernacula q̄ quidē feſta oīa dñr v̄a ſabbata:q₂ inſtituta ſunt ab eccl'ia ad requiē nr̄am ⁊ verā ſctificationē in mēoriā q̄etis illoꝝ:vt patebit ꝭ.

¶ Sexta cōcl'o:ꝙ ſola xp̄iana religio v̄e et rite celebrat oīa ſabbata ⁊ vere ſctificat ea q̄ ad modū ſctificādi.Ad cui⁹ intellectū eſt aduertēdū ꝙ duo ſunt p̄ncipal'r ɔſiderāda in celebratiōe ſabbatoꝝ prio reqes ⁊ ceſſatio ⁊ ꝑ ɔ̄ñs ſunt ɔſiderāda illa a quib⁹ hō dꝫ ceſſare ⁊ q̄ſcere in talib⁹ dieb⁹ feſtis.ſcdo eſt conſiderādus mod⁹ ſctificatiōis.i.qūo ⁊ q̄b⁹ modis ſunt ſabbata ſctificāda a nob:vñ ſi ſabbatū nihil aliō eſt niſi ſctificatio ⁊ ceſſatio:ḡ ſabbatizare nihil aliud ē niſi abſtiere:⁊ decliare a malo ⁊ facere opa bōa ⁊ ſctā erga deū ⁊ ꝓximū.Et ſic ſabbatū ſp eſt obſeruādum in oī die ⁊ mēſe ⁊ in oī hora:⁊ ſic xp̄ianis totū tp̄s gr̄e eſt ſabbatū.Ex q̄ ptꝫ ꝙ in h̄ noīe ſabbatū ɔp̄rehēdunt oīa p̄cepta moralia ⁊ ɔp̄rehenditur charitas dei ⁊ pximi:⁊ ꝑ ɔ̄ñs tota lex ⁊ ꝓphete.Et iō lex ⁊ ꝓphete ꝑ ſabbatū itelligūt totū tp̄s gr̄e in q̄ ɔtinue eſt a malo ceſſandū:⁊ bonū ⁊ ſctm̄ op⁹ faciēdū deo v̄o latriā exhibēdo ⁊ pxio ſubueniēdū.

6.ɔcl'. xp̄iani ſctificant ſabbatū.

In celebratione ſabbati duo ſūt attēdēda.

¶ Quātū ad primū dicit dñs Exodi.xx.⁊.xxxj.⁊ Deu.v.nullum op⁹ ſuile facies in eo:ſ; oē pctm̄ eſt op⁹ maxime ſuile.q₂ q̄ facit pctm̄ ſu⁹ eſt pcti Jo.viij.ḡ maxie ē ceſſandū ab oī pctō tali die.itē oīa cerimonialia data ſunt i ſignū ſeruitutꝫ ⁊ pene pcti ⁊ ſignū future ſolutiōis faciēde ꝑ xp̄ꝫ

vt dictũ eſt in pria q̃ſtiõe: q̃ tali die maxie eſt abſtinẽdũ ab o ib⁹ operib⁹ legis ſeruitutis. Et nõ ſolũ i ſabbatis memorialib⁹: ſʒ etiã i toto ſabbato vñ qd̃ ẽ totũ tp̃s gr̃e ꝛ legis libertatis eſt ceſſandũ ꝛ abſtinẽdũ ab oi pctõ ꝛ opib⁹ legis ſub pena mortis eterne: vt dictũ ẽ in ſcd̃o articulo. Et ſic pʒ a q̃b⁹ ẽ abſtinẽdũ ꝛ ceſſãdũ cõiter i toto ſabbato vñ: ſʒ vltra iſta ſupdicta in ſabbato mẽoriali. ſ. in q̃libet die feſto ab eccl̃ia i mẽoriã bñficiorũ nr̃e redẽptiõis dedicato ẽ ceſſãdũ ab oi ope pphano ꝛ negotio mũdano: vt hõ poſſit itẽdere ſoli ſctĩficatiõi ꝛ honori diuio ꝛ hoc ↄuenit ſoli ſabbato mẽoriali ꝛ diei feſto ab eccl̃ia dedicato. ¶ Quãtũ ãt ad ſcd̃m de ſctĩficatione ſabbati ẽ aduertẽdũ ꝙ ſabbatũ ſctĩficare idẽ ẽ qd̃ in ſabbato opa ſctã facere. Opa aũt ſctã ſunt illa q̃ a deo ſũt p̄cepta ꝛ ordiata: ꝛ p ↄ̃ns nil aliud eſt niſi declinare ab oi malo ꝛ facere bonũ. implendo diuina mãdata q̃ oia cõſiſtũt i dilectiõe dei ꝛ pximi: ꝛ in opando ſm iuſtitiã erga deũ ꝛ pximũ: q̃ q̃dẽ iuſtitia tribuit vnicuiq; qd̃ ſuum eſt. ſ. deo exhibet latriã ſeruitutẽ: ꝛ pxio mutuũ auxiliũ. Et iõ ſunt duo vidẽda. Prio que latria eſt deo exhibẽda: ꝛ qd̃ auxiliũ pxio tribuẽdũ. Ad pmũ aũt ẽ dicẽdũ ꝙ latria ẽ q̃dã cult⁹ ſeruitutis ſoli deo debitus rõne ſumme maieſtatis ſapie ꝛ bonitatis. Vñ qꝛ iſta tria in ſolo deo repiunẗ eſſentialr̃: iõ ſoli deo cõpetit latria. Vñ rõne ſumme maieſtatis ꝛ oipotẽtie creauit mũdũ de nihilo rõne autem ſumme ſapie oia ſuauiter ꝛ ſapiẽter diſponit ordinãdo in ſuum finẽ: ſed rõne ſue bonitatis ꝛ largitatis oib⁹ puidet ꝛ oia cõſeruat: et iõ rõne ſue oipotẽtie ipſi debeẗ adoratio cũ pſtratiõe ꝛ pcidẽtia ꝛ rõne cõſeruationis et puidẽtie debeẗ ipſi munus ꝛ oblatio: ſʒ rõne ſapie debetur ipſi laus ꝛ hymnus. Et in his trib⁹ ↄ̃ſiſtit latria ſoli deo debita quã latriaʒ explicat dd̃. pſal. xxviij. in pꝛio v̄ſu dicẽs Afferte dño filij dei Afferte dño gl̃iam ꝛ honorẽ: adorate dñm i atrio ſctõ ei⁹ iſta aũt latria ſeruit⁹ deo debita. ſ. adoratio laus ꝛ oblatio eſt de iure nature. Jõ ptinet q̃ſi ad moralem v̄tutẽ. Et iõ naturalr̃ oẽs natiões hãc latriã deo exhibuerũt niſi aliq̃ errabãt circa obiectum ꝛ ſubſtãtiã: qꝛ nõ verũ deũ adorabãt et q̃nq; circa modũ: qꝛ nõ debitã latriã exhibebãt. Et hoc pcedebat ex ignorãtia: qꝛ nõ verũ deũ gẽtiles cognoſcebãt. Et ideo ẽ neceſſaria fides xp̃iana ad verã latriã exhibendam nam eſt neceſſaria cognitio veri dei vt cultor ſciat quẽ deũ dʒ colere: ꝛ eſt neceſſaria cognitio bñficiorũ receptorũ vt ſciat q̃ munera debeat offerre ꝛ q̃bus laudib⁹: ꝛ ppter que bñficia debeat deũ magnificare ꝛ laudare: q̃ oia nõ pñt haberi niſi p fidẽ ꝛ doctrinã ſacre ſcripture q̃ docet qũo eſt vnus ſolus de⁹ creator oim rerũ ꝛ recreator ꝛ ↄſeruator: ꝛ gl̃ificator

Qd̃ ſit ſctĩficare ſabbatũ.

Latria deo exhibenda.

Fides xp̃iana neceſſaria ẽ ad verã latriam

ꝛ ſolũ deũ. ſ. creatorẽ ꝛ redẽptorẽ ꝛ gl̃ificatorẽ catholica fides docet ꝛ p̄cipit adorari ꝛ coli p latriã ſeruitutẽ. ¶ Et iõ catholica fides p. xij. aut. xiij. arti. explicat ẽẽntiã ꝛ oipotẽtiã ꝛ bonitatẽ dei vt cultor ſciat quõ ꝛ quã latriã debeat deo exhibere. Et ſic opʒ qd̃ cultor credat deũ trinũ in pſonis ꝛ vnũ i ſubſtãtia ꝛ eſſentia: q̃ ex nihilo ex tpe cuncta creauit: ꝛ ꝙ pſona filij accepit nr̃am hũanitatẽ: ꝛ fact⁹ ẽ hõ: i q̃ hũanitate dedit legẽ euãgelicã: ꝛ fuit paſſus ſepult⁹ ꝛ reſurrexit ꝛc. Et ſic xp̃iana religio tali fide p̄ſuppoſita ex p̄cepto euãgelicis adorat deũ trinũ ꝛ vnũ ꝛ creatorẽ. Et offert verũ ſacrificiũ euchariſtie in mẽoriã paſſionis ꝛ h' rõne bñficij redẽptiõis i q̃ ſacrificio offerẗ xp̃s ver⁹ de⁹ ꝛ hõ cũ oib⁹ ſuis meritis p toto pplo ꝛ in ſeptẽ horis canonicis laudat deũ de ſumma ſapia: ꝛ agit gr̃as p vniuerſis bñficijs receptis petẽdo ſemp futurã gl̃iam ꝛ felicitatẽ nob̃ pmiſſaʒ. Et ſic pʒ qũo xp̃iana religio exhibet deo v̄o verã ꝛ debitã latriã. Ex ſupradictis ergo ſequiẗ qd̃ iudei et ſaraceni nõ exhibent deo verã imo falſam latriã eo ꝙ nõ habent verã fidẽ. Nã in primis nõ adorãt nec credũt verũ deũ. Nam negant deũ eſſe trinũ ꝛ vnũ: ꝛ negant oẽs articulos hũane redẽptionis: qꝛ negant incarnationeʒ filij ꝛ paſſiõẽ ꝛc. Et ſic intẽdũt adorare ꝛ colere vnũ deũ qui non eſt trinus in pſonis nec incarnatus ꝛc. Sed talis deus nuſq̃ eſt: igiẗ nullũ deũ imo falſum deũ colũt et adorant: qꝛ ille qui eſt ver⁹ de⁹ creator celi ꝛ terre eſt trinus i pſonis ꝛ vnus: ꝛ ſimpliciſſim⁹ in ſubſtantia. Et ſic p ↄ̃ns nõ ipſi exhibent debitã latriã: nec offerũt ſacrificiũ deo acceptabile: ſicut dictũ ẽ pſal. xlix. pſal. l. ꝛ per ↄ̃ns nõ reddũt debitas gr̃as p bñficio redemptionis. nec debitas laudes tãq̃ vero deo redẽptori ꝛ glorificatori. Et ſic nõ exhibent veraʒ ꝛ debitã latriã. Sed ad hoc rñdent iudei moderni ꝙ p̄res ve. te. exhibuerũt deo verã latriã ſm ꝙ de⁹ p̄cepit in lege. Et tñ non credebant trinitatẽ in deo: nec offerebant tale ſacrificium ſicut nos offerimus: nec credebãt ea q̃ nos credim⁹: nec exhibebãt talẽ latriã: vt pʒ p totũ diſcurſum legis. Et ſic dicunt qd̃ ipſi nõ errãt: poſtq̃ ſequũẗ fidẽ ꝛ ritũ illorũ in latria exhibenda. Sʒ iſti non euadũt rõnẽ nec futurã irã dei: imo mẽtiunẗ. Nam pbatũ eſt i p̄cedẽti q̃ſtiõe q̃lr̃ p̄res ve. te. habuerũt verã fideʒ de xp̃o futuro. Et ſub tali fide ꝛ in ſignũ p̄tij futuri per xp̃m in cruce offerẽdi et ſoluendi offerebant ſacrificia: ꝛ exercebant cetera legalia: et ſicut tunc illi offerebant in ſignũ ꝛ figurã ꝙ xp̃s obtulit realiter in cruce ꝛ illud idẽ ſacrificiũ qd̃ nos realr̃ nũc offerim⁹ in mẽoriã paſſiõis. Et ſic hẽbant eãdeʒ fidã quã nos habemus de xp̃o redẽptore et gl̃ificatore: ſʒ nõ eodem modo nec ita diſtin

Iudei nõ exhibẽt v̄az latriã.

Euaſio.

ete. Et iō nobiſcū acceperāt repromiſſiones ⁊ premiū fidei ⁊ latrie: ad Heb. xj. Et ſic habuerūt fidē de articulo trinitatis: ſ; non ita diſtincte: q̄ꝛ i lege ⁊ ꝓphīs explicat̄ trinitas ꝑſonaꝝ: vt ꝓbatū eſt in plerisq̄ locis marie pſal. cxxxxij. ⁊. xliiij. Et ſic dicēdū q̄ p̄res ve. te. exhibebāt deo verā latriā in ſigno ⁊ figura nō in re: q̄ꝛ oīa illa ſacrificia figurabāt h̄ ſacrificiū nr̄m: iō qū ille figure fuerūt cōplete ⁊ verificate p̄ xp̄m in cruce ceſſarūt oīa illa ſacrificia vt fuit ꝓbatū Dan. ix. cū dixit: q̄ poſt ſexagintaduas hebdomadas occidet xp̄s: ⁊ tūc ceſſabit oīs hoſtia ⁊ ſacrificiū ⁊c. Et ſic poſt paſſionē xp̄i oīa illa ſacrificia et oīa legalia ſunt falſa: q̄ꝛ tm̄ erāt ſigna de futuro: vt paulo an̄ dictū eſt. Et iō nūc ſunt deo abominabilia: eo q̄ negāt xp̄m veniſſe: ⁊ faciūt mēdacē deū ⁊ ꝓphetas quoties p̄ iudeos obſeruant. Et iō mētiunt iudei moderni dicētes ſe habere eandē fidē ⁊ exhibere eandē latriā cū p̄ribus vet. teſt. imo iſti totaliter negāt xp̄m ⁊ nr̄am redēptionē quā illi ſummopere credebāt ⁊ expectabāt: q̄ꝛ moyſes ⁊ aaron ⁊ ſamuel cū oībus ſacerdotib⁹ iā tūc inuocabāt nomē dei: qđ eſt v̄bū incarnatum xp̄s ieſus vt dictū eſt pſal. viij. ⁊. xcviij. Et ſic p; q̄ iudei falſum deū adorāt: ⁊ credūt ⁊ falſam ipſi exhibēt latriā: ⁊ ſic ē dicēdū de ſaracenis ⁊ ceteris īfidelib⁹. ¶ Ex q̄bus oībus ſequit q̄ ſola xp̄iana religio v̄o deo exhibet latriā. Et per ꝯñs v̄o ⁊ debito mō ſanctificat oīa ſabbata reſpectu dei. ¶ S; nūc reſtat videndū qūo xp̄iana religio vere ſc̄tificat ſabbath ſc̄tā opa faciendo erga ꝓximum. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt aduertēdu; q̄ opa hūana licita ſunt in duplici gn̄e. Nā quedā dicunt tpalia ⁊ ꝓphana ſicut ſunt opa ſeruilia ⁊ mechanica ⁊ cetera de victu ⁊ pane lucrādo: et iſta dicunt vtilia nobis. Alia dicunt opa ſancta facta i auxiliū ⁊ neceſſitatē ꝓximi: et iſta dicunt opa mie ⁊ opa ſc̄tā. In oī ergo die feſto ⁊ i oī ſabbato mēoriali euāgelico, p̄cepit abſtinere xp̄iana religio ab oī ope ſeruili et ꝓphano ⁊ mechanico: ſed nō p̄cepit ceſſare ab operib⁹ mie: imo p̄cepit in die feſto opib⁹ mie intēdere ⁊ inſudare: eo q̄ talia opa non ſunt ꝓphana: nec ſeruilia: ſ; ſc̄tā ad auxiliū ⁊ ſubuentionē ordinata: q̄ꝛ tali die tenet hō ſc̄tā opa facere: q̄ꝛ hoc eſt ſabbatū ſc̄tificare: ⁊ ſic p; q̄ falſo ⁊ iniquo mō iudei incuſabāt xp̄; ſanantē infirmos i ſabbato: q̄ꝛ ſanādo infirmos opa mie adiplebat ⁊ ſc̄tā opa faciebat: et p̄ ꝯñs ſabbatum magis ſc̄tificabat: q̄ꝛ ad h̄ fuit ſabbatū inſtitutū. ſ. ad ceſſandū ab oī ope ſeruili ⁊ ꝓphano ⁊ marie a pctō: ⁊ ad ſc̄tificandū ipm ſabbatū. ſ. ad faciendū ſola opa ſc̄tā in eo erga deū verā latriā exhibendo: ⁊ erga ꝓximū auxiliu; in neceſſitatibus tribuēdo. Et dicit ſaluator q̄ pater me⁹ vſq̄

U opa hūana ſūt licita in duplici gn̄e prio hēda.

modo ideſt ſemper ⁊ etiā in ſabbato operat oib⁹ creaturis miſericorditer ſubueniēdo et ita ego operor pauperes ⁊ miſeros et infirmos miſericorditer ſanando ⁊ Ioh. vij. dicit q̄ circūciſionē facit hō in ſabbato: ⁊ nō ſoluit ſabbatū p̄ qđ oſtendit q̄ marie i die feſto ſunt eccleſiaſtica ſacra exercēda: ⁊ p̄ ꝯñs latria exhibēda. Et hoc ſeruat xp̄iana religio q̄ꝛ dieb⁹ feſtiuis cū maiori apparatu ⁊ ſolēnitate exercet diuina officia ⁊ facit elemoſynas ⁊ cetera opa ſancta. Ex q̄bus p; q̄ ſola xp̄iana religio vere et debito mō ſc̄tificat et celebrat ſabbatū. Ex ſupradictis p̄ tres articulos i tota iſta q̄one p; qualr̄ ſabbatum legale cū ceteris feſtiuitatib⁹ iam ceſſauit et qūo iudei falſo ⁊ indebito mō obſeruāt ſabbatū. Et qūo ſola xp̄iana religio celebrat verū ſabbatū cū ceteris feſtiuitatib⁹: ⁊ debito ⁊ integro ⁊ perfecto mō ſc̄tificat illud. Nunc autē reſtat rūdere ad argumēta iudeoꝝ i p̄ncipio q̄onis adducta. Ad primum igit eſt diſcendū ſicut dictū eſt i p̄ria q̄one q̄ ſabbatum ⁊ cetera legalia data fuerūt ſub federe eterno quātū ad illā etatē: inq̄ātū fuerūt data in ſignū: ⁊ ſic fuerūt eterna ſ̄m q̄d: q̄ꝛ p̄ totā illā etatē legis durauerūt: ſed quātū ad ſuu; ſignificatū imediatū fuerunt magis eternā q̄ꝛ ſignificatū ſabbati ⁊ ceteroꝝ legaliū adhuc ſeruat i lege gr̄e. Itē q̄ꝛ p̄ ſabbatū nr̄m adhuc ſignificat ſabbatū glie: qđ ap̄ls ad heb. iiij. appellat ſabbatiſmū: iō vt ſic ſabbatū eſt eternū ſimplr̄. Et iō de⁹ p̄cepit ſabbatū ſub federe ſempiterno. qđ quidem p̄ceptū obſeruatū fuit in teſtamēto quātū ad ſignū: nūc aūt obſeruat q̄ītum ad ſuū imediatū ſignificatū. In p̄ria aūt obſeruat quo ad ſuū vltimatū ſignificatū. Et ſabbatu; tripl̄r dr̄ eternū. ſ. q̄ ad ſignū in illa etate: ⁊ q̄ ad ſignificatū imediatū in iſta. ⁊ quo ad vltimatū in futuro ſc̄ło: ⁊ ſub tali intētione de⁹ p̄cepit ſub federe eterno ſabbatū obſeruari: vñ licet ſabbatu; ceſſauerit quantum ad ſignū: non tñ ceſſat quantum ad ſignificatum ⁊ veritatē: ideo ſemper manet in ſua eternitate: hic per gratiā: ⁊ in futuro per gloriam vnde ſicut p̄res ⁊ fideles vete. teſta. celebrabāt ſabbata in ſignū fidei future quietis ita nos obſeruam⁹ hic ea p̄ gratiā ⁊ veritatem. In patria aūt obſeruabimus ea per gloriam. Unde homo myſticus obſeruabat ſabbatu; in ſeptima die quantū ad ſignum: nunc ſeruat ipm in ſeptima etate q̄ītum ad veritate; per gratia; poſt hāc vitā ſeruabit ip; in eternitate p̄ gloriā: q̄ꝛ vt ſic p̄cepit de⁹ ſabbatu; ſub federe ſempiterno. i. vt hō myſtic⁹ obſeruaret ipm ꝑ totā illā etatē in ſignū: in iſta q̄ ad veritatē p̄ grām ⁊ i futura p̄ gloriā: et ſic manet ſabbatū eternū. ¶ Ad aliud iā dictum eſt q̄lr̄ p̄ceptu; de ſabbato celebrando pars-

Rn̄ſio ad argumēta.

Ad p̄mū.

Sabbatu; triplicit dr̄ eternū.

Ad ſecūdū

tim eſt morale: ⁊ ptim cerimoniale: ⁊ partim iudiciale: ſ; magis eſt cerimoniale ꝙ morale ⁊ idõ inquãtum cerimoniale de neceſſitate ceſſauit celebrari ĩ die ſeptio poſtꝙ ſua figura fuit impleta: ſ; inquãtũ morale remanet celebrãdũ in p̃ma die ſeptimane ĩ memoriã dñice reſurrectionis: vt dictũ eſt. Et ẽt ſctificat̃ tota iſta ſeptia etas ſignificata p ſabbatũ legis: eo mõ q̃ dictũ eſt. Et ſic celebramus ſabbatũ vl'e p totã ſeptimã etaté p gr̃a: ⁊ celebram⁹ ſabbatũ morale in pria die ſeptima in eo mõ q̃ dictũ eſt: ⁊ ſic ſabbatũ morale ſp celebrat̃: nec ceſſat celebrari: ⁊ ẽ eternum. T. ad tertium.

¶ Ad tertiũ dr ꝙ de⁹ p̃cepit ſabbatũ obſeruari in mltiplex ſignũ: ſc; prio in ſignũ fidei preterite creationis: ⁊ idõ p̃cepit ipm ſub cõminatione mortis: ⁊ cũ frequẽti repetitiõe: ne ille ppl's obliuiſceret̃: ⁊ pderet fidẽ vnius dei creatoris olm: vt p talẽ fidẽ diſtingueret̃ a ceteris nationib⁹ gentiũ q̃ nõ habebant fidẽ vni⁹ dei: nec credebãt creationẽ: idõ vt plurimũ vbicunq; p̃cepit ſabbatũ ait: memento vt diẽ ſabbati ſanctifices. q. d. ne fides vnius dei decidat a memoria tua. vñ Exod. xxxi. dicit. Uidete vt ſabbatũ meũ cuſtodiatis: qr ſignũ eſt inter me ⁊ vos ĩ gñationibus vr̃is vt ſciatis qr ego dñs q̃ ſctifico vos ⁊c. q. d. vt recordemini qr ego ſum dñs ⁊ creator olm qui ſctifico vos nũc p fidẽ ⁊ ĩ ſeptia etate p gr̃am vt p tale ſignũ fidei diſtinguamini a ceteris gñationib⁹ infidelium idololatrarum: idõ Leui. xix. dicit. Sabbata mea cuſtodite. Ego dñs de⁹ vr̃: nolite cõuerti ad idola. q. d. h̃ p̃ceptũ ſabbati do vobis vt recordemini ꝙ ego ſum dñs de⁹ q̃ creaui olã vt retinẽtes talẽ fidem nõ cõuertamini ad idola: ſicut cetere nationes q̃ talẽ fidẽ vni⁹ dei creatoris nõ habẽt. Ex q̃b⁹ p; ꝙ ad firmãdã talẽ fidem vni⁹ dei creatoris: ⁊ vt p talẽ fidẽ diſtingueret̃ ille popul⁹ a ppl'o gẽtili q̃ talẽ fidẽ non hẽbat imo colebat mltos deos de⁹ ſub tã frequẽti repetitiõe ⁊ ſub pena mortis p̃cepit ſabbatum celebrari ĩ ſeptima die in memoriã creationis: ſ; tot⁹ ppl's gẽtilis iã venit ad fidẽ vni⁹ dei creatoris ⁊ redemptoris ⁊ recreatoris: q̃ fruſtra celebrat̃ ſabbatũ. vij. die: maxime qr ſabbatũ ⁊ figura ei⁹ iã eſt v̾ificata p noſtra; recreationẽ factã p xp̃m quẽ illud ſabbatu; ſignificabat: idõ relicta figura celebrandũ eſt ſabbatũ in die dñica ĩ memoriã dñice reſurrectionis facte in illa die. Itẽ ſabbatũ nõ ſolũ eſt p̃ceptũ celebrari in ſeptia die in memoriã creationis hoĩs: ſ; etiã in memoriã exit⁹ iſrl' de egypto. deu. v. Et ẽt põt pbari Exod. xvi. qr añ legẽ datã iam preceperat de⁹ in ſeptima die ab opibus ceſſari: ⁊ ſabbatu; obſeruari vñ dixit moyſes. Sex dieb⁹ colligite manna: in die aũt ſeptio ſabbatu; eſt dño et infra. Uidete ꝙ dñs dederit vobis ſabbatu; et maneat vnuſquiſq; apd ſemetipm: ⁊ null⁹ egrediat̃ de loco ſuo die ſeptimo: ⁊ ſabbatizabit ppl's die ſeptimo ⁊c. Uñ nota ibidẽ: qd p ſex dies pluebat mãna: ⁊ in ſabbato ceſſabat ne hoĩes colligerẽt ipm: p qd denotabat de⁹ ꝙ ſex dieb⁹ debem⁹ laborare p victu: ſ; p totũ diẽ feſtũ debem⁹ intendere reb⁹ ſpũalibus ⁊ cultui diuino tm̃. Ex ſupradictis verbis p; ꝙ ſabbatũ iã fuit obſeruatũ in illo populo añ legẽ datã. Et idõ aſſerũt mlti ꝙ p illas ſeptẽ hebdomadas ab exitu egypti vſq; ad dationẽ legis precepit moyſes obſeruari ſabbatũ in ſeptima die: eo ꝙ tali die exijt iſrael de egypto: qd cõfirmat Deut. v. vbi dr: Memẽto ꝙ ſeruieris in egypto: ſ; inde eduxit te dñs ĩ manu potẽti: ⁊ brachio extento: idcirco p̃cepit tibi dñs: vt obſerues diẽ ſabati ⁊c. Et idõ ſub tali etia; memoria charraim obſeruãt ſabbatũ a nocte vſq; ad noctẽ icluſiue vt dictũ ẽ. S; qr illa liberatio fuit figura future liberatiõis ſctõrum prĩm de inferno q̃ facta ⁊ cõpleta fuit p xp̃m ĩ nocte r̃ſurrectionis: idõ ſabbatũ nõ eſt ãpli⁹ obſeruãdũ in ſeptima die vt dictũ eſt: ⁊ ſic ẽ dõm de ceteris feſtis legalib⁹: q̃ olã fuerũt p̃cepta ⁊ data in ſignũ ⁊ figurã.

Sex dies pluebat mãna ⁊ non die ſeptio.

¶ Ad q̃rtũ aũt ⁊ vltimum eſt dicẽdũ: qd nos celebrãdo totũ tp̃s gr̃e ⁊ die; dñicã nihil addim⁹ nec auferim⁹: imo celebram⁹ verũ ſabbatũ ſignificatũ p ſabbatum legale: nã veritas ⁊ ſignificatu; ſunt de eſſe veri ſigni: qr ſignũ eſt accidẽs reſpectu ſignificati ⁊ ſignificatũ eſt ſubſtãtia ⁊ eſſe ⁊ veritas ſigni. Et idõ ſi adueniẽte v̾itate remouet̃ ſignũ ⁊ figura ⁊ retinet̃ ipſa v̾itas: nullũ eſſentiale auferẽt nec addit̃. ſ; pficit̃ ⁊ verificatur ſignũ ⁊ figura: idõ eſt dicẽdũ ꝙ iudei moderni ſunt latrones ⁊ falſificatores legis: qr auferũt a lege v̾itatẽ eſſentialẽ qd eſt p̃ncipale ĩ lege ⁊ ĩ olĩ ſignorum: ⁊ retinẽt falſu; ſignũ nã oẽ ſignũ de futuro manet falſum poſt v̾itatẽ ei⁹: ⁊ ſignificatũ pfectũ ⁊ cõpletũ: nã ſignũ future nauis manet falſum: niſi auferatur poſt aduẽtũ nauis ad littora. Et clamor kalẽdarum maneret falſus niſi taceret ĩ aduẽtu nũdinarũ in p̃ncipio mẽſis ſicut dictũ eſt ſupra: ita q̃ pariter eſt dicẽdũ de ſabbato ⁊ ceteris legalib⁹. Nã poſtꝙ venit veritas et ſignificatũ qd erat eſſentiale ĩ lege d; ceſſare ſignũ qd ex tp̃e accidẽtale fuit: qr illd ſignu; nõ fuit datũ gr̃a ſui: ſ; gr̃a veri ſabbati futuri in lege gratie in quo ſumus: et qd celebramus et ſctificamus p verã latria;. Et ſic p; ꝙ nos nõ auferim⁹ aliquid a lege: ſ; implemus legẽ. ⁊ verificamus eã in pprio ſignificato: ipſi aũt falſificant legẽ tenendo ⁊ recipiendo falſum ſignũ: qr nunꝙ tale ſignificatum veniet in futurum: ſicut illa ſigna legalia ſignificabãt: qr qd ſignificabãt iam venit et impletu; eſt. ergo talia ſigna non debent

T ad. q̃rtum.

Not.

ſuſpici:nec pſpici ꝺ futuro:ſ3 reſpici ⁊ deſpici de pterito:aliter falſificarēt legē ⁊ prophetas ⁊ deū qui locut⁹ eſt in lege ⁊ pphetis.Et ſic manēt iudei inanes ⁊ ceci aſpiciētes talia ſigna de futuro:iō ſicut aſpectāt falſum ſignū:ita nunꝙ veniet eis redēptio ⁊ cetera bona in lege pmiſſa:ſed euenīūt eis cōtinue oēs maledictiōes ſcripte Deut.xxviij.⁊.xxxj.qr venit ille ppheta ieſus xps deus ⁊ hō ſimilis prī in diuinitate:ēt ſimilis moyſi in hūanitate ⁊ officio:⁊ declarauit eis totā legē ⁊ pphetas ex pte dei pris:ſ3 qr ipm audire noluerūt:iō fuit vltor i eis iducēdo oēs illas maledictiōes:qr ad illū ſolū pphetam ptinebat declarare ſignificatum ⁊ ꝟitatē legis date ipi moyſi:vt p3 Deut.xviij.qr lex p moyſen data:grā aūt ⁊ ꝟitas p xpm facta ē Jo.j.Et ſic p3 ꝙ nos nō violam⁹:ſ3 pficim⁹ ⁊ ꝟificam⁹ ſabbatū Jtē iudei nō ſolū auferūt a lege veꝝ ſignificatū:ſ3 ēt addūt falſos ritus ⁊ traditiōes phariſaicas ⁊ thalmudicas ꝗ nuſꝙ reperiunt̄ i lege ⁊ pphetis:vt patebit i ſeqnti.q.

Lex euangelica elucidat moyſaycā

Ex oib⁹ ſupradictis p3 ꝙ lex euāgelica nō addit:nec aufert aliqđ a lege moyſi:ſ3 elucidat:eā ⁊ patefacit ꝟitatēq ſub ipa latebat.Uñ ſicut i nocte res latēt ſub tenebris non vident̄:ita ꝟitates et myſteria euāgelica latebāt ſub tenebris cerimoniaꝝ añ aduētū xpi:ſ3 ſicut ſol oriēs ſupra nr̄3 horizontē nihil aufert:nec addit reb⁹:ſ3 elucidādo diaphanū3 patefacit oia ꝗ latebāt ſub tenebris nil auferendo.nec addēdo:ita pariter xps oriēs in mūdo ⁊ mittēs radios legis euāgelice ſup legē moyſi:nihil auferendo:nec addēdo elucidauit eā ⁊ patefecit ꝟitates ⁊ myſteria euangelica ꝗ ſub tenebris legis ⁊ pphetaꝝ latebant:et ſic etiā doctores catholici declarādo ſcripturas:nec auferūt:nec addūt eis:ſ3 elucidāt eas.de ꝗb⁹ clamat eccleſia.xxiiij.ꝗ elucidant me vitam eternā habebūt ⁊ ideo dicit ſaluator Jo.ix. Ego ſum lux mūdi:vt ꝗ nō vidēt videāt ⁊c.

Qō iiij.

Sed qr pbatū eſt ꝗlr oia legalia data fuerūt ⁊ geſta i ſignū ⁊ figurā futuroꝝ:⁊ qño fuerūt ꝟificata p xpm:iō ceſſarūt ⁊ finierūt curſu3 i eo.Et qño per ſabbatū legis figurabat̄ ſabbatū grē qđ mō celebramus.iō ꝗrit̄ vtrū bona i lege pmiſſa ſint īraliter itelligēda ħ eſt ſi illa terra chanaā fuit pmiū pciſum pmiſſu3 obſuatorib⁹ legis moyſi?Et arguūt iudei moderni ꝙ ſic:⁊ ad ħ adducunt totū diſcurſum legis ⁊ pphetaꝝ:⁊ ſpālr allegant totu3 octauū.c.Deut.vbi dr.Dñs de⁹ tuus erudiuit te vt cuſtodias mādata dñi tui.Et ambules in viiſ ei⁹:⁊ timeas eū:dñs em̄ tu⁹ itroducet te i t̄rā bonā.t̄rā riuoꝝ aqrū ⁊ fontiū in cui⁹ cāpis erūpūt fluuioꝝ abiſſi:terrā trumēti ordei ⁊ vineaꝝ:i ꝗ fic⁹ ⁊ malogranata ⁊ oliueta naſcunt̄:terrā olei et mellis: vbi abſqȝ penuria comedes panē tuū.Et rerū oiū abūdētia ꝑfrueris ⁊c.Ex dictis i toto illo capl'o dicūt iudei ꝙ de⁹ dedit eis illam terrā fluētē lacte ⁊ melle cū oib⁹ fructib⁹ et mineralib⁹ ꝗ naſcunt̄ i ea i pmiū obſuantie legis.Et ſic dicūt ꝙ nemo coꝝ pōt eſſe felix niſi reducat̄ i illā terrā ⁊ ſic totū deſideriū ⁊ ſpes coꝝ ē redire i illā.Scđo ħ idē pbant p dſideriū oim prīarchaꝝ ⁊ pphetaꝝ:qr oēs dſiderarūt mori ⁊ viuere i illa terra:imo iacob pcepit filijs ſuis vt ducerēt corp⁹ ſuum poſt mortē ex egypto i terrā chanaā cū prībus ſuis ſepeliendū.Et ħ idē pcepit ioſeph. Et ſic ēt aſſerunt iudei ꝙ oēs.xij.filij Jacob fuerūt deducti ex egypto ad ſepeliēdū i terrā chanaā:eo ꝙ fuerat pmiſſa ipi abrae ⁊ ſemini ei⁹ i pmiū obſuātie circūciſiōis Gen.xvij. Tertio ħ idē pbant p oracula pphetaꝝ:qr oēs ꝯmēdāt illā terrā iuda ⁊ ciuitatē hierl'3 ⁊ montē ſion ⁊ illđ tēplū:vt p3 p oēs pphetas.Quarto ħ idē pbant ex eo ꝙ oēs pphe pdixerūt ꝗlr rex meſſias erat edificaturus nouā hierl'm ⁊ erat vētur⁹ vt eos reduceret ⁊ ꝯgregaret i hierl'3.Et ſic pp nihil aliđ expectāt falſum meſſiā3 niſi vt reducat eos in hierl'm nouā ⁊ terram chanaā ⁊ fruant̄ illa terra cū ſuis fructib⁹ ⁊ bonis tpalib⁹ ⁊ magnificet eos ſup terrā:⁊ iſta ē tota ſpes coꝝ. Jn oppoſitū ē dđ pſal.xxvj.Credo vider̄ bonā dñi i terra viuētiū.Jtē ſaluator mat.xix. Si vis ad vitā igredi ſerua mādata.Jtē Lu.x.cū iuriſperit⁹ ille peteret ꝗd agēdo vitam eternā poſſidebo?⁊ enumeraret ipi mādata decalogi:dixit ſaluator hoc fac ⁊ viues.Ex ꝗ p3 ꝙ de⁹ nō dđit illā terrā p pplo i ptiū ⁊ pmiū pp obſuātiā legis:qr vltra poſſeſſionē illi⁹ terre expectabāt regnū celoꝝ i pmium vltimatū:vt p3 ad heb.xj.

Reſſio.

Et iō p dciſiōe et intellectu hui⁹ qōnis duo ſunt vidēda pncipalr̄.pmo ſi terra pmiſſa abrae ⁊ prīarchis ⁊ pphis i poſſeſſionē eternā ſit pciſe intelligēda illa t̄ra chanaā?Scđo an ſemē abrae ⁊ iſrl' cui pmiſſa ē illa terra ſint filij ſm carnē?

A Si terra pmiſſa prībus ſit chanaā.

¶ Quātū ad pmū ē padnertēdū ſm Augu.ſup illđ apl'i ad Ro.vij.lex diuina ſpūalis ē:ego aūt carnalis ſu3 ꝙ lex diuia differt ab hūana.Nā lex diuia ē ſpūalis:⁊ de reb⁹ ſpūalib⁹.Lex aūt hūana ē tpalis ⁊ ꝺ tpalib⁹ Et iō tripl'r differt lex diuia ab hūana.ſ.fine ⁊ offō ⁊ pmio.

Differt lex diuina ab humana

Differt em̄ pmo lex diuina ab hūana ipo fine pncipalr̄ itēto ab ipo legiſlatore.Nā finis legiſlatoris ⁊ ꝯditoris legum hūanaꝝ ē facere ciues ciuil'r bonos ad vtilitatē ⁊ ꝯſuatiōnē ciuitatꝫ ⁊ regni ⁊ toti⁹ rei publice.Et iō offm̄ ciuiū ē viuere iuſte circa alterū ſ3 leges ⁊ bñ ꝯſulere reipublice:⁊ eam defendere.Et iō pmiū bonoꝝ ciuiū eſt gau

dere bonis τ vtilitatib⁹ reipublice diſtribuiſ
ſm iuſtitiā diſtributiuā:vt pʒ.v.eth.Sʒ finis
τ itētio latoris legis diuine ſemꝑ fuit τ ē ef
ficere oēs hoīes ſpūalr̄ bonos et diuinos et
ad cognoſcēdū τ amādū τ colēdū deū.Et iō
offi.ū diuine legis fuit ī ꝑōri tc.colere deū ſʒ
ritū τ modū traditū ipi moyſi ſub ꝓteſtatio
ne fidei xp̄i futuri.Ad qđ offm̄ ptinebat reci
pe xp̄ʒ ī ſuo aduētu.Nā poſtq̄ oīa illa ceri
mōialia fiebāt ſub ꝓteſtatiōe xp̄i futuri:oēs
obligabanť recipere xp̄m ī ſuo aduētu τ au
dire:τ recipe:et obſeruare doctrinā ei⁹:put
de⁹ ꝑceperat Deut.xviij.dicēs.Prophetam
ſuſcitabo eis de medio fratrū ſuoꝝ ſimilem
tui:τ ponā vba mea in ore eius:loquetq̃ ad
eos oīa q̄ dixero illi.Et qui vba q̄ loqueť nō
audierit vltor exiſtā tc.Ex q̄b⁹ ptʒ q̄ ſub ea
dē cōminatiōe oēs iſraelite erāt obligati au
dire τ recipere xp̄m in ſuo aduētu τ recipe
re τ ſeruare doctrinā ei⁹ euāgelicā ſub qua
erāt obligati ad ſeruāda cerimonialia vſq̄
ad aduētū xp̄i:eo q̄ erat ꝓmiſſus ad decla
randā legē τ patefaciēdā vitatē ei⁹:doctri
na autē euāgelica nil aliud eſt niſi veritas
legis et ꝓphetaꝝ.Et iō ſicut officium legis
moyſi fuit ſeruare cerimonialia in illo tp̄e τ
recipere xp̄m τ legē ei⁹:ita officiū legis euā
gelice eſt obſeruare doctrinā euāgelicā:que
nil aliđ eſt niſi executio vitatis τ legis τ ꝓ
phetaꝝ.Ex q̄ pʒ q̄ finis legis diuie ē hoīes
efficere ſpūaliter bonos τ diuinos τ abſtra
here eos a carnalib⁹ τ mūdanis:vt appetāt
celeſtia.Officiū aūt legis diuine eſt colere τ
diligere deū in ſe:τ ꝑpter ſe.Et diligere pro
ximū ꝑpter deū exhibendo ipſi auxilium et
obſequium in neceſſitate.Premiū vero ei⁹
eſt vita τ fruitio eterna.Et rō eſt.Nam ſicut
Finis premiū legis ciuilis τ humane eſt premium
legis tp̄ale ita opʒ vt p̄mium legis diuine ſit eter
diuie. nū.Itē ſicut homo eſt immortalis ſm aīam
ita opʒ vt quo ad aīam habeat aliud p̄miuʒ
immortale et eternū.Itē ſicut homo fidelis
ꝑ obſeruātiaʒ legis efficiť diuinus ducendo
vitā angelicā:ita opʒ vt premiū eius ſit diui
nū τ angelicū inter angelos ſupra oē huma
nū τ tp̄ale p̄miū:qꝛ aliter nō differret lex di
uina ab hūana:ſicut lex ad legē.ita officium
legis ad officiū:τ finis ad finē:τ premiū ad
premiū.Et ſic ptʒ q̄ lex diuina cū ei⁹ fine et
premio nō eſt tp̄alis:nec carnalis:ſed ſpūa
lis τ diuina.Cū ergo ſupradicta triplici dif
ferētia differat lex diuina a legibus huma
nis.ſ.fine officio et p̄mio.Et finalis intentio
dei fuit eligere ſibi vnū ppl̄m ad ſuum cul
tū deputatū vt deū cognoſceret.τ cognoſcē
do ſeruiret:τ coleret.τ amaret in hac vita:τ
in altera amando frueref.iō voluit incipere
a minus ꝑfecto.tēdēdo ad magis perfectuʒ
in illa lege:ſm exigentiā τ qualitatē et mo

res ī.li⁹ ppl'i.Vñ qꝛ ille ppl's iſrael ꝯuerſat⁹
fuerat inter egyptios circiter ducētos ānos
iō totalr̄ fuerat factus carnalis et terrenus
ſm mores egyptioꝝ.iō deus volēs ipm̄ re
trahere ab illa carnalitate τ terrena τ paga
na ꝯſuetudine:τ facere ipm̄ ſpūalē dedit ipi
in lege primo decē p̄cepta moralia:vt diſce
ret deū cognoſcere τ diligere:τ cū ꝓximo iuſte
ꝯuiuere.Et vt formidine pene refrenarenť
ab oī furto τ a rixa τ malis morib⁹ egyptio
rū:in q̄b⁹ erāt nutriti:dedit eis p̄cepta iudi
cialia:nā vt ait Ariſ.x.ethi.neceſſaria ē po
ſitio legū vt formidine pene retrahantur a
malo:τ aſſuefiāt hoīes ad mores capeſſen Ariſ.
dos.Tertio aūt dedit de⁹ illi pplo multitu
dinē p̄ceptorū cerimonialiū:et hoc propter De⁹
tria.Primo vt frequētādo illa cerimonialia co dedit
gnoſceret vnū ſolū deū creatorē oīʒ τ ſpecia p̄ece
lē bñfactorē τ diligeret eū ꝑpter impenſa τ pta ce
τ collata ipi bñficia.Scđo vt ille ppl's occu rimo
patus circa frequētiā τ multitudinē illoruʒ nia
cerimonialiū nō declinaret ad idola ꝑ ꝯſue lia ꝓ
tudines egyptiorū τ aliaꝝ gentium circun pter
dantiū.Tertio vt in illis ſignis cerimoniali tria.
bus p̄uideret ille ppl's futura myſteria de
xp̄o τ eccl'ia τ vniuerſalē redēptionē faciē
dā ꝑ xp̄m vēturū τ naſciturū ex illo ppl'o pro
ut de⁹ reuelabat ſpūaliter τ ſucceſſiue q̄buſ
dā patriarchis τ ꝓphetis de illo ppl'o.Et ideo
dedit illi cerimonialia in ſignū federis τ pa
cti ſeruāda vſq̄ ad xp̄m:in q̄ erāt verifican
da.ideo ſicut obligabanť ſeruare illa ceri
monialia vſq̄ ad xp̄ʒ:ita obligabanť recipe
re xp̄m in ſuo aduentu τ ſuā doctrinā euan
gelicā:τ ceſſare ab oīb⁹ cerimonialib⁹:quia
xp̄us erat ille ꝓpheta q̄ ex parte dei oīa illa
debebat declarare.vt ptʒ Deute.xviij.τ di
ctū eſt ſupra.Et ideo xp̄s tanq̄ ad hoc miſſ⁹
a patre declarauit nobis in re τ luce oīa q̄ ī
illis erant figurata:et latebant ſub vmbra.
Et ſic cognitio noſtra ꝑceſſit ab imperfecto
ad magis ꝑfectū ſm exigentiā humane na
ture fragilis τ corrupte:ꝑ quā doctrinā euā
gelicam xp̄s nos fecit multo magis ſpiritua
les τ diuinos τ aptos ad ſupernā fruitionē:
τ capeſſendam vltimam felicitatem τ perfe
ctionē. hoc aūt nō ꝑcipiētes miſeri τ ceci iu B
dei nō ponūt differentiā inter legē diuinam ſ.ꝯcl.
τ humanā.Et ſic non expectant niſi premiū Du
temporale pro legis obſeruātia ſicut ſunt to plex
taliter carnales et terreni.Et iō nolunt reci mer
pere xp̄m qui ſuadebat contēnere tēporalia ces et
τ appetere celeſtia.Sed vt ꝯueniat hoc iu here
deis modernis diceť inferius.¶His habi ditas
tis ponit prima concluſio.q̄ duplex merces ſunt ꝓ
τ hereditas fuit ꝓmiſſa abrae:iſaac:τ iacob miſſa
ſcʒ celeſtis τ terrena:τ ꝑ ꝯñs ꝑter terrā cha abrae
naā fuit eis promiſſa hereditas in celo.hoc
ꝓbať Gen.xv.vbi dicitur q̄ deus apparuit

in viſione ipſi abraā dicēs. Noli timere: q2 ꝓtector tu⁹ ſuꝫ ⁊ merces tua magna nimis. Suſpice celū: ⁊ nūera ſtellas ſi potes: ſic erit ſemē tuū. Tūc credidit abraā: ⁊ reputatū ē ei ad iuſtitiā ⁊c. Ex ſupdictis ꝟbis pꝫ ꝙ talis ꝓmiſſio nō erat tpalis: q2 nō fuiſſet magna nimis. Nā oē tpale ē breue ⁊ caducū. Scḋo ſeq̄tur qḋ talis merces ꝓmittebat in celo: q2 nō dixit reſpice terrā: ſꝫ ſuſpice celū. Tertio ſeq̄tur ꝙ talis ꝓmiſſio nō erat dāda filijs carnalib⁹ ⁊ terrenis: ſꝫ ſpūalibus ⁊ celeſtibus fide ⁊ ꝟtute ſplēdētib⁹ ꝑ hoc qḋ ait nūera ſtellas: q2 ſic erit ſemē tuū. ſ. purū ſplēdēs fide ⁊ ſpe de celeſtib⁹. Quarto ſeq̄ ꝙ talis merces celeſtis nō poterat aq̄ri niſi ꝑ fidē xpi futuri de ſemine abrae ſm carnē ꝑ hoc qḋ ait. Credidit Abraā ⁊ reputatum eſt ei ad iuſtitiā: quia abraā non fuiſſet iuſtificatus ad merendum tantū premiū ⁊ tātā mercedē ſolū credendo ipſi iſaac filiū futurū ſed q2 credidit ꝑ iſaac xpm naſciturū qui filios fideles et ſpūales ipſi⁹ abraā debebat in celo collocare. ¶ Ex qb⁹ pꝫ ꝙ pter terraꝫ chanaan ꝓmiſſa fuit abrae ⁊ ſemini ei⁹ hereditas celeſtis. De q̄ ꝓmiſſione cātat eccl'ia in miſſa defunctorū. Fac eas dñe de morte trāſire ad vitā quam olim abrae promiſiſti ⁊ ſemini eius. In fine aūt illius capituli ꝓmiſit deus abrae terraꝫ chanaā dicens. Tibi dabo terrā hanc a flumine egypti vſqꝫ ad fluuiū magnū eufratē. Et ſic patet duplex ꝓmiſſio: ſcilicet terrena ⁊ celeſtis: hoc idē patet infra capitulo. xvij. ⁊. c. xxij. quādo dixit deus abrae. Multiplicabo ſemē tuū ſicut ſtellas celi: ⁊ ſicut arenā que eſt in littore maris ⁊c. Per ſtellas enim celi intellexit filios ſpirituales in celo collocandos: ⁊ ꝑ arenaꝫ que eſt in littore maris intellexit filios terrenos ⁊ carnales ⁊c. Iteꝫ vtraqꝫ ꝓmiſſio. ſ. celeſtis ⁊ terrena facta fuit ipſi iacob. Geñ. xxviij. qñ vidit ſcalam in ſomnūs ſtātē ſuꝑ terrā. ⁊ cacumē illi⁹ tāgēs celū āgelos qꝫ aſcēdētes et deſcēdētes ⁊ dñꝫ inixū ſcale dicētē. Ego ſum de⁹ ⁊c. Ubi ꝓuidit i ſpū q̄lr de⁹ deſcēſur⁹ erat i terrā: ⁊ aſſūptur⁹ humanā carnē ex ꝟgine de gñe iacob. Uñ ꝑ hoc qḋ illa ſcala tāgebat celū ex parte ſuꝑiori: ⁊ terrā īferi⁹ ꝓuidit q̄lr xps ipſi ꝓmiſſus erat futur⁹ deus ⁊ hō de carne ſua. Et ꝑ angelos aſcēdētes ⁊ dſcēdētes. ꝓuidit q̄lr filij ſui ſpūales erāt ꝑ xpꝫ i celum aſcēſuri ⁊c. Itē ꝑ hoc ꝙ dormiuit ſupra illū lapidē. ⁊ erexit ipm in titulū preuidit in ſpū qualiter xps in eodem loco erat ꝓ filijs ſuis ⁊ ꝓ toto gñere humano crucifigēdus ⁊ moriturus: et reſurrecturus: ⁊ in celuꝫ aſcenſurus cum ſuis fidelibus: imo iacob preuidit per illam ſcalā chriſtum in celū aſcenſurū cum omnibus filijs ſuis fidelibus ⁊ ſpiritualibus. Ex quibus patet ꝙ preter illam terram chanaan ꝓmiſſa fuit hereditas celeſtis abrae iſaac ⁊ iacob ⁊ ſemini ſpūali eorū: de qua canit eccleſia. Fac eas tranſire de morte ad vitam: quā olim abrae promiſiſti: ⁊ ſemini eius ⁊c.

¶ ij. cōcl'o ꝓphete expectabāt hereditatē in celo

¶ Scḋa cōcluſio qḋ oēs patriarche ⁊ prophete pter illā terrā chanaan ⁊ pter illam hierl'm terrenā deſiderabāt ⁊ expectabant hereditatē in celo ⁊ aliā hierl'm celeſtem. Ꝺ pmo probat de abraā. Nam ſicut fuit ipſi ꝓmiſſa hereditas celeſtis in ſupradictis ꝓmiſſionibus: ita deſiderauit illā: iḋ dixit ſaluator iudeis. Iohā. viij. Abraā pater veſter exultauit. i. dſiderauit videre diē meū: vidit ⁊ gauiſus eſt ⁊c. Item hoc deſiderauit iſaac qñ bñdixit iacob filio ſuo Geñ. xxv. vñ ſentiēs odorē veſtimētoꝝ dixit. Odor filij mei ſicut odor agri pleni quē bñdixit dñs: det tibi de⁹ de rore celi ⁊ de pīguedie terre. Eſto dñs filii fratrū tuoꝝ. Et icuruent añ te filij mřis tue: ⁊ adorēt te trib⁹ ⁊c. ¶ Uñ manifeſtū eſt ꝙ iſta nō fuerūt impleta in iacob: ſed in ſolo xpo ex iacob naſcituro: iḋ iſaac bñdixit xpm in iacob ꝓut ꝓuidit ipm ex eo naſcituꝝ. Uñ ꝑ h ꝙ iſaac oſculat⁹ eſt iacob oñdit deſideriū qḋ habuit de xpo vēturo: ⁊ ꝓuidit q̄lr de⁹ debebat oſculari naturā hūanā per incarnationē: ⁊ ꝑ odorē ⁊ fragrātiā veſtimētoꝝ ꝓuidit frāgrātiā ꝟtutū ⁊ donoꝝ hūanitatis xpi. Et ꝓuidit q̄lr oēs trib⁹ terre debebāt xpm adorare: ⁊ q̄lr ipſe xpo debebat dare filijs ſpūalib⁹ ipſi⁹ iacob de rore celi gl'iaꝫ in futuro: ⁊ de pīguedie ſacroꝝ gr̄aꝫ in p̄nti. Et ſic iſaac iā deſiderauit illuꝫ rorē celi per xpm largiēdū. Itē hoc idē deſiderauit iacob Geñ. xxxij. qñ luctat⁹ eſt cū angelo i perſona dei: q2 nō voluit ipm dimittere vſqꝫ bñdixit ipm. Iḋ qñ euigilauit a ſomno dixit. Uidi dñm facie ad faciem: ⁊ ſalua facta eſt aīa mea ⁊c. Itē hāc celeſtē hereditatē deſiderauit moyſes Exo. xxxiij. cū dixit. Dñe oſtēde mihi faciē ⁊ gl'iaꝫ ⁊c. Uñ ſuꝑ illḋ Ge. xxviij. qñ iacob vidit ſcalā dicit qdā gloſſa hebraica: inuereſcit Rabba. qḋ moyſes anteq̄ moreret ductus fuit in celū ⁊ vidit ibi meſſiaꝫ edificantē hieruſaleꝫ in celo ex margaritis ⁊ lapidibus precioſis. Et dixit meſſias ipſi moyſi ꝙ pater ſuus iacob vtrāqꝫ hieruſaleꝫ ſ. terrenā ⁊ celeſtē preuidit edificandam ex hoc qḋ illa ſcala ex vna parte tangebat celū. ⁊ ex altera terraꝫ. Et ꝙ q̄ſi nihil erat illa hierl'm q̄ erat edificāda in terra reſpectu illius celeſtis: q2 iſta erat temporaliter: ⁊ illa in eternū duratura ꝓ filijs iſrael. Quod audiēs Moyſes dixit Letatus ſum in his que dicta ſunt mihi ⁊c. Ex q̄bus ꝟbis ſequit primo ꝙ preter iſtā hieruſalē terrenā ⁊ tēporalē erat dāda alia celeſtis ⁊ eterna. Secundo ſequit ꝙ xps meſſias i lege ꝓmiſſus ē deus q2 iā erat ante Moyſen in celo. Tertio ſe-

quit φ meſſias in lege ꝓmiſſus nō erat edi-ficaturus hierſz terrenā: ſꝫ celeſtē ⁊ ſpūalē ꝑ filijs iſrl. Quarto ſequit φ filij iſrael qui erant illā celeſtē hierlm poſſeſſuri nō erāt futuri carnales: ſꝫ ſpirituales ⁊ ſꝫ fidē. Itē hanc hereditatē celeſtē deſiderabat ⁊ expectabat. Job. xix. qñ dixit. credo φ redéptor me⁹ viuit. ⁊ in nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſū: ⁊ in carne mea videbo deū ſaluatorē meū ⁊c. ¶ Itē hāc celeſtē hereditatē deſiderabat dd pſal. xvi. cū dixit. Satiabor cū apparuerit glia tua. Itē pſal. lxxix. Oſtēde nobis dñe miam tuā: ⁊ ſalutare tuū da nobis. Itē dauid rex et dñs erat illius hieruſalem terrene ⁊ totius terre ꝓmiſſionis: et regna finitima ipſi erāt tributaria. ⁊ tñ illaꝫ terrā viuētiū ⁊ hierlm celeſtē d̄ſiderabat qñ dixit pſalmo. lxxxiij. Beati q̄ habitāt i domo tua dñe in ſecula ſeculoꝝ laudabūt te. Itē dd ab illa terrena hieruſalē cupiebat exire: ⁊ in celeſti collocari: cū dicebat pſal. cxix. Heu mihi q2 incolat⁹ me⁹ ꝓlongat⁹ eſt. Itē pſal. cxviij. Erraui ſicut ouis que perijt quere ſeruū tuū dñe ⁊c. Itē pſal. cxlj. Portio mea dñe ſit i terra viuentiū. Itē ſalomō rex ⁊ dñs fuit illius terrene hieruſalē ⁊ toti⁹ terre chanaā cū finitimis tributarijs: ⁊ ditiſſim⁹ ⁊ feliciſſimus ſup oēs reges terre. Et tamē ꝓ nihilo reputabat totā illā hierlm ⁊ terrā iſrael: et oīa regna terrena reſpectu illi⁹ celeſtis hieruſalē ⁊ felicitatis eterne cū dicit. Eccleſiaſtes ꝑ totum libꝛū. Uanitas vanitatū et oīa vanitas. Unde dicit. Ego eccleſiaſtes fui rex iſrael in hieruſalē ⁊ ꝓpoſui in aīo meo q̄rere ⁊ inueſtigare ſapienter de oībus q̄ fiūt ſub ſole: ⁊ ecce oīa vanitas. Item infra. c. ij. Magnificaui opa mea: edificaui mihi domos ⁊ plātaui vineas: feci hortos ⁊ pomeria ⁊c. Itē coaceruaui mihi argentū ⁊ aurū ⁊ ſubſtantias regū ⁊ ꝓuinciarū ⁊c. ⁊ tñ oīa vanitas. Et ſic Salomō ꝑ totū illū libellū diſcurrit ꝑ oēs ſtat⁹ ⁊ cōditiōes hoīz: ⁊ oſtēdit nullo pacto felicitatē poſſe conſiſtere in hac vita finaliter aūt cōcludit dicēs. Anteq̄

felicitas nulla pōt i hac terra ꝯſiſtere.

rūpat funiculus ⁊ anteq̄ reuertat puluis in terrā ſuā vñ erat: ⁊ ſpūs redeat ad deū q̄ dedit illū. i. anteq̄ moriaris dū viuis i h̄ mūdo. deū time ⁊ mādata ei⁹ ſerua: h̄ eſt oīs hō Cūcta q̄ fecit hō adducet de⁹ in iudiciū ꝓ oī errore ſiue bonū ſiue malū. Ex q̄b⁹ ꝓꝫ q2 Salomō totā illā hierlm ⁊ totū regnū: ⁊ oēs diuitias vanitatē reputabat: ⁊ mortē pñſentē ⁊ futurū iudiciū timebat: in quo mali ſūt puniēdi: ⁊ boni felicitādi. Itē ſalomō futurā felicitatē dicit deſiderandā ꝑ totū libꝛū Canti. vbi dicit. Trahe me poſt te: in odorē curremus vnguētoꝝ tuoꝝ ⁊c. Itē Sapiē. v. Futurū iudicium oſtendit malis eſſe tremēdū ⁊ felicitatē futurā iuſtis deſiderādam

Item Eſaias altā hieruſalē ſupernam deſiderabat ⁊ cōmēdabat cuꝫ dixit ca. lx. Surge illuminare hierlm ⁊c. Itē in hierlm terrena erat Eſaias: tñ ſupnā deſiderabat cū dicebat Utinā dirūperes celos ⁊ deſcēderes ⁊c. ⁊ infra A ſclo nō audierūt neq̄ aurib⁹ ꝑcepert: ⁊ ocul⁹ nō vidit de⁹ abſq̄ te q̄ ꝑparaſti expectātib⁹ te ⁊c. Ex q̄b⁹ ꝓꝫ φ illa hereditas ⁊ felicitas ineffabilis ⁊ abſq̄ cōparatione nobilior expectabat a iuſtis quā ꝑparauerat de⁹ pro iuſtis. Itē Daniel dicit. ix. ca. illā hieruſaleꝫ cū toto regno poſt mortem xpi periturā ⁊ in tēplo abominationē vſq̄ ad cōſummationeꝫ ſeculi duraturā: ⁊. c. xij. cōcludit poſt iudiciuꝫ incredulos et obſtinatos igni perpetuo puniendos: ⁊ fideles ⁊ iuſtos fulgentes q̄ſi ſplēdorē firmamēti: ⁊ quaſi ſtellas in perpetuas eternitates felicitandos. Et idem explicant aut implicite aſſerūt oēs ceteri prophete. Ex quib⁹ ꝓꝫ φ oēs pñarche ⁊ ꝓphete ꝑter illā terrā ꝓmiſſam nobiliorē hereditatē deſyderabāt ⁊ expectabāt futurā in celo ꝑꝑ quam patiēter tolerabāt oēs labores ⁊ ꝑſecutiōes vt large lateq̄ demōſtrat apl's ad hebr. xj. ⁊ ꝑ totā epiſtolā. ¶ Tertia ꝯclo φ abraā ⁊ Jacob ⁊ ceteri pñarche ⁊ ꝓphete deſiderarūt ſepeliri in terra ꝓmiſſiōis nō ꝓpter bonitatē terre: ſꝫ vt reſurgerēt cū xpo quē ꝓuidert in illa terra morituꝝ ⁊ ſepeliēdū ⁊ nr̄aꝫ redēptionē opaturū ⁊ reſurrectuꝝ. Et hoc probabiliter oñdit. Nā abraā ꝓuidit in ſpū φ in eodē loco erat xps ꝓ oīb⁹ crucifigēdus: vbi ipſe imolauit ⁊ ſacrificauit arietē ꝓ Iſaac. Et iō appellauit nomē loci illi⁹ Dñs videbit. In hebreo aūt dr. In mōte dñs videbit. q. d. Dñs de⁹ incarnat⁹ videbit immolari ⁊ crucifigi in iſto mōte ⁊ loco vbi iſte aries fuit imolat⁹ ⁊ ꝓ iſaac a morte liberato. Itē Jacob i eodē loco vidit ſcalā ⁊ deū inixū ſcale ꝑ φ ꝓuidit xpm ibi crucifigēdū. Et iō erexit lapidē in titulū. Et ſic ꝓuidit xpꝫ inde reſurrecturū: ⁊ in celos cū fidelibus aſcēſurū: vt dictū eſt. Credibile ergo eſt φ Abraam ⁊ Jacob cū ceteris patriarchis ꝓpter hanc cauſaꝫ voluerūt in illa terra ſepeliri vt inde cū xpo reſurgerēt: ⁊ cū eo in celū aſcēderēt. Et ſic ē dicēdū de ceteris ꝓphetis ⁊ fidelib⁹ q̄s xps eduxit de limbo inferni. ⁊ ſecū eduxit et aſcēderūt in celū. ¶ Quarta ꝯclo: φ ꝓphe ſuis oraculis nō ꝯmēdarūt illā ciuitatē hieruſalē ⁊ terrā chanaā ꝑꝑ ſeipaꝫ: ſꝫ q2 ꝓuiderūt xpm in illā ciuitatē ⁊ terrā vēturū: ⁊ i ea nr̄aꝫ redēptionē opatuꝝ: hoc ꝓbat. Nā aliq̄ ciuitas aut ꝓuīcia nō cōmēdat ⁊ felicitat niſi ꝓpter tria: ſcꝫ aut ꝓpter felicitatē et copiam bonorum temporalium: aut ꝓpter bonitatem ⁊ virtutem ciuium et bonum regimen ciuitatis: aut ꝓpter preſentiam magni regis ipſam honorantis et in ea magna ge

D iij. ꝯclo ſepeliri in terra ꝓmiſſiōis vt cū xpo reſurgerēt ⁊c.

E iiij. ꝯclo ꝯmendauerūt ꝓphe hieruſalem q2 redēpti oī ea erat hēda.

ſta facientis ꝛ opantis. Sꝫ illa terra nūꝙ fuit
cōmēdata ꝑpter copiā ꝛ fertilitatē. qꝛ ſp fuit
ſterilis ꝛ inuertima ꝛ inaq̄ſa iter circūſtātes
terras: iō freq̄nter paſſa eſt incdiā ꝛ penuriā
victualiū: vt pꝫ ꝑ totū diſcurſuꝫ pr̄iarchaꝝ q̄
frequēter fugiebāt ab ea ꝑpter famē: qꝛ vt ſic
magis cōmēdāda eēt damaſcus ꝛ antiochia
ꝛ babylonia ꝛ mēphis egypti ꝛ nr̄a florētiſſi
ma ciuitas Ualētie ꝛ barchinone q̄ ſemꝑ fue
rūt fertiliſſime ꝛ ameniſſime. Nec ēt illa ciui
tas ꝛ terra fuit vnꝙ cōmēdāda ꝑpter bonita
teꝫ ciuiū: qꝛ ſemꝑ fuerūt mali ꝛ idololatrie ꝛ
raptores: nec vnꝙ defecit in illa terra ꝛ ciui-
tate vſura ꝛ dolꝰ ꝛ ſeditio: vt pꝫ ꝑ totū diſcur
ſum iudicū ꝛ Regū ꝛ poſt reedificationē tem
pli. ¶ Ex quo ſequiꝉ ꝙ non ꝓꝑ aliud ꝓphete
cōmēdarūt illā ciuitateꝫ ꝛ terrā: niſi qꝛ xp̄us
in illa erat videndus ꝛ miracula facturus: ꝛ
nr̄am redēptionē operaturus: ꝛ ſub tali con
ditione cōmēdarūt ꝛ btificarūt eā: ideo dixit
dauid pſal. xlvij. Magnus dn̄s et laudabilis
nimis in ciuitate dei noſtri in monte ſancto
eius. Deus in domibus eius cognoſcetur cū
ſuſcipiet eā ꝛc. Itē Eſa. ij. Uenite aſcendamꝰ
in montem dn̄i ꝛ ad domū dei Jacob: ꝛ doce
bit nos vias ſuas: quia de ſion exibit lex ꝛ ver
bum dn̄i de hierl̄m. Itē. c. ix. btificat galileā: ꝛ
totā terrā iſrael ꝑpter p̄ſentiā ꝛ predicatio-
neꝫ ꝛ miracula xp̄i cū ait. Primo tp̄e alleuia
ta eſt terra zabulon ꝛ terra neptalim: ꝛ in no
uiſſimo aggrauata eſt terra maris trans ior
danem galilee gētium: ppl̄s q̄ ambulabat in
tenebris vidit lucē magnam ꝛ infra. Paruu-
lus natus eſt nobis et filius datus eſt nobis
ꝛc. Itē induere hierl̄m veſtimētis tuis ciui-
tas ſancta. Itē dabo in ſion ſalutē ꝛ in hieru
ſalem gloriā meā. Itē. lxij. Propter ſion non
tacebo: ꝛ ꝑpter hierl̄m non quieſcam donec
egrediaꝉ vt ſplēdor iuſtus meus ꝛc. Item mi
cheas. c. v. cōmēdat ciuitatē bethleeꝫ: eo qꝺ
xp̄s ibi erat naſciturꝰ dicēs. Et tu bethleem
effrata parua es in milibus iuda. Ex te enim
egrediet̄ mihi dux ꝛc. Item zacha. ix. Exulta
filia ſion ecce rex tuus venit tibi iuſtus ꝛ ſal-
uator ꝛc. Ex oībus his ꝓphetis pꝫ ꝙ non ob
aliam cauſaꝫ cōmēdarūt hierl̄m: niſi qꝛ i ea
xp̄s erat legē euāgelicā daturus ꝛ nr̄am re-
demptionē opaturus: ꝛ in monte ſion ſacraꝫ
eucharíſtiam inſtiturus ꝛ ſp̄m ſc̄m in apl̄os
ꝛ diſcipulos miſſurus ꝛ totā eccleſiam ibi in
cepturus ꝛ fundaturus. Et exinde per totuꝫ
orbem eccleſia xp̄i erat deriuāda. Et ideo vni
uerſalis eccl̄ia toto orbe diffuſa in ſacra ſcri
ptura appellatur hierl̄ꝫ: eo ꝙ in illa hierl̄m
terrena fuit fundata et inſtituta per xp̄m in
apl̄is ꝛ diſcipulis. Et exinde ꝑ totum orbem
fuit diffuſa: vt frequēter dictū eſt. ¶ Quinta
ꝯcluſio ꝙ ꝓphete in oraculis ſuis nō ſolū in
tendunt cōmēdare ꝛ beatificare illā hierl̄m

[Left margin: ꝛ hie / ruſalē / īte͂des / bāt ec / cl̄iam / F / i.ꝯcl.]

inquātū xp̄s in ea operaťꝰ eſt nr̄am redēptio
nē: in ea fundauit eccl̄iā: ſꝫ intēdūt ꝯmēdare
hierl̄m toto orbe diffuſaꝫ: q̄ ab illa fuit deri-
uata q̄ dr̄ eccl̄ia catholica. inq̄tū in ea videt̄
deꝰ ꝑ fidē: ꝛ ꝯtinue p̄dicat̄ euāgeliū ꝛ exercēt̄
eccl̄iaſtica ſacr̄a habētia virtutē ex paſſione
xp̄i: in q̄ cōtinue offert̄ ſacrificiū mediatoris:
ꝛ in q̄ paſſio xp̄i ſp̄ exercet̄ ꝛ opat̄ effectū ſuū
itaqꝫ qꝺ in illa hierl̄m factum eſt in re: illud
idē fit in voto ꝛ effectu ꝯtinue in eccleſia to-
to orbe diffuſa: ideo vere dr̄ hieruſalē pacifi
ca: qꝛ in ea ꝯtinue pctōres deo pacificantur ꝛ
recōciliant̄ ꝑ ſacramēta. Sꝫ quod ꝓphete ex
conſequenti beatificēt hieruſalem toto orbe
diffuſam. ꝓbat̄. Nam dictū eſt pſal. xlviij. ꝛ. l.
ꝛ. lxiij. ꝛ. lxxxvj. ꝙ eccl̄ia xp̄i nihil aliꝺ eſt niſi
hierl̄ꝫ ſp̄ualis ab illa materialiter d̄riuata:
ꝛ ꝑ totū orbē dilatata ꝛ diffuſa. et qꝛ illa viſio
ꝛ illa pax et iuſtitia facta per xp̄m in hierl̄m
ꝑpter quā pacē ꝛ iuſtitiaꝫ ꝛ viſionē illa ciui-
tas ꝓphetice ſortita eſt tale nomē fuit poſt-
ea dilatata ꝛ diffuſa ꝛ p̄dicata ꝛ credita ꝛ re-
cepta ꝑ totū orbē. Ad cuiꝰ maiorē intellectū
eſt notandum ſicut dicit Rabbi cāhi et multi
magiſtri hebreoꝝ ꝙ hoc nomē hieruſalē nō
eſt impoſitū a caſu ꝛ p̄ter intentū illi ciuita-
ti: imo ex diuina ꝓuidentia et magno myſte-
rio: nā duo hoīes ſanctiſſimi ꝛ maxime auto
ritatis impoſuerūt ipſi illud nomē: quorum
primus fuit melchiſedech q̄ ſm̄ eos fuit ſem
filius Noe ſacerdos dei altiſſimi: q̄ in illo lo
co obtulit deo excelſo panē ꝛ vinū ꝓ abraaꝫ.
Gen. xiiij. Iſte aūt melchiſedech noīauit il-
lā ciuitatē ſalē: ideſt pacē et iuſtitiam: poſtea
abraā in alio monte ipſi iuncto q̄ dr̄ moria ꝓ
poſuit immolare filiū ſuū Iſaac. Sed qꝛ ꝓhi
bitus ab angelo imolauit arieteꝫ loco filij iō
appellauit montē illum. Dn̄s videbit̄: eo qꝺ
ibi viſus fuit ꝛ apparuit dn̄s Gene. xxij. Sed
qꝛ hiere hebraice. idē eſt qꝺ videre latine. et
hu idem eſt qꝺ ipſe deus ſiue eſſe qꝺ ſoli deo
cōpetit: iō hierhu ideꝫ eſt qꝺ dn̄s videbit̄. Et
deponit̄ ibi nomē dn̄i tetragrammaton: ꝙ ſo
li deo cōuenit. Et hoc nomen ipoſuit abraam
illi monti ꝑpter viſionē dei ibi oſtenſaꝫ. Sed
qꝛ altera pars montis iā dicebat̄ ſalem: ideo
tota ciuitas q̄ totū illū montē cōplexa eſt di-
cta fuit hieruſaleꝫ: ideſt viſio pacis ꝛ iuſtitie
ſiue viſio dei pacis ꝛ iuſtitie: qꝛ hierhu idem
eſt qꝺ viſio dei ꝛ saleꝫ pax ꝛ iuſtitia. Et ſic di-
cta eſt hieruſalem ꝑ ſupradictos magnos et
autenticos viros. Iſti autē rabbini verū di-
cunt qꝺ propter ſupradicta myſteria dicta ꝛ
appellata fuit hierl̄m illa ciuitas: ſꝫ nō pci-
piūt illa myſteria. Uñ eſt aduertēdum ꝙ tria
myſteria fuerūt facta in illo monte tp̄e patri
archaꝝ. Nā primo ibi melchiſedech homo
gentilis rex ſalem ꝛ ſacerdos obtulit deo ex-
celſo panē ꝛ vinū pro abraam: per quod my-

[Right margin: hieru / ſalē a / mel- / chiſe- / dech / dr̄ ſa- / lem. — Tria / myſte / ria / fuerēt / fc̄tā in / mōte / mo- / ria.]

ſtenſū fuit p̄mo figuratū q̄lr xp̄s de⁹ ⁊ hō rex ⁊ ſacerdos in eodē loco debebat inſtituere ſacr̄m euchariſtie in quo offert xp̄s hoſtia ⁊ ſacrificiū ſub forma panis ⁊ vini p̄ qd ſacrificiū pacificamur ⁊ recōciliamur deo patri. Item fuit figuratū qualr in eodē mōte xp̄s rex ſacerdos hoſtia ⁊ ſacrificium dēbat crucifigi ⁊ imolari p̄ quā paſſionē ⁊ ſacrificiū petm̄ olm erat puniēdū ⁊ nr̄a iuſtitia faciēda: ⁊ nos eramus iuſtificādi ⁊ pacificādi ⁊ deo pr̄i recōciliādi. Et iō appellauit illū locū ſalē.i.pacē ⁊ iuſtitiā. Sed p̄ hoc qd melchiſedech erat hō gētilis fuit figuratū q̄ illō ſacrificiū euchariſtie erat celebrādū ⁊ venerādū p̄ totū pplz gētilē ad fidē xp̄i ↄuerſuz. Poſtea aūt in altera p̄te eiuſdē mōtis abrae volēti immolare filiū apparuit angel⁹ dn̄i dicēs. Nō extēdas manū ſup puerū ⁊c. Et tūc imolauit ibi arietē: i quo myſterio preuidit abraam in ſpiritu q̄lr in eodem loco xp̄s pro toto humano genere erat imolandus: ⁊ crucifigendus: ⁊ vidēdus. Et ideo appellauit illū montez dn̄s videbit: imo in hebreo dicit̄ dn̄s videbitur. Et ly dn̄s ſcribit̄ cū quatuor literis: qd nomen ſoli deo cōuenit. q.d. dn̄s deus incarnatus videbitur imolari ⁊ crucifigi in iſto loco. Et iſta figura implebitur. Nam ſicut ego imolaui iſtū arietē p̄ filio meo ⁊ loco eius: ita chriſt⁹ futurus de carne mea imolabit̄ in iſto loco: ⁊ videbitur crucifigi pro liberatione totius generis humani. Et in iſto loco dn̄s videbitur adimplere iſtā figurā ⁊ myſterium ſeipſum offerēdo. Et ſic p3 illi ciuitati non fuit impoſitum hoc nomē hierl̄m a caſu: ſed ex ſacro et myſterio: ⁊ p̄ ↄn̄s non eſt nomē caſuale: ſ3 ſacram ⁊c. Et ſic dicendū ꝺe ſion ⁊ iudea ⁊c. Nā ſion interpretatur ſpecula. Vn̄ deus videtur ⁊ ſpeculat̄ vbi xp̄s erat ſpeculandus: ⁊ iudea interpretat̄ confeſſio: vbi xp̄s erat cōfitēdus ⁊ recipiendus ab apoſtolis ⁊ diſcipulis. Et ſic p3 q̄ iſta nomina nō fuerunt impoſita a caſu ſ3 myſtice ⁊ p̄phetice propter futura myſteria que in illis locis erāt complenda. Et quia ex illis locis tota eccleſia erat inchoanda ⁊ deriuāda: et poſtea p̄ totū orbem diffundenda ⁊ amplianda. Tertio autē in eodē monte vidit Jacob ſcalaz in ſomnīs et dn̄m innixum ſcale: o qd preuidit myſterium incarnatiōis ⁊ paſſionis ⁊ reſurrectionis ⁊ aſcenſiōis xp̄i vt dictum eſt. Et ideo eleuauit lapidem in ſignum vnctū oleo ad prefigurandū qualiter in eodē loco chriſtus erat eleuandus in cruce pro ſalute olm noſtrum: et appellauit nomen loci illius Bethel. i. domus dei que ante luza vocabatur dicens. Terribilis eſt locus iſte: non eſt hic aliud niſi domus dei ⁊ porta celi. Gene. xxviij. q̄ſi diceret. Jn loco iſto chriſtus terribiliter triumphabit de diabolo. Et p̄ iſtā portā crucis oēs intrabim⁹ in celū: ⁊ p̄

Sion interp̄tatur ſpecula.

iſtā ſcalā aſcendem⁹ cū xp̄o. Et iō appellauit locū illū Bethel. Iudei autez dicūt q̄ Jacob dormiuit: ⁊ vidit ſcalā in loco p̄ncipꝉr vbi poſtea fuit tēplū edificatū. S3 quicquid ſic ſuffi cit q̄ ciuitas hierl̄m fuit edificata ⁊ ampliata ⁊ extenſa ſupra totum illum montē vbi facta ⁊ viſa fuerūt illa tria myſteria: ſc3 vbi melchiſedech obtulit panē ⁊ vinū: ⁊ vbi abraam immolauit arietē: ⁊ vbi Jacob vidit ſcalā. Et ideo appellata fuit hierl̄z. i. viſio future pacis ⁊ iuſtitie: eo q̄ ibi chriſtus erat videndus et impleturus illa tria myſteria ibi figurata. Vn̄ abraā non appellauit illū montem. Dn̄s viſus eſt rōne viſionis facte: ſed dn̄s videbitur de futuro rōne viſionis adimplende. Ex quibus p3 q̄ illa nunq̄ fuit vera hierl̄m vſq3quo ille viſiōes et figure fuerunt per xp̄m implete. ſ. vſq3quo viſus eſt chriſtus ibi predicare ⁊ inſtituere euchariſtiam ⁊ crucifigi ⁊ reſurgere ⁊ aſcendere in celum ⁊ mittere ſpiritūſanctū in illā ſanctā ſocietatez in qua erat vera pax ⁊ viſio veritatis totius ſacre ſcripture. Et ſic completis omnibus myſterijs nr̄e redemptionis p̄ chriſtū ſola illa ſancta ſocietas fideliuz dicta eſt vera hierl̄m et vera viſio pacis ⁊ iuſtitie ⁊ vera pacifica ⁊ iuſtificata p̄ xp̄m. Sed q2 illa ſancta ſocietas diffuſa fuit poſtea predicando per totum orbem conuertendo ad fidē totū ppl̄m gentilē qui per fidem chriſti fuit deo patri iuſtificatus ⁊ pacificatus et reconciliatus: ergo tota religio chriſtiana toto orbe diffuſa dicit̄ v̄a hieruſalem: eo q̄ habet omnes conditiones propter quas illa ciuitas materialis prophetice et myſtice appellata fuit hierl̄m. Nam iſta eſt vere pacificata ⁊ iuſtificata i xp̄o: ⁊ iſta videt ⁊ credit xp̄m verū deū ⁊ hominem crucifixum ⁊ paſſum reſurrexiſſe ⁊c. Et qd factum eſt in illa ciuitate ſemel fit in iſta quotidie. Nam ibi ſemel chriſtus pro nobis crucifixus eſt: ſed in iſta hieruſalē toto orbe diffuſa quotidie iugiter offertur in altari in memoriam illius paſſionis ad noſtrā recōciliationem et ſalutē: ⁊ per conſequens chriſtus ſemp̄ operatur effectum noſtre redēptionis in hac eccleſia chriſtiana ⁊ religione per eccleſiaſtica ſacramenta in quibus lucet ⁊ viget paſſio xp̄i: ex quibus p3 q̄ ipſa eſt vera hieruſalez ab illa deriuata toto orbe diffuſa ⁊ dilatata. Et hunc dilatationē p̄uidit iacob in illa viſione quando dn̄s innixus ſcale dixit. Ego ſum dominus deus abraam patris tui: ⁊ deus iſaac: terram in qua dormis tibi dabo et ſemini tuo: eritq3 ſemen tuum quaſi puluis terre dilataberis ad orientem et occidentem et ſeptentrionem et meridiem. Et benedicentur in te et ſemine tuo cuncte tribus terre ⁊ cetera. quaſi diceret myſterium huius viſionis implebitur in loco iſto. Et hic edificabitur ve

Hieruſalem ſcḋm trenam q̄n fuerit vera hieruſalem.

ta hieruſalem per incarnationem et predicatione ⁊ paſſione ⁊ reſurrectioné ⁊ aſcéſioné xpi ⁊ ſpüſancti miſſioné: q xps erit de ſemine tuo ſm carné q ciuitas erit ſocietas filioꝝ tuoꝝ ſm ſpiritũ ⁊ pmiſſioné. Et dilatabit iſta ciuitas ſeminis tui ad oriente ⁊ occidenté ⁊ ſeptétrioné ⁊ meridié. Et reddit cauſam quo dilatáda erat iſta ciuitas dicés: qr in te ⁊ ſemine tuo bñdicent oés tribus terre Ex quibus pꝫ qđ oés tribus ⁊ natiões ⁊ gétes terre erant in xpo bñdicende recipiédo eũ ⁊ credédo myſteriũ incarnationis et nře redéptionis: qđ p illá ſcalá ⁊ viſioné prefigurabat. ⁊ p ꝯñs eccleſia que toto orbe diffuſa eſt ⁊ dilatata erat dicenda noua hieruſalé. Et ſic ergo dicendũ ꝙ qñ pphete cómendát et beatificát hieruſalé nõ ſolũ loquunt de illa materiali: in q xps fuit viſus in carne. ⁊ operatus eſt noſtrá redéptioné: ſꝫ loquunt etiã ſimul de iſta hierlꝫ toto orbe diffuſa: q deriuata ⁊ orta ⁊ ꝯtinuata et dilatata eſt ab illa eo modo q dictũ eſt. et hoc pbat multipliciter p dicta pphetaꝝ: ná ea q dicta ſunt pſal. xlvij. ⁊ .l. ⁊ .lxiiij. ⁊ .lxxxvj. non pñt verificari pciſe de illa ſola hierlm materiali: qr illa nõ fuit edificata in exultatióe vniuerſe terre: ⁊ illa iam erat edificata tpe dd: ⁊ iá offerebantur in illa diuerſa ſacrificia. Et in illa nunq fuit táta pſperitas: put memorat pſal. lxiiij. nec poſſet capere tot nationes ⁊ gétes ſicut memorant pſal. lxxxvj. vbi dr qđ ibi erat raab: ideſt egypt9 ⁊ ppls babylonis ⁊ ethiopũ ⁊c. ergo ſequit ꝙ illa nõ pñt intelligi niſi de hieruſaleꝫ toto orbe diffuſa: vt in pdictis

Eſa.ij pſalmis viſum eſt. Jté illud Eſaie.ij. Erit in nouiſſimis dieb9 pparat9 mons dom9 dñi i vertice montiũ. ⁊ fluent ad euꝫ oés gentes: et ibunt populi multi ⁊ dicét. Uenite aſcédamus ⁊c. nõ pñt verificari de illa ſola hierlm materiali: qr ad illá non poſſent fluere oés populi ⁊ gétes: nec poſſent in ea capi: ſꝫ verificatum eſt de hierlm toto orbe diffuſa ad quã venerũt oés gentes ⁊ populi ad fidem xpi recipiendaꝫ. Jté illud Eſai. liiij. Lauda ſterilis que nõ paris ⁊c. Dilata locũ tentorũ ⁊ pelles tabernaculoꝝ extende: ne parcas ⁊ longos fac funiculos tuos: ⁊ clauos tuos cõſolida. Ad dexterá enim et leuam penetrabis. Et ſemen tuum gentes hereditabit: et ciuitates deſertas inhabitabit ⁊c. Oia iſta enim ſunt impleta in hac hieruſalem ſpũali toto orbe diffuſa: qr p totũ orbem dilatauit funiculos ⁊ tentoria ſua. Et oés gentes xps ſubiecit ⁊ in ſe concluſit p fidé. Jtem oia illa que ſcribuntur Eſaie. lx. ſcꝫ. Surge illuminare hieruſalem ⁊c. non poſſunt verificari de illa hieruſalé materiali niſi initiatiue qr completiue fuerunt verificata in iſta noſtra hieruſalé toto orbe diffuſa: qr in iſta fuit orta gloria dñi ⁊ viſa: ⁊ in iſta ſunt congregate oés gentes ⁊ filij hui9 de longe ad eá venerunt: ⁊ multitudo gentiũ in iſta cõuerſa eſt: ⁊ per iſtá volarunt apli vt nubes portantes pluuiá euangelicá: ⁊ vt colũbe p doctrinam ſimplicitatis ⁊ innocentie. Et iſti tanq naues portarũt fideles ex inſulis ad iſtá hieruſalé ⁊ eccleſiá. Et muros hui9 hieruſalé edificarunt peregrini de pplo gétili nouiter cõuerſi. Ná Cõſtantin9 cõſecrauit palatiũ ſuũ in laterano in honoré ſaluatoris. Et ceteri reges edificarũt nouas eccleſias: ⁊ eas multis diuitijs ⁊ precioſis ornamétis dotauerunt. Et non ſolũ peregrini dotauerũt eccleſiam bonis tpalib9. ſꝫ etiá ſpũalib9 ⁊ doctrinalibus. Ná Origenes ⁊ hiero. ⁊ Athanaſius ⁊ Aug. q veniebant de pplo gentili ſcientia ⁊ moribus ⁊ doctrinis ⁊ libris eccleſiá dei decorauerunt vt patebit deo dante in expõne cáticoꝝ. Salomonis ⁊ ſic eſt dicendũ de toto reſiduo libri Eſaie maxime a. xl. c. vſqꝫ ad finé: qr ſꝫ qñqꝫ initiatiue loquat de illa particulari hieruſalé in q xps erat vétur9 ⁊ noſtrá redéptioné in ea opatur9: tñ cõiter loqtur de hieruſalé vniuerſali toto orbe diffuſa p gratiá ⁊ in celo p gloriá. Et eundé ordineꝫ tenét ceteri pphete.

doctores q venerunt ex populo gétili ſuis doctrinis illuſtrarũt et decorarũt eccleſiam.

¶ Ex ſupradictis ſequitur ꝙ hoc nomé hieruſalé nõ fuit impoſitũ illi ciuitati gra ſui: ſꝫ in ſignũ ⁊ figurá pꝑter ſupradicta myſteria noſtre redéptionis q in ea erát implenda: ⁊ ſic illa ciuitas cõpleuit curſum ⁊ officiũ ſuũ p ſupradicta myſteria facta p xpm. Et iđ poſt paſſionem ⁊ reſurrectioneꝫ ⁊ aſcenſionem xpi ⁊ poſt ſpũſancti miſſioneꝫ fuit deſtructa cõpleto ſuo officio. Et ſic cetera oia legalia fuerũt mortua ⁊ deſtructa: ⁊ ſic oia ceſſarũt. Jté xps in illa ciuitate hieruſalé materiali edificauit hieruſalé ſpũalé: nam fundamenta huius ciuitatis ſunt articuli fidei: ⁊ eccleſiaſtica ſacraméta que oia habent virtuté ⁊ effectũ ⁊ paſſioneꝫ xpi: vnde in monte caluarie xps fuit crucifixus: ex cuius latere orta eſt eccleſia qñ exiuit ſanguis ⁊ aqua: vnde habét virtuté oia ſacra ad regenerádos fideles hui9 magne ciuitatis. Ná p baptiſmum ſunt regenerati ⁊ multiplicati oés fideles p totũ orbé. Jtem in monte ſion xps inſtituit ſacramentũ euchariſtie quod eſt caput totius eccleſie. Jté in eodé loco xps miſit ſpũſanctũ in apoſtolos ⁊ totá illá ſanctá ſocietatem in qua erat tota xpi eccleſia ⁊ vera hieruſalé vna fide et pace ſociata: ⁊ exinde fuit toto orbe diffuſa ⁊ dilatata per regenerationem baptiſmalé. Et ſic pꝫ ꝙ in illa hieruſalem materiali fuit fundata ⁊ inchoata magna hieruſalé ſpũalis p xpm: ⁊ poſtea p apoſtolos p totũ orbeꝫ ampliata. Ex quibus pꝫ ꝙ ſola eccleſia xpi eſt vera hieruſalem ⁊ vera terra promiſſio-

¶ Quare hieruſalé fuit impoſitũ illi ciuitati.

nis pmiſſa fidelibus hic p grām: ⁊ ſola here
ditas celeſtis eſt vera hierl'z pmiſſa iuſtis i
futuro p gloriā. Sz miſeri ⁊ ceci iudei nō va
lētes capere ſacra dei nec intelligētiā legis
⁊ pphetarū pp̄ter maledictionē eis ex pctō
inflictā. Jō oia intelligūt lraliter de illa hie
ruſalē materiali p falſuz meſſiā quē fruſtra
expectāt fore iplendā. Vñ dicūt q ille meſ-
ſias capiet mōtē ſinai: ⁊ ciuitatē thabor: et
collocabit eos iuxta montē ſion. ⁊ ſup iſtos
tres mōtes edificabit hierl'z nouā: ad quam
ꝯfluēt oēs gētes ⁊ regna. Et ſic gloſſant illū
pſal. lxxxvj. s. fundamēta ei⁹ in mōtib⁹ ſctis
⁊c. Sz q̄tū ſit talis poſitio ipoſſibilis ⁊ irri-
dēda cuicūq ſane mentis eſt manifeſtū. Jō
nos q̄bus datū eſt noſſe myſteriū regni dei
agam⁹ grās ⁊ ſeruiam⁹ redēptori nr̄o i hac
hierl'm p grāz expectātes futurā p gloriam
ipſi aūt maneāt i ſua cecitate vſq ad veſpe-

vj. cō clo.

rā mūdi. ¶ Sexta ꝯclo: q illa terra chanaā
cū fructib⁹ ⁊ bonis tpalib⁹ nō fuit pmiſſa ⁊
data filijs iſrl' in p̄miū p̄ciſuz ⁊ ſolidū p ob-
ſeruātia legis moyſi. pbat'. Nā ſequeret' q
aut de⁹ eēt ingrat⁹ ⁊ iniuſt⁹ dādo eis terraz
tā ſterilē ⁊ miſerā p obſeruātia legis tā du-
re ⁊ difficilis: aut q ſupſtitio gentiliū fuiſſet
pfectior ⁊ nobilior q̄ lex data p moyſen: hoc
pbat'. Nā ſm eos illa terra dabat' ſolū i pre
miū: ſz terra q̄ poſſidebāt gētiles et poſſidēt
hodie ſaraceni. s. damaſc⁹ ⁊ babylonia ⁊ egy
pt⁹ ⁊ grecia ⁊ opima terra iudeoꝝ erāt ⁊ ſūt
abſq proportione nobiliores ⁊ fertiliores ⁊
ameniores ⁊ ditiores q̄ illa terra chanaaz:
vt dictū eſt: ⁊ pꝫ intuēti naturā ⁊ differētiaz
ſit⁹ orbis: ḡ ſequit' q vilior terra mūdi data
fuit filijs iſrl' in p̄miū qd̄ eſſet ꝯ iuſtitiā ſi il-
la terra ſola daret' in p̄miū. Aut eſſet dōz q
meli⁹ ſeruiebāt deo gētiles cū ſua ſupſtitiōe
q̄ iſraelite obſeruādo illā legē: qꝛ ſm acce-
ptationē legis ⁊ ſeruitutis dat' ⁊ p̄miū: Aut
eſt dicendū q p̄ter illā terrā et bona tpalia
alia bona ſpūalia ⁊ eterna erāt eis dāda: vt
ſupra pbatū eſt. Jtē ſi lex moyſi ſolū ⁊ p̄ciſe
pmitteret illā terrā chanaā cū fructib⁹ ſuis
obſeruatorib⁹ ſuis in p̄miū: ſequeret' q non
eēt lex diuia nec differret a legib⁹ hūanis: q̄
ſolū pmittūt p̄miū tpale qd̄ falſuz eſt nā: tri
plr' differt lex diuina ab hūana. s. fine officio
p̄mio: vt dictū eſt i p̄ncipio hui⁹ articuli: igi
tur oñdit' q vltra illā terrā materialē ⁊ par
uā ⁊ miſerā pmitteret terrā viuentiū p intel
lectū: qꝛ mai⁹ premiū debetur obſeruatori-
bus legis diuine q̄ hūane.

Jlla terra non fuit data p̄ciſe in premiuz.

Jſta terra erat figura eterni p̄mij.

vij. cō clo.

¶ Septima con
cluſio: q ſicut obſeruātia circunciſionis ⁊ ce
teroꝝ legaliū dabat' deo nō i pretiū ſolidū:
ſed in ſignū federis ⁊ futuri pretū ſoluēdi p
xp̄m. Jta illa terra chanaā nō fuit pmiſſa et
data illi pplo in premiū ſolidū ⁊ p̄ciſum ſed
in ſignū premij futuri ⁊ eterni qd̄ accepturi
erant a xp̄o in ſuo aduētu. p̄ma pars eſt p-
bata in. j. ⁊. ij. qōne. Scđa aūt pars probat':
nā premiū dꝫ correſpōdere labori: ergo ſi totus
labor obſeruātie illi⁹ legis nō dabat' niſi in
ſignū: ergo nō recipiebāt nec poſſidebāt il-
lā terrā cum ſuis bonis tpalibus niſi in ſi-
gnū p̄mij futuri pfecti dandi eis p xp̄m: vñ
ſicut oia ſacrificia ⁊ ſacra ⁊ cetera legalia ſi
gnificabāt ⁊ figurabāt xp̄m ⁊ paſſionē ei⁹: q̄
p nobis erāt offerēda: ita illa terra pmiſſa
cū ſuis fructib⁹ ⁊ bonis tpalibus ſignifica-
bat ⁊ figurabat totam iſtā eccleſiā cū bonis
grē ⁊ ſupernā terrā viuētiū cuz bonis glie.
Et ſic eſt dicendū q illa terra fluēs melle et
lacte figurabat iſtā eccl'iā fluētē lacte ſacro
rū ⁊ melle doctrine euāgelice. Et p frumētū
vinū ⁊ oleū illi⁹ terre figurabat' ſacramētuz
euchariſtie in quo offert' xp̄s mediator ſub
forma panis ⁊ vini ⁊ p oleū figurabant' cete
ra ſacra ad nr̄am ſalutē ⁊ ſanitatez collata.
Jtē p frumētū vinū ⁊ oleū illi⁹ terre figura
bat' articuloꝝ ⁊ grā ſacroꝝ: ⁊ obſeruātia et
iuſtitia preceptoꝝ ⁊ ꝯſilioꝝ hui⁹ eccleſie et
viſio diuine eſſentie ⁊ poſſeſſio ⁊ fruitio eiuſ
dē in regno celoꝝ: quā p̄res et oēs fideles
ve. te. acceperūt nobiſcū in xp̄o pp̄ter fidez
quā habuerūt de xp̄o futuro: in cui⁹ fide ob
ſeruabāt illā legē. Et ideo dicit Aug. ſuper (Aug.)
Jo. ij. ſup illud. Sicut moyſes exaltauit ſer-
pentē in deſerto ⁊c. q hoc intereſt inter figu
rā ⁊ imaginē ⁊ rē ipſaz: nā figura p̄ſtabat vi
tam tpalē: ſz res ipſa cui⁹ figura erat preſta
bat vitā eternā. Vñ eſt aduertenduz q duo
erāt cōſideranda in obſeruātia legis ve. te.
Primo ꝯſiderabat' obediētia ⁊ labor in ob-
ſeruādo illā legē. Secundo fides xp̄i futuri
redemptoris ⁊ premiatoris. Et ſic pp̄ter pri
mū dabat' eis illa terra cū ſuis fructibus et
bonis tpalibus: idō qñ preuaricabant' ⁊ decli
nabāt ad idola ilico deus affligebat eos: et
pdebāt illā terrā: ⁊ ſubijciebat eos gētibus
alienigenis: vt pꝫ p totū diſcurſum libri iu-
dicū ⁊ regū. Sz pp̄ter fidē xp̄i ſub q̄ obſerua
bāt legē: promittebat' eis xp̄s ⁊ fructus re-
demptionis ⁊ glorie: eo modo quo ſupradi-
ctum fuit: non explicite ſed implicite: ⁊ ideo
non profuit redēptio xp̄i niſi illis qui vixe-
rūt ſub fide ⁊ ſpe eius. Et iſti ſoli acceperūt
repromiſſiones p chriſtū: vt pꝫ ad heb. xj.
Et ſic pꝫ quomodo illa terra ⁊ bona tēpo-
ralia nō fuerūt eis pmiſſa ⁊ data in premiū
preciſum: ſed in ſignū premij futuri: qd̄ erāt
accepturi in chriſto pp̄ter fidē. Et ſic intelli
genda eſt ſacra ſcriptura vete. teſt. vbicūq
in lege aut in pphetis promittunt' talia tē-
poralia. Jſta autē ſeptima cōcluſio pbatur
experimēto: nā poſtq̄ lex moyſi que ſignifi-
cabat xp̄z ⁊ eius eccleſiā fuit mortua ſimul
cū chriſto ⁊ bona ſpiritualia ſignificata per

Duo ꝯſiderāda in obſeruātia le. vete.

bona

J 3

bona tp̄alia illius terre ſurrexerūt ſimul cū xp̄o:ilico illa terra chanaan fuit mortua et deſtructa p iudeis:q2 ilico fuerūt expulſi ex ea:⁊ nunq̄ amplius poſſederūt eā. Et ſic p3 p̄io q illa terra nō fuit eis data niſi ī ſignū p̄miū futuri dandi p xp̄m:⁊ ſic adueniēte vero premio bonoꝝ gratie ceſſauit p̄miū tp̄ale figuratiuū. Scd̄o oſtēdit experimētaliter q2 poſtq̄ illa lex nō erat obſeruāda poſt aduētū xp̄i:iō nō amplius illā terrā poſſederūt q2 poſſeſſio eius ſimul cū lege fuit mortua et abdicata ⁊ finita:⁊ ſimul cū lege ceſſauit:q2 ſimul cū lege erat ſignū futuroꝝ bonorum. Sed iudei occecati etiā experimentū nō pcipiūt. ¶ Octaua cōcluſio q meſſias in lege p̄miſſus nō erat datur⁹ bona tp̄alia:ſ3 ſpūalia:nec erat liberatur⁹ illū pplm̄ de captiuitate tp̄ali:ſ3 totū gen⁹ hūanū a pctō ⁊ ſeruitute eterna ⁊ ſpūali. Probat̄ p̄io. Naz ipſe erat vētur⁹ ī pauptate ⁊ hūilitate:ḡ nō erat vēturus ad dādū bona tp̄alia. Hoc pbatur Zacha.ix. Exulta ſatis filia ſiō:⁊ iubila filia hierl̄m ecce rex tu⁹ venit tibi iuſt⁹ ⁊ ſaluator ip̄e paup aſcēdēs ſup aſinā ⁊ ſup pullum filiū aſine ⁊c. qd̄ fuit impletū p xp̄m in die ramiſpal. Itē Eſa.liij. Et aſcēdet ſicut virgultū corā eo:⁊ ſicut radix d̄ terra ſitiēti:nō eſt ſpēs neq3 decor ei⁹. Et vidim⁹ eū deſpectū ⁊ nouiſſimū viroꝝ ⁊c. Propter q̄ vba dixerūt q̄dā magiſtri hebreoꝝ:q rex meſſias iam nat⁹ fuit in fine ſcd̄i tēpli:ſ3 vadit per mundū tanq̄ pauper:⁊ tandē reperit̄ Rome mēdicās inter leproſos. Sufficit q oīa oracula pphetaꝝ nihil aliud clamāt niſi q xp̄s erat vētur⁹ in pauptate ⁊ deiectiōe ad hūiliādū ⁊ ſubijciēdū ſuperbos. Sed pbat̄ ſcd̄a p̄s:nā meſſias p̄miſſus tria bona ſpūalia erat datur⁹ p̄io ſciam ⁊ doctrinā. Eſa.ij. Uenite aſcēdam⁹ ad montem dn̄i:⁊ ad domum dei Jacob:⁊ docebit nos vias ſuas:⁊ ambulabim⁹ ī ſemitis eius:q2 de ſion exibit lex ⁊ vbū dn̄i de hierl̄m ⁊c. itē.xi. Egredietur vga de radice ieſſe ⁊ flos ⁊c. Et reqeſcet ſup eū ſpūs dn̄i ſpūs ſapie ⁊ intellect⁹ ⁊c. p totū capl̄m:⁊ p totū librū:⁊ oēs pphetas. Scd̄o erat liberatur⁹ hoīes a pctō ⁊ datur⁹ eis remiſſionē pctōꝝ ⁊ grām pſal.lxxi. Liberabit pauperē a potēte ⁊ aīas paupeꝝ ſaluas faciet ⁊c. Itē Eſa.lxi. ſpūs dn̄i ſup me eo q vnxit me ad annūtiādū māſuetis:miſit me vt mederer ɔtritis corde:p̄dicarē captiuis īdulgētiā:⁊ clauſis aptionē:⁊ p̄dicarē annū placabilē dn̄o deo ⁊c. Itē eze.xxxvj. effundā ſup vos aquā mūdā ⁊ mūdabimini ab oīb⁹ iniquinamētis vr̄is ⁊c. Itē Zacha.xij. Infundā ſup domū d̄d ⁊ ſup habitatores hierl̄z ſpm̄ grē ⁊ precū. Itē infra.c.xiij. ī die illa erit fons patēs domui d̄d ⁊ habitātib⁹ hierl̄m:in ablutionē pctōꝝ ⁊ menſtruate

Rnū. ɔclu. xp̄us erat datu rus ſpūalia.

Meſſias pmiſſ⁹ tria erat daturus bona ſpūalia.

⁊c. Tertio meſſias erat datur⁹ vitā eternā ⁊ gloriā:vt patuit p totā expoſitionē pſalterij:⁊ maxie p̄s.lxxxiij. vbi dr̄. Bti q̄ habitāt in domo tua dn̄e ī ſcl̄a ſcl̄oꝝ laudabūt te. ptector nr̄ aſpice de⁹ ⁊ reſpice in faciē xp̄i tui q2 melior eſt dies vna in atrijs tuis ſup milia q2 miaz ⁊ vitatē diligit de⁹ grām ⁊ gloriā dabit dn̄s ⁊c. In qb⁹ vbis ⁊ toto pſal. oñdit̄ q̄r xp̄s expectabat̄ vt daret grām ī pn̄ti ⁊ gloriā ī futuro. Et h idē p3 p oīa oracula pphetaꝝ. itē q bona p̄miſſa tp̄e meſſie nō debebāt eē tp̄alia:ſ3 ſpūalia:nō ſolū p3 p pphetas:ſ3 et per ſapiētiores magiſtros hebreoꝝ. Uñ ait rabbi moſſe abēmaymō ī li. iudicū ī ſentētijs regū q nō deſiderauerūt pphete ⁊ ſapiētes tp̄s meſſie vt dn̄arēt ſup orbē nec vt haberēt ptātē ī gētib⁹ nec ad comedēdū:nec ad bibēdū: nec ad delitias ⁊ voluptates:ſ3 vt vocarēt in lege ſapiētia:vt eēt eis fas habere vitā ſclīvē turi:ſicut declarauim⁹ in ſententijs de pnia: q2 illo tp̄e oēs diuitie reputabunt̄ tanq̄ terra:⁊ nō erit occupatio ī iſrael niſi ad ſciēdū dn̄m. Iō erūt ſapiētes magni. Et ſciēt verba clauſa ⁊ obſcura. Et attingēt ſciētiā ſui creatoris:vt dictū eſt. Eſai.xi. q2 tūc erit terra repleta ſcia dn̄i ⁊c. Et ſic p3 ḡ tria bona ſpūalia erat datur⁹ meſſias in lege p̄miſſus:ſ3 verā ſciaz ⁊ remiſſioē pctōꝝ:⁊ gratiā ī pn̄ti ⁊ gloriā ī futuro ⁊ nō bona tp̄alia ſicut expectāt miſeri iudei. Et iō xp̄s iudeis tp̄alia petētib⁹ oñdit. Jo.vi. q ipſe nō venerat ad dādū tp̄alia ſed ſpūalia. Uñ ait operamini nō cibū qui perit:ſed q̄ permanet in vitam eternā. quē fili⁹ hoīs dabit vobis. Ego ſum panis vite. Patres veſtri manducauerunt manna in deſerto ⁊ mortui ſunt. Sed panis quē ego dabo caro mea eſt p mūdi vita. Si qs māducauerit ex hoc pane viuet ineternū ⁊c. Et infra dicit diſcipulis. Uerba q̄ locutus ſum vobis ſpūs et vita ſunt: caro eñ nō pōt quicq̄ ⁊c. Ubi oñdit xp̄s q ip̄e nō venerat ad dandā illā terrā chanaā:nec mel ⁊ lac:nec panē ⁊ vinū materiale. Sed ad dandā verā ſciētiā:⁊ gratiā ī pn̄ti p eccl̄iaſtica ſacr̄a:⁊ gloriā in futuro:nec venerat ad dandū cibū:⁊ potū materialē:q2 illū dat etiā īſi delib⁹ cū ceteris bonis tp̄alib⁹:vt p3 Mat. vi. S3 dicit q deſcēdit de celo ad dādū cibū ſpūalē gratie in preſenti ⁊ glorie in futuro. ¶ Quātū ad ſcd̄m articulū ponit̄ prima cōcluſio:q iſta noīa abraā ⁊ iſrael ⁊ iacob non ſunt noīa carnis ⁊ nature:ſed noīa gratie ⁊ p̄miſſiōis ⁊ fidei ⁊ ſacramēti pbat̄. Nā hoc nomē abraā fuit ipoſitū ipſi a natiuitate ſm carnē:ſ3 cū data fuit ipſi circūciſio:de⁹ impoſuit ipſi nomen abraā in ſignū gratie:eo qd̄ erat futurus pater multarū gētiū:vt patet Geñ.xvij. vnde tale nomē ſortitus eſt abraā poſtq̄ crediderat deo que quidem fides re

L ſ.ɔcl̄. Scd̄o articulus abraā ⁊c. ſūt noīa grē.

putata eſt ipſi ad iuſtitiã. vt pꝫ Geñ.xv.Ex quo pꝫ ꝙ datũ eſt tale nomẽ in ſignũ fidei in q̃tũ credidit:ꝛ etiã in ſacr̃m inq̃tũ erat futurꝰ pater multarꝝ gẽtiũ ꝛ inq̃tũ oẽs gentes erãt benedicẽde ꝛ regenerãde in ſemine eiꝰ q̃ eſt xp̃s:vt pꝫ Geñ.xxij.Ex q̇bꝰ pꝫ ꝙ hoc nomẽ abraã nõ ẽ nomẽ carnis ꝛ nature:ſꝫ fidei ꝛ gr̃e ꝛ ſacr̃i.Ex ſupradictis pꝫ ꝙ ſicut abraã habuit duo noĩa vnũ ſm carnẽ ꝛ naturã ꝛ aliud ſm gratiã ꝛ ſacr̃m:ita fuerũt ꝓmiſſi ipſi duplices filij:ſcꝫ filij carnis ſiue ſꝫ carnẽ ꝛ filij ſm ſpũm ꝛ fidẽ ꝛ gratiã ꝛ ſacr̃m Nã illi fuerũt filij carnis tantũ q̃ nati ſunt ipſi ꝑ Iſmaelẽ ſequẽdo carnẽ:ſꝫ illi fuerũt filij ſpũales ꝛ fidei tãtũ q̃ ſecuti ſunt fidẽ eiꝰ de xp̃o meſſia futuro:ꝛ de talibꝰ facta fuit ꝓa ꝛ ſpũalis ꝓmiſſio.Hoc aũt ꝓbaṫ ꝓut dictũ ẽ i pma ꝯcl'one ꝑcedẽtꝫ articuli:nã qñ deꝰ dixit Ge.xv.Abra. Reſpice celũ ꝛ numera ſtellas ſi potes ꝛc.per celũ intellexit ꝛ ꝓmiſit hereditatẽ celeſtẽ.Et ꝑ ſtellas intellexit filios ſpũales q̃ erant in xp̃o regnerãdi q̇bꝰ ꝓmittebat hereditatẽ in celo.Itẽ Geñ.xxij.qñ dixit.Multiplicabo ſemẽ tuũ ſicut ſtellas celi ꝛ ſicut arenã q̃ eſt in littore maris ꝛ i ſemine tuo bñdicenṫ oẽs gẽtes ꝛc.ꝑ ſtellas celi ꝓmiſit ipſi filios ꝓmiſſiõis ꝛ ſacr̃i fidei:ꝛ ꝑ arenã intellexit filios carnis:ꝛ ſic pꝫ q̃lr duplices ſunt filij abrae. ſ.carnis ꝛ fidei:eo ꝙ abraã nõ eſt nomẽ carnis:ꝛ nature:ſꝫ fidei ꝛ gr̃e ꝛ ſacr̃i.

Filij duplices abrae.

Item hoc idẽ eſt dicẽdũ de h̃ noĩe iacob q: nõ fuit ipſi ĩpoſitũ a caſu nec ſꝫ carnẽ:ſꝫ ꝓꝑ myſteriũ ꝙ ĩpoꝛtaṫ ꝑ h̃ nomẽ iacob ꝙ interp̃taṫ ſupplãtatoꝛ:eo ꝙ ter ſupplãtauit Eſau frẽ ſuũ:nã p̃lo litigãs cũ eo eiecit ipꝫ de vẽtre matris tenẽs plãtã eiꝰ.Et iõ Rebecca vocauit ipſm iacob.i.ſupplãtatorẽ.vt pꝫ Ge.xxv.Scđo iacob ſupplãtauit Eſau frẽ ſuũ qñ emit ab eo pꝛiogeniturã ꝑ cibo lẽticularũ.Tertio ſupplãtauit eũ alia vice qñ ſurripuit ipſi bñdictionẽ dũ iuit ad venãdũ cibos ꝑ patre:vt pꝫ Geñ.xxvij.ꝑ quos q̇dẽ duos fratres.ſ.iacob et eſau figurabanṫ duo ppl'i venturi ex iſaac ꝛ iacob ꝛ figurabanṫ duplices filij carnis ꝛ filij gratie.Et figurabanṫ tres ſupplãtatiões q̇bꝰ filij gr̃e debebant ſupplãtare filios carnis.Per eandẽ rõnẽ iſrael nõ eſt nomẽ carnis ꝛ nature:ſꝫ nomẽ myſterij ꝛ fidei ꝛ gr̃e:nã hoc nomẽ iſrael ĩpoſitũ fuit a deo ipſi iacob i adulta etate vltra dimidiũ vite: qñ luctatꝰ ẽ cũ angelo iuxta toꝛrẽtẽ iacob eo q̃ vidit deũ in forma viri facie ad faciẽ ꝛ fuit factus foꝛtis cũ deo et tenuit foꝛtiter deũ ꝛ directꝰ eſt a deo ꝛ benedictꝰ a deo vñ manſit Jacob claudꝰ vno pede.Per q̃ fuit figuratum qualiter ex iacob debebãt exire duplices filij.ſ.q̇dã ſm carnẽ tantũ q̃ debebãt claudicare a ꝓo cultu dei:q̇dã aũt erant futuri filij ſm gratiã ꝛ fidẽ ſequẽdo fidẽ xp̃i

Iſrl vocaṫ iacob

ꝛ recipiẽdo ipm ꝛ tenẽdo ꝛ colẽdo eũ ꝛ viuẽdo ꝑ fidẽ vnde põt dici ꝙ oẽs ſumꝰ nati ex abraã.ſꝫ iudei nati ſunt ex ſpũ ꝛ fide abrae: iõ dicit xp̃s Jo.iij.q̃d natũ eſt ex carne caro eſt:ꝛ q̃d natũ eſt ex ſpũ ſpũs eſt.Hãc ẽt concluſionẽ probat aplus ad Ro.iiij.ꝛ Gal.iij. Ex q̇bꝰ pꝫ ꝙ nõ oẽs filij iacob ꝛ iſrael ſunt veri filij:niſi ſoli filij ſpũales q: foꝛtiter tenuerũt xp̃m ꝛ fuerũt ab eo bñdicti ꝛ directi ꝛ viderũt ipm ꝑ fidẽ:nec ſunt veri filij iacob niſi illi q̃ eiecerũt filios carnis extra vteruꝫ eccl'ie ꝛ ſurripuerũt pꝛiogeniturã ꝛ benedictionẽ filijs carnis.Et iſti tales ſunt verus iacob ꝛ iſrael verũ ſemẽ abrae vt dictũ eſt i ꝓlogo.Ex q̇bꝰ ſequiṫ ꝙ vera repꝛomiſſio. ſpũalis regni celeſtis facta eſt ſolis filijs abrae ꝛ iacob ꝛ iſrael ſpũalibꝰ ſꝫ fidẽ ꝛ gratiã ꝛ nõ filijs carnis.

ij. cõcl'o.

¶ Scđa ꝯcl'o.q̃d ppl's gẽtilis erat efficiẽdꝰ filiꝰ abrae ſm repꝛomiſſionẽ inquãtũ erat bñdicẽdꝰ in xp̃o ꝛ regñandꝰ.Hoc ꝓbatur Geñ.xxij.qñ deꝰ dixit abrae.In ſemine tuo.i.in xp̃o bñdiceṫ oẽs gẽtes.Hoc idẽ dictũ ẽ ipſi iacob Geñ.xxviij. qñ dñs dixit.Terrã in q̃ doꝛmis tibi dabo ꝛ ſemini tuo:ꝛ dilataberis ad oziẽtẽ ꝛ occidẽtẽ ꝛ ſeptentrionẽ ꝛ meridiẽ ꝛ bñdiceṫ in te:ꝛ in ſemine tuo cũcte tribꝰ terre:vbi oñẽdit ꝙ bñdictionẽ ꝛ regñationẽ i xp̃o totus ppl's gẽtilis erat futurꝰ filiꝰ iſrael ꝛ iacob ſm ſpiritũ ꝛ fidẽ.Itẽ Eſa.xliiij.Noli timere ſerue meꝰ iacob ꝛ rectiſſime.i.iſrael quẽ elegi.Effundã eñ aq̃s ſup ſitiẽtẽ ꝛ fluẽta ſup aridã Effundã ſpm meũ ſup ſemẽ tuũ ꝛ bñdictionẽ meã ſup ſtirpẽ tuã:ꝛ germinabũt ſup herbas q̃ſi ſalices iuxta preterfluentes aq̃s.Iſte dicet dñe ego ſum:ꝛ ille vocabitur noĩe iacob.Et hic ſcribet manu ſua dño:ꝛ i noĩe iſrael aſſimilabiṫ ꝛc.Ex q̇bꝰ pꝫ ꝙ ppl's gẽtilis baptizatꝰ aq̃ ꝛ ſpũſancto erat vocãdus Jacob ꝛ iſrael ſm fidẽ ꝛ ſpm.Et ſic pꝫ ꝙ meſſias nõ ſolũ erat ſaluaturꝰ ppl'm iudaicũ:ſꝫ etiã gẽtilẽ.

Ppl's gẽtil' erat efficiendꝰ filius abrae

Uñ i gloſſa hebꝛaica geneſi rabba:moueṫ q̃õ ꝑ doctores hebꝛaicos an deꝰ ꝛ eiꝰ meſſias ſit acceptoꝛ ꝑſonarꝝ in eiꝰ aduẽtu.ſ.an ſaluabit ſolos iudeos ꝛ filios iſrael?

Qõ.

Ad q̃d rñdeṫ. ꝙ abſit.imo oẽs cõfitentes deo coꝛde oꝛe ꝛ ope ſaluabunṫ per meſſiã.q: ſic ſcriptũ eſt Hiere.xxxiiij.In diebus illis ſaluabiṫ iuda.i.cõfitẽtes deo.Et hoc eſt q̃d dr Eſa.xlix.Dedi te in lucẽ gẽtiũ vt ſis ſalus mea vſq; ad fines terre.Ex quo pꝫ ꝙ xp̃s nõ ſolũ erat ſaluaturꝰ iſraelitas: ſꝫ etiam gentiles.Ideo ait xp̃s Mat.viij.q̃d multi venient ab oziente ꝛ occidente ꝛ recũbent cũ abraã iſaac ꝛ iacob in regno celoꝝ: filij aũt regni mitteṇṫ in tenebras exteriores ꝛc.

Rñſio.

iij. cõcl'o.

¶ Tertia ꝯcl'o:ꝙ ppl's gentilis erat recepturꝰ xp̃ꝫ i lege ꝓmiſſam ꝛ vẽturꝰ ad fidẽ ꝛ legẽ euãgelicã ꝛ adoꝛaturus deũ iſrael

hoc aũt iã ꝓbatũ eſt pſal.ij.ꝛ.xlvj.ꝛ ꝑ totã ex
poſitionẽ lib.pſalmo.Sꝫ marie ꝓbaꝛ.Eſa.ij.
cuꝫ a.t.Et erit in nouiſſimis dieb⁹ ꝑparat⁹
mons dom⁹ dñi ſuꝑ verticẽ montiũ:ꝛ eleua
biꝛ ſuꝑ colles ꝛ fluẽt ad eũ oẽs gẽtes:ꝛ ibũt
ppłi multi ꝛ dicẽt.Uenite aſcẽdam⁹ ad mõ
tem dñi ꝛ ad domũ dei iacob:ꝛ docebit nos
ppło vias ſuas:ꝛ ambulabim⁹ in ſemitis eius:qꝛ
gen- de ſion exibit lex ꝛ verbũ dñi de hierłm.Itẽ
tilis hoc idẽ ptꝫ capi.xlix.ꝑ totuꝫ vbi dꝛ.Dedi te
erat in lucẽ gentium:vt ſis ſalus mea vſqꝫ ad ex-
xp̄m tremũ terre.Reges videbũt ꝛ cõſurgẽt ꝑnci
rece- pes ꝛ adorabũt dñm deũ tuũ.ꝛ ſctm iſrł qui
ptur⁹ elegit te ꝛc.hoc idẽ ptꝫ ꝑ totũ vſqꝫ ad finẽ li
bri de ↄuerſione gentiũ ad deũ.Itẽ hie.xvj.
Ad te gẽtes veniẽt ab extremis terre:et di-
cent:vere mẽdaciũ poſſederũt patres nři ꝛ
vanitatẽ que in eis non ꝓfuit ꝛc.Itẽ zacha.
ij.Et applicabunꝛ gentes multe ad dñm in
die illa ꝛ erũt mihi in ppłm:ꝛ habitabo i me
dio tui ꝛ ſcies qꝛ dñs exercituũ miſit me ad
te.Itẽ zacha.viij.Ueniẽt ppłi multi:ꝛ gẽtes
robuſte ad querẽdũ dñm exercituũ in hieru
ſalẽ:ꝛ deprecandam faciẽ dñi.hec dicit dñs
exercituũ.In dieb⁹ illis in q̇bus apprehen-
dẽt decẽ hoĩes ex oĩb⁹ linguis gẽtiũ:ꝛ app-
hẽdẽt fimbriã viri iudei dicẽtes:ibimus vo-
biſcuꝫ.audiuimus eñ qm̃ dñs vobiſcum eſt.
Ex quibus patet:ꝙ gentiles ꝑ apoſtolos iu-
deos erãt trahẽdi ad xp̄m.hoc idẽ ptꝫ Ma-
lachie.j.Non eſt volũtas mea in ſacrificijs
vr̃is:ait dñs exercituũ:et munus non ſuſci-
piã de manu veſtra.Ab ortu enim ſolis vſqꝫ
ad occaſum magnũ eſt nomẽ meũ in genti-
bus.Ex quibus ptꝫ:ꝙ reprobata ſynagoga
ſacerdotiũ erat trãſferẽdũ ad ppłm gentilẽ
colentẽ nomẽ dñi quod eſt Ieſus.hoc idem
dꝛ Eſa.vlt.Et annũtiabunt gł'iam meã gen-
tibus ꝛ infra.Et aſſumam ex eis in ſacerdo-
tes et leuitas dicit dñs:qꝛ ſicut celi noui et
terra noua q̃ ego facio ſtare coram me:dicit
dñs deus:ꝛ ſic ſtabit ſemẽ veſtrũ ꝛ nomẽ ve
ſtrũ:ꝛ erit menſis ex mẽſe:ꝛ ſabbatũ ex ſab-
O bato.Ueniet oĩs caro vt adoret coram faciẽ
ſiq. meã dicit dñs.¶Ex q̃b⁹ oĩb⁹ ſequiꝛ q̃rta cõ
ↄclo. clo tanq̃ ex ſupradictis corro laria qđ ſolus
Sol⁹ p:łs xp̄ian⁹ eſt ver⁹ iacob ꝛ iſrł ꝛ verũ ſemẽ
ppłs abrae.hoc aũt ꝓbaꝛ ꝑ ſingula ꝟm nois inter
xp̄ia- ꝑtationẽ ꝛ ꝟm fidei imitationẽ.Nã intm̃ de⁹
nus ẽ vocauit eũ abraã inquãtũ erat futur⁹ pater
ver⁹ oĩm credẽtiũ:ꝛ inquãtũ in eo erãt bñdicen-
iacob te oẽs gentes:ſꝫ ſol⁹ ppłs xp̄ian⁹ fuit in xp̄o
bñdictus ꝛ regeneratus:ꝛ ſequiꝛ fidẽ abrae:
ꝛ recepit chriſtum promiſſum abrae:ꝛ ſemi
ni eius:igiꝛ ſolus ppłs xp̄ianus eſt verum ſe
men abrae:ſcðm fidẽ ꝛ ſpiritũ:et per conſe-
quens ſoli populo xp̄iano debetur heredi-
tas celeſtis et beatitudo promiſſa:et eſt ve-
ra hierusalẽ et terra viuentiũ.qđ probatur.

Nam abraam ꝛ iſrael ſortiti ſunt ſupradicta
nomina nõ ſcðm carnẽ ꝛ naturam ſed ſcðm
fidẽ vt dictũ eſt.Sed qꝛ ſoli xp̄iani ſunt imi-
tati fidem eorũ de xp̄o:ꝛ receperũt xp̄m quẽ
ipſi expectabãt:ergo ſoli xp̄iani ſunt verum
ſemen abrae ꝛ iſrael ꝟm fidẽ ꝛ ſpirituꝫ.Sed
quia intm̃ facta eſt ꝓmiſſio bonoꝝ ſpũa iuꝫ
et gr̃e et gł'ie ipſi abrae et iſrael inquantum
habuerunt fidem de xp̄o futuro:ergo pro ſo
lo ppło xp̄iano ex iudeis ꝛ genti bus credẽ
tibus ↄgregato facta fuit illis repromiſſio:
et ꝑ ↄñs ſoli ppło xp̄iano debeꝛ repromiſſio
et hereditas bonoꝝ ſpũalium gratie in pre
ſenti:et glorie in futuro:de q̇bus loquuꝛ lex
ꝛ ꝓphete.Itẽ ex ſupradictis etiam ſequitur
quedam alia corrollaria cõcluſio.ſ.ꝙ oẽs iu
dei moderni:ſunt heretici in lege moyſi ꝛ ꝓ
phetis.Probatur.Nam omnes deuiãt a ve
ritate ſacre ſcribpture legis et prophetarũ: ↄclo
ergo ſunt heretici:tenet conſequẽtia.nã he- corol
reſis nil aliud eſt niſi deuiatio a veritate ſa- laria
cre ſcripture vtriuſqꝫ teſtamẽti.antecedens hꝛ ſis
ꝓbatur.Nam omnes patriarche ꝛ prophe- q̇d ſit
te vixerunt in fide xp̄i futuri expectantes vt
eos redimeret a ſeruitute pcti ꝛ morte eter
na:vt acciperẽt ab eo repromiſſiones.ſ.gra
tiã in pſenti ꝛ gloriam in futuro:vt ꝓbatum
eſt.Sed iudei moderni ꝛ eoꝝ predeceſſores
cõtẽpſerunt chriſtum et humanam redem-
ptionẽ:et oĩa bona gratie et glorie:et expe-
ctant falſum meſſiam qui tribuat eis bona
tẽporalia:ergo totaliter cõtradicũt veritati
ſacre ſcripture legis et ꝓphetarum:et fidei
et ſpei illorũ:ꝛ per cõſequẽs omnes ſunt he
retici quotquot manent in eadẽ obſtinatiõe
poſt aduentũ chriſti.Unde autem proueniat
eis iſta hereſis videbiꝛ in fine toti⁹ tracta-
tus.In tota ergo iſta queſtione ptꝫ cecitas ꝛ
deceptio iudeorũ.Nã per nouẽ cõcluſiones
oſtenſum eſt qualiter preter terrã chanaan
ꝓmiſſa fuit abrae ꝛ Iacob hereditas in ce-
lo:ꝛ qualiter patriarche ꝛ ꝓphete preter il-
lã terram deſiderabant et expectabant cele
ſtem et ſpiritualẽ hereditatem.et quomodo
non deſiderabant ſepeliri in illa terra:niſi
qꝛ ꝑuiderũt in ſpiritu chriſtum ibi paſſurum
et ſepeliendũ et reſurrecturũ.Et quod pro-
phete non cõmendarunt illam terram et ci-
uitatẽ:et templum propter eius bonitatem.
Sed quia preuiderunt chriſtuꝫ in illa terra
noſtrã redemptionem operaturum.¶Iteꝫ
oſtenſum eſt qualiter prophete non ſolũ in-
tendunt cõmendare illam hieruſalẽ in qua
ſemper chriſtus operatus eſt noſtrã redem-
ptionem:ſed etiam hieruſalem ſpiritualem
toto orbe diffuſam ab illa deriuatam et dila
tatam.Item patet quomodo chriſtiana reli
gio eſt verum ſemen abrae:et verus iſrael ꝑ
ſucceſſionem fidei.Iteꝫ oſtẽſum eſt qualiter

illa terra chananea cū suis fructib⁹ tpalib⁹ nō fuit eis pmissa ⁊ data i pmiū pcisuz p obſuatiōe legis:ſꝫ i signū futuri pmij eterni dandi p xpm p fide quā habebāt de xpo. Jtez vltio oñsum ē q̄ñ messias i lege pmissus nō erat
Rñsio ad argumēta. datur⁹ bona tpalia:ſꝫ ſpūalia gr̄e in pn̄ti:et bona glie in futuro. ¶ Per q̄ oia pꝫ r̄nſio ad argumēta iudeoꝝ. Ad pmū ḡ r̄ndet eis ꝙ illa terra cū suis fructib⁹ nō fuit eis pmissa i pmiū solūdū p obſeruatiōe legis:ſꝫ in signū
Ad pmuz. pmij futuri dādi p xpm p fide xpi sub q̄ illā legē obſeruabāt vt dictū est. Jtē illa terra pmissiōis ⁊ ciuitas hierl'm dicta est fluens lacte ⁊ melle inq̄tū ex ea fluxit nobis lex ⁊ do
Doctrina euangelica d̄r mel ⁊ lac. ctrina euāgelica:q2 de sion exiuit lex et vbū dn̄i de hierl'ꝫ Esa.ij. q̄ q̄dē doctrina euāgelica frequēter d̄r mel ⁊ lac in scriptura pp suū saporē ⁊ dulcedinē ⁊ hāc terrā pmisit de⁹ illi pplo in figura xpi. Nā sicut añ aduentum xpi fluxit ⁊ emanauit in ea lac ⁊ mel pphēticū:ita tpe xpi fluxit lac et mel euāgelicū:qd xps p totā terrā pmissiōis pdicauit:vñ tripliciter lac ⁊ mel exiuit et emanauit ex illa terra:pmo lac ⁊ mel euāgelice doctrine. ſcdo lac ⁊ mel n̄re rēdēptiōis. Tertio lac ⁊ mel gr̄e ſacroꝝ. Et h̄ est lac ⁊ mel ꝙ de⁹ sub figura pmisit pr̄iarchis et pphetis. Dabat̄ ḡ filijs isrl' illa terra materialis p obſeruātia legis sed pmittebat̄ eis celestis gl'ia pp̄ter fidem
Ad secūdū. quā habebāt:⁊ cū q̄ fide ꝯseruabāt illa legalia. ¶ Ad ſcdm est dicendū ꝙ iacob⁹ ⁊ ceteri pr̄iarche nō desiderarūt sepeliri i illa terra pp̄ter se sed q2 pūiderūt xpm in illa sepeliēdū ⁊ resurrecturū:⁊ sic desiderabāt cū eo re
Ad tertiū. surgere. ¶ Ad tertiū r̄ndet ꝙ pphete nō cōmēdarūt illā terrā ⁊ ciuitatē pp̄ter se:ſꝫ inq̄tū pūiderūt xpm in illa nasciturū ⁊ in illo tēplo p̄sentādū ⁊ pdicaturū:et in illa ciuitate n̄ram redēptionē opatuꝝ. Sꝫ cū hoc intendebāt cōmēdare hierl'm ſpūalē ab illa toto orbe diffusaꝫ. Ad quartū ꝙ xps rex messias non erat datur⁹ bona tpalia:sed spiritualia vt dictum est. Ad aliud dicendū ꝙ xps messias in lege promissus non erat edificatur⁹ ciuitatē materialē ſꝫ hierl'm ſpūalē toto orbe diffusam quā p se edificauit in mōte caluarie:⁊ in mōte sion:vt dictū est. Et lati⁹ dicet in questione sequenti :ex qua hierl'm et sion fuit:deriuata ecclesia toto orbe diffusa.

q.iiij. Ostq̄ pbatū est in tertia qōne quali'r oia pmissa in lege ⁊ pphetis sunt ſpūal'r intelligenda p bonis gr̄e in pn̄ti ⁊ gl'ie i futuro:iō q̄rit̄ q̄rto. Utrū ies⁹ nazaren⁹ quem xpiani colūt: fuerit ver⁹ messias pmiss⁹. in lege ⁊ pphetꝫ Ad qd arguūt iudei moderni ꝙ non. ⁊ pmo sic. Messias nōdū venit:ḡ iesus nō fuit ver⁹ messias. ꝯña pꝫ:añcedēs pbat̄:naz helias debet venire p⁹q̄ messias put legit̄ Mala.iiij. Ecce ego mittā vobis heliā pphetā añq̄ veniat dies dn̄i magnus ⁊ terribilis:⁊ ꝯuertet cor patrū in filios:⁊ cor filioꝝ ad pr̄es eorū. ¶ Ad cui⁹ intellectū est notādū ꝙ ex hoc Nota. dicto ⁊ l'ra p̄cedēte i hoc caplo scribe ⁊ pharisei formarūt duos articulos īter ceteras suas traditiōes. Prim⁹ articulus fuit ꝙ helias debet p̄cedere messiā in suo aduētu:⁊ iō qñ miserut iudei ab hierosolymis sacerdotes ⁊ leuitas ad ioānē vt interrogarēt eum. Tu q̄s es? Et ioannes negauit se esse xpm. Tūc pharisei īterrogauerūt eū dicētes. helias es tu ⁊c. Eo ꝙ habebāt p articulo ꝙ helias erat ventur⁹ an xp̄ꝫ messiā. Jtē mat. xviij. qñ tres discipuli viderūt moysen et heliā in trāsfiguratiōe xpi:⁊ postea neminē viderūt nisi solū iesum. tūc interrogauerūt xpm dicētes. Quid ḡ scribe ⁊ pharisei dicūt ꝙ oportet heliā venire pmū ⁊c. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ scribe et pharisei inter suas traditiōes tanq̄ articulū affirmāt heliā ventuꝝ ⁊ p̄cedere messiā in lege pmissum: Jtē p l'ram p̄cedentez in h̄ caplo vbi dicit deus Malachie.iiij. Memēto legis moysi serui mei quā mandaui ei in oreb p̄cepta et iudicia. Et subdit: Ecce ego mittā vobis heliā ⁊c. p h̄ formarūt aliū articulū. s. ꝙ cā q̄re helias debebat p̄cedere xpꝫ erat vt pdicaret ⁊ restauraret legē moysi pditā in filijs dispersionis:vt postea rex messias posset eā cōfirmare ⁊ ratificare:tūc ergo ex pmo articulo arguūt sic iudei. helias nonduz venit:ergo messias nondū venit:q2 pmus venturus est helias ꝙ messias ⁊ si messias nōdū venit:ergo iesus nazarenus non fuit verus messias. Jtem ex secūdo articulo arguunt sic messias in lege pmissus d̄ꝫ confirmare ⁊ ratificare legē moysi filijs dispersionis:ꝙ helias prius d̄ꝫ instaurare ⁊ declarare:sed iesus nazarenus hoc nō fecit:imo puaricatus est:et dissipauit totā legē moysi quo ad oia p̄cepta ⁊ mandata tā moralia q̄ cerimōialia ⁊ q̄ iudicialia:igitur nō fuit verus messias. hec minor probat̄ per singula. Nā iesus pmo puaricatus est p̄cepta moralia sabbatū violādo exercendo opera sanitatū et se deum faciēdo. Scdo violauit cerimonialia cibos phibitos cōcedēdo: quādo dixit discipulis. Comedite que apponūtur vobis. Tertio puaricatus est iudicialia. Joannis septimo. quando absoluit adulteram quam lex precepit lapidari. Leuit. xx. Et sic patet ꝙ totā legē violauit:ergo non fuit legis cōfirmator ſꝫ dissipator. Et pꝯsequēs nō fuit messias. Scdo arguunt iudei dicentes:quod iesus nō exercuit officiū veri messie erga populū israel: ergo non fuit verus messias. antecedens probatur. Nam messias in lege et pphetis promissus quatuor

erat facturus pͥncipalr̄ erga pplm̄ iſrl̄: nam
pͥmo dēb; debellare ⁊ ſubijcere ipſi totū or
bē ⁊ pplm̄ gentilē ⁊ oēs reges terre ⁊ dn̄ari
a mari vſq; ad mare ⁊ vſq; ad fines ter̄e: vt p̄z
Pſo. lxxj. ⁊ zacha. ix. Scdo debat educere ⁊ li
berare oēs filios iſrl̄ ex oībus ptibꝰ mūdi:
vt p̄z Eſa. xj. Tertio debebat edificare no-
uā hierl̄m in eodē monte ſion: ⁊ in ea ꝯgre-
gare oēs filios iſrael vt ī ea cū magna pſpe
ritate ⁊ pace obſeruaēt totā legem moyſi vbi
erit tāta pax ꝙ oēs tribꝰ terre cōflabūt gla-
dios in vomeres. ⁊ lanceas in falces. Eſa. ij.
Itē quarto. rex meſſias debebat facere immor
tales ⁊ impaſſibiles oēs filios iſrael viuen-
tes in illa ciuitate noua hierl̄m: q̄ pͥcipita-
bit mortē in ſempiternū ⁊ auferet dn̄s deus
oēm lachrymā ab oī facie ⁊ opprobriū ppli
ſui auferet de vniuerſa terra. Eſa. xxv. Sed
ieſus nazarenus nl̄ hoꝝ fecit imo totū op-
poſitū: ergo nō fuit verꝰ meſſias: hoc pbat.
nā pͥmo nō debellauit nec ſubiecit ſibi totū
orbē: imo fuit pauper et deiectus intantū ꝙ
fuit crucifixus p iudeos ⁊ gentiles ⁊ ſepul-
tus in alieno ſepulcro. Itē ſcdo nō cōgrega
uit filios iſrael: nec liberauit eos de captiui
tate: imo poſt mortē eius fuerūt p mūdū diſ
perſi ⁊ diſſipati: itē tertio nō edificauit no-
uā hierl̄m. imo poſt mortē eius ⁊ cauſa eius
fuit diruta et diſſipata: vt inquit Joſephus
libro de bello iudaico: imo dicūt iudei q̄ ie
ſus nazarenus nō ſolū diſſipauit ciuitatē et
pplm̄: ſed etiā totā legē moyſi: inq̄ntum con
ſtituit nouū modū ſacrificandi ⁊ colēdi deū
imo deſtruxit iudaiſmū inquantum magna
pars iudeorū recepit baptiſmū chriſti: et re
cipit cōtinue. Itē quarto nō videmꝰ ꝙ ieſus
in aduētu ſuo poſuerit tantā pacē inter ho-
mines ꝙ cōflauerit gladios in vomeres ⁊c.
imo poſt eius aduentū fuerunt maxima bel
la per oēs ptes orbis: vt p̄z p oēs hiſtorias
gētiū. Itē nō fuit tanta pax inter aīalia bru-
ta ꝙ bos comederet cū agno ⁊ leo cum oue:
q̄r eādē ferocitatē retinēt aīalia bruta. Itē;
xp̄s non pͥcipitauit mortē: nec abſtulit oēm
lachrymā a ſuis: imo reliquit ſuos morta-
les ⁊ paſſibiles nec videmꝰ ꝙ baptiſmꝰ xp̄i
auferat miſerias ⁊ infirmitates corporales
Ex quibꝰ oībꝰ ſequit̄ ꝙ xp̄s nō fuit verꝰ meſ
ſias in lege pͥmiſſus: q̄r nō exercuit officiū
veri meſſie. In oppoſitū eſt ꝙ ꝙ dixit an
dreas petro. Inuenimꝰ meſſiā qd̄ ē interpre
tatū xp̄s. Itē philippꝰ dixit ipſi nathanaeli.
Quē ſcripſit moyſes in lege ⁊ pphetis inue
nimꝰ ieſum filiū ioſeph a nazareth: itē na-
thanael dixit ipſi ieſu Rabbi tu es filius dei:
tu es rex iſrael. Itē totꝰ ille pplꝰ ſatiatꝰ q̄n-
q; panibꝰ ⁊ duobꝰ piſcibꝰ cōfeſſus eſt ieſū
eſſe meſſiā q̄n dixit. hic eſt vere ppheta q̄ vē-
turꝰ eſt in mūdū. Jo. vj. Et ſic ieſus nazare-
nus nō ſolū a toto pplo gentili: ſ; etiā a multis
d pplo iudaico fuit receptꝰ tāq̄ verꝰ meſſias
vt p̄z p totū diſcurſū euāgelicū. In hac q̄ſtio
ne reſpondeo ꝙ nō intēdo p ſingulas ꝯditio
nes pbare xp̄m fuiſſe veꝝ meſſiā oēs ſcriptu
ras pticulariter adducēdo q̄r d hac materia
abūde ſcripſit dn̄s Jo. figuerola concius nr̄
Ualētinꝰ i tribꝰ voluminibꝰ ꝯ iudeos. hoc idē
dilucide ſcripſit dn̄s petrꝰ de lecaualeria ci
uis Ceſaraguſtanus vtriuſq; iuris doctor
famoſiſſimꝰ Et dn̄s Alfonſus toletanꝰ ſacre
theologie magr̄ inſigniſſimus. Et etiam plu
res alij q̄ nō ſolū p ſacra ſcpta legꝭ ⁊ pphetaꝝ
rum: ſ; ⁊ p dicta rabbinorum thalmudiſtaꝝ iu
deos ꝯuicerūt. S; tm̄ in hac q̄ſtione intendo
breuiter reſpondere ⁊ ſatiſfacere ſupradictis
argumētis iudeoꝝ ⁊ detegere cecitatē ⁊ oſtē
dere inueteratā malitiā eoꝝ. Et io in pͥſen
ti queſtione duo ſunt pͥncipalr̄ vidēda ⁊ p-
banda. Pͥmo q̄uo ieſus xp̄s obſeruauit ⁊ ſta-
tuit ⁊ ꝯfirmauit et radicauit legē moyſi: ꝓut
erit pͥmū argumētū. Scdo q̄lr̄ ieſus xp̄s ex-
ercuit ⁊ pfecit offm̄ veri meſſie: ꝓut erit ſcdm̄
argumētū. ¶ Quātū ad pͥmū articulū ē pͥ-
mo notādū ꝙ q̄r lex diuina data moyſi in mon
te erat mere lr̄alis ⁊ tpalis: ſ; etiā pͥncipaliter
ſpūalis ſicut dictū eſt in pͥcedēti q̄one: io ſm̄
ſcripturas legis et pphetaꝝ lex moyſi erat
pͥmo illi pplo literalr̄ obſeruāda. Scdo. erat
p meſſiā pͥmiſſum ſpūalr̄ declarāda. Tertio
erat p eiꝰ paſſionē literalr̄ ⁊ carnaliter ter-
minanda ⁊ eiꝰ veritas ſpūaliter obſeruanda.
Pͥmū patet p totū diſcurſum Exo. ⁊ Leui. ⁊
Nūe. ⁊ pͥcipue Deut. vbi deus ſub multipli-
ci cōminatiōe ⁊ maledictiōe pͥcepit illā legē
et cerimonias obſeruari. Scdm̄ p̄z Deute.
xviij. vbi deꝰ dixit moyſi. prophetā ſuſcita-
bo eis de medio fratrū ſuoꝝ ſimilē tui ponā
v̄ba mea in ore eiꝰ loq̄turq; ad eos q̄cūq; di
xero illi. Et q̄ v̄ba eiꝰ q̄ loquet̄ ñ audierit vl
tor exiſtā ⁊c. Ex dictis in hoc textu ⁊ capitu-
lo ſequit̄ pͥmo ꝙ in lege moyſi fuit xp̄s pͥmiſ
ſus ad declarandā legē moyſi ⁊ verū ſenſum
⁊ v̄itatē eiꝰ. Scdo ſequit̄ ꝙ talis pͥmiſſio de
xp̄o declaratore legꝭ fuit facta i mōte ſinai
ſimul cū datione eiꝰ: qd̄ pbatur p hoc q̄ dixit
moyſes i hoc. c. xviij. c. Deuteū regerēdo le
gē pplo dicit pphetā ſuſcitabit tibi dn̄s deꝰ
tuꝰ: ipſū audies vt petiſti a dn̄o deo tuo i oreb
q̄n concio cōgregata ē: ⁊ dixiſti vltra nō au-
diā vocē dn̄i dei mei. Et ignē hūc maximū
āpliꝰ nō videbo ne moriar. Et ait dn̄s mihi.
Bñ oīa locuti ſunt. Prophetā ſuſcitabo eis
de medio fratrū ſuorū ſimilē tui. Et ponam
v̄ba mea in ore eiꝰ ⁊c. vt ſupra. Ex q̄bus p̄z
qd̄ iſta pͥmiſſio de ppheta declaratore le-
gis futuro quā refert hic moyſes iā fuerat fa
cta in oreb i datiōe legis: q̄n pplꝰ dixit moy
ſi loquere tu nobis ⁊ nō loquat̄ nobis deus

Margin notes (left): Meſſias i lege ⁊ pphis pͥmiſſus q̄tuor erat facturus erga pplm̄ iſrl̄. — Joſephus — [illegible] ratio ꝯ oppoſitum.

Margin notes (right): rāſio — Q̄ Nota q̄uo xp̄s obſeruauit legem moyſi. — Lex moyſi pͥncipaliter ſpūalis data in monte ſinai

ne ſorte moriamur: vt p3 Exo.xx. Et tūc deno
dixit moyſi. Bene oīa ſunt locuti petēdo me-
diatoré q loq̄t eis ex pte dei familiariter iō
pmitto tibi q̄ pphetā ſuſcitabo eis d̄ medio
fratrū ſuoꝝ: ſcʒ de tribu iuda ſimilē tui ī hūa-
nitate ꝛ officio. Iſte eñ erit ſimilis tui pīo in
hūanitate: qꝛ lʒ ſit de⁹: tñ erit ēt hō. Qꝛ ponā
v̄ba mea ī ore ei⁹: qꝛ erit v̄bū īcarnatū: ꝛ ſic
apparebit mūdo ſimīs tibi ī hūanitate: ꝛ erit
ēt tibi ſimīs officio nā ſicut ego miſi te ad iſtū
pplm liberādū de iſta captiuitate tpali: ꝛ edu
xiſti eū de terra egypti: ita ego mittā illum ad
libandū totū gen⁹ hūanū de ſeruitute pcti ꝛ
de iugo legꝫ. Itē ſicut ego p te dedi legē iſtā
iſti pplo: ita p illū pphetā xp̄m declarabo eā
ꝛ iō poſui v̄ba mea ī ore tuo. Item ſicut iſte
pplꝰ fuit tibi rebellis mltotiēs nolēs te au-
dire ita iſte idē pplꝰ erit ipſi rebellis īttātū q̄
interficiet eū: ſicut iſte pplꝰ voluit te interfi-
cere ꝛ conſtituere aliū ducē: ꝛ reuerti in egy
ptū. Sʒ ſicut ego puniui oēs rebelles q̄ non
te audierūt: qꝛ nō introierūt terrā pmiſſā: ſʒ
cadauera eoꝝ mānſerunt in deſerto ita ego
vltor exiſtā eorū qui verba hui⁹ pphete xp̄i
audire noluerint. et ipſi non crediderūt: qꝛ
vagos ꝛ captiuos tpaliter p hūc mundū diſ
pdā: ꝛ aīe eoꝝ nunq̄ itroibūt in reqēʒ meā:
Ex q̄b⁹ ptʒ q̄ pmiſſio de xp̄o futuro legis in
terpte ꝛ declaratore facta fuit ī mōte. Oreb
in pīo anno ſimul cū datiōe legis: ſʒ qꝛ moy
ſes tacuit ꝛ omiſit eā in exodo: iō refert ꝛ ex
primit eaʒ in deute. Tertio aūt ſequit̄ qd̄ ſi-
cut tot⁹ ille pplꝰ ſe obligauit ad ſeruādā le-
gē moyſi et oīa q̄ de⁹ locut⁹ fuerat moyſi qñ
dixit: oīa q̄ locut⁹ ē de⁹ faciem⁹ ꝛ erim⁹ obe
dientes. Exo.xxiiij. Ita pariter ſe obligauit
ad audiēdū xp̄m ī ſuo aduētu et declaratio-
nē legis p ip̄m faciēdā. Itē ſicut ille pplꝰ ſe
obligauit ad ſeruādū ītalit̄ legeʒ moyſi ſub
anathemate ꝛ mltiplici malediciōe ſcripta.
Deut.xxvij. ꝛ.xxviij. ita ſub eiſdē maledictio
nib⁹ ꝛ penis ſe obligauit ad audiēdū ꝛ credē
dū ꝛ obediēdū illi pphe xp̄o ꝛ ad ſeruādā le
gē ſm eius declarationē. Iteʒ ſequit̄ q̄ ille
pplꝰ nō erat obligat⁹ ſeruare ītaliter legeʒ
moyſi niſi vſq̄ ad d̄clarationē factā p illū p
phetā pmiſſuʒ: lʒ exinde tenebat̄ obſeruare
legē moyſi ſpūalr ſʒ v̄itatē ꝛ declarationeʒ
factā p illū pphetā: cui obligabant̄ credere
ꝛ obedire: ꝛ ei⁹ doctrinā audire ꝛ ſeq̄: iō di-
xit eis ieſus Io.v. Scrutamini ſcp̄turas: qꝛ
ille teſtimoniū phibent de me. Eſt q̄ accuſat
vos moyſes in q̄ vos ſperatis. Si eñ crede
retis moyſi crederetiſ forſitan ꝛ mihi: de me
eñ ille ſcripſit. q.d. ſicut pres vři fuerūt obli
gati credere moyſi ꝛ ſeruare ītaliter legē ei⁹
ſic et vos obligamini credere mihi ꝛ audire
a me declaratione legis moyſi: naʒ ego ſum
ille pphā de q̄ ſcp̄ſit moyſes Deut.xviij. cui

Moi-
ſe ob
liga-
uit
pplꝰ
ad ſ-
uā dā
legē
ꝛ ita
ad
xp̄m
au-
diens
dum.

cū cōminatione vltiōis obligamini credere
ꝛ iō ſi crederetis moyſi crederetis ꝛ mihi: ꝛ
per ꝯñs nō credēdo mihi nō creditis ꝛ moy
ſi. ꝛ ſic irritā facitis legē ei⁹: ꝛ violatis iuſiu
randū qd̄ feciſtis in oreb: qñ dixiſtis: oīa q̄
locutus eſt de⁹ faciem⁹: ꝛ erim⁹ obediētes:
Exo.xxiiij. et p ꝯñs eſtis heretici in lege: ꝛ
incurritis oēs maledictiones ſcp̄tas Deut.
xxvij. ꝛ.xxviij. Hoc idē oñdit̄ Mat.iij. ꝛ Luc.
iij. qñ in baptiſmo vox pr̄is audita eſt dicēs:
hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹ in quo mihi bene cō
placui ip̄ʒ audite. Et ſic ptʒ q̄ idē de⁹ pr̄ q̄ ī
datiōe legis dixit de xp̄o. Ponā v̄ba in ore
ei⁹: loqueturq̄ʒ ad eos ꝛc. idē pr̄ p̄cepit in no
uo teſtō vt audiāt ipſum tāq̄ pphetā pmiſ-
ſum in lege: ꝛ iō vbicūq̄ȝ memorat̄ in pphe
tis preſens punitio ꝛ captiuitas in qua mō
laborāt iudei: ſemper aſſignatur p cauſa: qꝛ
non exaudierunt vocē Domini veniētis in
carnem: ſiue quia non audierunt vocē hui⁹
pphete. ſ. xp̄i. nec crediderūt ipſi: vnde aīt
xp̄s per os dauid pſal.xvij. Filij alieni men-
titi ſunt mihi: filij alieni inueterati ſunt et
claudicauerūt a ſemitis ſuis. Itē pſal.lxxx.
Popul⁹ me⁹ nō audiuit me: ꝛ iſrael nō intē-
dit mihi. Itē pſal.xciiij. Hodie ſi voces meas
audieritis quibus iuraui in ira mea ꝛc. Itē
Eſa.j. cognouit bos poſſeſſorē ſuū ꝛ aſinus
preſepe domini ſui: iſrael autē non cognouit
me. Itē cap.l. Ecce eñ in iniquitatibus ve-
ſtris venditi eſtis: ꝛ in ſceleribus veſtris di-
miſi matrē veſtram: quia veni ꝛ nō erat vir:
vocaui ꝛ non erat qui audiret. Itē capi.lxv.
Omnes in cedem corruetis pro eo q̄ vocaui
ꝛ non reſpondiſtis: locutus ſum ꝛ non au-
diſtis ꝛc. Itē hiere.xvj. Sed vos peius ope-
rati eſtis q̄ patres veſtri. Ecce enim ambu-
lat vnuſquiſq̄ poſt prauitatem cordis ſui
mali: vt me non audiat. Eijciam vos de ter
ra hac ꝛc. Ex ſupradictis patet quomodo
ille populus ſub comminatione obligabat̄
audire xp̄ʒ in ſuo aduentu legē declarantē
ſed qꝛ non audiuit: ideo fuit punitus in cor-
pore ꝛ anima ī eternū: ꝛ ſic patet qualiter
lex moyſi erat per xp̄m declaranda. hoc idē
dicit rabbi moyſes in ſententijs de peniten
tia: q̄ tempore meſſie oēs attendent ad ſclē
dā legē p ſeculo vēturo acquirēdo. Itē in
hoc cōcordant omnes magiſtri iudeoꝝ an-
tiqui. ſ. q̄ meſſias debet in ſuo aduētu decla
rare myſteria occultiſſima legis: imo mul-
ta ſunt myſteria in legeque appellant ticu:
i. ſilentiū q̄ nullus audet declarare quorū
declarationē expectant faciendā p meſſiā
ideo in orōne rogant oēs vt de⁹ mittat meſ-
ſiaʒ qui d̄clararet nodos ꝛ enigmata legis.
¶ Tertiū aūt principale pbatur. ſ. q̄ lex
moyſi quo ad cerimōalia ꝛ ītale offm̄ erat
p xp̄m ꝛ eius mortē terminanda ꝛ abolēda

R
Lex
moy
ſi
erat
cer
nali
ter
mi
nan
da et
ſpūa
liter
abo
lēda.

hoc p3 pſal.xxxix. Sacrificiū ⁊ oblationē nō
voluiſti:aures aūt ꝑfeciſti mihi. Holocauſtū et
ꝓ pctō nō poſtulaſti:tunc dixi ecce venio ⁊c.
ꝓut ibi fuit declaratū. Itē pſal.xlix. Nō acci
piā de domo tua vitulos:neq3 d̄ gregib⁹ tuis
hircos ⁊c. Itē Eſa.j. Quo mihi multitudinē
victimaꝝ vraꝝ ⁊c. Hoc idē ca.vltio ꝑ totuʒ.
Itē hier.xvj. Ecce dies venient dicit dñs:⁊
nō dicet vltra. Viuit dñs q̄ eduxit filios iſrl̄
de terra egypti:ſed viuit dñs q̄ eduxit filios
iſrl̄ de terra aq̄lonis ⁊c. Ex q̄ p3 q̄d paſcha ⁊
ſabbata debebāt ceſſare in aduentu meſſie.
Itē caplo.xxxj. Ecce dies veniēt dicit dñs:⁊
feriā domui iuda ⁊ domui iacob fed⁹ nouuʒ
nō ſm pactū q̄d pepigi cū prib⁹ vris in die q̄
apprehēdi manū eoꝝ vt educerē eos de ter
ra egypti. Item Dan.ix. poſt hebdomadas.
lxij. occidet xp̄s:⁊ nō erit ei⁹ pp̄ls q̄ eū nega
turus eſt. Et ciuitatē ⁊ ſanctuariū diſſipabit
pp̄ls cū duce vēturo:⁊ finis eius vaſtitas:⁊
poſt finē belli erit ſtatuta deſolatio. Cōfirmabit
aūt pactis multis hebdomada vna:⁊ in me
dio hebdomadis deficiet hoſtia ⁊ ſacrificiū
erit in tēplo abominatio deſolationis:⁊ vſq3
ad cōſummationē ⁊ finē pſeuerabit deſola-
tio. Ex ſupradictis q̄ patēt tria ꝑſuppoſita.ſ.
pmū qualr̄ lex moyſi erat ex ꝑcepto dei ſub
multiplici cōminatiōe ab illo pp̄lo obſeruā
da. Scdo qualr̄ illa lex per ipm̄ prophetam
futurū erat declaranda:⁊ quō ſub eadē com
minatiōe ille pp̄ls erat obligat⁹ audire xp̄3
⁊ eius doctrinā:⁊ ipſi obedire. Tertio quali
ter hoſtie ⁊ ſacrificia:⁊ cetera legalia legis
moyſi lr̄aliter ⁊ officialr̄ erant terminanda
⁊ abolenda ⁊ verificāda per mortē xp̄i. Et ꝑ
cōſequēs ille pp̄ls nō amplius erat obliga-
tus poſt mortē xp̄i ad obſeruāda lr̄aliter ce-
rimonialia ſ3 obligabat ea ſpūaliter obſer-
uare ſm declarationē factā per xp̄m:hoc eſt
ſm doctrinā euangelicā que nil aliud eſt ni-
ſi declaratio et veritas legis:⁊ ſic p3 qualr̄
chriſtus erat futur⁹ declarator legis moyſi.

Xp̄s magiſter et doctor.

¶ Scdo eſt notādum ꝙ xp̄s qui erat in lege
pmiſſus tanꝙ verus declarator ⁊ interpres
legis moyſi i declaratiōe legis erat tāꝙ bo
nus ⁊ verus magiſter ⁊ doctor:nā doctor in
ſcholis pmo legit lr̄aliter textū. Scdo decla-
rat ipm̄ textū lr̄e ꝑ ratiōes ⁊ alias autorita-
tes. Tertio verificat ipm̄ textū ꝑ exēpla ſen
ſibilia ⁊ ꝑ effectū. Et iſtū modū ſeruāt magi
ſtri in legendo mathematicas:⁊ philoſophi
in ſcia naturali. Et iuriſperiti in iure ciuili ⁊
canonico: et vnuſquiſq3 in ſua facultate: ita
ergo xp̄s magiſter nr̄ interpres legis tenuit
hūc modū nob ſcā in declarādo legē moyſi:
nā primo ipſe obſeruauit legem moyſi lr̄alr̄
quo ad oīa ꝑcepta moralia et cerimonialia.
Scdo declarauit totā legē doctrinaliter ei⁹
verū ſenſum exponendo. Tertio verificauit
in ſe realiter ⁊ exēplariter totā legē ⁊ pphe
tas vt patebit. ¶ His habitis ponit pria cō-
cluſio.ſ.ꝙ xp̄s obſeruabit lr̄aliter totā legē
moyſi nō ſolū q̄ ad ꝑcepta moralia:ſ3 etiā q̄
ad cerimonialia. Hoc aūt ꝓbat. Nam xp̄s vt
hō ſemꝑ venerat⁹ eſt deū patrē tanꝙ patreʒ
⁊ dñm faciēdo ei⁹ volūtatē:⁊ tribuendo ipſi
oēm honorē. vt p3 ꝑ totū diſcurſum euāge-
licū. Itē nō ſolū venerat⁹ eſt deū patrē natu
ralē ⁊ dñm:ſ3 etiā venerat⁹ eſt virginē ma-
riā matrē ſuā carnalē ⁊ naturalē:et Ioſeph
patrē nutritiuʒ: q2 erat ſubditus illis:vt p3
Luce.ij. Et ſic mīſte viuendo obſeruauit oia
ꝑcepta moralia:vt p3 ꝑ totū diſcurſum euā-
gelicū. Itē ſeruauit oia precepta cerimonia
lia vſq3 ad trigeſimum annum et vltra:q2 in
oībus feſtiuitatib⁹ aſcendebāt in hieruſaleʒ
ſcd̄m conſuetudinē diei feſti:vt patet Luce
ij. Et ſic eſt dicendū de ceteris cerimoniali-
bus q2 comedit agnū paſcalē ⁊c.

G j.cōcl. Xp̄s obſeruauit legē.

¶ Secūda
cōcluſio.ꝙ xp̄s tanꝙ magiſter ⁊ interpres in
lege ꝓmiſſus declarauit doctrinaliter legeʒ
moyſi verā ⁊ ſpūalem ſenſum ⁊ ei⁹ intelligē
tiā manifeſtando. ꝓbatur. Nā ilico poſt ba-
ptiſmū et ieiuniū cōgregauit apl'os et diſci-
pulos:⁊ aſcēdit in montem:⁊ ſedendo tanꝙ
magiſter declarauit eis legeʒ moyſi quo ad
verū ſenſum cōſeruando falſam doctrinam
⁊ fermentuʒ ſcribarū et phariſeorum vt p3
Matt.v.vj.⁊.vij.⁊ exinde ꝑ totum diſcurſuʒ
euangelicū:q2 oſtēdit quō ſabbatū non ſol-
uebat: nec violabat ſanando infirmos imo
colebat:et magis ſanctificabat. q2 ſabbatuʒ
erat inſtitutū ad ſanctificandū deuʒ faciēdo
opera ſancta et non ſeruilia cuiuſmodi ſunt
opera mīe ⁊c. Itē oñdit qualiter cibi ꝓhibi-
ti in lege non prohibebant per ſe:ſed prout
figurabāt opera mala et prohibita.ſ.homi-
cidia et adulteria et furta ⁊c. q̄ coinquinant
aīam:vt patet Matt.xv.⁊ ſic de ſingulis. Itē
poſt reſurrectionē incipiēs a moyſe et pphe
tis interpretat⁹ eſt illis duob⁹ diſcipulis:et
poſtea omnibus apoſtolis omnia que erant
ſcripta d̄ ſe in lege ⁊ pphetis et pſalmis ⁊c.

ij.cō-clo. Xp̄s declarauit legeʒ moyſi.

¶ Tertia cōcluſio.ꝙ xp̄s tanꝙ verus magi-
ſter nō ſolū declarauit legeʒ doctrinalr̄ quo
ad verū ſenſum:ſed etiā verificauit in ſe rea
liter ⁊ exēplariter totā legem et prophetas.
Prima pars patet ꝑ ſupradictā ſecundā cō-
cluſionē. Secunda ꝓbatur per omnes euā-
geliſtas. Nā primo chriſtus voluit baptiza-
ri in pſona totius corporis myſtici et ſuoruʒ
membroꝝ inſtituendo baptiſmum:⁊ ſic ve-
rificauit oēs locutiones et purgationes:et
cetera ſacramēta purgatiua que fiebant in
lege ⁊ figura baptiſmi. Secūdo fuit paſſus
⁊ in cruce imolat⁹ ⁊ oblatus. Et ſic verifica
uit occaſionē agni paſchalis:et oia ſacrifi-
cia ⁊ holocauſta:⁊ oblationes que fiebāt in

iij.cō-clo. xp̄s in ſe legē verificauit.

lege in figura sue paſſionis: ⁊ ſacri euchariſtie. Itē fuit ſepult⁹ ꝑ totā diē ſabbati i ſepulchro: ⁊ ſic v̄ificauit qetē ſabbati legalis. Itē eduxit fideles ve. te. de limbo iferni: ⁊ v̄ificauit figuraꝫ liberatiōis filioꝝ iſrl̄ de egypto. Itē reſurrexit ⁊ aſcēdit in celū: ⁊ ſic v̄ificauit dicta ꝓphetaꝝ: vt patebit infra. Et ſic ptꝫ ꝙ xp̄s totā legē ⁊ ꝓphetas v̄ificauit exēplariter. ¶ Quarta ꝯclo ꝙ xp̄s nō ſolū verificauit in ſe legē moyſi q̄ ad p̄cepta cerimonialia: ſed etiā declarauit ⁊ verificauit in ſe p̄cepta iudicialia. Pria pars ptꝫ ꝑ ſupradictā tertiā cōcluſionē. Scḋa pars ꝓbat: nā inter iudicialia ponit̄ Exod. xxi. Primo ꝙ ſi qs ꝑcuſſerit virū aut mulierē ⁊ ſecuta fuerit mors: tūc ille morte moriat̄: ⁊ det vitā ꝑ vita. Et ſi mutilauerit aliqḋ mēbrū det oculū ꝑ oculo ⁊ dentē ꝑ dēte ⁊c. Hoc aūt p̄ceptū iudiciale verificauit xp̄s in ſe ꝑ pctō priorū parētū in q̄ fuit homicidium ⁊ furtū: q: oēs filios ⁊ poſteros occiderūt: ⁊ bonis gratuitis expoliauerunt. Et fuit ibi blaſphemia ⁊ ſacrilegiū: inquātū deitatē vſurpare tentauerūt. Et iō xp̄s i cruce voluit ꝑ oib⁹ mori: ⁊ dare mortē tp̄alē pro nr̄a morte eterna: ⁊ vitā ꝑ vita: ⁊ aiam ꝑ aia ⁊ dentē ꝑ dēte ⁊ oculū ꝑ oculo: ⁊ totū ꝑ toto ⁊ partē ꝑ parte. Et ſic verificauit illud p̄ceptū iudiciale: ⁊ multa alia q: ꝑ pctis oiꝫ preteritorū ⁊ futuroꝝ mortu⁹ eſt: ⁊ ꝑ oibus furtis ⁊ rapinis: ⁊ adulterijs: ⁊ ceteris ſcelerib⁹ ſatiſfecit in ſua paſſione. Itē nō ſolū verificauit in ſe p̄cepta iudicialia ꝑ oibus ſatiſfaciēdo: ſꝫ etiā ipſa iudicialia declarauit mutando forū ⁊ penam iudicialē ſecularē in penitētialē ⁊ ſpūalē. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt notandū ꝙ ille forus iudicialis ⁊ punitio vete. le. figurabat forū ⁊ punitionē penitētialē legis euāgelice ꝑ xp̄m inſtituendā. Nam lꝫ in punitione pniali per xp̄m inſtituta nō detur oculus carnalis ꝑ oculo ⁊ dēs ꝑ dēte: tn̄ dat̄ oculus ꝑ oculo. ⁊ dēs ꝑ dēte ⁊ vita ꝑ vita ſimiliter. nā qn̄ venit homicida aut mutilator mēbroꝝ: aut latro ad cōfitēdū: tūc eccl̄ia ſiue ſacerdos lꝫ non interficiat corpaliter homicidā ſiue mutilatoreꝫ penitentē: tn̄ p̄cepit ipm̄ occidi ciuiliter mūdo. i. ꝙ fiat religioſ⁹: ⁊ priuet ſeipm̄ delitijs mundanis: et iugiter orat pniam: ⁊ oret ꝑ illo queꝫ occidit et vita ſpūali: ⁊ ꝙ nutriat filios ei⁹ quē occidit. Et ita pariter p̄cipit mutilatori ꝙ nutriat ex ꝓprijs bonis tp̄alib⁹ illū cui⁹ mēbrum mutilauit. Itē p̄cipit latroni vt reſtituat furtū et oē male ablatū: ⁊ etiā ſatiſfaciat ꝑ dāno illato: ⁊ ſic p̄cipit luxurioſo vel auaro vel iracundo ꝙ abſcindat mēbrū qḋ ſcandalizat ipm̄ non corpalr̄ ſꝫ ſpūalr̄: et hoc ex p̄cepto xp̄i matt. xviij. Si ocul⁹ aut pes tu⁹ ſcādalizat te: erue eū ⁊ pijce abs te. qḋ nō eſt intelligēdū de mēbro corpali: ſed ſpūali. ſ. de mala intentione

Xp̄s verificauit i ſe le. iudicialia.

Forus ſeu punitio ve. te. le. figurabat ſacrā pniā.

⁊ cogitatiōe ⁊ ꝑuerſo ꝓpoſito ⁊ occaſiōe. Et ad hoc ꝓpoſitū dicit infra capl̄o xix. ꝙ multi caſtrauerūt ſeipſos ꝓpter regnū celoꝝ. qui pōt capere capiat ⁊c. ¶ Et ita xp̄s oēs pctōres remittebat ad pniām dicēs. vade et amplius noli peccare: et ſic lꝫ non lapidauerit adulterā lapidib⁹ materialibus: tn̄ lapidauit eā lapidib⁹ ſpūalib⁹. ſ. cōpūctiōis ⁊ cōtritionis ⁊ pnie. Et ſic eſt dicēdū de ceteris pctōribus. nā lꝫ xp̄s nō occidebat eos q̄ ad ſubſtātiā: tn̄ occidebat in eis pctm̄ ſuſcitādo in eis fidē ⁊ grāꝫ: vt inquit Aug. Et ſic pariter iſtis penitentib⁹ mutilauit mēbra mala ꝑ cogitationū ⁊ occaſioneꝫ. lꝫ xp̄s nō interficiat illico corporaliter pctōres obſtinatos ⁊ ipenitētes: tn̄ finaliter interfecit eos morte eterna. Et ita xp̄s lapidauit ⁊ iterfecit lapidib⁹ eternis ſynagogā iudeoꝝ adulterā et obſtinatā q̄ dimiſſo et negato ꝓprio viro xp̄o fornicat̄ cum diabolo. Ex ſupradictis pꝫ qualiter rabbi moyſes de egypto indigne et imprudēter reprehēdit Jeſum nazarenū redēptorē nr̄m q̄ dicit in ſentētijs de pnia: ꝙ Jeſus nazarenus lꝫ eſſet vir bon⁹ ⁊ ſimplex: ⁊ fuerit cā deſtructiōis oim̄ idoloꝝ ⁊ ſupſtitiōis gētiliuꝫ: tn̄ ſua doctrina nō fuit vtilis mūdo: nec reipu. eo ꝙ nullū puniebat: ſꝫ oibus malefactoribus parcebat: vt ptꝫ de adultera quā abſoluit a morte cōtra legem moyſi. Un̄ dicit ꝙ ſi talis lex ſeruaret̄. ſ. ꝙ re⁹ nō puniret̄ ſꝫ oib⁹ parceret̄: tūc reſpublica deſtrueret̄: nec poſſent ciuitates ⁊ regna cōſeruari niſi pctā punirent̄. Et ſic ptꝫ doctrinā ei⁹ non eſſe bonā. ¶ Ad hoc r̄ndetur ꝙ iſte rabbi moyſes contradicit ſibiipſi: ſi bene volumus aduertere: nā ipſemet dicit ꝙ ieſus nazarenus fuit vir bonus ⁊ optim⁹ intm̄ ꝙ deſtruxit deteſtabilē idololatriā de mundo: ergo ſequit̄ ꝙ fuit vtilis toti mūdo ⁊ deo dilect⁹ ⁊ cōformis auferēdo tātū ſcelus de mūdo: ꝙ virtuoſius eſt deo cōformis ⁊ nulli inutilis ſed oib⁹ ꝓdeſt: vt inquit Plato. Itē iſte hō multipliciter decipit̄. Primo q: xp̄s nunꝙ̄ prohibuit prauos puniri: q: per ipꝫ qui eſt vera ſapiētia et reges ⁊ p̄ncipes mundi regnant: vt puniendo mala: ⁊ remunerādo bona exerceāt iuſtitiā: et ſic chriſtus iam habet reges et principes ſeculares: qui puniūt malos ⁊ icorrigibiles tēporaliter ſm̄ demerita eorum in foro iudiciali. Sed vltra hūc gladiū ſecularē voluit vti xp̄s gladio ſpirituali penitentiali: qui eſt multo nobilior: qui q̄dē gladius nō occidit: nec mutilat ſubſtātiā: ſed peccatū interimit et abſcindit ab aia. Et ideo xp̄s oēs pctōres ad penitentiā remittebat: ergo nō relinquebat eos impunitos: nā pnia ſm̄ Augu. eſt q̄dā dolentis vindicta puniens in ſe quod dolet cōmiſiſſe. Et ſic penitētia vere punit peccatū in reo. ¶ Unde ponit̄ pro concluſione

Xp̄s pctōres ad penitentiam remittebat

rabbi moyſes xp̄m reprehēdit

plato

Pnia ꝑam ꝓlius punit pctm̄ q̄ lex ſecularis.

q̄ pnia ꝑamplius ⁊ ꝑfecti⁹ punit peccatū q̄ lex ſecularis: ⁊ q̄ lex vet⁹ puniebat q̄ triplr ꝓbat. Nā magis ſatisfacit deo ⁊ ꝓximo ⁊ ꝑfecti⁹ iuſtificat peccatorē. ꝓbat̄ p̄mū ⁊ ſcdm̄. Nā q̄ncꝫ homicida ſuſpenſus ꝑ legē ſecularē nō recipit mortē patiēter: ⁊ ſic nō ſatiſfacit deo: nec reſtituit ablatū: ⁊ ſic nō ſatiſfacit ꝓximo: nec etiā iuſtificat peccatorē poſtq̄ manet incōtrit⁹ ⁊ īpenitēs: ſꝫ vera pnia p̄rio ſatiſfacit deo ꝑ verā cōtritionē ⁊ ꝓpoſitū nō peccādi. Scđo ſatiſfacit ꝓximo reſtituēdo ipi ablatū in effectu vł in affectu ⁊ ꝓmiſſiōe. Tertio iuſtificat ſeipſum p̄terita pctā plangendo ⁊ futura nō cōmittere ꝓponēdo. Itē ꝓbat̄ eadē cōcluſio ſic. Illa punitio eſt perfectior ⁊ magis ſufficiens q̄ delet ⁊ extinguit pctm̄ qđ diabol⁹ plantauit: ⁊ ſeruat ſubſtantiā quam deus creauit: q̄ illa que deſtruit ſubſtātiam ⁊ non extinguit q̄ncꝫ pctm̄: ſed penitentia eſt hmōi reſpectu punitionis ſecularis: ergo eſt ꝑfectior. Minor p̄ꝫ: Nā ꝑ pniam totaliter deletur ⁊ extinguit̄ pctm̄ qđ diabolus perſuaſit ⁊ cōſeruat̄ non ſolū aīa: ſꝫ etiā corpus vt ille vltra poſſit bn̄ operari: et opa mie exercere: ⁊ ꝑ defuncto quē occidit ſemꝑ orare et filijs eius ſubuenire ⁊c. Punitio aūt ſecularis extinguit ſubſtantiam: ⁊ q̄ncꝫ nō extinguit peccatū: ⁊ aufert locū ⁊ tp̄s bn̄ operandi. Et ſic nō ſatiſfacit ꝓximo. Itē pnia eſt magis vtilis ꝓximo ⁊ rei publice q̄ punitio legalis legis veteris. Nā illa mutilabat membrū ſcilicet oculū aut manū delinquentis de quo nulla vtilitas ꝑueniebat leſo: nec ſatiſfaciebat iniuriā paſſo: ſed pnia nō aufert membrū corporale vt ille poſſit ſatiſfacere leſo operibus manuū ſuarū: aut vt reſtituat ablatū. Et ſic pnia nō ſolū eſt magis vtilis iniuriam paſſo: ſed etiā toti reipublice inquantum non vult mortē peccatoris: ſed vt magis conuertatur ⁊ viuat: ⁊ ſeruiat deo: ⁊ ꝓſit ꝓximo. Et ſic cōplures criminoſos nouimus ꝑ pniam liberatos: q̄ ardētius ſeruierunt deo: et reipublice perutiles ſteterunt poſt actum pniam. Ex q̄bus p̄ꝫ q̄ gladius pnialis multo ꝑfectior et vtilior eſt q̄ gladi⁹ ſecularis punitionis: ideo xp̄s qui in p̄mo ſuo aduētu venit tanq̄ vniuerſalis redēptor ⁊ totius generis hūani reparator: noluit vti gladio ſeculari: ſed pniali ⁊ ſalubriori. Nec ex hoc ꝓhibuit nec impediuit gladium iudicialē ſecularis punitionis quē principib⁹ ſeculi ante tanq̄ de⁹ cōmiſerat nec in vtēdo gladio pniali deſtruxit p̄cepta iudicialia veteris legis: imo declarauit illa inquātū figurabāt punitiones pniales legis euāgelice. Et ſic p̄ꝫ ignorātia ⁊ īprudentia ipi⁹ rabbi moyſi: qui ignorans ſacramētū pnie reprehēdit xp̄m putās q̄ xp̄s remittēdo pctōres ad pniam relinquebat eos īpunitos: cū punitio pnialis ſit multo perfectior

Gladius pnialis ꝑfectior eſt gladio ſeculari punitionis.

⁊ magis ſatiſfaciēs deo. ⁊ ꝓximo: ⁊ magis iuſtificās delinq̄ntē ⁊ magis vtilis reipublice. Ex q̄b⁹ oīb⁹ p̄ꝫ q̄ xp̄s nō fuit cōtri⁹ nec diſſipator legis moyſi: imo fuit cōſeruator ⁊ inſtaurator: q: p̄rio obſeruauit eā lr̄alr. Scđo declarauit eā doctrinalr̄ ⁊ ſpūalr̄ verū ſenſum ⁊ intelligētiā oſtēdēdo. Tertio v̄ificauit legē ⁊ ꝓphetas in ſe realr̄ ⁊ exēplariter: q: oīa q̄ erāt in lege figurata ⁊ in ꝓphetꝫ vaticinata: i ſua paſſiōe ⁊ reſurrectiōe cōpleuit ⁊ cōſumauit: vt p̄ꝫ ꝑ diſcurſum euāgelicū. Ex q̄b⁹ etiā p̄ꝫ q̄ ſicut lex moyſi erat ab illo pplo lr̄aliter obſeruanda: ita ꝑ xp̄m erat ſpūaliter declaranda in ſuo aduētu ⁊ ꝑ ipm̄ quo ad officiū lr̄ale terminanda ⁊ abolenda. Et ſicut ille popul⁹ erat obligatus ad obſeruādū illā legem lr̄aliter ſub cōminatione illorū penarū ⁊ maledictionū: ita pariter erat obligatus ad audiendū declarationē legis faciendā ꝑ xp̄m: et ad credēdū ⁊ obediendū ipi: ⁊ hoc ſub eadē cōminatione: ⁊ ꝑ ꝯñs erat obligat⁹ ad ſeruādā legē ſpūaliter ſcđm declarationē faciēdā per xp̄m. Et ſic nō obligabant̄ ad ſeruādā legem lr̄aliter niſi vſcꝫ ad declarationem faciēdā ꝑ xp̄m. Et ſic ꝑ ꝯñs p̄ꝫ etiā q̄ poſtq̄ lex moyſi eſt iam declarata: ⁊ lr̄ale officiū eſt iam terminatū ⁊ abolitū ꝑ paſſionē xp̄i: ⁊ veritas legis eſt iam ꝓmulgata in euangelio: ⁊ cerimonialia officia ſunt iam prohibita tanq̄ mortua ſequit̄ q̄ v̄itas euangelica eſt ſeruanda tanq̄ ſalubris: ⁊ cerimonialia vitanda ⁊ execranda tanq̄ mortifera. Et in hoc lex moyſi nō deſtruit̄: nec violat̄: imo verificatur et ſtatuit̄ ⁊ ratificat̄ ⁊ obſeruat̄. Et per hoc p̄ꝫ miſerabilis cecitas iudeorū. ¶ Quantum ad ſecūdū articulū eſt notandū q̄ ſicut lex moyſi nō erat mere carnalis: ſed p̄ncipalr̄ ſpūalis rōne finis: p̄ut dictū eſt ita pariter ꝓmiſit meſſiā ⁊ redēptorē ſpūalē ⁊ nō carnaliter: ſꝫ ſpūaliter viuentē. Et ſic in ſuo officio nō debebat eſſe carnalis ſꝫ ſpūalis. Et ꝑ ꝯſequēs ſpūaliter debebat opari i ſuo officio: ⁊ ſpūalia bona ⁊ nō carnalia cōcedere. Et ideo eſt aduertēdum ſcđm oēs prophetas q̄ xp̄s meſſias in lege ꝓmiſſus ſeptem erat principaliter inter cetera facturus. Nam primo erat in ſecundū templū venturus. Secundo erat legē nouā ⁊ perfectā ⁊ vniuerſalem ⁊ cōmunem oibus gentibus ⁊ nationibus daturus. Tertio erat pro omnibus moriturus: ⁊ oēs a peccato ꝑ mortē ſuā liberaturus. Quarto erat reſurrecturus: ⁊ poſt reſurrectionē vniuerſaliter regnaturus in celo ⁊ in terra et in inferno. Quinto debebat mittere ſuos diſcipulos ex iudeis ꝯuerſos ꝑ totū orbē: q̄ totum pplm̄ gētilē debebāt xp̄o ſubijcere ⁊ oīa idola delere: ⁊ diabolū ex hoc mūdo eijcere. Sexto debebat pplm̄ iudaicū incredulū ⁊ obſtinatum diſſipare: ⁊ in perpetuam captiuitatem

ℬ Scđs articul⁹.

Xp̄us erat. vij. factur⁹.

deſtinare ⁊ ſubigere. Septimo in fine mūdi l
ſcđo ſuo aduētu ⁊ finali iudicio ſuos fideles
l corpe ⁊ aīa glorificare ⁊ felicitare. ¶ Sȝ pmū
ſcȝ q̄ meſſias erat vētur⁹ in ſcđo tēplo pbaꝛ.
D. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt aduertēdū q̄ q̄tuor
Xp̄us pphete fuerūt cōcitatores ad edificādū f̄m
erat l tēplū ſcȝ Daniel aggeus: zacharias ⁊ Mala
ſcđm chias: iō oēs iſti q̄tuor clare ⁊ manifeſte pdix
tēplū erūt: ⁊ pphetarūt qualr̄ xp̄s meſſias erat vē
vētu tur⁹ ad illud ſcđȝ tēplū ⁊ datur⁹ legē euāge
rus. licā ⁊ moritur⁹. Et q̄n illa ciuitas ſcđa ſimul
cum tēplo ⁊ ſacerdotio erat deſtruēda pp̄ter
peccatuȝ mortis chriſti. Et q̄n noua ciuitas
hieruſalē erat p xp̄m edificāda: ⁊ p totum or
bem diffuſa. Et hoc pbaꝛ Danielis. ix. vbi di
cit angel⁹ daniel. Scito ⁊ aīaduerte ab exitu
ſermonis vt iterum edificetur hieruſalem vſ
q̄ ad chriſtum ducē ⁊c. Itē Aggei. ij. Adhuc
modicum eſt: et ego mouebo celū ⁊ terram ⁊
mare ⁊ aridam: ⁊ mouebo oēs gentes: ⁊ ve
niet deſiderat⁹ cunctis gentibus: ⁊ implebo
domū iſtaȝ gloria. dicit dominus exercituū.
Meū eſt argētū ⁊ meum eſt aurum dicit dn̄s
exercituum. Magna erit gloria iſtius dom⁹
nouiſſime plus q̄ prime ⁊c. Ex his vbis ſe
quiꝛ primo q̄ nō debebat xp̄s multū tarda
re: p hoc qđ ait. Adhuc modicū eſt ⁊c. Scđo
ſequiꝛ q̄ xp̄s nō ſolū erat ventur⁹ ad ſaluan
dū iudeos: ſȝ etiam gentiles cum ait. Cōmo
uebo oēs gentes ⁊ veniet deſideratus cūctis
gentib⁹. Tertio ſequiꝛ qđ xp̄s erat ventur⁹
in illud ſcđm templum qđ poſt captiuitatem
babylonie edificabaꝛ p eſdram et neemiam
⁊ zorobabel ad inſtantiam aggei ⁊ zacharie.
Quarto ſequiꝛ q̄ gloria quam xp̄s debebat
afferre ad illud templū nō debebat cōſiſtere
in auro ⁊ argento: ſed in bonis ſpiritualib⁹:
p hoc quod ait meum eſt argentū et aurum.
Itē ſequitur etiā q̄ in bonis ſpūalibus ma
gis debebat pollere ſecūdum templū q̄ pri
mum. Nam licet in ſecundo templo nunq̄
fuerit arca federis cum tabulis legis: nec cū
manna ⁊ virga aaron: eo q̄ fuit combuſta ſi
mul cum templo per chaldeos tñ in ſecūdo
templo fuit xp̄s deus ⁊ homo rex ⁊ ſacerdos
figuratus per arcam federis qui fuit in tem
plo preſentatus: ⁊ in eo miracula fecit: ⁊ le
gem euangelicam predicauit: ⁊ legem moy
ſi declarauit: iō ſubdit quod maior erit glo
ria domus, iſtius nouiſſime q̄ prime. Item
ſequitur q̄ poſt illud ſecundū templum nul
lum aliud erat materialiter edificandum in
hieruſalem: per hoc quod ait. maior erit glo
ria huius domus nouiſſime q̄ prime. Nam
ſi illa erat domus nouiſſima: ergo poſt illam
deſtructā per Titum et romanos: nulla alia
materialis expectaꝛ. Et per conſequens rex
meſſias iam venit in illā domum an eius de
ſtructionē per qđ pōt patere cecitas et falſa
ſpes iudeꝝ. Itē eadē cōcluſio pbaꝛ mānifeſte
zacharie. ix. Nā poſtq̄ in pmis capitulis pdi
xit reedificationē ſcđi tēpli ⁊ ciuitatȝ: ⁊ mia
alia vētura l illā ciuitatē ⁊ tēplū dicit. Exulta
ſatis filia ſion ⁊ iubila filia hierl̄m. Ecce rex
tuus venit tibi iuſtus ⁊ ſaluator ipſe pauper
aſcēdēs ſup aſinā ⁊ ſup pullū filiuȝ aſine ⁊c.
qđ fuit impletū: vt pȝ per oēs euangeliſtas.
Et ſic pȝ manifeſte q̄liter xp̄s erat venturus
in illud ſecūdum templuȝ put omnes hebrei
antiqui gloſſant iſtum paſſum intelligentes
de rege meſſia. ¶ Hoc idē probaꝛ Malach.
iij. nam poſtq̄ in duobus primis capitulis
predixerat diſſolutionem ⁊ immundiciā ſa
cerdotuȝ illius ſecundi templi ⁊ ciuitatis ex
conſequenti in tertio capitulo predicit aduē
tū xp̄i in ſcđm templum. Unde ait. Ecce Ego
mittam angelum meum: ⁊ preparabit viam
ante faciem meam: et ſtatim veniet ad tem
plum ſanctum ſuū dominator quē vos que
ritis: ⁊ angelus teſtamenti quem vos vultis
⁊c. ¶ Ex ſupradictis autoritatibus iſtorum
quatuor pphetarū tenebant pro articulo fi
dei oēs antiqui hebreorū q̄ rex meſſias erat
venturus in illud ſecundum templū. Sed q̄ꝛ
nondū viderunt eū iō multi eorū dixerunt q̄
rex meſſias iam venit ſed nondū manifeſta
uit ſe vſq̄ ad tp̄s. Interim autē vadit occul
tus peregrinando per mundū inter paupe
res ⁊ leproſos p peccato iudeorū. Et ad hoc
allegant illud Eſaie. liij. Nos reputauimus
eum quaſi leproſum ⁊c. Ex quibus oībus pȝ Quo
manifeſte q̄ meſſias quicunq̄ ſit ille iam ve tpe
nerat anq̄ ſcđm tēplū deſtrueret p romanos meſ
Et in hoc cōſiſtit tota perturbatio iudeorum ſias
q̄ꝛ vt euadāt ⁊ fugiant hanc manifeſtā veri venes
tateȝ dicunt multa vana ⁊ enormia ⁊ riſu di rit.
gniſſima: ⁊ hoc de primo officio meſſie in le
ge pmiſſo. Scđm officiū regis meſſie erat: Xp̄us
q̄ꝛ erat datur⁹ legē nouā vniuerſalē ⁊ cōem erat
omnibus gentibus ⁊ nationibus. Hoc primo datu
pbaꝛ Eſa. ij. vbi dicitur. Et erit in nouiſſimis rus le
dieb⁹ pparatus mons domus dñi in vertice gē no
montiuȝ ⁊ eleuabiꝛ ſuper celos. Et fluent ad uam.
eum oēs gentes. Et ibunt populi multi: ⁊ di
cent venite aſcendamus ad montem domini
⁊ ad domum dei Jacob: et docebit nos vias
ſuas: ⁊ ambulabimus in ſemitis eius: q̄ꝛ de
ſion exibit lex ⁊ verbū dñi de hieruſalem ⁊c.
Item infra capit. lj. Attendite ad me popule
meus: ⁊ tribus mea audite: q̄ꝛ lex a me exiet
⁊ iudicium meū in lucem populorum requie
ſcet ⁊c. Itē Hierem. xxxi. Feriā domui iſrael
⁊ domui Jacob fedus nouum nō f̄m pactum
quod pepigi cum patribus veſtris in die q̄n
apprehendi manum eorum: vt educerem
eos de terra egypti: pactum quod irritum
fecerunt. poſt dies illos dicit dominus: da
bo legem meam in viſceribus hominuȝ ⁊ in

corde eorum ſcribaȝ eam ꝛc. Ex ſupradictis
xp̄us. ꝛ multis aliis pꝫ q̄liter rex meſſias erat legē
meſſi nouā daturꝰ preter legē moyſi. Sed tertiuȝ
as ſcȝ ꝙ xp̄s rex meſſias erat moriturꝰ ꝛ occidē
erat dus a ſuis: ꝛ genꝰ humanū a peccato libera
p̄ oiꝯ turꝰ: iā ſatis ꝓbatum eſt in expōne libri pſal
bus morū: ꝛ maxime pſal. xxi. ꝛ. xxxiiij. ꝛ. xxxv. ꝛ
mori lxviij. vbi dd̄ magis videt̄ euāgeliſta q̄ pro-
turꝰ. pheta. Sed hoc magis manifeſte pꝫ Eſaie
eſai.l. quinquageſimo: vbi xp̄s deus factus homo
dicit. Corpus meū dedi ꝑcutiētibꝰ ꝛ genas
meas vellentibꝰ: faciē meā nō auerti ab in-
crepātibus ꝛ conſpuentibꝰ in me ꝛc. Iteȝ. c.
lij. de xp̄o rege meſſia dicit deꝰ pater ꝛc. Ec-
ce ſeruus meꝰ exaltabit̄: ꝛ ſublimis erit ꝛc.
Sȝ imediate. c. liij. dicit ꝛ explicat totā mor
tē ꝛ ignominioſam paſſionē eius ꝓ pctis oiȝ
Vñ ait. Uere languores nr̄os ipſe tulit: ꝛ do
lores nr̄os ipſe portauit. Et nos reputauimꝰ
eū q̄ſi leproſum ꝛ ꝑcuſſum a deo ꝛ humilia-
tū. Ipſe aūt humiliatꝰ eſt ꝓpter iniquitates
Not. nr̄as: ꝛ attritꝰ eſt ꝓpter ſcelera nr̄a ꝛc. ꝑ to-
vana tū. Qd̄ quidē capitulū nō pōt intelligi niſi d̄
opini rege meſſia: q̄ erat ꝓ pp̄lo moriturꝰ ſȝ Rab
o du bi moyſen ꝛ oēs antiquos iudeoꝝ. Sed qui
plici dā eorū videntes ꝙ hoc fuit: impletū in ieſu
meſ xp̄o quē nos in meſſiam recipimus: iō ɔfuſi
ſia. deuenerāt in tantā veſaniā dicētes: qd̄ duo
expectant̄ meſſie: ſcȝ vnꝰ primus vocatꝰ Iu
cef abē effraim. Et alius Abē dd̄ de tribu iu
da. Et ſic dicūt ꝙ totū iſtud. liij. capitulū lo-
quit̄ ꝛ verificat̄ de meſſia Iucef abē effraim
qui eſt moriturus ꝓ defenſione pp̄li iſrael:
quē occidet gog ꝛ magog: ſȝ poſt ſurget meſ
ſias aben dauid: ꝛ reſuſcitabit meſſiā iucef
aben effraim: ꝛ ɔgregabit oēs iudeos ex oi
bus partibus mūdi: ꝛ tunc pugnabit ɔ gog
ꝛ magog iuxta hierl'm: ꝛ vincet eos. Et tunc
tāq̄ victor ꝛ triūphator edificabit nouā hie
ruſalē: vbi primo erat in quā introducet oēs
filios iſrael ex omnibꝰ partibus mūdi ɔgre
gatos ꝛc. Sed quātum ſit vana ꝛ irridenda
iſta fictio: dictū eſt pſal. xx. Uerūtamē lȝ mo-
derni iudei videant̄ fugere quodaȝ falſo co
lore ꝛ fictione veritatem huius capituli: ta-
mē nullo colore aut via poſſunt vitare ma-
nifeſtam paſſionē chriſti reuelatam Danie
li ꝓphete. ix. capi. vbi dicit gabriel angelus
danieli. Septuagita hebdomade abbreuia
te ſunt ſuper populum tuum ꝛ ſuper vrbem
ſanctā tuam: vt conſummet̄ preuaricatio et
finē accipiat peccatuȝ: ꝛ deleatur iniquitas
ꝛ adducatur iuſtitia ſempiterna: ꝛ impleat̄
viſio ꝛ ꝓphetia: ꝛ vnget̄ ſanctus ſanctoruȝ.
Scito ꝛ aīaduerte ab exitu ſermōis vt iteꝝ
edificet̄ hierl'm vſq̄ ad xp̄m ducē ꝛc. put' ſu
pradictū eſt. ſ. poſt hebdomadas. lxij. occide
tur xp̄us ꝛc. Ex quibus v̄bis predicabantur
decē v̄itates ꝓphetice. ¶ Prima ꝙ xp̄s erat
vēturꝰ poſt. cccccxxxiiij. annos a reedificatiōe
ſcdī tēpli q̄ ſunt. lxix. hebdomade annorum. Not. i. au de vi tates.
Scd̄a veritas ꝙ xp̄s erat a ſuis occidēdus ꝛ
negādꝰ. Tertia ꝙ ꝑ mortē xp̄i erat implēda
ois viſio ꝛ ꝓphetia ꝓphetaꝝ. Quarta quod
mors xp̄i debat auferre oē pctm̄ ꝛ dlere oēȝ
iniq̄tatē: ꝛ adducere omnē iuſtitiā ꝛ gratiaȝ
vniuerſo mūdo. Quinta ꝙ xp̄s erat vngēdꝰ
rex ꝛ baptizandꝰ ꝓ nobis. Sexta ꝙ pp̄ls iu
deorū erat negaturꝰ xp̄m. Septima ꝙ ex h̄
erat reprobandꝰ. Octaua ꝙ poſt morteȝ xp̄i
debebat deficere hoſtia ꝛ ſacrificiū: ꝛ ceſſa-
re lex moyſi. Nona ꝙ ciuitas hierl'm ſimul
cū tēplo erat deſtruēda. Decima qd̄ deſola-
tio ꝛ reprobatio ſynagoge ꝛ oim legalium ꝛ
captiuitas iudeoꝝ erat duratura vſq̄ ad cō
ſummationē ꝛ finē mūdi. Itē ꝙ xp̄s rex meſ
ſias deberet mūdū redimere ꝛ pres ve. teſt.
de limbo ꝑ paſſionē liberare. Patet zacha.
ix. vbi poſtq̄ dixit. Ecce rex tuꝰ venit tibi iu-
ſtus ꝛ ſaluator ꝛc. poſtea ſubdit. Tu vero in
ſanguine teſtamēti tui eduxiſti vinctos de la
cu vbi nō erat aqua ꝛc. Itē. c. xij. Effundam
ſuꝑ domū dd̄ ꝛ ſuꝑ habitatores hierl'm ſpm̄
gr̄e ꝛ preciū: ꝛ aſpicient ad me quē cōfixerūt
ꝛ plāgent eū ꝛc. Et ſic pꝫ manifeſte q̄l'r xp̄s
rex meſſias erat occidendus vt totū pp̄lm a
pctō liberaret. ¶ Quartū autē myſteriuȝ. ſ. D
ꝙ xp̄s erat a mortuis reſurrecturus et poſt Meſ
reſurrectionē regnaturus: licet ſit ſatis pro ſias
batū per totā expoſitionem libri pſal. ꝛ pre- xp̄s
cipue pſal. xx. ꝛ. xxix. ꝛ. xl. ꝛ. lxvij. tn̄ māifeſte erat
pꝫ Eſa. xj. per totum: vbi inter cetera dicit. reſur
In die illa radix ieſſe qui ſtat in ſignū popu rectu
lorum ipſum gentes deprecabuntur: et erit rus.
eius ſepulchrū glorioſum ꝛc. Ex quo pꝫ qd̄
ſi ſepulchrū eius ē glorioſum: ergo abſq̄ in-
cineratione ꝛ putrefactiōe reſurrexit in cor
pus glorioſum ꝛ immortale. Itē Eſa. poſtq̄
ꝑ totū. c. liij. explicauit mortē ꝛ paſſionē xp̄i:
poſtea per totum reſiduum vſq̄ ad finem li
bri predicit gloriā regni eius vniuerſalis ad
oſtēdendum ꝙ a mortuis reſurrexit: ꝛ poſt-
ea regnauit in celo ꝛ i terra: q2 mortui nō re
gnāt ſuperviuos. Sed hoc idem magis cla-
re patet Oſee. vj. vbi dicitur. Uenite ꝛ reuer
tamur ad dominū: quia ipſe cepit ꝛ ſanabit
nos percutiet ꝛ curabit nos. viuificabit nos
poſt duos dies: ꝛ tertia die ſuſcitabit nos: et
viuemus in conſpectu eius: ſciemus ſeque-
murq̄ vt cognoſcamus deum ꝛc. In quibus
verbis manifeſtat̄ diſtincte reſurrectio chri Xp̄s
ſti: q̄ fuit cauſa noſtre future reſurrectionis: erat
prout patebit. ¶ Quintū aūt myſterium. ſ. edifi-
qualiter xp̄s rex meſſias poſt reſurrectionē catu-
ſuā debebat edificare nouā hieruſalē ꝛ itro rus
ducere in eā totū pp̄lȝ gētilē: ꝛ mittere ſuos nouā
diſcipulos ꝑ totū mundum: ꝛ deſtruere oia hierl'ȝ
idola: ꝛ eiicere diaboluȝ de mūdo: ꝛ ſubiice- E

C

re ſibi totū pplm gētilē ₹c. lȝ ſatis ſit ꝓbatuȝ ꝑ totā expoſitionem libri pſal. ⁊ ſpāliter pſal. xvij. ⁊ xviij. ⁊ lxvj. ⁊ lxvij. ⁊ lxxj. ⁊ cix. tñ maniſeſti⁹ ꝓbat̃ ꝑ totū librū. Eſaie maxie a .xl. ca. vſq; ad finē vbi in fine cōcludit. Ponā in eis ſignū: ⁊ mittā ex eis q̄ ſaluati fuerint ad gētes in mare ⁊ in africā ⁊ lydiā tenētes ſagittā in italiā ⁊ greciā ⁊ ad inſulas maris longe ad eos q̄ nō audierūt de me. ⁊ nō viderūt gl'iam meā: ⁊ annūtiabūt gl'iaȝ meā gentib⁹ ₹c. hoc ideȝ maniſeſtiſſime ptȝ hier. xvj. vbi poſt reprobationē iudeoꝝ dicit. Ego mittaȝ piſcatores m'ltos ⁊ piſcabunt̃ eos. Et ſubdit lra. Ad te gētes veniēt ab extremis terre: ⁊ dicēt. ve mēdaciū poſſiderūt p̄res nr̄i: vanitatē q̄ nō pfuit eis ₹c. Itē hoc idē pȝ. Oſee. j. ⁊ .ij. ſed clari⁹ zacha. viij. vbi d̃r. Ecce veniēt ppli multi ⁊ gētes robuſte ad q̄rendū dn̄m exercituū in hierl'm ad deprecādū faciē dn̄i: hec dicit dn̄s exercituū. In dieb⁹ in q̄b⁹ apprehendēt decē hoīes ex oībus linguis gentiū. ⁊ apprehendēt fimbriā viri iudei dicentes: ibimus vobiſcū. Audiuim⁹ eni qm̄ deus vobiſcū eſt. hoc idē ptȝ infra. c. xiij. vbi d̃r. In die illa erit fons patēs domui dd ⁊ habitantib⁹ in hierl'ȝ in ablutionē pctōꝝ: ⁊ mēſtruate: ⁊ erit in die illa dicit dn̄s exercituū: diſꝑdā oīa noīa idoloꝝ de terra: et nō noiabunt̃ vltra: ⁊ pſeudo pphetas ⁊ oēm ſpm̄ immundū auferā de terra ₹c. ¶ Sextū aūt myſteriū. ſ. qual'r iudei ꝓpter pctm̄ mortis xp̄i erant reprobādi: ⁊ ſacerdotiū ⁊ regnū coꝝ extinguēdū: ⁊ nouū ſacrificiū inſtituēdū: ⁊ pplꝰs gētilis eligendus ⁊ ſubſtituēdus lȝ ſatis ſit explicitū ꝑ totā expōnem libri pſalmoꝝ: ⁊ maxie pſalmo. xxj. et. xxxix. ⁊ xlix. ⁊ l. ⁊ lxvij. ⁊ lxxſ. ⁊ lxxxj. ⁊ cviij. ⁊ cix. tñ maniſeſtius ptȝ ꝑ totū Eſaiaȝ ⁊ oēs alios pphetas in q̄bus non eſt aliqua pars in qua nō reprobetur pplꝰs iudaicus ꝓpter ingratitudinē: et eligat̃ populus gētilis. Sed deſtructio tēpli et ſacerdotij ⁊ diſſipatio illi⁹ populi maxime ⁊ maniſeſte pȝ Dan. ix. vt dictū eſt. ¶ Septimuȝ aūt myſteriū: ſcȝ qual'r in fine mūdi poſt miſerabilē exitum ⁊ interitum antixp̄i pplꝰs iudeorū ſit ad xp̄m cōuertendus et reuerſur⁹ ꝑ predicationem helie ⁊ Enoch. et qualiter poſtea xp̄us ſit venturus ad iudicium generale: ⁊ qualiter debet omnes reſuſcitare: ſcȝ iuſtos in corpora glorioſa: vt recipiant vltimā pfectionē et felicitatē: impii autē in ſupplicium eternū ₹c. Licet ſatis diffuſe ſit dictū ꝑ totā expoſitionem pſalmoꝝ maxime pſalmo. j. ⁊ ij. xx. ⁊ l. ⁊ cix. tñ q̄ualiter xp̄s oēs iuſtos in fine mūdi debet glorificare et ab eis omnē miſeriā corporaleȝ auferre maniſeſte predicitur Eſa. xxv. vbi dicitur. Precipitabit mortē in ſempiternum et auferet dn̄s deus lacrimā ab omni facie terre. et opprobriū populi ſui auferet de vniuerſa terra: q2 dn̄s locut⁹ eſt: et dicent in die illa. Ecce deus noſter iſte expectabim⁹ eum: ⁊ ſaluabit nos iſte dn̄s: ſuſtinuim⁹ eum ⁊ exultabim⁹ ⁊ letabimur in ſalutari ei⁹ q2 requieſcet manus dn̄i in mōte iſto ₹c. Itē hoc idē pȝ. j. c. vi. ꝑ totuȝ. Itē vltimū iudiciū ⁊ glorificatio iuſtorū maniſeſtiſſime p̄dicit̃ Danie. xij. vbi d̃r q̄ multi de his q̄ dormiunt in puluere terre euigilabant: alii in vitā eternā: alij in opprobriū: vt videāt ſp. Qui aūt docti fuerīt fulgebant q̄ſi ſplēdor firmamēti: ⁊ q̄ ad iuſtitiam erudiunt multos q̄ſi ſtellas in perpetuas eternitates ₹c. Item q̄d iudei conuertent ad xp̄m in fine ſeculi pȝ Oſee. iij. vbi d̃r q̄ poſt hec reuertentur filij iſrl' ⁊ querēt dn̄m deum ſuuȝ: ⁊ dauid regē ſuum: ⁊ pauebunt ad dn̄m: ⁊ ad bonum ei⁹ in nouiſſimo dierūt. Itē hoc idē pȝ zacha. vlti. ꝑ totū. Sed q̄ cōuerſio ppl'i iudeoruȝ in fine ſeculi ſit faciēda ad predicationē helie pȝ Malachie. iiij. vbi d̃r. Ecce ego mittā vobis heliā pphetā añq̄ veniat dies dn̄i magnus et horribilis: ⁊ cōuertet cor patrū ad filios ⁊ cor filioꝝ ad p̄res eoꝝ: ne forte veniā ⁊ ꝑcutiā terrā anathemate. Ex q̄bus oībus ptȝ ꝑ oēs pphetas q̄uo in his ſeptē conſiſtebat principal'r totū officiū regis meſſie in lege ⁊ pphetis promiſſi. Primo: q2 erat venturus in fine ſcdi tēpli. Scdo q2 erat nouam legē daturus. Tertio q2 erat per mortē mundum redempturus ⁊ liberaturus a ſeruitute diaboli. Quarto quia erat a mortuis reſurrectur⁹ ⁊ poſt mortē regnaturus. Quinto q2 ꝑ diſcipulos ſuos erat totū populū gentilem cōgregaturus ⁊ conuerſurus. Sexto q2 erat iudeos crucifixores ſuos reprobaturus: et ſacerdotiū ſimul cū cerimonialib⁹ ablaturus Septimo q2 in fine ſeculi erat mūdū iudicaturus: ⁊ poſt ppl'm iudeoꝝ ꝑ heliā vocaturus: et oēs fideles glorificaturus: prout ptȝ ꝑ oēs pphetas. ¶ His habitis ſit hec prima concluſio. q̄ Ieſus chriſtus venit in ſcdm tēplū ⁊ in fine ante deſtructionē eius: ſicut prophetarunt. Daniel ⁊ aggeus et zacharias et Malachias. ꝓbat̃. Nam chriſtus natus eſt. xlij. anno ceſaris Auguſti. ⁊ fuit. xl. die in templo ſimeoni preſentatus. xij. anno diſputauit cuȝ doctoribus. vt patet Luce. ij. ⁊ xxx. anno tēpore Tyberij ceſaris fuit baptizatus: ⁊ ieiunauit ⁊ ꝑ treſ annos miracula fecit ⁊ xviij: Tyberij ceſaris fuit crucifixus: ergo ſequit̃ q̄ venit ad ſcdm templū ante deſtructionem eius q2 templū non fuit deſtructū imo durauit vſq; ad imperium Veſpaſiani. Et ſic ptȝ q̄ chriſtus venit tempore determinato ⁊ ante ꝓphetato. ¶ Scda cōcluſio. q̄ chriſtus dedit legē nouā euāgelicā in hierl'm et monte ſion ⁊ oliueti: ⁊ in terra ꝓmiſſionis ſicut dictum fuerat ꝑ omnes pphetas. Nam primo

Xp̄s pplm iudeicū debat reprobaȝe ꝓpt̃ pctm̄ ₹c.

B. iudei i fine mūdi ꝯuerſtent.

h⁹ j. ꝯclo xp̄us venit in ſcdum tēplū.

xp̄us dedit legeȝ nouā ij. ꝯcl. 3

iuxta mare in deſerto aſcẽdit i mõtẽ: ⁊ ſedẽs docuit diſcipulos ſuos legẽ declarãdo: vt pꝫ Mat.v.vj.⁊.vij. Itẽ in hierl'm ꝑdicauit i oib⁹ feſtiuitatib⁹: ⁊ in mõte ſiõ inſtituit ſacr'm alta ris: ⁊ miſit ſpm̃ſctm̃ i diſcipulos: ⁊ apuit eis ſenſuꝫ ſcripturaꝝ: vt pꝫ Luce vltio: ⁊ actuũ. j. Et ex monte oliueti mi it omnes aplos ad ꝑdicãdũ euãgeliũ oi creature. Marci vltio: ⁊ actuũ. j. Et ſic pꝫ ꝙ in xpo fuerũt vificate ꝓ phetie de datiõe legis noue. ¶ Tertia ꝯclo ꝙ xps paſſus ⁊ occiſ⁹ ẽ a ſuis: ꝓut locuti ſunt ꝓphete: imo oia que locuti ſunt ꝓphete de morte ⁊ paſſione regis meſſie fuerũt vificata in xpo. ¶ Quarta ꝯclo. quod xps reſurrexit a mortuis tertia die. ⁊ aſcẽdit i celũ quadra geſimo die: ꝓut ſcribũt ⁊ teſtant oẽs apoſtoli ⁊ euãgeliſte: ⁊ regnauit ꝑ totũ orbem: prout fuit olbus manifeſtum. Uñ lꝫ iudei negẽt chriſti reſurrectionẽ ⁊ in celos aſcẽſionẽ: tamẽ nõ poſſunt negare eius regnũ vniuerſale: cũ poſtea viderint ipſum ꝑ vniuerſuꝫ mũdũ regnare ſuper oẽs reges ⁊ pplos: vt ꝓbatũ fuit pſal.ij.⁊.lxx.⁊ cix. ¶ Quinta concluſio ꝙ chriſtus edificauit nouã hieruſalẽ toto orbe diffuſam ⁊ introduxit in eã totũ populum gentilẽ: ſicut locuti ſunt ꝓphete. ꝓbat. Nam primo chriſtus cõgregauit illã ſanctam ſocietatem virorũ ⁊ mulierum in monte ſion qui erant centumviginti vtriuſqꝫ ſexus: vt patet. Actuũ primo. ſuper quos miſit ſpiritumſanctum in die Pentecoſtes: ⁊ receperũt ſeptem dona gratiaruꝫ: ⁊ ſic armati armis ſpiritualib⁹ egreſſi a cenaculo in eadem die conuerterunt tria milia: vt patet Actuum ſecundo. Sed qꝛ chriſtus preceperat eis in ſuo aſcenſu dicens. Ite per vniuerſum mundũ ⁊ predicate euãgeliũ omni creature ⁊c. Itẽ Actuũ primo. Accipietis virtutem ſuꝑueniẽtis ſpiritusſancti in vos: ⁊ eritis mihi teſtes in hieruſalẽꝫ ⁊ in omni iudea ⁊ ſamaria: ⁊ vſqꝫ ad vltimum terre: iõ oẽs apoſtoli ⁊ diſcipli poſt receptionẽ ſpiritusſancti ab hieruſalẽꝫ inde egreſſi diffuſi ſunt ꝑ totum orbem terrarum predicantes euangelium toti pplo gẽtili. ⁊ ſic Mattheus cũ ſucceſſorib⁹ ſuis cõuertit totã ethiopiam ⁊ Marcus cuꝫ ſucceſſoribus ſuis totam Egyptum et Arabiam et totam Africam. Et ſimon ⁊ iudas babyloniam et parthiam ⁊ mediam. Et bartholomeus et thomas omnes indias. Et paulus ⁊ Joannes greciã ⁊ aſiam minorem. Et idem paulus et petrus ⁊ diſcipuli eorum totã italiã ⁊ galliã ⁊ Jacobus et diſcipuli eius totam hiſpaniam ⁊c. Et ſic patet ꝙ chriſtus edificauit primo iſtã hieruſalem: ſcilicet eccleſiaꝫ ſupra illos ſanctos lapides in monte ſion: ſꝫ poſtea fuit dilatata ⁊ diffuſa per totum orbem a ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum: ⁊ iõ tota eccl'ia dr̃ hierl'm. ꝑ'io qꝛ i illa hierl'm materiali fuit inchoata: ⁊ exinde deriuata fuit ⁊ per totũ orbẽ dilatata: ⁊ iõ retinet nomẽ hierl'ꝫ ⁊ ſiõ a ſua origine: ſicut flumina retinẽt nomẽ ſue originis ⁊ ſui fontis ſicut Iberus ⁊ Araxes. Scdo tota eccl'ia dicit hieruſalem ⁊ ſion ratione proprietatis ⁊ nominis interpretatiõis. Nam hieruſalẽ interpretatur viſio pacis: ⁊ ſion dicit ſpecula: ſed qꝛ in ſola eccleſia videt ⁊ ſpeculatur deus ꝑ veram fidẽ: ideo ſola eccl'ia meret dici hieruſalẽ ⁊ ſion. Nam illa hierl'm materialis non ꝓpter ſe dicta eſt hieruſalẽ per ꝓphetas niſi inquãtũ xps erat ibi videndus: ⁊ ibi erat eccleſiã edificatur⁹. ꝓut dictũ fuit in expoſitione libri pſalmorũ: ⁊ maxime pſal.xlvij. ⁊ q̃nquageſimo: et queſtione precedenti. Nam illa hierl'm per chriſtum meſſiam edificanda nõ poterat eſſe materialis ⁊ parua in illa terra paleſtine ⁊ iudee: ſed erat futura ſpiritualis toto orbe diffuſa ⁊ dilatata: in qua continentur oẽs gentes ⁊ natiões ⁊ pplo ethiopũ ⁊c. Et ſic xps iam vocauit: ⁊ congregauit omnes filios iſrael ſm ſpiritum ⁊ promiſſionem ad iſtã veram hierl'm. ¶ Sexta concluſio: ꝙ iudei ꝓpter mortẽ xpi fuerũt diſſipati ⁊ per mundũ diſperſi ⁊ tẽplũ et ciuitas deſtructa ⁊ ſacerdotiũ ablatũ: ſicut ꝑdixit Daniel propheta ⁊ ceteri ꝓphete. Iſta ꝯclo q̃tũ ad vnã partẽ de ſe eſt manifeſta: ſed ꝙ hoc fuerit factũ ꝓpter mortẽ xpi non ſolũ aſſerit a nobis: ſꝫ etiã a magiſtris eoꝝ: vñ dicit Rabbi moyſes ꝙ Jeſus nazarenus dicebat ſe eſſe Meſſiã: ſed hoc non eſt verũ: qꝛ Meſſias debebat ꝯgregare ⁊ reformare filios iſrael: ſꝫ hoc nõ fecit chriſtus: imo fuit occiſus: ⁊ fuit cauſa deſtructionis iſrael ⁊ totius populi iudaici. Itẽ Joſephus dicit ꝙ cauſa deſtructionis hieruſalem ⁊ totius populi iudeoꝝ nõ potuit eſſe niſi aliquod magnũ peccatũ: ⁊ iſtud non potuit eſſe niſi mors Jeſu nazareni. aut Jo. baptiſte: aut Jacobi iuſti. Itẽ Rabbi ſamuel african⁹ dicit i epiſtola ad ſuũ amicũ. ꝙ nõ poteſt recipere aliam cauſam quare tanto tempore durat iſta captiuitas eorũ. niſi qꝛ p̃res eoꝝ iniuſte occiderũt Jeſum xp̃m virum iuſtũ. Uñ volens ꝑ ſcripturas inueſtigare propter qd pctm̃ iudei laborãt in hac longa captiuitate: nõ põt reperire nec aſſignare aliã cauſam: niſi qꝛ occiderũt Jeſuꝫ nazarenũ virũ ſanctum ⁊ iuſtũ. Iteꝫ iudei moderni continue maledicũt xp̃m: dicẽtes ꝙ ꝓpter ipſuꝫ ꝑſeuerant diſperſi per mundũ in hac captiuitate. Itẽ ipſimet iudei ꝓpter aliud nõ maledicũt ⁊ habẽt odio xp̃m: niſi qꝛ oẽs aſſerũt xp̃m fuiſſe diſſipatorẽ ciuitatis hierl'm ⁊ totius ppl'i iudeoꝝ: ⁊ ſic hec concluſio ſatis eſt omnibus cõceſſa ⁊ manifeſta. Ex quibus ſupradictis ſequit vna corollaria ⁊ irrefragabilis ꝯclo: ſcꝫ ꝙ ieſus nazaren⁹ quem colit chriſtiana religio fuit ⁊ eſt ver⁹ Meſſias in lege

Margin notes: K — iij.ꝯcl'. xps ẽ mortuus. — L — iiij. ꝯclo. xpus reſurrexit. — M — v.ꝯcl'. xpus edificauit nouã hieruſalẽ. — N — 6.ꝯcl'. iudei diſſipati ꝓpter xpi. mortem. — Joſephus. — Not.

pmiſſus. Iſta ɔcluſio pbata eſt p ſingula ex
cōceſſis a iudeis. Nā l; iudei moderni nō cō
cedāt redēptionē animaꝝ factā p xp̄ʒ nec eiꝰ
reſurrectionē eo q talia fuerūt eis inſenſibi
lia: tñ nō poſſunt negare oīa alia. ſ. q Jeſus
venit in fine tēpis ſcdʒ: cū magna glīa ꝛ ptāte
miraculoꝝ. ¶ Sʒ dicūt qdā eoꝝ q Jeſus na-
zarenꝰ quādo fugit in egyptū furatꝰ ē nomē
dei tetragrāmaton: ꝛ cū illo nomine: ꝛ in vir
tute eius faciebat illa miracula. Sed in hoc
concludunt ꝑpoſitū noſtrum ꝯ ſeipſos: nam
oēs magiſtri eoꝝ cōcedunt q illud nomē dei
eſt incomprehenſibile ꝛ ineffabile. Cuius vir
tutē ꝛ declarationē nemo poteſt ſcire ꝛ decla
rare niſi ſolus deus ꝛ rex meſſias. Et omnes
aſſerūt q rex meſſias in virtute illius nomi-
nis habet declarare enigmata legis ꝛ ſubdu
cere totū orbē. Ex quibus omnibus ſeqꝛ q
ſi Jeſus nazarenꝰ habuit ꝛ poſſedit illud no
mē: ergo vel fuit deꝰ aut meſſias eius. Item
nō poſſunt negare ſcdm: qꝛ omnes cōcedunt
q xp̄s dedit ꝛ cōdidit hāc legē euangelicam
quā obſeruāt chriſtiani. Nec negant tertiū:
qꝛ oēs cōcedunt q patres eorum occiderunt
xp̄m. Nec poſſunt negare quartū. Nā l; ne-
gēt reſurrectionē: tamen non poſſunt negare
quin chriſtus regnauerit vbiqꝫ poſt mortem
ſuā. Nec minus negant ſextū: quin chriſtus
ſit cauſa ſue deſtructionis ꝛ captiuitatis. Sʒ
multominꝰ poſſunt negare quintū. Nā ma-
nifeſtū eſt ad ſenſus q totus pplꝯ gētilis re
lictis idolis ɔuerſus eſt ad fidē xp̄i. Et ideo
l; iudei oīa illa velint ex cecitate et malitia
negare: tñ ſola iſta ɔcluſio quam negare nō
poſſunt ē ſufficiēs ad pbādū ieſuʒ xp̄ʒ fuiſſe
meſſiā in lege pmiſſum: ꝛ ad ɔfundēdum iu
deos. Nā dd i olbus ſuis pſal. ꝛ oēs pphete
in ſuis pphetijs nil aliō clamāt niſi q ſolus
meſſias in lege pmiſſꝰ debebat auferre et
dſtruere oīa idola ꝛ oēm ſuperſtitionē ppli
gētilis: ꝛ ſubijcere pplm gētilē ad colēdū no
mē dei abraā. Jſaac: ꝛ Jacob: ꝛ nomē dei iſrl.
Et hoc per baptiſmum aque: vt pbatum eſt
Eſa. xij. ꝛ Ezech. xxxvj. ꝛ zacha. xij. Et oēs p
phete clamāt qualr ſolus meſſias debebat
ɔdere magnā hierlm a ſolis ortu vſqꝫ ad oc-
caſum ꝛ introducere in eā oēs pplos gentiū
credētes in deū iſrael. Sed oīa iſta operatus
eſt ſolus Jeſus nazarenus. Nam in die aſcē-
ſionis miſit oēs apoſtolos ꝛ diſcipulos per
totum orbem dicens. Jte docete oēs gentes
baptizātes eos in nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpi-
ritusſancti Matthe. vlt. Itē Mar. vlt. Jte pre
dicate euāgeliū oī creature. Et qui baptiza
tus fuerit ſaluus erit ꝛc. Sed nos videmus
manifeſte q totus pplꝯ gētilis p baptiſmuʒ
venit ad fidē: ꝛ adorauit deuʒ iſrael relictis
idolis: imo totus pplꝯ chriſtianus qui deſcē
dit ab illo pplo gētili nulliū aliū deū adorat:

[Margin: Iudei dicūt xp̄m furatū eē nomē dei tetragrammatō.]

niſi deū Abraā: Jſaac: ꝛ Jacob. ſiue deū iſrl
q̄ eſt trinꝰ ꝛ vnꝰ ꝛ creator ꝛ factus hō: vt vide
bit. Et oīa iſta apparēt ad ſenſum: q̄ iudei nō
poſſunt negare. imo dicit Rabbi moyſes in
ſententijs Regū ꝛ de penitētia: q ſolus ieſus
nazarenꝰ deſtruxit ꝛ abſtulit idololatriā de
mūdo. Et iō ſola iſta ɔcluſio de ɔuerſione
populi gentilis eſt ſufficiēs ad pbādū ieſum
xp̄m eſſe meſſiā: ꝛ ad ɔfundēdū oēs iudeos.
Sed iudei moderni adhuc volūt proteruire *[Margin: Obiectio]*
dicētes q xp̄s non ſubiecit totū orbē: nec oēs
natiōes ipſi obediūt: qꝛ maiorē partem mun
di poſſidēt ſaraceni: qui nō colūt ieſum chri-
ſtum. Sed ad hoc iam reſpōſum eſt pſal. lxxj.
ꝛ. cir. Quia ſucceſſiue per oēs partes mundi
omnia idola fuerūt deſtructa per apoſtolos
ꝛ eorum ſucceſſores: ꝛ totꝰ populus gentilis
venit ad fidem xp̄i. Sed anno. cccccclxvj. ſur
rexit pſeudo ppheta machometus ꝛ puer-
tit ꝛ decepit totā arabiā ꝛ ſyriā: ꝛ traxit om- *[Margin: Not. ꝙ̄ machometo.]*
nes illos nouos et ſimplices chriſtianos ad
ſuā falſam ſectā: cuius ſucceſſores vi armoꝝ
ſubiecerūt totā africā ꝛ magnam parteʒ aſie
cogentes eos ſeruare ritū machometi: inter
quos habitat magna multitudo xp̄ianorum.
Et iō hoc nō tollit veritatē oīm pphetarum:
qꝛ xp̄us vbiqꝫ ſucceſſiue regnauit et regnat
aut tpaliter aut ſpiritualr: imo ſaraceni licʒ
nō credāt xp̄m eſſe deū: tñ aſſerūt ipſum eſſe
filiū dei ꝛ genitū ex ſpiritu dei: ꝛ ſic venerā-
tur ipm tanq̄ ſummū prophetaʒ. Et ideo oīa
ſcripta ꝛ dicta in lege ꝛ pphetis fuerunt ve
rificata in chriſto tanq̄ in vero meſſia. Sed
licet omnia ſupradicta nō poſſunt negare: ta
mē adhuc non ceſſant proteruire ꝛ ɔſeuera-
re in ſua malitia ꝛ obſtinatione dicentes q̄d
anteq̄ veniat Meſſias eſt venturus helias p-
ut dictū ꝛ argutum eſt in principio. Sed nō-
dū venit helias: ergo Jeſus nō fuit meſſias.
Item nec etiā chriſtus impleuit officiū veri
meſſie: qꝛ nō abſtulit mortē nec omnē lachry
mam ꝛ miſeriam de terra: quia omnes reli-
quit mortales ꝛ paſſibiles ſicut ante: et per *[Margin: Reſpōſio.]*
conſequēs nō fuit perfectus redemptor. Sʒ
tam ad primū q̄ ad ſcdm reſpōdet q miſeri *[Margin: Duplex xp̄i aduētus.]*
iudei neſciūt diſtinguere inter primū ꝛ ſcdm
aduentum chriſti. Nā duplex aduētus chri-
ſti pmittitur in prophetis. Nam in primo ad
uentu erat venturus chriſtus ad dandam le-
gem ꝛ redimendum genus humanum a pec
cato ꝛ ad operandum omnia ſex ſupradicta.
Et in ſcdo aduētu erat venturus ad iudican
dum omnes ꝛ ad tribuendum eis premiū ſe-
cundū opera eoꝝ: puta ad glorificādum iu-
ſtos ꝛ reſuſcitandum eos ad immortalitatē ꝛ
gloriā: ꝛ impios ad penam ſempiternam. In
primo aūt aduētu preuenit xp̄m Joh. baptiſ-
ta: ſʒ in ſcdo aduētu añ iudiciū eſt venturus
helias ꝛ Enoch ad ɔuertēdū iudeos in fi-

ne mūdi. Un̄ de p̄mo aduētu dr̄ Esa.xl. Uox clamātis in deserto parate viā dn̄i: et videbit ōis caro salutare dei. Sz de scdo aduētu in quo est xp̄s vēturus ad glificandū dr̄ Esaie. xxv. q veniet ad p̄cipitandā mortē et ad auferendā oēm lachrymā a facie terre. Itē de p̄mo aduētu dr̄ Dan̄.ix.c. q.lx. hebdomade abbreuiate sūt vsq ad xp̄m ducē: et post.lxij. hebdomadas occidet xp̄s rc. Sz de scdo aduentu xp̄i dicit.c.xij. q multi q̄ dormiūt in terre puluere euigilabūt alij in vitā eternam: alij in opprobriū vt videāt semp. Qui aūt docti fuerūt: fulgebūt q̄si splendor firmamenti rc. Item zacha. de prio aduentu dicit.ca.ix. Exulta filia sion: ecce rex tu⁹ venit tibi iust⁹ et saluator rc. Sed de scdo aduētu dicit.c.xiiij. Ecce dies venīet: et diuidēt spolia tua in medio tui rc. Itē malachias p̄dicit vtrunq aduētū cū suo p̄cursore. Nā in prio aduentu p̄dicit Joan. baptist. p̄uenire xp̄z: cū ait.c.iij. Ecce ego mittā angelū meū q̄ p̄parabit viā añ faciē meā: et statim veniet ad tēpluz sctm̄ suū dn̄ator quez vos queritis rc. Sz in scdo aduētu p̄dicit p̄uenire heliā ante xp̄m: cum ait.c.iiij. Ecce ego mittā vobis heliā pphetā añq veniat dies dn̄i magn⁹ et terribilis: q̄ erit dies iudicij. Et sic pz deceptio et vana spes iudeoꝝ q̄ expectāt heliaz añq veniat Messias ad redimēdū mūdū a pctō. cū helias nō sit pmissus nisi in scdo aduētu añq xp̄s veniat ad iudiciū.

Obiectio. Sz adhuc obstāt iudei pseuerātes in sua obstinatiōe dicētes qd xp̄s nō edificauit nouā hierlm: imo destruxit eā: nec cōgregauit oēs filios israel in eā: imo dissipauit eos rc.

Rn̄sio. Sed ad hoc iā rn̄sum est p totā expositionez libri psalmoꝝ. Et dictum est in precedenti et p̄nti q̄stione qr xp̄s nō erat cōditurus ciuitatē materialē paruā in illo arcto loco palestine: sed ciuitatē spiritualē et magnā toto orbe diffusam: que incepit ab illa hierusalem materiali. Et fuit per apostolos dilatata vsq ad oēs terminos terre. Ad quā vocauit oēs filios isrl' scdm carnē. Sz qr noluerūt venire: iō cōgregauit in ea oēs filios isrl' spirituales ex vtroq populo. Et sic patet eoꝝ cecitas et deceptio: qr talis redēptio debebat esse vniuersalis totius generis humani a pctō. Sed adhuc obstant iudei perseuerātes in sua cecitate et dicētes q sequeret q persona redēptoris xp̄i nō fuerit pfecta: qr nō perfecte redemit genus humanū a peccato et pena ipsi⁹ adā: postq nō redemit ip̄m in corpore et aīa: qr nō restituit nobis imortalitatē et impassibilitatē quā pdidit Adā: qr adhuc manēt mortales xp̄iani baptizati et subiecti oībus infirmitatibus et miserijs sicut iudei et saraceni. Ad hoc iaz responsum est super psal.ciij. q christus iam perfecte redemit nos quo ad corp⁹ et aīam per suā passionē et resurrectionē: et redemit nos a pctō et penalitatib⁹ corpis.

Xp̄s caput ecclie

¶ Ad cui⁹ intellectū est notādū: sicut iam dictuz est in expōne psal.xxix. q qr xp̄s fuit caput ecclie et vniuersalis redēptor a p̄re destinat⁹: ideo oīa gesta et facta et dicta sua ptinebāt ad actū nr̄e pfecte redēptionis et recuperationis bonorū que pdidim⁹ in adā: et reparatiōis iacture et ruine nr̄e. Et iō xp̄s per suā passionē nō solū meruit nos redimere a pctō quo ad aīam: sed etiam meruit pfecte redimere nos et reparare ruinā corpis. s. liberare nos a penalitatib⁹ corporalibus quas incurrimus in Adam. s. a morte corporali et ceteris infirmitatibus et defectibus et restiture nobis immortalitatē et ipassibilitatez rc. Et iō post passionez voluit tertia die immortalis et ipassibilis et gloriosus resurgere: vt posset sua membra et fideles sicut seipsum imortales ad gloriā resuscitare: quā potestatē ilico voluit exercere: quia cum eo multa corpora sanctoꝝ patrū ve. test. surrexerūt ad gloriā: et apparuerūt multis: vt pz Mat.xxvij. Sed vt nos possemus merita sue passionis participare ipse voluit instituere baptismum et cetera ecclesiastica sacrā quib⁹ contulit virtutē sue passionis et resurrectionis: vt p illa posset merita sue passionis et resurrectionis in nos trāsferre.

Per sacrā pticipam⁹ xp̄i passionem

Et sic nos recipiendo baptismū et cetera sacramenta participamus merita sue passionis et resurrectionis. Et ideo quādocunq quis in nomine trinitatis baptizat: ilico participat merita passionis et reserrectionis xp̄i: et per consequens liberatur a seruitute et macula peccati in anima et meret resurgere post mortem et liberari ab omnibus penalitatibus corporalibus: et meretur immortalitatez. Ideo dicit apostolus ad Romanos.vj. q sicut omnes sumus baptizati in xp̄o: ita omnes mortui et sepulti sumus et resurreximus cum eo: quia sicut xp̄s resurrexit qui fuit primitie resurrectionis: ita et nos resurgemus: et sic dicit Augustinus q licet sancti martyres et fideles non surrexerunt in actu per baptismum, tamen iam surrexerunt in merito. Aug.

Infirmitates corporales n̄ tolluns p baptismū.

Per qd vult innuere Augustinus et Ambrosius quod oēs nos per baptismum statim liberamur a peccato in anima: et licet non ilico liberemur a penalitatib⁹ et miserijs corporalib⁹ in actu; tamen tunc per baptismum liberamur i habitu et in merito: quia meremur resurgere ad gloriam in nouissimo die. Sed causam q̄re sicut per baptismum ilico tollitur peccatum anime: nō tolluns iste infirmitates corporales: et efficimur ipassibiles et imortales assignat Aug. libro de baptismo paruuloꝝ et .xij. de ciuitate dei.c.iiij. vbi assignat duplicē cām. Quarū prīa est: qr si ablato pctō per

baptiſmū nō relinqueret nobis experimētū mortis nec aliarū infirmitatū: tūc nulla eēt pugna martyrū: nec virginū: nec alioꝝ iuſtorū: ⁊ per ꝯñs nulla eēt eoꝝ corona: quā nullus pōt adipiſci niſi legitime certauerit. ad Thim. ij. ¶ Scđa cā eſt: qꝛ ſicut baptiſmꝰ ſtatim tollit pctm̄ ab aīa: ita tolleret īfirmitates a corpe: ⁊ redderet hoīes impaſſibiles ⁊ īmortales: tūc oēs hoīes mundi currerēt ad baptiſmū nō cā merendi vitā futurā eternā ſed cā ꝑpetuādi ⁊ gaudēdi ī hoc mundo. Et ſic nullū eēt meritū: nec deſideriū vltimi finis. ¶ Tertia cā pōt aſſignari: nā ſi ꝑ baptiſmū ilico tollerent̄ iſte infirmitates q̄ ſunt nobis inſtrā operādi ⁊ merēdi ꝑ grāꝫ ea q̄ ſunt ſupra humanā naturā: tūc ſequeret̄ ꝙ ruina āgelica nō poſſet reparari qꝛ tūc hoīes nō poſſent adeq̄ri in meritis ꝑ grām āgelis q̄ ceciderūt: ⁊ ꝑ ꝯñs nō poſſent hoīes ſedes ⁊ mānſiones eoꝛuꝫ poſſidere ⁊ ſic maneret ruina angeloꝝ irreparata. q̄ niſi ꝑ magnā violentiā nō pōt reparari ꝑ hoīes q̄ ſunt inferioris nature: qꝛ regnū celoꝝ vim patit̄: ⁊ violenti rapiūt illud. Mat. xi. Ex q̄bus pꝫ ꝙ iſte infirmitates relicte ſunt nobis poſt baptiſmū ꝑpter maiꝰ bonū nr̄m: ⁊ ꝑpter bonū curie triumphantis. Et ſic infirmitates ſunt bonis bone: ⁊ malis male: qꝛ bonis cedūt ad meritū ⁊ glīaꝫ: ⁊ malis ad detrimētū ⁊ penā eternā. Et ſic pꝫ qualr̄ xp̄s fuit verꝰ ⁊ ꝑfectꝰ redēptoꝛ nō ſolū hūane nature: ſꝫ etiā angelice. Ex oībus etiā dictis in tota iſta q̄ōne pꝫ qualr̄ xp̄s obſeruauit ⁊ adimpleuit: ⁊ verificauit legē moyſi ⁊ totā ſcripturā ꝑphetarū: ⁊ q̄ūo ꝑfecit ⁊ ꝯſummauit officiū veri meſſie ⁊ ꝑ ꝯñs fuit verus meſſias in lege ꝓmiſſus.

Sed nūc reſtat rñdere ad argumēta iudeoꝝ modernoꝝ in principio adducta. ¶ Ad primū ergo q̄n dicūt ꝙ opꝫ Heliam preuenire aduentū meſſieꝰ ⁊c. Rñdetur ꝙ deꝰ ꝑ Malachiā ꝓmiſerat duplicē aduentū xp̄i cum duplici precurſore: ſicut dictū eſt. Nam primo promittit mittere meſſiā ad auferēda ſacrificia veteris legis ⁊ ad dandū ſacrificiū mūdi ⁊ commune oībus gentibus: cum dicit capitulo primo. Non eſt mihi voluntas in vobis dicit dñs exercituū: ⁊ munus nō accipiā de manu vr̄a. Ab ortu enim ſolis vſq ad occaſuꝫ magnū eſt nomē meū in gētibus: ⁊ in oī loco ſacrificat̄ ⁊ offert̄ mihi oblatio munda ⁊c. Itē. c. ij. reprobat ſacerdotiuꝫ veteris legis cum ſuis ſacerdotibus. Itē. c. iij. promittit mittere xp̄m meſſiā cum ſuo precurſore ad illud templū ſcdm̄: vt purget filios leui ⁊ offerant ſacrificia iuſta. vñ ait. Ecce ego mittam angelū meum qui preparabit viam ante faciem meam: ⁊ ſtatim veniet ad templum ſanctum ſuum ⁊c. Ex quo pꝫ q̄đ meſſias primo erat venturus ad illud templum

Rñſio ad argumēta. Ad pmuꝫ.

pro ſuo ꝑcurſore q̄ fuit Joannes baptiſta: vt probatū eſt ⁊ cōpletuꝫ in ꝑmo aduentu xp̄i. Sed in eodē capitulo ꝓmittit̄ meſſias venire ſcđo ad iudiciū cuꝫ dr̄. Et accedā ad vos in iudicio ⁊c. q̄ quidē aduentꝰ erit terribilis cū dicat in. iiij. c. Ecce eīn dies veniet ſuccenſa q̄ſi caminꝰ: ⁊ erūt oēs ſuperbi ⁊ oēs faciētes impietatē ſtipula ⁊c. Et in iſto aduentu ad iudicium promittit deus ꝑmittere Heliam cū ſubdit. Ecce ego mittam vobis Heliam prophetaꝫ anteq̄ȝ veniat dies dñi magnus ⁊ terribilis ⁊c. Ex quo pꝫ q̄đ ſicut in primo aduētu ꝓmiſſus fuit Joannes baptiſta ad preparāda corda illoꝝ ad ſuſcipiēdū baptiſmū ⁊ legē xp̄i: ita in ſcđo aduentu eſt venturꝰ Helias ad cōuertēdos iudeos obſtinatos a primo aduētu vſq ad illud tēpus et deceptos per antixp̄m: q̄ quidē Helias ſimul̄ cum Enoch declarabit iudeis legeꝫ Moyſi quātū ad veritatē ⁊ verū ſenſum eius: ⁊ tūc cognita veritate ⁊ fugata cecitate ꝯuertent̄ ad xp̄m in nouiſſimo dierū: vt habet̄ zacha. iij. Et ideo dicit deus ꝑ Moyſen illis iudeis deceptis ꝑ antixp̄ꝫ. Mementote legis moyſi ſerui mei ante iudiciū ne moriamini obſtinati qꝛ ecce ego mittā vobis Heliā ꝓphetaꝫ anteq̄ȝ veniat dies dñi magnus ⁊ terribilis q̄ erit dies iudicij gñalis: qui quidē Helias cōuertet coꝛ patrū ad filios ⁊c. Legē moyſi ſm̄ vnū ſenſum declarādo: ne forte q̄n venā ad iudiciū percutiā terrā anathemate damnatiōis: ſi forte inuenero iudeos ⁊ ceteros obſtinatos. Ex quo patet ꝙ Helias nō fuit promiſſus in p̄mo aduētu xp̄i: ſed in ſcđo ⁊ vltimo ⁊ ſic pꝫ reſponſio ad primum argumentum. Ad aliud aūt pꝫ reſpōſio ꝑ ea q̄ dicta ſunt in p̄mo articulo: qꝛ xp̄s ſeruauit legem moyſi literaliter primo ⁊ poſtea declarauit eā doctrinaliter: poſtea impleuit ⁊ verificauit legē ⁊ ꝑphetas realiter ⁊ exēplariter ꝑ ſuā paſſionē ⁊c. Ad aliud autē pꝫ ꝑ oīa dicta in ſcđo articulo qualiter xp̄s ꝑfecit ⁊ cōſummauit totū officiū q̄đ ꝑtinebat ad veruꝫ meſſiā. Et ideo fuit verus meſſias. Ad aliud quādo dr̄ ꝙ poſt aduētū xp̄i nō fuit pax vniuerſalis: nec gladij cōflati ſunt in vomeres: nec comedit lupꝰ cū oue ⁊c. Reſpōdet̄ ꝙ oīa illa ſunt ſpiritualiter ⁊ parabolice ⁊ metaphorice intelligēda: ſicut multe alie partes ſacre ſcripture: ⁊ ſic Eſaias tam in ſecundo capitulo q̄ȝ in vndecimo ⁊ ī multis alijs vtit̄ verbis ⁊ vocabulis metaphoricis: vt maniſeſte pꝫ ꝑ magiſtros eoꝝ. Et iō ſicut Eſaias per montes ⁊ colles intelligit ſublimes viros: ita per gladios ⁊ lanceas intelligit poteſtatē eorum: vnde per montē domꝰ domini intelligit chriſtum meſſiam ſuper quem eſt edificata tota eccleſia. Et per virtutem montium intelligit ſublimitatem apoſtolorum.

De aduētu ad iudiciū.

Ad ſecūdū. Ad tertiuꝫ. ad q̄rtum.

lorum: ꝛ ꝑ oēs colles intelligit oēs reges et principes ꝛ philoſophos ꝛ ſapiētes mūdi. ꝛ ſic mons dñi q̄ eſt xp̄s fuit ſitus ſupra vertices aploꝝ: ꝛ eleuat⁹ ſupra oēs reges ꝛ pricipes ꝛ philoſophos gentium de quo dicit. Eſaias infra. c. lij. Ecce intelliget ſeru⁹ me⁹ ꝛ exaltabit: ꝛ eleuabit: ſublimis erit valde: iſte aſperget gētes multas ſuper quē cōtinebūt reges os ſuū ꝛc. Per gladios autē ſiue enſes intelligit Eſaias ſciētias hūanas philoſophorum: ſcilꝫ phyſicā ꝛ metaphyſicam ꝛ ſciētias mathematicas ꝛ logicā ꝛ oēs ſcietias argumētatiuas q̇bus philoſophi ꝛ heretici inuehebāt ꝛ impugnabāt legem dñi ꝛ ſacrā ſcripturā vtriuſq; teſtamenti. Per lāceas autē intelligit ptātem ſecularē qua reges ꝛ imperatores ꝛ tyrāni infeſtabant ꝛ vexabant ꝛ perſequebant eccleſiā dei ꝛ legeꝫ dñi. Nā philoſophi ꝛ ſapientes gentiū poſt ꝙ fuerūt cōuerſi ad fidē chriſti conuerterūt ꝛ conflarunt gladios ꝛ enſes ſuorum argumentorū inuomeres: ꝛ imperatores ꝛ reges cōuerterunt lāceas ꝛ arma ſue poteſtatis in falces ſpūales ad colligendū ꝛ metendū fructus ꝛ meſſeꝫ ſpūalē eccl'iaſticoꝝ ſacramētorū.

Scie hūane pho⁹ ruꝫ ꝑ gladios et enſes itelligunt.

¶ Ad cuius intellectū eſt vlterius notādum ꝙ ſicut terra inculta efficit ſentoſa ꝛ ſeſpinoſa ꝛ inutilis ꝛ infructuoſa niſi colat et aret ꝛ vomere ſcindat et euertat: euellant cardones ꝛ gramina ꝛ ſpine ꝛ cetere herbe inutiles: ꝛ illa terra arata ꝛ euerſa decoquatur ꝛ torreat calore ſolis: q2 tunc extrahit ꝛ fortificatur craſſitudo ꝛ virtus germinatiua et nutritiua q̄ latebat ſub facie terre. Et tunc terra germinat ꝛ fructificat. Ita ergo pariter ſacra ſcriptura ve. te. erat ſicut terra inculta ꝛ ſentoſa hñs in ſuperficie ſpinas ꝛ herbas inutiles cerimonialiū ſub q̇bus latebant craſſitudo ꝛ veritates ꝛ fruct⁹ euangelici. Sed venerūt Aug. Ambro ꝛ Euſebi⁹ ꝛ ceteri philoſophi de pplo gētili ꝛ conuerſi ad fidē xp̄i cōflarunt gladios ꝛ enſes philoſophorū ꝛ dialecticoꝝ argumētoꝝ in vomeres ſpūales: cū q̇bus ararūt ꝛ ſciderūt ꝛ coluerūt agrū incultū ſcripture ve. te. ꝛ euulſerunt ſpinas ꝛ herbas cerimoniales. ꝛ euerterūt terrā ſcripture: quā calor ꝛ influentia ſpūſſancti in mentibus eorū decoxit. Et ſic euulſis ꝛ reiectis herbis ꝛ ſpinis cerimonialiū excuderūt ꝛ extraxerūt: ꝛ collegerūt fructus euangelicos qui latebāt ſub illa terra inculta ꝛ ſentoſa. Et tunc reges ꝛ imperatores ꝛ principes terre cōuerſi ad fidē xp̄i per iſtos ſacros doctores cōflarunt lāceas ſuas ꝛ arma in falces ſpirituales ꝛ collegerunt ꝛ meſſuerūt meſſem ſpiritualē ꝛ fructus gratie ex ſacra ſcriptura ꝛ agro eccleſiaſticorū ſacramentoꝝ. Et ſic ergo Auguſt. cōflauit ꝛ conuertit gladios ꝛ enſes ſuos in vomeres:

Q Scriptura ve. te. terra inculta.

Aug. ꝯuertit en

q̄n cōuerſus ad fidē ꝛ baptizat⁹ totā ſuā philoſophiā ꝛ oēs ſciētias ꝯuertit in vſuꝫ ſacre ſcripture. Nā ex pncipio metaphyſice ꝛ naturalis philoſophie ꝓbat poſſibilitatē ꝛ modū myſterij trinitatꝫ ꝛ emanatiōis pſonaꝝ: vt pꝫ ꝑ oēs. xv. libros de trinitate ꝛ ꝯ Marininū ꝛ oēs arrianos ꝛ gētiles. Itē ꝑ pncipia hūanarū ſciētiarū ꝛ per dicta poetarū ꝛ hiſtorias ꝛ annales gentiliū defendit ṽitatē ſacre ſcripture: ꝛ defendit ciuitatē dei. ꝯ gentiles ꝑ. xxij. libros de ciuitate dei. Itē ꝑ eadeꝫ pncipia defendit veritatem catholice fidei ꝯ omnes hereticos. Itē per eadeꝫ principia cōfutauit ſectā manicheorū q̄ ꝑ nouē annos laborauit. Itē cū eodē vomere excoluit ꝛ arauit totā ſacrā ſcpturā ex q̄ meſſuit meſſē ꝛ frugē euāgelicā: ꝛ repoſuit i horreo eccl'ie: catholice q̄ oēs reficimur. Hoc idē fecit hilari⁹ i libris de trinitate: ꝛ Ambro. ꝛ Euſebius in libris de ꝑparatione euangelica qui cum armis gentiliū confutauit eos: hoc idem fecit Lactātius in libris diuinarū inſtitutionuꝫ. Et ſic eſt dicendū de Hieronymo ꝛ Origene ꝛ ceteris qui ab auis et atauis veniebāt de pplo gētili: oēs em̄ iſti cōflarūt ꝛ cōuerterūt gladios ſuos in vomeres: q̄n aſſumpſerunt quaſdā ſentētias ꝛ principia philoſophoruꝫ tanꝙ ab iniuſtis poſſeſſorib⁹ ꝛ cū illis ſciētūs ꝛ argumētis confuderant eos: ꝛ probarunt noſtrū ꝓpoſitū: et ſic cōflarunt gladios ſuos in vomeres. Itē imperator cōſtātin⁹ cōflauit lanceas ſuas in falces: q̄n ꝯuerſus ad fidē per Silueſtrū vrbē Romā cum toto patrimonio donauit eccleſie: ꝛ conſecrauit domū ſuā in eccleſiā in honorem ſaluatoris. et edificauit baſilicas aploꝝ Petri ꝛ Pauli. Et ꝓmulgauit decretū de eccleſiis edificandis ꝛ de fide euangelica per totum orbem predicāda. Et ita fecerunt oēs reges mundi ad fidē cōuerſi. Et ſic qui ante fuerūt pſecutores facti ſunt fidei xp̄i cultores ꝛ bonorum ſpiritualiū meſſores. Et ſic eſt intelligēda illa ꝓphetia Eſaie.

ſes i philoſophiaꝫ i vſuꝫ ſacre ſcripture

Not de donatione cōſtātini et an cōuenit huic autori cuꝫ valla. R

¶ Ita ergo pariter metaphorice ſunt intelligēda ṽba Eſa. c. xj. Nā ſicut xp̄s meſſias metaphorice dr̄ ṽga de radice Ieſſe ꝛ flos ei⁹: ita pariter imperatores ꝛ reges dicunt leones: ꝛ tyrāni dicunt lupi: ꝛ doctores dicunt cerui. Unde tūc lup⁹ comedit cū agno: q̄n Paulus qui erat lupus rapax ꝑſecutor eccleſie cōuerſus ad fidē iunctus eſt apoſtolis: ꝛ tūc pardus cum hedo accubuit quādo arriani ꝛ ceteri heretici cōuerſi ꝛ recōciliati ſunt ad fidē catholicam. Et tunc vitulus ꝛ leo ꝛ ouis ſimul morabantur quando oēs reges ꝛ principes ꝛ tyranni petulantes ꝛ ſuperbi pſecutores eccl'ie cōuerſi ſunt ad fideꝫ: ꝛ ſimul cum ſimplicibus fidelibus quos ante perſequebant habitarūt in eadē eccleſia: ꝛ vno corpore chriſti ꝛ calice parti

ciparunt. Et ſic pꝫ q̄lr philoſophi gētiū ꝯflarūt gladios ſuos in vomeres ⁊ pncipes terre lāceas ſuas in falces: ⁊ q̄lr lup⁹: ⁊ ouis et pard⁹ cū agno ⁊ vrſus ⁊ leo paſcunt ſil' cum oue ⁊ agno: q̄ oīa fuerūt ꝯpleta p ꝯuerſionē ppl'i gentilis. Et ſic fuit facta pax inter deū ⁊ hoīes ⁊ iter ppl'm gentilē ⁊ eccleſiā vl'r per totū orbē. ¶ Et nota etiā q̄ illa ꝓphetia fuit l'faliter ad tp̄s in aduētu xp̄i v'ificata. Nā cū ante aduentū xp̄i p ciuilia bella geſta inter Mariū ⁊ Syllā. Et exinde inter Ceſarem et Pōpeiū. Demū inter Octauianū ⁊ Marcū Antoniū admodū tot⁹ orbis fuiſſet vexatus tñ final'r oībus inimicis p Octauianū deuictꝫ q̄ſi tot⁹ mund⁹ ſub Octauiano per .xl. ānos i placida pace requieuit. Nā tūc egypt⁹: Dalmatia: Rethia. Vindelicia: pannonia: ⁊ oēs ponti ciuitates ꝓuinc.e ſub Romano iperio facte ſunt. Item dacos Germanos ⁊ cantabros hiſpanoꝝ ferociſſimas gētes ipe Octauian⁹ ſuo ſubiecit iperio. Itē ab Armenia et Parthia obſides recepit: ⁊ ipſe ⁊ parthi ſigna Romana q̄ quondam Craſſo victo acceperāt ipſi reddiderūt. Item ſcyte et Indi ⁊ famoſiſſima inſula taprobana qb⁹ ante nomē Romanū icognitū fuerat legatos cū muneribꝰ ipſi deſtinauerūt. In cui⁹ q̄dē Octauiani .xlij. anno nat⁹ xp̄s dū toti⁹ orbis lōga pace frueret': i q̄ tpe bella intāi fuerūt obliuioni tradita q̄ quaſi oīa arma erant i vomeres et cetera ruſticalia inſtrumenta conflata. Ex quibus patet q̄ ꝓphetia Eſaie etiam temporaliter fuit in chriſti aduentu verificata: ſed ſenſus ſpiritualis eſt ſemper amplectendus. Et hoc de quarta queſtione.

Felicitas Octauiani

Nat⁹ ē xp̄s .xlij. anno iperij octauiani.

Q̄o q̄nta.

Quia viſum eſt in p̄cedēti q̄ſtione qualiter lex Moyſi fuit literaliter ſeruanda vſq ad declarationem faciēdā per chriſtū. Et viſum eſt qualiter xp̄s declarauit legē moyſi: ⁊ verificauit legem ⁊ prophetas per legē euangelicā. Et per conſequens ceſſante lege moyſi quo ad cerimonalia debet obſeruari lex euāgelica: ⁊ ſuccedere tanq̄ veritas legis et prophetarum per chriſtū declarata exemplariter ⁊ doctrinaliter. Iō querit' quinto. Utrū ceſſante lege moyſi lex euāgelica d'beat ſuccedere legi moyſi tanquam dignior? Et arguunt iudei moderni quod non. Et hoc probant quadrupliciter. Et primo ſic: quia lex moyſi eſt dignior ⁊ maior quam lex euangelica maioritate miraculorū: quia maiorib⁹ miraculis eſt confirmata: quia maiora miracula fecit moyſes i lege veteri q̄ chriſtus in lege euangelica. Nam moyſes cum magnis ſignis ⁊ portentis eduxit iſrael de egypto: ⁊ diuiſit mare rubrum in diuiſiones. Et percuſſit petrā: ⁊ fluxerūt aq̄. Et fecit pluere manna de celo p .xl. annos ⁊c. Sed nūq̄ xp̄s fecit tā grādia miracula: ergo lex moyſi eſt maior q̄ lex euāgelica dignitate ⁊ magnitudine miraculoꝝ. ergo ipſi non debuit ſuccedere.

Obiectio p̄ma iudeoꝝ

¶ Scdo arguit' ſic nā nunq̄ icertum dꝫ ſuccedere certiori: nec ipm abolere ſꝫ lex moyſi eſt certior q̄ lex euāgelica: ergo nō dꝫ illa cedere ⁊ iſta ſuccedere. Minor ꝓbat': nā illa eſt certior certitudine legis conditoris q̄ fuit ſcripta digito dei. Exo. xxxi. ⁊ Deute. ix. Sed iſta eſt ſcripta digito hoīm ſcilicet quatuor euangeliſtaram hominum ruſticorum ⁊ imperitorū. Item illa eſt certior ratione teſtiū: q̄r eſt teſtificata per moyſen qui locutus eſt cū deo: quo non ſurrexit maior ꝓpheta ante nec poſt Deuteronom. vltimo. Sed lex euangelica non eſt teſtificata niſi per homines ruſticos ⁊ iperitos ⁊c.

Scda Obiectio.

¶ Tertio arguūt ſic. lex ipoſſibilis nō debet ſuccedere legi poſſibili ⁊ vere: ſꝫ lex euāgelica eſt ipoſſibilis ⁊ mendax in credēdis: nā credit ⁊ colit tres deos: ſcilicet patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritum ſanctū: quod eſt impoſſibile et in lege prohibitum que dicit. Audi iſrael dominus deus tuus vn⁹ eſt. Deuteronomij. vj. Item credit deū factum hominē ⁊ incarnatum: ⁊ credit panē factum deum ⁊ hominem in ſacro altaris: que omnia ſunt impoſſibilia. Et ſic lex euangelica eſt ipoſſibilis ⁊ blaſphema in credendo: ⁊ per conſequens non debet ſuccedere legi moyſi que eſt ſancta ⁊ vera.

tertia obiectio.

¶ Quarto arguunt ſic lex euangelica eſt ſacrilega ⁊ irreligioſa in cultu ſuo: vnū adorat hominem chriſtū: ⁊ adorat panem in altari: ⁊ adorat lignum ⁊ lapidem in cruce ⁊ imaginibus: ergo eſt ſacrilega ⁊ idololatrica cōtra primum preceptum prime tabule. Et ſic patet qualiter lex euāgelica ē indignior ⁊ minor in miraculis: et in certior in teſtib⁹ q̄ lex moyſi: ⁊ eſt ipoſſibilis ⁊ falſa in ſua fide ⁊ ſacrilega i ſuo cultu ⁊ per ꝯñs non dꝫ ſuccedere legi moyſi q̄ eſt dignior ⁊ certior ⁊ vera ⁊ religioſa: ⁊ ideo nulla alia debet ipſi ſuccedere. In oppoſitū eſt apoſtolus per totā epiſtolā ad hebreos vbi ꝓbat legem euangelicam eſſe meliorē lege veteri: tū ratione legiſlatoris: tum ratione ſacerdotū: tū ratione ritus ⁊c. vñ ait capi. viij. q̄ xp̄s melius ſortitus eſt miniſteriū quāto melioris teſtamenti mediator eſt qd' i melioribꝰ repromiſſionibꝰ ſancitū ē ⁊c.

iiij. obiectio.

Rñſio S

¶ Reſpōſio. In hac queſtione erūt tres articuli. In primo videbit' qualiter lex euāgelica ē dignior ⁊ maior lege moyſi magnitudine miraculoꝝ: ⁊ certior certitudine teſtiū In ſcdo videbit' q̄lr lex euāgelica eſt poſſibilis ⁊ rōnabilis i credēdo. In tertio qual'r eſt pia ⁊ religioſa i ſuo cultu. ¶ Quātū ad p̄mū ponit' p̄io ꝗ̄ cꝫ q̄ maiora miracula

j. ar.

fecit xp̄s ⁊ apl'i in lege euāgelica: q̄ moyses in lege veteri: pbat'. Nam maiora miracula sunt illa que nō possunt fieri p naturā: q̄ illa que fieri possunt per naturā: s3 miracula q̄ fecit moyses poterāt fieri partim p naturā: nam naturaliter possunt fieri rane ⁊ musce ex putrefactione per solā influentiam celi: ⁊ naturaliter ex cōcursu ventorū potest diuidi mare vsq3 ad soluz ⁊ apparere arida: vt freq̄uenter visum est in tēpestatibꝰ. Itē abstrahere aquā ex rupibus partiz pōt fieri per artē ⁊ naturam. Nā vene aquaꝝ transeunt q̄nq3 naturaliter per rupes et p viscera terre: sed per artē quis pōt perforare rupem cū aceto ⁊ malleo ⁊ fodere terrā ⁊ educere aquā sicut fit in puteis. Ideo dicit rabbi moyses d̄ egypto: q̄ miracula q̄ fecit moyses poterāt naturaliter fieri. S3 miracula que fecit xp̄s totaliter erāt supra naturā: ita q̄ nullo modo poterāt fieri per naturā: nā resuscitare mortuū quatriduanū ⁊ fetentē nullo mō pōt fieri per naturā ⁊ imperare mari ⁊ ventis: ⁊ demonibus: ⁊ ad suū preceptū sanare subito cecū a natiuitate ⁊ paralyticos ⁊ ceteros infirmos omnino erat supra naturā: ⁊ impossibile ipi nature. Et sic multo maiora fuerūt miracula xp̄i q̄ moysi. Itē multo maius factū fuit cōminuere oīa idola mundi: ⁊ cōuertere totum pp̄lm gentilē ab idololatria ad fidez q̄ educere pp̄lz israel de egypto ⁊c. Et sic pz qualiter lex euāgelica est dignior lege moysi magnitudine miraculorū ⁊ maioribꝰ ⁊ pluribus miraculis confirmata ad solum imperium ipsius christi: et in solius nominis iesu virtute vt patet per discursum euāgelicum ⁊ acus apostolorum ⁊ historias sanctorū. Itez multo maiora miracula fuerūt spiritualia ⁊ inuisibilia que fecit xp̄s qui non solum sanabat oēs in corpore: sed etiaz in anima: sed q2 iudei nō cōcedunt ista inuisibilia: tamen nō possunt negare cōuersionē gentiliū. Et sic licet miracula facta per moysen fuerint vera miracula ⁊ magna ⁊ supra naturam: tamen miracula christi fuerunt multo maiora: et h̄ dupliciter. Primo quia oīno ⁊ non f'm partē erāt supra naturā. Secundo q2 moyses opabat' inuocādo deum tanq̄ minister: christus aūt imperando tanq̄ deus ⁊ dominus nature. ¶ Secūda cōclusio q̄ lex euangelica est certior ⁊ magis autētica certitudine testium ⁊ scriptorū q̄ lex moysi. Probat'. Nā illa lex est certior que habet scriptores et testes minus suspectos: s3 lex euāgelica est huiusmodi respectu legis moysi: ergo est certior. Maior patet. Minor pbat': Naz ipsemet moyses fuit scriptor ⁊ solꝰ testis sue legis: q2 ipe scripsit eā: ⁊ dixit qualiter locutus est cū deo in monte sinay: ⁊ qualiter deus dedit ipsam legem ipsi vt p̄mulgaret eā illi populo rudi.

Maiora miracula fecit xp̄us q̄ moyses.

Xp̄i miracula dupl'r maiora fuere q̄ miracula facta per moysen.

C ij. 2'o Lex euangelica est certior q̄ lex moysi.

S3 in h̄ nullū h3 testē nisi seipm̄: ergo nō est simpl'r ipsi credendū q2 nullus potest facere testimoniū de seipso nec tale testimoniū est acceptabile in foro iudiciali. christus autem nihil scripsit in chartis: sed scripsit legem suam in cordibꝰ hoim̄ predicando ⁊ miracula faciendo: miraculis ⁊ operibꝰ testimoniū de ipso p̄hibentibꝰ. Sed quatuor euangeliste: ⁊ duodeciz apostoli: ⁊ septuagintaduo discipuli hec viderunt ⁊ scripserūt: et testimonium perhibuerunt gestis et factis et dictis eius. Et ideo tales testes ⁊ in tanto numero de necessitate sunt credēdi: nec eorū testimonium est suspectum: qđ non est dicendum de moyse qui solus testimoniū prebet de seipso in sua lege: pp̄ter qđ dixerunt aliqui gentiles ⁊ heretici q̄ moyses ficto modo ⁊ cuz dolo decepit illum populū fingendo secū deū fuisse locutum. Et q̄ vel mentitur: vel q̄ fecit illa miracula in sola apparētia per artes magicas: s3 ad h̄ r̄nderēt iudei q̄ moyses oīa illa miracula fecit euidēter corā toto illo populo: puta illa decē signa in egypto: ⁊ in deserto percussit petrā: ⁊ fluxerūt aque ⁊c. Itē dauid hoc idē testat' de moyse cū ceteris prophetis. Sed ad hoc instando dicerent heretici et gentiles q̄ hoc nō pbat factū: sed magis reddit ipsum suspectum: nā ipsemet scripsit illos q̄nq3 libros: qui narrādo sua gesta dicit se fecisse illa miracula coram illo populo: et accepisse illā legem a deo. Sed nullus alius reperitur qui talia scripserit in illo tēpore: nec dixerit se vidisse. Uñ eodem modo quis pōt fingere se fuisse in Persia aut Armenia et similia ⁊ maiora opa fecisse coram populo sicut fecit Manicheus nominans se decimūtertiū apostolū xp̄i: et machometus qui dixit se ascēdisse in celū cum angelo Gabriele et accepisse alchoranū a deo: put scribitur i libro qui dicit' almocharag. Et sic ēt moyses potuit decipere populū sicut Manicheus ⁊ Machometꝰ. Et sic etiam dauid et ceteri posteriores potuerunt decipi in fide Moysi credendo ipsi: sicut saraceni decipiūtur p̄bendo fidē: ⁊ credēdo verbis Machometi p̄bentis testimoniū de seipo. Quare sicut testimoniū illorum non est acceptanduz tanq̄ suspectum: ita nec testimoniū moysi. Et sic manet lex moysi suspecta propter defectū testiū ⁊ scriptorum. Et lex euangelica manet pbabilis ⁊ credibilis. Sed est dicendum f'm veritatē: q̄ lex moysi licet sit vera: ⁊ a deo vero data f'm qđ probat apostolꝰ ad he. ⁊ Aug. contra faustum et contra aduersarium legis ⁊ prophetarum: tamē ecclesia nō crederet legi moysi: nisi quia Christꝰ autorizat eā allegando frequenter legem ⁊ prophetas: imo dixit quod non venit soluere legem aut prophetas: sed adimplere. Mat.

Manicheꝰ se dci mum tertiuz apl'm xp̄i nolabat.

v. Itē Joan. v. dixit. Si crederitis moysi crederetis forsitā et mihi: qz Moyses de me scripsit. Itē Luce. xxiiij. incipiēs a moyse et prophetis iterp̄tabat illis duob⁹ discipulis oīa que de eo scripta erāt ꝛc. Ex q̄bus ptz ꝙ lex moysi ꝛ scriptura ꝓphetaruȝ intm̄ est nobis credēda inquātū fuit testificata ꝛ autorizata ꝑ xp̄m. Ex q̄bus oībus sequit ꝙ lex euāgelica est omnino pfectior ꝛ dignior ꝛ certior lege moysi nō solū ratione miraculoꝝ: sȝ etiā ratione legislatoris qui est xp̄s deus: et rōne testium ꝛ plurium scriptorū idoneorum ꝛ autenticorū. Et ideo debet succedere ꝛ silentium imponere legi moysi tanq̄ veritas figure ꝛ signatum signo suo: et sicut lux fugat tenebram ꝛ vmbrā ꝛ hoc de primo articulo.

2 ¶ Quantū ad secundū articulū est notandū ꝙ licet articuli fidei xp̄iane nō sint demonstrabiles: nec possent a nobis in via demonstrari de facto: tñ coꝝ possibilitas nō solum est nobis probabilis sed ēt demōstrabilis ex primo suo fundamēto. Uñ licet deum esse incarnatuȝ nō possit demōstrari: tñ deū potuisse incarnari est demonstrabile: vt patebit: qz oēs articuli fidei sunt possibiles: sed in eoꝝ possibilitate est ordo: nā articuli fidei ita sūt ordinati ꝙ vnus p̄supponit alterū in sua possibilitate ꝛ sic priores in sua possibilitate vsqz ad primum articulum. s. articulū trinitatis qui est cā oīm articulorū in veritate ꝛ possibilitate: nā ex veritate et possibilitate articuli trinit. infert veritas ꝛ possibilitas articuli creationis et ex possibilitate articuli trinitatis ꝛ creationis infert possibilitas incarnationis: ꝛ ex possibilitate incarnatiōis ifertur possibitas autoritatis xp̄i: ꝛ institutionis eucharistie: ꝛ possibilitas passionis ꝛ resurrectionis: et liberationis p̄rm de inferno: et toti⁹ nr̄e redēptiōis ꝛc. Et sic oēs articuli fidei p̄supponūt articulū trinitatis personaꝝ in vna substātia in diuinis. Sed possibilitas articuli trinitatis fundat in quadā veritate infallibili ꝛ necessaria ꝛ demōstrabili ꝑ oēs phos: īā ꝑ eos demonstrata.

Scdo articul⁹ articulorū fidei possibilitas demonstratio.

¶ Ad cui⁹ intellectū est notādū ꝙ inter ceteras ꝓprietates ꝛ perfectiones p̄mi entis q̄ est deus: septem ꝓprietates ponit Aristoteles ꝛ cōmentator. xij. metaphysice: et Auicēna ꝛ Algazel i sua metaphysica. Primo ꝙ de⁹ est act⁹ pur⁹ ꝛ simplicissim⁹ et primum necesse esse et independēs. Ex quo sequit scdȝ. s. ꝙ est summū et primū intelligibile. Tertio qd est seipsuȝ intelligēs. Quarto ꝙ est summū bonū ꝛ primum appetibile: ꝛ per ꝯñs seipsum amans et diligēs. Quinto ꝙ sua itellectio ꝛ volitio est sua substātia: eo ꝙ intelligit ꝛ diligit se ꝑ suā substātiā ꝛ essentiā. Sexto dicit ꝙ ab isto primo ente: ꝛ p̄mo intelligibili ꝛ appetibili se intelligente ꝛ amāte depēdet totū celū ꝛ natura.

Septē ppetates ꝛ pfectiones p̄mi entis

Septimo dicit: ꝙ oēs scde intelligentie mouent ꝛ gubernāt oīa ista inferiora ꝑpter istū deū amatū ꝛ desideratū. Ex isto ḡ fundamēto ꝛ veritate infallibili ꝛ necessaria ꝛ impossibili aliter se habere infert Aug. in lib. xv. ꝛ in ceteris libris de trinitate ꝛ cōtra Maximinū ꝛ ceteros arrianos totū mysterium trinitatis: ꝛ ꝓductionum duaꝝ personaꝝ diuinarum a prima. Et hoc idem faciunt oēs ceteri doctores. Aug. ꝛ Uñ dicit Aug. ꝙ qz intellect⁹ in intelligendo format cōceptū diffinitū rei intellecte: vt inquit Aristo. vij. Meta. qui q̄dē cōceptus dr̄ diffinitio eo ꝙ cōcludit ꝛ cōprehendit oēs fines ꝛ partes rei intellecte ꝛ cōprehēse. Et dr̄ etiam terminus rei: eo ꝙ comprehēdit ꝛ ambit omnes terminos rei: et ambit ꝛ terminat eam vt patet ibidē. Quam diffinitionē siue ꝯceptū greci appellāt lōgō. i. verbū diffinitiuū. Et iō cū de⁹ ꝑfecte et cōplete intelligat ꝛ cōcipiat seip̄m se toto ꝛ s̄m se totum necesse est vt de tota scia et intellect. de sua q̄ est substātia sua dicat ꝛ ꝓducat tale verbū diffinitiuū suipi⁹ q̄ seipsum diffiniat ꝛ cōprehēdat. Sȝ qz suuȝ intelligere ꝛ dicere est suū esse ꝛ sua substātia ꝛ eēntia. Iō illud verbū dictū ꝛ ꝓductū de tota eēntia ꝛ substātia dei necesse est ꝙ sit de⁹: qz deus pater intelligendo se totū ꝛ dicendo tale verbū de tota sua substātia: cōicat illi verbo totā suā substātiā: ꝛ esse ꝛ essentiā cum ibi esse ꝛ intelligere sit sua essentia ꝛ substātia et econuerso. Et sic eadē substātia ꝛ eēntia est in verbo ꝛ in ipso patre dicēte ꝛ ꝑ ꝯñs idē deus est verbū cum dicēte: sed qz hoc verbū nascit a dicēte ꝑ modū nature: qz totalr̄ est imago dicētis ꝛ intelligentis: qz totalr̄ exprimit ꝛ diffinit ip̄m: iō sacra scriptura hoc verbū appellat filium ꝛ dicentē appellat patrē. Not. e ¶ Et rursus sicut ꝓpriū est intellectui itelligere et ex itellectiōe formare diffinitionē seu verbū diffinitiuū: ita ꝓpriū est volūtati velle et diligere bonū intellectū ꝛ spirare amorē in eo de tota illa dilectiōe: quo amore se toto diligat se totū suū volitū ꝛ amatū: quē amorē sic spiratū scriptura appellat sp̄m scm̄. vñ sicut pr̄ intelligēdo se format. i. dicit verbū de tota scia et substantia sua: cui verbo cōicat totā eādē suā substantiā et essentiā meſſe: in quo ꝛ ꝑ qd verbū pater se totū diffinit et cōprehēdit tanq̄ ꝑ suaȝ imaginē coequalē et ꝑfectā: in quo verbo sicut se intelligit esse summū ens ꝛ intelligibile: ita intelligit se summum bonū amabile ꝛ appetibile: et ideo absqz aliquo medio sicut intelligit se in verbo: et verbū in se. Et sic ꝑ modū volūtatis ꝓducit ꝛ spirat amorē de summo bono intellecto. Et sic sicut pr̄ itelligēdo cōicauit verbo totā suā substātiā et essentiam: ita pariter simul cū verbo diligendo cōicat sp̄uiscō eandē substantiaȝ et essentiam que

prius cõmunicata fuit verbo. Et iõ sicut fi-
lius ꝓcedit a solo patre ꝑ gñationẽ: ita spũs
sanctus nõ solũ ꝓcedit a pr̃e: sed etiã ꝓcedit
a v̾bo seu filio ꝑ spirationẽ: eo ꝙ substãtia q̃
cõicat̾ spũisctõ pri⁹ fuit cõicata filio a pr̃e: ꝛ
sic eadẽ substãtia cõicat̾ spũisctõ ab vtroqꝫ
tãq̃ ab vno ṗncipio vñ sicut intelligere ṗce
dit diligere: ita dicere ṗcedit spirare: sic ni-
hil diligit̾ nisi ṗcognitũ. Ex q̇bus pꝫ ꝙ eadẽ
substãtia ꝛ essentia quã pr̃ habet a se cõicat̾
filio a pr̃e ꝑ gñationẽ: ꝛ eadẽ cõicat̾ ab vtro
qꝫ spũsctõ ꝑ spirationẽ: ꝛ sic manet vn⁹ sol⁹
de⁹ eẽntialiter ꝛ substãtialiter ꝛ existẽter in
tribus personis: postq̃ in trib⁹ ꝑsonis non
est nisi vna sciẽtia ꝛ substãtia ꝛ vnũ eẽ: ꝑ quã
essentiã ꝛ substãtiã diuinã: ꝛ ꝑ qđ esse vna-
queqꝫ ꝑsona dr̃ deus: ꝛ dr̃ ens ꝛ substãtia ꝛ
dr̃ hr̃e esse simpliciter: qꝛ pr̃ nõ est deus nec
ens nec substãtia ꝑ paternitatẽ sꝫ ꝑ deitatẽ
qꝛ paternitas nõ ꝯstituit pr̃em eẽ in diuino
ꝛ substãtiali nec eẽ existẽtie: sed solũ cõsti-
tuit pr̃em in eẽ ꝑsonali ꝛ paterno. Et sic est
dicẽdũ đ filiatiõe respectu filii: ꝛ đ spiratiõe
pr̃ fi- passiua respectu spũsſcti. Et iõ pr̃ ꝛ filius ꝛ
lius ꝛ spũsſctũs nõ sũt tres sƀstãtie: nec tria entia
spũs- nec tres ꝑsone absolute: sꝫ sunt tria relatiua
sctũs siue tres ꝑsone relatiue: qꝛ relatiões nõ pñt
sunt multiplicare substãtiã: nec mľtiplicare ens
tres qꝛ nõ sunt entia. nec sũt aliq̇d: sed ad aliq̇d
perso vt ait Arist. ꝛ Augu. ꝯtra Maximinũ. Iõ iste
ne. tres ꝑsone dñr realiter distincte: non ꝙ sint
tres res absolute: nec tria entia: sꝫ tres res
relatiue: sꝫ dicũt̾ tres reales inq̃tũ pr̃ realr̃
ꝓducit verbũ reale: ꝛ pr̃ ꝛ fili⁹ realr̃ spirãt
spm̃sctm̃ realẽ. Et prima ꝑsona ita est pr̃ ꝙ
nõ filius nec spũsſctũs. eo ꝙ est a se ꝛ nõ ab
alio nec generat̾ nec spirat̾. Et fili⁹ ita gña
tur a pr̃e ꝙ nõ generat̾ nec spirat̾: et iõ nec
est pr̃: nec spũs: sꝫ verbũ ꝛ filius. Et spũsſan
ct⁹ ita spirat̾ ab vtroqꝫ ꝙ nec gñat: nec gña
tur: nec spirat sꝫ solus spirat̾: iõ solus est spi
ritusſctũs. Et sic vna ꝑsona negat̾ de altera
nõ substãtialr̃ nec realr̃ absolute sed realr̃
relatiue: inquantũ vna alteri relatiue oppo
nit̾. Et sic manet vnũ solũ ens absolutuꝫ in
tribus ꝑsonis, relatiuis: nõ ꝙ deus sit vnum
ens absolutũ ꝑ se sine vel preter illas tres
ꝑsonas r̃latiuas: qꝛ nec ꝑ se facit ꝑsonã sine
illis trib⁹: nec reperitur in aliqua alia ꝑso-
Nota na preterq̃ in illis trib⁹: nec de⁹ est alius q̃
ille tres ꝑsone: nec ille tres ꝑsone sũt aliđ q̃
Ari- vnus deus. Sed est aduertendũ ꝙ ista trini
stote. tas ꝑsonarũ in diuinis nõ est inuenta ꝛ rep
ta in sola xp̃iana religiõe qꝛ iã fuit memora
plato ta ab antiqs philosophis. Nam Aristo. xii.
metaphysice implicite ꝛ ꝯfuse ponit istã tri
nitatẽ dicẽs ꝙ in diuinis est de⁹ intelligibi
lis ꝛ sua intellectio est sua substãtia ꝛ sua vo
litio in qua felicitatur: tñ Plato in thimeo.

ꝛ in ep̃la ad Dionisiũ clare distinguit istam
trinitatẽ ꝑsonaꝝ sꝫ ordinẽ intelligẽdi ꝛ dili
gẽdi se in deo dicẽs ꝙ de⁹ intelligẽdo se for-
mat v̾bũ ipsi ꝯsubstãtiale ꝛ coeternũ: ꝙ v̾bũ
qñqꝫ nominat filiũ ꝛ qñqꝫ nominat ipsum sꝫ
deũ creatorẽ oĩm: eo ꝙ in eo v̾bo sunt idee ꝛ
exẽplaria ꝛ forme omniũ reꝝ creatarũ. Et si
milr̃ põit spm̃ dei penetrare ꝛ viuificare oĩa
creata quẽ appellat aiam mũdi: qđ allegãs
Uirgili⁹ in sexto dt̃. Principio celũ ac terras Uirg.
cãposqꝫ liq̇ntes. Lucẽtẽqꝫ globũ lune titania
qꝫ astra Spirit⁹ int⁹ alit: tãtoqꝫ infusa ꝑ art⁹.
Mẽs agitat molem ꝛ magno se corpe miscet
ꝛc. Itẽ in. iiii. Georgicoꝝ. Quidã dixere deũ
nãqꝫ ire ꝑ oẽs terrasqꝫ tractusqꝫ maris celũ
qꝫ ꝓfundũ ꝛc. Et sic Plato ꝛ multi ph̃i antiq̇
posuerũt trinitatẽ i diuinis: appellãtes ṗmã
ꝑsonã pr̃em ꝛ secũdã v̾bũ ꝛ filiũ: ꝛ tertiã ap-
pellabãt spiritũ dei ꝛ aiam mũdi dicẽtes qđ
pr̃ per verbũ oĩa ꝓduxit: ꝛ ꝑ ipm̃ oĩa viuifi-
cat ꝛ mouet: vt pꝫ in Thimeo Platonis: ꝛ
in libris de republica: ꝛ i ep̃la ad Dionysiũ:
in ep̃la ad Ergastũ ꝛ choriscũ. Itẽ Plotinus
in lib. de trib⁹ hypostasib⁹ a q̇b⁹ oĩa ṗncipiũ
hñt. Et sic dicit Plato ꝙ iste tres ꝑsone non
sunt plures substãtie sed vna tm̃. Et ꝙ v̾buꝫ
dei est ipse de⁹ ꝛ spũs dei ẽ ipe de⁹. Et sic tã
Plato q̃ Socrates ꝯcedebãt istas tres ꝑso
nas i deo. Et iõ pithagorici ꝓpter istã trini-
tatẽ colebãt vnũ solũ deũ sub triplici hono-
re. s. adoratiõe: ꝛ oblatiõe: ꝛ adoratiõe laudꝫ
vt pꝫ de celo ꝛ mũdo. Ex q̇b⁹ pꝫ ꝙ deũ eẽ tri
nũ ꝛ vnũ nõ ẽ articul⁹ fidei: cũ naturalr̃ sit
demõstrabile ꝛ ꝓbabile apud ph̃os: sꝫ istas
tres diuias ꝑsonas eẽ realr̃ distictas i vna
simplici eẽtia ꝛ substãtia est articulus fidei:
ꝓut ponit ꝛ credit fides catholica. Itẽ seq̇t̾
ꝙ lꝫ ph̃i ꝑuenerit naturalr̃ i cognitionẽ ista
rũ triũ ꝑsonaꝝ sic ꝯfuse inq̃tũ nouerũt deuꝫ
eẽ ṗmũ itellectũ: ꝛ ṗmũ ṗncipiũ oĩꝫ ꝓut di-
ctũ est: tñ naturalr̃ nõ potuerũt ꝑuenire ad
modũ ꝛ emanationẽ duaꝝ ꝑsonaꝝ a pr̃a: ꝛ
q̃uo iste tres ꝑsone sũt realr̃ disticte: nisi de⁹
reuelasset h̾ specialr̃ ꝛ distincte in no. te. Et
sic ẽ articul⁹ fidei. Et iõ btũs Aug. spũsctõ il
lustrat⁹ istas emanatiões ꝛ origines ꝛ disti
ctiões ꝑsonaꝝ lucide ꝛ clare distixit in lib. đ
trinitate: ꝑ cui⁹ doctrinã xp̃iana religio se
pt̃ defendere ab oĩ incursu ph̃oꝝ infideliũ
imo quãto q̇s magis ẽ istitut⁹ i v̾a philoso-
phia metaphisica: tãto citi⁹ adherebit ꝛ as-
sentiet v̾itati fidei catholice ꝛ articulo trini
nitatis ꝑsonaꝝ cũ simplicitate diuie eẽntie
Ex supradictis pꝫ nõ solũ possibilitas: sꝫ ẽt
v̾itas articuli trinitatis ꝯ̃ miseros ꝛ cecos
iudeos q̇ hoc reputãt impossibilie. Sed nõ
mirũ: qꝛ nõ solũ sũt obcecati i intelligẽtia sa Z
cre scripture: sꝫ ẽt sũt ignari v̾e philosophie
¶ Habita ğ cognitiõe triũ diuiaꝝ ꝑsonaꝝ ꝑ

emanationē ſcḋe pſone qḋ eſt v̄bū a pr̄e p ꝑſona q̄ eſt pr̄: ⁊ p emanationem ſpūs dei ab vtraqꝫ deuenerūt et ph̄i ad cognitionē creationis creaturarū p emanationē a verbo diuio: vn̄ dicit plato ꝙ ſicut v̄bū diuinū emanat a pr̄e: ita oīa iſta entia emanāt a diuio verbo p creationē. Et ſicut v̄buꝫ emanat a pr̄e tāq̄ ſciē a ſciēte ita oēs artes ⁊ ſcie emanāt a v̄bo diuino in hoīes vt inq̄t Epicuri⁹ comicus diſcipulus platonis: qḋ diuinum verbū artes hoībus ſuggerit: docetqꝫ facere qḋ cōducit: nō inuenerūt eīn hoīes artes ſed eas verbū hoībus imiſit: verbū aūt hominū a diuino v̄bo defluxit. Et ſic dicit plato ꝙ ſicut illud diuinū v̄bū fluit ⁊ emanat a pr̄e: ita oīa creata emanāt a v̄bo: ſꝫ iſtā emanationē multo clarius declarat Aug. et doctores catholici ponētes multiplicē differētiā inter iſtā emanationē creaturarū a verbo ⁊ illā verbi a pr̄e. nā ibi v̄bū pmo emanat a pr̄e dicēte p modū nature: iō dr̄ filius pr̄is: qꝛ i tali pductiōe pr̄ cōicat filio totam ſubſtātiā ⁊ eſſentiā ⁊ eē: iō fili⁹ eſt cōſubſtātialis ⁊ equalis pr̄i ⁊ idē de⁹ cū pr̄e: ſꝫ creature emanāt a v̄bo p modū artis: iō de⁹ ita cōicat creaturis ſimilitudines ſuarū perfectionū ⁊ idearū: ꝙ nō cōicat eis ſuā ſubſtantiā ⁊ eſſentiā. Et iō nulla creatura eſt deus nec fili⁹ naturalis dei: nec deo equalis nec cōſubſtantialis: ſicut artifex ita cōicat artificiato ſimilitudinem ſue artis ꝙ nō cōicat ſubſtātiā ſuā. Scḋa differētia eſt: qꝛ pr̄ producit verbū de tota ſcia ⁊ ſubſtantia ſua: iō nō pōt pducere niſi vnū v̄bū ſꝫ de⁹ nō producit mundū de tota arte ſua q̄ eſt infinita: iō pōt pducere multos alios mūdos nō euacuādo artē ſuā. Tertia dr̄ia eſt: qꝛ de⁹ pr̄ pducit filiū ⁊ verbū ab eterno: eo ꝙ fili⁹ naſcitur ⁊ emanat naturalr̄ ⁊ p modū nature: ſꝫ mūdus nō emanat a verbo ab eterno: eo qḋ nō pducit̄ naturalr̄: ſꝫ artificialr̄: et libere: artificialia eīn nō ſunt naturalia ſꝫ voluntaria. Quarta dr̄ia eſt: nā de⁹ pr̄ p ſeipſum de ſcia ⁊ intellectione ſua ab eterno dicit illud verbū nō p aliud verbū: et pductū manet i pducēte ſubſtātialiter ⁊ eſſentialr̄: ſꝫ i creatione rerū deus pr̄ p verbū eternū dixit oīa creata ad extra: ⁊ iō verbū eternuꝫ nullum aliud verbū preſupponit: ſed oīa creata preſupponit verbū eternū p qḋ ſunt dicta extē pore. Ideo hec eſt cauſa quare pr̄ nō pōt dicere ſuum verbū quin cōicet ipſi totam ſubſtātiā ⁊ eſſentiā: eo ꝙ abſqꝫ alio verbo p ſe naturaliter ipſum dicit de tota ſua ſcientia ſpeculatiua: ſed qꝛ p verbū ſuū dicit alia tāq̄ p ſciētiā practicā: ideo ita cōmunicat rebus creatis ſimilitudines ſue ſciētie ⁊ ſuarū idearū: ꝙ non cōmunicat ſuā ſubſtantiā.

plato no. hanc dr̄iaꝫ emanationis.

inter deū ⁊

Eſt aūt multiplex differentia inter deum ⁊ quelibet artificē creatū ⁊ quodlibet agens naturale. Nā de⁹ ſolo v̄bo dicēdo abſqꝫ motue ⁊ tpe poteſt omnia pducere: quod nō pōt agere artifex creat⁹ nec agens naturale. Et hoc accidit: qꝛ deus continet in v̄bo ſuo pfectiones oīm ⁊ oīa dependent a diuino v̄bo q̄ ad totū ſuū eſſe in gn̄e cauſe efficiētis ⁊ formalis ⁊ finalis. Et iō de⁹ nihil aliḋ extrinſecum preſupponit in ſua actione: ⁊ per conſequens poteſt pducere res q̄ ad totū ſuū eſſe. Et iō dicēdo fiat lux: facta fuit lux. Et dicēdo fiat firmamētū factū fuit firmamētuꝫ abſqꝫ alia mora: eo quod omnia depēdēt ex diuino v̄bo quo ad totū ſuū eſſe. Scḋa differētia eſt quia artifex creat⁹ ita cōmunicat formā accidētalē reb⁹ artificiatis quod nō pōt pducere materiā. vtputa argentū aut aurum aut lapides ⁊ ligna: eo quod iſta nō dependent ex arte humana: niſi ſola forma artificialis domus aut annuli. Et iō licet domificator millies diceret fiat domus nunq̄ fieret domus niſi pmo p motū pparent̄ ipſi lapides et ligna ⁊c. eo ꝙ iſta nō depēdēt ex arte ſua ſed ex natura: qꝛ vbi deſinit natura incipit ars ſed qꝛ celū et natura ⁊ omnia creata dependēt ab arte diuina: vt dicit Ariſto. xii. Metaphyſi. et cōmentator eius: hinc eſt qḋ deus ex ſolo verbo dicendo potuit in inſtanti oīa pducere ex nihilo preſuppoſito quantuꝫ ad materiā et formā ⁊ quo ad totū ſuum eſſe. Iō dixit ⁊ facta ſunt: mādauit ⁊ creata ſunt. Vn̄ ſicut ſol in vno inſtanti cauſat et multiplicat ſuā ſimilitudinē ⁊ imaginē per totum hemiſpheriū non cōmunicando ſuam ſubſtantiā: ita deus in eodē inſtanti cōmunicauit ⁊ multiplicauit ſolo verbo ſimilitudines ſuarū perfectionū ⁊ idearū in oībus creaturis nō cōmunicando eis ſubſtantiā ſuaꝫ. Et ſic pꝫ ꝙ dicere dei ad extra nihil aliud fuit niſi ſimilitudines ſuarū perfectionū ⁊ idearū creaturis cōmunicare. Item ſequitur qḋ creature nil aliud ſunt q̄ ſimilitudines diuinarum pfectionū ⁊ idearū et effectus diuine artis. Itē ſequit̄ quod res create non ſolū recipiunt a deo eſſe eſſentie entitatis per qḋ aſſimilant̄ diuine arti in ſua ſpē: ſed etiā recipiunt a deo eſſe actuale p qḋ exiſtunt ⁊ pſonantur ⁊ actualr̄ operant̄: nā p ſolum eſſe eſſentie non poſſent perſiſtere: qꝛ nihil aliud eſt nec pōt exiſtere per ſuā eſſentiam niſi ſolus deus: qꝛ a nullo depēdet. Et iō ſolus de⁹ eſt ſuū eſſe ⁊ vita. xii. meth. Et iō oīa creatura vltra eſſentiam indiget eſſe p qḋ exiſtat ⁊ viuat: ⁊ ſic de⁹ primo dicendo creat ⁊ pducit res ad extra: ſed ex ꝯſequēti p ſpm̄ ſanctū ſpirat eſſe ⁊ vitam in rebus. Et iō dr̄ Gen̄. i. ꝙ in principio ideſt in verbo creauit deus celū ⁊ terrā: ſed qꝛ terra erat inanis ⁊ vacua ſine eē. Ideo ſpiritus dn̄i ferebatur

crea tū ar tificē ſeu agēs natu rale dr̄ia

Dicere dei ad ex qḋ ſit

ſup aquas.i.ſup oia creata vitā ⁊ eſſe cōferē
do:⁊ ea viuificādo:⁊ iſtū ſpm̄ appellat Pla
to aiam mundi. De quo dicit Virgl'.in ſexto.
Virſgil. Principio celū ac terrā:campoſq; liquentes
Lucenteq; globū lune titaniaq; aſtra. Spi
ritus intus alit:totaq; infuſa p artus Mens
agitat molē:et toto ſe corpe miſcet. Item in
Georgicis. Deū nāq; ire p oēs terraſq; tra
ctuſq; maris celūq; pfundū. Ex qbus pꝫ:ꝙ
ſicut deum eſſe trinū ⁊ vnū nō eſt articulꝰ fi
dei:eo ꝙ h̄ nouerūt philoſophi i lumine na
turali. Sed eſt articulꝰ fidei inq̄tū nos cre
dimus illas tres pſonas eſſe īter ſe realiter
diſtinctas cū ſumma ſimplicitate diuine ſub
ſtantie ſicut ſupra dictū eſt:qd̄ habemꝰ ex ſo
la reuelatione et autoritate ſacre ſcripture:
ita pariter eſt dicendū ꝙ mundū eſſe a deo p
ductum nō eſt articulus fidei qꝛ hoc idē aſſe
runt philoſophi q̄ poſuerunt deū in triplici
gñe cauſe.ſ.efficientis formalis et finalis:vt
pꝫ.xij.metaphyſice. Sꝫ mūdū eē creatū de
nihilo ex tpe et ꝙ mundꝰ habuit pncipium
hoc eſt articulus fidei:qꝛ nō pōt demōſtrari
imo oēs peripathetici putarunt demonſtra
re oppoſituꝫ:vt patet.ij.metaphiſice.⁊.viij.
phiſicoꝝ et prio celi ⁊ ſcd̄o de gñatione. Sꝫ
ipſemet ariſtoteles dicit in topicis:ꝙ ille rō
nes nō ſunt demōſtratiue:ſꝫ tantū pbabiles
Ex qbus pꝫ ꝙ deū eſſe trinū et vnuꝫ nō eſt
impoſſibile ſicut negant et imponunt nobis
miſeri iudei:qꝛ hoc cōceſſum fuit a philoſo
phis:licet nō ita diſtincte:imo per emana
tionem creaturarū quā iudei cōcedunt phi
loſophi puenerunt in cognitionē trinitatis ⁊
emanationem diuinaꝝ perſonaꝝ a prima p
Not. ꝙ plu ſona pris vt dictū eſt. Sed ꝙ iſta trinitas di
ralita uinaruꝫ pſonarū nō ſit per xpianos cōficta:
te pſo nec tantū per philoſophos antiquitꝰ memo
naruꝫ rata:ſed etiā in lege ⁊ pphetis explicata:pꝫ
in di ex multiplici autoritate. Et pmo Gen.j. vbi
uinis dr̄. In principio creauit deus celū et terraꝫ:
terra aūt erat inanis et vacua:⁊ ſpūs dñi ſſe
rebat ſup' aquas ⁊c. In qbꝰ verbis duplici
ter denotat pluralitas perſonaꝝ in diuinis
Et prio qꝛ in hebreo dr̄. In principio creauit
heloy. heloym celū ⁊ terrā vbi ly heloym eſt plura
qd̄ ſi lis numeri. Et ſic p totā ſcripturā p maiori
gnifi pte deꝰ ponit in plurali:de q̄ eſt maxima q̄ſtio
cet. ⁊ nondū ſoluta apud hebreos. Unde Rabbi
moyſes de egypto putans ſoluere iſtā q̄ōnē
dicit ꝙ heloym eſt equiuocū ad deū celi qui
eſt vnus ⁊ ad angelos ⁊ deos gentiū. Alij au
tem dicunt ꝙ p heloym i plurali intelligitur
deus cū iudicibꝰ ⁊ angelis ſuis.i.ꝙ deus cū
iudicibus et angelis ſuis creauit celū ⁊ ter
rā:ſed hoc eſt falſuꝫ:qꝛ deꝰ nō indiguit auxi
lio angelorum ad creandū mundū:cum an
geli ſint de numero creaturaruꝫ. Et ideo eſt
dicendū ꝙ ly heloym idem eſt ꝙ dij in plu

rali:ſꝫ ly dij nō ponit ſubſtātiue ſed adiecti
ue. Uñ diuus dia diū eſt ſincopatū de diuꝰ di
ua diuū ꝙ ſignat res diuinas:iō nō valet ar
gu. ſunt tres dij:ergo ſunt tres dei: qꝛ dei in
plurali ſignificat tres deos qd̄ nephas eſt di
cere in diuinis:ſed tres dij ſignificat tres p
ſonas diuinas.ſ.patrē filiū ⁊ ſpm̄ſctm̄. Et ſic
cōcedit ꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs ſunt tres diui
⁊ pſone diuine:ſed nō tres dei:qꝛ primo tene Not.
tur adiectiue denotādo pſonas:ſꝫ ſcd̄o tene
tur ſubſtantiue denotando ſubſtantiā ⁊ eſſen
tiā. Et ſic ergo p maiori parte ponit heloym
adiectiue nō ſubſtantiue in lege et pphetis
nō ſignificando pluralitatē ſubſtātiarū: ſed
pſonarū in diuinis:ſed ceci iudei nō capiunt
hoc ſacr̄m. Itē ſcd̄o in ſupradictis verbis ex
plicat trinitas pſonarū: nā deꝰ pater in pn
cipio.i.in verbo tanq̄ in arte creauit celū et
terrā:quia per verbū in quo ſunt idee oīꝫ re
rum:dixit oia creata dando eis eſſentiā: ſed
ſpūs dñi ferebat ſuper aquas dando eis eē
oia viuificando. Et ſic explicat myſteriū tri
nitatis. Iteꝫ ſequit:dixit deus fiat lux ⁊c. er
go ſi deꝰ dixit:p aliud verbū dixit ⁊ p ꝯñs ha
bet verbū p qd̄ dixit: oia. Item ſequitur: vi
dit deus cuncta q̄ fecerat:⁊ erant valde bo
na:ergo deus ſicut p verbū dedit eſſentiam
rebus:ita dedit eis bonū.i.eſſe qd̄ omnia ap
petūt:ſed hoc pertinet ad ſpm̄ſanctū p queꝫ
deꝰ oia bonificat. Ergo in diuinis ſunt tres
perſone.ſ.pater verbū ⁊ ſpirituſſanctus. hoc
idem pꝫ Geneſis.xviij.quando abraam vi
dit illos tres angelos:et adorauit vnum tan
tum deū in eis dicēs. Domine ſi inueni gra
tiaꝫ in oculis tuis ⁊c. Et ponitur ibi nomen
dñi quatuor literarum quod ſoli deo conue
nit. Et poſtea capitulo ſequenti explicat ea
dē pluralitas diuinarum perſonarū cum di
citur. Igitur dominꝰ pluit ſuper ſodomam ⁊
gomorram ſulphur:et ignem a domino de
celo ⁊c. Dicit ergo ꝙ dominus pluit a domi
no:et ponitur in vtroq; nomen quatuor lite
rarum:vbi notātur due perſone diuine:ſci Tri
licet perſona filij miſſi ad pluendū ſulphur nitas
et ignem ⁊ perſona patris mittentis a quo fi expli
lius habet q̄cquid habet. Ex hac ergo ſcri cat ꝯ
ptura ꝙ iudei nō poſſunt negare eſſe plura dñs.
litatem in diuinis:nō ſubſtātie ergo perſona
rūt. Itē iſta trinitas diuinarū perſonarū ex
plicat pſal.xxxij.cū dicit. Uerbo domini celi
firmati ſunt:⁊ ſpū oris eius omnis virtus eo
rum. Itē pſal.xliiij. Sedes tua in ſeculū ſe
culi ſecli:ppterea vnxit te deꝰ deꝰ tuus oleo
letitie:vbi ponit xp̄s deꝰ vnctꝰ:⁊ pr̄ deꝰ vn
gēs:⁊ ſpūſſctūs q̄ chriſtꝰ eſt vnctꝰ. Itē Eſaie.
xlviij. Dñs miſit me ⁊ ſpūs eiꝰ: hec dicit re
demptor tuus dñs deus iſrl'. Item zacha.ij.
Gaude ⁊ letare ſion ponam diuinitatē meā
in medio veſtri:⁊ cognoſcetis ꝙ dominꝰ mi

fit me vt pphetarē vobis. Item puerb.xxx.
Quis ſuſcitabit oēs terminos terre qđ no-
mē ei⁹: ⁊ qđ nomē filij ei⁹. ſi noſti. Itē in ple-
riſqꝫ locis reperit memoratū verbū dei ⁊ no
mē dei: ꝑ qđ fides catholica ſemꝑ intelligit
ſcdam ꝑſonā in trinitate.ſ.filium. Et ſic etiā
ſpūſſctūs frequēter in ſcriptura dr ſpiritus
dei.ꝑ quē intelligit tertia perſona in trinita-
te. Et ſic patet: ꝙ articulus trinitatis diui-
narum perſonarum cū vna ſola ⁊ ſimpliciſſi
ma ſubſtantia nō ſolum eſt poſſibilis: ſed ꝑ
ſacrā ſcripturā verificatus ⁊ autorizat⁹. Qđ
qđē myſterium trinitatis maxime ꝓbatur ⁊
manifeſtat i creatiōe rez: qꝛ emanatio crea
turarum et modus ꝓducendi earū ꝑ̄ſuppo-
A
nit emanationē diuinarū perſonaꝝ: vt dictū
Arti- cul⁹ incar natio nis red- dit poſſi- bilis.
eſt: qꝛ per verbū patris facta ſunt oīa: et per
ſpm̄ dei viuificata. ¶ Ex qbus duob⁹ articu
lis.ſ.trinitatis ⁊ creationis reddit poſſibilis
⁊ ꝓbabilis articulus incarnatiōis. Uñ dictū
eſt ꝙ res create put ſunt ſimilitudines diui
narum idearū habent ſolū eſſe ſpecificū ⁊ eſ
ſentiale: ſed per tale eſſe nō poſſunt exiſtere
in actu: nec perſonari niſi influatur eis eſſe
actuale ⁊ perſonale: qꝛ nihil exiſtit ꝑ ſuā eſ-
eſſentiā niſi ſolus de⁹: qꝛ eſt inde pendēs. Et
ſic dr ꝙ deus primo ꝑ verbū dicit res ad ex-
tra dando eis eē ſpecificū: et ex ꝯſequēti ſpi-
rat in eis: eſſe ꝑſonale ⁊ actualis exiſtētie ꝑ
quod cōſeruat res in eē duratiuo: de quo di-
xit autor de cauſis ꝙ prima rerum creatarū
eſt eſſe. ¶ Ex qbus pꝫ ꝙ ſicut deus ꝯſeruat
⁊ ꝑſonat vnāquāqꝫ creaturā in eſſe exiſtētie
per eſſe creatū et influxum: ita pōt aliquam
creaturā conſeruare in eſſe: et ꝑſonare ꝑ ſe-
ipm̄: et ꝑ cōſequens pōt effici vna ꝑſona cuꝫ
illa. Sic ergo factuꝫ fuit i myſterio incarna
tionis. Nā pater imo tota trinitas per ſpm̄-
ſctm̄ formauit illud corpus ex puris ſangui-
nibus in vtero virginali: et ꝑfecte organiza
uit illud. Et tota trinitas creauit in eo ſimul
aīam illā intellectiuā cū oībus ſuis ꝑfectio-
nib⁹. Et ſic fuit verū indiuiduū humanū cō-
ditionatū et atomatū: qꝛ aīa eſt illa q̄ dat cō-
poſito eē ſpecificū ⁊ ſubſtātiale ⁊ entitatiuū.
Tertio de aīa. Et accidentia dant eē atomū
et indiuiduale: ſꝫ nec aīa nec accidētia indi-
uiduātia et determinātia ſpeciē poſſunt eſſe
ꝑſonalis exiſtentie aut ſubſtātie nec poſſunt
ꝑſonare illam ſpeciē indiuiduatā niſi a prio
ante ſperetur eſſe perſonale et eſſe actualis
exiſtentie: per qđ illa ſpecies ⁊ indiuiduum
perſonet et exiſtat. Et hoc fecit verbum diui
nū ꝑ ſe abſqꝫ creatiōe mūdi noui eſſe: imo ꝑ
ſe ꝑſonauit illud corpus aīatū et organizatū
et indiuiduatum: ideo in illa benedicta in-
carnatione ita fuit creata noua aīa et noua
ſubſtātia eſſentialiter ꝙ nō fuit creata noua
perſonalitas nec nouū eſſe exiſtētie aut ſub-
ſtātie. Et ſic illa incarnatio nil aliud fuit ni-
ſi creatio illius humanitatis: nō ſub eē crea
to: ſꝫ ſub eſſe diuini vbi ꝑexiſtentis: ⁊ ſic fuit
creatio noue ſuſtantie ſed nō noui eſſe. Et iō
illa humanitas nō ꝑſonat ꝑ nouū eſſe crea-
tū: nec ꝑ nouā ꝑſonalitatē: ſed per ſolā perſo
nalitatem verbi: et ideo manet ſolum vna ꝑ
ſona in duabus naturis. Sed eſt aduertēdū
ꝙ totus diſcurſus ſupradict⁹ nō factus ē ſuc
Xp̄o deus vna ꝑſona i duab⁹ naturis.
ceſſiue in tempore: imo in eodē inſtanti illđ
corpus fuit fabricatū et organizatū ⁊ aīatuꝫ
et ꝑ verbū aſſumptū ⁊ ꝑſonatū et ſic illa ꝑſo
na xp̄i dicit vere ⁊ ꝑfect⁹ deus: et verus ⁊ ꝑ
fect⁹ homo: et ideo đ illa ꝑſona verificāt oīa
que ſunt dei: ⁊ oīa que ſunt hoīs rōne duarū
naturarum. Et xp̄s dr creator et creatura ⁊
mortu⁹ et paſſus ⁊c. qꝛ vere dr deus ⁊ homo
et ſic etiā cōmunicant idiomata vtriuſqꝫ na
ture inter ſe: nam ille hō dr creator rōne dei
tatis: et ille deus dr paſſus rōne humanita-
tis quā aſſumpſit in atomo indiuiduatā ⁊ cō
ditionatā: vt poſſet pati ⁊c. Ideo quando dr
deus paſſus eſt ſic intelligendū ⁊ exponēdū
ideſt ille hō q̄ eſt deus paſſus ⁊c. et ſic patet
ꝙ articulus incarnationis eſt poſſibilis. Et
ſic deum poſſe incarnari nō eſt articulus fi-
dei: imo eſt ꝓbabile et q̄ſi demōſtrabile: ſed
deū eſſe de facto incarnatū: ⁊ ieſum eſſe deū Not.
et verbū incarnatuꝫ: hoc eſt articulus fidei:
quia hoc nō pōt probari: nec oſtendi: niſi ex
ſola autoritate ſacre ſcripture vtriuſqꝫ teſti:
nā in veteri teſta. myſteriū incarnatiōis fuit
prenunciatū futurū. Et in nouo teſtamento
annunciatū eſt iam factum et cōpletū: et per
effectum et miracula demōſtratuꝫ: ſed quia
nos non vidimus chriſtū incarnatū: ſed cre-
dimus ſoli euangelice ſcripture ⁊ autoritati
ideo dicit articulus fidei in nobis. Sꝫ ꝙ de⁹
eſſet incarnādus: et meſſias in lege ꝓmiſſ⁹
quod meſſ: eē deberet deus ⁊c.
deberet eſſe deus: patet ⁊ ꝓbat ex multipli-
ci autoritate ſacre ſcripture veteris teſtamē
ti: vnde pſalmo.ij. Dñs dicit ad me fili⁹ me⁹
tu es. Item pſalmo.lxxj. Permanebit cū ſo-
le: et ante lunam: et ante ſolem: permanet
nomē eius. Itē pſal.cix. Dixit dñs dño meo:
ſede a dextris meis. Item Eſaie.xlv. Tu es
deus abſconditus. Item Eſaie.vij. Uocabi-
tur nomē eius emanuel ideſt nobiſcum de⁹.
Itē capitulo nono. Uocabitur de⁹ fortis pa
ter futuri ſeculi. Itē capitulo decimo. Domi
nus dedit mihi linguā eruditam ⁊c. Itē hoc
idem capitulo.lj.⁊.lv.⁊ cetera. Item hiere-
mie vigeſimotertio. Suſcitabo dauid ger-
mē iuſtū et faciet iudiciū ⁊c. Et hoc eſt nomē
qđ vocabunt euꝫ. Dominus iuſtus noſter ⁊c.
Et ponitur ibi nomē domini tetragrammā-
ton qđ ſoli deo cōuenit. Hoc idem ad literaꝫ
habet hierem.xxxiij. Item Baruch.tertio.
Poſt hec in terris viſus eſt ⁊ cū hominibus

cõuerſat⁹ eſt. Itē Threnoꝝ.iiij. Spūs oris nrī xp̄s dn̄s nr̄ capt⁹ eſt i pctis nr̄is ꝛc. Et ponit̄ ibi nomē dn̄i tetragrāmatō. Itē Oſee.iij. Poſt hec reuertēt̄ filij iſrl' ꝛ q̄rēt dn̄z deū ſuū ꝛ Dd regē ſuū ꝛc. Itē zacha.ij. Hec dicit dn̄s exercituū poſt gl'iā miſit me ad te ꝛc. Lauda ꝛ letare filia ſion: qꝛ ecce ego venio: ꝛ habitabo in medio tui dicit dn̄s: ꝛ ſcies qꝛ dn̄s exercituū miſit me ad te ꝛc. In q̄b⁹ v̄bis notatur de⁹ miſſus ꝛ de⁹ mittēs. ſ. pater ꝛ fili⁹ qui eſt de⁹ q̄ loquit̄ in hoc capl'o: qꝛ vtrobiqꝫ ponit̄ nomē dn̄i tetragrāmaton. Itē zacharie cap. xij. In illa die effundā ſup domū dd et ſuper habitatores hieruſalez ſpm̄ gr̄e: ꝛ aſpiciēt in me quē cōfixerūt ꝛc. Ex q̄ p3 ꝙ meſſias erat futurus de⁹ ꝛ hō: qꝛ nō pōt dare ſpm̄ gratie niſi de⁹ nec pati ꝛ configi niſi hō. Et ſic pariter eſt dicēdū de hoc qd̄ dr̄ Eſa.l. Nā de⁹ loquit̄ ibi: ꝛ poſtea ſubdit. Faciē meā nō auerti ab increpātib⁹ ꝛ cōſpuentibus in me ꝛc. qd̄ nō pōt cōuenire niſi hoi. Et ſic p3 q̄l'r xp̄s in lege ꝓmiſſus erat futurus deus ꝛ homo et ꝑ ꝯñs deus incarnatus ꝛ humanat⁹. Et ſic nō eſt dicendum ꝙ religio xp̄iana finxerit myſterium incarnationis: qꝛ in teſtamento veteri fuerat multipliciter figuratū ꝛ ꝓphetatū.

¶ Ex poſſibilitate vero articuli incarnationis ſequitur poſſibilitas articuli ſacramenti altaris ſcz tranſſubſtantiationis panis in corpus xp̄i. Unde q̄tuor ſunt cōſiderāda p̄cipaliter in pſona xp̄i. Primo corpus ꝓut h3 eſſe ſubſtantiale ab aīa ꝛ eſſe ꝯditionatū ab accidentib⁹. Scd̄o ſunt cōſideranda accidētia q̄ organizant ꝛ indiuiduāt ꝛ extēdunt ꝛ diſponū illud corpus. Tertio eſt conſiderāda aīa que dat eſſe ſubſtantie ſpecificum toti corpori et compoſito. Quarto eſt conſiderandum verbū qd̄ dat eſſe perſonale et actualis exiſtentie toti humanitati xp̄i. In pane autem ſunt tria cōſideranda. Primo veritas ſubſtātie panis reſultans ex materia ꝛ forma ſubſtantiali. Scd̄o accidentia ꝛ indiuiduātia et diſponentia. Tertio eſt conſiderandum eſſe exiſtentie panis per qd̄ exiſtunt etiā accidentia: inquantum inherent et inexiſtunt ſubſtātie panis ſubiectiue.

Articul⁹ ſacrī altaris poſſibilis. Quatuor ꝯſiderāda in pſona xp̄i.

¶ His habitis dicitur ꝙ ſubſtantia panis non conuertitur in verbum diuinum: nec in animam xp̄i: ſed in ſolū corpus ſubſtantiale xp̄i: ꝓut habet eſſe eſſentiale ab anima: ꝛ eſt altera pars compoſiti humani. Et ſic cōuertit̄ q̄d in q̄d ꝛ nō quantum in quantū: nec quale in quale: nec q̄d in quātū nec in quale: nec corpus in ſpiritū Et ideo manēt accidentia panis ſine ſubiecto. Et ſic non eſt dicendum qd̄ conuertatur corpus in ſpiritū: nec fiat mixtio: ſicut quidaz medicus iudeus arguebat: qꝛ nihil de ſubſtātia panis remanet i actu nec i potētia. S3 ꝙ talis trāſſubſtātiatio ſit poſſibilis apud deū ꝓbat̄ dupliciter.

S panis cōuertit̄ in corp⁹ xp̄i et nō in aīam.

Uno mō inq̄tū ille panis ꝛ oīs creatura depēdet a v̄bo diuīo quo ad eēntiā ſuā totā in genere cauſe formalis. Et id̄ ſicut de⁹ ſolo v̄bo dicēdo. Fiat panis formal'r ex idea panis creat panē eſſential'r: ita a fortiori dicēdo ꝙ ille panis ſiat corp⁹ ſuū ilico fit ꝛ trāſſubſtātiat̄ in corp⁹ ſuū: eo ꝙ ille panis eſſentialiter dependet a diuino v̄bo ꝛ ab illa idea. Unde per tale verbū ſubſtātia panis q̄ erat ſub idea panis fit ſub idea corpis xp̄i. Et ſic illa ſubſtantia poſt cōſecrationem ita eſt ſubſtantia corpis xp̄i: ꝙ nō eſt ſubſtantia panis qꝛ illa ſubſtantia que an̄ erat ſub idea panis mō eſt ſub idea corpis xp̄i. Itē maiorē ptātē h3 deus ſup naturā et ſup ſpecies ꝛ eſſentias reruz q̄ꝫ rex ꝛ dn̄s tpalis ſup bona tpalia ꝛ ſuper dignitates ꝛ q̄ꝫ papa ſuper prelaturas. S3 rex et quilibet pnceps tēporalis habens dominū abſolutū temporaliter ſuper bona mobilia et immobilia ſolo verbo mutat poſſeſſionē ꝛ dn̄iū rerū tpaliū. Un̄ dicendo iſte ager eſt martini: ilico ille ager q̄ erat Petri fit ager martini: et ita ē martini quod amplius non eſt ager Petri: qd̄ accidit eo ꝙ dominiū abſolutū illius dependebat ex ſolo verbo ꝛ p̄cepto illius regis vel principis. Ergo a fortiori xp̄s deus q̄ h3 abſolutū dn̄ium ſup naturas ꝛ eſſentias rerū dicēdo. Hoc eſt corpus meū: cōuertit ſubſtātiaz panis in corpus ſuū. Unde licz vſqꝫ ad illud inſtans illa fuit ſubſtātia ꝛ corpus panis. Tn̄ dictis verbis ita eſt corp⁹ ſubſtātiale xp̄i: ꝙ nō eſt corp⁹ panis. Et hoc accidit ꝓpter dn̄iū qd̄ deus h3 ſuper ſubſtantias ꝛ eſſentias rerū qꝛ oīa dependent formaliter a verbo diuino.

P'3 ſcd̄o.

Secūdo hoc ꝓbat̄. In quantū ille panis ꝛ ſua accidētia dependebāt a deo quo ad eſſe exiſtentie. Et id̄ deus facit ꝙ illa ſubſtantia q̄ ante erat ſub eſſe exiſtentie ipſius panis: poſt cōſecrationem eſt ſub eſſe ipſi⁹ xp̄i. Itē illa accidētia q̄ an̄ erāt in ſubſtātia panis poſt conſecrationē manēt ſine ſubiecto: et exiſtūt ꝑ illud eſſe exiſtentie ꝑ qd̄ ante exiſtebāt in ſubiecto. Et ſic illa accidentia habēt eādem exiſtētiā: ſed nō eādem inexiſtentiā ſiue inherentiā: qꝛ licz exiſtāt ꝑ illud eſſe influxū ꝛ creatum: per qd̄ an̄ exiſtebāt: tn̄ non inexiſtunt: nec inherent ſubiecto alicui: ꝛ ſic manent accidētia cuz eadē exiſtētia creata: ſed nō cū eadez inherentia. Et ſic p3 ꝙ in tali cōſecratiōe nihil corrūpit̄: nec annihilat̄. Nā ibi manent eadē accidētia numero ſub eodē eſſe actualis exiſtentie. Et id̄ nō fit corruptio accidentiuz: nec fit corruptio ſubſtātie: qꝛ alia non generat̄: ſed illa q̄ erat ſubſtantia panis tranſſubſtantiat̄ in corpus ſubſtantiale ipſius xp̄i: que eſt altera pars cōpoſiti. Et ſic nec cōuertit̄ in aīam xp̄i: nec in verbum diuinū ꝛc. Nec fit aliqua noua creatio: qꝛ nullū eſſe nouū acquirit̄: qꝛ

xp̄s iā p̄exiſtebat:nec acq̇rit nouū eſſe in ac-
cidētib⁹:qꝛ ſub eodē eſſe exiſtētie remanēt:lȝ
nō ſub eadē inherētia. Et ſic ptȝ ꝙ xp̄s q̇ eſt
ỽbū dei incarnatū ſolo ỽbo potuit trāſſubſtā
tiare ſubſtātiā panis in corp⁹ ſuū. Et iō eſt di
cēdū ꝙ deū poſſe trāſſubſtātiare panē in cor
Not. pus ſuū. nō eſt articul⁹ fidei:ſed qđ xp̄s h̄ fe
cerit ꝛ q̇tidie ex ỽbis xp̄i hoc fiat in ſacro al
taris tūc eſt articul⁹ fidei:eo ꝙ preſupponit
xp̄m eſſe deū:ꝛ ex ſola fide ꝛ autoritate ſcri-
pture credimus ꝙ ita fiat đ facto. Et hoc nō
ſolum autoritate ſcripture noui ſed etiaȝ ve.
teſtamenti. Uñ lȝ hoc ſacr̄m multis ſignis et
figuris in lege fuerit figuratuȝ:tñ Dō ỽbis
manifeſtis ipſum expreſſit pſalmo. xxi. cum
Dō il dicit. Edēt pauperes ꝛ ſaturabunt:ꝛ lauda-
lud ſa bunt dñm q̇ requirunt eū:corda coꝝ viuent
crm̄ fi in ſeculum ſeculi. ꝛ infra. Manducauerunt ꝛ
gurat adorauerūt oēs pingues terre:in conſpectu
eius cadēt oēs q̇ deſcendūt in terraȝ ꝛc. Ubi
manifeſte oñdit ꝙ fideles debebāt mandu-
care ꝛ adorare deum ſuum ꝛc. Jtē pſal. lxxi.
poſtq̄ p̄dixit meſſiā futurū deum ꝛ hoiem et
adorādū ab oībus gentibus ꝛ regibus mun-
di. Poſtea ſubdit ꝙ iſte rex meſſias erit fru-
mentū ꝛ triticū ꝛ torta panis in ſummis mō
tium ꝛ ſup capita ſacerdotuȝ ꝛc. ꝓut ibi ꝑ plu
res tranſlationes fuit expreſſum. Et ſic pȝ q̄-
liter hoc ſacramentū nō ſolū eſt poſſibile:ſed
etiā multipliciter in lege ꝛ ꝓphetis eſt figu-
Xp̄ia ratū ꝛ p̄nūtiatū. Et ſic pȝ ꝙ xp̄iani non ado-
ne re rāt panē ſicut ceci iudei mētiunt:ſed adora-
ligio- mus xp̄m cōſecratū ſub illis accidentib⁹. Uñ
nis ỽi ex oībus ſupradictis pȝ veritas xp̄iane reli-
tas. gionis. Nā nos nō adoramus tres deos:ſed
ſolū vnū deum ſimpliciſſimū in ſubſtantia et
eſſentia in trinitate ꝑſonarum q̇ nullo modo
multiplicāt ſubſtantiam in deo:ſicut dictum
eſt. Nā filius eſt verbum patris ipſi cōſubſtā
tiale:ꝛ ſpūſſanctus eſt amor vtriuſqȝ. Et ſic
nō pōt eſſe alia ſubſtātia nec alius deus. Et
ideo ſi miſeri iudei ꝑciperent myſteriū crea
tionis:de neceſſitate perciperent myſteriuȝ
trinitatis qđ multipliciter exprimit in legeꝛ
Mot. prophetis. Jtem ſi miſeri iudei intelligerent
de in- modū creationis nō haberēt pro impoſſibili
carna myſteriū incarnationis qꝛ icarnatio nil aliđ
tione. fuit niſi formatio corporis xp̄i ex puris ſan-
guinibus virginis ỽtute ſpūſſancti:ꝛ creatio
illius anime in illo corpore:ex quibus reſul-
tauit vera humanitas quā ꝑ ſe perſonauit et
ſuppoſitauit ỽbū p̄ris. Et ſic manſit vna ſo-
la ꝑſona in duabus naturis. Et per ꝯñs xp̄s
eſt ver⁹ deus ꝛ homo. Et ſic tanq̄ deus fecit
miracula ꝛ ſciuit cogitationes hoim ꝛ cōuer
tit panē in corpus ſuū ꝛ expoliauit infernuȝ
ꝛc. Sȝ inq̄tū hō fuit paſſus ꝛ mortu⁹ ꝛ ſepul
tus. Sȝ inq̄tū de⁹ reſurrexit in ỽtute ꝓpria:
aſcēdit in celū:ꝛ inq̄tū de⁹ adorat in illa
ꝛ

hūanitate ꝓut infra patebit. ¶ Ex ſupradictꝭ
pȝ poſſibilitas ꝛ inconcuſſa veritas articu- C
loꝝ fidei xp̄iane religiōis:qꝛ xp̄iana religio
nō credit tres deos:ſȝ vnū deū in ſubſtātia ꝛ
eſſentia:ꝛ entitate cū trinitate ꝑſonaꝝ rela-
tiuaꝝ:eo mō q̇ dictū ē. Et ita credit xp̄ȝ deū
incarnatū in vnitate ꝑſone:ꝛ ita credit xp̄ȝ cō
ſecratū i ſacro altaris:i q̇ ſacro ex vi cōſecra
tionis ſola ſubſtātia panis ꝯuerſa eſt in ſolū
corp⁹ xp̄i accidētib⁹ ſine ſubiecto remanēti-
bus:quā:cōuerſionē fecit efficiēter ſol⁹ xp̄s
de⁹ ꝛ hō:ſacerdos aūt cōcurrit taq̄ miniſter.
Ex iſtis pȝ etiā poſſibilitas ceteroꝝ articu-
loꝝ q̇ hñt fundamētū in myſterio incarna
tionis. Nā dato ꝙ xp̄s ſit ver⁹ deus ꝛ homo
tūc oia reddūt poſſibilia. Et ſic a primo vſqȝ
ad vltimū oēs articuli fidei fundant in arti- Quō
culo trinitatis:ꝛ articul⁹ trinitatis fundat ceteri
in illa p̄ma veritate neceſſaria:ſcȝ ꝙ de⁹ eſt articu
actus purus intelligens et intelligibilis et li red
amans ꝛ amabilis et ſummū bonū. Et ſic pȝ dunt
ꝙ lȝ articuli fidei nō ſint de facto demōſtra poſſi
biles:tñ eoruȝ poſſibilitas eſt neceſſaria:qꝛ biles
de⁹ lȝ neceſſario nō creauerit mūdū ex tpe: i arti
nec fuerit neceſſario incarnatus:tñ neceſſa culo
rio hȝ potētiā oia iſta faciendi. inquātū oipo trini
tēs. Et ſic ex tali oipotētia p̄ſuppoſita poteſt tatis.
demōſtrari poſſibilitas articuloꝝ. Unde ſi
de⁹ eſt trin⁹ ꝛ vn⁹:ꝛ oia dependent a diuino
ỽbo q̇ ad totū ſuū eſſe:ergo dicēdo ſolo ver-
bo potuit oia nō ſolū ab eterno:ſed etiam ex
tpe creare de nullo ſubiecto:nec materia p̄-
ſuppoſita. Jtē ſi de⁹ pōt oia creare de nihilo
nō ſolū q̇ ad eē eſſentie:ſȝ et pōt res ſubſten
tare ꝑ eſſe creatū ꝛ influxū:ergo pōt vnā eſ-
ſentiā creare ꝛ ſubſtētare ꝑ ſuū eſſe increa-
tū. Et ſic potuit formare illđ corpus ex puris
ſanguinibus ỽginis:ꝛ creare ꝛ infundere in
eo nouā aiam abſqȝ aliq̇ eē ſubſiſtētie ꝛ ꝑſo-
nali creato:ſȝ ſubſtentare ꝛ ꝑſonare illā hu-
manitatē ꝑ ꝑſonalitatem ỽbi. Et ſic incarna
tio nil aliud fuit niſi creatio hūanitatis ꝯdi- Du
tionate ſub perſonalitate verbi. Et ſic māſit biū.
vna ſola ꝑſona in duab⁹ naturis i xp̄o. Et ſic
pȝ poſſibilitas ꝛ ỽitas articuli icarnatiōis.
Et tunc ex iſto articulo ſequitur poſſibilitas
oīm alioꝝ articulorū ſequētiū. Nā ſi xp̄s eſt
deus ꝛ hō:ergo potuit mori iquātū hō:qꝛ po
tuit aīa a corpe ſeparari. Et iquātū deus po
tuit reſurgere:ꝛ aiam recuperare in corpore
aſſumpto. Et ſic ꝓpria ỽtute potuit ſpoliare
infernū:et aſcendere in celū. et inquātū de⁹
potuit panē in ſuū corp⁹ aſſumptū tranſſub-
ſtātiare:ꝛ poterit oia ſua mēbra reſuſcitare
ꝛ beatificare ꝛc. ¶ Sȝ reſtat dubiū de articulo
trinitatis:qꝛ ex illa infallibili veritate. ſ. qđ
de⁹ eſt ſumme intelligēs ſe:ꝛ diligens ſe:nō
ſolū ſequit poſſibilitas articuli trinitatis:ſȝ
ēt neceſſitas eiuſdē:qꝛ de⁹ pater itelligēdo ſe

neceſſario dicit verbū de tota eſſentia ꝛ ſub
ſtātia ꝛ ſcia ſua ꝑ modū nature. Et diligen-
do ſe neceſſario cū verbo producit et ſpirat
ſpiritūſanctū: ꝫ per modū volūtatis ꝛ liber
tatis. Et ſic vtraqꝫ productio ꝛ emanatio eſt
neceſſaria. Et ſic articulꝰ trinitatis nō ſolū
eſt poſſibilis: ſed etiā neceſſarius ꝛ per ꝯñs
demonſtrabilis: ꝛ ſic ſequeret̄ ꝙ nō eſſet ar
ticulus fidei. ¶ Ad hoc dicūt aliq̄ ꝙ deū eē
trinū ꝛ vnū nō eſt articulꝰ fidei: cū ħ fuerit
ꝑ naturā notū antiquis philoſophis ex illa
prima veritate: ꝑut ſupradictū eſt: ſed iſtas
tres ꝑſonas eē realr̄ diſtinctas in vna ſim-
plici ſubſtātia: eſt articulꝰ fidei. Alij aūt di-

Credere trinitatē ꝗ̄mō ē articulus fidei.

cunt ꝛ forſan ſecuriꝰ ꝙ deū eſſe trinū ꝛ vnū
eſt neceſſariū eo modo quo dictum eſt: ꝛ per
ꝯñs demonſtrabile. Sed ꝫ hoc ſit demōſtra
bile in theologia dei ꝛ beatoꝝ vbi beati vi-
dent notitia meridiana verbū naturalr̄ ori
ginari a p̄re: ꝛ ſpiritūſanctū liberalr̄ abutro
qꝫ: vt inquit. Auguſt. in libello de triplici ha

Aug.

bitaculo: tamē nō eſt demōſtrabile ī noſtra
theologia viatoꝝ: ſꝫ firmiter credibile: poſt
ꝙ nobis eſt in vtroqꝫ teſtamēto reuelatū: et
ꝑ Chriſtum cōfirmatū. Sed eſt aduertēduꝫ
quod licet myſteriū trinitatis ſit demonſtra
bile in patria eo modo quo dictū eſt: tamen
hoc non eſt demonſtrabile per cām a priori:
quia ibi nulla eſt cauſa: ſed principium. Nā
licet pater ſit principium filij: tamen nō eſt
cauſa eiꝰ. Et ſic eſt dicendū de vtroqꝫ reſpe-

Tertius articulus

ctu ſpiritusſcti. ¶ Ex ſupradictis ergo patet
poſſibilitas ꝛ incōcuſſa veritas ꝛ integritas
fidei xp̄iane: qꝛ licet factū nō poſſit demon-
ſtrari: tñ poſſibilitas eius pōt ꝗ̄ſi demōſtra-
ri. Et hoc de ſcdo articulo. ¶ Quantum aūt

Sciētie diſtinguūt̄ penes modos conſiderādi.

ad tertiū articulum eſt primo notanduꝫ ſm̄
Ariſto. ij. phyſico. et. vj metaphy. ꝙ ſciētie
diſtinguunt̄ penes modos conſiderandi et
abſtrahēdi. Et ſic diuerſi artifices poſſunt
conſiderare de eadem re: ſed aliter ꝛ aliter.
Nam mathematicꝰ conſiderat lineam que
realr̄ eſt in materia ſenſibili. ſed conſiderat
eā preter materiaꝫ ꝓciſiue abſtrahendo: qꝛ
nō cōſiderat eā niſi ꝑut eſt recta vel curua:
prout cauſat aliam ꝛ aliā figuram equalem
vel inequalen ꝛc. Sꝫ philoſophus conſide-
rat lineā in materia ſenſibili: ꝛ ꝑut in mate
ria phyſica: ꝛ inquantum eſt terminꝰ corpis
mobilis. Et ſic differt phyſicus a metaphyſi
co: qꝛ imediate ꝯſiderat formas ſubſtantia-
les ꝑut recipiunt̄ in materia ꝑ motū ꝛ gñā-
tionē ꝛ formas accidētales ꝑut recipiunt̄ in
materia per alterationē. Ille aūt cōſiderat
ſolas formas accidentales. ſ. lineā ꝛ figurā
abſtrahendo a materia ꝑ ſolā cōſiderationē
ſꝫ taliū abſtrahentiū nō fit mēdaciū ſm̄ Ari
ſto. Sꝫ differt metaphyſicꝰ ab vtroqꝫ: qꝛ cō-
ſiderat alia ꝗ̄ ſunt abſtracta. ſm̄ eē ꝛ ꝯſidera
tionem. ſ. deū ꝛ intelligētias: vt pꝫ. xij. meta
phy. Qꝛ ſolꝰ metaphyſicus ꝯſiderat de deo
ſm̄ ſuā ſubſtātiā ꝛ eſſentiā. Nā ꝫ phyſicus
ꝯſideret de deo aliq̄ mō: tamē nō ſm̄ ſubſtā-
tiā ꝛ eſſentiā: ſed ꝑut eſt p̄mū mouēs: vt pꝫ.
viij. phy. ꝛ coꝝ ꝛ p̄mo celi. Sꝫ differt rurſus
theologꝰ viator a metaphyſico. Qꝛ ꝫ ambo
ꝯſiderent de deo: tamē aliter ꝛ aliter. Nam
metaphyſicus ꝯſiderat de deo ꝑut eſt vnuꝫ
tm̄ p̄mū ens ſimpliciſſimū ꝛ actꝰ purꝰ ꝛ me
trū ꝛ mēſura ꝛ cā oim entiū in eſſendo: ꝛ ꝑ
ut oēs ſpēs procedūt ab eo ſicut numeri ab
vnitate a q̄ dependet celuꝫ ꝛ tota natura et
oia entia: vt pꝫ per Ariſto. ꝛ cōmentatorem.
ij. ꝛ. v. ꝛ. viij. ꝛ. x. ꝛ. xij. metaphy. Et pꝫ ꝑ Aui
cēnam ꝛ algazel in ſua metaphy. Sed theo
logus accipiens ꝛ p̄ſupponens oia ſupradi-
cta a metaphyſico cōſiderat illā p̄mā ꝛ ſum
mā eſſentiam diuinā prout eſt cōmunicata
tribus ꝑſonis ab eterno: puta prout eſt com
municata a patre filio ꝑ eternā generatio-
nē. Et ab vtroqꝫ ſpiritiuſancto per aſpiratio
nē. Et ſic conſiderat vnum ſolum deum ſim
pliciſſimū in ſubſtātia ꝛ trinum in perſonis.
Et prout eſt cauſa efficiens ꝛ principiū om-
niū rerū per creationem ex tempore. Conſi
derat preterea deū in filium ideſt qualiter
verbū aſſumpſit humanitatē in vnitate per
ſone: ꝛ ꝑ ꝯñs ſicut conſiderat vnam ſubſtan
tiā in tribus perſonis in deo: ita conſiderat
duas naturas in xp̄o ſub vna ꝑſona. Iteꝫ ſi-
cut conſiderat tres ꝑſonas in vna ſubſtan-
tia ꝛ natura diuina: ita cōſiderat duas na-
turas in vna ꝑſona filij naturā ſcilicet diui-
nā ꝛ humanā. Itē ſicut conſiderat vnū deuꝫ
in trinitate: ita cōſiderat diuinū v̄bū in hu-
manitate aſſumpta. Itē rurſus conſiderat
iſtū xp̄m deū ꝛ hominē fuiſſe ꝑ noſtra redē-
ptione in cruce crucifixum: et ſic conſiderat
verbum in humanitate perſonaliter vnitū.
Itē conſiderat xp̄m crucifixum ꝛ conclaua-
tum. Item rurſus conſiderat qualiter chri-
ſtus eſt in ſacramēto altaris ſub illis accidē
tibus poſt verba cōſecrationis: ꝛ ſic cōſide-
rat xp̄m conſecratū in ſacramento. Ex qui-
bus omnibus patet ꝙ cōſideratio theologi
ca aliquo mō eſt ſubſtātialis phyſice conſi-
derationi. Nam ſicut phyſicus conſiderat
formas in materia ꝛ vt in materia ſunt: ꝛ nō
preter materiam: ita theologus conſiderat
deū in tribus ꝑſonis ꝛ non preter tres per-
ſonas: nec conſiderat vnā perſonam ſine al
tera: cum ſint adinuicē relatiua. Et ita pari
ter conſiderat verbum in carne ꝛ humanita
te: ꝛ non preter illam humanitatem aſſum-
ptā: vt inq̄t hiero. in ſermone de aſſumptio- Hiero.
ne virginis marie. Et ita etiā ꝯſiderat xp̄m
cōſecratū in ſacramēto ꝛ nō p̄ter ſacramen
tū ꝛ illa accidētia: vt inquit Auguſt. in ſen- Aug.

tentiũs pſperi. Et ita piter theolog⁹ et xp̄ianus ꝯſiderat xp̄m redẽptorẽ ⁊ in cruce affixũ ⁊ nõ p̄ter crucez. Uñ ſicut de rõne forme gñabilis ⁊ corruptibilis philoſophice ꝯſiderate eſt ꝙ ſit in materia phyſica ⁊ ſenſibili: ita de rõne dei theologice ⁊ a viatore fideli ꝯſiderati ẽ ꝙ ſit trin⁹ ⁊ vn⁹ in trinitate pſonarũ. Et rõne v̄bi incarnati ꝙ ſit in hũanitate. Et rõne xp̄i ꝯſecrati ꝙ ſit ſub accidẽtib⁹. Et de rõne xp̄i redẽptoris ꝙ ſit in cruce: ⁊ vt intelligat̄ ⁊ cõſideret̄ ⁊ cõtemplet̄ in cruce.

A ꝯſideratione ſeq̄t fides.

¶ Sz qꝛ ex cõſideratiõe ⁊ cõtẽplatiõe ſequitur fides ⁊ credulitas in theologo xp̄iano. qꝛ fides p̄ſupponit ꝯſiderationẽ: iõ xp̄ianus ſicut cõſiderat deũ: ita credit ipſum. Sed qꝛ cõſiderat ⁊ cõtẽplat̄ deũ trinũ ⁊ vnũ ⁊ incarnatũ in filio ⁊ cõtẽplat̄ xp̄m crucifixũ ⁊ cõſecratũ in ſacro altaris: iõ firmiter credit vnũ deũ in trinitate ⁊ trinitatẽ in vnitate: ⁊ credit verbũ incarnatũ. Et p ꝯñs xp̄m v̄bũ deũ ⁊ hoiem: ⁊ credit xp̄m crucifixũ in cruce. Et credit verũ xp̄m deũ hoiem eſſe in euchariſtia. Et per ꝯñs nõ credit deũ ſine trinitate pſonaꝝ: nec credit v̄bum ſine humanitate aſſumpta: nec xp̄m cõſecratũ ſine accidentibus ſacramẽtalib⁹: nec credit xp̄m redẽptorẽ ⁊ crucifixũ ſine cruce. Sed qꝛ adoratio p̄ſupponit fidẽ in xp̄iano: qꝛ ſicut credit deuz ita adorat: ergo ſicut xp̄ian⁹ credit deum trinũ ⁊ vnũ: ita adorat. Aliter eẽt falſa adoratio. Et ſicut credit deũ incarnatum: ⁊ credit xp̄z eſſe deũ ⁊ hoiem ſcz deũ incarnatuz: ita adorat deũ icarnatũ: ⁊ ita adorat xp̄m crucifixũ in cruce ⁊ cõſecratũ ſub accidẽtibus in altari ⁊c. Et p ꝯñs ſicut nõ adorat deuz p̄ter trinitatẽ: nec vnã pſonã ſine alia: ita nõ adorat v̄bũ ſine hũanitate: neq; xp̄z redẽptorẽ ſine cruce: qꝛ ſicut hũanitas coexiſtit pſonaliter in v̄bo ita crux coexiſtit triũphalr̄ xp̄o redẽptori: ⁊ p ꝯñs ſicut hũanitas xp̄i coexiſtit v̄bo qui eſt p̄ncipalis termin⁹ adorationis: ita crux coexiſtit xp̄o in adorãdo ſicut in credẽdo. Et ita eſt dicẽdũ de accidentib⁹ ſacramẽtalib⁹ in euchariſtia.

B Nota

¶ Ex q̄b⁹ p3 ꝙ xp̄ian⁹ in ſuo termino adorationis includit trinitatẽ pſonaꝝ ⁊ hũanitatẽ xp̄i: ⁊ crucẽ et accidentia ſacralia in euchariſtia. Et iõ oia iſta dicũt̄ adorari cũ p̄ncipali termio adorationis vt magis patebit. ¶ Sz vlteri⁹ ẽ valde aduertẽdũ ſm Ari. ⁊ ꝯmẽtatorẽ pmo phyſicoꝝ licet phyſic⁹ ꝯſideret formas in materia tñ p ſe nõ p̄ot: nec valet intelligere ſeorſuz materiã niſi p analogiã ad formã: ⁊ ratio eſt. Nã nihil p̄ot intelligi niſi put ẽ ens in actu: qꝛ vnũquodq; tm̄ h3 de intelligibilitate quãtũ habet de entitate: ſz materia p̄ma de ſe non eſt ens nec q̄d nec q̄lis nec quãta. Et iõ ſicut de ſe nõ habet entitatẽ: ita nõ h3 itelligibilitatẽ. Nec ẽ nihil. Nã l3 nõ ſit ens actu: tñ eſt ens in potentia. Et iõ eſt ꝑpe nihil ſm Ariſtotelem ⁊ Aug. Et ſic tenet mediũ inter ens ⁊ nihil ſm commẽtatorẽ: inq̄tũ poteſt habere eſſe p formã a qua dependet in eſſendo. ⁊ p quã h3 eſſe ſpecificũ ⁊ reponit̄ in p̄dicamẽto. Et iõ ſicut dependet a forma in eſſendo: ita in intelligẽdo. Et iõ dicit Ariſto. ꝙ nõ p̄ot intelligi niſi p analogiã ad formã: inq̄tũ ſimul intelligit̄ cũ forma a q̄ habet eſſe ⁊ entitatẽ. Ita ergo pariter eſt dicendũ de humanitate xp̄i.

Ariſt. no. de xp̄i hũanitate.

Nã de ſe ſeorſum nullã h3 rõnẽ adorationis: qꝛ rõ adorationis competit ſoli deo rõne ſumme oipotẽtie ⁊ eternitatis ⁊c. Sz illa hũanitas ſm eẽntiã ſuã ⁊ ſubam nõ eſt de⁹: nec eterna: nec oipotẽs: imo eſt creata ex tp̄e: ſed qꝛ recepit eſſe pſonale diuinũ: p qđ illa hũanitas pſonat̄ ⁊ ſuppoſitat̄. Et iõ ſicut materia p̄ma efficit̄ intelligibilis p analogiã ad formã a qua recepit eẽ actuale ⁊ entitatiuũ inq̄tũ intelligitur ſimul cũ forma: que p ſe intelligit̄: ita piter humanitas vbi efficit̄ adorabilis p analogiã ad verbũ a quo h3 eſſe perſonale inq̄tũ ſimul cũ verbo adorat̄: cui perſonaliter coexiſtit tãq̄ꝫ termino adorationis. Nam adoratio terminat̄ ad pſonam verbi: ⁊ ſic ſicut forma materialis intelligit̄: ita verbũ incarnatũ adorat̄. Et ſic ſicut ratio intelligibilitatis principaliter attribuit̄ forme ſz analogice attribuit̄ materie actuate: ita pariter ratio adorationis principaliter attribuitur v̄bo diuino: ſed analogice attribuit̄ humanitati aſſumpte: hanc vero ſetentiam confirmat beat⁹ hieronym⁹ in ſermone de aſſumptione v̄ginis circa medium: vbi ait. Quapropter nec nos hoiem ſeorſum colimus qđ nephas eſt: nec adoram⁹: ſed magis verbuz incarnatũ qui ꝓprium ſibi corpus animatũ vniuit: ita vt deus caro fieret: et non in aliũ quẽlibet: ſed in ſemetipm̄ qui vnus et verus dei filius ſemp erat. Idcirco nõ aliũ q̄ eũdẽ ipſumq; dei filiũ colim⁹ ⁊ adoram⁹: qui nihil in ſe p aſſumpto hoie eſt auctus: nihilq; ꝙ v̄bũ caro factũ ẽ iminut⁹ vel imutat⁹: ⁊ iõ vn⁹ idẽq; ſp cũ p̄re fili⁹ adorat̄: ſz vn⁹ idẽq; xp̄s fili⁹ dei atq; hois fili⁹: q̄ ⁊ diuina geſſit ⁊ hũana. Si q̄dẽ inſeparabiliter atq; indiuiſe cões xp̄s habuit actiões: ſz intelligende ſunt opeꝝ q̄litates: contẽplandumq; eſt ſp ad que ꝓbatur humanitas carnis: ⁊ ad que inclinet̄ altitudo diuinitatis: ita vt p omnez textũ ſancti euãgelij videat̄ nihil caro ſine verbo agere: neq; verbum ſine carne quicquã efficere: vñ quod concipit ⁊ parit virgo ſicut non ſine potentia verbi eſt: ita non ſine veritate carnis naſcitur ⁊c.

Hũanitas nõ eſt adorationis terminus.

¶ Ex ſupradictis p3 qualiter ſicut verbum non eſt ſine humanitate: ita nõ adoratur ſine ipſa l3 verbũ per ſe ⁊ principaliter adoret̄. Et ſic p3 qđ

illa hũanitas nõ adorat̃ ꝑ ſe:nec eſt termin⁹ adoratiõis ꝑncipalis:ſ3 q2 icludit̃ ⁊ eo exiſtit termio adoratiõis:⁊ ſic adorat̃ ꝑ analogiam ad v̄bũ diuinũ:cui pſonal̃r coexiſtit:⁊ a q̃ pſo nal̃r ⁊ analogice depẽdet ⁊ ſuppoſitat̃. ¶ Et ita pariter eſt dõm de accidẽtibus in ſacr̃o eucharistie:nã l3 accidẽtia nullo mõ de ſe habe ant rõnẽ adoratiõis:cũ ſint res create:tñ q2 xp̃s ꝯſecrat⁹ ẽ ſacrat̃r i eis vl̃ ſub eis:nõ ꝙ il la accidẽtia ſint i xp̃o tãꝙ in ſubiecto:cũ exi ſtãt miracl̃oſa ſine ſubiectio:nec ꝙ xp̃s ſit in eis tãꝙ i loco:ſ3 eſt in eis tãꝙ i ſacr̃o:vñ ſic ꝺ rõne v̄bi icarnati eſt ꝙ ſit in hũanitate:ita de rõne xp̃i ꝯſecrati eſt ꝙ ſit ſacrat̃r ſub illis ac cidẽtib⁹:nã ꝺſtructꝫ accidẽtib⁹ nõ manet am pli⁹ xp̃s ꝯſecrat⁹ ibi. Et iõ dt Aug. i ſentẽtũs pſperi ꝙ ſacr̃m altaris ex duob⁹ ꝯſtat.ſ.ex ſa cr̃o.i.ex illis accidẽtib⁹ ſacralib⁹:⁊ ex re ſa cr̃i.ſ.ex xp̃o ibidẽ ꝯſecrato ſub illis accidẽtib⁹ ⁊ ſub illo ſacr̃o latẽte:⁊ ſic p3 ꝙ de rõne xp̃i ꝯſecrati eſt ꝙ ſit ſub ſacralib⁹ accidẽtib⁹. S3 q2 dictũ eſt ſupi⁹ ꝙ de⁹ ſicut ꝯſiderat̃ ⁊ credi tur ita adorat̃:eo ꝙ fides p̄cedit adorationẽ ⁊ latriã:iõ ſicut fidelis xp̃ian⁹ credit eſſe xp̃3 deũ ⁊ hoīez in illo ſacr̃o ⁊ cũ illis ⁊ ſub illis accidẽtib⁹:ita adorat ip̃m. Et iõ xp̃ian⁹ non adorat illa accidẽtia ſeorſuꝫ ſ3 xp̃3 ꝯſecratuꝫ ſub illis accidẽtib⁹ ſiue i illo ſacr̃o. Et ſic p3 ꝙ illa accidẽtia nõ adorãt̃ de ſe niſi ꝑ analogiã ad xp̃m ꝯſecratũ inq̃tũ ſunt q̄ſi tabernaculũ ei⁹. Et ita ẽt pariter eſt dõm de cruce:nã crux ꝺ ſe ⁊ ſeorſuꝫ nullã h3 rõnẽ adoratiõis:nec rõ ne materie lignee aut argẽtee:aut lapidee: nec rõne forme ſiue figure q̃ eſt q̃dã q̄litas ꝺ q̄rta ſpẽ:⁊ ſic tã q̃ ad materiã ꝙ̃ q̃ ad formaꝫ eſt pura creatura. Et iõ de ſe nullã h3 rõneꝫ adoratiõis. S3 fidelis xp̃ian⁹ ꝑ analogiã ad xp̃3 adorat illã hũanitatẽ.i.deũ in hũanitate ſiue deũ hũanatũ ⁊ incarnatũ. Et ſic ſp̄ habꝫ deuꝫ ꝑ p̄ncipali obiecto adorationis:eo mõ quo dictũ eſt.nã dictũ eſt ꝙ ꝯſideratio ⁊ con tẽplatio p̄cedit fidẽ:⁊ fides p̄cedit cultum la trie ⁊ adorationẽ. Et ideo fidelis xp̃ianus vi dẽs crucẽ cõtemplat̃ ⁊ ꝯſiderat xp̃3 in cruce pendẽtẽ ⁊ extẽſum. Et ſic adorat xp̃m cruci fixum ⁊ extenſuꝫ in illa cruce. Et ſic illa crux quã intuet̃ coexiſtit ⁊ includit̃ termino ado rationis q̃ eſt xp̃s ibi contẽplatus ⁊ creditus. Et ſic ſil̃ adorat crucẽ cũ xp̃o vel ꝑpter xp̃3: vñ xp̃ianus nõ adorat xp̃m ꝑpter cruceꝫ ſed crucẽ ꝑp xp̃m:quẽ principaliter ⁊ ꝑ ſe intẽdit adorare extenſum ⁊ crucifixũ in illa cruce. iõ dicit Aug. in ſermone de martyrib⁹ q̃ incipit. In oĩbus ſcripturis ⁊c. Q̃ ſicut q̃n moyſes ſuſpendit ſerpentem in ligno in eremo: po pulus q̃ attẽdebat ſerpẽtem ſanabat̃ a mor ſu ſerpentum:ita mõ quecũq3 momorderit aſtutia ſathane intueat̃ xp̃m in cruce pendẽ tẽ:⁊ ſanabit̃ ⁊c. Modo clarũ eſt ꝙ xp̃ian⁹ non

põt xp̃m intueri pendẽtẽ in cruce niſi ꝑ con tẽplationẽ ⁊ fidẽ. Et ꝑ ꝯñs xp̃ian⁹ ſic adorat xp̃m pẽdentẽ ⁊ extẽſum in cruce. Et ſic ado rat xp̃m crucifixũ in illa cruce cõtẽplatum et ꝯſideratũ. Et ꝑ ꝯñs adorat crucẽ ſimul cum xp̃o:⁊ ꝑ ꝯñs analogiã ad xp̃m. Unde ſi quis vellet adorare quãdã crucẽ nõ conſiderãdo nec credendo xp̃m crucifixũ:illa talis adora tio eẽt falſa ⁊ ſacrilegia. Et iõ eccl̃ia in hym nis ⁊ cãticis ⁊ antiphonis nũꝙ̃ noiat cruceꝫ q̃n memoret xp̃m in ea pendentẽ vt ibi. Pãge lingua gl̃oſi p̄liuꝫ certaminis ꝑ totum. ⁊ ſic etiã btũs Andreas q̃n ꝑduct⁹ eſt ad crucẽ in qua erat crucifigendus dixit. Salue crux p̄ cioſa in qua pependit magiſter me⁹ xp̃s que mẽbris dñi mei Jeſu xp̃i tãꝙ̃ margaritis or nata fuiſti ⁊c. Nõ manifeſtum eſt ꝙ xp̃s non fuerat crucifixus in illa materiali cruce in q̃ erat btũs Andreas crucifigẽdus. Sed quia btũs Andreas ꝯtẽplabat̃ xp̃3 in ea extẽſum ⁊ crucifixũ:iõ genib⁹ flexis latrie adoratiõe adorãs eam.i.xp̃m crucifixum in ea dicebat. Salue crux p̄cioſa ⁊c. Ex q̃b⁹ p3 ꝙ ſicut i. li clavi materiales ꝯiunxerũt xp̃m:⁊ affixerũt ipſum xp̃m ipſi cruci:ita ꝯtemplatio ⁊ fides btĩ Andree ꝯiũgebat ⁊ affigebat xp̃m in illa cruce:⁊ ſic adorabat xp̃m in illa cruce:⁊ cru cẽ ꝑ analogiã ad xp̃m. Et ſic adorat quilibet fidelis xp̃ian⁹. ¶ Itẽ nõ ſolũ crux ſeparata a xp̃o nõ eſt adorãda:de q̃ min⁹ videt̃ ineſſe ſ3 etiã ſi humanitas xp̃i ſeparet̃ a v̄bo ꝑ ali quã potẽtiã nõ eẽt adorãda vñ ait Augu. de v̄bis dñi:⁊ allegat̃ a magiſtro tertio ſniaruꝫ di.ix. vbi ait. Ego dñicã carnẽ:imo pfectam in xp̃o humanitatẽ iõ adoro:q2 a diuinitate ſuſcepta ⁊ deitati vnita eſt:vt nõ aliũ ⁊ aliũ: ſ3 vnũ eundẽq3 deũ ⁊ hoīem dei filiũ eſſe ꝯfi tear. Deniq3 ſi hoīem ſeparaueris a deo illi nũꝙ̃ credo:nec ſeruio velut ſi quis purpurã vel diadema regale iacẽs inueniat nunquid ea conabit̃ adorare? Cũ v̄o ea rex fuerit in dutus periculũ mortis incurrit:ſi ea cum re ge adorare q̃s ꝯtẽpſerit:ita etiaꝫ in xp̃o dño hũanitatẽ nõ ſolã vel nudã:ſ3 deitati vnitaꝫ ſcꝫ filiũ vnũ deũ verũ ⁊ hoīeꝫ verũ ſi q̃s ado rare ꝯtẽpſerit:eternal̃r moriet̃. Ex q̃b⁹ v̄bis Aug. p3 ꝙ ſi hũanitas ſeparet̃ a v̄bo nõ eſſet adorãda:ergo minus eſt adorãda crux a xp̃o ſeparata:niſi ꝯſideret̃ xp̃s crucifixus in ea: nã ſicut hũanitas xp̃i intm̃ adorat̃ inq̃ntũ eſt vnita v̄bo. Ita crux adorat̃ inquantũ xp̃s intelligit̃ ⁊ cõtemplat̃ crucifixus in ea. Nam in ſtabulo ſunt multe palee cãcellate ad mo dum crucis:tñ nullus illas cruces adorat poſtꝙ̃ in eis non ꝯſiderat:nec ꝯtemplat̃ xp̃3 crucifixũ:q2 in veritate ſicut v̄buꝫ ſiue deus incarnatus eſt ille q̃ v̄e ⁊ ꝑ ſe adorat̃ ita xp̃s crucifixus v̄e adorat̃. Et ſic p3 ꝙ oẽs iſte lo cutiões ſunt intelligẽde nõ ad ſenſuꝫ quẽ fa

I Accidẽtia non adorant̃.

Aug.

Aug.

Crux nec ẽt xp̃i hũanitas ẽ adorãda.

ciũt: ſed in ſenſu in quo ſiue ad quẽ fiũt. Vñ iſta locutio xp̃s hõ adorat: eſt ſic intelligẽda z v̄ificãda. ſ. de⁹ incarnat⁹: z hũanatus: ſiue de⁹ fact⁹ hõ adorat. Ita etiã iſta ſacr̃z eucharistie adorat: ẽ ſic intelligẽda z exponẽda. ſ. xp̃s cõſecrat⁹ adorat: aut xp̃s ſub ſacro adorat. Itẽ iſta locutio crux adorat: ẽ ſic exponẽda ad ſenſum in quo fit. ſ. xp̃s crucifix⁹ adoratur z colit. Et ſic iſte locutiões z actus latrie nullũ afferũt incõuenies: q2 cõicant idiomata rõne vnıõis: nã lz talia idiomata q̃ ſoli deo p̄ ſe cõueniũt cõicent creature ꝑpter vnionẽ ad deũ: tñ nõ v̄ificãt abſolute de aliq̃ creatura: niſi p̄ analogiam ad deũ: cui vnita eſt illa creatura: vñ lz xp̃s de⁹ z hõ dicat creator et etern⁹: tñ nõ inq̃tũ hõ ſz inq̃tũ deus. Et ſic adorat xp̃s de⁹ z hõ nõ rõne hũanitatis: ſed rõne diuinitatis Et ſic adorat xp̃s crucifix⁹ nõ abſolute rõne crucis: ſz rõne diuinitatis inq̃tũ de⁹. Et ſic adorat hũanitas xp̃i per analogiã ad verbũ cui pſonalr vnit. Et ſic et dr̃ crux adorari p̄ analogiam ad xp̃m cui triũphanter vnit. Nã ſicut ex ſpecie intelligibili z intellectu fit vnum in actu z intelligẽdo: vt ait Ariſt. iii. de aĩa. Ita ex cruce z xp̃o z factũ eſt vnũ inq̃tũ xp̃s vniuit z induit crucẽ ad pugnãdũ z ad vincendũ z triũphãdum de diabolo. Et ideo ſicut xp̃s redẽptor conſideratur incarnatus: ita xp̃s triumphator cõſiderat crucifixus. Et ideo ſic adorat ſimul cum humanitate z cruce: eo modo quo dictuz eſt.

L ¶ Per ſupradicta q̃ ptz rñſio ad miſeros et cecos iudeos z ceteros infideles. q2 xp̃iana religio nõ adorat hoiem purum ſeorſum: qñ adorat xp̃m: ſed adorat deum incarnatum z humanatũ. Nec adorat panem in altari. ſed adorat xp̃m conſecratum in illo ſacro ſub illis accidẽtibus que ante conſecrationẽ fuerunt panis q̃ modo ſunt miraculoſe ſine ſubiecto: nec religio xp̃iana adorat lignũ aut lapidẽ quãdo adorat crucẽ: ſz adorat xp̃m deũ z hoiem quẽ contemplat crucifixũ z extẽſuz in illa cruce ſm Auguſt. Et ſic nec adorat ibi xp̃s ſine cruce: nec crux ſine xp̃o: imo p̄ analogiã ad xp̃m ſicut materia intelligit p̄ analogiaz ad formã. Sz miſeri iudei: z ſaraceni nõ ſunt digni attingere tantũ ſacr̃m z myſteriũ. Et ideo nos agamus gratias: quibus datũ eſt noſſe myſteriũ regni dei. Sed eſt valde aduertendum q̃ maior ratio adorationis reperitur in humanitate chriſti aſſumpta: q̃ in cruce aut accidentibus ſacramentalibus eucharistie. Nã lz ex xp̃o z accidentibus fiat vnum ſacramentum: et ex chriſto z cruce fiat vnus triumphator: tñ non fit vna pſona: ſicut ex verbo z humanitate. Ideo eſt magna

M differẽtia in tali vnione z analogia. ¶ Quãtũ aũt ad argumentũ qð faciũt iudei z ſaraceni de imaginibus eſt aduertendũ q̃ triplr

[Margin: Adorãdo xp̃m adoratur de⁹ incarnat⁹.]

[Margin: Triplr re…]

repñtant nobis res abſentes aut p̄terite z et future. P̄rio p̄ vocẽ z locutionẽ. Scðo p̄ ſcripturã ſiue lecturã. Tertio p̄ imagines z picturas. Et ſic pcipimus voces p̄ auditum picturã z ſcripturã p̄ viſum: q̃ q̃dez duo ſenſus maxime ſunt ſenſus diſcipline: vt ptz in prologo metaphyſice: z in libro de ſenſu z ſenſato: eo qð maxime deſeruiunt intellectui ad ſcientiã z notitiã rerũ capeſſendaz. Intellectus ergo cuiuſcunq̃ fidelis per viſum pcipit geſta patriarcharũ z ꝑphetarum z geſta xp̃i z ſanctorum repreſentata in picturis aut in ſcripturis: z p̄ auditũ pcipit eadẽ repñſentata p̄ voces. Et ſic intellectus pius cum voluntate inherẽs credit firmiter ea q̃ ſibi ſunt repreſentata. Et ſic adorat deũ creatorẽ z redemptorẽ ꝑut credit p̄ illa repreſentãtia: q2 act⁹ latrie lz ſit actus volũtatis: tñ q2 includit z preſupponit fidẽ: ideo eſt actus ſimul intellectus z voluntatis z totius partis rõnalis: cui deſeruiũt ſenſus exteriores repreſentãdo res abſentes. Et ſic pz q̃ pars rõnalis ſ. intellectus z volũtas z memoria nõ adorat nec colit imagies z picturas aut literas ſcriptas quas viſus videt: nec adorat voces q̃s auditus pcipit: ſz adorat deũ ſiue xp̃m qui p̄ illas picturas aut imagies ſculptas aut ſcriptas aut p̄ voces intellectui repreſentat. Vñ qñ pfert hoc nomen Jeſus oẽs flectim⁹ genua adorãdo xp̃m deũ z hoiem adoratiõe latrie: tũc manifeſtũ eſt qð nõ adoram⁹ hoc nomẽ Jeſus vocale hñs duas aut tres ſyllabas fluxibiles: ſed adoram⁹ xp̃m v̄bũ incarnatũ p̄ illas ſyllabas ſignificatũ q̃ manet lete rnũ in ſe realr: z i noſtro itellectu z memoria obiectiue: vt inquit Aug. ſup Joannẽ. Ita ergo pariter nõ adoram⁹ imaginẽ xp̃i ligneã aut lapideã: ſz xp̃z verũ p̄ illã imaginẽ repñſentatũ. Et iõ dicit Aug. q̃ fideles xp̃iani habeãt oculos ad imagines z picturas: ſz cor fixũ in deo: q2 qð ꝯferunt ſcripture peritis et doctis hoc idẽ ꝯferũt picture z imagines plebis et popularib⁹ et idoctis: q2 picture ſunt ſcripture pplor̃. Vñ intellect⁹ et intẽtio fidelis xp̃iani nõ manet: nec terminat in imagine aut pictura: ſz trãſit in xp̃z repreſentatũ p̄ picturaz z ſic ꝯtemplãdo imaginẽ adorat xp̃m. Secus aũt eſt de imaginib⁹ ſctõrum nam qñ fidelis z deuot⁹ xp̃ian⁹ cõtẽplat picturas z imagines ſctõr̃: nõ adorat imagines: nec ſanctos adoratiõe latrie. ſz venerat ſanctos et rogat vt orẽt deũ pro eo: et repreſentẽt deo oratiões quas facit. Et ſic ptz qualr religio xp̃iana adorãdo xp̃m nõ adorat hominẽ ſeorſum ſed deũ incarnatũ et humanatũ: z qñ adorat xp̃m in altari: nõ adorat panẽ nec accidentia panis: ſed adorat xp̃m conſecratum in illo ſacramento ſub illis accidentibus ſacralibus q̃ nec ſunt ſubiectiue in xp̃o: nec xp̃us in eis

[Margin: p̄ñtãt nobis res abſentes.]

[Margin: rñſio ad argumẽta de imaginib⁹.]

[Margin: Aug.]

[Margin: Not. de adoratione.]

localiter: ſʒ ſacraliter: imo illa accidētia ma
nēt miraculoſe ſine ſubiecto: pro eo ꝙ ſola ſub
ſtātia panis fuit cōuerſa in corpus xpi: put
ſupradictū fuit. Et ita pariter qn̄ dr̄ crux ado-
rari nō adorat religio xpiana crucē ſeorſum
ſed xpm crucifixū quē in cruce contēplat ex
tenſum ꝛ affixum. Et ſic nō adorat creaturā:
ſʒ deū vnitū creature aut ꝑſonalr̄: aut ſacra
liter: aut triūphaliter: eo mō quo dictū ē. N

Ad p̄mū et ſcḋm. ¶ Ex oibus ſupradictis in hac qōne pꝫ rn̄ſio ad argumēta in pncipio facta: nā per ea q̄ dicta ſunt in primo articulo pꝫ rn̄ſio ad primū ꝛ ſcḋm argumētū: q2 lex euangelica eſt dignior lege moyſi magnitudine miraculorū: ꝛ certior certitudine legiſlatoris ꝛ teſtiū ꝛ ſcriptoꝝ. Itē ꝑ dicta in ſcḋo articulo pꝫ rn̄

Ad tertiū. ſio ad tertiū argumentū: ꝙ lex euāgelica in ordine ſuorū articuloꝝ credibiliū eſt poſſibilis ꝛ rōnabilis ꝛ vere fundata ſup quādā veritatē neceſſariā ꝛ īpoſſibilē alr̄ ſe haberē.

Ad q̄rtum. Itē ex dictis i tertio articulo pꝫ rn̄ſio ad q̄rtū articulū ꝙ lex euāgelica eſt pia ꝛ religioſa in ſua fide ꝛ cultu: q2 in hūanitate xpi adorat deū incarnatū: ꝛ in altari xpm cōſecratū ꝛ in cruce xpm crucifixū. Et ſic ſemꝑ adorat vnū deū verū lʒ ſub aliq̄ reſpectu. Per imagines etiā nō adorat: ſed venerat ſanctos ꝑ illas imagines ꝛ picturas repreſentatos. Et ſic religio xpiana ſemꝑ manet caſtiſſima in ſuo cultu. ¶ Ex oib9 ergo ſupradictis in toto iſto tractatu pꝫ qualiter lex moyſi quo ad oia cerimonialia et officia debuit ceſſare ꝑ aduentū xpi: eo ꝙ oia ſacrificia ꝛ ſacra nō fuerunt data niſi in ſignū fidei xpi futuri: iō de ſe nō poterāt hoiem iuſtificare niſi in fide xpi futuri: put ꝓbatū eſt in .j. q. hui9 tractatus. Itē pꝫ qualr̄ ſabbatū vſuale debuit ceſſare celebrari in die ſeptimo poſt reſurrectionē xpi: eo ꝙ cū paſcha māſit incineratū i ſepulchro: ꝛ ibi ꝯpleuit officiū ꝛ curſuʒ ſuū: iō dʒ celebrari dies dn̄ica: eo qḋ ſurrexit ſimul cū xpo. Et ſic eſt dicendū de ceteris legalib9 feſtiuitatib9 q̄ oia fuerunt data in ſignū. Et iō cōpleuerūt officiū ꝛ curſum ſuuʒ in xpo q̄ fuit finis ꝛ terminus legis: put dictu fuit in ſcḋa qōne. Itē pꝫ qualr̄ illa terra ꝓmiſſiōis materialis ꝛ terrena nō fuit preciſum p̄miū p̄riarchis ꝛ ꝓphetis ꝓmiſſum: ſʒ erat figura futuroꝝ bonorū ſpūaliū: que oēs fideles acceperunt in xpo poſt reſurrectionē ꝑꝑ fidē ꝛ ſpē quā habuerāt de xpo futuro. Vn̄ ꝑꝑ obſeruātiā legis dabat eis illa tpalis terra: ſed ꝓpter fidē xpi futuri ꝓmittebat eis terra viuētū in celo ꝑ illā terrā ꝓmiſſionis ſignificata. ¶ Et ſic oia ꝓmiſſa in lege erāt ſpiritualiter intelligēda: que quidē bona xpo erat daturus: prout dictum eſt in queſtione tertia. Item patet ꝙ ieſus xpo fuit meſſias in lege ꝓmiſſus: eo ꝙ impleuit oia que de eo ſcripta erāt in lege ꝛ ꝓphetis put ꝓbatū eſt in .ij. q. Itē pꝫ q̄lr̄ lex euāgelica merito debuit ſuccedere legi Moyſi: eo ꝙ dignior eſt in miraculis ꝛ certior certitudie ſcriptoꝝ ꝛ teſtiū: ꝛ q2 eſt v̄itas legis ꝛ ꝓphetarū. Et ſic pꝫ q̄lr̄ eſt veriſſima in ſua fide et credulitate: ꝛ ſanctiſſima ꝛ caſtiſſima in ſuo cultu ꝛ adoratione: put ꝓbatū eſt in hac vltima qōne. O

¶ Et ſic etiā pꝫ qualr̄ iudei manent cōfuſi ꝛ ceci in ſua ignorātia affectata. ꝛ ꝓparata. Q2 occecauit eos malitia eorum: ne intelligerēt ſacra dei q̄ latēt in lege ꝛ prophetis. Et ſic manent heretici: eo ꝙ manifeſte deuiant a v̄itate legis: ꝛ ꝓphetarū ꝛ a fide quā habuerūt p̄riarche ꝛ ꝓphete de xpo quē apli ꝛ diſcipuli receperūt in ſuo aduētu q̄ fuit repromiſſio ꝛ hereditas bonorū ſpūaliū gratie in p̄ſenti: ꝛ glorie in futuro: de q̄bus loquit lex ꝛ ꝓphete. Itē ex ſupradictis etiā ſequit q̄dā alia correllaria ꝯclō: ſcʒ qḋ oēs iudei moderni ſunt heretici i lege Moyſi ꝛ ꝓphetis. ꝓbat. Nā deuiant a v̄itate ſacre ſcripture legis ꝛ ꝓphetaꝝ. Ergo ſunt heretici. Tenet cōſequētia. Nā hereſis nil aliud eſt niſi deuiatio a veritate ſacre ſcripture vtriuſqʒ teſtamenti. Antecedēs ꝓbat. Nā oēs patriarche ꝛ ꝓphete vixerūt in fide xpi futuri expectātes vt eos redimeret a ſeruitute pcti ꝛ morte eterna: ꝛ acciperent ab eo repromiſſiōes ſcʒ grām in p̄nti: ꝛ gloriaʒ in futuro: vt ꝓbatū eſt. Sed iudei moderni et ſui p̄deceſſores cōtēpſerūt xpm ꝛ hūanā redēptionē: ꝛ oia bona gr̄e ꝛ glorie: ꝛ expectāt falſum meſſiā q̄ tribuat eis bona tpalia: ergo totaliter ꝯdicūt veritati ſacre ſcripture legis ꝛ ꝓphetarū: ꝛ fidei ꝛ ſpei illoꝝ. Et per conſequēs oēs ſunt heretici quotquot manēt in eadē obſtinatiōe poſt aduētū xpi. Vn̄ aūt ꝓueniat eis iſta hereſis videbit in fine toti9 tractat9. (iudei ſunt h'tici)

P ¶ Sed dubitaret forte aliqs vn̄ ꝓuenit iudeis modernis talis praua et heretica itelligētia ſcripture legis ꝛ ꝓphetaꝝ: Ad qḋ rn̄det ꝙ hoc ꝓuenit eis ex falſis ꝛ hereticis traditionib9 ſcribaꝝ ꝛ phariſeoꝝ: q̄ xpm crucifixerūt: ꝛ hoc q̄ſi morbo hereditario. Ad cui9 euidētiā eſt notandū ſm Joſephū .xviij. libꝛi antiqtatū. ꝛ .ij. de bello iudaico: ꝙ circa pncipiū regni octauiani q̄ſi ꝑ .xl. annos añ natiuitatē xpi mlte ſecte ſurrexerūt i hierl̄m ꝛ iudea: ꝛ ꝑ totā terrā iſrl̄iter q̄s fuerūt due ſecte pncipales. Nā p̄mo ſurrexit ſecta ſaduceorū q̄ de ſacra ſcriptura nō recipiebāt niſi q̄nqʒ libros moyſi: ꝛ ſic ſpernebāt totū reſiduū ſacre ſcripture veteris te. negantes angelos eſſe: ꝛ futuram reſurrectionē: ſpernētes etiā nuptias. Contra q̄s ſurrexit ſecta phariſeoꝝ ex filiis ſimeōr put dictū eſt pſal. ij. ꝛ .lxxxj. ꝛ .cxxxvj. q̄ recipiebāt oēs libros vete. te. colentes nuptias

(Vn̄ iudeis ꝓueniat praua i na ſcptu re itelligentia.)

ꝛ aſſerētes angelos eſſe ꝛ expectātes futuꝝ meſſiã q̇ oēs filios iſrael debebat liberare de iugo romanoꝝ. Et q2 iſti fingētes arctã religionē erāt diuiſi in habitu ꝛ mō viuendi a cōi vita aliorū: iō dicti ſunt phariſei ideſt diuiſi a phares qđ eſt diuiſio. Que q̇dē ſecta fuit valde acceptabilis pplo ꝓpter ſimulatā ꝛ fictā religionē: intm̄ ꝙ oēs relinq̇bant eos executores teſtamētoꝝ ſuorū ꝛ tutores pupilloꝝ ꝛ viduarū. Et q2 p̄ ceteris ſupdicti phariſei dabāt ſtudiū ꝛ operā ſcripture leg3 ꝛ ꝓphetaꝝ: iō fuerunt admiſſi ꝛ aſſumpti a ſummis ſacerdotib9: ꝛ acceperūt ptātē iudicādi ꝛ determinādi cās ſedentes ſup cathedraꝫ moyſi loco illoꝝ. lxx. q̇s elegit moyſes ex p̄cepto dei ad iudicādas ꝛ audiēdas ꝛ diſcernēdas cās: ꝛ ad litigia ſedāda ꝛ dirimēda in pplo. Et etiā acceperūt ptātē legēdi ꝛ gloſſandi legē et ꝓphetas ꝛ declarandi toti pplo. Eſt verū ꝙ de eadē tribu ſimeon fuerūt multi in lege ꝛ ꝓphetis periti q̇ lz nō ſeruarent eādē religionē cū phariſeis q̄tū ad habitū ꝛ diuiſum modū viuēdi: tn̄ ꝓpter eoꝝ peritiā ꝛ lr̄aturā fuerunt etiā admiſſi ſimul cū phariſeis ad diſcutiēdas cauſas ꝛ litigia ꝛ declarādas ꝛ gloſſandas ſacras ſcp̄turas: et iſti ſunt dicti ſcribe a ſcribēdo ꝛ ordinādo ſcripturas cauſaꝝ. Sz q2 iſti ſcribe ꝛ phariſei alleuiabāt ſacerdotes ab onere ꝛ labore huiuſmodi: iō fuerūt aſſumpti et recepti ſil cū ſacerdotib9 ad portionē ꝛ ptē decimarū ꝛ oblationū. Et tūc cōuerſi ad auaritiā inceperunt abuti officio ꝛ ptāte conātes impinguare domos ſuas: ꝛ augere diuitias. Et ſic icceperūt deſtruere populares dilatādo cās ꝛ litigia deuorātes domos viduaꝝ ꝛ pupilloꝝ. Et facti acceptores pſonarū opprimebāt pauperes fauēdo diuitib9 ꝓpter munera. Cōuerſi ergo totalr̄ ſcribe ꝛ phariſei ad auaritiā ꝛ augēdas diuitias: ꝛ honores capeſſendos: ꝛ vidētes qđ obſeruātia p̄ceptorū cerimonialiū erat magis vtilis ad lucrū ꝛ impinguandas domos eorū q̄ obſeruantia p̄ceptoꝝ moraliū: ꝛ hoc ꝓpter oblationes ꝛ ſacrificia: ꝛ decimas: ꝛ cetera donaria q̄ oia eis cedebāt in lucrū. Iō decreuerūt ꝓponere p̄cepta cerimonialia p̄ceptis moralibus dicētes ꝙ oia p̄cepta cerimonialia maxime p̄cepta oblationū ꝛ ſacrificioꝝ reſpiciūt imediate deū ꝛ cultū ei9. Moralia aūt ꝓ maiori pte ptinent ad ꝓximū: ꝛ iō dicebāt ꝙ ꝓpter cerimonialia poterant omitti moralia. Et h̄ dicebant propter auaritiam ꝛ lucrū ſuū: eo ꝙ maiorē vtilitatē ꝯſeq̄bant ex ſacrificiis: et oblationib9: ꝛ decimis ꝛ ceteris donariis q̄ pplo offerebāt: q̄ ex obſeruātia p̄ceptorum moraliū. Et ſic ꝯdiderūt plures falſas traditiōes ꝛ iniq̄s ꝛ hereticas in fauorē cerimonialiū: q̄ totaliter ꝯdicebāt p̄ceptis moralibus.

Phariſei q̄re ſic dicti.

Not. cōtra ſcribas ꝛ phariſeos.

¶ Inter q̄s traditiōes poſuerunt octo vel nouē dogmata heretica ꝯ̄ ꝟitatē legis ꝛ ꝓphetaꝝ. Nā pmo dogmatizabant pplo qđ magis obligabat vnuſq̇ſq3 ad offerenda ſacrificia ꝛ oblatiōes ſacerdotib9: q̄ ad ſubueniēdū parētib9 paupib9: ꝛ ad largiēdas eleemoſynas egenis: eo qđ magis obligat hō deo q̇ dedit nobis illa bona q̄ ꝓximo. Et ſic cū falſa religiōe paliabāt ꝛ colorabāt ſuam auaritiā ꝛ ābitionē. Sz hāc pfidā doctrinā ꝛ venenoſum fermētū execrat ꝛ iprobat ſaluator. Matt. xv. ꝛ Marci. vii. improperans eis iſtā falſaꝫ traditionē et exhortat diſcipulos vt caueāt a fermēto ꝛ tali falſa doctria ſcribaꝝ ꝛ phariſeoꝝ. Itē ſcđo dogmatizabant pplo qđ ſoli filiū abrae ſcđm carnē erant ſaluādi. Et tertio dicebāt ꝙ abſq3 pnia ꝛ reſtitutiōe p ſolas oblatiōes ꝛ lotiōes filiū iſrl̄ ſcđ3 carnē poterant ſaluari. poſtq̄ ſolis eis facta erat repromiſſio. Sz has duas falſas ꝛ hr̄etica ꝛ doctrinas execrat ꝛ iprobat btūs ioannes baptiſta Mat. iii. ꝛ Luc. iii. dicēs ſcribis et phariſeis Genimina viperarū q̇s vos docuit fugere a vētura ira? facite ḡ fruct9 pnie ꝛ ne ceperitis dicere. Prēm habem9 abraā. Dico em̄ vobis q2 potēs eſt de9 de lapidib9 iſtis ſuſcitare filios abrae. In q̇b9 v̄bis oſtēdit hereticā eſſe doctrinā ſcribaꝝ et phariſeoꝝ: q2 abſq3 pnia ꝛ reſtitutiōe ꝛ fructib9 dignis pnie null9 pōt ſaluari p opa legis. Itē oñdit ꝙ repromiſſio nō erat facta filiis iſrl̄ ſm carnē ſ3 ſcđm ſpm̄ ꝛ fidē. Et oñdit etiā q̄liter oēs gētiles q̇ adorabant idola lapidea poterāt fieri filiū abrae ſm ſpm̄ ꝛ ſaluari per fidē xp̄i. ¶ Itē quarto dogmatizabāt ſcribe ꝛ phariſei ꝯ̄ p̄cepta ſcđe tabule erga ꝓximū vn̄ dicebāt ꝙ p̄cepta negatiua nō obligabāt hoīem ad pctm̄ q̇ ad affectū ꝛ ꝓpoſitū: ſ3 ſolū q̇ ad effectū: vn̄ lz q̇s ꝓpoſuerit. ꝛ laborauerit occidere hoīem: aut adulterari cū vxore alteri9 nō peccabat poſtq̄ tale ꝓpoſitū et deliberatio nō venerat ad effectū. Et ſic nec ille erat homicida: nec iſte mechus aut adulter. Sz hāc hereticā doctrinā ꝛ fermētū corruptiuum execrat ꝛ dicit xp̄s eliminandum Mat. v. cū ait xp̄s. Niſi abūdauerit iuſtitia veſtra plus q̄ ſcribarū ꝛ phariſeoꝝ nō intrabitis in regnū celorū. q̄ſi dicat. tenendo doctrinā falſam ꝛ hereticā eorū non poteſtis ſaluari: q2 falſificāt legē: nam nō ſolū q̇ occiderit hoīem eſt re9 inferni ꝛ peccat mortaliter: ſ3 etiā q̇ iraſcit fratri ſuo: aut cū ira aut odio dixerit racha: aut fatue ꝛc. Et ſic docet xp̄s qđ heretica eſt ꝛ falſa illa doctrina et intelligentia phariſeorum. que ſolum prohibet manum ꝛ effectum. Item non ſolum qui actualiter coit cum muliere eſt mechus vel adulter: ſ3 quicūq3 viderit mulierē ad concupiſcendū eā: iam mechatus eſt in corde ſuo.

Phariſei ꝯ̄ p̄cepta ſecūde tabule dogmatizabant.

¶ Item

pharisei dicebāt mēdacium nō eē pctm̄

¶ Itē quinto dogmatizabāt q dicere mendaciū nō erat pctm̄ niſi fieret cū ꝑiurio: puta iurādo ꝑ deū: aut ꝑ hierlz: aut ꝑ celū: aut ꝑ tēplū. Hāc aūt falſaz doctrinā execrat xp̄s dicēs: nō ſolū oē iuramentū illicitū eſt pctm̄ mortale: ſz etiā oē mēdaciū: qz nr̄m affirmare z negare nō dz eſſe cū iur̄o niſi i cauſa neceſſaria: ſz ſolū eſt eſt: aut nō nō: qſi dicat q negādo vitatē: aut affirmādo qd nō eſt: pctm̄ eſt: lz nō fiat cū iuramēto. ¶ Itē ſexto dicebāt q odire inimicū nō erat pctm̄: nec ꝯ pceptū dei: qz de⁹ nō dt niſi diliges amicū tuū ſicut teipm̄. Leuit.xix. Ergo nō ꝓhibet qn habeam⁹ odio inimicū: z ꝑ ꝯn̄s nō eſt pctm̄ zc. Hāc falſam doctrinā execrat xp̄s dicēs q nō ſolū tenemur diligere amicū: ſz etiā inimicū orando ꝓ eo vt de⁹ cōuertat eū ad viā ſalutis: qz lz pctm̄ ſit abhorrendū z deſtruēdū i hoīe: tn̄ natura eſt diligēda ꝓpter deū ad cui⁹ imaginē facta eſt. ¶ Itē ſeptimo dicebāt q abſqz pctō vnuſqſqz poterat vindicare ſe de inimico z euellere inimico dentē ꝓ dente: z oculū ꝓ oculo zc. qz ad hoc obligat oīs reus vt ptz Exo.xxi. Sz hāc falſaz doctrinā execrat xp̄s ibidē dicēs q lz illud pceptū ſit in foro iudiciali: tn̄ null⁹ dz ſibi vēdicare vltionē ꝑticulariter: imo vnuſqſqz tenet remittere iniuriā ꝑmo: imo ꝑcuſſus in vna maxilla debet ꝑbere aliā ꝓpter deū. ¶ Itē.viii. dogmatizabāt q de⁹ nō ꝓmittebat niſi p̄miū tp̄ale i terra ꝓ obſeruātia legis: idō z ipi nō curabāt theſaurizare niſi i terra. Quā falſaz z hereticaz doctrinā execrat ibidē xp̄s dicēs. Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra: ſz i celo zc. ¶ Itē nono oīa q ſcribe z phariſei faciebāt nō qrebāt iuſtitiā ꝯſcie: ſz vt apparerent boni corā hoibus faciebāt bona in apparētia expectātes p̄miū ab hib⁹ in hoc ſclo non curātes de alio. Quoꝝ opera execrat xp̄s dicēs. Attēdite ne iuſtitiā veſtrā faciatis coraz hoib⁹ zc. ¶ Itē decimo dogmatizabāt ſcribe z phariſei q meſſias nō erat venturus ad ſaluādū iſrl: niſi pri⁹ veniat helyas ꝓpheta ꝓut ſcribit Malach.iiii. Mittā vobis helyā ꝓphetā anteq̄ veniat dies dn̄i magn⁹ z terribilis zc. Et qn̄ miſerūt iudei ab hieroſolymis ſacerdotes z leuitas ad ioānē: iter cetera interrogauerūt ipm̄ an eſſet helias Joā.i. Itē iter ceteras opiniones q̄s pp̄le habebāt de xp̄o qdā dicebāt ipm̄ eē heliā Matte.xvi. Et idō ſcribe z phariſei dicebāt pp̄lo q xp̄s nō erat meſſias: eo q nōdū venerat helias. Sed hoc pcedebat ex cecitate eoruz: qz neſciebāt diſtinguere iter p̄mū z ſcd̄m aduentū xp̄i: in quo helias eſt ventur⁹. Jō hāc ignorātiā z dubitationē remouit xp̄s a mētib⁹ ap̄loꝝ ma.xvii. Un̄ qn̄ ap̄li viderūt moyſen z heliā loquētes cū ieſu in trāſfiguratione putauerūt helyā veniſſe tāq̄ p̄curſorē: ſz cū neminē viderūt niſi ſolū ieſuz: idō deſcēdētes de monte dixerūt xp̄o interrogātes euz. Quid ergo dicūt ſcribe q helyā opz p̄mo venire? Quib⁹ rn̄dit xp̄s dicēs. Helyas qdē vētur⁹ eſt reſtituet oīa. Dico aūt vobis q helyas iā venit z nō cognouerūt eū: ſz fecerūt in eo qcūqz voluerūt zc. Et tūc cognouerūt diſcipli q d ioāne baptiſta dixiſſet eis zc. In q̄bus vbis oñdit eis xp̄s q duplex erat ei⁹ aduēt⁹. Nā in p̄io venerat ad redimēdū gen⁹ hūanū a pctō ꝑ mortē z paſſionē: i q aduētu p̄uenerat iā eū ioānes baptiſta i ſpū z vtute helye. Sz itez i fine mūdi erat xp̄s vēturus ad iudiciū gn̄ale: an̄ quē erat vētur⁹ helyas in ꝑſona ad p̄dicādū iudeis z ꝯuertēdo eos ad xp̄z: ꝓut dictū eſt. Sz ſcribe z pariſei malitia z odio occecati h nō cognoſcētes xp̄m negauerūt: z i hac infidelitate remanſerūt. z morbo hr̄ditario ſuis hāc cecitatez reliqrūt. Nā pri⁹ expectāt helyā q̄ veniat meſſias eorū. Et ſic pri⁹ inuocāt helyā q̄ meſſiā. Un̄ qn̄ circūcidūt pueros i ſynagoga: p̄parāt duas ſedes vnā ꝓ helya quē credūt venire z ibi adeſſe in circūciſiōe: z alterā ſedē p̄parāt ꝓ rabino q exercet actū circūciſiōis. Et ſic continue manēt in iſta cecitate: quā qdam morbo hr̄ditario habēt ex fermēto ſcribaꝝ z phariſeoꝝ. ¶ Itē.xi. dogmatizabāt ſcribe z phariſei q i eis nullū eſſet pctm̄ nature: nā poſt q̄ erāt filii abrae z iſrl ſm̄ carnē: erāt liberi ab oī pctō natur: vn̄ nō putabāt circūciſionē eis eſſe datā ad tollēdū pctm̄ nature q oēs traxim⁹ ab adā: ſz tm̄ eſſe datā ad diſtinguēdos filios abrae a pp̄lo gētili: qz ſoluz pp̄lm̄ gētilē putabāt naturalr̄ peccare ꝓpter idololatriā. Et ſic ꝑ circūciſionē putabāt euadere pctm̄ pp̄li gētilis: ſed per ſola ſacrificia z oblationes z purgatiōes z lotiones putabāt ſufficienter purgare oē peccatū. Et ſic putabāt z dogmatizabāt op̄a legis moyſi ſufficienter z plene iuſtificare hoiem ab oī pctō in ꝓpria virtute. Et ex hoc inferebant q meſſias in lege ꝓmiſſus non erat liberaturus: nec redēptur⁹ iſrl a peccati ſeruitute: quia ꝑ op̄a legis ſufficiēter liberabat ab oī pctō: ſz meſſias in lege promiſſus ſolum erat eos a ſeruitute tp̄ali: captiuitate romanoꝝ liberatur⁹. ¶ Itē dogmatizabāt q meſſias non erat datur⁹ bona ſpūalia: ſed tantum tp̄alia in illa terra zc. Et ſic dicebāt q poſtq̄ meſſias nō erat datur⁹ eis bona ſpūalia: ſz ſolū tēporalia: nec erat eos liberatur⁹ a naturali ſeruitute peccati: ſed ſolum a ſeruitute z captiuitate tp̄ali: ideo dicebant q meſſias non debebat eſſe deus ſed purus homo. Et ideo Joh.viii. qn̄ xp̄s dixit eis. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis. Rn̄derunt. Nos

R qbo dicūt meſſiam nō eē vēturū niſi pri⁹ veneru helyas

Duplex xp̄i aduētus.

S Dicebant i eis nō eē pctm̄ nature.

T

ſemẽ abrahe ſum⁹: et nemini ſeruiuim⁹ vnq̃. Quõ tu dicis. Liberi eritis: q̃ſi dicerẽt nos naliṫ liberi ſumus a pctõ. Quib⁹ rñdit xp̃s. Amẽ dico vobis: q̃cũq; facit pctm̃ ſeruus eſt pcti. Sed vt oñderet xp̃s ꝙ lȝ ipſi eſſent filij abrahe ſm carnẽ: tñ ꝓpter hoc nõ euadebant pctm̃: cũ eſſent filij diaboli ſm imitationeȝ. Et ſic nõ poſſent euadere pctm̃ niſi xp̃s face ret eos filios abrahe: ſm ſpm̃ ⁊ ꝓmiſſionẽ. Et idõ ſubdit xp̃s. Scio ꝙ filij abrahe eſtis ſm car nem ſup. Sȝ q: eſtis a pr̃e diabolo ſm imita tionem: ideo opera patris veſtri ⁊ deſideria eius vultis facere. Nam ſicut ille in veritate ſui creatoris in qua creatus eſt non ſtetit: ſed ex inuidia deſiderauit ⁊ propoſuit me occidere: ita vos tanquam filij diaboli deſideria eius vultis facere ⁊ adimplere: eo quod non ſtatis i v̾itate legis ꝑuertẽdo ve rũ ſenſum ⁊ itelligẽtiã legis ⁊ ꝓphetaꝝ deprauãdo ſcripturas ꝑ veſtras falſas traditiones. Scdo volẽdo me occidere ex inuidia imitãtes diabolũ q̃ ab initio ꝓpoſuit ⁊ deſiderauit me occidere volẽdo occupare ⁊ vſurpare locũ meũ ⁊c. put dictũ eſt in expoſitiõe pſal. lxxxj. Ex q̃b⁹ ſupradictis pȝ ꝙ ſcribe ⁊ phariſei nõ intẽdebãt: nec deſiderabãt liberari a pctõ p Meſſiã: q: iã putabãt ſe eẽ liberatos ꝑ opa legis a pctis ꝓprijs ꝯmiſſis. Et ſic ſolũ expectabãt liberari p meſſiã a ſeruitute tpali. Et expectabãt eũ ſolũ: vt daret eis bona tẽporalia. Et idõ ſic negabãt meſſiã eſſe deũ: Et idõ dicebãt xp̃o. de ope bono nõ lapidam⁹ te: ſȝ d̾ blaſphemia: q: hõ cũ ſis: te deũ facis ⁊c. Ex ſupradictis oib⁹ pȝ doctrinã ſcribaꝝ ⁊ phariſeoꝝ fuiſſe hereticã: qd̾ ꝓbat̃. Nã totaliṫ ꝯdicebat v̾itati legis ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ ꝑuertebat verũ ſenſum ſacre ſcripture: vt pȝ ituẽti. Itẽ illa doctrina eſt hr̃tica q̃ tollit finẽ optimũ legis ⁊ ꝓphetaꝝ ſȝ doctrina ſcribarũ ⁊ phariſeoꝝ eſt hmõi: igiṫ ẽ heretica. Maior pȝ. Minor ꝓbat̃. Nã illa doctrina tollebat ⁊ negabat finẽ legis negãdo xp̃m. Nã illa lex ordinabat̃ in xp̃m tãq̃ in ſuũ finẽ: vt daret gr̃am in pñti et gloriaȝ i futuro: ſȝ illa doctrina negat xp̃m redẽptorẽ ⁊ glorificatorem. ergo tollit ⁊ negat finẽ optimũ legis ⁊ ꝓphetaꝝ. Nã lex ⁊ ꝓphete expectabãt xp̃m redẽptorẽ ⁊ iuſtificatorẽ ⁊ glorificatorẽ ⁊ gratificatorẽ: vt pȝ ꝑ totũ diſcurſum ꝓphetaꝝ: ſȝ doctrina ſcribarũ ⁊ phariſeoꝝ negat oĩa iſta: ⁊ non expectat liberationẽ a pctõ ex obſeruãtia legis: ſȝ ſolũ liberationeȝ a captiuitate et ſeruitute tpali: nec expectat bona ſpũalia ſȝ tantũ tpalia: vt dictum eſt ergo tollit bonũ ⁊ optimũ finem legis: ⁊ ꝑ ꝯñs diſſipat legẽ ⁊ ꝓphetas: et ſic eſt heretica. Et idõ ſaluator tanq̃ hereticã et blaſphemã cõdẽnauit totã illã doctrinaȝ: vt pȝ Matth. v. ⁊ vj. ⁊ vij. ⁊ xv. ⁊ xxiij. Et appellat eã fermẽtũ corruptionũ legis ⁊ ꝓphetarũ.

Doctrina ſcribarũ heretica.

a q̃ monet nos cauere ⁊ fugere: vt pȝ Matt. xv. Et hec fuit cã q̃re ſcribe ⁊ phariſei ꝯſpirarũt in mortẽ xp̃i: eo q: ꝯdẽnabat eã tãq̃ hereticã doctrinã eoꝝ vt pȝ ꝑ totũ diſcurſuȝ euãgelioꝝ. ¶ Sȝ q: ipſi ſcribe ⁊ phariſei maſeṙt ꝯfirmati ⁊ obſtinati i tali hr̃tica doctrina ꝑ xp̃m cõdẽnata: idõ tranſtulerũt eã i in ſuos ſucceſſores tãq̃ morbũ peſtiferũ ⁊ hr̃ditariũ. Ad cuius intellectũ eſt iterũ notãduȝ ꝙ poſtq̃ poſt xp̃i mortẽ ſcribe ⁊ pariſei ꝑ publicã famaȝ ⁊ mlṫa ſigna ⁊ miracula nouerũt xp̃m reſurrexiſſe: ꝓpter ꝙ mlṫi d̾ ꝑplo ꝯuertebãt ad xp̃m ꝯfitẽtes ip̃m fuiſſe veꝝ meſſiã i lege ⁊ ꝓphetiȝ ꝓmiſſuȝ: tũc ad ꝑuertẽdã opinionẽ ꝑpli quã de xp̃o habebant: conati ſunt oñdere q̃liṫ lex moyſi erat i ſe ꝑfecta: ⁊ nullo mõ abolẽda: ſȝ i eternũ duratura. Scdo q̃liṫ meſſias i lege ꝓmiſſus nõ debat eſſe de⁹ nec dare bona ſpũalia: ſȝ tpalia: nec debat redimer̃ iſrl̃ a pctõ q: iã hoc opabat̃ lex: ſȝ ſolũ debebat liberare iſrael a ſeruitute et captiuitate tpali Romanoꝝ: ⁊ ꝙ erat vẽtur⁹ cũ magna ptãte tpali ⁊ maieſtate: vt oĩa ſupradicta poſſet efficere. Et ex h̾ arguebãt ⁊ ꝑdicabãt ꝑplo ieſum xp̃m nõ fuiſſe meſſiã. Et idõ ꝑ oẽs illos q̃draginta annos ꝯdixerũt aplis. Sȝ poſtq̃ poſt deſtructionẽ ciuitatis viderũt ſe nihil ꝑfeciſſe ꝯ diſcipulos xp̃i ⁊ xp̃ianã religionẽ imo videbãt eã augeri: tũc recurrerũt ad magicas artes. Et ſicut ſuã ꝑfidiã forti⁹ poſſẽt aſtruere: aſciuerũt i ſocietatẽ ſuã q̃dã necromãticũ ⁊ magum noĩe. Mair gñe idumeũ: et fecerũt ip̃m ꝓſelitum ꝑcibus ⁊ muneribus inſtruendo ip̃m in lege ⁊ ꝓphetis cum falſa intelligentia et deteſtabili fermẽto eoꝝ. Sed cum iſte Mair eẽt iã de ſe verſutus aſtutus: vt complaceret phariſeis excogitauit iniquum modum ad cõfirmandã ⁊ augendã malitiam eorum. Et dixit qualiter de⁹ duplicẽ legeȝ dedit moyſi in mõte ſinai. Primo vnam ſcriptam in tabulis ⁊ in chartis: ⁊ aliam oretenus ⁊ ſecretaȝ. Vñ moyſes ſolũ manifeſtauit legẽ ſcriptam populo: q̃ continet̃ in illis quinq; libris quẽ habent̃ apud oẽs: ſed nõ manifeſtauit legeȝ ſecretã oretenus datam: ſed illã tantum manifeſtauit Joſue cũ pacto: vt ille tm̃ manifeſtaret ſuo ſucceſſori. Et ſic dicebat iſte ſacrilegus mair ꝙ illa lex ꝑ ſucceſſores venerat vſq; ad ip̃m: cũ ꝑcepit deus vt manifeſtaret eã oĩ populo hebreorũ ꝓpter inſtantem neceſſitatẽ: q: multi iudeoꝝ conuertebant̃ ad xp̃m: ne iudaiſmus deſtrueret̃: quam quideȝ legẽ appellauit thora ſebe alpe: ideſt legem ore datã: ⁊ etiaȝ appellauit eam miſna. ideſt ſcd̾am legẽ: in q̃ quidem lege continent̃ multa erronea ⁊ cõtraria veritati: ſed iter cetera cõtinet̃ ꝙ prĩa lex nõ fuit data niſi ad quandã inſtructioneȝ tẽporalẽ: ſed iſta ſcd̾a eſt de vltima intẽtiõe dei tanq̃ declaratio p̃me: et

Not. ꝯ phariſeos.

Fictio Meir

q̃ iſta ſcḋa deberet corrigere p̄mā cū ſit maioris autoritatis: z de vltima intētione dei. Et ſic cōtinet multa ꝯ̄ veritatē lr̄e ꝯuertēdo verū ſenſuz p̄me legis quā habem⁹ ad falſum ꝓpoſitū eoꝝ: z cōtinet etiā oēs traditiones phariſeoꝝ: vt oñderet eas a deo ordinatas. Omnes aūt iſtas traditiōes ꝯtentas in iſto miſna ſiue ſcḋa lege poſtea redegit in ſcriptis q̇dā appellat⁹ rabbi idanaſſi: q̄ p̄z alios vocaꝛ rabi monoa: i quodā volumie mul tis libris diuiſo: qḋ iudei appellāt miſma .i. ſcḋam legē. ¶ Sed tp̄e magni ꝯſtātini vidētes Rabbini hebreoꝝ totū pp̄l'z gētilē ꝯuerti ad xp̄z: z deſtrui oīa idola: z oīa tēpla idoloꝝ cōſecrari in eccl'ias xp̄i: cui⁹ occaſione maxia m'titudo iudeoꝝ ꝯuertebaꝛ ad xp̄m: eo q̃ manifeſte patebat xp̄m fuiſſe verū meſſiam poſtq̄ in noīe ſuo oīa idola delebantur ſ'm oracula oīm ꝓphetaꝝ. Hoc ergo vidētes rabbini iudeoꝝ ꝯgregati ſunt in babylonia egypti in magna m'titudine: q̄ ſupradictuz miſma plur⁹ z copioſi⁹ expoſuerūt: z i pl'es libros diuiſerūt. Quā q̇dē ſcripturam thalmud appellauerūt: in quo q̇dē thalmud m'ta falſa z ꝯ̄ rōnē z naturam: z bonos mores ꝯfinxerūt. Inter cetera eṁ dicūt: q̃ qñ moyſes accepit ſup̄dictā duplicez legē in monte ſinai: ꝑiter fuerūt cū moyſe aīe oīz ꝓpharū ſ. Eſaie z hieremie et alioꝝ: q̄ ſinguli ſuas ſingulas acceperāt ꝓphetias: q̄ q̇dē aīe propheta ꝝ poſtea tp̄ibus ſuis venerāt ad corpa ſua: z ſic ſuis tp̄ib⁹ manifeſtarunt i iſrl' ſuas ꝓphetias. Itē tertio dicūt q̃ ibidē fuerunt aīe oīz rabbinoꝝ q̄ ꝯpoſuerāt thalmud: z ibi in mōte ſinai acceperūt itelligētiā legꝫ z ꝓphetaꝝ z totā doctrinā traditā in ip̄o thalmud: q̄ q̇dē aīe venerūt ad ſua corpa tp̄e magni Cōſtātini q̄ tradiderūt thalmudicā doctrinam in ꝟbis thalmud. Et iō dicūt q̃ illa doctrina nō p̄ōt mētiri poſtq̄ fuit tradita a deo ſil'cū lege z ꝓphetis: quā q̇dē doctrinā thalmudicā legūt z obſeruāt hodie oēs Rabbini iudeoꝝ: z cū ea regūt iudaiſmū z iudeos ſimplices: z in tali deceptiōe z cecitate ꝑ ſeuerāt. Ex ſupradictis oīb⁹ ꝑ̄ p̄z q̃ doctrina thalmudica quā hodie iudei obſeruant habuit ortū a ſecta ſcribaꝝ z phariſeoꝝ: nā hodie adhuc tenēt z obſeruāt documenta falſa z heretica ſupradicta. Nā adhuc tenēt p̄mū falſuz documētū. ſ. q̃ magꝫ obligaꝛ hō honoraꝛ mgr̄z: p̄z legꝫ quē app ip̄z rabbi: q̄ honorare p̄rem z mr̄em: z magis ſubuenire ipſi Rabbi q̄ p̄ri z mr̄i. Itē obſeruāt ſcḋz z aſſerūt q̃ ſoli filii abrae z iſrl' ſ'm carnē ſunt ſaluādi. Itē aſſerūt tertiū q̃ abſq̧ p̄nia z reſtitutiōe male ablati ſaluanꝛ ſeruādo legalia z doctrinā thalmudicā. Itē aſſerūt q̃ malū ꝓpoſitū z volūtas non obligāt ad pctm̄ niſi ſequaꝛ effect⁹. Itē aſſerūt q̃ mēdaciū nō eſt pctm̄ ſine piurio: z iō nō faciūt cōſciam mētiri xp̄ianis z aliis nationib⁹. Itē aſſerūt aliud falſuz documētū q̃ licitū eſt vindicare iniuriā q̇cūq̧ mō. Itē q̃ licitū eſt habere odio inimicū: z ledere q̇cūq̧ mō ip̄z. Itē dictꝫ z factis ducūt vitā ſimulatā z fictam maxime ꝯ̄ xp̄ianos. Itē vltio tenēt q̃ totū ꝯ̄miū legꝫ eſt tp̄ale: z nihil credūt ſp̄ūale. Et ſic p̄z q̃ iſta doctrina thalmudica h'z ortū a falſa doctrina ſcribaꝝ z phariſeoꝝ quā xp̄s increpat z execraꝛ Mat. v. vj. z xxiij. Itē obſeruāt z aſſerūt tria alia heretica z magis det'ſtab.lia documēta. P̄rio q̃ lex moyſi ē in eternū duratura q̄ ad cerimōialia. Scḋo qḋ lex moyſi nō ꝓmittit niſi tp̄alia bona. Tertio q̃ meſſias i lege z ꝓphetis ꝓmiſſus nō erat ventur⁹ niſi ad liberādū iſrael a captiuitate tp̄ali: z ad dādū bona tp̄alia: ex q̄b⁹ ꝯcludūt ieſum xp̄m nō fuiſſe meſſiā. Et ſic p̄z q̃ iudei moderni aliud obſeruāt niſi traditiōes falſas ſcribarū z phariſeoꝝ z thalmudiſtaꝝ: ꝑ ꝯ̄ſ̄s doctrinā hereticā ꝑ xp̄m condēnatā z reprobatā tanq̄ fermētū corruptiuū legis z ꝓphetarū. Que q̇dē doctrina iō d̄r heretica z corrupta: eo q̃ tollit z negat totā ꝟitatē z verū finē p̄ncipal'r z final'r intētū z expectatū in lege z ꝓphetꝫ. Nam tota lex z ꝓphe nil aliud clamabāt nec expectabāt niſi xp̄z futurū declaratorē legis z ꝓphetaꝝ z futurū redemptorē ꝑ mortē z paſſionē: z futurū glorificatorē ꝑ ſuā reſurrectionē. Et ſic lex euāgelica nil aliud ē niſi veritas z finis vltimat⁹ z intent⁹ z deſiderat⁹ i lege z ꝓphetꝫ. Et iō dixit. Paul⁹ i iudicio corā Feſto z rege Agrippa: vt p̄z Act. xxvj. vn̄ ait. Auxilio aūt adiut⁹ dei vſq̧ ad hodiernū diē ſto teſtificās minori atq̧ maiori nil extra dicēs q̄ ea q̄ ꝓphete locuti ſūt futura eē z moyſes ſi paſſibil' xp̄s ſi p̄m⁹ ex reſurrectiōe mortuoꝝ: lumē ānunciatur⁹ eſt pp̄lo. Ex q̄b⁹ ꝟbis ap̄l' p̄z q̃ moyſes z ꝓphete nil aliud locuti ſunt niſi xp̄z paſſibilē ꝓ nr̄a redēptiōe: z reſurrecturū ꝓ nr̄a gl'ificatione: z annūciaturū lumē et veritatē legis z ꝓphetaꝝ. Sed q̄ nil aliud extra legem z ꝓphetas annunciabat Paulus z ceteri euāgeliſte eſſe cōpletū per xp̄m niſi ea que lex z prophete predixerūt futura: ergo lex euāgelica nil aliud eſt niſi veritas legis z ꝓphetarū z finis intentus in eis. Iudei ergo moderni auferētes z negātes a lege iſtā veritatez z vltimatum finem falſificāt legem z prophetas. Et ſic manēt heretici z ſacrilegi. Ex quib⁹ p̄z q̃ xp̄iana religio vere obſeruat legem moyſi quātum ad ſubſtantiā z eſſentiā z veritatē ei⁹. Et per cōſequēs iudei moderni nullo modo ſeruāt legē moyſi poſt publicationez euāgelii: quia ce

Nota ꝯ diuerſis doctris iudeorum.

tenēt iudei hec heretica documēta

Tria d teſtabilia documēta aſſerūt iudei

Qre iudeoꝝ doctria ē heretica.

rimonie quas obſeruãt iã ſũt mortue ⁊ mortiſere ⁊ falſe: poſtq̃ nil futurũ iã ſignificant poſtq̃ fuit iã impletum qđ ante ſignificabãt put declaratuʒ eſt in q̃nq; ſupradictis queſtionib⁹. Et ſic manẽt iudei ceci in ſua obſtinatione vſq; ad ſcđm aduẽtũ xp̃i: antequam veniat helias ad p̃dicandũ eis ⁊ declarãdũ eis veritateʒ legis moyſi ⁊ pphetarum. Et tũc cognoſcent ſe eſſe deluſos ⁊ deceptos: et ſic cõuertent ad dñm deũ ſuũ ⁊ dd regem et meſſiã ſuũ: vt ptʒ zacha. iij. ⁊ Malac. iiij. ⁊ ſupra pbatũ eſt.

Qua tuor detinent iudeos in obſtinatione

Ex ſupradictis etiã ptʒ q̃ quatuor ſunt q̃ detinẽt iudeos in ſua obſtinatione. Primo q2 putãt legẽ moyſi pfecte iuſtificare hoiem: ⁊ eſſe ſemp duraturã ⁊ p conſequens nõ ordinari ad aliũ finẽ ⁊ maiorẽ pfectionẽ: ſed eſſe lr̃aliter intelligẽdã: cui⁹ oppoſitũ pbatum eſt in p̃ma ⁊ ſcđa queſtione. Scđo q2 putãt oia in lege pmiſſa eſſe tpalia Tertio q2 putãt q̃ meſſias in lege pmiſſus nõ erat datur⁹ bona ſpũalia: ſʒ tm̃ tpalia et q̃ ſolũ debebat eos liberare a tpali captiuitate: q2 iã liberabant̃ abol pctõ p opa legis Et ſic negãt xp̃ʒ eẽ meſſiã: cui⁹ oppoſitũ pbatũ eſt in tertia queſtione. Quarto q2 putãt legẽ euãgelicã eſſe ꝯtrã legi moyſi: ⁊ eſſe falſam ⁊ ſacrilegã in ſua credulitate ⁊ religiõe cui⁹ oppoſitũ pbatũ eſt in quinta queſtione. Quã q̃deʒ ignorãtiã ⁊ cecitatẽ ſi deponerẽt ab oculis mẽtis: ilico viderẽt ỽitatẽ ⁊ cõuerterent̃ ad fidẽ xp̃i.

Q̃ſtio.

Sʒ hic querit̃. vñ eſt q̃ cũ iudei videãt manifeſte iſta ſupradicta eẽ ỽa p ſacrã ſcripturã legis ⁊ pphetarũ q̃re ergo nõ ꝯuertunt̃? Ad hoc rñdet̃ ſicut pluries dictũ eſt q̃ ſcriptura veteris teſt. tota eſt velata velo cerimoniaꝝ ⁊ enigmatũ. ſub quibus latet ỽitas euãgelica: in cui⁹ ſignũ moyſes ponebat velũ ſibi ante faciẽ q̃n legebat ⁊ p mulgabat legẽ filijs iſrael: ad denotãdũ qđ illa lex erat velata lr̃alib⁹ cerimonijs: ſub quibus latebat ỽitas euãgelica: qđ velũ xp̃s debebat auferre in ſuo aduẽtu: ſʒ q̃n ſcribe et phariſei negarũt xp̃m corã pilato ⁊ dixerũt. Sãguis ei⁹ ſup nos ⁊ ſup filios nr̃os tũc fuerũt occecati ſub illo velamine: ⁊ fuit eis maledictio cecitatis añ oculos mentis inflicta gñalr̃ vſq; ad ſcđm aduẽtũ: q2 q̃n legũt moyſen ⁊ pphetas ſp hñt illud velamẽ cecitatis añ oculos: ⁊ ſic nõ pñt cernere ỽitatem niſi ſpũali lumine illuſtrent̃. Quã cecitatẽ p̃dixit eis dd pſalmo. lxviij. dicẽs. Obſcurent̃ oculi eorũ ne videãt: ⁊ nõ intrẽt in iuſtitiã. i. veritatẽ tuã. Itẽ Eſaie. vj. Occeca cor ppl̃i hui⁹ ⁊ aures ei⁹ aggraua: ⁊ oculos ei⁹ claude. ne forte videat oculis ſuis: ⁊ aurib⁹ ſuis audiat: ⁊ corde ſuo itelligat ⁊ ꝯuertat̃ ⁊ ſanẽ euʒ ⁊c. Sed q2 aliq̃ ꝯtinue aut interpolatim baptizant̃ iđ ſubdit: ſed adhuc decimatio ⁊c.

Q̃re iudei ñ ꝯuertunt̃.

Iudei ex triplici cã veniũt ad baptiſmum ⁊

Tñ eſt aduertẽdũ q̃ lʒ mlt̃i baptizent̃ p ſucceſſionẽ tpis: tñ nõ eodẽ fine. Nã triplici cã mlt̃i veniũt ad baptiſmũ: nã quidã baptizãtur violẽter vt fugiãt mortẽ ſm q̃ frequenter ppter eorũ ſcelera expoliant̃ ex cõmotione populoꝝ. Et iſti vix aut raro ſunt boni vſq; ad tertiã gñationẽ: eo q̃ latenter docẽt filios ritus iudaicos. Quidã aũt veniũt ficte ad baptiſmũ vt valeant cũ xp̃ianis ꝯuerſari ⁊ ad negotiationes ⁊ colligẽda publica vectigalia ⁊ pedagia admitti ⁊c. ⁊ iſti raro ſunt boni vſq; ad tertiã generationẽ ppter eãdẽ cauſam. Quidã aũt licet pauciores veniunt ad baptiſmum ex ſola illuſtratione ſpiritus ſancti pertractando ſcripturas cũ chriſtianis: et iſti cõmuniter imo ſemper ſunt boni cognoſcentes veritatem ſcripturarum. Ceteri autem ſemper manent in ſua cecitate pter maledictionẽ eis inflictam vſq; ad aduentũ helye ante ſecundũ aduentũ xp̃i: ideo nos xp̃iani quibus datum eſt noſſe myſterium regni dei agamus gratias dño nr̃o ieſu xp̃o qui ad cognitionem veritatis nos fecit puenire. Qui cũ p̃re ⁊ ſpũſctõ viuit ⁊ regnat deus per oia ſecula ſeculorum. Amen.

I. Ba. Aſcenſius lectori. S.

Habes lector p̄ſe op⁹ lucu lentũ et hoie xp̃iano digniſſimũ: q̃ppe cui⁹ cognitiõ (vt i epl̃a nũcupatoria dixim⁹) nulla ps vite ipſi⁹ cleri vacare põt: ſp eni pſalmi: ſp cãtica eccl̃iaſtica q2 ſp laus dei in ore e⁹ verſari dñt: quorũ oim expoſitio ante iudeoꝝ cõfutatione in hoc opere habet̃ tã diſlucida vt nulla ſit clarior: ⁊ tam xp̃iane religioni fauens: vt nulla ſit que lectorem magis et ad diuine lectionis amorem: ⁊ ad xp̃iane religionis ⁊ obſeruationem ⁊ obſeruantiam inducat. Proinde ingentes debemus oẽs grãs lõge venerando pr̃i Iacobo pereʒ de valẽtia Chriſtopolitano ep̃o: q p nobis tot ſacras lucubrationes obiuit. Proximas aũt venerãdo pr̃i ac magiſtro noſtro Iohan. focaudo abbati clareuall. o q̃ ex hiſpanijs ad nos vſq; prefatum opus transferẽdum curauit. Nec tñ modicas honorãdo pr̃i Maturino de Lãgeyo: q̃ opis impreſſionẽ procurauit: ⁊ indice pmiſſo decorauit. Tuarum igitur fuerit partium tot labores iuſta non defraudare mercede.

Vale

SANCTA·TRINITAS·VNVS·DEVS·MISERERE·NOBIS

Incipit Interpretatio ſeu Expoſitio Symboli fidei catholice.

Symbolum Athanaſij.

Quicunqȝ vult ſaluus eſſe: ante omnia opus eſt vt teneat catholicam fidem. ¶ Titulus huius Cantici eſt Symboluz fidei catholice: vel Pſalmus fidei aut Symbolum Athanaſij: eo quod Athanaſius Alexandrinus epiſcopus contra hereſim Arrianam edidit ad explanandū fidei catholice veritatem. Erat quippe Arrius preſbyter et Magiſter ſcholarium Alexandrie: qui epiſcopatum ambiens quia adipiſci non potuit: hanc hereſim condidit: vt diceret patrem maiorem: filium minorem: & ſpiritumſanctum ſeruum.

Pſiũs ptio arrhĩ.

patris et filiũ vel creaturam. Ob hanc cauſaz ab eo epiſcopo alexandrie pellitur ab vrbe: poſtea in Nicena Synodo dãnatur. Cõſtantino iubente in exilium portatur. Tandem penitentiam ficte agens in communionem recipitur:ac poſtremo in Alexãdria diuina vltione hac percutitur: quod videlicet in ſeceſſum effuſis viſceribus rumpitur. Cõtra eius errorem per orbem pullulantẽ hoc Symbolum fidei ab Athanaſio vt predictũ eſt editum:ab eccleſia in cõſilio Niceno approbatum acceptatur ac inſtituitur: vt diebus dominicis ad Primam decantetur. Hoc ideo vt fidelis in principio diei ⁊ initio operum ſuorum deum quem inuocat veraci fide credat ⁊ confiteatur. ¶ Et ſic lorica fidei circundatus contra omnia aduerſa muniatur:ac in operibus bonis vitam eternam fidelibus promiſſam mereatur. Intentio eſt oſtendere patrem:et filium et ſpiritum ſanctum vnum eſſe deuz:indiſtinctum in eſſentia:⁊ diſtinctum in perſonis:⁊ filium ſolum incarnatum:⁊ hunc eſſe verum deum et hominẽ deum verum ex patre ab eterno genitum ⁊ hominem ex matre virgine in tẽpore natum. Et ſic in duas partes pncipales diuiditur. In prima parte agit de ſanctiſſima trinitate In ſecunda de chriſti humanitate. Hec Honorius: Dicit itaqꝫ ſic.

Diñicis diebꝰ hunc qꝫ dz d ecã tari. — Itẽtio autoris. — Symboli diuiſio. — De ſũma trinitate ⁊ fide catholica.c. firmiter.

Quicũqꝫ vult ſalꝰ eſſe:ãte omnia opus eſt:vt teneat catholicaz fidẽ.

¶ Ideſt oportet vel neceſſariuz eſt ad ſalutem conſequendam: ideſt vniuerſalem fidẽ xpiane eccłie. Nã ſcribit Ad hebreos xj. Sine fide ipoſſibile eſt placere deo. Jõ ſubdit.

Quã niſi qſqꝫ itegrã iuiolatãqꝫ ſuauerit abſqꝫ dubio ineternuz peribit.

¶ Integra fides eſt:vt oẽs et ſingulos articulos fidei credat firmiter ⁊ in nullo articulorum dubitet:ſicut faciũt heretici et ſchiſmatici:qui licet articulos principales credant:tamẽ eccleſie ſancte Romane obediẽdum eſſe non credũt: contra articulum illũ Credo in ſpiritum ſanctum ſanctaz eccleſiã catholicã teneñ. qꝫ romana eccleſia non ſit caput eccleſiarum:nec ei ſit obediendũ:cuz tamẽ chriſtus dixerit Matthei decimo ſexto. Tu es petrus:et ſuper hanc petrã edificabo eccleſiam meam. Et tibi dabo claues ⁊c. Item inuiolataz fidem ſeruat qui vſqꝫ in finez perſeuerat in fide formata charitate: nec apoſtatãdo aut aliquo mortali peccato eam violãtiñt ſaltem de peccatis penitendo in fide finaliter perſeuerat. Sed que ſit hec fides ſubdit.

Rõana eccłia caput oĩz eccłia. xxj.d.

Fides autẽ catholica hec eſt vt vnũ deum in trinitate:et trinitatem in in vnitate veneremur.

Extra e.xxxiij d.ſacros ſctorũ manus.

¶ Nã deus in eſſentia vnicus eſt. Et vt dicit Boetꝰ. Si dici libeat vniſſimus eſt quia ſup oĩa ſimpliciſſimꝰ ⁊ vniciſſimꝰ ac idiuiſibilis ẽ I eſſẽtia. Sed tñ huic ſimplicitati nil repugnat trinitas pſonalis I eadẽ eſſẽtie vnitate:⁊ ſic vnitatẽ eſſẽtie I trinitate pſonaꝝ patris ſcilicet ⁊ filij ⁊ ſpiritusſãcti:ac ipſã trinitatẽ pſonaꝝ in vnitate eſſẽtia diuine veneramur vnde nõ licet adorare tres deos ſed vnicũ:⁊ quis iſte vnicꝰ deꝰ ẽ adorãdus: Reſpõdeṫ ſecũdum Auguſtinũ quod ipſe deus vnicus ẽ pater filius:et ſpiritusſanctus.

Vniſſimꝰ deꝰ.

¶ Sed quomodo hec ſubdit.

Neqꝫ cõfũdẽtes perſonas:neqꝫ ſubſtantiam ſeparantes.

Vnicꝰ deus adorandus.

¶ Ubi notandum quod Sabelliani heretici dicebãt vnam eſſentiam trium perſonaꝝ confuſiue:quia confundebãt perſonas dicẽtes eandez eſſe perſonã patris:quaz ⁊ filij: ⁊ Spiritusſancti. Et dum ipſe pater vellet vocari pater:vocat ſe in ſcriptura: vel nominat patrem:atqꝫ dum vult vocat ſe filium ⁊ ſimiliter dum vult vocat ſe ſpiritumſanctum. Et hoc eſt confundere perſonas. Cõtra hos dicitur hic. Trinitatem in vnitate veneremur:neqꝫ confũdentes perſonas ſicut faciũt predicti heretici Sabelliani. Itez alij heretici dixerunt:quod tres pſone in diuinis ſũt collectiue:hoc eſt quãdo ſicut plures res diuerſorum ſubſtãtiarum in vnum cõuenientes faciũt vnum:puta quãdo tres perſone:videlicet Petrus:Paulus:Joãnes conuenirẽt in vnum aliquid:puta in vnum conſilium vel iudicium faciẽdum dicuntur vnum conſilium vel iudicium plures homines dicuntur vnus populus:vel plura membra integratiue faciunt vnum corpus:⁊ nec hoc modo ſunt tres perſone in diuinis:quia ſic dicere eſſet error Joachim qui reprobaṫ Extra de ſum.trinitate ⁊ fide catholica.ca. Damnamus. Contra tales errores ⁊ conſimiles dicitur. Neqꝫ ſubſtantiam ſeparãtes i.diuidentes eſſentiaz. Nõ eñi eſſentia diuina diuidi põt in plures ſubſtãtias:nec putãdum eſt vnam partẽ diuine ſubſtãtie eſſe patrẽ:alterã partem eſſe filiũ:tertiã partem eſſe ſpiritũſanctum. Uñ Augu. libro.i. de trinitate. Singulus quiſqꝫ hoꝝ eſt deꝰ ⁊ ſimul omnes vnus deus et ſingulus quiſqꝫ horuz plena eſt ſubſtãtia:⁊ ſimul oẽs vna ſubſtan

Cõfũdere perſonas. Qd ſit ſabelliani. — Error Joachim reprobat. — Aug.

tia. Pater enim nec filius eſt nec ſpiritusſanctus: ſed tantummodo pater: et filius nec pater eſt nec ſpiritusſanctus ſed tantummodo filius. Et ſpiritusſanctus nec pater eſt nec filius ſed tantum ſpiritusſanctus. propterea ſubditur.

Alia eſt enim perſona patris: alia filii: alia ſpiritusſancti.

Nota. non dicit alius: quia ly aliud dicit diuerſitatem. Potentie aie ſiq.

Sed patris et filii et ſpiritusſancti vna eſt diuinitas: equalis gloria: coeterna maieſtas.

¶ Una inquit eſt diuinitas: non confuſiua vnitate nec collectiua: vel integratiua: ſed identica: quia plures perſone ſunt eadem eſſentia deitatis: ſicut in aia rationali plures potentie videlicet. Intellectus memoria voluntas: licet ſint tres diſtincte potentie anime: tamen ſunt vnica anima in eſſentia. Et ne quis crederet quod iſte tres perſone diuine in vnica eſſentia eſſent inequales: ita quod vna eſſet maior altera ſicut credidit Arrius: ideo addit quod earum equalis eſt gloria et coeterna maieſtas. hec declarat. d.

Qualis pater: talis filius: talis ſpiritusſanctus.

¶ Nam licet in proprietatibus proprijs ſeu perſonalibus diſtinguantur: quia pater a nullo eſt: filius a patre ſolo eſt genitus: et ſpiritusſanctus ab vtroque procedens: vt infra dicetur tamen in proprietatibus improprijs vel communibus omnino ſunt equales: videlicet in creationis proprietate et immenſitate: eternitate: omnipotentia deitatis maieſtate et dominio Unde ſubdit.

Increatus pater increatus filius: increatus ſpiritusſanctus.

Immenſus pater: immenſus filius: immenſus ſpiritusſanctus.

¶ Id eſt infinite virtutis et incomprehenſibilis bonitatis eſt: ac infinite ſapientie et pietatis. Et qualiter. i.

Eternus pater: eternus filius: eternus ſpiritusſanctus.

Ignis ¶ Exemplum ſecundum Aug. Si ignis eſſet eternus: et eius ſplendor qui ab igne procedit atque eius calor procedens ab igne et ſplendore ſimul eſſet coeternus.

Et tamen non tres eterni: ſed vnus eternus.

¶ Scilicet deus eſt.

Sicut non tres increati: nec tres immenſi; ſed vnus increatus et vnus immenſus.

Similiter omnipotens pater: omnipotens filius: omnipotens ſpiritusſanctus.

Et tamen non tres omnipotentes: ſed vnus omnipotens.

Ita deus pater: deus filius: deus ſpiritusſanctus.

¶ Quia vt ait Aug. Tota plenitudo deitatis vel diuine eſſentie eſt in ſingulis: et ſimul vna deitas: ideo ſubditur: Aug.

Et tamen non tres dij: ſed vnus eſt deus.

Ita dominus pater: dominus filius: dominus ſpiritusſanctus.

Et tamen non tres domini: ſed vnus eſt dominus.

Quia ſicut ſigillatim vnamquamque perſonam deum ac dominum confiteri chriſtiana veritate compellimur: ita tres deos aut dominos dicere catholica religione prohibemur.

¶ Sed queritur quare non poſſumus catholice dicere tres deos aut dominos? Nam deus idem eſt quod habens deitatem. Et dominus idem eſt quod habens dominium: ſed tres ſunt perſone habentes deitatem. Et hoc dici poteſt catholice: quia vt predictum eſt. Ita deus pater deus filius deus ſpiritusſanctus. Similiter tres perſone ſunt habentes dominium: quia ita dominus pater: dominus filius: dominus ſpiritusſanctus. quare ergo non poſſumus catholice dicere tres deos aut dominos? Item cum tres ſint perſone increate: immenſe: eterne: et omnipotentes: vt patet ex hoc ipſo ſymbolo. Quare non dicuntur tres increati: vel tres immenſi: vel etiam tres eterni: et tres omnipotentes etc.? Reſpondetur ſecundum Bonauenturam ſuper primo ſententiarum diſtinctione vigeſimatertia q. 2 articulo vltimo quod catholice non poſſumus dicere tres deos: quia hoc eſt contra ſacram ſcripturam. Deutero. vj. Audi iſrael dominus deus tuus deus vnus eſt. Item quia fides catholica in hoc ſymbolo hoc expreſſe dicit. Et hoc ipſum ratio dictat ſecundum eundem Bonauenturam: concor. Petrum de tharantaſia quia hoc nomen deus dicit vel ſignificat diuinam naturam ſiue ſubſtantiam ſolam (vel eſſentiam) ſine proprietate relatiua: ſed diuina natura vel eſſentia non plurificatur: nec poteſt numerari in diuinis: eo quod vnica et ſimpliciſſima eſt in omnibus et ſingulis perſonis: ergo nec hoc nomen deus pluri ficatur: et per conſequens non poteſt dici tres dii vel plures dij: ſic nec plures vel tres domini vel increati vel immenſi: aut omnipotentes et cetera. Quia iſte proprietates accipiuntur inquantum concurrunt et reſtringuntur ad eſſentiam ſolam vel naturam

quaeritur. quaeritur. Bonauentura. fides catholica non dicit tres deos

que non pōt plurificari in deo:vt ſit ſenſus Increat⁹ pr̄.increat⁹ fili⁹.increat⁹.ſ.Etern⁹ pr̄ ⁊c.Et tn̄ nō tres eterni ſicut nō tres icreati.ſ.dij vel etiā imēſi ⁊c.Nec tres oīpotētes dij aut dn̄i ſunt:qr ſunt tres ꝑſone increate eterne ⁊ oīpotētes:nō ſunt tres icreate deitates vł oīpotētes tres eſſentie diuinitatis:ſʒ i vna icreabili immēſa qꝫ eterna ⁊ oīpotētie deitate ſūt tres ꝑſone relatiua ꝓprietate diſtincte:ſcʒ pater fili⁹ ⁊ ſpiritusſāct⁹ ⁊c.Quorū dominatio ē vnica ⁊ eſſētia vnica icreabilis:imēſa:eterna ⁊ oīpotēs deitas.Ad illud aūt qd̄ arguebat̄:ſcilicet deus idē eſt quod habēs deitatē ⁊c. Reſpondet Bonauētura qd̄ hic deus nō ſignificat habentem deitatē ſʒ hic ſignificat deitatē ipaʒ ſcʒ eſſētialit̄ i cōparatione ad habētē:⁊ iō nō multiplicat̄:cū ſit vnica iſta eſſentia:ſʒ rōne relatiōis poſſit in ꝑſonis plurificari ꝑ ꝓprietates ꝑſonales ⁊c.Poſtꝙ oſtēdit eq̄litatē ꝑſonaꝝ in cōmunibus ꝓprietatib⁹ eſſentie diuine:cōſequēter iā oſtēdit earūdē diſtinctionem in ꝓprijs ꝓprietatib⁹ vel notionib⁹ perſonalibus.d.p.

Pater a nullo eſt fact⁹:nec creat⁹: nec genitus.

¶ Hoc quippe eſt ꝓprium perſonale patris ſcʒ a nullo eſſe:ſed innaſcibilem eſſe.

Filius a patre ſolo eſt:nō fact⁹:nec creatus:ſed genitus.

¶ Hoc enim eſt ꝓpriū filij quo diſtinguitur ab alijs ꝑſonis:qr a patre ſolo eſt genitus.

Spiritusſanct⁹ a patre ⁊ filio:nō fact⁹:nec creat⁹ nec genit⁹ ſʒ ꝓcedēs.

Qō. ¶ Quia hoc eſt ꝓpriū ſpiritusſancti ſcʒ procedere a patre ſimul ⁊ filio.Si queras.In
ꝓceſſio quo differt proceſſio ſpiritusſancti a generatione filij? Reſpondet Bonauen.ſuper.j.diſt. xiij.q.ij.d.q generatio filij eſt emanatio ſm modū nature:ſed ſpiritusſanctus ꝓcedit ꝑ modū amoris:ergo nō dr̄ generari ſed ꝓcedere.
cōtra grecos vt ptʒ in cle. fidel̄ de ſū. tri.et fi.ca. Ad id declarandū nota q deus eſt intellectualis nature:ſicut ꝓſupponit̄ ab omnibus etiā philoſophis ⁊ theologis:ideoqꝫ in deo ponitur verbū vel ſapientia.iuxta illud Joā.j.In principio erat verbum et verbum erat apud deū.Et qr deus intelligit ꝑ propriam eſſentiam vel ꝑ ſeipſum:ergo de⁹ erat ab eterno verbum vt declarat Lyra ſuper Joan.j. Itaqꝫ ſm Honori.declarando aduertendū eſt q dei ſapientia imutabilis
Dei ſapiētia. quia ſemper eadem eſt dupliciter ſe habet. Uno modo prout eſt ſapientia dicens.i.oia fieri iubens.Et hec eſt pater:qui dixit et facta ſunt omnia ſm eius iuſſum.Alio modo prout eſt ſapientia dicta ſiue in mente diuius concepta.Et hec ſapientia eſt verbū dei ac dei filius a patre genitus per modū nature intellectualis.Et qr inter generantē ⁊ generatū eſt naturalis amor.Et inter intelligentē ac eius intelligentiā vel ſapientiam eſt naturalis declaratio amoroſa.Talis ergo amor in deo dicitur ſpiritusſanctus ſm eandē ſapientiā.Sed quoniā in deo nullum cadit accidens.vij.Metaph.ergo ibi eſt proceſſio amoris ſm ꝓpriam eſſentiā diuinam ⁊ non accidentalis.Ideoqꝫ in deo pater intelligens vel ſapiens ⁊ filius qui eſt verbuʒ ſapientie vel ſapientia patris.Et ſpiritusſanctus qui eſt amor vel nexus charitatis amborum ſunt vna eſſentia in tribus predictis perſonis iuxta proprietates predictas diſtinctionem perſonalem habens:propter quod ſubditur. ſpūſſct̄s amor eſt.

Unus ergo pater nō tres pr̄es:vn⁹ fili⁹ nō tres filij:vnus ſpiritusſanct⁹ non tres ſpiritusſancti.

¶ Quia vnica eſt ꝑſona que a nullo habet eſſe vt predictum eſt:quia vnica eſt perſona que a ſolo patre gignitur per modum nature intellectualis:quia vnica eſt perſona q̄ ꝑ modum amoris procedit ab vtroqꝫ.Unde ⁊ ſpiritusſanctus dicitur quia ſpiratur ſanctiſſime per modum amoris.

Et in hac trinitate nihil prius aut poſteri⁹:nihil mai⁹ aut min⁹:ſʒ tote tres ꝑſone coeterne ſibi ſunt ⁊ coequales.

¶ Quia ſunt coeterne Augu.vij.de trinitate.In trinitate inquit nō eſt aliquid maius due perſone vel tres ꝙ vna:neqꝫ prior tempore:vel maior:vel maior pater ꝙ fili⁹ aut ſpiritusſanctus. Unde chriſtus dixit.Ego ⁊ pater vnum ſumus.Et hoc eſt contra errorem arrij. Proinde ſubditur. per circūinceſſionē

Ita vt ꝑ omnia ſicut iā ſupra dictū eſt:et vnitas in trinitate:⁊ trinitas ī vnitate veneranda ſit.

Qui vult ergo ſalu⁹ eſſe:ita de trinitate ſentiat. Credere deū

¶ Sicut in premiſſis dictuʒ eſt.Conſequēter in parte ſecūda huius cantici agitur de myſterio et fide incarnationis chriſti De q̄ ſubditur. Credere deo. Credere i deū

Sed neceſſariū eſt ad eternā ſalutē vt incarnationem quoqꝫ dn̄i noſtri ieſu chriſti fideliter credit.

¶ Unde Mar.vlti.xp̄s ait.Euntes in mundū vniuerſum predicate euangelium omni creature

creature. Qui crediderit et baptizat⁹ fuerit ſalu⁹ erit. Qui vero nõ crediderit ꝯdẽnabit.

Eſt ergo fides recta vt credamus ꝛ confiteamur: quia dominus noſter ieſ⁹ chriſtus dei filius deus et homo eſt.

¶ Un̄ leo papa. Equalis inquit periculi eſt dñm nr̄m ieſuʒ chriſtum aut deũ tm̄mõ ſine hoie aut hoiem ſine deo crediſſe: cũ vtrunqʒ ſit neceſſario confitendum: quia verbuʒ caro factum eſt. i. dei filius homo factus eſt.

Ex puriſſimis ſanguinibus matris organizatuʒ eſt corpus xp̄i.

Deus eſt ex ſubſtantia patris ante ſecula genitus: et homo eſt ex ſubſtantia matris in ſeculo natus.

Scilicet dei ideſt ab eterno ſm ſuã deitateʒ ſicut lumẽ de lumine deus verus de deo vero: vt ſupra oſtẽſuʒ fuit. i. ſm ſuã humanitatem: hoc eſt ex puro virginis ſanguine virtute ſpiritusſancti ideſt tẽporaľr in hoc mũdo.

Perfectus deus perfectus hõ: ex anima rationali ꝛ humana carne ſubſiſtẽs.

¶ Scilicet ab inſtãti ſue ꝯceptiõis. Fuit eni̇̄m corpore ꝑfectus in corpore ſm oĩa membra ꝛ liniamẽta corpis diuina ꝟtute format⁹. Et eodẽ inſtãti aĩa eius creata fuit: et oĩ ſapientia ſciẽtia ac gr̄a repleta. Et in eo inſtãti creationis anime ac formatiõis corporis fuit diuinitati ꝑfectiſſime vnita. Un̄ damaſcen⁹. Nam prius caro: nõ prius animata caro: ſed ſimul caro: ſimul animata: caro ſimul ꝟbũ dei caro. vñ fuit ſtatim ꝑfectus deus ꝛ ꝑfecus hõ. Un̄ errant q̄ putant φ xp̄s animã nõ habuerit ſed diuinitas in eo loco anime fuerit. Cõtra quod ſcriptuʒ eſt Joan. xix. Inclinato capite emiſit ſpiritum ideſt animam.

Aĩa xp̄i ſciuit oĩa q̄ deus ſciuit.

Equalis patri ſecundum diuinitatem: minor patre ſecundum humanitatem.

¶ Scilicet deo: qꝛ vt ſic creatura eſt: ideſt ſecundum humanitatẽ: ergo minor eſt deo patre: ſed ſm deitatem equalis glorie et ſapiẽtie maieſtatis et bonitatis ac eiuſdem eſſentie cum patre eſt. vnde Joh. x. chriſtus dicit. Ego et pater vnum ſumus. hoc dixit de ſe in forma dei vel ſecundum deitatem. Et idem chriſtus Joã. xiiij. dixit. Pater maior me eſt. ait in forma ſerui ideſt ſm humanitatem.

Qui licet deus ſit et homo: non duo tamen ſed vnus eſt chriſtus.

¶ Quia vna perſona eſt in duabus naturis: ſcilicet deitate ꝛ hum anitate conſiſtens. Sʒ quomodo ſit iſta vnitas chriſti vel vnio humanitatis ad deitatem chriſti: ſubdit.

Unus autem non conuerſione diuinitatis in carnem: ſed aſſumptione humanitatis in deum.

¶ Nõ eni̇̄m deitas mutata eſt vel cõuerſa in carnẽ vel humanitatẽ: qꝛ deitas eſt imutabilis. ſ. per vnionẽ: nõ ꝑ cõuerſionẽ ſiue cõmixtionẽ. Sʒ vt dicit Leo papa in ſermone natiuitatis ſalua ꝓprietate vtriuſqʒ ſubſtãtie. ſ. tam diuine q̄ꝫ humane. In vnitatem perſone ſuſcipitur a maieſtate humilitas: a virtute infirmitas: ab eternitate mortalitas ꝛc.

Leo papa.

Unus omnino non confuſione ſubſtantie: ſed vnitate perſone

Unuʒ põt fieri aliq̇d ex plurib⁹.

¶ Pro quibus notandũ eſt φ ſm Albertum magnũ. iiij. li. naturaliũ. ca. ij. Et cõcor. Thomas in. iij. pte. q. ij. Quatuor modis fieri poteſt vnũ aliq̇d ex pluribus. Uno modo ꝑ cõpoſitionẽ: quãdo. ſ. remanẽtibus partib⁹ p̄ncipalibus ꝛ etiã ſecundariis in ſua integritate ex pluribus cõponitur vnũ: vt in cõpoſitione domus vbi manent integre partes p̄ncipales. ſ. parietes vel muri: et etiã manent partes min⁹ principales vel ſecũdarie. ſ. ligna vel lapides in parietib⁹: et ſic componitur domus. Scdo fit vnũ ex pluribus ꝑ confuſionem. ſ. quando manent tantũmodo partes minus principales vel ſecundarie: ꝛ mutantur partes principales confuſione facta: ſicut ſi ex modio frumenti: et modio hordei confundendo fit vnum. Ibi enim partes p̄ncipales mutant. ſ. menſura modij ꝛ modij: tamen in ſeipſis integre manent partes ſecũdarie ſcʒ grana frumẽti et grana hordei q̄ꝫuis cõfuſe. Tertio fit vnũ ex pluribus ꝑ conuerſionem vel cõmixtionem: ſcʒ qñ nec p̄ncipales nec ſecũdarie partes manent. Quemadmoduʒ ex commixtione aque ꝛ mellis fit hydromel: vbi nec manet aq̄ in ſe pure: nec mel: ſed commiſcenľ ſibi. Quarto fit vnũ ex pluribus per vnionẽ: quando ſcʒ plures res permanentes in ſua natura. in vnum aliq̇d numero conueniunt: ita φ ſimul operãtur: ꝛ vnum non agit ſine alio: ſed ſibi mutuo cõmunicant ſuas operationes: ſicut ex anima et corpore fit vnus homo. Et hoc vltimo mõ. ſ. per vnionem in diuinitate et humanitate vnus chriſtus ſubſiſtit: non autem per cõpoſitionem: qꝛ deitas non hʒ partes: nec ſecundum partes humanitatis componibilis eſt: nec per confuſionem: quia confundi non poteſt ſicut nec permiſceri ſed vt eſt per vnionẽ qua deitas aſſumpſit humanitateʒ: propter quod in ſymbolo ſtatim ſubditur.

Nam ſicut anima rationalis et caro vnus eſt homo: ita deus et hõ vnus eſt chriſt⁹.

Unitas duplex.

¶ Sed iuxta hoc etiã eſt notãdũ φ hec ſimilitudo non eſt omnimoda: vt pʒ per ſanctuʒ Thomã vbi. S. in ſolutione ſcdi argumenti. Quia inquit ex aĩa et corpe in vnoquoqʒ noſtrũ conſtituitur duplex vnitas. Una natu

re:alia perſone. Nature quidem inquantū anima vnitur corpori perficiens ipſum: vt ex ipſis fiat vna natura ſicut ex materia et forma. Et quantum ad hoc non tenet iſta ſimilitudo. eo φ natura diuina non poteſt eſſe forma corporis: cum ſit incōponibilis. Unitas autem perſone conſtituit ex anima et corpore: inquantum ſit vnum aliquid ſubſiſtens in corpore et anima. Et quantū ad hoc bene attendit ac tenet iſta ſimilitudo. Primo qr ſicut vnus hō vel vna perſona eſt ſubſiſtēs in carne ⁊ anima: ſic vnus xp̄s ſubſiſtit in diuina ⁊ humana natura. hec Tho. Itē qr ſicut anima nullam habet operationem qui nō communicet corpori. iij. de Anima. ſic deus ⁊ hō per hanc vnionem in xp̄i perſona cōmunicant ſibi mutuo idiomata vt dici poſſit vere φ deus paſſus eſt: mortuus eſt: reſurrexit et huiōi. Et ſimiliter ille hō vel puer xp̄s natꝰ creauit celos. Et rex eſt oiū ſeculoꝝ ⁊ huiōi. Itē qr ſicut anima eſt tota in corpore humano et in qualibet parte tota ſm̄ eſſentiā: vt ait Augu. ſic deus fuit totus in humanitate et in qualibet parte totus: ⁊ ſic de alijs aliq̄ modo eſt aſſimilatio φ videlicet deus et hō vnus eſt chriſtus vnitate perſone.

Qui paſſus eſt ꝓ ſalute noſtra: deſcēdit ad inferos tertia die reſurrexit a mortuis.

¶ Scilicet xp̄s ſcilicet ſm̄ animam: ideſt ad limbum ſanctorū patrum: vt eos inde educeret viſitando eos et conſolando.

Aſcendit ad celos: ſedet ad dexteram dei patris omnipotentis.

xp̄s ſedet in dextera p̄ris.

¶ Secundum Aug. hoc exponitur dupliciter. Uno mō intelligēdo de chriſti deitate: ⁊ ſic ad dexterā patris ſedere chriſtū eſt i eq̄litate dei patris manere. Alio modo de xp̄i humanitate: et ſic dicitur xp̄s ſedere in dextera patris: ideſt in potioribus bonis gratie et glorie ac ſummo honore ſuper omnes creaturas. Nā quos honoramus: dexteras illis damus.

Inde venturus eſt iudicare viuos et mortuos.

¶ hoc eſt iuſtos et impios q̄ viui reperient vſqꝫ ad finē mundi: et qui iam mortui ſunt.

Ad cuius aduentum omnes homines reſurgere habent cum corporibus ſuis: et reddituri ſunt de factis proprijs rationem.

¶ Scilicet preteriti preſentes et futuri. ſ. vt in eis premientur: vel puniant perpetuo: vnde ſubditur. ſ. vt recipiat vnuſquiſqꝫ pro operibus in corpore iſto ſiue bonū ſiue malū ſm̄ merita et demerita propter quod ſequitur.

Et qui bona egerunt: ibunt in vitā eternam. Qui vero mala in ignem eternum.

¶ Scilicet in corpore et anima.

Hec eſt fides catholica quam niſi quiſqꝫ fideliter firmiterqꝫ crediderit: ſaluus eſſe non poterit.

¶ hoc idem in principio poſitum fuerat: ſꝫ ſub alijs verbis. Et hic in fine repetitur ſicut ſolet fieri ſepiſſime in canticis ⁊ pſalmis ad firmiorem aſſertionem veritatis. Et etiā ob myſterium: qr per hoc inſtruimur quod nos qui hic in vita tanq̄ in principio operū meritoriorū confiteb:mur fidem trinitatis et humanitatis chriſti myſteria ſm̄ omnes articulos fidei in hoc cātico deſcriptos. Tādem in fine vite et mundi merebimur eternam ſalutem conſequi in eiuſdem ſanctiſſime trinitatis: et chriſti Jeſu faciali viſione. Quam nobis preſtet deus omnipotens pater et filius et ſpiritusſanctus amen.

Fide trinitatis et hūanitatis hēre debemus.

F I N I S.

¶ Expoſitio domini Jacobi perez Chriſtopolitani epi in cen-
tum quinquaginta pſal. Dauidicos: cũ quotationibus de-
creti nuperrime additis. Et etiam in canticas officialia
ſeu ferialia ꝛ euangelica ꝛc. Inſuper tractatus contra
iudeos. in quo continentur deciſiones quinqꝫ que-
ſtionum ſubtiliſſime compoſitarum: finem ac-
cipit. Que omnia maxima diligẽtia recogni-
ta adnotamentiſqꝫ marginalibus excul-
ta: Lugduni excuſa fuere ſũptu hone-
ſti viri Jacobi. q. Franciſci de Giun-
ta ꝛ socioꝝ florẽtini: in edib⁹ Do-
minici Uerardi chalcogra-
phi: anno a virginis nuncio
mileſimo quingẽteſimo
quadrageſimo men-
ſis vero Septem-
bris die vigeſi-
ma quinta.

✠

IACOBVS DE VALENTIA

Cantica cãticorũ

Salomonis cũ expoſitiõe diſertiſſima: et queſtiõis finalis dicuſſione fecundiſſima. D. Jacobi Perez de valẽtia Chriſtopolitani epĩ meritiſſimi. Et ꝓfeſſionis fratrũ heremitaꝝ diui Patris Auguſtini obſeruãtiſſimi. Quibus doctiſſime demõſtrat ſapientẽ in ſpiritu ꝓphetico ceciniſſe Epithalamion Chriſti domini et eccleſie Catholice ſponſe eius. Unde eſt aſcenſianũ poſt materiarum principalium indicem Carmen.

¶ Jodocus Badius Aſcenſius Religioſo admodum atq; diſerto patri. M. Maturino de Cangeyo: pfeſſionis diui Bernardi Candidiſſimo, S. D.

V Bi primum te Maturine pater obſeruãde ⁊ int⁹ te in cute noui: demiratus ſum fateor: mores tuos ſanctiſſimos et laudatiſſima illius ordinis profeſſione digniſſimos: obſeruaui ad hoc rarum iſtam ſapientiam ſuaui: ⁊ eidem non vulgari coniunctam eloquentie: veneratuſq; denium ſum tuam tam temperatam ⁊ tam feruentiſſimã (cum in ea re non facile modum excedas) in optimum maximum deum noſtrum cum charitate non ficta religionem. Quocirca primum te dilexi nõ vulgariter. mox etiã amaui nõ ſegniter: ac demũ venerat⁹ ſum haud ſecus ac debui obſeruanter. Nũc vero tãta virtutis tue acceſſerũt monimẽta: vt q̃ te ſatis ãplo honore pſequar excogitare nequeã: niſi forte ſic pſnitate tuã diligã: amẽ; obſeruẽ: q̃s tñ conat⁹ oĩs ſuperãt tua cũ in ĩfatos oĩs: tũ in me ĩfatorũ facile minimũ: merita. Tua ſiq̇dẽ vni⁹ opa ⁊ accurratione diuine deuotiſſimi Bernardi lucubratiões ſub vno codice ꝑpediẽ in veſtitu ꝑliẽt deaurato. Tua eiuſdẽ cura ac opa (Reuerẽdo tñ patre Magiſtro nr̃o Joãne Frocaudo Clareuallis abbate digniſſimo ad hoc opitulãte) ſuperiori anno emiſim⁹ ſanctiſſimas (ne ſolũ eruditas dicã) expõnes dñi ac Magiſtri nr̃i Jacobi Perez de valentia Chriſtopolitani epi in centũquinq̃ginta Dauidis quos pſalmos vocãt in officialia euãgelica ⁊ cetera eccleſiaſtica cãtica: veruntñ (vt Ouidianum illud vſurpẽ) Sanct⁹ his ⁊ qḋ donari in cetera poſſet: Deerat adhuc. Opus vcȝ cui nõ ab re Canticis Cãticoꝝ titulus eſt: ⁊ ob id ceteris ſanctius cenſendũ: q̄ ab eodẽ ſpũſctõ abs q̃ cetera quoq; dictatũ maximũ canit ſacrũ: vt equo ſacra emanauerũt oĩa. Quod nũc tãdẽ Bñficẽtiſſime pr̃: eadem largitas tua nobis ꝯtulit iprimẽdũ: cũ eiuſdem pr̃is cũ primis honorãdi: ſumme tũ colẽdis tũ admirãdis expoſitionibus. Colẽdis q̇dẽ ſumme: q̄ in eis ſummopere ſtudet gl̃ie Jeſu xp̄i dñi nr̃i ⁊ eccleſie catholice ſpõſe ei⁹: vcȝ phebea lampade clarius demõſtrans hoc eorũdẽ epithalamiõ eſſe a ſpũſctõ per os ſapientis ꝓcentũ: qḋ qui nõ amet: colat ac veneret plane ſeſe filium tãti ſponſi tãteq; ſponſe perneget. Admirãdis aũt tãtope ꝓpter ſummã earũ eruditionẽ q̃ nõ extorte: ne violenter. ſed ſpõte: ac natiue oĩa Cãticoꝝ myſteria epithalamio dicto vendicat: tãta pſpicuitate: tãtaq; animorũ inuitatione: vt ego alioquin (fateor) frigiduſcul⁹ ⁊ a calore talis lectiõis ꝓ lodicis parãde ſollicitudinẽ pluſculum abduct⁹ vt primũ opus plegi: ita inflãmat⁹ ſum: ac in amorẽ ei⁹ rapt⁹: vt vix meditãti aliud q̃ fere agenti exciderit mihi nuptiale carmen: qḋ q̄ piũ ſȝ min⁹ cultũ eſt viſum indici ſequẽti duximus apponẽdũ. Sȝ vt ad me redeã ꝓ huius opis cõſecutionẽ fact⁹ ſum multorũ debitor: primũ q̇dẽ ipſius autoris q̇ ipm̄ edidit: deinde ꝑuenerãdi abbatis Clareuallis: q̄ ipſum nobis emit. ⁊ ab Hiſpanis vſq; ꝑ Pyrenea iuga ad nos trãſuehẽdum curauit: ſȝ potiſſimum tuus pater Maturine cuius hortatu: ope: opa: ⁊ auſpicio fauſtiſſimo ꝑdictum opus luculẽtiorib⁹ q̄ pſalterium ipm̄ characterib⁹ excludim⁹. Quocirca ne ingratitudinis olim macularum teterrime mihi inurenda ſit nota: hãc opellã ⁊ q̇cq̇d in ea meruerim laudis tue dodedo ac dico paternitati nihil minus q̄ talẽ dicationem expectãti: ſed eo ſum iudicio vt q̇ ſe minimum honore dignos eſtimẽt: eos eo cenſeam digiſſimos. Cui ſnie nr̃e in hoc ope tibi dicãdo ſubſcripſit ac ſuffragatus eſt tui mirator amatorq; ſingularis. ⁊ vir multa veneratione dignus Mãgiſter Bernardus Hanegrauus. Suſcipe itaq; in partem amicam quod amico fecimus animo: et Uale pater optime. Ex officina chalcographa Pridie natalis dominici. M. D. vij.

¶ Epithalamion aſcenſianum.

Oſcula caſta para venienti Eccleſia ſponſo
Clauſtraq; virgineo mater honore para.
Et tu quecunq; es proprie ſtudioſa ſalutis:
Mens:anima:ac ratio pectora munda para.
Ecce venit ſaliēs thalamo tibi ſponſus ab alto:
Ut faciat votis cuncta petita tuis.
Uſq; exornatam cellas re ducat in amplas.
Et tibi perpetui monſtret amoris opus.
Infima ſummus init: rex regum pauperis aulam:
Uita necis vinculum:gloria dia lutum.
Eia age rumpe moras:venientem ſuſcipe ſponſum:
Amplexumq; ſemel linquere ſponſa caue.
Omnia fert ſecum muliebris grandia mundi:
Et quicquid ſponſe mens bene ſana petat.
Delitias caſtas atq; oblectamina ſancta:
Exprobraturus nil:dabit omne bonum.
Huic ſunt delitie tecum reſidere:loquiq;.
Atq; in complexu te retinendo mori.
Tempus erit propria quo te iam cede redemptam:
Effuſa ex imo corde lauabit aqua.
Et ſic ſeptuplici tādē dotata monili:Incedes ſūmi ſpōſa,et amica dei.
Naſcere:precq; diem veniens age lucifer almum.
Currite fatales talia ſecla dee.
Tuq; boni tanti Gabriel paranymphe propinqua:
Ecce dies plena eſt:ſponſaq; compta deo.
Tuq; decus vatum caſtorum pneuma beatum:
His thalamis auſpex & pius autor ades.
Tu quoq; ſponſe veni ſummi ſapientia patris
Uirginis intacte viſcera ſancta petens.
Tu quoq; opifex rerum:gnatum demitte volentem,
Hoc opus eſt veſtrum cura decuſq; trium.
En iam letus adeſt ſponſus:iam ſponſa cubile:
Iam ſua:iam ſeſe eſt:omine pacta bono.
Iam ſponſi redimita bonis:iam flammea portat:
Mox ſponſum faciet prole frequente patrem.
Iam virgo fecunda deo concepit ab aure:
Et peperit ſponſum ſponſa pudica ſuum.
Iam mens feruenti ſponſum concepit amore:
Iam pariet ſponſo pignora grata ſuo:
Et iam ſponſa triplex ex omni parte beata.
Tota eſt pulchra fruens iam ſine labe deo.
Ergo per os magni Salomonis ſpiritus alme
Cantica que ſuperent muſica dona:cane.
Nil opus phrigio tibicine:nil hymeneo:
Solus enim potis es proſpera cuncta dare.

¶ Finis.

ſponſus i. ſpūs ſpōſa eſt eccleſia Maria oia fidelis

ſeptē ſacramēto i. Bu[illegible] eo.

Virtutes.

A Cantabo dilecto meo cā'ticū vinee sue. Esa.v. ¶ Licet Esaias cātauerit cāticū comminationis ꝯ vineā dñi q̄ erat dom⁹ isrł scđ3 illū statū tñ mł'to ꝯuenienti⁹ salomō in hoc libello cāticoꝝ cātauit cāticū vinee dñi: que est ecclia dei quo ad oēs stat⁹ vtriusq3 tes. qđ q̄dē cāticū nō đr cāticū cōminationis: s3 cāticū leticie ꝛ grē: eoq3 in eo pđicat totū mysteriū nostre redēptiōis ꝛ salutꝫ ꝯpletū in nouo testō: vt patebit.

B Quatuor cāe libri cāticoꝝ salomōis.

¶ In qb⁹ vbis ꝓpositis tāgunt ꝛ notantur quatuor cause huius libri canticorum salomonis. Naz pⁱo ꝯnotat cā efficiēs ꝛ autor hui⁹ libri p hoc ꝓnomē ego ꝑintellectū in ly cātabo. Quasi dicat: ego salomō cātabo. Scđo notat cā formalis: p ly cantabo: qꝛ oñdit se velle ꝓcedere in hoc opere p modū cātilene. Tertio notat cā finalis p ly dilecto meo p qđ oñdit q̄ hoc op⁹ dirigit deo q̄ est finis noster: in cui⁹ dilectione ꝯsistit finis noster ꝛ beatitudo. Quarto notat materia hui⁹ libri in canticū vinee sue: qꝛ tot⁹ iste liber est de ecclia q̄ dicitur vinea dñi: vt patebit per singula: ꝛ iđ antēq3 ꝓcedam⁹ ad expositionē hui⁹ libri: est videndū de vnaquaq3 p̄dictaꝝ quatuor causaꝝ.

C ¶ Quantū ad primū est dicendū qđ nemo hebreoꝝ nec catholicoꝝ xp̄ianoꝝ dubitauit vsq3 ad presentem diē salomonē edidisse tres libros sapientiales. s. ꝓuerbioꝝ ꝛ ecclesiastes ꝛ cāticoꝝ. S3 multi hebreoꝝ antiquoꝝ dubitarūt an salomon fuerit illustrat⁹ a spūsancto in cōpositione hoꝝ libroꝝ. Qui mouebant tali rōne: nā solūmō fuit deprauat⁹ in senectute ꝛ declinauit ad idola vt pꝫ.iij.Re.xj. ꝛ ēt declinauit ad artes magicas: ergo nūq3 habuit spm̄sctm̄: qꝛ nō ꝑmisisset ipm in talia scelera incidere. Itē h idē ꝓbāt singulꝛ de quolibet libro: nā prim⁹ liber qui dicit ꝓuerbioꝝ siue parabole est totus de doctrina morali: que pōt haberi absq3 spiritusctō: sicut habuit socrates ꝛ Aristo. ꝛ plato: ꝛ ceteri. Item in toto ecclesiastes nō loquit nisi de his q̄ sunt sub sole: ꝛ nō de rebus diuinis: vt pꝫ ibidē. Itē in eodem libro l3 aliqñ memoret hoc nomen deus: tñ nusq3 nominat nomē dñi tetragrāmaton: sc3 quatuor literarū: qđ est hoc nomen dñs sine quo nomine nihil est sacrum: nec spirituale: nec a spiritusancto traditū in sacra scriptura. Itē liber canticoꝝ minus videtur traditus a spiritusancto: eo q̄ in eo non solū taceatur nomē domini tetragrāmaton: sed etiam hoc nomen deus: qꝛ in nulla eius parte reperitur dominus nec deus. Ex quibus omnib⁹ concludebant isti quod supradicti tres libri Salomonis nullo modo pertinebant ad sacram scripturā: quia Salomon non spiritusancto illustratus: sed ex proprio ingenio et nō de rebus diuinis. sed de rebus humanis cōfecerat hos tres libros ꝓpter rationes iā dictas. Alij aūt iudeoꝝ dixerūt quod l3 primus liber sc3 ꝓuerbioꝝ aliquādo loquatur de rebus diuinis: tamē liber ecclesiastes nō loquitur nisi de reb⁹ humanis: que sunt sub sole: ꝛ ideo non memoratur in eo nomen domini tetragrāmaton. Et sic multi illoꝝ effecti sunt heretici dicentes nihil esse supra solem sed animam humanā esse mortalē. Item isti dixerunt etiā quod Salomon nō fecit librū canticoꝝ nisi in cōmēdationē filie pharaonis vxoris sue: cuius pulchritudinē commēdat in illo libro. Et sic multi iuuenes lasciui ꝛ mundani sumebant ꝛ vsurpabāt aliq̄ carmina ex eo libro ꝛ applicabāt ea domicellis ꝛ amasijs suis: ꝛ sic abutebant illo libro.

¶ S3 oppositū ostēdit Esdras scriptor et restaurator scripture legis ꝛ ꝓphetarū q̄ collocauit supradictos tres libros Salomonis in canone sacre scripture. D Et sic synagoga iudeoꝝ nō solum ante aduētū: sed etiam post aduētū xp̄i recepit hos tres libros in canone in numero.xxij. libroꝝ iuxta numerum literarum hebraicarū: l3 collocauerint eos iter agiographa: vt patet in ꝓlogo galeato beati hieronymi: imo dicit hieronym⁹ in ꝑfatiōe quatuor homiliarū quas edidit sup cāntica: Hier. q̄ facta fuit ꝯstitutio inter hebreos sui tꝑis: ne quis iudeus plebei⁹ ꝛ popularis ꝑsumeret legere istū librū cāticoꝝ Salomōis nec tria pⁱa capitula libri genesꝯos: nec primū capitulū ipsi⁹ Ezechielis: nec totā illā ꝑtē a.xliiij.cap. vsq3 ad finē eiusdē libri: eo qđ in his q̄tuor ꝑtib⁹ cōtinent mysteria ꝛ secreta ꝓfundissima ꝛ ineffabilia. Ideo solis peritissimis magistris concedit hui⁹ studiū ꝛ lectio. Sed hoc magis cōfirmat trāslatio chaldaica: que in titulis istorum libroꝝ appellat Salomonē ꝓphetā specialiter in hoc libro: vbi dicit. Incipit liber cāticoꝝ Salomonis ꝓphete. Item hoc magis autorizat saluator Johannis sexto dicēs: qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluēt aq̄ viue. Que q̄dē scriptura reperit. ꝓuerbioꝝ q̄nto. vbi fm trāslationē nrāz đr. Bibe aquā de cisterna tua: ꝛ flueta putei tui. Item hoc idē ꝯfirmat tota ecclia q̄ in ꝯsilio niceno recepit hos tres libros in canone sit'cū ceteris libris sacris. Et sic Origenes ꝛ clem[ens] Alexandrin⁹ ꝛ Eusebi⁹ Cesariēsis in ecclesiastica historia: ꝛ August. pⁱo de doctrīa xp̄iana enumerāt hos tres libros iter ceteros li. sacre scptur. Est verum: q̄ q̄dā catholici dixert qđ l3 isti tres libri sint de reb⁹ diuinis et traditi a spūsancto ꝛ ꝑtineāt ad sacrā scripturā: tñ Salomō nō habuit h immediate a spiritusctō: s3 a Dauid patre suo q̄ tradidit ipsi

exēplar ꝛ deſcriptionē templi quā acceperat a deo: ꝛ intellexerat omnia opera exēplaris vt pꝫ .j. Paraly. xxviij. Et ſic ſm iſtos Salomon locut⁹ eſt in iſtis libris ea q̄ fuerant reuelata Dauid pr̄i ſuo. Quod ꝓbant ꝑ ea q̄ ipſemet Salomon aſſerit Prouerbiorū .iiij. capitulo: vbi ait. Ego fili⁹ fui patris mei tenellus ꝛ vnigenit⁹ corā matre mea: et docebat me atqꝫ dicebat. Suſcipiat ꝟba mea cor tuū ꝛc. Et ſic ꝓcedit ſalomon in illo libro: ꝑut didicerat a patre ſuo Dauid: vt patet intuenti. Et ſic videt̄ q̄ð q̄cquid dixit ſalomon dixit ex doctrina pr̄i ſuo reuelata: ꝑut ipſe videt̄ ibi ꝯfiteri. Itē hoc idem confirmant: qꝛ Salomon habuit magiſtros: ſcilicet emā: et Ethan: ꝛ Calcal: ꝛ Dordan: q̄ docuerūt eū oīa ſecreta libri pſalmorū: ꝑut didicerant a pr̄e ei⁹ Dauid. Et ſic concludūt iſti ꝙ lꝫ oīa tradita in his trib⁹ libris ſint a ſpūſctō: non fuerūt tñ reuelata imediate ipſi Salomoni: ſꝫ ipſi Dauid pr̄i ei⁹. ¶ Sꝫ cū inſtat̄ ꝯ iſtos ꝙ de⁹ dedit ſalomoni cor docile ꝛ intelligēs intm̄ quod null⁹ fuit ante: nec poſt ſimilis illi ꝛc. vt patet .iij. Reg. iiij. Ad hoc reſpondēt ꝙ ſciētia quā poſtulauit ꝛ habuit Salomon a deo: nō fuit de rebus diuinis ꝛ ſpiritualibus: ſed tantū de rebus tꝑalibus ad regendum illū populū: vt pꝫ ibidē. Sꝫ ꝯtrarium dicit ipſemet ſalomō ſapiētie .vij. vbi ait. ꝓpter hoc optaui: et dat⁹ eſt mihi ſenſus: ꝛ inuocaui ꝛ venit i me ſpūs ſapiētie ꝛc. Itē ꝓuerb. xxx. ꝟba ꝯgregātis filij vomētis viſio quā locutus eſt vir cū quo eſt de⁹: qui deo ſecū morāte ꝯfortatus ait ꝛc. vbi manifeſte ꝯfitet̄ ſalomō ſe immediate a deo habuiſſe ſpm̄ ꝓphie ꝑ infuſionē ſpūſſancti: ꝛ oñdit ſe eē ꝓpham ꝛ locutū fuiſſe ꝓphetice de diuis myſteriis.

C Et ſic pꝫ qualr̄ lꝫ ſalomō ſit autor inſtrumētalis hoꝝ triū libroꝝ: tñ ſpūſſctūs eſt autor principalis. ¶ Sed nūc reſtat rn̄dere ad rōnes in ꝑncipio in cōtrariū adductas. Ad ꝑmā ergo d̄r: ꝙ lꝫ ſalomō i ſenectute fuerit deprauat⁹: ꝛ declinauerit ad idola ex cōſortio ſacerdotū idolorū: tñ cū h̄ ſtat ꝙ i iuuentute

F fuerit illuſtrat⁹ a ſpūſctō: quo ſpū edidit pro

ambꝛ phetice illos libros de myſteriis diuinis: vt patebit. Imo dicit Amb. ꝙ ſalomon in fine egit penitētiā de pctō ſuo. Itē dicit Amb. q̄ð ex diuina ꝓuidētia ꝑmiſſus eſt Salomō cadere: qꝛ aliter reputat⁹ fuiſſet de⁹: aut meſ-

G ſias a iudeis ꝓpter ſtupēdā ei⁹ ſapiētiā ꝛ ꝓ-

augu ſperitatē. ¶ Imo dicit Aug. ꝙ de⁹ qnqꝫ permittit q̄ſdā peccare ꝓpter bonū eoꝝ: ne preſūat ſe ex ꝓpriis virib⁹ iuſtificari. Ne etiā cuꝫ deo i iudiciū itrare ꝯſumāt: ꝛ ex ꝓpria iuſtitia ſupbire. Idō ꝑmittit de⁹ eos cadere vt vehemēti penitētia ad fortiora reſurgant: ꝛ ſic btūs Ambroſi⁹ ꝛ Hieronym⁹ Chryſoſtomus Salomonē freq̄nter appellant ſanctiſſimū i ſcripturis ſuis. Ad aliū qn̄ dicūt ꝙ Salomō i lib. Prouerbiorū nō loq̄t̄ niſi de reb⁹ moralib⁹. Dicēdū ꝙ imo loq̄t̄ ꝓphetice de reb⁹ diuinis ꝑ parabolas morales: vt infra patebit. Itē cū d̄r ꝙ nec in libro eccleſiaſtes: nec etiā i cāticis ponit̄ nomē dn̄i tetragrāmatō: Rn̄det̄ ꝙ lꝫ nō ſcribat̄ ibi illud nomen: tñ ponit̄ ibi de⁹ ꝛ ſponſus eccleſie: qui per illud nomē ſignificabatur in lege ꝛ ꝓphetis: vt dictum eſt pſal. viij. qꝛ illud ꝟbū incarnatū ꝛ illa ꝑſona xp̄i eſt verū nomē dei ꝑ illō nomē tetragrammatō ſignificatū. Ad aliud cū dicūt q̄ð Salomon fecit librū canticoꝝ in cōmēdatione filie pharaonis vxoris ſue manifeſte pꝫ oppoſitū in litera. Naꝫ ſi hec que ibi memorant̄ dicerent̄ de aliqua muliere: poti⁹ cederent in vituperium ꝛ irriſionem q̄ in laudē puta quādo dicitur: naſus tu⁹ ſicut turris libani q̄ reſpicit ꝯtra damaſcū ꝛ vent̄ tu⁹ ſicut aceruus tritici ꝛc. Itē iſta ſponſa manifeſte qn̄qꝫ d̄r hort⁹ ꝯcluſus: ꝛ qn̄qꝫ d̄r vinea ꝛ quādoqꝫ dicit̄ paſtoriſſa: ꝛ qn̄qꝫ grex: que oīa ſoli eccl̄ie cōueniūt: vt patebit: ꝛ hec ſint dicta quo ad autorē hui⁹ libri. Quantū aūt ad ſecūdū ſ̄ cā materiali: ſcꝫ de materia libri cāticorū eſt aduertēdū ſm Hieron. in p̄fatiōe libroꝝ ſapiētialiū ꝙ Salomō tria opa ſcripſit q̄ nobis ſunt ſine dubio notāda: ſcꝫ librū ꝓuerbioꝝ ꝛ eccl̄iaſtes ꝛ cāticoꝝ. Et h̄ fecit ſcd̄m tres ſtat⁹ ſiue etates hoim. Nā ad cōprimēda flagitia ꝛ paſſiones hoim que maxime regnāt in iuuētute fecit librū. Prouer. in quo tradunt̄ hmōi p̄cepta correctiua vitioꝝ. Sꝫ qꝛ in ſtatu virili appetit⁹ tendit ad ardua: puta ad ſciētias hūanas: aut ad diuitias cōgregādas: aut ad honores aut dignitates adipiſcendas: ꝛ ſic vnuſquiſqꝫ ꝯſtituit ſuū finē in aliquo arduo in quo putat ſe eſſe felicē: intātū ꝙ hoīes relicto vero fine, q̄ eſt de⁹ cōuertūt ſe ad iſta mūdana corruptibilia ꝛ trāſitoria ꝛ deceptoria. Et iō ſalomō ad tollēdā hmōi ignorātiā ꝛ deceptionē fecit librū eccl̄iaſtes: i q̄ oñdit q̄liter vera felicitas nō pōt cōſiſtere in aliquo p̄dictorū temporaliū ꝛ mūdanoꝝ: cū oīa ſint tranſitoria. Et idō i hac vita nō pōt attigere felicitatē. ſꝫ bn̄ pōt tēdere ꝛ reꝑire vitā ꝑ quā tēdit̄ ad verā felicitatē q̄ dat̄ a deo poſt hāc vitā: q̄ quidē vita eſt obſeruātia diuinoꝝ p̄ceptoꝝ. in quorū obſeruātia conſiſtit ſpes vere felicitatis: ꝛ cū premiū obſeruātie taliū p̄ceptorū ſit vita eterna: ꝛ ſic cōcludit in fine illi⁹ libelli dicēs Deuꝫ time: ꝛ mādata eius ſerua: hoc eſt oīs hō. Cūcta que ſunt adducet de⁹ in iudiciū ꝓ oī errato: ſiue bonū ſiue malū ſit. Ex q̄b⁹ verbis vult ꝯcludere Salomon: ꝙ ſi oēs ſpatiantes nūc debēt duci ad tribunal iudicis: ꝛ ibi

D Salomon tria opa ſcpſit.

diſcuti ⁊ examinari an ſint bone an male: et ſm eas eſt nobis dādū pmiū: ḡ non poſſum⁹ errare viuēdo ſm diuina pcepta: poſtq̄ p obſeruantiā eoꝝ pmittit̄ nobis vͣa btitudo. Et idō Salomō fecit ſupradictū librū ecclˈiaſtes ad retrahēdos hoies ab inordinato appetitu pdictoꝝ: ⁊ ad incutiēdū eis timorē cōminādo futurū iudiciū. Sed q: in ſenectute hō iam pperat ad interitū ⁊ finē poſt quē ē apt⁹ ad capeſſendā vltimā felicitatē: idō oblit⁹ oiū mūdanoꝝ: iā nō debet cogitare niſi de celeſtibus: ⁊ qūo iungat̄ ſuo ſponſo xp̄o: idō Salomon fecit librū cāticoꝝ in quo dat doctrinā hmōi: ⁊ ſic dicit hiero. qđ Salomō fecit librū Prouerbioꝝ p iuuenib⁹: ⁊ librū eccliaſtes p viris: ⁊ librū cāticoꝝ p ſenib⁹. Alij aūt dicūt q̄ pmū librū fecit p incipiētib⁹: ſcđm pro pficientib⁹: tertiū aūt p pfectis. Alij aūt dicūt q̄ i pmo tradidit nobis ethicam: ⁊ bonos mores ⁊ in ſcđo phiſicā: ⁊ i tertio theologiā.

I ¶ Sꝫ lꝫ itelligētia btī hier. ⁊ alioꝝ ſit vͣa et catholica ⁊ vtilis: tñ adhuc nō vr̄ euacuare ⁊ differere totā itelligētiā ſupradictoꝝ librorū. Qr nō ſolū tradunt̄ nobis ſupradicta ad vtilitatē ⁊ doctrinā ſupradictoꝝ triū etatuꝫ hoim ſꝫ etiā pphetice tradunt̄ nobis in eis futura myſteria de xp̄o et ecclˈia. Et ſic oēs tres libri ſunt pphetici ſiue pphetales ⁊ ſacri. Et ſic intitulat̄ in trāſlatiōe chaldaica.ſ. libri ſalomōis pphe: vn̄ lꝫ ſalomō in prouerbijs cōprimat iuuenes: ⁊ i li. eccliaſtes retrahat viros a mūdanis: ⁊ in cāticis puocet ſenes ad amorē dei: put dicit hier. tñ ſalomon in oib⁹ dictis ſuis ſp currit duplici ſenſu dādo duplicē doctrinā: eo q̄ i oib⁹ ſuis libris ⁊ dictis locut⁹ eſt pabolice. Nā in lib. puer. ſumēdo parabolā ex doctrina morali tradidit nobis futura myſteria de xp̄o q̄ ē vͣa ſapia: ⁊ de ecclˈiā quā erat redēptur⁹. hoc idē facit i libro eccliaſtes ſumēdo pabolā ex reb⁹ naturalib⁹ q̄ ſunt ſub ſole. In li. aūt cāticorum ſumēdo pabolā ex toto diſcurſu ve. te. pdicit totū diſcurſum ecclˈie xp̄i ab icarnatiōe vſq̄ ad pſperitatē ei⁹: put patebit.

Salomō in ſuis dictis ſemp currit duplici ſenſu.

K ¶ Ex q̄b⁹ ptꝫ q̄ ſalomō i h̄ lib. p ſcripturā pabolicā ve. te. itēdit deſcribere amorē ⁊ charitatē cū oib⁹ effectib⁹ ei⁹: q̄s xp̄s oñdit erga ſpōſam ſuā poſt oia opa nr̄e redēptiōis ⁊ ecōuerſo. Ex q̄b⁹ ēt ptꝫ q̄ i oib⁹ libris ⁊ dictis ſalomōis: ſemp eſt ꝯſiderād⁹ duplex ſenſus vtilis et ſciētific⁹.ſ. ſenſus pabolic⁹ moralis aut naturalis aut hiſtoric⁹: ex q̄b⁹ ſumit pabolas et ſenſ⁹ theologic⁹ ⁊ pphetic⁹ quē iportare intendit p illas pabolas.

L ¶ Eſt aūt iterū ad maiorē euidētiā aduertēdū: q̄ ſalomō in ſuis opib⁹ proceſſit more ſatyrico. Et idō liber puerbioꝝ nō hꝫ materiā determinatā: nec đr pprie vn⁹ liber determinat⁹: q: ſalomō nō ordinauit eū eo mō q̄ iacet. Qr in illo libro nō ſunt niſi q̄dā recollectiōes ꝯgregate ex dictis ſalomonis: put reperiebant̄ diſpſa ⁊ ſcripta i diuerſis locis ⁊ mēbranis: put auditores q̄ veniebāt ex diuerſis ptib⁹ ſcribebāt eius dicta ſapiētiſſima ⁊ reponebāt ea in ſuis bibliothecis: ſꝫ poſtea reges hierlˈꝫ ſucceſſores ei⁹ recollegerūt oia illa dicta in vnū volumen. Et idō i illo libro puerbioꝝ reperiunt̄ q̄tuor recollectiōes facte ex dictis ſalomōis: q̄ꝝ ſcđa icipit a. x. cap. cui⁹ titul⁹ eſt. he pabole ſalo. tertia icipit a. xxv. ca. cui⁹ titul⁹ ē. he q̄q̄ pabole ſalo. q̄s trāſtulerūt viri Ezechie regis iuda: q̄rta aūt recollectio icipit a. xxx. ca. cui⁹ eſt titul⁹. Verba ꝯgregātis filij vomētis ⁊c. quā recollectionē addidit Joſias: aut ipe eſdras: q̄ oēs q̄tuor recollectiōes collocauit i vno volumine q̄ đr liber puer. In q̄ q̄dē lib. nō pciſe tradit̄ doctrina moralis ſꝫ p doctrinā moralē pabolice ſalo. pdicit futura myſteria de xp̄o ⁊ ecclˈia. Qđ maxie manifeſtat̄ in viij. ⁊ i. ix. cap. vbi dicit ſe loq̄ đ reb⁹ magnis ⁊ altiſſimis.ſ. de myſterio icarnatiōis et ecclˈie fundatiōis: q̄ fctā eſt p diuinā ſapiam incarnatā q̄ ē xp̄s: vt pꝫ ibidē. Itē in. xxx. c. manifeſte pdicit myſteriū icarnatiōis ⁊ reſurrectiōis ⁊ aſcēſiōis p illa tria aut q̄tuor difficilia. Et i. xxxj. c. pdicit totū diſcurſuꝫ ecclˈie et ſolicitudinē ei⁹ circa fideles filios ſuos: et h̄ p pabolā ſapiētis ⁊ diligentis mulieris: ⁊ ſic pꝫ q̄liter Salomon ſemp eſt ſatyric⁹ ⁊ ſemp loquit̄ pabolice ⁊ metaphorice in vͣbis ſuis: ⁊ ſic ſemp eſt attēdend⁹ duplex ſenſus in eo. Itē ſalomō nō ſolū edidit ea q̄ ſcripta ſunt ⁊ collecta in hoc li. nec oia dicta ſapiētialia ſalomōis fuerūt cōgregata in eo: nā tpe apłoꝝ ſurrexit q̄dā ſapiētiſſim⁹ iudeus athenis nutrit⁹: ⁊ in lingua greca ⁊ chaldaica peritiſſim⁹ vocatus Philo: q̄ multa dicta alia ſalo. reperit p diuerſa loca diſperſa: et in lingua greca ſcripta: put diuerſi ſapiētes audierāt a ſalomone: ⁊ in ſuis bibliothecis repoſuerāt. Que q̄deꝫ dicta ipe philo ſub vno volumine oia redegit ⁊ ꝯgregauit: ⁊ redolēti eloquēti ia greca ꝯſcripſit: quē librū ſapiaꝫ ſalo. appellauit: quē li. btūs hie. latinū fecit: ⁊ cōciliū nicenū iter libros ſacros annotauit: in cui⁹ ſcđo capi. nō ſolū pphetice: ſꝫ q̄ſi hiſtorice pdicit̄ ⁊ narrat̄ paſſio xp̄i: ⁊ i tertio pdicit̄ victoria martyꝝ: ⁊ i q̄nto ⁊ ſexto tot⁹ ordo finalis iudicij: ⁊ in ſeptimo ⁊ octauo et nono de dono ſapie ⁊ prophetie: qđ ex oratione et petitiōe ſalomon adeptus eſt: ⁊ in decimo capitulo cōfitet̄ qualiter deus elegit ipſum in regē vt regeret illū populum ⁊ edificaret ſibi templū. Et exinde vſq̄ in finē libri narrando diſcurſum illius populi predicit totū diſcurſum ecclˈie xp̄i: vt ptꝫ ꝯtēplari volenti.

Ex qb' pz q tot' ille liber est de doctria pro phetica ipi' Salomois de xpo z eccl'a. z sic pōt dici. v. recollectio z additio ab lib. pūer. z iō ponit inter sapiētiales. scds a ut liber sa lomōis appellat ecclastes. ¶ Ad cur' itel-
2 lectū ē notādū q salo. trib' noib' appellat.
Salomon trib' noib' appellat.
p'io appellat salomō: qd nomē iposuit ipi p'r eis dd i ei' natiuitate z circūcisiōe: qd iterp'tat pacific': z hoc ex diuina inspiratiōe fecit dd: inq̄tū puidit in spū q̄lr ille debebat rege re pplz z regnare i magna pace z q̄ete z pro speritate: z inq̄tū erat figura veri salo. s. xpi. Et sic dd tradidit ipm nutriēdū z educāduz ipi pphe Nathā: sz nathā puidēs i spū futu rā psp'itatē regni ei': z quō de' debebat esse ipi fauorabilis i cūctis z ppiti': iō appella uit ipm idida. i. dilectū siue amabilē deo: vt pz. ij. reg. xij. Itē postea ipemet salo. appella uit seipz ecclastes. i. ꝯcionatorē siue ꝯgrega torē. Eo q i se ꝯgregauit sciaz olm p'riarcha rū z pphetaꝝ z oim mgroꝝ suoꝝ: z oiz oriē taliū: z egyptioꝝ: z p ꝯñs oēs scias diuinas z humanas: vñ dr. iij. reg. iiij. q p'cedebat sa piētia Salo. sapiētiā oiz orietaliū et egyptio rū: z erat sapiētior cūctis hoib' z sapientior Ethā. Ezraite z Eman: et Calcal: z Dorda: z erat nolat' vniuersis gētib' p circuitū. Lo cut' ē q̄q Salo. tria milia pabolaꝝ et q̄nq milia carminū et disputauit sup lignis a ce- dro q̄ est in libano vsq ad hysopū q̄ egredit de pariete z disseruit de iumētis et volucri- bus z piscib': z veniebāt de cūctis pplis ad audiēdā sapiētiā salo. zc. z iō qz i se ꝯgrega- uerat oēs scias hic est q se ecclastes. i. ꝯgre gatorē appellauit: iō pūer. xxx. de seipo di- cit vba ꝯgregātz filij vomētz. q. d. q ppri' ꝯgre gauit ab alijs siue a spūsctō snias q̄s intēdit dicere: et postea euomuit et manifestauit et eructauit eas: qz oia illa ꝯgregauerat ex di- ctis p'riarchaꝝ et maxie ex lib. psal. dd p'ris sui. Itē p eūdē modū i li. ecclastes dr i p'nci. Uerba ecclastes filij dd regz isrl. Uanitas vanitatū dr ecclastes zc. Itē in fine illi' li. dr: Cūq3 eēt sapientissim' ecclastes docuit pplz z enarrauit q̄ fecerat: z inuestigās cōpo suit pabolas mltas: q̄siuit vba vtilia: et scri- psit sermones rectissimos et vitate plenos. Uerba sapiētū sicut stimuli z q̄si claui i altū ꝯfixi: q̄ p mgroꝝ ꝯsiliū data sunt a pastore vno. Ex qb' oib' pz q salomō nō solū nolat se ecclastes. i. ꝯcinatorē: eo q docebat pplz i libello illo: sz ēt se nolat ecclastes. i. ꝯgre- gatorē inq̄tū i illo li. z c̄teris ꝯgregauit di- cta sapiētū. s. p'riarch: z pphe. maxie dd p'ris sui: quā doctrinā habuerūt ab vno solo deo pastore z rectore oiz p reuelationē z ispiratio nē. Ex q̄rū dictz ꝯposuit illū libellū i q̄ refu- tat oēs falsas opiniōes hoiz mūdanoruz de hūana felicitate: ondēdo q nō ꝯsistit in pos- sessiōe hūanaꝝ sciaꝝ: nec diuitiaꝝ: nec ho- noꝝ: nec dignitatū: sz i obseruātia diuinoꝝ p'ceptoꝝ. Ex. d. dictz seq̄t q ille lib. ecclesias- tes nō ē p'cise de reb' hūanis: sz ēt diuinis: M
nec h doctria ē hūana sz diuina z diuinit' in spirata inq̄tū dr ie ista ꝯgregasse ex dictz sa- piētū q̄ data sunt a pastore vno. Et inq̄tū oia q̄ dnr i h li. referunt ad deū z inq̄tū relictis oib' mūdanis exhortat z ꝯsulit ad diuia p'ce pta obsuāda. Scdo seq̄t ēt eē falsaz opinio- nē q̄rūdā iudeoꝝ z mltoꝝ prauoꝝ diuitum xpianoꝝ: q putāt salomonē nō curasse nisi de his q̄ sūt sub sole z putasse aiaz hūanā eē mortalē z nullā eēfuturā vitā p'ter p'ntē. Sz h accidit eis ex cecitate z supbia z obstiatio ne: qz vnusq̄sq q̄lis ē talia dr z opat et talis finis vr ei. s. eth. Nā salomō i h libello mani feste ondit aiaz hūanā eē imortalē z ppetuā: cū ait i vl. c. Memēto creatoris tui i dieb' iu uētutz tue: anq̄ veniat tps afflictiōis tue zc. z anq̄ reuertat puluis i terrā suā vñ erat: et spūs redeat ad deū q̄ dedit illū zc. z ꝯcludit dicēs. Deū time z mādata ei' serua: h ē ois hō: cūcta q̄ fiūt adducet de' i iudiciū. Ex q̄- bus ptz q salomō ꝯfitet aiam hūanā eē im- mortalē z ppetuā z a deo creatā: z quō post mortē dz apparere añ deū q̄ creauit eam: et q̄uo ē iudicāda z p'miāda aut puniende fm opa q̄ h gessit. Qd q̄dē iudiciū xps de' et hō est factur'. Et sic ptz q̄lr ille liber ecclastes ē pphetic' d xpo z tota eccl'a viriusq zc. Et sic ptinet ad sacrā scripturā: qz finis ei' ē di- rigere hoiez i deū iustū iudicē. ¶ Terti' an tē liber q̄ dr cātica cāticoꝝ quē p manib' ha N
bem' excedit oēs alios libros: z obtinet p'n- cipatū iter oia opa Salomōis eo q altiori z ampliori z subtiliori mō pphetice p'dicit oia mysteria nr̄e redēptiōis: z totū discursuz ec- cl'ie. Et sic ē cōsiderāda duplex materia in h libello p'io materia pūerbial' z parapolica ex q̄ salomō accepit parabolā: z i q̄b' puidit in spū mysteria futura d xpo z eccl'a. Et ista ē tota scriptura ve. te. z tot' discursus a adā vsq ad fundatioē p'mi tēpli: z vsq ad psp'e ritatē sui regni. Scda materia p'ncipalr lec- ta est totū mysteriū nr̄e redēptiōis z tot' di- scursus eccl'ie ab icarnatiōe xpi vsq ad pro- speritatē eccl'ie fctā p ꝯuersionē magni cō stātini vt p singula patebit. Et sic pz q̄lr salo mō l'ralr loquit in hoc libro de xpo z eccl'a: sz p vocabula metaphorica put infra pate- bit. ¶ Quātū ad tertiū capl'm hui' plogi in O
quo querit de causa formali huius libri: ē primo notandum q duplex annotatur for- ma in hoc libro: scz forma tradendi siue tra- ctādi z forma tractat'. Forma aūt tradendi dr metaphorica z decantatiua inquātū pro-

cedit metrice ꝗ pecātatiue.ſ.metro ſapphico
aut pīdarico ꝛ gnālr lyrico.Et ſic totū h̄ op⁹
denoīaꝛ cāticū ſiue cātica.Itē qꝛ in toto iſto
ope ꝓcedit metaphorice ſeu ꝑabolice:iō dꝛ
cāticū metaphoricū ſeu ꝑabolicū:ſed qꝛ ꝓce
dit ſub triplici metaphora ſm̄ triplicē ꝯditio
nē ꝑſonaꝝ q̄s introducit ad loq̄ndū:iō iſtud
op⁹ ſiue carmē triplici noīe denoīaꝛ ꝛ appel
laꝛ ſm̄ ꝙ ſub triplici metaphora introducit
xp̄m ꝛ eccleſiā:q̄ ſunt ꝑſone ꝑncipales ad lo
quēdū itroducte.Nā inq̄tū introduxit xp̄m ꝛ
eccl'iā ſub ꝑabola ꝛ metaphora ſpōſi ꝛ ſpōſe:
tūc dꝛ carmē ſeu cāticū epithalamicū:ꝛ totū
op⁹ dꝛ epithalamiū.i.cāticū nuptiale.Inq̄
tū deſcribiꝛ amor xp̄i ad ſpōſaꝫ ſuā quā ſibi
ꝑ fidē deſpōſauit h̄ ꝑ grāꝫ ꝛ i futuro ꝑ glīam
in q̄ cātico nuptiali explicāꝛ oēs affect⁹ amo
ris q̄s xp̄s oñdit erga eccl'iā ſpōſam ſuā i ope
nr̄e redēptiōis ꝛ glificationis put patebit ꝑ
ſingl'a cātica:ſꝫ īq̄tū q̄nqꝫ itroducit xp̄m ꝛ ec
cleſiā ſub metaphora paſtoris ꝛ gregis:tunc
dꝛ carmē bucolicū.i.paſtorale.Et totū op⁹ dꝛ
q̄dā bucolica:ꝛ q̄dā egloga ad modū bucoli
coꝝ Theocriti ꝛ Uergi.Sꝫ inq̄tū itroduxit
xp̄ꝫ ꝛ eccl'iā ad loq̄ndū ſub metaphora agri
cole ꝛ vinee aut horti aut agri:tūc pt̄ dici q̄dā
metaphorica georgica:ꝛ ſic pꝫ quāliꝛ triplici
mō metaphorico ꝓcedit ſalomon in h̄ ope.ſ.
mō epithalamico ꝛ Buco:ꝛ Geor.ꝛ ſic iſtud
op⁹ ꝑtim dꝛ epitalamiū:ꝛ ꝑtim Bucolica:ꝛ ꝑ
tim q̄dā georgica ſꝫ diuerſitatē ꝯditionū ꝑſo
naꝝ itroductaꝝ ad loq̄ndū:ſiue ꝑſonaꝝ de
q̄b⁹ fit ſmo:ꝛ h̄ ꝑtinet ad formā libri:eo ꝙ d̄
noīatio fit a forma. ¶ Scd̄o mō ꝯſideraꝛ i h̄
libro forma tractat⁹ inq̄tū totū hꝫ rōnē for
me reſpectu ꝑtiū:ꝛ put ꝯponiꝛ ex ſuis ꝑtib⁹:
aut diuidiꝛ i eas:ꝛ ſic totū op⁹ iſtd̄ dupl'r pōt
diuidi:vno modo ꝑ.x.cātica ꝑticularia.Alio
mō ꝑ dramata.vn̄ drama dramatos grece idē
eſt qd̄ iterrogatio ſiue petitio latine.Sed qꝛ
iſtd̄ op⁹ ꝓcedit q̄nqꝫ ꝑ modū petitiōis ꝛ iter
rogatiōis vt ibi.Que ē iſta q̄ aſcēdit ꝑ deſer
tū ꝛc.aut ibi.Qualis ē dilect⁹ tu⁹:aut q̄ abijt
dilect⁹ tu⁹ ꝛc.Iō dꝛ cāticū dramaticū.i.dia
logicū ꝛ iterrogatiuū.Et iō q̄t ſunt iterroga
tiōes:tot dn̄r eē dramata.Et ſic Orig.ꝛ hie
ro.diuidebāt totū iſtd̄ op⁹ ꝑ dramata.Sꝫ ſa
tius mihi vꝛ:vt diuidaꝛ ꝑ cātica:put i ꝓcedē
do patebit. ¶ Quātū ad q̄rtū capl'm de fine
hui⁹ lib.eſt aduertēdū ꝙ ſalomō duplicē finē
aſſignat ꝛ notat i hoc li.ſ.vnū ꝓpheticū ꝛ al
terū anagogicū.Prim⁹ finis ꝛ imediat⁹ erat
vt eccl'ia ꝓ illo ſtatu.ſ.ppl's iſrl' reciperet xp̄m i
ſpōſuꝫ ꝛ verū meſſiā ꝛ redēptorē in ſuo p̄mo
aduētu q̄n veniret ꝛ appareret i carne.Qd̄ no
taꝛ.c.iij.i q̄rto cātico cū dꝛ.Egredimini filie
ſyō:ꝛ videte regē ſalomonē i diademate q̄ co
ronauit eū mr̄ ſua in die deſpōſatiōis illi⁹ ꝛc.

p Operis huius diuiſio.

q Salomon aſſignat duplicē finē i h̄ libro.

q.d.O iſralite ꝛ iudei cū videritis xp̄m deū i
carnatū venientē i carnē:ꝛ p̄dicātē vobis egre
dimini d̄ iugo legis:ꝛ relinq̄te cerimonias ꝛ
ola legalia ꝛ recipite xp̄m in regē ꝛ meſſiam
redēptorē:ꝛ recipite doctrinā ꝛ legē ei⁹ euā
gelicā.Scd̄s v̄o finis q̄ vltimat⁹ ꝛ anagogic⁹
eſt vt vnaq̄qꝫ aīa fidelis poſtq̄ eſt iā ꝑ xp̄ꝫ
redēpta:relinquat iſta mūdana trāſitoria:ꝛ
iūgaꝛ ſpōſo ſuo xp̄o ꝑ charitatē ꝛ anhelet ad
ſuꝑiorē patriā:ꝛ cupiat diſſolui ꝛ eſſe cū xp̄o.
Et tādē vt tota eccl'ia i fine mūdi introducaꝛ
ad nuptias celeſtis glīe ꝛ p̄rie cū ſponſo ſuo
xp̄o.Qd̄ notaꝛ i fine toti⁹ libri:cū ſpōſus vo
cat ſpōſaꝫ dicēs.Que habitas i hortꝫ fac me
audire vocē tuā:ꝛ ipa rn̄dēs dicit.Euge dile
cte mi:eſto ſilis capree hinuloqꝫ ceruoꝝ ſu
ꝑ mōtes aromatū.q.d.Fugiam⁹ ab hoc miſe
ro mūdo:ꝛ duc me tecū i patriā celeſtē.Et ſꝫ
iſtū finē moralē ꝛ anagogicū oēs ſacri docto
res antiq̄ expoſuerūt iſtū librū:vn̄ ſicut toti
erāt ſcti ꝛ feruētes charitate nō curabāt de
ſenſu ꝓphetico hui⁹ libri:nā p̄ſuppoſita fidē
poſtq̄ iā eram⁹ redēpti:nō laborabāt niſi d̄
ducere aīas ad amorē ſui ſpōſi ꝛ creatoris ꝛ
redēptoris:ꝛ ſic Origen.ꝛ btūs hier.ꝛ Aug.
ꝛ greg.ꝛ btūs Benard⁹ ꝛ venerabilis beda
magis attēderūt i h̄ libro ad ſenſuꝫ moralē ꝛ
anagogicuꝫ q̄ ad ꝓpheticū ꝛ l'ralē:itm̄ ꝙ vix
apd̄ modernos itelligiꝛ ꝛ hꝛ ſenſ⁹ ꝓphetic⁹
hui⁹ libri ꝓpter cās iā dictas. ¶ Et iō qꝛ nō
ſolū charitas ſꝫ etiam fides icipit frigeſcere
i mūdo:ꝛ ſtudiū ſacre ſcripture ꝛ ei⁹ fidelis
itelligētia mltū minui:hinc ē ꝙ poſtq̄ deo fa
uēte expoſui librū pſalmoꝝ d̄ iuxta ſenſum
l'ralē ꝛ ꝓpheticū:iō i p̄nti conabor cū dei ad
iutorio ꝛ auxilio ſm̄ grāꝫ mihi deſuꝑ datā de
tegere ꝛ reſerare itellectū ꝛ ſenſuꝫ ꝓpheticū
ſub metaphoris ꝛ ꝑabolis i h̄ libello latētē ꝛ
clauſuꝫ.Uerūtn̄ valde mihi difficile vꝛ op⁹ iā
arduū aggredi velle tētare:tū ꝓp difficulta
tē materie:qꝛ d̄ reb⁹ altiſſimis:ꝛ ineffabilib⁹
myſterijs.ſ.icarnatiōis ꝛ redemptionis.Tū
ꝓpter latitudinē materie:qꝛ de toto diſcur
ſu eccleſie ab adā vſqꝫ ad iudicium.Tū ꝓp
formā tradēdi ꝛ tractādi hui⁹ libri:qꝛ ꝓcedit
mō metaphorico multiplici.ſ.epithalamico
ꝛ bucolico ꝛ georgico.Tū ꝓp defectū hūani
auxilij:nam oēs ſacri doctores antiq̄ relicto
ſenſu ꝓphetico ꝛ l'rali ꝓ maiori ꝑte expoſue
rūt iſtū librū tm̄ q̄ ad ſenſuꝫ moralē ꝛ anago
gicū.Itē qꝛ Ori.q̄ p̄m⁹ poſt aplo's attētauit
exponere iſtū librū tm̄ fecit duas homilias
q̄s btūs hier.trāſtulit ex greco in latinum.In
q̄b⁹ vix abſoluit p̄mū capl'ꝫ hui⁹ libri.Item
btūs hier.fecit q̄tuor homilias in q̄b⁹ vix ab
ſoluit ſm̄ capl'ꝫ hui⁹ libri Itē btūs Bern.edi
dit.lxxx.homilias ſiue ſermones:in q̄b⁹ vix
attigit ꝛ explet tertiū capl'm hui⁹ li.Sol⁹ aūt

venerabilis beda ꝛ btūs greꝫ. expoſuerūt ꝛ
expleuerūt totū librū: ſꝫ ſolū ſm ſenſuꝫ mo-
ralē ꝛ anagogicū ſicut ceteri doctores. Et idō
cū grādi veneratione ſuſcepta ꝛ p̄ſuppoſita
doctria ſupradictoꝝ ſacroꝝ doctoꝝ: ꝛ cū grā
di hūilitate ſp̄ inuocato diuio auxilio q̄d ſibi
velit iſte libell⁹ iuxta ſenſuꝫ ꝓpheticū ꝛ l̄ralē
experiri conabor: ꝛ idō ī noīe ieſu ad ei⁹ expō
R nē accedam⁹: ꝛ p̄mo ad expōnē tituli: deīde
ad expōnē tractat⁹. ¶ Nā huic libello ſm la
tinos p̄ponit talis titul⁹. ſ. Cātica cāticoꝝ ſa
lomōis: ſm vo hebreos cātitū cāticoꝝ ipi ſa
lomoni. Et ſic vr̄ dr̄ia īter nos ꝛ hebreos ī po
ſitione ꝛ ꝓnūciatiōe hui⁹ tituli quē p̄poſuit
eſdras huic libro: nā nr̄a trāſlatio ſonat multa
cātica ꝯtineri ī h̄ lib. Et l̄ra habraica ſonat eē
tm̄ vnū cāticū. Sꝫ in hoc nulla ē difficultas:
qꝛ tot⁹ iſte liber pōt dici vnū cāticū vl̄e: ꝛ mlr̄
ta ꝑticularia cātica: ꝑut patebit ī diuiſiōe et
ꝓſecutiōe libri. Sꝫ eſt valde notāda dr̄ia: nā
ꝑ nr̄aꝫ trāſlationē ꝯnotat̄ q̄ ſalomō fecit iſtū
librū. Et ꝑ l̄ram hebraicā notat̄ q̄ totū iſtō cā
ticū dirigit̄ ipi Salomōi: ꝛ ſic vr̄ q̄ Salomō
fecerit h̄ cāticū ꝓ ſeipo ꝛ ſibiipſi: ꝛ ſic nullaꝫ
eēt q̄rēdā myſteriū: nec ſp̄ūale ſacr̄ꝫ: nec ali
q̄ ꝓphetia ī hoc libro: qd̄ eēt erroneū ꝛ hr̄ti-
cū: qꝛ tūc iſte liber nō eēt annumerād⁹ īter li
bros ſacri canonis. Qd̄ eſſet ꝯ dicta ī p̄ſo ca
p̄lo hui⁹ ꝓlogi: ꝛ idō ꝓ hmōi errore vitādo et
dr̄ia trāſlationū hui⁹ tituli declarāda ē p̄mo
notādū ſicut dictū fuit ī ꝓlogo expōnis libri
pſalmoꝝ tractatu. iiij. q̄ oīa noīa p̄triarchaꝝ
ꝛ ꝓphetaꝝ fuerūt eis īpoſita ꝓphetice ex di
uina ꝓuidētia ꝛ īſpiratiōe ꝓphetica ſꝫ offi-
cia ꝛ ꝓprietates eoꝝ iq̄tū fuerūt figura xp̄i
S futuri: ꝛ iq̄tū xp̄s fuit figurat⁹ ī eis. ¶ Et ſic
dr̄ aug. ꝛ Leo papa q̄ xp̄s fuit occiſus ī abel:
ꝛ liberauit eccl̄iā figural̄r ī noe. Et fuit figu
rat⁹ p̄r gētiū in abraā ꝛ īmolat⁹ ī iſaac ꝛ bn̄-
dict⁹ ī iacob: ꝛ liberauit eccl̄iā ſiue gen⁹ hūa
nū de captiuitate diaboli in moyſe: ꝛ īntrodu
xit fideles in terrā viuētiū ī Joſue: ꝛ paſſus ē
ꝛ reſurrexit ī dd̄: ꝛ edificauit eccl̄iā ī ſalomōe
ꝛc. ꝛ ſic xp̄s fuit ver⁹ abel ꝛ ver⁹ noe: ꝛ verus
dd̄: ꝛ ver⁹ ſalomō. Et qꝛ illi nō fuerūt niſi fi-
gura ꝛ pictura xp̄i: idō xp̄s Mat. xij. iudeis q̄rē
tib⁹ ſignū de celo: ꝛ in q̄ ꝑtāte faciebat mira
cula: r̄ndit dicēs. Gn̄atio praua ꝛ adultera ſi
gnū q̄rit: ꝛ ſignū nō dabit̄ ei: niſi ſignū Jone
ꝓphe: qꝛ ſicut ionas ſtetit in vētre ceti trib⁹
dieb⁹ ꝛ trib⁹ noctib⁹: ita erit fili⁹ hoīs ī vētre
terre: ꝛ ſubdit. Ecce plus q̄ Jonas hic. Jtē re
gina auſtri venit audire ſapiētiā ſalomonis
a finib⁹ terre: ꝛ ecce plus q̄ ſalomō h̄. q. d. q̄
ille fuit ionas ī figura: ſꝫ xp̄s fuit plus q̄ io-
nas ꝛ ver⁹ ionas: qꝛ tertia die reſurrexit de
ſepulcro. Jtē xp̄s fuit ver⁹ ꝛ plus q̄ ſalomō:
qꝛ ille accepit ſciaꝫ ad mēſurā: ꝛ ſolū venit re
gina auſtri ꝛ q̄dā fini timi ad audiēdā ſapiaꝫ
ei⁹: ſed xp̄s accepit gr̄aꝫ ꝛ ſciaꝫ ſine mēſura:
ꝛ ad ei⁹ doctrinā ꝛ legē euāgelicā venerunt
oēs gētes a ſolis ortu ꝛ occaſu ꝛ ab aq̄lone ꝛ
auſtro: ꝛ idō xp̄s fuit ver⁹ ſalomō: ille aūt fuit
ſolū figura ꝛ pictura hui⁹. Et ita ꝑiter eſt di-
cēdū: q̄ ille ſalomō dict⁹ eſt deo amabilis ſo
lū figural̄r reſpectu xp̄i: qꝛ ille fuit amabilis
deo: ſolū ī iuuētute: ſꝫ ī ſenectute fuit depra-
uat⁹ ꝛ deo fact⁹ odioſ⁹: ſꝫ xp̄s fuit ſp̄ deo p̄ri
dilect⁹: in q̄ ſibi ſp̄ cōplacuit: ꝛ cui ſp̄ fuit obe
diēs vſq̄ ad mortē crucis. Jtē ſalomō fuit fi
gural̄r ſcīm dict⁹ eccl̄iaſtes iq̄tū ꝯgregauit ī
ſe ꝑ ſtudiū ꝛ doctrinā ſcias hūanas creatas
ꝛ diuinas. Sꝫ xp̄s dict⁹ eſt ver⁹ ꝛ pl⁹ q̄ eccl̄ia
ſtes: qꝛ ipe fuit lux vera q̄ illuminauit ſalomo-
nē: ꝛ locut⁹ eſt ꝑ oēs p̄triarchas ꝛ ꝓphas. Et
poſtea locut⁹ eſt nobis in carnē: ꝛ illuminauit
oēm hoīeꝫ veniētē ī hūc mūdū ꝛ ſic pꝫ qual̄r
xp̄s eſt ver⁹ ſalomō ꝛ ver⁹ deo dilect⁹ ꝛ ver⁹
eccl̄iaſtes: ꝛ q̄lr̄ ſalomō nō fuit ſortit⁹ hmōi
noīa niſi iq̄tū fuit figura xp̄i. Et ſic q̄ eſt dōꝫ:
q̄ qꝛ ille ſalomō tp̄alis ꝛ terren⁹ fuit figura
xp̄i veri ſalomonis: idō cōpoſuit iſtū librū de
xp̄o ſalomone ſp̄ūali: dirigēdo ipꝫ ſalomonē
ſp̄ūali: q̄ eſt vere deo p̄ri dilect⁹ ꝛ v⁹ eccl̄iaſtes
ꝛ ver⁹ ꝯgregator oīm diſſipatorū: ꝛ ver⁹ cō-
gregator oīꝫ v̄tutū ꝛ veritatū. Eſt ergo ſenſ⁹
hui⁹ tituli q̄ ſalomō terrenus: ꝛ figuratiuus
fecit hūc libruꝫ directū vō ſalomoni ſp̄ūali:
q̄ eſt xp̄s de⁹ ꝛ hō ſpōſus eccl̄ie. ¶ Sꝫ nunc T
reſtat querēdum q̄re dr̄ cātica cāticoꝝ. i. q̄re
addit̄ ly cāticoꝝ: Ad hoc breuiter r̄ndet̄ qd̄
lꝫ genitiu⁹ pluralis addit⁹ ſupra noīatiuum
ſeu quēcūq̄ obliquorum cōiter denotet ali-
quā excellētiā ſeu exceſſum ſup oēs eiuſdem
ḡnis: vt ꝓpheta ꝓphetaꝝ: p̄hus p̄hoꝝ. lꝫ ēt
iſtud canticū ſalomonis excedat oīa cantica
moyſi ꝛ alioꝝ ꝓphetaꝝ ī ſublimitate ꝛ ꝓfū
ditate ꝓphetie: tū nō excedit cātica dd̄: cum
ꝓbatum ſit in ꝓlogo libri pſalmoꝝ dd̄ fuiſſe
eximium oīm ꝓphetaꝝ in ꝓfunditate ꝓphe
tie de xp̄o ꝛ eccl̄ia. Et idō ille genitiu⁹ plura-
lis nō denotat excelentiā altitudinis ꝓphe-
tie in ſalomone: ſꝫ dicit excellentiā in cōpre-
hēſione multitudinis ſnīe ſub breuitate ſer-
monis: eo q̄ ſalomon comprehendit in iſtis
paruis decē cāticis ſnīaliter totū diſcurſum
legis ab abraā ꝛ moyſes vſq̄ ad ipſum: ꝛ ex-
inde vſq̄ ad magnū conſtātinum. Et etiā in-
quantū in his decē cāticis cōprehendit ſup
ficial̄r oīa cantica dd̄ p̄ris ſui: ꝛ oīa cantica
moyſi ꝛ alioꝝ: ꝛ ſic dr̄ cāticuꝫ canticorum. i.
ꝯtinēs oīa alia cantica. qꝛ lꝫ dd̄ in. cl. pſalmis
cōprehēderit totā legē ꝛ ꝓphetas et totum
nouū teſtm̄: tn̄ ſalomon in breuiori ſermone
fuit abbreuiator ſnīe ꝑncipalis ipſoꝝ pſal-
moruꝫ dd̄. Et ſic hoc opus dicitur canticum

quaſi abbreuiatoriū pſalmoꝝ ⁊ cāticoꝝ vē
vn̄ ſicut hypocrates ꝯpleuus eſt totuz corp⁹
medicine i breuib⁹ cāticis:q̄ dhr aphoriſmi
⁊ ēt Auicēna poſtea voluit abbreuiare mag
cātica hipocratis ſub pauciorib⁹ ⁊ breuiori-
bus cāticis:ita ꝑter ſalomō ſub decē cāticis
voluit cōphēdere ⁊ abbreuiare oēs pſal. vē:
imo totū diſcurſuz legis ⁊ ꝓphetaꝝ. Itē hec
eſt cā q̄re eſdras ititulauit iſtū librū cantica
V cāticoꝝ. ¶ Sz poſtea venit ꝟgo maria q̄ fu
it p̄ria ꝓphetiſſa ⁊ tympaniſtria ⁊ p̄ma euā-
geliſta noui teſtamēti:q̄ ꝯpoſuit illd̄ breuiſſi
mū cāticū.ſ. Magnificat aīa mea dn̄m:in q̄
ſub decē ꝟſib⁹ ꝯplexa eſt totā legē ⁊ ꝓphas
⁊ totū nouum teſtm̄:in q̄ ſil' fuit ꝓphetiſſa et
euāgeliſta. vt p3. Et iō illd̄ cāticū ꝟgis meret'
dici cāticū cāticoꝝ ⁊ pſalteriū dcē chordaꝝ
quia ſupat oīa cātica ⁊ oēs p̄oos:⁊ iō ꝯtinue
cātat ip3 eccl'ia i offō veſparū:ꝓut declara-
tū eſt i expōne illi⁹ cātici ꝟgis marie. Ex ſu
pradictis p3 q̄r iſte liber dr̄ cātica cāticoꝝ:
⁊ q̄uo ſalo. terren⁹ fecit ip3 d̄ ſalomone ſpūa
X li ſpōſo eccl'ie. ¶ Declarato igit' titulo deue
niēdū eſt ad tractatū:⁊ p̄mo ad ei⁹ diuiſionē
ſcd̄o ad ei⁹ expōnē. Quē q̄dē tractatū q̄dā
āntiq̄rū diuiſerūt ꝑ. viij. c. Alij aūt. ſ. origenes
⁊ hiero. diuiſerūt ipm̄ ꝑ dramata ⁊ ſic quot
ſunt petitiones ⁊ interrogationes in tot p̄ti-
tiones diuiſerunt euz in ſuis expōnib⁹. Sed
ſati⁹ ⁊ cōmodi⁹ mihi vr̄:vt diuidam⁹ ipm̄ ꝑ
cātica ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ myſteria:eo ꝙ in q̄libet cati
tico cantat' ⁊ explicat' aliqd̄ diſtinctū myſte-
riū euāgelicū:⁊ ſic quot ſunt cātica in hoc li
bro:tot erunt p̄ncipales p̄tes ei⁹ in expōnē-
do. Sed q2 dictū eſt ꝙ materia p̄ncipalis in
ſenta in hoc lib. ſunt myſteria euāgelica to-
ti⁹ diſcurſus eccl'ie xp̄i ab incarnatione vſq3
ad iudiciū ⁊ maxie vſq3 ad ꝓſperitatē eccl'ie
datā t̄pe cōſtātini vſq3 ad iuſtinianū:ꝓut ſa-
lomon ꝑuidit in ſpū cōtēplādo totum diſcur
ſum veteris teſtamēti vſq3 ad ſuum tempus.
Iō eſt aduertēdū ꝙ decez p̄ncipalia myſte-
ria ꝯſiderauit ⁊ cōtēplatus eſt ſalomon i ve.
te. in q̄bus ꝑuidit in ſpū tanꝙ in ſpeculo de-
cē myſteria futura in nouo teſtō:de q̄bus fe
Y cit decē cātica in hoc libro. ¶ Et ideo anteꝙ
accedat' ad expōnē ⁊ diuiſionez huius libri:
Septē pncipia allegāda.
ſunt p̄ſupponēda ⁊ p̄notāda illa ſeptē prin-
cipia:q̄ ego poſui in expōne libri pſalmoruz
tractatu. iij. cū illis decē regulis ſiue claui-
bus ad aperiēda myſteria noui teſtamenti q̄
latebāt ſub figuris ⁊ geſtis ⁊ ꝓmiſſionibus
⁊ gn̄aliter ſub lr̄a ve. te. Quoꝝ principioruz
primum eſt iſtud:ſc3 qd̄ tota ſacra ſcriptura
vtriuſq3 teſtamēti eſt ab ipſo deo tradita ⁊ re
uelata:puta in primo teſtō per patriarchas
⁊ ꝓphetas:⁊ in ſecundo teſtamento ꝑ ꝟbum
incarnatū. Ex quo p3 ꝙ ſacra ſcriptura non
poteſt mētiri:nec ipſi aliquid falſum ſubeſſe.

Scd̄m p̄ncipium:ꝙ in diuinis eſt trinitas ꝑ
ſonarū cuz vnitate ⁊ ſimplicitate ſubſtantie
ſ. ꝙ licet pr̄ fili⁹ ⁊ ſpiritusſanctus ſint tres ꝑ
ſone relatiue:tn̄ ſunt vnus de⁹ ⁊ vna ſubſtan
tia. Tertiū ꝙ verbū diuinū filius patris aſ-
ſumpſit verā carnē aīatā ex ꝟgine maria in
vnitate ſuppoſiti:ita ꝙ xp̄s eſt ver⁹ deus et
ver⁹ homo. Quartū ꝙ xp̄s i illa humanitate
ſe aſſumpta ꝓ nr̄a redēptione fuit vere paſ-
ſus ⁊ mortuu⁹:⁊ reſurrexit ⁊c. Ex cui⁹ paſſio
nis virtute habēt virtutē ⁊ efficaciā oīa ec-
cl'iaſtica ſacra:⁊ a q̄ tanꝙ a capite deſcēdūt
⁊ deriuant' oīa gn̄a gratiarū ⁊ donorū ſpūa-
lium in totā eccl'iā. Quintuz p̄ncipium:qd̄
nō ſolū xp̄s eſt caput ⁊ ſponſus eccleſie:ſed
etiā eſt finis ⁊ termin⁹ ⁊ veritas totius legis
veteris ⁊ ꝓpharū:⁊ ꝑ ꝯñs tota ſcptura leg3
⁊ ꝓphetarū nil aliud fuit niſi via in chriſtuz
et ſignum ⁊ figura et vmbra:itaq3 nihil fuit
dictū:nec geſtū in veteri teſtamento gratis
ſui:ſed in figuram ⁊ ꝓphetiam chriſti qui
erat finis legis ⁊ prophetarum:que omnia
fuerunt cōpleta et verificata per chriſtum
prout ibi fuit oſtenſum. Sextum principium
ꝙ xp̄s nō ſolū fuit et eſt caput ⁊ ſponſus ec-
cleſie ⁊ finis et terminus legis ⁊ ꝓphetaruz
in quo finiuit curſuz lex ⁊ prophete:ſ3 etiam
xp̄s eſt mediator dei ⁊ hominuz. Nam ſicut
deus pater per filium verbū ſuum oīa crea-
uit:ita per eundē filiū ſuum incarnatum ge
nus humanum recreauit ⁊ reparauit:et ſic
xp̄s eſt medius propitiator ⁊ aduocat⁹ ⁊ pro
curator ⁊ fideiuſſor ⁊ iterpres ⁊ iudex inter
nos ⁊ patrē ⁊ medi⁹ diſpenſator bonoruz:vt
ibi fuit ꝓbatū. Septimū principiū eſt qd̄ ſi-
cut xp̄s ē metrū ⁊ p̄ncipiū ⁊ mēſura et fons
oīm bonoꝝ effectiue:ita diabolus eſt p̄nci-
piū et cā oīm maloꝝ ⁊ pctōrum perſuaſiue.
Itē nō ſolū p̄notāda ſunt ſupradicta ſeptem
principia:ſed etiā ille decē regule et claues
q̄ fuerūt aſſignate in eodē tractatu ad ape-
riēdas ſcripturas ſacras ⁊ enigmata earuz.
¶ Quarū p̄ia eſt de eſſentia ⁊ ꝑſona. Scd̄a Z
de xp̄o deo ⁊ hoīe. Tertia de xp̄o capite ⁊ ec
cleſia ſponſa ſua ſiue corpe myſtico. Quarta
de natura ⁊ gr̄a. Quita de ſpū et lr̄a. Sexta
de ſenſu ꝟboꝝ in q̄ fiunt ⁊ nō q̄nq3 quem fa-
ciūt. Septima de ſeculis ⁊ etatib⁹ diuine le-
gis ⁊ vnius eccl'ie ab adā vſq3 ad iudicium.
Octaua regula de diabolo ⁊ ei⁹ corpe. No-
na de ſpecie ⁊ genere ſiue de toto ⁊ parte tā
in numeris ꝙ in locis ⁊ nationib⁹. Decima
regula de figuris et tropis grāmaticalib⁹:
ꝓut ibi ad lōgū fuit explicatū. Que q̄dē ſe-
ptē p̄ncipia ⁊ decē regule maxie ſunt neceſ-
ſarie ad aperiēda myſteria ſacra q̄ ſub me-
taphoris ⁊ enigmatib⁹ latent in h̄ libro:in
quo ſalomon ſub metaphora ſponſi et ſpon-
ſe et paſtoris ⁊ regis ⁊ agricultoris ⁊ horti

venerabilis beda ꝛ btūs greg. expoſuerit ꝛ
expleuerūt totū librū: ſꝫ ſolū ſm ſenſuz mo-
ralē ꝛ anagogicū ſicut ceteri doctores. Et iō
cū grādi veneratione ſuſcepta ꝛ p̄ſuppoſita
doctria ſupradictoꝝ ſacroꝝ doctoꝝ: ꝛ cū grā
di hūilitate ſp̄ inuocato diuīo auxilio q̄d ſibi
velit iſte libell⁹ iuxta ſenſuz ꝓpheticū ꝛ lr̄alē
experiri conabor: ꝛ iō ī noīe ieſu ad ei⁹ expō
R nē accedam⁹: ꝛ p̄mo ad expōnē tituli: deīde
ad expōnē tractat⁹. ¶ Unū huic libello ſm la
tinos p̄ponit̄ talis titul⁹. ſ. Cātica cāticoꝝ ſa
lomōis: ſm v̄o hebreos cātitū cāticoꝝ ipi ſa
lomoni. Et ſic vr̄ dr̄ia īter nos ꝛ hebreos ī po
ſitione ꝛ ꝓnūciatiōe hui⁹ tituli quē p̄poſuit
eſdras huic libro: nā nr̄a trāſlatio ſonat multa
cātica ꝯtinerī ī h̄ lib. Et lr̄a habraica ſonat eē
tm̄ vnū cāticū. Sꝫ in hoc nulla ē difficultas:
qꝛ tot⁹ iſte liber pōt dici vnū cāticū vl'e: ꝛ mlt̄
ta ꝑticularia cātica: ꝑut patebit ī diuiſiōe et
ꝓſecutiōe libri. Sꝫ eſt valde notāda dr̄ia: nā
ꝑ nr̄aꝫ trāſlationē dnotat̄ q̄ ſalomō fecit iſtū
librū. Et ꝑ lr̄am hebraicā notat̄ q̄ totū iſtō cā
ticū dirigit̄ ipī Salomōi: ꝛ ſic vr̄ q̄ Salomō
fecerit h̄ cāticū ꝓ ſeipo ꝛ ſibīipſi: ꝛ ſic nullūꝫ
eēt q̄rēdū myſteriū: nec ſpūale ſacrū: nec ali
q̄ ꝓphetia ī hoc libro: qō eēt erroneū ꝛ hr̄ti-
cū: qꝛ tūc iſte liber nō eēt annumerād⁹ īter li
bros ſacri canonis. Qō eſſet ꝯ̄ dicta ī p̄io ca
p̄lo hui⁹ ꝓlogi: ꝛ iō ꝑ hmōi errore vitādo et
dr̄ia trāſlationū hui⁹ tituli declarāda ē p̄mo
notādū ſicut dictū fuit ī ꝓlogo expōnis libri
pſalmoꝝ tractatu. iiij. q̄ oīa noīa p̄riarchaꝝ
ꝛ ꝓphetaꝝ fuerūt eis īpoſita ꝓphetice ex di
uina ꝓuidētia ꝛ īſpiratiōe ꝓphetica ſꝫ offi-
cia ꝛ ꝓprietates eoꝝ lr̄ētū īnerūt figura xp̄i
S futuri: ꝛ lr̄ētū xp̄s fuit figurat⁹ ī eis. ¶ Et ſic
dr̄ aug. ꝛ Leo papa q̄ xp̄s fuit occiſus ī abel:
ꝛ liberauit eccl'iā figuralr̄ ī noe. Et fuit figu
rat⁹ pr̄ gētiū in abraā ꝛ imolat⁹ ī iſaac ꝛ bn̄-
dict⁹ ī iacob: ꝛ liberauit eccl'iā ſiue gen⁹ hūa
nū de captiuitate diaboli in moyſe: ꝛ ītrodu
xit fideles in terrā viuētiū ī Joſue: ꝛ paſſus ē
ꝛ reſurrexit ī dd: ꝛ edificauit eccl'iā ī ſalomōe
ꝛc. ꝛ ſic xp̄s fuit ver⁹ abel ꝛ ver⁹ noe: ꝛ verus
dd: ꝛ ver⁹ ſalomō. Et qꝛ illi nō fuerūt niſi fi-
gura ꝛ pictura xp̄i: iō xp̄s Mat. xij. iudeis q̄rē
tib⁹ ſignū de celo: ꝛ in q̄ ꝑtāte faciebat mira
cula: r̄ndit dicēs. Gn̄atio praua ꝛ adultera ſi
gnū q̄rit: ꝛ ſignū nō dabit̄ ei: niſi ſignū Jone
ꝓph̄e: qꝛ ſicut ionas ſtetit in vētre ceti trib⁹
dieb⁹ ꝛ trib⁹ noctib⁹: ita erit fili⁹ hoīs ī vētre
terre: ꝛ ſubdit. Ecce plus q̄ Jonas hic. Itē re
gina auſtri venit audire ſapiētiā ſalomonis
a finib⁹ terre: ꝛ ecce plus q̄ ſalomō h. q. d. q̄
ille fuit ionas ī figura: ſꝫ xp̄s fuit plus q̄ io-
nas ꝛ ver⁹ ionas: qꝛ tertia die reſurrexit de
ſepulcro. Itē xp̄s fuit ver⁹ ꝛ plus q̄ ſalomō:
qꝛ iſte accepit ſciaꝫ ad mēſurā: ꝛ ſolū venit re
gina auſtri ꝛ q̄dā finitimi ad audiēdā ſapiaꝫ
ei⁹: ſed xp̄s accepit grām ꝛ ſciaꝫ ſine mēſura:
ꝛ ad ei⁹ doctrinā ꝛ legē euāgelicā venerunt
oēs gētes a ſolis ortu ꝛ occaſu ꝛ ab aq̄lone ꝛ
auſtro: ꝛ iō xp̄s fuit ver⁹ ſalomō: ille aūt fuit
ſolū figura ꝛ pictura hui⁹. Et ita ꝑiter eſt di-
cēdū: q̄ ille ſalomō dict⁹ eſt deo amabilis ſo
lū figuralr̄ reſpectu xp̄i: qꝛ ille fuit amabilis
deo: ſolū ī iuuētute: ſꝫ ī ſenectute fuit depra-
uat⁹ ꝛ deo fact⁹ odioſ⁹: ſꝫ xp̄s fuit ſp̄ deo p̄ri
dilect⁹: in q̄ ſibi ſp̄ cōplacuit: ꝛ cui ſp̄ fuit obe
diēs vſq̄ ad mortē crucis. Itē ſalomō fuit fi
guralr̄ itm̄ dict⁹ eccl'iaſtes lr̄ētū ꝯgregauit ī
ſe ꝑ ſtudiū ꝛ doctrinā ſcias hūanas creatas
ꝛ diuinas. Sꝫ xp̄s dict⁹ eſt ver⁹ ꝛ pl⁹ q̄ eccl'ia
ſtes: qꝛ ipſe fuit lux v̄a q̄ illuminauit ſalomo-
nē: ꝛ locut⁹ eſt ꝑ oēs p̄riarchas ꝛ ꝓph̄as. Et
poſtea locut⁹ eſt nobis in carnē: ꝛ illumiauit
oēm hoīeꝫ veniētē ī hūc mūdū ꝛ ſic pꝫ qualr̄
xp̄s eſt ver⁹ ſalomō ꝛ ver⁹ deo dilect⁹ ꝛ ver⁹
eccl'iaſtes: ꝛ q̄lr̄ ſalomō nō fuit ſortit⁹ hmōi
noīa niſi lr̄ētū fuit figura xp̄i. Et ſic q̄ eſt dōgē
q̄ qꝛ ille ſalomō tp̄alis ꝛ terren⁹ fuit figura
xp̄i veri ſalomonis: iō cōpoſuit iſtū librū de
xp̄o ſalomone ſpūali: dirigēdo ipſꝫ ſalomoni
ſpūali: q̄ eſt v̄e deo p̄ri dilect⁹ ꝛ v̄⁹ eccl'iaſtes
ꝛ ver⁹ ꝯgregator oīm diſſipatorū: ꝛ ver⁹ cō-
gregator oīꝫ v̄tutū ꝛ veritatū. Eſt ergo ſenſ⁹
hui⁹ tituli q̄ ſalomō terrenus: ꝛ figuratiuus
fecit hūc libruꝫ directū v̄o ſalomoni ſpūali:
q̄ eſt xp̄s de⁹ ꝛ hō ſpōſus eccl'ie. ¶ Sꝫ nunc T
reſtat querēdum q̄re dr̄ cātica cāticoꝝ. i. q̄re
addit̄ ly cāticoꝝ: Ad hoc breuiter r̄ndet̄ qō
lꝫ genitiu⁹ pluralis addit⁹ ſupra nominatiuum
ſeu quēcūq̄ obliquorum cōiter denotet ali-
quā excellētiā ſeu exceſſum ſup oēs eiuſdem
gn̄is: vt ꝓpheta ꝓphetaꝝ: ph̄us ph̄oꝝ lꝫ ēt
iſtud canticū ſalomonis excedat oīa cantica
moyſi ꝛ alioꝝ ꝓphetaꝝ ī ſublimitate ꝛ ꝓfū
ditate ꝓphetie: tn̄ nō excedit cātica dd: cum
ꝓbatum ſit in ꝓlogo libri pſalmoꝝ dd fuiſſe
eximium oīm ꝓphetaꝝ in ꝓfunditate ꝓphe
tie de xp̄o ꝛ eccl'ia. Et iō ille genitiu⁹ plura-
lis nō denotat excelentiā altitudinis ꝓphe-
tie in ſalomone: ſꝫ dicit excellentiā in cōpre-
hēſione multitudinis ſnīe ſub breuitate ſer-
monis: eo q̄ ſalomon comprehendit in iſtis
paruis decē cāticis ſnīaliter totū diſcurſum
legis ab abraā ꝛ moyſe vſq̄ ad ipſum: ꝛ ex-
inde vſq̄ ad magnū conſtātinum. Et etiā in-
quantū in his decē cāticis cōprehendit ſup
ficialr̄ oīa cantica dd p̄ris ſui: ꝛ oīa cantica
moyſi ꝛ alioꝝ: ꝛ ſic dr̄ cāticuꝫ canticorum. i.
ꝯtinēs oīa alia cantica. qꝛ lꝫ dd in. cl. pſalmis
cōprehēderit totā legē ꝛ ꝓphetas et totum
nouū teſtm̄: tn̄ ſalomon in breuiori ſermone
fuit abbreuiator ſnīe p̄ncipalis ipſoꝝ pſal-
morꝫ dd. Et ſic hoc opus dicitur canticum

quasi abbreuiatoriū psalmoꝝ ⁊ cāticoꝝ. vñ
vñ sicut hypocrates ꝯplexus est totuz corp⁹
medicine i breuib⁹ cāticis:q̄ dr̄ aphorismi
⁊ ēt Auicēna postea voluit abbreuiare magꝫ
cātica hipocratis sub paucioꝛib⁹ ⁊ breuioꝛi-
bus cāticis:ita ꝑiter salomō sub decē cāticis
voluit cōphēdere ⁊ abbreuiare oēs psal. dd:
imo totū discursuz legis ⁊ ꝓphetaꝝ. Itē hec
est cā q̄re esdras ītitulauit istū librū cantica
u cāticoꝝ. ¶ Sz postea venit ꝟgo maria q̄ fu
it pria ꝓphetissa ⁊ tympanistria ⁊ p̄ma euā-
gelista noui testamēti:q̄ ꝯposuit illd breuissi
mū cāticū.s. Magnificat aīa mea dñm:in q̄
sub decē ꝟsib⁹ ꝯplexa est totā legē ⁊ ꝓphas
⁊ totū nouum testm̄:in q̄ sibi fuit ꝓphetissa et
euāgelista. vt pȝ. Et iō illd cāticū ꝟgis mereł
dici cāticū cāticoꝝ ⁊ psalteriū decē chordaꝝ
quia supat oīa cātica ⁊ oēs psos:⁊ iō ꝯtinue
cātat ipȝ eccl'a i offō vesparū:put declarā-
tū est i expōne illi⁹ cātici ꝟgis marie. Ex sup
pradictis pȝ q̄ŕ iste liber dr̄ cātica cāticoꝝ:
⁊ q̄uō salo. terren⁹ fecit ipȝ d̄ salomone spūa
x li spōso eccl'e. ¶ Declarato igiť titulo deue
niēdū est ad tractatū:⁊ p̄mo ad ei⁹ diuisionē
scd̄o ad ei⁹ expōnē. Quē q̄dē tractatū q̄dā
ātiq̄rū diuiserūt p. viij.c. Alij aūt.s. origenes
⁊ hiero. diuiserūt ipm̄ p dramata ⁊ sic quot
sunt petitiones ⁊ interrogationes in tot pti-
tiones diuiserunt euz in suis expōnib⁹. Sed
sati⁹ ⁊ cōmodi⁹ mihi vr̄:vt diuidam⁹ ipm̄ p
cātica ⁊ p ꝯñs p mysteria:eo ꝙ in q̄libet cāti
co cantał ⁊ explicał aliqd̄ distinctū myste-
riū euāgelicū:⁊ sic quot sunt cātica in hoc li
bro:tot erunt p̄ncipales ptes ei⁹ in expōnē-
do. Sed qꝛ dictū est ꝙ materia p̄ncipalis in
tenta in hoc lib. sunt mysteria euāgelica to-
ti⁹ discursus eccl'e xp̄i ab incarnatione vsqꝫ
ad iudiciū ⁊ maxie vsqꝫ ad ꝓsperitatē eccl'e
datā tp̄e cōstātini vsqꝫ ad iustinianū:put sa-
lomon p̄uidit in spū cōtēplādo totum discur
sum veteris testamēti vsqꝫ ad suum tempus.
Iō est aduertēdū ꝙ decez p̄ncipalia myste-
ria ꝯsiderauit ⁊ cōtēplatus est salomon i ve.
te. in q̄bus p̄uidit in spū tanq̄ in speculo de-
cē mysteria futura in nouo testō:de q̄bus fe
y cit decē cātica in hoc libro. ¶ Et ideo anteq̄
accedał ad expōnē ⁊ diuisionez huius libri:
sunt p̄supponēda ⁊ p̄notāda illa septē prin-
cipia:q̄ ego posui in expōne libri psalmoꝛuz
tractatu. iiij. cū illis decē regulis siue clauī-
bus ad aperiēda mysteria noui testamenti q̄
latebāt sub figuris ⁊ gestis ⁊ ꝓmissionibus
⁊ ḡnaliter sub lr̄a ve. te. Quoꝝ principioꝛuz
primum est istud:scꝫ qd̄ tota sacra scriptura
vtriusqꝫ testamēti est ab ipso deo tradita ⁊ re
uelata:puta in primo testō per patriarchas
⁊ ꝓphetas:⁊ in secundo testamento p ꝟbum
incarnatū. Ex quo pȝ ꝙ sacra scriptura non
potest mētiri:nec ipsi aliquid falsum subesse.

Septē p̄ncipia attendēda.

Scd̄m p̄ncipium:ꝙ in diuinis est trinitas ꝑ
sonarū cuz vnitate ⁊ simplicitate substantie
s. ꝙ licet pr̄ fili⁹ ⁊ spiritussanctus sint tres ꝑ
sone relatiue:tn̄ sunt vnus de⁹ ⁊ vna substan
tia. Tertiū ꝙ verbū diuinū filius patris as-
sumpsit verā carnē aīatā ex ꝟgine maria in
vnitate suppositi:ita ꝙ xp̄s est ver⁹ deus et
ver⁹ homo. Quartū ꝙ xp̄s i illa humanitas
se assumpta ꝓ nr̄a redēptione fuit vere pas-
sus ⁊ mortuu⁹:⁊ resurrexit ⁊c. Ex cui⁹ passio
nis virtute habēt virtutē ⁊ efficaciā oīa ec-
clesiastica sacra:⁊ a q̄ tanq̄ a capite descēdūt
⁊ deriuanł oīa ḡna gratiarū ⁊ donoꝝ spūa-
lium in totā ecclesiā. Quintuz p̄ncipium:qd̄
nō solū xp̄s est caput ⁊ sponsus ecclesie:sed
etiā est finis ⁊ termin⁹ ⁊ veritas totius legis
veteris ⁊ ꝓpharū:⁊ p ꝯñs tota scriptura legꝫ
⁊ ꝓphetarū nil aliud fuit nisi via in christuz
et signum ⁊ figura et vmbra:itaqꝫ nihil fuit
dictū:nec gestū in veteri testamento gratis
sui:sed in figuram ⁊ prophetiam christi qui
erat finis legis ⁊ prophetarum:que omnia
fuerunt cōpleta et verificata per christum:
prout ibi fuit ostensum. Sextum principium
ꝙ xp̄s nō solū fuit et est caput ⁊ sponsus ec-
clesie ⁊ finis et terminus legis ⁊ ꝓphetaruꝫ
in quo finiuit cursuz lex ⁊ prophete:sꝫ etiam
xp̄s est mediator dei ⁊ hominuꝫ. Nam sicut
deus pater per filium verbū suum oīa crea-
uit:ita per eundē filiū suum incarnatum ge
nus humanum recreauit ⁊ reparauit:et sic
xp̄s est medius propitiator ⁊ aduocat⁹ ⁊ pro
curator ⁊ fideiussor ⁊ īterpres ⁊ iudex inter
nos ⁊ patrē ⁊ medi⁹ dispensator bonoꝛuꝫ:vt
ibi fuit ꝓbatū. Septimū principiū est qd̄ si-
cut xp̄s ē metrū ⁊ p̄ncipiū ⁊ mēsura et fons
oīm bonoꝝ effectiue:ita diabolus est p̄nci-
piū et cā oīm maloꝝ ⁊ pctōꝛum persuasiue.
Itē nō solū p̄notāda sunt supradicta septem
principia:sed etiā ille decē regule et claues
q̄ fuerūt assignate in eodē tractatu ad ape-
riēdas scripturas sacras ⁊ enigmata earuꝫ.
¶ Quarū pria est de essentia ⁊ ꝑsona. Scd̄a z
de xp̄o deo ⁊ hoīe. Tertia de xp̄o capite ⁊ ec
clesia sponsa sua siue corpe mystico. Quarta
de natura ⁊ gr̄a. Quīta de spū et lr̄a. Sexta
de sensu ꝟboꝝ in q̄ fiunt ⁊ nō q̄nqꝫ quem fa-
ciūt. Septima de seculis ⁊ etatib⁹ diuine le
gis ⁊ vnius eccl'e ab adā vsqꝫ ad iudicium.
Octaua regula de diabolo ⁊ ei⁹ corpe. No-
na de specie ⁊ genere siue de toto ⁊ parte tā
in numeris q̄ in locis ⁊ nationib⁹. Decima
regula de figuris et tropis grāmaticalib⁹:
put ibi ad lōgū fuit explicatū. Que q̄dē se-
ptē p̄ncipia ⁊ decē regule maxie sunt neces-
sarie ad operiēda mysteria sacra q̄ sub me-
taphoris ⁊ enigmatib⁹ latent in h̄ libro:in
quo salomon sub metaphoris sp[illegible] et spon-
se et pastoris ⁊ regis ⁊ agricultoris ⁊ horti

ꝑ vince: ⁊ ꝓdixit oīa myſteria xp̄i ⁊ eccl'ie et
nr̄e redēptiōis: ſumēdo parabolas ex geſtꝭ
⁊ ꝓmiſſiōib⁹ ⁊ vaticiniis ſcripture vet. te. ſi-
A cut fecit dd̄ in libro pſo. ¶ Ut ſalomō ꝯſi-
derādo ⁊ ꝯtēplādo myſteria ſacre ſcriptu-
re ve. te. ibi tanꝗ̄ in ſpeculo ꝓuidit in ſpū ꝓ
phetico futura decē myſteria xp̄i ⁊ eccl'ie et
toti⁹ nr̄e redēptiōis. Nā p̄mo ꝯtēplatus eſt
oēs ꝓmiſſiōes de xp̄o futuro redēptore fa-
ctas p̄riarchis ⁊ ꝓphetis ve. te. ⁊ ſp̄al'r deſi
deriū filioꝝ iſrl' exiſtētiū i egypto petētiū li
berari de illa captiuitate: i q̄b⁹ ꝓuidit i ſpū
totū deſideriū p̄riarcharꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ oim
fideliū tā viuoꝝ ꝗ̄ mortuoꝝ exiſtētiū in lim
bo iferni expectātiū xp̄m vt veniret ad redi
mēdū gen⁹ hūanū de captiuitate pcti et de
libo. Scd̄o ꝯtēplat⁹ eſt ſalomō totā fabricā
arce ⁊ tabernaculi qd̄ deus p̄cepit fabricari
ipſi moyſi: p quā fabricā ſalomō ꝓuidit i ſpū
totū myſteriū icarnatiōis. Tertio ꝯtēplaba
tur ſalomō q̄l'r de⁹ itrauit in arcā ⁊ loq̄bat:
⁊ docebat moyſen de tabernaculo. Per qd̄
myſteriū ꝓuidit p̄dicationē xp̄i i hūanitate
⁊ dationē legꝭ euāgelice. Quarto ꝯtēplat⁹ ē
pegrinationē ipi⁹ arce p deſertū: a cui⁹ fa-
cie mota eſt terra: ⁊ facta ſunt m'lta miracu
la. Per qd̄ ꝓuidit i ſpū totā pegrinationē xp̄i
p terrā ꝓmiſſiōis faciēdo ſtupēda miracula
m'lto maiora. Quīto ꝯſiderauit aſcēſuꝫ moy
ſi i mōtes abarin ⁊ phaſga. vn̄ ꝓſpexit totaꝫ
t'rā ꝓmiſſaꝫ: ⁊ ꝯſiderauit diuiſiōes ⁊ partes
ei⁹ put de⁹ oſtdebat ſibi: vt pꝫ Deu. xxxiiii.
Per qd̄ myſteriū ꝓuidit Salo. q̄l'r xp̄s luſtra
ta tota t'ra ꝓmiſſiōis debebat aſcēdere hie
roſolymā ad p̄dicādū ⁊ crucifigēdū ⁊c. Se-
xto ꝯſiderauit ⁊ ꝯtēplat⁹ eſt ſal. q̄l'r moyſes
poſt m'ltos labores ⁊ vexatiōes ſibi illatas
ab illo duro ppl'o mortu⁹ eſt i v̄tice phaſga.
nec ā ppl'o viſuꝫ eſt corp⁹ ei⁹ illi ppl'o. Per qd̄
ꝓuidit ſalo. q̄l'r xp̄s erat moritur⁹ i mōte cru
cis i hierl'ꝫ: quē iudei ceci āpli⁹ nūꝗ̄ erāt vi
ſuri. Septio ꝯſiderauit ſalom̄. q̄l'r ioſue fuit
ſubſtitut⁹ dux p moyſen ⁊ introduxit illū po
pulū i terrā ꝓmiſſiōis. Per qd̄ myſteriū ꝓui
dit reſurrectionē xp̄i: ⁊ q̄l'r xp̄s poſt reſurre-
ctionē debebat itroducere in terrā viuētiū
oēs fideles ve. te. q̄s eduxit de iferno ⁊ d̄ ca-
ptiuitate diabo. Octauo ꝯſiderauit ſalo. q̄l'r
ioſue elegit. xii. duces: cū q̄b⁹ adept⁹ ē totā
terrā ꝓmiſſiōis cū ſignis ⁊ portētis. Per qd̄
myſteriū ꝓuidit in ſpū q̄l'r xp̄s poſt reſurre-
ctionē debebat mittere. xii. apl'os ad p̄dicā-
dū euāgeliū oī creature q̄ totū ppl'ꝫ gētilē
ſubiecerīt iugo xp̄i diabolo foras electo. No-
no ꝯſiderauit totū diſcurſum illi⁹ ppl'i vſꝗ̄
ad tēpa dd̄ ⁊ oēs afflictiōes q̄s paſſ⁹ ē a fini
timis tpe iudicuꝫ ⁊ oēs victorias q̄s de eis
obtinuerīt: ⁊ final'r ꝯtēplat⁹ ē victorias ipſi⁹
⁊ q̄uo ſubiecit ſibi nō ſolū totā terraꝫ iſrl'
ſꝫ et̄ oēs ppl'os īfideliū finitimorū fecit ſibi
tributarios. Per qd̄ ꝓuidit ſalo. i ſpū decē et
et q̄tuordecim ꝑſecutiōes īpatoꝝ ⁊ tyrānos
rū ꝯ eccl'iaꝫ tpe martyrū: ⁊ q̄uo eccl'ia debe
bat ſibi ſubiicere totū ppl'ꝫ gētilē. Decio cō
tēplabat ſalo. ꝓſperitatē ſui regni ⁊ paceꝫ ⁊
m'ltitudinē diuitiarū: ⁊ q̄uo ex p̄cepto dd̄ edi
ficauerat illū tēplū magnificū ⁊ āpliauerat:
⁊ ditauerat illā ciuitatē ⁊ regnuꝫ ⁊c. Per qd̄
myſteriū ꝓuidit i ſpū q̄l'r eccl'ia xp̄i poſt m'l-
tas ꝑſecutiōes m'lto ſanguie martyrū effuſo
debebat ꝓſpari ⁊ p totū orbē libere āpliari
⁊ q̄etari poſt ꝯuerſionē Cōſtātini. De ſupdi
ctis g̊ decē myſteriis euāgelicis q̄ erāt fa-
ciēda in toto diſcurſu no. te. Salo. fecit decē
cātica in h̄ lib. ſumēdo parabolā ex ſupradi
ctis myſteriis ve. te. Et ſic in vnoq̄q̄ cātico
cātat vnū myſteriū euāgelicū. Nam in p̄mo
cātico cātat totū deſideriū oim fideliū vete.
teſt. xp̄m expectātiū. In ſcd̄o cātico cātat my
ſteriū icarnatiōis xp̄i. In tertio cātat myſte-
riū vocatiōis apl'oꝝ p xp̄m ⁊ electiōis eoꝝ.
In q̄rto cātat oſtſionē xp̄i i carne ⁊ pegrina
tionē ⁊ opationē miraculoꝝ. In q̄nto cātat
ei⁹ aſcēſuꝫ in hierl'm ⁊ exhortationē eius ad
iudeos ⁊ ditationē eccl'ie i bonis ſpūalibus.
In ſexto cātat xp̄i mortē ⁊ paſſionē ⁊ myſte-
riū nr̄e redēptiōis. In ſeptio cātat q̄l'r apl'i
poſt receptionē ſpūſſcti p̄dicauerūt xp̄m eſſe
verū meſſiā ppl'o iudaico ⁊ i hierl'ꝫ. In octa
uo cātat miſſionē apl'orū ad p̄dicandū p vni
uerſuꝫ orbē. In nono cātat ꝯflictū ⁊ pugnā ⁊
victoriā martyrū. In decimo cātat ꝓſperita
tē ⁊ pacē eccl'ie datā p Cōſtātinū. ¶ Primū
cāticū incipit ibi. Oſculet me oſculo oris ſui
Scd̄m ibi. Dū eēt rex in accubitu ſuo. Ter-
tiū ibi. Uox dilecti mei iſte venit ſaliēs i mō
tib⁹. Quartū ibi. Que eſt iſta q̄ aſcēdit p de-
ſertū. Quintū ibi. ꝗ̄ pulchra es amica mea.
Sextū ibi. Surge aq̄lo ⁊ veni auſter. Septi-
mū ibi. Adiuro vos filie hierl'ꝫ: ſi inueneri-
tis dilectū meū. Octauū ibi. Quo abiit dile
ctus tu⁹. Nonū ibi. Quid videbis i ſunami-
te ⁊c. Decimū ibi. Que ē iſta q̄ aſcēdit de de B
ſerto delitiis affluēs. ¶ Ad maiorē aūt cui-
dētiā eoꝝ q̄ dicta ſunt ⁊ dicēda ē aduertēdū
ꝙ ſacra ſcriptura ve. teſt. duob⁹ noib⁹ gn̄al'r
nūcupat. Nā p̄mo d̄r teſtm̄ dei: īquātū deus
ꝓmiſit illi ppl'o bona futura: ⁊ inquātū illa
ꝓmiſſio erat cōfirmāda ⁊ cōplēda p morteꝫ
teſtatoris. Un̄ teſtamentū d̄r de teſtor teſta-
ris: qd̄ idē eſt qd̄ confirmare ⁊ ratificare: et
ſic intantū dicitur teſtamentū inquantū eſt
ꝯfirmatū p vltimā voluntatē teſtatoris: ſed
q2 vltima voluntas eſt illa q̄ p ſolā mortem
teſtatoris terminat ⁊ finit: ideo nunꝗ̄ dici-
tur teſtamentum ratū vſq̄quo eſt confirma
tū p mortē teſtatoris: q2 per totum tempus
ante poterat etiā teſtator mutare volūtatē.

Sacra ſcriptura ve. te. duobus noib⁹ gn̄al'r nūcupat.

ta. Et iō heres nūq̄ accipit: nec poſſidet hēdi
tatē niſi poſt mortē teſtatoris: q2 tūc eſt vali
dū teſtm̄. Ex q̄bꝫ ſeq̄t ꝙ ſcriptura vel le. nō fuit
vetus teſtm̄: ſꝫ diſpoſitio teſti: nec dr̄ teſtm̄ niſi in
q̄tū erat ꝯfirmādū ꝑ mortē dei teſtatoris. Et
ꝑ ꝯñs oportebat vt deꝰ moreret̄ ad h̄ ꝙ teſtm̄
ꝯfirmaret̄ q2 alr̄ māſiſſet caducū ⁊ vanū. Sꝫ
q2 deꝰ eſt eſſentialr̄ imortalis ⁊ infallibilis ⁊
eternꝰ: q2 in eternū ꝑmanet idē: ⁊ anni eiꝰ nū
q̄ deficiēt. pſal. cj. Et iō oportuit vt deꝰ fieret
pſōalr̄ hō ⁊ vt ille hō aſſūptꝰ pſonalr̄ deꝰ mo
reret̄ ad ꝯfirmandū teſtm̄ dei vt ꝯpleret oīa
ꝓmiſſa. Et ſic ꝑ mortē ⁊ ſanguinē xp̄i fuit cō
firmatū totū vetꝰ teſtm̄: vt ptꝫ ad heb. ix. ⁊ x.
Et iō patres ⁊ fideles ve. te. nō potuerūt adi
piſci repromiſſiōes niſi ſil̄ nobiſcū ꝑ mortem
xp̄i. ad heb. xj. Et ſic pꝫ q̄lr̄ ſcriptura legis ⁊
ꝓphetarꝫ intm̄ dicebat̄ teſtm̄ dei: in q̄tū erat
ꝑ mortē ⁊ ſanguinē xp̄i ꝯfirmādū: ⁊ iō dr̄ xp̄s.
hic calix nouū teſtm̄ ē ī meo ſanguine. i. noui
C ter in meo ſanguine ꝯfirmatū. ſ. ad Cori. xj.
¶ Scd̄o mō ſcriptura legis ⁊ ꝓphetarꝫ dice
bat̄ pactū ſiue fedꝰ deſpōſale inq̄tū deꝰ ⁊ ele-
git ſibi illū pplꝫ in ppl̄m peculiarē ⁊ ꝓpriū: ⁊
ille populꝰ accepit deū in deū dñm ⁊ paſtorē
ſpūalē: ⁊ ꝓmiſit obſeruare legē eiꝰ vt pꝫ Exo.
xix. ⁊ xx. ⁊ xxiiij. ⁊ ꝑ totū diſcurſuꝫ legis ⁊ ꝓ-
phetarꝫ. vñ Exo. xix. dr̄ deꝰ Si audieritis vo-
cē meā: ⁊ cuſtodieritis pactū meū: eritis mi-
hi in peculiū de cūctis populis: Mea ē eī oīs
terra: ⁊ vos eritis mihi in regnū ſacerdotale:
⁊ gens ſancta ⁊c. Cui rñdit ppl̄s. Cūcta q̄ lo
cutꝰ eſt dñs faciemꝰ. Itē hoc idē rñdit totus
ppl̄s qñ moyſes legit eis volumē legis: vt pꝫ
Ex. xxiiij. Iō tūc moyſes ad ꝯfirmationē illiꝰ
deſpōſatiōis ⁊ ꝓmiſſionis imolauit. xij. vitu-
los: ⁊ effudit vnā ꝑtē ſanguinis ſup altare et
alterā ꝑtē ſup ppl̄m dicēs. hic eſt ſanguis fe
deris ꝙ pepigit vobiſcū dñs ſup cunctis ſer-
monibꝰ his ⁊c. ad denotādū ⁊ ſignificādū q̄d
illd̄ teſtm̄ ⁊ illud fedꝰ deſponſale nō poterat
ꝯfirmari niſi ꝑ ſanguinē xp̄i ſpōſi huiꝰ popu
li: ex q̄bꝰ pꝫ ꝙ ſicut illd̄ teſtm̄ nō poterat con-
firmari ⁊ adimpleri niſi ꝑ mortē ⁊ ſanguinē
xp̄i teſtatoris: ita illa deſpōſalia ſiue deſpōſa
tio fctā inter dñꝫ ⁊ ppl̄m nō poterat cōfirma
ri nec adimpleri et ratificari niſi ꝑ pñtiā dei
vēturi in carnē. Ea ꝙ talis deſpōſatio facta
fuerat ꝑ vba de futuro: ⁊ ꝑ ſpōſuꝫ in carnē fa
D miliariter vēturū ⁊ cū ſponſa locuturū ⁊ con
uerſaturū. ¶ Ex ſupradictis ptꝫ: ⁊ ꝓut dictū
fuit ī ꝓlogo expoſitiōis libri pſalmorꝫ ꝙ vna
lex ⁊ vnū teſtm̄ dr̄ totꝰ diſcurſus ſacre ſcpture
⁊ totiꝰ eccl̄ie ab adā vſq̄ ad iudiciū: ⁊ h̄ rōne ſb
ſtātiā ⁊ ēt rōne vniꝰ xp̄i crediti. Sꝫ totꝰ iſte di
ſcurſus diuidit̄ ꝑncipalr̄ ī duo tp̄a. ſ. añ aduē
tū xp̄i: ⁊ poſt aduentum eiuſdem. Tempus
eīm añ aduētum reſpectu dei dicebatur tem
pus diſponendi ⁊ promittendi: inquātum

deus ꝓmittebat futuram redemptionem
⁊ glorificationē ⁊ reſtaurationē toti gñi hūa-
no: et diſponebat illū ppl̄m ꝑ illa legalia ad
recipiendū xp̄m in ſuo aduētu. Sed reſpectu
earū rerū q̄ gerebant̄ ⁊ fiebant: dicebat̄ tp̄s
figurādi ⁊ ſignificādi: q2 oīa illa fiebāt ⁊ ꝯtin
gebāt illis in ſignum ⁊ figurā futurorꝫ. Sed
reſpectu pr̄iarcharū ⁊ ꝓphʒarū quibꝰ fiebāt
ꝓmiſſiones dicebatur tp̄s deſiderādi ⁊ expe
ctādi ⁊ petēdi: q2 oēs deſiderabāt ⁊ expecta-
bāt ⁊ petebāt xp̄m futurū redēptorem ⁊ glī-
ficatorē tanq̄ ſponſum ⁊ ſaluatorē. Et ſic ptꝫ
qualr̄ tp̄s añ aduētū xp̄i fuit tp̄s ꝓmittēdi et
diſponēdi ⁊ figurādi ⁊ ſignificandi ⁊ deſide-
rādi ⁊ petēdi ⁊ expectādi. Totum aūt tp̄s ad
uentus xp̄i et totꝰ diſcurſus no. teſt. fuit tp̄s
adimplēdi ꝓmiſſa ⁊ ꝯfirmādi diſpoſita ⁊ ve-
rificādi ſigna legalia et figuras: ſiue ea que
erant figurata ⁊ ſignificata. Et reſpectu oīm
fideliuꝫ fuit ⁊ eſt tp̄s colligendi ⁊ recipiendi
Q2 per aduentū xp̄i oēs fideles ve. teſt. ſiml̄
nobiſcū receperūt ꝓmiſſiones. ſ. fructus oīm
ꝓmiſſionum: vt ait ap̄lus ad heb. xj. Et nos
collegimus ⁊ meſſuimus meſſes quas p̄res
veteris teſt. ſeminarunt: vt ait ſaluator Ioā.
iiij. Ex quibus omnibꝰ ptꝫ qualr̄ xp̄s adim-
pleuit ⁊ verificauit oīa q̄ fuerūt ī veteri teſta
mēto diſpoſita. ⁊ ꝓmiſſa ⁊ figurata. Et ſic ēt
cōfirmauit te ab initio īſtitutū: ⁊ compleuit
⁊ cōfirmauit ſpōſalia āntiqua: ideo lex euāge
lica: ⁊ totū nouū te. nil aliud eſt: niſi veritas
⁊ cōfirmatio veteris teſtamēti. in quo tēpore
oēs fideles receperūt oīa que fuerūt ꝓmiſſa
⁊ deſiderata ⁊ petita ī veteri teſtamēto: ⁊
ſicut totū illud tempꝰ fuit tēpꝰ deſiderādi ⁊
petēdi ⁊ ſignificādi: ita iſtud dr̄ tēpꝰ recipiē
di: ⁊ faciendi: vnde non ſolū xp̄s verificauit
oīa que ī lege veteri fuerūt ꝓmiſſa ⁊ figura-
ta ſed adhuc nos verificamꝰ ⁊ implemꝰ oīa
illa ſeruādo legē euāgelicā ⁊ exercēdo eccle
ſiaſtica ſacramēta: que nil aliud ſūt: niſi que
dā veritates illorꝫ ſignorꝫ legaliū: ⁊ ſic faciē
do ⁊ operando recipimꝰ fructꝰ ꝓmiſſionū E
¶ Oīa ergo ſupradicta cōſiderās ⁊ preui
dēs in ſpū ſalomon fecit iſtū libellū in quo
voluit oſtēdere totū ingeniū ſuū: q2 ſub bre
uibus ⁊ difficilibus ⁊ obſcuris verbis deſcri
pſit totū diſcurſum vtriuſq̄ teſti: ⁊ iō iſte li-
bellꝰ reddit̄ difficilior ad intelligendū: eo ꝙ
oīa que ſcripta ſunt ī vtroq̄ te. de xp̄o ⁊ ec-
cl̄ia: ⁊ oīa q̄ dd̄ cātauit. ī. cl. pſ̄s. voluit ſalo-
mō ꝯplecti in h̄ libello ſub triplici metapho
ra. ſ. ſub metaphora ſpōſi ⁊ ſponſe: ⁊ ſub me-
taphora paſtorꝫ gregis: ⁊ ſub metaphora
agricole ⁊ vinee ſiue horti: ⁊ iō iſtud opꝰ ſi-
mul vocat̄ epithalamicū ⁊ bucolicū ⁊ geogi
cū. Et pp̄ h̄ redit̄ difficillimū ad itelligēdū. ſ.
rōne ſtyli ⁊ rōne breuitatis: nā ī x. cāticꝫ ꝯple
ctit̄ totū diſcurſuꝫ vtriuſq̄ te. ſub ſupdicta tri

plici metaphora: vñ l pn̄o cãtico cantat totũ ꝯſideriũ ⁊ oẽs petitiões patrũ ve.te. ⁊ ſic explicat tp̄s ꝯſiderãdi ⁊ petẽdi ⁊ expectãdi: ⁊ l nouẽ cãticꝫ ſubſequẽtib⁹ cãtat totũ diſcurſũ eccl'ie ab icarnatiõe xp̄i vſqꝫ ad tp̄a ꝯſtãti.et iuſtini.a. ⁊ ẽt vſqꝫ ad ſinẽ mũdi: vbi erit gl'aſlis glificatio: l qb⁹ nouẽ cãticis cãtãt nouẽ myſteria de xp̄o ⁊ eccl'ia: ꝑut patebit in qb⁹ ſatiſfacit ⁊ ãnuit ꝯſiderio ⁊ petitiõib⁹ patrũ ve.te.ꝑ ſingula. Procedẽdo ergo ad expõnẽ hui⁹ lib. ſeruabit iſte ordo. Nã primo ponet text⁹ cuiuſlꝫ cãtici ꝑ ꝟſus diſtinct⁹. Scḋo ponet eius expoſitio. Incipit ergo cãticũ p̄mũ.

Oſculetur me oſculo oris ſui
Quia meliora ſunt hubera
tua vino.
cantĩ cũ p̄mũ. Fragrantia vnguentis optimis.
Oleum effuſum nomen tuum.
Ideo adoleſcentule dilexerunt te.
Trahe me poſt te.
Currem⁹ i odorẽ vnguẽtoꝝ tuoꝝ.
Introduxit me rex in cellaria ſua.
Exultabimus ⁊ letabimur in te.
Memores huberũ tuoꝝ ſuꝑ vinũ
Recti diligunt te.
Nigra ſuꝫ ſed formoſa filia hierl'm
Sicut tabernacula Cedar.
Sicut pelles Salomonis.
Nolite me cõſiderare ꝙ fuſca ſum.
Quia decolorauit me ſol.
Filij mr̄is mee pugnauerũt ꝯ̄ me.
Poſuerũt me cuſtodes in vineis.
Uineam meam non cuſtodiui.
Indica mihi quẽ diligit aĩa mea.
Ubi paſcas. Ubi cubes i meridie
Ne vagari incipiam.
Poſt gregem ſodalium tuorum.
Si ignoras te o pl'chra int̄ mł'ieres
Egredere ⁊ abi poſt veſtigia gregum tuorum.
Et paſce hedos tuos iuxta tabernacula paſtorum.
Equitatui meo in curribus pharaonis aſſimilaui te amica mea.
pulchre ſũt gene tue ſicut turturis
Collum tuum ſicut monilia.
Murenulas aureas faciem⁹ tibi.

Uermiculatas argento.

Oſculet me oſculo oris ſui. Hoc ẽ p̄mũ cãticũ hui⁹ lib. in ꝙ introducit eccl'ia prioris teſtamẽti tãq̄ ſpõſa: ⁊ xp̄s tãq̄ ei⁹ ſpõſus ad loquendũ: et iõ pn̄s cãticũ hꝫ duas partes ꝑncipales: nã l p̄ia ponit ⁊ explicat ſponſe diu deſiderata petitio. Scḋo ſponſi gr̃oſa rñſio. ibi. Si ignoras te o pulchra. ¶ Quãtum ꝗ ad p̄mũ ꝑ fundamẽto toti⁹ hui⁹ lib. eſt valde notandũ ꝙ indigẽtia ⁊ carẽtia alicui⁹ boni amiſſi ẽ cã deſideriũ recuperandi ipꝫ: ſꝫ firma ꝓmiſſio eſt cã firme ⁊ vehementis fidei ⁊ ſpei rei ꝓmiſſe. Et ita accidit in adã: qꝛ cũ ipe añ lapſuꝫ fuiſſet creat⁹ i illa opulẽtia ⁊ felicitate nullã patiẽs idigẽtiã tñ cũ ſtatuit ⁊ tentauit ꝯſcẽdere ab hierl'ꝫ l hierico trãſgrediẽdo diuinũ p̄ceptũ: tũc icidit in latrones: q̄ expoliauerũt eũ oib⁹ bonis gratuitis ⁊ vulnerauerũt ⁊ ſauciauer̃t ⁊ plagis l corpe ⁊ aĩa affecer̃t: ⁊ ſemiuiuũ reliq̄runt: ⁊ ſic ille q̄ erat opulẽt⁹ ⁊ felix ⁊ dñs illi⁹ ciuitatꝫ. cui ẽt poſt lõgã vitã tp̄alẽ erat ꝓmiſſa alia nobilior felicitas eterna l celeſti pr̄ia ꝑp talẽ igratitudinẽ fuit p̄uat⁹ pñti ⁊ futura felicitate ⁊ expulſ⁹ ab illa ciuitate ⁊ fct̄us exul ꝑ hãc vallẽ lachrymaꝝ ⁊ ſepat⁹ a facie dei. Et ſic factus ẽ miſer ⁊ idigẽs oib⁹ bõis nõ ſolũ ſp̄ualib⁹ ſꝫ ẽt tp̄alib⁹: vt pꝫ Ge.iij. ⁊ ide eſt ꝙ manet iſitũ deſideriũ oib⁹ hoib⁹ recuperandi illã imortalitatẽ ⁊ totũ illũ felicẽ ſtatũ. ¶ Sꝫ dt aug. l li. Cur de⁹ hõ ꝙ de⁹ ꝯpatiẽs miſerie ⁊ idigẽtie ipi⁹ ade ⁊ toti⁹ poſteritatꝫ eius ꝓmiſit ei mittere filiũ ſuũ l carnẽ q̄ eũ ab olmiſia ⁊ captiuitate redimeret: ⁊ ſibi recõciliaret: ⁊ in pr̄iaꝫ amiſſaꝫ ⁊ felicitatẽ reducere: ⁊ h̄ fecit de⁹ ne adã deſparet: ſꝫ lꝫ de inſtãti miſeria valde doleret: tñ ꝯ ſui ſueqꝫ poſteritatis remedio iã de lõginq̄ gauderet vñ Augu. ꝯcludit dicẽs. Uera itaqꝫ rõne didicimus: ꝙ iã ab adã domini p̄ſtolabat aduẽt⁹. b
¶ Ex qb⁹ ꝟbis aug. ſequit ꝙ miſia et idigẽtia ipſi⁹ ade ⁊ toti⁹ poſteritatis ei⁹ fuit cã diuine ꝓmiſſiõis ꝯ xp̄o futuro: ⁊ talis ꝓmiſſio fuit cã fidei ⁊ ſpei ⁊ deſideriũ ipi⁹ de ade xp̄o futuro: ex q̄ fide ⁊ ſpe ⁊ ꝯſiderio adã cũ tota ſua poſteritate fideliũ ſp expectabat et petebat xp̄ꝫ venturũ ad redimẽdũ iõm. ¶ Scḋo ſequit ꝙ eccl'ia xp̄i primo fuit xp̄o deſpõſata ꝑ fidẽ in adã. Qḋ ꝓbat: nã ſi adã cum tanto deſiderio expectabat xp̄m: vt inquit Aug. ꝗ iã tunc habebat fidẽ de xp̄o futuro. Qꝛ ſpes nõ eſt ſine fide ⁊ charitate affectiua: qꝛ quod credimus: ⁊ amamus cũ deſiderio expectamus: ⁊ iõ eſt dicẽdũ ꝙ ſicut deus ꝓmiſit ipſi ade mittere ipſi xp̄m in redẽptorẽ: ita adam credidit ipꝫ venturũ: ⁊ ꝓmiſit ipſi fidẽ: ⁊ promiſit ipſi exhibere cultũ latrie ſub tali fide ⁊ ſpe xp̄i futuri: in qua fide adaꝫ cũ tota ſua

a (margin, beside "ignoras te o pulchra")
Aug. (margin)

poſteritate fideliū ſaluabat: ꝛ ſic adā prout fuit doct⁹ a deo: docuit filios ſuos exhibere latriā deo in ſignū fidei de xp̄o futuro: ꝛ ſic abel offerebat oblationē de agnis gregis ꝛ
I Caim de frugib⁹ Ge.iiij. ¶ Et q꞉ latria non ſolū ↄſiſtit ī oblatiōe ꝛ adoratiōe: ſꝫ et ī ora/ne: .ō legit̄ Ge.iiij. ꝙ Enos incepit inuocare nomē dn̄i.i.xp̄z v̄bū icarnatū qd̄ eſt nomen dn̄i vt ꝓbatū fuit pſal.viij. Nā illud nomen dn̄i q̄tuor lr̄is ſcriptū ſignificabat xp̄m ver/bū icarnatū: quē oēs p̄res ve.te. inuocabāt ꝛ expectabāt. Iteꝫ enoch placuit deo in illa etate: ꝛ dn̄s tulit illū. Ge.iiij. ꝛ trāſlat⁹ eſt in paradiſum. Eccli.xliiij. Sed q꞉ ſine fide im/poſſibile eſt placere deo ad heb.xj. ergo ſe/quit̄ ꝙ enos ꝛ enoch iā habebāt fidē d̄ xp̄o futuro: ꝛ erāt mēbra ei⁹: ꝛ ꝑ ↄñs ↄtinuabāt eccl̄iā xp̄i ꝛ ciuitateꝫ dei: ꝛ ſic expectabant xp̄m uturū tanq̄ ſpōſum ſibi ꝓmiſſum ꝛ ſic pꝫ ꝙ vera latria ꝛ ꝑfecta fuit deo exhibita ī pria etate ī ſignū xp̄i futuri: ꝛ ꝑ ↄñs ſequit̄
K ꝙ eccl̄ia in pria etate iā fuit xp̄o ꝑ fideꝫ deſ/pōſata: q꞉ iā expectabat eū: et ei exhibebat latriā ſeruiturē. ¶ Itē ſequit̄ ꝙ eccleſia ſpō/ſa nō ſolū ab abel: ſꝫ iā incepit ab adaꝫ: ſed poſtea fuit diuiſa in duas ciuitates. Nam Caim diuiſus eſt a ciuitate dei ꝛ ↄſtituit ci/uitatē diaboli cū ſuis ſeq̄cibus vt oñdit Au/gu.ꝑ totū lib.xv.de ci.dei. Abel aūt manſit tanq̄ ver⁹ ciuis in ciuitate dei: ꝛ fuit occiſus ꝑꝑ verā innocētiā ſuā in figura xp̄i. Itē abel nō d̄r p̄m⁹ ciuis eccl̄ie ſed p̄m⁹ iuſt⁹ ꝛ mar/tyr q̄ mortu⁹ eſt ꝓ iuſtitia ꝛ inocētia in figu/ra xp̄i: q̄ fuit p̄m⁹ q̄ effudit ſanguinē in figu/ra xp̄i ꝛ ꝓ xp̄o: vt pꝫ Mat.xxiij. adā aūt fuit p̄m⁹ ciuis ꝛ fidelis hui⁹ ciuitatis cui primo facta eſt ꝓmiſſio de xp̄o futuro: ꝛ p̄m⁹ q̄ ꝓ/feſſus eſt ꝛ expectauit xp̄z futurū: ꝛ q̄ exhi/buit deo cultū latrie ꝛ docuit filios ſuos: in q̄ p̄rio eccl̄ia deſpōſata eſt ipſi xp̄o ꝑ fidē et ſpē: ꝛ charitatē ꝛ exinde tota ciuitas dei et
L ↄgregatio fideliū xp̄m futurū credētiū ꝛ ex/pectātiū fuit dicta ſpōſa xp̄i. ¶ Eſt verū qd̄ iſta ſpōſa ſemꝑ creuit in fide ꝛ ꝑfectiōe per ſucceſſuꝫ tp̄is: ſicut ↄtinue recepit nouas ꝓ/miſſiones ꝛ nouos modos colēdi deū. Nā ī Noe accepit nouā ꝓmiſſionē de xp̄o ꝑ arcā ꝛ ſignū arc⁹ federis. Per qd̄ ꝓuidit myſteriū incarnatiōis ꝛ nr̄e redemptiōis. Et ſic Noe cōſtruxit altare ꝛ obtulit aīalia mūda in ſi/gnū fidei xp̄i futuri. Itē ipſi abraā facta eſt noua ꝓmiſſio. Ge.xv. Qñ de⁹ dixit. Suſpice celū: ꝛ numera ſtellas ſi potes ſic erit ſemē tuū ꝛc. Ubi credidit abraā de ſua gñatione ſm carnē xp̄z futurū ꝛ verbū incarnandū. Id̄ ꝓpter talē fidē reputatū eſt illi ad iuſti/tiā. Et in tali fide xp̄i futuri añ circunciſio/nē fuit iuſtificat⁹: vt pꝫ ad Ro.iiij. ꝛ Gal.iiij. Itē talis ꝓmiſſio fctā eſt eidē abrae Geñ.xx

Abel p̄m⁹ mar/tyr q̄ ꝓ iu/ſtitia ł mor/tuus.

ij.ꝑꝑ obediētiā ꝛ fidē. Qñ voluit immolare iſaac filiū ſuū. Cui de⁹ ſub iureiurādo ꝓmi/ſit xp̄m ve̅turū: ꝛ ī eo oēs gētes regnandas ꝛ bn̄dicēdas: ꝛ appellauit locū illū in q̄ fuit imolat⁹ aries ꝓ iſaac. In mōte dn̄s videbit: vñ ī lr̄a hebraica h̄r in mōte dn̄s videbit q̄. ſi dicat ī iſto mōte vbi immolaſti iſtū arietē dn̄s ieſus xp̄s videbit immolari ꝛ crucifigi ī redēptionē toti⁹ gn̄is hūani. De q̄ myſte/rio dicit ſaluator Ioh.viij. Abraā exultauit vt videret diē meū vidit ꝛ gauiſus ē ꝑ fidem ſupple. ¶ Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ deſpōſatio xp̄i ꝛ ec/cleſie facta ꝛ icepta ē ī adā ꝛ abel. Sꝫ iā fuit magꝫ ↄfirmata in abraā. Et ſic vehemētius fuit xp̄s in abraā deſiderat⁹. Itē iſta deſpō/ſatio ꝛ vnio xp̄i ꝛ eccl̄ie iā fuit magis cōfir/mata ꝛ expſſa ꝛ figurata in iſaac. Ge.xxvij. qñ iā decrepit⁹ ꝛ cecutiēs vocauit Eſau pri/mogenitū ſuū vt bn̄diceret eū: ſꝫ iacob ſcd̄o genit⁹ ſiue nat⁹ ex ↄſilio mr̄is ſimulato ha/bitu ſurripuit bn̄dictionē: vñ iſaac ſentiens fragrātiā veſtimentoꝝ ipſi⁹ iacob dixit. Da mihi oſculū fili mi. Ecce odor filij mei: ſicut odor agri pleni: quē bn̄dixit dn̄s ꝛc. In quo myſterio ꝓuidit iſaac totū myſteriū v̄bi in/carnatiōis: ꝛ eccl̄ie cū xp̄o deſpōſatiōis ꝛ in/corpatiōis. Preuidit em̄ q̄lr filius dei v̄bum eternū dēbat oſculari hūanitatē ꝛ carnē ſu/ſcipere de gn̄e ipſi⁹ iacob ꝛ vnire eā ſibi in vnitate pſonali. Et ꝓuidit ēt in ſpū oſculū ꝛ deſpōſatiōnē eccl̄ie cū xp̄o ꝑ myſticā vnio/nē. Et ꝓuidit fragrātiā veſtimētoꝝ hūanita/tis xp̄i.ſ.fragrātiā v̄tutū ꝛ ſctitatis ꝛ donoꝝ ꝛ grāꝝ: ꝛ fragrātiā eccl̄iaſticoꝝ ſacroꝝum euaporātē ex meritis paſſiōis. Per quā vir/tutē ſacroꝝ eccl̄ia erat xp̄o deſponſanda et vniēda. ¶ Itē iſta deſpōſatio icarnatiōis ꝛ eccl̄ie cū xp̄o vniōis iā fuit magis ꝓmiſſa ꝛ ↄfirmata figurata ī Iacob. Ge.xxviij. qñ in ſomnis vidit ſcalā cui⁹ ſummitas tāgebat celū: ꝛ ps iferior tāgebat terrā ꝛ vidit dn̄m innixū ſcale ꝛ angelos aſcēdētes ꝛ deſcēdē/tes ꝛc. vbi ꝓuidit iacob totū myſteriū icar/natiōis.ſ.q̄lr de⁹ erat iūgēd⁹ hūanitati per icarnationē ī vnitate pſone: ꝛ q̄lr tota eccle/ſia erat xp̄o vniēda ꝛ icorporanda ī vnitate myſtica. Itē iſta deſpōſatio fuit iā magꝫ cō/firmata ī eodē iacob.ge.xxxij. qñ luctat⁹ ē cū āgelo in forma viri: nec voluit ipꝫ dimittere vſqꝫ bn̄dixit eū vbi ſortit⁹ ē hoc nomē iſrl. vñ dicit. Uidi dn̄m facie ad faciē. vbi iacob ꝓuidit totū myſteriū icarnatiōis ꝛ eccl̄ie cū xp̄o deſpōſatiōis: inq̄tū de⁹ ī forma hūana bn̄dixit eū ꝛc. ꝛ facie ad faciē ipſi locut⁹ eſt ꝛc. Itē hec deſpōſatio fuit magꝫ ī ipo iacob ↄfirmata ge.xlix. qñ bn̄dicēs filio ſuo iuda di/xit. Iuda te laudabūt fr̄es tui ꝛc. ꝛ nō aufere/tur ſceptrū de iuda ꝛc. Item iſta deſpōſatio xp̄i ꝛ eccl̄ie iā fuit magꝫ ↄfirmata ꝛ manife

M (margin, beside "vt videret diē meū…")

N (margin, beside "vniēda. ¶ Itē iſta deſpōſatio…")

ſtata in plebe iſraelitica: qñ eduxit ipſaʒ de ſeruitute egyptiaca: ⁊ fecit ipſaʒ p̄pl'z ſibi peculiarē: ⁊ dedit ipſi legē ſpecialeʒ. Exo. xix. qñ Moyſes expoſuit ppl'o oēs ſermones legis. Et rñdit oīs ppl's dicēs. Oīa q̄ locut⁹ ē dñs faciem⁹. Itē iſta deſpōſatio xp̄i ⁊ eccl'e fuit iā magis manifeſta ⁊ explicata in eodē ppl'o Exo. xxiiij. qñ Moyſes ↄgregauit totū ppl'ʒ: ⁊ legit ipſi totū volumen legis: ⁊ occidit. xij. victimas iuxta nūerū tribuū filioꝝ iſrl' vñ tot⁹ ppl's rñdit dicēs. Oīa q̄ locut⁹ eſt dñs faciem⁹ ⁊ erim⁹ obediētes ⁊c. Et tūc Moyſes ad ↄfirmationē talis pacti ⁊ ꝓmiſſiōis ⁊ deſpōſatiōis ſparſit vnā pt'ē ſanguinis ſup populū: ⁊ alterā ſup altare. Per qđ myſteriuʒ fuit figuratū q̄l'r illa deſpōſatio debebat impleri ⁊ ↄfirmari p ſanguinē xp̄i futuri: per quē ſanguinē illđ teſtm̄ erat ↄfirmādum. Et ſic p talē pactū ille ppl's ꝓmittebat ſe recepturū xp̄m vēturū. Jō moyſes effundēdo illā ſanguinē ſup ppl'm dixit. Hic eſt ſanguis federis qđ pepigit vobiſcū dñs ſup cunctis ſermonib⁹ his. Itē iſta deſpōſatio fuit iā magis explicita ⁊ ↄfirmata i eodē moyſe ⁊ populo. Exo. xxxiij. cū dñs de tabernaculo loquebat' Moyſi facie ad faciē: ſicut ſolet loq̄ amic⁹ ad amicū. Cui Moyſes dixit. Dñe ſi Iueni grāz corā oculis tuis: mitte quē miſſurus es ⁊c. Cui dñs final'r myſteriū incarnatiōis ꝓmiſit: cū dixit. Poſteriora. i. hūanitatē meā videbis: quā hūanitatē vidit poſtea Moyſes cū Helia i mōte Tabor i trāſfiguratiōe Xp̄i. Mat. xvij. Itē iſta deſpōſatio incarnatiōis Xp̄i ⁊ eccl'e iā fuit magis explicita ⁊ manifeſtata ipſi Moyſi deu. xviij. Cui de⁹ dixit. Prophetā ſuſcitabo de medio fratrum tuoꝝ ſimilē tui: ⁊ ponā v̄ba mea in ore ei⁹: loquturq̄ ad eos oīa q̄ dixero illi ⁊c. Ex q̄ p̄ʒ q̄liter Chriſt⁹ i lege ꝓmiſſus debat eſſe ſimilis Moyſi i hūanitate: ⁊ debat eſſe de⁹ ⁊ imo v̄bū dei: q: de⁹ debebat ponere vebū ſuū in illa hūanitate: ⁊ vſon'l'r nobis loq̄: ⁊ eccl'iā ſibi p legē euā gelicā myſtice venir... ⁊ ꝑſonaliter ⁊ p̄ntialiter oſculari. Nā legit' Exo. xx. qđ cū cūct⁹ ppl's audiret voces ⁊ lāpades ⁊ ſonitū buccine mōtēq̄ fumigātē: q̄ ꝑterriti ac pauore ꝑcuſſi ſteterūt ꝓcul dicētes Moyſi: nō loquat' nobis dñs: ne forte moriamur: tūc aūt dñs ꝓmiſit mittere filiū ſuū i carnē: q̄ tāq̄ ver⁹ ſpōſus abſq̄ terrore familiariter loq̄ret' eis: ⁊ declararet eis legē datā: dicēs. Prophetā ſuſcitabo eis de medio fratrū tuoꝝ ſimilē tui: ⁊ ponā v̄ba mea i ore ei⁹ loquturq̄ ad eos q̄cūq̄ dixero illi. Et q̄ v̄ba ei⁹ q̄ loq̄t' nō audierit: vltor exiſtā ⁊c. vt p̄ʒ Deu. xviij. Ex q̄b⁹ p̄ʒ: q̄ illa deſpōſatio non fuit facta p v̄ba de p̄nti i p̄ñtia ſponſi: ſʒ per v̄ba de futuro in abſentia ſponſi p Moyſen tāq̄ p ꝓcuratorē Chriſti futuri. Et p ↄñs illa deſpōſatio nunq̄ fuit ↄfirmata niſi p p̄ñtiā Chriſti: q̄ p v̄ba de p̄nti familiariter locut⁹ eſt illi plebi: ⁊ deſpōſauit ſibi ipſaʒ declarādo legē ⁊ ꝓphetas. Itē ſequit' ſcđo qđ ſil'r cū lege data fuit ꝓmiſſ⁹ xp̄s interpres ⁊ declarator legis i mōte ſinai. Itē ſequit' tertio: q̄ ſub eadē pena q̄ ſe obligauit tot⁹ ille ppl's ad obſeruādū legē dei datā in monte Sinai: ſub eadē pena ſe obligauit ad audiēdū ⁊ ſeq̄ndū Xp̄m i ſuo aduētu tāq̄ verū interp̄tē ⁊ declaratorē legis ⁊ ꝓphetaꝝ: p hoc qđ ait. Qui v̄ba q̄ loq̄t' audire noluerit: vltor exiſtā ⁊c. q: ſil'r cū lege fuit ꝓmiſſ⁹ xp̄s de⁹ icarnat⁹ iterpres ⁊ declarator legꝫ. Sʒ ꝗ poſſet aliq̄s iſtare: dicēs q̄ ꝓmiſſio hui⁹ ꝓphe nō fctā ē i mōte Sinai ſil'r cū datiōe legꝫ: ſʒ i cāpeſtrib⁹ Moab: cū Moyſes reſumeret legē. vt p̄ʒ Deu. xviij. Ad hoc rñdet': q̄ ſi bñ etdi licte volum⁹ attēdere v̄ba Moyſi deu. xviij. videbim⁹ manifeſte q̄l'r de⁹ ꝓmiſit illuʒ ꝓphetā i mōte Oreb ſil'r cū datiōe legis. vñ ait Moyſes ad ppl'ʒ prophetā de gēte tua ⁊ de frīb⁹ tuis ſicut me ſuſcitabit tibi dñs tp̄ʒ audies: vt petiſti a dño deo tuo i mōte Oreb qñ cōcio ↄgregata ē: atq̄ dixiſti: vltra nō audiā vocē dñi mei: ⁊ ignē hūc maximū amplius nō videbo: ne moriar. Et ait dñs mihi. Bene oīa ſūt locuti: ꝓphetā ſuſcitabo eis d̄ medio frm ſuoꝝ ſimilē tui ⁊c. Ex q̄b⁹ p̄ʒ: q̄ iſta promiſſio d̄ xp̄o futuro fctā ē i mōte Oreb ſil'r cū datiōe legis: q: lʒ moyſes omiſerit ſcribere illā ꝓmiſſionē Exo. ij. tñ ſupplēdo explicat ipſam Deu. xviij. vbi repetunt' ea q̄ ibi dicta ſunt: ⁊ ſupplet' ea q̄ ibi fuerāt omiſſa. Ex q̄ p̄ʒ q̄ i datiōe legꝫ fctā fuit d̄ſpōſatio dei cū illa plebe i ꝑſona olʒ ſucceſſoꝝ. Et p ↄñs illa deſpōſatio fctā fuit p v̄ba d̄ futuro i abſentia ſpōſi ⁊ iō nō poterat ↄfirmari niſi p ei⁹ p̄ñtiā: ⁊ p icarnationē ſpōſi: qui ore ad os erat ppl'o familiarit' locutur⁹: ⁊ legē ⁊ ꝓphas declaratur⁹: ⁊ ſpōſalia ↄfirmatur⁹: ⁊ ↄpletur⁹ ⁊ vñ ſic p mortē ⁊ ſāguinē erat teſtm̄ ↄfirmatur⁹: ita p̄ p̄ñtiā erat ſpōſalia ↄpletur⁹. et h̄ ē oſculū p̄ñtie ſpōſi q̄ petit ſpōſa dicēs. oſculetur me oſculo oris ſui ⁊c. Itē q: nō ſolū illa plebs iſraelitica ſʒ carnē erat xp̄ʒ ſuſceptura ⁊ ipi d̄ſpōſāda i aduētu ei⁹: ſʒ ēt plebs gētil': iō d̄ſpōſatio xp̄i ⁊ eccl'e nō ſolū fuit manifeſtata ⁊ fctā i ppl'o iſrl'itico carnali: ſʒ ēt i ppl'o gētili nā melchiſedech rex ſalē q̄ erat d̄ ppl'o gētili tāq̄ ſacerdos dei altiſſimi i figura de xp̄i futuri obtulit panē ⁊ vinū p abraā i toto corpe myſtico: vt p̄ʒ ge. xiiij. itē iob nō d̄ gñe iac. ſʒ d̄ eſau expectauit xp̄ʒ i carne vētuꝝ: cū dixit. credo q̄ redēptor me⁹ viuit ⁊ i carne mea videbo deū ſaluato. meū ⁊c. iob. xix. itē mlti d̄ ppl'o gētili exierāt de egypto: ⁊ iūcti ſūt cū filiis iſrl': ⁊ ceperūt legeʒ ſil'r cū eis itē ruth moabita p'lo gētili exiuit d̄ t'ra et cognatio ſua: ⁊ iūcta ē ppl'o

pplo iſraelitico dicēs. Pplˀs tuꝰ pplˀs meꝰ ⁊c. Et ſic i pſona ⁊ figura totꝰ ppli gētilis ad fidē xpi vēturi fuit xpo deſpōſata. Itē iſta deſpōſatio iā fuit magis explicita ⁊ manifeſtata in dd: cui facta eſt de xpo multipľr repromiſſio vt pȝ.ij.Re.vij.⁊.j.Para.j.⁊ p totū librū.Pſorū. Itē iſta deſpōſatio icarnationis xpi ⁊ eccľie iō fuit magis explicita in Eſa.⁊ Hie.⁊ ceteris pphetis qbꝰ fctā fuit reuelatio ⁊ maxime i daniele cui nō ſolū myſteriū icarnationis ⁊ paſſiōis xpi fuit reuelatū.ſȝ ēt locus ⁊ tps vt pȝ Dan.ix. Ultia aūt de pping̃ iſta deſpōſatio fctā fuit ⁊ manifeſtata ipi zacharie cui dictū ē ab āgelo: exaudita ē ořo tua. Lu.j. Itē fuit facta ⁊ reuelata ipi ſimeōi q̄ rñſuȝ acceperat a ſpūſctō nō viſurū ſe mortem niſi priꝰ videret xpȝ dñi. Lu.ij. Sȝ p ceteris clariꝰ fuit reuelata talis deſpōſatio ipſi vgini marie p mltas epiphanias ⁊ reuelatiōes añ diē icarnatiōis: lȝ ignoraret pſonā de q̄ eēt filiꝰ dei carnē aſſūpturꝰ: qꝛ ſolū h didicit vgo Maria experimētaľr qñ gabriel āgelꝰ fuit ad eā miſſꝰ dicēs. Aue maria gřa plena ⁊c. Lu.j. Uñ lȝ añ nō ignoraret futurū myſteriū incarnatiōis: tñ ignorabat modū ⁊ pſonā: put

O ipa rñdēs āgelo dixit: Quō fiet iſtō ⁊c. ¶ Ex toto ſupradicto diſcurſu ſeq̄tur pmo q tota eccľia fideliū ab adā vſq ad vginē mariā incluſiue fuit deſpōſata xpo futuro p fidē. Secūdo ſeq̄tur q talis deſpōſatio nō fuit fctā p vba de pñti: ſȝ p vba de futuro: qꝛ ſicut xps nōdū erat icarnatꝰ nec pmiſſꝰ de pñti: ſȝ de futuro. Ita pmittebāt ipȝ recipe i ſuo aduētu. vñ lȝ fides xpi eēt eis habitualľr ⁊ actualiter pñs: tñ eiꝰ obiectum erat futurū. iō ſub tali fide ⁊ ſpe iuſtificabant ⁊ ſaluabāt. Tertio ſeq̄tur q talis deſpōſatio nō fuit fcā illis pribꝰ ⁊ fidelibꝰ pſonalľr ⁊ p modū pſone preſentis: ſȝ p pcuratorē ⁊ p modū pſone abſentis. Sicut multe mulieres q̄nq deſpōſant alicui viro abſenti p pcuratorē q̄ q̄dē deſpōſatio ↄfirmat poſtea p pñtiā ſpōſi. qñ ipa pſonalľr ⁊ pñtialľr videt ſpōſuȝ ⁊ pſonalľr recipit eū ⁊ oſculat ab eo. Ita g ſiľr mō factū ē i illa deſpōſatiōe eccľie ve.te. Nam nullꝰ eoꝝ potuit eſſentialľr deū videre nec locutꝰ ē cū deo niſi p ſubaȝ mediā ⁊ p angelū repñtātē deū:

p Aug. vt ait Aug. ſup Gen. ¶ Et ſic dr q moyſes loq̄bat deo facie ad faciē. Exo.xxxiij. dicēdū q ibi nō ſumit facies p diuina eēntia: qꝛ talis viſio facialis fuit negata ipi moyſi vt pȝ ibidē: ſȝ ſumit ibi facies eq̄uoce p āgelo p quē deꝰ loq̄bat ⁊ in q̄ deꝰ tāq i facie ⁊ p faciē repñtabat ⁊ noſcebat vt ait Aug.ij. de trini. c.xviij. nā deꝰ p angelos loq̄bat ⁊ dedit legem moyſi: vt ait apľs ad Heb.j. ⁊ btūs Stephanus Act.vij. Quō āt itelligit q moyſes vidit deū facie ad faciē: iā declaratū eſt i plogo libri pſalmoꝝ tractatu.ij. Nūc aūt ſufficit ſcire q fideles ve.te. nō viderūt xpȝ niſi p fidē ⁊ p figuras ⁊ p pmiſſiōes ⁊ reuelatiōes ⁊ tā q̄ vēturo pmiſerūt fidē ipſi: ⁊ i eiꝰ futuro aduētu pmiſerūt ipȝ recipe: ⁊ ſic tāq futurū pmittebāt ipȝ recipe. Et ſic iā exhibebāt ipſi latriā ſeruitutē p figuras ſacrificioꝝ: ⁊ ſic pȝ q illa deſpōſatio erat p modū vboꝝ de futuro ⁊ p modū pcuratoris. qꝛ mediātibꝰ angelis: ⁊ p modū pſone abſentis. Tertio ſeq̄t q q̄tomagis tardabat venire xps: tātomagis creſcebat deſideriū illiꝰ ſpōſe vidēdi pſonalľr ⁊ pñtialľr ſpōſuȝ ſuū xpȝ: ⁊ ſic vehemētius deſiderabat accelerari aduētū ſpōſi. vt eā repararet ⁊ liberaret de manibꝰ inimicorū: ⁊ eā ſanaret: ⁊ veſtibꝰ nobilibꝰ diuerſarū grarū ornaret ⁊ decoraret: ⁊ ſacris ampleribꝰ eiꝰ trucret: ⁊ oſculis eiꝰ ↄſolaret. Hoc g deſideriū huius ſpōſe ⁊ has petitiōes explicat ⁊ cātat ſpōſa i hac pma pte huiꝰ pmi cātici Salo. i pſona oiȝ fideliū ve.te. cū dr. Oſculet me oſculo oris ſui. a

¶ In q̄ cātico ſeptē petit iſta ſpōſa ab ipo ſpōſo. Nā pmo petit pñtialľr ⁊ pſonalľr p incarnationē oſculari. Scdo petit trahi a ſpōſo p pſōalē pdicationē ⁊ vite ſctitatē Tertio petit i thalamū ſpōſi itroduci. Quarto plebs gētilis petit cū plebe iſraelitica i aduētu ſpōſi ſociari. Quito petit a nigredie idololatrie dealbari. Sexto petit paſci pabulo ſacroꝝ ⁊ fidei articuloꝝ. Septio petit ſub vmbra ſpōſi q̄ſcere ⁊ ptegi. ſcdȝ ibi. Trahe me poſt te. tertiū ibi. Introduxit me rex i cellaria ſua. q̄rtū ⁊ q̄ntū ibi. Nigra ſuȝ: ſȝ formoſa ſextū ⁊ ſeptimū ibi. Indica mihi queȝ diligit ala mea. Quātū g ad pmū ē aduertēdū q oſculū dr quādā vnionē: ſȝ qꝛ xps q̄druplr erat nob veniēdꝰ. ſ. p icarnationē et per ↄuerſationē ⁊ familiarē doctriaȝ: p myſticā icorpationē: ⁊ p gľificationē: put pmiſſum erat i ve.te. Iō ſpōſa h q̄druplex oſculū petit a xpo ſpōſo. Et q̄druplici oſcľo petit oſcľari. ſ. oſculo icarnatiōis. Scdo oſcľo euāgelice doctrie ⁊ familiaȝ ↄuerſationis. Tertio oſcľo myſtice icorpatiōis ⁊ redēptiōis. Q̄rto oſcľo gľificatiōis. Quō g vt ſupdictū ē iſta ſpōſa p mltas repromiſſiōes fuerat xpo p pcuratores ⁊ vba d futuro i ve.te. deſpōſata. ⁊ p lōgā morā ⁊ diſcurſū tpis ſpōſū ſuū xpȝ expectauerat. Iō ↄfracta lōga mora deſiderās pñtiā ſpōſi petit ab eo pñtialľr ⁊ pſōalľr oſcľari: ⁊ poſita i tali ↄtēplatiōe dr intra ſe. Utinā ſpōſꝰ meꝰ xps oſcľet me oſcľo oris ſui: p vba de pñti: ⁊ pſonalľr ⁊ pñtialľr p ſeipȝ. ⁊ nō p pcuratores: ſȝ loq̄t ipe mihi p ſe ⁊ nō p moy. ⁊ p pľiarchas ⁊ pphas nec p āgelos ſicut locutꝰ ē i toto ve.te. Sȝ veniat ipe pſonalľr in carne: et oſculet me pmo illo oſcľo icarnationis: ⁊ accipiat carnē de mea gnatione: ſicut

Oſculum q̄druplex.

pmiſit i pncipio ipi Ade qn eiecit ipz de paradiſo z ſicut pmiſit Noe p ſignu arc9 federis Gen.viij.z ſicut pmiſit Abrae Ge.xv.z.xxij. dicens In ſemine tuo bndicent oes gentes. Ite oſculet me illo oſculo icarnatiois qd petiuit Iſaac i pſona Jacob qn dixit. Da mihi oſculu filii mi. Gen.xxvj. Et ſicut pmiſit ipi Jacob Gen.xxviij.p viſione ſcale.z Gen.xxxij.qn luctat9 eſt cu angelo. Ite oſculet me illo oſculo icarnatiois qd pmiſit ipſi dd.ij.Re.vij.dicens Suſcitabo ſemen tuum poſt te qd egredie de vtero tuo. Et ſtabilia regnu ei9 i eternu:z ille erit mihi i filiu z ego ero illi in prez Item pſal.lxxxviij. Semel iuraui dd:z no mentiar ſeme ei9 i eternu manebit. Ite pſal.cxxxj. De fructu vetr3 tui pona ſup ſede tua zc.ite Eſa.vij. Ecce vgo zcepiet z pariet filiu zvocabit nome ei9 emanuel zc. Ite Hier.xxxj. Magnu faciet dns ſup terra:femina circudabit viru. Ite zac.ij. Ego ipe venia z habitabo i medio veſtri zc. Ite ſpoſus me9 no ſolu oſculet me oſclo icarnatiois:ſz et oſculo familiaris pdicatiois z legis euagelice datiois:ſicut de9 pmiſit Moyſi Deut.xviij.dicens pphetā ſuſcitabo de medio fratru ſimile tui i huanitate:z pona vba mea i ore ei9 loquturq3 ad eos oia q dixero illi. Ite oſculet me illo oſclo doctrie euagelice.de q dixit Eſaie ſcdo. Venite aſcedam9 ad mote dni:z ad domu dei iacob:z docebit nos vias ſuas:z ābulabim9 i ſemitz ſuis qz de ſio exibit lex:z vbu dni de hierlz. Item Eſa.lij.pp hoc ſciet ppls me9 nome meu i die illa:qz ego q loqbar ecce aſſuz zc.qz oculo ad oculu me videbut zc. Ite Hie.xxxj. Dabo lege mea i cordib9 hoiz:z i viſcerib9 eoz ſcriba ea zc. Ite n ſolu oſculet me oſclo icarnatiois z euagelice doctrie:ſz et oſclo redeptiois faciedo me pticipe ſue paſſiois:ſicut pmiſit ipi abraa i ſacrificio ipſi9 Iſaac:qn dixit:i mote h dns videbit imolari p oib9 ſucceſſiue.Ge.xxij.z ſic p3 p totu diſcurſuz libri pſal.z Eſa.liij.ppter ſcel9 ppli mei pcuſſi eu zc. Ite hoc ide p3 p totu diſcurſum legis z pphaz. Itez no ſolu oſculet me oſclo icarnatiois z doctrine z redeptiois:ſz et oſclo glificatiois z ſue fruitiois ſicut pmiſit ipi dd pſal.xc ptegam eu z glificabo eu. Ite pſal.lxxxiij. Bti q habitat in domo tua dne. Et ſic p3 qliter iſta ſponſa iſto qdruplici oſclo petit a ſponſo ſuo xpo oſculari in ſuo aduetu.ſ.oſclo incarnatiois:z euagelice pdicatiois:z redeptiois z glificatiois. ¶ Et nota quod no ſolu xps oſculat9 eſt ſpoſam ſua eccliā iſto qdruplici oſclo ſed et pr ſz alit z aliter. Na xps fili9 dei oſculat9 eſt natura huana pſonalr p incarnatione qz ſola perſona filij fuit incarnata ad quaz illa vnio pſonal fuit terminata:ſz pr intm oſculat9 eſt huana natura inqtu ipe vniuit vbu ſuuz illi huanitati:qz tota trinitas opata eſt

illa bndicta incarnatione. Et ſic illud vbum eternu dr oſculu oris pris:qz e eterna ſapia q ex ore altiſſimi pduit:z ſic pr p illd vbu et oſculu oris ſui oſculat9 eſt huana natura. Et p illudmet vbu z oſculu pr nobis locut9 eſt z dedit l:ge euagelica.z redemit z glificauit nos:z ſibi nos recociliauit. Et ipe xps dicit oſculu pris:z oſculu iter nos z patre:qz nos p gram z adoptione pri recociliauit z reuniuit. hoc g oſclo oris pris.ſ.verbo eterno iſta ſpoſa petit oſculari. Ite petit oſculari p huanitate xpi p qua nob3 fuit vnit9:z p qua nob3 pdicauit:z p qua nos redemit xps:z pri recociliauit:z vltimo nos glificauit. Id prudens lector cotepler hoc qdruplex oſculu:q ta pr q fili9 l3 no eode mo oſculat9 e ſpoſam ſua. Referedo g ad prez e iſte ſenſus.vtina pater oſculet me oſclo oris ſui.ſ.mittedo vbu qd pcedit de ore ſuo z de tota ſuba ſua:qd vbum ſumat carne i vnitate ſuppoſiti de mea gnatioe.z natura. Per que filiu me doceat z mihi loqt z me ſibi recociliet z glorificet. Referendo aut ad filiu ſenſus e iſte.vtina fili9 dei ſpoſus me9 veniat i carne z oſculet me oſculo.ſ.doctrina euāgelica oris ſui z pſonalr in huanitate loquat mihi:z me recociliet ſibi z pri p morte z paſſione:z glificet me p reſurrectionez. Quatuor ergo petit ſponſa ptale oſculu.ſ.vniri deo p icarnatione z doceri per pſonale pdicatione:z recociliari p mortez z paſſione:z glificari p reſurrectione. Qz iſtis qtuor modis de9 oſculat9 e nos z vniuit nos ſibi. Et io xps iqtu aſſumpſit carne ex huana natura z ex iſta gnatioe vocat ea matrez:ſz inqtu docuit ea:vocat ea filia:ſed inqtuz redemit ea z vniuit ea ſibi p fide i vnitatem myſtica vocat ea ſponſam:z et inqtu vniuit ea p gliam Iſta ergo ſpoſa dicit.vtinam oſculet me ſponſus meus xps mihi pmiſſus oſclo oris ſui:eo modo q dictum eſt. Deinde ſpoſa couerſa ad ſpoſuz alloquit cu apoſtrophado dices. Meliora ſunt vbera tua vino q.d.ideo deſidero oſculari oſculo oris tui o xpe ſponſe qz meliora ſunt vbera tua vino. ¶ Ad cuius intellectu eſt notadu:q cu tot9 iſte liber ſit methaphoric9 z pabolicus ſicut Salomo vſurpat vocabula rez tpaliu tranſferedo ad ſpualia:ita et traſfert ptes ſexus feminini ad maſculinu p quada ſimilitudine. Et ſic vbera q ptinent ad mulieres attribuit xpo p quada ſiltudine:na ſicut mulier nutrit filium duplici vbere z lacte materiali:ita xps nutrit eccliam duplici vbere z lacte.ſ.lacte doctrie articulo lacte gre ſacrorū3 eccliaſticoz. Sed qz iſta duo vbera hoc duplici lacte no ſolu nutriut z reficiut z ſpualiter ſpoſam z oes fideles ſz et iebriat eaz in amore ſpoſi:z delectat i odore vtutu. Id cōpat ea vio. Id dt. O ſpoſe io peto oſculari p

ſonaliter ꝛ pſentialr oſculo oris tui: qꝛ vbera tua emittētia lac doctrine fidei articulorū ꝛ grē ſacroꝝ meliora ſunt oī vino: qꝛ magis ie briāt fideles i amore tuo ꝙ vinū materiale i ebriat hoīes qꝛ traſſormāt fideles amātes i deū amatū ꝛ deſideratū: ſe ꝛ mūdū obliuiſcē tes: qꝛ aīa magꝫ ē vbi amat: ꝙ vbi aīat ꝛ iſor mat. Jō vbera tua meliora ꝛ fortiora ſunt ad inebriādū: ꝙ vinū materiale. Et nō ſolū iſta duo vbera tua ſūt meliora vino ad inebrian dū i amore tuo: ſed etiā ſūt magis fragrātia ꝛ fragrātiora vnguētꝫ optīs: eo ꝙ docēt oēm ꝟtutē: ꝛ ꝓhibēt oē vitiū: ꝛ extiguūt oē pctm. Quib⁹ virtutib⁹ fideles redolēt iter oēs na ſiōes ꝛ pplos ꝛ magꝫ ꝙ vnguēta aromatica materialia. Et ſic vba tua nutriūt ꝛ iebriāt ꝛ redolēt ꝛ delectāt. Et nomē tuū ē ptioſiſſimū ꝛ odoriferū ſicut oleū arōaticuꝫ effuſum ꝛc.

C ¶ Ad cui⁹ itellectū ē notādū: ꝙ ex myrrha ꝛ cynamomo ꝛ nardo ꝛ balſamo ꝛ ceteris aro matib⁹ fit ꝛ ꝯficiť q̇ddā oleū aromaticū lon ge ptioſiſſimū. Eſt eīm pꝛio valde odoriferuꝫ ꝛ dlecabile ex cōpoſitiōe oīꝫ iſtoꝝ arōatū: et eſt valde penetratiuū rōne balſami: ꝛ valde attractiuū rōne nardi ꝛ ab oī corruptiōe pre ſuatiuū ꝛ ēt curatiuū rōne myrrhe: qꝺ q̇dē oleū ꝙto magꝫ diffūdiť: tāto magis opať ꝛ penetrat ꝛ trahit ꝛ delectat. Jta ḡ ꝓpe illa ꝑ ſona xpī ꝯfecta ex trib⁹ aromatib⁹. ſ. ex ꝟbo diuio ꝛ aīa rōnali ꝛ carne: q̇ q̇dē ꝑſona xpī ē nomē dei ſignificatū ꝑ illas q̄tuor lr̄as vete. te. ꝑut dictū fuit pſal. viij. Et ſignificatū per iſtō nomē Jeſus noui teſti illō ꝑfecto nomē dei. ſ. ꝟbū icarnatū ꝛ hūanatū diffuſū ꝑ totū mūdū fuit penetratiuū ꝛ pſeruatiuū ꝛ ſana tiuū ꝛ odoriferū ſicut oleū arōaticū effuſū ſu

D ꝑ capita regū et ſacerdotū. ¶ Nā pꝛio illud nomē pſuauit ꝟginē mrēꝫ ſuā ab oī culpa tā originali ꝙ vēiali ꝙ actuali: ſꝫ oēs alios fide les ſanauit ꝛ curauit ab originali lꝫ q̇ſdā pre ſuauit ab actuali: ſꝫ oēs alios ſanauit ꝛ cura uit ab origiali ꝛ veniali et actuali. Et ſic illō nomē fuit pſuatiuū ꝛ curatiuū. Fuit ēt pene tratiuū qꝛ totū mūdū penetrauit ꝛ fuit attra ctiuū qꝛ oīa trarit ad ſeipꝫ: ꝛ totū pplꝫ gēti lē ad fidē ꝑ aplos ꝯuertit. Et fuit odoriferū ꝛ delectabile: qꝛ oēs ꝟgines ꝛ viri ꝯtēplatiui currebāt i odorē ei⁹ ſctitatꝫ et ꝟtutis. Et fuit iebriatiuū qꝛ martyres illo noīe Jeſu iebria ti ſue vite corpalis ꝛ huius mundi obliti ꝛ in xpꝫ trāſformati diris tormētꝫ ſua corpa tra diderūt ꝛ iō dī ſpōſa: o xpe ſponſe iō deſidero oſculari oſculo oris tui qꝛ nō ſolū vbera tua ſunt meliora vino ad iebriādū et magis fra grātia vnguētꝫ optimis ad delectādū: ſꝫ etiā qꝛ nomē tuū ē ſuauiſſimū ꝛ penetratiuū ꝛ ꝑ ſeruatiuū ꝛ ſanatiuū ꝛ lenitiuū et attractiuū ꝛ odoriferū ſicut oleū aromaticū effuſuꝫ ſuꝑ capita regū ꝛ ſacerdotū ꝛ ſuꝑ infirmos et ſuꝑ capita amātiū. Et iō adoleſcētule. i. plebs et ppl's gētilis nouiť dilexerūt ꝛ ſecute ſunt te.

¶ Jtē ꝑ iſta duo vbera xpī pnt itelligi duo te ſtā. ſ. vet⁹ ꝛ no. a q̇b⁹ eccl'ia ſpōſa xpī ſugiť ſu X git lac doctrie ſalutis. Jtē mlti ſolū ꝑ vbera xpī intelligūt ſolā doctrinā euāgelicā ꝛ ꝑ vi nū itelligūt ſcripturā ve. te. vt ſit ſenſus. ſ. qꝺ meli⁹ ē lac no. te. ꝙ ſcriptura vinaria ceruno uiaꝝ ve. te. lꝫ h videť iꝓpꝛie dictū. Nā ſcri ptura ve. te. nūꝙ fuit dicta vinū ſꝫ vinea que nūꝙ fuit matura nec ꝓtulit vinū niſi ꝑ xpm i no. te. Et ſic doctria xpi euāgelica nō ſolū dr lac ſꝫ ēt viuū vt patuit ꝑtotā expōnē lib. pſal. ꝛ patebit ēt īferi⁹ cātico ſexto vbi dicet xps. Bibi vinū cū lacte meo iebriamini amici ꝛc. Sic ḡ doctria xpi nō ſoluꝫ dr lac delectabile ꝛ nutritiuū: ſꝫ ēt vinū iebriatiuū ꝛ vnguētuꝫ odoriferū. Et nomē ei⁹ dr oleū arōaticū effu ſuꝫ ꝑ totū mūdū. Jn cui⁹ ꝟtute apl'i dmonia eiecerūt: ꝛ ſpētes pctoꝝ extixerūt ꝛ venena mortifera nō eis nocuerūt: ꝛ idolis ꝯminutꝫ ꝛ pncipe hui⁹ mūdi foras eiecto: oēs reges et iperatores cū pplo gētili iugo fidei ſubiece rūt. ¶ Eſt tn̄ aduertēdū ꝙ iter cetera q̄ red dunt materiā hui⁹ libri difficilē ad exponen Y dū ꝛ intelligēdū eſt diuerſitas tranſlationū qꝛ in multis nr̄a tranſlatio differt a lr̄a he braica vn̄ vbi nr̄a tranſlatio hꝫ oſculetur me oſculo oris ſui qꝛ meliora ſunt vbera tua ꝛc. lr̄a hebraica mō punctuata habet ſic. Utinā oſcularet me oſculo oris ſui: qꝛ meliores ſūt amores tui odoramētis optimis ſicut oleuꝫ effuſum nomē tuuꝫ: iō domicelle dilexerunt te. Que q̇dē lr̄a nō differt i ſnīa i hac petitio ne. Que q̇dē diuerſitas trāſlationuꝫ accidit ex eq̇uocatiōe vocabuloꝝ hebraicorū ꝓꝑ de fectū lr̄aꝝ vocaliū vt dictū fuit i ꝓlogo lib. pſal. trac. vj. Un̄ qꝛ dictio hebraica poſita i h̄ loco eſt eq̇uoca ad vbera ꝛ ad amores: vel qꝛ vbera maxie trahūt hoīeꝫ ad amorē. Jō nr̄a trāſlatio ſecuta ē vnā ſignificationē illi⁹ vo cabuli ꝛ magꝫ exprimētē ꝟitatē rei. Nā ſicut pueri ponūt totū ſuū amorē ꝛ delectationē i vberib⁹ mr̄is: ita fideles. i ꝯtēplatiōe doctrie xpi euāgelice ꝛ toti⁹ ſacre ſcripture. Jtē ſicut vinū materiale abūdāter ꝛ copioſe ſumptuꝫ iebriat hoīem trahēs ipm extra ſe: ita pariter imo mlto forti⁹ ꝯtēplatio doctrie xpi ꝛ iuge ſtudiū ſacre ſcripture ꝑ xpꝫ declarate extra hit hoīeꝫ extra ſe trāſformādo ipꝫ in amorē xpi ſpōſi ſui. Et ſic bn̄ ꝓprie ꝛ accōmodate do ctria euāgelica ꝛ grā ſacroꝝ dr vnū inebria tiuū ꝛ lac nutritiuū exortū ꝛ exhauſtū ex vbe rib⁹ xpi. Et diciť vnguētū odoriferū ꝛ oleuꝫ aromaticū vt magis patebit infra. Et iō ad uertat fidelis lector ad ꝓprietates vocabu lorū que parabolice ꝛ metaphorice ponunť in hoc lib. Deīde cum dicit. Trahe me poſt te ꝛc. ponit ſcḋam petitionē: nā poſtꝙ expli

canit ⁊ expoſuit cām ſui deſiderij ⁊ petitiōis. S. q̄re petiuit oſculari pſonalr̄ a ſponſo: eo ꝙ meliora ſunt vbera ei⁹ vino ⁊ fragrantia vnguētis optimis ⁊c. Jō i hac ſcd̄a petitiōe petit trahi ad amorē ſpōſi. ⁊ poſt ſpōſum p illa vnguēta fragrātia doctrie xp̄i euāgelice ⁊ p ꝑdicationē ⁊ ſctitatē ei⁹ vt poſſit ſugere lac euāgelicū et grām ſacroꝝ ex vberib⁹ ei⁹. Et iō ait o xp̄e ſpōſe mi trahe me poſt te p grāꝫ ⁊ legē tuā euāgelicā ⁊ oēs fideles currem⁹ i odorē vnguētoꝝ tuoꝝ euāgelicoꝝ: ⁊ in odorē tue bone ꝯuerſatiōis ⁊ exēpli vite tue ⁊ doctrie ⁊ ſctitatꝫ vt ſim⁹ bon⁹ odor xp̄i p bonaꝫ famā ⁊ ſctitatē. ¶ Ad cui⁹ itellectū ē notādū ꝙ tota iuſtitia ⁊ ꝑfectio i q̄ fuit Adā creatus
E ꝯſiſtebat i q̄dā ꝯformitate volūtatꝫ ei⁹ ad diuinā volūtatē: ⁊ ſic tota ei⁹ ſctitas ⁊ debitus ordo ꝯſiſtebat i q̄dā rectitudie ⁊ ſubalternatiōe ⁊ obediētia ptium iferioꝝ ad ſupiorē: et vr̄r ſēſualitatꝫ ad rōnē. Et iſto mō aīa ipſius Adā hēbat iperiū abſolutū ſupra corp⁹ ⁊ ſpiritu⁹ ſupra carnē: ⁊ rō ſupra ſenſualitatē et iō erat dn̄s ſuorū actuū tā in affectu ꝙ̄ i effectu eo ꝙ rō trahebat ſenſualitatē ad libitū ſuū ⁊ ſpūs carnē. Et h̄ hēbāt et poſſidebāt p̄mi parētes i p̄miū iuſtitie origial̄. Nā intm̄ ptes iferiores ⁊ oēs alie creature obediebāt eis ⁊ ipi hēbāt liberꝫ iperiū ſup eas inquātū ipſi obediebāt deo: ⁊ fuerūt volūtates eoꝝ ꝯformes diuine volūtati ſꝫ qn̄ ipſi peccauerūt et deuiauerūt a diuīa volūtate: ilico caro eoꝝ iſurrexit aduerſ⁹ ſpm̄ ⁊ ſenſualitas fuit rebellis ⁊ ꝯdixit rōni: ⁊ fuit corrupt⁹ ⁊ ꝯuerſus totus ordo interior ⁊ corrupta nā ⁊ ſauciata et vulnerata i ſuis potētijs. Et ꝯuerſ⁹ appetit⁹ ſenſitiuus ⁊ auerſ⁹ ab oī bono et ꝯuerſ⁹ ad oē malū. Et ſicut rō trahebat ſēſualitatē ad ſe an̄ lapſuꝫ: ita poſt lapſum ꝯuerſo mō ſenſualitas vt plurimū attrahit ad ſe rōneꝫ. Et ſic rō māſit ſubiecta ſēſualitati ⁊ carni ⁊ mūdo ⁊ diabolice ſuggeſtiōi. Nā poſtꝙ̄ ſenſualitas fuit corrupta facil̄r trahitur a mūdo et diabolo ⁊ poſtꝙ̄ rō pdidit iperiū ſupra ſēſualitatē facil̄r trahit ab ea ⁊ ſic trahit ſua quēq voluptas puta ad ſupbiā auaritiā ⁊ luxuriā ⁊ cetera flagitia ⁊ vitia. nec pōt hō ex proprijs virib⁹ ab his ſe retrahere nec eis reſiſtē poſtꝙ̄ pdidit liberū iperiū niſi iuuet auxilio dei ⁊ grā p ieſuꝫ xp̄ꝫ: quē de⁹ pr̄ ꝯſtituit mediatorē ⁊ auxiliatorē et iuſtificatoreꝫ oim̄ hoim. Qui erat vētur⁹ ad trahēdū oia ad ſe ipꝫ p odorē vnguētoꝝ ſuoꝝ euāgelicoꝝ ⁊ iō dr̄ trahe me poſt te ⁊c. ¶ Sꝫ ad maiorē euidētiā ē notādū ſm̄ Ariſt. x. metaphyſice ꝙ in
A vnoq̄ꝫ gn̄e ē dare vnū qd̄ eſt metrū ⁊ mēſura oim̄ illi⁹ gn̄eris. Sicut eſt ignis i gn̄e calidorū ⁊ albū in gn̄e coloꝝ. Jta ḡ pariter in gn̄e maloꝝ moraliū dat̄ diabol⁹ tāꝙ̄ metrū ⁊ cā ꝑſuaſiua oim̄ maloꝝ. Jta ḡ etiā pariter p oppoſitū de⁹ pr̄ cō. ſtituit filiū ſuū xp̄m deum ⁊ hoiēꝫ vt eēt metrum ⁊ mēſura ⁊ cā effectiua oiꝫ bonoꝝ grē ⁊ glīe ⁊ oiꝫ meritoꝝ ⁊ p̄mioꝝ ⁊ oim̄ v̄tutū ⁊ actuū meritorioꝝ. Jn quē xp̄ꝫ oēs hoies hērēt iſpicere tāꝙ̄ i exēplar ⁊ ipeculū oim̄ v̄tutū: ⁊ tāꝙ̄ ducē ⁊ directorē in via v̄tutū. Quē oēs iuſti debebāt ſeq̄ q̄cūq ireēt ⁊ ſic xp̄s inq̄tū metrū ⁊ mēſura oiꝫ bonoꝝ grē ⁊ glīe debebat dare oib⁹ grāꝫ et gliam pſal. lxxxiij. grāꝫ ⁊ gliā dabit dn̄s ⁊ inq̄tū dux debebat oēs ducē ⁊ vocare. Sꝫ inq̄tū exēplar oēs debebāt ipꝫ ſeq̄ p imitationē i odorē vnguētoꝝ ſuoꝝ. i. ſeq̄ndo ei⁹ ſctitatē ⁊ doctrinā ⁊ grām ſacroꝝ: et ſic expectabat xp̄s vt eſſet collator omnium bonoꝝ: ⁊ dux ⁊ tractor oim̄ fideliū. Et norma ⁊ regula oim̄ actuū hūanoꝝ poſtꝙ̄ tota hūana nā fuerat corrupta in Adā. Ut ſicut oēs hoies antea ſeq̄bant̄ ſetorē corruptiōis quē ſerpēs antiqu⁹ iſufflauerat i adaꝫ. Jta poſtea xp̄s traheret oēs ad ſe vt ſeq̄rēt odorē ſue itegritatꝫ ⁊ ſctitatis ⁊ doctrine ⁊ v̄itatis ⁊ iō dr̄ ſpōſa: o ſponſe veni ⁊ oſculare me oſculo oris tui veniēdo i carnē. Et q̄ vbera tua ſunt meliora vino ⁊ fragrantia optimis vnguētis ſctitatꝫ ⁊ q̄ nomē tuū ē diffuſuꝫ p mūdū ſicut oleum odoriferū. Et nomē tuū ē odoriferū ſicut oleū aromaticuꝫ effuſū ⁊ iō adoleſcētule. i. plebs gētiliū dilexerūt te recipiēdo fidē adorādo tuā potētiā i miraculis ⁊ tuā ſapiam i doctria ⁊ tuā ſctitatē i vita ⁊ hūilitate et mia. Jō trahe me poſt te ⁊ oēs currem⁹ i odorē vnguētoꝝ tuorū. ſ. grē ſacrorū ⁊ fidei articulorū ⁊ donorū ſpūs ſcti ⁊ oim̄ aliaꝝ v̄tutū ⁊ bonorū. Jtē ē aduertēdū ꝙ ſicut adā rapiēs cibū ꝓhibitū ex arbore totū gen⁹ hūanū traxit ad pcm̄ ſuū: ita pariter xp̄s aſcēdens i arborē crucis oīa traxit ad ſeipm̄ Jo. xij. Jō dr̄ ſpōſa trahe me poſt te ⁊c. ¶ Ad maiorē intelligētiā hui⁹ pticule eſt notādū ꝙ decē vnguēta arōatica ⁊ odorifera effudit xp̄s i ſuo aduētu q̄b⁹ reparauit totū gen⁹ hūanū ⁊ ſanauit oēs īfirmitates nr̄as: ⁊ reſtaurauit totā ruinā ⁊ ꝺfect⁹ nr̄os. Ad q̄rū vnguētorū odorē cucurrerūt et currūt oēs fideles cuiuſq ſex⁹ ⁊ etatꝫ ⁊ ꝯditiōis ⁊ ſequūtur agnū q̄cūq ierit. Vn̄ pmo effudit vnguētū fidei. Ad cui⁹ odorē currebāt oēs fideles ve. te. ⁊ currūt oēs xp̄iani. Scd̄ꝫ vnguētū fuit doctrine p̄ceptorū ⁊ ꝯſilioꝝ euāgelicoꝝ. Ad cui⁹ odorē currebāt oēs apl̄i ⁊ diſcipuli ⁊ turbe ſeq̄ntes xp̄ꝫ vt pꝫ Mat. xiij. ⁊ p totū diſcurſum euāgelicū. Tertio effudit vnguētū ſanctitatis ⁊ oim̄ v̄tutū in exemplū oim̄ iuſtorū ad cui⁹ odorē currūt oēs aīe iuſte ⁊ deuote ⁊ oēs ſtatus ⁊ cōditiōes hoim puta pueri inupte puelle iuuenes ⁊ virgines et ſenes et ꝯtinētes ⁊ vidue imitātes ei⁹ ſctitatē. Quarto B

effudit vngnētū ſtupēdorū miracnlo℞ ſanā
do egros ꝛ demōiacos ꝛ ſuſcitādo mortuos
ꝛc. Ad cui⁹ odorē currebat mltitudo magna
lāguētū: qꝛ ꝟtus de illo exibat. Et qꝛ vide-
bāt ſigna q̄ faciebat ſup his q̄ infirmabant
Jo.vj. Quīto effudit vnguētū mortis ꝛ paſ-
ſiōis ꝛ patiētie in ſuis laborib⁹ ꝛ pſecutioni
bus. Ad cui⁹ odorē currūt oēs pctōres vt ſa-
nent: ꝛ oēs miſeri vt ꝯſolent in ſuis tribula
tionib⁹: vt patebit in .vj. cātico. Et currebāt
oēs martyres ꝛ currūt oēs afflicti. Sexto ef-
fudit vnguētū ſeptē ſacro℞ in remediū oīm
ſpūaliū infirmitatū. Ad cui⁹ odorē currūt oēs
fideles cuiuſcūq; ſex⁹ ꝛ ꝯditiōis. Septio effu
dit vnguētū ſeptē dono℞ ſpūſſcti i die pēte.
ſup aplos: vñ receperūt oīa dōa grā℞ ꝛ gña
liguarū ꝛ itelligētiā ſacre ſcpture ꝛc. Ad cu-
ius odorē currūt oēs doctores ꝛ vlr oēs xpia
ni. Octauo effudit vnguētū ꝟtutis noīs ieſu.
qđ eſt nomē oīpotētie ꝛ ſapiētie ꝛ mie ꝛ ſalu
tis p qđ apli demōes effugabāt ꝛ miracula
faciebāt ꝛ tādē oīa idola deleuerūt ꝛ totum
orbē fidei ꝛ iugo xpi ſubiecerūt. Ad cui⁹ odo
rē currim⁹ oēs idifferēter. Nono ꝯtinue xp̄s
effudit vnguētū bonarū iterna℞ iſpiratio-
nū ꝛ grē actualis ad auxiliādū ꝛ roborāduꝫ
libe℞ arbitriū ꝛ mouēdā volūtatē ad bñ agē
dū ꝛ malū vitādū ꝛ ad implēda diuia prece
pta. Ad cui⁹ odorē currit tota hūana natura
in adā viciata ꝛ ifirmata: vt in fine patebit.
Decio effudit xp̄s vnguētū glificationis: et
vltie pfectiōis p ſuā reſurrectionē glioſam
qu i tā cōicauit q̄buſdā ſctis q̄ cū eo reſurre
xerūt ad gliaꝫ. ꝛ cōicauit ꝟgini mri ſue: ꝛ cōi
cabit oib⁹ iuſtis in fine mūdi p qđ vnguentū
ſanabimur ab oib⁹ defectib⁹ ꝛ infirmitatib⁹
corpalib⁹ ꝛ btificabimur i corpe ꝛ aīa ꝛ reci-
piem⁹ vltimā pfectionē. Ex q̄b⁹ oib⁹ pꝫ qđ
xp̄s eſt metrū et mēſura ꝛ pncipiū ꝛ fōs oīꝫ
grarū ꝛ bono℞ ꝛ pfectionum. Hoc ergo pui-
dēs i ſpū ſponſa veteris teſt. qꝛ puidebat qłr
xp̄s erat effuſurus ſupradicta decem vnguē
ta in reparatione totius hūne nature lapſe.
Jdeo cupiens trahi et currere poſt iſta vn-
guēta dt. Trahe me poſt te: currem⁹ in odo
rē vnguētorū tuorū. ¶ Itē eſt aduertēdū qꝛ ſi
cut deus exiſtēs in archa lignea te. ve. trahe
bat totū illū pplꝫ p deſertum ꝛ tot⁹ ille ppls
ſeq̄bat archā in odorē thymiamatis ꝛ aliorū
vnguētorū: ita pariter xp̄s figurat⁹ p illā ar-
chā de⁹ exiſtēs in carne ꝛ in archa hūanita-
tis trahebat pplos in odorē ſue pdicationis
et ſctitatis ꝛ miraculorū. Hoc g̊ puidens illa
ſpōſa in ſpū dicit. Trahe me o xp̄e poſt te ſi-
cut illa archa trahebat illū pplm. Et curre-
mus in odorem vnguentorū ſicut ppls iſrael
currebat poſt illā archā ꝛ tabernaculū odo-
riferū. ¶ Dein etiā ſubdit tertio. Introdu-
C xit me rex in cellaria ſua ꝛc. ¶ Petit ſponſa
introduci in thalamū ſecretorū ſpōſi ſui xp̄i
vt ibi doceat eā pfunda ꝛ ſecreta myſteria q̄
latent ſub thalamo ꝛ velo ſacre ſcripture. qꝛ
xp̄ꝫ ſpōſaꝫ in thalamū ꝛ cellaria ſua itrodu-
cere nil aliđ ē niſi fidelib⁹ ſuis ſacre ſcriptu
re ſecreta reuelare. Et ſic eſt dōm qꝛ xp̄s in-
troduxit aplos ꝛ doctores. ſ. Aug. ꝛ Hiero. et
Amb. in cellaria ꝛ apothecas ſecretorū aro
matū ſacre ſcripture reuelādo eis altiſſima
myſteria. Lrā aūt hebraica hꝫ. Introducat
me rex in domos ſecretas ſuas. Et ſic lrā eſt
magis clara: qꝛ iſta petitio eſt optatiua: ſꝫ fre
quēter trāſlatio. lxx. ponit pteritū p futuro ꝛ
p optatiuo pp certitudinē pphetie: vt ſepi⁹
dictū eſt i pſalmis. Dicit g̊ ſpōſa. Utiā ſpōſ⁹
me⁹ introducat me i cellaria ſua. i. ad cellas
ꝛ cameras ſecretas ſacre ſcripture ꝛ ad tha-
lamū ſuū vbi ipſe latet. ꝛ ad cellaria aroma
tū vbi reponūt latēt ſecreta myſteria no. te.
velata in ve. te. ſub vmbra cerimoniarū. Qꝛ
ꝟitas euāgelica latebat ſub vmbra ꝛ thala-
mo ꝛ velo ꝛ cortina illarū cerimoniarū: quā
veritatē ſpōſa deſiderabat ſcire in aduentu
ſponſi: in quorū intelligētia ꝛ guſtu expecta-
bat ꝛ petebat ſpōſa letari cū ſpōſo: ideo ſub-
dit. Exultabim⁹ ꝛ letabimur in te. q. d. O ſpō
ſe xp̄e ſi tu introduxeris me in cellaria tua
reuelādo mihi diuina myſteria ꝛ exhibēdo
mihi lac euāgelicū ꝛ vnguenta ſacrorū: tunc
oēs fideles memores vberū tuorū exultabim⁹
corpe ꝛ letabimur mēte ꝛ tota aīa in te ſugē
do lac ſapiētie ꝛ grē vberū tuo℞: qđ q̄dē lac
deſiderauerūt ſuggere oēs pr̄iarche ꝛ pphe
te. Et iđ recti ꝛ iuſti ꝛ oēs fideles diligunt te
ſup oē vinum materiale pp̄ter tale lac euan
gelice doctrine ꝛ grē ſacrorū. Cui lacti null⁹
ſapor corpalis eſt cōparandus. Et nota qꝛ ly
ſup vinū pōt etiā ordinari cum ly memores
vberū tuo℞ vt ſit ſenſus. ſ. nos mēores vbe-
rū tuo℞ exultabimus ꝛ letabimur in te ſup
oē vinū corpale: ꝛ ideo recti ꝛ veraces guſtā
tes lac vberū tuorū diligūt te. Sꝫ miſeri ꝛ ce
ci iudei et obſtinati in ſua malitia: qꝛ nolunt
guſtare lac vberū tuo℞ ſꝫ currunt poſt bona
tpalia. Jō non diligūt te manētes in vmbra
legis nō deſiderātes intrare in cellaria tua:
ꝛ comedētes vinaceū ꝛ amurcā et paleas: a
q̄bus xp̄s expreſſit vinū ꝛ oleū ꝛ granū euā
gelicū. Et repoſuit in cellario et horreo ſuo:
vt frequēter in expoſitione pſalmorū dictum eſt.
In hec g̊ cellaria vini ꝛ olei euāgelici et i a-
potechas aromatū: ꝛ i horreū frumēti euan
gelici ſepati a paleis legꝫ pet i itroduci iſta
ſpōſa vt ibi fruat ꝛ letet cū ſpōſo. ¶ Ex oib⁹ D
g̊ ſupradictis pꝫ qꝛ hucuſq; tria petit ſponſa.
Prio oſculari p icarnationē ꝛ familiarē do-
ctrinā et cōuerſationē et redēptionē ꝛ glori-
ficatione. Scđo petit trahi p predicationem
ſpōſi ꝛ aromata euāgelica. Tertio petit in-

troduci in ſecretū thalamū ⁊ cellaria ſponſi
vt cū eo fruat̄ bōis ipſi⁹ ſui⁹: vt pz. Et notant̄
petit itroduci in cellaria ſpōſi ⁊ nō i ſolū vnū
cellariū eo ꝙ xp̄s ſpōſus eccłie hꝫ duo cella
ria. ſ. vnū bonoꝝ grē in hoc ſeclo in q̄ reponunt̄
bona grē ſacroꝝ ⁊ ſecreta ſacre ſcpture. Et
hꝫ alteꝝ cellariuꝫ. ſ. gl̄ie in q̄ reponunt̄ oīa
bona gl̄ie ⁊ fruitiōis: ⁊ etne btitudinis: et iō
ſpōſa petit itroduci in hec duo cellaria ſuc/
ceſſiue dicēs. Introducat me rex in cellaria
ſua. Itē ēt dicit ſpōſa vtinā itroducat me ſpō
ſus me⁹ xp̄s in thalamū ſuū et cellaria ſua:
vt ibi reuelet ⁊ doceat me myſteria ſacre ſcri
pture ſicut de⁹ quōdā introduxit moyſen in
tabernaculū federis: ⁊ ibi loq̄bat̄ ipſi famu/
liariter tāq̄ amic⁹ ad amicū ⁊c. ¶ Ex ſupra/
dictis pz q̄lr ſpōſa ſub q̄dā methaphora q̄n
q̄z noib⁹ appellat xp̄m ſpōſum ſuū. ¶ Nam
pzio vocat ipſum oſculū dei ꝑpter myſteriū
incarnationis: ſcꝫ vnionis humanitatis ad
verbū. Secūdo vocat ipſum vbera dei in q̄/
tū ex eo tot⁹ mund⁹ debebat ſuggere copiaꝫ
ſapie ⁊ lactis euāgelici. Tertio vocat ipſum
nomē dei. Nā ſicut nomē vocale vel ſcriptū
notificat cōceptum interiorē ⁊ notificat pro/
ꝓetates vniuſcuiuſq̄ rei: ita xp̄s ꝟbū incar/
natū notificauit mūdo oipotētiā ⁊ ſapiētiaꝫ
⁊ iuſtitiā ⁊ miam dei p̄ris: ꝑut fuit declara/
tū pſal. viij. Itē quarto vocat ipm̄ oleū effu/
ſum odoriferū rōne ſctitatis vite ⁊ doctrine
que ꝑ p̄dicationē aplōꝝ ꝑ totū orbē fuit dif
fuſa. Quinto vocat ipſum vnguētū aromati
cū odoriferū rōne paſſionis et mie: inquātū
ꝑ vngm̄ ſue paſſiōis irā p̄ris erga nos placa
uit et mollificauit: et vulnera noſtra ſanauit
⁊ in eccłiaſtica ſacramenta odorē ⁊ ꝟtutē vn
guēti paſſiōis inſpirauit: q̄ quidē eccleſiaſti/
ca ſacramenta ſunt vnguenta paſſionis xp̄i
ꝑ que vnguēta xp̄s nos trahit ad ſe ad quo/
rū odorē oēs fideles ipſum ſequūtur ⁊ in cel
laria ei⁹ introducūtur. Ex quib⁹ oib⁹ ſequi t̄
ꝙ chriſtus eſt principiū ⁊ metrum ⁊ mēſura
omnium bonorum humane nature.

Nigra ſum ſed formoſa ⁊c.

¶ Hec eſt quarta ꝑs ꝑncipalis hui⁹ p̄mi cā
tici: in qua ſalomon introducit plebē gētilē
petentē ſociari cū plebe iſraelitica et fideli:
⁊ ſimul cū ea recipere chriſtū ſponſum ſuum
vt ex vtroq̄ ꝑplo fiat vna eccleſia et ſponſa
xp̄i. Ad cui⁹ intellectū eſt notādum ꝙ lꝫ mul
ti de ꝑplo gentili fuerint ſociati populo dei
in veteri teſtamēto: tamē inter ceteros tres
mulieres ſpōte fuerunt ſociate populo dei:
In quib⁹ precipue fuit figurata ſpontanea
conuerſio populi gentilis ad fidē chriſti. Et
fuerunt figura quō ex conuerſis de populo
iudaico ⁊ gētili debebat fieri vna eccłia ſub
vno rege et capite xp̄o. Quarum prima fuit
Thamar. vñ legit̄ Geñ. xxxviij. q̄ poſt vēdi

tionē ioſeph: iudas diſcedēs a frīb⁹ ſuis ve/
nit in cānaa. Et ibi diuertit ad Odolamitē.
⁊ vidit ibi filiā hoīs chananei noie Sue: et
accepit eā in vxorē: ex q̄ genuit tres filios:
quoꝝ pzio noie Her tradidit Thamar i vxo
rē. Ex q̄ pz ꝙ Thamar erat de filiab⁹ Cha/
naan ⁊ de ꝑplo gētili. Sed mortuo p̄mo fi/
lio iunxit eandē Thamar filio ſecundo noie
Onā in vxorē: quo mortuo abſq̄ liberis re/
ſtituit eā iudas in domū patris ſui vt ibi vi/
ueret in viduitate expectando ſelā tertiū fi
lium in virum tunc ipſa thamar videns q̄d
Sela nō libēter volebat imo fugebat accipe
eā in vxorē. Et ꝓuidēs thamar in ſpū q̄lr xp̄s
in lege ꝓmiſſus: nō poterat deſcēdere niſi d̄
tribu iuda: tūc ſimulato habitu meretricali
poſuit ſe in biuio dū iret iudas ſocer ſuus ad
tondēdas oues. Quā vidēs iudas putās eſſe
meretricē cōcubuit cū ea: ex q̄ genuit Pha/
res ⁊ zarā: ex q̄ phares deſcēdit xp̄s ſm car
nē. Et ſic phares fuit mixt⁹ ex duobus ꝑplis
ſcꝫ iſraelitico ⁊ gētili. Per q̄d myſteriū fuit fi
gurata eccłia xp̄i ꝯgreganda ex illis duob⁹
ꝑplis. Thamar ergo figurauit ꝑplꝫ gētilem
ſpōte ad fidē xp̄i vēturū: ⁊ Phares figurauit
eccłiā ex vtroq̄ ꝑplo cōgregādā. Et figura/
uit etiā Phares qualiter xp̄s ab eo deſcēdēs
ſm carnē debebat vtrū q̄ ꝑplm̄ redimere et
ſaluare. ¶ Scd̄a vero mulier ex ꝑplo genti/
li que fuit ſponte iuncta ꝑplo iſraelitico fuit
Raab: q̄ recepit ⁊ ſaluauit exploratores: q̄ ſo
la cū domo ſua fuit liberata et reſeruata in de
ſtatione hierico vt pz Joſue. vj. q̄ q̄dē Raab
poſtea fuit iūcta in vxorē ipī ſalomon ꝑncipi
trib⁹ iuda ex q̄ genuit booz. Et ſic pz q̄lr etiā
ipſa raab fuit figura ꝑpli gētilis ad fidē vē/
turi. Sed mlt̄o clarius fuit figura huiꝰmōi ipſa
ruth moabita. Vñ legit̄ ruth pzio ca. ꝙ orta
fame i terra iuda: q̄dā vir appellat⁹ Helime
lech ꝯpulſ⁹ iedia ꝓfect⁹ eſt i t̄ra moab cū noe
mi vxore ſua ⁊ duob⁹ filijs. ſ. Maalō ⁊ chelō.
Et fctm̄ ē cū moreret̄ Helimelech i t̄ra moab
māſit neomi orbata viro vidua cū duobus fi
lijs q̄ acceperunt ſinglas vxores de ꝑplo mo/
bitaꝝ: q̄ poſt decēniū ābo mortui ſūt. Tūc aūt
noemi vidēs ſe orbatā viro et ābob⁹ filijs de
creuit redire i bethleē p̄riā ſuā. Ruth aūt vna
ex nuribus ſuis vehemēti affectu ſtatuit non
dimittere ſocrū ſuā: imo venit cū ea in bethleē
iude: vñ cū noemi diceret ipſi vt reuerteret̄ ad
ꝑplm̄ ſuū ⁊ ad deos ſuos: ipſa rn̄dit dicens.
Ppl's tu⁹ ꝑpl's me⁹: ⁊ de⁹ tu⁹ de⁹ me⁹. Et q̄cū
q̄ꝫ ꝑrexeris ibo. Et vbi morata fueris: ego ꝑi
ter morabor. Et ſic tādē ruth moabita venit
cū noemi i bethleē viuēs cū ea ſꝫ legē moyſi
i magna hūilitate ⁊ paupertate. Tūc aūt acci/
dit ꝙ tpe meſſis ruth abijt ad agrum ipſius
booz viri effratei. ⁊ ſeq̄bat̄ meſſores colligē/
do ſpicas cadētes de manib⁹ meſſoꝝ ꝑ vita

ſuſtētāda. Uidēs aūt booz honeſtatē ꝛ hūili-
tatē mulierꝫ p̄cepit ipſi ne abiret ad aliū agrū
ſꝫ colligeret ſpicas in agro ſuo. Et voluit vt
comederet ꝛ biberet ſilr̄ cū meſſorib⁹ ꝛ ācil-
lis ſuis. Que cū fuit ſatiata reuerſa ē ad noe
mi ſocrum ſuā: ꝛ narrauit ipſi oia bñficia que
booz fecerat erga eā. Tūc ꝟo noemi narra-
uit ſibi q̄lr iſte booz erat ꝯſanguine⁹ viri ſui
helimelech. Et ſic p̄cepit ipſi vt rediret iterū
ad agrū ei⁹ ad colligēdas ſpicas. Et cū booz
dormiret de nocte i aera et accederet ad pe-
des ei⁹: ꝛ cooꝑiret ſe pallio ei⁹ ꝛ faceret oia
q̄ ſibi booz diceret. Cū aūt Ruth feciſſet oia
iuxta ꝯſiliū noemi ſurgēs booz a ſomno ꝛ re
periens Ruth ad pedes ſuos q̄ſiuit q̄ nā eſ-
ſet? illa aūt rñdit dicens. Ego ſum ruth an-
cilla tua. Expāde palliū tuū ſup ancillā tuā:
qꝛ ꝓpinqu⁹ es. Tūc inq̄t ille bñdicta es tu a
dño filia: qꝛ priorem miām poſteriore ſupa-
ſti ꝛ nō es ſecuta iuuenes paupes ſiue diui-
tes: ꝛ tūc booz facto diſcurſu ꝓpinq̄tatis ip-
ſius helimelech ſoceri ipſi⁹ ruth: accepit eā
in vxorē. Ex q̄ genuit Obeth: q̄ genuit Jeſſe:
q̄ genuit Dd̄ p̄rem Salomōis. Et ſic ptꝫ q̄lr
iſta ruth moabita de pp̄lo gētili cuꝫ magno
affectu iuncta fuit pp̄lo dei. Et q̄ cupiebat eſ
ſe ancilla facta eſt vxor ꝛ dña in domo ipſius
booz: ex q̄ xp̄s deſcēdit ſm carnē: p qd̄ myſte
riū p̄uidit Salomō in ſpū totū myſteriū con
uerſiōis toti⁹ pp̄li gētilis ad fidem xp̄i: eo q
Salomō erat ꝑnepos hui⁹ ruth: ꝛ iō frequē-
ter cōtēplabat hmōi myſteriuꝫ. Uñ p hoc q
ruth cū tanta humilitate ꝛ inſtantia adheſit
ipſi noemi ꝛ ſecuta eſt eā dicēs. Quocūqꝫ p-
rexeris ibo et vbicūqꝫ morata fueris mora-
bor: pp̄ls tu⁹ pp̄ls me⁹: et de⁹ tu⁹ de⁹ meus
ꝛc. Per hoc p̄uidit ſalomō in ſpū q̄liter pp̄ls
gētilis dimiſſa idololatria ꝛ oi ritu ſupſtitio
ſo cū magna hūilitate debebat venire ad fi-
dē xp̄i: et recipere ei⁹ legē euāgelicā. Et de-
bebat adherere cū ꝯuerſis de plebe iſraeli-
tica: ꝛ cū eis ſil' fieri vn⁹ pp̄ls xp̄ian⁹: et vna
eccleſia ſub vno ꝟo deo ꝛ vno capite xp̄o. Et
p hoc q iſta ruth cū ſua hūilitate ꝛ magna p
ſeuerātia ea q̄ colligebat ſpicas poſt meſſo-
res ꝛ ꝯſiderabat eē ancilla: facta eſt dña do
mus ꝛ copulata in vxorē ipſi booz. Per hoc p̄
uidit ſalomō i ſpū q̄liter plebs gētilis q̄ nū-
q̄ habuerat legē: nec ꝓphetas: ſꝫ deſidera-
bat colligere ſpicas poſt apl'os: ꝛ poſtea per
ſuā hūilitatē ꝛ fidē iuncta fuit in ſpōſaꝫ xp̄o
ſpōſo ſuo: ꝛ fuit dña p̄ncipalis i eccl'ia ſyna-
goga reprobata: ꝛ ipſa q̄ cupiebat colligere
ſpicas ſacre ſcripture poſt apoſtolos: facta ē
poſtea dña toti⁹ meſſis ſcripture ſacre. Qꝛ p
maiori pte oēs doctores q̄ expoſuerūt ſacrā
ſcripturā vtriuſqꝫ teſti fuerūt cōuerſi de po-
pulo gētili: vt ptꝫ de euſebio ꝛ ambroſio ꝛ au
guſtino ꝛ hieronymo ꝛc. Jtē p hoc q ruth ſo
le denigrata lauit faciē ſuā ꝛ expoliauit ſe vi
lib⁹ veſtimētis: ꝛ induit ſe nouis veſtimētis
qñ venit de nocte ad lectū ipſi⁹ booz: p hoc p̄-
uidit ſalomō in ſpū q̄lr plebs gētilis ſorde ꝛ
eſtu idololatrie denigrata tota ꝛ dealbata a
nigredine idololatrie ꝛ expoliata ab oi falſa
ſupſtitiōe p fidē debebat indui nouis veſti-
mētis fidei: ꝛ iungi ſponſo ſuo xp̄o: ꝛ d̄bebat
remoueri veſtib⁹ nuptialib⁹ in domo xp̄i ipō
ſi iui et debebat vngi baptiſmo et chriſmate
ſalutis ꝛ lauari ꝛ dealbari a nigredine pctō
rū ꝛ ſorde idololatrie ꝛ ſic tota eccl'ia ex iſtis
duob⁹ pp̄lis p fidē cōgregata debebat vnir
re ſub vno ſpōſo ꝛ paſtore xp̄o. Jtē p hoc idē
p̄uidit xp̄m ex vtroqꝫ populo naſciturū. Et p
h̄ q xp̄s ex vtroqꝫ pp̄lo erat ſm carnē naſci-
turus p̄uidit i ſpū q̄lr vtrūqꝫ pp̄lm xp̄s erat
ſaluatur⁹. Preuidēs ergo ſalomō in ſpū ſpō-
taneā ꝯuerſionē pp̄li gētilis et vnionē ei⁹ cū
cōuerſis de populo iſraelitico ſub vno ſpon-
ſo ꝛ paſtore xp̄o in vna eccleſia: et p oia my-
ſteria ſupradicta et maxime p myſteriū ipſi⁹
ruth moabite. in q̄ maxime ꝛ clari⁹ fuit figu
rata conuerſio gentilium. Jō in hac quarta
parte huius primi cātici introduxit plebem
gentilem ſorde idololatrie denigratā veniē-
tem tanq̄ ouē ꝑditā ꝛ peregrinā cupientē et
petentē cum plebe iſraelitica ꝛ fideli ſociari
ad recipiendū ſpōſuꝫ ſuū ꝛ paſtorē xp̄m: vbi
duo facit: nā p'io facit qd̄ dictū eſt. ſcd̄o ꝯuer
ſa ad xp̄m petit ab eo tāq̄ a vero paſtore pa-
ſci: ꝛ ſub ei⁹ vmbra q̄eſcere ꝛ ꝓtegi: ibi. Jn-
dica mihi quē diligit aia mea. Quātum ergo
ad primū vidēs iſta plebs gētilis q plebs fi-
delis ꝛ iſraelitica fuerat iaꝫ diu ab adā vſqꝫ
ad ſalomonē p verba de futuro xp̄o deſpōſa
ta: ꝛ vidēs q ipſa quondā deuiauerat a fide
vni⁹ dei ad idola p cham ꝛ Nēbroth. ꝛ zoroa
ſteꝫ ꝛ ninū ꝛ alios q̄ inceperūt idola colere ꝛ
vidēs ſe tali ſorde ꝛ eſtu denigratā: ꝛ videns
q plebs fidelis petebat a xp̄o ſponſo ꝑſona-
liter oſculari ꝛ trahi: ꝛ ad thalamū ei⁹ intro
duci: ideo rogat filias hieruſalē. ſcꝫ plebē fi
delē ne decipiat eū in tali expeditiōe: ſed re
cipiat eā in ſua ſocietate ad recipiēdū xp̄m:
qꝛ lꝫ ipſa plebs gentilis eſſet d̄nigrata foris
p idololatriam: tn̄ ipſa ita erat pulchra quo
ad naturaꝫ ſicut plebs fidelis qꝛ ita erat ad
imaginē dei creata: ꝛ p conſequens ita erat
capax fidei ꝛ beatitudinis ſicut ipſa. Jteꝫ qꝛ
xp̄s ita erat ex ipſa plebe gentili naſciturus
ſicut de iſraelitica: et p conſequens ita erat
ipſam redempturus: iō dicit iſta plebs gen-
tilis: o filie hieruſalē. i. plebs iſraelitica et fi-
delis q̄ videtis dñm p fidē recipite me in ve
ſtra ſocietate vt xp̄s ſponſus oſculetur me ſi
mul vobiſcū oſculo oris ſui per incarnatio-
nem: ꝛ trahat me per legis euangelice pre-
dicationem: et introducat me in cellaria

ſua p redēptionē ꝛ ſecretoꝝ reuelationē: qꝛ ita eſt naſcitur⁹ ex me ſm carnē ſicut ex vobis ꝛ nolite me ꝯſiderare ꝙ fuſca ſim: nā lꝫ ſim nigra p pctm tn̄ ſū formoſa p naturā: qꝛ ad imaginē ꝛ ſilitudinē dei ſū creata: qꝛ cūcta q̄ fecit de⁹ erāt valde bona: ſꝫ poſtea obfuſcauit ꝛ decolorauit me ſol. i. eſt⁹ pcti et idololatrie: eo ꝙ nō vixi ſub vmbra et fide vni⁹ dei. Et ponit̄ h̄ ſol effectiue p eſtu ꝯburēte ꝛ denigrāte: ꝛ ſic ponit̄ cā p effectu: ꝛ iō fui denigrata ꝑdēdo albedinē fidei quam habuit Adā ꝛ Seth. ꝛ Enos: ꝛ Noe ꝛ ceteri patres mei. Vn̄ iſta nigredo accidit mihi ex īfidelitate: qꝛ filij eue mr̄is mee pugnauerūt ꝯ̄ me iſto mō: nā ipe chā ꝛ nēbroth ꝛ nin⁹ ꝛ ceteri idololatre q̄ fuerūt filij eue mr̄is mee: qꝛ oēs deſcēdun⁹ ab vna mr̄e eua ꝛ ab vna gn̄atiōe ip̄i⁹ noe: ꝛ ēt oēs moabite filie loth ꝛ oēs Iſmaelite ꝛ idumei deſcēderūt a thare ꝛ vxoris mr̄e abrae ꝛ arā: et ſic oēs iſti filij mr̄is mee pugnauerūt ꝯ̄ me decipiēdo aīam meā ꝛ denigrādo eam p idololatriaꝫ. Iſti em̄ filij mr̄is mee eue vel melche poſuerūt me cuſtodē. i. cultorē i vineis idololatrie. i. cōmouerāt me ꝛ docuerūt me falſos rit⁹ idoloꝝ ꝛ coegerūt me cuſtodire ꝛ obſeruare deteſtabiles rit⁹ ꝛ ſupſtitiōes idoloꝝ et ſic vineam meā nō cuſtodiui. i. nō colui. i. legem nature quā de⁹ tradidit ipi adam ꝛ noe et melchiſedech ꝛ abrae ꝛ ipi iob ꝛ ceterꝫ fidelib⁹ nō cuſtodiui: nec ſeruaui. Qꝛ illa erat vinea mea ꝓpria quā de⁹ tradiderat pr̄ib⁹ meis ſupradictis colēdā i cui⁹ cultura ſub fide xp̄i vēturi fuerūt ſaluati: ſed venerūt ſupradicti filij mr̄is mee ꝛ relicta v̄a vinea dei declinauerūt ad falſam vineā idololatrie et illā docuerūt me ſeruare: ꝛ ſic i tali ſorde ꝛ eſtu pctōꝝ poſita ex vmbrā fidei vni⁹ dei fui denigrata et abominabilis fcā ꝗtū ad extra: ſꝫ nō reſtat q̄n maneat imago dei in aīa ſm quā ſum capax fidei ꝛ gr̄e ꝛ redēptiōis: et iō lꝫ ſim nigra ad extra ſicut tabernacula cedar q̄ ſunt nigra ꝛ ſqualida ꝓp ardorē ſolis: tn̄ ego ſum formoſa naturalr̄ adintra inq̄tum ſum ad imaginē dei fcā ꝛ ſic ſum formoſa adintra ſicut pelles. i. cortine tēpli ſalomōis: nā ſicut templū ſalomōis adītra ē totū ornatū ꝛ pulchꝛū cortinis ſericeis ꝛ aureis ꝛ diuerſoꝝ coloꝝ ita de⁹ ornauit aīam meā donis nature. ſ. q̄nqꝫ ſenſib⁹ corꝑalib⁹: ꝛ trib⁹ ſpūalib⁹ potētijs ꝛ icorruptibilib⁹. ſ. itellectu ꝛ memoria ꝛ volūtate q̄b⁹ ſum capax ad gratiā ꝛ redēptionē ꝛ gloriā ꝓcul pulſa nigredine idololatrie et pcti. Ergo o filie hierl̄m nec me deſpiciatis nec recuſetis me i veſtra ſocietate recipe ad oſculādū ſpōſum i ſuo aduētu: vt ſimul viuamus ſub vno ſpōſo ꝛ paſtore xp̄o ꝛ ſub vna lege ꝛ fide ꝛ baptiſmo. ¶ Ex ſupradictis pꝫ ꝙ ruth moabita cū thamar ꝛ raab tanꝙ ꝑcuratrix toti⁹ plebis ꝛ ppl̄i gētilis venit figura ad plebē iſraeliticā petēs ſit̄ cum ea ſociari ſub eodē diuio cultu ꝛ fide xp̄i futuri vt ſit̄ popul⁹ gētilis ſaluaret̄ in xp̄o cū plebe iſrahitica ꝛ fieret vn⁹ ppl̄s cū ea ꝛ ſic ruth in ꝑſona toti⁹ ppl̄i gētilis dicebat. Nigra ſum ſed formoſa. ¶ Notādū eſt ēt ꝙ nō ſolū ſupradicte tres mulieres erāt de ppl̄o gētili: ſed ēt oēs. xij. pr̄iarche fuerūt filij mulierꝝ de ppl̄o gētili. Vn̄ iacob q̄ ꝛ iſrl̄ primo genuit ſex pr̄iarchas ex lya filia labā hoīs gētilis. Scdo genuit duos. ſ. ioſeph ꝛ beniamin ex rachel filia eiuſdē labā. Tertio genuit duos ex zelpha ꝛ duos ex bala q̄ ambe erāt ancille ꝛ de populo gentili. ꝛ ſic pꝫ q̄liter oēs. xij. pr̄iarche erāt filij mulierꝝ de ppl̄o gētili q̄ libēter adheſerūt ipi iſrl̄i ꝛ ē: pꝫ q̄liter iſrl̄ ex mulieribus alienigenis d̄ ppl̄o gētili genuit oēs. xij. pr̄iarchas: ex q̄b⁹ fuit mltiplicat⁹ toti⁹ ppl̄s iſrl̄. Ex ſupradictis ꝗ ſequit̄ ꝙ plebs iudaica moderna falſo ꝛ ſtulte ꝛ inanit̄ glīat̄ de natura ſua. Nā ꝛ ſi vult icipe naturā ſuam ab abraā ipe erat ex parētib⁹ diis alienis ꝛ idolis ſeruiētib⁹ vt pꝫ Joſue vlti. Si aūt vult icipe naturā ſuā a iacob ꝛ. xij. pr̄iarchis. ipi erāt oēs filij ſeruitutis ꝛ mulierꝝ de ppl̄o gētili. vn̄ iacob ꝑcio ſeruitutis emit duas vxores. ſ. liā ꝛ rachel. vn̄ ipe dixerūt. Pr̄ nr̄ vēdidit nos ꝛ comedit ꝑtiū nr̄m vt pꝫ Gen̄. xxxi. ¶ Et ſic pꝫ q̄liter oēs ſunt filij ſeruitutis. Itē ſeruitus iſtoꝝ magꝫ patuit i captiuitate egyptiaca vbi fuit ſub oneribus doliorum ei⁹ ꝛ manus ei⁹ in cophino ſeruierūt. Itez magis patuit in terra ꝓmiſſionis tpe iudicū vbi decies fuerūt traditi ſeruituti finitimoꝝ. Itē legit̄ ij. paral. ij. ꝙ ſalomō ꝯſiuit ꝛ numerauit oēs ꝓſelytos in terra iſrl̄ numero. cliij. m. et dc. de numero q̄ꝝ deſtinauit. lxx. m. q̄ hūeris onera portarēt ꝛ. lxxx. m. q̄ lapides de mōtibus cederēt. Ex q̄ ſequit̄ ꝙ oēs illi erāt aduētici de gētilitate ad iudaiſmum: ex q̄bus maxia ps iudeoꝝ deſcēdit. Ex q̄ ſequit̄ ꝙ totus ppl̄s iudeorū eſt fili⁹ ſeruitutꝫ ſm carnē ꝛ de ppl̄o gētili: ꝛ ſic nō hꝫ vn̄ glīet̄ de natura ſua: ſꝫ magꝫ vn̄ vilipēdat̄. Deīde cū dicit. Judica mihi quem diligit aīa mea ꝛc. Petit iſta ꝑegrina: ſcꝫ plebs gētilis ſit̄ paſci cū ſpōſa ꝛ ꝓtegi ſub vmbra ſpōſi. ¶ Ad cui⁹ itellectū eſt pꝛio notādū qꝺ ſalomō ſumit parabolā ex myſterio nubis obūbrātis tabernaculū: vn̄ legit̄. Exo. vlt. qꝺ poſtꝙ tabernaculū dn̄i fuit fabricatū ꝛ erectū: ꝛ archa teſtamēti repoſita intra tabernaculū ilico q̄dā nubes obūbrauit ꝛ incubabat ſupra tabernaculū q̄ q̄dē nubes quattuor faciebat. Nā primo p totā noctē illūinabat totū tabernaculū circūquaqꝫ i die aūt obūbrabat ipm ꝓtegendo ab ardore ſolis ꝛ caumatibus. Scdo dirigebat totū exercitum prebendo ipſi du

catū p totū deſertū: qꝛ ad motū illius nubis mouebat ꝛ dirigebat tot⁹ exercit⁹. Tertio il la nubes pluebat māna ad refectionē ꝛ nu⸗ tritionē toti⁹ exercit⁹: q̄ cibo tot⁹ exercit⁹ pa ſcebat. Illa ergo nubes illuminabat ꝛ ꝓtege bat ꝛ dirigebat ꝛ paſcebat illū. Per q̄ myſte riū ꝓuidit Sal. q̄lr. xp̄s filt⁹ dei debebat cu⸗ bare i tabernaculo eccl'ie tāq̄ caput ꝛ ſedere i thalamo ei⁹ tāq̄ ſpōſus: ꝛ q̄lr ſpūſſctūs de⸗ bat icubare ſupra totā ecclīā: ꝛ obūbrare eā ꝛ illūinare ꝛ ꝓtegere: ꝛ regere: ꝛ paſcere eā pabl'o eccl'iaſticoꝝ ſacrāꝝ: qꝛ ſpūſſctūs ingi ter pluit ſup ecclīā māna ſacroꝝ ꝛ grāꝝ ꝛ do noꝝ. Ex ſupradicto ḡ myſterio accepit Salo. ꝑabolā ad petēdū paſci: ꝛ q̄eſcere ꝛ ꝓtegi: et dirigi i ecclīā xp̄i ſub vmbra ſpūſſcti. Scdo ē notādū q̄ ſicut ſupi⁹ Salo. itroduxit plebē iſ raeliticā ꝛ fidelē ad loq̄ndū ſub metaphora ſpōſe: ita h̄ itroducit plebē gētilē ſub meta⸗ phora ꝑegrine ꝛ gregis errātꝫ. ¶ Et cā huī⁹ diuerſitatꝫ eſt: nā plebs fidelis ſp̄ māſit colo na ꝛ ciuis i ciuitate dei itra muros fidei xp̄i futuri ab adā vſq3 ad aduētū xp̄i: ꝛ ſic ſp̄ fuit ſpōſa xp̄i p fidē. ſꝫ plebs gētilis poſtq̄ deuia⸗ uerat a fide vni⁹ dei poſt noe: ꝛ declinauerat ad idola: ſp̄ errauerat ex̄ ciuitatē dei tāq̄ pa gana ꝛ ꝑegrina ꝛ tāq̄ ouis q̄ ꝑierat ſine pa⸗ ſtore v̄o ꝛ ꝓprio: ducta p diabolū ꝛ denigra⸗ ta ſorde idololatrie ꝛ oīm vitioꝝ. Et iō Sal. i hoc p̄io cātico itroducit plebē iſraeliticā ꝛ fidelē tanq̄ ſpōſam ad loq̄ndum cum ſpōſo ſuo xp̄o: cui ab initio fuit deſponſata per v̄ba de futuro: vt dictū eſt: ſꝫ plebē gētilē introdu cit ad loquēdū tāq̄ ꝑegrinā: ꝛ ouē ꝑditā que rētē paſtorē q̄ paſcat eā ꝛ ꝓtegat ſub vmbra ſua: ꝛ dirigat ꝛ illuminet eā. ¶ Vñ ſicut illa petit ꝑſonalr oſculari: ꝛ trahi et introduci in thalamum tāq̄ ſpōſa a ſpōſo: ita iſta ouis ꝑ⸗ dita ꝛ ꝑegrina ꝛ erratica petit paſci ꝛ ꝓtegi ꝛ dirigi a xp̄o v̄o paſtore. Et ideo iſte libellus ꝑtim d̄r epithalamiū .i. canticū ſponſale ſiue nuptiale inq̄tū ecclīa introducit̄ ad loq̄ndū tāq̄ ſpōſa. ꝛ xp̄s tāq̄ ſpōſus ꝛ ꝑtiꝫ d̄r Buco⸗ lica q̄dā inq̄tū ecclīa itroducit̄ tāq̄ ouis ſi⸗ ue tāq̄ grex ouiū ꝛ tāq̄ ꝑegrina ad loq̄nduꝫ paſtori ſuo xp̄o: ꝛ ēt d̄. q̄dā georgica inq̄tum ecclīa introducit̄ ſub metaphora vinee aut agri aut horti: ſꝫ oīa iſta ꝑñt cōprehendi ſub metaphora bucolica ꝛ cātico bucolico vñ cā ticū bucolicū d̄r cāticū paſtorale in q̄ itrodu cūt̄ paſtores ad loq̄ndū de ouib⁹ ꝛ armentis ꝛ de paſcuis ꝛ fructib⁹ et floꝛib⁹ ꝛ arbotib⁹: vt pꝫ in bucolicis Theocriti ꝛ Virgiliū. Ita ḡ ꝑiter facit Salo. in iſto li. Nā ſicut Virgili⁹ introducit in Bucō. poetas tāq̄ paſtores lo⸗ q̄ntes de regib⁹ ſub metaphora altiſſimaꝝ arboꝝ ꝛ magnoꝝ: lētiſcū: ꝛ loq̄ntes de ꝑplis ſub metaphora arbuſtoꝝ ꝛ myricaꝝ: cū d̄r i q̄rta egloga. Sicelides muſe paulo maioꝝ

canam⁹. Si canim⁹ ſiluas: ſilue ſunt ꝯſule di gne ꝛc. Ita ꝑiter Sal. i hoc li. itroducit xp̄m nō ſolū tāq̄ ipōſuꝫ: ſꝫ tāq̄ paſtorē ꝛ arborē al tiſſimā ꝑbētē vmbrā. ꝛ refrigeriū toti eccl'ie. Et p caprā ꝛ ceruos caproꝝ intelligit ꝑriar⸗ chas. ꝛ ꝓphas: ꝛ p paſtorem q̄nq3 itelligit apl'os: ꝛ p malagranata itelligit martyres ꝛ p poma ꝛ ceteros fruct⁹ itelligit doctores: ꝛ ꝯfeſſores: ꝛ p lilia itelligit v̄gines ꝛ p vineā ꝛ hortū ꝛ agrū itelligit totā ecclīā fideliū: et p cuſtodes vinee itelligit reges ꝛ p̄latos: vt lati⁹ patebit p totū iſtū li. i q̄ ad magnā ꝑtē ꝓ cedit̄ mō bucolico ꝛ georgico. vñ qꝛ Salo. lo q̄t̄ de ecclīa ꝯgregata ex duob⁹ ꝑplis. ſ. iſra elitico ꝛ gētili: iō loq̄t̄ i h̄ li. ſub duplici ſtilo. nā qꝛ plebs iſrl'itica venit ad xp̄ꝫ tāq̄ ſpōſa q̄ diu añ fuerat ipi p fidē p v̄ba de futuro de⸗ ſpōſata: iō itroducit ipaꝫ tāq̄ ſpōſaꝫ. Sed qꝛ plebs gētilis venit ad xp̄m tāq̄ ouis ꝑdita ꝛ ꝑegrina ꝛ ex̄nea: iō i ei⁹ petitiōe ꝓcedit mō bucolico mutādo ſtilum vt ſatiſſaciat vtriq3 ꝑpl'o. Vñ ſic Verg. i p̄ia egloga itroducit ad loq̄ndū Tytirū ꝛ Melibeū. Melibe⁹ eñi ꝑpu tabat tityrū felicē: eo q̄ q̄ſcebat ſub vmbra ꝛ fragore Octauiani aug. Iō cupiēs cū eo q̄e ſcere dicit. Tityre tu patule recubās ſub te⸗ gmine fagi Silueſtrē tenui muſā meditaris auena. Nos p̄rie fines ꝛ dulcia liq̄m⁹ arua. Nos patriā fugim⁹ tu tityre lent⁹ in vmbra. Formoſā reſonare doces amaryllida ſyluas ꝛc. Ita ḡ ꝑiter iſta plebs gētilis q̄ tāq̄ ouis ꝑ dita errauerat veniēs eſtu idololatrie ſordi⸗ da ꝛ denigrata vidēs plebē iſrl'iticā venien⸗ tē ad paſcēdū ꝛ q̄ſcēdū cū ſponſo: petit ſibi ſociari: vt dictū eſt: ſꝫ ꝯuerſa ad xp̄ꝫ petit pa ſci ꝛ ꝓtegi ſub vmbra ei⁹ ſit̄ cū plebe iſraeli⸗ tica dicēs ad xp̄m verū paſtorē. o xp̄e quē di ligit aīa mea: idica mihi vbi ꝛ in q̄ agro ꝛ in q̄b⁹ paſcuis paſcas oues tua fideles ꝛ indi⸗ ca mihi q̄b⁹ paſcuis ꝛ quo pabulo ſacrāꝝ ꝛ grāꝝ ꝛ donoꝝ paſcas eas: vt ſit̄ paſcas me cū eis. Itē idica mihi ecclīā nube ſpūſſancti obūbratā ꝛ ꝓtectā ꝛ directā vbi cubes in me ridie .i. ī ardore ſolis ꝛ in eſtu hui⁹ mūdi: quā ecclīā tu ꝓtegis ſub tua vmbra ab ibribus ꝛ caumatib⁹ ꝑſecutionū hui⁹ mūdi. Et ēt indi ca mihi illā celeſtē māſionē vbi tu cubas per gloriā in meridie eternitatis ſine nocte: vbi paſcis btōs illa celeſti fruitiōe ſine aliq̄ de⸗ fectu cū oī ſecuritate: vñ o Chriſte v̄e paſtor de⁹ ego peto vt paſcas me in tua ecclīa: ꝛ ꝓ tegas ꝛ regas me ſub tua vmbra: ne vagari incipiam poſt greges .i. poſt ꝑpl'os ſodalium tuoꝝ. ſ. regū ꝛ ꝑncipū de ꝑpl'o gētili: vñ oēs reges ꝛ ꝑncipes dicuntur ſodales ꝛ ſocij dei inq̄ntū cōmiſit eis vices ſuas in mundo: vt regant ꝑpl'os et regna: qꝛ oīs ꝑtās a dño deo eſt. Et ſic reges tanq̄ vacarū et ſodales dei regūt mūdū. Et ſic reges ꝛ ꝑncipes ꝛ iu⸗

dicere dñr dii terre: vt pꝫ Exo. xxii. ꝛ Ps. lxvi. ꝛ. lxxx. Et et dii gētiū .i. idola dicebant laudales dei q̄tū ad existimationē ꝛ opinionē vulgi gētilis: q̄ idola deos putabāt ꝛ socios magni dei toti⁹ nature. Dicit ergo ista plebs gentilis. o xp̄e quē diligit aīa mea: indica mihi vbi pascas ꝛ vbi cubes i meridie: ꝛ recipe me sil' cū plebe isrlitica: ne tāq̄ ouis pdita vagari ꝛ errare incipiā post greges pncipū sodaliū tuorū nec post greges idolorū: ꝛ post deos gētiū q̄ reputant dii apud vulg⁹. Nam sicut tu diceris de⁹ isrl: ita ipsi dicunt dii gentiū. Et sic dñr dii solo noīe: sꝫ nō re vera. Et iō deceperūt me: ꝛ denigrauerūt me multiplici sorde peccati cum sua detestabili superstitione.

Si ignoras te o pulchra ꝛc.

¶ Hec est scda ps pncipalis hui⁹ pmi cātici in q̄ xp̄s spōsus ꝛ pastor pbet gratiosuꝫ rn̄suꝫ pracle pegrine annuēdo petitionib⁹ suis pcedēdo mō bucolico. Ad cui⁹ intellectū ē notādū q̄ sicut in .j. eglo. Uer. tityrus annuit p
Vergi. cib⁹ ꝛ petitionib⁹ melibei petētꝭ reqescere ꝛ pasci sub tegmine fagi cū eo dicēs i fine eglo. Hic tñ hac mecū posis reqescere nocte. Frōde sup viridi sunt nobis mitia poma Castanee molles ꝛ pssi copia lactis. Et iā summa pcul villa℞ culmina fumāt Maioresq; cadūt altis de mōtib⁹ vmbre. Jta ergo piter xp̄s pastor annuit petitionib⁹ hui⁹ pegrine ꝛ spōse petētis pasci ꝛ qescere sub vmbra eius: qꝛ recipit eā vt pascat in ecclia sua: ꝛ qescat sub vmbra vt patebit in .iij. cātico: vbi dt. Dilect⁹ meus mihi et ego illi q̄ pascit int' lilia donec aspiret dies ꝛ iclinēt vmbre ꝛc. Annuēs ergo xp̄s spōsus ꝛ pastor petitioni hui⁹ peregrine dicit O plebs gētilis tu dicis q̄ denigrata es estu idololatrie: et q̄ filii mr̄is tue posuerūt te custodē in vineis idololatrie. Et iō petis dalbari ꝛ sociari cū plebe israelitica spōsa mea. Et petis pasci ꝛ ptegi ꝛ dirigi sub vmbra ecclesie mee ne incipias: imo ne pcedas vagari ꝛ errare vltra post vestigia regum et principū mūdi: et falsorū deorū. Jō dico tibi q̄ si ignoras te. Et ponit si p idest: qꝛ hucusq; ignorasti te nō cognoscēdo creatorē tuū et verū deū ambulando post falsos deos: ꝛ quia ignorasti legē et prophetas: ideo egredere ab idololatria et falsa superstitione idolorum ꝛ abi post vestigia gregū meorū fidelium sequendo legem euāgelicā: et pasce hedos et filios tuos in ecclesia mea iuxta tabernacula pastorum scilicet pr̄iarcharum et pphetaruꝫ ꝛ apostolorū: quos posui pastores in ecclesia mea. Unde patriarche docebūt te aduentuꝫ meū per figuras et pmissiones: et pphete p vaticinia: et apostoli annūciabūt tibi aduentum ꝛ mysteriū incarnatiōis et redēptionis per predicationē euāgelicam. Ergo abi post vestigia .i. post pdicationē eorū: ꝛ imitādo vita eo℞: ꝛ egredere a cultu ꝛ ritu sto℞ deo℞ qꝛ iā assimilaui te o amica mea eq̄tatui meo in currib⁹ pharaonis: nā sicut liberaui exercitū meū ꝛ plebē isrliticā spōsam meā a currib⁹ ꝛ exercitu pharaōis i mari rubro: qꝛ pplo me⁹ trāsiuit illes⁹. Et pharao fuit submers⁹: ꝛ pit cū currib⁹ et exercitu suo: ita ego piter liberabo te de ptāte diaboli ꝛ de seruitute pcti i q̄ fuisti: ꝛ eiciā diabolū foras. et cōminuā oīa idola ei⁹ ꝛ submergā diabolū: ꝛ pctm̄ i mari rubro sanguis xp̄i: ꝛ i aq̄s baptismalibus: p q̄s aq̄s baptismi ego te dealbabo: ꝛ lauabo a nigredine idololatrie ꝛ pcti. Et sic tu que eras nigra ꝛ sordida: eris pulchra iter mulieres q̄ plebe isrlitica. Et tūc cū fueris tali aq̄ baptismali ablūta: ꝛ gene ꝯscie et facies aie tue erūt pulchre pulchritudine innocētie. i. erūt honeste ꝛ pulchre: sicut gene turturis: ꝛ collū tuū erit sicut monilia. i. ornatū monilibus spūalib⁹: qꝛ baptism⁹ abluit et dealbat aiam lauādo eā a culpa restituēdo eā i statu inocētie ad modū turturis ꝛ ornat eā v̄tutib⁹ theologalib⁹ ꝛ donis grarū spūscī. Sꝫ qꝛ magis dona spūsscī ꝯferūt i ꝯfirmatiōe ad itelligēdas ꝛ pdicādas scripturas. Jdeo subdit murenulas aureas faciem⁹ tibi v̄miculatas argēto. i. faciem⁹ tibi auricularia aurea ex aurib⁹ pēdētia argēto pūctuata ꝛ depicta et celata. Lrā āt hebraica hꝫ. pulchre sūt gene tue in ordinib⁹ siue i auricularib⁹: ꝛ collū tuū cū monilib⁹. Auricularia aurea faciem⁹ tibi pūctuata argēto: ꝛ tūc lrā est magꝭ plana: q̄ q̄ baptism⁹ et ecclesiastica sacra ornāt aiam varietate v̄tutū ꝛ grarū q̄ adoēs potētias: ꝛ sic pꝫ q̄lr xp̄s pastor satisfecit plebi gētili petēti dealbari a nigredie idololatrie ꝛ pasci ꝛ ptegi sub vmbra ei⁹: est ve℞ q̄ ista rn̄sio ꝛ exhortatio xp̄i pōt referri ꝛ dirigi tā ad plebeꝫ israeliticā q̄ ad plebē gentilē pegrinā. Nam plebē isrliticā exhortat ꝛ monet vt egrediat a iugo legis ꝛ cerimonia℞: ꝛ baptizet in re postq̄ in figura fuit baptizata i mari rubro: ꝛ ꝛ rcipiat legē euāgelicā seq̄ndo spōsuꝫ: ꝛ plebē gentilē exhortat vt egrediat ab idololatria ꝛ cultu sto℞ deo℞: ꝛ dealbet p baptismū ꝛ ornet ornamētis grarū: qꝛ redēptio ita fuit pmissa pplo gētili sicut isrlitico. Jtē spōsam ex vtraq; plebe in vna fide ꝯgregatā pmittit assimilari eq̄tatui suo in currib⁹ pharaōis: ꝛ nā sicut eq̄tat⁹ ꝛ exercit⁹ dei tūc triūphauit q̄ currib⁹ pharaonis i egypto ꝛ i mari rubro: ꝛ ita postea ecclia xp̄i ex vtroq; pplo cōgregata triūphauit q̄ tyrānis ꝛ hereticis: ꝛ de diabolo: vt patebit i. ix. cātico. Jtē sicut de⁹ muniuit ꝛ ornauit ꝛ ditauit illā plebē isrliticam mōilib⁹ ꝛ iocalib⁹ q̄ mutuo ab egyptiis accepāt: ita pit xp̄s ornauit: ꝛ ditauit ecclā suā pmo mōilib⁹ spūalib⁹ gra℞ ꝛ v̄tutū: postea mōilib⁹ ꝛ bonis tpalib⁹ p reges et impatores de-

pplo gētili ad fidē ꝯuerſos:vt patebit ī cāti. vltio. Et h̄ ē qđ ꝑmittit ſpōſ⁹ eccl'ie ſpōſe ſue cū ait. Equitatui meo ī currib⁹ pharaōis aſſimilaui te ⁊c. Et cū poſtea ſubdit. Pulchre ſſ gene tue:⁊ murenulas aureas faciem⁹ tibi ⁊c. Que oīa ꝯpleuit xp̄s ī ſuo aduētu ſucceſſiue ꝑut patebit. ❡ Ex ſupdictꝫ patēt. vij. petitiōes facte in iſto. ſ. cātico: q̄s plebs iſraelitica ſpōſa xp̄i cū plebe gētili de futuro faciebat ⁊ petebat ꝯtinue ꝑ pr̄iarchas ⁊ ꝓphetas ⁊ oēs fideles ī ve.te. añ aduētū xp̄i cū deſiderio. Nā p̄rio petebat oſc'lari ꝑ īcarnationeꝫ. Sc̄do petebat trahi ꝑ odorē ſctitatꝫ ⁊ doctrine ⁊ ꝑſonalis predicationis. Tertio petebat introduci ī cellā ſpōſi ꝑ grāꝫ ſacr̄oꝝ: ⁊ ꝑ itelligentiam ſacre ſcripture. Quarto petebat plebs gētilis ſociari cū plebe iſraelitica ⁊ ꝑ ꝯñs ſi'r trahi ⁊ introduci. Quīto petebat dealbari a nigredie idolatrie: ⁊ oīs pctī ꝑ cādorē baptiſmaleꝫ. Sexto petebat paſ. ī pabulo bonoꝝ grē ī p̄ñti: ⁊ glīe ī futuro. Septio petebat q̄eſcere ⁊ ꝓtegi ſub vmbra ſpōſi: h̄ per grāꝫ ⁊ in celo ꝑ glīā. Quib⁹. vij. petitiōibus annuit ſpōſus: ⁊ ꝑmiſit cōplere ſub tali ꝯditiōe φ. ſ. plebs iſraelitica egrediaꝛ a iugo legis ⁊ cerimoniis in aduētu xp̄i: ⁊ plebs gētil' egrediaꝛ ab idolatria: ⁊ ſeq̄t ap'los ⁊ doctores xp̄i: cui ſpōſe ꝑmittit dare triūphū ⁊ victoriā ꝯ oēs īfideles. ⁊ ꝑmittit eā ⁊ ornare ⁊ ditare bonis ſpūalib⁹ ⁊ ēt tp̄alib⁹. ❡ Uñ nota φ diuitie ⁊ reddit⁹ eccl'ie lꝫ ſint bōa tp̄alia: tñ ſunt ānexa bōis ſpūalib⁹. Et iō ꝑ murenulas aureas intelligit bon ī eccl'ie mere ſpūalia: ſicut ſūt grē ſacr̄oꝝ et donoꝝ. Sꝫ ꝑ ꝟmiculata ſiue ꝑ pūcta argētea itelligit bōa tp̄alia ānexa ſpūalib⁹ q̄b⁹ ditata fuit eccl'ia ꝑ p̄ncipes mūdi. Et ſic ſponſ⁹ ꝑmittit eccl'ie ſpōſe ſue murenulas aureas ꝟmiculatas argēto. i. bōa ſpūalia annexa bōis tp̄alib⁹. Itē ēt ꝑ murenulas aureas ītelligit ꝟtutes theologales ⁊ dona ſpūſſctī: ſꝫ ꝑ picturas argenteas itelligit ꝟtutes morales ꝗ ſunt annexe ꝟtutib⁹ ⁊ donis ſupnaturalib⁹: ⁊ ꝑut pficiunꝛ ꝑ dona ſpūſſctī: ſicut argentum pficiꝛ ⁊ coloraꝛ ꝑ aurū. Unde bona nālia ⁊ tp̄alia comparanꝛ ad ſupernaturalia: ſicut argentum ad aurum. Et hoc de primo cantico.

❡ Incipit ſecundum cāticum.

Cū eſſet rex in accubitu ſuo
Nard⁹ mea dedit odorē ſuū.
Faſciculus myrrhe dilectus meus mihi.
Inter vbera mea ꝯmorabiꝛ
Botrus cypri dilectus meus mihi.
In vineis engaddi.
Ecce tu pulchra es amica mea.
Ecce tu pulchra.
Oculi tui columbarum.
Ecce pulcher es dilecte mi ⁊ decorus.
Lectulus noſter floridus.
Tigna domorum noſtrarum cedrina.
Laquearia noſtra cypreſſina.
Ego flos campi ⁊ lilium conuallium.
Sicut lilium inter ſpinas.
Sic amica mea inter filias.
Sicut malum inter ligna ſyluarum.
Sic dilectus meus inter filios.
Sub vmbra illius quē deſiderabā ſedi.
Et fructus eius dulcis gutturi meo.
Introduxit me rex in cellam vinariam.
Ordinauit in me charitatem.
Fulcite me floribus.
Stipate me malis.
Quia amore langueo.
Leua eius ſub capite meo:
Et dextera illius amplexabitur me.
Adiuro vos filie hieruſalem.
Per capreas ceruoſqꝫ camporum.
Ne ſuſcitetis.
Neqꝫ euigilare faciatis dilectam:
Donec ipſa velit.

Cum eſſet rex in accubi. ſ. ⁊c. hoc eſt ſc̄m cāticū hui⁹ libri ī q̄ ſalomon cātat myſteriū īcarnatiōis xp̄i. ❡ Ad cui⁹ itellectū ē notādū φ poſtq̄ ſalomō ī p̄rio cātico cātauit deſideriū pr̄iarcharū ⁊ ꝓpharū ⁊ oīꝫ fideliū ve.te. de xp̄o futuro. Et expoſuit ⁊ explicauit petitionē plebis iſraelitice petētis oſc'lari ꝑ īcarnationē: ⁊ trahi ꝑ legis euāgelice p̄dicationē: ⁊ itroduci ⁊ recōciliari ꝑ redēptionē ⁊c. Et expoſuit ēt petitioneꝫ plebis gētilis petētis ſociari ⁊ dealbari a nigredie: ⁊ paſci: ⁊ ꝓtegi ſub vmbra xp̄i. Et explicauit ēt rñſionē xp̄i annuētis petitionib⁹ vtriuſqꝫ plebis. Nūc aūt in. ix. cāticis ſeq̄ntibus ſalo. cātat effectū ⁊ executionē ⁊ adiple tionē ſupdictaꝝ petitionū ⁊ ꝑmiſſionū. Uñ poſtq̄ ī. ſ. cātico cātauit dſideriū ⁊ fidē ſpōſe ꝑ totū diſcurſū ve.te. ab adā vſqꝫ ad xp̄ꝫ: nūc ī. ix. cāticis ſeq̄ntib⁹ ſatiſfaciēdo votꝫ ⁊ petitionib⁹ ſpōſe cātat totū myſteriū nr̄e redēptionis ab īcarnatiōe vſqꝫ ad aſcēſionē: ⁊ exinde cātat totū diſcurſū eccl'ie no.te. vſqꝫ ad ſc̄m aduētū xp̄i ⁊ finē ſcl'i. Uñ duo facit ſpōſus in ſeq̄ntib⁹ cāticis. Nā p̄mo ſatiſfacit plebi iſraelitice ſpōſe ſue: adiplēdo oſcl'm ⁊ myſteriū īcarnatiōis ⁊ nr̄e redēp. eo φ de illo populo erat carnē aſſūptur⁹: ⁊ ī illo pp'lo crucifigē-

dus ⁊c. Scḋo ſatiſfacit pplo gētili xp̄m deal
bādo: ⁊ ad paſcua vocādo: ⁊ cū plebe fideli
ſatiādo iuxta ſuā petitionē. Scḋa pars inci-
pit in cātico octauo: ibi. Quo abiit dilectus
tuꝰ. In iſto ḡ ſcḋo cātico cītaṫ myſteriū īcar
natiōis figuratū ꝑ oſculū ſpōſi ⁊ ſpōſe. Qḋ q̄
dē myſteriū ꝓuidit ſalomō in ſpū ꝑ fabrica-
tionē arce ⁊ tabernaculi federis: qḋ deꝰ ꝓce
pit fabricare ipſi moyſi. Exo. xxvj. Vn̄ ſalo-
mō aſſūpſit parabolā ad faciēdū iſtḋ cāticū
N ¶ Ad cuiꝰ intellectū eſt ꝑmo notādū: q̄ q̄n-
q̄ ꝯſiderauit ⁊ ꝯtēplatꝰ ē ſalomō in fabrica
tiōe illiꝰ arce federis. Prio mām ex q̄ facta ē
qꝛ ex lignis ſethim ⁊ etiā cedrinis. Scḋo cō-
ſiderauit vnctionē factā ex ꝯfectiōe myrrhe
⁊ cynamomi ⁊ ceteroꝝ aromatū. Tertio ꝯſi
derauit ea q̄ fuerūt repoſita ī arca. ſ. duas ta-
bulas lapideas legis: ⁊ vrnā mānc ⁊ virgā
ſacerdotalē ipſiꝰ Aaron. Quarto ꝯſiderauit
duo cherubī: ſup q̄ arca ſedebat. Quinto ꝯſi
derauit ⁊ cōtēplatꝰ eſt tabernaculū ītra qḋ
arca illa fuit repoſita: in q̄bꝰ q̄nq̦ myſteriis
bn̄ ꝯſideratis ⁊ contēplatis ꝓuidit ſalomon in
ſpū ꝓphetico totū myſteriū incarnatiōis v̄-
bi. Nā ꝑ hoc q̄ illa arca facta fuit ex lignis
ſethim q̄ ſunt ligna albiſſima ⁊ īputrefacti-
bilia: ⁊ īcombuſtibilia: ⁊ ex lignis cedrinis q̄
ſunt ligna odorifera: ⁊ oīs veneni fugatiua
ꝓuidit ſalomō q̄lr corpꝰ xp̄i lʒ eſſet formā
dū ex gn̄e ipiꝰ adā: tn̄ nō ꝑ ſeminalē gn̄atio-
nē: ſʒ ꝑ ſpūſſcti oꝑationē ex puris ſanguini-
bus v̄ginis abſq̦ oī labe ⁊ veſtigio pctī: imo
debebat fugare oē venenū pctī: ⁊ extingue-
re ⁊ ſanare morſū antiq̄ ſerpētis. Itē ꝑ hoc
q̄ illa arca fuit ꝑuncta ⁊ ꝑfuſa illo oleo ⁊ vn
guento ex myrrha ⁊ ceteris ꝓtioſis aromati
bus ꝯfecto: ꝓuidit ſalomō q̄lr illa hūanitas
ſiue ille xp̄s ieſus erat vngēdus ꝑ deū fortibꝰ
ſuis oleo donoꝝ ſpūſſcti nō ad mēſurā: vn̄ ⁊
a q̄ ⁊ de cuiꝰ plenitudine oēs eramꝰ acceptu
ri gratiā pro gratia. Itē ꝑ ea que fuerūt re-
poſita in illa arca ꝓuidit q̄lr xp̄s erat futu-
rus deꝰ ⁊ hō: rex ⁊ ſacerdos: nā ligna ſethi-
na ⁊ cedrina ex quibꝰ facta eſt arca figura-
bāt hūanitatē xp̄i ex corpe ⁊ aīa. Virga aūt
ſacerdotal' figurabat ſacerdotiū xp̄i: ⁊ vrna
mānc qḋ de celo deſcēdebat figurabat diui
nitatē: ⁊ tabule legis figurabāt regnum xp̄i
⁊ ſic ꝓuidit q̄lr xp̄s erat futurꝰ deꝰ ⁊ hō: rex
⁊ ſacerdos ⁊ iudex. Per illa aūt duo cheru-
bin in q̄bꝰ ſedebat arca dn̄i: ꝓuidit q̄lr xp̄s
debebat eſſe mediꝰ inter duo teſtā: ⁊ ſedere
ſup ea. Per h̄ aūt q̄ illa arca fuit repoſita in
tra tabernaculū ꝓuidit ſalo. q̄lr xp̄s verus
deꝰ ⁊ hō erat reponēdꝰ in vtero virgīs ma-
rie ⁊ ferēdꝰ in eo ꝑ nouē mēſes. ⁊ reponēdꝰ
in eccleſia ineternū: eo q̄ illḋ tabernaculū
figurabat ꝑmo pſonā ⁊ vterū virginis ma-
rie: ⁊ ex cōſequēti totā eccleſiā in qua habi-
tat xp̄s. ¶ Sed iterū ē aduertēdū: qḋ ſicut
illa arca figurabat hūanitatē xp̄i: ita taber-
naculū figurabat virginē mariā ⁊ eccl'iā: ī
quo tabernaculo ſalomō ꝯſiderauit ſeptem
myſteria. Prio q̄ lʒ deus pmo ꝓceperit fieri
arcā: tn̄ tabernaculū prius factū ē. Scḋo cō-
ſiderauit materiā ipſius tabernaculi: qꝛ ex
lignis ſethim ⁊ cedrinis ⁊ etiā cypreſſinis.
Tertio ꝯſiderauit vnctionē tabernaculi: qꝛ
ex vnguēto ex q̄nq̦ aromatibꝰ. ſ. ex myrrha
⁊ cynamomo ⁊ calamo ⁊ caſia ⁊ oleo. Quar
to ꝯſiderauit ornatū: qꝛ ex cortinis ⁊ diuer-
ſis floribꝰ. Quinto cōſiderauit q̄lr ea fuit
repoſita intra tabernaculū tāq̄ in ꝓprio ha
bitaculo. Sexto ꝯſiderauit illū pplm̄ q̄ ſede-
bat ⁊ circūdabat tabernaculū. Septimo ꝯſi
derabat illā nubē obūbrātē ⁊ coopeciētem
tabernaculū ⁊ totū exercitū. Que q̄dem nu
bes q̄tuor faciebat. Nā ꝑmo ꝓtegebat taber
naculū ⁊ totū exercitū in die ab eſtu ⁊ ardo-
re ſolis: ⁊ frigoribꝰ ⁊ caumatibꝰ ⁊ vētis. Se-
cūdo in nocte illuminabat tabernaculū ⁊ to
tū exercitū. Tertio dirigebat totū exercitū
ꝓbēdo ipſi ducatum: vt pʒ Exo. xl. Quarto
pluebat māna ſup exercitū ꝑ q̄tidiano ali-
mēto. Per q̄ q̄dē myſteria ꝓuidit ſalomō to-
tū myſteriū fabricatiōis ⁊ cōſtructiōis eccle
ſie: ⁊ totū ornatū: ⁊ oīa dona q̄ eccl'ia recepit
a xp̄o: ⁊ totū myſteriū nr̄e redēptiōis ⁊ ſalu-
tis. Nā ꝑ ꝑmū. ſ. qꝛ deꝰ q̄ priꝰ ꝓcepit fabrica
ri arcā tn̄ tabernaculū fuit ꝑus factū ī execu
tiōe: ⁊ hoc ꝓuidit ſalomō q̄ v̄go maria ⁊ to-
ta eccl'ia figurata ꝑ tabernaculū fuit facta ⁊
fabricata ꝓpter xp̄m ⁊ nō ecōuerſo. Scḋo qḋ
illud tabernaculū mīāle figurabat duplex ta
bernaculū xp̄i. ſ. tabernaculū mr̄nū ⁊ v̄gina
le: in quo xp̄s debat hītare ſm carnē. Et ex
ꝯn̄ti figurabat tabernaculū eccl'ie myſticū: ī
q̄ xp̄s debat habitare ꝑ fidē ⁊ gratiā. Quod
tabernaculū myſticū eſt tota eccleſia: ideo ꝑ
fabricā illius tabernaculi materialis preui
dit ſalomon qualiter xp̄s in ſuo aduētu pri-
mo debebat fabricare tabernaculū mater-
nū ſcilicet virginē mariā matrē ſuā: vt ex ea
carnē aſſumeret. Sed per hoc quod illḋ ta-
bernaculū materiale factū eſt ex lignis ſe-
thim bn̄ mūdatis a ſpinis ⁊ leuigatis: et ex
lignis cedrinis ꝓuidit ſalomon qualiter xp̄s
debebat fabricare matrē ſuam ex duobus:
ſcilicet ex carne ſethina et anima cedrina.
¶ Ad cuius intellectū eſt notādū: q̄ ſethim
eſt arbor ſpinoſa non multum alta: cuius li- P
gnum poſtq̄ eſt mūdatū a ſpinis et leuiga-
tū a pelle fit albiſſimū ⁊ imputribile ⁊ incō-
buſtibile: per qḋ lignū figurabaṫ caro beatiſ-
ſime v̄ginis marie: que lʒ eſſet traducta ⁊ ꝓ
pagata ex adā: tamē an̄ animationē fuit mū
data a ſpinis Adā per virtutem ſpiritusſſan
cti: qꝛ in vētre matris fuit ſctificata illa caro

añꝙ aiata:vt p maiori pte tenẽt doctores:q̃
q̇dẽ ſctificatio non oportuit ꝙ fieret p grãm
gratificãtẽ:cũ illa caro inaiata nõ eẽt capax
grẽ:ſʒ fuit ſctã p ꝟtutẽ mũdatiuã ſpũſſcti:ſi-
cut exorcizaꝛ aq̃:ꝛ oleũ ꝯſecraꝛ in chriſma:lʒ
ſit res inaiata. Ita pꝛiter caro virginis fuit p
ꝟtutẽ ſpũſſcti ſctificata ꝛ ab oi fomite mũda
ta ꝛ ſctã alba ꝛ iputribilis ꝛ icõbuſtibilis.ne
aia in eiꝰ cõſortio poſſet fedari:ſʒ in ea aia ce
drina abſq; oi labe ꝛ iniuria poſſet creari ꝛ i
fundi. ¶ Ad cuiꝰ intellectũ eſt iterũ notãdũ
ꝙ cedrus ẽ arbor altiſſima:q̃ maxie creſcit i
libano:ꝛ eſt arbor valde odorifera ois vene-
ni fugatiua ꝛ iõ i mõte libano ꝛ vbicũq; cre-
ſcit illa arbor:nullꝰ põt viuere ſerpẽs nec vi
pa:nec aial venenoſum. Per qd̃ lignũ figura
baꝛ aia cedrina ꝟginis Marie. Hãc eñi aiaʒ
filiꝰ dei creauit:ꝛ in creãdo ꝛ gratificãdo i il
lã carnẽ iã pmo ſctificatã ꝛ mũdatã a fomite
Ade ifudit:ꝛ iõ antiquꝰ ſerpẽs nõ potuit ipſã
mordere:nec ſuo originali veneno iſicere:ꝛ
ſic duplici rõne illa ſctiſſima aia nõ potuit ex
ꝯſortio carnis ꝯtaminari:nec culpã origina
lẽ trahere. Pꝛio:qꝛ illa caro añ fuit mũdata
ꝙ aiata:ꝛ iõ nõ potuit aiam iſicere. Scd̃a rõ
eſt:qꝛ illa aia nõ fuit creata in puris nãlibꝰ
ſicut aie oim alioꝝ:ſʒ ſiĺ fuit creata ꝛ ſctifi-
cata ꝛ gratificata ꝛ iſuſa. Que q̇dẽ ſctificatio
nõ fuit pcti purgatiua.ſʒ ois gñis grãꝝ iſuſi
ua ꝛ collatiua ꝛ ꝯfirmatiua ꝛ ſic fuit ab oi la
be pcti p̄ſeruata ꝛ iõ antiquꝰ ſerpẽs nullo pa
Q cto valuit ipam mordere:nec ſuo antiq̃ vene
no originali iſicere. ¶ Ex q̇bꝰ pʒ ꝙ illa origi
nalis culpa quã adã trãſtulit ex illa pſona in
naturã noſtrã libidinoſaʒ gñationẽ:a cuiꝰ na
tura p carnẽ libidoſam trãſiuit pſonaliť i oẽs
poſteros:nõ potuit trãſire in pſonã ꝟgis. Pꝛi
mo pp ſctificationẽ carnis factã añ aiationẽ
Scd̃o pp grãm p̄uenientẽ ꝛ gratificationẽ fa
ctã in creatiõe aie ꝛ aiatione carnis:qꝛ vt ſic
pctm̃ nature nõ potuit trãſire in pſonã ꝟgis
qꝛ ꝙdiu fuit indiuiduũ:ꝛ pſona hũana:ſp fu
it i grã:ꝛ deo grata ꝛ accepta:ꝛ p ꝯñs i pmo
inſtanti ſui eſſe fuit tabernaculũ dei effecta.
Et ſic Auguſtinꝰ i pmo ſermone de natiuita
ꝟginis dicit:ꝙ ipſa fuit pmordiũ ꝛ exordiuʒ
eccľie ꝛ pmũ mẽbrũ xpi:quo ad eccľiã noui
teſtamenti:in qua xp̄us p gratiam habitauit
pmo. Itẽ dicit Augu.in eod̃.ſermone. Quid
iuſtitie:quid ſctitatis:hec ꝟgo indigere po-
tuit:q̃ ad inſtar celi ꝯtinẽtis ois grẽ plenitu-
dinem accepit:aut quis vnꝙ in eius corpore
aut aia locus potuit inueneri peccati:q̃ ad i-
ſtar tabernaculi templũ dñi eſt effecta. Hec
eſt pfecto illa domus de qua per Salomonẽ
dicitur. Sapientia edificauit ſibi domum:et
excidit columnas ſeptem ꝛc. Hanc pꝛofecto
domuʒ diuia ſapiẽtia edificauit:vñ ꝛ ex qua
carnẽ aſſumeret:ꝛ in q̃ habitaret. Cui nullꝰ
pꝛiarchaꝝ nullꝰ pphetaꝝ eſt ꝯferẽdꝰ ꝛc. Ex
q̇bus pꝛʒ ꝙ de mẽte Aug.fuit qd̃ ꝟgo Maria
nũꝙ fuit obnoxia culpe originali:nec aliqd̃
pctm̃ potuit hrẽ locũ in ea. Et hoc p̄uidit Sa
lomon in ſpũ ꝯſiderãdo ꝛ cõtẽplãdo fabricã
illiꝰ materialis tabernaculi Moyſi facti ex
lignis ſethinis ꝛ cedrinis. Tertio ꝯtẽplãdo
Salo.vnctionẽ tabernaculi p̄uidit ſctificatio
nẽ ꝟgis marie ꝛ totiꝰ eccľie. ¶ Ad cuiꝰ intel R
lectũ eſt valde notandũ ꝙ deꝰ p̄cepit Moyſi
Exo.xxx.vt ꝯficeret quoddã vnguẽtũ p̄cioſiſ
ſimũ ex q̇nq; aromaticis liq̃ribꝰ.ſ.ex myrrha
pꝛia ꝛ electa ꝛ ex cynamomo ꝛ calamo ꝛ caſ-
ſia ꝛ oleo oliuaꝝ:ꝛ ex tali vnguẽto pungeret
totã archã ꝛ tabernaculũ. Per qd̃ myſteriũ
p̄uidit Salomõ ſctificationẽ ꝟgis marie:ꝛ ex
ꝯñti ſctificationẽ ꝛ regñationẽ totiꝰ eccľie fu
turã p paſſionẽ xp̄i ꝛ eccleſiaſtica ſacrã:inꝙ-
tũ iſti quinq; liquores ſignificabant ꝟtutes
ſacroꝝ fluẽtes ex paſſiõe xp̄i. Vñ eſt aduertẽ
dum ſm Cõſtãtinũ ꝛ Jacobũ de pprietatibꝰ
reꝝ:ꝙ myrrha ẽ q̇dã hũilis arbor i arabia:
q̃ cũ agitaꝛ a duobꝰ ventis ꝯrũs:maxie ab aq̇
lone ꝛ auſtro incipit ſudare i ꝟe ꝛ ex rimulis
factis in cortice ramoꝝ exit ꝛ emanat q̇dam
liquor odoriferꝰ ꝛ p̄cioſiſſimꝰ ꝛ ꝟtuoſiſſimꝰ:
ꝛ ille liquor dr̃ myrrha pꝛia. Sʒ qꝛ p tales ri
mulas nõ põt exire multus liquor:tũc agri-
cole vulnerãt arborẽ in latere faciẽdo cõgru
entẽ ſciſſurã:ꝛ tũc emanat copia liquoris:ꝛ
tũc totꝰ ille liquor q̃ emanat in mẽſe Martij
ꝛ Apꝛilis tã ex iſciſſura lateris ꝙ ex ſudore ꝛ
rimulis ramorũ diciꝛ myrrha pꝛia ꝛ electa ꝛ
pbatiſſima ad drñiam ſcd̃e myrrhe q̃ emanat
in mẽſibꝰ ſeq̃ntibꝰ:q̃ nõ eſt tãte ꝟtutꝫ. ¶ Que
q̇dẽ myrrha pꝛia obtinet p̄ncipatũ inter oẽs
liq̃res in ꝟtute. Nã pmo ipſa lʒ ſit amara:tñ S
ẽ valde odorifera. Scd̃o eſt ab oi corruptiõe
p̄ſeruatiua. Tertio ẽ omnis mali hũoris de
ſiccatiua ꝛ purgatiua. Quarto eſt ois inciſ-
ſure ꝛ vulneris curatiua:ꝛ ois doloris reme
diatiua.p quã myrrhã figurabaꝛ ꝟtꝰ paſſio-
nis xp̄i. Nã lʒ illa paſſio fuerit amara:ꝛ do-
loroſa:tñ fuit nobis ſuauis ꝛ odorifera:quia
odor eius totũ orbẽ penetrauit:ꝛ fuit in ꝟgi
ne Maria ab oi corruptiõe peccati p̄ſeruati
ua.ꝛ in multis fuit purgatiua peccati origi-
nalis ꝛ p̄ſeruatiua ab oi actuali pctõ:ſicut in
Joh.bapti.ꝛ btõ Nicolao:ꝛ in q̇buſdam fuit
purgatiua tã actualis ꝙ originalis:ꝛ ſic fuit
omniũ vulneꝝ nr̃oꝝ pctõꝝ ſanatiua et nr̃o-
rũ doloꝝ remediatiua:qꝛ lãguores noſtros
ipſe tulit:ꝛ dolores noſtros ipſe portauit cu
ius liuore ſanati ſumus. ¶ Unde bene per il
lã myrrhã intelligiꝛ paſſio ꝛ ſanguis xp̄i. Nã
ſicut illa myrrha ꝑ̄mãlis non ſudat:nec ema-
nat niſi p agitationẽ vẽtoꝝ ꝯrioꝝ:ꝛ p rimu-

las ramoꝝ ⁊ ꝑ ſciſſurā factā i latere illꝰ ar-
boris ita xp̄s nō emiſit merita ſue paſſiōis.
Uñ oīa ſacrā ñ hñt ꝟtutē niſi ex ſciſſiōe ⁊ agi
tatiōe ⁊ pſecutiōe duoꝝ vētoꝝ ꝯrioꝝ.ſ.ppłi
iudaici ⁊ gētilis. Nā ad executionē eiꝰ paſſio
nis ꝯcurrit cetꝰ ⁊ ſenatꝰ ſcribarū ⁊ pharīſeo
rū ppłi iudeorū: ⁊ Pilatꝰ cū ſuis miītris qui
erāt de ppło gentili. Et ſic ex tali pſecutione
duoꝝ vētorū ꝯrioꝝ fuit xp̄s agitatꝰ ꝑ alapas
⁊ pſecutiōes ⁊ flagella ⁊ clauatiōes manuū
⁊ pedū: vñ exiuit ſanguis tāq̄ pria myrrha.
Sꝫ poſtea ꝑ ſciſſurā ⁊ vulnus lateris exiuit
maior abūdātia myrrhe i remiſſionē pctōꝝ
⁊ ꝟtutē ⁊ medelā ſacroꝝ. vt latiꝰ patebit i. vj.
cātico. Jō dd̄ i pſal. ⁊ ſalo. i h̄ li. ꝑ myrrhā ſꝑ
intelligūt paſſionē ⁊ ſanguinē xp̄i. ¶ Item
cynamomū eſt ſpēs aromatica lapida ⁊ odo
rifera: ⁊ ēt a corruptiōe p̄ſuatiua: ⁊ calamꝰ ſi
ue nardꝰ eſt herba valde odorifera: ⁊ oīs fe-
toris fugatiua ⁊ caſia eſt dulcis ⁊ lenitiua ⁊
purgatiua: ⁊ oleū eſt oīs doloris mitigatiuū:
⁊ ſic qꝛ ex his. v. liq̄rībꝰ ꝯficiꝉ vnū vnguētū p̄
cioſiſſimū ⁊ odoriferū hñs ſupdictas ꝓprie
tates. i. qꝛ tale vnguētū eſt odoriferum: lꝫ ſit
aliq̄tulū amarū: tñ efficiꝉ dulce ꝑꝑ admixtio
nē cynamōi ⁊ caſie ⁊ ſic tale vnguētū eſt odo
riferū ⁊ ſapidū ⁊ ſalutiferū. ⁊ ab oī corruptio
ne p̄ſuatiuū ⁊ oīs doloris mitigatiuū: per qd̄
figurabaꝉ paſſio xp̄i faciētis oēs p̄dictos ef-
fectꝰ ſpūales i nob: ⁊ iō myſtice ⁊ figuratiue
p̄cepit deꝰ vt ex tali vnguēto vngereꝉ taber-
naculū p̄figurādo myrrhā ⁊ vnguētum paſ-
ſiōis xp̄i: q̄ ꝟgo maria tota eccłia erat pun-
gēda: ⁊ figurabat illd̄ oleū catecuminoꝝ ⁊ in
firmorū ⁊ chriſma qd̄ ꝯficit eccłia ad linien-
dos fideles ꝑ ſacrm̄ baptiſmi ⁊ ꝯfirmatiōis
⁊ extreme vnctiōis. Quo q̄dē vnguēto paſſio
nis xp̄i nō ſolū fuit pūcta eccleſia: ⁊ oēs fide
les: ſꝫ ēt ipa vir. ma. ēt ſua creatiōe ⁊ i p̄mo i
ſtāti ſui eē: vt dictū eſt: qꝛ illa grā ſctificatōis
q̄ fuit ſctificata: nō fuit ipi collata: niſi ꝑ me-
rita paſſiōis xp̄i: ſꝫ ꝑ aliū modū. n. ī in oībus
nob fuit purgatiua pctī: ſꝫ in vir. M. fuit illa
grā ab oī pctō p̄ſuatiua: vt dictū eſt. Ex q̄ pꝫ
q̄ vir. ma. ita fuit redēpta ꝑ xp̄m ⁊ eiꝰ paſſio
nē: ſic̄ ceti fideles. nā illa grā ita traxit ꝟtu-
tē ex paſſiōe xp̄i: ſicut grā q̄ fuimus oēs nos
baptizati: ſꝫ illa eadē grā q̄ nos purgauit a
pctō ſbueniēdo ꝟginē aūt ma. p̄ſuauit p̄ue-
niēdo: put dctm̄ eſt ⁊ ſi q̄s vult obſtaꝛ: qꝛ i cō
ceptiōe ꝟgis xp̄s nōdū fuerat paſſꝰ. Rñdeꝉ
ſꝫ hꝛe. i ſer. d̄ aſſūptiōe ꝟgis ⁊ ſꝫ Aug. li. hi-
ponoſticō ꝯ Pelagianos: q̄ xp̄s nō ſolum añ
ſuā paſſionē: ſꝫ etiā añ ſuā icarnationē iā di-
ſpēſabat grāꝫ ⁊ merita ſue paſſiōis. vñ añq̄
pateret̄ iā miſerat diſciplos ad p̄dicādum ⁊
baptizādum: cuiꝰ baptiſmꝰ dabaꝉ ꝑ merita
ſue paſſiōis: qꝛ xp̄s heri ⁊ hodie ⁊ in ſcła. Ad
heb. vij. de q̄ materia ſatis dictū ē i pſal. xlv.

⁊ i expōne ſup Magnificat. ¶ Per ornatū ite
tabernaculi ex varietate cortinaꝝ ⁊ ornatū a
floꝝ p̄uidit Salomō ornamēta diuerſaꝝ ꝟtu
tū qbꝰ xp̄s ornauit mr̄ēꝫ ſuā: de q̄ debat car
nē aſſumere: ⁊ i q̄ nō ſolū tāq̄ i tabernaculo
ſpōſari ſꝫ ēt tāq̄ i tabernaculo mr̄no debeat
ſpūalr̄ hūanari: qꝛ ꝟg. ma. priꝰ fuit ſpōſa q̄ mr̄
xp̄i: qꝛ priꝰ ꝯcepit xp̄ꝫ mēte ꝑ grāꝫ q̄ carne:
vt inq̄t Aug. i li. de ſctā ꝟginitate. Itē ꝑ h̄ qd̄
illa archa federis fuit poſita in illo mali ta-
bernaculo vete. le. p̄uidit Salomon q̄lr̄ xp̄s
deꝰ ⁊ hō debat reponi: ⁊ ꝑ nouē mēſes carna
liter portari in vtero ꝟginali ipſiꝰ btē Marie
matris ſue. Itē ꝑ h̄ q̄ deꝰ ſedēs i archa fede
ris ſup cherubin et intra tabernaculꝫ ⁊ de
tabernaculo loq̄baꝉ Moyſi: ⁊ ꝑ Moyſen toti
ppło: p̄uidit Salomō qualr̄ verbū diuinum
exiſtēs in archa hūanitatis: ⁊ intra vterum
virginis debebat ſctificare Johānē baptiſtā
in ventre mr̄is ſue: ⁊ idē xp̄s exiſtēs in vtero
mr̄is fecit eā euāgelizare qñ dixit. Magnifi-
cat aīa mea dñm ⁊c. qꝛ filiꝰ loq̄baꝉ ꝑ os ma-
tris: ſicut añ fuerat locutꝰ ꝑ ora ꝓphetaruꝫ.
Itē ꝑ hoc q̄ illa nubes ꝓtegebat illud taber
naculū in die ab eſtu ⁊ ardore ſolis: ⁊ in no-
cte illuminabat tabernaculū: ⁊ dirigebat et
ducebat totū exercitū: ⁊ pluebat iugiter illd̄
māna ad cibum ⁊ refectionem illius populi:
p̄uidit Salo. q̄lr̄ ſpūſſctūs debebat obūbra-
re ꝟginē ma. in ſua annūciatiōe: ⁊ q̄lr̄ ꝟgo
Maria debebat recipe ꝟbū diuinū miſſuꝫ a
pr̄e tāq̄ panē viuū ⁊ māna abſcōditū ad vi-
tā ⁊ ſalutē ⁊ refectionē oīm fideliū. Que qui
dē ꝟtus ſpūſſcti formauit corpꝰ xp̄i in vtero
ꝟgis ex puris ſanguibꝰ ⁊ p̄ſuabuit ꝟginē ab
oī corpali corruptiōe: ⁊ eā i pfecta ⁊ integra
ꝟginitate ſuauit: ⁊ ſic māſit xp̄s in illo taber
naculo ꝟginali carnalr̄ p. ix. mēſes: ⁊ ſpūali
ter imꝑpetuū: et ēt pꝫ q̄lr̄ illud tabernaculū
moy. non ſolū p̄figurabat tabernaculum xp̄i
mr̄nū: q̄ fuit vir. ma. ſed ēt tabernaculū my-
ſticū q̄ eſt tota eccła. ⁊ iō ſicut Sal. ꝑ illā fa-
bricā arche ⁊ tabernaculi p̄uidit fabricatio-
nē corpis vir. ma. in ſua ꝯceptiōe ⁊ creatiōe:
⁊ p̄uidit myſteriū incarnatiōis: et p̄uidit oēs
dignitates. ꝟ. ma. ſupradictas: ita ꝑiꝉ p̄uidit
totā fabricationē ⁊ regnationē totiꝰ eccłie p̄
uidit eñ q̄lr̄ iſtā eccłiā xp̄s ex duobꝰ lignis
ſcꝫ ſethinis et cedrinis. i. ex duobꝰ ppłis ſcꝫ
ex iſraelitico ⁊ gētili debat fabricare. Scd̄o
q̄lr̄ eā vnguēto ſue paſſiōis myrrhino debe-
bat ꝑ ſacrā pungere. Tertio diuerſitate do
noꝝ et grārū ⁊ virtutum decorare ⁊ ornare.
Quarto: xp̄s debebat in hac eccła tanq̄ in
tabernaculo myſtice includere per fidem et
gratiam. Item preuidit qualiter ſpiritusſan
ctus debebat ſuper iſtam eccleſiam incuba-
re et illam illuminare: et ꝓtegere: et regere
⁊ dirigere. et ſup eā fructus gratiarum ⁊ do-

norũ ꝛ mãna ſacꝛoꝝ iugiter pluere ad nutri
tionẽ ꝛ refectionẽ ꝛ ſanitatẽ fideliũ:ꝛ ſic ꝑ fa
bꝛicã ꝛ myſteriũ illiꝰ arce ꝛ tabernaculi ꝑui
dẽs.Salo.myſteriũ incarnatiõis ꝛ eccłie fa
bꝛicatiõis fecit h̃ cãticũ in q̃ cãtat ꝛ explicat
oĩa ſupꝛadicta.Et iõ iſtud cãticũ ꝑmo verifi
caꝛ de myſterio incarnatiõis ꝛ de btã ꝟgine
maria q̃ fuit tabernaculũ xp̃i mr̃nuz ex ꝯñti
aũt ꝟificaꝛ de tota eccłia:q̃ eſt tabernaculuz
myſticũ:i q̃ xp̃s habitat ꝑ fidẽ ꝛ grãm vñ qꝛ
plebs iſraelitica deſpõſata ꝑ ꝟba de futuro
petebat in ꝑmo cãtico a xp̃o ſpõſo ſuo ꝑſona
liter ꝛ pñalr̃ ꝑ incarnationẽ oſculari ꝛ trahi
ꝛ i thalamũ itroduci:ꝛ plebs gẽtilis petebat
cũ altera ſociari ꝛ ꝺalbari:ꝛ vtraq; plebs fa
cta vna ſponſa petebat ſił a xp̃o paſci:ꝛ ſub
vmbꝛa illiꝰ ꝓtegi ꝛ q̃eſcere ꝛc.Et qꝛ ſponſus
ꝓmiſit vtriuſq; petitionibꝰ ãnuere ꝛ ſatiſfa-
cere:iõ in hoc ſcd̃o cãtico exequiꝛ ꝺ adiple-
tione ꝓmiſſi.Et ſic ſalomõ itroducit ſpõſam
ad loq̃ndũ agẽdo grãs:qꝛ recepit oſculum ꝛ
bñficiũ icarnatiõis a ſpõſo. ¶ Sz eſt aduer-
x tẽdũ ꝙ i illa bñdicta icarnatiõe q̃ denotaꝛ ꝛ
itelligiꝛ ꝑ accubitũ ꝛ ãplexũ in h̃ cãtico fuit
facta triplex vnio.Pꝛio vnio ꝑſonalis ꝟbi cũ
illa hũanitate aſſũpta.Scd̃o vnio mr̃nalis
xp̃i cũ maria mr̃e ſua.Tertio vnio myſtica ꝛ
ſpõſalis xp̃i cũ eccłia:ꝛ ſic de q̃libet iſtarum
vnionũ ꝟificaꝛ iſtd̃ ſcd̃z cãticũ ꝛ iõ iſte dialo
gus ꝑt eẽ pꝛio iter hũanitatẽ aſſũptã ꝛ ꝟbũ.
Scd̃o iter ꝟginẽ mariã ꝛ xp̃z filiũ ſuũ.tertio
iter eccłiã ꝛ xp̃z ſpõſũ ſuũ.Sz qꝛ iſta triplex
vnio fuit celebꝛata i ꝑſona ꝟgis marie iq̃tũ
ex puris ſanguibꝰ eiꝰ ꝟbũ aſſũpſit carnẽ ꝛ i
ip̃a maria pꝛio xp̃s deſpõſauit eccłiã:iõ i ta-
to iſto cãtico ip̃a ꝑt loq̃ ꝓ hũanitate xp̃i aſſũ
pta:ꝛ ꝓ ſeip̃a ꝛ ꝓ tota eccłia.Et ſic ꝟgo ma-
ria pꝛio in ꝑſona ſui:qꝛ recepit xp̃m in vtero
ſuo ꝑ carnẽ ꝛ fidẽ:ꝛ ex ꝯñti agit grãs i ꝑſona
eccłie:cuiꝰ ip̃a eſt mẽbꝛũ ꝑmũ.ꝛ agit grãs i
ꝑſona ſui:inq̃tũ meruit eẽ mr̃ dei electa in-
ter oẽs mulieres:ꝛ ſingularis in ꝯcipiendo
xp̃z ꝛ poꝛtãdo ꝛ pariẽdo ip̃z vltra legẽ alia-
y rũ mulieꝝ. ¶ Ad cuiꝰ intellectũ eſt not.ſm
Aug.i ſer.j.de annũtia.ꝙ in illa bñdicta in-
carnatiõe ꝛ ꝯceptu filii tota maledictio eue
mutata ẽ in bñdictionẽ marie:nã eue dictũ
eſt:qꝛ obediſti ꝟpc̃ti ꝛc.mł'tiplicabo erũnas
tuas:ꝛ i doloꝛe pies ꝯceptꝰ tuos ꝛc.Sz ma-
rie dictũ ẽ.Aue grã plena dñs tecũ:bñdicta
tu i mulieribꝰ.Et ſpũſſctũs ſupueniet i te ꝛc.
Itẽ ꝑ elizabeth dictũ ẽ ip̃i.Bñdictꝰ fru.ven.
tui ꝛc.Vñ qꝛ eue cũ ceteris oĩbꝰ aliis mulie
ribꝰ dictũ ẽ:vt ꝯciperẽt ꝯceptꝰ ſuos cũ fedi-
tate libidĩs:ꝛ coꝛruptiõe ꝛ poꝛtarẽt eos cuz
graue dine ꝛ mł'tiplici miſeria:ꝛ parerẽt cuz
doloꝛe ꝛ maioꝛe coꝛruptiõe:tñ ſola ꝟgo ma.
ꝯcepit xp̃z ſine feditate ꝛ fetoꝛe libidinis ex
oĩs ope.ſſ.ꝛ poꝛtauit cũ gaudio ſine graue-
dine ꝛ miſia:ꝛ ꝑpit ſine doloꝛe ꝛ cũ integri
tate ꝟginitatꝫ.Et ſic ille ꝯceptꝰ ꝛ fructꝰ bñdi
ctꝰ nõ attulit mr̃i maledictionẽ aliaꝝ mulie
rũ:imo abſtulit oẽs illas maledictiões:ꝛ at
tulit ip̃i ꝯ̃trias bñdictiões.Dicit ḡ maria gra
tias ago deo meo.qꝛ ipleuit deſideriũ meuz
ꝛ totiꝰ eccłie fideliũ:nã ego petebã in ꝑſona
totiꝰ eccłie oſculari ꝛ trahi a ſpõſo:ꝛ itrodu
ci i thalamũ eiꝰ ſz totũ hoc ipletũ ẽ in me:qꝛ
vẽtrẽ meũ ꝟginalẽ fecit thalamũ in q̃ voluit
hitare i ſua icarnatiõe:qꝛ ex me voluit car-
nẽ aſſumere:ꝛ in me tã̃q̃ i ſuo tabernaculo
ꝛ accubitu ꝛ lectulo hitare ꝑ carnis aſſum-
ptionẽ:cuiꝰ ꝯceptꝰ nõ fuit mihi cũ maledi-
ctiõe ſꝫ legẽ aliaꝝ mł'ieꝝ:imo cum oĩ bñdi
ctiõe vltra legẽ aliarũ.Nã cũ xp̃s rex ſponſꝰ
meꝰ eſſet i accubitu ſuo.ſ.i thalamo ꝟginali
vteri mei:nõ ꝯcepaz ip̃m cũ feditate libidĩs
nec ex virili ſemĩe:ſz myſtico ſpiramĩe ꝛ oꝑe
ſpũſſcti:ꝛ ſic dũ ipſe rex xp̃s eẽt ꝛ cõciperet in
accubitu ſuo nardꝰ mea.i.ꝟginitas mea de
dit odoꝛẽ ſuũ:qꝛ ꝯcepi cũ libidĩe feditatꝫ:ſed
cũ pudoꝛe ꝛ odoꝛe ꝟgĩtatis et integritatis.
Itẽ dilectꝰ meꝰ xp̃s fuit mihi tã̃q̃ nardꝰ fu-
gãs oẽm fetoꝛẽ ꝛ feditatẽ.Itẽ fuit mihi tã̃q̃
faſciculꝰ myꝛrhe ꝑſeruãs ab oĩ coꝛruptione
vñ ſicut myꝛrha poſita itra coꝛꝑa moꝛtuoꝝ
nõ ꝑmittit illa coꝛrũpi:ita xp̃s ꝯceptꝰ i vtero
meo nõ ꝑmiſit me coꝛrũpi a ꝟginitate:imo
ſeruauit itegritatẽ.Et ideo dilectꝰ meus ſtã
q̃ faſciculꝰ myꝛrhe iter vbera mea ꝯmoꝛabi
tur ꝑſeruãs me ab oĩ coꝛruptiõe.Itẽ dilectꝰ
meꝰ nõ ſolũ fuit i accubitu ꝛ vtero meo:ſicut
nardꝰ ꝛ faſciculꝰ myꝛrhe:ſz ẽt ſicut botrꝰ cy
pri i vineis engaddi:vbi creſcit arboꝛ balſa.
q̃ dr̃ cyprꝰ.q.d.ꝙ xp̃s fuit ſicut balſam i vte-
ro meo.Nã balſamũ ẽ liq̃r ꝑcioſiſſimꝰ pene
tratiuꝰ:nã ſicut balſamũ poſitũ i vola ꝛ pal
ma penetrat totã manũ abſq; iciſiõe ꝛ leſiõe
ita ꝑiter xp̃s i ꝯcipiẽdo ꝛ naſcendo fuit tã̃q̃
balſamũ:qꝛ itrouiit:ꝛ exiuit ꝑ clauſaz poꝛtã
clauſtri ꝟginalis ꝯferẽdo ꝓlẽ ꝛ fecũditatem
nõ auferẽdo ꝟginitatẽ.Fuit ḡ xp̃s i vtero ꝟ-
ginali ip̃iꝰ mr̃is.m.tã̃q̃ nardꝰ odoꝛifera pel
lẽs oẽz fetoꝛẽ libidĩs ꝛ feditatẽ.Et fuit tanq̃
faſciculꝰ myꝛrhe ꝑſeruãs ab oĩ coꝛruptione
Et fuit tã̃q̃ botrꝰ cypri ſiue tã̃q̃ balſa.itrãs ꝛ
penetrãs clauſtrũ ꝟgis afferẽdo fecũditatẽ
nõ auferẽdo ꝟginitatẽ.Vñ ſalo.ꝯꝑat myſte-
riũ icarnatiõis ꝛ ꝯceptiõis xp̃i ad arcã fede-
ris exiſtẽtꝫ i tabernaculo inter illa aromata
odoꝛifera abſq; oĩ fetoꝛe ꝛ coꝛruptiõe.ſ.i illo
tabernaculo ex lignis ſethimis ꝛ cedrinis in
coꝛruptibilibꝰ fabꝛicato ꝛ ꝑcioſiſſimis vngu-
tis illito ꝛ ꝑuncto:ꝛ nobilibꝰ coꝛtinis ꝛ oꝛ-
namẽtꝫ decoꝛato.q.d.ꝟgo maria:ꝙ ſicut deꝰ
rex regũ ꝛ dñs dominãtiũ erat in illo accubi
tu ꝛ tabernaculo cũ illis aromatibus mate-
rialibus odoꝛiferis:ita pariter ſponſus pel-

lens oém fetoré feditatis erat ſicut myrrha
ꝯſeruās ab oi corruptiōe: ꝛ ſicut botrꝰ cypri
i. ſicut balſamū penetrās abſq; leſione ꝓbēs
fecūditaté: nō auferés itegritaté ꝟginitatis.
E ¶ Et no. ꝙ vbi trāſlatio nr̄a dr̄ faſciculꝰ meꝰ
myrrhe dilectꝰ ꝛc. i hebreo hr̄. globus muſci
dilectꝰ meꝰ. Et h̄ accidit: qꝛ iſtud nomē mor
poſitū in hebreo eſt equocū: qꝛ vno mō ſigni
ficat odoré ſiue rem odoriferā. alio mō ſigni
ficat amaritudiné ſiue ré amarā. ꝛ iō hebrei
moderni ſumētes vnā ſignificationé ſemꝑ ꝑ
mor itelligūt ꝛ ꝓnūtiāt muſcū i h̄ li. lxx. aūt
q̄s ſeqꝛ hiero. i hac ꝑte. trāſtulerūt h̄ nomē
myrrha in vtraq; ſignificatiōe: eo ꝙ vtraq;
ſignificatio ꝯuenit ipſi myrrhe: qꝛ ſit ē ama-
ra ꝛ odorifera hñs plres ꝑfectiōes ꝛ ꝓprieta
tes q̄ muſcꝰ. per q̄s ꝓpetates ipſa myrrha
marie ſignificabat paſſioné xp̄i ꝛ eccleſiaſti
ca ſacr̄a vt dictū eſt. Et ſignificat ꝟtutes tam
morales q̄ theologales q̄ lauāt oé vitiū ꝛ ꝯ-
ſeruāt ab oi pctō. Et iō mlto meliꝰ interꝑta
F ti ſunt. lxx. q̄ ipſi moderni hebrei cū ſuis fal
ſis pūctis ꝛ ſua falſa pūctuatiōe. ¶ Iterum
eſt notādū ꝙ illa arbor ex q̄ naſciꝛ balſamuꝫ
dr̄ cyprꝰ apd grecos quā ſalomō trāſtulit ex
aſſyria i iudeā: ꝛ plātauit vineā ex ea in en-
gaddi iuxta mare mortuū: ꝛ creſcit ad modū
viminis ꝑ modū vitis: ꝛ iō dr̄ vinea. Que q̄-
dē arbor nō patiꝛ ferrū: qꝛ ſi tāgiꝛ aut ſcindi
tur ferro: ilico aret ꝛ ſiccaꝛ: ſ; cū ſcindiꝛ lapi
de vel oſſe acuto: tūc emittit ſuccū ſiue liq̄ré
ꝑcioſiſſimū qđ dr̄ balſamū. Et iō hic ponitur
botrꝰ ꝑ liquore illiꝰ vitis: ꝛ dr̄ balſamū a ci-
uitate balſera: vbi ātiqtꝰ creſcebat. Greci au
té appellabāt ét ipꝫ cyprū: qꝛ aliqñ creuit il-
la arbor i cypro inſula. Et faꝛ grana ad mo-
dū botri aut vue: ſ; ille liquor ꝑtioſꝰ q̄ dr̄ bal
ſamū nō fit nec exit de botro: ſ; ex calamo ſi
ue ꝟga illiꝰ vit; inciſe diſtillādo illū liq̄ré: et
dr̄ cyprus ꝙ interꝑtaꝛ res amena: ꝛ ét inter
ꝑtaꝛ mixtura: eo ꝙ ille liq̄r eſt ameniſſimꝰ ꝛ
ꝑtioſiſſimꝰ ꝛ digniſſimꝰ: ꝛ penetratiuꝰ: q̄ oēs
reges vngebanꝛ: ꝑ ꝙ balſamū ſignificaꝛ xp̄s
ꝛ paſſio eiꝰ ꝛ reſurrectio a cuiꝰ vnctiōe oēs
dnr̄ xp̄iani. i. vncti. Dicit ḡ ꝟgo maria ꝙ xp̄s
ſpōſus ꝛ filiꝰ meꝰ ꝛ dilectꝰ dū erat i accubi-
tu ſuo. ſ. i vtero meo fuit mihi ſicut botrꝰ cy-
pri. i. ſicut balſamū i vineis engaddi naſcēs:
nā ſicut balſamū penetrat carné abſq; leſio
ne ꝛ inciſiōe: ꝛ ꝑſeruat a corruptiōe: ꝛ ꝯſer-
uat i integritate ꝛ ꝑpetuat odoré i vaſe ſuo: i
q̄ ſemel ſtetit: ꝛ ſignificabat hoiēꝫ vnctū: ex
eo ꝙ nō vnguntꝛ ex eo niſi reges et ſacerdo-
tes: ꝛ inclyti ꝑꝑ eiꝰ ꝑtiū ꝛ dignitaté: ita ꝑiter
dilectꝰ meꝰ penetrauit clauſtrū meū in ꝯce-
ptione ꝛ natiuitate abſq; leſione ꝟginitatis
mee: qꝛ l; ex me accepit carnis ꝟitaté: tñ ſer
uauit ꝟginitat; integritaté ꝛ ꝑpetuā dignis
taté: qꝛ ét poſt ꝑtum ſꝑ appellabor ꝟgo ꝛ mr̄
dei: ꝛ beatā me dicēt oēs gñatiōes ¶ Ex qbꝰ B
pꝫ ꝙ vterꝰ ꝟgis marie fuit accubitꝰ ꝛ thala
mꝰ xp̄i nardo odorifera oim ꝟtutū ꝛ grāruꝫ
ꝑfuſus: ꝛ fuit capſa myrrhe electe: ꝛ balſami
ꝑcioſi ipſiꝰ xp̄i: ꝛ ipſe xp̄s fuit in vtero ꝟgina
li tāq̄ nardꝰ odorifera ol; ꝟtutū ꝛ faſciculꝰ
myrrhe eiꝰ ꝟginitat; ꝯſeruatiuꝰ: ꝛ tāq̄ botrꝰ
cypri. i. tāq̄ balſamū penetrās abſq; leſiōe ꝛ
dignificās ꝛ vngēs eā tāq̄ reginā hoim ꝛ an
geloꝝ. ꝛ iō ſūt valde notāda iſta tria aroma
ta hic metaphorice poſita rōne ſuaꝝ ꝓprie-
tatū ꝛ ꝑfectionū q̄ ꝑ quādā excellétiā ꝯueni
unt xp̄o ꝛ ꝟgini marie mr̄i eiꝰ q̄ loquunꝛ in
h̄ cātico. Nā ſicut deꝰ i figura ꝑcepit moyſi
vt ꝑungereꝛ illō tabernaculū in q̄ arca ſua
erat repoſita vnguēto iſtoꝝ aromatū: ita im
plēdo illā figurā voluit illā mr̄eꝫ ð q̄ carneꝫ
erat aſſūpturꝰ: ꝛ in eiꝰ vtero q̄cturꝰ ꝑungeꝛ
ꝛ ornare vnguēto diuerſaꝝ grāꝝ ſupradicta
rū: iō aduertat lector ꝛ q̄rat. Sꝫ qꝛ ꝟgo ma-
ria mr̄ ꝛ ſpōſa xp̄i egit grās de bñficiīs rece
pt; a ſpōſo: ꝛ marie qꝛ faciēdo ipā; mr̄eꝫ dei
ſeruauit in ea ꝟginitaté: xp̄s ſpōſus ꝛ filius
reddēdo vices rñdet cōmēdādo eā in ꝑſona
eiꝰ inq̄tū mr̄: ꝛ i ꝑſona eccl'ie inq̄tū ſpōſa et
ꝑmū mēbrū eccl'ie ꝛ cōmēdat eā de mltipli-
ci pulchritudine. ¶ Uñ ē aduertēdū ꝙ xp̄m C
mr̄eꝫ ſuā aut eccl'aꝫ commēdare: ideꝫ eſt ꝙ
ipāꝫ ꝟtutibꝰ ꝛ gratiīs ꝺcorare ꝛ ornare ꝛ di
tare: qꝛ dicere dei ē facere. Iō totꝰ iſte dialo
gus huiꝰ ſcdi cātici inter ſpōſuꝫ ꝛ ſpōſam nīl
aliud eſt niſi ille dialogꝰ: q̄ fuit inter gabrie
lē ꝛ ꝟginē mariā i myſterio icarnatiōis. Lu.
i. qñ angelꝰ gabriel miſſus a deo dixit. Aue
plena grā ꝛc. Qđ myſteriū ꝛ dialogū ꝓphe-
tice cātat ſalomō in hoc cātico: ꝓut ꝓpheti-
ce ꝑuidit in ſpū. Dicit ḡ xp̄s ad ꝟginē mr̄em
ꝛ ſpōſaꝫ ſuam. O amica mea tu dicis ꝙ ego
ſum nardꝰ odorifera ꝛ faſciculꝰ myrrhe iter
hubera tua: ꝛ ſicut botrus cypri. Et ecce ego
dico tibi ꝙ tu es pulcra. i. te feci pulcrā q̄ ad
aiaꝫ pulchritudine oim grārū ꝛ ꝟtutū. Et ét
tu es pulchra q̄ ad corpꝰ exterꝰ: qꝛ pura hu
milis et honeſtiſſima: qꝛ oculi tui ſunt ſicut
oculi colūbarum oñdētes in ſe ꝓém: honeſta
té ꝛ ꝑuitaté ꝛ humilitaté abſq; amaritudine
ꝛ felle ꝛ oi labe. Cui rñdet ſpōſa. Ecce tu pul
cher es dilecte mi ꝛ decorꝰ ꝛ ſpecioſꝰ forma
pre filiis hoim: qꝛ tu es pulcher et bonꝰ per
eſſentiā. ego aūt ꝑ participationé: vñ ſiquid
pulchritudinis habeo: illō recepi a te qꝛ me
voluiſti virtutibus ꝛ plenitudine gratiarum
ornare: ꝛ plenā gratia appellare ꝛ facere: et
me voluiſti in tuū templū ꝛ habitaculū ma-
ternum eligere ꝛ fabricare ꝛ ſanctificare et
cōſecrare: ꝛ ex meis puris ſanguinibus car
neꝫ aſſumere. Et ideo quia tu voluiſti orna-
re hoc

re hoc tabernaculū tuū.ide eſt ꝙ lectulꝰ noſ
ſter eſt floridꝰ.i.varietate virtutū ⁊ grãrū or
natꝰ ⁊ amenꝰ ⁊ delectabilis q̄ ad ornatū.Sꝫ
quantū materiā ex qua feciſti hanc domum:
tuā ⁊ tabernaculū dico tibi ꝙ tigna domoꝝ
noſtraꝝ ſunt cedrina: q2 feciſti iſtud taberſ
naculū ꝑſone mee ex duabꝰ tabulis cōpleſ
tis ⁊ coniunctis:ſcꝫ ex carne ſethina mūdiſſi
ma ⁊ pura ⁊ ex aīa cedri imputribili ⁊ fugaſ
tiua oīs veneni et oīs peccati.Et iō antiquꝰ
ſerpens nō potuit me mordere nec inficere
ſuo dente ⁊ veneno peſtifero: ſicut dictū eſt:
q2 tigna huiꝰ domus ſunt cedrina.Vñ tigna
dicunť tabule ſiue trabes adinuicē colligaſ
te ſuſtinētes domū.Et laquearia nr̄a:ſcꝫ tra
bes maiores ſunt cypſſina ⁊ incorruptibilia
quaſi dicat ꝙ ſicut moyſes fecit illud taber
naculū materiale ex lignis cypreſſinis ⁊ ceſ
drinis odoriferis ⁊ incorruptibilibꝰ fugatiſ
uis oīs veneni.Ita tu ſpōſe fabricaſti me in
domū ⁊ tabernaculū tuū materiale ex carſ
ne cypreſſina ⁊ aīa cedrina:ne venenū pctī
me valeret cōtingere:nec ſerpens antiquus
mordere:q2 añ aīatione carnē meā mūdaſti
⁊ ſctificaſti:⁊ in aīatiōe aīaꝫ meā ſimul crea
ſti ⁊ ſctificaſti:⁊ ꝯſecraſti ⁊ gratificaſti ⁊ infu
diſti ⁊ ⁊ in me per gratiā habitaſti.Et ſic fui
īmunis ab oī pctō ab inſtāti creatiōis: intm̄
ꝙ ego poſſum dicere.ꝙ ego ſum pulcherriſ
mus flos cāpi ⁊ liliū cōualliū ꝙtū ad purita
tē ⁊ mūditiā.q.d.ꝙ tu me creaſti ⁊ feciſti mū
dā ⁊ purā ⁊ pulchrā ſicut florē in cāpo ⁊ liſ
lium in ꝯuallibꝰ cui rñdet ſpōſus.Bñ dicis
ſpōſa ꝙ tu es flos cāpi ⁊ liliū cōualliū: nā ſi
cut liliū inter ſpinas:ſic tu amica īter filias.
Ad cuiꝰ intellectū eſt aduertēdū ꝙ dictio po
ſita in hebreo eſt equoca ad roſas et ſpinas.
Et iō btūs hie.in hoc li. ⁊ pſalterio ſꝑ tranſ
ſtulit illud vocabulū ad lilia:hebrei aūt ad
roſas:ſꝫ forſan ī hoc meiꝰ eſt in hebreo:q2 li
lia nō ꝯſueuerunt naſci inter ſpinas:ſꝫ roſa
naſciť ī arbore ſpinoſa.Jō lꝫ virgo maria cō
pareť lilijs rōne ꝟginitatis:tñ magis ꝓprie
cōparať roſe rōne īmunitatis a pctō.Nā ſiſ
cut ex arbore ſpinoſa naſcitur illa roſa pulſ
cherrima ⁊ odorifera ſine ſpinis:ita ſolā vir
go maria īter oēs naturales filios adā nata
fuit ex illa arbore ſpinoſa ade abſq3 aliq̄ ſpiſ
na originali:⁊ ꝑ ꝯñs abſq3 ſpina pctī.Et iō di
cit ihc xp̄s ꝙ ſicut roſa naſciť abſq3 ſpinis in
ter ſpinas ⁊ ex arbore ſpinoſa:ita ſola tu ſpō
ſa ⁊ amica mea nata tu eē īter filias oēs ipſ
ſius adā abſq3 aliq̄ ſpina pctī.Et ſicut nata
es ⁊ ꝯcepta ⁊ aīata abſq3 ſpina origiali.Ita
ſꝑ vixiſti abſq3 aliqua ſpina actuali ⁊ veniaſ
li.Cui rñdet ſponſa:o ſponſe bñ dicis ꝙ ego
ſū ſicut liliū aut roſa īter ſpinas:q2 roſa na
ſciť ex arbore parua ⁊ humili:ſꝫ tu es arbor

altiſſima ⁊ fructifera:⁊ frondoſa de cuiꝰ ple
nitudine oēs accepimꝰ fructus grē ⁊ ſub cu
ius vmbra oēs viuimꝰ:⁊ iō ſicut malꝰ eſt arſ
bor altiſſima ⁊ fructifera īter ſiluas et ligna
ſiluaꝝ:ſic tu dilectꝰ meꝰ īter filios dei:ſcꝫ in
ter oēs angelos et hoīes:q2 illi ſunt filij per
adoptionē ⁊ creationē:tu aūt ꝑ naturā:ideo
oēs excedis in oīpotētia ⁊ ſapīa ⁊ mīa ⁊ larſ
gitate. ¶ Et nota ꝙ iſta arbor eſt lignū vite C
qd̄ ꝑdidit adā ī cuiꝰ ſupplemētū datꝰ eſt noſ
bis xp̄s q̄ eſt verū lignū vite vt dictū ē pſal.
ꝑlo.ſub cuiꝰ vmbra deſiderabant quieſcere
pr̄es vet.te.Sub cuiꝰ vmbra ꝑlo q̄euit ꝟgo
maria:⁊ ex ꝯſequēti tota eccl̄ia.Et iō dicit ꝟ
go maria ſiľ cū tota eccl̄ia:o xp̄e ſpōſe ſicut
malꝰ.i.lignū vite erat nobilꝰ ⁊ ſalubrꝰ īter
oīa ligna ꝑadiſi:ita dilectꝰ meꝰ īter filios.i.
obtinet ꝑncipatū ī potētia ⁊ ſctitate ⁊ ſapīa ⁊
bonitate īter oēs filios dei.ſ.īter oēs āgelos
⁊ eminet ſuꝑ oēs creaturas:⁊ iō ꝟgo maria
ſiľ cū tota eccl̄ia ve.teſt.deſiderabat ⁊ peteſ
bat ꝓtegi ⁊ ſedere ſub vmbra huiꝰ arboris ī
ꝑlo cātico.Sꝫ poſtꝙ̄ xp̄s venit ī carnē iā ſpō
ſa gaudebat ſediſſe ſub vmbra huiꝰ arboris
diu ꝑ oēs fideles ve.te.optate ⁊ iā gaudet in
comedēdo fructū eiꝰ dicēs.Sub vmbra illiꝰ D
quē deſiderabā ſedi. ¶ Iteꝝ ē aduertēdū ꝙ
ſalomō ꝑ illā nubē q̄ obūbrabat tabernacuſ
lū ī die ⁊ illuſtrabat de nocte ꝓuidit ī ſpū q̄r
xp̄s debebat obūbrare ⁊ ꝓtegere ꝟginē maſ
trē ſuā ſpūſctō ⁊ ex ꝯſequēti totā eccl̄iam:et
pluere ſuꝑ eā māna grāꝝ ⁊ donoꝝ ⁊ ſacroꝝ
ſub cuiꝰ vmbra ⁊ ꝓtectiōe debebat refici ⁊ pa
ſci ⁊ q̄eſceř ⁊ ꝓtegi:⁊ iō ſubdit ſpōſa.intātū ē
arbor altiſſima ⁊ fructifera et ſuauis iſte fiſ
liꝰ ꝙ ſub vmbra illiꝰ quē deſiderabam ſedi.
Nā ī ꝑlo cātico ego ꝯſiderādo pctū paſci et
q̄eſcere ſub vmbra eiꝰ:ſꝫ ipe adīpleuit deſiſ
deriū ⁊ petitionē meā:nā poſtꝙ̄ accepit car
nē ⁊ factꝰ ē caput eccl̄ie:ego ſedi ſub vmbra
eiꝰ deſiderata ⁊ paſcor ī paſcuis eiꝰ intātū ꝙ
fructꝰ eiꝰ eſt dulcis gutturi meo:vñ tūc ſedi
ſub vmbra ſpōſi ⁊ filij mei xp̄i qñ angelo nūſ
tiāte ſpūſſctūs ſuꝑuenit in me:⁊ ꝟtus altiſſi
mi obūbrauit mihi diſponēdo me ad recipiē
dū filiū dei in vtero meo:⁊ formādo illō cor
pus ſctiſſimū ex puris ſanguinibꝰ meis.Et
tūc fuit fructꝰ dulcis gutturi meo qñ realiť
cōcepi in me filiū dei:q2 qd̄ cōceptū ⁊ natū
fuit in me ſanctū vocatū eſt filiꝰ dei:⁊ iō diſ
xit mihi eliſabeth.Bñdicta tu in mulieribꝰ ⁊
bñdictꝰ fructꝰ ventris tui.Vñ iſte fructus q̄
erat in vētre meo tm̄ erat mihi dulcis ꝙ cōſ
tinue fruebar eiꝰ colloq̄o ⁊ inſpiratiōibus ⁊
ꝯſolatiōibꝰ ſpūalibꝰ:nā ille fructꝰ vētris mei
impulit me:vt irē aduiſitandū eliſabeth vbi
xp̄s fructꝰ vētris mei ſctificauit ioannē ba
ptiſtā ī vētre mr̄is ſue.Iteꝫ ille fructus ſpiſ

tauit in me sp̄m p̄pheticū et euāgelicum qñ
exultās in sp̄u cātauit illud canticū. Magni
ficat aīa mea dn̄m. in q̄ cātico ego fui euāge
lista annūtiādo saluatorē diu p̄ribus expe-
ctatū esse in vtero meo et isr̄l iam suscepisse
puerū suū et fui p̄phetissa p̄dicēdo oīa q̄ fa-
ctur⁹ erat xp̄s filius me⁹: q2 debebat deponere
potētes ⁊ reges et p̄ncipes infideles mūdi:
⁊ exaltare humiles fideles ⁊ debebat imple
re pauperes bonis sp̄ualibus et diuites iu-
deos dimittere inanes in sua ignorātia et ce
E citate. ¶ Deinde cū dicit introduxit me rex
in cellā vinariā: est aduertēdū qd in triplicē
cellā vinariā introduxit xp̄s sp̄osam suā ec-
clesiam ordinādo charitatē i ea. Eo q vnūqdq
q istorū cellariorū ordinat charitatē i hoīe fi
deli: vñ p̄mū cellariū vinariū ip̄i⁹ xp̄i est sa-
cra scriptura ve. te. in q̄ latebat vinū euāge-
licū noui te. tanq̄ in vegetib⁹: nam mysteria
ve. te. erant q̄si vegetes mysteriorū noui te.
in hoc cellariū itroduxit xp̄s ecclesiā sp̄osam
suā qñ aperuit apl'is sensuz vt intelligerēt scri
pturas oēs: qūo oīa q̄ erāt scripta in lege p̄
phetis ⁊ psal. fuerāt completa i eo vt p3 Lu.
G xxiiij. Jtē qñ misit eis sp̄m sctm̄ vbi receperūt
dona gr̄arū ⁊c. Et sic ordinauit in eis charita
tē. Nā sacra scriptura docet ordinē charita-
tis: puta q̄r de⁹ est diligēd⁹ sup oīa ⁊ p se ⁊
⁊ ppter se ⁊ prim⁹ i deo ⁊ ppter deuz: q2 finis
legis ⁊ oīs p̄cepti ē charitas. j. ad thi. j. Scd3
cellariū xp̄i ē p̄ns eccl'ia i q̄ sunt septē vege-
tes sacrorū in q̄b⁹ reponit ⁊ a q̄b⁹ hauritur
gr̄a xp̄i q̄ dat p sacra ecclesiastica. Que q̄dem
gr̄a vl' ē ip̄a charitas vel ei⁹ radix: q2 chari-
tas vl' est ipsa gr̄a vel nō sine gr̄a ipi ānexa:
q̄ q̄dē charitas est amor regulatiu⁹ volūtat3
ad diligēdū deū ⁊ primū f̄m speciē modū ⁊
ordinē ⁊ sic charitas est illa q̄ ordinat volun
tatē ad diligēdū deū ⁊ primū. Que q̄dē cha-
ritas cōparat vino eo q inebriat alam ⁊ tr-
format amātē in amatū: ⁊ extasim faci... ait
quit dionysius. Jmo aīa charitate iformata
magis ē vbi amat: q̄ vbi animat ⁊ informat.
Tertiū cellariū xp̄i ē eccl'ia supna celestis i
q̄ cferť vinū gl'ie vbi charitas est in sua pfe-
ctiōe vbi volūtas beatorū h3 q̄cq̄d vult et ni
hil mali vult ⁊ volūtas oīm btōrū p charita
tē cfirmata totalr̄ ē cuersa in deū ⁊ cformis
ei⁹ volūtati: ⁊ sic p3 q̄r ē triplex cellariuz ⁊
triplex vinū ordinās et inebriās volūtatem
hoīs ad qd triplex cellariū xp̄s itroduxit ec
clesiaz sp̄osaz suā ordinādo in ea charitatem:
ista ḡ sp̄osa p statu vete. test. petebat aductū
sp̄osi vt introduceret eā in h̄ triplex cellariū
eo q p aliū nō poterat itroduci: vt p3 i p̄rio
cātico. S3 q2 xp̄s sp̄osus ei⁹ itroduxit eā i cel
laria suptadicta iō gr̄as agēdo cū gaudio di
cit. Jntroduxit me rex i cellā vinariā ⁊ ordi-
nauit i me charitatē. ¶ Et est aduertēdū q F
ista sp̄osa i p̄rio cātico petit itroduci in supra
dicta tria cellaria: s3 in h̄ scd̄o cātico dicit q
sp̄osus solū itroduxit eā i vnā cellā vinariā
.s. i p̄mū cellariū sacre scripture i qd itrodu
xerat v̄ginē mariā m̄rē suā reuelādo ipi se
creta sacre scripture: vt p3 i cātico ei⁹: s3 po-
stea itroduxit totā ecclesiaz sp̄osaz i alia cella
ria qñ istituit eccl'iastica sacra: et aperuit nob3
viā ad regnū celorū p passionē ⁊ resurrectio-
nē ⁊ ascēsionē. ¶ Ad maiorē aūt euidētiā ē G
ēt notādū q l3 oīs charitas sit amor: tñ non
oīs amor ē charitas: vñ triplex ē amor puta
vn⁹ q̄ dr̄ natūs q̄lis ē p̄ris ad filiū: ⁊ poete ad
sua poemata. Scd̄s dr̄ amor puers⁹ pcedēs
ab iordinato appetitu q̄ puerse auar⁹ amat
pecunias ⁊ supb⁹ honores ⁊ voluptuos⁹ mu
lieres. Terti⁹ dr̄ amor ordinat⁹ q̄ ordinate
diligim⁹ deū ⁊ primū ⁊ iste dr̄ charitas: eo q
ordinat volūtatē ad diligēdū deū et primuz
suādo speciē: modū ⁊ ordinē. vñ species dili
gēda ē. s. sol⁹ de⁹ ⁊ ei⁹ imago. s. hō ⁊ angelus
eo q sola ista triplex sp̄s ē q̄ddā bonū felici
tās aut felicitabile ⁊ fruibile. Vñ sol⁹ de⁹ est
p se fruibilis in se: ⁊ hō ⁊ angel⁹ solū in deo.
Vñ ait paul⁹ ad philemonē. Fruar te in dn̄o
frater. Mod⁹ aūt diligēdi bonū ē vt diligat
res eo mō q̄ ē: ⁊ sic q2 de⁹ ē p se bonū sup oīa
⁊ a q̄ oīa iō ē diligēd⁹ a nob3 p se et i se super
oīa ⁊ q2 tā hō q̄ āgel⁹ ē imago dei ⁊ a deo: iō
est diligēd⁹ i deo cui⁹ est imago: ⁊ a q̄ ē. Jte3
ordo diligēdi sumit a fine: s3 q2 de⁹ ē pp se ⁊
nō ppter aliud bonuz imo oīa alia sunt ppt
deū ⁊ ordinant i deū tāq̄ i finē vltimatū q2 ē
finis oīm. iō de⁹ ē diligēd⁹ ppter se: ⁊ hō et H
oīa alia pp deū. Totū aūt istū ordinē dilige
di facit charitas in n̄ra volūtate ⁊ iō chari-
tas diffinit q ē amor ordinans volūtatē ad
diligēdū deū ⁊ primū seruādo spēm modū ⁊
ordinē. s. ad diligēdū deuz sup oīa ⁊ p se ⁊ in
se ⁊ pp se ⁊ primū i deo ⁊ pp deū. Ex q̄b⁹ p3
qd q̄ diligit deū nō ppter se s3 ppter aliquā
vtilitatē errat in ordine ⁊ q̄ diligit magis se q̄
deū errat i mō. Et iō dr̄ q diabol⁹ i p̄ncipio
errauit in mō ⁊ ordie eo q dilexit se i se ⁊ pp
se ⁊ nō i deo ⁊ pp deū: imo incepit ab amore
sui vsq3 ad cōtēptū dei cōtēnēdo ei⁹ legē ⁊ de-
uiādo ab eius volūtate vt dictum est sup ps.
lxxxj. et sup Te deū laudam⁹: charitas ḡ est
illa v̄t⁹ infusa ordinatiua volūtatis ad dili-
gendū deū ⁊ primū: ⁊ hāc charitatē ordina-
uit xp̄s sp̄osus p̄rio in virgine Maria matre
sua ⁊ ex cōsequenti in tota eccl'ia sponsa sua
vt p3 p totū discursum euāgeliū. Vñ primo
osi... hāc charitatē faciendo ⁊ postea docē
do ⁊ iō dicit v̄go maria i hoc cātico in perso- I
na sua ⁊ toti⁹ ecclie. Jntroduxit me rex sp̄o
sus me⁹ in cellā vinariā. i. in cellā sacre scri-

plures: ⁊ in cella ſacro℞ eccl'ie ⁊ ordinauit in
me charitatē .i. docuit me ordinē charitatis
ꝑ legē euāgelicā q̄uo diligā deū ⁊ primū: co
mō ⁊ ordie q̄ dictu ē ⁊ ꝯtulit mihi charitatē
ꝑ eccl'iaſtica ſacra: q̄ ordiate diligo deū ⁊ ꝓ
ximū. h aūt d̄r q̄ i oī ſacr̄o dat̄ gr̄a q̄ eſt ipa
charitas aut nō ſine charitate: ⁊ iō d̄r ſpon
ſa: ꝙ fruct⁹ illi⁹ magne arboris ſub cui⁹ vm
bra ſedebā iā fuit dulcis gutturi meo itm̄
ꝙ fili⁹ me⁹ itroduxit me in cellā vinariā .ſ. in
camerā penetralis ſecreto℞ ⁊ ꝓfundo℞ my
ſterio℞ euāgelico℞ multa myſteria ſecreta
reuelādo ⁊ ſic ordiauit in me charitatē ⁊ di-
lectionē: ⁊ iō fui mota ad cātandū illd cāti-
cū: magnificat aīa mea dn̄z: ex nimio amore
ꝯcepto: vn̄ ſpōſ⁹ me⁹ ⁊ fili⁹ qn̄ itroduxit me i
ſua cellā vina. iā itm̄ vulnerauit ⁊ iebriauit
me vino ſue charitatꝫ ⁊ amorꝫ ⁊ dilectiōis ꝙ
totalr̄ ſim oblita hui⁹ mūdi ⁊ meīpſi⁹ et ſui
ꝯuerſa ⁊ tracta ſeu rapta i ip̄i⁹ amorē: q̄ a-
mor trāſformat amātē i amatū: ⁊ ſic fui fctā
q̄ſi lāguida abſq̄ mēoria hui⁹ mūdi ⁊ ſuo℞
bono℞ tēpaliū. ⁊ iō vos āgeli ſodales ſpōſi ⁊
filij mei xp̄i fulcite me ⁊ ornate me floribus
hui⁹ agri ⁊ horti filij mei ⁊ ſtipate: ⁊ circūda
te me malis ⁊ pomis hui⁹ arboris filij mei:
q̄ amore ei⁹ lāgueo: q̄ nō poſſuz edere aliū
cibū nec frui alio fructu: nec ali⁹ fructus eſt
dulcꝫ gutturi meo p̄ter fruct⁹ ſapidiſſimos
hui⁹ arboris q̄ ſ. q̄ ſē fruct⁹ ⁊ poma nutriūt fi
deles ⁊ dāt vitā mūdo. Itē nō miremini q̄d
lāgueā amore hui⁹ filij ⁊ ſpōſi mei xp̄i: nam
ip̄e itroduxit me i cubiculū ſuū: ⁊ āplexat⁹ ē
me ſic mr̄ āplectit̄ filiū ⁊ ſpōſ⁹ ſpōſaz: nā le-
ua ei⁹ .i. brachiū ⁊ man⁹ ei⁹ ſiniſtra poſita ē
ſub capite meo ⁊ dextera illi⁹ āplexabit̄ me
nā qn̄ mr̄ āplectit̄ filiū paruū ſuſtinet eū cū
ſiniſtra poſita ſub capite ⁊ cū dextera coopit
corp⁹ ei⁹ ita ꝑiter ſpōſ⁹ ⁊ fili⁹ me⁹ xp̄s q̄daz
ſpūali āplexu āplexat⁹ ē me cū leua ei⁹ ſub
capite ſuſtētādo: ⁊ cū dextera ſue potētie et
amoris ⁊ fauoris me ꝓtexit ab oī malo p̄ter
uādo: ⁊ i oī bono ꝯfirmādo. Et ſic tꝫ me āple
xā tāq̄ lāguidā ⁊ ebriam i cella vinaria ſue
charitatꝫ ⁊ amorꝫ ⁊ dilectiōis: ſꝫ h̄ eſt valde
aduertēdū: ꝙ cū i h̄ cātico ſpōſ⁹ ſatiſfaciat ⁊
ānuat petitiōib⁹ ⁊ deſiderio ſpōſe ⁊ ip̄a ſpō
ſa agat gr̄as eo ꝙ ſpōſ⁹ adipleuit deſideriū
⁊ petitiōes ſuas: puta q̄ oſculat⁹ ē eā oſcu-
lo icarnatiōis: ⁊ traxit eā i odorē vnguēto℞
ſuo℞: ⁊ itroduxit eā i cubiculū ſuū ⁊ cellā vi
nariā reuelādo myſteria ⁊ ſecreta ſua ⁊ iā ſe
dit ſub vmbra illi⁹ quē d̄ſiderabat ⁊ refecta
ē cibis ⁊ fructib⁹ illi⁹ arborꝫ dulciſſimis ⁊c.
¶ Itē q̄ tale oſculū d̄r quādā vnitatē inter
3. ſpōſuz ⁊ ſpōſā: eo ꝙ i illa bn̄dicta icarnatiōe
facta fuit triplex vnio: q̄ p̄ mo v̄bū aſſūpſit
illā hūanitatē i vnitate ꝑſonali ⁊ ſuppoſita-
li. Scd̄o xp̄s elegit ⁊ vniuit ſibi ſpālr̄ ⁊ ſin-
gulr̄ v̄gi. mr̄ꝫ ſuā in q̄daz vnitate mr̄na
q̄ fctā ē ſpāle tēplū ⁊ tabernaculū mr̄nū ip̄i
us xp̄i. Tertio xp̄s i ſua mr̄e deſpōſauit ſibi
totā eccl'iaz in q̄tū ip̄a fuit p̄mū mēbrū ec-
cl'ie xp̄i ⁊ exordiū ei⁹: vt dicit aug. ⁊ hāc eccl'iā
d̄ſpōſauit ⁊ vniuit ſibi xp̄s q̄dā vnitate my-
ſtica: ⁊ ſic ſ̄ ē d̄ctm ꝙ trip. ex oſculū d̄r xp̄s
Nā p̄mo oſculat⁹ ē illā hūanitatē aſſumptā
oſculo incarnationis ⁊ oſculo ꝑſonali. ſcd̄o
oſculat⁹ ē v̄ginē mariā oſculo filiali ſiue mr̄
no. tertio oſculat⁹ eſt totā eccl'iaz oſculo my
ſtico ⁊ ſacr̄ali: ⁊ ſic ſ̄ ē d̄ctm: ꝙ totū illud can
ticū pōt v̄ificari de iſto triplici oſculo .ſ. icar
natiōis ⁊ mr̄nitatꝫ: ⁊ d̄ſpōſatiōis eccl'ie: ⁊ ſic
pōt p̄mo eē v̄ba hūanitatꝫ xp̄ : puta q̄d illa
hūanitas xp̄i agat gr̄as deo: q̄ v̄bū diuinuꝫ
oſculatū eſt eā oſculo ⁊ vnitate ꝑſonali: ⁊ ꝗ
v̄bū cōmorat̄ iter vbera hūanitatꝫ ⁊ q̄uo il-
lud v̄bū diuinū fuit illi hūanitati aſſumpte
tāq̄ nard⁹ ⁊ faſcicul⁹ myrrhe ⁊ botr⁹ cypri
⁊ q̄uo illa hūanitas aſſūpta fuit tāq̄ liliū et
roſa iter ſpinas: ⁊ q̄uo fuit ſauciata ſuo vm
bra v̄bi: ⁊ āplexata ⁊ ꝑſonata: ⁊ ſuppoſita ꝑ
v̄bū ⁊c. Itē totū iſtd cāticū v̄ificat̄ d̄ ip̄a vir
gine ꝓut in āplexu ⁊ vtero ei⁹ xp̄s accubuit
⁊ recubuit tāq̄ i ſuo thalamo: ⁊ q̄uo xp̄s exi
ſtēs in ei⁹ vtero fuit ip̄i tāq̄ nard⁹ odorife-
ra: ⁊ ſicut faſcicul⁹ myrrhe ꝓſeruās eā ab oī
corruptiōe ⁊ fuit ip̄i tāq̄ botr⁹ cypri ⁊ tāq̄
balſamū penetrās clauſtrū v̄ginitatis abſq̄
violatiōe ip̄az v̄ginē intactā relinquēdo: ⁊
q̄uo xp̄s itroduxit eā i cellā vinariā ordinā-
do in ea charitatē ⁊ dilectionē trāſformādo
eā i ſe: ⁊ altiſſima ſecreta ip̄i reuelādo. Itē lꝫ
v̄go maria ꝯtineret xp̄m ſ̄m carnē in vtero
ſuo ſ̄c̄ptū mr̄: tn̄ ip̄a ſedebat ſub vmbra xp̄i i
q̄tū ſpōſa. Itē ip̄a v̄go mr̄ xp̄i ſedit ſub vm-
bra illi⁹ quē deſiderabat qn̄ ſp̄ūſſctūs venit
ſup eā: ⁊ obūbrauit eā. Lu. j. Et tūc xp̄s ſil'
ius āplex⁹ eſt eā: qn̄ ip̄az i ꝑſona tot⁹ eccl'ie
ſibi deſpōſauit ⁊ ſic pꝫ q̄lr̄ totū h̄ canticū de
ip̄a v̄ificat̄. ¶ Sꝫ vltiate v̄ificat̄ totuꝫ illud
cāticū de tota eccl'ia xp̄i quā xp̄s ſibi deſpō
ſauit ⁊ vniuit vnitate myſtica. Et iō h̄ canti
cū eſt exponēdū ſingulr̄ ⁊ ſpālr̄ d̄ tota eccl'ia
ad cui⁹ intellectū eſt notādū ⁊ p̄cadu'tēn-
dū ꝙ eccl'ia in p̄mo cātico petiūt oſculari: et
trahi a ſpōſo: ⁊ itroduci i cellaria ei⁹ ⁊ paſci
⁊ ſedere: ⁊ ꝓtegi ſub vmbra ei⁹. Itē dictū eſt
q̄lr̄ ſicut ꝑ illā archā federis figurabat̄ xp̄s
de⁹ ⁊ hō: rex ⁊ ſacerdos: ita ꝑ illud taberna
culū i q̄ archa fuit repoſita figurabat̄ p̄mo
maria tāq̄ tabernaculū mr̄nū: ſꝫ vltiate fi-
gurabat̄ eccl'ia i q̄ xp̄s mō habitat ꝑ fidē et
gr̄am tanq̄ i tabernaculo myſtico: ⁊ dictū ē
ꝙ v̄go maria fuit p̄mū mēbrū eccl'ie no. te.
in q̄ p̄ri⁹ habitauit ꝑ gr̄az q̄ ꝑ carnē: ⁊ ideo
prius fuit ſpōſa q̄ mr̄ xp̄i. Et p̄ri⁹ fuit taber
naculum ſpūale ⁊ myſticum xp̄i q̄ taberna-

culū maternū: ꝛ ſic iſta eccl'ia no. te. incepit
a ꝟgine maria: ꝛ i ea incepit deſpōſari xp̄o:
ꝛ iō ipa loquiť in h̄ cātico tāq̄ ſpōſa in pſo-
na toti⁹ eccl'ie no. te. ꝛ ēt i pſona toti⁹ eccl'ie
ve. te. qꝛ in ea icepit cōpleri deſideriū ꝛ peti
tio facta i p'ilo cātico: qꝛ illa eccl'ia ꝯtinuať
cū iſta p ꝟginē mariā ꝛ xp̄m ab adā vſq̧ ad
iudiciū: lꝫ p diuerſos ſtat⁹ vt pl'ies dictū eſt.
¶ Deinde cū dicit. Adiuro vos filie hierl'm
ꝯcludit iſtud ꝯcōꝫ cāticū. Uñ poſtq̄ ſpōſ⁹ xp̄s
cōpleuit deſideriū hui⁹ ſpōſe et iā itroduxit
eā i thalamū ꝛ cellariū ſuū: ꝛ iā tenet eā in
āplexu ſuo: ꝛ ipſa tā ſe reputat felicē q̇eſcen
do ſub vmbra ſpōſi: ꝛ fruēdo bonis ſpūalib⁹
ei⁹: ꝛ iā dormit iebriata i ei⁹ amore ꝛ āplexu
iō vt xp̄s reddat ipam ſecurā oñdit iſtā ꝺſpō
ſationē ꝛ vnionē eē firmā ꝛ ratā ꝛ ppetuā: ꝛ
iſtud oſculū eē inſepabile. Et h̄ intelligiť de
ſupradicto triplici oſculo. ſ. incarnationis et
mr̄nitatis ꝟginis marie: ꝛ deſpōſationis et
amplex⁹ eccl'ie. Uñ dicit xp̄s o filie hierl'ꝫ. i.
oēs fideles. Ego adiuro vos p capreas. i. per
p̄riarchas ceruoſq̧ cāpoꝝ. i. pp̄has ne ſuſ-
ſcitetis nec euigilare faciatis iſtā dilectaꝫ a
dormitiōe ꝛ a ſomno ꝛ ab āplexu meo donec
ipſa velit. q. d. q̄ nullus credat: q̄ poſtq̄ ego
aſſumpſi iſtā hūanitatē i vnitate ſuppoſiti:
q̄ aliqñ dimittā: imo nūq̄ āpli⁹ dimittā q̄ ſe
mel aſſūpſi: iō dico vobis q̄ nō ſuſcitetis nec
ſepetis eā: nec puteꝫ eā ſepari a meo āple-
xu: qꝛ nūq̄ dimittā. Itē nec ſuſciteꝫ ꝟginem
mariā mr̄eꝫ meā a meo amplexu mr̄nali: qꝛ
nūq̄ dimittā eā: qꝛ ineternū erit mr̄ mea et
dilecta: ꝛ in gr̄a ꝯfirmata: itē adiuro vos ne
ſuſciteꝫ: nec euigilare faciaꝫ ſpōſaꝫ meā ec
cl'iaꝫ ab āplexu ꝛ amore meo: nec putet ali-
q̇s eaꝫ vnq̄ a me ſepari: qꝛ poſtq̄ ſemel de-
ſpōſaui eā ꝛ vnivi mihi p fidē ꝛ charitatem
i vnitate myſtica nūq̄ eā abdicabo: nec reli
quā nec deſerā. nā lꝫ aliqñ pmittā eam pati
tpal'r a tyrānis: tñ ſp eā liberabo ꝺ manib⁹
eoꝝ: ꝛ final'r ipſa dñabiť eis: ꝛ ꝯſeruabo et
ptegā eā in āplexu fidei vſq̧ ad diē iudicii.
Qꝛ lꝫ ꝯtinue fluctuet tñ non ſubmergeť nec
peribit nauicula petri. Qꝛ ego rogabo p̄reꝫ
p petro: ꝛ grege ei⁹ ne deficiat fides ei⁹: ꝛ h̄
pmittit ſpōſus cū adiuratiōe capreaꝝ cer-
uorūq̧ cāpoꝝ. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt ad- L.
uertēdū. q̄ p capreas itelligit p̄riarchas: et
p ceruos intelligit pp̄has: q̇ in ve. te. pdixe
rūt aduētū xp̄i ꝛ ppetuā deſpōſationē xp̄i et
eccl'ie ꝛ q̇b⁹ facta eſt ꝺ xp̄o firma repromiſ-
ſio. Uñ p̄riarche dñr capree in ſcptura: eo q̄
oēs fuerūt paſtores ꝛ p̄phe dñr cerui pp ſimi-
tudinē ꝛ velocitatē: nā ſicut cerui ſp diſcur-
rūt ꝺ mōte i mōtē: a termino in terminū: ita
pphete ſaltāt velociť ex vna mā in aliā ꝛ ab
vno tpe i aliō. Et iō p̄riarchas appellat ca-

preas ꝛ pphetas ceruos. Itē adducit eos in
teſtes firmos: eo q̄ eis fctā fuit ꝺ xp̄o firma
repromiſſio ꝺ regno xp̄i ppetuo. Uñ ſub pa
cto eťno p ſignū arc⁹ federis fctā ē de xp̄o re
promiſſio xp̄i ipi noe. ge. ix. Itē ſub iureiurā
do ꝛ ſigno ppetuo fctā ē eadem repromiſſio
ipi abrae. ge. xv. ꝛ. xxii. Itē h̄ idē ipi iacob in
viſiōe ſcale ge. xxviii. ꝛ qñ luctat⁹ ē cū āgelo
ge. xxii. hoc idē pmiſſuꝫ eſt moyſi Exo. xxx-
iii. ꝛ Deuť. xviii. itē regnū ppetuū xp̄i ꝛ ec-
cl'ie pmiſſuꝫ ē ipi dō ſub iureiurādo ꝛ pa-
cto firmiſſimo. ii. Reg. vii. ꝛ. xxiii. ꝛ pſal. lxxx-
viii. ꝛ. cxxxi. Itē h̄ idē pꝫ p Eſaiā ꝛ oēs pphe
tas maxime hie. xxxiii. vbi ďt de⁹. Si irritū
fieri pt pactū meū cū die ꝛ cū nocte: vt nō ſit
dies ꝛ nox i tpe ſuo: ita pactū meū irritū eē
pōt cū dō ſeruo meo vt nō ſit ex eo fili⁹ q̇ re-
gnet i throno ei⁹ ꝛc. Et ſic pꝫ q̄l'r ſub iureiu
rādo ꝛ pacto firmiſſimo pmiſit deus p̄riar-
chis ꝛ pphetis regnū xp̄i eťnū ſup eccl'iaꝫ p
gr̄aꝫ in p̄nti: ꝛ gl'iaꝫ i futuro: ꝛ p ꝯñs eccl'ia
ſpōſa xp̄i nūq̄ ſepabiť ab ei⁹ amore ꝛ āplexu
in toto iſto ſeculo p gr̄aꝫ: nec i futuro p gl'iā.
Nā q̇s ſepabit nos a charitate xp̄i vt inq̇t
apl's: ſub tali ꝺ adiuratiōe ďt xp̄s. Ne ſuſci-
teꝫ nec euigilare faciaꝫ dilectā donec ipſa
velit: ꝛ poniť ly donec ideterminate ꝛ ifinite
ſicut ďr pſal. lxxi. Erit abundātia pacis: do-
nec auferať luna. Sꝫ qꝛ luna nūq̄ auferetr
ꝺ nūq̄ pax deerit vel ꝺficiet ita pariter h̄. Qꝛ
ſpōſa nūq̄ volet ſepari ab āplexu et amore
ſpōſi: ꝺ nūq̄ ſepabiť. ex q̇b⁹ pꝫ: q̄ ſicut nūq̄
diſſolueť vinculū icarnatiōis: ita nūq̄ ſuit diſ
ſolutū vinculū mr̄nitatꝫ ꝟginis marie: qꝛ ſp
erit mr̄ dei: nec vnq̄ diſſolueť vinculū ꝺſpō
ſatiōis xp̄i ꝛ eccl'ie in h̄ ſeculo p gr̄aꝫ ꝛ fidē ꝛ
charitatē: ꝛ in futuro p gl'iaꝫ ꝛ eťnā felicita
tē vbi xp̄s introducet ſpōſaꝫ ad eternas nu-
ptias agni. Apoc. xxi. vbi xp̄s erit oīa in oib⁹
i. ad Coꝝ. xv. dicit ꝺ xp̄s. O filie hierl'm: ad
iuro vos p capreas ceruoſq̧ cāpoꝝ. i. p p̄ri-
archas ꝛ pphetas. i. ſicut pmiſſuꝫ fuit p̄ri-
archis: ꝛ pnūtiatū p pp̄has ne ſuſciteꝫ neq̧
euigilare faciaꝫ. i. ne puteꝫ nec credaꝫ di-
lecti hūanitatē eē ſepandā a ꝟbo: nec ꝟginē
mr̄em a filio nec eccl'iaꝫ a xp̄o ſpōſo ſuo do-
nec. i. dū ipſa velit. q. d. nūq̄ credaꝫ eē ſepā
dā; imo p̄dicate ꝛ annūtiate nūq̄ eſſe ſepan M
daꝫ. ¶ Ex dictis aūt in hoc cātico ſcđo iſur-
git dubiū: nā dictū eſt in pncipio: q̄ xp̄s q̇e-
ſcit in eccl'ia ſpōſa ſua: tāq̄ in accubitu ſuo: ꝛ
in fine cātici ďr q̄ eccl'ia q̇eſcit inſeparabili
ter in amplexu chriſti ſponſi ſui inter eius
brachia. Et ſic vn⁹ quieſcit in amplexu alte
rius: ꝛ ecōuerſo qđ videť ipoſſibile rōne po N
ſitionis ad locū ꝛ cōtinēs. ¶ Ad hoc rñde-
tur: q̄ ſacra ſcriptura vtrumq̧ affirmat. ſ. q̄
xp̄s habitat in eccleſia ſponſa ſua: et eccle-

sa in xp̄o suo spōso:vn̄ dī Joh.j.q̄ v̄bū caro factū ē ꝛ habitauit in nobis:ꝛ psal.xc.q̄ habitat in adiutorio altissimi:in ꝓtectiōe dei celi ꝯmorabit̄.Itē saluator.Joh.vj.Qui mādu cat meā carnē in me manet ꝛ ego in eo.Itez j.Jo.iiij.Deꝰ charitas ē ꝛ q̄ manet i charitate i deo manet ꝛ deꝰ i eo.Et sic pz pz q̄lr xp̄s hitat in nobis ꝛ nos i deo absq̄ ꝯrietate:quā ꝯrietatē tollit amor charitatiuꝰ:q̄ tollit oēz ꝯrietatē ꝛ causat vnionē.Vn̄ si ꝯsiderēmꝰ vires ꝛ ꝓprietates amoris charitatiui.de quo
O Salomō loquit̄ in hoc cātico videbimꝰ hoc eē possibile imo necessariū.¶ Vn̄.xix. sunt vires ꝛ effectꝰ ꝛ ꝓprietates amoris charitatiui.Quos effectꝰ ōndit xp̄s eccl̄ie spōse sue ꝛ ecōuerso.Nā p̄rio amor charitatiuꝰ causat zelū bonū:q2 non patit̄ malū in amato.Secūdo nō patit̄ morā absentie ipsius amati. Tertio trahit amātē ad amatū.Quarto languefacit amātē.Quinto liquefacit ip̄m.Sexto vulnerat cor eiꝰ.Septimo inebriat amātē erga amatū.Octauo inflāmat euz.Nono vrit ip̄m.Decimo facit inherere amātē amāti.Undecimo vnit ꝛ cōciliat vnū cum altero. Duodecimo fortiter tz.Tertiodecimo charitas ordinat voluntatē amātis erga rē amatā.Quartodecimo q̄ charitas nō q̄rit q̄ sua sunt:sz q̄ amātis.Quintodecimo q̄ oīa sustinet p amato.Sextodecimo q̄ magis amans est i amato q̄̄ i seip̄o.Decimo septimo q̄ trāsformat amātē in amatū.Decimooctauo q̄d extasim facit in amāte. Decimonono q̄ non vult separari:sz in eo ineternū q̄escere.Hos ḡ nouēdecim effectus causat amor charitatiuus in amāte ꝛ hos oēs effectꝰ amoris ōndit xp̄s erga eccl̄iam sponsam suam:vt pz p oīa ista decē cātica:ꝛ in toto discursu euāgelico.Sed q2 iste amor charitatiuus est reciprocus inter xp̄m ꝛ eccl̄iā:iō eosdē effectus amoris ōndit eccl̄ia erga xp̄m sponsum suuz iuxta possibilitatē ꝛ facultatē suam:vt ptz in istis eisdē cāticis.Et iō sicut xp̄s transformatus in sponsaz suā p amorē facit in eo extasiz ꝛ q̄escit ꝛ vult q̄escere iseparabil̄r ineternuz in ea:ita ecōuerso eccl̄ia trāsformata in spōsum facit extasiz ꝛ vult q̄escere i eo iseparabil̄r ineternū:ꝛ sic spōsus habitat in spōsa ꝛ q̄escit in eius accubitu in eternū ꝛ eccl̄ia q̄escit in āplexu spōsi.Est verū q̄ al̄r xp̄s habitat in nobis ꝛ al̄r nos in eo.Nā nos habitamus
p in xp̄o sicut spōsa in āplexu spōsi p grām et ꝑ fidē spē ꝛ charitatē in p̄nti ꝛ in p̄rie p gl̄iā ꝛ sic amplexꝰ eiꝰ gratificat ꝛ ꝓtegit in p̄nti
Q ꝛ i futuro gl̄ificat nos.¶ Xp̄s autē habitat in nobis tāq̄ in tabernaculo ꝛ accubitu suo ꝛ h̄ tripl̄r:nā p̄rio habitat in nobis tanq̄ in suo tabernaculo ꝑsonali ꝛ sic habitat solū et q̄escit in illa hūanitate assumpta in atomo ex nr̄a natura.Scd̄o habitauit in nobis tāq̄ in suo tabernaculo ꝛ accubitu m̄rno ꝛ sic hitauit in solo vtero v̄gis marie p nouē mēses m̄rno hitauit ꝛ hitat i nobis tāq̄ i suo tabern̄. ꝛ accubitu mystico ꝛ scti̇ficato:ꝛ sic accūbit ꝛ hitat ꝛ q̄escit i tota ecc.toto orbe diffusa p ecclīastica sacr̄a ꝛ dōa grāꝝ eā gratificādo et scti̇ficā.ꝛ eadē mō hitat in vnoq̄z iusto ꝛ fideli put ē mēbrū hmōi spōse:cuiꝰ xp̄s ē spōsus ꝛ caput.¶ Ex q̄bꝰ oībꝰ pz dignitas ꝛ excellē R
tia huiꝰ spōsi i statu no.te.sup̄ statū ve.te.Qr plura ꝛ maiora signa amoris ōndit ip̄i deꝰ in no.te.q̄̄ i ve.p̄rio q2 tūc deꝰ hitabat i illo populo i illa arca lignea ꝛ tab.ligneo:sz nūc hitat i tabern̄.carneo ex nr̄a nā hūana ꝑsonal̄r assumpto:ꝛ hitauit i tabern̄.m̄rno p nouem mēses ꝛ hitat ieternū i nr̄o tabern̄.mystico. Scd̄o q2 deꝰ hitabat in illo taber.ligneo tm̄ figural̄r:sz i nr̄o tabern̄.hitat real̄r:nā v̄bū eternū real̄r ꝛ iseꝑabil̄r ꝛ ꝑsonal̄r q̄escit i illa hūanitate assumpta i vnitate suppositi.et real̄r v̄bū incarnatū q̄euit i tabern̄.m̄rno p nouē mēses:ꝛ real̄r ꝛ iseꝑabil̄r inhitat ꝛ q̄escit in tota eccl̄ia spōsa sua tāq̄ in tabernaculo mystico p eccl̄iastica scr̄a.Nā v̄bum incarnatū real̄r cōtinet̄ in scr̄o altaris:ꝛ non solū figural̄r sicut in sacrificijs ve.le.itē v̄tꝰ passionis xp̄i real̄r cōtinet̄ in baptismo ꝛ cōfirmatione ꝛ p̄nia ꝛ ceteris sacr̄is:ꝛ nō soluz figural̄r ꝛ tāq̄ in signo federis ꝛ signaculo fidei:sicut in circūsione ꝛ ceteris sacr̄is veteris legis:ꝛ ideo eccl̄iastica sacr̄a immediate conferunt gr̄iam quā significant sicut dictū sunt in expositione psal.xxxix.ꝛ in tractatu cōtra iudeos questiōe.j.¶ Ex quibus patet q̄d maiora signa amoris ostendit deꝰ nobis q̄̄ illis q2 deus solū dedit illis in suo tabernacl̄o ligneo illas duas tabl̄as lapideas ꝛ v̄gā aarō cū vrna māne:ꝛ h̄ dedit in figurā xp̄i futuri dei:ꝛ hois regis ꝛ sacerdotis. Sz deꝰ dedit seip̄m nobis real̄r deū ꝛ hoiez regē ꝛ sacerdotē ꝛ sic deus dedit illis vmbrā ꝛ figurā:nobis aūt dedit v̄itatē ꝛ verā lucē. S
¶ Ex q̄ pz q̄ perfectius xp̄s deus ꝛ hō habitat i nobis q̄̄ in illis ꝛ nos ꝑfectiꝰ habitamꝰ T
ꝛ quiescemus in amplexu xp̄i q̄̄ illi:isti ergo duo modi quiescēdi explicant̄ in hoc cātico Nā in principio cantici explicatur mysteriū incarnatiōis p quā verbū diuinū hitat ꝛ accubat in spōsa.cū dicit.Dū esset rex in accubitu suo nardꝰ mea dedit odorē suū ꝛc.Sed mysteriū nr̄e gratificatiōis ꝛ salutis p quaz nos q̄escimꝰ i āplexu xp̄i explicat̄ i fine cātici cū dī.Leua eiꝰ.sub capite meo:et dextera illiꝰ amplexabit̄ me.Sed inseꝑabilitas eterna tā accubitꝰ xp̄i in nobis:q̄̄ nr̄i amplexus in xp̄o explicat̄ cū cōcludit̄ in cantico. Adiuro vos filie hierusalem ne excitetis nec euig

gilare faciatis dilectā donec ipa velit: ſʒ mu tu⁹ amor reciproc⁹ cū ſuis effectib⁹ inter ſpōſum ⁊ ſpōſam explicat̄ i medio dialogi hui⁹ cātici: cū ſpōſus dr̄. Sicut liliū iter ſpinas: ſic amica mea inter filias ⁊ cū ſpōſa dicit. Sicut malus inter ligna ſylua⁊ ſic dilect⁹ me⁹ inter filios ⁊ fulcite me floribus: q: amore langueo ⁊c. ⁊ p hoc pʒ intelligētia hui⁹ ſecundi cātici ⁊ rñſio ad dubiū: ⁊ hoc de ſcḋo cāticoꝝ

¶ Incipit tertium canticum.

Vox dilecti mei.
Ecce venit iſte ſaliēs
in montibus:
Traſiens colles:
Silis eſt dilect⁹ me⁹ capree.
Hinnuloqꝫ ceruoꝝ.
En ipſe ſtat poſt parietem noſtrum:
Reſpiciens per cancellos
En dilectus meus loquit̄ mihi.
Surge propera amica mea:
Formoſa mea ⁊ veni.
Jam enim hyems tranſijt.
Imber abijt ⁊ receſſit.
Flores apparuerūt in terra.
Tempus putationis aduenit.
Vox turturis audita eſt i terra noſtra:
Ficus protulit groſſos ſuos:
Vinee florentes dederunt odorē ſuum.
Surge propera amica mea:
Speciosa mea ⁊ veni.
Colūba mea in foraminibus petre.
In cauernis macerie.
Oſtende mihi faciem tuam.
Sonet vox tua in auribus meis.
Vox enim tua dulcis.
Et facies tua decora.
Capite nobis vulpes paruulas:
Que demoliuntur vineas.
Nam vinea noſtra floruit.
Dilectus meus mihi: Et ego illi.
Qui paſcitur inter lilia.
Donec aſpiret dies: ⁊ inclinent̄ vmbre.
Reuertere: ſimilis eſto dilecte mi
Capre hinnuloqꝫ ceruorum.
Super montes bethel.

Vox dilecti mei. Ecce venit ſaliens in montibus ⁊c. Iſtud eſt tertium cāticuʒ quo in Salomō cātat vocationē apoſtolorum ſiue vocationē eccleſie in apoſtolis: ⁊ iō pri⁹ videndū eſt vn̄ Salomō ſumpſit pabolā. Scḋo exequēda eſt de cātico et ei⁹ expoſitiōe. Quantū ad primū eſt aduertendū q̄ Salomō ex duob⁹ aſſumpſit pabolā. p̄rio ex figura. Scḋo ex pmiſſiōe: nā p̄rio p hoc qḋ de⁹ loquebat̄ moyſi facie ad facieʒ Exod. xxxiij. i. p angelū mediū preuidit Salomō in ſpū q̄lr de⁹ debebat loq̄ mūdo p humanitatē pſonalr̄ aſſumptā: vn̄ p h̄ q̄ de⁹ dedit illā legē moyſi p illū angelū figurabat̄ q̄ de⁹ in hūanitate debebat explanare illā eādē legē apoſtolis in mōte thabor put fuit impletū mat. x. ⁊. vj. ⁊. vij. Itē p h̄ q̄ qñ arca fuit repoſita intra tabernaculū ⁊ iā de⁹ loq̄bat̄ moyſi de arca ⁊ tabernaculo ⁊ declarabat illi oīa ⁊ diſponebat de oīb⁹ agēdis: vt pʒ exo vlti. p h̄ pūidit Salo. q̄lr v̄bū diuinū dēbat itroire i arcā hūanitatꝫ p icarnationē ⁊ toti xp̄o icarnat⁹ dēbat itrar̄ i tabernaculū eccleſie p fidē ⁊ grāʒ ⁊ de illa arca hūanitatꝫ dēbat loq̄ fidelib⁹ ſuis ⁊ declarare legē ⁊ pphetas. itē h̄ idē pūidit Salomō p pmiſſiōes factas maxime Deuter. xviij. cū dixit de⁹. prophetā ſuſcitabo de medio frm̄ tuoꝝ ſimileʒ tibi: ⁊ ponā v̄ba mea i ore ei⁹ loq̄t q̄ ad eos q̄cūqꝫ dixero illi. vbi pūidit Salomō q̄lr de⁹ dēbat aſſumere carneʒ de illo pplo ⁊ loqui aplis ⁊ toti illi pplo p illā hūanitatē aſſumptā ⁊ declarare legē ⁊ pphetas: ⁊ ſic patet qualr̄ ſicut in p̄cedēti cātico cātauit oſculuʒ incarnatiōis: ita in h̄ tertio cātat oſculū familiaris p̄dicatiōis ⁊ legꝫ declaratiōis: ⁊ ſic ſatiſfacit p̄me petitiōi ſpōſe. hoc ḡ pūidens Salomō i ſpū aſſumēs pabolā ex ſupradictꝫ fecit h̄. iij. cāticū in q̄ introducit xp̄ʒ ſpōſum loquentē ⁊ vocantē eccl̄iā in aplis ⁊ declarātē eis legē ⁊ pphetas put fuit iipletū Mat. v. ⁊. vj. ⁊ p totū diſcurſum euāgelicū. Sʒ p̄cipue cātat pphetice ſalomō in h̄ tertio cantico totum illū ſermonē quē fecit xp̄s in monte declarādo legē ⁊ prophetas Matthei. v. In quo cantico tria facit. Nā primo facit qḋ dictū eſt. Secūdo cātat acceptationeʒ legis ⁊ doctrine xp̄i et gaudium eccleſie acceptātis legem euangelicam. Tertio predicit et cantat ſtabilitatem et perpetuitatem legis euangelice. Secundum ibi. Dilectus meus loquitur mihi et ego illi. Tertium ibi adiuro vos ⁊c. ¶ Quantum ergo ad primum eſt aduertendum q̄ chriſtus primo deſponſauit eccleſiam in maria ⁊ in Joſeph ſicut dictum eſt: ſed exinde qñ Maria abiit cum feſtinatione in montana iudee ibi vocauit iohannem baptiſtam de ventre matris: et deſponſauit eccl̄iam i eo et in eliſabeth matre euoꝝ q: vterqꝫ confeſſus eſt chriſtū incarnatū: vt pʒ L u. j. itē cū eſſet incipiēs annoꝝ triginta ilico poſt baptiſmum et ieiunium

vocauit apl'os ꝛ aſcēdit ī mōtē: ꝛ dedit eis le gē euāgelicā: q̄ nihil aliud eſt niſi declaratio legis ꝛ ꝓphetaꝝ: vt iq̄t aug. Uñ xp̄s q̄ añ lo cut⁹ fuerat p̄riarchis ꝛ ꝓp̄his ꝑ angelos et locut⁹ fuerat mūdo ꝑ oīa ꝓp̄haꝝ: ꝛ dederat moyſi legē ꝑ angelū mediū: tūc aſcēdit ī mō tē: ꝛ aperiēs os ſuū ḋclarauit apl'is legē ꝛ ꝓ phetas dicēs. nō veni ſoluere legē aut ꝓphe tas ſꝫ adiplere: ꝛ ſic ꝑ os ꝓpriū: ꝛ ꝑ illā hūa nitatē aſſumptā locut⁹ eſt apl'is ꝛ declarauit eis legē ꝛ ꝓphetas dādo verā itelligētiā: vt pꝫ ꝑ totū diſcurſum euāgelicū: ſpōſa ḡ q̄ diu deſiderauerat ꝛ petierat oſculari oſc'lo ſpōſi ꝑ verā declarationē legis ꝛ ꝓphetaꝝ audiēs ſpōſum iā ſibi loq̄ntē ꝑ os ꝓpium cū magno gladio ḋt in p̄ncipio hui⁹ cātici. Uox dilecti mei ꝛ ſpōſi xp̄i audita eſt mihi ſupple. i. gr̄as ago: q2 iā oſculaꝛ me oſculo oris ſui: ꝛ loquiꝛ mihi iā nō ꝑ angelos: nec ꝑ p̄riarchas aut ꝓ phetas: ſꝫ ꝑ os ꝓpriū: vñ ſicut iſte ſpōſus me us quondā ꝑegrinabaꝛ poſit⁹ in illa archa ꝑ mōtes ꝛ colles ꝛ loq̄baꝛ moyſi de tabernacu lo federis: ꝛ illō faciebat ſub q̄dā figura. ita nūc impl'ēdo illā figurā poſit⁹ ꝛ latēs in hūa nitate iā loq̄ꝛ mihi: ꝛ ecce iā vēit ſaliēs ī mōti b⁹ galilee ꝛ iudee vocādo apl'os ꝛ p̄dicādo: ꝛ iā venit trāſiliēs colles: p̄mo qn̄ exiſtens in vtero m̄ris venit in mōtana iudee ad ſalutā duꝫ eliſabethꝫ: ꝛ ad ſctificādū Joānē baptiſtā ꝛ poſtea qn̄ venit ꝛ portauit ipſum mater ad p̄ntādū in tēplo: ꝛ qn̄ fugit in egyptum: ꝛ re uerſus eſt in terrā iuda: ꝛ tandē qn̄ vocauit apl'os ꝛc. iō dilectus me⁹ in tali peregrina tione ſimilis eſt capree hinnuloq̧ ceruoꝝ ī velocitate. Nā ſicut caprea cū velocitate cur rit ad lactādū filiū: ꝛ cerua hinnulū: ita xp̄s cū velocitate q̄ſiuit apl'os ꝛ omnes fideles ꝑ mōtes ꝛ campos ad lactandos eos lacte di uine doctrine ꝛ ſapiētie. ¶ Sed ad maioreꝫ euidentiā eſt aduertēdū ꝓut ſup̄dictum eſt. ꝙ in iſto toto libro ꝑ capreas intelliguntꝛ pa triarche q̄ fuerūt paſtores q̄bus facte fuerūt repromiſſiōes ḋ xp̄o ꝛ eccl'ia: ꝛ ꝑ ceruos hin nulosq̧ ceruoꝝ itelligunꝛ ꝓphete: q̄ fuerūt veloces in ſaltādo de vna materia in aliā ſi cut faciūt ſatyrici: q̄ q̄dē ꝓphete p̄nūciauerūt oīa myſteria xp̄i ꝛ eccl'ie cū magna velocita te ſaltādo de vna materia ī aliā: ꝛ de vno my ſterio in aliud: ꝛ de vno tp̄e ī aliud: ſꝫ q2 xp̄s adimpleuit oīa q̄ fuerūt ꝓmiſſa p̄riarchis ꝛ vaticinata ꝑ ꝓp̄has: iō ḋr ſil'is illis. i. confor mis ꝓmiſſionib⁹ ꝛ vaticiniis ꝛ ꝓphetiis eoꝝ q2 nō venit ſoluere legē: ſꝫ adiplere oēs pro miſſiones ꝛ vaticinia eoꝝ: ergo xp̄s non fuit diſſilis imo ſil'is illis. ꝛ h̄ eſt qđ ḋt ꝛ intendit dicere ſpōſa cū ait. Sil'is eſt dilect⁹ me⁹ ca pree hinnuloq̧ ceruoꝝ. i. ꝯformis ē toti legi ꝛ ꝓp̄his: q2 oīa q̄ ī p̄riarchis ſunt ꝓmiſſa ꝛ fi gu rata: ꝛ ī ꝓp̄his vaticinata adipleuit. Nā eñ. i. ecce ipē iā ſtat poſt parietē nr̄m. i. latēs ī nr̄a hūanitate: ſicut fuit ꝓmiſſ⁹ p̄riarchis ꝛ ꝓphetiꝫ: ꝛ fuit figurat⁹ ꝑ arcā ꝛ tabernaculū ꝛ ꝑ illos āgelos ꝑ q̄s de⁹ loq̄baꝛ ī forma hūa na: ꝛ iā ſtat aſpiciēs ꝑ feneſtras ꝛ cancellos hūanitatꝫ. i. iā h̄ns oc'los hūanos ꝛ os carne um ꝛ hūanū loq̄ꝛ mihi famil'r. dilect⁹ me⁹ de us ꝛ hō: ꝛ vocādo me ḋt. Surge amica mea ꝛc. ¶ Ad cui⁹ itellectū eſt notādū ꝙ ſic ppl's iſrl' erat ī egypto ſub illo iugo captiuitatꝫ ita p̄iter ſpōſa erat ſub iugo legꝫ ꝛ pc̄ti ſicut tp̄e veris de⁹ eduxit ꝑ Moyſen illū ppl'm de ca ptiuitate: ita ī eodē tp̄e ī mēſe Apri. ſiue mar tii xp̄s deſpōſauit ꝛ eduxit ſpōſam ſuā de iu go legꝫ ꝛ captiuitate pc̄ti ꝑ mortē ꝛ paſſionē. ¶ Uñ ſicut hō ī hyeme latet frigid⁹ ꝛ balb⁹ ī domo nō audēs exire domū ꝓꝑ frig⁹ itēſuꝫ ꝛ ꝓꝑ crebros imbres ꝛ pluuias: ꝛ obſcurita tes nubiū: ita p̄iter ſpōſa erat latēs ſub frigo re ꝛ obſcuritate ꝛ nube legis: itē ſicut in hye me arbores nō faciūt fruct⁹: nec florēt ꝓꝑ ri giditatē frigoris: ꝛ ꝓꝑ defect⁹ caloris: ita lex moyſi exiſtēs ſub frigore ꝛ nube cerimonia rū ſine calore ꝛ p̄ntia xp̄i q̄ ē ſol iuſtitie: nec floruit nec fecit fructū. Sꝫ oriēte ſole iuſtitie ī mūdo q̄ ē xp̄s: ilico cauſauit tp̄s v'nū: ꝛ fu gauit noctem ꝛ hyemē: ꝛ tenebras legis ꝛ in cepit florere ꝛ facere fructū vinea legꝫ ꝑ xp̄ꝫ: ꝛ ſic xp̄s fugata nocte ꝛ hyeme legis ꝛc. cū ſu is nubib⁹ cerimoniaꝝ portauit f'r euāgelicū ī q̄ floruit vinea legis: ꝛ h̄ eſt qđ ḋt ſponſus ꝛ loq̄ꝛ ēt more amātiū. Nā ſicut amaſi⁹ ſurgit de nocte q̄ſi ī aurora: ꝛ venit ad domū ama ſie: ꝛ ornat portā ei⁹ diuerſis florib⁹ tp̄e ve ris: ꝛ cātādo vocat eam vt ſurgat de lecto ad audiēdā cātilenā quā cātat amore ei⁹: ꝛ vt ſi bi loquaꝛ ꝛ correſpōdeat ꝛ reddat vices amo ris ipſi: ita p̄iter xp̄s venit ī mūdū repit ſpō ſam ſuā iacētē in lecto legis ꝛ ī nocte frigida ꝓꝑ frigis legꝫ: iō venit ad excitādā eā ꝛ ad vo cādū ipaꝫ vt ſurgeret a lecto ꝛ nocte legis: ꝛ redderet ipſi vices amoris cui xp̄s portauit flores ꝛ fruct⁹ euāgelicos: xp̄s ḡ ſpōſus vo cat ſpōſam ſuā vt ſurgat a ſōno legꝫ dicēs: o a mica mea ꝛ ſpōſa: ꝛ formoſa mea ꝛ colūba mea: q̄ diu iacuiſti ſub iugo ꝛ lecto ꝛ nocte le gis ſurge a iugo legis: ꝛ veni ad me ꝛ faciā te formoſā ꝑ dona gr̄aꝝ: ꝛ faciā te ſimplicē ſic' colūbā ꝑ baptiſmū. Jā eñ hyems ꝛ frigidi tas ꝛ nox ꝛ obſcuritas le. ve. tranſijt ꝛ imber pc̄tōꝝ iā receſſit poſtq̄ venit ſol iuſtitie: q2 iā appuerūt flores ī terra nr̄a. Nā ſicut recedē te hyeme ꝛ adueniēte vere oēs arbores ꝛ vi nee florēt: ꝛ ficulnee īcipiūt ꝓducere fic⁹ ꝓ pter acceſſum ꝛ fauorē ꝛ calorē ſolis: ita ad ueniēte xp̄o, vinea legis: ꝛ ager ꝛ ficulnea le gis inceperūt florere ꝛ fructificare ꝑ xp̄m⁹

Uñ iã venit tps putatiõis vinee:i ꝙ oia ceri-
B monialia ſunt ãputata:vt noui thyrſi ⁊ pãpi
ni euãgelici valeãt pullulare. ¶ Itẽ ſicut in
vere audit vox ⁊ cantꝰ turturis p ſyluas:ita
trãſacta hyeme legis ⁊ adueniẽte plenitudi-
ne tpis:qñ deꝰ miſit filiũ ſuũ:audita fuit vox
turturis euãgelice ꝙ fuit vgo mr dei qñ dixit.
Magnificat aĩa mea dñm ⁊c.q: iã annũtia-
uit deũ i carne aduenisse ⁊c.Et ſic vox euãge
lica incepit tũc audiri i terra nr̃a: ſed magis
audita fuit vox turturis qñ xps aſcẽdit i mõ
tẽ:⁊ icepit ꝺclarar̃ legẽ aplis.mat.v.Itẽ tũc
ficꝰ legis ãputatꝫ cerimonialibꝰ ſolũs tũc in
cepit pducere ficꝰ ⁊ groſſos euãgelicos pve
rã intelligẽtiã.Nã ſicut fructꝰ latet i arbore
i hyeme:⁊ ficꝰ i ficulnea:⁊ vue i vite:eo ꝙ fru
ctus tm̃ eſt ibi i potẽtia tãꝙ i ſuis cauſis ma-
terialibꝰ:ſꝫ in vere ſol ⁊ celeſtis influẽtia edu-
xit fructꝰ ex arboribꝰ ꝺ potẽtia in actũ:ita pi
ter oia myſteria ⁊ ꝟitates euãgelice latebãt
ſub lr̃a legis:ſꝫ venit xps ſol iuſtitie:⁊ eduxit
oia illa myſteria ⁊ ꝟitates i actũ ⁊ in lucẽ:et
ſic appuit ꝟitas euãgelica ꝙ latebat i lege:ſi
cut forme latitãt i mã ⁊ fructꝰ in arbore:⁊ iõ
ſubdit ꝙ vinee legis dedert odorẽ ſuũ florẽ-
do.Et not.ꝙ qñ vinee florẽt oẽs ſerpẽtes fu
D giũt:eo ꝙ odor flox vineax iterficit ſpẽtes:
ita ꝙ piter qñ xps venit icepit fugare hyemẽ
⁊ frigiditatẽ cerimoniax legis:⁊ icepit flore
rẽ vinea pꝑter calorẽ ſolis i vere euãgelico:
tũc ſerpẽs antiquus icepit fugere pꝑter odo
rẽ vinee euãgelice:q: ille odor ⁊ virtꝰ flox ſa
crox euãgelicox interficit diabolũ ⁊ extin-
guit pctã:⁊ iõ dt ſpõſus ꝙ vinee legis iã de-
derũt odorẽ ſuũ fugando diabolũ ⁊ extingu
endo pctã:⁊ iõ ſubdit.Surge amica mea et
ſpõſa:q: diu p totã hyemẽ le.ve.iacuiſti ab-
ſcõſa ſicut colũba i cauerna macerie ⁊ pietꝫ:
⁊ i foraminibꝰ petre ita tu latuiſti abſcõſa ſub
vmbra legaliũ p totã hyemẽ ⁊ noctẽ legꝫ.O ꝙ
colũba mea exi a cauerna ⁊ foramie legis:⁊
icipe cãtare cãticũ euãgelicũ:⁊ ſonet vox tua
i auribꝰ meis cõfitẽdo me eẽ deũ ⁊ meſſiã ⁊
redẽptorẽ tuũ:⁊ oñde mihi faciẽ cõſcie tue p
fidẽ ⁊ charitatẽ:⁊ ſonet vox tue cõfeſſiõis in
auribꝰ meis.Q: vox tua erit mihi dulcꝫ cũ au
diuero a te cõfeſſio.ꝟe fidei euãgelice p quã
fidẽ eris mihi pſonalr̃ ⁊ pñtialr̃ deſpõſata.
Q: iã nõ loquor tibi p ãgelos nec p pphãs:
ſꝫ pſonalr̃ ⁊ pñtialr̃ loquor tibi p meipꝫ.Pro
fer ꝙ fidẽ articulox ⁊ fidẽ euãgelicã p os tu
um:⁊ eris mihi ꝟera ſpõſa pꝟba de pñti.q.d.
Sequere me p fidẽ euãgelicã:⁊ ſcipe baptiſ
mũ fidẽ pfitẽdo:⁊ tũc vox tue ꝯfeſſionis erit
mihi dulcis ⁊ acceptabilis:⁊ facies aie:⁊ cõ
ſciẽtie tue erit mihi decora ⁊ grata:⁊ amabi
lis.deide cũ dixit.Capite nobis vulpes par-
uas ⁊c:ſpõſus auiſat ſpõſam vt ſit cauta ne

ſeqr̃ falſam doctrinã ſcribarũ ⁊ phariſeox.
¶ Ad cuiꝰ intellectũ ẽ aduertẽdũ:ꝙ qñ xps C
venit iã repit ſcripturã legis ⁊ pphetax de
prauatã p falſas traditiões ⁊ expõnes ſcriba
rũ ⁊ phariſeox ⁊ ſaduceox cuiꝰ cã fuit:nã vt
ait Joſephꝰ.xviij.li antiq̃tatũ.⁊.ij.lib.ꝺ bel
lo iudaico:ꝙ ſi p.xl.an.añ aduẽtũ xpi iter ce
teras ſectas ſurrexerũt due pncipales ſecte
in hierlꝫ:ꝙrũ pma fuit ſecta ſaduceox dicta
a ꝙdã dicto ſadoch pncipe ⁊ inẽtore illiꝰ ſe-
cte.Illi aũt negabãt ãgelos eẽ ⁊ alios ſpũs:
⁊ negabãt reſurrectionẽ corporũ:⁊ p ꝯñs cõ
cedebãt mortales eẽ aias hoĩꝫ.Itẽ ſcipiebãt
ſolũ q̃nꝙ libros moyſi.Et negabãt totũ reſi
duũ ve.te.⁊ ſic ex tali errore ꝯmittebãt mlta
turpia.Sꝫ tũc ex zelo legis ⁊ pphetax ſurre
xit altera ſecta ꝯ̃ria ipi ꝙ icepit a ꝙdam dicto
phares ꝺ tribu ſimeon:⁊ iõ eiꝰ ſectatores di
cti ſunt phariſei ꝙſi ꝯ ſaduceos ⁊ ceteris po
pularibꝰ diuiſi i vita ⁊ moribꝰ ⁊ i habitu.Iſti
fingebãt ſe zelar̃ legẽ ⁊ pphetas:⁊ iõ habiti
ſunt i maria veneratiõe apd pplꝫ:⁊ i maria
opiniõe ſctitatꝫ pp apparetiã exteriorẽ.⁊ iſti
dabãt opã ſtudio legis ⁊ pphetax pceteris:
⁊ iõ pp aſſiduitatẽ ⁊ ꝯtinuũ ſtudiũ facti ſunt
piti p ceteris i lr̃a legis ⁊ pphetax itm̃ ꝙ ac-
cepert autoritatẽ a ſummis ſacerdotibꝰ ſedẽ
di i cathedra moyſi ad ꝺclarãdas ſcripturas
legis ⁊ pphetax ⁊ ad iudicãdas ⁊ diſcernẽ-
das cãs ciuiles ⁊ iudicia ciuilia exercẽda.⁊
ſic facti ſunt de numero illox.lxx.iudicũ ꝙs
moyſes iſtituit ad diſcernẽdas cãs ⁊ iudicia.
Exod.xviij.Et iõ dicebãt ſedere ſup cathe-
drã moyſi:⁊ iõ iſti rõne religionis dicebant
phariſei:ſꝫ rõne iudiciarie ptãtꝫ ⁊ rõne auto
ritatꝫ gloſſãdi ⁊ exponẽdi ⁊ ꝺclarãdi ſacras
ſcripturas legis ⁊ pphetax dicebãt ſcribe.
Eſt vex ꝙ multi ex tribu ſimeõ pp peritiã ſcri
pturarũ:ſꝫ nõ eẽnt ex religiõe ⁊ habitu pha
riſeox:tñ ſiĩr aſſumebãt ad ptãtẽ iudicãdi:
⁊ autoritatẽ gloſſandi:et iſti dicebãt ſcribe
tm̃.Iſta ꝙ ſecta ⁊ religio phariſeox:⁊ etiã ſo
cietas ſcribax fuit deuotior pꝑter ſimulatio
nẽ ſctitatis:⁊ creuit intm̃ apd vulgares ⁊ ci-
ues ⁊ plebeios ꝙ oẽs ciues relinquebãt eos
executores teſtãx ⁊ tutores viduax ⁊ pupil
lox.⁊ ſic regebãt pplõs i tpalibꝰ ⁊ ſpũalibꝰ
⁊ ſic icepert cõedere ⁊ expoliar̃ domos vidua
rũ:⁊ diripere bona pupillox ⁊ ipinguar̃ do
mos ſuas intm̃ ꝙ oẽs diuitie ueniebãt ad
manꝰ eox et ſimplices pplares ex ignorãtia
obediebãt ⁊ credebãt eis.Sed auaritia ⁊ cu
piditas ſimul creuit ⁊ exarſit in eis cum pin
guedine diuitiarũ.Uñ tũc inceperãt ordina
re nouas traditiões i pplo ⁊ gloſſare oẽs ſa
cras ſcpturas:⁊ deducere ad lucrũ ſuũ tpa-
le:⁊ ad multiplicãdũ oblatiões ⁊ decimas ⁊
pmitias:⁊ ſic facti publici captores et mer-

catores p ſe vel p iterpoſitas pſonas para-uerũt i tẽplo mẽſas nũmulario℞: ⁊ in portu tẽpli vẽdebãt oues et agnos p ſacrificijs et oblatiõib⁹: ⁊ ſic vſurpabãt ſibi oia lucra: ⁊ vt hoc nõ reputaret̃ illicitũ apud ppl̃m gloſſa bãt ſcripturas in ſuũ itẽtũ oñdẽtes pplis q ea q̃ faciebãt erãt de mente legis poſtq̃ oia erãt ad cultũ diuinũ: ⁊ ſic deprauarũt totã legẽ ⁊ pphetas trahẽtes oia ad intẽtũ et lucrũ ſuũ tpale negãtes oẽm ſenſum ſpũalẽ: ⁊ iõ xp̃s reperiẽs ſcripturas deprauatas p falſam doctrinã et traditiões iſta℞ ſecta℞.ſ.ſaduceo℞ ⁊ ſcriba℞ ⁊ phariſeo℞: ſtatuit extirpare fermẽtũ ⁊ falſam doctrinã eo℞: ⁊ aperire verũ ſenſum ſacre ſcripture: iõ aſcẽdẽs in mõtẽ icepit auiſare diſcipulos dicẽs. Niſi abũdauerit iuſticia vr̃a plus q̃ ſcribarum ⁊ phariſeo℞ nõ itrabitis in regnũ celo℞ ⁊c. ⁊ ſic xp̃s pcedit i toto illo ſermone declarãdo verã itelligẽtiã legis ⁊ ppheta℞ ⁊ extirpando falſam doctrinã ſcriba℞ ⁊ phariſeorum. Et hoc idẽ facit p totũ diſcurſuz euãgelicũ. Vñ Mat.xv. Auiſans diſcipulos dixit. Caue te a fermẽto ſaduceo℞ et phariſeo℞ ⁊c. Itẽ xxiij. dicit ſupra cathedrã moyſi ſederũt ſcribe ⁊ phariſei ⁊c. Et i toto illo capitulo exprobat auariciã ⁊ ſimulationẽ ⁊ praua opa eo℞. ⁊ iõ vidẽtes xp̃z totalr̃ eẽ ↄ̃triũ moribus ⁊ auaritie ⁊ prauis opatiõib⁹ ſuis ſtatuerũt ipſuz iterficere negãtes xp̃m eẽ meſſiã in lege pmiſſum: vñ ſicut erãt totalr̃ mũdani ⁊ carnales: ita declarabãt totã ſcripturã tpalr̃ et carnalr̃ expectãdo bona tpalia. Et hanc ſectã ſcriba℞ ⁊ phariſeo℞ ſeruãt hodie iudei moderni: eo q ſunt ſucceſſores illo℞ i ritu ⁊ doctrina ⁊ pfidia ⁊ odio: put dictũ ẽ pſal.ij. ⁊ pſal.lxxxj. Et ſic p3 q̃lr̃ ſcribe et phariſei conati ſunt diſſipare vineã legi p falſaz doctrinã ⁊ itelligentiã. Quos ſalomõ hic appellat vulpes pp̃ter ſimulationẽ ⁊ fictionẽ vite. Et appellat eos vulpes paruas pp̃ter ſanctitatẽ ⁊ hũilitatẽ fictã ⁊ ſimulatã: vl̃ a puitate vitatis: ⁊ ẽt a paruitate potẽtie ⁊ effect⁹: nã lʒ fuerint conati deſtruere vineã ſacre ſcriptur̃ tñ nõ potuerũt: q2 vitas ſcripture ↄ̃tinuata ⁊ ↄ̃ſeruata ẽ i euãgelio. ⁊ ipi manẽt i ſua cecitate ⁊ obſtinatiõe et mẽdacio et captiuitate: dicit g̃ ſpõſus ad ap̃los: nolite ſeq̃ doctrinaz vulpinã ⁊ fermẽtũ iſta℞ vulpiũ: ſcʒ ſcriba℞ ⁊ phariſeoruz: ſed capite nobis iſtas vulpes puas.ſ.ſcribas ⁊ phariſeos q̃ ↄ̃moliũt̃ ⁊ deſtruer̃ ⁊ diſſipare nitunt̃ vineas ſacre ſcripture cũ ſuis falſis doctrinis ⁊ traditionib⁹ iniq̃s: ⁊ eijcite eos ex vineas nr̃as tãq̃ ocecatos i malitia ꝯ℞ ne itelligãt ſacra dei et ne comedãt d̃ fructib⁹ hui⁹ vinee: poſtq̃ negãt aduẽtuz xp̃i agricole huius vinee: qm̃ vinee nr̃e iã floruerũt p aduẽtũ xp̃i: lʒ ipi nõ expectãt talẽ fructũ ſpũalez ex ea ſʒ bona tpalia Et iõ ne iſte vulpes parue i valore ⁊ in potẽtia ⁊ itelligẽtia vitatis diſſipent flores hui⁹ vinee: capite eas: ⁊ pijcite extra vineã poſtq̃ ſe indignas fecerunt. vñ ego expectabam vt ipſi iudei colligerent vuas ex iſta vinea: ⁊ ipſi collegerunt labruſcas amaras p eis. Sed vos fideles colligite vuas dulces myſterio℞ rum euangelicoruz: intẽdit ergo dicere ſpõſus ad ſponſam in apoſtolis: o amica mea et ⁊ columba mea ſponſa oñde mihi faciez tuã p puritatẽ baptiſmi: ⁊ ſonet vox tua in auribus meis p ↄ̃feſſionẽ ve fidei ⁊ nõ ſequaris falſam doctrinã ⁊ vocẽ vulpinã ſcribarum ⁊ phariſeorum: q̃ conant̃ deſtruere vineas ſacre ſcripture ſʒ capite has vulpes et proijcite extra vineas qm̃ vinea mea iaʒ floruit ⁊c.

Dilectus meus mihi: ⁊ ego illi.

¶ hec eſt ſcd̃a ps hui⁹ cãtici in q̃ introducit̃ ſpõſa ad loquẽdũ: q̃ audita voce ſpõſi quam vocẽ diu deſiderauerat: iõ agit gr̃as dicens. Gratias ago qm̃ dilect⁹ me⁹ pñtialr̃ ⁊ familiarr̃ loquit̃ mihi ⁊ ego illi ⁊ iã docet me familiarr̃ myſteria ⁊ ſecreta legis. Et iã paſcit̃ iter lilia: q2 iã recepit a me cultũ latrie i apoſtolis ⁊ diſcipulis ⁊ fidelib⁹ ſequẽtib⁹ eũ. Vñ ſicut ipe paſcit me pabulo doctrine: ita ipſe paſcit̃ a me pabulo cultus latrie acceptãdo meã fidẽ ⁊ ↄ̃feſſionẽ fidei ⁊ laudis ⁊c. Et iſte cult⁹ latrie durabit donec.i. dñ aſpiret ⁊ pſeueret dies gr̃e ⁊ vſq ad iudiciũ ⁊ vſq inclinent̃ vmbre. Uel ſic. Dilect⁹ me⁹ loquit̃ mihi ⁊ ego illi ⁊ iã paſcit̃ iter lilia ſiue roſas fideliũ p cultũ latrie poſtq̃ iam ſpirauit dies gr̃e ⁊ finita ⁊ fugata eſt vmbra legʒ. q.d. nolo audire: nec ſeq̃ vulpes phariſeos: nec doctrinã co℞ falſaz: ſʒ volo ſeq̃ xp̃m ſicut ipe loquitur mihi. Deinde cuʒ dicit reuertere: poſtq̃ iſta ſpõſa recepit fidẽ euãgelicã ⁊ vitatẽ legis a ſpõſo i ap̃lis ⁊ diſcipul' i illo mõte deſiderãs hẽre copiã in ſua ſocietate ⁊ ſciens q xp̃s venerat ad redimẽdũ pncipalr̃ ppl'z iſrael: iõ exhortat̃ ſpõſuz vt luſtret i girũ ⁊ circũdet totã terrã iſrl' p oẽs trib⁹ et poſtea reuertat̃ i hierl'z vt ibi p oibus patiat̃. Dicit g̃ ſpõſa. O dilecte poſtq̃ vocaſti ⁊ docuiſti me in ap̃lis ⁊ diſcipulis ⁊ iã paſceris iter lilia p latriã ⁊ iã ap̃li receperũt ⁊ ſequunt̃ te: iõ vade ⁊ luſtra ⁊ circũda i girũ totã terrã pmiſſiõis vocãdo oẽs filios iſrl' ad fidẽ: poſtq̃ pncipalr̃ ⁊ pſonalr̃ veniſti ad oues q̃ perierant dom⁹ iſrl'. Et poſtq̃ luſtraueris totã terrã p miſſiõis: reuertere in terrã iuda ⁊ hierl'z: vt ibi p nobis patiaris. ¶ Vñ nota q vbi trãſlatio nr̃a dicit. Reuertere. in hebreo hr̃ circũda ſiue luſtra: ⁊ ẽ mos ⁊ ↄ̃ſuetudo amãtiũ q̃ luſtrãt in girũ domũ ⁊ vicũ amaſie vt freque

ſet eã poſſint videre ⁊ alloq̄:ita ꝙ eodem mõ
dicit iſta ſpõſa:o dilecte mi pluſtra ⁊ circun-
da frequẽter domũ meã.i.totã terrã ꝓmiſ-
ſionis ⁊ poſtea reuertere ad me ⁊ finalr̃ re-
uertere i terrã iuda vbi in bethleẽ fuiſti na-
tus ⁊ i hierl'm i tẽplo ꝓſtatꝰ:vt ibi patiaris ꝓ
olbꝰ ⁊ reſurgas ⁊ finias curſuz tuũ et in tali
curſu ⁊ officio ſis velox et ſimil'r in velocitate
capree hinnuloq; ceruorũ.i.expedias curſũ
tuũ reuertẽdo ſup mõtes bethel.i.ſup mon-
tes dei:q̃ ſunt mõtes Judee vbi ẽ hierl'm ſita
in mõte ſion ⁊ i mõte moria q̃ dicunt mõtes
bethel.i.mõtes domꝰ dei:eo ꝙ in eis eſt fun
data domꝰ dei:⁊ in vno iſtorũ mõtium vidit
ſcalã iacob ⁊ in altero Abrahã voluit imolare
filiũ:⁊ in altero Melchiſedech obtulit panẽ
⁊ vinũ vt dictũ eſt pſal.xlvij. Intẽdit ꝙ dicere
ſpõſa. O dilecte luſtra totã terram Iſrl' ⁊ re-
uertere ſup mõtes bethel.ſ.in hierl'm ad pa-
tiendũ ⁊ cõplẽdũ myſteriũ redẽptiõis:⁊ eſto ſi
milis capree hinnuloq; ceruoꝝ.i.eſto ſimilis
⁊ ↄformis legi ⁊ ꝓphetis.ſ.ip̄e officiũ redẽ-
ptiõis in hierl'm ſicut ꝓmiſiſti ꝑriarchis ⁊ va
ticinatũ eſt ꝑ ꝓphetas:put dictũ eſt ⁊ magis
patebit. In hebreo aũt habet ſup mõtes be-
ther.i.ſup mõtes diuiſos. Et tunc eẽt ſenſus
luſtra terrã velocit' ſicut caprea ⁊ hinnulꝰ ve
lociter currit ſup mõtes diuiſos ſiue diuer-
ſos. Sz noſtra tranſlatio videt magis ꝓpria.

E ¶Ad maiorez euidẽtiã eſt notãdũ ꝙ caprea
ſilueſtris hz q̃tuor ꝓprietates et cõditiones
Primo q2 fugit vehemẽter venatores. Scdo
q2 eſt velocior ceteris alalibus in fugiendo.
Tertio q2 ſemp petit ardua ⁊ cacumia mõ-
tiũ laceſſibilia vt ibi ſaluet. Quarto q2 ſemp
trahit ⁊ ducit filiũ ſecũ vt ſaluet:nec vnq̃ di
mittit nec deſerit euz. has ẽt q̃tuor ꝓprieta-
tes hz ip̄e ceruus in fugiendo venatores. Et
has q̃tuor ꝓprietates ſeruauit xp̄s ↄ vulpes
phariſeos ⁊ ſcribas q̃ ſua venenata et vulpi
na doctrina nitebant vulnerare ppl'os ⁊ diſ
ſipare vineã dñi. Et iõ xp̄s fugit:imo icrepa
uit ⁊ extirpauit velociter falſam doctrinam
ſcribaꝝ ⁊ phariſeorũ. Et aſcẽdit i mõtẽ cru-
cis ducẽs ⁊ trahẽs ſecũ oẽs fideles filios ſu
os vt eos ibi ſaluaret ⁊ liberaret. Et ideo di
cit ſpõſa:o ſpõſe dilecte mi pluſtra totaz ter-
rã iſrl' ⁊ reuertere ad mõtes bethel.i.domꝰ
dei q̃ eſt in hieruſalẽ et ad montẽ crucis vbi
nos debes ſaluare. Et iõ eſto ſimilis capree
hinuloq; ceruorũ.i.ſicut caprea ⁊ ceruus ve
lociter fugiũt venatores ⁊ ducũt ⁊ trahũt ſe
cũ hinulũ:ſcz filiũ vt ſaluent cuz ſup ardua
mõtiũ:ita tu trahe nos tecuz ſuper montem
crucis et ſup montes hierl'm vt ſalues nos
ibi. Et ſup montem celeſtẽ vt ibi te fruamur.

¶Secunda pars tertij cantici.

In lectulo meo queſiui quẽ
diligit anima mea.
Queſiui illuz ⁊ non inueni.
Surgam et circuibo ciuita-
tem:per vicos ⁊ plateas.
Queram quem diligat anima mea.
Queſiui illum et non inueni.
Inuenerunt me vigiles qui cuſtodiunt
ciuitatem.
Num quem diligit anima mea vidiſtis.
Paululum cum pertranſiſſem eos.
Inueni quem diligit anima mea.
Tenui eum:nec dimittam.
Donec intromittam illum.
In domum matris mee.
Et in cubiculum genitricis mee.
Adiuro vos filie hieruſalem ꝑ capreas
ceruoſq; camporum.
Nec ſuſcitetis neq; euigilare faciatis di-
lectam:donec ipſa velit.

¶Deinde cũ dt. In lectulo meo ꝑ noctẽ q̃ſiui F
quẽ diligit ala mea ⁊c. Uidẽs ſpõſa ꝙ ꝑ totã
noctẽ legz nũq̃ poterat reperire ſpõſum ſuũ
xp̄z i tabernaclo moyſi nec in tẽplo p̄io nec
ſcdo:q2 i arca federis nõ erat realr̃ icarnatꝰ
niſi iſola figura iõ poſtq̃ repperit xp̄z in car
ne agit grãs dicẽs. Ego q̃ſiui quẽ diligit ala
mea in lectulo meo.i.in tabernaclo moyſi ⁊
xp̄z q̃ſiui ꝑ totã noctẽ legi. Et tñ nõ potui xp̄z
ibi inuenire:q2 tñ erat ibi i figura:⁊ ſic dixi in
meip̄a. Ego circuibo ꝑ vicos ⁊ plateas.i.diſ
currã ꝑ oẽs ꝑriarchas ⁊ ꝓphe.q̃rendo xp̄m
quẽ diligit ala mea:q̃ſiui illũ ſz nũq̃ ibi in-
ueni i toto teſtõ ve. Et dũ circuibã ꝑ totũ ve
tus teſtm̃ q̃rẽdo quẽ diligit ala mea iuener̃t
me q̃ cuſtodiũt ciuitatẽ.ſ.ſummi ſacerdotes
et ſcribe ⁊ pharisei q̃ erãt doctores ⁊ prelati
poſiti ad cuſtodiã ppl'i ⁊ tẽpli:q̃s iterrogaui
dicẽs. Nũ quẽ diligit ala mea vidiſtis:q̃ non
oñderũt mihi illũ ꝑ legẽ ⁊ ꝓphas imo nega
uerũt eũ dicẽtes. hũc neſcimꝰ vñ ſit. Et non
habemꝰ regẽ niſi ceſarẽ:imo negauer̃t talẽ
meſſiã deũ ⁊ hõiez eẽ in lege ꝓmiſſum. Nec
voluerũt recipe eũ nec legẽ eiꝰ euãgelicaz:
nec bona ſpũalia cũ tanq̃ carnales expecta
rẽt tpalia. Sz ego ſpernẽs eoꝝ cecitatẽ ⁊ fal
ſaz doctrinã paululũ eũ ptrãſiſſez eos:inueni
xp̄z deũ icarnatũ ſpõſuz mihi ꝓmiſſum quẽ
valde diligit ala mea. Et iõ ilico ad primam
vocationẽ tenui eũ ꝑ fidẽ firmã ⁊ charitatẽ i
diſſolubilẽ:⁊ iõ nõ dimittã eũ:donec itromit
tã illũ i domũ mr̃is mee ⁊ i cubiculũ genitri
cis mee:q̃ ẽ plebs iſrl'itica fidelis:vñ poſtq̃

ſynagoga eiecit ip̄m a ſe ego recepi ip̄m in-
tantū ꝙ nemo me ſeparabit a charitate ei⁹
q.d. poſtꝙ non repperi ip̄m in tabernaculo
moyſi nec in tēplo p̄rio ⁊ ſcd'o: tñ inueni ip̄m
in tabernaculo ⁊ tēplo hūanitatꝫ aſſumpte ⁊
ſic tenui ⁊ recepi eū in verū meſſiā: nec di-
mittā eū: lꝫ ſcribe ⁊ phariſei tāꝙ vulpes diſ-
ſuadeāt mihi cū cōminatione: ⁊ cū ſuo falſo
fermēto. ¶ Ad maiorē aūt euidētiā ē notan
dū ꝙ iſta ſpōſa q̄ſiuit ſpōſuꝫ ꝑ totā noctē legꝫ
i lectulo ſuo.ſ.i tabernaclo ligneo ꝙ fabrica
uerat moyſes: ſꝫ cū ip̄m ibi nō repiſſet: eo ꝙ
ibi nō erat niſi i figura: iō interrogauit cuſto
des.ſ.ſcribas ⁊ phariſeos vt oſtēderent ſibi
ſpōſuꝫ.ſ.meſſiā i lege ꝓmiſſū: eo ꝙ ſacerdo-
tes ⁊ ſcribe ⁊ phariſei erāt poſiti tāꝙ cuſto-
des ⁊ ſpeclatores dom⁹ iſrl': vt cū vēiret xp̄s
oñderēt eū pplo ꝑ ſacrā ſcripturā. Sꝫ cū ſa-
cerdotes ⁊ ſcribe ⁊ phariſei nō oñdiſſent ipi
xp̄ꝫ fuiſſe meſſiā: imo tāꝙ vulpes diſſipātes
vineā dñi negauerūt eū ⁊ ꝑſeq̄bant'. Iō iſta
ſpōſa nō acq̄eſcēs falſe doctrine eoꝝ ꝑtrāſi-
uit.i.cōtēpſit eos: ſꝫ cū ꝑtrāſiſſet eos reppit
xp̄ꝫ ſpōſuꝫ ſuū nō in tabernaclo ligneo ipſi⁹
moyſi: ſꝫ i lectulo ⁊ tabernaclo carnis ⁊ hūa
nitatis. Et tunc poſtꝙ iſta ſponſa cognouit
ſpōſuꝫ tenuit eū fortiter ꝑ fidē: ⁊ ſecuta ē eū
vſqꝫ ad mortē. Et itroducit eū in domū ma-
tris ſue.ſ.in plebē iudaicā: qꝛ apl'i mltos de
plebe iſraelitica cōuerterūt ad fideꝫ xp̄i: qn̄
miſit eos ad p̄dicādū ꝑ terrā iſrl' vt pꝫ Mat.
x. ⁊ Luc.x. Et ēt ꝯuertit mltos in die pēte. vt
pꝫ Actu.ij. ⁊ .iiij. Et iō dicit in lectulo meo ⁊c.

Adiuro vos filie hieruſalem ⁊c.

¶ Hec eſt tertia pars huius cātici: vbi p̄dicit
firmā ſtabilitatē eccl'ie ⁊ idiſſolubile vincu-
lū inter ipſaꝫ ⁊ ſpōſuꝫ ſuū: vñ ait O filie hie
ruſaleꝫ.i.aīe fideles obteſtor ⁊ adiuro vos ꝑ
capreas hinnuloſqꝫ ceruoꝝ.i.ꝑ p̄triarchas ⁊
ꝓphetas quib⁹ facta eſt de xp̄o repromiſſio:
ne ſuſcitetis nec euigilare faciatis dilectā a
fide ⁊ charitate dei ſponſi donec ipſa velit.i.
adiuro vos ne putetis vnꝙ ipſaꝫ eſſe a ſuo
ſpōſo ſepandā in eternuꝫ ſicut ꝓmiſſum eſt
p̄triarchis ⁊ ꝓphetis: put dictū eſt.q.d. ne ti
meatis: nec ſeducat vos falſa doctrina ſcri-
B baꝝ ⁊ phariſeoꝝ: nec aliq̄s heretic⁹ aut ty
rannus ſeparet vos a charitate ſpōſi v̄ri xp̄i
¶ Sed qꝛ dictū eſt i expōne hui⁹ tertiū canti
ci: ꝙ in aduētu xp̄i vinea legis dedit fructū
ſuum amputatis cerimonialib⁹: ⁊ ficus legꝫ
dedit groſſos ſuos euāgelicos. Et ꝙ xp̄s tā-
ꝙ interpres legis amputauit oīa cerimonia
lia. Iō q̄rit' vtrum xp̄s potuerit hoc facere:
⁊ videt' ꝙ nō. Et p̄rio arguit' ſic: nā xp̄s q̄ ve-
nerat ad cōplēdā volūtatē p̄ris nec debuit
nec potuit venire ꝯ mētē dei p̄ris qui obliga
uit illū pplm ſub multiplici maledictione et
firmiſſimo iureiurādo ad ſeruādā totā legeꝫ
nō ſolū q̄ ad p̄cepta moralia: ſꝫ ēt q̄ ad oīa ce
rimonialia ⁊ h' federe eterno. vt pꝫ Deu.xx-
viij. ⁊ .xix. Et ſub eiſdē maledictiōib⁹ ⁊ iure
iurādo ſe obligauit pp̄ls vt pꝫ ibidenꝫ. Ergo
nec xp̄s potuit venire ꝯ mētē p̄ris: nec abſol
uere illū ppl'ꝫ a cerimonialiū obſeruatione
eterna. Scd'o arguit' ſic: nā ſub eadem pena
de⁹ ꝓhibuit ne q̄s p̄ſumeret addere nec mi
nuere aliđ p̄ter id qđ eſt ſcriptū in lege data
moyſi: vt pꝫ Deu.iiij. ergo ſequit' ꝙ xp̄s nec
debuit nec potuit amputare cerimonialia
puta ſabbatū ⁊c. nec addere diē dñicā ⁊ cete
ra p̄cepta ⁊ euāgelica ſacra. In oppoſitū au
tē eſt tota v̄itas hui⁹ tertiū cātici: vbi dr' tem
pus putatiōis aduenit. Itē Mat.v. et Luce
iij. ſecuris ad radicē arboris poſita eſt. Iteꝫ
ibidē cui⁹ vētilabrū in manu ei⁹. Et munda
bit areā ſuā. Et ꝯgregabit triticū in horreū
ſuū: paleas aūt cōburet igni iextinguibili: ꝑ
quā arborē ⁊ paleas intelligunt' cerimonia
lia legis ve. ¶ Rñdet' ꝙ iſta q̄ſtio ſatis eſt ex b
plicata ⁊ ſoluta ꝑ totā expōnē libri pſalmoꝝ
⁊ p̄cipue i tractatu ꝯ iudeos ꝑ totū. Sed hic
breuiter reſpōdebit' p̄ratis duob⁹ argumen
tis: ꝑ quoꝝ rñſione eſt p̄rio notādū ꝙ cū to
ta lex cerimonialiū fuerit data in ſignū fe-
deris ⁊ pacti: vt pꝫ de circūciſione ⁊ de cete-
ris ſacramētis ⁊ ſacris ⁊ ſacrificiis ⁊ obſeru
antiis: ergo ſequit' ꝙ oīa illa cerimonialia
erāt ſigna alicui⁹ future v̄itatis. Et ꝑ ꝯñs tē
debāt in illā v̄itatē ſignificatā tāꝙ in finē et
terminū. Et ꝑ ꝯñs offm oīm illoꝝ cerimonia
liū nō celebrat' niſi ſub fide ⁊ ꝓteſtatiōe illi-
us future v̄itatis quā ſignificabāt ⁊ ad quā
tēdebāt oīa illa cerimonialia tanꝙ in finē ⁊
terminū: ſꝫ v̄itas ⁊ finis ⁊ termin⁹ toti⁹ legꝫ
⁊ ꝓphetarū fuit xp̄s in quē tēdebāt tota lex
⁊ ꝓphete: vt ſupra dictū ⁊ ꝓbatū eſt in p̄mo
cātico: ergo ſequit' ꝙ tota lex ⁊ ꝓphete finie
rūt officiū ⁊ curſum ſuū in xp̄m. Et ꝑ ꝯñs fi-
deles veteris teſti nō obligabant' obſeruare
cerimonialia niſi vſqꝫ ad xp̄m q̄ fuit v̄itas ⁊
finis legis ⁊ ꝓphetaꝝ: nec illa mltiplex ma
ledictio: nec illud iuſiurādū potuit eos obli
gare niſi vſqꝫ ad xp̄ꝫ. Itē ſcd'o eſt notāduꝫ ꝙ
xp̄s nō ſolū fuit ꝓmiſſus in vet.te. tāꝙ finis
legis ⁊ ꝓphetaꝝ: ſꝫ etiā tāꝙ interpres ⁊ de
clarator eoꝝ: vt ꝓbatū eſt in p̄rio cātico ꝑ id
qđ ait dñs Deu.xviij.ſ. ꝓphetā ſuſcitabo de
medio fratrū tuoꝝ ſimilē tui. ponam verba
mea in ore eius: loqueturqꝫ ad eos quecūqꝫ
p̄cepero illi. Qui autē verba eius que loque
tur audire noluerit ego vltor exiſtam. Que
quidē verba dixit deus in oreb quando de-
dit legē ipſi moyſi: put patet in textu illius
capituli. Nam tam deus ꝙ moyſes refert
iſta verba ad illud tempus qñ deus dedit

legē. Nā qñ popul⁹ audiebāt voces: ⁊ vide-
bāt lāpades ⁊ montē fumantē: tūc oēs ꝑter-
riti ⁊ pauore cōcuſſi dixerūt moyſi: loq̄re tu
nobis ⁊ audiem⁹: nō loquat̄ nobꝫ dñs: ne for
te moriamur ⁊c. vt pꝫ Exo. xx. Tūc dñs dixit
moyſi v̄ba ſupradicta. ſ. ꝓphetam ſuſcitabo
eis ⁊c. Et ſic pꝫ qualr̄ lꝫ moyſes nō ſcripſe-
rit iſta v̄ba ibi. Exo. xx. vbi fuerunt dicta: tñ
ſcripſit ea Deu. xviij. referēdo ad tēpus da-
tiōis legis: vt pꝫ in textu. Ex quo pꝫ ꝙ xp̄s i
terpres ⁊ declarator legis ſil' fuit ꝓmiſſ⁹ cū
datiōe legis. Et ꝑ ꝯñs qñ ille ppl's ſe obli-
gauit ad ſeruādū legē dicēs: oīa q̄ p̄cepit do
min⁹ faciem⁹ ⁊c. Tunc etiā ſe obligauit ad
audiēdū illū ꝓphetā interp̄tē ⁊ declaratorē
legis in ſuo aduētu. Et ꝑ ꝯñs ſe obligauit ad
ſeruandū legē ſcd̄m interp̄tationē ⁊ declara
tionē illi⁹ ꝓphete ꝓmiſſi. Et ꝑ ꝯñs ſub eiſdē
maledictionib⁹ ⁊ iureiurādo ſe obligauit to
tus ppl's ad credendū illi ꝓphete ⁊ ei⁹ inter
pretationi ⁊ doctrine. Sꝫ ille ꝓpheta ꝓmiſſ⁹
fuit ſol⁹ xp̄s: vt p̄hēs ꝓbatū eſt. Q̄r debebat
eſſe maior q̄ moyſes ⁊ Joſue ⁊ Dd et Eſa-
ias ⁊c. Ergo ſequit̄ ꝙ ille ppl's nō obligabat̄
obſeruare illā legē niſi vſq̄ ad xp̄m interp̄-
tem ei⁹. Et per ꝯñs ſub eadē cōminatione et
iureiurādo obligabant̄ ad ſeruādā interpre
tationē ⁊ declarationē legis ⁊ ꝓphetarum
faciēdā ꝑ xp̄m Sed tota lex euāgelica nil ali
ud eſt niſi v̄itas ⁊ declaratio legis ⁊ ꝓpheta
rū facta ꝑ xp̄m. Quia lex ꝑ moyſen data eſt:
gr̄a aūt ⁊ veritas ꝑ xp̄m facta eſt: vt pꝫ Joā-
nis p̄mo: qui nō venit ſoluere legē: ſꝫ adim-
plere: q̄r vnū iota nec vn⁹ apex p̄teriuit a le-
ge quin dictis aut factis fuit ꝑ xp̄m impletū
vt ptꝫ Matthei quinto. Ergo ſequit̄ ꝙ ſub iiſ
dē maledictionib⁹ ⁊ iureiurando obligabat̄
ille ppl's ad obſeruādā euāgelicā legē ꝑ xp̄ꝫ
ferēdā ⁊ ad relinquēda cerimonialia ꝑ ip̄m
abolēda. ¶ Ex ſupradictis ergo ptꝫ ſolutio
ad primū argumētū: q̄r xp̄s in auferendo ce
rimonialia nō venit cōtra mētē p̄ris: imo de
clarauit ⁊ roborauit mentē p̄ris: nec viola-
uit: nec ſoluit legē ſed v̄ificauit et adimple-
uit eam. Et ap̄li ⁊ ceteri fideles ſequentes
xp̄m ⁊ relinquētes cerimonialia ⁊ obſeruan
tes legē euāgelicā nō violarūt legē: nec iu-
ſiurandū: imo adimpleuerūt legē ⁊ iuſiurā-
dum: ⁊ ꝑ ꝯñs euaſerūt illas maledictiones
ſcriptas in libro Deut. ⁊ ꝑ ꝯñs ſcribe ⁊ pha
riſei ⁊ oēs iudei moderni ſequacēs eorū in-
currūt oēs illas maledictiones tāq̄ violato
res illi⁹ ꝓmiſſiōis ⁊ iuriſiurādi. Et ꝑ hoc pꝫ
reſpōſio ad primū argumentū. Sꝫ ꝓ reſpon
ſione ſcd̄i argumēti eſt aduertendum ꝙ tria
erāt ꝯſiderāda in illis cerimonialib⁹ ſcꝫ of-
ficiuꝫ qđ celebrat̄. Scd̄o fides ſub q̄ celebra
tur. Tertio xp̄s futur⁹ ſub cui⁹ fide ⁊ ad quē
finem ⁊ cui⁹ gr̄a oīa illa officia fiebāt. Et iđ
q̄r illa cerimonialia ⁊ officia nō fiebant i gr̄a
ſui ſed in fide ⁊ gr̄a xp̄i futuri: hinc eſt ꝙ non
erāt de eſſentia legis: q̄r ſola fides xp̄i cū ſuo
fine quē oīa iſta cerimonialia itēdebāt erat
de eſſentia legis. Et iđ illa oīa cerimonialia
quo ad officiū erāt q̄dā accidētia: ⁊ ꝑ ꝯñs po
terant adeſſe vel abeſſe p̄ter ſubiecti corru-
ptionē. Et ꝑ ꝯñs nō erāt de integritate eſſen
tiali ipſi⁹ legis: ſꝫ fides xp̄i ⁊ myſteria euan
gelica ꝑ illa cerimonialia ſignificata: quia
erāt de eēntia legis iđ māſerūt poſt aduētū
xp̄i āputatis cerimonialib⁹. ¶ Ex q̄bus ptꝫ
ꝙ xp̄s abdicādo ⁊ repellēdo cerimonialia: ⁊
declarādo eorū v̄itatē ꝑ legē euāgelicā: nec
abſtulit: nec addidit aliud eēntiale ip̄i legis
ſꝫ ſolū manifeſtauit v̄itatē latētē ſub vmbra
legis: vñ ſicut ſol i ortu ſuo nō minuit nec ad
dit aliđ ſꝫ manifeſtat ⁊ patefacit oīa q̄ late-
bāt ſub vmbra noctis ſuꝑ faciē terre: ita pꝛē
xp̄s in ſuo aduētu nullū eēntiale minuit: nec
addidit legi: ſꝫ ſolū patefecit totā v̄itatem ⁊
oīa myſteria euāgelica q̄ latebāt ſub vmbra
illoꝝ cerimōialiū: vñ nihil fuit i lege ⁊ ꝓphe
tis figuratū ⁊ vaticiatū q̄n fuerit ipletū ⁊ de
claratū ꝑ xp̄ꝫ dictis aut factis. Et nihil fuit
dictū aut factū ꝑ xp̄ꝫ: q̄n fuerit ive. tc. figura
tū aut vaticinatū. Et ſic pꝫ q̄lr̄ vnū iota non
fuit additū nec diminutū a lege ꝑ xp̄ꝫ: ſꝫ oīa
fuerūt ipleta ⁊ patefacta q̄ ſub vmbra legis
latebāt. Et ſic nos xp̄iani ſeruādo legē euā-
gelicā nō addim⁹ nec auferim⁹ aliud eēntia
le a lege moyſi ⁊ ꝓphis: imo v̄ificam⁹ ⁊ iple
mus ei⁹ ſignificatū. Et ſic ſūt itelligēda illa
v̄ba dei Deu. iiij. ſ. nō addetis ad v̄bū ꝙ vo
bis loquor nec auferetis ex eo. ſ. aliud qđ ſit
de eēntia ſui veri ſignificati. Ex q̄b⁹ pꝫ qđ il
la lex nō erat eterna quo ad offm̄ ⁊ ſignifica
tū: ſed quo ad fidē ⁊ finē ⁊ verū ſignificatū.
Et per hoc ptꝫ vera intelligentia huius ter-
tij cātici. Et ptꝫ ſolutio ad ſcd̄ꝫ argumentuꝫ
iudeorum Et hec de tertio cantico.

¶ Incipit quartum canticum.

QUe eſt iſta q̄ aſcēdit ꝑ deſertū
Sicut v̄gula fumi ex aroma
tibus.
Myrrhe ⁊ thuris ⁊ vniuerſi
pulueris pigmentarij.
En lectulum ſalomonis
Sexaginta fortes ambiunt.
Ex fortiſſimis iſrl': oēs tenētes gladios
Et ad bella doctiſſimi.
Uniuſcuiuſq̄ enſis ſuper femur ſuum.
Propter timores nocturnos.
Ferculū fecit ſibi rex Sal. ō lignis libā.

Columnas eius fecit argenteas.
Reclinatorium aureum.
Aſcenſum purpureum.
Media charitate conſtrauit.
Propter filias hieruſalem.
Egredimini ⁊ videte filie ſion:
Regem ſalomonem in diademate.
Quo coronauit eum mater ſua.
In die deſponſationis filius.
Et in die letie cordis eius.

QUe eſt iſta q̃ aſcẽdit ꝑ deſertũ ¶ hoc eſt q̃rtũ cãticũ i q̃ cãtat ꝓgreſſuȝ xp̄i ꝑ totã terrã ꝓmiſſiõis vocãdo filios iſrl̃ ad fidẽ. Ad myſteriũ ꝓuidit ſalomõ in ſpiritu ꝑ ꝓgreſſuȝ ⁊ ꝑegrinatio
L neȝ ⁊ aſcẽſuȝ arche federis ⁊ tabernaculi ꝑ deſertuȝ. ¶ Ad cui⁹ itellectũ ẽ aduertẽdũ ꝙ q̃nq; ↄtẽplat⁹ ẽ ⁊ ↄſiderauit ſalomõ i illa arca federis cũ ſua ꝑegrinatiõe. Pri̊o materiã ex q̃ fuit fctã: q: ex lignis ſethynis ⁊ ẽt ex lignis cedrinis: q̃ maxie abũdãt ⁊ creſcũt i libano. Scd̃o ↄſiderauit ei⁹ vnctionẽ: q: erat vnguẽto cõfecto ex myrrha ⁊ cynamomo ⁊ balſamo: vt pȝ Exo.xxx. ⁊ xlvii. Tertio ↄſiderauit ornatum ei⁹ q: ex cortinis diuerſoꝝ coloꝝ. Quarto ↄſiderauit cuſtodiã ei⁹: q: ſexcenta tria milia q̃ngẽta quinq̃gita viroꝝ cuſtodiebãt tabernaculũ ⁊ arcã dñi. Quito cõſiderauit ꝑegrinationẽ ⁊ aſcẽſuȝ illi⁹ tabernaculi ꝑ totũ deſertũ cũ ſignis ⁊ miraculis ⁊ ꝓdigijs. a cui⁹ facie mota eſt terra a facie dei iacob. In q̄b⁹ q̃nq; myſterijs ꝓuidit ſalomõ totã ꝑegrinationẽ xp̄i ꝑ terrã ꝓmiſſiõis oñdẽdo ſe eſſe deũ ꝑ ſigna ⁊ miracula: vñ ꝑ h̄ ꝙ illa arca fuit fabricata ex lignis ſethynis ⁊ cedrinis ꝓuidit Salomõ hũanitatẽ xp̄i.ſ.q̃lr̃ illud corp⁹ erat formãdũ ex puris ſanguinib⁹ ꝟginis ope ſpũſſcti ⁊ tota illa hũanitas debebat ↄſtare ex carne ſethyna imputribili ⁊ icorruptibili ⁊ ex aĩa cedrina nulli pctõ obnoxia nõ ſolũ in ꝑſona: ſȝ nec ẽt i natura. Et ꝑ hoc ꝙ i illa archa fuit repoſitũ manna ⁊ ꝟga moyſi ⁊ tabule legis ꝓuidit q̃lr̃ xp̄s debat eſſe de⁹ ⁊ hõ rex ⁊ ſacerdos ꝓut dictũ eſt in ſcd̃o cãtico. Et ꝑ h̄ ꝙ illa arca fuit ꝟuncta illo ꝑtioſiſſimo vnguẽto diuerſoꝝ aromatũ ꝓuidit ſalomon qualr̃ aĩa xp̄i erat vngẽda vnguẽto aromatico ſapiẽtie ⁊ itellect⁹ ⁊ oĩȝ bonoꝝ ⁊ ꝟtutũ nõ ad mẽſurã: vt poſſet oĩb⁹ ſua dona cõicare tãq; caput. Itẽ etiã poſſum⁹ dicere ꝙ ꝑ illã vnctionẽ ꝓuidit oĩa dona ſpũſſcti ⁊ vnguenta oĩȝ ſacroꝝ q̃ debebãt fluere a xp̄o i corpus myſticũ. Itẽ ꝑ ornatũ cortinaruȝ tabernaculi ꝓuidit ornatũ ꝑfectionuȝ ⁊ ꝟtutum ⁊ gratiarum xp̄i. Itẽ ꝑ illos ſexcẽta tria milia q̃ngẽtos quinq̃ginta q̄ cuſtodiebãt tabernaculũ ⁊ arcã cũ gladijs ⁊ enſib⁹ ꝓuidit.lx.reges cũ ſuis regnis q̄ venerũt ad fidẽ xp̄i defendẽtes nomẽ ei⁹ cum gladijs ⁊ armis tp̄alib⁹ ⁊ ꝓuidit etiã.lx.p̄latos cũ gladijs ⁊ enſib⁹ eccl'iaſtice poteſtatis fidẽ xp̄i defendẽtes ⁊.lx.doctores ꝑncipales eccleſie.ſ.Auguſt.Ambro. hiero.Euſebiũ ⁊ Baſiliũ: ⁊ ceteros defendẽtes fidẽ xp̄i cũ gladijs ſacre ſcripture vtriuſq; teſtamẽti. Itẽ ꝑ hoc ꝙ illa arca ꝓgrediebat ꝑ deſertũ aſcẽdendo in terrã ꝓmiſſionis in qua dicebat de⁹ ſedere ſup duo cherebin a cui⁹ facie tota terra mota eſt ꝑ ſigna ⁊ ꝓdigia: ꝓuidit ſalomõ q̃lr̃ xp̄s de⁹ in illa hũanitate tãq; in arca ꝑſonalr̃ latẽs ⁊ ſedẽs ſup duo teſtamẽta debebat exire i ꝟſtũ galilee ⁊ pluſtrare totã terrã cũ ſignis ⁊ miraculis ꝓut pȝ ꝑ totũ diſcurſum euãgelicũ. H̄ ergo ꝓuidẽs ſalomon in ſpũ fecit hoc cãticũ: in q̃ itroducit filias hierl̃m ꝑio ad loquẽdũ admirãtes ſup ꝑñtia xp̄i ⁊ ꝓpter mirabilia opa ei⁹: i q̃ duo facit. Nã ꝑmo facit qđ dictũ ẽ. Scd̃o ponit ſodaliũ ſpõſi rñſio. Scd̃ȝ ibi. En lectu
lũ ſalomonis. ¶ Quãtũ ergo ad ꝑmũ: q: ſpõ M
ſa in cãtu ſuꝑiori rogauerat ſpõſum vt luſtraret totã terrã iſrael vocãdo eã ad fideȝ: ideo xp̄s ſpõſus qui ante non fuerat cognit⁹ niſi apl'is ⁊ diſcipulis deſcẽdens de monte incepit perãbulare terrã galilee: ⁊ oſtẽdit ſe ꝑublicuȝ faciẽdo ſigna ⁊ miracula: vt pȝ Matt. viij. ⁊ per totũ diſcurſum euãgelicũ ⁊ ſic oẽs ꝑpl'i ſequebant. ⁊ mirabãt ſup doctrĩa ⁊ miraculis ei⁹. Admirãtes ergo filie hierl̃m videntes illã arcã humanitatis xp̄i dicũt. Que eſt iſta arca q̃ aſcẽdit ⁊ ꝓgreditur ꝑ deſertuȝ galilee odorifera ſicut ꝟgula fumi ex aromatib⁹ myrrhe ⁊ thuris ⁊ vniuerſi pulueris pigmẽtarij? In hebreo habet: ſicut vapores fumi. Et tunc lr̃a eſt magis plana: quaſi dicãt. Que eſt iſta humanitas ſiue deus in humanitate qui aſcẽdit in carne humana per deſertũ odoriferum ſicut vapor fumi myrrhe ⁊ thuris ⁊ vniuerſi pulueris apothecarij: q̃ſi dicãt. Ita ꝓcedit odoriferus euaporãs ex ſe odores ꝟtutũ ⁊ doctrine ⁊ ſanctitatis ⁊ miraculoꝝ: ſicut arca federis cuius odorẽ ſeq̄bãtur filij iſrl̃. q.d. ꝙ ita ſequunt iſtuȝ xp̄m oẽs ꝑpl'i ꝑ deſertũ galilee. ſicut oẽs filij iſrl̃ ſeq̄bant illã arcã ⁊ tabernaculũ odoriferꝝ ꝑ deſertũ arabie. Totũ etiã h̄ põt referri ad totã ſocietatẽ xp̄i ⁊ apl'oꝝ ⁊ toti⁹ multitudinis q̄ ſequebat xp̄ȝ. Uñ ꝑpl'i galilee videntes xp̄ȝ cũ tota illa ſocietate admirãtes dicũt. Que ẽ iſta ſocietas q̃ ſequit iſtũ ieſuȝ xp̄ȝ: ſicut populus iſrl̃ ſequebat arcã dñi. Nã ſicut ille populus currebat poſt odorẽ ⁊ in odorẽ vngnens totã illius arce: ita tota iſta ſocietas ſequit

xp̄z in odorē eius ꝟtutū ꝛ eiꝰ ſanctitatis ꝛ ſi
gnoꝝ:qꝛ ſequebat̄ euz multitudo magna ꝑ
pter ſigna q̄ faciebat.Joā.vj.Ad hoc rn̄det
chorus ſodaliū xp̄i.i.choꝛꝰ apl'oꝝ ꝛ etiā an
geloꝝ dicēs.En.i.ecce lectulū ſalomonis.q.
d.Aſpice.ꝙ iſta hūanitas q̄ videtis ē lectulꝰ
magni ſalomōis.i.regis pacifici q̄ ē xp̄s.Nā
ſicut deꝰ ibat ꝛ hēbat̄ illa arca vē.te.figurati
ue.ita deꝰ latet nūc i hac hūanitate ꝑſonalr
tanq̄ in arca ꝛ tabernaculo.Et iō ſicut tunc
ambibāt arcā om̄i ſexcēta tria milia q̄ngenti
q̄nq̄ginta cū armis corꝑalibꝰ ad defenſionē
tabernaculi.Jta nūc.lx.reges cū ſuis regnis
ambiūt xp̄z ꝛ defendūt fidē euāgelicā oēs te
nētes gladios ꝛ doctiſſimi ad bella:ꝛ iſti ſūt
ex fortibꝰ iſrl'.i.totiꝰ eccl'ie toto orbe diffuſe:
qꝛ.lx.reges cū ſuis regnis venerūt ad fidem
xp̄i poſt ꝯuerſionē magni ꝯſtātini:q̄ oēs de
fendebāt eccl'iā ꝛ fidē euāgelicā cū armis ꝛ
gladijs ꝛ enſibꝰ tꝑalibꝰ.Jtē.lx.p̄lati p̄ncipa
les eccl'ie toto orbe diffuſe tenentes gladios
eccl'iaſtice poteſtatis ambiūt xp̄z defendēdo
fidē eiꝰ.Jtē.lx.p̄ncipales doctores eccl'ie ex
fortibꝰ eccl'ie ābiūt xp̄z oēs tenētes gladios
euangelice doctrīe ꝛ doctiſſima tela ſpūalia
ābiūt xp̄z.Et enſis doctrīe vtriuſq̧ teſtamēti
ſcindēs ex vtraq̧ pte ē ſup femur vniuſcuiuſ
q̧ ad d'fenſionē xp̄i ꝑpter timores.i.ꝯ timores
ꝛ icurſus nocturnos.i.ꝯ nocturnos ꝛ cecos i
curſus iudeoꝝ ꝛ hereticoꝝ ꝛ oīm īfideliū vn̄
oēs icurſus iudeoꝝ ꝛ infideliū h'ticoꝝ dn̄r
nocturni:eo ꝙ ꝓcedūt ex cecitate ꝛ ignorātia
affectata ꝛ ꝑpetrata ꝛ ex malitia q̄ occecauit
eos ne itelligāt ſacra dei:q̄ latēt in ſacra ſcri
ptura.q.d.ꝙ illa hūanitas xp̄i ē arca ꝛ taber
naculū dei figurata ꝑ arcā ve.te.Et tota orbe
diffuſa fuit figurata ꝑ illos ſexcēta tria milia
q̄ngētos q̄nq̄ginta:q̄ ſeq̄bāt arcā.Nā ſexcē
ta tria milia ſūt.lx.decies.x.milia.Et ſic ille
nūerꝰ figurabat nūerū.lx.regū xp̄ianoꝝ qui
venerūt ad fidē xp̄i tp̄e conſtātini:ꝛ figurabat
nūeꝝ.lx.p̄latoꝝ aut doctoꝝ eccl'ie.Et pōt ēt
dici ꝙ ponit nūerꝰ determinatꝰ ꝓ ideterminā
to ſicut q̄nq̧ fit in ſcriptura:ꝛ etiā ꝑ illos.lx.
fortes pn̄t intelligi.lx.gn̄ationes q̄ p̄ceſſerūt
ab adā vſq̧ ad xp̄m:in q̄bꝰ xp̄s fuit figuratꝰ:
vt pꝫ in libro gn̄atiōis xp̄i.Nam ab adā vſq̧
ad abraā incluſiue fuerūt.xx.gn̄atiōes:ꝛ ab
abraā vſq̧ ad ꝟgi.Mariā p̄ceſſerūt.xl.gn̄a
tiōes:vt ꝑꝫ i mat.Et ſic ꝯputant̄.lx.gn̄atio
nes ab adā vſq̧ ad ꝟginē Mariā in q̄bꝰ xp̄s
fuit figuratꝰ.Nā vnuſq̄ſq̧ illoꝝ q̄ ponunt̄ in
illo ordie gn̄atiōis figurabat xp̄z ſ'z aliquā
ꝟtutē.Et ſic oēs illi.lx.ambiūt lectū ſalomo
nis.ſ.hūanitatē xp̄i tenētes ſinglos gladios
aut enſes virtutū ad defendēdū xp̄z ꝯ timo
res nocturnos iudeoꝝ ꝛ h'ticoꝝ ꝛ oīꝫ īfide
liū:qꝛ ꝑ figuras ꝛ myſteria aut vaticinia oīꝫ
filioꝝ ꝓbant myſteria xp̄i ꝛ eccl'ie:ꝛ maxie
myſteriū incarnatiōis ꝛ nr̄e redēptiōis.Vn̄ eq
de cū dī.Ferculū fecit ſibi rex ſalomō de li
gnis libani ꝛc.explicat myſteriū incarnatio
nis ꝛ i formatiōis corꝑis xp̄i ex puriſ ſangui ni N
bus ꝟginis Marie.¶ Ad cuiꝰ intellectū eſt
aduertēdū ꝙ in hoc ꝯueniūt oēs iudei nobiſ
cū:ꝙ i toto iſto libro ꝑ ſalomonē intelligunt
deū.Dicūt eīm oēs magiſtri iudeoꝝ ꝙ ille ſa
lomō q̄ noiat̄ in hoc libro eſt ipſe deꝰ rex pa
cificꝰ.Et iō eſt vidēdū q̄s eſt ille lectulꝰ ꝛ fer
culū qḋ fecit ſibi deꝰ de lignis libani.Ad hoc
dicūt miſeri ꝛ ceci nocturni iudei moderni:
ꝙ ille lectulꝰ ꝛ ferculū qḋ fecit ſibi deꝰ ē ſola
illa arca ꝛ illḋ tabernaculū ꝙ deꝰ p̄cepit ſibi
fieri ꝑ moyſen i q̄ arca deꝰ ferebat̄ ꝑ deſertū.
Et ſic exponūt totū iſtud canticū:ſ'z māifeſte
apparet eoꝝ cecitas ꝛ deceptio.Nā illḋ ta
bernaculū aut arca nō fuit facta ex lignis li
bani:ſ'z ex lignis ſethym materialibꝰ ꝛ ſpi
noſis:vt dictuz eſt.Nec fuit ꝯſtrata ꝛ ornata
media charitate ꝑ filias hieruſ'z.Qꝛ tūc hie
r'lm erat habitata ꝑ gentiles idololatras ꝛ
ſceleratos.Nec eſt dōm ꝙ mr̄ ſua coronaue
rit eū i illa fabricatiōe tabernaculi materia
lis.Et iō eſt dōm ꝑut dictū eſt ꝙ ſalomō ma
terialis ꝯditor huiꝰ libri ꝑ illā fabricā illius
tabernaculi arce materialis preuidit in ſpū
totū myſterium incarnationis ꝛ deſpōſatio
nis eccleſie cū xp̄o dn̄o.Nā per illā arcā fa
ctā ex lignis ſethynis ꝛ ex lignis cedrinis ſi
milibꝰ illis que creſcunt in libano ꝓuidit et
intellexit ſalomō humanitatē xp̄i conſtitutā
ex carne ſethyna ꝛ alia cedrina omnis veneni
peccati fugatiua:ꝛ per vnctionem arce ꝛ ta
bernaculi intellexit totū myſterium paſſiōis
ſ.qualiter xp̄s erat vngendus vnguēto myr
rhe paſſiōis:ꝛ per ornatum cortinaꝝ intelle
xit ornatū virtutū ꝛ donoꝝ chriſti.Et per po
pulū ſexcenta ſcꝫ milia viroꝝ armatoꝝ am
bientium arcā intellexit eccleſiam toto orbe
diffuſam per.lx.regna ꝛ per illā coronaꝫ que
circundabat arcam intellexit humanitatē ꝛ
carnē qua virgo Maria coronauit ꝛ veſtiuit
verbū diuinū filiū ſuum in die deſpōſatiōis
ꝛ incarnationis:ꝛ hoc eſt qḋ cantat ſalomon
ꝓphetice in hac parte:vnde ait.O filie hie
ruſalē ꝛ anime fideles vos admiramini dicē
tes.Que eſt iſta que aſcēdit per deſertuꝫ ꝛc.
Ego dico vobis ꝙ iſte eſt lectus ideſt huma
nitas in qua reſidet ꝑſonaliter rex ſalomon
deus tanq̄ in arca ꝛ tabernaculo:quē regē
Salomonem:ſcilicet chriſtum deum ꝛ homi
nem ambiūt ꝛ colunt cultu latrie.lx.fortes:
ideſt.lx.reges fideles cum ſuis regnis:ꝛ ſexa
ginta p̄lati ꝛ ſexaginta doctores oēs tenen
tes gladios doctrine euāgelice ꝛ enſes ſacre
ſcripture vtriuſq̧ teſtamēti ad defendendū

tabernaculũ eccl'ie xp̃i ꝯ timores ⁊ incurſus
nocturnos iudeoꝝ ⁊ hereticoꝝ ⁊ oiũ fideliũ
vñ iſte rex ſalomon de⁹ fecit ⁊ fabricauit ſibi
iſtã hũanitatẽ tãq̃ ferculũ ⁊ currũ ſiue arcã
in q̃ fert̃ v̄bũ diuinũ. ¶ Illa eñi hũanitas dr̃
q̃ſi ferculũ ſiue feretrũ i q̃ fert̃ ⁊ portat̃ de⁹:
O ⁊ hãc hũanitatẽ fecit de⁹ ex lignis libani al
biſſimis ⁊ mundiſſimis: ſcʒ ex carne ſethina
quã ex puris ſanguinib⁹ v̄ginis ope ſpũſſcti
formauit in vtero. ⁊ ex ala cedrina quã i illa
carne creauit ⁊ infudit: ex q̄b⁹ reſultat hũa-
nitas quã pſonalr̃ ⁊ ſuppoſitalr̃ aſſumpſit ſi
mul tpe: in q̃ humanitate fecit colũnas argẽ
teas ſeptẽ donoꝝ ſpũſſcti nõ ad mẽſurã: ⁊ fe
cit ſibi reclinatoriũ aureũ hũanitatis: q² hũi
liauit ſeipm̃ formã ſerui accipiẽs. Itẽ fecit in
ea aſcẽſum ⁊ thalamũ purpureũ varietate
graꝝ ⁊ v̄tutũ: ⁊ etiã fecit aſcẽſum purpureũ
diuerſoꝝ graduũ pfectionũ ſanctitatis: quã
domũ ſue hũanitatis ꝯſtrauit ⁊ ornauit me-
dia charitate ⁊ dilectiõe: q² nõ ſolũ parietes
ſʒ etiã pauimẽtũ hui⁹ hũanitatis ꝯſtrauit et
ornauit media charitate: ⁊ oia iſta fecit pp̄ fi
lias hierl'm q̄ ſunt oẽs fideles deũ p fidẽ vi-
dentes. Nã pp̄ter fideles iſte rex pacificus
xp̃s accepit iſtã hũanitatẽ: vt i eo pateret̃ ad
ſaluãdos ⁊ liberãdos fideles: ⁊ pp̄ter nos fe
cit illas ſeptẽ colũnas argẽteas: vt nob̃ do-
na ſpũſſcti cõmunicaret. Et pp̄ter nos fecit
ſibi reclinatoriũ aureũ hũilitatis vt ſua paſ-
ſio eſſet nobis meritoria: ⁊ fecit aſcẽſum pur
pureũ ⁊ media charitate ꝯſtrauit: vt oẽs ad
ip̃m aſpicerem⁹: ⁊ eũ p charitatẽ ⁊ ceteras
virtutes imitaremur ⁊ ſequeremur: ⁊ ſic pʒ
q̄ oia q̄ accepit ⁊ fabricauit xp̃s i illo fercu-
lo et arca humanitatis accepit pp̄ter filias
hierl'm. ſ. pp̄ter aias fideles ad redẽptionẽ ⁊
vtilitatẽ nr̃am. Q² xp̃s nõ ſolũ fuit nr̃a redẽ
ptio: ſʒ etiã ſpeculũ ⁊ exẽpluʒ vite nr̃e. Et iõ
ſubdit exhortãdo plebẽ iſraeliticã ⁊ oẽs fide
les vt recipiãt iſtũ regẽ xp̃m in meſſiã ⁊ redẽ
ptorẽ cũ viderint ip̃m veniẽtẽ i carnẽ: vñ ait.
O filie ſion. i. o plebs iſraelitica ⁊ plebs hie
roſolymitana: ⁊ oẽs aie cõtẽplatiue egredi-
mini a iugo legis ⁊ vmbra cerimoniaꝝ: et o
vos gentiles egredimini a falſa ſupſtitiõe ⁊
ſpurcitia idoloꝝ: ⁊ nolite vos iudei ãplr⁹ re
ſpicere cerimonialia: nec arcã materialẽ ve.
te. nec vos gẽtiles velitis reſpicere ⁊ adora-
re falſos deos: ſʒ videte regẽ Salomonẽ xp̃ʒ
in diademate humanitatis carnis: quo dia-
demate carnis coronauit: ⁊ induit euʒ virgo
maria mater ſua i die deſpõſatiõis illi⁹. ſ. in
die icarnationis xp̃i: qñ humanitas illa fuit
verbo deſponſata ⁊ perſonaliter aſſumpta ⁊
vnita in vnitate ſuppoſitali ⁊ perſonali: que
quidem icarnatio ⁊ deſpõſatio facta fuit in
dei letitie cordis eius ſcʒ marie virginis: q²

iter ſeptẽ gaudia virginis marie illud fuit
pmũ. ¶ Propter aũt iſta v̄ba q̄ dicta ſunt ẽ
maxima altercatio inter magiſtros hebreo-
rũ: vt legit̃ i medras ſyraſſirim ideſt in gloſ
ſa cãticoꝝ q̄ dicit Ra. Joã. Queſiuim⁹ totã
ſcripturaʒ: ⁊ nõ iuenim⁹ q̄ berſabee fecerit
coronã filio ſuo ſalomoni. iõ mirãdũ ẽ quid
vult dicere. In diademate q̄ coronauit eum
mr̃ ſua? Ad qđ rñdet q̄ Rabbi Simeõ q̄ſiuit
hoc dubiũ a Rabbi eleaſar dicẽs. Audiſti vn
q̄ a pr̃e tuo Rabbi Juceſ q̄ erat ſapiẽs hõ: q̄
fuit illa corona quã berſabee ipoſuit ſalomo
ni filio ſuo. Cui eleazar rñdit dicens q̄ ille
rex Salomõ ẽ de⁹ q̄ i pncipio dilexit multũ
plebẽ iſraeliticã: ⁊ vocauit eã filiã: put legit̃
pſal. xliiij. Audi filia ⁊c. Itẽ dilexit eã magꝭ ⁊
vocauit eã ſororẽ Cãticoꝝ. iiij. Aperi mihi ſo
ror mea ⁊c. Itẽ dilexit eã multomagis ⁊ voca
uit eam mr̃eʒ. Eſa. l. Attendite ad me ppl's
me⁹ ⁊ trib⁹ mea ⁊ mr̃ mea. ⁊ ſic iſte ſalomon
eſt de⁹: ⁊ iſta mr̃ dei ẽ plebs iſraelitica: q̄ euʒ
coronauit: put dicit ſalomõ in hoc cantico.
Quo audito rabbi ſimeõ oſculat⁹ eſt rabbi
eleazar dicẽs: tãtũ hoc mihi placet qđ nolo
ampli⁹ hodie a te audire. Ex q̄b⁹ pʒ q̄ iſti
rabbini tacite ꝯcedũt deũ accepiſſe carnẽ ex
plebe iſraelitica: q² lʒ de⁹ vocet illã plebẽ fi
liã p creationẽ ⁊ adoptionẽ ⁊ ſororẽ p deſpõ
ſationẽ: tñ nullo mõ põt eã matrẽ appellare
niſi p aſſumptionem: et ſic hec caro eſt illa
corona qua eũ virgo maria mr̃ dei corona- Q
uit: ⁊ veſtiuit ⁊ circũdedit in die incarnatio-
nis ⁊ letitie cordis ſui. ¶ Sed ẽ iteꝝ aduer-
tẽdũ: put dictũ eſt in ſcđo cãtico q̄ ſicut illa
arca q̄ repoſita fuit i taberna. moyſi figura
bat xp̃m deũ ⁊ hoĩeʒ icarnatũ: ita illđ taber
naculũ in q̄ repoſita ẽ arca figurabat primo
v̄ginẽ mariã in q̄ ⁊ in cui⁹ vtero fuit xp̃s re-
poſit⁹. ⁊ ex q̄ carnẽ aſſumpſit: ex ꝯñti aũt fi-
gurabat totã eccl'iã in q̄ xp̃s habitat p fidẽ: ⁊
ſic v̄go maria dr̃ tabernaculũ mr̃nũ ipſius
xp̃i: ⁊ tota eccl'ia dr̃ tabernaculũ myſticũ i q̄
de⁹ habitat p fidẽ: ⁊ iõ tota eccl'ia dr̃ ſponſa
xp̃i i cui⁹ thalamo ihabitat: ⁊ ẽt q̄libet aia fi-
delis dr̃ tabernaculũ ⁊ tẽplũ xp̃i i q̄ habitat
p graꝫ: et iõ tota fabrica ſupradcti lectuli et
ferculi Salomõis põt exponi v̄ificari pmo
de v̄gie maria. Scđo de tota eccl'ia Tertio
de aia cuiuſlibet fidel'. Nã rex ſalomon ⁊ pa
cific⁹ xp̃s fecit ipſi lectulũ ⁊ ferculũ ⁊ taber
namaternũ ex lignis candidiſſimis ⁊ puriſſi
mis libani. ſ. ex carne ſethina icorruptibili:
quã añ aiationẽ ſanctificauit: ⁊ ex aia cedri-
na veneni ſerpẽtis fugatiua: quã in illa car-
ne creãdo ſctificauit: ⁊ oib⁹ gratijs ⁊ virtuti
bus ornauit: ⁊ totã illã pſonã in eodem inſtã
ti creationis vnguento myrrhe ſue paſſiõis
perunxit: q² illa gratia qua aia virginis fuit

in pͥncipio ſui eſſe ſanctificata & infuſa: ipſa
a data ex merito paſſionis xp̄i. ¶ Et iō peccatū
nature nō potuit in pſonā vginis marie trāſ
gre qꝛ p grāziā illa fuit pueta: & p ꝯñs nūꝙ cul
pe origiali fuit pſonalr obnoxia: & ſic fuit ma
xima dr̄ia iter mariā & xp̄z. nā xp̄s fuit ſolꝰ in
ter mortuos liber: nō ſolū i pſona: ſʒ ēt in na
tura: qꝛ nō ex ope adā ꝯceptꝰ eſt ſʒ opa ſpūs
ſcti. Sʒ qꝛ vgo maria fuit ꝯcepta ex ope adā
nāli gnatiōe: iō fuit obnoxia & obligata ſimlr
cū ceteris i nā: ſʒ qꝛ fuit pueta p grāz ſclificā
i ſua crea. & aiatiōe: iō nūꝙ fuit obnoxia nec
obligata i pſona: qꝛ ꝙdiu fuit idiuiduū & pſo
na hūana ſp fuit i grā: & ſp fuit ſpūale taber
naculū dei & ſpōſa xp̄i: qꝛ añ fuit ſpōſa ꝙ mr:
& añ ꝯcepit xp̄z mēte ꝙ carne: vt inqt Aug.
Jtē vgo maria fuit illd ferculū & lectꝰ quē ſa
lomō ornauit: & in q̄ fecit colūnas argēteas
ſeptē donoꝝ ſpūſſcti. Et reclinatoriū aureū
hūilitatis: in q̄ xp̄s reclinauit: quā hūilitatē
deꝰ reſpexit: & p quā hūilitatē i ea voluit re
clinari: & i ea fecit xp̄s aſcēſum purpureū oiȝ
vtutū. Et totā illā aiam vginis ꝯſtrauit me
dia charitate & dilectiōe: & oia illa ornamēta
dedit xp̄s vgini mri ſue pp filias hierl'm. i.
pp oēs aias fideles & deuotas vt aſpiciant in
vginē mariā tāꝙ in ſpeculū: & imitent & ꝯſe
quant. eā p oēs vtutes & in ſanctitate vite &c.
Et iō ſalomō in iſto cātico non ſolū exhortat
filias hierlʒ vt egrediant ad vidēdū xp̄m in
carnatū & ſequāt & recipiāt eū: ſʒ ēt vt videāt
vginē matrē q̄ coronauit & veſtiuit eū carne:
& in q̄ reclinauit xp̄s pp ſuā humilitatem et
charitatē. Jō monet vt eā imitent &c. Jtē p h
ferculū & lectulū quē ſalomon fecit ex lignis
libani intelligit ēt eccl'ia xp̄i toto orbe diffu
ſa: quā xp̄s ex duobꝰ lignis libani. ſ. ex duobꝰ
pplis adunauit & myrrha & vnguēto odoriſe
ro ſue paſſiōis perūxit. Jn q̄ fecit ſeptē colū
nas argēteas in die pēte. qbꝰ tota eccl'ia ſu
ſtētat & in ea reclinat p hūilitatē: & eā media
charitate ꝯſtrauit. Et aſcēſū purpureū ſeptē
eccl'iaſticoꝝ ſacroꝝ ordinauit: q̄ q̄dē ſeptem
eccl'iaſtica ſacra dicunt purpurea: eo qd ſan
guine xp̄i ſunt purpurata: a cuiꝰ paſſiōe hūt
totā virtutē & merita. Tota ergo eccl'ia xp̄i
ē lectulus & ferculū & tabernaculuȝ qd ſibi
xp̄s fabricauit & ornauit & decorauit: & hec di
cta ſunt de quarto cantico.

¶ Incipit quintum canticum.

QUam pulchra es amica mea
Quam pulchra es.
Oculi tui columbarum.
Abſqȝ eo qd intrinſecꝰ latet
Capilli tui ſicut greges ca
prarum.
Que aſcendunt de monte galaad.
Dentes tui ſicut greges tonſarum.
Que aſcenderunt de lauacro.
Omnes gemellis fetibus.
Et ſterilis non eſt inter eas.
Sicut vitta coccinia labia tua.
Et eloquium tuum dulce.
Sicut fragmen mali punici:
Jta & gene tue.
Abſqȝ eo quod intrinſecus latet.
Sicut turris dauid collum tuum.
Que edificata eſt cum propugnaculis.
Mille clypei pendent ex ea:
Omnis armatura fortium.
Duo ubera tua ſicut duo hinnuli ge
melli capree.
Qui paſcuntur in liliis.
Donec aſpiret dies & inclinentur vmbre.

QUam pulchra es &c.
Hoc eſt q̄ntū canticum in q̄
Salomō cantat patrimoniū &
dotē ipſius eccl'e ſpōſe xp̄i: q̄
xp̄s dotauit eccl'iā ſpōſā ſuā.
Uñ poſtꝙ in ſuperiori quarto
cātico cantauit ſalomō pulchritudinem xp̄i
ſpōſi eccl'ie. Jō in hoc q̄nto cātico cantat pul
chritudinē eccl'ie ſpōſe eiꝰ: put puidit in ſpū
p pphetā balaā. Nu. xxiiij. Ex q̄ quidē pphe
tia aſſumpſit Salomō ppoſitionē & parabo
lā ad faciendū iſtud q̄ntū canticū. ¶ Ad cu b
ius intellectū eſt notādū qd duo fuerūt qui
puiderūt ornatū & pſperitatē eccl'ie xp̄i per
ornatū & pſperitatē illiꝰ ppli peregrinantis
p deſertū cū arca. Quoꝝ primꝰ fuit balaā ſe
cūdus moyſes. Jō ambo būdixerūt illū po
pulū in figura & perſona eccl'ie xp̄i: vñ legit
Nu. xxij. & xxiij. qd vidēs Balac rex moabi
tarū multitudinē ppli iſrl venientem ad ter
ram ſuā: fecit venire balaā hariolū & magū
ad maledicendū illū pplm. Sʒ cū balaā im
molaſſet ſeptē vitulos & ſeptē arietes in mō
te phogor: facta fuit ipſi reuelatio a dño de
toto diſcurſu & pſperitate illiꝰ ppli vſqȝ ad
xp̄m ex illo pplo naſciturū. Uñ p pſperitatē
& ordinē illiꝰ exercitꝰ cū arca peregrinantis
p deſertū puidit futurā pſperitatē & ornatū
& pulchritudinem ſpūalem eccleſie xp̄i & eiꝰ
victorias & triumphos & vniuerſale regnum
xp̄i. Ideo in perſona et figura chriſti bene
dixit illū populū & exercitum dicens. Quam
pulchra tabernacula iacob: & tētoria tua iſrl
vt valles nemoroſe vt horti iuxta fluuios ir
rigui: vt tabernacula que fixit dñs. Quaſi ce
dri ppe aquas fluētes q̄ de ſilua eiꝰ. Semen
eius erit

ei⁹ erit in aquas multas. Itē infra ſubdit. Orietř ſtella ex iacob. Et ꝯſurget v̄ga de iſrl̄ et pcutiet filios moab: vaſtabitq; oēs filios ſeth. Et erit idumea poſſeſſio ei⁹. hereditas ſeir cedet inimicis ſuis. Iſrael vero fortit͛ r aget. De iacob erit q̄ dn̄etř ⁊ pdat reliquias ciuitatis ⁊c. In qb⁹ v̄bis balaā p̄dixit totū diſcurſum ⁊ pſperitatē illi⁹ ppl̄i ⁊ futurū regnū xp̄i ex illo pplo naſcituri: put ſibi a deo fuerat reuelatū in illo ſacrificio. Vn̄ per hoc qđ dicit. Quā pul. tabernacula ⁊c. p̄uidit q̄r ille ppl̄s debebat cape totā terrā moab ⁊ trāſire iordanē ⁊ cape totā terrā pmiſſionis ⁊c. Itē p hoc qđ ait. Uidebo illū ſed nō mō. Intuebor illū ſ; non ppe. Orietř ſtella ex iacob ⁊c. p̄dixit pphetice ortū xp̄i ex illo pplo ſm carnē: ⁊ p̄dixit ei⁹ regnū vniuerſale ⁊ triumphos ⁊ victorias ei⁹ futuras de pplo iudaico ⁊ gētili ⁊ oīa iſta p̄notauit balaā in illa bn̄dictione. ¶ S; tūc inſurgit grāde dubiū: nā quō potuit balaā tā grande myſteriū videre ex diuina reuelatiōe: cū ipe eſſet hariolus ⁊ magus ⁊ necromātic⁹ ſacrificaret demōib⁹. ¶ Ad hoc rn̄detř ꝙ l; balaā eſſet magus: tn̄ in illo ſacrificio nō ſacrificauit demonib⁹ ſed deo iſrl̄. Vn̄ mos ⁊ ꝯſuetudo erat apud magos ⁊ ſacerdotes gētiliū qn̄ erāt in terra aliena ſacrificare dn̄s idigenis ⁊ illi⁹ p̄rie vt p; p totū v̄giliū. Et ſic legitř ꝙ ml̄ti gētiles inuocabāt deū iſrl̄ in aliq̄ neceſſitate. Vn̄ legitř ione. j. ꝙ qn̄ naute laborabāt i piculo tēpeſtat; acceſſit gubernator ad ionā dicēs. Surge ⁊ inuoca deū tuū ſi forte recogitet de⁹ de nobis ne peam⁹ ⁊c. Itē nabuchodonoſor expt⁹ mirabilia q̄ fecerat de⁹ iſrl̄ i eo inuocauit ip; ⁊ cōfeſſus ē ip; eſſe ſup oēs deos. Itē cyr⁹ ml̄ta donaria dedit ipſi zorobabel ⁊ Eſdre p fabrica templi: vt ille ppl̄s oraret deu; iſrl̄ p eo i illo tēplo ⁊c. Ita ḡ pˀiter audiēs balaā mirabilia q̄ fecerat de⁹ iſrl̄ i egypto ⁊ in mari rubro ⁊ i toto deſerto p illo pplo ſuo. Inde ē ꝙ volēs pri⁹ ſcire volūtatē dei iſrl̄ añq̄ malediceret. Iō ſacrificauit deo iſrl̄ illos ſeptē vitulos ⁊ arietes. S; audita volūtate dn̄i ⁊ reuelata ſibi pſperitate ⁊ diſcurſu illi⁹ ppl̄i ⁊ quō erat figura regni xp̄i ex illo pplo naſcituri: iō aſſumpta pabola dixit: quā pulchra ⁊c. Ex qb⁹ p; ꝙ balaā nō ſacrificauit d̄monib⁹: nec q̄ſiuit ab eis rn̄ſu; i illo ſacrificio: ſ; deo iſrl̄. Et ſic a dn̄o deo iſrl̄ habuit r̄uelatiōe; d̄ xp̄o futuro ⁊ d̄ pſperitate ecclie ⁊ ſic ex pte di bn̄dixit xp̄; ⁊ eccl̄iā in illo pplo aſſumpta pabola: ⁊ iō d̄t balaā ad balac. Nō potero p̄terire ſmonē dn̄i dei mei: vt vl̄ boni vl̄ mali qđ pferā ex corde meo: ſ; q̄cq̄d dn̄s dixerit h̄ pferā ⁊c. Et ponitř ibi nomē dn̄i tetragrāmatō: ꝙ ſoli deo p̄o ꝯuenit: ⁊ ex q̄ p; ꝙ v̄⁹ de⁹ ē ille; q̄ reuelauit ip̄i balaā futur̄ r̄gnū xp̄i ⁊ ecclie. Itē hoc idē p; Deu. xxiij. qn̄ ait moyſes ad ppl̄s

⁊ q̄ ꝯduxerūt ꝯ te balaā beor de meſopotamia ſyrie: vt malediceret tibi: et noluit. dn̄s de⁹ tu⁹ audire balaā: vertitq; maledictionē eius in bn̄dictionē tuā: eo ꝙ diligeret te ⁊c. Ex q̄b⁹ p; ꝙ balaā cōſuluit dn̄m deū iſrl̄ i illo ſacrificio an malediceret illi pplo? S; q̄ de⁹ reuelauit ei pſperitatē ⁊ diſcurſum illi⁹ ppl̄i vſq; ad xp̄; ⁊ exinde reuelauit ipſi vniuerſale regnū xp̄i ⁊ pſperitatē ⁊ pulchritudinē ecclie iō pphetice bn̄dixit illū exercitū dicēs. Quā pulchra tabernacula Jacob ⁊c. S; ſalomō ml̄to pfecti⁹ ⁊ clari⁹ p eādē bn̄dictionē ⁊ v̄ba ipſi⁹ balaā p̄uidit i ſpū totā pſperitatē ⁊ pulchritudinē ⁊ ornatum ecclie xp̄i i bonis ſpūalib⁹: ⁊ iō fecit iſtđ q̄ntū cātícū aſſumendo pabolā p̄io ex bn̄dictiōe balaā facta i mōte phogor. Scđo ex bn̄dictiōe moyſi facta i mōte abari; añq̄ moreretř: eo ꝙ vtraq; bn̄dictio fuit figura bn̄dictiōis ⁊ pſperitatis ⁊ dotatiōis ecclie xp̄i. Et iō Salomō p̄io cātat decorē ⁊ dotationē ecclie ſpōſe xp̄i ſumēdo pabolā ⁊ bn̄dictionē ipſi⁹ balaā. Scđo ex bn̄dictiōe ipſi⁹ moyſi. ſcđm ibi. Uadā ad mōtē myrrhe ⁊ hoc facit ſub metaphora pulchre mulieris decēter ornate ⁊ dotate. ¶ Ad cui⁹ itellectū ē notādū ꝙ q̄tuor ſūt q̄ reddūt mulierē pulchrā ⁊ amabilē ſpōſo. P̄io pulchritudo corpis q̄ ꝯſiſtit in optima diſpoſitiōe mēbror̄. Scđo ſuauitas eloquētie ⁊ facūdie. Tertio decētia apparat⁹ ⁊ ornat⁹ q̄ ꝯſiſtit in decētia veſtiū ⁊ moniliu;. Quarto i ſuauitate ⁊ redolētia odoramentorū aromaticor̄: iſta ḡ q̄tuor ſupradicta reddūt mulierē pulchrā ⁊ amabilē ⁊ ſpōſo deſiderabilē. S; iter̄ eſt aduertēdū ꝙ l; ſpōſus mūdan⁹ poſſit dotare ⁊ ditare ſpōſa; ſuā in duob⁹ vltimis ſc; in copia ornamētor̄: ⁊ copia odoramētor̄: eo ꝙ ſunt bona fortune: tn̄ nō poſſet eā dotare in duob⁹ p̄mis. ſ. pulchritudie corpis et ſuauitate eloquētie: eo ꝙ ſūt bōa nature. S; xp̄s ſpōſ⁹ ſpūalis ecclie in oīb⁹ q̄tuor ſupradictis dotauit ⁊ ditauit ⁊ decorauit eccleſiā ſponſam ſuā: eo ꝙ ipſam regn̄auit: ⁊ ex ſuo latere pepit. ⁊ ſic non ſolum ipſam ornauit veſtib⁹ ſpūalib⁹: ſ; etiā p ſingula mēbra diſpoſuit et regn̄auit. Et iō Salo. introduxit xp̄m in hoc cātico alloquētē et decorātē ⁊ dotātē eccl̄iā ſpōſam ſuā cōmendādo eā de q̄tuor bonis ſupradictis. Sed q̄ deū aliquē ꝯmēdare nil aliđ ē niſi ip̄m cōmēdatū ⁊ bonū facere: q̄ dicere dei eſt facere. Iō xp̄s cōmēdādo eccl̄iam ſuā dotat ⁊ ditat ⁊ pulchrificat et ornat eam in bonis ſupradictis. Duo ergo facit xp̄s p̄ncipaliter in hoc cātico. Nā p̄io cōmēdādo eccl̄iam ſponſam ſuā dotat ⁊ btificat ipām in duob⁹ p̄mis. ſ. in pulchritudine corpis: q̄ ꝯſiſtit i optima ⁊ decēti diſpoſitiōe mēbror̄ ⁊ i ſuauitate eloq̄ntie. Secūdo dotat eam in duob⁹ vltimis. ſ. in

Quatuor ſūt q̄ reddunt mulierem pulchram ⁊ amabilem ſpōſo.

ornatu vestiū ⁊ monilīū ⁊ in ſuauitate odo-
ramentoꝝ. ſcđa ꝑs incipit ibi. Uadā ad mō
X tē myrrhe. ¶ Quātū ergo ad primū eſt ad-
uertēdū ſm aplm. j. ad Coꝝ. xij. ⁊ ad ephe.
iiij. ꝙ ſicut vnꝰ hō naturalis cōſtat ex diuer-
ſitate mēbroꝝ officialiū ſub vno capite a ꝗ
totū corpꝰ recipit oēm ſenſū ⁊ motū ꝑ ſpūs
aiales: ita pariter vniuerſa xpiana religio ſiue
tota eccl'ia cōſtat ex diuerſitate ſtatuū ⁊ cō-
ditionū oīū fideliū ſub vno capite xpo a quo
recipit oēm ꝟtutē ⁊ vitā ⁊ operationē ſpūalē.
Un̄ ſicut caput naturale influit in totū cor-
pus ⁊ vniuerſa mēbra ſenſū ⁊ motū ad oēs
operationes naturales ⁊ dirigit ⁊ regit totum
corpus ſimul: et particulariter oīa mēbra: ita
pariter xps influit ſuā ꝟtutē i totū corpꝰ eccle-
ſiaſticū ⁊ ſingulariter in oīa mēbra ad ope-
randū ſpūaliter ⁊ meritorie ⁊ hoc intm̄ ꝙ ſi-
cut mēbra hoīs naturalis nihil pñt facere
nec operari ſine capite ⁊ ꝟtute eiꝰ: ita pariter
eccl'ia ⁊ quōlibet eiꝰ mēbrū nullā operationē
ſpūalē pōt exercere ſine xpo a quo hʒ oēm
ſpūalē virtutē intm̄ ꝙ nemo pōt dicere ieſu
niſi in ſpūſctō. i. niſi inſpiratus ꝑ xpm. Itē di-
cit rurſū apl's ibidē ꝙ ſicut mēbra hoīs natu-
ralis ſūt adinuicē cōnexa ⁊ cōneceſſitata ꝙ
vnūquodqꝫ mēbrū officiale īdiget operatōe of-
ficio alterius ad perfectionē ſui officij ⁊ ope-
ra. tionis: nā manus indiget officio pedū et
pedes officio manuū: ⁊ pedes ⁊ manus offi-
cio vētris: ⁊ ſic de ſingulis: ſʒ totū corpꝰ indi-
get officio oculoꝝ ⁊ auriū ⁊ totiꝰ capitis. Et
tñ vnūquodqꝫ iſtoꝝ mēbroꝝ hʒ ſuū officiū pro-
priū: que qdē mēbra viuificant in vno corpe
ſub vno capite: ex ꝗbꝰ oībꝰ reſultat vnus hō
naturalis: ita pariter xps caput eccl'ie taľr di-
ſpoſuit eccl'iam ſuā in diuerſitate mēbrorū:
qꝛ alios fecit aplos: alios prophetas: alios
euāgeliſtas: alios doctores: alios virgines:
alios ꝯtinētes: alios ꝯiugatos: alios ꝑlatos
⁊ epos: alios pbros: alios diaconos ⁊c. Et hic
vnꝰ xps verꝰ operaꝛ oīa oībꝰ iſtis. Et ꝑ oēs
illos tāꝙ ꝑ ſua mēbra myſtica. Et ſic apl'i di-
cunꝛ xpi inꝗtū xps ꝑ ipos pagrauit totū or-
bē ad p̄dicādū euāgeliū. Et dicunꝛ oēs etiā
lingua xpi inquātū ꝑ ipos p̄dicauit vt pate-
bit. Un̄ xps erat ille ꝗ loquebaꝛ in ore aplo-
rū: ⁊ ꝗ dabat eis os ad loquēdū ⁊ oculos ad
videndū ⁊ intellectū ad intelligēdas ſacras
ſcripturas: put dicit eis Mat. x. Dum ſteteri-
tis añ reges ⁊ preſides nolite cogitare quo-
modo aut quid loquamini. Dabiꝛ enim vo-
bis in illa hora quid loquamini. Non enim
vos eſtis ꝗ loquimini: ſed ſpūs patris veſtri
ꝗ loquiꝛ i vobis ⁊c. Ex quibus omnibus cō-
cludit apoſtolus ꝙ ſicut omnia membra cor-
poris naturalis nō ſunt vnū mēbrū: ſed mul-
ta ſeinuicē adiuuantia nec eādē actū haben-
tia ſʒ plures ſecū exigentes corpꝰ: ſʒ oīa ſunt
vnū corpus: ita nos ſumꝰ adinuicē mēbra et
ita tota eccl'ia cōſtās ex diuerſitate mēbroꝝ
⁊ diuerſorum ſtatuū ⁊ officioꝝ eſt vnus xps
myſticꝰ: eo ꝙ viuificat ⁊ regiꝛ ab vno capi-
te xpo. ⁊ qꝛ vnꝰ xps verꝰ eſt ꝗ operaꝛ oīa in
oībus mēbris eius. vnde ſicut ſol ꝑ ſuū in-
fluxū: ⁊ virtutē operaꝛ in oībus iſtis iferiori-
bus: ita xps in oībus membris eccl'ie. Et ſic
iſta eccleſia ſortiꝛ diuerſa noīa ſub xpo. Un̄ Eccl'ia ſortiť diuerſa noīa.
inquātū recepit oēm virtutem a xpo: et xps
operaꝛ ⁊ exercet ꝟtutes ſuas in ea ⁊ ꝑ eā dr̄
corpꝰ xpi: ⁊ ꝗlibʒ ſtatꝰ ⁊ ꝗlibet fidelis dr̄ mē-
brum xpi: ⁊ oēs ſimul dnr membra xpi. Sed
inꝗtum tota eccl'ia exiuit de latere xpi ſicut
eua ex Adā: ⁊ ſumꝰ os ex oſſibꝰ xpi: ⁊ caro ex
carne eiꝰ vt inqt apl's ad Ephe. v. ⁊ maxime
qꝛ xps ꝗtidie regenerat filios ⁊ mltiplicat ꝓ-
lem ſpūalē ex eccl'ia ꝑ baptiſmū. ⁊ eccl'ia nu-
trit eos ꝑ eccl'iaſtica ſacr̄a idō dr̄ vxor xpi: vn̄
dicit apoſtolꝰ ibidē ꝙ xps valde diligit eccl'iā
ſuā tāꝙ vxorē: qꝛ eſt os ex oſſibus eiꝰ et caro
ex carne eiꝰ: ſicut eua ex adam. Nā illud qđ
dr̄. Gen. ij. hoc nūc os ex oſſibꝰ meis et caro
ex carne mea: ꝓpter hoc dimittet hō patrē
⁊ matrē ⁊ adherebit vxori: ⁊ erūt duo in car-
ne vna ⁊c. lʒ fuerit carnaliter ꝯpletū in eua:
tñ fuit magnū ſacr̄m qđ poſtea fuit ſpūaliter
cōpletū in xpo ⁊ eccl'ia. Qr ex latere xpi exi-
uit ſanguis ⁊ aqua: vnde habēt efficaciam ⁊
virtutē oīa ſacr̄a eccleſiaſtica: per ꝗ regene-
ranꝛ fideles ⁊ nutriunꝛ cōtinue. ⁊ multipli-
cata eſt tota eccl'ia. Et ſic tota eccleſia dr̄ os
ex oſſibus xpi quantum ad firmos ⁊ ꝑfectos
fideles: ⁊ dr̄ caro ex carne xpi: quantū ad in-
firmos ⁊ imbecilles. Sʒ latiꝰ dr̄ os ex oſſibus
quātum ad fidē articuloꝝ ⁊ caro ex carne ꝗ
ad gratiam ſacramentorum. Nam tā fides
articuloꝝ ꝙ grā ſacramentoꝝ exiuit ex late-
re xpi qñ exiuit ſanguis ⁊ aqua: vt ait Jo. in
ſua canonica. j. c. v. dicens. Tres ſunt ꝗ te-
ſtimoniū dāt in terra ſpūs aqua et ſanguis:
iſta em̄ tria prebuerūt nobis teſtimoniū fi-
dei: qđ xps erat verꝰ hō. et fuit vere paſſus ⁊ Y
mortuꝰ ꝑ eccleſia ſua ſpōſa. ¶ Itē ibidē in
cruce xps dimiſit patrē quātū ad apparen-
tiā: qꝛ q̄ſi derelictꝰ a pr̄e voluit pati: ⁊ mori:
⁊ dimiſit matrē cōmēdatā diſcipło. Et idō nō
appellauit matrem ſed mulierē: notificādo
ꝙ nō erat ibi: nec patiebaꝛ in cruce tanꝙ fi-
lius naturalis marie et tanꝙ homo particu-
laris: ſʒ tanꝙ ſponſus eccleſie ⁊ redemptor
vr̄is. Et ſic dicit apl's et Aug. ꝙ xps ibi reli-
ꝗt prem: ⁊ mrē ⁊ adheſit eccl'ie vxori ſue ꝗ
ex ſuo latere edidit: ⁊ ſic facti ſunt duo i car-
ne vna ꝗdā myſtica ⁊ ſacrali ⁊ indiſſolubili
vnione. Ex qua vxore xps cōtinue regñat et
multiplicat ⁊ nutrit ⁊ ſanat ꝓlem ſuā ꝑ ec-
cl'iaſtica ſacr̄a. Et iſto mō eccl'ia dr̄ vxor xpi
valde dilecta ſcđm apoſtolum ⁊ Aug. Ter-

Do autem mō tota religio xpiana ſiue eccłia
dr ſpōſa xpi dilecta. ⁊ h̄ dupli͛r. pmo inquātū
xps eā ſibi in baptiſmo deſpōſauit: ⁊ ipſa ſibi
integrā ⁊ incōcuſſam fidē pmiſit. Scdo inquā
tum xps eā dotauit ⁊ varietate ornamentorū
ſpūaliū decorauit. vn̄ de primo dicit apl's. ij.
Cor. xj. Deſpōdi eīm vos vni viro v͛ginē caſ
tā exhiber̄ xpo. De ſcdo autē dr pſal. xliiij.
Aſtitit regina a dextris tuis i veſtitu deaura
to circūdata varietate. Itē pſal. lxvij. Rex v͛
tutū dilecti dilecti: ⁊ ſpeciei dom⁹ eī⁹ diuide
re ſpolia ⁊c. Itē Eſa. lxj. Gaudēs gaudebo i
dño ⁊ exultabit aīa mea in deo meo: qꝛ induit
me veſtimētis ſalutis: ⁊ indumēto iuſtitie cir
cūdedit me: q̄ſi ſpōſam decorauit me corona:
E ⁊ q̄ſi ſpōſā ornatā monilib⁹. ¶ Ex oībus ſu
pradictis pꝫ q̄l'r eccłia iter cetera ſortit̄ iſta
tria noīa qꝛ dr corp⁹ xpi inq̄tū eſt ꝯſtituta et
pulchra ⁊ bn̄ diſpoſita varietate mēbroꝝ of
ficialiū: ſcdo put pceſſit ex latere xpi: ⁊ xps
ꝯtinue ex ea regenerat plē dr vxor xpi: ſꝫ dr
ſpōſa inquātū xps ipſam ſumme diligit: ⁊ eā
magnis ornamētis decorauit ⁊ dotauit. Oīa
ergo ſupradicta ꝓuidēs Salomō in ſpū ma
xime ꝯtemplādo pſal. xliiij. ⁊. lxvij. ⁊ ceteros
pſal. dd pr̄is ſui: ꝯfecit hoc cāticū q̄ntū ⁊ cete
ra ſeq̄ntia in q̄b⁹ dotat ⁊ cōmendat eccłiam
ſpōſam ſuā in pulchritudine ⁊ optima diſpo
ſitiōe mēbrorū: ⁊ in pulchritudine ⁊ varieta
A te ornat⁹ et ꝯfuſione odoramētoꝝ. ¶ Itē eſt
aduertēdū ꝙ xps ſicut ſucceſſiue ornauit et
decorauit eccłiam ſpōſam ſuā ſcđꝫ diuerſos
ſtat⁹ ⁊ gradus: ita pariter ſucceſſiue cōmen
dat eā in reſiduo huius libri ſm̄ diuerſos ſta
tus ⁊ grad⁹. Jō in hoc q̄nto cātico cōmēdat
eā p ſtatu aploꝝ ⁊ diſcipuloꝝ ante paſſionē
ſuā. In octauo aūt cātico cōmēdat eā p ſta
tu aplorū ⁊ oīm fideliū imediate poſt reſur
rectionē. In nono aūt cōmēdat eā p ſtatu pu
gne martyrū ⁊ religioſoꝝ ⁊ doctoꝝ. In vlti
mo aūt cōmēdat eā p ſtatu pſperitatis ⁊ pa
cis poſt ꝯuerſionē cōſtātini. Item rurſus eſt
aduertēdū: ꝙ xps bis ornauit eccłiā ſuam.
Pꝛimo in pncipio ſue oſtenſionis: qn̄ elegit
ſigillatī oēs aplos ⁊ diſcipulos et miſit eos
ad pdicādū. Scdo imediate añ paſſionē qn̄
inſtituit ſacrm̄ euchariſtie: ⁊ dedit aplis po
teſtatē cōficiēdi illud ſacrm̄. Et iō duo facit
Salomō in h̄ cātico. Nā pmo itroducit xpm
decorātē eccłiam ſuā in pncipio ſue oñſiōis.
Scdo introducit eūdē xpm ornātē eādē ec
cłiam ſuā imediāte añ paſſionē ſuā. ibi. Va
dā ad mōtē. ¶ Quātū ad primū eſt aduertē
dū ꝙ xps nō ſolū ornauit eccłiam ſuā: ſed ēt
pmo formauit eā ⁊ parturiuit ⁊ pduxit eam
de latere ſuo: ⁊ regn̄auit p baptiſmū: ⁊ diſpo
ſuit ⁊ diſtinxit eā in varietate mēbrorū qn̄ in
pncipio elegit aplos ⁊ diſcipulos ⁊ baptiza
uit eos. Et tūc ornauit eā ⁊ decorauit qn̄ tra

xpus bis ornauit eccłiam ſuaꝫ.

didit pṫātem diſcipulis. Et miſit eos ad ba
ptizandū: vt pꝫ Matth. x. ⁊ Lu. ix. ⁊. x. Tunc
eīm xps dedit eccł'e ſue in aplis et diſcipulis
oculos: ⁊ capillos: ⁊ dētes: ⁊ labia: ⁊ collū: ⁊
vbera ⁊ cetera mēbra. Hoc ergo ꝓuidēs Sa
lomō memorat in hac pte octo mēbra ſpōſe
xpi. ¶ Et introduxit xpm cōmēdātē eccłiam
ſpōſam ſuā in optima diſpoſitiōe iſtorū octo B
mēbrorū q̄ ſunt iſta. ſ. oculi: capilli: dētes: la
bia: eloquiū: gene: collū: vbera: p q̄ q̄dē mē
bra itelligit octo ſtat⁹: ſiue officia eccł'ie. Vn̄
p oculos intelligit aplos ⁊ p̄latos eccł'ie: qui
bus xps reuelauit ſecreta ſua p q̄s q̄dē apo
ſtolos eccłia videt myſteria ſacre ſcripture
tanq̄ p oculos: ⁊ p capillos intelligit pplos.
Nā ſicut capilli deſcēdūt pcedūt ⁊ depēdēt
a capite ⁊ multiplicant̄ in magnū numerū:
ita ppli fideles deſcēdūt ⁊ depēdēt a xpo ca
pite eccł'ie ⁊ multiplicant̄ in magnū numerū
p regn̄ationē baptiſmalē. Itē p dētes itelli
git eoſdē aplos ⁊ p̄latos ⁊ doctores ⁊ pdica
tores eccł'ie: p quos eccłia maſticat ⁊ rumi
nat ⁊ diligit itelligētiā ſacre ſcripture tanq̄
cibos ſpūales ipſi⁹ aīe. Itē p labia intelligit
pmo eoſdē aplos ⁊ doctores q̄ pdicarūt ⁊ pdi
cāt pplis doctrinā euāgelicā. Et ex ꝯtīi itel
ligit pplos fideles q̄ ꝯfitent̄ fidē articulorū
⁊ veritatē euāgelicā. et p eloq̄um dulce intel
ligit̄ ipſa veritas euāgelica quā aī li pdica
uerunt: ⁊ put ipſa eccleſia catholica ꝯfitet̄.
Itē etiā p eloq̄um dulce intelligunt̄ officia
eccleſiaſtica ⁊ orōnes fideliū q̄ fiūt in eccle
ſia. Item p genas intelligunt̄ viri religioſi ⁊
virgines ⁊ cōtinentes in q̄bus cōſiſtit hone
ſtas eccł'ie. Itē p collū intelligūtur p̄lati ec
cleſie q̄poſiti ſunt in turri eccleſie tāq̄ ſupra
turrim dd ad ſpeculādū: ne veniant inimici
eccł'ie ad inuadendū eā: de q̄b⁹ dr Eze. iij. et
xxxiij. Fili hoīs ſpeculatorē dedit te domui
iſrl'. Itē p duo vbera eccł'ie ſīlia duobus ge
mellis capree intelligunt̄ duo teſtamenta: q̄
rū lacte ⁊ doctrina nutriunt̄ fideles. Et etiā
p vnū vber itelligit̄ fides articuloꝝ ſiue do
ctrina ſacre ſcripture. Et p aliud intelligitur
gratia ſacramētorū. q̄bus duobus vberibus
tota xpiana religio fruit̄ ⁊ creſcit: ⁊ nutrit̄ in
hac pegrinatione. Sub tali ergo diſpoſitiōe
mēbrorū decorauit et formauit xps eccleſiā
ſpōſam ſuā. Ipſe eīm xps dedit oculos colūꝫ
binos ſponſe ſue quādo dixit apoſtolis. Eſto
te prudētes ſicut ſerpētes et ſimplices ſicut
colūbe. Matt. x. Item ipſe dedit ipſi copiam
capillorum quando dixit ibidem. Meſſis q̄
dem multa operarij autem pauci. et Joan.
iiij. quando dixit. Videte regiones quia albe
ſunt ad meſſem. Itē tunc dedit chriſtus den
tes eccleſie ad ruminandū et ſuggerendum
qn̄ dixit. Veniet ſpūs veritatis ⁊ docebit vos
omnem veritatē et ſuggeret vobis oīa q̄ dixi

vobis. Jo. xiiij. Jtē qñ aperuit eis ſenſum vt intelligerēt ſcripturas. Luc. xxiiij. Jtē tūc dedit eis labia coccinea ad loquēdū eloquiū dul ce qñ dixit eis. Dū ſteteritis añ reges z pſi des nolite cogitare q̄mo aut qd loq̄mini: da bit enī vobis i illa hora q̄d loquamini. Mat. x. Jtē tūc dedit xp̄s eccl'ie genas rubeas ad p̄bēdū bona exēpla honeſtatis ppl'o: qñ di xit apl'is vos eſtis ſal terre: q̄ ſi ſal euanue rit: in quo ſalief? z vos eſtis lux mūdi p̄bēdo ſup. exēplū vite z doctrine. Jtē tūc xp̄s dedit eccl'ie collū z turrim fortitudinis ad tolerā dos et repellēdos incurſus inimicoꝝ. qñ di xit. Ecce ego mitto vos ſicut agnos in medio lupoꝝ. Nolite timerē eos q̄ occidūt corpus zc. Jtē tūc xp̄s dedit eccl'ie duo vbera ad la ctandos fideles qñ dixit petro. Paſce oues meas zc. Jo. xxj. z ſic pꝫ q̄lr xp̄s diſpoſuit et decorauit ſpōſam eccl'iā varietate mēbrorū ſm exiſtētiā ſuā: z q̄lr reddidit ipā ꝫ pulchrā z ſufficiētē nec deficiētē in neceſſariis. Et de hac pulchritudine z ſufficiētia z optia diſpo ſitiōe cōmēdat eā xp̄s i hoc q̄nto cantico di cēs. O q̄ pulchra es amica mea ſpōſa in di ſpoſitiōe mēbroꝝ ſupple, Et q̄ pulchra es in apparatu z ornatu veſtimētoꝝ z odoramēto rū ſup. Et notāter dr̄ bis q̄ pulchra, ſ. vt vnū referat ad diſpoſitionē mēbroꝝ et alteꝝ ad ornatū veſtimētorū et odoramētorū vt pate bit: z iō q̄ ad p̄mū ſubdit oculi tui colūbarū .i. pſpicaces z penetrātes myſteria ſacre ſcri pture ſicut oculi colūbaꝝ. q. d. q̄ apl'i z p̄lati z doctores p q̄s video tāq̄ p oculos ſunt per ſpicaces z penetratiui ſicut oculi colūbarū: q̄ q̄cunq̄ audiui a p̄re meo nota feci eis: et iſta ſcia quā dedi eis nō ē inflata nec ſuper ba z leonina: ſꝫ hūilis z colūbina: et nō dedi apl'is z doctorib⁹ meis oculos leonū ſupbo rū ſꝫ oculos ſimplicium colūbaꝝ. Sed q̄ iſta ſimplicitas z hūilitas latebat i mēte z ꝯſciē tia aploꝝ: q̄ ſcia eoꝝ erat nō inflata: ſꝫ cū i teriori hūilitate z bona itētiōe et charitate: iō ſubdit. Abſq̄ eo q̄ itrinſec⁹ latet, q. d. Ocu li tui itellectuales ſunt ſubtiles z pſpicaces ſicut colūbe: nō cū tumore ſupbie: ſꝫ cū hūi litate z charitate in ꝯſciētia latēte: z iō nolui eligere ad apoſtolatū ph'os et iperatores: ſꝫ ſimplices z piſcatores: vt nō p philoſophos lucrarer piſcatores: ſꝫ p piſcatores lucrarer ph'os z impatores. Et īfirma z abiecta z hu milia hui⁹ mūdi elegi: vt fortia et ſupba eq̄

C cōfunderē z vincerē. ¶ Deide cū dr̄. ¶ Ca pilli tui zc. cōparat capillos. i. ppl'os eccleſie ſpōſe xp̄i gregibus caprarū. q̄ gñant z mul tiplicant in mōte galaad. ¶ Ad cui⁹ intelle ctū ē nōtādū ſicut dictum eſt in expoſitione cātici Moyſi: z legit Nu. xxxij. q̄ in mōte ga laad z i tota terra baſan q̄ adiacet iuxta mō tem galaad gñant z multiplicant magꝫ gre

ges caprarū q̄ alibi: ſicut accidit q̄ vna re gio aut terra ē magis apta ad gñationē q̄rū dā aialiū q̄ altera. Jta z illa regio eſt apta z vberrima paſcuis p aialibus alēdis z gñan dis: iō petierūt eā filij rubē i ſortē tāq̄ maio res vt pꝫ. Nu. xxxiij. iō ſpōſ⁹ ꝯparat capillos .i. ppl'os eccl'ie ſpōſe ſue gregibus capraꝝ q̄ aſcēderūt de mōte galaad. Uñ ē aduertēdū [illegible] ſignificat cele riter in gñatiōe: vbi dr̄: Capilli tui ſicut gre ges capraꝝ q̄ aſcēdūt de mōte galaad. q. d. q̄ ppl'i tui ſunt mltiplicati i magnū numerū p totū orbē terraꝝ p regñationē baptiſma lē ſicut greges capraꝝ p calorē coit⁹ carnal' mltiplicant i mōte galaad: z idē ſenſ⁹ ē. Nā ppl's xp̄ian⁹ aſcēdit z multiplicat⁹ eſt in ma gnū nūerū p baptiſmū: ſicut capre aſcēderūt z creuerūt in magnū nūerū i mōte galaad p gñationē carnalē. Deide cū dr̄. Dētes tui ſi cut greges tōſaꝝ: ꝯparat dētes hui⁹ ſpōſe q̄ ſunt apl'i z p̄dicatores z euāgeliſte et docto res gregib⁹ ouiū eiuſdē regiōis. ¶ Uñ ē ad uertēdū q̄ q̄ illa regio ē calida greges ouiū balneant z lauant i aq̄s illi⁹ planiciei baſan z dū oues ſunt lote aſcēdūt ad mōtē galaad z ceteros mōtes circūadiacētes: z ſic fiūt al biſſime z pigues z ſic tam oues q̄ capre ſunt valde gñatiue z ſic multiplicāt plem z gña tionē in magnū numerū: intm̄ q̄ nulla eſt ſi ne ple: imo dr̄ q̄d pariūt geminos fetus vl tra cōſuetudinē ouiū z capraꝝ alioꝝ regio nū. Et iō in duob⁹ ꝯparat dētes eccl'ie gregi bus capraꝝ z ouiū illi⁹ regiōis. P'mo in albe dine z mūdicia. Scd'o in fecūditate z vberta te plis: dr̄ ergo. Dētes tui q̄ ſunt apl'i z euā geliſte z doctores et p̄dicatores ſunt albiſſi mi z mūdi ſicut greges tōſarū. i. ouiū q̄ aſcē derūt de lauacro z balneo in eſtate in illa re gione z ſunt fecūde in gñatione: intm̄ q̄ oēs ſunt fecūde duob⁹ gemellis: q̄ q̄libet earū parit duos gemellos: z nulla eſt ſterilis ſine ple inter illas. q. d. q̄ ita fuerūt apl'i et euan geliſte et doctores et p̄dicatores in p̄mitiua eccl'ia. ſ. mūdi et purificati p xp̄m et lauacro baptiſmali: z ita fecūdi per dona grārum q̄ nullus fuit ſterilis et ſine fructu iter eos: q̄ vnuſq̄ſq̄ eorū nō ſolū cōuertit vnā p̄uinciā p ſuā p̄dicationē: ſꝫ etiā duas z tres. ¶ Ad E cui⁹ intellectū eſt aduertēdū q̄ ſicut in hoīe naturali ſunt dētes anteriores q̄ dñr inciſo rū ad ſcidēdū: z ſunt alij collaterales q̄ dñr molares ad molēdū z terēdū z ruminādū ci bū māſum. Jta pariter eccl'ia ſpōſa xp̄i habuit dētes añriores in p̄ncipio. ſ. apl'os z euāgeli ſtas qui inciderūt nobis ſacrā ſcripturā in q̄ tuor euangelia et ep'las canonicas et actus apl'orū z apocalypſim. Sꝫ poſtea dati ſunt eccl'ie dētes poſteriores z molares. ſ. docto res z p̄dicatores q̄ cōminuerūt z digeſſerūt: z

glossarũt ⁊ declararũt ⁊ ruminarũt nobis to-
tã doctrinã euãgelicã ⁊ aplicã quã illi pri⁹
inſciderãt. Et ſic null⁹ illoꝝ fuit ſterilis ⁊ ſi
ne fructu: imo ꝗlibet illoꝝ talẽtũ ſibi a xp̃o
traditũ germinauit: ⁊ oẽs reuerſi ſũt ad xp̃z
portãtes manipulos ſuos: ſicut xp̃us dixit
eis. Ego miſi vos vt eatis ⁊ fructũ afferatis
⁊c. Jo. xv. Sʒ qꝛ ipſi apl̃i et euãgeliſte ⁊ do-
ctores ⁊ p̃dicatores ⁊ p̃lati non ſolũ ſunt dẽ
tes eccl̃ie ad ſcidẽdas ⁊ ruminãdas ſacras
ſcripturas: ſʒ ẽt ſũt labia ad loquẽdũ ⁊ p̃di-
cãdũ doctrinã euãgelicã ⁊ aplicã pp̃lis fide
F lib⁹: iõ ſubdit. ¶ Sicut vitta coccinea labia
tua: vñ labia apl̃oꝝ ⁊ euãgeliſtaꝝ ⁊ oĩm
doctoꝝ dñr coccinea: qꝛ nũꝗ fuerũt ſine ru-
bedine ⁊ ardore et igne charitatis. qꝛ finis
toti⁹ legis eſt charitas. Et ſic oẽs loq̃bant̃
cũ rubedine charitatꝫ. Jõ dñr hẽc labia coc
cinea vñ ſicut rubedo cocci ſiue alquermes
decorat labia pulchre mulieris. Jta rubedo
charitatꝫ decorat totã ſacrã ſcp̃turã nec põt
eẽ aliq̃s bon⁹ nec ei⁹ op⁹ meritoriũ niſi fun
det̃ ⁊ pcedat a charitate: ⁊ tẽdat in charita-
tẽ. ⁊ iõ eloquiũ taliũ labioꝝ dr̃ dulce ⁊ gene
rat dulcedinẽ in aĩo audiẽtiũ cũ fide ⁊ cha-
ritate attẽdẽtiũ. Et quia tota ſacra ſcriptura
pcedit a talib⁹ labijs: ⁊ iter talia labia v̾ſat̃
⁊ ruminat̃: iõ dr̃ dõ pſal. cxviij. Q̃ dulcia fau-
cib⁹ meis eloq̃a tua ſup mel ori meo. Jtem
pſal. xviij. Deſiderabilia ſup aurũ ⁊ dulcio-
ra ſup mel ⁊ fauũ. Et h̃ intẽdit inuere ſpon-
ſus cũ ait. Sicut vitta coccinea labia tua ⁊
eloquiũ tuũ dulce. Deīde cũ dr̃. Sicut fra-
gmẽ mali pũici ita ⁊ gene tue. Cõmẽdat ſpõ
ſam ſuã eccl̃iaʒ quo ad ſtatũ religiõis ⁊ ho-
neſtatis ſiue de religiõe ⁊ honeſtate q̃ dʒ ni
tere ⁊ pollere p̃ncipal̃r ois p̃latus ⁊ religio
ſus ⁊ ex cõſequẽti ois fidedelis q̃ quidẽ reli-
G gio et honeſtas maxime oſtẽditur in genis
⁊ in erubeſcẽtia genarũ. ¶ Ad cui⁹ intelle-
ctũ eſt notãdũ ꝙ gene ſunt ille partes vult⁹
q̃ ſunt imediate ſub oculis tenẽtes naſum
in medio. Et ſic ſunt ptes anteriores ⁊ nu-
de q̃s ptes natura pilis nõ cooperuit ſicut
⁊ ceteras ptes capitis: naʒ natura cooperuit
verticẽ capitis capillis et texit tẽpora ⁊ ma
xillas pilis barbe in viris: et tñ dimiſit ſo-
las genas nudas ſine pilis: vt p barbã oſtẽ
dat̃ fortitudo et grauitas et autoritas i vi
Gene nũcie inte- riorꝫ inten tiõis ſunt. ro: et p genas circũq̃ꝗ ſiue ad latera conte
ctas oſtẽdat̃ v̾itas ⁊ honeſtas in eo q̃ ad cõ
uerſationẽ. Vñ gene ſunt nũcie et q̃ſi ſpecu-
lũ cordis et interioris intẽtionis q̃ ad gau-
diũ et letitiã et triſtitiã: et timorẽ ⁊ audaciã
et veritatẽ. Nã qñ q̃s gaudet in corde ridẽ-
do oſtẽdit gaudiũ in genis. Et qñ triſtatur
demiſſis genis incipit flere. Et ſic oſtendit
in genis dolorẽ cordis: et qñ timet mortem
ilico gene hoĩs paleſcunt eo ꝙ ſanguis fu-
git ad tegendũ et ſubueniendũ cordi ſed ſi
timet infamiã tunc gene rubeſcunt quodã
leui rubore: eo ꝙ ſanguis exit ad ſupficiem
genaꝝ volẽs quaſi eas cooperire: ne ledant̃
aliqua infamia. Jtẽ qñ q̃s nil timet. ⁊ loqui
tur veritatẽ: tũc loquit̃ vultu ſereno nõ mu
tato: cuius oppoſitũ faciet qñ loquit̃ mẽda
ciũ. Et ſic pʒ qualiter gene ſunt ſpeculum
honeſtatis ⁊ veritatis toti⁹ hoĩs. Et iõ na-
tura reliq̃t eas nudas: ſʒ circũtexit eas pi-
lis capitis ⁊ barbe i viris: ſʒ qꝛ femĩe nõ h̃nt
barbã. ideo nutriũt comã et crines capilis
vt poſſint tegere tp̃a ⁊ maxillas ad circũte-
gẽdas genas. Et poſtꝗ ſunt nupte: ↄſuetu-
do ⁊ natura docet ꝙ velẽt et tegãt caput et
collũ ⁊ maxillas artificial̃r cũ pannis line-
is aut ſericis: vt ſol⁹ vult⁹. ſ. oculi ⁊ gene et
os maneat nud⁹ ad exercẽda officia eoꝝ: pu
ta oculi ad vidẽdũ: ⁊ os ad loq̃ndũ ↄguſtãdũ
⁊ nares ad odorãdũ: ⁊ gene vt ſint ſpeculum
ſupdictoꝝ. ſ. v̾itatꝫ ⁊ honeſtatꝫ. Et iõ dr̃ Sa-
lo. i pſona xp̃i i hac pte ꝙ ſicut iſta ſpõſa xp̃i hʒ
oculos q̃ ſũt apl̃i ⁊ p̃lati ⁊ doctores: ita ſil̃r
hʒ genas q̃ ẽ p̃latoꝝ ſtat⁹ ⁊ religioſorũ i q̃b⁹
taꝗ in ſpeculo oñdit̃ v̾itas ⁊ honeſtas xp̃ia-
ne religiõis ⁊ debẽt eẽ ſpeculũ r̃ligiõis ⁊ ho
neſtatis ⁊ veritatꝫ i vita ⁊ doctria: vt exẽplo ⁊
doctrina eoꝝ ceteri moueant̃ ad credẽdũ et
bñ opandũ. De q̃b⁹ dr̃ xp̃s Mat. v. Uos eſtis H
ſal terre: ⁊ vos eſtis lux mũdi ⁊c. Et iõ cõpat
ſtatũ p̃latoꝝ ⁊ religioſoꝝ ⁊ toti⁹ xp̃iane reli
giõis ad fragmẽ mali pũici ſiue ĝnati p me-
diũ ſecti p̃mo qꝛ ↄtinet mlta grana ſub q̃dã
ordine ↄgregata et ſituata. Scd̃o qꝛ oĩa illa
grana ſunt vndiq̃ꝫ vna pelle ↄtecta p̃ter illã
ptẽ mediã. Tertio ꝙ illa grana oſtẽdũt fa-
ciẽ rubeã. Quarto qꝛ talia ſunt itriſec⁹ ſicut
extriſec⁹ q̃ ad ruborẽ ⁊ saporẽ: qꝛ talia ſunt
illa q̃ latẽt ſicut illa q̃ apparẽt i ſupficie fra
gminis. Talis ẽ erat illa ſpõſa xp̃i. ſ. eccl̃ia
apl̃o i pricipio. ⁊ talis dʒ eẽ ois p̃lat⁹ ⁊ q̃libet
religio. Naʒ pͥo tota illa mltitudo erat ſub
vno paſtore xp̃o ordiata: ⁊ poſtea ſub petro.
Scd̃o oĩʒ erat aĩa vna ⁊ cor vnũ i deo vt pʒ in
actib⁹ apl̃oꝝ. Jtẽ tertio qꝛ oẽs rubebãt ⁊ fer
uebãt rubore ⁊ igne charitatꝫ. Quarto qꝛ q̃-
les erãt i vultu ⁊ ore exteri⁹ tales erãt iteri⁹
corde ⁊ ecõuerſo ⁊ iõ ibãt gaudẽtes a ↄſpe-
ctu ↄciliũ: qm̃ digni habiti ſũt p noĩe Jeſu cõ
tumeliã pati: nõ timẽtes minas p̃ncipũ dicẽ
tes. Magis opꝫ obedire deo ꝗ hoĩb⁹ Act. v.
Et ſic p̃lati ⁊ religioſi debẽt eẽ ſicut fragmen
mali granati. ſ. viuere ſub vna communitate
⁊ ordinata religiõe ⁊ oñdere honeſtatem in
facie ⁊ veritatẽ in ore ad exemplum alioꝛuʒ
⁊ debẽt rubere non ſoluʒ rubore charitatis
nõ ficte ſed etiam rubore erubeſcentie ⁊ ve-
recũdie in facie. i. debẽt cauere ⁊ erubeſce-
re peccare: ne oculos diuine maieſtatis of-

fendāt: ꝛ ne primis ꝛ inferiorib⁹ exēplū pec cādi ꝛ scādalū pbeant: eo qꝺ sunt positi tan ꝙ speculuꝫ ꝛ lumē sup cādelabrū. quib⁹ di xit xp̄s. Sic luceat lux vestra corā hoībus vt videāt opa vestra ꝛ glorificēt prem vr̄m q̇ in celis est. Mat. v. Et sic etiā nō solū plā tus ꝛ religiosus ſꝫ etiā q̇libet xp̄ian⁹ debet erubescere peccare: nō solū ne offendāt deū sed etiā primū ipm scādalizādo. Qꝺ maxi me est in platis ꝛ religiosis ꝛ eccl̄iasticis at tendēdū. Ideo dicit Aug. in sermone de cōi vita clericoꝝ: ꝙ bona opa sunt faciēda pro pter nos ꝛ cōscientiā nostrā: sed bona fama obseruāda est ppter vos ꝛ exēplū vestrum.

Aug.

Et sic ptꝫ qualiter status platoꝝ ꝛ religio sorum sunt gene ecclesie sponse xp̄i: ꝛ qualr̄ sunt sicut fragmē mali punici: ꝛ iō xp̄us vo lēs cōmendare spōsam suā eccl̄iam quo ad religionē et honestatē que maxie viguit in apl̄is ꝛ doctorib⁹ ꝛ martyrib⁹ ꝛ sacerdotib⁹ in pmitiua eccl̄ia dicit. o spōsa sicut fragmē mali punici ē bn̄ ordiatū ꝛ rubicūdū: ita et gene tue. s. apl̄i ꝛ euāgeliste: plati ꝛ religio si ꝛ oēs xp̄iani sunt rubicūdi rubore charis tatis ꝛ erubescētie ꝛ honestatis ꝛ veritatis. Sꝫ qꝛ talis honestas nō est ficta nec pallia taꝫ ſꝫ va ꝛ itriseca: talis in corde q̄lis i facie. Iō subdit. Absq3 eo ꝙ itrinsec⁹ latet. s. vltra rectā intētionē ꝛ affectū charitatis latentē in corde. Deinde cū dicit. Sicut turris dd col lū tuū ꝛc. Cōparat statū platorū ꝛ aplorū ꝛ doctoꝝ ipsi turri dd. Ad cuius intellectū est notādū vt legit. ij. Regū. ꝙ dauid edificauit turrim altissimā in mōte sion vt eēt specu la ad puidēdū de longe inimicos veniētes ꝯtra ciuitatē hierl̄m: ꝛ muniuit ipsaꝫ copia armorū ꝛ pugnaculorū in defensionē ciui tatis: ꝛ vt oēs ꝯfugerēt ad eā. ꝛ saluarēt tpe necessitatis ꝛ belli p quā q̇dē turrim figura bat. stat⁹ aploꝝ ꝛ platorū et doctorū ꝛ pdi catoꝝ q̇ sunt positi altiores in gradu digni tatis ꝛ sciētie tāq̃ speculatores ad puiden dos inimicos eccl̄ie. s. infideles ꝛ hereticos. Et iō armauit eos xp̄s armis ꝛ ppugnacu lis spūalib⁹ q̇ sunt arma ꝟtutū ꝛ dona spūs s̄cti ad repellēdos incursus infideliū ꝛ here ticoꝝ. ꝛ ideo dr̄ collū eccl̄ie: nā sicut collū ē altior pars corporis sub capite p qꝺ descen dūt oēs vires capitis ꝛ sensus ꝛ mot⁹ capi te ad oīa mēbra inferiora: ita sunt apl̄i ꝛ pla ti altiores immediate sub capite xp̄o: p q̄s descendit oīs ptās ꝛ vires spūales a xp̄o ca pite i cetera mēbra corpis ecclesiastici ꝛ my stici. Itē sicut speculator erigit colluꝫ ad vi dendū de lōge ꝛ speculandū inimicos ꝛ res lōginquas: ita pariter eccl̄ia tāq̃ erigēs collū p platos ꝛ predicatores preuidet vt caueat mala futura. Itē sicut caput in quo sūt ocu li ponit supra collū: vt puideat lōginqua: ita

oculi ecclesie sūt supra platos ꝛ pdicatores ad puidēdū mala futura ꝛ pcauēdū nociua. Et sic pꝫ qualr̄ prelati ꝛ doctores ꝛ predica tores sunt collū eccl̄ie: altiores in sciētia ꝛ di gnitate ꝛ ptāte sicꝰ turri dd ad puidēdas ꝛ pcauēdas insidias ꝛ incursus inimicoꝝ ꝛ in fideliū ꝛ hereticoꝝ. De q̇b⁹ dr̄ Eze. xxx. Fi li hoīs speculatorē dedi te domui israel. ꝛ iō dicit xp̄s. O spōsa collū tuū est altissimum ꝛ fortissimū in eminētia dignitatis: ꝛ sciētie ꝛ sapiētie ꝛ ptātis: ꝛ munitissimū sicut turris dd i armis spūalib⁹ ꝟtutū ꝛ donoꝝ: q̇ quidē turris est edificata in ppugnaculꝫ ad ppu gnādū ꝯ inimicos ꝛ oīs armatura hui⁹ tur ris eccl̄ie est armatura nō debiliū ſꝫ fortiuꝫ qꝛ armatura eccl̄ie nō timet eos q̇ solū occi dunt corp⁹: sed tm̄ timet dn̄m q̇ pōt alam oc cidere ꝛ mittere i gehēnā: iō apostoli ꝛ mar tyres nō timebāt reges et psides mūdi nec verbera carnificū: eo ꝙ armatura coꝝ erat armatura fortiū: ꝛ inexpugnabilis turris: q̇ q̇dē armatura sunt dona spūs s̄cti. Deide cū subdit. Duo vbera tua ꝛc. Ostēdit q̄lr̄ eccl̄ia sponsa xp̄i non solū est turis inexpugnabilis ꝛ hꝫ armaturam fortium ad repellendos in cursus et insidias inimicorum: sed etiam hꝫ duo vbera ad alendos et nutriendos et la ctandos fideles filios. Que q̇deꝫ vbera sunt duo te. s. nouū ꝛ vetus. Quorū lacte lactat et nutrit duos hinulos gemellos. s. duos popu los sub vna fide christi cōgregatos. i. eccl̄iaꝫ ex vtroq3 pplo iudaico scꝫ et gentili sub vna fide ꝯuersam. Itē etiam hꝫ eccl̄ia duo vbera s. vber et mamillaꝫ doctrine sacre scripture ꝛ vber gratie sacrorū. Ex q̄rū vno suggūt fide les lac fidei articulorū. ex alio lac gr̄e sacro rū. Et ista sunt duo vbera eccl̄ie q̇bus lactat et nutrit duos filios gemellos. scꝫ ex vtroq3 pplo ꝯuersos. Et ēt lactat duos hinnulos ge mellos. s. pfectos ꝛ īfirmos: vn̄ i pmitiua ec cl̄ia isti duo gemelli scꝫ ps ppl̄i iudaici ꝛ ma ior ps ppl̄i gētilis venerūt ad fidē: q̇ lactati sunt ꝛ nutriti isto duplici hubere. Et iō dicit Duo hubera tua sicut duo hinnuli gemelli capree. i. abundātia i lacte sicut duo hubera capree duos gemellos lactātia ꝛ nutriētia. Et ꝯparat hubera eccl̄ie vberib⁹ capree: eo ꝙ inter cetera aīalia capree maxie abundāt lacte: ꝛ cōparat ꝛ appellat istos duos pplos gemellos: eo ꝙ antiq̇t⁹ descēdūt ab vna mr̄e eua: ꝛ ab vna vxore noe et nūc sūt regñati ex vna capra. s. ex vna eccl̄ia p xp̄m ꝛ regñatios nē baptismalē. Sꝫ qꝛ iste modus nutriēdi fi lios eccl̄ie p lac fidei articuloꝝ ꝛ gr̄e sacro rū durat p totū diē ꝛ tp̄s gr̄e. s. a prio aduētu xp̄i in q̇ incepit ista dies aspirare et durabit vsq3 ad finē mūdi in q̇ desinet iste dies gr̄e ꝛ succedet dies etern⁹ gl̄ie: q̇ q̇dē die⁹ gr̄e fi nietur in vespere mundi: cuius finis dr̄ nox

Plati et doctores ꝛ pdicatores collū dr̄r eccl̄e

eccl̄a hꝫ duo hubera.

eo ꝙ amplius nõ erit tẽpus operandi nec mereri: ſed p̃miũ recipiẽdi: vt ait ſaluator Joan. ix. Oportet operari dum dies eſt: veniet autẽ nox qñ nemo poterit operari. Jdõ dicit ſponſus ꝙ iſti duo gemelli paſcunt in liliis et roſis ſacre ſcripture: ⁊ in liliis ⁊ roſis gratie ſacramẽtorũ: non in eternũ: ſed donec aſpiret dies. i. dum duret iſte dies gratie ⁊ inclinentur vmbre finalis iudicij: qꝛ poſtea paſcẽtur iſti duo gemelli pabulo eterne fruitionis et glie: ⁊ ſic patet pulchritudo ⁊ optima diſpoſitio mẽbroꝝ hui⁹ ſpõſe xp̃i: de qua pulchritudine commẽdat eam in hac prima parte.

¶ Secunda pars cantici quinti.

Vadam ad montem myrrhe:
Et ad collem thuris.
Tota pulchra es amica mea
Et macula non eſt in te.
Veni de libano ſpõſa mea.
Veni de libano: veni.
Coronaberis de capite Amana:
De vertice Sanir ⁊ Hermon.
De cubilibus leonum.
De montibus pardorum.
Vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa:
Vulneraſti cor meum.
In vno oculorum tuorum.
Et in vno crine colli tui:
Quam pulchre ſunt mamme tue.
Soror mea ſponſa.
Pulchriora ſunt vbera tua vino.
Et odor vnguentorum tuorũ ſuper omnia aromata.
Fauus diſtillans labia tua ſponſa.
Mel ⁊ lac ſub lingua tua.
Et odor veſtimentorum tuorum.
Sicut odor thuris.
Hortus concluſus ſoror mea ſponſa.
Hortus concluſus: fons ſignatus.
Emiſſiones tue.
Paradiſus malorum granatorum:
Cum pomorum fructibus:
Cypri cum nardo.
Nardus et crocus.
Fiſtula ⁊ cynamomum.
Cum vniuerſis lignis libani:
Myrrha et aloe.
Cum omnibus primis vnguentis
Fons hortorũ: puteus aquaꝝ viuentiũ.
Que fluunt impetu de libano.

Vadam ad montẽ myrrhe. ¶ Hec eſt ſcđa ps hui⁹ q̃nti cãtici in q̃ xp̃s dotat ⁊ ᵭcorat eccłiã ſpõſã: ⁊ ſuã ornamentis ſpiritualibus ⁊ ornamẽtis aromaticis: ⁊ hoc prout Salomon preuidit in ſpiritu cõtemplando myſteria que fecit moyſes añ mortẽ ſuã i figura xp̃i. Ad cui⁹ itellectũ ẽ valde aduertẽdũ: ꝙ moyſes dux illius ppłi cui oĩa ↄtigebãt i figura xp̃i: duos: act⁹ iter ceteros fecit imediate añ mortẽ ſuã dũ fuit ꝓpinqu⁹ morti i fine ſui ducat⁹ vt pꝫ in Deu. Nã p̃io ↄgregauit maiores natu illi⁹ ppłi i cãpeſtrib⁹ moab iuxta iordanẽ: ⁊ recitauit ⁊ rememorauit eis oĩa bñficia ⁊ miranda q̃ de⁹ eis fecerat i illis. xl. ãnis. p totã illã ꝑegrinationẽ ab exitu egypti vſq ad illũ locũ. Et ↄmemorauit eis oẽs rebelliões ⁊ igratitudies q̃s ↄmiſerãt ꝯ deũ: ⁊ ↄmiſſuri erãt ſucceſſiue in futurũ vſq ad extremũ tp̃s in qua in fidelitate ⁊ malicia erant mãſuri: ⁊ idõ cõminatiue p̃dixit eis p multas maledictiones eorum obſtinatorum finalem punitionẽ et confecit illud canticum. ſ. Audite celi que loquor. In quo predixit eorum finalem obſtinationem ⁊ punitionẽ ⁊ dãnationẽ: et finalr̃ populi gentilis ſubſtitutionem ⁊ conuerſionẽ: vt pꝫ in fine cãtici cũ dicit. Laudate gentes ppłꝫ ei⁹. ꝓut ibi fuit declaratũ. Hoc autẽ facto moyſes ex dei p̃cepto aſcẽdit in montẽ abarim: ⁊ exinde ſpeculat⁹ eſt totã terrã promiſſionis: vt pꝫ Deu. xxxij. qua cõſiderata ⁊ viſa bñdixit duodecim tribub⁹ p̃dicando eis bona futura vt pꝫ. c̃. ſe. ſ. xxxiij. De quib⁹ duo bus actib⁹ cõtrariis valde admirati ſunt et admirant̃ magiſtri hebreoꝝ. Admirant̃ eñ ꝙ moiſes cũ tãta vehemẽtia maledixit illuꝫ pplm: ⁊ cõminatus fuerit ei tã grauez punitionẽ ⁊ bonorũ priuationẽ in illo cantico: et poſtea imediate cuꝫ tanto affectu benedicat eis p ſingulas tribus in ca. ſe. Ad qđ r̃ndent ꝙ qꝛ moyſes p̃uidit rebelliões ⁊ apoſtaſias eoꝝ ⁊ idololatriã futurã: ideo p̊mo cõminatur malis et idololatris: ſꝫ finaliter bñdixit bonis ⁊ fidelib⁹ p̃ſtibus ⁊ futuris. Sed iſte intellect⁹ eſt manifeſte falſus ⁊ inſufficiens nã i fine cãtici maledictis iſraelitis bñdixit pplm gẽtilẽ. Itẽ ille maledictiões oẽs ⁊ punitiões pſeuerãt hodie in toto illo ppło qui putat ſeruare legez moyſi et abominat̃ oẽꝫ idololatriã. Que q̊dẽ punitio oẽs eos cõprehẽdit tã bonos q̃ malos: qꝛ oẽs pſeuerant in hac captiuitate ⁊ miſia p. M. cccclxxxvj. annos p⁹ xp̃ꝫ ⁊ idõ ẽ dicẽdũ ꝙ cecitas ⁊ malicia eoꝝ ipedit eos ne itelligãt ſacra dei in illis myſteriis clauſa. vñ moyſes q̊ fuit ver⁹ propheta nõ ſolũ p̃uidit ifidelitatẽ crebrã illius ppłi quã debebãt ↄmittere ꝯ deũ adorando idola: ſꝫ ẽt p̃uidit vltimã obſtinationẽ et rebellionẽ futurã cõtra xp̃m verũ meſſiã queꝫ

ꝑncipes ſacerdotū ⁊ phariſei debebāt cruci
figere ⁊ ſucceſſores eoꝝ in eadē obſtinatiōe
ꝑmanere in extremo tpe vſq; ad iudiciū. Et
idō moyſes hoc ꝓuidēs i ſpū nō ſolū cōminat
eis maledictionē tpalē ꝓp idololatriā: quaz
ꝯtinue cōmiſerūt vſq; ad deſtructiōē ꝑmi tē
pli: ſ; etiā cōminat eis maledictionē ⁊ penā
tā tpalē ꝙ̄ eternā ꝓp infidelitatē quā cōmiſe
rāt ꝯ xp̄m meſſiaz ſuū in extremo tpe in qua
erāt ꝑſeueraturi vſq; iudiciū: et hoc patet ꝑ
hoc qđ dicit moyſes Deute. xxxi. c. i fine ma
ledictionū ⁊ anteꝙ̄ ꝓnūciet cāticū. vn̄ ait no
ui enī ꝙ poſt mortē meā inique agetis: ⁊ de
clinabitis cito de via quā ꝑcepi vobis. Et oc
currēt vobis mala in extremo tpe qn̄ feceri
tis malū in cōſpectu dn̄i: vt irritetis euz per
opa manuū veſtrarū. Ex quibꝰ pȝ ꝙ iſta ca
ptiuitas ⁊ punitio quā patiunt in hoc extre
mo tpe ⁊ vltima etate poſt deſtructionē ſcđi
tēpli nō meſt eis ꝓp idololatriā: ſ; q: irrita
uerūt deū occidēdo xp̄m meſſiam ſuū: ⁊ ſem
per irritāt eū manēdo in eadē obſtinatione.
S; q: ꝓmulgata iſta ſnia moyſes aſcēdit in
montē abarim ex ꝑcepto dei ⁊ ſpeculatꝰ eſt ⁊
cōſiderauit totā terrā ꝓmiſſiōis vſq; ad mō
tem libanū ⁊ hermō. ⁊ amana: ⁊ ſanir. ⁊ ga
laad: ⁊ vſq; ad mare nr̄; ⁊ vſq; ad mare mor
tuū. In quo ſpacio erāt collocāde oēs tribꝰ
ꝑ ſortes ſuas. Et ꝓuidit q̄liter in extremo tē
pore. ſ. in vltima etate xp̄s meſſias illā terrā
totā debebat peragrare ꝑdicādo ⁊ miracula
faciēdo puta ꝑ totā terrā zabulō ⁊ neptalim
vſq; ad radicē libani ⁊ trās iordanē ꝑ terraz
gad ⁊ manaſſes: ⁊ ꝑ terrā iuda: ⁊ effraim. Ex
quibus. xii. tribubꝰ xp̄s debebat regenerare
xii. apl̄os ⁊. lxxii. diſcipulos ꝑ quos erat mul
tiplicāda tota eccl̄eſia toto orbe diffuſa per
regnationē baptiſmalē: que q̄dē eccl̄ia erat
futura verꝰ iſrl̄ ſcḋm ſpū̄ et ꝓmiſſionē. Oīa ḡ
iſta ꝓuidēs moyſes in ſpū cōſiderando illaz
terrā de mōte abarim bn̄dixit in ſpū ꝓpheti
co. xii. tribubꝰ iſrl̄ ſpūalibꝰ q̄ ex illis. xii: apo
ſtolis erāt in xp̄o regenerandi. Et ſic pȝ q̄lr
moyſes in figura xp̄i in illo cātico ⁊ capitu
lis ꝑcedētibꝰ cōminat maledictionē: ⁊ tpalez
punitionē filii iſrl̄ ſcḋm carnē ⁊ infideles ⁊ xp̄i
crucifixores. S; cap. xxxiii. bn̄dixit tribubꝰ
⁊ filiis iſrl̄ ſcḋm ſpm̄ per xp̄m ⁊ apl̄os regene
randis: put moyſes ꝓuidit in ſpū ꝓphetico.
Et ſic ilico poſt hoc moyſes mortuꝰ eſt in il
lo mōte vt patebit i cātico ſequēti. Et ſic tol
litur ⁊ ſoluit cōtrarietas que videtur in illis
duobꝰ actibꝰ. Et idō moyſes non ꝑncipaliter
bn̄dicebat illā terrā ꝓmiſſiōis materialem:
quā oculis carneis diſtinctam ꝑ ſortes vide
bat: ſ; bn̄dicebat eccl̄iam xp̄i ꝑ illā terrā fi
guratā quā oculis ꝓpheticis ⁊ mētalibꝰ to
to orbe diffuſam cernebat: vn̄ moyſes aſpi
ciēdo verſus aquilonē ex mōte abarim vide

bat q̄liter altiſſimꝰ mons libanus termina
bat tanꝙ̄ caput totam terram promiſſionis
ex cuiꝰ latere emanabat fluuius iordanis q̄
irrigabat totā terrā ꝓmiſſionis: ⁊ fecunda
bat eā vſq; ad mare mortuū: per qđ ꝓuidit
in ſpū q̄liter xp̄s meſſias in lege promiſſus
erat futurꝰ caput et ꝑncipiū eccl̄ie: ex cuius
latere debebat emanare fluuiꝰ baptiſmalis
⁊ virtꝰ oīm ſacroꝝ q̄ debebāt fecūdare ⁊ ir
rigare totā eccl̄iā xp̄i ad regenerandū fide
les. Itē ꝑ hoc qđ illa terra erat tota circūda
ta ab oriēte mōte amana ⁊ ſanir ⁊ hermō: ⁊
cubilibꝰ leonū: ⁊ mōtibꝰ pardoꝝ ꝓuidit q̄lr
eccl̄ia xp̄i debebat āguſtiari ⁊ ifeſtari i ꝑncipio
a iudeis ⁊ infidelibꝰ ⁊ tyrānis ⁊ imperatori
bus idololatris ⁊ hereticis. Et ꝑ hoc ꝙ vide
bat eaz obſeſſam a meridie deſerto arabie:
ꝓuidit q̄liter in medidio tpis ab arabibus ⁊
ſaracenis erat affligēda. Sed ꝑ hoc ꝙ vide
bat illā terraz ab occaſu obſeſſam mari nr̄o
mediterraneo ꝓuidit in ſpū q̄liter in fine tē
poris ⁊ in occaſu mūdi eccl̄ia erat affligēda
ꝑ antixp̄m. S; q: deꝰ dixit moyſi ꝙ ipe viuꝰ
nō poterat introire terrā illā: ſ; poſt mortez
eiꝰ ioſue debebat itroire cū toto illo pplo et
obtinere illā terraz ⁊c. Per hoc ꝓuidit moy
ſes in ſpū q̄lr an̄ mortē xp̄i nullꝰ poterat in
troire terrā viuētiū ſ; poſt mortē ⁊ reſurre
ctionē xp̄s debebat itroducere totū pplm̄ fi
delē in terrā viuētiū ⁊ finalr etiā ꝑ apl̄os et
martyres ⁊ doctores debebat triūphare de
iudeis ⁊ iperatoribꝰ ⁊ hereticis ⁊ oībꝰ infide
libꝰ. Sub tali igit reſpectu ꝯſiderauit moy
ſes totā illā terrā ꝓmiſſiōis et cōſiderando
bn̄dixit. ſ. q: ꝑ illā bn̄dixit eccl̄iaz xp̄i futurā
quā illa terra figurabat. Sed nūc reſtat ap
plicare figurā figurato. ¶ Ad cuiꝰ itellectū 3
eſt aduertēdū ꝙ xp̄s ꝑ moyſen figuratꝰ qui
nō venit legē ſoluere: ſ; adiplere ⁊ verifica
re oīa geſta ⁊ dicta patriarcharū ⁊ ꝓphetarū
eodē mō ꝑceſſit in ſua ꝑegrinatione huiꝰ vi
te ſicut moyſes. Nā ſicut moyſes ꝑ. xl. ānos
duxit ⁊ minauit illū pplm̄ ꝑ dſertū cū ſignis
⁊ portētis vſq; ad mortē ſuā: ita ꝑiter xp̄s ꝑ
xl. mēſes duxit pplm̄ ſuū ſ; eccl̄iā apl̄orū ⁊
diſcipuloꝝ ſic̄ mādo ꝯputādo a die oſtēſiōis
ſue. ſ. baptiſmi vſq; ad paſſionē. Nā per tres
annos ⁊ q̄tuor mēſes ꝑdicauit ⁊ ꝑegrinatus
eſt poſt baptiſmū ſcḋm eos q̄ tenēt ꝙ prīa vel
tertia aprilis fuit paſſus. Et ſic xp̄s ꝑ. xl. mē
ſes fuit ꝑegrinatꝰ ꝑ totā terrā ꝓmiſſiōis fa
ciēdo multo maiora miracula ꝙ̄ moyſes. ſ.
mortuos ſuſcitando et infirmos curando. et
demones fugādo ⁊ ventis iperādo q̄ fuerūt
multo maiora ſigna et miracula ꝙ̄ moyſi: vt
dictum fuit in expoſitione pſal. xxxviii. Et in
tractatu cōtra iudeos. Itez ſicut moyſes in
fine ſue ꝑegrinatiōis congregauit maiores
natu coraz toto pplo et retulit totam legem.

narrando oīa bñficia:q̄ de⁹ fecerat illi pplo. Et cōminat⁹ est futuras maledictiōes ꝛ punitiōes p̄uaricatorib⁹ ꝛ trāſgreſſorib⁹ legis: ſicut dictū eſt:ita pariter xp̄s in fine ſue pegrinationis añ mortē ſuā aſcēd.t hieroſolymā:ꝛ vidēs ciuitatē ſacrilegā ꝛ in meſſie homicidā cōminādo eis futurā ruinā fleuit ſup illā ꝛc. Et poſtea ingreſſus i tēplū eiecit emētes ꝛ vēdē: es:ꝛ altera die ꝯgregatꝫ maiorib⁹ natu.ſ.ſcribis ꝛ phariſeis ꝛ p̄ncipibus ſacerdotuꝫ exprobrauit eis iniq̄tates eoꝝ:ꝛ cōminatus eſt eis futurā punitionē tꝑalē ꝛ eternā:ꝓpter infidelitatē ꝛ igratitudinē ꝛ homicidiū: vt pꝫ Mat.xxij.ꝛ.xxiij.ꝛ.xxiiij. Itē ſicut Moyſes poſt datā maledictionē ꝛ p̄nūtiatā futurā punitionē illi⁹ ppli rebellis aſcēdit i montē abarim ꝛ ꝯſiderata tota terra ꝓmiſſionis bñdixit.xij.tribub⁹ ꝭꝫ ſp̄ñ ꝛ ꝓmiſſionē añꝗ moreref ſicut dictū eſt:ita pariter xp̄s iplēdo illā figurā ꝛ totā legē poſtꝗ cōminat⁹ eſt:ꝛ p̄nunciauit futurā dānationē ſuoꝝ crucifixoruꝫ ꝛ oīm ſucceſſoꝝ obſtinatorū aſcēdit in montē ſiō ꝛ facta cena cū diſcipulis ſurrexit a menſa:ꝛ lauit pedes eoꝝ:ꝛ recubēs inſtituit ſacr̄m euchariſtie:ꝛ tradidit ſeip̄m eis ſacrāliter.ꝛ poſtea habuit longū ſermonē cū diſcipulis bñdicēdo eis:ꝓmittendo ꝛ dando eis: bona ſp̄ūalia.ſ.pacē ꝛ charitatē ꝛ ſcientiam in hac vita:ꝛ ꝓmittendo futurā felicitatē:vt patet Joann.xiij.cap̄.vſqꝫ ad.xvij.incluſiue.

R ¶ Ex q̄bus oīb⁹ pꝫ q̄lr oīa q̄ fecit Moyſes fecit in figura xp̄i:ꝛ q̄liter xp̄s ꝑ oīa compleuit ꝛ ꝟificauit oīa geſta Moyſi ꝛ oīꝫ ꝓphetarū. Salomon ergo p̄uidēs in ſpū oīa iſta myſteria xp̄i figurata per ſupradicta geſta Moyſi: fecit iſtud cāticū introducēs xp̄m ad loquendū in hac ſcda pte cātici in q̄ xp̄s dotat ꝛ decorat ſponſam ſuā eccleſiā in apoſtolis et diſcipulis cōgregatā in die iouis ſancta:qñ cena facta lauit pedes diſcipulorum ſuorū.vbi oſtendit eos pulchros ꝛ mundos in aīa ab oī inq̄namento poſt receſſuꝫ iude:q̄b⁹ tradidit ſacr̄m euchariſtie tanꝗ mūdis. Et poſtea in ſuo teſtamento legauit eis ſuā pacē ꝛ charitatē.ꝛ oīa bona gratie:vt pꝫ ꝑ illū longum ſermonē vbi oſtendit q̄liter dotauit ꝛ decorauit eccleſiā ſponſaꝫ ſuam bonis ſp̄ūalibus ꝑ veſtimenta ꝛ odoramenta ꝛ fruct⁹ pomorum intellectis. Dicit ergo xp̄s ſponſus eccleſie. Uadam ad monteꝫ myrrhe:ꝛ collē thuris.i. aſcendā in hieruſalē:q dicit mons myrre et thuris:eo ꝙ ibi fiebāt ſacrificia:ꝛ offerebātur oblatiōes:ꝛ adolebantur in altari thus ꝛ myrrha ꝛ thymiamata:et cetera odoramēta ſignificātia paſſionē xp̄i. Et iō appellat xp̄s hieruſalē montē myrrhe ꝛ thuris.i.paſſionis ꝛ ſacrificiī. In hebreo aūt habet. Uadaꝫ ad monteꝫ moria.i.ad montem vbi Abraam ſacrificauit filiū ſuum Iſaac in voto et arieté in effectu:quē monteꝫ appellauit in mōte dñs videbit.ſ.ſacrificari ꝛ immolari ſup.put fuit declaratū in expoſitiōe pſal.xlvij.ꝛ i pře.r.ſcꝫ locꝫ. Dicit ḡ xp̄s. Uadā ad mōtē myrrhe ꝛ collē thuris.i.ad mōtē mee mortis ꝛ paſſionis:q̄ eſt hierl̄ꝫ. Hoc pfecto dixit xp̄s poſt ſuā pegrinationē:qñ aſſumpſit.xij.diſcipulos ſecreto ꝛ dixit illis. Ecce aſcēdim⁹ hieroſolymā:ꝛ fili⁹ hoīs tradet ad flagellādū ꝛ crucifigēdū. Mat.xxij.ꝛ Luce.xviij. Deīde cū dicit. Tota pulchra es amica mea. Cōmendando ſponſam ſuā dotat et decorat ꝛ pulchrificat ipſam xp̄s mundicia ꝛ pulchritudine ſpūali reddens ipſam puram ꝛ mundā non habentē rugam neqꝫ maculam. ¶ Ad cuius intelle- L ctū eſt notandū ꝙ xp̄s in die iouis ſancta cena facta ſurgens a cena añꝗ inſtitueret euchariſtiam:et traderet eam diſcipulis:lauit pedes eorum:vt oñderet mundiciā ꝛ puritatē coꝝ. Et qūo nemo debet accedere ad tantuꝫ ſacr̄m:niſi mundus ab oī macula ꝛ labe peccati nō ſolū mortalis ſed etiā venialis. Et nō ſolū ab oī pctō in effectu:ſed etiam in affectu ꝛ cogitatione. Et iō lauit pedes eoꝝ ꝑ quos ſenſualitas ꝛ affectus ꝛ cogitatio ſignificat. Et iō dixit eis.q̄ mundus eſt a pctō ſup.i effectu:nō indiget niſi vt pedes leuet.i.ſenſualitatis effectū ꝛ cogitatianē. Sed qꝛ ſol⁹ iudas ſcarioth manebat in ſuo malo ꝓpōſito tradēdi xp̄m:quē iam vēdiderat:iō ſubdit xp̄s. Et vos mūdi eſtis ſed nō oēs:vt pꝫ Joā.xiij.ꝛ iō poſtꝗ iudas fili⁹ ꝑditionis receſſit ab illa ſocietate tāꝗ mēbrū deciſum ꝛ alienuum ab eccl̄ia:tūc māſit illa ſocietas:ꝛ eccl̄ia tota pulchra ſine aliq̄ macula vel ruga. Et iō recedēte illo dixit xp̄s. Nunc clarificatus eſt filius hoīs ꝛ de⁹ clarificat⁹ eſt in eo:vt pꝫ ibidē q̄ſi diceret xp̄s. Nūc iſta ſocietas.ſ.eccl̄ia ſponſa mea manet clara et pura et pulchra ſine macula:ꝛ hoc dicebat xp̄s:qꝛ tota eccl̄ia conſiſtebat.in.cxx.ꝑſonis iuſtis ꝛ mūdis:cuiꝰ eccl̄ie xp̄s erat caput. Et ꝟgo Maria primū mēbrū in puritate:ꝛ exīde apl̄i ꝛ diſcipuli cū maria Magdalena ꝛ ceteris mulieribus. Et ſic tota erat pulchra eccl̄ia ſine macula. Et iō dicit xp̄s i h̄ cātico. Tota pulchra es amica mea:q̄ ad diſpoſitionē mēbroꝝ ſꝫ grad⁹ dignitatis ꝛ offōꝝ:ſicut dictū eſt. Et tota es pulchra q̄ ad ornatū ꝟtutū:ꝛ macl̄a pcti non eſt i te. Nā xp̄s caput hui⁹ eccl̄ie fuit imunis ꝛ liber nō ſolū in pſona:ſꝫ ēt i natura ab oī labe pcti. Uirgo aūt Maria fuit p̄ſeruata i pſona ꝑ grām añ lapſum. Ceteri aūt oēs fuerūt mūdati ꝑ circūciſionē in ſignū ꝛ ꝑ baptiſmū ī re.put dictū fuit i tractatu ꝯ iudeos. Et ſic illa ſocietas erat tota pulchra ſine macula. Deīde cū dicit. Ueni de libano.explicat pulchritudinē huius ſpōſe. ¶ Ad cuius intelle- M ctum eſt notandum ſm ꝙ dictū eſt:ꝙ tota illa

la terra pmiſſiõis erat figura eccľie xp̄i ſm oĩa ſuas ptes:q̄s cõtinet ⁊ q̄b⁹ claudiť. Naȝ libanu⁹ q̄ eſt i capite terre pmiſſiõis ſignificabat xp̄m q̄ eſt caput eccľie:⁊ fluui⁹ iordanis fluēs ⁊ emanãs ex latere libani:⁊ diſcurrēs ⁊ irrigãs ⁊ fecũdãs totã terrã pmiſſiõis figurabat baptiſmũ ⁊ cetera ſacr̄a eccleſie irrigãtia ⁊ fecũdãtia totã eccľiã in fructib⁹ ⁊ bonis ſpũalib⁹:⁊ iõ ſicut oĩa bona terre pmiſſiõis puenıũt ex libano:⁊ maxie p illã aquã fluuij iordanis:ita oĩa bona ſpũalia puenıũt eccľie ex latere xp̄i:a q̄ fluxit ſanguis ⁊ aq̄ ỽtutē eccľiaſticoꝝ ſacr̄oꝝ. Itē tria bona faciebat illa aq̄ iordanis vtilia in illa terra. Nã prio mundabat ⁊ lauabat ſordes:q2 ſine aq̄ nulle ſordes mũdãť bñ. Scđo refrigerabat ⁊ refocillabat ⁊ fortificabat bibētes. Tertio fecũdabat terrã in copia fructuũ ⁊ pomoꝝ ⁊ arboꝝ. Ita ergo pariter aq̄ baptiſmi virtus alioꝝ ſacr̄orũ tria bona faciũt in eccleſia ſpõſa xp̄i Nã pmo mũdãt ab oĩ ſorde pctĩ.ſ.originalis venialis ⁊ mortalis. Scđo roborãt ⁊ fortificãt ad reſiſtēdũ ⁊ pugnãdũ ꝯ carnē et mundũ ⁊ diabolum. Tertio generãt fruct⁹ ỽtutũ ⁊ meritoꝝ in aĩa. De iſtis ergo tribus bonis ſpũalib⁹ cõmendat xp̄s eccľiã ſponſam ſuaȝ irrigatã flumine ſanginis ſui lateris:⁊ cõmēdãdo dotat ⁊ decorat eam. Et pmo cõmēdat eã de mũdicia ⁊ puritate quã adepta eſt p baptiſmũ ⁊ cetera ſacr̄a ab oĩ pctõ. Scđo cõmēdat de fortitudine ⁊ victoria quaȝ adepta eſt p ſacr̄m ꝯfirmatiõis ⁊ alia ſacr̄a. Tertio cõmēdat eã de fructib⁹ meritoꝝ ⁊ ỽtutũ quos adepta ē p oĩa ſacr̄a. Scđȝ ibi. Coronaberiſ. Tertium ibi. quã pulchre ſunt mamme tue.

¶ Quãtũ ḡ ad pmũ eſt aduertēdũ q̄ liban⁹ iterptať cãdid⁹ ⁊ alb⁹:eo q̄ ſp cãdet et albet niuib⁹:a q̄ vndiq̄ fluũt aq̄ viue maxie ex latere meridionali:a q̄ fluit iordanis:q̄ q̄dem mõs ſigat xp̄m totuȝ candidũ ⁊ imunē ab oĩ macula i pſona ⁊ in natura:iõ ex eius latere exit fluuius ſacr̄orũ:q̄ oĩa mundificat a pctõ ⁊ albificat albedine ỽtutũ. ⁊ ſic mũdauit a triplici pctõ.ſ.originali actuali et veniali. Et iõ ſpõſus albificãs ſponſam ſuã ⁊ mundificans ab iſto triplici pctõ dicit. veni de libano ſpõſa mea veni de libano veni.ſ. veni de libano cãdidata p baptiſmũ et mũdata a culpa originali in adaȝ pperrata. Et veni de libano a culpa actuali ⁊ mortali per pniam expurgata ⁊ dealbata:⁊ veni de libano ab oĩ veniali p extremã vnctionē mundificata ⁊ cãdidata. Itē q2 in baptiſmo danť nobis tres theologales ỽtutes.ſ. fides ſpes:et charitas:p q̄s aĩa reddiť mũda ⁊ candida:iõ ter vocat ſponſam dicens:veni de libano ſponſa mea ſciłȝ candida p fidē. Et veni de libano p charitatē:⁊ veni p ſpē. Itē p eccleſiaſtica ſacr̄a conſeq̄mur tria bona:ſcȝ fidē articuloꝝ:⁊ gratiã ſacr̄oꝝ:⁊ merita ex obſeruantia p̄ceptoꝝ:iõ vocat ter ſpõſam ad recipiēdũ iſta tria bona dicēs. Ueni de libano ſpõſa mea.ſ.p fidē articuloꝝ:⁊ veni p gratiã ſacr̄oꝝ:⁊ veni p obſeruãtiã p̄ceptoꝝ:q̄ q̄dē tria bona pueniunt eccľie ex libano.ſ.xp̄o capite ⁊ ſpõſo ei⁹ emanãtia ex latere ei⁹ put dictũ eſt. Sȝ q2 eccľia ſpõſa xp̄i veniēs de libano:nõ ſolũ venit dealbata ⁊ mũdata ab oĩ labe pctĩ:ſȝ etiam venit armata fide ⁊ ſpe et charitate:quas accepit in baptiſmo ⁊ ſeptē donis ſpũſſcĩ q̄ recepit i cõfirmatiõe et robore ⁊ augmento virtutum qđ accepit in eucharistia:et ceteris ſacramētis quib⁹ adepta eſt coronã victorie. Et triũphauit de mundo et carne et diabolo. Ideo ſubdit ſponſus dicens. Ueni et coronaberis.

¶ Ad cuius intellectũ eſt aduertendum qđ corona dabať agonizantibus ⁊ certantibus in ludis megalenſibus et olympiacis:vt ait Ariſtote.j.ethicorũ. Et ſic dicit apoſtolus.j. ad Thi.ij.q̄ non coronabitur niſi q̄ legitime certauerit:⁊ ſic corona dabatur in ſignum victorie ⁊ triumphi:⁊ ſic ponitur hic coronari pro triumphare. Sed q2 eccleſia talibus armis ⁊ virtutibus de mundo et carne et diabolo triũphauit:iõ diciť veni ⁊ coronaberis: i. triumphabis. Et ponuntur hic quinq̄ montes ſignificantes metaphorice q̄nq̄ poteſtates contra quas pugnauit ⁊ de q̄b⁹ triũphauit eccľia. ¶ Ad cui⁹ intellectũ ad aduertēdũ ſicut ſupra dictũ eſt. qđ ſicut terra pmiſſionis claudiť ⁊ obſideť ab oriente q̄nq̄ mõtibus.ſ. Amana:⁊ Sanir ⁊ hermõ:⁊ Galaad in q̄ ſunt cubilia leonuȝ:⁊ verſus meridiem claudiť deſerto faram:in q̄ ſunt montes pardoꝝ:ita ergo eccľia per terram illã figurata fuit in pncipio ⁊ ortu ſuo infeſtata ⁊ obſeſſa a q̄nq̄ ptãtibus ⁊ inimicis. Nam per amana qđ interpretať anguſtia: fuit figurata ptãs ſcribarũ ⁊ phariſeorũ ⁊ principum ſacerdotũ:qui in principio infeſtarunt eccleſiam:vt ptȝ in actib⁹ apłoꝝ. Et p ſanir qđ interpretať lucerna ſiue ſcientia figurabať poteſtas philoſophorũ:⁊ oĩm infideliũ gentiliuȝ q̄b⁹: fuit puncta ⁊ impugnata eccleſia i pncipio. Item per hermon quod interpretatur anathema:fuit figurata poteſtas et iniquitas hereticorũ qui fuerũt excõmunicati ⁊ ſeparati ab eccľia:quã infeſtarunt ⁊ afflixerunt tpe arrianorũ ⁊ alioꝝ hereticoꝝ. Et p leones intelliguntť reges ⁊ imperatores q̄ eccleſiã infeſtarunt tpe martyrum. Item p montes pardorũ q̄ ſunt in arabia:intelligitur poteſtas ſaracenorũ:que habuit ortũ ex arabia: q̄ ſupra modũ infeſtauit ⁊ infeſtat eccleſiã: p totuȝ orbē. Sed q2 de ſupradictis quatuor ſcȝ iudeis ⁊ philoſophis ⁊ imperatoribus et hereticis iã triũphauit eccleſia:vt patet intuētibȝ dȝ triũphare ſingulıter de [illegible]

Margin notes:

aqua iordanis faciebat tria vtilia in illa terra.

tres virtutes theologales dantur nobis in baptiſmo.

racenis ſcdm ſcripturas pphetarum. Ideo dicit xpus. Ueni de libano ſponſa mea: veni et coronaberis. i. triumphabis de capite amana. i. de culmine ptatis ſacerdotum: et ſcribarum: et phariſeorum. Et de vertice ſanir. i. de culmine ptatis et vepribus phorum. Et de hermon. i. de hereticis anathematizatis. Et de cubilib⁹ leonum. i. de imperatorib⁹. Et etiam de cubilib⁹ leonum. i. de templis idolorum que erant cubilia: in quib⁹ habitabant leones et dracones. Eia. xxxv. Et coronaberis. i. triumphabis finaliter de montib⁹ et regib⁹ pdonum. i. agarenorum: qui dicunt pargi. eo q illa heresis eſt confecta ex diuerſis colorib⁹ hereſum: ſicut dictum eſt in expone pſal. lxxxij. Triumphauit etiam eccleſia de capite amana. ſ. de pctō originali: q eſt caput et principium pmum. Et de vertice ſanir. i. de veprib⁹ concupiſcentie latentis in carne que cadit ocē pcm in voluntate p conſenſum. Et de hermon. i. de pctō actuali: qd ſeparat hoiem a deo. Et de cubilib⁹ leonum. i. de pſecutorib⁹ mundanis. Et de montib⁹ pdonum. i. de hereticis pictis varietate mendacium. Iſti ergo quinqꝫ montes. i. quinqꝫ ptates inſeſtarunt: et impugnarunt eccleſiam ſucceſſiue. Primo iudei. Scdo phi mundi. Tertio heretici. quarto imperatores et reges. Quinto ſaraceni. De quibus triumphauit: et finaliter triumphabit eccleſia.

P

Uulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa et c.

¶ In hac pte explicat ſponſus cauſam qre motus eſt ad amorem ſponſe. ¶ Ad cui⁹ intellectum eſt notandum: q quatuor ſunt que reddunt mulierem pulchram et amabilem: et mouent ſponſum ad amorem ei⁹. Primo optima diſpoſitio membrorum. Scdo ſuauitas eloquentie et verborum. Tertio ornatus et decor veſtimentorum. Quarto ſuauitas odoramentorum. Que quidem quatuor p quandam excellentiam hꝫ ſponſa xpi eccleſia: que mouent xpm ad amorem ei⁹. vnde optima diſpoſitio membrorum eccleſie eſt optim⁹ ordo ſtatuum: et graduum: et dignitatum: et officiorum: ſicut ſunt patriarche: pphete: apli: euangeliſte: martyres: doctores: plati ſacerdotes: reges: milites: ciues: pplares: religioſi: virgines: continentes: coniugati. et ſingulariter vnuſquiſqꝫ fidelis. Eloquia aut eccleſie ſunt ſacre ſcripture vtriuſqꝫ teſti: et ſacrorum doctorum et pdicationes platorum et ſacerdotum. Ueſtimenta et ornamenta eccleſie ſunt virtutes et dona grarum que dant in ſacris. Odoramenta vero harum veſtium ſunt opa mie: et orones: et officia canonica que fiunt in eccleſia. que quidem opa tam actiua q contemplatiua pcedunt ex virtutib⁹ et donis gre. Que ideo dicunt odoramenta: qr aſcendunt vſqꝫ ad aures dei: et delectant deum: et trahunt primum ad deuotionem et imitationem. Eſt ergo eccleſia ſponſa xpi pulchra in optima diſpoſitione membrorum: et ſuauis in eloquio: et decora in ornatu et apparatu: et ſuauis in odore. ¶ Et iſta quatuor mouerunt xpm ſponſum ad eius amorem.

Q

Et hoc intendit ſalomon dicere in hac vltima pte huius quinti cantici. Dicit ergo pmo ſic. Uulneraſti cor meum ſoror mea in vno oculorum tuorum. Ad cui⁹ intellectum eſt notandum: q natura humana a principio vſqꝫ ad finem mundi ſemper hꝫ duos oculos. Prim⁹ eſt ocul⁹ fidei quo fideles videnti celeſtia et ſpualia: et iſtum oculum habuerunt ſoli fideles ve. te. ſcꝫ patriarche et prophete et ceteri fideles: quo oculo in ipſum videbant et credebant et expectabant et continue petebant xpm futurum redemptorem put dictum eſt in pmo cantico. Et eodem oculo fidei preſens eccleſia videt et credit xpm veniſſe: et mundum redemiſſe: et expectat eum ad glorificandam eam in ſcdo aduentu. Iſte ergo ocul⁹ fidei hui⁹ ſponſe vulnerauit deum quando fact⁹ dolore cordis deſcendit de celo in terram ſumens carnem ex virgine: vt audiret gemit⁹ compeditorum et ſolueret filios interemptorum. pſal. cj. Et eodem oculo fidei et diſcipulorum vulnerauit cor xpi ad patiendum mortem: cum dixit maiorem hac dilectionem nemo hꝫ: vt aiam ſuam ponat quis p amicis ſuis. Et iſte idem ocul⁹ fidei ſpe et charitate formate vulnerat et mouet continue xpm ad ſubueniendum eccleſie ſponſe ſue vſqꝫ ad diem iudicii qn veniet ad totaliter liberandum eam a tribulationib⁹ hui⁹ mundi. Et hoc intendit dicere xpus in hac pte: vnde ait. O eccleſia ſoror mea tu vulneraſti cor meum in vno oculorum tuorum. ſ. vno oculo fidei patriarcharum: et pphetarum: et fidelium ve. te. quorum clamore ego inclinaui celos: et deſcendi in terram in vterum virginis. Et non ſolum vulneraſti cor meum iſto oculo fidei tpe patriarcharum et pphetarum vt venirem in carne. Sꝫ iterum vulneraſti p fidem aplorum et eccleſie no. te. vt paterer: et quotidie vulneras: vt eam liberem a malis tpalib⁹ et ſpualib⁹: et veniam finaliter ad glorificandum eam. ¶ Et non ſolum vulneraſti me in vno oculo fidei: ſꝫ etiam in vno crine colli tui. R Nam ſicut humana natura hꝫ duos oculos ſcꝫ oculum fidei ad contemplandum ſpualia et oculum naturalem et carnalem ad videndum tpalia: ita pariter hꝫ duos crines: vcꝫ duos pplos a deo dependentes. ſ. pplm fidelium: qui non ſolum dependet a deo p creationem: ſed etiam p recreationem: et hꝫ pplm holꝫ terrenorum qui ſolum dependet a deo p creationem. Iſte ergo crinis ſpualis et fidelis vulnerauit xpm ad deſcendendum de celo in carnem: et vulnerat quotidie vt veniat p gratiam. Et ideo notanter repetit ly vulneraſti cor meum. Nam pmum refert ad oculum et crinem fidei fidelium vet. te. Et alterum ad oculum et crinem fidelium no. te. Hoc etiam pot referri ad virginem mariam. S ¶ Nam licet oes patriarche: et pphete: et doctores ſint oculi xpi et eccleſie ad videndum et contemplandum ſpiritualia et diuina: tamen oculus virginis columbinus fuit acutior et perſpicacior et rectior et humilior: qr acutius vidit ſecreta diuina et cum maiore innocentia et humilitate. Et ideo xpus reſpiciens hanc humilitatem ſuam

mā in ꝟgine: hinc eſt ꝙ magis inclinauit eū
vt veniret in ipſam ꝙ̄ in aliā: put dictum eſt
in cātico ei⁹ Luce. j. Et ꝑ hāc rōnē ꝟgo ma-
ria fuit crinis tā pulcher ꝛ honeſt⁹: ꝙ vulne
rauit xp̄m ꝛ īclinauit ad amorē ſui: idō notan
ter dr̄ in vno crine colli tui. ¶ Nā ſicut xp̄s
dr̄ caput eccl̄ie: ita ꝟgo maria dr̄ collū eccle
ſie: nā ſicut collū ſituat̄ immediate ſub capi
te: ꝑ qđ deſcēdit oīs ſenſus ꝛ virt⁹: ꝛ mot⁹ ad
alia mēbra hoīs. Ita ꝟgo maria eſt imedia
te poſt xp̄m per quā deſcēdunt oēs gratie a
xp̄o in oēs fideles eā inuocantes. Idō dicitur
mediatrix inter nos ꝛ xp̄m vt dictū eſt in ex-
pōne cantici virginis. In hebreo aūt habet̄.
Vulneraſti me in vno monili colli tui. Et tūc
litera eēt magis plana referēdo tā ad totam
eccleſiā ꝙ̄ ad virginē mariā. Nam monilia
ſpūalia ſunt virtutes que decorāt aiam: imo
totū hoiem. Sed inter ceteras virtutes que
reddūt mulierē pulchrā ꝛ amabilē eſt humi
litas cū charitate: ꝛ in hac ꝟgo maria ꝛ tota
eccleſia fideliū. ve. te. vulnerauit filiū dei: et
fecit ipſuꝫ in carnē venire. Deinde cū dicit.

Quam pulchre ſunt mamme tue ꝛc.

¶ Oſtēdit qūo nō ſolū vulnerāt ꝛ mouerūt
xp̄m ad mortē oculus ꝛ crinis ſpōſe: ſed etiā
māme ꝛ vbera copioſa ꝛ dulcia: vn̄ dictū eſt
ꝙ vbera ſponſe ſunt duo teſtā: vel fides arti
culorū ꝛ gr̄a ſacrorū: quib⁹ fideles nutriūt̄.
Nā ſapor intelligentie ſacre ſcripture dele-
ctat aiam fideliuꝫ: ꝛ gr̄a ſacrorum nutrit eos.
Iſta ḡ duo vbera q̄ ſunt delectabilia ſuper
aurū: ꝛ dulciora ſup mel ꝛ fauū. ps. xviij. Idō
delectāt ꝛ vulnerāt xp̄m: inclinant vt veniat
ad nos. Dicit ḡ ſpōſus. O eccleſia ſoror mea
ꝛ ſpōſa ꝙ̄ pulchre ſunt māme tue q̄ ad diſpo
ſitionem: ꝛ figurā: ꝛ plenitudinē: ꝛ copiā la-
ctis doctrīe ſacre ſcp̄ture ꝛ gr̄e ſacrorū: pul-
chriora ideſt ſapidiora ſunt vbera tua vino.
V ¶ Unde dicunt̄ māme q̄ ad offm̄ mamādi ꝛ
ſuggēdi: ꝛ inq̄tū ſuggunt̄: ſed dicuntur vbe-
ra q̄ ad copiā ꝛ vbertatē lactis: qđ q̄deꝫ lac
doctrine ꝛ ſacrorū eſt ſapidi⁹ vino ꝛ magis
inebriatiuū intātū ꝙ tranformat amantē in
amatū ꝛ extaſim facit ſm̄ Dionyſiū. Sed q̄
iſta doctrina ꝛ gr̄a ſacrorū ſunt q̄dā vnguē-
ta odorifera: puta ad ſanādū ꝛ cōfortādū et
delectādū fideles: idō ſubdit. Odor vnguēto-
rū tuorū eſt ſupple: ꝛ redolet ꝛ delectat ſup
oīa aromata. Et nō ſolū iſta tua vbera ſunt
dulcia: ꝛ lac ē ſapidū: eo q̄ ē odor vnguēto-
rū ipſoꝝ delectabilis ſup oīa aromata. Sed
ēt eloquiū tuū ō ſponſa eſt ſuauiſſimū ꝛ dul-
ciſſimū: q̄ labia tua ſunt ſicut fau⁹ diſtillās
ꝛ mel ꝛ lac eſt ꝛ fluit ꝯtinue ſub lingua tua.
Nā labia hui⁹ ſpōſe ſunt apl̄i ꝛ euāgeliſte ꝛ
doctores qui diſtillauerūt nobis mel et lac.
vt eā doctrina euāgelica ꝛ apl̄ica. ꝛ ſcriptu-
ra ſacrorū doctorū ꝛ p̄dicatorū: quoꝝ labia
ſemꝑ diſtillāt mel ꝛ lac: de quib⁹ Dauid di-
cit pſal. cxviij. Quā dulcia faucib⁹ meis elo
quia tua ſup mel ori meo. Deinde cum dicit
Odor veſtimētoꝝ tuoꝝ. Oſtēdit ꝙ nō ſoluꝫ
mouēt xp̄m ad diligendā ecclīā ſponſaꝫ ſuā
vbera doctrine ſacre ſcp̄ture ꝛ gr̄e ſacrorū
ſed etiā odor veſtimētorū ei⁹. vn̄ veſtimenta
eccleſie: ꝛ cuiuſcunq̄ aie fidelis ſunt ꝟtutes
vt inq̄t Cicero in libr. offōrū. q̄ ꝟtutes ſunt
ornat⁹ animi: ſed q̄ ꝟtutes non cognoſcunt̄
nec redolēt niſi ꝑ oꝑatiōes q̄ ſunt fruct⁹ ꝛ ef
fect⁹ virtutū: idō opa mie ꝛ oꝑatiōes cuiuſcū
ꝗ ꝟtutis dicunt̄ odoramēta virtutū ꝛ veſti-
mētorū eccl̄ie ꝛ fruct⁹ oīm fideliū. Sed iſta
odoramēta ꝛ oꝑatiōes ꝟtutū ſunt in duplici
gn̄e. Nā quedā dicunt̄ oꝑationes actiue: ſi-
cut ſunt opa mie corꝑalia ꝛ ēt ſpūalia. Alie
aūt dicunt̄ oꝑatiōes cōtēplatiue ſicut medi
tatiōes ꝛ or̄ones canonice q̄ fiūt in eccl̄ia in
officio taꝫ diurno ꝙ̄ nocturno. Et ēt or̄ones
ꝑticulares ꝛ p̄uate: q̄ p̄uate fiūt a quocunq̄
fideli: vn̄ de bonis opib⁹ ꝛ fama eoꝝ dr̄ apo
ſtol⁹. ij. ad coꝝ. ij. xp̄i bon⁹ odor ſum⁹. Et de
odore or̄onū dr̄ apoc. v. habētes ſingulas ci
tharas ꝛ phialas aureas plenas odoramē-
toꝝ: que ſunt or̄ones ſanctoꝝ. Et talia odo-
ramēta veſtimētorū vulnerāt deū in corde:
ꝛ inclināt eū ad noſtras petitiōes cōplēdas
Dicit ergo ſpōſus. O ſpōſa odor veſtimētoꝝ
tuoꝝ ſpirās ex veſtimētis tuis q̄ ſunt oꝑa-
tiōes ꝟtutum ꝛ or̄onis: ſunt mihi ſicut odor
thuris. Nā ſicut odor thuris offert̄ ſoli deo
ꝛ aſcendit ſurſum: ita or̄o et latria penetrat
cor ꝛ aures dei: ꝛ ſic orationes ꝛ bona opera
ſunt ſicut odor thuris. Deinde cū dicit. Hor-
tus ꝯcluſus ſoror mea. Cōparat eccleſiā ad
hortū ꝛ paradiſum delitiaꝝ q̄ ad fruct⁹ odo
riferos. Nā ſicut de⁹ a p̄ncipio plātauit pa-
diſuꝫ delitiaꝝ: plenū diuerſis arborib⁹ fru-
ctiferis ad cōem vitā hoīꝫ: ꝛ plātauit in me-
dio lignū vite ad ꝑpetuādā vitā: ꝛ fecit in eo
oriri fontē: a q̄ emanāt q̄tuor flumina q̄ irri
gāt totū paradiſum: ita pariter xp̄s de⁹ incar-
nat⁹ in ſuo aduētu plātauit ecclīā ſuā ad in-
ſtar illi⁹ padiſi: ꝛ ſic iſta ecclīa ꝑ xp̄ꝫ plātata
dr̄ hort⁹ vndiq̄ igne charitatis concluſus: q̄
hꝫ ardorē vite. qui eſt xp̄s in medio īter alias
arbores q̄ ſunt fideles. A cui⁹ latere p̄cedit
ēt fluuius fons ſignat⁹: ꝛ lancea militis apt⁹
qui q̄dē fons totā eccleſiā ꝑ quatuor flumi-
na euāgelica influit ꝛ irrigat: ꝛ ceteris arbo
ribus refrigeriū ꝛ nutrimētū ꝛ vitā preſtat.
Itē emiſſiōes. i. virgulta ꝛ arbuſta naſcētia
ꝛ germinantia in hoc horto ſunt ſicut padi-
ſus. i. hort⁹ maloꝝ granatoꝝ cū oīm pomo-
rū fructib⁹: ꝛ cōparat fruct⁹ eccl̄ie paradiſo
ſiue horto maloꝝ granatoꝝ rōe multitudīs
ꝛ vnitatis ꝛ charitatis. Nā ſicꝫ ī malo granā

to ꝯgregat multitudo granoꝝ rubeoꝝ ſub vna pelle ordiatoꝝ:ita pͥter i eccl'ia xp̄i ꝯgregat mltitudo fideliū charitate rutilātiū ſub vna fide ordiatoꝝ:ſ; grad⁹ diuerſoꝝ ſtatuū ac ēt dignitatū:ſicut dr̄ i actib⁹ apl'orū:ꝙ illi⁹ mltitudinis erat cor vnū i deo:ꝛ erāt eis oīa cōia. Itē ſubdit ꝙ emiſſiões.i. fruct⁹ emiſſi ꝛ nati ꝛ i h̄ horto eccl'ie nō ſolū ſunt ſicut padiſus maloꝝ granatorū i mltitudie cū vnitate charitat;:ꝛ padiſus cū malis granat; quo ad mltitudinē ꝛ vnitatē:ſ; etiā cū oim alioꝝ pomoꝝ fructib⁹ q̄ ad ſaporē ꝛ odorē virtutū. Et iſta eccl'ia ſpōſa xp̄i nō ſolū eſt hort⁹ maloꝝ: ꝛ pomoꝝ:ſicut dictū eſt:ſ; etiā hort⁹ aromatū:ex q̄ ꝛ in q̄ emittūt ꝛ naſcūt ꝛ gn̄ant ſeptē aromata:ſiue ſeptē arbores:ſiue ſeptē plāte aromatice.ſ.cypri cū nardo:ꝛ nard⁹ ꝛ croc⁹ ꝛ fiſtula ꝛ cynamomū cū oib⁹ lignis libani odoriferis ꝛ ſalutiferis:ꝛ myrrha ꝛ aloe cū oib⁹ p̄mis vnguētis. Per q̄ q̄dē ſeptem aromata odorifera ꝛ ſalutifera intelligūt ſeptē eccl'iaſtica ſacr̄a:q̄ ſunt odorifera inq̄tū conferunt gr̄am ꝛ virtutes in p̄nti:ꝛ gloriā in futuro:et ſunt ſalutifera inq̄tū purgāt ꝛ liberāt a morbo quocūq;:ꝛ egritudine pc̄ti:ꝛ germinatur nardus inter iſta ſeptē aromata:eo ꝙ eſt duplex nardus:quarū vna non facit ſpicas ſed ſolū herbā:ꝛ eſt feminini gn̄is:de q̄ dictum eſt in ſcd̄o cātico. Nardus mea dedit odorem ſuauitat;. Alter aūt dr̄ nard⁹ ſpicat⁹ pferēs ſpicas ꝛ grana:ꝛ eſt maſculini gn̄is:de q̄ dr̄ Mar.xiiij. Mulier hn̄s alabaſtrū vnguenti nardi ſpicati p̄cioſi. Et ſic enūerant ſeptem aromata in hoc catalogo:quorū primum dr̄ Cyprus:q̄ eſt q̄dam vitis aromatica:ex cui⁹ inciſione emanat balſamū:prout dictū eſt in ſcd̄o cātico. Pōt etiā p cyprū intelligi q̄dam radix aromatica:q̄ dr̄ cyperus habēs in radice multa grana q̄buſdā filis admodū raceini colligata.vñ cyperus eſt ſpecies iūcii q̄ poſita ad ignē ſuauē odorē emittit:et iō dr̄ cyperi in numero plurali pp̄ter multitudinē granoꝝ. Et forſan vitio ſcriptorum ponit in hoc loco cypri p cyperi. Scd̄m dr̄ nardus: q̄ eſt q̄dam herba ſpicata:aut ſine ſpicis:vt dictū eſt. Tertio herba aromatica dr̄ croc⁹ in medio cuius floris ſiunt q̄dam fila rubea: q̄ valent ad cōfortandum ꝛ letificandū cor ꝛ roborādas vires et ad colorādum ferculum cibale:qđ cōiter ꝛ vulgariter zafranū appellāt. Fiſtula autem eſt caſſia q̄ eſt medela ſuauis dulcis et lenitiua. Cynamomum vō eſt ſpecies valde odorifera ꝛ ſapida ꝛ penetratiua guſtus et olfatus:ꝛ confortatiua cerebri:quā vulgares canellā appellāt. Myrrha aūt eſt q̄dā gūmi ex quadā arbore parua diſtillatū:ſicut ſupra in ſcd̄o cātico dictū eſt ꝛ h̄ idē dōm eſt de Aloe. q̄ q̄dē duo aromata lic; ſint amariſſima:tn̄ ſunt odorifera:et ad medelā purgatiua:ꝛ ab oi corruptiōe pſeruatiua. Per ſupra ergo mēorata ſeptē aromata intelligūt metaphorice ſeptē eccl'iaſtica ſacr̄a:q̄ q̄dē ſeptē eccl'iaſtica ſacr̄a iō ſeptē ſupradictis aromatib⁹ ꝯparant:eo ꝙ ſunt odorifera:inquantū cōferūt ſeptē ꝟtutes.ſ. tres theologales:ꝛ ꝯfortant quatuor cardinales: aut q: cōferunt ſeptē dona ſpūſſancti:ꝛ ſunt ſalutifera inq̄tū purgant ab oi morbo peccati:ꝛ ſunt etiā pſeruatiua ab oi putredine vitiorū. Bene ergo merito eccl'ia ſponſa xp̄i dr̄ hort⁹ ꝯcluſus ꝛ bene ſept⁹ ꝛ murat⁹ charitate ꝛ diuia ꝓtectione. Et dr̄ ēt fons ſignat⁹ ſigno vulnerū ꝛ plagarū xp̄i:a q̄ fluūt iſte fons vite irrigās iſtū hortū ꝛ fecūdās ipſum:ꝛ faciēs in eo creſcere ſupradicta aromata. Et iō ſubdit ꝙ eſt fons hortoꝝ.i.irrigās hortos et arbores hui⁹ horti:ꝛ eſt pute⁹ ꝛ receptaculū aq̄rū viuētiū:q̄ cū ipetu fluūt de libano.i.de latere xp̄i. Uñ ſicut aq̄ cū impetu fluūt de libano nō ſunt ſtagnales:ꝛ imobiles nec mortue nec putride ꝛ morbide:ſed viue ꝛ fontales ꝛ mobiles ꝛ fructifere decurrētes p totā terrā ꝓmiſſionis:vtiles ad fructificādū ꝛ p ꝯn̄s ſicut terra ꝓmiſſionis eſt puteus ꝛ receptaculū oim aquarū fluētiū de libano ex latere meridionali:ita ꝑ pͥter eccl'ia eſt pute⁹ ꝛ receptaculū oim aquarū viuētiū fluētiū et decurrētiū ex latere ꝛ ceteris vulnerib⁹ xp̄i. Uñ iſte aq̄ ſacrales fluentes ex latere ꝛ paſſiōe xp̄i q̄ ē ver⁹ liban⁹:dn̄r viuētes inquātū viuificāt ꝛ ꝯſerūt vitā gr̄e in p̄nti:ꝛ vitā eternā in futuro. Et dn̄r fluere ꝛ decurrere cū impetu de iſto libano:q: cū impetu ꝛ violētia ꝛ dolore paſſiōis ꝛ mortis ꝛ flagellorū ꝛ vulnerū emanarūt ille aq̄ ex corpe xp̄i:ꝛ ꝯtinue diſcurrūt p totā eccl'iā ipā irrigādo ꝛ fecūdādo ꝛ ēt dn̄r cū ipetu de libano iſte aq̄ fluer:rōne copie ꝛ ſufficiētie:q: fluminis ipet⁹ letificat ciuitatē dei.ꝛ letificauit tabernaculū ſuū altiſſim⁹ pſal.xlv. Dicit ergo eccl'ia hort⁹ maloꝝ granatoꝝ q̄tū ad multitudinē fidelium in ea ſub vna fide ꝯgregatorū. Et dr̄ hortus aliorū pomorū q̄ ad fructus nutritiuos fidei articulorū:q: doctrina ſacre ſcripture nutrit aiam. Et dr̄ hort⁹ ſeptē aromatū rōne ſeptem eccl'iaſticoꝝ ſacrorū. Et dr̄ fons ꝯcluſus iq̄tū fruct⁹ ꝛ aromata eccl'ie nō exeūt ex eccl'ia: nec nutriūt.nec viuificāt infideles:q̄ ſunt ex gremiū ꝛ murū fidei eccl'ie:ſed ſolū nutriūt eos q̄ ſunt itra eccl'iā. Et p eādē rōnē dr̄ fōs ſignatus.i.clauſus. Nā ſicut aq̄ iordanis:et cetere aq̄ fluentes de libano nō exeūt extra terrā ꝓmiſſionis:imo ſubmergūt in mari mortuo iuxta hiericūta:nec ille aq̄ pficiunt habitantibus extra terram ꝓmiſſionis:ita pariter aque ſacramentorū non exeunt:nec pficiunt infidelibus ꝛ paganis extra eccleſias. ¶ Ex p̄dictis p; eſſe falſam et inſuffi- x

ciẽtẽ ⁊ deceptoriã expoſitionẽ ⁊ intelligẽtiã
rabbi Salomõ i h̄ cãtico ⁊ ceteroꝝ cecorum
modernoꝝ iudeorũ in h̄ cãtico q̃ dicãt ꝙ Sa
lomõ i h̄ cãtico i pſona Moyſi exiſtẽtis i mõ
te abarim ꝯmẽdat terrã ꝑmiſſionis de pul-
chritudie ſit⁹: ⁊ vbertate arboꝝ ⁊ fructuũ et
agrũ: ⁊ de copia ſupradictorũ aromatũ q̃ cre
ſcũt i terra iſtã materiali: qd̄ manifeſte depꝛ-
hendit ſñn: nã forſan in tota ſyria ⁊ aſſiria: ⁊
meſopotamia: ⁊ media: ⁊ pña nõ eſt pa aliq̃
terre ita miſera ⁊ ſterit ⁊ ſicca ⁊ inaq̃ſa ſicut
ẽ illa terra chanaã: nã nõ hꝫ niſi aquã iorda
nis q̃ ſolũ ꝓdeſt hitãtib⁹ i ei⁹ ripa vſq; ad ma
re mortuũ ſodomoꝝ vbi demergit. In cete-
ris aũt ptib⁹ nõ hꝫ niſi aq̃s pluuiales ⁊ ciſter
nales: ⁊ qꝛ raro pluit i illa terra: iõ freq̃ter
laborãt fame ⁊ iedia ꝑ ꝑ ſterilitatẽ ⁊ iõ freq̄n
ter fugiũt i egyptũ ⁊ alias tras finitimas: ꝑꝑ
inediã ⁊ indigẽtiã panis ⁊ alioꝝ ciborũ: vt pꝫ
de Abraã ⁊ Iſaac ⁊ Jacob q̃ deſcẽdit in egy
ptũ cũ filiis ⁊ nepotib⁹ ſuis tpe famis. Item
mãifeſtũ ẽ ꝙ iſte arbores aromatice q̃ hic cõ
memorãt: nõ creſcũt nec germinãt i tota illa
terra chanaã: ſꝫ i ſola arabia ⁊ idia ⁊ ethio-
pia. Miſeri ḡ ⁊ ceci iudei non pcipiũt q̃lr de⁹
nõ ꝑmiſit illã terrã pñb⁹ ve. te. i ꝑciſuz ꝑmiũ
ſꝫ in figurã xp̄i. ſicut dictũ ẽ freq̄nter i expoſi
tiõe pſal. ⁊ i tractatu ꝯ iudeos qõne. iii. Qꝛ in
illa terra nõ fuit tãta copia mellis ⁊ lactis ⁊
alioꝝ bonoꝝ ſic dr Deut. viii. imo eſt maxia
penuria oĩũ iſtoꝝ: ſꝫ tũc illa terra fluxit mel-
le ⁊ lacte euãgelico: qn̄ xp̄s pdicauit: ⁊ mira-
cula fecit: legẽ expoſuit: ⁊ dona ſpũſſctĩ aplis
dedit. ⁊ paſſionẽ ⁊ mortẽ paſſ⁹ eſt ⁊ opat⁹ eſt
ſalutẽ nr̃az in illa terra: ex q̃ doctrina euãge
l ca ⁊ flumẽ lactis ⁊ mellis eccl̃iaſticoꝝ ſacra
mẽtorũ deriuatũ defluxit ꝑ totũ orbẽ terraꝝ
⁊ ꝑ totã eccl̃iam: ⁊ hoc eſt qd̄ de⁹ ꝑmittebat
prib⁹ vet. te. obſeruãtib⁹ illã legẽ ſub pteſta
tiõe ⁊ fide xp̄i venturi. Et hãc terrã bñdice-
bat i ſpũ Moyſes de mõte abarim añ mortẽ
ſuã: ſicut ſupra dictum eſt. Unde ſi ꝑciſe de⁹
ꝑmiſiſſet illã terrã Moyſi ⁊ ceteris patrib⁹
ꝑpter obſeruantiã legis: maximã iniuriam
feciſſet de⁹ Moyſi: qui pre ceteris ſeruabat
legẽ et obediuit deo: ⁊ tñ deus nõ ꝑmiſit eũ
in eam intrare: cũ ꝑmiſerit innumeros alios
prauos itroire: ⁊ iõ miſeri iudei nõ percipiũt
qualiter oĩa illa ꝯtigebãt illis in figura. Nã
ꝑ hoc ꝙ Moyſes ante mortẽ nõ potuit intro
ducere illum pplm in terrã ꝑmiſſionis: ſꝫ Jo
ſue ſucceſſor itroduxit eũ poſt mortẽ Moyſi
figurabat ꝙ lex ⁊ ꝓphete non poterãt intro-
ducere hoies in terrã viuentiũ: ſed ſolus xp̄s
poſt mortẽ ⁊ paſſionẽ ſuam per Joſue figura
tus: ⁊ ꝑ ꝯñs ſola lex xp̄i euãgelica ꝑ eccleſia-
ſtica ſacramẽta poterat iuſtificare: qꝛ opor-
tebat ſic xp̄m pati: ⁊ reſurgere a mortuis: et
ita intrare in gloriã ſuã. Lu. xxiiii. Hãc ergo

terrã ſpũalẽ viuẽtiũ ꝑ xp̄z ꝯferẽdã deſidera-
bat Moyſes: ⁊ bñdicebat ⁊ ꝯmendabat ante
mortẽ ſuã de mõte abarim: ⁊ hãc ꝯmẽdat Sa
lomõ in ꝑſona xp̄i in h̄ q̃nto cantico ꝑ meta-
phorã pulchre mulieris: ⁊ padiſi ⁊ horti ꝯcluſi
⁊ fontis ſignati: eo mõ quo dictũ eſt: q̃ quidẽ
ꝯmẽdatio nõ fuit niſi q̃dã dotatio ⁊ decora-
tio q̃ dotauit ⁊ decorauit xp̄s eccl̃iã ſpõſam
ſuã añ ſuã paſſionẽ. Nã tũc diſpoſuit ⁊ deco-
rauit eã pulchritudine ⁊ optima diſpoſitiõe
mẽbrorũ: qñ elegit. xii. aplos. ⁊. lxxii. diſcipu
l. os: ⁊ miſit eos in oẽm ciuitatẽ ⁊ locũ q̃ erat
ipſe ventur⁹: dãdo eis ptãtẽ calcãdi ſup ſcor-
piões vt pꝫ Matth. x. ⁊ Luce. x. Itẽ tũc deco
rauit ⁊ ornauit eã ornatu virtutũ: ⁊ fecit eaꝫ
hortũ ꝯcluſuz: ⁊ fontẽ ſignatũ ⁊ puteũ aqua-
rũ viuẽtiũ: qñ in die cene lauit pedes diſcipu
lorũ ⁊ inſtituit ⁊ dedit eis ſacfm euchariſtie
ꝯferẽdo eis ptãtẽ cõficiẽdi illud: ⁊ ꝑ lõgũ ſer
monẽ exhortat⁹ ẽ eos ad pferẽdas ꝑſecutio
nes ꝑpter fidẽ: ⁊ reliquit eis ſuã pacẽ ⁊ cha-
ritatẽ: ꝓut ptꝫ Joan. xiii. vſq; ad. xvii. caplm
per longũ ſermonẽ. Ex dictis ergo in hoc cã
tico quinto ptꝫ qualiter xp̄s dotauit: ⁊ orna-
uit ⁊ decorauit eccleſiã ſponſam ſuam bonis
ſpũalibus añ paſſionẽ ſuam. Eſt aũt notan-
dum ſm Aug. in lib. de ſancta ꝟginitate: ꝙ ſi
vniuerſa eccl̃ia ſit deſpõſata vni viro xp̄o: et
cũ vniuerſa eccl̃ia nihil aliud ſit niſi ꝯgrega
tio oim fideliũ ⁊ tota religio xp̄iana: ḡ vna q̃
q; aia xp̄iana cuiuſcũq; fidelis ⁊ iuſti dicitur
ſpõſa xp̄i: ⁊ ꝑ ꝯñs de q̃lꝫ aia iuſti ꝟificabunt
ea q̃ dicta ſunt i h̄ cãtico ⁊ ceteris: cũ vnaq̃q;
q; fidelis ſit mẽbrũ xp̄i: ⁊ iõ vnaq̃q; aia iuſti
eſt pulchra ꝑ baptiſmũ: ⁊ oculi ei⁹ ſunt colũ-
bini ꝑ fidei ꝑſpicacitatẽ ⁊ hũilitatẽ in credẽ-
do: abſq; eo ꝙ itrinſec⁹ latet. ſ. cũ recta intẽ-
tiõe latẽte i ꝯſciẽtia: cui⁹ capilli ſunt ꝟtutes
⁊ dẽtes ei⁹ ſũt aſſidua meditatio: q̃ ruminat
intelligẽtiã ſacre ſcripture die ac nocte. La-
bia ei⁹ eſt ſermo cũ charitate plat⁹: eloq̃um
dulce eſt ſalubris doctria vel oratio facta cũ
deuotiõe: q̃ maxime eſt deo acceptabilis. Be
ne vero viri iuſti eſt exemplũ bone ⁊ religio
ſe vite. Collum ei⁹ eſt fortitudo qua tẽtatio-
nib⁹ reſiſtit: vbera eius ſunt opa mie tã cor-
poralia q̃ ſpiritualia. Sed qꝛ aia iuſti oĩa ſua
offert deo in ſacrificiuz ideo dr aſcendere in
mõtem myrrhe et collem thuris. Sed qꝛ ſup
pradicte ꝟtutes ſunt pulchritudo aie: ⁊ red-
dũt eã pulchrã ⁊ decorã: ⁊ qꝛ nulla macula
pcti põt ſimul eſſe in aia cũ charitate ⁊ cete-
ris ꝟtutib⁹: iõ dicit tota pulchra es ſine macu-
la in tali ſtatu: ⁊ qꝛ talis aia ſic pulchra: ⁊ ſi-
ne macula ẽ digna iũgi ſpõſo ſuo xp̄o iclinãs
in ipm amorẽ ſuũ: iõ vocat eã dicẽs. Ueni de
libano. ſ. cãdida ꝑ puritatẽ ⁊ munditiã. Sed
qꝛ iſte ꝟtutes reddũt ſpõſam ſcꝫ aiam mun-
dã ⁊ cãdidã nõ ſolum ab originali: ſed etiam

actuali z veniali culpa:iō ter vocat eā: z ẽ q: p talē puritatē z pniam fit immunis aia: z liberat̃ de carne:mūdo: z diabolo:iō ter vocat eā ſpōſus dicens. Ueni de libano.i.veni cādida de mundo z carne z diabolo:aut de culpa originali z actuali z veniali. Aut veni de libano cādida p fidē:ſpē z charitatē. Sz q: ex tali affectu z victoria meret̃ coronā et triūphū:iō dicit illi ſpōſus. Uñ coronaberis i.coronā triūphi accipies:q: triūphaſti de capite hūano.i.de anguſtia z infeſtatiōe diaboli: z de vertice ſanir.i.de ſupbia intrinſeca hui⁹ mūdi: z de hermon.i.anathemate carnalis ꝯcupiſcētie. Et de cubilib⁹ leonū.i.de pſecutionib⁹ magnoꝝ iperatoꝝ ꝗs viciſti mala patiēter tolerādo: z de mōtib⁹ pdorū ideſt ꝺ inſidijs hereticoꝝ. Sz q: aia ſup oia inclinat xp̄m in vno oculo charitatꝫ: z i vno crine hūilitatis:iō dicit ſpōſus. Uulneraſti cor meū ſoror mea ſponſa in vno oculoꝝ tuorū: z in vno crine colli tui. Itē q: vbera mie ipſi⁹ iuſti ſugzūt z nutriūt paupes xp̄i:iō dicit. Quā pulchre ſunt māme tue. Itē q: orōnes viri iuſti ſunt deo accepte magꝫ ꝙ odor aromatū:iō ſubdit. Odor vnguētoꝝ ſup oia aromata. Itē q: ex ore viri iuſti ſp diſtillant orōnes aut bona doctrīa:iō dicit. Fauus diſtillans labia tua mel et lac ſub lingua tua. Itē q: opa mie z aliaꝝ vtutū ipſi⁹ viri iuſti ſunt deo grata z accepta z delectabilia:ideo ſubdit. Odor veſtimētorū tuoꝝ. Item q: aia iuſti ſic vtutibus fulta z decorata eſt ſimilis horto copioſo mltorū fructuū z pomoꝝ:q̄ ꝗdē aia ſp germinat fruct⁹ z opa vtutū iō dr

L hort⁹ ꝯcluſus z fons ſignat⁹ zc. ¶ Sz q: virgo maria eſt pmū z pfect⁹ mēbrū eccl'e poſt xp̄m ꝗ eſt caput eccl'e: z iō pampli⁹ z perfecti⁹ verificant̃ oia dicta in hoc cātico de vgie maria ꝙ de aliq̄ alia creatura:eo ꝙ in maiori gradu z pāpli⁹ z copioſi⁹ z pfecti⁹ fuit ornata z decorata ſupradictꝫ vtutib⁹ z pfectionib⁹ ꝙ alia pura creatura: z pampli⁹ z pfectius triūphauit de mūdo z carne z diabolo z oi gñe vitioꝝ z inimicorū ꝙ alia pura creatura:put dictū fuit i expoſitiōe ſup magnificat: z iō eſt dignū ꝙ explicet̃ i expoſitiōe huius libri: z marie in hoc loco: z explicet̃: z exprimat̃ quō oia pdicta verificent̃ de tota eccl'ia: z quō de vgine maria. ¶ Ad cui⁹ intel

M lectū eſt aduertēdū: ꝙ tria dicta ſunt in hoc qnto cātico.ꝗ ſunt digna magna pſcrutatione. Quoꝝ pmū ē illd̄ qd̄ ait ſpōſus cōmendādo eccl'iā ſpōſā ſuā qñ ait. Tota pulchra es amica mea: z macula nō eſt in te. Et iō ꝗrit pmo quō iſta vba pñt verificari de tota eccleſia ſpōſa xp̄i:cū nos videam⁹ multa eius mēbra immūda: z ſordē diuerſoꝝ pctoꝝ deturpata z maculata. ergo nō ē tota pulchra ſine macula? Ad hoc rñdet btūs Grego. qd̄ q̄libet aia poſt pniam remanet tota pulchra ſine macula: z ſic verificant̃ vba ſpōſi de q̄libet aia iuſti poſt pniam. Sz lz hoc contineat verū:tñ nō euacuat difficultatē lr̄e:q: ſponſus xp̄s lr̄aliter loquit̃ de tota eccl'ia ſpōſa ſua quā ſufficienter ornauit et decorauit oi gñe ornamētoꝝ ſpūaliū: z iō dicunt alij qd̄ qñqꝫ aliq̄d verificat̃ de aliq̄ rōne ꝑtis magis pncipalis:ſicut mulier dr̄ pulchra rōne vult⁹: z lz habeat aliq̄s ptes turpes latētes:ita ḡ tota eccl'ia dr̄: tota pulchra ſine macula rōne vginis marie:ꝗ eſt pncipale mēbrū eccleſie poſt xp̄m:ꝗ eſt caput. q: ergo vgo maria eſt et fuit ſp tota pulchra:nunꝗ alicui macule pc̄ti obnoxia nec deturpata:iō vificat̃ de tota eccl'ia ꝙ ſit tota pulchra ſine macl'a. Sz lz vgo maria fuerit ſp tota pulchra ſine macula:put dcm̄ ē i ſcdo cātico: z dicet̃ i ſeq̄nti q̄ſto:tñ iſta nō euacuat difficultatē. Naz apl's ij.ad Coꝝ.xj.de tota eccl'ia. Dicit. Deſpōdi eñ vos vni viro vginē caſtā exhibere xp̄o. Itē ad ephe.v.dicit ꝙ xp̄s exhibuit z reddidit eccl'iā ſpōſam ſuā nō habētē rugā neqꝫ maculā. ¶ Et iō ad tollēdā hmōi difficultā- N

tē eſt aduertēdū ꝙ iſte termin⁹ tot⁹ tota totū qñqꝫ cōnotat i reb⁹ totalitatē forme qñqꝫ totalitatē materie. vñ totalitas forme dom⁹ eſt ipſa pulchra z decēs figura ei⁹: lz totalitas materie dicunt̃ lapides: z cementū: z ligna: z tegule: z ſic dom⁹ poterit eſſe tota pulchra rōne optime z decētis forme: lz habeat aliquā pt̃e malā z turpē: puta aliquē lapidē vel lignū. Ita ḡ pariter in eccl'ia eſt ꝯſiderāda totalitas forme ꝗ ꝯſiſtit i fide articulorum z grā ſacroꝝ: z obſeruātia pceptoꝝ z varietate z ſufficiētia graduū: z officioꝝ. Scdo ē cōſiderāda totalitas materie ꝗ ꝯſiſtit in mltitudine z diuerſitate mēbroꝝ tā ifirmorū ꝙ ſanoꝝ. Pmo ḡ mō rōne forme eccl'ia ſponſa xp̄i eſt tota pulchra ſine aliq̄ macula: q: ſufficiēter xp̄s decorauit eā vtutib⁹ theologalibus.ſ.fide: ſpe: z charitate: z ſeptē dōis ſpūs ſancti: z grā ſeptē ſacroꝝ: z optima lege euāgelica: z ſufficiēti copia miniſtroꝝ. z graduuꝫ: z officioꝝ: z ſic nihil deficit ad pulchritudinē forme ei⁹. Sz p hoc nō tollit̃ quin eccl'ia habeat aliq̄ mēbra mālia turpia ppetīs z ifirma: nec tollit̃ qui aliq̄s miniſter eccl'e aut plat⁹ poſſit male z indecēter vti officio ſuo abſqꝫ hoc qd̄ deturpet pulchritudinem forme ipſi⁹ eccleſie: vnde eccleſia ppter hoc hꝫ copiā pulchritudinis ſacroꝝ z officiorū: vt poſſit aſſidue mūdare z pulchrifacere mēbra materialia.ꝗ q̄tidie deturpantur ſorde peccati: et ſic eccleſia ſemper eſt tota pulchra ſine macula rōne forme: q: fides eccleſie non patitur ſecum aliqd̄ falſum aut mendacium: nec charitas aliquod peccatum nec ſpes aliquod terrenū quin tendat in altum

et ſic de ſingulis partib⁹ formalib⁹ eccleſie. Eſt aũt iterũ aduertẽdũ: ꝙ formarũ quedã eſt tota in toto: ꝛ tota in qͣlibet pte: ſicut aïa intellectiua: ꝛ qdã ẽ tota in toto: ſꝫ nõ in aliq̃ pte: ſicut forma circuli. Et qdã eſt tota in toto ꝛ in aliq̃ pte: ſꝫ nõ in qͣlibet pte: ſicut forma ſenſus tact⁹ eſt i toto aïali: ꝛ etiã i aliqua pte: ſꝫ nõ in oſſib⁹. Jta ergo eſt dicendũ de forma eccſie: ꝙ eſt tota i toto corpe eccſiaſtico: ſꝫ nõ in qͣlibet pte ꝛ mẽbro materiali: ſed potuit repiri in ṽgine maria tota forma: eccleſie: puta fides articulorũ. ꝛ tota gr̃a ſacrorũ ꝛ obſeruãtia pceptorũ: ꝛ tota varietas et corpis graduũ ꝛ dignitatũ: qꝛ fuit ṽgo ꝛ ſponſa ꝛ fecũda: ꝛ euãgeliſta: ꝛ martyꝛ put fuit di-
B ctũ ſup magnificat: ꝛ ſic fuit tota pulchra q̃ ad formã eccſie. ¶ Sꝫ diceret forſan aliq̃s qđ ṽgo maria nõ fuit ſacerdos: ꝛ p ꝯñs non potuit cõficere euchariſtiã: nec miniſtrare alia ſacrã: ꝛ p ꝯñs nõ habuit totã pulchritudinẽ eccſie: Ad hoc rñdeꝛ ꝙ lꝫ ṽgo maria ñ fuerit ſacerdos ad cõficiẽdã euchariſtiã: tñ habuit aliq̃d equalẽs: ꝛ ẽt ſupexcedẽs ꝙ nũꝙ habuit aliq̃s ſacerdos hui⁹ eccſie. Nã illud idẽ corp⁹ xp̄i qđ conficit ſacerdos p ṽba cõſecrationis ꝯfecit ṽgo maria in ſuo ventre ṽginali ex puris ſanguinib⁹ ſuis ope. ſſ. Jtẽ ſicut ſacerdos p illa ṽba facit deſcẽdere xp̄ꝫ i illđ ſacrũ: vt inq̃t Amb. ita ṽgo maria dicẽdo. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ſm ṽbũ tuũ: fecit filiũ dei deſcẽdere de celo: ꝛ ſumere illã carnẽ ex ea: quã ꝯſecrat ſacerdos: vt inquit Aug. Jtẽ ſicut xp̄s ſacerdos ſctificat fideles p ſacerdotes tpales miniſtrãtes eccſiaſtica ſacrã: ita p vocẽ ꝛ ſalutationẽ ṽginis mr̃is ſue ſctificauit Joan. baptiſt. ꝛ illuſtrauit eliſabeth ſpũ pphetico: put dictũ ẽ in expõne ſup magnificat. ꝛ ſic pꝫ q̃lr tota iſta eccſia ẽ tota pulchra ꝛ ſine macula q̃ ad formã: lꝫ habeat aliq̃: imo mlt̃a mẽbra mãlia infirma et ſorde pcti deturpata: ꝛ pꝫ ẽt q̃lr ṽgo maria eſt tota pulchra ſine macula: nõ ſolum q̃ ad formã totã eccſie: ſꝫ ẽt eſt tota materialr pulchra: qꝛ nũꝙ in ei⁹ corpe aut aïa loc⁹ potuit inueniri pcti vt inq̃t Aug. in ſer. ij. de natiuitate ṽginis. ꝛ nũꝙ fuit in tenebris: ſꝫ ſemp in luce ꝛ nũꝙ in nocte: ſꝫ ſemp in die: vt inquit
C hier. ſup pſal. lxxvij. ¶ Scđo aũt dictũ eſt in hoc. v. cãtico qũo eccſia fuit coronata. i. triũphauit de capite amana ꝛ de vertice ſanir. ꝛ hermon: ꝛ de cubilib⁹ leonũ: ꝛ de montibus pardorũ. ꝛ dictũ eſt: qũo oĩa dicta in hoc cãtico et q̃tuor p̃teritis principaliter verificanꝛ de virgine maria: eo ꝙ tũc erat principalius mẽbrũ eccſie poſt xp̄m: iõ eſt hic videndum qũo virgo maria triũphauit de capite amana ꝛ de ṽtice ſanir ꝛc. Ad cui⁹ intellectũ eſt aduertẽdũ: ꝙ amana eſt mõs i fine terre pmiſſiõis iter aquilonẽ ꝛ meridiẽ plen⁹ ſerpẽtib⁹: ꝛ iõ interpretaꝛ iniq⁹: aut coanguſtãs aut cõprimẽs: aut angẽs: qđ eſt pprũ ſerpẽtib⁹. vñ ſerpẽs đr anguis ab angẽdo eo ꝙ tortuoſo circulo ãgit hoïeꝫ ꝛ iniq̃ aſtutia iſidiatur in quo ꝛ mortifero morſu mordet hoïem.
¶ Et iõ i hoc loco p amana itelligiꝛ diabol⁹ D
ſerpẽs antiqu⁹: q̃ aſtu iniq̃ ꝛ mẽdaci decepit primos parẽtes: ꝛ momordit eos ſeptuplici morſu. ſ. morſu pcti in aïa: ꝛ morſu venenoſe cõcupiſcẽtie i carne: ꝛ morſu mortis ꝛ incineratiõis in corpe: ꝛ ſpãliter momordit mulierem morſu erũnarũ in ꝯceptu ꝛ ptu ꝛ morſu ſubiectiõis ꝛ ſeruitutꝫ: qꝛ ſubiecit eã ſub poteſtate viri q̃ añ erat cõſors ꝛ eq̃lis: ꝛ hos ſeptẽ morſus trãſmiſerũt p̃mi parẽtes ex ſnia dñi in oẽs poſteros: vt pꝫ Gene. iij. Et ſic pꝫ q̃lr ſerpẽs ãtiqu⁹ triũphauit de p̃mis parẽtib⁹: ꝛ de eorũ poſteris p hos ſeptẽ morſus. Sꝫ ſi cũ charitate ꝛ attẽtiõe volum⁹ cõtemplari hoc myſteriũ i ſacra ſcriptura: videbimus q̃lr ſerpẽs antiqu⁹ nõ potuit mordere ṽginẽ mariã mr̃eꝫ xp̄i aliq̃ morſu illorũ ſeptẽ nec p ꝯñs triũphauit de ipſa: imo virgo maria triũphauit de ipſo diabolo antiq̃ ſerpẽte qđ ſic pbatur ex ſnia ꝛ decreto dei in ipſa ſacra ſcriptura: vñ legitur Geñ. iij. ꝙ poſtq̃ ex ſuaſu ſerpẽtis eua comedit fructum: ꝛ dedit ex eo Ade viro ſuo: ãbo cognouerunt ſe eſſe nudos ꝛ ꝯfuſos. p qđ denotaꝛ ꝯfuſio ꝛ corruptio culpe tã in corpe q̃ in aïa: et tunc deus pmulgauit ſniam ꝯ oẽs tres. ſ. ꝯtra ſerpentẽ ꝛ oẽs cõplices ei⁹ diabolos: ꝛ cõtra euã ꝛ contra adã: que quideꝫ ſententia fuit data ꝛ pmulgata ſm ordinẽ: put peccatum fuerat ppetratũ: vnde qꝛ ſerpẽs primo ex inuidia decepit mulierẽ: ꝛ exinde mulier pſuaſit viro vt comederet: ideo p pri⁹ fuit lata ſententia ꝛ maledictio cõtra ſerpẽtẽ: ꝛ exinde cõtra mulierẽ: ꝛ vltimo cõtra virũ ꝛ totã eorũ poſteritatẽ. Sed anteq̃ deus proferret ꝛ pmulgaret ſententiã cõtra euã ꝛ adã cũ eorũ poſteritate ſimul in ſnia data cõtra diabolũ: fuit virgo maria exempta ꝛ priuilegiata et communi ſententia humane nature lata in p̃mis parẽtib⁹. imo in eadẽ ſentẽtia lata cõtra diabolũ deus pnunciauit qualiter ṽgo maria debebat triũphare de diabolo: et nõ ſubijci nec cõprehendi in ſentẽtia lata ꝯtra primos parẽtes ꝛ eorũ poſteritatẽ. vnde dixit deus ſerpẽti. Maledict⁹ eris inter omnia animãtia: inimicitias ponã inter te ꝛ mulierẽ ꝛ ſemẽ tuũ: ꝛ ſemen illi⁹: ipſa ꝯteret caput tuũ: ꝛ iſidiaberis calcaneo ei⁹. Deinde de⁹ pnunciauit ꝛ pmulgauit ſententiã ꝯtra mulierẽ. dicẽs. Multiplicabo erũnas tuas ꝛ cõcept⁹ tuos: in dolore paries filios: ꝛ ſub poteſtate viri eris: et ipſe dñabiꝛ tibi. Deinde vltimo promulgauit ſententiã cõtra virum: que fuit cõis contra oẽs poſteros vtriuſq̃ ſexus dicens

ſexus dicēs Maledicta terra in ope tuo. In labo᷑ibꝰ comedes ex ea cūctis diebꝰ vite tue Spinas ꝛ tribulos germinabit tibi ꝛ comedes herbas terre. In ſudore vultꝰ tui veſceris pane tuo donec reuertaris i terrā d̄ q̄ aſſumptꝰ es: qꝛ puluis es ꝛ in puluerē reuerteris. ¶ Ex hac triplici ſnia ptꝫ q̄ ſeptē mala ꝯ̄xerūt ꝑmi parētes ex pctō et ſnia dei. pꝛio fuit inflicta eis corruptio ꝛ morbꝰ ꝯcupiſcētie in carne ꝛ ſenſualitate: ex cuiꝰ ꝯſortio aīa ꝯ̄hit culpā originalē ꝑ h̄ qd̄ dixit deꝰ ſerpēti. Tu inſidiaberis calcaneo eiꝰ. i. inficies eiꝰ carnē ꝛ ſenſualitatē: q̄ eſt calcaneū aīe: ꝛ ēt ꝑ h̄ qd̄ dt̄ deꝰ ipſi. Ade. Maledicta t̄ra. i. maledicta caro ꝛ ſenſualitas i ope tuo. i. ex pctō ꝛ inobediētia ꝛ eſu cibi ꝓhibiti qꝛ ſpinas pctī originalis ꝛ tribulos pctī actualis germinabit tibi ꝛc. hoc aūt dixit qꝛ caro iſecta ꝑ ſolū ꝯſortiū i aīatiōe infligit pctm̄ originale i aīa. ꝛ poſtea ſenſualitas corrupta cauſat ꝛ iſligit pctm̄ actuale in aīa ꝛ volūtate ꝑ ſolū ꝯſenſuꝫ ꝛ opatiōnē. Itē ex ſnia data mlīeri pꝫ q̄lr̄ triplicē penā incurrit mulier ex pctō. Pꝛio penā erūnaꝝ ꝛ miſerie quā q̄libꝫ mulieꝝ patit̄ oī mēſe ex mēſtruo Scd̄o dolorē in pariēdo. Tertio ſubiectionē ſub ptāte viri. Per ſnīaꝫ aūt datā ꝯ̄ Adā incurrit totū genꝰ hūanū nō ſolū laborē corpalē: ſed etiā maledictionē ꝛ corruptionē carnis ſenſualitatꝫ q̄ ꝯtinue germinat ſpinas ꝛ tribulos pctōꝝ in aīa: ꝛ vltio incurrit reſolutionē ꝛ putrefactionē i incinerationē in morte. ¶ Ex ſupradictis ſequitur pꝛio q̄ ſeptē mala incurrit totū genꝰ humanū ex pctō pꝛimoꝝ parentū ex ſnia dei quoꝝ q̄tuor ſunt cōia oībꝰ hoībꝰ vtriuſq̄ ſexus deſcēdētibus a pꝛimis parētibus ꝑ naturalem gn̄ationem. ſ. corruptionem carnis ſiue morbū ꝯcupiſcētie. Scd̄o pctm̄ originale in aīa. Tertio actuale involuntate per conſenſum. Quarto reſolutionē i terrā et putrefactionē ꝛ incinerationem ꝑ mortem. Sole aūt mulieres incurrerūt penaꝫ erūnarū in mēſtruo in cōceptu ꝛ dolorē in partu ꝛ ſubiectionē viri. ꝛ ſic ptꝫ qualr̄ diabolꝰ ſerpēs antiquꝰ ſupradictis ſeptē morſibꝰ momordit totuꝫ genus humanū: ꝛ ꝑ ꝯn̄s triūphauit de ꝑmis parētibꝰ ꝛ de tota eoꝝ poſteritate per hos ſeptē morſus. ¶ Scd̄o ſequit̄ ex ſnia ꝛ decreto dei q̄ v̄go maria nō fuit cōpꝛehenſa in ſupradicta dei ſentētia lata cōtra ꝑmos parentes et eoꝝ poſteritatē: imo ex dei decreto fuit preexempta ꝛ excepta a tali ſnia: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ſerpēs antiquꝰ nō triūphauit de ea qd̄ ꝓbat̄. Nam añq̄ ferret deꝰ ſniam cōtra ꝑmos parentes dixit: diaboli inimicitias ponā inter te ꝛ mulierē: ſꝫ ipſa cōteret caput tuū. Tūc manifeſtū eſt q̄ iſta q̄ erat cōtritura caput ſerpentis nō fuit eua: qꝛ ipſa iā erat victa ꝛ cōtrita per ſerpentē: imo ſibi data fuit ſententia pro oībus ſuis poſteris. Ergo ſequit̄ q̄ illa mulier que erat ꝯtritura caput ſerpētis erat ſola v̄go maria: ꝓut indifferēter tenent ꝯcorditer oēs catholici doctores: ergo ſequit̄ q̄ ille ſerpens antiquꝰ nunq̄ poterat mordere virginē mariā: poſtq̄ ꝑ eā caput eiꝰ erat ꝯterēdū. Ex q̄ ptꝫ q̄ v̄go maria nullo illoꝝ ſeptē morſuū fuit ꝑ ſerpentē morſa nec vulnerata: qꝛ aliter nō ꝯtriuiſſet caput ſerpentis: ꝛ ſic etiā pꝫ q̄ cū antiquꝰ ſerpens triūphaſſet de oībꝰ aliis: tn̄ nō valuit triūphare de v̄gine maria poſtq̄ nullo morſu potuit ipaꝫ mordere: imo ipā v̄go maria triūphauit de antiq̄ ſerpente poſtq̄ cōtriuit caput eius. Et ſic ptꝫ qualiter ex ſnia et decreto dei fuit ꝓmulgatus triumphus v̄ginis marie cōtra diabolū: ꝛ fuit prenūciata exceptio eiuſdē a cōi ſnia alioꝝ anteq̄ cōis ſnia ꝓmulgaret̄: cuiꝰ effectꝰ patuit poſtea ꝑ experientiā. Nam oēs doctores cōcordāt q̄ virgo maria fuit exempta a triplici pena inflicta oībꝰ mulieribꝰ: qꝛ nō ex menſtruo nec coitu: ſꝫ ex puriſſimis ſanguinibus ope ſpūſſcti xp̄m cōcepit: vt ptꝫ Luce. j. et ſine dolore peperit ꝛ non fuit viro ſubiecta: qꝛ ſolum datus eſt ipſi in obſequiū ꝛ cuſtodiaꝫ: ꝛ vt teſtis ſue virginitatis. Item oēs concordāt q̄ fomes carnis in ea a pꝛincipio fuit extinctus vel ligatus: ꝛ oēs cōcordāt q̄ nō poterat peccare mortaliter nec venialiter: eo q̄ a pꝛincipio fuit i gr̄a confirmata etiam tota eccl̄ia cōmuniter tenet cuꝫ Aug. q̄ corpꝰ eiꝰ nō fuit in ſepulchꝛo incineratū: ſed q̄ aīa in tertia die recuperauit corpꝰ glīoſum. Ex q̄bus ptꝫ q̄ in his ſex v̄go maria nō fuit compꝛehēſa nec ſubiecta cōi ſnie date ꝛ late pꝛimis parentibꝰ. Sꝫ tota eccl̄ia nō hꝫ aliunde vn̄ hoc poſſ. t excuſare niſi qꝛ v̄go maria eſt fuit exēpta q̄ ꝓmlgaret̄ cōis ſnia eo q̄ erat cōtritura caput ſerpētis ne morderet eā: ergo ꝯ eandē rōnem ꝛ locum autoritatis cogimur dicere q̄ v̄go maria fuit exēpta a morſu pctī ꝛ culpe originalis: qꝛ aliter nō contriuiſſet caput ſerpētis: ꝛ per ꝯn̄s ſicut cōcedit̄ q̄ v̄go maria triūphauit de ſerpēte: quo ad ſex morſus. ita triūphauit de illo quo ad ſeptimū morſum qd̄ eſt pctm̄ originale qui eſt pꝛimus morſus quo ſerpens mordet et ſauciat homīem in aīa. Et ſic ptꝫ q̄liter virgo maria ꝑfecte cōtriuit caput ſerpētis ꝛ triūphat de ipſo: ꝛ hoc eſt qd̄ intēdebat dicere Salo. i ꝑſona xp̄i: dirigens verba cātici ad virgineꝫ mariā dicens. Tota pulchꝛa es amica mea: ꝛ macula nō eſt in te: q̄ſi dicat nulla macula pctī nec aliqua illaꝝ ſeptem penarum eſt in te q̄ fuerunt iflicte in adaꝫ ex peccato eius et ſententia dei: ideo veni de libano puritatis ꝛ coronaberis. i. triumphabis de capite amana. i. de capite antiqui ſerpentis: qd̄ contriuiſti: qd̄ q̄dē caput cōtritū ꝛ calcatuꝫ ſub

Septē mala ꝯ̄xerūt ꝑmi parētes ex pcē pto et ſnia dei.

Septē mala incurrit totū genꝰ humanū ex pctō ꝑmorū parētū.

Aug.

pede: ⁊ calcaneo tuo non potuit ſe mordere aliquē illoꝝ ſeptē morſuū. Quomō autem virgo maria fuit obligata in adā quo ad naturā: ſed illa obligatio nō potuit trāſire ad pſonā propter preuiā ſctificationē factā in pmo inſtāti ſui eſſe: eo ꝙ aīa illa ſil' fuit creata ⁊ ſctificata: ⁊ infuſa: ⁊ ſic ſil' fuit ſctificata caro cum aīa ⁊ etiā caro potuit ſctificari añ aīationem p virtutem ſctī ſpūs. Et ſic pſona virginis nō fuit obnoxia alicui pctō: ſꝫ ſemp fuit templū ⁊ tabernaculū ſpūſſctī a pncipio ſue creationis: ⁊ quō oēs autoritates ſacri canonis ⁊ ſacroꝝ doctorū inducte ꝯ hoc ꝓpoſitum nō pcedunt niſi de pctō nature: iā oñſum ⁊ declaratū fuit largo mō in expoſitione pſal. xlv. ⁊ ſup magnifica: et ptim ſupius in cātico. ii. et iō hic nō oportet imorari: ſed ſufficit oñdere quō virgo maria triūphauit de capite amana. i. de pctō originali ⁊ actuali et veniali: et quō triūphauit de corruptiōe et fomite carnis: ⁊ de triplici maledictiōe ⁊ miſeria inflicta ceteris mulierib⁹. ¶ Ultimo triūphauit
3 de morte q: nō potuit eā incinerare: imo reſurrexit in corpus glorioſum. Et ſic ptꝫ qualiter triumphauit de capite amana. i. de capite ſerpentis antiq qđ ɔtriuit: ⁊ ſic nō ſolū fuit bñdicta inter oēs mulieres: ſꝫ etiā inter oēs hoīes vtriuſqꝫ ſexus: q: in oī maledictione fuit immunis: imo maledictio eue ⁊ oīm hominū fuit ɔuerſa in bñdictionē marie: vt inquit Aug. Scđo eſt videndū quō virgo maria triūphauit de vertice ſanir. Ad cui⁹ intellectū eſt notādum: ꝙ vltra amana q̄tuor montes pugnauerūt ꝯ virginē mariā de q̄bus ipſa finaliter triūphauit. ſ. ſanir ⁊ hermō ⁊ montes ⁊ cubilia leonū ⁊ mōtes pardorū: p quos q̄tuor mōtes intelliguntur q̄tuor ptātes ⁊ ɔditiones hominū q̄ conati ſunt ipugnare virginem mariā ⁊ eius virginitatē ⁊ dignitatē. Prim⁹ mōs ē ſanir qđ interpratur dicēs lucerne ſiue fetore: ⁊ ſic vertex ſanir idē eſt qđ altitudo ſiue tumor aut elatio et faſt⁹ ſcie phīce mūdane: p qđ intelligitur faſt⁹ ⁊ elatio phoꝝ hui⁹ mūdi. Hermon aūt interpratur anathema. i. maledictio ⁊ ſeparatio: p quē montē intelligitur iſte mundus et ſollicitudo eius q̄ ſepat hoīes a deo: vel intelliguntur oēs iudei ⁊ oēs īfideles q̄ ſūt a deo ſepati ⁊ maledicti. Per mōtes vero ⁊ cubilia leonū intelliguntur reges ⁊ pncipes huius mūdi maxīe ppłi gētilis et infidelis: ⁊ ꝑ cubilia leonū intelliguntur tēpla idoloꝝ vt patebit. Per mōtes vero pardoꝝ in ſcriptura cōīter intelliguntur oēs heretici: eo ꝙ multis ⁊ falſis ⁊ fictis coloribus cōcinarūt ⁊ palliarūt ſectas ſuas: ⁊ inter ſe varias habuerūt opiniones. Oēs ergo iſti pugnarūt cōtra virginē mariā: ſꝫ ipſa finaliter de eis triūphauit. Primo ergo oēs philoſophi volētes oīa cōprehēdere ſub natura ⁊ de oībus volētes reddere rōnē conati ſunt ipugnare myſteriū incarnatiōis dicētes impoſſibile eſſe mulierē ɔcipere ſine viro ⁊ ɔcipere ⁊ parere cū virginitate ⁊ eē mrē dei: ⁊ deū fieri hoīem pſonaliter: ſꝫ finaliter virgo maria de his triumphauit. Nā dionyſius ariopagita q̄ apicē ⁊ verticē ⁊ pncipatū philoſophie athenis obtinebat: credidit myſteriū icarnatiōis et partū virginalē ipſi⁹ marie. Et fact⁹ eſt fidelis ad pdicationē pauli cū multis aliis phīs: vt ptꝫ Act. xvii. Itē Grego. nazanzen⁹ ⁊ Baſili⁹: ⁊ Euſebi⁹ ⁊ Aug. ⁊ Clemēs: ⁊ Dionyſi⁹ alexādrinus: ⁊ alii innumeri ex philoſophis facti ſunt catholici ⁊ doctores ecclīe: q̄ oēs innumeros libros ⁊ tractat⁹ ⁊ ſermones luculentos ediderūt de virginitate ⁊ dignitate virgīs marie. Ex quo pꝫ qđ virgo maria triūphauit de vertice ſanir. i. de altitudine ⁊ faſtu ⁊ elatione phoꝝ. Itē ſcđo triūphauit de vertice hermon. i. de ſollicitudine hui⁹ mūdi. Nam i tertio anno reliquit hunc mūdū: ⁊ fuit pñtata in tēplo: ⁊ dedicata ad ſeruitium dei vſqꝫ ad ei⁹ deſponſationē qñ ſil' cū voto virginitatis fuit deſpōſata ipſi Joſeph viro ſctō ⁊ iuſto ⁊ virgini: ⁊ ſic ambo cū virginitate ⁊ paupertate duxerūt vitā humilē ⁊ pauperē xpo miniſtrātes. Et ſic pꝫ qualr virgo maria triumphauit de faſtu et pōpa hui⁹ mūdi. Et triūphauit etiā de hermō. i. de anathemate ⁊ de maledictiōe iudeoꝝ q̄ ſibi ⁊ ſue dignitati cōtradixerūt: nā. xlii. āno poſt paſſionē xpi ptim fuerūt fame ɔſumpti: ⁊ ptim trucidati: ⁊ ptim in captiuitatē redacti ⁊ p mūdū diſperſi: et ciuitas eoꝝ ſimul cū regno fuit deſtructa ⁊ incēſa: ⁊ reliq̄e illoꝝ adhuc hodie ꝯ virginē mariā blaſphemare nō ceſſāt: iō ɔtinue patiunt̄ opprobria ⁊ frequētes cedes ⁊ clades ⁊ vaſtatiōes ⁊ expoliatiōes: ⁊ ſic pꝫ q̄lr virgo maria triūphauit đ hermō. i. de anathematizatis ⁊ maledictis iudeis: ⁊ ɔtinue triūphat de ipſis. Itē virgo maria triūphauit de montibus ⁊ cubilib⁹ leonū. i. de regib⁹ ⁊ iperatoribus q̄ p trecētos annos ⁊ vltra pſecuti ſunt xpianā religionē: q̄ xpm adorabāt virginē matrē ſuā venerant̄. Nā ipſi qui añ ꝓpter idola pſequebant̄ xpianos ⁊ virginē Mariā poſtea ad fidē cōuerſi deleuerūt idola ⁊ templa idoloꝝ cōſecrauerūt in eccliās xpi ⁊ virginis marie. Et ſic illa tēpla q̄ erāt cubilia leonū facta ſunt eccliē xpi ⁊ virginis marie et cubilia ſctōꝝ: Et in cubilib⁹ vbi primo habitabant dracones ortus fuit viror calami et iunci et fuit facta ſemita ſancta: nec fuit ibi ampli⁹ leo nec mala beſtia: vt đt Eſa. xxxv. Et ſic pꝫ q̄liter virgo maria triūphauit de cubilib⁹ leonū. ſ. de iperatorib⁹ ⁊ tyrānis infidelib⁹: q: finalr oēs ſubiecit iugo xpi: ⁊ venerant̄ ipſam cū deuotione: ⁊ cubilia leonū ideſt tēpla idoloꝝ conſecrauerunt in eccleſ

ſtas xp̄i ⁊ v̄ginis marie ⁊ alioꝝ ſctõꝝ: vnde
p̄ncipales eccl'ie cõiter ſunt dedicate ip̄i vir
K gini marie ꝑ maiori parte vbiq; terrarum.
¶ Itē vltio triūphauit de mõtib⁹ ꝑdoꝝ.i.de
oī turba ⁊ prauitate h'ticoꝝ. Nā in p̄mitiua
eccl'ia ſurrexerūt cõtra virginē mariā ebiõi
⁊ cherint⁹ dicentes v̄ginē Mariā nõ eē ma-
trē dei:ſed puri hoīs:⁊ ieſum xp̄m total'r ab
ipſa incepiſſe tñ hos cõuicit beatus Joānes
euāge.oſtendens xp̄m eē ab eterno ſm diuinita-
tatem:⁊ ex maria ex tpe ſm verā humanita-
tē dicens. In p̄ncipio erat v̄bū ⁊c. Et v̄bum
caro factū eſt. Itē poſtea ſurrexerūt neſtori-
te dicētes duas eē ꝑſonas in xp̄o ſcʒ diuinā
⁊ hūanā:⁊ ꝑ ꝯñs v̄ginē mariā nõ eſſe mr̄em
dei:ſʒ ſoli⁹ hoīs:ſʒ oēs iſti fuerūt ꝯdēnati ꝑ
eccl'iā in ꝯſilio Epheſino vbi fuit oñſuʒ ⁊ de-
terminatū ꝑ ſacras ſcripturas i xp̄o eē duas
naturas i vna ꝑſona tm̄ ⁊ ſuppoſito:⁊ ꝑ ꝯñs
virginē mariā eē vera mr̄em dei ⁊ hoīs. Itē
manichei pugnarūt ꝯ̄ v̄ginē mariā dicentes
ipaʒ nõ eē matrē dei:eo ꝙ xp̄s nõ erat ver⁹
homo niſi in apparētia:ſed erat ſolus de⁹:
quē cū tota ſua ſecta cõuicit Aug. ꝑ multos
libros ⁊ tractat⁹ oñdens xp̄m accepiſſe verā
carnē ex v̄gine maria:⁊ ꝑ ꝯñs ipſam eſſe ve-
rā matrē xp̄i dei ⁊ hoīs. Poſtea ſurrexit hel-
uidius blaſphemās contra ꝑpetuā v̄ginita-
tem marie:⁊ dicens ꝙ lʒ virgo maria cõce-
perit ⁊ pepierit xp̄m cuʒ integra v̄ginitate tñ
poſtea genuerat alios filios ex ioſeph:quē
heluidiū btūs Hiero. ⁊ Aug. cõuicerūt ꝑ ſin-
gulas inuectiuas cõtra eū:⁊ ſic ptʒ qualr̄ v̄-
go Maria triūphauit finaliter de montibus
pardorū.i.de oībus ſectis hereticorū:iō de
ipſa cātat eccl'ia. Gaude maria virgo cūctas
hereſes interemiſti in vniuerſo mūdo. Ex ſu-
pradictis ptʒ qñ virgo maria triumphauit
de ſupradictis q̄nq; mõtib⁹: ꝑ quos intelli-
gunt q̄nq; ptātes quas ipſa ſuperauit:⁊ per
ꝯñs virgo maria nunq̄ habitauit in monte
amana.i.in monte ſerpentū:imo ipſa contri-
uit caput antiqui ſerpentis:⁊ ꝑ ꝯñs non po-
tuit ipſam aliquo morſu mordere:nec habi-
tauit in vertice ſanir.i.in faſtu ⁊ tumore mū-
dane p'hie:imo per ſuā humilitatē ⁊ fidē me-
ruit trāſcēdere oēm mūdanā ſciam ⁊ p'hiam
qñ fuit obūbrata ꝑ ſp̄m ſcm̄ in ſua annuncia-
tione ⁊ rapta vſq; ad tertiū celum:vbi vidit
arcana ⁊ myſteria incarnationis ⁊ nr̄e redē-
ptionis perfectius q̄ Paulus: ꝑut dictuʒ eſt
ſup pſal.lxvij.⁊ ſup magnificat. Itē v̄go ma-
ria nūq̄ habitauit in hermõ.i.in anathema-
te ⁊ obſtinatiõe iudeoꝝ nec i põpa hui⁹ mū-
di:q̄ renuēs hūc mundū facta eſt ſpecialis
miniſtra xp̄i:⁊ ip̄m ſecuta eſt ſemp cū virgini-
tate ⁊ ſctitate ⁊ hūilitate vſq; ad paſſionē et
reſurrectionē ⁊ aſcēſionē: ꝑut dictum eſt ſu-
ꝑ Magnificat. Itē nõ habitauit in cubilibus
leonū:nec in mõtib⁹ pardoꝝ: q̄ oēs impe-
ratores ⁊ tyrānos ſuperauit:et oēs hereſes
exterminauit ⁊ interemit vt dictuʒ eſt. Sʒ ſꝑ
habitauit in mõte libano.i.in mõte cādidoꝛ
⁊ in mõte puritatis ⁊ ſctitatis in q̄ null⁹ ſer-
pens nec beſtia nocens:nec aīal venenoſuʒ
põt habitare ꝑut ſupradictū eſt in.ij.cātico.
Vñ ſicut mons liban⁹ eminet ſuꝑ oēs illos
q̄nq; mõtes ſupradictos in altitudine:q̄ eſt
altioꝛ ⁊ excelſioꝛ illis ⁊ ſuperat eos in vber-
tate ⁊ fertilitate:q̄ cum oēs illi ſint ſteriles:
iſte vero fecund⁹ germinās arbores fructife-
ras ⁊ digniſſimas puta cedros ⁊ h'mõi. Itē ſu-
perat illos mõtes in puritate nā cū illi mon-
tes ſint pleni ſerpentib⁹ ⁊ draconib⁹ ⁊ leonī-
bus ⁊ pardis ⁊ ceteris aīalib⁹ nociuis et ve-
nenoſis:ſol⁹ liban⁹ eſt liber ⁊ mūd⁹ ab oī be-
ſtia venenoſa:iõ ſecure paſcunt' i eo greges
ouiū ⁊ armēta boū:ita ergo a ſili v̄go maria
ꝑ libanū figurata ſuperauit oēs ſupradictas
q̄nq; ptātes. Primo i altitudine dignitatis.
Scdõ i fecunditate v̄tutū. Tertio i puritate
⁊ mūditia ab oī malo ⁊ vitio ⁊ pctõ. Et ſic vir-
go maria d'r h'itaſſe i libano ⁊ ſupaſſe ⁊ triū-
phaſſe de illis q̄nq; ptātib⁹ ꝑ illos q̄nq; mõ-
tes intellectis:iõ dicit xp̄s ad v̄ginē matreʒ
ſuā i die ſue aſſūptiõis. O q̄ pulchra es ami-
ca mea ⁊ macula nõ eſt i te. Veni de libano ſ.
q̄ ſꝑ habitaſti ꝑ excellētiā dignitatis:q̄ ma-
ter dei:⁊ ꝑ fecūditatē ſctitatis ⁊ oīm v̄tutuʒ
⁊ gr̄arū. Et ꝑ puritatē ⁊ mūditiā ⁊ imunita-
tē ab oī vitio ⁊ pctõ ⁊ morſu ⁊ veneno antiq̄
ſerpentis. Et ideo coronaberis ⁊ coronam
accipies:⁊ triūphabis d' capite amana.i.de
antiq̄ ſerpente q̄ te mordere non valuit. Et
triūphabis de vertice ſanir.i.de oī philoſo-
phia ⁊ ſcia mūdana ⁊ hermõ.i.de põpa mū-
di ⁊ anathemate ⁊ obſtinatiõe iudeoꝝ et de
cubilib⁹ leonū.i.ipatoꝝ ⁊ tyrānoꝝ ⁊ de mõti-
bus ꝑdoꝝ.i.de temeraria p̄ſumptiõe here-ti-
corū.q.d. Veni de libano gr̄e in mõtes aro-
matū ſupne gl'ie ⁊ coronaberis ⁊ coronā glo-
rie obtinebis ꝑ ſupradictis triūphis. Et ſic
ptʒ qñ oēs iſti triūphi virginis marie poſ-
ſunt applicari ad duodecim dignitates eiuſ-
dē:q̄ fuerūt aſſignate in expoſitiõe ſuꝑ ma-
gnificat. Et iõ prudens ⁊ deuotus lector nõ
dedignet' hic ⁊ ibi ꝯtēp-ari. Et hoc de ſecun-
do queſito. ¶ Tertio dubitat' ꝑpter id quod L
dicit ſponſus in hoc quinto cantico:ſcilicet.
¶ Vulneraſti coꝛ meum ſoroꝛ mea ſponſa in
vno oculoꝛum tuoꝝ:⁊ in vno crine colli tui.
¶ Et ideo videndum eſt: quis eſt iſte ocul'
et crinis quo virgo Maria vulnerauit chri-
ſtum et quomodo potuit ipſum vulnerare:
vt deſcenderet de celo? Ad quod eſt dicēduʒ
ꝙ oculus dicitur quaſi lumen occultum. Et
ideo prius verificatur de oculo mentali in-
terioꝛi.i.de recta et occulta intentione:q̄ de

ocl's d. q̄ſi lumē occultum.

oculo corꝑali ꝛ exteriori: ſꝫ de ꝗ ꝗdē oculo interiori ait ſaluator Mat. vj. Lucerna corporis tui ē oculꝰ tuꝰ: ſi oculꝰ tuꝰ fuerit ſimplex totū corpꝰ tuū lucidū erit: ſi aūt oculꝰ tuꝰ fuerit neq̄ totū corpꝰ tuū tenebroſuꝫ erit. Ex dictis ſaluatoris pꝫ: ꝙ ſimplex ꝛ recta itētio ē vnꝰ cōis oculꝰ totiꝰ hoīs: ꝗ ꝗdē recta itentio fundat in hūilitate ꝛ ſimplicitate cordis. Et
Aug. ſic dicit Aug. ꝙ ſimplicitas ꝛ hūilitas ē fundamētū ꝛ origo oīm virtutū et q̄ſi lucerna et oculꝰ dirigēs oēs ꝟtutes: que q̄dem hūilitas naſcit ꝛ ꝓuenit ex cognitiōe ſuipſiꝰ in hoīe: q̄ī hō cognoſcēs ſeipm̄ ꝛ naturā ſuā miſeraꝫ et fragilē ꝛ viciatā ex īobediētia ꝛ pctō pmorū parētū: tūc humiliatꝰ īcipiet a ꝯtēptu ſui vſq ad amorē dei: ꝛ vidēs ſe ita fragilē ꝛ pronū ad peccādū nō deſpiciet ꝓximū: imo miſerebit fragilitati ipiꝰ ꝓximi. Et in hoc cōſiſtit vera humilitas. ſ. īcipiēdo a ꝯtēptu ſui vſq3 ad amorē dei ꝛ ꝓximi: ꝗ q̄dē hūilitas naſcit ī hoīe ex cognitiōe ſuipſiꝰ: ſicut ſupbia ꝑ oppoſitū naſcit ex īcōſideratiōe ſuipſiꝰ. Nā ſi hō ꝯſideraret ꝛ cognoſceret ſeipm̄ nō eſſet ſupbꝰ ſꝫ humilis. Et iō dicit Iuuenalis ꝛ oēs phī ꝛ poete: ꝙ hoc ꝟbū cognoſce teipm̄ deſcēdit de celo in lamina aurea ſcriptū in tēplo Apollinis. Et ſic dicit etiā Augu. ꝙ ſicut ſupbia q̄ eſt initiū oīs pctī: ē prima ſuggeſtio diaboli: ita humilitas q̄ eſt initiū oīs ꝟtutis eſt primū donū dei. Et ſic pꝫ qualr̄ humilitas in hoīe eſt q̄dā cōis oculꝰ dirigens oēm ꝟtutē: q2 caſtitas ſine humilitate nil ꝓdeſt vt inq̄t Gregorius. Pōt etiā dici: ꝙ duplex ē oculus interior hoīs. ſ. oculꝰ rectꝰ ꝛ ſimplex ꝛ iſte dr̄ oculꝰ dexter: quo hō iuſtus oīa recte reſpicit. Aliter aūt dr̄ oculus ſiniſter: quo hō ne p̄ oīa ſuperbe: ꝛ ficte: ꝛ fraudulēter videt. Et ideo virgo Maria nō vulnerauit xp̄ꝫ oculo ſiniſtro: ſꝫ oculo dextro. ſ. hūilitatis ꝛ ſimplicitatis vt faceret ipm̄ de celo in terrā deſcēdere. Itē ēt eſt aduertēdū ꝙ quelibet virtus dr̄ quidā oculus aīe: nā iuſtitia eſt q̄daꝫ oculus quo aīa oīa recte iudicat et videt et operatur oīa iuſta. Et fortitudo ē oculꝰ quo aīa oīa fortia videt ꝛ aggredit: ꝛ tēꝑantia ē oculus quo aīa oēs delectatiōes tēꝑate videt et oīa caſte videt: ſꝫ humilitas eſt illa virtus et oculꝰ ꝗ oēs virtutes dirigit et retrahit a ſupbia. Et iō humilitas eſt tāte ꝑfectiōis ꝙ non ſolū eſt amabilis ſꝫ acceptabilis deo: ſꝫ etiā oībus hoībus. Sed quia iſte oculus humilitatis perfectius fuit in ꝟgine maria q̄ in aliqua alia creatura: ideo oculus humilitatis virginis Marie intīe vulnerauit filiū dei: ꝙ fecit ipm̄ deſcēdere de celo in vterū eius: et ſumere carnē ex ea qn̄ dixit. Ecce ācilla dn̄i fiat mihi ſm verbum tuū. ꝛ ideo dixit maria in ſuo cātico. Quia reſpexit humilitatem ancille ſue. Ecce eñ ex hoc beatā me dicēt omnes gn̄ationes: vt pꝫ Luce. j. Et ſic pꝫ ꝙ inter alios oculos ꝟtutū virginis marie oculꝰ hūilitatis fuit ille q̄ vulnerauit cor ipſiꝰ filiū dei vt deſcēderet de celo in vteruꝫ eiꝰ.

[Margin: hūilitas vñ naſcitur]

[Margin: Duplex ē ocꝰ interior hoīs]

¶ Sꝫ eſt iterū aduertēdū ſm Aug. ꝙ ſicut humilitas eſt origo ꝛ radix ꝛ oculus oīm ꝟtutū: ita M
pariter charitas eſt forma ꝛ vltia ꝑfectio earūdē: q2 nulla virtꝰ theologalis aut moralis eſt meritoria niſi fuerit īformata charitate ꝛ ſic oīs ꝟa virtꝰ incipit ab hūilitate: ꝛ finit in charitatē: ꝛ iō oñdit Aug. v. de ciuita. dei: ꝙ apud Roma. ꝛ vniuerſaliter oēs gētiles nulla fuit vera virtꝰ moralis. eo ꝙ eis nulla fuerit ꝟa hūilitas nec charitas ſꝫ honoris ambitio ꝛ glorie cupiditas. Sed q2 ꝟtutes ſunt ornatꝰ animi: vt inq̄t Cice. vñ ſicut crines ornāt collū pulchre mulieris: ita ꝟtutes ornāt aīm: ꝛ iō Salomō in hoc loco ꝑ crinem colli ſpōſe intelligit virtutes q̄ ornabāt virginem mariā ꝛ ꝑ collū intelligit ipſam virginē mariā: que dr̄ collū totius corꝑis eccl̄iaſtici. Nā ſicut in corꝑe humano īmediate poſt caput ꝛ ſub capite collocat collū: ꝑ qđ a capite in oīa mēbra inferiora deſcēdit oīs ſenſus ꝛ motꝰ ꝛ vita: ita pariter in corpore eccl̄iaſtico virgo Maria collocat īmediate poſt xp̄m: ꝑ quā a xp̄o deſcēdūt ad nos oīa bona grāꝝ interceſſiue: ꝙ eſt mediatrix īter nos ꝛ xp̄ꝫ filiū ſuū: ꝛ caput nr̄ꝫ: ſicut fuit declaratum in expoſitiōe ſuꝑ magnifi. ꝛ iō q2 iſti crines ꝟtutum q̄ deſcendūt a capite nr̄o xp̄o: et ornant collū ꝟginis charitas dr̄ pricipalis ꝛ forma oīm: iō dicit ſpōſus: ꝙ ſicut ſponſa vulnerauit cor eiꝰ in vno oculo. ſ. humilitatis: ita vulnerauit cor eiꝰ ī vno crine colli eiꝰ q̄ fuit crinis charitatis: ꝛ ſic aſſerit xp̄s ꝙ hūilitas ꝛ charitas virginis marie vulnerauerūt cor eiꝰ: ꝛ fecerūt ipꝫ deſcēdere de celo in terrā ꝛ ī vterū eius: q2 excelſus dñs ꝛ humilia reſpicit ꝛ alta a lōge cognoſcit. Pſ. cxxxvj. Sꝫ tūc inſurgit maior difficultas ꝛ maiꝰ dubiū. Nā ſi hūilitas daī a ſolo deo ꝛ charitas cū ceteris ꝟtutibꝰ deſcēdunt a ſolo xp̄o capite nr̄o: ꝛ ornarūt ꝟginē mariā ſicut crines deſcēdentes a capite ornāt collū: ergo quō iſte ꝟtutes potuerūt vulnerare ꝛ mouere filium dei ad veniēdū in carnē: ſi ꝟgo maria nō habuit has ꝟtutes a ſe nec ex natura ſui: ſꝫ fuerūt ibi largite ex grā xp̄i.

[Margin: ꝟtutes ornatꝰ ſūt aīe]

¶ Ad hoc rñdet ſicut dictus eſt ſuꝑ magnificat. ꝙ filiꝰ dei nō reſpexit hu- N
militatē cum ceteris ꝟtutibꝰ in maria tanq̄ formā efficiētem: ſꝫ tanq̄ formā diſponenteꝫ vt a deo diligeret et vt eiꝰ mr̄ efficeret: ſicut aurifex facit anulū: ꝛ celat gēmā ꝓcioſam in eo. Et ſic diligit anulū: et magnipēdit ipſum ꝓpter lapidē ꝓcioſum quē in ipo celauit ita pariter deꝰ creauit ꝟginē Mariā: ꝛ ī creādo oīgñe virtutum ornauit ꝛ decorauit: ꝛ ſufficiēter diſpoſuit: vt eſſet digna fieri mater dei vt

ex ipſa carnē aſſumeret.Et ſic xp̄s reſpexit i
ỽgine mr̄e ſua:ꝛ dilexit hūilitatē: ꝛ charita
tē ꝛ cetera bona ſpūalia.q̄ a p̄mo inſtāti ſue
creationis i ea plātauit.Et ſic iſta hūilitas
caſta ſiue humilis ỽginitas fuit vnus ocu-
lus ꝛ charitas vnus crinis q̄bus virgo Ma
ria vulnerauit cor xp̄i ſponſi ſui:vt deſcēde-
ret in vterū eius Ex quo p3 ꝙ ỽgo maria:
pri⁹ fuit ſpōſa xp̄i q̄ mater.Nā a p̄ncipio-
ſui eē fuit ſpōſa ornata monilib⁹.ſupradi-
ctis.S3 poſtea in decimotertio anno fctā eſt
mater eius per myſteriū incarnationis. Et
hoc de tertio queſito:ꝛ toto quinto cantico.

virgo maria prius fuit xp̄i ſponſa quā mr̄.

¶ Incipit ſextum canticum.

Surge aquilo:ꝛ veni auſter
Perfla ortum meum.
Et fluent aromata illius:
Ueniat dilect⁹ meus in hor
tum ſuum.
Ut comedat fructum pomorum ſuorū.
Ueni in hortū meū ſoror mea ſponſa
Meſſui myrrhā meā cū aromatib⁹ meis
Comedi fauum cum melle meo.
Et bibi vinum meum cum lacte meo
Comedite amici ꝛ bibite:
Et inebriamini chariſſimi.
Ego dormio ꝛ cor meum vigilat.
Uox dilecti mei pulſantis.
Aperi mihi ſoror mea.
Amica mea columba mea.
Immaculata mea.
Quia caput meum plenum eſt rore.
Et cincinni mei guttis noctium.
Expoliaui me tunica mea.
Quomodo induar illa:
Laui pes meos.
Quomodo inquinabo illos:
Dilect⁹ me⁹ miſit manū ſuā ꝑ foramē.
Et vēter meus intremuit ad tactum ei⁹
Surrexi vt aperirem dilecto meo.
Manus mee ſtillauerunt myrrham.
Et digiti mei pleni myrrha ꝓbatiſſima
Peſſulum oſtij mei aperui dilecto meo
At ille declinauerat atq̧ tranſierat.
Anima mea liquefacta eſt.
Ut dilectus locutus eſt.
Queſiui ꝛ nō inueni illum.
Uocaui ꝛ non reſpondit mihi.
Inuenerunt me cuſtodes.
Qui circuierunt ciuitatem.
Percuſſerunt me.
Et vulnerauerunt me.
Tulerunt pallium meum.
Cuſtodes murorum.

Surge aq̄lo ꝛ veni auſter.¶ hoc eſt cāti
cū.vj.in q̄ ſalomō cātat ꝛ explicat mortē
ꝛ paſſionē xp̄i:vnde hāt virtutē ꝛ effica
ciam ꝛ originem omnia eccleſiaſtica ſacra
ꝛ oīa ornamenta ꝛ bona ſpūalia :q̄b⁹ orna-
uit ꝛ dotauit ꝛ decorauit eccleſiā ſponſam
ſuā ꝓut Salomon preuidit in ſpū ꝑ mortē
moyſi.Ad cuius intellectū eſt notandū ꝓut
legit deut.xxxiij.ꝛ.xxxiiij.ꝙ poſtq̄ moyſes
cōminatus fuerat maledictionē ꝛ punitio-
nē obſtinatis filijs iſrl̄ ſm carnem:qui xp̄m
erāt crucifixuri:ꝛ in eadē ꝑfidia ꝑmanſuri.
Aſcendit in montē abarim ꝛ ꝯſiderādo illā
terrā ꝓuidit in ſpū totā futurā diſpōnem ꝛ
multiplicationē eccl̄ie ꝛ filioꝝ iſrl̄ ſ3 ſpm̄ ꝛ
ꝓmiſſionē ꝑ xp̄m ex duodecim apoſtolis re
generandoꝝ.Et ſic bn̄dixit filijs iſrael ſecū
dū ſpm̄ ꝛ ꝓmiſſionē ꝛ poſtea mortu⁹ ē moy
ſes in illo mōte: ꝛ ſepeliuit eū dn̄s ꝑ angelū
ſuū michaelē.vt dr̄ in canonica iude:nec am
plius inuētū eſt corpus eius:nec aliquis no-
uit ipſum vſq̧ in p̄ntē diē.Et ideo fleuerūt
eū filij iſrael.xxx.diebus ꝑ qđ myſteriū ꝓui
dit ſalomon in ſpū qualr̄ xp̄s per Moyſen
figuratus ꝑlo debebat ꝓnunciare ꝛ commi
nari iudeis crucifixorib⁹ ſuis ꝛ obſtinatis
futurā damnationem:ꝓut fecit matt.xxij.ꝛ
xxiij.ꝛ.xxiiij.Et poſtea bn̄dicere eccl̄e ſue.ſ.
apoſtoloꝝ ꝛ diſcipuloꝝ ꝛ oīm fideliū futuro
rū:prout fecit Jo.xiij.capitulo vſq̧ ad.xvij.
incluſiue.Poſtea debebat aſcēdere in mon-
tē crucis ꝛ ibi ꝓ oībus nobis realiter mori.
ꝛ i ſepulcro ſepeliri cui⁹ corp⁹ deceteroo ne-
mo mortale ꝛ paſſibile poterat videre:quia
poſtq̄ ſurrexit amplius non morit:nec mors
illi vltra dominabit .Item preuidit i ſpiri-
tu qualr̄ tota eccleſia apoſtolorū ꝛ mulierū
debebat facere magnū planctū ſuꝑ mortē
xp̄i ꝛ q̄rere eū in ſepulchro:ſed non amplius
ip̄m mortalē reperire:ſicut factum eſt ꝓut
referūt oēs euāgeliſte.Oīa ergo ꝓuidēs Sa
lomon in ſpū fecit hoc ſextū canticū in quo
introducit xp̄m cantantē ꝛ explicantem my
ſterium ſue paſſiōis ꝛ mortis.Duo ergo fa
cit ſalomon in hoc cantico.Nā primo intro-
ducit xp̄m expl cātē ſuā paſſionē. Scđo itro
ducit eccleſiam diſcipuloꝝ ꝛ mulierū defle
tē paſſionē ſponſi ſui xp̄i ꝛ q̄rentē ipſum in
ſepulchro.ibi.ſurrexi vt aperirē dilecto meo O
¶ Quātū ad primū eſt valde notādū ꝙ Sa
lomō ꝯſiderat xp̄m redēptorē tāq̄ vnū cor-
pus aromaticū:ſiue tāq̄ vnā apothecā:ſiue
tāq̄ vnū hortū plenū arborib⁹ ꝛ plātis aro
maticis:q̄ q̄dē hort⁹ ꝯtrarijs ventis paſſio
nis agitat⁹ emittit diuerſos odores ꝓcioſiſſi

cut Adā comedit pomū ligni ꝓhibiti in hor-
to pad:iſi in ꝑniciē toti⁹ gn̄is humani:ita ve-
niat dilect⁹ me⁹ i hortū paſſiōis: ꝛ comedat
fructū pomoꝝ ſue paſſiōis in ſalutē oim cre-
dētiū.Deide cū dicit.Ueni i hortū meū ſoror
mea ſpōſa.hic ponit̄ gratioſa ſpōſi rn̄ſio an-
nuētis votis ꝛ petitiōib⁹ ſpōſe.Ubi aduertē-
dū ꝙ tota paſſio xp̄i fuit act⁹ iuſtitie ꝛ puni-
tiōis ꝓ pctō ꝓmoꝝ parētū ꝛ raptu cibi ꝓhi-
biti quē rapuerūt in horto padiſi ꝯ voluntatē
dei:q ꝗdē fruct⁹ lȝ eis viſus fuerit pulcher ꝛ
dulcis:tn̄ nobis fuit fetid⁹ ꝛ amar⁹ inquātum
corrupit totū gen⁹ hūanū:et iō xp̄s ꝗ voluit
ſupare diabolū:nō ſola potētia ſȝ v̾a iuſtitia
voluit in ſe ꝓ nobis luere et pati penā illius
pcti:ꝛ qd̄ nō rapuit voluit exoluere.vn̄ ſicut
adā in hortū padiſi cōmiſit crimē:ita xp̄s ex-
piator illi⁹ ſceleris voluit intrare hortū ge-
theſmani:ꝛ ibi orauit ꝓ adā et oib⁹ poſteris
ei⁹:ꝛ ibi voluit capi ꝛ ligari ꝛ trahi ꝛ ꝑcuti ꝑ
miniſtros pōtificū.Itē qꝛ Adā extēdit manus
ad arborē:ꝛ rapuit fructū ꝓhibitū:ita xp̄s
extēdit man⁹ ꝛ brachia i arborē crucis:ꝛ ibi
fuit manib⁹ ꝛ pedib⁹ cōclauat⁹ ꝛ lācea ꝑcuſ-
ſus.Itē adā comedit pomū dulce ad veſcen-
dū:ſȝ xp̄s bibit acetū myrrhatum ꝛ amariſſi-
mū in cruce.Sȝ lȝ illa paſſio fuerit xp̄o ama-
riſſima ſicut myrrha:tn̄ fuit nobis dulciſſi-
ma ſicut mel ꝗ ad effectū ꝛ fuit odorifera ſic̄
oia arōata ꝯfortatiua:ꝛ iebriatiua ſic̄ vinū:
ꝛ nutritiua ſicut lac.Et iō ponūt̄ h̄ ꝛ memo-
rant̄ ſex liq̄res ꝗb⁹ paſſio xp̄i cōparat̄ ꝗ ad
effectū quē facit in nobis.ſ.myrrha ꝛ cetera
aromata ꝛ fau⁹ cū melle.ꝛ vinū cū lacte.Ubi
lȝ myrrha ſit amara:tn̄ eſt maloꝝ humorū
purgatiua:ꝛ a corruptiōe ꝓſeruatiua:ita paſ-
ſio xp̄i lȝ fuerit ipſi amara et doloroſa:tn̄ fuit
maloꝝ humorū nr̄i pcti purgatiua ꝛ a futu-
ra corruptiōe ꝓſeruatiua:ꝛ h̄ ꝑ v̾tutē quā cō-
tulit baptiſmo ad purgādū pctm̄ originale ꝛ
pnie ad purgādū actuale ꝛ veniale ꝛ ē ꝓſer-
uatiua a corruptiōe ꝑ ſacrm̄ ꝯfirmatiōis:et
ſic paſſio xp̄i fuit ſicut myrrha ꝗ diſtillat ex
latere illi⁹ arboris.Itē ſicut oia arōata lȝ ſit̄
ſint ex arbore collecta.tn̄ ſp̄ expirant ꝛ redo-
lēt odorē ſuauiſſimū.Ita ꝑit̄ paſſio xp̄i lȝ ſe v̾
fuerit facta ꝛ collecta ex arbore crucis:tn̄ ſp̄
redolet ꝛ emittit ſuauiſſimū odorē aromati-
cū ꝛ diſtillat ſub ſaporē dulciſſimū ſicut fau⁹
ꝛ ſicut mel.Eſt ḡ nobis paſſio xp̄i ꝑ v̾tutem
quam ꝯtulit ſacr̄is purgatiua ſicut myrrha:
odorifera ſicut oia aromata ꝛ diſtillatiua v̾-
tutis ſicut fau⁹:ꝛ dulciſſima ſicut mel:ꝛ con-
fortatiua ꝛ iebriatiua ſicut vinū:ꝛ nutritiua
ſic̄ lac:maxie ꝑ ſacrm̄ eucharíſtie:hos āt fru-
ctus dixit xp̄s ſe collegiſſe ex horto paſſiōis
ꝛ comediſſe ꝛ guſtaſſe i arbore crucis:Dicit
ḡ xp̄s:o eccl̄ia ſoror mea ꝑ aſſumptionē hūa-
nitatꝫ ꝛ ſpōſa mea ꝑ myſticā vnionē ꝛ in fide

xp̄i paſſio cōparatur ſex liq̄ribus ꝗ ad effectum, quem facit in nobis.

deſpōſationē iā veni i hortū meū hui⁹ ꝑegri-
natiōis ꝛ paſſiōis ꝛ i hortū orōnis vt annue-
rē votis ꝛ clamorib⁹ tuis ꝗb⁹ ab initio mūdi
me vocaſti ꝑ pr̄iarchas ꝛ ꝓphas ꝛ fideles ve-
te.te.Et iā meſſui myrrhā mee paſſiōis cum
aromatib⁹ meis.i.cū odoriferis effectib⁹ et
virtutib⁹ mee paſſiōis:ꝛ iā comedi fauū cū
melle meo oib⁹ fidelib⁹ dulciſſimo ꝛ iā bibi
vinū vobis ꝯfortatiuū cū lacꝛe meo ad vr̄am
nutritionē ꝛ refectionem.Comedite ḡ amici
hunc fauū melius qd̄ ꝓ vobis paraui: ꝛ bibi-
te ꝛ iebriamini hoc vino charitatis ꝛ v̾tutis
iebriatiue ꝛ nutritiue:qꝛ hūc cibū ꝛ potū de-
ſiderauerūt oēs pr̄iarche ꝛ ꝓphete:ꝛ oēs fi-
deles ve.te. quē cibū ꝛ potū nō potuit dare
moyſes:nec ēt lex ꝑ ipſū data quē cibū nō po-
teratis recipe niſi ꝑ mortē ꝛ paſſionē meā.
Iaꝫ ḡ ē xp̄s recipiēdi iſtū cibū ꝛ potū ex mea
paſſiōe manātem:qꝛ et ſi ego dormio ſomno
mortis:tn̄ cor meū vigilat i veſtra redēptiōe
vn̄ lȝ videatis me v̾e mortuū i cruce ꝛ i ſepul-
chro:tn̄ cor meū.i.oia mea vigilat qꝛ deſcen-
dit ad iferos ad ꝯdēnādū diabolū ꝛ liberan-
dos ſctōs pr̄es ꝛ fideles.vn̄ nota ꝙ lȝ xp̄s pē-
deret mortu⁹ i cruce:ꝛ iaceret i ſepulchro:tn̄
ſp̄ vigilabat i exercēdo opa nr̄e redēptiōis:
nā aia ei⁹ vnita cū v̾bo iudicabat diabolū in
iferno diſcutiēdo ꝛ examinādo aiām nr̄am et
corp⁹ ei⁹ vnitū eidē verbo ſp̄ diſtillabat v̾tu-
tē ꝛ merita illi⁹ paſſiōis ad nr̄aꝫ ſalutē:ꝛ diſ-
ſtillabat virtutē ſacroꝝ.Nā poſt emiſſionē
ſpūs miles lancea aperuit lat⁹ ei⁹:vn̄ exiuit
ſanguis ꝛ aq̄ i remiſſionē ꝛ ꝓtiū pctōꝝ ꝛ vir-
tute ſacroꝝ:ꝛ ſic lȝ xp̄s eſſet v̾e mortuus:tn̄
cor ei⁹ ſemꝑ vigilabat exercēdo opa nr̄e re-
dēptiōis:vn̄ mors ei⁹ dicta eſt dormitio pro- mors xp̄i dicta eſt dormitio
pter facilitatē reſurrectiōis ꝛ euigilationis.
Itē xp̄s dicebat ſe in illa morte dormire pro-
pter firmā ſpem reſurrectiōis:ꝛ dicebat ſe vi-
gilare ꝓpter ꝯtinuū exercitiū: ꝛ vnicū actū
nr̄e redēptiōis:qꝛ dū eſſet iā mortu⁹ fuit i la-
tere vulnerat⁹:vn̄ exiuit ꝓtium nr̄e redēptio-
nis:ꝛ ſic vigilabat in nr̄a redēptiōe nō ſolū
ꝗ ad aiam:ſȝ etiā ꝗ ad corpus.Un̄ notādum
eſt ꝙ totā iſtā cātilenā cātauit ꝛ oia iſta ver-
ba dixit xp̄s in cruce:ꝛ oia iſta verba audie-
rūt virgo maria ꝛ Ioānes euāgeliſta ꝗ erāt
ibi iuxta crucē tāꝗ ꝓcuratores ꝓ tota eccle-
ſia:ꝛ etiā Magdalena ꝛ alie mulieres ꝗ erāt
nō longe a cruce:nā cū xp̄s dixit:ſitio:voca-
bat oēs fideles cum magno deſiderio ad gu-
ſtādū fructū ſue paſſiōis:vt iq̄t Aug.Iō ſpō-
ſa audiēs vocē xp̄i vocātis eā de cruce ad gu-
ſtādum fructum ſue paſſionis dicit.Uox di-
lecti mei pulſantis.i.audita eſt mihi vox di-
lecti mei pulſantis ad oſtium meum.¶Ad S
cuius intellectum eſt notandum ꝙ ſalomon
cōparat in hac pte ſollicitudinē xp̄i in noſtra
redēptiōe ad ſollicitudinē ſponſi ꝛ amantis

tpalis ergo ſuā ſpōſam ſiue amaſiā. Nā con
ſuetudo ē amātiū ī nocte dū ceteri dormiūt
venire ad oſtiū ſpōſe: ⁊ ibi cātare ⁊ exponere
amorē ſuū ⁊ laborē ⁊ dolorē quē patit̄ ⁊ ſuſti
net amore ei⁹ imo ponit manū p feneſtram
p ſiliando ⁊ faciēdo ſignū intra domū vt ipſam
audiat ſpōſa. Et ſic ſi ſpōſa diligit eū cōpaſ
ſiēs illi ſurgit a lecto vt apiat ipſi: et ↄfabulē
tur adinuicē: ⁊ reddat ipſi vicē amoris ita er
go pariter fecit xp̄s ſpōſus nr̄ ī nr̄a redēptiōe.
Nā dū nos eſſem⁹ ī lecto tenebrarū ⁊ petōrū
⁊ ignorātie: ⁊ ī nocte cerimonialiū et ſupſti
tiōis gētilitatis venit de celo in terrā p tres
annos pulſauit ad oſtiū nr̄m cātādo doctri
nā euāgelicā: ⁊ tandē venit ad oſtiū crucis p
qd itram⁹ ī iſtā eccl'ā p grām: ⁊ ibi poſuit ma
nū ſuā p foramē qd ibi fuit ↄclauat⁹: ⁊ lācea
pcuſſus: ⁊ ibi vocādo nos ad fidē et grām et
fructū ſue paſſiōis cātauit iſtā cātilenā quā
Salomō explicat in hoc loco: in q̄ cātico xp̄s
explicat labores ⁊ dolores q̄s p nobis ſuſti
nuit ⁊ paſſus eſt: ⁊ explicauit amorē quē ge
rebat erga ecclīā ſpōſam ſuā. Et hoc expli
cauit p ſeptē v̄ba q̄ dixit pendendo in cruce.
¶ Quorū p̄mū v̄bū direxit ad patrē dicens.
Heli heli lamazabathani. i. de⁹ de⁹ meus vt
qd dereliq̄ſti me. i. q̄re dereliq̄ſti mēbra mea
⁊ totū gen⁹ hūanū p tot tpa in ptāte diaboli
pp petā ipi⁹ ade: ⁊ q̄re me dereliq̄ſti ī ptāte
iudeorū: vt ego patiar p petō olm hoim. Scḋm
v̄bū direxit ad prēm p olb⁹ petōrib⁹ dicēs pr̄
ignoſce hiis: qr neſciūt q̄d faciūt. Tertiū v̄bū
direxit ad latronē pēdētē ⁊ veniā petētē di
cēs. Amē dico tibi: hodie mecū eris ī paradiſo:
qd q̄dē v̄bū dirigit olb⁹ petētib⁹. Quartū v̄bū
Qua re xp̄s appel lauit virgi nem mulie rem ⁊ non mrē.
direxit ad mrēm dicēs. Mulier ecce fili⁹ tu⁹:
⁊ ad diſcipulū ecce mr̄ tua: vbi nō appella
uit eā mrēm ſʒ mulierē: ad oſtēdēdū φ xp̄s pa
tiebat̄ ibi tanq̄ pſona cōis et caput eccl'ie et
ſic virgo Maria erat mēbrū xp̄i. Et p ↄn̄s ita
patiebat̄ p ea ſicut p ceteris. Naʒ illa grā q̄
v̄go maria fuit letificata in primo inſtāti ſui
eſſe p quā ī fuit pſeruata ab ol originali petō
trarit v̄tute m ex paſſiōe xp̄i: iō virgo maria
fuit v̄e redēpta ⁊ pfecti⁹ q̄ ceteri ſicut dictū
fuit ī expoſitiōe pſal. xlv. et ſup magnificat: ⁊
iō xp̄s ī cruce: n̄ appellauit eā mrēm ſʒ mulie
rē tanq̄ mēbrū eccl'ie cū ceterī redēptū. Quin
tum v̄bū fuit Sitio. Per qd v̄bum oſtēdit xp̄s
deſideriū ſalutis ⁊ redēptiōis olm nr̄m: ⁊ ſic
p tale v̄bū vocabat oēs ad pticipandū ſuam
paſſionē: vt inq̄t Aug. Et ſic in hoc verbo in
cludit̄ totū iſtō cāticū vt videbit̄. Sextū ver
bū qd dixit fuit. Cōſummatū eſt. Per qd oſ
dit xp̄s qd ola myſteria ⁊ pmiſſa pr̄iarcharū
⁊ dicta olm pphetarū erāt ī ſe cōpleta ⁊ veri
ficata. Et p ↄn̄s φ iā fecerat debitū ſuū q̄d ad
paſſionē ⁊ redēptionē nr̄arū alarū: qr non re
ſtabat niſi reſurrectio q̄ ad redēptionē cor
porū. Septimū ⁊ vltimū v̄bū fuit qn̄ dixit. In
man⁹ tuas cōmēdo ſpm̄ meū: vbi ↄmēdauit
ēt pr̄i aīas olm fideliū ⁊ credētiū ſʒ cūpoſtea
ſubdit. Redemiſti me dn̄e de⁹ veritatis: loq̄t
in pſona mēbrorū: qr xp̄s in capite nō fuit re
dēpt⁹: ſʒ redēptor ſuorū mēbrorū. Sʒ appel
lat prēm redēptorē inq̄tū acceptauit paſſio
nē filij in ptiū nr̄e redēptiōis vt dictū ē pſal.
xvij. ⁊ xxx. Et ſic xp̄s dictis ſupradictis v̄bis
expirauit ⁊ emiſit ſpm̄ vbi fuit oīa v̄ba more
ei⁹. Hec ḡ ſeptē v̄ba fuerūt iſtd cāticū qd xp̄s
cātauit ī cruce ad oſtiū ſpōſe. Qd q̄dē cāticū
audiuit btā v̄go maria ⁊ iohānes ſtātes iuxta
crucē in pſona tot⁹ eccl'ie. Que q̄dē v̄ba in
trauerūt p foramē ⁊ feneſtrā aīe v̄ginis ma
rie: ⁊ pulſauerūt aīam ei⁹ ⁊ ptrāſierūt: ⁊ vul
nerauerūt eā tanq̄ gladi⁹: ⁊ cōmouerūt ola
viſcera ei⁹: ſicut p̄dixerat ipi Simeō. Hoc er
go myſteriū explicat Salomon in pſona xp̄i
in hoc cātico. Vn̄ ait: φ dū xp̄s ſponſus dice
ret v̄ba ſupradicta pulſando ī cruce ad oſtiū
hūane nature vocādo eā: tūc ſpōſa iacens in
lecto doloris ⁊ meroris: dixit itra ſe. Audita
eſt mihi vox dilecti mei ad oſtiū pulſantis.
Sʒ dū ipa ſurgebat ad aperiendū: tunc ipſe
ſponſus ſp ↄtinuabat ſuū cāticū: ⁊ verba di
cens de cruce. Aperi mihi ſoror mea amica
mea: colūba mea. Et appellat hūanā natu
rā ſororē inq̄tū ex ea aſſumpſit carnē in vni
tatē ſuppoſiti: ⁊ appellat amicā qr maiorem
amicitiā ⁊ charitatē nō potuit ipſi oſtendere
q̄ pati pro ea: ⁊ appellat eā colūbā inq̄tū p
ſuā paſſionē reddidit eā pulchrā nō habētē
rugā neq macula: vt dictū eſt ī cātico p̄cedē
ti. Dicit ergo: aperi mihi portas infidelita
tis ⁊ tenebrarū: ⁊ recipe me p fidē et efficie
ris amica ⁊ colūba: qr pp̄ter te deſcēdi de ce
lo: ⁊ pegrinat⁹ ſū: ⁊ pambulaui terrā cū fa
me ⁊ ſiti: ⁊ multis laborib⁹ vt q̄rerē oūē pdi
tā ⁊ finalr̄ ī fine pegrinationis fui captus in
horto ⁊ ligat⁹: ⁊ p terrā tract⁹: ⁊ p totā iſtam
noctē affuer⁹ amore tui ⁊ duct⁹ ad domū an
ne vbi recepi alapā ⁊ multa opprobria ⁊ con
uitia. Et exide ad domū Caiphe vbi fui per
cuſſ⁹ ī facie: ⁊ ↄſput⁹: ⁊ ↄtumelijs affect⁹ et
deīde fui duct⁹ ad domū Pilati: ⁊ ibi flagel
lat⁹: ⁊ ſic dedi corp⁹ meū pcutiētibus: et ge
nas meas vellentib⁹: ⁊ amore tui faciē meā
nō auerti ab increpātib⁹ ⁊ conſpuentibus in
me. Et iō api mihi: qr caput meū plenum eſt
rore ſudoris ⁊ ſanguīs ex ictib⁹ ⁊ pcuſſioni
bus: ⁊ cincinni. i. capilli mei ſunt pleni guttis
noctiū. q. d. ſicut amaſi⁹ ⁊ ſpōſ⁹ patit̄ rorē et
pluuiā vigilando ad oſtiū ⁊ fores ſponſe. ita
ego q̄rēdo ſpōſam meā p totā illā noctē paſ
ſus ſum pluuiā alapar ⁊ ictuū: ⁊ pcuſſionū
⁊ ſputor ⁊ flagellor. Et ſic caput meū ple
nū eſt rore. i. ſudore: ⁊ capilli mei guttis no
ctiū q̄ ſolēt cadere ī nocte ſup capillos amā

tiū. Et appellat xp̄s oīa illa flagella ꝛ ꝯtitia guttas noctiū: eo ꝙ tā iudei ꝙ milites Pilati affligētes xp̄m erāt ĩ nocte tenebraꝝ. ideo dixit eis. Hec eſt hora veſtra ꝛ ptās tenebraꝝ. Nā iudei erāt obtenebrati ꝑ inuidiā ꝛ maliciā: gētiles vero ꝑ ignorantiā: diſcipuli aūt ꝛ ꝓcipue Petr⁹ ꝑ cecitatē negatiōis. Et ſic oēs ambulabāt in nocte tenebraꝝ: ꝛ ſic nō ſolū affligebāt xp̄m in illa nocte tēporis: ſʒ etiā in nocte peccatoꝝ ꝛ tenebraꝝ: ſʒ qꝛ xp̄s poſt tot afflictiōes q̄s paſſus fuerat in nocte fuit in meridie crucifixus ꝛ in latere ꝑcuſſus: ꝛ vere mortuus: qꝛ aīa fuit corꝑe expoliata: ideo ſubdit. Expoliaui me tunica mea ſcʒ tunica corporis: qꝛ corp⁹ vere fuit ab aīa in cruce ſeparatū: ꝛ deſtitutum ꝛ aīa deſcēdit ad inferos ad ſctōs pſes ꝛ fideles oēs liberādos. Sʒ qꝛ tale corp⁹ expoliauit vt noſtrā mortē deſtrueret: ideo in reſurrectione recuperauit corp⁹ immortale ꝛ īpaſſibile: ꝛ ſic nō recuꝑauit mortalitatē: nec alios defect⁹ corporales ꝛ hūanos: qꝛ oīa illa manſerūt in ſepulchro cū oībus cerimonialib⁹ incinerata. Et ſic chriſt⁹ in cruce non ſoluʒ exuit ꝛ expoliauit corpus ab aīa: ſʒ ꝑampli⁹ tunicā mortalitatis ꝛ paſſibilitatis ꝛ tunicā grauē oīm cerimonialiū ꝛ legaliū: qꝛ oīa iſta fuerāt mortua ꝛ crucifixa cū xp̄o vt lq̄t aplꝰs ad Col.ij. De hac ergo tunica legali. ꝛ de tunica mortalitatis ꝛ paſſibilitatis dicit. Quō induar illa. q.d. nullo mō qꝛ nunq̄ ampli⁹ induar tunica mortalitatis: qꝛ xp̄s ampli⁹ nō morit̄ nec mors illi vltra dn̄abit̄. Nec amplius induar tunica cerimonialiū ꝛ legaliū: qꝛ iā eſt rupta ꝛ putrefacta ꝛ māſit incinerata in ſepulcro: qꝛ paſcha iudeoꝝ fuit mortuū cū oīb⁹ legalib⁹: et crucifixū in cruce cū xp̄o ꝛ ſepultū cū eo: ꝛ ſabbatū fuit ſignatū ꝛ incluſuʒ in ſepulcro cū xp̄o. Sʒ ĩ die dn̄ica nō ſurrexit paſcha nec ſabbatū cū xp̄o: ſʒ ſola dies dn̄ica: paſcha ꝛ ſabbato cū oīb⁹ legalibus manentib⁹ in ſepulchro incineratis: ſicut dictū fuit in tractatu ꝯ iudeos q̄ōne prima ꝛ ſcd̄a ꝛ de hac tunica putrefacta ꝛ incinerata dixit xp̄s. Quō īduar illa. q.d. nullo modo qꝛ recuperauit ꝛ reinduit corp⁹: ſed nō cū tali tunica mortali ꝛ legali. Itē qꝛ xp̄s in cruce lauit pedes ꝛ man⁹ ſuas ſanguie effuſo ꝑ vulnera ĩ ablutionē pctōꝝ q̄ q̄dē pedes nō āpli⁹ fuerūt coinq̄nati ſanguine mortali: ideo ſubdit. Laui pedes meos quō coinq̄nabo illos? q.d. nullo mō coinq̄nabo illos ſanguine mortali poſtq̄ ſemel paſſ⁹ ſum ꝛ ſurrexi in corp⁹ immortale ꝛ gl'ioſum.

a ¶ Et no. ꝙ xp̄s madefaciēdo pedes ꝛ man⁹ ꝛ corp⁹ ſuū illo ſanguie lauit ꝛ mūdauit manus ꝛ pedes ꝛ totū corp⁹ eccl'ie ſue ab oī ſorde pctī: que q̄dē eccl'ia nunq̄ amplius coinq̄nabit̄ quantū ad formā: lʒ quotidie poſſint coinq̄nari q̄dam materialia mēbra: ſicut dictū ē ĩ cātico ꝓcedēti. In hebreo āt h̄r. Laui man⁹ meas quō coinq̄nabo illas. Sʒ totū ꝑt eſſe: qꝛ Chriſt⁹ in paſſiōe nō ſolū lauit man⁹ ſpōſe. ſed etiā pedes ꝛ totū corp⁹: vt dictū: eſt qꝛ lauit peccata ꝛ affectiōes ꝛ ꝯſciētias oīm fideliū. Et ſic reliq̄t eccl'iā ſuā nō habētē rugā nec maculā eo mō quo dictū eſt. Sed dn̄s ſpōſus cātaret v̄ba ſua in cruce miſit manū ſuā ꝑ foramē lateris q̄n miles lācea aperuit ipſuʒ. Et introiuit vox ei⁹ ꝑtranſeundo vſq; ad interiora ſpōſe: ideo dicit ſpōſa. Dilect⁹ meus xp̄s miſit manū ſuaʒ ꝑ foramē idest feneſtrā oſtij mei. ſ. ꝑ lat⁹ ſuū: ꝑ qd̄ exiuit tota eccl'ia: ꝛ ꝑ qd̄ igredit̄ ꝛ egredit̄ in cubile eccl'ie: ꝛ ſic ꝑ iſtd̄ foramē miſit xp̄s manū: ꝛ tetigit manū ꝛ ꝯſciētiā ſpōſe: qꝛ in corꝑe xp̄i erat v̄tualr̄ tota eccl'ia: vt ſupradictū eſt qꝛ tūc aptū eſt oſtium in celo: ꝛ viſa eſt arca teſtamēti Apoc.xj. qꝛ oīa myſteria legis veteris fuerunt manifeſtata ꝛ conſummata in corpore chriſti ꝛ in apertione lateris ei⁹: ꝛ ideo dicit ſponſa. Dilectus me⁹ miſit manū ꝑ foramē: venter meus intremuit ad tactū ei⁹. Hoc dicit: qꝛ tota virtus ſacroꝝ q̄ eſt in vtero eccleſie exiuit ex latere xp̄i: ex quo vtero quotidie ꝛ aſſidue xp̄s regn̄at fideles ꝑ baptiſmū ꝛ alia ſacra. Iteʒ xp̄s cātādo in cruce miſit manum ſue v̄tutis ꝛ ſue paſſiōis ꝑ foramen ꝛ feneſtrā ꝯſcie aīe v̄ginis Marie ꝛ tot⁹ eccl'ie: qꝛ intantū virgo maria fuit tacta dolore cordis ꝙ illa paſſio ꝑtranſiuit ꝛ penetrauit tāq̄ gladius animam ei⁹: ꝛ ſic etiam eſt dicēdū de tota eccl'ia quam paſſio xp̄i ꝛ ei⁹ virt⁹ penetrauit vſq; ad interiora: ideo dicit ſpōſa. Surrexi vt aperirem dilecto meo: ꝛ man⁹ mee diſtillauerūt myrrhā ꝛ digiti mei pleni fuerūt myrrha ꝓbatiſſima Hoc dicit qꝛ paſſio xp̄i tātā impreſſionē fecit in aīa v̄ginis: ꝙ aīa v̄ginis erat tanq̄ fons myrrhe paſſionis xp̄i: qd̄ ſic eſt intelligēdū. Nā q̄n q̄s ponit manū in melle: tunc man⁹ ꝛ digiti eius diſtillāt mel: ita pariter aīa virginis ꝛ man⁹ ꝛ digiti eccl'ie ꝑ quēdā ꝯtactū diſtillāt mel qd̄ ex paſſione xp̄i emanat. Nā q̄n xp̄s poſuit manū ꝑ lat⁹ ſuū ꝛ tetigit eccl'iam q̄ virtualr̄ erat ĩ corpore ſuo ĩpleuit eā myrrha ſue paſſionis ꝛ ſic man⁹ ꝛ digiti ſpōſe q̄ ē ptās ꝛ v̄t⁹ ipſi collata dn̄r diſtillare myrrhā qꝛ ꝯtinue diſpēſant merita paſſionis xp̄i per eccl'iaſtica ſacra ꝛ ſic dicim⁹ ꝙ ꝑ quādā redūdātiā man⁹ eccl'ie ſunt plene myrrha: ꝛ diſtillāt myrrhā paſſiōis xp̄i fidelib⁹ diſtribuēdo ꝛ diſpēſando. Itē manus ꝛ digiti aīe virg. Marie ꝛ aploꝝ ꝛ mulierū fuerūt pleni myrrha pre amaritudine ꝛ dolore paſſionis xp̄i.

¶ Deīde cuʒ dicit. peſſulū oſtij mei aperui dilecto meo. eſt aduertēdū ꝙ peſſulū eſt q̄ddā inſtr̄m ꝛ ſera ferrea ꝛ l̄ra pendēdo: eo ꝙ peſſu in die pēdet ex vna portarū: ſʒ in nocte ꝑ trāſ iā q̄d verſum colligat ambas portas et fores: et ſit. x

ſic claudit totã domũ:ita pariter p totũ tp̃s ⁊ noctẽ legis añ aduẽtũ xp̄i eccl'ia erat clauſa peſſulo cerimoniar̃:ſʒ qñ xp̄s poſuit manũ p feneſtrã ⁊ vocauit ſpõſaʒ:tũc illa ſurrexit a lecto legis ⁊ remouit peſſulũ cerimoniarũ:⁊ ſic apte ſunt fores legis:⁊ patefacta eſt eccl'ia xp̄i:q̃ itra cerimonialia latebat. Spõſo eñ aperuit ⁊ remouit peſſulũ portar̃. alc ſhe qñ magdalena ⁊ cetere mulieres:⁊ m'lti alij videntes xp̄ʒ mortuũ i cruce crediderunt ip̄m eſſe filiũ dei videtes eclipſiʒ ſolis ⁊ lune ⁊ tenebras ſup vniuerſaʒ terrã ⁊ monumẽta opta ⁊ velũ tẽpli ſciſſũ:iõ dixit cẽturio. Uere fili⁹ dei erat iſte. Et m'lti reuerſi ſunt in ciuitatẽ pcutiẽtes pectora ſua. Lu.xxiij. Et iõ dr̃ ſpõſa q ſurrexit vt aperiret dilecto:et apuit peſſulũ:vt loq̃ret:⁊ recipet ſpõſum ſuum ad oſtiũ canẽtẽ ⁊ vocãtẽ:at p ſʒ ille declinauerat:qr iã emiſerat ſp̄m:⁊ mortu⁹ erat atq3 trãſierat de hoc mũdo p mortẽ. Itẽ ſpõſa apuit peſſulũ dilecto ſuo:qñ Maria mgdalena cũ altera Maria emerũt aromata:vt irẽt ad monumẽtũ ⁊ vngerẽt ieſuʒ. Ange. aũt dñi deſcẽdit de celo:⁊ accedẽs reuoluit lapidẽ: q̃ erat tanq̃ peſſulũ claudẽs ſepulcrũ:ſʒ mulieres venerũt ad ſepulcrũ viderũt lapidẽ reuolutũ ⁊ ſepulcrũ apertũ:ſʒ nõ inuenerũt ieſum:qr iaʒ ſurrexerat ⁊ declinauerat et receſſerat ⁊ trãſierat de morte ad vitã immortalẽ. Nam p̄rio declinauerat in cruce de vita ad mortẽ. Et declinauerat ad infernuʒ ad liberandos prẽs:ſed ex ſepulcro qñ ſurrexit tranſiuit de morte ad vitã glorioſam:⁊ iõ aīa virginis et aliorũ fideliũ primo liquefacta eſt dolore et amaritudine cordis qñ vidit ip̄m mortuũ in cruce:ſʒ liq̃facta eſt immẽſo gaudio qñ certificata eſt p multas viſiones ip̄m reſurrexiſſe Et iõ dicit. Aīa mea liq̃facta eſt dolore cordis:vt p poſtq̃ ⁊ qñ dilect⁹ me⁹ xp̄s locutus eſt illa ſeptẽ v̄ba in cruce. Sʒ magis fuit liq̃facta gaudio qñ locut⁹ eſt poſt reſurrectionẽ. Et iõ ſubdit. Queſiui illũ ⁊ nõ inueni:vocaui illũ:⁊ nõ rñdit mihi:qr dũ erat mortu⁹ nõ poterat mihi rñdere in cruce nec in ſepulchro. ¶ Deinde cũ dicit. Inuenerũt me cuſto-

L des eſt aduertendũ:q in illo triduo tota eccleſia apoſtolorũ erat abſconſa in cenaculo pp̄ter metũ iudeor̃ non audẽs ↄfiteri xp̄m nec apparere publice:nõ dr̃ pdidiſſe fidẽ non in corde ſʒ in ore:qr in ſola v̄gine Maria mãſit fides vt cõiter tenet. Ex q̃ pʒ q met⁹ mortis pcuſſit ſponſam xp̄i in apoſtolis ⁊ expoliauit palliũ fidei ei⁹ ⁊ iõ dicit ſponſa in pſona apl'or̃. Inuenerũt me cuſtodes.i.principes ſacerdotũ ⁊ ſcribe ⁊ phariſei q̃ erant cuſtodes muror̃ ſynagoge:⁊ cuſtodiũt ciuitatẽ tãq̃ iudices ⁊ rectores:q̃ pcuſſerũt me et vulnerauerũt me vulnere timoris ⁊ minar̃. ⁊ ſic iſti cuſtodes muror̃ tulerũt pallium fidei mee.i.fortitudinẽ fidei mee q̃ añ ogiebat ⁊ tegebat. Et nota q cuſtodes ciuitatis.ſ. ſacerdotes ⁊ ſcribe ⁊ phariſei ⁊ ↄplices eor̃ duplr̃ pcuſſerũt ⁊ vulnerauerũt ſpõſaʒ ⁊ tulerũt palliũ ei⁹. Primo mõ in capite:qr pcuſſerũt et vulnerauerũt xp̄ʒ ⁊ tulerũt ⁊ expoliarũt palliũ corporis carnis ab oĩa ⁊ tulerũt palliũ mortalitatis ⁊ paſſibilitatis. Scdo mõ vulnerauerũt ſpõſaʒ i mẽbris vulnere timoris ⁊ minar̃ ⁊ tulerũt palliũ fortitudinis fidei ei⁹ qñ tulerũt petro palliũ fidei:qñ ex timore negauit xp̄m ⁊ tulerũt ceteris aplis et diſcipulis palliũ fidei:qñ relicto eo oẽs fugerũt ⁊ p totũ triduũ erãt abſcõſi i cenaculo pp metũ iudeor̃ ⁊ et h̃ ad l'raʒ fuit ipletũ de pallio mãli qñ fugiẽtib⁹ aplis i captiõe xp̄i adoleſcẽs q̃dã amict⁹ ſindone ſup nudo corpe relicto ſindone nud⁹ fugit. p q fuit figuratũ q̃lr oẽs fugiẽtes pdiderãt ſp̄ũale palliũ fidei ⁊ tulerũt et palliũ cerimoniar̃ q tegebat eccl'iã ſub legalib⁹. Ex ſupradictis pʒ itelligẽtia hui⁹ cãtici.

Scribe et pharisei duplr̃ vulnerauerũt eccl'iaʒ.

¶ Sʒ ex dictis in hoc cãtico emergũt tres dubitatiões q̃rũ p̄ria eſt. Utrũ neceſſe fuerit xp̄ʒ pati ⁊ mori pp̄ter p̄tiũ nr̃e redẽptionis ⁊ vt eccl'iaſtica ſacra haberẽt efficaciã ad tollẽdũ pcm̃ ⁊ ↄferẽdã gratiã:ex eo q dixit q xp̄s meſſuit myrrhã ſacror̃ ex ſua paſſione? Scdo q̃rit vtrũ xp̄s dormiẽdo in cruce ⁊ in ſepulchro poterat vigilare i ope nr̃e redẽptionis ⁊ mereri p vuln⁹ lateris factũ poſt mortẽ? Tertiũ q̃rit vtrũ apli pdiderũt palliũ fidei in triduo ⁊ p ↄñs ſi fuerũt heretici:⁊ per ↄñs ſi eccl'ia ſpõſa xp̄i manſit ſine mẽbris in illo triduo pp̄ter hoc qd̃ dicit. tulerunt pallium meuʒ cuſtodes murorum?

E pmũ dubiũ. Scdʒ dubium.

Ad quod eſt dicendum q doctores eccl'iaſtici taʒ ſacri q̃ ſcholaſtici altiſſimo ⁊ ſubtiliſſimo modo diſputãt ⁊ pertractant has tres difficultates. Sed in hoc loco ſunt pertractande mõ hũano ⁊ pceptibili:vt oẽs ſimplices ſacerdotes ⁊ fideles valeãt capere intelligentiã hui⁹ cãtici. Et iõ ad primũ eſt aduertẽdũ ſm Augu. xj. de tri.c.xiij. q lʒ deo non defuerit ali⁹ modus nos redimẽdi ſibi poſſibilis:tñ iſte modus paſſiõis xp̄i fuit magis iuſtitie ↄgruus ⁊ nobis magis vtilis:qr diabol⁹ amator potẽtie impugnatorq3 iuſtitie nõ erat ſuperãdus potẽtia ſʒ iuſtitia vñ cũ ipſe ſit amator potẽtie ⁊ impugnator iuſtitie nõ debuit ſupari potẽtia quã amat:ſed iuſtitia quã impugnat. ex v̄bis h̃ Auguſtini colligit q mod⁹ paſſionis xp̄i nõ fuit neceſſari⁹ reſpectu oĩpotẽtie dei: qr alr̃ poterat mũdi pctã remittere:ſed fuit neceſſari⁹ neceſſitate ↄgruẽtie reſpectu diuine iuſtitie ⁊ obſtiatiõis diaboli ⁊ reſpectu nr̃e vtilitat̃. ¶ Ad q̃r̃ dclarationẽ ẽ aduertẽdũ qd̃ cũ xp̄s venerit in mũdũ tãq̃ metrũ et mẽſura oĩm bonor̃:⁊ regula oĩm actuũ humanorum:ad quatuor habuit reſpectum in ſua

Ad ſolutiõnẽ dubij.

A Xp̄us qñ venit in mundum ad q̃tuor habuit reſpectũ in ſua paſſione

ad actu et paſſiōe. Pr̄io habuit reſpectū ad p̄rem: ad cui⁹ volūtatē venit cōplēdā. Scd̄o ad ſacrā ſcripturā legis ⁊ pphāȝ ad quā venit v̄ificādā: ⁊ ↄfirmādā. Tertio ad genus hūanū ad qđ venit redimēdū: ⁊ releuādū: ⁊ reſtaurādū. Quarto hūit reſpectū ad diabolū ad quē vēit vicēdū ⁊ expugnādū. Ad ſatiſfaciēdū ḡ q̄tuor ſupdictis reſpectib⁹ neceſſe fuit xp̄m pati tale gen⁹ mortȝ: vt patebit per ſingula. Iō ponunt decē ↄclōnes. Quarum
B p̄ia eſt iſta. ¶ Qđ neceſſe fuit xp̄m pati ad cōplēdā volūtatē p̄ris: ⁊ ad adequādā iuſtitiā cū mia. Ad cui⁹ itellectū ē notādū q̄ duo ſunt ↄſiderāda i volūtate dei in regimie mūdi. ſ. iuſtitia ⁊ mia: vn̄ p iuſtitiā vult nullum malū ipunitū: ⁊ p miam vult oēs hoies ſaluos fieri cū itegritate iuſtitie. Sȝ ſi pfunde volum⁹ attēdere: videbim⁹ q̄ ipoſſibile ē q̄ tal' volūtas dei. ſ. iuſtitia dei cū ſumma mia poſſit ↄpleri ⁊ ſeruari circa eūdē hoiēȝ: niſi iteruēiat paſſio xp̄i ad equā miaȝ cū iuſtitia: eo q̄ iſta duo pcipiūt ⁊ efficiūt ↄtra nā ſūma iuſtitia d't q̄ nullū pctm̄ trāſeat ipunitū: imo q̄ ſoluat oē debitū ab itegro ab ipo pctōre. Sȝ ſūma dei mia d't q̄ parcat pctōri penitēti: ⁊ dimittat ipi oē debitū: vt pȝ i pabola de decē milib⁹ talētoꝝ. Mat. xviij. Sȝ h̄ eſt impoſſibile reſpectu pctōris: nā ſi oē pctm̄ puniat i pctōre ſm q̄titatē ſuā tūc pēa pctōris erit iſinita i q̄titate duratiōis: eo q̄ oē pctm̄ mortale ē iſinitū inq̄tū cōmittit ↄ obiectum iſinitū q̄ ē de⁹: a q̄ pctōr auertit ⁊ ſepat per quā auerſionē meret ad min⁹ penā dāni in infinitū put cōiter tenēt oēs doctores p conuerſionē ad bonū ↄmutabile meret penam ſenſ⁹ etnā: ⁊ p ↄn̄s ipoſſibile ē vt cū tali iuſtitia dei poſſit ſtare mia q̄ dimittit oē d'bitū: ⁊ iō fuit neceſſaria paſſio xp̄i q̄ adeq̄ret iuſtitiā dei cū mia ⁊ econuerſo: q̄ p paſſionē fuit i eo ſufficient pūitū oē pctm̄ ſuoꝝ mēbroꝝ: ⁊ p eādē paſſionē fuit nob̄ dimiſſuȝ oē debitū ⁊ pena eterna: ⁊ ſic ibi fuit ↄpleta ⁊ obſeruata iuſtitia ſil' cū mia: ⁊ iō iq̄tū xp̄s paſſus eſt ⁊ punit⁹ p pctis oim nr̄m: d't Eſa. liij. qđ oēs nos q̄ſi oues errauim⁹: ſȝ dn̄s poſuit in eo iniq̄tates oim nr̄m: ⁊ vulnerat⁹ ē pp' iniq̄tates nr̄as ⁊ attrit⁹ ē pp ſcelera nr̄a cui⁹ liuore ſanati ſum⁹: ⁊ ſic pȝ q̄lr oēs fuim⁹ i xp̄o v̄e puniti: ⁊ iuſtitia dei fuit i eo ↄpleta. Sed inq̄tū in eo fuit nob̄ dimiſſuȝ oē debitū eternū ⁊ nobiſcū fctā mia. d't ps. ciij. q̄ miſator ⁊ miſericors dn̄s lōganimis ⁊ mlt̄ū miſicors. Nō i ppetuū iraſcet. neq̄ i eternū ↄminabitur: non ſcd̄m pctā nr̄a fecit nobis: nec ſcd̄m pctā nr̄a retribuit nobis. Qm̄ ſcd̄m altitudinē celi a terra corroborauit miaȝ ſuā ſup timētes ſe. Ex q̄b⁹ pȝ q̄ oēs nos iuſti merebamur etnā penā p pctis nr̄is ⁊ p̄moꝝ parentū: ⁊ ſm q̄titatē ⁊ exigentiā eoꝝ. Sȝ ex mia dei p paſſionē filij ei⁹ dimiſit oēs iniq̄tates nr̄as: ⁊ ſic i xp̄o ⁊ p xp̄m fctā eſt ſil' iuſtitia et mia erga nos: ⁊ iō d't pſal. lxxxiiij. q̄ i xp̄o mia ⁊ v̄itas obuiauerūt ſibi: iuſtitia ⁊ pax oſculate ſunt: ⁊ ſic pȝ q̄lr ſola paſſio xp̄i potuit adeq̄re iuſtitiā dei cū mia: ⁊ ecōuerſo erga gen⁹ hūanū.

C ¶ Sȝ hic occurrūt duo dubia. quoꝝ p̄mū eſt q̄uo paſſio vni⁹ hois xp̄i potuit ſufficiēter ſatiſfacere p pctis oim hoim q̄ merebant penā etnā. Scd̄o dato q̄ xp̄s h̄ potuerit facere. dubitat q̄uo nos potuim⁹ illā paſſionē pticipare: ⁊ q̄uo illa paſſio potuit nobȝ pdeſſe. Ad p̄mū r̄ndet ſm Aug. lib. Cur de⁹ hō. cap. ix. q̄ pp q̄tuor paſſio xp̄i fuit tāte v̄tutis ⁊ valoris: vt p oib⁹ pctis poſſet ſatiſfacere in infinitū. Pr̄io q̄ xp̄s erat de⁹ ⁊ hō: et p ↄn̄s infinite v̄tutis. Scd̄o q̄ fili⁹ dei vnigenit⁹ ⁊ dilectiſſim⁹. Tertio q̄ inocēs ⁊ iuſtiſſim⁹. Quarto q̄ cū ſūma ⁊ extēſa charitate ⁊ obediētia ⁊ hūilitate illā paſſionē p nobis ſuſcepit. pp p̄mū ḡ fuit ei⁹ p̄ciū infiniti valoris itēſiue ad tollēdā penā infinitā. pp ſcdȝ v̄o fuit deo acceptabile ſacrificiuȝ. Propter tertiū potuit p ceteris pati ⁊ ſatiſfacere poſt q̄ ipſe erat immunis ab oi pctō. Propt' q̄rtum v̄o fuit ſil' deo acceptabile ⁊ oib⁹ vtile ⁊ infinitū extēſiue: ⁊ iō dicit Aug. i loco p̄allegato Grās igit' oipotēti deo agim⁹ q̄ ſicut grauit' cecidim⁹: ita mirabilit' ⁊ miſericorditer ſum⁹ releuati: ⁊ miam oē debitū trāſcēdēteȝ p mediatoꝝ morte reperimus. Nēpe q̄d miſericordi⁹ itelligi pt: q̄ cū pctōri etnis tormētis dānato ⁊ vn̄ ſe redimat oino nō h̄nti: p̄r d't. Accipe vnigenitū meū ⁊ da p te. et ipſe fili⁹ dicit. Tolle me: ⁊ redime te. Quid ḡ iuſtius: q̄ cui dat p̄ciū mai⁹ oi debito: vt pctm̄ dimittat illi q̄ p debito offert h̄ p̄ciū: ex dictȝ Augu. pȝ q̄ xp̄i paſſio iō eſt p̄ciū infinitū maius oi debito: eo q̄ xp̄s eſt de⁹ ⁊ fili⁹ dei vnigenitus ⁊ illa paſſio fuit deo p oibus acceptabilis: q̄ facta fuit cū ſumma charitate inq̄tuȝ xp̄s pro oibus nobis ſe obtulit: ⁊ fuit et' deo acceptabilis ⁊ p oib⁹ valida ⁊ vtilis inquātū agnus purus ⁊ iuſtus et innocēs p oibus pctōribus mortuus eſt: iō d't Eſa. liij. q̄ tanq̄ agnus ad occiſionē ⁊ ouis corā tondente ductus eſt: q̄ pctm̄ nō fecit: nec inuentus eſt dolus in ore eius: ⁊ iō liuore eius ſanati ſumus. Itē. j. petri. ij. xp̄us paſſus eſt p nobis q̄ pctm̄ nō fecit: nec inuentus eſt dolus i ore eius: qui pctā ipſe pertulit in corpe ſuo ſup lignū. Iteȝ idem. xp̄s p pctis noſtris paſſus eſt iuſtus p iniuſtis: ⁊ ſic pȝ qualiter paſſio xp̄i fuit infiniti p̄ciȷ ⁊ potuit ſatiſfacere pro infinitis pctis. Item hoc idem fuit declaratum ſup pſal. xvij. Sed nūc reſtat ſecūdo videre q̄uo paſſio xp̄i potuit tranſire ad nos ⁊ pdeſſe nobis. D
¶ Ad hoc r̄ndet: put dictuȝ ē ſup pſal. xvij. ⁊ xxi. q̄ ſeptē modȝ xp̄s potuit

Duo dubium p̄mū dubi. ſcd̄m rn̄ſio ad dubia paſſio. xp̄i pp q̄tuor fuit tante v̄tus tis.

Aug.

Septie mōia xp̄us potuit assumere cāz nřam z pati p nobis.

assumere cāz nřaz tāꝗ suā z sufficiēter pati p nob. Primo nō tāꝗ aduocat⁹. Scḋo tāꝗ p curator. Tertio tāꝗ fideiussor potuit p nob soluere pctā. Quarto tāꝗ dn̄s p seruo assumit bellū. Quinto tāꝗ pr̄ p filio aut spōs⁹ pro spōsa. Sexto tāꝗ pastor p grege. Septio tāꝗ caput p mēbris patit̄ et dolet. Vn̄ qꝛ xp̄s fact⁹ ē caput ecclie: z assūpsit eā i spōsam et corp⁹ suū mysticū i vnitate fidei p baptismū iō a xp̄o capite descēdunt ad mēbra oēs ꝟtutes z dōa grāꝝ z merita ei⁹ passionis: z qꝛ quicūq; q̄s baptizat̄ i xp̄o efficit̄ mēbrū eius iō ille participat merita ei⁹ passionis: z ꝟtus pass. dīe ei⁹ trāsit ad ipm tāꝗ a capite ad mēbrū: z sic dt aplūs ad ro. vi. ꝙ sicut oēs fuim⁹ baptizati in xp̄o ita oēs fuim⁹ in eo crucifixi z cōsepulti: z p ꝯñs resuscitati a pctō: qꝛ sicut pctm̄ ipsi⁹ adā trāsiuit in oēs suos nāles filios: ita grā z passio xp̄i trāsiuit i oīa membra sua q̄ sunt fideles in xp̄o baptizati: vn̄ sicut pctm̄ ade transiuit in oēs filios suos per gn̄ationē nālē: ita grā z ꝟt⁹ passiōis xp̄i trāsiuit in oēs fideles p regn̄ationē baptismalē z alia sacra. Ex supradictis oib⁹ pꝫ q̄lr passio xp̄i fuit necessaria ad adequādū iustitiā dei cū mia erga gen⁹ hūanū. Naz sūma iustitia fuat̄ circa pctōrē penitētē iꝗtū ei⁹ pctā sufficiēter puniunt̄ in xp̄o capite suo: q̄ offert se ipm z passionē suā p pctis penitētiū: z sūma mia fuat̄ erga eūdē pctōrē. inꝗtū p merita passiōis xp̄i remittit̄ ipi pena eterna z oē debitū: z dat̄ ipsi glīa eterna quā nō meret̄: et sic passio xp̄i ipleuit z ꝯtinue adimplet diuinā pr̄is volūtatē adequādo miaz cū iustitia et ecōuerso.

E ii. cōclo.

¶ Scḋa ꝯclo. q̄d necesse fuit xp̄m pati vt ꝯfirmaret test. vet⁹. Ad cui⁹ itellectū ē notādū ꝙ testm̄ dr̄ de testor testaris: q̄d idē ē q̄d ꝯfirmare z ratificare: z iō iurisperiti dispositionē bonoꝝ ꝯfirmatā p vltimā voluntatē testatoris appellāt testm̄ dicētes: ꝙ testm̄ ē vltia volūtas testatoris. i. dispositio bonorū ppriorū p vltimā volūtatē testatoris ꝯfirmata vltia aūt volūtas testatoris dr̄ illa q̄ p mortem ei⁹ terminat̄: z sic sola testatoris mors ē illa q̄ ꝯfirmat testm̄: qꝛ p totā vitā suā poterat testator mutare volūtatē z iō nūꝗ dr̄ veꝝ test. nisi p mortē ꝯfirmatū: z hec ē cā q̄re heres nō accipit hr̄ditatē nisi post mortē testatoris: qꝛ añ nō erat ppe testm̄ nisi q̄dā dispō testi sꝫ itm̄ dr̄ testm̄ iꝗtū expectat̄ ꝯfirmari p mortē testatoris.

Duo sunt necessaria ad pfectū z veꝝ testm̄

Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ duo sūt necessaria ad pfectū z veꝝ testm̄ primo dispō bonoꝝ siue hereditatis fcā p testatorē. Scḋo ꝯfirmatio fcā p mortē eiusdē: qꝛ necesse ē vt mors testatoris itercedat: vt inqt aplūs ad heb. viii. qꝛ alr̄ testamētū nō eēt validū: nec ꝯfirmatū: z iō cū tota scriptura legis z pphaꝝ dicat̄ testm̄ dei: seꝗtur ꝙ nō poterat dici verū testm̄ dei nisi inꝗtū de⁹ erat moriturus z ꝯfirmatur⁹ illō suum testm̄ p mortē suā z p ꝯñs necesse erat deuz mori: vt ꝯfirmaret suū testm̄ morte intercedēte. alr̄ ei⁹ testm̄ fuisset irritū z nō validū: sꝫ qꝛ de⁹ ē imortalis z ipassibilis fꝫ suā eēntiā: iō erat necesse vt assumeret hūanā carnē i q̄ posset mori z pati ad ꝯfirmādū testm̄ vt poꝗ nō poterat mori nec pati in nā posset pati in psona: z sic pꝫ q̄lr de⁹ erat de necessitate icarnād⁹ z moritur⁹: vt ꝯfirmaret suū āntiquū testm̄: z sic p mltas figuras priarchaꝝ et vaticinia pphaꝝ pmiserat in suo testō venire i carnē: z se moritꝝ vt ꝯfirmaret suū testm̄: z nō solū pmisit se moritꝝ et ꝯfirmatuꝝ testm̄ q̄cūq; morte: sꝫ p suū sanguinē dēbat ipꝫ ꝯfirmare. vn̄ legit̄ Exo. xxiiii. ꝙ moyses accepit volumē legis z ꝯgregatis filiis isrl̄ legit eis oēs smōes dn̄i: q̄ rn̄derūt z dixerū. Oīa q̄ locut⁹ ē dn̄s faciem⁹: et erim⁹ obediētes. Moyses ꝟo occidit. xii. vitulos: et assūpto sanguie i crateris⁹ effudit medietatē sup altare: z alterā medietatē sup pplꝫ dicēs. Hic ē sāguis federis: ꝙ pepigit dn̄s vobiscū sup cūctis smonib⁹ his. Ex q̄b⁹ ꝟbis ondit̄ ꝙ illō testm̄ dei nō poterat nisi p sanguinē ꝯfirmari. Et idē pꝫ zacha. ix. vbi dt ppha. Letare filia syō: ecce rex tu⁹ vēit tibi z saluator. Ipe paup sedēs sup asinaz zc. Et ꝯuers⁹ ppha ad xp̄ꝫ futuꝝ saluatorē dt. Tu q̄z in sanguie testi tui eduxisti victos de lacu vbi nō erat aq̄. Ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ xp̄s de⁹ fact⁹ hō p mortē z sanguinē dēbat ꝯfirmare suū testamētū: z iō dt aplūs ad heb. ix. ꝙ xp̄s no. test. mediator ē: vt morte itercedēte redēptione inuēta repromissionē accipiāt q̄ vocati sunt eterne hereditatis: z sic pbat aplūs ꝙ illō testm̄ nūꝗ fuit ratū z ꝯfirmatū nisi p mortē xp̄i testatoris z iō fideles ve. te. nō potuerūt accipere repromissiōes nisi nobiscū. Ex q̄b⁹ oibus pꝫ ꝙ passio xp̄i fuit necessaria: vt vetus testm̄ dei ꝯfirmaret̄.

E iii. cōclo.

¶ Tertia ꝯclo. q̄d necesse fuit xp̄ꝫ tale gen⁹ mortis pati: vt ꝟificaret totā scripturā legis z pphaꝝ. Pro declaratiōe aūt z pbatiōe hui⁹ ꝯclonis est aduertēdū sicut dictū fuit sup psal. xxxix. Et i tractatu ꝯ iudeos q̄one pma z. ii. z. iii. q̄d tota lex moysi data fuit i signū z figurā futuroꝝ. Et totū residuū scripture ve. te. sunt q̄dā pmissiones z vaticinia futuroꝝ bonoꝝ d xp̄o et eccl̄ia vt ibi pbatū fuit p sacras scripturas. Nā circūcisio data fuit i signū federis z sabbā z sacrificia i fed⁹ signūꝗ ppetuū: sꝫ tā signū ꝗ figura est relatiuū. Nā signū alicui⁹ signati signū z figura alicui⁹ figurati figura. Itez pmissio alicuius pmissi boni pmissio. Et pphetia alicuius rei future pphetate pphetia: et sic tota lex vetus et prophete erant signa futuroꝝ: et p ꝯñs nō poterāt ꝟificari nisi p aduentū illorum bonoꝝ q̄ per illa signa fuerāt figurata z significata: ac pmissa: aut

vaticinata. Aliter oia ſigna ⁊ figure ⁊ pmiſ-
ſiones ⁊ vaticinia manerēt falſa ⁊ irrita ⁊ va
na: vñ qꝛ oia ſacrificia veteris legis nō erāt:
nec fiebāt grā ſui niſi inquātū figurabāt ⁊ ſi
gnificabāt paſſionē xpi: ⁊ nō fiebāt niſi in ſi-
gnū ⁊ figurā eiꝰ: iō erat neceſſe vt ꝑ vā ⁊ rea
lem paſſionē xpi vificarēt: aliter oia fuiſſent
ſigna falſa ⁊ vana. Vñ ſicut teſtm̄ verꝰ fuiſſet
irritū ⁊ vanū niſi fuiſſet ꝯfirmatū ꝑ morte xpi
teſtatoris vt ſupradictū eſt: ita ꝑiter tota ſcri
ptura legis ⁊ pphetaꝝ q̄ ad ſigna ⁊ pmiſſio
nes ⁊ vaticinia mānſſet falſa ⁊ mēdax niſi fu
iſſet ꝑ mortē xpi vificata ⁊ impleta ꝑ xpz ⁊ le
gē euāgelicā: ⁊ iō ſicut nouū teſtm̄ nihil aliō
eſt niſi ꝯfirmatio ⁊ ratificatio ve.te. ita ꝑiter
nihil aliō eſt niſi vitas legis ⁊ pphetaꝝ. Vñ
ſicut tota ſcriptura legis ⁊ pphetaꝝ dicebat
teſtm̄ dei: inqꝰtū erat cōfirmādū ꝑ morte xpi
teſtatoris: ita eadē ſcriptura dicebat ſignū fe
deris inquātū erat verificāda per eandē xpi
paſſionē: ⁊ iō dr Joā.i. ꝙ lex per moyſen da-
ta eſt: grā aūt ⁊ veritas per xpm facta eſt: iō
dixit etiam ſaluator Mat.v. Nō veni ſolue-
re legē ſed adimplere. Iota vnum aut vnus
apex nō preteribit a lege donec oia fiant. Itē
mat.xxvi. Filiꝰ hominis vadit ſicut ſcriptū
eſt d̄ illo. Itē Joh.xix. Oia hec facta ſunt: vt
adimplerent ſcripture pphetaꝝ: hoc idē di-
cit ſaluator Joā.v. Scrutamini ſcripturas:
qꝛ ipſe teſtimoniū ꝑhibēt de me. Si credere
tis moyſi crederetis forſitā ⁊ mihi. Moyſes
eīm de me ſcripſit: iō et dr Luc.vlt. ꝙ xps inci
piens a moyſe ⁊ pphetis interpretabat illis
duobus diſcipulis oia que de eo ſcripta erāt
⁊ poſtea dixit oibꝰ diſcipulis in cenaculo cō-
gregatis ꝙ oportebat impleri q̄ ſcripta erāt
in lege ⁊ prophetis ⁊ pſalmis de me. Ex qui
bus pꝫ ꝙ neceſſe fuit xpꝫ pati vt vificaret to
B ta ſcriptura legis ⁊ pphetarū. Eo ꝙ xps erat
terminꝰ ⁊ finis: ⁊ veritas eoꝝ. ¶ Ex hibꝰ ſu-
pradictis ſequit ꝙ oēs ſcribe ⁊ phariſei ⁊ iu
dei moderni q̄ eos ſequunt falſificarūt ⁊ fal
ſificāt ſcripturā legꝫ ⁊ pphetaꝝ negādo xpꝫ
eē verū meſſiā in lege pmiſſum. ⁊ negādo et
contēnēdo legē euāgelicā cū xps fuerit eius
verificator: ⁊ lex euāgelica ſit veritas totius
ſcripture legis ⁊ pphetaꝝ: ⁊ xps fuerit cōfir
mator veteris teſtamēti ꝑ ſuam mortē ⁊ paſ-
ſionē ⁊ ſic etiā negādo xpm faciūt mēdacem
deū ⁊ totā legē ⁊ pphetas. De q̄bus ait dñs
Hiere.xxi. Irritū fecerūt teſtm̄ meū. Item ſe
quit ꝙ oēs iudei a paſſione xpi vſqꝫ ad pñs
tps obſtinati ⁊ xpm negātes ſunt heretici in
ſcriptura legis ⁊ pphetaꝝ. hoc pbat: nā oēs
illi qui cū pertinacia deuiāt a veritate ſacre
ſcripture: ⁊ negāt eius verā intelligentiā et
aſſerūt aliquid qō eſt contra legm dei ſunt
heretici. Sed oēs iudei moderni ſunt hmōi
ergo ſunt heretici: maior eſt nota: minor pba

tur. Nā xps eſt vitas ⁊ finis legis ⁊ ppheta-
rū: ergo negādo xpm ⁊ legē euāgelicā negāt
verā itelligētiā legis ⁊ pphetarū: ⁊ aſſerunt
ꝑtinaciter oppoſitū vitatꝫ: expectādo meſſiā
tꝑalē futurū q tꝑalr liberet eos. Et ſic ꝯtem
nunt bona vera ſpūalia ppter falſa tēpora-
lia: ⁊ ſic irriſores ſunt legis ⁊ ꝯtēptores dei ⁊
bonorū ſuoꝝ in lege pmiſſorū. Et ſunt men
daces ⁊ falſificatores ſacre ſcripture ⁊ blaſ-
phemi facientes deū mēdacē in dictis ⁊ pmiſ
ſis ⁊ reuelationibus ſuis factis patriarchis
⁊ pphetis: put plenius fuit declaratū in tra
ctatu ꝯ iudeos in fine. ¶ Quarta concluſio b
ꝙ neceſſe fuit chriſtū pati vt p nobis ſolue-
ret omne debitū: ſcꝫ p omnibus preſentibꝰ
preteritis ⁊ futuris. Ad cuius intellectū eſt
aduertendū put dictum fuit ſuper pſal.xxix.
⁊ ꝯ iudeos q̄ſtiōe.j. ꝙ cū totū genus huma-
nū fuiſſet obligatū in adā ad eternā ſeruitu
tem ſub ptāte diaboli per nullū pretiū tem-
porale ⁊ terrenū ⁊ finitū poterat redimi ⁊ li
berari a tali debito ⁊ ſeruitute. ⁊ hec fuit cā
quare nec ſacra: nec ſacrificia: nec oblatiōes
poterāt de ſe liberare hoiem a pctō: nec ſol-
uere ſufficiēs pretium p debito. Vñ ibi fuit
pbatū qualiter circūciſio nō poterat libera
re ab originali culpa: ⁊ rō eſt iſta. Nā in cir-
cūciſiōe ſolū dabat ille modicꝰ ſanguis effu
ſus ⁊ illa pellicula abſciſſa: q̄ erat vilior pars
totiꝰ corpis ſꝫ nunq̄ pars pōt redimere to-
tū: nec ps corporalis poterat redimere aiam
cū i ſe nō ꝯtineret pretiū equale: qꝛ omne qō
redimit: equali vel maiori ꝑtio redimit: ⁊ ſic
nūq̄ corpus nec pars eius poterit redimere
animā nec totū hoiem. Itē totus ille puer q̄
circuncidebat erat immūdus quo ad corpꝰ
⁊ aiam: ergo illa particula ſanguinis ⁊ pelli
cule ita erat immūda ⁊ pctō ⁊ ſeruituti ſubie
cta ſicut totus hō: ⁊ ꝑ ꝯñs nō erat deo acce-
ptabile ꝑtiū ad mundādū ⁊ liberādū totum
hoiem: ⁊ iō oportebat offerri aliquē hoiem
mūdū ⁊ liberū ab oi pctō ⁊ nō obnoxiū pctō
primorū parentū: nec in natura: nec in ꝑſo-
na: q̄ quidē hō ꝯtineret in ſe pretiū mūdum
⁊ infinitū: qui nō ſolū offerret partē ſui: ſꝫ ſe
totū: vt totū hoiē redimeret ⁊ liberaret a ſer-
uitute ⁊ morte pctī: imo ab vtraqꝫ morte ſcꝫ
corpis ⁊ aie: ⁊ talis fuit ſolus xps deus et hō
iuſtus ⁊ innocēs non obligatꝰ in adā: put ſu
pius dictū eſt: ⁊ iō illa circūciſio ⁊ modicꝰ ſan
guis: ⁊ pellicula carnis nō dabat i ꝑtiū ſuffi
ciēs p illo puero: ſꝫ in ſignū ꝑtii futuri ꝑ xpꝫ
in cruce ſoluēdi. Sicut qñ q̄s emit domū aut
agrū ⁊ non ſoluit ꝑtiū: ſꝫ ſolū dat denariū in
ſignū ꝑtii pmittēs ſoluere ꝑtiū poſt annum
ita pariter faciebāt fideles ve.te. in illa circū
ciſiōe qꝛ nō illū modicū ſanguinē in ſolidū ꝑ
tiū p illo puero: ſꝫ in ſignū pretii futuri ſol-
uendi per xpm inquātū pmittebant deo pñi

ſoluere ptiū ſufficiēs p paſſionē xpi:ꝛ ſic libe
rabat ille puer a ſeruitute pcti:ꝛ iō ille puer
nō liberabat a pctō pciſe p illā circūciſionē:
ſꝫ p fidē xpi futuri ſub q̄ fide dabat ꝛ fiebat
illa circūciſio:q2 illa circūciſio nō erat niſi ſi
gnaculū fidei:vt pbat apłs p totā epiſtolam
ad Ro.ꝛ gala.ꝛ hebr.Itē adhuc dat aliud
exēplū magis accōmodatū huic caſui vñ cō
ſuetudo eſt iter viros belligeros:ꝙ ſi q̄s ca
ptus i bello ſub fide pmittit dño ſuo ſoluere
intra certū tēp9 ptiū redēptionis in cui9 fidei
ſignū ꝛ ꝛ arrā dat annulū ſuū ꝙ ille ſeru9 di
mittat ſub tali fide ꝛ ſigno vſq ad tps ſolu
nōis ptaxatū.Tūc māifeſtū eſt ꝙ ille ſeruus
capt9 nō dimiſſus eſt:nec liberat9 a ſeruitu
te pter anulū:ſꝫ pter fidē pmiſſaꝫ.Nec il
le annulus fuit dat9 in ptiū ſed i ſignū ptij ſol
uēdi.Nec ille liberatus eſt pter anulū:ſed
pter pretiū ſub fide pmiſſum:ita ergo pa
riter fideles ve.teſt.in illa circūciſione dabāt
illā pelliculam preputū circularē factam ad
modum anuli quā nō dabāt in pretium ſoli
dum:ſed in arrā ꝛ ſignū pretij futuri ſoluēdi
per xpm.Et ſic dabāt etiā illū modicum ſan
guinem in ſignum et arram ſanguinis chriſti
effundendi in cruce:ꝛ ſic fiebat illa circunci
ſio ſub fide ꝛ pteſtatiōe ſoluēdi per xpm:et
ſic p tunc ſub tali fide liberabant fideles ve
teris teſtamēti a ſeruitute peccati ꝛ pena in
ferni. Ex quibus pꝫ ꝙ ſicut nec illa pellicla
circularis ꝛ anulata:nec ille modic9 ſanguis
erat pretiū redēptionis illius circūciſi:ſed ſi
gnū fidei ꝛ arra futuri ptij ꝛ ſanguinis chri
ſti in pretiū effundēdi:ita ille circūciſus non
liberabat tunc per illā circūciſionē:ſed per
fidē xpi futuri ſub qua fiebat illa circunciſio.
Cui9 fidei illa circūciſio erat ſignaculum:vt
pbat apoſtol9 ad Rom.iiij.ꝛ ad Gala.p to
tū.vbi pbat apoſtolus ꝙ ſacramēta ꝛ opera
veteris legis non iuſtificabant nec liberabāt
per ſe hominem a ſeruitute peccati ſed per
fidē xpi futuri cuius erant ſignaculū ꝛ ſub q̄
fide fiebāt.Et ſic eſt dicēdū de omnib9 ſacri
ficus ꝛ holocauſtis q̄ offerebant p peccato
actuali:q2 nō offerebant in pretiuꝫ:ſed in ſi
gnum futuri pretij:inquantū erāt figura et
ſignū paſſiōis chriſti:q2 de ſe nō poterant li
berare hominē cū in ſe non continerent ſuf
ficiēs pretiū:ſed intantū liberabant de pre
ſenti:inquantū dabant in ſignū pretij futu
ri cū fide ꝛ proteſtatione ſoluēdi ſufficiens ꝛ
perfectū pretium p paſſionē chriſti.Et ſic tā
circūciſio ꝙ ſacrificia fiebāt in ſignum fede
ris:imo fuerunt data in ſignum federis:vt
patet Gen.xvij.ꝛ per totum leviticū.Secus
autē eſt de ſacramētis noue legis que reali
ter cōtinent de preſenti virtutē paſſionis xpi
quod eſt pretium ſufficiens:ideo de preſenti
ſtico iuſtificant ꝛ liberāt a peccato [illegible] efficiūt
quod ſignificāt:ꝛ iō fuit neceſſe xpm venire
in carnē ꝛ pati tale gen9 mortis:vt ſolueret
ptiū ſolidū ꝛ ſufficiēs p oib9 fidelib9 veteris
teſtamēti q̄ dederūt ſignū ptij p circūciſionē
ꝛ ſacrificia ꝛ oblatiōes:q2 nō ſolū circūciſio
ꝛ ſacrificia:ſed etiā oblationes que fiebāt a
fidelib9 in.j.ꝛ.ij.etate erant ſignacula fidei
chriſti futuri:ꝛ dabant in ſignū pretij futu
ri ſoluēdi p xpm in cruce:ꝛ ideo fuit neceſſe
vt chriſt9 ſolueret illud pretiū pro omnibus
illis in cruce:ꝛ non ſolum p illis:ſꝫ p oibus
preſentibus ꝛ futuris:vt patet p totam epi
ſtolā ad Ro.imo per totā doctrinaꝫ apoſtoli
cam:q2 illud pretiū fuit ꝛ eſt maius omni de
bito:vt ſupradictum eſt per Auguſtinum:iō
dicit Aug.ſuper pſalmo.xxj.ſermōe.ij.Ecce
chriſt9 paſſus eſt:ecce mercator oſtēdit mer
ces ſuas:ecce pretiuꝫ qđ dedit:ecce ſanguis Aug.
eius ſuſus eſt:in ſacco ferebat pretiuꝫ:pcuſ
ſus eſt lancea:ſciſſus eſt ſaccus ꝛ emanauit
pretium orbis terrarū.Ex quib9 oib9 pꝫ qđ
neceſſaria fuit paſſio xpi ad ſoluendū omne
debitum:ꝛ ad liberandū totum genus hūa
nū a ſeruitute peccati:ꝛ ideo q2 iam ſolutum
eſt in cruce pretiū p preteritis:ꝛ collatū ſa
cramentis noue legis p futuris dicit xps in
hoc cātico.Iā meſſui myrrhā meā:et come
di fauū comedite ꝛ ſatiamini.Bibite ꝛ ine
briamini:quaſi dicat:q2 iaꝫ ſolutū eſt pretiū:
ꝛ iā ſacra cōtinēt ipſum in ſe vtualr ꝛ realr.
¶ Quinta cōcluſio:ꝙ neceſſaria fuit paſſio I
xpi ad purgandū ꝛ mundādum hominem a
macula ꝛ ſorde peccati.Ad cui9 intellectum
eſt notandū:ꝙ totū genus humanū ex pctō
primoꝝ parētū nō ſolū fuit deditū in ſerui
tutē ſub ptāte diaboli:ſꝫ etiā fuit infectuꝫ in
carne ꝛ aīa macla pcti:ꝛ iō nō ſolū idigebat
redimi ab illa ſeruitute ꝛ ſoluere ptiū p debi
to p paſſionē xpi put dictū eſt:ſꝫ et idigebat
mūdari ꝛ purgari a macula oīs pcti vt poſ
ſet deo recōciliari.Et ideo ex latere xpi non
ſolū exiuit ſanguis in ptiū nr̄e redēptiōis:ſꝫ
et aqua in ablutioneꝫ peccatoꝝ:vt pꝫ Ioā.
xix.ꝛ ſic ex paſſiōe xpi collata fuit virt9 ba
ptiſmo ꝛ pnie ꝛ extreme vnctiōi ꝛ ceteris ſa
cramētis nō ſolū ad ꝯferēdā gratiā:ſed etiā
ad ablnēda pctā:q̄ quidē ablutio fit p eccliā
ſtica ſacra.Ex quib9 pꝫ qualr neceſſaria fuit
paſſio chriſti ad purganda ꝛ abluenda pctā
per ſanguinē ei9:vt demonſtrat apłs ad he
bre.viij.ꝛ.ix.ꝛ.x.Iō dr̄ apoca.primo ꝙ xps di
lexit nos ꝛ lauit nos a pctis nr̄is in ſanguine K
ſuo.¶ Sexta cōclo.ꝙ neceſſe fuit xpm pati
tale gen9 mortis vt paſſio ei9 eſſet metrum ꝛ
mēſura oim vtutū ꝛ exēplū paciēcie in oibus
aduerſitatib9.Ad cui9 intellectū eſt notādū
ſecūdū euſebiū ꝛ Auguſt.ꝙ añ mortē ꝛ paſ
ſionē xpi ꝛ cognitionē euāgelij pauci aude
bāt aggredi mortē ꝛ tormēta pro veritate et

iuſtitia defendēda. ⁊ multi deficiebāt ĩ tolle-
rādis ⁊ ꝑferēdis aduerſitatib⁹ ⁊ tribulatio
nib⁹. imo multi reges ⁊ principes ⁊ impera
tores ꝓcurauerūt ſibi mortē: ⁊ occiderūt ſe-
ipſos: nō valētes miſerias hui⁹ mūdi patiē
ter tolerare: vt pꝫ de nerone: ⁊ domitiano et
catone ⁊ hānibale: ⁊ lucretia ⁊ cleopatra: et
multis aliis q̄ ſeipſos occiderūt: imo ipſe ce-
ſar deſperās de victoria ſeipſm voluit interi
mere ꝓpe ilerdā: vt inq̄t lucan⁹: ⁊ hoc acci-
debat: q: nō habebāt ſpeculū nec exēplū pa
tiētie de aliq̄ iuſto ⁊ ſummo viro: nec expe-
ctabāt futurā felicē vitā. Sꝫ poſtq̄ pncipes
mūdi venerūt ad fidē xp̄i ⁊ cognitionē legis
euāgelice nō legim⁹ aliquē regē nec pncipē
fidelē ſibi cōſciuiſſe necantuliſſe mortē: niſi
q̄ſdā maniacos ⁊ phreneticos: cui⁹ rō ē: nā
qn̄ aliqs fidelis cuiuſcūq; cōditiōis ⁊ digni
tatis ſit laborat ĩ aliq̄ aduerſitate aut ꝑſecu
tiōe ⁊ īfirmitate: ilico recurrit ad paſſionem
xp̄i ⁊ legē euāgelicā: ⁊ iputās illas ꝑſecutio
nes ⁊ aduerſitates ꝓuenire ex pctīs ſuis pa
tiēter tolerat illas: ⁊ inſpiciēs ĩ paſſiōe xp̄i
q̄ plura ꝓ nobis paſſus eſt iā ampliori pati
entia ꝑfert eas: ⁊ ſic ex paſſiōe xp̄i habēt rei
⁊ pctōres vn̄ agāt pniaꝫ. ⁊ miſeri vn̄ habeāt
patientiam: ⁊ iuſti vn̄ ꝑ:erāt martyriū ꝓ veri-
tate fidei vn̄ nullū gen⁹ aduerſitatꝫ q̄s pōt
pati qn̄ xp̄s illō fuerit paſſus. Et ſic ex ſpe-
culo paſſiōis xp̄i hꝫ vnuſq̄ſq; vn̄ patiēter cō
ſolet: vn̄ ait Auḡ. ſup Jo. exponēs illō dabāt
Aug. ei alapas ſic implebat qd̄ de ſe dixerat xp̄s.
Sic martyres informabant ad oīa q̄ ꝑſecu-
tores libuiſſet facere ꝑferēda: ſic regnū q̄ d̄
hoc mūdo nō erat ſupbū mūdū nō atrocita
te pugnādi ſꝫ patiēdi hūilitate vincebat. Sic
illō granū multiplicādū ſeminabat horribili
cōtumelia: vt mirabiliter pullularet in glīa
Jtē idē Aug. de ꝟbis apl̄i ſermone. xv. Si in
te fuerit charitas cōicabis paſſionib⁹ xp̄i: ⁊
ver⁹ marty: eris. tradit⁹ eſt ille excelſus per
quē oīa facta ſunt ĩ opprobriū hoim ⁊ abie-
ctionē plebis ⁊ ꝯtumelias ⁊ flagella ĩ mortē
⁊ docuit nos exēplo paſſiōis cū quāta patiē
tia in ipo ābulem⁹: firmauit nos exēplo ſue
reſurrectiōis q̄d ab illo patiēter ſperare de
beam⁹. Jtē idē Augſt. ſup pſal. lxi. Eya fr̄es
op⁹ erat ſanguine iuſti ad delēda pctā ⁊ chi
rographuꝫ pctōꝝ nr̄oꝝ. Op⁹ erat exemplo
patiētie ⁊ hūilitatꝫ: op⁹ erat ſigno crucis ad
diabolū ⁊ angelos ei⁹ debellādos: op⁹ erat
paſſiōe dn̄i: q̄ redempt⁹ eſt orbis: q̄ta bona
egit paſſio xp̄i: ⁊ tn̄ paſſio iuſti hui⁹ non eēt
niſi iniq̄ deū occidiſſent. Ex ſupdictis oībus
pꝫ q̄lr tal paſſio xp̄i fuit neceſſaria ꝓ auda
cia ⁊ fortitudine martyꝝ ⁊ ad exēplū patiē-
vij. tie miſeroꝝ: ⁊ vt eſſet mēſura oīm ꝟtutū: vt
ꝯclo. iuſti ſeq̄rent agnū q̄cūq; ierit ꝑ imitationē.
¶ Septima ꝯclo. q̄ paſſio xp̄i fuit neceſſa-
ria nō ſolū ad redimēdū totū hoīem ſꝫ et ad
recuperādū regnū celoꝝ ꝑ mēbris xp̄i. p̄ p̄i-
ma ꝑs eſt ꝓbata ꝑ ſupradicta. Scd̄a vo ꝓ
batur: nā ꝓpter trāſgreſſionē primoꝝ parē-
tū nō ſolū ſum⁹ pnati illa habitatione terre-
ſtris padiſi de q̄ illi fuerūt eiecti ⁊ exules: ſꝫ
etiā ſum⁹ pnati futura felicitate ⁊ poſſeſſio
ne regni celoꝝ: ad quā ipi ⁊ poſteri eoꝝ fu-
iſſent trāſlati poſt longū tp̄s ſi ĩ illa iuſtitia
origiali ſtetiſſent: qd̄ regnū celoꝝ nō potuit
recuperari ꝑ nobis niſi īfinito p̄tio paſſiōis
⁊ reſurrectiōis xp̄i: vt inq̄t Aug. Jō dicit ſal
uator an̄ paſſionē ſuā. Uado vobis parare
locū vt edatis ⁊ bibatis ſup mēſā meā ĩ re-
gno meo. Luc. xxii. Jtē Luc. xxiiii. q: ſic oporte
bat xp̄m pati ⁊ reſurgere a mortuis tertia
die: ⁊ ita itrare ĩ gl̄iaꝫ ſuā. Jtē Joā. xiiii. Nō
turbet cor veſtrū neq; formidet: q: vado pa
rare vobis locū: ⁊ ſi abiero ⁊ p̄parauero vo
bis locū: iterū veniā ⁊ accipiā vos ad meipꝫ:
vt vbi ſuꝫ ego: ⁊ vos ſitis. Ex q̄b⁹ pꝫ q̄ neceſ
ſaria fuit paſſio xp̄i vt ꝑ eā xp̄s emeret celū:
⁊ nobis ibi locū p̄pararet. ¶ Octaua ꝯclo. viij. ꝯclo.
q̄ neceſſe fuit xp̄ꝫ pati tale gen⁹ mortꝫ ⁊ paſ
ſionis vt nō ſolū potētia ſꝫ iuſtitia diabolus
vinceret. Ad cui⁹ itellectū eſt notandū q̄ dia
bol⁹ non tenebat nec poſſidebat hoīem ſub
ſua ptāte tāq̄ dn̄s aut iudex. nec tāq̄ credi-
tor ſꝫ tāq̄ carcerari⁹ ⁊ tortor ⁊ lictor: ⁊ execu
tor diuine iuſtitie. Et iō p̄tiū redēptiōis non
erat ſoluēdū diabolo: ſꝫ deo p̄ri cui facta fue
rat iniuria ⁊ inobediētia. Et ſic diabol⁹ execu
tor diuine iuſtitie q̄ ſꝑ fuit amator ⁊ cupidus
dn̄ii ⁊ potētie tenebat hoīeꝫ incarceratū ſub
ſua ptāte q̄ſi tyrānice donec ſolueret ⁊ red-
deret p̄tiū redēptiōis deo p̄ri ⁊ fieret iuſta ⁊
ſufficiēs pūitio ⁊ iuſtitia de hoīe: ne ſūma iu
ſtitia dei maneret leſa nec violata: ſꝫ itegra
⁊ ſatiſ[fac]ta: ⁊ iō venit xp̄s ĩ carnē: ⁊ p̄r poſu-
it ĩ eo [iniquit]ates oīm nr̄m: ⁊ xp̄s paſſ⁹ ē ⁊ vul-
nerat⁹ ꝑꝑ pctā nr̄a ⁊ attrit⁹ ꝑꝑ ſcelera nr̄a: ⁊
percuſſ⁹ ꝑꝑ ſcel⁹ ppl̄i dei: ⁊ languores nr̄os
ipe tulit. ⁊ dolores nr̄os ipe portauit: ⁊ ita q̄d
liuore ei⁹ ſanati ſum⁹ ⁊ liberati: vt pꝫ Eſay.
liii. Et ſic ĩ xp̄o capite nr̄o pūita ſūt oīa pctā
nr̄a: ⁊ ſatiſfacta iniuria dei ⁊ reintegrata iuſti
tia: ⁊ xp̄s ſoluit ſufficiēs p̄tiū deo p̄ri ꝓ toto
gn̄e hūano: ꝓut ſupdictū ē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s xp̄s iuſte
abſtulit ⁊ repetiuit p̄dā a diabolo: q̄ eā torq̄
bat ⁊ tyrānice poſſidebat: ſꝫ q: diabol⁹ tētā
do hoīeꝫ ⁊ p̄cipitādo ipm in pctm̄ dr̄ victor ⁊
tāq̄ victor et triūphator poſſidet ipm: iō qn̄
ꝑꝑ paſſionē xp̄i fuit ipſi hō ablat⁹: tūc diabo
lus dici⁹ fuit vict⁹ ⁊ debellat⁹: q: ipi fuit ab
lata p̄da quā diu poſſederat ſub ſeruitute.
Sꝫ poſtea magis fuit vict⁹: ⁊ debellat⁹: qn̄ ĩ
ꝟtute paſſiōis ieſu fuit de pplo gētili eiect⁹
⁊ ꝓpulſat⁹. Et ſic etiā quotidie diabol⁹ vin-
citur qn̄ per paſſionem a peccatorib⁹ quos ſub

ſeruitute pcti poſſidebat cuict. Sz qꝛ totum hoc factū eſt: ꝛ fit in ꝟtute paſſionis xpi per quā facta fuit nr̄a iuſtitia: ergo ſequit̄ ꝙ per iuſtitiā ꝛ ex iuſtitia tūc fuit vict⁹ ꝛ debellat⁹ diabol⁹: ꝛ p eādē iuſtitiā q̄tidie vincit̄ ꝛ debellatur. Ex quo pz ꝙ neceſſaria fuit paſſio xpi: vt diabol⁹ amator potētie vinceret̄ iuſtitia: quā ſp ipugnauit ꝑut dicit Aug. ¶ Sed
viij. ꝯclo. eſt aduertēdū ſm Aug. in enchiridiō qꝺ q̄ſi oia pctā fuerūt annexa pctō pmoꝝ parentū
N nā ibi fuit furtū: qꝛ rapuit fructū ꝓhibitum ab arbore. Scđo ibi fuit ſacrilegiū ꝛ blaſphemia: qꝛ voluit vſurpare deitatē credēdo ſerpēti q̄ dixit. Eritis ſicut dij. ꝛ p eādē rōnem cōmiſit crimē leſe maieſtatis adā. Itē cōmiſit homicidiū: qꝛ ſeipm ꝛ totū gen⁹ hūanū in mortē ꝑcipitauit: ꝛ iō xps vt ſufficienter totū pctm̄ prioꝝ parētū expiaret: ꝛ oia pctā futuroꝝ in ipſo punirent̄: ꝛ p oib⁹ ſatiſfaceret fuit flagellat⁹ vt latro p oib⁹ latronib⁹. Et cōſput⁹ ꝛ alapis ceſus p oibus ſacrilegis et blaſphemis ꝛ ſpinis coronat⁹ p oib⁹ ſupbis ꝛ vſurpatorib⁹ regie maieſtatis: ꝛ fuit ſuſpēſus ꝛ mortu⁹ in cruce p oib⁹ homicidis penitētib⁹: ꝛ ſic pz q̄lr xps ſufficiēter ſatiſfecit p pctis oim ꝑteritoꝝ ꝛ futuroꝝ: iō iuſte potuit eos liberare de poteſtate diaboli q̄ p talē iuſtitiā māſit vict⁹ ꝛ debellat⁹: ꝛ xps manſit victor ꝛ triūphator. ¶ Nona ꝯclo. ꝙ ordo nr̄e redēptionis fuit neceſſari⁹ neceſſitate ꝯgruētie ad vincēdā aſtutiaz diaboli. Ad
ix. ꝯcl̄o.
O cui⁹ intellectū eſt aduertēdū ſm Aug. i q̄dā
Aug. ſermone de paſſione ꝛ cruce dn̄i ꝙ xps eūdē ordinē ſeruauit in nr̄a redēptiōe: quē tenuit diabol⁹ ꝯ pmos parentes ꝛ poſteros ſuos. Et ſic xps nō ſolū vicit diaboli potentiā: ſed etiā ei⁹ aſtutiā. vn̄ diabol⁹ tenuit hāc aſtutiaz ad tētādū p̄mos parētes. Nam p̄io cepit formā ſerpētis ſub q̄ forma latebat venenū ſathanicum: ꝛ venenoſo ſibilo inſufflauit in fructū ꝓhibitū ꝛ ifecit eū: ꝛ tūc oſ̄dit mulieri pomū exteri⁹ pulchrū ꝛ ſuaue ad veſcēdū ſz it⁹ mortifero veneno ifectū pſuadendo vt comederet cū viro ſuo. Et iō ilico cum comederēt fuerūt ifecti ꝛ ſauciati in carne vulnere inordinate cōcupiſcētie: ꝛ in aīa vulnere pcti: quā q̄dē corruptionē carnis p libidinoſam gn̄ationē tranſmiſerūt i oēs poſteros. Ex cui⁹ carnis libidinoſe ꝯtactu ſiue ꝯſortio vnaqueqꝫ aīa trahit culpā originalē: ꝛ ex cōſenſu cōcupiſcētie volūtas ꝯhit pctm̄ actuale: ꝛ ſic diabol⁹ ſub tali aſtutia infecit et ſibi ſubiugauit totū gen⁹ hūanū vt inq̄t augu. et iō fili⁹ dei toti⁹ gn̄is hūani prudēs ꝛ ſufficiēs reparator ꝛ reſtaurator ꝛ ꝯ diabolū triumphator eūdē ordinē ſeruauit in nr̄a redēptione. Nā ſicut diabol⁹ accepit formā ſerpētis ſub q̄ latebat venenū ſathanicū ꝛ ham⁹ fraudulēt⁹ q̄ſi ſub eſca ad decipiēdū ꝛ vincendū

holem ita xps p oppoſitū aſſumpſit formaz hoīs ſub q̄ latebat antidotū ſalutē: ꝛ hamus deitatis ad decipiēdū ꝛ vincēdū diabolū. Et ſicut diabol⁹ ſerpēs ātiqu⁹ inſufflauit i illū fructū ſuū venenū: ꝛ ifecit ipz: ita ſpūſſctūs inſufflauit i illā humanitatē aſſumptā ſpm̄ ſapie ꝛ itellect⁹: ꝛ ſctificauit illā hūanitatez ꝛ gratificauit: ꝛ vt eſſet ille hō plen⁹ oīs gr̄e de cui⁹ plenitudie oēs accipem⁹. Et ſic ſicut pmi parētes comedēdo de illo fructu ꝓhibito ꝛ venenato ilico fuerūt corrupti ꝛ ſauciati i corpe ꝛ aīa icurrētes ſnīam duplicis mortis. Ita p oppoſitū cōedētes iſtū fructū ſalutiferū q̄ ē xps oēs i illo morbo ſanāt̄: ꝛ ab illa morte ibi ꝑpetrata viuificant̄. Itē ſicut pmi parētes ꝯ ꝑceptū ꝛ volūtatē dei extēderūt manū ad lignū ꝛ rapuerūt fructū ꝛ guſtātes fuerūt iſecti ꝛ p gn̄ationē infecerūt oēs poſteros: ita pariter xps vt expiaret ſcel⁹ coꝝ extēdit manus ꝛ brachia ſua ad arborē ꝛ lignū crucꝫ: ꝛ ide collegit et guſtauit amaros fruct⁹ paſſiōis: q̄ q̄dē fructus lz ſibi fuerint amari: tn̄ nobis fuerūt dulciſſimi. Et iō oēs fideles cōedētes d̄ fructu paſſiōis quē nobꝫ porrexit xps ſanant̄ a morbo cibi ꝓhibiti: quē diabol⁹ porrexit pmis parētib⁹: ꝛ ex ꝯñ ti oib⁹ ſuis poſteris. Itē ſicut diabol⁹ iſufflādo ſup cibū ꝓhibitū ītulit ꝛ iſ̄ixit i eo illō venenū mortiferū ad iſiciēdū pmos parētes ꝛ ex ꝯñti totū gen⁹ hūanū: ita pariter xps inſufflauit i ſeptē eccliaſtica ſacr̄a iſundēdo ꝟtutē ſue paſſiōis tāq̄ medelā ꝛ ātidotū ſalutiferū ad ſanādos oēs fideles a morbo ꝛ veneno illi⁹ cibi ꝓhibiti. Itē ſicut adā tranſmiſit venenū ꝛ pctm̄ ſuū i oēs poſteros filios ſuos p libidinoſā ꝛ carnalē gn̄ationē: ita pariter xps trāſmiſit ꝟtutē ꝛ merita ſue paſſionis i oēs fideles filios adoptiuos p baptiſmalē ꝛ ſctificātē regn̄ationē. Ex q̄b⁹ oib⁹ pz ꝙ xps i ordie nr̄e redēptiōis nō ſolū vicit potētiaz diaboli p iuſtitiā: ſz ēt vicit ei⁹ aſtutiā p ꝯſīā diſpoſitionē: hūc ḡ ordinez ꝛ diſpoſitionem vult explicare i pſona xpi ſalomō in h̄ ſexto cātico cū dicit. Surge aq̄lo ꝛ veni auſter ꝛ pfla hortū meū. i. veni pſecutio iudeoꝝ ꝛ tormēta miniſtroꝝ pilati: veni tu auſter. i. volōtas pr̄is ꝛ pfla ꝛ agita corp⁹ meū p paſſionē ꝛ mortē vt fluāt aromata ꝛ merita p vulnera flagelloꝝ ꝛ clauoꝝ ꝛ lācee ad cōplēdam oēz iuſtitiā ꝛ ſanāda vulnera pctōꝝ. Et ſicut ſerpēs ātiqu⁹ iſufflauit i fructū ꝓhibitū: vn̄ fluxit venenū ad iſiciēdū totū gen⁹ hūanū: ita tu aq̄lo ꝛ auſter iſufflate hortum corpis mei: vt fluāt ex eo aromata xpiane redēptionis ꝛ ſalutꝫ ad fugādū illō venenū pctōꝝ. Et ſubdit iā vēi i hortū meū. ſ. i hortū paſſionis ꝛ crucꝫ. ꝛ iā meſſui myr. ſacroꝝ ex arbore cru. ꝛ iā guſtaui ꝛ cōedi fauū paſſiōis cū melle: ꝛ bibi vinū cū lac. paſſio. ꝙ myrhā. ꝛ fauū cum melle

cũ melle ꝛ vinũ cũ lacte ĩmiſit ꝛ trãſtulit in ec cleſiaſtica ſacra ad ſanãdos ꝛ reficiendos ꝛ alendos fideles: idõ vos amici fideles venite ad me per fidẽ ꝛ comedite ꝛ ſaturamini iſta myrrha ꝛ fauo cũ melle ſacroꝝ ꝛ bibite ꝛ inebriamini iſto vino cũ lacte ꝛ ſatiamini ꝛ ſanabimini ab infirmitate ꝛ recupabitis vitã ꝑ grãz: q꞉ lꝫ ego dormiã in cruce: tñ cor meũ vigilat ĩ vr̃a redẽptione: ꝛ ſic ptꝫ qualr̃ paſſio xp̃i vicit aſtutiã diaboli: idõ dt aug. in ſer. vni9 mart. q̇ fortitudo draconis ꝯ mortẽ dñi q̇ ſerpẽtẽ ſuſpẽdit in ligno? Triũphauit eñi de morte quã diabolus ppinauerat ꝑ aſtutias ſuas hoĩ: ꝛ cũ exaltaret moyſes ſerpẽtẽ ĩ eremo in ligno ppl̃s q̇ mordebat̃ a ſerpẽte attẽdebat ſerpẽtẽ ꝛ ſanabat̃: ſic ꝛ mõ quẽcũ qꝫ momorderit aſtutia ſathane intueat̃ xp̃ꝫ ĩ ligno pẽdẽtẽ: ibi eñi mors occiſa eſt dñs ſꝑ viuit: ſꝫ vt occideret mortẽ veſtit9 eſt morte. Ex ſupradictis ḡ ptꝫ qualr̃ neceſſe fuit xp̃m pati tale gen9 mortis vt vinceret aſtutiã diaboli ꝛ maliciã ei9. Decima ꝯcl̃o q꞉ paſſio xp̃i fuit neceſſaria ad roborãdos ꝛ adequãdos ꝛ cõdignificãdos oẽs act9 hũanos erga deũ vt eẽnt fructiferi ꝛ digni grã ĩ p̃nti ꝛ gl̃ia in futuro: ꝛ ẽt ad adequandũ oẽs act9 hũanos ĩter ſe ſiue erga p̃ximũ. Ad cui9 itellectũ eſt notãdũ ſm aplm ad Ro.viij. q꞉ paſſiones. i. opatiões hui9 ſcli nõ ſunt ꝯdigne nec ſufficiẽtes nec cõparabiles ad futurã gl̃iaꝫ q̇ reuelabit̃ in nobis: qđ dupl̃r accidit. Uno mõ rõne impfectionis: q꞉ nulla opatio humana põt eẽ de ſe ita pfecta quin patiat̃ aliquẽ defectũ in aliq̄ circunſtãtia: ꝑ quẽ defectũ illa opatio nõ eſt digna ꝯpari p̃mio celeſti: vñ ieiuniũ nr̃ꝫ nõ põt ita pfecte fieri quin in aliq̄ deficiam9. Nã ieiuniũ dꝫ fieri cũ patiẽtia ꝛ puritate mẽtis ꝛ cũ orõne ꝛ eleemoſyna: ſed ĩpoſſibile eſt ex pte nr̃a q̄n deficiam9 in aliq̄ circũſtãtia. Et ita ẽ dicẽdũ đ orõne: q꞉ nõ fit cũ ſufficienti feruore: ſꝫ cũ aliq̄ vaga ꝛ venia cogitatione admixta ꝛ non cũ tota attẽtione ꝛ ita etiã eleemoſyne nr̃e nõ fiũt ſꝑ cũ intentione ꝛ largitate ꝛ deuotione: ꝛ ſic de oĩbus opationib9 q̇ ſꝑ patiunt̃ aliquẽ defectũ: idõ dr̃ Eſa. lxiiij. q꞉ oẽs nos ꝛ iuſtitie nr̃e q̄ſi pannus mẽſtruate pp qđ nõ ſũt đ ſe digne p̃mio eterno: nec ſufficiẽter ſatiſfaciũt ꝑ pctis cõmiſſis: ꝛ ſic ppter tales defect9 nõ ſunt condigne. Itẽ ſcđo nõ ſunt ꝯdigne rõne valoꝛ: q꞉ quãtũcũqꝫ ſit pfecta bona opatio nr̃a ſꝑ eſt finita ꝛ breuis: ḡ de ſe nõ eſt tãti valoris vt poſſet ſatiſfacere ꝑ debito infinito in ipſo penitente ad delendã penam pctĩ infinitã. ¶ Et ſic nulla penitẽtia iniũcta poſſet ſatiſfacere ꝑ debito pctĩ nec min9 nõ poſſet ſufficere bõa opatio ad p̃miũ eternũ ꝯſequẽdũ: q꞉ ipſi nõ põt cõpari in valore de q̇ dr̃ ꝑ Eſa. lxiiij. ꝛ apl̃s. j. ad Coꝛ. ij. qđ nec ocul9 vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoĩs aſcendit q̇ p̃parauit de9 diligẽtib9 ſe: ḡ nulla opatio hũana de ſe eſt ſufficiẽs ad ſatiſfaciẽdũ ꝑ debito pctĩ: nec ad ꝯſeq̄ndã futurã gl̃iã ꝯdignã. Et idõ ad pficiẽdas opatiões nr̃as et ad ſupplẽdũ đfectũ eaꝝ ꝛ ad faciẽdas ipſas condignas p̃mio et̃no ꝛ futura gl̃ia fuit neceſſaria paſſio xp̃i q̇ adeq̄t ꝛ ꝯdignificat oẽs opatiões nr̃as: vñ applicata paſſio xp̃i ieiũio nr̃o ſupplet oẽs đfect9 ei9 ꝛ pficit ipꝫ: ꝛ reddit ipꝫ validũ ꝛ ꝯdignũ p̃mio et̃no: qñ ſum9 ĩ ſtatu grẽ. Et ſic ẽ dđꝫ đ eleemoſyna q̇ đ ſe ꝑui valoris ẽ: ſꝫ addita xp̃i paſſio facit illã validã ꝛ dignã p̃mio et̃no ꝛ dat̃ exẽplũ de anulo aureo vni9 vncie q̇ de ſe vix vꝫ ſex ducatos: ſꝫ ſi addat̃ ꝛ celet̃ ĩ eo carbũcul9 reddit ipꝫ magni p̃tij ꝛ valoris ad emẽdã vnã ciuitatẽ. ¶ Sic ḡ orõ vl̃ eleemoſyna nr̃a de ſe ꝑui valoris eſt: ſꝫ ſi applicẽt̃ ipſi me merita paſſiõis xp̃i faciũt ipſaꝫ ꝯdignã ꝛ validã ad emẽdũ regnũ celorũ. Uñ ẽt ẽ aduertẽdũ q꞉ ieiuniũ ꝛ pegrinatio ꝛ labores ꝛ oĩa opa q̇ xp̃s fecit ꝯpũãt̃ in paſſiõe ei9: q꞉ tota vita xp̃i fuit vn9 act9 paſſiõis ꝛ pñie ꝑ nobis cõtinu9 ꝛ nõ iterpolat9: put dictũ fuit ſuꝑ pſal. xxix. ꝛ dicet̃ in ſeq̄nti q̄one: q̇ q̇dẽ opa xp̃i nõ ſolũ fuerũt facta ad delẽda nr̃a pctã: ſꝫ ẽt ad pficiẽdas opatiões nr̃as: ꝛ ad ſupplẽdũ defectũ eaꝝ. Nã xp̃s ieiunauit vt pficeret ꝛ ꝯſecraret ieiuniũ nr̃m. Et pegrinat9 ẽ vt pficeret nr̃as pegrinatiões ꝛ fecit eleemoſynas ꝛ opa mĩe vt perficeret opa mĩe nr̃a: ꝛ ſuppleret defect9 eoꝝ. Et faceret ea valida ꝛ ꝯdigna p̃mio et̃no. Ex q̇b9 pꝫ qualr̃ paſſio xp̃i ꝯdignificat et adeq̄t oẽs nr̃as opatiões erga deum. ¶ Et ſi q̄rat̃ quõ paſſio xp̃i applicet̃ operatiõib9 nr̃is ꝛ reddat eas validas. R̃ndet̃ q꞉ q̄ñcũqꝫ hõ fidelis efficit̃ mẽbrũ xp̃i ꝑ fidẽ charitate formatã: tũc in oĩb9 opationib9 ſuis pticipat paſſionem xp̃i q꞉ diligentib9 deũ oĩa cooperant̃ in bonum ad Roma. ix. ꝛ ſic ppter participationẽ paſſiõis oĩa xp̃i opa iuſtoꝝ reddunt̃ valida ꝛ cõdigna: et ideo quilibet penitẽs aut iuſtus in oĩbus operationibus ſuis ſemper debet inuocare paſſionem xp̃i. Uñ quando dicimus. Pater de celis miſerere nobis: nil aliud intendimus dicere niſi. O pater rogam9 vt accipias paſſionẽ filij tui in pretium ꝑ peccatis ꝛ delictis ꝛ defectibus noſtris: ꝛ quando oramus filiũ dicentes. Chriſte filij dei viui miſerere nobis: nil aliud intendimus dicere niſi. O xp̃e filij dei redẽptor mũdi rogamus vt velis offerre paſſionẽ tuã patri ꝑ peccatis noſtris et velis applicare paſſionẽ tuã in omnibus operatiõibus noſtris vt ſint digne penitentia in hoc ſeculo ꝛ vita eterna in futuro. Et ſic ptꝫ qualiter ſola paſſio xp̃i poteſt adequare operationes noſtras erga deum. Sed eſt vlterius aduertendum q꞉ paſſio xp̃i

Margin: .con / ſo — P — Q — S — T

nō ſolū adeq̄t ōpationes nr̄as erga deū: ſed etiā erga ꝓximū vñ qñ quis leſit ⁊ offendit ꝓximū in pſona vel in bonis vel in fama et nō valēs ſatiſfacere dicit paſſo iniuriā. O frā rogo amore paſſionis xp̄i vt parcas mihi nil aliud intēdit dicere: niſi rogo te frater poſtq̄ tibi nō poſſum ſatiſfacere: vt acceptes paſſionē xp̄i in recōpēſationē iniurie tibi facte: poſtq̄ xp̄s ꝑ nr̄is delictis paſſus eſt: ⁊ ꝑ oībus exorauit: tūc manifeſtū eſt q̄d ſi paſſus iniuriā parcit reo ꝙ acceptauit paſſionē xp̄i in ꝓtiū ⁊ recōpenſationez ſue iniurie. Et ſic paſſio xp̄i fuit illa q̄ adequauit recōpēſationem ſiue ōpationē iter duos ꝓximos. ¶ Ex

V quo ſequit̄ primo ꝙ ſi paſſus iniuriā nō vult remittere nec parcere p̄canti veniaz amore paſſionis xp̄i: vr̄ cōtēnere paſſionem chriſti imo videt̄ plnris eſtimare iniuriā ſuam q̄ paſſionē xp̄i: q̄d eſt abſurdū ⁊ ſacrilegū. Itē ſequit̄ ſcd̄o ꝙ talis obdurat⁹ in ſua malicia non eſt dignus vt ſibi ſubueniat paſſio xp̄i: poſtq̄ eā ꝯtēnit nō parcēdo ꝓximo: nec remittēdo ꝓpriā iniuriā: put ſatis explicat ſaluator in ꝑabola d̄ decē milib⁹ talētoꝝ. Mat. xviij. Ex q̄b⁹ ptꝫ qualr̄ paſſio xp̄i nō ſolū dignificat ⁊ perficit ⁊ adequat operatiōes nr̄as erga deū ſꝫ etiā erga ꝓximum. Ex oīb⁹ ergo ſuꝑdictis ꝑ decē ꝯcluſiōes patuit qualr̄ fuit neceſſaria paſſio xp̄i et qūo neceſſe fuit xp̄m pati tale gen⁹ mortis ⁊ paſſiōis: nō neceſſitate coactiōis ex parte dei: q̄ nō defuit ipſi ali⁹ mod⁹ poſſibilis: ſꝫ ille mod⁹ fuit neceſ

X ſarius neceſſitate ꝯgruētie ex parte nr̄e ſalutis. Et hoc decē rōnibus. ¶ Pr̄io ad adequādā dei iuſtitiā cū mīa erga nos. Scd̄o ad cōfirmādū teſtm̄ per mortē teſtatoris. Tertio ad verificādā ſcripturā legis ⁊ prophetarū. Quarto ad ſoluēdū oē debitū nr̄m. Quinto ad purgandū ⁊ mundādū oē pct̄m. Sexto ad dirigēdos oēs act⁹ hūanos ⁊ vt eſſet exēplū patiētie ⁊ ſpeculū miſeroꝝ in oī aduerſitate. Septimo ad emēdū ⁊ recuperādū celū et oē deperitū in adā. Octauo ad vincēdā potētiam diaboli p̄ iuſtitiā. Nono ad deſtruendā aſtutiā diaboli p̄ prudētiā. Decimo ad condignificādas ⁊ adequādas nr̄as ōpationes

I erga deū ⁊ ꝓximum. Et hoc de pr̄io queſito. ¶ Scd̄o querit̄ circa illud q̄d dicit xp̄s in hoc cātico. ſ. ego dormio ⁊ cor meū vigilat: vbi dictū eſt in expoſitiōe qūo xp̄s nō ſolū ꝑ nobis meruit p̄ ea q̄ facta ſunt in vita: ſꝫ etiam poſt mortē circa eū ⁊ qūo lꝫ dormiret in cruce et in ſepulcro: tū ſp̄ vigilabat operando nr̄am redēptionē: et recipiendo vuln⁹ in latere. Et videt̄ ꝙ xp̄s nō potuit mereri p̄ vulnus lateris: nec p̄ ſepulturā. Nā ſpaciū merēdi vl̄ demerēdi cōcedit̄ hoīb⁹ tātū in hac vita vſq̄ ad mortē terminatiue: vt inq̄t Aug. i enchiridō q̄ poſt mortē nō eſt tp̄s merēdi. ſed premiuz recipiēdi: cū ḡ xp̄s iā eſſet mortu⁹ qñ latus ei⁹ fuit lācea ꝑforatū: vt ptꝫ Ioā. xix. ḡ poſt mortē nō potuit p̄ illud vuln⁹ mereri: nec i nr̄a redēptiōe vigilare. in oppoſitū autē eſt text⁹ hui⁹ cātici. ¶ Ad cui⁹ declarationē ē notādū ꝙ ſicut i domificatore ꝯſideraī triplex act⁹. ſ. pm⁹ ⁊ ſcd̄s ⁊ terti⁹: ita pīter i xp̄o Z

Nā pm⁹ act⁹ domificatoris ē ip̄e habit⁹ artis quē nō ſolū hꝫ i vigilia: ſꝫ etiā in ſomno. Act⁹ aūt ſcd̄s eſt cōſiderare ſm̄ artez circa domū faciendā: ⁊ circa formā ⁊ figurā ⁊ partes ei⁹: q̄d nō pōt fieri niſi in vigilia. Actus vo terti⁹ eſt qñ manuales operant̄ ſucceſſiue circa ptes dom⁹ fabricādo ptē poſt ptē. Ita ergo pīter in xp̄o cōſiderabatur triplex act⁹ ſcꝫ pmus: ſcd̄s: ⁊ terti⁹. Act⁹ prim⁹ fuit gr̄a vnionis: ⁊ oēs habit⁹ gratiaꝝ ⁊ donoꝝ q̄s a pr̄io inſtāti creatiōis aīe habuit. Act⁹ aūt ſcd̄s fuit cōſideratio nr̄e redemptiōis: ⁊ ꝓpoſitū firmū: ⁊ imobile operādi noſtraz redēptionē: iſte act⁹ fuit vnic⁹ ⁊ ꝯtinu⁹ ⁊ nō intercīſus nec interpolat⁹ in tota vita ei⁹: q̄ ſp̄ fuit ipſi p̄n̄s ieiuniū ⁊ labores ⁊ conuitia ⁊ opprobria ⁊ iniurie ⁊ captio ⁊ flagella ⁊ vulnera clauoꝝ ⁊ lancee. ¶ Et oīa q̄ erat paſſur⁹ fuerūt ipſi p̄ntia ⁊ ſemper ſine interuallo erat infirmo ⁊ immobili ꝓpoſito ſpōte patiēdi illa. Et in hoc actu ſcd̄o fuit ſp̄ in ſomno ⁊ in vigilia: q̄ lꝫ ps ſenſitiua q̄nq̄ dormiret: tñ pars intellectiua ⁊ rōnalis ſemꝑ fruebat̄ in v̄bo ⁊ ſp̄ in actu. Scd̄o conſiderabat ⁊ ſpōte ꝓponebat pati. Sed q̄ ꝓpter tale imobile ꝓpoſitū merebat̄ ꝑ oīb⁹ opationib⁹ futuris nō ſolū in vita ſed etiā poſt mortē: ḡ a primo inſtāti cōceptionis iā meruit ꝓpter vuln⁹ laterꝫ ⁊ ſepulturā ⁊ cetera opa: ⁊ ita eſt dicēdū de martyrib⁹. ¶ Nam btūs Vincē. nō ſolū merebat̄ p̄p martyriuz q̄d patiēter ꝓpter xp̄m tolerabat: ſꝫ etiā iā meruit in vita ꝓpter oīa q̄ ipſi fecerūt poſt mortē: puta q̄ fuit cadauer ei⁹ ꝓiectū canibus ad comedēdū: poſtea fuit ꝓiectū i mare ⁊c. Et ita ē dicēdū de ceteris ſctīs: eo ꝙ in vita meruerūt p̄p firmū ꝓpoſitū vt oīa illa ꝓdeſſent. Act⁹ aūt terti⁹ ipſius xp̄i fuit qñ realiter operabat̄ opa nr̄e redēptiōis ad extra puta p̄. xl. dies ieiunādo: ⁊ p̄dicando: et miracula faciēdo: ⁊ mortē patiēdo: ⁊ vuln⁹ lateris recipiēdo qui q̄dē act⁹ lꝫ eſſent ſucceſſiui ⁊ diſiūcti circa nos. tñ q̄ erant de eſſentia paſſiōis ⁊ rēdēptiōis iō oēs illi act⁹ ſimul dicti ſunt vn⁹ act⁹ redēptiōis ſ. vnitate aggregatiōs reſpectu vni⁹ finis: q̄ oēs illi act⁹ fuerūt vna via ad vnicū finē: ⁊ etiā fuerūt vn⁹ act⁹ rōne vni⁹ firmi ⁊ ꝯtinui propoſiti xp̄i: iō oēs illi act⁹ cōputabant̄ in nr̄a redēptiōe ⁊ in xp̄i paſſiōe. Et ſic xp̄s ab inſtāti cōceptiōis ſp̄ fuit i iſto actu tertio: nā ilico īcepit opa nr̄e redēptiōis: q̄ ſtatim in

Triplex actus conſiderat i xp̄o.

A

B

cepit orare přem ꝑ tota ecclia: ꝛ i tali oŕone
ſp ſine itermiſſiõe ꝑſeuerauit. Jtẽ ſtatī mo
uit ỽginẽ mrẽ ſuã: vt iret ad viſitãdũ Eliza
beth: vt ipſe ſctificaret ioãnẽ bap. Et ſic i vte
ro ỽgineo ſp ꝑ nobis orabat: ꝛ poſt natiuita
tẽ iã icepit ſiere ꝛ frigus ꝛ alios dolores pa
ti: q̄ oĩa ꝑtinebãt ad nr̃am re. ẽptionē: et ſic
erat ſubiect⁹ parẽtib⁹ ꝛ obſeruabat opa le
gis vſq̄ ad baptiſmũ. Et poſtea icepit opari
in lege euãgelica: ꝛ ſic ꝓſecut⁹ eſt opa redẽ
ptiõis vſq̄ ad mortẽ: et ẽt poſt mortẽ vſq̄ ad
ſepulturã ꝛ reſurrectiõnẽ: et ſic pꝫ ꝙ xp̄s ſp
fuit ſimł in actu ſcđo ꝛ ſucceſſiue in actu ter
tio: circa nr̃aꝫ redẽptionẽ. Et iõ a p̄rio inſtãti
meruit plene et pfecte reſpectu ſui ꝑ oĩbus
opibus ſucceſſiuis futuris tã poſt mortē ſi
cut añ ꝛ h̄ accidebat ꝓpter vnicũ actũ ꝛ fir
mũ ꝓpoſitũ nr̃e redẽptiõis: eo mõ quo dictũ
eſt: vñ ſicut ſol ſp eſt in actu primo ꝛ ſcđo re
ſpectu ſui: q2 ſp illuminat ꝛ in ſe hꝫ totũ ſuũ
lumẽ tã in aurora ꝙ̄ in meridie: ſed illud lu
mẽ nõ attingit oẽs partes mũdi ſimul ſꝫ ſuc
ceſſiue: ita pariter xp̄s ſicut in ſe habebat to
tũ ſuũ ꝓpoſitũ ꝛ totã ỽtutẽ ſue paſſiõis ſimł
tã in p̄rio inſtanti ꝙ̄ in tota vita: ita habebat
totũ meritũ: ſꝫ poſtea illud ꝓpoſitũ ſucceſſi
ue exiuit in actũ reſpectu nr̃i. Et iõ reſpectu
ſui ſp meruit ꝑ nobis ꝓpter oẽs act⁹. ¶ Sꝫ
C illud qđ facit maiorẽ difficultatẽ in hac ma
teria eſt: ꝙ ſcđm cõmunẽ opinionē xp̄s poſt
mortẽ in triduo nõ fuit hõ: ꝛ ſi nõ erat hõ er
go nõ erat caput eccłie: q2 xp̄s inquantũ de⁹
ꝛ hõ eſt caput eccleſie ꝛ ſi nõ fuit homo neq̄
erat caput eccleſie: ergo virtus ſacrorum nõ
potuit emanare ex latere eius: q2 xp̄s vt ca
put eccłie influxit virtutẽ in ſacra: nec ſacra
habẽt efficaciã niſi a xp̄o vt eſt caput eccłie:
ergo ſi xp̄s nõ fuit hõ in triduo: nec caput ec
cleſie: ſeq̄ret ꝙ eccłia nõ exiuit ex latere xp̄i:
qđ eſt directe cõtra Aug. ꝛ ſeq̄ret etiã ꝙ ille
ſanguis cum aqua q̄ exiuit ex latere xp̄i non
fuiſſet effuſus in remiſſionẽ ꝛ redẽptionem
pctõrũ: qđ eẽt cõtra clemẽtinã de ſum.tri.et
fi.catho. Ad h̄ r̄ndeť: ꝙ ſi vellem⁹ ſequi opi
nionem ꝛ poſitionẽ magiſtri: quã ſequiť Egi
dius de Roma: ꝛ quidam alij magni viri nul
la eſſet difficultas. Dicunt eñ ꝙ xp̄s fuit et
erat hõ in triduo iſto mõ. ſ. qđ lꝫ fuerit mor
tuus ꝛ aĩa vere a corpore ſeparata: tñ q2 iſta
duo erant iuncta ꝛ vnita perſonałr in verbo
ideo verbū poterat dici hõ poſtꝙ̄ habebat
iſta duo ſibi perſonałr vnita: lꝫ iter ſe eſſent
ſeparata. Et ſic cõcedunt: ꝙ lꝫ iſta duo inter
ſe nõ erant vnus hõ: tñ in vno tertio. ſ. in ỽ
bo perſonałr vnita poterãt dici hõ. Jtẽ ꝯce
dunt ꝙ lꝫ in illo triduo ex aĩa nõ reſultabat
humanitas in corpore eo ꝙ erat ab eo ſepa
rata: tñ ex corpore ꝛ aĩa reſultabat humani
tas in verbo lꝫ nõ inter ſe. Et iſto mõ intelli
gunt illud qđ ait damaſcenus. ſ. qđ verbum
ſemel aſſumpſit nunꝙ̄ dimiſit: ꝛ ſic iſti cõce
dunt ꝙ xp̄s fuit hõ ꝛ caput eccleſie: ꝛ per cõ
ſequens ex latere xp̄i capitis eccleſie exiuit
ſanguis ꝛ aqua in remiſſionem pctõꝝ: et ad
efficaciã ꝛ virtutem ſacroꝝ: ꝛ ſic rõ dicta ſu
pra in oppoſitũ nullã affert difficultatē ſm
eos: ꝛ arguiť cõtra iſtos a ſuperiori negato.
Nã ſi xp̄s in triduo non fuit corpus aĩatum
nec viuũ: ergo nec erat hõ. ¶ Ad hoc r̄ndẽt
ꝙ hec illatio dialectica nõ hꝫ locū in h̄ ſin
gulari myſterio ſupernaturali vbi partes eſ
ſentiales hui⁹ hoĩs nõ hñt ꝓpriã ꝑſonalita
tẽ: ſꝫ poſt mortẽ mãſerũt ſub eadẽ ꝑſonalita
te ỽbi vnita: ꝛ iõ nõ ſequiť niſi ꝙ xp̄s in illo
triduo nõ erat hõ viu⁹ i ſe: ſꝫ mortu⁹: cui⁹ p
tes eẽntiales lꝫ eẽnt ſepate inter ſe: tñ nulla
earꝫ fuit corrupta: nec amiſit ꝑſonalitatẽ et
iõ ex eis poterat reſultare hũanitas i verbo
cui ꝑſonałr erant vnite: ſꝫ q2 iſta poſitio cõi
ter nõ teneť: nec plꝫ vniuerſitati pariſieñ nec
maiori turbe doctoꝝ. Jõ ẽ dicendũ ſalua ſp
fide catholica ꝛ meliori iudicio: ꝙ lꝫ xp̄s nõ
fuerit naturalis hõ in triduo: eo ꝙ erat ve
re mortu⁹ ꝛ partes hũanitatis erãt realr ſe
parate: tñ adhuc xp̄s erat vere caput eccle
ſie. ¶ Ad cui⁹ intellectũ eſt aduertẽdũ ꝙ lꝫ D
xp̄s de⁹ et hõ ſit caput eccłie: tñ principalis
hui⁹ ꝑſone ꝯſiſtit i ỽbo: eo ꝙ verbũ habet rõ
nẽ p̄ncipalis agentis ꝛ hũanitas hꝫ rationẽ
inſtrumẽti: q2 verbũ nõ aſſumpſit humanita
tem niſi vt eſſet inſtrm nr̃e redẽptiõis: vt ait
dama. ꝛ cõiter teneť. Aſſumpſit eñ corp⁹ vt
eſſet inſtrm patiẽdi: ꝛ aiaꝫ vt eſſet inſtrꝫ me
rẽdi. Et ideo verbũ erat agens p̄ncipale: et
corpus ꝛ aĩa reſpectu verbi mouebanť tãꝙ̄
inſtrm in oĩ opere nr̃e redẽptionis. Et iõ ad
hoc ꝙ verbũ eſſet caput eccłie ſufficiebat ꝑ
illo tũc ꝙ haberet corpus ꝛ aĩam ſibi ꝑſona
liter vnita. lꝫ inter ſe eſſent pro tunc ſepara
ta: q2 verbũ cũ aĩa poterat operari in iferno
educẽdo aĩas fideliū ve.te. ꝛ corp⁹ poterat
inſtrumentałr opari in cruce vuln⁹ lateris
recipiẽdo: ꝛ cetera myſteria ad corp⁹ ꝑtinẽ
tia taꝫ in ſepulchro ꝙ̄ in cruce patiẽdo. Et h̄
ſufficiebat ad h̄ ꝙ xp̄s tãꝙ̄ caput eccłie ꝑfi
ceret opa nr̃e redẽptiõis. Et ideo fuit neceſ
ſe ꝙ ſicut aĩa non fuit corrupta in tali ſepa
tiõe ꝛ morte: ita nec corpus corrumperetur
nec incineraret: nec ſumeret aliã formã ſub
ſtãtialẽ: ſꝫ maneret idẽ nũero: q2 aliter fuiſ
ſet variata nr̃e redẽptiõis opatio mutando
inſtrm ſi nõ mãſiſſet idẽ corp⁹ qđ xp̄s ex pu
ris ſanguinibus virginis aſſumpſerat ad in
ſtrm noſtre redemptionis: ideo eſt dicendū
ꝙ ille homo vere fuit mortuus: ꝛ dato ꝙ non
fuerit homo in illo triduo: tñ idem xp̄s ꝛ idẽ
caput eccleſie mãſit cum eiuſdem inſtrumẽ
tis noſtre redẽptionis. Et ideo illud corpus

mortuū dicebat corp⁹ xpi: ꝛ ſic ex eius late re exiuit ſanguis ꝛ aq̄ in remiſſionē ꝛ redem ptionē pctōꝝ: vt dī Clemētina: ꝛ ex illo late re exiuit tota eccl'ia: ꝛ efficacia ꝛ virt⁹ ſacro rū: vt inq̄t Aug. Et tñ h̄ ſp meruit xp̄s a p̄nci pio ſue ↄceptiōis ꝓpter imobile ꝛ firmū pro poſitū patiēdi ꝛ ↄtinuū actū opandi ꝓut ſu ꝓradictū eſt. Et ita pariter illa aīa dicebat aīa xp̄i poſtq̄ ipi erat pſonalr vnita: ꝛ p ipaȝ ope rabat in libo: ꝛ ſic pȝ q̄lr xp̄s ſp fuit caput ec cl'ie i triduo: ꝛ quō opa eius fuerūt efficacia ad pficiēdū nr̄am redēptionē. Sed oportuit vt corp⁹ aīam recuperaret: ꝛ aīa recuperaret cor pus glioſum ad ſuā exaltationē ex merito tā te paſſiōis: ꝛ ad vltimā pfectionē nr̄e redem
E ptiōis: vt patebit i ſeq̄nti cātico. Sȝ nunc re ſtat dubiū vtrū corpus xp̄i mortuū in illo tri duo fuerit ꝛ māſerit ſubſtātialr idē numero cū viuo: ꝛ vr̄ ꝙ nō: q: ſicut hō mortu⁹ dr equi uoce: ita corp⁹ hoīs mortui dī equoce. ii. de aīa. ꝛ. vii. meta. ꝛ ſic nō māſit idē ſubſtātialr poſtq̄ amiſit formā ſubſtātialē: ſȝ māſit ſolū idē cum quadā equoca ſilitudine et figura. Sȝ in oppoſitū arguit: q: ſeq̄ret ꝙ xp̄s variaſ ſet opa nr̄e redēptiōis variādo inſtrm qđ eſt
F incōueniēs. ¶ Ad h̄ dicunt q̄dā: ꝙ idē corp⁹ numero māſit poſtq̄ māſit eadē forma cor poreitatis: ſed hoc eſt ſuperflue dictum: nec euacuat difficultatē: nā ſupflue ponit i hoīe: et q̄libet alio aīali forma corporeitatis ſub ſtātialis: cum hō ſufficienter ſit corpus p ſo lam quātitatem: ꝛ eſt ſufficienter ſubſtātia ꝛ ens actu p ſolā aīam: vt pȝ. iii. de aīa. vñ hō intm̄ eſt corpus inquātū aīa informat et pfi cit materiā extēſam ꝛ figuratā p quātitateȝ ꝛ diſpoſitā p phiſicas q̄litates: ꝛ ſic aīa dicit actus ꝛ forma ſubſtātialis corporis organici phyſici in potētia vitā habentis: vt pȝ. ii. de aīa. Et ſic quātitas dat eē corporeū et exten ſuȝ ꝛ dimēſionatū illi materie ꝛ figura ꝛ q̄li tates prie diſponētes ipaȝ materiā extēſam ꝛ corporeā dāt ipſi eē organicū: ꝛ ſic ex mate ria ſic p quātitatē dimēſionata: et p q̄litates diſpoſita ꝛ organizata reſultat corp⁹ organi cum aptū: vt ſit inſtrm aīe ad opandū: ꝛ tale corp⁹ ſic organicū actuat ꝛ informat ꝛ pficit ipſa aīa dādo ipſi eē aīatum ꝛ eſſe ſubſtātia le ꝛ entiatiuum: q: aīa intellectiua eſt forma ſubſtātialis ꝛ qđ v̄e eſt: vt ait Ariſt. iii. de aīa ꝛ dī in clemētina de ſum. tri. ꝛ fi. ca. Et iđ cor pus xp̄i māſit idem corpus organicum poſtq̄ māſit eadē quātitas ſiue eadē materia extē ſa p eādē quātitatē ꝛ diſpoſita ꝛ organizata p eaſdē qualitates nō corruptas. ¶ Sed eſt videndū quō māſit eadē ſubſtātialitas ꝛ en titas in illo corpe organico: cū nō māſerit ea dē aīa q̄ pbabat ipi eē ſubale ꝛ entitatiuū? Ad hoc dicūt q̄dā ꝙ ſicut ſol influit lumē in dia phanū ꝛ actuat ipm: ita aīa influit eē ſubale ꝛ entitatiuū in corp⁹ organicū ſiue in illā ma teriā organizatā: ꝛ ſic actuat eaȝ. Ex q̄ pȝ ꝙ eſſe ſubale qđ aīa dat materie ꝛ corpi orga nico ē effect⁹ ipſi⁹ aīe ꝛ nō ipſa aīa: et p ↄñs illđ eē ſubale ꝛ ētitatiuū collatū materie di ſtinguit ab aīa: ſicut effect⁹ a cā: q: aīa nō ſo lū hȝ rōnē forme: ſȝ ēt cauſe efficiētis: ſȝ de⁹ pōt ↄſeruare effectū in aliq̄ ſemel collatuȝ a cā abſq; illa cā: ḡ v̄bū qđ erat pſonalr vnitū illi corpi organico mortuo potuit ↄſeruare i illo corpe eſſe ſubale ꝛ actualr entitatiuū ſcʒ ipi ab aīa collatū: lȝ aīa eēt ſepata in illo tri duo: vñ ſicut v̄bū cōſeruabat illas q̄litates cū q̄titate in illa mā ne corrūperent ꝛ putre fierēt abſq; aīa: ita potuit ↄſeruare eē ſuba le ab aīa: ꝛ ſic dicūt doctores ꝙ lȝ xp̄s nō ſur rexiſſet: tñ illđ corp⁹ nūq̄ fuiſſet putrefactū nec icineratū poſtq̄ erat v̄bo pſonalr vnitū: vñ ſicut ↄſeruabat q̄litates ſine aīa: ita pote rat ↄſeruare eē ſubale ſine ipa eo ꝙ erat ei⁹ effect⁹: ſȝ ꝙ h̄ poſſit de⁹ facere pȝ. Nā trāſub ſtātiata ſubſtātia panis in corp⁹ xp̄i manent eadē oīa accidētia ſine ſubiecto cū oīb⁹ effe ctibus ſubſtātie panis ↄſeruatis cū illis ac cidentib⁹ ex diuia v̄tute: nā illa accidētia ef ficiūt oīa q̄ faciebat ſubſtātia panis ꝛ ipm vi nū: nā illa accidētia nutriūt ꝛ ſatiāt comedē tes ſi ſumant in magna q̄titate. Et acciden tia vini inebriāt ſi ſumant i magna q̄titate: imo et illis accidētib⁹ gñant vermes: ꝛ ex ac cidētib⁹ gñant pue muſce ſiue muſq̄uitōes. Ex q̄b⁹ pȝ ꝙ de⁹ ↄſeruat oīa illa accidentia cū effectib⁹ panis ꝛ vini: lȝ ſint ſepata a cor pore xp̄i ḡ multomagis v̄bū potuit ↄſeruare eē ſubſtātiale abſq; aīa in illo corpe. ſibi pſo nalr vnito: ꝛ ſic pȝ q̄lr illđ corp⁹ xp̄i mortuū erat ſubalr idē nūero cū oīb⁹ ſuis accidēti bus lȝ aīa eēt ſepata: eo ꝙ a v̄bo hēbat eē p ſonale ꝛ nūerale: vñ lȝ ab aīa hūiſſet pmo eē ſubale illđ corp⁹ tñ māſit ↄſeruatū illđ eē ſu eo pp vnionē ad v̄bū ꝛ ſic illđ corp⁹ mortuū potuiſſet eē inſtrm̄ v̄bi nō variatū p illo tūc in ope nr̄e redēptiōis ꝓut dictū ē: ꝛ p hec pȝ rñ ſio ad inſtātiā. Ex ſupdicta q̄ōne ꝛ difficultate ſcđa: ꝛ ēt ex h̄ qđ dī i textu hui⁹. vi. cātici. ſ. ꝙ
G v̄go maria cū tota eccl'ia q̄ſiuit xp̄m ꝛ voca uit eū ꝛ nō rñdit eo ꝙ iā trāſierat de hoc mū do ad pr̄eȝ p mortē corpalē qñ iclinato capi
Dubiū te emiſit ſpm. ¶ Inſurgit tertia difficultas .ſ. vtrū xp̄s i illo triduo fuit fili⁹ v̄gis marie: ꝛ maria fuerit mr̄ xp̄i? Ad qđ arguūt quidaȝ magni viri ꝙ nō: vñ arguūt ſic fili⁹ ꝛ mr̄ ſiue pr̄. ſūt relatiua p̄mi ordis: ꝛ p ↄñs ſil' nā ſm Ari. h̄ ē ſil' ortu ꝛ occaſu ſȝ aug. ꝛ p ↄñs p em pto vno correlatiuoꝝ pimit ꝛ reliquū q̄ ad mutuā relationē: mortuo ḡ xp̄o fuit pempta relatio ſiue filiatio qua referebat ad mr̄eȝ ꝛ ecōuerſo: ergo p tūc nec xp̄s fuit fili⁹ virgi nis nec v̄go maria fuit mr̄ xp̄i. Itē v̄go marie

erat mr̄ xp̄i rõne hūanitatꝫ aſſūpte:ꝛ ꝑ ꝯñs
erat mr̄ dei:inq̄tū illa hūanitas ſiue ille hō
erat pſonalr̄ de⁹ ꝛ ſic vgo maria dicebat mr̄
dei ꝛ hoīs:ſꝫ i illo triduo xp̄s nō fuit hō:put
cōiter tenet:ꝗ vgo maria nō fuit mr̄ illius
hoīs:ꝛ ꝑ ꝯñs nec mr̄ dei nec mr̄ xp̄i. In oppo
ſitū aūt arguit:naꝫ xp̄s ꝑ totū triduū ſp fuit
caput eccl'ie nec deſijt eē caput eccl'ie:nec ꝑ
ēpta fuit relatio ei⁹ ad eccl'iā corp⁹ ſuū put
dcm̄ ē ꝗ ſequit ꝑ eādē rōnē.ꝙ ei⁹ relatio ad
mrēꝫ ſuā nō fuit ꝑempta ꝑ talē mortē :nec
h deſijt eē fili⁹ vgīs: nec maria vgo dēſijt eē mr̄
xp̄i ꝛ dei. ¶ Pro cui⁹ declaratiōe ē notādū
ꝙ ſicut ꝯceptio ꝛ ḡnatio hūana xp̄i fuit ſin-
gularis ſine pari: qꝛ nō ex coitu nec ope ali
cui⁹ viri:ſꝫ ſolo ope ſpūſſcti fuit corp⁹ xp̄i for
matū ꝛ organizatū nō ex mēſtruo nec ex ſan
guie corrupto ſicut ceteri:ſed ex puris ſan-
guib⁹ vgīs ꝛ ſimul aīa fuit ibi creata a tota
trinitate. Et ſil'r illa hūanitas ꝯditiōata fuit
in atomo pſonalr̄ aſſumpta p vbū:ꝗ q̄deꝫ cō
ceptio ꝛ ḡnatio nec habuit nec hēbit aliam
parē:ita mors xp̄i fuit ſingularis ſine pari.
Nā ibi fuit vā mors.qꝛ realr̄ aīa fuit ſepa-
ta a corpe: et ſic xp̄s vere fuit mortu⁹:ſꝫ illa
mors fuit ſine corruptiōe ꝛ noua ḡnatiōe:ꝛ
ſic fuit ſingularis iter oēs alias mortes oīꝫ
aīaliū ꝛ oīꝫ alioꝝ hoīm. Nā i morte cuiuſ'i-
bet hoīs nō ſolū ſepat aīa a corpe:ſꝫ ēt cor-
rūpit corpus ꝛ ex hoīe ḡnat cadauer:qꝛ illa
materia recipit nouā ꝛ aliā formā ſubalē.ꝗ
dr̄ forma cadaueris ꝗ dr̄ forma rei corrupte
ꝯſiſtēs i eē corrupto:ꝛ tēdit actualr̄ ꝛ nālr̄ ꝛ
ſucceſſiue i putrefactionē ꝛ reſolutionē:ſed
h̄ nō accidit in morte xp̄i:qꝛ ideꝫ corpus xp̄i
ſubſtātialr̄ nūero qđ ſpūſſctūs formauit ex
puris ſanguīb⁹ vginis manſit vnitū pſona
liter ꝛ ſuppoſitalr̄ vbo i cruce ꝛ ſepulcro p⁹
ſepatiōnē aīe vt ſupradictū eſt ꝛ ꝑ ꝯñs non
fuit ibi facta corruptio nec ḡnatio noue for-
me ſubalis:qꝛ tūc vbū d̄ nouo aſſumpſiſſet
aliā ſpēciē:ꝛ ꝑ ꝯñs fuiſſet variatū ſubiectū
nr̄e redēptiōis qđ ꝯuit corp⁹ xp̄i ex puris ſā
guinib⁹ vginis formatū.qđ fuiſſet abſurdū
ꝛ maximū icōueniēs. Et iđ dr̄ ꝙ ſicut hūana
ḡnatio xp̄i fuit ſingulr̄ exq̄ſita abſq; aliq̄ p̄-
cedēte corruptiōe:ita ei⁹ mors fuit ſingularꝫ
ꝛ exq̄ſita iter oēs mortes abſq; corruptione
ꝛ noua ḡnatiōe alteri⁹ fōrme. Et iđ dicit dđ
pſal.xv.in pſona xp̄i ad prēꝫ. Nō dabis ſan
ctū tuū videre corruptionē:qm̄ a dextris eē
mihi ne cōmouear.q.d.lꝫ realr̄ fuerim mor
tuus:ꝛ aīa fuerit ſepata a corpe tñ qꝛ corp⁹
nunq̄ fuit derelictū nec pſonalr̄ ſepatum a
verbo.ſed ſemp i illo triduo fuit ſuppoſitū
ꝛ pſonatū p vbū ꝛ cōſeruatū. Ideo non po-
tuit videre corruptionē:nec ꝑ ꝯñs putrefa
ctionē nec icinerationē. Ex ſup̄dictis corro
larie infert ꝯcl'o p̄ncipalr̄ intēta ſcꝫ ꝙ xp̄s
in triduo fuit filius vginis qđ pbat. ¶ Nam g
illđ corp⁹ ex puris ſanguinib⁹ formatū ꝛ nu-
tritū rōne cui⁹ ipſa dicebat mr̄ xp̄i nūq̄ fuit
corruptū ꝑ mortē:nec ꝑdidit eādē pſonalita
tē ſiue ſuppoſitalitatē: ꝑ quā ſuppoſitabat a
vbo:ſꝫ ſp fuit idē corp⁹ nūero ſubalr̄ ꝛ pſona
liter put ſup̄dictū eſt ꝗ nūq̄ fuit corrupta fi-
liatio nec relatio xp̄i a i vginē mariā:ꝗ q̄dē
relatio fundabat in xp̄o rōne illi⁹ corpis aſ-
ſumpti ꝛ p ꝯñs ſp xp̄s fuit fili⁹ vginis.ꝛ vgo
ſp fuit mr̄ xp̄i ꝛ mr̄ dei. Sꝫ ſi dr̄ ꝯ: qꝛ ipſa i tri
duo nō fuit mr̄ hoīs:eo qđ xp̄s nō fuit hō in
triduo:ergo nec fuit mr̄ xp̄i:nec mr̄ dei. Ad h̄
rñdet qđ tenēdo cū magiſtro nulla eēt diffi
cultas:tñ tenēdo cū cōi ſchola theologorum
adhuc nō ſequit xp̄s in triduo nō fuit hō:er-
go nō fuit xp̄s nā vbū aſſumpſit hūanitatē:
vt per corpus eēt inſtrm̄ patiēdi ꝛ per aīam
inſtrm̄ merendi. Et iſta duo habuit in triduo
pſonalr̄ vnita ad ſufficiētiā nr̄e redēptionis
ſꝫ inter ſe eēnt ſeparata nā vbū habebat in
cruce pſonalr̄ corp⁹ vnitū vt iſtrumētaliter
vulneraret in latere vt ex eo exiret ſanguis ꝛ
aq̄ in redēptionē pctōꝝ ꝛ efficaciā ſacrōꝝ ꝑ-
ſonalr̄ ꝛ vt corp⁹ exanime tā pauꝑ curare
tur et ſepeliret i ſepulchro alieno:ꝗ oīa erāt
neceſſaria ad nr̄am iuſtificationē ꝛ nr̄e redē
ptiōis ꝑfectionē:vt ſupradictū ē. Itē idē ver
bū erat vnitū cū aīa in inferno examinando
cām ḡnis humani ꝛ ꝯdēnādo diabolū ꝛ libe
rādo hoīem ꝑ iuſtitiā:ꝛ ſic ptꝫ.ꝙ lꝫ vbū de-
ſierit eē hō naturalis ꝑ ſepationē aīe a cor-
pore tenēdo cōem poſitionē:tñ nō deſijt eēe
xp̄s qꝛ ſufficiēter habuit ptes hoīs ſibi pſo-
nalr̄ vnitas ad inſtrm̄ ꝯſummatiōis nr̄e re-
dēptiōis:qꝛ ſufficiēter exercebat ꝛ ꝯſumma
bat nr̄am redēptionē ꝑ corp⁹ ꝛ aīam ſm exi
gētiā iuſtitie:qꝛ iuſtū modū exigebat nr̄a iu
ſtitia.ſ.vt ille hō aſſumpt⁹ realr̄ moreret et
aīa ſeparet a corpe ꝛ corp⁹ mortuū pēderet
in cruce in ſatiſfactionē oīm nr̄m: ꝛ ſepelire
tur i alieno ſepulchro. Et ꝙ aīa deſcēderet:
ad inferos ne ſua mēbra deſcēderēt:nā ſicut
xp̄s aſcēdit i celū:vt ſua mēbra poſt eū aſcē-
derēt:ita aīa ei⁹ deſcēdit ad inferos ne ſua
mēbra illuc dſcēderēt ſꝫ ibi nr̄aꝫ cāꝫ exami
naret ꝛ ōnderet q̄lr̄ ꝑ nobis erat ſufficiēter
ſatiſfactū. Ex q̄b⁹ etiā oīb⁹ pꝫ ꝙ ſicut verbū
nō deſijt eēe chriſtus:ita non deſijt eēe ca-
put eccl'ie:nec eccl'ia deſijt eē corp⁹ nec ſpō-
ſa xp̄i vt magis in ſeq.q. patebit. Et ſequitur
etiā ꝑ eandē rōnē ꝙ nō deſijt eēe filius vgi
nis:nec vgo deſijt eēe mr̄ xp̄i nec mr̄ dei:ꝛ ꝑ k
hec pꝫ rñſio ad rōnes i p̄ncipio iductas. Et
hec de.iii.q.hui⁹ cātici. ¶ Tertio ēq̄rit cir
ca iſtđ ſextū canticū vtrū petr⁹ ꝛ ceteri apl'i
ꝑdiderit totalr̄ fidē in triduo:ꝛ potuerit di-
ci h'tici:eo ꝙ dr̄ ſpōſa. Percuſſerūt me ꝛ tu
lerūt palliū meū i.veſtē fidei cuſtodes mu-

totū. Et videt qȝ petrꝰ fuerit hereticus: eo qȝ icepit anathematizare ⁊ iurare ꝙ nō nouiſſet hoīem. Mat. xxvj. ⁊ ſic cū iuramēto negauit xp̄m. Itē vr̄ ꝙ oēs apl'i fuerīt heretici in articulo reſurrectiōis: qȝ qn̄ mulieres nūciarūt eis xp̄m reſurrexiſſe: viſa ſunt eis q̄dā delireamēta. Lu. xxiiij. Itē duo diſcipuli deſperātes de reſurrectiōe receſſerūt a ſocietate alioꝝ dicētes: nos expectabamꝰ qȝ eēt redēpturꝰ iſrl'. Itē thomas q̄ d̄r didimꝰ .i. dubius tāq̄ incredulus dixit. Niſi miſero digitū meū in fixurā clauoꝝ: nō credā. Itez recūbentibus oibꝰ aplis ieſus exprobrauit icredulitatē illoꝝ ⁊ duritiā cordis: ergo oēs fuerūt duri ⁊ increduli: ⁊ ꝑ conſequens heretici in illo triduo. In oppoſitū eſt: nā in illo triduo ſicut eccl'ia nō fuit ſine capite ita nec caput fuit ſine corpe eccl'iaſtico cōtinēte plura mēbra, q̄ fuerunt diſcipuli ⁊ apl'i ⁊ tota illa ſocietas. cxx. vt pȝ Act. j. Et ſic apo

L ſtoli nō ſimpl'r ꝑdiderūt fidē nec fuerūt heretici. ¶ Ad cuius intellectū eſt notādū ꝙ fides in actu eſt firma inheſio catholice veritatis ſine formidine alterius partis. Et hereſis eſt obſtinata ipugnatio fidei alicuiꝰ articuli cū ꝑtinaci aſſertiōe ꝯtrarie falſitatis ⁊ ſic de rōne actualis fidei eſt firma inheſio ſine formidine: ſȝ d̄ rōne hereſis eſt obſtinatio cōtra veritatē catholicā ſimul cū ꝑtinacia. Et ſic nō d̄r actualiter fidelis niſi fortiter ⁊ firmiter iħereat oibꝰ articulis fidei abſq; heſitatione ⁊ formidine: ita qȝ nil credat eē veriꝰ articulis fidei in v̄itate: nec falſius eorū oppoſitis in falſitate: vt inq̄t Ariſt. pᷓᷝo poſterioꝝ de p̄ncipiis ſcientie. Sed ad hȝ ꝙ aliq̄s ſit hereticꝰ ſufficit ꝙ cū obſtinatione ipugnet veritatē vniꝰ articuli: ⁊ cū ꝑtinatia aſſerat oppoſitū eiꝰ: ⁊ iō ille q̄ eſt tepidus vl' dubius vel titubat in fide nec firmiter inherēs. nec obſtinate impugnās veritatē fidei: nec pertinaciter aſſerēs oppoſitā falſitatez ⁊ timore aut formidine pene nō audet cōfiteri fidei veritatem: nō d̄r ꝓprie fidelis nec hereticus ſed dicit' medius inter fidelem et hereticū: qȝ d̄r infirmus in fide. Et ita eſt dicendū de petro ⁊ thoma ⁊ ceteris apoſtolis in triduo ⁊ etiā vſq; ad aſcenſionē: quia nec ꝑfecte fuerunt fideles: nec heretici: ſed infirmi in fide: ⁊ ſic nō fuerūt totaliter extra eccl'iā qȝ nō corde obſtinato impugnabāt fidē reſurrectionis ſed titubabāt ⁊ formidabant. vnde petrus nō fuit hereticus quādo negauit xp̄m qȝ nō obſtinato corde ſed formidine ⁊ timore negauit ore: nec negauit corde. xp̄m eē deū ⁊ meſſiā in lege ꝓmiſſum: ſed ſolū negauit ore ſe nouiſſe hoīem: nec perdidit fidē in habitu ſȝ ſolo actu i ore: ⁊ iō ilico fleuit amare gallo cātāte. Ex q̄ pȝ ꝙ nō fuit hereticꝰ nec ꝑdidit habitū fidei: ſȝ fuit infirmus in actu. Et ita eſt dicendū de oibꝰ aplis qn̄ relicto xp̄o oēs fugerūt qȝ nō ꝑdiderūt totaliter fidē in habitu: qȝ nō reuerſi ſunt ad ſua ſȝ adhuc ꝯgregati i cenaculo expectarūt reſurrectionē ꝑ totū triduū ad q̄s ingreſſus ē xp̄s i die reſurrectiōis abſente thoma: ⁊ i p̄ lȝ Jo. xx. Ex q̄ pȝ ꝙ nō obſtiato corde ipugnabāt v̄itatē reſurrectiōis: ſȝ tāq̄ ifirmi titubabāt. Et ita ēt thomas nō dicitꝰ ē hr̄ticꝰ ſȝ infirmus ⁊ durꝰ ⁊ tardꝰ ad credēdū q̄rēdo experimētū. Et ita eſt d̄dm de illis diſcipulis duabus q̄ illa die ibāt i emaus q̄s increpās xp̄s nō dixit hr̄ticos ſȝ ſtultos ⁊ tardos ad credēdū. Et ſic eſt etiā d̄dm de oibus vndecim recūbētibꝰ quoꝝ ieſus icrepauit ⁊ exprobrauit incredulitatē ⁊ duritiā: qȝ nō increpauit hereſim ſȝ duritiā ⁊ infirmitatē eoꝝ ⁊ tarditatē ad firmiter ⁊ ſine formidine inherēdū ⁊ credēdū. Ex q̄bꝰ pȝ ꝙ lȝ illa ſocietas aliqn̄ ꝑdiderit fidē in actu ex ifirmitate: tn̄ nō in habitu: nec corde obſtinato cū ꝑtinaci aſſertione alterius ꝑtis. Et iō nūq̄ fuit heretica. ¶ Et ſic ſemꝑ fuit eccl'ia xp̄i: lȝ infirma: ſicut hō infirmus ex oibus mēbris non deſinit eſſe hō. M Itē dubitatio vel negatio vel aſſertio nunq̄ d̄r hr̄tica niſi ſit de directo ꝯ id qȝ eſt ꝑ eccl'iā determinatū ⁊ ꝓmulgatū. Et iō papias ⁊ hyreneꝰ ⁊ lactātiꝰ q̄ aſſeruerūt fideles victuros ꝑ mille annos in hȝ ſeculo poſt ſm̄ aduētū xp̄i nō reputant' hr̄tici ab eccl'ia eo ꝙ tūc nōdū ꝯtrariū erat determinatū. Itē beatus Cipri. q̄ dixit hr̄ticos ⁊ ab eis baptizatos eē rebaptizādos nō fuit cēendꝰ hr̄ticꝰ: eo ꝙ nōdū ꝯ̄riū erat determinatū. Sȝ mō vnuſq̄ſq; talia aſſerēs reputaret' hereticꝰ poſtq̄ eccleſia ꝯ̄riū determinauit: ita ḡ ꝑiter ē dicendū de aplis ⁊ diſcipulis dubitātibꝰ ⁊ titubātibꝰ in paſſiōe xp̄i de eiꝰ reſurrectiōe eo ꝙ ſpūſſctūs nōdū ꝯfirmauerat in aplis eccl'iā vſq; ad diē pētecoſtes: necdū euāgeliū fuerat ꝓmulgatū: ſȝ poſt aduētū ſpūſſcti ⁊ ꝓmulgatione euāgelij nō potuit eē dubitatio de aliquo articulo fidei ⁊ negatio abſq; hr̄ſis prauitate: put magis declarabit' in expōne euāgelioꝝ deo ꝯcedēte. Nec eſt d̄dm ꝙ tota illa eccl'ia q̄ ad oia mēbra fuerit ifirma i illo triduo: qȝ inter cetera vnū mēbrū habuit ſaniſſimū .ſ. v̄ginē mariā i q̄ fuit ꝯſeruata integra fides eccl'ie ⁊ ſpe ⁊ charitate formata ⁊ iō ñ ceſſauit nec d̄ſinit eccl'ia i illo triduo nec in toto t͡pe vſq; ad aſcēſionē ⁊ miſſionē ſpūſſcti. Itē lȝ tota ꝑfectio forme eccl'ie ñ fuerit ꝯſeruata i q̄lȝ mēbro ifirmo: tñ fuit ꝯſuata i v̄gīe maria: tāq̄ i vno mēbro ſano ⁊ p̄ncipali pꝰ xp̄ȝ q̄ erat caput eccl'ie: put ſupꝯdictū fuit i. v. cātico. Et iō ꝑ totū illd̄ triduū ⁊ ēt vſq; ad pētecoſtē eccl'ia non fuit ſine capite xp̄o: ita nec caput fuit ſine eccl'ia i illa ſocietate: nec illa ſocietas d̄ſinit eē eccl'ia lȝ ꝑ maiori pte mē

Fidei diffinitio hr̄ſis diffini.

quid ſufficiat ad hȝ vt q̄s ſit hereticꝰ

No. de negatione thome.

dſtoꝝ erat infirma: qđ pȝ: nā ſp fuit in vnum ɔgregata ꝑ totū triduū i cenaculo expectā=do reſurrectionē poſtea ꝑ.xl.dies expectādo aſcēſionē et poſtea ꝑ.x.dies expectādo ſpm̄ ſctm̄ vt pȝ Act.j.ꝛ ſic ſp fuit cōgregata ſub aliq̄ ſpe ꝛ fide xp̄i: ꝛ ꝑ ɔñs nūq̄ deſiuit eē ecc̄lia. ex ſupradictiȝ ꝗ pȝ: q̄ lȝ cuſtodes muroꝝ .ſ. ꝑncipes ſacerdotū ꝛ ſcribe ꝛ phariſei ꝛ pylat⁹ cū ſuis miniſtris ꝑcuſſerit ꝛ vulnerauerint ecc̄liā apl̄oꝝ ꝛ diſcipuloꝝ vulnere terroris ꝛ timoris: ꝛ tulerit ꝛ abſtulerint ipi veſtē ꝛ palliū fidei actual' tñ nō fidei hitualis. Et iō nō total'r dſtruxerīt nec ānihilauerīt ecc̄liā: qꝛ adhuc mā̄ſit i ea aliq̄ ſcintilla vite .ſ. fidei ꝛ ſpei: lȝ vulnerata ꝛ infirma: ꝛ ſic apl̄i nō fuerūt hꝛtici: ſȝ īfirmi i fide. Aliō ē em̄ eē īfirmū i fide ꝛ aliō hꝛticū: nā aliq̄d pōt titubare ꝛ eē īfirm⁹ i fide ex timore: ꝛ h̄ abſq; impugnatiōe obſtīata ꝟitatꝫ fidei ꝛ ꝑtinaci aſſertiōe alteri⁹ ꝑtis: ꝛ ſic nō erit hereticꝰ ille talis. Et no. q̄ notāter dr̄ i textu. Inuenerūt me cuſtodes q̄ circūeunt ciuitatē ꝛc. Qꝛ ſcribe ꝛ phariſei: ꝛ ꝑncipes ſacerdotū q̄ erāt poſiti ad cuſtodiā ciuitatꝫ nō ītrabāt ciuitatē ſacre ſcripture: ſȝ tāq̄ ceci ꝛ canes circūibāt ciuitatē nō attīgētes verā ītelligētiā ſcriptur̄. Et ſic ābulabāt i cecitate ꝛ mēdaci traditiōe ɔ̄ oēȝ ꝟitatē. qꝛ i circuitu ipi ābulabāt. Et iō ſic ipi erāt vulnerati ꝛ ſauciati peſtifero ꝛ hꝛtico veneno īfidelitatꝫ ɔ̄ xp̄m: ita conati ſunt ꝑcutere apl̄os vulnere terroris ꝛ timoris et expoliare eos pallio fidei: ſȝ nō potuerīt totaliter obtinere ītentū ſuū: naȝ xp̄s reſurrexit tertia die: ꝛ apl̄os viſitauit oñdēs eis ꝟitatē ſue reſurrectiōis. ꝛ ꝑ xl. dies īcrepauit īcredulitatē eoꝝ. Et final'r i die pētec. induit eos pallio ſapīe ꝛ ītellect⁹: ꝛ ɔſilij ꝛ fortitudinis ꝛ oīȝ donoꝝ ꝛ grāꝝ. Et ſic manēt iudei i ſua cecitate obſtinati tāq̄ canes circūdātes ciuitatē vſq; ad finē ꝛ veſperā mundi. Et fideles ſucceſſores apl̄oꝝ manēt i fide xp̄i ɔfirmati vſq; ad ſcdȝ aduētū xp̄i. Et h̄ de ſexto cātico.

¶ Incipit ſeptimum canticum.

Adiuro vos filie hieruſalem.
Si inueneritis dilectū meum.
Ut nuncietis ei quia amore lāgueo.
Qualis eſt dilectus tuus ex dilecto:
O pulcherrima mulierum?
Qualis eſt dilectus tuus ex dilecto.
Quia ſic adiuraſti nos?
Dilectus meus candidus ꝛ rubicund⁹
Electus ex milibus.
Caput eius aurum optimum.
Come eius ſicut elate palmarum:
Nigre quaſi coruus.
Oculi eius ſicut columbe.
Super riuulos aquaꝝ q̄ lacte ſunt lote.
Et reſident iuxta fluenta pleniſſima.
Gene illius ſicut areole aromatum conſite a pigmentarijs.
Labia ei⁹ lilia diſtillātia myrrhā primā.
Manus illius tornatiles auree plene hyacinthis.
Uenter eius eburneus.
Diſtinctus ſaphyris.
Crura illius columne marmoree.
Que fundate ſunt ſuper baſes aureas.
Species eius vt Libani.
Electus vt cedri.
Guttur illius ſuauiſſimum.
Et totus deſiderabilis.
Talis eſt dilectus meus.
Et ipſe eſt amicus meus.
O filie hieruſalem

Hoc ē cāticū ſeptimū in quo ſalomō cātat excellētiā ꝛ potētiā ꝛ dignitatē xp̄i: quā ecc̄lia apoſtoloꝝ cātauit et euāgelizauit in hiert̄z poſt receptionē ſpūs ſcti. Et ꝑ ɔñs ſalomō cātat p̄dicationē ꝛ publicationē euāgelij factā ꝑ apoſtolos poſt receptionē ſpūſcti: p̄rio i hierl̄m ꝛ ppl̄o iudaico: ꝛ poſtea i ppl̄o gētili: vt patebit ꝑ cātica ſeq̄ntia. ¶ Ad cui⁹ ītellectū ē notādū ꝓut dictū fuit i ſupiori cātico: q̄ iſta ſpōſa .ſ. ɔgregatio apl̄oꝝ ꝛ diſcipuloꝝ timore ꝑcuſſa ꝛ terrore vulnerata: ꝛ pallio fortitudīs fidei expoliata ꝑ totū triduū latuit i cenaculo vſq; ad reſurrectionē. Et adhuc latuit ibi vſq; ad diē octauū vbi iterū appuit ieſus p̄ñte thoma vt pȝ Jo.xx. Et iō tūc iſta ſpōſa magis certificata de reſurrectiōe ſpōſi ſui abijt a hierl̄z i galileā: vt pȝ Matt.vlt. ꝛ ibi iteruȝ manifeſtauit ſe ieſus petro ꝛ Joāni ꝛ thome ꝛ ceteris apl̄is ꝛ diſcipulis ad mare tyberiadis: ꝛ comedit cū eis: vt pȝ Jo.xxj. Et ſic magis certi de xp̄i reſurrectiōe venerūt ad mōtē oliueti: ꝛ ibi locut⁹ eſt eis ieſus de regno dei ꝑcipiēs ne diſcederent ab hieroſolymis donec reciperēt ſpm̄ ſctm̄. Et ſic vidētib⁹ illis eleuat⁹ eſt in celū: poſt cuius aſcenſionē vndeciȝ apl̄i cū tota turba diſcipuloꝝ ꝛ mulierum numero.cxx. reuerſi in hieruſaleȝ latuerunt .x. diebus in cenaculo vſq; ad diem penteco. in quo receperunt ſpm̄ ſanctum. Ex quibus oib⁹ pȝ q̄ iſta ſponſa .ſ. ſocietas apoſtoloꝝ ꝛ diſcipulorum: ꝑ quinquaginta tres dies. La captione xp̄i vſq; ad pentecoſtē latuit profuga: ꝛ timore perterrita et ꝑcuſſa ꝛ vulnerata: et pallio fortitudinis fidei expo=

liata in q̄bus q̄nquaginta trib⁹ dieb⁹ nō au
ſa eſt corā pplo xpm nolare:nec ṽitatē euan
gelicā ⁊ reſurrectionē xpi pdicare. Sʒ poſtq̄
recepit ſpūſctm ad oī vulnere terroris ſana
ta:⁊ ṽtute ſpūſſcti ex alto induta ⁊ pallio do
norū ſpūſſcti veſtita ⁊ armata oī formidine
relecta repētēte exiuit de cenaculo ⁊ cum au
dacia corā pncipibus ſacerdotū ⁊ ſcribis ⁊
phariſeis:et oī pplo incepit xpm pdicare et
euāgelizare⁊ ei⁹ reſurrectionē ⁊ aſcēſionē
manifeſtare:⁊ ipm eē deū et hoiem ⁊ meſſiā
in lege ⁊ pphetis pmiſſum publice cōfiteri:
⁊ p ſacras ſcripturas pbare ⁊ demōſtrare:vt
ptʒ Act. ii. ¶ Et p totū diſcurſum illi⁹ lib. In
q̄ die inter cetera duo magna mirabilia opa
ſpūſſcti manifeſtata ſunt:quorū pmū fuit q
petr⁹ q̄ in captiōe xpi ad vocē vni⁹ ancille ti
more pterrit⁹ xpʒ negauerat:⁊ oēs alii apli
⁊ diſcipuli q̄ relicto xpo aufugerāt ⁊ p q̄nq̄
ginta tres dies timore pcuſſi ⁊ pallio fortitu
dinis fidei expoliati latuerāt:tunc recepto
ſpūſctō cū tāta fiducia et audacia audebant
xpm pdicare aduerſus pncipes ſacerdotū ⁊
ſcribas ⁊ phariſeos: quos añ miſerabilr for
midabāt dicentes. Obedire opʒ magis deo
q̄ hoib⁹. Et ibāt oēs gaudētes a cōſpectu cō
ſiliū p noīe ieſu ɔtumeliā pati: vt ptʒ Act. v.
Scōm opus mirabile fuit: qr petr⁹ cū cete
ris q̄ nūq̄ lrās didicerāt in ſolis reb⁹ ruſti
cis ⁊ piſcatione nutriti:in illa die cōtra ſcri
bas ⁊ phariſeos ⁊ legiſperitos ſedētes in ca
thedra moyſi cū grādi ſapia ⁊ audacia ince
perūt diſputare:⁊ eis xpʒ fuiſſe verū meſſiā
in lege pmiſſum p ſacras ſcripturas demō
ſtrare:quorū rōnib⁹ et autoritatib⁹ ſcribe et
phariſei reſiſtere nō valētes:cōfuſi et ɔuicti
receſſerūt:intm̄ q videtes turbe phariſeos
⁊ ſcribas p aplos eſſe ɔuictos ad tria milia
de turbis crediderūt ⁊ baptiſmū receperunt
vt ptʒ Act. ii. Et ſic p pdicationē aploꝝ ⁊ mi
racula q̄ fiebāt p eos in ṽtute noīs ieſu cre
uit nnmer⁹ ⁊ eccl'ia fideliū:oīa ḡ iſta ɔuidēs
Salomō i ſpū fecit iſtd ſeptimū cāticuʒ in q̄
itroducit eccl'ā aploꝝ ⁊ diſcipuloꝝ publice
pdicātē xpʒ i hierl'ʒ poſt receptionē ſpūſſcti:
⁊ itroduxit plebē ſimplicem ⁊ deuotā aplos
deuote audiētē:⁊ de ɔditate ſpōſi q̄rētē:et id
tria ſūt in h cātico. Nā pmo eccl'ia aploꝝ et
et mulieꝝ q̄rit ſpōſuʒ ſuū xpm in hierl'ʒ: vbi
añ nec q̄rere nec predicare audebat. Scdo
plebs fideliū iudeoꝝ q̄ ɔuerſi ſunt:q̄rit de q̄
litate ⁊ dignitate hui⁹ ſpōſi. Tertio ipa ſpō
ſa publice pdicat⁊ euāgelizat deitatē ⁊ ma
ieſtatē:⁊ potētiā:⁊ ſapiam:⁊ ceteras pfectio
nes xpi ſpōſi ſui. ſcōm erit ibi: Qualis eſt di
lectus tu⁹. tertiū ibi: Dilect⁹ me⁹ cādidus.
¶ Quātū ḡ ad pmū eſt aduertendū ſm oēs
euāgeliſtas q poſtq̄ xps fuit dpoſit⁹ de cru
ce ⁊ poſit⁹ in ſepulchro: dū apli laterēt in ce
naculo pp metū iudeoꝝ p totuʒ triduū:pmo
mulieres emerūt aromata:⁊ die dñica ma
ne diluculo venerūt ad monumētū vt vnge
rēt ieſuʒ. Sʒ cū ueniſſent lapidē reuolutum
ab oſtio monumēti:⁊ fuiſſet eis nūtiatū per
angelos xpʒ reſurrexiſſe:tūc ſola magdale
na māſit iuxta ſepulchrū: ceteris recedētib⁹
ad nūciādū aplis xpi reſurrectionē. Sʒ inte
rim xps appuit magdalene ſub ſpecie hortu
lani:ipa aūt putās eē hortolanū dixit. Si tu
ſtuliſti ipm dicito mihi:⁊ itē in eodē ſpatio tē
poris xps appuit mulierib⁹ eūtib⁹ ad aplos
⁊ apli. ſ. petr⁹ ⁊ ioānes ex relatu mulieꝝ ve
nerūt ad ſepulchrū ad q̄rēdū xpʒ:q̄b⁹ appa
ruit xps i via dū reuerterenē:ex q̄b⁹ ptʒ q to
ta eccl'ia tā viroꝝ q̄ mulieꝝ: q̄rebāt xpm in
illa die cū grādi affectu ⁊ amore: ⁊ eodē mō
de tota eccl'ia ſponſa xpi p illo ſtatu poſſunt
ṽificari ṽba poſita in pncipio huius ſeptimi
cātici:vñ ait ſpōſa ad filias ⁊ mulieres hie
ruſalē ⁊ marie ad deuotas iter quas q̄rebat
xpm dicens. o filie hierl'm Adiuro vos. i. ſub
ſacro iuramēto ṽitatis legʒ ⁊ pphetaꝝ vos
obligo ⁊ exhortor:vt nūcietis mihi ſi ineneri
tis dilectū meū q̄ fuit ſepult⁹ i monumēto
qr tulerūt dñʒ meū ⁊ neſcio vbi poſuerūt eū:q̄
amore lāgueo. ¶ Sʒ iteꝝ ē aduertēdū q ec
cl'ia aploꝝ ⁊ diſcipuloꝝ nō ſolū q̄ſiuit et ex
pectauit ſpōſuʒ ſuū p illd triduū ⁊ totū ſpa
ciū vſq ad miſionē ſpūſſcti ſed ēt cū maiori
affectu ilico poſt receptionem ſpūſſcti q̄ſiuit
eū in cordib⁹ hoim publice xpm pdicādo pri
mo i hierl'ʒ:⁊ exide p totā terrā pmiſſiōis:⁊
p totā ſyriā ⁊ arabiā ⁊ greciā: ⁊ p totū orbē:
vt ptʒ p totū librū actuū aploꝝ ⁊ i eccl'iaſti
ca hiſtoria:⁊ ſic iſta adiuratio poſita i pnci
pio hui⁹ ſeptimi cātici magis pprie ṽificat
de pdicatiōe aploꝝ factā pmo i hierl'ʒ:⁊ exin
de p totū orbē:vñ recepto ſpūſctō dixit petr⁹
cū tota eccl'ia aploꝝ ad totū pplʒ hierl'ʒ. o fi
lie hierl'ʒ adiuro vos p ſacrā ſcripturā legis
⁊ pphaꝝ:vt nūcietʒ mihi ſi inueneritʒ dilectū
meū. i. ſi creditis eū i cordib⁹ vr̄is. q. d. qr ex
dictʒ ſacre ſcripture poteſtis videre ipʒ eſſe
deū ⁊ hoieʒ ⁊ meſſiā i lege pmiſſuʒ quē vos
ignorātes crucifixiſtʒ q̄ mortu⁹ ē p pctis oiʒ:
⁊ reſurrexit a mortuis put oēs pphe teſtio
niū ɔhibēt d ipo:id p eaſdē ſacras ſcpturas
vos adiuro ⁊ moneo vt recipiatʒ ipʒ i verum
meſſiā ⁊ redēptorē:⁊ ſi inueneritʒ ipʒ ⁊ credi
deritʒ i cordib⁹ vr̄is:rogo vt ānūcietʒ mihi:
qr amore lāgueo:vñ h dicebat eccl'ia aploꝝ
qr intm̄ fuit accēſa i amorē ⁊ charitatē xpi p
receptionē ſpūſſcti:q nō timēs minas ſcri
baꝝ ⁊ phariſeoꝝ nec regū:nec pncipū cū fi
ducia pdicabat xpʒ deſiderās oēs pplos ad
ducere ad fidē ei⁹. deide cū dt. Qualis ē dile
ct⁹ tu⁹. Ponit deuotā interrogationē audiē
tiū pdicationē aploꝝ in hierl'ʒ in die pente.

O Duo magna mirabilia ſpiritusſcti.

a

⁊ dieb⁹ ſeq̄ntib⁹. Ad cui⁹ intellectū eſt notā-
dū vt legit̄ Act.ij.⁊.iij.ꝙ cū petr⁹ ⁊ ceteri apl̄i
publice p̄dicarēt corā pplo xp̄z eſſe filiū dei:
⁊ poſt mortē reſurrexiſſe in corp⁹ glorioſuz:⁊
ſediſſe a dextris dei p̄ris tāq̄ heredem:⁊ ac-
cepiſſe p̄tātē ſup totū vniuerſum:tūc oēs ad
mirabāt̄. Et iō admirātes q̄rebāt de q̄litate
⁊ dignitate ⁊ maieſtate xp̄i reſurgētis dicen
tes. Qualis eſt dilect⁹ tuus ex dilecto:o pul-
cherrima mulier̄:q̄ſi dicerēt:tu dicis ꝙ iſte
dilect⁹ ſpōſus tuus eſt fili⁹ dilect⁹ a deo p̄re:
⁊ itē dilect⁹ ꝙ ſuſcitauit eū a mortuis tertia
die ⁊ tradidit ipſi regnū mūdi:ḡ dic mihi q̄-
lis ē iſte dilect⁹ tu⁹ ī natura ⁊ maieſtate ⁊ quō
p̄cedit ex patre dilecto? Et dic etiā nobis:q̄-
re queris eū cū tāta ſollicitudine:q̄ ſic adiu
raſti nos. ¶ Ad cui⁹ itellectū eſt aduertēduz
ꝙ filie hierl̄z tria dicūt in p̄nti q̄ōne. Primo
q̄ bis dicūt. Qualis eſt dilect⁹ ex dilecto per
qḋ explicāt duplicē p̄ceſſionez filij ex patre.
Quarū prima eſt ab eterno ſm diuinitatem.
Sc̄da eſt p̄ceſſio t̄palis ſm hūanitatē:⁊ ideo
q̄rūt de q̄litate xp̄i nō ſolū ſm diuinitatē ſed
etiā ſm hūanitatē. Itē ſc̄do iſte filie hieruſa
lem vocāt iſtā ſponſam pulcherrimā mulie-
rē p ꝙ notificāt pulchritudinē ⁊ plenitudinē
donor̄ ⁊ gratiarū ⁊ bonor̄ ſp̄ūaliū quā ade
pta eſt eccl̄ia in die pentecoſtes p adeptionē
ſp̄ūſſancti. Item tertio dicūt q̄ ſic adiuraſti
nos per qḋ denotat̄ magna ſollicitudo ⁊ cha
ritas quā habebāt apl̄i ⁊ diſcipuli in publi-
catione euangelij ad conuertendos fideles
oñdendo ⁊ p̄bando p ſacras ſcripturas xp̄m
eſſe verū deū ⁊ hoīem ⁊ meſſiam in lege pro
miſſum:⁊ iō filie hieruſalē eos iterrogabāt.
Deinde cū dicit. Dilect⁹ meus candidus et
rubicūd⁹ ⁊c. ponit̄ p̄rompta rñſio ſponſe ad
filias hierl̄m:explicādo maieſtatē et poten-
tiā ⁊ ſapiētiam ⁊ oēs dignitates xp̄i ſpōſi ſui.
deſcribendo ipm̄ p oīa mēbra ſua. ¶ Ad cui⁹
intellectū eſt notandū ꝙ decē mēbra xp̄i enu
merat ⁊ memorat ſpōſa p q̄ denotat ⁊ notifi-
cat decē dignitates ⁊ p̄fectiones xp̄i ſpōſi ſui
ſuper oīa creata.ſ.caput:comas:oculos:ge-
nas:labia:man⁹:vētrē:crura:ſpeciem:⁊ gut
tur. Vñ p caput intelligit xp̄i diuinitatem vt
ait apl̄s.j.ad Cor̄.xj. Caput eccl̄ie xp̄s:⁊ ca
put xp̄i de⁹. Et iō q̄ xp̄s nō eſt de⁹ p partici-
patioñē:ſ; p eſſentiā ſm diuinitatē:iō nō di-
cit caput ei⁹ aureū:ſ; caput ei⁹ aurū optimū.
Itē p comas nigras intelligit xp̄i fortitudinē
⁊ victoriā quā habuit de diabolo ⁊ mundo ⁊
morte:eo ꝙ nigredo ⁊ criſpitudo capillor̄ de
notāt fortitudinē in hoīe:iō dī come ei⁹ ſicut
elate.i.folia palmar̄ erecta ſurſum ⁊ rigida
ad vincēdū ⁊ triūphādū. Itē p oculos colū-
binos itelligit xp̄i p̄ſpicacitatē in diſcernēdo
⁊ rectitudinē in iudicādo:⁊ p genas odorife-
ras ⁊ aromaticas intelligit ei⁹ honeſtā vitaz
⁊ cōuerſationē ī hac peregrinatiōe. Et p labia
intelligit ei⁹ p̄dicationē:⁊ p manus tornati-
les ⁊ aureas intelligit eius mirā potentiaz
⁊ opera miraculoſa. Et p ventrē plenum ſa-
phyris intelligit ipm̄ fuiſſe capſam ⁊ arma-
riū oīm v̄tutū ⁊ p crura ⁊ baſes aureas itel-
ligit fidei articulos ⁊ gratiaz ſacror̄:ſup q̄s
fundauit eccleſiā ⁊ p ſpeciē ⁊ ſtaturā intelli-
git ei⁹ pulchritudinē ⁊ magnitudinē ⁊ excel
lētiam ⁊ imperiū:⁊ p guttur intelligit ſuaui-
tatem ſermonum ei⁹. ¶ Fuit ergo ⁊ eſt xp̄us
caput ⁊ p̄ncipiū p̄mo oīū rer̄ p creationē:q̄ C
oīa p ipſum facta ſunt. Ioh.j. Et eſt caput ec
cleſie ⁊ hoīm ⁊ angelor̄. Q̄ de⁹ poſuit eum
ſup oēm eccleſiam:⁊ principat⁹ ⁊ p̄tātes. Et
iſtud caput eſt deus nō p participationē:ſed
p eſſentiā. Et iō caput eius nō dr̄ aureuz ſed
ipm̄ aurū:ad denotandū ꝙ xp̄s non eſt deus
p participationem ſicut ceteri ſancti:ſed eſt
deus p eſſentiā:q̄ xp̄s eſt verbū fili⁹ patris ſi
bi coeſſentialis. Item oculi ei⁹ ſunt mundi ⁊
recti p̄ſpicaces volātes ſuper totam ſcriptu
rā:ſicut colūbe ſup riuos aquar̄ q̄ ſunt lacte
lote.i.lacteo colore dealbate q̄ reſidēt iuxta
fluenta. Ita ergo xp̄s eſt mund⁹ ⁊ rectus nō
accipiēs p̄ſonā hoīm in iudicando. Et p̄ſpi-
cax in diſcernēdo ⁊ penetrādo ſecreta dei pa
tris ⁊ ſacre ſcripture:q̄ quecunq; audiuit et
hauſit ex puteo ſapientie p̄ris nota fecit no-
bis. Hz xp̄s comas nigras ⁊ tortuoſas:⁊ rigi
das ⁊ elatas ⁊ eleuatas p fortitudinem quia
fuit fortis in p̄ferēdis iniurijs ⁊ laboribus ⁊
tormētis:⁊ ferēdo mortē ⁊ paſſionem. Gene
ei⁹ ſunt odorifere ſicut areole aromatū cōſi
te a pigmētarijs ⁊ aromatarijs q̄ vita ⁊ con
uerſatio honeſta fuit oīb⁹ exemplaris ⁊ odo
rifera:iō oēs currebāt ī odorē ⁊ famā vnguē
tor̄ ei⁹. Itē labia ei⁹ fuerūt diſtillātia myr-
rhā primā in p̄dicādo q̄ p̄dicabāt p̄niam et
extirpabāt vitia inſerendo v̄tutes. Et man⁹
ei⁹ p quas deſignat̄ potētia ⁊ opatio:fuerūt
tornatiles:ideſt munite ⁊ armillis aureis:cir
cūdate ⁊ plene iacynthis:q̄ opa miraculo-
ſa q̄ faciebāt man⁹ potētie xp̄i erāt aurea et
iacynthina ſup oēm facultatē hūanam in ſu
ſcitādo mortuos ⁊ egros ſanando et opa mle
exercēdo. Itē venter eius fuit eburneus di-
ſtinctus ſaphyris.i.fuit capſa et arca plena
lapidibus precioſis.ſ.virtutibus et donis et
theſauris ſp̄ūalib⁹. vñ in hebreo habet̄ ven-
ter eius capſa eburnea plena ſaphyris:quia
xp̄s fuit arca ⁊ armariū oīm virtutū et the-
ſauror̄ ſapiētie ⁊ ſciētie dei ⁊ grār̄ ⁊ oīm vir
tutū ⁊ bonorum ſp̄ūaliū de cui⁹ plenitudine
oēs accepim⁹. Item crura ei⁹ ſup q̄ fundauit
eccl̄iā ſunt ſicut colūne marmoree.ſ.fortiſſi-
me ⁊ mūdiſſime ad modū marmoris:q̄ q̄dē
colūne eccl̄ie ſunt fundate ſup baſes aureas
ſ.ſup fidē ⁊ charitatē ⁊ grām ſacror̄. Itē ſpe

cies ꝛ pulchritudo xp̄i q̄ ꝯſiſtit in abūdātia
bonoꝝ ꝛ magnitudine ꝛ altitudine imperū et
ſupeminētie dignitatis ē ſicut mōs libani:nā
ſicut mons libani ſupexcedit oēs alios mon
tes ſyrie i altitudine ꝛ pinguedine paſcuarū ꝛ
fructuū ꝛ aq̄rū: ita xp̄s q̄ ē mōs dei:mōs pin
guis ſupexcellit ꝛ excedit oēs mōtes.ſ.reges
ꝛ oēs creaturas in altitudine pfectionū ꝛ co
pia fructuū ꝛ ꝟtutū ꝛ bonoꝝ ſpūaliū:ꝛ ſic ce
dr⁹ eſt arbor electa ꝛ icorruptibił ꝛ altiſſima
ſup oēs alias arbores:ita xp̄s imortalis poſt
reſurrectionē excedit oēs creaturas in dñio
ꝛ imperio:qꝛ ſedet a dextris.i.i potiorib⁹ bo
nis pr̄is.Et data eſt illi ptās i celo ꝛ i terra ꝛ
i oib⁹ abyſſis: iō dr̄ elect⁹.i.eleuat⁹ vt cedri.
Jtē guttur ei⁹ eſt ſuauiſſimū.ſ.doctrina euā-
gelica q̄ ex gutture ꝛ ore ei⁹ pceſſit:ꝛ quā no
bis reliq̄t: eſt ſuauiſſima ꝛ dulciſſima audiēti
u bus. ¶ Ex q̄bus pꝫ ꝙ totus xp̄s eſt deſidera
bilis ꝛ bon⁹ quātū ad oīa ſupdicta.ſ.q̄ ad ca
put ꝛ comas:ꝛ oculos:qꝛ oīa ſunt bona ꝛ de-
ſiderabilia ꝛ nil fuit in eo quin fuerit bonū ꝛ
deſiderabile ſponſe ſue eccłie.Et iō ꝯcludit
ſpōſa cāticū ſuū dicēs.O filie hierłm talis ē
dilect⁹ me⁹ xp̄s qualē vobis deſcripſi ꝛ p̄di-
caui.Et ipe eſt amic⁹ ꝛ ſponſus me⁹ quē vidi
ꝛ audiui:quē amaui:quē credidi:quē dilexi:
ꝛ tanꝙ deū colui ꝛ in verū meſſiā in lege p-
miſſum ſuſcepi.Ex ſupradictis oib⁹ pꝫ quō
eccłia apłoꝝ ꝛ diſcipuloꝝ vulnerata vulne
re timoris ꝛ expoliata pallio firmitatis fidei
non auſa fuerat publice per quinquaginta
tres dies fidē xp̄i confiteri.Sed recepto ſpū
ſancto in die penthecoſtes induta pallio for
titudinis fidei ꝛ alioꝝ donorū ꝛ gratiarum
publice ꝛ cū fiducia auſa eſt cantare canticū
ſupradictū:confitendo ꝛ probando xp̄m eſſe
deū ꝛ hoīem ꝛ meſſiam in lege pmiſſum.Et
hoc pbando p ſcripturas legis ꝛ pphetarū
ꝛ conuincendo iudeos vt pꝫ p totum diſcur-
ſum actuum apoſtolorum.Et hec dicta ſunt
de ſeptimo cantico.

¶ Jncipit octauum canticum.

QUo abijt dilectus tuus.
O pulcherrima mulierum.
Quo declinauit dilect⁹ tu⁹.
Et queremus eum tecum.
Dilectus meus deſcendit
in hortum ſuum.
Ad areolam aromatum.
Ut ibi paſcatur in hortis.
Et lilia colligat.
Ego dilecto meo ꝛ dilectus meus mihi.
Qui paſcitur inter lilia.
Pulchra es amica mea et ſuauis.
Et decora ſicut hieruſalem.
Terribilis vt caſtroꝝ acies ordinata.
Auerte oculos tuos a me.
Quia ipſi me auolare fecerunt.
Capilli tui ſicut grex caprarum.
Que apparuerunt de galaad.
Dentes tui ſicut greges ouium.
Que aſcenderunt de lauacro.
Omnes gemellis fetibus.
Et ſterilis non eſt in eis.
Sicut cortex mali punici.
Sic gene tue abſq; occultis tuis.

QUo abijt dilectus tuus ꝛc.
¶ Hoc eſt cāticū octauū i q̄ ſala
mon cātat diſcēſuz eccłie apłoꝝ
ad p̄dicādū pp̄ło gētili ꝛ p ꝯñs
cātat cōuerſionez ppłi gentilis.
Jn q̄ cātico ſpōſ⁹ ſatiſfacit peti-
tioni plebis gētilis cupiēns ſociari cū plebe
iudaica ꝛ dealbari a nigredine idololatrie ꝛ
recipi ꝛ itroduci i cubiculū regis ꝛ paſci i hor
to ei⁹ ꝛ q̄ſcere ſub vmbra ei⁹:put dictū fuit
ꝛ ipa petiuit i cātico pr̄io.Et iō xp̄s i h̄ cātico
recipit plebē gētilē:ꝛ pulchrifacit:ꝛ decorat
eā ſociando eā ſibi ſił cū cōuerſis de pp̄ło iu-
daico.Jn q̄ cātico duo p̄ncipałr facit:nā in p̄
ma pte itroducit ſpōſuz vocātē ꝛ decorātē
ſpōſaz de pp̄ło gētili.Jn ſcđa ꝟo introducit
pp̄łꝫ laudātē ꝛ beatificātē eādē ſpōſaz ibi.lx.
ſunt regine ꝛc. ¶ Quātū ad p̄mū eſt notādū X
put legił Act.xiij.ꝙ poſtꝙ eccłia ꝛ cet⁹ apło
rū p̄dicauit ꝛ ānūtiauit publice ꝛ cū fiducia
ꝟbū dei pp̄ło iudaico pbādo ꝛ ꝯfitēdo xp̄ꝫ eē
veꝝ meſſiā in lege pmiſſuz:in q̄ p̄dicatione
eccłia cātauit p̄cedēs cāticū:put dictū eſt:cō
mēdādo ꝟtutes ꝛ pfectiōes xp̄i tūc lꝫ multi iu
deoꝝ fuiſſēt ꝯuerſi ad xp̄ꝫ p p̄dicationē apło
rū tñ maior ps illi⁹ ppłi ꝯdixit p̄dicatiōi apło
rū:ꝛ negauit xp̄ꝫ:ꝛ pſecuta ē eccłiā:tūc Pau
lus ꝛ Barnabas vidētes igratitudinē illius
ppłi dixerūt.vob oportebat p̄mū loq̄ ꝟbū dei
ſꝫ qm̄ repuliſtis illū:ꝛ idignos vos iudicaſtis
eterne vite ecce ꝯuertimur ad gētes.Sic eīm p̄
cepit nobis dñs.Cōſtitui te i lucē gētiū:vt ſis
ſal⁹ mea vſq; ad extremū terre.Audiētes āt
gētiles gauiſi ſunt ꝛc.Ex q̄b⁹ pꝫ q̄łr reprobā
tis iudeis ceperūt gētiles ꝯuerti:vt pꝫ Act.
xiij.ꝛ p totū diſcurſuz illi⁹ libri:ꝛ ſic xp̄s ipās
ſue eccłie dr̄ declinaſſe ꝛ deſcēdiſſe a pp̄ło iu
daico ad ppłꝫ gētilē:in q̄ fecit ꝛ plātauit hor
tū ſuū.Ex q̄ collegit plures fruct⁹.i.plures fi
deles q̄ de plebe iudaica.Hoc aūt p̄uidens
ſalomō i ſpū ſumēdo pabolā ꝛ figurā ex Jo-
ſue q̄ ordinatꝫ ꝛ ꝯſtitutꝫ.xij.p̄ncipibus ꝛ capi
taneis adept⁹ eſt totā terrā pmiſſiōis quam
gētiles ꝛ idololatre poſſidebant:ita pariter
chriſtus conſtituit illos.xij.apoſtolos p quos

adept⁹ eſt totū pplm gētilē. Et iō ſalomō in
hac prima parte huī⁹ cantici cantando con-
verſionē ppli gētilis itroducit tres ſpecies
pſonaꝝ ad loquēdū. Nā pmo introducit fi-
lias hierlz̄ de ſpōſo interrogātes: per quas
intelligunt minores iudei p aplos cōuerſi.
Scđo introducit ſpōſam ad qſitū rñdentez.
Tertio introducit ſpōſum plebē gētilem ad
fidē vocātē ⁊ eā decorantē ⁊ ſibi ſociantem.
L ſcđz ibi. Dilect⁹ me⁹ deſcēdit. tertiū ibi. Pul
chra es amica mea. ¶ Quātuz ad pmū qꝛ i
ſupiori cantico ſpōſa ɔmēdauerat ſpōſum et
explicauerat ei⁹ ꝟtutes ⁊ pfectiōes ingētes
ideo filie hierlm .i. aie deuote ⁊ fideles qrūt
⁊ interrogāt ſpōſam dicētes. O pulcherri-
ma mulieꝝ q̄ abijt dilect⁹ tu⁹: ⁊ quo declina
uit dilect⁹ tuus: ⁊ qrem⁹ eū tecū? Iſti ꝟo in-
terrogātes erāt nouiter cōuerſi d̄ iudaiſmo
⁊ minores q̄ interrogabāt cetū aploꝝ. Qui
tria dicūt ſcz quo abijt. i. q̄re receſſit a iude-
is? Et quo declinauit: qꝛ recedere a pplo iu
daico: ⁊ ire ad pplz gētilē declīare ē tanq̄ a
maiori ⁊ digniori ad minorē. Item ſubdunt.
Querem⁹ ipm tecū: qꝛ mlti ɔuerſi ex iudeis
pdicabāt etiā pplo gentili cū aplis. Deinde
Z cū dicit. Dilect⁹ me⁹ deſcēdit in hortum ⁊c.
ponit rñſio ſpōſe iuxta queſitū. ¶ Ad cuius
intellectū eſt notandū q̄ delubra ⁊ tēpla gē
tiliū in qꝛb⁹ pri⁹ habitabāt ⁊ adorabāt ido
la dicebātur cubilia draconū ⁊ demonū: ſed
poſtea facte ſunt eccleſie xpi ⁊ ſctōꝝ: in qui-
bus colit ⁊ adorat ver⁹ de⁹ trin⁹ ⁊ vn⁹: ⁊ of-
fertur veꝝ ſacrificiū euchariſtie: et ꝟe orō-
nes ⁊ oblatiōes: ⁊ celebrant diuina officia
deo acceptabilia: q̄b⁹ de⁹ dr̄ paſci ⁊ delecta
ri. ⁊ ſic gētilitas p fidē et baptiſmū facta eſt
areola aromatū ſpūalium quib⁹ xp̄s dr̄ pa-
ſci: nā ſicut xp̄s paſcit nos cibis ſpūalib⁹ ſa-
cramētoꝝ ⁊ doctrina: ita dr̄ a nobis paſci li-
lijs ⁊ roſis ⁊ aromatib⁹ bonoꝝ operū ⁊ orō
num ⁊ vniuerſalr̄ cultu latrie mēţtū delecta
tur in nr̄is bonis operib⁹ ⁊ acceptat illa ad
vitā eternā. Reſpondēs ergo ſponſa ad qſi-
tū adoleſcētulaꝝ ⁊ filiarū hierlm qſi dixerit
Quo abijt ⁊ declinauit dilect⁹ tuus? Dicit.
dilect⁹ me⁹ xp̄s reprobatis iudeis incredu-
lis quib⁹ primū oportebat loqui verbū dei:
qꝛ indignos ſe fecerūt. ideo cōuerſus ad gē-
tes deſcēdit in hortum ſuū ad areolam aro-
matū. Nā ex pplo gētili ⁊ ex templis ⁊ delu
bris ei⁹ fecit ſibi areolam aromatū et hortū
fructiferū eiecta ſpurcitia idolorū: vt paſca
tur i hortis ppli gētilis: ⁊ colligat ex eo lilia
ſcz virgines ⁊ martyres ⁊ cōfeſſores ⁊ docto
res ⁊ iuſtos vtriuſq̧ ſexus. Et paſcat ibi pa-
ſtu latrie. ſ. ſacrificioꝝ ⁊ oblationū: ⁊ orōnū
Et dr̄ xp̄s deſcēdere a pplo iudaico ad gēti-
lem tanq̄ a digniori, q̄ ante deū colebat ad
minus dignum qui idola venerabat. Sz qꝛ

delubra gētiliū dicebāt cubilia draconū.

per talē deſcenſum xpi ad plebē gētilē: ſicut
plebs gētilis cōuerſa paſcit xp̄m per latrie
cultū: ita xp̄s paſcit eā pabulo eccleſiaſtico
rū ſacroꝝ: ⁊ p ɔñs fit mutu⁹ paſtus: iō ſub-
dit. Ego dilecto meo: ⁊ dilect⁹ me⁹ mihi qꝛ
paſcit inter lilia. q. d. Ego exhibeo cultum ⁊
ſeruitutē latrie dilecto et ſpōſo meo xp̄o. Et
exhibeo ipſi fideles p regnatiōnē: qꝛ ɔtinue
regenerat ex me filios ⁊ martyres ⁊ ꝟgines
⁊ ɔfeſſores ⁊ iuſtos vtriuſq̧ ſexus p baptiſ-
mū ⁊ alia ſacra. Sed ipſe largitur ⁊ exhibet
mihi paſtū ⁊ pabulū ſpiritualē: ſcz dona ipſi
ritusſcti: ⁊ grāz ſacramētoꝝ in pñti ⁊ glīam
in futuro. Et ſic adinuicē correſpondem⁹ no
bis: ⁊ exhibem⁹ ⁊ reddimus vices amoris.
Itē ego exhibeo dilecto cultū latrie cui obli
gor ex debito: ſed ipſe gratis ⁊ libere largit
mihi iocalia ⁊ bōa ſpōſalia ⁊ ſpūalia in do-
te: qꝛ tanq̄ ſpōſaz decorauit me corona: et co
pia bonorū ſpūaliū mihi familiarr̄ loquēdo
imo iā ſatiſfacit mihi ⁊ correſpōdet mee pe-
titioni ⁊ deſiderio. Nam ego cū ingenti affe
ctu ⁊ deſiderio in primo cātico petiui deal-
bari ⁊ mūdari a nigredine idololatrie ſpur
citia gētilitatis. ⁊ ſociari cū filiab⁹ hierlm i
eadē eccleſia ⁊ paſci in vno ⁊ eodē horto et
qeſcere ſub vmbra ſpōſi in meridie: ſponſus
aūt iam audiuit vocē meam: ⁊ annuit votis
⁊ petitionib⁹ meis: qꝛ iā familiariter loquit
mihi per aplos ſuos. Et ego loquor ipſi can
tando pſalmodiā ⁊ diuina officia: qꝛ iā miſit
aplos ſuos ad pdicādū euāgeliū oī creatu-
re p vniuerſum mūdū. Et ſic iā loquit mihi
ſpōſus: ⁊ audio vocē ei⁹ euāgelicā. Et ego iā
loquor illi: ⁊ reſpōdeo ipſi confitēdo ipm eē
verū deū ⁊ hominē: ⁊ verum meſſiā i lege p
miſſum. Et ſic reſpōdeo ipſi per fidē ſpem ⁊
charitatē ⁊ cultū latrie. et ſic ſponſus meus
paſcitur inter lilia martyrū ⁊ virginū ⁊ oim
iuſtoꝝ eorū bōa opa ⁊ cultū latrie delecta-
biliter acceptādo. Deinde cū dicit. Pulchra
es amica mea ⁊ ſuauis ⁊c. Introducit ſpōſ⁹
ad loquēdū ⁊ ornādū ⁊ dotādū eccleſiā ſpō-
ſam ſuā de populo gētili bonis ſpūalib⁹: ſi-
cut aū dotauerat eccleſiā de ɔuerſis ex ſyna
goga. ¶ Ad cuius intellectū eſt aduerten- A
dum ſicut fuit dictū in primo cātico qđ ſicut
de⁹ eſt creator vniuerſalis ab initio: ita fa-
ctus eſt ex tempore ⁊ in tempore conſtituto
redēptor vniuerſalis tā ppli gētilis q̄ iſrae
litici. Et iō ſicut patriarche ⁊ pphete i pſo-
na toti⁹ ppli iſraelitici petebāt xp̄m meſſiaz
in lege pmiſſum vt veniret ad oſculādū eos
oſculo oris ſui: ⁊ vt traheret eos poſt ſe ⁊ in
troduceret in cubiculū ſuū: ita pariter tota
plebs gentilis hoc idē petebat et petijt per
thamar ⁊ Raab ⁊ Ruth: tanq̄ p pcuratrices:
qꝛ oēs ille petierūt xp̄z i pſona toti⁹ ppli gē
tilis: inquātū deſiderauerūt ſociari in pplo

dei. ⁊ veniſt ad fidē ⁊ cultū vni⁹ dei: ⁊ ſic de
ſiderarūt xp̄m venturū ſilr cū ſucceſſorib⁹ eoꝝ
vt dictū fuit ibi ⁊ deſiderauerāt dealbari a
ſpurcitia ⁊ nigredine ⁊ ſorde idololatrie di-
cēdo. Nigra ſū ſꝫ formoſa ⁊c. Et iō ſicut ſpō
ſus ſatiſfecit plebi iudaice ⁊ ſynagoge fideliū
nm p ſex cātica: qꝛ iā venit in carnē ⁊ oſcula
tus eſt eā p incarnationē vt patuit in ſcd̄o cā
tico ⁊ oſculat⁹ ē eā oſculo oris ſui pſonalr p
euāgelicā p̄dicationē vt patuit cātico tertio
Et iā traxit eā p familiarē doctrinā ⁊ ꝯuerſa
tionē ⁊ miraculoꝝ opationē vt patuit cātico
q̄rto: ⁊ iā introduxit eā i thalamū ſuum ⁊ or
nauit veſtib⁹ ſpōſalib⁹: vt patuit cātico. v. et
iā pauit ⁊ refecit eā pabulo ſacroꝝ emanā-
tiū ex paſſiōe xp̄i vt patuit cātico. vj. Et iam
eccl'ia ꝯgregata ex cōuerſis de iudaiſmo et
ex pplo iſraelitico recepit xp̄ꝫ in ſpōſuꝫ cō-
mēdādo ⁊ ꝯfitēdo ei⁹ ꝟtutes ⁊ pfectiones: ⁊
oīpotētiā ⁊ magnificētiā vt patuit in cātico.
vij. ſ. in cātico p̄cedēti. Ita ergo pariter in hoc.
viij. cantico ⁊ duob⁹ ſequentib⁹ ſpōſus ſatiſ-
facit ⁊ vult ſatiſfacere votis ⁊ petitionibus
plebis gētilis petētis dealbari a nigredine
idololatrie: ⁊ ſociari cuꝫ plebe iſraelitica et
paſci cū ea ⁊ ſimul quieſcere ſub vmbra ſpō
ſi quā petitionē xp̄s adimpleuit cū miſit apo
ſtolos ad vocādū ⁊ cōuertēdū pplm gētilem
ad ſidē euāgelicā. Et ſic xp̄s p apl'os ſuos ⁊
diſcipulos vocauit plebē gētilē in eandē ec-
cleſiam ⁊ dealbauit eā ⁊ ornauit ⁊ decorauit
⁊ dotauit eā eiſdē ornamētis ⁊ monilib⁹ ſpō
ſalib⁹: q̄bus ante ornauerat eccl'iam ex ſy-
nagoga cōuerſaꝫ: ⁊ ſic ex vtroq; pplo facta
eſt vnica eccleſia ⁊ ſpōſa xp̄i: ⁊ ſic in his tri-
bus vltimis cāticis maxime loq̄t Salomon
de eccleſia ppli gētilis iā facta vna ⁊ ſocia
ta cū iudaica ſiue iſraelitica: vt patebit. Di-
cit ergo xp̄s ſpōſus. O amica de pplo gētili
tu in p̄ncipio petiſti a nigredine idololatrie
dealbari ⁊ cū filiab⁹ hierl'm ſociari ⁊ ſimul
paſci ⁊ q̄eſcere. Et ideo cōpleto iaꝫ myſterio
redēptiōis in pplo iſraelitico ⁊ poſtq̄ illi ſa
tiſfeci p incarnationē ⁊ familiarē p̄dicatio-
nē ⁊ mortē ⁊ paſſionē et reſurrectionem ⁊c.
Tādē volui deſcēdere ad te vt ſatiſfacerē vo
tis ⁊ petitionib⁹ tuis mittendo tibi apl'os et
diſcipulos ad p̄dicāduꝫ: vt in pſona mea te
dealbēt ⁊ mūdēt a nigredine idololatrie: ⁊
pulchrā faciant p baptiſmum ⁊ alia ſacra.

B ¶ Et nota q̄ lꝫ xp̄s vocauerit plebem genti
lem ⁊ baptizauerit p apl'os tāq̄ p miniſtros
tñ: qꝛ p ſeipſum dat grām et bona ſpūalia.
Jō loquit̄ in pſona ꝓpria. Itē dicere xp̄m et
cōmēdare pulchritudinē plebis gētilis: idē
eſt q̄d facere: qꝛ cōmēdādo ipſaꝫ de pulchri
tudine: idē eſt q̄d facere ipſam pulchrā ⁊ ip
ſam decorare ornamētis ſpōſalibus hic me
C moratis. ¶ Itē eſt aduertendū q̄ lꝫ ſponſus
repetat et iteret in hoc cantico octauo bona
ſpūalia ⁊ ornamēta q̄ p̄memorauit ⁊ explica
uit in. v. cantico: tñ talis repetitio ⁊ iteratio
nō eſt ſupflua nec ocioſa: ſed denotat duos
pplos in diuerſis tēporib⁹ ſucceſſiue ad fidē
ꝯuerſos: q̄s xp̄s ſub eadē eccl'ia connexit: et
eiſdē ornamētis ſponſalib⁹ decorauit. Dicit
ergo xp̄s. O amica mea cōuerſa de plebe gē
tili ego dico tibi: q̄ tu es pulchra. i. pulchraꝫ
te facio ſimul cum plebe iſraelitica. Et tu es
decora facta ſicut hierl'ꝫ. Nā tu in p̄lo cāti-
co petiſti dealbari ⁊ decorari ⁊ ſociari filia-
bus hierl'm: ⁊ ego dico tibi: q̄ tu es facta de
cora ſicut hierl'm ⁊ ipſi cōſociata in vnā eccle
ſiā ⁊ eiſdeꝫ ornamētis ſponſalib⁹ decorata:
poſtq̄ recepiſti eadē eccl'iaſtica ſacra: qꝛ ea-
dē ſeptē dona ſpūſſcti recepiſti. Et ad pugnā
dū ꝯ mūdū ⁊ carnē ⁊ diabolū eiſdē armis ar
mata fuiſti: ⁊ iā tu es facta terribilis ad pu-
gnādū: ſicut vna acies caſtroꝝ bellicoſa ad
bellādū ⁊ pugnādū ordinata p fide euāgeli
ca defendēda. Itē pulchritudo tua ſūme de
lectat me. Auerte ꝗ̄ oculos tuos a me ⁊c. ⁊ loq̄
tur ironice more amantiū: ſicut ſpōſus car-
nalis q̄nq; dicit ſpōſe. Auerte oculos tuos a
me: qꝛ tm̄ ſunt pulchri q̄ penetrāt cor meū:
⁊ interficiūt me. Ita ergo pariter metaphori
ce dicit hic xp̄s. O ſpōſa mea auerte oculos
tuos. ſ. fidei ⁊ charitatis et hūilitatis: qꝛ tm̄
mihi placēt: ⁊ ſunt grati: q̄ me auolare fece
rūt. i. vt relicto ⁊ reprobato pplo iudaico icre
dulo me ꝯpulerit vt repēte deſcēderē ⁊ veni
rē ad te. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt aduertēdū
ſicut dictū ē in cātico. v. q̄ xp̄s nō reſpexit in D
nob̄ iſtos oculos ⁊ iſta bona tāq̄ formā effi-
ciētē ſꝫ tāq̄ formā diſponētē: quā ipſe in nob̄
impreſſit: vt nos ſibi gratos faceret. Vñ tria
gña oculoꝝ vulnerauerūt xp̄m: ⁊ fecerūt ip
ſum aduolare vt veniret ad nos redimēdū.
Primo oculi imaginis naturalis inq̄tū ſolū
hominē creauit in h̄ mūdo inferiori ad ima
ginē ſuā aptū ⁊ capacē ad ſuā btitudinē p̄ti-
cipādā ⁊ capeſcēdā: ⁊ ideo aduolādo deſcē-
dit ad redimēdā ſuā imaginē quā in vtroq;
pplo reppe rit. Scd̄o vulnerauerūt ⁊ noue-
rūt xp̄ꝫ oculi p̄deſtinatiōis. Nā quos pr̄ ab
eterno p̄deſtinauit: hos filius factus hō ī
tpe vocauit: et hos iuſtificauit in preſenti: ⁊
magnificauit ⁊ gl'ificauit in futuro. ad Ro.
viij. Tertio autē ſunt oculi grē pp q̄s ſumus
deo grati ⁊ accepti ad vitā eternā: ⁊ hos de
dit nobis gratis xp̄s. Ipſe eñ xp̄s dedit no-
bis oculos fidei cū charitate: q̄b⁹ cū cogno
ſcim⁹ ⁊ diligim⁹ ⁊ meremur: ⁊ ſum⁹ apti ad
vitā eternā: ⁊ iſti oculi penetrāt cor xp̄i: ⁊ fa
ciūt eū aduolare ad p̄miū nob̄ ꝯferēdū: ⁊ ſic
xp̄s amat q̄d i nob̄ plātauit: ⁊ ſic pꝫ q̄ ipſe
ꝓr dilexit nos q̄ nos ipm̄: qꝛ de⁹ ante mūdi
cōſtitutionē dilexit ⁊ elegit nos. vt eſſemus

tria gña oclos fecerūt aduolare xp̄m vt veniret ad nos redimendum.

fcti: ⁊ poſtea gratificauit nos in xpo filio ſuo. ad Phi.j. ⁊ ſic patet ꝙ xps dotauit ⁊ ornauit eccleſiã ſpõſam ſuã ornamẽtis ſpõſalibꝰ vt ſibi placeret ⁊ ampliꝰ eã diligeret: q̃ quidẽ ornamẽta ſunt fides articuloꝝ ⁊ grã ſacroꝝ ⁊ robur ad obſeruationez p̃ceptoꝝ ⁊ varietas ſtatuũ ⁊ offõꝝ ⁊ dignatũ: ⁊ ideo ꝑ oculos põt etiã intelligi doctores.ſ. Aug. Hiero. ⁊ ceteri q̃ fuerunt de pplõ gẽtili multo plures q̃ de pplõ iudaico: ꝑ q̃s doctores tã q̃ per oculos videt eccl̃ia. Qui q̃dẽ oculi doctoꝝ: eo ꝙ erãt cũ fide ⁊ charitate: iõ xp̃m adulare fecerũt: ⁊ ſic etiã ſubdit. Capilli tui.i. ppl̃i ex gentibus cõuerſi facti ſunt copioſi ⁊ albiſſimi ⁊ multiplicati ꝑ regñationem baptiſmalẽ: ſicut greges capraꝝ q̃ appuerũt de galaad i magno numero. Et dẽtes tui q̃ ſunt ĩ q̃dẽ inſtrũ rumināt ⁊ maſticãt ⁊ digerũt ſacrã ſcripturã: ſcti ſunt albi ⁊ mũdi ſicut grex oniũ q̃ aſcenderũt de lauacro ꝑut dictũ eſt in cãtico q̃nto: q̃ oẽs doctores ſunt gemellis fetibus: ⁊ ſterilitas nõ ẽ i eis inſtrũ ex vtroq̃ teſtõ q̃tidie pariũt ſacrã ſcripturã ⁊ p̃bẽt eã pplis fidelium. Et ſic ẽt gene tue q̃ ſunt bone ⁊ honeſte opatiões corã pplõ apparẽtes ſunt rubee ꝑ charitatẽ: ſicut cortex mali punici abſq̃ occultis: nã ſicut malũ punicũ ſub vna pelle rubea ꝯtinet multa grana rubea ⁊ pulchra: ita eccl̃ia ſpõſa xpi ſub vna pelle ⁊ tegmĩe fidei ⁊ charitatꝫ ꝯtiet copiã fideliũ rubore ⁊ ardore charitatꝫ ardẽtiũ: cuiꝰ lux lucet corã hoibꝰ: nõ vt videãt ab oibꝰ ad ppriã laudẽ: ſꝫ vt glĩficẽt dñz q̃ in celis eſt. Et iõ ſubdit: abſq̃ occultꝫ.q.d.: ꝙ talia opa ſunt cũ interiori gaudio ⁊ recta intẽtiõe latẽte: teſtioniũ reddente ꝯſcia coꝝ. Et ſic eccl̃ia q̃lꝫ iuſtꝰ eſt pulcher ⁊ rubet charitate intꝰ ⁊ ex̃: q̃ nõ ad oſtẽtationẽ ꝑpã opatur ⁊ exercet opa ꝟtutũ: ſꝫ ad laudẽ dei ⁊ ꝓximi bonũ exẽplũ ⁊ vtilitatẽ. Hoc ẽt dicit: q̃ i eccl̃ia multi ſunt martyres latẽter i corde: lꝫ nõ martyrium receperũt publicum in carne.

¶ Secunda pars octaui cantici.

Sexaginta ſunt regine.
Octoginta concubine:
Et adoleſcentularũ non eſt numerus.
Una eſt columba mea: perfecta mea.
Una eſt matri ſue:
Electa genitrici ſue.
Uiderunt eam filie ſion.
Beatiſſimam predicauerunt.
Regine ⁊ concubine: ⁊ laudauerunt eaꝫ.
Que eſt iſta que progreditur quaſi aurora conſurgens.
Pulchra vt luna: Electa vt ſol:
Terribilis vt caſtrorum acies ordinata.
Deſcendi in hortum nucum.
Ut viderem poma conuallium.
Et inſpicerem ſi floruiſſet vinea.
Et germinaſſent mala punica.
Neſciui. Anima mea cõturbauit me propter quadrigas aminadab.
Reuertere reuertere Sunamitis.
Reuertere reuertere vt intueamur te.

Deinde cũ dicit. Sexagita ſunt regine ⁊c. Hec ẽ ſcd̃a ps huiꝰ octaui cãtici. ¶ Ad cuiꝰ itellectũ ẽ aduertẽdũ ꝙ oẽs r̃ges terre ⁊ pñcipes mũdi gerũt vices dei i regẽdo: q̃ oĩs ptãs a dño deo eſt. Un̄ d̃t diuia ſapiẽtia. ꝑ me reges regnãt: ꝑ me pncipes iperãt: ⁊ decernũt iuſtitiã. Prouer.viij. Et eſt dicẽdũ q̃ oĩs hũana ptãs eſt a deo aut p̃ceptiue: aut ꝑmiſſiue: vñ reges regnãt ex dei volũtate p̃ceptiua. eo ꝙ ex electiõe inceperũt regnare ⁊ optimis legibꝰ regãt ⁊ diſcernãt iudicia: ⁊ iõ ꝓpter talẽ honeſtã ordinẽ dominãdi regie ptãtes ⁊ regna metaphorice dicũt vxores dei ⁊ regine: tyrãnice aũt ptãtes eo ꝙ violẽter regũt ⁊ regũt: iõ dicũt ꝯcubine: q̃ſi adulterine: q̃ nõ legitie poſſident: nec regũt. Et ſic salomon hic regna ⁊ regias ptãtes mũdi appellat reginas: ⁊ tyrãnides appellat ꝯcubinas: ciuitates ⁊ oppida appellat adoleſcẽtulas q̃ſi ancillas regum ⁊ pñcipũ: ⁊ q̃ plures ſunt tyrãni q̃ reges legitimi in mũdo: iõ ponit cõcubinas i maiori numero. Et q̃ ciuitates et oppida ſunt in multo maiori nũero q̃ reges ſiue regna ⁊ tyrãnides: iõ ponit eas ſub numero q̃ſi infinito. Sꝫ q̃ lꝫ oĩa iſta regna mũdi ⁊ pncipatꝰ ⁊ tyrãnides ⁊ ciuitates ſint plures in nũero: ⁊ ſint diuerſe lingue: ⁊ diuerſi mores: ⁊ lꝫ ſub diuerſis hũanis legibꝰ regũt ⁊ viuãt tpaliter tñ ex oibus his ⁊ in oibꝰ his facta eſt vnica eccl̃ia ſub vno capite xpo ⁊ pncipe ꝯgregata: ⁊ vnico baptiſmo regenerata viuẽs ſub vnica lege euãgelica. Et vnica grã ſacroꝝ: ⁊ vnica fide articuloꝝ: q̃ vbiq̃ terrarũ vnica eſt eccl̃ia ſpõſa xpi: ſicut vnicꝰ ẽ ſpõſus. Et hoc eſt q̃d intẽdit dicere salomõ i hoc cãtico ⁊ loco in perſona chriſti: vnde ait. Sexaginta ſunt regine: ideſt regie poteſtates. Et octoginta cõcubine.i. tyrãnides in mũdo ⁊ adoleſcẽtularũ.i. ciuitatum ⁊ oppidoꝝ et alioꝝ populoꝝ nõ eſt numerꝰ: q̃ ſunt quaſi infiniti in mundo. Sed in oibus his vna eſt columba mea.i. vnica eſt eccl̃ia ſponſa mea ſimplex ⁊ innocẽs ⁊ pura ſicut colũba: ⁊ vnica ⁊ ꝑfecta ẽ matri ſue ⁊ electa genitrici ſue. E

¶ Ad cuiꝰ intellectũ eſt notandũ ꝙ xps d̃r ſponſus eccl̃ie inquãtũ eã ſibi vniuit ꝑ grãm ⁊ fidẽ ⁊ ipſa d̃r filia xpi inquãtũ ipſam reger- F

neravit: ſʒ ꝙ xp̃s regenerauit totã eccliam ⁊
regenerat ↄtinue fideles ex aq̃ ⁊ ſpũ ſãcto: iõ
ſpũſſctõs dr̃ mater eccłie ſpõſe xp̃i: ⁊ iõ dr̃ co
lumba ⁊ colũbina: ⁊ q: ſpũſancto regenerat:
⁊ dr̃ pfecta matri ſue: q: ex volũtate carnis:
nec viri ſʒ ex ſolo ſpũſancto eſt regenerata et
renata: ⁊ ita et dr̃ electa mr̃i ſue. ſ. ſpũſctõ ex
cuiꝰ virtute ⁊ gratia dei regenerata dr̃ ⁊ rena-
ta: ⁊ nõ eſt mirãdũ: ꝙ ſalomõ appellat ſpũm
ſctm̃ matrẽ ecclie: q: hoc nomẽ ſpũs in chal
deo ⁊ hebreo eſt feminini gñis: ſicut i latino
eſt maſculini gñis: ⁊ in greco neutri gñis: vt
inqt hier. in ſermone de aſſumptiõe virginis.
Intẽdit ergo dicere ſpõſus: q: lʒ multa ⁊ di-
uerſa ſint regna ⁊ pncipatꝰ ⁊ ptãtes in mun
do viuẽtes ſub diuerſis legibꝰ hũanis: tñ ex
omnibꝰ his ⁊ in oibꝰ his vnica eſt ecclia ſpõ
ſa xp̃i viuẽs ſub vnico principe ⁊ vnica fide ⁊
g charitate: ⁊ vnica lege euãgelica. ¶ Deinde
cũ dicit. Uiderũt eã ⁊c. Eſt aduertẽdũ ꝙ poſt
ꝙ ecclia aploꝝ ⁊ diſciploꝝ recepit ſpũſctm
ilico nõ poſt multos dies fuerũt apli ⁊ diſci-
puli p diuerſas puĩcias ⁊ regna mũdi ad p-
dicandũ euãgeliũ oi creature diſpſi: put eis
xp̃s pceperat in die aſcenſionis. Et ſic mat-
theus pfectꝰ eſt in ethiopiã: ⁊ bartolomeus
⁊ thomas ad regna indoꝝ: ⁊ andreas apud
ſcythas ⁊ ſimõ ⁊ iudas pdicarũt p egyptũ ⁊
chaldeã: ⁊ petrus ⁊ paulus per greciã vſq;
ad italiã: ⁊ ſic ſinguli p grãz ſmonũ ⁊ virtutez
ſpũſſcti: ⁊ pter ſigna q̃ faciebãt ſuſcitando
mortuos: ⁊ ſanãdo infirmos ⁊ eiiciẽdo demo
nia ↄuertebãt mltos ad fidẽ xp̃i. Et ſic vnuſ
quiſq; apl's faciebat ſibi ſocietatẽ ⁊ exercitũ
h fideliũ ↄuerſoꝝ ex gẽtilitate. ¶ Tũc ergo fi
lie ſiõ. i. aĩe deuote ⁊ fideles nouiter cõuerſe
⁊ reges ⁊ principes ⁊ tyrãni ⁊ ciuitates ⁊ po
puli gẽtiliũ videtes eccleſiã in aplis ⁊ diſci-
pulis tanꝙ aciẽ ordinatã ita p mundũ cum
ſignis ⁊ virtutibꝰ pgredi ⁊ pficiſci ſp augẽ-
do ⁊ hoĩes ad fidẽ ↄuertẽdo: tũc oẽs iſte po-
teſtates pdicauerũt eccleſiã ⁊ xp̃ianã religio
nẽ beatiſſimã: q: in tã magnũ numerꝝ auge-
bãt: ⁊ q: tot ⁊ tãtis ſignis ⁊ virtutibꝰ coruſca
bat: ⁊ ſic pdicabãt eã beatiſſimã pter ma-
gnitudinẽ ⁊ excellẽtiã ſponſi q̃ eã beatifica-
bat: ⁊ ad tẽtũ ⁊ talẽ gradũ exaltabat ⁊ digni
ficabat: ⁊ tã magnis donis ⁊ mũeribꝰ decora
bat: ⁊ ſic nõ ſolũ filie ſiõ. ſ. fideles iã cõuerſi:
ſʒ et regine ⁊ ↄcubine. i. regie ptãtes ⁊ prin-
cipatꝰ ⁊ tyrãnides laudauerũt eã videtes et
admirãtes ſigna q̃ faciebat ꝯ demões in cu-
rãdis ĩfirmis: ⁊ iõ ſic admirãtes ⁊ eã btiſſi-
mã pdicãtes ⁊ laudãtes dicebãt. Que eſt iſta
q̃ pgredit̃ q̃ſi aurora ↄſurgẽs pulchra vt lu-
na electa vt ſol: terribilis vt caſtroꝝ acies or
dinata. ¶ Ad cuiꝰ intellectũ eſt notãdum ꝙ
i eccłia xp̃i in principio fuit q̃ſi aurora cõſur-
gẽs. Nã ſicut aurora ↄſurgẽs ꝯ nocte ⁊ tene
bris nõdũ hʒ totũ lumẽ: ſʒ aliqũtulũ rutilat ⁊
ſplẽdet habẽs partẽ ꝯ tenebris: eo ꝙ adhuc
eſt inter tenebras: ita pariter ecclia i pncipio:
q: ↄſurgebat ex nocte ⁊ tenebris legʒ ⁊ ex no
cte ⁊ tenebrꝫ idololatrie: iõ ↄuerſi de iudeiſ-
mo lʒ ſplẽderẽt radiis luminis euãgelici: tñ
q: ex toto nõ valebãt relinqre cerimonialia:
vt pʒ ad Ro. ⁊ Gal. p totũ: iõ ecclia i pricipio
erat q̃ſi aurora cõſurgẽs inqtũ illi pauci cõ
uerſi habitabãt inter fideles. Sed poſtea qñ
ecclia iã fuit magis mltiplicata: tũc fuit pul
chra vt luna qñ eſt plena ex radiis ſolis: q:
tũc fideles abominãtes cerimonialia ⁊ ſup-
ſtitionẽ idoloꝝ iã erãt magis purificati ⁊ fir
mi in lege euãgelica. Sed poſtea tpe decij ⁊
maximiani ⁊ diocletiani iã ecclia fuit electa
⁊ excellẽs ſicut ſol. Nã ſicut ſol in meridie nõ
ſolũ nõ patit̃ tenebrã admixtã: ſʒ etiã oĩa illu
minat: ita pariter ecclia iã tpe illoꝝ impera
toꝝ multiplicata nõ ſolũ pellebat oẽm tene
brã tã legalẽ ꝙ idololatricã ſed etiam ſplen
debat per totũ orbẽ: q: iã habebat doctores
illuminãtes totum orbem ſuis predicationi
bus ⁊ doctrinis: ⁊ tũc erat frequẽtia martyꝝ
q̃ rigarũt ⁊ auxerunt eccleſiã ſanguine ſuo.
Et ſic eccleſia ꝓtũc nõ ſolũ fuit electa vt ſol
rõne ſplẽdoris doctrine euãgelice: ſed etiã
fuit terribilis vt caſtroꝝ acies ⁊ phalanx or
dinata ad pugnandũ cõtra tyrãnos ⁊ infide-
les: imo fuit acies ad pugnandũ per docto-
res ↄtra infideles. Et fuit terribilis acies or
dinata per martyres ad pugnãdũ contra ty
rãnos. ⁊ notanter dr̃. Que eſt iſta que pgre-
ditur: nã eccleſia apoſtolorum egreſſa eſt vl
tra limites: ſcʒ ex populo iſraelitico ⁊ pgreſ
ſa in populũ alienũ ⁊ gẽtilem: quaſi dicat: q̃
eſt iſta que cũ tãta audacia et fiducia ex po-
pulo infirmo ⁊ hũili audet progredi armata
per populum gentilem cõtra reges ⁊ princi-
pes ⁊ deos ⁊ leges impatoꝝ ⁊ regũ? ¶ De- k
inde cum dicit. Deſcendi in hortum nucum.
Spõſa explicat ⁊ dat rationem ſui aduentus
explicãdo reſiſtentiam quam repperit in po
pulo gentili: propter qđ incedit armata. Ad
cuius intellectũ eſt notandum ꝙ poſt obitũ
apoſtolorum creuit aliquãtulum ecclia per
vniuerſum orbẽ ſm ꝙ aliqui imperatores p
mittebãt viuere chriſtianos: ⁊ ſic fuerũt no-
uem perſecutiones in eccleſia: inter quas p
ſecutiones fuerũt quãdoq; paces ⁊ hoc a ne
rone vſq; ad diocletianum: ſed tunc inſurre-
xit quedã perſecutio cõtra eccleſiam maior
ceteris. In qua pſecutione interfecta fuerũt
infinita milia martyrum vbi valde fuit eccle
ſia perturbata: ⁊ ſic eccleſia vndiq; vexaba-
tur a tribꝰ inimicis. ſ. ab ĩpatoribꝰ ⁊ regibus
idololatris ⁊ ab hereticis ⁊ hoibꝰ carnalibꝰ
⁊ mũdanis: ⁊ hãc turbationẽ ⁊ perſecutionẽ
ecclie memorat ſpõſa in hac pte dicẽs. Non

miremini ſi ſic ꝑgredioꝛ armata: ſicut terri/
bilis caſtroꝝ acies oꝛdinata. Qꝛ deſcēdi in
hoꝛtū nucū.ſ.in ppl'z gentilē mihi ab eterno
p̄deſtinatū ꝛ p patriarchas ꝛ ꝓphetas ad fidē
p̄nūtiatū. Deſcēdi em̄ vt viderē poma cōual
liū.ſ.vt colligerē iuſtos p baptiſmū ꝛ fidem.
Et vt īſpicerē ſi floꝛuiſſet ꝛ fructificaſſet vi/
nea ppl'i gētilis germinādo fideles ꝛ ſi ger
minaſſent mala punica.ſ.martyꝛes ꝛ virgi/
nes ꝛ ceteri iuſti ꝛ fideles. ¶ Et nota ꝙ nux
eſt gen⁹ ad oēz fructū habētē nucleū ſub du
ra teſta: ꝛ ſic etiā amigdalū ꝛ auellana dicit
nux. Et iō in hebꝛeo habet. deſcēdi in hoꝛtū
amigdali: p qđ intelligit ppl's gentilis q̄ ſub
teſta idololatrie ꝯtinebat imaginē dei ꝛ ma
gnaz partē p̄deſtinatoꝝ. Et iō ille hoꝛt⁹ de/
dit fructū ſuū p baptiſmū tpe grē. Nā baptiſ
mus maturauit fructū illi⁹ hoꝛti: ꝛ vuas il/
lius vinee: quē fructū apl'i ꝛ eccl'ia collegerūt
q.d. ego veni ad colligēdos fruct⁹ ſup̄dictos
ſz in tali expeditiōe repperi maximā reſiſtē
tiam. Et iō neſciui.i.dubitaui ꝛ timui: et aia
mea turbata eſt ꝓpter quadrigas bellicas
ꝛ acies ꝯtrias ioſi⁹ aminadab.i.pp exercitus
ppl'i gētilis ꝛ p̄ncipū et regū q̄ pſequebant
me: ꝛ tormētis affligebāt intm̄ ꝙ xp̄iani fu/
giebāt ꝯ mōtes ꝛ latibula ſpelūcaꝝ: vn̄ itm̄
ingruit illa pſecutio ꝙ btūs marcellin⁹ ex ti
moꝛe adoleuit idolis incenſum: de q̄ ſcelere
cū martyꝛio poſtea fuit purgat⁹. ¶ Eſt aūt
aduertēdū ꝙ vbi nr̄a tranſlatio hz. aīa mea
turbata eſt propter quadrigas aminadab.i.
ppl'i mei. in hebꝛeo hr̄ ꝓpter q̄drigas ami/
nadab.i.ppl'i p̄ncipātis: q̄ q̄dē lr̄a eſt magis
ꝯſona vitati: qꝛ ppl's gentilis tūc dn̄abat et
p̄ncipabat in mūdo: ꝛ iō credit ꝙ lr̄a nr̄a eſt
coꝛrupta vitio ſcriptoꝝ: ꝛ iō dicit eccl'ia qđ
aia mea turbata eſt ꝓpter q̄drigas amina/
dab.i.ꝓpter exercit⁹ ꝛ pſecutiōes ꝛ tormēta
ppl'i gētilis p̄ncipātis ꝛ dn̄antis in mundo:
quā q̄dē pſecutionē inter ceteros ſeuius et
atroci⁹ exercebāt maximian⁹ ꝛ diocletian⁹.
Et iō vidēs eccl'ia plebē gētilē reſiſtentē pre
dicatiōi euangelice dicit ipſi. Reuertere re/
uertere ſunamitis. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt
notandū ꝙ ppl's gētilis deſcēdebat ex noe q̄
fuit ver⁹ dei cultoꝛ. Sz receſſerat a vo cultu
dei p filios Chā ꝛ Japhet maxime ī ꝯfuſiōe
linguaꝝ in fabꝛicatione turris Babel: et ſic
ppl's gētilis habitabat ꝛ laboꝛabat triplici
infirmitate. Pꝛio in idolatria p falſum cul/
tū deoꝝ. Scđo ī falſitate doctrine p falſam
ſupſtitionē pōtificū tēploꝝ. Tertio habita/
bat ꝛ erat inuolutus in ſpurcitia et feditate
carnis ꝛ alioꝝ pctōꝝ: ꝛ iō ſpōſa vocat ter il
lū ppl'm vt egrediat ab illo triplici ergaſtu
lo ꝛ infirmitate. Et reuertat ad dn̄m deum
ſuū a q̄ p infidelitatē an̄ receſſerat. ¶ Jterū
eſt aduertendū qđ vbi tranſlatio noſtra di/
cit. Reuertere ſunamitis. Jn hebꝛeo dr̄ re/
uertere ſulamit. Vn̄ ſunamitis iterp̄tat ca/
ptiua ſeu lapidea: ꝛ ſic cōueniebat tūc plebi
gētili q̄ erat lapidea: inq̄tū coꝛde duro ado/
rabat idola lapidea: ꝛ vē erat captiua ī ptā/
te diaboli. Sulamit aūt interp̄tat integra et
pfecta: ꝛ ſic illa plebs an̄ baptiſmū non po/
tuit dici integra nec pfecta. Sz hoc cōuenit
ipſi poſt baptiſmū. Dicit ergo ſpōſa ad ple/
bē gētilē ſibi reſiſtētē. O ſunamitis.i. capti/
ua ꝛ lapidea reuertere a falſo cultu deoꝝ: ꝛ
a falſitate doctrine ſacerdotū gētiliū: ꝛ a la/
ſciuia carnali: ꝛ ſupbia ꝛ auaritia q̄ maxime
regnat in te. Et cōuertere ad dn̄z deū tuū:
vt intueamur te: ꝛ baptizem⁹ ꝛ vā ꝛ ſana do
ctrina inſtruam⁹ te. Jtem reuertere a falſo
cultu ꝛ praua doctrina ꝛ immūdicia carnis
ad pfectionē ꝛ integritatē fidei euangelice.
Jtē reuertere a triplici pctō. ſcz ab oꝛiginali
ꝛ moꝛtali: ꝛ veniali: quib⁹ laboꝛas: q̄ q̄dem
pctā nulla lex pōt delere nec ſanare niſi ſola
euangelica: ꝛ ſic ex ſunamite efficieris ſula
mit.i. ex lapidea ꝛ captiua efficieris itegra
ꝛ pfecta p baptiſmū: q̄ q̄dē baptiſm⁹ matu/
rauit fruct⁹ hoꝛti ꝛ vuas vinee ppl'i gētilis: ꝛ
ꝯfregit durā teſtā nucum. Et extraxit inde
imaginē dei ꝛ numerū p̄deſtinatoꝝ q̄ late/
bat ſub teſta cerimonialiū in plebe iſraeliti
ca ꝛ ſub teſta lapidea ꝛ idololatrica ī plebe
gētili. Qui q̄dē etiā baptiſm⁹ ſicut an̄ fece/
rat pulchrā ꝛ decoꝛauerat plebē iudaicā: ita D.
poſtea decoꝛauit plebē gētilē. ¶ Sed circa
fundamētū hui⁹ cātici.viij. dubitat. Nā di/
ctū eſt ī tertio ꝛ q̄rto cātico. ꝙ xp̄s p ſe ꝛ pſo/
nalr̄ ſoli plebi iſraelitice predicauit: ꝛ vltra
terminos iſrl' ad p̄dicādū ꝛ miracula facien
dū nō exiuit. Et ſolā terrā iſrl' p̄dicādo ꝛ mi/
racula faciēdo pagrauit: vt pz p totū diſcur/
ſuz euāgelicū. Et ī hoc cātico.viij. dictū eſt ꝙ
xp̄s p ſe nō deſcēdit pſonalr̄ ad ppl'z gētilez Dubium
ſz p apl'os: ꝛ iō q̄rit q̄re xp̄s non p rexit ilico
ad ppl'm gētilē ad p̄dicādū ꝛ miracula faciē
dū: q foꝛſan fuiſſet magis accept⁹. Ad h̄ rn̄
det ꝙ hoc fecit xp̄s triplici ex cā ꝛ rōne. Pꝛio
ad maioꝛē ꝯfuſionē ppl'i iudaici ad oſ̄dēdā tripli
ꝛ manifeſtādā ei⁹ ceruicē durā ꝛ ingratitu/ ci ex
dinē. Scđo ad maioꝛē laudē ppl'i gētilis et cā pri
oſ̄dendā ei⁹ obediētiā. Tertio ad vtilitatez mo
toti⁹ gn̄is hūani: ꝛ neceſſitatē noſtre redem xp̄s
ptiōis. Primū pbat. Nā ſi xp̄s pri⁹ p̄dicaſ/ nō p̄/
ſet ꝛ miracula feciſſet ī pplo gētili: tunc ſcri/ dica/
be ꝛ phariſei habuiſſent cām ipm repellen/ uit
di ꝛ excuſationē ipm ꝯtēnēdi ꝛ nō recipiēdi pplo
eū: qꝛ nō erāt obligati ad recipiēdū aliquez gētili
extraneū: nec veniētem ad populū gentilē
in meſſiā: ſed ſolū venientē ad eos: ꝛ hoc ſm
leges ꝛ ꝓphetas. Jō voluit pſonaliter veni/
re ad eos: pꝛout promiſſum fuerat in lege
et prophetis. Et ſic manifeſtata fuit eoꝝ in

cecitas ⁊ ingratitudo ⁊ malitia: ideo ait sal-
uator Jo. xv. Si nõ venissem: ⁊ eis nõ locutꝰ
fuissem: ⁊ opa in eis nõ fecissem q̃ nemo aliꝰ
fecit pctm nõ haberẽt. Nũc aũt nõ hñt excu
sationẽ de pctõ suo. Scdm pbat. Nã maxia
laus ⁊ meritũ puenit pplo gẽtili: q̃ nõ vidit
xpm in carne pdicãtẽ nec miracula facientẽ
tñ ad solã pdicationẽ aploꝝ recepit xpz. qd
fuit reputatũ ad magnã ↄfusionẽ iudeoꝝ:
put pphetauerat dd psal. xvij. pplꝰ quem
non cognoui seruiuit mihi: in auditu auris
obediunt mihi. filij alieni inueterati sunt ⁊c.
hoc idem ait saluator Mat. viij. Amen dico
vobis: q nõ inueni tantã fidẽ in israel multi
eñ venient ab oriẽte ⁊ occidẽte ⁊ recũbẽt cũ
abraã isaac ⁊ iacob in regno celoꝝ. Filij aũt
regni mittent in tenebras exteriores. hoc
idẽ dicit saluator Luc. xiij. Tertiũ aũt pbat
Nã mos ⁊ inclinatio naturalis inerat gẽti-
libꝰ deificare hoies virtuosos. Si eñ videbãt
in aliquo aliqd diuinũ vltra consuetudinem
nature ilico faciebãt ipsi statuã: ⁊ adorabãt
eũ tãq̃ deũ. Et isto mõ deificarũt herculẽ et
martẽ ⁊ saturnũ ⁊ mercuriũ ⁊ iouẽ ⁊ phebũ
⁊ esculapiũ: vñ legit Actu. xiiij. q cũ paulus
pdicaret listris cũ Barnaba: ⁊ Paulꝰ sanas-
set claudũ ex vtero matris sue: tũc turbe cla
mauerũt dicentes. Dij similes facti hoibus
descẽderũt ad nos: ⁊ vocabãt Barnabam io
uem: Paulũ vo mercuriũ: quoniã ipe erat
dux verbi: sacerdos q̃z iouis q̃ erat ante ci-
uitatẽ thauros ⁊ coronas añ ianuas affe-
rẽs cũ pplis volebat sacrificare ⁊c. Ex qbꝰ
pz q si paulũ ⁊ Barnabã ppter sanationem
vnius claudi voluerũt turbe adorare: et eis
tanq̃ dijs thauros sacrificare. Ergo multo
magis ppli gẽtiles deificassent ⁊ adorassent
xpm cecos illuminãtẽ: ⁊ mortuos suscitãtez
⁊ vẽtis iperãtẽ ⁊c. Et sic nr̃a redẽptio fuisset
ipedita: ⁊ iõ xps noluit venire ad pplz gẽti-
lez q̃ facilr ipm recepisset: sz venit ad pplm
dure ceruicis ⁊ auaritia ⁊ malitia obduratũ
q̃ videtes xpm suis moribꝰ ↄdicentez et sua
scelera detestãtẽ facilr ipm oderũt ⁊ crucifi
xerunt. Et sic nr̃a redẽptio habuit locum et
opportunitatẽ. Et hec fuit cã q̃re xps nõ ve-
nit ad pdicandũ p se populo gẽtili: sed misit
apostolos suos: put predicit in hoc cantico
octauo ⁊ sequenti ⁊ hec de octauo cantico.

¶ Incipit nonum canticum.

Quid videbis in Sunamite
nisi choros castrorum:
Quã pulchri sunt gressꝰ tui
in calciamentis filia pncipis
Juncture femoꝝ tuoꝝ sicut
monilia q̃ fabricata sunt manu artificis.
Vmbilic' tuus crater tornatilis nunq̃
indigens poculis.
Venter tuus sicut aceruus tritici.
Vallatus lilijs.
Duo vbera tua sicut duo hinnuli gemel
li capree.
Collum tuum sicut turris eburnea.
Oculi tui sicut piscine in esebon: q̃ sunt
in porta filie multitudinis.
Nasus tuus sicut turris libani: que re-
spicit contra damascum.
Caput tuum vt carmelus.
Et come capitis tui sicut purpura regis
iuncta canalibus.
Quam pulchra es: et quam decora cha-
rissima in delitijs.
Statura tua assimilata est palme: ⁊ vbe
ra tua botris.

Quid videbis in sunamite: ni
si choros castrorum. ¶ hoc est
nouũ cãticũ q̃ Salomõ cantat
pfectũ eccl̃ie conuerse de pplo ¶ Ecclesie ↄtuor statꝰ.
gẽtili. ¶ Ad cuius intellectum
est notãdũ put iã dictum est qd
eccl̃ia d pplo gẽtili successiue habuit ↄtuor
statꝰ. Nã pmo scz in pncipio tpe aploꝝ fuit
q̃si aurora cõsurgẽs: eo q pauci fuerũt ↄuer
si: ⁊ sic eccl̃ia habitabat inter idololatras et
infideles: ⁊ tenebras mltoꝝ infidelium. Sed
postea tpe Traiani ⁊ comodi facta est pul-
chra vt luna: qr p oẽs ptes mundi creuit in
maiorẽ numerꝝ. Sz tpe Philippi iperatoris
iã facta est electa vt sol: qr iã ipse Philippus
impator facꝰ est xpianꝰ cũ Alexandra mr̃e
sua p originẽ. Et iã tũc incepit magna copia
xpianoꝝ. Et iã incepit habere eccl̃ia copiaz
magnoꝝ doctoꝝ: qr tũc fuit Origenes ⁊ cle
mẽs alexãdrinꝰ ⁊ Diony. alexãdrinꝰ ⁊ plu-
res alij: q̃ tãq̃ sol iceperũt sua doctria ⁊ scri
ptis mũdũ illustrare. Sz tpe Diocletiani et
Cõstãtini facta ẽ eccl̃ia terribilis vt castroꝝ
acies ordinata: qr tũc eccl̃ia iã in xpo robo-
rata incepit pugnare ↄ seuitiã impatoꝝ ⁊ re
gũ ⁊ pncipũ ifideliũ: in q̃ psecutiõe interfe-
cta sunt mlta milia martyꝝ: vt pz p eccl̃ias-
ticã historiã. Postea aũt eccl̃ia pugnauit ↄ
carnẽ ⁊ mũdũ ⁊ diabolũ p vgines ⁊ anacho
ritas ⁊ viros perfectos ⁊ monachos. Postea
pugnauit ↄ hereticos ⁊ doctores. Et sic i eccl̃ia
apparuerũt mlti exercitꝰ pugnãtes ↄ inimi
cos eccl̃ie. Nã pmo surrexit: exercitꝰ ⁊ cho-
rus martyrũ ad pugnãdũ ↄ tyrãnos ⁊ impa
tores. Scdo surrexit exercitꝰ vginũ ⁊ mona
chorũ i egypto ⁊ mesopotamie ad pugnãdũ
ↄ carnẽ ⁊ mũdũ ⁊ diabolũ. Tertio surrexit
exercitus

exercit⁹ doctoꝝ ad pugnandū ꝯtra heretiꝛ
cos. Sꝫ oēs iſti exercit⁹ finaliter triumpha
runt de inimicis eccłie: ꝛ ſic eccłia de oībus
inimicis finalr̃ triūphauit. Nā ꝑ martyres
triūphauit de regib⁹ ꝛ iperatoribus: ꝛ ꝑ vir
gines de carne: et ꝑ monachos et eremitas
de mūdo ꝛ dyabolo: ꝛ ꝑ doctores triūphauit
de hereticis. Spōſus ꝗ videns eccłiam ſpon
ſam ſuā ſic pficere ꝛ pugnare ꝯ inimicos ꝑ
diuerſos exercit⁹ bellatoꝝ: dicit. Quid vide
bis in ſunamite. i. in eccłia ex gentib⁹ ꝯuer
ſa: niſi choros. i. phalāges ꝛ exercit⁹ caſtroꝛ
rū bellicoꝝ paratos ad pugnandū ꝯ inimiꝛ
cos. q. d. tota eccłia eſt ī pugna ꝯ inimicos
fidei: ꝛ de oībus triūphat. Deinde cū dicit.
Quā pulchri ſūt greſſus ꝛc. Explicat: ꝛ exꝛ
plicādo cōmēdat choros ꝛ exercit⁹ pugnaꝛ
toꝝ eccłie. ¶ Quatuor ergo facit. Nā pͥo
cōmendat totā eccłiā ꝫ ſpōſā ſuā in vniuer
ſali. Scđo ſpāliter cōmēdat chorū ꝛ exerciꝛ
tū martyꝝ. Tertio exercitū religioſoꝝ ꝛ mo
nachoꝝ. Quarto exercitū ꝛ choꝝ doctoꝝ ſꝫ
ibi. Dixi aſcēdā in palmā. tertium ibi. Ego
dilecto meo: quartū ibi. Quis mihi det te fra
trē meū. Un̄ ſalomō ſequit̃ ordinē tp̄is eccle
ſie: ſm ꝙ eccłia pceſſit in pficiēdo. Nā pͥmo
profecit in pp̄ło. Scđo in martyrib⁹ ſeu in
copia martyrū. Tertio ī copia virginū ꝛ mo
nachorū. Quarto in copia doctoꝝ: de qb⁹
oībus tractat̃ in hoc. ix. cātico. Quinto aūt
pficit in copia iperatoꝝ ꝛ regū ꝛ pōtificū: ꝛ
ſic fuit in ſua pſperitate: de q̄ tractabit̃ ī ſeꝛ
quēti ꝛ vltimo cātico. Quātū ergo ad pͥmā
partē hui⁹ noni cātici eſt aduertendū ꝙ toꝛ
ta pulchritudo eccłie cōſiſtit in ornatu vir
tutū ꝛ donoꝝ ꝛ grāꝝ ſacroꝝ: ꝛ pulchra diſpoſiꝛ
tiōe mēbroꝝ. ſ. ī varietate ſtatuū ꝛ graduū
ꝛ officioꝝ. Et iō ſalomon ter deſcripſit pulꝛ
chritudinē eccłie ſm ꝙ xp̄s ſucceſſiue ter
ipſam dotauit ꝛ ornauit ꝑ diſcurſū tp̄is.
Nā ī pͥmo deſcripſit pulchritudinē eccłie in
ſtatu apłoꝝ ſꝫ ꝙ eā dotauit ꝛ decorauit ſpō
ſus an̄ ſuā paſſionē. qn̄ miſit apłos ad pdiꝛ
cādū ī oēꝫ ciuitatē: ꝛ locū q̄ erat ipſe ventur⁹.
vt pꝫ Mat. x. ꝛ luce. x. Et etiā ſm ꝙ eā deco
rauit xp̄s in nocte paſſiōis ꝑ lōgū ſermonē:
vt pꝫ Jo. xiiij. vſqꝫ ad. xvij. ca. quā pulchritu
dinē cātauit ſalmō in. v. cātico. Scđo deco
rauit xp̄s eccłiā ſuā in pp̄ło gētili ꝑ pdicaꝛ
tionē apłorū in pͥncipio: qn̄ fuit quaſi auroꝛ
ra cōſurgēs eni cōicauit eadē ornamēta ſpi
ritualia ꝛ dona gratiaꝝ: que dederat eccłie
cōuerſe de pp̄ło iudaico. quā pulchritudiꝛ
nem cantauit ſalomō in cantico precedenti
Nūc aūt ī hoc nono cātico cātat pulchritu
dinē quam xp̄s dedit ſponſe ſue in ſuo pfe
ctu tēpore pugne: q̄ quidē pulchritudo cōſi
ſtit ī copia ꝛ varietate diuerſoꝝ ſtatuum ꝛ
graduū ꝛ dignitatū ꝛ mēbrorū ꝛ officiorum
eccleſie: qui quidē ſtatus ꝛ officia intelligūꝛ
tur ꝑ mēbra officialia ꝛ ornamenta pulchre
mulieris: q̄ q̄dē eccłia magis pfecit ī copia ꝛ
diſtinctione graduū ꝛ mēbroꝝ ꝛ officioꝝ in
plebe gētili q̄ ī plebe iudaica. ¶ Sꝫ ſalomō
deſcribit diſpōnē mēbroꝝ hui⁹ ſpōſe mō opꝛ
poſito. Nā in. v. cātico icepit deſcribere mēꝛ
bra ſpōſe a capite pcedēdo ad alia mēbra. Hic
aūt icepit a pedib⁹ ſeriatim pcedēdo vſqꝫ ad
caput: cui⁹ rō eſt. Nā eccłia de pp̄ło iſraeliti
co incepit creſcere a maiorib⁹ vſqꝫ ad minoꝛ
res. Nā pͥo fuit vocata ꝛ electa vgo maria:
q̄ erat de ſtirpe regia ꝛ exinde Johānes baꝛ
ptiſta ꝛ apłi q̄ erāt de eadē ſtirpe p maiori ꝑ
te: ꝛ oēs iſti fuert̄ pͥncipes ꝛ maiores ꝛ capita
eccłie. Ex ꝯſequēti aūt vocati ſūt minores. ſ. di
ſcipuli poſtea multi deuoti q̄ ſecuti ſunt xp̄ꝫ.
In eccłia aūt de pp̄ło gētili pͥmo vocati ſunt
minores ꝛ populares et infirmi: ſed poſtea
venerūt martyres: poſtea virgines ꝛ cōfeſſo
res: poſtea doctores: ꝛ poſtea venerūt impa
tores ꝛ reges ꝛ magni pōtifices q̄ fecerūt ca
pita eccłie ꝛ toti⁹ mūdi: ꝛ iō ſalomon deſcriꝛ T
bēs pulchritudinē eccłie cōuerſe de populo
gentili incepit a pedib⁹ ſpōſe qui ſunt pleꝛ
bei ꝛ populares. ¶ Un̄ eſt aduertēdū ſicut
ſupra dictū ē: ꝙ ſicut mulier hꝫ diuerſa mēꝛ
bra qb⁹ exercet opationes ſuas: iō ſalomon
ponit hic decē mēbra hui⁹ ſpōſe: ꝑ que intel
ligunt̃. x. mēbra ſiue ſtat⁹ et grad⁹ officiales
eccłie: q̄ ſunt pedes: femora: vmbilicus: ven
ter: vbera: collum: oculi naſus: caput: come.
Un̄ ꝑ pedes huius ſponſe intelligunt̃ popu
lares: qb⁹ ambulat iſta ſpōſa. Itē crura ꝛ fe
mora hui⁹ ſpōſe ſunt duo pp̄li ad fidē ꝯuerſi.
ſ. iudaic⁹ ꝛ gētilis: in quib⁹ tota eccleſia cōꝛ
ſiſtit. Baſes aūt aureę qb⁹ ſuſtentat̃ tota ecꝛ
cleſia ſunt fides et charitas. Iſti duo populi
ꝯuerſi ſunt ꝯnexi ſub vna iūctura fidei et ca
thena charitatꝫ vmbilic⁹ aūt hui⁹ ſponſe eſt
matrix eccłie vbi ꝯcipiunt̃ et regñant̃ fideꝛ
les ꝑ baptiſmū. vēter vero eſt ipſa ciuitas dei
triplici muro ſepta. ſ. fide ſpe ꝛ charitate: ꝛ ī
q̄ vētre ꝛ ambitu cōtinent̃ oēs fideles ſicut
triticū in aceruo ꝛ horreo. Duo vbera hui⁹
ſpōſe ſūt duo teſtā: quoꝝ lac ſugūt fideles:
vel ſunt duo ſtat⁹. ſ. ſacerdotū q̄ pbēt fideliꝛ
bus lac grē ſacroꝝ: ꝛ ſtat⁹ doctoꝝ ꝛ pdicato
rū q̄ pbēt lac doctrine ſacre ſcripture: ꝛ paꝛ
ſcūt fideles doctrina ꝛ exēplo. Collū aūt hu
ius ſpōſe ſunt plati q̄ tanq̄ ſpeculatores po
nunt̃ ī eccłia ad puidēdū gladiū venientē ꝯ
eccłiā: vt clamēt clā gētes buccina. Ezech.
xxxiij. Oculi ēt ſunt doctores ꝛ plati: qb⁹ viꝛ
det eccłia credēda ꝛ agēda. ſ. q̄ ſūt neceſſaria
ad vitā actiuā ꝛ ꝯtēplatiuā. Naſ⁹ ēt plati ſūt
eccleſie: qui naſo diſcretionis diſcernūt ī iꝛ
ter lepram ꝛ lepram: et ſunt etiam iudices
qui diſcernunt inter iuſtum ꝛ iniuſtum triꝛ

buẽtes vnicuiq; qđ suũ est. Caput aũt ec-
clesie est duplex: vnũ principale a q̃ deriuat
oīs ṗtᵃ z ptãs ĩ ecclesiã: z iste ẽ xp̃s. Et alte-
rũ dr̃ caput vicariũ exercẽs z gerẽs vices
xp̃i: z iste est sũmꝰ pōtifex in tota ecclia z
q̃libet ep̄s ĩ sua diocesi: z q̃libet rex ĩ suo re-
gno q̃ ad tp̃alia. Come aũt huiꝰ capitis sũt
oẽs populi fideliũ depẽdẽtes a capite xp̃o:
vel sunt oẽs ꝑtinẽtes z ptãtes ex xp̃o deriuan-
te. Per supradicta g̃ mẽbra pulchre mulie-
ris designat salomõ q̃ĩ oīa officia z gradꝰ z
dignitates z statꝰ eccl'ie ĩ cõi. Que q̃dẽ offi-
cia z gradꝰ z dignitates maxie viguerũt in
eccl'ia ꝯuersa de populo gẽtili: z iõ dr̃ terri-
bilis vt castroꝝ acies ordinata: nã quot di-
gnitates z officia cõtinet: tot choros z exer-
citꝰ castrꝝ dr̃ habere ad pugnãdũ ꝯ̃ inimi-
cos ĩfideles. Christꝰ ergo volẽs explicare et
cõmẽdare pulchritudinẽ eccl'ie spõse sue in
optĩa dispõne mẽbroꝝ incipit a pedibꝰ: di-
cẽs. O ecclia spõsa mea filia p̃ncipis. i. ppl'i
gẽtilis p̃ncipãtis ĩ mũdo: hoc dicit: qꝛ solus
ppl's gẽtilis vñ ꝑ maiori pte ecclia est egres-
sa p̃ncipabat z dñabat ꝑ ĩpatores: z reges z
p̃ncipes: cũ ppl's israelitīcꝰ vbiq; seruiret
iõ appellat eã filiã p̃ncipis: dr̃ g̃. Q̃ã pul-
chri sũt gressus. i. pedes tui ĩ calciamẽtis. s.
ppl'i tui bñ istructi z morigerati. Nã sicut
calciamẽta reddũt pedes honestos: ita bõi
mores decorãt pplꝫ. vñ ꝑ gressꝰ pedũ calcia
torũ ĩtelligunt affectiões z opatiões ꝑ bo-
nos mores directe z ordinate: qđ p̃mũ q̃rit
z aspicit ĩ pplo z ecclia xp̃i. Et ꝑ calciamẽta
ĩtelligit ꝯ̃ñatiã fidei z charitatꝫ: q̃bꝰ calciati
fideles absq; metu calcabãt supra serpẽtes
z scorpiões nõ timẽtes minas ptincipũ. Sꝫ
qꝛ isti ppl'i fideles sũt duo ex iudeis z gẽtili-
bus ꝯuersi. z sub vna cathena: z iũctura: et
nexu fidei z charitatis cõnexi z colligati: iõ
subdit. Iũcture femoꝝ tuoꝝ. i. duoꝝ fideliũ
pploꝝ ad vnã fidẽ cõuersorũ sunt sicut mo
nilia q̃ fabricata sunt manu artificis. i. ista
fides z charitas q̃ cõiungit istos populos
sunt sicut cathene auree fabricate manu
christi artificis: qui tanquam lapis angula-
ris ex duobus parietibus fecit vnum: z ex
vtraq; plebe fecit vnã eccl'iam fabricatam
z colligatam talibus monilibus et aureis
compedibus z vinculis charitatis z fidei.
Deinde cũ dicit vmbi icꝰ zc. Cõmẽdat xp̃s
ecclesiã spõsaz suã in fecunditate matricis
ad cõcipiẽdã copiã ꝓlis. Et cõparat vmbili
cũ. i. matricẽ eiꝰ ad craterẽ siue bassinũ ple
nũ vino: ĩ q̃ nunq̃ deficit poculũ: ita vmbi
lico ecclesie q̃ est illa piscina aq̃ baptisma-
tis ĩ q̃ regenerãt fideles nũq̃ deficit aqua
ad baptizãdũ: qꝛ cõtinue emanat g̃ra sacra
mẽtoꝝ ex latere xp̃i: z recipitur in vmbilico
ecclesie. deinde cũ dicit. Uenter tuus. Cõpa

Duplex caput ecclesie.

rat vẽtrẽ eccl'ie ad horreũ ꝯ̃tinens aceruum
tritici in q̃ cõtinent infinita grana tritici ita
in vtero ecclesie cõtinet infinita multitudo fi-
deliũ: iõ dicit. O spõsa vẽter tuꝰ ẽ sicut acer
uus tritici in horreo. i. sicut horreũ ꝯ̃tinens
aceruũ tritici. i. copiosꝰ. z fecũdꝰ ĩ multitudie
ꝓlis z filioꝝ. Et iste vẽter tuꝰ nõ est vallatꝰ
adulterino ꝯ̃mercio: sꝫ castissimo ꝯ̃nubio qꝛ
est vallatꝰ liliis: z sepꝰ rosis castitatꝫ z fidei
qꝛ isti filii eccl'ie nõ ex volũtate carnis: nec
ex volũtate viri: sꝫ ex aqua z spũsctõ sunt re
gñati: z ex deo nati sunt. Itẽ duo vbera tua
sicut duo hinnuli gemelli capree. i. duo statꝰ
s. sacerdotũ z p̃dicatorũ: ex q̃bꝰ filii suggunt
lac sacr̃oꝝ z doctrie scripturaruꝫ sunt pul-
chra z plena: sicut vbera capree q̃ duo hin-
nuli gemelli sugũt. q. d. ꝙ sicut duo hinnuli
gemelli sugũt vbera mr̃is z nutriũt: ita duo
ppl'i gemelli ex iudeis z gẽtilibꝰ ꝯuersi su-
gũt vbera mr̃is eccl'ie: q̃ sũt plẽa lacte sacro-
rũ doctrie z itelligẽtie sacre scripture. q. d. si
cut duo hubera capree copiose nutriũt duos
gemellos ita hubera eccl'ie copiosissime nu
triũt istos pplos ad vnã fidẽ ꝯuersos z h̃ ex
copia lactꝭ sacroꝝ z fidei articuloꝝ z duoꝝ
testamẽtoꝝ q̃ dispẽsant ꝑ sacerdotes z p̃dica
tores. Deinde cũ dr̃. Collũ tuũ zc. Cõparat
collũ eccl'ie ad turriꝫ eburneã fortissimã z cã
didã. Et isti sunt milites z ĩpatores z reges z
p̃ncipes xp̃ianoꝝ: q̃ eleuati sup corpꝰ eccl'ie
defendũt eã armis tp̃alibꝰ. Itẽ collũ eccl'ie
sũt: p̃lati q̃ ponũt tãq̃ speculatores. s. turris
vt p̃uideãt ĩimicos veniẽtes ꝯ̃ ecclĩã: vñ sicut
supra collũ hoĩs q̃ est turris eiꝰ ponunt tres
speculatores. s. oculi ad videndũ: z nasus ad
discernẽdũ: z volũtas tãq̃ caput ad eligẽdũ
z eliciẽdũ opatiões: z imperãdũ: ita pariter su
pra turrim eccl'ie ponunt p̃lati tãq̃ specula-
tores: vt ꝑ sciam sacre scripture videãt tanq̃
ꝑ oculos: z ꝑ dona gratiarũ discernãt tãq̃ ꝑ
nasum. z ꝑ ptãtẽ ecclesiasticã eligãt z iperent
tãq̃ ꝑ caput: imo tanq̃ capita eccl'ie. Iõ di-
cit sponsus: o spõsa collũ tuũ. s. p̃lati et p̃nci-
pes ẽ rectũ z altũ albissimũ et fortissimũ: si-
cut turris eburnea. s. rectũ ꝑ iustitiã: altũ: in
dignitate et ad p̃uidẽdũ: albũ ĩ puritate: for
tissimũ ad defendendos fideles. Item oculi
tui q̃ sunt prelati per scientiam sacre scriptu
re: z obligant ĩuigilare supra populũ z p̃ui-
dere ne veniat gladiꝰ inimicorũ: nõ solũ pec
catorũ: sꝫ etiã ĩfideliũ et hereticorũ: sunt cle
ri sicut due piscine fontales: q̃ sunt in esebõ
in terra basan vltra iordanẽ que sunt in por
ta filie multitudinis. Unde est aduertendũ
ad literã ꝙ in porta esebon erant due pisci-
ne fontales plene aqua clarissima z trãspa-
renti propter eius munditiã: ad quas pisci-
nas conueniebat cõtinue multitudo mulie-
rum ex partibus z populis circunstantibus

ad auriendã aquã ꝓpter eius ſalubꝛitatẽ et
claritatẽ: ⁊ iõ eſebon dicebat filia multitudi
nis: nõ ſolũ ꝓpter copiã populi quã in ſe cõ-
tinebat: ſ; etiã ꝓpter multitudinẽ mulierũ:
que ad hauriendã aquã ex cõfinib⁹ cõcurre-
bãt. Et iõ dicit: ꝙ duo oculi eccl'ie ſunt clari
⁊ tranſparẽtes ad penetrãda myſteria ſacre
ſcripture: ⁊ ad preuidẽda mala futura: ſicut
ſunt ille due piſcine eſebon. Itẽ eſebon dicit
etiã filia multitudinis inq̃tũ ex ea veniebat
multitudo ciboꝝ: ⁊ arietũ: ⁊ victualiũ in ter-
rã ꝓmiſſionis: vt dicit. Deu. xxxij. ſc; vt ſug-
geret mel de petra: oleũq; d̾ ſaxo duriſſimo
butyrum de armẽto ⁊ lac de ouib⁹: ⁊ adipe;
de armẽto arietũ filioꝝ baſan ⁊c. Sufficit ꝙ
per oculos intelligit doctores q̃ penetrãt et
ſpeculant myſteria ſacre ſcripture: ⁊ ꝓlatos
q̃ vigilãt ſuper gregẽ xp̃i. Itẽ ſubdit. Naſus
tuus ſicut turris libani. ¶ Ad cuius intelle-
ctũ eſt notandũ: ꝙ ſicut doctores ⁊ ꝓlati ⁊ ſa-
cerdotes dicunt oculi inq̃tũ ꝑ eos videt ec-
cleſia: ita etiã dicunt naſus inq̃tũ ꝑ eos di-
ſcernit: nã ſicut naſus. i. olfactus diſcernit in-
ter odores cõuenientes ⁊ diſcõuenientes ⁊ bo-
nos: ⁊ malos: ita ꝓlati ⁊ ſacerdotes: ⁊ ſcribe
docti tenent diſcernere inter leprã ⁊ lepra;
peccati vt poſſint cõuenientẽ medelã adhi-
bere: ⁊ tenent diſcernere inter verã ⁊ falſa;
doctrinã: ne heretici inficiãt eccl'iam: iõ pre-
lati et ſacerdotes ponũtur ſpeculatores ſu-
pra gregẽ eccl'ie ad precauendũ mala futu-
ra. Vñ eſt aduertendũ ꝙ inter montẽ libani
et hermon eſt introitus a terra promiſſiõis
in Emach: ⁊ campũ damaſcenũ: vbi rex tyri
ↄceſſit Salomoni partẽ terre vbi edificauit
altã turrim Salomõ: vbi poſuit ↄtinuos ſpe-
culatores. que quidẽ turris reſpicit contra
damaſcum. Et ſimilr̃ ſalomõ edificauit com-
plures alias turres ꝑ mõtes eminẽtes ter-
re ꝓmiſſiõis: ⁊ iõ ſpeculatores q̃ erãt poſiti
in turri q̃ reſpicit contra damaſcũ: videntes
gẽtes armoꝝ venientes ex damaſco: ⁊ intran-
tes introitũ Emach: ilico faciebãt ſignũ: cui
reſpõdebãt ꝑ ordinẽ oẽs alie turres. Et ſic i
paruo ſpacio tẽporis aduentus inimicorum
ſciebat in hierl'm et ꝑ totã terrã ꝓmiſſionis
⁊ ſic oẽs ſe ꝑparabãt ad cauendas inſidias
inimicorum: ⁊ ad reſiſtendũ eis: ita ergo pa-
riter eccl'ia q̃ eſt quedã alta turris que reſpi-
cit cõtra damaſcũ: i. contra hoies ſangui-
neos ⁊ terrenos ⁊ pctõres: poſuit ſupra ſe ꝓ-
latos ⁊ ſacerdotes tanq̃ ſpeculatores: vt di-
ſcernãt inter catholicos ⁊ infideles et hereti-
cos: ⁊ iter leprã: ⁊ leprã peccati: ⁊ ꝑmoneãt
ſimplices vt caueant peccata: et hereſes et
ſchiſmata. Et ita Aug. epũs hippoñ. tanq̃ bo-
nus ſpeculator ĩ exiſtẽs ſupra turrim reſpi-
cit ↄtra damaſcũ. ſ. ſupra culmen ⁊ apicẽ epi-
ſcopalis dignitatis: quando perſenſit Julia-
num miſcentẽ venenũ ⁊ fermẽtũ pelagianũ
inter bonã maſſam eccleſie: ilico ↄgregauit
ↄſiliũ oim epiſcopoꝝ numidie ⁊ declarauit
doctrinã pelagianoꝝ eſſe hereticã ⁊ peſtife-
rã: ⁊ ſuꝑ hoc ſcripſit epiſtolã ad Innocentiũ
papã vt inuigilaret ſuꝑ gregẽ ſuũ: ⁊ auiſaret
totã europã: ⁊ ita pariter ſcripſit oibus epi-
ſcopis aphꝛicanis ⁊ oriẽtalibus: ⁊ vt magis
eradicaret ⁊ eliminaret illud peſtiferũ vene-
nũ ſcripſit libros de bap. paruuloꝝ: ⁊ de na-
tura ⁊ gratia hyponoſticon et libros contra
Julianũ ⁊ cõplura alia volumina cõtra illã
ſectam. Et ita pariter fecit beatus hierony-
mus: ⁊ athanaſius: ⁊ hila. et ceteri ſacri do-
ctores ⁊ ꝓlati contra ſectam arrianã ⁊ alias
peſtiferas ſectas: ⁊ iõ dicit ꝙ naſus eccl'ie ẽ
ſicut turris libani q̃ reſpicit ↄtra Damaſcũ.
Nã ſicut libanus q̃ eſt candidus ⁊ mundus
reſpicit cõtra Damaſcũ: qd̾ interpretat ſan-
guineus: ita pariter turris eccl'ie reſpicit et
inuigilat ↄ ſanguineos ⁊ hereticos et pctõ-
res: vt eos arceat ab eccl'ia. ¶ Deinde cũ dr̃
Caput tuũ vt carmel⁹. Cõparat caput. i. ꝓla-
tos eccl'ie ad montẽ carmeli q̃ eſt altiſſimus
mons i terra ꝓmiſſiõis poſt libanũ. vñ ſicut
ꝑ libanũ itelligit xp̃s q̃ ẽ caput ꝑncipale ip-
ſius eccl'ie: ita ꝑ carmelũ itelligit papa q̃ eſt
caput vicariũ gerẽs vices ipi⁹ xp̃i: vñ carme-
lus iterp̃tat cognoſcẽs ſiue ſciẽtia circũciſio-
nis: ꝑ qd̾ deſignat papa ⁊ oẽs ꝓlati: q̃ nõ ſo-
lum debẽt cognoſcere ⁊ diſtinguere inter le-
pram ⁊ leprã peccati. ⁊ heretice prauitatis:
ſed etia; debent circũcidere ⁊ eliminare oẽ
pctm̃ ab oibus ſuis. ⁊ oẽm hereticã prauita-
te; ab eccleſia: ⁊ iõ dicit. Caput tuũ. i. papa
⁊ oẽs ꝓlati q̃ capita eccleſie ſunt alti et emi-
nẽtes ⁊ ꝓſpiciẽtes vt carmel⁹: ⁊ ſcindentes
oẽ pctm̃ ⁊ oẽm hereſim: ⁊ falſam doctrina;
ab eccl'ia. Et ẽt q: ꝑ caput eccl'ie ꝑmo ⁊ ꝑnci-
palr̃ intelligit xp̃s: a quo d̾riuant oia bona
ſpũalia ⁊ ois virt⁹ ⁊ gr̃a: et ptãs in eccl'ia: iõ
ſequit. Come capitis tui ſicut purpura re-
gis. Nã ſicut come deſcendũt a capite ſupra
totũ corpus: ita oẽs poteſtates prelatoru; ⁊
imperatorum et regum deſcendunt et proce-
dunt et deriuantur a chꝛiſto ſuper eccleſia;.
Et ſic omnes prelati et imperatores dicunt
come capitis eccleſie: qui eſt chꝛiſt⁹. E dicũ-
tur etiã purpura regis chꝛiſti: quia poteſta-
tem ⁊ autoritatem chꝛiſti induũtur prelati ⁊
reges ad regendam eccleſiam ⁊ chꝛiſtiana;
religionẽ: et dicitur iſta purpura regis iun-
cta ſiue vincta: ideſt tincta canalibus. Nã ſi-
cut purpura tingitur et rubꝛicat tinctura: et
colore [illegible] in canalibus fictilib⁹: ita ve-
ſtis humanitatis xp̃i ꝑmo fuit tincta ſangui-
ne paſſiõis: deinde ex illa veſte humanita-
tis ꝑ vulnera tanq̃ per canales decurrit et
fuit deriuat⁹ ſanguis xp̃i in tota; eccleſiam

vñ virt⁹ ſacroꝝ rubricata ſanguine xpi deri
uata fuit p vulnera tanq̃ p canales i eccliã.
Jtẽ p candẽ rõnem deriuata fuit eccleſiaſtica
poteſtas in aplos: ⁊ p aplos tanq̃ p canales
deriuata eſt eadẽ ptãs in oẽs ſucceſſores. Et
iſta eſt illa veſtis purpurea ſanguine xpi ru
bricata: q̃ veſtit ⁊ ornat: ⁊ decorat totã eccle
ſiã: ⁊ ſic ḡ oẽs p̃lati ⁊ reges dicunt come ca-
pitis xpi induti veſte purpurea regie poteſta
u tis xpi. ¶ Jterũ eſt aduertẽdũ q̧ capilli ⁊ co
me idẽ ſunt: ſꝫ ſolũ differũt i reſpectu. Dicũ
tur enĩ capilli inq̃tũ deriuant ⁊ p̄cedunt ⁊
dependẽt a capite: ſꝫ dicunt come inq̃tũ or-
nãt ⁊ decorãt caput ⁊ faciẽ ⁊ totũ corp⁹ mu-
lieris. Et iõ reputat decens ⁊ honeſtũ vt mu
lier nutriat comã. j. ad Corin. xj. Et iõ inq̃tũ
capil capilli p̄cedũt ⁊ dependẽt a capite nõ ſolum
li ⁊ co p̃lati: ſꝫ etiã tot⁹ p̄pl's xpian⁹ dicunt capilli
me ſa ⁊ coma xpi: q: oẽs dependem⁹ ⁊ trahim⁹ ori
lo res ginẽ ſpũalẽ a xpo tanq̃ a capite. Et ſic oẽs
ſpes dicimur xpiani: p eandẽ rõnẽ oẽs xpiani di-
cta cunt come capitꝫ xpi rubricate ei⁹ ſanguine
plat. p eccleſiaſtica ſacra: ſꝫ q: martyres magis ru
bent ſanguine xpi q̃ ceteri: iõ magis meren
tur dici come ⁊ purpura xpi tincta canalib⁹.
Nã nõ ſolum rubẽt ſanguie xpi p eccleſiaſtica
ſacra ſicut oẽs xpiani: ſꝫ ẽt ſpãli mõ rubent
ſanguine xpi: q: ipm realiter ſecuti ſunt per
martyriũ: ⁊ lauerunt ſtolas ſuas in ſaguine
x ſuo vt inq̃t Augu. ſup Apocalypſim. ¶ Et iõ
martyres tenẽt ſupremum locum in eccliã.
Quinq̧ ḡ gña capillorũ dependẽt a nr̃o ca-
pite xpo: ⁊ deriuant i eccliam ſpõſam ſuã: et
decorãt eã. Nã primo deriuat ois grã ⁊ vir-
tus ſacroꝝ: ⁊ deriuant oia dona grãꝝ ⁊ me
ritorũ. Scdo deriuant oẽs fideles p grãꝫ ſa
croꝝ regñati. Tertio deriuat ois eccleſiaſti-
ca ptãs in oẽs p̃latos ⁊ ſacerdotes ad diſpẽ-
ſandum grãm ſacroꝝ ⁊ oẽm iuriſditionẽ: et
ex ꝯſequenti a xpo deriuant oẽs p̃lati hñtes
ſpũalẽ ptãtẽ. Quarto p candẽ rõnẽ a xpo deri-
uãtur oẽs principes ſeculares p ſecularem
ptãtẽꝫ: q: ois ptãs a dño deo eſt. Et ois ptãs
fuit tradita xpo a patre i celo ⁊ i terra. Mat.
xxviij. Quinto autẽ ⁊ ſpeciali mõ deriuãtur
martyres ⁊ v̄gines. eo q̧ imitati ſunt xpm in
morte ſua ⁊ ſequunt agnum quocunq̧ ierit.
Omnia ergo iſta quinq̧ gña capilloꝝ faciũt
vnã comã ſanguine xpi rubricatã ⁊ purpura
tam a xpo capite p̄cedentẽ: ⁊ in totã eccliãꝫ
ſponſam eius deriuatã ipſam ornantẽ ⁊ de-
corantẽ: que nõ ſolũ dr̃ come ſed etiã purpu
ra regis tincta canalib⁹ vulnerũ xpi: a quis-
bus tingit ⁊ purpurat: que quidẽꝫ purpura
totã eccliam ornat ⁊ decorat: de qua dr̃ pſal.
xliiij. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu
deaurato circundata varietate. Poſtq̃ ergo
xps lauit eccliam ſponſam ſuam in canalib⁹
ſue paſſionis: ⁊ ornauit eã ⁊ decorauit pur-

pura regia ſuo ſanguine rubricata: et p ꝯñs
reddidit ipſam pulchrã nõ hñtem ruga neq̧
maculã: ſed oibus ſupradictis bonis ornata
⁊ optimo ordine mẽbroꝝ ⁊ officiorũ diſpoſi
tã: volens eã cõmẽdare dicit. O chariſſima
ſponſa quã ego charo p̃tio mei ſanguinis re
demi ⁊ laui ⁊ ornaui q̃ pulchra es in diſpo-
ſitione mẽbrorũ ⁊ graduũ varietate ⁊ digni
tatũ: ⁊ q̃ decora es in ornatu virtutũ ⁊ grãꝝ
⁊ per ꝯñs q̃ beata es in delitiis ſpũalib⁹ qui
bus gaudes et letaris cũ tuo ſponſo. ¶ Sed x
q: iſta ecclia ſpõſa xpi p talia bona ſibi a ſpõ
ſo collata fuit eleuata ⁊ exaltata ſup omnẽꝫ
humanã facultatẽ: ⁊ eminet ſuper oẽs alias
natiões: ſicut palma ſuper omnes alias ar-
bores. Nã ſicut palma ſuperat oẽs alias ar-
bores i rectitudine ⁊ altitudine ⁊ fructu. Jõ
p̄pter eius altitudinem ⁊ eminẽtiã: quia vi-
detur celum attingere: datur victorib⁹ in ſi-
gnũ triũphi. Jta ergo eccleſia ſiue xpiana re
ligio excedit et ſuperat omnes alias religio
nes in rectitudine veritatis: quia ſola ipa cõ
tinet veritatem colendo vnum verum deum x
trinum ⁊ vnũ incarnatuꝫ in filio ⁊c. ¶ Et ſic
cõtinet rectã veritatẽ i cultu latrie: ⁊ ipſa ſu
perat alias natiões in altitudine dignitatis
q: celum attingit. Nã licet peregrinamur in
hoc ſeculo: tñ conuerſatio nr̃a in celis eſt: q:
nõ ſum⁹ hoſpites et aduene: ſicut homines
terreni ⁊ cetere natiões: ſed ſumus iã ciues
ſanctorũ ⁊ domeſtici dei nũc per grãm: et in
futuro p gloriã. Et ſic eccleſia in altitudine
dignitatis ⁊ cõuerſationis iã attingit celuꝫ.
Jtẽ eccleſia eſt ſimilis palme: ⁊ nobilior ce-
teris religionibus in dulcedine ⁊ perfectiõe
fructus. Naꝫ nulla alia religio facit fructus
meritorios: niſi ſola xpiana: nec colligit fru-
ctus grẽ ⁊ glẽ niſi ſola iſta: nec ex alia reli-
giõe de⁹ colligit fruct⁹ ſibi acceptos niſi ex
ſola iſta. Nã ex iſta collegit primo illum fru
ctũ ſibi ſapidũ et ſuauem ſuper omnes fru-
ctus. ſ. virginẽ Mariã mr̃em ſuã ⁊ ex iſta ar-
bore collegit Joannẽ baptiſtã: ⁊ oẽs aplos
et diſcipulos: ⁊ poſtea martyres ⁊ virgines
⁊ doctores ⁊ cõfeſſores. Et iõ dicit ſponſus.
O ſpõſa chariſſima q̃ pulchra es ⁊ decora i
delitiis ⁊ fructib⁹ ſpiritualibus. Nã ſtatura
tua ⁊ altitudo dignitatis aſſimilata ẽ palme
q̃ ſupereminet oẽs alias arbores in rectitudi
ne. ⁊ altitudine ⁊ dulcedine ⁊ pfectione fru-
ctus. Sicut aũt ſtatura tua ẽ aſſimilata pal-
me: ita vbera tua ſunt aſſimilata botris ſiue
vuis et racemis ipſi⁹ palme. Nã ſicut fruct⁹
palme: q̃ ſunt dactyli: excedũt oẽs alios fru
ct⁹ i ſuaui dulcedie: ita vbera eccliẽ ſiue dul
cedo ⁊ ſapor lactis vberũ eccliẽ excedit oẽs
alios ſapores: q̃d quidẽ lac vberũ eccliẽ eſt
lac grẽ ſacramentorũ ⁊ fidei articulorũ ⁊ ob
ſeruãtie p̄ceptorũ: ⁊ dr̃ etiã lac duoꝝ teſtamẽ

ſuoꝝ qd̃ ſuperat oẽs alios liquores ⁊ ſapo
A res.¶ Sed eſt vlterius valde aduertẽdũ ꝙ
lȝ oia ſupradicta ſint bñ ⁊ catholice dicta ꝗ
ad expõnẽ vltimoꝝ ꝟſuũ: tñ Salomõ maiꝰ
ſacr̃m vult etiã nobis detegere. Ad cuiꝰ in-
tellectũ eſt notãdũ ꝙ apud oẽs natiões ⁊ re
ligiões palma denotat ⁊ deſignat victoriã:
⁊ iõ palma dabaꝫ victoribꝰ i ſignũ triũphi:
⁊ ſic arbor palme dr̃ arbor victorie: vt dictũ
eſt.¶ Sȝ qꝛ i nulla alia arbore ꝗs adeptus
B fuit tãtũ triũphũ:nec tãtã victoriã quãtã ⁊ ꝗ
lẽ adeptꝰ eſt xp̃s i cruce ꝯ mũdũ ⁊ diabolũ:
qꝛ tibi triũphauit de diabolo ⁊ morte:⁊ recu
pauit p̃dã de ptãte diaboli.iõ ñmerito cõi
ter i ſacra ſcriptura ꝑ palmã itelligiꝫ arbor
crucis ꝗ ẽ arbor ſumme victorie. Et nõ ſolũ
dr̃ arbor triũphalis rõne p̃fate victorie: ſed
dr̃ arbor fructifera aſſimilata palme rõne
copie fructuũ diuerſoꝝ. Nã oia bona i toto
iſto cãtico ſupra memorata: ⁊ oẽs fructꝰ ſpi
rituales ſupradicti fuer̃t germinati ⁊ colle-
cti ex arbore crucis. Et ſic crux fuit illa ar-
bor ꝗ cũ xp̃o ſupradictos fructꝰ germinauit:
iõ vt xp̃s deducat ſponſaȝ ſuã ad amorẽ ſue
paſſiõis:⁊ ad deuotionẽ ⁊ cõtẽplationẽ ⁊ ve
nerationẽ crucis:ex ꝗ xp̃s collegit oia bõa:
⁊ illa cõicauit eccl̃ie:dr̃ O ſpõſa mea ꝑ vnio
nẽ:⁊ chariſſima ꝑ redẽptionẽ ⁊ p̃tiũ mei ſan
guinis ꝗ te redemi multũ mihi obligaris:qꝛ
tota tua pulchritudo ⁊ copia bonoꝝ ꝗbꝰ te
ditaui ⁊ decoraui ꝓcedit ex mea paſſiõe.⁊ iõ
ſtatura ⁊ altitudo tua aſſimilata ẽ palme.i.
arbori crucis fructifere ex ꝗ collegi oia bõa
ꝗ tibi ꝯceſſit:⁊ ẽt te feci altã et fructiferã:ſi-
cut arborẽ palme.i.ſicut arborẽ crucȝ. Nã ſi
cut tũc germinauit oẽs fructꝰ redẽptiõis et
ſalutis ꝑ paſſionẽ meã:ita tu aſſidue germi
nas eoſdẽ fructꝰ ꝑ eccl̃iaſtica ſacr̃a:⁊ cõicas
oibꝰ fidelibꝰ.q.d.eoſdẽ fructꝰ ꝗs ego ex mea
paſſiõe i cruce collegi eoſdem tu diſpẽſas ꝑ
eccl̃iaſtica ſacr̃a. Iõ ſtatura tua et dignitas
aſſimilata ẽ palme. Ex iſta ẽ arbore palme
o ſponſa chariſſima dedi tibi pedes rectos
ad recte ꝑ hũc mũdũ ãbulãdũ:et bñ calcia-
tos:ne ſpine ⁊ vepres tibi nocer̃et in tua pe-
grinatiõe. Et dedi tibi femora fortiſſima ad
totũ corpꝰ eccl̃ie ſuſtinẽdũ. Et dedi tibi vm-
bilicũ fecũdũ ad fideles ꝯcipiẽdos et rege-
nerãdos.⁊ dedi tibi vẽtrẽ plenũ tritico ſacr̃o
rũ ad eos nutriẽdos. Et dedi tibi duo vbera
gr̃e ſacroꝝ ⁊ fidei articuloꝝ:⁊ duoꝝ ſacroꝝ
ad eos potandos:⁊ dedi tibi collum ſup oẽs
alias natiões ſurſum eleuatũ ad celũ attin
gẽdũ. Et dedi tibi oculos ad myſteria ꝓfun
da penetrãda:⁊ naſum ad inter bona ⁊ ma-
la diſcernẽdũ:⁊ caput ad iudicãdũ:⁊ dedi ti
bi comas ſanguie meo rubricatas ad tui de
corẽ ⁊ ornatũ.que bona oia adeptus ſum:et
collegi ex arbore crucis in mea paſſione:et
communicaui tibi. Ex ꝗ patet ꝙ ſtatura tua
aſſimilata eſt palme ⁊ arbori crucis:qꝛ om-
nia bona que habes inde collegiſti.

¶ Secũda pars huius noni cãtici.

Dixi. Aſcendam in palmam:
Et apphendã fructus eius:
Et erunt hubera tua ſicut botri
vince.
Et odor oris tui ſicut odor maloꝝ
Guttur tuũ ſicut vinum optimuȝ.
Dignuȝ dilecto meo ad potandũ.
Labijſqȝ ⁊ dẽtibus illius ad rumi
nandũ. Ego dilecto meo:⁊ ad
me conuerſio eius.
Ueni dilecte mi:
Egrediamur in agrum:
Commoremur in villis
Mane ſurgamus ad vineas:
Uideamus ſi floruit vinea:
Si flores fructus parturiunt.
Si floruerunt mala punica.
Ibi dabo tibi hubera mea.
Mandragore dederũt odorẽ in por
tis noſtris.
Omnia poma noua et vetera ſer-
uaui tibi dilecte mi.

Deinde cũ dixit. Dixi aſcẽdã i palmã
⁊c. Exequiꝰ Salomõ ſcḋaȝ pteȝ hu-
ius cãtici in ꝗ itroducit eccl̃iã ſpõſã
xp̃i ad loqndũ ⁊ reddẽdũ vices amoris ſpõ-
ſo ſuo. ¶ Ad cuiꝰ intellectũ ẽ notãdũ ꝙ poſt B
ꝙ ſpõſa audiuit a ſpõſo oia ſupradicta ⁊ co-
gnouit amorẽ ſuũ erga eã:qꝛ diſpoſuerat ip
ſaȝ in tã optima diſpõne mẽbroꝝ:⁊ decora-
uerat ⁊ ornauerat ipſa in tot ⁊ tãtis ornamẽ-
tis:⁊ ditauerat eã tã magnis ⁊ p̃cioſis bonis
⁊ armauerat eã tã fortibꝰ armis ad pugnã-
dũ ꝯ oẽs inimicos.⁊ dixerat vltio:ꝙ oia bo-
na collegerat ex arbore crucis ⁊ iõ aſſimila
uerat eã arbori palme i rectitudine ⁊ altitu
dine ⁊ vtilitate fructꝰ. Et iõ ſpõſa nõ igrata:
ſȝ auida ad reddẽdũ vices amoris ꝓ tantis
bonis receptis rñdẽdo ſpõſo ait. O ſpõſe tu
dicis ꝙ ſtatura mea aſſimilata ẽ palme:⁊ ꝙ
oia bona deſcẽder̃t ab arbore palme.ſ.crucȝ
triũphalis: Iõ volẽs te imitari ſequẽdo te ꝑ
crucẽ ⁊ martyriũ ego dixi. Aſcẽdã in palmã
i.deliberãdo dixi ⁊ ꝓpoſui aſcẽdere i palmã
martyriũ.i.tollere crucẽ ⁊ ſeq̃ te:⁊ h̃ dixi ⁊ ꝓ
poſui i crucẽ aſcẽder̃ vt apphẽdã fructꝰ eiꝰ.

Un̄ poſtq̄ tu dediſti mihi arma ad pugnādū .ſ. fidē ⁊ charitatē: ⁊ dona ſpūſſcti volo illa ex exercere cōtra diabolū ⁊ tyrānos ⁊ h̄reticos. ¶ Iterū eſt notādū: q̄ p̄ palmā ad quā aſcē dit eccl'ia ſpōſa xp̄i intelligit camp⁹ pugne ⁊ victorie: vn̄ ſicut xp̄s aſcendit i crucē ad pu gnādū p̄ nobis ꝯ̄ diabolū: ex q̄ arbore colle git fruct⁹ nr̄e redēptiōis ⁊ ſalutis: ita eccl'ia aſcēdit in palmā .i. in campum victorie ⁊ pu gne ad pugnādū ꝯ̄ tyrānos et inſideles p̄ fi de xp̄i. ⁊ ꝯ̄ carnē ⁊ mūdū ⁊ ꝯ̄ hereticos. Et iō facti ſunt q̄tuor exercit⁹ q̄ aſcēderūt i palmā ad pugnādū. Nā p̄rio aſcēdit chorus ſiue ex ercit⁹ martyrū ad pugnādū ꝯ̄ p̄ncipes: ⁊ ty rānos ⁊ inſideles. Scd̄o aſcēdit exercit⁹ vir ginū ⁊ ꝯtinētū ad pugnādū ꝯ̄ carnē. Tertio aſcēdit i cāpū pugne ⁊ palme exercit⁹ ꝯtem platiuoꝝ ⁊ monachoꝝ ad pugnādū ꝯ̄ mun dū ⁊ pōpā ei⁹. Quarto aſcēdit exercit⁹ docto rū ad pugnādū ꝯ̄ h̄reticos. Iſti ḡ q̄tuor exer cit⁹ aſcēderūt i arborē palme ſiue i cāpū pu gne ad pugnādū. Et iō eccl'ia ſupius dicta ē terribilis vt caſtrorū acies ordinata. Et di ctū eſt ēt ſupius. Quid videbis in ſunamite niſi choros .i. exercit⁹ caſtroꝝ? Sȝ q̄r oēs iſti exercit⁹ finalr̄ triūpharunt d̄ inimicis ſuis: iō dicūt collegiſſe fruct⁹ victorie ex arbore pal me ſiue ex arbore crucis. q̄d idē eſt q̄ arbor ſiue cāpus pugne ⁊ victorie. Un̄ ſicut q̄tuor gn̄a pugnatoꝝ aſcēderūt i palmā ad pugnā dū: ita eccl'ia q̄tuor gn̄a fructuum collegit ⁊ app̄hēdit ex arbore palme. Nā p̄rio collegit martyres ſiue fructū ⁊ victoriam martyrii. Scd̄o collegit v̄gines ⁊ ꝯtinētes. Tertio cō feſſores ⁊ monachos. Quarto doctores cū ſuis ſcriptis ⁊ doctrinis. Oēs iſti q̄tuor exer cit⁹ dicunt pugnatores: q̄r vita xp̄iani ſi ſm̄ euāgeliū viuat: pugna ⁊ martyriū ⁊ crux ē: vt inq̄t Aug. ſup Jo. Et de q̄cūq̄ iſtoꝝ dicit ſaluator Mat. xvi. Si q̄s vult poſt me venire abneget ſemetipm̄: ⁊ tollat crucē ſuā: ⁊ ſequa tur me: ⁊ ſic ēt ſm̄ Auguſt. oēs ꝯiugati viuē tes ſm̄ euāgeliū tollūt crucē ſuā: ⁊ ſequunt xp̄m ſuo mō. De olb⁹ ḡ iſtis ſupradictis di cit ſpōſa. Aſcēdā in palmā: ⁊ app̄hendā fru ctus ei⁹: q̄r oēs iſtos fruct⁹ collegit eccl'ia ex arbore palme ⁊ ex olb⁹ his collegit fructus meritorū: q̄s fruct⁹ repoſuit i ſuo horreo ſi ue cellario: Et iſti ſunt theſauri q̄s eccl'ia di ſpēſat filiis ſuis ſimul cū meritis paſſionis xp̄i: q̄n cōcedit indulgētias: ⁊ fundit orōnes dicēs p̄ merita paſſ. ōis xp̄i ⁊ ſctōꝝ ei⁹. Dicit ergo ſpōſa. Aſcēdā in palmā .i. in arborē pu gne ⁊ crucis: ⁊ victorie: et app̄hēdā fructus eius. Et tūc ubera tua o ſpōſe erūt mihi ſi cut botri vinee martyres p̄ferendo: q̄r eruc de colligā martyres effundētes ſanguinē p̄ xp̄o q̄ erūt tanq̄ vindemia in torculari. Itē odores tui q̄ ſunt viri ſancti: ⁊ virgines ⁊ cō tinētes ⁊ religioſi: ⁊ cōfeſſores: ⁊ contēplati ui effundētes odorē ſanctitatis ⁊ bone fame erunt ſicut odor pomoꝝ. Nā ſicut poma p̄ce cioſa bn̄ matura expirāt ex ſe bonū odorē: ita viri ſcti ⁊ honeſti emittūt odorē bone fa me vita et exēplo: d̄ q̄b⁹ ait ap̄ls. ii. ad Cor. ii. Bonus odor ſumus vobis. q.d. ſponſa ego app̄rehēdā ⁊ colligā ex iſta palma v̄gines ⁊ ꝯtinētes: ⁊ confeſſores: ⁊ viros ſctōs expi rātes bonos odores ſue bone fame ⁊ ſctita tis: ſicut fuit btūs Paul⁹ p̄mus heremita: ⁊ Anthoni⁹: ⁊ b̄ndict⁹: ⁊ Frāciſc⁹: ⁊ btūs Dn̄i cus ⁊ Auguſtinus: quorū odores duxerunt alios ad bn̄ viuēdū. Itē guttur tuū erit mi hi ſicut vinū optimū. q.d. q̄ doctores q̄ ſunt guttur tuū emittūt vinū optimū ſue doctrine ⁊ ſuorum ſcriptorū: q̄d q̄dē vinū erit dignū ⁊ bonū ⁊ acceptū dilecto meo xp̄o ad potan dū: et labiis ⁊ dētib⁹ illius ad rumināduȝ. D ¶ Ad cuius intellectū eſt notādū q̄ vinū ſa piētie ⁊ itelligētie q̄d ſcti doctores exp̄ſſerūt ex vinea ſacre ſcripture intm̄ fuit de ſe opti mū: ⁊ cōtinēs veritatē q̄ fuit dignū accepta ri a xp̄o ⁊ eccleſia ſpōſa eius: ⁊ ideo dicit q̄ fuit dignū ad potādū .i. acceptandū ipſi xp̄o ⁊ eccleſie. Et fuit dignū ⁊ dulce labiis ⁊ dēti bus xp̄i ⁊ eccleſie ad rumināndū. Nā eccleſia p̄ ſuos p̄dicatores continue ruminat ſcripta ⁊ doctrinā Auguſt. ⁊ Hiero. ⁊ Baſilii ⁊ alioꝝ doctoꝝ. Itē doctores ſcolaſtici poſteriores ꝯtinue ruminārt dicta ſacroꝝ doctoꝝ poꝝ ea declarādo. ⁊ in ſuis queſtiōib⁹ diſputādo: ⁊ ſic vinū illoꝝ ſacroꝝ doctoꝝ q̄d eccl'ia colle git ex vinea ⁊ arbore palme ſp̄ ruminat no bis: ⁊ a nobis ad fidē noſtrā ꝯfirmādā ⁊ cō tra hereticos cōfundēdos: ⁊ ad vitā ⁊ con uerſationē noſtrā dirigēdam. Omnes ergo iſtos fruct⁹ ſupradictos collegit eccleſia ex arbore palme. Sed q̄r in tali collectione fru ctuū cauſat quedā mutua ⁊ reciproca ⁊ con uerſa collatio et exhibitio: ideo ſubdit. Ego dilecto meo ⁊ ad me cōuerſio eius. ¶ Ad cu E ius intellectū eſt notādū ſm̄ Aug. de verbis apoſtoli: q̄ tota noſtra latria et ſeruit⁹ erga deū nō ē niſi quedā mutua ⁊ reciproca retri butio. Nā primo de⁹ eſt donator et largitor bonoꝝ. ⁊ ex cōſequenti pro gratiarū actiōe retribuim⁹ ipſi latriā ſeruitutē. Nā q̄r p̄mo ipſe ex nihilo creauit nos: iō retribuim⁹ ipſi adorationē ⁊ ꝓſtratiōe rōne ſumme maieſ ſtatis et p̄tātis: ⁊ gubernat nos: et prouidet nobis de bonis t̄palibus: iō retribuimus ip ſi vices p̄ oblationē. Sed quia redemit nos iā retribuim⁹ ipſi vices p̄ laudes ꝯtinuas: ⁊ patimur martyriū ⁊ p̄ſecutiōes p̄p̄t iuſtitiā fidei eius. Et ſic ſemp̄ de⁹ eſt p̄mus largitor ⁊ p̄ ꝯñs latria ⁊ bone operationes noſtre non ſūt niſi q̄dā retributiōes grārū: iō dic Aug. q̄ martyriū martyrū nō fuit niſi q̄dā retri

quattuor exercitus qui aſcenderet in palmam ad pugnandum.

Dutio in ſignū latrie. q2 prius p nobis oblu-
lit ſe: et p nobis mortuus eſt. Et virginitas
virginū: et ↄtinentia: et labor: ⁊ afflictio car
nis ſanctoꝝ: fuit etiā q̄dā retributio. Item ſi
martyres mortui ſunt p xp̄o prius xp̄s dedit
eis gratiā ⁊ fortitudinē ad tollerādā tormē-
ta: ⁊ ad reſiſtēdū tyrānis: ⁊ pri⁹ dedit p̄lis os
⁊ ſapiētiā ⁊ bona ſpūſſcti ad loquēdū añ re-
ges ⁊ p̄ſides: ⁊ ad pugnādū cū eis. Et ita de-
dit gratiā virtutē v̄ginib⁹ ⁊ cōtinētib⁹ ad pu
gnādū ↄ carnē: ⁊ dedit grāz ↄfeſſorib⁹ ad pu
gnādū ↄ mūdū ⁊ antiquū ſerpētē. Et dedit ſa
piētiā ⁊ verā intelligētiā doctorib⁹ ad itelli-
gēdas ſacras ſcripturas: ⁊ ſic ediderūt m̄lta
ſcripta: ⁊ pugnaūt ⁊ triūpharūt de hereticis.
Ex q̄b⁹ p̄z q̄ martyria martyrū ⁊ cōtinētia
v̄ginū: ⁊ bona opa cōfeſſorū ⁊ oīm iuſtorū: et
ois doctrina doctoꝝ nō fuerūt niſi q̄dā retri
butiões: q2 rtribuebāt deo p effectū qd ab eo
p̄us acceperāt p grāz. Et ſic quicq̄d offert ec
cleſia xp̄o ſpōſo ſuo nō eſt niſi q̄dā retributio
⁊ grāꝝ actiões p bñficiis p̄us receptis: ⁊ ſic
eſt q̄dā mutua ⁊ reciproca ⁊ ↄuerſa retribu-
tio. Jō dicit ſpōſa: ego offero dilecto meo oīa
iſta bōa: ⁊ ad me ↄuerſio ei⁹: q2 ecōuerſo ip̄e
prio mihi tribuit oīa bona: q2 ex arbore pal-
me crucis pri⁹ iſta bona collegi. Itē ip̄e mihi
gratias oīa iſta bona grē tribuit: ſz ego retri
bui ip̄i bona latrie: ſz ad me ↄuerſ⁹ retribuit
F mihi bona glīe: ſic q̄ ip̄e ē prim⁹ ⁊ vltim⁹ in
largiēdo: iō ſp eſt ad me ↄuerſio ⁊ retributio
ei⁹: ⁊ iō ſubdit. Ueni dilecte mi: egrediamur
i agrū ⁊c. ¶ Ad cui⁹ itellectū eſt notādū: qd
cū hoc carmē ſit nuptiale: ſalomō ponit ca-
ſus q̄ accidūt iter amātes ⁊ ſpōſos carnales
applicādo ad xp̄m ⁊ ecclīā q̄ ſunt ſpōſi ſpūa-
les: vñ accidit qñq3 q̄ puella eligit ſibi ſpon
ſuz vltra ſcitū: immo ↄ volūtatē parētū: ⁊ ſic
clā diligit ſpōſuz: ⁊ oñdit ipſi amorē cū ma-
gna difficultate in abſcōſo: ſed cū hoc puenit
ad notitiā parētū affligūt ſpōſaz ne loq̄t nec
iūgat ſpōſo tali: ſz abiiciat ip̄m: ⁊ iūgat alte-
ri ad nutū parētū ⁊ cōſanguineoꝝ. Sz cū il'a
ſumme diligat ſpōſuz cui primo pmiſit fidē:
nullo pacto vult acq̄eſcere parētib⁹: cū autē
parētes atrociter affligāt ip̄am nō ↄſentien-
tes: imo repugnātes matrimonio p ip̄am cō
tracto habētes odio ſpōſuz quē ip̄a elege-
rat: tūc illa vehemēter ſolicitat ſponſum: vt
educat ſe de domo parētū: ⁊ ducat eē ciuita-
tē vbi libere reddat ip̄i vices amoris: ⁊ ſtent
⁊ morēt ibi vſq3 q̄ ira parētū ſit placata: ⁊ cō
ſentiā parētes in matrimoniū: ⁊ reducāt eos
in ciuitatē: ⁊ in domū ſuā: Et hoc frequēter
accidit in ſpōſalib⁹ carnalibus ⁊ mūdanis q̄
dñr clādeſtina ſpōſalia: q̄ poſtea approbāt p
parētes ⁊ ecclīā. Ita ergo accidit ecclīe ſpō-
ſe xp̄i tpe pſecutionū impatoꝝ: ⁊ maxie in p
ſecutiōe Diocletiani ⁊ Maximiani. Nam tūc
tpis m̄lte puelle cōtēnētes nuptias carnales
deteſtātes ritū ⁊ ſup̄ſtitionē gētilitatis pmit
tebāt chriſto v̄ginitatē ⁊ deſpōſabant xp̄o p
fidē ⁊ baptiſmū vltra volūtatē parētū: vt p̄z
de beata Xp̄ina ⁊ Margareta ⁊ Barbara:
q̄s parētes infideles affligebāt: vt xp̄m ſpō-
ſuz denegarēt. Hoc idē fecit magna multitu-
do vtriuſq3 ſexus in illa tempeſtate: q̄ contra
voluntatem nō ſolum parentum: ſed contra
decreta imperatorum ⁊ regum ⁊ totius gen-
tilitatis chriſto per baptiſmum deteſtantes
idololatriam adheſerūt: in qua tempeſtate
fuit tā magna ⁊ grādis perſecutio cōtra chri
ſtianos ⁊ eccleſiā ſponſam chriſti: q̄ in decez
annis fuerūt occiſa infinita milia martyrum
per totū orbē: nec xp̄m negarūt: vñ perſone
eorū capitali ſententia ⁊ variis ⁊ atrocibus
tormentis puniebant: ⁊ bona tpalia fiſco ad
iudicabant. Et ſic tota eccleſia vndiq3 affli-
gebat ⁊ vexabat intolerabiliter: intantuz q̄
multi chriſtiani vidētes intolerabilia tormē
ta aliorum: ⁊ arbitrantes ſe illa nō poſſe pa-
ti potius elegerūt fugere ad mōtes ⁊ ſpelun
cas ⁊ ibi deo ſeruire q̄ xp̄m negare: ¶ Et ita G
fecit paul⁹ prim⁹ heremita: qui videns tor-
menta que patiebant martyres in alexādria
ſe nō poſſe tollerare fugit i deſertū: quē poſt
ea ſecuti ſunt multi aliī chriſtiani. Et ſic ice-
pit ordo eremitarū ⁊ monachorū in egypto
in illa pſecutiōe: q̄ q̄dē monachi ⁊ heremite
poſtea creuerūt in magnū numerū per totū
orbē. Et nō ſolū fugerūt ad mōtes i illa pſe-
cutiōe homines ſimplices: ſed etiam papa ⁊
epiſcopi ⁊ ſacerdotes q̄ p totā illā perſecutio
nem latebant in ſpeluncis. Et ſic illa eccle-
ſia fugit de domo parentū ſuoꝝ. ſ. de popu-
lo gētili: cuius erat filia: ⁊ latebat ⁊ moraba
tur in villis et ſpeluncis ſeruiendo chriſto
ſponſo ſuo: et hoc eſt qd intendit prophetice
exprimere Salomon in hac parte: vnde quia
ſuperius dixit ſpōſa. Ego dilecto meo et ad
me cōuerſio eius: ideſt ſicut ſponſus dilect⁹
meus dat mihi bona gratie: et ego dilecto
meo tribuo latriā ſeruitutem: ⁊ ſicut ego tri-
buo ⁊ exhibeo dilecto meo latriā ſeruitutez:
ita cōuerſio ei⁹ eſt ad me: ideſt ecōuerſo ip̄e
dabit mihi: ⁊ ego expecto bona glorie ab eo.
Sz q2 impedior et prohibeor ab imperatori-
bus ⁊ tyrannis exhibere libere latriā ſerui-
tutem chriſto ſponſo meo: q2 volunt me co-
gere chriſtum negare: ideo potius volo fuge
re ad montes: ⁊ ſic eccleſia conuerſa ad xp̄m
ſponſum dicit. O dilecte mi: lz imperatores
⁊ tyrāni atrociter pſequant: ⁊ diris tormētis
affligāt me: vt deſerā te: ⁊ adorē idola nefan
da tñ nunq̄ deſerā te cui ſemel voui fidē ſed
ſequēdo conſiliū tuū q̄ dixiſti Mat. v. Si pſe
cuti vos fuerint in vna ciuitate fugite i aliā
ſic ego volo fugere furiam tyrannoruz: ideo

veni dilecte mi: fugim⁹ ad tp̄s furiā pſecutorū: egradiamur i agrū ex̄ ciuitates: ꝛ cōmoremur i villis ꝛ turrib⁹ ꝛ heremitorijs ꝛ ſpelūcis: ꝛ ibi i heremo ſuiā tibi i hymnis ꝛ orōnib⁹ ꝛ ſacrificijs. Et mane ſurgam⁹ advenias excolēdas ibi celebrādo diuina officia in abſcōſo pp metū tyrānoꝝ: ne ipediāt ꝛ ꝓhibeāt nos: ꝛ ibi expectabim⁹ ꝛ videbim⁹ ſi floruerit vinee: ꝛ ſi flores vineaꝝ ꝛ aliaꝝ arboꝝ pturiūt fruct⁹. i. ibi expectabim⁹ vſqꝫ q̄ ſit placata ira iperatoꝝ ꝛ pricipū ꝛ tyrānoꝝ ꝯ xp̄ianos. i. vſqꝫ quo tu illumines eos ꝛ reddas beniuolos erga eccl'iā ꝛ ꝯuertāt ad finē: ꝓut fuit cōpletū p ꝯuerſionē magni Cōſtātini: vt patebit. Hoc aūt d̄r: q: vinea ppl'i gētilis: lꝫ i pncipio eēt horrida ꝛ inculta: tñ paulati videēs miracula ꝛ ſigna q̄ p martyres ꝛ viros ſctōs fiebāt icepit florere. et ſic cū labore pturiuit fruct⁹ fidei ꝛ pturiebat vſqꝫ ad Cōſtātinū: q: multi interim ꝯuertebāt ad fidē: vt pꝫ i hiſtorijs martyꝝ: vñ dū btūs vrban⁹ papa latebat i rure ꝛ p̄dio btē Cecilie ip̄a cecilia ſꝑ florebat ꝛ fruct⁹ ſalubres pturiebat i ciuitate: ꝛ ſic ꝯuertit ſpōſuꝫ ſuū Valerianū ꝛ Almachiū fratrē ei⁹ ꝛ miſit eos ad vrbanū: q̄ cū ceteris ſacerdotib⁹ latebat i ſpelūcis: ꝛ in illo rure: iō vrban⁹ grās agēs dicebat. Dñe Jeſu xp̄e ſeminator caſti ꝯſilij ſuſcipe fruct⁹ ſemīs in Cecilia ſemīaſti q: Cecilia famula tua q̄ſi apis tibi argumētoſa deſeruit. Et ſic in illa pſecutiōe paſſa ſunt multa milia martyꝝ ꝛ vginū vtriuſqꝫ ſexus ꝛ etatis. ꝛ ſic illa vinea ſꝑ florebat ꝛ pturiebat fructus martyrū dū eccl'ia latebat ꝛ morabat̄ in villis ꝛ i agris: ꝛ iō d̄r. videam⁹ ſi floruerit mala pūica. ſ. flores vginū ꝛ martyrū. Et dū mala punica. i. martyres florēt ꝛ pturiunt̄ in ciuitatib⁹: ego dabo tibi in agro vbera mea. ſ. vbera latrie: q: nunq̄ ceſſabo a diuio cultu i hymnis ꝛ orōnib⁹ et ſacrificijs ꝛ ieiunijs orādo ꝓ eccl'ia: vt tu cōpmas ꝛ humilies corda impatoꝝ ꝛ infideliū gētiliū ad fidē: ne āpli⁹ pſequant̄ eccl'iā: Et iō mādragore p q̄s itelligit̄ fecūditas eccl'ie iā dederūt
h odorē ſuū in portis nr̄is. ¶ Ad cui⁹ itellectū eſt notādū q̄ mādragora eſt quoddā pomuꝫ genitū i radice cuiuſdā herbe facientis folia ad modū que lactuce: ꝛ ſic mandragore ſunt tanq̄ tubera terre valde odorifera hñtia ſimilitudinem hūani vult⁹: ꝛ hñt hāc ꝓprietatē (vt dicūt herbolarij) q̄ ſi q̄s defert ſe cum mādragoras: attrahit ceteros ad amoreꝫ et nutū ſui. Jtē hñt aliā ꝓprietatē q̄ ſi mulieres māducāt mandragoras diſponunt̄ faciliť ad fecunditatē ꝛ cōceptū ꝓlis. Et iō Ruben attulit mādragoras mr̄i ſue Lie: vt diſponeretur ad cōcipiendū: que dixit Jacob viro ſuo. dormies mecū hac nocte ꝓ mādragoris Ge. xxx. Jō ſalomō p q̄ndā metaphorā diuinas ꝛ internas ſpiratiōes ꝛ illuminationes appellat mādragoras i h' loco: eo q̄ q̄n deo placuit in illa pſecutiōe de⁹ iſpirauit multa corda hoīꝫ: q̄ q̄dē iſpiratiōes tanq̄ mādragore gñabāt fruct⁹ fidei i mētib⁹ gētiliū ꝛ trahebant̄ ad fidē xp̄i: ꝛ ſic ꝓ fide xp̄i ſe morti offerebāt. Jtē poſt illā pſecutionē imo i eadē pſecutiōe ex nutu dei ꝛ pp horridā egritudinē. Diocletian⁹ ceſſauit a pſecutiōe: ꝛ poſtea de⁹ iſpirauit in Cōſtātinū mādragoras ſ. ſpūaliū iſpirationū: qui tract⁹ ꝛ ꝯuerſus ad xp̄ꝫ reuocauit exiliū xp̄ianoꝝ: ꝛ magnificauit eccl'iam: vt patebit. Jō d̄r ſpōſa q̄ mādragore. ſ. vt⁹ ſpūſſcti ꝛ iſpirationes dederūt odorē ſuū in portis nr̄is. ſ. i pncipib⁹ ꝛ ipatorib⁹ q̄ ſunt porte ppl'i gētilis: vel in portis eccl'ie: p quē odorē fuit fecūdata ꝛ multiplicata eccl'ia. q. d. q̄ fecūditas ꝛ augmētū eccl'ie iā apparet i portis nr̄is. Et hoc d̄r ſpōſa: q: dū ip̄a orabat in agro latēter i heremo multi ad fidē ꝯuertebant̄ ꝛ poſtea martyrio coronabāt̄ i pplo: i ciuitatib⁹. Et q: ex oi ſexu ꝛ etate. ſ. iuuenes ꝛ ſenes ꝛ vgines: innupteqꝫ puelle ad fidē xp̄i ꝯtinue ꝯuertebant̄: ꝛ martyrio coronabant̄. Jō ſubdit: oia poma noua ꝛ vetera dilecte mi ſeruaui tibi. i. obtulit tibi martyres ex oi ſexu ꝛ etate. Nā ego ſuaui ꝛ obtuli tibi poma: noua ſicut fuerūt Cecilia ꝛ agnes ꝛ Agatha ꝛ Lucia ꝛ Catharina q̄ i puerilitate paſſe ſunt. Et obtuli tibi poma vetera: ſicut fuerūt Marcellinus ꝛ Urban⁹ ꝛ multi alij q̄ i ſenectute paſſi ſūt i illa pſecutiōe. Hoc ēt dicit: q: i illa etate multi cōuertebant̄ ad xp̄m: alij i pueritia: alij i adoleſcētia: alij in ſenectute. Vñ q̄dā puelle dedicabāt ꝛ cōſecrabāt deo virginitatē ſuā: et q̄dā vidue ſeruabāt ꝯtinētiā: ꝛ q̄dā ſenes ſegregabant̄ ad montes ad ſeruiēdum deo. Et ſic ſpōſa ꝯtinue offerebat Chriſto ſpōſo ſuo poma noua ꝛ vetera. Hoc etiam pōt intelligi de doctorib⁹: q̄ cōtinue offerebāt xp̄o poma noua ꝛ vetera p̄dicādo ꝛ ꝓbando ipſum eſſe verū deū ꝛ hoīem ꝛ meſſiaꝫ in lege promiſſum p autoritates ꝛ ſcripturas noui ac veteris teſt': iuxta illud Matthe. xiij. Ois ſcriba doct⁹ pfert de theſauro ſuo noua ꝛ vetera.

Mādra gore pprie

¶ Tertia pars huius noni cātici.

Quis mihi det te fratrē meū ſugētē vbera mr̄is mee: vt inueniā te ſolū foris: ꝛ deoſculer ꝛ iam me nemo deſpiciat.

Apprehendam te ꝛ ducam in domum matris mee.

Et in cubiculum genitricis mee: Ibi me docebis.

Et dabo tibi poculū ex vino ꝯdito

Et muſtū maloꝝ granatoꝝ meoꝝ. Leua ei⁹ ſub capite meo: ⁊ dextera illius amplexabitur me. Adiuro vos filie hieruſalem: ne ſuſcitetis: neq; euigilare faciatis dilectā donec ipſa velit.

HEc eſt tertia pars huius noni cantici: in qua rex Salomon explicat deſiderium eccleſie redeundi ad heremo ad ciuitates mitigata rabie tyrānorū expectādo pacē ⁊ trāq̄litatē eccleſie ꝑ ↄuer
I ſionē toti⁹ ppl̄i gētilis. ¶ Ad cui⁹ itellectū ē notādū ſicut dictū ē(ꝙ iſta ſpōſa erat filia ppl̄i gētilis ſm carnē: q̄ ad fidem xp̄i nouiter erat ↄuerſa ꝯ volūtatem ſue mr̄is.ſ.gētilitatis. Et dictū ē qualiť gētilitas affligebat filiā ſuā.ſ.eccl̄iā: eo q̄d vltra volūtatē immo ꝯ voluntatem ſuam deſponſauerat ſibi xp̄m in ſponſum. Et ideo iſta ſponſa fugit in heremum cum xp̄o ſponſo ſuo nō pro ſemper: ſed ad tempus vſq; quo mitigaretur ira principum: ⁊ totius gētilitatis matris ſue: vt mitigata ira conuerteretur ad eū gētilitas. ⁊ cōſentiret xp̄o ſpōſo eccl̄ie. Et iō ſicut ſponſa carnalis q̄ fugit a domo mr̄is ⁊ parētum cū ſpōſo ſibi clādeſtine deſpōſato(dū eſt i illo exilio(ſemp̱ deſiderata redire ad domū mr̄is ⁊ inducere mr̄em ⁊ parētes ad amorē ſpōſi: ⁊ ↄſēſum ſui coniugij: ita ꝓiter eccl̄ia ſacerdotū dū erat i heremo quaſi relegata ꝓpter metū ⁊ crudelitatē tyrānoꝝ ⁊ ſp ⁊ continue orabat deū: vt ↄuerteret corda p̄ncipū ⁊ tyrānoꝝ: ⁊ ↄuerteret ⁊ mollificaret irā ⁊ ſeuitiā gētilitatis mr̄is ſue. vt xp̄m recipet: ⁊ ipſa eccl̄ia ⁊ poſſet libere: ⁊ publice xp̄m ſponſuʒ ſuū colere: ⁊ ei⁹ nomē p̄dicare: ⁊ legē euāgelicā ꝓmulgare ꝑ oia regna mūdi: q̄d cōpletū eſt ꝑ ↄuerſionē magni Cōſtātini. Nā cum btūs Sylueſter metu dire ꝑſecutiōis ꝑ magna tp̱a lateret cū ſuo clero ⁊ ſacerdotib⁹ i mōtib⁹ ſerapinis ſemp̱ orādo ꝓ pace eccl̄ie Ex monitu apl̄oꝝ Petri ⁊ Pauli fuit vocat⁹ ⁊ q̄ſit⁹ ꝑ magnū Cōſtātinū iꝑatorē q̄ putās ad mortē vocari: obnixe exhortabať totū clerū ſuū ad martyriū perferēdum ꝓ fide xp̄i. Sʒ multo ⁊ lōge aliter fuit fauorabilis toti eccl̄ie imꝑator: q̄ꝫ Syluefter putabat: q̄ꝛ fuit tp̄e imꝑator baptiſat⁹ ⁊ ad fidē xp̄i cōuerſus. Et intm̄ fuit toti eccleſie benign⁹ effect⁹ ꝙ ip̄e ſuū palatiū lateranenſe in eccleſiā Saluatoris fecit ↄſecrari: ⁊ generalem licentiā ⁊ facultatē ↄceſſit. vt eccleſie in honorē xp̄i poſſent ꝑ totū orbē nouiter fabricari: ⁊ tēpla idoloꝝ i eccleſias cōſecrari: ⁊ ex lege euāgelica ꝑ totū orbē publice p̄dicari. Et ſic ad exēplū iꝑatoris oēs reges ⁊ principes mundi fuerunt baptizati: q̄ de thesauris ſuis eccleſias fabricauerunt dictarūt. Et ſic eccleſia per vniuerſum orbē fuit magnificata: ⁊ ſpōſum ſuū xp̄m ſine timore publice fuit p̄dicādo cōfeſſa et tūc ſurrexit maxia copia doctorū.ſ. Athanaſi⁹ Baſilius Greg. Nazāzen⁹. Chriſo. Auguſtin⁹ hieronȳ. Ambro. ⁊ ceteri q̄ publicis p̄dicatiōibus oēs ppl̄os iſtruxerūt: ⁊ ſuis ſcriptis ſacras ſcripturas expoſuerūt: ⁊ ſuis diſputatiōibus oēs hereticos deuicerunt: ⁊ ab eccl̄ia eliminauerūt. Et ſic pʒ q̄lr̄ eccl̄ia de oib⁹ inimicis finaliter triūphauit. Et hoc itēdit explicare in hac ꝑte. Dicit ergo ſpōſa exiſtēs i illo exilio, ad ſpōſum. Quis det te fratrē meū i.q̄s dabit mihi te fratrē meū ſugentē hubera matris mee.i.ad ſuggendū hubera matris mee.q.d.o xp̄e tu es frater meus ꝑ carnis aſſumptionē q̄ꝛ ſum⁹ filij eiuſdē humanitatis. ¶ Uñ nota ꝙ xp̄s dupliciť diciť frať eccl̄ie ſpōte. ſue Uno mō ꝑ carnis aſſūptionē iq̄tū eſt homo: q̄ꝛ oēs ꝑticipam⁹ eādē humanitatē et ſum⁹ filij Adā. Alio mō dicitur xp̄s frať eccl̄ie iq̄tū eſt ei⁹ ſpōſ⁹ q̄ꝛ ſunt duo i carne vna: ideo ſponſa appellat xp̄m fratreʒ. ¶ Iteꝝ eſt aduertēduʒ ꝓpter id ꝙ ait ſuggētē hubera mr̄is mee: ꝙ eccl̄ia illa cōuerſa de ppl̄o gētili habebat dupliceʒ matrē.ſ. vnā carnalē ex qua deſcēdebat ſm carnā: ⁊ illa erat gētilitas ſiue generatio gentilis. habebat aūt alterā mr̄eʒ ſp̄ūalē que eſt virgo Maria. Nā poſtq̄ꝫ xp̄s eſt frater adoptiuus ⁊ ſpōſus eccleſie: ⁊ virgo Maria eſt mater xp̄i naturalis: ergo eſt mater adoptiua ipſi⁹ eccl̄ie. Pōt ergo eſſe duplex ſenſus in hoc v̄ſu. p̄mo ꝙ dicat ſpōſa ad xp̄ʒ. Quis det te fratrē meū ſuggentē.i.q̄ ſuxiſti hubera Marie matris mee: vt inueniaʒ te foris? Alio modo pōt intelligi referēdo iy mr̄em ad gentilitatē matrem carnalem ipſius eccleſie. ⁊ tūc ſenſus eſt ver⁹ ⁊ ↄformis litere q.d. ſponſa. Quis erit ille de⁹ ⁊ ilic iꝑator illuminatus per deū. qui det et concedat te xp̄m fratrem ⁊ ſponſum meū: vt ſuggas hubera ⁊ gētilitatis mr̄is mee acceptando ab ea ſeruitutē latrie.ſ. vt tota gētilitas cōuertať ad fidē: ⁊ exhibeat tibi hubera latrie: ſicut ego facio: ⁊ ꝑ cōſequēs ſicut ſuggis hubera mea: ita ſuggas hubera toti⁹ gētilitatis mr̄is mee: q̄ſi dicat: Utinā de⁹ pr̄ ⁊ tota trinitas illuminet iꝑatores ⁊ reges ⁊ totā gētilitatē: vt ego q̄ ſum in hoc exilio: poſſim reuerti ad ciuitates ⁊ populos ⁊ ad gētilitatē mr̄eʒ meā. vt poſſiʒ eā baptizare: vt ſpōſus me⁹ ſuggat hubera matris mee acceptādo eius latriam. In hebreo habeť. Quis mihi det vt tu tanq̄ꝫ frater meus ſuggas hubera matris mee: ⁊ tunc litera eſt magis clara et ↄformis huic expoſitiōi. Et ideo ſequiť Inueniā te ſolū foris: ⁊ deoſculer te: ⁊ me ne

K

Xp̄s dupliciter dicitur frater eccleſie

L

nis ī deſpiciat. Ad cui⁹ itellectū eſt aduer-
tēdū. q hic loquit̄ ad modū coꝝ q primo cō
traxerūt ſponſalia clandeſtina: qui primo ſe
oſculant̄ in abſcōdito: ſ3 poſtq̄ parētes con
ſentiunt in mr̄imonio: ⁊ mr̄imoniū eſt notū
toti pp̄lo: tunc ſpōſi ſe oſculantur in publico
abſq̄ erubeſcētia: ita ergo pariter fecit pri-
mitiua eccl̄ia de pp̄lo gētili. Nā ī primo fue-
rat clādeſtine xp̄o deſponſata ꝯ voluntatē
⁊ ſcitū parētū: eo modo quo ſupradictū eſt:
poſtea metu parētū fugit ad mōtes: ⁊ erat
ibi i agro per totā pſecutionē. Diocletiani:
⁊ ſic ibi oſculabat̄ ſpōſum in abſcōdito et ſe
creto. ſ3 poſtq̄ btūs Silueſter cum ſuo clero
reuerſus eſt in ciuitatē. ⁊ baptizauit Cōſtan
tinū: ⁊ cōceſſa eſt facultas chriſtianis publi
ce predicādi euāgeliū: ⁊ edificādi eccleſias
⁊ diuina officia celebrādi: tūc eccl̄ia oſcula-
batur ſponſum ſuū in publico ⁊ in itinere et
i plateis: vbi publice ꝯfitebat̄ xp̄m: ⁊ ei⁹ legē
euāgelicā: ⁊ hoc itēdit dicere ſpōſa cum ait
Quis mihi det ⁊ cōcedat te xp̄m fratrē meū
vt ſuggas hubera toti⁹ gētilitatis matris me
ei⁹ latriā acceptādo. vt publice inueniā te foris
ſ. i itinere ⁊ i platea: ⁊ ibi ſolū oſculer te pu-
blice corā oīb⁹ tuū nomē cōfitēdo ⁊ p̄dicādo:
vt i tali p̄dicatiōe ⁊ cultu nemo iā ā pli⁹ me
deſpiciat nec pſeq̄t̄ ſicut factū eſt vſq̄ ad p̄n
tē diē: q2 p decē iperatores fui aflicta ⁊ ifeſta
ta fugiēdo p nemora. In hebreo h̄r. Quis
mihi det vt tu tāq̄ frat̄ ſuggas vbera mr̄is
mee. vt inuenirē te i vico: ⁊ oſcularer te: ⁊ ne-
mo me diſpiceret: ⁊ tūc lr̄a eſt magis clara:
⁊ iō ſequit̄: Apprehēdā te in domum matris
mee. Et hoc dicit: q2 illa ſponſa introduxit
xp̄m in domū matris ſue. ſ. ad pp̄lm gentilē
qñ in populo gentili publice nomē xp̄i pre-
dicauit eccleſias cōſtruxit: vnde ſicut in p̄n
cipio apoſtoli conuerterunt illam paruam
eccleſiam ex pp̄lo gētili: ita poſtea illa par-
ua eccl̄ia multis tribulatiōibus afflicta cō-
uertit totū reſiduū gētilitatis: per cōſequēs
cōuertit mr̄em ſuā: ⁊ introduxit ſponſum in
domū gentilitatis mr̄is ſue: ⁊ ideo ſeq̄tur.
Et ibi me docebis. q̄ſi dicat q poſtq̄ intro-
duxero te i domū matris mee: ⁊ publice po-
tero nomen tuū p̄dicare: tūc ibi me docebis
id eſt dabis mihi doctores q̇bus reuelabis
ſecreta ſacre ſcripture: ⁊ reſerabunt ⁊ decla
rabunt ſcripturas vtriuſq̄ teſti: ⁊ defendēt
eccleſiam contra hereticos. Hoc autē dicit
q2 illico poſt ꝯuerſionē Cōſtātini fuit in ec-
cleſia copia magnorū doctorum: ſicut fuit
Athanaſi⁹ Baſilius. Gregorius Nazaren⁹.
Ambroſius. Hieronym⁹ Hylarius. Auguſti-
nus ⁊ ceteri. q ſpūſancto illuſtrati gloſſarūt
ſcripturas: ⁊ inſtruxerūt fideles: ⁊ debella-
rūt ⁊ exterminarūt hereticos. Sed q2 ſcien-
tie coꝝ non fuit ab alio niſi a xp̄o: q coſ per
ſpm̄ ſctū edocuit: ideo dicit. Ibi me doce
bis. S3 q2 eccl̄ia eſſet ingrata recipiēdo tot
bñficia a ſpōſo: niſi redderet vices amoris p
exhibitionē latrie: iō ſubdit ſpōſa. Et dabo
tibi poculū ex vino cōdito. i. ſicut tu me doce
bis ſecreta ſacre ſcpture apiēdo: ita ego da
bo ⁊ offerā tibi poculū p̄dicatiōis ex vino cō
dito. ſ. ex itelligētia ſacre ſcripture q̄ ē dul
cior oi vino. Vñ dictū eſt q̄liter itelligētia ⁊
veritas euāgelica ē quoddā vinū cōditū ⁊
expreſſū ex vinea ſacre ſcripture vet. ⁊c. Et
hoc vinū ꝯditū expreſſerāt doctores ex ſa-
cra ſcptura: ⁊ obtulerūt xp̄o qđ quidē vinū fuit
dignū ⁊ ſapidū dilecto xp̄o ad potādū: ⁊ dēti
b⁹. i. populus ei⁹ ad ruminādū: preut dictū ē
ſupra. Itē ſpōſa nō ſolū obtulit ſpōſo poculū
ſacre ſcripture: ſed etiā poculū ſacramēti
altaris ex vino cōdito ⁊ ꝯſecrato. Et ita p̄r
offert poculū alioꝝ ſacramētoꝝ ⁊ fidei arti
culoꝝ: ⁊ poculū obſeruātie preceptoꝝ ⁊ ope
rū mie: qđ poculū eſt ſponſo valde ſapidū: ⁊
acceptū. Sed q2 eccleſia non ſolū offert xp̄o
merita paſſionis ſiue vinum paſſionis eius
in ſacramentis: ſed etiam offert vinum meri
toꝝ ſctōꝝ martyꝝ ⁊ virginum ⁊ cōfeſſorum:
ideo ſubdit. Et dabo tibi muſtū maloꝝ gra
natoꝝ meoꝝ. vñ p mala granata intelligun
tur p̄ncipaliter martyres q pro xp̄o ſangui-
nē fuderūt: ⁊ ex conſequēti intelligunt̄ oēs
cōfeſſores ⁊ ſancti ⁊ iuſti: q oēs cōtinent̄ ſub
vna pelle ⁊ tegmine fidei ⁊ charitatis. ſicut
eñ in malo granato cōtinent̄ multa grana
rubea ſub vna pelle: ita oēs fideles rubrica
ti ſanguine xp̄i cōtinēt̄ ſub gremio eccleſie
Muſtū ergo iſtoꝝ maloꝝ granatoꝝ. ſ. ſan-
ctoꝝ martyꝝ ſūt merita coꝝ expſſa ex mar
tyrio ⁊ laborib⁹ quos p xp̄o ſuſtulerūt. vñ
hoc muſtū maloꝝ granatoꝝ offert eccleſia
xp̄o ſpōſo ſuo in feſtiuitatib⁹ q̄s celebrat in
memoriā ſanctoꝝ. Itē hec merita ſanctorū
offert quotidie eccl̄ia ſimul cū paſſione xp̄i i
ſacramēto altaris. vt p3 cū dicit in canone:
Cōmunicātes ⁊ memoriā venerātes in pri-
mis glorioſe virginis Marie ⁊ btōꝝ ap̄loꝝ
⁊ martyꝝ. Et hoc eſt muſtū maloꝝ granato
rū ⁊ poculū qđ eccl̄ia offert q̄tidie xp̄o ſpon
ſo ſuo. Ex ſupradictis ergo p3 q̄lr iſta eccle
ſia ſpōſa xp̄i exiuit in cāpum pugne terribi
lis vt caſtroꝝ acies ordinata cū multis cho
ris ⁊ exercitib⁹ caſtroꝝ bellicoꝝ. Et pugna
uit diu ꝯ inimicos ſuos: ſed tandē deuicit
eos ⁊ triūphauit de oībus. Nā per marty-
res deuicit oēs tyrānos: ⁊ per virgines ⁊ cō
tinētes triūphauit de carne: ⁊ p monachos
⁊ heremitas ⁊ religioſos triūphauit de mū
do ⁊ diabolo: ⁊ pōpis eius. Et per doctores
triūphauit de hereticis: ⁊ ſic poſtq̄ tēpore
Cōſtātini deuicerat oēs ſupradictos: ⁊ fue-
rat tota gentilitas cōuerſa: tūc ſpōſa abſq̄

timore ⁊ erubeſcētia oſculabat̃ ſponſum in publico: ⁊ erat in eius amplexu ⁊ fauore eiꝰ legem euāgelicā ꝑdicādo ⁊ publice diuina officia celebrādo. Et ipſe ſpōſus iā publice fauebat ſponſe tenēs eā in ſuo amplexu fauorabili: qñ Conſtātinꝰ dotauit eā magnis muneribus ⁊ diuitijs: ⁊ dñio tꝑali: ⁊ amplo ꝑtrimonio. videns ſe ergo ſponſa i tāto honore ⁊ ꝓſperitate ⁊ fauore ſponſi ꝯſtitutā ꝯcludit dicēs. Leua eiꝰ ſub capite meo: ⁊ dextera illiꝰ amplexabit̃ me. i. iā xp̄s ſpōſus meꝰ honorificauit me intātū ꝙ leua eius. ſ. dñiū tꝑale ⁊ copia bonoꝝ tꝑalium eſt ſub capite meo ad ſuſtentādū ſtatū honorificū in hoc mūdo: ⁊ dextera illiꝰ. i. ꝑtās eiꝰ ſpūalis quā mihi ꝯceſſit ad regēdā eccl̃iam amplexabit̃ me. q. d. ꝙ xp̄s ſpōſus meꝰ āplexabit̃ me totā leua. i. brachio ſiniſtro. ſ. copia bonorum tꝑaliū ſub capite meo: ⁊ dextera. i. ꝑtās eius ſpūalis erit ſuꝑ me: ⁊ ſic vtroq̧ brachio amplexabit̃ me. ſ. tꝑali ⁊ ſpūali. Et ſic iā in ſuo āplexu ꝓſpero ⁊ fauorabili tanꝙ victrix et triūphatrix ⁊ dña totiꝰ mūdi fauorata. Sed qꝛ ſpōſa agēs grās glorificata fuerat in xp̄o eo ꝙ āplexus fuerat eā ſupponēdo leuā copie bonoꝝ tꝑaliū ſub capite ad ſuſtētandū eiꝰ honorificū ſtatū: ⁊ ponēdo dexterā bonorū ſpūaliū ſuꝑ eā: ⁊ per ꝯñs ſponſa iā quieſcebat q̃ſi dormiens in amplexu ſpōſi liberata a ꝑſecutionibꝰ ⁊ laboribꝰ: idõ ſpōſus eius exhortatur ⁊ adiurat filias hieruſalē. i. omnes deuotos fideles ne excitent ⁊ impediāt eā ab illa quiete ⁊ ꝓſperitate in qua manet ⁊ ne ſeparet eā ab amore ⁊ fide ſponſi: nec īpediat ipſā a cultu latrie: ideo ait ſponſus O filie hieruſalē adiuro ⁊ admoneo vos ne ſuſcitetis: id ē ne īpediatis nec euigilare faciatis dilectā a ſomno contemplationis ⁊ latrie donec id eſt dū ipſa velit. ¶ Ad maiorem intelligentiam huius eſt valde notandum qđ Salomō in hoc libello enumerat ⁊ memorat tres amplexus huiꝰ ſponſi ad ſpōſam: ⁊ poſt quēlibet amplexū facit adiurationē. et adiurat filias hieruſalem ne ſuſcitent ſponſam: qui quidē tres amplexus cū ſuis adiurationibus referunt̃ ad diuerſa myſteria. Uñ primus amplexus fuit incarnationis ⁊ humanitatis ſuſceptionis: quando verbū eternū filius dei aſſumpſit et vniuit ſibi illā humanitatem perſonaliter in vnitate ſuppoſitali. Hunc autē amplexum incarnationis memorauit in cantico ſecundo: cū dixit. Dū eſſet rex in accubitu ſuo ⁊c. ⁊ hoc magis explicauit in fine cātici: cū dixit. Leua eius ſub capite meo. ⁊c. Sed ilico ſubdit ſpōſus dicens. Adiuro vos filie hieruſalem per capreas ceruoſq̧ campoꝝ id eſt per patriarchas ⁊ prophetas: ne ſuſcitetis nec euigilare faciatis dilectā ſcilicet humanitatē

tres āplexus ſpōſi ad ſpōſā ꝑmꝰ āplexus.

aſſumptam ab vnitate perſonali qua eſt verbo vnita donec ipſa velit ⁊ adiurat per patriarchas ⁊ ꝓphetas: eo ꝙ eis iux ſub iure iurādo ꝓmiſſum myſteriū incarnationis et aduentꝰ Chriſti in carnē. Hoc aūt dicit: quia qđ ſemel Chriſtus aſſumpſit: nunꝙ dimiſit. Uñ licet i triduo aīa fuerit a corpore ſeparata per mortē: tamē v̄bū neutrum dimiſit. Scđs autē amplexus fuit filiū dei ad eccl̃iā de ppl̃o iſraelitico. tēpore eius oſtenſionis ⁊ ꝑdicatiōis: qꝛ tūc. Chriſtus recepit in ſuo amplexu eccleſiam congregatā de populo iſraelitico: quādo vocauit apoſtolos ⁊ diſcipulos ⁊ alios fideles de illo populo ad fidē ⁊ hoc per predicationem ⁊ miraculoꝝ operationem: quem amplexum memorauit ſpōſa in fine tertij cantici cū dixit. Inueni quē diligit anima mea: tenui eum: nec dimittā donec intromittam illū in domū matris mee ſcilicet ſynagoge: ⁊ in cubiculum genitricis mee: id eſt plebis iſraelitice: que genuit me ſecundum carnem: quod fuit impletū quādo Chriſtus miſit apoſtolos ad ꝑdicandum in omnem ciuitatē ⁊ locum quo erat ipſe venturus: i qua predicatiōe multos ꝯuerterunt ⁊ baptizauerunt: vt patet Luce vndecimo. Et ſic illa eccleſia apoſtoloꝝ introduxit ſpōſum in domum matris eorum per fidem. Hoc idē fecerūt poſt receptionem ſpiritus ſancti: quia i illa die baptizati ſūt tria milia de illo populo: ⁊ multo plures in diebus ſequentibus: vt ꝑꝫ in actibus apoſtoloꝝ. Et ſic ꝑꝫ qualiter illa ſponſa introducit xp̄ꝫ in domū matris ſue: vt amplecteretur eā i ſponſa: ⁊ ſic māſit illa eccleſia in amplexu ſpōſi Sed quia illa ſponſa ſemel cōuerſa nūꝙ receſſit ab amplexu ſpōſi: ideo ibidē ilico ſubdit ſponſus adiurādo filias hieruſalē dicēs Adiuro vos filie hieruſalē per capreas ceruoſq̧ cāpoꝝ ⁊c. ¶ Tertius āplexus fuit: qñ xp̄s āplexꝰ ē eccl̃iā: de ppl̃o gētili qñ xp̄s āplexꝰ ē eā cū multo fauore: ꝓut dictū ē i hoc cātico. ix. Ad quē amplexū ſequit̃ tertia adiuratio ad filias hieruſalē: ſꝫ iſta adiuratio nō facta eſt cū cōditionibus ſuꝑadictꝭ duarum adiurationum. Nā illa adiuratio facta eſt per capreas: ceruoſq̧ camporum: iſta autem tertia nō: ꝓut patet in litera: cauſa cuius poteſt eſſe iſta. Nā licet iſta eccleſia nunꝙ erit ſeparata ab amplexu ſpōſi ſacta vna cū eccleſia conuerſa de plebe iſraelitica: eo ꝙ licet fluctuet̃ cōtinue: tamen nūꝙ ſubmerget̃ nauicula Petri: tamē quia patriarche ⁊ prophete nō prefixerunt nec limitarunt tēpus huius eccleſie a Conſtantino ⁊ a tēpore eius proſperitatis vſq̧ ad ſecūdū aduētum Chriſti: Ideo ſpōſus nō adiurauit filias hieruſalem ꝑ capreas ceruoſq̧ camporū in hac tertia adiuratiōe. alia cauſa ꝑt

ſcđs āplexus.

3

eſſe eo ꝙ popul⁹ gẽtilis nõ habuit patriar-chas nec ꝓphetas q̃ ꝓphetarẽt amplexum hui⁹ ſpõſe ad xp̃m: nec aductũ xp̃i ad pplm gẽtilẽ: ſicut habuit ppls ⁊ plebs iſraelitica. Jdeo hec tertia adiuratio non fit ꝑ capreas ceruoſq̀ campoꝝ. Et hoc de nono cantico.

Sequitur decimum canticuꝫ.

Que eſt iſta q̃ aſcendit de deſerto.
Delitijs affluens.
Innixa ſuꝑ dilectũ ſuũ?
Sub arbore malo ſuſcitaui te.
Jbi corrupta eſt mater tua.
Jbi violata eſt genitrix tua.
Pone me vt ſignaculũ ſuꝑ cor tuũ
Ut ſignaculũ ſuper brachiũ tuuꝫ.
Quia fortis eſt vt mors dilectio.
Dura ſicut infernus emulatio.
Lampades eius vt lãpades ignis atq̀ flãmarum.
Aque multe non potuerunt extin-guere charitatem.
Nec fulmina obruent illam.
Si dederit hõ oẽꝫ ſbſtãtiã dom⁹ ſue ꝓ dilectiõe: q̃ſi nihil deſpiciet eã

Hoc ẽ decimũ ⁊ vltimũ cãticũ in quo ſalomõ cãtat ꝓſperitatẽ ⁊ pacẽ eccle ſie ſpõſe xp̃i illi datã ⁊ ↄceſſã poſt cõ uerſionẽ Cõſtãtini: i quo quatuor facit: Nã p̄mo deſcribit quãdã admirationẽ de felici ſtatu hui⁹ ſpõſe. Scd̃o deſcribit quandã ex-hortationẽ ſpõſi ad ſpõſaꝫ ne ipſũ obliuiſca tur allegãdo bñficia ipi collata. Tertio me morat ꝓgreſſũ ⁊ ↄtinuũ exercitiũ ſponſe: vt ſatiſfaciat ſponſo: et reddat vices amoris. Quarto explicat finale p̄miũ deſideratũ et vltimatũ terminũ beatitudinis ſpõſe vel po nit vocationẽ ſpõſe ad ſupiorẽ felicitatẽ ⁊ al tiorẽ ſtatũ: ſcd̃ꝫ ibi. Sub arbore malo ſuſcita ui te. tertiũ ibi. Soror mea paruula ẽ quar-tũ ibi. Mille tui pacifici. ¶ Quãtũ ad p̄muꝫ ꝑ Salomõ itroducit chorũ adoleſcẽtularuꝫ admirãtiũ ſubitã ꝓſpitatẽ hui⁹ ſpõſe. Ad cu iꝰ itellectũ ẽ aduertẽdũ: ꝓut ſupra viſuꝫ ẽ: ꝙ iſta ſpõſa a p̄ncipio ſui. ſ. poſt xp̃i aſcẽſionẽ ſp fuit afflicta ⁊ abiecta: ⁊ pugnauit in cãpo cũ inimicis. Sꝫ obtẽta victoria ⁊ triũpho de oibus fuit magnificata ꝑ magnũ cõſtãtinũ: intãtũ ꝙ impator largit⁹ ẽ ipi vrbẽ romã cũ toto p̄rimonio ipi adiacẽti: ⁊ d̃dit ipi: ſeptua ginta duas ciuitates: ⁊ duo milia oppidoꝝ vt ferẽ i italia ⁊ iſulis adiacẽtib⁹: ⁊ ſic Cõſtãti nus relicta italia in ꝑtãte Syluẽſtri vicarij xp̃i elegit ſibi ſedẽ apd̃ bizãtiũ thracie: que poſtea Cõſtãtinopolis. i. ciuitas Cõſtantini nũcupata ẽ ⁊ ſic exinde oẽs reges ṫre ⁊ ipato res ⁊ p̄ncipes ſubiecerũt colla iugo xp̃i ⁊ ec cl'ie ſpõſe ei⁹. Et ſic eccl'ia mãſit dñã mundi delitijs ſpũalib⁹ ⁊ ẽt tpalib⁹ affluẽs: ⁊ mãſit innixa ⁊ reclinata i fauorabili ãplexu xp̃i ſpõ ſi ſui: vidẽtes ꝑ adoleſcẽtule ⁊ filie hierl'ẑ. i. minores ciuitates ⁊ oppida ad xp̃ꝫ ↄuerſe: ⁊ ſimplices fideles tã ſubitã mutationẽ ſpõſe d̃ aduerſitate i ꝓſpitatẽ: ⁊ de ꝑſecutione ⁊ af flictiõe i copiã delitiaꝝ admirãtes dñt que mulier ẽ iſta q̃ aſcẽdit de deſto ⁊c. Jn quib⁹ v̄bis tria bona explicat q̃ faciũt ad felicẽ et ꝓſperũ ſtatũ hui⁹ ſpõſe. P̄mo ꝙ aſcendit de deſerto. i. ꝙ exit de cãpo pugne ⁊ ꝑſecutiõis ⁊ aſcẽdit ad ſtatũ pacis et felicitatis. Scd̃o ꝙ aſcẽdit delitijs affluẽs: ꝑ qd̃ explicaẗ co-pia ⁊ ſufficiẽtia bonoꝝ ſpũaliũ ⁊ tpalium: ⁊ plenaria ptãs ſuꝑ totũ orbem tradita ipi a xp̃o ſpõſo ſuo. Tertio d̃r ꝙ erat innixa ⁊ re-clinata ſupra dilectũ ſuũ. i. xp̃ꝫ ſpõſũ: ꝙ tene bat ipſaꝫ ãplexã vtroq̀ brachio. ſ. tpali ⁊ ſpi rituali: ꝑ ꝙ denotaẗ ei⁹ ſecuritas ⁊ q̃ es ⁊ fa uor. Et iõ filie hierl'm quas ſpõſus adiura-uerat ne excitarẽt ſpõſaꝫ dormiẽtẽ in ei⁹ am plexu vidẽtes tã ſubitã mutationẽ ab aduer ſitate i ꝓſpitatẽ dicũt Que ẽ iſta q̃ aſcẽdit de deſerto ⁊ delitijs ⁊ diuitijs affluẽs inixa ſuꝑ dilectũ ſuũ? ¶ Ad cui⁹ maiorẽ euidẽtiã ẽ no tãdũ: ꝙ iſta ſpõſa ter exiuit ad oñſionẽ ppl'o rũ ⁊ diuerſimode: ⁊ iõ filie hierl'm trib⁹ vici bus admirãtes interrogauerũt de ſtatu hu ius ſpõſe. Nã p̄mo aſcẽdit ꝑ deſertũ iſraeli-ticũ. ſicut v̄gula fumi ex aromatib⁹ myrrhe ⁊ thuris: ⁊ vniuerſi pulueris pigmẽtarij: vt dictũ ẽ i quarto cãtico: ꝙ fuit qñ eccl'ia apl'o rũ ꝑegrinata ẽ cũ ſpõſo ſuo ꝑ totã terrã pro miſſiõis cũ ſignis ⁊ v̄tutib⁹ ⁊ miraculis: vt ibi dictũ ẽ: vt pꝫ ꝑ totũ diſcurſuꝫ euãgelicũ. Et iõ filie hierl'm ⁊ adoleſcẽtule. i. oẽs ppl'i terre ꝓmiſſiõis admirãtes opa xp̃i mirabi-lia: ⁊ opa diſcipuloꝝ: q̃ ẽt in noie ieſu xp̃i ſa nabãt īfirmos: ⁊ eijciebant demonia: vt pꝫ Luc. xj. ⁊ mat. x. iõ dicebãt. Que eſt iſta que aſcendit ꝑ deſertũ ⁊c. Et dicebaẗ illa ſponſa aſcẽdere: eo ꝙ xp̃s aſcẽdebat hieroſolymaꝫ ad cãpũ paſſiõis ad crucifigendũ. Scd̃o iſta ſpõſa exiũt ⁊ ꝓgreſſa eſt per deſertũ populi gẽtilis: ⁊ hoc quaſi aurora ↄſurgẽs pulchra vt luna: electa vt ſol: terribilis vt caſtrorum acies ordiata ad pugnãdũ parata: vt dictuꝫ eſt cãtico octauo. Et ideo vidẽtes filie ſion: ⁊ regine: ⁊ concubine laudauerũt eã de for titudine ⁊ mirabilibus actibus eius ⁊ admi rãtes dicebãt: Que eſt iſta que progreditur quaſi aurora conſurgens ⁊c. prout ibi dictũ eſt. Et dicebatur ſponſa ꝓgredi ꝑ deſertum

eo q̄ pcedebat ⁊ ꝑſeuerabat in ſua cōtinua
pugna ꝯ inimicos. Tertio aūt qꝛ iſta ſpōſa
poſt ꝯuerſionē Cōſtātini exiuit de deſerto pu
gne ⁊ ꝑſecutiōis ⁊ delitijs affluēs innixa ſup
dilectū ſuū ſpōſuȝ aſcēdit in tā altū culmen
dignitatȝ ⁊ ꝓſperitatis. Jō filie hierl'ȝ admi
rant dicētes. Que eſt iſta q̄ aſcēdit d̄ deſerto
⁊c. Filie ḡ hierl'ȝ de pplo iudaico mirabant
in q̄rto cātico v̄tutes ⁊ mirabilia opa huius
ſpōſe: q̄ fiebāt in noīe Chriſti ſpōſi ei⁹: ſed in
octauo cātico filie hierl'm. i. cōuerſi de pplo
gētili mirabant fortitudinē ⁊ mltiplicē pu-
gnā ⁊ victoriā hui⁹ ſpōſe cōtra inimicos. In
principio aūt hui⁹ decimi cātici admirantur
eius ꝓſperum ⁊ felicē ſtatum: eo modo quo
dictum eſt. Fuit ergo iſta ſpōſa ilico poſt xp̄i
aſcenſionem et ſpūſſancti miſſionem quaſi
aurora ꝯſurgēs a nocte legis: ⁊ tenebris ido
lolatrie: poſtea creſcendo fuit pulchra vt lu
na poſtea magis lucida incipiēs habere do
ctores facta eſt electa vt ſol: poſtea tp̄e impe
ratoruȝ ꝑſequentiū facta eſt terribilis vt ca-
ſtrorum acies ordinata ad pugnādū contra
eos ⁊ oēs alios inimicos: ſȝ habita victoria
de oībus facta eſt per conuerſionē Cōſtātini
diuitijs ⁊ delitijs affluēs innixa ⁊ reclinata
ſup dilectū ſuū tanq̄ domina mūdi. Iteȝ iſta
ſpōſa fuit quaſi aurora ꝯſurgēs in lege natu
re: ⁊ pulchra vt luna in lege veteri: ſȝ fuit ele
cta vt ſol in xp̄i aduētu: ſed fuit terribilis vt
caſtroꝝ acies ordinata in tēpore ꝑſecutionū
ſed fuit delitijs affluēs ⁊ innixa ſup dilectuȝ
poſt conuerſionem Conſtantini. Et hoc eſt
q̄d intēdit dicere Salomō in hac prima pte.
Deinde cū dicit. Sub arbore malo ſuſcitaui
te ⁊c. introducit ſpōſus ad exhortandū ſpō-
ſam ne ingrata obliuiſcatur amoris ſpōſi: et
O beneficioꝝ receptoꝝ. ¶ Ad cui⁹ intellectuȝ
eſt aduertendū (ſicut frequēter dictū eſt) q̄d
omnia bona q̄ poſſidet eccleſia emanāt ex-
paſſione xp̄i. Et hoc tā bona tēporalia q̄ ſpi-
ritualia. Nā manifeſtū eſt q̄ omnis virtus ⁊
gratia ſacramentoꝝ traxerūt virtutē ex paſ-
ſione chriſti: ⁊ omnia dona ſpūſſancti q̄ dan
tur in cōfirmatione: dant ꝑ merita paſſionis
chriſti: ⁊ omnia merita xp̄i que diſpenſat ec-
cleſia per indulgētiarū largitionē: emanant
ex paſſione xp̄i. Et ſic eſt dicendū de omnib⁹
bonis ſpūalibus: ⁊ nō ſolū bona ſpūalia: ſed
etiā bona tēporalia data ſunt eccleſie ꝓpter
merita paſſionis chriſti. Nam Conſtātinus
(vt infra patebit) dotauit eccleſiā magna co
pia bonorū temporalium: vt fieret particeps
⁊ ꝯſequeret merita paſſiōis xp̄i: ⁊ ſic oēs reges
⁊ pncipes xp̄ianoꝝ edificauerūt eccl'ias ⁊ di
tauerūt eas ⁊ mlti milites ⁊ ciues īſtituerūt
bñficia in eccl'ia: vt pticiparēt merita paſſio
nis xp̄i. Et ſic ē dōȝ de oībus eleemoſynis et
oblationib⁹ decimis ⁊ p̄mitijs q̄ dant eccl'ie.

Sed qꝛ talia bona adept⁹ ē nobis xp̄s i arbo
re crucis: iō dī xp̄s ad ſpōſam: q̄ ſub arbore
malo ſuſcitauit eā a morte eterna: ⁊ in arbo-
re crucis ſuſcepit ꝓ ea mortē ⁊ paſſionem: ⁊
adept⁹ eſt copiā ſufficiētiā meritoꝝ ⁊ bonoꝝ
ſpiritualiū ⁊ tēporalium ad ditandū et ma-
gnificandū ipſam: ideo ex copia tātoꝝ bono
ruȝ nō debet ſuperbire: nec extolli: nec poſſi-
ta in tāta felicitate dȝ ſponſum obliuiſci: nec
ab ei⁹ amore recedere: qꝛ i arbore crucis ca
ro precio ſui ſanguinis redemit eā ⁊ a mor-
te eterna ſuſcitauit: ⁊ innumeris bonis dita
uit. Et per ꝯn̄s ſpōſa ſemꝑ memor tantorum
bñficioꝝ debet vices amoris rependere: qꝛ
amor nō niſi equali amore ꝯpenſatur ⁊ per
ſoluitur. Sed maiorē dilectionem nō potuit
xp̄s oñdere ſponſe q̄ pati ⁊ mori ꝓ ea: ⁊ fa-
cere eā ꝯſociā ⁊ participē ⁊ ꝯſortē ſuoꝝ me-
ritoꝝ ⁊ fructuū eorum. Ergo ſponſa non pōt
recōpēſare nec repēdere vices tāte dilectio-
nis: niſi q̄ moriatur ꝓ Chriſto: vel eius pre-
cepta ⁊ volūtatē obſeruet. Dicit ergo ſpon-
ſus o ſpōſa nō ſuperbias nec te extollas in ſu
perbiā ⁊ faſtū: eo q̄ poſita es in tam alto cul
mine dignitatis ⁊ copia bonorū ⁊ delitiaruȝ
⁊ in tā ꝓſpero ſtatu: qꝛ hoc nō habes ex natu
ra tua nec genere tuo: qꝛ ex adam ⁊ natura
corrupta nō habes niſi malum: puta morteȝ
tam temporalē q̄ eternā. Et ab eis nō traxi-
ſti niſi oēm miſeriā ⁊ infirmitatē: a me autē
habes oēm gratiā ⁊ ſalutē: qꝛ ſub arbore ma
lo ſuſcitauit te a morte pctī omni miſeria.
¶ Unde mal⁹ eſt quedā arbor fructifera ex- R
cellens in fructu ſup oēs arbores: ſicut dixit
ſponſa in cātico ſecūdo. Sicut malus inter li
gna ſyluarū: ſic dilect⁹ meus iter filios. In
hebreo autē habet. Sub pomo ſuſcitaui te.
Et ideo per malū ſiue pomū intelligit arbor
crucis q̄ protulit nobis fruct⁹ incomparabi-
les meritoꝝ: ſub q̄ arbore crucis xp̄s ſuſcita
uit totū gen⁹ humanū a morte eterna. vnde
ſicut Adā comedēdo fructū ꝓhibitū ſub ar-
bore ſciētie boni ⁊ mali p̄cipitauit totum ge
nus humanū in mortē: vbi corrupta ⁊ ſaucia
ta fuit tota hūana nā mr̄ nr̄a: vñ trahimus
originē. Ita per oppoſitū xp̄s ſeruādo obe-
diētiā p̄ris guſtādo in cruce amaritudinem
paſſiōis: ſuſcitauit gen⁹ hūanū a morte eter
na. ⁊ ſanauit ab oī infirmitate ⁊ miſeria: iō di
cit xp̄s ſub arbore malo. i. ſub arbore crucis
ſuſcitaui te: qꝛ ſup. ibi. i. ſub arbore ꝓhibi-
ta corrupta eſt tota natura mr̄ tua: ⁊ ibi. ſ. in
padiſo terreſtri ſub eadē arbore violata eſt
mā mr̄ tua: nā volūtas que añ erat libera fa
cta: violata per carnē ⁊ ſenſualitateȝ corru-
ptā quaſi violat ⁊ cogit violētia ꝯplacentie
ad peccādū: ⁊ omne nephas ꝑpetranduȝ qꝛ
manet ꝓna ad malū: ⁊ cū violētia ⁊ diffi-cul-
tate facit bonū: qꝛ regnū celoꝝ vim patit ꝑ

corruptionē nature: ⁊ violēti rapiūt illud: et
iō q₃ iſta lr̃a ē trāſpoſita: d₃ ſic ordiari in cō
ſtructiōe. ſ. q₃ ibi. ſ. ī paradiſo terreſtri ⁊ ī horto
delitiaꝝ ſub arbore ꝓhibita tota nā mr̃ tua
fuit corrupta: qñ p̄mi parētes comederūt fru
ctū ꝓhibitū: ⁊ ibi fuit violata. i. violēter expo
liata genitrix tua oib⁹ bōis gratuitis qñ Adā
volēs deſcēdere ab hierl'z ī hierico icidit ī la
trones: q̄ ip̄z expoliauerūt ⁊ ſauciauerūt: ⁊ ſe
miuiuo relicto abierūt. Jō ego ſumēs te ſup
hūerū meū ſuſcitaui te ſub arbore crucis ⁊c.
q₃ ibi ī arbore crucis germinaui fruct⁹ meri
toꝝ ad ſanādū vulnera tua: ⁊ ad ſuſcitādum
te a pctō ꝑ baptiſmū: ⁊ cetera ſacra. ¶ Jtē
aūt pt̄ itelligi iſta lr̃a referēdo ly mr̃ ad ſyna
gogā ⁊ legē veterē ⁊ gentilitatē ⁊ ly genitrix
tua ad p̄ntē ecclīā. q. d. O ſpōſa ego te ſuſci
taui ſub arbore crucis: ⁊ ibi ī cruce corrupta
⁊ mortua ⁊ extīcta ē mater tua ſynagoga ſcil'
cū lege Moyſi. q₃ mecū fuit crucifixa ⁊ mor
tua ⁊ ſepulta: ⁊ etiā genitrix tua. ſ. gentilitas
ibi fuit violata cū ſuis ſupſtitiōib⁹: q₃ ibidem
fuit diabol⁹ ꝯuict⁹: ⁊ de pp̄lo gentili violēter
eiectus ⁊ fugatus. Alia aūt trāſlatio ſm̄ he
breū h₃ ſic. ſ. ibi corrupta eſt mr̃ tua: ibi vio
lenter parturiuit te genitrix tua: ⁊ tūc explī
cat mai⁹ ſacrm̄. Nā ſub arbore crucis xp̄us
ſuſcitauit nos a morte eterna: quā incurri
mus in Adā ꝓpter eſuꝫ ligni ꝓhibiti: ⁊ ibi. ſ.
in cruce xp̄i corrupta ⁊ mortua eſt mr̃ nr̃a tā
gētilitas q̄ ſynagoga: ſ₃ ibidē crux q̄ eſt ma
ter nr̃a cū magna violentia et dolore chriſti
peperit ⁊ parturiuit totā eccleſiam ſponſam
ex latere xp̄i. Crux ergo ſiue charitas xp̄i q̄
eſt mater noſtra parturiuit nos cū violentia
D ⁊ dolore per latus xp̄i. Et ſic vtraq₃ expoſitio
eſt ſatis ꝯformis litere ⁊ catholice fidei ⁊ ve
ritati: ⁊ ideo ſubdit ſponſus dicens Pone me
vt ſignaculū ſuper cor tuum. q. d. Si ita eſt q̄
ego te ſuſcitaui ſub arbore crucis a duplici
morte quā incurriſti in Adā: ⁊ fui clauis in
manibus clauatus: ⁊ lācea pforatus in late
re. ⁊ ex latere meo parturiui te cū immenſo
dolore ⁊ violētia: ⁊ ꝓ te fui vulneratus: ⁊ fer
ro ⁊ flagellis ſignat⁹ ī toto corpore: ergo po
ne me vt ſignaculum ſuper cor tuum ꝑ fidē
⁊ charitatem: et ſignaculum ſuper brachiū
tuum per opationem ⁊ effectum: ſicut ego te
dilexi per affectū ⁊ effectū. q. d. q̄ ſi deus pre
cepit filiis iſrael vt portarent ſigna legis in
frōte ⁊ digito ⁊ manu: eo q̄ liberauerat eos
de egyptiaca ſuitute ⁊ de manu Pha. in ma
ri rubro: ꝑ maiorē cām hēs tu portādi ſignā
culū mee paſſionis in corde per affectū. ⁊ in
brachio per effectū. vnde hoc dicit q₃ nō ſuf
ficit portare nomē xp̄i in ſolo corde: ſed etiā
in ore ⁊ opere: ipſum publice confitendo et
p̄dicādo: ſicut ipſe p̄blice ꝓ nobis in cruce
paſſus eſt: ⁊ ideo corde creditur ad iuſtitiā.
ꝯfeſſio aūt oris fit ad ſalutē. Et reddit cāȝ q̄re
tenemur ipm̄ corde diligere: ⁊ ore ⁊ ope cōfi
teri dicēs. Q₃ fortis eſt vt mors dilectio. q. d.
q̄ tm̄ fuit fortis dilectio ⁊ charitas quā ī cor
de erga vos geſſi. ⁊ ope oñdi: qd̄ vſq₃ ad mor
tē crucis me ſponte exhibui: ⁊ emulatio fuit
dura: vt īfern⁹. i. tm̄ fuit dura emulatio. i. ſti
mul⁹ amoris erga vos: q̄ me fecit in infernū
deſcēdere: vt exinde antiquā p̄dā repeterēt: et C
fideles ve. te. liberarē. Fuit ergo illa emula
tio dura laborioſa ⁊ nō ſolū liberaui illos p̄
ſcitos de iferno: ſ₃ oēs iuſtos futuros ꝓripui
ne in illū locū deſcēderēt. Ergo maior fuit il
la liberatio toti⁹ gn̄is hūani ab eterna morte
⁊ ſuitute ſp̄ali: q̄ fuit liberatio iſrl' de egy
pto ⁊ ſeruitute tp̄ali: ī hebreo aūt habet. Du
ra vt infern⁹ inuidia. Et tūc eſſet ſenſ⁹ q̄ iui
dia qua iudei occiderūt xp̄m ꝓ nobis fuit du
ra ⁊ crudelis. ſicut pena inferni: ſiue q̄ pene
q̄s Chriſt⁹ ꝓ nobis paſſus eſt ex inuidia iude
eorū: fuerūt dure ⁊ crudeles ſicut dolores
īferni: ſ₃ forſan magis eſt cōformis trāſlatio
nr̃a cū ſupiori expoſitiōe. eſt verū q̄ ſicut hoc
nomē ſtimul⁹ ſiue emulatio apd̄ nos eſt eq̄
uocū ad amorē ⁊ ad iuidiā ſiue odiū: ita pa
riter vocabulū poſitū in hebreo: ſ₃ iudei mo
derni accipiūt ⁊ pnūciāt alterā ſignificatio
nē. S₃ ſignificatio quā accipit ſupior expoſi
tio vr̄ magis ꝯformis. vt dictū eſt: q₃ illa di
lectio ⁊ charitas quā xp̄s geſſit erga nos: de
duxit ip̄z vſq₃ ad mortē crucis. Et ille ſtimu
lus amoris fecit ipſum deſcēdere vſq₃ ad iſer
nū ad predā antiquā repetendā ⁊ infernum
expoliādū: ⁊ iō ſubdit q̄ lampades ei⁹. ſ. dile
ctionis ⁊ ſtimuli amoris: q̄s erga nos geſſit:
fuerūt ſicut lāpades ⁊ faces ⁊ ardores ignis
atq₃ flāmaꝝ. q. d. q̄ ſicut ardor ignis ⁊ flāme
totaliter ꝯburūt ⁊ ꝯſumūt facē ⁊ lignū ⁊ car
bonē: ita ignis ⁊ ardor charitatis totalr̃ cre
mauit xp̄m tanq̄ verū holocauſtū ī ara cru
cis ꝓ nobis: q₃ tantū fuit copioſa apud eum
redēptio: q̄ totum ſanguinē ꝓ nobis effudit
et exhauſit: ⁊ ideo ſubdit q̄ tantum fuit for
tis ille ignis ⁊ ardor ⁊ flāma charitatis: q̄ aq̄
multe nō potuerūt extinguere charitatē. i. q̄
nulle mine nec pſecutiones nec tormēta nec
flagella nec mors potuerūt extinguere chari
tatē ⁊ amorē: quin ꝓ nobis xp̄s moreret̄: et ꝑ
conſequēs ille ignis ⁊ ardor charitatis fuit
maior ⁊ fortior quocūq₃ igne materiali: quia
nō eſt ignis nec flāma tā grādis q̄n extinguat̄
ꝑ multā aquam. Jtem nec flumina ire ⁊ per
ſecutionū obruerūt illā charitatē. Unde eſt
aduertēdū q̄ ꝑ aquas multas intelligit per
ſecutiōes quas xp̄s paſſus eſt in ſua peregri
natione ante mortē et paſſionem: quia mul
tas iniurias ⁊ opprobria ⁊ labores paſſus eſt
vt p₃ ꝑ totum diſcurſum euangelicum: que
q̄dē pſecutiones ⁊ labores nūq̄ potuerūt ex

tinguere charitatē eius: nec retraxerūt eū ab incepto opere redēptiōis. Itē p̄ flumina intelligit irā ſcribarū ꝛ phariſeoꝝ: ꝛ ptātē Pilati gerētis vices imperatoris: ſꝫ nec iſta flumina potuerūt obruere ꝛ pſternere illā charitatē: ergo fuit fortior ꝛ firmior ꝛ nobilior illa charitas xp̄i ꝙ̄ qlibet turris vel domus ſita iuxta flumina: q2 nō eſt turris taꝫ fortis ſita iuxta flumīa: q̄n corruat ſi illa flumina exceſſiue inundēt. Sꝫ charitas xp̄i nūꝙ̄ potuit corruere nec obrui p̄ violētiā ꝛ inūdationē pſecutionū ſcribaꝝ ꝛ ſacerdotū: nec imperatoris ptātis quā Pilat⁹ exercebat: q2 mors ꝛ paſſio xp̄i miniſtrata p̄ eos nō potuit retrahere xp̄ꝫ ab ardore charitatis. Et iō ꝯcludit xp̄s ꝙ maiorē charitatē nemo poterat oñdere p̄ amico ꝙ̄ ip̄e oñdit p̄ nobis. Nā nō ſolū dedit p̄ nobis bona tp̄alia et bona fortune: ſꝫ dedit p̄ nobis ſeip̄ꝫ ad mortē: q2 maiorem hac dilectionē nemo hꝫ: vt aīam ſuā ponat q̄s p̄ amicis ſuis. Ioā. xv. Et iō ſubdit qđ ſi dederit hō oēm ſubſtātiā p̄ dilectiōe: q̄ſi nihil deſpiciet illā. q.d. ꝙ nō ſunt cōparāda bona tp̄alia ad vitā hoīs. Nā ſi hō dederit oēꝫ ſubſtātiā ſuā. i. oēs diuitias ꝛ bona tp̄alia p̄ dilectiōe vni⁹ amici q̄ſi nihil deſpiciet eam ſubſtantiā ꝛ bona tp̄alia reſpectu illi⁹ q̄ dat ſeip̄m: ꝛ vitā p̄ amico: q2 m̄lti dāt ꝛ offerunt bona tp̄alia p̄ amico: ſꝫ nolūt dare vitā ſuā: nec mori p̄ eo: ꝛ ſic magis diligūt ſeipſos ꝙ̄ bona tp̄alia ꝛ amicū: q2 pellē p̄ pelle ꝛ cūcta q̄ hō hꝫ dabit p̄ aīa ſua vt ptꝫ Job. i. Sꝫ xp̄s oīa bona tp̄alia dedit p̄ nobis: q2 paup̄ vēit in hūc mundū ꝛ paup̄ voluit viuere: vt nos diuites faceret in ſuo regno. Itē magis dilexit nos ꝙ̄ vitā ſuā: q2 ſeip̄m ꝛ vitā ſuā obtulit ad mortē p̄ nobis: vt nos viuificaret: et a morte liberaret. Ex q̄b⁹ ptꝫ qualr̄ charitas xp̄i exceſſit oīa bona mūdana ꝛ oēm dilectionē aliorū. Et iō dicit ꝙ ponamus hāc ſuam charitatē ꝛ mortē ꝛ paſſionē ꝛ ei⁹ nomen et legē euāgelicā i corde nr̄o per affectū: et in brachio nr̄o tāꝙ̄ ſignaculū p̄ opationē ꝛ effectū. Hāc aūt charitatē ſpertiunt xp̄s martyrib⁹ ſuis: q̄ p̄ eo reddendo vices amoris paſſi ſunt carceres ꝛ tormēta vſq3 ad mortē. Et iō ſicut cōmendat ſuā charitatem erga nos: ita cōmendat charitatē martyꝝ ꝛ aliorū ſctōꝝ erga ſeip̄m. Sed forſan etiā improperat in hoc loco ingratitudinē malis p̄latis ꝛ Chriſtianis: qui ſaginati pinguedine ꝛ copia bonoꝝ tēporaliū: que ex meritis chriſti crucifixi poſſident elati in ſuperbiam contēnunt chriſtū ꝛ bona ſpiritualia: ꝛ conuertūtur ad temporalia: quod forſan iam tūc p̄uidens Salomon in ſpiritu prophetico iaꝫ in perſona xp̄i improperat ingratitudinē malis chriſtianis ꝛ p̄latis ꝛ etiā regibus ꝛ p̄ncipib⁹: q2 oīs poteſtas deriuatur a Chriſto crucifixo: cui data fuit a patre in celo et in terra Matthei. xxvii.

Soror noſtra paruula.
Et vbera non habet:
Quid faciemus ſorori nr̄e
In die quando alloquenda eſt:
Si murus eſt: edificemus ſuper eum p̄pugnacula argentea.
Si oſtium eſt conpinguamus illud tabulis cedrinis
Ego murus: ꝛ vbera mea ſicut turris.
Ex quo facta ſum coram eo quaſi pacē reperiens.

Quia ſuperius in prima parte huius cantici Chriſtus explicando beneficia que nobis cōtulit ꝛ charitatem quā nobis oñdit: ꝛ exhortat⁹ eſt ſponſam vt redderet ſibi vices amoris dicens. Pone me vt ſignaculū ſup̄ cor tuū ꝛc. Nunc autē in hac ſcđa parte explicat quib⁹ modis dꝫ ſponſa ipſi reddere vices amoris. ¶ Ad cuius intellectū eſt aduertendū ꝙ oīa precepta charitatis reducunt̄ ad duo ſcilicet declinare a malo ꝛ facere bonū. vñ deus in lege veteri ꝛ noua nil aliud q̄rit a nobis. Ideo ait p̄ os Dauid pſal. xxxvi. Declina a malo. ꝛ fac bonū. Et nil aliud xp̄s q̄rit a nobis. niſi vt reddam⁹ ipſi vices amoris. Sꝫ quia nemo pōt declinare a malo: niſi viril̄r reſiſtat tentatiōibus mundi ꝛ carnis ꝛ diaboli. Et nemo pōt operari ſiue facere bonū: niſi exercendo opera mīe erga proximū ꝛ opera latrie erga deū: ideo ſponſus duo facit in hac parte. Nam primo exhortatur ſponſam vt declinet a malo continue pugnando et reſiſtendo mundo et carni et diabolo. Et hoc oñdit et precipit metaphorice inquantum eccleſia eſt quoddā oppidum ꝛ preſidium ſiue ciuitas bene munita: in qua fideles ſemper pugnāt cōtra inimicos obſidentes ꝛ infeſtātes eā. Secundo exhortatur ſponſam ad bene operādum ꝛ exercendū opera miſericordie erga proximū: ꝛ opera latrie erga deum inquātū eccleſia eſt quedā vinea in qua oēs diuerſimode laborant pro vltimo p̄mio adipiſcendo ꝛ fructū paſſionis conſequendo et lucrādo. Secūda pars erit. Uinea fuit pacifico. Quantum ad primum eſt aduertendū ꝙ eccl̄ia nouiter cōuerſa de populo gentili tēpore Conſtantini dicta eſt paruula: eo qđ tūc erat nouicia i fide. Et iō dicebat̄ nō hr̄e mānillas ſapie ꝛ itelligētie ſacre ſcripture q2 veniēs nouit̄ ex ſupſtitiōe gētiliū ꝛ curioſitate p̄hoꝝ nōdū nouerat ſcripturas ſacras

vtriuſq̧ teſtamẽti: nec aſcenderat ad arcem
euãgelicã vere ſapiẽtie p̱ xp̄m edificatã: vñ
ſicut dictũ eſt in. iiij. cantico. ſacra ſcriptura
vtriuſq̧ teſti ꝛ itelligẽtia ei⁹ dicunt̃ duo vbe
ra eccłie q̃ ↄtinue ꝓpinãt lac doctrine ꝛ gr̃e
ſacrõꝝ. Jtẽ ibidẽ. altitudo ꝛ ſublimitas euã
gelice intelligẽtie dr̃ collũ eccłie ꝛ turris dd̃
edificata cũ ꝓpugnaculis: ex q̃ pẽdẽt mille
clypei: ꝛ oĩs armatura fortiũ. Eccleſia. q̃ dr̃
hr̃e vbera inq̃tũ hꝫ ſapiẽtiã euangelicam ꝛ
grãm ſacrõꝝ ad nutriẽdos filios. Et dr̃ tur⸗
ris munita inq̃tũ ẽ eleuata: ꝛ attingit ardua
ꝛ ꝓfunda. ꝛ hꝫ arma ſapiẽtie ad repellẽdos
icurſ⁹ inimicoꝝ: quã q̇dẽ turrim xp̄s q̇ ẽ ſa⸗
piẽtia p̃ris in eccłia edificauit. Vñ dr̃ ꝓuer.
ix. q̄ ſapiẽtia edificauit ſibi domũ. i. eccłiam
ꝛ excidit colũnas ſeptẽ. i. ſeptem ſacr̃a: ſup̱ q̃
ſuſtentat̃ eccleſia: ꝛ ſeptem dona ſpũſſancti
ad defendendũ eã. Et miſit ancillas ſuas. ſ.
apł̃os ꝛ doctores ꝛ p̄dicatores: vt ſimplices
ꝛ ifirmos vocarẽt ad arcẽ ꝛ ad menia ciuita
tis. Et ſubdit. Si q̇s eſt paruulus veniat ad
me. Ex ſupradictis pꝫ qd̃ eccleſia nouiter cõ
uerſa de pp̃ło gẽtili tp̱e Conſtãtini q̧ paruula
erat: qꝛ nõ dũ attigerat arcẽ ſapientie: qꝛ no
uiter erat vocata ad arcẽ p̱ Syluestrũ ꝛ ali⸗
os p̄dicatores: ꝛ ſic nõdũ ipſa habebat mã⸗
millas ad ꝓpinãdũ lac ceteris: imo beatus
ſylueſter ꝛ ceteri p̄lati eccleſie ꝓpinabãt ipi
mãmillas ad ſuggẽdũ. Cũ ergo iſta ſpõſa ſo
ror xp̄i tũc nouiter cõuerſa eſſet paruula et
inermis ꝛ ifirma: ꝛ nouicia: nõ habẽs mam
millas lactis euãgelici ad p̄bendũ ceteris:
tũc ſpõſus ei⁹ xp̄s ilico poſt cõuerſionẽ Con
ſtãtini p̄buit ipſi copiã doctorũ ex nouiter cõ
uerſis ſicut fuerũt Chriſoſtom⁹ ꝛ Euſebi⁹ ꝛ
Athanaſi⁹ ꝛ Baſili⁹ apud grecos: ꝛ Ambro
ſius ꝛ hieronym⁹ ꝛ Auguſtin⁹ apud latinos
in q̄bus abũdauit copia lactis: vñ oẽs acce⸗
pim⁹. Et tũc illa ſpõſa iã facta eſt ꝓuecta ha
bẽs mãmillas ſapiẽtie. Jtẽ ipſe xp̄s q̇ eſt ſa⸗
piẽtia p̱ eoſdẽ doctores edificauit arduam ꝛ
munitiſſimã arcẽ in eccleſia ad tuẽdos fide
les ꝛ repellẽdos ifideliũ ꝛ oĩꝫ inimicorũ in⸗
curſus. Nã oẽs libri quos Aug. ꝛ ceteri do⸗
ctores ſcripſerũt: nõ ſunt niſi q̇dã arma de⸗
fenſiua ad tuẽdos fideles ↄ̄ inimicorũ incur
ſus: ꝛ ſunt q̇dã vbera ad eoſdẽ nutriendos.
T ¶ Sꝫ qꝛ iſti doctores tãq̄ ancille diuine ſa⸗
piẽtie cõtinue clamitãt ꝛ vocant paruulos
vt veniãt ad arcẽ vt ibi tueant̃ et comedant
panẽ: ꝛ bibãt vinũ qd̃ diuina ſapientia mi⸗
ſcuit i mẽſa idõ opꝫ q̄ iſta turris munita: ꝛ ci⸗
uitas altis menib⁹ murata habeat oſtiũ per
qd̃ itroducat p̱uulos ad arcẽ ꝛ ciuitatem. Et
ſic eccleſia dr̃ arx ꝛ turris ardua ꝛ altiſſima
habẽs lac ad nutriendũ: ꝛ propugnacula ad
defendẽdũ: ꝛ oſtiũ ad itroducẽdũ fideles et
p̱uulos ad arcẽ: q̃ oĩa data ſunt eccłie p̱ xp̄m

ſpõſum ei⁹. Et hoc eſt qd̃ intẽdit dicere ſalo
mõ in hac p̱te: vñ ait ſpõſus ad angelos ſo⸗
dales ſuos: ſoror nr̃a eccłia nouiter ↄuerſa
de pp̃ło gẽtili quã nouiter nobis in ↄiugiuꝫ
ſociauim⁹ p̱uula eſt ꝛ nouicia in fide. Jdõ mã
millas lactis intelligẽtie noui ac vete. teſta.
nõdũ hꝫ: qꝛ nõ fuit nutrita ꝛ lactata niſi cu⸗
rioſitate p̄hoꝝ ꝛ ſup̱ſtitiõe idoloꝝ. Quid er
go faciem⁹ ſorori noſtre i die qñ alloquenda
ẽ ſcꝫ qñ erit de fide ꝛ itelligẽtia ſacre ſcp̄tu⸗
re iterrogãda: ꝛ ad diſputandũ ↄ̄ hereticos
vocãda: ꝛ ad expugnãdos et extirpandos ꝛ
eliminãdos eos ab eccleſia cõcitanda. q. d.
opꝫ vt ipſi p̄beam⁹ auxiliũ: et ex p̱uula ꝛ in⸗
ermi faciam⁹ eã magnã ꝛ fortẽ ꝛ altam. Et
muniam⁹ eã altis muris ꝛ menib⁹ ꝛ turrib⁹
ꝛ ꝓpugnaculis: ꝛ idõ ſi ꝓ qꝛ: qꝛ mur⁹ eſt. i. qꝛ
eã muris ꝛ menib⁹ muniuim⁹: ꝛ ſepſim⁹: edi
ficem⁹ ſup̱ eã ꝓpugnacula argẽtea. i. impa
tores ꝛ p̄ncipes ad defendẽdũ eccleſiã ar⸗
mis ſecularib⁹ ↄ̄ icurſus ifideliũ: vt illi qui
añ erãt eccleſie p̱ſecutores et ipugnatores
ſint eius defenſores et fautores: vt impato⸗
res ꝛ reges terre: qui p̱p idola p̱ſequebant̃
añ xp̄ianos: tũc ad fidẽ cõuerſi deleãt idola
ꝓpter xp̄m: ꝛ fabricẽt nouiter eccleſias i ho
norẽ xp̄i: ꝛ tẽpla idoloꝝ in eccleſias xp̄i faci
ant ↄſecrari. Jtẽ ſi ꝓ qꝛ oſtiũ eſt. i. feci eã oſti
um: vel feci oſtiũ in ea ad itroducẽdos fide⸗
les ad arcẽ eccleſie ꝛ menia ciuitatꝫ: idõ con⸗
pigam⁹ ꝛ ↄiungam⁹ et claudam⁹ illd̃ tabul̃
i. portis cedrinis: id eſt faciam⁹ ipſi portas
cedrinas: q̃ ſunt doctores ꝛ p̄lati ꝛ miniſtri
eccleſie: q̇ itroducũt p̱uulos ꝛ ſimplices in
eccleſiã p̱ eccleſiaſtica ſacr̃a. Vñ doctores ꝛ
p̄dicatores vocãt paruulos ad arcẽ ſuis ſcri
ptis ꝛ p̄dicationib⁹: ſꝫ p̄lati ꝛ miniſtri ꝛ ſacer
dotes itroducũt eos p̱ oſtiũ miniſtrãdo eis V
eccleſiaſtica ſacramẽta. ¶ Et nota qd̃ p̄lati
ꝛ doctores ꝛ miniſtri eccleſie dicunt̃ porte
eccleſie inq̃tũ itroducũt bonos i eccleſiã: et
excludũt malos per eccleſiaſticã poteſtatẽ:
ſꝫ dicunt̃ porte cedrine quo ad quatuor ꝓ
prietates ꝛ ↄditiões quas debet habere oĩs
bonus prelatus ꝛ miniſter eccleſie: ſicut hꝫ
cedrus. ¶ Nam quatuor ꝓprietates habet X
cedrus. Primo em̃ eſt arbor altiſſima ſuper
oẽs alias. Secundo q̄ eſt odorifera. Tertio
incorruptibilis et immunis ab omni tinea.
Quarto q̄ fugat ꝛ interficit ſerpentes et oẽ
aial venenoſum fugat. Has ergo quatuor ꝓ
prietates debet habere oĩs bonus prelatus
et miniſter eccleſie. Primo quod ſit altus in
ſcientia ſacre ſcripture: vt ſciat inuigilare
ſup̱ gregem ꝛ vocare paruulos ad eccleſiã
per ſacrã doctrinã. Scḋo q̄ redoleat fragrã
tia et odore virtutum ꝛ bone fame ꝛ vite: vt
nõ ſolũ verbo: ſꝫ poti⁹ exẽplo vite diſcant et
ſequant̃ ipſum ſimplices et minores. Ter⸗

tio q ſit icorrupt⁹ ⁊ mũd⁹ ab oĩ vitio ne alios inficiat. Quarto q habeat eccl'iaſticã prãtẽ vt p eccl'iaſtice ſacra oẽ venenum pctõꝝ extinguat: ⁊ hereticos ⁊ obſtinatos ⁊ incorrigibiles mucrone excõicatiõis excludat. Tales ẽ plati ⁊ eccl'ie miniſtri dicũt porte cedrine ipſius eccl'ie. Sꝫ oĩa munera: ⁊ bona ſpũalia ſupradicta recepit eccl'ia a xp̃o ſponſo ſuo poſt cõuerſionẽ magni Cõſtãtini: qꝛ tũc facta fuit turris altiſſima ⁊ munita ⁊ inexpugnabilis et ſecura: iõ dicit ſponſa: Ego mur⁹. i. facta ſum mur⁹ ⁊ ciuitas ⁊ turris bene murata: vbera mea facta ſunt ſicut turris: qꝛ plati nõ ſolum nutriũt fideles lacte ſacrorum ⁊ doctrine ſacre ſcripture: ſꝫ etiã defendũt fideles ⁊ eccleſiã contra hereticos: ⁊ ſic non ſolũ ſunt vbera ad lactãdũ ſed turris ad defendẽdũ: qꝛ p eãdẽ doctrinã nutriunt ⁊ defendunt fideles et paruos contra magnos hereticos ⁊ infideles Et oĩa iſta habui reperiens q̃ſi pacẽ corã eo: ſcꝫ ſponſo meo xp̃o p cõuerſionẽ Cõſtantini ⁊ alioꝝ iperatoꝝ ⁊ regũ: qꝛ ex quo facta ſum libera corã eo: q̃ſi pacẽ ⁊ quietem reperiens liberata ex preteritis perſecutionibus ⁊ afflictionibus. Ego iam ſum murus: ideſt ciuitas bene murata ⁊ munita: ⁊ vbera mea facta ſunt turris altiſſima ⁊ fortis ⁊ preſidium munitiſſimuꝫ.

Y ❡ Et nota q notanter dicit quaſi pacẽ reperiens: qꝛ lꝫ iſta ſponſa repererit pacẽ q̃ſcendo a pſecutione idololatrarũ ⁊ gẽtiliũ: tñ non quieuit ſimpliciter ⁊ abſolute ab oĩ pugna ⁊ pſecutione: qꝛ paulo poſt Conſtãtinũ incidit in pſecutionẽ hereticoꝝ maxime arrianorum: que perſecutio fuit ſeuiſſima et atrociſſima per vvandalos in affrica: ⁊ p gothos in europa: ſcꝫ Italia ⁊ hiſpania: et per Conſtantinũ imperatorẽ ⁊ iuſtinã in Italia ⁊ grecia: vt pꝫ in eccl'iaſtica hiſtoria. Sꝫ poſt ea: ſurrexit ſecta machometica q̃ atrocius et vehementius vexauit ⁊ cõtinue infeſtat eccleſiã: ⁊ ſic eccleſia tanq̃ turris munitiſſima ſemp pugnat cõtra inimicos.

Arrianorum pſecutio fuit atrociſſime.

Z ❡ Ulterius eſt aduertendũ: q tota iſta particula põt intelligi ⁊ exponi moraliter ⁊ myſtice referendo ad naturam corruptam. Unde ſupra dixit ſponſus q tota natura mater noſtra fuerat corrupta quo ad ſenſualitatẽ ⁊ potẽtias naturales ſub arbore phibita: ⁊ q ibi fuit violata: ideſt ab oĩbus bonis gratuitis ⁊ habitibus originalibus violenter expoliata. Et ſic manſit prona ad omne malum: ⁊ inepta ad faciendum. Et ſic manſit paruula ⁊ infirma non habens mãmillas ad eliciendũ ex ſe lac alicuius boni operis. Et manſit imbellis qꝛ diabolus ⁊ aper de ſylua deſtruxerat ſepem ⁊ murum eius. Et ideo iſta reſiſtere non poterat diabolo nec mũdo nec carni: niſi p gratiam xp̃i ⁊ eius ſacramenta muniret ⁊ armaretur. Et iõ ꝫ ho reperiens eã ſicut paruulã ⁊ expoliatã ⁊ inermẽ: ⁊ imbellẽ muniuit eam muro ſacroꝝ ⁊ armis v̄tutũ. Et hoc ẽ qđ dr: vñ ait ſpõſus de ſpõſa: q ſpõſa ⁊ ſoror nr̃a: ſcꝫ tota hũana natura: ⁊ q̃libet aĩa paruula ẽ de ſe in fortitudine: ⁊ nõ hꝫ de ſe mãmillas nec aliqđ bonũ ſpũale: eo qđ in natura fuit corrupta ⁊ oĩb⁹ bonis expoliata: q̃d ẽ faciem⁹ ſorori nr̃e in die qñ alloquẽda ⁊ impugnãda eſt ab inimicis: ſcꝫ carne ⁊ mũdo ⁊ diabolo. q. d. opꝫ q muniam⁹ ⁊ roborem⁹ eã p grãꝫ: poſtq̃ nil boni hꝫ p naturã: iõ ſi murus eſt: muniamus eam muro fidei ⁊ ſpei ⁊ charitatis: et poſtq̃ ſic fuerit murat⁹: edificem⁹ ſup murũ ei⁹ ppugnacula argẽtea donoꝝ ſpũſſancti: ⁊ oĩm moraliũ virtutũ: ⁊ ſic eſt oſtiũ. i. qꝛ fecim⁹ oſtiũ in ea p qđ intrem⁹ ad eã p baptiſmum: tũc impinguam⁹ ⁊ claudem⁹ eã tabulis. i. portis cedrinis humilitatis ⁊ deuotionis ⁊ bone vite: ⁊ ſancte ꝯuerſationis tũc aĩa deuota ſic muro v̄tutũ munita dicit. Ego ſuꝫ mur⁹. i. bñ murata ⁊ roborata: ex quo facta ſuꝫ pacẽ reperiẽs. i. poſtq̃ p xp̃m ⁊ eccleſiaſtica ſacramẽta ſum deo pacificata ⁊ reconciliata.

Vinea fuit pacifico: in ea que habet populos. Tradidit eã cuſtodibus. Uir affert p fructu eius mille argenteos. Uinea mea coram me eſt. Mille tui pacifici: ⁊ ducenti his qui cuſtodiunt fructus eius.

Hec eſt ſcđa pticula tertie ptis hui⁹ decimi cãtici: i q̃ rex Salomõ oſtẽdit q ſpõſa nõ ſolũ obligat̃ ad reſiſtẽdũ malo ⁊ declinãdum a malo pugnãdo ꝯ mũdũ ⁊ carnẽ ⁊ diabolũ ⁊ mẽbra ei⁹ q̃ ſunt heretici ⁊ praui hoies ⁊ infideles ſꝫ adhuc obligat̃ facere bonũ erga deũ ⁊ primũ vt reddat ſpõſo vices amoris: ⁊ iõ ſicut in ſupiori particula pbauit ſiue monuit ſpõſus q̃liter ſpõſa ſemp ꝯ hoſtes dꝫ pugnare: ⁊ hoc inq̃tũ eccl'ia eſt q̃dã ciuitas menibus ⁊ muris munita in qua cõtinue pugnãt fideles. Item hac particula monet vt ſponſa ſemper laboret operando ⁊ faciendo bonum inquantum eccleſia eſt quedam vinea in qua fideles ꝯtinue laborãt diuerſimode vnuſq̃ſq; in ordine ſuo. dicit q iſta vinea nõ ẽ ita in loco arcto: ſꝫ ẽ toto orbe diffuſa ſcꝫ p tẽ ⁊ regiõe q̃ hꝫ pplos. i. vbicũq; ſunt ppl'i ⁊ in oĩ pte mũdi habitabili ibi eſt iſta vinea xp̃i regis pacifici ⁊ dicit q iſtã veniã toto orbe diffuſaꝫ tradidit cuſtodibus cuſtodiendã ⁊ cultoribus ex

Membra diaboli que ſunt.

colēdā. Nā p̄rio ipſe xp̄s rex pacific⁹ plātauit iſtā vineā in terra p̄miſſionis i illo collegio aploꝝ ꝛ diſcipuloꝝ ꝛ iuſtoꝝ vtriuſq; ſexus: vt dictū eſt cātico tertio ꝛ quinto. Et poſtea rigauit eā ſanguine ſuo: vt dictū ē in cātico ſexto. Poſtea tradidit eā apoſtolis q̄ ipſaȝ vineā p totū orbē ſuis p̄dicationib⁹ āpliarūt: ꝛ ſuo ſanguine rigarunt. Et ſic iſta vinea produxit ſuos palmites ab hier'm vſq; ad fines terre ꝛ a mari vſq; ad mare: ꝛ a flumine vſq; ad terminos orbis terraꝝ pſal. lxxi. ꝛ. lxxix. Quia i oēm terrā exiuit ſon⁹ eoꝝ. i. p̄dicatio aploꝝ: ꝛ i fines orbis terre v̄ba eoꝝ pſal. xviij. ꝛ ad Roma. x. Et ſic iſtā vineā ꝯtinue āpliarūt et roborarūt p̄lati q̄ fuerūt ſucceſſores apoſtoloꝝ: ꝛ roborarūt eā martyres ꝛ ceteri fideles multo labore. Sed iā fuit p̄fecte ampliata ꝛ ꝯfirmata ꝛ pacificata p ꝯuerſionē Conſtantini: ꝛ tūc xp̄s nō ſolū tradidit eā p̄latis ad cuſtodiendū ſpūaliter: ſed etiam imperatoribus ꝛ regibus ꝛ principibus xp̄ianis ad regendū ꝛ cuſtodiendū t̄paliter: ꝛ ceteris fidelibus excolendā: vt vnuſq̄ſq; in ſuo ordine laboraret in hac vinea. Et ſic non ſolū poſuit cuſtodes: ſȝ ēt cultores vt excolerēt ꝛ laborarent in ea dū dies eſt anteq̄ veniat nox in q̄ nemo poterit operari. Joā. ix. ꝛ ſic oēs laborāt in hac vinea vſq; ad ſero ꝛ veſperā mundi. Ma. xx. vt vnuſq̄ſq; colligat fructum: ꝛ recipiat denariū in fine laboris: vt p̄ȝ ibideȝ: ꝛ ideo dicit q̄ vinea fuit pacifico. i. ipſi xp̄o qui oīa pacificauit in ſanguine ſuo: ꝛ attulit pacem mūdo: in cui⁹ natiuitate cātarūt angeli Gloria in excelſis deo. Luce. ij. Iſti ergo pacifico fuit q̄dā vinea quā ipſe plantauit in ea regione ꝛ p̄te mundi q̄ habet populos idest vbicunq; ſunt ppl'i. Et tradidit ꝛ commiſit eā cuſtodibus. i. prelatis ꝛ regibus cuſtodiendā: ꝛ cultoribus: ſcȝ oībus fidelibus xp̄ianis excolēdā: vn̄ ſicut oēs prelati ꝛ p̄ncipes mūdi ad cuſtodiendā ꝛ regendaȝ hanc vineam vnuſquiſq; in ſuo ordine ſunt p xp̄m ꝯſtituti: ita oēs fideles ſunt ad laborandū vnuſquiſq; in ſua hora ꝛ etate vocati ꝛ deputati: ꝛ ſic tradita eſt cultoribus ꝛ cuſtodibus.

A Xp̄s pp̄ter tria i ꝛ pacificus.

¶ Vn̄ nota q̄ pp̄ter tria xp̄s dicit̄ pacificus. Primo q2 duo teſtamenta nouum ſcȝ ꝛ vetus per ſeipſum adunauit ꝛ concordauit: ꝛ tanq̄ terminus cōis vtriuſq; teſtamenti fuit: ſcilicȝ finis vnius ꝛ principiū alterius. Scd̄o q2 per ſanguinē ſuū nos patri reconciliauit ꝛ pacificauit. Tertio q2 duos populos: ſcȝ iudaicum ꝛ gentilē ſub vna fidē ꝛ eccleſia congregauit ꝛ pacificauit: ꝛ iō dicit. Uinea fuit pacifica in ea ſcȝ eccleſia que habet populos: ſcȝ duos in vna fide coniunctos: ſcȝ iudaicum cum gentili: ideo dicitur princeps pacis. Eſaie ix. Sed quia ſicut apoſtoli ampliarunt iſtam vineam per totum orbem et dilatarunt eam bonis ſp̄ūalib⁹: ita poſtea Cōſtātin⁹ ꝛ reges ꝛ p̄ncipes xp̄ianoꝝ dotarūt ꝛ ditarūt eam bonis t̄palib⁹. Nā p̄rio Cōſtātin⁹ ſtatim poſt ꝯuerſionē cōſecrauit palatiū ſuū in eccl'iā ſaluatoris iuxta portā lateranā. Et poſtea edificauit duas baſilicas in honorē apoſtoloꝝ petri et pauli: ꝛ donauit eccleſie vrbē Romā cū tota patrimonio adiacēti: ꝛ. lxxij. ciuitates i italia cū multis alijs oppidis. Et relicta italia elegit ſibi ſedē apud cōſtātinopolim in grecia: ꝛ ſic exemplo eius multi reges ꝛ principes facti xp̄iani aut templa idolorum in eccleſias conſecrauerunt: aut nouas eccleſias i honorem xp̄i edificauerunt: ꝛ eas ampliſſimis donis ꝛ muneribus dotarunt ꝛ ornarūt. Totuȝ hoc fecerunt putantes p bona t̄palia merita paſſionis xp̄i adipiſci ꝛ p̄ticipare ꝛ q̄ſi emere fructus huius vinee: ideo dicit xp̄s q̄ vir idest Conſtantinus ꝛ quilibet alius rex aut princeps catholicus ꝛ deuotus xp̄ianus offert xp̄o mille argenteos pro fructu huius vinee emendo ꝛ adipiſcendo: ꝛ ponitur numerus determinatus pro indeterminato magno numero: q2 multa milia nūmoꝝ ꝛ talentoꝝ ꝛ ponderū argēti obtulit ꝛ expoſuit Conſtantinus ꝛ alij reges p fructu huius vinee acquirendo: q2 ineſtimabile fuit pretium qd̄ Conſtātinus largit⁹ eſt eccleſie: cū ipſi tradidit vrbē Romā q̄ erat caput mūdi ꝛ h̄ cū ſuo adiacenti patrimonio: ꝛ ſic eſt dicēdū de ceteris regibus ꝛ p̄ncipibus xp̄ianoꝝ: ſȝ ne q̄s putaret q̄ poſtq̄ xp̄s tradidit iſtā vineā ſupradictis cuſtodibus tenendā ꝛ regendam in abſentia ſua poſt aſcenſionē: q̄ pp̄ter hoc ceſſauerit ab eius cura ꝛ cuſtodia ne ampli⁹ intēderet in eius tutela: iō ſubdit: q̄ vinea mea corā me eſt. i. ſemp eſt an̄ oculos meos: ꝛ inuigilo ſup eā: q2 p̄ncipaliter cuſtodis eam rogando patrē ne deficiat fides Petri. Luce xxij. q2 niſi dn̄s cuſtodierit ciuitatem fruſtra vigilat q̄ cuſtodit eā: q2 ſemp mitto angelos meos ad ducēdos p̄latos ꝛ pp̄los eos docendo ꝛ auiſando: vt p̄caueant futura pericula ꝛ etiā ad exterminandos inimicos ꝛ ſaracenos: vt ſuperius cōpertū eſt: vt p̄ȝ ꝛ legit̄ in hiſtoriis hiſpanie ꝛ i hiſtoria hieroſo'ymitana. Ex quibus p̄ȝ q̄ hec vinea ſemp eſt coā xp̄o ad cuſtodiā. Deinde cum dicit Mille tui pacifici ꝛc. Explicat diuerſitatem meritoꝝ ꝛ premiorum laborantiū in hac vinea Ad cuius intellectum eſt aduertendū q̄ preſens eccleſia reſpectu future q̄ſi in ſacra ſcriptura dicit̄ ager in quo ſeminamus. Sed futura eccleſia dicit̄ horreū in quo reponimus fructus glorie quos hic ſeminamus p gratiā: q2 hic ſeminamus t̄palia vt colligamus ſp̄ūalia: ꝛ iō dicit apoſtolus. ij. Ad Corin. ix. q̄ qui parce ſeminat in hoc agro huius eccleſie parce metet in alio ſeculo: et qui ſeminat i

p̄lati eccle. reipu. ... cta iu... mate... litera ... ad de agri.

B Eccleſia ſum... in de horreum.

bñdictiõib⁹.i.abũdãtia: de bñdictionibus i.abũdãter metet in alio ſeculo. Itẽ p̃ns eccleſia q̃n̄q; in ſacra ſcriptura dr̃ vinea i qua oẽs laboramus p̄ gr̃az plãtãdo ⁊ colendo vt colligam⁹ fruct⁹ gl̃ie in alio ſeculo. Jdeo dicit ap̃ls. j. ad Cor. iij. q qui plãtat ⁊ q̃ rigat in hac vinea vnũ ſunt: vnuſquiſq; aũt p̃priã mercedẽ accipiet ſcd̃m laborẽ ſuũ. Hoc idẽ patet Mat. xx. de illis q̃ p̄ totã diẽ laborarũt i hac vinea in ſero autem acceperũt denariũ pro mercede: ex q̃bus pʒ q totũ tp̃s hui⁹ vite et vinee eſt tp̃s laborãdi: ⁊ colẽdi: ⁊ lucrãdi: et merẽdi. Et tp̃s eccl̃ie future eſt tp̃s metẽdi ⁊ colligẽdi ⁊ p̃miãdi ⁊ fruẽdi. Hic ergo laboramus vt colligam⁹ ⁊ metamus ⁊ p̃miemur ⁊ fruamur: ⁊ h̃ negociamur vt ibi ociemur ⁊ letemur ⁊ q̃eſcam⁹. ¶ Eſt verũ q ſcd̃m mẽ-

C ſurã ⁊ quãtitatẽ meritoꝝ laboris hui⁹ vite erit ibi quãtitas ⁊ mẽſura fruct⁹ ⁊ p̃mioꝝ: q2 vnuſq̃ſq; p̃priã mercedẽ accipiet ſcd̃m p̃priũ laborẽ: vt inq̃t ap̃ls. Et iõ dr̃ ſaluator Mat. xiij. q ex illo agro q̃dã collegerũt fructũ trigeſimũ: q̃dã ſexageſimũ: q̃dã aũt cẽteſimuʒ p̄ut q̃s magis aut minus laborauit. Sed q2 xp̃s ver⁹ ſalomõ ⁊ pacificus plus laborauit in hac vinea q̃ oẽs ceteri: iõ abſq; p̃portiõe mai⁹ p̃miũ ⁊ maiorẽ numerũ fructuũ ⁊ premioꝝ collegit ⁊ meruit colligere ex hac vinea: q2 eã p̃mo plãtauit: ⁊ excoluit: ⁊ tãdẽ p̄ p̄prio ſanguine rigauit ⁊ augumẽtauit. Poſt xp̃m aũt magis laborauerũt i hac vinea ap̃li ⁊ martyres q̃ doctores ⁊ magis doctores q̃ heremite ⁊ ceteri cõfeſſores: ⁊ magis religioſi q̃ ꝯiugati: ergo ſi fideles ꝯiugati merẽtur fructũ trigeſimũ tũc religioſi boni merẽtur ſexageſimũ: ⁊ doctores cẽteſimũ: et ap̃li ⁊ martyres ducẽteſimũ. Et p̄ ꝯñs xp̃s q̃ p̄prio vineã plãtauit ⁊ ſanguine ſuo rigauit: meretur milleſimũ imo infinitũ: et iõ ſedet a dextris. i. in potiorib⁹ bonis p̃ris: ⁊ iõ deus p̃r tanq̃ iuſtus ⁊ p̄ncipalis iudex diſpenſator premiorũ dicit ad xp̃m inquantũ homo eſt. Mille tui pacifici: ⁊ ducẽti his q̃ cuſtodiunt fructuʒ eius. Unde ly tui eſt genitiui caſus huius p̄nominis tu: idẽ ſunt mille fructus meritoruʒ ⁊ premioꝝ erunt tui xp̃i pacifici. In hebreo autẽ habet: mille tibi Salomoni. i. pacifico ⁊ tunc eſt litera magis plana quaſi dicat deus pater mille fructus meritorum dabunt tibi pacifico: qui plãtaſti hãc vineã et rigaſti eã ſanguine tuo. Et p̄ conſequẽs: quia plus laboraſti: ſed ducenti fructus meritorum in premiũ dabunt his ſcilicet prelatis ⁊ principibus qui cuſtodiunt fructum eius: ⁊ ponitur vtrobiq; numerus determinatus p̄ indeterminato. Nã chriſtus in plãtatione et rigatione huius vinee infinitum numerũ meritoꝝ adeptus eſt: nõ ſolũ p̄ ſe ſed etiã vt poſſet membris ſuis diſpẽſare: q2

Qui poſt xp̃m laborantes ſunt in vinea ⁊ qd̃ p̄miuʒ merẽtur.

ſemp̄ ſucceſſiue diſpenſat merita ſue paſſionis que collegit ex hac vinea: tñ nunq̃ expleatur eius merita nec deficiũt: merita autem q̃ dant cuſtodibus ex vinea ſunt finita.

¶ Sed cauſa quare ſunt ſub numero ducentenario iſta merita inſtorata: eſt iſta. Nã dicit ſaluator Mat. xiij. q ex illo agro p̄ xp̃m ſeminato quidã collegerũt fructũ trigeſimuʒ ſicut fuerũt ⁊ ſunt oẽs iuſti cõiugati: ⁊ q̃daʒ ſexageſimũ ſicut ſunt virgines ⁊ cõtinentes ⁊ religioſi: ⁊ q̃dã cẽteſimũ ſicut ſunt martyres. Sʒ q2 p̄lati ⁊ paſtores hñt duplicẽ laborẽ in hac vinea: q ſimul ſunt cultores ſicut ceteri: ⁊ vltra hoc ſunt cuſtodes in vigilãdo ſup̄ gregẽ ipſum p̄dicationibus ⁊ ſacris eccl̃iaſticis paſcẽdo ⁊ nutriẽdo: iõ colligũt duplicẽ fructũ ex hac vinea. Nã ſi ceteris dantur cẽtũ fruct⁹ meritorũ: h̃ cuſtodib⁹ ⁊ p̄latiſ in duplo laborãtib⁹ dabunt ducẽti. Et hoc ẽ qd̃ intẽdit dicere. Sed adhuc reſtat magnũ dubiũ nã ſi xp̃s tũc collegit mille. i. innumerabiles fruct⁹ meritoꝝ ex hac vinea: q2 p̄ nobis paſſus eſt: ⁊ eã plãtauit ſed poſtea cuſtodes ⁊ cultores colligũt ꝯtinue hos fruct⁹ ſcd̃ʒ quãtitatẽ laborũ: q̃rit an xp̃s poſt paſſionẽʒ ⁊ aſcẽſionẽ nõ colligat fructus hui⁹ vinee ſimul cũ cuſtodib⁹ ⁊ cultorib⁹: Ad h̃ rñdet q ſic ⁊ cõtinue xp̃s colligit fruct⁹ hui⁹ vinee: ⁊ iſta vinea parit ipſi fruct⁹ nouos. ¶ Ad cui⁹ intellectũ erit notãdũ q oĩa bona q̃ fiunt in hac vinea tã p̄ cultores q̃ cuſtodes pariunt triplicẽ fructũ. Et hoc triplici ⁊ diuerſo reſpectu: eo q oĩs bona operatio iuſti cedit in triplex bonũ ⁊ triplicẽ fructũ. Nã elemoſyna quã facit vnuſquiſq; iuſtus amore chriſti cedit i fructũ latrie reſpectu xp̃i: q2 offertur ipſi in latriã ⁊ cedit et parit fructum miſere ſpectu p̄ximi: inquantũ ſubuenit ipſi ⁊ releuat ipſum a miſeria. Et parit fructũ meritorum reſpectu largientis ⁊ facientis elemoſynã. Itẽ bona q̃ faciunt p̄lati et ſacerdotes in eccleſia exercẽdo et miniſtrãdo ſacramẽta ⁊ celebrando diuina officia ⁊ orationes. Primo pariunt chriſto fructũ latrie inquantum illa acceptat in ſeruitutẽ ⁊ latriã ſibi gratã. Secundo pariunt toti pp̃lo fructuʒ gratie. Tertio pariunt p̄lato fructum meritorum quia duplicem fructum colligit propter duplicem laborem. Itẽ bonus p̄latus ⁊ p̄dicator et religioſus triplicem fructuʒ parit i bene viuendo ⁊ oꝑando. Nam p̃mo parit chriſto fructum latrie. Secundo parit ſibi fructum meritorum. Tertio parit cuilibet p̄ximo et toti populo fructum boni exempli: q2 propter exemplum eorum omnes videntes deum gl̃ificant: ideo dicit ſaluator oĩbus p̄latis ⁊ religioſis Math. v. ſic luceat lux veſtra corã hoĩbus vt videãt opa veſtra bona ⁊ glorificent patrẽ veſtrũ q̃ in celis eſt. Per

D

Oñ.

Rñſio

E

Bona q̃ fiũt i hac vinea pariunt triplicẽ fructum.

p̄lat⁹ bñ viuẽdo triplicẽ fructum parit.

Triplex malū partiunt p̄lati et ſacerdotes male viuendo.

oppoſitū aūt mali prelati ꝛ ſacerdotes ꝛ reli
gioſi male viuēdo. P̄mo offendūt deū. Scḋo
occidūt aīam ſuā. Tertio ſcādalizant ppłm
Ex quo pȝ qualꝛ nō ſolū cultores: ſcȝ ppłs ꝛ
prelati cuſtodes ſed etiā xp̄s ſemper ꝛ cōti
nue colligit fructus ex hac vinea: qꝛ ꝯtinue
colligit latriā q̄ cōſiſtit in trib⁹ bonis: ſcȝ in
adoratiōe: ꝛ orōne: ꝛ oblatiōe: ꝛ ꝯtinue colli
git numeꝝ electoꝝ ex hac vinea. Et iḋ mul
to plures fruct⁹ colligit xp̄s ex hac vinea q̄
oēs p̄lati ſiꝛ ꝛ cuſtodes. Et iḋ dꝛ p̄m⁹ arbiꝛ ꝛ
iudex dicit. mille fruct⁹ dabūꝛ tibi pacifico
ex hac vinea: ꝛ ducēti his q̄ cuſtodiūt fructū
ei⁹: tacet aūt de cultorib⁹: qꝛ ſi cuſtodib⁹ dā
tur ducēti: ſignū ē q̄ cultorib⁹ dimidio labo
re laborātibus dabunꝛ cētū fruct⁹ aut ſexa
ginta: aut trigīta vnicuiq̄ ſm q̄titatē ſui la
boris: vt pȝ Mat. xiij. Et ſic pȝ qualꝛ cultori
bus debeꝛ cēteſim⁹ fruct⁹ hui⁹ vinee: ꝛ cuſto
dib⁹ ducēteſim⁹: ſȝ xp̄o plātatori debeꝛ mil
leſim⁹. Itē cuilibet cultori hui⁹ vinee debeꝛ
cēteſim⁹ fruct⁹. ſ. p̄miū eēntiale p diuinā vi
ſionē: ſȝ martyrib⁹ ꝛ doctorib⁹ ꝛ p̄latis q̄ fue
rūt ꝯplātatores ꝛ cuſtodes hui⁹ vinee debeꝛ
fruct⁹ duplex. ſ. ducēteſim⁹: qꝛ vltra p̄miū eſ
ſentiale debeꝛ iſtis aureola tāq̄ p̄miū acci
dētale: xp̄o aūt plātatori debeꝛ fruct⁹ mille
ſim⁹. i. plenitudo oīȝ meritoꝝ ꝛ p̄mioꝝ ad
diſpenſandum: et ſic ſedet a dextris ideſt in
potioribus bonis patris.

QUe habitas in hortis: Amici auſcultant te. Fac me audire vocē tuā. Fuge dilecte mi: Et aſſimilare capree hinuloq̄ ceruoꝝ ſup mōtes aromatū.

HEc eſt quarta ꝛ vltima ps hu
ius decimi cantici: in qua ſpon
ſus vocat ꝛ appellat ſpōſaȝ ad
recipiēdū premiū vltimatū ſui
laboris ꝛ peregrinatiōis: qḋ ē
p̄miū glīe. Uñ poſtq̄ ſuperius
vocauit eā ad laborādū in vinea ex q̄ colle
git fruct⁹ meritoꝝ: nūc aūt finalꝛ vocat eā
ad quietē in patriā celeſtē vt ibi recipiat vl
timatū finē ꝛ premiuȝ btitudinis ꝛ colligat
fruct⁹ glorie. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt primo
notandū: q̄ iſta ſpōſa tria petiuit in p̄mo can
tico dū erat i ſtatu veteris teſtī. Nā p̄mo pe
tiuit oſculari a ſpōſo. ſcḋo trahi. tertio intro
duci in thalamū ſiue cellaria ei⁹. Sȝ plebs
gentilis idololatria denigrata petiuit alia
tria: ſcȝ cū ſpōſa iſraelitica ſociari ꝛ paſci et
ſub vmbra ſpōſi quieſcere ſimul cū illa: que
oīa cōpleuit ſpōſus. Nā p̄mo iam oſculatus
eſt ſpōſam iſraeliticā p incarnationeȝ ex ea
carnem ſumēdo. Secundo iam traxit eam: ꝛ

vocauit per predicationem: ꝛ iā introduxit
eā in cellariū gratie per mortem ꝛ paſſionē
ꝛ eccleſiaſtica ſacramēta: vt patuit a cātico
ſecūdo vſq̄ ad ſextum ꝛ ſeptimum incluſiue
Itē iam cōpleuit petitionem plebis gētilis
quia iam vocauit eam per apoſtolos: ꝛ deal
bauit eā a nigredine idololatrie: et ſociauit
eā cū plebe iſraelitica ſub vna eccłia: ꝛ pa
uit eā eodē pabulo gr̄e ſacroꝝ ꝛ doctrine. Et
fecit eā q̄ſcere ſub vmbra ſue ꝓtectionis et
quietis ꝛ introduxit eā in cellā vinariā ꝛ in
vineā eccłie: vt pȝ ab octauo cātico vſq̄ ad
decimū incluſiue. Poſtq̄ ſpōſus cōpleuit pe
titionē ſpōſe quo ad oīa que pertinebant ad
gratiā. Nūc aūt in calce toti⁹ libri et in fine
cātici vocat eā ad cellariū glīe in patriā ce
leſtē vt itroducat eā ad vltias nuptias: ꝛ ad
thalamū ꝛ amplexū glorie ꝛ paſtum vltime
ꝛ eterne fruitiōis ſuper mōtes aromatum:
quod complebitur in die iudicij quo ad vni
uerſam eccleſiā: ꝛ completur particulariter
in fine cuiuſlibet iuſti. Uocabit ergo ſpōſ⁹
ſponſam in nouiſſimo die ad recipiendū fru
ctus glorie dicēs. Que habitas i hortis ami
ci auſcultāt te: fac me audire vocem tuam.
¶ Ad cuius intellectum eſt notandū q̄ dū
xp̄s fuit peregrinat⁹ i carne mortali in hac
via ipſe loquebaꝛ familiariter cū ſpōſa pre
dicādo ꝛ miracula faciēdo. Et ipſa loq̄batur
cum ſponſo petendo neceſſaria: qꝛ magdale
na familiariter loquēdo ab ipſo petiuit ve
niam ſuoꝝ pctōꝝ: ꝛ ſic oēs infirmi fami
liariꝛ loquēdo petebāt ſanari ab eo. Et oēs
apoſtoli ꝛ diſcipuli familiariter loquēdo cū
xp̄o ꝛ ecōuerſo: ꝛ ideo dicebat ſpōſa in can
tico tertio. Dilectus me⁹ loquiꝛ mihi ꝛ ego
illi. Sed poſt aſcenſionem iā ſpōſus nō locu
tus eſt ſpōſe familiariter ꝛ ꝑſonaliter niſi p
amicos āgelos mediātes: ꝛ hoc durabit vſ
q̄ ad ſecundū aduentū in nouiſſimo die q̄n
nobis loqueꝛ: poſt qḋ erit iudicium et tunc
introducet ſpōſam ad vltimas nuptias: ſcȝ
glorie ꝛ ibi ſponſa perſonaliter loqueꝛ ſpon
ſo verba laudis. Et ſponſus gaudebit ſuper
ſpōſam: ꝛ abſq̄ medio ꝑſonaliter audiet vo
cem ſpōſe: vnde eccleſia p tria genera ami
corum loquitur ſpōſo p ſtatu iſto. Naȝ p̄mo
loquiꝛ ipſi p angelos qui reuelant ſanctis
hominib⁹ ꝛ perfectis voluntatē dei per vi
ſibiles apparitiōes auiſando eccleſiā de pe
riculis futuris: vꝫ reuelādo nobis ſecreta my
ſteria: vnde angel⁹ dñi extraxit petrū de car
cere: ꝛ āgeli reuelarūt apoſtolis ꝓpinquam
ruinā hieruſaleȝ monētes eos vt recederēt
inde: vt pȝ in eccleſiaſtica hiſtoria ꝛ ſic ange
li ſūt mediatores inter ſpōſaȝ ꝛ ſpōſuȝ: qḋ
fuit figuratū in viſiōe Jacob: q̄ videbat an
gelos deſcēdentes de celo ꝛ aſcendētes per
ſcalā. Geneſis vigeſimo octauo, ꝛ ſic dꝛ per

ronꝯmꝰ ſup Mattheū ꝙ angeli deferūt oꝛōes noſtras apud deū:ꝛ ita etiā dicit in canone miſſe. Supplices te ꝓcamur oīpotēs deꝰ iube hec ꝑferri p angelū tuū in ſublime altare tuū. Et ſic pꝫ qualr angeli ſūt mediatores inter ſpōſaꝫ ꝛ ſpōſuꝫ. Scđo ſunt mediatores ſancti q̄ in patria ſunt. Nā qꝛ nos ſumꝰ idigni exaudiri:iō interponimꝰ virginē matrē xp̄i:ꝛ oēs alios ſctōs vt intercedāt inter nos et xp̄m ſpōſum:iō dicimus. Sctā maria oꝛa ꝓ nobis.ꝛ ſctē petre oꝛa ꝓ nobis. Tertio ſunt mediatores ipſi ſacerdotes q̄ audiūt peccata nr̄a p ſacrm̄ cōfeſſionis. ex q̄bꝰ pꝫ ꝙ ꝓ ſtatu iſto ſponſus non audit ſpōſaꝫ familiariter niſi p amicos ſuos:ſcꝫ p angelos ꝛ ſctōs et ſacerdotes tāq̄ p mediatores. Sed poſt diem iudicii qꝛ nulla erit miſeria nulla neceſſitas iō non erit opus interceſſore nec aliquo mediatore. Sed liberata a miſeria huius mundi ſponſa deū facialr videbit:ꝛ facialiter eū in ſecula ſeculoꝝ abſq̄ alio medio laudabit ꝛ eo fruet. Et hoc idē preſtabit vnicuiq̄ iuſto:qm̄ ab hac moꝛtali vita ad aliā vitā immoꝛtalē transferet:ꝛ hoc ē qđ dr ſponſus in fine huius cāticivn̄ ait o ſponſa q̄ habitas in hoꝛtis eccleſie militantis afferendo mihi fructus latrie ꝛ laboꝛando in vinea amici mei:ſcꝫ angeli ꝛ ſancti ꝛ ſacerdotes auſcultāt te ꝛ audiunt vocē tuā tanq̄ mediatores p me deputati:ꝛ ipſi deferunt mihi vota tua tāq̄ interceſſores:ergo veni ad patriā celeſtē:ꝛ recipe fructū vltime beatitudinis:ꝛ fac me in patria audire perſonalr vocē tuā:ſcꝫ ſimul cum angelis me i ſcl'a ſcl'oꝝ laudādo:hoc āt dicit ſponſus:qꝛ ibi in patria ceſſabūt oblationes ꝛ ſacrificia:ꝛ ceſſabit ois laboꝛ:ſcꝫ ſolū vocabit dei laudibꝰ:vt in q̄t:Augu.xxii. de ci.dei.c.vlt.qꝛ bī qui habitant in domo tua dn̄e:in ſcl'a ſeculoꝝ laudabūt te.pſal.lxxxiii.

Aug

❡ Ulterius eſt notandū ꝙ duplices nuptias celebꝛauit xp̄s cū eccl'ia ſpōſa ſua. Pꝛie fuerunt nuptie redēptiōis icarnationis ꝛ myſtice vnionis:ꝛ ad has vocauit ſpōſus ſpōſam in pmo aduentu. Scđe nuptie dicuntur nuptie gloꝛificationis ad quas vocabit xp̄s ſpōſam ſuā in ſcđo aduentu:de q̄bꝰ dr Apo.xix. Gaudeamus ꝛ exultemus:qm̄ venerunt nuptie agni:ꝛ vxoꝛ ꝑparauit ſe:ꝛ hoc oſtendit Salomon in calce ꝛ fine totiꝰ libri. Nā poſtq̄ xp̄s p ſupꝛadicta decē cantica vocauit ſpōſam ad pmas nuptias dicēs veni de libano ſponſa mea:ꝛ celebꝛauit cū ea nuptias redēptionis dicens. Uenite amici ꝛ comedite ꝛc. Et oꝛnauit eā oꝛnamētis gr̄e:vt patuit cātico q̄nto.ꝛ.ix. iō in fine huius libelli vocat eā in ſcđo aduētu ad nuptias gl'ificationis dicens. Que habitas in hoꝛtis ꝛc. Deinde ſpōſa ꝑbet ſponſo ſpōtaneū aſſenſum cum dicit. Fuge dilecte mi aſſimilare capꝛee hinuloq̄ ceruoꝝ ſup mōtes aromatū.

Du/pli/ces nu/ptias cele/bra/uit xp̄s cū ec/cl'ia ſpōſa ſua.

❡ Ad cuiꝰ intellectū eſt aduertēdū ꝙ iſta ſpōſa i ſtatu ve.te. petebat trahi a xp̄o ꝛ currere i odoꝛē vnguētoꝝ eiꝰ:ſed qn̄ venit xp̄s in carnē effudit ſua vnguēta gr̄e:ad q̄rū odoꝛē cucurrit ſpōſa:vt pꝫ p oīa cātica ſupꝛadicta:iō poſtq̄ experta ē odoꝛēvnguētoꝝ gr̄e in p̄nti:hinc eſt ꝙ in fine huiꝰ ꝑegrinationis petit trahi a ſpōſo in celeſtē patriā ꝛ currere in odoꝛē vnguētoꝝ gl'ie eiꝰ iō dicit fuge dilecte mi.ꝛc.q.d.aſcēde i celū ꝛ trahe me poſt te:ꝛ currā in odoꝛē vnguētoꝝ tue gl'ie:ꝛ ſic pꝫ qualiter Salomon ſiue iſta ſponſa concludit finē ſui cantꝰ in hoc libꝛo cū pncipio. Nā in principio petebat currere poſt xp̄m in odoꝛē vnguentoꝝ gratie:in fine aūt petit ꝛ deſiderat trahi ꝛ currere in odoꝛē vnguētoꝝ gl'ie. ❡ Et etiā iterū eſt notandū ꝙ capꝛea dicit capꝛa ſilueſtris:q̄ q̄deꝫ capꝛea hꝫ quatuoꝛ ꝓprietates:quarū pꝛima eſt:ꝙ valde fugit cōſoꝛtia hoim̄. ſcđa ꝙ in currendo ꝛ fugiendo eſt animal velocius ꝛ leuius ceteris alalibus. Tertia ꝙ ſemper petit ardua ꝛ cacumina mōtiū iacceſſibilia. Quarta ꝙ cū cetera animalia tā volatilia q̄ quadrupedia cū vulnerantur aut inſequntur a venatoꝛibus dimittāt filios ꝛ fugiant:capꝛea tn̄ vexata a venatoꝛibus nunq̄ dimittit nec deſerit filiū:ſed inuit ipſi dando ſignū fuge. Et trahit ſe filiū ſecū p̄euiū vel ad latus et animando ꝛ concitando filium ad fugā trahit ꝛ ducit ipſum ſecū ad ardua ꝛ ꝑrupta cacumina montiū inacceſſibilia hominibus:ꝛ ſic ſaluat ſe ꝛ filiuꝫ. Et has eadē quatuoꝛ ꝓprietates hꝫ ceruus:ꝛ ideo filius cerui dicit hinnulus:eo ꝙ annuit ꝛ paret nutui et ſigno matris fugiendo ꝯſoꝛtia hoim̄ ꝛ velociter ſequendo matrē vſq̄ ad cacumina montiuꝫ:vt ſaluet cū matre vel hinnulus dr ab hinniendo ꝛ eſt quoddā animal ſil'e ceruo qđ vulgariter dicitur capꝛiolꝰ:q̄ quideꝫ alalia maxīe abūdāt in coꝛſica:que ſunt velociſſima curſu ſimilia capꝛeis ſupꝛadictis quo ad ꝓprietatē:xp̄s ergo per has quatuoꝛ ꝓprietates fuit ſil'is capꝛee hinuloq̄ ceruoꝝ in die aſcēſionis. Nā pꝛimo ipſe fugit cōſoꝛtia ꝛ miſerias hoim̄ moꝛtalium. Scđo fugit ꝛ aſcendit velociter:qꝛ in paruo ſpacio aſcendit vſq̄ ad celū empyreū. Tertio petiuit ardua ꝛ altioꝛa:qꝛ aſcendit ſuper oēs celos ꝛ hierarchias angeloꝝ. Quarto non dimiſit fideles filios ſuos:imo eduxit eos de ergaſtulo ꝛ periculo inferni:ꝛ collocauit eos ſimul ſecuꝫ in celo:qꝛ quādo xp̄s aſcendit i altū captiuā ſecū duxit captiuitatē pſal.lxvii. Et ita faciet in nouiſſimo die:qꝛ in coꝛpe gloꝛificato ab iſta mūdana miſeria liberatā ſponſam ſuā vniuerſalē eccleſiam collocabit ſup montes aromatū celeſtis btitudinis. Et h̄ idē facit ꝯtinue de qualibet aīa iuſti poſt trāſitum ab hac vita

3

R

Ca/pree q̄tuoꝛ ꝓpe/tates.

hinu/lus a q̄ di/cat.

xp̄s in die aſcen/ſiōis fuit ſi/milis ca/pree.

mortali: ⁊ hoc ē qđ vult explicare ſpõſa in fi-
ne hui⁹ cãtici ⁊ toti⁹ libelli nuptialis ⁊ paſto-
ralis: vñ ait. O ſpõſe tu dicis ꝙ faciã te audi-
re p̄ſentialiter in celo vocē meã: ⁊ nõ loquar
tibi ampli⁹ ꝑ amicos ⁊ interceſſores ſꝫ ꝑſona-
liter loquar tibi: ⁊ ego dico tibi ꝙ iã cupio diſ-
ſolui ab hoc corꝑe ⁊ vita mortali ⁊ miſeria
⁊ ꝑiculoſa: ⁊ cupio eſſe tecũ in celo. Jđ fuge
dilecte mi ab hac mortali vita: ⁊ nõ ſis ſimi-
lis lupo ⁊ ceteris alalib⁹ q̄ deſerũt filios: ⁊ fu-
giũt vt ſolã ſaluẽt ſeipſa. Sꝫ aſſimilare ⁊ eſto
ſimilis capree hinuloq; ceruoꝝ q̄ nõ deſerũt
filios: ſed ſecũ fugiẽdo ducũt: ⁊ trahũt filios
ad ardua mõtiũ: ⁊ ſic liberãt ⁊ ſaluãt eos. Fu-
ge ergo tu ſuꝑ mõtes aromatũ: ideſt ſuꝑ mõ-
tes altiſſimos ⁊ arduos celoꝝ ⁊ hierarchias
angeloꝝ vbi ſemꝑ ſpirant aromata glorie: ⁊
fugiendo ad tales arduos montes: duc me
tecũ ſicut capree ⁊ cerui ducunt ſecũ hinulos
ſuos. q.d. fuge tu: quia ego ſequar te ſicut hin-
nulus ſequitur matrē. Vñ hinulus dicit̄ quia
annuit ⁊ obedit nutui matris: ⁊ ſequit̄ eam.
Jta ego ſequar te in montes aromatũ: ⁊ cur-
rã in odorem celeſtis glorie ⁊ fruitionis in
quibus montibus xp̄s paſcit oues ſuas her-
bis virentibus: de quib⁹ dr̄ Eze xxxiiij. Ego
ipſe requiram oues meas: ⁊ viſitabo eas: ⁊ li-
berabo eas de omnibus locis in q̄b⁹ diſper-
ſe fuerant in die nubis ⁊ caliginis: ⁊ educam
eas de populis: ⁊ cõgregabo eas de terris.
Et educã eas in terrã ſuã: ⁊ paſcã eas in pa-
ſcuis vberrimis: ⁊ in montibus excelſis iſrl̄
erunt paſcua eorũ: ibi requieſcẽt in herbis vi-
rentibus ⁊ in paſcuis pinguibus. Jtem pſal.
lxvij. Mons dei mons pinguis: mons in quo
deo beneplacitũ eſt habitare in eo: etem̄ dñs
habitabit in finem. Et ſic p̄ꝫ qualiter ſpon-
ſa petit fugere cũ ſponſo de fetorib⁹ hui⁹ mũ-
di: ⁊ habitare ſuꝑ montes aromatũ celeſtis
beatitudinis ⁊ fruitionis: vt ibi ſponſus au-
2 diat vocē laudis ei⁹. ¶ Ex oībus ergo ſupra-
dictis in ſupradictis decē canticis patet qua-
liter chriſtus ſponſus eccleſie vtriuſq; teſta-
menti ꝯpleuit deſideriũ ⁊ omnes petitiones
quas ſua ſponſa faciebat in veteri teſtamen-
to quas petitiones cantauit in primo cãtico:
nã primo petebat oſculari oſclo incarnatiõis
Secundo petebat vt chriſt⁹ incarnat⁹ effun-
deret ſua vnguẽta odorifera ad reparandã
naturam humanã: ⁊ traheret ipſam: vt ipſa
poſſet ipſum ſequi ⁊ poſt ipſum currere in
odorē vnguentorũ eius. Tertio petebat vt
ipſam introduceret in cellaria ſua: vt ibi poſ-
ſet ſatiari talib⁹ vnguentis ⁊ q̄eſcere cũ ſpõ-
ſo. Quarto plebs gentilis ꝑegrina ſorde ido-
lolatrie denigrata petebat dealbari. Quinto
cũ plebe iſraelitica ſociari. Sexto cũ ea pa-
ſci bonis ſpũalib⁹. Septimo ſub vmbra ſpon-
ſi q̄eſcere et tutari. Has quidem petitiones

chriſtus adimpleuit. nã p̄mo venit in carnē:
⁊ ꝑ ꝯſ͛s oſculatus eſt ſponſaꝫ vniendo ipſi na-
turã noſtrã in vnitate ſuppoſiti ⁊ poſtea vniẽ-
do ipſi totã eccl̃iã in vnitate myſtica: vt pa-
tuit in ſcđo cãtico. Scđo adimpleuit ſecũdã
petitionē: q: effudit decē genera vnguẽtoꝝ
aromaticoꝝ quib⁹ ad ſe traxit oēs fideles: ⁊
oēs cucurrerãt ⁊ currũt poſt eũ in odorē vn-
guentoꝝ ei⁹ vt patuit in. iij. ⁊ iiij. Cãtico. Jtē
tertio adipleuit tertiã petitionē: q: ſpõſaꝫ in-
troduxit in thalamũ ſuũ: ⁊ ipſaꝫ dotauit: ⁊ or-
nauit bonis ⁊ ornamẽtis ſpũalib⁹: vt patuit
in. v. cãtico. Jtē quarto ipleuit ſextã petitionē
q: de cruce oēs vocauit ad comedẽdũ ⁊ bibē-
dũ ſaluiferũ cibũ ⁊ potũ ſue paſſionis: vt pa-
tuit in. vj. cãtico. Jtē adipleuit q̄rtã ⁊ q̄ntam
petitionē: q: plebem gẽtilē ꝑ apoſtolos ſuos
a nigredine idololatrie dealbauit: ⁊ ornamẽ-
tis ſpũalibus decorauit: ⁊ cũ ſpõſa de popu-
lo iſraelitico in vnã eccleſiam ſociauit: vt pa-
tuit in cantico octauo ⁊ nono. Jtem ſeptimo
adimpleuit ſeptimam petionem: q: ſponſam
ſuam ex vtroq; populo cõgregatam ſub pro-
ſpero fauore ſuo amplexus eſt: ⁊ ſub vmbra
⁊ amplexu ſuo protexit ⁊ copia bonoꝝ ſpũa-
lium ⁊ tẽporaliũ ditauit et locupletauit: quia
diuitijs ſpũalib⁹ ⁊ tp̄alibus affluens innixa
ſuper dilectum ſuũ tp̄e Conſtantini et eius
ſucceſſorum in mundo apparuit: quam dile-
ctus eius ſub arbore malo ideſt ſub vmbra
crucis ſuſcitauit: ⁊ in ciuitatē eccl̃ie muro in-
expugnabili ⁊ ꝓpugnaculis munitã ad ꝑu-
gnãdum ꝯtra hereticos ⁊ infideles introdu-
xit. Et exinde in vinea hui⁹ eccleſie ꝑ gratiaꝫ
ad laborandũ ⁊ lucrandũ mercedē colloca-
uit. Tandē aũt ad ſupernos mõtes aroma-
tũ ad fruendũ per gloriã appellauit: vt pa- m
tuit in iſto decimo ⁊ vltimo cantico. ¶ Ex q̄-
bus oībus p̄ꝫ qualiter xp̄s ſponſus eccleſie
in ſuo aduentu cõpleuit totũ deſideriũ ſpõſe
ſue: ⁊ ſatiſfecit oībus ſeptē petionibus quas
expoſuerat in p̄mo cãtico. ¶ Viteri⁹ eſt etiã Vigin-
aduertendũ ſicut dictũ fuit in p̄ncipio et etiã ti ſũt
in cantico ſcđo: ꝙ Salomon in hoc libello vo- eſſe-
luit cantare et deſcribere mutuũ amorē xp̄i ctus
ad eccleſiam ſponſam ſuã ⁊ ecõuerſo: ⁊ q̄s veri
xp̄s voluit oſtẽdere oīa ſigna ⁊ effectus amo- amoris
ris erga ſponſam ſuaꝫ: ſcꝫ eccl̃iam quos põt
oſtendere amicus ad amicũ: vnde dictũ fuit
in ſcđo cantico ꝙ viginti ſunt effectus veri
amoris ⁊ charitatis. ¶ Primo q: zelat non
patiens malũ i amato. Scđo q: nõ patit̄ mo-
ras abſentie. Tertio q: cũ diligentia querit
amatũ. Quarto q: trahit amãtē ad amatum.
Quinto q: langueſacit amantem. Sexto q:
liquefacit cor eius ab omni duritia. Septi-
mo q: vulnerat cor eius. Octauo: q: inebriat
amantem. Nono quia inflammat. Decimo
quia vrit. Vndecimo: quia vnit amantem cũ

amato. Duodecimo: qr fortiter inheret. Decimotertio: qr fortiter tenet poſtq̃ reppererit amatũ. Decimoquarto: qr ordinat voluntatẽ ⁊ oẽs actus amantis erga amatũ. Decimoquinto: qr nõ querit q̃ ſua ſũt: ſʒ q̃ amati. Decimoſexto: qr ad mortẽ ſe exponit p̱ amato. Decimoſeptimo: qr magis eſt in amato q̃ in ſeipſo. Decimooctauo: qr tranſformat amantẽ in amatũ. Decimonono: qr in eo extaſim ⁊ ſoporẽ facit. Uigeſimo: qr in amato ſtatuit incternũ quieſcere. Et iõ xp̃us tanq̃ verꝰ ſponſus ⁊ amator humane nature et eccleſie ſponſe ſue oẽs ſupradictos viginti effectus oſtẽdit erga eccleſiã ſponſam ſuã nã primo nõ patiens malũ culpe: nec maculaʒ pctĩ nec iugũ ſeruitutis in ſpõſa ſua: nec pa tiẽs moras eiꝰ abſentie de celo in terrã deſcẽdit: ⁊ venit in ſĩlitudinẽ carnis pctĩ vt pctm̃ nr̃m dãnaret in carne: ⁊ tolleret culpã nr̃aʒ ⁊ nos a ſeruitute pctĩ liberaret ⁊ ſic oñdit p̱mũ ⁊ ſcdm̃ effectũ amoris: vt patuit in ſcdo cãtico. Itẽ cũ diligẽtia ⁊ labore cũ ſua p̃dicatione ⁊ doctrina ⁊ operatiõe miraculorum nos q̃ſiuit: ⁊ ad ſe traxit: vt patuit in tertio ⁊ q̃rto cãtico. Et ſic oñdit tertiũ ⁊ q̃rtũ effectũ amoris. Itẽ querẽdo nos amore languit: et corꝰ liquefactꝰ fuit: ⁊ amator nr̃ vulnerauit cor eiꝰ. vt patuit in cãtico q̃nto. Et ſic oſtendit quintũ ⁊ ſextũ ⁊ ſeptimũ effectum amoris. Itẽ charitas inebriauit ipm̃ in cruce: et inflammauit ⁊ vſſit: ⁊ transformauit ipm̃ in amorẽ ſue ſponſe: intantũ q̱ extaſiʒ mortis fecit i cruce: qr dũ ibi dormiuit cor eiꝰ vigilabat in noſtra redemptione: vt patuit in cantico ſexto: in qua cruce oſtendit oẽs viginti effectꝰ amoris. vt põt patere intuenti ⁊ deuote contẽplãti oĩa q̃ dicta ſunt in illo ſexto cãtico ⁊ etiã in decimo cãtico. vbi dicit xp̃s: ſub arbore malo ſuſcitaui te ⁊c. Itẽ ibidem. pone me vt ſignaculũ ſup̱ cor tuuʒ: qr fortis eſt vt mors dilectio: ⁊ dura vt infernꝰ emulatio lampades eiꝰ lãpades ignis atq̃ flammarũ ⁊c. Sʒ vltimũ effectũ amoris qd̃ eſt in eternũ velle quieſcere in amato oſtẽdit xp̃s erga ſponſam in fine totꝰ libelli cũ vocauit eaʒ ad eternas nuptias glorie dicens. Que habitas in hortis: fac me audire vocẽ tuam ⁊c. Sed oẽs hos ſupradictos viginti effectꝰ amoris oſtendit eccleſia erga xp̃m ſponſum ſuũ volens rependere ⁊ reddere vices amoris ſecundum ſuam poſſibilitatẽ querendo ſpõſum ⁊ currendo poſt ipm̃: ⁊ tenendo ipm̃ fortiter: vt patuit in tertio cantico et ſexto. Et patiendo perſecutiones ⁊ tormenta vſq̃ ad mortẽ p̱ fide ſpõſi: vt patuit in nono cantico. Et iugiter laborando in vinea ſponſi: vt patuit in decimo cantico: ⁊ tandẽ vocata ad vltimas nuptias glĩe fugiendo pericula et miſerias huius ſeculi ſecuta eſt ſponſum: vt pʒ in calce ⁊ fine totiꝰ huius libelli. ex q̃bus ptʒ qualr̃. Salomõ in hoc libello p̱phetice cãtauit mutuũ amorẽ xp̃i ad eccleſiã ⁊ econuerſo: quẽ xp̃s oſtẽdit in ſuo aduẽtu operando nr̃am redẽptionẽ et reparationẽ. ¶ Sed qr qd̃ dicit aplŝ de tota eccl'ia: ſcʒ q̱ eſt deſponſata vni viro xp̃o verificat̃ etiã de q̃libet aĩa fideli: vt inq̃t Augu. libro de ſctã v̱ginitate: hinc eſt q̱ p̱ maiori p̱te oẽs ſancti exponentes hũc librũ non multũ curarunt de ſenſu p̱phetico: qr iã p̃ſupponebãt fidẽ ſʒ oẽs inſudarunt circa ſenſum moralem: inquantum aĩa cuiuſlibet fidelis debet laborare reddere vices amoris ſpõſo ſuo xp̃o ⁊ querere euʒ p̱ bona opera: ⁊ relictis rebꝰ mũdanis iungi ⁊ inherere ipſi p̱ bona opera ⁊ p̱ gratiam ⁊ fidẽ ⁊ charitatẽ: vt poſt hanc vitã mortalẽ iungat̃ ipſi per gloriã. Et hec fuit ſancta ſollicitudo omniũ ſanctoruʒ antiquorum circa expoſitionẽ huius libri. Et qr nouimus noſtris tẽporibus fidem minui et tepeſcere: et ex diminutione fidei charitatem frigeſcere: quod forte accidit ex ignauia et diminutione ſtudij ſacrarum literarum: qr a maximo vſq̃ ad minimum oẽs ſtudent auaritie ⁊ honoribus huius ſeculi: vt inquit apoſtolus et qr etiam nouimus noſtris tp̃ibus cõplures recidiuantes a vera fide ⁊ intelligentia ſacre ſcripture apoſtataſſe ⁊ ad vomitum cerimoniarũ legis moſayce animũ diabolica fraude deceptũ reuocaſſe ⁊ forſan in mortifero ritu p̱ſeueraſſe: iõ mihi viſum fuit in libro pſalmorũ dauid: ⁊ in hoc libro cãticorũ Salomonis cũ diuino auxilio ſenſum p̱pheticuʒ perſcrutari ⁊ inueſtigare: vt myſteria vere fidei euãgelica q̃maxime in his duobꝰ libris p̱phetice latebãt: in lucẽ ſimplicibus ſacerdotibꝰ ⁊ ceteris fidelibus manifeſtent̃ ne iudei obſtinati ⁊ ceci cũ ſuis mendacibus ⁊ callidis figmentis poſſint veritatẽ fidei in ſcriptura ve. te. latentẽ ſimplicibus xp̃ianis occultare: ⁊ ad falſum ſenſum peruertere atq̃ retrahere. Et ideo cũ charitate ⁊ hũilitate rogo oẽs fideles xp̃ianos: vt cũ charitate velint legere hũc libellum Salomonis cuʒ preſenti expoſitiõe. Quia nĩl aliud oſtendit niſi qualiter xp̃s deꝰ ⁊ homo verbũ incarnatũ eſt metrũ ⁊ menſura ⁊ principiũ ⁊ fons et largitor oĩm bonoruʒ ⁊ reparator humane nature lapſe p̱ peccatũ primorũ parentum quã quidẽ naturã ſanauit ⁊ reparauit p̱ decẽ vnguenta q̃ effudit p̱ totũ munduʒ: prout dictũ eſt in p̱mo cantico ſine quo nihil eſt bonũ: nihil ſanctũ: nihil p̱fectũ: nihil ſanum nihil validũ ⁊ firmum. Qua quidem expoſitione habita faciliter vnuſquiſq̃ mediocriter eruditus poterit ad expoſitionẽ moralẽ p̱uenire applicando ea que dicuntur de tota eccleſia vnicuiq̃ anime fideli et deuote.

Sed q̄r dictū fuit ĩ p̄rio cantico
q̄liter tota hūana natura expe
ctabat ⁊ petebat xp̄m: vt ſana
ret eā ꝑ effuſionē vnguentoꝝ
ſuorū vt in odorē eoꝝ oēs poſ
ſent currere poſt xp̄m: ⁊ dictuȝ
eſt etiā ꝑ oīa cātica ſequentia q̄lr xp̄s effu
dit vnguēta aromatica ſue p̄dicatiōis ⁊ mor
tis ⁊ paſſionis q̄bus reparauit ruinam hu
mane nature: ⁊ ſanauit infirmitates oīȝ no
ſtrum ⁊ ſic concluſum eſt in fine huiꝰ libelli
xp̄m fuiſſe metrū ⁊ menſurā ⁊ principium ⁊
fontem oīm bonorū ⁊ reparatoreȝ humane
O ruine. Et iō ad maioreȝ declarationē eoꝝ q̄
Qo. dicta ſunt. ¶ Querit̄ vtrū ſolus xp̄s ſit me
trū ⁊ menſura ⁊ largitor oīm bonorū ⁊ repa
rator hūane nature: ita ꝙ a nullo alio rui
na humane nature potuerit reparari: ſȝ qḋ
Obiectio. oporteat oēs currere in odorē vnguentoruȝ
eiꝰ ad qḋlibet bonū cōſequendū. Et arguit̄
pma. p̄mo ꝙ nō nā aū aduētū xp̄i fuerūt multi vi
ri ſancti ⁊ v̄tuoſi in vet. te. qui p̄ter xp̄m con
ſecuti ſunt v̄tutes: q̄r xp̄s nōdū venerat: er
go xp̄s nō eſt p̄ncipiū ⁊ largitor oīm bonoꝝ.
Obiectio. Itē ſcd̄o nō ſolū in pp̄lo hebreorū: ſȝ etiā in
ſcda. pp̄lo gētili fuerūt multi philoſophi virtuoſi
ſicut fuit ſocrates ⁊ plato ⁊ pythagoras ⁊ ce
teri ⁊ apud romanos fuerunt multi viri fa
moſi q̄ geſſerūt et fecerunt oꝑa memoratu
digniſſima: ſicut fuit brutꝰ ⁊ fabricius et ca
to ⁊ ſcipiones ⁊ marcus regulus ⁊ ceteri q̄s
romana commendat hiſtoria. Et tamen illi
nunq̄ habuerūt noticiā de xp̄o. Itē hoc idē
pȝ apud ſaracenos inter quos reperit̄ ma
gna iuſtitia ⁊ multi viri eleemoſynarū ⁊ mi
ſericordes: ſȝ ſaraceni xp̄m nō colūt nec ſequunt̄
xp̄m: nec legē eius: ḡ ſequit̄ ꝙ p̄ter xp̄ȝ ſunt
P boni. ¶ In oppoſitum autem eſt illud Jo. j.
Oīa per ipſum facta ſunt: ⁊ vidimus eū ple
num gr̄e et veritatis: de cuius plenitudine
oēs accepimus. Itē ca. xv. Sine me nihil po
teſtis facere. Itē Act. iiij. nō eſt aliud nomen
ſub celo in q̄ nos oporteat ſaluos fieri ⁊c.
Q ¶ Rn̄det̄ ꝙ veritas huiꝰ q̄ōnis cōprehēdit
Rnſio q̄ſi totā theologiā viatoris: iō vt ab omnibꝰ
ad qḋ ſimplicibus fidelibꝰ intelligat̄ ⁊ capiat̄: opȝ
neȝ et ꝙ hūano ⁊ ſimplici modo ptractetur: q̄r hic
ad ob nō mouet̄ niſi ad ſimplicē intelligentiā ſim
iectio plicium ſacerdotū ⁊ religioſorū ⁊ ceteroꝝ fide
nes. liū. Ideo pro eius deciſione erūt quatuor ar
ticuli. Nam in primo declarabunt̄ quidam
termini cum quibuſdam diſtinctionibus ne
laboremus in equoco. In ſecūdo autē vide
bitur qualiter humana natura bona ꝑ deuȝ
creata fuit ꝑ pctīn p̄moꝝ parentū diſſipata.
Tertio vero videbit̄ qualiter per xp̄m fuit
ſufficienter ꝑ gratiā ⁊ gloriam reparata. In
quarto aūt articulo mouebunt̄ ⁊ ſoluent̄ q̄
dā dubitationes multū vtiles ⁊ neceſſarie.

Quantū ergo ad p̄mū ar
ticulū eſt p̄mo aduertēs
dū ꝙ iſta tria noīa. ſ. ꝑ
fectio ſiue ꝑfectū ⁊ opti
mū ⁊ bonū idē ſubſtan R
tialr̄ ſignificāt: ſȝ diffe
rūt penes modos ſigni
ficādi: nā ꝑfectio dr̄ ĩ q̄
q̄tū ꝑficit rē: ⁊ ſic perfe
ctū qḋ dr̄ qḋ ꝑ aliquā ꝑfectionē ꝑficit̄. Opti
mū aūt dr̄ ĩ q̄tū eſt optabile ⁊ appetibile ꝓ
pter talē ꝑfectionē. Bonū v̄o dr̄ ĩ q̄tū beat.
i. cōtētat ⁊ ſufficiēter ſatiat appetitum. Et ſic
oē ꝑfectū eſt appetibile ⁊ oē appetibile duȝ
poſſidet̄ beat ⁊ ꝯtentat ⁊ ſatiat ⁊ q̄etat appe
titū habentis: nec eſt curandum de conſue
tudine grāmaticorū qui hoc nomē optimuȝ
ꝑ ſupplemētū aſſignāt in cōparatiōe ſummi
gradꝰ reſpectu huiꝰ noīs bonū dicēdo bonū
melius optimuȝ. ¶ His ergo habitis ponit̄
p̄ma diſtinctio: ſcȝ ꝙ bona ſunt in triplici ge S
nere: nā quedā dn̄r bona nature: quedā bōa
gratie: ⁊ quedā bona glīe: nec eſt neceſſe po
ni quartū genꝰ: nā bona moralia ⁊ bona for
tune ſunt ꝑ ſe bona nature: ſȝ ꝓpter pctīn p̄ Bona
mi hoīs amiſerūt nomē poſt lapſum: ꝓut pa gr̃e
tebit. Uñ bona nature hoīs ſunt illa que na hoīs
turalr̄ ꝑficiūt eiꝰ naturā ad ſuas naturales q̄ ſint.
oꝑationes ſibi ꝓportionatas. Bona aūt gr̄e
ſunt ille ꝑfectiones p̄ter naturam a ſolo deo Bona
gratis date ⁊ nature ſuperaddite ad ſubli gr̃e q̄
mādū eā ſupra eiꝰ facultatē vel ad ſupplen ſint.
dū defectū eius: ꝓut patebit in tertio ⁊ in q̄r
to articulo. Bona vero glorie ſunt illa q̄ ſu
pernaturaliter ⁊ ꝑfecte beatificant hoīem
ĩ altero ſeculo. ¶ Scd̄a diſtinctio. bona na T
ture ſunt in quadruplici genere nā quedam
dicunt̄ bona ſpeciei: ⁊ quedā bona modi: ⁊ et
quedaȝ bona ordinis ⁊ quedam bona finis
nature hominis ꝓportionati. Bona quippe
ſpei ſunt illa que immediate perficiunt ſpe
ciē ab intrinſeco: ſicut ſunt potentie aīe que
oriunt̄ ab aīa: ⁊ per conſequens fluūt ex p̄n
cipiis ſpeciei: et ſunt accidentia conſequen
tia formam et principia operandi et viuen
di ſicut ſunt potentie et vires vegetatiue et
ſenſitiue et appetitiue et intellectiue. Iſta
eīn dicunt̄ bona nature ſpeciei: q̄r imediate
ab ĩtrinſeco ꝑficiūt naturā ſpecificā et ſunt
imediata p̄ncipia oꝑandi. Sȝ eſt aliḋ bonuȝ
ꝑficiēs ſpeciē ab ĩtrinſeco qḋ eſt eſſe actua
lis exiſtētie influxū a primo ente ꝑficiens et
actuās ⁊ ſuppoſitās naturā ⁊ ꝯſtituens eaȝ
in eſſe actualis exiſtētie. Et iō Ariſt. j. poſte
rioꝝ genꝰ ⁊ differētiā ponit ĩ p̄rio modo di
cēdi ꝑ ſe: eo ꝙ ſunt p̄ncipia eſſentialia ipſiꝰ
ſpeciei. Sed accidentia ꝓpria conſequentia
formam ponit in ſcd̄o modo: eo ꝙ fluunt ex
principiis ſpeciei ⁊ ex forma: ſed eſſe actua

lis exiſtentie ponit in tertio mō: q̄ actuat
ꝛ pficit totā ſpeciē cū ſuis po[illegible] ꝯtrahit
ſpam ad actū indiuidualē ꝛ ꝑſonalē: ꝛ ſic cō
petit ꝑrie ſubſtātie. Eſt verū ꝙ Boe. in libel-
lo de hebdomadib⁹ ponit eē exiſtētie in ſcḋo
modo dicēdi ꝑ ſe tāq̄ ꝑmū bonū naturale:
qḋ oia appetūt. Et ſic ptꝫ qualr̄ potētie aīe ꝛ
eſſe actualis exiſtentie dnr̄ bona naturalia
ip̄r⁹ ſpēi imediata. Bona aūt naturalia mo-
di dnr̄ hitus ꝛ diſpoſitiões potētiaꝝ aīe: eo
ꝙ naturalr̄ modificāt ꝛ ꝑficiūt eas ꝛ habili
tāt ad ſuas naturales oꝑatiões ſine q̄b⁹ po
tētie nō poſſent exercere oꝑatiōes ſuas nec
exire in actu ſentiēdi. Nā ſicut potētie ſenſi-
tiue nō exirēt i actū ſentiēdi niſi actuarent̄ ꝛ
diſponerent̄ ꝑ ſpēs ſuoꝝ obiectoꝝ: ita ꝑ̄ter
potētia itellectiua nō intelligeret niſi diſpo
neret̄ ꝑ ſpēs intelligibiles aut habitus obie
ctoꝝ: ꝛ ſic habit⁹ ꝛ diſpoſitiōes dnr̄ ꝑfectiōes
potētiaꝝ. Bonū aūt ordinis nature hoīs eſt
ꝙ ꝑtes inferiores ſubijciant̄ ꝛ obediāt ſupio
rib⁹. ſ. ꝙ caro ꝛ ſenſualitas obediant rōni ꝛ
volūtati rōnali: ꝛ volūtas obbediat deo: ꝛ ſit
ꝯformis ꝑ oia diuine volūtati: iſta ḡ ſe hñt ꝑ
ordinē. ſ. aīa potētie habit⁹ ſiue diſpoſitiōes:
ꝛ ordo oꝑationū ſiue ordo in operādo. Bonū
tādē naturalis ūnis ipſi⁹ hoīs ei⁹ nature ꝓ-
portionati erat añ lapſuꝫ: vt ꝑpetuaret vitā
felicē in illa terreſtri ꝑadiſo cū dñio ꝛ iperio
ſuꝑ oia aīalia ꝛ plātas ꝛ mineralia vtēdo eis
libere ad ſuā facultatem: ꝛ hoc erat ipſi pre
mium ꝛ meritum ꝓmiſſum ꝓ eius laborib⁹
Et ſic patēt ꝗtuor bona nature homini de-
V bita ꝛ proportionata. ¶ Tertia diſtinctio ꝙ
lꝫ oēs gr̄e ꝯueniāt in hꝫ ꝙ oēs ſunt a ſolo deo
gratis date ꝛ nature ſuꝑaddite: tñ aliq̄ ē gr̄a
q̄ nō ſolū eſt a deo gratis data: ſed ēt eſt gra
tū faciēs habētē. Et iſta eſt gr̄a habitualis:
q̄ dat̄ in baptiſmo ꝛ cōfirmatione ꝛ peniten
tia q̄ perficit totā eſſentiā anime: ꝛ facit ho-
minē deo gratū ꝛ acceptum ex ſolis meritis
chriſti: cuius homo ꝑ talē gratiā imaginem
gerit: ꝛ xp̄o cōfigurat̄. Oēs autem alie gr̄e ꝑ
ficiunt potētias anime: ꝛ nō ſemꝑ gratificāt
habentē apud deū: ſicut eſt gr̄a poteſtatiua
ordinis ꝛ gratia ſanitatū ꝛ ꝓphetie ꝛ gratia
ſermonū ꝛc. que quidem dona gratiarū dan
tur ad vtilitatē totius eccleſie: prout ait apo
X ſtolus. j. ad Coꝝ. xij. ¶ Quarta diſtinctio ꝙ
preter gr̄as habituales ſupradictas reperi
tur ꝛ memorat̄ in ſacra ſcriptura quedā gr̄a
que dicit̄ motiua et auxiliatiua liberi arbi-
triū ſine q̄ hō poſt lapſum nō pōt reſiſtere tē
tationib⁹ interiorib⁹: nec exteriorib⁹: nec vi
tare pctā: nec iplere diuina p̄cepta: vt infra
patebit. Quā quidē gratiā defendit Augu.
cōtra pelagianos: ꝛ diuidit eam in p̄uenien
tem ꝛ incipientē et operantem ꝛ proficientē
ꝛc. Et magiſter ſententiaꝝ in. ij. diſti. xxvj.

diuidit eā in p̄uenientē ꝛ ſubſequentē in quas S
partes nō pōt diuidi gr̄a habitualis gratifi-
ca: q̄ licet habeat grad⁹: tamē introducit̄ in
inſtāti ꝑ ſacramēta iſta aūt dat̄ preter ſacra
mēta: vt infra patebit. ¶ Quinta diſtinctio: T
ꝙ bonoꝝ gl̄ie q̄dam ſunt bona corꝑis: ſicut
imoꝛtalitas ſiue ipaſſibilitas et claritas et
ſubtilitas ꝛ agilitas ꝛ q̄dā ꝑtinent ad aīam:
ſicut viſio diuine eſſentie: ꝛ q̄daꝫ ꝑtinent ad
vtrūq̄: ſicut viſio hūanitatis xp̄i: ꝛ fruitio ꝛ
ſecura poſſeſſio: q2 hō gloꝛificat⁹ poſt reſur
rectionē ꝑ ſenſus exteriores videbit hūani-
tatē xp̄i ꝛ ꝑ oculos mentis videbit humani-
tatē cum diuinitate: ꝛ ſic tot⁹ homo videbit
totū xp̄m. Et ſic tot⁹ homo in corpore ꝛ ani- Z
ma beatificabit̄ ꝛ fruet̄ bonis gl̄ie. ¶ Secū-
do eſt valde aduertendū ꝛ notanduꝫ ꝙ tres
perplexus fuerūt apud philoſophos an̄ ad
uentū chriſti: quos ipſi nunq̄ potuerunt ſol
uere: nec ad eorum cauſe cognitionē perue-
nire: quoꝝ ꝑmus eſt ꝙ omnib⁹ eſt inſitus
naturaliter quidā appetit⁹ cuiuſdā ſtat⁹ vi-
te felicis abſq̄ oī defectu et miſeria. puta q2
oēs naturaliter deſiderāt vitā immortaleꝫ:
q2 omne ens appetit permanere in hoc ſe-
culo: ꝛ deſiderāt hāc immortalem vitā ſine
omni defectu ꝛ miſeria cum ſufficientia om
niū bonoꝝ ad ſacietatē appetitus: quam vi-
tam oēs putant eſſe beatam. Sed q2 vide-
bant philoſophi ꝙ talis ſtat⁹ non pōt habe
ri in hac vita: nec vnq̄ aliq̄s habuit ipſum
ſtatū: iō mirabant̄ philoſophi vnde inerat
oībus talis appetit⁹: ꝛ vñ ꝑuatio talis ſta-
tus: cū appetitus naturalis non ſit fruſtra:
q2 videnṫ iſta duo ꝯtradici. ſ. ꝙ ſit naturalis
appetit⁹ oīb⁹ inſit⁹: ꝛ ꝙ ſit fruſtra: ꝛ ſic erāt
philoſophi i hoc ꝑplexu ante aduētum xp̄i.
¶ Scḋs ꝑplex⁹ philoſophoꝝ fuit ꝙ oēs ex
perimur in nobis quādā ꝑuerſam inclina-
tionē in carne ꝛ ſenſualitate totaliter ꝯtrā ꝛ A
repugnanteꝫ ſupradicto naturali appetitui
ꝛ tollēteꝫ ꝛ impedientē totaliter effectum ꝛ
finem eius: imo inducētem ad totū oppoſi-
tū. Et hoc videm⁹ manifeſte: nā iclinatio pra
ua ꝛ appetit⁹ carnis ducit hoīem in varias
ꝛ peſſimas īfirmitates abbreuiantes vitam
hoīs ad īteritū: vt pꝫ de gula ꝛ luxuria. Itē
luxuria nō ſolū īducit varias egritudines:
ſꝫ etiā cauſauit in mūdo varia bella et ſedi-
tiones ꝛ homicidia: vt ptꝫ de bello troianoꝝ
ꝓpter raptū helene: ꝛ de bello fraterno the
banoꝝ: ꝛ īter Atreū ꝛ Thieſtē: ꝛ d̄ bello tar
q̄nioꝝ ꝑꝑ ſtuprū Lucretie ꝛc. Itē ꝑꝑ cupidi
tatē dn̄andi ꝛ diuitias ac q̄rendi multi perie
rūt: vt n̄ ſolū ſeclaris: ſꝫ ēt ſacra teſtat̄ hiſto
ria: q̄ oia ipediūt ꝛ auferūt vitā hoīs: ꝛ īdu-
cūt īfinitas miſias ꝯ oēm felicitatē quā na
turalr̄ vnuſq̄ſq̄ deſiderat ꝛ appetit. Et iſte
fuit ſcḋs ꝑplex⁹: quē p̄hi nūq̄ potuerūt abſol

Tres ꝑplex⁹ ante xp̄i aduē-
tū ad q̄rum cognitionē p̄hi nūq̄ potuerunt ꝑue-
nire.

D uere. ¶ Tertius perplexus apud phos fuit qz oēs phi cognouerūt istū inordinatū appetitū sensitiuū esse puersuz i hoīe ꝯ totū ordinē nature ⁊ tocius vniuersi. Nā i ordine nature oīa īferiora subordinātur ⁊ obediūt supiorib⁹: vt elemēta obediūt corpib⁹ celestib⁹: ⁊ celi obediūt intelligētijs mouētib⁹ ⁊ oēs intelligētie obediūt pmo: ⁊ mouent ppter deū amatū ⁊ desideratū: vt ptz. xij. meta. ⁊. j. celi. ⁊. j. metheoror. In solo aūt hoīe repit iste puersus ordo: qz sensualitas ⁊ caro q̄ est ps inferior ⁊ vilior ipsi pugnat aduersus spm ⁊ aīam i. aduersus rōnē q̄ est supior ⁊ nobilior: ⁊ si resistit ipsi ⁊ vtplimū trahit volūtatē rōnalē vt sibi ꝯsentiat in suo puo appetitu. Et sic ḡ vnusq̄sq; cognoscat talē prauā inclinationē eē ꝯ rōnē ⁊ ꝯ ꝟtutes morales: ⁊ ꝯ legē dei: tn̄ oēs p maiori pte ipis sequūtur sensualitatē ꝯ cōsciam ⁊ diuina pcepta: ⁊ tn̄ an̄ aduentū xpi null⁹ phor potuit reddere rōnē vn̄ puēniat talis puersitas in solo hoīe ⁊ tale monstrū in humana natura: imo volētes phi inquirere de hac puersitate: inciderūt in diuersos errores. vn̄ Anaxagoras dicit h̄ mōstrū accidisse in pricipio mūdi qn̄ oīa erāt ꝯfusa in illo chao: ꝙ qn̄ ille intellect⁹ separādo discordiā ⁊ cōbinādo ꝯcordiā creauit oīa recta ⁊ ordinata i sua natura: tn̄ nō recte ꝯpaginauit hoīez qz ꝯpaginauit carnē sic male dispositā ⁊ discordē cū aīa rōnali: ⁊ iō sicut tūc in illo chao ista duo erāt discordia: ⁊ nūc: iō semp discordātes pugnāt inter se adinuicē in hoīe ꝯ totū ordinē vniuersi. Alij aūt phi dixerūt hoc euenire ex celestib⁹ cōstellatiōib⁹ sub quib⁹ hoīes generant ⁊ nascunt. Aristo. aūt nō ausus est clare soluere hāc difficultatem: imo quādoq; videt sibi ꝯtradicere. Nā qn̄q; dicit sensualitatē eē naturalr inclinatā ad malū: sz cū grādi difficultate p virtutes morales posse domari: ⁊ qn̄q; dicit ꝙ felicitas q̄ p morales ꝟtutes acquirit est donū deorū: ⁊ p ꝯñs etiā ipse morales virtutes in quar operatione cōsistit ⁊ acquirit felicitas: esset donū dei ⁊ non nature: ⁊ sic Aristo. non potuit reddere hui⁹ cām. Manichei autem volentes reddere cām hui⁹ puersi ordinis ⁊ monstri dixerunt in hoīe esse duas aīas vnā bonā factā ex substātia pricipij lucis: alterā malā factā ex substātia pricipij tenebrarū: iō in hoīe erat cōtinua pugna. Origeniani aūt sibi falsum nomē imponētes dixerūt ante hui⁹ mūdi cōstitutionē oēs aīas fuisse in celo ꝯuersatas ⁊ peccasse ꝯ deū: iō fuerūt postea posite in corpora male ꝯplexionata: ⁊ iō est continua pugna inter carnē ⁊ aīam. Quas quidē detestabiles opiniones improbat Aug. cōtra manicheos in lib. de duab⁹ aīab⁹. ⁊ in lib. de natura boni. Ex q̄b⁹ ptz ꝙ nec phi nec heretici potuerūt soluere tres

Anaxagoras error.

supradictos pplexus: ꝙ nō nouerūt sacras scripturas: in q̄b⁹ fuit nobis reuelatū qualr ista mala fuerūt hūane nature inflicta in penā peccati pmorū parentū vt in sequēti articulo patebit. ¶ Sz nūc restat quart⁹ perplexus q̄ scandalizat ⁊ facit titubare simplices xpianos in hoc tpe. C Nā nos videmus hoīes scientificos ⁊ sacris litteris eruditos: qui ex sacra scriptura sciūt reddere causas supradictorꝝ malorꝝ: ⁊ soluere pplexus supradictos ⁊ sciunt ⁊ pdicāt qualr nēo pōt euadere penas eternas: nec ꝯseq̄ vitā eternā nisi p obseruātiā legis euāgelice: ⁊ sciūt ꝙ supbis de⁹ resistit humilib⁹ aūt dat grām: ⁊ tn̄ cōplures eorū videm⁹ inflatos tumore supbie. Item sacra scriptura quam pdicamus: nil aliud clamat nisi bona temporalia esse transitoria et falsa: ⁊ p ꝯñs cōtēnenda: ⁊ bona futura querenda: tn̄ nos videm⁹ cōplures eorū esse sauciatos auaritia ⁊ luxuria ⁊ ambitiōe bonorꝝ ⁊ dignitatū: ⁊ sic faciunt totum oppositū eorū q̄ sciūt ⁊ predicāt. Item videmus oēs p̄ncipes ⁊ reges terre: ⁊ prelatos ecclesie sciētes se reddituros rōnē de suis oībus subditis a maximo vsq; ad minimū: ⁊ hoc sub comminatione pene eterne. Et tn̄ plures eorum extorquētes bona temporalia cum sollicitudine: ita cōtemnūt salutem ⁊ vtilitatem ppli ac si nūq̄ essent morituri: nec rōnē deo reddituri: ideo iste pplex⁹ scādalizat simplices fideles: ⁊ facit eos titubare. Sz inferius soluet iste pplexus: vbi videbit qualr ꝓter sciētiā ⁊ fidē est necessaria grā auxilians liberi arbitriū ad vitādū oē malū ⁊ adimplenda diuina precepta. Et hoc de primo articulo. D

Quantum aūt ad scđm articulū ponuntur octo cōclusiōes de mente Augustini contra pelagianos. Quarꝝ pria est ista: scilicet ꝙ Adam fuit creatus cū oīb⁹ q̄tuor bonis nature. Ista cōclusio sic pbat ex sacra scriptura Gene. j. Nam oīa que fecit de⁹ erant valde bona. i. integre ⁊ pfecte bona: ⁊ non diminute scđm integritatem ⁊ sufficientiam sue nature: vt dicit glossa: quia omnia fecit deus in numero pondere et mensura. Sapien. xj. aut sub specie ⁊ modo ⁊ ordine: ⁊ per cōsequens propter aliquē finem: vt inquit Augustin⁹. iiij. super Genesim. Ergo sequitur qđ de⁹ creauit hominē cum omnibus bonis proportionatis ei⁹ nature: ⁊ sufficientib⁹ ad integritatem ⁊ necessitatem eius. Sed qualuor sunt bona necessaria ad integritatem ⁊ sufficientiam humane nature: scilicet species mod⁹ ⁊ ordo ⁊ finis hoī sufficiens ⁊ proportionatus: vt dictum est. Ergo cum omnibus istis bonis fuit creat⁹ homo: vnde bona speciei hoīs sunt potentie ⁊ proprietates ⁊ virtus et

Que sunt bona necessaria ad integritatē ⁊ sufficientiā hoīs

eſſe:quib⁹ hō operat̃.Sʒ q̄ hō oībus infe
riorib⁹ debebat p̄ſidere.ſ.mineralib⁹ ⁊ plā/
tis ⁊ animalib⁹:ideo fuit creatus cū oīb⁹ vi
rib⁹ eorū vt cū oīb⁹ cōueniret:idō hʒ eſſe cuʒ
mineralib⁹.Et hʒ oēs vires aīe vegetatiue
cū plātis:⁊ oēs potētias ſēſitiuas cū animali
bus:⁊ hʒ appetitiuā potētiā cū eiſdē:ſʒ vltra
iſtas inferiores potētias habet vires ipſius
anime intellectiue.ſ.intellectū ⁊ memoriaʒ:
⁊ voluntatē:que ptinēt ad partē rationaleʒ
in qua cōuenit hō cum angelis.Habet ergo
oēs vires ſenſitiuas:vt cognoſcat oīa ſenſi/
bilia:⁊ habet intellectū:vt cognoſcat oīa in
telligibilia:⁊ ſic aīa intellectiua hoīs conti/
net virtualiter oēs vires iferiorū:⁊ oēs alie
ptinent in ea:ſicut trigonū in tetragono:vt
ait Ariſtote.ij.de aīa.Oēs aūt iſte vires dicūr
bona ſpeciei hūane:eo q̄ immediate ſequū
tur formā:⁊ ſunt imediata p̄ncipia opandi.
Sʒ q̄ oīa fecit deus cū ſuo mō ⁊ diſpoſitōe
ad expedite opanduʒ:idō creauit iſtas vires
in hoīe cū ſuis habitib⁹:vt abſq̄ impedimē
to ⁊ mora poſſet facilr̃ opari.Vn̄ ſicut crea/
uit oēs arbores in illo pādiſo cuʒ fructibus
ſuis:ita creauit itellectū ⁊ volūtatē ⁊ appeti
tuʒ ſenſitiuū hoīs cū habitib⁹ ſuis:q̄ aliter
aīa hoīs nō fuiſſet valde ⁊ integre bona.Et
ſic creauit itellectū cū oīb⁹ habitib⁹ intelle
ctualib⁹.ſ.cū habitu intellectus quo imme
diate adheſit primis p̄ncipiis:⁊ etiā cū habi/
tu ſapiētie quo imediate icepit ɔtemplari
p̄mas ⁊ ſuperiores cauſas altiſſimas.ſ.deū
⁊ intelligētias:⁊ cum habitib⁹ oīm ſcientia
rum rerum naturalium ⁊ mathematicaliū:
quo ilico ſpeculabatur oīa naturalia:q̄ ili/
co impoſuit noīa oībus rebus creatis ſm̄ na
turas ſuas:vt pʒ Geñ.ij.Itē habuit adā ha/
bitū prudētie de oībus agibilib⁹ ⁊ habitū ar
tis de oībus factibilib⁹.Itē nō ſolum intel/
lectus ſed etiā appetitus ſenſitiu⁹:⁊ ſenſua
litas fuit creata habituata cū oīb⁹ habitib⁹
virtutū moraliū:puta cū habitu tēperantie:
q̄ modificabat ɔcupiſcibilem circa oīa dele
ctabilia ⁊ vtilia.Et cū habitu fortitudīs cir/
ca oīa terribilia ⁊ cū ceteris habitibus mo/
dificātib⁹ ſenſualitatē circa bōa vtilia:⁊ cir
ca honores ⁊c.quos quideʒ habit⁹ habebat
E ſine impedimēto alicui⁹ paſſionis.¶ Itē ſi
cut creauit intellectū:et ſenſualitatē cū ſuis
habitib⁹:nō creauit volūtatē ſine pprio ha
bitu naturali:q̄ ē iuſtitia modificās ipſā vo
luntatē ad recte volēdū ⁊ eligēdū ⁊ imperā
dum:vnde iuſtitia dicit̃ ppetua volūtas tri/
buens vnicuiq̄ quod ſuū eſt.i.eſt perpetuus
⁊ integer habitus voluntatis:quo voluntas
tribuit vnicuiq̄ quod ſuum eſt:per quē ha/
bitū ipſe adā regulabat oēs ſuas opationes
erga deū ⁊ hoīes:⁊ erga ſeipſuʒ:ideo tribue
bat deo verā latriā ipſi debitā:et hominib⁹
mutuū obſequiū.Et recte volūtas īperabat
ſenſualitati ⁊ ceteris animātib⁹:⁊ plātis:⁊
mineralib⁹ vtebat̃ in facultatē ſuā.Non eīm
volūtas fuit create minus integra ⁊ pfecta
cū ſuo pprio habitu iuſtitie q̄ intellectus cū
ſuis habitib⁹ ſciētificis et intellectiuis:et q̄
iraſcibilis:⁊ ɔcupiſcibilis cū ſuis habitib⁹ ⁊
virtutib⁹ moralib⁹:⁊ iſta dicebat̃ originalis
iuſtitia in Adā.Dicebat̃ eīm originalis inq̄n
tū ab origine creatiōis cū ceteris habitibus
traxit ipſam:⁊ etiā inq̄tū oīb⁹ ſuis poſter⁹ F
p generationeʒ cōmunicaſſet ipſam.¶ Vn̄
oēs iſti habit⁹ ſupradicti dicebant etiā ori/
ginales ⁊ naturales.¶ Primo inq̄tū ab ori
gine fuerāt ɔcreati ad modificandas vires
naturales in ſuis operatiōib⁹.Scd̄o inq̄tū
erāt pportionati ⁊ neceſſariū ipſi nature ad
ſuas naturales operatiōes exercēdas abſq̄
impedimēto aliquo:⁊ ſic ptinebant ad inte
gritatem nature:⁊ ideo cōputabant̃ inter
bona nature.Sʒ vltra hec bona modificātia
et habilitātia vires naturales hoīs fuit ne/
ceſſariū bonū ordinis in potētiis ſupradi/
ctis:q̄ q̄dē ordo ɔſiſtit in debita ɔformitate
virtū ⁊ ptiū inferiorū ad ſuperiores.Et ideo
phātaſia erat ſubdita intellectui:⁊ ſenſua
litas erat ſubdita ⁊ obediēs volūtati rōnali
⁊ vniuerſalr̃ tota caro ⁊ corp⁹ erat ſubditū
ſpiritui:⁊ volūtas hoīs cū oīb⁹ viribus erat
ſubdita ⁊ obediēs:⁊ tota intēta diuine volū
tati.Et in hoc ɔſiſtebat tota originalis iuſti
tia ipſi⁹ adā debitus ordo eius ⁊ iſte ordo di
cebat̃ naturalis in adam.Nam ſicut omnia
elemēta naturalr̃ ſubduntur celis ⁊ celi pa
rent intelligentiis mouentibus:⁊ intelligen
tie parēt diuine voluntati:quia mouent pro
pter deū amatū:⁊ deſideratū.xij.Methaphy
ſice ergo ſm̄ ordinem nature ſenſualitas de
bet parere volūtati rationali:et volūtas dei
debet parere deo.Et ideo ſpecies mod⁹ ⁊ or
do ⁊ omnia predicta computant̃ inter bona
nature hominis.Sed quia ſpecies:et mod⁹
⁊ ordo tendunt ad aliquem finem nature p
portionatū.Ideo naturalis finis ⁊ premiuʒ
hominis erat habitare ⁊ viuere i hemiſphe
rio auſtrali:qui dicitur paradiſus volupta/
tis:eo q̄ ibi duxiſſet vitā beatam cum omni
bus bonis naturalib⁹ abſq̄ defectu aliquo
bonorum naturalium ſine morte:et liber ab
omni infirmitate:⁊ dolore:et triſtitia q̄ qui/
dem bona proueniebāt tribus ex cauſis:pri
mo ex aſpectu celi.Nam ſm̄ Ptolomeum et
Ariſtotelem ſecūdo celi.Hemiſpherium au
ſtrale eſt vertex et caput:et ſuperior pars
mūdi:ideo ille ſtelle ſūt fauorabiliores mit
tentes haberes ⁊ fauorabiliores ⁊ ſalubres
influentias.Et ideo propter fauorem celi in
illa parte nulla cauſatur:nec accidit peſti
lentia:nec ſterilitas:nec vetuſtas nec ca

lor exceſſiuꝰ: nec tenebra ſed aura placida ⁊
ſalubris ⁊ tēperatiſſima in lumine ⁊ calore ⁊
vniformis: put dictū fuit pſal. lxxi. Et ſic cō-
ſeruabat oēs plātas ſucceſſiue cū fructibus
earū: ⁊ ſic etiā ꝯſeruaſſet Adā cū eiꝰ poſte-
ris in eē ſalubri. Et ſic pma cauſa erat aſpe-
ctus celi. ſcda vo locꝰ ille q̇ eſt ſub tali aſpe-
ctu. tertia cauſa vite ꝑpetuāde ſine infirmi-
tate ⁊ morte erat lignū vite: ⁊ ſic pmi paren
tes affluebāt oībus bonis naturalibꝰ abſq;
aliq̄ defectu. Et in his cōſiſtebat tota earū
naturalis felicitas ⁊ btitudo tā corporis q̄ aīe.
Nā ꝑ intellectū cōtēplabant oīa creata ⁊ in
creata: lꝫ nō viderēt deū ꝑ eſſentiā: ⁊ ꝑ volū
tatē habebāt quicq̄d boni naturalis volebāt
quid ⁊ nihil mali volebāt: ⁊ in corpe nullū patie-
ſit feli bant defectū. Et iō erat adā felix ⁊ btūs na
citas turali btitudine: qꝛ felicitas nil aliō eſt niſi
tranq̄llitas animi ōi triſtitia ⁊ defectu vacan
tis: ⁊ bonū ſufficiēs delectās habēte: ex q̄bꝰ
ptꝫ q primi parētes fuerūt creati cū oībꝰ bo
nis nature in ſua itegritate. Que q̄dē bona
ſunt ſpēs modus ⁊ ordo. ⁊ ille finis ⁊ poſſeſ-
ſio illius loci cū ſuis bonis: in quo Helias et
Enoch ducūt vitā felicē vſq; ad ſcdm aduē-
tū xpi. Que q̄dē felicitas intātum dicit natu
ralis: inquātū eſt ꝓportionata humane na-
ture. ¶ Ex quibꝰ ptꝫ q oēs habitus quos
G modo morales appellamꝰ tūc poterant dici
naturales q̄drupli. Pmo q a pncipio erant
cōditi nature. Scdo inq̄tū erāt nature pro-
portionati nō excedentes naturā. Tertio q
ptinebāt ad itegritatē nature. Quarto quia
oēs poſteri traxiſſent illos habitꝰ ab origie ⁊
natiuitate: ſꝫ poſt lapſum iā nō pnt hmōi ha
bitꝰ dici naturales ſꝫ morales: eo q ꝑ lōgā
morā ⁊ frequētes actꝰ nouiter acq̄runt: ⁊ vn-
de tūc in adā habitus ꝓceſſerūt paſſiōes et
actꝰ: ſꝫ mō poſt lapſum in nobis paſſiones ⁊
actꝰ ꝓcedūt habitꝰ: q̄ ꝯtra paſſiōes refrenā
das ex actibꝰ generant. Item illa habitatio
padiſi erat hoī naturalis: eo q erat ſup oīa
elimentia nature hois ꝓportionata et collata.
¶ Scda cōcluſio. q pter illa quatuor bona
H naturalia ſupradicta pmi parētes fuerunt
creati in grā ſupnaturali gratum faciēte: qd
pbat ex autoritate Auguſtini ſup Gen. dicē-
tes q pmi parētes poſt longā vitā ſine mor-
te ⁊ dolore fuiſſent trāſlati in vitā meliorem
in celeſte regnū: ſed talē vitā non potuiſſent
cōſequi naturaliter ꝑ bona nature qꝛ ſicut ꝑ
habitus intellectuales naturales nō potuiſ
ſent videre diuinā eſſentiā: ita nec ꝑ ſolū ha
bitū naturalē originalis iuſtitie meruiſſent
illud ſupnaturale premium: nec frui diuina
eſſentia. Et iō eſt dicēdū q habuerūt gratiā
gratificā ſupnaturalē ſublimātē eos vltra ⁊
ſup humanā facultatē ad merendū illam vi
tam ſupernaturaliter beatam: quia per ſo-
lam originalē iuſtitiā nō poterāt mereri niſi
illā preſentē beatitudinē humane nature ꝓ
portionatā in qua erāt: q̄ nō ponebat eos ex
nec vltra humanā facultatē. Et iō dicūt qui
dā q illa originalis iuſtitia vel erat radica-
ta in gratia gratifica cū fide ⁊ ſpe: ⁊ charita
te: vel erat iūcta cū ipſa vt vltra ꝓſentē bea-
titudinē poſſent mereri futuram. ¶ Et iō eſt I
dicendū: q vltra habitus naturales: intelle
ctus ⁊ volūtatis habuit Adā habitus theo-
logales: ſcꝫ fidē: ſpem: ⁊ charitatē: de xpo fu
turo ſaluatore quē in ſpiritu ꝓphetico pre-
uidit incarnandū q̄n fuit in illo ſopore: que
quidē virtutes nō fuerūt ſine gratia. Ex hoc
patet q Adā nō ſolū habuit gratiā gratificā
pro illo ſtatu: ſed etiam gratiam ⁊ donū pro
phetie: quia in illo ſopore preuidit myſteriū
incarnationis ⁊ etiam eccleſie ſurgentis ex
latere chriſti per formationē Eue ex ſua co-
ſta: vt inquit Auguſtinus ſuper Joan. et ſup
Gene. Quod quidem myſterium explicauit
ꝓphetice Adam: q̄n ſurgens a ſopore dixit.
Hoc os ex oſſibus meis ⁊c. ¶ Tertia cōclu- K
ſio. q primi parentes per pctm licet nō per-
diderint bona ſpeciei que ſunt vires natura
les ipſius anime et corporis. tamen perdide
runt modum ⁊ ordinem ⁊ finē: quia fuerunt
expoliati oībus bonis et habitibus eim po-
tentiarū quibus ⁊ expedite et recte et ordi-
nate operabantur: ⁊ per conſequēs fuerunt
expoliati illa originali iuſtitia cū ſuo pmio
quod probat Auguſtinus hyponoſticon re-
ſponſione prima. Nam ilico poſt eſum ligni
prohibiti nouerunt ſe nudos: ideſt omnibus
bonis gratuitis et gratificis expoliatos. Et
ideo abſcōderūt ſe: ⁊ fugerunt a facie domi
ni. Gene. tertio. Hoc idem ait ſaluator Luce
decimo. per parabolā illius hominis qui de
ſcendēs ab hieruſalem in hierico incidit in
latrones: qui expoliauerūt et percuſſerunt
eū: et ſemiuiuo relicto abierunt ⁊c. vbi dicit
Auguſtinꝰ. q benemerito primꝰ homo fuit
omnibus bonis expoliatus. Nam ſicut ipſe
fuit auerſus a deo perdēdo originalem iuſti
tiam: ita deus fuit auerſus ab eo auferendo
bona que ipſi contulerat. Nam perdēdo ori
ginalem iuſtitiam perdidit omnia bona na
turalia que per illā iuſtitiā poſſidebat: et ꝑ
dēdo iuſtitiam originalē perdidit etiā gra
tiam per quā expectabat: ⁊ potuiſſet ꝯſequi
futurā beatitudinē. Itē perdidit bonū ordi
nis: quia perdidit liberū imperiū quod vo
luntas ratiōalis habebat ſupra ſenſualita-
tē: quia ſicut volūtas rationalis imperabat
ita ſenſualitas ⁊ caro obediebat et parebat:
ſed poſt lapſum nō paret: ſed potius impe-
rat: vt patebit. Et ſicut ꝑdidit bonū modi et
ordinis: ita etiā bonū finis: qꝛ fuit expulſus
ab illo paradiſo delitia ꝝ: ⁊ ꝓſenti felicitate

pꝰ naturaliter ꝓporcionata: ⁊ ſic fuit expul-
ſus ab illo hemiſpherio auſtrali: i hoc hemi
ſpherio aq̇lonare vbi tanꝗ̄ exules oēs poſte
ri viuimꝰ cū iugi miſeria expoliati oībꝰ illis
bonis. Ex ſupradictis tribꝰ ꝯcluſionibꝰ ſol-
uitur p̄mus ꝯplexus philoſo. hoīū .ſ. vnde
ineſt nobis appetitꝰ vite immortalis: ⁊ ipaſ
ſibilis ⁊ felicis: quia nemo in hac vita pōt
habere: qꝛ talis appetitꝰ eſt naturalis nec
eſt fruſtra poſtꝗ̄ aliq̄s in hoc ſeculo potuit
poſſidere ꝑut p̄mi parētes añ lapſum: ⁊ iō
ex ꝑuatione illiꝰ ſtatus manet nobis innatus
talis appetitꝰ: qꝛ priuatio eſt cū appetitus.
¶ Quarta ꝯcluſio ꝙ hō ꝑ peccatū nō ſolū
fuit expoliatꝰ omnibꝰ bonis modi ⁊ ordinis
⁊ finis naturalis: ſ; ēt fuit ꝑcuſſus ⁊ ſaucia-
tus in oībꝰ potentiis ⁊ in tota ꝑſona: ⁊ hoc
quintuplici vulnere ꝓpter qđ non poteſt li-
bere nec facilr̄ opari. Prima pars pꝫ ꝑ pre
cedentem concluſionem. Secunda autem
pars patet ꝑ ſingula ad experientiā: ⁊ ꝑut
experimur in nobis. Uñ primo hō fuit ſau-
ciatus in cōplexione vulnere infirmitatū et
egritudinū ⁊ morborum: quia nō eſt aliqua
pars in homine que non ſit ſubiecta alicui
egritudini: imo multis: puta qꝛ accidit oph-
thalmia in oculis: vertigo i cerebro: pleure
ſis in pleuras: ⁊ colica paſſio in colo ⁊c. ꝑut
tradidit Auicēna. in .iiij. ⁊ .v. canone: q̄ ꝙdeꝫ
mala inducūt finaliter mortē. Ex quo patet
ꝙ mors ⁊ febris ⁊ oēs iſte īfirmitates iā nō
pñt dici mala naturalia: ſ; penalia. quia in
penā peccati inflicta. Item ſecundo fuit hō
vulneratus ⁊ ſauciatus vulnere improbi la
boris in toto corpe: qꝛ ille abſq; labore po-
terat viuere: cui terra ſponte dabat omnem
fructū: ⁊ omnia animalia ⁊ plāte ⁊ mineraſ
lia erāt ipſi ad libitū ſubiecta. Nunc autem
nō poteſt acquirere victum ⁊ veſtitū abſq;
intolerabili labore: qꝛ vnuſquiſq; cū ſudore
⁊ labore ⁊ dolore veſcitur pane ſuo: ex ſentē
tia dñi Gen. iij. Et ideo omnia iſta bona tē-
poralia que de ſui natura ſunt bona natu-
ralr̄ ⁊ ad neceſſitatem hominis creata: ⁊ in
ꝑ̄ncipio liberalr̄ collata: nūc aūt ꝑuerſo no
mine dicunt̄ bona fortune ratione modi ac
quirendi ⁊ poſſidendi: quia tūc naturaliter
erant oīa cōmunia: ſed nunc cum labore ⁊
fraude (vt plurimum) acquiruntur: ⁊ ab in-
dignis poſſidentur: ⁊ ideo mutato nomine
dicūtur bona fortune. Itē tertio fuit homo
vulneratꝰ in ſenſualitate vulnere praue cō
cupiſcētie. Nam ſenſualitas que erat ſubor
dinata rationi: ⁊ habituata tēperantia ⁊ for
titudine ⁊ continētia ⁊ parſimonia ⁊c. ex po-
liata huiuſmodi virtutibus moralibus ⁊ ſi
bi naturaliter inditis fuit ꝑcuſſa ⁊ ſauciata
vulnere inordinate ꝯcupiſcētie: q̄ eſt fomes
⁊ cauſa omniū malorum: in qua ſenſualita-
te ſic expoliata ⁊ ſauciata ſucceſſerunt oēs
animi paſſiones: q̄ dicunt̄ egritudines ani-
mi: puta gaudium ⁊ triſtitia: ira ⁊ odiū ⁊ in-
uidia ⁊c. que nō poſſunt refrenari: niſi ꝑ mo
rales ꝟtutes nouiter acq̇ſitas. Et ſic iſti ha
bitꝰ ꝟtuoſi q̄ añ erāt bona naturalia: ⁊ indi
ta: iā nō poſſunt dici bona naturalia: ſ; mo-
ralia: qꝛ cū iō ꝑ̄a mora ⁊ labore ſunt nouiter
acq̇ſiti ex frequētatis actibꝰ: nec morbꝰ cō-
cupiſcētie: nec paſſiōes poſſūt dici mala na
turalia: ſ; penalia .i. in penā peccati inflicta.
Nā habitꝰ naturales ꝑ̄ceſſerūt paſſiones ⁊
cōcupiſcētiā in ſenſualitate: ⁊ paſſiōes ⁊ cō-
cupiſcētia mō ꝑ̄cedūt virtutes morales: ⁊ ſic
neutra dicunt̄ iā naturalia. Ex q̄ pꝫ ꝙ ſenſua
litas fuit vulnerata morbo ꝯcupiſcētie: per
quā inclinat̄ ad oē malū: ⁊ eſt ſegnis ad oē
bonū: ⁊ rebellis ſemper ⁊ repugnans ratio
ni ⁊ inſurgēs ⁊ colluctās aduerſus ſpiritum.
Itē quarto tota pars ratiōalis fuit ſaucia-
ta multiplici vulnere. Nā intellectus q̄ per
habitus intellectuales ꝯcreatos poterat cō
templari non ſolū naturalia: ſed etiam ſup
naturalia per habitū intellectus ⁊ ſapiētie
⁊ habitū ſciē cōcreate: ⁊ hoc abſq; phātaſmati
bus qꝛ poterat ad libitū itelligere ꝑ phātaſ
mata vel ſine phātaſmatibus. nunc omnibꝰ
illis habitibꝰ expoliatus non pōt intellige-
re ſine phantaſia: qꝛ neceſſe eſt intelligentē
phantaſmata ſpeculari: vt pꝫ .iij. de aīa. Et
ſic neceſſe eſt vt intellectꝰ cōuertat̄ ad phan
taſiam ſi vult intelligere: ⁊ ita pariter volū-
tas qꝛ fuit expoliata originali iuſtitia: q̄ oīa
recte volebat: ⁊ diuine voluntati erat cōfor-
mis fuit cōuerſa in ſuis opatiōibꝰ ad ſenſua
litatē corruptā ꝑ appetitū ſenſitiuū corru-
ptū ⁊ deprauatū. Et iſta pena rōnabilr̄ fuit
homini inflicta: vt inquit Aug. Nam poſtꝗ̄ Aug.
voluit auerti a deo ab eius voluntate ⁊ ꝯuer
ſus ad mulierē vt ſibi ꝯplaceret: tunc intelle
ctꝰ expoliatꝰ bonis naturalibꝰ fuit cōuerſus
ad phātaſiā de neceſſitate in ſua opatiōe et
voluntas ad ſenſualitatē: ⁊ ſupiora ad iferio
ra ſcꝫ ſpūs ad carnē ⁊c. vnde eueniunt hoī
oīa mala. Nā intellectꝰ frequēter decipit̄ ꝑ
phātaſiā in ſuo iuditio: ⁊ volūtas deprauas
tur ꝑ ſenſualitatē ⁊ in ſua operatione. Et iō
qꝛ intellectus non poteſt habere ſcientiā de
rebus niſi per phātaſiā: inde eſt ꝙ frequen-
ter decipitur circa cognitionē rex. Et iō phi
loſophi primi volētes ex ꝓpriis viribus in-
quirere naturas ⁊ cās rerū: decepti incide
rūt in varios errores: vt pꝫ .i. ⁊ .ij. metaphi-
ſice. ⁊ .i. phyſicorꝫ. ⁊ .i. de gñatione. ⁊ .i. de aīa.
Itē nō ſolū fuerūt decepti in intellectu ſpecu
latiuo circa naturas rerū: ſ; ēt in intellectu
practico circa cognitionē boni honeſti ⁊ vtilis
et delectabilis: ex cuiꝰ errore accidit praua
electio i voluntate. Ex quibus omnibꝰ pꝫ in

ſtinitas noſtri intellectus: ⁊ olim alterū por/ ſenaꝝ. Et pꝫ etiā peruerſus ordo inter eos: qꝛ intellect⁹ decipit a phātaſia: ⁊ volūtas ab intellectu practico decepto: ⁊ allicit a ſenſualitate corrupta: quē modū huius puerſi ordinis ⁊ deceptiōis ponit Ari. iij. de aīa. ⁊ iij. ⁊ vij. ethicoꝝ. ¶ Unū eſt aduertēdū q̄ in hoīe

L In homine conſiderande ſunt due partes principales

ſunt ꝯſiderande due ptes pncipales. ſ. pars rōnalis ⁊ ſenſualitas: put ꝯprehēdit ſenſus exteriores ⁊ iteriores. i. phātaſiā ⁊ appetitū ſenſitiuū: vn̄ phātaſia ſequit ſenſum: ⁊ appetit⁹ ſequit phātaſiā. Phantaſia autē iudicat de ſenſatis ꝯuenientib⁹ vl' diſꝯuenientibus ſiue delectabilib⁹ ⁊ triſtabilib⁹. Et ſic oē delectabile aut vtile dicit bonū: ⁊ oē triſtabile aut inutile dicit malū: ⁊ ſic appetit⁹ q̄ diuiditur in iraſcibilē ⁊ ꝯcupiſcibilē ſequit oē delectabile aut vtile tāq̄ bonū: ⁊ fugit oē triſtabile tāq̄ malū: ⁊ ſic ſeq̄t honores ⁊ dignitates ⁊ oīa ardua ſibi apparētia bona. ⁊ ꝯcupiſcibilis optat ⁊ ſequit voluptatē carnis ⁊ pecunias: ⁊ cetera ſibi ꝯcupiſcibilia tanq̄ bona. Et vtraq̄. ſ. iraſcibilis ⁊ ꝯcupiſcibilis fugit

M oīa triſtabilia tanq̄ mala. ¶ Jtē in parte rōnali ſunt due potētie diſtincte: ſcꝫ intellect⁹ ⁊ volūtas. Un̄ ſicut appetit⁹ ſequit phātaſiā ⁊ ſenſū: ita volūtas in p̄mo actu ſequitur intellectum. Sed iſte intellectus habet duas portiones ſcilicet ſuperiorem: qui dicit intellectus ſpeculatiuus: ⁊ inferiorē qui dicit intellect⁹ practicus. Un̄ ſicut intellect⁹ ſpeculatiuus ſpeculat ſpeculabilia: ita intellectus practic⁹ cognoſcit ⁊ ratiocinat de agibilibus: ſed iſte intellectus practic⁹ adhuc hꝫ duplicē portionē: ſcilicet vnā ſuperiorem per quam cognoſcit ⁊ iudicat de agibilibus in vniuerſali: put ipſi offerunt per legē diuinā vel humanā: ⁊ habet aliā portionē inferiorē per quā iudicat de particularibus: put ipſi offerunt p phātaſiā: ⁊ tūc intellect⁹ practicus iungitur phātaſie: ⁊ fit vnū cū ea in intelligēdo: ⁊ ſic iudicat de bonis delectabilibus ⁊ vtilibus ſm apparentiā ⁊ iudiciū phātaſie: ⁊ ſic puertit in ſuo iudicio. Nā ſicut ante per ſuperiorem portionē iudicabat legē dei eſſe bonā: ⁊ p ꝯſequens obſeruādā ⁊ omne malū eſſe vitādū ⁊ omne adulteriū aut furtū ⁊ homicidiū eſſe malum: ⁊ p ꝯñs vitandū: ⁊ ſic tunc non decipiebatur in ſuo iudicio. Et tunc volūtas ſequens tale iudicium intellect⁹ in prima ſua opatione volebat legē dei obſeruare: ⁊ oē homicidiū ⁊ furtū ⁊ adulteriū tanq̄ malū vitare: ⁊ ſic voluntas dicebat recta ⁊ bona. Sed poſtea cum phantaſia offert intellectui practico aliquod bonum delectabile aut vtile particulare per appetitum ſenſitiuum optatum: ⁊ intellectus iunctus phantaſie ⁊ deceptus iudicat illud eſſe bonum ⁊ ſequēdū: tūc volūtas in ſcḋo actu ſeruēs intellectū deceptū ⁊ ꝯuerſa ad appetitū prauū fit ſimul vnū cū eo: ⁊ ſic depriuata volūtas ſequit deſideriū ſenſualitatis appetēdo illud bonū apparēs ſcꝫ vtile aut delectabile: licet ſit nociuū ⁊ malum ⁊ ꝯtra legem diuinā ⁊ humanā ⁊ ꝯtra bonos mores ⁊ ſic cauſat pctm̄ in volūtate in tali electiōe ⁊ executiōe. Et ſic pꝫ qualiter vterq̄ decipit tā intellect⁹ q̄ volūtas p conuerſionē ad ſenſualitatē. Et ideo dicit Ariſtoteles tertio ethicorū qḋ omnis malus eſt ignorans ideſt deceptus. qꝛ licet cognoſcat in vniuerſali: tamē decipitur in particulari per conuerſionem ad phantaſiam ⁊ ſenſualitatem: vt patet de incontinēte ſeptimo ethicorum: cuius deceptio cauſatur ex falſo diſcurſu argumentationis: quia arguit in quatuor terminis: ideo potius videtur habere opinionem q̄ ſcientiam de particularibus. Nā primo in maiori propoſitione dicit oē adulterium tanq̄ malum eſſe vitandum: eo qꝛ eſt ꝯ legē: ſed quādo offertur ipſi iſta mulier: ⁊ in minori ꝓpoſitione deberet dicere: hoc eſt adulterium: ergo vitādum tamen alterando terminum dicit hoc eſſe bonū delectabile: ⁊ ſic concludit: ergo ſequendū: ⁊ ſic peccat in forma arguēdo in quatuor terminis: ⁊ p conſequens cauſatur peccatū ⁊ ignorantia in intellectu practico: ⁊ error ⁊ prauitas in voluntate ſequēdo intellectū ⁊ ſenſualitatē: ⁊ ex ꝯñti cauſat culpa in aīa: ⁊ iō dꝫ Ariſt. iij. de aīa. q̄ volūtas q̄ ponit q̄ſi medius inter itellectū ⁊ appetitū ſenſitiuū: ⁊ ſeq̄t intellectū: ⁊ put iudicauit in vlī: tūc ipa dꝫ recta ⁊ iuſta qꝛ itellect⁹ vt ſic dꝫ rect⁹. Sed ſi voluntas ſequit ſenſualitatē ſiue appetitū inferiorē ⁊ intellectum practicū ⁊ deceptū ⁊ deprauatum p phantaſiā: tunc voluntas rōnalis dꝫ praua ⁊ iniqua ⁊ facta beſtialis ſimul cū ſenſualitate: qꝛ tūc iā volūtas nō eſt recta nec rōnalis: ſꝫ praua ⁊ beſtialis ⁊ monſtruoſa effecta p ꝯſortiū ſenſualitatis: qꝛ agit ꝯtra naturā. Nā ſicut rota p̄mi mobilis naturalr trahit oēs orbes inferiores motu recto ab oriente in occidentē: ita intellectus ⁊ tota pars rōnalis naturaliter deberet ad ſe ⁊ ſecum trahere phātaſiā ⁊ totā ſenſualitatē ⁊ nō ecōuerſo. Et ideo quādo ſenſualitas trahit ad ſe voluntatē ⁊ ptem rationalē: tūc talis motus ⁊ actus eſt puerſus ⁊ mōſtruoſus ⁊ non naturalis: ⁊ ideo ſicut p motū primi mobilis rectum nunq̄ cauſatur malum nec peccatum: nec mōſtrū in natura: nec aliquis defectus: ſed ſolū cauſatur eclipſis: aut cāſa ſterilitates aut peſtilentie ⁊ tēpeſtates p orbes iferiores q̄ mouent ī circulo obliquo ꝯ motū p̄mi mobilis: ita pariter per primā opationē partis rōnalis nō q̄ cauſat deceptio in intellectu practico nec pctm̄ in vo

luntate:ſʒ qñ ſenſualitas trahit ad ſe partē rõnalē ad ſuũ libitũ:ſic cauſat pctm̄ ⁊ monſtrũ in aĩa:q2 tunc intellect⁹ fit q̃ſi phãtaſia et volũtas fit ſenſualitas:q2 nec intellect⁹ p ſe nec ſenſualitas p ſe eſt ſufficiēs principiũ ad mouēdũ ſiue ad pſequēdum:ſʒ ex his fit vnũ pncipiũ ſufficiēs ad pſequēdũ bonũ vtile vel delectabile. Ex quib⁹ pʒ q totus iſte diſcurſus p Ariſtotelē explicat⁹ eſt cõtra naturã nõ ſolũ ipſi⁹ aĩe:ſʒ etiã cõtra ordinē ipſius vniuerſi:in q̃ ſemp inferiora obediũt ſuperiorib⁹. Et hũc eũdē puerſum ordinē nr̃arũ potētiarũ memorat aplš ad Rom.vij.vt infra patebit. Et ſic Ariſtoteles ⁊ oēs philoſophi bene cõcedunt talē motũ ⁊ modũ eſſe puerſum:⁊ prauũ:⁊ mõſtruoſum:⁊ cõtra naturã ⁊ ordinē vniuerſi:tñ nunq̃ potuerant puenire ad cognitionē cauſe vñ tale mõſtruʒ

N pueniat in hoīe. ¶ Et hoc accidebat eis:q2 nõ nouerãt ſacrã ſcripturã in q̃ nobis eſt reuelatũ q̃liter hec menſtruoſitas ⁊ puerſitas ſuit inflicta toti gñi hũano in penaʒ peccati primorũ parentũ. Et q oēs potentie fuerũt expoliate oib⁹ bonis habitib⁹ cõcreatis. Et fuerũt vulnerate vulnere quintuplici.ſ.vulnere multiplicis egritudinis in cõplexiõe et vulnere laboris ⁊ doloris ĩ toto corpe p victu ⁊ veſtitu acquirēdo:et vulnere et morbo cõcupiſcētie in carne:⁊ vulnere praue 2uerſionis ⁊ electiõis in parte rõnali. Ex quo inſligitur vulnus culpe ⁊ pcti in aĩa. Sʒ vtrum vuln⁹ cõcupiſcētie dicat aliquã formã poſitiuã ſupadditaʒ ſenſualitati:an dicat ſolam puationē modi ⁊ ordis lõgũ eſſet hic diſputare. Forſan dicet in expõne euãgelice veritatis ſup illud Luc.x.de illo hoīe qui deſcēdēs ab hierlm in hierico:quem latrones nõ ſolũ expoliauerũt:ſʒ etiã pcuſſerũt:⁊ ſauciauerũt:⁊ plagis impoſitis:⁊ ſemiuiuo relicto abierũt ⁊c. Sʒ ſufficit ad p̃ſens ſcire q ſicut ſenſualitas ſiue appetitus ſenſitiu⁹ fuit ſauciatus vulnere praue 2cupiſcētie ⁊ iclinationis ad voluptuoſa et delectabilia et vtilia q̃ ſũt falſa bona:ita volũtas rõnalis fuit vulnerata quodã vulnere ceci ⁊ ĩordinati amo

Aug. ris ⁊ cõplacētie:vt ceteris omiſſis velit ſenſualitati cõplacere. Et ideo dicit Auguſtin⁹ libro de pfectiõe iuſtitie hoīs:q ex tali vulnere manet nr̃m liberum arbitriũ claudicatũ:⁊ ſic oportet q ſanet per gratiam ad hoc qđ recte velit ⁊ operet᷑. Ex predictis pʒ ſo

O lutio ſecundi et tertiũ perplexus quos philoſophi nunq̃ potuerãt perſoluere. ¶ Quinta 2cluſio. q omnia mala tã culpe q̃ pene.ſ. oīa quinq3 vulnera ſupradicta trarerũt oēs poſteri a primis parentib⁹ per carnē corruptã. Hanc cõcluſionē probat Auguſtin⁹ contra manicheos:⁊ ſuper Jo.homi.x.iſto modo. Nã omnes poſteri vel trahunt iſta mala cũ carne vel cũ aĩa:nõ cum anima q2 anima nõ eſt ex traduce ab adã p generationē:ſʒ a ſolo deo p creationē:⁊ ſic nõ poteſt creari niſi bona:q2 deus autor mali nõ eſt ſed ſolius boni:ergo ſequit q trahim⁹ huiuſmodi mala per ſolã carnē que eſt ex traduce et a primis parentib⁹. Hoc confirmat. Nã pri.mi parentes talē carne cõicauerũt poſteris ſuis qualē ipſi habebant tempore gñationis:ſed tpe gnationis poſt lapſuʒ iam habuerũt carnem ⁊ ſenſualitatē corruptã ⁊ ſauciatã p vitium cõcupiſcentie:que eſt fomes oīs mali: ergo talem carnem ſic corruptam et viciatã cuʒ ſuo onere tranſtulerũt ſucceſſiue in oēs poſteros. Ex quibus patet q primi parētes oīa mala tam culpe q̃ pene tranſmiſerũt in omnes poſteros per carnem ſic corruptã et vitiatam et libidinoſam. ¶ Ex quib⁹ ſequit

P ſm Auguſtinum q tria mala ſiue tria genera malorũ latent ſeminaliter et potētialiter in carne a parentib⁹ traducta anteq̃ animetur. Que quidē mala exeũt a potētia in actũ poſt aĩationē ſucceſſiue. Nam ibi primo in cõplexione corporali latēt oīa genera infirmitatum:⁊ egritudinũ corporaliũ. Secundo in ipſa ſenſualitate latet morbus 2cupiſcētie: ⁊ latēt oēs paſſiones animi:que quidē cõcupiſcentia eſt fomes omniũ malorũ culpe tã originalis q̃ actualis. Omnia enim iſta mala exeunt ex carne a potentia in actuʒ p animationem ſucceſſiue: nam ilico anima per ſolũ conſortiũ talis carnis ſic corrupte trahit peccatũ ⁊ culpã originalē:⁊ trahit debitum originalis iuſtitie perdite in adam: co q anima ſit vna perſona cum tali carne traducta ex primis parentibus. Itē ſcđo p tale cõſortiũ ilico exeunt in actum mala pene in ipſo corpore:ſcʒ dolor ⁊ triſtitia:et ſucceſſiue ſuccedũt egritudines et infirmitates varie. Tertio quando homo peruenit ad maioreʒ etatē ⁊ vſum rationis:exeũt oīa mala actualis culpe ab ipſa ſenſualitate in aĩam. Nam ſicut caro corrupta p ſolũ conſortiuʒ cauſat culpã originalē in anima:ita concupiſcentia que eſt fomes omnis peccati latēs in carne ⁊ ſenſualitate cauſat culpaʒ actualē tam venialem q̃ mortalem in voluntate per conſenſum. Et ſic patet qualiter omnia iſta mala latebant ſeminaliter in carne ante aĩationem ⁊ qualiter exeunt in actum poſt animationē. Et patet etiam qualiter anima omnia mala culpe trahit a carne ⁊ ſenſualitate corrupta ⁊ ſauciata. Ex quibus etiam ſequit q oīa mala tam culpe q̃ pene traximus a primis parentibus:eo q ab eis traximus ſolã carnē ſic corruptã et ſauciatã:in qua latent

Q ſeminaliter oīa mala culpe ⁊ pene. ¶ Ex ſupradictis ſequunt ſex doctrine ſm mentem Aug. Quarũ prima eſt q malũ culpe non eſt

in carne formalr: sz solū materialr ⁊ semi-naliť: sz cōtrahit formalr in aia: aut p solum consortium: sicut est pctm̄ originale: aut per cōsensum deliberatū: ⁊ sic est pctm̄ mortale: aut per cōsensum indeliberatū: ⁊ sic est pctm̄ veniale. Et ponit exēplū de arsenico ⁊ silice nā in arsenico nō est moro formalr: sed semi naliter: sed trāsit formaliter in hoīem si gustatur ab eo. Jtē ignis nō est formalr in silice: sed trāsit formaliter in stupā p ictū et confractionē ferri: ita pariter pctm̄ latēs materialiter ⁊ seminalr in carne ⁊ cōcupiscentia sensualitatis transit actualiter ⁊ formalr in aiam ⁊ cōsortiū aut cōsensum: put dictū est.

R ¶ Secūda doctrina q̄ lz in eodem instāti tpis aia creet ⁊ infundat in corpore: ⁊ inficiatur ab eo p culpā originalē: eo q̄ in creādo ī funditur: ⁊ infundēdo inficitur: tn̄ in tali ordine sunt cōsiderāda successiue quatuor instātia nature. Nā in primo instāti aia cōsideratur p̄ut a deo creat. Jn scdo put creatur bona naturalr cū suis virib⁹ ⁊ potentiis: scz cū intellectu ⁊ memoria et voluntate: p qd̄ dr̄ facta ad similitudinē ⁊ imaginē dei. Et sic dicitur naturaliter bona. Jn tertio aūt instāti consideratur put ī funditur corpori corrupto. Jn quarto autē prout inficit ab eo: ⁊ est infecta ⁊ mala malo culpe. Ex quo pz q̄ prius intelligitur bona p naturam q̄ mala per culpaz quia in vno instāti tēporis possunt intelligi multa instantia nature. ¶ Tertia doctrina

S q̄ duplex imago reperitur in quolibet hoīe. Pria est imago trinitatis ī aia p creationē a deo impressa: per quaz dr̄ bona naturaliter. Secunda dicit imago ipsius adā primo impressa in carne seminaliter: ⁊ exinde transfusa in animā formaliter: per quā imaginē natura hominū dicitur corrupta ⁊ mala p culpam et penā. Unde dicit Augustinus contra Faustum. ⁊. xii. super Gen. q̄ hāc imaginem reliquerūt primi parentes in nobis impressam ex vestigio ⁊ similitudine sui pcti. Nā sicut ad illud peccatū cōcurrerūt tres psone: scz serpēs offerēs pomū prohibitū: ⁊ eua acceptās ipsum ⁊ offerens viro: ⁊ adam comedens ipsum vt cōplaceret vxori: ita pro maiori pte ad omne pctm̄ concurrunt tres

T partes hominis scz sensus offerēs rem delectabilē vel vtilē: ⁊ appetitus sensitiuus: et sensualitas appetens et alliciens voluntatē vt consentiat: ⁊ ipsa voluntas cōdelectans ⁊ sequens sensualitatē. Nam sicut serpens ostēdit fructū psuadēdo mulieri: ⁊ mulier psuasit viro vt comederet: ita sensus offert rē prohibitā ipsi sensualitati: ⁊ sensualitas offert ⁊ persuadet voluntati: et sic consummat pec-

V catum per consensum voluntatis. ¶ Et sic ēz similiter primi parentes reliquerunt nobis impressam imaginē et vestigium sui peccati

Duplex imago reperit in quolibet hoie Aug.

Et sic etiam pz qualr in quolibet homine reperit duplex imago: sz imago trinitatis p quā dicit bonus naturaliter: ⁊ imago pmorū parentū: per quā dicit malus penaliter ⁊ culpabiliter. Sz in xp̄iano vltra duas imagines supradictas reperit alia imago p quā cōsignat christo p baptismū ⁊ ecclesiastica sacramēta: que quidē imago christi: lz ad psens nō tollat imaginē ipsius adā de carne: tamē tollit ipsam ab aia nostra vt ait apostolus. j. ad Corin. xv. q̄ posttq̄ omnes vsq̄ ad christum portauimus imaginē ipsius adam terrestris: portemus ergo imaginē ipsi⁹ adā celestis: qui est xp̄s: ⁊ sic patet qualiter reperitur triplex imago in christiano. s. imago trinitatis in aia quam accepit per creationem per quam dicitur bonus naturaliter. Secūda est imago ipsius adam terreni in carne: per quam natura nostra dicitur corrupta et sauciata fomite ⁊ morbo cōcupiscē... vnde eueniūt oia mala culpe: quam imaginē accepimus per libidinosaz generationē. Tertia est imago xp̄i in anima: quam accepim⁹ per gratiā baptismi ⁊ regenerationem. ¶ Ex sic

X predictis etiam sequit quarta doctrina. s. q̄ qn̄ Aug. dicit q̄ nostra natura fuit corrupta in adā ⁊c. ibi nō sumit natura p natura specifica: sed p carne siue p generatione. Unde est aduertendum q̄ natura humana tripliciter sumit in sacra scriptura. Primo eīm sumitur p ipsa essentia: ⁊ natura specifica resultāte ex corpore organico ⁊ aia rōnali significata p diffinitionē: ⁊ isto mō dicit bona naturaliter: ⁊ sic humanitas ⁊ species ⁊ humana natura reperiunt in xp̄o. Scdo mō humana natura sumit p tota gn̄atione ⁊ collectione oim descendentiū ab adā per naturalē gn̄ationē Sicut dicit natura. i. generatio scipionum ⁊ claudiorū: aut tarquiniorū: aut filiorū israel: ⁊ isto modo dicit ad Rom. v. q̄ oēs in adā peccauerūt: idest tota humana natura fuit obligata in adam: qz oēs suos posteros ad penaz sui peccati obligauit in sua natura. Et sic etiam dicit q̄ tota humana natura fuit corrupta in adam. Tertio modo sumit humana natura p carne quā vnusq̄sq̄ traducit ex adā per naturalē generationem ⁊ sic dicit Augustinus: q̄ vnusquisq̄ hz naturam: idest carnem ⁊ sensualitatem corruptā ex adam: quia nihil habemus ab adam nisi carnē corruptam per imaginem eius: quia animā habemus a solo deo per creationem vnde caro dicit natura in nobis eo q̄ est nata ⁊ traducta ex adā: anima autem nō dicit nata: nec genita: sed ex nihilo creata: ⁊ sic tota linea successiua ab adam vsq̄ ad vnumquēq̄ per generationē dicitur eius natura: ⁊ ista dicitur natura corrupta. Et isto modo solus xp̄s dicit liber in natura ⁊ tali corruptione eo q̄

natura humana tripliciter sumit in sacra scriptura.

ptione: eo ꝙ nõ deſcẽdit ab adã ꝑ naturalẽ generationẽ. Et ſic virgo maria nõ dicit̃ libera natura: ſꝫ liberata in ꝑſona ꝑ preuiam ſanctificationẽ. Et ſic pctm̃ ⁊ corruptio nature nõ potuit trãſire ad ꝑſonam virginis: ꝓut dictum eſt in expoſitione pſal.xlv. ⁊ ſuper magnificat.
I ❡ Ex ſupradictis ſequit̃ etiã quinta doctrina. ſ. ꝙ nõ eſt mirũ ſi Ariſt. ⁊ ceteri ꝓhi potuerunt ex puris naturalibus peruenire ad cognitionẽ iſtius monſtruoſi et ꝑuerſi ordinis ⁊ morbi reperti in noſtra ſenſualitate ⁊ natura: qđ nõ accidebat niſi q2 nõ nouerant ſacrã ſcripturã ꝑ quã nobis reuelat̃ ꝙliter iſta corruptio ꝓuenit ex peccato ꝓmorũ parẽtũ. Sed btũs Augu. nectare ſacre ſcripture ibut⁹: ⁊ diuino lumine illuſtrat⁹ hipponẽſis rñſione ſecũda ⁊ q̃rta reddit huiuſmodi cauſã dicẽs Quod ꝓmi parẽtes ſibilo venenoſi ſerpẽtis ſunt infecti: ⁊ callidis ei⁹ blandimẽtis ſunt decepti. Et iõ hãc lĩqẽtã ⁊ mortiferã peſtẽ eoꝝ corpora cõceperũt: ⁊ ꝑ legitimũ viuũ poſtea q̃ a paradiſo ſunt ꝓiecti in poſteros trãſmiſerũt tãq̃ pctĩ ſui teſtimoniũ hereditario iure dimittẽtes nobis. Ut ex hoc ꝓuaricatoꝝ filios nos cognoſcentes nõ gloriemur de natura noſtra peccatrice ĩ cõſpectu iuſti iudicij dei: ſed eius mĩe que noſtris meritis non datur: ſemper colla noſtra flectam⁹ ⁊c. In quibus verbis explicat Auguſtinus vnde ꝓueniat humane nature iſte morbus ⁊ corruptio ⁊ iſtud monſtruꝫ in natura. Nam poſtq̃ adam voluit ſequi ſuaſum beſtie et vxoris magis q̃ diuinum preceptũ:
K ideo conuerſus ad ſenſualitatem comparatus eſt iumentis in ſuis operationibus: ⁊ ſimilis factus eſt illis. ❡ Ex ſupradictis doctrinis ſequitur ſexto doctrina catholica: ꝙ infirmitates corporales ⁊ mors ⁊ oĩa mala tã culpe q̃ pene nõ dicuntur nec ſunt ĩ nobis mala naturalia ſed penalia: q2 nõ inſunt nobis ex natura ſpecifica: q2 homo valde bonus fuit creatus cũ ſupradictis quatuor bonis nature liber ab omni miſeria: ſed oĩa iſta mala in penã peccati primorũ parẽtũ ſunt nobis relicta ⁊ inflicta: ꝓut cõtra pelagianos fuit determinatũ in cõcilio aphricano: cui interfuit Auguſtin⁹: vt p3 de cõſecrati. di.iiij. placuit. Et concilio Romano cui prefuit innocenti⁹ papa: Et in cõcilio lugdunẽſi: cui interfuit ꝓſper defenſor doctrine Auguſtini cõtra pelagianos. Ex hoc p3 vñ
L eueniãt humane naturale oĩa mala tã culpe q̃ pene. ❡ Itẽ ex ſupradictis ſequitur etiaꝫ ſeptima doctrina ſcꝫ ꝙ aĩa noſtra in principio ex conſortio corporis ⁊ carnis corrupte traducte ex Adam non ſolum cõtrahit priuationem modi ⁊ ordinis: puta priuationem omnium habituum partis ſenſitiue ⁊ partis rationalis: ſed etiam traxit debitum illorũ habituum in quo conſiſtit peccatum originale: ꝑ quod ilico aĩa obligatur ad penam damni eternã. Unde aĩa ꝑ tale cõſortiũ non ſolũ priuat̃ habitib⁹ mortalibus in iraſcibili ⁊ cõcupiſcibili: ⁊ habitu intellect⁹: et habitu originalis iuſtitie ipſi⁹ voluntatis: ⁊ priuat̃ gratia gratifica ⁊ habitu fidei et ſpei et charitatis quos adã ꝑdidit ꝑ peccatũ: Sed aĩa cõtrahit debitũ oĩm ſupradictoꝝ habituũ annexum cũ tali priuatione: q2 obligat̃ ad habendum oẽs habitus ſupradictos ad operãdũ ꝑ eos: ⁊ ſeruiẽdũ creatori reddẽdo cultũ latrie q̃ eſt fruct⁹ illoꝝ. Et talis ꝓuatio cũ tali debito ãnexo dicit̃ peccatũ originale: ꝙ cõtrahit oĩs aĩa a ꝓncipio ꝑ ſolũ cõſortiũ corporis: vt dictũ eſt. Et q̃b⁹ ſeq̃t̃ ꝙ oĩa q̃nq3 vulnera q̃b⁹ ꝓmi parẽtes fuerũt ſauciati per ſuũ peccatũ trarim⁹ nos ab eis ꝑ generationeꝫ carnalem: ſcꝫ ignorantiam et peruerſum iudiciũ ⁊ electionem in mente: ⁊ concupiſcentiam prauam in ſenſualitate: et infirmitatẽ in complexione: ⁊ laborẽs in toto hõie. ſ. mentis ⁊ corporis. ⁊ culpam ĩ aĩa. M
❡ Sexta cõcluſio quod licet voluntas hominis trahat̃ a ſenſualitate ad peccandum tñ voluntas non trahitur nec concurrit coacta nec neceſſitata. ſed perſuaſione allecta ⁊ ſpontanea quodã amore non ſolum naturali inquantũ ambo radicant̃ in aĩa: ſꝫ etiã amore inordinato: ꝓut dictũ eſt: qđ ꝓbatur. Nã ſenſualitas non violenter cogit nec neceſſitas volũtatem in tali actu: ſed ꝑſuadet ⁊ allicit ad ſequẽdũ falſum bonũ: cui voluntas nõ coacta aliqua neceſſitate ſed allecta ex amore ſponte conſentit: et ſic trahit ſua quẽq3 voluptas: vt inquit vergili⁹. Et vnuſq̃ſq3 tentat̃ a cõcupiſcentia ſua attractus ⁊ illect⁹. Et ſic cõcupiſcẽtia parit peccatũ: vt p3 Jacobi primo. Et ſic p3 q̃liter liberũ arbitriũ nõ tollit̃: nec cogit̃. ſed allicit̃. Et ſic agit.
voluntas ſemꝑ manet libera in ſua prima actione ad volendum vel non volẽdũ. ſꝫ non manet libera ad recte volendum: eo ꝙ ꝑdidit originalẽ iuſtitiã ꝑ quã recte volebat: et lꝫ ſit q̃nq3 libera ad recte volendũ in affectu cognoſcendo adulterium vel aliud vitium eſſe peccatum ⁊ ꝑ conſequens vitandum ſecundum legem dei: ⁊ voluntas velit vitare peccatum et facere bonum: tñ hoc non põt facere in executione effectiue. Cuius rõ eſt: nam ad hoc ꝙ affectus voluntatis veniat in effectum op3 ꝙ maneat corpus tanq̃ organũ: ſed voluntas ꝑ ſe nõ poteſt mouere corpus ꝓpter contrariam diſpoſitionẽ ⁊ corruptionem: eo ꝙ ꝑdidit imperium ſuper ipſm̃: ꝓut dictum eſt: ergo ſequitur ꝙ lꝫ voluntas ſit libera in ſuo proprio actu primo in affectu: tñ non in effectu: q2 non poteſt mouere organuꝫ corruptum ⁊ in diſpoſitũ ⁊ ineptũ

co:pis ⁊ ſenſualitatis. Et ponit Aug. exēplū
in libro de ꝑfectiōe iuſtitie hoīs: de homine
claudo: vñ accidit ꝙ q̄uis rect⁹ a natura effi-
ciat claud⁹ ex aliquo caſu: ſed cū eſt claudus
ſʒ velit ambulare recte: tñ nō pōt ꝓpter or-
ganū inʒtū: niſi ꝑfecte ſanet: ita pariter libe
rū arbitriū claudicatū ꝑ ſupradicta de ꝑ ſe
nō pōt recte velle: niſi per grām ſanet. Et ſʒ
velit recte vitare malū ⁊ agere aliqḋ bonū:
tñ nō pōt exequi in effectu niſi ꝑ grām adiu
uet: vt patebit. Ex q̄bus pʒ ꝙ in tali ordine
⁊ diſcurſu peccādi nō tollit liberū arbitriuʒ
voluntatis: q: ipſa volūtas nō cogit ſed alli
citur: nec coacta cōſentit: ſed allecta ſponte
conſentit ſenſualitati: ⁊ ſequit ei⁹ appetitū:
q: petm̄ intantū eſt peccatū inquantū volun
tariū ſcḋm Auguſtinū q: volūtas pōt impel
Anſelm⁹ li: ſʒ nō cōpelli. Itē anſelm⁹ libro de libero
arbitrio. Voluntas pōt impugnari: ſed non
expugnari: q: nō aliena ſed ſua vincit pote-
Bernardus. ſtate. Itē Bernar. de libero arbitrio dicit ꝙ
volūtas ex ingenua nobilitate nō cogit ne-
ceſſitate. Et ideo ipſi ad peccatuʒ iputat q:
B ſponte ſinaliter cōſentit ſenſualitati. ¶ Septi
ma ꝯclo eſt ꝙ lʒ ſenſualitas non valeat cogere
voluntatē ad peccandū: ſed allicere ⁊ ſuade
re: tñ ad vitandū peccatū ⁊ agendū bonum
oportet ꝙ volūtas cogat ⁊ ſubijciat: ⁊ in ſer
uitutē redigat ſenſualitatē ⁊ carneʒ: prima
pars pʒ per precedentem cōcluſionē. Scḋa
ꝓbatur: q: ſenſualitas ſic deprauata ⁊ morbi
da ⁊ vitiata ſemper inclinat ad maluʒ ⁊ ad
id ꝙ lex ꝓhibet: ⁊ ratio dictat: ⁊ cōtra id qḋ
lex iubet: ergo oportet ꝙ violenter ⁊ coacte
ducat ⁊ flectat ad aliam partem. ſ. ad vitan
dum peccatum ⁊ faciendum bonū ⁊ implen
dum diuinū preceptū: vnde ſicut lignū tor-
tuoſum nō pōt flecti ad partem oppoſitam
niſi cuʒ magna violentia ⁊ fortiori virtute:
ita pariter ſenſualitas vitiata ⁊ inepta non
pōt flecti ad bonū niſi violenter ꝑ volūtateʒ
q̄ eſt primū mouēs i hoie. Hʒ aūt ꝓbat prie ad
Corin. ix. vbi ait apoſtol⁹. Ego autē caſtigo
greg. corpus meū: ⁊ in ſeruitutem redigo ⁊c. Iteʒ
Greg. ſuper illud Jo. xii. Qui nō odit aīam
ſuā nō pōt meus eſſe diſcipulus ⁊c. Ait qḋ
tunc aīam noſtram odimus: cū eius carna-
libus deſiderijs non acquieſcim⁹: cū ei⁹ ap
petitū frangimus: cū ei⁹ voluptatib⁹ reluc-
tamur ⁊c. Itē ſuper illud Luc. ix. Qui vult
poſt me venire abneget ſemetipſuʒ ⁊ tollat
crucē ſuā ⁊c. Ait ꝙ forſan laborioſum nō eſt
relinquere ſua: ſed valde laborioſum eſt re
linquere ſeipſum. min⁹ q̄ppe laborioſuʒ eſt
abnegare qḋ hʒ: ſʒ valde multuʒ eſt abnega-
re qḋ eſt. vñ ſi luxurioſus quiſqʒ ad cōtinen-
tiam venerit: ⁊ vitaʒ mutauerit: abnegat qḋ
fuit. vñ ſʒ idē ſit ꝑ naturā: tñ nō ꝑ malitiam
⁊c. Ex q̄b⁹ pʒ ꝙ oppoſito mō ſe habent ſen-
ſualitas ⁊ volūtas in bñ ⁊ male agēdo: nam
in peccādo volūtas nō coacta: ſʒ allecta cō-
placet carni: ſʒ in vitādo petm̄ ⁊ bñ agendo
ipſa volūtas cōpellit ⁊ cogit ſenſualitatē et ¶
carnē. Et ſic volūtas ſp̄ eſt libera. ¶ Octa-
ua ꝯcluſio ꝙ nemo ex ꝓprijs virib⁹ pōt vita
re peccatū nec implere diuina ꝑcepta: niſi
gratia dei ⁊ auxilio ſuperiori adiuuet. Iſtaʒ
cōcluſionē ꝓbat Auguſtinus ex fundamen-
to ſuperioris ⁊ ꝑcedētis cōcluſionis. Naʒ ſi
homo nō pōt vitare peccatū: nec agere bo-
nū: niſi volūtas ſubijciat ⁊ cogat ſenſualita-
tē vitiatā: ⁊ frangat ⁊ odiat eius peruerſum
⁊ cōtrariū appetitū ⁊ inclinationē. Sʒ hoc
volūtas ſʒ velit: tñ hoc nō pōt ex ꝓprijs viri
bus efficere: eo ꝙ ꝑdidit imperiū ⁊ facultatē
ſupra corpus ⁊ ſenſualitatē ꝑdendo origi
nalē iuſtitiam: vt dictū eſt in tertia ⁊ quarta
cōcluſione: ergo ſequit ꝙ homo nō pōt pec-
catū vitare: nec bonū agere: niſi auxilio ſu-
periori adiuuet. Itē nemo pōt vitare petm̄
nec bonuʒ agere: niſi moueat corpus tanq̄
inſtrumentū: ſed tale inſtrumētū eſt ineptū
⁊ corruptū ꝑ ꝯtrariā indiſpoſitioneʒ: ergo non
poterit carnem volūtas ꝑ ſe mouere niſi ſu-
periori auxilio adiuta. Itē ſicut vnus homo
nō pōt mouere ſaxum nimis ponderoſum
niſi adiuuetur ab alio fortiori: ita voluntas
nō pōt mouere nec ſuperare carnē vitiatā ⁊
ponderoſam pondere cōtrarie diſpoſitiōis:
niſi roboret auxilio ſuperiori. Itē homo nō
pōt vitare peccatū niſi volūtas odiat carnē
⁊ frangat ei⁹ appetitū: vt ſupradictū eſt: ſed
voluntas diligit ſenſualitatē ⁊ carnē amore
naturali ⁊ etiā inordinato: vt dictū eſt in q̄r-
ta concluſione: ergo ꝑ talē amorē naturalē
volūtas non pōt odire ſenſualitatē nec ipſi
diſplicere: niſi ꝑ amoreʒ ſup naturalē. Ergo
oportet ꝙ volūtas magis diligat deū q̄ ꝓhi
bet peccatū. ⁊ iubet nō peccare q̄ ſenſuali-
tatē que ſemper ſuadet peccare. Et ſic patet
qualiter voluntas ex ſe nō pōt odire ſenſua-
litatem quam naturaliter ⁊ inordinate dili-
git ⁊ amat niſi ferat et quaſi vincat amore
ſuperiori. Et ſic pʒ q̄liter homo ex ꝓprijs vi-
rib⁹ nō poterit petm̄ vitare: nec aliqḋ bonuʒ
agere. niſi adiuuet ſuperiori auxilio. vt ma-
gis infra videbit. Et hoc de ſcḋo articulo. D
¶ Quantū ad tertiū articuluʒ ponit prima j.2cō
cōcluſio. ſ. ꝙ ſolus ieſus xp̄s quē colit xp̄ia-
na religio potuit reparare hūanā naturā per
gratiā ⁊ gloriā: quā Adā diſſipauit ꝑ culpaʒ
⁊ penā. Scḋa ps hui⁹ cōcluſionis eſt proba
ta in ſcḋo articulo. prīa aūt pars ꝓbatur ꝑ
oēs euāgeliſtas ⁊ maxime ꝑ beatū Joannē
ꝑ totum diſcurſum eius euangel. vñ arguit
ſic. Ille ſol⁹ potuit humanā naturā repara
re ꝑ gratiā ⁊ gloriā q̄ ipſam creauit bonam
per naturā: ſed xp̄s eſt illud verbū eternum

ſtina dei pr̄is p q̄d verbū facta ſunt oīa bona p naturā: ꝙ ipſe xp̄s fili⁹ dei potuit imo de facto repauit hūanā natu⁹ā p grām ꝛ glīam. Maioꝛ eſt nota: qꝛ cui⁹ eſt naturā ꝯdere bonā eiuſdē eā lapſā reparare. Ergo ſicut ſoli⁹ dei eſt naturā ꝯdere: ita ſoli⁹ dei ē ipſaȝ lapſam repare p grām ꝛ glīam: q̄ ſol⁹ ē creatoꝛ ꝛ datoꝛ grē ꝛ glīe. pſal. lxxxiii. Grām et glīam dabit dn̄s: ſed q̄d ieſus xp̄s ſit de⁹ ꝛ fili⁹ dei. ꝛ illud v̄bū p q̄d facta ſunt oīa: pbat beatus iohānes effectiue ꝛ experimētaliter p opa ſup totā naturā q̄ xp̄s fecit i ſuo aduētu: q̄ nō poterat facere niſi ſol⁹ de⁹ ꝛ fili⁹ dei.

C ¶ Ad cui⁹ itellectū eſt ſp aduertēdū: q̄ iſta decē nomina ſcilicet verbū dei: fili⁹: veritas dei: eterna: ſapiētia dei: lux eterna: ſiue lumen: ars patris: eterna vita et lex eterna et chriſtus ꝛ reparatoꝛ hūane nature: et ieſus vnā ꝛ eādē pſonā diuinā ſignificāt realiter ſȝ differūt quo ad modos ſignificādi: ꝛ ſcd̄ȝ effectus. Ūn ieſus xp̄s dr̄ v̄bū patris: inquātū ab eterno eſt dictū a pr̄e: ꝛ eſt ꝯcept⁹ diffinitiuus q̄ pr̄ diffinit ꝛ comprehēdit ſeipſum prout dictū fuit ſup pſalmo. viii. Et dr̄ etiam verbū pr̄is p q̄d pr̄ ex tpe dixit ꝛ creauit oīa creata ad extra. Itē xp̄s dr̄ fili⁹ eternus dei pr̄is inquātum ab eterno eſt pduct⁹ a patre per modū nature. Itē dr̄ veritas dei patris inquātū eſt imago patris equalis: ꝛ ipſi per oīa ſimilis. Itē dr̄ ſapiētia pr̄is inquantū eſt genitus ꝛ pduct⁹ de tota ſciētia ꝛ memoria fecūda pr̄is et p ipſum oīa ſapienter diſponit. Itē dr̄ lumē: inquantū eſt coeternus pr̄i: ſicut lumē ipſi ſoli: ꝛ pcedit a pr̄e eternalr̄ ſicut lumen a ſole: qꝛ ſicut nunꝙ̄ fuit ſol ſine lumine nec ecōuerſo ita nūꝙ̄ pr̄ fuit ſine filio. nec ecōuerſo. Et ſicut lumē pcedēs a ſole illuminat ꝛ viuificat oīa: ita fili⁹ pcedēs a pr̄e illuminat ꝛ viuificat oīa: ꝛ maxie oēm hoiem venietē in hunc mūdū. Itē xp̄s dicit̄ ars pr̄is inquātū in eo ab eterno cōtinentur idee ꝛ rationes oīm rerū creatarū ad quarū inſtar ex tpe facta ſunt oīa. Itē dr̄ vita p eſſentiaȝ. Et qꝛ oībus influit eſſe et dat vitam naturalr̄: ꝛ ſpālīter hoībus dat vitaȝ gratie ꝛ glīe: ꝛ dr̄ lex eterna inquātū ab eterno oīa pűidit: ꝛ ex tpe oīa regit: ꝛ rite diſponit. Itē dr̄ xp̄s inquātū ex tpe verbū caro factū eſt ꝛ eſt de⁹ ꝛ hō: p q̄d verbū incarnatuȝ deus pr̄ nobis locutus eſt. Itē dr̄ nomē dei: p q̄d de⁹ pr̄ notificauit nobis ſuā volūtatē. Itē dicit̄ Ieſus inquātū eſt ſaluatoꝛ et reparatoꝛ humane nature. Si ergo ieſus xp̄s eſt verbum incarnatū: per q̄d deus pr̄ locut⁹ eſt mundo ergo quicq̄d nobis dixerat de mente ꝛ volūtate pr̄is. Et ſic etiā ſi eſt fili⁹ dei incarnatus: ergo eſt heres pr̄is: et dn̄s vniuerſi. Et ſic etiā ſi eſt ſapiētia incarnata: ergo ſapienter ꝛ ſine defectu diſpoſuit nr̄aȝ redēptionē ꝛ reparauit nos: ꝛ ſi ſic eſt veritas incarnata: ergo nō potuit falli: nec mētiri in ſua euāgelica doctria. Et eſt lux incarnata: ergo nulla admixtio tenebre nec ignorantie potuit eſſe i ſua doctrina: ꝛ ſic fuit ars diuina incarnata artificialr̄: ꝛ rite vicit diabolū: ꝛ reparauit nos: vt dictū eſt i cātico ſexto: ꝛ qꝛ fuit vita incarnata. ergo moriēdo i carne occidit mortē nr̄am ꝛ vitā nr̄am reſurgēdo reparauit: ꝛ ſic vtrāq̄ȝ mortē deſtruxit. ſ. corporis ꝛ aīe ꝛ nos p graȝ ꝛ glīaȝ viuificauit. Et qꝛ fuit lex diuia icarnata: ideo quicquid dixit ore ꝛ fecit ope: fuit nobis lex irrefragabilis qꝛ nō ſolū locutio ſed oīs xp̄i actio noſtra fuit inſtructio vt iq̄t Gregō. Et ſic pꝫ qualit̄ ſicut xp̄s eſt illud v̄bū p q̄d facta ſū oīa: ꝛ illa vita p quā ſūt oīa viuificata: et i quo oīa mouēt̄ ꝛ ſūt: ꝛ eſt de⁹ et fili⁹ dei: ꝛ ſapiētia ꝛ veritas: ꝛ ars ꝛ lex patris: ꝛ eſt de⁹ q̄ creauit oīa bona p naturā ita recreauit ꝛ regenerauit ꝛ reparauit hūnā naturā p grām et glīā. Sed nūc reſtat probādū quo modo ieſus chriſtus eſt deus: et filius dei: ꝛ illud verbum pr̄is p q̄d facta ſunt oīa. ꝛ q̄ ſit ſapientia et veritas patris ꝛc. ¶ Hāc aūt̄ cōcluſionē ſiue ppoſitionem pbat ioānes euangeliſta p experientiā ꝛ effectū ſic. Ille erat ꝛ eſt de⁹: ꝛ verbū dei q̄ fecit opera q̄ nemo poterat facere niſi ſolus deus ꝛ v̄bū dei: ſed xp̄s ex ſolo verbo ꝛ preceptoꝛ ꝛ in noīe dei pr̄is reſuſcitauit lazarū quadriduanū iā fetentē in ſepulcro: ꝛ ſuſcitauit plures alios a mortuis: ꝛ īperabat vētis ꝛ mari ꝛ demonibus ꝛ infirmitatibus: qꝛ ſolo verbo ſanabat oēs q̄ oīa non pōt facere niſi ſolus deus q̄ eſt oīps ꝛ ſolus ꝛ vita p eſſentiā. ergo xp̄s eſt deus ꝛ verbum dei pr̄is: ꝛ vita p eſſentiaȝ: p quā pr̄ oīa iſta faciebat ꝛ ita pbat iohānes p ſingula qualiter xp̄s eſt v̄bū coeternum pr̄i ꝛ filius dei pr̄is p quē facta ſunt oīa dicēs. In principio erat verbuȝ ꝛc. ꝛ oīa p ipſum facta ſunt. Et q̄ō omne q̄d factū eſt: erat in eo vita: ꝛ quo modo chriſtus fuit vita et lux hoīm: ꝛ q̄ō verbū caro factū eſt: ꝛ habitauit in nobis. Et quomodo vidimus ipſum verbū ꝛ deum incarnatum: ꝛ vidimus glīam eius quaſi. i. tanꝙ̄ gloriā vnigeniti a pr̄e: qꝛ nullus poterat illa facere: niſi ſolus vnigenitus filius dei: ꝛ ſicut vidimus ipſum plenū grē ꝛ veritatis: ita de plenitudie eius oēs accepimus quia per gratiā ꝛ gloriā: ꝛ doctrinā veritatis nos reparauit. Et ſic iohānes euangeliſta explicatis miraculis ex quibus probat xp̄um eſſe deū ꝛ filiū dei: cōcludit i fine libri dicēs. Hec aūt facta ſunt vt credatis: q̄m ieſus eſt filius dei: ꝛ credentes vitā habeātis in nomine eius. Et ideo hic nō oportet nos immorari ad probandū iſtam concluſionē: quia in expoſitione euāgelice veritatis lon

Ieſus xp̄us dicit̄ v̄buȝ pr̄is.

xp̄us dicit̄ v̄itas dei pr̄is.

xp̄us dic. lumē.

xp̄us ſit nomen dei.

Gregori⁹

ge lateq̧ ꝓbabitur per oēs eu3geliſtas deo 3cedente. Nunc aūt ſufficit dicere gn̄aliter quib⁹ remedijs xp̄s holem lapſum reparauit.
B ¶ Ad cui⁹ itellectū ē aduertēdū q̄ ſicut hō multiplici vulnere fuit ſauciat⁹: ita xp̄s mul
q̄d ſit gr̄a. tiplici gr̄a ipm̄ reparauit τ ſanauit. Uñ dictū ē q̄ gr̄a ē donū a ſolo deo gratis datū ad ſublimādū humanā naturā ſiue creaturā rōnalē ſupra ſe: vel ad ſupplēdū τ reparādū defectū cui⁹: idō ſicut hō multipl̄r cecidit: τ multiplicē defectum incurrit ꝑ pct̄m ita xp̄s reparatoꝛ hūane nature multiplici gr̄a ipam humanā naturā ſanauit et reparauit. Uñ quia Adā pꝛlo ꝑdidit illam gr̄am gratificā q̄ ipm̄ ſublimabat ſupra facultatē ſue nature qua poſt longū tp̄s abſq̧ morte fuiſſet trāſlat⁹ in vitā melioꝛē eternā: τ incurrit vltra hoc irā τ odiū dei deſtinat⁹ cum tota poſteritate ad penā eternā. Et dictū eſt etiā q̄liter eius poſteri oēs trahūt oꝛiginale pct̄m ex vtero matris: quo dı̄r filij ire τc. Idō xp̄s iſtituit ſacramētū baptiſmi in q̄ ex meritis ſue paſſionis dat̄ gr̄a gratū faciēs: qua baptizat⁹ abſoluit̄ ab oı̄ debito culpe τ pene: τ reducit̄ in gr̄az dei. Itē q2 talis gr̄a gratū faciens dat̄ ꝑ baptiſmū aut ꝑ cōfirmationē: aut per ſacr3 penitētie: aut ꝑ euchariſtiā. Idō xp̄s inſtituit ſacr̄m oꝛdinis in quo datur gr̄a poteſtatiua ſacerdotib⁹: per quā poſſunt τ hn̄t ptātem ad miniſtrādı eccl̄iaſtica ſacr̄a. Item q2 hō fuit vulnerat⁹ ı̄ potētia itellectiua vulnere ignorātie ideo xp̄s quibuſdam hoibus ꝓuidit et dedit ſpecialem gr̄am ꝓphetie ad ꝓuidēdū futura: τ quibuſdam dedit gr̄am ſermonū τ quibuſdā gr̄am interpꝛetationū τ linguarum τ quibuſdā gr̄am ſanitatū: que quidē genera gratiaꝝ diuidit vnus τ idē ſpūſſctūs ex meritis paſſionis xp̄i ſingulis pꝛout vult ad vtilitatē eccleſie τ toti⁹ coꝛpoꝛis myſtici vt inquit apoſtolus. j. ad Coꝛint. xij. Sed q2 adhuc poſt babtiſmū τ alia ſacr̄a reliquitur hoı̄ moꝛb⁹ 3cupiſcētie in carne ꝓpter quem moꝛbū caro coꝛrupta ſꝑ militat τ pugnat aduerſus ſpm̄. Ex quo nemo ex ꝓpꝛijs viribus pōt vitare pct̄m: nec implere diuina p̄cepta vt dictū eſt τ inferi⁹ dicet̄: idō xp̄s. iſpirat pꝛeter ſacramēta gr̄am actualē ad roboꝛādum liberū arbitriū claudicatū: vt valeat reſiſtere ſenſualitati τ carni: τ ipaz opprimere: τ ı̄ ſeruitutem redigere. ¶ Et nō ſolū valeat reſiſtere tētationibus interioꝛib⁹: ſ3 etiā exterioꝛib⁹ vt poſſit p̄cepta dei ſuare τ adiplere. Item q2 per ſupradicta gn̄a gratiarum ſolum liberat̄ aīa in p̄nti ab oı̄ debito τ pctō: τ manet coꝛp⁹ ſubiectū mult3 miſerijs. ſ. moꝛti τ infirmitatibus τ paſſionib⁹: idō in virtute ſue reſurrectiōis chriſtus ſuſcitabit oēs fideles in nouiſſimo die ı̄ coꝛp⁹ glorioſum: ꝑ quam glorioſam reſurrectionē cēs liberabimur ab omni miſeria coꝛpoꝛali: τ erim⁹ ꝑfecte beati ı̄ coꝛpoꝛe τ aīa. Ex quib⁹ pꝫ qualiter xp̄s reparauit ꝑ gr̄am τ gloriā hūanam naturā quā adā diſſipauit ꝑ culpā. Et pꝫ etiā qualit̄ ſol⁹ xp̄s eſt meritū τ mēſura τ fons τ τ largitoꝛ omniū bonoꝝ nature τ gratie τ gloꝛie quia ipſe xp̄s eſt fili⁹ dei: et illud vbū eternū per qđ facta ſunt oīa bona per naturā: ſed ex tempoꝛe factus eſt homo vt hominem lapſum repararet per gratiaz τ gloriā. Et ideo chriſtus per talem reparationē recuperauit omnia que perdidit adam: naz pꝛetio ſanguinis ſui et paſſionis nō ſolū redemit hominē de poteſtate diaboli: ſ3 etiam emit regnū celoꝛum pꝛo nobis. τ recuperauit etiā paradiſum terreſtrē. Ideo poſt ſuaz reſurrectionez habitauit in paradiſo terreſtri per quadraginta dies vſq̧ ad aſcēſionez: τ ſic reduxit adā cum patriarchis τ ꝓphetis in pꝛiſtinaȝ poſſeſſionem illius loci quē ꝑdiderat: Deinde introduxit eos in regnuz celoꝛum. ¶ Secūda cōcluſio q̄ patriarche 2. 3cl.
τ pꝛophete τ fideles veteris teſtamenti non operabantur: nec ſaluabātur niſi cū gratia τ fide chꝛiſti futuri. ¶ Ad cui⁹ intellectū eſt aduertendum: q̄ ſicut agens naturale intēdēs introducere formā ſubſtantialē ꝑ pꝛius diſponit et pꝛeparat materiam ſecūdum exigētiam foꝛme introducende: ita pariter de⁹ poſtq̄ ab initio intendit et ꝓpoſuit redimere τ reparare hominē per moꝛtem τ paſſionem ſuam: τ per gratiaz legis euāgelice: idō ab initio voluit chꝛiſtum pꝛeparare τ diſponere per fidē chꝛiſti futuri: et per legē oblationum τ ſacrificioꝛum τ ceteroꝛum legaliū figurātium τ ſignificantium moꝛtem τ paſſionem eius. Et ideo qn̄ādo expulit pꝛimos parentes de paradiſo ilico pꝛomiſit eis ſe in carnem venturum: et pꝛo eis τ poſteris ſuis moꝛtem paſſurū. Et ſic dedit eis legē oblationum τ ſacrificioꝛum in figuram ſacrificij futuri in cruce offerēdi: τ ſub tali fide Adaz τ Abel: τ Seth: τ omnes poſteri offerebāt illa ſacrificia. Sed iſta lex ſemper ꝓceſſit ſumendo incremētum per pꝛoceſſum τ diſcurſum tempoꝛis. Nā deus iam in ſecunda etate dedit aliq̄s cerimonias ipſi noe. Et in tertia etate dedit circunciſionem ipſi abrae: et exinde dedit legē ſcriptam ipſi Moyſi: cum dcxiij. pꝛeceptis quoꝛum maioꝛ pars erant cerimonialia ſignificantia chꝛiſtum τ eccleſiam: τ ſub tali lege pꝛoceſſit ille populus vſq̧ ad chꝛiſtum: que quidem lex nil aliud fuit niſi quedā diſpoſitio τ pꝛeparatio et via ad chꝛiſtum τ legem euangelicam: quia omnia illa opera legis non fiebant niſi cum pꝛoteſtatione et fide chꝛiſti: inquantum erant ſignacula fidei chꝛiſti: vt fuit dictum in pꝛologo libꝛi pſalmoꝛum: τ in tractatu contra iu

deos: ⁊ explicat apoſtol⁹ ad hebre.xi. dicēs ꝙ Abel ⁊ Enos ⁊ Enoch ⁊ Noe ⁊ Abraā et Dauid ⁊ ceteri ſcti veteris teſt. ꝑ fidem xp̄i opati ſunt iuſtitiā ꝑ totū illud tēpus: ſȝ non adepti ſunt repromiſſiones niſi nobiſcū per xp̄m qui ꝑ ſuā paſſionē ⁊ reſurrectionē reparauit naturā humanā ꝑ grām ⁊ gl̄iam quaȝ p̄mi parētes diſſipauerāt ꝑ culpā. Ex quib⁹ pȝ ꝙ oēs fideles veteris teſtamēti nō opati ſunt aliqđ bonū ſine fide ⁊ gratia xp̄i: qui eſt metrū et mēſura oim bonoꝝ ⁊ caput totius eccleſie ab adā vſqȝ ad iudicium: cui⁹ oēs fideles vtriuſqȝ teſtamēti fuerūt mēbra: vnde lȝ xp̄s nondū eſſet incarnatus in primo teſt. tamen iam erat patriarchis et prophetis ⁊ ceteris fidelibus veteris teſtamenti credit⁹ ⁊ expectatus: ⁊ per ꝯñs iam tunc per fidem omnes currebant in odorē vnguentorū xp̄i: vt ſanarentur per ipſum: vt oſtenſum eſt in p̄mo cātico diſcurrēdo per totam ſacrā ſcripturā: qꝛ oēs petebāt oſculari oſculo incarnationis: ⁊ trahi in odorem ſanctitatis et in odorē vnguētorū ſacrorū eccl'iaſticorū et doctrine euāgelice: prout poſtea in nobis impletū eſt: vt patuit ſupra. Unde ſicut corpus aromaticū puta muſc⁹ aut cynamomū emittit odorē ante ⁊ poſt ⁊ ad oēm differentiā loci. intm̄ ꝙ vndiqȝ odor ei⁹ ſentit̄ añqȝ videat̄ ita pariter xp̄s iā p̄mittebat odorē ſuarū virtutū ante aduētū ſuū: ⁊ iā ꝑ fidē ſentiebant eius odorē patres vet. teſt. Unde qñ Iſaac oſculatus eſt filiū ſuū Jacob: iā ſenſit odorē veſtimētoꝝ hūanitatis xp̄i ꝑ odorē veſtimēti ipſi⁹ Jacob: ideo dixit. Ecce odor filii mei ſicut odor agri pleni: quē benedixit dñs. Geneſis.xxvij.⁊c. Ex quib⁹ patet ꝙ patres vet. teſta. iam ſentiebant odorem virtutis ⁊ ſctitatis chriſti per fidem ⁊ gratiam chriſti: per quam fidē iā operabātur bonū ⁊ non ſolū ꝑ virtutes theologicas: ſȝ etiā ꝑ morales: que ꝑ theologicas perficiuntur: vt oſtendit ambroſius in libro de officiis.

3 iij. cōclu. ¶ Tertia cōcluſio ꝙ lȝ philoſophi gentium ⁊ famoſi romani nō operarent̄ ſcḋm veras virtutes morales: nec theologales: tamē non cohibebant vitia: nec vitabant enormia peccata. nec faciebant opera inſignia abſqȝ gratia xp̄i. Prima pars huius concluſionis patet. Naȝ illi non habebāt virtutes theologales: nec cognitionē de chriſto: ergo nō operabant̄ per tales virtutes. Itē ſi nō habuerūt virtutes theologales: ergo nō habuerūt veras ⁊ perfectas v̾tutes morales. Hanc concluſionem

lactātius. probat lactanti⁹ quarto ⁊ ſexto libro ſuaruȝ inſtitutionū. Unde ait ꝙ nulla virtus poteſt eſſe vera ⁊ perfecta ſine vera ſapientia eo ꝙ virt⁹ moralis eſt habit⁹ electiuus in mente ꝯſiſtens: prout ſapiens determinaret: vt pȝ ij. Ethicorum. Et per conſequens nemo põt eſſe virtuoſus niſi ſit vere ſapiēs. Sȝ null⁹ illorū fuit v̾e ſapiēs: nec habuit verā ſapiētiā: qꝛ v̾a ſapiētia eſt vera cognitio veri ⁊ ſummi boni q̄ eſt de⁹: ſed null⁹ illoꝝ potuit ꝑuenire ad verā cognitionē ſummi boni: nec veri dei nec v̾e btitudinis ⁊ veri finis: vt pȝ in diuerſitate ſuaꝝ opinionū. Ergo ſequit̄ ꝙ nullus eoꝝ fuit vere ſapiēs nec ꝑ ꝯñs habuit veras v̾tutes. Itē nulla vera virt⁹ eſt ſine vera religione ſȝ illi nō habuerūt verā religionē: imo falſam. Et iō ſicut habuerūt falſam ſapiētiā falſorū doctorum: ita exercebant falſam religionē ⁊ falſam ⁊ deteſtabilē latriā per deteſtabiles ſuperſtitiones ⁊ ſacrificia: vt pȝ de bacchanalib⁹ bacchi: enormib⁹ ⁊ execrabilibus honoribus dee veſte: ⁊ veneris et priapi ⁊c. Ex quibus oibus pȝ ꝙ nō habuerunt Aug. veras morales: nec theologales v̾tutes nec operabant̄ ſm̄ eas. Item Augu.v. de ciuitate dei. c.xviij. et.xix. ſpecialiter probat de romanis ꝙ non habuerūt veras virtutes: nec operabant̄ ſm̄ eas: vbi dicit ꝙ vera virtus eſt que dirigit in optimū finem: ſed finis actuū Romanorum laudatorū ⁊ famoſorū nō erat optimus nec bonus: ergo act⁹ illorū nō erāt officia vere virtutis: qꝛ non operabant̄: nec fecerunt opera famoſa gratia boni finis: ſed ſola cupiditate dñandi: ſicut Ceſar ⁊ Pōpei⁹ aut cupiditate libertatis: vt fugerēt ſeruitutē ⁊ v̾ecūdiā ſicut Cato qui occidit ſeip̄m ne viueret ſub ceſare victore: aut cupiditate immēſe et perpetue laudis: vt marcus regulus ⁊ marc⁹ curtius. (finis rōanoruȝ non erat bon⁹.) Unde hac triplici cupiditate: ſcȝ imperij ⁊ libertatis ⁊ perpetue laudis apud poſteros Brut⁹ interfecit filios ſub colore libertatis patrie. Unde ait Uergili⁹ in ſexto eneidos vis ⁊ tarquinos reges animāqȝ ſuperbam Ultoris bruti: faceſqȝ videre receptos? Conſulis imperiū hic primus ſeuaſqȝ ſecures Accipiet: natoſqȝ pr̄ noua bella mouētes Ad penā pulchra pro libertate vocabit. Infelix vtcunqȝ ferent ea fata minores Uincet amor p̄rie laudūqȝ immenſa cupido. (Uergi.) Ex quibus verſibus pȝ qualit̄ ipſe Uirgili⁹ ꝯfitet̄ ꝙ Brutus nō fecit illū actū ꝓp aliquē bonū finē: niſi ex propria paſſione et ſuperbia: ſcilicet cupiditate imperij ⁊ laudis ⁊ libertatis. Et per ꝯñs nec ipſe nec ceteri fuerūt vere virtuoſi: nec habuerunt veras virtutes: qđ nō accidit niſi qꝛ nō habuerūt veraȝ cognitionē: nec fidē de xp̄o qui fuit: ⁊ eſt metrum ⁊ menſura oim virtutuȝ et regula oim actuū humanoꝝ. Et per conſequens qꝛ non currebant in odorem vnguentoruȝ xp̄i: ideo errabant in via et in termino. Et ideo dicit. Aug. de verbis apl'i: ꝙ vbi deeſt agnitio veritatis incommutabilis qui eſt deus ꝑ fideȝ falſa eſt virtus etiā in optimis moribus: que quidem virtutes nō ſunt vere virtutes: ſed ſi

k militudines virtutū. ¶ Scd̃a ps huiꝰ vndecime ↄclonis pbat̃: ſcꝫ ꝙ philoſophi gentiū ꝛ famoſi romani non vitarut vitia ꝛ ſcelera enormia: nec fecerūt bona opa ſine gr̃a xp̄i: lꝫ nō habuerit cognitionē de ipſo. Uñ p̄ſuppoſita ſnia Aug. explicata i. iij. ꝛ. iiij. ꝛ. v. ꝛ. vj. ꝛ. vij. ꝛ. viij. ↄcluſionibꝰ manifeſtū eſt ꝙ Socrates ꝛ Pytagoras q̃ fuerūt caſtiſſimi: ꝛ bis oo cōtēptoꝛ diuitiarū ꝛ ceteri famoſi philoſophi ex ꝑprijs naturalibꝰ nō potuiſſent cohibere ſenſualitatē a vitijs: nec ſubducere eā rōni: niſi ex aliq̄ ſuperiori auxilio fuiſſent eorū liberū arbitriū roboratū: ꝙ q̄dē auxiliū non pōt dari niſi ꝑ gr̃am xp̄i: vt dictū eſt. Sꝫ ꝙ tale auxiliū eēt neceſſariū hūane nature i illo ſtatu populi gentilis pbat̃. Nā ſi vnuſq̄ſqꝫ illorū gētiliū fuiſſ̄ derelictꝰ abſqꝫ aliquo auxilio in ſua natura corrupta inclinata ad oē malū ꝛ infirma ad omne bonū ꝛ inepta: ꝑut dictū eſt: tūc manifeſtū eſt: ꝙ vnuſquiſqꝫ corruiſſet in precipiti omnia ſcelera deteſtabilia ꝛ enormia ꝛ in adulteria ꝛ homicidia: intātū ꝙ nulla reſpublica potuiſſet ꝑmanere: nec ciuitates et oppida: nec ſocietas hominum potuiſſent ſtare: nec ꝑſeuerare: nec durare. Et ſic totū genꝰ periiſſet humanū. Et ꝑ ↄñs nullus illorū nec nepotes eorum ꝑueniſſent ad fidē xp̄i: ꝛ ſic fuiſſet fruſtra nr̃a redēptio Et ideo licet illi non cognoſcerēt: nec haberent fidē chriſti: tamē vt ciuitates eoꝝ ꝑmanerēt vſqꝫ ad xp̄m fuit neceſſe vt xp̄s añ ſuū aduentū in carnē daret gr̃am ſpecialē auxiliatiuā liberi arbitrij aliquibus philoſophis ꝛ principibus de illo populo qui cohiberent paſſiones ſuas ꝛ vincerent: ꝛ vitarēt vitia: ꝛ facerent bona multa: vt poſſet alios docere exemplo vite ꝛ inſtructiōe doctrine: ꝛ ſiliter vt princeps cōderet optimas leges: vt earū metu hūana cohiberet̃ audacia: tutaqꝫ eſſet inter improbos innocētia: vt inq̄t Auguſtinus ꝛ Iſidorꝰ. Et oia iſta fiebāt. vt ille ppl̃s duraret ꝛ ꝑſeueraret vſqꝫ ad xp̄m: vt ipſi aut nepotes: aut pronepotes eorū ꝑuenirent ad fidē xp̄i: ꝓut videmꝰ fuiſſe factū. ¶ Sꝫ cōtra hoc fundamentuꝫ poſſet aliquis inſtare. dicēs ꝙ gr̃a xp̄i non poteſt eſſe ſimul cū pctō ergo nō pōt eſſe in aliquo pctōre: nec infideli. ¶ Ad hoc reſpondet̃ ſicut dictū eſt in primo articulo: qđ gr̃a xp̄i eſt duplex. Nā q̄dam dicitur habitualis ꝛ gratificans animaꝫ ad merendū vitā eternā. Et iſta non pōt eſſe cū pctō nec in aliq̄ infideli: nec peccatore: eo qđ non eſt ſine fide ꝛ ſpe ꝛ charitate. Sꝫ eſt alia q̄ dicit̃ gratia actualis ꝛ motiua: quā diuidit Aug. in preuenientem ꝛ diſponentē ꝛ operantem cooperantem: et iđ iſta gratia actualis ꝛ auxiliatiua liberi arbitrij nō ſoluꝫ eſt neceſſaria peccatoribꝰ: ſed etiā iuſtis ne in tentationibꝰ ꝑdant gratiā habitualē ꝛ gratificātē:

l Gr̃a xp̄i duplex.

aug.

nō ſolū eſt neceſſaria oibꝰ fidelibꝰ: ſꝫ ꝛ oibꝰ infidelibꝰ: ne derelicti in ſua nā corrupta p̄cipitent̃ in ſcelera deteſtabilia: ꝛ ne deſtruat̃ genꝰ hūanū: vt dictū eſt. Et ita dat̃ talis gr̃a etiam ſaracenis ad cohibēdū iniquū appetitū eoꝝ: ne deſtruāt xp̄iana religionē: ſꝫ faciāt aliq̄ bona: ꝛ ſeruet̃ iuſtitia inter eos: ꝛ ꝑſeuerēt vſqꝫ q̄ oēs ↄuertāt̃ ad xp̄m: ꝑut expectat ꝛ ↄtinue orat eccl̃ia. Et ſic ptꝫ q̄ꝫ talis gr̃a eſt neceſſaria etiā infidelibꝰ. Sꝫ ꝙ talē gratiā actualē ꝑuenientē ꝛ auxiliātē habuerint ſpecialr̃ aliq̄ de ppl̃o gentilium adductū xp̄i pbat̃ ex ſacra ſcriptura: vñ legit̃ Exo. iiij. ꝙ deus dixit Moyſi. Ego indurabo cor pharaonis: ꝛ non dimittet ppl̃ꝫ ꝛc. vbi dicit gloſſa ꝙ deus nō indurauit cor pharaonis effectiue malitiā ↄferēdo: ſed defectiue gr̃aꝫ ſubtrahendo: ꝛ ipſum deſerendo: qꝛ ſi deus ↄtuliſſet ipſi gratiā fuiſſet cor eius mollificatum ꝛ dimiſiſſet ppl̃m iſraeliticū: ſicut fecit Cyrꝰ qui dimiſit captiuitatē babylonie: ꝛ dedit licentiā vt poſſent reedificare templū et ciuitatē: ꝛ dedit multa donaria ꝛc. Sed oppoſitū accidit et ipſi nabuchodonoſor: q̄ ex oratione Danielis obtinuit a deo gratiā et miſericordiam: et fecit penitentiā de pctis ſuis ꝛ redemit peccata ſua orationibus ꝛ eleemoſynis: vt patet Danielis quarto. de q̄ myſterio dicit Auguſti: et habetur. xxiij. q̄uinc. q̄ſtione. iiij. capitulo nabucodonoſor. vbi dicit Auguſti. ꝙ Nabucodonoſor penitentiaꝫ meruit fructuoſam: eo ꝙ poſt innumeras impietates flagellatus penituit: ꝛ ideo regnum ꝙ perdiderat rurſus accipit: ſꝫ pharao in ipſis flagellis durior eſt effectus. Et ideo ſub merſus eſt in mari rubro: que diuerſitas non accidit vt inquit Auguſtinus niſi ꝙ chriſti bonus odor aliis eſt odor vite in vitā: ꝛ aliis odor mortis in mortē. Qꝛ quantū ad naturā ambo erant homines. Et quantū ad dignitatē ambo erant reges: et quantū ad cauſam captiuū dei populū poſſidebant: ꝛ quātū ad penam ambo flagellis clementer admoniti. Quid eorū fines fecit diuerſos niſi ꝙ vnus manum dei ſentiens in recordatio ne ꝑprie iniquitatis ingemuit: alter libero cōtra dei miſericordiſſimā ꝟitatē pugnauit arbitrio? Ex quibus verbis Auguſtini ſequitur quod iſti ambo ſenſerunt odorem gratie chriſti: vnus per admonitionē danielis: et alter per admonitionē Moyſi: ſed ille admiſit ꝛ recepit gratiā mouentem et diſponentē ꝑ quam egit pniam: iſte autem ex iniquo libero arbitrio reſtitit gratie chriſti ſibi oblate. Ex quibus patet ꝙ ipſi nabuchodonoſor data fuit gratia ꝑueniēs per quam egit penitentiam Itē hoc idem patet de niniuitis: quorum penitentiam commendat ſaluator Matthe. xij. q̄ ad predicationē Jone ꝑplexe egerūt pe

augu.

nitentiā cōuerſi ex via ſua mala. Et iō ex dei mia p quā dat grā euaſerūt ſubuerſionē ciui tatis cōminatā: vt inquit Grego. Et habet de pe.di.iij. Niniuite quoq. Ex ꝗ ptz ꝙ illi lz p gratiā nō euadebāt penā eternaz inferni: tñ euadebāt penā tpalē in hoc ſeculo: ꝛ p bona ꝗ faciebāt p illā gratiā merebant bona tpa lia huius mundi. Ex ꝗbus ptz ꝙ infideles ꝛ idololatre nō operabant bonū: nec vitabant malū ſine gratia pueniēte ꝛ roborāte eorum liberū arbitrium: nec operabant maluz niſi inquātū erant derelicti in ſua natura corru pta: que ꝗdem gratia dicebat grā xpi inquā tū nō dabat niſi p xpm: ꝛ ordinabat ad xpz: vt illi vel nepotes eorū peruenirēt ad fidē xpi: vñ lz illa grā nō ordinabat imediate ad xpz niſi ad cōſeruationem rei publice ꝛ humani generis: tñ finaliter ordinabatur ad xpm: eo mō ꝗ dictum eſt: iō dicebat grā xpi. Ex quibus ptz ꝙ etiā illi lz nō haberent fidē xpi: tñ p il lam gratiā adhuc currebant in odorem vn guentoꝝ xpi vt ipſi vel nepotes eoꝝ pueni rent ad fidē xpi. ¶ Quarta concluſio. ꝙ licet xps fuerit virtualiter generalis ꝛ ſufficiens redēptor et reparator totius gñeris hūani p ſuā paſſionē ꝛ reſurrectionem: tñ non oēs fuerunt redempti actualiter nec participa runt eius redemptionez niſi ſoli regenerati p baptiſmū. Prima pars pbat. Nam paſſio xpi fuit infinite virtutis ꝛ meriti trāſcenden tis oēm culpā et malum ergo oēs hoies po tuit redimere volentes eius merita partici pare ꝛ ad xpm accedere: ſicut ſol oia pōt ca lefacere ꝗ ad ſuā pñtiā accedunt. Secunda ps ptz: nā ſicut adā diſſipator gñeris hūani nō potuit transferre in oēs poſteros reatum ꝛ penam ſui peccati: niſi p generationē car nalem et libidinoſam: ita xps reparator hu mani generis: vt p iuſtitiā vinceret aſtutiam antiqui ſerpentis: noluit transferre merita ſue paſſionis in oēs hoies niſi p baptiſmalē et ſacram regenerationem. Et ſic non poſ ſunt pticipare redēptionem nec merita paſ ſionis xpi: niſi regñati p baptiſmū per quem baptiſmū trāſfert in nos gratia xpi: ꝛ impri mit in nobis imago eius. Et iō dicit apoſto lus prime ad Corinth. xv. ꝙ ſicut oēs porta uimus imaginē primi adā terreni: portem oēs imaginem ſecundi adam celeſtis: qui eſt xps. Ex quibus pz ꝙ ſi infideles nō ſunt re dempti nec reparati in actu: hoc nō eſt ex de fectu paſſiōis xpi ꝗ eſt infinite virtutis in vir tute: ſed hoc accidit ex defectu ꝛ obſtinatiōe infidelium nolentiū accedere ad baptiſmuz per quem oēs regenerant ꝛ participant gra tiam xpi vnde ſicut de precedentibus aduē tum xpi non fuerunt redempti: nec partici parunt paſſionē chriſti niſi illi qui facti ſunt membra eius per fidem ꝛ ſpem xpi futuri et

iiij.cō clo xx

acceperunt ſignaculum fidei p circunciſio nem ac oblationē ꝛc. ita poſtea nō ſunt redē pti: nec participāt paſſionem xpi niſi bapti zati baptiſmo xpi et renouati p ſacra. Vñ ſi cut medicina nō ſanat niſi recipientes eam nec ſol vel ignis calefacit niſi accedētes ad ipm: ita paſſio xpi ac baptiſmus non iuſtificat niſi cū fide ipm ſuſcipientes. ¶ Quinta con cluſio. ꝙ lz regñatio baptiſmalis ſufficiēter mundet alam: ꝛ tollat oēm culpā ab ala: ꝛ li beret eā ab oi pena eterna: ꝛ ab oi debito tñ nō tollit cōcupiſcentiā nec fomitez nec cete ras penalitates ex carne: qꝛ adhuc poſt bap tiſmū oia iſta manēt in carne. Prima pars pbat Matthei vltimo. ꝛ Marci vlti. vbi dicit ſaluator ꝙ qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit ſaluus erit. Itē Joā. iij. Niſi quis renatus fue rit ex aqua ꝛ ſpūſancto: non pōt introire re gnum dei ꝛc. Scda pars ptz p experientiam qꝛ adhuc manent i nobis morbi corporales p quos egrotamus ꝛ morimur: ꝛ miſerias pa timur: ꝛ manet ſenſualitas corrupta et ſau ciata p cōcupiſcētiā: ex cuius cōſenſu ala fre quēter maculat mortali peccato poſt baptiſ mum. Vñ apoſtolus paulus iaz regñatus per baptiſmū adhuc cōqueritur dicēs. Datus ē mihi ſtimulus carnis ſpūs ſathane: qui me colaphizet. ij. ad Corin. xij. Itē ad Ro. vij. in p ſona cuiuſlibet xpiani hois iā reparati p ba ptiſmū dicit. Scimus enim qꝛ lex ſpūalis eſt ego aūt carnalis ſum venūdatus ſub pecca to. Quod eñ operor nō intelligo: nō qđ volo bonum hoc ago: ſed qđ odio malū illđ facio. Si aūt quod nolo illud facio ꝯſentio legi qm̄ bona eſt. Nunc aūt iam nō ego operor illud ſed quod habitat in me pctm̄. Scio eñ qꝛ iā nō habitat in me: hoc eſt in carne mea bonū. Nam velle adiacet mihi: pficere aūt bonuz nō inuenio: nō eñ qđ volo bonum hoc facio: ſed qđ nolo malū hoc ago. Si aūt qđ nolo il lud facio: iam nō ego operor illud: ſed quod habitat in me peccatū. inuenio igitur legem volenti mihi facere bonuz: qm̄ mihi malum adiacet. Condelector eñ legi dei ſm interio rem hoiem: video aūt aliā legē in membris meis repugnantē legi mētis mee ꝛ captiuā tez me in lege peccati: ꝗ eſt in mēbris meis. Infelix ego homo ꝗs me liberabit de morte corpis huius: gratia dei per ieſum xpm dñz noſtrū. Igitur ergo ipe mente ſeruio legi dei carne autē legi peccati ꝛc. hec apoſtolus. Ex verbis ergo apoſtoli cōcordando cū Ariſto tele pz totus diſcurſus operationis ꝛ diſpoſitio nis hois nō ſolū poſt lapſum: ſz etiā poſt bap tiſmū ꝛ reparationez: puta qualiter adhuc poſt baptiſmū habitat malū et corruptio et lex mēbroꝝ in eo: p quam ſeruit legi peti. Et quō p legē dei quā hz in mente cognoſcit oē peccatū eſſe malū: ꝛ per ꝯñs vitādū: ſed ipſi

repugnat lex mébrorū ꝛ carnis: ꝑ quā agit ꝯ id qđ in ꝯſciā cognoſcit eſſe malū. Et qūo talis peſtis ꝛ corruptio carnis et ſenſualitatis ineſt ipſi ex pctō q̄ fuit venūdat⁹ in ꝑmis parétib⁹. Et qūo de tali peſte nemo pōt liberari: nec eā vicere niſi ꝑ grām xpi. Ex q̇b⁹ pȝ eſſe verā et firmā poſitioné Auguſtini ꝯ pelagianos ꝛ oēs temerarios. ſ. ꝙ nemo pōt vitare pctm̄ nec iplere diuina ꝑcepta ex ꝓprijs virib⁹ naturalib⁹: niſi fuerit adiut⁹ grā xpi auxiliatiua et roboratiua liberi arbitrij ad refrenandū inordinatū appetitū ꝛ refrenādas paſſiōes. Et iō ſemꝑ eſt orandū ꝑ iſta grā et currédū in odoré vnguētoꝝ xpi: vt ſanemur a ſupradicta peſte: vt qđ ipoſſibile eſt fieri ex noſtris viribus fiat nobis poſſibile ꝑ auxiliū grē xpi: cui oīa poſſibilia ſunt Matt. xix. Ex q̇bus oib⁹ pȝ qualiter ſolus xp̄s eſt gñalis redéptor ꝛ humane nature ꝑfectus ꝛ ſufficiens reparator ꝛ metrū et méſura: ꝛ principium oīū bonoꝝ. Et hec de tertio cantico.

Quantū ad quartum articulum mouent̄ q̄tuor dubia que inſurgūt ex dictis i ꝑmo ꝛ ſcđo ꝛ tertio articulo: vñ dictū eſt in tertio articulo: ꝙ xp̄s fuit ver⁹ redéptor ꝛ reparator humane nature lapſe ꝛ totius eius ruine: poſtea dictum eſt: ꝙ lȝ ꝑ baptiſmū tollat̄ pctm̄ ab aīa: tñ adhuc manēt penalitates in carne: puta egritudines ꝛ corruptio ꝛ cōcupiſcentia et mors ꝛc. put manifeſte experimur in nobis. Ex q̇bus pȝ ꝙ xp̄s nō fuit ꝑfect⁹ ꝛ ſufficiēs redéptor ꝛ reparato ꝛ totius ruine et miſerie humane nature: qꝛ nō ſanauit nos a quinq3 vulnerib⁹: q̇bus fuimus ſauciati in adā.

o ¶ Ex quo arguunt iudei moderni ꝙ xp̄s non fuit verus meſſias in lege ꝓmiſſus: eo ꝙ ille debebat ſufficiēter et totaliter liberare humanā naturā ab oī infirmitate ꝛ morte et miſeria corporis ꝛ aīe: vt pȝ Eſaie. xxv. vbi đr ꝙ ipſe ꝑcipitabit morté in ſempiternū et auferet dñs de⁹ lachrymā ab oī facie. Et opprobriū populi ſui auferet de vniuerſa terra: qꝛ dñs locut⁹ eſt: ꝛ dicent in die illa. Ecce deus noſter iſte: expectauim⁹ eū: et ſaluabit nos: iſte dñs. ſuſtinuim⁹ eū: et exultabim⁹ ꝛ letabimur in ſalutari ei⁹: qꝛ requieſcet man⁹ dñi i mōte iſto ꝛc. Et ſupradictis in hac ꝓphetia arguūt iudei ꝙ xp̄s non fuit ver⁹ reparator nec meſſias: qꝛ nō p̄cipitauit morté: nec abſtulit oém lachrymā a facie terre: quia adhuc manemus mortales et infirmi et miſeri ꝛc.

p ¶ Ad qđ rñdet̄ ꝙ ſi ꝓfunde volum⁹ contéplari ordinē noſtre redēptionis: xp̄s vere ꝛ ſufficiéter ꝛ ꝑfecte redemit genus humanū. nā ꝑ morté ꝛ paſſioné redemit nos et reparauit quo ad animam: et per reſurrectionem nos reparauit quo ad corpus. Sed illa redéptio fuit virtualis ꝛ poteſtatiua inq̄tū ꝑ oibus ſatiſfecit: ꝛ habuit poteſtaté ꝛ ṽtuté ad liberādū oēs volētes ꝑticipare ſuā mortez ꝛ paſſioné ꝑ baptiſmū ꝛ eccliaſtica ſacra q̇b⁹ ꝑparauit virtuté ꝛ efficaciā ſue paſſiōis ſicut dictū eſt in q̄rta cōcluſiōe tertij articuli: ꝛ iō ſicut xp̄s ꝑ ſuā morté et paſſionem meruit a mortuis reſurgere in corpus gl'ioſum ꝛ aſcēdere in celū: imo emere regnū celoꝝ ꝑ oib⁹ mébris ſuis: ita q̇libet baptizatus in xp̄o ex meritis ſue paſſionis meret̄ nō ſoluȝ liberari ꝛ mūdari a pctō in aīa: ſȝ et reſurgere in corp⁹ gl'ioſum ꝛ poſſidere regnū celoꝝ cū xp̄o: ſȝ iſtud meritū dat̄ baptiſmo ſub q̄dā ordine: nā ꝑ talé gratiā xpi collatā in baptiſmo meret̄ ilico liberari: ꝛ de facto liberatur ab oī pctō ꝛ culpa aīe de pñti: ꝛ ꝑ eandé gratiā meret̄ euolar̄ ilico aīa poſt morté i celū ad futurā beatitudiné capeſſendā. Et ꝑ eandé grām baptiſmalé meret̄ reſurgere in nouiſſimo die in corp⁹ gl'ioſum: ꝛ imortale ꝛ abſolui ab oī lachryma ꝛ miſeria corpali: ꝛ per hec ꝑ grām ꝛ regñationé baptiſmalé merētur oēs fideles ſecundā regñationé: ſcȝ gl'ioſam reſurrectioé in nouiſſimo die. Et ſic baptiſm⁹ lȝ ꝑ pñti nō ordinet̄ niſi ad regñationé aīe: tñ ordinat̄ in merito ad regñationem corpis de futuro: ꝛ iō xp̄s duas regñationes ꝓmiſit fidelib⁹ ſuis: ſcȝ vnā de pñti q̄ ad animā: de q̄ dicit Joā. iij. Niſi quis renatus fuerit ex aq̄ ꝛ ſpūſancto nō pōt introire regnuȝ dei. Scđam vero regñationé ꝓmiſit in nouiſſimo die q̄ ad corp⁹: de q̄ dicit Matt. xix. Uos q̄ ſecuti eſtis me in regñatiōe cū ſederit fili⁹ hoīs in ſede maieſtatis ſue ſedebitis et vos ſuꝑ ſedes. xij. iudicātes. xij. tribus iſrael ꝛc. Jté Jo. v. Qui bona egerunt in reſurrectioné vite ꝛc. Jté Joā. vj. Ego reſuſcitabo eū in nouiſſimo die. Jté Apo. xxj. Et abſterget de⁹ oém lachrymā ab oculis eoꝝ: et mors vltra non erit: neq3 luctus neq3 clamor: neq3 dolor erit vltra ꝛc. Ex q̇b⁹ pȝ ꝙ duas regñatiōes ꝓmiſit nobis xp̄s ꝑ ſuā paſſioné ꝛ baptiſmū: ſcȝ regñationé aīe ꝛ corpis: ſȝ regñationé ꝑmaȝ ſcȝ aīe recipim⁹ ilico in baptiſmo: ſed ꝑ illā regñationé baptiſmalé meremur ſcđam ſcȝ regñationeȝ glorioſam corpis in nouiſſimo die.

De⁹ regenerationes ꝓmiſit nobis xp̄s ꝑ ſuam paſſioné.

Et iō dicit Auguſti. in ſermone martyrū q̄ legit̄ tpe reſurrectiōis qui quidé ſermo attribuit̄ etiā beato ambro. ꝙ lȝ martyres oēs nondū ſurrexerunt in corpore: attñ iam ſurrexerunt in merito: qꝛ ſicut fuerūt ſocij paſſionis xpi ita erāt ſocij reſurrectionis et nos cū ipſis. Et ita etiā dicit apoſtolus ad Ro. vj. ꝙ ſicut oēs fuim⁹ baptizati i xp̄o: ita fuim⁹ in eo cōſepulti: ꝛ ſurreximus cum eo: ſȝ in merito. quia ſicut xp̄s reſurrexit ita et nos reſurgem⁹.

Aug.

Baptiſmus facit quatuor Q

¶ Ex quib⁹ pȝ ꝙ q̄tuor facit baptiſm⁹: naȝ p̄mo tollit omne pctm̄ ab

ala. ſcđo tollit cõcupiſcẽtiã: nõ vt nõ inſit in carne: ſʒ vt nõ imputet̃: vt inq̃t Aug. in lib. de nup. ¶ Tertio facit ipʒ baptizatũ meritoriũ vite eterne ilico poſt mortẽ. Quarto facit ipſuʒ meritoriũ. vt reſurgat i corp⁹ glioſuʒ i nouiſſimo die. Ex q̃ pʒ q̃ gr̃a baptiſmalis ꝯtinet i ſe iſta q̃tuor merita q̃ trahit ex paſſiõe xp̃i: ꝑ q̃ q̃dẽ q̃tuor merita ſiue ꝑ q̃tuor effect⁹ meritoriũ hui⁹ gr̃e ſucceſſiue abſoluit̃ hõ ab omni miſeria corporis ⁊ aie ⁊ ꝯſeq̃t̃ ꝑfectã btitudinẽ ex q̃b⁹ ſeq̃t̃ q̃ xp̃s fuit ꝑfect⁹ ⁊ ſufficiẽs redẽptor generis hũani ⁊ reparator hũane nature lapſe. Et ꝑ hoc ptʒ rñſio ad autoritatẽ iductã: q: xp̃s vere precipitauit mortẽ in ſempiternũ: ⁊ abſtulit omnẽ lachrimã miſerie corporis ⁊ aie: ꝑut ꝓphetauerat Eſaias. ¶ Se-

R cũdo dubitat̃. nã ſi ꝑ baptiſmũ datur nobis meritũ vt reſurgamus in nouiſſimo die ab omni miſeria: quare chriſt⁹ non abſoluit nos ilico a tali miſeria corporis: ſicut ilico nos abſoluit a pctõ: ⁊ q̃re voluit xp̃s vt tales penalitates relinquerent̃ nobis poſt baptiſmum: poſtq̃ ita poterat ab eis nos liberare de preſenti ſicut ilico liberat aiam a pctõ: poſtq̃ cõ-

Aug. Penalitates q̃re nobis relicte. tulit baptiſmo ꝟtutem ſue paſſiõis? Ad hoc rñdet Aug. xiij. de ciuit. dei. c. iiij. q̃ hoc fecit de⁹ ad maius bonũ nr̃m. vñ dicit q̃ pmo relictũ eſt nobis experimentũ mortis ⁊ ceterarũ penalitatũ in carne ad ꝯtinuũ exercitiuʒ ⁊ pugnã: vt per victoriã talis pugne mereamur coronã glĩe in futura btitudine: q: non coronabit̃ niſi q̃ legitĩe certauerit: q: ſi tolleret̃ talis pugna: tolleret̃ meritum et corona martyꝝ ⁊ oiʒ iuſtoꝝ. Et ſic tales ꝯcupiſcẽtie ⁊ tales penalitates ſunt bonis bone: ⁊ malis male: q: iſtis cedũt in gloriã: illis aũt in penã eternã. Scđo ſunt nobis relicte iſte penalitates ꝓpter meritũ ſpei future reſurrectionis: q: ſi oẽs baptizati ilico ꝑ baptiſmũ liberarent̃ ab hmõi penalitatib⁹: et morte tunc oẽs currerẽt ad baptiſmũ non ꝟtutis amore nec ſpe future reſurrectionis: ſʒ vt ilico liberarent̃ ab hmõi miſeriis. ⁊ ſic oẽs ꝯtẽnerent paſſionẽ xp̃i q̃ talẽ ꝟtutẽ ꝯtulit baptiſmo: et null⁹ curaret nec appeteret futurã gl̃iam ex paſſione xp̃i ꝓmiſſam: nec etiã peteret gr̃aʒ auxiliatiuã ⁊ cõſeruatiuã: ⁊ ꝑ ꝯñs q̃tidie de nouo poſſet homo peccare: ſicut fecit Adaʒ. ¶ Tertio hoc factũ eſt ad cuſtodiendã ⁊ retinendã memoriã bñficioꝝ ꝑ xp̃i paſſionẽ receptoꝝ. Nam ſi per baptiſmũ tollerent̃ oia iſta penalia de p̃nti: tunc omnes liberati ab hmõi malis poſt lõgũ tp̃s obliuiſcerent̃ deũ ⁊ beneficia recepta: ⁊ ſic putantes nunq̃ amittere nec perdere preſentẽ beatitudineʒ: nec cadere a tali ſtatu: nunq̃ peterent a deo gr̃am: nec exhiberẽt ipſi latriã: nec curarent facere aliquod bonũ: ⁊ ſic poſſent a diabolo ſuperari ſicut Adam: et per ꝯſequẽs poſſent iterũ cadere. Vñ Adã in tali felici ſtatu erat añ lapſuʒ ⁊ gr̃aʒ habitualẽ habebat vt cõtinetur: ſʒ q: nõ putabat cadere ab illo ſtatu: iõ forſan nõ curauit petere gratiã actualẽ et auxiliatiuã q̃ ꝯſeruat gr̃aʒ gratificã: vt dictũ eſt: iõ non reſtitit ꝑſuaſioni diaboli: ⁊ ſic fuit ſuperat⁹ ⁊ cecidit: ⁊ ſic ꝑdidit nõ ſolũ gratiaʒ gratificã cũ merito future btitudinis. ſʒ ẽt ꝑdidit bona modi ⁊ ordinis ⁊ finis ſue nature: ſcʒ beatitudinẽ naturalẽ quã in illo loco poſſidebat. ¶ Quarto relicte ſunt nobis p̃dicte penalitates: propter ruinam angelorum reparãdã: q: illa ruina non poterat repari niſi aliqui hoies per gratiã ⁊ merita laboꝝ conſcenderent in gradũ illorum angelorum qui ceciderunt per ſuperbiam: ſed hoc non põt fieri niſi per magnã pugnã ⁊ violentiam: q: regnũ celorum vim patitur: ⁊ violẽti rapiũt illud. Mat. xj. Ergo oportet vt quidã homines per violentã pugnã et violentiã vincant carnem ⁊ mundũ et diabolum. vt mereãtur illorum ſedes poſſidere: que quidem pugna et per ꝯñs corona tolleretur: ſi tales penalitates nobis poſt baptiſmũ non relinquerẽtur: ⁊ ſic remaneret irreparata angelica ruina. Et iõ xp̃s voluit vt iſte penalitates nobis poſt baptiſmum relinquerent̃ ad continuaʒ pugnã ⁊ coronaʒ adipiſcendã et ſedes inter angelos: et ad reparandaʒ angelicam ruinã et vt nos cognoſcamus p̃uaricatorũ parẽtũ filios: ⁊ nõ cõfidam⁹ de nr̃a natura peccatrice. ſed ſemꝑ petamus iſtam gr̃am auxiliatiuam a xp̃o capite nr̃o: ⁊ ſemꝑ curram⁹ i odorẽ vnguẽtoꝝ ei⁹. ¶ Sed adhuc tertio ex dictis in q̃nta cõcluſiõe tertij articuli ⁊ duob⁹

S Dubiũ. dubijs p̄cedentib⁹ iſurgit aliud dubiũ ſatis arduuʒ. Nam ſi hõ iam baptizatus non põt in adulta etate bñ oꝑari nec vitare peccata: niſi fuerit adiut⁹ noua gr̃a actuali auxiliatiua liberi arbitrij. Sequitur q̃ fruſtra dat̃ fides ⁊ ſpes ⁊ charitas i baptiſmo: et dona ſpũſſancti in cõfirmatione ad vincendas tẽtationes: ⁊ ad bñ operanduʒ. Ad hoc rñdet̃

Rñſio ad dubiũm. q̃ oi homini poſt lapſum eſt neceſſaria gr̃a baptiſmi cũ trib⁹ theologicis ꝟtutibus habitualr̃ infuſis ad ſalutẽ añ ãnos diſcretionis: ⁊ cũ ꝑuenerit ad annos diſcretionis ſunt ipſi neceſſarij habit⁹ acq̃ſiti fidei ſpei et charitatis ad credendũ ⁊ diligendũ deũ ⁊ ꝓximũ actualr̃ ⁊ ſperandũ bona futura: ⁊ eſt neceſſaria gr̃a actualis auxiliatiua ad operandũ ⁊ cõplẽdũ diuina p̄cepta. Ad cui⁹ intelle-

T ctũ ſaluo ſp meliori iudicio ⁊ determinatiõe ſacroſancte mr̃is eccl̃ie eſt aduertẽdũ: q̃ aia nr̃a ꝑ ꝯſortiũ corporis corrupti in ſuo p̃ncipio ſolũ ꝯ̃h̃t ꝑuationẽ ⁊ carẽtiã oim bonoꝝ modi ⁊ ordinis ⁊ gr̃e ſicut dictũ fuit in q̃nta cõcluſiõe ſʒ ẽt ꝯ̃hit odiũ ⁊ irã dei ⁊ ⁊ debitũ oiʒ bonoꝝ p̄dictoꝝ in Adã cũ ſuis oꝑatiõib⁹: q:

obligat̃ ad recuperandũ illũ ſtatũ cũ oibꝰ bo
nis nature idītis.ſ.cũ illa originali iuſtitia in
volũtate ⁊ cũ oibꝰ habitibꝰ tã itellectualibꝰ
ꝙ̃ moralibꝰ ⁊ cũ illo debito ordīe ⁊ ꝯformita
te ſenſualitatis ad rõnẽ: ⁊ volũtatis ad deuꝫ
⁊ cũ illa gr̃a gratifica q̃ fuiſſet poſt lõgã vitã
trãſlatꝰ hõ in meliorẽ: ⁊ ſic deꝰ nõ ſolũ req̃
ret ab hoīe oẽs illos habitꝰ tũc inditos ⁊ cõ
creatos: ſꝫ ẽt req̃ret opationes illoꝝ. Et ſic
manet ille infans ilico obligatꝰ ad debituꝫ
oīm illoꝝ: iõ pctm̃ originale nõ ſolũ eſt ꝑua
tio ⁊ carẽtia oīꝫ illoꝝ: ſꝫ ẽt cũ dbito eoꝝ: imo
rõ formalis origīalis pctĩ eſt debitũ illoꝝ cũ
ira ⁊ idignatiõe dei: ⁊ iõ nõ eſt dicẽdũ ꝙ ꝑ ba
ptiſmũ tollat̃ ꝑuatio ſupradictoꝝ bonoꝝ: et
ꝙ iuſtitia originalis cũ ceteris habitibꝰ ⁊ bo
nis recuperet̃ nec corruptio ⁊ fomes auferat̃
ſꝫ ſolũ abſoluit̃ baptizatꝰ ab oī debito: ne pri
Aug. uatio illoꝝ bonorũ cõcupiſcentia carnis ob
culpã ⁊ penã imputet̃: ideo dicit Aug. in lib.
de nuptiis: ꝙ baptiſmus nõ tollit cõcupiſcẽ
tiã vt non inſit: ſed vt non imputet̃ ⁊ non ob
ſit. Ergo eſt dicẽdũ ꝙ gr̃a gratifica habitua
lis que dat̃ in baptiſmo reducit infantem in
gr̃am dei: ⁊ facit ipm̃ meritoriuꝫ vite eterne
ex ſolis meritis paſſionis xp̃i cui cõfigurat̃
per talẽ gr̃am: ⁊ habitus infuſi fidei ſpei et
charitatis non reducũt bona ꝑdita in Adã:
nec operationes eorũ: ſed tollũt ⁊ abſoluunt
infantẽ ab omni debito eorum: ne talis pri
uatio ⁊ carentia imputetur ipſi ad peccatũ
vſqꝫ ad annos diſcretionis. Et ideo mala q̃
facit puer antẽ annos diſcretionis nõ impu
tant̃ ipſi ad peccatũ: imo excuſat̃ ꝓpter illos
habitus theologicos infuſos cuꝫ gr̃a. Et ſic
licet non operet̃ ꝑ tales habitꝰ: tñ excuſatur
⁊ meret̃ ex ſolis meritis paſſionis xp̃i: ex cu
ius paſſionis virtute infundunt̃. Sed cum
hõ peruenit ad annos diſcretionis obligat̃
opari actualr̃ ꝑ tales habitus.ſ. credere ar
ticulis fidei: ⁊ diligere deũ ⁊ primũ: ⁊ ꝯſtitue
Not. de puero inter infideles nutrito. re finẽ ſuũ ī bonis celeſtibꝰ. Sꝫ h̃ nõ põt fa
cere ꝑ ſolos habitꝰ infuſos: niſi ipſi per do
ctrinã exponant̃ articuli fidei: q̃bꝰ dꝫ crede
re ꝑ quã doctrinã acq̃rat habitꝰ acq̃ſitos fi
dei ⁊ ſpei ⁊ charitatis. vñ manifeſtũ eſt qd̃ ſi
infans baptizatꝰ nutriat̃ inter ſaracenos et
infideles nũq̃ ꝑ habitꝰ īfuſos poterit crede
re articulis fidei: niſi ipſi noniter et actualr̃
exponãt̃: ⁊ faciat hitũ acq̃ſitũ; ꝯuerſãdo īter
xp̃ianos: ⁊ ſic habitꝰ infuſi excitant̃ ꝑ habitꝰ
acq̃ſitos ex doctrīa parẽtũ aut magri aut ex
ſtudio ſacre ſcripture vtriuſqꝫ te. Et ratio ẽ:
qꝛ tales hitꝰ infuſi non reducũt habitꝰ perdi
tos in Adam quibus homo poterat cognoſ
ſcere in actu: ſed tantum dantur ad abſoluẽ
dum a debito illorum: vt dictum eſt: et ideo
tales habitus ſunt quodam modo ſopiti ſi
cut in dormiẽte: q̃ non ꝓñt exercitari niſi per
o habitꝰ acquiſitos. ¶ Sed eſt iteꝝ aduertẽ

dũ ꝙ ſi baptiſmꝰ totalr̃ tolleret ꝯcupiſcẽtiã ⁊
fomitẽ ex carne: ⁊ ſanaret ſenſualitatẽ a tali
morbo ne pugnaret aduerſus ipm̃: ſꝫ ipi obe
diret: vt expoſcit ordo nature: tũc baptizatꝰ li
bere poſſet bñ opari ⁊ vitare oīa pctã ⁊ ꝑce
pta dei adiplere ꝑ habitꝰ in fuſos ⁊ acq̃ſitos
theologicos. Sꝫ qꝛ adhuc manet tal̃ morbꝰ ī
carne. q̃ ſil̃ cũ mũdo ⁊ diabolo nũq̃ ceſſat pu
gnare: q̃bꝰ tribꝰ inimicis voluntas reſiſtere
nõ valet: iõ de ce nõ põt pctã vitare nec ꝑce
pta adiplere: niſi aliq̃ ſupiori actuali auxilio
fuerit adiuta: ⁊ h̃ accidit rõne amoris natu
ralis q̃ eſt inter volũtatẽ rõnalẽ ⁊ ſenſualita
tẽ corruptã: cui volũtas ſtudet ꝯplacere: pꝰ
ut dictũ fuit l. vj. ꝯclõne. Et iõ eſt neceſſaria
gr̃a actualis nouiter a deo inſpirata ad exci
tandas v̓tutes theologicas infuſas: ⁊ ad ro
borãdas acq̃ſitas: ⁊ ad mouẽdũ ⁊ auxilian
dũ ⁊ roborãdũ liberũ arbitriũ: vt nõ ſolũ re
ſiſtat tẽtationibꝰ tã exterioribꝰ ꝙ̃ interioribꝰ
ſed etiã vt valeat reſtringere ⁊ cohibere paſ
ſiões: ⁊ cõfringere ⁊ ī ſeruitutẽ redigere ſen
ſualitatẽ corruptã: ⁊ ad oẽ malũ ꝯ̃ rõnẽ incli
natã. vt poſſit vitare omne peccatũ: ⁊ adim
plere diuina ꝑcepta. Eſt ergo iſta gratie ne
ceſſaria nõ ſolũ iuſtis: ſed etiã peccatoribꝰ.
vt per eam valeant deteſtari peccata in qui
bus iacẽt: vt velint ipſa dimittere: ⁊ cupiant
agere penitẽtiã. Et iſta dicit̃ gr̃a preueniẽs
bonã voluntatẽ. Secundo eſt neceſſaria iſta
gratia eiſdẽ pctõribus vt incipiãt ⁊ exequã
tur penitentiã. Et iſta dicit̃ gratia incipiens
⁊ operans. Tertio eſt neceſſaria iuſtꝰ peni
tentibꝰ: vt proſequant̃ bene operari: ⁊ cõſer
uent gratiã gratificã: quam habent ⁊ recu
perauerũt per penitentiã. Et reſiſtant fortius
tentationibus ne iterum cadãt: ⁊ iſta di
citur gratia proficiẽs. In fine autẽ totiꝰ cur
ſus vite hominis dicit̃ gratia conſummata
⁊ perficiens: vnde de gratia preueniẽte dici
tur pſalmo. lviij. Miſericordia eiꝰ preueniet
me. Et de gratia ſubſequente dicit̃ pſal. vige
ſimoſecundo. Et miſericordia eiꝰ ſubſequet̃
me omnibus diebus vite mee. Et ideo magi
ſter diuidit iſtam gratiam in preueniẽtem ⁊
ſubſequentem ſecũdo ſentẽtiarũ diſtinctio
ne vigeſimaſexta. Et hãc duplicẽ gratiã pe X
tit eccleſia: cũ dicit in collecta. Actiones no Gr̃a
ſtras queſumus dñe aſpirãdo preueni: ⁊ ad actua
iuuando proſequere. Itẽ in alia collecta ait lis au
eccleſia. Gratia tua dñe preueniat et ſequa xilia
tur ⁊c. ¶ Differt ẽ iſta gr̃a actualis auxilia tiua
tiua liberi arbitrij multipliciter a gr̃a habi liberi
tuali gratifica q̃ dat̃ in baptiſmo ⁊ ſacramẽ arbi
tis. Primo ꝙ illa ꝑficit totã eſſentiã aīe: ſed trij
iſta ꝑficit liberũ arbitriũ ⁊ voluntatẽ. Scd̃a mltã
differentia ꝙ illa conſiſtit in habitu totius dif
aīe: iſta abit in ſolo actu ⁊ motu liberi arbi ferte
trij cuiꝰ eſt auxiliatiua. Tertio ꝙ illa grati gras

ſta habi tuali grati fica q dat̄ i bap tiſmo et alijs ſa cris.

ficat ſemp habenté faciédo ipſum gratū et deo acceptū ad vitā eternā: iſta aūt nō ſemper facit gratū: nec gratificat habentem: qr pōt etiā reperiri in peccatorib⁹ diſponendo eos ad gratiā gratificā. Jtē quarto illa gr̄a habitualis gratificat vel eſt ipſa charitas: vel nunq̄ ſine charitate: iſta aūt qn̄q̄ reperitur ſine charitate: puta in aliq̄ pctōre penitétiā deſiderante. Jté quinto: q̄ gr̄a gratifica cōiter dat̄ p ſacramēta: iſta x̄o vt plurimum dat̄ preter ſacramenta. Jtem ſexto: q̄ oēs opationes pcedētes a gr̄a gratifica ſūt meritorie z deo accepte ad vitā eternā: ſed nō ſemp oēs opatiōes fctē p illā gr̄aȝ actualé valēt ad vitā eternā p illo ſtatu: ſicut elemoſyne z cetera bona facta p hoīes peccatores. Septima differētia eſt: nā iſta gratia actualis qn̄q̄ p̄cedit tēpore gr̄am gratificā: qr diſponit peccatorē ad illā recipiēdam per pniam remouendo phibens: qr iuuat liberū arbitriū ad deteſtandū peccatū z dimittendum illud: z ad reſiſtendū ſenſualitati z ceteris tentationib⁹ exteriorib⁹: z ad ſubiugādā carnē. Et ſic recuperat p pniam gratiā gra-
Y tificā: quā hō pdiderat p culpā. ¶ Quod q̄dem myſteriuȝ explicat ſaluator Luc.xv. de filio prodigo p penitentiam ad gr̄am patris reducto: q̄ cū famelicus cuſtodiret porcos: ad ſe reuerſus per gratiā p̄uenientem z motiuā liberi arbitrij dixit. O quāti mercenarij in domo patris mei abundant panibus: et ego hic fame pereo. Sed rurſus magis motus p gratiā incipiētē dixit. Uadā ad p̄rem meū: z dicā: p̄r peccaui in celū z coram te zc. Sed rurſus p gratiā operantem procidens ad pedes patris dixit. Pater peccaui zc. Et tunc pater miſericordie motus occurrens cecidit ſup colluȝ eius: z oſculatus eſt eum. Et fecit ipſum indui ſtolā primā: per quā deſignat̄ gratia gratifica: z charitas recupata per illā penitētiā. Ex quibus pȝ q̄ ille fili⁹ pdigus p gratiā preuenientē cognoſcendo ſeipſum deteſtat⁹ eſt pctm̄: z p gr̄aȝ incipientē pposuit dimittere cū dixit. Surgam z ibo ad patrē meū: ſed p gratiā iā operantē pcidēs dixit. Pater peccaui zc. Sed tūc recuperauit gratiā gratificā: qn̄ pater oſculatus eſt eum: z induit eū ſtolā primā zc. Ex omnib⁹ ſupradictis ſoluit̄ quar⁹ perplexus memorat⁹ in primo articulo: nā quātūcūq̄ ſit aliquis peritus in ſcriptura vtriuſq̄ teſtamēti z habeat habitū fidei acquiſitū: tñ ſi non hȝ iſtā gratiā auxiliatiuā nūq̄ de ſe poterit reſiſtere tentationibus: nec implere diuina pre-
Z cepta: z hoc pp̄ter morbū ɔcupiſcētie in carne manēte. ¶ Quarto dubitat̄ pp̄ter id qd̄ dictū eſt in octaua ɔcluſiōe ſecūdi articuli z inq̄nta tertij articuli. ſ. q̄ taliter fuit natura corrupta i adā: q̄ nēo ex pprijs naturalibus

pōt vitare peccatū: nec implere diuina precepta: nec agere aliqd̄ bonū abſq̄ diuia gratia. Qr ſequeret̄ q̄ hō non eſſet dn̄s ſuorum actuū: nec cōpos ſue volūtatis z liberi arbitrij: q̄ eſſet ɔtra illd̄ eccleſiaſtici.xv. Deus ab initio ɔſtituit hoīem z reliqt eū in manu cōſilij ſui. Jtē ibidē ait dn̄s ad hoīeȝ. Appoſui tibi ignē z aquā: ad qd̄ volueris porrige manū. Jtē ibidē. Ante hoīeȝ vita z mors: bonū z malū: qd̄ placuerit ei dabit̄ illi. Jtē geneſis.iiij. ſub te erit appetit⁹ ei⁹: z tu dn̄aberis illi⁹. Jtē puerb.xvj. hoīs eſt aīm ɔ̄parare. Jtē aug. nil tā in nr̄a ptāte q̄ volūtas. Jtem ex h̄ ſequerent̄ mlta incōuenietia. Primo q̄ nemo ex frequētatis actib⁹ poſſet conſequi morales x̄tutes ſine gr̄a: qd̄ eſt falſuȝ. Nam Socra. z Pla. z mlti infideles nō hn̄tes talē gr̄aȝ ɔſecuti ſunt morales x̄tutes. Jteȝ ſcdo ſeq̄ret̄ q̄ null⁹ poſſet culpare de aliq̄ malo poſtq̄ de ſe illud nō pōt vitare. Et p ɔ̄ns nemo deberet pūiri p malefactis: poſtq̄ talia nō p̄t vitare. Jtē ſeq̄ret̄ q̄ fruſtra ponerent̄ leges: vt eaꝝ metu hūana cohibeat̄ audacia: z fruſtra aſſignarent̄ pene i legib⁹ ɔtra trāſgreſſores: Jtē ſequeret̄ q̄ nemo obligaret̄ ad ſeruāda p̄cepta qr ad ipoſſibile nemo obligatur. Ergo ſequit̄ q̄ ex pprijs naturalibus vnuſquiſq̄ pōt implere ipſa. Jn oppoſitū eſt illud hiere.x. Nō eſt hoīs via ei⁹: nec viri eſt vt ābulet z dirigat greſſus ſuos. Jtē ad Roma.vij. nec qd̄ volo hoc facio zc. pat in ſuprorib⁹ pbatū eſt. Rn̄det̄ q̄ qbuſdā catholicȝ viſa fuit nimis dura poſitio Aug. ɔ̄ pelagianos. ſ. q̄ null⁹ de ſe pōt vitare malū nec iplere diuia p̄cepta pp autoritates ſupius inductas: z pp illa incōueniētia q̄ vident̄ ſeq̄ expōnē Aug. Jō dixerūt q̄ Aug. i p̄dictis libris ɔ̄ pelagianos nō locutus eſt limitate nec determiate de iſta materia: imo locut⁹ ē figuratiue z exceſſiue ad modū volentis rectificare lignū tortuoſuȝ: q̄ curuat ipȝ ad aliam partē vltra modū: vt deducat ipſum ad mediū: ita ergo vt dicūt fecit Aug. nā vt reduceret pelagianos ad rectitudinē x̄itatis: eo q̄ totalr̄ negabāt gr̄am: iō excedebat modū in loquēdo. Jtē dicūt iſti q̄ ibi Aug. nō eſt locut⁹ niſi de gr̄a gratificāte z meritoria. Et ſic bn̄ ɔcedūt q̄ nemo pōt iplere diuia p̄cepta: nec agere bonū meritorie ſine gr̄a gratū faciēte ſȝ cū h̄ ſtat q̄ q̄s ex ſolo influxu gn̄ali diuio abſq̄ aliq̄ gr̄a ſpāli poſſit vitar̄ pctā z facere bōa naturalr̄ z ɔſequi x̄tutes morales p frequētatos actus lȝ nō meritorie. A
¶ Sed in veritate ſi bene volum⁹ inſpicere fūdamēta auguſtini ɔ̄ pelagianos. z maxie i libro de pfectiōe iuſtitie hoīs z de natura z de gr̄a z ɔ̄ Julianū z ceteris: videbim⁹ manifeſte q̄ auguſtinus loquit̄ limitate z ſerio ſed nō exceſſiue: ſȝ recte: q̄ cētre fūdamēta

ci⁹: vt probatū eſt in quarta ⁊ quinta concluſiõe: ⁊ ex fundamẽto apli ad Ro. vij. cui valde concordat poſitio Ariſto. iij. de aia. et. vij. Ethi. quomõ aliter opamur ꝙ rõ ⁊ conſcien-
augu. tia dictat: vt in ſupioribus viſum eſt: nec eſt dicendū qđ Auguſt. loquat̃ pciſe de ſola gr̃a gratificãte ⁊ meritoria: imo loquit̃ etiam de iſta gratia auxiliatiua voluntatis ꝗ ſm ipm qñq₃ pcedit ⁊ pũenit charitatẽ ⁊ gratiã gratificã: ⁊ qñq₃ ſubſequit̃ ⁊ comitat̃ ipſam. ⁊ non ſolū ex viris iuſtis: ſ₃ ẽt pctõribus: ſine qua nõ poſſet vitare aliqua pctã: nec reſiſtere alicui tẽtatiõi: nec poſſet velle aliqđ bonum ꝓpter naturã corruptã: ⁊ h̃ manifeſte probat Aug. iij. li. de lib. arbi. d. Illa eſt em̃ pcti pena iuſtiſſima: vt amittat q̃ſq₃ ꝗ bñ vti noluit ptãtẽ. Itẽ ibidẽ hõ igit̃ cum potuiſſet ſine difficultate oĩa mãdata dei adimplere: nolens bñ vti iſta ptãte ꝑdidit eã: vt etiã volens non poſſit mãdata dei adimplere. Itẽ ibidẽ. Inflictum eſt homini ꝓpter pctm̃: vt nõ videat ꝗd recte ſit faciẽdū. Et ſi videt ⁊ vult facere hoc nõ poſſit iplere. Itẽ ibidẽ. Nec tibi imputat̃ ad culpã ꝙ vulnerata mẽbra nõ colligis: ſed qꝛ volentẽ ſanare cõtẽnis. Ex ſupradictis verbis Aug. p₃ ꝙ hõ ante lapſum ⁊ in ſua natura itegra ex libera ptãte poterat vitare omẽ malū ⁊ facere bonū ex ſolis bonis naturalib⁹ ſibi indit s. l. ex mõ ⁊ ordine ⁊ libero iperio qđ habebat ſupra ſenſualitate₃. Sed poſt lapſu₃ in natura corrupta et diminuta ⁊ libero arbitrio claudicato: iã non põt ex virib⁹ nature vitare pctm̃: nec facere bonum: niſi iuuet̃ ꝑ gr̃am ſupadditam nature: eo ꝙ natura. ſ. vires naturales fuerũt expoliate mõ ⁊ ordine ⁊ habitib⁹ ꝯcreatis: ta₃ in appetitu ſenſitiuo ꝙ itellectiuo: ꝗb⁹ libere ⁊ expedite poterãt opari abſq₃ obice itriſeco: vñ l₃ aia hoĩs nõ perdiderit ſuas naturales potẽtias ꝑ pctm̃ ꝗ ſunt potẽtie vegetatiue et ſenſitiue ⁊ itellectiue: nec ꝑdiderit naturales opationes eoꝝ: qꝛ ſenſitiue poſſunt ſentire naturalr̃ ſua objecta: ⁊ appetit⁹ tã ſenſitiu⁹: ꝙ itellectiu⁹ põt appetere ⁊ nõ appetere: ⁊ voluntas de ſe põt velle ⁊ non velle: ſed qꝛ iſte potẽtie ꝑdidert modū ⁊ ordinẽ: qꝛ ta₃ iraſcibilis ꝙ ꝯcupiſcibilis perdidit habitus morales ꝯcreatos ꝗbus recte ⁊ recta appetebat. Et volũtas ꝑdidit origĩalẽ iuſtitia₃: ꝗ recte ⁊ iuſte volebat ⁊ non volebat: ⁊ ꝑdidit ordinẽ ⁊ imperiū qđ habebat ſupra ſenſualitatẽ: ideo l₃ maneat libera in volẽdo ⁊ nõ volẽdo: tamẽ nõ manet libera in recte volendo vel nõ recte volẽdo. Et l₃ qñq₃ recte velit: tñ nõ paret ipſi ſenſualitas rebellis ⁊ ſauciata ⁊ ipſa volũtas nõ ſolū fuit expoliata illa originali iuſtitia: qua recte volebat: ⁊ ordine ꝗ diuine volũtati cõformabat: ⁊ obediebat: et ſenſualitati imperabat: ſ₃ etiã fuit totaliter

naturales potentie aie.

ad ſenſualitatẽ cõuerſa amore naturali et ꝑ immoderatã cõplacẽtiã. Et iõ volũtas non ꝯcurrit ad peccandū coacta: ſed allecta ꝑ ſenſualitatẽ inqñtū ipſi ex amore ꝯſentit et eius inordinato appetitui vult ſatiſfacere: ⁊ ſic libera arbitriū nõ dr̃ coactū: qꝛ volẽs trahit̃: ꝓut dictū eſt in ſexta ꝯcluſione ſcđi articuli. Et ꝑ hoc p₃ rñſio ad obiecta: nã volũtas ſẽꝑ manet libera in ſua actiõe naturali. ſ. volendo vel nolẽdo ſed nõ manet recta in recte volẽdo: eo ꝙ ꝑdidit modu₃ ⁊ ordinẽ ꝗ ante lapſum fuerat inditus nature: ſine virib⁹ naturalib⁹. Et ideo hõ eſt dñs ſuoꝝ actuū pmoꝝ ipſius volũtatis: ſed nõ actuū rectoꝝ ⁊ iuſtorū ꝓpter defectū modi ⁊ ordinis: ⁊ ideo oẽs autoritates pri⁹ inducte. ſ. ꝙ de⁹ ab initio cõſtituit hominem: ⁊ reliquit ipm in manu ꝯſiliū ſui ⁊c. Oẽs ille autoritates tenẽt verum: ⁊ ſunt intelligẽde de hoĩe añ lapſum in ſua itegra natura. S₃ oẽs autoritates apli ⁊ auguſtini ducte in ꝯ̃riū tenẽt verū de natura corrupta poſt lapſum: in quo volũtas noſtra ſic expoliata nõ põt vitare peccatū: nec reſiſtere malo: nec ꝑ ꝯſequẽs implere diuia precepta. niſi fuerit ſupno auxilio adiuta ⁊ roborata. ¶ Ad aliũ autem qñ dicit̃ ꝙ philoſophi gẽtiū conſecuti ſunt virtutes morales abſq₃ gr̃a xp̃i ⁊c. iã reſpõdit Augſti. ꝙ illi philoſophi et romani nunꝗ habuerũt veras ſed fictas morales virtutes inqñtū vna paſſio vincebat aliã i eis: nã cupido laudis ⁊ dominãdi vincebat in eis qñq₃ luxuriam: aut auaritiam ⁊ cetera vitia: aut paſſiones: vt eſtimarent̃ ⁊ honorarent̃ apud vulg⁹: vt dictu₃ eſt in. xj. ꝯcluſione. Itẽ etiã bona que faciebant nõ faciebãt ſine gr̃a dei ꝓpter conſeruatione₃ reipublice: vt ille populus duraret vſq₃ ad aduẽtū xp̃i: vt ibidẽ dictū ẽ. Ite₃ leges tenẽtur ⁊ aſſignãtur pene in eis: vt vna paſſio vitet aliã. ſ. vt metus penaꝝ vincat ⁊ prohibeat audaciã male agendi: ⁊ cohibeat alias paſſiones impellẽtes ad malū: vt inqt aug. ⁊ Iſido. qꝛ leges ideo condite ſunt: vt earu₃ metu hũana cohibeat̃ audacia. Et ſic homines nõ vitant mala publica virtutis amore: ſed formidine pene: vt inquit Horatius ⁊ Auguſtinus. ¶ Ad aliud qñ dicitur quod nemo obligaret̃ ad ſeruãda diuina precepta: eo ꝙ ad impoſſibile nemo obligatur ⁊c. Reſpõdet Aug. cõtra Julianū: et vt dictum eſt ſup pſal. cxviij. ꝙ quandoq₃ quis obligat̃ ad ſibi impoſſibile. qñ ipſe vel ſui perpetrarũt malū: ſicut homicida obligat̃ ad reſtituẽdū quẽ occidit: et fur reſtituere furtū qđ iã diſſipauit. Item l₃ vitare peccatū ſit impoſſibile hoĩ ex ei⁹ virib⁹: tñ eſt poſſibile cu₃ auxilio gr̃e: iõ petat gratiã cum ꝑſeuerãtia: qꝛ oportet ſꝑ orare. Luc. xviij. iõ dicit Aug. ꝯ̃ Donatiſ: ꝙ deus nõ ſolū dãnat pctõrem ꝙ pecca-

B phi ⁊ romani nũꝗ habuerũt veras morales virtutes

C

D

ult:ſed qꝛ nō cucurrit ad medicū. Jteʒ libro de libero arbitrio. Nō tibi iputat̃ ad culpā ꝙ vulnerata mébra nō colligis: ſed qꝛ volē tē ſanare cōtēnis. Sed qḋ magis videt̃ mili tare ꝯtra poſitionē Auguſtini eſt illa autori tas Gen.iiij. vbi dr dñs ad Caim. Quare ira tus es. ⁊ cur ꝯcidit facies tua? nōne ſi bene egeris recipies: ſi autē male: ſtatim i fori bus pctm̄ tuū aderit? Sʒ ſub te erit appetitꝰ eiꝰ ⁊ tu dñaberis illiꝰ. Ex ſupradictis ṽbis dñi videt̃ ꝙ adhuc poſt lapſum volūtas hʒ liberū imperiū ⁊ dñium ſupra appetitū ⁊ ſu pra ſenſualitatē: ⁊ p ꝯñs p ſe pōt vitare pec catū ⁊ facere bonū abſqʒ alia gr̄a. Ad hoc rñ detur ꝙ voluntatē ſubijcere ſenſualitatē et ipſi dñari: pōt intelligi dupliciter. Uno mō ex pprijs viribꝰ ſic expliata habitu origina li iuſtitie ⁊ vulnerata. Alio mō put eſt adiuta gr̄a auxiliatiua liberi arbitrij: pmo mō eſt impoſſibile ſm Aug. ppt̃ corruptionē ⁊ re bellionē carnis ⁊ claudicationē liberi arbi trij: qꝛ pdidit liberū imperiū ad recte volen dū: ⁊ fuit volūtas vulnerata amore inordi nato erga ſenſualitatē: vt dictū eſt. Sʒ ſcḋo mō ipſa voluntas adiuta p gr̄am pōt dñari ſenſualitati ⁊ cuilibet tentationi. Et iſto mō ſunt intelligēda ṽba dñi ad Caim. q.d. ſi tu vis petere gr̄am ſicut frater tuꝰ Abel: tunc adiutꝰ tali gr̄a ſubijcies appetitū ⁊ dñabe ris illi: qꝛ fuiſſes adiutꝰ per gr̄aʒ: ⁊ viciſſes irā ⁊ odiū qḋ cōcepiſti ꝯ fratrē tuū. Et hec videt̃ eſſe intentio Aug. ꝯ pelagianos Ue rūtamē q̄cquid ſit ſemp dictū i hac queſtiōe ⁊ ceteris locis p me: volo ſubijciant̃ deter minationi et correctioni eccleſie catholice.

volun tatem ſubijcere ſēſua litatē ⁊ ipſi dñari pt itel ligi du plr.

D ¶ Jtē dubitat̃ ppter illud qḋ frequenter dr i hac q̄ōne ſcʒ ꝙ hō ppter pctm̄ pdidit mo dū ⁊ ordinē ⁊ finē. Nā idē Aug. dicit ꝙ ſpe cies modꝰ ⁊ ordo manēt i vnaquaqʒ creatu ra tāq̄ veſtigium creatricis trinitatis: ergo hō nō perdidit modū ⁊ ordinē per pctm̄. Ad hoc rñdet̃ ꝙ ſpecies modus ⁊ ordo duplici ter ſumuntur in homine: vno modo p reſpe ctum ad deū ⁊ vniuerſum ⁊ ad modū ſui eē ⁊ ſic idē eſt ꝙ numerus: pondus: ⁊ menſura et ſic oia fecit deus ſub certo numero ſpe ciei: qꝛ ſpecies ſunt ſicut numeri ⁊ ſub certo pondere ⁊ mō: qꝛ in certo loco vniuerſi col locauit: ⁊ ſub certa menſura ⁊ ordine proce dunt a deo ſm gradum perfectionis: Et iſto modo ſpecies modus ⁊ ordo recipiunt eē et eſſentiā rei. Scḋo aūt modo ſpecies modus ⁊ ordo reſpiciunt operationes ⁊ finē: et iſto modo ſequunt̃ formā: ⁊ ſic vires ⁊ potentie anime dicunt̃ bona naturalia ſpeciei q̄bus anima imediate operat̃. Et habitꝰ ⁊ diſpo ſitiones dicunt̃ modi potētiarū quibus po tētie bñ ⁊ expedite operant̃. Et ſubalterna tio inferiorū potentiarū ad ſuperiores in

Spēs ordo ⁊ mo dꝰ du plr ſu mūt i hoie.

operā ſo dicit̃ rectꝰ ⁊ debitꝰ ordo: ⁊ iſta dicūt̃ bona naturalia. Nā ſicut vires dicunt̃ bona aie: ita habitus ⁊ diſpoſitiones dicunt̃ bona potentiarū. Et rectꝰ ordo dr bonū opationū ⁊ potētiarū ⁊ habituū. Et iſto ſcḋo mō dicimꝰ ꝙ licet hō p peccatū nō perdiderit bona ſpe ciei ſcilicet vires ⁊ potētias: tamē pdidit bo na modi et ordinis: qꝛ vires fuerūt expolia te ⁊ vulnerate: ⁊ volūtas perdidit liberum ſu pra ſenſualitatē niſi iuuet̃ p gr̄am eo mō quo dictū eſt. Et ideo oportet ſemp orare et non deficere ⁊ currere in odorē vnguētorum xp̄i vt ſanemur. ¶ Ex ſolutione ſupradictorum E quatuor dubiorū reſultant quatuor conclu ſiones: quarū prima eſt ꝙ lʒ p baptiſmū non j. cō tollant̃ penalitates nec miſerie corporales de preſenti: tamē baptiſmus confert meritū baptizato vt poſſit reſurgere in corpus glo rioſum in nouiſſimo die. Et ſic lʒ baptizatus non reſurgat ⁊ liberet̃ ab illis penalitatibus in actu: tñ iam reſurgit et liberat̃ in merito. ij. cō ¶ Secunda ꝯcluſio ꝙ ppter maiꝰ bonū no ſtrū relicte ſunt nobis penalitates in carne poſt baptiſmū: ſcʒ ad pugnā p maiori corona adipiſcēda: ⁊ ne tollatur meritū fidei ⁊ ſpei ⁊ vt repararet̃ ruina āgelorū per homines. iij. cō ¶ Tertia cōcluſio ꝙ lʒ baptizatus recipiat clo. habitū fidei ⁊ ſpei ⁊ charitatis p baptiſmū ad ſoluendum ab eo debito: tamen non pōt p illos habitus operari niſi excitet̃ p habitus acquiſitos: ⁊ adiuuetur p gr̄am auxiliatiuā liberi arbitrij tempore diſcretiōis. ¶ Quar iiij. ta concluſio. licet homo ex proprijs viribus ꝯclo. non poſſit implere diuina precepta niſi ad iuuetur per gr̄am xp̄i: obligatur tamen ſem per ad obſeruandum diuina p̄cepta. Et ſic obligatur ad ſibi impoſſibile qꝛ deus ſemp exigit ab hoie bonos habitus quos Adā p didit per culpā: ⁊ exigit operationes eorū: ⁊ ideo oportet ſemper orare et petere gr̄aʒ: per quā homo poſſit adiuuari ad complen dum diuina precepta p gratiā: que non po teſt implere per naturam ſauciatam. ¶ Ex F ſupradictis oibus patent et manifeſtant̃ no q̄nqʒ bis quinqʒ diuerſi ſtatus hominis ſucceſſi diuer ue: quorum primus fuit ſtatus innocentie ſi ſta ante lapſum: in quo homo fuit in ſua inte tus gra natura conſtitutus cū omnibus bonis hois humane nature pportionatis: ſcʒ cū modo pmꝰ ⁊ ordine in ſua natura: per que bona pote ſtatꝰ rat ex pprijs viribus ſic modificatis ⁊ ordi natis vitare oē pctm̄ ⁊ implere diuina prece pta: et ſic merebat̃ de p̄ſenti illā naturalem btitudineʒ poſſidere in illa terreſtri padiſo ſub illo fauorabili hemiſpherio auſtrali: et ſic poſſet nō mori: nec pati miſeriā: Sʒ vltra h̄ p gr̄am gratificā ſibi ſupra facultatem na ture largitā merebat̃ poſt longā vitā tpalē abſqʒ morte trāſferri i vitā meliorē ⁊ celeſtē

Scđo ſtat⁹. eternam felicitatē. Scđs ſtat⁹ hoīs ſuit poſt
lapſum: in quo ſtatu poſtq̄ homo ꝑdidit lo-
cū ⁊ ſitū illi⁹ ꝑadiſi: ⁊ ꝑdidit lignū vite non
pōt mori nec infirmari: imo h̄ꝫ neceſſitatem
moriēdi ⁊ infirmitates ⁊ innumeras miſerias
patiēdi: ⁊ q: perdiderūt modū, ⁊ ordinē ⁊ vi-
res naturales: idō hō nō pōt vitare pctm̄: nec
implere diuina p̄cepta abſq; ſupnaturali au-
xilio diuīe grē nature ſuper addito l ſupple
mentū bonoꝝ perditoꝝ. Et ſic Adā cū tota
ſua poſteritate māſit i ira ⁊ odio dei obliga-
tus ad penā eternā ſenſus vel dāni: ⁊ per cō
ſequēs fuit priuatus illa grā gratifica quo
poterat trāſferri in vitā meliorē. Sed hō in
iſto ſcđo ſtatu per gratiā fidei xp̄i futuri po-
terat vitare peccata ⁊ implere diuina prece
pta: ⁊ merebat̄ redimi p xp̄ꝫ i ſuo aduētu: vt
Tertius ſtat⁹. pꝫ de adā ⁊ Abel ⁊ Enos ⁊ Noe ⁊ abraam
⁊ ceteris patriarchis ⁊ ꝓphetis ⁊ fidelibus
veteris teſtamēti qui cū ꝓteſtatiōe fidei xp̄i
futuri nō ſolū expiabāt peccata: ſed etiā me
rebant̄ redimi p xp̄ꝫ in ſuo aduentu ⁊ parti-
cipare paſſionem eius: ideo qui ſub tali ꝓte
ſtatiōe offerebāt oblatiōes ⁊ ſacrificia: ⁊ re-
cipiebant aliqua ſacrā in ſignuꝫ federis et
in figura xp̄i: hinc eſt ꝙ meruerūt participa
re paſſiōes xp̄i ⁊ recipere nobiſcū repromiſ-
ſiōes. Tertius ſtatus hoīs eſt poſt aduētū
xp̄i: i q̄ oēs hoīes mūdi poſſūt ꝑticipare paſ
ſionē xp̄i p baptiſmū xp̄i ⁊ cetera ſacrā: p quē
baptiſmū dat̄ grā gratifica in actu ⁊ fides ⁊
ſpes ⁊ charitas in habitu: q̄ quidē grā baptiſ-
malis tollit omne debitū ⁊ oē pctm̄ ex aīa vt
nō iā nec iputet̄ hoī ad penā eternā ⁊ tollit ex
carne ↄcupiſcētiā nō vt nō ſit: q: ibi mānet i
habitu ſꝫ vt nō iputet̄ aīe ad pctm̄ p ei⁹ ↄſor
tiū vnde ille fomes ⁊ cōcupiſcētia q̄ manet
in carne poſt baptiſmū nō imputat̄ homini
nec anime ad pctm̄ p ſolū habitū: ſed repu-
Gratia baptiſmalis ↄfert duplex meritum. tat ad peccatū per actū cū ↄſenſu: ſcꝫ qñ vo-
lūtas ↄſentit actibus concupiſcētie. Itē gra
tia baptiſmalis vltra hoc ꝙ tollit oē debitū
⁊ pctm̄ confert duplex meritū: primo q: per
talē gratiā homo meret̄ vitam eternā poſt
iſtā morte corporale. Scđo meret̄ glorioſaꝫ
reſurrectionē in nouiſſimo die. Itē homo in
iſto tertio ſtatu cōſtitutus licet ex ꝓpriis vi-
rib⁹ nō poſſit vitare peccatū: nec implere di
uina p̄cepta ꝓpter corruptionē ⁊ ↄcupiſcē-
tiā manērē in carne ⁊ impedientem habit⁹
theologicos in ſuis operationib⁹: tñ p gra-
tiā auxiliatiuam ⁊ actualē poſtulatā ⁊ largi
tam pōt vitare omne peccatū ne admittat ⁊
conſentiat voluntas tentationibus: ⁊ ſi ho-
Quartus ſtatus. mo eſt in pctō pōt p talē gratiā diſponi ad
penitentiam ⁊ grām gratificaꝫ. Quart⁹ ſtatus ho
minis eſt poſt mortē corpalē: in quo ſi diſce-
dit ab hoc ſeculo cū grā ⁊ charitate lꝫ corp⁹
reſoluat̄ in terrā: tñ aīa fruitur in celo viſio

ne diuine eēntie cū certa ⁊ firma ſpe recupe
rādi corp⁹ glorioſūꝫ in nouiſſimo die: vt ait
Augu. xii. ſup gene. ⁊ magiſter. iiij. ſniarum
diſt. vltima. Quint⁹ ⁊ vltim⁹ ſtatus hoīs erit
poſt ſcđam regnationē ⁊ reſurrectioneꝫ per Quintus
quā auferet̄ ab hoīe oīs lachryma ⁊ miſeria
corporalis. Et ſic erit hō in vltima ſui perfe ſtat⁹
ctione ⁊ ſufficienti reparatione ⁊ ꝑfecta bea
titudine corporis ⁊ aīe: q: poſſidebit gloriam
vtriuſq;. ſ. corporis ⁊ aīe ⁊ tot⁹ hō fruetur toto
xp̄o: nā p oculos glorificatos corporis vide-
bit humanitatē xp̄i: ⁊ p partē rōnalē videbit
⁊ fruet̄ tota trinitate in vnitate eſſentie: ⁊ ſic
erit ꝑfecte beat⁹. Ex quo pꝫ magna differen
tia inter iſtā ſcđam regnationē factā p reſur-
rectionē ⁊ pimā factā per baptiſmū ꝓpriam
que tm̄ purgabat aīam a pctō: ⁊ abſoluebat
ab omni debito ↄtracto ſed nō cōtrahendo: ⁊
cōferebat grāꝫ gratificā meritoriā vite eter
ne ⁊ future reſurrectiōis: vt dictū eſt. ſꝫ non
tollebat nec auferebat cauſas pctī futuri: q:
nō tollebat corruptionē nec morbum cōcu-
piſcētie ex carne: nec recupabat iuſtitiā ori-
ginalē cū ceteris omnib⁹ bonis perditis in
Adā. Sed iſta ſecunda regeneratio ⁊ finalis
reſurrectio nō ſolū beatificabit animam: ſꝫ
etiā corp⁹ ⁊ totū hominē: nec ſolū abſoluet
iuſtos ab oī debito: ſed etiā tollet ⁊ auferet
omnē cāꝫ pctī ⁊ miſerie ex aīa ⁊ corpore ⁊ re
cuperabit omnia bona corporis ⁊ anime q̄
perdidimus in Adā: imo adipiſcemur om-
nia bona glorie corporis ⁊ anime cum ſecu
ritate ⁊ ſatietate: ⁊ tūc erimus perfecte bea
ti in vltima perfectione. Ex quibus oib⁹ pꝫ
qualr̄ xp̄s fuit perfect⁹ ⁊ ſufficiēs redēptor
⁊ reparator humane nature: ⁊ metrū ⁊ mēſu
ra ⁊ fons omniū bonorum nature ⁊ gratie ⁊ A
glorie. ¶ Sed nūc reſtat reſpondere ad ar-
gumēta in principio totius queſtiōis indu
cta: ad primū ergo patet reſpōſio per ſecun
dam cōcluſionem poſitā in tertio articulo
q: omnes fideles veteris teſtamēti erāt mē
bra chriſti per fidē: ⁊ iam p legem ſacrificio
rum ⁊ oblationū ⁊ ceterorum cerimonialiū
currebāt in odorem vnguentorum xp̄i: ⁊ per
ↄſequēs iā operabant̄ per gratiam xp̄i. Ad
ſecundam autem patet reſponſio per tertiā
concluſionē tertū articuli: q: licet philoſo-
phi gentiū nō haberent fidem chriſti tamē
nō operabant̄ aliquod bonū nec cohibebāt
vitia ſine grā xp̄i ꝓhibitiua maloꝝ: ne peri
ret genus humanū: ſꝫ perſeueraret vſq; ad
aduētum xp̄i: ⁊ reciperet fidem eius. Et hoc
idem eſt dicenduꝫ de ſaracenis: vt ibi dictū
eſt. ¶ Ex dictis etiā in ſecūdo articulo ſol- b
uunt̄ tres primi perplexus poſiti in pṁo ar
ticulo. Nā q: primi parētes fuerūt creati cū
quatuor bonis nature immortales ⁊ liberi
ab omni miſeria ⁊ cum copia omnium bo-

norum naturaliu; in illa paradiſo delitiaꝝ. Sed qꝛ ꝓpter pctm̃ fuerunt priuati ⁊ expoliati illo felici ſtatu: ideo oẽs homines deſiderant naturaliter illũ ſtatũ: quia priuatio eſt cauſa appetitus. Itẽ qꝛ hõ non ſolum fuit expoliatꝰ bonis nature modi et ordini ⁊ finis: ſed etiã fuit ſauciatus in oĩbus potentijs: idõ agit cõtra id qđ conſcientia ⁊ ſcientia ⁊ ratio dictat: ⁊ ſic ſoluitur ſcđs ⁊ tertius ꝑplexus. Quartus aũt ꝑplexus puta qꝙ ſcandalizãtur e mirant ſimplices xp̃iani qñ vident hoĩes ſcientificos et in ſacra ſcriptura vtriuſq; ⁊c. peritos operantes cõtra id qđ dicũt: ⁊ predicant: iſte perplexus ſoluitur per hoc qꝛ gratia ſermonũ ⁊ ſcientie acquiſite ⁊c. Non ſunt gratie gratifice ſed gratie date aliquibus ad vtilitatẽ corporis myſtici: ideo tales gratie danẽ etiam malis: que quidẽ gratie quia nõ tollunt morbũ ⁊ concupiſcentiã carnis: ideo eſt ſemꝑ neceſſaria gratia auxiliatiua liberi arbitrij ad vitãda pctã ⁊ implenda precepta quã gratiã contemnunt petere vt plurimum inflati de ſua ſcientia ⁊ viribus preſumẽtes: et ideo confundũtur in operationibus ſuis. Alij autẽ dicũt quod cauſa quare multi viri periti ⁊ magni p̃lati dicũt virtutem prauaꝫ eſt defectus fidei: ⁊ per conſequens charitatis: perite nam licet predicent legẽ euangelicaꝫ: ⁊ ſub ⁊ p̃ſatiliſſimis diſputationibus reddant rationeꝫ et de rebus diuinis: ⁊ nouerint canonica iura: cũ vitã nõ firmiter credunt articulis fidei: ideo ia tã pacis negant quod verbis confitentur. Et ſic iniqui cõmittũt multa enormia ⁊ illicita ꝯtra legeꝫ dei et ſacros canones eccleſie. Ex quo patet qꝙ nõ habẽt firmam fidem ſed ſolam opinioneꝫ de hijs que dicunt: ſicut dicit Ariſtoteles de incontinente. Quicquid ergo ſit ſemꝑ hoc accidit ex defectu grẽ motiue et auxiliatiue liberi arbitrij: per quẽ virtutes theologales excitantur ⁊ mouentur ad operandum: vt ſupradictum eſt: et magis explicabitur in euãgelica veritate. Oportet ergo pro iſta gratia ſemper orare: ⁊ non deficere: et ſemper currere in odorem vnguentorum chriſti: qui eſt principium ⁊ fons ⁊ largitor omnium bonorum nature ⁊ gratie et glorie. Ad quam nos perducat ipſe Chriſtus qui cum patre ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat deus in ſecula ſeculorum. Amen.

Quare multi viri

¶ Laus deo.

¶ Doctiſſime atq; copioſiſſime per q̃ Reuerendi patris Domini Jacobi Perez de valentia Chriſtopolitani Epiſcopi in pſalmos Dauidicos et in cantica canticorum aliaq; complura Expoſitiones q̃ diligentiſſime recognite marginalibuſq; adnotamentis inſignite finẽ ſortite ſunt: que Lugduni ſumptibus honeſti viri Jacobi.q.Franciſci de Giunta et ſociorum florentini in edibus Dominici Verardi calchographi excuſe fuerũt Anno a virginis nuncio milleſimo quingenteſimo quadrageſimo. Menſis Septembris die vigeſimaquinta.

Regiſtrum vniuerſi operis.

aa a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t v x y z ⁊ ꝛ ꝫ. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO PP QQ RR. AAA BBB CCC DDD EEE FFF GGG HHH ZZZ.

Omnes ſunt quaterniones: preter a a qui eſt quinternus: et R R qui eſt ternus.

Indiuidue trinitati ſit laus honor et gloria.

Vis et omnibus bone lector totius ſacre biblie ſcire quot capita habeat.
Duo milia Centum quinquaginta et quinq; capitela tenet.
Cum centum et quinquaginta pſalmis.
Et ſunt verſus.2619.

VA1 152 7307

Digitized by Google

160

Digitized by Google

Digitized by Google